CHARLES H. SPURGEON

Davids Schatkamer

Compleet · Deel I – VII · Psalm 1 – 150

Dit bestand bevat alle zeven delen van Davids Schatkamer, achter elkaar. Elk deel begint met een eigen titelblad en inhoudsopgave en heeft een eigen paginanummering. Klik op een deel om ernaartoe te gaan; de bladwijzers in de zijbalk tonen ook alle delen.

Deel I — Psalm 1 – 26 blz. 2

Deel II — Psalm 27 – 52 blz. 1183

Deel III — Psalm 53 – 78 blz. 2307

Deel IV — Psalm 79 – 103 blz. 3377

Deel V — Psalm 104 – 118 blz. 4493

Deel VI — Psalm 119 – 124 blz. 5398

Deel VII — Psalm 125 – 150 blz. 6499

Vertaald uit het Engels door Teun van der Plas
naar ‘The Treasury of David’

© 2026 Teun van der Plas

CHARLES H. SPURGEON

Davids Schatkamer

Deel I
Psalm 1 – 26

Vertaald uit het Engels door Teun van der Plas
naar 'The Treasury of David'

© 2026 Teun van der Plas

Inhoud

Psalm 1 3
Psalm 2 29
Psalm 3 59
Psalm 4 91
Psalm 5 116
Psalm 6 146
Psalm 7 177
Psalm 8 214
Psalm 9 259
Psalm 10 298
Psalm 11 351
Psalm 12 385
Psalm 13 413
Psalm 14 438
Psalm 15 484
Psalm 16 531
Psalm 17 596
Psalm 18 655
Psalm 19 745
Psalm 20 830
Psalm 21 863
Psalm 22 897
Psalm 23 976
Psalm 24 1033
Psalm 25 1077
Psalm 26 1144

Psalm 1

Titel

Deze psalm kan worden beschouwd als *de voorrede-psalm*, omdat hij een aankondiging bevat van de inhoud van het hele boek. Het is de wens van de psalmist om ons de weg naar de zaligheid te wijzen en ons te waarschuwen voor de zekere ondergang van de zondaars. Dit is dan ook de inhoud van de eerste psalm, die in sommige opzichten kan worden gezien als de tekst waarover alle psalmen samen een goddelijke preek vormen.

Indeling

Deze psalm bestaat uit twee delen. In het eerste deel (van vers 1 tot en met vers 3) zet David uiteen waarin het geluk en de zaligheid van een godvruchtig mens bestaan, wat zijn oefeningen zijn en welke zegeningen hij van de Heere zal ontvangen. In het tweede deel (van vers 4 tot het einde) stelt hij daar de toestand en het karakter van de goddelozen tegenover, onthult hij hun toekomst en beschrijft hij in veelzeggende taal hun uiteindelijke ondergang.

Uitleg

Vers 1

"Welgelukzalig" — zie hoe dit Boek der Psalmen opent met een zegenspreuk, evenals de beroemde Bergrede van onze Heere! Het woord dat met "welgelukzalig" is vertaald, is een uiterst krachtig woord. In het origineel staat het in het meervoud, en het is een omstreden vraag of het een bijvoeglijk of een zelfstandig naamwoord is. Hieruit kunnen wij de veelheid leren van de zegeningen die zullen rusten op de mens die door God is gerechtvaardigd, en ook de volmaaktheid en grootheid van de zaligheid die hij zal genieten. Wij zouden kunnen lezen: "O, de zaligheden!" en wij mogen het terecht opvatten (zoals Ainsworth doet) als een vreugdevolle uitroep over het geluk van de begenadigde mens. Moge diezelfde zegen op ons rusten!

Hier wordt de begenadigde mens zowel negatief (vers 1) als positief (vers 2) beschreven. Hij is een man die niet wandelt in de raad der goddelozen. Hij volgt wijzere raad en wandelt in de geboden van de Heere, zijn God. Voor hem zijn de wegen van de godvruchtigheid paden van vrede en lieflijkheid. Zijn voetstappen worden gericht door het Woord van God, en niet door de sluwe en goddeloze plannen van vleselijke mensen. Het is een rijk teken van innerlijke genade wanneer de uiterlijke wandel veranderd is en goddeloosheid ver van ons handelen is gebannen. Let vervolgens op dit: hij staat niet op den weg der zondaren. Zijn gezelschap is van een uitgelezener soort dan voorheen.

Al is hij zelf een zondaar, hij is nu een zondaar die door bloed gewassen is, levend gemaakt door de Heilige Geest en vernieuwd van hart. Doordat hij door de rijke genade van God staat in de gemeente der rechtvaardigen, durft hij zich niet te voegen bij de menigte die kwaad doet. Verder wordt gezegd: "noch zit in het gestoelte der spotters." Hij vindt geen rust in het spotten van de atheïst. Laat anderen de spot drijven met de zonde, met de eeuwigheid, met hel en he-

mel en met de eeuwige God; deze man heeft een betere wijsbegeerte geleerd dan die van de ongelovige, en hij heeft een te diep besef van Gods tegenwoordigheid om het te kunnen verdragen dat Zijn Naam wordt gelasterd. Hoe hoog de zetel van de spotter ook geplaatst mag zijn, hij staat zeer dicht bij de poort van de hel. Laten wij ervoor vluchten, want hij zal spoedig leeg zijn, en het verderf zal de man verslinden die erop zit. Let op de opklimming in het eerste vers: hij wandelt niet in de raad der goddelozen, noch staat op den weg der zondaren, noch *zit* in het *gestoelte* der *spotters*.

Wanneer mensen in de zonde leven, vervallen zij van kwaad tot erger. In het begin wandelen zij slechts in de raad van de zorgelozen en goddelozen, die God vergeten — het kwaad is dan eerder een zaak van de praktijk dan van gewoonte. Maar daarna raken zij aan het kwaad gewend en staan zij op den weg van openlijke zondaren die Gods geboden opzettelijk overtreden. En als zij met rust worden gelaten, gaan zij nog een stap verder en worden zij zelf verderfelijke leraars en verleiders van anderen, en zo zitten zij in het gestoelte der spotters. Zij hebben hun graad in de ondeugd behaald, en als ware Doctors van de Verdoemenis worden zij bevestigd en door anderen bewonderd als Meesters in Belial. Maar de welgelukzalige man, de man aan wie alle zegeningen van God toebehoren, kan geen gemeenschap houden met zulke karakters. Hij houdt zich rein van deze melaatsen; hij werpt het kwade van zich af als een kleed dat door het vlees bevlekt is; hij vertrekt uit het midden van de goddelozen en gaat uit tot buiten de legerplaats, de smaadheid van Christus dragend. O, dat wij genade mochten ontvangen om zo van de zondaren gescheiden te zijn!

En let nu op zijn positieve karakter: “Maar zijn lust is in des HEEREN wet.” Hij is niet onder de wet als onder een vloek en een veroordeling, maar hij leeft erin, en hij vindt er vreugde in om in haar te zijn als in zijn levensregel. Bovendien vindt hij er zijn lust in haar te overdenken, haar bij dag te lezen en er bij nacht over na te denken. Hij

neemt een tekst en draagt die de hele dag met zich mee; en in de nachtwaken, wanneer de slaap zijn oogleden ontvlucht, overpeinst hij het Woord van God. Op de dag van zijn voorspoed zingt hij psalmen uit het Woord van God, en in de nacht van zijn verdrukking troost hij zich met beloften uit ditzelfde boek. “Des HEEREN wet” is het dagelijkse brood van de ware gelovige. En bedenk eens hoe gering de omvang van de goddelijke ingeving in Davids tijd was, want men bezat vrijwel niets anders dan de vijf boeken van Mozes! Hoeveel te meer moeten wij dan het hele geschreven Woord op prijs stellen, dat wij het voorrecht hebben in al onze huizen te bezitten! Maar helaas, wat een slechte behandeling krijgt deze engel uit de hemel! Wij zijn niet allen onderzoekers van de Schriften zoals de Bereeërs. Hoe weinigen onder ons kunnen aanspraak maken op de zegen van deze tekst! Misschien kunnen sommigen van u zich beroepen op een soort negatieve reinheid, omdat u niet wandelt op den weg der goddelozen; maar laat mij u vragen: is uw lust in de wet van God? Onderzoekt u Gods Woord? Maakt u het tot de vertrouweling aan uw rechterhand, uw beste metgezel en uw gids van uur tot uur? Zo niet, dan behoort deze zegen u niet toe.

Vers 3

“Want hij zal zijn als een boom, geplant” — niet een in het wild gegroeide boom, maar “een boom, geplant”, uitgekozen, als eigendom beschouwd, verzorgd en beveiligd tegen de laatste vreselijke uitroeiing, want “alle plant, die Mijn hemelse Vader niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden” (Mattheüs 15:13). “Aan waterbeken” — zodat hij, ook al zou de ene rivier opdrogen, nog altijd een andere heeft. De rivieren van vergeving en de rivieren van genade, de rivieren van de belofte en de rivieren van de gemeenschap met Christus zijn nooit opdrogende bronnen van voorziening. Hij is “als een boom, geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd” — geen ontijdige genadegaven, zoals vroege vijgen die nooit hun volle smaak bereiken.

Maar de man die zijn lust heeft in Gods Woord, door dat Woord onderwezen, brengt geduld voort in tijden van lijden, geloof op de dag van beproeving en heilige blijdschap in het uur van voorspoed.

Vruchtbaarheid is een wezenlijke eigenschap van een begenadigd mens, en die vruchtbaarheid moet op de juiste tijd komen. “En welks blad niet afvalt” — zijn zwakste woord zal eeuwig blijven; zijn kleinste daden van liefde zullen in gedachtenis worden gehouden. Niet alleen zal zijn vrucht bewaard blijven, maar ook zijn blad. Hij zal noch zijn schoonheid, noch zijn vruchtbaarheid verliezen. “En al wat hij doet, zal wel gelukken.” Welgelukzalig is de man die zo’n belofte bezit. Maar wij moeten de vervulling van een belofte niet altijd beoordelen naar wat wij met onze eigen ogen aanschouwen. Hoe vaak, mijn broeders, kunnen wij, als wij oordelen naar de zwakke zintuigen, tot de droevige slotsom van Jakob komen: “Al deze dingen zijn tegen mij!” Want al weten wij dat wij deel hebben aan de belofte, toch zijn wij soms zo beproefd en bedrukt dat het oog juist het tegendeel ziet van wat die belofte voorzegt. Maar voor het oog van het geloof staat dit woord vast, en daardoor zien wij dat onze werken gelukken, zelfs wanneer alles ons tegen lijkt te zitten. Het is niet de uiterlijke voorspoed die de christen het meest begeert en waardeert; het is de voorspoed van de ziel waarnaar hij ten diepste verlangt. Wij laten dikwijls, zoals Josafat, schepen naar Tarsis varen om goud, maar zij worden gebroken bij Ezeon-Geber; toch schuilt ook daarin een ware voorspoed, want het is dikwijls tot heil van de ziel dat wij arm, beroofd en vervolgd worden.

Onze slechtste dingen zijn vaak onze beste dingen. Zoals er een vloek verborgen zit in de zegeningen van de goddeloze, zo is er een zegen verborgen in de kruisen, verliezen en smarten van de rechtvaardige. De beproevingen van de heilige vormen een goddelijke landbouw, waardoor hij groeit en overvloedig vrucht draagt.

Vers 4

Wij zijn nu aangekomen bij het tweede hoofddeel van de psalm. In dit vers dient de tegenstelling met de ellendige staat van de goddelozen om de kleuren van het schitterende en aangename beeld dat eraan voorafgaat, nog sterker te doen uitkomen. De krachtigere vertaling van de Vulgaat en van de Septuaginta luidt: "Niet zo de goddelozen, niet zo." En daaruit moeten wij begrijpen dat al het goede dat van de rechtvaardige wordt gezegd, in het geval van de goddeloze niet waar is. O, hoe vreselijk is het wanneer er een dubbele ontkenning op de beloften rust! En toch is dit precies de toestand van de goddelozen. Let op het gebruik van de term "goddelozen", want, zoals wij aan het begin van de psalm hebben gezien, zijn dit degenen die met het kwaad beginnen en de minst aanstootgevende zondaars zijn. O, als dit al de droeve toestand is van hen die rustig in hun burgerlijke fatsoen volharden en hun God verwaarlozen, wat moet dan de toestand zijn van openlijke zondaars en schaamteloze ongelovigen?

De eerste zin is een negatieve beschrijving van de goddeloze, en de tweede is het positieve beeld. Hier is hun karakter — "als het kaf", van nature waardeloos, dood, onbruikbaar, zonder inhoud en gemakkelijk weggeblazen. Let hier ook op hun ondergang — "dat de wind henendrijft"; de dood zal hen met zijn vreselijke windstoot wegjagen naar het vuur waarin zij volkomen zullen worden verteerd.

Vers 5

Zij zullen daar staan om geoordeeld te worden, maar niet om vrijgesproken te worden. Vrees zal hen daar aangrijpen; zij zullen geen stand houden; zij zullen vluchten; zij zullen zich niet kunnen verdedigen; want zij zullen blozen en met eeuwige verachting overdekt worden. Terecht verlangen de heiligen naar de hemel, want daar zullen geen kwade mensen wonen, "noch de zondaars in de vergadering der rechtvaardigen." Al onze gemeenten op aarde zijn gemengd. Elke kerk herbergt wel één duivel. Het onkruid groeit in dezelfde voren als de

tarwe. Er is op aarde nog geen dorsvloer die volkomen van het kaf gezuiverd is. Zondaars vermengen zich met heiligen, zoals slakken zich met goud vermengen.

Gods kostbare diamanten liggen nog in hetzelfde veld met ruwe keien. Rechtvaardige Lots worden aan deze zijde van de hemel voortdurend gekweld door de mannen van Sodom. Laten wij ons dan verblijden dat in "de algemene vergadering en de Gemeente der eerstgeborenen" daarboven beslist geen enkele onvernieuwde ziel zal worden toegelaten. Zondaars kunnen in de hemel niet leven. Zij zouden er totaal niet in hun element zijn. Eerder zou een vis in een boom kunnen leven dan de goddeloze in het Paradijs. De hemel zou een onverdraaglijke hel zijn voor een onbekeerlijk mens, zelfs als hij er binnen zou mogen gaan; maar zo'n voorrecht zal nooit worden verleend aan de man die in zijn ongerechtigheden volhardt. Moge God geven dat wij een naam en een plaats mogen hebben in Zijn hoven daarboven!

Vers 6

Of, zoals het Hebreeuws het nog voller uitdrukt: "De HEERE is kennende de weg der rechtvaardigen." Hij let voortdurend op hun weg, en hoewel die dikwijls in mist en duisternis gehuld is, toch kent de Heere hem. Als die weg door de wolken en de storm van de verdrukking voert, dan verstaat Hij hem. Hij telt de haren van ons hoofd; Hij zal niet toelaten dat ons enig werkelijk kwaad overkomt. "Hij kent den weg, die bij mij is; Hij beproeve mij; als goud zal ik uitkomen." (Job 23:10.) "Maar de weg der goddelozen zal vergaan." Niet alleen zullen zij zelf vergaan, maar ook hun weg zal vergaan. De rechtvaardige beitelt zijn naam in de rots, maar de goddeloze schrijft zijn gedachtenis in het zand.

De rechtvaardige man ploegt de voren van de aarde en zaait hier een oogst die nooit volledig zal worden binnengehaald voordat hij de genietingen van de eeuwigheid binnengaat; maar de goddeloze

ploegt de zee, en al lijkt er achter zijn kiel een glinsterend spoor te liggen, toch zullen de golven eroverheen slaan, en de plaats die hem kende, zal hem niet meer kennen, voor eeuwig. Zelfs de "weg" van de goddelozen zal vergaan. Als hij in de herinnering blijft voortbestaan, dan alleen in de herinnering van de kwaden; want de Heere zal de naam van de goddeloze doen verrotten tot een stank in de neus van de goeden, en zo zal hij uitsluitend aan de goddelozen zelf bekend zijn door zijn verrotting. Moge de Heere onze harten en onze wegen reinigen, opdat wij aan de ondergang van de goddelozen ontkomen en de zaligheid van de rechtvaardigen mogen genieten!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Zoals het boek Hooglied door een hebraïsme het Lied der Liederen wordt genoemd, omdat het het voortreffelijkste is, zo mag deze psalm niet ten onrechte de Psalm der Psalmen heten, want hij bevat het merg en de kern van het christendom. Wat Hieronymus over de brieven van Paulus zegt, dat kan ik ook van deze psalm zeggen: hij is kort van opbouw, maar vol lengte en kracht wat de inhoud betreft. Deze psalm draagt de zaligheid op zijn voorhoofd; hij begint waar wij allen hopen te eindigen; hij mag met recht een Gids voor de Christen heten, want hij legt de drijfzanden bloot waarin de goddelozen ten verderve zinken, en toont de vaste grond waarop de heiligen naar de heerlijkheid wandelen. — Thomas Watson, Saints' Spiritual Delight, 1660.

Deze hele psalm laat zich terugbrengen tot twee tegenovergestelde stellingen: een godvruchtig mens is zalig, een goddeloos mens is ellendig. Het is alsof de profeet daarmee twee uitdagingen opwerpt. De ene: dat hij een godvruchtig mens tegen allen zal verdedigen als de enige Jason die het gouden vlies van de zaligheid wint; de andere: dat hoewel de goddelozen in de wereld de schijn ophouden gelukkig

te zijn, zij van alle mensen juist het meest ellendig zijn. — Sir Richard Baker, 1640.

Ik ben ertoe gebracht de mening te omhelzen van sommige oude uitleggers (Augustinus, Hieronymus enz.), die menen dat de eerste psalm bedoeld is als beschrijving van het karakter en de beloning van de *Rechtvaardige*, dat wil zeggen de Heere Jezus. — John Fry, B.A., 1842.

Vers 1

De psalmist zegt in deze korte psalm meer ter zake over het ware geluk dan enige filosoof, of alle filosofen tezamen; zij hebben slechts om de hete brei heen gedraaid, maar God heeft hier de vogel in onze hand gelegd. — John Trapp, 1660.

Vers 1

Waar het woord welgelukzalig als uithangbord is opgehangen, kunnen wij er zeker van zijn dat wij binnen een godvruchtig mens zullen aantreffen. — Sir Richard Baker.

Vers 1

De zetel van de dronkaard is de zetel van de spotter. — Matthew Henry, 1662-1714.

Vers 1

"Wandelt *niet*..., *noch* staat..., *noch* zit...", enz. Negatieve geboden zijn in sommige gevallen stelliger en dwingender dan bevestigende; want te zeggen: "die wandelt in de raad der godvruchtigen", zou wellicht niet voldoende zijn; hij zou immers in de raad der godvruchtigen kunnen wandelen en ook in de raad der goddelozen; weliswaar niet beide tegelijk, maar wel op verschillende momenten. Deze ontkenning daarentegen vrijwaart hem te allen tijde. — Sir Richard Baker.

Vers 1

Het woord (Hebr.) haish is nadrukkelijk: die man; die ene uit duizend die leeft om het doel te bereiken waartoe God hem geschapen heeft. — Adam Clarke, 1844.

Vers 1

"Die niet wandelt in de raad der goddelozen." Let op enkele kenmerken van hun verschillende karakters en gedrag. I. De goddeloze heeft zijn raad. II. De zondaar heeft zijn weg. III. De spotter heeft zijn zetel. De goddeloze is onverschillig ten opzichte van de godsdienst; hij is noch ijverig voor zijn eigen zaligheid, noch voor die van anderen; en hij raadt en adviseert degenen met wie hij omgaat zijn plan aan te nemen en zich niet druk te maken over bidden, lezen, bekering enz., enz.; "zulke dingen zijn niet nodig; leid een eerlijk leven, maak geen ophef over godsdienst, en het zal uiteindelijk wel goed met je aflopen." Welnu, "welgelukzalig is de man die niet wandelt in de raad van deze man", die niet ingaat op zijn maatregelen en niet handelt naar zijn plan. De zondaar heeft zijn eigen manier van overtreden: de een is een dronkaard, een ander is oneerlijk, een derde onrein. Weinigen zijn aan elke soort van ondeugd overgegeven. Er zijn veel gierigaards die een afkeer hebben van dronkenschap, en veel dronkaards die een afkeer hebben van gierigheid; en zo ook bij anderen. Ieder heeft zijn gemakkelijk aanklevende zonde; daarom zegt de profeet: "De goddeloze verlate *zijn weg*." (Jesaja 55:7) Welnu, welgelukzalig is hij die niet staat op de *weg* van zulk een man. De spotter heeft, wat hemzelf betreft, aan alle godsdienst en zedelijk besef een einde gemaakt. Hij heeft zich neergezet — is volkomen bevestigd in goddeloosheid en drijft de spot met de zonde. Zijn geweten is dichtgeschroeid, en hij gelooft in alle vormen van ongeloof. Welnu, welgelukzalig is de man die niet neerzit in zijn *gestoelte*. — Adam Clarke.

Vers 1

In het Hebreeuws is het woord “welgelukzalig” een meervoudig zelfstandig naamwoord, ashrey (zaligheden), dat wil zeggen: alle zaligheden zijn het deel van die man die niet is weggegaan, enz.; alsof er gezegd werd: “Alles is goed met die man die”, enz. Waarom twist u erover? Waarom trekt u ijdele conclusies? Als een mens die parel van grote waarde gevonden heeft, namelijk om de wet van God lief te hebben en van de goddelozen gescheiden te zijn, dan behoren alle zaligheden aan die man toe; maar als hij dit kleinood niet vindt, zal hij alle zaligheden zoeken en er nooit één vinden! Want zoals alle dingen rein zijn voor de reinen, zo zijn alle dingen lieflijk voor hen die liefhebben, en alle dingen goed voor de goeden; en in het algemeen: zoals u zelf bent, zo is God Zelf jegens u, hoewel Hij geen schepsel is.

Hij is verkeerd jegens de verkeerden en heilig jegens de heiligen. Daarom kan niets goed of zaligmakend zijn voor hem die slecht is: niets is zoet voor hem voor wie de wet van God niet zoet is. Het woord “raad” moet hier zonder twijfel worden opgevat in de betekenis van besluiten en leerstellingen, aangezien er geen samenleving van mensen bestaat die niet door besluiten en wetten gevormd en in stand gehouden wordt. David treft echter met deze term de hoogmoed en verwerpelijke vermetelheid van de goddelozen. Ten eerste omdat zij zich niet zover willen vernederen dat zij in de wet van de Heere wandelen, maar zichzelf regeren met hun eigen raad. En vervolgens noemt hij het hun “raad”, omdat het hun inzicht is en de weg die hun zonder dwaling lijkt. Want dit is het verderf van de goddelozen: dat zij in hun eigen ogen en naar hun eigen schatting verstandig zijn en hun dwalingen kleden in het gewaad van voorzichtigheid en van de rechte weg.

Want als zij tot de mensen zouden komen in het openlijke gewaad van de dwaling, dan zou het niet zo’n onderscheidend kenmerk van zaligheid zijn om niet met hen te wandelen. Maar David zegt hier niet: “in de dwaasheid der goddelozen” of “in de dwaling der goddelo-

zen"; en daarom waarschuwt hij ons om met alle ijver te waken tegen de schijn van wat recht is, opdat de duivel, veranderd in een engel des lichts, ons niet verleidt door zijn list. En hij stelt de raad van de goddelozen tegenover de wet van de Heere, opdat wij zouden leren ons te wachten voor wolven in schaapskleren, die altijd gereed zijn om aan allen raad te geven, allen te leren en allen hulp aan te bieden, terwijl zij van alle mensen het minst daartoe bekwaam zijn.

De term "staat" beeldt hun halsstarrigheid en stijfhoofdigheid uit, waarin zij zich verharden en zich verontschuldigen met woorden van boosaardigheid, omdat zij onverbeterlijk zijn geworden in hun goddeloosheid. Want "staan" betekent, in de beeldspraak van de Schrift, vast en onwrikbaar zijn: zoals in Romeinen 14:4: "Hij staat, of hij valt zijn eigen heer; doch hij zal vastgesteld worden, want God is machtig hem vast te stellen."

Vandaar dat het woord "zuil" door de Hebreeën van hun werkwoord "staan" is afgeleid, evenals het woord standbeeld bij de Romeinen. Want dit is nu juist de zelfverontschuldiging en zelfverharding van de goddelozen: dat zij in hun eigen ogen recht lijken te leven en boven alle anderen te schitteren in de eeuwige schijn van goede werken. Wat de term "gestoelte" betreft: in het gestoelte zitten betekent onderwijzen, optreden als onderwijzer en leraar; zoals in Mattheüs 23:2: "De Schriftgeleerden en de Farizeen zijn gezeten op de stoel van Mozes." In het gestoelte van de pestilentie zitten zij die de kerk vullen met de meningen van filosofen, met de overleveringen van mensen en met de raadgevingen van hun eigen brein, en zo ellendige gewetens onderdrukken, terwijl zij intussen het Woord van God terzijde stellen, waardoor de ziel als enige gevoed wordt, leeft en bewaard wordt. — Maarten Luther, 1536-1546.

Vers 1

"De spotters." Peccator cum in profundum venerit contemnet — wanneer een goddeloze het diepste en ergste punt van de zonde bereikt,

dan veracht hij. Dan zal de Hebreeër Mozes verachten (Exodus 2:14): "Wie heeft u tot een overste en rechter over ons gezet?" Dan zal Achab twisten met Micha (1 Koningen 22:18), omdat hij niet goed over hem profeteert. Elk kind in Bethel zal Elisa bespotten (2 Koningen 2:23) en hem "kaalkop" durven noemen. Hier is één oorspronkelijke druppel venijn opgezwollen tot een ware zee van vergif, zoals een enkele druppel gif van sommige slangen, als die op de hand terechtkomt, in de aderen binnendringt en zich over het hele lichaam verspreidt totdat hij de levensgeesten verstikt heeft. God zal u "bespotten" (Psalm 2:4), omdat u met Hem de spot hebt gedreven; en ten slotte zal Hij u verachten die Hem in ons veracht hebt. Wat een mens tegen de hemel spuwt, zal onherroepelijk op zijn eigen gezicht terugvallen. Uw beledigingen jegens uw geestelijke artsen zullen wellicht met uw as in het stof slapen, maar in het oordeel zullen zij tegen uw zielen opstaan. — Thomas Adams, 1614.

Vers 2

"Maar zijn wil is in de wet des HEEREN." De "wil" die hier wordt bedoeld, is die verlustiging des harten en dat vaste behagen in de wet, dat niet ziet op wat de wet belooft noch op wat zij dreigt, maar enkel hierop: dat "de wet heilig" is, "en het gebod is heilig, en rechtvaardig, en goed." Vandaar dat het niet slechts een liefde voor de wet is, maar die liefdevolle verlustiging in de wet die geen voorspoed, geen tegenspoed, noch de wereld, noch de overste daarvan kan wegnemen of vernietigen; want zij baant zich zegevierend een weg door armoede, kwaad gerucht, het kruis, de dood en de hel, en schittert het helderst te midden van de diepste tegenspoed. — Maarten Luther.

Vers 2

"Zijn lust is in des HEEREN wet." — Deze lust waarvan de profeet hier spreekt, is de enige lust die noch bloost noch bleek wordt; de enige lust die een maaltijd geeft zonder achteraf de rekening te presenteren; de enige lust die met alle tijden overeenstemt en, zoals Aeneas

met Anchises deed, zijn ouders op zijn rug draagt. — Sir Richard Baker.

Vers 2

"Hij overdenkt Zijn wet." In de eenvoudigste tekst ligt een wereld van heiligheid en geestelijkheid verborgen; en als wij in gebed en in afhankelijkheid van God erbij zouden gaan zitten en haar bestudeerden, zouden wij veel meer zien dan ons in eerste instantie voorkomt. Het kan zijn dat wij bij een enkele keer lezen of kijken weinig of niets zien; zoals de knecht van Elia eens heenging en niets zag; daarom werd hem bevolen zevenmaal te kijken. Wat dan? zegt de profeet: "Zie, een kleine wolk, als eens mans hand, gaat op"; en spoedig was het hele hemelgewelf met wolken bedekt. Zo kunt u vluchtig naar een Schriftplaats kijken en niets opmerken; maar overdenk haar vaak, en u zult daar een licht zien stralen als het licht van de zon. — Joseph Caryl, 1647.

Vers 2

"En hij overdenkt Zijn wet dag en nacht." — De goede mens overdenkt de wet van God dag en nacht. De pauselijken houden het gewone volk weg van deze gemeenschappelijke schatkamer door deze vermeende moeilijkheid aan te voeren: "O, de Schriften zijn moeilijk te begrijpen, breekt u er het hoofd niet over; wij zullen u wel vertellen wat ze betekenen." Zij konden net zo goed zeggen: "De hemel is een gezegende plaats, maar de weg ernaartoe is moeilijk; bemoeit u er niet mee, wij zullen er wel in uw plaats naartoe gaan." En zo hebben zij op de grote dag van het gericht, wanneer zij door hun boek gered zouden moeten worden, helaas geen boek dat hen redt. In plaats van de Schriften kunnen zij slechts beelden aanbieden; dat zijn de boeken van de leek; alsof zij berecht zouden worden door een jury van houtsnijders en schilders, en niet door de twaalf apostelen. Laat u niet op deze wijze bedriegen; maar bestudeer het evangelie, zoals u ook verwacht door het evangelie getroost te worden. Wie op de erfenis hoopt, zal de

akte van overdracht grondig en met veel zorg bestuderen. — Thomas Adams.

Vers 2

"Overdenken" betekent, zoals het gewoonlijk wordt verstaan, bespreken, redetwisten; en de betekenis is altijd beperkt tot het bezig zijn met woorden, zoals in Psalm 37:30: "De mond des rechtvaardigen vermeldt wijsheid." Vandaar dat Augustinus in zijn vertaling het woord "kwetteren" gebruikt; en dat is een fraaie beeldspraak — zoals kwetteren de bezigheid van vogels is, zo behoort een voortdurend spreken over de wet van de Heere (want spreken is ten diepste eigen aan de mens) de hoofdbezigheid van de mens te zijn. Maar ik kan de genadige betekenis en kracht van dit woord niet naar volle waarde uiteenzetten; want dit "overdenken" bestaat eerst in een aandachtig letten op de woorden van de wet, en vervolgens in een vergelijken van de verschillende Schriftplaatsen met elkaar; en dat is een genoeglijke jacht, ja veeleer een spelen met herten in een woud, waar de Heere ons de herten verschaft en ons hun verborgen schuilplaatsen openbaart. En uit deze heerlijke bezigheid komt ten slotte een man voort die goed onderwezen is in de wet van de Heere om tot het volk te spreken. — Maarten Luther.

Vers 2

"En hij overdenkt Zijn wet dag en nacht." De godvruchtige zal het Woord bij dag lezen, opdat de mensen, zijn goede werken ziende, zijn Vader die in de hemelen is, zouden verheerlijken; hij zal het bij nacht doen, opdat hij niet door de mensen gezien wordt: bij dag, om te tonen dat hij niet behoort tot hen die het licht schuwen; bij nacht, om te tonen dat hij iemand is die zelfs in de schaduw kan schijnen: bij dag, want dat is de tijd om te werken — werk zolang het dag is; bij nacht, opdat zijn Meester niet als een dief komt en hem ledig vindt. — Sir Richard Baker.

Vers 2

Ik vind nergens rust dan in een hoekje, met het boekje. — Thomas a Kempis, 1380-1471.

Vers 2

"Overdenken." De overdenking onderscheidt en kenmerkt een mens; hieraan kan hij de maat van zijn eigen hart nemen, of het goed of slecht is. Laat mij hierop toepassen: "Want gelijk hij bedacht heeft in zijn ziel, alzo zal hij tot u zeggen" (Engels: zo is hij) (Spreuken 23:7). Zoals de overdenking is, zo is de mens. De overdenking is de toetssteen van een christen; zij toont uit welk metaal hij is gesmeed. Zij is een geestelijke inhoudsopgave; zoals de inhoudsopgave toont wat er in het boek staat, zo toont de overdenking wat er ten diepste in het hart leeft. — Thomas Watson, Saints' Spiritual Delight.

Vers 2

De overdenking herkauwt en brengt de zoetheid en voedende kracht van het Woord in het hart en in het leven: dit is de weg waarop de godvruchtigen veel vrucht dragen. — Bartholomew Ashwood, Heavenly Trade, 1688.

Vers 2

De natuuronderzoekers merken op dat er, om het lichamelijke leven te onderhouden en te bevorderen, verschillende soorten vermogens in het lichaam zijn meegegeven, waaronder de volgende:

1. Een aantrekkend vermogen, om het voedsel op te nemen en naar binnen te trekken;
2. Een vasthoudend vermogen, om het vast te houden wanneer het binnen is;
3. Een omzettend vermogen, om de voeding te verteren;
4. Een vermeerderend vermogen, om het tot volmaaktheid te brengen.

De overdenking is dit alles in geestelijke zin. Zij helpt het oordeel, de wijsheid en het geloof om te wegen, te onderscheiden en volkomen te geloven wat het lezen en het horen aanbrengen en verschaffen. Zij helpt het geheugen om de juwelen van de goddelijke waarheid in haar zekere schatkamer veilig op te bergen. Zij heeft een verterende kracht en maakt van bijzondere waarheden geestelijk voedsel; en ten slotte helpt zij het vernieuwde hart om in de hoogte te groeien en zijn vermogen te vergroten om werkelijk te kennen wat ons van God uit genade geschonken is. — Samengevat naar Nathaniel Ranew, 1670.

Vers 3

"Een boom." — Er is één boom die uitsluitend in de Jordaanvallei te vinden is, maar die te mooi is om helemaal onvermeld te laten: de oleander, met zijn heldere bloesems en donkergroene bladeren, die elke plek waar hij groeit het aanzien geeft van een weelderige tuin. Hij wordt in de Schrift zelden of nooit vermeld. Maar het zou heel goed de boom kunnen zijn die aan de waterstromen geplant is, die zijn vrucht geeft op zijn tijd en "welks blad niet afvalt". — A. P. Stanley, D.D., in "Sinai and Palestine."

Vers 3

"Een boom, geplant aan waterbeken." — Dit is een duidelijke zinspeling op de oosterse wijze van bewerken, waarbij waterstroompjes tussen de rijen bomen worden geleid, zodat de bomen kunstmatig en voortdurend van vocht worden voorzien.

Vers 3

"Zijn vrucht … op zijn tijd." — In een dergelijk geval wordt de verwachting nooit teleurgesteld. Vrucht wordt verwacht, vrucht wordt gedragen, en wel precies op de tijd waarop zij moet komen. Een godvruchtige opvoeding, onder de voortdurende invloed van de goddelijke Geest — Die nooit onthouden wordt waar Hij ernstig gezocht wordt — brengt ongetwijfeld de vruchten der gerechtigheid voort; en

wie met toewijding leest, bidt en overdenkt, zal steeds het werk zien dat God hem te doen heeft gegeven; hij ontvangt de kracht waarmee hij het moet doen; en hij herkent de tijden, plaatsen en gelegenheden om die dingen te doen waardoor God de meeste eer, zijn eigen ziel het meeste goed en zijn naaste de meeste stichting kan ontvangen. — Adam Clarke.

Vers 3

"Op zijn tijd." De Heere rekent de tijden die over ons gaan en zet ze op onze rekening: laten wij ze daarom uitkopen en, net als de kranken bij het badwater Bethesda, erin afdalen op het moment dat de engel het water beroert. Nu wordt de kerk beproefd: het is een tijd van vurig gebed en onderwijs; nu breidt de kerk zich uit: het is een tijd van lofprijzing; ik ben nu bij een preek, ik zal luisteren naar wat God zeggen zal; nu ben ik in het gezelschap van een geleerd en wijs man, ik zal enige kennis en raad uit hem putten; ik ben in verzoeking, nu is het een uitgelezen tijd om volkomen te steunen op de Naam des Heeren; ik bevind mij op een plaats van waardigheid en macht, laat mij ernstig bedenken wat God van mij vraagt in een tijd als deze. En zo draagt een wijze christen, net zoals de boom des levens elke maand vrucht draagt en een wijze landman voor elke maand zijn eigen bezigheden heeft, zijn vrucht voort op zijn tijd. — John Spencer, Things New and Old, 1658.

Vers 3

"Op zijn tijd." O, gouden en bewonderenswaardig woord! waardoor de vrijheid van de christelijke gerechtigheid wordt bevestigd. De goddelozen hebben hun vaste dagen, hun vaste tijden, bepaalde werken en bepaalde plaatsen, waaraan zij zich zo strak vasthouden dat zij, ook al kwamen hun naasten om van de honger, daar op geen enkele wijze van losgetrokken zouden kunnen worden. Maar deze zalige man, die te allen tijde, in alle plaatsen, voor elk werk en voor elke persoon vrij is, zal u met vreugde dienen wanneer hem maar een gelegenheid

daartoe geboden wordt; wat hem ook in handen komt om te doen, dat doet hij. Hij is noch een Jood, noch een heiden, noch een Griek, noch een barbaar, noch enige andere bijzondere persoon. Hij geeft zijn vrucht op zijn tijd, telkens wanneer God of mensen zijn werk van hem vragen. Daarom dragen zijn vruchten geen vaststaande naam, en zijn tijden hebben geen naam. — Maarten Luther.

Vers 3

"En welks blad niet afvalt." Hij beschrijft de vrucht eerder dan het blad. De Heilige Geest Zelf leert elke getrouwe prediker in de kerk om te allen tijde te weten dat het Koninkrijk Gods niet is gelegen in woorden, maar in kracht (1 Korinthe 4:20). En opnieuw: "Jezus begonnen heeft beide te doen en te leren" (Handelingen 1:1). En nogmaals: "Welke een Profeet was, krachtig in werken en woorden" (Lukas 24:19). Laat daarom hij die het woord van de leer belijdt, allereerst de vruchten van het leven voortbrengen, als hij tenminste niet wil dat zijn vrucht verdort, want Christus vervloekte de vijgenboom die geen vrucht droeg. En zoals Gregorius terecht stelt: de man wiens leven veracht wordt, wordt door zijn eigen leer veroordeeld, want hij predikt aan anderen en wordt zelf verworpen. — Maarten Luther.

Vers 3

"En welks blad niet afvalt." De bomen van de Heere zijn allemaal groenblijvend. Geen enkele winterkou kan hun frisheid vernietigen; en toch dragen zij, anders dan de groenblijvende bomen in ons land, wel degelijk allemaal vrucht. — C. H. S.

Vers 3

"En al wat hij doet [of: maakt of ter hand neemt], zal wel gelukken." Let er bij dit "gelukken" nauwlettend op dat u daaronder geen vleselijke voorspoed verstaat. Deze voorspoed is een verborgen voorspoed en ligt geheel in het verborgene, in de geest, verankerd; en daarom, als u deze voorspoed die uitsluitend door het geloof verkregen is niet

bezit, dan zou u uw zogenaamde voorspoed veeleer voor de allerergste tegenspoed moeten houden. Want zoals de duivel dit blad en het Woord van God bitter en onophoudelijk haat, zo haat hij eveneens hen die het leren en horen, en vervolgt hij hen met behulp van alle machten van deze wereld. Daarom hoort u van een wonder, ja, het allergrootste van alle wonderen, wanneer u verneemt dat alle dingen gelukken die een zalig man onderneemt. — Maarten Luther.

Vers 3

Een kritisch tijdschrift heeft aangetoond dat in plaats van "Al wat hij doet, zal wel gelukken" de vertaling ook zou kunnen luiden: "Al wat het voortbrengt, zal tot rijpheid komen." Dit maakt het beeld volkomen af en wordt ondersteund door enkele handschriften en oude vertalingen.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

Uiterlijke voorspoed is, mits zij volgt op een nauwe wandel met God, zeer zoet; zoals de nul, wanneer zij volgend op een cijfer wordt geplaatst, het getal aanzienlijk vermeerdert, hoewel zij op zichzelf beschouwd niets is. — John Trapp.

Vers 4

"Kaf." Hier kunnen wij de goddelozen terloops laten weten dat zij een schuld van dankbaarheid hebben waaraan zij zelden of nooit denken: zij mogen de godvruchtigen danken voor alle goede dagen die zij op aarde doormaken, aangezien zij die louter om hunnentwil genieten en niet om hun eigen verdiensten. Want zolang het kaf hecht met de tarwe verenigd is en dicht bij haar blijft, geniet het omwille van de tarwe enige voorrechten en wordt het zorgvuldig in de schuur opgeborgen; maar zodra het van de tarwe gescheiden en afgezonderd is, wordt het weggeworpen en door de wind verstrooid. Precies zo ontvangen de goddelozen, zolang de godvruchtigen in hun gezelschap vertoeven en onder hen leven, om hunnentwil iets van de zaligheid

die aan de godvruchtigen is beloofd; maar zodra de godvruchtigen hen verlaten of van hen worden weggenomen, dan komt er óf plotseling een zondvloed van water over hen, zoals over de oude wereld toen Noach haar verliet; óf een zondvloed van vuur, zoals over Sodom toen Lot de stad verliet. — Sir Richard Baker.

Vers 4

"Henendrijft", of wegwerpt; de Chaldeeuwse vertaling heeft voor "wind" het woord "wervelwind." — Henry Ainsworth, 1639. Dit toont op indringende wijze de hevige storm van de dood die de ziel van de goddeloze definitief wegvaagt.

Vers 5

"Daarom zullen de goddelozen niet bestaan in het gericht", enz. En zou men niet ook deze reden kunnen bedenken waarom de goddelozen nooit tot de vergadering der rechtvaardigen kunnen komen? de rechtvaardigen gaan een weg die God kent, en de goddelozen gaan een weg die God vernietigt; en aangezien deze wegen onmogelijk kunnen samenkomen, hoe zouden de mensen die deze wegen gaan dan ooit kunnen samenkomen? En om volkomen zeker te stellen dat zij inderdaad nooit zullen samenkomen, drukt de profeet de weg van de rechtvaardigen uit door de eerste schakel van de keten van Gods goedheid, namelijk Zijn kennen; maar de weg van de goddelozen drukt hij uit door de uiterste schakel van Gods gerechtigheid, namelijk Zijn vernietigen; en hoewel Gods gerechtigheid en Zijn barmhartigheid elkaar dikwijls ontmoeten en zeer na aan elkaar grenzen, kunnen de eerste schakel van Zijn barmhartigheid en de laatste schakel van Zijn gerechtigheid elkaar nooit ontmoeten, want het komt nooit tot vernietigen voordat God de woorden Nescio vos, "Ik ken u niet", heeft gesproken; en nescio vos in God en Gods genadige kennen kunnen onmogelijk samengaan. — Sir Richard Baker.

Vers 5

De Ierse lucht zal nog eerder een pad of een slang verdragen dan dat de hemel een zondaar in zich opneemt. — John Trapp.

Vers 6

"Want de HEERE kent den weg der rechtvaardigen; maar de weg der goddelozen zal vergaan." Zie hier hoe David ons afschrikt van alle uiterlijke schijn van voorspoed, en ons veeleer velerlei verzoekingen en tegenspoeden aanbeveelt. Want deze "weg" van de rechtvaardigen wordt door alle vleselijke mensen volkomen verworpen, in de ijdele gedachte dat God niets van zo'n weg afweet. Maar dit is nu juist de verborgen wijsheid van het kruis. Daarom is het God alleen Die de weg van de rechtvaardigen kent, zo volkomen verborgen is hij voor de rechtvaardigen zelf. Want Zijn rechterhand leidt hen op wonderlijke wijze voort, aangezien het een weg is niet van de zintuigen, noch van het menselijk verstand, maar louter en alleen van geloof; zelfs van dat geloof dat dwars door de duisternis heen ziet en de dingen aanschouwt die voor het natuurlijke oog onzichtbaar zijn. — Maarten Luther.

Vers 6

"De rechtvaardigen." Zij die vurig streven naar een rechtvaardig leven in zichzelf, en die de gerechtigheid van Christus werkelijk aan zich toegerekend hebben gekregen. — Thomas Wilcocks, 1586.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Kan een uitstekende tekst leveren over "Voortgang in de zonde", of over "De reinheid van de christen", of over "De zaligheid van de rechtvaardigen". Spreek bij dat laatste onderwerp over de gelovige als *gezegend* — 1. Door God; 2. In Christus; 3. Met alle zegeningen; 4. In

alle omstandigheden; 5. Door tijd en eeuwigheid heen; 6. In de allerhoogste mate.

Vers 1

Leert een godvruchtig mens zich te wachten voor (1) de denkbeelden, (2) het praktische leven en (3) het gezelschap en de omgang van zondige mensen. Toon aan hoe de overdenking van het Woord ons onmisbaar zal helpen ons verre te houden van deze drie kwaden. De insluipende en toenemende aard van de zonde. — J. Morrison.

Vers 1

In verband met de hele psalm: het onoverbrugbare verschil tussen de rechtvaardigen en de goddelozen.

Vers 2

Het Woord van God.

1. De lust van de gelovige erin.
2. Het vertrouwd zijn van de gelovige ermee. Wij verlangen er ten diepste naar in het gezelschap te zijn van hen die wij oprecht liefhebben.

Vers 2

I. Wat wordt bedoeld met "des HEEREN wet". II. Wat erin is voor de gelovige om zich in te verlustigen. III. Hoe hij zijn lust toont: hij denkt eraan, leest er veel in, spreekt erover, gehoorzaamt haar en heeft volstrekt geen lust in het kwaad.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

De voordelen, hulpmiddelen en hindernissen van de overdenking.

Vers 3

"De vruchtbare boom." I. Waar hij groeit. II. Hoe hij daar gekomen is. III. Wat hij werkelijk opbrengt. IV. Hoe men aan hem gelijk kan worden.

Vers 3

"Geplant aan waterbeken." I. De oorsprong van het christelijke leven: "geplant." II. De stromen die het onafgebroken onderhouden. III. De vrucht die daarvan met recht verwacht wordt.

Vers 3

De invloed van de godsdienst op ware voorspoed. — Blair. De aard, oorzaken, tekenen en gevolgen van ware voorspoed. "Vrucht ... op zijn tijd"; deugden die op bepaalde tijden in het bijzonder getoond moeten worden — geduld in verdrukking; dankbaarheid in voorspoed; heilige ijver bij gelegenheid, enz. "En welks blad niet afvalt"; de onschatbare zegen van het behouden van een onverwelkte belijdenis.

Verzen 3, 4

Zie nr. 280 van "Spurgeon's Sermons." "Het kaf weggedreven." De zonde zet een besliste ontkenning op elke zegen.

Vers 5

De dubbele ondergang van de onbekeerlijke zondaar.

1. Veroordeeld voor de rechterstoel van het gericht.
2. Eeuwig gescheiden van de heiligen. De volkomen redelijkheid van deze straffen, "daarom", en de enige weg om eraan te ontkomen. "De vergadering der rechtvaardigen" gezien als de gemeente der eerstgeborenen daarboven. Dit kan een verheven en troostvol onderwerp opleveren.

Vers 6 (eerste zin)

Een uitermate zoete bemoediging voor het beproefde volk van God. De kennis die hier bedoeld wordt.

1. Haar karakter. — Het is een kennis van innige waarneming en goedkeuring.
2. Haar bron. — Zij wordt veroorzaakt door alwetendheid en oneindige liefde.
3. Haar gevolgen. — Voortdurende ondersteuning, verlossing, aanneming en ten slotte de eeuwige heerlijkheid.

Vers 6 (laatste zinsdeel)

Zijn weg van vleselijk vermaak, van hoogmoed, van ongeloof, van goddeloosheid, van vervolging, van heilloos uitstel, van zelfbedrog, enz.: dit alles zal onherroepelijk een einde nemen.

Werken over de eerste psalm

The Way to Blessedness: a Commentary on the First Psalm. Door Phineas Fletcher. Londen. 1632.

A Discourse about the State of True Happiness, delivered in certain Sermons in Oxford, and at Paul's Cross. Door Robert Bolton. Londen. 1625.

David's Blessed Man; or, a Short Exposition on the First Psalm, directing a Man to True Happiness. Door Samuel Smith, predikant van het Woord te Prittlewell in Essex. 1635. [Herdrukt in Nicols reeks van commentaren.]

Meditations and Disquisitions upon the First Psalm of David. — Blessed is the Man. Door Sir Richard Baker, Ridder. Londen. 1640. [Hetzelfde deel bevat Meditations upon "Seven Consolatorie Psalms of David", namelijk 23, 27, 30, 84, 103 en 116.]

The Christian on the Mount; or a Treatise concerning Meditation; wherein the necessity, usefulness, and excellency of Meditation are at large discussed. Door Thomas Watson. 1660.

Psalm 2

Titel

Wij slaan de plank niet mis als wij deze verheven psalm kortweg *de psalm van de Messias*, *de Vorst* noemen. Als in een wonderbaarlijk visioen beschrijft deze psalm namelijk drie dingen: de opstand van de volken tegen de Gezalfde des Heeren, Gods vaste besluit om Zijn eigen Zoon te verhogen, en ten slotte de heerschappij van deze Zoon over al Zijn vijanden. Laten wij hem lezen met het oog van het geloof, terwijl wij als in een spiegel de uiteindelijke triomf van onze Heere Jezus Christus over al Zijn vijanden aanschouwen.

Lowth maakt over deze psalm de volgende opmerkingen: "De bevestiging van David op zijn troon, ondanks het verzet dat zijn vijanden daartegen boden, is het onderwerp van de psalm. David vervult daarin een tweevoudige rol, een letterlijke en een allegorische. Als wij de psalm eerst lezen met het oog op de letterlijke David, is de betekenis duidelijk en door de heilige geschiedenis buiten kijf gesteld. Er is inderdaad een ongewone gloed in de uitdrukking en een verhevenheid in de beelden. De woordkeus is nu en dan overdreven, als het ware met opzet om onze aandacht te vestigen op hogere en belangrijker zaken die daarin verborgen liggen, en ons tot de overweging daarvan te leiden.

Als wij, deze wenk volgend, de psalm nogmaals overzien in verband met de persoon en de belangen van de geestelijke David, verrijst er terstond een edele reeks van gebeurtenissen voor het oog, en de betekenis wordt duidelijker en tegelijk verhevener. De kleuring die wel-

licht te gewaagd en te schel lijkt voor de koning van Israël, zal niet langer zo lijken wanneer zij wordt aangebracht op Zijn grote Tegenbeeld.

Nadat wij zo de onderwerpen elk afzonderlijk aandachtig hebben beschouwd, laten wij ze samen bekijken, en wij zullen de volle schoonheid en majesteit van dit allerbekoorlijkste gedicht aanschouwen. Wij zullen de twee betekenissen zeer duidelijk van elkaar onderscheiden zien en toch in volmaakte harmonie zien samengaan, met een wonderbare gelijkenis in elke trek en lijn, terwijl de overeenkomst tussen beide zo nauwkeurig bewaard blijft dat elk van beide voor het oorspronkelijke kan doorgaan waarvan het andere is nagetekend. Voortdurend valt er nieuw licht op de bewoordingen, nieuw gewicht en nieuwe waardigheid komen bij de gedachten, totdat zij, geleidelijk opklimmend van de dingen beneden naar de dingen boven, van menselijke zaken naar goddelijke, het grote gewichtige thema met zich omhoog dragen en het ten slotte plaatsen in de hoogte en de helderheid van de hemel."

Indeling

Deze psalm wordt het best begrepen wanneer men hem beschouwt als een viervoudig tafereel. In vers 1, 2 en 3 woeden de volken; in vers 4 tot 6 bespot de Heere in de hemel hen; in vers 7 tot 9 verkondigt de Zoon het besluit; en in vers 10 tot het einde wordt de koningen de raad gegeven zich te onderwerpen aan de Gezalfde des Heeren. Deze indeling wordt niet alleen door de inhoud aangewezen, maar ook gewaarborgd door de dichterlijke vorm van de psalm, die vanzelf uiteenvalt in vier strofen van drie verzen.

Uitleg

Vers 1

Wij hebben in deze eerste drie verzen een beschrijving van de haat van de menselijke natuur tegen de Christus van God. Een beter commentaar is daarop niet nodig dan het apostolische lied in Handelingen 4:27, 28: "*Want in der waarheid zijn vergaderd tegen Uw heilig Kind Jezus, Welken Gij gezalfd hebt, beiden Herodes en Pontius Pilatus, met de heidenen en de volken Israels; om te doen al wat Uw hand en Uw raad te voren bepaald had, dat geschieden zou.*"

De psalm begint abrupt met een verontwaardigde vraag, en terecht: het is stellig weinig verwonderlijk dat de aanblik van schepselen die tegen hun God in de wapens zijn, de geest van de psalmist met ontzetting vervult. Wij zien de heidenen woeden, bulderend als de zee, heen en weer geslingerd door rusteloze golven, als de oceaan in een storm; en dan letten wij op de volken die in hun harten ijdelheid bedenken tegen God. Waar veel woede is, is gewoonlijk ook enige dwaasheid, en in dit geval is daarvan een overmaat.

Merk op dat de opschudding niet alleen van het volk uitgaat, maar dat hun leiders de opstand aanwakkeren. "De koningen der aarde stellen zich op." Met vastberaden boosaardigheid schaarden zij zich in verzet tegen God. Het was geen voorbijgaande woede, maar diepgewortelde haat, want zij stelden zich vastberaden op om de Vorst des Vredes te weerstaan. "En de vorsten beraadslagen te zamen." Zij voeren hun oorlog listig, niet met dwaze haast, maar weloverwogen. Zij gebruiken alle vaardigheid die de kunst kan verlenen. Zoals Farao roepen zij: "Laat ons wijselijk tegen hetzelve handelen." O, waren de mensen maar half zo zorgvuldig om God wijs te dienen als Zijn vijanden erop uit zijn Zijn koninkrijk listig aan te vallen! Zondaars zijn scherpzinnig, maar heiligen zijn traag van begrip.

Maar wat zeggen zij? Wat is de betekenis van deze opschudding? "Laat ons hun banden verscheuren." "Laat ons vrij zijn om allerlei gru-

welen te bedrijven. Laat ons onze eigen goden zijn. Laat ons ons ontdoen van alle bedwang." Vermetel geworden door het verraderlijke voorstel van opstand voegen zij eraan toe — "en ... van ons werpen"; alsof het een gemakkelijke zaak was — "laat ons ... hun touwen van ons werpen." Wat! O koningen, denkt u dat u Simsons bent? Zijn de banden van de Almacht voor u slechts als groene twijgen? Droomt u dat u de bevelen van God — de besluiten van de Allerhoogste — zult verbreken en vernietigen alsof zij slechts vlas waren? En zegt u: "Laat ons ... hun touwen van ons werpen"?

Ja! Er zijn vorsten geweest die zo gesproken hebben, en er zijn nog altijd opstandelingen op tronen. Hoe dwaas het besluit ook is om zich van God los te scheuren, het is een besluit waarin de mens sinds zijn schepping heeft volhard, en hij blijft erin volharden tot op de dag van vandaag. De glorierijke heerschappij van Jezus in de laatste dagen zal niet voltooid worden voordat een vreselijke strijd de volken heeft doen sidderen. Zijn komst zal zijn als het vuur van een smelter en als de zeep van de voller, en de dag daarvan zal branden als een oven. De aarde heeft haar rechtmatige Vorst niet lief, maar klemt zich vast aan de heerschappij van de overweldiger. De vreselijke strijd van de laatste dagen zal zowel de liefde van de wereld voor de zonde laten zien als de macht van Jehovah om het koninkrijk aan Zijn eniggeboren Zoon te geven. Voor een onbegenadigde nek is het juk van Christus ondraaglijk, maar voor de behouden zondaar is het zacht en licht. Hieraan kunnen wij onszelf beoordelen: hebben wij dat juk lief, of willen wij het van ons afwerpen?

Vers 4

Laten wij nu onze ogen afwenden van de goddeloze raadkamer en de woedende opschudding van de mens, en ze richten op de verborgen plaats van de majesteit van de Allerhoogste. Wat zegt God? Wat zal de Koning doen met de mensen die Zijn eniggeboren Zoon, de Erfgenaam van alle dingen, verwerpen?

Let op de stille waardigheid van de Almachtige en op de verachting die Hij uitstort over de vorsten en hun woedende volk. Hij neemt de moeite niet op te staan en met hen te strijden — Hij veracht hen. Hij weet hoe belachelijk, hoe onredelijk, hoe zinloos hun pogingen tegen Hem zijn — daarom lacht Hij hen uit.

Vers 5

Nadat Hij gelachen heeft, zal Hij spreken; Hij hoeft niet te slaan; de adem van Zijn lippen is genoeg. Op het ogenblik dat hun macht op haar hoogtepunt is en hun woede het hevigst, zal Zijn Woord tegen hen uitgaan. En wat zegt Hij? — het is een zeer pijnlijke uitspraak — "Toch," zegt Hij, "ondanks uw boosaardigheid, ondanks uw rumoerige bijeenkomsten, ondanks de wijsheid van uw raadgevingen, ondanks de sluwheid van uw wetgevers: *'Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, den berg Mijner heiligheid'*."

Is dat geen grootse uitroep? Hij heeft al gedaan wat de vijand wil verhinderen. Terwijl zij voorstellen doen, heeft Hij de zaak beschikt. Jehovah's wil is geschied, en de wil van de mens knaagt en raast tevergeefs. Gods Gezalfde is aangesteld en zal niet teleurgesteld worden.

Zie terug op alle eeuwen van ongeloof, luister naar de hoge en harde dingen die mensen tegen de Allerhoogste hebben gesproken, hoor het rollende gedonder van de salvo's van de aarde tegen de Majesteit van de hemel, en bedenk dan dat God al die tijd zegt: "Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, den berg Mijner heiligheid." Toch regeert Jezus, toch ziet Hij van de arbeid Zijner ziel, en "Zijn lijdenloos koninkrijk zal toch komen" wanneer Hij Zijn grote macht aan Zich zal nemen en zal regeren van de rivier tot aan de einden der aarde.

Nu reeds regeert Hij in Sion, en onze verheugde lippen laten de lof van de Vorst des Vredes weerklinken. Hier mogen nog grotere worstelingen voorzegd zijn, maar wij mogen erop vertrouwen dat de overwinning aan onze Heere en Koning zal worden gegeven. Glorie-

rijke triomfen moeten nog komen; verhaast ze, wij bidden U, o Heere! Het is Sions heerlijkheid en vreugde dat haar Koning in haar midden is, Die haar behoedt voor vijanden en haar vervult met goede dingen. Jezus zit op de troon van genade en op de troon van macht te midden van Zijn gemeente. In Hem is Sions beste bescherming; laten haar burgers zich in Hem verblijden.

> *"Uw muren zijn sterkte, en aan uw poorten*
> *Waakt een wacht van hemelse krijgers;*
> *Ook zullen uw diepe fundamenten niet wankelen,*
> *Gegrond op Zijn raad en Zijn liefde.*
> *Uw vijanden smeden tevergeefs hun plannen;*
> *Tegen Zijn troon woeden zij tevergeefs,*
> *Als rijzende golven met een boos gebrul,*
> *Die tegen de kust slaan en sterven."*

Vers 7

Deze psalm heeft iets van een dramatische vorm, want nu wordt een ander persoon sprekend ingevoerd. Wij hebben in de raadkamer van de goddelozen gekeken en naar de troon van God, en nu aanschouwen wij de Gezalfde Die Zijn rechten van heerschappij verkondigt en de verraders waarschuwt voor hun ondergang.

God heeft gelachen om de raad en de razernij van de goddelozen, en nu treedt Christus, de Gezalfde, Zelf naar voren, als de opgestane Verlosser, "*krachtelijk bewezen is te zijn de Zoon van God, naar den Geest der heiligmaking, uit de opstanding der doden.*" (Romeinen 1:4). Terwijl Hij in de toornige gezichten van de opstandige koningen ziet, lijkt de Gezalfde te zeggen: "Als dit niet volstaat om u het zwijgen op te leggen: 'Ik zal van het besluit verhalen'."

Welnu, dit besluit staat rechtstreeks in strijd met het plan van de mens, want de strekking ervan is de vestiging van juist die heerschappij waartegen de volken razen. "Gij zijt Mijn Zoon." Hier is een edel bewijs van de glorierijke Godheid van onze Immanuël. "Want tot wien van de engelen heeft Hij ooit gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, heden

heb ik u gegenereerd?" Wat een barmhartigheid, een goddelijke Verlosser te hebben op Wie wij ons vertrouwen kunnen stellen! "Heden heb Ik U gegenereerd."

Als dit betrekking heeft op de Godheid van onze Heere, laten wij dan niet proberen het te doorgronden, want het is een grote waarheid, een waarheid die met eerbied ontvangen moet worden, maar niet oneerbiedig onderzocht. Daaraan kan worden toegevoegd dat, als dit betrekking heeft op de Gegenereerde in Zijn menselijke natuur, wij ons ook hier in het geheimenis moeten verblijden, maar niet moeten trachten de heiligheid ervan te schenden door een opdringerig gluren in de geheimen van de eeuwige God. De dingen die geopenbaard zijn, zijn genoeg, zonder dat wij ons in ijdele bespiegelingen wagen. Bij pogingen om de Drie-eenheid te omschrijven of het wezen van de Godheid te onthullen, zijn veel mensen zichzelf kwijtgeraakt: hier zijn grote schepen vergaan. Wat hebben wij in zo'n zee te zoeken met onze broze bootjes?

Vers 8

"Eis van Mij." Het was een gewoonte onder grote koningen om hun gunstelingen te geven wat zij ook maar vroegen. (Zie Esther 5:6; Mattheüs 14:7.) Zo hoeft Jezus slechts te eisen en Hij ontvangt. Hier verklaart Hij dat Zijn eigen vijanden Zijn erfdeel zijn. Ten aanzien van hen verkondigt Hij dit besluit, en "Zie hier!" roept de Gezalfde, terwijl Hij in die eens doorboorde hand de scepter van Zijn macht omhooghoudt, "Hij heeft Mij dit gegeven, niet alleen het recht om koning te zijn, maar de macht om te overwinnen."

Ja! Jehovah heeft aan Zijn Gezalfde een ijzeren roede gegeven waarmee Hij opstandige volken in stukken zal slaan, en ondanks hun keizerlijke kracht zullen zij niet meer zijn dan pottenbakkersvaten, gemakkelijk in scherven geslagen wanneer de ijzeren roede zich in de hand van de almachtige Zoon van God bevindt. Wie niet wil buigen, moet breken. Pottenbakkersvaten zijn niet te herstellen wanneer zij

in stukken geslagen zijn, en de ondergang van zondaren zal hopeloos zijn als Jezus hen slaat.

> *"Gij zondaars, zoekt Zijn genade,*
> *Wiens toorn gij niet kunt dragen;*
> *Vlucht naar de schuilplaats van Zijn kruis,*
> *En vindt daar zaligheid."*

Vers 10

Het tafereel verandert opnieuw, en er wordt raad gegeven aan hen die raad hebben gehouden om in opstand te komen. Zij worden aangespoord te gehoorzamen en de kus van hulde en liefde te geven aan Hem Die zij gehaat hebben.

- "Handelt verstandiglijk." — Het is altijd wijs bereid te zijn onderricht te ontvangen, vooral wanneer dat onderricht strekt tot behoud van de ziel. "Nu dan, … handelt verstandiglijk"; stel het niet langer uit, maar laat goede redenen bij u wegen. Uw strijd kan niet slagen; houd daarom op en geef u van harte over aan Hem Die u zal doen buigen als u Zijn juk weigert. O, hoe wijs, hoe oneindig wijs is gehoorzaamheid aan Jezus, en hoe vreselijk is de dwaasheid van hen die Zijn vijanden blijven!
- "Dient den HEERE met vreze"; laat eerbied en nederigheid zich met uw dienst vermengen. Hij is een grote God, en u bent slechts nietige schepselen; buig u daarom in nederige aanbidding, en laat een kinderlijke vrees zich vermengen met al uw gehoorzaamheid aan de grote Vader der Eeuwen.
- "En verheugt u met beving" — Er moet altijd een heilige vrees vermengd zijn met de blijdschap van de christen. Dit is een heilig mengsel dat een zoete geur geeft, en wij moeten erop letten dat wij op het altaar geen ander reukwerk branden. Vrees zonder blijdschap is foltering; en blijdschap zonder heilige vrees zou aanmatiging zijn.

Let op de plechtige drangreden tot verzoening en gehoorzaamheid. Het is iets vreselijks om te vergaan te midden van de zonde, juist op de weg van de opstand; en toch, hoe gemakkelijk zou Zijn toorn ons plotseling kunnen vernietigen! Het is niet nodig dat Zijn toorn zevenmaal heter wordt gestookt; laat de brandstof maar een weinig ontbranden, en wij worden verteerd. O zondaar! Wacht u voor de verschrikkingen des Heeren; want "onze God is een verterend vuur".

Let op de zegenspreuk waarmee de psalm eindigt: "*Welgelukzalig zijn allen, die op Hem betrouwen.*" Hebben wij deel aan deze zaligheid? Vertrouwen wij op Hem? Ons geloof mag zo dun zijn als een spinnendraad; maar als het echt is, zijn wij naar de mate daarvan zalig. Hoe meer wij vertrouwen, hoe voller wij deze zaligheid zullen kennen. Wij kunnen de psalm daarom besluiten met het gebed van de apostelen: "*Vermeerder ons het geloof.*"

De eerste psalm was een tegenstelling tussen de rechtvaardige en de zondaar; de tweede psalm is een tegenstelling tussen de woelige ongehoorzaamheid van de goddeloze wereld en de zekere verhoging van de rechtvaardige Zoon van God. In de eerste psalm zagen wij de goddelozen weggedreven als kaf; in de tweede psalm zien wij hen verbrijzeld als een pottenbakkersvat. In de eerste psalm aanschouwden wij de rechtvaardige als een boom, geplant aan waterbeken; en hier zien wij Christus, het Verbondshoofd van de rechtvaardigen, gemaakt tot iets beters dan een boom aan waterbeken, want Hij is gemaakt tot Koning van alle eilanden, en alle heidenen buigen voor Hem en kussen het stof; terwijl Hij Zelf een zegen geeft aan allen die op Hem betrouwen.

De twee psalmen zijn de allerdiepste aandacht waard; zij zijn in feite de voorrede van het hele Boek der Psalmen, en werden door sommigen van de ouden tot één samengevoegd. Het zijn echter twee psalmen, want Paulus noemt deze de tweede psalm (Handelingen 13:33). De eerste toont ons het karakter en het lot van de rechtvaardigen; en de volgende leert ons dat de psalmen messiaans zijn en spre-

ken van Christus, de Messias — de Vorst Die zal regeren van de rivier tot aan de einden der aarde. Dat zij beide een verstrekkend profetisch uitzicht hebben, weten wij zeker, maar wij voelen ons niet bekwaam om die zaak te ontsluiten, en moeten haar aan bekwamere handen overlaten.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 1

"Waarom woeden de heidenen", maken zij lawaai, razen zij? Het Hebreeuwse werkwoord drukt geen innerlijk gevoel uit, maar de uiterlijke onrust die daarop wijst. Er kan een zinspeling zijn op het rollen en bulderen van de zee, die zowel in de Schrift als bij de klassieke schrijvers vaak als zinnebeeld van volksopschudding wordt gebruikt. De verleden tijd van dit werkwoord (Waarom *hebben* zij gewoed?) stelt de opschudding voor als al begonnen, terwijl de toekomende tijd in de volgende zinsnede haar voortduren uitdrukt. — *J. A. Alexander, D.D., 1850.*

Vers 1

"Woeden." Het Griekse woord waarmee Paulus dit weergeeft, duidt op woede, trots en koppigheid, zoals van paarden die hinniken en zich in de strijd storten. *Efruaxag*, van *Fruassw*, snuiven of hinniken, eigenlijk gezegd van een vurig paard. Zie Handelingen 4:25.

Vers 1

"IJdelheid." Door Diocletianus werd een gedenkpenning geslagen, die nog bestaat, met het opschrift: "De naam van de christenen is uitgeroeid." En in Spanje werden twee gedenkzuilen opgericht, waarop geschreven stond: I. "Diocletianus Jovius, Maximianus Herculeus, Caesars, Augusti, omdat zij het Romeinse Rijk in het oosten en het westen hebben uitgebreid en de naam van de christenen hebben uitge-

roeid, die de Republiek ten val hebben gebracht." II. "Diocletianus Jovius, Maximianus Herculeus, Caesars, Augusti, omdat zij Galerius in het oosten hebben aangenomen, overal het bijgeloof van Christus hebben afgeschaft en de verering van de goden hebben uitgebreid."

Zoals een hedendaags schrijver fraai heeft opgemerkt: "Wij hebben hier een gedenkteken opgericht door het heidendom, boven het graf van zijn overwonnen vijand. Maar hierin 'bedenken de volken ijdelheid'; verre van gestorven te zijn, stond het christendom op de vooravond van zijn uiteindelijke en blijvende triomf, en de steen bewaakte een graftombe die zo leeg was als de urn die Elektra met haar tranen wies. Noch in Spanje, noch elders kan de begraafplaats van het christendom worden aangewezen; zij bestaat niet, want de levenden hebben geen graf."

Verzen 1-4

Herodes, de vos, smeedde plannen tegen Christus om de loop van Zijn bediening en middelaarschap te belemmeren, maar hij kon zijn onderneming niet uitvoeren; zo gaat het steeds; daarom wordt gezegd: "Waarom bedenken de volken ijdelheid?" Een ijdele zaak, omdat het een zaak zonder uitkomst is: hun handen konden haar niet uitvoeren. Zij was ijdel, niet alleen omdat er geen redelijke grond was waarom zij zoiets zouden bedenken of doen, maar ook ijdel omdat zij tevergeefs arbeidden; zij konden het niet doen, en daarom volgt: "Die in den hemel woont, zal lachen; de HEERE zal hen bespotten." De Heere ziet wat dwazen zij zijn, en de mensen (ja, zijzelf) zullen het zien.

De profeet geeft daarvan een sierlijke beschrijving in Jesaja 59:5, 6: "*Zij weven spinnewebben ... Hun webben deugen niet tot klederen, en zij zullen zichzelven niet kunnen dekken met hun werken.*" Alsof hij zei: zij hebben plannen bedacht en dingen in een fraaie vorm gezet om vliegen te vangen; zij hebben een fijne draad uit hun hersenen gesponnen, zoals de spin dat uit haar ingewanden doet; zo is hun web;

maar als zij hun web hebben, kunnen zij er geen kleed uit snijden of van maken. Zij zullen naakt en koud gaan, ondanks al hun spinnen en weven, al hun plannen smeden en bedenken. De eerstvolgende bezem die komt, zal al hun webben wegvegen, en de spinnen ook, tenzij zij snel wegkruipen. God houdt ervan en vindt er behagen in, wereldse staatkunde en wereldse sluwheid te doorkruisen. — *Joseph Caryl*, 1647.

Vers 2

De velen hadden hun deel gedaan, en nu treden de machtigen naar voren. — *John Trapp.*

Vers 2

"De vorsten beraadslagen te zamen tegen den HEERE, en tegen Zijn Gezalfde." Maar waarom hebben zij zich verbonden tegen den Heere, of tegen Zijn Gezalfde? Wat begeerden zij van Hem? Zijn goederen hebben? Nee, Hij had er geen voor Zichzelf; zij waren rijker dan Hij. Zijn vrijheid hebben? Nee, dat zou hun niet genoeg zijn, want zij hadden Hem al gebonden. Het volk tegen Hem innemen? Nee, dat zou hun niet baten, want dat hadden zij al gedaan, totdat zelfs Zijn discipelen van Hem gevlucht waren. Wat wilden zij dan? Zijn bloed? Ja, "hebben ... te zamen raad genomen tegen Jezus", zegt Mattheüs, "dat zij Hem doden zouden." Zij hadden de gezindheid van de duivel, die alleen door de dood bevredigd wordt. En hoe beramen zij dit? Hij zegt: "de vorsten beraadslagen te zamen." — *Henry Smith*, 1578.

Vers 2

"Tegen den HEERE, en tegen Zijn Gezalfde." Wat een eer was het voor David om zo openlijk met Jehovah verbonden te worden! En omdat hij *Zijn* gezalfde was, een voorwerp van haat en spot te zijn voor de goddeloze wereld! Als juist deze omstandigheid de schuld van deze verblinde heidenen vreselijk vermeerderde en hun ondergang bezegelde, dan was het stellig juist dit wat, boven alles, de geest van David

kalm en rustig zou bewaren, ja, vredig en blij ondanks de trotse en opschepperige hoogmoed van zijn vijanden. ... Toen David deze psalm schreef, was hij als een man in een storm, die slechts het loeien van de orkaan hoort en niets ziet dan de woedende golven die aan alle kanten verderf dreigen. En toch stelde zijn geloof hem in staat te zeggen: "... bedenken de volken ijdelheid." Zij kunnen niet slagen. Zij kunnen de raadsbesluiten van de hemel niet verijdelen. Zij kunnen de Gezalfde des Heeren geen kwaad doen. — *David Pitcairn, 1851.*

Vers 3

Zij waren vastbesloten zich aan losbandigheid over te geven, wetteloos en zonder ontzag, en daarom belasteren zij de zoete wetten van Christus' koninkrijk als banden en dikke touwen, die tekenen van slavernij zijn (Jeremia 27:2, 6, 7). Maar wat zegt onze Zaligmaker? "Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht." Het is voor een wedergeboren mens niet meer last dan vleugels voor een vogel. De wet van Christus is niet zozeer als banden en touwen, maar als gordels en kousenbanden die zijn lendenen omgorden en zijn loop bespoedigen. — *John Trapp.*

Vers 4

"Die in den hemel woont." Hiermee wordt duidelijk aangegeven: (1) dat de Heere ver verheven is boven al hun boosaardigheid en macht; (2) dat Hij al hun plannen ziet, omdat Hij op alles neerziet; (3) dat Hij van almachtige kracht is en dus met Zijn vijanden kan doen wat Hij wil. "*Onze God is toch in den hemel, Hij doet al wat Hem behaagt.*" (Psalm 115:3). — *Arthur Jackson, 1643.*

Vers 4

"Die in den hemel woont, zal lachen", enz. De dwaasheden van zondaars zijn terecht een spel voor Gods oneindige wijsheid en macht; en die pogingen van het koninkrijk van Satan, die in onze ogen ontzagwekkend zijn, zijn in de Zijne verachtelijk. — *Matthew Henry.*

Vers 4

"Die in den hemel woont, zal lachen." Zij bespotten ons, God lacht hen uit. Lachen? Dit lijkt op het eerste gezicht een hard woord: zijn de onrechten die Zijn heiligen aangedaan worden, de wreedheden van hun vijanden, de bespotting, de vervolging van allen die om ons heen zijn, niet meer dan stof voor gelach? De strenge Cato meende dat lachen de ernst van Romeinse consuls niet paste; dat het een vermindering van staatswaardigheid is, zoals een ander tot vorsten zei; en wordt het toegeschreven aan de Majesteit van de hemel? Naar ons bevattingsvermogen beschrijft de profeet God zoals wij zelf zouden zijn als wij, vrolijk gestemd, spotten met vergeefse pogingen. Hij lacht, maar het is in verachting; Hij veracht, maar het is met wraak. Farao dacht dat hij door de Israëlitische jongetjes te verdrinken een manier had gevonden om hun naam van de aarde uit te roeien; maar toen tegelijkertijd zijn eigen dochter aan zijn eigen hof Mozes, hun bevrijder, een vorstelijke opvoeding gaf, lachte God toen niet?

Kort is de blijdschap van de goddelozen. Is Dagon weer op zijn plaats gezet? Gods glimlach zal hem zijn hoofd en zijn handen afnemen en hem verstand noch macht laten om te leiden of te bestaan. ... Wij mogen Gods werken niet beoordelen vóór het vijfde bedrijf: een zaak die er uiterlijk jammerlijk en hopeloos uitziet, kan met één glimlach uit de hemel een gezegende uitkomst vinden. Hij liet toe dat Zijn tempel werd geplunderd en beroofd, dat de heilige vaten werden ontheiligd en dat men eruit zwelgde; maar deed Gods glimlach Belsazar niet sidderen bij het schrift op de muur? O, wat moet Zijn frons dan zijn, als Zijn glimlach al zo schrikwekkend is! — *Thomas Adams.*

Vers 4

De uitdrukking "Die in den hemel woont" richt onze gedachten terstond op een Wezen dat oneindig verheven is boven de mens, die uit de aarde is, aards. En wanneer er wordt gezegd: "*Hij* zal lachen", is dit woord bedoeld om ons de gedachte over te brengen dat de grootste

verbonden tussen koningen en volken, en hun uitgebreidste en krachtigste voorbereidingen om *Zijn* plannen te verijdelen of *Zijn* knechten te schaden, in *Zijn* ogen volstrekt onbeduidend en waardeloos zijn. *Hij* ziet hun armzalige en nietige pogingen niet alleen zonder onrust of vrees aan, maar *Hij* lacht om hun dwaasheid; *Hij* behandelt hun onmacht met bespotting. Hij weet hoe *Hij* hen als een mot kan verpletteren wanneer *Hij* wil, of hen in een ogenblik kan verteren met de adem van *Zijn* mond. Hoe nuttig is het voor ons aan zulke waarheden herinnerd te worden! Ach! het is inderdaad "ijdelheid" dat de potscherven der aarde strijden met de glorierijke Majesteit van de hemel. — *David Pitcairn.*

Vers 4

"De HEERE", in het Hebreeuws *Adonai*, betekent mystiek mijn steunen, of mijn onderhouders — mijn pijlers. Ons Engelse woord "Lord" heeft ongeveer dezelfde kracht, want het is samengetrokken uit het oude Saksische woord "Llaford" of "Hlafford", dat komt van "Laef", onderhouden, verkwikken, koesteren. — *Henry Ainsworth.*

Vers 4

"Die in den hemel woont, zal lachen; de HEERE zal hen bespotten." Deze tautologie of herhaling van dezelfde zaak, die in de Schriften vaak voorkomt, is een teken dat de zaak vaststaat, zoals de aartsvader Jozef met gezag zegt (Genesis 41:32). Nadat hij de dromen van Farao had uitgelegd, zei hij: "*En aangaande, dat die droom aan Farao ten tweeden maal is herhaald, is, omdat de zaak van God vastbesloten is, en dat God haast, om dezelve te doen.*" En daarom is ook hier "zal lachen" en "zal hen bespotten" een herhaling om aan te tonen dat er geen twijfel mag zijn dat al deze dingen zeer zeker zullen gebeuren. En de genadige Geest doet dit alles tot onze vertroosting en bemoediging, opdat wij niet bezwijken onder de verzoeking, maar ons hoofd opheffen met de zekerste hoop; want "*Hij, Die te komen staat, zal komen, en niet vertoeven.*" (Hebreeën 10:37). — *Maarten Luther.*

Vers 5

"Verschrikken": hetzij door de verschrikking van het geweten, hetzij door lichamelijke plagen; op de een of andere wijze zal Hij hen in Zijn macht krijgen, zoals Hij altijd de vervolgers van Zijn volk in Zijn macht gekregen heeft. — *John Trapp.*

Verzen 5, 9

Het is gemakkelijk voor God Zijn vijanden te vernietigen. ... Zie Farao, zijn wijzen, zijn legers en zijn paarden: ploeterend en spartelend zinken zij als lood in de Rode Zee. Hier is het einde van een van de grootste samenzweringen die ooit tegen Gods uitverkorenen zijn gesmeed.

Van dertig Romeinse keizers, landvoogden en anderen in hoge ambten, die zich door hun ijver en bitterheid in het vervolgen van de eerste christenen onderscheidden, raakte er één spoedig krankzinnig na een gruwelijke wreedheid. Eén werd door zijn eigen zoon gedood, één werd blind, bij één sprongen de ogen uit het hoofd, één verdronk en één werd gewurgd. Eén stierf in ellendige gevangenschap en één viel dood neer op een wijze die niet te vertellen is. Eén stierf aan zo'n walgelijke ziekte dat verscheidene van zijn artsen werden gedood omdat zij de stank die zijn kamer vulde niet konden verdragen. Twee pleegden zelfmoord; een derde probeerde het, maar moest om hulp roepen om het werk te voltooien; en vijf werden vermoord door hun eigen volk of dienaren. Vijf anderen stierven de ellendigste en meest folterende dood, waarbij verscheidenen aan een onbeschrijflijke opeenhoping van ziekten leden, en acht werden gedood in de strijd of nadat zij gevangengenomen waren.

Onder hen was Julianus de afvallige. In de dagen van zijn voorspoed zou hij zijn dolk naar de hemel hebben gericht, tartend de Zoon van God, Die hij gewoonlijk de Galileeër noemde. Maar toen hij in de strijd gewond werd, zag hij dat het met hem gedaan was; hij greep zijn gestolde bloed, wierp het in de lucht en riep: "Gij hebt

overwonnen, o Galileeër." Voltaire heeft ons verteld van de doodsangsten van Karel IX van Frankrijk, die die ellendige vorst het bloed door de poriën van de huid deden treden, na zijn wreedheden en verraad jegens de Hugenoten. — *William S. Plumer, D.D., L.L.D., 1867.*

Vers 6

"Ik toch heb Mijn Koning gezalfd." Let op:

1. Het koninklijke ambt en karakter van onze glorierijke Verlosser: Hij is een Koning, "*Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn dij dezen Naam geschreven.*" (Openbaring 19:16).
2. Het gezag waarmee Hij regeert: Hij is "Mijn Koning", zegt God de Vader; Ik heb Hem van eeuwigheid aangesteld: "*Want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel den Zoon gegeven.*" De wereld verloochent Zijn gezag, maar Ik erken het; Ik heb Hem gezet, Ik heb "*Hem der Gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen.*"
3. Het bijzondere koninkrijk waarover Hij regeert: het is over "Sion, den berg Mijner heiligheid" — een voortreffelijk voorbeeld van de evangeliegemeente. De tempel werd gebouwd op de berg Sion en werd daarom een heilige berg genoemd. Christus' troon is in Zijn gemeente, zij is Zijn hoofdkwartier en de plaats van Zijn bijzondere verblijf.

Let op de vastheid van het goddelijke voornemen ten aanzien van deze zaak. "Ik toch heb Mijn Koning gezalfd"; dat wil zeggen: welke plannen van hel en aarde er ook tegen zijn, Hij regeert krachtens de aanstelling van Zijn Vader. — *Stephen Charnock, 1628-1680.*

Vers 6

"Ik toch heb Mijn *Koning* gezalfd", enz. — Jezus Christus is een drievoudig Koning. Ten eerste de Koning van Zijn vijanden; ten tweede de Koning van Zijn heiligen; ten derde de Koning van Zijn Vader.

Ten eerste is Christus de Koning van Zijn vijanden, dat wil zeggen dat Hij Koning is over Zijn vijanden. Christus is een Koning boven alle koningen. Wat zijn alle machtigen, de groten, de aanzienlijken van de aarde voor Jezus Christus? Zij zijn slechts als een klein luchtbelletje in het water; want als alle volken, in vergelijking met God, slechts zijn als een druppel van een emmer of een stofje van de weegschaal, zoals de profeet spreekt in Jesaja 40:15, hoe klein moeten dan de koningen der aarde zijn! Nee, geliefden, Christus Jezus is niet alleen hoger dan koningen, maar Hij is hoger dan de engelen; ja, Hij is het Hoofd van de engelen, en daarom wordt aan alle engelen in de hemel bevolen Hem te aanbidden. (Kolossenzen 2:10; Hebreeën 1:6). ... Hij is Koning over alle koninkrijken, over alle volken, over alle regeringen, over alle machten, over alle mensen. (Daniël 7:14). ... De heidenen zelf zijn aan Christus gegeven, en de einden der aarde tot Zijn bezitting. (Psalm 2:8).

Ten tweede is Jezus Christus de Koning van Zijn heiligen. Hij is Koning van de slechten en van de goeden; maar de goddelozen regeert Hij door Zijn macht en kracht; de heiligen echter regeert Hij in hen door Zijn Geest en genade. O! dit is Christus' geestelijke koninkrijk, en hier regeert Hij in de harten van Zijn volk, hier regeert Hij over hun gewetens, over hun wil, over hun gevoelens, over hun oordeel en verstand, en niemand heeft hier iets te doen dan Christus. Christus is niet alleen de Koning der volken, maar ook de Koning der heiligen: over de eersten regeert Hij, in de laatsten regeert Hij.

Ten derde is Jezus Christus ook de Koning van Zijn Vader, en zo noemt Zijn Vader Hem: "*Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, den berg Mijner heiligheid.*" Terecht mag Hij onze Koning zijn, als Hij Gods Koning is. Maar u zult zeggen: hoe is Christus de Koning van de Vader? Omdat Hij regeert namens Zijn Vader. Er is een tweevoudig koninkrijk van God aan Jezus Christus toevertrouwd: ten eerste een geestelijk koninkrijk, waardoor Hij regeert in de harten van Zijn volk en zo Koning der heiligen is; en ten tweede een voorzienig koninkrijk,

waardoor Hij de zaken van deze wereld bestuurt en zo Koning der volken is. — *Samengevat naar William Dyer, Christ's Famous Titles, 1665.*

Vers 6

"Sion." De naam "Sion" betekent "uitzicht in de verte" (*speculam*). En de kerk wordt "een uitkijkpost" (*specula*) genoemd, niet alleen omdat zij God en de hemelse dingen door het geloof (dat wil zeggen: van verre) beziet en bedacht is op de dingen die boven zijn, niet op die welke op de aarde zijn; maar ook omdat er in haar ware kijkers of zieners en wachters in de geest zijn, wier taak het is zorg te dragen voor het volk dat onder hen is, en te waken tegen de strikken van vijanden en zonden. Dezen worden in het Grieks opzieners (*episkopoi*) genoemd, dat wil zeggen verspieders of zieners; en om dezelfde reden kunt u hun, naar het Hebreeuws, de benaming van Sionisten of Sionieten geven. — *Maarten Luther.*

Vers 7

Het twistgesprek over het eeuwige Zoonschap van onze Heere verraadt meer aanmatigende nieuwsgierigheid dan eerbiedig geloof. Het is een poging om uit te leggen wat wij veel beter kunnen aanbidden. Wij zouden wedijverende uitleggingen van dit vers kunnen geven, maar wij onthouden ons daarvan. Deze twist is een van de onvruchtbaarste die ooit de pennen van theologen bezig hebben gehouden. — *C. H. S.*

Vers 8

"Eis van Mij." Het priesterschap lijkt met geen andere uitdrukking op Christus te zijn overgedragen dan met deze: "Eis van Mij." De psalm spreekt van Zijn bekleding met Zijn koninklijk ambt; de apostel betrekt dit op Zijn priesterschap; Zijn volmacht voor beide dagtekent van hetzelfde ogenblik; beide geschonken, beide bevestigd door hetzelfde gezag. Het ambt van eisen berust op hetzelfde gezag als de eer

van koning. Regeren behoorde tot Zijn koninklijk ambt, eisen tot Zijn priesterambt. Na Zijn opstanding geeft de Vader Hem de macht en het bevel om te eisen. — *Stephen Charnock.*

Vers 8

Zoals de schilder kijkt naar de persoon wiens portret hij wil maken en zijn lijnen trekt om hem zo nauwkeurig mogelijk gelijkend weer te geven, zo ziet God op Christus als het oerbeeld waaraan Hij de heilige gelijkvormig wil maken, in lijden, in genade, in heerlijkheid; maar zo dat Christus in alles de voorrang heeft. Elke heilige moet lijden, omdat Christus geleden heeft: Christus mag geen verwend lichaam hebben onder een gekruisigd Hoofd; en toch heeft nooit iemand geleden, of kon iemand lijden, wat Hij doorstaan heeft. Christus is heilig, en daarom zal ook elke heilige het zijn, maar in mindere mate; een beeld dat in klei is gesneden, kan niet zo nauwkeurig zijn als dat wat in goud is gegraveerd.

Onze gelijkvormigheid aan Christus blijkt nu hierin: zoals de beloften die aan Hem zijn gedaan, vervuld werden op Zijn gebeden tot Zijn Vader, zo worden ook de beloften aan Zijn heiligen hun op dezelfde wijze, door het gebed, geschonken: "Eis van Mij", zegt God tot Zijn Zoon, "en Ik zal ... geven." En de apostel zegt ons: "Gij hebt niet, omdat gij niet bidt." God heeft Christus ondersteuning beloofd in al Zijn strijd. Jesaja 42:1. "*Ziet, Mijn Knecht, Dien Ik ondersteun*"; toch bad Hij "met sterke roeping en tranen" toen Zijn voeten in de schaduw des doods stonden. Hem is een zaad beloofd, en overwinning over Zijn vijanden, en toch bidt Hij om beide. Christus handelt jegens ons als een Koning, maar jegens Zijn Vader als een Priester. Alles wat Hij tot God spreekt, is door gebed en voorbede. Zo maakt de belofte de heiligen tot koningen over hun begeerlijkheden en overwinnaars over hun vijanden; maar zij maakt hen tot priesters jegens God, doordat zij de grote dingen die in de belofte geschonken zijn, nederig in het gebed afsmeken. — *William Gurnall, 1617-1679.*

Vers 8

Men zal in onze Engelse Bijbel opmerken dat twee woorden van vers acht cursief zijn gedrukt, wat te kennen geeft dat zij geen vertaling zijn van het Hebreeuws, maar toevoegingen om de betekenis te verduidelijken. Welnu, als het "U" en het "*tot*" worden weggelaten, luidt het vers aldus: "*Eis van Mij, en Ik zal de heidenen geven, Uw erfdeel, en Uw bezitting, de uiterste delen der aarde.*" En deze lezing verdient beslist de voorkeur boven de andere. Zij houdt in dat God door een voorafgaande regeling reeds een erfdeel van de heidenen en het bezit van de aarde had toegewezen aan Degene van Wien Hij zegt: "Gij zijt Mijn Zoon." En wanneer God zegt: "Ik zal geven", enz., openbaart Hij aan Zijn Gezalfde niet zozeer waarin het erfdeel bestond en hoe groot het voor Hem bestemde bezit was, als wel Zijn bereidheid om het te schenken. De heidenen waren reeds "het erfdeel", en de einden der aarde "het bezit", die God voornemens was aan Zijn Gezalfde te geven. Nu zegt Hij tot Hem: "Eis van Mij", en Hij belooft Zijn voornemen te vervullen. Dit is de gedachte die in de woorden van de tekst ligt besloten, en het belang ervan zal duidelijker worden wanneer wij de toepassing ervan overwegen op de geestelijke David, op de ware Zoon van God, "*Welken Hij gesteld heeft tot een Erfgenaam van alles.*" — *David Pitcairn.*

Vers 9

De "roede" heeft in de Schrift verschillende betekenissen. Zij kon van verschillend materiaal zijn, omdat zij voor verschillende doeleinden werd gebruikt. Al vroeg kwam een houten staf in gebruik als een van de tekenen van het koningschap, onder de naam scepter. Geleidelijk nam de scepter in belang toe en werd hij beschouwd als kenmerkend voor een rijk of voor de regering van een bepaalde koning. Een gouden scepter wees op rijkdom en praal. De rechte scepter waarvan wij lezen in Psalm 45:7, drukt de rechtvaardigheid en oprechtheid, de

waarheid en billijkheid uit die de regering van de Messias zullen kenmerken wanneer Zijn koninkrijk op aarde gevestigd is.

Maar wanneer in Openbaring 19:15 wordt gezegd dat Hij, Wiens "naam wordt genoemd het Woord Gods", de volken zal slaan en hen zal hoeden "met een ijzeren roede", dan moet, als de roede "Zijn scepter" betekent, het "ijzer" waarvan zij gemaakt is, bedoeld zijn om de strengheid uit te drukken van de oordelen die de almachtige "Koning der koningen" zal brengen over allen die zich tegen Zijn gezag verzetten. Maar het lijkt mij twijfelachtig of de "ijzeren roede" de koninklijke scepter van de Zoon van God bij Zijn wederkomst verbeeldt. Zij wordt vermeld in verband met "een scherp zwaard", en daarom geef ik de voorkeur aan de opvatting dat zij ook als een oorlogswapen moet worden beschouwd; in elk geval is de "ijzeren roede" die wordt genoemd in de psalm die wij trachten uit te leggen, kennelijk niet het zinnebeeld van soevereine macht, hoewel zij in de hand van een koning wordt voorgesteld, maar een werktuig van tuchtiging en straf. In die zin wordt het woord "roede" vaak gebruikt. ...

Wanneer de tuchtigende roede, die gewoonlijk een stok of een riet was, in deze tweede psalm van "ijzer" wordt voorgesteld, geeft dat slechts aan hoe zwaar, hoe streng, hoe doeltreffend de bedreigde tuchtiging zal zijn — zij zal niet alleen kneuzen, maar breken. "Gij zult hen verpletteren met een ijzeren scepter."

Welnu, juist zo'n volkomen verbrijzeling, die niet gemakkelijk anders dan met een ijzeren roede zou worden bereikt, wordt nog volleddiger uitgedrukt in het volgende zinsdeel van het vers: *"Gij zult hen in stukken slaan als een pottenbakkersvat."* De volledigheid van de vernietiging hangt echter van twee dingen af. Zelfs een ijzeren roede kan weinig schade aanrichten als zij zacht wordt gehanteerd of tegen een harde en vaste stof; maar in het geval dat voor ons ligt, wordt aangenomen dat zij met grote kracht wordt toegepast: "Gij zult hen in stukken slaan"; en zij wordt toegepast op iets wat even bros en breekbaar zal blijken als "een pottenbakkersvat" — "Gij zult hen in

stukken slaan." ... Hier, evenals in andere opzichten, moeten wij beseffen dat de voorspellingen en beloften van deze psalm in de geschiedenis van de letterlijke David slechts zeer gedeeltelijk werden vervuld.

Hun ware vervulling, hun vreselijke voltooiing, wacht op de dag waarop de geestelijke David zal komen in heerlijkheid en majesteit als Sions Koning, met een ijzeren roede om het grote antichristelijke verbond van koningen en volken in stukken te slaan en bezit te nemen van Zijn lang beloofde en duur gekochte erfdeel. En de tekenen des tijds schijnen erop te wijzen dat de komst des Heeren nabij is. — *David Pitcairn.*

Vers 10

"Nu dan, gij koningen, handelt verstandiglijk", enz. Zoals Jezus de Koning der koningen en de Rechter der rechters is, zo is het evangelie de leraar van de grootsten en wijsten. Als sommigen zo groot zijn dat zij de vermaningen ervan verwerpen, zal God hen klein maken; en als zij zo wijs zijn dat zij de onderwijzing ervan verachten, zal hun ingebeelde wijsheid hen tot dwazen maken. Het evangelie slaat een hoge toon aan tegenover de heersers van de aarde, en zij die het prediken, moeten, zoals Knox en Melville, hun ambt verheerlijken door onverschrokken bestraffingen en manhaftige uitspraken, zelfs in de tegenwoordigheid van de koning. Een geestelijke pluimstrijker is alleen geschikt om bordenwasser te zijn in de keuken van de duivel. — *C. H. S.*

Vers 11

"Dient den HEERE met vreze." Deze vreze Gods bepaalt onze vreugde. Als u de vrees van de vreugde afneemt, wordt de vreugde lichtzinnig en uitgelaten; en als u de vreugde van de vrees afneemt, wordt de vrees slaafs. — *William Bates, D.D., 1625-1699.*

Vers 11

"Dient den HEERE met vreze, en verheugt u met beving." Er zijn twee soorten van dienen en zich verblijden in God. Ten eerste een dienen in zorgeloosheid en een zich verheugen in de Heere zonder vrees; dat is eigen aan de huichelaars, die zorgeloos zijn, die zichzelf behagen en die menen geen onnutte dienstknechten te zijn en grote verdienste aan hun zijde te hebben, van wie gezegd wordt (Psalm 10:5): "*Uw oordelen zijn een hoogte, verre van hem*"; en ook verderop (Psalm 36:2): "*Er is geen vreze Gods voor zijn ogen.*" Zij doen te allen tijde gerechtigheid zonder enig oordeel, en zij laten Christus niet de Rechter zijn Die door allen gevreesd moet worden, in Wiens ogen geen levend mens gerechtvaardigd is.

Ten tweede een dienen met vrees en een zich verheugen met beving; dat is eigen aan de rechtvaardigen, die te allen tijde gerechtigheid doen en beide altijd juist met elkaar in evenwicht houden: aan de ene kant nooit zonder de oordelen, waardoor zij verschrikt worden en aan zichzelf en al hun eigen werken gaan wanhopen; aan de andere kant nooit zonder die gerechtigheid waarop zij rusten en waarin zij zich verblijden in de barmhartigheid Gods. Het is het werk van het hele leven van deze mensen zichzelf in alle dingen aan te klagen en in alle dingen God te rechtvaardigen en te prijzen. En zo vervullen zij dat woord van Spreuken 28:14: "*Welgelukzalig is de mens, die geduriglijk vreest*"; en ook dat van Filippenzen 4:4: "*Verblijdt u in den Heere te allen tijd.*" Zo worden zij tussen de bovenste en de onderste molensteen (Deuteronomium 24:6) gebroken en vernederd, en nadat zo de doppen eraf zijn geplet, komen zij tevoorschijn als de geheel zuivere tarwe van Christus. — *Maarten Luther.*

Vers 11

De vreze Gods bevordert de geestelijke blijdschap; zij is de morgenster die het zonlicht van de troost aankondigt. "*Wandelende in de vreze des Heeren, en de vertroosting des Heiligen Geestes.*" God ver-

mengt vreugde met vrees, opdat de vrees niet slaafs zou zijn. — *Thomas Watson, 1660.*

Vers 12

"Kust": een teken van liefde onder gelijken: Genesis 33:4; 1 Samuël 20:41; Romeinen 16:16; 1 Korinthe 16:20. Van onderwerping bij lageren: 1 Samuël 10:1. Van godsdienstige aanbidding bij aanbidders: 1 Koningen 19:18; Job 31:27. — *John Richardson, bisschop van Ardagh, 1655.*

Vers 12

"Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne." Van de Persoon, de Zoon, zullen wij overgaan tot de handeling (*Osculamini*, kust den Zoon). Daarin zullen wij zien dat, hoewel dit een handeling is die losbandige mensen hebben verdorven (vleselijke mensen doen het, en verraderlijke mensen doen het — Judas verried zijn Meester met een kus), God dit toch gebiedt en er liefde in uitdrukt; niet alles wat misbruikt is of misbruikt kan worden, moet daarom worden prijsgegeven. Het misbruik van een zaak neemt de zaak zelf niet weg; goede dingen die door sommigen tot slecht gebruik zijn verdraaid, kunnen door anderen tot hun eerste goedheid worden teruggebracht.

Laten wij dan de goedheid van God overwegen en verheerlijken, Die ons zo nabij heeft gebracht dat wij den Zoon kunnen kussen, dat het uitdrukken van deze liefde in onze hand ligt, en dat, terwijl de liefde van de kerk in het Oude Testament, zelfs in het Hooglied, niet verder ging dan het *Osculator me* ("*Hij kusse mij met de kussen Zijns monds!*" Hooglied 1:2), Hij ons nu, in de christelijke kerk en in de bezoeking van een christelijke ziel, heeft uitgenodigd, en ons in staat stelt, Hem te kussen, want Hij is tegenwoordig onder ons. Dit brengt ons tot een ernstige overreding en aansporing om den Zoon te kussen, met al die genegenheden die wij daarvoor in de Schriften zullen vinden uitgedrukt in dat getuigenis van ware liefde, een heilige kus.

Maar opdat die overreding door liefde niet krachtig en overtuigend genoeg voor ons zou zijn, zullen wij van die plicht afdalen naar het

gevaar, van liefde naar vrees, "opdat Hij niet toorne". Daarin zien wij eerst dat God, Die liefde is, toornig kan zijn; vervolgens dat deze God, Die hier toornig is, de Zoon van God is, Hij Die zoveel voor ons gedaan heeft en daarom rechtmatig toornig kan zijn; Hij Die onze Rechter is en Wiens toorn wij daarom redelijkerwijs moeten vrezen. En dan, in een derde tak, zullen wij zien hoe gemakkelijk deze toorn wijkt — een kus neemt haar weg.

Vers 12

"Kust den Zoon." Dat wil zeggen: omhels Hem, steun op Hem in al deze opzichten: als uw Bloedverwant, als uw Vorst; bij uw heengaan, bij uw komen; bij uw verzoening, in de waarheid van de godsdienst in uzelf, in vreedzame eenheid met de kerk, in eerbiedige waardering van die mensen en die middelen die Hij zendt. Kus Hem en schaam u niet Hem te kussen; het is wat de bruid begeerde: "*Ik zou U kussen, ook zouden zij mij niet verachten.*" (Hooglied 8:1). Als u veracht wordt omdat u Christus in Zijn Evangelie liefhebt, bedenk dan dat David, toen hij gering werd geacht omdat hij voor de ark danste, zijn weg zag in nog geringer worden. Als u lichtzinnig wordt gevonden omdat u 's morgens naar de dienst dringt, wees dan nog lichtzinniger en kom 's middags weer: "*Tanto major requies, quanto ab amore Jesu nulla requies;*" (Gregorius) "Hoe meer u uzelf inspant, of door anderen wordt gehinderd voor Christus, hoe meer vrede u hebt in Christus." ...

"Opdat Hij niet toorne." Toorn als een hartstocht die een mens verontrust, in wanorde brengt en van zijn stuk brengt, is niet in God; maar toorn als een gevoelig onderscheiden van vijanden en vrienden, en van dingen die tot Zijn eer bijdragen of haar schaden, is wel in God. In één woord, Hilarius heeft het goed uitgedrukt: "*Poena patientis, ira decernentis;*" "Het lijden van de mens is Gods toorn." Wanneer God zulke straffen oplegt als een rechtmatig vertoornde Koning zou doen, dan is God zo toornig. Nu is ons geval hier zwaarder; het is niet alleen deze grote, almachtige en majestueuze God Die toornig kan

zijn — dat is aannemelijk genoeg; maar zelfs de Zoon, Die wij moeten kussen, kan toornig zijn; het is geen Persoon Die wij louter als God beschouwen, maar als mens; en ook niet louter als mens, maar als een worm en geen man, en Hij kan toornig zijn, en toornig tot ons verderf. ...

"Kust den Zoon", en Hij zal niet toornig zijn; als Hij het is, kus dan de roede, en Hij zal niet langer toornig zijn — heb Hem lief opdat Hij het niet zij: vrees Hem wanneer Hij toornig is. Het voorbehoedmiddel is gemakkelijk, en het geneesmiddel evenzo: de balsem van deze kus is alles, om geestelijke melk te zuigen uit de linkerborst evenals uit de rechter, om barmhartigheid te vinden in Zijn oordelen, herstel in Zijn verwoestingen, feesten in Zijn vastentijden, vreugde in Zijn toorn. — *Uit de preken van John Donne, D.D., deken van St. Paul's, 1621-1631.*

Vers 12

"Kust den Zoon." Om vrede te maken met de Vader, kus den Zoon. "*Hij kusse mij*" was het gebed van de kerk (Hooglied 1:2). Laten wij Hem kussen — dat zij ons streven. Voorwaar, de Zoon moet ons eerst kussen door Zijn barmhartigheid, voordat wij Hem kunnen kussen door onze godvruchtigheid. Heere, schenk dat wij door deze wederzijdse kussen en beurtelingse omhelzingen nu mogen komen tot het volle bruiloftsmaal hierna, wanneer het koor van de hemel, ja de stemmen van de engelen, bruiloftsliederen, huwelijkszangen zullen zingen bij het feest van de Bruid des Lams. — *Thomas Adams.*

Vers 12

"Wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden"; het Hebreeuws is: als Zijn neus of neusgat maar een weinig ontstoken wordt. Het neusgat, een lichaamsdeel waarin de toorn zich vertoont, wordt voor de toorn zelf gezet. Bleekheid en snuiven door de neus zijn verschijnselen van toorn. In onze spreektaal betekent iets in de snuif nemen: iets in toorn opnemen. — *Joseph Caryl.*

Vers 12

"Zijn toorn." Onuitsprekelijk moet de toorn Gods zijn wanneer hij volledig ontbrand is, aangezien het verderf al kan komen wanneer hij slechts een weinig ontbrandt. — *John Newton.*

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

Toont ons de aard van de zonde, en wat de vreselijke gevolgen zouden zijn als zij kon regeren.

Vers 1

Niets is onredelijker dan goddeloosheid. Een gewichtig thema. De redenen waarom zondaars tegen God opstaan: genoemd, weerlegd, betreurd en beleden. De kroon op de menselijke zonde is de haat van de mens tegen de Middelaar.

Verzen 1 en 2

Verzet tegen het evangelie: onredelijk en vruchteloos. Twee preken van John Newton. Deze verzen tonen dat alle vertrouwen op de mens in de dienst van God ijdel is. Aangezien mensen zich tegen Christus verzetten, is het niet goed ons vertrouwen te hangen aan de menigte vanwege haar aantal, aan de ernstigen vanwege hun ijver, aan de machtigen vanwege hun invloed of aan de wijzen vanwege hun raad, aangezien zij allen veel vaker tegen Christus zijn dan voor Hem.

Vers 2

"Spurgeon's Sermons", nr. 495, "De grootste rechtszaak die ooit is opgetekend."

Vers 3

De ware reden van het verzet van zondaars tegen Christus' waarheid: namelijk hun haat tegen de beperkingen van de godvruchtigheid.

Vers 4

Gods bespotting van de opstandigen, zowel nu als hierna.

Vers 5

De stem van de toorn. Een van een reeks preken over de stemmen van de goddelijke eigenschappen.

Vers 6

Christus' soevereiniteit. Het verzet ertegen: "toch." De zekerheid van haar bestaan: "Ik toch heb ... gezalfd." De macht die haar handhaaft: "Ik ... heb ... gezalfd." De plaats van haar openbaring: "over Sion, den berg Mijner heiligheid." De zegeningen die eruit voortvloeien.

Vers 7

Het goddelijke besluit aangaande Christus, in verband met de besluiten van verkiezing en voorzienigheid. Het Zoonschap van Jezus. Dit vers leert ons de gaven en de roeping die God ons geschonken heeft, getrouw te verkondigen en nederig op te eisen. — *Thomas Wilcocks.*

Vers 8

Christus' erfdeel. — *William Jay.* Gebed is onmisbaar. — Jezus moet eisen.

Vers 9

De ondergang van de goddelozen: zeker, onweerstaanbaar, vreselijk, volledig, onherstelbaar, "als een pottenbakkersvat." De vernietiging van stelsels van dwaling en onderdrukking valt te verwachten. Het evangelie is een ijzeren roede die heel goed in staat is potten die louter mensenmaaksel zijn, te breken.

Vers 10

Ware wijsheid, geschikt voor koningen en rechters, ligt in gehoorzaamheid aan Christus. Het evangelie, een school voor hen die willen leren hoe zij goed kunnen regeren en oordelen. Zij kunnen de beginselen ervan overwegen, het voorbeeld ervan, de geest ervan, enz.

Vers 11

Gemengde ervaring. Zie het geval van de vrouwen die van het graf terugkeerden. (Mattheüs 28:8). Dit kan een zeer troostrijk onderwerp worden, als de Heilige Geest de geest van de prediker leidt. De ware godsdienst is een samenstel van vele deugden en gevoelens.

Vers 12

Een ernstige uitnodiging. Het gebod. Het argument. De zegen over de gehoorzamen. "Spurgeon's Sermons", nr. 260.

Laatste zinsdeel

Aard, doel en zaligheid van het zaligmakend geloof.

Werk over de tweede psalm

Zion's King: the Second Psalm expounded in the Light of History and Prophecy. Door de weleerwaarde David Pitcairn. 1851.

Psalm 3

Titel

"Een psalm van David, als hij vlood voor het aangezicht van zijn zoon Absalom." U herinnert zich ongetwijfeld het droevige verhaal van Davids vlucht uit zijn eigen paleis. In het holst van de nacht trok hij de beek Kedron over. Met slechts enkele getrouwen ging hij op weg om zich een tijdlang te verbergen voor de woede van zijn opstandige zoon. Bedenk goed dat David hierin een type was van de Heere Jezus Christus. Ook Hij vluchtte; ook Hij ging de beek Kedron over toen Zijn eigen volk tegen Hem in opstand kwam. Met een kleine schare volgelingen ging Hij naar de hof van Gethsémané. Ook Hij dronk van de beek op de weg, en daarom heft Hij het hoofd op. Door zeer veel uitleggers wordt deze psalm de *Morgenhymne* genoemd. Mogen wij altijd ontwaken met een heilig vertrouwen in ons hart en een lied op onze lippen!

Indeling

Deze psalm kan worden verdeeld in vier delen van elk twee verzen. Veel psalmen kunnen we pas echt goed begrijpen als we aandachtig letten op de delen waarin zij uiteenvallen. Het zijn immers geen ononderbroken beschrijvingen van één enkel tafereel, maar eerder een reeks beelden van verwante onderwerpen. Zoals wij in onze hedendaagse preken een verdeling in verschillende hoofdpunten maken, zo is het ook in deze psalmen. Er is altijd eenheid, maar het is de een-

heid van een koker vol pijlen, en niet van één enkele losse schacht. Laten wij nu naar de psalm voor ons kijken. In de eerste twee verzen hoort u David die tot God klaagt over zijn vijanden. Vervolgens verklaart hij zijn vertrouwen op de Heere (vers 3 en 4), bezingt hij zijn veiligheid tijdens de slaap (vers 5 en 6) en sterkt hij zichzelf voor de toekomstige strijd (vers 7 en 8).

Uitleg

Vers 3

De arme, gebroken vader klaagt over de menigte van zijn vijanden. Als u 2 Samuël 15:12 opslaat, zult u daar geschreven vinden: "*en de verbintenis werd sterk, en het volk kwam toe en vermeerderde bij Absalom*", terwijl de troepen van David gestaag afnamen! "*O HEERE! hoe zijn mijn tegenpartijders vermenigvuldigd.*" Hier klinkt een uitroep die de overweldigende ellende uitdrukt; een ellende die de vluchtende vader verbijsterde en in verwarring bracht.

Helaas! Ik zie geen grens aan mijn ellende, want mijn moeiten worden alleen maar groter. In het begin was er al genoeg om mij zeer diep te doen zinken, maar zie, mijn vijanden vermenigvuldigen zich. Dat Absalom, mijn lieveling, tegen mij in opstand is gekomen, is al genoeg om mijn hart te breken. Maar zie, ook Achitofel heeft mij verlaten en mijn getrouwe raadslieden hebben mij de rug toegekeerd. Zie, mijn bevelhebbers en soldaten hebben mijn banier in de steek gelaten. "*Hoe zijn mijn tegenpartijders vermenigvuldigd!*" Moeiten komen altijd in kudden; het verdriet heeft een talrijk gezin.

"*Velen staan tegen mij op.*" Hun legers zijn de mijne ver de baas! Hun aantal is te groot om te tellen!

Laten wij ons hier de ontelbare schare voor de geest halen die onze goddelijke Verlosser omringde. De legioenen van onze zonden, de legers van duivelen, de menigte van lichamelijke pijnen, de schare van geestelijke smarten en alle bondgenoten van dood en hel schaar-

den zich ten strijde tegen de Zoon des mensen. O, hoe kostbaar is het te weten en te geloven dat Hij hun legers op de vlucht heeft gedreven en hen in Zijn toorn heeft vertreden! Zij die ons zouden hebben verontrust, heeft Hij als gevangenen weggevoerd. Zij die tegen ons zouden zijn opgestaan, heeft Hij neergeworpen. De draak verloor zijn angel toen hij die in de ziel van Jezus stootte.

Vers 3

David klaagt voor zijn liefdevolle God over het ergste wapen in de aanvallen van zijn vijanden, de bitterste druppel in zijn nood. "O!" zegt David, "*velen zeggen van mijn ziel: Hij heeft geen heil bij God.*" Enkele van zijn wantrouwende vrienden zeiden dit ongetwijfeld met droefheid, maar zijn vijanden roemden er juichend in. Zij verlangden ernaar hun woorden bewaarheid te zien door zijn volledige vernietiging. Dit was de meest liefdeloze steek van allemaal: dat zij verklaarden dat zijn God hem verlaten had.

Toch wist David in zijn eigen geweten dat hij hun enige grond voor deze uitroep had gegeven. Hij had immers op klaarlichte dag zonde tegen God bedreven. Toen wierpen zij hem zijn misdaad met Bathséba in het gezicht en zeiden: "Ga uit, ga uit, gij, man des bloeds; God heeft u verlaten en achtergelaten." Simeï vloekte hem en spuwde hem in het gezicht. Hij was zo stoutmoedig omdat hij zich gesterkt wist door de menigten van de mannen van Belial, die er precies zo over dachten.

Ongetwijfeld voelde David dat deze helse influistering zijn geloof deed wankelen. Als alle beproevingen die uit de hemel komen, alle verzoekingen die uit de hel opstijgen en alle kruisen die uit de aarde opkomen, gemengd en samengeperst konden worden, zouden zij nog geen beproeving vormen die zo vreselijk is als degene die in dit vers besloten ligt. Het is de bitterste van alle verdrukkingen om te vrezen dat er voor ons geen heil is bij God.

En toch, bedenk dat onze allerzaligste Zaligmaker dit in de allerdiepste mate moest verduren toen Hij uitriep: "*Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten!*" Hij wist maar al te goed wat het was in duisternis te wandelen en geen licht te zien. Dit was de vloek van de vloek; dit was de alsem vermengd met de gal. Door Zijn Vader verlaten te zijn, was erger dan door de mensen veracht te worden. Voorzeker moeten wij Hem liefhebben, Die deze bitterste van alle verzoekingen en beproevingen om onzentwil heeft geleden. Het zal een verrukkelijke en leerzame oefening zijn voor het liefhebbende hart om de Heere in Zijn doodsstrijd te aanschouwen zoals Hij hier wordt afgebeeld. Er is hier, evenals in zeer veel andere psalmen, namelijk veel meer van Davids Heere te vinden dan van David zelf.

"*Sela.*" Dit is een muzikale pauze; de precieze betekenis ervan is onbekend. Sommigen menen dat het eenvoudig een rust is, een pauze in de muziek. Anderen zeggen dat het betekent: "Verhef de toon — zing luider — zet de melodie in een hogere toonaard. Er komt nobeler stof aan, stem daarom uw harpen opnieuw." Harpsnaren raken spoedig ontstemd en moeten weer worden aangedraaid tot hun juiste spanning; en zeker raken onze hartsnaren voortdurend ontstemd. Laat "*Sela*" ons leren te bidden:

> *"O, moge mijn hart de zuivere toon bewaren,*
> *Als d' plechtige klank van Davids harpesnaren."*

In elk geval kunnen wij hiervan leren dat wij overal waar wij "*Sela*" zien, dit moeten beschouwen als een roep om opmerkzaamheid. Laten wij de passage die eraan voorafgaat en erop volgt met grotere ernst lezen. Er volgt immers altijd iets voortreffelijks wanneer van ons gevraagd wordt te rusten, te pauzeren en te overdenken, of wanneer van ons gevraagd wordt ons hart op te heffen in een dankbaar gezang. "*Sela.*"

Vers 4

Hier betuigt David zijn vertrouwen op God. "*Doch Gij, HEERE! zijt een Schild voor mij.*" Het woord in de grondtekst betekent meer dan een gewoon schild; het duidt op een rondom sluitend schild. Het is een bescherming die een mens geheel omringt: een schild boven, beneden, rondom, buiten en binnen. O, wat een Schild is God voor Zijn volk! Hij weert de vurige pijlen van Satan van beneden af en de stormen van beproevingen van boven, terwijl Hij op precies hetzelfde ogenblik vrede spreekt tot de storm in de boezem.

"*Mijn eer.*" David wist dat hij, hoewel hij in verachting en hoon uit zijn hoofdstad was verdreven, toch in triomf zou terugkeren. Door het geloof ziet hij God aan als Degene Die hem eert en verheerlijkt. O, dat wij genade hadden om onze toekomstige heerlijkheid te zien te midden van de tegenwoordige schande! Er is inderdaad een tegenwoordige heerlijkheid in onze verdrukkingen, als wij die maar konden onderscheiden. Het is namelijk geen gering ding om gemeenschap te hebben met Christus in Zijn lijden. David werd geëerd toen hij al wenend, met bedekt hoofd, de Olijfberg opging, want hij werd hierin aan zijn Heere gelijk gemaakt. Mogen wij leren om in dit opzicht ook in verdrukkingen te roemen!

"*En Die mijn hoofd opheft.*" — U zult mij nog verhogen. Al hang ik mijn hoofd in droefheid, ik zal het spoedig opheffen in blijdschap en dankzegging. Wat een goddelijk drietal van barmhartigheden ligt in dit vers besloten! Bescherming voor de onbeschermden, eer voor de verachten, en blijdschap voor de ongetroosten. Voorwaar, wij mogen wel zeggen: "Niemand is er gelijk God, o Jeschurun!"

Vers 5

"*Ik riep met mijn stem tot den HEERE.*" Waarom zegt hij: "met mijn stem"? Stille gebeden worden toch stellig verhoord? Ja, maar goede mensen ondervinden vaak dat zij, zelfs in het verborgen, beter hardop kunnen bidden dan wanneer zij geen stem laten horen. Misschien

dacht David bovendien zo: "Mijn wrede vijanden schreeuwen tegen mij; zij verheffen hun stemmen. Welnu, zie, ik verhef de mijne, en mijn roep stijgt hoger dan die van hen allemaal. Zij schreeuwen, maar de roep van mijn stem in grote nood doorboort de hemelen zelf. Mijn stem is luider en sterker dan al hun rumoer, want er is Eén in het heiligdom Die mij hoort vanuit de zevende hemel, en Hij heeft mij verhoord van den berg Zijner heiligheid."

Antwoorden op gebeden zijn zoete hartsterkingen voor de ziel. Wij hoeven een fronsende wereld niet te vrezen, zolang wij ons verblijden in een gebedsverhorende God. Hier staat weer een *Sela*. Rust een poos, o beproefde gelovige, en wijzig de toon in een zachtere melodie.

Vers 6

Davids geloof stelde hem in staat om te gaan liggen; bezorgdheid zou hem stellig op de tenen hebben gehouden, angstig uitkijkend naar een vijand. Maar nee, hij kon slapen; slapen te midden van de moeite, omringd door vijanden. "*Het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft.*" Er bestaat een slaap van aanmatiging; God verlosse ons daarvan! Maar er is ook een slaap van heilig vertrouwen; God helpe ons om zó onze ogen te sluiten!

David zegt echter dat hij ook weer ontwaakte. Sommigen slapen de slaap des doods, maar hij legde — hoewel blootgesteld aan vele vijanden — zijn hoofd neer aan de boezem van zijn God. Hij sliep gelukzalig onder de vleugel van de Voorzienigheid in zoete veiligheid, en ontwaakte vervolgens behouden en wel. "*Want de HEERE ondersteunde mij.*" De zoete invloed van het Zevengesternte van Gods belofte scheen op de slaper, en hij ontwaakte in het besef dat de Heere hem bewaard had.

Een uitstekend godgeleerde heeft terecht opgemerkt: "Deze rust van het hart, die een mens door het geloof in God ontvangt, is een hoger soort werk dan de natuurlijke vastberadenheid van mannelijke

moed. Het is namelijk de genadige werking van Gods Heilige Geest, Die een mens boven de natuur uittilt en ondersteunt. Daarom moet de Heere er alle heerlijkheid voor ontvangen."

Vers 7

Terwijl onze held zijn harnas aangespt voor de strijd van de dag, zingt hij: *"Ik zal niet vrezen voor tienduizenden des volks, die zich rondom tegen mij zetten."* Let erop dat hij niet probeert het aantal of de wijsheid van zijn vijanden te onderschatten. Hij schat ze op tienduizenden, en hij ziet ze als sluwe jagers die hem met wrede vaardigheid achtervolgen. Toch beeft hij niet. Terwijl hij zijn vijand recht in het gezicht ziet, is hij gereed voor de strijd. Er is misschien geen weg om te ontkomen; zij kunnen mij insluiten zoals herten worden omsingeld door een kring van jagers. Zij kunnen mij aan alle kanten omringen, maar in de Naam van God zal ik er dwars doorheen breken! Of, als ik te midden van hen blijf, zullen zij mij toch geen kwaad doen; ik zal vrij zijn, zelfs in mijn gevangenis. Maar David is te wijs om zonder gebed ten strijde te trekken; daarom begeeft hij zich op zijn knieën en roept luid tot Jehovah.

Vers 8

Zijn enige hoop is in zijn God. En dat is zo'n sterk vertrouwen dat hij voelt dat de Heere slechts hoeft op te staan, en hij is gered. Het is genoeg dat de Heere opstaat; dan is alles goed. Hij vergelijkt zijn vijanden met wilde dieren en verklaart dat God hun kaken heeft gebroken, zodat zij hem geen kwaad meer konden doen; *"de tanden der goddelozen hebt Gij verbroken."*

Of anders zinspeelt hij op de bijzondere verzoekingen waaraan hij op dat moment was blootgesteld. Zij hadden tegen hem gesproken; God heeft hen daarom op het kinnebak geslagen. Het leek alsof zij hem met hun monden wilden verslinden, maar God heeft hun tanden gebroken. Laat hen nu maar zeggen wat zij willen, met hun tandeloze kaken zullen zij hem niet kunnen verslinden. Verblijd u, o gelovige! U

hebt te doen met een draak wiens kop verbrijzeld is, en met vijanden wier tanden uit hun kaken zijn geslagen!

Vers 9

Dit vers bevat de kern en de hoofdzaak van de calvinistische leer. Doorzoek de Schrift, en u moet — als u haar met een onbevangen gemoed leest — ervan overtuigd raken dat de leer van de zaligheid door genade alléén de grote leer van het Woord van God is: "*Het heil is des HEEREN.*" Dit is een punt waarover wij dagelijks strijden. Onze tegenstanders zeggen: "Het heil behoort aan de vrije wil van de mens; zo niet aan de verdienste van de mens, dan toch wel aan de wil van de mens." Maar wij houden vast aan wat de Bijbel leert: dat de zaligheid van het begin tot het einde, in elk jota ervan, toebehoort aan God, de Allerhoogste. Het is God Die Zijn volk uitverkiest. Hij roept hen door Zijn genade; Hij maakt hen levend door Zijn Geest en bewaart hen door Zijn macht. Het is niet van de mens, noch door de mens; "*zo is het dan niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods.*" Mogen wij allen deze waarheid uit ervaring leren, want ons hoogmoedige vlees en bloed zal ons nooit toestaan haar op een andere wijze te leren.

In de laatste zin worden de eigenheid en het bijzondere karakter van de zaligheid duidelijk uiteengezet: "*Uw zegen is over Uw volk.*" Niet over Egypte, niet over Tyrus, niet over Nineve; Uw zegen is over Uw uitverkorenen, Uw met bloed gekochten, Uw eeuwig beminde volk.

"*Sela*": verhef uw harten, pauzeer en overdenk deze leer. "*Uw zegen is over Uw volk.*" Goddelijke, onderscheidende, uitzonderende, eeuwige, oneindige en onveranderlijke liefde is een onderwerp voor voortdurende aanbidding. Sta stil, mijn ziel, bij dit *Sela*, en overweeg uw eigen aandeel in de zaligheid van God. Als u door nederig geloof in staat wordt gesteld Jezus als de uwe te zien, geschonken door Zijn ei-

gen vrije overgave van Zichzelf aan u; als deze grootste van alle zegeningen op u rust, sta dan op en zing:

> *"Rijs op, mijn ziel! aanbid en verwonder u!*
> *Vraag: 'O waarom zulke liefde voor mij?'*
> *Genade heeft mij in het getal geplaatst*
> *Van het gezin van de Zaligmaker:*
> *Halleluja! Dank, eeuwige dank, aan U!"*

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Wat het gezag van de *titels* betreft, betaamt het ons met terughoudendheid te spreken, gezien de zeer tegenovergestelde meningen die over dit onderwerp door even voortreffelijke geleerden zijn geuit. In onze tijd is het te veel de gewoonte ze te verwaarlozen of helemaal weg te laten. Men doet alsof niemand weet wanneer of door wie zij zijn toegevoegd en alsof zij in veel gevallen onverenigbaar zijn met de inhoud van de psalm zelf. Daartegenover beschouwen Augustinus, Theodoretus en verscheidene andere vroege schrijvers van de christelijke kerk ze als een volwaardig deel van de ingegeven tekst. Ook de Joden blijven ze als deel van hun gezang beschouwen en hun rabbijnen geven er commentaar op.

Het is zeker onbekend wie ze heeft bedacht of geplaatst waar zij nu staan. Maar het is onbetwistbaar dat zij sinds onheuglijke tijden zo geplaatst zijn. Zij komen voor in de Septuaginta (die overigens in enkele gevallen titels bevat bij psalmen die er in het Hebreeuws geen hebben) en zij zijn daarna door Hieronymus overgenomen. Voor zover de tegenwoordige schrijver de duisternis heeft kunnen doordringen die af en toe over deze titels hangt, vormen zij een directe en zeer waardevolle sleutel tot de algemene geschiedenis of het onderwerp van de psalmen waaraan zij voorafgaan. Behalve in die gevallen waar zij kennelijk verkeerd zijn begrepen of uitgelegd, is hij nooit één

geval tegengekomen waarin de strekking van de titel en van de bijbehorende psalm niet volkomen samenvallen. Vele ervan zijn ongetwijfeld door Ezra samengesteld toen hij zijn eigen verzameling uitgaf (in welke tijd sommige critici menen dat het geheel geschreven is). Maar de overige titels lijken eerder uit de tijd, of bijna uit de tijd, van de psalmen zelf te stammen en te zijn geschreven omstreeks de tijd van hun ontstaan. — *John Mason Good, M.D., F.R.S., 1854.*

Zie titel. Hier hebben wij het eerste gebruik van het woord *Psalm*. In het Hebreeuws staat er *Mizmor*, dat de betekenis heeft van snoeien, of het afsnijden van overtollige twijgen. Het wordt toegepast op liederen die uit korte zinnen bestaan, waarin veel overtollige woorden zijn weggenomen. — *Henry Ainsworth.* Op deze aantekening merkt een oude schrijver op: "Laten wij hieruit leren dat mensen in tijden van zware benauwdheid geen omwegen maken en geen mooie woorden gebruiken in het gebed. Zij zullen veeleer een gebed opzenden dat gesnoeid is van alle weelderigheid en woordenrijke uitspraken."

Gehele psalm

U kunt hierin duidelijk zien hoe God in de oude tijd in de kerk gewerkt heeft. Daarom moet u zich niet laten ontmoedigen door een plotselinge verandering in uw omstandigheden. Maar erken veeleer met David uw zonden voor God. Vertel Hem hoeveel er zijn die u kwellen en tegen u opstaan, die u Hugenoten, Lutheranen, ketters, puriteinen en kinderen van Belial noemen, net zoals zij David destijds noemden. Laat de goddeloze afgodendienaars maar opscheppen dat zij over u zullen zegevieren en u zullen overwinnen, en dat God u heeft prijsgegeven en niet langer uw God zal zijn. Zeg toch met David: *"Doch Gij, HEERE! zijt een Schild voor mij, mijn eer, en Die mijn hoofd opheft."* Overtuig uzelf er met David van dat de Heere uw Beschermer is, Die u rondom omringd heeft en als het ware een "schild" is dat u aan alle kanten bedekt. Hij alleen kan en zal u rondom met

heerlijkheid en eer omringen. Hij zal die hoogmoedige huichelaars van hun zetel stoten en de nederigen en zachtmoedigen verhogen. Hij is het Die uw "*vijanden op het kinnebakken*" zal "*slaan*" en al hun tanden zal verbrijzelen. Hij zal Absalom aan zijn eigen lange haren ophangen en Achitofel zal zich uit wanhoop ophangen. De banden zullen worden gebroken en u zult worden verlost. Want dit is het werk van de Heere: de Zijnen van hun vijanden redden en Zijn volk zegenen, opdat zij zonder vrees en in veiligheid hun pelgrimstocht naar de hemel voortzetten. — *Thomas Tymme, "Silver Watch Bell", 1634.*

Vers 2

Absaloms partij groeide, naarmate ze verder trok, wonderlijk aan, als een rollende sneeuwbal. David spreekt erover als iemand die compleet verbijsterd is. En terecht, dat een volk waaraan hij zich op zoveel manieren verplicht had gemaakt, bijna algemeen van hem afviel, tegen hem in opstand kwam en zo'n dwaze, wispelturige jongeling als Absalom tot zijn hoofd koos! Hoe glibberig en bedrieglijk is de grote menigte! En hoe weinig trouw en standvastigheid is er onder de mensen te vinden! David had de harten van zijn onderdanen zózeer in handen als maar mogelijk is voor een koning, en toch had hij ze nu plotseling verloren! Zoals het volk niet te veel op prinsen mag vertrouwen ("*Vertrouwt niet op prinsen*", Psalm 146:3), zo mogen prinsen niet te veel bouwen op hun invloed bij het volk.

Christus, de Zoon van David, had vele vijanden. Toen een grote schare kwam om Hem te grijpen, toen de menigte riep: "Kruis Hem, kruis Hem", hoe waren zij toen vermenigvuldigd die Hem kwelden! Zelfs goede mensen moeten het niet vreemd vinden als de stroom tegen hen in stroomt en de machten die hen bedreigen steeds geduchter worden. — *Matthew Henry.*

Vers 3

Wanneer de gelovige de macht van God in twijfel trekt, of de vraag stelt of hij daar wel deel aan heeft, stroomt zijn vreugde weg als bloed uit een gebroken ader. Dit vers is inderdaad een zware steek. — *William Gurnall.*

Vers 3

Een kind van God schrikt al op bij de gedachte aan wanhoop of het verlies van Gods hulp. U kunt hem met niets zozeer wonden als door hem te willen aanpraten: "*Hij heeft geen heil bij God.*" David komt tot God en vertelt Hem wat zijn vijanden over hem zeiden, net zoals Hizkia later de lasterlijke brief van Rabsake voor het aangezicht van de Heere uitspreidde. "Zij zeggen: 'Er is geen hulp voor mij bij U'; maar Heere, als dat zo is, dan ben ik verloren. Zij zeggen tot mijn ziel: 'Er is geen heil' (want zo luidt het woord) 'voor hem bij God'. Maar, Heere, zeg Gij tot mijn ziel: "*Ik ben uw Heil*" (Psalm 35:3), en dat zal mij tevredenstellen en te zijner tijd hén het zwijgen opleggen." — *Matthew Henry.*

Verzen 3, 5, 9

"*Sela.*" (Hebr.) Er is veel over dit woord geschreven, en toch schijnt de betekenis ervan niet geheel vast te staan. In de Targum of Chaldeeuwse parafrase wordt het weergegeven met (Hebr.) *lealmin*, voor eeuwig, of tot in eeuwigheid. In de Latijnse Vulgaat is het weggelaten, alsof het geen deel van de tekst was. In de Septuaginta wordt het weergegeven met *diapsalma*, waarvan wordt aangenomen dat het verwijst naar een verandering of modulatie van de stem bij het zingen (Schleusner, Lex.). Het woord komt drieënzeventig keer voor in de Psalmen en driemaal in het boek Habakuk (3:3, 9, 13). In onze vertaling wordt het nooit vertaald, maar op al deze plaatsen is het oorspronkelijke woord *Sela* behouden. Het komt alleen in poëzie voor en er wordt verondersteld dat het enige betrekking had op het zingen of

het reciteren van de poëzie, vermoedelijk als een muziekterm. In het algemeen geeft het ook een pauze in de zin aan, evenals in de muzikale uitvoering.

Gesenius (Lex.) veronderstelt dat de meest waarschijnlijke betekenis van deze muzikale term stilte of pauze is. Het gebruik ervan bij het zingen van de psalm zou de zanger de aanwijzing geven om te zwijgen en een moment te pauzeren, terwijl de instrumenten een tussenspel of harmonie speelden. Misschien is dit alles wat er nu van de betekenis van het woord te weten valt, en dit is genoeg om elk redelijk onderzoek tevreden te stellen. Als dit het gebruik van de term was, is het waarschijnlijk dat het gewoonlijk overeenkwam met de zin van de passage en werd ingevoegd waar de zin een passende pauze maakte; en dit zal ongetwijfeld meestal het geval blijken te zijn. Maar eenieder die enigszins bekend is met het karakter van muzieknotatie, zal terstond inzien dat wij niet mogen veronderstellen dat dit steeds of noodzakelijkerwijs het geval was. De muzikale pauzes komen immers geenszins altijd overeen met pauzes in de zin. Dit woord kan daarom slechts zeer weinig hulp bieden bij het bepalen van de theologische betekenis van de passages waarin het voorkomt.

Ewald veronderstelt, in afwijking van deze opvatting, dat het eerder aangeeft dat de stem moet worden verheven, en dat het gelijkbetekenend is met omhoog, hoger, luid of duidelijk, van het Hebreeuwse *sal* of *salal*, opgaan. Zij die verder willen onderzoeken naar de betekenis ervan en naar het gebruik van muzikale pauzes in het algemeen, kunnen verwezen worden naar Ugolin, "Thesau. Antiq. Sacr.", deel xxii. — *Albert Barnes, 1868.*

Verzen 3, 5, 5

Sela (Hebr.) komt drieënzeventig keer voor in de Psalmen, gewoonlijk aan het einde van een zin of alinea. Maar in Psalm 55:20 en 57:4 staat het midden in het vers. Hoewel de meeste schrijvers het erover eens zijn dat dit woord op de een of andere manier met de muziek te ma-

ken heeft, verschillen hun vermoedens over de precieze betekenis ervan sterk. Tegenwoordig hebben echter vooral deze twee meningen de overhand. Sommigen, onder wie Herder, De Wette, Ewald en Delitzsch, leiden het af van opheffen, en verstaan er een verheffing van de stem of van de muziek onder. Anderen, in navolging van Gesenius in zijn *Thesaurus*, leiden het af van stil zijn of zwijgen, en verstaan er een pauze in het zingen onder. Zo ook Rosenmüller, Hengstenberg en Tholuck.

Waarschijnlijk werd *sela* gebruikt om de zanger de aanwijzing te geven om te zwijgen of een weinig te pauzeren terwijl de instrumenten een tussenspel speelden (zo ook de Septuaginta, *diapsalma* of symfonie). In Psalm 9:17 komt het voor in de uitdrukking *higgaion sela*, wat Gesenius met veel waarschijnlijkheid weergeeft als instrumentale muziek, pauze. Dat wil zeggen: laat de instrumenten een symfonie inzetten, en laat de zanger pauzeren. Door Tholuck en Hengstenberg worden de twee woorden echter weergegeven als overdenking, pauze. Dat wil zeggen: laat de zanger overdenken terwijl de muziek stilvalt. — *Benjamin Davies, Ph.D., L.L.D., artikel Psalms, in Kitto's Cyclopaedia of Biblical Literature.*

Vers 4

"*Die mijn hoofd opheft.*" God wil dat het lichaam deel heeft met de ziel — zowel in zaken van droefheid als in zaken van vreugde. De lantaarn schijnt immers door het licht van de kaars die erin brandt. — *Richard Sibbs, 1639.* Er is een opheffing van het hoofd door verheffing tot een ambt, zoals bij Farao's schenker; dit herleiden wij tot goddelijke aanstelling. Er is een opheffing in eer na schande, in gezondheid na ziekte, in blijdschap na droefheid, in herstel na een val en in overwinning na een tijdelijke nederlaag. In al deze opzichten is de Heere Degene Die ons hoofd opheft. — *C. H. S.*

Vers 5

Wanneer het gebed vooropgaat, sluit te zijner tijd de verlossing de achterhoede. — *Thomas Watson.*

Vers 5

"*Hij verhoorde mij.*" Ik heb vaak mensen in het gebed horen zeggen: "Gij zijt een gebedsverhorende en een gebedsbeantwoordende God". Maar die uitdrukking bevat eigenlijk een dubbeling, aangezien horen van God, volgens de Schrift, precies hetzelfde is als beantwoorden. — *C. H. S.*

Vers 6

"*Ik lag neder en sliep; ik ontwaakte, want de HEERE ondersteunde mij.*" De titel van de psalm vertelt ons wanneer David deze zoete nachtrust had. Dat was niet toen hij op zijn donzen bed lag in zijn statige paleis te Jeruzalem, maar toen hij voor zijn leven vluchtte voor zijn onnatuurlijke zoon Absalom. Mogelijk werd hij zelfs gedwongen om in het open veld onder het hemelgewelf te liggen! Voorwaar, het moet dan inderdaad een zacht kussen zijn geweest dat hem zijn gevaar kon doen vergeten, zeker terwijl hij besefte dat een ontrouw leger hem op de hielen zat. Ja, zo overtreffend is de invloed van deze vrede, dat zij het schepsel net zo blij kan doen neerliggen om in het graf te slapen, als op het zachtste bed van de wereld.

U zult zeggen dat dát kind gewillig is dat zélf om zijn bed vraagt. Sommige heiligen hebben God inderdaad gevraagd hen te ruste te leggen in hun bedden van stof. En dat was niet in een bui van gemelijkheid en ontevredenheid over hun tegenwoordige moeite, zoals bij Job, maar uit een zoet besef van deze hemelse vrede in hun boezem. "*Nu laat Gij, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede naar Uw woord; want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien*", zo klonk het zwanenlied van de oude Simeon. Hij spreekt als een koopman die al zijn goederen

veilig aan boord heeft gebracht en nu de kapitein van het schip vraagt de zeilen te hijsen en naar huis te vertrekken.

Wat heeft een christen, die hier immers slechts een vreemdeling is, dan ook nog langer in de wereld te wensen dan om zijn volle lading voor de hemel binnen te halen? En wánneer bezit hij die volle lading, zo niet op het moment dat hij verzekerd is van zijn vrede met God? Deze vrede van het evangelie en het besef van de liefde van God in de ziel dragen er zo bewonderenswaardig aan bij om een mens te versterken in alle moeilijkheden, verzoekingen en beproevingen. Daarom geeft Hij Zijn heiligen gewoonlijk, voordat Hij hen roept tot enige zware dienst of hete strijd, een teug van deze hartversterkende wijn, vlak bij hun hart, om hen op te monteren en te bemoedigen in de strijd. — *William Gurnall.*

Vers 6

Gurnall, die schreef in de tijd dat er nog huizen stonden op de oude London Bridge, heeft op zijn eigen unieke wijze gezegd: "Denkt u niet dat zij die op London Bridge wonen even vast slapen als zij die in Whitehall of Cheapside leven? Want zij weten dat de golven die onder hen door razen, hun geen kwaad kunnen doen. Zo mogen ook de heiligen rustig slapen bóven de vloeden van benauwdheid of dood, en geen enkel kwaad vrezen."

Vers 6

Toen Xerxes de Pers alle tempels in Griekenland verwoestte, liet hij de tempel van Diana behouden vanwege haar schone bouw. Zo zal ook de ziel die de schoonheid van de heiligheid in zich laat schijnen, worden behouden vanwege de heerlijkheid van dat geestelijke gebouw; God zal niet toelaten dat Zijn eigen tempel wordt verwoest. Wilt u beveiligd zijn in kwade tijden? Verkrijg dan genade en versterk dit garnizoen; een goed geweten is het *fort-royal* van een christen. Davids vijanden lagen rondom hem; toch zegt hij: *"Ik lag neder en sliep."* Een goed geweten kan rustig slapen in de mond van een kanon.

Genade is de maliënkolder van een christen, die geen pijl of kogel vreest. Ware genade kan worden beschoten, maar nooit dóórschoten. Genade brengt de ziel in Christus, en daar is zij veilig — als de bij in de korf, als de duif in de ark. *"Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn"* (Romeinen 8:1). — *Thomas Watson.*

Vers 6

"De HEERE ondersteunde mij." Het is zeer nuttig om de ondersteunende kracht van God te overwegen die zich in ons openbaart terwijl wij slapen. Denk aan het stromen van het bloed, het heffen van de longen in het lichaam, en het voortduren van onze geestvermogens, en dat alles terwijl het beeld des doods op ons rust. — *C. H. S.*

Vers 7

"Ik zal niet vrezen voor tienduizenden des volks, die zich rondom tegen mij zetten." De psalmist zal vertrouwen, ondanks de schijn. Hij zal niet vrezen, ook al hebben tienduizenden zich rondom tegen hem opgesteld. Laten wij onze gedachten hier beperken tot dit ene idee: *ondanks de schijn*. Wat kon er voor het menselijk oog erger uitzien dan deze legermacht van tienduizenden mensen? Het verderf scheen hem in het gezicht te staren; waar hij ook keek, was een vijand te zien. Wat kon één man beginnen tegen tienduizend?

Het gebeurt vaak dat Gods volk in zulke omstandigheden komt. Zij zeggen: "Dit alles is tegen mij"; zij schijnen hun moeiten nauwelijks meer te kunnen tellen. Zij zien geen enkel gaatje waardoor zij kunnen ontsnappen en de dingen zien er inderdaad aardedonker uit. Dan vraagt het groot geloof en vertrouwen om, juist onder die omstandigheden, te zeggen: "Ik zal niet vrezen."

Dit waren precies de omstandigheden waarin Luther verkeerde toen hij naar Worms reisde. Zijn vriend Spalatin hoorde de vijanden van de Reformatie beweren dat het vrijgeleide van een ketter niet gerespecteerd hoefde te worden, en werd ernstig bezorgd voor de hervormer. "Op het ogenblik dat hij de stad naderde, verscheen er een

bode voor hem met dit advies van de kapelaan: 'Ga Worms niet binnen!' En dat van zijn beste vriend, de vertrouweling van de keurvorst, van Spalatin zelf! ... Maar Luther richtte onverschrokken zijn ogen op de bode en antwoordde: 'Ga, en zeg uw meester dat ik, zelfs al waren er in Worms zoveel duivels als dakpannen op de huizen, er tóch zou binnengaan.' De bode keerde terug naar Worms met dit verbijsterende antwoord. 'Ik was toen onverschrokken', zei Luther enkele dagen voor zijn dood, 'ik vreesde werkelijk niets.'"

Op zulke tijden zullen de redelijke mensen van de wereld — zij die door aanschouwen wandelen en niet door geloof — het volstrekt logisch vinden dat de christen bang is; zijzelf zouden immers zeer terneergeslagen zijn als zij in zo'n toestand verkeerden. Zwakke gelovigen zijn nu al snel geneigd om excuses voor ons te verzinnen, en wij zijn maar al te bereid ze voor onszelf te maken. In plaats van ons boven de zwakheid van het vlees te verheffen, nemen wij daar onze toevlucht toe en gebruiken we die als uitvlucht.

Maar laten wij een poosje biddend nadenken. Dan zullen wij zien dat dit voor ons niet de juiste houding is. Alleen vertrouwen wanneer de omstandigheden gunstig zijn, betekent dat we alleen met wind en tij meevaren; dat we alleen geloven wanneer wij kunnen zíén. O, laten wij het voorbeeld van de psalmist volgen! Laten wij zoeken naar die onvoorwaardelijkheid van het geloof die ons in staat stelt God te vertrouwen, wat er ook gebeurt, en na te spreken wat hij zei: *"Ik zal niet vrezen voor tienduizenden des volks, die zich rondom tegen mij zetten."* — *Philip Bennet Power, 'I wills' of the Psalms, 1862.*

Vers 7

"Ik zal niet vrezen", enzovoort. Het doet er niet toe wat onze vijanden zijn. Al zijn het legioenen wat hun aantal betreft, overheden wat hun macht betreft, slangen wat hun sluwheid betreft, of draken wat hun wreedheid betreft. Al betreft het de overste van de lucht die in het voordeel is, of geestelijke boosheden die uitblinken in boosaardig-

heid: Hij Die in ons is, is sterker dan zij die tegen ons zijn! Niets kan ons scheiden van de liefde van God. In Christus Jezus, onze Heere, zullen wij meer dan overwinnaars zijn. — *William Cowper*, 1612.

Vers 8

"*Sta op, HEERE*", Jehovah! Dit is een gebruikelijke Bijbelse manier om God aan te roepen Zijn tegenwoordigheid en macht te openbaren, hetzij in toorn of in gunst. Door een natuurlijk antropomorfisme beschrijft zij de tussenpozen van zulke openbaringen als perioden van werkeloosheid of sluimering, waaruit Hij vervolgens gesmeekt wordt Zich op te wekken. "*Verlos mij*": mij, van wie zij zeggen dat er geen heil voor hem is bij God. "*Mijn God*": de mijne door verbond en wederzijdse verbintenis, van Wie ik daarom het recht heb verlossing en bescherming te verwachten. Dit vertrouwen wordt bovendien gewaarborgd door de geloofservaring. "*Want Gij hebt*", in vroegere noden, "*al mijn vijanden ... geslagen*", zonder enige uitzondering, "*op het kinnebakken*", een daad die tegelijk gewelddadig en uiterst vernederend is. — *J. A. Alexander, D.D.*

Vers 8

"*Op het kinnebakken.*" — De taal is hier ontleend aan een vergelijking van zijn vijanden met wilde dieren. Het kinnebak is het bot waarin de tanden vastzitten; dit bot breken staat gelijk aan het ontwapenen van het dier. — *Albert Barnes.*

Vers 8

Wanneer God wraak neemt op de goddelozen, zal Hij zodanig slaan dat Hij hen in elke slag Zijn almacht doet voelen. Al Zijn macht zal worden aangewend om te straffen, en niets om Zich te ontfermen. O, dat elke halsstarrige zondaar hieraan zou denken en zijn onmetelijke vermetelheid zou inzien: dat hij zichzelf in staat acht om de strijd met de Almachtige aan te binden! — *Stephen Charnock.*

Vers 9

"*Het heil is des HEEREN*": we vinden een parallelle tekst in Jona 2:9, "*Het heil is des HEEREN.*" De zeelieden hadden in plaats van Castor en Pollux (of een dergelijk heidens zinnebeeld) evengoed op hun schip kunnen schrijven: *Het heil is des Heeren*. De Ninevieten hadden op hun poorten kunnen schrijven: *Het heil is des Heeren*. Ja, het hele mensdom — wiens zaak door God tegen de hardheid van Jona's hart wordt bepleit en verdedigd — had op de palmen van zijn handen kunnen schrijven: *Het heil is des Heeren*. Het is het fundament van beide Testamenten, de staf en de ondersteuning van hemel en aarde. Zij zouden beide ineenzakken, en al hun voegen zouden losraken, als het heil des Heeren er niet was.

De vogels in de lucht zingen geen andere tonen, en de dieren op het veld laten geen andere stem horen dan *Salus Jehovæ*: Het heil is des Heeren! De muren en vestingen aan de poorten van ons land, onze steden en dorpen, de grendels van onze huizen; een dekking voor ons hoofd die veiliger is dan een stalen helm; een beter geneesmiddel voor onze lichamen dan het mengsel van apothekers; een béter geneesmiddel voor onze zielen dan de valse aflaten van Rome is dit: *Salus Jehovæ*, het heil des Heeren!

Het heil des Heeren zegent, behoudt en ondersteunt alles wat wij hebben: onze mand en onze voorraad, de olie in onze kruiken, onze wijnpersen, de schapen in onze kooien, onze stallen, de kinderen in de schoot en aan onze tafels, het koren op onze velden, onze voorraden en onze schuren. Het is niet de kracht van de sterren, noch de aard van de dingen zelf, die aan deze zegeningen bestaan en voortduur geeft. En, "*Wat zal ik nog meer zeggen*?" zoals de apostel vroeg (Hebreeën 11) toen hij al veel gesproken had, er nog veel meer te zeggen was, maar de tijd hem ontbrak. Ik vraag liever: wát zou ik niet zeggen? Want de wereld is op dit ogenblik mijn schouwtoneel, en ik kan mij niets indenken of voorstellen dat níét afhankelijk is van deze machtige uitroep: *Het heil is des Heeren*.

Plutarchus schrijft dat de Amfiktyonen in Griekenland (een beroemde raad die bijeenkwam vanuit twaalf verschillende volken) op de tempel van Apollo Pythius, in plaats van de Ilias van Homerus of de liederen van Pindarus, korte spreuken en gedenkwaardigheden schreven. Spreuken zoals: Ken uzelf, Gebruik matigheid, Wacht u voor borgtocht, enzovoort. En ongetwijfeld — hoewel elk schepsel in de wereld dat wij gebruiken al een verhandeling en een vertelling voor ons is van Gods goedheid, en wij onszelf zouden kunnen vermoeien en onze dagen doorbrengen met het schrijven van boeken over dat onuitsprekelijke onderwerp — omvat deze korte spreuk van Jona al het overige. Zij staat aan het einde van het lied, als de altaren en stenen die de aartsvader oprichtte op het kruispunt van wegen, om de nageslachten te doen weten op welke wijze hij was verlost.

Ik zou wensen dat deze zin dagelijks in onze kerken werd gepredikt, in onze straten gezongen, op onze deurposten geschreven en op onze muren geschilderd. Of liever: dat zij met een diamanten stift gegrift werd in de tafelen van onze harten, opdat wij nooit zouden vergeten dat het heil des Heeren is! Wij hebben dit soort herinneringen hard nodig om onszelf erin te oefenen Gods barmhartigheden te overdenken. Want niets vergaat sneller dan de liefde; *nihil facilius quam amor putrescit*. En van alle vermogens van de ziel is het geheugen het teerste, tederste en breekbaarste; het veroudert het eerst (*memoria delicata, tenera, fragilis, in quam primum senectus incurrit*). En van alle zaken in dat geheugen veroudert de weldaad het allereerst: *primum senescit beneficium*. — *John King, Commentary on Jonah, 1594.*

Vers 9

"*Uw zegen is over Uw volk*." De heiligen zijn niet alleen gezegend wanneer zij reeds de eeuwige bezitters zijn (*comprehensors*), maar ook terwijl zij hier op aarde nog slechts reizigers zijn (*viators*). Zij zijn gezegend lang voordat zij gekroond zijn. Dit klinkt misschien als een

paradox voor vlees en bloed: hoe kan iemand die veracht en gelasterd wordt, tóch gezegend zijn? Een mens die met een vleselijk oog naar de kinderen van God kijkt en ziet hoe zij verdrukt worden — als een schip dat door de golven wordt bedekt (Mattheüs 8:24) — zou denken dat zij heel ver van de zaligheid verwijderd zijn.

Paulus geeft een huiveringwekkende lijst van zijn lijden in 2 Korinthe 11:24-26: "*Driemaal ben ik met roeden gegeseld geweest, eens ben ik gestenigd, driemaal heb ik schipbreuk geleden*", enzovoort. En die christenen van de eerste orde, van wie de wereld niet waardig was, "*hebben bespottingen en geselen geproefd*"; zij zijn "*in stukken gezaagd*" en "*door het zwaard ter dood gebracht*" (Hebreeën 11:36, 37). Wat! Waren al deze mensen zélfs tijdens hun martelende lijden gezegend? Een vleselijk mens zou direct denken: als dít "gezegend zijn" inhoudt, moge God mij er dan voor bewaren!

Maar hoe de zintuigen ook mogen protesteren, onze Zaligmaker verklaart de godvruchtige man ronduit gezegend. Al is hij een treurende, al is hij een martelaar, tóch is hij gezegend. Job op de mesthoop was gezegende Job. De heiligen zijn gezegend op het moment dat zij vervloekt worden. Simeï vloekte David: "*Hij ging steeds voort, en vloekte*" (2 Samuël 16:5); toch was David, juist toen hij vervloekt werd, de gezegende David. De heiligen zijn, hoewel zij hevig gekneusd worden, onverminderd gezegend. Niet alleen *zullen* zij gezegend worden, zij *zijn* het nu al. Psalm 119:1: "*Welgelukzalig zijn de oprechten van wandel.*" Psalm 3:9: "*Uw zegen is over Uw volk.*" — *Thomas Watson.*

Als een merkwaardig voorbeeld van Luthers dogmatische theologie geven wij hieronder enkele zeer omvangrijke fragmenten uit zijn weergave van deze psalm, hoewel wij deze exegese overigens niet in elk opzicht onderschrijven. — *C. H. S.*

Gehele psalm

Dat de betekenis van deze psalm niet louter historisch is, blijkt uit de vele theologische bijzonderheden die ertegen pleiten om hem enkel zo te verstaan. Allereerst is er de treffende opmerking van de zalige Augustinus: de woorden *"Ik lag neder en sliep"* lijken direct de woorden van Christus te zijn bij Zijn opstanding uit de doden. En vervolgens dat er aan het einde van de psalm de zegen van God over het volk wordt uitgesproken; een zegen die kennelijk de hele kerk toebehoort.

Daarom legt de zalige Augustinus de psalm op een drievoudige wijze uit. Ten eerste past hij hem toe op Christus, het Hoofd. Ten tweede op de gehele Christus, dat wil zeggen Christus én Zijn kerk, het Hoofd en het Lichaam samen. En ten derde past hij hem figuurlijk toe op de individuele christen. Laat eenieder hier zijn eigen uitleg kiezen.

Ik zal hem intussen direct uitleggen als sprekende over Christus. Daartoe word ik bewogen door precies hetzelfde argument dat Augustinus bewoog: het vijfde vers lijkt op niemand anders dan Christus zó passend toegepast te kunnen worden. Ten eerste omdat "neerliggen" en "slapen" op deze plek onmiskenbaar een natuurlijke dood aanduiden, en niet een gewone, natuurlijke slaap. Dit kunnen we afleiden uit het feit dat er direct op volgt: *"en stond weer op."* Als David namelijk over de slaap van het lichaam had gesproken, zou hij simpelweg hebben gezegd: "en ik ontwaakte". Hoewel dit nog niet het sterkste bewijs is voor deze uitleg, wordt het volkomen helder als het Hebreeuwse woord nauwkeurig wordt onderzocht.

Maar verder: wat voor "nieuws" zou David eigenlijk naar voren brengen door plechtig te verklaren dat hij neerlag en sliep? Waarom zei hij dan niet óók dat hij wandelde, at, dronk, arbeidde, of in nood verkeerde? Of waarom noemde hij niet zomaar een ander alledaags werk van het lichaam? Bovendien lijkt het een theologische ongerijmdheid om onder zo grote en bittere verdrukking op niets anders

te roemen dan op een lichamelijke slaap. Die verdrukking zou hem immers eerder tot slapeloosheid dwingen en hem in de uiterste nood brengen! Te meer daar deze twee uitdrukkingen, "*Ik lag neder*" en "*ik sliep*", de stille, ongestoorde rust aanduiden van iemand die comfortabel op zijn plaats neerligt. En dat is allerminst de toestand van iemand die puur uit uitputting, overweldigd door verdriet, in slaap valt.

Maar de volgende overweging pleit nog véél krachtiger voor ons standpunt. Waarom roemt hij zo uitbundig op zijn wéér opstaan? Hij zegt dat dit was omdat de Heere hem ondersteunde, omdat Hij hem opwekte terwijl hij sliep en hem niet in de slaap liet. Hoe kan zo'n triomfantelijke roem overeenkomen met een louter fysieke slaap? En welke nieuwe soort godsdienst zou dat kloppend kunnen maken? Het zou dan immers op iedere dagelijkse slaap van toepassing zijn! En dit geldt nog sterker wanneer dit "ondersteunen" van God tegelijkertijd een volkomen verlaten toestand van de slapende persoon aanduidt. Dit is in het geheel niet het geval bij een lichamelijke slaap, want daar kan de slapende door mensen als bewakers worden beschermd. Dit ondersteunen, dat geheel en al van God afkomstig is, houdt dus geen slaap in, maar een buitengewoon zware geestelijke strijd.

Ten slotte pleit het woord *hekizothi* zélf voor deze christologische uitleg. Wanneer dit woord zo absoluut en overgankelijk wordt gebruikt, betekent het: "Ik deed opstaan" of "ik deed ontwaken." Alsof Hij zei: "Ik deed Mijzelf ontwaken, Ik wekte Mijzelf op." Dat past zeker oneindig veel beter bij de opstanding van Christus dan bij de fysieke slaap van het lichaam. Want degenen die slapen, worden doorgaans door ánderen opgewekt en wakker gemaakt. Bovendien is het geen mirakel — noch een zaak die zo'n uiterst belangrijke verklaring waard is — dat iemand uit zichzelf wakker wordt, aangezien dat iets is wat elke dag, over de hele wereld gebeurt! Maar aangezien deze zaak door de Geest juist wordt ingevoerd als iets nieuws en zeer bijzonders, is zij zeker van een heel andere orde dan alles wat de gewone slaap en het gewone ontwaken vergezelt.

Vers 3

"*Hij heeft geen heil bij zijn God.*" In het Hebreeuws is de uitdrukking eenvoudig "bij God", zonder het voornaamwoord "zijn", wat mijns inziens veel helderheid en theologische kracht aan de uitdrukking geeft. Alsof Hij zei: "Zij zeggen van Mij dat Ik niet alleen verlaten en onderdrukt ben door alle geschapen dingen, maar dat zelfs God — Die overal tegenwoordig is, alle dingen onderhoudt en beschermt — Mij verlaat. Alsof Ik het énige wezen uit het hele universum ben dat Hij niet onderhoudt."

Hetzelfde soort verzoeking proefde Job toen hij uitschreeuwde: "*Waarom hebt Gij mij U tot een tegenloop gesteld?*" (Job 7:20). Want er is geen enkele verzoeking — nee, ook niet van de hele wereld tezamen, noch van de gehele hel in één massa gebundeld — die gelijk is aan de beproeving waarin God lijnrecht tegenover de mens staat. Deze verzoeking bidt Jeremia wanhopig af (Jeremia 17:17): "*Wees Gij mij niet tot een verschrikking; Gij zijt mijn Toevlucht ten dage des kwaads.*" Wij vinden ditzelfde thema in de zesde psalm: "*O HEERE, straf mij niet in Uw toorn*", en dergelijke smeekbeden vinden wij in het gehele psalmboek. Deze verlating is volstrekt onverdraaglijk en is in wezen de hel zélf. Zoals in diezelfde zesde psalm staat: "*want in de dood is Uwer geen gedachtenis*", enzovoort. Kortom, als u deze verschrikking nooit persoonlijk hebt ervaren, kunt u zich er in de verste verte geen denkbeeld van vormen.

Vers 4

"*Doch Gij, HEERE! zijt een Schild voor mij, mijn eer, en Die mijn hoofd opheft.*" David stelt hier drie dingen recht tegenover drie andere dingen. Een Schild tegenover de vele verontrustingen; zijn eer tegenover de velen die tegen hem opstaan; en Degene Die het hoofd opheft, tegenover de lasteraars en de spotters.

Daarom is de persoon die hier wordt beschreven, weliswaar in het oordeel van de mensen en in zijn eigen innerlijke beleving geheel al-

leen gelaten, maar in de ogen van God en in de geestelijke werkelijkheid is Hij geenszins alleen! Integendeel, Hij wordt beschermd met de grootst mogelijke overvloed van goddelijke hulp. Precies zoals Christus zegt (Johannes 16:32): "*Ziet, de ure komt, en is nu gekomen, dat gij zult verstrooid worden, een iegelijk naar het zijne, en gij Mij alleen zult laten; en nochtans ben Ik niet alleen; want de Vader is met Mij.*"

De woorden in dit vers zijn niet de woorden van de menselijke natuur, maar van de goddelijke genade. Het is geen uitspraak van de vrije wil, maar van de Geest van een ijzersterk geloof! Dat geloof erkent God als een ondersteunende God, zélfs wanneer het Hem in de donkerste storm van dood en hel als een verlatende God ziet. Zélfs wanneer de ziel Hem als een veroordelende Rechter aanschouwt, klampt dit geloof zich aan Hem vast als een Zaligmaker. Dit geloof oordeelt de dingen dus niet naar wat zij uiterlijk schijnen te zijn of naar hoe ze gevoeld worden, als een paard of een muildier die geen verstand hebben. Het grijpt juist de dingen aan die níét gezien worden! Want "*de hoop, die gezien wordt, is geen hoop; want hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen?*" (Romeinen 8:24).

Vers 5

"*Ik riep met mijn stem tot den HEERE, en Hij verhoorde mij van den berg Zijner heiligheid.*" In het Hebreeuws staat het werkwoord in de toekomende tijd. Het moet vertaald worden, zoals Hieronymus dat deed: "*Ik zal roepen*" en "*Hij zal horen*". Dat bevalt mij theologisch veel beter dan de voltooide tijd. Het zijn namelijk de uitdrukkingen van Iemand Die in God zegeviert, Hem prijst, Hem verheerlijkt en vurige dank brengt aan Degene Die Hem ondersteunde, bewaarde en uittilde boven de nood — precies zoals Hij in het voorafgaande vers al had gehoopt.

Het is namelijk gebruikelijk voor degenen die zegevieren en zich verblijden, om hardop te spreken over de dingen die zij gedaan en geleden hebben, en om een loflied aan te heffen voor hun grote Hel-

per en Verlosser. Net zoals in Psalm 66:16: "*Komt, hoort toe, o allen gij, die God vreest, en ik zal vertellen, wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft. Ik riep tot Hem met mijn mond, en Hij werd verhoogd onder mijn tong.*" Of in Psalm 81:2: "*Zingt vrolijk Gode, onze Sterkte.*" Of Exodus 15:1: "*Ik zal den HEERE zingen; want Hij is hogelijk verheven!*"

Zo is het ook hier. Vervuld met een overvloeiend gevoel van dankbaarheid en heilige vreugde zingt Hij van Zijn dood-zijn, van Zijn slapen en weer opstaan, van Zijn vijanden die verslagen zijn en van de tanden van de goddelozen die volkomen verbroken zijn. Dat is precies de reden voor de verandering in Zijn aanspreekvorm! Degene Die God tot nu toe nog in de tweede persoon ("Gij") had aangesproken, verandert Zijn uiting plotseling naar een getuigenis aan anderen over God in de derde persoon. Hij roept uit: "*en Hij verhoorde mij*", en niet langer: "en Gij verhoordet mij". Hij getuigt "*Ik riep … tot den HEERE*", in plaats van: "Ik riep tot U". Waarom? Omdat Hij wil dat álle volken weten welke onmetelijke weldaden God op Hem gestapeld heeft. Dit is het ware kenmerk van een dankbaar gemoed.

Vers 6

"*Ik lag neder en sliep; ik ontwaakte, want de HEERE ondersteunde mij.*" Christus duidt met de woorden van dit vers Zijn verzoenend sterven en Zijn begrafenis aan. Want men mag echt niet veronderstellen dat Hij zulke ontzagwekkende woorden zou hebben gewijd aan zoiets triviaals als een louter natuurlijke nachtrust! Zeker omdat de voorgaande én de navolgende teksten ons dwingen om deze woorden te verstaan als een weergave van een bloedige, diepe strijd en een glorierijke overwinning op Zijn aartsvijanden.

Door dit alles op deze wijze te beschrijven, wekt Hij ons op en bezielt Hij ons tot een krachtig geloof in God. Hij beveelt ons de almacht en ondoorgrondelijke genade van de Vader aan, namelijk dat God volkomen in staat is om óns uit de doden op te wekken! Daarvan plaatst Christus Zelf het patroon en voorbeeld helder voor onze ogen.

Hij verkondigt ons deze opstanding alsof het wonder reeds volbracht en in Hemzelf gewerkt is.

Dit theologische standpunt blijkt verder ook uit Zijn bewuste gebruik van verzachtende woorden, die de rauwe verschrikking van de dood op wonderlijke wijze wegnemen. "*Ik lag neder (zegt Hij) en sliep.*" Hij zegt nadrukkelijk niét: Ik ben gestorven en in het donkere graf begraven. Waarom niet? Omdat dood en graf door Zijn offer zowel hun afschrikwekkende naam als hun absolute macht hadden verloren! Nu is de dood voor de gelovige geen dood meer, maar een tijdelijke slaap. Het graf is geen kille gevangenis meer, maar een zacht bed en een rustplaats. Precies daarom werden de woorden van deze profetie door de Heilige Geest enigszins bedekt en mysterieus gehouden, opdat zij daardoor de schrik des doods in onze ogen zouden wegnemen. De dood wordt zo bijzonder lieflijk gemaakt (of liever gezegd: uiterst verachtelijk!), doordat zij wordt afgeschilderd als een toestand van zoete rust, waaruit onbetwijfelbaar een glorieus opstaan en ontwaken beloofd is. Want zeg nu zelf: wie is er niet absoluut zeker van dat hij straks weer fris zal ontwaken, wanneer hij 's avonds gaat liggen in een zoete, ongestoorde slaap (waar geen daadwerkelijke dood tussenbeide komt)?

Let er dus scherp op dat deze Goddelijke Persoon niet klaagt dat Hij gruwelijk stierf, maar dat Hij Zich neerlegde om zacht te slapen, en dat Hij daarom vanzelfsprekend wéér ontwaakte! En bovendien, net zoals een gewone slaap nuttig en noodzakelijk is voor het herstel en de vernieuwing van de krachten van ons lichaam (zoals Ambrosius in zijn hymne treffend zegt), en de vermoeide ledematen aanzienlijk verlicht, zó is ook de dood nuttig, heilzaam en door God verordend voor het bereiken van een oneindig béter leven. Dit is precies wat David betuigt in de daaropvolgende psalm: "*Ik zal in vrede te zamen nederliggen en slapen; want Gij, o HEERE! alleen zult mij doen zeker wonen.*"

Daarom moeten wij, wanneer wij nadenken over ons sterven, niet zozeer letten op de kille dood zélf, als wel op dat ontwijfelbare leven en die zekere opstanding, die gegarandeerd zijn voor allen die in Christus verborgen zijn. Opdat direct dat machtige woord uit Johannes 8:51 in ons vervuld zou worden: "*Zo iemand Mijn woord zal bewaard hebben, die zal den dood niet zien in der eeuwigheid.*" Maar hoe kan het dat hij de dood niet zal zíén? Zal hij de kille greep ervan dan niet voelen? Zal hij dan werkelijk niet sterven? Nee! Hij zal louter een slaap zien. Want doordat hij de ogen van zijn geloof strak op de komende opstanding gevestigd houdt, glijdt hij zó soepel door de dood heen, dat hij het wezen van de dood zelfs niet opmerkt. De dood is voor hem immers, zoals ik reeds betoogde, in het geheel géén dood meer. En vandaar ook de onoverwinnelijke belofte in Johannes 11:25: "*Die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven.*"

Vers 8

"*Want Gij hebt al mijn vijanden op het kinnebakken geslagen; de tanden der goddelozen hebt Gij verbroken.*" Hieronymus past deze beeldspraak van "kinnebakken" en "tanden" prachtig toe op scherpe woorden, bittere achterklap, valse lasteringen en andere snijdende beledigingen waardoor onschuldigen voortdurend worden onderdrukt. Geheel in de lijn van Spreuken 30:14: "*Een geslacht, welks tanden zwaarden, en welks baktanden messen zijn, om de ellendigen van de aarde en de nooddruftigen van onder de mensen te verteren.*" Hierdoor werd onze Heere Christus als het ware verslonden, toen Hij voor het tribunaal van Pilatus door de beschuldigende stemmen van Zijn gezworen vijanden naar het kruishout werd verwezen. En precies daarom waarschuwt de apostel de kerk ten strengste (Galaten 5:15): "*Maar indien gij elkander bijt en vereet, ziet toe, dat gij van elkander niet verteerd wordt.*"

Vers 9

"*Het heil is des HEEREN; Uw zegen is over Uw volk.*" Dit is een heerlijke en ontroerende slotsom, en vormt als het ware de kroon en de kern van alle theologische gevoelens die in deze psalm zijn uitgesproken. De betekenis luidt: Het is werkelijk de Heere alléén Die verlossend redt en zegenend kroont. Zelfs als álle afgrijselijke kwaden van het hele universum zouden samenspannen tegen één enkele mens, dan is het nog steeds de Almachtige Heere Die Zijn verlossing bewerkt. Het heil en de genadezegen liggen onwrikbaar vast in Zíjn handpalmen.

Wat zou ik in dat geval nog vrezen? Wat mag ik mijzelf dan niet aan hemelse uitkomsten beloven? Ik weet toch zeker dat niemand ooit vernietigd, en niemand ooit wezenlijk gesmaad kan worden, zonder de uitdrukkelijke en eeuwige beschikking van mijn God! En dat blijft zo, al zouden álle duivels en mensen massaal opstaan om te vloeken en te verscheuren. En ik weet evenzeer dat absoluut niemand uit eigen kracht gezegend of gered kan worden zonder dat soevereine welbehagen van God, hoezeer zij ook pochen over hun eigen zegen, of zich uitputten in zwoegen om hun eigen ziel te redden. Zoals Gregorius van Nazianze treffend opmerkte: "Waar God voluit en soeverein genade geeft, daar verliest de snijdende afgunst al haar kracht; en waar God weigert te geven, levert zwoegen en arbeiden volstrekt niets op." En in precies dezelfde theologische trant juicht de apostel Paulus (Romeinen 8:31): "*Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn*?" Het omgekeerde geldt even hard: Als God tégen de goddelozen is, wie of wat kan hen dan nog verlossen?

Waarom is deze theologische realiteit zo absoluut? Omdat het onfeilbare woord stelt: "*Het heil is des HEEREN*". Het heil komt nooit uit henzelf, en net zo min komt het ooit uit óns, want "'s *mensen heil is ijdelheid.*" — *Maarten Luther.*

Vers 2

De lijdende heilige die zijn smarten eerlijk aan zijn God vertelt. (1) Zijn onbetwiste recht om dit te doen. (2) De theologische en hartelijke wijze om ze te uiten. (3) De gezegende vruchten van zo'n intieme gemeenschap met de Heere. Wanneer mogen wij rekenen op toenemende moeiten? Waartoe worden deze beproevingen eigenlijk gezonden? Welke geestelijke wijsheid wordt van ons gevraagd in het omgaan hiermee?

Vers 3

De duivelse leugen tegen de heilige en de grove smaad op het adres van zijn God.

Vers 4

De drievoudige zegen die God soeverein aan Zijn lijdende kinderen schenkt: Bescherming, Eer en Blijdschap. Toon in de prediking aan hoe deze door het ware geloof volop genoten kunnen worden, zelfs in het diepste dal.

Vers 5 (1)

Te midden van gevaren is het gebed onze plicht. (2) God zal in Zijn genade luisteren. (3) Wij zijn geroepen Zijn genadige antwoorden zorgvuldig op te tekenen. (4) Wij moeten onszelf voor de toekomstige strijd bemoedigen, door de goddelijke verlossingen uit ons verleden in herinnering te roepen.

Vers 6 (1)

Een theologische beschrijving van het zoet en onbezorgd slapen. (2) Een beschrijving van het gelukkig en veilig ontwaken. (3) Toon hoezeer beide een zegen van Boven zijn: "*want de HEERE ondersteunde mij.*"

Vers 7

Het geloof dat, hoewel geheel omringd door gezworen vijanden, tóch glorieus zegeviert.

Vers 8 (1)

Beschrijf hoe Gods straffende hand in het verleden op Zijn vijanden neerkwam: "*Gij hebt.*" (2) Toon voluit aan dat de Heere onze allerhoogste toevlucht moet zijn: "*HEERE*", "*mijn God*". (3) Ga in de prediking uitvoerig in op het feit dat wij de Heere in het gebed moeten opwekken: "*Sta op.*" (4) Spoor gelovigen vurig aan om de vroegere, machtige overwinningen van de Heere te gebruiken als een pleitgrond waarmee zij aan de troon der genade bij Hem kunnen overwinnen.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Onze vijanden zijn niets meer dan reeds overwonnen vijanden; het zijn volstrekt tandeloze leeuwen.

Vers 9 (eerste zinsdeel)

Het heil en de zaligheid komen van God, vanaf het prille begin tot het uiterste einde. (Zie hiervoor ook de eerdere uitleg).

Vers 9 (laatste zinsdeel)

De gelovigen wáren gezegend in Christus, zij zíjn gezegend door Christus, en zij zúllen in de toekomst volkomen gezegend worden met Christus. Deze genadezegen rust op hun personen, op hun theologische vertroostingen, op hun beproevingen, op hun geestelijke arbeid, op hun gezinnen, enzovoort. Deze zegen vloeit uitsluitend voort uit soevereine genade, wordt persoonlijk genoten door de toe-eigening van het geloof en is door een goddelijke eed voor eeuwig verzekerd! — *James Smith, Portions, 1802-1862.*

Psalm 4

Titel

Deze psalm is kennelijk bedoeld als vervolg op de derde, om er samen een paar mee te vormen. Als we de vorige psalm de *Morgenpsalm* mogen noemen, dan verdient deze vanwege zijn inhoud evenzeer de naam *Avondhymne*. Mogen de kostbare woorden van het negende vers ons zoete rustlied zijn, wanneer wij ons ter ruste begeven!

> *"Nu mijn gedachten zijn tot rust gebracht,*
> *Geef ik mijn ogen over aan de nacht;*
> *Uw hand, die overdag mijn schreden spaart,*
> *Is ook de Wachter Die mijn slaap bewaart."*

Het door God ingegeven opschrift luidt aldus: "*Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op de Neginoth.*" De opperzangmeester was de leider of bestuurder van de heilige muziek in het heiligdom. Lees over hem aandachtig 1 Kronieken 6:31-32; 15:16-22 en 25:1, 7. In deze Bijbelgedeelten vindt men veel dat de liefhebber van heilige zang zal boeien. Bovendien werpt het veel licht op de wijze waarop God in de tempel werd geprezen. Wij twijfelen er niet aan dat sommige opschriften van de psalmen ontleend zijn aan de namen van beroemde zangers, die de muziek componeerden waarop zij werden gezongen.

Op de Neginoth, dat wil zeggen: op snaarinstrumenten of handinstrumenten die uitsluitend met de hand werden bespeeld, zoals harpen en cimbalen. De vreugde van de Joodse gemeente was zó groot, dat zij muziek nodig had om de heerlijke gevoelens van haar ziel tot

uiting te brengen. Onze heilige blijdschap is echter niet minder overvloedig, omdat wij die liever op een meer geestelijke wijze uiten – zoals dat past bij een meer geestelijke bedeling. Met het oog op deze instrumenten, die met de hand bespeeld moesten worden, zegt Nazianzus: "*Heere, ik ben een instrument waarop U kunt spelen.*" Laten wij ons openstellen voor de aanraking van de Geest, dan zullen wij ware melodie voortbrengen. Mogen wij zó vol geloof en liefde zijn, dat wij levende muziekinstrumenten worden.

Hawker zegt: "De Septuaginta las het woord dat wij in onze vertaling met opperzangmeester hebben weergegeven als *Lamenetz* in plaats van *Lamenetzoth*, wat betekent: *tot het einde*. Daaruit concludeerden de Griekse en Latijnse kerkvaders dat alle psalmen die dit opschrift dragen, naar de Messias verwijzen: het grote Einde. Als dat zo is, dan is deze psalm tot Christus gericht. Dat is zeer passend, want zij gaat ten diepste over Christus, wordt door Christus gesproken en heeft alleen betrekking op Zijn volk, omdat zij één zijn met Hem. Moge de Heere, de Geest, de lezer dit inzicht schenken; hij zal het als een rijke zegen ervaren."

Indeling

In het eerste vers pleit David bij God om hulp. In het tweede vers spreekt hij zijn vijanden aan, en hij blijft hen toespreken tot het einde van vers 5. Vervolgens zet hij, van vers 6 tot het slot, op heerlijke wijze zijn eigen tevredenheid en veiligheid af tegen de rusteloosheid van de goddelozen in hun allerbeste dagen.

De psalm is hoogstwaarschijnlijk geschreven bij dezelfde gelegenheid als de voorgaande. Het is opnieuw een uitgelezen bloem uit de tuin van de ellende. Voor ons is het een zegen dat David zo zwaar beproefd is; anders hadden wij deze lieflijke gezangen van het geloof waarschijnlijk nooit gehoord.

Uitleg

Vers 2

Dit is opnieuw een treffend voorbeeld van Davids gewoonte om ontvangen genade uit het verleden aan te voeren als pleitgrond voor hulp in het heden. Hier overziet hij zijn Ebenhaëzers en put daaruit troost. Wij mogen nooit denken dat Hij, Die ons in zes benauwdheden heeft geholpen, ons in de zevende zal verlaten. God doet geen half werk. Hij zal nooit ophouden ons te helpen zolang wij hulp nodig hebben. Het manna zal elke morgen vallen, totdat wij de Jordaan oversteken.

Let erop dat David eerst tot God spreekt en daarna pas tot de mensen. Zeker zouden wij allen vrijmoediger tot mensen spreken, als wij een voortdurender omgang met God hadden. Wie zijn Schepper in de ogen durft te zien, zal niet beven voor mensenkinderen.

De naam waarmee de Heere hier wordt aangesproken, "*God mijner gerechtigheid*", verdient bijzondere aandacht, want hij komt nergens anders in de Schrift voor. Deze naam betekent: U bent de Oorsprong, de Getuige, de Handhaver, de Rechter en de Beloner van mijn gerechtigheid. Tot U ga ik in beroep tegen de lasteringen en de harde oordelen van mensen. Hierin ligt grote wijsheid verborgen. Laten wij Davids voorbeeld navolgen en onze zaak nooit bepleiten voor de kleine rechtbankjes van de menselijke mening, maar direct voor het hoogste gerechtshof: de Koningsbank van de hemel.

"*In benauwdheid hebt Gij mij ruimte gemaakt.*" Dit is een beeld, ontleend aan een leger dat in een bergpas is ingesloten en door de omringende vijand zwaar onder vuur wordt genomen. God heeft de rotsen weggeslagen en mij de ruimte gegeven; Hij heeft de versperringen doorbroken en mij op een ruime plaats gezet. We kunnen het ook zó verstaan: "God heeft mijn hart verruimd met vreugde en troost, toen ik gevangenzat in verdriet en smart." God is een Trooster Die nooit faalt.

"*Wees mij genadig*." Al zou U volkomen terecht kunnen toelaten dat mijn vijanden mij vernietigen vanwege mijn vele en grote zonden, tóch vlucht ik naar Uw barmhartigheid. Ik smeek U: hoor mijn gebed en leid Uw knecht uit zijn benauwdheden. De allerbeste mensen hebben Gods barmhartigheid net zo hard nodig als de allerslechtste. Alle bevrijdingen van heiligen zijn, net als de vergeving van zondaren, vrije gaven van de hemelse genade.

Vers 3

In dit deel van de psalm worden wij vanuit de binnenkamer van het gebed meegevoerd naar het strijdveld. Let op de onverschrokken moed van deze man Gods! Hij erkent volmondig dat zijn vijanden aanzienlijke mensen zijn (want dat is de betekenis van de Hebreeuwse woorden die met 'mannen' zijn vertaald). Toch beschouwt hij hen als dwaze mensen, en daarom berispt hij hen alsof het slechts kinderen zijn.

Hij vertelt hun dat zij de ijdelheid beminnen en de leugen zoeken: leugens, lege inbeeldingen, ijdele waanbeelden en goddeloze verzinsels. Hij vraagt hun hoe lang zij van plan zijn om zijn eer tot een bespotting en zijn naam tot een grap te maken. Een klein beetje van zulke spotternij is al te veel; waarom moeten zij er dan nog mee doorgaan? Hadden zij niet lang genoeg op de loer gelegen in de hoop hem te zien struikelen? Hadden herhaalde teleurstellingen hen er niet allang van moeten overtuigen dat de gezalfde des Heeren onoverwinnelijk was voor al hun lasterpraat? Wilden zij hun eigen zielen al schertsend de hel in helpen, om te blijven lachen totdat de snelle wraak van God hun vrolijkheid in gehuil zou veranderen?

Bij het overdenken van hun halsstarrige volharding in hun ijdele en leugenachtige streven, houdt de psalmist plechtig halt en voegt een *Sela* in. Ook wij doen er goed aan om hier even stil te staan. Laten we nadenken over de diepgewortelde dwaasheid van de goddelozen, hun volharding in het kwaad en hun zekere ondergang. Daaruit kunnen

wij leren om de genade te bewonderen die ons anders heeft gemaakt: de genade die ons de waarheid heeft leren liefhebben en ons de gerechtigheid heeft leren zoeken.

Vers 4

"*Weet toch.*" Dwazen willen niet leren. Daarom moet hun telkens weer hetzelfde worden ingescherpt, vooral wanneer het om zo'n bittere waarheid gaat. Hen moet namelijk geleerd worden dat de godvrezenden de uitverkorenen van God zijn, door onderscheidende genade afgezonderd van de rest van de mensheid.

De verkiezing is een leer die onvernieuwde mensen niet kunnen verdragen. Toch is zij een heerlijke en diep gewortelde waarheid, en een rijke bron van troost voor de aangevochten gelovige. De verkiezing is de vaste waarborg voor onze volkomen zaligheid, én een krachtig argument voor succes bij de troon der genade. Immers: Hij Die ons voor Zichzelf heeft uitgekozen, zal ongetwijfeld ons gebed verhoren. De uitverkorenen van de Heere zullen niet veroordeeld worden en hun roepen zal niet ongehoord blijven.

David was koning door een goddelijk besluit, en op precies dezelfde wijze zijn wij het volk van de Heere. Laten wij onze vijanden recht in hun gezicht zeggen dat zij tegen God Zelf en tegen Zijn raadsbesluit strijden, wanneer zij proberen onze zielen ten val te brengen. O geliefden, wanneer u op uw knieën ligt, moet het feit dat u bent afgezonderd als Gods bijzondere schat u moed geven en u vervullen met ijver en geloof. "*Zal God dan geen recht doen Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen*?" Omdat Hij ervoor koos om ons lief te hebben, kan Hij niet anders dan ervoor kiezen om ons te horen.

Vers 5

"*Zijt beroerd, en zondigt niet.*" Hoevelen keren deze raad precies om! Zij zondigen wél, maar zijn niet beroerd. O, dat mensen de raad van dit vers ter harte zouden nemen en in stilte met hun eigen hart zouden spreken. Een gebrek aan nadenken is ongetwijfeld een van de

hoofdredenen waarom mensen zo dwaas zijn om Christus te verachten en hun eigen eeuwige zegen te haten.

Konden hun hartstochten voor één keer maar tot bedaren komen en hen stil laten zijn! Dan konden zij in plechtige stilte het verleden overzien en nadenken over hun onvermijdelijke lot. Zeker zou een weldenkend mens dan verstand genoeg moeten hebben om de ijdelheid van de zonde en de waardeloosheid van deze wereld in te zien.

Blijf staan, onbezonnen zondaar! Blijf staan, voordat u de laatste, dodelijke sprong waagt. Ga naar uw bed en overdenk uw wegen. Vraag raad aan uw kussen en laat de stilte van de nacht u onderwijzen. Gooi uw onsterfelijke ziel toch niet weg voor een schijntje! Laat de rede spreken. Laat de luidruchtige wereld even zwijgen, opdat uw arme ziel u kan smeken om u te bedenken, voordat u haar lot voor eeuwig bezegelt en haar verwoest. *Sela.* O zondaar, sta even stil terwijl ik u onderzoek met de woorden van een heilige dichter:

> *Zondaar, is uw hart in rust?*
> *Is uw borst van vrees bevrijd?*
> *Drukt de schuld u niet terneer?*
> *Spreekt het geweten niet met spijt?*
>
> *Kan deze wereld zaligheid geven?*
> *Kan zij uw sombere nacht verdrijven?*
> *Vleiend, vals en ijdel is zij;*
> *Beef, als uw lot hierbij zou blijven!*
>
> *Denk, o zondaar, aan uw einde,*
> *Zie de dag des oordeels naakt,*
> *Waarheen uw geest straks moet vertrekken,*
> *Waar Gods recht uw vonnis maakt.*
>
> *Ellendige, verwoeste, hulpeloze ziel,*
> *Ga naar het bloed van de Zaligmaker heen;*
> *Jezus, Hij alleen kan u genezen,*
> *Vlucht tot Hem, zondaar, vlucht meteen!*

Vers 6

Als de opstandelingen de stem van het vorige vers gehoorzaam waren geweest, zouden zij nu uitschreeuwen: "*Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde*?" In dit vers worden zij direct naar het offer gewezen en aangespoord om op de Heere te vertrouwen. Wanneer de Jood op de juiste, geestelijke wijze offerde, stelde hij daarmee de Verlosser voor ogen: het grote, de zonde verzoenende Lam. In deze aansporing van de psalmist ligt dus het volle Evangelie besloten. O zondaars, vlucht naar het offer van Golgotha. Stel daarop uw volledige vertrouwen en zekerheid, want Hij Die voor mensen stierf, is de Heere Jehovah.

Vers 7

Wij zijn nu in het derde deel van de psalm aangekomen, waarin het geloof van de verdrukte zich uit in lieflijke woorden van tevredenheid en vrede.

Er waren er velen, zelfs onder Davids eigen volgelingen, die liever wilden *zien* dan *geloven*. Helaas, dit is een neiging die in ons allemaal zit. Zelfs de wedergeborenen zuchten soms naar het zichtbare gevoel van voorspoed, en raken bedroefd wanneer de duisternis al het goede aan het oog onttrekt.

Wat de wereldlingen betreft, hún onophoudelijke kreet is: "*Wie zal ons het goede doen zien*?" Zij zijn nooit tevreden. Hun hongerige monden keren zich naar alle kanten. Hun lege harten zijn altijd bereid om elke mooie waan in te drinken die bedriegers maar kunnen verzinnen. En wanneer die bedrieglijke beloften falen, geven zij zich al snel over aan wanhoop en roepen ze dat er helemaal niets goeds is, niet in de hemel en niet op aarde.

De ware gelovige is een man van een heel ander maaksel. Zijn gezicht is niet naar beneden gericht, zoals dat van de dieren, maar naar boven, zoals dat van de engelen. Hij drinkt niet uit de modderpoelen van de mammon, maar uit de Levensfontein daarboven. Het licht van Gods aangezicht is voor hem ruimschoots genoeg. Dát is zijn rijkdom,

zijn eer, zijn gezondheid, zijn streven en zijn rust. Geef hem dit, en hij zal niets meer vragen. Dit is een onuitsprekelijke en heerlijke blijdschap! O, dat wij de inwoning van de Heilige Geest in rijkere mate mochten ervaren, opdat onze gemeenschap met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus voortdurend en onwankelbaar mag zijn!

Vers 8

"*Het is beter*", zei iemand, "*om één uur de gunst van God te voelen in onze berouwvolle zielen, dan eeuwenlang te zonnebaden in de warmste zonneschijn die deze wereld te bieden heeft.*" Christus in het hart is oneindig veel beter dan koren in de schuur of wijn in de kuip. Koren en wijn zijn slechts vruchten van de wereld, maar het licht van Gods aangezicht is de rijpe vrucht van de hemel.

"*Gij zijt met mij*" is een veel rijkere kreet dan "*De oogst is binnen!*" Laat mijn graanschuur maar leeg zijn, ik stroom toch over van zegen als Jezus Christus mij toelacht. Maar al zou ik de hele wereld bezitten, zonder Hem ben ik straatarm.

We moeten er goed op letten dat dit vers de vaste overtuiging van de *rechtvaardige* is, lijnrecht tegenover het klagen van de *menigte*. Hoe snel verraadt de tong het ware karakter! "*Spreek, opdat ik u zie!*" zei Socrates tegen een knappe jongeman. Het metaal van een klok herkent men immers het best aan zijn klank. Vogels openbaren hun ware aard door hun zang. Uilen kunnen het lied van de leeuwerik niet zingen, en de nachtegaal kan niet krassen als een uil. Laten wij daarom onze woorden wegen en bewaken, opdat onze spraak ons niet ontmaskert als vreemdelingen, vervreemd van het burgerschap van Israël.

Vers 9

Een zoete avondhymne! Ik zal niet langer wakker blijven om uit vrees de wacht te houden. Nee, ik zal mij neerleggen. En ik zal niet wakker liggen om naar elk verdacht geritsel te luisteren, maar ik zal mij in

vrede neerleggen en slapen, want ik heb niets te vrezen. Wie de vleugels van God als bedekking heeft, heeft geen ander gordijn nodig.

De bescherming van de Heere is beter dan zware grendels of tralies. Gewapende mannen bewaakten het bed van Salomo, maar wij geloven niet dat hij vaster sliep dan zijn vader David, wiens bed de harde grond was terwijl hij door bloeddorstige vijanden werd opgejaagd. Let op het woord "*alleen*". Dat betekent dat God zélf zijn enige Bewaarder was. Hoewel hij er helemaal alleen voor stond, beroofd van elke menselijke hulp, was hij toch in veilige hoede, want hij was "alleen met God".

Een rustig geweten is een uitstekende bedgenoot. Hoeveel van onze slapeloze uren zijn niet rechtstreeks terug te voeren op onze wantrouwende en verwarde geest? Zij slapen pas écht zoet, die door het geloof in slaap worden gewiegd. Er is geen kussen zo zacht als een goddelijke belofte; er is geen deken zo warm als de stellige zekerheid dat wij een deel hebben aan Christus.

O Heere, geef ons deze kalme rust in U, opdat wij, net als David, ons elke avond in vrede mogen neerleggen zolang wij leven. En mogen wij ons, wanneer de bestemde tijd daar is, met evenveel vreugde neerleggen om te ontslapen in de dood, en eeuwig te rusten in God!

De overdenking van dr. Hawker bij deze psalm is het waard om biddend te lezen en met heilig genoegen uit te leven. Wij kunnen het niet nalaten haar hier over te nemen:

"Lezer! Laten wij de Heere Jezus nooit uit het oog verliezen bij het lezen van deze psalm. Hij is de Heere onze gerechtigheid. Laten wij daarom, bij al onze naderingen tot de genadetroon, daar komen in een taal die hiermee overeenstemt, en Jezus de Heere onze gerechtigheid noemen. Terwijl de mensen van deze wereld hun hoogste goed in de wereld zoeken, laten wij alleen Zijn gunst begeren. Die gunst overtreft koren en wijn en alle goede dingen die door het gebruik vergaan, in oneindige mate. Ja Heere, Uw gunst is beter dan het

leven zelf. U doet degenen die U liefhebben het wezenlijke beërven, en U vervult hun schatkamers.

O, U genadige God en Vader, hebt U op zo'n wonderbaarlijke wijze Eén in onze natuur voor Uzelf afgezonderd? Hebt U inderdaad Eén uit het volk uitgekozen? Hebt U Hem aanschouwd in de volmaakte reinheid van Zijn natuur, als Degene Die in elk opzicht godvrezend is? Hebt U Hem gegeven tot een verbond voor het volk? En hebt U verklaard dat U Uw grote welbehagen in Hem hebt? O, dan mag ook mijn ziel haar diepste welbehagen in Hem vinden! Nu weet ik dat mijn God en Vader mij zal horen, wanneer ik Hem aanroep in de Naam van Jezus, en wanneer ik omwille van Jezus tot Hem opzie om aangenomen te worden. Ja, mijn hart is bevestigd, o Heere, mijn hart is bevestigd; Jezus is mijn hoop en mijn gerechtigheid. De Heere zal mij horen wanneer ik roep. En voortaan zal ik mij in vrede neerleggen en veilig slapen in Jezus, volkomen aangenomen in de Geliefde. Want dít is de rust waarmee de Heere de vermoeiden rust geeft, en dít is de verkwikking."

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 2

"*Als ik roep, verhoor mij*", enzovoort. Het geloof is een welsprekend redenaar en een edel pleiter in tijden van nood. Het kan pleiten op grond van Gods bereidwilligheid om te horen: "*Als ik roep, verhoor mij, o God.*" Het pleit op grond van de eeuwige gerechtigheid die de mens is geschonken in de rechtvaardiging van zijn persoon: "*O God mijner gerechtigheid.*" Het pleit op grond van Gods voortdurende rechtvaardigheid in het verdedigen van de zaak van Zijn knecht: "*O God mijner gerechtigheid.*" Het pleit op de bevrijdingen uit tegenwoordige en voorbije benauwdheden, en op de ontvangen genade uit het verleden: "*In benauwdheid hebt Gij mij ruimte gemaakt.*" En ten slotte pleit het op Gods onbegrijpelijke genade, die het antwoord is

op elk bezwaar dat voortkomt uit onze eigen onwaardigheid of schuld: "*Wees mij genadig, en hoor mijn gebed.*" — *David Dickson, 1653.*

Vers 2

"*Verhoor mij.*" De grote Schepper van de natuur en van alle dingen doet niets tevergeefs. Hij heeft deze wet – en als ik het zo mag uitdrukken: deze kunst van het bidden – niet ingesteld als een ijdele en betekenisloze zaak. Integendeel, Hij heeft het gebed begiftigd met een wonderbaarlijke kracht om de grootste en gelukkigste gevolgen voort te brengen. Hij heeft besloten dat het gebed de sleutel zou zijn, waarmee alle schatten van de hemel geopend worden. Hij heeft het ontworpen als een machtig instrument. Daarmee kunnen wij niet alleen de meest gevaarlijke listen van onze vijand afwenden, maar ook alles aantrekken wat ons het meest ten goede komt – en dat door een lichte en aangename arbeid. Hemel en aarde en alle elementen gehoorzamen en dienen de handen die in ernstig gebed naar de hemel worden opgeheven. Ja, alle werken, en wat nog veel groter is: alle wóórden van God buigen zich ernaar. Bekend zijn de voorbeelden van Mozes en Jozua in de Bijbel, en wat Jakobus (5:17) in het bijzonder vermeldt over Elia. Jakobus noemt hem uitdrukkelijk 'een mens van gelijke bewegingen als wij', om de bewonderenswaardige kracht van het gebed te illustreren door de menselijke zwakheid van degene die het opzond. Evenzeer bekend is dat christelijke legioen onder keizer Antoninus, dat vanwege de vurige kracht van hun gebeden de naam *Keraunobolos* kreeg: het donderende legioen. — *Robert Leighton, D.D., aartsbisschop van Glasgow, 1611-1684.*

Vers 3

"*Gij, mannen, hoe lang zal mijn eer tot schande zijn? Hoe lang zult gij de ijdelheid beminnen, de leugen zoeken? Sela.*" Het gebed stijgt uit boven het geweld en de goddeloosheid van de mensen. Het draagt zich met snelle vleugels naar de hemel, onder een gelukkig voorteken. Vurige gebeden spreiden een sterke, wijd uitgestrekte vleugel uit. Ter-

wijl de nachtvogels in de duisternis blijven rondzweven, stijgen zij omhoog en wijzen ons de hemelse gewesten aan waarnaar wij zouden moeten streven. Er is niets dat de lucht zó snel doorklieft, niets dat zo verheven en veelbelovend vliegt als het gebed. Het draagt de ziel op zijn vleugels en laat alle gevaren en wereldse genoegens ver achter zich. Zie deze heilige man! Kort hiervoor riep hij God nog aan te midden van de nood en smeekte hij dringend om verhoring. En nu, alsof hij alles al bezat wat hij had gevraagd, neemt hij vol overtuiging de vrijmoedigheid om zijn vijanden te berispen – hoe hoog en machtig zij ook in het koninklijk paleis verheven waren. — *Robert Leighton, D.D.*

Vers 3

"*Gij, mannen, hoe lang zal mijn eer tot schande zijn*?" enzovoort. Wij zouden ons levendig kunnen voorstellen dat onze Meester elke lettergreep van deze kostbare psalm op de lippen nam, op de avond dat Hij Zich terugtrok naar Zijn rustplaats in Bethanië, na wéér een vruchteloze vermaning aan de mannen van Israël in de tempel (vers 9). Wij kunnen deze psalm lezen als de eigenlijke uiting van Zijn hart, dat hevig naar de mens verlangde, maar Zich uitsluitend in God verlustigde. Toch is dit niet alleen de uiting van het Hoofd; het is óók de taal van al Zijn leden die in heilige verbondenheid met Hem meeleven. Met deze psalm mogen de rechtvaardigen hun woningen 's morgens en 's avonds laten weergalmen, terwijl zij met droefheid neerzien op een wereld die Gods genade verwerpt. Zij mogen haar zingen, terwijl zij zich elke dag steviger vastklemmen aan Jehova als hun allesgenoegzame Erfdeel, nu en in de eeuwigheid. Zij mogen haar zingen in het gelukkige vertrouwen van geloof en hoop, wanneer de avond van de wereldgeschiedenis nadert. En dan mogen zij inslapen in de vaste zekerheid van datgene wat hun ogen zal begroeten op de morgen van de opstanding:

> *"Ik rust in Zijn genade, trouw bewaakt,*
> *Totdat de schaduw vliedt en 't licht ontwaakt."*
>
> — *Andrew A. Bonar, 1859.*

Vers 3

"I*Jdelheid beminnen.*" Wie de zonde liefheeft, bemint ijdelheid. Zij jagen een zeepbel na, zij leunen op een geknakt riet, en hun hoop is zo breekbaar als een spinnenweb. "*Leugen*" (Engels: *leasing*). Dit is een oud Saksisch woord dat simpelweg *valsheid* betekent.

Vers 3

"*Hoe lang zult gij de ijdelheid beminnen, de leugen zoeken?*" "IJdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid." Dit was de bittere les van onze eerste ouders, en daarom noemden zij hun tweede zoon Abel: ijdelheid. Salomo had alles geproefd en kon als geen ander vertellen hoe ijdel deze dingen waren. Hij preekte deze preek telkens weer: "*IJdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid.*" Het is zeer droevig te bedenken hoeveel duizenden mensen de prediker hierin gelijk geven, en toch blijven jagen op deze dingen alsof er geen andere heerlijkheid of gelukzaligheid bestond. Zulke mensen verkopen Christus, de hemel en hun onsterfelijke zielen voor een kleinigheid. Ze nóémen deze dingen wel ijdelheid, maar ten diepste geloven ze het niet. Ze zetten hun hart erop, alsof het hun kroon is. O, laat uw ziel toch net zo lang stilstaan bij de ijdelheid van aardse dingen, totdat uw hart er zó grondig van overtuigd is, dat u ze vertrapt en tot een voetbank maakt. Zodat Christus erop kan stappen en in heilige zegetocht in uw hart kan rijden!

Gilimer, de koning van de Vandalen, die door Belisarius als gevangene in diens triomftocht werd meegevoerd, riep onophoudelijk uit: "I*Jdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid.*" De voorstelling van Lucianus is eveneens treffend: hij plaatst Charon op de top van een hoge berg, vanwaar hij alle zaken van levende mensen overziet en hun

grootste steden beschouwt als nietige vogelnestjes. O, de onvolkomenheid, de ondankbaarheid, de lichtzinnigheid, de wispelturigheid en de trouweloosheid van al die schepselen die wij zo slaafs liefhebben! Ach, als we de pijn van de mens toch eens zouden afwegen tegen zijn loon; zijn kruisen tegen zijn zogenaamde zegeningen; zijn ellende tegen zijn genoegens. Dan zouden we zien dat er met de ruil volstrekt niets gewonnen wordt, en zouden we uitroepen: "*IJdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid.*" Chrysostomus zei eens: "Al was ik de meest geschikte prediker ter wereld, en al had ik de hele wereld verzameld in één onmetelijke gemeente, met een hoge berg als kansel en een stem zo luid als de bazuin van een aartsengel – dan nóg zou ik geen andere tekst kiezen dan deze: O sterfelijke mensen, '*Hoe lang zult gij de ijdelheid beminnen, de leugen zoeken?*'" — *Thomas Brooks, 1608-1680.*

Vers 3

"*IJdelheid beminnen.*" De neigingen van mensen worden bepaald door hun innerlijke principes. Ieder mens heeft datgene het meest lief wat het best past bij wat in hem leeft. *Liking* (behagen) is gegrond op *likeness* (gelijkheid), en is daarvan afgeleid. Zo is het in alles, of het nu gaat om tijdelijke of om geestelijke zaken. De genegenheid van een mens volgt de indruk die op zijn eigen geest is achtergelaten. Zo werkt het hier ook met ijdelheid. IJdele personen verlustigen zich in ijdele dingen; net zoals kinderen houden van dingen die bij hun kinderlijke aard passen. Uit het hart komt immers allerlei kwaad voort. — *Thomas Horton, 1675.*

Vers 4

"*Dat de HEERE Zich een gunstgenoot heeft afgezonderd.*" Wanneer God een mens uitkiest, kiest Hij hem voor Zichzelf: om met hem om te gaan, om Zichzelf aan hem mee te delen als een Vriend, een Metgezel en Zijn hoogste verlustiging. Het is de heiligheid die ons geschikt maakt om voor eeuwig met de heilige God te leven, aangezien wij

Hem zonder heiligmaking niet kunnen zien (Hebreeën 12:14). Dát is Gods voornaamste doel, nog meer dan het feit dat wij Zijn kinderen zijn. Zoals men eerst moet vaststellen dat iemand een mens is – met een redelijke ziel – voordat hij in staat is om de erfgenaam van een ander te zijn. Laat heiligheid daarom ook óns voornaamste doel zijn, nog voordat we aan ons eigen geluk denken. — *Thomas Goodwin, 1600-1679.*

Vers 4

Wat zijn de godvrezenden toch bijzondere mensen! "*De rechtvaardige is voortreffelijker dan zijn naaste.*" (Spreuken 12:26). De hemelse pracht van een mens die met godzaligheid is getooid, kan met vele dingen vergeleken worden. Hij is:

- Als de bloeiende zonnebloem;
- Als de geurige wijn van de Libanon;
- Als het schitterende fonkelen van de edelstenen op Aärons borstlap.

De godvrezenden zijn buitengewoon kostbaar, en daarom zijn zij voor God afgezonderd: "*Weet toch, dat de HEERE Zich een gunstgenoot heeft afgezonderd.*" Wat kostbaar is, dat zonderen wij af en bewaren wij veilig. Zo zijn de godvrezenden afgezonderd als:

- Gods eigen schat (Psalm 135:4)
- Zijn lusthof (Hooglied 4:12)
- Zijn koninklijke diadeem (Jesaja 62:3)
- De voortreffelijken van de aarde (Psalm 16:3)
- Vergelijkbaar met het fijnste goud (Klaagliederen 4:2)
- Dubbel gelouterd in het vuur (Zacharia 13:9)

Zij zijn de hoogste kroon op de schepping (Jesaja 46:13). Origenes vergelijkt de heiligen met saffieren en fonkelende kristallen. God Zelf noemt hen Zijn juwelen (Maleachi 3:17). — *Thomas Watson.*

Vers 4

"*De HEERE zal horen, als ik tot Hem roep.*" Laten wij goed onthouden dat de geestelijke ervaring van één enkele heilige – met betrekking tot Gods beloften en voorrechten – al een voldoende bewijs is. Het toont aan dat álle kinderen van God aanspraak mogen maken op precies dezelfde genadegaven, en vol hoop mogen zijn dat ook zij daarvan zullen delen in hun tijden van nood. — *David Dickson, 1653.*

Vers 5

"*Zijt beroerd, en zondigt niet.*" Jehova is een Naam van ongekende macht en kracht. Het is een naam met vijf klinkers, zonder welke geen enkele taal gesproken kan worden; en hij telt drie lettergrepen, om de Drie-eenheid van Personen aan te duiden. Eén in Drie en Drie in Eén. Deze Naam wekte bij de Joden zo'n diep ontzag, dat zij hem niet uit durfden te spreken. In al hun godsdienstoefeningen gebruikten zij daarom het woord *Adonai* (Heere). Zo behoort iedereen "beroerd te zijn en niet te zondigen" door de Naam van God op een ijdele manier te gebruiken. Integendeel, wij moeten Hem lof en eer toezingen, Zijn Naam gedenken, verkondigen, verheffen, prijzen en zegenen. Want Zijn Naam alleen is heilig, eerwaardig en vol uitnemendheid. — *Rayment, 1630.*

Vers 5

"*Spreekt in ulieder hart.*" Dit is vergelijkbaar met wat wij in het dagelijks leven zeggen: "Raadpleeg je betere ik," of: "Laat je gezonde verstand spreken." — *Albert Barnes.*

Vers 5

Als u zich in eenzaamheid wilt oefenen in godzaligheid, gewen u dan aan de heilige alleenspraak; het innerlijke gesprek met uw eigen ziel. Wie zoveel geestelijke zaken te bespreken heeft met zijn eigen hart, hoeft nooit ledig te zijn. Antisthenes werd eens gevraagd welke vrucht hij van al zijn studies had geplukt. Zijn beroemde antwoord

luidde: "Daardoor heb ik geleerd om te leven én om met mijzelf te spreken." Alleenspraken zijn de beste twistgesprekken. Een goed mens is voor zichzelf het allerbeste gezelschap van alle schepselen. De heilige David draagt dit anderen op: "*Spreekt in ulieder hart op uw leger, en zijt stil.*"

"*Spreekt in ulieder hart.*" Wanneer u niemand hebt om mee te spreken, praat dan met uzelf. Vraag uzelf af: Waartoe ben ik gemaakt? Wat voor leven heb ik geleid? Welke kostbare tijd heb ik verspild? Welke liefde heb ik misbruikt? Welke toorn heb ik verdiend? Roep uzelf ter verantwoording: Hoe heb ik mijn talenten besteed? Hoe trouw ben ik geweest? Welke voorbereidingen heb ik getroffen voor het uur van de dood en de grote dag van de afrekening?

"*Op uw leger.*" De stilte en verborgenheid van de nacht vormen de beste gelegenheid voor deze plicht. We hebben dan geen uiterlijke afleidingen. Onze ogen worden niet – zoals de ogen van dwazen – naar de einden der aarde getrokken. Op dat moment kunnen onze gedachten, net als de vensters in Salomo's tempel, wijd naar binnen openstaan. De meest succesvolle zelfonderzoeken hebben in het nachtelijk uur plaatsgevonden. "*En zijt stil.*" Deze gemeenschap met uw eigen ziel is een uitstekend geneesmiddel om koppige, goddeloze hartstochten te beteugelen. Ernstige overweging zal wilde neigingen bedaren, net zoals het opwerpen van aarde een woedende zwerm bijen kalmeert. Het geweten moet zijn gezag gebruiken. Het moet de opstandige verlangens toespreken namens God Zelf, zoals de stadsklerk van Efeze de volksmenigte kalmeerde. Dan wordt de opschudding gesust, zonder verder onheil. — *George Swinnock, 1627-1673.*

Vers 5

"*Zijt beroerd.*"

> "*Spreek met ontzag Zijn grootse Naam steeds uit,*
> *Die ieders daad en elk geheim besluit.*"
>
> — *John Needham, 1768.*

Vers 7

Waar Christus Zichzelf openbaart, is er volkomen voldoening, zelfs in het allerkleinste deel. Maar zonder Christus blijft er in de grootste overvloed niets over dan leegte. — *Alexander Grosse*, 1632.

Vers 7

"*Velen*", zei David, "*zeggen: Wie zal ons het goede doen zien*?" Hiermee bedoelde hij aardse rijkdom, eer en genot; dingen die niet écht goed zijn. Maar toen David bij de ware godzaligheid kwam, liet hij dat woord "velen" weg. Hij bidt slechts in de eerste persoon enkelvoud: "*Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE!*" alsof er niemand was die met hem wilde meedoen. — *Henry Smith.*

Vers 7

"*Wie zal ons het goede doen zien*?" Dit is in het Engels geen goede vertaling (*Who will show us any good*?). Het woord "enig" (*any*) staat niet in de grondtekst. Velen hebben op dat onwettige woord de nadruk gelegd in preken. De tekst is van zichzelf al nadrukkelijk genoeg: de menigten roepen onophoudelijk om hún soort 'goed'. De mens heeft goed nodig; hij haat de pijn en de dood die voortkomen uit het kwaad. Hij zoekt wanhopig naar het hoogste goed om zijn hart tevreden te stellen. Maar de mensen vergissen zich deerlijk in de aard van dat goed! Zij zoeken iets dat enkel hun hartstochten bevredigt, en verwerpen het geestelijke goed. Zo verwerpen zij de Allerhoogste God, de Enige Die in staat is om de ziel van de mens écht te verzadigen. — *Adam Clarke.*

Vers 7

"*Verhef Gij*", enzovoort. Dit was de zegen van de hogepriester en is het onvervreemdbare erfdeel van alle heiligen. Het omvat verzoening, zekerheid, gemeenschap en zegening. In één woord: de volheid van God. O, dat wij dáármee vervuld mochten worden! — *C.H.S.*

Vers 7, 8

Om te voorkomen dat rijkdom op zichzelf als een kwaad zou worden beschouwd, geeft God hem soms aan de rechtvaardigen. Maar om te voorkomen dat rijkdom als het hóógste goed wordt aangemerkt, werpt Hij hem vaak toe aan de goddelozen. Het is meestal het deel van Zijn vijanden. Ach, wat is het toch verschrikkelijk om alles te ontvangen, maar door Gód niet aangenomen te worden! Om te vertrouwen op zegeningen die straks gevolgd worden door regens van zwavel. Deze wereld is als een drijvend eiland: zodra we er ons anker op uitwerpen, worden we onherroepelijk meegesleurd. God – plus de hele schepping – is niets méér dan God Zelf. Wie zó'n hemelse goudmijn bezit, zal nooit gebrek aan schatten hebben. Hij is genoeg zonder het schepsel, maar het schepsel is helemaal niets zonder Hem. Daarom is het oneindig veel beter om Hém te bezitten zonder iets anders, dan al het andere te bezitten zonder Hem. We kunnen beter een houten vat zijn, gevuld met wijn, dan een gouden vat, gevuld met water. — *William Secker, 1660.*

Vers 8

Wat is het toch een dwaasheid dat de ware gunstelingen van de hemel jaloers zijn op de mensen van deze wereld. Die wereldlingen eten op hun allerbest slechts de kruimels die van Gods tafel vallen! Het tijdelijke zijn slechts de kluiven en de botten; het geestelijke is het voedzame merg. Een mens voelt zich toch te goed om honden hun botten te benijden? Hoeveel te meer moet het dan beneden de waardigheid van een christen zijn om jaloers te zijn op de tijdelijke bezittingen van anderen, terwijl hij zélf de eeuwige, geestelijke erfenis geniet! — *Thomas Brooks.*

Vers 8

"*Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven.*" De vertroostingen die God voor Zijn treurenden bewaart, zijn *vervullende* vertroostingen (Ro-

meinen 15:13): "*De God nu der hoop vervulle ulieden met alle blijdschap.*" God giet de vreugden van de hemel uit totdat het hart overstroomt, als een beker met wijn (2 Korinthe 7:4). Uiterlijke, wereldse vertroostingen kunnen het hart net zomin vullen als een driehoek een cirkel kan vullen. Geestelijke vreugden verzadigen wél, tot in het diepst van de ziel (Psalm 63:6). Wereldse vreugden toveren een lach op het gezicht, maar de Geest van God brengt blijdschap in het hart!

Om te tonen hoé vervullend deze hemelse vertroostingen zijn, zegt de psalmist dat zij grotere blijdschap teweegbrengen dan "*ter tijd, als hun koren en hun most vermenigvuldigd zijn.*" Aardse wijn en olie kunnen de mens even opvrolijken, maar ze bevredigen nooit. Ze verbergen een diepe leegte. Wereldse vertroostingen doen eerder walgen dan opmonteren, en ze vermoeien de mens. Xerxes loofde grote beloningen uit voor degene die een nieuw genot kon uitvinden. Maar de vertroostingen van de Geest zijn bevredigend en ze versterken het hart (Psalm 94:19). Er is evenveel verschil tussen hemelse en aardse vertroostingen, als tussen een maaltijd die men werkelijk eet, en een maaltijd die slechts op de muur geschilderd is. — *Thomas Watson.*

Vers 9

Van de zaaier wordt gezegd dat hij, nadat hij het zaad in de grond heeft geworpen, slaapt en weer opstaat. Dag en nacht gaat voorbij, en het zaad ontkiemt en groeit zonder dat hij weet hoe (Markus 4:26-27). Precies zo gaat de gelovige rustig slapen, nadat hij zijn zorgen door geloof en gebed op God heeft geworpen. Hij laat het vol vertrouwen aan zijn God over om alle dingen voor hem uit te voeren naar Zijn heilige wil. — *Matthew Henry.*

Vers 9

Wanneer u van de morgen tot de avond met God hebt gewandeld, rest u de taak om de dag goed af te sluiten. Overzie in de avond uw hele wandel van die dag. Herstel wat u verkeerd hebt gedaan; en

wees blij of bedroefd, naargelang u in genade bent gegroeid of juist bent teruggevallen. Omdat u niet veilig kunt slapen als God de wacht niet houdt (Psalm 121:4), is het zeer gepast om uw vrede met God te vernieuwen en uzelf door gebed aan Gods hoede toe te vertrouwen. Dan zult u veilig neerliggen (Psalm 4:9). Als u in slaap valt met een hemelse overdenking, dan zal uw slaap zoeter en veiliger zijn, uw dromen aangenamer, en zal uw hart in een betere gesteldheid verkeren wanneer u ontwaakt. — *Henry Scudder*, 1633.

Vers 9

"*Ik zal in vrede te zamen nederliggen...*" Wij trekken ons nu terug uit het openlijke strijdgewoel, naar de afzondering van de slaapkamer. Ook hier klinkt het triomfantelijke woord van het geloof: "*Ik zal...*" God wordt ons hier geopenbaard als Iemand Die Zijn persoonlijke zorg uitoefent in de stille kamer. God bewijst Zijn trouw niet alleen op het grote wereldtoneel, maar Hij buigt Zich liefdevol neer om het leven van een zwak schepsel te bewaken in zijn uren van slaap. Wat zou het gezegend zijn als wij God méér erkenden in de stille kamer. Als wij geloofden dat Hij net zo aanwezig is bij het ziekbed als op het slagveld! Er spreekt onuitsprekelijk veel vertrouwen uit dit 'neerliggen' van de psalmist. Hij gaf de bewaking van zichzelf volkomen uit handen.

Menig gelovige legt zich wel neer, maar níét om te slapen. Zorgen en angsten dringen ongevraagd de slaapkamer binnen en blijken te sterk voor zijn geloof. De schrijver sprak ooit een predikant in diepe nood, die zuchtte: "De dokter wil dat ik slaap, maar hoe kan ik slapen met zoveel zorgen op mijn kussen?" Er schuilt een grote beproeving in de stilte, en de stille slaapkamer doet vaak een nóg groter beroep op ons geloofsvertrouwen dan het publieke slagveld. O, dat wij God de kleine details van het leven leerden toevertrouwen! De broer van de Engelse martelaar Ridley bood aan om de nacht vóór de brandstapel bij hem te blijven waken. De bisschop sloeg dat echter vriendelijk

af en zei: “Ik ben van plan naar bed te gaan en zo rustig te slapen als ik ooit in mijn leven heb gedaan.” — *Philip Bennett Power.*

Vers 9

Een helder inzicht in Gods voorzienigheid zal uw innerlijke rust bewaren te midden van de wisselvalligheden van deze onstandvastige wereld. “*Ik zal in vrede te zamen nederliggen en slapen.*” De psalmist laat zijn gedachten niet martelen door angstige voorgevoelens. Hij is niet van plan het genot van één nachtrust te verliezen door het kwaad van morgen naar voren te halen. Hij wéét in Wiens hand hij is, en proeft de zoete gelukzaligheid van een volkomen overgegeven wil. — *John Flavel*, 1627-1691.

Vers 9

Gelukkig is de christen die elke avond op deze wijze zijn bed instapt alsof hij in het graf daalt; en die zich ten slotte met precies dezelfde woorden aan zijn graf overgeeft als aan zijn bed. Dan verwacht hij op Gods tijd op te staan om de morgenhymne te zingen met de kinderen van de opstanding. — *George Horne*, *D.D.*, 1776.

Vers 9

“*Slapen.*”

> *Hoe gezegend was de slaap, volkomen zacht,*
> *Die de zondeloze Heiland kende in de nacht!*
> *Tevergeefs blies de storm zijn gure wind,*
> *Tot Hij ontwaakte voor ’t verdriet van mensenkind.*
>
> *Hoe beeldschoon is de slaap, diepe rust,*
> *Waarvan de ware christen zich weet bewust!*
> *Treurenden, staak uw bittere tranenstroom,*
> *Zacht aan de borst van hun Heiland, als in een droom,*
> *Gaan rechtvaardigen eeuwig rusten in de dood,*
> *Geborgen en gedragen in Zijn schoot.*

— *Mevrouw M'Cartree.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 2

Biedt rijke stof voor een preek over: *Vroegere genade als pleitgrond voor huidige hulp*.

- De eerste zin toont dat gelovigen een God begeren en verwachten Die gebeden hoort.
- De titel, "*God mijner gerechtigheid*", kan een prachtig tekstwoord leveren (zie uitleg).
- De laatste zin pleit voor de stelling: "Zelfs de beste heiligen moeten nog steeds een beroep doen op Gods soevereine genade."

Vers 3

De verdorvenheid van de mens, zoals die duidelijk blijkt uit:

1. Het voortdurend verachten van Christus.
2. Het liefhebben van ijdelheid in het hart.
3. Het actief zoeken naar leugens in het dagelijks leven.

Vers 3

De fatale lengte van de zonde van de zondaar. "*Hoe lang*?"

- Deze grens kán bepaald worden door ware bekering.
- Zal in elk geval begrensd worden door de lichamelijke dood.
- En toch in zijn gevolgen onbeperkt voortduren in de eeuwigheid.

Vers 4

De genadige uitverkiezing. Haar betekenis ten opzichte van: God, onze vijanden, en onszelf.

Vers 4

"*De HEERE zal horen, als ik tot Hem roep.*" Gebedsverhoringen die onwrikbaar zeker zijn voor specifieke personen. Wijs in de preek duidelijk aan wie werkelijk aanspraak kunnen maken op deze gunst.

Vers 4

De genadige Afgezonderde.

- Wie is hij?
- Wie heeft hem afgezonderd?
- Met welk goddelijk doel?
- Hoe kunnen we dit aan anderen bekendmaken?

Vers 5

De zondaar aangespoord om de wegen van zijn eigen hart te onderzoeken, opdat hij van zonde overtuigd mag worden. (*Andrew Fuller*)

Vers 5

"*Zijt stil.*" Raad die goed en praktisch is, maar uiterst moeilijk op te volgen.

- Tijden waarin deze raad gepast is.
- De genadegaven die nodig zijn om werkelijk stil te kunnen zijn.
- De geestelijke gevolgen van deze rust.
- Personen die deze raad het allerhardst nodig hebben.

Vers 6

De theologische aard van de "*offeranden der gerechtigheid*" die van het volk des Heeren worden verwacht. (*William Ford Vance*)

Vers 7

De kreet van de wereld en de kreet van de Kerk scherp tegenover elkaar gezet. *Vox populi* (de stem van het volk) is beslist niet altijd *Vox Dei* (de stem van God).

Vers 7, 8

Een verzekering van de allesovertreffende liefde van de Zaligmaker; de Bron van ongeëvenaarde vreugde. De vreugden van de ware gelovige:

1. **Hun bron:** "*Gij*"
2. **Hun tijd:** Nu al; "*Gij hebt*"
3. **Hun plaats:** "*In mijn hart*"
4. **Hun voortreffelijkheid:** Meer dan de rijke opbrengst van aards koren en wijn.

Extra preekthema: "De onpeilbare uitnemendheid van de vreugden van de genade, ver boven de schamele vreugden van de aarde." Of: "Twee soorten van voorspoed; welke is méér te begeren?"

Vers 9

De onverstoorbare vrede en veiligheid van de rechtvaardige mens. *(Joseph Lathrop, D.D.)*

Vers 9

De slaapkamer voor gelovigen, een avondlied om erin te zingen, en de Engelenwacht om de deur te bewaken. De hemelse goede-nacht-groet van de christen.

Vers 3-9

De middelen die een gelovige met grote ijver moet inzetten om goddelozen voor Christus te winnen:

1. **Vermaning:** (vers 3)
2. **Onderricht:** (vers 4)
3. **Aansporing:** (vers 5 en 6)
4. **Getuigenis:** van de zaligheid van de ware godsdienst (vers 7 en 8)
5. **Voorbeeld:** van dat getuigenis, door de zichtbare vrede van het geloof (vers 9)

Psalm 5

Titel

"Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op de Nechiloth." Het Hebreeuwse woord *Nechiloth* stamt af van een werkwoord dat 'doorboren' of 'doorhalen' betekent en duidt daarom op een pijp of fluit. Waarschijnlijk was deze psalm dan ook bedoeld om gezongen te worden onder begeleiding van blaasinstrumenten, zoals de hoorn, de trompet, de fluit of de cornet. Toch moeten we opmerken dat de precieze betekenis van dit soort oude opschriften onzeker is. De Septuaginta vertaalt het namelijk met: "Voor hem die het erfdeel zal verkrijgen", en Aben Ezra denkt dat het een oude, bekende melodie aanduidt waarop men de psalm moest spelen. De beste Bijbelgeleerden erkennen dat dit opschrift in nevelen is gehuld. Dat is echter niet erg, want het levert een prachtig innerlijk bewijs voor de hoge ouderdom van dit Bijbelboek.

In de eerste vier psalmen is het u vast opgevallen dat er steeds een tegenstelling is tussen de positie, het karakter en het toekomstperspectief van de rechtvaardige en van de goddeloze. In deze psalm zien we dat patroon opnieuw. De psalmdichter tekent het contrast tussen hemzelf, door Gods genade rechtvaardig gemaakt, en de goddelozen die zich tegen hem keerden. Voor de godvrezende ziel schittert hier een kostbaar beeld van de Heere Jezus. Van Hem wordt immers gezegd dat Hij in de dagen van Zijn vlees gebeden en smekingen, met sterk roepen en tranen, heeft geofferd.

Indeling

We kunnen deze psalm in twee delen splitsen: de verzen 2 tot en met 8, en de verzen 9 tot en met 13. In het eerste deel smeekt David de Heere vurig om naar zijn gebed te luisteren. In het tweede deel bewandelt hij opnieuw dezelfde geestelijke weg.

Uitleg

Vers 2

Er zijn twee soorten gebeden: uitgesproken gebeden en de onuitgesproken verlangens die als stille overdenkingen in het hart blijven. Woorden zijn niet het wezen, maar slechts het gewaad van het gebed. Toen Mozes bij de Rode Zee stond, riep hij tot God zonder ook maar één woord te spreken. Toch kan de menselijke taal voorkomen dat onze geest afdwaalt; het helpt de krachten van onze ziel te bundelen en richt onze aandacht volledig op God. We zien dat David beide manieren van bidden gebruikt. Voor de ene vraagt hij verhoring, voor de andere overweging.

Wat een veelzeggend woord is dit: "Versta mijn overdenking." Als ik gevraagd heb wat goed is, schenk het mij dan. Maar als ik nagelaten heb te vragen wat ik het meest nodig had, vul dan Zelf de leemte in mijn gebed aan. "Versta mijn overdenking." Laat Uw heilige ziel haar overdenken, zoals zij U wordt aangeboden door mijn volmaakte Middelaar. Gedenk haar in Uw wijsheid, weeg haar in de weegschaal, oordeel over mijn oprechtheid en over de ware nood van mijn ziel. Antwoord mij te zijner tijd, om de wil van Uw barmhartigheid!

Er kan een krachtige voorbede zijn waar woorden ontbreken. Maar helaas kunnen er ook woorden zijn waar de ware smeking ontbreekt. Laten we daarom de ware geest van het gebed koesteren, die nog oneindig beter is dan de loutere gewoonte van het gebed. Er kan immers een schijn van bidden zijn, terwijl de hartelijke toewijding ver te

zoeken is. We moeten beginnen te bidden vóórdat we knielen, en we moeten er niet mee ophouden wanneer we weer opstaan.

Vers 3

"De stem mijns geroeps." In een andere psalm lezen we de uitdrukking: "De stem mijns geweens." Ook huilen heeft een stem; het is een weke, klagende toon met een doordringende kracht die het hart van God Zelf raakt. En roepen heeft een stem: een welsprekendheid die de ziel in beweging brengt. Het komt vanuit óns hart en bereikt het hart van Gód. Ach, broeders en zusters, soms kunnen we onze gebeden eenvoudig niet in woorden vatten. Ze zijn niets anders dan een kreet. Maar de Heere begrijpt de betekenis ervan, want Hij hoort een stem in onze schreeuw. Voor een liefdevolle vader klinkt het geroep van zijn kinderen als muziek; het bezit een overtuigingskracht waaraan zijn hart onmogelijk weerstand kan bieden.

"Mijn Koning en mijn God." Let goed op deze kleine voornaamwoorden: "mijn Koning en mijn God." Zij vormen de kern en het merg van zijn pleidooi. Hier ligt een krachtig argument besloten waarom God het gebed wel móét verhoren: omdat Hij ónze Koning en ónze God is. Wij zijn geen vreemden voor Hem; Hij is de Koning van ons vaderland. Van vorsten mag verwacht worden dat zij de smeekbeden van hun eigen onderdanen aanhoren. Wij zijn niet onbekend bij Hem; wij zijn Zijn aanbidders en Hij is onze God. Hij is de onze door het verbond, door Zijn belofte, door Zijn eed en door het bloed.

"Want tot U zal ik bidden." Hier verklaart David dat hij God zal zoeken, en God alléén. God moet het enige voorwerp van onze aanbidding zijn: de enige toevlucht voor onze ziel in tijden van nood. Laat de gebarsten bakken maar over aan de goddelozen; laat de godvrezenden uitsluitend drinken uit de goddelijke fontein. "Tot U zal ik bidden." David neemt een vast besluit: zolang hij leefde, zou hij bidden. Hij zou nooit ophouden met smeken, zelfs als het antwoord zou uitblijven.

Vers 4

Let wel, dit is niet zozeer een gebed, als wel een heilig besluit: "'Des morgens, HEERE, zult Gij mijn stem horen'; ik zal niet stom of stil zijn, ik zal mijn woorden niet inhouden. Ik zal tot U roepen, want het vuur dat binnen in mij brandt, dwingt mij om te bidden." We zouden nog eerder sterven dan kunnen leven zonder gebed. Geen enkel kind van God is bezeten door een stomme duivel.

"Des morgens." Dit is de meest geschikte tijd voor de omgang met God. Eén uur in de morgen is twee uur in de avond waard. Terwijl de dauw op het gras rust, laat dan ook de genade op de ziel druppelen. Laten we God de vroege uren van onze dag en de morgen van ons leven geven. Het gebed moet de sleutel van de dag zijn en het slot van de nacht. Onze toewijding moet zowel de morgenster als de avondster zijn.

Als we uitsluitend onze Nederlandse vertaling lezen en een uitleg van deze twee zinsneden zoeken, vinden we die in het beeld van een boogschutter: "Ik zal mij tot U schikken" – ik zal mijn gebed op de boog leggen, ik zal het op de hemel richten, en wanneer ik mijn pijl omhoog heb geschoten, zal ik opzien om te zien waar hij doel treft. Het Hebreeuws kent echter een nog veel rijkere betekenis: "Ik zal mijn gebed richten." Het woord dat hier gebruikt wordt, duidt op het met zorg ordenen van het hout en de stukken van het offerdier op het altaar, en het wordt tevens gebruikt voor het schikken van de toonbroden op de tafel. Het betekent feitelijk: "Ik zal mijn gebed voor U in orde brengen." Ik zal het 's morgens voor U uitspreiden, zoals de priester het morgenoffer schikt. Ik zal mijn gebed ordenen, of zoals de oude theoloog Trapp zegt: "Ik zal mijn gebeden in slagorde brengen." Ik zal ze in stelling brengen, al mijn vermogens oproepen en ze bevelen hun juiste plaats in te nemen, opdat ik met al mijn macht en op een aangename manier kan bidden.

"En wacht houden." Of, zoals het Hebreeuws misschien nog beter vertaald kan worden: "Ik zal uitzien." Ik zal uitzien naar het antwoord;

nadat ik gebeden heb, zal ik vol verwachting wachten op de zegen. Dit woord wordt elders gebruikt voor de wachters die op de morgen wachten. Zó zal ik wachten op Uw antwoord, o mijn Heere! Ik zal mijn gebed uitspreiden als het offer op het altaar, en ik zal opzien in de verwachting het antwoord te ontvangen door vuur uit de hemel, dat het offer zal verteren.

Het laatste deel van dit vers roept twee vragen op. Missen we niet zeer veel van de zoetheid en de kracht van het gebed, door een gebrek aan zorgvuldige overdenking vooraf, en hoopvolle verwachting achteraf? Te vaak stormen we Gods tegenwoordigheid binnen zonder overdenking en zonder nederigheid. We lijken dan op mensen die voor een koning verschijnen zónder een verzoekschrift in handen. Is het dan een wonder dat we het doel van ons gebed vaak missen? We moeten de stroom van overdenking altijd gaande houden, want dát is het water dat de molen van het gebed aandrijft. Het is zinloos om de sluizen van een droge beek open te trekken in de hoop het rad te zien draaien.

Bidden zonder vurigheid is als jagen met een dode hond, en bidden zonder voorbereiding is als de valkenjacht met een blinde valk. Het gebed is het werk van de Heilige Geest, maar Hij werkt wél door middelen. God schiep de mens, maar Hij gebruikte het stof van de aarde als materiaal. Zo is de Heilige Geest de Auteur van het gebed, maar Hij gebruikt de gedachten van een vurige ziel als het goud waarmee Hij de beker vormt. Laten onze gebeden en lofprijzingen geen blinde opwellingen van een verhit en haastig brein zijn, maar de gestage gloed van een goed opgebouwd vuur.

Vergeten we bovendien niet om te wachten op de vrucht van onze smekingen? We lijken op de struisvogel, die haar eieren legt en vervolgens niet meer omziet naar haar jongen. We zaaien het zaad, maar zijn te lui om de oogst te verwachten. Hoe kunnen we verwachten dat de Heere de vensters van Zijn genade opent en de zegen op ons uitstort, als wij de vensters van onze verwachting gesloten houden en

niet uitzien naar Zijn beloofde gunst? Laat heilige voorbereiding de hand reiken aan geduldige verwachting, en we zullen veel grotere antwoorden op onze gebeden ontvangen.

Vers 5

Nu de psalmist zijn besluit om te bidden heeft uitgesproken, horen we hem zijn gebed daadwerkelijk opzenden. Hij pleit tegen zijn wrede en goddeloze vijanden en gebruikt daarbij een zeer krachtig argument. Hij smeekt God hen van hem weg te doen, omdat zij God Zelf mishagen. "Want Gij zijt geen God, Die lust heeft aan goddeloosheid; de boze zal bij U niet verkeren." "Wanneer ik bid tegen mijn verleiders," zegt David, "bid ik tegen precies díé dingen die Gijzelf verfoeit. Gij haat het kwaad: Heere, ik smeek U, verlos mij ervan!"

Laten we hier de ernstige waarheid leren over de haat die een rechtvaardig God tegen de zonde moet koesteren. Hij heeft géén lust in goddeloosheid, hoe geestig, groots of trots zij zich ook mag voordoen. Haar glans mist voor Hem elke bekoring. Mensen mogen dan buigen voor succesvol bedrog en de snoodheid van de middelen vergeten in de praal van de overwinning, maar de Heere van heiligheid is niet als wij. "De boze zal bij U niet verkeren." Hij zal de goddeloze niet de minste beschutting bieden. Zowel op aarde als in de hemel zal het kwaad nooit de woning met God delen. O, wat zijn we toch dwaas als we proberen twee gasten te herbergen die zo vijandig tegenover elkaar staan als Christus Jezus en de duivel! Wees hiervan verzekerd: Christus zal nooit in de voorkamer van ons hart willen wonen, zolang wij de duivel in de kelders van onze gedachten toelaten.

Vers 6

"De onzinnigen zullen voor Uw ogen niet bestaan." Zondaars zijn dwazen, met hoofdletters geschreven. Een kleine zonde is al een grote dwaasheid, maar de allergrootste dwaasheid is de grote zonde. Zulke zondige dwazen moeten onherroepelijk verbannen worden van het hemelse hof. Aardse koningen hadden doorgaans narren in hun

gevolg, maar de enige wijze God duldt geen dwazen in Zijn paleis boven.

"Gij haat alle werkers der ongerechtigheid." Het gaat hier niet om een lichte afkeer, maar om een diepgewortelde haat die God koestert tegen werkers van de ongerechtigheid. Het is een huiveringwekkende realiteit om door God gehaat te worden. Laten we toch uiterst getrouw zijn in het waarschuwen van de goddelozen om ons heen. Het zal immers iets verschrikkelijks voor hen zijn om te vallen in de handen van een toornend God!

Vers 7

Merk op dat kwaadsprekers evenzeer gestraft zullen worden als kwaaddoeners, want "Gij zult de leugensprekers verdoen". Alle leugenaars zullen hun deel krijgen in de poel die brandt van vuur en zwavel. Een mens kan misschien liegen zonder in conflict te komen met menselijke wetten, maar aan de wet van God zal hij onmogelijk ontkomen. Leugens hebben korte vleugels; hun vlucht is spoedig voorbij en zij zullen neerstorten in de vurige vloeden van het verderf.

"Van den man des bloeds en des bedrogs heeft de HEERE een gruwel." Bloeddorstige mannen zullen dronken gevoerd worden met hun eigen bloed, en degenen die begonnen met het bedriegen van anderen, zullen eindigen in hun eigen bedrog. Ons oude spreekwoord luidt terecht: "Bloedige en bedrieglijke mannen graven hun eigen graf." De stem van het volk is in dit geval ook de stem van God. Hoe krachtig is dat woord *gruwel*! Toont het ons niet overduidelijk hoe machtig en diepgeworteld de haat van de Heere is tegen de werkers van de ongerechtigheid?

Vers 8

Met dit vers eindigt het eerste deel van de psalm. De dichter heeft zijn knieën gebogen in gebed; hij heeft de Heere het karakter en het lot van de goddelozen voorgehouden als argument voor zijn bevrij-

ding. Nu zet hij dit af tegen de schitterende toestand van de rechtvaardigen.

"Maar ik zal door de grootheid Uwer goedertierenheid in Uw huis ingaan." Ik zal niet op een afstand blijven staan, maar Uw heiligdom binnengaan, zoals een kind het huis van zijn vader betreedt. Maar ik zal daar niet komen pleitend op mijn eigen verdiensten. Nee, ik breng een menigte van zonden met mij mee, en daarom zal ik uitsluitend binnenkomen door de menigte van Uw barmhartigheden. Ik zal U met vrijmoedigheid naderen, enkel en alleen dankzij Uw onmetelijke genade. Gods oordelen zijn geteld, maar Zijn barmhartigheden zijn ontelbaar. Hij deelt Zijn toorn uit per gewicht, maar Zijn barmhartigheid is gewichtloos en eindeloos.

"Ik zal mij buigen naar het paleis Uwer heiligheid, in Uw vreze." Naar de tempel van Uw heiligheid. De tempel was destijds nog niet op aarde gebouwd; er was slechts een tabernakel. Maar David was eraan gewend zijn geestelijke ogen te richten op dat tempelpaleis van Gods heiligheid, daar waar Jehova in onuitsprekelijk licht tussen de vleugels van de cherubs woont. Daniël opende zijn venster in de richting van Jeruzalem, maar wij openen ons hart naar de hemel.

Vers 9

Nu komen we bij het tweede deel, waarin de psalmist zijn argumenten herhaalt en opnieuw dezelfde geestelijke weg bewandelt.

"HEERE! Leid mij." Zoals een klein kind door zijn vader aan de hand wordt genomen, en zoals een blinde door zijn vriend wordt geleid. Het is volkomen veilig en uiterst aangenaam wandelen wanneer God vooropgaat. "In Uw gerechtigheid." Niet in míjn gerechtigheid, want die is vol gaten en onvolmaaktheden, maar in de Uwe, want U bent de gerechtigheid Zelf. "Richt Uw weg voor mijn aangezicht." Úw weg, niet míjn weg. Broeders, wanneer we geleerd hebben om onze eigen wegen op te geven en er uitsluitend naar verlangen om Gods weg te bewandelen, dan is dat een heerlijk bewijs van genade. En het is geen

kleine genade om de weg van God met een helder zicht recht voor ons te zien liggen. Dwalingen omtrent onze plicht kunnen ons in een zee van zonden storten, nog voordat we beseffen waar we ons bevinden.

Vers 10

Deze beschrijving van de verdorven mens is door de apostel Paulus overgenomen. Samen met enkele andere oudtestamentische citaten heeft hij deze in het derde hoofdstuk van de Romeinenbrief geplaatst, als een feilloos beeld van het gehele menselijke geslacht. Het gaat hier dus niet alleen om Davids vijanden, maar om álle mensen van nature.

Let op dat huiveringwekkende beeld: "Hun keel is een open graf." Een graf vol walging, vol giftige dampen, vol pest en dood. Erger nog: het is een ópen graf, waaruit alle kwalijke gassen vrijkomen om overal dood en verderf te verspreiden. Zó is de keel van de goddeloze. Het zou een onuitsprekelijke zegen zijn als die voor altijd gesloten bleef. Als we de mond van de goddelozen met een voortdurend stilzwijgen konden verzegelen, zou het zijn als een dichtgemetseld graf en veel minder schade aanrichten. Maar "hun keel is een open graf", en daardoor wasemt alle boosheid van hun hart uit naar buiten. Hoe levensgevaarlijk is een open graf! Reizigers zouden er zomaar in kunnen vallen en zich plotseling onder de doden bevinden. Ach, wees toch op uw hoede voor de goddeloze mens! Er is niets dat hij niet zal aangrijpen om u te gronde te richten. Hij zal ernaar verlangen uw goede naam te vernietigen en u te begraven in het afschuwelijke graf van zijn eigen goddeloze keel.

Toch is hier één uiterst zoete gedachte. Bij de opstanding zullen niet alleen de lichamen opstaan, maar ook de karakters. Dit is een grote troost voor ieder die hier op aarde is mishandeld en belasterd. "Dan zullen de rechtvaardigen blinken, gelijk de zon." De wereld mag u dan minachten en uw goede reputatie begraven, maar als u oprecht

bent geweest, zal dit open graf van de zondaarskeel op de Grote Dag gedwongen worden uw hemelse karakter terug te geven. U zult stralend tevoorschijn komen en geëerd worden in de ogen van alle mensen.

"Met hun tong vleien zij." We zouden het ook zo kunnen lezen: "Zij hebben een olieachtige, gladde tong." Een gladde tong is een groot kwaad; velen zijn er al door betoverd geraakt. Er zijn talloze menselijke roofdieren die met hun lange tongen, bedekt met olieachtige woorden, de onvoorzichtigen lokken en verstrikken om daar hun eigen voordeel mee te doen. Wanneer de wolf het lam likt, bereidt hij zich er slechts op voor om zijn tanden in diens bloed te zetten.

Vers 11

"Tegen U": niet tegen mij. Als zij uitsluitend mijn vijanden waren, zou ik het hun vergeven. Maar Úw vijanden kan ik niet vergeven. Wij moeten onze eigen vijanden vergeven, maar het ligt niet in onze macht om Gods vijanden te vergeven.

Dit soort uitspraken wordt door overbeschaafde mensen vaak als hard en stuitend ervaren. "O," zeggen zij, "ze zijn zo wraakzuchtig en uit op vergelding." Laten we echter bedenken dat deze woorden veeleer als profetieën vertaald zouden kunnen worden, in plaats van als persoonlijke wensen. Toch hoeven we ons niet achter deze uitweg te verschuilen. We hebben nog nooit gehoord van een oprechte Bijbellezer die na het lezen van deze passages zelf wraakzuchtig werd. Het is wel zo eerlijk om de aard van een tekst te toetsen aan de uitwerking ervan. Wanneer we een rechter een moordenaar horen veroordelen, voelen we ons daardoor – hoe streng het vonnis ook is – nog niet gerechtvaardigd om zelf anderen te veroordelen voor persoonlijk onrecht. De psalmist spreekt hier als rechter, in de uitoefening van zijn ambt; hij fungeert als de mond van God. Door de goddelozen te veroordelen, geeft hij ons geen enkel excuus om zélf een vloek uit te spreken over hen die ons persoonlijk hebben gekrenkt.

De meest schandelijke manier om een ander te vervloeken, is doen alsof men hem zegent. We hebben ons allemaal weleens geërgerd (en vermaakt) om de tandeloze boosaardigheid van die ellendige oude priester van Rome (de paus), toen hij de Franse keizer op dwaze wijze vervloekte met zijn zegen. Hij zegende hem in vorm, maar vervloekte hem in werkelijkheid. Daartegenover plaatsen we nu deze gezonde en eerlijke bedreiging van David. Ze is júist bedoeld als een zegen, door de zondaar dringend te waarschuwen voor de naderende vloek. O onboetvaardig mens, weet dat al uw godvrezende vrienden hun plechtige instemming zullen geven aan het vreselijke vonnis dat de Heere op de Oordeelsdag over u zal uitspreken! Ons verstand zal de veroordelende vloek toejuichen, die de Rechter van de hele aarde over de goddelozen zal doen donderen.

In het volgende vers vinden we opnieuw de kenmerkende tegenstelling uit de voorgaande psalmen.

Vers 12

Vreugde is het heerlijke voorrecht van de gelovige. Wanneer de zondaars worden vernietigd, zal ónze vreugde volkomen zijn. Zij lachen eerst en zullen daarna eeuwig wenen; wij wenen nu, maar zullen voor eeuwig juichen. Wanneer zij huilen, zullen wij jubelen, en terwijl zij eeuwig zullen kermen, zullen wij eeuwig juichen van vreugde.

Deze heilige zaligheid rust op een onwankelbaar fundament, want, o Heere, wij verblijden ons in Ú. De eeuwige God is de onuitputtelijke levensbron van onze zaligheid. Wij hebben God lief en daarom verlustigen we ons in Hem. Ons hart vindt volkomen rust in onze God. We leven elke dag als koningen, omdat we rijkelijk door Hem gevoed worden. We hebben muziek in ons huis, muziek in ons hart en muziek in de hemel, want de Heere Jehova is onze sterkte en onze psalm; Hij is ons tot heil geworden.

Vers 13

Jehova heeft Zijn volk verordend tot erfgenamen van de zaligheid, en niets of niemand zal hen van hun erfdeel kunnen beroven. Met de volle overvloed van Zijn Goddelijke macht zal Hij hen zegenen. Al Zijn volmaakte eigenschappen zullen samenwerken om hen te verzadigen met hemelse voldoening. En deze zegen geldt niet slechts voor het heden, maar reikt tot diep in de onbekende toekomst.

"Gij, HEERE, zult den rechtvaardige zegenen." Dit is een belofte van oneindige lengte, onbegrensde breedte en onuitsprekelijke waarde. Wat betreft de bescherming die de gelovige in dit aardse strijdperk nodig heeft: deze wordt hem hier in de meest ruime mate toegezegd. De soldaten uit de oudheid gebruikten grote schilden, net zo groot als een man, waardoor ze volledig werden bedekt. Daarom zegt David: "Gij zult hem met goedgunstigheid kronen, als met een rondas." Volgens de geleerde Ainsworth ligt hierin ook de gedachte opgesloten van 'gekroond worden': we dragen als het ware een koninklijke helm, die tegelijkertijd onze kroon én onze bescherming is. O Heere, schenk ons voortdurend deze genadige kroning!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 2

"O HEERE, neem mijn redenen ter ore; versta mijn overdenking." Het is treurig maar waar dat de meeste mensen krachteloze, kwijnende en ijdele gebeden prevelen. Ze zijn het oor van de gezegende God volstrekt onwaardig. Sterker nog, vaak beseft men dit ten diepste zelf ook wel, aangezien men deze gebeden zonder enige verwachting uitspreekt en zich er verder nauwelijks om lijkt te bekommeren. Ze worden aan de wind toevertrouwd als lege woorden – want dát zijn het ook. Maar laat het verre van de wijze en godvruchtige mens zijn om zo koud en dwaas om te gaan met zo'n uiterst ernstige zaak! Zijn gebed heeft een duidelijke strekking en een doel waarop hij met aan-

houdend verlangen mikt. Hij bidt niet slechts om het bidden, maar om een antwoord te verkrijgen. En omdat hij stellig gelooft dat dit antwoord te verkrijgen is, dringt hij standvastig en vurig aan met zijn smeekbeden, zodat hij zichzelf niet hoeft te sussen met een ijdele hoop. — *Robert Leighton, D.D.*

Verzen 2, 3

Let op de volgorde en de overtuigingskracht van deze woorden: "mijn roepen", "de stem van mijn gebed"; en ook "neem ter ore", "versta", "merk op". Deze uitdrukkingen getuigen allemaal van de aandrang en de energie van Davids smeekbeden. Eerst lezen we: "Neem ter ore"; dat wil zeggen: hoor mij. Maar het baat weinig als onze woorden slechts gehoord worden, tenzij het "roepen" of de "overdenking" daadwerkelijk wordt begrepen. Het is alsof hij in de gewone spreektaal zegt: "Ik spreek met diepe nood en zorg, maar mijn stem hapert; ik kan mezelf niet zo duidelijk uitdrukken als ik zou willen. Versta daarom Gij uit mijn innerlijke gevoelens méér dan ik in woorden kan uitdrukken. Daarom voeg ik mijn 'roepen' eraan toe; opdat wat ik niet hoorbaar voor U kan uitspreken, ik U door mijn 'roepen' alsnog duidelijk kan maken." "En wanneer Gij mij hebt verstaan, o Heere, 'merk dan op de stem van mijn gebed', en veracht niet wat Gij aldus gehoord en begrepen hebt." We moeten hierbij overigens niet denken dat horen, verstaan en opmerken voor God drie verschillende handelingen zijn, zoals bij ons mensen. Nee, het toont ons hoe onze gevoelens richting God steeds intenser worden. Eerst verlangen we ernaar gehoord te worden; vervolgens hopen we dat de gebeden die gehoord zijn, ook begrepen worden; en tot slot hopen we dat ze – eenmaal begrepen – niet genegeerd, maar ter harte genomen worden. — *Maarten Luther.*

Vers 2

De "overdenking" maakt de ziel geschikt voor de smeekbede. De overdenking vult de ziel met goede drank, en vervolgens tapt het ge-

bed de ziel aan en laat haar rijkelijk stromen. David peinsde eerst, en sprak toen pas met zijn tong: "HEERE! maak mij bekend mijn einde" (Psalm 39:5). Ja, om ons ervan te verzekeren dat de overdenking de moeder is die het gebed voortbrengt, noemt hij het kind naar de ouder: "O HEERE, neem mijn redenen ter ore; versta mijn overdenking." Overdenking is als het laden van een geweer, en het gebed als het afvuren ervan. "Izak was uitgegaan om te bidden in het veld" (Genesis 24:63) (Engels: *to meditate*, overdenken). Zowel de Septuaginta, de Geneefse vertaling als Tremellius vertalen het Hebreeuwse woord hier met 'bidden'. Het woord duidt dan ook op beide, waaruit we mogen leren dat zij zeer nauw aan elkaar verwant zijn; als tweelingen in één moederschoot. De overdenking is het beste begin van het gebed, en het gebed is de mooiste bekroning van de overdenking. Wanneer een christen, zoals Daniël, de vensters van zijn ziel heeft geopend door stille beschouwing, dán mag hij neerknielen om te bidden. — *George Swinnock.*

Vers 4

"Des morgens, HEERE, zult Gij mijn stem horen."

> *Wanneer uw ogen zich voor het eerst ontsluieren,*
> *Geef dan uw ziel verlof hetzelfde te doen.*
> *Onze lichamen lopen slechts vooruit op de plicht van de geest.*
> *Ware harten spreiden zich uit en zwellen naar hun God,*
> *Zoals bloemen zich ontvouwen voor de zon.*
> *Geef Hem uw eerste gedachten,*
> *Dan zult u de hele dag in Zijn gezelschap verkeren,*
> *En in Hem in vrede slapen.*
>
> *Toch moet u nooit wachten tot de zon hoog staat;*
> *Het gebed moet sámen met de dag aanbreken.*
> *Er zijn vaste, ontzagwekkende uren tussen de hemel en ons.*
> *Het manna was na zonsopgang niet meer goed,*
> *Want de warmte van de dag bezoedelt de bloemen.*
> *Sta op om de zon voor te zijn; slaap laat zonden zwellen,*

> *En de poort van de hemel opent zich wanneer die van de wereld gesloten is.*
>
> *Wandel met uw medeschepselen, merk de stilte op,*
> *En hoor het zachte gefluister in de natuur.*
> *Geen bron of blad,*
> *Of het zingt zijn eigen morgenhymne;*
> *Elke struik en eik kent de IK BEN – kunt u dan niet zingen?*
> *O, laat uw zorgen en dwaasheden los!*
> *Ga deze weg,*
> *En u zult stellig de hele dag voorspoedig zijn.*
>
> — *Henry Vaughan, 1621-1695.*

Vers 4

"Des morgens, HEERE, zult Gij mijn stem horen." "Mijn gebed komt U voor in den morgenstond", zei Heman. Dit is de allerbeste tijd voor toewijding, omdat u dan nog fris van geest bent en het meest vrij van afleidingen. Deze kostbare momenten voor heilige plichten kunnen met recht 'vleugelen des dageraads' worden genoemd. — *Edward Reyner, 1658.*

Vers 4

"Des morgens." "In de dagen van onze vaderen", zegt bisschop Burnet, "was het de gewoonste zaak van de wereld wanneer men bij zijn buurman aanklopte om de heer des huizes te spreken, dat de bedienden vrijuit zeiden: 'Mijn heer is aan het bidden'. Vandaag de dag zegt men: 'Mijn heer is nog niet op.'" — *Bisschop Burnet.*

Vers 4

"Des morgens zal ik mij tot U schikken, en wacht houden." Of: ik zal mijn gebed in slagorde brengen; ik zal smeking na smeking en pleidooi na pleidooi aanvoeren, totdat ik – net als Jakob – een vorst bij God word, totdat ik de strijd heb gewonnen en de dag heb behaald. Dit woord wordt overdrachtelijk gebruikt voor debatten tussen men-

sen en voor smeekbeden tot God. We kunnen de betekenis ook heel eenvoudig opvatten, zonder gezochte redekunst: “Schik u voor mijn aangezicht, stel u.” Orde is in alles goed, of het nu een uitgesproken of een verborgen orde is. Soms schuilt de grootste kunst in het verbergen ervan. In het spreken is orde bijzonder nuttig. Hoewel iemand terecht zei: “Orde heeft nog nooit een mens bekeerd” (waarmee hij doelde op predikers die preciezer zijn over de vorm dan over de inhoud), toch is het ordenen van onze woorden buitengewoon nuttig. Onze toespraken moeten geen willekeurige hopen woorden zijn, maar goed samengebonden zinnen. Geen ordeloze menigte van begrippen, maar woorden die in gelid staan opgesteld, als het ware in hechte gelederen. — *Joseph Caryl.*

Vers 4

“Des morgens zal ik mij tot U schikken, en wacht houden.” In deze woorden kunt u twee dingen opmerken: ten eerste Davids houding tíjdens het gebed, en ten tweede zijn houding ná het gebed. Ten eerste, zijn houding in het gebed: “Des morgens zal ik mij tot U schikken.” Ten tweede, zijn gedrag erna: “En wacht houden.” De profeet gebruikt hier twee krijgskundige termen. In de eerste plaats wilde hij niet zomaar wat bidden, maar zijn gebeden in slagorde opstellen. Hij bracht ze in gevechtsklare positie; dat is de letterlijke betekenis van het Hebreeuwse woord. In de tweede plaats was hij vastbesloten om, nadat hij dit had gedaan, als een wachter op zijn uitkijktoren te staan om te zien of hij de overwinning behaalde. Zodra David zijn gebeden en smekingen netjes in het gelid had geplaatst, keek hij scherp om zich heen om te zien door welke deur God het antwoord zou zenden. Wie wél bidt, maar vervolgens nóóit uitziet naar het antwoord, is ronduit dwaas en zwak. Zo iemand schiet vele pijlen af naar de hemel, maar let er nooit op waar zijn pijlen landen. — *Thomas Brooks.*

Vers 4

David wilde zijn gebed tot God richten en omhoog kijken. Hij wilde niet omlaag kijken naar de wereld of naar het verderf, maar omhoog naar God, om te horen wat Hij zou spreken. Psalm 85:9: "Ik zal horen wat God, de HEERE, spreken zal." Laat Davids besluit ook úw besluit zijn: "Maar ik zal uitzien naar den HEERE, ik zal wachten op de God mijns heils; mijn God zal mij horen" (Micha 7:7). — *William Greenhill, 1650.*

Vers 4

"Des morgens zal ik mij tot U schikken, en wacht houden." Dat wil zeggen: ik zal geestelijke handel drijven. Ik zal mijn schepen uitzenden en een winstgevende terugkeer verwachten. Ik zal mijn gebeden storten en ze niet als verloren beschouwen, maar uitzien naar een antwoord. God leidt de mens terug naar huis, precies langs de tegenovergestelde weg van hoe hij is afgedwaald. De mens viel van God af door wantrouwen, doordat hij God verdacht; God zal hem terugbrengen door vertrouwen, doordat hij weer goed van God leert denken. O, hoe rijk beladen zou het schip dat u uitzendt kunnen terugkeren, als u maar vurig zou verlangen naar zijn terugkomst en er vol verwachting op zou uitzien! — *George Swinnock.*

Vers 4

Het geloof kent een ondersteunende werking ná het gebed: het sterkt de ziel in de verwachting van een genadig antwoord. "Des morgens zal ik mij tot U schikken, en wacht houden." Waar moeten we anders naar uitzien dan naar een wederantwoord? Een ongelovig hart schiet zijn pijlen lukraak af en let er nooit op waar ze neerkomen of wat de vrucht van het bidden is. Maar het ware geloof vult de ziel met een levende verwachting. Een koopman die de balans opmaakt, rekent niet alleen wat hij contant in kas heeft, maar evengoed de goederen die hij overzee heeft gezonden. Zó rekent het geloof evengoed op de

zegeningen die het door gebed naar de hemel heeft gezonden – en nóg niet ontvangen heeft – als op de reeds genoten barmhartigheden. De kracht van deze geloofsverwachting blijkt uit de diepe rust die zij in de ziel teweegbrengt, precies in de tussentijd tussen het uitvaren van het schip van het gebed en de veilige thuiskomst ervan met de kostbare lading. Deze rust is evenredig aan de kracht van het geloof. Soms komt het geloof zó zegevierend uit de gebedsstrijd dat het reeds jubelt: *Victoria!* Het schenkt aan de afgebeden barmhartigheid zo'n werkelijkheid in het hart van de christen, lang voordat het verstand of de zintuigen het kunnen waarnemen, dat de christen al zijn onrustige gedachten tot zwijgen kan brengen. Ja, hij heft zijn lofzang voor de zegen al aan, lang vóórdat hij deze in handen heeft! Door een gebrek aan verwachtend uitzien gaat helaas menig gebed verloren. Als u toch niet gelooft, waarom bidt u dan nog? En als u wél gelooft, waarom verwacht u dan niets? Door te bidden wekt u de indruk op God te leunen, maar door het antwoord niet te verwachten, laat u datzelfde vertrouwen direct weer los. Is dit niet eenvoudig Zijn Naam ijdel gebruiken? O christen, houd stand in uw gebed, en koester een heilige verwachting van wat u hebt gevraagd op het krediet van Zijn belofte. Mordechai had ongetwijfeld talloze gebeden voor Esther opgezonden; daarom wachtte hij vol verwachting bij de poort van de koning om te zien welk antwoord Gods voorzienigheid zou geven. Doet u hetzelfde. — *William Gurnall.*

Vers 5

"Want Gij zijt geen God, Die lust heeft aan goddeloosheid." Neem een man die met een bot mes snijdt: hij is de oorzaak van de snijbeweging, maar niet van de rafelige snede – dát is de schuld van het botte lemmet. Of iemand die speelt op een ongestemd instrument: hij veroorzaakt de klank, maar niet de valse tonen – dát ligt aan de ontstemde snaren. Of een ruiter die een kreupel paard de sporen geeft: hij veroorzaakt de voorwaartse beweging, maar niet het manke lopen.

Zó is God weliswaar de Eerste Oorzaak van elke handeling, maar niet van het kwaad daarin; dat komt volledig voort uit de mens. De smid die gereedschappen smeedt uit ijzer, maakt niet de roest die hen later aantast; die roest komt voort uit een heel andere oorzaak. Zo brengt ook de hemelse Werkmeester, God de Almachtige, geen zonde of ongerechtigheid voort. Hij kan onmogelijk met recht worden beschuldigd wanneer Zijn schepselen zichzelf bevuilen met de modder van de zonde, want Hij heeft hen oorspronkelijk goed en volmaakt gemaakt. — *Uit: Spencer's Things New and Old.*

Verzen 5-7

In deze verzen wordt Gods afkeer van de goddelozen in zes stappen of treden getekend. Ten eerste: Hij heeft geen lust in hen. Ten tweede: Zij zullen niet bij Hem verkeren. Ten derde: Hij werpt hen uit; zij zullen voor Zijn ogen niet bestaan. Ten vierde: Zijn hart keert zich van hen af; Hij haat alle werkers der ongerechtigheid. Ten vijfde: Zijn hand keert zich tegen hen; Hij zal de leugensprekers verdoen. Ten zesde: Zijn wezen verheft zich tegen hen met diepe afschuw; de HEERE heeft een gruwel van de man des bloeds. Deze volstrekte afwijzing is een vreselijke, maar volkomen zekere straf voor de "werkers der ongerechtigheid". De term "werkers der ongerechtigheid" kunnen we op twee manieren opvatten. Enerzijds verwijst het niet zomaar naar alle zondaars, maar naar zondaars van de zwaarste categorie: de volhardende, moedwillige overtreders. Het zijn degenen die met overgave zondigen en er als het ware hun vak van maken, alsof ze er eer mee willen inleggen. Het zijn vakmensen in het kwaad, die zich nergens voor schamen. Zulke beruchte zondaars maken van de zonde hun beroep. Hoewel elke zonde een werk van ongerechtigheid is, worden zíj specifiek *werkers* genoemd. We lezen in Openbaring 22:15 over een iegelijk "die de leugen liefheeft, en doet" (maakt). Er zijn immers mensen die weleens een leugen vertellen zonder die lief te hebben of te hebben bedacht. Maar de 'makers' van leugens zijn onge-

twijfeld óók de liefhebbers ervan. In Psalm 58:3 lezen we over hen: "Ja, gij werkt ongerechtigheden in het hart; gij weegt het geweld uwer handen op de aarde." De psalmist zegt niet slechts dat zij goddeloosheid in hun hart hádden, maar dat zij het daar *werkten*. Hun hart is als een ondergrondse smidse; daar bedenken, smeden en hameren zij in het geheim hun goddeloze plannen uit, om ze vervolgens op aarde in daden om te zetten. — *Joseph Caryl.*

Vers 6

Wat is de zonde toch een verbijsterend en gruwelijk kwaad! Het maakt de God van liefde en de Vader der barmhartigheden tot een vijand van Zijn eigen schepselen. Dit onmetelijke kwaad kon enkel en alleen worden weggewassen door het kostbare bloed van de Zoon van God. Hoewel iedereen die de Bijbel leest dit zou moeten geloven, beseffen zelfs de meest verlichte christenen slechts ten dele hoe buitengewoon zondig de zonde werkelijk is. In deze wereld zullen we dat nooit ten volle kunnen bevatten. — *Thomas Adam's Private Thoughts, 1701-1784.*

Vers 6 (laatste zinsnede)

"Gij haat alle werkers der ongerechtigheid." Wilt u weten hoe God over de zonde denkt? Lees dan Deuteronomium 7:22, Spreuken 6:16 en Openbaring 2:6 en 15. Daar spreekt Hij Zijn diepe verfoeiing en haat ten opzichte van de zonde uit. Vanuit die heilige haat rollen al die vreselijke plagen en oordelen voort die door Zijn allerheiligste wet tegen de zonde worden afgedonderd. Ja, niet alleen de zondige dóád, maar ook de dáder, de werker van de ongerechtigheid, is het mikpunt van Zijn heilige haat. — *William Gurnall.*

Vers 6 (laatste zinsnede)

"Gij haat alle werkers der ongerechtigheid." Als Gods haat tegen de werkers van de ongerechtigheid al zo groot is, hoe overweldigend moet Zijn haat tegen de ongerechtigheid zélf dan wel niet zijn! Als ie-

mand een giftige slang haat, verfoeit hij het dodelijke gif zelf nog oneindig veel meer. Gods haat richt zich met volle kracht tegen de zonde, en zó horen wij de zonde ook te haten – met hart en ziel. Wat een gruwel is voor God, dat moet ook een gruwel zijn voor ons. "Deze zes haat de HEERE; ja, zeven zijn Zijn ziel een gruwel: Hoge ogen, een valse tong, en handen, die onschuldig bloed vergieten; een hart, dat ondeugdzame gedachten smeedt; voeten, die zich haasten, om tot kwaad te lopen; een vals getuige, die leugenen blaast; en die tussen broederen krakelen inwerpt" (Spreuken 6:16-19). — *William Greenhill.*

Vers 6 (laatste zinsnede)

Wie de Heere haat, moet stellig omkomen. Maar Hij haat onboetvaardige zondaars: "Gij haat alle werkers der ongerechtigheid." En wie zijn er meer de 'werkers der ongerechtigheid' dan zij die zó verzot zijn op hun zonden, dat ze dit werk weigeren neer te leggen, ondanks het reële gevaar van eeuwige ondergang? Christus laat hierover geen enkele twijfel bestaan. De werkers van de ongerechtigheid zullen omkomen (Lukas 13:27). Wie de Heere in Zijn toorn zal verscheuren, zal zonder meer ten onder gaan; en zíj die Hij haat, díé verscheurt Hij (Job 16:9). Wat is deze onboetvaardigen anders verschuldigd dan Gods haat? Wat is er passender dan toorn voor degenen die zichzelf een schat van toorn vergaderen (Romeinen 2:5)? Zal Hij degenen die Zijn ziel haat, koesteren in de schoot van Zijn liefde? Nee, het eeuwige verderf is hun deel (Spreuken 21:15). Vermijd daarom alles wat Christus haat. Als u liefhebt, goedkeurt of herbergt wat Christus verfoeit, hoe kan Hij u dan liefhebben? Wat haat Christus dan precies? In Psalm 45:8 zien we dat het haten van goddeloosheid behoort tot een van Christus' eigenschappen. Zoals Hij de ongerechtigheid haat, zo haat Hij ook "de werkers der ongerechtigheid". U mag hen niet liefhebben met een vriendschappelijke verbondenheid, waarbij u zich verlustigt in het gezelschap van kwaaddoeners, spotters met de godzaligheid en vijanden van Gods werk (2 Korinthe 6:14-18). Als u dit

soort nauwe banden met goddelozen nastreeft, wil Christus geen gemeenschap met u hebben. Als u gemeenschap met Christus wilt ervaren in de zoete omgang van de liefde, moet u de onvruchtbare werken der duisternis radicaal mijden – én degenen die ze bedrijven. — *David Clarkson, B.D., 1621-1686.*

Vers 7

"Gij zult de leugensprekers verdoen", of zij het nu als grapje of in alle ernst deden. Degenen die voor de grap liegen, zullen (tenzij zij zich bekeren) in alle ernst naar de hel gaan. — *John Trapp.*

Vers 7

"Gij zult de leugensprekers verdoen", enzovoort. In hetzelfde veld waar Absalom de strijd tegen zijn vader aanvoerde, stond de eik die zijn galg werd. Het muildier waarop hij reed werd zijn beul, want het bracht hem rechtstreeks naar de boom. En het weelderige haar waar hij zo trots op was, deed dienst als de fatale strop. De goddelozen beseffen maar half hoe alles wat ze nu bezitten een dodelijke strik zal blijken te zijn wanneer God hen begint te straffen. — *William Cowper, 1612.*

Vers 8

"Ik zal mij buigen … in Uw vreze." Zoals natuurlijke vrees ervoor zorgt dat het bloed uit de ledematen terugtrekt naar het hart, zo zal een heilige vrees voor het falen in de eredienst ervoor zorgen dat u uw gedachten terugroept van alle vleselijke, wereldse afleidingen, om ze volledig te richten op de heilige plicht die voor u ligt. Zoals de gravure in de zegelring is, zo zal de afdruk in de was zijn. Als de vreze des Heeren diep in uw hart is gegraveerd, zal dit ongetwijfeld een zichtbare en passende stempel drukken op alles wat u voor Hem doet. — *William Gurnall.*

Vers 8

David zegt: “Ik zal mij buigen naar het paleis Uwer heiligheid, in Uw vreze.” De tempel was de fysieke voorafschaduwing van het lichaam van onze Heere Jezus Christus, de Grote Middelaar. Uitsluitend in Hem worden onze gebeden en eredienst door de Vader aangenomen. Dit is precies wat Salomo op het oog had toen hij zijn gezicht naar de tempel richtte. — *Thomas Manton, D.D., 1620-1677.*

Vers 8

“Maar ik”, enzovoort. Een gezegend vers en een buitengewoon gezegende uitspraak! Deze woorden dragen een schitterende tegenstelling in zich. Er zijn immers twee werkelijkheden waarmee ons geestelijk leven voortdurend geoefend wordt: *hoop* en *vrees*. Ze zijn als die twee waterbronnen uit Richteren 1:15: de ene komt van boven, de andere van beneden. De vrees welt op wanneer we de vreselijke oordelen en dreigementen van God aanschouwen. Hij is een God in Wiens ogen niemand rein is; voor Hem is ieder mens een zondaar en doemwaardig. Maar de hoop ontspringt juist bij het zien op de beloften en de allerzoetste barmhartigheden van God. Zoals Psalm 25:6 zo prachtig zegt: “Gedenk, HEERE! Uwer barmhartigheden en Uwer goedertierenheden, want die zijn van eeuwigheid.” Tussen deze twee – als tussen een bovenste en een onderste molensteen – moeten wij voortdurend gemalen en vastgehouden worden, zodat we nooit naar rechts of naar links afwijken. Dit afwijken is immers precies de vloek die huichelaars kenmerkt. Zij worden slechts heen en weer geslingerd tussen twee heel andere uitersten: dodelijke zorgeloosheid en vrome aanmatiging. — *Maarten Luther.*

Vers 10

Wanneer de héle ziel is aangetast door zo’n dodelijke ziekte, wat een groot en ondoorgrondelijk werk is het dan om de mens te herscheppen! Om hem terug te brengen tot geestelijk leven en vitaliteit, ter-

wijl elk onderdeel doortrokken is van het verderf. Wat een geweldig genezingswonder voltrekt de Geest van God wanneer Hij een ziel herstelt door haar te heiligen! Als in een ziekenhuis slechts één orgaan – zoals de lever of de longen – genezen wordt, spreekt men al van een knappe genezing, ook al betreft het slechts één deel van uw lichaam. Maar hier is uw álles verrot: "Want in hun mond is niets rechts, hun binnenste is enkel verderving, hun keel is een open graf, met hun tong vleien zij." Hoe onmetelijk is dan de genade die dit alles in u geneest! Dit is een genezing die uitsluitend in de macht en de goddelijke kunde van God Zelf ligt. — *Thomas Goodwin.*

Vers 10

"Hun keel is een open graf." Dit beeld tekent op een levensechte manier de vuile omgang van de goddelozen. Niets is weerzinwekkender voor onze zintuigen dan een open graf, waaruit het ontbindende lichaam zijn bedorven en rottende dampen uitwasemt. Wat uit de mond van zondaars komt, is evenzo besmet en verdorven. En zoals de stank uit een graf de inwendige ontbinding bewijst, zo bewijst de bedorven taal van zondaars hun innerlijke verrotting. — *Robert Haldane*, "*Expositions of the Epistle to the Romans*", 1835.

Vers 10

"Hun keel is een open graf." Dit leert ons een aantal belangrijke zaken:

1. Dat de gesprekken van natuurlijke, onwedergeboren mensen walgelijk, verrot en schadelijk voor anderen zijn. Net zoals een graf kwalijke geuren en vuile luchten verspreidt, stoten slechte mensen rotte en vuile woorden uit.
2. Zoals een graf de lichamen verslindt die erin gegooid worden, zo verwoesten goddeloze mensen anderen met hun wrede woorden. Ze zijn als een dodelijke draaikolk die anderen meesleurt.
3. Zoals een graf – zelfs nadat het talloze lijken heeft ontvangen – nog altijd klaar is om er méér te verslinden en nooit verzadigd is,

zo gaan goddelozen door. Nadat ze velen met hun woorden hebben geruïneerd, zetten ze hun geweld onverminderd voort en zoeken ze onophoudelijk wie zij nóg meer kunnen verslinden. — *Thomas Wilson, 1653.*

Vers 10

"Hun binnenste", enzovoort. Hun harten zijn niets minder dan de pakhuizen van de duivel. — *John Trapp.*

Vers 11

Al de passages waarin we schijnbaar wraakzuchtige gebeden tegenkomen, mogen nooit anders worden opgevat dan als de vurige instemming van een rechtvaardige ziel met de volmaakte gerechtigheid van haar God – de God Die wraak neemt over de zonde. Wanneer we ze horen als de woorden van Christus Zélf, blijken ze niets anders te zijn dan een heilige echo van de uiteindelijke berusting van de Voorspreker in het vonnis over de onvruchtbare vijgenboom. Het is alsof Hij met luider stem uitroept: "Houw hem nu maar om! Ik zal niet langer voor hem pleiten. Het vonnis is volkomen rechtvaardig; verklaar hen schuldig, o God; … drijf hen henen om de veelheid hunner overtredingen, want zij zijn wederspannig tegen U." Op datzelfde moment mogen we aannemen dat Hij Zijn heiligen uitnodigt om volmondig met dit heilige besluit in te stemmen. Zoals we lezen in Openbaring 18:20: "Bedrijft vreugde over haar, gij hemel, en gij heilige apostelen, en gij profeten." Wanneer een lidmaat van Christus zich in volkomen sympathie en harmonie weet met zijn Hoofd en de onvruchtbare vijgenboom vanuit ditzelfde verheven perspectief overziet, voelt hij hoezeer de eer van God op het spel staat bij het uitdelen van de slag. Ook híj zal dan uitroepen: "Laat de bijl maar toeslaan!" Als Abraham náást de engel had gestaan die Sodom verwoestte, en hij had met eigen ogen gezien hoe de Naam van Jehova het verderf van deze onboetvaardige rebellen eiste, zou hij ongetwijfeld hebben geroepen: "Laat de regen neerdalen; laat het vuur en de zwavel neerkomen!"

Niet vanuit enige vleselijke wraakzucht, en evenmin door een gebrek aan liefde voor zielen. Maar uitsluitend uit een diepe, vurige ernst en bezorgdheid voor de majesteit en de eer van zijn God. Wij beschouwen deze benadering als de ware sleutel om al die moeilijke passages in dit boek te ontsluiten, waarin vervloekingen over het hoofd van de goddelozen worden afgeroepen. Ze zijn niets anders dan de praktische uitvoering van Deuteronomium 27:15-26: "En al het volk zal zeggen: Amen!" Het is een geestelijk binnentreden in de heilige afschuw van de Heere over de zonde en Zijn verlustiging in daden van gerechtigheid, uitmondend in het "Amen, Halleluja!" van Openbaring 19:4. — *Andrew A. Bonar, 1859.*

Vers 11 (Of over vloekpsalmen in het algemeen.)

Heere, wanneer ik in mijn dagelijkse stille tijd Davids psalmen lees, geef mij dan de genade om de toon van mijn ziel af te stemmen op de verschillende onderwerpen ervan. Als hij zijn zonden belijdt, U om vergeving smeekt of U looft om vroegere gunsten, laat mijn ziel zich dan in dat alles verheffen tot de hoogst mogelijke toonhoogte! Maar wanneer ik bij de psalmen kom waarin hij zijn vijanden vervloekt, o, laat mijn ziel daar dan een lagere toonzetting kiezen. Die harde woorden pasten namelijk uitsluitend in de mond van David. Ik heb weliswaar dezelfde menselijke adem, maar niet diezelfde profetische geest om ze uit te spreken. Laat mij mezelf nooit vleien met de gedachte dat het mij geoorloofd is om – in het voetspoor van David – Uw vijanden te vervloeken. Want mijn bedrieglijke hart zou zomaar mijn éigen vijanden tot de Uwe kunnen bestempelen. En wat in David een daad van heilige godsdienst was, zou in mij kunnen omslaan in pure boosaardigheid, waarbij ik wraak pleeg verborgen onder het masker van vroomheid. — *Thomas Fuller, D.D., 1608-1661.*

Vers 13

Wanneer de gewapende sterke man tegen ons optrekt en zijn brandende pijlen op ons afvuurt, wat kan ons dan nog deren als God ons

omringt met Zijn goedertierenheid als met een ondoordringbaar schild? Hij alleen kan de verleider ontwapenen, zijn wrede boosaardigheid bedwingen en hem verpletteren onder onze voeten. Als God niet met ons is en Hij ons Zijn genoegzame genade onthoudt, is zo'n listige, machtige en sluwe vijand ons eenvoudig te sterk. Hoe vaak worden we niet neergeworpen wanneer we op eigen kracht met hem proberen te worstelen! Hoeveel geestelijke valpartijen en blauwe plekken hebben we al niet opgelopen omdat we te veel vertrouwden op onze eigen vaardigheden? Maar hoe vaak mochten we Gods hulp ervaren, zodra we er nederig om vroegen! En hoe volkomen zeker is onze overwinning als Christus voor ons bidt dat ons geloof niet ophoudt (Lukas 22:32)! Waar zouden we anders heen vluchten voor beschutting dan naar God, onze Schepper? Wanneer deze brullende leeuw uit het woud tekeergaat, hoezeer zou hij ons dan schrik aanjagen, totdat God – Die hem tijdelijk toestaat ons te beproeven – hem weer aan de ketting legt! — *Timothy Rogers, 1691.*

Vers 13

"Als met een rondas." Maarten Luther, die in Augsburg onderweg was naar de kardinaal Cajetanus om zich te verantwoorden voor zijn vermeende ketterijen, werd spottend aangesproken door een gunsteling van de kardinaal. Deze man vroeg Luther waar hij dacht te kunnen schuilen als zijn aardse beschermheer, de keurvorst van Saksen, hem zou verlaten. "Onder het schild van de hemel!", was het kordate antwoord. De hoveling viel stil, draaide zich om en liep zwijgend weg.

Vers 13

"Gij zult hem met goedgunstigheid kronen, als met een rondas." Een schild is niet bestemd voor de bescherming van slechts één specifiek lichaamsdeel. Een helm beschermt het hoofd en een borstharnas de borst; elk harnasstuk heeft zo zijn eigen vaste plek op het lichaam waaraan het wordt vastgemaakt. Maar een schild is ontworpen om het héle lichaam te beveiligen. Daarom werden ze vroeger enorm

groot gemaakt; vanwege hun breedte werden ze vaak een poort of deur genoemd. Ze waren lang en breed genoeg om de soldaat vrijwel volledig te bedekken. En als het schild de man niet in één keer kon bedekken, kon de bekwame strijder dit beweegbare stuk wapenrusting pijlsnel in de juiste richting draaien om de slag of de pijl op te vangen, nog voordat het een lichaamsdeel raakte. Dit vormt een uitstekend beeld van de allesomvattende werking van het geloof voor de christen. Het geloof beschermt de héle mens; elk aspect van het geestelijk leven wordt erdoor bewaard. Bovendien verdedigt het schild niet alleen het lichaam, maar vormt het óók een verdediging voor de rest van de wapenrusting. Het weert de pijl af, zodat de helm of het borstharnas niet eens geraakt wordt. Zó is het geloof de wapenrusting óver de wapenrusting; de unieke genade die álle andere genadegaven in bescherming neemt. — *William Gurnall.*

Wenken voor de dorpsprediker

Verzen 2, 3

Het gebed in zijn drievoudige vorm: “Redenen, overdenking, geroep.” Hier zien we hoe een uiterlijke uiting niets baat zonder de inzet van het hart, maar dat vurige verlangens en stille wensen door God worden aangenomen, zélfs als ze niet in woorden worden uitgedrukt.

Vers 3

De buitengewone uitnemendheid van toewijding in de vroege morgen.

Vers 3 (laatste twee zinsneden)

1. Gebeden die we doelbewust tot God richten.
2. Antwoorden die we vol verwachting afwachten.

Vers 5

Gods afschuw van de zonde is een diep voorbeeld voor Zijn volk.

Vers 6

“De onzinnigen.” Toon aan waarom zondaars terecht ‘dwazen’ worden genoemd.

Vers 8

“De grootheid Uwer goedertierenheid.” Een overdenking van de rijke, veelvormige genade en goedheid van God.

Vers 8

Het godvruchtige besluit.

I. De bijzonderheid van dit besluit.

II. Het voorwerp van het besluit: de eredienst in Gods heiligdom. “Ik zal (…) in Uw huis ingaan; ik zal mij buigen naar het paleis Uwer heiligheid, in Uw vreze.”

III. De wijze waarop David dit wilde uitvoeren: a) onder de diepe indruk van Gods goedheid: “Ik zal door de grootheid Uwer goedertierenheid in Uw huis ingaan”; b) vervuld van een heilige eerbied: “Ik zal mij buigen (…) in Uw vreze.” — *William Jay*, 1842.

Vers 9

Gods leiding is altijd onmisbaar, en in het bijzonder wanneer vijanden ons scherp in de gaten houden.

Vers 11

Beschouwd als een plechtige bedreiging. De zin: “Drijf hen henen om de veelheid hunner overtredingen”, leent zich bij uitstek als fundament voor een zeer ernstige rede.

Vers 12

I. Het karakter van de rechtvaardigen: geloof en liefde.

II. De heerlijke voorrechten van de rechtvaardigen: a) blijdschap: een blijdschap die groot, zuiver, bevredigend, triomfantelijk (jubelend) en voortdurend (eeuwig) is; b) bescherming: door Gods macht, voorzienigheid, engelen en genade.

Vers 12

Blijdschap in de Heere is voor de gelovige zowel een heilige plicht als een heerlijk voorrecht.

Vers 13 (eerste zinsnede)

De goddelijke zegen over de rechtvaardigen. Zij is oud, werkzaam, voortdurend, veelomvattend, onherroepelijk, alles overtreffend en eeuwig.

Vers 13 (tweede zinsnede)

Het besef van Gods genadige gunst is een machtig schild voor de ziel.

Psalm 6

Titel

Deze psalm staat algemeen bekend als de eerste van de *boetepsalmen* (de overige zes zijn Psalm 32, 38, 51, 102, 130 en 143). De taal in deze psalm past dan ook volkomen op de lippen van een boetvaardige zondaar. Ze drukt immers tegelijk de droefheid (vers 4, 7 en 8), de vernedering (vers 3 en 5) en de diepe haat tegen de zonde (vers 8) uit. Dit zijn de onfeilbare kenmerken van een verbrijzelde geest die zich in de nood tot God keert. O Heilige Geest, werk toch in ons díé ware bekering, waarover men nooit berouw hoeft te hebben!

Het opschrift van deze psalm luidt: "*Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op de Neginoth, op de Scheminith*" (1 Kronieken 15:21). Dat wil zeggen: voor de opperzangmeester, te begeleiden met snaarinstrumenten, op de achtste (waarschijnlijk het octaaf). Sommigen denken dat dit verwijst naar de bas- of tenorsleutel, wat uitstekend zou passen bij de treurige toonzetting van deze ode. We begrijpen deze oude muzikale termen echter niet meer precies; zelfs de term "*Sela*" is nog altijd onvertaald gebleven. Dit hoeft ons niet te verontrusten. Door onze onwetendheid verliezen we waarschijnlijk maar heel weinig, en ze kan zelfs dienen om ons geloof te versterken. Het is immers een schitterend bewijs voor de hoge ouderdom van deze psalmen dat ze woorden bevatten waarvan de precieze betekenis zelfs voor de allerbeste kenners van het Hebreeuws verloren is gegaan. Dit zijn stellig bijkomstige (ik zou bijna zeggen: toevallige, als ik niet geloofde dat God het precies zo bedoeld had) bewijzen dat

deze teksten authentiek zijn. Ze zijn wat ze beweren te zijn: de eeuwenoude geschriften van koning David.

Indeling

U zult merken dat deze psalm zich gemakkelijk in twee delen laat opsplitsen. Allereerst is er het pleidooi van de psalmist in zijn grote nood, van vers 2 tot en met vers 8. Daarna klinkt er, vanaf vers 9 tot het einde, een heel ander thema. De psalmist heeft zijn toon veranderd. Hij verlaat de mineurtoonsoort en stijgt op naar verhevener klanken. Hij stemt zijn lied af op de hoge toonaard van het vertrouwen en verklaart dat God zijn gebed heeft gehoord en hem uit al zijn benauwdheden heeft verlost.

Uitleg

Vers 2

Nu we het eerste deel als geheel hebben bekeken, zullen we het vers voor vers overdenken. "O *HEERE, straf mij niet in Uw toorn.*" De psalmist beseft heel goed dat hij het verdient om bestraft te worden. Bovendien voelt hij dat deze bestraffing in de een of andere vorm over hem móét komen; zo niet tot veroordeling, dan toch op z'n minst tot overtuiging en heiliging. Het koren wordt immers gezuiverd door de wind, en de ziel door kastijding. Het zou uitermate dwaas zijn te bidden tégen de gouden hand die ons door haar slagen juist verrijkt. Hij vraagt dan ook niet of de bestraffing helemáál achterwege mag blijven, want daarmee zou hij een verborgen zegen kunnen mislopen. Maar hij bidt: "*HEERE, straf mij niet in Uw toorn.*"

Als U mij aan mijn zonde herinnert, is dat goed; maar o, doe het niet als Iemand Die in grimmigheid tegen mij ontbrand is, opdat het hart van Uw knecht niet wegzinkt in de peilloze wanhoop. Jeremia

verwoordt het zo: "*Kastijd mij, HEERE! doch met mate; niet in Uw toorn, opdat Gij mij niet te niet maakt.*" Ik weet dat ik getuchtigd moet worden, en al deins ik hevig terug voor de roede, toch voel ik dat het in mijn voordeel zal werken. Maar o, mijn God, "*kastijd mij niet in Uw grimmigheid*", opdat de roede geen dodelijk zwaard wordt en U mij, terwijl U slaat, niet tegelijkertijd doodt. Op precies deze manier mogen ook wij bidden: dat de kastijdingen van onze genadige God, als ze dan niet weggenomen kunnen worden, op z'n minst verzoet mogen worden door het besef dat ze niet voortkomen uit toorn, maar uit Zijn dierbare verbondsliefde.

Vers 3

"*Wees mij genadig, HEERE, want ik ben verzwakt.*" Hoewel ik het verderf verdien, laat Uw barmhartigheid toch medelijden hebben met mijn diepe zwakheid. Dit is de juiste manier om bij God te pleiten als we willen overwinnen. Voer niet uw goedheid of uw grootheid aan als argument, maar pleit vrijmoedig op uw zonde en uw volstrekte nietigheid. Roep het uit: "*Ik ben verzwakt*" – geef mij daarom, o Heere, nieuwe kracht en verpletter mij niet! Stuur de woedende storm niet af op zo'n kwetsbaar schip. Laat de wind mild zijn voor het geschoren lam. Wees teder en vol medelijden voor een arme, verwelkende bloem en knak haar niet van de steel.

Dit is precies het pleidooi waarmee een zwakke het medelijden van zijn tegenstander zou opwekken: "Wees mild voor mij, want ik ben verzwakt." Een diep besef van zonde had de trots van de psalmist volkomen gebroken en zijn geroemde kracht weggenomen. Hij voelde zich veel te zwak om de wet nog te kunnen gehoorzamen, totaal ontkracht door het innerlijke verdriet, en wellicht zelfs te zwak om de belofte vast te grijpen. "*Ik ben verzwakt.*" De grondtekst kan ook gelezen worden als: "*Ik ben iemand die kwijnt*", of: die verdort als een aangetaste plant. Ach geliefden, wij weten maar al te goed wat dit be-

tekent! Ook wij hebben ervaren hoe onze eigen heerlijkheid bevlekt raakte en onze schoonheid verging als een bloem die verwelkt.

Vers 4

"*Genees mij, HEERE, want mijn beenderen zijn verschrikt.*" Hier bidt hij vurig om genezing. Hij vraagt niet alleen om de verzachting van de kwalen die hem teisteren, maar om de volledige verwijdering ervan en om de genezing van de geslagen wonden. Zijn beenderen waren "geschud", zoals het Hebreeuws letterlijk zegt. De schrik was zó hevig dat zijn botten ervan beefden. Niet alleen huiverde zijn vlees, maar zelfs zijn beenderen – de stevige pijlers van het menselijk lichaam – werden aan het wankelen gebracht.

"*Mijn beenderen zijn verschrikt.*" Ach, wanneer de ziel het volle gewicht van de zonde voelt, is dat genoeg om het gebeente te doen sidderen! Het is genoeg om de haren te berge te doen rijzen wanneer een mens de vlammen van de hel ónder zich ziet, een toornend God bóven zich, en louter gevaar en twijfel róndom zich. Terecht kon hij uitroepen: "*Mijn beenderen zijn verschrikt.*"

Maar om te voorkomen dat we denken dat het hier enkel om een lichamelijke kwaal ging (hoewel zo'n kwaal best het uiterlijke teken kan zijn geweest), voegt de psalmist eraan toe: "*Ja, mijn ziel is zeer verschrikt.*" Zielenood is de eigenlijke, diepste nood. Het is nog tot daaraan toe als de beenderen schudden terwijl de ziel standvastig is. Maar wanneer de ziel zélf zeer verschrikt is, beleven we ware doodsangst.

"*En Gij, HEERE, hoe lange?*" Deze zin breekt abrupt af. De woorden schoten hem tekort en zijn tranen verdronken het kleine sprankje troost dat nog naar hem opstraalde. De psalmist bezat nog wel énige hoop, maar die hoop lag alléén in zijn God. Daarom roept hij uit: "*Gij, HEERE, hoe lange?*" De komst van Christus in de ziel – bekleed met Zijn priesterlijke gewaden van genade – is de allerhoogste hoop van

de boetvaardige zondaar. Inderdaad is de verschijning van Christus in de een of andere vorm altijd de grote hoop van de heiligen geweest.

Calvijns geliefde uitroep was: "*Domine usquequo*?" – "*O Heere, hoe lange*?" Zelfs de allerhevigste pijnen gedurende zijn zware leven konden hem geen ander woord ontlokken. Dit is stellig ook de roep van de zielen onder het altaar: "*O Heere, hoe lange*?" En dit is evengoed de kreet van de heiligen die smachtend wachten op de heerlijkheid van het Vrederijk: "*Waarom vertoeft zijn wagen te komen? Heere, hoe lange*?" Wij, die door de diepe overtuiging van zonde zijn heengegaan, weten wat het is om minuten als uren te ervaren en uren als jaren, zolang de barmhartigheid met haar komst op zich liet wachten. We wachtten op het aanbreken van de genade, zoals wachters uitzien naar de morgen. Vurig riepen onze bezorgde geesten: "*Gij, HEERE, hoe lange*?"

Vers 5

"*Keer weder, HEERE, red mijn ziel.*" Zoals de afwezigheid van God de eigenlijke oorzaak van zijn ellende was, zo zou Zijn terugkeer ruim voldoende zijn om hem uit zijn nood te verlossen. "*Verlos mij, om Uwer goedertierenheid wil.*" Hij weet precies in welke richting hij moet kijken en welke arm hij moet vastgrijpen. Hij grijpt niet naar Gods linkerhand van gerechtigheid, maar naar Zijn rechterhand van barmhartigheid. Hij kende zijn eigen ongerechtigheid veel te goed om aan eigen verdiensten te denken of zich op íets anders te beroepen dan op Gods onmetelijke genade.

"*Om Uwer goedertierenheid wil.*" Wat een krachtig pleidooi is dat! Wat een ongekende pleitkracht heeft dit bij God! Als we ons op Zijn gerechtigheid zouden beroepen, wat zouden we dan nog kunnen inbrengen? Maar als we vluchten tot Zijn barmhartigheid, kunnen we, ondanks de huiveringwekkende ernst van onze schuld, nog altijd roepen: "*Verlos mij, om Uwer goedertierenheid wil.*"

Let erop hoe vaak David in deze psalm de naam *Jehova* aanroept (in de vertaling aangeduid als HEERE in hoofdletters). Binnen vier verzen komen we die naam maar liefst vijf keer tegen. Bewijst dit niet dat deze heerlijke Naam overvloeit van troost voor de aangevochten heilige? Eeuwigheid, oneindigheid, onveranderlijkheid en zelfbestaan liggen allemaal in de naam Jehova besloten – en ze zijn stuk voor stuk een diepe bron van troost.

Vers 6

Nu werd David ook nog eens overvallen door een zware vrees voor de dood; de tijdelijke, maar wellicht ook de eeuwige dood. Hoe u het volgende vers ook leest, de kracht ervan is ongekend: "*Want in de dood is Uwer geen gedachtenis*; *wie zal U loven in het graf*?" Kerkhoven zijn stille plaatsen; de grafgewelven weergalmen niet van lofzangen. Vochtige aarde bedekt stomme monden. "O Heere!" zegt hij, "als U mij spaart, zal ik U prijzen. Als ik sterf, dan verstomt in elk geval mijn sterfelijke loflied. En als ik in de hel omkom, zult U nooit nog enige dankzegging uit mijn mond vernemen. Er kunnen geen lofzangen van dankbaarheid opstijgen uit de vlammende put van de hel. Het is waar, U zult ongetwijfeld óók in mijn eeuwige verdoemenis verheerlijkt worden; maar o Heere, dan kan ik U niet meer *vrijwillig* verheerlijken. Dan zal er onder de mensenkinderen één hart minder zijn om U te zegenen."

Ach, arme en bevende zondaar, moge de Heere u de genade geven om dít krachtige argument te gebruiken! Het strekt God tot eer dat een zondaar gered wordt. Wanneer wij om vergeving smeken, vragen we God niet om iets te doen wat Zijn banier zal bevlekken of een schandvlek op Zijn blazoen zal werpen. Integendeel, Hij héέft een welbehagen in barmhartigheid. Het is Zijn eigen, geliefde eigenschap. Barmhartigheid eert God. Zeggen wij zelf ook niet: "Barmhartigheid zegent hem die geeft én hem die ontvangt"? In de meest verheven zin

is dit waar van God: Hij verheerlijkt Zichzelf wanneer Hij barmhartigheid bewijst.

Vers 7

De psalmist geeft een ijzingwekkende beschrijving van zijn langdurige doodsstrijd: "*Ik ben moede van mijn zuchten.*" Hij heeft gezucht totdat zijn keel er hees van was; hij had om genade geroepen totdat het bidden een loden last werd. Gods volk mag zuchten, maar niet morren. Ja, Gods kinderen móéten soms zuchten omdat ze zo zwaar beladen zijn; anders zullen ze nooit oprecht kunnen juichen op de dag van hun bevrijding.

De volgende zin is naar onze mening niet krachtig genoeg vertaald. Hij zou eigenlijk moeten luiden: "*Ik zal mijn bed elke nacht doen zwemmen*" (precies wanneer de natuur om rust schreeuwt en ik het meest alleen ben met mijn God). Hij bedoelt te zeggen: "Mijn verdriet is nu al groot, maar als God mij niet spoedig redt, zal het niet vanzelf ophouden. Het zal juist zó in hevigheid toenemen, dat mijn tranen zo talrijk worden dat mijn bed erin zal zwemmen." Het is eerder een angstige schets van wat hij vreesde dat zou gebeuren, dan een beschrijving van wat er al werkelijk was voorgevallen. Kunnen onze angstige voorgevoelens van toekomstig onheil geen krachtige argumenten worden die ons geloof kan gebruiken wanneer we smeken om huidige barmhartigheid?

Vers 8

"*Ik doornat mijn bedstede met mijn tranen. Mijn oog is doorknaagd van verdriet, is veroud, vanwege al mijn tegenpartijders.*" Zoals het oog van een bejaarde man dof wordt door de ouderdom, zo zegt David: "Mijn oog is rood en uiterst zwak geworden van het wenen." Zondebesef heeft soms zo'n zware weerslag op het lichaam dat zelfs de uitwendige organen eronder lijden. Zou dit wellicht geen afdoende verklaring kunnen zijn voor sommige stuiptrekkingen en hysterische aanvallen die mensen tijdens de Ierse opwekkingen overkwamen toen het zon-

debesef hen raakte? Is het dan verrassend dat sommige zielen plotseling ter aarde storten en luid beginnen te schreeuwen, wanneer we zien dat zélfs David, onder Gods zware hand, zijn bed liet zwemmen in tranen en er voortijdig oud van werd? Ach broeders, het is een doodernstige zaak je als een veroordeeld zondaar te voelen staan voor Gods heilige rechterstoel. De taal in deze psalm is allerminst theatraal of gekunsteld, maar volkomen natuurlijk voor iemand in zo'n onbeschrijflijk droevige toestand.

Vers 9

Tot hiertoe was alles grauw en troosteloos, maar luister nu: *Uw harpen, gij bevende heiligen, Neem ze van de wilgen neer*! U kent uw tijden van wenen, maar laat ze kort zijn. Sta op, herrijs van uw mesthopen! Werp uw zak en as terzijde! Het geween mag dan in de avond intrekken, in de morgen zal er ongetwijfeld gejuich zijn. David heeft de ware vrede gevonden. Hij rijst op van zijn knieën en begint onmiddellijk zijn huis schoon te vegen van goddeloosheid: "*Wijkt van mij, al gij werkers der ongerechtigheid.*"

Het beste verweer tegen een slecht mens is een flinke afstand tussen u beiden. "Ga weg; ik weiger nog langer met u om te gaan." Bekering is een door en door praktische zaak. Het is niet genoeg om de ontheiliging van de tempel in ons hart slechts te bejammeren; we moeten de kopers en verkopers er met een zweep uitdrijven en de tafels van de geldwisselaars omvergooien. Een vergeven zondaar zal een diepe haat koesteren tegen juist dié zonden die de Zaligmaker Zijn kostbare bloed hebben gekost. Genade en zonde zijn twistende buren; een van beide móét het onderspit delven.

"*Want de HEERE heeft de stem mijns geweens gehoord.*" Wat een schitterend Hebraïsme, en wat een weergaloze poëzie is dit in het Nederlands! "*Hij heeft de stem van mijn geween gehoord.*" Heeft wenen dan een stem? Spreekt het geween? En in welke taal drukt het zich dan uit? Welnu, het spreekt die universele taal die op de hele aarde,

ja, tot in de hemel wordt gesproken en begrepen. Wanneer een mens weent – of hij nu Jood of heiden is, barbaar of Scyth, slaaf of vrije – het betekent altijd hetzelfde. Wenen is de welsprekendheid van de smart. Het is een redenaar die nooit stottert en geen enkele tolk nodig heeft, want iedereen begrijpt hem direct.

Is het niet onuitsprekelijk zoet om te geloven dat onze tranen volkomen door God worden verstaan, zelfs wanneer woorden ons tekortschieten? Laten we tranen leren zien als vloeibare gebeden, en het wenen als een voortdurend druppelen van dringende voorbede, dat zich dwars door de steenharde moeilijkheden heen zéker een weg zal banen, récht in het hart van de barmhartigheid. Mijn God, ik zal "wenen" wanneer ik niet meer kan pleiten, want U hoort de stem van mijn geween.

Vers 10

"*De HEERE heeft mijn smeking gehoord.*" De Heilige Geest had in de ziel van de psalmist het onwrikbare vertrouwen gewerkt dat zijn gebed gehoord was. Dit is dikwijls het voorrecht van de heiligen. Terwijl ze het gebed des geloofs bidden, krijgen ze niet zelden de onfeilbare zekerheid dat ze bij God de overwinning hebben behaald. We lezen van Maarten Luther dat hij – nadat hij bij een bepaalde gelegenheid hard met God had geworsteld in het gebed – plotseling opspringend zijn binnenkamer verliet en jubelde: "*Vicimus, vicimus*" – "Wij hebben overwonnen, wij hebben bij God gezegevierd!" Een verzekerd vertrouwen is geen ijdele droom. Wanneer de Heilige Geest het ons schenkt, kennen we de onwankelbare werkelijkheid ervan en zouden we er niet meer aan kunnen twijfelen, zelfs al zou de hele mensheid onze vrijmoedigheid bespotten.

"*De HEERE zal mijn gebed aannemen.*" Hier dient een zegenrijke ervaring uit het verleden als bemoediging voor de toekomst. Hij hééft gehoord, dus Hij zál horen. Let hier goed op, o gelovige, en volg deze heilige redenering na.

Vers 11

"Al *mijn vijanden zullen zeer beschaamd en verbaasd worden.*" (Engels: "Laat al mijn vijanden beschaamd en zeer verschrikt zijn.") Dit is eerder een stellige profetie dan een vloek. We mogen het ook in de toekomende tijd lezen: "Al *mijn vijanden zúllen zeer beschaamd en verbaasd worden.*" Ze zullen omkeren en op staande voet beschaamd worden, in één ogenblik. Hun ondergang zal plotseling over hen komen. De dag van de dood is immers de dag van het oordeel; beide staan onomstotelijk vast en beide kunnen ieder moment aanbreken. De Romeinen zeiden al: "De voeten van de wrekende Godheid zijn met wol beschoeid." Met geruisloze voetstappen besluipt de wraak haar slachtoffer, maar plotseling en verpletterend zal haar klap zijn.

Mocht u dit toch als een harde vervloeking ervaren, bedenk dan dat de taal van de oude bedeling niet die van de nieuwe is. Wij bidden vóór onze vijanden, niet tégen hen. Moge God Zich over hen ontfermen en hen op de rechte weg brengen!

En zo toont ook deze psalm de volstrekte tegenstelling tussen de staat van de godvrezenden en die van de goddelozen. O Heere, laat ons voor eeuwig gerekend worden onder Uw volk!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

David was een man die buitengewoon zwaar werd beproefd, zowel door ziekte als door hardnekkige vijanden. In bijna alle psalmen over zijn verdrukkingen valt op dat zijn uiterlijke omstandigheden hem onvermijdelijk tot de diepe overtuiging van Gods toorn en van zijn eigen ongerechtigheid brachten. Hij was zelden ziek of vervolgd zónder dat dit direct zijn geweten verontrustte en zijn zonde in herinnering bracht. Dat zien we duidelijk in deze psalm. Die is geschreven naar aanleiding van zijn ziekte (zoals blijkt uit vers 9), en daarin drukt hij zijn zielenood uit onder het diepe besef van Gods toorn. Al zijn

andere smarten vloeiden uiteindelijk samen in deze ene, onpeilbaar diepe bedding, net zoals kleine beekjes zich verliezen in een grote rivier en van naam en aard veranderen. Hij die zich aanvankelijk enkel bekommerde om zijn ziekte, wordt nu volledig in beslag genomen door zorg en verdriet over het gevaar voor zijn ziel. Precies hetzelfde zien we in Psalm 38 en op vele andere plaatsen. — *Richard Gilpin, 1677.*

Vers 2

"*Straf mij niet.*" God heeft twee middelen om Zijn afgedwaalde kinderen weer tot gehoorzaamheid te brengen: Zijn Woord (waarmee Hij hen bestraft) en Zijn roede (waarmee Hij hen kastijdt). Het Woord gaat altijd voorop. Hij waarschuwt en vermaant hen door Zijn dienaren, die Hij in alle eeuwen heeft gestuurd om zondaars tot bekering te roepen. Daarvan zegt David zelf: "En hij bestraffe mij". Zoals een aardse vader zijn ongeregelde kind eerst met woorden bestraft, zo spreekt de Heere tot hen. Maar wanneer mensen de waarschuwingen van Zijn Woord hardnekkig negeren, grijpt God – als een goede Vader – naar de roede en slaat Hij toe. Onze Zaligmaker wekte de drie discipelen in de hof tot driemaal toe. Maar toen dat niets baatte, zei Hij hun dat Judas en zijn bende onderweg waren om hén te wekken die Zijn eigen stem niet had kunnen wekken! — A. *Symson, 1638.*

Vers 2

"*O HEERE, straf mij niet in Uw toorn*", enzovoort. Hij weigert de bestraffing niet in haar geheel, want dat zou onredelijk zijn. Hij besefte dat het uitblijven van élke straf hem meer schade dan nut zou opleveren. Wat hij ten diepste vreest, is de toorn van God, die zondaars met ondergang en verderf bedreigt. Tegenover toorn en verontwaardiging stelt David stilzwijgend de zachte, vaderlijke kastijding. Die laatste was hij bereid te dragen. — *Johannes Calvijn, 1509-1564.*

Vers 2

"O *HEERE, straf mij niet in Uw toorn.*" De toorn des Heeren? O, vreselijke gedachte! Hoe kan een schepsel, zo zwak als de mens, De storm van Zijn gramschap verdragen? Ach, waarheen te vluchten Om de straf te ontlopen die hij zo welverdiend heeft? Vlucht naar het kruis! Daar zal de grote verzoening De zondaar beschermen, als hij ootmoedig smeekt Om vergeving in ware en diepe boetvaardigheid, Met een geloof dat nimmer twijfelt. Dan zal de frons Van toorn verdwijnen van het aangezicht van God, Als een gitzwarte stormwolk die de zon niet langer dekt. — *Anoniem.*

Vers 2

"*HEERE, straf mij niet in Uw toorn*", enzovoort. Dat wil zeggen: leg mij niet de straf op die U in Uw wet heeft aangekondigd. 'Toorn' staat hier niet voor het absolute besluit of de uitvoering, maar voor de aankondiging. Zo zien we ook in Mattheüs 3:11 en Hosea 11:9: "Ik zal de hittigheid Mijns toorns niet uitvoeren." Dat is: Ik zal Mijn wraak niet ten volle uitvoeren zoals Ik haar heb aangekondigd. Wanneer God de goddelozen straft, kondigt Hij de straf niet alleen aan, maar vóért Hij haar ook uit; in dat geval staat 'toorn' voor de daadwerkelijke uitvoering van het oordeel. — *Richard Stock, 1641.*

Vers 2

"*En kastijd mij niet in Uw grimmigheid.*" O, bewaar toch het leven en de vrede in mijn binnenste, Zelfs als ik de slagen van Uw tuchtroede moet voelen! Dood mij echter niet, maar dood de zonde in mij, En schenk mij de zekerheid dat U mijn God bent. O, geef mijn ziel een zoete voorsmaak Van wat ik eenmaal in heerlijkheid zal zien! Laat mijn geloof en liefde in het stervensuur nog roepen: "Kom, o Heere, ik vertrouw mijzelf volkomen aan U toe!" — *Richard Baxter, 1615-1691.*

Vers 3

"*Wees mij genadig, HEERE.*" David ziet in de hemel noch op de aarde enig middel om de toorn van God te ontvluchten. Daarom trekt hij zich terug tot God Zelf, tot Hem Die hem verwondde, ópdat Hij hem weer zou genezen. Hij vlucht niet met Adam tussen de struiken, zoekt geen waarzegster op zoals Saul en neemt geen schip naar Tarsis zoals Jona. Nee, hij gaat in hoger beroep van een rechtvaardig en toornend God naar een genadig en barmhartig God; hij vlucht van Hemzelf naar Hemzelf. De vrouw die door de dronken koning Filips was veroordeeld, ging in beroep van 'Filips in beschonken toestand' op 'Filips nuchter'. Precies zo gaat David in beroep van de ene Goddelijke deugd (gerechtigheid) naar de andere Goddelijke deugd (barmhartigheid). Er kan beroep worden aangetekend van de rechtbank van een mens naar de rechterstoel van God. Maar wanneer u voor Góds rechterstoel bent aangeklaagd, naar wie zult u dan nog vluchten? Tot niemand anders dan tot Hemzelf en Zijn genadetroon – de allerhoogste en laatste plaats van beroep! "Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde!" David omvat in de naam 'barmhartigheid' alle dingen. Het is als wat Jakob tegen zijn broer Ezau zei: "Dewijl het God mij genadiglijk verleend heeft, en dewijl ik alles heb." Verlangt u iets uit Gods handen? Roep om barmhartigheid, want uit díé fontein zullen alle goede dingen voor u opwellen. — *Archibald Symson.*

Vers 3

"*Want ik ben verzwakt.*" Kijk eens wat een bijzondere redenaarskunst hij gebruikt om God tot handelen te bewegen: "Ik ben verzwakt." Hij gebruikt een argument dat ontleend is aan zijn eigen zwakte! Dit zou een buitengewoon slecht argument zijn om een méns te bewegen u een gunst te verlenen, maar het is een onweerstaanbaar sterk argument om bij Gód te overwinnen. Als een zieke bij zijn arts komt en alleen maar klaagt over hoe zwaar de ziekte is, zegt de arts wellicht:

"God helpe u." Zoekt u raad bij een advocaat en legt u hem de zaak voor? Dat is een 'gouden vraag' die u geld kost. Vraagt u kleding aan een koopman? Hij wil contant geld of borg zien. Zoekt u de gunst van een hoveling? U zult uw beloning gereed moeten hebben. Maar als u voor God verschijnt, is uw állerkrachtigste argument uw volstrekte nood, armoede, tranen, ellende en onwaardigheid. Als u die eerlijk aan Hem belijdt, opent dat de deur waardoor Hij u voorziet van alles wat Hij bezit. De tranen van onze ellende zijn krachtige pijlen om het hart van onze hemelse Vader te doorboren, opdat Hij ons verlost en medelijden toont met ons harde lot. Bedelaars leggen hun wonden open voor het oog van de wereld om voorbijgangers tot medelijden te bewegen. Laten wij net zo eerlijk onze ellende voor God beklagen, opdat Hij, als de barmhartige Samaritaan, bij het zien van onze wonden ons te zijner tijd helpt. — *Archibald Symson.*

Vers 3

"*Genees mij*", enzovoort. David vraagt niet uit overmoed om geneesmiddelen, maar omdat de ziekte hevig is en de verschijnselen heftig zijn. Ze zijn zó gewelddadig dat zij *ad ossa* (tot in de beenderen) en *ad animam* (tot in de ziel) zijn doorgedrongen. "Mijn beenderen zijn verschrikt. Ja, mijn ziel is zeer verschrikt." Daarom roept hij: "Genees mij!" Dat is precies de grond waarop hij deze tweede bede bouwt: "Genees mij, HEERE, want mijn beenderen zijn verschrikt." — *John Donne.*

Vers 3

"*Mijn beenderen zijn verschrikt.*" De Heere kan het allersterkste en meest ongevoelige lichaamsdeel Zijn ontzagwekkende toorn laten voelen, wanneer het Hem behaagt een mens aan te raken. Zelfs Davids beenderen waren hier verschrikt. — *David Dickson.*

Vers 3

Het woord 'beenderen' komt veelvuldig voor in de Psalmen. Als we de betekenis onderzoeken, ontdekken we dat het op drie verschillende manieren wordt toegepast. (1) Soms duidt het letterlijk op het fysieke menselijke lichaam van onze gezegende Heere aan het kruis: "Zij hebben mijn handen en mijn voeten doorgraven. Al mijn beenderen zou ik kunnen tellen." (2) Soms heeft het een diepere verwijzing naar Zijn mystieke lichaam, de kerk. Dan staat het voor alle leden van Christus die onwrikbaar vaststaan in het geloof, en die door geen enkele vervolging of verzoeking aan het wankelen kunnen worden gebracht: "Al mijn beenderen zullen zeggen: HEERE, wie is U gelijk!" (3) In sommige gedeelten wordt de term beenderen toegepast op de ziél, de inwendige mens van de individuele christen. Dan staat het voor de standvastigheid van de ziel en de vastberaden moed die het ware geloof schenkt. Dat is precies de betekenis hier in Psalm 6: "Genees mij, HEERE, want mijn beenderen zijn verschrikt." — *Augustinus, Ambrosius en Chrysostomus; geciteerd door F. H. Dunwell, B.A., 1855.*

Vers 4

"*Mijn ziel.*" Bondgenoten in de zonde zijn bondgenoten in de straf. De ziel wordt gestraft omdat zij de aanzet gaf, en het lichaam omdat het de daad uitvoerde. Zoals de opdrachtgever en de uitvoerder, de ontwerper en het werktuig, zo zullen de aanstichter van de zonde én de dader samen hun gerechte straf ondergaan. — *John Donne.*

Vers 4

"*Gij, HEERE, hoe lange?*" Hieruit kunnen we drie dingen opmaken. Ten eerste: God heeft voor al Zijn kinderen een afgemeten tijd bepaald waarin zij hun kruis dragen. Vóór dat vastgestelde moment komt de bevrijding niet. Ze moeten dus geduldig wachten en niet denken dat ze God de tijd kunnen voorschrijven of de Heilige Israëls de wet kunnen stellen. De Israëlieten bleven in Egypte totdat het vol-

le getal van vierhonderddertig jaar voltooid was. Jozef kwijnde ruim drie jaar in de gevangenis totdat het uur van zijn verlossing sloeg. De Joden bleven zeventig jaar in Babel. Zoals een kundig arts zijn patiënt precies voorschrijft wanneer hij moet vasten, een dieet moet houden, én wanneer hij zich mag ontspannen, zo kent God de volmaakte tijden voor zowel onze vernedering als onze verhoging. Ten tweede: zie de ongeduldigheid van onze natuur in onze ellende! Ons vlees verzet zich voortdurend tegen de Geest en vergeet zichzelf zozeer, dat het ronduit met God in discussie gaat en met Hem twist. Dit lezen we in Job, Jona, en hier ook bij David. Ten derde: hoewel de Heere de verlichting van Zijn heiligen vaak uitstelt, heeft Hij daar een goede reden voor, als we er goed over nadenken. Toen we onszelf koesterden in de hitte van onze zonden, riep Hij talloze keren door de mond van Zijn profeten: "O dwazen, hoe lang zult u nog in uw dwaasheid volharden?" En we wéígerden te luisteren! Geen wonder dus dat – nu wij onszelf in de hitte van de pijn bevinden en elke dag wel een jaar lijkt te duren – God niet direct wil horen. Laten we Gods rechtvaardige omgang met ons overdenken: zoals Hij riep en wíj niet wilden horen, zo roepen wíj nu en wil Hij wachten. — *A. Symson.*

Vers 4

"*Gij, HEERE, hoe lange*?" Net zoals de heiligen in de hemel hun eigen *usque quo* hebben ("Hoelang, o heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt Gij ons bloed niet?"), zo hebben de heiligen op aarde evengoed hun *usque quo* ("Hoe lang nog, Heere, vóórdat U de uitvoering van dit oordeel van ons wegnéémt?"). Onze afwerende gebeden zijn echter niet gebiedend of voorschrijvend; ze schrijven God Zijn wegen of tijden niet voor. Ook zij zijn, net als onze vragende gebeden, onvoorwaardelijk onderworpen aan de wil van God. Ze dragen allemaal dat onmisbare ingrediënt in zich dat Christus in Zijn eigen gebed legde: "Doch niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede." Dit kruid van genade betekent *fiat voluntas*: Uw wil geschiede op aarde zoals in de

hemel. In de hemel is er geen enkele weerstand tegen Zijn wil. Toch is er óók in de hemel een heilig dringen, een roepen om de bespoediging van het oordeel en de heerlijkheid van de opstanding! Zo kunnen ook wij, hoewel we ons op aarde niet tegen Zijn tuchtigingen verzetten, Zijn kastijdingen ootmoedig voor Zijn aangezicht neerleggen. Dat wij dit diepe besef van Zijn ongenoegen hebben, is immers een van de voornaamste redenen wáárom Hij die roede zendt! Hij kastijdt ons, opdat wij de pijn ervan in al zijn hevigheid zúllen voelen. Wanneer we dan, diep vernederd onder Zijn hand, met de profeet hebben beleden: "Ik zal des HEEREN gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd" (Micha 7:9), dán zal het Hem behagen om tot Zijn kastijdende engel te roepen: "Het is genoeg!" Dan verbrandt Hij Zijn roede, net zoals Hij toen Zijn verwoestende zwaard in de schede borg. — *John Donne.*

Vers 5

"*Keer weder, HEERE, red mijn ziel*", enzovoort. In dit geestelijke beleg van God schuift de psalmist zijn stellingen steeds dichterbij. Hij begint in deze psalm met een áfwerend gebed; hij vraagt niets anders dan dat God niets tégen hem zal doen en hem zal sparen ("straf mij niet, kastijd mij niet"). Het kost een koning immers minder om gratie te verlenen dan om een pensioen uit te keren, en nog minder om uitstel te geven dan een pardon. 'Sparen' is niet veel gevraagd. Maar zoals de wiskundige zei dat hij met een enorme schroef de hele aarde in beweging kon zetten, als hij maar één vast punt in het heelal kreeg, zo werkt het gebed. Zodra één oprecht gebed God heeft 'vastgegrepen', werkt het in op God, beweegt het God, en overwint het God volkomen.

David, die zo de voet tussen de deur had gekregen bij God, brengt zijn stellingen nu nóg dichterbij. Hij stapt over van een áfwerend naar een vragend gebed. Niet alleen of God niets tégen hem wil doen, maar of God ook daadwerkelijk íets vóór hem wil doen. God heeft de

mens toegestaan om in de *Arcana imperii* – de uiterst geheime raadskamer van Zijn bestuur – te kijken. Hoe regeert Hij? Hij regeert naar precedenten! Hij kan Zich niet beroepen op besluiten van voorgangers of andere goden, want die zijn er niet. Toch handelt Hij naar Zijn eigen precedenten. Hij handelt zoals Hij eerder handelde: aan hem die heeft, zal Hij meer geven (*habenti dat*).

Hij is bereid Zich te laten bewerken, overwinnen en aansporen door Zijn éigen voorbeelden uit het verleden! Alsof Zijn vroegere weldaden slechts dienden om ons te leren nóg meer goedheid te verwachten. Hij schrijft ons elke dag iets nieuws: *nulla dies sine linea* (er gaat geen dag voorbij zonder een lijn). Hij doet iedere dag weer iets voor ons. En dit is iets wat men bij andere meesters zelden ziet: Zijn eerdere voorbeelden zijn beter dan de originelen, Zijn latere barmhartigheden zijn groter dan de vroegere! En in dat vragende gebed, grootser dan het afwerende, komen we aan in onze tekst: "Keer weder, HEERE, red mijn ziel; verlos mij!" — *John Donne.*

Vers 6

"*Want in de dood is Uwer geen gedachtenis; wie zal U loven in het graf*?" Heere, wees verzoend met mij! Als U besluit om mijn leven nu weg te nemen, zou het vreselijk voor mij zijn om te sterven vóórdat ik met U verzoend ben. Maar ik mag mij afvragen welke vermeerdering van heerlijkheid of eer het Ú zal brengen. Zal het niet oneindig veel heerlijker voor U zijn om mij te sparen, totdat ik door ware boetvaardigheid Uw gunst herwin? Dán kan ik leven om Uw barmhartigheid en Uw genade te prijzen en te verheerlijken! Uw barmhartigheid in het vergeven van zo'n grote zondaar, om U vervolgens te eren door levende daden van heilige gehoorzaamheid. Zó zal ik de onweerstaanbare macht tonen van Uw genade, die mij veranderd heeft. Niets van dit alles zal gebeuren als U mij nu vernietigt; in dat geval openbaart U slechts Uw rechtvaardige wraak op zondaars. — *Henry Hammond, D.D., 1659.*

Vers 7

"*Ik ben moede van mijn zuchten.*" Het lijkt een onbegrijpelijke wending in David – een man met zo'n grootse en heldhaftige geest – dat hij plotseling zo wegzinkt en terneergeslagen is. Overwon hij niet met dapperheid en grootmoedigheid Goliath, de leeuw en de beer? Maar kijk hem nu: hij snikt, zucht en weent als een kind! Het antwoord is eenvoudig: de tegenstander bepaalt alles. Wanneer mensen of dieren zijn tegenstanders zijn, is hij méér dan overwinnaar. Maar wanneer hij te maken krijgt met de God tegen Wie hij zo diep gezondigd heeft, dan voelt hij zich minder dan niets.

Verzen 6, 7

"*Ik doe mijn bed … zwemmen.*" Kletterende buien zijn uiteraard beter dan zachte dauw, maar het is al genoeg als God onze harten ten minste met dauw heeft bedekt en ons enig teken van een boetvaardig hart heeft gegeven. Zelfs als wij, in tegenstelling tot David, geen stromende rivieren van tranen hebben om uit te storten. Zelfs als wij de vloeiende fontein van Maria Magdalena missen. Zelfs als wij er niet (zoals Jeremia) naar snakken om een bron in ons hoofd te hebben om dag en nacht te bewenen. Zelfs als we niet als Petrus bitterlijk wenen. Als wij slechts bejammeren dat wij niet kúnnen klagen en treuren dat we niet kúnnen treuren. Ja, áls we de allerkleinste snikken van droefheid en tranen van berouw hebben, dan zijn die voor God aangenaam – zolang ze maar waar en oprecht zijn. De bloedvloeiende vrouw, die onopgemerkt slechts de zoom van Christus' kleed aanraakte, was bij Hem niet minder welkom dan Thomas, die zijn vingers in de afdruk van de spijkers legde. God let niet op de *hoeveelheid* van de tranen, maar op de oprechtheid van ons berouw. — *Archibald Symson.*

Vers 7

"*Mijn bed.*" De plaats waar hij zondigde, is ook de plaats van zijn bittere berouw – en zo hoort het te zijn! Waar we de plek van onze mis-

stappen zien, moeten we in het hart worden gestoken en Hem juist dáár onophoudelijk smeken om vergeving. Zoals Adam zondigde in de hof, zweette Christus bloedige tranen in de hof. "Spreekt in ulieder hart op uw leger, en zijt stil." Juist waar u zich behaaglijk heeft uitgestrekt om kwade dingen te bedenken, moet u zich bekeren en die plek tot een heiligdom voor God maken. Heilig door uw tranen élke plaats die u door zonde heeft verontreinigd! Laten wij Christus Jezus zoeken op ons eigen bed, samen met de bruid in het Hooglied, die zegt: "Ik zocht des nachts op mijn leger Hem, Dien mijn ziel liefheeft." — *Archibald Symson.*

Vers 7

"*Ik doornat mijn bedstede met mijn tranen.*" Ik wéénde niet zomaar op mijn bed, ik dóórnatte het. De trouwe schapen van de grote Herder komen op uit de wasplaats. Ze brengen ieder tweelingen voort, en geen van hen is onvruchtbaar (Hooglied 4:2). Immers, na bij de drinkbakken te hebben gedronken, bracht ook Jakobs kudde sterke, gevlekte lammeren voort. David, die daarvoor als een verloren schaap had gedwaald, maakt hier van zijn bed een persoonlijke wasplaats. Hij is des te minder onvruchtbaar in gehoorzaamheid, naarmate hij nu vruchtbaarder is in de bekering! In Salomo's tempel stonden de koperen wasvaten om het vlees te reinigen van de dieren die op het altaar geofferd moesten worden.

De vader van Salomo maakt van zijn eigen tranen het water, van zijn doorweekte bed het wasvat en van zijn gebroken hart het altaar. Zijn offer is géén vlees van redeloze dieren, maar zijn eigen lichaam: een levende offerande – dat is zijn redelijke godsdienst. Het Hebreeuwse woord dat hier wordt gebruikt, betekent letterlijk 'doen zwemmen', wat sterker is dan eenvoudig wassen. En zo vertalen verschillende uitgaven het ook: "*Ik doe mijn bed den gansen nacht zwemmen.*" Zoals de priesters destijds plachtten te baden in de reusachtige 'Gegoten Zee' opdat zij volkomen zuiver en rein zouden zijn wanneer

zij de tempeldienst leidden, zo wast de koninklijke profeet zijn bed. Sterker nog, hij zwémt in zijn bed! Hij laat zijn bed letterlijk zwemmen in tranen, dobberend op een zee van het donkerste verdriet en boetvaardige smart over zijn zonden. — *Thomas Playfere*, 1604.

Vers 7

"*Ik doornat mijn bedstede met mijn tranen.*" Laten wij een voorbeeld nemen en ons eigen bed elke nacht doornatten met onze tranen! Blaas de zonde niet slechts met tussenpozen uit, want dan zal ze als vuur weer oplaaien en des te harder vlammen. De zonde is immers als een stinkende kaars die nét is uitgeblazen; ze wordt vliegensvlug weer ontstoken. Ze kan weliswaar zwaar gewond raken, maar net als een hond likt ze haar wonden met groot gemak weer heel. Door een klein beetje toegeeflijkheid vermenigvuldigt de zonde zich als de koppen van de Hydra. Dus, met welk vuil de dagelijkse omgang ons ook bespat, laat de overvloedige tranen van de nacht het telkens weer wegwassen! — *Thomas Adams.*

Verzen 7, 8

Zware zielenood gaat doorgaans hand in hand met uiterst pijnlijke lichamelijke ellende. Daardoor wordt een mens in elk deel gewond en in het nauw gedreven. "Er is niets geheels in mijn vlees, vanwege Uw gramschap," zegt David. "De pijlen des Almachtigen zijn in mij, welker vurig venijn mijn geest uitdrinkt" (Job 6:4). Diepe smart in het hart trekt onze natuurlijke levensgeesten samen, zodat al hun bewegingen traag en zwak worden. Het arme, bedroefde lichaam neemt af en kwijnt onverbiddelijk weg. Daarom klaagt Heman: "Want mijn ziel is der tegenheden zat, en mijn leven raakt tot aan het graf." Onder deze verpletterende inwendige strijd voelen we onze lichaamskracht snel wegsmelten, als was voor het vuur.

Droefheid verduistert de geesten, benevelt het oordeel, verblindt het geheugen voor alle aangename dingen en omwolkt het heldere deel van de geest, waardoor de levenslamp nog maar uiterst zwak

brandt. In deze troosteloze toestand kan de mens niet anders dan een bleek, flets en terneergeslagen gelaat vertonen – als iemand die door blinde paniek en ontzetting is aangegrepen. Al zijn bewegingen zijn traag, en er blijft geen levendigheid of bedrijvigheid over. Een blij hart bevordert genezing, maar een verslagen geest verdroogt het gebeente. Dát verklaart die veelvuldige klachten in de Schrift: "Mijn sap werd veranderd in zomerdroogten." "Ik ben geworden als een lederen zak in den rook." "Mijn ziel kleeft aan het stof." "Mijn aangezicht is gans bemodderd van wenen, en over mijn oogleden is des doods schaduw." "Des nachts doorboort Hij mijn beenderen in mij, en mijn polsaderen rusten niet. Door de veelheid der kracht is mijn kleed veranderd. Hij heeft mij in het slijk geworpen, en ik ben gelijk geworden als stof en as" (Job 16:16, 30:17-19).

Vaak begint de nood van de ziel bij de zwakte en onpasselijkheid van het lichaam. Voortslepende lichamelijke ellende zónder enig uitzicht op genezing gaat de ziel op den duur benauwen. David, die zo vaak zwaar werd beproefd met kwellende ziektes en razende vijanden, zag zijn uiterlijke problemen áltijd omslaan in het dodelijke besef van Gods ontzagwekkende toorn over zijn zonde (zie Psalm 6:3, 4 en verzen 7, 8). Al zijn smarten vloeiden samen in deze ene, meest vreselijke gedachte: God is mijn vijand! Net zoals kleine beekjes zich verliezen in een majestueuze rivier en van aard veranderen, gebeurt het vaak met ons. Wanneer de pijn langdurig, scherp, uitzichtloos en zonder hulp is, beginnen wij te twijfelen aan de oprechtheid van onze staat jegens God – zélfs als we bij de eerste aanval daarvan weinig twijfel kenden. Kortom: een langdurige zwakte van het lichaam maakt de ziel buitengewoon vatbaar voor moeite en onrustige gedachten. — *Timothy Rogers, 'Trouble of Mind'.*

Vers 8

"*Mijn oog is doorknaagd.*" Talloze mensen misbruiken de stralende ogen die God hun gaf door er twee brandende kaarsen van te maken,

om hun zo de weg naar de hel te wijzen! En juist dat vergeldt God hun in Zijn gerechtigheid. Aangezien hun verstand verblind is door "de begeerlijkheid des vleses, en de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens," zendt God ziekten om juist díé scherpe ogen te verzwakken die zich zo gewillig in dienst van de duivel stelden. Hun eigen verdorven begeerte berooft hen nu genadeloos van het belangrijkste zintuig van hun lichaam.

Vers 8

"*Mijn tegenpartijders.*" Zeerovers laten een onbeladen, leeg vaartuig rustig voorbijgaan. Maar zodra ze een schip zien dat tot de rand is afgeladen met kostbare waren, vallen ze aan! Precies zo gaat de satan te werk. Een mens die geen sprankje goddelijke genade in zich heeft, laat hij voorbijgaan als een ongeschikte prooi. Maar wie beladen is met genadegaven – zoals de liefde van God, Zijn heilige vrees en andere geestelijke deugden – mag er zeker van zijn dat de satan hem zal proberen te beroven, naarmate hij ontdekt wélke schatten die mens in zich draagt. — *Archibald Symson.*

Vers 8

Datzelfde oog waarmee hij vurig en begerig naar de vrouw van zijn naaste had gekeken, is nu donker en vólkomen vertroebeld door zijn diepe verdriet en verontwaardiging over zichzelf. Hij heeft zichzelf vrijwel stekeblind gehuild. — *John Trapp.*

Vers 9

"*Wijkt van mij*", enzovoort. Dat wil zeggen: u kunt nu wel weer vertrekken; want datgene waarop u wacht – namelijk mijn dood – zult u op dit moment niet krijgen. De Heere heeft de stem van mijn geween gehoord, dat wil zeggen: Hij heeft mij vol genade alles geschonken wat ik Hem met tranen vroeg. — *Thomas Wilcocks.*

Vers 9

"*Wijkt van mij, al gij werkers der ongerechtigheid.*" Zou een al te hechte vriendschap en omgang met goddeloze dwazen niet terecht als een harde aanklacht tegen veel hedendaagse gemeenteleden kunnen gelden? Ik weet wel dat de mens een 'gezelschapsdier' wordt genoemd, maar heiligen mogen hun nalatigheid en lakse keuze van metgezellen daar nooit achter verschuilen. Zélfs de vogels des hemels en de dieren des velds hebben een afkeer van 'ongelijksoortig' gezelschap ("Soort zoekt soort"). Ik vrees wel eens dat veel mensen die graag voor eminent en rechtzinnig doorgaan, tóch het grote verschil niet zien tussen natuur en wedergeboorte, zonde en genade, de oude en de nieuwe mens – aangezien zowat elk gezelschap hun blijkbaar even lief is. — *Lewis Stuckley, "Gospel Glass", 1667.*

Vers 9

"*De stem mijns geweens.*" Wenen bezit wel degelijk een luide en onmiskenbare stem! Zoals muziek over een kalme zeespiegel verder en welluidender klinkt dan op het land, zo klinken met tranen doorweekte gebeden luider in Gods oren! Ze maken zoetere muziek dan wanneer tranen ontbreken. Toen Antipater in een lange brief een scherpe klacht over de moeder van koning Alexander aan de vorst schreef, antwoordde de koning hem: "Eén enkele traan van mijn moeder zal al haar fouten in één klap wegwassen." Zo is het ook bij God! Een boetvaardige traan is een gezant die niet wordt afgewezen. Zij keert nóóit onbevredigd of onbeantwoord terug van de Troon der genade. — *Spencer's Things New and Old.*

Vers 9

De goddelozen worden "werkers der ongerechtigheid" genoemd omdat zij vrij en gewillig zijn om te zondigen! De drang en neiging van hun geest is uitsluitend op het kwaad gericht. En ze doen dit allerminst halfslachtig, maar buitengewoon grondig. Ze proeven of knab-

belen niet stiekem even aan het lokaas (zoals een goed mens wel eens per ongeluk doet), maar ze slikken het gretig in één keer door, haak en al. Ze zitten er helemaal in en doen het volledig. Ze maken er echt een werk van, en zijn dus met recht de 'werkers der ongerechtigheid'. — *Joseph Caryl.*

Vers 9

Sommigen werpen wellicht op: "Mijn gestel en karakter zijn zó gevormd dat ik absoluut niet kan wenen! Ik kan nog eerder water uit een rotsblok persen dan één enkele traan." Maak u geen zorgen: áls u dan niet in tranen kunt wenen om de zonde, kunt u er dan wél om treuren? Het verstandelijke treuren in het verborgen is verreweg het beste. Er kan diepe, verscheurende droefheid zijn zónder een enkele traan. Een vat kan immers tot de rand vol zijn, ook als de stop er stevig in zit! Het is niet zozeer het wenende óóg dat God in de eerste plaats acht, maar veel meer het gebroken hárt. Toch wil ik beslist de tranen niet stuiten van hen die wél kunnen wenen. God sloeg immers acht op de tranen van Hizkia: "Ik heb uw tranen gezien" (Jesaja 38:5). De zoute tranen van David klonken als heerlijke muziek in Gods oor: "De HEERE heeft de stem mijns geweens gehoord." Het is een ontzagwekkend wonder, zélfs de blik van de engelen ten volle waardig, wanneer stralende druppels als kostbare parels geruisloos uit het boetvaardige oog van de zondaar vallen! — *T. Watson.*

Vers 9

"*De HEERE heeft de stem mijns geweens gehoord.*" God luistert feilloos naar de stem van onze lege blikken. God hoort de stem van onze stille tranen soms véél beter dan de stem van onze woorden! Het is immers de Geest Zelf Die voor ons bidt (Romeinen 8:26). Die smeekbede gaat gepaard met "onuitsprekelijke zuchtingen" (*gemitibus inenarrabilibus*), en dus met wenende tranen die wij menselijkerwijs nooit in woorden zouden kunnen vatten! Juist die eerlijke, oprechte tranen – die zelf niet kunnen spreken (*ineloquacibus*, zoals Tertullianus die

plek leest) – spreken luid en helder in de oren van God. Sterker nog: Hij hoort óók de tranen die we onmogelijk kunnen uiten!

Zoals de kenner het water in de ondergrondse aderen van de aarde ziet, láng voordat het zichtbaar opwelt aan de oppervlakte, zó ziet de almachtige God de tranen in het hart van de mens láng voordat zij het gezicht vochtig maken! Ja, God hoort óók de onzichtbare tranen van die bedroefde ziel die door verstikkende droefheid onmogelijk nog kan wenen. Dit wegdraaien van de ogen, en het uitstorten van de smart van het hart via de ogen (waarbij God via een open venster een zompig hart dóór een droog oog heen kan zien!), vormt de aanzet tot de bekering. God glimlacht hierom, zoals een vader geniet van de eerste, onvolkomen woordjes van zijn kinderen, láng voordat zij duidelijk spreken. Vanuit dit prille begin groeit een boetvaardige zondaar langzaam toe naar een uitgesproken en veel duidelijker gebed. Toen David met zijn hoorbare gebeden dát stadium had bereikt, had God hem Zijn oor al lang geleend. En vanuit dát bidden kwam David tot dit overweldigende, dankbare vertrouwen: "De HEERE heeft gehoord, de HEERE zal horen!" — *John Donne.*

Vers 9

Wat een plotselinge en verrassende verandering is dit! Maarten Luther zei terecht: "Het gebed is de bloedzuiger van de ziel, die het venijn en de zwelling eruit zuigt." Een andere godgeleerde zegt: "Het gebed is een meesterlijke pleiter bij God en drijft als een krachtige geestbezweerder zonde en ellende uit." Bernardus kon dit uit eigen ervaring beamen: "Hoe vaak begon ik niet mijn gebed, de weg kwijt en wegglijdend in bodemloze wanhoop... om mij aan het eind triomferend en volkomen overtuigd van vergeving te voelen!" Precies dít zegt David hier onomwonden: "Wijkt van mij, al gij werkers der ongerechtigheid; want de HEERE heeft de stem mijns geweens gehoord." En bedenk even hoe dit overkwam bij zijn hoonlachende vijanden! Weg! Eruit! Verdwijn! Zo spreekt men gewoonlijk tegen duivels of bij-

tende honden, maar het is goed genoeg voor achterbakse figuren als Doëg of Simeï. En de Zoon van David zal precies deze woorden tegen Zijn vijanden spreken wanneer Hij ten oordeel verschijnt! — *John Trapp.*

Vers 10

"*De HEERE heeft mijn smeking gehoord*", enzovoort. Tot driemaal toe stempelt en bekrachtigt de psalmist hier zijn volstrekte vertrouwen dat zijn gebeden verhoord en aangenomen zijn. Dit kan verwijzen naar het feit dat hij, net als Paulus (2 Korinthe 12:8) en zijn grote Tegenbeeld Jezus Christus in de hof (Mattheüs 26), zich daadwerkelijk tot driemaal toe smekend tot de troon had gewend. Of het is bedoeld om de volstrekte zekerheid, de onwankelbare kracht van zijn geloof en de onpeilbare stroom van goddelijke vreugde nadrukkelijk te onderstrepen. — *John Gill, D.D., 1697-1771.*

Vers 11

"*Al mijn vijanden zullen zeer beschaamd … worden*" (Engels: "Laat al mijn vijanden beschaamd zijn"), enzovoort. Als dit al een vloek of een verwensing was, dan was die toch geneeskrachtig en had ze een barmhartig karakter (*rationem boni*). Hij wenste deze mensen als medemensen geen verderf toe! Het is veel eerder een *praedictorium*, een stellige profetische voorzegging. Als zij halsstarrig weigeren te erkennen dat God Zich heeft geopenbaard om Zijn dienstknechten te beschermen – en als zij moedwillig blijven ontkennen dat God Zijn kinderen gehoord en verlost heeft, en in hun verzet tegen Hem volharden – dán zullen zware oordelen hen onherroepelijk overkomen. De voltrekking van hun straf is volstrekt zeker, maar het uiteindelijke gevolg (voor henzelf) blijft onzeker. Want God alléén weet of Zijn harde kastijding op Zijn vijanden zal inwerken tot hun milde verzachting of tot hun bittere verharding.

Neem de tweede zinsnede: "*… en verbaasd worden.*" (Engels: "Laat hen zeer verschrikt zijn.") Feitelijk wenst hij zijn vijanden hiermee

geen greintje erger leed toe dan hemzelf al was overkomen! Dezelfde woorden stonden immers eerder in zijn éígen klacht. Kort daarvoor riep hij met precies die woorden: *Ossa turbata* ("Mijn beenderen zijn verschrikt") en *Anima turbata* ("Mijn ziel is verschrikt"). Omdat David ervaren had dat juist deze verschrikking zijn reddende weg naar God was geworden, was het geen kwaadaardige vervloeking om zijn zieke vijand precies hetzelfde medicijn toe te wensen dat hemzelf had genezen! De vijand was immers nóg veel ernstiger ziek aan dezelfde kwaal. Het is als op open zee, ná een zware storm.

Het levensgevaar is voorbij, maar de deining is nog altijd hoog. Het gevaar schuilde in de windstilte en de absolute zorgeloosheid ervóór, of in de storm zélf, doordat men Gods kastijding verkeerd gebruikte, tot verharding en afstomping. Maar wanneer een mens is gekomen tot déze 'heilige verschrikking' – om wezenlijk verontrust en geschokt te zijn door het besef van Gods verontwaardiging – dán is de storm gepasseerd en is Gods toorn weggewaaid. De ziel die in deze heilige verschrikking is aangekomen, bevindt zich op een uitstekende en directe koers naar herstel, kalmte en een rustige zekerheid van het geweten. — *John Donne.*

Vers 11

"Al *mijn vijanden zullen zeer beschaamd en verbaasd worden*", enzovoort. Talloze treurige psalmen eindigen op deze grootse, hoopvolle manier. Zo leert de gelovige dat hij zijn blik onafgebroken vooruit moet richten en zichzelf voortdurend moet troosten met het uitzien naar díé grote Dag! De dag waarop zijn aardse strijd voorgoed gestreden is. Wanneer zonde en droefheid voorgoed verdampt zijn; wanneer plotselinge, onbeschrijflijke en eeuwige verwarring de vijanden van de gerechtigheid als een loden deken zal bedekken. Dan worden de zak en de as van de boetvaardige ingeruild voor het blinkende kleed der heerlijkheid, en élke schurende traan stolt tot een fonkelende edelsteen in zijn kroon. Op zijn bittere zuchten en kermen vol-

gen dan de loepzuivere lofzangen van de hemel, getoonzet op de gouden harpen van de engelen. En zijn geloof zal voor altijd opgaan in het onbelemmerd aanschouwen van de Almachtige! — *George Horne.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 2

Een preek voor bedroefden. **I. Gods tweevoudig handelen.**

1. *Bestraffing.* Bijvoorbeeld door een treffende preek, een oordeel over een medemens, een lichte beproeving in ons eigen leven, of een plechtige waarschuwing in ons geweten door de Heilige Geest.
2. *Kastijding.* Deze volgt onvermijdelijk wanneer de 'bestraffing' wordt genegeerd. Uitingen zijn: pijn, verliezen, sterfgevallen, zwaarmoedigheid en andere zware beproevingen. **II. De kwaden die we hierin het meest moeten vrezen:** de toorn en grimmigheid van God. **III. De doeltreffende middelen om deze kwaden af te wenden:** oprechte vernedering, belijdenis, verbetering en geloof in de Heere.

Vers 2

De grootste vrees van de gelovige: de toorn van God. Wat deze vrees onthult van het hart. Waarom ze terecht is. Wat haar wegneemt.

Vers 3

De pleitgronden van de gelovige: het *argumentum ad misericordiam* (het pleiten op grond van barmhartigheid).

Vers 3

Eerste zinsnede: Goddelijke genezing.

1. Wat eraan voorafgaat ("Mijn beenderen zijn verschrikt").

2. Hoe ze wordt gewerkt.
3. Wat erop volgt.

Vers 4

Het ongeduld van het verdriet: de zonden en het onheil ervan, en de genezing.

Vers 4

"Hoe lange?" Een rijk thema.

Vers 5

"*Keer weder*, HEERE." Een smeekgebed: ingegeven door het besef van de afwezigheid van de Heere; opgewekt door genade; vergezeld van hartonderzoek en bekering; kracht bijgezet door dreigend gevaar; verzekerd van verhoring; en omvattend een bede om alle barmhartigheden.

Vers 5

Het gebed van de moedeloze heilige.

1. Zijn toestand: zijn ziel is in gevaar.
2. Zijn hoop: de terugkeer van de Heere.
3. Zijn pleitgrond: barmhartigheid.

Vers 6

Het ophouden van de aardse eredienst bij de dood, bezien vanuit verschillende gezichtspunten.

Vers 6

De plicht om God te loven zolang wij leven.

Vers 7

De tranen van de heiligen: hun hoedanigheid, hun overvloed, hun invloed, hun troost en hun einde.

Vers 8

"De stem mijns geweens": wat zij is en wat zij zegt.

Vers 8

De vergeven zondaar en zijn breuk met slecht gezelschap.

Vers 10

Verhoringen uit het verleden vormen het fundament voor vertrouwen in het heden. "*Hij heeft gehoord, dus: Hij zál horen.*"

Vers 11

De schaamte en verschrikking die voor de goddelozen zijn weggelegd.

Werken over de zesde psalm

- Een godvruchtige en vruchtbare uitleg over de Zesde Psalm, de eerste van de Boetepsalmen, in een heilig zevental; of: een godvruchtige en vruchtbare uitleg over de zeven psalmen van bekering. Door de heer Archibald Symson, laatstelijk predikant van de gemeente te Dalkeith in Schotland (1638).
- Preken over de Boetepsalmen, in *The Works of John Donne, D.D., Dean of St. Paul's* (1621-1631). Bezorgd door Henry Alford, M.A. In zes delen (1839).
- Over vers 6. *The Sick Man's Couch*; een preek gehouden voor de zeer edele prins Hendrik te Greenwich op 12 maart 1604, door Thomas Playfere, opgenomen in *Playfere's Sermons*.

Psalm 7

Titel

"Davids Schiggajon, dat hij den HEERE gezongen heeft, over de woorden van Cusch, den zoon van Jemini."

"Davids Schiggajon." Voor zover we uit de opmerkingen van bijbelgeleerden kunnen afleiden (en door deze psalm te vergelijken met de enige andere Schiggajon in het Woord van God, Habakuk 3:1), lijkt dit opschrift te duiden op "wisselende liederen". Tegelijkertijd klinkt hierin ook de gedachte van troost en genot door. En is onze levenspsalm in feite ook niet samengesteld uit wisselende coupletten? Het ene vers rolt voort in de verheven maat van de triomf, terwijl het volgende alweer hinkt op het gebroken ritme van de klacht. Er klinkt veel lage bas in de levensmuziek van de heilige hier beneden. Onze geestelijke ervaring is net zo wisselvallig als het weer in Engeland.

Uit het opschrift leren we direct de aanleiding tot dit lied. Waarschijnlijk had Cusch, een Benjaminiet, David bij koning Saul beschuldigd van een verraderlijke samenzwering tegen diens koninklijk gezag. Saul zou zo'n lasterpraat maar al te gretig geloven, enerzijds vanwege zijn eigen afgunst op David, anderzijds vanwege de waarschijnlijke bloedverwantschap tussen hemzelf – de zoon van Kis – en deze Cusch of Kis, de Benjaminiet. Wie dicht bij de troon van de macht staat, kan een onderdaan immers veel meer schade toebrengen dan een gewone lasteraar.

Dit lied zou met recht *het lied van de gelasterde heilige* genoemd mogen worden. Zelfs dit allerergste en bitterste kwaad kan dus de

aanleiding vormen tot een psalm! Wat zou het een zegen zijn als we zelfs de rampzaligste gebeurtenis konden ombuigen tot een onderwerp van lofzang, en zo de rollen tegenover onze grote vijand konden omdraaien. Laten we hierin een les trekken uit het leven van Maarten Luther. Hij zei eens: "David maakte psalmen; ook wij zullen psalmen maken en ze zo goed we kunnen zingen, tot eer van onze Heere, en om de duivel te tarten en te bespotten."

Indeling

In het eerste en tweede vers wordt het dreigende gevaar benoemd en het gebed opgezonden. Daarna betuigt de psalmist op een zeer plechtige wijze zijn onschuld (vers 4, 5 en 6). Hij smeekt de Heere om op te staan en recht te spreken (vers 7 en 8). De Heere, gezeten op Zijn troon, hoort het hernieuwde beroep van de gelasterde smekeling aan (vers 9 en 10). Vervolgens spreekt de Heere Zijn knecht vrij en bedreigt Hij de goddelozen (vers 11 tot en met 14).

In een visioen ziet David hoe de lasteraar een vloek over zijn eigen hoofd afroept (vers 15, 16 en 17), terwijl de psalmist zelf de rechtszaal verlaat om een loflied aan te heffen voor zijn rechtvaardige God. We vinden hier eigenlijk een schitterende preek over de tekst: "*Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die in gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen.*"

Uitleg

Vers 2

David verschijnt voor God om bij Hem te pleiten tegen de aanklager, die hem zwaar had beschuldigd van verraad en trouweloosheid. De rechtszaak wordt hier geopend met een indrukwekkende betuiging van vertrouwen op God. Hoe hoog de nood in ons leven ook stijgt,

het is nooit een vergissing om ons onvoorwaardelijke vertrouwen op onze God te behouden.

"*HEERE, mijn God*" – de mijne door een bijzonder verbond, verzegeld met Jezus' kostbare bloed, en in mijn eigen ziel bekrachtigd door de diepe ervaring van eenheid met U. "*Op* U" – en op U alleen! – "*betrouw ik*", zelfs nu, midden in mijn zware nood. Ik beef weliswaar, maar mijn Rots wankelt niet! Het is nooit goed om God te wantrouwen, en het is nóóit tevergeefs om op Hem te vertrouwen.

En nu, gesterkt door zowel deze goddelijke verbondsrelatie als zijn eigen heilige vertrouwen, stort David de last van zijn verlangen voor God uit: "*Verlos mij van al mijn vervolgers.*" Zijn vervolgers waren met zovelen, en ieder van hen was wreed genoeg om hem te verslinden. Daarom roept hij om redding van hen állemaal. We moeten nooit denken dat onze gebeden compleet zijn, totdat we hebben gebeden om bewaring voor élke zonde en élke vijand.

"*En red mij.*" Haal mij uit hun strikken, spreek mij vrij van hun valse beschuldigingen, en geef mij een ware, rechtvaardige uitkomst in deze beproeving voor mijn gekrenkte goede naam. Zie hoe helder en geordend zijn zaak hier voor God wordt uiteengezet. Laten we er goed op toezien dat wij ook zelf weten wát we eigenlijk willen, wanneer we tot de troon der genade naderen. Sta even stil voordat u bidt, opdat u niet onnadenkend het offer der dwazen brengt. Vorm uzelf eerst een duidelijk beeld van uw nood; dan zult u daarna des te vuriger en vrijmoediger kunnen bidden.

Vers 3

"*Opdat hij mijn ziel niet rove als een leeuw.*" Hier vloeit het pleidooi van de pure vrees naadloos samen met het pleidooi van het geloof. Tussen Davids vijanden bevond zich er één die veel machtiger was dan de rest. Hij bezat aanzien, brute kracht en woestheid, en leek daardoor op een verscheurende leeuw. Juist van déze specifieke vijand vraagt David dringend verlossing. Misschien doelde hij hier op

koning Saul, zijn koninklijke tegenstander. Maar ook in ons eigen leven loopt er één rond als een brullende leeuw, zoekend wie hij zou mogen verslinden. Tegen hem moeten we onophoudelijk roepen: "*Verlos ons van den boze.*"

Let ook op de beklemmende kracht van zijn beschrijving: "*verscheurende, terwijl er geen verlosser is.*" Dit is een krachtig beeld uit Davids eigen herdersleven. Wanneer een woeste leeuw zich op een weerloos lam had gestort, zou hij zijn slachtoffer volledig verscheuren, al zijn botten kraken en het met huid en haar verslinden. Tenzij er een herder in de buurt was om het lam te beschermen, of het rechtstreeks uit de klauwen van het roofdier te grissen.

Dit is een zielroerend portret van een heilige die aan de willekeur van de satan is overgeleverd. Dit beeld zal de tedere ingewanden van Jehova stellig doen bewegen! Een aardse vader kan onmogelijk zwijgen wanneer zijn kind in levensgevaar verkeert. Nee, hij verdraagt de gedachte niet dat zijn lieveling zich in de kaken van een leeuw bevindt. Hij zál opstaan en zijn vervolgde kind redden. Onze God is een God vol barmhartigheid; Hij zal Zijn volk stellig redden uit zo'n wanhopig verderf.

Het is goed om hier te beseffen dat David dit gevaar – blootstaan aan de verscheurende kracht van lasterlijke tongen – geenszins overdrijft. De wonden van een zwaard kunnen immers genezen, maar de wonden van de tong snijden vele malen dieper dan het vlees en herstellen niet snel. Laster laat altijd een vuile vlek achter, zelfs als de leugen daarna volledig wordt ontkracht. Het 'algemene gerucht' staat weliswaar bekend als een notoire leugenaar, maar tóch vindt het schrikbarend veel geloof. Zodra een kwaad woord zich eenmaal in de monden van mensen heeft genesteld, is het haast onmogelijk om het er weer helemaal uit te krijgen. De Italianen zeggen terecht dat een goede naam is als de cipresboom: als je hem eenmaal snoeit, loopt hij nóóit meer uit. Dat is misschien niet helemaal waar als onze naam

door een boosaardige vreemdeling is gesnoeid, maar zelfs dan zal het lang duren voor hij zijn vroegere glans weer terugkrijgt.

O, wat is het een verfoeilijke en lage streek om een goed mens juist in zijn goede naam te steken! Maar duivelse haat houdt zich in haar oorlogvoering nu eenmaal aan geen enkele fatsoensnorm. We moeten onszelf op deze zware beproeving voorbereiden, want ze zal ons ongetwijfeld treffen. Als God Zélf al in het volmaakte Eden werd belasterd, zúllen wij zeker belasterd worden in dit land van zondaars. Omgord uw lendenen, kinderen van de opstanding, want deze vurige beproeving wacht u allen.

Verzen 4-6

Het tweede deel van dit wisselende gezang (Schiggajon) bevat een krachtige betuiging van onschuld, en zelfs het afroepen van Gods toorn over zijn éígen hoofd, mócht hij inderdaad schuldig zijn aan het kwaad dat hem werd toegerekend. Was hij verraderlijk geweest? Had hij de vredelievende daden van een vriend stank voor dank gegeven? Verre van dat! Hij had zijn aartsvijand zelfs laten ontsnappen toen hij hem volkomen in zijn macht had. Tot tweemaal toe had hij Sauls leven gespaard: eenmaal in de donkere spelonk van Adullam, en nogmaals toen hij hem diep in slaap aantrof midden in diens eigen legerkamp. Hij kon zich daarom met een volstrekt rein geweten beroepen op het oordeel van de Hemel.

Wie een schone ziel heeft, hoeft de vloek niet te vrezen. Toch blijft het uitspreken van zo'n zelfvervloeking een uiterst plechtige zaak, die alleen gerechtvaardigd kan worden door de uiterste ernst van de situatie en door de bedeling waaronder de psalmist leefde. Onze Heere Jezus gebiedt óns vandaag heel eenvoudig dat ons 'ja' een ja moet zijn en ons 'nee' een nee: "*wat boven deze is, dat is uit den boze.*" Als men ons op ons simpele woord al niet gelooft, zijn we op onze eed stellig ook niet te vertrouwen. Voor een ware christen is zijn simpele woord immers net zo bindend als de zwaarste eed van een ander. Wees er

dus vooral voor op uw hoede, u die nog onbekeerd bent, lichtzinnig te spelen met plechtige vervloekingen. Denk aan die vrouw in het stadje Devizes, die hardop wenste dat ze dood ter aarde zou storten als ze haar deel in een gezamenlijke aankoop niet had betaald... en die op datzelfde moment dood neerviel, met de ontbrekende munten nog in haar gebalde vuist.

Sela. David versterkt de heilige ernst van dit beroep op de ontzagwekkende rechtbank van God door hier de bekende muzikale of geestelijke pauze in te lassen.

Uit deze verzen leren we een belangrijke les: volmaakte onschuld kan een mens niet beschermen tegen de laster van de goddelozen. David was uiterst, bijna angstvallig, zorgvuldig geweest om zelfs maar de schijn van opstand tegen Saul te vermijden. Hij bleef hem respectvol 'de gezalfde des Heeren' noemen. Maar zelfs dat onberispelijke gedrag kon hem niet beschermen tegen leugenachtige tongen. Zoals een schaduw het lichaam volgt, zo achtervolgt de bittere afgunst de goedheid. Mensen gooien nu eenmaal alleen stenen naar bomen die zwaar beladen zijn met vruchten. Als we hopen door het leven te gaan zónder ooit belasterd te worden, moeten we wachten tot we veilig in de hemel zijn.

Laten we daarom op onze hoede zijn en niet direct de vliegende geruchten geloven die oprechte en vrome mensen steevast proberen te kwellen. Als niemand meer bereid was leugens te geloven, zou de markt in roddel en valsheid snel instorten, en zouden de namen van goede mensen eindelijk veilig zijn. Kwade wil heeft nog nooit íets goeds over iemand gezegd. Zondaars koesteren nu eenmaal een natuurlijke vijandschap tegen heiligen; u kunt er dus zeker van zijn dat zij nooit goed over hen zullen spreken.

Vers 7

We luisteren nu naar een nieuw gebed, dat naadloos voortvloeit uit de onschuldsbetuiging die hij zojuist heeft afgelegd. We kunnen nooit

té veel bidden. Als ons hart werkelijk oprecht is, zullen we ons even natuurlijk tot God in het gebed keren als een kompasnaald naar het noorden wijst.

"*Sta op, HEERE, in Uw toorn.*" Zijn bittere droefheid doet hem de Heere zien als een Rechter Die tijdelijk Zijn rechterstoel had verlaten en Zich in Zijn rust had teruggetrokken. Het geloof wil de Heere echter bewegen om de strijd van Zijn heiligen krachtig te wreken. "*Verhef U om de verbolgenheden mijner benauwers*" — dit is een nóg sterker beeld om uit te drukken hoe hevig hij ernaar verlangt dat de Heere Zijn gezag weer op Zich neemt en de troon bestijgt. "Sta op, o God, verhef U majesteitelijk boven hen allen, en laat Uw volmaakte gerechtigheid ver uitstijgen boven hun lage schurkenstreken!"

"*Ontwaak tot mij; Gij hebt het gericht bevolen.*" Dit is een nog stoutere en gewaagdere uitspraak. Het veronderstelt namelijk dat God 'slaapt' of op z'n minst niets doet, en dat kan uiteraard alleen in zeer overdrachtelijke zin over Hem gezegd worden. God sluimert of slaapt nóóit. Toch lijkt dat voor ons gevoel soms wel het geval, vooral wanneer de goddelozen openlijk de overhand hebben en de heiligen vertrapt worden in het stof. Gods stilzwijgen is in werkelijkheid echter het heilige geduld van Zijn lankmoedigheid. En hoe vermoeiend dat soms ook is voor Zijn heiligen, ze moeten dit geduld met blijdschap dragen, in de stille hoop dat precies dit uitstel zondaars alsnog tot bekering mag leiden.

Vers 8

"*Zo zal de vergadering der volken U omsingelen.*" Uw heiligen zullen in groten getale naar Uw rechterstoel stromen met hun noodklagen, of zich rondom U verzamelen om U hun plechtige hulde te brengen: "*keer dan boven haar weder in de hoogte.*" (Engels: "keer daarom omwille van hen weder in de hoogte.") Zoals een rechter die tijdens zijn rondreizen zitting houdt en naar wie alle mensen toestromen om

hun zaken te bepleiten, zó zullen de rechtvaardigen zich hoopvol rondom hun Heere verzamelen.

Hier geeft de psalmist zijn gebed extra kracht door het volgende pleidooi: áls de Heere de rechterstoel bestijgt, zal immers niet alleen híj, maar een immense menigte van heiligen gezegend worden! "Als ik als individu te onbeduidend ben om door U herinnerd te worden, kom dán tenminste naar voren *omwille van hen*! Omwille van de liefde die U Uw hele uitverkoren volk toedraagt! Kom tevoorschijn uit Uw verborgen tent, en neem plaats in de poort om recht te doen onder het volk." Wanneer mijn persoonlijke rechtszaak tevens de diepste verlangens van álle rechtvaardigen in zich draagt, zal die zeker slagen. Want: "*Zal God dan geen recht doen Zijn uitverkorenen*?"

Vers 9

Als ik het goed zie, heeft David nu in zijn geestesoog aanschouwd hoe de Heere opstijgt naar Zijn hoge rechterstoel. En nu hij Hem daar in volle koninklijke statie ziet zetelen, komt hij vol ontzag naderbij om zijn zaak opnieuw voor Hem te bepleiten. In de laatste twee verzen smeekte hij Jehova om op te staan; nu Hij daadwerkelijk is opgestaan, bereidt David zich voor om zich te mengen onder "de vergadering der volken" die de Heere omringen. De koninklijke herauten kondigen de plechtige opening van het hof aan met de woorden: "*De HEERE zal den volken recht doen*." Onze smekeling staat direct op en roept met vurige ernst en nederigheid: "*Richt mij, HEERE, naar mijn gerechtigheid, en naar mijn oprechtigheid, die bij mij is*." Hij legt zijn hand op een eerlijk hart en richt zijn noodkreet tot de onkreukbare Rechter.

Vers 10

Hij ziet een glimlach van goddelijk welbehagen op het gelaat van de Koning verschijnen, en namens de gehele verzamelde vergadering roept hij luidkeels: "*Laat toch de boosheid der goddelozen een einde nemen, maar bevestig den rechtvaardige*." Is dit niet het verlangen van de hele kerk van de uitverkorenen? Wanneer zullen we eindelijk ver-

lost worden van de vuile en besmettelijke omgang met deze mannen van Sodom? Wanneer ontsnappen we voorgoed aan de vuilheid van Mesech en aan de inktzwarte tenten van Kedar?

Wat een diepe en gewichtige waarheid ligt er besloten in de laatste zin van het tiende vers! Hoe peilloos is de goddelijke voorkennis! "… *beproeft*." Hoe streng, hoe nauwkeurig en hoe indringend is Zijn onderzoek! "*Gij, Die harten en nieren beproeft*" – Hij doorzoekt zowel de meest geheime gedachten (harten) als de allerdiepste, innerlijke gemoedsbewegingen (nieren). "*Alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen Desgenen, met Welken wij te doen hebben.*"

Vers 11

De Rechter heeft de zaak aangehoord, de onschuldige volkomen vrijgesproken en Zijn donderende stem tegen de vervolgers verheven. Laten we dichterbij komen om de uitspraak van dit grote gerechtshof te vernemen. Daar staat de man die zojuist nog zwaar gelasterd werd; nu met zijn harp in de hand, onafgebroken zingend over de rechtvaardigheid van zijn Heere, luid jubelend over zijn eigen verlossing. "*Mijn schild is bij God, Die de oprechten van hart behoudt.*"

O, wat is het een onschatbaar voorrecht om een waar en oprecht hart te bezitten! Kromme, listige zondaars worden – ondanks al hun sluwheid – uiteindelijk altijd verslagen door de oprechten van hart. God verdedigt nu eenmaal het recht. Smerig vuil zal niet lang blijven kleven aan de hagelwitte gewaden van de heiligen. De goddelijke voorzienigheid zal het er zelf afborstelen, tot grote ergernis van de mensen die het met hun vuile handen op de godvrezenden hadden geworpen. Wanneer God onze zaak in behandeling neemt, is ónze zon stralend opgegaan en de zon van de goddelozen voor eeuwig ondergegaan. De waarheid drijft, net als olie, altijd bovenaan. Geen enkele macht van onze vijanden kan haar verdrinken. Op die grote Dag, wanneer de bazuin de doden wekt, zullen wij hun lasterpraatjes voorgoed weerleggen. Wij zullen schitteren in goddelijke eer, terwijl

leugenachtige lippen tot zwijgen worden gebracht. O gelovige, vrees daarom niet wat uw vijanden ook tegen u zeggen of doen! De boom die God Zélf geplant heeft, kan door geen enkele storm worden geveld.

Vers 12

"*God is een rechtvaardige Rechter*" (Engels: "God oordeelt de rechtvaardige"); Hij heeft u niet overgegeven om door de giflippen van vervolgers veroordeeld te worden. Uw vijanden kunnen onmogelijk op Gods troon plaatsnemen, en zij kunnen uw naam niet uit Zijn levensboek wissen. Laat hen dan maar begaan! God zal Zijn eigen volmaakte tijd wel vinden voor Zijn rechtvaardige wraak.

"*... een God, Die te allen dage toornt.*" (Engels: "God is te allen dage toornig op de goddelozen.") Hij verafschuwt niet alleen de zonde in theorie, maar Hij is persoonlijk toornig op degenen die haar hardnekkig blijven bedrijven. We hebben hier niet te maken met een gevoelloze of onverschillige God. Hij kán toornig zijn; sterker nog, Hij is heden en állédágen toornig op u, goddeloze en onboetvaardige zondaars! De allerbeste en zonnigste dag die voor een zondaar aanbreekt, draagt in de kern nog steeds een vloek in zich. Zondaars mogen dan veel feestdagen hebben, 'veilige dagen' kennen ze niet. Van het begin van het jaar tot het einde is er geen uur waarop Gods oven níét bloedheet brandt, gereed voor de goddelozen die er als droge stoppels in zullen vergaan.

Vers 13

"*Indien hij zich niet bekeert, zo zal Hij Zijn zwaard wetten.*" Wat een verpletterende klappen zullen er worden uitgedeeld door díé arm, die nu al zolang dreigend wordt opgeheven! Gods zwaard wordt voortdurend vlijmscherp gewet op de draaiende slijpsteen van onze eigen dagelijkse goddeloosheid. Als we ons niet tijdig bekeren, zal het ons zeer spoedig in stukken hakken. Bekeren of branden: dát is de

enige, ijzingwekkende keus voor de zondaar. "*Hij heeft Zijn boog gespannen, en dien bereid.*"

Vers 14

Zelfs nu verlangt de dorstige pijl er al hevig naar om zich te dopen in het bloed van de vervolger. De boog is strak gespannen, het doel is in het vizier genomen, de pijl ligt reeds klaar op de pees. Wat zou er gebeuren, o zondaar, als die pijl op dít eigenste moment op u werd losgelaten! Bedenk wel dat Gods pijlen hun doelwit nóóit missen, en dat elk van deze pijlen een "dodelijk wapen" is. Het oordeel mag dan talmen, het zal zeker niet te laat komen. Het oude Griekse spreekwoord luidt terecht: "De molen van God maalt weliswaar traag, maar hij maalt alles tot uiterst fijn poeder."

Vers 15

In drie levendige beelden krijgen we nu de levensloop van de lasteraar voorgesteld. Een barende vrouw vormt het eerste beeld: "*Hij is in arbeid van ongerechtigheid.*" Hij is er letterlijk vol van. Hij lijdt helse pijnen totdat hij zijn kwaad kan baren. Hij snakt ernaar zijn boze wil te volvoeren en ligt vol weeën te kronkelen totdat zijn duivelse plan is uitgevoerd. "*En is zwanger van moeite.*" Dáár ligt de oorsprong van zijn lage, verachtelijke plan. De duivel heeft gemeenschap met hem gehad, waardoor het bittere gif van het kwaad in hem is geplant. En nu mag u het nageslacht van deze onheilige ontvangenis aanschouwen! Het pasgeboren kind is zijn 'vader' meer dan waardig (diens naam was van oudsher immers "de vader derzelve leugen"). De geboorte verloochent de ouder geenszins, want hij "*zal leugen baren*". Daarmee is het eerste beeld tot in de puntjes uitgewerkt. Nu verduidelijkt de psalmist zijn boodschap met een tweede beeld: dat van de listige jager.

Vers 16

"*Hij heeft een kuil gedolven, en dien uitgegraven.*" Hij was buitengewoon sluw in zijn berekeningen en bijzonder ijverig in zijn beulswerk. Hij boog zich maar wat graag voorover voor het vuile graafwerk. Hij was allerminst te beroerd om zijn eigen handen vuil te maken; hij werkte met plezier in de blubber van een greppel, als hij er maar op kon rekenen dat anderen erin zouden neerstorten. Tot wat voor ongekend lage acties verlagen mensen zich toch in hun blinde zucht om zich te wreken op de godvrezenden! Ze jagen op goede mensen alsof het redeloze, wilde dieren zijn. Ze gunnen hun geenszins de eerlijke jacht die ze wél aan een haas of een vos gunnen. Nee, ze moeten hen per se heimelijk en achterbaks vangen, domweg omdat ze hen in het open veld nóch kunnen inhalen, nóch kunnen neerschieten. Onze vijanden weigeren ons open en bloot, recht in het gezicht, te ontmoeten. Ze zijn immers doodsbang voor ons, hoezeer ze ook de schijn ophouden dat ze ons minachten.

Maar laten we dit schouwspel eens tot het einde toe bekijken. Het vers zegt dat hij "*gevallen is in de groeve, die hij gemaakt heeft.*" Ach, kijk hem daar nu eens liggen! Laten we gerust lachen om zijn bittere teleurstelling. Kijk goed! Hij is onverwacht zélf het prooidier geworden. Hij hield feitelijk een klopjacht op zijn éígen ziel, en die jacht heeft hem een bijzonder fraai slachtoffer opgeleverd! Aha, aha! Zo zou het altijd moeten gaan. Kom hier en vermaak u over deze gevangen jager, deze bijter die ongenadig zichzelf heeft gebeten! Heb geen enkel medelijden met hem, want dat zou aan zo'n ellendeling verspild zijn. Hij krijgt slechts zijn dik verdiende loon door uitbetaald te worden met zijn eigen munt. Hij spoog kwaadaardig gif uit zijn mond en het is keihard teruggevallen in zijn eigen boezem. Hij stak zijn eigen huis in brand met precies dezelfde fakkel die hij had aangestoken om zijn naaste te verwoesten. Hij liet een smerige vogel losvliegen, en die is nu rechtstreeks naar zijn eigen nest teruggekeerd.

Vers 17

De roede die hij zo dreigend de hoogte in hief, heeft onverwachts zijn eigen rug opengeslagen. Hij schoot een vlijmscherpe pijl recht omhoog, en die is "*op zijn hoofd wedergekeerd*". Hij keilde een zware steen naar een ander, en die is "*op zijn schedel nedergedaald*". Vloeken zijn nu eenmaal net als jonge kuikens: ze komen vroeg of laat áltijd naar huis om op stok te gaan. Hete as waait steevast keihard terug in het gezicht van de gooier. "*Dewijl hij den vloek heeft liefgehad, dat die hem overkome*" (Psalm 109:17). Hoe verbluffend vaak is dit scenario niet bewaarheid in de geschiedenis, zowel in de oudheid als in de moderne tijd! Keer op keer hebben mensen hun eigen vingers zwaar verbrand, juist terwijl ze dachten hun naaste te kunnen brandmerken. En áls deze goddelijke vergelding zich in dit leven nog niet openbaart, dan wacht ze stellig en meedogenloos in het hiernamaals. De Heere liet de honden destijds het bloed van koning Achab oplikken, op precies hetzelfde stukje grond in de wijngaard van Nabot! Vroeg of laat kaatsen de boze daden van vervolgers áltijd vernietigend terug in hun eigen gezicht. Zo zal het onomstotelijk zijn op de laatste, grote Dag. Dan zullen alle vurige pijlen van de satan recht in zijn éígen hart worden geboord, en zullen al zijn volgelingen de ijzingwekkende oogst binnenhalen die ze zelf zo ijverig hebben gezaaid.

Vers 18

We sluiten af met de uiterst vreugdevolle tegenstelling. Hierin stemmen alle psalmen volmondig overeen: ze schilderen de ongekende zegeningen van de rechtvaardigen. En ze maken die heldere kleuren alleen nog maar feller door ze te contrasteren met de ellende van de goddelozen! De heldere edelsteen fonkelt nu eenmaal het mooist op een inktzwarte folie. Het zingen van lofzangen is de hoofdbezigheid van de godvrezenden; het is hun eeuwige roeping en hun huidige, diepste vreugde. Zang is de meest passende lichamelijke uitdrukkingsvorm van lof. Daarom maken de heiligen prachtige melodieën

voor de Heere, de Allerhoogste. De zwaar gelasterde man is inmiddels veranderd in een dankbare zanger! Zijn harp was slechts een ogenblik ontstemd. We nemen nu afscheid van hem, terwijl hij met volle overgave over de harmonieuze snaren strijkt, en op de vleugels van zijn muziek opstijgt naar de derde hemel van de aanbiddende lofprijzing.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Hoewel sommigen in het woord *Schiggajon* een morele verwijzing wilden zien (gericht op de wisselvallige zedelijke toestand van de wereld, zoals die in deze psalm wordt geschilderd), moet het naar alle waarschijnlijkheid puur worden opgevat als een muzikale aanduiding. Het wijst op iets 'dwalends' (van het Hebreeuwse woord voor dwalen) in de stijl. Het is onrustiger en wispelturiger dan andere psalmen. Daarom stelt Ewald voor het te vertalen als "een verwarde ode" of een dithyrambe. Dat opgewonden, onregelmatige ritme – deze wanorde in de zin – past goed bij Habakuk 3:1, de enige andere plek in de Bijbel waar dit woord opduikt. — *Andrew A. Bonar.*

Gehele psalm

Wat de historische aanleiding van deze psalm ook mag zijn geweest, het hoofdonderwerp lijkt het beroep van de Messias op God te zijn, tégen de valse beschuldigingen van Zijn vijanden. De profetieën die in deze psalm besloten liggen over de uiteindelijke bekering van de hele wereld en over het toekomstige oordeel, zijn bovendien helder en zeer uitdrukkelijk. — *Samuel Horsley, LL.D., 1733-1806.*

Vers 2

"*HEERE, mijn God, op U betrouw ik.*" Dit is de eerste keer in het Psalmenboek dat David de Almachtige aanspreekt met de verenigde na-

men ‘Jehova’ én ‘mijn God’. Er kunnen werkelijk geen passendere woorden bedacht worden om een daad van gebed of lofprijzing mee te openen! Deze namen leggen de grond voor het vaste vertrouwen dat verderop in het gebed wordt uitgedrukt. Ze “duiden tegelijk de hoogste eerbied en het meest intieme vertrouwen aan. Ze dragen een erkenning in zich van Gods oneindige volmaaktheden, én van Zijn persoonlijke, genadige verbondsbetrekkingen.” — *William S. Plumer.*

Vers 3

“*Opdat hij mijn ziel niet rove als een leeuw*”, enzovoort. Men vertelt wel eens over tijgers dat zij volkomen buiten zinnen van woede raken zodra ze de geur van welriekende, zoete specerijen opsnuiven. Precies hetzelfde zien we bij goddeloze mensen, wanneer ze geconfronteerd worden met de gezegende, zoete geur van de ware godzaligheid! Ik heb gelezen over bepaalde barbaarse volksstammen die – zodra de zon te fel op hun huid brandt – in woede hun pijlen afvuren op de zon zélf. Ook dát gedrag vertonen goddeloze mensen bij het licht en de hitte van de godzaligheid. Er heerst nu eenmaal een diepgewortelde, natuurlijke afkeer tussen de geesten van godvrezende en goddeloze mensen. Genesis 3:15 zegt het al: “*En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar zaad.*” — *Jeremiah Burroughs*, 1660.

Vers 4

“*HEERE, mijn God, indien ik dat gedaan heb, indien er onrecht in mijn handen is.*” In de begintijd van het christendom lag het volk van God voortdurend onder vreselijk zware smaad. Tertullianus noteert bizarre voorbeelden van de laster waarmee ze werden overladen. Men fluisterde dat de christenen in hun bijeenkomsten zogeheten Thyestes-maaltijden hielden (waarbij iemand, net als in de lugubere mythe, zijn eigen broer of mensenvlees te eten kreeg). Ze werden luid beschuldigd van zware onreinheid, puur omdat ze ’s nachts samenkwamen (overdag durfden ze immers niet bijeen te komen). De roddel

ging dat ze de kaarsen uitbliezen zodra ze samen waren en vervolgens gruwelijke ontucht pleegden.

Daarnaast bespotte men hen steevast om hun onwetendheid: het zouden allemaal ongeletterde zielen zijn. Om die reden lieten de heidenen in de tijd van Tertullianus de God van de christenen vaak spottend afbeelden met een ezelskop en een boek in zijn hand. Men wilde daarmee zeggen dat zij, hoewel zij zich voordeden als kenners, in werkelijkheid slechts een dwaze, ruwe en oerdomme menigte waren.

Bisschop Jewel haalt dit in zijn preek over Lukas 11:5 treffend aan uit Tertullianus, en past het naadloos toe op zijn eigen dagen: "Doen onze tegenstanders vandaag de dag dan niet precies hetzelfde tegen allen die het ware evangelie van Christus belijden? 'Ach,' schamperen zij, 'wie zijn toch die mensen die deze weg aanhangen? Het zijn niemand anders dan simpele schoenmakers, kleermakers, wevers, en lieden die de universiteit nog nooit van binnen hebben gezien!'" Dit waren de letterlijke woorden van de bisschop.

Kort daarna citeert hij opnieuw Tertullianus, die meldt dat de christenen simpelweg als staatsgevaarlijke, openbare vijanden werden beschouwd. Josephus en Apollinaris zeiden over Joden en christenen stellig dat zij "dwazer waren dan welke barbaar dan ook". En Paulus Fagius vertelt van een Egyptenaar die over de christenen verkondigde: "Zij waren een samenkomst van een zeer vuil, wellustig volk!" En over het houden van de wekelijkse sabbat zei deze Egyptenaar cynisch: "Ze lijden chronisch aan een bepaalde ziekte, en door die kwaal moeten ze elke zevende dag rusten."

Augustinus schreef hierover: "Ieder mens die oprecht godzalig wil leven, moet zich vanaf de eerste dag voorbereiden op de bittere smaad van lasterlijke tongen." In zijn dagen was de gebruikelijke spot: "Wat moeten we toch met u beginnen? Denkt u dat u een nieuwe Elia of Jeremia bent?" Gregorius van Nazianze zucht in een van zijn redevoeringen: "Het is zó gewoon geworden om smaad te werpen, dat ik er niet op durf te hopen daar zelf ooit aan te ontsnappen." En wat

dacht u van Athanasius? Hem noemden ze smalend '*Sathanasius*', puur omdat hij een bijzonder krachtig werktuig in Gods hand was tégen de Arianen. En Cyprianus? Hem herdoopten ze pesterig tot '*Coprianus*' (mestverzamelaar), waarmee ze cynisch wilden beweren dat alle briljante dingen die hij in zijn werken had samengebracht, in werkelijkheid slechts een hoop mest waren. — *Jeremiah Burroughs.*

Vers 4

"*Indien ik dat gedaan heb, indien er onrecht in mijn handen is.*" Ik ontken niet dat u zich bewust kunt en moet zijn van het onrecht dat uw goede naam is aangedaan. Zoals "beter is een goede naam, dan goede olie" (Prediker 7:1), zo is een kwade naam een zwaar oordeel. U mag daarom best gevoelig zijn voor het onrecht dat uw reputatie wordt aangedaan door laster en smaad. Zeg niet achteloos: "Laat de mensen maar praten, het kan mij niets schelen zolang ik zelf weet dat ik onschuldig ben." Hoewel het getuigenis van een zuiver geweten een diepe troost is, is het uw plicht om niet alleen voor God, maar ook voor de mensen oprecht te verschijnen. Wees dus zo zorgvuldig mogelijk op uw goede naam. Toch mag u nooit onbeheerst of driftig reageren op de smadelijke woorden van uw tegenstanders. — *Thomas Gouge, 1660.*

Vers 4

Het is een zuiver teken dat er iets goeds in u is wanneer een goddeloze wereld u smaadt. Socrates vroeg zich verwonderd af: "*Quid mali feci?*" ("Welk kwaad heb ik gedaan, dat deze slechte man mij prijst?") Het applaus van de goddelozen wijst doorgaans op de aanwezigheid van iets kwaads, en hun afkeuring steevast op iets goeds. — *Thomas Watson.*

Vers 4

"*Indien er onrecht in mijn handen is.*" Onrecht wordt hier aan de hand toegeschreven. Niet omdat onrecht altijd daadwerkelijk door een

handeling van de hand wordt begaan, hoewel dat wel vaak het geval is. Met de hand stelen mensen, en met diezelfde hand houden zij onterecht achter wat een ander toekomt. Op dezelfde figuurlijke wijze spreekt David in 1 Kronieken 12:17: *"daar toch geen wrevel in mijn handen is."* Dat wil zeggen: ik heb geen enkel onrecht gepleegd. — *Joseph Caryl.*

Verzen 4, 5

Een zuiver geweten is een overvloeiende bron van goddelijke zekerheid. "*Want onze roem is deze, namelijk de getuigenis van ons geweten, dat wij in eenvoudigheid en oprechtheid Gods, niet in vleselijke wijsheid, maar in de genade Gods, in de wereld verkeerd hebben, en allermeest bij ulieden*" (2 Korinthe 1:12). "*Geliefden! Indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God*" (1 Johannes 3:21).

Een goed geweten bezit een stalen vrijmoedigheid. Wie dat heeft, zit te midden van alle wereldse stormen en verwarringen net als Noach in de ark: volkomen veilig, in oprechtheid en heilige gelatenheid, vol rechtschapenheid en moed. Wat de discipel in een vlaag van zelfoverschatting tot onze Zaligmaker zei: "Meester! ik zal U volgen, waar Gij ook henengaat," dat zegt een zuiver geweten in volle waarheid tot de gelovige ziel: "Ik zal u trouw terzijde staan. Ik zal u sterken en u onophoudelijk ondersteunen. Ik zal u een onpeilbare troost zijn in het leven, en een onafscheidelijke vriend in de dood. Al zouden allen u verlaten, toch zal ik u nooit verlaten!" — *Thomas Brooks.*

Vers 5

"*Ja, ik heb dien gered die mij zonder oorzaak benauwde!*" Hiermee wordt koning Saul bedoeld. David spaarde zijn leven immers tot tweemaal toe: eenmaal in de spelonk bij En-Gedi, en nogmaals toen hij onbewaakt op de vlakte lag te slapen. — *John Gill.*

Vers 5

"*Indien ik kwaad vergolden heb dien, die vrede met mij had.*" Kwaad voor goed terugdoen is pure menselijke verdorvenheid. Goed voor goed terugdoen is gewone burgerlijke vergelding. Maar goed voor kwaad terugdoen, dat is christelijke volmaaktheid. Al is dit niet de genade van onze natuur, het is wel de natuur van onze genade. — *William Secker.*

Vers 5

Pas dán is de genade volkomen zegevierend, en pas dán toont een mens een edele en dappere geest: niet wanneer hij door het kwaad wordt overwonnen (want dat verraadt louter zwakheid), maar wanneer hij het kwaad zélf overwint. Het is Gods beproefde methode om de partij die onrecht aandeed diep te beschamen, en hem zodoende geestelijk te overwinnen. Het is in feite de allerbeste manier om de overwinning op de vijand te behalen.

Toen David Saul in de spelonk volkomen in zijn macht had, sneed hij slechts een slip van zijn koningsmantel af en onthield hij zich van elke daad van wraak. Het gevolg was dat Saul diep vermurwd raakte en huilend tot David zei: "*Gij zijt rechtvaardiger dan ik*" (1 Samuël 24:18). Hoewel Saul een bittere en giftige haat tegen hem koesterde en hem meedogenloos als een prooidier najoeg, werd hij er volledig door overmand dat David weigerde zich te wreken, terwijl hij daartoe alle macht had. Hij barstte zelfs in tranen uit. — *Thomas Manton.*

Vers 6

"*... en vertrede mijn leven ter aarde.*" De zinspeling wijst hier overduidelijk op de wrede manier waarop overwonnen vijanden op het slagveld vaak werden behandeld. Zij werden genadeloos door paarden overreden of door de overwinnaars in het stof vertrapt. Davids diepste gedachte is dat hij, áls hij werkelijk schuldig was, erin zou berusten dat zijn vijand volledig over hem zou triomferen. Hij zou het ac-

cepteren dat zijn tegenstander hem zou onderwerpen en hem met de uiterste smaad en verachting zou behandelen. — *Albert Barnes.*

Vers 6

"*Mijn eer in het stof.*" Toen Achilles het dode lichaam van Hector door het stof sleepte rondom de muren van Troje, deed hij niets anders dan wat in die barbaarse eeuwen volkomen gebruikelijk was. David durft, vanuit zijn bewuste onschuld, zó'n schandelijk lot over zichzelf af te roepen, mócht de beschuldiging van de inktzwarte Benjaminiet op waarheid berusten. Iemand die zo'n vuurproef durft uit te dagen, moet wel een gouden karakter bezitten. — *C.H. Spurgeon.*

Vers 7

"*Gij hebt het gericht bevolen.*" Aan het einde van het vers toont hij overduidelijk dat hij niets anders vraagt dan wat volkomen in overeenstemming is met Gods uitdrukkelijke bepaling. En dit is de vaste regel die wij in al onze gebeden in acht moeten nemen: we moeten onze verzoeken in alles schikken naar de goddelijke wil. Dat is ook wat de apostel Johannes ons leert (1 Johannes 5:14).

Inderdaad kunnen wij nooit in oprecht geloof bidden, tenzij we eerst scherp letten op wat God ons gebiedt en toestaat. Dit voorkomt dat onze geest overhaast en willekeurig afdwaalt, en we gaan verlangen naar meer dan ons is toegestaan. Om recht te bidden, leunt David daarom uitsluitend op het Woord en de beloften van God. De strekking van zijn gebed is in feite deze: "Heere, ik word niet gedreven door blinde eerzucht, een dwaze en koppige hartstocht, of een verdorven begeerte om onbezonnen van U te vragen wat mijn vlees behaagt. Nee, het is het heldere licht van Uw Woord dat mij leidt, en daarop kan ik veilig en rustig steunen." — *Johannes Calvijn.*

Vers 8

"*De vergadering der volken.*" Dit kan op twee manieren worden begrepen.

1. Een grote menigte van allerlei mensen. Zij zullen Uw gerechtigheid, heiligheid en goedheid opmerken wanneer U mijn rechtvaardige zaak bepleit tegen mijn wrede, onverzoenlijke onderdrukker.
2. Of, wat waarschijnlijker is: het hele lichaam van Uw volk Israël. Aan hen worden beide Hebreeuwse woorden doorgaans in de Heilige Schrift toegeschreven.

"*Omsingelen*": zij zullen U van alle kanten omringen, en ik zal er als hun koning en heerser in Uw plaats voor zorgen dat zij massaal samenkomen om U te aanbidden. Iets wat zij in de tijd van koning Saul grovelijk hebben verwaarloosd (of noodgedwongen moesten verwaarlozen). Ze zullen U lofzangen en offers brengen voor Uw onverdiende gunst aan mij, en voor de talloze weldaden die zij onder mijn bewind zullen genieten.

"*Omwille van hen*": ofwel, omwille hiervan. Dat wil zeggen, omwille van Uw gemeente. Zij is nu jammerlijk verstrooid en zwaar onderdrukt, en heeft voor een groot deel elke eerlijke rechtspleging en uitoefening van de godsdienst verloren.

"*Keer ... weder in de hoogte*": keer terug naar Uw hoge plaats. Dat wil zeggen, bestijg Uw rechterstoel, om daar plaats te nemen en mijn zaak te berechten. Dit is een prachtige zinspeling op de aardse rechterstoelen, die gewoonlijk hoog boven het volk werden opgesteld (1 Koningen 10:19). — *Matthew Poole, 1624-1679.*

Vers 9

Gelovigen! Laat de schrik van die grote Dag u niet ontmoedigen wanneer u eraan denkt. Laat degenen die de Rechter hebben geminacht en hardnekkig vijanden blijven van Hem en van de weg der heiligheid, verslagen het hoofd laten hangen bij de gedachte aan Zijn komst. Maar heft úw hoofden op met vreugde! Want de laatste dag zal uw al-

lerbeste dag zijn. De Rechter is immers uw eigen Hoofd en Bruidegom, uw Verlosser en uw Voorspraak! U zult weliswaar voor de rechterstoel moeten verschijnen, maar u zult niet in de verdoemenis komen. Zijn komst is niet tégen u, maar juist vóór u. Bij de ongelovigen is dat totaal anders: voor hen zal een verwaarloosde Zaligmaker een uiterst strenge Rechter blijken te zijn. — *Thomas Boston, 1676-1732.*

Vers 10

"*Gij, Die harten en nieren beproeft, o rechtvaardige God!*" De algemene menselijke ervaring toont aan dat de werkingen van onze geest – in het bijzonder de hevigste hartstochten van vreugde, verdriet en angst – een opmerkelijke fysieke uitwerking hebben op de nieren. Omdat de nieren zó diep verborgen in het lichaam liggen, veilig verpakt in het vet, worden ze in de Bijbel vaak als symbool gebruikt om de meest intieme, verborgen werkingen en gemoedsbewegingen van de ziel aan te duiden. (Zie Spreuken 23:16 en Psalm 73:21). Het 'beproeven' of 'onderzoeken' van deze nieren betekent dan ook niets anders dan het feilloos peilen en doorgronden van de allerdiepste, meest verborgen gedachten en begeerten van de menselijke ziel. — *John Parkhurst, 1762.*

Vers 10 (laatste zinsnede)

"*Gij, Die harten en nieren beproeft, o rechtvaardige God!*" "Ik, Die alleen oneindig ben, kan beproeven Hoe diep in uzelf uw hart verborgen ligt. Het peillood van uw zeelieden kan hooguit de bodem bereiken, Maar Ik vind datgene wat uw hart zélf nog nooit in zichzelf ontdekte." — *Francis Quarles, 1592-1644.*

Vers 10

Het "*hart*" kan verwijzen naar de verstandelijke overleggingen, en de "*nieren*" naar de diepe innerlijke gemoedsbewegingen en emoties. — *Henry Ainsworth.*

Vers 11

"*Mijn schild is bij God.*" Letterlijk vertaald staat er: "*Mijn schild is óp God*", net zoals we in Psalm 62:8 lezen: "*In God is mijn Heil.*" Deze gedachte kan prachtig ontleend zijn aan het beeld van een trouwe schildknaap. Die stond altijd klaar om de krijger precies het benodigde wapen in handen te geven. — *Andrew A. Bonar.*

Vers 12

"*God is een rechtvaardige Rechter*" (Engels: "God oordeelt de rechtvaardige"), enzovoort. Over de precieze betekenis van dit vers zijn talloze geleerde twisten ontstaan. We moeten eerlijk erkennen dat de ware strekking ervan niet eenvoudig vast te stellen is. Zónder de woorden die door vertalers ter verduidelijking zijn toegevoegd (en die dus cursief gedrukt staan omdat ze niet in de Hebreeuwse grondtekst voorkomen), luidt het vers letterlijk: "*God oordeelt de rechtvaardige, en God is toornig elke dag.*" De kernvraag is dan of dit een correcte weergave is. Op deze vraag kan worden geantwoord dat er sterk bewijs is voor een geheel andere lezing.

Ainsworth vertaalt het zo: "*God is een rechtvaardig rechter; en God dreigt toornig elke dag.*" Hiermee stemt de lezing uit Coverdales bijbelvertaling geheel overeen: "*God is een rechtvaardig rechter, en God is altijd dreigend.*" Ook in de Bijbel van koning Eduard uit 1549 is de lezing precies dezelfde.

Daar staat tegenover dat er een andere groep critici is die een volstrekt andere opvatting van de tekst aanhangt, en wel met zeer aannemelijke argumenten. Bisschop Horsley las het vers bijvoorbeeld zo: "*God is een rechtvaardig rechter, hoewel Hij niet elke dag toornig is.*" Hiermee lijkt hij de meeste oude vertalingen te hebben gevolgd. De Vulgaat las het: "*God is een rechter, rechtvaardig, sterk en lankmoedig; zal Hij elke dag toornig zijn?*" De Septuaginta leest: "*God is een rechtvaardig rechter, sterk en lankmoedig; Zijn toorn niet elke dag uitbren-*

gend." En de Syrische vertaling luidt: "*God is de rechter der gerechtigheid; Hij is niet elke dag toornig*."

Dr. A. Clarke sluit zich volmondig bij deze laatste opvatting aan. Hij is van mening dat de tekst al in vroege tijden door de Chaldeeën is verbasterd of bedorven. Deze eminente theoloog stelt daarom voor om de tekst als volgt te herstellen: "*Het Hebreeuwse woord 'el', met de klinkerpunt 'tseri', betekent God; maar het woord 'al', dat uit precies dezelfde letters bestaat maar voorzien is van de klinkerpunt 'pathach', betekent 'niet'.*" Als we deze opvatting van de grondtekst aannemen, is er dus helemaal geen sprake van een herhaling van de goddelijke naam in dit vers. Wanneer we de tekst zó herstellen, luidt hij heel eenvoudig: "*God is een rechtvaardig rechter, en is* niet *elke dag toornig*."

Als we de tekst in zijn geheel lezen, zoals in de Vulgaat, de Septuaginta en enkele andere oude vertalingen wordt aangeduid, bevat deze een krachtige verwijzing naar de lankmoedigheid van God. Zijn haat tegen de zonde is weliswaar onveranderlijk, maar Zijn toorn tegen overtreders wordt tegelijkertijd gekenmerkt door een oneindig geduld, dat niet elke dag in blinde wraak losbarst. — *John Morrison, in 'An Exposition of the Book of Psalms', 1829.*

Vers 12

"*... een God, Die ... toornt*." De oorspronkelijke uitdrukking in de grondtekst is hier werkelijk ongekend krachtig. De ware betekenis ervan lijkt veeleer te zijn: 'schuimbekken van verontwaardiging'. — *Richard Mant, D.D., 1824.*

Verzen 12, 13

God heeft Zijn koninklijke standaard opgericht tegenover alle zonen en dochters van de afvallige Adam. Uit hun eigen mond worden zij veroordeeld als rebellen en verraders van Zijn kroon en majesteit. Tegen zulken is Hij ten strijde getrokken, als met vuur en zwaard, om Zich op hen te wreken.

Ja, Hij geeft de wereld overvloedig bewijs van Zijn brandende toorn. Hij toont dit door de oordelen die dagelijks vanuit de hemel over zondaars worden voltrokken. Die oordelen vallen zelfs over zuigelingen die nog maar een spanlengte groot zijn; wezens die, nog vóór ze door daadwerkelijke zonden konden tonen welke natuur ze bezitten, tóch door Gods rechtvaardige voet tot de dood worden verpletterd, enkel en alleen vanwege het adderengeslacht waaruit zij zijn voortgekomen.

Bij elke drempel waar de zonde een voet binnenzet, komt de toorn van God ons tegemoet. Elk vermogen van de ziel en elk lichaamsdeel wordt door de zondaar gebruikt als een wapen van ongerechtigheid tegen God. Zodoende ontvangt elk deel ook zijn rechtmatige portie toorn, tot aan het puntje van de tong toe. Zoals de mens overal zondig is, zo is hij overal vervloekt. Van binnen en van buiten, naar ziel en lichaam, is hij van top tot teen beschreven met weeën en vloeken. Dit oordeel is zó dicht en vol geschreven, dat er onmogelijk nog ruimte over is om er iets tussen te schrijven of nog iets toe te voegen aan wat God reeds geschreven heeft. — *William Gurnall.*

Verzen 12-14

Het besef van Gods gerechtigheid moet een overweldigende kracht hebben bezeten om zo'n huiveringwekkende voorstelling mogelijk te maken. We vinden hierover enkele voortreffelijke opmerkingen bij Maarten Luther. Hij gaat er echter iets te gemakkelijk aan voorbij dat de psalmist zich deze gedaante van een toornend en wrekend God primair voor ogen stelt om, door het overdenken hiervan, zijn éígen hoop te versterken. Daarnaast maakt Luther te weinig onderscheid tussen de psalmist (die slechts indirect onderwijs geeft vanuit zijn eigen innerlijke ervaring) en de profeet.

Luther schrijft hierover: "*De profeet trekt een les uit een grove menselijke gelijkenis, met het doel de goddelozen de schrik om het hart te slaan. Hij spreekt immers tegen stompzinnige en verharde mensen. Zij*

weigerden de harde realiteit van een goddelijk oordeel – waarover hij zojuist had gesproken – te bevatten. Misschien zouden zij er wél toe gebracht kunnen worden om dit te overdenken, als het met grote ernst door een mens werd gebracht. De profeet neemt nu geen genoegen met de gedachte aan een zwaard alleen, maar voegt daar tevens de boog aan toe. Zelfs dat stelt hem nog niet tevreden; hij beschrijft hoe de boog reeds strak gespannen is, hoe het doelwit al in het vizier is genomen en hoe de pijlen al klaar liggen op de pees.

Zo hard, halsstarrig en onbeschaamd zijn de goddelozen, dat ze bij de zwaarste dreigementen nog altijd onbewogen blijven. In deze woorden beschrijft de profeet echter uiterst krachtig hoe Gods toorn zwaar op de goddelozen drukt. Toch zullen zij dit nooit beseffen, totdat ze het daadwerkelijk aan den lijve ondervinden. Het is overigens opvallend dat we in geen enkele psalm vóór deze zó'n schrikwekkende bedreiging en verontwaardiging tegen de goddelozen zijn tegengekomen. Ook de Geest van God heeft hen nog niet eerder met zulke uitdrukkelijke woorden aangevallen.

Vervolgens somt hij in de komende verzen hun plannen en voornemens op. Hij toont aan hoe die niet zonder gevolg zullen blijven, maar op hun eigen hoofd zullen terugkeren. Zo wordt het voor allen die onrecht en smaad lijden glashelder (en tot rijke troost), dat God zulke lasteraars en spotters boven alle andere karakters haat." — E. W. Hengstenberg, ter plaatse, 1845.

Vers 13

"*Indien hij zich niet bekeert*", enzovoort. Hoe weinigen geloven werkelijk hoe groot Gods twistzaak met goddeloze mensen is! En dat geldt niet alleen voor de openlijke losbandigen, maar evenzeer voor de vormelijke en huichelachtige kerkgangers. Als wij die ernst werkelijk beseften, zouden wij net zo beven om in hun gezelschap te verkeren als we zouden doen in een huis dat op instorten staat. We zouden onszelf met man en macht proberen te "*behouden van dit verkeerd*

geslacht". De apostel zou de gelovigen niet zo dringend hebben bezworen, bevolen en gesmeekt, als hij het dodelijke gevaar van goddeloos gezelschap niet had doorzien.

"*... een God, Die te allen dage toornt.*" (Engels: "God is te allen dage toornig op de goddelozen.") Zijn boog is strak gespannen, de pijlen liggen reeds op de pees; alle werktuigen voor hun verderf liggen klaar voor gebruik. Is het dan nog veilig om u te bevinden op een plek waar de pijlen van God ieder moment om uw oren kunnen vliegen? Denk aan de apostel Johannes: hij vluchtte in pure doodsangst het badhuis uit toen de ketter Cerinthus daar binnenkwam! "*Wijkt toch af*", zegt God door de mond van Mozes, "*van de tenten dezer goddeloze mannen, ... opdat gij niet misschien verdaan wordt in al hun zonden.*"

Hoe zwaar hebben de manden met goede vijgen in de Bijbel moeten lijden door hun vermenging met de slechte! Is het niet uiterst schadelijk voor het zuivere goud om zich bij het schuim te bevinden? Lot zou door zijn nabijheid bij de Sodomieten te gronde zijn gegaan, als God niet op wonderbaarlijke wijze voor zijn verlossing had gezorgd. Daagt u God soms uit om wéér wonderen te doen, louter om ú te redden uit uw zelfgekozen goddeloze gezelschap? Het is levensgevaarlijk om met dieven over straat te lopen, terwijl het aanzwellende geluid van Gods naderende wraak al in hun rug klinkt. "*Die der zotten metgezel is, zal verbroken worden.*" Zelfs de dierenwereld kan u leren om beter voor uw eigen veiligheid te zorgen: herten zijn doodsbang voor een gewond, opgejaagd soortgenoot. Om zichzelf te behouden, stoten zij het dier onverbiddelijk uit hun kudde. — *Lewis Stuckley.*

Vers 13

"*Indien hij zich niet bekeert, zo zal Hij Zijn zwaard wetten*", enzovoort. Het wetten van een zwaard heeft slechts één doel: het snijvlak vlijmscherp maken, zodat het nóg dieper in het vlees snijdt. God zwijgt zolang het gedrag van de zondaar dat nog toelaat. Maar wanneer Zijn zwaard eenmaal gewet is, is dat om ongenadig te snijden. En wanneer

de boog strak gespannen is, is dat om dodelijk te treffen. Wee de mens die dán de schietschijf blijkt te zijn! — *William Secker.*

Vers 14

"*En heeft dodelijke wapenen voor hem gereed gemaakt; Hij zal Zijn pijlen tegen de hittige vervolgers te werk stellen.*" Er wordt in de Bijbel gezegd dat God Zijn pijlen heeft *verordend* tegen de vervolgers. Dat woord duidt op mensen die branden van toorn en boosaardigheid tegen de godvrezenden. Het Hebreeuwse woord dat hier vertaald is met 'verordend', betekent feitelijk dat God Zijn pijlen met precisie heeft *bewerkt*. Hij schiet ze niet zomaar op goed geluk in het wilde weg af; nee, Hij smeedt ze en richt ze doelbewust op de goddelozen.

Matthias Flacius Illyricus deelt een aangrijpende historische gebeurtenis die als een uitstekend commentaar dient op beide delen van deze tekst. Een zekere Felix, de graaf van Wartenberg en een van de kapiteins van keizer Karel V, zwoer op een avond in het bijzijn van zijn tafelgenoten een verschrikkelijke eed. Hij beloofde dat hij, nog voor hij zou sterven, tot aan zijn sporen in het bloed van de Lutheranen zou paardrijden. Hier ziet u een man die letterlijk 'brandde' van pure boosaardigheid. Maar zie nu hoe God Zijn eigen pijlen met precisie tegen hem bewerkte! Diezelfde nacht werd hij zo zwaar door Gods hand getroffen, dat hij werd gewurgd en volledig stikte in zijn éígen bloed. Hij reed inderdaad niet in het bloed, maar hij baadde erin. Niet slechts tot aan zijn sporen, maar tot aan zijn keel! En niet in het bloed van de Lutheranen, maar in zijn eigen bloed, voordat hij stierf. — *Jeremiah Burroughs.*

Vers 14

"*Hij zal Zijn pijlen te werk stellen.*" Dit zou taalkundig gezien nog nauwkeuriger kunnen worden weergegeven als: "*Hij maakt Zijn pijlen brandend.*" Dit sprekende beeld schijnt direct te zijn ontleend aan het oude krijgsgebruik van brandende pijlen. — *John Kitto, 1804-1854.*

Vers 15

"*Ziet, hij is in arbeid van ongerechtigheid*", enzovoort. Deze woorden beschrijven het ontvangen, het dragen, de geboorte en de uiteindelijke miskraam van een samenzwering tegen David. Hierin kunnen we drie dingen overdenken:

1. Wat zijn vijanden deden.
2. Wat God deed.
3. Wat wij allen behoren te doen.

De bedoeling van zijn vijanden was duidelijk: *hij is in arbeid van ongerechtigheid en heeft moeite ontvangen*. Gods krachtige verhindering zien we in het resultaat: *hij heeft een leugen gebaard*. En onze eigen plicht is simpelweg de opdracht: *Ziet*.

Let ook goed op de verzwaring van de zonde in deze beschrijving: hij heeft de zonde zélf *ontvangen*. Hij werd er niet door anderen toe aangezet of toe gedwongen; het was volstrekt vrijwillig! Hoe meer vrijheid we hebben om níét te zondigen, des te groter en zwaarder maakt dat onze zonde. Hij handelde immers niet in een blinde drift, maar welbewust en in koelen bloede. Hoe minder de wil betrokken is, hoe minder zwaar de zonde weegt – maar hier was de wil ten volle actief. — *Richard Sibbes.*

Vers 15

"*Hij is in arbeid van ongerechtigheid, en is zwanger van moeite.*" Iedereen begrijpt dat het ontvangen (zwanger worden) vooraf hoort te gaan aan het baren. Maar hier gaat het baren – of het 'in arbeid zijn' zoals bij een zwangere vrouw – er merkwaardig genoeg aan vooraf! De reden daarvoor is deze: de goddelozen zijn vaak zó hevig gericht op het kwaad dat ze boosaardig beramen, dat ze het liefst onmiddellijk zouden uitvoeren. En dat zelfs nog vóórdat ze concreet bedacht hebben wélke middelen ze daarvoor nodig hebben.

Maar uiteindelijk brengen ze slechts een leugen voort. Met andere woorden: ze komen er bedrogen uit en ontdekken dat hun eigen hart

hen heeft voorgelogen toen het hun groot succes beloofde. In plaats van welslagen ontvingen ze bittere ellende.

Hun vurige haast om onheil aan te richten, wordt treffend aangeduid in het woord dat in vers 14 met "*vervolgers*" is vertaald. Dat woord betekent letterlijk *ardentes* (brandenden). Het wijst op mensen die branden van een ontembare begeerte om direct kwaad te doen, een drang die in hun ogen geen enkel uitstel duldt. Dit is een uiterst opmerkelijke gedachte, die de verdorven staat van de goddelozen glashelder uiteenzet. Dit is speciaal het geval wanneer zij kwaad in de zin hebben tegen de rechtvaardigen. Het zou hen tot onmiddellijke bekering moeten bewegen! Bedenk wel: als u zoiets doet, heeft u niemand minder dan God tot uw gezworen vijand, Die direct oorlog tegen u voert en Wiens vernietigende kracht u volstrekt niet kunt weerstaan. En wat betreft die gretige begeerte van de goddelozen om kwaad te doen? Hun onheilige ontvangenis zal geheel uitlopen op een bittere miskraam. — *J. Mayer, ter plaatse.*

Vers 15

"*Hij zal leugen baren.*" Elke zonde is immers in de kern een leugen. — *Augustinus.*

Vers 15

"De onthalingen en de lokroep van de aarde zijn als die van Jaël: Haar linkerhand brengt mij vriendelijk melk, maar haar rechterhand verbergt een nagel." — *Thomas Fuller.*

Verzen 15, 16

"*Zij hebben een kuil voor mijn aangezicht gegraven*" – en dat diep, tot in de hel – "*zij zijn er midden in gevallen.*" "Er kan werkelijk geen rechtvaardigere wet worden bedacht of gemaakt, Dan dat de handlangers van de zonde vallen door hun eigen snode bedrijf."

De orde van de hel verloopt volgens precies dezelfde treden. Hoewel de straf daar vele malen zwaarder is, blijft de verhouding van de

pijniging volkomen rechtvaardig. Tijdens hun leven hadden deze ellendige gasten het veel te druk met de wateren van de zonde. Maar zie, nu bevinden zij zich in de diepte van een kuil "*daar geen water in is*".

De rijke man, die in zijn weelderige leven talloze vaten wijn verspilde, kan nu werkelijk geen water meer krijgen. Geen kruik, geen handvol, ja, zelfs geen enkele druppel water om zijn verschroeide tong te verkoelen! *Desideravit guttam, qui non dedit micam* (Augustinus, Homilie 7). Wat een volkomen rechtvaardige vergelding! Hij weigerde destijds ook maar één kruimel te geven; nu zal hij geen enkele druppel ontvangen. Brood kent immers geen kleiner stukje dan een kruimel, en water kent geen kleiner deeltje dan een druppel. Omdat hij de allergeringste troost weigerde aan de levende Lazarus, zal Lazarus hem evenmin de allergeringste troost brengen nu hij in het dodenrijk is. Zo beantwoordt de straf op de zonde precies aan het genot van de zonde. [...]

Verdoemelijke zonden zullen altijd met een gelijkvormige straf worden vergolden. En wat Augustinus hier over de tong stelde, kunnen wij evengoed van elk ander lichaamsdeel zeggen: [...] als het weigert om God actief te dienen in gehoorzaamheid, zal het Hem passief moeten dienen in het oordeel. — *Thomas Adams.*

Vers 16

"*Hij heeft een kuil gedolven, en dien uitgegraven.*" Het graven van valkuilen werd in de oudheid niet alleen gedaan om wilde dieren te vangen. Het was evengoed een beproefde list die in oorlogstijd tegen menselijke vijanden werd ingezet. Het beeld in dit vers wijst dan ook op een man die zorgvuldig zo'n kuil had gegraven – of dat nu voor een dier of een medemens was. Hij had de valstrik zó geraffineerd bedekt dat het levensgevaar volkomen verborgen was. Maar vervolgens stapte hij in zijn eigen blinde onachtzaamheid rechtstreeks op

zijn eigen valstrik, en stortte hij in de kuil die hij zo ijverig voor een ander had bereid. — *Pictorial Bible.*

Vers 17

Die geestigste van alle uitleggers, de oude Trapp, vertelt ter illustratie van dit vers de volgende merkwaardige anekdote:

Een zeer opmerkelijk voorbeeld hiervan is de geschiedenis van dr. Story. In de dagen van koningin Elizabeth ontsnapte deze man uit de Engelse gevangenis en vluchtte hij naar Antwerpen. Daar waande hij zich volkomen veilig en buiten het bereik van Gods roede. Hij kreeg van de hertog van Alva zelfs de opdracht om alle inkomende schepen streng te doorzoeken op 'ketterse' Engelse boeken.

Maar een zekere Parker, een Engelse koopman die handel dreef op Antwerpen, zette een prachtige valstrik op om deze 'vuile vogel' te vangen (zoals onze kroniekschrijver hem noemt). Hij liet dr. Story in het diepste geheim de tip bezorgen dat er in zijn schip een enorme voorraad ketterse boeken verborgen lag, compleet met andere inlichtingen die hem goed van pas zouden komen.

De trotse kerkjurist meende dat zijn buit al binnen was en haastte zich naar het bewuste schip. Daar keek hij met grote, intimiderende blikken neer op de arme matrozen, terwijl hij bovendeks elke kajuit, kist en hoek liet doorzoeken. Men liet expres enkele verdachte spullen slingeren om hem nog verder in de val te lokken. Uiteindelijk eiste hij dat de luiken naar het laadruim geopend zouden worden. De bemanningsleden deden dit schijnbaar uiterst schoorvoetend, waarbij ze grote angst op hun gezichten veinsden.

Dit lokte de gretige doctor om zélf af te dalen in de donkere ruimte. Maar toen zat de muis in de val! Hij kon daar beneden wel wat knagen, maar ontsnappen was er niet meer bij. Boven zijn hoofd werden de luiken resoluut gesloten en de zeilen direct gehesen. Een vrolijke bries blies het schip linea recta terug naar Engeland. Daar werd hij al spoedig aangeklaagd en veroordeeld wegens hoogverraad,

waarna hij te Tyburn werd terechtgesteld – een einde dat hij ten volle had verdiend.

Vers 17

De geschiedenis van de koperen stier van Phalaris – die bedacht was om anderen op gruwelijke wijze te folteren, maar uiteindelijk diende als martelwerktuig voor zijn eigen ontwerper – is berucht in de heidense oudheid. Het was een vrijwillig oordeel dat aartsbisschop Cranmer over zichzelf velde. Hij stak immers juist díé hand in het vuur (en liet deze verbranden) waarmee hij de pauselijke documenten had ondertekend. Daarbij riep hij uit: "O, mijn onwaardige rechterhand!" Maar wie zal ontkennen dat ook de hand van de Almachtige in dit oordeel zichtbaar was? — *William Turner*, "*Divine Judgments by way of Retaliation*", 1697.

Vers 18

God te loven voor Zijn barmhartigheden is de zekere weg om ze te vermenigvuldigen. Hem te loven midden in de ellende is de weg om die ellende weg te nemen. Geen enkel goed leeft zo lang als datgene wat met een dankbaar hart wordt gebruikt; en geen enkel kwaad sterft zo snel als datgene wat we met heilig geduld verdragen. — *William Dyer.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 2

De volstrekte noodzaak van het geloof wanneer wij ons tot God wenden. Toon de volstrekte waardeloosheid aan van een gebed zónder vertrouwen op de Heere.

Verzen 2 en 3

Deze verzen beschouwd als een krachtig gebed om bevrijding van álle vijanden, en in het bijzonder van de satan: de brullende leeuw.

Vers 4

Zelfverdediging tegenover mensen. Wanneer is dit mogelijk, verstandig of dienstig? Met opmerkingen over de juiste geest waarin zo'n beproeving doorstaan moet worden.

Vers 5

"De allerbeste wraak." Kwaad voor goed teruggeven is duivels. Kwaad voor kwaad is beestachtig. Goed voor goed is menselijk. Maar goed voor kwaad vergelden, dát is goddelijk (Gode gelijk).

Vers 7

Hoe en in welke zin de goddelijke toorn de hoop van de rechtvaardigen kan worden. Vuur dat bestreden wordt met vuur, ofwel: de toorn van de mens die volledig overwonnen wordt door de ontzagwekkende toorn van God.

Vers 8

"De vergadering der volken."

1. Wie zij zijn.
2. Waarom zij samenkomen.
3. Waar zij zich verzamelen.
4. Waarom zij juist déze Persoon kiezen als middelpunt van hun samenkomst.

Vers 8

Het heilige samenkomen van de gelovigen rondom de Heere Jezus.

Vers 8 (laatste zinsnede)

De majestueuze komst van Christus ten oordeel, tot heil en verlossing van Zijn heiligen.

Vers 9

Het onberispelijke karakter van de grote Rechter voor Wie wij allen eenmaal móéten verschijnen.

Vers 10 (eerste zinsnede)

Vier middelen waarmee God de boosheid een einde doet nemen:

1. Door hun harten te veranderen.
2. Door hun wil te beteugelen.
3. Door hen van hun macht te beroven.
4. Door hen onherroepelijk weg te nemen. Toon de momenten aan waarop, en de redenen waarom, een dergelijk gebed tot de troon moet worden opgezonden. Leg tevens uit hoe wij er zelf in de eerste plaats naar kunnen streven om dit te vervullen.

Vers 10

Dit vers bevat twee machtige gebeden, en levert tegelijk een sterk bewijs dat de Heere deze daadwerkelijk kan en zal verhoren.

Vers 10

De tijdelijkheid van de zonde tegenover het blijvende voortbestaan van de rechtvaardigen. — *Matthew Henry.*

Vers 10

"Bevestig den rechtvaardige." Door welke middelen en in welke zin de rechtvaardigen genadig en standvastig bevestigd worden. Ofwel: een beeld van de ware, geestelijk gevestigde Kerk.

Vers 10 (laatste zinsnede)

Gods uiterst nauwkeurige beproeving en doorgronding van het menselijk hart.

Vers 11

"Oprechten van hart." Een verklaring van dit bijzondere en kostbare karakter.

Vers 11

Het absolute vertrouwen van de gelovige op God, en Gods waakzame zorg over hem. Toon de schitterende wisselwerking aan: hoe het geloof goddelijke verdediging en bescherming verkrijgt, en hoe die bescherming op haar beurt het geloof weer versterkt.

Vers 12

De onkreukbare Rechter en de twee partijen die voor Hem terechtstaan.

Vers 12 (tweede zinsnede)

Gods tegenwoordige, dagelijkse, voortdurende en uiterst hevige toorn tegen de goddelozen.

Vers 13

Zie *Spurgeon's Sermons*, preek nr. 106: "Turn or Burn" (Bekeer u of brand). Verder geen wenken.

Verzen 15, 16 en 17

Illustreer aan de hand van deze drie levendige beelden de snode plannen en de uiteindelijke nederlaag van de vervolgers.

Vers 18

De uitnemende, heilige plicht van de lofprijzing.

Vers 18

Plaats dit vers in het bredere kader van de psalm. Toon aan hoe de heerlijke bevrijding van de rechtvaardigen én de rechtvaardige verwoesting van de goddelozen beide een rijk thema vormen voor onze diepste lofzang.

Psalm 8

Titel

"Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op de Gitthith." Wat dat woord Gitthith nu precies betekent? Daar tasten we, eerlijk gezegd, volkomen in het duister. Sommigen leggen een verband met Gath: het zou kunnen gaan om een melodie die daar graag werd gezongen, om een muziekinstrument dat daar werd uitgevonden, om een lied van Obed-Edom de Gethiet – in wiens huis de ark een thuis vond – of, nog mooier, om een zegelied over Goliath van Gath. Weer anderen duiken in de Hebreeuwse wortel van het woord en komen uit bij de wijnpers: een jubelend lied voor de druiventreders! Dat klinkt aannemelijk, want het woord siert nog twee andere psalmen (81 en 84), en beide zijn door en door blij. Waar we het woord Gitthith dus in een opschrift aantreffen, mogen we met recht een lied vol verrukking, een hymne van louter genot, verwachten.

Dit is bij uitstek het Lied van de Sterrenkundige. Kom, we trekken erop uit en zingen het onder de sterrenhemel, als de avond valt! Het is zeer waarschijnlijk dat de dichter het ook precies zo, onder die hemel en in die houding, voor het eerst in zijn hart hoorde opklinken. Dr. Chalmers zegt het prachtig: "Een nachtelijke hemel heeft iets dat de ziel moeiteloos optilt tot vrome overpeinzing. Die maan en deze sterren, wat zijn zij toch? Losgeslagen van de wereld tillen zij ons er hoog boven uit. We voelen hoe de aarde ons loslaat en we rijzen op, ver weg van dit kleine toneel vol menselijke hartstochten en zorgen. De geest laat zich meevoeren in mijmering en wordt, in de vervoering

van het denken, weggedragen naar verre, nooit verkende streken. Daar aanschouwt hij de natuur in de eenvoud van haar grote bouwstenen, en daar ziet hij de God van de natuur, bekleed met de hoge hoedanigheden van wijsheid en majesteit."

Indeling

Het eerste en het laatste vers vormen samen één lieflijke lofzang vol bewondering, waarin de voortreffelijkheid van Gods naam wordt bezongen. Alles wat daartussen ligt, ademt heilige verbazing en ontzag: over de grootheid van de Heere in Zijn schepping, en over Zijn zo tedere nederbuigende goedheid jegens de mens. Poole merkt in zijn aantekeningen zeer terecht op:

"Onder de uitleggers woedt een grote vraag: spreekt deze psalm over de mens in het algemeen en over de eer die God hem in de schepping schenkt, of uitsluitend over de Mens Christus Jezus? Mogelijk laten beide zich met elkaar verzoenen. Wordt de kwestie goed gesteld, dan is de twist zo beslecht. Want de strekking van deze psalm lijkt overduidelijk: Gods grote liefde en goedheid jegens de mensheid tonen en vieren. Niet alleen in haar schepping, maar vooral in haar verlossing door Jezus Christus, Die Hij als Mens verhief tot de eer en heerschappij die hier worden genoemd, zodat Hij Zijn grote en heerlijke werk kon voortzetten. Christus is dus het hoofdonderwerp van deze psalm. Dat bevestigen zowel onze Heere Zelf (Mattheüs 21:16) als Zijn heilige apostel (1 Korinthe 15:27; Hebreeën 2:6, 7), die haar beiden van Hem uitleggen."

Uitleg

Vers 2

De psalmist kan de heerlijkheid van God niet in woorden vangen, en dus barst hij uit in een jubelkreet: O Jehova, onze Heere! Geen wonder, want geen hart kan zelfs de helft van Jehova's grootheid peilen, en geen tong haar uitspreken. De hele schepping zindert van Zijn heerlijkheid en straalt van de voortreffelijkheid van Zijn macht. Zijn goedheid en Zijn wijsheid worden aan alle kanten openbaar. Al die ontelbare tienduizenden aardse wezens, van de mens als kroon tot de kruipende worm in het stof, worden gedragen en gevoed door Gods mildheid. Het stevige bouwwerk van het heelal rust niet op zichzelf, maar leunt op Zijn eeuwige arm. Overal is Hij tegenwoordig, en overal klinkt, schittert en straalt Zijn naam. God is altijd en overal aan het werk. Er is geen plek waar God niet is! De wonderen van Zijn macht wachten ons aan alle kanten.

Trek maar eens door de stille dalen waar de rotsen u aan weerszijden insluiten en opdoemen als de kantelen van de hemel, tot er nog maar een reepje blauw hoog boven uw hoofd te zien is. Misschien bent u wel de enige reiziger die ooit door die kloof trok, en voor het eerst hoort die stilte het geluid van mensenvoeten. Een vogel schiet verschrikt op, en het mos huivert onder de allereerste stap. Maar God is er al, in duizend wonderen! Hij houdt die rotsmuren overeind, tilt ze omhoog, vult de bloemkelken met geur en laat de eenzame dennen opleven door de adem van Zijn mond. Daal desnoods af, als u dat wilt, tot op de bodem van de oceaan, waar het water ongestoord sluimert en zelfs het zand roerloos ligt in een ononderbroken stilte. Ook daar vindt u de heerlijkheid van de Heere, die haar glans toont in het zwijgende paleis van de zee. Leen de vleugelen des dageraads en vlieg naar het uiterste der zee: God is daar. Stijg op tot in de hoogste hemel of duik in de diepste hel: God is in beide, bezongen in eeuwige

lofzang of gerechtvaardigd in verschrikkelijke wraak. Overal, op elke plek, woont God en is Hij zichtbaar aan het werk.

En niet alleen op aarde wordt Jehova verheven: Jehova's luister straalt ook door het uitspansel boven de aarde. Zijn heerlijkheid overtreft zelfs de glans van de sterrenhemel, hoe schitterend die ook is. Boven het gebied van de sterren heeft Hij Zijn eeuwige troon opgericht, en daar woont Hij in onuitsprekelijk licht. Laten we Hem aanbidden, "Die alleen de hemelen uitbreidt, en treedt op de hoogten der zee; Die den Wagen maakt, den Orion, en het Zevengesternte, en de binnenkameren van het Zuiden." (Job 9:8, 9.) Passender woorden dan die van Nehemia kunnen we nauwelijks vinden: "Gij zijt die HEERE alleen, Gij hebt gemaakt den hemel, den hemel der hemelen, en al hun heir, de aarde en al wat daarop is, de zeeën en al wat daarin is, en Gij maakt die allen levend; en het heir der hemelen aanbidt U."

Terug naar de tekst. Opvallend is dat deze psalm rechtstreeks tot God is gericht: wie anders dan de Heere Zelf kan Zijn eigen heerlijkheid volledig doorgronden? Het gelovige hart raakt in vervoering van alles wat het ziet, maar alleen God kent de heerlijkheid van God. En wat een zoetheid zit er in dat kleine woordje onze! Hoe dierbaar wordt Gods heerlijkheid ons zodra we beseffen dat wij in Hem deel hebben, als in onze Heere. Hoe heerlijk is Uw Naam! Geen enkel woord haalt die heerlijkheid bij, en daarom laat de psalmist het bij een uitroep, zonder zin of einde. Alleen al de naam Jehova is heerlijk; hoeveel heerlijker moet dan Zijn persoon zijn, Hij Die die naam draagt! Let wel: zelfs de hemelen kunnen Zijn heerlijkheid niet bevatten. Ze is boven de hemelen gesteld, want ze is te groot, en zal altijd te groot blijven, voor het schepsel om haar te verwoorden. Toen we door de Alpen zwierven, drong het zich aan ons op: de Heere is oneindig veel groter dan al Zijn grootste werken. Vanuit dat gevoel schreven we, in vlugge streken, deze paar regels:

> *Wij zien Zijn heerlijkheid in alles wat Hij heeft voortgebracht,*
> *Maar door een donker glas, slechts een deel onthult Zijn pracht.*

Ons aardse oog is veel te zwak, de spiegel te klein,
Om ook maar één straal van Zijn glans gewaar te zijn.

De Alpen, die hun fiere toppen verheffen door de wolken heen,
En fluisterend de sterren groeten, zijn niet meer dan steen;
Zij wegen in Zijn weegschaal niet, hun massa telt niet mee,
Vergeleken met Zijn majesteit, oneindig als de zee.

De sneeuwbedekte toppen falen jammerlijk in taak,
Om Hem te schetsen, Die woont waar geen sterveling geraakt;
Die in de hoge eeuwigheid Zich een woning heeft bereid,
En enkel 'd Hoge en Verhevene' als Naam en titel leidt.

De diepste geheimen der schepping zijn te nietig en klein,
Om van Zijn oneindige wijsheid de maatstaf te zijn.
De spiegel van de schepping mist de ruimte en de kracht,
Om 't onbegrensde beeld te dragen van Zijn grote macht.

Wel heeft de Heere Zijn Naam in de schepping geschreven,
En Zijn Eigen zegel op al haar elementen gegeven;
Maar zoals de pottenbakker ver uittorent boven het vat,
Zo overtreft Jehova Zelf Zijn heerlijkste schat.

De raderen van deze aard' zouden breken en vergaan,
Zou men de volle last van God op haar doen staan.
De ganse ruimte is te smal voor Zijn onmetelijke macht,
De tijd is veel te kort voor de glans van Zijn majesteit en pracht.
Zelfs lawine en donder missen macht en stem,
Om het volle boekdeel van lof te zingen voor Hem.

Hoe kan ik Hem ooit waardig prijzen?
Waar vind ik nog een woord,
Dat door mijn zwakke, trillende tong als lofzang wordt gehoord?
Ik zwijg in diep ontzag voor Hem, met stomheid geslagen,
En buig mij in de stilte neer, nu aardse woorden vervagen.

Vers 3

De Heere wordt niet alleen aan de hemelen boven ons gezien: ook de aarde onder onze voeten roept Zijn majesteit uit. Daarboven getuigen

de massieve hemellichamen, die in hun geweldige grootsheid hun baan trekken, van Zijn macht in het grote. Hier beneden laat het gestamel van kinderkens Zijn kracht in het kleine zien. Hoe dikwijls vertellen kinderen ons niet, ongevraagd en onbevangen, over een God Die wij allang vergeten waren! Wat een klap is dat eenvoudige kindergebabbel voor die geleerde dwazen die het bestaan van God ontkennen, want het weerlegt hen op staande voet! Heel wat mensen is de mond gesnoerd en tot zwijgen gebracht, terwijl zuigelingen getuigden van de heerlijkheid van de God des hemels.

Het is opmerkelijk, ja bijna verbluffend, hoe helder de geschiedenis van de kerk dit vers uitlegt! Riepen kinderen niet "Hosanna!" in de tempel, terwijl trotse Farizeeën zwegen en vol minachting toekeken? En haalde de Zaligmaker Zich niet juist déze woorden aan als rechtvaardiging van hun kinderlijke kreten? De oude kerkgeschiedenis kent veel verbazingwekkende voorbeelden van kinderen die voor Gods waarheid getuigden, maar misschien zijn de recentere voorbeelden voor ons nog het boeiendst, omdat ze zoveel dichterbij komen.

Foxe vertelt in zijn Boek der Martelaren dat de heer Lawrence te Colchester in een stoel naar de brandstapel moest worden gedragen, omdat de wreedheid van de papisten hem had verminkt en hij niet meer overeind kon staan. Verscheidene kleine kinderen schaarden zich rond het vuur en riepen, zo goed als ze konden praten: "Heere, sterk Uw knecht en houd Uw belofte." God verhoorde hun gebed, want de heer Lawrence stierf zo vastberaden en rustig als men zich maar kan wensen bij het uitblazen van de laatste adem.

Toen een pauselijke kapelaan tegen de heer Wishart, de grote Schotse martelaar, zei dat hij een duivel in zich had, riep een kind dat erbij stond: "Een duivel kan zulke woorden niet spreken als die man daar spreekt!"

Een voorbeeld ligt nog dichter bij onze tijd. In een naschrift bij een van zijn brieven, waarin hij de vervolging beschrijft die hij onderging

toen hij voor het eerst preekte in Moorfields, schrijft Whitefield: “Ik kan niet nalaten erbij te vertellen dat verscheidene kleine jongens en meisjes graag om mij heen op de preekstoel zaten terwijl ik preekte, en mij de briefjes van de mensen aanreikten. Zij werden vaak getroffen door de eieren en het vuil enzovoort die naar mij werden gegooid, maar bezweken nooit, geen enkele keer. Integendeel: telkens als ik werd geraakt, keken zij met hun kleine, wenende oogjes naar mij op en leken zij te wensen dat zij de klappen voor mij konden opvangen. God make hen, in hun opgroeiende jaren, tot grote en levende martelaren voor Hem Die uit de mond van kinderkens en zuigelingen lof heeft toebereid!”

Hij Die Zijn vreugde vindt in het gezang van engelen, vindt er ook vreugde in Zichzelf te eren, ten overstaan van Zijn vijanden, door de lofzangen van kleine kinderen. Wat een tegenstelling, wat een contrast: de heerlijkheid boven de hemelen en de monden van kinderkens en zuigelingen! En toch wordt door beide Gods naam heerlijk gemaakt.

Verzen 4, 5

Aan het slot van dat voortreffelijke handboekje “Het zonnestelsel” van dr. Dick vinden we een sprekende passage die de tekst schitterend toelicht:

Een overzicht van het zonnestelsel, één blik erop, temt de trots van de mens en kweekt nederigheid. Trots is een van de onderscheidende kenmerken van de nietige mens, en ze is een van de voornaamste oorzaken geweest van alle twisten, oorlogen, verwoestingen, slavernijstelsels en eerzuchtige plannen die onze zondige wereld hebben geteisterd en zedelijk hebben laten verrotten. En toch past niets minder bij de aard en de omstandigheden van de mens. In heel het heelal zou trots wel bij geen enkel redelijk wezen ongepaster of ongerijmder zijn dan bij de mens, gezien de plek waar hij is neergezet.

De mens wordt voortdurend vernederd en getroffen door rampen: de woede van stormen en onweersbuien, de verwoesting van aardbevingen en vulkanen, de razernij van wervelwinden en de kolkende golven van de oceaan, het wreken van het zwaard, hongersnood, pestilentie en talloze ziekten. En uiteindelijk moet hij neerzinken in het graf, om daar de makker van de wormen te worden! De meest waardige en hoogmoedige mensenkinderen ondergaan dezelfde vernederingen als de geringste van de menselijke familie. Toch heeft de mens, dat nietige stofwormpje met zijn zo beperkte kennis en zijn talloze, opvallende dwaasheden, in zulke omstandigheden nog de brutaliteit om hoogmoedig te paraderen en te roemen in zijn eigen schande.

Waar andere argumenten bij sommige geesten weinig uitrichten, werkt niets zo krachtig tegen deze treurige neiging als de overwegingen die de sterrenkunde ons aanreikt. Ze laten ons zien hoe onbeduidend, hoe louter een atoom, de mens lijkt te midden van de onmetelijkheid van de schepping! Hij mag dan het voorwerp zijn van de vaderlijke zorg en barmhartigheid van de Allerhoogste, naast de ontelbare tienduizenden wezens die de wijdten van de schepping bevolken is hij nog slechts een zandkorrel op de hele aarde. En wat is de gehele bol waarop we wonen vergeleken met het zonnestelsel, dat tienduizend maal zoveel stof bevat? En wat is hij nog naast de honderd miljoen zonnen en werelden die de telescoop in de sterrengewesten heeft ontdekt?

Wat is dan een koninkrijk, een provincie of een baronie, waar we zo bovenmatig trots op zijn alsof we de heren van het heelal waren, en waarvoor we zoveel verwoesting en bloedbad aanrichten? Wat betekenen ze nog wanneer ze moeten wedijveren met de heerlijkheden van de hemel? Konden we ons standpunt innemen op de hoge torens van de hemel en van daaruit neerkijken op dat nauwelijks zichtbare stipje aarde, dan zouden we met Seneca uitroepen: “Is het tot dit kleine plekje dat de grote plannen en de vele wensen van mensen be-

perkt zijn? Is het hiervoor dat er zoveel onrust onder de volken heerst, zoveel bloedbad en zoveel verderfelijke oorlogen? O, de dwaasheid van bedrogen mensen: grote koninkrijken zien in de omvang van een atoom, legers optrommelen om een punt van de aarde met het zwaard te beslechten!"

Dr. Chalmers zegt in zijn Astronomical Discourses, en zeer terecht: "We gaven u slechts een zwakke indruk van onze betrekkelijke onbeduidendheid toen we zeiden dat de heerlijkheden van een uitgestrekt woud niet méér zouden lijden onder het vallen van één enkel blad dan de heerlijkheden van dit uitgestrekte heelal zouden lijden, al zou de bol waarop wij staan, 'en alles wat hij erft, vergaan'."

Verzen 6-9

Deze verzen kunnen de plaats van de mens onder de schepselen voorstellen vóór de val. Maar omdat de apostel Paulus ze toepast op de mens zoals vertegenwoordigd door de Heere Jezus, doen we er verstandig aan het zwaartepunt bij die betekenis te leggen.

Qua rang stond de mens direct naast de engelen, een weinig lager dan zij. In de Heere Jezus is dat vervuld, want Hij werd een weinig minder gemaakt dan de engelen door het lijden des doods. De mens in Eden had de volle heerschappij over alle schepselen. Ze kwamen allemaal naar hem toe om hun namen te ontvangen, als een daad van hulde aan hem als Gods plaatsvervanger over hen. Jezus is nu, in Zijn heerlijkheid, Heere, niet alleen van alle levenden maar van alle geschapen dingen. Op Hem Die alle dingen aan Hem onderwierp na, is Jezus Heere van allen. Zijn uitverkorenen worden in Hem verheven tot een heerschappij die verder reikt dan die van de eerste Adam, zoals bij Zijn komst nog duidelijker zal blijken. Geen wonder dat de psalmist zich verbaasde over de bijzondere verheffing van de mens op de ladder van het bestaan, juist toen hij zag hoe volslagen nietig die mens is naast het sterrenheelal.

"En hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen" — een weinig lager van natuur, omdat zij onsterfelijk zijn, en slechts een weinig, omdat de tijd kort is. Is die voorbij, dan staan heiligen niet langer onder de engelen. De kanttekening luidt: "Een korte tijd minder dan."

"En hebt hem gekroond." De heerschappij die God de mens schonk, is een grote glorie en eer voor hem, want alle heerschappij is eer, en de hoogste draagt de kroon. Er wordt een volledige opsomming van de onderworpen schepselen gegeven, om te laten zien dat alle heerschappij die door de zonde verloren ging, in Christus Jezus is teruggegeven.

Laat daarom niemand van ons het bezit van een aards schepsel een valstrik laten worden! Bedenk dat wij over hen moeten heersen, en dat we hen niet over ons moeten laten heersen. Onder onze voeten moeten we de wereld houden. En weg met die kleingeestige houding die er vrede mee heeft dat wereldse zorgen en genoegens het rijk van de onsterfelijke ziel regeren!

Vers 10

Hier keert de dichter, als een begenadigd componist, terug naar zijn grondtoon, en zakt hij als het ware weer weg in de verwonderde aanbidding waarmee hij begon. Wat hij in het eerste vers nog als stelling poneerde, sluit hij nu af als een bewezen slotsom, een soort quod erat demonstrandum. O, dat we genade hadden om waardig te wandelen van die uitnemende naam die over ons is genoemd en die wij ons hebben verplicht te verheerlijken!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

"Gitthith" was waarschijnlijk een muziekinstrument dat werd bespeeld bij de vreugdefeesten na de druivenoogst. Die oogst sloot het

burgerlijk jaar van de Joden af, en deze psalm wijst vooruit naar de heerlijkheid van de laatste dagen, wanneer de Heere Koning zal zijn over heel de aarde, nadat Hij al Zijn vijanden heeft onderworpen. Het is zonneklaar dat de druivenoogst werd gebruikt als zinnebeeld van de uiteindelijke vernietiging van al Gods vijanden. Jesaja 63:1-6; Openbaring 19:18-20. De oude Joodse uitleggers begrepen deze psalm zo, en betrekken haar op de mystieke druivenoogst.

We mogen deze indrukwekkende compositie dus zien als een profetische voorafschaduwing van het koninkrijk van Christus, dat in heerlijkheid en eer zal worden gevestigd in de "toekomende wereld", de bewoonde wereld. Hebreeën 2:5. We zien nog niet dat Hem alle dingen onder Zijn voeten zijn gesteld, maar we weten zeker dat Gods Woord zal worden vervuld. Elke vijand, Satan, dood en hel, wordt voor eeuwig onderworpen en vernietigd, en de schepping zelf wordt bevrijd van de dienstbaarheid der verderfenis tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods. Romeinen 8:17-23. Als we deze psalm gebruiken, grijpen we die overwinning in gedachten alvast vooruit. In de lofzang die we zo aanheffen en vieren, gaan we van kracht tot kracht, tot we met Hem Die ons heerlijk Hoofd is, in Sion voor God verschijnen. — W. Wilson, D.D., ter plaatse.

Gehele psalm

Overweeg eens de strekking van de psalm, zoals de apostel haar aanhaalt om de toekomende wereld te bewijzen. Hebreeën 2. Wie de psalm leest, zou bijna zweren dat de psalmist slechts de oude Adam schildert, in zijn koninkrijk, in zijn paradijs, een weinig minder gemaakt dan de engelen — wij hebben immers geesten die in vlees en bloed zijn gewikkeld, zij zijn louter geest — een trapje lager, alsof zij hertogen waren en wij markiezen. Men zou, zeg ik, denken dat dit al was wat de dichter bedoelde, en dat de psalm slechts bij wijze van zinspeling, als een fraai bijkomend beeld, op Christus wordt toegepast.

Maar de waarheid is anders. De apostel voert haar aan om die Hebreeën, aan wie hij schreef, te bewijzen en te overtuigen dat de psalm op Christus doelde: op die Mens van Wie zij de Messias verwachtten, de Mens Christus Jezus. Dat hij dat doet, blijkt uit het zesde vers — het is een opmerking van Beza — "Maar iemand heeft ergens betuigd", David aanhalend. (Grieks) heeft getuigd; zo kunnen we vertalen: hij heeft het betuigd, etiam atque etiam, uitdrukkelijk en nadrukkelijk betuigd. Hij levert een uitdrukkelijk bewijs dat de psalm op de Mens Christus Jezus doelde. Het is dus géén zinspeling. Het was bovendien Beza die deze uitleg als eerste lanceerde, voor zover ik las. Daarom verontschuldigt hij zich er zelf voor en verdedigt hij zijn afwijking van de gebaande paden, al hebben velen anderen hem sindsdien gevolgd.

De kern van deze psalm ligt open en bloot. Romeinen 5:14 vertelt ons dat Adam een afbeelding was van Hem Die komen zou. Welnu, in Psalm 8 zien we Adams wereld: het schaduwbeeld van een wereld die nog komen moest. De eerste Adam kreeg een wereld in bezit, en dus ligt er ook voor de tweede Adam een wereld klaar, speciaal voor Hem aangewezen. Daar vinden we Zijn ossen en Zijn schapen en het gevogelte des hemels, en daarmee zijn heel andere dingen bedoeld: duivelen misschien, goddeloze mensen, de overste van de lucht. Op dezelfde manier staan de hemelen daar voor de engelen, of voor de apostelen, die immers predikers van het evangelie waren.

Laat ik het u glashelder maken. De psalm die de woorden bevat: "Gij hebt alles onder zijn voeten gezet", en die de apostel in Efeze 1:22 aanhaalt — vandaar dat dit zo passend is — spreekt niet over de mens in zijn onschuld, maar over de Messias, de Heere Jezus Christus. De wereld die hier bedoeld wordt, is dus niet onze wereld. Het is een wereld die met opzet voor deze Messias is gemaakt, zoals de andere wereld voor Adam.

Ten eerste: de psalm gaat niet in de eigenlijke en eerste zin over de mens in onschuld. Waarom niet? Omdat het eerste vers zegt: "Uit de mond der kinderkens en der zuigelingen hebt Gij sterkte gegrond-

vest." In Adams onschuldige dagen bestonden er helemaal geen kinderkens; hij viel al voordat er ook maar één geboren was. Ten tweede lezen we: "Om den vijand en wraakgierige te doen ophouden." Dat is de duivel, want die bewees daar dat hij de vijand was, een mensenmoorder van den beginne. God zou de mens gebruiken om hem de mond te snoeren. Helaas! Adam was meteen verslagen. Het moet dus gaan over iemand anders, Iemand Die deze vijand en wraakgierige wél tot zwijgen kan brengen.

En dan: "Hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde! Gij, die Uw majesteit gesteld hebt boven de hemelen." Adam bezat alleen het paradijs. Gods naam heeft hij nooit over heel de aarde laten klinken. Hij heeft niet eens lang genoeg geleefd vóór zijn val om zonen te verwekken, laat staan dat hij die naam in de hemelen zou hebben gevestigd.

Kijk ook naar vers 5: "Wat is de mens, … en de zoon des mensen …?" Adam was wel een mens, maar hij was niet de zoon des mensen. Inderdaad heet hij "den zoon van God" (Lukas 3:38), maar een filius hominis was hij niet. Zo herinner ik me dat Ribera hier met nadruk op wijst.

Maar nu een bewijs dat de apostel zélf aandraagt. Deze Mens, zegt hij, moet alles aan Zich onderworpen hebben. Alles, op God na. Hij moet zelfs de engelen onder Zich hebben, want Hij heeft alle overheden en machten onder Zijn voeten gelegd. Dat kon Adam nooit zijn. Het kon niet de mens zijn die deze wereld in de staat van onschuld bezat; laat staan dat Adam alles onder zijn voeten had. Nee, broeders, het zou voor Adam een veel te zware slavenzaak zijn geweest als de schepselen zich zo voor hem hadden gebogen. Maar voor Jezus Christus doen ze dat wel, engelen en alles. Zij liggen allemaal onder Zijn voeten; Hij troont hoog boven hen uit.

Ten tweede gaat het evenmin over de gevallen mens. Dat spreekt vanzelf; de apostel zegt het zelf. "Nu zien wij nog niet", zegt hij, "dat hem alle dingen onderworpen zijn." Sommigen menen dat dit een te-

genwerping is die de apostel beantwoordt, maar in werkelijkheid bewijst hij hiermee dat de gevallen mens in Psalm 8 onmogelijk bedoeld kan zijn. Hoezo? Omdat we, zegt hij, niets zien dat hem onderworpen is, althans niet alle dingen. U vindt geen enkel mens, en ook niet het hele menselijk geslacht, aan wie alles ooit onderworpen is geweest. Soms richten de schepselen hem zelfs schade toe. We zien hem niet, zegt hij: de menselijke natuur in het algemeen bekeken. Tel alle vorsten van de wereld bij elkaar op; nooit heeft er één de hele wereld veroverd. Nooit was er één zondaar aan wie alles onderworpen was.

"Maar wij zien", zegt hij — let op de tegenstelling! — "maar wij zien Jezus", Die Mens, "met heerlijkheid en eer gekroond". Dus is het Deze Mens en niemand anders; de tegenstelling zegt het zelf. . . . Zo blijft er maar één mogelijkheid over: in Psalm 8 is alleen Christus bedoeld, God en mens in één Persoon.

En ja, Christus Zelf legt de psalm op Zichzelf uit. U hebt twee getuigen die het bevestigen: Christus Zelf en de apostel. Mattheüs 21:16. Toen de kinderen Hosanna riepen tot Christus, "Verlos nu", en Hem uitriepen tot Zaligmaker van de wereld, kookten de Farizeeën van woede. Onze Zaligmaker sloeg hen met precies deze psalm: "Hebt gij nooit gelezen", zegt Hij, "Uit de mond der jonge kinderen en der zuigelingen hebt Gij U lof toebereid?" Hij haalt dus juist de psalm aan die over Hemzelf spreekt. En Paulus redeneert op Zijn gezag — en misschien juist door die wenk — op dezelfde wijze, en overtuigt er de Joden mee. — Thomas Goodwin.

Vers 2

"Hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde!" Wat een geweldige klank heeft de naam van Jezus over de hele wereld! Zijn menswording en geboorte, Zijn nederige, verborgen leven, Zijn prediking, wonderen, lijden, sterven, opstanding en hemelvaart: overal ter wereld wordt ervan gezongen en verteld. Zijn godsdienst, de gaven en genaden van Zijn Geest, Zijn volk, de christenen, Zijn evangelie en dege-

nen die het verkondigen: overal heeft men het erover. Geen enkele naam is zo wijdverbreid, geen enkele macht of invloed wordt zo breed gevoeld als die van de Zaligmaker der mensen. Amen. — Adam Clarke.

Vers 2

"Boven de hemelen"; niet in de hemelen, maar "boven de hemelen": nog grootser, nog verder en nog hoger dan zij; "de engelen, en machten, en krachten Hem onderdanig gemaakt zijnde". Paulus zegt het zo: Hij is "opgevaren verre boven al de hemelen." En aan die heerlijkheid van Hem boven de hemelen is dit verbonden: dat Hij Zijn naam over de aarde laat uitgaan door Zijn Heilige Geest. Zo voegt de apostel in dezelfde passage toe: "Die opgevaren is verre boven al de hemelen, … En Dezelfde heeft gegeven sommigen tot apostelen." En zo ook hier: "Hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde!" "Gij, die Uw majesteit gesteld hebt boven de hemelen." — Isaac Williams.

Vers 3

"Uit de mond der kinderkens en der zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest", enzovoort. Hier klinkt een profetie door van wat kinderen honderden jaren later zouden doen, tot bevestiging van Gods oneindige barmhartigheid: Hij zond Zijn Zoon Jezus Christus naar de wereld om ons van onze zonden te redden. Zo past de Heere immers hun geroep van "Hosanna den Zone Davids" in de tempel op Zichzelf toe. Zo vatten zowel Basilius als andere oude schrijvers het op, en ook enkele nieuwere. Maar Calvijn wil dat hier Gods wonderbare zorg voor zuigelingen wordt bedoeld: Hij verandert het bloed van de moeder in melk en schenkt de baby het vermogen om te zuigen. Zo voedt en bewaart Hij hen, en dat overtuigt iedere tegenspreker voldoende van Gods verbazingwekkende voorzienigheid over de zwaksten en meest hulpeloze schepselen die er bestaan. — John Mayer, 1653.

Vers 3

Wie zijn toch die “kinderkens en zuigelingen”?

1. De mens in het algemeen. Hij komt voort uit een beginnetje dat zwak en armzalig is als dat van kinderkens en zuigelingen, en toch wordt hij uiteindelijk zo machtig dat hij het kan opnemen tegen de vijand en de wraakgierige en hem kan overwinnen.
2. David in het bijzonder. Hij was nog maar een blozende jongeling, en toch gebruikte God hem als werktuig om Goliath van Gath te verslaan.
3. Nog meer in het bijzonder onze Heere Jezus Christus. Hij nam onze natuur aan, met al haar zondeloze zwakheden, en onderwierp Zich aan de hulpeloosheid van een zuigeling. Na Zijn sterven is Hij in diezelfde natuur heengegaan om in de hemel te regeren, totdat Hij al Zijn vijanden onder Zijn voeten heeft gelegd. Psalm 110:1 en 1 Korinthe 15:27. Toen werd onze menselijke natuur verheven boven alle andere schepselen: toen de Zoon van God uit een vrouw werd geboren en onder haar hart werd gedragen.
4. De apostelen. Naar de buitenkant waren zij verachtelijk, als het ware kinderkens en zuigelingen naast de groten van de wereld: arme, geminachte schepselen, en toch de voornaamste werktuigen tot Gods dienst en eer. Het is daarom opmerkelijk dat Christus, wanneer Hij Zijn Vader looft voor de wijze en vrije uitdeling van Zijn zaligmakende genade (Mattheüs 11:25), zegt: “Ik dank U, Vader! Heere des hemels en der aarde! dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard”. Ze worden zo genoemd vanwege hun geringe staat. . . .

En let erop dat dit werd uitgesproken toen de discipelen op pad werden gestuurd en macht over onreine geesten ontvingen. “Te dier ure verheugde Zich Jezus in den geest, en zeide: Ik dank U, Vader! Heere des hemels en der aarde; dat Gij deze dingen voor de wijzen en ver-

standigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard." Hij erkende dit als een daad van oneindige neerbuigendheid van God.

1. De kinderen die Hosanna riepen tot Christus, horen er ook bij, want Christus verdedigt hun gedrag met precies deze Schriftplaats. . . .
2. Niet alleen de apostelen, maar allen die onder Christus' banier strijden en in Zijn verbond zijn ingeschreven, mogen kinderkens en zuigelingen heten; ten eerste om hun toestand, ten tweede om hun gezindheid. .
3. Om hun toestand. . . . Het behaagt God om in Zijn wereldbestuur de vijanden van Zijn koninkrijk te overwinnen door zwakke, geringe werktuigen.
4. Om hun gezindheid: ze zijn diep nederig van geest. Mattheüs 18:3 zegt ons: "Indien gij u niet verandert, en wordt gelijk de kinderkens", enzovoort. Het is alsof Hij zei: u jaagt in Mijn koninkrijk naar voorrang en wereldse grootheid. Maar Ik zeg u: Mijn koninkrijk is een koninkrijk van kinderkens, en daar horen alleen de nederigen thuis, mensen die klein zijn in hun eigen ogen en er vrede mee hebben klein en geminacht te zijn in de ogen van anderen. Zij jagen dus niet achter grote dingen in de wereld aan.

Een klein kind heeft geen idee wat strijd of statigheid is. Daarom zette Christus een kind in hun midden, als zichtbaar zinnebeeld, om hen af te brengen van hun verwachting van een vleselijk koninkrijk. — Thomas Manton, 1620-1677.

Vers 3

"Om den vijand en wraakgierige te doen ophouden." Precies deze verwarring en wraak over de satan, die de oorzaak was van de val van de mens, had God vanaf het begin voor ogen. Daarom wordt de eerste belofte en prediking van het evangelie aan Adam eerder in het vonnis over hem genoemd dan in Gods woorden tot Adam zelf: dat

het zaad der vrouw de kop van de slang zou vermorzelen. Het ging God er immers net zozeer om de slang te verwarren als de arme mens te redden. — Thomas Goodwin.

Vers 3

Werk dat uit liefde wordt gedaan, is voor de helft zijn zwaarte en moeite kwijt. Denk aan een steen waaraan we in de open lucht, op droge grond, trekken en sjorren zonder dat hij een millimeter verroert. Zet nu het veld onder water waar hij ligt, laat het water stijgen tot het blok eronder verdwijnt, en buig u dan, nu de kop onder water staat, over het werk. Zet er uw kracht achter. Zie! De steen beweegt, komt los uit zijn bed en rolt voor uw arm uit. Zo kan een kind het werk van een man doen, en een man het werk van een reus, wanneer door de hemelse invloeden van de genade het getij van de liefde rijst en over onze plichten en moeilijkheden heen golft. Laat de liefde in het hart aanwezig zijn, en "uit de mond der kinderkens en der zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest." — Thomas Guthrie, D.D.

Vers 3

"Uit de mond der kinderkens en der zuigelingen", enzovoort. Die arme martelares Alice Driver bracht in het bijzijn van honderden mensen pauselijke bisschoppen zó tot zwijgen, dat zij en alle aanwezigen God prezen: de trotsten onder hen konden de Geest in een eenvoudige vrouw niet weerstaan. Zo zeg ik ook u: "Uit de mond der kinderkens en der zuigelingen" zal God geëerd worden.

Ook u, eenvoudig wormpje, zult Hem eren wanneer aan het licht komt wat God voor u gedaan heeft: welke begeerten Hij in u heeft gedood en welke genaden Hij u heeft geschonken. De Heere kan nog veel groter dingen voor u doen, als u maar op Hem wilt vertrouwen. Hij kan u op arendsvleugelen dragen, u kracht geven om zware verdrukking om Zijnentwil te verduren, te volharden tot het einde, door het geloof te leven en uw loopbaan met vreugde te voleindigen. O!

Juist omdat Hij u nederig van hart heeft gemaakt, zal uw andere geringheid u des te meer tot eer strekken.

Staan we niet minstens zo verbaasd, en eigenlijk nog méér, over Gods zeldzame vakmanschap in de mier, het armste gedierte dat over de grond kruipt, als over de grootste olifant? Dat zoveel delen en ledematen in zo'n minuscule ruimte zijn samengebracht! Dat zo'n armzalig schepseltje in de zomer al zijn wintervoorraad bij elkaar sprokkelt! Wie ziet niet evenveel van God in een bij als in een groter schepsel? Ach, bij een groot lichaam verwachten we grote vermogens, en dan verbazen we ons niet.

Dus, om af te ronden: God heeft de onaanzienlijke delen met des te meer eer bekleed. Zegen Hem daarom, en draag uw nietigheid met meer gelatenheid. Uw grootste heerlijkheid moet nog komen: wanneer de wijzen van de wereld Gods raad hebben verworpen, hebt ú (samen met die arme tollenaars en soldaten) de bediening van het evangelie groot gemaakt. De Heere zal ook in u zeker bewonderd worden (1 Thessalonicenzen 1), in een arm, eenvoudig schepsel dat tot zaligheid wijs is gemaakt en op die dag gelooft. Blijf arm in uw eigen ogen, en de Heere zal uw hovaardigste, spottende vijanden aan uw voeten laten neerknielen. Zij zullen belijden dat God veel voor u gedaan heeft, en zij zullen verlangen naar uw deel wanneer God hen komt bezoeken. — Daniel Rogers, 1642.

Vers 4

"Als ik … aanzie." Overdenking maakt ons klaar voor ootmoed. Toen David de werken van de schepping had overzien, hun luister, harmonie, beweging en invloed, liet hij de pluimen van zijn hoogmoed zakken en begon hij laag van zichzelf te denken. "Als ik Uw hemel aanzie, het werk Uwer vingeren, de maan en de sterren, die Gij bereid hebt; wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt?" — Thomas Watson.

Vers 4

"Als ik Uw hemel aanzie", enzovoort. David liet zijn blik over het uitspansel gaan en kwam tot deze overweging: "Als ik Uw hemel aanzie, het werk Uwer vingeren, de maan en de sterren, die Gij bereid hebt; wat is de mens?" enzovoort. Hoe komt hij erbij om maan en sterren te noemen en de zon over te slaan? De andere lichten zijn immers slechts kostgangers van de zon: ze stralen met het deel licht dat de mildheid van de zon hun toebedeelt. Het antwoord is: dit was Davids overpeinzing in de nacht. De zon was naar de andere wereld vertrokken en had alleen de kleinere lichten zichtbaar aan de hemel achtergelaten; bovendien is de hemel in al zijn verscheidenheid het best te overzien bij nacht.

De nacht is gemaakt opdat de mens erin rust. Maar kan ik niet slapen, dan mag ik, net als de psalmist, mijn waken onthalen op goede gedachten. Niet om ze als slaapmiddel te gebruiken en mijn verdorven natuur uit te nodigen om in te dommelen, maar om slechte gedachten buiten de deur te houden, die anders mijn ziel zouden bezetten. — Thomas Fuller, 1608-1661.

Vers 4

"Uw hemel." De vleselijke geest ziet God nergens in, zelfs niet in geestelijke zaken, in Zijn woord en inzettingen. De geestelijke geest ziet Hem in alles, ook in de natuur: wanneer hij naar hemel en aarde en alle schepselen kijkt. "*Uw* hemel": hij ziet alles onder dat gezichtspunt, in hun verhouding tot God als Zijn werk, en ziet Zijn heerlijkheid in hen oplichten. Hij staat vol ontzag, en schrikt ervoor terug Zijn schepselen en Zijn gunsten te misbruiken tot Zijn oneer. "De dag is Uwe, ook is de nacht Uwe"; daarom mag ik U overdag niet vergeten, en 's nachts evenmin. — Robert Leighton, D.D.

Vers 4

"De sterren." Ik kan niet zeggen dat het vooral hun oneindigheid is, of de onmetelijke ruimte die zij beslaan, wat mij in de sterren zo verrukt. Dat soort gedachten brengt de geest eerder in verwarring; en in dit beeld van ontelbare aantallen en grenzeloze ruimte zit bovendien veel dat meer thuishoort bij een tijdelijke, menselijke beschouwing dan bij een die eeuwig standhoudt. Nog minder bekijk ik ze louter in verband met het leven hierna.

Nee, het is de gedachte alleen al dat ze zó ver boven alles op aarde staan en erboven zijn verheven. Het is het gevoel dat alles wat aards is voor hen volkomen in het niet verdwijnt, dat de enkeling zo oneindig onbetekenend is naast die werelden die over de hele ruimte zijn uitgestrooid. Zijn lotgevallen, zijn genietingen en offers, waaraan hij zo'n kleine betekenis hecht, vervagen tot niets voor zulke onmetelijke voorwerpen. En dan nog dit: de sterrenbeelden verbinden alle geslachten van mensen en alle tijdperken van de aarde met elkaar. Ze hebben alles gezien wat sinds het begin der tijden is gebeurd, en zullen alles zien wat gebeurt tot het einde ervan. In zulke gedachten kan ik mij altijd verliezen, met stil genot, wanneer ik naar de sterrenhemel kijk.

Het is waarlijk een schouwspel van de hoogste plechtigheid wanneer in de stilte van de nacht, onder een volkomen heldere hemel, de sterren als een koor van werelden opkomen en ondergaan. Het bestaan valt dan als het ware uiteen in twee delen. Het ene, dat bij de aarde hoort, verstomt in de totale stilte van de nacht, en dan stijgt het andere op in al zijn verhevenheid, luister en majesteit. Zo bekeken oefent de sterrenhemel werkelijk een zedelijke invloed uit op de geest. — Alexander von Humboldt, 1850.

Vers 4

"Als ik Uw hemel aanzie", enzovoort. Konden we ons boven de maan verplaatsen, konden we de hoogste ster boven ons hoofd bereiken,

dan zouden we meteen nieuwe hemelen ontdekken, nieuwe sterren, nieuwe zonnen, nieuwe stelsels, en misschien nog prachtiger opgetuigd. Maar zelfs daar zouden de wijde gebieden van onze grote Schepper niet ophouden. Tot onze verbijstering zouden we merken dat we pas aan de rand van Gods werken waren aangekomen. Wat we van Zijn werken kunnen weten is maar weinig, maar dat weinige moet ons nederig maken en ons de goddelijke macht en goedheid doen bewonderen.

Wat moet dat Wezen groot zijn! Hij riep deze onmetelijke bollen uit het niets tevoorschijn, Hij stuurt hun banen, en Zijn machtige hand richt en schraagt hen allen! Wat is die kluit aarde waarop we wonen, met al het schitterende dat ze ons te zien geeft, naast die ontelbare werelden? Zou deze aarde vernietigd worden, dan zou men haar afwezigheid net zo min merken als het ontbreken van één zandkorrel op het strand. Wat zijn dan provincies en koninkrijken naast die werelden? Slechts stofdeeltjes die in de lucht dansen en door de zonnestralen zichtbaar worden. En wat ben ik dan, geteld tussen het oneindige aantal van Gods schepselen? Ik verlies mezelf in mijn eigen nietigheid! Maar hoe klein ik me in dit opzicht ook voel, in andere opzichten ben ik groot. Wat een schoonheid bevat dit sterrenfirmament dat God tot Zijn troon heeft uitgekozen! Wat zijn die hemellichamen bewonderenswaardig! Hun luister verblindt mij, hun schoonheid betovert mij!

Maar toch, hoe prachtig en hoe rijk getooid ook, deze hemel heeft geen verstand. Ze kent haar eigen schoonheid niet, terwijl ik, louter klei, gevormd door een goddelijke hand, ben begiftigd met zin en verstand. Ik kan de schoonheid van deze stralende werelden beschouwen. Sterker nog: ik ken hun verheven Maker al tot op zekere hoogte, en door het geloof zie ik enkele kleine stralen van Zijn goddelijke heerlijkheid. O, mocht ik Zijn werken meer en meer leren kennen en ervan mijn levenswerk maken, totdat ik door een heerlijke verande-

ring opstijg om bij Hem te wonen, boven de sterrengewesten. — Christopher Christian Sturm, "Reflections", 1750-1786.

Vers 4

"Het werk Uwer vingeren." Dat wijst op uiterst nauwgezet, fijn handwerk: een beeld ontleend aan borduurders, of aan wie tapijten weven. — John Trapp.

Vers 4

"Als ik Uw hemel aanzie", enzovoort. Wat is het toch een door en door christelijke bezigheid om uit de werken en verschijningen van de natuur vroomheid te laten opwellen! De heilige schrijvers staan daarin pal achter ons, en zelfs onze Zaligmaker Zelf drukt er het gewicht en de plechtige ernst van Zijn eigen voorbeeld op. "Aanmerkt de leliën des velds, hoe zij wassen; zij arbeiden niet, en spinnen niet", en toch zorgt uw hemelse Vader voor haar. Hij blijft staan bij de schoonheid van één enkel bloempje en haalt daar een prachtig argument voor vertrouwen op God uit. Zo laat Hij ons zien dat gevoel voor schoonheid en vroomheid prima samengaan. Hetzelfde hart kan zich verdiepen in alles wat ernstig is in het geloof en tegelijk open staan voor de bekoring en de lieflijkheid van de schepping.

De psalmist gaat nog veel hoger vliegen. Hij laat de aarde achter zich en slingert zijn verbeelding omhoog, naar dat gigantische uitspansel dat zich boven en rondom ons uitstrekt. Vliegend baant hij zich een weg door de ruimte en laat zijn gedachten ronddwalen in haar grenzeloze gewesten. Geen donkere, verlaten leegte treft hij daar aan, maar een ruimte die zindert van glans en vol is van de kracht van Gods tegenwoordigheid. De schepping rijst in al haar onmetelijkheid voor hem op, en de aarde, met alles wat zij bezit, krimpt ineen tot een speldenprik bij zoveel overweldigende grootsheid. Hij staat er versteld van dat hij zelf niet over het hoofd wordt gezien te midden van al die pracht en afwisseling die hem aan alle kanten omringt. En terwijl zijn gedachten opstijgen van de majesteit van de na-

tuur naar de majesteit van de Architect van de natuur, barst hij los: "Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, en de zoon des mensen, dat Gij hem bezoekt?"

Of de inspiratie de psalmist de wonderen van de moderne sterrenkunde heeft laten zien, is niet aan ons om te zeggen. Maar ook als zijn geest een volslagen vreemdeling was in de wetenschap van onze verlichte tijd, bieden de hemelen een groots en verheffend schouwspel: een onmetelijke koepel die rust op de ronde rand van de wereld, met ontelbare lichten die daarboven hangen en met plechtige regelmaat over het hemelvlak trekken. Het was blijkbaar 's nachts dat deze aanblik de vroomheid van de psalmist wakker schudde, toen maan en sterren zichtbaar waren. Niet overdag, toen de zon in volle kracht was opgegaan en zoveel glans om zich heen had geworpen dat alle kleinere heerlijkheden van het uitspansel erin verdronken en verbleekten. — Thomas Chalmers, D.D., 1817.

Vers 4

"Uw hemel:"

> *Wat is dit landschap, eindeloos en wijd?*
> *Een heerlijk boek van Gods scheppingsmajesteit.*
> *De leer der natuur, die tot verwondering leidt,*
> *En elke nachtelijke onderzoeker verblijdt.*
>
> *Een heilige Schrift, vanouds door God geschreven,*
> *Door Zijn eigen hand aan de schepping gegeven.*
> *Oud als de tijd, maar zuiver en ongeschonden,*
> *Door mensenhanden nooit verdraaid of geschonden.*

Vers 4

"De sterren." Toen ik in die sterren staarde, keken zij dan niet op mij neer vanuit hun serene ruimten, als met medelijden, als ogen vol glinsterende hemelse tranen om het kleine lot van de mens! — Thomas Carlyle.

Verzen 4, 5

"Als ik Uw hemel aanzie", enzovoort. Trek geestelijke lessen uit de dingen die u dagelijks tegenkomt. David keek slechts met wijze aandacht naar de hemelen, en meteen barstte hij los in zelfvernedering en nederige verwondering over God. Haal uit alles wat u ziet onderricht voor uzelf en lof voor uw Maker. Zo komt u een stap dichter bij het herstel van de onschuld, want dit was precies Adams taak in het paradijs. Blijf bij geen enkel geschapen ding hangen als een kenner die alleen zijn weetgierigheid wil stillen. Nodig als christen de godsdienst uit aan tafel en haal er geestelijke winst uit.

Geen schepsel kruist onze blik of het heeft ons iets te leren dat het overdenken waard is, bovenop de algemene wenken over de macht en wijsheid van de Schepper. De schapen kunnen ons zo een lesje geduld voorlezen, de duif een lesje onschuld. De mier en de bij laten ons blozen om onze luiheid, en de stompzinnige os en de domme ezel corrigeren en beschamen onze ondankbare onwetendheid. . . . . Wie open ogen heeft, kan geen leermeester missen, tenzij hij een hart mist. — Stephen Charnock.

Vers 5

"Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt?" enzovoort. Mijn lezers moeten goed zien waar de psalmist op uit is: hij wil met deze vergelijking de oneindige goedheid van God nog groter laten schitteren. Want wat een wonder is het toch dat de Schepper van de hemel, Wiens heerlijkheid zo onmetelijk is dat ze ons met de diepste bewondering vervult, Zich zover neerbuigt dat Hij Zich genadig de zorg voor het menselijk geslacht aantrekt!

Dat de psalmist deze tegenstelling bedoelt, blijkt uit het Hebreeuwse woord (Hebr.), enosj, dat wij met mens hebben vertaald. Het wijst veel eerder op de broosheid van de mens dan op enige kracht of macht die hij bezit. . . . . Bijna alle uitleggers geven (Hebr.), pakad, het laatste woord van dit vers, weer met bezoeken. Ik wil daar

liever niet van afwijken, want die betekenis past uitstekend. Maar het woord kan ook gedenken betekenen, en in de Psalmen vinden we vaak dezelfde gedachte in andere woorden herhaald. Daarom mag het hier met recht met gedenken worden vertaald, alsof David zei: "Het is een wonder, dat God aan mensen denkt en hen onophoudelijk gedenkt." — Johannes Calvijn, 1509-1564.

Vers 5

"Wat is de mens?" Maar, o God, wat een zeer kleine heer hebt Gij aangesteld over deze enorme wereld! Het kleinste zandkorreltje is niet zo nietig naast de hele aarde als de mens naast de hemel. Als ik de hemelen zie, de zon, de maan en de sterren, roep ik uit: o God, wat is de mens? Wie had gedacht dat Gij al die schepselen voor één zoudt maken, en dat ene schepsel bijna het kleinste van allen? Toch kan alleen hij zien wat Gij gedaan hebt. Alleen hij kan U bewonderen en aanbidden in wat hij ziet. Wat heeft hij dus alle reden om niets anders te doen dan dit, nu hij het als enige kán doen!

Want de prijs en de waarde van dingen zitten werkelijk niet in de hoeveelheid. Eén diamant is meer waard dan hele steengroeven, één magneetsteen heeft meer kracht dan bergen aarde. Het is ons geoorloofd U in onszelf te prijzen. Heel Uw schepping bevat niet meer wonder dan één van ons. De andere schepselen riep Gij tevoorschijn met een eenvoudig bevel, maar *de mens* niet zonder goddelijk beraad. Zij ontstonden ineens; de mens vormde Gij eerst en bezielde Gij daarna. Zij kregen velerlei gedaanten, aan niemand gelijk dan aan zichzelf; de mens kreeg Uw eigen beeld. Zij kregen eigenschappen die bij hun dienst pasten; de mens kreeg heerschappij. De mens ontving zijn naam van U, zij ontvingen hun naam van de mens. Hoe zouden we dan niet aan U gewijd moeten zijn, vóór al het andere, nu Gij zoveel meer aan ons hebt besteed dan aan al het overige! — Joseph Hall, D.D., bisschop van Norwich, 1574-1656.

Vers 5

"Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, en de zoon des mensen, dat Gij hem bezoekt?" En (Job 7:17, 18): "Wat is de mens, dat Gij hem groot acht, en dat Gij Uw hart op hem zet? En dat Gij hem bezoekt in elken morgenstond?" In de hoogmoed van zijn hart ziet de mens daar niets bijzonders in, maar een nederige ziel staat er sprakeloos van. "Want alzo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte en in het heilige, en bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is, opdat Ik levend make den geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden." Jesaja 57:15.

O, zegt de nederige ziel, zal de Heere werkelijk oog hebben voor een verachtelijke worm als ik? Zal de Heere Zich laten kennen aan zo'n zondige ellendeling als ik? Zal de Heere Zijn armen, Zijn boezem, Zijn hart voor mij openen? Kan een walgelijk schepsel als ik genade vinden in Zijn ogen?

In Ezechiël 16:1-5 vinden we het verhaal van Gods wonderbare nederbuiging tot de mens. Daar wordt hij vergeleken met een ellendig kind dat op de dag van zijn geboorte is weggegooid, badend in bloed en vuil, met geen enkel oog dat medelijden met hem had. Zo walgelijk zijn wij voor God! En toch zei Hij tot ons, toen Hij voorbijkwam en ons zag, bezoedeld in ons eigen bloed: "Leef." Dat woord wordt zelfs verdubbeld, zo sterk is wat erin zit. Het was "de tijd der minne" (vers 8). Dit was liefde! Dat God een smerig, ellendig ding opraapt, Zijn vleugel erover uitspreidt en zijn naaktheid bedekt, het een eed zweert, een verbond met het sluit en het de Zijne maakt. Dat Hij dit walgelijke wezen aan Zichzelf verloofde, om een echtgenoot voor hem te zijn. Dit is onpeilbare liefde, onbegrijpelijke liefde, liefde uit zichzelf. Dit is de liefde van God tot de mens, want God is liefde.

O, de diepte van de rijkdom van Gods mildheid en goedheid! Hoe wonderlijk is Zijn liefde, en hoe ondoorgrondelijk Zijn genade! Wat gebeurt er in uw harten als u dit hoort? Ziet u hier geen stof tot be-

wondering, geen reden tot verbazing? Voelt u zich niet als het ware midden op een oceaan van goedheid, waar u geen oever ziet en geen bodem voelt? Aan de gevoelens en bewegingen die dit in u losmaakt, kunt u uzelf toetsen. Zo toetste Christus immers het geloof van de hoofdman, die tot Hem zei: "Heere! ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen." "Jezus nu, dit horende, heeft Zich verwonderd, en zeide tot dengenen, die Hem volgden: Voorwaar zeg Ik u, Ik heb zelfs in Israel zo groot een geloof niet gevonden." Mattheüs 8:8-10.

Voelt u uw zielen dan niet machtig geraakt door deze nederbuiging van God, spreek uw ziel dan aldus aan: Wat scheelt u, o mijn ziel, dat de goedheid van God u niet meer ontroert? Bent u dood, dat u niets voelt? Of bent u blind, dat u niet ziet hoe verbazingwekkende goedheid u omringt? Zie de Koning der eer neerdalen uit de woning van Zijn majesteit om u te bezoeken! Hoort u Zijn stem niet: "Doe Mij open, Mijn zuster, ... Zie, Ik sta aan de deur, en Ik klop. ... Heft uw hoofden op, gij poorten, en verheft u, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga!" Zie, o mijn ziel, hoe Hij nog altijd wacht, terwijl u weigert Hem open te doen! O, het wonder van Zijn goedheid! O, de nederbuiging van Zijn liefde, die mij bezoekt, mij smeekt, op mij wacht, mij wil leren kennen! Werk zo uw zielen op tot verbazing over Gods nederbuiging. — James Janeway, 1674.

Vers 5

De mens: in het Hebreeuws is dat de zwakke, de ellendige mens. Daaruit blijkt dat de psalmist niet spreekt over de mens zoals hij geschapen werd, maar over de mens die is gevallen in zonde, ellende en sterfelijkheid. Gedenkt zijner, dat wil zeggen: Gij zorgt voor hem en overlaadt hem met zulke hoge gunsten.

De zoon des mensen: in het Hebreeuws de zoon van Adam, die grote afvallige en opstandeling tegen God. Een zondige zoon van een zondige vader, zijn zoon in gezindheid en gedrag niet minder dan

door afstamming. Dit alles dient om Gods barmhartigheid des te luisterrijker te laten uitkomen. Dat Gij hem bezoekt: niet in toorn, zoals dat woord soms wordt gebruikt, maar met Uw genade en barmhartigheid, zoals het ook is bedoeld in Genesis 21:1; Exodus 4:31; Psalm 65:10; 106:4; 144:3.

Vers 5

"Wat is de mens?" De Schrift geeft op deze vraag vele antwoorden. Vraag het de profeet Jesaja: "Wat is de mens?" Hij antwoordt (Jesaja 40:6): de mens is "gras". "Alle vlees is gras, en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds." Vraag het David: "Wat is de mens?" Hij antwoordt (Psalm 62:10): de mens is "leugen", niet slechts een leugenaar of bedrieger, maar zelf "leugen" en een bedrog. Elk antwoord dat de Heilige Geest over de mens geeft, is bedoeld om de mens te vernederen. De mens vleit zichzelf maar al te graag, en de ene mens de andere, maar God zegt ons onomwonden wat we zijn. . . .

Het is een wonder dat God ook maar één genadige blik wil schenken aan een schepsel als de mens. Gezien de afstand tussen God en mens is het zelfs verbijsterend, want de mens is schepsel en God de Schepper. "Wat is de mens", dat God kennis van hem neemt? Is hij niet een kluit aarde, een stuk klei? Maar kijk naar hem als zondig en onrein schepsel, en we mogen ons gerust tot in ons diepst verbazen: wat is een onrein schepsel, dat God het groot acht? Zal de Heere werkelijk waarde hechten aan vuilheid, en Zijn goedkeurende blik vestigen op iets onreins?

En nog een stap verder: wat is de opstandige mens, de mens die God vijandig is, dat God hem groot acht! Welke verbazing kan deze vraag ooit peilen? Zal God Zijn vijanden uitkiezen en hen groot maken die Hem van de troon zouden stoten? Verheft een vorst een verrader, of bewijst hij eer aan wie hem naar het leven staat? De zondige natuur van de mens is de vijand van Gods natuur en zou God het liefst uit de hemel trekken. Toch verheft God op ditzelfde moment de

mens tot de hemel! De zonde zou de grote God kleiner willen maken, en God maakt de zondige mens groot. — Joseph Caryl.

Vers 5

"Wat is de mens?" O, wat een grootsheid én kleinheid, wat een voortreffelijkheid én bederf, wat een majesteit én geringheid in de mens! — Pascal, 1623-1662.

Vers 5

"Dat Gij hem bezoekt." Bezoeken betekent ten eerste: bedroeven, kastijden, ja straffen. De zwaarste oordelen in de Schrift vallen onder de noemer bezoekingen. "Bezoekende de ongerechtigheid der vaderen aan de kinderen" (Exodus 34:7), dat wil zeggen: hen strafend. . . . . Heerst de pest in een huis, een van de zwaarste klappen van tijdelijk verdriet, dan zeggen we gewoonlijk: "Dat huis is bezocht." Let dus op: verdrietige tijden zijn bezoekingen. . . .

Ten tweede betekent bezoeken, in goede zin, barmhartigheid bewijzen, verkwikken, verlossen en zegenen. Naomi hoorde "dat de HEERE Zijn volk bezocht had, gevende hun brood." Ruth 1:6. "De HEERE bezocht Sara", enzovoort. Genesis 21:1, 2. De grootste barmhartigheid en verlossing die de mensenkinderen ooit ontvingen, wordt zo uitgedrukt: "Hij heeft bezocht, en verlossing te weeg gebracht Zijn volke." Lukas 1:68. Barmhartigheden zijn bezoekingen: als God in goedheid en liefde komt om ons goed te doen, bezoekt Hij ons. En die barmhartigheden heten bezoekingen om twee redenen.

1. God komt ons nabij als Hij ons goed doet. Barmhartigheid is een naderen tot een ziel, een naderen tot een plaats. Van God wordt gezegd dat Hij die plaats verlaat en weggaat wanneer Hij een oordeel zendt of bedroeft. Zo komt Hij ook dichtbij wanneer Hij ons goed doet, en keert Hij Zich als het ware met gunst tot onze personen en woningen.

2. Ze heten bezoekingen om hun vrijheid. Een bezoek is een van de vrijste dingen ter wereld. Niets verplicht je tot een bezoek, behalve de liefde: die man is mijn vriend en ik heb hem lief, dus ga ik bij hem langs. Zo wordt ook die grootste daad van vrije genade, de verlossing van de wereld, een bezoeking genoemd. Ze werd even vrij gedaan als een vriend zijn vriend ooit opzocht, en met oneindig meer vrijheid. Van de kant van de mens was er geen enkele verplichting, wel veel onvriendelijkheid en verwaarlozing. Toch kwam God in liefde om de mens te verlossen.

Ten derde houdt bezoeken een daad van zorg en toezicht in, van voogdij en leiding. Het ambt van de herder over zijn kudde wordt met dit woord aangeduid (Zacharia 10:3; Handelingen 15:36), en ook de zorg die we aan wezen en weduwen verschuldigd zijn, heet hen bezoeken. "De zuivere en onbevlekte godsdienst voor God en den Vader is deze", zegt de apostel Jakobus, "wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukking" (hoofdstuk 1:27). En in Mattheüs 25:34 spreekt Christus de zegen uit over wie Hem bezochten toen Hij in de gevangenis zat. Dat was geen luchtig langskomen of een vluchtig "hoe gaat het met u", maar zorg voor Christus in Zijn gevangenschap, hulp en voorziening voor Hem in Zijn bedroefde leden. Die betekenis past ook goed bij deze plaats, Job 7:17, 18: "Wat is de mens, … dat Gij hem bezoekt …?" — Joseph Caryl.

Vers 5

"Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, en de zoon des mensen, dat Gij hem bezoekt?"

> *Heere, wat is dan de sterveling, dat Gij aan hem denkt?*
> *Wat is de mens, aan wie Uw goedheid zoveel schenkt?*
> *Dat Gij de hoogste hemel neerboge om hem bij te staan,*
> *En hem te hulp snelde toen hij reddeloos was vergaan?*
>
> *De mens is slechts een vorm van klei, door Uwe adem bezield,*
> *Totdat de dood hem wegneemt en zijn kracht vernielt.*

Hij is zelfs de allergeringste van Uw gaven niet waard,
Ja, lager dan het beest geworden door eigen aard.

Door de zonde gelijk aan de beesten die haastig vergaan,
Hoewel hij eertijds naast de engelen mocht staan.
En nochtans koestert Gij dit diepgevallen, blinde dier,
Dat erger dan een beest leeft in zijn aardse sier.

Gemaakt naar Uw beeld, maar door de val tot duivelskind ontdaan,
Kan iets nog dieper zinken, meer vervloekt vergaan?
Maar zie: Gij werpt Uw grootste barmhartigheid op hem neer,
Gij legt Uw koninklijke majesteitskleed terneer!

Gij neemt zijn zwakke natuur aan om hem vrij te spannen,
En sterft om zijn verloren leven vrij te ontbranden.
De mens is de geringste van Uw barmhartigheden niet waardig,
neen,
Maar door Uw liefde is hij nu met God verenigd en een.

Zie, de mens staat nu hoger dan d' engelen in hun pracht,
Sinds Christus zit aan Gods rechterhand in d' eeuwige kracht!
Zo erft hij al Uw barmhartigheden, rijk en rein,
Hoewel hijzelf de minste daarvan onwaardig zal zijn.

— *Thomas Washbourne, D.D., 1654.*

Vers 5

"Wat is de mens?"

Hoe arm, hoe rijk, hoe diep verworpen en verheven is de mens,
Hoe wonderlijk samengesteld naar d' eeuwige wens!
Hoe wonderlijk boven elk wonder is Hij Die dit zo schiep,
Die zulke uitersten in ons wezen samenvond en riep!

Als een unieke schakel in de keten van het bestaan,
Die van het grootste niets tot aan de Godheid kan gaan.
Een straal uit de hemel, door aardse schaduw omgeven,
Die, al is hij verduisterd, nog hemelse glans blijft geven.

Een kleine afspiegeling van Gods grootheid, diep en wijd,
Een erfgenaam van heerlijkheid, maar broos in aardse tijd.
Hulpeloos, en toch onsterfelijk, bestemd voor eeuwigheid,
Een nietig wormpje, en toch een mens, door God met eer bekleed.

Ik sta verbaasd, ben vervuld met diep ontzag,
En peil de diepte van dit wonder, dat ik niet bevatten mag.
Ik raak mijzelf geheel en al in deze diepte kwijt —
Ja, ik verlies mijzelf in 't wonder van Gods majesteit.

— *Edward Young*, 1681-1775.

Verzen 5-9

"Wat is de mens", enzovoort:

De mens is alles, en nog meer dan hij ooit lijkt,
Een boom die leeft, maar zelden vrucht bereikt.
Een dier, maar met verstand en spraak bedeeld,
Waardoor hem in Gods schepping een bijzondere plaats is toebedeeld.

De papegaai is ons voor zijn taal verschuldigd dank,
Want zonder ons ontbrak hem menig klank.
De mens is als een wonderwerk, vol harmonie en pracht,
Waarin elk deel het andere dient, door de wijsheid samengebracht.

Geen deel staat los, hoe ver het ook van 't andere wijkt,
Het hoofd is met de voet verbonden, hoe ver het ook daarvan lijkt.
Beide zijn met maan en sterren nauw verweven,
In één groot samenstel, waarin Gods wetten leven.

Geen ding is zo ver weg, geen schat zo diep verborgen,
Of onze geest zoekt haar geheim, van heden tot de morgen.
Ons oog vangt zelfs het sterrenlicht, hoog aan de hemelbaan,
Zo leert de mens de wijde schepping in het klein verstaan.

De kruiden bieden hulp wanneer ons lichaam lijdt,
Als vrienden die ons bijstaan in een tijd van zorg en strijd.
De winden waaien zacht, de aarde draagt ons voort,

De bron ontspringt, de hemel draait — Gods wijsheid spreekt in ieder oord.

Niets is er dat ons niet op eigen wijze dient,
Ons hart verblijdt en ons Gods rijke gaven biedt.
De aarde is een voorraadschuur, vol zegen, groot en klein,
Een schatkamer, door Gods hand bereid om ons tot heil te zijn.

De sterren tonen ons dat de dag ten einde gaat,
De nacht legt zacht haar sluier over huis en straat.
Muziek en helder licht maken het leven goed,
De schepping toont Gods wijsheid, die ons telkens danken doet.

Al wat bestaat, is met ons wezen nauw verwant,
Geschapen naar de wijsheid van Gods almachtige hand.
Ons denken zoekt naar oorsprong, naar Gods bedoeling en beleid,
En ziet in heel de schepping Zijn wijsheid uitgebreid.

Elk ding vervult zijn taak, elk schepsel heeft zijn plicht,
Het water draagt ons schip en lest de dorst die ons ontwricht.
Het reinigt en verkwikt ons, maakt de akkers vruchtbaar bovendien,
Wie zou in deze orde niet Gods grote wijsheid zien?

Hoeveel verborgen dienaars staan de mens terzij,
Veel meer dan hij beseft, staan zij hem trouw nabij.
Zelfs waar hij loopt, vertrapt hij ongemerkt
Een wereld vol van leven, door Gods hand bewerkt.

En als een bange ziekte hem verzwakt en droefheid brengt,
Wanneer de koorts zijn lichaam kwelt en al zijn krachten krenkt,
Dan zijn er nog verborgen gaven, door de Schepper toebereid,
Die hulp kunnen bieden in zijn zwakheid en zijn strijd.

O, wonderbare liefde, die de mens zo rijk bedeelt,
Die hem met zoveel gaven en weldaden omringt en streelt!
De mens is zelf een kleine wereld, door Gods hand gemaakt,
Omringd door een heelal dat van Zijn grote goedheid blaakt.

Zo spreekt de schepping overal van wijsheid en beleid,
Van Hem Die alles schiep en draagt door alle eeuwigheid.

> *Wie aandachtig beschouwt wat Gods schepping hem toont,*
> *Ziet hoe zij Hem, haar Maker, lof en eer betoont.*
>
> — *George Herbert*, 1593.

Vers 6

"En hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen." Het zou heel goed kunnen dat de mens, zoals hij in den beginne gevormd werd, niet zozeer in zijn wezen als wel in zijn positie onder de engelen stond. Eén ding staat in elk geval als een huis: hoger lof dan dat ze naar Gods beeld geschapen zijn, valt er over de engelen niet te zeggen. Overtroffen ze de mens dus oorspronkelijk, dan kan dat alleen gelegen hebben in de mate van gelijkenis, niet in de aard ervan. De engel was onsterfelijk, verstandig, heilig, krachtig en heerlijk, en precies daarin schitterde zijn gelijkenis met de Schepper. Maar kreeg de mens al deze eigenschappen niet óók mee, en wel in rijke mate? Was ook híj niet onsterfelijk, verstandig, heilig, krachtig en heerlijk gemaakt?

Als de engel de mens al overtrof, dan beslist niet door bezittingen waar de mens helemaal niets tegenover had te stellen, alsof hij met lege handen stond. Beiden droegen Gods beeld, en beiden vertoonden dus iets van de eigenschappen die in de Godheid samenkomen. Of die trekken bij de engelen scherper getekend waren dan bij de mens, durven we onmogelijk te beslissen; dat zou aanmatigend zijn. Voor ons betoog volstaat het volkomen dat beiden dezelfde eigenschappen moeten hebben gedeeld, omdat ze naar hetzelfde goddelijke beeld gevormd waren. En hoe de verhouding tussen engel en mens aanvankelijk ook lag: één ding valt niet te betwijfelen, hoe pijnlijk ook. Sinds de val staat de mens er schrikbarend onder, dat is een droevige werkelijkheid.

De overtreding heeft al zijn vermogens ontsierd en hem van zijn hoge sport op de ladder der schepping afgestoten. Maar hoe diep hij ook is gezonken, hoe ver vernederd en vertrapt, de mogelijkheden

van zijn oorspronkelijke vorming draagt hij nog altijd in zich. En omdat die mogelijkheden hooguit in mate van die van de engel kunnen hebben verschild, moeten ze zo gelouterd en verruimd kunnen worden dat de gelijkheid weer ontstaat. Herstel mogen we het niet durven noemen, maar het komt er wonderlijk dicht bij. ...

O, het kan zijn, zeggen we nogmaals, dat we ons een volkomen verkeerd beeld vormen wanneer we engel en mens door een onmetelijke kloof scheiden en het menselijk geslacht op een lage trede van de schepping zetten. Wie in de annalen van de wetenschap gaat graven, zal inderdaad ontdekken dat God, met het oog op verheven doeleinden, de mens "een weinig minder dan de engelen" heeft gemaakt. En ik kan mijn ogen niet sluiten voor het droeve feit dat de afval die luisterrijke gaven heeft uitgehold en geplunderd, gaven die Adam ongeschonden aan zijn kinderen had kunnen doorgeven. En toch, kijk: de Bijbel wemelt van aanwijzingen dat de engelen, verre van van nature hoger te staan dan wij, zelfs nu niet het gewicht bezitten dat ons geslacht wél heeft.

Wat een geheimenis! We durven er nauwelijks aan te tornen: er is een Verlosser opgestaan voor gevallen mensen, maar niet voor gevallen engelen. Op zo'n ontzagwekkende, ondoorgrondelijke waarheid bouwen we liever geen theorie. Maar is het dan te veel gezegd dat Gods ingrijpen voor de mens, en Zijn uitblijven voor de engelen, de overtuiging rechtvaardigt dat de mensen in de liefde en zorg van hun Maker in elk geval niet onder de engelen staan? Bovendien: worden de engelen niet getekend als "gedienstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden, om dergenen wil, die de zaligheid beerven zullen"? Welke gedachte spreekt uit zo'n voorstelling, zo niet deze: gelovigen, omringd en bediend door engelen, trekken als kinderen Gods op naar een luisterrijke troon, zó hoog verheven boven alle schepselen dat zelfs wezens met de wind in hun vleugelen, stralend als een vlam van vuur, het een vreugde vinden hen te eren?

En jubelt niet een hele schare engelen wanneer één enkele zondaar zich bekeert? Wie durft te ontkennen dat zo'n nieuwe golf van verrukking door de hiërarchie van de hemel een enorm medeleven met de mensen verraadt, en daarmee flink bijdraagt aan het bewijs dat de mens een reusachtige plek bekleedt op de ladder van het bestaan? Er is nog meer! Engelen leren zelfs van mensen, want Paulus schrijft de Efeziërs dat "nu, door de Gemeente, bekend gemaakt worde aan de overheden en de machten in den hemel de veelvuldige wijsheid Gods".

En denk eens aan de evangelist Johannes. In een van zijn verheven visioenen zag hij de vertegenwoordigers van de gemeente pal voor de eeuwige troon staan, terwijl de engelen op grotere afstand de buitenste kring vulden. Zo stapelen we bewijs op bewijs op bewijs: de mens moet niet worden gezien als van nature lager dan de engel. Hoe diep hij zichzelf ook van zijn hoogte liet storten, en hoezeer hij de luister en kracht van zijn eerste staat heeft bezoedeld en ondermijnd: hij is nog steeds tot de allerhoogste verheffing in staat. Meer is er niet nodig dan dat hij wordt hersteld in zijn verspeelde positie en ruimte krijgt voor zijn vermogens, zodat hij kan stralen als het roemrijke wezen van de schepping dat hij is: het ademende, gloeiende beeld van de Godheid. ...

De Verlosser wordt ons voorgehouden als iemand Die Zich liet vernederen, "een weinig minder gemaakt dan de engelen", omwille van de heerlijkheid die het loon van Zijn lijden zou zijn. Wat een gewichtig beeld! Het verdient onze allergrootste aandacht en moet zorgvuldig, met open oog voor alles wat erin ligt, worden overwogen. Daaruit valt, naar we menen, een sterk, helder en krachtig bewijs voor de goddelijkheid van Christus te halen.

Wij hebben nóóit kunnen begrijpen hoe het nederigheid zou kunnen heten wanneer enig schepsel, hoe hoog ook in waardigheid, het ambt van Middelaar op zich neemt en onze verzoening bewerkt. We vergeten heus niet tot welke diepe vernedering een Middelaar moest

instemmen, en door welk lijden en welke schande Hij alleen onze verlossing kon bewerken. Maar we vergeten evenmin, en dat mogen we ook niet vergeten, de onmetelijke verhoging die Zijn loon zou zijn, een verhoging die Hem, als de Schrift waar is, ver boven de hoogste overheden en machten zou plaatsen. Waar zou dan de verbazingwekkende nederigheid zitten, waar de ongeëvenaarde neerbuigendheid, als een louter schepsel het ambt had aanvaard met zo'n beloning in het vooruitzicht?

Wie weet dat hij onmetelijk verhoogd zal worden als hij iets bepaalds doet, valt nauwelijks te prijzen om de grootheid van zijn nederigheid. Neem de edelman die slaaf wordt, terwijl hij weet dat hij er koning door wordt: dat is naar ons oordeel geen voorbeeld van neerbuigendheid. Hij moet al koning zíjn, niet in staat om zijn grootheid nog te vermeerderen, voordat zijn stap naar de slavernij een toonbeeld van nederigheid kan zijn. Zo ook zien we niet in hoe iemand anders dan een goddelijk Wezen een voorbeeld van neerbuigendheid kan hebben gegeven door onze Verlosser te worden. ...

De volmaaktheden kon Hij niet afleggen, de heerlijkheden van de Godheid wel. Zonder op te houden God te zijn, kon Hij als mens verschijnen. En juist daarin lag, geloven we, Zijn vernedering, die zelfontlediging van onze Heere die de Schrift gelijkstelt met het "een weinig minder gemaakt" zijn dan de engelen. Hij had Zich in al Zijn luister kunnen openbaren in de gestalte van God en zo de verrukte, eerbiedige blikken van alle ongevallen rangen van verstandige wezens op Zich kunnen richten. In plaats daarvan verborg Hij Zich in de gestalte van een dienstknecht. De rijke hulde die vanuit elke uithoek van Zijn onbegrensde rijk toestroomde, door Zijn macht voortgebracht en door Zijn voorzienigheid gedragen, ontving Hij niet langer. Maar Zijn wezenlijke heerlijkheid, Zijn werkelijke waardigheid, bleef precies dezelfde als Hij altijd had gehad.

Die behoorden onlosmakelijk bij Zijn natuur en waren er, zelfs tijdelijk, evenmin van te scheiden als die natuur zelf. Maar elk uiterlijk

teken van majesteit en grootheid kon wel worden afgelegd. De Godheid hoefde niet neer te dalen, in een schitterende pracht, met zulke verblindende vertoningen van oppermacht dat de bezochte wereld zich wel op de knieën moest werpen om te aanbidden. Zij kon Haar luister zo bedekken, Zich zo verbergen in een gering voorkomen dat er, toen de mensen Hem zagen, "geen gestalte" was, "dat wij Hem zouden begeerd hebben". Dát deed Christus toen Hij erin toestemde "een weinig minder gemaakt te worden dan de engelen". Zo ontledigde Hij Zichzelf, of, zoals de Schrift het zegt: Hij "heeft Zichzelven vernietigd".

Het Wezen Dat in de gestalte van God de hemel met Zijn licht en pracht had gevuld, verscheen op aarde in de gestalte van een dienstknecht. En niet alleen dat! Elk schepsel is immers Gods dienstknecht, dus die gestalte had Hij ook aangenomen als Hij als engel of aartsengel was gekomen. Nee, Hij nam de gestalte aan van de láágste van al die dienstknechten, "den mensen gelijk geworden": mensen, de vernederden, de afvalligen, de verloren gaanden.

— *Henry Melvill, B.D., 1854.*

Vers 6, 7

God verheerlijkt de mens in het werk van de schepping. Het derde vers onthult wat de psalmist deed verbazen over Gods goedheid voor de mens: "Als ik Uw hemel aanzie, het werk Uwer vingeren, de maan en de sterren, die Gij bereid hebt; wat is de mens?" Bij de schepping liet God al deze dingen dienstbaar en nuttig zijn voor het welzijn van de mens, stuk voor stuk. Wat is de mens, dat er voor hem een zon, maan en sterren in het uitspansel zijn gezet? Wat voor schepsel is dit?

Zien we ergens grote toebereidselen, volle voorraadkamers en een huis dat met de kostbaarste meubelen is opgesmukt, dan roepen we uit: "Wie is toch de man die in zo'n huis mag komen wonen?" Toen dit prachtige bouwwerk werd opgetrokken, het schone huis van de wereld werd ingericht en versierd, hadden we alle reden om vol ver-

wondering te vragen: wie moet de huurder, de bewoner van dit huis wel zijn?

Maar de mens is bij de schepping nog véél hoger verheven. Hij werd verheerlijkt met het stempel van Gods beeld, waarvan de psalmist een stuk beschrijft in het zesde vers: "Gij doet hem heersen over de werken Uwer handen; Gij hebt alles onder zijn voeten gezet", enz. Zo kreeg de mens in de schepping glans. Wat was hij dan, dat hij de heerschappij over de wereld ontving? Dat hij heer zou zijn over de vissen der zee, de dieren des velds en het gevogelte des hemels? En er is meer: God zette hem op de trap die direct na de engelen komt. "En hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen." Dat is het eerste deel van het antwoord: de mens werd verheerlijkt doordat hij zo voortreffelijk geschapen werd, en doordat zoveel voortreffelijks voor hem geschapen werd.

Dit alles kan gezegd worden van de mens zoals hij naar Gods beeld geschapen was. Sinds de overtreding geldt het in eigenlijke zin voor Christus, zoals de apostel het toepast (Hebreeën 2:6), en voor hen die door het werk van de verlossing hun bloed en waardigheid terugkrijgen. Dát is het volgende deel van de verhoging van de mens.

— *Joseph Caryl.*

Vers 6-9

Augustinus had zich al uitbundig uitgeleefd in allegorieën over de wijnpersen in het opschrift van deze psalm. Bij de woorden "Wat is de mens, … en de zoon des mensen" merkt hij op dat het eerste woord (Hebr.) van ellende is afgeleid, en het tweede (Hebr.) "zoon van Adam" betekent, oftewel mens. Volgens hem duidt het eerste op de mens in zijn staat van zonde en verdorvenheid, en het tweede op de mens die door genade wedergeboren is. Die heet toch zoon des mensen omdat zijn gemoed en leven zo veranderd zijn dat hij voortreffelijker is geworden, van oude verdorvenheid tot nieuwheid, van een oude tot een nieuwe mens. De mens die nog vleselijk is, blijft ellendig. Vervolgens stijgt hij van het lichaam op naar het Hoofd, Christus, en prijst Zijn

heerlijkheid, gesteld boven alle dingen, zelfs boven de engelen, de hemelen en de hele wereld, zoals elders wordt aangetoond dat Hij is, Efeze 1:21.

Daarna laat hij de hoogste dingen achter zich en daalt hij af naar "schapen en ossen". Daarin zien we geheiligde mensen en predikers: met schapen worden gelovigen immers vaak vergeleken, en predikers met ossen, 1 Korinthe 9: "Gij zult een dorsenden os niet muilbanden." "De dieren des velds" staan voor de wellustelingen die ongebonden leven en de brede weg bewandelen; het gevogelte des hemels voor de door hoogmoed opgeblazenen; "de vissen der zee" voor hen die uit hebzucht naar rijkdom diep in de aarde doordringen, zoals vissen naar de zeebodem duiken. En omdat mensen de zee steeds opnieuw oversteken voor rijkdom, voegt hij toe: "hetgeen de paden der zeeën doorwandelt". Het duiken naar de bodem der wateren past bij 1 Timotheüs 6:9: "Die rijk willen worden, vallen in verzoeking, en in den strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang."

Zo lijken hier de drie dingen van de wereld in beeld gebracht te worden, waarvan gezegd wordt: wie ze liefheeft, in hem is de liefde van de Vader niet. "De begeerlijkheid des vleses" is de zinnelijkheid, "de begeerlijkheid der ogen" de gierigheid, en daar komt "de grootsheid des levens" nog bij. Boven dit alles stond Christus, want Hij was zonder zonde. Geen van de drie verzoekingen van de duivel, die hierop betrokken kunnen worden, kon bij Hem iets uitrichten. En ze zijn er allemaal, "schapen en ossen" net zo goed, in de gemeente. Daarom wordt er gezegd dat er in de ark allerlei dieren kwamen, reine en onreine, en vogels; en daarom kwamen er in het net, zoals in de gelijkenis, allerlei vissen, goede en kwade. Dit alles heb ik hier uitvoerig neergezet, omdat de oordeelkundige lezer er zijn voordeel mee kan doen.

— *John Mayer.*

Vers 7

"Gij hebt alles onder zijn voeten gezet." Hermodius, een edelman van geboorte, wierp de dappere veldheer Ifikrates voor de voeten dat die maar de zoon van een schoenmaker was. "Mijn bloed", antwoordde Ifikrates scherp, "begint bij mij; het jouwe neemt bij jou afscheid." Hij bedoelde daarmee: jij brengt je huis geen eer met de glans van je deugden, zoals je huis jou eer bracht met zijn adellijke titel. Je bent maar een houten mes in een lege schede, om de plaats op te vullen. Ik daarentegen begin, door mijn heldendaden, nu de stamvader van mijn geslacht.

Zo is het ook in zaken van geestelijk leven: de beste christen is de beste edelman. De mannen van Berea, die het woord met alle bereidwilligheid ontvingen, waren edeler dan die van Thessalonica. De burgers van Gods stad komen niet uit laag nest, maar zijn waarlijk van adel. Ze roemen niet in hun afkomst, maar in hun wedergeboorte, en dat is veel mooier. Door hun tweede geboorte zijn ze immers zonen van God. De gemeente is hun moeder, Christus hun oudste broer, de Heilige Geest hun leermeester, engelen hun dienaren, alle andere schepselen hun onderdanen, de hele wereld hun herberg en de hemel hun thuis.

— *John Spencer, "Things New and Old".*

Vers 7

"Gij doet hem heersen over de werken Uwer handen", enz. Zoek je hulp tegen afdwalende gedachten in het gebed? ... Houd dan afstand van de wereld, en van de heerschappij die God je erover gegeven heeft in haar voordelen en genoegens, of wat er nog meer een valstrik voor je kan worden. Zolang vader en meester hun plaats kennen en afstand bewaren, zullen kinderen en knechten dat ook doen, door plichtsgetrouw en dienstvaardig te zijn. Maar vergeten ze dat, wordt de vader dol op de één en de meester te familiair met de ander, dan brokkelt hun gezag af en worden de anderen brutaal en onhandel-

baar. Zeg dat ze moeten gaan, en misschien verroeren ze zich niet; geef ze een klus, en ze zeggen dat je het zelf moet doen.

Zo gaat het waarachtig ook met de christen. Alle schepselen zijn zijn dienaren. Houdt hij zijn hart op heilige afstand en handhaaft hij zijn heerschappij over hen, zonder aan zijn borst te drukken wat God "onder zijn voeten" heeft gesteld, dan is alles goed. Dan trekt hij rustig en in goede orde op naar de plichten van Gods dienst, zoals een soldaat die in gelid naar zijn post marcheert. Hij kan alleen zijn met God, en zij zullen niet zo brutaal zijn om binnen te dringen en hem te storen.

— *William Gurnall.*

Vers 8, 9

Hij Die heerst over de stoffelijke wereld, is ook Heer over de verstandelijke of geestelijke schepping, waarvan die wereld het beeld is. De zielen van de gelovigen, nederig en onschuldig, zijn de schapen van Zijn weide. Zij die als ossen sterk zijn om in de gemeente te zwoegen en, het Woord des levens uitleggend, het koren dorsen tot voedsel voor het volk, erkennen Hem als hun goedertieren en weldadige Meester. Ja, zelfs gemoederen die zo fel en onhandelbaar zijn als de dieren der woestijn, buigen toch voor Zijn wil. Geesten van engelachtige aard, die als de vogelen des hemels vrij door het hogere gewest zweven, bewegen zich op Zijn bevel. En zelfs die boze geesten, wier woonplaats de diepe afgrond is, tot de grote leviathan zelf toe: allen, stuk voor stuk, zijn onder de voeten van Koning Messias gesteld.

— *George Horne, D.D.*

Vers 9

Elke schotel vis en gevogelte op onze tafel is een bewijs van de heerschappij die de mens heeft over de werken van Gods handen. En tegelijk is het een reden om ons te onderwerpen aan God, onze hoogste Heer, en aan Zijn heerschappij over ons.

Vers 2

"O HEERE, onze Heere." De Heere persoonlijk als de onze toe-eigenen. Wat een voorrecht om zo'n deel te bezitten, en wat een rijkdom!

"Hoe heerlijk", enz. De heerlijkheid van Gods naam en wezen, overal en onder alle omstandigheden.

Preek of lezing over Gods heerlijkheid in schepping en voorzienigheid. "Op de ganse aarde." Gods algemene openbaring in de natuur en haar glans.

"Uw majesteit … boven de hemelen." Gods onbegrijpelijke, oneindige heerlijkheid.

"Boven de hemelen." Gods heerlijkheid, die het verstand van engelen en de pracht van de hemel ver overstijgt.

Vers 3

Kinderlijke vroomheid: haar mogelijkheid, haar kracht, "sterkte" en invloed, "om den vijand en wraakgierige te doen ophouden", enz.

De kracht van het evangelie komt niet voort uit de welsprekendheid of wijsheid van de spreker.

Grote gevolgen uit kleine oorzaken, wanneer de Heere besluit te werken. Grote dingen die kinderen in de genade kunnen zeggen en opeisen. Het stilmaken van de machten van het kwaad door het getuigenis van zwakke gelovigen. Het stilmaken van de grote Vijand door de overwinningen van de genade.

Vers 5

De nietigheid van de mens. Gods gedenken van de mens. Goddelijke bezoekingen. De vraag: "Wat is de mens?" Elk van deze thema's is genoeg voor een toespraak, of u kunt ze samen in één preek behandelen.

Vers 6

De verhouding tussen mens en engelen.

De plaats die Jezus omwille van ons innam.

De kroon van het mens-zijn: de heerlijkheid van onze natuur in de persoon van de Heere Jezus.

Vers 6, 7, 8, 9

De alomvattende, voorzienige heerschappij van onze Heere Jezus.

Vers 7

Rechten en verantwoordelijkheden van de mens tegenover de lagere dieren.

Vers 7

De heerschappij van de mens over de lagere dieren, en hoe hij die moet uitoefenen.

Vers 7 (tweede zinsdeel)

De juiste plaats voor alle wereldse dingen: “onder zijn voeten”.

Vers 10

De zwerver in vele landstreken, die overal en in alle omstandigheden de zoetheid van de naam van zijn Heere proeft.

Psalm 9

Titel

"Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op Muth-Labben." Wat dit opschrift precies betekent, is werkelijk een raadsel, en de geleerden tasten in het duister. Misschien noemt het de melodie waarop de psalm moest klinken, zoals Wilcocks en anderen denken. Of het wijst naar een muziekinstrument dat in Davids tijd gewoon was, maar waarvan wij de naam allang kwijt zijn. Of naar die Ben die in 1 Kronieken 15:18 als levitisch zanger voorkomt. Mocht een van deze gissingen kloppen, dan heeft Muth-Labben ons verder niets te leren. Behalve dit: hoe nauwgezet David erop toezag dat in de dienst van God álles naar behoorlijke orde verliep.

Een hele schare geleerde getuigen wijst ons echter naar een veel rijkere, leerzamere uitleg, en men hoeft er niets voor te forceren: het opschrift betekent een psalm over de dood van de Zoon. De Chaldeeuwse vertaling spreekt van "de dood van den Kampvechter die uitging tussen de legers". Daarmee zou Goliath van Gath bedoeld zijn, of een andere Filistijn. Velen menen dat David deze psalm pas jaren later heeft gedicht, ter gedachtenis aan zijn val. Uit al die duizend gissingen kiezen wij deze: ze past minstens zo goed bij de zin van de psalm als elke andere, en dan kiezen we liever de leerzaamste. Er is nog een reden: zo kunnen we de psalm mystiek lezen als de overwinning van de Zoon van God op de kampioen van het kwaad, op de vijand van onze zielen zelf (vers 6).

Dit is zonder twijfel een zegelied, een triomflied van begin tot eind! Moge het het geloof van de strijdende gelovige sterken en de moed van de bange heilige aanwakkeren, wanneer hij hier *de Overwinnaar* aanschouwt, op Wiens kleed en Wiens dij de Naam geschreven staat: Koning der koningen en Heere der heren.

Orde

Bonar merkt op: "Het is vaak opvallend welke plaats de psalmen ten opzichte van elkaar innemen. Je vraagt je af of de huidige volgorde dezelfde is als waarin ze aan Israël werden gegeven, of dat een latere verzamelaar, wellicht Ezra, door God werd gedreven om hierop te letten, evenals op andere kwesties rond de canon. Zonder dat punt te willen beslissen, kunnen we toch vaststellen dat de volgorde van de psalmen even oud is als de afsluiting van de canon. En als dat zo is, dan wilde de Heilige Geest kennelijk dat dit boek precies in deze orde tot ons zou komen. We wijzen hierop omdat de negende psalm duidelijk aanknoopt bij de achtste, net zoals de achtste de laatste regel van de zevende oppakte: 'Ik zal den HEERE loven met mijn ganse hart; ik zal al Uw wonderen vertellen.

In U zal ik mij verblijden, en van vreugde opspringen. (Vergelijk Hooglied 1:3; Openbaring 19:7)

Ik zal Uw N*aam* psalmzingen, o Allerhoogste!' Vers 2, 3.

Het lijkt alsof 'de Naam', zo hoog bezongen in de vorige psalm, de lieflijke zanger van Israël nog in de oren naklinkt. In vers 10 keert hij er opnieuw naar terug en looft hij het vertrouwen van allen die die 'Naam' 'kennen', alsof de geur ervan nog door de lucht om hen heen zweefde."

Indeling

De toon wisselt zó voortdurend dat het bijna onmogelijk is er een nette, methodische schets van te maken. Wij bieden dan ook de beste indeling die we kunnen bedenken. Vers 1 tot 6 vormt een lied van jubelende dank. In vers 7 tot 12 volgt een doorlopende geloofsbelijdenis over de toekomst. Het gebed rondt in vers 13 en 14 de eerste grote helft van de psalm af. De tweede helft van dit zegelied is veel korter, maar loopt in al haar onderdelen gelijk op met de eerste, als een soort herhaling.

Let op het lied over oordelen uit het verleden (vers 15 en 16), de belijdenis van vertrouwen op toekomstige gerechtigheid (vers 17 en 18) en het slotgebed (vers 19 en 20). Laten we, terwijl we deze psalm lezen, de veroveringen van onze Verlosser bezingen, en Hem toejuichen als de Overwinnaar Die Hij is! Dat kan niet anders dan een heerlijke, verrukkelijke bezigheid zijn, als de Heilige Geest ons ter zijde staat.

Uitleg

Vers 2

De zanger opent zijn lofzang met een heilig besluit: "Ik zal den HEERE loven." Soms kost het ons alle wilskracht om de vijand recht in de ogen te kijken en de Heere te zegenen, midden onder Zijn tegenstanders, en te zweren dat we Zijn naam zullen prijzen, wie er ook zwijgt. Maar hier is de vijand volledig gevallen, en daarom stroomt het lied over van heilige verrukking. Het is onze plicht de Heere te loven. Maar laten we dat nooit als een zware last voelen, en het juist doen als een voorrecht, als een geschenk! Zie hoe Davids lof zonder enig voorbehoud en zonder omweg naar de Heere gaat. Lof komt God alleen toe. We mogen best dankbaar zijn jegens wie als middelaar werd

ingezet, maar onze dank moet lange vleugels hebben en doorstijgen tot in de hemel.

"Met mijn ganse hart." Een half hart is geen hart, en een halve lofzang is geen lofzang.

"Ik zal … vertellen." Wat een ware lof is het om anderen dankbaar te vertellen hoe onze hemelse Vader met ons omgaat! Daar moeten godvruchtige mensen vaak met elkaar over spreken, het is hun beste gespreksstof. En het is heus geen parels voor de zwijnen werpen als zelfs de goddelozen horen hoe goedertieren de Heere voor ons is.

"Al Uw wonderen." Dankbaarheid voor één weldaad wekt de herinnering aan duizenden andere. Eén zilveren schakel haalt een hele keten van tedere herinneringen omhoog. Hier ligt werk voor de eeuwigheid, een bezigheid zonder einde, want nooit zullen we klaar zijn met het vertellen van al Zijn liefdedaden. Denken we aan onze eigen zondigheid en nietigheid, dan voelen we het: elke daad van bewaring, vergeving, bekering, verlossing en heiliging, en wat de Heere nog meer voor ons of in ons heeft gewrocht, is een wonder. Zelfs in de hemel zal Gods liefdevolle goedertierenheid ons ongetwijfeld net zo diep verbazen als verrukken, en we zullen er ons eeuwig over blijven verwonderen.

Vers 2

Blijdschap en vreugde: dát is de juiste gezindheid om Gods goedheid te prijzen. De vogels verheffen de Schepper met tonen van overvloeiend geluk, het vee loeit Zijn lof uit in een uitbundig gejubel, en de vissen springen op in blinde verrukking om Hem te aanbidden. Moloch mag dan met gegil van pijn worden gediend, en Juggernaut met stervenskreten en onmenselijk gebrul, Hij Wiens naam Liefde is, schept juist behagen in de heilige blijheid en de geheiligde vreugde van Zijn volk. Dagelijks blij zijn, dag in dag uit, siert het christelijk karakter, het is het gewaad dat Gods koorzangers horen te dragen. God heeft

een blijmoedige gever lief, of hij nu het goud van zijn beurs op Zijn altaar legt of het goud van zijn mond.

"Ik zal Uw Naam psalmzingen, o Allerhoogste!" Liederen zijn de natuurlijke uitdrukking van een dankbaar hart. Het zou goed zijn als we ons er veel meer aan overgaven en onze Heere er vaker mee eerden.

Mr. P. B. Power zei het treffend: "Matrozen heffen een vrolijke kreet aan als ze het anker lichten, de ploeger fluit in de vroege ochtend achter zijn span, de melkmeid zingt haar dorpse liedje als ze aan haar eerste klus begint. En wanneer soldaten hun dierbaren achterlaten, marcheren ze niet uit op de maat van de 'Dodenmars uit Saul', maar op de snelle klanken van een opgewekt lied. Een lovende geest zou voor ons allemaal doen wat hun zang en muziek voor hen doen. Als we maar besloten de Heere te loven, zouden we menige hindernis nemen waar onze somberheid nooit tegenop zou kunnen. We zouden dubbel zoveel werk verzetten als wanneer ons hart loom klopt en onze ziel gebroken en vertrapt is. Zoals de boze geest in Saul vroeger week voor de klanken van de harp van de zoon van Isaï, zo zou de geest van zwaarmoedigheid vaak van ons wegvluchten, als we maar het lied van lof aanhieven."

Vers 4

Gods tegenwoordigheid is altijd genoeg om onze woedendste vijanden neer te slaan. Zodra de Heere hen te pakken neemt, is hun ondergang zó volkomen, zó onherroepelijk, dat zelfs een wanhopige vlucht hen niet meer redt. Als Hij hen najaagt, vallen ze neer, om nooit meer op te staan. Laten we, net als David, goed oppassen dat alle eer naar Hem gaat Wiens aanwezigheid de overwinning schenkt. Hier horen we onze zegevierende Aanvoerder jubelen, met de zegekreet nog in Zijn keel! Laten we de zegetochten van de Verlosser dan ook de zegetochten van de verlosten maken, en met Hem juichen over de volkomen nederlaag van al Zijn vijanden.

Vers 5

Een van onze edelen voert, trots en strijdbaar, als wapenspreuk: “Ik zal het handhaven.” De christen heeft een betere, nederiger leus: “Gij hebt mijn recht en mijn rechtszaak afgedaan” (Engels: Gij hebt mijn recht gehandhaafd). “God en mijn recht” worden door mijn geloof tot één gesmeed: zolang God leeft, kan niemand mij mijn recht ontnemen. Wie de zaak en de eer van onze Heere probeert te verdedigen, kan daar smaad en verdraaiing voor oogsten. Maar wat een rijke troost om te weten dat Hij Die op de troon zit onze harten kent, en ons niet zal prijsgeven aan het onwetende, onedelmoedige oordeel van dwalende mensen!

Vers 6

God waarschuwt eerst voordat Hij vernietigt. Maar als Hij eenmaal met de goddelozen handgemeen wordt, houdt Hij pas op wanneer Hij hen tot zulke kleine splinters heeft verbrijzeld dat zelfs hun naam is vergeten, en hun nagedachtenis, als een walmende kaarsenpit, voor eeuwig en altijd wordt uitgeblust. Merk op hoe vaak het woordje “Gij” voorkomt in dit vers en het vorige: telkens opnieuw! Zo zien we hoe het dankbare lied ongehinderd en recht omhoog gaat naar de Heere, als de rook van het altaar wanneer geen zuchtje wind hem afbuigt. Mijn ziel, laat de muziek van al uw krachten opstijgen naar Hem Die uw onwankelbare redder is geweest en altijd blijft.

Vers 7

Hier juicht de psalmist over de gevallen vijand. Hij buigt zich als het ware over het uitgestrekte lichaam van zijn tegenstander en bespot zijn eens zo geroemde kracht. Hij rukt het lied van de snoever uit diens mond en zingt het hem na, om hem uit te lachen, uit pure spot. Precies zo vraagt onze Roemrijke Verlosser, triomferend, aan de dood: “Waar is uw prikkel?” en aan het graf: “Waar is uw overwinning?” De rover is zelf beroofd! En wie anderen gevangen nam, wordt

nu zelf als gevangene weggevoerd. Hoort u het al? Laten de dochters van Jeruzalem uittrekken om hun Koning tegemoet te gaan en Hem te prijzen met pauk en harp!

Kijk naar het verleden, en de toekomst is geen vraagteken meer. Dezelfde Almachtige God zit op de troon van macht. Daarom kunnen we zonder een moment te twijfelen, met onwankelbaar vertrouwen, jubelen over onze veiligheid voor alle tijden die komen.

Vers 8

Dat onze Jehova blijft bestaan en onveranderlijk heerst, is het stevige fundament van onze blijdschap. De vijand en zijn verwoestingen zullen voorgoed eindigen, maar God en Zijn troon staan voor eeuwig. Wat een onfeilbare troost schenkt de eeuwigheid van Gods soevereiniteit! Koningen komen en gaan, maar Hij blijft op Zijn troon zitten, ongeroerd en onverstoorbaar.

Moeten we in het feit dat de troon voor het gericht is bereid niet zien hoe snel Gods gerechtigheid is? In het hof van de hemel raken rechtzoekenden niet uitgeput door eindeloos uitstel. In de Koningsbank daarboven is het het hele jaar zittingstijd. Duizenden kunnen tegelijk voor de troon van de Rechter der ganse aarde verschijnen, en toch heeft geen eiser en geen verweerder reden om te klagen dat Hij hun zaak niet eerlijk wil horen.

Vers 9

Wat aardse rechtbanken ook uitspoken, hoe krom hun vonnissen ook zijn: de troon van de hemel spreekt recht in rechtschapenheid. Partijdigheid en aanzien des persoons zijn volstrekt onbekend in het handelen van de Heilige Israëls. Wat een krachtige rem zou het uitzicht op het onpartijdige gerechtshof van de Grote Koning voor ons moeten zijn wanneer de zonde ons lokt, en wat een troost wanneer we belasterd of onderdrukt worden!

Vers 10

Hij Die de goddelozen op de dag des oordeels geen genade geeft, is voor Zijn heiligen een schuilplaats en toevlucht op de dag van de benauwdheid. Onderdrukking heeft vele gezichten, en geen enkel ervan is ons onbekend. Ze komt op ons af, zowel van mensen als van Satan, en tegen al die vormen is er een toevlucht in de Heere Jehovah. Onder de wet waren er vrijsteden; onder het evangelie is God Zelf onze vrijstad. Zoals schepen die door de storm worden geteisterd de haven opzoeken, zo snellen de onderdrukten naar de vleugels van een rechtvaardig en genadig God. Hij is een hoge toren, een vesting zo onneembaar dat de legerscharen van de hel Hem niet bij storm kunnen veroveren. Van die hoge tinnen kijkt het geloof met minachting neer op zijn vijanden.

Vers 11

Onwetendheid is het schadelijkst als het onwetendheid van God is, en kennis is het kostbaarst als ze zich richt op de naam van God. Zulke uitmuntende kennis voedt de uitmuntende genade van het geloof. O, dat we méér leerden van Gods eigenschappen en karakter! Wat zouden we daar rijker van worden! Ongeloof, die krassende nachtvogel, houdt het niet uit in het licht van goddelijke kennis; het vlucht voor de zon van Gods grote en genadige naam.

Lezen we dit vers letterlijk, dan ligt er ongetwijfeld een heerlijke volheid van zekerheid in de namen van God. We hebben ze opgesomd in de “Wenken voor predikers” en vragen daar graag de aandacht van de lezer voor. Zijn naam kennen betekent ook: de eigenschappen van God aan den lijve ervaren, en niet slechts van horen zeggen. Elk van die eigenschappen is een stevig anker dat de ziel in gevaarlijke tijden vasthoudt, zodat ze niet wegdrijft. De Heere mag Zijn aangezicht een tijdlang voor Zijn volk verbergen, maar nooit heeft Hij hen die Hem zoeken volledig, definitief, werkelijk of in toorn verlaten. Laten de arme zoekers hieruit moed en troost putten, en laten de vinders nog

veel luider juichen! Want hoe trouw zal de Heere zijn aan wie Hem vinden, als Hij zo genadig is voor wie Hem slechts zoeken!

> *O Hoop van elk verslagen hart, o Vreugd van wie zachtmoedig leeft,*
> *Hoe goed zijt Gij voor wie ten val kwam en naar Uw ontferming streeft.*
> *Maar wie U vindt, ervaart een liefde, zo onpeilbaar diep en rein,*
> *Dat tong noch pen beschrijven kan hoe zoet die troost zal zijn.*
>
> *Wat Jezus' liefde werkelijk is, gaat elk verstand en wet te boven,*
> *Slechts wie Hem innig toebehoort, kan haar door genade geloven.*

Vers 12

Zelf overvol van dankbaarheid brandt onze geïnspireerde schrijver van verlangen om anderen mee te laten zingen en God te prijzen zoals hijzelf in vers 1 en 2 had beloofd. De hemelse geest van lof is heerlijk aanstekelijk. Wie hem bezit, is nooit tevreden en rust niet voordat hij iedereen om zich heen heeft meegetrokken in zijn zoete bezigheid. Zingen en prediken worden hier als middelen om God te verheerlijken aan elkaar verbonden. En opvallend: bij elke opwekking van de evangeliedienst is er een plotselinge uitbarsting van zang geweest. Luthers psalmen en gezangen lagen in ieders mond, en in de moderne opwekking onder Wesley en Whitefield waren de liederen van Charles Wesley, Cennick, Berridge, Toplady, Hart, Newton en vele anderen de vrucht van herleefde vroomheid. Het kwinkeleren van de vogels des lofs hoort bij de terugkeer van de genadige lente van goddelijke bezoeking, door de verkondiging van de waarheid. Zing dus voort, broeders, en predik voort, hartelijk en onvermoeid! Beide zijn een teken dat de Heere nog in Sion woont.

Wanneer we opgaan naar Sion, doen we er goed aan te bedenken dat de Heere te midden van Zijn heiligen woont, en dat allen die Hem omringen Hem met bijzonder ontzag moeten tegemoet treden.

Vers 13

Wanneer er een onderzoek komt naar het bloed van de onderdrukten, zullen de gemartelde heiligen als eersten herdacht worden. Hij zal Zijn eigen uitverkorenen wreken. Maar ook de heiligen die nog leven zullen gehoord worden: hun roep om hulp gaat niet verloren. Ze worden vrijgesproken van schuld en bewaard voor het verderf, zelfs midden in het meest verschrikkelijke werk van de Heere. De man met de schrijversinktkoker aan zijn zij tekent hen allen tot veiligheid, voordat de slachters mogen toeslaan op de vijanden van de Heere. Het schuchtere geroep van de armste heiligen, hoe zacht ook, verdrinkt niet in het donderen van de gerechtigheid, en ook niet in het gegil van de veroordeelden.

Vers 14

Wie terugblikt op wat God deed en vooruitkijkt op wat Hij zál doen, wordt vanzelf naar de genadetroon gedreven, om daar te pleiten voor de nood van vandaag. Zo ging het de man van God. Zijn hele leven draaide om twee dingen: loven en bidden. En wat zou ook beter zijn? Zijn eerste gebed past bij álle mensen en bij élke situatie. Er klinkt nederigheid in door, het getuigt van zelfkennis, en het doet een beroep op precies de juiste eigenschappen van precies de juiste Persoon.

"Wees mij genadig, HEERE." Luther noemde sommige bijbelteksten graag 'kleine bijbels'. Met evenveel recht kunnen we deze enkele zin een klein gebedenboek noemen, want de ziel en het merg van het gebed zitten erin! Multum in parvo: "veel in weinig". Net als het zwaard van de engel draait het zich naar alle kanten. Die ladder lijkt misschien kort, maar hij reikt van de aarde tot in de hemel.

En wat een prachtige eretitel krijgt de Allerhoogste hier toebedeeld: "Gij, Die mij verhoogt uit de poorten des doods!" Wat een majestueuze opheffing! In ziekte, in zonde, in wanhoop, in verzoeking: telkens zijn we diep, diep gevallen, en het sombere poortgebouw leek

zich al te openen om ons op te sluiten. Maar onder ons lagen de eeuwige armen. Daarom werden we omhooggetild, tot aan de poorten van de hemel zelf! Trapp zegt het ronduit mooi: "Hij spaart Zijn hand gewoonlijk voor het allerlaatste reddingsmiddel, en trekt hen eruit die al over hun graven praatten."

Vers 15

Let op waarom David zo naar genade verlangt: het gaat hem om Gods heerlijkheid. "Opdat ik Uw gansen lof … vertelle." Heiligen zijn niet zó zelfzuchtig dat ze alleen oog hebben voor hun eigen belang. Ze hunkeren naar die diamant van de genade, zodat ze hem aan anderen kunnen laten flonkeren en schitteren, en zodat zij Hem kunnen bewonderen Die zulke onbetaalbare juwelen schenkt aan Zijn beminden.

Wat een schril contrast: de poorten des doods tegenover de poorten van het Nieuwe Jeruzalem! Laat dat onze liederen opstuwen tot de hoogste, meest jubelende toon, nu we beseffen waaruit we zijn gered en waartoe we zijn verheven. En laat het onze gebeden om genade des te vuriger en hartstochtelijker maken, omdat we aanvoelen hoeveel genade zo'n redding in zich draagt. Als David belooft dat hij al Gods lof zal vertellen, bedoelt hij dit: in zijn redding wordt de genade verheerlijkt in al haar hoogten en diepten. Precies zoals ons lied het zingt:

> *O, lengte en breedte van Uw liefde, wondergroot,*
> *O Jezus, Heiland, schenkt Gij mij heil en troost?*
> *De volle hoogte van Uw gunst mag ik uit genade smaken,*
> *En in de diepte van mijn hart Uw liefde zien ontwaken.*

Hiermee eindigt het eerste deel van deze leerzame psalm. Nu we even pauzeren, moeten we eerlijk toegeven dat onze uitleg maar over het oppervlak heeft gezweefd en nergens de diepte in is gedoken. Deze verzen zitten vol onderwijs! Als de Heilige Geest de lezer zegent, kan hij de psalm telkens opnieuw doorlopen, zoals de schrijver

dat tientallen keren deed, en elke keer nieuwe schoonheid ontdekken.

Vers 16

Dit huiveringwekkende tafereel van Gods overweldigende oordelen over Zijn vijanden vraagt om diepe ernst. Dat benadrukken twee onvertaalde woorden: Higgajon, Sela. Overpeins het! Sta stil. Denk erover na en stem uw instrument. Kom tot uzelf en zet uw hart plechtig op de toon die bij dit onderwerp past. Laten we deze verzen nederig naderen, en allereerst vaststellen dat Gods karakter eist dat de zonde wordt gestraft.

Vers 17

Aan het oordeel dat Hij voltrekt, herkennen we Jehovah: daarin schittert Zijn heiligheid en Zijn afschuw van de zonde. Een heerser die het kwaad door de vingers zag, zou door al zijn onderdanen al gauw als kwaadaardig worden doorzien. Wie daarentegen onverbiddelijk recht doet, laat daarmee zien wie hij zelf is. Zolang onze God God is, zal Hij de schuldige niet sparen. Sterker nog: Hij kán dat niet, behalve langs die ene heerlijke weg waarlangs Hij rechtvaardig is én tegelijk de Rechtvaardigmaker van wie in Jezus gelooft.

Ten tweede zien we dat Zijn oordeel op een uiterst wijze en onaantastbaar rechtvaardige manier verloopt. Hij maakt de goddelozen tot hun eigen beulen. “De heidenen zijn gezonken in de groeve, die zij gemaakt hadden”, enz. Als sluwe jagers groeven ze een valkuil voor de godvrezenden, en vielen er zelf in! De voet van hun slachtoffer glipte langs hun listige strikken, maar de netten sloten zich rond henzelf. Die wrede val was met zoveel moeite gemaakt, en hij bewees zijn doeltreffendheid door zijn eigen maker te vangen. Zo gaan vervolgers en onderdrukkers vaak ten onder aan hun eigen kwaadaardige plannen. “Dronkaards brengen zichzelf om; verkwisters brengen zichzelf tot de bedelstaf.” De ruziezoekers verstrikken zich in ruïneuze proceskosten, de losbandigen worden verteerd door gruwelijke ziekten,

de nijdigen vreten hun eigen hart op, en de godslasteraars vervloeken hun eigen ziel.

Zo lezen mensen hun zonde af van hun straf. Ze zaaiden het zaad van de zonde, en de rijpe vrucht van de verdoemenis is simpelweg het gevolg.

Vers 18

Dezelfde gerechtigheid die de goddelozen strafte en de rechtvaardigen behoedde, verandert niet. Daarom zal ook in de dagen die komen de vergelding onfeilbaar worden uitgedeeld. Wat een ernstig vers, dat zeventiende, vooral als waarschuwing aan wie God vergeten!

De fatsoenlijken die niet godvrezend zijn, de eerlijken die niet bidden, de weldoeners die niet geloven, de aardigen die niet bekeerd zijn: ze zullen allemaal hun deel ontvangen, samen met de openlijk goddelozen, in de hel die bereid is voor de duivel en zijn engelen. Er zijn hele volken van dat slag! Wie God vergeet, is veel talrijker dan wie openlijk vloekt of zich laat gaan in losbandigheid. En volgens de krachtige uitdrukking van het Hebreeuws is het de diepste hel waarin ze allemaal halsoverkop worden gesmeten. Vergeten lijkt een kleine zonde, maar wie erin leeft en sterft, trekt er eeuwige toorn mee over zich af.

Vers 19

Genade staat net zo paraat voor haar werk als de gerechtigheid maar kan zijn. Zijn behoeftige zielen bang dat ze vergeten zijn? Welnu, als het zo is, laten ze zich dan verblijden: het blijft niet voor altijd zo! Satan fluistert die arme, bevende mensen in dat hun hoop teloorgaat. Maar hier hebben ze Gods eigen verzekering dat hun verwachting niet voor eeuwig verloren zal zijn. “Het volk des Heeren is een vernederd volk: ellendig, ontledigd, zich bewust van zijn nood, gedreven tot dagelijkse omgang met God, elke dag bedelend bij Hem, en levend van de hoop op wat beloofd is.” Zulke mensen moeten misschien wachten, maar ze zullen merken dat hun wachten nooit voor niets is.

Vers 20

Gebeden zijn de oorlogswapens van de gelovige. Wordt de strijd ons te zwaar, dan roepen we onze machtige bondgenoot te hulp. Hij ligt als het ware in hinderlaag, totdat het geloof het sein geeft met de kreet: "Sta op, HEERE." Is onze zaak zo goed als verloren? Ze is zó weer gewonnen, als de Almachtige Zich maar roert! Hij laat de mens nooit zegevieren over God, maar maakt met snelle oordelen hun grootspraak te schande. Recht voor Gods ogen worden de goddelozen gestraft. En Hij Die nu louter tederheid is, zal geen greintje barmhartigheid voor hen voelen, omdat zij geen enkele traan van berouw hadden zolang hun genadetijd duurde.

Vers 21

Men zou denken dat geen mens zo verwaand kan worden dat hij ontkent slechts een mens te zijn. Toch blijkt dit een les die alleen een goddelijke schoolmeester sommige trotse geesten kan bijbrengen. Een kroon maakt zijn drager nog altijd een mens. Een glansrijke academische titel maakt zijn bezitter niet meer dan een mens. Dapperheid en zegepralen tillen ons niet uit het vlakke landschap van "slechts mensen". En alle rijkdom van Croesus, de wijsheid van Solon, de macht van Alexander en de welsprekendheid van Demosthenes bij elkaar opgeteld, laten de bezitter nog steeds een mens. Mogen we dat nooit vergeten, zodat we niet, zoals de mensen uit de tekst, door schrik tot inkeer moeten komen.

Voordat we deze psalm verlaten, is het bijzonder leerzaam om hem nog eens te lezen als het overwinningslied van de Verlosser, terwijl Hij vol dankbaarheid de roem van Zijn zegepralen aanbiedt en die aan de voeten van Zijn Vader legt. Laten we ons verheugen in Zijn vreugde, en onze vreugde zal vervuld zijn.

Gehele psalm

Dit loflied beschouw ik, denk ik, als de woorden van onze grote Voorspraak en Middelaar, Die "in het midden der Gemeente" God dankende ons leert om door het geloof Zijn grote, uiteindelijke overwinning te verwachten op al de tegenstanders van onze vrede, zowel aardse als geestelijke. Daarbij gaat het in het bijzonder om Zijn handhaving van Zijn koninklijke waardigheid op Sion, Zijn heilige berg.

Dat de vijand wordt overwonnen, wordt, zoals we in het vierde vers zien, opnieuw toegeschreven aan het besluit van de goddelijke gerechtigheid en aan het vonnis van een rechtvaardig Rechter, Die eindelijk Zijn rechterstoel weer heeft bestegen. Daarmee staat vast dat de eis die voor de troon van de Almachtige werd ingediend, uit geen enkele andere mond kon komen dan uit die van onze *Melchizedek*.

— *John Fry*, B.A., 1842.

Vers 2

"Ik zal den HEERE loven met mijn ganse hart." Aan de geur van een vat merk je welke drank erin zit. Zo moet ook onze mond voortdurend naar die barmhartigheid ruiken waarmee ons hart is verkwikt. We heten immers niet voor niets vaten der barmhartigheid.

— *William Cowper*, 1612.

Vers 2

"Ik zal den HEERE loven met mijn ganse hart; ik zal al Uw wonderen vertellen." Met de woorden "met mijn ganse hart" wijst de psalmist tegelijk op de grootte van de redding die hem ten deel viel, en onderscheidt hij zichzelf van de huichelaars. Er zijn er van twee soorten. De ruwere huichelaars loven de Heere voor Zijn goedheid alleen met hun lippen. De geraffineerdere loven Hem met nauwelijks een half

hart, omdat ze de redding in het geheim meer aan zichzelf toeschrijven dan aan Hem.

"Al Uw wonderen": de wonderbaarlijke tekenen van Uw genade. Met deze uitdrukking laat de psalmist zien dat hij die tekenen in al hun grootsheid heeft erkend. Waar dat gebeurt, wordt de Heere ook met het ganse hart geloofd. Halfslachtigheid en het kleineren van Gods genade gaan altijd hand in hand. Het (Hebr.) is hier het (Hebr.) van het middel. Het hart is het instrument van de lof, de mond slechts het orgaan daarvan.

— *E. W. Hengstenberg.*

Vers 2 (tweede zinsdeel)

Hebben we iets bijzonder goeds van de Heere ontvangen, dan doen we er goed aan dat door te vertellen, waar we maar de kans krijgen. Toen die vrouw één van haar tien zilverstukken kwijt was en het ontbrekende deel van haar geld weer vond, riep ze haar vriendinnen en buren bijeen: "Weest blijde met mij; want ik heb den penning gevonden, dien ik verloren had." Dat kunnen wij ook doen! We mogen onze vrienden en familie vertellen dat we deze of gene zegen hebben ontvangen, en dat we die rechtstreeks uit Gods hand ontvingen.

Waarom hebben we dat dan nog niet gedaan? Zit er soms een verborgen twijfel of het wel echt van God kwam? Of schamen we ons om ervoor uit te komen tegenover mensen die zulke dingen graag bespotten? Wie weet er nu zoveel van Gods wonderwerken als Zijn eigen volk? Als zíj zwijgen, hoe kunnen we dan verwachten dat de wereld ziet wat Hij heeft gedaan?

Laten we ons er dus niet voor schamen om God te eren door te vertellen wat we weten en voelen dat Hij heeft gedaan. Laten we goed opletten wanneer zich een kans voordoet om duidelijk te maken dat Hij aan het werk is. Laten we blij zijn met elke gelegenheid om uit eigen ervaring te vertellen wat tot Zijn lof strekt. Want wie God eert, wordt op zijn beurt door God geëerd. En zijn we bereid over Zijn da-

den te spreken, dan zal Hij ons stof genoeg geven om over te spreken.

— *P. B. Power, in "'I Wills' of the Psalms".*

Vers 2, 3

"Ik zal U belijden, o Heere, met mijn ganse hart", enz. Zie toch met welk een stroom van de zoetste gevoelens hij zegt dat hij zal "belijden", "vertellen", "zich verblijden", "vrolijk zijn" en "psalmzingen", helemaal vervuld van verrukking! Hij zegt niet gewoon: "Ik zal belijden." Nee: "met mijn hart", en zelfs "met mijn ganse hart". En hij stelt ook niet voor om maar wat over "werken" te spreken. Het gaat hem om de "wonderen" Gods, en om "al" die "werken".

Zo jubelt zijn geest (zoals Johannes in de moederschoot) in God, zijn Zaligmaker, Die zulke grote dingen voor hem deed, en nog wonderbaarlijker dingen zal doen. Hier wordt het thema van de hele psalm onthuld: hij bezingt de wonderen Gods. En wonderbaar zijn die werken, omdat Hij door hen die niets zijn, hen die alles hebben tot bekering brengt. Door de *Almuth*, die in verborgen geloof leven en voor de wereld dood zijn, vernedert Hij wie in heerlijkheid bloeien en in de wereld hoog aangeschreven staan. Zo volbrengt Hij zulke machtige dingen zonder geweld, zonder wapens, zonder moeite, alleen door het kruis en het bloed.

Maar hoe verhoudt zijn belofte dat hij "al" Gods wonderen zal vertellen zich tot Job 9:10? "Die grote dingen doet, die men niet doorzoeken kan; en wonderen, die men niet tellen kan." Wie kan immers álle wonderwerken Gods vertellen? Daarom moeten we zeggen dat hij dit uit overvloed van gevoel zegt, net als toen hij schreef (Psalm 6:7): "Ik doe mijn bed den gansen nacht zwemmen."

Dat wil zeggen: hij verlangt er zó vurig naar over Gods wonderwerken te spreken, dat hij het "al" zou vertellen, voor zover zijn wensen reiken, ook al lukt dat niet. Want liefde kent geen grens of eind. En zoals Paulus zegt (1 Korinthe 13:7): "Zij bedekt alle dingen, zij ge-

looft alle dingen, zij hoopt alle dingen." Daarom kan zij alle dingen en doet zij alle dingen, want God ziet het hart en de geest aan.

— *Maarten Luther.*

Vers 4

"Omdat mijn vijanden achterwaarts gekeerd", enz. (Engels: Wanneer mijn vijanden achterwaarts gekeerd zijn.) Ze werden teruggedreven, afgeslagen, op de vlucht gejaagd. Dit in de tegenwoordige tijd vertalen, zoals onze vertalers deden, is beslist verkeerd: het knipt de samenhang door en brengt duisternis. Ainsworth zag dat en koos de verleden tijd: "Toen mijn vijanden achterwaarts keerden."

"Van Uw aangezicht." Dat betekent: door Uw toorn. Want zoals Gods aangezicht of tegenwoordigheid Zijn gunst betekent voor wie Hem vrezen en dienen, zo staat het voor de goddelozen voor Zijn toorn. "Het aangezicht des HEEREN is tegen degenen, die kwaad doen."

— *B. Boothroyd, 1824.*

Vers 4

"Gevallen en vergaan zijn." Hier gaat het om mensen die tijdens een tocht bezwijken of in een slag gewond raken, en vooral om vluchtelingen die onderweg pijnlijk ten val komen. Ze raken geschaafd en verlamd, komen niet meer vooruit, struikelen en staan bloot aan alle wisselvalligheden van een achtervolging. En zoals hier worden ze ingehaald en vinden ze in hun val de dood.

— *Henry Hammond, D.D.*

Vers 6

"Gij hebt de heidenen gescholden", enz. Augustinus past dit allemaal mystiek toe, precies zoals vers 1 aanwijst dat het moet gebeuren. Want hij zegt: "Ik zal al Uw wonderen vertellen." En wat is zo wonderbaarlijk als dat de geestelijke vijand achterwaarts wordt gedreven? Of dat nu de duivel is, zoals toen Hij zei: "Ga weg achter Mij, satanas", of

de oude mens, die achterwaarts wordt gekeerd wanneer hij wordt afgelegd en de nieuwe wordt aangedaan.

— *John Mayer.*

Vers 9

"Hij Zelf zal de wereld richten in gerechtigheid." Op dat gericht helpen tranen niet, worden gebeden niet verhoord, wordt geen belofte aanvaard en komt berouw te laat. Rijkdommen, eretitels, scepters en diademen zullen al helemáál niets uitrichten. Het onderzoek zal zó nauwkeurig en grondig zijn dat geen enkele lichtzinnige gedachte, geen enkel ijdel woord (waarover men in het voorbije leven geen spijt had) over het hoofd wordt gezien. Want de Waarheid Zelf heeft niet voor de grap, maar in volle ernst gezegd: "Van elk ijdel woord, hetwelk de mensen zullen gesproken hebben, zij van hetzelve zullen rekenschap geven in den dag des oordeels."

O, wat zijn er veel mensen die nu met groot plezier zondigen, ja zelfs met gretigheid (alsof wij een god van hout of steen dienden, die niets ziet en niets kan doen), en die dan verbijsterd, beschaamd en sprakeloos zullen staan! Dan is het afgelopen met uw vrolijke dagen en overweldigt eeuwige duisternis u. In plaats van uw genoegens krijgt u eeuwige folteringen.

— *Thomas Tymme.*

Vers 9

"Hij Zelf zal de wereld richten in gerechtigheid." Zelfs Paulus, de grote apostel, wist toen hij duizend jaar later op de Areopagus zijn grote rede hield, geen krachtiger bewoordingen te bedenken om de Atheners de leer van de dag des oordeels bij te brengen dan precies de manier waarop de Septuaginta dit zinsdeel weergeeft.

— *William S. Plumer.*

Vers 9

Een schuldig geweten kan het gewoon niet uitstaan, die dag van het oordeel, en het huivert al bij de gedachte eraan. Neem een onnozel schaap: wanneer het gegrepen wordt, geeft het geen kik. U kunt het meenemen en ermee doen wat u maar wilt, het laat alles gedwee over zich heen komen. Maar een varken! Als dat eenmaal vastgegrepen is, brult en krijst het de boel bij elkaar, in de overtuiging dat het alleen is gepakt om te worden afgemaakt. Net zo is het met het schuldige geweten: niets kan het minder verdragen dan te horen over deze dag, want het weet heel goed dat het daarmee zijn eigen vonnis hoort uitspreken.

Stel dat er in de hele wereld een algemene inzameling werd gehouden om de oordeelsdag maar af te schaffen. Dan zou God, denk ik, zo schatrijk worden dat de wereld zelf aan de bedelstaf zou raken en in een woeste wildernis zou veranderen! Dan zou de omkoopbare rechter heel gretig zijn steekpenningen op tafel leggen, dan zou de sluwe advocaat zijn geldzakken leegschudden en zou de woekeraar zijn winst afstaan, en nog eens het dubbele erbovenop. Maar al het geld van de wereld kan onze zonde niet afkopen. De rechter zal zich moeten verantwoorden voor zijn steekpenningen, wie geld heeft zal moeten uitleggen hoe hij eraan kwam, en een rechtvaardige veroordeling komt over ieder van hen. Dan zal de zondaar eindeloos sterven zonder ooit dood te zijn, zoals de salamander die altijd midden in het vuur zit en nooit verteerd wordt.

— *Henry Smith.*

Vers 10

Van de Egyptenaren wordt verteld dat ze in de moerassen woonden en daar verschrikkelijk te lijden hadden van de muggen. Daarom sliepen ze doorgaans hoog boven de grond, op torens, want zo hoog kunnen die kleine kwelgeesten niet vliegen, en zo waren ze van hun beten verlost. Met ons zou het precies zo gaan wanneer zorgen en

angst ons vreten: we hoeven maar naar God te vluchten voor een veilig toevluchtsoord en ons vol vertrouwen te laten dragen door Zijn hulp.

— *John Trapp.*

Vers 11

"En die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen." Geloof is een verstandige genade. Er kan best kennis zijn zonder geloof, maar geloof zonder kennis bestaat eenvoudig niet; dat is volstrekt onmogelijk. Iemand noemt het zelfs een scherpziend geloof. De kennis moet als een fakkel voor het geloof uit lopen. 2 Timotheüs 1:12: "Want ik weet, Wien ik geloofd heb." Zoals bij de bekering van Paulus een licht uit de hemel "hem omscheen" (Handelingen 9:3), zo laat God, nog voordat het geloof wordt gewerkt, eerst een licht in het verstand opgaan.

Een blind geloof is even waardeloos als een dood geloof. Een oog zonder gezichtsvermogen kunt u net zo goed een goed oog noemen als een geloof zonder kennis een goed geloof! Vrome onwetendheid verdoemt, hoe devoot ze er ook uitziet. Dat treft de kerk van Rome vol in het hart, want zij rekent het tot haar godsdienst om mensen in onwetendheid te houden. Zij bouwt een altaar voor een onbekenden God. Men beweert daar dat onwetendheid de moeder van de devotie is. Maar zeker is dit: waar de zon in het verstand is ondergegaan, is het onvermijdelijk nacht in de gevoelens.

Zo onmisbaar is kennis voor het bestaan van geloof, dat de Schrift het geloof soms zelfs bij de naam van kennis noemt. Jesaja 53:11: "Door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken." Kennis staat daar dus voor geloof.

— *Thomas Watson.*

Vers 11

"En die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen, omdat Gij, HEERE, niet hebt verlaten degenen, die U zoeken." De moeder van het ongeloof is onwetendheid: onkunde over God, over Zijn trouw, Zijn barm-

hartigheid en Zijn macht. Wie U kennen, zullen op U vertrouwen. Dát sterkte Paulus, Abraham en Sara in hun geloof. “Ik weet, Wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is, mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag.” 2 Timotheüs 1:12. “Die het beloofd heeft, is getrouw” en ook “machtig was te doen”. Hebreeën 10:23 en 11:11; Romeinen 4:21.

Alle vrije beloften van de Heere zijn volkomen zeker, Zijn geboden zijn recht en goed, en het loon dat Hij uitkeert is onmetelijk kostbaarder dan duizenden stukken goud en zilver. Vertrouw dus op de Heere, o mijn ziel, en blijf Hem op de hielen volgen! U hebt Zijn vrije belofte, van Hem Die nooit tekortschoot, Die meer heeft beloofd dan u ooit zou kunnen vragen of bedenken, Die meer voor u gedaan heeft dan Hij ooit beloofd had, Die goed en mild is zelfs voor goddelozen en ongodvruchtigen. U verricht het werk van Hem Die machtig is en u zonder twijfel zal dragen.

Een kroon van heerlijkheid ligt voor u klaar, ver boven elke gedachte aan verdienste. Houd daarom stevig vast aan Zijn woord en laat u door niets daarvan losrukken. Vertrouw op Zijn beloften, ook als het lijkt alsof Hij u doodt. Klamp u vast aan Zijn inzettingen, zelfs wanneer het vlees het tegendeel eist, de wereld ertoe lokt en de duivel u ertoe verleidt met vleierij of dreigementen.

— *John Ball, 1632.*

Vers 11

“En die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen.” Het kan eenvoudig niet anders met wie Gods lieflijke eigenschappen en heerlijke daden voor Zijn volk werkelijk tot redding heeft leren kennen. Een mens vertrouwen we nooit voordat we hem kennen, en van slechte mensen leren we eerder hoe slecht ze zijn dan dat we ze durven te vertrouwen. Zo is het niet met de Heere. Want waar Zijn Naam als uitgestorte olie geurt, hebben de maagden Hem lief, vrezen ze Hem, verheugen ze zich in Hem en rusten ze op Hem.

— *John Trapp.*

Vers 13

"Want Hij zoekt de bloedstortingen, Hij gedenkt derzelve." Er komt een tijd dat God onderzoek zal doen naar onschuldig bloed. Het Hebreeuwse woord doresh, afgeleid van darash, dat hier met "zoekt" is vertaald, betekent niet zomaar zoeken of speuren, maar zoeken, naspeuren en onderzoeken met alle denkbare zorg en ijver. O, er komt een tijd dat de Heere met grote toewijding en nauwgezetheid zal zoeken en navragen naar al het onschuldige bloed van Zijn verdrukte en vervolgde volk, dat vervolgers en tirannen als water over de grond hebben laten stromen. En wee die vervolgers, wanneer God een strenger, kritischer en scherper onderzoek instelt naar het bloed van Zijn volk dan ooit werd gehouden in de inquisitie van Spanje, waar alles met de uiterste ijver, sluwheid, geheimzinnigheid en hardheid wordt uitgevoerd!

O vervolgers, er komt een tijd dat God streng zal navragen waar het bloed van Hooper, Bradford, Latimer, Taylor, Ridley en de anderen is gebleven. Er komt een tijd dat God zal onderzoeken wie die en die predikanten de mond heeft gesnoerd en geschorst, wie de monden van die en die heeft gestopt, en wie die en die heeft gevangengezet, opgesloten en verbannen. Het waren immers lichten die eens brandden en schenen, mannen die bereid waren zich te geven en geheel te worden gegeven opdat zondaars behouden zouden worden en Christus verheerlijkt zou worden. Er komt een tijd dat de Heere heel nauwkeurig zal onderzoeken wat er is gedaan en uitgehaald in kerkelijke rechtbanken, hoge commissies, comités, assisen en dergelijke, en dat Hij met de vervolgers zal afrekenen zoals zij met Zijn volk hebben gehandeld.

— *Thomas Brooks.*

Vers 13

"Want Hij zoekt de bloedstortingen, Hij gedenkt derzelve." Bloed heeft een stem, een vox sanguinis; en "Zou Hij, Die het oor plant, niet

horen?" Het bedekte de oude wereld met water, in een allesverzwelgende vloed. De aarde was vol wreedheid; het was deze vox sanguinis die schreeuwde. De hemelen hoorden de aarde, en de vensteren des hemels gingen open om oordeel en wraak daarover uit te storten.

— *Edward Marbury*, 1649.

Vers 13

"Want Hij zoekt de bloedstortingen", enz. Soms lijkt het alsof God een tijdlang een oogje dichtknijpt voor de wreedheid van gewelddadige mensen. Toch roept Hij hen uiteindelijk onherroepelijk ter verantwoording voor al het onschuldige bloed dat ze hebben vergoten en voor de onrechtvaardige, meedogenloze manier waarop ze zachtmoedige en nederige mensen hebben behandeld. Hun geroep vergeet Hij nooit, ook al antwoordt Hij niet meteen. Hij kiest gewoon het juiste moment om Zich op hun onderdrukkers te wreken.

— *Symon Patrick, D.D., 1626-1707.*

Vers 13

"Hij zoekt de bloedstortingen." Deze zonde raakt Hem zo diep dat Hij opstaat en de daders, de bedenkers en de opdrachtgevers van deze scharlaken zonde op het spoor komt. Het bloed zál Hij wreken!

— *William Greenhill.*

Vers 13

"Hij vergeet het geroep der ellendigen niet." Het gebed is een haven voor de schipbreukeling, een anker voor wie in de golven wegzinkt, een stok voor wankelende benen, een juwelenmijn voor de armen, een geneesheer voor ziekten en een bewaker van de gezondheid. Het gebed verzekert ons meteen dat onze zegeningen blijven en jaagt als een frisse wind de donkere wolken van onze rampen weg.

O gezegend gebed! U bent de onvermoeibare overwinnaar van alle menselijk leed, het onwankelbare fundament van het menselijk geluk, de bron van een vreugde die nooit opdroogt, de moeder van alle wijs-

heid. Wie echt kan bidden is rijker dan iedereen, ook al versmacht hij in de bitterste armoede. En de ellendeling die nooit zijn knie heeft gebogen is van alle mensen de armste, ook al troont hij als monarch over alle volken.

— *Chrysostomus.*

Vers 15

"Opdat ik Uw gansen lof … vertelle", enz. Al Gods lof vertellen, dat is een enorme klus waar men ruimschoots de handen vol aan heeft. Een eenmalig "God, ik dank U" is geen passend antwoord op een eindeloze stroom van rijke weldaden.

— *William S. Plumer.*

Vers 16

"De heidenen zijn gezonken in de groeve, die zij gemaakt hadden", enz. Terwijl ze kuilen voor anderen graven, wordt er al een kuil voor hén gegraven en een graf voor hén gemaakt. Ze hebben een maat vol te maken en een schatkist te vullen, die uiteindelijk wordt opengebroken. Dat zou hen die op kwaad uit zijn, dunkt mij, moeten afhouden van het genieten van hun eigen plannetjes. Helaas, wat een dwaasheid! Ze smeden alleen maar hun eigen ondergang en bouwen een Babel dat op hun eigen hoofden zal neerstorten.

Als er met complotteren ook maar enige eer te behalen viel, dan zou de grootste complotteur aller complotteurs, die meesteringenieur Satan, ons allemaal overtreffen en alle roem voor zich opeisen. Maar laten we Satan en de zijnen hun glorie niet misgunnen. Ze kunnen wel wat troost gebruiken. Laat hen maar plezier hebben in hun handeltje. De dag komt dat de dochter van Sion hen uitlacht. Er komt een tijd waarin gezegd wordt: "Maak u op en dors, o dochter Sions!" Micha 4:13. En meestal gaat de verlossing van Gods kinderen hand in hand met de vernietiging van Zijn vijanden: Sauls dood en Davids verlossing; de bevrijding van de Israëlieten en het verdrinken van de

Egyptenaren. De kerk en haar tegenstanders zijn als de schalen van een weegschaal: gaat de ene omhoog, dan gaat de andere omlaag.

— *Richard Sibbes.*

Vers 16-18

De pijniging van de verdoemden zal zwaarder worden doordat hun pijnigingen even groot en sterk zijn als hun verstand en hun gevoelens, zodat die felle hartstochten onophoudelijk blijven woeden. Hoe groot hun verlies ook was en hoe heftig ze het ook voelden: als ze hun geheugen maar konden kwijtraken, dan zouden die hartstochten uitdoven, en zou dat vergeten verlies hen nauwelijks nog deren. Maar zoals ze hun leven en bestaan niet kunnen wegleggen, hoewel ze vernietiging dan als een bijzondere genade zouden beschouwen, zo kunnen ze ook geen enkel deel van hun wezen opzijleggen. Verstand, geweten, gevoelens en geheugen moeten allemaal blijven leven om hen te kwellen, terwijl ze hen eigenlijk tot hun geluk hadden moeten dienen. Zoals ze zich daardoor hadden moeten voeden met de liefde van God en voortdurend de vreugden van Zijn tegenwoordigheid hadden moeten putten, zo moeten ze zich nu daardoor voeden met de toorn van God en onophoudelijk de bittere smarten van Zijn afwezigheid putten.

Denk dus nooit dat ze heiliger en gelukkiger zijn dan voorheen, wanneer ik zeg dat de verharding van hun harten, hun blindheid, traagheid en vergeetachtigheid zullen worden weggenomen. Nee, zedelijk gezien zijn ze dan nog verachtelijker en daardoor veel ellendiger. O, hoe vaak riep God hier door Zijn boodschappers tot hen: "Zondaars, bedenk toch waarheen u gaat! Blijf een ogenblik staan en overweeg waar uw weg zal eindigen, wat voor heerlijkheid u zo achteloos verwerpt: zal dit niet bitter zijn in het einde?" En toch waren deze mensen nooit aan het nadenken te krijgen.

Maar in de laatste dagen, zegt de Heere, zullen ze het wél volledig doordenken: wanneer ze verstrikt zijn in het werk van hun eigen handen, wanneer God hen heeft aangehouden, het vonnis over hen is

uitgesproken en de wraak ten volle over hen is uitgegoten. Dan kunnen ze niet anders dan het overdenken, of ze nu willen of niet. Nu hebben ze daar geen tijd voor en in hun geheugen geen plaats voor de dingen van een ander leven. Ach, maar dan zullen ze tijd in overvloed hebben, meer dan genoeg! Ze zullen zich bevinden op een plaats waar ze niets anders te doen hebben dan nadenken. Geen enkele andere bezigheid zal hun geheugen dan nog in de weg zitten; het zal zelfs in de tafelen van hun harten worden gegrift.

God had gewild dat de leer over hun eeuwige staat was geschreven op de posten van hun deuren, op hun huizen, op hun handen en op hun harten. Hij had gewild dat ze er voortdurend aan zouden denken en erover zouden spreken, bij het opstaan en bij het naar bed gaan en onderweg, opdat het hun aan het einde goed zou gaan. En omdat ze deze raad van de Heere verwierpen, zal het voor altijd voor hun ogen staan geschreven op de plaats van hun slavernij, zodat ze, waarheen ze ook kijken, het blijven zien.

— *Richard Baxter.*

Vers 17

"De HEERE is bekend geworden; Hij heeft recht gedaan" (Engels: De HEERE is bekend aan het oordeel dat Hij uitvoert). Welnu, als de Heere bekend wordt aan het oordeel dat Hij uitvoert, dan moet dat oordeel zichtbaar zijn. Het moet een openbaar oordeel zijn, en dat zijn heel veel van Gods oordelen: ze worden als op een toneel opgevoerd. En ik kan u in drie punten uitleggen waarom de Heere soms recht doet op de plaats van de toeschouwers, voor het openbare oog van anderen.

Ten eerste, opdat er genoeg getuigen zijn van wat Hij doet en er dus een gedenkteken van bewaard blijft, althans in de gedachten en herinneringen van trouwe mensen voor de komende generaties. Ten tweede doet de Heere het niet alleen om getuigen van Zijn gerechtigheid te hebben, maar ook opdat Zijn gerechtigheid en de gang van zaken daarbij uitwerking en vrucht hebben op wie haar zelf niet voel-

den en er niet onder vielen. Daarom dreigde de Heere Jeruzalem te straffen voor de ogen van de volken. Ezechiël 5:6, 7, 8, 14, 15. …

God zou oordeel brengen in Jeruzalem, een stad die midden tussen de volken lag, zodat de volken, die kennis hadden genomen van de buitengewone gunsten, weldaden, bevrijdingen en verlossingen die God voor Jeruzalem had gewrocht, ook kennis zouden nemen van Zijn oordelen en Zijn zware ongenoegen tegen haar. Jeruzalem lag niet in een uithoek, een hoekje of een achteraf plekje van de wereld, maar midden onder de volken, zodat zowel Gods goedheid als Zijn gestrengheid jegens hen duidelijk zichtbaar zou zijn. …

God laat sommige zondaars lijden, of straft hen openlijk, omdat Hij wil dat alle anderen merken dat Hij afkeurt wat zij hebben gedaan, en ook omdat Hij niet wil dat anderen hetzelfde doen, uit vrees dat zij aan hen gelijk gemaakt worden, in de zaak zelf én in de manier waarop ze lijden. Het is een gunst en tegelijk onze plicht om door het leed van anderen onderwezen te worden en door hun klappen te leren onze eigen ellende te voorkomen. …

Ten derde treft God sommige goddeloze mensen in het openbaar, op de plaats van de toeschouwers, tot troost van Zijn eigen volk en tot hun bemoediging. Psalm 58:11: “De rechtvaardige zal zich verblijden, als hij de wraak aanschouwt”. Niet dat hij blij is met de wraak als louter schade of lijden voor het schepsel, maar de rechtvaardige zal zich verheugen wanneer hij de wraak Gods ziet als vervulling van Gods dreigement tegen de zonde van de mens en als bewijs van Zijn eigen heiligheid. …

Er staat geschreven (Exodus 14:30, 31) dat de Israëlieten, nadat God de Egyptenaren in de Rode Zee had overdekt, de Egyptenaren dood zagen liggen aan den oever der zee. God liet de lijken van de Egyptenaren niet naar de bodem van de zee zinken, maar deed ze op de oever aanspoelen, zodat de Israëlieten ze zouden zien. En toen Israël die schrikwekkende slag van de Heere over de Egyptenaren zag, staat er: “Het volk vreesde den HEERE, en geloofde in den HEERE, en aan

Mozes, Zijn knecht." Zo werden ze in hun geloof bevestigd door Gods openbare oordelen over de Egyptenaren. Ze werden geslagen op de plaats van de toeschouwers, voor het openbare oog van anderen.

— *Samengevat uit Joseph Caryl.*

Vers 17

"De HEERE is bekend geworden; Hij heeft recht gedaan" (Engels: De HEERE is bekend aan het oordeel dat Hij uitvoert). Raakt Hij zondaars met Zijn hand, dan beven de heiligen! Ze staan stil bij Zijn macht, majesteit en grootheid en bij de aard van Zijn oordelen, en zo houden ze eerst een streng gericht over zichzelf en ruimen ze weg wat Hem zou kunnen tergen. ... Zoals een vuur een gloed werpt over alles eromheen, zo laten Gods oordelen aan de wereld Zijn heerlijkheid, gerechtigheid en heiligheid zien.

— *William Greenhill.*

Vers 17

"Verstrikt in het werk zijner handen." Waarmee lokt de zonde haar slachtoffer? Met leven, genot en gewin! En waarmee betaalt ze hem uit? Met dood, foltering en verderf. Wie het bedrog en de valsheid van de zonde wil doorzien, hoeft alleen haar beloften naast haar uitbetaling te leggen.

— *Robert South, D.D., 1633-1716.*

Vers 17

"Higgajon, Sela." Ainsworth vertaalt: "Overpeinzing, Sela" – een wenk dat we hier diep moeten nadenken. "Higgajon" duikt nog één keer op, in Psalm 92:4, midden tussen de muziekinstrumenten. Dat zal er dus wel één van zijn, want er staan "psalter", "nabel", "higgajon" en "harp" naast elkaar.

— *John Mayer.*

Vers 17

"De goddeloze is verstrikt in het werk zijner handen." Dat staat niet alleen in het Woord van God; heel de geschiedenis en alle ervaring bevestigen dat dezelfde rechtvaardige God de goddelozen laat verstrikken in hun eigen handwerk. Het schrijnendste voorbeeld, na Haman aan zijn eigen galg, komt misschien wel uit de gruwelen van de Franse Revolutie. We lezen daar dat "binnen negen maanden na de dood van koningin Marie Antoinette onder de guillotine iedereen die haar vroegtijdig einde op zijn geweten had – haar beschuldigers, de rechters, de jury, de aanklagers, de getuigen, allen, althans iedereen van wie we het lot kennen – omkwam door hetzelfde werktuig als hun onschuldige slachtoffer."

"In het net dat zij voor haar hadden gelegd, werd hun eigen voet gevangen; in de kuil die zij voor haar gegraven hadden, vielen zij zelf."

— *Barton Bouchier*, 1855.

Vers 18

Bij hun sterven krijgen de goddelozen Gods woede en gramschap vol over zich heen. "De goddelozen zullen terugkeren, naar de hel toe." Ik las over een magneetsteen in Ethiopië met twee polen: de ene trekt ijzer aan, de andere stoot het af. Zo heeft ook God twee handen, die van barmhartigheid en die van gerechtigheid. Met de ene trekt Hij de godvruchtigen omhoog naar de hemel, met de andere smijt Hij de zondaar in de hel. En o, wat een ontzettende plaats is dat! De Schrift noemt haar een vurig meer (Openbaring 20:15): een meer, omdat de pijnigingen er in overvloed zijn; een vurig meer, omdat ze zo verzengend zijn. Vuur is immers het meest folterende element.

Strabo noemt in zijn aardrijkskunde een meer in Galilea met zo'n verpestende werking dat het de huid afschroeit van alles wat erin valt. Maar helaas, dat meer is lauw vergeleken met het vurige meer waarin de verdoemden worden geslingerd. Twee gruwelijke eigenschappen maken dit vuur nog schrikwekkender. 1. Het is zwavelach-

tig: er zit sulfer doorheen (Openbaring 21:8), walgelijk en verstikkend. 2. Het is onuitblusbaar; al stikken de goddelozen in de vlammen, ze worden toch niet verteerd (Openbaring 20:10): “En de duivel, die hen verleidde, werd geworpen in den poel des vuurs en sulfers, alwaar het beest en de valse profeet zijn; en zij zullen gepijnigd worden dag en nacht in alle eeuwigheid.”

Aanschouw de jammerlijke staat van alle goddelozen in de andere wereld: een leven dat voortdurend sterft, een dood die eeuwig leeft! Zou dat mensen niet van hun zonden weg kunnen schrikken en hen godvrezend maken? Tenzij ze er stug op uit zijn te ontdekken hoe heet het hellevuur werkelijk is.

— *Thomas Watson.*

Vers 18

“De goddelozen zullen terugkeren, naar de hel toe”, enz. Met “de goddelozen” bedoelen we hier de onwedergeboren mensen, wie ze ook zijn, zolang ze maar in die staat verkeren. … Goddeloos noemt de tekst hier de mens die “godvergetende” is: die niet vaak en liefdevol aan Hem denkt, met ontzag en verrukking en met alle gevoelens die bij ernstige gedachten over God passen. … God vergeten en goddeloos zijn: het is één en hetzelfde.

Twee dingen bewijzen die stelling volop. Ten eerste: wie God vergeet, sluit de hoofdzaken van de godsdienst buiten. Ten tweede: hij bedrijft daarmee tegelijk de zwaarste en gruwelijkste vorm van goddeloosheid. Dat maakt zo iemand onvermijdelijk tot een goddeloos mens. … Vergetelheid van God slaat de kern en de wezenlijke delen van de godsdienst weg. Ze betekent dat een mens Gods alles toereikende kracht en heiligheid niet hoog houdt als zijn geluk en zijn deel, als zijn sterkte en steun; dat hij Hem niet vreest en niet onder Zijn wetten en geboden leeft als zijn richtsnoer; en dat hij Gods eer niet nastreeft als zijn doel. Wie God dus zo vergeet, is zonder twijfel een goddeloos mens. …

God uit onze gedachten bannen, Hem daar geen plek geven, Hem niet in acht nemen en niet aan Hem denken: dat is de grootste goddeloosheid van de gedachten die er bestaat. Van zo iemand kunt u dus niet zeggen dat hij zal drinken, vloeken, bedriegen of onderdrukken; maar zegt u wél dat hij God zal vergeten, of dat hij al zijn dagen leeft zonder ooit aan God te denken, dan zegt u genoeg. Dan staat hij onder de toorn en keert hij onherroepelijk terug naar de hel.

— *John Howe, 1630-1705.*

Vers 18

"De goddelozen zullen terugkeren, naar de hel toe." (Hebr.) Lisjolah: halsoverkop de hel in, regelrecht naar beneden! Het oorspronkelijke woord is bijzonder krachtig.

— *Adam Clarke.*

Vers 18

Alle goddeloosheid is oorspronkelijk samen met de boze uit de hel gekomen, en daarheen wordt ze weer teruggestuurd. Wie haar kant kiest, gaat mee op haar terugreis naar die plaats van foltering, om daar voor eeuwig opgesloten te zitten. De werkelijke toestand van "heidenen" en van de mensen waaruit ze bestaan, laat zich aan één ding aflezen: gedenken ze God in hun doen en laten, of "vergeten" ze Hem? Aan Hem denken is de bron van deugd; Hem vergeten de fontein van ondeugd.

— *George Horne, D.D.*

Vers 18

> *"De hel, hun passende woonplaats, vol vuur*
> *Onuitblusbaar, het huis van wee en pijn."*

— *John Milton, 1608-1674.*

Vers 18

> *Een wil verstoken van haar macht, dat is de helse staat,*
> *Die elke daad verijdelt en op zichzelf terugslaat.*
> *O, huiveringwekkende angst, in duisternis gevangen!*
> *Het terechte loon der eigenliefde en het aards verlangen.*
>
> *De boosheid fronst de wenkbrauw naar de vijand die ze vreest,*
> *En wil hem lachend doden, als een meedogenloos beest.*
> *Maar niemand ziet de ander, noch hoort men nog een woord,*
> *Daar de duisternis eenieder in zijn eigen kerker smoort.*
>
> *De wellust kwijnt door schaarste, het verdriet drinkt eigen traan,*
> *Waar eenieder in afzondering, volstrekt alleen moet staan.*
> *De haat bestrijdt zichzelf en teert op eigen stalen band,*
> *Het ijzer snijdt dwars door de ziel, in dit verlaten land.*
>
> *Een ijzingwekkende leegte, een geestdodende nacht,*
> *Waar ieder op zijn eigen plek in eenzame kerker smacht.*
> *Men is volkomen afgezonderd, ontdaan van alle kracht,*
> *En vindt geen druppel mededogen, die de bittere smart verzacht.*

— *J. A. Heraud.*

Vers 19

"Want de nooddruftige zal niet voor altoos vergeten worden", enz. Wat een zoete belofte, bruikbaar bij duizend gelegenheden! Houden we haar de troon voor in de naam van Hem Die elke belofte in Zich draagt en Zelf de grote belofte van de Bijbel is, dan blijkt ze, net als alle andere, ja en amen.

— *Robert Hawker, D.D., 1820.*

Vers 19

"Noch de verwachting der ellendigen in eeuwigheid verloren zijn." Een heiden kon al zeggen, toen een vogel die door een havik was opgejaagd tegen zijn borst vloog: Ik lever u niet uit aan uw vijand, want u zoekt bij mij een schuilplaats. Hoeveel minder zal God een ziel uit-

leveren aan haar vijand als ze zich in Zijn naam verbergt en uitroept: Heere, zo'n verzoeking jaagt mij op, zo'n lust zit mij op de hielen! Of Gij vergeeft het, of ik ben verloren; dood het, of ik word er slaaf van. Neem mij op in de schoot van Uw liefde, om Christus' wil; berg mij als in een vesting in de armen van Uw eeuwige sterkte. Het ligt in Uw macht mij van mijn vijand te redden of aan hem over te geven; ik heb geen vertrouwen in mijzelf of in wie ook. In Uw handen leg ik mijn zaak, mijzelf, en op U steun ik.

Zo'n vertrouwen van een ziel zal Gods almachtige kracht ongetwijfeld opwekken om haar te verdedigen. Hij heeft de grootste eed gezworen die over Zijn gezegende lippen kan komen, namelijk bij Zichzelf, dat wie zo hun toevlucht nemen om op Hem te hopen, sterke vertroosting zullen hebben (Hebreeën 6:17). Dat mag de heilige een nog grotere vrijmoedigheid des geloofs geven om een hartelijk onthaal te verwachten wanneer hij bij God schuilt; hij kan immers niet eerder komen dan dat men hem verwacht. God heeft Zijn naam en beloften als een sterke toren opgetrokken, Hij roept Zijn volk in die vertrekken en verwacht dat ze daar ook echt naartoe vluchten.

— *William Gurnall.*

Vers 19

Van God wordt soms gezegd dat Hij ons verhoort door ons niet te verhoren; zo kunnen we ook zeggen dat Hij ons soms écht zou afwijzen als Hij ons niet liet wachten. Het is (zegt Chrysostomus) met het geld dat lang op de bank staat en uiteindelijk thuiskomt met een eendje in de mond: rente op rente! Staat geld lang uit, dan brengt het veel op. Bij mensen kunnen we zo geduldig zijn; zouden we het dan niet zijn, moeten we het dan niet zijn, tegenover de Heere, en wachten op de Heere voor een rijke opbrengst?

Door uitstel laat God ons méér bidden. Hoe meer we bidden en hoe langer we wachten, hoe groter de troost en hoe zekerder we ervan zijn dat we die uiteindelijk krijgen. Maak dus onderscheid tussen weigeren en uitstellen. … In God, onze Vader, zijn alle dimensies van

liefde, en dat tot in het oneindige; oneindig oneindig! Wat dan als Hij ons laat wachten? Dat doen wij toch ook met onze kinderen? We willen hun niets anders geven dan wat ze zelf vragen, maar we laten ze graag even wachten, zodat ze het beste van ons krijgen op het moment dat ze er het meest voor openstaan, op de beste tijd en op de beste manier. En al zou een moeder haar enige zoon vergeten: God heeft een oneindig geheugen. Hij kan ons niet en zal ons niet vergeten. De verwachting van wie wacht, valt niet voor eeuwig weg; dat wil zeggen: nóóit.

— *Richard Capel.*

Vers 20

"Sta op, HEERE", enz. Wat wordt hier eigenlijk bedoeld? Moeten we de psalmist zien als iemand die om de ondergang van zijn vijanden bidt en een vloek over hen uitspreekt? Nee! Dit zijn niet de woorden van iemand die zijn vijanden onheil toewenst. Het zijn de woorden van een profeet, die in de taal van de Schrift voorzegt welk kwaad hen wegens hun zonden onherroepelijk zal treffen.

— *Augustinus.*

Vers 21

"O HEERE! jaag hun vreze aan", enz. Anders zouden we onszelf voor goden houden! We hellen zó sterk naar de zonde over dat we stevige teugels nodig hebben, en we zijn zó opgeblazen van trots tegen God dat we doornen in het vlees nodig hebben om het gif eruit te laten lopen. Zolang de roede boven ons hangt, likken we het stof en erkennen we dat we volledig van Gods genade afhangen. Al heeft God ons vergeven, Hij laat ons toch de strop om de hals dragen om ons klein te houden.

— *Stephen Charnock.*

Vers 21

"Laat de heidenen weten, dat zij mensen zijn." Het oorspronkelijke woord is (Hebr.) enosj, en dus is dit een gebed dat ze mogen beseffen dat ze niet meer zijn dan ellendige, broze, stervende mensen. Het woord staat in het enkelvoud, maar heeft hier een collectieve betekenis.

— *Johannes Calvijn.*

Wenken voor de dorpsprediker

I. Het enige doel van onze lof: "den HEERE."
II. De rijke stof voor lof: "al Uw wonderen."
III. De juiste manier van loven: "met mijn ganse hart."

— *B. Davies.*

Vers 2

"Ik zal … vertellen." Eindeloze bezigheid, eindeloos genot.

Vers 2

"Uw wonderen." Schepping, voorzienigheid en verlossing zijn allemaal wonderbaar: ze laten Gods eigenschappen in zo'n mate zien dat heel Gods heelal er verbaasd van opkijkt. Een bijzonder leerzaam onderwerp.

Vers 3

Heilig gezang en zijn band met heilige blijdschap.

Vers 5

(1) De rechten van de rechtvaardigen worden onvermijdelijk aangevallen, (2) maar worden al even zeker verdedigd.

Vers 7

I. De grote vijand.

II. De verwoesting die hij heeft aangericht.

III. De middelen waarmee hij wordt overwonnen.

IV. De rust die daarop volgt.

Vers 8 (eerste zinsdeel)

Gods eeuwigheid: de troost van de heiligen en de schrik van de zondaars.

Vers 9

De rechtvaardigheid van Gods zedelijk bestuur, vooral met het oog op de laatste grote dag.

Vers 10

Mensen in nood, tijden van nood, en een ruim voldoende voorziening.

Vers 11

I. Kennis die alles bepaalt: "Uw Naam kennen."

II. Een gezegend gevolg: "zullen op U vertrouwen."

III. Een afdoende reden: "omdat Gij, HEERE, niet hebt verlaten degenen, die U zoeken."

— *T. W. Medhurst.*

Kennis, geloof, ervaring: hoe die drie samenhangen.

Vers 11

De namen van God wekken vertrouwen. *Jehovah* Jireh, Tsidkenu, Rofi, Sjammah, Nissi; *Elohim*, *Sjaddai*, *Adonai*, enz.

Vers 12

I. Sion: wat is het?

II. Haar heerlijke Bewoner: wat doet Hij?

III. De tweeledige taak van haar zonen: “psalmzingt” en “verkondigt onder de volken Zijn daden.”

IV. Argumenten uit het eerste deel van het onderwerp die ons aanmoedigen tot deze dubbele plicht.

Vers 13

I. God bezig met een ontzagwekkende zaak.

II. Hij gedenkt Zijn volk: om te sparen, te eren, te zegenen en te wreken.

III. Hij beantwoordt hun roepen: in hun eigen redding en in de ondergang van hun vijanden. Een troostrijke preek voor tijden van oorlog of pestilentie.

Vers 14

“Wees mij genadig, HEERE.” Het gebed van de tollenaar: uitgelegd, aanbevolen, voorgehouden en verhoord.

Vers 14

“Gij, Die mij verhoogt uit de poorten des doods.” Diepe nood. Grote bevrijdingen. Heerlijke verhogingen.

Vers 15

“Dat ik mij verheuge in Uw heil.” Vooral omdat het het Uwe is, o God, en U dus eer geeft. Vrij, vol, passend, zeker, eeuwig. Wie kan zich hierin verheugen? Redenen waarom ze dat altijd zouden moeten doen.

Vers 16

Lex talionis, de wet van de vergelding. Gedenkwaardige voorbeelden.

Vers 17

Ontzagwekkende kennis; een huiveringwekkend alternatief naast vers 10.

Vers 18

Een waarschuwing aan wie God vergeten.

Vers 19

Vertraging in de verlossing.

I. Hoe het ongeloof het ziet: “vergeten”, “verloren.”
II. Gods belofte: “niet voor altoos.”
III. De plicht van het geloof: wachten.

Vers 20

“Laat de mens zich niet versterken.” Een krachtig pleidooi. Gevallen waarin het in de Schrift werd gebruikt. Waarom het zo sterk is. Tijden waarin we het kunnen gebruiken.

Vers 21

Een onmisbare les, en hoe die wordt geleerd.

Psalm 10

Aangezien deze psalm geen eigen opschrift heeft, zien sommigen haar als een los stuk van Psalm 9. Wij zien haar liever als een gedicht op zichzelf, want zij is volkomen af. Eerder kwamen we al psalmen tegen die duidelijk bij elkaar horen (Psalm 1 en 2, Psalm 3 en 4). Ook deze vormt, samen met de negende, zo'n dubbelpsalm.

Het grote thema van deze psalm lijkt de onderdrukking en vervolging door goddelozen te zijn. Daarom geven wij haar, als houvast voor onszelf, deze titel: *De kreet van de onderdrukten.*

Indeling

Het eerste vers opent met een uitroep van verbazing en laat meteen zien waar de psalm om draait: een roep om Gods ingrijpen, om bevrijding voor Zijn arme en vervolgde volk. Van vers 2 tot en met 11 tekent de dichter in felle woorden het karakter van de onderdrukker. In vers 12 breekt de kreet van het begin opnieuw los, nu met een helderder stem. Dan (vers 13-15) richt hij zijn blik op Gods oog, dat elke wrede daad van de goddelozen ziet. En omdat God alles weet, kijkt hij blij uit naar het oordeel dat de onderdrukkers uiteindelijk zal treffen (vers 16-18).

Aan de gemeente van God in tijden van vervolging, en aan al die gelovigen die afzonderlijk lijden onder de hand van de trotse zondaar, geeft deze psalm de juiste woorden voor gebed én lofzang.

Uitleg

Vers 1

Voor het betraande oog van de lijder leek de Heere stil te blijven staan. Rustig keek Hij toe, alsof Hij geen medelijden had met Zijn gekwelde kind. Meer nog: Hij leek ver weg. Hij was niet langer "krachtelijk bevonden een Hulp in benauwdheden", maar een ontoegankelijke berg waar niemand op kon klimmen. Gods nabijheid is de vreugde van Zijn volk, en alleen al de gedachte dat Hij weg is, brengt ons enorm van streek.

Laten we dus nooit vergeten dat de Heere dicht bij ons is. De goudsmid staat altijd vlak bij de ovenmond zolang Zijn goud in het vuur ligt. En de Zoon van God loopt steeds midden in de vlammen wanneer Zijn heilige kinderen erin geworpen worden. Toch is het niet vreemd, als je weet hoe zwak wij mensen zijn, dat we het zo moeilijk vinden om in zware tijden Gods schijnbare onverschilligheid te dragen. Hij laat ons wachten op onze redding en grijpt niet in.

"Waarom verbergt Gij U in tijden van benauwdheid?" Niet de benauwdheid zelf, maar het zich verbergen van het gezicht van onze Vader raakt ons tot op het bot. Als beproeving en verlatenheid samenvallen, zitten we net zo diep in de nood als Paulus, toen zijn schip vastliep op een plek waar twee zeeën samenkwamen (Handelingen 27:41). Geen wonder dat we dan lijken op dat schip: het voorste deel zat muurvast en bewoog niet, terwijl het achterste deel aan stukken brak door het geweld van de golven. Is onze zon verduisterd, dan is het echt donker.

Willen we weten waarom God Zich verbergt? Het antwoord is dat er een "noodzaak" is, niet alleen voor beproeving, maar ook voor een bezwaard hart midden in de beproeving (1 Petrus 1:6). Maar hoe zou dat kunnen als de Heere over ons bleef schijnen terwijl Hij ons verdriet doet? Als een vader zijn kind troost terwijl hij het straft, wat heeft straffen dan voor zin? Een lachend gezicht en een stok passen

niet bij elkaar. God maakt de rug bloot, zodat de slag gevoeld wordt. Want alleen pijn die we voelen, kan zegen worden. Droeg God ons op Zijn armen door elke rivier heen, waar bleef dan de beproeving? En waar de ervaring die de nood ons juist wil leren?

Vers 2

Het tweede vers bevat de officiële aanklacht tegen de goddeloze: "De goddeloze vervolgt hittiglijk in hoogmoed de ellendige." De beschuldiging heeft twee punten: hoogmoed en tirannie. Het eerste is de wortel en de oorzaak van het tweede. Dan volgt het bescheiden verzoek van de onderdrukten: "Laat hen gegrepen worden in de aanslagen, die zij bedacht hebben." Wat een redelijk, rechtvaardig en vanzelfsprekend gebed! Zelfs als onze vijanden zelf rechter waren, zouden ze moeten toegeven dat mensen behandeld horen te worden zoals zij anderen wilden behandelen. Wij wegen u alleen met uw eigen weegschaal, en meten uw koren met uw eigen maat.

Vreselijk zal uw dag zijn, o vervolgend Babel! Dan moet u drinken uit de beker wijn die u zelf tot de rand toe hebt volgeschonken met het bloed van de heiligen. Niemand zal Gods rechtvaardigheid nog betwijfelen als Hij elke Haman aan zijn eigen galg laat hangen en alle vijanden van Zijn Daniëls in hun eigen leeuwenkuil gooit.

Vers 3

De aanklacht is voorgelezen en het verzoek ligt op tafel. Nu worden de getuigen gehoord over het eerste punt. Het bewijs voor de hoogmoed is overweldigend en sluitend. Geen jury zou nog aarzelen om de beklaagde schuldig te verklaren. Toch laten we de getuigen één voor één aan het woord. De eerste vertelt dat de man een opschepper is: "Want de goddeloze roemt over den wens zijner ziel." Wat een dwaze opschepper, die pronkt met een bloot verlangen! Wat een brutale ook, want dat verlangen is regelrechte schurkerij! En wat een verdorven zondaar, die roemt op wat hem tot schande strekt. Opscheppende zondaars zijn de slechtste en verachtelijkste mensen die

er zijn, vooral als hun smerige begeerten, te smerig om ooit in daden om te zetten, het onderwerp van hun grootspraak worden. Slaan meneer Haat-het-Goede en meneer Hooghartig de handen ineen, dan drijven ze samen een bloeiende handel in de koopwaar van de duivel. Dit ene bewijs is genoeg om de beklaagde te veroordelen. Neem hem mee, cipier!

Maar wacht, er meldt zich nog een getuige om onder ede gehoord te worden. Deze keer is de brutaliteit van de trotse opstandeling nog duidelijker, want hij "zegent den gierigaard, hij lastert den HEERE" (Engels: zegent de gierigaard, die de HEERE verfoeit). Dat is onbeschaamdheid, dat is hoogmoed zonder masker! Hij is aanmatigend genoeg om het oneens te zijn met de Rechter van de hele aarde en mensen te zegenen die God vervloekt heeft. Zo deed het zondige volk in de dagen van Maleachi, dat de hoogmoedigen gelukkig noemde en hen die goddeloosheid bedreven, liet slagen (Maleachi 3:15). Deze lage aanmatigers willen met hun Maker de strijd aangaan. Ze zouden —

> *"Zijn weegschaal en Zijn roede rukken uit Zijn hand,*
> *Zijn zuiver recht willen wegen met feilbaar aards verstand."*

Hoe vaak hebben we niet gehoord dat de goddeloze met respect praat over de gierigaard, de uitzuiger van de armen, de scherpe zakenman! Ons oude spreekwoord zegt:

> *"Zijn oordeel te herzien met een verduisterd brein,*
> *Om in de diepste hoogmoed de god van God te zijn."*

Hoogmoed ontmoet gierigheid en prijst haar als wijs, zuinig en verstandig. We zeggen het met droefheid, maar het is waar: er zijn veel belijders van het geloof die een rijk man hoogachten en naar de mond praten, ook al weten ze dat hij zich vetgemest heeft aan het vlees en bloed van de armen. De enige zondaars die nog als fatsoenlijk gelden, zijn de gierigaards. Is iemand een hoereerder of een dronkaard, dan zetten we hem de kerk uit. Maar wie hoorde ooit van kerktucht tegen die afgodische ellendeling, de gierigaard?

Laten we bevreesd zijn dat we zelf aan deze gruwelijke zonde van hoogmoed meedoen: “hij zegent den gierigaard” (Engels: die Jehova verfoeit).

Vers 4

De trotse grootspraak en de gemene zegenwensen van de goddeloze zijn als bewijs tegen hem aangenomen. Nu bevestigt zijn eigen gezicht de beschuldiging, en roept zijn lege binnenkamer luid tegen hem. “De goddeloze, gelijk hij zijn neus omhoog steekt, onderzoekt niet.” (Engels: “de goddeloze zoekt God niet, vanwege de hoogmoed van zijn gelaat”) Trotse harten brengen trotse blikken voort, en stijve knieën. Het is een prachtige regeling dat het hart zo vaak op het gezicht te lezen staat, zoals de beweging van de tandwielen van een klok af te lezen is aan de wijzerplaat. Een brutaal gezicht en een gebroken hart gaan nooit samen.

Of de Atheners wel zo wijs waren toen ze bepaalden dat mensen in het donker berecht moesten worden, zodat hun gezicht de rechters niet zou beïnvloeden, weten we niet zeker. Uit het spel van de gezichtsspieren is immers veel meer op te maken dan uit de woorden van de lippen. Eerlijkheid straalt van een gezicht af, maar schurkerij gluurt uit de ogen.

Zie wat hoogmoed aanricht: ze hield de man ervan af God te zoeken. Bidden lukt slecht met een stijve nek en onbuigzame knieën. “al zijn gedachten zijn, dat er geen God is” (Engels: God is in al zijn gedachten niet): hij dacht veel, maar had geen enkele gedachte voor God. Tussen de hopen kaf lag niet één korrel tarwe. De enige plek waar God niet is, zijn de gedachten van goddelozen.

Dit is een vernietigende beschuldiging! Want waar de God van de hemel niet is, heerst en raast de heer van de hel. En als God niet in onze gedachten is, voeren onze eigen gedachten ons regelrecht naar de ondergang.

Vers 5

"Zijn wegen maken ten allen tijde smarte." Voor hemzelf zijn ze zwaar. Wie naar de hel gaat, loopt een ruwe weg. God heeft de weg van de zonde met heggen afgezet. O, wat een dwaasheid om daar overheen te springen en tussen de doornen te belanden! Ook voor anderen brengen zijn wegen veel pijn en verdriet. Maar wat kan hem dat schelen? Hij zit als de afgod op zijn monsterlijke wagen, volkomen onverschillig voor de menigten die onder de wielen worden vermorzeld terwijl hij voortrolt.

"Uw oordelen zijn een hoogte, verre van hem": hij kijkt omhoog, maar niet hoog genoeg. Zoals God vergeten wordt, zo worden ook Zijn oordelen vergeten. Hij kan de dingen van God niet bevatten. Eerder zal een varken door een kijker naar de sterren turen dan dat deze man in Gods Woord gaat zoeken om de gerechtigheid van de Heere te begrijpen.

"Al zijn tegenpartijders, die blaast hij aan." Hij tart en speelt de baas. Als mensen zich tegen zijn onrecht verzetten, snauwt hij hen af en dreigt hij hen met één blaas weg te vegen. In de meeste talen bestaat er een woord van minachting dat van het blazen met de lippen komt. In het Engels zeggen we: "Hij roept 'Poeh! Poeh!' tegen zijn vijanden." Ach, maar er is één vijand die zich niet zomaar laat wegblazen. De dood zal de kaars van zijn leven uitblazen, en de goddeloze opschepper zal merken dat snoeven in het graf een grimmig karwei is.

Vers 6

Met de getuigenis uit het zesde vers is het bewijs tegen de beklaagde voor de eerste aanklacht, de hoogmoed, rond. En het is zonder twijfel volkomen overtuigend. Deze getuige heeft rondgesnuffeld in de geheime kamers van het hart en komt ons vertellen wat hij daar gehoord heeft. "Hij zegt in zijn hart: Ik zal niet wankelen; want ik zal van geslacht tot geslacht in geen kwaad zijn." Wat een brutaliteit, die he-

lemaal doorschiet! De man houdt zichzelf voor onveranderlijk, en voor almachtig ook, want hij komt nooit in tegenspoed. Hij rekent zichzelf tot de bevoorrechten. Hij zit alleen en zal geen leed zien. Zijn nest ligt tussen de sterren, en hij droomt niet van een hand die hem daar vandaan zal plukken.

Laten we bedenken dat het huis van deze man op zand is gebouwd, op een fundament dat niet steviger is dan de rollende golven van de zee. Wie te zeker van zichzelf is, is nooit veilig. Grootspraak is geen steunbeer, en zelfvertrouwen is een armzalige verdedigingsmuur. Dit is de ondergang van dwazen: gaat het hun voor de wind, dan worden ze te groot en zwellen ze op van eigendunk, alsof hun zomer eeuwig zou duren en hun bloemen eindeloos zouden bloeien. Wees nederig, mens! Want je bent sterfelijk en je lot is wisselvallig.

Nu moet ook de tweede misdaad bewezen worden. Dat de man trots en aanmatigend is, bewijst al een heel eind dat hij ook wraakzuchtig en wreed is. Hamans hoogmoed was de vader van een wreed plan om alle Joden te vermoorden. Nebukadnezar zet een afgodsbeeld op. Uit hoogmoed beveelt hij iedereen ervoor te buigen, en dan staat hij meedogenloos klaar om de oven zevenmaal heter te stoken voor wie zich niet wil onderwerpen aan zijn heerszuchtige wil. Elke trotse gedachte is de tweelingbroer van een wrede gedachte. Wie zichzelf verheft, zal anderen verachten. En nog één stap verder maakt hem tot een tiran.

Vers 7

Laten we nu de getuigen in de rechtszaal horen. Laat de ellendeling zelf maar spreken, want uit zijn eigen mond zal hij veroordeeld worden. “Zijn mond is vol van vloek, en bedriegerijen, en list.” Er zit niet zomaar een beetje kwaad in; nee, zijn mond zit er vól mee. Een driekoppige slang heeft haar kronkels en gif opgeborgen in het hol van haar zwarte bek. Er zit vloek in, die hij spuwt tegen God én tegen mensen. Er zit bedrog in, waarmee hij de onoplettenden in zijn net-

ten lokt. En er zit list in, waarmee hij zelfs in zijn gewone handel zijn medemensen besteelt.

Wees op je hoede voor zo iemand en vermijd elk contact met hem. Alleen de domste ganzen gaan naar de preek van de vos, en alleen de allerdwaasste mensen zoeken het gezelschap van schurken. Maar we moeten verder. Laten we ook onder de tong van deze man kijken, en niet alleen in zijn mond: "onder zijn tong is moeite en ongerechtigheid." Diep in zijn keel liggen de ongeboren woorden die straks als onheil en ongerechtigheid tevoorschijn zullen komen.

Vers 8

Ondanks de grootspraak van deze lage ellendeling blijkt hij even laf als wreed te zijn. "Hij zit in de achterlage der hoeven, in verborgene plaatsen doodt hij den onschuldige; zijn ogen verbergen zich tegen den arme." Hij speelt de struikrover die een nietsvermoedende reiziger overvalt op een verlaten stuk weg. Voor de heiligen liggen er altijd slechte mensen op de loer. Dit is een land van rovers en dieven. Laten we goed gewapend op reis gaan, want achter elke struik schuilt een vijand. Overal zijn strikken voor ons gespannen, overal staan vijanden die naar ons bloed dorsten. Er zijn vijanden aan onze eigen tafel, net zo goed als aan de overkant van de zee. We zijn nooit veilig, behalve wanneer de Heere met ons is.

Vers 9

Het beeld wordt nog zwarter, want hier zien we de sluwheid van de leeuw en van de jager, en daarbij de heimelijkheid van de rover. Er zijn zeker mensen die tot op de letter aan deze beschrijving beantwoorden. Met bespieden, verdraaien, lasteren, fluisteren en vals zweren ruïneren ze de goede naam van rechtvaardigen en vermoorden ze onschuldigen. Of ze vangen de armen met juridische spitsvondigheden, hypotheken, schuldbrieven, dagvaardingen en dergelijke, en trekken hen in hun net. Chrysostomus was bijzonder scherp over deze laatste vorm van wreedheid, maar zeker niet scherper dan ze

verdiende. Pas op, broeders, want er zijn nog andere valstrikken dan deze! Hongerige leeuwen liggen in elk hol op de loer, en vogelaars spannen hun netten in elk veld.

Hoe dicht onze gevaren ons omringen, schildert Quarles treffend in deze onvergetelijke regels:

> *"De vijand spant zijn netten, vlijtig en verwoed,*
> *Strikken in uw armoede, en strikken in uw goed;*
> *Strikken in uw aanzien, en strikken in uw smaad,*
> *Strikken in uw hoge, en uw allerlaagste staat;*
> *Strikken rond uw sponde, en strikken aan uw boord,*
> *Strikken in gedachten, en strikken in uw woord;*
> *Strikken in uw rust, en strikken in de strijd,*
> *Strikken in uw spijze, en als gij u aan God wijdt;*
> *Strikken in uw voornemen, en strikken in uw vrees,*
> *Strikken diep vanbinnen, en strikken in het vlees;*
> *Strikken hoog boven uw hoofd, en in de aardse schoot,*
> *Strikken in uw ziekte, en strikken in de dood."*

O Heere, bewaar toch Uw knechten en verdedig ons tegen al onze vijanden!

Vers 10

"Hij duikt neder, hij buigt zich; en de arme hoop valt in zijn sterke poten." Schijnbare nederigheid is maar al te vaak de wapendrager van de kwaadaardigheid. De leeuw buigt zich immers uitsluitend plat tegen de grond om des te krachtiger te kunnen opspringen, zodat zijn zware klauwen met dodelijke precisie op zijn prooi kunnen neerkomen. Toen een wolf oud werd en de smaak van mensenbloed te pakken had gekregen, riep de oude Saksische jager steevast: "Pas op voor de wolf!" Zo mogen ook wij vandaag roepen: "Pas op voor de vos!"

Degene die in ogenschijnlijke nederigheid voor onze voeten buigt, wil vaak niets liever dan ons beentje lichten. Wees daarom buitenge-

woon op uw hoede voor vleiers. Want waarachtige vriendschap en berekenende vleierij zijn elkaars dodelijke vijanden.

Vers 11

Net als bij het vorige punt hebben we ook nu een getuige bij de hand: iemand die met zijn oor tegen het sleutelgat van het hart heeft gestaan. Vertel op, vriend, en laat ons horen wat je daar gehoord hebt! “Hij zegt in zijn hart: God heeft het vergeten, Hij heeft Zijn aangezicht verborgen, Hij ziet niet in eeuwigheid.” Deze harde man sust zichzelf met de gedachte dat God blind is, of in elk geval vergeetachtig. Wat een dwaze, onzinnige inbeelding! Zodra mensen de heiligen gaan vervolgen, beginnen ze te twijfelen aan Gods alwetendheid. Als we echt zouden beseffen dat God dicht bij ons is, aan onze zijde, zouden we het nooit over ons hart kunnen verkrijgen Zijn kinderen kwaad te doen. Er bestaat nauwelijks een betere bescherming tegen de zonde dan de steeds terugkerende gedachte: “Gij, God des aanziens!” (Engels: Gij, God, ziet mij.)

Zo is de rechtszaak tot hier verlopen. Het hele dossier ligt nu open op tafel. Geen wonder dus dat de onderdrukte, die zijn nood voorlegt, om gericht roept. Dat doet hij in het volgende vers:

Vers 12

Wat een vrijmoedige taal gebruikt het geloof tegenover zijn God! En toch: hoeveel ongeloof zit er óók in ons sterkste vertrouwen. Zonder angst wordt de Heere gevraagd op te staan en Zijn hand op te heffen. Tegelijk wordt Hij bijna schuchter gesmeekt de nederigen niet te vergeten. Alsof Jehovah Zijn heiligen ooit zou kunnen vergeten, dat is toch ondenkbaar! Dit vers is de onophoudelijke roep van de kerk. Ze zal hem blijven laten horen, en wel zolang tot haar Heere komt in Zijn heerlijkheid om haar recht te doen tegenover al haar tegenstanders.

Vers 13

In deze verzen krijgen we nog eens de hele goddeloze op één rij. Zijn slechte karakter wordt herleid tot de wortel: verkeerde ideeën over hoe God de wereld bestuurt. Dat is, zo zien we meteen, weer een dringend beroep op de Heere om Zijn macht te laten zien en Zijn gerechtigheid openbaar te maken. Als goddelozen Gods rechtvaardigheid in twijfel trekken, mogen we Hem terecht vragen hun in gerechtigheid vreselijke dingen te leren.

In vers 13 komt aan het licht waarop de ongelovige hoopt en wat zijn hart het liefste wil. Hij veracht de Heere, want hij wil niet geloven dat zonde ooit gestraft wordt: hij "zegt in zijn hart: Gij zult het niet zoeken". Als er voor alle andere mensen geen hel zou zijn, dan toch zeker voor wie aan haar rechtvaardigheid twijfelen.

Vers 14

Op deze laaghartige gedachte geeft vers 14 het antwoord. "Gij ziet het immers; want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve." God is helemaal oog om te zien en helemaal hand om Zijn vijanden te straffen. Aan Gods toezicht ontkomt niemand. Voor Zijn gerechtigheid kan niemand vluchten, hoe ver hij ook rent. Wie moedwillig onheil zaait, oogst bittere ellende. Wie wrok koestert, erft verdriet. Ja, er is een God Die richt op de aarde!

En dit is niet het enige voorbeeld van Gods aanwezigheid in deze wereld. Terwijl Hij de onderdrukker tuchtigt, staat Hij de onderdrukte bij als een vriend. "Op U verlaat zich de arme." Zij leggen zich helemaal in de handen van de Heere. Hun inzicht geven zij over aan Zijn licht, hun wil aan Zijn oppermacht. Ze weten zeker dat Hij alles ten beste zal leiden. En Hij beschaamt hun hoop niet. In tijden van nood bewaart Hij hen, en Hij laat hen blij zijn over Zijn goedheid.

"Gij zijt geweest een Helper van den wees." God is de Vader van alle wezen. Als de aardse vader in het graf ligt, glimlacht een hemelse

Vader van boven. Op de een of andere manier worden weeskinderen gevoed. En dat mag ook, met zo'n Vader!

Vers 15

In dit vers horen we opnieuw waar het gebed van de psalmist vooral om draait: "Breek den arm des goddelozen en bozen." Laat de zondaar zijn kracht om kwaad te doen kwijtraken! Houd de tiran tegen, zet de onderdrukker stil, breek de heupen van de machtigen en verpletter de gevreesden. Zij ontkennen Uw gerechtigheid: laat hen die dan ook in alle volheid voelen. En ze zullen haar voelen, want God blijft de zondaar eeuwig achtervolgen. Zolang er nog één korreltje zonde in hem zit, wordt dat opgespoord en gestraft.

Het is meer dan opmerkelijk dat maar heel weinig grote vervolgers rustig in hun bed zijn gestorven. De vloek heeft hen zichtbaar op de hielen gezeten. Hun vreselijke lijden dwong hen die goddelijke gerechtigheid te erkennen, waaraan ze eerst nog hun uitdaging hadden toegeroepen. God laat tirannen opkomen als doornhagen. Ze beschermen Zijn kerk, zodat huichelaars er niet binnendringen, en Hij onderwijst er Zijn afvallige kinderen mee, zoals Gideon de mannen van Sukkot onderwees met de doornen van de woestijn. Maar al snel houwt Hij die Herodessen om, net als doornstruiken, en werpt Hij ze in het vuur om te verbranden.

Thales van Milete, een van de wijzen van Griekenland, kreeg eens de vraag wat hij de grootste zeldzaamheid van de wereld vond. Hij antwoordde: "Een tiran die oud wordt." Zie toch hoe de Heere trotse onderdrukkers niet alleen de arm breekt, maar ook de nek! Wie voor de heiligen geen recht en geen barmhartigheid over had, krijgt zelf recht in volle maat, maar geen korrel barmhartigheid.

Vers 16, 17, 18

De psalm eindigt met een lied van dank aan de grote, eeuwige Koning. Hij heeft immers gehoor gegeven aan het verlangen van Zijn nederige, onderdrukte volk. Hij heeft de wezen verdedigd en de heide-

nen gestraft die Zijn arme, bedrukte kinderen vertrapten. Laten we hieruit leren dat het ons zeker goed zal gaan en dat we niets te vrezen hebben als we onze klacht voorleggen aan de Koning der koningen. Aan Zijn troon wordt recht gehandhaafd en onrecht hersteld. Zijn bestuur laat de belangen van de nooddruftigen niet liggen, en duldt ook niet dat de machtigen onderdrukken.

Grote God, wij leggen ons in Uw hand. Aan U vertrouwen wij Uw kerk opnieuw toe. Sta op, o God, en laat de mens van de aarde – dat schepsel van één dag – gebroken worden voor de majesteit van Uw macht. Kom, Heere Jezus, en verheerlijk Uw volk. Amen en Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Naar mijn eerlijke oordeel beschrijft geen enkele psalm zo treffend, zo volledig en zo helder de geest, de manieren, de daden, de woorden, de gevoelens en het lot van de goddelozen als deze. Als er tot nu toe dus iets te weinig over gezegd is, of als er in de psalmen hierna iets mocht ontbreken, vinden we hier een volmaakt beeld van de ongerechtigheid. Deze psalm is daarom een toonbeeld, een gestalte en een afbeelding van de mens die in zijn eigen ogen en in de ogen van anderen misschien beter lijkt dan Petrus zelf, maar in Gods ogen weerzinwekkend is. Precies dat bracht Augustinus en zijn volgelingen ertoe de psalm op de *antichrist* te betrekken.

Maar omdat deze psalm geen opschrift heeft, houden we ons (zoals ik zei) aan de meest algemene en gangbare opvatting en kijken we naar het beeld van goddeloosheid dat hij ons voorhoudt. We willen daarmee niet zeggen dat de opvatting van anderen onjuist is. Integendeel, ook de verwijzing naar de *antichrist* nemen we in onze algemene opvatting van de psalm mee.

En het is zeker niet vreemd om deze psalm zó met de vorige te verbinden: in de vorige sprak David over goddelozen die zich bekeerd

hebben en bad hij voor hen die zich nog zouden bekeren. Maar hier spreekt hij over goddelozen die dat nog steeds zijn gebleven en die door hun macht de zwakke ALMUTH overheersen. Over hen heeft hij geen hoop, of hij weet in elk geval niet zeker of ze zich ooit zullen bekeren.

— *Maarten Luther.*

Vers 1

"Waarom verbergt Gij U in tijden van benauwdheid?" Het antwoord ligt voor de hand. Als de Heere Zich niet verborg, zou het helemaal geen tijd van benauwdheid zijn. Je kunt net zo goed vragen waarom de zon 's nachts niet schijnt, terwijl het zeker geen nacht zou zijn als ze dat deed. Om ons echt grondig te tuchtigen is het noodzakelijk dat de Vader Zijn glimlach terugtrekt. We hebben niet alleen allerlei beproevingen nodig, we moeten er ook onder bedroefd zijn. De roede bereikt haar doel alleen als we pijn voelen. Zonder pijn is er geen winst. Als God Zich niet verbergt, is er geen bitterheid, en dus ook geen loutering door Zijn tuchtiging.

— *C. H. S.*

Vers 1 (laatste zinsdeel)

"Tijden van benauwdheid" zouden juist tijden van vertrouwen moeten zijn. Een hart dat vastligt in God kent geen angst. Psalm 112:7: "Hij zal voor geen kwaad gerucht vrezen; zijn hart is vast." Hoe komt dat? "Betrouwende op den HEERE. Zijn hart, wel ondersteund zijnde, zal niet vrezen." Zonder dat vaste vertrouwen zijn we op onze beurt zo licht als een windvaan, heen en weer geblazen door elke windvlaag van slecht nieuws. Onze hoop stijgt of zakt met het nieuws dat we horen. Gods voorzienigheid lijkt dan te slapen, tenzij geloof en gebed haar wakker maken. De discipelen hadden weinig geloof in de woorden van hun Meester. Maar dat beetje geloof wekte Hem in de storm, en Hij redde hen. Alleen ongeloof houdt God tegen om Zijn macht te tonen wanneer Hij voor ons opkomt.

— *Stephen Charnock.*

Vers 2

"De goddeloze vervolgt hittiglijk in hoogmoed de ellendige." *Het pleidooi van de onderdrukker.* Ik eis alleen wat mij volgens de wet toekomt, niets méér. Hij heeft het zelf vrijwillig getekend en bezegeld. Het beslag treft zijn goederen en zijn lijf: ik krijg het een of het ander, of mijn geld. Wat maakt het mij uit, als zijn bedelende kinderen wegkwijnen of zijn trotse vrouw omkomt? Ze komen om op hun eigen kosten, niet op de mijne. Ik moet betaald worden, of hij blijft vastzitten tot ik mijn laatste cent heb, of zijn botten. De wet is rechtvaardig en goed. Als ik me daardoor laat leiden, hoe kan mijn eerlijke handelwijze dan onrechtvaardig zijn?

Wat is dertig procent voor een man van de handel? Zijn we geboren om mutsen te breien of strootjes te rapen? Moeten we ons levensonderhoud verkopen voor een paar tranen en een jankend gezicht? Ik dank God dat ze mij niet méér raken dan een huilende hond midden in de nacht. Ik geef geen dag uitstel, al stond de hemel zelf borg. Ik wil nú geld, of zijn botten. … Vijftien shilling per pond als akkoord! Dan hang ik mij liever op. Kom, begin me niet over een goed geweten. Een goed geweten is geen handelswaar in mijn vak. Het heeft meer mensen failliet gemaakt dan alle lichtzinnige vrouwen van de hele stad bij elkaar. Mijn geweten is niet gek. Het zegt mij dat het mijne van mij is, en dat een goedgevulde zak geen valse vriend is, maar bij mij blijft als al mijn vrienden mij verlaten.

Als het een teken van een slecht geweten is dat je uit het niets een flink vermogen opbouwt, en een hopeloze schuld die bijna niets waard is toch weer binnenhaalt, dan helpe God de goeden. Kom, begin me niet over afpersing en onderdrukking. De wereld is hard, en wie vooruit wil komen, moet net zo hard knijpen. Wat ik geef, geef ik, en wat ik leen, leen ik. Als de weg naar de hemel loopt via bedelaar worden op aarde, laat degenen die dat leuk vinden die weg dan maar nemen. Ik weet niet wat u onderdrukking noemt. De wet is mijn

richtsnoer. Maar van de twee is onderdrukken voordeliger dan onderdrukt worden. Als schuldenaars eerlijk waren en betaalden, waren mijn handen gebonden. Maar zodra hun tekortschieten mijn zakken raakt, raken ze mijn oogappel, en dan moet ik hen tot hun recht brengen.

— *Francis Quarles.*

Vers 2

Die beruchte vervolger Domitianus eiste, net als andere Romeinse keizers, goddelijke eer op. Hij liet de oven zevenmaal heter stoken tegen de christenen, omdat zij weigerden zijn beeld te aanbidden. Op dezelfde manier lieten ook de pausen van Rome hun bloedhonden op de gelovigen los, nadat ze zich hadden laten sieren met de godslasterlijke titels Meesters van de Wereld en Vaders van Allen. Hoogmoed is het ei waaruit vervolging uitkomt.

— *C. H. S.*

Vers 2

"Hoogmoed" is een ondeugd die zo vastzit in het hart van de mens dat we haar, als we onszelf één voor één van alle gebreken zouden ontdoen, ongetwijfeld als allerlaatste en met de meeste moeite zouden afleggen.

— *Richard Hooker*, 1554-1600.

Vers 3

"De goddeloze roemt", enz. Hij snoeft op zijn slechte leven en geeft daar openlijk voor uit te komen. Of hij pocht dat hij zijn goddeloze plannen zal uitvoeren, of dat hij ze al heeft uitgevoerd. Het kan ook zo worden verstaan dat hij anderen prijst die zijn eigen zielswensen delen. Dat wil zeggen: hij acht en eert alleen mensen die op hem lijken, en alleen zij tellen voor hem. Psalm 36:5 en 49:19; Romeinen 1:32.

— *John Diodati*, 1648.

Vers 3

"De goddeloze … hij zegent den gierigaard." Soort zoekt soort, zoals het spreekwoord zegt. Wie de geboden van de Heere helemaal negeren, plegen niet alleen allerlei grove zonden. Ze prijzen ook wie in zonde op hen lijkt. In hun gevoelens keuren ze die mensen goed, met hun woorden vleien en verheffen ze hen, en in hun daden sluiten ze zich bij hen aan en steunen ze hen.

— *Peter Muffet*, 1594.

Vers 3

"De gierigaard." Gierigheid is het verlangen te bezitten wat we nog niet hebben en grote rijkdom en wereldse goederen te verwerven. Of dat niet het kenmerk is van handel en bedrijvigheid van allerlei soort, de grote bron van die kwalen van overmatige handel waarover overal geklaagd wordt, laat ik graag over aan het oordeel van de mannen om mij heen, die in de handel en het zakenleven zitten. Onze vaders werkten geregeld en rustig en waren tevreden met kleine maar zekere winsten. Vergelijk dat met de wilde, wijdverbreide speculatie naar grote winsten, de roekeloze, overhaaste ondernemingen van elke dag en de wanhopige gokrisico's die genomen worden. Dan blijkt zonneklaar dat er de laatste dertig of veertig jaar een geest van gierigheid over de mensen is uitgestort.

Daarbij komt dat Gods voorzienigheid met wonderlijke, onverwachte omwentelingen en talloze uitvindingen om de opbrengsten van de aarde te verwerken, mensen in verzoeking heeft gebracht. Zo is op het hele gezicht van het menselijk leven een stempel gedrukt van ernstige wereldsgezindheid, die onze vaders niet kenden. Onze jonge mensen beginnen hun leven niet meer met de wens om eerlijke dingen te verwerven in de ogen van mensen, om hun goede naam te bewaren, een gezin groot te brengen en een redelijk inkomen te verdienen, als de Heere voorspoed geeft. Nee, ze beginnen met de wens

om een fortuin te maken, zich daarna gemakkelijk terug te trekken en te genieten van de weelde van dit tegenwoordige leven.

Tegen deze schreeuwende zonde van gierigheid, zeer geliefde broeders, roep ik u dringend op een goede strijd te strijden. Deze plaats is haar zetel en haar vesting, juist deze hoofdstad van christelijk Brittannië. En u die door Gods genade bent geroepen uit de drukke verkeersweg van Mammon, bent daartoe uitgekozen met het uitdrukkelijke doel te getuigen tegen deze en alle andere afvalligheden van de kerk die hier is geplant. Vooral tegen deze, want naar mijn mening is dit een van de meest openlijke en meest gewone van allemaal. Want wie is niet verstrikt geweest in de strik van de gierigheid?

— *Edward Irving*, 1828.

Vers 3

"Hij zegent den gierigaard, hij lastert den HEERE" (Engels: de gierigaard, die de HEERE verfoeit). Christus wist wat Hij zei toen Hij zei: "Niemand kan twee heren dienen." Mattheüs 6:24. Hij bedoelde God en de wereld, omdat ze allebei alles willen hebben. De engel en de duivel streden om het lichaam van Mozes (Judas 9). Ze streden niet om wie een deel zou krijgen, maar om wie het geheel zou hebben. Zo strijden ze nog steeds om onze zielen: wie krijgt alles? Daarom zegt de apostel: "De vriendschap der wereld is een vijandschap Gods" (Jakobus 4:4). Daarmee laat hij zien dat er zo'n naijver bestaat tussen die twee, dat God niet kan verdragen dat de wereld een deel heeft, en de wereld niet kan verdragen dat God een deel heeft.

Daarom moet de liefde voor deze wereld onvermijdelijk vijandschap tegen God zijn, en moeten wereldliefhebbers wel vijanden van God zijn. Zo is geen enkele gierigaard een dienaar van God, maar een vijand van God. Daarom wordt gierigheid afgoderij genoemd (Efeze 5:5). Dat is de zonde die het meest tegen God ingaat. Want zoals verraad een andere koning op de plaats van de koning zet, zo zet afgoderij een andere god op de plaats van God.

— *Henry Smith.*

Vers 4

"De goddeloze, gelijk hij zijn neus omhoog steekt, onderzoekt niet." (Engels: "de goddeloze zoekt God niet, vanwege de hoogmoed van zijn gelaat") Wie zo is, heeft zichzelf al veroordeeld als een hoogmoedig mens, ook zonder dat er een jury aan te pas komt. Hij is schuldig bevonden, maar buigen wil hij niet. Zo diep zakken dat hij een pardon aanneemt, dat gaat hem te ver. Eigenlijk moet ik mezelf verbeteren: mensen willen best vrijgesproken worden, maar dan wel zó dat hun goede werken hun vrede en Gods gunst kopen. Duizenden gaan liever dood en raken verloren dan dat ze vergeving aannemen die alleen berust op de verdiensten en de gehoorzaamheid van Christus. O, die vervloekte hoogmoed van het hart!

Wanneer houden mensen eindelijk op met willen weten wat beter is dan God? Wanneer stoppen ze met Hem te beperken? Wanneer nemen ze eens genoegen met Gods weg om hen te redden, door het bloed van het eeuwige verbond? Hoe durven mensen de oneindig wijze God voor te schrijven hoe Hij het moet doen? Is het niet erg genoeg dat je je eigen ondergang over jezelf hebt afgeroepen? Moet je redding dan ook nog van jezelf komen? Het is al erg dat je jezelf hebt verwond. Wil je nu ook nog voor eeuwig sterven, alleen om maar niets verschuldigd te zijn aan een pleister van vrije genade? Wil je verloren gaan, tenzij je je eigen zaligmaker mag zijn?

God is bereid ("alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft"), en jij bent zo trots dat je God niets verschuldigd wilt zijn? Je wilt het verdienen, of anders niets krijgen. Wat moet ik hierop zeggen? Je bent arm en toch trots! Je hebt niets dan ellende en jammer, en tóch praat je over iets verwerven. Dit is een regelrechte uitdaging aan God. "God wederstaat de hovaardigen", en zeker de geestelijk hovaardigen. Wie trots is op zijn kleren en zijn afkomst, is in Gods ogen nog niet zo verachtelijk als wie trots is op zijn eigen kunnen en daarom niets wil weten van Gods

manier om hem te redden, door Christus en alleen door Zijn gerechtigheid.

— Lewis Stuckley.

Vers 4

"De goddeloze, gelijk hij zijn neus omhoog steekt, onderzoekt niet." (Engels: "de goddeloze zoekt God niet, vanwege de hoogmoed van zijn gelaat") Hoogmoed is de belangrijkste reden waarom goddelozen God niet willen leren kennen. Op verschillende manieren houdt hij hen daarvan af. Om te beginnen maakt hij God voor hen tot een onaangenaam onderwerp om over na te denken, en de kennis van Hem tot iets wat ze liever niet hebben. Hoogmoed is niets anders dan een veel te hoge dunk van jezelf. Daarom kan hij geen concurrent verdragen, haat hij iedereen die boven hem staat en duldt hij geen meester. Hoe sterker hij in het hart heerst, hoe meer we willen dat er niets boven ons is, dat we geen andere wet erkennen dan onze eigen wil en geen andere regel volgen dan onze eigen neigingen. Zo bracht hij Satan zover dat hij in opstand kwam tegen zijn Schepper, en onze eerste ouders zover dat ze als goden wilden zijn.

Als dit de gevolgen van hoogmoed zijn, is het duidelijk dat een trots hart niets pijnlijker vindt dan de gedachte aan zo'n wezen als God. Hij is oneindig machtig, rechtvaardig en heilig. Niemand kan Hem weerstaan, bedriegen of misleiden. Hij beschikt over alle schepselen en gebeurtenissen zoals Hijzelf het wil. En Hij haat hoogmoed op een heel bijzondere manier en is vastbesloten die te vernederen en te straffen. Naar zo'n wezen kan de hoogmoed alleen kijken met angst, afkeer en walging. Hij ziet Hem als zijn natuurlijke vijand, de grote vijand voor Wie hij bang moet zijn.

Maar de kennis van God zet juist deze oneindige, onweerstaanbare, onverzoenlijke vijand recht voor de geest van de trotse mens. Zij leert hem dat hij iemand boven zich heeft, een Meester aan Wiens gezag hij niet kan ontsnappen en Wiens macht hij niet kan weerstaan. Hij moet zich naar Zijn wil voegen, of anders door Hem worden ver-

pletterd en voor eeuwig ellendig worden. Zij houdt hem voor wat hij liever niet ziet: dat Gods plan overeind blijft, wat hij er ook tegenin brengt, dat Hij alles doet wat Hem behaagt, en dat God in alles waarin mensen hoogmoedig zijn boven hen staat. Deze waarheden folteren de trotse, onvernederde harten van de goddelozen. Daarom haten ze de kennis van God die deze dingen leert, en willen ze die niet zoeken.

Ze willen juist onwetend blijven over zo'n wezen en elke gedachte aan Hem uit hun hoofd zetten. Daarom schuiven ze de teksten in de Bijbel die Gods ware karakter beschrijven terzijde, draaien ze ze om of leggen ze ze uit alsof er niets staat. En ze proberen zichzelf wijs te maken dat Hij precies zo is als zijzelf.

Wat is hoogmoed dwaas! Wat is hij ongerijmd en rampzalig, en wat werkt hij blind zijn eigen doel tegen! Wie omhoog wil klimmen, valt juist in het slijk. Terwijl hij een troon voor zichzelf bouwt, graaft hij de grond weg waarop hij staat en delft hij zijn eigen graf. Hij smeet Satan uit de hemel in de hel. Hij verbande onze eerste ouders uit het paradijs. En op dezelfde manier zal hij ieder te gronde richten die zich eraan overgeeft.

Hoogmoed houdt ons onwetend over God en sluit ons buiten Zijn gunst. Hij belet ons om op Hem te gaan lijken en neemt ons in dit leven alle eer en geluk af die de omgang met Hem zou geven. En in het volgende leven sluit hij voor eeuwig de hemeldeur voor ons en gooit hij de poorten van de hel achter ons dicht, tenzij we hem vooraf haten, bejammeren en afzweren. O vrienden, wees op uw hoede, boven alles: pas op voor hoogmoed! Laat hem niet ongemerkt binnen, want van alle zonden is hij misschien wel de meest verborgen, de sluwste en de meest indringende.

— *Edward Payson, D.D., 1783-1827.*

Vers 4

In Psalm 10 heeft David het over grote, machtige onderdrukkers en politici. Zij zien op aarde niemand die groter of hoger is dan zijzelf. Daarom denken ze dat ze ongestraft jacht mogen maken op de klei-

nen, zoals wilde dieren dat doen. En in het vierde vers wordt dit de wortel en de grond van alles genoemd: dat God in al zijn gedachten niet voorkomt. “De goddeloze, gelijk hij zijn neus omhoog steekt, onderzoekt niet; al zijn gedachten zijn, dat er geen God is.” (Engels: “De goddeloze zoekt God niet, vanwege de hoogmoed van zijn gelaat: God is in al zijn gedachten niet.”) Over de woorden bestaan verschillende lezingen, maar ze wijzen allemaal dezelfde kant op. Sommigen lezen: “Geen God in al zijn sluwe, aanmatigende plannen”; anderen: “Al zijn gedachten zijn: er is geen God.”

Dat betekent niet alleen dat de gedachte aan God zelden te vinden is in de zwerm en de drukte van gedachten die zijn geest vullen, en dat zij zich er nooit tussen dringt. Dat is op zichzelf al genoeg voor wat hier bedoeld wordt. Het betekent ook dat hij in al zijn plannen, complotten en overleggingen van zijn hart (dat bedoelt de eerste lezing) God of Zijn wil nooit meeweegt. Daarmee werkt hij het plan, de vorm en de opzet van al zijn daden uit. Hij vraagt God nooit om raad om alles daarop af te stemmen, maar gaat gewoon door en voert alles uit alsof er geen God is met Wie hij overleg zou moeten plegen. Hij neemt Hem niet mee, alsof Hij er niet is. De gedachte aan Hem en aan Zijn wil raakt hem niet.

Je zegt het zelf ook, wanneer een groepje mensen iemand buitensluit met wie ze eigenlijk zouden moeten overleggen: die zit niet in hun raad, die zit niet in het complot. Zo is God er ook niet bij als zij plannen maken en overleggen. Alles doen ze zonder Hem. Maar dit is nog niet alles wat er bedoeld wordt. Want bovendien denken ze allemaal dat er geen God is. Dat is de bodem, het fundament en de reden van al hun goddeloze complotten, onrechtvaardige plannen en bedrieglijke streken: omdat er geen God of macht boven hen is die het opmerkt, hen aanspreekt of vergeldt, kunnen ze gerust doorgaan.

— *Thomas Goodwin.*

Vers 4

"Gelijk hij zijn neus omhoog steekt." Die hoogmoed staat in zijn gezicht en op zijn voorhoofd gegrift, en hij laat hem zien in alles wat hij doet en in al zijn gebaren. "Onderzoekt niet", dat wil zeggen: hij veracht alle wetten, van God en van mensen. Hij is niet bang voor Gods oordelen en trekt er zich niets van aan. Niets interesseert hem, zolang hij zijn zin maar krijgt. Hij vraagt naar niets en onderzoekt niets. Alles laat hem koud.

— *John Diodati.*

Vers 4

"Al zijn gedachten zijn, dat er geen God is." Zo lezen sommigen deze tekst. Seneca zegt dat er geen atheïsten bestaan, al zouden sommigen zichzelf zo noemen. Wie zegt dat er geen God is, liegt. Overdag zeggen ze het misschien, maar 's nachts, als ze alleen zijn, ontkennen ze Hem niet. Hoe wanhopig sommigen zich ook verharden: als God Zich maar vreselijk aan hen laat zien, belijden ze Hem.

Veel heidenen en anderen hebben ontkend dat er een God is, maar toen ze in nood kwamen, vielen ze op hun knieën en beleden ze Hem. Zo gaf Diagoras, die grote atheïst, toen hij erg leed aan pijnlijke blaasklachten, toe dat er een godheid bestaat die hij had ontkend. Zulke atheïsten laat ik over aan de tedere barmhartigheid van God. Ik betwijfel overigens of die er voor hen nog is.

— *Richard Stock.*

Vers 4

"Al zijn gedachten zijn, dat er geen God is" (Engels: God is in al zijn gedachten niet). Dat is het zwarte werk van een goddeloos mens of atheïst: God komt in al zijn gedachten niet voor! Welke troost kan het bestaan van God ons geven, als we niet met eerbied en vreugde aan Hem denken? Een vergeten God is voor ons net zo goed als geen God.

— *Stephen Charnock.*

Vers 4

Kleinigheden hebben ons in hun macht, terwijl "God niet in al onze gedachten is" en Hij zelden het enige is waar we aan denken. We hebben blijvende gedachten over vergankelijke dingen en vluchtige gedachten over een blijvend en eeuwig goed. Het verbond van genade bindt ons hele hart aan God en laat niets anders het hart helemaal vullen. Maar wat zijn God en de zielen van de meeste mensen toch vreemden voor elkaar! We kennen Hem wel uit de schepping, maar in wat Hij voor ons is, blijft Hij grotendeels een onbekende God. Hij is immers een God in wie men geen vreugde vindt.

Daarom, zo merkt iemand op, hebben we minder goede geestelijke gedichten dan van welke soort ook. We letten immers niet op de wegen van Gods wijsheid, we zien Hem niet in Zijn oneindige volmaaktheid en raken niet vol bewondering voor Zijn goedheid. Het vernuft van mensen laat de vleugels hangen zodra het over God moet nadenken of fantaseren. Talenten en kracht zijn ons gegeven, net als koren en wijn aan de Israëlieten, om God te dienen. Maar ze worden gewijd aan de een of andere vervloekte Baäl, Hosea 2:7. Net als Venus bij de dichter verlaten we de hemel om achter de een of andere Adonis aan te lopen.

— Stephen Charnock.

Vers 4, 5

De wereld heeft een geestelijke betovering en toverkracht. Wie er eenmaal in de greep van is, wordt zo betoverd dat hij zichzelf en God helemaal vergeet. Dronken van genoegens is zo iemand gemakkelijk tot waanzin en het toppunt van dwaasheid te brengen. Sommigen maken, als dwaze kinderen, een enorm kabaal in de wereld om lachwekkende zaken, voor een lege schijn. Ze vinden zichzelf groot, eervol en voortreffelijk en doen daar heel druk over, terwijl de wereld geen el aan hun werkelijke waarde heeft toegevoegd. Anderen worden door deze Circe veranderd in woeste dieren en spelen de rol van

leeuwen en tijgers. Weer anderen rollen als zwijnen door de modder van onreine lusten. Weer anderen worden ontmanneld, leggen elke natuurlijke genegenheid af en trekken zich niets aan van wie ze onder de voet lopen, als ze maar kunnen heersen of groot worden gemaakt. En anderen worden gegrepen door belachelijke razernij. Wie in de koele schaduw van een rustig gemoed staat, zou zeggen dat ze buiten zinnen zijn.

Je zou je verbazen als je las over de capriolen van Caius Caligula, Xerxes, Alexander en vele anderen. Zij stonden boven veel mensen en dachten daarom dat ze boven de menselijke natuur stonden. Ze vergaten dat ze geboren waren en moesten sterven. En ze deden dingen waarmee ze, als hun grootheid niet zo'n ontzag had afgedwongen, de risee en de spot van kinderen zouden zijn geworden. We moeten ook niet denken dat dit maar een paar zeldzame gevallen van wereldse roes waren. De Schrift noemt het immers een algemene kwaal van iedereen die zich voor dit afgodsbeeld neerbuigt om het te aanbidden. Ze leven "zonder God in de wereld", zegt de apostel. Dat wil zeggen: ze gedragen zich alsof er geen God is die op hen let en hen voor hun waanzin tot de orde roept. "Al zijn gedachten zijn, dat er geen God is."

Vers 4

"Uw oordelen zijn een hoogte, verre van hem"; hij blaast zijn vijanden aan (vers 5) en zegt in zijn hart dat hij "niet zal wankelen" (vers 6). De hele psalm tekent de wereldling als iemand die al zijn verstand kwijt is en de rol van een dolle gek speelt. Wat kan de duivel dan beter gebruiken om mee te werken dan de genoegens van de wereld?

— *Richard Gilpin.*

Vers 5

"Maken ten allen tijde smarte", dat wil zeggen lastig. Het betekent dat alles wat hij onderneemt en doet er alleen op gericht is anderen pijn te doen. "Zijn een hoogte, verre van hem", want hij is door en door vleselijk. Hij heeft geen aanleg voor de gerechtigheid van Uw wet en

komt er niet mee overeen. Die wet is immers geheel geestelijk. Daarom kan hij zich Uw oordelen, en de afloop van de goddelozen volgens die wet, niet levendig voorstellen. Romeinen 7:14; 1 Korinthe 2:14. "Die blaast hij aan": hij kijkt met de grootste aanmatiging op hen neer en is ervan overtuigd dat hij hen met één blaas kan omverwerpen.

— *John Diodati.*

Vers 5

"Uw oordelen zijn een hoogte, verre van hem." God straft niet elke zonde meteen. Daarom zien goddeloze mensen niet dat Hij te zijner tijd over de hele aarde zal oordelen. Menselijke rechtbanken moeten zich voor het gewone volk aanbevelen door snelheid en openbaarheid. Maar de Heere gaat met de zonde om op een verhevener en ogenschijnlijk trager manier. Daarom kunnen de vleermuisogen van goddeloze mensen die wegen niet zien, en kan het kruipende verstand van mensen ze niet bevatten.

Als God in de poort van elk dorp zat en daar Zijn rechtbank hield, zouden zelfs dwazen Zijn gerechtigheid kunnen onderscheiden. Maar ze begrijpen niet dat een zaak die in het hoogste gerechtshof wordt beslist, in de hemel zelf, veel plechtiger is. Laten gelovigen ervoor oppassen dat ze niet een beetje in dezelfde fout vervallen en het doen en laten van de Grote Opperste gaan bekritiseren, terwijl dat veel te hoog is voor het menselijk verstand.

— *C. H. S.*

Vers 5

"Uw oordelen zijn een hoogte, verre van hem." Buiten zijn gezichtsveld, zoals een arend die op zijn hoogste vlucht zo klein wordt voor het oog dat je zijn klauwen niet ziet en niet bang bent voor zijn greep. Zo vermeet de mens zich tot hij gezondigd heeft, en dan wanhoopt hij even snel. Eerst: "Bah, ziet God het?" Daarna: "Ach! zal God het vergeven?" Maar wie zijn zonden niet wil kennen, door die zullen zijn

zonden gekend worden. De ogen die aanmatiging sluit, opent wanhoop meestal.

— *Thomas Adams.*

Vers 5

"Al zijn tegenpartijders, die blaast hij aan." David tekent hier een hoogmoedig mens die op zijn vijanden blaast. Zo iemand zit vol van zichzelf, helemaal opgeblazen door zijn hoge dunk van zichzelf, alsof er wonder wat in hem schuilt. Daarom blaast hij naar anderen, alsof hij hun iets groots zou kunnen aandoen. En wat vergeet hij? Dat hij zelf, zolang hij op deze wereld leeft, niets anders is dan een windvlaag die voorbijwaait.

— *Joseph Caryl.*

Vers 5

"Al zijn tegenpartijders, die blaast hij aan"; letterlijk: "Hij fluit op hen." Een sombere onverschilligheid heeft hem in haar greep. Wat anderen overkomt, interesseert hem net zo weinig als zijn eigen lot. Hij haalt er zijn schouders over op. Wie hij ook als vijand ziet, het laat hem koud. Hoon en spot zijn zijn enige wapens, en met andere, heiligere middelen kan hij niet meer overweg, want hoe hij die moet gebruiken, is hij allang vergeten. Minachting kleurt zijn hele geestelijke leven. Wat de wijsten onder de mensen vinden, denken en doen, wuift hij smalend weg.

— *John Morison.*

Vers 6

"Hij zegt in zijn hart: Ik zal niet wankelen; want ik zal van geslacht tot geslacht in geen kwaad zijn." Wie zich vleselijk zeker voelt, zet de deur wijd open voor alle goddeloosheid die de ziel wil binnendringen. Pompejus had eens tevergeefs een stad bestormd. Met geweld kreeg hij haar niet klein. Toen bedacht hij een list en deed hij de stad een voorstel. Hij zou het beleg opheffen en vrede sluiten, zei hij, als de in-

woners een paar zwakke, zieke en gewonde soldaten binnen hun muren wilden opnemen om te herstellen. Ze lieten de soldaten binnen. Toen de stad zich veilig waande, openden juist die soldaten de poorten voor het leger van Pompejus. Zo laat ook een vleselijke, diepgewortelde zekerheid een heel leger van begeerten de ziel binnenmarcheren.

— *Thomas Brooks.*

Vers 6

"Hij zegt in zijn hart: Ik zal niet wankelen; want ik zal van geslacht tot geslacht in geen kwaad zijn." Het geloof altijd van de zonnige kant bekijken. Jezelf feliciteren met een doel dat je bereikt hebt, terwijl je de middelen er nog niet voor hebt gebruikt. Je handen uitstrekken naar de kroon der gerechtigheid, terwijl je met diezelfde handen de strijd nog niet hebt gestreden. Je tevredenstellen met een valse vrede en geen moeite doen voor de genaden waaraan echte troost verbonden is. Dat is een vreselijke windstilte, zoals zeevaarders die beschrijven. Het is een heel eigenaardig voorteken, dat aan iets heel verschrikkelijks voorafgaat.

Plotseling wordt de zee midden op de wijde oceaan kalm. Het water ligt er helder als kristal en glad als glas, en de lucht is wolkeloos. De onervaren passagier wordt rustig en blij, maar de oude zeeman beeft. In een oogwenk schuimen de golven, gieren de winden, staat de hemel in vuur en vlam en openen zich duizend kolken. Een angstaanjagend licht laat de lucht gloeien en elke golf dreigt met een plotselinge dood. Zo zit het met de zekerheid waarmee velen over hun zaligheid denken.

— *James Saurin, 1677-1730.*

Vers 7

"Onder zijn tong is moeite en ongerechtigheid." Hier wordt gezinspeeld op bepaalde giftige slangen. Van hen wordt gezegd dat ze onder hun tanden zakjes vergif dragen en met grote sluwheid de dode-

lijkste wonden toebrengen aan iedereen die te dichtbij komt. Wat een ontroerend beeld van de treurige verwoesting die geesten, aangetast door ongeloof, onder de mensen aanrichten! Met hun verdraaiing van de waarheid en hun losbandige opvattingen en gedrag doen ze de geest net zoveel kwaad als het dodelijkste gif het lichaam kan doen.

— *John Morison.*

Vers 7

Wie anderen vervloekt, haalt de vloek over zichzelf af.

— *John Trapp.*

Vers 7, 9

Hoe wreed en listig vervolgers te werk gaan, zien we in het verslag van Anne Askew over haar verhoor door bisschop Bonner. Zij schrijft: "De dag daarna liet mijn heer van Londen mij om één uur bij zich komen, terwijl hij zijn eigen uur op drie uur had bepaald. Toen ik bij hem kwam, zei hij dat het hem erg speet van mijn moeilijkheden en dat hij graag mijn mening wilde horen over de zaken die tegen mij waren ingebracht. Ook eiste hij van mij dat ik in elk geval openhartig de geheimen van mijn hart zou vertellen. Ik hoefde nergens bang voor te zijn, zei hij, want wat ik ook in zijn huis zou zeggen, niemand zou mij daarom kwaad doen. Ik antwoordde: 'Aangezien uw genade drie uur heeft vastgesteld, en mijn vrienden niet vóór dat uur zullen komen, verzoek ik u mij te vergeven dat ik geen antwoord geef totdat zij er zijn.'"

Hierop zegt Bale: "'Dat hij het uur naar voren haalde, laat de oplettende lezer zien hoe gretig deze Babylonische bisschop, deze bloeddorstige wolf, op zijn prooi was. 'Snel zijn hun voeten', zegt David, 'om onschuldig bloed te vergieten, die bedrog in hun tongen hebben, vergif op hun lippen en de wreedste wraak in hun monden.' David staat verbaasd dat mensen die het geestelijk bestuur over het volk op zich nemen, zo razend of zo vergeten van zichzelf kunnen worden dat ze het geoorloofd vinden de gelovigen zo te onderdrukken en op te

slokken, met net zo weinig medelijden als iemand die gretig een stuk brood naar binnen werkt. Hebben zulke mensen iets over God gelezen, dan hebben ze zich weinig aangetrokken van hun ware plicht daarin. 'Onze vervolgers', zegt Jeremia, 'zijn sneller geweest dan de arenden des hemels; zij hebben ons op de bergen hittiglijk vervolgd, in de woestijn hebben zij ons lagen gelegd.' Wie wil weten hoe sluw bisschoppen op prooi jagen, laat hij het hier leren. Judas had, denk ik, zelfs nooit het tiende deel van hun listige vakmanschap.'"

— John Bale, D.D., bisschop van Ossory, 1495-1563, in "Examination of Anne Askew". Uitgaven van de Parker Society.

Vers 8

"Hij zit in de achterlage der hoeven", enz. De Arabische rover ligt tussen deze zandhopen op de loer als een wolf. Vaak springt hij ineens tevoorschijn bij de eenzame reiziger, berooft hem in een oogwenk en duikt dan weer weg in de wildernis van zandheuvels en rietachtige duinen, waar achtervolgen zinloos is. Onze vrienden zorgen dat we niet ronddwalen of achterblijven. Toch lijkt het bijna dwaas om hier een verrassing te vrezen, hier midden op een drukke weg: Kaifa voor ons, Akko achter ons en aan beide kanten reizigers in zicht. Maar juist hier, precies waar wij nu zijn, gebeuren vaak overvallen. Wat een vreemd land! En zo is het altijd geweest, van oudsher.

In de geschiedenis van Israël, in de psalmen en bij de profeten vind je honderden toespelingen op zulke taferelen. Een hele soort beeldspraak is erop gebouwd. Zo lezen we in Psalm 10:8-10: "Hij zit in de achterlage der hoeven, in verborgene plaatsen doodt hij den onschuldige; zijn ogen verbergen zich tegen den arme. Hij legt lagen in een verborgen plaats, gelijk een leeuw in zijn hol; hij legt lagen, om den ellendige te roven; hij rooft den ellendige, als hij hem trekt in zijn net. Hij duikt neder, hij buigt zich; en de arme hoop valt in zijn sterke poten." En vandaag liggen duizend schurken, de levende voorbeelden van dit beeld, overal in het land gehurkt en op de loer om arme, weerloze reizigers te vangen. Je merkt dat iedereen die we tegenko-

men of passeren gewapend is. Niemand zou van Akko naar Kaifa durven gaan zonder zijn musket, al lijkt het geschut van de kastelen elke voet van de weg te bestrijken. Een vreemd, werkelijk vreemd land! Maar het komt wonderlijk overeen met zijn oude geschiedenis.

— *W. M. Thompson, D.D., in "The Land and the Book", 1859.*

Vers 8

Mijn reisgenoten vroegen me of ik wist aan welk gevaar ik was ontsnapt. "Nee", antwoordde ik; "welk gevaar?" Toen vertelden ze me dat ze, kort nadat ze waren vertrokken, een wilde Arabier achter mij aan hadden zien sluipen. Hij hield zich plat tegen de grond en had een musket in zijn hand. Zodra hij naar hun inschatting binnen schootsafstand van mij kwam, legde hij aan. Maar toen hij wild om zich heen keek, zoals iemand doet die op het punt staat iets wanhopigs te doen, zag hij hen en verdween.

Jeremia kende de gewoonten van deze Arabieren, toen hij schreef (hoofdstuk 3:2): "Gij hebt voor hen gezeten aan de wegen, als een Arabier in de woestijn." En ook in Psalm 10:9, 10 wordt deze vergelijking gebruikt, want de Arabieren wachten en loeren op hun prooi met de grootste hebzucht en een taai geduld.

— *John Gadsby, in "My Wanderings", 1860.*

Vers 8

"Hij zit in de achterlage der hoeven, in verborgene plaatsen doodt hij den onschuldige; zijn ogen verbergen zich tegen den arme." Al deze sterke woorden en beelden willen laten zien hoe vasthoudend, sluw en gemeen de vijanden van waarheid en gerechtigheid vaak te werk gaan om hun verdorven en kwade plannen uit te voeren. Het uitroeien van de ware godsdienst is hun grote doel, en er is niets waarvoor ze zich te goed voelen om dat doel te bereiken.

De grote machten die de kerk van Christus in verschillende tijden hebben onderdrukt, pasten bij deze beschrijving. Heidense en pauselijke gezagsdragers hebben zich allebei met schande overladen. Als

het ware lagen ze steeds in hinderlaag voor de armen van Christus' kudde. Elke list die de hel maar kon bedenken, hebben ze gebruikt. Ze zochten aansluiting bij vorsten in hun paleizen en bij bedelaars op hun mesthoop. Ze trokken naar het dorp en mengden zich in de vrolijke drukte van de volle stad. En dat alles met het ijdele doel een naam uit te wissen die "zal zijn tot in eeuwigheid; zolang als er de zon is, zal zijn naam van kind tot kind voortgeplant worden".

— *John Morison.*

Vers 9

"Hij rooft den ellendige." De arme man is het wild waarop ze jagen. Hij moet vroeg opstaan, komt laat tot rust, hij eet het brood der smart en gaat menigmaal met honger van tafel, misschien terwijl zijn kinderen huilen om eten. Alles wat zijn zwoegen oplevert, verdwijnt op de tafel van Nimrod. Klaag er maar over zoveel je wilt, het blijft gelden wat de redenaar over Verres zei: pecuniosus nescit damnari. Wie geld heeft, kan niet veroordeeld worden, maar verdoemd worden kan hij wel. Want dit is een schreeuwende zonde. De wakkere oren van de Heere zullen haar horen, en Zijn getergde handen zullen haar niet ongemoeid laten. Si tacuerint pauperes loquentur lapides. Als de armen zwijgen, zullen de stenen zelf spreken.

De boetes, folteringen, omheiningen, onderdrukkingen en plagerijen zullen tot God roepen om wraak. "De steen uit den muur roept, en de balk uit het hout antwoordt dien." Habakuk 2:11. Kijk eens goed naar het wild waarop ze jagen. Het zijn geen vossen, geen wolven, geen everzwijnen, stieren of tijgers. Het is een vaste ervaring dat geen enkel dier op zijn eigen soort jaagt om die op te vreten. Als deze mensen wolven en vossen vervolgden, zouden ze op hun eigen soort jagen, want dat zijn ze zelf, of liever: nog erger, omdat hier geldt: homo homini lupus. Nu jagen ze op mensen, en die zijn van nature van dezelfde soort als zijzelf. Maar in aard zijn ze dat niet, want het zijn lammeren die ze vervolgen.

Bij hen valt bloed, vlees en vacht te halen, en daar laten ze zich dan aan tegoed doen. Bij hen is er maar weinig harnas om zich tegen hun wreedheid te verdedigen, en daarom kunnen ze over hen de baas spelen. Ik zeg het zonder schroom: in dit land loopt geen machtige Nimrod rond die het tegen zijn gelijke durft op te nemen. Maar over zijn mindere, het lam, speelt hij de baas als een jonge Nero. Laat hooggeplaatste mensen hem gunstig gezind zijn, en niemand mag hem nog groeten binnen twaalf maal twintig passen. Op het land blijkt hij een feeks. Alleen al zijn boze blik is een wonderteken en zorgt voor een aardbeving. Hij zou een Caesar willen zijn en iedereen belasting opleggen. Het is nog een geluk als hij geen kannibaal blijkt te zijn! Alleen Macro groet Sejanus zolang die in de gunst van Tiberius staat. Gooi hem van die top, en de hond staat klaar om hem te verslinden.

— *Thomas Adams.*

Vers 9

"Als hij hem trekt in zijn net." "Zij jagen, een iegelijk zijn broeder, met een jachtgaren." Micha 7:2. Ze hebben sluwe strikken om mensen te vangen. Opzichtige koopwaar en donkere winkels trekken klanten naar binnen en lokken hen erheen (en verwacht je dan dat mensen die van de duisternis leven, het licht liefhebben, zoals zoveel winkeliers?). Daar voelen die slimme bloedzuigers meteen hun pols: wie móét kopen, betaalt voor zijn nood. Ze houden dan wel vol: wij dwingen niemand onze waar te kopen, caveat emptor. Maar met mooie, vlotte praatjes en verdoemelijke beloften blazen ze een nevel van dwaling voor de ogen van de eenvoudige waarheid, en met listige middelen jagen ze hun slachtoffers naar binnen.

Zo hebben sommigen onder ons hun nest gevoerd en zich verrijkt, niet met openlijk geweld maar met listige omsingeling. Ze zochten het gulden vlies, niet dankzij de verdienste van Jason maar dankzij de sluwheid van Medea, door Medea's tovenarij. Als ik de plannen van deze jagers wilde blootleggen en er stuk voor stuk mee wilde afreke-

nen, zou ik je meer stof geven dan jij mij tijd zou geven. Maar ik beperk me en geef antwoord op al hun plannen met Augustinus: hun trucs gelden misschien in jure fori, maar niet in jure poli. Dat wil zeggen: ze gelden in de gewone rechtbank op aarde, maar niet voor de koningsbank in de hemel.

— *Thomas Adams.*

Vers 9

Onderdrukking verandert vorsten in brullende leeuwen en rechters in verscheurende wolven. Het is een onnatuurlijke zonde, die ingaat tegen het licht van de natuur, tegen wat ieder mens van binnen aanvoelt. Geen enkel schepsel onderdrukt zijn eigen soort. Kijk naar de roofvogels, zoals arenden, gieren en haviken: je zult ze nooit zien azen op hun eigen soort. Kijk naar de dieren van het woud, zoals de leeuw, de tijger, de wolf en de beer: je vindt ze altijd vriendelijk voor hun eigen soort. En toch azen mensen tegen alle natuur in op elkaar, zoals de grote vissen in zee de kleine opslokken.

— *Thomas Brooks.*

Vers 10

"Hij duikt neder, hij buigt zich", enz. Niets is hun te laag of te slaafs als ze hun onheilspellende doelen willen bereiken. Je ziet de paus, Zijne Heiligheid, de voeten van pelgrims wassen, als zo'n list nodig is om de misleide menigte te bespelen. Of je ziet hem op een purperen troon zitten, als hij de koningen van de aarde ontzag wil inboezemen en onder de duim wil houden.

— *John Morison.*

Vers 10

Als je een wolf in een lamsvel betrapt, hang hem dan op, want hij is de slechtste van het hele geslacht.

— *Thomas Adams.*

Vers 11

"Hij zegt in zijn hart: God heeft het vergeten." Is het niet zinloos om onbezorgd te zijn over zonden die lang geleden zijn begaan? De oude zonden, door mensen allang vergeten, blijven vastzitten in een oneindig verstand. De tijd kan niet uitwissen wat van eeuwigheid bekend is geweest. Waarom zouden ze jaren na de daad vergeten worden, terwijl ze al in een eeuwigheid daarvóór voorzien waren, nog voordat ze begaan werden en voordat de dader ze zelfs maar kón begaan? Amalek moet nog betalen voor zijn oude onvriendelijkheid tegenover Israël in de tijd van Saul, hoewel het geslacht dat die bedreef allang in het graf lag te vergaan. 1 Samuël 15:2.

Oude zonden staan opgeschreven in een boek dat altijd open voor God ligt. En dat geldt niet alleen voor onze eigen zonden, maar ook voor die van onze vaders, die op hun nageslacht vergolden zullen worden. "Ziet, het is voor Mijn aangezicht geschreven." Jesaja 65:6. Wat een ijdelheid is het dan, om onbekommerd te zijn over de zonden uit een tijd vóór ons! Zijn ze, omdat ze voor een deel buiten ons zicht liggen, daarom uit Gods herinnering gewist? Bij Hem liggen zonden opgebonden, zoals mensen schuldbrieven bundelen totdat ze besluiten de schuld op te eisen. "Efraims ongerechtigheid is samengebonden." Hosea 13:12. Zoals Zijn voorkennis reikt tot alle daden die nog gedaan zullen worden, zo reikt Zijn herinnering tot alle daden die gedaan zijn. We kunnen net zo goed zeggen dat God niets voorziet van wat tot het einde van de wereld zal gebeuren, als dat Hij iets zou vergeten van wat er sinds het begin van de wereld is gedaan.

— Stephen Charnock.

Vers 11

"Hij zegt in zijn hart: God heeft het vergeten, Hij heeft Zijn aangezicht verborgen, Hij ziet niet in eeuwigheid." Wat een tegenstrijdigheid, en wat een zelfbedrog! Veel mensen zeggen in hun hart dat "God hen niet ziet", terwijl ze met hun mond belijden dat Hij een al-

ziende God is. Ons hart heeft net zo goed een tong als ons hoofd, en die twee tongen spreken zelden dezelfde taal. De tong van het hoofd zegt: "Voor Gods ogen kunnen we ons niet verbergen." Maar bij goddeloze mensen zegt de tong van het hart: "God zal Zich voor ons verbergen, Hij zal niets zien."

En spreekt hun hart niet zo? Luister dan naar wat de profeet zegt (Jesaja 29:15): "Wee dengenen, die zich diep versteken willen voor den HEERE, hun raad verbergende." (Engels: die diep graven om hun raad voor den HEERE te verbergen.) Ze hopen dus echt dat hun plannen verborgen blijven, anders zouden ze niet zo diep graven. Dat graven is natuurlijk beeldspraak. Mensen graven diep om weg te moffelen wat ze niet boven de grond willen laten liggen. Zo doen ook zij met al hun slimheid, hun complotten en hun listen hun best om hun plannen voor God verborgen te houden. En ondertussen zeggen ze: "Wie ziet ons, en wie kent ons? Ons ziet toch zeker niemand, God niet en mensen niet."

— Joseph Caryl.

Vers 11

Overal in de Bijbel gaat de zonde terug op één wortel: "God heeft het vergeten, Hij heeft Zijn aangezicht verborgen, Hij ziet niet in eeuwigheid." Hij heeft de wereld de rug toegekeerd, denken ze! Daarop rust het onderdrukken van de armen door de goddelozen, waarover de psalmist het in vers 9 en 10 heeft. Er is geen zonde die niet uit déze bittere wortel geboren wordt en er ook haar voeding uit haalt.

Gooi het denkbeeld van Gods voorzienigheid maar eens weg, of laat het geloof erin verslappen. Wat schieten dan ambitie, hebzucht, vergeten van God, wantrouwen, ongeduld en alle andere bittere kalebassen in één nacht op! Alle ongerechtigheid haalt uit dit onderwerp argumenten om zichzelf moed in te spreken. Want niets haalt de wind zo uit de zeilen van die opkomende verdorvenheid, niets maakt haar zo klein, als een levend geloof dat God zorg draagt voor alles wat mensen aangaat.

— *Stephen Charnock.*

Vers 11

"Hij zegt in zijn hart", enz. "Omdat niet haastelijk het oordeel over de boze daad geschiedt, daarom is het hart van de kinderen der mensen in hen vol om kwaad te doen." Prediker 8:11. Zo gaat het: God houdt Zijn straf in, dus houden mensen hun berouw in. Hij slaat hen niet op de rug met Zijn kastijding, dus slaan zij zich niet op de heup in diepe verootmoediging. Jeremia 31:19. De zondaar denkt: "Al die tijd heeft God mij gespaard. Zijn geduld is uitgegroeid tot lankmoedigheid. Hij zal vast niet straffen." "Hij zegt in zijn hart: God heeft het vergeten."

In Zijn oneindige geduld stelt God Zijn oordelen soms uit en schuift Hij de zitting nog even op. Hij heeft er geen zin in om te straffen. 2 Petrus 3:9. Een bij geeft van nature honing en steekt alleen als ze kwaad wordt. De Heere wil dat mensen vrede met Hem sluiten. Jesaja 27:5. Hij is geen ongeduldige schuldeiser die zijn geld opeist en geen dag uitstel geeft. Hij is niet alleen genadig, Hij "zal … wachten, opdat Hij u genadig zij" (Jesaja 30:18)! Met Zijn geduld probeert God zondaars tot bekering te winnen. Maar wat een misbruik wordt er van dat geduld gemaakt! Gods lankmoedigheid maakt hard: omdat God de flessen van Zijn toorn dichthoudt, sluiten zondaars de kraan van hun tranen af.

— *Thomas Watson.*

Vers 11

"Hij zegt in zijn hart: God heeft het vergeten, Hij heeft Zijn aangezicht verborgen, Hij ziet niet in eeuwigheid." De Heere blijft hen sparen, en juist daarom blijven zij Hem tergen! Hij geeft hun er levensjaren bij, en zij voegen er zelf lusten aan toe. Dat is net alsof iemand, vol overmoed, al zijn botten breekt, omdat er toevallig een chirurg is die ze weer kan zetten. … De gerechtigheid lijkt een oogje dicht te knijpen, en mensen denken dat ze blind is. Zij stelt de straf uit, en ze verbeelden zich dat ze niet wil straffen. Zij berispt hen niet altijd om

hun zonden, en ze nemen aan dat ze die zonden dus altijd goedkeurt. Maar laat zulke mensen goed weten: een stille pijl kan net zo dodelijk zijn als een brullend kanon. Gods geduld is lang, maar niet eeuwig.

— *William Secker.*

Vers 11, 12, 13

De atheïst ontkent dat God de dingen op aarde bestuurt. "Bah, ziet de Heere het, of is er kennis bij den Allerhoogste?" Zo maakt hij van God een verminkte godheid, zonder oog van voorzienigheid en zonder arm van macht, die hooguit iets te zeggen heeft over wat zich boven de wolken afspeelt. Maar wie durft te zeggen waar de Koning van de hemel Zijn grenzen heeft, probeert Hem al snel van de troon te stoten en ontkent Hem uiteindelijk helemaal.

— *Thomas Fuller.*

Vers 13

"Zegt in zijn hart: Gij zult het niet zoeken." Neem die wanhopige piraat die een schip doorzocht en leegroofde. De kapitein hield hem voor dat geen enkele wet hem nu kon raken, maar dat hij op de dag van het oordeel voor zijn daden zou moeten antwoorden. Zijn antwoord? "Als ik zo lang mag wachten voor het zover is, neem ik u en uw schip er ook nog bij." Zo'n gedachte streelt het hart van heel wat landrovers en onderdrukkers, ook al durven ze die niet hardop uit te spreken.

— *Thomas Adams.*

Vers 13, 14

Denkt u soms dat God de zonden vergeet waar wij ons niets van aantrekken? Echt niet! Terwijl wij zondigen, loopt de rekening gewoon op. De Rechter schrijft alles op in het boek van Zijn herinnering, en Zijn boekrol reikt tot in de hemel. Item, voor het lenen tegen woeker; item, voor het opdrijven van de pacht; item, voor het stijven van uw kragen; item, voor het krullen van uw haar; item, voor het opmaken

van uw gezicht; item, voor het verkopen van kerkelijke ambten; item, voor het uithongeren van zielen; item, voor het kaartspelen; item, voor het slapen in de kerk; item, voor het ontheiligen van de sabbat. En God heeft nog een hele rij andere zaken waarvoor Hij ons ter verantwoording roept, want ieder moet voor zichzelf antwoorden.

De hoereerder moet antwoorden voor zijn vuile genot. De zorgeloze prelaat moet antwoorden voor het ten onder laten gaan van zoveel duizenden zielen. De landheer moet antwoorden voor het uitpersen van zijn arme pachters met steeds hogere pacht. De rest mag u zelf invullen, want de lijst is nog veel langer. Ze zullen allemaal komen als gewillige schapen wanneer de bazuin klinkt en hemel en aarde zich tegen hen keren. Dan verdwijnen de hemelen als een boekrol die wordt opgerold, dan verteert de aarde als vuur en staat heel de schepping tegen hen op. De rotsen splijten, de bergen beven, de fundamenten van de aarde sidderen. Dan roepen ze tot de bergen: "Bedekt ons, valt op ons en verbergt ons voor het aangezicht van Zijn toorn en gramschap, Wien wij niet hebben willen beledigen."

Maar bedekt en verborgen worden ze niet. Er is geen ontkomen aan! Ze gaan dan door de achterdeur naar de slangen en serpenten, om voor eeuwig door duivelen gepijnigd te worden.

— *Henry Smith.*

Vers 14

"Gij ziet het immers; want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve", enz. Dit mag de goddelozen terecht doen schrikken: alles wat ze doen, doen ze recht voor de ogen van Hem Die hen zal oordelen. Voor elke gedachte die ze tegen Zijn majesteit hebben gekoesterd, zal Hij hen streng ter verantwoording roepen. Dat zou hen bang moeten maken om te zondigen! Want wanneer ze branden van lust en zwoegen van haat, wanneer ze de rechtvaardigen bespotten en onschuldigen onrecht aandoen, dan gebeurt dat niet alleen in conspectu Dei, binnen het bereik van Gods blik, maar ook in sinu divinitatis, in de schoot van die Godheid.

Hij laat hen een tijd lang hun gang gaan, maar uiteindelijk vindt Hij hen toch, "als een woudezelin, gewend in de woestijn", om hen af te snijden en te vernietigen. Net zoals dit de goddelozen met schrik moet vervullen, kan het de godvrezenden tot troost zijn. Hij Die hun gebeden zal horen en hun hulp zal sturen, is hun immers zó dichtbij! Laat hen daarom altijd op Hem vertrouwen, want we mogen zeker weten dat Hij er is, waar we ook zijn.

— *G. Williams, 1636.*

Vers 14

"Op U verlaat zich de arme." Dat ons hart zo onhandig is in het lijden, komt grotendeels door wantrouwen. Een ongelovige ziel betreedt de belofte zoals je een ijsvloer betreedt: bij de eerste stap is ze doodsbang en vol onrustige gedachten dat het gaat kraken. Welnu, geef uw hart elke dag opnieuw over. Dan krijgt u de kans om vaker stil te staan bij Gods macht, Zijn trouw en Zijn andere eigenschappen. Aan die vertrouwdheid ontbreekt het ons nogal eens, en daardoor steekt de argwaan de kop op in ons hart wanneer we voor een grote sprong staan. Zo'n dagelijkse overgave geeft u bovendien veel ervaringen van de echtheid van zowel Zijn eigenschappen als Zijn beloften.

Die eigenschappen en beloften hebben geen bewijs van onze zintuigen nodig om ons geloof te winnen. Maar we zijn nu eenmaal zó zintuiglijk ingesteld, en ons geloof is zo kinderlijk en zwak, dat ons hart veel steun vindt in wat we eerder hebben meegemaakt, om ook in de toekomst op Hem te vertrouwen. Let daar dus goed op. Leg uzelf en uw wegen elke morgen in Gods hand, zoals het heet. Psalm 10:14. Kijk 's avonds weer hoe goed God voor wat u Hem toevertrouwde heeft gezorgd. Ga niet slapen voordat Zijn trouw uw hart heeft geraakt, en voordat u uw hart ernstig hebt opgedragen om zich ook die nacht weer aan Gods bewaring toe te vertrouwen.

En als er een bres in uw muur wordt geschoten, als u iets lijkt te verliezen van een zegen die u door het geloof bij uw God veilig had gesteld, kijk dan hoe God die bres dichtmaakt en dat verlies voor u

goedmaakt. Rust niet voordat u Gods goede naam voor uw eigen hart volledig hebt vrijgepleit. Laat geen ontevredenheid of mokken over Gods handelwijze op uw gemoed liggen. Spreek uw hart er streng op aan, zoals David dat bij zijn eigen hart deed. Psalm 42. Als u zo doet, houdt u met Gods zegen uw geloof op adem voor een langere loop, voor het moment dat u geroepen wordt die te lopen.

— *William Gurnall.*

Vers 14

"Gij zijt geweest een Helper van den wees." God houdt op een heel bijzondere manier toezicht op mensen die in ellendige omstandigheden zitten. Daarom staat ook deze naam bij Zijn andere namen: "Helper van den wees". Met dit argument liet de kerk zien dat ze tot God terugkeerde, in Hosea 14:4: "Immers zal een wees bij U ontfermd worden." En welke grotere troost is er dan dat er in de wereld Iemand aan het roer staat Die zo wijs is dat Hij Zich niet kan vergissen, zo trouw dat Hij niet kan misleiden, zo vol medelijden dat Hij Zijn volk niet kan vergeten en zo machtig dat Hij, als Hij dat wil, zelfs stenen tot brood kan maken! …

God regeert de wereld niet alleen met Zijn wil, als een absolute heerser, maar met Zijn wijsheid en goedheid, als een tedere vader. Zijn grootste vreugde is niet om Zijn soevereine macht of Zijn onbegrijpelijke wijsheid te laten zien, maar Zijn onmetelijke goedheid. Aan die goedheid laat Hij al Zijn andere eigenschappen dienen.

— *Stephen Charnock.*

Vers 14

"Gij ziet het immers", enz. Als God onze wegen niet zag, konden wij zondigen zonder gestraft te worden. Maar Hij ziet ze met ogen die te rein zijn om ongerechtigheid aan te zien en goed te keuren. Daarom is Hij in gerechtigheid én in eer verplicht om alle ongerechtigheid in onze wegen te straffen die Hij ziet. David maakt dit tot het eigenlijke doel van Gods toezicht op de wegen van mensen: "Gij ziet het im-

mers; want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve; op U verlaat zich de arme, Gij zijt geweest een Helper van den wees." Zo toont de psalmist ons de Heere als Iemand Die de wegen van de mensen heeft bekeken en doorgelicht.

"Gij ziet het." Wat heeft God dan gezien? Al die goddeloosheid en onderdrukking van de armen waar het eerste deel van de psalm over gaat, en ook de godslastering van de goddelozen tegen Hemzelf (vers 13): "Waarom lastert de goddeloze God? zegt in zijn hart: Gij zult het niet zoeken?" En wat zegt de psalmist tegen God over deze ijdele, zelfverzekerde man? "Gij", zegt hij, "aanschouwt de moeite en het verdriet." Maar met welk doel? De volgende woorden zeggen het ons: "opdat men het in Uw hand geve." U hebt gezien welk onheil zij uit kwaadaardigheid hebben aangericht, en zo zult U het op Uw tijd rechtvaardig vergelden. De Heere is geen toeschouwer die alleen maar kijkt. Hij is zowel een Beloner als een Wreker.

Omdat de Heere al onze wegen ziet en al onze stappen telt, mogen we doen wat de profeet ons voorhoudt (Jesaja 3:10, 11): "Zegt den rechtvaardige, dat het hem wel gaan zal; dat zij de vrucht hunner werken zullen eten." Maar we mogen ook zeggen: "Wee den goddeloze, het zal hem kwalijk gaan, want de vergelding zijner handen zal hem geschieden." Alleen afgoden, die ogen hebben en niet zien, hebben handen en slaan niet.

— Joseph Caryl.

Vers 14

"Gij ziet het immers; want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve; op U verlaat zich de arme, Gij zijt geweest een Helper van den wees." Laat de armen weten dat hun God voor hen zorgt. Hij zal de zonden van hun rovers bezoeken met roeden. Die rovers zijn vergeten dat wij elkanders leden zijn, en hebben zich vergrepen aan het bezit van hun broeders. Daarom zal God hen tegen zichzelf bewapenen en hen met hun eigen stokken slaan. Óf hun eigen berekenende, bedrieglijke slimheid zal hun voorraad op-

maken, óf hun verkwistende kinderen geven hun rijkdom vleugels om weg te vliegen, óf God onthoudt hun de zegen om van hun rijkdom te genieten, zodat zij alles nalaten aan mensen die wél barmhartig zijn voor de armen.

Laten de armen daarom de raad van de wijze ter harte nemen (Prediker 10:20): "Vloek den rijke niet in het binnenste uwer slaapkamer." Laat geen gescheld en onchristelijke bitterheid een goede zaak schaden. Laat het hun ruim voldoende troost zijn dat God hun steun is én hun wreker. Is dat niet genoeg om elke storm van verbittering tegen hun onderdrukkers te laten luwen? God ziet hun ellende, Hij komt neer om hen te bevrijden en hun recht te verschaffen!

— *Edward Marbury.*

Vers 14

"Gij ziet het immers; want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve", enz. God let op al uw werken en wegen. Zult u dan niet letten op de werken en wegen van God? Wees er zeker van: of u nu let op Gods wegen, op Zijn woordwegen of Zijn werkwegen, God zal in elk geval op úw wegen letten. Dat staat vast, zeker weten! Uw zondige wegen zijn op zichzelf de moeite van het bekijken niet waard. Ze zijn zo gemeen en zo gruwelijk dat u zich diep zou schamen, als u ze zelf maar eens bekeek en overwoog. Ze zijn een gruwel voor God terwijl Hij ze ziet, en toch zál Hij ze bekijken en overwegen. De Heere, Die te rein van ogen is om ook maar de geringste ongerechtigheid aan te zien en goed te keuren, zál toch uw grootste ongerechtigheden bekijken en uw onreinste wegen overwegen.

"Gij", zegt David, "aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve" (Engels: om het te vergelden). God ziet de vuilste, smerigste wegen van mensen: hun wegen van onderdrukking en onrecht, van losbandigheid en ontucht, van woede en kwaadaardigheid. Hij kijkt ernaar om ze tegelijk te verafschuwen, bloot te leggen en te vergelden. Als God zo let op de wegen van mensen, zelfs op

die vuile en kromme wegen, moeten mensen dan niet letten op de heilige, rechtvaardige en rechte wegen van God?

— *Joseph Caryl.*

Vers 14-18

"God helpt graag de armen." Hij staat met vreugde aan de kant van de beste zaak, ook al is dat de zwakste kant. Hoe anders doen de meeste mensen! Breekt er een geschil uit, dan houden ze zich op de vlakte en blijven neutraal, tot ze zien wie er aan het langste eind trekt. Hun vraag is dan niet wie het meeste gelijk heeft, maar wie het sterkst is. Als er dan al iets is (afgezien van de zaak zelf) dat God aantrekt en aan een partij bindt, dan is het de zwakheid van die partij. Hij schaart Zich bij velen omdat zij zwak zijn, bij niemand omdat hij sterk is. Daarom heet Hij de Helper van de vriendelozen, en bij Hem vinden de wezen (de weeskinderen) ontferming.

Onder "wezen" moeten we niet alleen kinderen verstaan wier ouders gestorven zijn, maar iedereen die in nood verkeert. Zo beloofde Christus Zijn discipelen: "Ik zal u geen wezen laten." Dat betekent: niet hulpeloos en (zoals wij het vertalen) niet troosteloos achterlaten. Al staat u er dan als een kind zonder vader voor, Ík zal een Vader voor u zijn. Mensen lijken vaak op wolken die boven zee leegregenen: ze overladen de rijken met geschenken en schenken hun steun aan de sterken. God doet het anders. Zijn regen valt op het dorre land, en Zijn kracht leent Hij aan wie zwak is. …

De profeet brengt dit verslag aan God uit (Jesaja 25:4): "Want Gij zijt den arme een Sterkte geweest, een Sterkte den nooddruftige, als hem bange was; een Toevlucht tegen den vloed, een Schaduw tegen de hitte", enz.

— *Joseph Caryl.*

Vers 16

"De HEERE is Koning eeuwiglijk en altoos; de heidenen zijn vergaan uit Zijn land." Zo'n vertrouwen, zo'n geloof, moet de wereld vreemd en

onbegrijpelijk in de oren klinken. Denk aan wat de stadsgenoten van die ene man gevoeld moeten hebben (als het verhaal waar is). Zijn ogen waren zó scherp, zo wordt verteld, dat hij vanuit Lilybaeum op Sicilië de vloot van de Carthagers de haven van Carthago zag binnenvaren. Een man die over een hele oceaan heen kijkt en precies kan vertellen wat er in de verte gebeurt! Hij kon zijn ogen verlustigen aan wat anderen helemaal niet zagen.

Precies zo staat het geloof nu op zijn Lilybaeum. Het ziet de lang door de golven geslingerde vloot veilig de gewenste haven binnenvaren, en het proeft nu al de zaligheid van die nog verre dag, alsof zij allang is aangebroken.

— *Andrew A. Bonar.*

Vers 17

In het gebed ligt een daad van geloof die ons buigt en vernedert. Anderen spreken van bidden in nederigheid; ik noem het liever bidden in geloof. Het is het geloof dat onze ziel in de tegenwoordigheid van die machtige God brengt. En doordat dit geloof ons Hem láát aanschouwen, zien we ook hoe laag en zondig we zelf zijn. We gaan van onszelf walgen en belijden dat we niets waard zijn, en zeker niet de barmhartigheden waarom we moeten vragen.

Zo werkte het zien van God in de profeet (Jesaja 6:5): "Toen zeide ik: Wee mij, want ik verga! dewijl ik een man van onreine lippen ben, … want mijn ogen hebben den Koning, den HEERE der heirscharen gezien." En de heilige Job zegt het zo (Job 42:5, 6): "Met het gehoor des oors heb ik U gehoord; maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as." Voor het gebed is dit even noodzakelijk als al het andere. Ik mag hiervan alleen al zeggen wat de apostel zegt (Jakobus 1:7): zonder dit zullen we niets ontvangen uit de hand van God! God vult graag lege vaten, en Hij ziet naar gebroken harten.

Hoe vaak lezen we in de psalmen niet dat God het gebed van de nederigen verhoort! Dat houdt altijd geloof in, het sluit geloof altijd in

zich. Psalm 9:13: “Hij vergeet het geroep der ellendigen niet”, en Psalm 10:17: “HEERE! Gij hebt den wens der zachtmoedigen gehoord; Gij zult hun hart sterken, Uw oor zal opmerken.” Diep vernederd zijn: dat is een hart hebben dat gereed en geschikt is om door God in het gebed gehoord te worden. Daarom ziet u de psalmist ook pleiten sub forma pauperis, als een bedelaar die om hulp vraagt, en hoort u hem telkens herhalen: “Ik ben ellendig en nooddruftig.” Bovendien behoedt zo’n houding ons ervoor om ons gekrenkt te voelen wanneer God ons nu juist dat ene bijzondere ding niet geeft waar we zo naar verlangen.

Zo sprak ook Christus Zelf tot God in Zijn grote nood (Psalm 22, vers 3): “Mijn God! Ik roep des daags, maar Gij antwoordt niet; en des nachts, en ik heb geen stilte. … Op U hebben onze vaders vertrouwd; zij hebben vertrouwd, en Gij hebt hen uitgeholpen. Tot U hebben zij geroepen, en zijn uitgered; … Maar ik ben een worm en geen man, een smaad van mensen, en veracht van het volk (vers 7).” En uiteindelijk werd Hij “verhoord” in wat Hij vreesde. God en Christus tellen zulke diepe vernederingen van onszelf, gepaard aan vurig smeken om Gods barmhartigheid, allebei mee als bidden door het geloof. Matheüs 8.

— *Thomas Goodwin.*

Vers 17

“HEERE! Gij hebt den wens der zachtmoedigen gehoord.” Een geestelijk gebed is een nederig gebed. Bidden is een aalmoes vragen, en dat vraagt van ons nederigheid. “De tollenaar, van verre staande, wilde ook zelfs de ogen niet opheffen naar den hemel, maar sloeg op zijn borst, zeggende: O God! wees mij zondaar genadig!” Lukas 18:13. Gods onbegrijpelijke heerlijkheid mag ons gerust met ontzag vervullen en een heilige huivering geven wanneer we dicht bij Hem komen: “Mijn God, ik ben beschaamd en schaamrood, om mijn aangezicht tot U op te heffen.” Ezra 9:6. Wat past het een arm niets om neergebogen aan de voeten van zijn Maker te liggen! “Zie toch; ik heb mij onderwon-

den te spreken tot den Heere, hoewel ik stof en as ben!" Genesis 18:27. Hoe dieper het hart daalt, des te hoger stijgt het gebed.

— *Thomas Watson.*

Vers 17

"HEERE! Gij hebt den wens der zachtmoedigen gehoord", enz. Wat een vreugde is het dat deze weldaden ons in handen worden gegeven! Ze zijn immers kostbaar, zowel in zichzelf als door de goddelijke goedertierenheid waaruit ze voortkomen. En als het ware dragen ze dan nog dit welkome opschrift: door gebed verkregen!

— *Robert Leighton.*

Vers 17

"De wens der zachtmoedigen." Bidden is het opdragen van onze wensen aan God, in de naam van Christus, voor zaken die met Zijn wil overeenstemmen. Het is dus een opdragen van onze wensen. Wensen zijn de ziel en het leven van het gebed; woorden zijn slechts het lichaam. En zoals een lichaam zonder ziel dood is, zo zijn ook gebeden dood als onze wensen ze niet bezielen: "HEERE! Gij hebt den wens der zachtmoedigen gehoord." God let niet op woorden, Hij hoort wensen.

— *Thomas Watson.*

Vers 17

Gods uitgelezen vertrouwelingen zijn nederige mensen.

— *Robert Leighton.*

Vers 17

Wie het dichtst bij het stof zit, zit het dichtst bij de hemel.

— *Andrew Gray, van Glasgow, 1616.*

Vers 17

Er schuilt een soort almacht in het gebed, want het heeft deel aan Gods almacht en oefent daarop invloed uit. Het heeft ijzeren ketenen losgemaakt (Handelingen 16:25, 26), ijzeren poorten geopend (Handelingen 12:5-10), de vensters des hemels ontsloten (1 Koningen 18:41) en de grendels van de dood verbroken (Johannes 11:40, 43).

De Schrift geeft de satan drie titels, die zijn boosaardigheid tegen de kerk van God uitdrukken: een draak, voor zijn kwaadaardigheid; een slang, voor zijn sluwheid; en een leeuw, voor zijn kracht. Maar niets daarvan houdt stand tegenover het gebed. Hamans grootste boosaardigheid zakt weg onder het gebed van Ester. De diepste politieke slimheid, de raad van Achitofel, verdort voor het gebed van David. Het grootste leger, een heir van duizend Ethiopiërs, slaat als een bende lafaards op de vlucht voor het gebed van Asa.

— *Edward Reynolds*, 1599-1676.

Vers 18

"Om den wees en verdrukte recht te doen", enz. De tranen van de armen rollen over hun wangen, et ascendunt ad coelum, en stijgen op naar de hemel. Daar roepen ze om wraak bij God, de Rechter van de weduwen, de Vader van weduwen en wezen. Arme mensen worden zelfs door wetten onderdrukt. Wee wie slechte wetten maakt tegen de armen! Dat zeg ik u ronduit. En wat wacht dan hen die goede wetten dwarsbomen en bederven? Wat zult u doen op de dag van de grote wraak, wanneer God u zal bezoeken? Hij zegt dat Hij de tranen van arme vrouwen zal horen wanneer Hij op bezoek komt. Om hen zal Hij de rechter treffen, hoe hoog hij ook staat. Om de weduwen zal Hij rijken omverwerpen, hen in verzoeking brengen en de rechters de huid over de oren trekken.

Neem Cambyses. Dat was een machtig keizer, een heerser zoals onze eigen meester, met onder zich tal van stadhouders, presidenten en luitenants. Het is alweer lang geleden dat ik dit verhaal las. In een

van zijn gewesten zat een rechter die zich liet omkopen: een geschenkenjager, iemand die de rijken met gunsten te vriend hield. Hij liep achter giften aan zoals een hond achter de worst aan rent, en hij maakte handel van zijn ambt om van zijn zoon een groot man te maken. Zoals het oude gezegde luidt: "Gelukkig is het kind wiens vader naar de duivel gaat." Maar de schreeuw van een arme weduwe drong tot het oor van de keizer door. Hij liet die rechter levend villen en legde zijn huid op de rechterstoel, zodat elke rechter die daarna recht sprak, in diezelfde huid zou zitten. Wat een teken, wat een gedenkteken om nooit te vergeten! Het teken van de huid van de rechter. Ik bid God dat wij het teken van de huid ooit in Engeland mogen zien.

U zult misschien zeggen: dit klinkt wreed en liefdeloos. Welnee; ik zeg het juist liefdevol, uit liefde voor mijn land. God zegt: "Ik zal bezoeken." God kent twee bezoekingen. De eerste is wanneer Hij Zijn Woord openbaart door predikers; en waar die wordt aanvaard, komt de tweede niet. De tweede bezoeking is wraak. Hij kwam op bezoek toen Hij de rechter de huid over de oren trok. Wordt dit woord veracht, dan komt Hij met de tweede bezoeking: met wraak.

— *Hugh Latimer, 1480-1555.*

Vers 18

"Mens van de aarde", enz. Neem de achtste psalm. Dat is een kringpsalm: hij eindigt zoals hij begon, met "O HEERE, onze Heere! hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde!" Waar we onze ogen ook op richten, omhoog of omlaag, overal zien we ons omringd door Zijn heerlijkheid. Wat een vernedering van de natuur en het hele geslacht van de mens legt de profeet daar bloot! Dat blijkt wel uit zijn bijna smalende vraag: "Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, en de zoon des mensen, dat Gij hem bezoekt?" In de negende psalm staat: "Sta op, HEERE, laat de mens zich niet versterken; laat de heidenen voor Uw aangezicht geoordeeld worden. O HEERE! jaag hun vreze aan; laat de heidenen weten, dat zij mensen zijn." En verder, in de tiende

psalm: “Om den wees en verdrukte recht te doen; opdat een mens van de aarde niet meer voortvare geweld te bedrijven.”

Zo bekeken groeien de psalmen, in de volgorde waarin ze op elkaar volgen, in kracht, en elke psalm slaat onze aanmatiging met meer gewicht neer. Ten eerste zijn we “mensen” en “zonen der mensen”: dat wijst op onze afkomst en voortplanting. Ten tweede zijn we “mensen naar onze eigen kennis”: geweten en ervaring van zwakheid overtuigen ons daarvan. Ten derde zijn we “mensen van de aarde”: dat wijst op de oorspronkelijke stof waaruit we gevormd zijn. In de tweeëntwintigste psalm voegt hij nog meer schande toe. Hetzij hij spreekt in zijn eigen naam, over de ellende en de verachting die hij te dragen kreeg, hetzij in de persoon van Christus, van Wie hij een voorbeeld was. Alsof het voor Hem roof was de menselijke natuur aan te nemen! Hoe dan ook, hij valt terug in een lagere toon: at ego sum vermis et non vir; maar ik ben een worm en geen man. Want zoals het bederf de vader is van alle vlees, zo zijn de wormen zijn broers en zusters, volgens het oude vers —

> *“Eerst mens, dan wormen, dan stank en walging,*
> *Zo verandert de mens door verwisselingen tot geen mens.”*

Abraham, de vader der gelovigen (Genesis 18), maakte zichzelf klein tot de allergrofste mens die er bestaat, en herleidde zijn natuur tot de elementen waaruit zij ooit is opgekomen: “Zie toch; ik heb mij onderwonden te spreken tot den Heere, hoewel ik stof en as ben!” Denkt iemand daar anders over, een kind van Abraham dat hem in het geloof volgt, of een kind van Adam dat hem in het vlees volgt? Laat hij dan weten dat er een drievoudig koord bestaat, gedraaid door Gods vinger, dat hem aan zijn oorsprong vastbindt, hoe hij ook tegenstribbelt, al breekt zijn hart ervan.

“O land, land, land! hoor des HEEREN woord!” (Jeremia 22) Dat wil zeggen: aarde door schepping, aarde door voortbestaan, aarde door ontbinding. U bent als aarde gekomen, u blijft aarde, en tot aarde zult u terugkeren.

— *John King.*

Vers 18

"De mens van de aarde." De mens die op de aarde woont en uit aarde gemaakt is.

— *Thomas Wilcocks.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Het antwoord op deze vragen levert een edel onderwerp op voor een ervaringspreek. Ik wil erop wijzen dat de vraag niet in alle gevallen op dezelfde manier beantwoord kan worden. Zonde uit het verleden, beproevingen van genade, versterking van het geloof, ontdekking van verdorvenheid, onderwijs enz. enz.: het zijn allemaal verschillende redenen waarom onze Vader Zijn aangezicht voor ons verbergt.

Vers 2

Godsdienstige vervolging, in al haar verschijningsvormen, gegrond op hoogmoed.

Vers 3

Gods haat tegen gierigheid: laat zien hoe rechtvaardig die is.

Vers 4

Hoogmoed, de hindernis op de weg naar bekering.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

Gedachten waarin God ontbreekt, gewogen en veroordeeld.

Vers 5

"Uw oordelen zijn een hoogte, verre van hem." Het zedelijk onvermogen van mensen om Gods karakter en handelwijze te waarderen.

Vers 6

Het ijdele vertrouwen van zondaars.

Vers 8

De gevaren voor godvruchtige mensen, of de strikken op de weg van gelovigen.

Vers 9

De woestheid, sluwheid, kracht en rusteloze bedrijvigheid van de satan.

Vers 9 (laatste zinsdeel)

De satanische visser: zijn kunst, zijn ijver, zijn succes enz.

Vers 10

Berekenende nederigheid ontmaskerd.

Vers 11

Goddelijke alwetendheid, en de verbijsterende aanmatiging van zondaars.

Vers 12

"Sta op, HEERE." Een gebed dat nodig, geoorloofd en gepast is enz.

Vers 13 (eerste zinsdeel)

Een verbijsterend feit en een redelijke vraag.

Vers 13

Toekomstige vergelding: de twijfel eraan.

I. Door wie het wordt gekoesterd: "de goddeloze."
II. Waar het wordt gekoesterd: "in zijn hart."
III. Met welk doel: het geweten tot zwijgen brengen enz.

IV. Met welke praktische strekking: “God lasteren.” Wie de hel niet gelooft, wantrouwt de hemel.

Vers 13, 14

Het goddelijk bestuur in de wereld.

I. Wie twijfelen eraan, en waarom?

II. Wie geloven het, en waartoe zet dit geloof hen aan?

Vers 14 (laatste zinsdeel)

Een pleidooi voor weeskinderen.

Vers 16

Het eeuwige Koningschap van Jehovah.

Vers 17 (eerste zinsdeel)

I. Het karakter van de christen: “zachtmoedig.”

II. Een kenmerk van het hele leven van de christen: “wens.” Hij verlangt naar meer heiligheid, gemeenschap, kennis, genade en nuttigheid; en daarna verlangt hij naar heerlijkheid.

III. De grote zaligheid van de christen: “HEERE! Gij hebt den wens der zachtmoedigen gehoord.”

Vers 17 (het hele vers)

I. Bedenk de aard van genadige wensen.

II. Hun oorsprong.

III. Hun uitkomst.

Psalm 11

Onderwerp

Charles Simeon vat deze psalm uitstekend samen. Hij schrijft: "De Psalmen zijn een rijke schatkamer vol ervaringskennis. In de loop van zijn leven kwam David in bijna elke situatie terecht waarin een gelovige, rijk of arm, zich kan bevinden. In deze hemelse gedichten laat hij zien wat er allemaal in een hart omgaat. Ook beschrijft hij de gevoelens en het gedrag van de mensen die een rol speelden in zijn zorgen of in zijn vreugde. Zo zet hij ons als het ware een samenvatting voor, een overzicht van alles wat er in de harten van mensen over de hele wereld leeft. Toen David deze psalm schreef, werd hij door Saul vervolgd. Saul wilde hem doden en joeg op hem 'gelijk als men een veldhoen op de bergen najaagt'. Davids angstige vrienden waren bezorgd over zijn veiligheid. Ze raadden hem aan te vluchten naar een berg waar hij een schuilplaats had, om zich daar voor Sauls woede te verbergen. Maar David had een sterk geloof. Hij wilde van zo'n laf middel niets weten en besloot in alle vertrouwen zijn hoop op God te zetten."

Om deze korte maar lieflijke psalm makkelijker te onthouden, geven we haar een naam: "*Het lied van de standvastigen*."

Indeling

Van vers 1 tot en met 3 beschrijft David de verleiding waaraan hij blootstond. Van vers 4 tot en met 7 noemt hij de redenen die zijn moed overeind hielden.

Uitleg

Vers 1

In deze verzen lezen we over een verleiding om God te wantrouwen. David werd daar op een niet genoemd moment zwaar mee op de proef gesteld. Misschien kreeg hij in zijn tijd aan het hof van Saul het advies om te vluchten, terwijl die vlucht hem later zou worden verweten: als plichtsverzuim tegenover de koning of als bewijs dat hij een lafaard was. Zijn situatie lijkt op die van Nehemia. Diens vijanden hielden zich voor als vrienden en hoopten hem in de val te lokken door hem te adviseren voor zijn leven te vluchten. Had hij dat gedaan, dan hadden ze hem kunnen aanklagen. Nehemia antwoordde dapper: "Zou een man, als ik, vlieden?" David weigert zich op dezelfde manier terug te trekken. Hij roept: "Ik betrouw op den HEERE; hoe zegt gijlieden tot mijn ziel: Zwerft henen naar ulieder gebergte, als een vogel?"

Als de satan ons niet ten val kan brengen door overmoed, hoe sluw zal hij dan proberen ons met wantrouwen te gronde te richten! Hij zet onze dierbaarste vrienden in om ons ons vertrouwen uit te praten. Zijn redeneringen klinken bovendien zó redelijk dat hij ons verandert in dat schichtige vogeltje dat bij het eerste gevaar naar de berg vliegt. Dat gebeurt, tenzij we eens en voor altijd uitspreken dat ons vertrouwen op Jehovah onwankelbaar is.

Vers 2

Wat wordt de zaak hier krachtig voorgesteld, wat een dringend appèl! De boog staat gespannen en de pijl ligt al op de pees: "Vlucht, vlucht, weerloze vogel, je redding ligt in de vlucht! Ga weg, want je vijanden richten hun pijlen op je hart. Snel, snel, want zo meteen ben je verloren!"

David voelde de kracht van dit advies, want het drong tot in zijn ziel door. Toch gaf hij niet toe. Hij ging liever het gevaar tegemoet

dan dat hij liet zien dat hij zijn God, de Heere, wantrouwde. De gevaren om hem heen waren ongetwijfeld groot en dichtbij. Het was echt waar: zijn vijanden stonden klaar om hem heimelijk, vanuit het donker, neer te schieten.

Vers 3

Het was evenzeer waar dat de fundamenten van wet en recht onder het onrechtvaardige bewind van Saul waren weggeslagen. Maar wat betekende dat voor een man die alleen op God vertrouwde? Hij kon de gevaren aan, hij kon zijn vijanden ontlopen en hij kon het onrecht dat hem van alle kanten omringde recht in de ogen kijken. Op de vraag "Wat heeft de rechtvaardige bedreven?" (Engels: "wat kan de rechtvaardige doen?") zou hij met een wedervraag antwoorden: "Wat kunnen zij níet doen?" Als het gebed God aan onze kant brengt en het geloof de vervulling van de belofte vasthoudt, wat is dan nog een reden om te vluchten, hoe wreed en machtig onze vijanden ook zijn? Met een slinger en een steen velde David een reus, terwijl het héle leger van Israël van angst beefde. De Heere had hem van die onbesneden Filistijn gered. Dan kon Hij hem zeker ook redden van koning Saul en zijn trawanten.

Het woord "onmogelijk" komt in de taal van het geloof gewoon niet voor. Geloof is strijdbaar: het weet hoe je vecht en overwint, maar hoe je moet vluchten, heeft het nooit geleerd.

Vers 4

Hier vertelt David waar zijn onwrikbare moed vandaan komt. Zijn licht komt uit de hemel, van de grote zon in het middelpunt, God Zelf. De God van de gelovige is nooit ver bij hem vandaan, nooit. Hij is niet alleen de God van de veilige bergvesting. Hij is ook de God van de gevaarlijke dalen en de open slagvelden.

"De HEERE is in het paleis Zijner heiligheid." Waar we ook zijn op aarde, overal welven de hemelen zich boven ons hoofd. Zo is de Heere ons ook altijd nabij, in elke toestand en onder alle omstandigheden

waarin we kunnen verkeren. Dat is voor ons een heel sterke reden om de gemene ingevingen van wantrouwen niet over te nemen. Eén is er Die in de tempel boven voor ons pleit met Zijn kostbare bloed. Eén zit er op de troon Die nooit doof is voor het pleidooi van Zijn Zoon. Waarom zouden we dan bang zijn? Welke plannen mensen ook smeden, Jezus komt erachter en doorziet ze. De satan heeft ongetwijfeld verlangd ons te ziften als de tarwe, maar Jezus is in de tempel en bidt voor ons. Hoe kan ons geloof dan bezwijken? Welke aanslagen de goddelozen ook beramen, Jehovah ziet ze. En nu Hij in Zijn heilige tempel is en Zich verheugt in het offer van Zijn Zoon: zal Hij dan niet elk plan laten mislukken en ons zeker redding sturen?

"des HEEREN troon is in den hemel": Hij regeert met alle macht. In de hemel, op aarde en in de hel gebeurt niets wat Hij niet bepaalt en bestuurt. Hij is de grote Keizer van de wereld. Waarom zouden we dan vluchten? Als we op deze Koning der koningen vertrouwen, is dat dan niet genoeg? Kan Hij ons niet redden zonder dat wij als lafaards de aftocht blazen? Jazeker! Gezegend zij de Heere, onze God! We mogen Hem begroeten als Jehovah-nissi. In Zijn naam steken we onze vaandels omhoog, en in plaats van te vluchten laten we opnieuw de strijdkreet horen.

"Zijn ogen aanschouwen." De eeuwige Wachter sluimert nooit; Zijn ogen kennen geen slaap. "Zijn oogleden proeven de mensenkinderen": Hij onderzoekt nauwkeurig wat zij doen, wat zij zeggen en wat zij denken. Wie een heel klein voorwerp aandachtig bekijkt, knijpt zijn oogleden bijna dicht om al het andere buiten beeld te laten. Zo bekijkt de Heere alle mensen door en door. God ziet elk mens zó goed en zó volmaakt alsof er in het hele heelal geen ander schepsel bestond. Hij ziet ons altijd. Hij haalt Zijn oog nooit van ons af. Hij ziet ons helemaal door en leest de diepste hoekjes van onze ziel net zo gemakkelijk als de blik in onze ogen.

Is dit geen ruim voldoende grond voor vertrouwen? Is het geen overvloedig antwoord op alles wat moedeloosheid ons influistert?

Mijn gevaar is voor Hem niet verborgen. Hij kent mijn grootste nood, en ik mag er zeker van zijn dat Hij mij niet laat omkomen, zolang ik maar alleen op Hem vertrouw. Waarom zou ik dan als een schichtig vogeltje wegvliegen voor de gevaren om mij heen?

Vers 5

"De HEERE proeft den rechtvaardige": Hij haat hen niet; Hij stelt hen alleen op de proef. Ze zijn Hem dierbaar, en daarom zuivert Hij hen door verdrukking. Geen enkel kind van de Heere mag hopen aan beproeving te ontkomen. Als we helder nadenken, willen we dat ook niet, want beproeving is het kanaal waardoor veel zegen tot ons komt.

> *'t Is mijn geluk op dezen aarde,*
> *Niet dat geen kruis mij ooit bezwaarde;*
> *Maar dat ik 's Heilands macht mag smaken,*
> *Die door verlies mij rein wil maken.*
>
> *Beproeving maakt beloften zoet,*
> *En wekt de bede in 't gemoed;*
> *Zij werpt mij smekend aan Zijn voet —*
> *O Heere, houd mij daar voorgoed!*
>
> *Werd mij de smeltkroes hier bespaard,*
> *Geen tuchtroede op deze aard',*
> *Dan zou ik toch met reden beven,*
> *Om als verworpene te leven.*
>
> *De bastaard mag de roede ontlopen,*
> *Om ijdele wereldlust te kopen;*
> *Maar 't kind des Heeren kóós geen vlucht,*
> *Al kón het wijken voor de tucht!*
>
> — *William Cowper.*

Is dit niet een zeer dwingende reden om een beproeving niet uit wantrouwen te willen ontlopen? Want wie dat doet, probeert in feite een zegen uit de weg te gaan.

Vers 6

"Maar den goddeloze, en dien, die geweld liefheeft, haat Zijn ziel." Waarom zou ik dan voor die goddeloze mensen wegrennen, voor mensen die van geweld houden? Als God hen haat, hoef ik hen niet te vrezen. Haman was machtig in het paleis, tot hij de gunst van de koning verloor. Maar toen de koning een afkeer van hem kreeg, hoe stoutmoedig werden toen zelfs de laagste bedienden! Zij stelden de galg voor, juist voor de man voor wie ze zo vaak hadden gebeefd. Zie het zwarte merkteken op het gezicht van onze vervolgers, en we zullen niet voor hen op de vlucht slaan. Als God net als wij in de strijd staat, is het dwaas om aan de afloop te twijfelen of het gevecht uit de weg te gaan.

Sodom en Gomorra gingen ten onder door vurige hagel en een regen van zwavel uit de hemel. Zo zullen alle goddelozen vergaan. Ze mogen zich verzamelen als Gog en Magog om te strijden, maar de Heere laat op hen regenen "een overstelpenden plasregen, en grote hagelstenen, vuur en zwavel": Ezechiël 38:22. Sommige uitleggers denken dat het Hebreeuwse woord voor "een geweldige stormwind" verwijst naar de brandende, verstikkende wind die over de Arabische woestijnen waait. Die wind heet de Simoen. Lowth noemt het "een brandende storm", en een andere zeer gezaghebbende uitlegger vertaalt "toornwind". In beide vertalingen klinkt er verschrikking door.

Wat een storm zal dat zijn, die de mensen die God verachten overweldigt en wegvaagt! Wat een regen zal dat zijn, die zich voor eeuwig uitstort over de weerloze hoofden van zondaars die zich niet bekeren, in de hel! Bekeer u, rebellen, anders sluit deze vurige zondvloed u spoedig in. De verschrikkingen van de hel worden uw erfdeel, uw onvervreemdbaar bezit, "het deel huns bekers". U zult de droesem van die beker moeten leegzuigen en eeuwig drinken. Eén druppel uit de hel is al vreselijk, maar wat moet een volle beker vol foltering zijn! Bedenk het: een beker vol ellende, en geen druppel barmhartigheid!

O volk van God, wat is het dwaas om bang te zijn voor de gezichten van mensen die straks als takkenbossen in het vuur van de hel zullen branden! Denk aan hun einde, hun vreselijke einde. Dan moet al onze angst voor hen omslaan in minachting voor hun dreigementen en in medelijden met hun ellendige toestand.

Vers 7

De prachtige tegenstelling met het vorige vers verdient onze volle aandacht. Ze geeft ons opnieuw een overweldigende reden, een nieuwe grond, om standvastig en onbeweeglijk te blijven. We laten ons niet meeslepen door angst en grijpen niet naar vleselijke middelen om aan beproeving te ontsnappen. “Want de HEERE is rechtvaardig, Hij heeft gerechtigheden lief.” Het is niet alleen Zijn ambt om gerechtigheid te verdedigen, het is Zijn aard om haar lief te hebben. Hij zou Zichzelf verloochenen als Hij de rechtvaardigen niet beschermde. Het hoort wezenlijk bij God-zijn dat Hij rechtvaardig is: zonder rechtvaardigheid zou Hij God niet zijn. Wees dus niet bang voor het einde van al je beproevingen, maar “wees rechtvaardig en vrees niet”.

God keurt goed, en als mensen zich verzetten, wat geeft dat dan? “Zijn aangezicht aanschouwt den oprechte.” We hoeven nooit van ons stuk te raken, want God toont ons Zijn gezicht. Hij let op de oprechten, Hij keurt hen goed en Hij vindt vreugde in hen. Hij ziet in hen Zijn eigen beeld, door Hemzelf gevormd, en daarom kijkt Hij met welgevallen naar hen.

Zullen we het wagen onze hand uit te steken naar onrecht om aan nood te ontkomen? Laat die zijwegen en sluiproutes maar liggen, want ze leiden nergens heen! Laten we liever op het mooie pad van het recht blijven, waar Jehovah’s glimlach ons de weg verlicht. Word je verleid om je licht onder de korenmaat te zetten en je geloof voor je buren te verstoppen? Fluistert iemand je in dat er manieren zijn om het kruis te ontlopen en de smaad van Christus te ontwijken? Laten we niet luisteren naar de stem van de bezweerder. Laten we lie-

ver om meer geloof vragen. Dan kunnen we strijden tegen overheden en machten, en de Heere volgen: helemaal uitgaan buiten de legerplaats, Zijn smaad dragende.

Mammon, het vlees en de duivel: ze zullen ons allemaal in het oor fluisteren: "Zwerft henen naar ulieder gebergte, als een vogel." Maar laten we naar voren stappen en hen allemaal trotseren! "Wederstaat den duivel, en hij zal van u vlieden." Er is geen ruimte en geen reden om terug te trekken. Nergens. Vooruit! Laat de voorhoede doorstoten! Naar voren, alle krachten en hartstochten van onze ziel! Vooruit, vooruit, in Gods naam, vooruit! Want "de HEERE der heirscharen is met ons; de God van Jakob is ons een Hoog Vertrek".

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Amyraldus geeft de meest waarschijnlijke verklaring voor het ontstaan van deze psalm. Hij denkt dat David haar schreef aan het hof van Saul, toen de vijandigheid van de koning zich begon te tonen maar nog niet was uitgemond in openlijke vervolging. Davids vrienden, of mensen die zich als vrienden voordeden, raadden hem aan een tijdje naar zijn geboortebergen te vluchten en zich daar terug te trekken, tot de koning vriendelijker zou zijn. David neemt dat advies op dat moment niet aan, al lijkt hij het later wel te hebben opgevolgd. Deze psalm gaat over het stevig vestigen van de kerk, tegenover de lasteringen van de wereld en de toegeeflijke raad van mensen. Dat gebeurt in het vertrouwen dat we op God moeten stellen, de Rechter van allen.

— W. Wilson, D.D., *bij dit vers*, 1860.

Gehele psalm

Als ik een bescheiden gissing mag wagen: het is goed mogelijk dat deze psalm is gedicht naar aanleiding van de droevige moord op de

priesters door Saul (1 Samuël 22:19). Na de slachting van Abimelech, de hogepriester, doodde Doëg, de Edomiet, op bevel van Saul "te dien dage vijf en tachtig mannen, die den linnen lijfrok droegen". Zo vleselijk ben ik niet dat ik de geestelijke kerk van de Joden zou bouwen op de stenen muren van de priesterstad Nob (die Doëg toen met de scherpte des zwaards sloeg). Maar dit is wel volkomen waar: "kennis moet het volk bewaren", en (Maleachi 2:7): "De lippen der priesters zullen de wetenschap bewaren". Dan is het niet moeilijk om te bedenken wat voor aardbeving deze slachting in de fundamenten van de godsdienst kan hebben veroorzaakt.

— *Thomas Fuller.*

Gehele psalm

Let op hoe opvallend de hele psalm lijkt op de redding van Lot uit Sodom. Dit vers klinkt als de waarschuwing van de engel: "Behoud u naar het gebergte heen, opdat gij niet omkomt", en als het antwoord van Lot: "Ik zal niet kunnen behouden worden naar het gebergte heen, opdat mij niet misschien dat kwaad aankleve, en ik sterve!" Genesis 19:17-19. Verder lijkt "Des HEEREN zetel is in de hemel, en over de goddelozen zal Hij strikken, vuur, zwavel, storm en onweer regenen" op: "Toen deed de HEERE zwavel en vuur over Sodom en Gomorra regenen, van den HEERE uit den hemel". En nog eens: "Zijn aangezicht aanschouwt het rechtvaardige" hoort bij: "Hij heeft den rechtvaardigen Lot verlost… want deze rechtvaardige man heeft dag op dag zijn rechtvaardige ziel gekweld door het zien en horen van hun ongerechtige werken." 2 Petrus 2:7, 8.

— *Cassiodorus* (A.D. 560), *in John Mason Neale's "Commentary on the Psalms, from Primitive and Mediaeval Writers"*, 1860.

Gehele psalm

Van de soldaten bij het meer van Trasimeno wordt verteld dat ze zó helemaal in de strijd opgingen dat geen van beide legers de schokken

van de natuur merkte, waardoor de grond onder hun voeten beefde —

> *"Een aardschok trok haast achteloos en wankelend voorbij,*
> *Geheel onopgemerkt voor heel de blinde mensenrij;*
> *En niemand voelde hoe de strenge, machtige natuur,*
> *Zich onder eigen voeten wiegde in dat stille uur."*

Met een edeler reden geldt dat voor de soldaten van het Lam. Zij geloven, en daarom haasten ze zich niet. We kunnen zelfs bijna zeggen dat zij de schokken van de aarde niet voelen zoals andere mensen, omdat hun brandende hoop vooruitgrijpt naar de uitkomst bij de wederkomst van de Heere.

— *Andrew A. Bonar.*

Vers 1

"Ik betrouw op den HEERE; hoe zegt gijlieden tot mijn ziel: Zwerft henen naar ulieder gebergte, als een vogel?" (anderen: "O gij vogel.") Met zulke woorden bespotten en beschimpten Saul en zijn aanhangers David. Ze dachten dat hij geen andere uitweg of schuilplaats kende dan zwerven en zich verstoppen in de bergen, huppelend van de ene plek naar de andere als een onnozel vogeltje. Toch meenden ze hem daar wel te kunnen strikken en vangen. Dat God Davids troost, rust en toevlucht was, daar dachten ze helemaal niet aan.

— *Theodore Haak's "Translation of the Dutch Annotations, as ordered by the Synod of Dort, in 1618". Londen, 1657.*

Vers 1

"Bij Jehova heb ik schuilplaats genomen; hoe zegt gij tot mijn ziel: Vliegt, mussen, naar uw heuvel?" "Uw heuvel": die heuvel waarvan jullie zeggen dat jullie hulp daarvandaan komt. Dit is spot! Ga dan maar naar die luid geroemde heuvel. Hij kan jullie inderdaad geven wat hij ook de mus geeft: beschutting tegen de gure lucht van een stormachtige hemel, maar geen verdediging tegen onze macht.

— *Samuel Horsley, bij dit vers.*

Vers 1

"Ik betrouw op den HEERE; hoe zegt gijlieden tot mijn ziel: Zwerft henen naar ulieder gebergte, als een vogel?" Hoe de heiligen in het uur van zware beproeving op God vertrouwen, laat de volgende ballade mooi zien. Anne Askew werd in 1546 te Smithfield verbrand. Zij dichtte en zong haar toen ze in Newgate gevangenzat —

> *Gelijk een ridder, zwaar bewapend voor de strijd,*
> *Die door de wapenroep zich aan de veldtocht wijdt,*
> *Zo zal ik met de wereld strijden op dit veld,*
> *Omdat mijn Heere Christus Zich als schild hier stelt.*
>
> *'t Geloof is mij een wapen, machtig in de nood,*
> *Dat nimmer falen zal, zelfs niet tot in de dood.*
> *Waar al mijn vijanden mij woedend gadeslaan,*
> *Zal ik met deze wapenrusting verdergaan.*
>
> *Bekleed met Christus' kracht en met Zijn majesteit,*
> *Trek ik met dit geloof ten strijde, vol beleid.*
> *Het zal ten slotte zegevieren, vast en stee,*
> *Al schreeuwen alle helse machten luidkeels 'nee!'*
>
> *Het was geloof waardoor de vaders in hun tijd,*
> *Ontvingen van de Heere de gerechtigheid.*
> *Dit maakt mijn hart stoutmoedig, dapper en bereid,*
> *Zodat ik nimmer vrees voor aardse tegenheid.*
>
> *Ik mag mij nu verblijden diep in mijn gemoed,*
> *Omdat de vaste hoop mij daartoe dringen moet.*
> *Want Christus neemt mijn zaak nu in Zijn handen aan,*
> *En zal het bittere wee verlichtend van mij slaan.*
>
> *U zegt, o Heere: wie daar klopt in zijn gebrek,*
> *Naar hem luister Ik in Mijn heilige vertrek.*
> *Ontgrendel dan het slot, verhoor mijn zachte klacht,*
> *En zend mij uit de hemel Uw volmaakte macht.*

Ik tel meer vijanden rondom mij in de strijd,
Dan haren op mijn hoofd in deze barre tijd.
Laat hen mij niet verderven in hun wrede waan,
Maar wil, o God, voor mij in het strijdperk staan.

Op U werp ik mijn zorg, mijn angst en al mijn spijt,
Ondanks hun wrede toorn en ongetemde nijd.
Ik acht hun felle haast niet, noch hun razernij,
Want U, o Heere, bent de vreugdebron in mij!

Ik ben niet zij die angstig 't zware anker laat,
Voor elke motregen die langs de schepen gaat.
Mijn schip is degelijk, het steunt op vastigheden,
En splijt de woeste baren van de zee beneden.

Ik grijp niet vaak de pen, in proza noch in rijm,
Om hier op aarde reeds een dichterlijk geheim
Te tonen, maar ik wil u één gezicht verklaren,
Dat ik mocht zien in al mijn aardse pelgrimsjaren.

Ik zag een grote troon, in koninklijke staat,
Waar de gerechtigheid haar vonnis achterlaat.
Maar in haar plaats zat daar, bekleed met valse waan,
Een wrede tiran met een gemelijk bestaan.

Verzwolgen en verdronken was het ware recht,
Als door een woeste vloed in één groot zeegevecht.
De satan zoog zich, in een moordende overvloed,
Genadeloos vol aan rein en onschuldig bloed.

Toen dacht ik: Heere Jezus, als het laatste licht
Ons allen roepen zal voor Uw heilig gericht,
Dan is het haast niet voor te stellen en te melden,
Wat er zal vallen op het hoofd van deze helden.

Maar toch, o Heere, bid ik U met heel mijn hart:
Vergeef wat zij mij aandoen aan verdriet en smart.
Laat hen het bittere loon niet proeven in de tijd,
Noch in de dood, van al hun ongerechtigheid."

Vers 1

"Hoe zegt gijlieden tot mijn ziel: Zwerft henen naar ulieder gebergte, als een vogel?" Het valt op hoe graag David dit beeld gebruikt. Steeds weer vergelijkt hij zichzelf met een vogel, en dan nog met allerlei soorten. Eerst met een arend (Psalm 103:5): "Uw jeugd vernieuwt als eens arends." Dan met een uil (Psalm 102:7): "Ik ben geworden als een steenuil der wildernissen." Dan met een pelikaan, in hetzelfde vers: "Ik ben een roerdomp der woestijn gelijk geworden" (Engels: pelikaan). Dan met een mus (Psalm 102:8): "Ik waak, en ben geworden als een eenzame mus op het dak." En ook met een veldhoen: "Gelijk als men een veldhoen op de bergen najaagt." Met een duif vergelijkt hij zichzelf nergens, maar hij zou het graag willen (Psalm 55:7): "Och, dat mij iemand vleugelen, als ener duive, gave! ik zou henenvliegen, waar ik blijven mocht."

Nu zal iemand vragen: hoe kunnen vogels van zó verschillende pluimage allemaal samenkomen in het karakter van één man, David? Ons antwoord is dat geen twee mensen zo sterk van elkaar verschillen als dezelfde dienaar van God op verschillende momenten van zichzelf verschilt. In voorspoed, wanneer hij het bevel voerde, was David als een arend. In tegenspoed, wanneer men op hem neerkeek, was hij als een uil. In zijn godsvrucht, wanneer hij zich terugtrok, was hij als een pelikaan. En in zijn eenzaamheid, wanneer hij (door Saul) geen gezelschap had, was hij als een veldhoen.

Dit algemene beeld van een vogel, dat David zo vaak op zichzelf toepaste, gebruikten zijn vijanden in het eerste vers van deze psalm tegen hem, zonder te zeggen om welke soort het ging: "Zwerft henen naar ulieder gebergte, als een vogel." Dat wil zeggen: ga snel naar je God, bij Wie je hoopt op hulp en veiligheid.

Die raad was op zichzelf goed, en op dat moment ook. Waarom is David er dan zo boos en gekwetst over? Zijn woorden: "Hoe zegt gijlieden tot mijn ziel: Zwerft henen naar ulieder gebergte, als een vogel?" klinken niet bepaald kalm. Je hoort er in elk geval een afkeer van

dit advies in. Het antwoord is: David nam de raad zelf niet kwalijk, maar de manier waarop hij werd gegeven. Zijn vijanden zeiden het ironisch, spottend en met een hoongelach, alsof zijn vlucht daarheen toch zinloos zou zijn en hij daar de veiligheid die hij zocht waarschijnlijk niet zou vinden. Toch maakte dit de raad voor David niet minder aanvaardbaar. Hij begon deze psalm juist met dit vaste besluit: "Ik betrouw op den HEERE; hoe zegt gijlieden tot mijn ziel", enzovoort.

Laten we hier iets van leren. Als mensen ons op spottende toon een goede raad geven, moeten we die raad toch aannemen en opvolgen. Dan laten we hun de spot, en zij moeten er later zelf voor boeten. Een lichamelijk hartversterkend middel kan immers vergiftigd raken doordat het in vergiftigd papier zit. Met goede geestelijke raad is het niet zo: de goede zaak raakt niet besmet door de slechte manier waarop ze wordt aangeboden. Denk aan de overpriesters die onze Zaligmaker bespotten (Mattheüs 27:43): "Hij heeft op God betrouwd; dat Hij Hem nu verlosse, indien Hij Hem wel wil." Christus vertrouwde daarom geen zier minder op God, ondanks de hoon en het gespot waarmee hun goddeloosheid Hem overlaadde.

Anders zouden wij in onze tijd onze God, Christus, de Schrift en de hemel uit ons hoofd laten wegspotten, als de spot van mensen ons ertoe bracht goede raad minder serieus te nemen. De apostel Judas zei in vers 18 immers al vooruit dat er in de laatste tijden spotters zouden komen, die leven naar hun eigen begeerten.

— *Thomas Fuller.*

Vers 1

Een nieuwe god verzinnen is net zo erg als de ware God verloochenen. "Ik betrouw op den HEERE." Hoe durft u dan tegen mijn ziel te zeggen (u, verleiders van zielen) dat ze als een vogel naar de bergen moet vliegen? Om onnodige en vreemde hulp te zoeken, alsof de Heere alleen niet genoeg was? "De HEERE is mijn Steenrots, en mijn Burg, en mijn Uithelper; mijn God, mijn Rots, op Welken ik betrouw;

mijn Schild, en de Hoorn mijns heils, mijn Hoog Vertrek. Ik riep den HEERE aan, Die te prijzen is, en werd verlost van mijn vijanden."

"Wien heb ik nevens U in den hemel?" Kijk maar rond onder die duizenden engelen en heiligen: welke Michaël of Gabriël, welke Mozes of Samuël, welke Petrus, welke Paulus? "Nevens U lust mij ook niets op de aarde!"

— *John King, 1608.*

Vers 1

Wanneer we door innerlijke angst en schrik op de proef worden gesteld, is het niet verstandig met Satan in discussie te gaan. In Psalm 42:12 lijkt David zichzelf te corrigeren voor een misstap. Zijn ziel was diep in hem neergedrukt, en tegen die verzoeking had hij zich met argumenten voorbereid op een woordenstrijd. Maar toen hij merkte dat hij op een verkeerde weg zat, riep hij zijn ziel weg van de onrust en liet haar zich meteen tot God en Zijn beloften wenden: "Hoop op God, want ik zal Hem nog loven."

Hier is hij echter veel sneller. Zijn vijanden werden door Satan aangezet om hem te ontmoedigen. Daarom wijst David de verzoeking meteen af, voordat ze zich in zijn gedachten kan nestelen. Hij jaagt haar weg als iets waar hij niet naar wilde luisteren: "Ik betrouw op den HEERE; hoe zegt gijlieden tot mijn ziel: Zwerft henen naar ulieder gebergte, als een vogel?" En er zijn zwaarwegende redenen waarom we de strijd met Satan niet moeten aangaan wanneer hij ons met innerlijke benauwdheid verzoekt.

— *Richard Gilpin.*

Vers 1

Schaduw geeft pas verkoeling als je erin zit. Wat heb je aan de schaduw van een machtige rots, als je in de volle zon blijft zitten? Gods almachtige kracht staat voor ons klaar, en dan gooien we onszelf eruit door roekeloze uitvallen, recht in de muil van de verzoeking! De heiligen zijn altijd gevallen wanneer ze uit hun loopgraaf en vesting

naar buiten renden. Want net als de konijnen zijn zij uit zichzelf een zwak volk, en hun kracht ligt in de rots van Gods almacht, die hun woning is.

— *William Gurnall.*

Vers 1

De heiligen van vroeger wilden geen redding aannemen tegen een lage prijs. Ze verachtten het om weg te vliegen voor een rustig leven, behalve met de vleugels van een duif, bedekt met zilveren onschuld. Veel martelaren waren even graag bereid om te sterven als om te dineren. De folteraars werden moe van het folteren van Blandina. “Wij schamen ons, o Keizer! De christenen lachen om uw wreedheid en worden er juist vastberaden door”, zei een van Julianus’ edelen. De heidenen noemden dit koppigheid. Maar zij kenden de kracht van de Geest niet, en evenmin het verborgen pantser van beproefde sterkte dat heiligen om hun hart dragen.

— *John Trapp.*

Vers 2

“Want ziet, de goddelozen spannen den boog”, enzovoort. Dit vers laat een ongelijke strijd zien: aan de ene kant gewapende macht, die ook nog slim te werk gaat, en aan de andere kant naakte onschuld. Eerst de gewapende macht: “De goddelozen spannen den boog, zij schikken hun pijlen op de pees”, het hele geschut van die tijd. Ten tweede de list: “om in het donkere te schieten”, om hun slachtoffers onverwacht in een hinderlaag te laten lopen, waarschijnlijk onder de schijn van vriendschap en vriendelijkheid. Ten derde de naakte onschuld, als je onschuld naakt mag noemen, want ze is haar eigen wapenrusting: “naar de oprechten van harte.”

— *Thomas Fuller.*

Vers 2

"Want ziet, de goddelozen spannen den boog, zij schikken hun pijlen op de pees, om in het donkere te schieten naar de oprechten van harte." Hier zien we de listen van de overpriesters en Farizeeën, die Jezus met sluwheid wilden vangen en doden. Ze spanden hun boog toen ze Judas Iskariot betaalden om zijn Meester te verraden. Ze schikten hun pijlen op de pees toen ze "zochten valse getuigenis tegen Jezus, opdat zij Hem doden mochten". Mattheüs 26:59.

"De oprechten van harte." Dat is niet alleen de Heere Zelf, de enige Ware en Rechtvaardige, maar ook Zijn apostelen en de lange rij van allen die Hem van toen tot nu trouw zouden volgen. Zoals het de Meester verging, zo gaat het de dienaren. Denk aan alle lasteringen en smaadwoorden die Gods volk hebben getroffen, vanaf de valse beschuldiging van Jozef door de vrouw van zijn meester tot op de huidige dag.

— *Michaël Ayguan, 1416, in J. M. Neale's Commentary.*

Vers 2

"Om in het donkere te schieten naar de oprechten van harte." Zij dragen hun bogen en pijlen niet als vogelverschrikkers in een komkommertuin, om mensen schrik aan te jagen, maar om te schieten. Niet op palen, maar op mensen. Hun pijlen zijn jacula mortifera (Psalm 7), dodelijke pijlen. En om zeker te zijn dat ze niet missen, maken ze gebruik van het donker, van heimelijkheid en geheimhouding: ze schieten in het donkere.

Dit is een verbond van de hel zelf. Want welke macht op aarde kan een werk ongedaan maken dat wreedheid en sluwheid, als Simeon en Levi, broers in het kwaad, samen hebben besloten uit te voeren? Waar sluwheid vernuftig is, verraderlijk in het bedenken, en wreedheid barbaars in het uitvoeren, daar geeft sluwheid de raad en wreedheid de slag. Sluwheid regelt tijd, plaats en middelen en stemt de omstandigheden op elkaar af. Wreedheid voert de daad uit. Sluw-

heid verbergt het mes, wreedheid snijdt de keel door. Sluwheid legt met een listig hoofd de hinderlaag, beraamt de aanslag en bedenkt de krijgslist. En wreedheid, met een even woest hart, deinst niet terug voor de vreselijkste, gruwelijkste dingen. Ze is bereid tot aan de enkels, ja tot aan de nek te waden in een hele rode zee van mensenbloed, zelfs van het bloed van een heel land. Hoe vreselijk is de toestand van hen die zo worden aangevallen!

— *John King.*

Vers 3

"Zekerlijk, de fondamenten worden omgestoten; wat heeft de rechtvaardige bedreven?" (Engels: "wat kan de rechtvaardige doen?") Nu staan we voor een reusachtig bezwaar. Dat moeten we, net als Goliath, uit de weg ruimen, anders houdt het ons verder onderzoek tegen. Is het echt mogelijk dat de fundamenten van het geloof worden vernietigd? Kan God zó lang slapen, ja zó diep sluimeren, dat Hij de ruïnes ervan geduldig toelaat? Als Hij toekijkt en toch niet ziet dat die fundamenten worden vernietigd, waar blijft dan Zijn alwetendheid? Als Hij het ziet en er niets aan kan doen, waar blijft dan Zijn almacht? En als Hij het ziet, er wel iets aan kan doen en het toch niet wil, waar blijven dan Zijn goedheid en barmhartigheid?

Martha zei tot Jezus (Johannes 11:21): "Heere, waart Gij hier geweest, zo ware mijn broeder niet gestorven." Zo zullen velen zeggen: als God met die eigenschappen echt in de wereld aanwezig was, dan waren de fundamenten stellig niet dood, niet vernietigd. Wij antwoorden daarop met nee. Het is onmogelijk dat de fundamenten van het geloof ooit volledig en voorgoed vernietigd worden, zowel wat de kerk in het algemeen betreft als wat elk waar en levend lid ervan betreft. Voor het eerste hebben we een duidelijke belofte van Christus. Mattheüs 16:18: "De poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen." Fundamenta tamen stant inconcussa Sionis. En wat elke afzonderlijke christen betreft (2 Timotheüs 2:19): "Evenwel het vaste fonda-

ment Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn."

Om de genoemde redenen (uit de bezwaren, namelijk dat het niet past bij Gods almacht, alwetendheid en goedheid) kunnen de fundamenten nooit helemaal en voorgoed vernietigd worden. Toch kunnen ze wél gedeeltelijk vernietigd worden, quoad gradum, in vier stappen. Dat gaat als volgt. Ten eerste in de wensen en de uiterste pogingen van goddeloze mensen. Zij brengen daarvoor mee: 1. Hoc velle, 2. Hoc agere, 3. Totum posse.

Dat zij de fundamenten niet vernietigen, hebben ze zichzelf niet te danken. De hele wereld zal van hen getuigen dat ze hun best hebben gedaan (dat wil zeggen: hun slechtste) en alles hebben gedaan wat hun macht en boosaardigheid vermochten. Ten tweede in hun eigen ijdele inbeelding. Ze kunnen niet alleen vergeefs opscheppen, maar ook oprecht geloven dat ze de fundamenten hebben vernietigd. Daarbij past de hoogdravende taal van de Romeinse keizer (Lukas 2:1): "En het geschiedde in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van den Keizer Augustus, dat de gehele wereld beschreven zou worden." De gehele wereld! Terwijl hij in Europa weliswaar veel bezat maar niet alles, in Azië weinig, in Afrika nog minder en in Amerika niets. Dat was zo ver van veroverd dat de Romeinen het niet eens kenden. Maar overdrijving is geen stijlfiguur, ze is de gewone taal van de hoogmoed. Augustus bezat inderdaad heel veel, en daarom roept hij van zichzelf uit dat hij de hele wereld bezit. …

Ten derde kunnen de fundamenten vernietigd worden wat betreft alles wat van buiten zichtbaar en indrukwekkend is. De kerk in vervolging lijkt op een schip in een storm. Alle masten gaan neer, ja soms worden ze voor meer snelheid zelfs omgehakt. Geen stukje zeildoek meer dat met de wind speelt, geen zeil te zien. Alles ligt strak vastgesnoerd tot aan de kiel, zodat de storm zo weinig mogelijk macht over het schip krijgt. Toch kunnen de zeilen, zodra de storm voorbij is,

weer even hoog gehesen worden en het zeildoek even breed uitgespreid als ooit tevoren.

Zo verliest de kerk in tijden van vervolging, die ze vreest maar vooral voelt, alle opsmuk en pracht die de ogen van toeschouwers kan trekken en lokken. Ze is tevreden met haar eigen verborgenheid. Kortom, op de werkdagen van de verdrukking draagt ze haar slechtste kleren, terwijl de beste in de kleerkast hangen. Ze leeft in de zekere en vaste hoop dat God haar een heilige en gelukkige dag zal geven, waarop ze met vreugde haar beste kleren zal aantrekken.

Ten slotte kunnen de fundamenten vernietigd worden in de angstige voorstellingen van de beste heiligen en dienaren van God, vooral wanneer ze zwaarmoedig zijn. Ik noem daarvoor geen klein voorbeeld, maar een ster van de eerste grootte en van de grootste voortreffelijkheid: Elia zelf, die klaagt (1 Koningen 19:10): "En ik alleen ben overgebleven, en zij zoeken mijn ziel, om die weg te nemen."

— *Thomas Fuller.*

Vers 3

"Zekerlijk" (Engels: "indien"). Dit is het enige woord van troost in de tekst: wat er gezegd wordt, is niet stellig maar veronderstellend, niet thetisch maar hypothetisch. Toch wordt deze troost, die niet meer is dan een vonk (waaraan we graag onze hoop zouden aansteken), al snel overschaduwd door twee overwegingen. Ten eerste: onmogelijke veronderstellingen brengen onmogelijke gevolgen voort. "Zoals de moeder is, zo is de dochter." Daarom zou Gods Heilige Geest zeker niets veronderstellen wat niet uitvoerbaar en mogelijk was, wat niet ofwel gebeurd was, gebeurde of kon gebeuren.

Ten tweede is het Hebreeuwse woord niet het voorwaardelijke im, si, si forte, maar chi, quia, quoniam, dat wil zeggen "omdat". Hoewel het hier vriendelijk met "indien" is vertaald, lijkt het meer te zeggen, namelijk dat dit droevige geval zich al in Davids dagen had voorgedaan. Ik zie daarom dat dit "indien", onze enige hoop in de tekst, waarschijnlijk net als de vrienden van Job slechts een ellendige troos-

ter zal blijken. Welnu, het is goed om het ergste van de dingen te weten, zodat we ons daarop kunnen voorbereiden. Laten we dit droevige geval daarom zien als een voldongen feit en niet als een twijfelgeval, als iets wat we voelen en niet alleen vrezen, als iets wat op dit moment echt gebeurt en niet slechts wordt vermoed.

— *Thomas Fuller.*

Vers 3

"Zekerlijk, de fondamenten", enzovoort. Mijn tekst is een antwoord op een onuitgesproken bezwaar dat sommigen kunnen maken, namelijk dat de rechtvaardigen zichzelf tekortdoen, en door hun eigen gemakzucht en werkeloosheid (omdat ze niet zoveel durven en doen als ze zouden kunnen en moeten) zichzelf in die slechte toestand brengen. Ter verdediging van hen laat David zien: als God in Zijn wijze wil en welbehagen het goed vindt, om redenen die Hemzelf het best bekend zijn, toe te laten dat het geloof tot het uiterste wordt gebracht, dan ligt het niet in de macht van de beste mens ter wereld om dit te verhelpen en te herstellen.

"Zekerlijk, de fondamenten worden omgestoten; wat heeft de rechtvaardige bedreven?" (Engels: "wat kan de rechtvaardige doen?") Mijn tekst hangt vol rouw, als voor een lijkrede. Hij bevat ten eerste een droevig geval dat wordt verondersteld: "Zekerlijk, de fondamenten worden omgestoten" (Engels: "indien de fondamenten worden omgestoten"). Ten tweede een droevige vraag die wordt gesteld: "Wat heeft de rechtvaardige bedreven?" (Engels: "wat kan de rechtvaardige doen?") Ten derde een droevig antwoord dat tussen de regels doorklinkt, namelijk dat zij precies niets kunnen doen om het vernietigde fundament te herstellen.

— *Thomas Fuller.*

Vers 3

"Zekerlijk, de fondamenten", enzovoort. Het burgerlijke fundament van een natie of volk bestaat uit haar wetten en grondwetten. De

orde en de macht die onder hen heerst, dát is het fundament van een volk. En wanneer dit fundament eenmaal is vernietigd: "wat heeft de rechtvaardige bedreven?" (Engels: "wat kan de rechtvaardige doen?") Wat kunnen de besten en de wijsten ter wereld in zo'n geval doen? Wat kan iemand doen als er geen bestuursfundament onder de mensen overblijft? Dan is er geen hulp en geen antwoord, behalve wat volgt in het vierde vers van de psalm: "De HEERE is in het paleis Zijner heiligheid, des HEEREN troon is in den hemel; Zijn ogen aanschouwen, Zijn oogleden proeven de mensenkinderen."

Het is alsof David wil zeggen: te midden van deze verwarring, wanneer (zoals Psalm 82:5 zegt) "wankelen alle fondamenten der aarde", houdt God toch Zijn koers. Hij is waar Hij was en zoals Hij was, zonder veranderlijkheid of schaduw van omkeer.

— *Joseph Caryl.*

Vers 3

"De rechtvaardige." Dit is de rechtvaardige in het algemeen, gelijk aan alle rechtvaardigen samen. Niet alleen de rechtvaardige als één enkele pijl, maar de hele bundel. Niet alleen de rechtvaardigen als afzonderlijke personen, maar ook zoals ze verspreid door het land leven. Stel dat ze allemaal bijeen werden gebracht tot één lichaam, dat alle rechtvaardigen die leven in dezelfde tijd waarin de fundamenten worden vernietigd, bijeengeroepen en tot één groep gevormd werden. Dan zouden al hun gezamenlijke pogingen vruchteloos blijken om de ingestorte fundamenten te herstellen. Dat is immers geen werk van mensen, maar uitsluitend het werk van God.

— *Thomas Fuller.*

Vers 3

"De fondamenten." Daarmee worden de grondslagen bedoeld: wat vanouds is gelegd, geplaatst en stevig verankerd. Merk op wat David níét zegt. Hij zegt niet: als het dak lekt, of als de zijmuren beschadigd raken. Hij zegt: als de fundamenten worden omgestoten.

Vers 3

"Fondamenten … omgestoten." Het woord staat in het meervoud. Over mijn kennis van de bouwkunst wil ik niet te groot doen, maar volgens mij is dit een onbetwistbare waarheid: staat een gebouw op verschillende zelfstandige fundamenten (zeg maar pijlers), vlak naast elkaar, dan hoeft het niet meteen om te vallen als één ervan het begeeft. Het blijft staan, of liever: het blijft nog even hangen, gedragen door de samenhang met de pijlers die nog overeind staan.

Maar wanneer alle fundamenten tegelijk zwichten en er een totale ondergang is, kan niemand zich nog inbeelden dat het gebouw ook maar enige kans heeft om te blijven staan.

— *Thomas Fuller.*

Vers 3

"Wat heeft de rechtvaardige bedreven?" (Engels: "wat *kan* de rechtvaardige doen?") Het kunnen van de rechtvaardige heeft een grens, en die grens is de regel van Gods woord. Zij kunnen alleen doen wat zij rechtmatig kunnen doen. Zie 2 Korinthe 13:8: "Want wij vermogen niets tegen de waarheid, maar voor de waarheid." Illud possumus, quod jure possumus. Goddeloze mensen kunnen daarentegen alles. Hun geweten is zo ruim dat het feitelijk niet bestaat, en het dekt hen bij alles wat zij willen uitvoeren, hoe onwettig ook: steken, vergiftigen, moorden, op welke manier dan ook, op elk tijdstip, op elke plek, wie er ook maar tussen hen en hun doel in staat.

Zo niet de rechtvaardigen. Zij hebben een richtsnoer voor hun wandel, en dat willen zij niet, dat mogen zij niet, dat durven zij niet te overschrijden. Neem een rechtvaardig mens die zeker wist dat hij de vervallen godsdienst zou kunnen herstellen en terugbrengen statu quo prius, als hij maar één gebod van God zou overtreden. Zijn handen, zijn hoofd en zijn hart zijn dan toch gebonden. Hij kan niets doen, want hun veroordeling is rechtvaardig die zeggen (Romeinen 3:8): "Laat ons het kwade doen, opdat het goede daaruit kome."

Vers 3

"Bedreven" (Engels: "doen"). De tekst vraagt niet: wat kunnen zij denken? God heeft onrechtvaardig behandelde mensen een grote zegen gegund: ook al worden zij verder gekneld en onderdrukt, in hun gedachten blijven zij vrij en kunnen zij ruim ademhalen.

— *Thomas Fuller.*

Vers 3

Wanneer de zonde de overhand heeft, zijn het van oudsher de gebedstijden van de heiligen geweest. Zo trok Ezra met een zwaar hart naar voren om de zonde van zijn volk te belijden en hun gruwelen voor het aangezicht van de Heere te bewenen (Ezra 9). En Jeremia zegt tot de goddelozen van zijn ontaarde tijd dat "mijn ziel in verborgene plaatsen" zou "wenen vanwege den hoogmoed" (Jeremia 13:17). Soms klimt de zonde inderdaad zo hoog dat dit bijna het enige is wat de godvruchtigen nog kunnen: zich terugtrekken in een hoekje en wenen over de algemene verdorvenheid van hun tijd. "Zekerlijk, de fondamenten worden omgestoten; wat heeft de rechtvaardige bedreven?" (Engels: "wat kan de rechtvaardige doen?")

Zulke donkere dagen van nationale verwarring hebben wij met eigen ogen gezien, toen de grondvesten van het bestuur werden verwoest en alles in een militaire chaos terechtkwam. Wat kan de rechtvaardige doen als een volk zover is gekomen? Dit kunnen zij, en dit moeten zij doen: "vasten en bidden". Er is nog een God in de hemel Die we kunnen zoeken, wanneer de redding van een volk buiten het bereik van menselijke politiek en kracht is komen te liggen. Nu is het hét moment om ons op God te beroepen, zoals de volgende woorden laten doorschemeren: "De HEERE is in het paleis Zijner heiligheid, des HEEREN troon is in den hemel." God wordt hier afgebeeld als zittend in de hemel, alsof die een tempel is. Dat is bedoeld als aanmoediging, denk ik, om in zo'n uitzichtloze toestand onze gebeden juist daarheen te richten en verlossing te vragen.

En stellig is dit het middel geweest dat, meer dan al het andere, heeft meegeholpen om deze arme natie weer op de been te helpen en haar terug te brengen op het fundament van dat rechtmatige bestuur, waarvan zij zo gevaarlijk was afgeweken.

— *William Gurnall.*

Vers 4

Gods oneindige verstand weet precies wat de mensen aan zonden doen. Hij weet het om het te wegen. Hij weet het niet alleen, Hij houdt het ook aandachtig in het oog: "Zijn oogleden proeven de mensenkinderen." Dat beeld is genomen van mensen die hun oogleden samentrekken als ze iets scherp en nauwgezet willen bekijken. Het is geen vluchtige, nonchalante blik.

— *Stephen Charnock.*

Vers 4

"Zijn ogen aanschouwen", enzovoort. God speurt niet zoals een mens speurt, door op te sporen wat eerst voor Hem verborgen lag. Zijn onderzoeken is niets anders dan Zijn aanschouwen. Hij ziet het hart, Hij schouwt de nieren. Gods kijken is zelf al doorgronden. Hebreeën 4:13: "Alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen Desgenen", tetrachèlismena, ontleed, blootgelegd als onder het scalpel van een ontleedkundige. In één oogopslag heeft Hij het meest verborgene even scherp in beeld, de ingewanden van de ziel zelf, alsof ze met de uiterste zorgvuldigheid voor Hem waren ontleed.

— *Richard Alleine, 1611-1681.*

Vers 4

"Zijn ogen aanschouwen", enzovoort. Houd er rekening mee dat God niet alleen ziet wat u allemaal doet, maar dat Hij het ziet om het te onderzoeken en tot op de bodem uit te zoeken. Hij kijkt niet naar u met een gewone, onverschillige blik, maar met een speurend, waakzaam, nieuwsgierig oog. Hij boort zich in de redenen, de drijfveren en

de doelen van al uw handelingen. “Des HEEREN troon is in den hemel; Zijn ogen aanschouwen, Zijn oogleden proeven de mensenkinderen.”

Openbaring 1:14 beschrijft Christus, en daar staat dat Zijn ogen zijn als een vlam vuurs. U weet dat vuur de eigenschap heeft om alles wat eraan wordt blootgesteld te onderzoeken en op de proef te stellen, en het schuim van het zuivere metaal af te scheiden, zodat alleen het echte overblijft. Zo is Gods oog als vuur, om wat mensen doen te toetsen en te keuren. Hij weet en onderscheidt hoeveel vermenging, hoeveel lage motieven van schijnheiligheid, huichelarij, verstrooidheid en levenloosheid er zelfs in uw zuiverste plichten zitten.

Hij ziet dwars door uw mooie schijn heen, door alles wat u als een nevel voor de ogen van mensen laat hangen, terwijl u eigenlijk niet meer bent dan een goochelaar in de godsdienst. Al uw trucjes en foefjes van uiterlijke belijdenis, alles waarmee u mensen gewoonlijk bedriegt en misleidt, het kan Hem onmogelijk beetnemen. Hij is een God Die dwars door al die vijgenbladeren van uiterlijke belijdenis heen kan kijken en ziet hoe naakt uw plichten daar achter staan.

— *Ezekiel Hopkins, D.D.*

Vers 4

“Zijn ogen aanschouwen”, enzovoort. Neem God in uw raad. De hemel kijkt uit over de hel. God kan u op elk moment vertellen welke complotten daar tegen u worden gesmeed.

— *William Gurnall.*

Vers 4

“Zijn ogen aanschouwen, Zijn oogleden proeven de mensenkinderen.” Neem een overtreder, of iemand die van een misdrijf wordt beticht. Hij wordt voor de rechter gebracht en staat aan de balie om te worden aangeklaagd. De rechter kijkt hem aan, houdt hem scherp in het oog en beveelt de beschuldigde hem recht in het gezicht te zien: “Kijk mij aan”, zegt de rechter, “en spreek op!” Schuld legt gewoonlijk een

wolk over het voorhoofd en een schaduw over de wenkbrauwen. De last van de schuld drukt het hoofd omlaag! De boosdoener heeft een valse blik, of durft niet op te kijken. Wat is hij opgelucht als de rechter zijn ogen van hem afwendt!

Zo'n uitdrukking staat hier, waar het gaat over de Heere, de grote Rechter van hemel en aarde: "Zijn oogleden proeven de mensenkinderen." Het is zoals een rechter een schuldige met zijn ogen beproeft en de kenmerken van diens boosheid van zijn gezicht afleest. Daarom zeggen we in onze taal: die man kijkt verdacht, of: hij heeft een schuldige blik. Bij die grote gevangenisontruiming van Openbaring 6:16 schreeuwen alle gevangenen dat ze zich willen verbergen voor het aangezicht van Hem Die op de troon zat. Zij konden Christus niet aankijken, en ze konden het niet uitstaan dat Christus naar hén keek. De oogleden van Christus proeven de mensenkinderen. …

Goddeloosheid verdraagt het niet om onder het oog van wie dan ook te staan, laat staan onder het oog van de gerechtigheid. Daarom zeggen de daders: "Wie ziet ons?" Het is heel moeilijk om de schuld van het hart niet op het gezicht te laten zien, en even moeilijk om te voorkomen dat ze daar wordt opgemerkt.

— *Joseph Caryl.*

Vers 5

"De HEERE proeft den rechtvaardige." Op onze zonden na is er niets in de hele wereld zo overvloedig als de moeilijkheden die uit de zonde voortkomen. Zo kwam bij Job de ene zware bode na de andere. Wij zijn niet in het paradijs maar in de woestijn, dus moeten we rekenen op de ene moeilijkheid na de andere.

David kreeg na een leeuw een beer te verwerken, na een beer een reus, na een reus een koning en na een koning de Filistijnen. Zo zullen ook gelovigen, als ze de strijd met armoede hebben doorstaan, de strijd met nijd moeten aangaan. Hebben ze die gevochten, dan komt de strijd met schande. Na de strijd met schande komt die met ziekte. Ze zijn als een arbeider die nooit zonder werk komt te zitten.

— *Henry Smith.*

Vers 5

"De HEERE proeft den rechtvaardige." In tijden van verdrukking en vervolging komt het verschil tussen het kostbare en het waardeloze aan het licht, en tussen de schijnbelijder en de ware. Vervolging is de toetssteen van een christen, een lapis lydius die laat zien van welk metaal mensen zijn gemaakt: zilver of tin, goud of schuim, tarwe of kaf, schaduw of werkelijkheid, vleselijk of geestelijk, oprecht of huichelachtig. Niets verraadt zoveel gezondheid en oprechtheid als het jagen naar heiligheid, juist wanneer heiligheid in de wereld het hardst wordt bestookt, vervolgd en onderdrukt. Wie stand houdt in vurige beproevingen, bewijst dat het van binnen goed zit.

— *Thomas Brooks.*

Vers 5

Let op de opvallende tegenstelling tussen de twee zinsdelen. God haat de goddelozen, en daarom, als tegenhanger, heeft Hij de rechtvaardigen lief. Maar hier staat dat Hij hén beproeft. Daaruit volgt dat beproeven en liefhebben bij God hetzelfde zijn.

— *C. H. S.*

Vers 6

"Hij zal op de goddelozen regenen strikken." Strikken die hen vasthouden. Komt er geen bevrijding, dan volgen vuur en zwavel, en dan is ontkomen onmogelijk. Dat is de toestand van een zondaar die zich niet bekeert. Als God niet vergeeft, zit hij gevangen in de strik van de verzoeking van Satan, gevangen in de strik van goddelijke wraak. Laat hij daarom luid om verlossing roepen, opdat hij zijn voeten op een ruime plaats mag zetten.

De goddelozen spannen strikken voor de rechtvaardigen. Maar God verijdelt ze, zodat de zielen van de rechtvaardigen er nooit in verstrikt raken, of Hij gooit ze omver: "De strik is gebroken, en wij

zijn ontkomen." Geen strikken houden ons zo hardnekkig vast als die van onze eigen zonden. Ze drukken ons hoofd naar beneden en doen ons bukken, zodat we niet meer kunnen opkijken. Wie geen verhard geweten heeft, zal er maar weinig verlichting aan hebben.

— *Samuel Page*, 1646.

Vers 6

"Hij zal op de goddelozen regenen strikken." Bij het jagen met de lasso werpt de jager van bovenaf een strik over zijn prooi, om hoofd of poten te verstrikken. Zo zal de Heere van bovenaf, met vele windingen van het koord van de verschrikking, de haters van Zijn wet omsingelen, binden en gevangennemen.

— *C. H. S.*

Vers 6

"Hij zal op de goddelozen regenen strikken", enzovoort. Hij zal op hen regenen wanneer zij er het minst aan denken, midden in hun vrolijkheid, zoals de regen valt op een mooie dag. Of Hij zal de wraak neerregenen wanneer Hij het goed acht, want het regent niet altijd. Stelt Hij het ook uit, het zal toch regenen.

— *William Nicholson, bisschop van Gloucester, in "David's Harp Strung and Tuned"*, 1662.

Vers 6

"Hij zal op de goddelozen regenen strikken, vuur en zwavel; en een geweldige stormwind …" De vreemde gang van zaken in deze wereld is een overtuigend bewijs dat er een dag komt waarop alle involucra en kronkels van de voorzienigheid helder worden ontward. Dan wordt het raadsel opgelost waarom God deze en gene goddeloze schurk zoveel rijkdom en zoveel macht heeft gegeven om kwaad te doen. Was het niet opdat zij voor eeuwig vernietigd zouden worden? Dan moeten zij streng rekenschap afleggen voor al dat overvloedige bezit en al die voorspoed waarom zij nu worden benijd. En hoe meer

zij ervan misbruikt hebben, des te schrikwekkender wordt hun veroordeling. Dan zal blijken dat God het hun niet gaf als barmhartigheden, maar als "strikken".

Er staat dat God "op de goddelozen strikken, vuur en zwavel en een geweldige stormwind zal regenen". Strooit Hij de begeerlijke dingen van deze wereld rond, rijkdom, eer, genoegens en wat al niet, dan regent Hij "strikken" op hen. Roept Hij hen later ter verantwoording voor al die dingen, dan laat Hij "vuur en zwavel en een geweldige stormwind" van Zijn toorn en grimmigheid op hen neerregenen.

Die rijke man, die op aarde feestvierde, kreeg in de hel niet eens één armzalig druppeltje water om zijn verschroeide, brandende tong te koelen. Als zijn overdaad en onmatigheid tijdens zijn leven niet zo groot waren geweest, zou zijn vurige dorst na zijn dood niet zo pijnlijk zijn geweest. Daarom houdt Abraham hem in dat droevige gesprek dit voor (Lukas 16:25): "Kind, gedenk, dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven, en Lazarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij vertroost, en gij lijdt smarten." Ik beschouw dit als een uiterst bittere, maar welverdiende sarcastische opmerking: ze verwijt hem zijn schromelijke dwaasheid, dat hij de kleinigheden van dit leven zijn goede dingen noemde. U hebt uw goede dingen ontvangen, maar nu lijdt u smarten.

O, noem het purper en de overdadige maaltijden van de rijke man nooit goede dingen, als ze zo in pijniging eindigen! Was het goed voor hem om in purper gekleed te gaan, nu hij in vlammen is gehuld? Was het goed voor hem om heerlijk te leven, als hij daardoor alleen maar werd vetgemest voor de dag van de slachting?

— *Ezekiel Hopkins.*

Vers 6

"Strikken, vuur en zwavel, storm en onweer: dit zal het deel van hun beker zijn." Na het oordeel komt de veroordeling, zoals we zagen voorafgebeeld in de ondergang van Sodom en Gomorra. "Strikken", omdat de verlokkingen van Satan in dit leven hun zwaarste straf in

het volgende zullen zijn: het vuur van de toorn, de zwavel van de onreinheid, de storm van de hoogmoed, de begeerlijkheid des vleses, de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens. “Dit zal hun deel zijn.” Zet daar het eigen woord van de psalmist naast: “De HEERE is het deel mijner erve, en mijns bekers.” Psalm 16:5.

— *Cassiodorus, in J. M. Neale’s Commentary.*

Vers 6

“Het deel huns bekers.” In het Hebreeuws: het toegemeten deel van hun beker. De uitdrukking verwijst naar het gebruik om aan elke gast zijn portie eten toe te delen.

— *William French en George Skinner, 1842.*

Vers 7

Dat God genade kan schenken zonder heerlijkheid, is te begrijpen. Maar dat een mens in de heerlijkheid gemeenschap met Hem zou mogen hebben zonder genade, is onbegrijpelijk. Het strookt niet met Gods heiligheid om iemand tot bewoner van de hemel te maken en in een weg van innige liefde ongedwongen met hem om te gaan, zonder dat die persoon die gesteldheid van genade bezit. “De HEERE is rechtvaardig, Hij heeft gerechtigheden lief; Zijn aangezicht aanschouwt den oprechte.” Hij kijkt hem met een glimlachend oog aan, en daarom kan Hij onmogelijk gunstig kijken naar een onrechtvaardig mens. Deze noodzaak berust dus niet alleen op Gods gebod dat wij vernieuwd moeten worden, maar op de aard van de zaak zelf: God kan vanwege Zijn heiligheid geen omgang hebben met een onrein schepsel.

Of God moet Zijn natuur veranderen, of de natuur van de zondaar moet veranderd worden. Twee wezens met een verschillende natuur kunnen geen vriendschappelijke gemeenschap hebben, tenzij de een verandert naar de gelijkenis van de ander. Wolven en schapen, duisternis en licht zullen het nooit eens worden. God kan een zondaar niet liefhebben als zondaar, want Hij haat onreinheid uit natuurlijke

noodzaak, en evengoed uit een keuze van Zijn wil. Het is voor Hem even onmogelijk om haar lief te hebben als om op te houden heilig te zijn.

— *Stephen Charnock.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

De stoutmoedige belijdenis en dappere weigering van het geloof.

Vers 1

Dit vers leert ons om op God te vertrouwen, hoe groot de gevaren ook zijn. We zullen vaak worden aangevallen om dat vertrouwen weg te stoten, maar we moeten het vasthouden als het anker van onze ziel, zeker en vast.

— *Thomas Wilcocks.*

Vers 1

De raad van de lafheid en de hoon van de brutaliteit, beide beantwoord door het geloof. De les: probeer geen ander antwoord.

Vers 2

De sluwheid van onze geestelijke vijanden.

Vers 3

Dit vers kan stof leveren voor een toespraak in twee delen.

I. Als Gods eed en belofte konden wijken, wat zouden wij dan kunnen doen? Hier is het antwoord eenvoudig.

II. Als alle aardse dingen falen en de staat zelf in stukken valt, wat kunnen wij dan doen? Wij kunnen blijmoedig lijden, opgewekt hopen, geduldig wachten, ernstig bidden, vertrouwend geloven en ten slotte zegevieren.

Vers 3

De noodzaak om de fundamentele waarheden vast te houden en te prediken.

Vers 4

De verhevenheid, verborgenheid, oppermacht, zuiverheid, eeuwigheid, onzichtbaarheid enzovoort van de troon van God.

Vers 4 en 5

Let in deze verzen op dit feit: niet alleen de rechtvaardigen worden beproefd, ook de mensenkinderen. Werk het contrast uit tussen die twee beproevingen, in hun bedoeling en in hun uitkomst, enzovoort.

Vers 5

"De HEERE proeft den rechtvaardige."

I. Wie worden beproefd?
II. Wat wordt in hen beproefd? — Geloof, liefde enzovoort.
III. Op welke wijze? — Beproevingen van allerlei aard.
IV. Hoelang?
V. Met welk doel?

Vers 5

"Haat Zijn ziel." Hoe grondig God de zonde haat. Toon dat aan met de oordelen van de voorzienigheid, met de bedreigingen, met het lijden van de Borg en met de verschrikkingen van de hel.

Vers 5

Het beproeven van het goud en het wegvegen van het afval.

Vers 6

"Hij zal regenen." Regen van genade en regen van verwoesting.

Vers 6

Het deel van de onboetvaardigen.

Vers 7

De Heere bezit gerechtigheid als een persoonlijke eigenschap, heeft haar lief in het abstracte en zegent hen die haar beoefenen.

Psalm 12

Titel

Boven dit lied staat: “Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op de Scheminith.” Het is hetzelfde opschrift als boven Psalm 6, alleen ontbreekt hier het woord Neginoth. Daar hebben we niets aan toe te voegen. Wie er meer over wil weten, vindt onze uitleg bij het opschrift van Psalm 6. Scheminith betekent “de achtste”. De Arabische vertaling leest er daarom een verwijzing naar het einde van de wereld in: dat zou de achtste dag zijn, en dan zou de psalm gaan over de komst van de Messias. Zo’n vergezochte uitleg nemen we niet over. Toch kunnen we dit lied van een klagend geloof gerust lezen met het oog op de komst van Hem Die de onderdrukker zal verpletteren. Het onderwerp staat ons scherper voor ogen als we de psalm een eigen titel geven: “*Goede gedachten in slechte tijden*.” Men neemt aan dat David haar schreef toen Saul hem en zijn aanhangers vervolgde.

Indeling

In de verzen 2 en 3 klaagt David de Heere zijn nood over het verraad van zijn tijd. In de verzen 4 en 5 wordt het oordeel aangekondigd over de trotse verraders. In vers 6 laat Jehova Zelf Zijn toorn tegen de onderdrukkers als een donderslag horen. Daarna zingt de opperzangmeester in de verzen 7 en 8 liefelijk over Gods trouw en over Zijn zorg voor Zijn volk. In vers 9 valt hij echter terug in de oude klaag-

toon, want hij ziet hoe de goddeloosheid van zijn dagen alles overwoekert.

Alle gelovigen die in Mesech wonen en in de tenten van Kedar verblijven, mogen deze heilige verzen lezen en zingen. Hun hart zal vol instemming meeklinken met dit lied, waarin nederig verdriet en groot vertrouwen zich met elkaar vermengen.

Uitleg

Vers 2

"Behoud, o HEERE" (Engels: "Help, Heere"). Wat een kort gebed, en toch zo vol van zoetheid, kracht en hulp op het juiste moment! Het komt nooit ongelegen, het past bij elke nood en het is altijd bruikbaar. Het lijkt wel een engelenzwaard dat naar alle kanten draait en in elke situatie kan worden getrokken. Ainsworth wijst erop dat het Hebreeuwse woord achter "help" heel ruim wordt gebruikt: voor redden, helpen, verlossen, bewaren en meer van dien aard. Er zit dus veel meer in dit gebed dan je op het eerste gezicht zou denken.

De psalmist ziet hoe levensgevaarlijk zijn situatie is, want je bent beter af tussen leeuwen dan tussen leugenaars. Tegen zulke zonen van Belial voelt hij zich machteloos, want "wie hen aanraakt, moet met ijzer gewapend zijn". Daarom zoekt hij zijn toevlucht bij zijn almachtige Helper, de Heere. Die laat Zijn knechten nooit zonder hulp in de steek, en Zijn bijstand is ruim voldoende voor al hun nood.

"Behoud, o HEERE" is een noodkreet die we altijd en overal naar de hemel kunnen schieten, in ons werk en onze studie, in lijden en strijd, in leven en sterven. Een klein schip kan havens binnenvaren waar een groot schip met zijn diepe kiel aan de grond loopt. Zo kunnen ook onze korte kreten en kleine smeekbeden contact houden met de hemel. Dat geldt wanneer onze ziel door tegenwind en drukte is vastgelopen en geen ruimte heeft voor een lang gebed. Ook wan-

neer het water van de genade zo laag lijkt te staan dat een zwaarder gebed erop niet zou kunnen drijven, kan zo'n kreet ons dragen.

"Want de goedertierene ontbreekt" (Engels: "want de godvruchtige houdt op"). Wanneer godvruchtige mensen sterven, vertrekken of afglijden, hoort dat voor ons te klinken als een trompetstoot die ons oproept tot meer gebed. Men zegt dat een vis het eerst bij de kop begint te stinken. Zo raakt ook een heel land snel in verval wanneer de godvruchtigen wegkwijnen. Toch moeten we hierin niet te snel oordelen. Elia vergiste zich toen hij dacht dat hij als enige knecht van God nog over was, want de Heere hield duizenden in reserve.

Onze eigen tijd lijkt altijd bijzonder gevaarlijk, gewoon omdat hij ons het dichtst op de huid zit. Elk kwaad dat nu heerst, valt ons meteen op. De fouten van vroegere eeuwen liggen verder weg en zien we gemakkelijker over het hoofd. Toch verwachten we dat in de laatste dagen "omdat de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden, zo zal de liefde van velen verkouden". Dan moeten we nog meer van mensen wegkijken en ons richten tot de Heere van de kerk. Dankzij Zijn hulp zullen de poorten van de hel ons niet overweldigen.

"De getrouwen zijn weinig geworden onder de mensenkinderen." Waar het geloof verdwijnt, verdwijnt vanzelf ook de trouw. Wie God niet vreest, heeft de waarheid ook niet lief. Gewone eerlijkheid is niet meer gewoon als gewone goddeloosheid algemeen geworden is. David dacht aan Doëg en aan de mannen van Zif en Kehila. Misschien dacht hij ook aan de vermoorde priesters van Nob en aan de velen die als banneling bij hem in de spelonk van Adullam kwamen. Hij vroeg zich af waar het land op zou aansturen zonder de ankers van zijn godvruchtige, trouwe mannen.

Toch greep David te midden van al dat wanbestuur niet naar opruiende complotten. Hij nam zijn toevlucht tot ernstig smeken. Hij sloot zich niet aan bij de menigte die kwaad deed, maar nam de wapens van het gebed ter hand om hun aanvallen op het goede af te slaan.

Vers 3

"Zij spreken valsheid, een ieder met zijn naaste." Wat ze zeggen, is hol en leeg. Je hoeft er niet naar te luisteren, want het is lichtzinnig, dwaas en waardeloos. Je kunt het niet geloven, want het is vals en gelogen. Je kunt er niet op bouwen, want het is bedrog en vleierij. En je moet het je niet aantrekken, want het streelt de hoorder en vult hem met een trotse dunk van zichzelf. Wat is het treurig wanneer het gewoon is geworden om ijdele praatjes te verkopen!

"Jij krabt mijn rug, ik krab de jouwe": zo gaat het oude Schotse spreekwoord. Geef mij een prachtig karakter, dan geef ik jou er ook een. Eerlijke mensen hebben een hekel aan complimenten en kruiperige gelukwensen. Ze weten dat je er een terug moet geven als je er een aanneemt, en ze willen met geen van beide iets te maken hebben. Zulke wederzijdse gunsten worden het meest bewonderd door mensen die in hun karakter failliet zijn. Het zijn slechte tijden wanneer iedereen zijn naaste zo om de tuin leidt en inpalmt.

"Met vleiende lippen; zij spreken met een dubbel hart." Wie het hart van een ander opblaast, heeft zelf niets dan wind in zijn borst. Als iemand mij recht in mijn gezicht prijst, laat hij mij maar één kant van zijn hart zien. De andere kant is zwart van minachting voor mij, of vies van het plan om mij erin te laten lopen. Vleierij is het uithangbord van de herberg waar de dubbelhartigheid de waard is. De Chinezen vinden iemand met twee harten een zeer laag mens. We zijn veilig als we alle vleiers voor zulke mensen houden.

Vers 4, 5

Wie van vleierij en hoogmoed houdt, wacht een totale ondergang. Maar ondertussen, wat een lawaai maken ze! De apostel noemde hen terecht "wilde baren der zee, hun eigen schande opschuimende". Vrijdenkers zijn meestal ook vrijpraters. Ze voelen zich nooit zo thuis als wanneer ze foeteren op Gods heerschappij en zichzelf een grenzeloze vrijheid toeëigenen. Vreemd toch dat het zachte juk van de Heere

de schouders van de hoogmoedigen zo schaaft, terwijl ze de ijzeren boeien van Satan als erekettingen om zichzelf slaan! Ze roepen vol branie naar God: “Wie is heer over ons?” Maar de holle stem van de boze horen ze niet, die uit het helse meer roept: “Ik ben uw heer, en zeer getrouw dient gij mij.” Arme dwazen! Hun hoogmoed en glorie worden afgesneden als een verwelkende bloem. Moge God geven dat onze ziel niet samen met hen wordt weggerukt.

Het is opmerkelijk dat vleiende lippen en tongen die grote woorden spreken, hier in één adem worden genoemd. Het past ook goed, want ze maken zich schuldig aan dezelfde fout. De eerste vleit een ander, de tweede vleit zichzelf, en in beide gevallen houdt men een leugen in de rechterhand. Meestal denken we dat vleiers zulke lage, kruipende pluimstrijkers zijn dat ze onmogelijk hoogmoedig kunnen zijn. Maar een wijs mens zal je vertellen dat alle hoogmoed in feite laagheid is, en dat er in de allerdiepste laagheid juist heel wat hoogmoed schuilt. Caesars paard is nog trotser op het dragen van Caesar dan Caesar op het rijden van zijn paard. De mat waaraan de keizer zijn schoenen afveegde, snoeft: “Ik heb de keizerlijke laarzen schoongemaakt.”

Niemand is zo weerzinwekkend bazig als de kleine mannetjes die een ambt binnenkruipen door voor de groten te buigen. Het zijn echt slechte tijden wanneer zulke figuren talrijk en machtig zijn. Geen wonder dat Gods gerechtigheid, die zulke schadelijke mensen wegsnijdt, een psalm waard is! Hemel en aarde zijn deze tergende overtreders beu, want hun aanwezigheid is een ware plaag voor het volk dat eronder gebukt gaat. Mensen kunnen de tongen van zulke opscheppende vleiers niet bedwingen. Maar het middel van de Heere is, hoe scherp ook, zeker. Het is een antwoord waar niets tegenin te brengen valt, op al hun opgeblazen woorden vol ijdelheid.

Vers 6

Op Zijn tijd zal de Heere Zijn uitverkorenen verhoren, die dag en nacht tot Hem roepen. Hij heeft lang geduld met hun onderdrukkers, maar toch zal Hij snel wraak voor hen nemen. Let op: wanneer heiligen onderdrukt worden, is dat op zichzelf al een kreet tot God, hoe zwijgend ze het ook dragen. Mozes werd bij de Rode Zee verhoord terwijl hij niets zei, en Hagars ellende werd gehoord ondanks haar stilzwijgen. Jezus voelt met Zijn volk mee, en hun pijn is bij Hem een krachtig pleitbezorger. Maar al snel beginnen ze te zuchten en hun nood onder woorden te brengen. Dan komt de verlichting in allerijl.

Niets beweegt een vader zoals het huilen van zijn kinderen. Hij komt in actie, roept zijn mannenmoed op, werpt de vijand neer en brengt zijn lieveling in veiligheid. Voor het kind is een zuchtje wind al te veel om te dragen, en de vijand is zo hooghartig dat hij het kleintje uitlacht. Maar dan komt de Vader! Nu mag het kind lachen, want het is uit de greep van zijn kwelgeest getild. Wat een kracht zit er in de zuchten van een arme, dat ze de almachtige God van Zijn troon laten opstaan! De nooddruftigen durfden niet te spreken en konden alleen in het geheim zuchten. Maar de Heere hoorde het. Hij kon niet langer rusten en gordde Zijn zwaard om voor de strijd.

Wat een mooie dag is het wanneer onze ziel God bij haar strijd betrekt! Want zodra Zijn blote arm zichtbaar wordt, zal Filistea die dag bitter berouwen. De donkerste uren in de nacht van de kerk zijn die vlak vóór het aanbreken van de dag. De nood van de mens is de kans van God. Jezus zal komen om te verlossen, juist wanneer Zijn nooddruftigen zuchten alsof alle hoop voorgoed is verdwenen. O Heere, breng Uw “nu” dichtbij en kom snel overeind om ons te helpen.

Misschien lukt het de terneergeslagen lezer om de belofte van dit vers vast te grijpen. Laat hij er dan dankbaar een volle schat aan troost uit putten. Gurnall zegt: “Zoals men de wijn van een heel okshoofd uit één kraan kan aftappen, zo kan een arme ziel de troost van het hele verbond uit één belofte voor zichzelf putten, als zij die kan

toepassen." Met "in veiligheid stellen" wordt bedoeld dat God ons bewaart op aarde en ons eeuwig behoudt in de hemel.

Vers 7

Wat een tegenstelling tussen de ijdele woorden van mensen en de reine woorden van Jehova! Wat mensen zeggen is ja en nee, maar de beloften van de Heere zijn ja en amen. Als het gaat om waarheid, zekerheid, heiligheid en trouw, zijn de woorden van de Heere zo rein als zilver dat goed gelouterd is. In de grondtekst zit een toespeling op de strengste zuivering die men in de oudheid kende. Als het zilver zo zuiver mogelijk moest worden, liet men het daar doorheen gaan. Al het schuim verbrandde en alleen het heldere, kostbare metaal bleef over. Zo helder en zo vrij van elk spoor van dwaling of ontrouw is het boek met de woorden van de Heere.

De Schrift is door de smeltoven van vervolging, literaire kritiek, filosofische twijfel en wetenschappelijke ontdekkingen gegaan. Ze heeft niets verloren, behalve de menselijke uitleggingen die eraan vastzaten zoals slakken aan het kostbare erts. De ervaring van de heiligen heeft haar op elke denkbare manier beproefd, maar zelfs in de hevigste hitte is geen enkele leer of belofte verteerd. Zoals Gods woorden zijn, zo horen ook de woorden van Zijn kinderen te zijn. Willen we in onze omgang met anderen op God lijken, dan moeten we op onze taal letten en in alles wat we zeggen de strengste oprechtheid en reinheid bewaren.

Vers 8

In de handen vallen van een verdorven geslacht, zodat hun wreedheid ons kwelt of hun invloed ons besmet: dat is een kwaad waar we ontzettend bang voor mogen zijn. Maar de tekst ziet dit kwaad aankomen en biedt er een antwoord op. Menige heilige leefde honderd jaar vóór zijn tijd. Het was alsof hij zijn ziel vooruit had geschoten naar een lichtere toekomst en zo aan de nevels van het bewolkte heden was ontkomen. Zonder eer en onbegrepen ging hij naar zijn graf.

En kijk! Terwijl geslachten komen en gaan, wordt de held plotseling opgegraven en leeft hij voort in de bewondering en liefde van de besten van de aarde. Voor eeuwig is hij veilig voor het geslacht dat hem brandmerkte als oproerkraaier of hem als ketter verbrandde.

Laat dit ons dagelijkse gebed zijn: dat we boven onze eeuw uitstijgen zoals bergtoppen boven de wolken, en als een naar de hemel wijzende torenspits uitsteken boven de mist van onwetendheid en zonde die ons omringt. O eeuwige Geest, laat in ons het betrouwbare woord van dit vers in vervulling gaan! Ons geloof gelooft die twee geruststellende woorden en roept: "Gij zult", "Gij zult."

Vers 9

Hier zijn we weer terug bij de bittere bron die de psalmist in de eerste plaats naar de bronnen van het heil dreef: de overheersing van het kwaad. Als de machthebbers verdorven zijn, zullen hun ondergeschikten niet beter zijn. Zoals een warme zon schadelijke vliegen tevoorschijn lokt, zo kweekt een zondaar in eer overal ondeugd. Ons land zou niet zo krioelen van verachtelijke figuren als de zogenaamde "eerbiedwaardigen" het bedrijf niet hun goedkeuring gaven.

Ach, dat de heerlijkheid en overwinning van onze Heere Jezus ons zou aanmoedigen om overal te wandelen en te werken! Gelijk werkt immers op gelijk. Een hooggeplaatste zondaar geeft andere zondaars moed. Zo zal onze verheven Verlosser Zijn heiligen zeker wakker schudden, opbeuren en aanvuren. Gesterkt door één blik op Zijn regerende macht gaan we het kwaad van onze tijd met heilige vastberadenheid tegemoet. En dan bidden we met nog meer hoop: "Behoud, o HEERE."

Vers 2

"Behoud, o HEERE." Het was hoog tijd om de hemel om hulp te roepen, toen Saul riep: "Wendt u, en doodt de priesters des HEEREN." Volgens sommige gezaghebbende godgeleerden beging hij daarmee de zonde tegen de Heilige Geest. Men denkt dat dit de aanleiding was voor het ontstaan van deze psalm. 1 Samuël 22:17. David piekert lang over die slachting en wat eraan voorafging: Doëgs kwaadaardige aangifte, het kleine aantal van zijn trouwe vrienden, de menigte gezworen vijanden aan het hof. Dan barst hij plotseling los met deze woorden: "Behoud, o HEERE." Help, nu het erop of eronder is! De Arabische vertaling heeft: Verlos mij met kracht, als met oorlogswapens, want "De HEERE is een krijgsman." Exodus 15:3.

— *John Trapp.*

Vers 2

"De getrouwen." "Een recht trouwen man", als ouder, als bestraffer, als raadgever, iemand "zonder bedrog": "wie zal een recht trouwen man vinden?" Spreuken 20:6. Kijk goed! Kijk naar jezelf in de spiegel van het Woord. Vindt je naaste of je vriend jou trouw aan hem? Wat zegt onze dagelijkse omgang daarover? Proberen we niet vaak te zeggen wat prettig klinkt, ten koste van de waarheid? Staan onze betuigingen van achting niet soms haaks op wat we werkelijk voelen? In het gewone leven houden we grove overtredingen buiten de deur, maar duizend kleine vergrijpen laten we toe. Juist die breken de muur tussen zonde en plicht af en zijn, gemeten naar Gods maatstaf, echte stappen op verboden terrein.

— *Charles Bridges*, 1850.

Vers 2

Een “getrouw” mens is eerst trouw aan zichzelf. Daarna is hij trouw aan God, en dan aan anderen, vooral aan de kerk van God. Voor predikanten is dit van het grootste belang.

— *Joseph Irons, 1840.*

Vers 2

Stel je een zorgzame moeder voor. Er dendert een troep wilde paarden in volle vaart door de straat, en ze ziet haar kind midden op de weg. Meteen grijpt ze het in haar armen en rent met het kind naar huis. Of denk aan de hen die een roofzuchtige wouw boven haar kop ziet: ze begint te kloeken en haalt haar kuikens onder haar vleugels. Zo doet ook God het vaak. Wil Hij een zware ramp over een land laten komen, dan roept Hij Zijn dierbare kinderen eerst bij Zich, en kiest Hij hen eruit. Zijn uitverkoren dienaren neemt Hij weg voordat het kwaad komt.

Zo werd Augustinus weggenomen vlak voordat Hippo, de stad waar hij woonde, werd ingenomen. Pareus stierf voordat Heidelberg werd geplunderd. En Luther werd weggenomen voordat heel Duitsland onder oorlog en bloedvergieten bedolven raakte.

— *Ed. Dunsterville, in een preek bij de begrafenis van Sir Sim. Harcourt, 1642.*

Vers 2

“Behoud, o HEERE; want de goedertierene ontbreekt”, enz.:—

> *Keer terug, o klager, verfoei uw leven niet langer,*
> *En maak uw hart niet door vertwijfeling banger.*
> *Waant u zich op een woeste kust, door rotsen ingesloten,*
> *Waar elk uitzicht is belemmerd en elke weg lijkt afgesloten?*
>
> *Toch zijn er in het gevallen Israël harten en ogen,*
> *Die dag aan dag, net als u, hun smeekgebed verhogen.*
> *U kent hen niet, maar hun Schepper kent hen allen,*
> *En hoort hun stil gebed, hoe diep zij ook zijn gevallen.*

> *Kom, keer terug, houd moed in uw verdriet,*
> *Werp uw brood op het water, vertrouw: God vergeet u niet.*
> *Want na vele dagen zult u het wederom ontvangen,*
> *En met vreugde oogsten wat u uitzag met verlangen.*

— *John Keble, 1792-1866.*

Vers 2, 3, 5

Kijk eens naar onze markten en kermissen, naar onze onderhandse contracten en afspraken, onze winkels en kelders, onze gewichten en maten. Kijk naar onze beloften en onze plechtige verzekeringen, naar onze politieke trucs en ons gewetenloze machiavellisme, naar het opdrijven van de prijzen van alle koopwaar. En zeg dan zelf of de twaalfde psalm niet net zo goed bij onze tijd past als bij de dagen van de man van God. Toen dreef het huichelen, liegen en doen alsof, het bedrog en de sluwheid van de mensen de psalmist tot deze kreet: "Behoud, o HEERE; want de goedertierene ontbreekt, want de getrouwen zijn weinig geworden onder de mensenkinderen. Zij spreken valsheid, een ieder met zijn naaste, met vleiende lippen; zij spreken met een dubbel hart. … Die daar zeggen: Wij zullen de overhand hebben met onze tong; onze lippen zijn onze! Wie is heer over ons?"

— *R. Wolcombe, 1612.*

Vers 3

"Zij spreken valsheid, een ieder met zijn naaste, met vleiende lippen; zij spreken met een dubbel hart." Valse ijver lijkt op een veerman: hij kijkt de ene kant op en roeit naar de andere. Zo iemand wekt de schijn van het ene en heeft het andere in de zin. Jehu liet merken dat hij brandde voor Gods eer, maar hij had het op het koninkrijk van zijn heer gemunt. Zijn ijver voor de dienst van God moest hem alleen naar de scepter van het koninkrijk brengen. Zo liet ook Demetrius zien hoeveel hij van Diana hield, terwijl hij in werkelijkheid de eer van zijn eigen beroep wilde bewaren.

Zo zijn er ook bij ons veel te veel mensen die heel vroom overkomen, terwijl hun hart op heel andere doelen mikt. Maar laten ze één ding zeker weten: de wereld kunnen ze misschien voor de gek houden, en zichzelf ten gronde richten, maar God niet. Hij kent de geheimen van elk hart.

— *Gr. Williams*, 1636.

Vers 3

"Zij spreken valsheid." —

> *"De aarde is trouweloos, de hemel biedt geen schijn,*
> *Gerechtigheid is heengevlucht, de waarheid lijkt verdwenen te zijn!"*

— *Vergilius' Aeneis*, IV. 373.

Vers 3

"Met een dubbel hart." De mens is niets dan onoprechtheid, schijn en huichelarij, tegenover zichzelf en tegenover anderen. Hij wil niet dat iemand hem de waarheid zegt, en hij ontwijkt het zelf om haar aan anderen te zeggen. Al die neigingen gaan lijnrecht in tegen recht en verstand, en toch zitten ze diep in zijn hart geworteld.

— *Blaise Pascal.*

Vers 3

"Met vleiende lippen; zij spreken met een dubbel hart." Voor een mantel is er geen betere stof dan godsdienst. Niets is zo in de mode, niets levert zoveel op. Het is een livrei waarin een slim man twee heren kan dienen, God én de wereld, en van allebei voordeel kan trekken. Ik dien ze allebei, en in beide dien ik vooral mezelf, want ik speel met allebei een dubbelspel. Voor de ogen van de mensen dient niemand zijn God toegewijder dan ik. Zo bereik ik, te midden van de beste mensen, mijn eigen doelen en dien ik mezelf. In het verborgen dien ik de wereld. Daar ben ik minder streng in de leer, maar met veel

meer plezier; door de lusten van haar dienaren te bevredigen bereik ik mijn doel en dien ik mezelf.

Het huis van gebed: wie komt daar vaker dan ik? In alle christelijke plichten: wie staat er sneller vooraan? Ik vast met wie vasten, zodat ik kan eten met wie eten. Ik treur met wie treuren. Geen hand is milder voor de goede zaak dan de mijne, en in hun gezinnen bidt niemand langer en met luider vuur. Zodra mijn naam van heilig leven mijn goede geweten heeft uitgeroepen, kan het mijn zaak nooit aan klanten ontbreken, mijn waren nooit aan een prijs, mijn woorden nooit aan geloofwaardigheid en mijn daden nooit aan lof. Ben ik gierig, dan noemen ze het zorgvuldigheid. Ben ik schraal, dan heet het matigheid. Ben ik zwaarmoedig, dan lijkt het godzalig verdriet. Ben ik vrolijk, dan wordt het geestelijke vreugde. Ben ik rijk, dan zal het wel de zegen zijn op een godvruchtig leven. Ben ik arm, dan is dat vast de vrucht van eerlijke zaken. Spreekt men goed over mij, dan is dat de verdienste van mijn heilige wandel; spreekt men kwaad, dan is het de boosheid van kwaadwilligen.

Zo zeil ik met elke wind mee en haal ik mijn doel, hoe de omstandigheden ook zijn. Deze mantel houdt mij in de zomer koel en in de winter warm, en hij verbergt de vuile zak van al mijn geheime lusten. Onder deze mantel loop ik in het openbaar eerlijk rond, met applaus, en zondig ik in het geheim zonder zorgen en zonder dat iemand zich eraan stoot. Wijselijk regel ik mijn zaken, zonder ooit ontdekt te worden. Ik reis over zee en land om één bekeerling te maken, en zodra hij gemaakt is, maakt hij mij. Op een vastendag roep ik “Genève!”, op een feestdag roep ik “Rome!”. Ben ik arm, dan doe ik alsof ik overvloed heb, om mijn krediet te redden. Ben ik rijk, dan doe ik alsof ik arm ben, om onkosten te besparen.

Meestal ga ik naar schismatische lezingen, want die brengen me het meest op. Daar leer ik nieuwe leerstellingen verspreiden en verdedigen, en ze zorgen ervoor dat ik drie keer per week een maaltijd krijg. Soms neem ik een leugen te hulp, als nieuwe krijgslist om het

evangelie te steunen. En onderdrukking geef ik een kleurtje met Gods oordelen over de goddelozen. Liefdadigheid zie ik als een uitzonderlijke plicht, dus niet iets wat je gewoon steeds hoeft te doen. Wat ik in het openbaar afkeur om er zelf beter van te worden, dat doe ik stiekem thuis voor mijn eigen plezier. Maar wacht, ik zie een handschrift in mijn hart dat mijn ziel neerdrukt. Er staan deze droevige woorden: "Wee u, … gij geveinsden!" Mattheüs 23:13.

— *Francis Quarles' "Hypocrite's Soliloquy".*

Vers 3

"Met vleiende lippen", enz. De wereld beweert inderdaad dat de samenleving niet kan bestaan als mensen volkomen eerlijk en openhartig tegen elkaar zijn. Volgens haar raakt de goede orde net zo ontregeld als iedereen zegt wat hij wil, zoals in die tijd van Israëls geschiedenis dat ieder deed wat recht was in zijn eigen ogen. Nu is de wereld zeker de beste rechter over haar eigen toestand en bestuur. Ik zal dus niet zeggen hoe lasterlijk zo'n opmerking is. Maar och, wat een beeld schetst ze daarmee van het gebouw van de samenleving: de muren ervan zouden alleen met vleierij en leugens kunnen worden gemetseld en bijeengehouden!

— *Barton Bouchier.*

Vers 3

"Vleiende lippen." Toen de wijsgeer Bion eens werd gevraagd welk dier hij het schadelijkst vond, antwoordde hij: "Van de wilde dieren een tiran, en van de tamme een vleier." De vleier is de gevaarlijkste vijand die we kunnen hebben. Raleigh was zelf hoveling en dus thuis in de hele kunst van het vleien. In zijn eigen loopbaan en lot had hij ontdekt hoe gevaarlijk en misleidend die macht is, hoe diep haar slimheid en hoe nog dieper haar valsheid. Hij zegt: "Een vleier heet een beest te zijn dat bijt terwijl het glimlacht. Maar het is moeilijk hen van vrienden te onderscheiden — ze zijn zo behulpzaam en vol

betuigingen: want zoals een wolf op een hond lijkt, zo lijkt een vleier op een vriend."

— *"The Book of Symbols"*, 1844.

Vers 3

"Zij spreken met een dubbel hart." In de oorspronkelijke tekst staat: "Een hart en een hart." Eén hart voor de kerk, een ander voor de beurs. Eén voor de zondag, een ander voor de werkdagen. Eén voor de koning, een ander voor de paus. Een man zonder hart is een wonder, maar een man met twee harten is een monster. Van Judas wordt gezegd: "Er waren vele harten in één man"; en van de heiligen lezen we: "Er was één hart in vele mensen." Handelingen 4:32. Dabo illis cor unum: een bijzondere zegen.

— *Thomas Adams.*

Vers 3

Wie erop rekent dat mensen elkaar trouw blijven terwijl ze God de rug toekeren, komt bedrogen uit. De oorspronkelijke oprechtheid verdwijnt van de aarde samen met de oorspronkelijke godsvrucht. Daarna neemt het eigenbelang de plaats van het geweten in bij alles wat mensen doen, tot de een de ander niet verder vertrouwt dan hij hem met dat belang kan vasthouden.

Daarom wil trouwens bijna niemand dat zijn gezin en zijn personeel ongelovig zijn, ook al zijn velen zelf ongelovig. Ze oordelen, en terecht, dat je alleen op echte christenen kunt bouwen als het gaat om het nauwgezet nakomen van je plichten tegenover anderen.

— *George Horne.*

Vers 4

"De HEERE snijde af alle vleiende lippen", enz. Wie er plezier in heeft anderen te bedriegen, merkt uiteindelijk dat hijzelf het meest bedrogen is. Want zodra de Zon der waarheid opkomt, ontmaskert en verteert de helderheid van Zijn opgang in één klap alle huichelarij.

— *George Horne.*

Vers 4

"Afgesneden lippen en tongen." Zou hier niet een toespeling kunnen zitten op die vreselijke maar veelzeggende straffen die oosterse koningen gewoon waren aan misdadigers op te leggen? Lippen werden afgesneden en tongen uitgerukt als iemand schuldig werd bevonden aan liegen of verraad. Zó vreselijk zijn de straffen voor de zonde, en oneindig veel vreselijker nog!

— *C. H. S.*

Vers 4, 5

U hoeft het niet vreemd te vinden als ik zeg dat de Heere de eigenaar van onze lichamen is. Hij heeft er zoveel recht op dat ze meer van Hem zijn dan van ons. De apostel zegt hetzelfde in 1 Korinthe 6:20: "Verheerlijkt dan God in uw lichaam", dat Gods is. Onze lichamen, en elk lid ervan, zijn van Hem. Want als het geheel van Hem is, is er geen enkel deel uitgezonderd.

Daarom spraken ze hoogmoedig en eigenden ze zich brutaal het eigendomsrecht van God toe, toen ze zeiden: "Onze lippen zijn onze!" Alsof hun lippen niet van Hem waren, Die Heer en Eigenaar is van alles, en alsof zij er zelf de baas over waren en ze mochten gebruiken zoals het hun uitkwam. Dit tartte God. Daarom liet Hij zien welk recht Hij had om over zulke lippen en tongen te beschikken: Hij sneed ze af.

— *David Clarkson.*

Vers 5

"Die daar zeggen: Wij zullen de overhand hebben met onze tong; … Wie is heer over ons?" Zo ging het precies. Aan de ene kant stonden twaalf arme, ongeleerde mannen; aan de andere kant stond alle welsprekendheid van Griekenland en Rome in slagorde. Van de tijd van Tertullus tot die van Julianus de afvallige is elke vorm van redenaars-

kunst, geleerdheid en gevatheid ingezet tegen de kerk van God. De uitkomst was dezelfde als in dat bekende verhaal over het dispuut tussen de christelijke boer en de heidense wijsgeer. Die wijsgeer had de verzamelde vaders van een synode uitgedaagd hem het zwijgen op te leggen, maar werd te schande gemaakt door het eenvoudige geloof van de boer: "In de naam van onzen Heere Jezus Christus gebied ik u stom te zijn."

"Wie is heer over ons?" "Wie is de HEERE, Wiens stem ik gehoorzamen zou, om Israel te laten trekken?" Exodus 5:2. "Wat is de Almachtige, dat wij Hem zouden dienen?" Job 21:15. "Wie is de God, Die ulieden uit mijn handen verlossen zou?" Daniël 3:15.

— *Michaël Ayguan, in J. M. Neale's Commentary.*

Vers 5

"Onze lippen zijn onze." Wie met God te maken krijgt, moet zichzelf loslaten en God erkennen als zijn eigenaar. Maar diep in mensenharten zit iets anders: we willen van onszelf zijn. We willen niet toegeven dat God aanspraak op ons maakt: "Onze lippen zijn onze." Goddeloze mensen konden hetzelfde net zo goed zeggen van hun hele bestaan: onze lichamen, onze kracht, onze tijd, onze gaven en noem maar op, alles is van ons, en wie is heer over ons?

— *John Howe.*

Vers 5

Uit de fouten van de goddelozen moeten we drie tegengestelde lessen leren. Eén: niets van wat we hebben is van onszelf. Twee: alles wat God ons gegeven heeft, is bedoeld om Hem ermee te dienen. Drie: wat we ook doen of zeggen, boven ons staat een Heer aan Wie we moeten antwoorden zodra Hij ons ter verantwoording roept.

— *David Dickson.*

Vers 6

"Om de verwoesting der ellendigen", enz. Soms blazen en puffen onderdrukkers en vervolgers tegen het volk van God. Ze tarten en bespotten hen en denken hen met één stoot van hun adem weg te kunnen blazen. Dan zal God opstaan ten oordeel, zoals de Chaldeeuwse vertaling het weergeeft. Juist op het allerlaatste ogenblik, wanneer alles verloren lijkt en het arme, onderdrukte en getergde volk van God niets anders kan doen dan zuchten en wenen, en wenen en zuchten, dan zal de Heere opstaan en hen van hun onderdrukking bevrijden. Hun dag van uiterste nood maakt Hij dan tot een prachtige gelegenheid om te werken tot Zijn eigen eer en tot het welzijn van Zijn volk.

Mattheüs 22:6, 7: "En de anderen grepen zijn dienstknechten, deden hun smaadheid aan, en doodden hen. Als nu de koning dat hoorde, werd hij toornig, en zijn krijgsheiren zendende, heeft die doodslagers vernield, en hun stad in brand gestoken."

— *Thomas Brooks.*

Vers 6

Wees bang, wie je ook bent, die de armen onrecht doet! Je hebt macht, rijkdom en de gunst van de rechters. Maar zij hebben de sterkste wapens die er zijn: zuchten en kermen, waarmee ze hulp uit de hemel halen. Die wapens graven huizen af, werpen fundamenten omver en doen hele volken ineenstorten.

— *Chrysostomus.*

Vers 6

"Om het kermen der nooddruftigen, zal Ik nu opstaan, zegt de HEERE." Geen enkele genade is zo klein of zo gering dat God haar over het hoofd ziet. Elke goede neiging in een van Zijn knechten merkt Hij op. Zijn naam vrezen is niet iets groots, en toch rust daar een belofte op. Aan Zijn naam denken is nog kleiner, en toch wordt dat opgeschreven in een "gedenkboek". God houdt precies bij hoeveel goede

gedachten een arme ziel heeft gehad. Kwade gedachten van goddeloze mensen vallen Hem ook op – het zijn de eerste vruchten van een boos hart (Mattheüs 15:19). Zo liggen de goede gedachten juist bovenop, en die laten het beste zien dat een hart goed is.

Een wens is iets kleins, zeker de wens van een arme. Toch let God op de wens van de arme, en een goede wens noemt Hij zelfs de grootste weldadigheid: "De wens des mensen is zijn weldadigheid." Een traan maakt bijna geen geluid, en toch heeft hij een stem: "De HEERE heeft de stem mijns geweens gehoord." Het is geen mooi water, en toch bewaart God het in een fles. Een zucht is armzalig, en toch is het soms het mooiste deel van een gebed (Romeinen 8:26). Een zucht is dan ook weinig, maar God wordt erdoor wakker geschud en in beweging gebracht. Psalm 12:6. Een blik is nóg minder, en toch wordt die gezien (Jona 2:4). Ademhalen is weer minder, en toch kon de kerk in haar nood niet meer zeggen (Klaagliederen 3:56). Hijgen is minder dan ademen: het is wat iemand overhoudt die geen adem meer heeft. En toch is dat soms het enige waar de godvruchtigen nog op kunnen wijzen. Psalm 42:2.

Een godvruchtig mens wordt vaak getekend aan de hand van zijn kleinste trekken, zijn quod sic. Zalig zijn de armen, de zachtmoedigen, zij die treuren en zij die hongeren en dorsten. Hanna bad nooit mooier dan toen ze geen woord meer kon uitbrengen en alleen nog riep: "Hard, hard hart." De tollenaar bad nooit mooier dan toen hij op zijn borst sloeg en riep: "O God! wees mij zondaar genadig!" En Maria Magdalena bad nooit mooier dan toen ze achter Christus kwam, neerzat, huilde en zweeg. Wat klinkt muziek over het water zoet! Wat zijn de laagste dalen vruchtbaar! Treurende harten zijn het meest muzikaal, en de laagsten dragen de meeste vrucht.

De goede herder zorgt het meest voor Zijn zwakke lammeren en Zijn krachteloze schapen. Een vader steekt de meeste zorg in zijn kleinste kind, en een moeder waakt het langst bij het zieke kind. Wat een troost zit er in die woorden van onze Zaligmaker: "Alzo is de wil

niet uws Vaders, Die in de hemelen is, dat een van deze kleinen verloren ga." En de hemel staat alleen open voor wie worden als een klein kind.

— *John Sheffield*, 1654.

Vers 6

"De verwoesting der ellendigen." Wie arme mensen brutaal en wreed onderdrukt, begaat een zonde die verwoestende, vernietigende oordelen over een heel volk brengt. God stuurde tien verwoestende oordelen, het ene na het andere, over Farao, zijn volk en zijn land. Zo wreekte Hij de wrede onderdrukking van Zijn arme volk. "Beroof den arme niet, omdat hij arm is; en verbrijzel den ellendige niet in de poort. Want de HEERE zal hun twistzaak twisten." Spreuken 22:22, 23.

Rijken beroven en onderdrukken is een grote zonde, maar armen beroven en onderdrukken is nog erger. En wie een arme berooft en onderdrukt, juist omdat hij arm is en geen geld heeft om zijn recht te kopen, bereikt het toppunt van onmenselijkheid en goddeloosheid. Iemand onderdrukken is zonde, maar iemand die al onderdrukt wordt nóg verder onderdrukken is het toppunt van zonde. Armoede, gebrek en ellende zouden ons medelijden moeten wekken. Onderdrukkers maken er een slijpsteen van voor hun wreedheid en hardheid. Daarom zal de Heere de zaak van Zijn arme, onderdrukte volk tegen hun onderdrukkers bepleiten, zonder honorarium en zonder angst. Ja, Hij zal hun zaak bepleiten met pestilentie, bloed en vuur.

Gog was zo'n groot onderdrukker van de armen (Ezechiël 38:8-14), en God pleit tegen hem met pestilentie, bloed en vuur (vers 22): "En Ik zal met hem rechten, door pestilentie en door bloed; en Ik zal een overstelpenden plasregen, en grote hagelstenen, vuur en zwavel regenen op hem, en op zijn benden, en op de vele volken, die met hem zullen zijn."

— *Thomas Brooks.*

Vers 7

"De redenen des HEEREN zijn reine redenen", enz. Wat een mooie opening van dit vers, zo scherp tegenover alles wat eraan voorafging! Spreken zondaars ijdelheid? Laten de heiligen dan spreken over Jezus en Zijn evangelie. Spreken zij onreine taal? Laten de gelovigen dan de reine woorden van God gebruiken. Die zijn als zilver: hoe vaker je ze gebruikt en in het vuur smelt, hoe kostbaarder ze worden. Het is waar dat verachters God en Zijn woord als onzin afdoen. Maar wat een onbekende schat zit er in het Woord, in de beloften en in het verbond met alles wat van Jezus is! Ze zijn aantrekkelijker dan goud, ja, dan veel fijn goud, en zoeter dan honing en honingzeem.

— *Robert Hawker.*

Vers 7

"De redenen des HEEREN zijn reine redenen", enz. Wie zilver goed wil zuiveren, houdt het telkens opnieuw in het vuur, zodat het grondig getoetst wordt. Zo gaat het ook met Gods waarheid. Er is bijna geen waarheid die niet keer op keer op de proef is gesteld. Zit er nog een beetje schuim aan, dan trekt God haar opnieuw in twijfel. Zijn er vroeger Schriftplaatsen aangehaald die niets bewezen, dan moet die waarheid weer in het vuur, zodat het schuim wegbrandt. De Heilige Geest is zó nauwkeurig, zó fijngevoelig, zó precies, dat Hij geen valsheid duldt tussen de waarheden van het evangelie. Daarom laat God al eeuwenlang vroegere stellingen opnieuw onderzoeken: er zit altijd wel ergens schuim aan, hetzij in de manier waarop de opvattingen zijn verwoord, hetzij in de Schriftplaatsen die ervoor werden aangehaald en voor goed doorgingen. Hij houdt niet op voordat Hij alles gelouterd heeft.

Neem de leer van Gods vrije genade. Die is steeds opnieuw beproefd. Pelagius begint, en hij mengt zijn eigen schuim erdoor: genade is volgens hem niets anders dan de natuur van de mens. Zijn leer werd gelouterd en een groot deel van het schuim verdween. Daarna

komen de semi-Pelagianen, die de inzet als het ware delen. Ze zeggen dat de natuur niets kan zonder genade, maar laten haar wel meewerken met de genade en evenveel invloed uitoefenen. Ook dat schuim werd verbrand. De Papisten nemen dezelfde strijd op. Ze willen geen Pelagianen en ook geen semi-Pelagianen heten, en toch mengen ze schuim. Dan komen de Arminianen, die het pausdom op dit punt opnieuw zuiveren, maar ook zij mengen schuim. God wil deze waarheid zevenmaal door het vuur halen, totdat Hij haar zo zuiver laat zien als maar kan. En ik zeg: dat is omdat deze waarheid zo kostbaar is.

— *Thomas Goodwin.*

Vers 7

De Schrift is de zon en de kerk is de klok. We weten dat de zon zeker en regelmatig haar baan trekt. De klok kan, zoals dat gaat, te snel of te langzaam lopen. Zouden we niet iemand dwaas noemen die zegt liever de klok te vertrouwen dan de zon? Zo kunnen we ook niet anders dan de lichtgelovigheid afkeuren van mensen die liever op de kerk vertrouwen dan op de Schrift.

— *Bisschop Hall.*

Vers 7

"De redenen des HEEREN zijn reine redenen." Mensen kunnen losse stukken uit het Boek bekijken en zich vermaken met dingen die op het eerste gezicht verkeerd lijken, om dan maar een oogje dicht te knijpen. Maar laten ze het lezen, laten ze het héle Boek lezen! Laten ze goed bedenken tot wie de verschillende gedeelten gericht waren, hoe oud de wereld toen was, onder welke omstandigheden de onderdelen zijn geschreven en welke bedoelingen er zijn, zelfs achter de gedeelten die een ongelovige het meest tegenstaan. Dan raken ze er met goede redenen van overtuigd dat dit Boek niet uit het hart van een bedrieger komt, maar van mannen die schreven "van den Heilige Geest gedreven zijnde".

Laten ze het zo streng onderzoeken als ze willen, als hun onderzoek maar goed geïnformeerd is, verstandig is aangepakt en eerlijk en oprecht gebeurt. Dan hebben wij niets te vrezen voor de uitkomst. Sommige gedeelten hebben door onwetendheid en dwaasheid een geforceerde, onnatuurlijke uitleg gekregen. Onreine geesten hebben erin gekeken en zagen schaduwen, weerkaatst door hun eigen onreinheid. Montesquieu zei van Voltaire: Lorsque Voltaire lit un livre, il le fait, puis il écrit contre ce qu'il a fait: "Wanneer Voltaire een boek leest, maakt hij het tot wat hij wil, en schrijft dan tegen wat hij gemaakt heeft." Het is niet moeilijk om de bladzijden van de Bijbel te besmeren en te bekladden, en de vuile vlekken die mensen met een verdorven geest erop hebben gegooid, de vlekkeloze Auteur ervan aan te rekenen. Maar kijken we er eerlijk naar zoals het is, dan zullen we merken dat het Boek, net als de Auteur ervan, zonder gebrek en zonder vlek is.

— *Gardiner Spring, D.D.*

Vers 7

"De redenen des HEEREN zijn reine redenen, zilver, gelouterd in een aarden smeltkroes, gezuiverd zevenmaal." Deze uitdrukking kan twee dingen inhouden: ten eerste dat het woord volkomen betrouwbaar is, en ten tweede dat het helemaal zuiver is. Eerst de betrouwbaarheid: goud blijft heel in het vuur als het schuim is weggebrand. Lege inbeeldingen helpen ons niet als het benauwd wordt. Maar het woord van God blijkt voortreffelijker naarmate het meer wordt beproefd. De belofte wordt op de proef gesteld, net zoals wij in diepe verdrukking op de proef worden gesteld. Maar dan blijkt ze volkomen zuiver. "Alle rede Gods is doorlouterd; Hij is een Schild dengenen, die op Hem betrouwen" (Spreuken 30:5). Zuiver goud verliest niets in het vuur, en zo verliezen de beloften niets als ze beproefd worden. Ze blijven bij ons, ook in onze allergrootste moeilijkheden.

Ten tweede wijst het op de zuivere volmaaktheid van het woord. Zilver en goud dat vaak gelouterd is, bevat geen schuim meer. Zo zit er ook geen enkel gebrek in het woord van God.

— *Thomas Manton.*

Vers 7

Zo vertaalt Fry dit vers:—

> *De woorden van Jehova zijn zuiver en klaar,*
> *Als zilver, gelouterd, gelouterd zevenmaal daar.*
> *Als goud, van alle smetten en onreinheid bevrijd,*
> *Beproefd en gelouterd, volkomen in zuiverheid.*

Het woord (Hebr.) wordt soms gebruikt voor de zuiverheid van zilver, maar is eigenlijk eerder een bijvoeglijk naamwoord bij goud. Dat komt door de bijzondere manier waarop goud van de grond wordt gescheiden: door het steeds opnieuw te wassen en af te gieten.

— *John Fry, bij dit vers.*

Vers 7

"Zevenmaal." Ik moet toegeven dat er in dit "zevenmaal" een geheimzinnige betekenis kan zitten. Het kan een toespeling zijn op de zeven tijdperken van de kerk, of op de volmaaktheid die in het getal zeven besloten ligt. Die volmaaktheid zal de kerk bereiken wanneer Jezus Christus wordt geopenbaard. Wie de profetische uitleg van de zeven zendbrieven in het boek Openbaring aanvaardt, zal dit des te gemakkelijker erkennen.

— *W. Wilson, D.D., bij dit vers.*

Vers 9

"Wanneer de snoodsten van des mensenkinderen verhoogd worden": in het Hebreeuws letterlijk: snoodheden, outidanoi, het abstracte voor het concrete, quisquiliae, outidanoi. Het gebeurt maar al te vaak dat juist lege vaten bovendrijven, dat rotte palen worden verguld met

namaakgoud en dat de slechtste onkruiden het mooist opschieten. Kaf stijgt op in de wan, terwijl het goede koren onderaan de hoop blijft liggen, laag bij de voeten van de wanner. Waarom lopen goddeloze mensen overal "rondom", zo levendig en druk bezig (en wie anders dan zij?). Het antwoord is: omdat schooiers en woestelingen omhoog zijn gekomen. Zie Spreuken 28:12, 18 en 29:2.

Verkoudheid en zinking zakken van het hoofd naar de longen en putten het hele lichaam uit. Zo gaat het ook in het lichaam van de staat. En zoals een vis eerst bij de kop begint te rotten en dan overal, zo gaat het hier ook. Anderen vertalen: "Wanneer zij (dat wil zeggen de goddelozen) verheven worden". Dan is het een "schande voor de mensenkinderen": andere mensen, die vooruitgang beter verdienen, worden dan niet alleen genegeerd, maar zelfs gemeen behandeld door zulke nietswaardige eerzuchtigen. Hoe hoger die klimmen, hoe meer ze – als apen – hun lelijkheid laten zien.

— *John Trapp.*

Vers 9

Zo vertaalt Good dit vers:—

> *Zullen goddelozen in alles zegevieren,*
> *Zal de droesem der aarde bovenaan triomferen?*

De grondtekst is hier letterlijk weergegeven. (Hebr.) betekent "droesem, bezinksel, afval." (Hebr.) is hier een bijwoord en betekent eerder "bovenaan" dan "verheven".

— *J. Mason Good, bij dit vers.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 2

"Behoud, o HEERE."

I. Het gebed zelf: kort, veelzeggend, op tijd, goed gericht en vurig.

II. De gelegenheden waarbij je het kunt gebruiken.

III. De manieren waarop het verhoord wordt.

IV. Redenen om een genadig antwoord te verwachten.

Vers 2

De eerste twee zinsdelen. Een tekst voor de begrafenis van een uitnemend gelovige, om bij het graf te gebruiken.

Vers 2

Het hele vers als tekst.

I. Het betreurde feit: beschrijf de godvruchtigen en getrouwen, en laat zien hoe zij wegvallen.

II. Het gevoel dat dit wekt: rouw om het verlies, vrees voor de kerk, een persoonlijke behoefte aan zulke metgezellen, en een beroep op God.

III. De voorgevoelens die dit oproept: het mislukken van de zaak, naderende oordelen enz.

IV. Het geloof dat overblijft: "Behoud, o HEERE."

Vers 2

Eer geven aan God en eerlijk zijn tegenover mensen horen nauw bij elkaar: ze nemen samen af.

Vers 3 (eerste zinsdeel)

Een toespraak over de overmacht en de schade van ijdel gepraat.

Vers 3

Het hele vers. Het verband tussen vleierij en verraad.

Vers 3

"Een dubbel hart." Goede en verkeerde soorten harten, en de ziekte van dubbelhartigheid.

Vers 4

Gods haat tegen die tweelingzonden van de lippen: vleierij en hoogmoed (dat is zelfvleierij). Waarom Hij ze haat. Hoe Hij die haat laat zien. In wie Hij ze het meest haat. Hoe we ervan gereinigd worden.

Verzen 4 en 5

I. De opstand van de tong: haar aanspraak op macht, zelfbezit en vrijheid. Zet hier de belijdenis van de gelovige tegenover: "wij zijn niet onze eigen."

II. De manier waarop ze in opstand komt: "vleiende lippen, de grootsprekende tong."

III. Het einde van haar verraad: "snijde af."

Vers 6

De Heere opgestaan. Hoe! Waarom! Wat nu! Wanneer!

Vers 6

Het laatste zinsdeel. Het bijzondere gevaar dat gelovigen lopen door wie hen verachten, en hun bijzondere veiligheid. Een goed praktisch onderwerp.

Vers 7

De zuiverheid, de beproeving en de bestendigheid van de woorden van de Heere. Zeven smeltkroezen waarin gelovigen het woord op de proef stellen. Even nadenken, en je vindt ze zelf wel.

Vers 8

Bewaring voor Zijn volk, in dit leven en tot in eeuwigheid. Een zeer veelzeggend thema.

Vers 9

Zonde op hoge plaatsen is bijzonder besmettelijk. Roep rijken en vooraanstaanden op om aan hun verantwoordelijkheid te denken.

Dankbaarheid voor eerlijke heersers. Onderscheidingsvermogen bij de keuze van onze vertegenwoordigers of stedelijke bestuurders.

Werken over de twaalfde psalm

In “A Godly Meditation upon XX select Psalms ... ... By Sir ANTHONY COPE, Knight, 1547”, een dun kwarto in gotische letter, staat een uitleg, of liever een overdenking, over deze psalm. Herdrukt in 1848.

Psalm 13

Gelegenheid

Aan welke gebeurtenis of periode uit Davids leven deze psalm moet worden gekoppeld, valt niet te zeggen. Elke poging om voor haar een geboorteplaats aan te wijzen blijft niet meer dan gissen. Zeker is wel dat zij méér dan eens de taal is geweest van deze zwaar beproefde man Gods. Zij is bedoeld om onder woorden te brengen wat het volk van God voelt in de beproevingen die steeds terugkeren en hen omringen. Wie deze korte ode nog nooit nodig heeft gehad, zal haar straks hard nodig hebben, als hij tenminste een man naar het hart van de Heere is. Vroeger noemden we dit altijd de “Hoe-lang-psalm”. Bijna hadden we haar de Huilpsalm genoemd, omdat de kreet “hoe lang?” zo onophoudelijk terugkomt.

Indeling

Deze psalm laat zich zonder moeite in drie delen opdelen: de vraag van bezorgdheid (vers 2 en 3), de kreet van het gebed (vers 4 en 5) en het lied van het geloof (vers 6 en 7).

Uitleg

Vers 2

"Hoe lang?" Liefst vier keer klinkt deze vraag. Wie zo roept, verlangt hevig naar verlossing en is in zijn hart diep bevangen van angst en benauwdheid. Sluipt er misschien ook wat ongeduld in? Dan is dat juist een eerlijk beeld van onszelf, want precies zo gaat het ook in ons eigen leven. Verlangen verandert maar al te makkelijk in ongeduld. O, dat we genade kregen om, terwijl we op God wachten, vrij te blijven van een mopperende geest! "Hoe lang?" Groeit die steeds herhaalde kreet niet uit tot een regelrecht *wenen*? En als ons verdriet nu eenmaal geen andere taal vindt? Zelfs dan is God niet ver van de stem van ons brullen. Hij luistert immers niet naar de klank van onze gebeden, maar naar het werk van Zijn eigen Geest daarin, Die het verlangen aanwakkert en de gevoelens in vuur en vlam zet. "Hoe lang?" Ach, wat sleept elke dag zich voort wanneer onze ziel in ons is neergebogen!

> *Hoe traag lijken de ogenblikken voort te schrijden*
> *in tijden van droefheid! Hoe gaarne*
> *lijkt de tijd in zijn vlucht te talmen!*

In onze zomerdagen scheert de tijd voorbij op volgroeide vleugels, maar in onze winters fladdert hij pijnlijk. Een week binnen gevangenismuren duurt langer dan een maand in vrijheid. Lang verdriet lijkt te wijzen op veel verdorvenheid. Het goud dat lang in het vuur ligt, moet immers wel veel slakken bevatten die weggebrand moesten worden. Zo kan de vraag "hoe lang?" wijzen op een diepgaand onderzoek van het hart.

"Hoe lang, HEERE, zult Gij mij steeds vergeten?" Ach, David! Wat praat je toch als een dwaas! Kan God vergeten? Kan de Alwetendheid haar geheugen verliezen? En bovenal: kan het hart van Jehova Zijn eigen geliefde kind vergeten? Nee, broeders, laten we die gedachte ver

van ons werpen en de stem van onze verbondsGod horen door de mond van de profeet: “Doch Sion zegt: De HEERE heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten. Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch u niet vergeten. Zie, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd; uw muren zijn steeds voor Mij.”

“Steeds?” (Engels: “voor altoos?”) O, wat een duistere gedachte! Het was al pijnlijk genoeg om te vermoeden dat Hij ons een tijdlang vergeet. Maar zullen we nu ook nog die liefdeloze vraag stellen en ons inbeelden dat de Heere Zijn volk voor altijd verstoot? Nooit! Zijn toorn mag een nacht duren, Zijn liefde blijft in eeuwigheid. “Hoe lang zult Gij Uw aangezicht voor mij verbergen?” Dit is een veel redelijker vraag. God kan Zijn aangezicht immers verbergen en toch aan ons blijven denken. Een verborgen gezicht bewijst nog geen vergetend hart. Het is uit liefde dat Zijn aangezicht zich afwendt. Toch is het voor een waar kind van God vreselijk wanneer het gezicht van zijn Vader verborgen blijft, en dat kind komt niet tot rust voordat het opnieuw de glimlach van zijn Vader ziet.

Vers 3

“Hoe lang zal ik raadslagen voornemen in mijn ziel, droefenis in mijn hart bij dag?” In de grondtekst ligt het beeld besloten van raadslagen die hij in zijn hart “opstapelt”, alsof zijn plannen niet meer te tellen waren en toch niets uitrichtten. Hierin lijken we vaak sprekend op David. Dag na dag hebben we de zaak overlegd en weer overlegd, maar het verlossende middel om aan onze moeilijkheid te ontsnappen vonden we niet. Zo’n opgestapelde voorraad is een treurige zweer, een open wond die blijft zeuren. Je zorgen blijven herkauwen is bitter werk. Kinderen vullen hun mond met bitterheid, dat weten we allemaal, als ze opstandig op de pil kauwen die ze gehoorzaam meteen hadden moeten doorslikken.

“Hoe lang zal mijn vijand over mij verhoogd zijn?” Dit is als alsem in de gal: de goddeloze vijand zien juichen terwijl onze ziel in ons is neergebogen. Het hoongelach van een vijand knarst vreselijk in de oren van het verdriet. Dat de duivel de spot drijft met onze ellende, is de druppel die de emmer van onze klacht doet overlopen en ons geduld geheel breekt. Laten we er daarom juist een hoofdargument van maken wanneer we bij de barmhartigheid pleiten.

Zo zal de oplettende lezer zien dat de vraag “hoe lang?” op vier manieren wordt gesteld. Het verdriet van de schrijver wordt bekeken zoals het lijkt, zoals het werkelijk is, zoals het hem van binnen treft en zoals zijn vijanden het van buiten beoordelen. We zijn allemaal geneigd het vaakst de slechtste snaar te bespelen. We zetten gedenkstenen op de graven van onze vreugden, maar wie komt op het idee om gedenktekens van lof op te richten voor ontvangen barmhartigheid? We schrijven vier boeken Klaagliederen en maar één Hooglied. En we voelen ons veel beter thuis in het uitjammeren van een Misere, een klaagzang, dan in het aanheffen van een Te Deum, een lofzang.

Vers 4

Maar nu heft het gebed zijn stem op, als de wachter die het aanbreken van de dag aankondigt. Nu keert het tij, en wie weende, mag zijn tranen drogen en weer opkijken. De genadestoel is het leven van de hoop en de dood van de wanhoop. De sombere gedachte dat God hem heeft verlaten drukt nog steeds op de ziel van de psalmist, en daarom roept hij: “Aanschouw, verhoor mij.” Onmiddellijk grijpt hij terug naar de wortel van zijn ellende en roept hardop dat die moet worden weggenomen. Gods blijvende afwezigheid is het vuur van Tofet, de plek van het oordeel, en Zijn tijdelijke afwezigheid voert Zijn volk tot in de buitenwijken van de hel. God wordt hier gesmeekt te kijken én te luisteren, zodat Hij dubbel wordt bewogen tot medelijden. Wat zouden we doen als we in het uur van ellende geen God hadden om naartoe te gaan?

Let op de kreet van het geloof: "HEERE, *mijn* God!" Wat een heerlijk, bemoedigend feit, dat ons aandeel in onze God door al onze beproevingen en verdriet niet wordt aangetast! We kunnen onze wonderboom, de schaduwplant van Jona, kwijtraken, maar nooit onze God. De eigendomsakte van de hemel is niet in het zand geschreven, maar in eeuwig koper.

"Verlicht mijn ogen": laat het oog van mijn geloof helder zijn, zodat ik mijn God ook in het donker zie. Laat het oog van mijn waakzaamheid wijd open zijn, opdat ik niet in de val loop. En laat het oog van mijn verstand verlicht worden, zodat ik de rechte weg zie. Misschien is hier ook gedacht aan die opbeuring van de geest die vaak het verlichten van de ogen heet, omdat ze het gezicht doet stralen en de ogen doet schitteren. We mogen dit gebed gerust tot het onze maken: "Verlicht onze duisternis, wij smeken U, o Heere!" In veel opzichten hebben we de verlichtende stralen van de Heilige Geest immers hard nodig.

"Opdat ik in de dood niet ontslape." Duisternis maakt slaperig, en moedeloosheid maakt de ogen maar al te snel zwaar. Van die flauwte en dofheid van het gezicht, veroorzaakt door wanhoop, is het maar één stap naar de ijzeren slaap des doods. David vreesde dat zijn beproevingen zijn leven zouden afbreken. En terecht gebruikt hij zijn vrees als argument bij God in het gebed. Diepe nood heeft immers een soort aanspraak op ontferming. Niet een aanspraak op grond van recht, maar een pleidooi dat bij de genade kracht heeft. Onder de druk van zijn hartzeer verlangt de psalmist niet vol hoop en blijdschap naar de slaap des doods, zoals verzekerde gelovigen dat doen. Hij deinst er van angst en schrik voor terug. Daaruit leren we dat de slavernij van de angst voor de dood niets nieuws is.

Vers 5

In het vierde vers wordt nog een pleidooi aangevoerd, en een dat de beproefde gelovige op zijn knieën goed kan hanteren. Voor één keer

spannen we onze aartsvijand voor onze kar en dwingen hem, als Simson, in onze molen te malen, terwijl we zijn wrede overmoed als argument in het gebed gebruiken. Het is niet de wil van de Heere dat de grote vijand van onze zielen Zijn kinderen overwint. Dat zou een schande zijn voor God en de boze laten opscheppen en roemen. Wat een zegen voor ons dat ons heil en Gods eer zo nauw met elkaar samenhangen dat ze samen staan of vallen. Onze verbondsGod zal de verwarring van al onze vijanden volmaken. En al worden we een tijd lang hun mikpunt van spot en gelach, de dag komt dat de schaamte van kant wisselt en de verachting wordt uitgestort over wie haar toekomt.

Vers 6

Wat een ommekeer is dit, wat een verandering! Kijk, de regen is over en gegaan, en de tijd van het zingen der vogels is gekomen. De genadestoel heeft de arme wenende zo verkwikt dat hij zijn keel schraapt voor een lied. Als we met hem hebben getreurd, laten we dan nu met hem dansen. Davids hart was vaker ontstemd dan zijn harp. Veel van zijn psalmen begint hij met een zucht en sluit hij met een lied. Andere begint hij juichend en sluit hij treurend af. “Je zou denken”, zegt Peter Moulin, “dat die psalmen zijn geschreven door twee mannen met een volkomen tegengesteld karakter.” Het is opvallend dat de vreugde juist groter is door het verdriet dat eraan voorafging, zoals de windstilte zoveel heerlijker is als we terugdenken aan de storm die voorafging.

“Herinnerd leed verzoet de tegenwoordige vreugde.”

Hier belijdt hij zijn vertrouwen: “Maar ik vertrouw op Uw goedertierenheid.” Jarenlang was het zijn gewoonte geweest de Heere tot zijn burcht en verdedigingstoren te maken, en nog altijd glimlacht hij vanachter datzelfde bolwerk. Hij is zeker van zijn geloof, en zijn geloof geeft hem zekerheid. Als hij had getwijfeld aan de echtheid van zijn vertrouwen op God, had hij een van de vensters dichtgemetseld

waardoor de zon van de hemel zo graag naar binnen schijnt. Zijn geloof is nu in volle werking en dus gemakkelijk te zien. Zolang het geloof actief is, twijfelen we er nooit aan dat het er is. Een haas of patrijs die stilzit, zien we meestal niet, maar laat hem bewegen en we hebben hem direct in het oog.

Heel de macht van zijn vijanden had de psalmist niet uit zijn vesting kunnen verdrijven. Zoals een schipbreukeling zich aan de mast vastklampt, zo klampte David zich vast aan zijn geloof. Hij kon en wilde zijn vertrouwen op de Heere, zijn God, niet loslaten. O, dat we in dit opzicht van zijn voorbeeld mochten leren en ons geloof vasthielden als ons eigen leven!

Luister nu eens naar de muziek die het geloof in zijn ziel laat klinken. Alle klokken van zijn geest beginnen tegelijk te luiden: "Mijn hart zal zich verheugen in Uw heil." Binnenshuis is het feest en klinkt er gejuich, want er is een heerlijke gast gekomen en het gemeste kalf is geslacht. Lieflijk, ja heerlijk zoet klinkt de muziek die uit de snaren van het hart opstijgt. Maar dit is nog niet alles. De stem doet mee in het gezegende werk en de tong houdt de maat met de ziel, terwijl de dichter verklaart: "Ik zal den HEERE zingen."

> *Ik zal U de ganse dag prijzen,*
> *nu Uw toorn van mij is geweken;*
> *troostrijke gedachten rijzen*
> *uit het bloedend offer, voor mij geslacht.*

Vers 7

De psalm eindigt met een zin die de beschuldiging van vergeetachtigheid uit het eerste vers volledig onderuit haalt: "Omdat Hij aan mij welgedaan heeft." Zo zal het ook bij ons gaan, als we nog een poosje geduldig blijven wachten en volhouden. De klacht die we in onze haast uitspreken, zullen we blij terugnemen. En we zullen getuigen dat de Heere ons rijkelijk heeft goedgedaan.

Vers 1

"Hoe lang, HEERE, zult Gij mij steeds vergeten?" enzovoort. Wanneer God Zich terugtrekt van ware gelovigen, is dat nooit voorgoed. Het mag slopend zijn, maar het duurt niet eeuwig: het is tijdelijk. Van de boze geest wordt gezegd dat hij een tijdlang van Christus week (Lukas 4:13). Hoewel hij die verzoeking losliet, gaf hij zijn plan niet op om Hem nog te blijven verzoeken. Zo onttrekt ook de goede Geest Zich maar voor een korte tijd aan wie van Christus zijn, met het doel om terug te komen. Wanneer Hij Zich het duidelijkst heeft teruggetrokken, staat het even vast dat Hij vroeg of laat zal terugkeren. En het geluk van Zijn terugkomst zal het verdriet van Zijn verlating rijkelijk goedmaken. Jesaja 54:7: "Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten; maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen." Er volgt hier niet alleen een vergaderen na het verlaten, maar "grote ontfermingen" om dat "kleine ogenblik" te vergoeden. Wie Zich eraan heeft verbonden onze God te zijn voor eeuwig, kan niet voor eeuwig heengaan.

— *Timothy Cruso, 1696.*

Vers 2

"Hoe lang, HEERE, zult Gij mij steeds vergeten?" Hoe nijpend de nood van Christus' volgelingen in hun moeiten ook is, hoe stipt ze ondanks alles aan hun plicht blijven vasthouden en hoe liefdevol Christus' bedoelingen met hen ook zijn: toch vindt Hij het vaak goed om niet meteen naar hen toe te komen. Hij laat de beproeving doorgaan tot ze op haar hoogtepunt is, een écht zware beproeving geworden is en hen echt tot het uiterste op de proef stelt. Voordat Hij kwam, liet Hij hen immers roeien "omtrent vijf en twintig of dertig stadien" (waarvan de laatste bijna vier mijl zijn, want acht stadiën gaan op een mijl). En Hij kwam pas (Markus 6:48) toen de vierde nachtwake was aangebroken, de ochtendwake. In moeiten zijn we inderdaad erg

zuinig op onszelf. Al gauw denken we dat we diep genoeg gezonken en genoeg beproefd zijn, en dus willen we verlost worden. Maar onze wijze Heere ziet dat we nog meer nodig hebben.

— *George Hutcheson*, 1657.

Vers 2

"Hoe lang", enzovoort. Onderzoek met ernst wat de oorzaken van Gods toorn zijn. Hij wordt nooit toornig zonder zeer grote reden, namelijk wanneer wij Hem daartoe dwingen. Wat is toch dat vervloekte ding in ons hart of in ons leven, waarom God Zijn aangezicht verbergt en ons toornig aankijkt? Welke bepaalde ongehoorzaamheid aan Zijn geboden is het waarvoor Hij de roede heeft opgenomen? Job 10:2: "Ik zal tot God zeggen: Verdoem mij niet; doe mij weten, waarover Gij met mij twist." Alsof hij zeggen wilde: Heere, mijn moeiten en mijn verdriet zijn U zeer wel bekend. . . . . .

We moeten niet ophouden er bezorgd naar te vragen welke bijzondere zonden Hem ertoe hebben gebracht ons met wortel en tak uit te rukken en als door een wervelwind tegen de grond te slaan. Wat heeft Hem zo lang toornig op ons gemaakt en Zijn hulp zo lang doen uitstellen? Want als er nog enig kwaad onontdekt in onze ziel zit, willen we dat met tijdig berouw betreuren en er vergeving voor krijgen. Het is niet de gewone gang van Gods voorzienigheid om Zijn dienaren in zulke dikke duisternis te hullen als waaronder onze bedroefde zielen overdag zuchten, of liever: in de nacht van Zijn ongenoegen. Daarom mogen we, in alle nederigheid, verlangen te weten waarom Hij zo bijzonder met ons handelt. Het geeft ons verstand immers enige voldoening om door te dringen tot de redenen en oorzaken van de dingen.

— *Timothy Rogers.*

Vers 2

"Hoe lang, HEERE, zult Gij mij steeds vergeten", enzovoort. Dat God David vergeet, niet meer aan hem denkt en niet meer naar hem om-

kijkt: dat is zwaar! Kijkt Zijn oog ook maar even een andere kant op, dan staat onze geestelijke tegenstander al klaar om ons te grijpen. Zo pakt de wouw een kuiken als de hen niet goed oplet. . . . . .

Soms dwarsboomt een vader zijn zoon om te zien wat voor vlees hij in de kuip heeft. Hoe neemt de jongen het op? Gaat hij mopperen en morren, en wordt hij humeurig en dwars? Laat hij zijn plicht liggen omdat zijn vader hem lijkt te laten vallen? Of probeert hij van huis weg te lopen, omdat zijn vader zo hard en ruw tegen hem doet en hem daar bijna toe uitdaagt? Precies zo dwarsboomt God vaak Zijn kinderen, en dan lijkt het alsof Hij hen vergeten is. Hij wil weten uit welk hout zij gesneden zijn en hoe zij tegenover Hem staan. Zullen zij God opgeven omdat God hen lijkt op te geven? Houden zij op Hem te dienen omdat Hij hen lijkt te vergeten? Stoppen zij met op Hem te leunen omdat Hij niet naar hen omziet, niet voor hen zorgt en hen niet beschermt?

Zo reageerde de goddeloze bode van koning Joram. “Zie, dat kwaad”, zei hij, “is van den HEERE; wat zou ik verder op den HEERE wachten?” Maar er zijn ook mensen die Hem juist trouw blijven, ook als Hij hen niet lijkt te zien en Zich niets van hen aan lijkt te trekken. Zij zeggen met Jesaja: “Ik zal den Heere verbeiden, Die Zijn aangezicht verbergt voor het huis van Jakob, en ik zal Hem verwachten”; want “welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten”. En God zal op Zijn tijd zeker barmhartigheid bewijzen aan allen die standvastig op Hem blijven wachten. Jesaja 8:17; 30:18.

Zo ging ook Samuël met Saul om. Hij bleef weg tot het allerlaatste uur, om te zien wat Saul zou doen als Samuël zich niet aan de afspraak leek te houden. Zo doet God ook met Zijn heiligen, met wie Hij een verbond heeft. Vaak trekt Hij Zich terug en blijft Hij lange tijd op afstand. Dan wil Hij zien wat zij doen en welke weg zij kiezen, nu God met hen lijkt te breken en hen, zoals we zeggen, in de put laat zitten. Te midden van al hun zorgen raken zij flink in de war. Precies zo ging het David op dat moment.

— *Thomas Gataker*, 1637.

Vers 2

1. Wat verlatingen betreft: ik vergelijk ze met schrale, zwakke grond die een paar jaar braak ligt en ondertussen kracht opdoet voor een betere oogst. Goud kun je zelfs bij maanlicht verzamelen, als het er ligt. O, als ik maar één voet, of een halve voet, dichter bij Jezus kon kruipen in zo'n akelig donkere nacht waarin Hij weg is, dan zou ik die afwezigheid een gelukkige noemen!
2. Wist ik maar dat de Beminde alleen was weggegaan om mij te beproeven en dieper te vernederen, en dat nieuwe provocaties Hem niet het huis uit hadden gerookt, dan zou ik de verlating vergeven en zwijgen over Zijn afwezigheid. Maar Christus' afwezigheid is er een die ik zelf heb gekocht, met mijn zonde! Het is alsof ik twee open zweren tegelijk heb, aan elke zijde één. Op welke kant kan ik dan nog liggen?
3. Ik weet dat nacht en schaduw goed zijn voor bloemen, en dat maanlicht en dauw beter voor hen zijn dan onafgebroken zon. Zo is Christus' afwezigheid van bijzondere waarde. Er zit voedende kracht in. Ze geeft sap aan de nederigheid, scherpt de honger aan en schept ruim veld voor het geloof, zodat het zich kan uitstrekken en zijn vingers kan oefenen in het grijpen naar wat het niet ziet.

— *Samuel Rutherford*, 1600-1661.

Vers 2, 3

Wat het Franse spreekwoord over ziekte zegt, geldt voor al het kwaad: het komt te paard en gaat te voet weer weg. Vaak hebben we gezien dat één plotselinge val, of één maaltijd waarbij iemand zich te buiten ging, hem tot in zijn graf bijbleef. Met genoegens gaat het juist andersom. Die komen als ossen, langzaam en zwaar, en gaan weer weg als postpaarden, met de sporen erin.

Verdriet blijft lang logeren. Daarom ontvang ik het slechts matig, want ik weet: hoe meer ik ervan maak, hoe langer het blijft. Genoegens blijven nooit lang; ze stoppen even bij mijn deur voor een slokje. Die behandel ik als voorbijgangers, zonder veel plichtplegingen. Wie van beide het minst maakt, is zijn eigen beste vriend.

— *Joseph Hall.*

Vers 2, 3

"*Hoe lang*, HEERE, zult Gij mij steeds vergeten? *Hoe lang* zult Gij Uw aangezicht voor mij verbergen? *Hoe lang* zal ik raadslagen voornemen in mijn ziel?" Hoe heviger de pijn, hoe zwaarder onze standvastigheid op de proef wordt gesteld. Maar ons geduld wordt getoetst door de duur ervan. Niet de scherpste, maar de langste beproevingen brengen ons het meeste in gevaar om te bezwijken. Bij een scherpe slag zet de ziel al haar kracht in en roept ze met heel haar hart om hulp van boven. Bij een lange beproeving verslapt de geest juist en zakt hij weg in moedeloosheid.

Toen het ene slechte bericht na het andere op Job afkwam, droeg hij het met waardige standvastigheid. Maar toen hij geen einde meer zag aan zijn ellende, ging hij eronder.

— *Andrew Fuller.*

Vers 2-5

Alles lijkt vreemd veranderd. Alle bevalligheid, schoonheid en glans verdwijnen zodra het leven weg is. Het leven is nu eenmaal het aangename: zoet en troostrijk. De dood daarentegen, met zijn bleke gevolg, jaagt overal schrik en afkeer aan. Zo vrezen ook de heiligen van God dat Zijn gunst wordt weggenomen en dat Zijn aangezicht zich voor hen verbergt. Is het eenmaal verborgen, dan slaan flauwte, ijskoude verbijstering en angst door elk deel van hen heen. Ze voelen een vreemde bitterheid, een benauwdheid en een druk die hun gewrichten doet beven. Het is alsof de weeën van de dood zelf al zijn begonnen.

— *Timothy Rogers.*

Vers 2, 6, 7

Het gebed helpt de genade te laten groeien, omdat het de goede eigenschappen die de genade in ons werkt aan het werk zet. Wat lichaamsbeweging voor het lichaam doet, doet het gebed voor de ziel. Beweging helpt de vochten te verteren of uit te ademen die de geesten belemmeren. Wie zich weinig beweegt, zien we kortademig worden, en hij raakt al gauw verstopt met slijm. Beweging maakt het lichaam daar zichtbaar van schoon. Het gebed is het oefenterrein van de heilige, waar zijn genaden worden aangeblazen. Het is als de wind voor de lucht: het maakt de ziel helder. Het is als de blaasbalg bij het vuur: die blaast de as weg die de kolen smoort.

Zolang de christen in deze wereld leeft, woont hij in een ongezond klimaat. De ene keer doven en verdoven de genoegens van de wereld zijn liefde voor Christus. De andere keer drukt de moeite die hij onderweg tegenkomt zijn geloof in de belofte neer. Hoe moet hij van die kwalen afkomen als hij geen genadetroon had om naartoe te vluchten? Daar ademt hij zodra zijn ziel week en gebroken wordt, als iemand die in een heilzaam zweet ligt, het gif van zijn ziekte snel uit en is hij weer helemaal zichzelf.

Hoe vaak vinden we de heilige profeet niet vol angst en twijfel wanneer hij voor het eerst neerknielt om te bidden! Maar nog voordat hij is uitgebeden, groeit er een zoete vertrouwelijkheid met God en komt zijn geest tot rust. (Psalm 13:2) Hij begint zijn gebed alsof hij denkt dat God hem nooit meer vriendelijk zal aankijken: “Hoe lang, HEERE, zult Gij mij steeds vergeten?” Maar als hij zich een poosje in het gebed heeft geoefend, trekt zijn kwaal weg, verdwijnen de nevels en breekt zijn geloof door als de zon in volle kracht, vers 6: “Ik vertrouw op Uw goedertierenheid; mijn hart zal zich verheugen in Uw heil; ik zal den HEERE zingen.”

Zo dekt zijn geloof alvast de tafel, in de verwachting dat er straks een feestmaal wordt opgediend. Hij die net nog betwijfelde of hij ooit

nog goed nieuws uit de hemel zou horen, staat nu zo sterk in het geloof dat hij vrolijk wordt van de hoop op die barmhartigheid, waarvan hij zeker weet dat ze uiteindelijk komt. Abraham begon bij vijftig, maar zijn geloof won bij elke stap terrein op God, totdat hij de prijs voor hun leven had teruggebracht tot tien.

— *William Gurnall.*

Vers 2, 7

Welke tegenslag u ook ontmoet in uw omgang met God in Zijn verordeningen: wees dan als de Engelse git, die door water in brand vliegt, en niet als ons gewone vuur, dat erdoor wordt gedoofd. Laat tegenslag uw vastberadenheid en moed groter maken, niet kleiner. Laat u niet door één afwijzing wegjagen. Wees vastberaden, wees heftig, en bestorm het Koninkrijk der hemelen voor de tweede keer! Ouders verstoppen zich soms om hun kinderen te laten blijven zoeken.

Hij Die eerst Zijn mond niet wilde opendoen en de Kananese vrouw geen woord waardig keurde, opent op haar aanhoudende, vurige smeking ten slotte Zijn hand en geeft haar alles wat zij vraagt: "O vrouw! ... u geschiede, gelijk gij wilt." Blijven aandringen is een redenaarskunst waar niemand tegenop kan. En als u na al uw moeite Jezus Christus vindt, maakt dat dan niet alles goed, al dat geduld van u? Wie vaak meedoet aan een loterij, trekt soms twintig keer een niet. Maar wint hij daarna een gouden kom en lampetkan, dan is hij ruimschoots tevreden.

Stel dat u twintig, ja veertig jaar zou blijven kloppen, en dat uw hart ten slotte, al is het één uur voor uw sterven, voor Christus opengaat en Hij in uw ziel wordt ontvangen. Stel dat de hemel zich voor u opent als u sterft en uw ziel daarin wordt opgenomen. Wordt u dan niet oneindig rijk beloond voor al uw inspanning? O, denk daaraan! Neem u voor om nooit stom te zijn zolang God doof lijkt, en om nooit op te houden met bidden voordat God een genadig antwoord geeft. En dit tot uw troost: wie zijn psalm begon met "Hoe lang, HEERE, zult Gij mij steeds vergeten? Hoe lang zult Gij Uw aangezicht voor mij

verbergen?", eindigt hem met "Ik zal den HEERE zingen, omdat Hij aan mij welgedaan heeft."

— *George Swinnock.*

Vers 3

"Hoe lang?" Het leven van een gelovige kent veel situaties waarin de woorden van deze psalm kunnen troosten en een wegzinkend geloof weer nieuw leven kunnen geven. Denk aan de man die bij het badwater Bethesda lag en acht en dertig jaren krank gelegen had. Johannes 5:5. Denk aan de vrouw die achttien jaar een geest der krankheid had voordat zij "verlost" werd. Lukas 13:11. Denk ook aan Lazarus, die zijn hele leven worstelde met ziekte en armoede, totdat de dood hem verloste en hij gedragen werd in den schoot van Abraham. Lukas 16:20-22.

Laat daarom iedereen die in de verleiding komt de klachten van deze psalm op te zeggen, zijn hart verzekeren: God vergeet Zijn volk niet, de hulp zal uiteindelijk komen, en intussen werken alle dingen mee ten goede voor wie Hem liefhebben.

— *W. Wilson, D.D.*

Vers 3

"Hoe lang zal ik raadslagen voornemen in mijn ziel, droefenis in mijn hart bij dag?" Het komt echt voor dat we zo lang naar onze schuld en ellende staren dat we onze grootste zegeningen over het hoofd zien. Het is goed om ons eigen hart te kennen, want daardoor worden we ervan overtuigd hoe zondig we zijn. Maar wie vanuit die hoek troost verwacht, komt bedrogen uit en merkt tot zijn droeve teleurstelling dat er niets te halen valt.

Zo lijkt het een tijdlang ook met David te zijn gegaan. Hij zat kennelijk diep in de nood, en zoals dan vaak gebeurt, keerden zijn gedachten zich naar binnen. Wat moest hij doen? Hoe zou dit aflopen? Terwijl hij zo bezig was, had hij droefenis in zijn hart bij dag. Maar toen hij zich tot God wendde voor verlichting, kreeg hij die ook: hij

vertrouwde op Gods goedertierenheid en zijn hart verheugde zich in Zijn heil. Veel mensen volgen David in moeilijke tijden na in het eerste deel van deze ervaring. Ik wens dat wij hem ook mogen volgen in het laatste deel.

— *Andrew Fuller.*

Vers 3, 5

"Hoe lang zal mijn vijand over mij verhoogd zijn?" Wie ongelukkig en bedrukt is, voelt zich enorm verlicht als anderen met hem meeleven. Het lucht al op als mensen ons niet kunnen helpen, maar zich toch echt betrokken tonen bij ons verdriet en met vriendelijke woorden en daden de wonden verzachten die zij niet kunnen helen. Maar het is een onuitsprekelijke verzwaring van het kruis wanneer iemand diep gebukt gaat onder het besef van Gods ongenoegen, en anderen dan ook nog de spot drijven met zijn ramp, hem uitschelden of ruw tegen hem uitvallen. Dat maakt een wond die al groot genoeg was, nog heter en bitterder. Het is hard als je een verschrikkelijk geluid in je oren hebt en elke vriend een zoon des donders wordt.

Voor mensen die het gemakkelijk hebben, is het een kleinigheid om streng te zijn voor wie bedroefd is. Ze beseffen nauwelijks hoe hun harde, boze woorden hem tot in zijn ziel snijden. Het is zo makkelijk om anderen te verwijten dat ze klagen! Maar hadden zulke mensen maar even gevoeld hoe het is te leven onder de vrees voor Gods toorn, dan zouden ze merken dat ze niet anders kunnen dan klagen. Het kan niet anders of iemand wordt rusteloos en onrustig als hij beseft dat God zijn vijand is. Geen wonder dat hij iedereen die hij ziet en elke plek waar hij komt tot getuige maakt van zijn verdriet!

Maar in onze verzoekingen en onze angst is dit onze troost: we hebben een Vriend met net zoveel medelijden als Christus, tot Wie we ons altijd mogen wenden. "Want wij hebben geen hogepriester, die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden, maar Die in alle dingen, gelijk als wij, is verzocht geweest, doch zonder zonde." Hebreeën 4:15.

— *Timothy Rogers.*

Vers 4

"Verlicht mijn ogen, opdat ik in de dood niet ontslape." Als we ziek zijn of verdriet hebben, worden onze "ogen" dof en zwaar. Hoe dichter de dood komt, hoe erger dat wordt, tot hij ze sluit in duisternis. Bij gezondheid en vreugde is het precies andersom. Dan worden de ogen helder en fonkelend, alsof er van binnenuit een "licht" in wordt aangestoken. Daarom kunnen deze woorden heel passend gelden voor het herstel van het lichaam, en daarna ook van het staatkundige lichaam, na hun eigen kwalen. Maar ze zeggen minstens zoveel over de ziel die weer gezond wordt en opbloeit in heilige vreugde. Ook dat zie je aan de ogen, want dan zijn "verlichte ogen uws verstands". In dat geval wordt de ziel gered van de slaap der zonde, zoals in het andere geval het lichaam wordt gered van de slaap des doods.

— *George Horne.*

Vers 4

Waarom verbergt U Uw aangezicht? Misschien zegt U: Niemand kan Mijn aangezicht zien en leven. Ach Heere, laat mij dan sterven, zodat ik U zie! Laat mij U zien, zodat ik sterf! Ik wil niet leven, ik wil sterven. Om Christus te zien verlang ik naar de dood. Om met Christus te leven geef ik het leven op.

— *Augustinus.*

Vers 4

"Hoe lang zult Gij Uw aangezicht voor mij verbergen?" Wat een voortreffelijk verbergen, dat mijn volmaaktheid is geworden! Mijn God, U verbergt Uw schat om mijn verlangen aan te wakkeren! U verbergt Uw parel om de zoeker in vuur en vlam te zetten. U stelt het geven uit om mij te leren aan te houden. U lijkt niet te horen, zodat ik zal volharden.

— *John Anselm, 1034-1109.*

Vers 5

> *Ach! Kunt gij de verachting verdragen, de vergiftigde tong*
> *van hen die zich in uw ondergang verheugen, de scherpe spot,*
> *de lage smaadwoorden van het schuim des volks;*
> *van hen die, als zij in dezelfde zaak zouden slagen,*
> *even buitensporig zouden zijn in uw lof?*
> *Kortom — kunt gij verdragen*
> *de smadelijke blikken, de boosaardige vreugde,*
> *of, erger nog, het verfoeilijke medelijden van een mededinger —*
> *van een mededinger die de overwinning heeft behaald?*

— *James Thomson, 1700-1748.*

Vers 5

"Mijn tegenpartijders zich verheugen, wanneer ik zou wankelen." Ze maken van mijn treurzang een blijspel.

— *John Trapp.*

Vers 6

"Ik vertrouw op Uw goedertierenheid; mijn hart zal zich verheugen in Uw heil." Het geloof jubelt midden in de verdrukking en viert de overwinning al voordat de strijd is beslist. Een zieke is blij als hij zijn medicijn voelt werken, ook al wordt hij er voorlopig misselijk van. Hij hoopt immers dat het hem uiteindelijk beter maakt. Zo verheugen ook wij ons in verdrukkingen. Niet omdat ze nu fijn zijn, maar omdat ze ons uiteindelijk ten goede zullen meewerken. En zoals het geloof zich verblijdt, zo triomfeert het ook in het vertrouwen op een goede afloop. Het kijkt namelijk niet naar de buitenkant van de dingen. Als alle hulpmiddelen falen, houdt het God in het oog en ziet het Hem vlak bij ons staan om ons te helpen.

— *John Ball.*

Vers 6

"Ik vertrouw op Uw goedertierenheid; mijn hart zal zich verheugen in Uw heil." Ook al heeft de hartstocht ons lichaam in zijn macht, laat dan "het geduld onze zielen bezitten". De wet van ons belijden roept ons op tot krijgsdienst. Patiendo vincimus: door vol te houden overwinnen we. Onze moeiten komen ten einde, onze overwinning duurt eeuwig.

Hier is Davids zegetocht (Psalm 18:39-41): "Ik doorstak hen, dat zij niet weder konden opstaan; zij vielen onder mijn voeten. Want Gij omgorddet mij met kracht ten strijde; Gij deedt onder mij nederbukken, die tegen mij opstonden. En Gij gaaft mij den nek mijner vijanden", enzovoort. Zij krijgen wonden voor hun wonden, en wie de armen vertrapten, worden nu zelf door de armen vertrapt. De Heere zal wie ons onder zich wilden brengen, onder ons brengen. Een korte tijd reden ze over onze hoofden heen, maar nu zullen wij eindelijk voor altijd op hun nekken staan. Dat is dus de beloning van nederig geduld en vertrouwvolle hoop! Speramus et superamus: wij hopen, en daarom overwinnen wij.

Deuteronomium 32:31: "Want hun rotssteen is niet gelijk onze Rotssteen, zelfs onze vijanden rechters zijnde." Psalm 20:8: "Dezen vermelden van wagens, en die van paarden." Maar geen wagen is sterk genoeg om stand te houden en geen paard snel genoeg om te ontkomen, wanneer God hen achtervolgt. Vers 9: "Zij hebben zich gekromd, en zijn gevallen; maar wij zijn gerezen en staande gebleven." Hun vertrouwen heeft hen bedrogen. Ze storten neer en staan nooit meer op. Onze God heeft ons geholpen. Wij zijn opgestaan, niet om even op adem te komen, maar om voor eeuwig overeind te blijven.

— *Thomas Adams.*

Vers 6

Niemand leeft zo ontspannen en zo aangenaam als wie door het geloof leeft.

— *Matthew Henry.*

Vers 6

Daarom zeg ik het nog een keer: "Leef door het geloof." Ja, nogmaals: leef er altijd uit, en verblijd u door het geloof in de Heere. Ik durf het vrijuit te zeggen: het is uw eigen schuld, en een teken dat u het geloof te weinig oefent, wanneer u uw zwaarmoedige aard of de satan uw blijdschap en geestelijke opgewektheid laat afpakken. Dan blijft u vroeg of laat steken in somberheid en neerslachtigheid. Maar wat nu als u van nature een droevig gestel hebt, een donker gemoed? Kan het geloof de natuur dan niet herstellen? Werkt het niet krachtiger dan welk nieskruid ook?

Kiest een ervaren godgeleerde en geneesheer niet terecht één drachme geloof boven alle middelen uit de apotheek voor dit doel? Heeft het niet een soevereine kracht om alle zorgen uit uw hoofd te verdrijven, alle angst en verdriet uit uw borst te hoesten, uw geest te ontdoen van kwade gedachten en hartstochten en de héle mens op te vrolijken? Maar wat heeft iemand aan een hartsterking als hij die niet gebruikt? Wat aan een zwaard aan zijn zij, als een echte soldaat, als hij het niet trekt wanneer de aanval komt?

Stel dat een zwaarmoedige bui u overvalt. U zegt in een paar woorden tegen uw ziel: "Ziel, waarom zijt gij onrustig? weet en bedenk in Wie gij gelooft." Zou ze dan niet meteen weer tot rust komen? Zou de Meester niet de winden en stormen bestraffen en uw onrustige gemoed op slag stillen? Iedereen heeft toch wel íets waarmee hij de somberheid wegjaagt, zoals David met zijn harp de boze geest verdreef? De één zoekt vrolijk gezelschap, een ander een kroes sherry, en de meesten een pijp tabak, waar ze niet zonder kunnen rijden of lopen. Moeten ze er een dag buiten, dan zitten ze met een snotneus en een doffe geest. En wie in moerassen en bedorven lucht woont, waagt zich 's ochtends niet buiten zonder een teug sterke drank. Arme, dwaze, rokerige hulpmiddelen, vergeleken bij de klein-

ste smaak van het geloof (al zou ik, om het geloof niet te onteren, liever zeggen: trek) of één slok ervan!

— *Samuel Ward, 1577-1653.*

Vers 7

"Ik zal den HEERE zingen, omdat Hij aan mij welgedaan heeft." Het geloof behoedt de ziel ervoor om onder zware beproevingen weg te zinken. Het brengt de bedroefde ziel namelijk terug bij wat ze eerder heeft ervaren van Gods kracht, barmhartigheid en trouw. Daardoor werd de psalmist in zijn nood overeind gehouden. O, zegt het geloof, denk toch terug aan wat God gedaan heeft, voor uw uiterlijke én uw innerlijke mens! Hij heeft niet alleen uw lichaam bevrijd toen het in moeiten zat, maar Hij heeft grote dingen aan uw ziel gedaan. Hij heeft u opgetild uit een toestand van zwarte natuur, Hij is een verbondsband met u aangegaan en heeft Zijn goedheid aan u laten voorbijgaan. Hij heeft u leren bidden en menigmaal heeft Hij uw gebeden en uw tranen verhoord.

Heeft Hij u niet eerder uit de ruisende kuil getrokken, uit het modderige slijk, en een nieuw lied in uw mond gelegd? Heeft Hij u niet doen besluiten nooit meer toe te geven aan zulke ongelovige gedachten en angsten? Hoe onbetamelijk is het dan voor u om nu in uw moeiten onder te gaan!

— *John Willison, 1680-1750.*

Vers 7

"Ik zal den HEERE zingen." De heer John Philpot zat al een tijd in het kolenhok van de bisschop van Londen, toen de bisschop hem liet halen. Hij vroeg hem onder meer waarom ze in de gevangenis toch zo vrolijk waren. Ze zongen immers (zoals de profeet zegt) Exultantes in rebus pessimis: jubelend te midden van uw slechtheid, terwijl u eerder zou moeten klagen en bedroefd zijn. De heer Philpot antwoordde: "Mijn heer, onze vrolijkheid bestaat alleen hierin dat we een aantal psalmen zingen, zoals Paulus ons heeft opgedragen: ons verheu-

gen in de Heere en samen hymnen en psalmen zingen. We zitten op een donkere, troosteloze plek, en daarom troosten we onszelf zo. Ik vertrouw er dus op dat uw edelheid niet boos wordt, want de apostel zegt: 'Is iemand goedsmoeds? Dat hij psalmzinge'. En om te laten zien dat wij oprecht van gemoed zijn tegenover God, verkwikken wij ons, ook al zitten wij in ellende, met zulk zingen."

Na nog wat gesprek zegt hij: "Ik werd teruggebracht naar het kolenhok van mijn heer, waar ik met mijn zes medegevangenen samen in het stro lig, even opgewekt (ik dank God) als anderen in hun donzen bedden." En in een brief aan een vriend schrijft hij:

"Doe de groeten aan de heer Elsing en zijn vrouw, en dank hen dat ze mij wat verlichting in mijn gevangenis bezorgd hebben. Zeg hun dat het kolenhok van mijn heer weliswaar pikzwart is, maar dat gelovigen het toch liever willen hebben dan het paleis van de koningin. De wereld vraagt zich verbaasd af hoe wij onder zulke zware ellende zo vrolijk kunnen zijn. Maar onze God is almachtig. Hij verandert ellende in gelukzaligheid. Geloof mij: nergens in de wereld bestaat een vreugde zoals het volk van God die kent onder het kruis van Christus. Ik spreek uit ervaring, dus geloof mij en wees niet bang voor wat de wereld u kan aandoen. Want als zij onze lichamen opsluiten, geven zij onze zielen de vrijheid om met God om te gaan. Als zij ons neerwerpen, verheffen zij ons. Als zij ons doden, sturen zij ons naar het eeuwige leven. Welke grotere heerlijkheid kan er zijn dan gelijkvormig te worden aan ons Hoofd, Christus? En dat gebeurt door verdrukking.

O goede God, wat ben ik, dat U mij zo'n grote barmhartigheid bewijst? Dit is de dag die de Heere gemaakt heeft; laat ons ons daarin verheugen en verblijd zijn. Dit is de weg, hoe smal ook, die vol is van de vrede Gods en leidt naar eeuwige zaligheid. O, wat springt mijn hart op van vreugde, nu ik het bijna kan grijpen! God vergeve mij mijn ondankbaarheid en onwaardigheid voor zo'n grote heerlijkheid. Ik heb zoveel vreugde dat ik, hoewel ik op een plaats van duisternis en rouw ben, niet kan klagen. Dag en nacht ben ik zo vol vreugde als ik

nooit eerder was. De naam van de Heere zij eeuwig geprezen. Onze vijanden ergeren zich, mopperen en knarsetanden erover. O bid onophoudelijk dat deze vreugde ons nooit wordt afgenomen, want zij gaat boven alle genoegens van deze wereld. Dit is de vrede Gods die alle verstand te boven gaat. Hoe zwaarder Zijn uitverkorenen worden verdrukt, des te sterker voelen zij die vrede, en daarom kunnen zij niet bezwijken, noch voor vuur, noch voor water."

— *Samuel Clarke's "Mirrour", 1671.*

Vers 7

"Ik zal den HEERE zingen." Wat een verschil tussen het slot van deze psalm en het begin!

— *John Trapp.*

Vers 7

"Ik zal den HEERE zingen", enzovoort. Nooit eerder heb ik begrepen wat het is dat God mij bijstaat bij elke wending en bij elke poging van de satan om mij te kwellen. Dat heb ik zelf ondervonden sinds ik hier ben. Want zoals de vrees zich aandiende, zo kwamen steun en bemoediging mij tegemoet. Ja, als ik opschrok van haast niets anders dan mijn eigen schaduw, liet God, zo teder is Hij voor mij, niet toe dat ik werd lastiggevallen. Dan sterkte Hij mij met de ene of andere Schriftuur tegen alles wat mij bedreigde. Zozeer zelfs dat ik vaak heb gezegd: Als het geoorloofd was, zou ik kunnen bidden om méér moeiten, ter wille van de grotere vertroosting. Prediker 7:14; 2 Korinthe 1:5.

— *John Bunyan, 1628-1688.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 2

De schijnbare lengte van het verdriet: het lijkt alleen maar zo lang. Zet het naast de dagen van vreugde, naast eeuwige ellende en eeuwi-

ge vreugde. Ongeduld en andere boze hartstochten veroorzaken die schijnbare lengte. Middelen om het te verkorten: niet vooruitlopen op wat komt, en achteraf niet morren.

Vers 2 (tweede zinsdeel)

Het verbergen van het aangezicht van God. Waarom eigenlijk? Waarom voor mij? Waarom zo lang?

Vers 3

Raad aan de neerslachtigen, of: de ziel die erop wordt gewezen om buiten zichzelf naar troost te zoeken.

— A. *Fuller.*

Vers 3 (eerste zinsdeel)

Zelfkwelling: haar oorzaak, vloek, misdaad en genezing.

Vers 3

"Droefenis in mijn hart bij dag."

I. De oorzaak van dagelijks verdriet. De grote vijand, ongeloof, zonde, beproeving, het gemis van Jezus' nabijheid, meeleven met anderen, rouw over de ondergang van de mens.

II. De noodzaak van dagelijks verdriet. Het reinigen van wat bedorven is, het wekken van genade, het richten van onze verlangens op de hemel.

III. De genezing van dagelijks verdriet. Goed voedsel van Gods tafel, oude wijn van beloften, wandelingen met Jezus, oefening in goede werken, en het mijden van alles wat ongezond is.

— B. *Davies.*

Vers 3 (tweede zinsdeel)

De tijd waarop we mogen uitzien, waarin nederlaag overgaat in overwinning.

Vers 4

De tekst toegepast op de gelovige.

I. Het ware karakter van de satan: “vijand”.

II. Het opvallende feit dat deze vijand zich over ons verheft.

III. De dringende vraag: “Hoe lang?”

— *B. Davies.*

Vers 4

“Verlicht mijn ogen.” Een gebed dat past bij (1) elke verdoolde zondaar, (2) elke zoeker van zaligheid, (3) elke leerling op Christus’ school, (4) elke beproefde gelovige, (5) elke stervende heilige.

— *B. Davies.*

Vers 5

Hij tekent het wezen van de goddelozen op twee manieren: hoe meer ze de overhand krijgen, hoe brutaler ze worden, en ze juichen schaamteloos over wie bedroefd zijn.

— *T. Wilcocks.*

Vers 6

Ervaring en volharding. “Ik vertrouw”, “mijn hart zal.”

Vers 6

De Gulle Gever en de hartelijke zanger.

De hele psalm zou een goed onderwerp zijn om de fasen te laten zien van rouwen tot jubelen. Daarbij kan vooral worden stilgestaan bij het keerpunt: het gebed. Er zijn twee verzen voor elke fase: rouwen, bidden, zich verheugen.

— *A. G. Brown.*

Psalm 14

Titel

Dit prachtige lied draagt een heel eenvoudig opschrift: “Een psalm van David, voor den opperzangmeester.” Die opdracht staat boven drieënvijftig psalmen. Ze laat zien dat zulke psalmen niet alleen bedoeld waren voor het persoonlijke gebruik van gelovigen. Ze moesten ook klinken in de grote samenkomsten, gezongen door het koor dat daarvoor was aangesteld. Aan het hoofd van dat koor stond een leider of opzichter. In onze Bijbel heet hij “de opperzangmeester”, en Ainsworth noemt hem “de Meester van de Muziek”.

Verschillende van deze psalmen bevatten weinig of zelfs helemaal geen lofprijzing en zijn ook niet rechtstreeks tot de Allerhoogste gericht. Toch moesten zij in de openbare eredienst worden gezongen. Dat is een duidelijke aanwijzing dat Augustinus’ theorie misschien aannemelijk klinkt, maar niet Bijbels is. Sommige samenstellers van gezangboeken hebben deze theorie onlangs weer opgegraven: volgens hen zouden wij niets anders moeten zingen dan lofliederen. Maar de oude Kerk zong niet alleen over heilige waarheden en bracht niet alleen gebeden ten gehore. De lieflijke zanger van Israël, door God geïnspireerd, legde haar ook de klaagzangen van de nood in de mond.

Sommige mensen grijpen iedere spitsvondigheid aan die op het eerste gezicht juist lijkt en vinden het aangenaam om zich met zelfbedachte nauwgezetheid boven anderen te verheffen. Eenvoudige mensen zullen echter altijd een andere weg gaan. Zij verheffen de

Heere niet alleen met heilige lofzangen, maar onderwijzen en vermanen elkaar ook, zoals Paulus voorschrijft, met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, terwijl zij met dankbaarheid in hun hart voor de Heere zingen.

Deze psalm heeft geen eigen titel. Om hem makkelijker te onthouden, stellen we dit opschrift voor: *Over praktisch atheïsme*. Er bestaan veel veronderstellingen over de aanleiding waarbij David deze psalm schreef. Ze missen echter iedere deugdelijke grond, zodat het zonde van de tijd zou zijn er uitvoerig bij stil te staan. De apostel Paulus laat in Romeinen 3 terloops zien wat de geïnspireerde dichter ermee bedoelt: zowel Joden als heidenen staan allen onder de zonde. Er was dan ook geen aanleiding om naar een bepaalde gebeurtenis in de geschiedenis te zoeken, want de hele geschiedenis is doortrokken van afschrikwekkende bewijzen van de menselijke verdorvenheid.

In Psalm 53 heeft David ons, met enkele betekenisvolle wijzigingen, een tweede uitgave van deze vernederende psalm gegeven. De Heilige Geest dreef hem ertoe deze waarheid tweemaal uit te spreken, omdat zij mensen met een vleselijke gezindheid altijd onaangenaam is.

Indeling

Eerst het dwaze geloof van de wereld (vers 1). Dan de praktische gevolgen daarvan: de zeden raken bedorven (vers 1, 2 en 3). Daarna de vervolgingsdrift van zondaars (vers 4), hun angsten (vers 5) en hun spot met mensen die God dienen (vers 6). Aan het slot staat een gebed dat de Heere Zich openbaart, tot vreugde van Zijn volk.

Uitleg

Vers 1

"De dwaas." De atheïst is bij uitstek de dwaas, en een dwaas in elk opzicht. Hij zou God niet ontkennen als hij van nature niet dwaas was. En nu hij God ontkend heeft, is het geen wonder dat hij ook in zijn leven een dwaas wordt. Zonde is altijd dwaasheid. Niets is zó zondig als het bestaan van de Allerhoogste zelf aanvallen, en dus is niets zó dwaas. Zeggen dat er geen God is, betekent het duidelijkste bewijs tot leugen verklaren, en dat is halsstarrigheid. Het betekent ingaan tegen wat de hele mensheid samen aanvoelt, en dat is domheid. Het betekent je geweten de mond snoeren, en dat is waanzin.

Stel dat de zondaar door zijn atheïsme de God Die hij haat werkelijk kon uitschakelen. Dan zou er, hoe goddeloos zijn ongeloof ook was, nog enige logica in schuilen. Maar het ontkennen van vuur voorkomt niet dat het iemand verbrandt die erin staat. Evenmin kan het ontkennen van het bestaan van God de Rechter van de ganse aarde verhinderen de opstandeling te verderven die Zijn wetten overtreedt. Nee, dit atheïsme is een misdaad die de hemel ten zeerste tegen zich in het harnas jaagt. Een verschrikkelijke wraak zal neerdalen op de dwaas die zich eraan overgeeft. Het spreekwoord zegt: „De tong van een dwaas snijdt zijn eigen keel af." Hier doodt zij zowel ziel als lichaam, en dat voor eeuwig. Ach, mocht het kwaad daar ophouden! Maar helaas, één dwaas maakt er honderden. Een luidruchtige godslasteraar verspreidt zijn afschuwelijke denkbeelden zoals een melaatse de pest verspreidt.

Ainsworth vertelt ons in zijn *Annotations* dat het woord dat hier gebruikt wordt *Nabal* is. Het betekent: verwelken, sterven of afvallen, zoals een verdord blad of een verwelkte bloem. De dwaze mens krijgt deze naam omdat hij het vocht en het sap van wijsheid, verstand, oprechtheid en godsvrucht heeft verloren. Trapp treft het doel wanneer hij hem noemt: „die saploze kerel, dat aas van een mens, dat wande-

lende graf van zichzelf, in wie alle godsdienst en gezond verstand zijn verdord en verwelkt, uitgedroogd en vergaan." Sommigen vertalen het als „de afvallige", anderen als „de ellendeling".

Wat een ernst is er nodig om zelfs de schijn van twijfel aan Gods tegenwoordigheid, werkzaamheid, macht en liefde te vermijden! Ieder wantrouwen van dien aard draagt het kenmerk van dwaasheid. En wie van ons zou tot de dwaas uit deze tekst gerekend willen worden? Toch mogen wij nooit vergeten dat allen die niet wedergeboren zijn, in meerdere of mindere mate zulke dwazen zijn.

De dwaas "zegt in zijn hart". Kan iemand met zijn mond zeggen dat hij gelooft, terwijl zijn hart precies het tegenovergestelde zegt? Was hij nog niet brutaal genoeg geworden om zijn dwaasheid hardop uit te spreken? Telde de Heere zijn gedachten als woorden tot Hem, ook al waren ze niet tot mensen gericht? Is dit de plek waar een mens voor het eerst ongelovig wordt: in zijn hart, niet in zijn hoofd? En als hij als atheïst praat, is het dan een dwaas hart dat aan het woord is en de stem van het geweten probeert te overschreeuwen? Wij denken van wel. Als onze genegenheid uitging naar waarheid en gerechtigheid, zou ons verstand geen enkele moeite hebben om de vraag naar een aanwezige, persoonlijke God te beantwoorden. Maar het hart houdt niet van wat goed en recht is. Geen wonder dat het van die Elohim af wil zijn: de grote morele Bestuurder, de Beschermer van wat rechtschapen is en de Straffer van onrecht!

Zolang het hart van de mens blijft zoals het is, moeten we ons niet verbazen over de opmars van het scepticisme. Een slechte boom draagt nu eenmaal slechte vruchten. "Ieder mens", zegt Dickson, "is, zolang hij niet vernieuwd en niet met God verzoend is, in feite niets anders dan een dolzinnige." Wat is het dan vreemd dat hij tekeergaat? Dwazen zoals degenen over wie we het nu hebben, zijn van alle tijden en van alle landen. Ze schieten op zonder dat iemand ze water geeft, en je vindt ze over de hele wereld. Meer verstandelijke ontwikkeling alleen zal hun aantal echt niet doen krimpen. Het is immers een zaak

van het hart, en daarom gaan deze dwaasheid en grote geleerdheid vaak samen.

Sceptische haarkloverij beantwoorden is vergeefse moeite zolang de genade de geest niet bereid heeft gemaakt om te geloven. Dwazen bedenken in één uur meer bezwaren dan wijze mensen in zeven jaar kunnen weerleggen. Het is zelfs hun plezier om krukken neer te zetten waarover wijze mensen struikelen. Laat de prediker mikken op het hart en de alles overwinnende liefde van Jezus verkondigen. Door Gods genade zal hij dan meer twijfelaars voor het evangelie winnen dan honderd van de beste redenaars die hun argumenten alleen tot het hoofd richten.

"De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God", of: "geen God." Zo monsterlijk is deze bewering dat de man haar bijna niet durfde te doen als stellige uitspraak. Toch kwam hij er akelig dichtbij. Calvijn ziet dit zeggen, "geen God", nauwelijks als een volledige redenering, hooguit als iets wat bijna een stellige, dogmatische verklaring is. Dr. Alexander laat echter duidelijk zien dat het dat wel is. Het is niet alleen de wens van de verdorven natuur van de zondaar en de hoop van zijn opstandige hart. Hij krijgt het op zijn manier ook voor elkaar om het zelf te beweren, en soms denkt hij zelfs dat hij het gelooft. Het is een ernstige gedachte dat sommigen die God met hun lippen aanbidden, in hun hart misschien zeggen: "geen God."

Opvallend is dat hij niet zegt dat er geen Jehova is, maar dat er geen Elohim is. De aanval richt zich niet zozeer op God in het algemeen, als wel op Zijn aanwezigheid in de wereld als Verbondsgod: persoonlijk, regerend en bestuurlijk. God als Heerser, Wetgever, Werker en Zaligmaker is de schietschijf waarop de pijlen van menselijke woede worden afgevuurd. Wat is die boosheid machteloos! Wat een dwaze woede, die tekeergaat en schuimbekt tegen Hem in Wie wij leven en bewegen en zijn! Wat een afschuwelijke waanzin, die iemand die alles aan God te danken heeft laat uitroepen: "Geen God!" En wat

een vreselijke verdorvenheid, die een heel geslacht dit tot zijn hartenwens laat maken: “geen God!”

“Zij verderven het” (Engels: zij zijn verdorven). Dit geldt voor alle mensen, en we hebben de volmacht van de Heilige Geest om dat te zeggen. Lees maar het derde hoofdstuk van de brief aan de Romeinen. Waar vijandschap tegen God leeft, zit diep vanbinnen een verdorven geest. Vooraanstaande uitleggers vertalen de woorden in de werkende vorm: “zij hebben verdorven gehandeld”. Dat herinnert ons eraan dat de zonde niet alleen werkeloos in onze natuur zit, als de bron van het kwaad. Wijzelf blazen het vuur actief aan. We richten onszelf te gronde en maken zwarter wat al zo zwart was als de duisternis zelf. Door gewoonte en volharding klinken we onze eigen ketenen steeds vaster. Zo is de mens niet alleen slachtoffer van zijn zonde, maar ook haar medeplichtige.

“Zij maken het gruwelijk met hun werk.” Als mensen beginnen met de allerhoogste God af te zweren, wie kan dan zeggen waar ze eindigen? Als de Meester Zijn ogen worden uitgestoken, wat zullen de knechten dan niet doen? Kijk naar de toestand van de wereld vóór de zondvloed, zoals Genesis 6:12 die beschrijft, en bedenk dat de menselijke natuur niet veranderd is. Wie een ontstellende foto wil zien van de wereld zonder God, moet het meest pijnlijke van alle ingegeven Schriftgedeelten lezen: het eerste hoofdstuk van de brief aan de Romeinen. Geleerde hindoes hebben toegegeven dat die beschrijving op dit moment letterlijk klopt voor Hindostan. En was het niet om de weerhoudende genade van God, dan zou het in Engeland net zo zijn. Helaas! Zelfs hier is het maar al te zeer een juist beeld van wat mensen in het geheim doen, waar niemand het ziet. Wat God en mensen met walging vervult, smaakt sommigen zoet.

“Er is niemand, die goed doet.” Waar overtredingen overal voorkomen, moeten ook zonden van nalatigheid in overvloed zijn. Wie doet wat hij niet had mogen doen, laat zeker na wat hij wel had moeten doen. Wat een somber portret van ons geslacht! Hoe donker is dit ta-

fereel, zonder één lichtstraal! Het is een verdorvenheid die we niet kunnen wegpraten. Behalve waar de genade regeert, is er niemand die goed doet. De mensheid, gevallen en vernederd, is een woestijn zonder oase, een nacht zonder ster, een mesthoop zonder juweel, een hel zonder bodem.

Vers 2

"De HEERE heeft uit den hemel nedergezien op de mensenkinderen." Alsof Hij op een wachttoren of een andere hoge uitkijkpost staat, zo beeldt de psalm de Heere uit: Hij kijkt aandachtig naar de mensen. Hij zal niet blindelings straffen. Hij zal ook niet, als een tiran, zomaar een slachting bevelen omdat het gerucht van opstand Zijn oren heeft bereikt. Wat een tedere, neerbuigende belangstelling en wat een eerlijke rechtvaardigheid worden hier geschilderd! Denk aan Sodom, dat eerst bezocht werd voordat het werd omgekeerd. Dat laat zien hoe zorgvuldig de goddelijke Gerechtigheid de zonde bekijkt voordat Zij haar straft, en hoe Zij de rechtvaardigen opspoort, zodat die niet samen met de schuldigen omkomen. Zie dus de ogen van de Alwetendheid, die de hele aardbol afzoeken en rondspeuren onder elk volk en elke natie, "om te zien, of iemand verstandig ware, die God zocht".

Hij Die neerkijkt, kent het goede, ziet het snel en zou het met vreugde vinden. Maar als Hij alle mensenkinderen overziet die niet opnieuw geboren zijn, is Zijn zoeken vruchteloos. Van heel het geslacht van Adam is immers geen enkele ziel zonder vernieuwing iets anders dan een vijand van God en van het goede. De Heere zoekt geen rijke mensen, geen grote mensen en geen geleerde mensen. Met alles wat zij te bieden hebben, komen die niet in de buurt van wat de grote Bestuurder vraagt. Maar Hij zoekt ook niet naar buitengewone deugd. Hij zoekt iedereen die zichzelf begrijpt: zijn toestand, zijn plicht, zijn bestemming, zijn geluk. Hij zoekt iedereen die God zoekt en die, als er een God is, bereid en verlangend is Hem te vinden. Dat is toch zeker niet te veel gevraagd? Want als mensen God

nog niet kennen, maar een beetje gezond inzicht hebben, dan zullen ze Hem zoeken.

Helaas! Zelfs dit kleine beetje goed is niet te vinden, ook niet door Hem Die alle dingen ziet. Mensen houden juist van de afschuwelijke ontkenning "Geen God". Met hun rug naar hun Schepper, de zon van hun leven, trekken ze naar het troosteloze gebied van ongeloof en vervreemding. Dat is een land van duisternis, van donkerheid als de donkerheid zelf, van de schaduw des doods zonder enige ordening, en waar het licht is als de donkerheid.

Vers 3

"Zij zijn allen afgeweken." Zonder uitzondering zijn alle mensen afvallig geworden van de Heere, hun Maker, van Zijn wetten en van alle eeuwige rechtsbeginselen. Als koppige jonge koeien hebben ze hardnekkig geweigerd het juk te dragen. Als dwalende schapen hebben ze een gat gevonden en de goede weide verlaten. In de oorspronkelijke tekst gaat het over het menselijk geslacht als geheel, als één groep. En die mensheid als geheel is verdorven van hart en bezoedeld in haar leven.

"Te zamen zijn zij stinkende geworden." Als geheel zijn ze bedorven en zuur geworden, als zuurdesem dat is gaan rotten. Of, zoals sommigen het zeggen: ze zijn gaan rotten en zelfs gaan stinken. Dat we deze walgelijke stank niet scherper opmerken, komt alleen doordat we eraan gewend zijn. Wie dag in dag uit midden in vieze luchtjes werkt, ruikt ze uiteindelijk niet meer. De molenaar hoort het lawaai van zijn eigen molen niet, en wij zijn traag in het ontdekken van onze eigen ondergang en verdorvenheid.

Maar zijn er dan geen uitzonderingen? Zijn alle mensen zondig? "Ja", zegt de psalmist, onmiskenbaar duidelijk, "dat zijn zij." Hij heeft het eerst stellig gezegd en herhaalt het nu ontkennend: "Er is niemand, die goed doet, ook niet een." De Hebreeuwse uitdrukking is een volstrekte ontkenning: van geen enkel gewoon mens kan gezegd

worden dat hij uit zichzelf goed doet. Wat kan er nog algemener zijn dan dat? Dit is het oordeel van de alziende Jehova, Die niet kan overdrijven en Zich niet kan vergissen. Alsof we ook maar één moment de hoop mochten koesteren dat we onder het geslacht van mensen zonder vernieuwing één enkel voorbeeld van een goed mens zouden vinden. De Heilige Geest is niet tevreden met "allen" en "te zamen". Hij voegt er de verpletterende drievoudige ontkenning aan toe: "niemand, … ook niet een."

Wat hebben de tegenstanders van de leer van de natuurlijke verdorvenheid hierop te zeggen? Of liever: wat voelen wíj erbij? Belijden we niet dat we van nature verdorven zijn? En prijzen we niet de soevereine genade die ons vernieuwd heeft in de geest van onze gemoederen, zodat de zonde geen macht meer over ons heeft, maar de genade heerst en regeert?

Vers 4

Haat tegen God en een verdorven leven zijn de drijfveren achter vervolging. Er zijn mensen die zonder zaligmakende kennis van goddelijke zaken zichzelf tot slaaf maken om "werkers der ongerechtigheid" te worden. Zij hebben geen hart om de Heere om verlossing aan te roepen. Ze proberen zich te vermaken door Gods arme en verachte volk op te eten. Het is een harde slavernij om "werker der ongerechtigheid" te zijn. Een galeislaaf of een dwangarbeider in de mijnen van Siberië is er echt niet erger aan toe. Het werk is zwaar en het loon is verschrikkelijk. Wie geen kennis heeft, kiest zo'n slavernij. Wie door God onderwezen is, roept om eruit gered te worden.

Dezelfde onwetendheid die mensen tot slaven van het kwaad maakt, laat hen de vrijgeboren kinderen van God haten. Daarom proberen ze hen op te eten "alsof zij brood aten": elke dag, gulzig, alsof het de gewoonste zaak van de wereld is om de heiligen van God te onderdrukken. Zoals snoeken in een vijver de kleine visjes verslinden, zoals arenden azen op kleinere vogels en wolven de schapen van de

weide wegscheuren, zo vervolgen, belasteren en bespotten zondaars de volgelingen van de Heere Jezus. Het komt vanzelf bij hen op, het zit in hun aard. Terwijl ze zo azen, zweren ze alle bidden af. Daarin zijn ze consequent, want hoe kunnen ze hopen verhoord te worden als hun handen vol bloed zijn?

Vers 5

Onderdrukkers krijgen niet alles zoals zij het willen. Ook zij hebben hun momenten van beven, en ook voor hen komt er een vaste tijd van ondergang. Juist daar, waar ze God ontkenden en tekeergingen tegen Zijn volk, juist daar, waar ze dachten aan vrede en veiligheid, schoot de schrik hun in de benen. “Aldaar” stonden ze, die luidruchtige Nimrods en Herodessen met hun ijzeren vuist en hun trotse hart, die roekeloze, hooghartige zondaars: “aldaar zijn zij met vervaardheid vervaard”. Een paniekschrik greep hen aan, een angst die hen helemaal overmande. “Zij vreesden een vrees”, zoals het Hebreeuws zegt. Het was een angst zonder naam, een vreselijke, raadselachtige angst die over hen heen kroop.

Zelfs de allerhardste mensen kennen hun zwakke uren, tijden waarin ze niet meer opgewassen zijn tegen hun eigen binnenste. Dan jaagt hun geweten hen een koud angstzweet over het lijf. Lafaards zijn wreed, en daarom zijn wrede mensen diep vanbinnen altijd lafaards. Het spook van vroegere zonden kan iedereen blijven achtervolgen. En hoe hard ongelovigen ook roepen en snoeven: in hun oren klinkt een geluid dat hen niet met rust laat.

“Want God is bij het geslacht des rechtvaardigen.” Daarom vinden goddelozen het zo vervelend om bij vrome mensen in de buurt te zijn. Ze merken dat God met hen is. Ze kunnen hun ogen nog zo stevig dichtknijpen, ze ontkomen er niet aan: ze zien het beeld van God terug in het karakter van Zijn werkelijk genadige volk. En ze kunnen er evenmin omheen dat Hij bezig is dat volk te verlossen. Net als Haman voelen ze instinctief een huivering als ze Gods Mordechais zien.

Misschien staat de gelovige er maar bescheiden voor, in een eenvoudige positie. Misschien treurt hij bij de poort, terwijl de vervolger daar in volle pracht zit te juichen. Toch voelt de zondaar de ware adel van de gelovige, en hij deinst ervoor terug en beeft. Want God is daar!

Spotters, pas op, wees gewaarschuwd! Wie Gods volk lastigvalt, vervolgt de Heere Jezus Zelf. De eenheid tussen God en Zijn volk is zó hecht dat je kunt spreken van een geheimzinnig inwonen. God is immers bij het geslacht des rechtvaardigen.

Vers 6

Diep vanbinnen zijn de goddelozen laf. Toch trekken ze de leeuwenhuid aan en spelen ze de baas over de armen van de Heere. Zelf zijn het dwazen, maar de echt wijzen bespotten ze alsof de dwaasheid aan hún kant staat. Dat is niet vreemd, het is precies wat je mag verwachten. Hoe zouden redeloze geesten het uitnemende kunnen waarderen? En hoe kunnen mensen met uilenogen de zon bewonderen? Het mikpunt van hun spot is vooral het vertrouwen dat vrome mensen in hun Heere hebben. “Wat kan jullie God nu voor jullie doen? Wie is die God die ons uit onze hand kan redden? Wat heeft al dat bidden en smeken jullie opgeleverd?” Met zulke honende vragen vallen ze zwakke maar genadige mensen aan. Ze verleiden hen ertoe zich te schamen voor hun toevlucht.

Laten we ons vertrouwen niet uit handen laten lachen! Laten we hun spot uitlachen en hun hoon trotseren, ook als het even pijn doet. We hoeven nog maar heel even te wachten. Dan zal de Heere, onze Toevlucht, Zijn uitverkorenen wreken en Zich verlichten van Zijn tegenstanders, die Hem en Zijn volk eens zo gering achtten.

Vers 6

Dit slotgebed ligt voor de hand. Wat zou atheïsten immers zó krachtig overtuigen, vervolgers ten val brengen, de zonde een halt toeroepen en de godvrezenden veilig stellen als het openlijk verschijnen van Israëls grote Zaligheid? In alle tijden verlangden vrome mensen naar

de komst van de Messias. Hij is al gekomen. Dat deed Hij met een zondoffer om de ongerechtigheid weg te nemen. Toch kijken we uit naar Zijn tweede komst, zonder zondoffer, tot zaligheid.

O, mochten deze slopende jaren toch eindigen! Waarom blijft Hij zo lang weg? Hij weet dat de zonde zich opstapelt en dat Zijn volk wordt vertrapt. Waarom komt Hij dan niet te hulp? Als Hij komt in Zijn heerlijkheid, brengt Hij Zijn oude volk terug uit echte gevangenschap, en Zijn *geestelijk* zaad uit geestelijk verdriet. Worstelend Jakob en overwinnend Israël zullen samen juichen voor Zijn aangezicht, zodra Hij Zich als hun zaligheid openbaart.

O, was Hij maar gekomen! Wat een gelukkige, heilige, rustige, hemelse dagen zouden we dan beleven! Maar laten we Hem niet traag noemen. Want zie: Hij komt, Hij komt haastelijk! Welgelukzalig zijn allen die Hem verwachten.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm. Opvallend aan deze psalm is dat ze twee keer in het psalmboek voorkomt. Psalm 14 en psalm 53 zijn dezelfde, op een of twee uitdrukkingen na. Nog iets bijzonders: de apostel citeert een groot deel van deze psalm. Zie Romeinen 3:10-12.

Ze geeft een beschrijving van een uiterst treurige toestand in de wereld, ja zelfs in Israël. Een algemeen verderf had alle soorten mensen aangetast: hun beginselen, hun gedrag en hun opvattingen.

Ten eerste was dit een tijd waarin een machtig beginsel van atheïsme de wereld was binnengedrongen, ook onder de groten der aarde. “Dat is hun beginsel”, zegt hij: “zij zeggen in hun hart: ‘Er is geen God.’” Het is waar: ze beleden dat misschien niet openlijk en onomwonden. Maar het was wél het beginsel dat hun hele doen en laten bepaalde, het uitgangspunt waar ze al hun handelen op afstemden. “De dwaas”, zegt hij, “zegt in zijn hart: Er is geen God.” Hij bedoelt niet deze of gene man in het bijzonder, maar “de dwaas” in het algemeen:

al die dwaze mensen samen. Dat blijkt uit het volgende woord, “Zij verderven het”, en uit vers 3: “Zij zijn allen afgeweken.” Met “de dwaas” bedoelt hij dus de grote massa, de hele gemeenschap van dwaze mensen. Zo laat hij zien dat ze het over van alles oneens mochten zijn, maar op dit ene punt dachten ze allemaal hetzelfde. “Zij zijn allemaal een gezelschap van atheïsten”, zegt hij, “praktische atheïsten.”

Ten tweede pasten hun neigingen bij dit beginsel, want de neigingen en daden van mensen volgen altijd hun beginselen. Wat moet je verwachten van mensen die geloven dat er geen God is? Wel, zegt hij, hun neigingen zijn verdorven: “Zij verderven het.” Dat zegt hij nog eens, op een andere manier, in vers 3: “Zij zijn allen afgeweken, te zamen zijn zij stinkende geworden.” “Allen afgeweken.” In de grondtekst staat letterlijk: “Zij zijn allen zuur geworden.” Denk aan drank die vroeger nog bruikbaar was, maar nu flauw is geworden. Alle geest en leven zijn eruit en het smaakt nergens meer naar. Dan zegt hij: “te zamen zijn zij stinkende geworden”, ‘stinkend geworden’, zoals de kanttekening het weergeeft. Hun verdorven neigingen hebben hun geen leven en geen smaak meer gelaten. Overal in hen heersen stinkende, verdorven begeerten. Ze zeggen: “Er is geen God”, en ondertussen zitten ze vol stinkende, verdorven begeerten.

Ten derde: als dit hun beginsel is en dit hun neigingen, laten we dan naar hun daden kijken. Misschien zijn die beter. Maar let goed op die daden! Ze zijn van tweeërlei aard: 1. Hoe ze zich gedragen in de wereld. 2. Hoe ze zich gedragen tegenover het volk van God.

1. Hoe gedragen ze zich in de wereld? Kijk dan eens naar de plichten die ze verzaken en naar de goddeloosheden die ze bedrijven. Welk goed doen ze? Helemaal niets, zegt hij: “niemand van hen doet goed”. Misschien sommigen dan toch? “Nee, ook niet een.” In vers 1 en 3 zegt hij: “Er is niemand, die goed doet, ook niet een.” Was er ook maar één onder hen geweest die zich bezighield met iets wat echt goed en nuttig was voor de wereld, dan was er nog hoop ge-

weest. “Maar nee”, zegt hij, “hun beginsel is atheïsme, hun neigingen zijn verdorven, en van goed doen komt niets: er is niet één van hen die enig goed doet. Alle plichten laten ze liggen, stuk voor stuk.”

En wat doen ze voor het kwaad? Wel, zegt hij: “Zij maken het gruwelijk met hun werk”, werken, zegt hij, “die niet te noemen zijn, waarover je niet kunt spreken, werken die God verafschuwt en die alle goede mensen verafschuwen.” “Gruwelijke werken”, zegt hij, “waar zelfs het licht van de natuur voor terugdeinst.” En sta mij toe de woorden van de psalmist te gebruiken: “stinkende, vuile werken.” Zo beschrijft hij de stand van zaken, hoe het eraan toeging onder de regering van Saul, toen hij deze psalm schreef.

1. Misschien denk je: “Als het zo met hen is gesteld en ze zo hun eigen weg gaan, laten ze dan in elk geval het volk van God met rust. Dát zullen ze niet ook nog aan hun andere zonden toevoegen.” Nee, het is heel anders, zegt hij: “Die mijn volk opeten, alsof zij brood aten.” “Hebben dan alle werkers der ongerechtigheid geen kennis, die mijn volk opeten, alsof zij brood aten? Zij roepen den HEERE niet aan.” Wat is de reden dat hij het op deze manier naar voren brengt? Waarom zegt hij niet: “Zij hebben geen kennis, die zulke gruwelijke dingen doen”? Waarom staat er juist: “Zij hebben geen kennis, die mijn volk opeten, alsof zij brood aten”?

“Het is vreemd dat ze na al Mijn omgang met hen en na alles wat Ik hun van Mijn wil heb laten weten, zó redeloos zijn dat ze niet inzien dat dit hun ondergang wordt. Weten ze dan niet dat dit hen zal verslinden en vernietigen, en dat het op een bijzondere manier zal worden teruggevorderd? Midden tussen alle zonden en de zwaarste, hoogste tergingen die er in de wereld bestaan, hecht God bijzonder veel gewicht aan het opeten van Zijn volk. Laat ze zich maar volstoppen met hun eigen begeerten, zoveel ze willen. Maar: ‘Hebben zij geen kennis, dat zij mijn volk opeten alsof zij brood aten?’”

Uit dit alles zijn nog heel veel dingen op te merken, maar ik wil er alleen een paar wenken uit de Psalmen over geven.

Welnu, hoe staat het er nu voor? U hebt gezien hoe het met hén was. Maar wat deed Gods voorzienigheid met hen? Het is vreemd, en bij zo'n levenswijze zou je het bijna niet geloven: hij vertelt u (vers 5) dat ze ondanks dit alles in grote vrees waren. "Aldaar zijn zij met vervaardheid vervaard", zegt hij. Misschien omdat ze zagen dat er onheil op hen afkwam? Nee, er was niets dan de hand van God in. Want in Psalm 53:6, waar deze woorden worden herhaald, staat: "Aldaar zijn zij met vervaardheid vervaard geworden, waar geen vervaardheid was." Er was dus geen zichtbare reden om bang te zijn, en toch waren ze in grote vrees.

Door Zijn voorzienigheid geeft God mensen zelden volkomen, algemene zekerheid op het hoogtepunt van hun zonde, onderdrukking, zinnelijkheid en begeerten. Nee, Hij maakt hen in het geheim bang waar niets te vrezen valt. Er is niets te zien dat hun ook maar enige angst zou moeten inboezemen, en toch gedragen ze zich als mensen die radeloos zijn van schrik. Maar waar zou die vrees vandaan komen? Ze komt hieruit voort, zegt hij: "Want God is bij het geslacht des rechtvaardigen." Ze zien helemaal duidelijk dat hun werk niet opschiet, hoe ze ook hun best doen. Hun eten wil niet verteren. Hun brood glijdt niet goed door hun keel.

"Ze aten en verslonden mijn volk. Maar toen ze het wilden verslinden, bleek dat God onder hen was. Ze konden hun brood niet verteren. Dat joeg hun angst aan en overrompelde hen volkomen." Ze kwamen in de verwachting een zoet hapje te vinden. Maar toen ze eraan begonnen, was God daar! Hij vulde hun mond en tanden met grind en begon de kinnebakken van de geweldigen te breken toen ze kwamen om zich aan Zijn volk te goed te doen. "God was daar", zegt hij. (Vers 5.)

De Heilige Geest geeft een verslag van hoe het stond tussen die twee soorten mensen die Hij had beschreven: tussen de dwaas en het

volk van God, tussen hen die verslonden en hen die helemaal verslonden zouden zijn als God niet bij hen was geweest. Beide groepen waren bang: zowel zij die verslonden zouden worden als zij die verslonden. Maar ze zochten allebei een andere uitweg. Hij laat zien welke wegen dat waren en wat ze van elkaars weg vonden. “Gijlieden beschaamt den raad des ellendigen, omdat de HEERE zijn Toevlucht is”, zegt hij.

Eerst worden de betrokken mensen genoemd: “de ellendige”. Dat zijn de mensen die in de voorgaande verzen worden beschreven, het volk dat op het punt stond te worden opgegeten en verslonden.

Dan zien we waar deze ellendigen hun hoop op vestigden, en waar ze schuilden in zo’n tijd, toen alles in angst verkeerde: bij “de HEERE”. De ellendige maakt de Heere tot zijn toevlucht.

Let hier ook op: eerst vatte hij alle goddelozen samen als één man, “de dwaas”. Zo vat hij nu ook zijn eigen volk samen als één man, “de ellendige”, de arme man: “Omdat de HEERE zijn Toevlucht is.” Hij blijft bewust in het enkelvoud spreken. Waarin Gods volk onderling ook mag verschillen: in deze zaak zijn ze allemaal als één man.

En dan is er de manier waarop deze ellendigen God tot hun toevlucht maken. Ze doen dat door “raad”, zegt hij. Het is niet iets wat ze bij toeval doen, niet een opwelling van het moment. Ze zien het als hun wijsheid. Ze doen het na overweging en overleg. Het is een zaak van grote wijsheid.

Welnu, wat denken de anderen nu van dit gedrag van hen? De ellendigen maken God tot hun toevlucht, en ze doen dat door raad. Wat vindt de wereld van die raad? Wel, ze “beschamen” hem. Dat wil zeggen: ze gooien er schande over uit en vinden het een bijzonder dwaze zaak om de Heere tot hun toevlucht te maken. “Ja, als ze maar deze of gene grote man tot hun toevlucht hadden gemaakt, dan was het nog iets geweest. Maar de Heere tot hun toevlucht maken: dat is het dwaaste wat er op aarde bestaat”, zeggen ze. Iemands raad be-

schamen en als dwaas verachten: grotere minachting kunnen ze iemand niet bewijzen.

Hier ziet u hoe het ervoor staat, zoals deze psalm het schetst en voor de Heere uitspreidt. Daarna laat de psalmist zien wat onze plicht is als het zo gesteld is, wat het volk van God dan moet doen. "Hun weg is te gaan bidden", zegt hij. Vers 7: "Och, dat Israels verlossing uit Sion kwam! Als de HEERE de gevangenen Zijns volks zal doen wederkeren, dan zal zich Jakob verheugen, Israel zal verblijd zijn." Als het zo gesteld is: roep dan, bid dan: "Och, dat Israels verlossing uit Sion kwam", enzovoort. Uit Sion zal lof tot God opkomen als een rijke opbrengst, tot vreugde van Zijn volk.

— *John Owen.*

Vers 1

"De dwaas." Die saploze kerel, dat lijk van een mens, die wandelende graftombe van zichzelf, waarin alle godsdienst en gezond verstand is verdord en verschrompeld, uitgedroogd en vergaan. Die afvallige, bij wie de natuurlijke beginselen zijn uitgedoofd en die door God is verlaten, zoals de wandtapijten worden weggehaald zodra de vorst is vertrokken. Dat louter dier, dat niet meer heeft dan een redelijke ziel en dat maar voor weinig anders dient dan als zout, om zijn lichaam voor bederf te bewaren. Die goddeloze man die hierna wordt beschreven, die het atheïsme bestudeert.

— *John Trapp.*

Vers 1

"De dwaas", enzovoort. De wereld waarin we leven is een wereld van dwazen. Verreweg het grootste deel van de mensheid speelt een volkomen onredelijke rol, en dat merk je aan alles. Hun verblinding is zo groot dat ze de tijd verkiezen boven de eeuwigheid, en korte genoegens boven genoegens die nooit meer ophouden. Ze luisteren liever naar wat de satan getuigt dan naar wat God getuigt. Van alle dwaasheid is die het grootst die over eeuwige dingen gaat. Zij is het nood-

lottigst, en als iemand er zijn hele leven aan blijft vasthouden, is ze volstrekt niet meer te herstellen.

Een vergissing in de omgang met tijdelijke zaken kun je later nog rechtzetten. Hoe dan ook, ze is van betrekkelijk weinig belang. Maar een dwaling in geestelijke en eeuwige zaken weegt op zichzelf al het zwaarst. Houdt iemand haar zijn hele leven vol, dan is er nooit meer herstel mogelijk, want na de dood is er geen verlossing. De grootste dwaasheid waartoe een schepsel in staat is, is dat hij het bestaan en de volmaaktheden van de grote Schepper ontkent of er verkeerde opvattingen over koestert. Daarom geeft de Geest van God de naam 'dwaas' in bijzondere, nadrukkelijke zin aan wie zich aan deze schuld schuldig maakt. "De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God."

— *John Jamieson, M.A., 1789.*

Vers 1

"De dwaas": zo heet in de Schrift een goddeloos mens. Ook de heidense wijsgeren gebruikten dit woord voor een zedeloos persoon. (Hebr.) Het komt van (Hebr.) en betekent dat het leven uitdooft bij mensen, dieren en planten. Zo wordt het woord (Hebr.) gebruikt in Jesaja 40:7, (Hebr.) "de bloem valt af" (Jesaja 28:1): een plant die al het sap kwijt is waardoor ze lieflijk en nuttig was. Een dwaas is dus iemand die zijn wijsheid en zijn juiste kennis van God en goddelijke dingen kwijt is, dingen die de mens bij zijn schepping meekreeg. Hij is dood in zonde. Maar hij mist niet zozeer verstandelijke vermogens als wel genade in die vermogens. Hij is niet iemand zonder verstand, maar iemand die zijn verstand misbruikt.

— *Stephen Charnock.*

Vers 1

"De dwaas zegt", enzovoort. In elk mensenhart zit deze dwaasheid vastgeklonken. Maar vastgeklonken is niet hetzelfde als zwijgen: ze zit niet met een geboeide tong en kan prima praten. En wat ze zegt, is goddeloos. Ze zegt het recht in Gods gezicht: dat er "geen God" is.

Er is wel verschil in volume. Grove zonden roepen het uit, het zijn schreeuwende zonden. Kleinere zonden zeggen het niet zo hard, maar ze fluisteren het wél. Toch verstaat de Heere de taal van het hart. Hij hoort elke fluistering die daar opkomt, elke beweging van binnen, net zo duidelijk als wij elkaar verstaan in een gewoon gesprek. O, wat is zelfs de kleinste zonde afschuwelijk! Ze beledigt het wezen zelf van de grote God.

— *David Clarkson.*

Vers 1

"De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God." Blader maar een paar bladzijden door tot psalm 53. Daar vind je niet alleen mijn tekst terug, maar de hele psalm, zonder één verandering. Alleen het vijfde vers wijkt af, en zelfs daar is de strekking dezelfde. Wat moeten we hier nu van zeggen? Lette de Heilige Geest zó nauwkeurig op wat een dwaas zegt en doet, dat één keer opschrijven niet genoeg was? Of gaat het gebrabbel en de waanzin van zo'n dwaas ons zó aan, dat het ons telkens weer onder de neus moet worden gewreven, en een derde keer nog eens in Romeinen 3?

Nee, zeker niemand van ons die hier aanwezig is, is die dwaas! Als een van ons wist waar hij zo iemand kon vinden, iemand die durfde te zeggen, al was het alleen in zijn hart: "Er is geen God", dan zou hij geen rust hebben. Zo iemand zou al gauw merken dat wij hem allerminst bijvallen en dat wij niet aan zijn kant staan. Wij, die David nog een geloofsartikel of twee kunnen vertellen die hij zelf nooit heeft gekend! Sterker nog: kan iemand ons met enige reden verdenken van atheïsme? Wij kunnen David een les voorlezen uit zijn eigen psalmen. Wij leggen de betekenis van zijn eigen profetieën veel duidelijker uit dan hij zelf, terwijl hij toch de pen vasthield voor de Heilige Geest van God!

Natuurlijk, we kunnen niet ontkennen dat er in andere dingen bij ons best nog een zweem van dwaasheid en onvolkomenheid te vinden is. Maar we zijn bijna overvoed met het hemelse manna van Gods

woord. We kunnen onze eigen leraren onderwijzen. We verdedigen opvattingen en leerstellingen waarvan de bezwaren door geen van beide universiteiten van dit land, en door de hele geestelijkheid niet, kunnen worden opgelost. Hoe zouden wij dan ooit tot die volmaaktheid en voortreffelijkheid van dwaasheid en waanzin kunnen komen, dat we de gedachte zouden koesteren dat er geen God is? Nee, zo liefdeloos zijn we niet. Zelfs een Turk of een ongelovige beladen we niet met zo'n gruwelijke beschuldiging.

Geliefde christenen, wees toch niet wijs in uw eigen ogen. Onderzoek Romeinen 3 (dat ik zojuist noemde) eens ernstig. Dan merkt u dat Paulus uit deze psalm en uit de gelijkluidende woorden van Jesaja afleidt dat alle nakomelingen van Adam (Christus alleen uitgezonderd) onder de zonde en de vloek van God liggen. Die conclusie zou zwak zijn en nergens op slaan, tenzij elk mens van nature precies zo is als de profeet hier beschrijft. Dezelfde apostel schrijft ergens anders: "Zonder God in de wereld". Hij bedoelt daarmee niet dat zij het als een overtuiging verdedigden, iets wat ze met sterke argumenten wilden bewijzen: dat er geen God is. We lezen immers van niet meer dan drie of vier heidenen van enig aanzien die zo ver gingen.

Maar er zijn mensen die in hun redeneringen en diepste gedachten niet twijfelen aan het bestaan van een godheid. Ze zouden zelfs met afschuw reageren op iedereen die God niet ruimhartig al Zijn heerlijke eigenschappen toekent. Toch ontkennen ze Hem in hun hart en in hun verlangens. Ze leven alsof er geen God is, zonder enig ontzag voor Hem in al hun plannen. Zo zijn ze, in Gods ogen en in werkelijkheid, in de strikte zin van het woord, echte atheïsten.

— *William Chillingworth, 1602-1643.*

Vers 1

"De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God." Waarom komen mensen in opstand tegen Gods gezag, terwijl ze er geen woord tegenin kunnen brengen? Waarom negeren ze Zijn geboden, terwijl ze geen enkele uitzondering kunnen verzinnen? Wat anders dan vijandschap

laat hen opzien tegen “zo gemakkelijk een juk”? Wat anders dan die geest laat hen “zo licht een last” van zich afgooien, zulke vredige en prettige paden mijden en er zelfs voor op de loop gaan? Ja, wat anders drijft hen op wegen die zo duidelijk “de hel vast” houden en “dalende naar de binnenkameren des doods” zijn, omdat ze liever omkomen dan gehoorzamen? Is dit niet het toppunt van vijandschap, de hoogste trap die ze kan bereiken? Welk bewijs zouden we nog willen zoeken voor een vijandig en onverzoenlijk hart?

En toch is er nog iets vreselijks aan toe te voegen: in hun hart zeggen ze: “Geen God.” Dat betekent zoveel als: “Was Hij er maar niet!” Dát is vijandschap. Ze bereikt niet alleen het toppunt van goddeloosheid, want ze wensen hun gemeenschappelijke Vader, Hem Die hun bestaan schiep, uitgeroeid te zien. Ze is zelfs regelrechte waanzin. In de blinde hitte van hun woede staan ze er niet bij stil dat ze iets volstrekt onmogelijks wensen. Als het kon, wensten ze met Zijn bestaan ook hun eigen bestaan weg, en dat van alles wat is. Zetten we wat er in hun hart leeft in woorden, dan is het niets minder dan een schrikwekkende, afgrijselijke verwensing en vloek over God en over heel Gods schepping tegelijk!

Het lijkt wel alsof ze met de godslastering van hun giftige adem de hele natuur willen laten verdorren. Alsof ze het hele heelal willen verschroeien en laten wegkwijnen en wegzinken in het niets. Zo zetten ze hun mond tegen hemel en aarde, tegen zichzelf en tegen alles tegelijk. Ze lijken te denken dat hun zwakke adem het almachtige Woord kan overweldigen, dat hij de diamanten pilaren van hemel en aarde kan doen wankelen en versplinteren. Ze lijken te denken dat hun “nee”, dat de wortel van alles raakt, het almachtige “Het zij” kan dwarsbomen!

Hoe treffend en passend is het dus gezegd: “De dwaas zegt in zijn hart”, zo mompelt hij het. En zulke dwazen zijn er niet een of twee. Maar dit wordt ons duidelijk gegeven als het algemene kenmerk van de afvallige mens, van het hele afvallige mensdom, waarvan in heel

algemene woorden wordt gezegd: “Een ieder van hen is teruggekeerd, … er is niemand, die goed doet.” Zo denken ze allemaal, allen samen, dat wil zeggen: als je hen met anderen vergelijkt. En als hun de ware stand van zaken wordt voorgehouden, is het meer hun natuur om “Geen God” te zeggen dan om zich te bekeren “en zich tot Hem te keren”. Wat een dwaze, waanzinnige vijandschap is dit! Wat een onbegrijpelijke blindheid! En we weten niet waarop we haar anders zouden moeten terugvoeren.

— *John Howe.*

Vers 1

“De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God.” Wie ontkent dat er een God is, gaat met opgeheven vuist in tegen het licht van de natuur. Elk schepsel zal zo iemand weerleggen en beschamen, tot en met de kleinste mug, de kleinste vlieg en de armzaligste worm die over de grond kruipt. Zij brengen ieder tot zwijgen die ernstig betwist of er wel een God is. Gods naam staat in grote, mooie, stralende letters over heel de schepping geschreven. Iedereen kan al lopend lezen dat er een God is. Het besef van een godheid is zó sterk en zó diep ingeprent in ieders hart, dat het ontkennen van God neerkomt op het doven van de allereerste beginselen van de gewone natuur. Ja, het is formeel deicidium, het doden van God, een zonde net zo erg als wanneer de schepping zou liegen.

Zulke atheïsten zijn er niet in de hel, want de duivelen geloven en sidderen. Jakobus 2:19. Het Griekse woord phrissousi dat hier staat, betekent eigenlijk: het bruisen en brullen van de zee. Het wijst op zo’n uiterste angst dat ze niet alleen sidderen veroorzaakt, maar ook brullen en gillen. Markus 6:49; Handelingen 16:29. De duivelen geloven en erkennen vier artikelen van ons geloof. Mattheüs 8:29. (1.) Zij erkennen God; (2.) Christus; (3.) De dag des oordeels; (4.) Dat zij dan gepijnigd zullen worden. Wie niet gelooft dat er een God is, is dus nog gemener dan een duivel. Ontkennen dat er een God is, is een soort atheïsme dat je in de hel niet tegenkomt.

> *"Op aarde zijn er veel atheïsten,*
> *In de hel is er niet een."*

Augustinus zegt over atheïsten: "Hoewel sommigen denken, of zichzelf willen wijsmaken, dat er geen God is, zou toch de gemeenste en meest wanhopige ellendeling die ooit leefde niet zeggen dat er geen God was." Seneca heeft een opmerkelijk gezegde: Mentiuntur qui dicunt se non sentire Deum esse: nam etsi tibi affirmant interdiu noctu tamen dubitant. Zij liegen, zegt hij, die zeggen dat zij niet beseffen dat er een God is. Want overdag beweren ze het wel tegen je, maar 's nachts twijfelen ze toch. Verder, zegt dezelfde schrijver, heb ik wel mensen horen ontkennen dat er een God was, maar ik heb nooit iemand gekend die, als hij ziek was, geen hulp zocht bij God. Wie zegt dat er geen God is, liegt dus. Zulke mensen zondigen tegen het licht van hun eigen geweten. Wie zich het angstvalligst en ijverigst inspant om God te ontkennen, krijgt tóch steeds een prik van zijn geweten in het gezicht. Tullius zei dat er onder de hemel nooit een volk is geweest dat zo barbaars was dat het ontkende dat er een God was.

— *T. Brooks.*

Vers 1

"De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God." Het pausdom heeft lang niet zulke grote geesten voor zich gewonnen als het atheïsme. Juist een teveel aan verstand maakt atheïsten. Met ongepaste argumenten krijg je hen niet klein. Een ongeordende hagelbui van Bijbelteksten jaagt hun nooit schrik aan. Je moet hen overtuigen en verslaan, en wel met hun eigen wapens. "Hebt gij u op den keizer beroepen? Gij zult tot den keizer gaan." Hebben zij zich op de rede beroepen? Laten we de rede dan naar hen toe brengen, zodat we hen tot rede brengen. We hoeven niet bang te zijn dat het ons in dat wapenarsenaal aan wapens ontbreekt. Wat we wél moeten vrezen is onze eigen onwetendheid en ons gebrek aan bekwaamheid om ze te gebruiken. Zelfs in de wijsbegeerte is genoeg te vinden om het atheïsme te over-

tuigen en te laten toegeven: “We zijn verslagen met onze eigen wapens.” Want met al hun verstand blijven atheïsten dwazen.

— *Thomas Adams.*

Vers 1

Geen wond is dodelijker dan die waarbij het hart of de ziel van een mens eruit wordt gerukt. Zo is er ook geen persoon of pest die zo krachtig is om in mensen plotseling alle geloof, hoop en liefde te doden, samen met de vreze Gods, en hen daarmee halsoverkop in de put van de hel te storten, als het loochenen van het beginsel en de grondslag van alle godsdienst, namelijk dat er een God is.

— *Robert Cawdray’s “Treasury or Storehouse of Similes”, 1609.*

Vers 1

“De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God.” Wie ter wereld is een grotere dwaas, een onwetender en ellendiger mens, dan iemand die atheïst is? Je kunt nog eerder geloven dat er niemand bestaat zoals jijzelf, en dat je niet bestaat, dan dat er geen God is. Want jijzelf kunt ophouden te bestaan, je was er ooit niet, je zult veranderen van wat je nu bent, en in heel wat periodes van je leven weet je niet eens dat je bestaat. Zo gaat het je elke nacht als je slaapt, dan weet je niet dat je bestaat. Maar niets van dit alles kan ooit God overkomen. En wie dat niet weet, is een dwaas.

Kan er in deze wereld iets dwazers zijn dan te denken dat heel dit bijzondere bouwwerk van hemel en aarde door toeval is ontstaan, terwijl alle vaardigheid van de kunst nog niet eens een oester kan maken? Prachtige gevolgen zien, en geen oorzaak. Een voortreffelijk bestuur, en geen vorst. Beweging zonder iets onbewogens. Een cirkel zonder middelpunt. Tijd zonder eeuwigheid. Een tweede zonder een eerste. Iets wat niet uit zichzelf begint, en dan niet inzien dat er iets moet zijn waaruit het begint, dat zelf geen begin kan hebben. Al deze dingen gaan zo lijnrecht tegen de wijsbegeerte en de natuurlijke rede

in, dat wie het niet erkent wel een beest in zijn verstand móét zijn. Dát is de atheïst: "De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God."

Dat is zijn kenmerk, zijn merkteken, dát is wat hem aanwijst. Het gevormde ding zegt dat niets het gevormd heeft. De tong heeft zichzelf nooit laten spreken, en toch praat ze tegen Hem Die haar liet spreken. Ze zegt dat wat gemaakt is, bestaat, en dat Hij Die het maakte, niet bestaat. Maar deze dwaasheid is even oneindig en grenzeloos als de hel, even zonder licht of grens als de chaos of het oorspronkelijke niets.

— *Jeremy Taylor, 1613-1667.*

Vers 1

"De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God." Neem een wijs mens, iemand die leeft naar de beginselen van rede en deugd. Zie hem in zijn eenzaamheid: hij overziet het heelal als één geheel, let op de onderlinge afhankelijkheid en harmonie waarmee alles samenhangt, bedwingt zijn hartstochten of vult zijn gedachten met grootse ideeën over Gods voorzienigheid. In de ogen van een verstandig wezen is zo iemand een edeler figuur dan de grootste veroveraar te midden van de pracht en praal van een zegetocht. Er is daarentegen geen belachelijker dier dan een atheïst die alleen is. Zijn geest is niet in staat tot verrukking of verheffing. Hij kan zichzelf slechts beschouwen als een onbetekenend figuurtje in een landschap, dat rondzwerft over een veld of weide, op één lijn met de geringste dieren om hem heen, en onderworpen aan een even volledige sterfelijkheid als zij. Met dit extra zware: hij is de enige onder hen die er bang voor is.

In nood moet hij van alle schepselen het meest hulpeloos en verlaten zijn. Hij voelt de volle druk van de ramp van dit moment, zonder getroost te worden door de herinnering aan iets wat voorbij is, of door het vooruitzicht op iets wat komt. Vernietiging is de grootste zegen die hij voor zichzelf kan bedenken, en een strop of een pistool de enige schuilplaats waarheen hij kan vluchten. Wilt u zo'n somber,

ellendig mens zien op zijn armzaligst? Kijk hem dan aan in de schrik van de dood, of wanneer die nadert.

Ongeveer dertig jaar geleden zat ik op een schip met zo'n stuk ongedierte, toen er een stevige bries opstak die niemand bang kon maken behalve hemzelf. Toen het schip begon te slingeren, viel hij op zijn knieën en biechtte aan de kapelaan op dat hij een laaghartige atheïst was geweest en een Opperwezen had ontkend sinds hij zijn bezit had geërfd. De brave man stond verbaasd te kijken, en meteen ging er een gerucht door het schip dat er een atheïst op het bovendek zat. Verschillende gewone zeelui, die het woord nooit eerder hadden gehoord, dachten dat het een vreemde vis was. Maar ze keken nog meer op toen ze zagen dat het een mens was, en uit zijn eigen mond hoorden: "Dat hij tot die dag toe nooit had geloofd dat er een God was." Terwijl hij in doodsangst zijn belijdenis lag te doen, fluisterde een van de eerlijke matrozen de bootsman toe: "Dat het een goede daad zou zijn hem overboord te gooien."

Maar inmiddels waren we een haven in zicht gekomen, en plotseling ging de wind liggen en viel de boetvaardige terug in zijn oude gedrag. Hij smeekte ons allemaal die erbij waren, als heren onder elkaar, om niets te vertellen van wat er was gebeurd. Hij was nog geen twee dagen aan wal, toen iemand uit het gezelschap hem begon te plagen met zijn vroomheid aan boord. Hij ontkende dat zó fel, in zulke hoge woorden, dat het aan beide kanten tot een beschuldiging van liegen leidde, en het in een duel eindigde. De atheïst werd dwars door het lijf gestoken en werd, na wat bloedverlies, een even goed christen als hij op zee was geweest, totdat hij merkte dat zijn wond niet dodelijk was. Op dit moment is hij een van de vrijdenkers van deze tijd, en hij schrijft een pamflet tegen verschillende aanvaarde opvattingen over het bestaan van feeën.

— *Joseph Addison (1671-1719), in "The Tatler".*

Vers 1

> *„Er is geen God", zei de dwaas in zijn hart:*
> *„Er is geen God Die over aarde en hemel heerst."*
> *Maak de band los die zijn dwaze hart omknelt,*
> *opdat God Zich aan zijn ongelovige oog moge openbaren!*
>
> *Is er geen God? — De sterren, bij myriaden verspreid,*
> *weerspreken zijn godslastering zodra hij naar boven ziet;*
> *en zijn eigen gelaat, wanneer hij het in de spiegel aanschouwt,*
> *weerspiegelt het beeld van zijn Schepper.*
>
> *Is er geen God? — De stromen die als zilver vloeien,*
> *de lucht die hij inademt, de aarde waarop hij staat,*
> *de bomen, de bloemen, het gras, het zand, elke wind die waait —*
> *alles spreekt van God. Uit heel de schepping klinkt één stem,*
> *die onmiskenbaar getuigt van Zijn ontzagwekkend bestaan.*
> *U bent blind, o dwaas, zie Hem dan in dit alles!*

— *Giovanni Cotta.*

Vers 1

> *De uil, het Atheïsme,*
> *zweeft op afschuwelijke vleugels door het volle daglicht,*
> *laat zijn blauwomrande oogleden neerdalen en sluit ze;*
> *en, zich afkerend van de heerlijke zon aan de hemel,*
> *roept hij uit: „Waar is zij?"*

— *Samuel Taylor Coleridge, 1772-1834.*

Vers 1

"Zij verderven het, zij maken het gruwelijk met hun werk." Zonde smaakt het vlees goed. Omne simile nutrit simile: het gelijke voedt het gelijke. Het bedorven hart dat we van nature meedragen, wordt vet van bedorven daden. Judas' hebzucht smaakt zoet door onrechtmatig gewin. Joab raakt door bloedvergieten steeds meer op dreef en wordt er harder van (1 Koningen 2:5). Diefstal past als gegoten bij een

dievenhart, dat vetgemest wordt door buit die voor het grijpen ligt. Trots groeit van de vleiende complimentjes van dienstige knechten. Afpersing viert hoogtij in het hart van de woekeraar, zodra zijn geld binnenstroomt. Heiligschennis tiert welig bij de kerkroover, door de aangename eerbewijzen van vleiende priesters en door de gemakkelijke winst die hij met hen deelt. De natuur laat zich leiden door de zinnen en leeft ervan. Is de burcht van het hart eenmaal gevallen, dan houdt de toren van het verstand het niet lang meer vol.

Denk maar aan de dampen van een overvolle maag. Ze stijgen op en geven hoofdpijn. Of denk aan de dikke, schuimende nevels die uit de donkere, vochtige aarde optrekken: ze benauwen de heldere lucht en verduisteren voor ons de zon meer dan wat ook. Precies zo benevelen en verstikken de zwarte, verdorven neigingen uit de laagste kelders van de ziel ons verstand. Het vuur van de genade op Gods altaar (het hart van de mens) kan ook niet blijven branden, als de wolken van begeerte er zulke stortbuien van goddeloosheid overheen laten regenen.

Perit omne judicium, cum res transit ad affectum. Wie zijn gevoel in een zaak laat meebeslissen, kan zijn heldere blik vaarwel zeggen. Zijn oordeel wordt dan vanzelf partijdig.

— *Thomas Adams.*

Vers 1

"Zij verderven het, zij maken het gruwelijk met hun werk; er is niemand, die goed doet." "Omdat mensen in hun gedachten verdorven zijn", zegt Bernardus, "worden ze in hun daden gruwelijk: verdorven in de ogen van God, gruwelijk in de ogen van mensen. Er zijn drie soorten mensen, en geen van hen doet goed. Sommigen begrijpen God niet en zoeken Hem niet. Dat zijn de doden. Anderen begrijpen Hem wel, maar zoeken Hem niet. Dat zijn de goddelozen. En weer anderen zoeken Hem wel, maar begrijpen Hem niet. Dat zijn de dwazen."

"O God", roept een schrijver uit de middeleeuwen, "hoeveel mensen zijn er vandaag die zich christen noemen en toch afgoden dienen! Zij zijn gruwelijk voor U en voor mensen. Want ieder mens dient wat hij het meest liefheeft. De hoogmoedige knielt voor de afgod van wereldse macht, de gierigaard voor de afgod van geld, de overspeler voor de afgod van schoonheid, en zo gaat het maar door." Over zulke mensen zegt de apostel: "Zij belijden dat zij God kennen, maar zij verloochenen Hem met de werken, alzo zij gruwelijk zijn en ongehoorzaam, en tot alle goed werk ongeschikt." Titus 1:16.

"Er is niemand, die goed doet." Let op hoe Paulus dit getuigenis van de psalmist gebruikt. Hij zet het tussen de andere teksten die hij verzamelt in het derde hoofdstuk van de brief aan de Romeinen. Daar bewijst hij van "beiden Joden en Grieken, dat zij allen onder de zonde zijn". Romeinen 3:9.

— *John Mason Neale, over deze plaats.*

Vers 1

Mijn tekst gaat over de godsdienst van de atheïst. Zijn hele geloof past in één artikel, en dan ook nog een ontkennend artikel, in lijnrechte tegenspraak met elke geloofsbelijdenis: "Er is geen God." Dat is maar één artikel, maar er hangen zoveel ongerijmdheden aan vast. Het is bovendien zo goddeloos en zo schokkend godslasterlijk, dat de dwaas het niet hardop durft te zeggen. Hij fluistert het tegen zichzelf, in het geheim, "in zijn hart". Zo bevat de tekst drie punten. Wie is hij? Een "dwaas". Wat zegt hij? "Geen God." Hoe zegt hij het? "In zijn hart." Een dwaas, zijn pijl en zijn schot. Ik loop ze een voor een langs. . . . . .

Er is een kind naar de jaren, en er is een kind naar de zeden, aetate et moribus, zegt Aristoteles. Zo is er ook een dwaas, want dwazen en kinderen heten allebei nepioi. Er is een dwaas in denkkracht en een dwaas in levenshouding: stultus in scientia, et stultus in conscientia, een dwaas zonder verstand en een dwaas zonder geweten. De tweede verdient die naam net zo goed als de eerste. Beiden missen de rede, niet als vermogen maar in het gebruik ervan. Ja, de tweede is

eigenlijk de echte dwaas. De zwakzinnige zou zijn verstand gebruiken als hij kon. De zondaar wil dat niet, ook al mag hij. David bedoelt hier niet de dwaas van nature, maar de dwaas in zedelijk opzicht: de goddeloze, genadeloze mens. Dat is namelijk wat het oorspronkelijke woord betekent. . . . . .

Het wordt tijd dat we de persoon laten voor wat hij is en bij zijn daad komen. Wat heeft deze dwaas gedaan? Niets, denk je. Hij heeft alleen maar iets gezegd. Maar wat heeft hij dan gezegd? Eigenlijk ook niets. Hij heeft alleen iets gedacht, want in het hart spreken is niets anders dan denken. De Schrift kent twee soorten spreken. Het ene is echt bedoeld, het andere is maar een wens. Het ene gebeurt met de mond, het andere met de gedachte van het hart. U ziet dat de psalmist hier de tweede soort bedoelt. De pijl die de dwaas hier afschiet, is het atheïsme. Hij maakt er geen lawaai over als hij hem kwijt is, zoals boogschutters wel doen. Hij spant en schiet in het verborgene, stil, buiten het zicht en zonder een geluid. Hij zegt "God is niet", maar "in het hart".

Het hart heeft een mond: intus est os cordis, zegt Augustinus. God, zegt Cyprianus, is cordis auditor, Hij hoort het hart. Het hart kan dus blijkbaar toch iets zeggen. Toen God tegen Mozes zei: quare clamas? "Wat roept gij tot Mij?" lezen we geen woorden die hij sprak. Silens auditor, zegt Gregorius: Hij wordt gehoord, zonder dat er iets wordt gezegd. Er bestaat een stil spreken (Psalm 4:5): "Spreekt in ulieder hart", zegt David, "... en zijt stil." Spreken is niet het werk van het hart, net zomin als overpeinzen het werk van de mond is. Maar soms ruilen hart en mond van taak: lingua mea meditabitur, zegt David. Psalm 35:28. Er bestaat een lingua meditans, een tong die nadenkt. Hier zien we een cor loquens, een hart dat spreekt.

En eerlijk gezegd heeft de wijsgeer gelijk als hij zegt dat het hart alles doet: mens videt, mens audit, mens loquitur. Het hart spreekt. De tong is alleen het instrument dat er geluid aan geeft. Ze is niet meer dan de echo van het hart en herhaalt wat het zegt. Alleen als de

tong het verstand vooruit rent, geeft het hart de mond opdracht en fluistert het hem in wat hij moet zeggen. Het hart is de heraut van de ziel. Wat de ziel wil laten afkondigen, leest het hart voor, en de mond roept het uit. De tong zegt niets wat het hart niet eerst heeft gezegd. Ja, het ware en oprechte spreken is in werkelijkheid dat van het hart. Tong en lippen zijn jezuïeten. Ze liegen, bedriegen en gebruiken dubbelzinnigheden. Vleierij, angst of een andere bijbedoeling, een ander scheef motief, verdraait hun woorden. Maar het hart zegt wat het bedoelt, en het is twintig monden waard als het hoorbaar kon spreken.

— *Richard Clerke, D.D., 1634 (een van de vertalers van onze Engelse Bijbel).*

Vers 1, 4

Waarom doen goddeloze mensen zulke berucht slechte dingen? De Schrift noemt daar een reden voor: "Al zijn gedachten zijn, dat er geen God is." Psalm 10:4. Ze vergeten dat er een God van wraak is en een dag van rekenschap. "De dwaas" zou zijn hart maar al te graag willen wijsmaken dat "er geen God is", en wat daarop volgt: "Zij verderven het, … er is niemand, die goed doet … die mijn volk opeten, alsof zij brood aten", enzovoort. Mensen en hun bezittingen verslinden kost hen net zo weinig gewetensnood als een stuk brood eten. Wat een ellendige toestand heeft de zonde de mens bezorgd! De grote God, Die "den hemel en de aarde" vervult (Jeremia 23:24), zou geen plaats krijgen in het hart dat Hij speciaal voor Zichzelf heeft gemaakt!

De zon schijnt niet zo helder als de waarheid dat God er is. Want alles wat er in de wereld is, bestaat doordat God er is. Was Hij er niet, dan zou er helemaal niets zijn. Van Hem hebben goddeloze mensen zelfs de kracht gekregen waarmee ze zondigen. Zonde komt dus voort uit atheïsme, en vooral zonden die berekend en gepland zijn. Want als er meer aan God gedacht werd, zou Hij de ziel van zondige plannen afhouden en haar op Zichzelf richten.

— *Richard Sibbes.*

Vers 2

"Om te zien, of iemand verstandig ware, die God zocht." Niemand zoekt Hem op de goede manier, zoals Hij gezocht moet worden. Dat kan ook niet zolang we in zonde leven. Mensen gaan bij het zoeken naar God namelijk op allerlei manieren de fout in. Ten eerste: ze zoeken Hem niet om Hemzelf. Ten tweede: ze zoeken Hem niet alleen, maar nemen er andere dingen bij. Ten derde: ze zoeken andere dingen eerst en Hem daarna, zoals mensen doen die op de wereld gericht zijn. Ten vierde: ze zoeken Hem lauw en achteloos. Ten vijfde: ze zoeken Hem wispelturig, zoals Judas en Démas. Ten zesde: ze zoeken Hem niet in Zijn Woord, zoals ketters. Ten zevende: ze zoeken Hem niet in heel Zijn Woord, zoals huichelaars. Ten laatste: ze zoeken Hem niet op het juiste moment en niet op tijd, zoals goddeloze, onbekeerde zondaars. Die denken er niet aan om op Gods woord te steunen. Ze volgen hun eigen verlangens en de gewoonten van deze wereld.

— *Thomas Wilson, 1653.*

Vers 2, 3

Wat gebeurde er toen God zo op de mensen neerkeek? "Zij zijn allen afgeweken", dat wil zeggen: weg van Hem en van Zijn wegen. "Te zamen zijn zij stinkende geworden": wat ze doen is zo verrot dat het stinkt. "Er is niemand, die goed doet, ook niet een": van al die miljoenen mensen op aarde is er niet één die goed doet. Er liepen toen mensen rond met schitterende gaven, mensen met ziel en verstand. Maar niet één van hen kende God of zocht God. Daarom stelde Paulus als algemene regel dat de zielse, natuurlijke of verstandelijke mens de dingen van den Geest Gods niet aanneemt, want ze zijn hem dwaasheid, en daarom wijst hij ze af.

— *William Greenhill.*

Vers 3

De goddelozen zijn "veracht" (Nahum 1:14). "Ik zal u een graf maken, als gij zult veracht zijn geworden." Zonde maakt mensen gemeen. Ze bezoedelt hun naam en besmet hun bloed: "Te zamen zijn zij stinkende geworden." In het Hebreeuws staat zelfs: zij zijn stinkend geworden. Hoe hard je goddeloze mensen ook uitscheldt, je doet hun nooit onrecht. Ze zijn "zwijnen" (Mattheüs 7:6), "adderengebroedsels" (Mattheüs 3:7), "een duivel" (Johannes 6:70). De goddelozen zijn het schuim en het uitschot (Psalm 119:119). En de hemel is veel te zuiver om ook maar een beetje van dat schuim erin toe te laten.

— *Thomas Watson.*

Vers 3

"Te zamen … stinkende geworden." Zo beschrijft de Romeinse satiredichter zijn eigen tijd:

> *„Niets is er overgebleven, niets voor toekomstige tijden*
> *om toe te voegen aan de lange lijst der misdaden;*
> *de zonen die na ons komen, zullen dezelfde begeerten koesteren*
> *en dezelfde dolle dwaasheden bedrijven als hun vaderen;*
> *het kwaad heeft zijn hoogtepunt bereikt."*

— *Juvenalis, Sat. 1.*

Vers 3

"Er is niemand, die goed doet, ook niet een." Origenes vraagt zich af hoe je kunt zeggen dat niemand, Jood noch heiden, iets goeds deed. Velen van hen kleedden toch de naakten, gaven de hongerigen te eten en deden nog meer goeds? Hij antwoordt: wie een fundament legt en er een muur of twee op bouwt, kan nog niet zeggen dat hij een huis heeft gebouwd zolang het niet af is. Zo deden ook deze mensen wel iets goeds, maar de volmaakte goedheid, die alleen in Christus te vinden was, bereikten ze niet.

Toch bedoelt de apostel niet alleen dat mensen niet volmaakt rechtvaardig zijn. Ook de gelovigen schoten tekort aan de volmaaktheid die vereist is. Hij laat daarom zien hoe mensen van nature zijn: allemaal onder de zonde, in dezelfde staat van verdoemenis, zonder genade en zonder geloof in Christus. Doet iemand toch een goed werk, dan is het óf uit genade, en dan komt het niet uit hemzelf, óf door het licht van de natuur. Dan deed hij het niet zoals het hoort en was het verre van een werkelijk goed werk.

— *Andrew Willet (1562-1621), over Romeinen 3:10.*

Vers 4

"Hebben dan alle werkers der ongerechtigheid geen kennis?" Omdat mensen niet weten wat er op het spel staat, vrezen ze niet wat ze moeten vrezen. Waarom hebben de goddelozen geen ontzag voor de zonde? O, omdat ze haar niet kennen! "Hebben dan alle werkers der ongerechtigheid geen kennis?" Nee zeker niet, want zij zijn het, "die mijn volk opeten, alsof zij brood aten". Zulke happen zouden hun de mond verbranden. Ze zouden het nooit wagen Gods volk zo te vervolgen en te vernietigen. Ze zouden bang zijn hen ook maar aan te raken, als ze maar wisten wat ze deden.

— *Richard Alleine.*

Vers 4

"Die mijn volk opeten, alsof zij brood aten." Dat wil zeggen: quotidie, elke dag, zegt Augustinus. Zo vanzelfsprekend als ze hun dagelijks brood eten, of met dezelfde gretigheid en gulzigheid. Deze mensenetende Laobomoi, deze wrede kannibalen, hebben er niet meer moeite mee een arme man kapot te maken dan een goede maaltijd te eten als ze honger hebben. Zoals snoeken in een vijver of haaien in zee de kleinere vissen opslokken, zo slokken zij de armeren op. Vaak doen ze dat met een zogenaamd nette, onzichtbare uitzuiging. Zo doet de woekeraar het, die net als de struisvogel elk metaal kan verteren, maar vooral geld.

— *John Trapp.*

Vers 4

"Die mijn volk opeten, alsof zij brood aten." O, hoe weinig mensen lezen de Schriften na en geloven wat daar staat over de vijandschap van goddeloze mensen tegen Gods volk! De Schrift zegt ons dat zij Gods volk opeten, "alsof zij brood aten". Dat laat zien hoe vreemd graag ze de heiligen willen verslinden. Ze hebben daar net zoveel plezier in als een hongerig mens in zijn eten, en het kwellen van Gods volk zit hun in het bloed. Om hun hatelijke karakter vergelijkt de Schrift hen met leeuwen en beren, om hun sluwheid met vossen, en verder met wilde stieren, gulzige zwijnen, schorpioenen, doornen en distels (dingen die pijn doen en kwellen).

De Schrift tekent hen als ijverig en onvermoeibaar in hun bloedige plannen: ze kunnen niet slapen zonder kwaad te doen. Herodias wilde liever het bloed van een heilige dan een half koninkrijk. Haman wilde de koning een enorme som betalen om de verstrooide Joden (die zich niet aan de wetten van de koning houden) te laten uitroeien. Goddeloze mensen nemen liever het risico hun eigen ziel te verliezen dan dat ze geen dolk werpen naar het oogappel van God. Ze weten wat één woord — aha!! — heeft gekost, en toch breken ze door alle natuurlijke, burgerlijke en zedelijke banden heen om Gods volk te gronde te richten. De Heilige Geest noemt hen mensen die "onverzoenlijk" zijn, fel en halsstarrig. In hun woede zijn ze als de hete oven, in hun grenzeloze razernij als de zee. En toch: "wie heeft" deze Schriftuurlijke "prediking geloofd?"

Als we echt geloofden hoe vijandig alle goddeloze mensen tegenover alle heiligen staan, zouden we ons niet verlaten op onze eigen voorzichtigheid en ons eigen inzicht om ons tegen gevaar van hun kant te beschermen. Dan zouden we een ark zoeken tegen de vloed van hun toorn. Kwamen we ooit tussen hen terecht en werden we gered, dan zouden we God danken, zoals de drie kinderen, dat de hete vurige oven ons niet heeft verteerd. We zouden niet opkijken

van hun barbaarse wreedheid, maar ons juist verbazen over Gods dagelijkse beteugeling van hen.

Tussen lichtzinnige en oppervlakkige types zouden we op onze hoede zijn voor schade. We zouden hun gezelschap mijden zoals we leeuwen en schorpioenen mijden, en hun nooit iets toevertrouwen, geen enkel geheim. In hun gezelschap zouden we niet onbezonnen doen, en we zouden hun beloften niet meer geloven dan de belofte van de duivel, hun vader. We zouden verlangen naar de hemel, om verlost te worden van "de tenten Kedars". Geen enkele heilige die verwant is aan een machtige goddeloze zouden we veilig achten. We zouden ons niet met hen verbinden door onszelf of onze kinderen uit te huwelijken aan deze zonen en dochters van Belial, en we zouden ook geen duivelen als dienaren kiezen.

— *Lewis Stuckley.*

Vers 4

Wat een boze wereld is dit! Ze haat het volk van God. "Omdat gij van de wereld niet zijt, … daarom haat u de wereld." Johannes 15:19. Haman richtte zijn haat op alle Joden zonder uitzondering, op het hele zaad van Israël. Vind je ooit een slang zonder angel of een luipaard zonder vlekken? Dan mag je ook een goddeloze wereld verwachten die de heiligen niet haat. Het is de godsvrucht zelf waarop ze mikt. "En die kwaad voor goed vergelden, staan mij tegen, omdat ik het goede najaag." Psalm 38:21. De wereld doet alsof ze de vromen om heel andere dingen haat, maar de diepste grond van hun twist is heiligheid.

Die haat geeft nooit op. Toorn kun je verzoenen, haat niet. Je zou eerder hemel en hel met elkaar verzoenen dan die twee zaden! Haatte de wereld Christus al, dan is het geen wonder dat ze ons haat. "Indien u de wereld haat, zo weet, dat zij Mij eer dan u gehaat heeft." Johannes 15:18. Maar wat valt er in Christus te haten? Deze gezegende Duif had geen gal! Deze roos van Saron verspreidde de lieflijkste

geur! Juist dát toont hoe laag de wereld is: ze haat Christus en ze verslindt Zijn heiligen.

— *Thomas Watson.*

Vers 5

"Aldaar zijn zij met vervaardheid vervaard." Dat moeten we goed begrijpen, anders vatten we het verkeerd op. Hun laffe angst overvalt vermetele zondaars niet altijd als ze gevaar zien aankomen. Niemand van hen heeft echte moed en standvastigheid, maar veel van hen hebben wel een soort wanhopige durf, zelfs als ze de dood als het ware recht voor ogen zien. Die durf komt voort uit een doodsheid die op hun hart ligt, en uit een verharding die hun geweten overwoekerd heeft. Het wordt hun alleen maar een zwaardere veroordeling.

Maar zodra het de Heere behaagt hen wakker te schudden uit die doodse slaap, en de worm van het geweten in hen aan het werk te zetten, dan geldt zonder enige uitzondering deze les: de stoutste zondaars blijken uiteindelijk de grootste lafaards. Wie het vermetelst het meest verderfelijke kwaad ondernam, is van allen het bangst wanneer Gods wrekende hand hem daarvoor grijpt.

— *John Dod, 1547-1645.*

Vers 5

"God is bij het geslacht des rechtvaardigen"; dat wil zeggen: Hij trekt dat geslacht voor, die soort mensen. God is er in alle geslachten, maar aan dit geslacht beleeft Hij het meeste vreugde. De goddelozen hebben dus alle reden om bang te zijn voor hen in wie God Zijn behagen heeft.

— *Joseph Caryl.*

Vers 5

De Koning der ere kan niet in een hart binnenkomen (zo komt Hij immers in de harten van Zijn volk; Psalm 24:9,10) zonder dat er iets van Zijn eigen heerlijkheid zichtbaar wordt. God omringt Zijn Woord met

majesteit, omdat het Zijn Woord is. Zo omringt Hij ook Zijn eigen kinderen en hun wegen met majesteit, zelfs als ze op hun diepst vernederd zijn.

Denk aan Stefanus. Hij werd als gevangene voor de Raad gebracht, en het ging om zijn leven. Maar juist toen liet God hem Zijn tegenwoordigheid voelen, want er staat: "Allen, die in den raad zaten, … zagen zijn aangezicht als het aangezicht eens engels" (Handelingen 6:15). Wat Salomo van alle rechtvaardigen zegt, is in die verhouding meestal ook waar: "De wijsheid der mensen verlicht zijn aangezicht." Prediker 8:1. Petrus zegt iets dergelijks (1 Petrus 4:14): "Indien gij gesmaad wordt om den Naam van Christus, zo zijt gij zalig; want de Geest", en dan niet alleen van God of van genade, maar "der heerlijkheid, en de Geest van God rust op u." Zo ging het ook met de martelaren. Wat een majesteit lag er in hun onschuld, hun houding en hun godvruchtige gedrag! Wat een lieflijkheid in de ogen van de mensen! Hun ellendigste onderdrukkers raakten ervan ontmoedigd, van slag en in verwarring. Daarom staat er dat de goddeloze vervolgers Gods volk opaten, "alsof zij brood aten" (vers 4), en dat ze toch in grote vrees waren, en wel hierom: "God is bij het geslacht des rechtvaardigen."

God staat als het ware verbaasd te kijken naar wat ze doen. "Hebben dan alle werkers der ongerechtigheid geen kennis" (zo luiden de woorden daarvoor) "die mijn volk opeten, alsof zij brood aten"? Ze maken er niet meer werk van dan iemand die smakelijk zijn maaltijd eet. Zo lijkt het tenminste: ze willen doorzetten en het volhouden. Toch zijn ze doodsbenauwd terwijl ze het doen, en juist wanneer ze het brutaalst zijn, slaat God hun hart met schrik. Waarom? Omdat "God is bij het geslacht des rechtvaardigen", of Hij woont in de rechtvaardige. God geeft de goddelozen vaak een sprankje inzicht, een wenk of een waarschuwing (zoals Pilatus er een kreeg over Christus) dat Zijn volk rechtvaardig is.

Dat zie je ook in Filippenzen 1:28: “En dat gij in geen ding verschrikt wordt van degenen, die tegenstaan; hetwelk hun wel een bewijs is des verderfs, maar u der zaligheid, en dat van God.” In dat laatste deel valt mij op dat beide van God komen: de zekerheid van de zaligheid én een geest van schrik. In het Oude Testament lezen we over David (1 Samuël 18:12) dat Saul hem haatte (vers 9) en hem probeerde te vernietigen (vers 10, 11). Toch staat er: “Saul vreesde voor David, want de HEERE was met hem, en Hij was van Saul geweken.” Dat is precies de reden waarover het hier gaat. God maakte Zijn aanwezigheid in David zichtbaar. Door Davids godvruchtige en wijze gedrag raakte Hij Sauls geweten, en dat maakte Saul bang.

— *Thomas Goodwin.*

Vers 6

“Gijlieden beschaamt den raad des ellendigen, omdat de HEERE zijn Toevlucht is.” In psalm 53 staat: “Gij hebt hen beschaamd gemaakt, want God heeft hen verworpen.” Natuurlijk wijzen die twee woorden telkens een heel andere kant op. In onze psalm zegt de dichter verontwaardigd tegen “de werkers der ongerechtigheid” dat ze Gods armen geringschatten en te schande maken. Psalm 53 daarentegen kondigt aan dat de goddelozen uiteindelijk zelf beschaamd en verward zullen staan, en dat de Heere hen minacht. In beide gevallen zien we prachtig hoe God voor Zijn armen zorgt. Dat zijn niet alleen de armen van geest, maar ook, helemaal letterlijk, de arme en eenvoudige mensen, de onderdrukten en de gekrenkten.

Juist deze kant van God valt in Zijn Woord zo op. Zoek maar door alle Shasters en Veda’s van de hindoe, door de Koran van de mohammedaan, door de wetgeving van de Griek en het wetboek van de Romein, ja, door de Talmoed van de Jood, de bitterste van allemaal. Je vindt er geen enkele regel of bladzijde waarin ook maar een spoor te vinden is van die tederheid, dat medelijden en dat meeleven met het onrecht, de onderdrukking, de beproevingen en het verdriet van

Gods armen. De Bijbel van de christen laat dat bijna op elke bladzijde zien.

— *Barton Bouchier.*

Vers 6

"Gijlieden beschaamt." Elke dwaas die in zijn hart zegt dat er geen God is, haalt uit dezelfde koker een pijl om op het goede af te schieten. De onvruchtbare Michal heeft te veel zonen, die net als hun moeder de heilige David uitlachen.

— *John Trapp.*

Vers 6

"Gijlieden beschaamt", zegt hij, "den raad des ellendigen." Er is niets wat goddeloze mensen zo verachten als iemand die God tot zijn toevlucht maakt. Niets stuit hen in hun hart zozeer tegen de borst. "Zij beschamen het", zegt hij, "het is iets dat je zonder enige overweging moet wegwerpen. De wijze vertrouwt op zijn wijsheid, de sterke op zijn kracht, de rijke op zijn rijkdom. Maar vertrouwen op God is het dwaaste wat er in de wereld bestaat."

Waarom denken ze zo? Daar zijn vier redenen voor. Eén: ze kennen God niet, en het is dwaas om te vertrouwen op iemand die je niet kent. Twee: ze zijn vijanden van God en God is hun vijand, en ze vinden het dwaas om hun vijand te vertrouwen. Drie: ze kennen de weg niet waarlangs God helpt en bijstaat. En vier: ze zoeken een hulp, een bijstand en een voorziening die God niet geeft. Ze willen verlost worden om hun begeerten te kunnen dienen, en bewaard blijven om hun woede, hun vuiligheid en hun dwaasheid uit te leven. Met die dingen hebben ze niets anders voor, en God zal hun er niets van geven.

En het is inderdaad dwaas van wie dan ook om God te vertrouwen om in de zonde bewaard te blijven. Het is waar: hun dwaasheid is hun wijsheid, als je kijkt naar hun toestand. Maar het is wél dwaas om op God te vertrouwen terwijl je in zonde wilt leven, en om de raad van de ellendige te verachten.

— *John Owen.*

Vers 6

"Gijlieden beschaamt den raad des ellendigen": en waarom? "Omdat de HEERE zijn Toevlucht is." Dát is de echte oorzaak, welke andere voorwendsels er ook worden aangevoerd. Leer hieruit: het is de ware godsvrucht die de ruzie veroorzaakt tussen Gods kinderen en de goddelozen. Goddeloze mensen mogen zeggen wat ze willen. Ze beweren bijvoorbeeld dat ze die mensen haten en niet kunnen uitstaan omdat ze trots en brutaal zijn en zich bemoeien met hun meerderen, omdat ze zo minachtend en hooghartig doen tegenover hun naasten, omdat ze ontevreden en onstuimig zijn, en ik weet niet wat al niet. Maar de echte reden noemt de Heere hier Zelf: ze maken Hem tot hun steun en hun vertrouwen, en ze willen niet leunen op leugenachtige ijdelheden, zoals de mensen van de wereld doen.

— *John Dod.*

Vers 6

"Omdat de HEERE zijn Toevlucht is." Laat je overtuigen om je echt te verbergen bij Jezus Christus. Een schuilplaats hebben en er geen gebruik van maken is even erg als er geen hebben. Vlucht naar Christus! Kruip weg in de spleten van deze Rots en blijf daar veilig.

— *Ralph Robinson, 1656.*

Vers 7

"Och, dat Israels verlossing", enzovoort. Zolang het goed met ons gaat, bidden we nauwelijks tot God, of heel lauw. In tegenspoed en nood daarentegen wordt onze geest wakker geschud en vliegt hij in vuur en vlam voor het gebed. Daar vinden we overal in de psalmen van David voorbeelden van. Verdrukking is als het ware de saus bij het gebed, net zoals honger de saus is bij het eten. Echt, wie zonder verdrukking leeft, bidt meestal smakeloos. Velen van hen bidden niet oprecht, maar doen liever alsof, of bidden uit gewoonte.

— *Wolfgang Musculus*, 1497-1563.

Vers 7

"Uit Sion." Sion, de kerk, is zelf geen Zaligmaker. We durven ook niet te vertrouwen op haar dienaren of op haar verordeningen. En toch komt de zaligheid tot de mensen door haar heen. De hongerige scharen worden gevoed door de handen van de discipelen, die het een vreugde vinden om als dienaren bij het feestmaal van het evangelie te staan. Sion wordt de plaats waar de bron met helend water ontspringt, een water dat naar oost en west zal stromen totdat alle volken ervan drinken. Wat een reden om alle werken van de kerk van de levende God in alle reinheid en met alle kracht te blijven doen!

— *C. H. S.*

Vers 7

"Als de HEERE de gevangenen Zijns volks zal doen wederkeren, dan zal zich Jakob verheugen, Israel zal verblijd zijn." Let erop dat we onder Israël die andere schapen moeten verstaan die de Heere heeft, die niet van deze stal zijn. Ook die moet Hij brengen, zodat ze Zijn stem horen. Want er staat Israël, niet Juda; Sion, niet Jeruzalem. "Als de HEERE de gevangenen Zijns volks zal doen wederkeren." "Toen", zoals er in de parallelle psalm staat, "waren wij gelijk degenen, die dromen." Wat een heerlijke droom! Wat we ons ook voorstellen: de helft van de schoonheid en de pracht zal onze verbeelding nooit bereiken.

"De gevangenschap" van onze zielen onder de wet van de begeerte, en van onze lichamen onder de wet des doods. De gevangenschap van onze zinnen onder de vrees. En ten slotte die gevangenschap waarvan het einde zo mooi is beschreven door een van onze grootste dichters, Giles Fletcher (1588-1623), in zijn "Christ's Triumph over Death."

> *Geen wolk van droefheid hangt als een wolk boven hun hoofd;*
> *geen bleke kwaal trekt de kleur uit hun gelaat;*
> *geen ouderdom strooit zilveren sneeuw over hun haren;*
> *geen naaktheid onteert hun lichaam;*
> *geen armoede brengt schande over hen en de hunnen;*
> *geen vrees voor de dood die de vreugde van het leven wegneemt;*
> *geen onrustige slaap die hun kostbare tijd verspilt;*
> *geen verlies, geen leed, geen verandering die hun vreugdevolle uren verstoort.*
>
> — *John Mason Neale, over deze plaats.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1 (eerste zinsdeel)

De dwaasheid van het atheïsme.

Vers 1

Atheïsme van het hart. Zie Jamiesons Sermons on the Heart.

Vers 1 (het hele vers)

Beschrijf:

I. Het geloof van de dwaas.

II. De dwaas die dat geloof aanhangt, of anders gezegd: het atheïsme.

I. Waar het vandaan komt: "het hart."

II. Wat het belijdt: "geen God."

III. Wat het oplevert: "verdorven", enzovoort.

Vers 1

I. De grote bron van zonde: vervreemding van God.

II. Waar zonde regeert: in het hart.

III. Wat zonde met het verstand doet: ze maakt de mens tot dwaas.

IV. Hoe ze zich in het leven laat zien: in daden van doen én van nalaten.

Vers 1 (laatste zinsdeel)

De lantaarn van Diogenes. Houd haar omhoog voor mensen van alle standen en breng hun zonden aan het licht.

Vers 2

I. Een God Die Zich bukt om te zoeken.
II. Mensen die Hij uitkiest.
III. Edelmoedige bedoelingen.

Vers 2

Wat God zoekt, en wat wij zouden moeten zoeken. Mensen zien meestal snel wat bij hun eigen karakter past.

Verzen 2 en 3

God zoekt naar iemand die van nature goed is; wat dat oplevert; welke lessen we daaruit kunnen trekken.

Vers 3

Het hele menselijke geslacht is door en door verdorven.

Vers 4

“Hebben dan alle werkers der ongerechtigheid geen kennis?” Stel dat mensen God echt kenden, en Zijn wet, het kwaad van de zonde, de foltering van de hel en andere grote waarheden. Zouden ze dan nog zondigen zoals ze doen? En als ze die wél kennen en toch in hun ongerechtigheden volharden, hoe schuldig en dwaas zijn ze dan! Beantwoord de vraag zowel met ja als met nee, en je hebt stof voor een toespraak die diep raakt.

Vers 4 (eerste zinsdeel)

De schreeuwende zonde van overtreding tegen licht en kennis.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

Niet bidden: een zeker teken dat iemand zonder genade leeft.

Vers 5

De dwaze angst van mensen die geen ontzag voor God hebben.

Vers 5

Hoe dicht de Heere bij de rechtvaardigen is, wat dat voor de vervolger betekent en hoe bemoedigend het voor de heiligen is.

Vers 6

Het is wijs om de Heere tot onze toevlucht te maken.

— *John Owen.*

Vers 6

Beschrijf: I. De arme man over wie het hier gaat.
II. Zijn raad.
III. Zijn smaad.
IV. Zijn toevlucht.

Vers 6

Vertrouwen op God, een zaak waarmee alleen dwazen de spot drijven. Laat zien hoe wijs het is.

Vers 7

Verlangen naar Zijn komst.

Vers 7

“Uit Sion.” De kerk, het kanaal waardoor zegen naar de mensen stroomt.

Vers 7

Een toespraak om een opwekking te bevorderen.

I. De gewone toestand van de kerk: “gevangenschap”.

II. De middelen tot opwekking: de komst van de Heere in genade.

III. De gevolgen: “zich verheugen”, “verblijd zijn”.

Vers 7

Gevangenschap van de ziel. Wat het is. Hoe er in voorzien is. Hoe het ontstaat. Met welke gevolgen.

Psalm 15

Onderwerp

Boven deze psalm van David staat geen opdracht die vertelt bij welke gelegenheid hij is geschreven. Toch is het bijna zeker dat hij, net als Psalm 24 (waar hij sterk op lijkt), op de een of andere manier te maken heeft met de overbrenging van de ark naar de heilige berg Sion. Wie de ark mocht bedienen, was allerminst een bijzaak. Onbevoegden hadden zich in het ambt gedrongen, en daardoor lukte het David de eerste keer niet om zijn plan uit te voeren.

De tweede keer pakt hij het voorzichtiger aan. Hij laat de ark niet alleen dragen door de Levieten die God daarvoor had aangewezen (1 Kronieken 15:2), maar vertrouwt haar ook toe aan een man wiens huis de Heere had gezegend: Obed-Edom, die met zijn vele zonen dienstdeed in het huis des Heeren. (1 Kronieken 26:8, 12.) Geestelijk zien we hier een beeld van de mens die als kind thuis is in de gemeente van God op aarde en voor altijd zal wonen in het huis des Heeren daarboven. Die Mens is in de eerste plaats Jezus, de volmaakte Mens, en in Hem ieder die door genade op Hem is gaan lijken.

Indeling

Het eerste vers stelt een vraag. Alle andere verzen geven het antwoord. Daarom noemen we deze psalm *Vraag en antwoord*.

Uitleg

Vers 1

De vraag. Jehova, hoge en heilige God, wie mag er gemeenschap met U hebben? De hemelen zijn niet zuiver in Uw ogen, en zelfs Uw engelen beschuldigt U van dwaasheid. Wie dan, een mens van vergankelijk stof, zal bij U wonen, U ontzagwekkend verterend Vuur? Wie beseft hoe groot de Heere is, en hoe heilig Zijn huis, Zijn dienst en Zijn dienaren zijn, kan als nederig mens niet anders dan deze plechtige vraag stellen. Waar engelen zich buigen met bedekt gezicht, hoe zou een mens dan kunnen aanbidden?

Onnadenkende mensen vinden het heel gewoon om tot de Allerhoogste te naderen. Wanneer zij, zoals zij zeggen, bezig zijn Hem te aanbidden, vraagt hun hart zich niet af of zij daartoe wel geschikt zijn. Maar wie werkelijk vernederd is, deinst dikwijls terug, overmand door het besef van zijn volkomen onwaardigheid voor Hem. Zo iemand zou de troon van de heilige God nooit durven naderen, als er niet Eén was Die voor ons instaat: onze Heere en Voorspraak, Die in het hemelse heiligdom kan blijven, omdat Zijn gerechtigheid tot in eeuwigheid bestaat.

„Wie zal verkeren in Uw tent?" Wie wordt opgenomen in Gods gezin, mag onder Zijn dak wonen en genieten van de gemeenschap met Hemzelf? „Wie zal wonen op den berg Uwer heiligheid?" Wie wordt burger van Sion, inwoner van het hemelse Jeruzalem?

Deze vragen worden gesteld omdat het werkelijk vragen zijn. Niet iedereen ontvangt dit voorrecht. Zelfs onder hen die belijden God te dienen, zijn er vreemdelingen die geen burgerrecht bezitten en geen verborgen omgang met God kennen.

Op grond van de wet, dus door eigen prestaties, kan geen enkel gewoon mens bij God wonen. Op aarde is immers niemand die voldoet aan de rechtvaardige eisen die de volgende verzen noemen. De vragen uit onze tekst worden aan de Heere Zelf gesteld, alsof alleen

de Oneindige Geest ze zo kan beantwoorden dat het onrustige geweten tot rust komt. Van de Heere van de tent moeten we zelf horen wat Hij van Zijn dienaren vraagt. En als Hij ons dat geleerd heeft, zien we heel duidelijk dat alleen onze vlekkeloze Heere Jezus, en wie op Hem gelijkt, ooit met aanneming kan staan voor de Majesteit in de hoogte.

Misplaatste nieuwsgierigheid wil vaak weten wie er gered worden, en met hoeveel mensen dat gebeurt. Veel wijzer is het om de vraag "Wie zal wonen op den berg Uwer heiligheid?" om te draaien tot een vraag aan jezelf, waarbij je je ziel onderzoekt. Leden van de zichtbare kerk, Gods tent van aanbidding en berg van verhevenheid, moeten er ijverig voor zorgen dat hun hart is voorbereid. Dat maakt hen pas geschikt als bewoners van Gods huis. Zonder het bruiloftskleed van de gerechtigheid in Christus Jezus hebben we geen recht om aan te zitten aan de maaltijd van de gemeenschap. Zonder oprechtheid in onze wandel passen we niet in de onvolmaakte kerk op aarde, en dan mogen we al helemaal niet hopen binnen te gaan in de volmaakte kerk daarboven.

Vers 2

Het antwoord. De Heere beantwoordt de vraag door ons, via Zijn Heilige Geest, te laten zien hoe de mens eruitziet die als enige op Zijn heilige berg kan wonen. In volmaakte vorm vinden we deze heiligheid alleen bij de Man van smarten, maar in zekere mate werkt de Heilige Geest haar in heel Zijn volk. Geloof en genadegaven van de Geest worden niet genoemd. Dit is namelijk een beschrijving van het karakter zoals het naar buiten toe zichtbaar is. Waar vruchten zijn, is de wortel misschien niet te zien, maar hij is er zeker. Kijk dus goed naar de wandel, het werk en het woord van de mens die God aanneemt.

"Die oprecht wandelt." Zo iemand houdt zich rechtop, zoals wie over een hoog touw loopt: leunt hij naar één kant, dan valt hij. Of zoals wie kostbare maar breekbare waar in manden op het hoofd

draagt: verliest hij zijn evenwicht, dan is alles kapot. Ware gelovigen kruipen niet als vleiers, kronkelen niet als slangen, bukken niet diep als aardgravers en hellen niet over naar één kant als mensen met bijbedoelingen. Ze hebben de sterke ruggengraat van het levende beginsel van genade in zich. Omdat ze zelf oprecht zijn, kunnen ze ook oprecht wandelen: wat ze van binnen zijn, zie je terug in hoe ze leven. Wandelen is veel belangrijker dan praten, want je leven spreekt luider dan je woorden. Alleen wie in zijn wandel oprecht is, staat echt recht, en is eerlijk zonder omwegen.

"En gerechtigheid werkt." Zijn geloof laat zich zien in goede werken, en daarom is het geen dood geloof. Gods huis is een bijenkorf voor werkers, geen nest voor hommels die alleen rondzoemen. Wie blij is dat een Ander, de Heere Jezus, alles voor hem gedaan heeft, en juist daarom een hekel heeft aan wettisch gedoe, is volgens de beginselen van het evangelie de beste doener ter wereld. Dienen we de Heere niet echt, en doen we Zijn heilige wil niet zo goed als we kunnen, dan doen we er goed aan ernstig te twijfelen of we wel deel hebben aan het goddelijke. Bomen die geen vrucht dragen, worden immers omgehakt en in het vuur geworpen.

"En die met zijn hart de waarheid spreekt." De dwaas uit de vorige psalm sprak valsheid in zijn hart. Let op het treffende contrast, hier en elders in deze twee psalmen. Heiligen willen de waarheid niet alleen liefhebben en met hun lippen spreken. Ze willen ook van binnen waarachtig zijn. Zelfs in de binnenkamer van hun hart liegen ze niet, want God is daar en luistert mee. Dubbelzinnigheid, uitvluchten, woordspelletjes, leugentjes om bestwil, vleierij en bedrog: ze verachten het allemaal. Waarheden hebben, net als rozen, doornen om zich heen, maar goede mensen dragen ze toch aan hun borst.

Ons hart moet het heiligdom en de schuilplaats van de waarheid zijn, ook al wordt zij uit de hele wereld verbannen en door mensen opgejaagd. Wat het ons ook kost, en hoe ver de waarheid ook uit de gratie raakt, we moeten de engel van de waarheid blijven herbergen,

want de waarheid is Gods dochter. We moeten er goed voor zorgen dat ons hart echt vastligt en stevig staat in zijn beginselen. Een gevoelig geweten voor de waarachtigheid is als het waas op een perzik: het vraagt om een zachte hand, en is het eenmaal verloren, dan krijg je het nauwelijks terug. Jezus was de spiegel van oprechtheid en heiligheid. O, mochten wij steeds meer naar Zijn beeld gevormd worden!

Vers 3

Na het goede komt het kwade. "Die met zijn tong niet achterklapt." Ook ons hart kan op een zondige manier achterklappen, zonder één woord, namelijk als we te hard over onze naaste denken. Maar het echte onheil richt de tong aan. Sommige mensen bijten harder met hun tong dan met hun tanden. Een tong is geen staal, maar toch snijdt zij, en haar wonden genezen uiterst moeilijk. Haar ergste wonden maakt zij niet met de scherpe kant naar ons gezicht, maar met de rug, als ons hoofd is afgewend. Onder de wet was de nachtvalk een onreine vogel, en zijn menselijke evenbeeld is overal verfoeilijk. Alle lasteraars zijn blaasbalgen van de duivel om ruzie aan te blazen, maar de ergsten zijn zij die van achteren in het vuur blazen.

"Zijn metgezellen geen kwaad doet." Wie zijn tong in toom houdt, geeft ook zijn hand geen vrijbrief. Onze naaste liefhebben als onszelf maakt ons waakzaam over zijn goede naam. Het maakt ons voorzichtig om zijn bezit niet te schaden en zijn karakter niet te bederven met een slecht voorbeeld. "En geen smaadrede opneemt tegen zijn naaste." Wie gestolen goed opraapt en bij zich verbergt, is een dwaas, en als hij het weet, ook een schurk. Bij laster is, net als bij diefstal, de heler even slecht als de dief. Als er geen luisteraars waren die met plezier naar kwaad gerucht horen, zou de handel in roddel snel ophouden. Trapp zegt: "De kwaadspreker draagt de duivel op zijn tong, en de kwaadhoorder draagt de duivel in zijn oor." Het oorspronkelijke woord kan ook vertaald worden met "verdraagt". Dan leert de tekst

ons dat het ook zonde is om kwaadsprekers te dulden, en niet alleen om zelf kwaad te spreken.

"Zet die man eruit!" zouden we roepen bij een dronkaard. Maar het is zeer de vraag of zijn schandelijke gedrag ons evenveel schade doet als het sluwe verhaal van de kwaadspreker. "Haal een agent!" roepen we als we een dief aan het werk zien. Moeten we dan niet net zo verontwaardigd zijn als we een roddelaarster bezig horen? "Dolle hond! Dolle hond!!" is een vreselijke kreet, maar er zijn maar weinig honden wier beet zo gevaarlijk is als de tong van een bemoeial. "Brand! Brand!!" is een alarmerende kreet, maar de tong van de kwaadspreker is door de hel zelf in brand gestoken. Wie haar de vrije loop laat, kan zijn leven maar beter beteren, anders ontdekt hij dat er ook in de hel vuur is voor ongebreidelde tongen. Onze Heere sprak over niemand kwaad. Hij bad zelfs voor Zijn vijanden. Wij moeten zijn zoals Hij, anders zullen we nooit bij Hem zijn.

Vers 4

"In wiens ogen de verworpene veracht is, maar hij eert degenen die den HEERE vrezen." Wij behoren even getrouw te zijn in het betonen van eer als in het betalen van onze schulden. „Eer, die gij de eer schuldig zijt!" Dat geldt ook hier. Aan alle goede mensen, wie zij ook zijn, zijn wij eerbied verschuldigd. Wij hebben niet het recht hun de eer die hun toekomt te onthouden en die te bewijzen aan goddeloze mensen die toevallig hoge posities bekleden. Bekleden verachtelijke mensen een ambt, dan behoort dat ambt door ons geëerbiedigd te worden. Maar wij mogen ons geweten niet geweld aandoen door daarom ook de personen zelf te eren. En wanneer ware heiligen daarentegen in armoede en nood verkeren, behoren wij met hen mee te lijden en hen toch te eren.

De ruwste kist mogen wij eren om de kostbaarheden die zij bevat, maar valse edelstenen mogen wij niet bewonderen om de prachtige zetting waarin zij gevat zijn. Een zondaar in gouden ketenen en zij-

den gewaden is niet meer te vergelijken met een heilige in lompen dan een nachtlamp in een zilveren kandelaar met de zon die achter een wolk verborgen is. Het spreekwoord zegt: „Lelijke vrouwen worden door mooie kleding alleen maar lelijker", en zo worden onbeduidende mensen door een hoge positie slechts des te onbeduidender.

„Heeft hij gezworen tot zijn schade, evenwel verandert hij niet." Heiligen die zich naar de Schrift richten, zweren onder het Nieuwe Testament „ganselijk niet", omdat hun woord even betrouwbaar behoort te zijn als een eed. Wie het desondanks gepast acht een eed af te leggen, behoort daar uiterst zorgvuldig en onder veel gebed mee om te gaan, uit vrees zelfs maar de schijn te wekken dat hij zijn woord lichtvaardig geeft. Blijken aangegane verplichtingen nadelig uit te pakken, dan blijven de heiligen toch „mannen van eer". Onze gezegende Borg heeft gezworen tot Zijn eigen schade, maar hoe heerlijk heeft Hij Zijn borgtocht volbracht! Wat is het een troost dat Hij niet verandert, nooit en nergens. En welk een voorbeeld is Hij daarmee voor ons allen om uiterst nauwgezet te zijn in het nakomen van onze verplichtingen tegenover anderen!

Zelfs de meest vooruitziende koopman kan verplichtingen aangaan die later zware verliezen blijken te veroorzaken. Maar wat hij ook verliest: zolang hij zijn eer behoudt, zijn zijn verliezen te dragen. Verliest hij die, dan is alles verloren.

Vers 5

"Die zijn geld niet geeft op woeker." Woeker was en is hatelijk, bij God en bij mensen. Dat een uitlener meedeelt in de winst die met zijn geld is gemaakt, is volkomen redelijk en behoorlijk. Maar dat de rijke de arme drommel opeet die helaas een lening bij hem sloot, is gruwelijk. Wie arme handelaars, behoeftige weduwen en zulke mensen uitknijpt met onduldbaar hoge rente, zal merken dat zijn goud en zilver verroest zijn. Wie de berg des Heeren wil beklimmen, moet deze zon-

de van zich afschudden, zoals Paulus de adder van zich af in het vuur schudde.

"En geen geschenk neemt tegen den onschuldige." Omkoping is zonde, bij de gever én bij de ontvanger, allebei zijn ze schuldig. In oosterse rechtbanken kwam zij vaak voor. Bij onze uitstekende rechters is die vorm nu bijna ondenkbaar. Toch leeft de zonde voort in allerlei gedaanten, die we de lezer niet hoeven op te sommen, en in elke gedaante is zij weerzinwekkend voor de ware man Gods. Hij bedenkt dat Jezus, in plaats van een geschenk aan te nemen tegen den onschuldige, voor de schuldigen is gestorven.

Vers 5

"Die deze dingen doet, zal niet wankelen in eeuwigheid." Geen storm zal hem van zijn fundament rukken, van zijn ankerplaats slepen of uit zijn plaats ontwortelen. Zoals de Heere Jezus, Wiens heerschappij eeuwig is, zal de ware christen nooit zijn kroon verliezen. Hij zal niet alleen óp Sion zijn, maar ook zíjn als Sion zelf: vast en onwrikbaar, door geen enkele macht te verplaatsen. Hij zal wonen in de tent van de Allerhoogste, en geen dood en geen oordeel zal hem wegjagen van zijn plaats van voorrecht en zegen. Laten we daarom met gebed en eerlijk zelfonderzoek bij onszelf te rade gaan, want deze psalm is als vuur voor het goud en als een smeltoven voor het zilver. Kunnen wij haar toetsende kracht doorstaan?

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 1

"HEERE, wie zal verkeren in Uw tent?" De kerk van Christus op aarde is een "tent". Daaruit mogen we opmaken, en dat verdient onze aandacht, dat noch de kerk zelf, noch haar leden in deze wereld een vaste of veilige woonplaats hebben: "Maakt u dan op, en gaat henen; want dit land zal de rust niet zijn." Micha 2:10. "Want wij hebben hier

geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomende." Hebreeën 13:14. Gods tent, een tempel die je kon verplaatsen, zwierf heen en weer: soms in de woestijn, soms in Silo, soms onder de Filistijnen, soms in Kirjat-Jearim. Nooit vond zij een vaste plaats, totdat zij werd overgebracht naar de berg Gods. Zo zwerft ook de kerk van God als een dwalende vreemdelinge door de woestijn van deze wereld. Zij is arm, gepijnigd en van alle kanten bedreigd, wordt van de ene stad naar de andere vervolgd en heeft nooit een vaste woonplaats met gezonde, zekere rust, totdat zij wordt overgebracht naar "Gods heilige berg".

Het Hebreeuwse werkwoord gur betekent, zoals de kenners van die taal opmerken: wonen als een vreemdeling of tijdelijke bewoner. Het houdt in dat een burger van de hemel hier op aarde een pelgrim is, die onderweg is naar huis. . . . . Dat de kerk een tent is, laat ons zien dat zij geen vesting is, omringd door sterke muren en gewapend met menselijke kracht. En toch worden wie binnen haar blijven beschut tegen de hitte van de zon en de schade van stormen. Haar sterkte komt niet van hier, maar van boven. Christus, haar Hoofd, is in al haar moeiten een Hulp die er altijd is, een toevlucht tegen de storm, een schaduw tegen de hitte. Jesaja 25:4.

De kerk op aarde is inderdaad een tent, maar het is Gods tent, waarin Hij woont als in Zijn huis. "HEERE, wie zal verkeren in Uw tent?" Daarom gebood de Heere immers dat men de tent moest maken: zodat Hij onder hen zou wonen. De gezegende apostel legt dit uit als Gods wonen onder Zijn volk. 2 Korinthe 6:16. "Gij zijt", zegt hij, "de tempel des levenden Gods; gelijkerwijs God gezegd heeft: Ik zal in hen wonen, en Ik zal onder hen wandelen." Op dezelfde manier staat er elders dat Hij in Sion woont en wandelt te midden van de zeven gouden kandelaren, dat wil zeggen: te midden van de zeven gemeenten, te midden van Zijn stad (Psalm 46:6), te midden van Zijn volk. Jesaja 12:6.

— *John Boys, D.D., deken van Canterbury, 1571-1625.*

Vers 1

"HEERE, wie zal verkeren", enzovoort. David was een man met een uitnemende, goddelijke geest. Bijzondere wijsheid, zeldzame kennis en diep inzicht in verborgen geheimen waren in hem te zien. Door God onderwezen in hemelse dingen overtrof hij al zijn leraars en raadgevers ver in wijsheid. En toch wilde hij de schapen van de bokken kunnen onderscheiden: de goeden van de kwaden, de heiligen van de huichelaars, de ware aanbidders van God van de veinzers, de ware bewoners van de heilige tent van de indringers die goddeloos zijn. Hij wilde zich daarin niet laten bedriegen.

Hoeveel meer reden hebben wij dan, gewone mensen, in wie niet in dezelfde mate zo'n geest, zulke wijsheid, zulke kennis en zulk inzicht te vinden is, om onze eigen zwakheid te vrezen, aan ons eigen oordeel te twijfelen, onze zwakheid te belijden en de listige streken en gekleurde voorwendsels van mensen te wantrouwen! Laten wij, om meer te weten te komen over verborgen, diepe en geheime dingen, met David deze vraag stellen: "HEERE, wie zal verkeren in Uw tent? Wie zal wonen op den berg Uwer heiligheid?" . . . . . .

Als David zegt: "Wie zal wonen op den berg Uwer heiligheid?", laat hij ons weten dat er geen ware en gezonde rust is dan op de heilige berg des Heeren, en dat is de kerk. Wie goddeloos en ongodvruchtig is en niet bij Gods huis hoort, niet bij Zijn heilige berg, de kerk, kent geen stilte, rust of gezonde vrede. Zulke mensen leven dag na dag in voortdurende verwarring, voortdurende kwelling en voortdurende onrust van het gemoed.

— *Richard Turnbull, 1606.*

Vers 1

"Verkeren in de tent", enzovoort. Wie alleen in het voorhof aanbidt, krijgt zijn eeuwige verblijfplaats buiten de poort, bij de honden, de tovenaars en de rest van dat gezelschap. Maar wie straks in de hemel zal wonen, komt verder naar binnen, tot in de tent zelf. De ziel van zo

iemand wordt gevoed aan Gods eigen tafel. Hij ruikt de geur van Zijn kleren, als van mirre, aloë en kassia. En raakt hij die geur ooit kwijt, dan voelt zijn ziel een diep verdriet. Hij heeft geen rust meer voordat hij haar heeft teruggevonden.

— *Thomas Boston.*

Vers 1

"Wie zal wonen", enzovoort.

> *"Nu wie is hij? Zeg het, indien gij het kunt,*
> *Wie de vaste woning zal verkrijgen?*
>
> *Pilatus zal zeggen: 'Zie, de Mens!'*
> *En Johannes: 'Zie, het Lam Gods!'"*

— *John Barclay, aangehaald door A. A. Bonar, over deze plaats.*

Vers 1

"Heilige berg." De hemel vergelijken we terecht met een berg, en de hel met een put. Wie kan die heilige berg dan beklimmen? Niemand, behalve wie de berg zelf tegemoet komt! Dat zijn de mensen die in dit leven al een zoete omgang met God kennen. Hun thuis is in de hemel, ook al leven ze nu nog een poos op aarde. Zij eten, drinken en slapen hier nu al het eeuwige leven.

— *John Trapp.*

Vers 1, 2

Misschien is deze vraag ontstaan doordat huichelaars zich in alle tijden verkleden en iets voorwenden. Paulus zegt immers: "die zijn niet allen Israel, die uit Israel zijn." Veel mensen die in de kerk leven, horen er in werkelijkheid niet bij. De leraars zeggen daarom bij deze plaats: multi sunt corpore qui non sunt fide, multi nomine qui non sunt nomine.

David ziet hier dat allerlei mensen zich in Gods tent hebben gemengd, zoals bokken tussen de schapen en onkruid tussen het koren.

Ze zijn Jood naar buiten, maar niet van binnen. Vaak misleiden ze anderen en soms ook zichzelf, met niet meer dan een lege belijdenis en een verkeerd beeld van echte godsvrucht. Daarom gaat hij naar God toe, naar de Onderzoeker en Beproever van mensenharten, Die alle geheimen kent en het beste weet wie de Zijnen zijn. En hij zegt tegen Hem: O Heere, er zit zoveel onzuiverheid en huichelarij bij hen die in Uw tent wonen, Uw woord belijden en naar de plaatsen gaan waar men U aanbidt. Ik smeek U heel nederig: laat Uw volk enkele tekenen en kenmerken zien, waaraan we een echte onderdaan van Uw koninkrijk kunnen onderscheiden van de kinderen van deze wereld.

Onthoud dus: een belijdenis die alleen aan de buitenkant blijft, en een gemeenschap met Gods kerk die alleen aan de buitenkant blijft, zijn niet genoeg om behouden te worden. Daar hoort een eerlijk leven bij dat ermee klopt: doen wat recht is en de waarheid spreken in ons hart. Daarom vergist de simpele papist zich diep, als hij zo sterk bouwt op de buitenkant van de kerk. Hij bouwt op de rij van Romeinse bisschoppen, op het grote aantal Roomse katholieken, op de macht en de praal van de Romeinse synagoge. Net als de Joden van vroeger roept hij: "Des HEEREN tempel, des HEEREN tempel", onze kerk is de tempel des Heeren!

Ook de vleselijke, onbezorgde evangeliebelijder vergist zich. Zijn hele godsdienst bestaat uit het netjes volgen van de uiterlijke eredienst. Maar iemand die alleen met woorden christen is, is in feite een atheïst. Zo zegt Paulus het (Titus 1:16): "Zij belijden, dat zij God kennen, maar zij verloochenen Hem met de werken." Zo zullen velen die een tijdlang in Gods tent lijken te verblijven, toch nooit rusten op Zijn "heilige berg". Christus Zelf bevestigt dit met nadruk: "Niet een iegelijk (zegt Hij), die tot Mij zegt: Heere, Heere! zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet den wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is. Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heere, Heere! hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd, en in Uw Naam duivelen uitgeworpen, en in Uw Naam vele krachten gedaan? En dan zal Ik

hun openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt!" Mattheüs 7:21-23.

Denk hier ernstig over na, jullie die alleen met de lippen christen zijn en niet in je leven. Van je godsdienst heb je een masker gemaakt, of liever een echt gezichtsmasker, met ogen, mond en neus, mooi beschilderd en passend gemaakt voor elk voorwendsel en elk doel. O bedenk dit, jullie allen die God vergeten: Hij Die in de hoogte woont en de dingen hier beneden ziet, laat niemand rusten op de berg van Zijn heiligheid, behalve wie oprecht leeft, doet wat rechtvaardig is en zegt wat waar is.

— *John Boys.*

Vers 2

"Die oprecht wandelt", enzovoort. Als de gouden reden van voortreffelijkheid ons niet kan raken, en de zilveren reden van winst ons niet kan lokken, dan moet de ijzeren reden van noodzaak ons dwingen tot eerlijkheid en een oprecht hart. Want de noodzaak is zo groot, dat zonder oprechtheid zelfs de beste dingen die wij van God lijken te hebben ontvangen, nagemaakt zijn. Dan zijn het niet meer dan schitterende zonden. De mooiste aanbidding die wij kunnen brengen, is dan alleen maar huichelarij, en dus een gruwel in Gods ogen. Oprechtheid is namelijk de gezondheid van alle genade en deugd, en ook van alle godsdienst en aanbidding van God. Zonder haar zijn ze ziek en waardeloos.

Neem de gaven van God. Staan die niet naast een oprecht hart, dan zijn het zonden onder het masker van de deugd, ja, het lijkt zelfs of het dubbele zonden zijn. Augustinus zegt het zo: Simulata aequitas est duplex iniquitas, quia et iniquitas est, et simulatio: Gehuichelde billijkheid is dubbele ongerechtigheid, zowel omdat zij ongerechtigheid is, als omdat zij huichelarij is.

— *George Downame, D.D., 1604.*

Vers 2

„Die oprecht wandelt." Hier rijzen twee vragen. Ten eerste: waarom beschrijft David een waarachtig lid van de Kerk, een erfgenaam van de hemel, liever aan de hand van zijn werken dan van zijn geloof? Is het koninkrijk der hemelen niet aan het geloof beloofd, en behoort ieder die het geloof belijdt niet tot de zichtbare Kerk? Ten tweede: waarom kiest hij uit de ontelbare vruchten van het geloof vooral de plichten tegenover onze naaste?

Op de eerste vraag moet het volgende worden geantwoord. In deze en in alle andere plaatsen van de Heilige Schrift waar goede werken worden geboden of geprezen, wordt het geloof altijd als eerste verondersteld. Dit is de bekende regel van de apostelen: „Al wat uit het geloof niet is, dat is zonde." Onze gezegende Zaligmaker zegt: „Zonder Mij kunt gij niets doen" (Johannes 15:5). En zonder geloof in Hem is het onmogelijk Gode te behagen (Hebreeën 11:6).

Fides est operum fomes, zegt Paulinus treffend: „Het geloof is, zoals onze kerk het noemt, het nest van de goede werken." Onze werken mogen nog zo schoon lijken, en wij mogen misschien doen wat recht is en spreken wat waar is, maar alles gaat verloren wanneer het niet uit een waar geloof voortkomt.

Aristides was in zijn bestuur zo rechtvaardig, dat hij nooit van de rechte weg wilde afwijken, noch uit genegenheid voor een vriend, noch uit wrok tegen een vijand. Van Pomponius wordt verteld dat hij zo waarheidslievend was, dat hij zelf nooit een leugen sprak en die ook bij een ander niet duldde. Curtius in Rome, Menoeceus in Thebe en Codrus in Athene gingen vrijwillig de dood in ter wille van hun medeburgers en hun vaderland. Toch kunnen wij, wanneer wij hier met onze profeet spreken vanuit het Woord van God, niet zeggen dat zij ooit zullen rusten op Zijn heilige berg. Zij misten immers het ware geloof in de Zaligmaker van de wereld — die rustplaats waarop zij hun hoofd hadden kunnen neerleggen.

Een tweede antwoord is dat het geloof een innerlijke, verborgen gave is. Veel mensen houden zichzelf en anderen voor de gek met een geveinsde belijdenis ervan. Daarom wil de Heilige Geest dat het geloof van ieder mens wordt getoetst en herkend aan zijn vruchten. Want het eeuwige leven is wel aan het geloof beloofd, en de eeuwige verdoemenis wordt het ongeloof wel voorspeld, maar het vonnis over zaligheid en verdoemenis zal toch worden uitgesproken naar de werken, als het duidelijkste bewijs van allebei. Terecht wordt uit Bernardus aangehaald dat onze goede werken weliswaar niet causa regnandi zijn, maar wel via regni: de gebaande weg waarover wij Gods heilige berg moeten beklimmen, ook al is hij niet de reden waarom we er komen.

Op de tweede vraag, waarom hier niet de plichten tegenover God zelf worden genoemd maar alleen die tegenover onze broeder, is het antwoord dit. De vraag wordt gesteld over mensen die in de zichtbare kerk leven, openlijk het geloof belijden en vroom lijken, die Gods woord horen en Zijn naam aanroepen. Over goddeloze atheïsten, die niet eens de schijn van heiligheid ophouden, hoeft niemand een vraag te stellen. Zonder twijfel is er voor zulke mensen geen rustplaats in het koninkrijk der hemelen. We willen goed kunnen onderscheiden wie van de belijders gezond is en wie ziek. Dan mogen we de kenmerken niet zoeken in het uiterlijk horen van het woord of het ontvangen van de sacramenten. En nog minder in het keurig navolgen van menselijke gewoonten in Gods tent, want dat doen huichelaars meestal ook allemaal. Nee, we vinden de kenmerken in de plichten van gerechtigheid, door ieder mens te geven wat hem toekomt. De toetssteen van vroomheid tegenover God is namelijk liefde tegenover onze broeder. “Hierin”, zegt Johannes, “zijn de kinderen Gods en de kinderen des duivels openbaar. Een iegelijk, die de rechtvaardigheid niet doet, die is niet uit God, en die zijn broeder niet liefheeft.”

— *John Boys.*

Vers 2

Hoe een boom werkelijk is, weten we alleen aan zijn vruchten. Draaien de raderen van een klok van binnen, dan beweegt de wijzer op de wijzerplaat aan de buitenkant. Is het hart van een mens gezond door bekering, dan is zijn leven mooi in zijn belijdenis. En als de waterleiding is ingemetseld, hoe kunnen we dan over de bron oordelen? Alleen aan het water dat door de buizen stroomt.

— *William Secker.*

Vers 2

"En gerechtigheid werkt." Een mens moet eerst zelf rechtvaardig zijn, voordat hij een rechtvaardig leven kan leiden. "Die de rechtvaardigheid doet, die is rechtvaardig, gelijk Hij rechtvaardig is." 1 Johannes 3:7. De boom brengt de vrucht voort, niet de vrucht de boom. Daarom moet de boom eerst goed zijn, voordat de vrucht goed kan zijn. Matheüs 7:18. Een rechtvaardig mens kan een rechtvaardig werk doen, maar het werk van een onrechtvaardig mens maakt hem nooit rechtvaardig. Wij worden alleen rechtvaardig door het geloof, door de gerechtigheid van Christus die ons wordt toegerekend. Romeinen 5:1. . . .

Laat mensen dus werken zoals ze willen: zijn ze geen echte gelovigen in Christus, dan werken ze geen gerechtigheid, hoe druk ze ook zijn. En dan zullen ze ook geen bewoners van de hemel zijn. Je moet daarom eerst met Christus in het reine komen en door het geloof het geschenk van de toegerekende gerechtigheid ontvangen. Anders zul je dit kenmerk van een burger van Sion nooit echt dragen. Je haalt eerder vrucht uit een afgebroken, verdorde tak, dan dat je gerechtigheid werkt zonder in Christus te geloven en met Hem verbonden te zijn. Aan deze twee dingen gaan mensen verloren die het evangelie horen.

— *Thomas Boston.*

Vers 2

"Gerechtigheid werkt." Op Jakobs ladder zag hij niemand stilstaan. Iedereen was bezig: omhoog klimmend of eraan langs naar beneden dalend. Klim jij ook naar de top van die ladder, naar de hemel, dan hoor je daar iemand zeggen: "Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook." Basilius merkt hierbij op dat koning David eerst vraagt: "HEERE, wie zal verkeren in Uw tent?" Daarna voegt hij niet toe: wie vroeger gerechtigheid heeft gewerkt, maar: wie nú gerechtigheid werkt. Net zoals Christus zegt: "Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook."

— Thomas Playfere.

Vers 2

Maar let op: David zegt "gerechtigheid werkt". Hij zegt niet: wie erover praat, erover nadenkt of erover hoort. Want "de hoorders der wet zijn niet rechtvaardig voor God, maar de daders der wet zullen gerechtvaardigd worden". Wat zijn we dan aan anderen verschuldigd? Wat Christus zegt (Mattheüs 7): "Alle dingen dan, die gij wilt, dat u de mensen zouden doen, doet gij hun ook alzo", zelfs aan je vijanden. Dat betekent: niemand onrecht doen, wie onrecht lijdt bijstaan en alle mensen goeddoen.

Maar dit wordt, zeg ik, vooral gezegd tegen mensen die op de persoon letten. Het is alsof David zegt: Je zult niet rusten op de heilige berg des Heeren omdat je priester bent, of tot een kloosterorde behoort, of veel bidt, of wonderen doet, of uitstekend onderwijst, of de eretitel vader draagt, of welk werk dan ook doet, behalve gerechtigheid. Want mis je de werken van gerechtigheid, dan helpt het je niet: niet al je goede werken, niet je aflaten, niet je geloften en voorspraken, niet je gebeden voor anderen. Daarom staat vast: alleen wie zonder smet wandelt en gerechtigheid doet, zal rusten in de tenten des Heeren.

En toch, wat zijn er veel mensen die kerken, kloosters, altaren, vaten, gewaden en dergelijke bouwen, uitbreiden en versieren, en in-

tussen nooit ook maar denken aan de werken van gerechtigheid! Ja, ze trappen de gerechtigheid met voeten om hun eigen werken te kunnen doen. Daarmee hopen ze vergeving van hun ongerechtigheid te krijgen. Zo worden duizenden mensen bedrogen! Daarom zal Christus op de laatste dag zeggen: "Ik ben hongerig geweest, … Ik ben dorstig geweest, … Ik was een vreemdeling, … Ik was naakt, … Ik was in de gevangenis." Over de werken die tegenwoordig worden gedaan en bewonderd, zal Hij geen woord zeggen.

Aan de andere kant maakt het niets uit dat je een gewone gelovige bent, of arm, of ziek, of veracht, of hoe gering ook. Werk je gerechtigheid, dan word je gered. Het enige werk waarvan we mogen hopen dat het meetelt en wordt aangerekend, is het werk van gerechtigheid. Alle andere werken die ons aansporen of lokken met de schijn van vroomheid, zijn niets waard.

— *Maarten Luther.*

Vers 2

"En die met zijn hart de waarheid spreekt." Ontleedkundigen hebben gezien dat de tong van de mens met een dubbel koordje aan het hart vastzit. Zo moeten onze woorden ook op twee manieren kloppen wil wat we zeggen waarheid zijn.

1. Met ons hart. Om waarheid te spreken, moeten onze woorden overeenkomen met ons verstand en onze gedachten over de zaak. We moeten spreken zoals we denken, en onze tong moet een betrouwbare tolk van onze geest zijn. Anders liegen we, want dan zeggen we niet wat we denken. Zo kan een mens iets zeggen wat op zichzelf waar is, en toch een leugenaar zijn: namelijk als hij niet denkt wat hij zegt.
2. Met de zaak zoals ze zelf is. Stel dat we iets voor waar houden dat niet waar is. Zeggen we dat dan, dan liegen we. Het is immers niet zoals wij het zeggen, hoe oprecht we ook denken dat het zo is.

Onze misvattingen over dingen kunnen leugens nooit de stempel geven dat ze voor waarheid doorgaan. 2 Thessalonicenzen 2:11.

— *Thomas Boston.*

Vers 2

Vandaag heb ik een preek gehoord over Psalm 15:2, "En die met zijn hart de waarheid spreekt." . . . . . O mijn ziel, neem de waarschuwing ter harte die je is gegeven! Onderzoek de waarheid diep van binnen. Laat oprechtheid en waarheid je altijd vergezellen en je bewaren: spreek de waarheid in je hart. Ik ben dankbaar voor elke overtuiging en elk besef dat ik heb van hoe kwaad liegen is. Heere, maak mijn afkeer ervan nog groter!

Als extra hulp en steun tegen dit lage, gemene, verderfelijke kwaad wil ik mijn best doen, en ik neem me voor om de aanwijzingen uit de preek op te volgen. Ik wil de hartstochten en verdorvenheden doden waaruit de zonde van het liegen meestal voortkomt en die er de voornaamste aanleiding toe zijn. Want "uit het hart komen voort boze bedenkingen" (Mattheüs 15:19), en uit dezelfde bron komen dan ook boze woorden. Met de grootste ijver wil ik me verzetten tegen de verdorvenheden waarvan ik bij mezelf zie dat ze me meestal in deze ongerechtigheid meesleuren. Hoogmoed dicteert vaak onze woorden en slaat menige leugen als munt. Dat doen nijd, hebzucht en boosaardigheid ook, enzovoort. Ik wil mezelf zuiveren van al die vuiligheid: er komt nooit een tong die dood is voor de zonde zolang het hart niet gedood is.

Heb ik de wereld buitensporig lief, dan is het duizend tegen één dat ik de waarheid vaak zal oprekken om een wereldlijk belang te dienen. En haat ik mijn broeder, dan is de kans even groot dat ik hem zal zwartmaken. Heere, help mij de bron te zuiveren, dan zullen de beken zuiver zijn! Zitten de veer van een klok en alle raderen goed, dan loopt ook de wijzer goed. Zo is het hier ook: de tong volgt wat het hart wil. Ik wil mij voornemen nooit iets te doen waarvoor ik een leu-

gen nodig heb. Had Gehazi's hebzucht hem niet te schande gemaakt, dan had hij ook geen leugen nodig gehad om zich te verontschuldigen. "Die in oprechtheid wandelt, wandelt zeker", en veilig, hierin en ook in andere opzichten. Spreuken 10:9. Mocht ik niets doen wat oneervol en laag is, niets wat het daglicht niet kan verdragen. Dan zal ik maar weinig verleiding tot liegen kennen.

Ik wil streven naar een levend besef dat Gods oog op mij rust, zodat ik handel en spreek in Zijn tegenwoordigheid. Heere, ik wil U altijd voor mij zien: U begrijpt mijn gedachten even volledig als anderen mijn woorden. Ik wil nadenken voordat ik spreek, en niet veel of onbezonnen praten. Spreuken 29:20. Ik wil vaak denken aan de ernst van het komende oordeel, als elk geheim openbaar wordt en de huichelaar en de leugenaar voor engelen en mensen aan de schandpaal staan. Tot slot wil ik hierbij regelmatig om hulp van God bidden. Psalm 119:29; Spreuken 30:8.

O mijn God, help mij in mijn gedrag van nu af aan, en neem de weg van de valsheid van mij weg. Mocht de wet van goedertierenheid en waarheid op mijn tong liggen, mocht ik letten op mijn wegen, zodat ik niet zondig met mijn tong. Ik treur om mijn vroegere misstappen op dit punt en vlucht naar Uw barmhartigheid, door het bloed van Christus. Zegen voor mij wat ik vandaag heb geleerd. Laat geen ongerechtigheid over mij heersen: "Houd Uw knecht ook terug van trotsheden", en: "Reinig mij van de verborgene afdwalingen." Ik vertrouw mijn gedachten, verlangens en tong toe aan Uw leiding en bestuur. Mocht ik denken en handelen in ontzag voor U, en altijd de waarheid in mijn hart spreken.

— *Benjamin Bennet, "Christian Oratory", 1728.*

Vers 2 en 5

Een arend werpt zijn oude snavel af en wordt zo weer jong. Een slang schuift haar oude huid van zich af en is weer glad. Zo moet ook ieder die wil delen in de vreugde van God en wil rusten op Zijn heilige berg, volgens de Schrift "afleggen … den ouden mens … en den nieuwen

mens aandoen, die naar God geschapen is in ware rechtvaardigheid en heiligheid". En dat moet gebeuren met oprecht berouw, zonder dralen en met een vaste koers, zonder ooit terug te vallen.

— *Robert Cawdray.*

Vers 3

"Die met zijn tong niet achterklapt, zijn metgezellen geen kwaad doet." Hier past een klaagzang: zo schandelijk wordt deze plicht verwaarloosd, en zo vaak wordt deze zonde bedreven! Welke tranen zijn genoeg om haar te bewenen? Wat vliegen de verwijten en beschuldigingen ons om de oren, overal, aan alle tafels, in elk gezelschap!

Het zou nog enigszins te dragen zijn als dit alleen de fout was van goddeloze mensen, vreemden en vijanden van het geloof. Het spreekwoord zegt immers: "Van de goddelozen komt goddeloosheid voort." Als iemands hart vol is van de hel, is het niet vreemd dat ook zijn tong door de hel in brand wordt gestoken. Het is zelfs niet verwonderlijk dat zulke mensen goede mensen belasteren, juist om hun goedheid.

Maar helaas, hier blijft het kwaad niet bij, en dat maakt het zoveel erger! Deze plaag woedt niet alleen onder de Egyptenaren, maar ook onder de Israëlieten. Het is diep treurig om te overdenken hoe gelovigen hun tong als een zwaard slijpen tegen andere gelovigen! De ene goede man gispt en beschimpt de andere, de ene predikant zet de andere te schande. En wie kan zeggen: "Ik ben rein van deze zonde?"

O, kon ik uw medelijden maar raken! Om des Heeren wil: heb medelijden met uzelf, en bezoedel en kwets uw geweten niet met deze misdaad. Heb medelijden met uw broeders. Het is al erg genoeg dat godvrezende predikanten en christenen door goddeloze mensen met hoon worden overladen. U hoeft zich niet bij hen aan te sluiten in dit duivelse werk! U zou juist hun handen moeten steunen en sterken tegen de spot van een goddeloze wereld, in plaats van de bedroefden nog meer verdriet te doen.

O, heb medelijden met de wereld, en heb medelijden met de kerk die Christus met Zijn eigen bloed heeft gekocht! Het is mij alsof zij u

toeroept: “Ontfermt u mijner, ontfermt u mijner, o gij, mijn vrienden! want de hand Gods heeft mij aangeraakt.” Job 19:21. Heb medelijden met deze dolgedraaide, ellendige wereld en help haar tegen deze zonde. Stop de bloedende wond voordat zij nog dieper wordt! Houd deze goddeloze gewoonte onder de mensen zoveel mogelijk tegen, met alle middelen die u hebt, en klaag haar aan voor het aangezicht van God. En wat u zelf niet kunt: laat God geen rust, totdat het Hem behaagt om genezing te schenken.

— *Matthew Poole*, 1624-1679.

Vers 3

“Die niet achterklapt”, enzovoort. Kwaadspreken en laster mogen we niet licht opvatten of zomaar voorbijgaan, want op dit punt falen we zo gemakkelijk. De goede naam van een mens is, zoals Salomo zegt, voor ieder een kostbaar bezit, meer waard dan grote schatten. Iemand met je tong kwetsen is daarom net zo pijnlijk als hem met een zwaard verwonden. Ja, vaak doet de slag van een tong meer pijn dan de wond van een speer, zoals het Franse spreekwoord zegt. Daarom moet de tong aan banden liggen: we moeten haar in bedwang houden, zodat we de goede naam van onze naaste op geen enkele manier aantasten. We moeten die juist voor hem bewaren, veilig en ongeschonden, zoveel we kunnen.

Wat de psalmist verder zegt over het kwaad of onrecht dat we onze naaste niet mogen aandoen, sluit aan bij wat we al zagen over het beoefenen van gerechtigheid. Hij wil dat we in alles wat we doen zo eerlijk zijn, dat we ver blijven van elke schade of elk onrecht tegenover onze naasten. En met ‘naaste’ wordt iedere man en vrouw bedoeld, dat is volkomen duidelijk. We zijn immers allemaal door God geschapen en in deze wereld gezet om eerlijk en oprecht met elkaar te leven. Wie een ander schade of onrecht berokkent, breekt daarom de wet van het samenleven, waaraan wij allemaal door onze natuur gebonden zijn.

Het derde deel van dit vers luidt in de oorspronkelijke tekst: noch die een ander smaadt, of: die een valse tijding tegen een ander niet overneemt. Dat laatste lijkt de beste lezing. De psalmist sprak namelijk al uitdrukkelijk over de goede naam van een ander, die we met onze tong niet mogen kwetsen of krenken. Hier komt dus een fout aan de orde die er in zwaarte vlak naast ligt. Wij zijn er zwaar mee belast, en toch zien we er nauwelijks een fout in: we steunen en voeden de lasterpraat die een ander over iemand heeft bedacht en rondgestrooid. We doen dat door ernaar te luisteren, of door haar door te vertellen zoals we haar hoorden.

En waarom doen we dat? Meestal vinden we het genoeg om te kunnen zeggen dat we het niet zelf verzinnen of uit ons eigen hoofd halen. We vertellen het alleen door zoals we het van anderen hoorden, zonder er iets van onszelf aan toe te voegen. Maar telkens als we dat doen, schieten we tekort in onze plicht. We zorgen dan niet voor de goede naam van onze naaste. Wat anderen hebben gezegd, hadden we juist moeten laten rusten in stilte, dood en begraven. In plaats daarvan rapen we het op en strooien het rond door het door te vertellen. Of dat zonde is of niet, ziet iedereen, terwijl we onze naasten toch op alle mogelijke manieren het beste behoren te wensen en te doen.

Daarom mag u, die onderweg bent naar het eeuwige leven, niet alleen nooit valse berichten en lasterverhalen over anderen verzinnen. U mag ze ook niet eens in de mond nemen als anderen ze hebben bedacht, en u mag ze op geen enkele manier steunen of helpen verspreiden. Zorg juist, met alle eerlijke en geoorloofde middelen, voor het krediet en de eer van uw naaste, zoveel u kunt.

— *Peter Baro, D.D., 1560.*

Vers 3

"Die met zijn tong niet achterklapt." Het Hebreeuwse woord (Hebr.) betekent: de spion spelen. Figuurlijk gaat het dan om achterklappen of lasteren. Achterklappers en fluisteraars lopen namelijk net als spi-

onnen heen en weer en verbergen hun kwade bedoelingen. Ze loeren op de fouten en gebreken van anderen, om daar vervolgens een boosaardig verslag van uit te brengen aan wie hun lasterpraat wil horen. Achterklap is dus: een mens op kwaadaardige wijze door het slijk halen achter zijn rug. . . . . .

Dat de burger van de hemel geen achterklap doet en haar ook moet verafschuwen, blijkt uit hoe gruwelijk slecht deze zonde is. Ten eerste in Leviticus 19:16, waar ze streng wordt verboden en de "achterklapper" met een marskramer wordt vergeleken: "Gij zult niet wandelen als een achterklapper onder uw volken." Dat is wat (Hebr.) betekent. Een marskramer koopt zijn waren bij een of meer mensen in en trekt daarmee van huis tot huis om ze aan anderen te verkopen. Zo gaan ook achterklappers en kwaadsprekers van de een naar de ander, als verzamelaars van verhalen en geruchten, die zij als waren aanbieden. Wat ze zelf hebben bedacht of via geruchten hebben opgepikt, venten ze uit terwijl hun naaste er niet bij is, tot zijn schande en vernedering.

Zo wordt ze ook in Psalm 50:20 veroordeeld als een opvallende misdaad, een misdaad die God niet ongestraft zal laten. In Ezechiël 22:9 wordt ze gerekend tot de gruwelen van Jeruzalem, waarvoor het verderf werd aangezegd. En in Romeinen 1:29, 30 staat ze onder de misdaden van de heidenen, die zijn overgegeven aan een verwerpelijke geest: zij waren "oorblazers, achterklappers".

— George Downame.

Vers 3

"Die niet achterklapt." Wie zich schuldig maakt aan achterklap, wie achter andermans rug kwaad over hem spreekt, liegt als wat hij zegt niet waar is, en dat is slecht voor zijn zaligheid. Is het wél waar, dan mist hij toch liefde, want hij probeert een ander te beschimpen. Salomo merkt immers op: "De liefde dekt alle overtredingen toe." Spreuken 10:12. Waar liefde en barmhartigheid zijn, worden de zonden van mensen zoveel mogelijk bedekt en verborgen. Maar waar liefde ont-

breekt, is geen zaligheid te verwachten. 1 Korinthe 13:1, enzovoort; 1 Johannes 3:14, 15.

— *Christopher Cartwright, 1602-1658.*

Vers 3

"Achterklapt niet." Deze misdaad is een bundeling van allerlei kwaad en de bron van eindeloos veel ellende. Ze ondermijnt de vrede en graaft het fundament van de vriendschap weg. Ze verwoest gezinnen en rukt het hart en de ingewanden van de liefde aan flarden. Ze maakt van een kwaadwillend mens tegelijk partij, getuige, rechter en beul van de onschuldige.

— *Bisschop Taylor.*

Vers 3

"Achterklapt." Een schorpioen richt alleen schade aan bij wie hij met de punt van zijn staart raakt. Krokodil en basilisk doden alleen wie binnen het bereik van hun blik of hun adem komt. De adder verwondt alleen wie zij bijt, en giftige kruiden en wortels doden alleen wie ze proeft, aanraakt of ruikt, dus wie er dichtbij komt. Maar het gif van lasterlijke tongen is veel venijniger en dodelijker! Het kwetst en doodt, verwondt en vernietigt niet alleen dichtbij maar ook veraf. Niet alleen binnen handbereik, maar ook van grote afstand. Niet alleen thuis, maar ook in het buitenland. Niet alleen in ons eigen land, maar ook in vreemde landen. En het spaart zowel levenden als doden niet.

— *Richard Turnbull.*

Vers 3

"Achterklapt." Het woord dat hier staat, komt van een wortel die 'voet' betekent. Het wijst op iemand die van huis tot huis loopt en dingen zegt die hij niet hoort te zeggen (1 Timotheüs 5:13). Een woord van dezelfde wortel betekent 'spionnen'. De uitdrukking kan hier dus wijzen op mensen die huizen binnensluipen, de geheimen van gezinnen

bespieden, ze rondbazuinen en ze vaak ook nog verdraaid weergeven. Zulke mensen horen bij de slechtsten onder de mensen en passen helemaal niet in het gezelschap van heiligen of in de kerk van Christus. Zie Romeinen 1:30.

— *John Gill.*

Vers 3

"Geen smaadrede opneemt tegen zijn naaste." Gods kinderen mogen niet te snel luisteren, en nog minder te snel geloven, wat er aan verhalen, geruchten en berichten over hun broeders rondgaat. De liefde vraagt van ons dat we die niet alleen tegenhouden en smoren, maar ook onderzoeken voordat we ze geloven.

Koning Saul was op dit punt veel te lichtgelovig. Hij geloofde de valse, lasterlijke berichten van Davids vijanden, die hem wijsmaakten dat David kwaad tegen hem in de zin had. Ja, zelfs David liet op dit punt grote zwakheid zien. Zonder goed onderzoek en zonder bewijs geloofde hij het valse bericht van Ziba over Mefiboseth, de zoon van Jonathan. David werd toen door zijn zoon Absalom vervolgd, en Ziba vertelde hem leugenachtig dat Mefiboseth zou hebben gezegd: "Heden zal mij het huis Israels mijns vaders koninkrijk wedergeven."

Dit voorbeeld van zwakheid wordt in de Schrift afgekeurd, en wij mogen het in geen geval navolgen. Dat zou een slechte gewoonte zijn. Laten we liever de hemelse les ter harte nemen die de psalmist hier door Gods Geest verkondigt: dat wij geen valse berichten over onze naasten geloven.

— *Richard Turnbull.*

Vers 3

Veracht je naaste niet, maar bedenk dat je net zo goed een zondaar bent en dat je dezelfde gebreken kunnen overkomen. Kun je zijn daden niet goedpraten, praat dan zijn bedoeling goed, want die kan goed zijn. Is de daad slecht, denk dan dat ze uit onwetendheid is gedaan. Kun je hem op geen enkele manier verontschuldigen, bedenk

dan dat een zware verzoeking hem overkwam, en dat jij er nog slechter aan toe zou zijn als dezelfde verzoeking jou overkwam. Dank dan God dat zoiets je tot nu toe bespaard is gebleven. Veracht een mens ook niet omdat hij een zondaar is; al is hij vandaag slecht, morgen kan hij zich bekeren.

— *William Perkins*, 1558-1602.

Vers 3, 4, 5

Wie gewone, nuchtere eerlijkheid kleineert, kleineert iets wat een groot deel van het geloofsleven uitmaakt: mijn plicht tegenover God en mijn plicht tegenover mensen. Wat heb ik eraan, en wat kan het mij schelen, als ik een man naar de preek zie lopen, terwijl hij thuis bedriegt en oplicht zodra hij binnen is? Maar aan de andere kant: fatsoen zonder godsdienst deugt ook niet, want dan kan het veranderen zoals het mij uitkomt. De godsdienst moet het sturen.

Wie geen godsdienst heeft om zijn fatsoen te sturen, is werkelijk geen haar beter dan mijn mastiff. Zolang je hem aait, hem te vriend houdt en hem niet knijpt, speelt hij de mooiste spelletjes met je. Het is een door en door fatsoenlijke mastiff. Maar doe je hem pijn, dan vliegt hij je naar het gezicht en rukt hij je keel eruit.

— *John Selden*, 1584-1654.

Vers 4

"In wiens ogen de verworpene veracht is", enzovoort. De goddeloze Joram, koning van Israël, kwam bij de profeet Elisa om raad van de Heere te vragen en om water te smeken. Hij had Josafat, de koning van Juda, bij zich, een man die God diende. Toen liet de profeet zijn minachting zien voor de een, die goddeloos was, en zijn eerbied voor de ander, die godvrezend, trouw en deugdzaam was. Hij zei het zo: "Zo waarachtig als de HEERE der heirscharen leeft, voor Wiens aangezicht ik sta, zo ik niet het aangezicht van Josafat, den koning van Juda, opnam, ik zou u niet aanschouwen, noch u aanzien!" 2 Koningen

3:14. Zo was de goddeloze in zijn ogen verachtelijk, en zo weigerde hij de goddelozen te vleien.

Zo had ook de godvrezende Mordechai, de Jood, diepe minachting voor Haman, de eerzuchtige en trotse Agagiet. Uit eerbetoon voor hem knielen, zoals de rest van het volk deed, wilde hij onder geen beding. Daarom werd hij door de trotse, goddeloze Haman buitengewoon gehaat, bedreigd en gekweld.

Hun goddeloosheid door de vingers zien, hen steunen in hun ongerechtigheid, voor hen kruipen en hen vleien, hen prijzen terwijl zij terechte bestraffing verdienen: dat alles komt als het ware neer op hen eren. En tegen deze uiterst zware zonde spreekt de profeet een allerbitterste vloek uit: "Wee dengenen, die het kwade goed heten, en het goede kwaad; die duisternis tot licht stellen, en het licht tot duisternis; die het bittere tot zoet stellen, en het zoete tot bitterheid!" Jesaja 5:20.

— *Richard Turnbull.*

Vers 4

"In wiens ogen de verworpene veracht is." Wie slecht leeft verachten en wie godvruchtig leeft eren: dat zijn twee dingen die lijnrecht tegenover elkaar staan. Toch lijkt het eerste niet echt bij een godvrezend mens te passen. Waarom zou hij anderen minachten of op hen neerkijken? Hij heeft toch juist de opdracht om op alle manieren zuinig te zijn op de goede naam van anderen, zoals we net hoorden? Nee, een godvrezend mens laat anderen voor wat ze zijn. Hij kijkt eerst naar zichzelf, hij onderzoekt en beschuldigt zichzelf, en hij gaat zeker niet over anderen zitten oordelen. Wat de profeet hier zegt, moeten we dan ook liever opvatten als een woord over de fouten dan over de persoon. Zoals we elk mens moeten liefhebben, zo moet de godvrezende van elk mens de fouten haten.

Want zo is God Zelf. Wij willen Hem gelijk worden, zodat we bij Hem mogen wonen. Maar hoe is Hij dan gezind? Hij haat geen enkel mens. Sterker nog, in heel de wereld haat Hij niets, behalve de zonde.

Hij is immers de Schepper en Onderhouder van alles wat bestaat. Daarom doet Hij aan iedereen goed en wil Hij iedereen wel. Alleen van de zonde is Hij niet de maker. Die komt voort uit de vrije wil van de mens en van de satan, een wil die door niemand gedwongen wordt. En toch haat God de zonde zó erg dat Hij mensen daarom soms laat vallen en in de steek laat. Ja, Hij veracht hen zelfs.

Zo kijkt een godvrezend mens dus op niemand neer. Maar de zonde in zondige mensen vindt hij afschuwelijk, en hij schroomt niet dat te laten merken. Hij kan hen terechtwijzen, hij kan hun gezelschap mijden, of hij kan iets anders doen waaruit ze begrijpen dat goede mensen hun gruwelen afkeuren. Zo kunnen ze zichzelf gaan zien zoals anderen hen zien, namelijk als mensen die om hun goddeloze leven worden verguisd. Een goed mens mag de goddelozen dus nooit naar de mond praten in hun slechte plannen. Hij moet openlijk en vrijuit zeggen dat hij hun weg en hun leefwijze afkeurt.

— *Peter Baro.*

Vers 4

"In wiens ogen de verworpene veracht is." Augustinus had een grote afkeer van kwaadsprekers en van mensen die verkeerde verhalen over anderen rondvertellen. Posidonius schrijft dat hij daarom twee dichtregels boven zijn tafel liet zetten. Vrij weergegeven luiden ze:

> *„Wie uit valse liefde de afwezige met bittere woorden belastert,*
> *vindt aan deze tafel geen plaats, hoezeer hij ook begeert."*

— *Richard Turnbull.*

Vers 4

"In wiens ogen de verworpene veracht is." Een burger van het Nieuwe Jeruzalem, reprobos reprobat, et probos probat: hij wijst de verwerpelijke af en keurt de oprechte goed. Hij kan niemand naar de mond praten, hoe hoog iemand ook staat. En tot iemand in wie hij geen aliquid Christi vindt, iets van het beeld van God, voelt hij zich ook niet

aangetrokken. Voor een gouden standbeeld dat vol puin zit, buigt hij niet. “Maar hij eert degenen, die den HEERE vrezen.” Voor hem zijn zij de enige engelen die er op aarde te vinden zijn, hoe nietig en verachtelijk ze in de ogen van de wereld ook mogen zijn.

Aan de heer Fox werd eens gevraagd of hij zich niet zo’n arme dienaar van God herinnerde, die in een tijd van nood hulp van hem had gekregen. Hij antwoordde: “Ik herinner me hem heel goed. Ik zeg u: de heren en dames vergeet ik gerust, als ik maar zulke mensen kan onthouden.”

— *John Trapp.*

Vers 4

“Hij eert degenen, die den HEERE vrezen.” Ook als godvrezende mensen ons op de een of andere manier onrecht doen, moeten we hen toch eren en niet verachten. Zo deed Jozef het met Maria, al dacht hij dat zij hem onrecht had aangedaan. En dat had zij ook echt gedaan, als het met haar zo gesteld was geweest als hij veronderstelde.

Calvijn gaf hier zelf een prachtig voorbeeld, in zijn houding tegenover Luther. Over de aanwezigheid van Christus in het avondmaal dachten zij heel verschillend. Luther had een vurig temperament en schreef scherpe woorden tegen iedereen die er anders over dacht dan hij. Daardoor voelden sommigen die er dichter op zaten zich gedwongen om Luther te antwoorden. Calvijn kreeg dat te horen. Hij was bang dat zij, geprikkeld door Luthers scherpe toon, hem op dezelfde manier zouden aanpakken. Daarom schreef hij aan Bullinger, een van de beste mannen onder hen. Hij spoorde hem aan en hield hem voor dat hij de zaak zo moest behandelen dat hij Luther alle verschuldigde eerbied bewees. Bullinger moest bedenken hoeveel waarde en voortreffelijkheid er in Luther school, hoe die zich in deze kwestie ook had gedragen.

Calvijn voegt daar nog aan toe dat hij dikwijls tegen anderen zei: “Al zou Luther mij een duivel noemen, toch zou ik hem de eer geven hem te erkennen als een uitgelezen dienaar van God.”

— *Christopher Cartwright.*

Vers 4

"Hij eert degenen, die den HEERE vrezen." Ik las van iemand die zei dat hij, als hij een predikant en een engel tegelijk tegenkwam, eerst de predikant zou groeten en pas daarna de engel.

— *Charles Bradbury's "Cabinet of Jewels", 1785.*

Vers 4

"Heeft hij gezworen tot zijn schade, evenwel verandert hij niet."

> *"Zijn woorden zijn banden, zijn eden orakels;*
> *Zijn liefde oprecht, zijn gedachten onbevlekt;*
> *Zijn tranen zuivere boodschappers, uit zijn hart gezonden;*
> *Zijn hart zo ver van bedrog als de hemel van de aarde."*

— *William Shakespeare.*

Vers 5

De puriteinse theologen zijn bijna allemaal tegen het vragen van welke rente dan ook over geleend geld. Ze gaan zelfs zo ver te zeggen dat één penny per honderd per jaar sluit een mens buiten de hemel, als hij daarin blijft volharden. Ik vond het zinloos meningen aan te halen waar ik het niet mee eens kan zijn, zeker omdat dat ruimte kost die we veel beter kunnen gebruiken.

Buitensporige, meedogenloze rente vragen is een zonde die we moeten verfoeien. Maar de gebruikelijke rente vragen die in een handelsland nu eenmaal geldt, is niet in strijd met de wet van de liefde. De Joden dreven geen handel. Als zij in tijden van armoede geld leenden aan hun landgenoten, was zelfs de laagste rente woeker geweest. Aan vreemdelingen mochten ze wel lenen. Die dreven meestal handel, en in de handel brengt geld iets op, zodat degene die uitleent recht heeft op een deel van de winst. Iemand die geen handelaar is

door een tijd van gebrek heen helpen met een lening, is een heel andere zaak.

— *C. H. S.*

Vers 5

"Die zijn geld niet geeft op woeker." Met woeker bedoelt men meestal de winst die je boven het kapitaal maakt, dus boven wat je hebt uitgeleend, en die je alleen eist omdat je hebt geleend. Het maakt niet uit of het om geld gaat, om graan, om koopwaar of iets anders. Gewoonlijk denkt men dan aan een ongeoorloofde winst die iemand uit zijn geld of goederen haalt. Het Hebreeuwse woord voor woeker betekent bijten.

Gods wet verbiedt streng winst als voorwaarde te stellen voor het lenen van geld of goederen. Ze verbiedt ook die winst op te eisen zonder te kijken naar de situatie van de lener: of hij nu winst maakt of verlies lijdt, of armoede hem tot lenen dwong, of dat hij kon rekenen op winst door de geleende goederen te gebruiken. Dat lezen we bijvoorbeeld in Exodus 22:25, 26: "Indien gij Mijn volk, dat bij u arm is, geld leent, zo zult gij tegen hetzelve niet zijn, als een woekeraar; gij zult op hetzelve geen woeker leggen", enzovoort. En in Leviticus 25:35-37: "En als uw broeder zal verarmd zijn, en zijn hand bij u wankelen zal, zo zult gij hem vasthouden, zelfs een vreemdeling en bijwoner, opdat hij bij u leve. Gij zult geen woeker noch overwinst van hem nemen", enzovoort.

Deze wet verbiedt woeker te nemen van een arme broeder: een Israëliet die in armoede was geraakt, of een bekeerling uit de heidenen. Maar in Deuteronomium 23:20 lijkt God woeker tegenover vreemdelingen te dulden: "Aan den vreemde zult gij woekeren." Sommigen denken in deze tekst bij die vreemdelingen aan de heidenen in het algemeen, dus iedereen die geen Jood was, behalve de bekeerlingen. Anderen denken aan de Kanaänieten en de andere volken die bestemd waren voor slavernij en onderwerping. Van hen mochten de Hebreeën woeker eisen. Maar niet van vreemdelingen met wie ze niet

in vijandschap leefden en over wie de Heere Zijn oordelen niet had aangekondigd.

In Exodus 22:25 en volgende kregen de Hebreeën een duidelijk gebod: eis geen woeker voor geld van wie uit nood leent, zoals in het geval van Nehemia 5:5, 7. De wet zorgde er door het jubeljaar voor dat het bezit in de families bleef. Van een volk dat weinig met handel te maken had, kon je immers aannemen dat het alleen uit nood geld leende. Aan vreemdelingen mochten ze wél tegen woeker uitlenen, ook al mochten ze hen toch niet onderdrukken.

Zo is deze wet, in al haar strengheid, ook voor ons een oproep: wees barmhartig tegenover wie je te slim af zou kunnen zijn. Wees tevreden als je met degene aan wie je geld leent zowel het verlies als de winst deelt, wanneer de Voorzienigheid hem tegenwerkt. Op die voorwaarde, zegt een waardevolle uitlegger, "lijkt het mij even geoorloofd rente te ontvangen voor geld waarmee een ander zich moeite geeft, dat hij verbetert, maar waarvan hij het gevaar in de handel loopt, als het is huur te ontvangen voor mijn land waarmee een ander zich moeite geeft, dat hij verbetert, maar waarvan hij het gevaar in de landbouw loopt."

— *Alexander Cruden, 1701-1770.*

Vers 5

"Die zijn geld niet geeft op woeker." "Indien gij Mijn volk, dat bij u arm is, geld leent." Exodus 22:25. Beter, naar de letter van het oorspronkelijke: "Indien gij aan Mijn volk geld leent, zelfs aan een arme bij u." De Israëlieten dreven weinig handel. Je mocht er dus in het algemeen van uitgaan dat ze alleen uit pure nood geld leenden. En van die nood mocht de uitlener geen voordeel halen met woekerachtige eisen. Je moet de wet niet lezen als een verbod op rente tegen welk percentage dan ook, maar als een verbod op buitensporige rente, op woeker. De zin "Gij zult tegen hetzelve niet zijn, als een woekeraar" betekent zoveel als: "Gij zult niet hard en wreed over hem heersen en niet de baas over hem spelen."

Dat men zich tegenover schuldenaars bijzonder hard en onderdrukkend opstelde, blijkt waarschijnlijk al uit de herkomst van het Hebreeuwse woord voor woeker (*neshek*). Het is afgeleid van een wortel die „bijten" betekent. In Nehemia 5:2-5 vinden we bovendien een schrijnend voorbeeld van de bittere en verpletterende gevolgen van de macht die een schuldeiser over zijn schuldenaar kan uitoefenen. Velen uit het volk hadden niet alleen hun akkers, wijngaarden en huizen verpand, maar zelfs hun zonen en dochters als slaven verkocht om aan de eisen van hebzuchtige schuldeisers te kunnen voldoen.

In deze nood kwam Nehemia op voor de armen. Hij riep het volk bijeen en stelde de rijken ter verantwoording. Hij eiste dat zij hun schulden zouden kwijtschelden en liet hen zweren dat zij hun arme broeders nooit meer zouden onderdrukken om hun schulden voldaan te krijgen. Dat deed hij niet omdat iedere afzonderlijke handeling van hen letterlijk in strijd was met de wet van Mozes, maar omdat hun handelwijze, gezien de omstandigheden, een schaamteloze schending van de rechtvaardigheid was. Het was een wrede en barbaarse uitbuiting van de nood van hun eigen broeders. God was hierover zeer vertoornd, en Zijn dienaren hebben dit kwaad terecht streng bestraft.

Uit deze wet hebben de Hebreeuwse wetgeleerden een algemene regel afgeleid: "Wie iets van een arme eist en weet dat die niets heeft om hem te betalen, overtreedt dit verbod: Gij zult tegen hem niet zijn als een eisende schuldeiser." (Maimonides, in Ainsworth.) Nergens in de wetten die Mozes heeft gegeven lezen we dat het gewoon nemen van rente, vooral van naburige volken (Deuteronomium 23:19, 20), voor de Israëlieten verboden was. Maar Gods wet gaf geen steun aan de vrekkige, afpersende praktijken waar gierige geldschieters altijd toe neigen.

Fatsoenlijke en hardwerkende armen konden soms in zulke nood komen dat een lening hun zeer welkom was. Tegenover zulke mensen

wilde God een milde, barmhartige en vrijgevige houding wekken. Het gebod krijgt nog meer kracht door de bijzondere band die zij met Hem hadden. Het is alsof Hij zegt: „Bedenk dat je aan Mijn volk leent, aan Mijn arme mensen. Maak daarom geen misbruik van hun nood. Vertrouw op Mij wanneer je vreest iets te verliezen, en behandel hen met goedheid en vrijgevigheid."

— *George Bush, in "Notes on the Book of Exodus", 1856.*

Vers 5

"Die zijn geld niet geeft op woeker." Wat de eerste zinsnede betreft: David lijkt elke vorm van woeker zonder uitzondering te veroordelen, en overal is de naam zelf met afschuw bejegend. Maar sluwe mensen hebben mooie namen verzonnen om hun zonde achter te verstoppen. Ze dachten met die list vrijuit te gaan en hebben daardoor nog gulziger geplunderd dan wanneer ze openlijk en zonder omwegen tegen woeker hadden uitgeleend. Maar God laat Zich niet voor de gek houden of bedriegen met spitsvondigheden en valse voorwendsels. Hij ziet de zaak zoals ze werkelijk is, hoe mooi ze ook is ingepakt. Er is geen ergere woeker dan een oneerlijke manier van zakendoen, waarin niet aan beide kanten rekening wordt gehouden met wat billijk is. Laten we dus goed onthouden: alle afspraken waarin de een op een onrechtvaardige manier winst zoekt ten koste van de ander, worden hier veroordeeld, onder welke naam ook.

Nu kan iemand de vraag stellen: valt dan elke soort woeker onder deze waarschuwing, en is alles even ongeoorloofd? Veroordelen we alles zonder onderscheid, bestaat het gevaar dat velen zich zo klemgezet voelen dat ze denken: welke kant ik ook op ga, ik moet zondigen. Uit wanhoop worden ze dan driester en storten ze zich halsoverkop, zonder keuze of onderscheid, in allerlei woeker. Zeggen we aan de andere kant dat iets op deze manier wel mag, zullen velen zichzelf alle vrijheid geven. Ze denken dan dat ze toestemming hebben gekregen om zonder rem of maat woeker te bedrijven.

Daarom wil ik mijn lezers vóór alles dit op het hart drukken en aanraden: wees op uw hoede voor slimme, bedrieglijke excuses om voordeel te halen uit uw medemens. Verbeeld u niet dat iets voor u geoorloofd kan zijn wat voor anderen pijnlijk en schadelijk is. . . . . Niet zonder reden heeft God in Leviticus 25:35, 36 woeker verboden. Hij voegt er deze reden aan toe: "En als uw broeder zal verarmd zijn, en zijn hand bij u wankelen zal, zo zult gij hem vasthouden, zelfs een vreemdeling en bijwoner, opdat hij bij u leve. Gij zult geen woeker noch overwinst van hem nemen."

We zien waarvoor de wet is gegeven: niemand mocht de armen wreed onderdrukken. Zij hadden juist medegevoel en medelijden nodig. Dit was weliswaar een deel van de burgerlijke wet die God speciaal voor de Joden had vastgesteld. Maar het is een algemeen beginsel van rechtvaardigheid, dat voor alle volken en alle tijden geldt: we mogen de armen die in nood en gebrek zitten niet uitbuiten en opslokken. Daaruit volgt dat de winst van iemand die zijn geld tegen rente uitleent zonder iemand schade te doen, niet onder ongeoorloofde woeker valt. Het Hebreeuwse woord (Hebr.) neshek, dat David gebruikt, komt van een woord dat bijten betekent. Dat laat duidelijk genoeg zien dat woeker wordt veroordeeld voor zover ze een vrijbrief is om onze medemensen te beroven en uit te buiten, of daartoe leidt.

Ezechiël (hoofdstuk 18:17 en 22:12) lijkt inderdaad elke rente op geleend geld te veroordelen. Maar hij heeft ongetwijfeld de oneerlijke, sluwe winstmethoden op het oog waarmee de rijken het arme volk opvraten. Kortom: als de regel van billijkheid die Christus voorschrijft in Mattheüs 7:12 in ons hart geschreven stond, "Alle dingen dan, die gij wilt, dat u de mensen zouden doen, doet gij hun ook alzo", dan zouden we niet eindeloos over woeker hoeven te twisten.

— Johannes Calvijn, over deze plaats.

Vers 5 (eerste zinsdeel)

De wet van Mozes verbiedt een Israëliet geld op rente uit te lenen. Exodus 22:25; Leviticus 25:37; Deuteronomium 23:19; Spreuken 28:8;

Ezechiël 18:8. In verschillende van die teksten wordt uitdrukkelijk verondersteld dat geld alleen aan armen wordt uitgeleend. Dat past bij de eenvoudige verhoudingen in de tijd van Mozes, een tijd waarin lenen om te speculeren en winst te maken nog niet bestond.

Zulk lenen hoort louter een daad van broederlijke liefde te zijn. Het is een grove schending van die liefde als iemand, in plaats van zijn naaste te helpen, misbruik maakt van diens nood en hem nog verder in het nauw brengt. Deze regel van Mozes heeft daarom ook betekenis voor de tijd van het Nieuwe Testament. Met het rentenemen door kapitalisten die lenen om te speculeren, heeft zij niets te maken. Dat is een heel andere zaak, zoals zelfs de naam al laat doorschemeren (Hebr.), a mordendo: alleen zulke woeker kan bedoeld zijn die een naaste kwelt en arm maakt. Doordat zij er ten onrechte ons eigen taalgebruik naast leggen, zouden velen het zo uitleggen: "Zijn geld zet hij niet op rente uit."

— *E. W. Hengstenberg.*

Vers 5 (eerste zinsdeel)

Er bestaat een worm die de Romeinen teredo noemen; Plinius vertelt erover in zijn Geschiedenis. Hij nestelt zich in hout. Je voelt hem nauwelijks, zo zacht is hij, maar zijn tanden zijn zó scherp dat hij zich dwars door het hardste hout heen vreet en het van binnenuit verteert.

Zo is ook de woekeraar bij de eerste kennismaking een zacht dier. Maar met de tijd vreten zijn harde tanden u op, vlees én been, als u niet oppast. Hij doet alsof hij liefde bewijst, maar niet om uwentwil: het gaat hem om zijn eigen gewin. Kijk naar de klimop. Als een minnaar omhelst en omstrengelt zij de eik, maar ondertussen groeit zij omhoog, overwoekert de boom en zuigt hem leeg, sap en kracht, zodat hij nooit meer gedijt of bloeit. Zo koestert de woekeraar de lener in zijn armen, tot hij zelf rijker wordt en alle welvaart, bezit en rijkdom uit hem heeft weggezogen. Daarna komt die ander nooit meer tot bloei.

Zijn vriendelijkheid lijkt op het spel van een kat met een arme muis. De kat speelt, maar haar spel is de dood van de muis. Zo is het ook hier: wat de woekeraar de lener als genoegen voorhoudt, betekent diens ondergang. Of denk aan de vos. Die sluipt en tuimelt listig rond en vermaakt zich uitgebreid, tot hij bij zijn prooi is; dán verslindt hij haar. Zo houdt de woekeraar mooie praatjes, doet hij mooie beloften en veinst hij de grootste goedheid, totdat hij u binnen zijn bereik heeft. Dan vermorzelt en martelt hij u.

De woekeraar mest zich vet aan de armen. Hij wordt rijk van de armoede van zijn broer, kleedt zich in de mantel van de naakte en vergaart zijn schatten uit het gebrek en de nood van zijn naaste. Hij voedt zich met het brood van de hongerigen en verslindt zijn arme broeder, zoals de dieren de kleinere dieren verslinden. Er bestaat geen grotere onmenselijkheid en wreedheid, zegt Ambrosius, geen dieper verderf en geen groter onrecht. Chrysostomus heeft dit op tal van plaatsen terecht opgemerkt, en Basilius in zijn uitleg van deze psalm.

— *Richard Turnbull.*

Vers 5

De rijken laten zich door de armen verzadigen, want woekeraars leven van de armen zoals de grote vissen van de kleine. Hij Die zei dat "er geen bedelaar onder u zal zijn" (Deuteronomium 15:4), zei daarmee ook: laat er geen woekeraar zijn in Israël. Want waar woekeraars zijn in Israël, daar komen ook bedelaars, aangezien woekeraars bedelaars maken, net zoals advocaten twistzoekers kweken. . . . . Het is een ellendig beroep: van de zonde te moeten leven.

Wat een geluk is het daarentegen voor iemand die naar zijn goud en zilver kijkt en van zijn hart te horen krijgt: dit alles is eerlijk verdiend! En als hij op zijn sterfbed ligt en alles aan zijn kinderen moet nalaten, kan hij tegen hen zeggen: ik laat jullie mijn eigen bezit na. Maar de woekeraar kan dat niet zeggen. Hij moet zeggen: ik laat jullie niet het mijne na, maar dat van anderen. Daarom kan een woekeraar

nooit in vrede sterven. Sterft hij voordat hij alles heeft teruggegeven, dan sterft hij in zijn zonde.

— *Henry Smith.*

Vers 5

In de eerste kerk verafschuwde men bijtende woekeraars zó sterk dat men niet alleen de woekeraar zelf veroordeelde, maar ook de schrijvers van de schuldbrieven en de getuigen ervan. Ook zij verloren elk voorrecht. Een testament of laatste wil, door zulke mensen opgesteld, was ongeldig.

Het huis van de woekeraar noemde men domus Satanae, het huis van de duivel. Men bepaalde dat niemand met zo'n man mocht eten of drinken, en zelfs geen vuur van hem mocht halen. Na zijn dood mocht hij niet in een christelijke begraafplaats worden bijgezet. De slotsom is te vinden in Ezechiël 18: deze zonde staat op één lijn met diefstal (vers 13), met overspel (vers 11) en met geweld (vers 12). Zij is de dochter van onderdrukking en de zuster van afgoderij, en wie zulke dingen doet, zal niet wonen op Gods heilige berg. De wereldlingen houden zichzelf misschien voor eerlijker dan dieven en overspelers, maar de Heere stelt hun zaak volkomen op één lijn met die van hen.

— *John Weemse*, 1636.

Vers 5

"Geen geschenk neemt tegen den onschuldige." Dit is zonder twijfel de scala inferni, de gebaande weg naar de hel: gierig zijn, geschenken aannemen en het recht verdraaien. Als een rechter mij de weg naar de hel zou vragen, dan zou ik hem deze wijzen. Eerst moet hij een gierigaard worden en zijn hart laten vergiftigen door hebzucht. Dan moet hij een stukje verder gaan en geschenken aannemen. En ten slotte moet hij vonnissen verdraaien. Kijk, hier hebt u de moeder, de dochter en de kleindochter! Hebzucht is de moeder; zij baart omkoperij, en omkoperij baart het verdraaien van het recht.

Er ontbreekt nog een vierde gang om de maaltijd compleet te maken. Als ik rechter was, zou dat, zo waarlijk helpe mij God, de hangum tuum zijn, een Tyburn-halsdoek om mee te nemen. Al was het de rechter van de King's Bench, mijn Lord Chief Judge van Engeland, ja, al was het mijn Lord Chancellor zelf: naar Tyburn met hem!

— *Hugh Latimer.*

Vers 5

"Geen geschenk neemt tegen den onschuldige." Nu kom ik bij de corrupte juristen en advocaten. Zij nemen zo vaak geschenken tegen den onschuldige, doordat zij zaken verdedigen waarvan hun eigen geweten hun zegt dat ze kwaad en onrechtvaardig zijn. Deze fout is onder juristen zó gewoon, dat maar heel weinig pleiters, voor burgerlijke of kerkelijke rechtbanken, er blijkbaar enige gewetenszaak van maken. Voor hen is alles vis wat in het net komt. Alle juristen doen er dus goed aan deze opmerking op zichzelf te betrekken.

— *George Downame.*

Vers 5

"Die doet." Er staat niet: wie dit of dat belijdt, of wie dit en dat gelooft. Evenmin: wie tot déze of dié gezindte of vorm van aanbidding behoort, wie nieuwe lichten opsteekt en de Geest als zijn rechtstreekse gids voorwendt. Het gaat niet om wie veel hoort of veel over godsdienst praat, en ook niet om wie veel preekt en bidt, of veel over deze dingen nadenkt en het goed bedoelt. Het gaat om wie "deze dingen doet", dat wil zeggen: wie er daadwerkelijk mee bezig is. Dát is de echte, godvrezende mens.

Het is, zeg ik, geen schijnbelijder, geen zelfverzekerde solifidiaan, geen verkondiger van wilde denkbeelden en geen hoogdravende perfectionist. Het is geen trouwe kerkganger, geen grootspreker, geen ijverige leraar, geen begaafde broeder, en evenmin een eenvoudige, goedbedoelende ziel die er zonder meer mee wegkomt. Het is de oprechte en waarachtige beoefenaar van deze dingen die de toets zal

doorstaan en de beproeving zal verduren. Al het andere, hoe indrukwekkend het ook lijkt, zal in die onderzoekende vlammen worden verbrand en verteerd als „hout, hooi, stoppelen", zoals de apostel zegt.

Christus' livrei dragen en Hem toch niet dienen, is een goede Meester bespotten. Hem met onze belijdenis erkennen en Hem door onze levenswandel verloochenen, is Hem, evenals Judas, met een kus van hulde verraden. Het is met de ruwe soldaten de knie voor Hem buigen en ondertussen Zijn heilig hoofd slaan met de rieten scepter. Het is Hem, zoals Pilatus, met doornen kronen, de Heere kruisigen en boven Zijn hoofd schrijven: „Koning der Joden."

Kortom, het is Hem bedroeven met onze eerbewijzen en verwonden met onze belijdenis. Een christelijke belijdenis zonder een leven dat daarmee overeenstemt, redt niemand. Integendeel, zij maakt de veroordeling des te zwaarder. Op de grote dag waarop alles aan het licht zal komen, zal geveinsde vriendschap worden gerekend tot de ergste vijandschap. Louter uiterlijke godsdienstigheid is hooguit het offer van Prometheus: een geraamte van beenderen, vermomd als een offer, en daarmee niets meer dan godsdienstige misleiding.

De oprechte bedoeling om goed te doen is op zichzelf niet genoeg om iemands geestelijke staat goed te keuren, zijn plichten af te doen of zijn verwachtingen op de eeuwigheid te vestigen. Want Hij Die ons gebiedt het kwade te „schuwen", voegt daar onmiddellijk aan toe dat wij het goede moeten „navolgen" en „vasthouden". Het is geen afdoende verontschuldiging dat wij geen kwaad hebben gedaan, als wij niet tevens kunnen aantonen dat wij het goede hebben gedaan. Het nalaten van grote zonden verontschuldigt immers niet het verzuim van grote plichten.

Zelfs in de beste bijenkorf wordt de hommel zonder angel terecht uit de korf verjaagd. Hij heeft geen wapen om kwaad te doen, maar ook geen werktuig om te arbeiden.

— *Samengevat uit Adam Littleton, D.D., 1627-1694.*

Vers 5

"Die deze dingen doet, zal niet wankelen in eeuwigheid." Let erop dat de profeet niet zegt: wie deze dingen leest, of wie ze hoort. Hij zegt: wie ze doet, zal nooit worden weggerukt. Want als het genoeg was om deze geboden te lezen of te horen, dan zouden ontelbaar veel ijdele en goddeloze mensen de kerk binnengaan en daar blijven, terwijl zij er toch geen plaats hebben. Er zijn namelijk maar heel weinig mensen, of niemand, die deze dingen niet gelezen of althans gehoord hebben. En toch doen zij ze niet.

Hij zegt ook niet: wie erover spreekt, maar: wie ze doet. Want ook in onze dagen zijn er velen die met grote woorden spreken over oprechtheid, gerechtigheid en waarheid, terwijl er bij hen geen oprechte handel, geen ware gerechtigheid en geen ongeveinsde waarheid te vinden is. Velen kunnen zeggen dat laster zonde is, onrechtvaardigheid ongerechtigheid, het aannemen van valse berichten liefdeloosheid; dat het heiligen niet betaamt de goddelozen te vleien en dat het breken van beloften en het schenden van eden ongepast is. Zij kunnen zeggen dat woeker een vorm van onderdrukking is en dat het aannemen van geschenken tegen den onschuldige uiterst wreed is.

Toch zijn zij het zelf die hun naaste belasteren en benadelen, ieder verhaal geloven dat hun ter ore komt, de goddelozen vleien en naar de mond praten om er zelf beter van te worden, zweren en meineed plegen om gewin, anderen door woeker onderdrukken en steekpenningen aannemen ten nadele van de onschuldige. Zo spreken zij wel over deze dingen, maar brengen zij ze zelf niet in praktijk.

David zegt ook niet: wie deze dingen predikt, „zal niet wankelen". Want dan zouden niet alleen vele andere goddelozen die erover kunnen spreken, maar zelfs goddeloze mensen die de deugd kunnen verkondigen, een plaats krijgen in de tent van de Heere en mogen wonen op Zijn heilige berg. Dan zou zelfs Bileam, de hebzuchtige profeet, een vaste plaats hebben in Gods tent. Hij kon immers zeggen: „Wanneer Balak mij zijn huis vol zilver en goud gave, zo vermocht ik niet

het bevel des HEEREN mijns Gods te overtreden, om te doen klein of groot" (Numeri 22:18).

En toch nam hij geschenken aan! Toch liet hij zich door zijn hebzucht meeslepen en beraamde hij, voor zover het van hem afhing, de ondergang van Israël, het onschuldige volk van de Heere.

— *Richard Turnbull.*

Vers 5

"Zal niet wankelen." Een tijdlang kan hij wel aan het wankelen worden gebracht, maar nooit voorgoed worden weggerukt. Zijn ziel is gebonden in de bundel des levens, vlak bij de troon der heerlijkheid. De zielen van de goddelozen daarentegen zijn rusteloos als een steen in een slinger, zegt de Targum bij 1 Samuël 25.

— *John Trapp.*

Vers 5 (laatste zinsdeel)

De heilige ziel is een vreugde voor God en de blijdschap van de engelen. Zij durft haar ogen op te heffen tot de heerlijke Rechter, van Wie zij weet dat Hij haar Zaligmaker is. Haar hart is vrijmoedig. Zij durft zelfs de donder te trotseren en, terwijl schuldige harten zich in angstige schuilhoeken verbergen, vertrouwt zij volkomen op Hem Die haar zal verdedigen. Zij daagt de gehele wereld uit haar van onrecht te beschuldigen. Valse getuigen, hoezeer zij ook zijn omgekocht, vreest zij niet, want zij kent het getuigenis van haar eigen geweten.

Haar spreken is vrij en moedig, zonder het schuldige gehakkel van afgebroken zinnen. Haar voorhoofd is helder en onbewolkt, als het aangezicht van de hemel. Haar knieën zijn voortdurend gebogen voor de troon der genade, haar voeten zijn op weg naar Jeruzalem en haar handen weven het kleed van gerechtigheid.

Goede mensen zegenen haar, goede engelen bewaken haar, de Zoon van God kust haar. En wanneer de gehele wereld verandert in een brandende puinhoop, zal zij veilig worden geleid naar de berg der

vreugde en voor eeuwig worden gezet op een troon van gelukzaligheid.

— *Thomas Adams.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Wat er nodig is om lid te zijn van de kerk op aarde en van de kerk in de hemel. Een onderwerp om onszelf mee te onderzoeken.

Vers 1

I. De kerk vergeleken met de tent. In haar wordt Gods tegenwoordigheid zichtbaar, daar wordt het offer gebracht en daar worden de vaten van genade bewaard. Van buiten is zij eenvoudig, maar van binnen vol heerlijkheid.

II. Haar tweeledige positie vergeleken met die van de tent: onderweg in de woestijn, en onwrikbaar gevestigd op de berg.

III. Een onderzoek naar wat er vereist is om tot kerk en tent te worden toegelaten. Trek de vergelijking met de priesters, enzovoort.

Vers 1

De grote vraag. Ze wordt gesteld door ijdele nieuwsgierigheid, door wanhoop, door godvruchtige vrees, door de ernstige onderzoeker, door de ziel die verontrust is door het vallen van anderen, en door heilig geloof. Geef op elk van deze vragers antwoord.

Vers 1

Een beschrijving van de burger van Sion.

— *Thomas Boston's Sermons.*

Vers 1

De bezorgdheid om de ware heiligen te leren kennen: hoe ver mag die gaan en wat levert zij op?

Vers 1

God is de Enige Die ware heiligen onfeilbaar kan onderscheiden.

Vers 2

"Die oprecht wandelt."

I. Wat hij moet zijn. Hij moet oprecht van hart zijn. Wie zelf dubbel gebogen is, kan niet recht lopen.

II. Hoe hij moet handelen. Niet uit een opwelling, eerzucht, winstbejag, angst of slijmerij. Hij mag zich niet naar welke kant dan ook laten krommen, maar moet kaarsrecht staan.

III. Wat hij moet verwachten. Strikken en dergelijke, bedoeld om hem te laten struikelen.

IV. Waar hij moet wandelen. Op het pad van de plicht, het enige pad waarop hij werkelijk oprecht kan wandelen.

V. Waar hij naar moet kijken. Omhoog, recht omhoog, dan zal hij ook zelf oprecht zijn.

Vers 2

"Die met zijn hart de waarheid spreekt." Onderwerp: valsheid van het hart en waarheid van het hart.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

De burger van Sion: iemand die oprecht wandelt.

Vers 2 (middelste zinsdeel)

De burger van Sion: iemand die gerechtigheid werkt.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

De burger van Sion: iemand die de waarheid spreekt.

— *Vier preken in Thomas Boston's Works.*

Vers 3

Het kwaad van smaad. Die treft drie personen die hier worden genoemd: de kwaadspreker, de naaste die eronder lijdt, en degene die de smaad opneemt.

Vers 3

"Geen smaadrede opneemt." De zonde van al te gretig kwade geruchten geloven. Zij is algemeen, wreed, dwaas, schadelijk en goddeloos.

Vers 4

De plicht om hen die den Heere vrezen, in de praktijk te eren. Door hen aan te bevelen, eerbied voor hen te tonen, hen bij te staan, hen na te volgen, enzovoort.

Vers 4

De zonde mensen naar iets anders te beoordelen dan naar hun praktische karakter.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

De Heere Jezus als onze onveranderlijke Borg, met Zijn eed en Zijn schade.

Vers 5

De kenmerken en de voorrechten van godvruchtige mensen.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

De standvastigheid en de veiligheid van de godvruchtigen.

"Fower Sermons and Two Questions, as they were uttered and disputed by that learned Frenchman, P[ETER] B[ARO]. 1560."

"Lectures on the XV. Psalme read in the Cathedral Church of St. Paul, in London. By GEORGE DOWNAME. Doctor of Divinitie, London. 1604. 4to."

Vier preken, als uitleg van Psalm XV, van Richard Turnbull, staan achter in het oude kwarto met zijn uitleg van de brieven van Jakobus en Judas. Er is geen aparte titelpagina voor de uitleg van de psalm; het boek is van 1606. De Werken van John Boys, D.D., deken van Canterbury, 1629, folio, bevatten uitleggingen van de Psalmen II, IX en XV. (Die folio-uitgave van Boys' Werken bestaat uit uitleggingen van de Schriftplaatsen die in de Liturgie worden gebruikt.)

"A Practical and Polemical Commentary, or Exposition on the whole Fifteenth Psalm, wherein the text is learnedly and fruitfully explained, some controversies discussed, sundry cases of conscience are cleared; more especially that of USURIE. By CHRISTOPHER CARTWRIGHT, late minister of Saint-Martin's, in the city of York. 1658. 4to."

Psalm 16

Titel

Michtam van David. Meestal wordt dit opgevat als *de gouden psalm*. Die naam past prachtig, want deze psalm is van het begin tot het eind gemaakt van het fijnste goud. Ainsworth noemt haar "Davids kleinood, of bijzonder lied". Dr. Hawker heeft altijd een scherp oog voor passages vol kracht en geur, en vol eerbied roept hij uit: "Sommigen hebben het vertaald met kostbaar, anderen met gouden, weer anderen met kostbaar kleinood. De Heilige Geest heeft ons door de apostelen Petrus en Paulus laten zien dat deze psalm helemaal over de Heere Jezus Christus gaat. Wat hier over Hem wordt gezegd, is dus kostbaar, is goud, is echt een kleinood!"

Het woord Michtam zijn we tot nu toe niet tegengekomen. Mogen we later nog schrijven over Psalm 56, 57, 58, 59 en 60, dan zien we het terug. Dan zullen we merken dat ook die psalmen, net als deze, met gebed beginnen en dus op moeite wijzen. Toch zitten ze vol heilig vertrouwen en eindigen ze met liederen van zekerheid: uiteindelijk zijn we veilig en is er vreugde. Dr. Alexander, wiens aantekeningen bijzonder waardevol zijn, vermoedt dat het woord gewoon is afgeleid van een woord dat "verbergen" betekent. Dan duidt het op een geheim, een verborgenheid, en op de diepe leer en geestelijke rijkdom van deze heilige liederen. Klopt die uitleg, dan sluit ze mooi aan bij de andere. Zet je de twee naast elkaar, dan krijg je een naam die elke lezer onthoudt en die meteen het kostbare onderwerp voor ogen brengt: *de psalm van het kostbare geheim*.

Onderwerp

Voor de sleutel van dit gouden geheim zijn we niet afhankelijk van mensen die de psalm uitleggen. Petrus zegt het ons, sprekend door de Heilige Geest: "David zegt van *Hem*." (Handelingen 2:25.) Even verderop in zijn gedenkwaardige preek zegt hij: "Gij mannen broeders, het is mij geoorloofd vrij uit tot u te spreken van den patriarch David, dat hij beide gestorven en begraven is, en zijn graf is onder ons tot op dezen dag. Alzo hij dan een profeet was, en wist, dat God hem met ede gezworen had, dat hij uit de vrucht zijner lenden, zoveel het vlees aangaat, den Christus verwekken zou, om Hem op zijn troon te zetten; zo heeft hij, dit voorziende, gesproken van de opstanding van Christus, dat Zijn ziel niet is verlaten in de hel, noch Zijn vlees verderving heeft gezien." (Handelingen 2:29-31.)

Petrus is niet onze enige gids. Ook de apostel Paulus haalt deze psalm aan. Hij werd geleid door dezelfde onfeilbare ingeving en getuigt dat David schreef over de Man door Wie ons vergeving van zonden wordt verkondigd. (Handelingen 13:35-38.) Uitleggers passen de psalm meestal tegelijk toe op David, op de gelovigen en op de Heere Jezus. Wij durven te geloven dat hier geldt: "Christus is alles". In het negende en tiende vers zien we, net als de apostelen op de berg, "niemand dan Jezus alleen".

Indeling

De psalm is zo hecht van bouw dat je moeilijk scherpe grenzen kunt trekken. Het volstaat om vier dingen op te merken. Eerst het gebed van geloof van onze Heere (vers 1). Dan Zijn belijdenis van geloof in Jehova alleen (vers 2-5). Dan de tevredenheid van Zijn geloof in het heden (vers 6 en 7). En ten slotte het blijde vertrouwen van Zijn geloof voor de toekomst (vers 8-11).

Uitleg

Vers 1

"Bewaar mij": behoed mij, of red mij. Horsley denkt zelfs aan "bewaak mij", zoals lijfwachten hun koning omringen of herders hun kudde beschermen. Jezus is in alles verzocht, net als wij. Daarom had ook Zijn mensheid bewaring nodig tegen de macht van het kwaad. In Zichzelf was Hij zuiver, maar Hij leunde niet op de zuiverheid van Zijn eigen natuur. Als voorbeeld voor al wie Hem volgt, keek Hij naar de Heere, Zijn God, om bewaard te worden. Een van de grote namen van God is "de Mensenhoeder" (Job 7:20). Die genadige taak nam de Vader op zich voor onze Middelaar en Vertegenwoordiger.

Dat Hij bewaard zou worden, was de Heere Jezus met zoveel woorden beloofd, in Jesaja 49:7, 8: "Alzo zegt de HEERE, de Verlosser van Israel, Zijn Heilige, tot de verachte ziel, tot Dien, aan Welken het volk een gruwel heeft, … Ik zal U bewaren, en Ik zal U geven tot een verbond des volks." Bij onze Heere is die belofte precies zo uitgekomen. Hij werd gered door Gods ingrijpen in de loop van de gebeurtenissen en Hij werd gedragen door Gods kracht. Nu Hij Zelf bewaard is, kan Hij ook de bewaarden van Israël weer overeind helpen. Wij zijn immers "de geroepenen, … door Jezus Christus bewaard".

Omdat de uitverkorenen één met Hem zijn, werden zij bewaard doordat Hij bewaard werd. Dit gebed van de Middelaar mogen we daarom zien als de bede van de grote Hogepriester voor allen die in Hem zijn. Zijn voorbede in Johannes 17 is niets anders dan een uitwerking van deze noodkreet: "Heilige Vader, bewaar ze in Uw Naam, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij een zijn, gelijk als Wij." Als Hij zegt "bewaar mij", bedoelt Hij Zijn leden, Zijn mystieke lichaam: Zichzelf én iedereen die in Hem is.

We zijn dankbaar dat de Heere Jezus dit gebed ook voor Zijn leden bad. Maar vergeet niet dat Hij het zeker ook voor Zichzelf bad. Hij had Zichzelf zo leeggemaakt en had zo werkelijk de gestalte van een

dienstknecht aangenomen, dat Hij als mens net als wij Gods bewaring nodig had. Vaak riep Hij tot de Sterke om kracht. Op de bergtop ademde Hij dit verlangen uit. Eén keer bad Hij zelfs openlijk bijna dezelfde woorden: "Vader, verlos Mij uit deze ure!" (Johannes 12:27.) Als Jezus buiten Zichzelf naar bescherming zocht, hoeveel te meer moeten wij, Zijn volgelingen die zo gemakkelijk dwalen, dat dan doen!

"O God." Het Hebreeuwse woord dat hier voor God staat, is *El*. Met die naam riep de Heere Jezus de Machtige God aan, de Almachtige Helper van Zijn volk, als Hij Zijn grote zwakheid voelde, bijvoorbeeld aan het kruis. Ook wij mogen ons tot El wenden, de Almachtige, in elk uur van gevaar. We mogen erop vertrouwen dat Hij, Die het sterke roepen en de tranen van onze trouwe Hogepriester hoorde, ons in Hem wil én kan zegenen. Het loont de moeite om Gods naam en karakter echt te leren kennen. Dan weten we in tijden van nood hoe we onze Vader in de hemel moeten aanspreken, en met welke naam.

"Want ik betrouw op U", of: ik heb mijn toevlucht bij U gezocht. Zoals kuikens onder de kloek kruipen, zo ga ik schuilen bij U. U bent mijn grote Beschermer, Die Uw schaduw over mij spreidt, en ik heb schuilplaats gevonden onder Uw kracht. Dit is een sterk argument als we pleiten in het gebed. Onze Heere wist niet alleen hoe Hij dit argument bij God moest gebruiken. Hij wist ook hoe Hij Zich moest laten raken door de kracht ervan, als anderen het bij Hem inzetten. "U geschiede naar uw geloof" is in de hemel een vaste regel als er gunst wordt uitgedeeld. Kunnen wij eerlijk zeggen dat we ons geloof op de Machtige God richten, voor de barmhartigheid die we vragen, dan mogen we zeker weten dat ons pleidooi het wint.

Geloof is als het zwaard van Saul: het komt nooit onverrichter zake terug. Wordt het vastgehouden door de hand van het gebed, dan verovert het de hemel. Laten we daarom bidden zoals de Zaligmaker bad. Hij werd meer dan overwinnaar, en door Hem zullen ook wij dat worden. Raken we in een storm, laten we dan vol moed tot de Heere roepen, net als Hij: "ik betrouw op U."

Vers 2

"O mijn ziel! gij hebt tot den HEERE gezegd: Gij zijt de HEERE." Diep van binnen boog de Heere Jezus Zich om Zijn Vader in de hemel te dienen. Voor de troon van Jehova zwoer Zijn ziel, omwille van ons, trouw aan de Heere. Wij lijken op Hem wanneer onze ziel, eerlijk en voortdurend, in de tegenwoordigheid van de God Die harten doorgrondt, instemt met het gezag en het bestuur van de oneindige Jehova en zegt: "Gij zijt de HEERE." Dit met de lippen belijden is niet veel; dat kan iedereen. Maar als de ziel het zegt, vooral in tijden van beproeving, is dat een genadig teken van geestelijke gezondheid. Het tegenover mensen belijden stelt weinig voor. Het zeggen tegenover Jehova Zelf weegt veel zwaarder.

We kunnen deze woorden ook lezen als de taal van een geloof dat zich de Heere toe-eigent. Dat geloof grijpt Hem vast door een persoonlijk verbond en door persoonlijk van Hem te genieten. Zo gelezen mag deze zin elke dag ons lied zijn, in het huis waar wij als pelgrims verblijven.

"Mijn goedheid raakt niet tot U." Het werk van onze Heere Jezus was niet nodig omdat het Goddelijk Wezen iets miste. Jehova zou onvoorstelbaar heerlijk zijn gebleven als de mensheid was omgekomen en er nooit verzoening was gebracht. Het leven en de doodsstrijd van de Zoon lieten elke eigenschap van God op ongeëvenaarde wijze stralen. Toch had de Hooggezegende en Oneindig Gelukzalige God de gehoorzaamheid en de dood van Zijn Zoon niet nodig. Het werk van verlossing is om onzentwil ondernomen, niet omdat de Allerhoogste iets tekortkwam. Wat een bescheiden oordeel heeft de Zaligmaker hier over Zijn eigen goedheid, terwijl die zo groot was! Wat hebben wij een overweldigende reden om Zijn nederigheid na te volgen! "Indien gij rechtvaardig zijt, wat geeft gij Hem, of wat ontvangt Hij uit uw hand?" (Job 35:7.)

Vers 3

"Maar tot de heiligen, die op de aarde zijn." Deze geheiligde mensen leven nog op aarde. Toch delen ze al in de vruchten van het werk van Jezus als Middelaar. Zijn goedheid maakt hen tot wie ze zijn. Dit bijzondere volk is ijverig in goede werken en toegewijd aan heilige dienst. Ze zijn gekleed in de gerechtigheid van de Zaligmaker en gewassen in Zijn bloed. Zo ontvangen ze van de goedheid die in Hem is opgeslagen. Zij zijn het die werkelijk voordeel hebben van het werk van de Mens Christus Jezus. Maar dat werk voegde niets toe aan het wezen, de deugd of het geluk van God, Die gezegend is in der eeuwigheid. Hoeveel sterker geldt dit voor ons, arme onwaardige dienaren, die naast de trouwe Zoon van God nauwelijks een vermelding verdienen! Onze hoop moet altijd zijn dat een arm kind van God misschien door ons gediend mag worden. Want de grote Vader heeft onze hulp nooit nodig. We mogen met recht de verzen van dr. Watts zingen:

> *„Vaak hebben mijn hart en tong beleden*
> *hoe leeg en arm ik ben;*
> *mijn lof kan U niets toevoegen,*
> *noch nieuwe heerlijkheid schenken aan Uw Naam.*
>
> *Toch mogen, Heere, Uw heiligen op aarde*
> *enig nut ontvangen van het goede dat wij doen;*
> *met hen zoek ik mijn gezelschap,*
> *zij zijn de uitgelezen vrienden die ik ken."*

Arme gelovigen zijn Gods ontvangers. Ze hebben van de Kroon de volmacht om de opbrengst van onze offers in naam van de Koning in ontvangst te nemen. Heengegane heiligen kunnen wij niet meer zegenen. Zelfs bidden voor hen helpt niet. Maar zolang ze hier zijn, moeten we hun onze liefde in daden laten zien, zoals onze Meester deed. Want zij zijn de heerlijken der aarde. Ondanks al hun zwakheden denkt hun Heere hoog van hen. Hij rekent hen tot de edelen onder de mensen. De titel "Zijne Excellentie" past veel beter bij de ge-

ringste heilige dan bij de grootste gouverneur. De ware adel, dat zijn de gelovigen in Jezus! Alleen zij zijn werkelijk Hoogedelen. Sterren en kousenbanden zijn armzalige onderscheidingen naast de gaven van genade van de Geest.

Hij Die hen het beste kent, zegt van hen: "in dewelke al mijn lust is." Zij zijn Zijn Hefzi-Bah en Zijn land Beulah. Al vóór alle werelden vond Hij Zijn vreugde in deze uitverkoren mensenkinderen. Wat zij van zichzelf denken, is heel iets anders dan wat hun Beminde van hen denkt. Zij houden zichzelf voor minder dan niets, maar Hij maakt veel van hen en heeft Zijn hart op hen gezet. Wat een wonderen zien de ogen van Goddelijke Liefde, waar de Handen van Oneindige Macht met genade hebben gewerkt! Het was deze liefde, die zo scherp ziet, die Jezus in ons een vergoeding liet zien voor al Zijn doodsangst. Zij hield Hem staande in al Zijn lijden, door de vreugde dat Hij ons zou redden van de weg naar beneden, de kuil in.

Vers 4

Hetzelfde liefdevolle hart dat zich wijd opent voor het uitverkoren volk, blijft stevig dicht voor wie koppig volhoudt in opstand tegen God. Jezus haat alle goddeloosheid, en vooral het grote kwaad van afgoderij. De tekst laat zien hoezeer onze Heere de zonde verafschuwt. Maar ze laat ook zien hoe gretig de zondaar ernaar jaagt. Gelovigen zijn vaak traag in de weg naar de ware Heere. Zondaren daarentegen zijn het "die een anderen God begiftigen" (Engels: die zich haasten naar een anderen god). Zij rennen als waanzinnigen waar wij als slakken voortkruipen. Laat hun ijver onze traagheid beschamen en wakker schudden! Toch geldt hier: hoe harder ze rennen, hoe slechter het afloopt. Want hun verdriet wordt groter naarmate ze hun zonden ijveriger vermeerderen.

Matthew Henry zegt het raak: "Zij die goden vermenigvuldigen, vermenigvuldigen smarten voor zichzelf; want wie één god te weinig acht, zal er twee te veel vinden, en toch honderden niet genoeg."

Het is verbijsterend om te bedenken wat mensen aan wreedheid en ontbering doorstaan voor hun valse goden. Onze zendingsberichten zijn daarvan een opvallend voorbeeld bij deze tekst. Maar misschien is onze eigen ervaring minstens zo duidelijk. Elke keer dat we ons hart aan afgoden gaven, moesten we daar vroeg of laat voor lijden. Vlak bij de wortel van onze eigenliefde liggen al onze smarten. Als die afgod wordt omvergehaald, is de angel uit het verdriet. Denk aan Mozes: hij brak het gouden kalf, maalde het fijn tot poeder en strooide het in het water dat hij Israël liet drinken. Zo worden ook onze lievelingsafgoden een bittere drank voor ons, tenzij we ze meteen loslaten.

Onze Heere kende geen zelfzucht. Hij diende één Heere, en Hem alleen. Met hen die zich van Jehova afkeerden, wilde Hij geen gemeenschap hebben; hun smaad droeg Hij buiten de legerplaats. Zonde en de Zaligmaker hadden niets met elkaar gemeen. Hij kwam om de werken van de duivel te verbreken, niet om ze goed te keuren of er enige gemeenschap mee te hebben. Daarom wees Hij ook het getuigenis van de onreine geesten over Zijn Godheid af. Met de duisternis wilde Hij op geen enkel punt gemeenschap hebben.

Wij moeten uiterst goed oppassen, nu en altijd, dat we ons ook maar in het kleinste met valse godsdienst verbinden. Zelfs de plechtigste Roomse riten moeten we verafschuwen. “Ik zal hun drankofferen van bloed niet offeren.” Een oud spreekwoord zegt: “Het is niet veilig aan de maaltijd van de duivel te eten, al is de lepel nog zo lang.” Het is verstandig zelfs het noemen van kwade namen te vermijden: “en hun namen op mijn lippen niet nemen.” Laat je gif op je lip toe, dan sijpelt het snel naar binnen. Wat we uit ons hart willen houden, houden we dus beter ook uit onze mond.

Wil de kerk gemeenschap met Christus genieten, dan moet ze alle banden met goddeloosheid verbreken. Ze moet zichzelf zuiver houden van elke smet van zelfbedacht, vleselijk godsdienstig gedoe, dat nu de dienst aan God bezoedelt. Sommige gelovigen maken zich

schuldig aan grote zonde doordat ze in Roomse kerken blijven. Daar wordt God net zo diep onteerd als in Rome zelf, alleen sluwer.

Vers 5

"De HEERE is het deel mijner erve, en mijns bekers." Wat een vertrouwen en wat een jubelende vreugde in Jezus, als Hij Zich wendt tot Jehova, Die Zijn ziel bezat en in Wie Zijn ziel vreugde had! Hij was volkomen tevreden met Zijn deel in de Heere, Zijn God. Hij had geen enkel verlangen om andere goden na te lopen. Zijn beker was vol, en Zijn hart ook. Zelfs in Zijn felste pijn greep Hij Zijn Vader nog met beide handen vast en riep: "Mijn God! Mijn God!" Het kwam niet eens bij Hem op om neer te knielen voor de vorst van deze wereld, hoewel Hij verzocht werd met de woorden "al deze dingen zal ik U geven."

Ook wij mogen roemen in de Heere. Hij is het brood en de drank van onze ziel. Hij is ons deel, dat in al onze nood voorziet, en onze beker, die ons koninklijk overvloed inschenkt: onze beker in dit leven, en onze erve in het leven dat komt. Als kinderen van de Vader in de hemel erven wij samen met Jezus alle rijkdommen van het genadeverbond. Het deel dat ons toevalt, zet het brood van de hemel en de nieuwe wijn van het koninkrijk op onze tafel. Wie zou niet tevreden zijn met zulk heerlijk eten? Onze ondiepe beker van verdriet mogen we gerust gelaten leegdrinken, want ernaast staat de diepe beker van liefde, en die raakt nooit leeg.

"Gij onderhoudt mijn lot." Sommige pachters hebben in hun contract staan dat ze zelf het onderhoud van hun land moeten doen. Bij ons onderhoudt Jehova Zelf ons lot. Onze Heere Jezus verheugde Zich in deze waarheid: de Vader stond naast Hem en zou Zijn recht verdedigen tegen al het onrecht van mensen. Hij wist dat Zijn uitverkorenen voor Hem bewaard zouden blijven, en dat almachtige kracht hen voor altijd zou behouden als Zijn lot en Zijn loon. Laten ook wij blij zijn, want de Rechter van de hele aarde zal opkomen voor onze rechtvaardige zaak.

Vers 6

Jezus ontdekte dat de weg van gehoorzaamheid dwars door "liefelijke plaatsen" liep. Toch trok de smart diepe sporen in Zijn gezicht. Maar juist te midden van al dat lijden riep Hij uit: "Zie, ik kom; in de rol des boeks is van mij geschreven. Ik heb lust, o mijn God! om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden mijns ingewands." Dat mag vreemd klinken, maar zo is het. Nooit heeft iemand het lijden zo van binnenuit gekend als Hij. En toch geloven we dat nooit iemand zoveel blijdschap en genot vond in de dienst van God. Niemand diende immers zo trouw. En niemand had zulke grote vruchten voor ogen als beloning voor Zijn werk!

De vreugde die Hem was voorgehouden wierp haar stralen over de ruwe plaatsen waar Hij het kruis droeg en de schande voor niets rekende. Voor het edelmoedige hart van onze Verlosser werden het, op hun eigen manier, liefelijke plaatsen. Eén ding weten we in elk geval zeker: Jezus was helemaal tevreden met het deel dat Hij met Zijn bloed had gekocht. De meetsnoeren van Zijn verkiezende liefde hadden het voor Hem afgebakend als Zijn buit met de sterken en Zijn deel met de groten. Daarin vond Hij hier op aarde Zijn troost, en daarin geniet Hij in de hemel. Meer vraagt Hij ook niet voor Zijn "*schone erfenis*" dan dat Zijn eigen geliefden bij Hem zijn, daar waar Hij is, en Zijn heerlijkheid zien.

Alle heiligen mogen de woorden van dit vers tot de hunne maken. Hoe meer we ons laten meenemen door de tevreden, dankbare en blijde geest ervan, des te beter is het voor onszelf, en des te meer eer krijgt onze God. Onze Heere was armer dan wij, want Hij bezat niets. Hij had zelfs geen plek om Zijn hoofd neer te leggen. Toch kwam er nooit een klacht over Zijn lippen als Hij over Zijn armoede sprak. Een ontevreden mens lijkt net zo weinig op Jezus als een krassende raaf op een koerende duif.

Martelaren zijn zelfs in de gevangenis gelukkig geweest. "Uit de heerlijke boomgaard van de Leoninische gevangenis dateerde de Ita-

liaanse martelaar zijn brief, en de tegenwoordigheid van God maakte het rooster van Laurentius hem aangenaam." De heer Greenham durfde te zeggen: "Zij hebben Gods liefde nooit gevoeld, noch vergeving van zonde geproefd, die ontevreden zijn." Sommige godgeleerden zijn ervan overtuigd dat ontevredenheid de eerste zonde was: de klip waarop ons mensengeslacht in het paradijs is gestrand. In elk geval kan er geen paradijs zijn waar deze boze geest de baas is. Zijn slijm vergiftigt elke bloem in de tuin.

Vers 7

"Ik zal den HEERE loven, Die mij raad heeft gegeven." Onze Heere Jezus bracht de Vader niet alleen gebed, maar ook lof. Wie niet kan zeggen "Ik zal den HEERE loven", is geen echte volgeling van Hem. Jezus heet Wonderlijk, Raadsman. Maar als Mens sprak Hij niet uit Zichzelf. Hij sprak wat Zijn Vader Hem had geleerd. Lees daarvoor Johannes 7:16; 8:28 en 12:49, 50, en de profetie over Hem in Jesaja 11:2, 3. Onze Verlosser ging gewoonlijk naar Zijn Vader om leiding te vragen. Kreeg Hij die, dan dankte Hij Hem ervoor dat Hij Hem raad had gegeven. Wat zou het goed zijn als wij dit voorbeeld van nederigheid volgden! Dan zouden we niet meer leunen op ons eigen verstand, maar ons laten leiden door de Geest van God.

"Zelfs bij nacht onderwijzen mij mijn nieren." Onder de nieren verstaan we de innerlijke mens: onze gevoelens en neigingen. Wie in gemeenschap leeft met God, krijgt diep in zijn ziel een geestelijke wijsheid, die zich laat zien in de stille uren. Onze Verlosser bracht veel nachten alleen door op de berg. We kunnen ons best voorstellen dat Hij daar, naast Zijn omgang met de hemel, ook goed met Zichzelf te rade ging. Hij liep Zijn ervaringen na, keek vooruit naar Zijn werk en woog Zijn positie af. Grote veldheren winnen hun slagen in gedachten, lang voordat de bazuin klinkt. En zo won onze Heere onze strijd op Zijn knieën, nog vóór Hij hem op het kruis won.

Het is een goede gewoonte om, na raad van boven te hebben gekregen, ook zelf rustig na te denken. Wijze mensen zien 's nachts met gesloten ogen meer dan dwazen overdag met open ogen. Wie van God leert en zo het zaad ontvangt dat Hij geeft, ziet al snel wijsheid groeien in de tuin van zijn eigen ziel: "uw oren zullen horen het woord desgenen, die achter u is, zeggende: Dit is de weg, wandelt in denzelven; als gij zoudt afwijken ter rechterhand of ter linkerhand." De nacht die de zondaar kiest voor zijn zonden, is voor de gelovige een heilig uur van stilte. Dan hoort hij, diep in zichzelf, de zachte, stille stemmen van de hemel en van het hemelse leven.

Vers 8

Eens viel de donkere schaduw van de doodsangst over de ziel van de Verlosser. We lezen dan ook van Hem: "verhoord zijnde uit de vreze". Er verscheen Hem een engel, die Hem sterkte. Misschien verzekerde die hemelse bode Hem nog eens dat Hij heerlijk zou opstaan als de Borg van Zijn volk. En dat de kudde die Hij met Zijn bloed had gekocht, zou binnengaan in eeuwige vreugde. Toen straalde de hoop in volle glans over de ziel van onze Heere. Zoals deze verzen laten zien, keek Hij vol heilig vertrouwen naar de toekomst. Hij hield Jehova immers voortdurend voor ogen en genoot van Zijn nabijheid. Hij voelde: met zo'n steun zal niets Mij ooit afbrengen van het grote doel van Mijn leven. En zo was het ook. Hij liet Zijn hand pas zakken toen Hij kon zeggen: "Het is volbracht!" Wat een oneindige barmhartigheid was dit, wat een goedheid voor ons, die door Hem gered zouden worden!

In dit rotsvaste vertrouwen, dat voortkwam uit een eenvoudig geloof in Gods hulp, is Jezus ons voorbeeld. De tegenwoordigheid van de Heere erkennen is de plicht van elke gelovige: "Ik stel den HEERE geduriglijk voor mij." En op de Heere vertrouwen als onze kampioen en beschermer is het voorrecht van elke heilige: "omdat Hij aan mijn rechterhand is, zal ik niet wankelen." De apostel geeft deze plaats zo

weer: “Ik zag den Heere allen tijd voor mij”; Handelingen 2:25. Het geloofsoog van Jezus zag al van tevoren hoe Gods hulp Hem, Zijn lijdende Zoon, bleef dragen. Zo sterk zelfs, dat niets Hem ooit zou afbrengen van het doel om Zijn volk te verlossen. In de kracht van God aan Zijn rechterhand zag Hij Zichzelf dwars door alle tegenstanders heen breken. Op díe kracht bouwde Hij Zijn allerstevigste vertrouwen.

Vers 9

Hij zag helder dat Hij moest sterven. Hij spreekt immers van Zijn vlees dat rust, en van Zijn ziel in het oord van de gescheiden geesten. De dood stond Hem vol voor ogen. Anders had Hij niet over de verderving gesproken. Maar Zijn vertrouwen op Zijn God was zó groot dat Hij boven het graf zong en Zich verheugde bij de aanblik van de groeve. Hij wist dat Zijn ziel maar heel even in Scheool zou zijn, de onzichtbare wereld van geesten zonder lichaam. Hij wist ook dat Zijn lichaam het graf binnen korte tijd zou verlaten, zonder dat het verblijf daar het ook maar enige schade had gedaan. Daarom kon Hij zeggen: “mijn hart is verblijd”. Het bewoog Zijn tong, de eer van Zijn lichaam, om te jubelen in God, de sterkte van Zijn heil.

O, hadden wij maar zo’n heilig geloof wanneer beproeving en dood naderen! Het geloof geeft niet alleen een vrede die alle verstand te boven gaat. Het vult ons hart tot de rand met blijdschap, totdat onze tong, die als werktuig van een denkend schepsel onze eer is, losbarst in een koor van lof. Het geloof geeft ons levende vreugde, en het schenkt ons rust voor de dag dat we sterven. “Ook zal mijn vlees zeker wonen.” (Engels: ook mijn vlees zal rusten in hoop.)

Vers 10

Onze Heere Jezus werd in Zijn hoop niet teleurgesteld. Zo verklaarde Hij de trouw van Zijn Vader met de woorden: “Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten”, en die trouw werd bewezen op de morgen van de opstanding. Jezus bleef niet achter onder de overleden geesten zonder lichaam. Hij had in de opstanding geloofd, en Hij ontving haar op

de derde dag. Toen stond Zijn lichaam op in heerlijk leven, precies zoals Hij vol vertrouwen had gezegd: "Gij zult niet toelaten, dat Uw Heilige de verderving zie." De buitenste gevangenis, het graf, mocht Zijn lichaam in. Maar de binnenste cel, die van de verderving, bleef voor Hem gesloten. Hij Die naar ziel én lichaam bij uitstek Gods "Heilige" was, werd bevrijd uit de smarten van de dood, want het was onmogelijk dat Hij daardoor werd vastgehouden.

Wat een edele aanmoediging is dit voor alle heiligen! Sterven moeten zij, maar opstaan zullen zij! Zij zullen in hun geval wél de verderving zien, maar toch zullen zij opstaan tot eeuwig leven. Christus' opstanding is de oorzaak, het onderpand, de waarborg en het beeld van de opstanding van heel Zijn volk. Laat hen daarom naar hun graf gaan als naar hun bed. Laat hen hun lichaam onder de aarde te ruste leggen, zoals zij het nu op hun bed neerleggen.

> *„Nu Jezus de mijne is, hoef ik het sterven niet te vrezen,*
> *maar leg ik vrolijk dit kleed van klei terzijde;*
> *te sterven in den Heere is een zegen van het verbond,*
> *want Jezus baande door de dood den weg naar heerlijkheid."*

Ellendig is de mens die, wanneer de Filistijnen van de dood zijn ziel binnenvallen, merkt dat hij, net als Saul, door God is verlaten. Maar gezegend is hij die de Heere aan zijn rechterhand heeft! Hij zal geen kwaad vrezen, maar uitzien naar een eeuwigheid vol geluk.

Vers 11

"Gij zult mij het pad des levens bekend maken." Aan Jezus werd deze weg als eerste getoond. Hij is immers de eerstgeborene uit de doden, de eerstgeborene van alle schepselen. Hij Zelf baande de weg dwars door Zijn eigen vlees en ging hem daarna voor als de voorloper van Zijn eigen verlosten. Alleen al de gedachte dat Hij het pad des levens zou worden voor Zijn volk, deed de ziel van Jezus juichen.

"Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht." Christus werd uit de doden opgewekt en voer op in heerlijkheid, om voor altijd dicht bij

God te wonen, waar de vreugde eeuwig volkomen is. Dat vooruitzicht gaf Hem moed en spoorde Hem aan in Zijn heerlijke, maar pijnlijke arbeid. Zijn uitverkorenen brengen tot eeuwig geluk was de hoge eerzucht die Hem dreef en Hem door een zee van bloed liet waden. O God, als de vrolijkheid van de wereldling allang is uitgedoofd, laat ons dan voor eeuwig met Jezus wonen waar "liefelijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwiglijk". En geef ons ondertussen alvast een onderpand, door Uw liefde hier beneden te proeven.

Wat Trapp opmerkt bij het hemelse vers waarmee de psalm eindigt, is een zoet brokje om rustig over na te denken. Het geeft ons een voorproefje van onze erfenis. Hij schrijft:

"Hier is zoveel gezegd als maar gezegd kan worden, maar woorden zijn te zwak om het uit te drukken. Naar de hoedanigheid zijn er in de hemel vreugde en genoegens. Naar de hoeveelheid is er een volheid, een stroom waaruit zij drinken zonder belemmering of walging. Naar de bestendigheid is het aan Gods rechterhand, Die sterker is dan allen, en niemand kan ons uit Zijn hand nemen: het is een bestendig geluk zonder onderbreking. En naar de eeuwigheid is het voor altoos. De vreugden van de hemel zijn zonder maat, zonder vermenging, en zonder einde."

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Over de betekenis van de titel van deze psalm lopen de meningen uiteen. De psalm heet "Michtam van David". Maar Michtam is gewoon het Hebreeuwse woord, niet vertaald: het Hebreeuwse woord in Engelse letters. Wat het betekent, is in het duister gehuld. Volgens sommigen komt het van een werkwoord dat verbergen betekent, en wijst het dus op een geheim of een verborgenheid. Wie dat denken, zien in de titel een aanwijzing dat de psalm een diepte van leer en geestelijke

betekenis heeft die noch de schrijver noch zijn tijdgenoten hadden doorgrond.

Anderen leiden het af van een werkwoord dat snijden, graveren of schrijven betekent. Dan wijst het eenvoudig op een geschrift van David, iets wat hij heeft opgeschreven. Daarmee komen de Chaldeeuwse en de Septuaginta-vertaling overeen. De eerste vertaalt: "een rechte beeldhouwing van David", en de tweede: "een opschrift op een zuil voor David." Weer anderen halen "Michtam" van een zelfstandig naamwoord dat goud betekent. Dan is het een gouden psalm: een psalm van uitzonderlijke waarde, het waard om in gouden letters te worden geschreven. Zo zagen onze vertalers het ook, en daarom lezen we in hun kanttekening: "Een gouden psalm van David." De werken van de beste Arabische dichters heetten goud, omdat ze in gouden letters waren geschreven. Zo kan ook dit gouden lied op een opvallende plek in de tempel zijn opgeschreven en opgehangen. Er zijn nog veel meer verklaringen van dit woord gegeven. Maar zo lang na dato kunnen wij er niet meer in zien dan een kenmerk van dit lied dat we niet meer kunnen aanwijzen.

— *James Frame*, 1858.

Titel

De rijkdom van deze psalm is zo groot dat sommigen dachten dat de duistere titel "Michtam" haar is meegegeven vanwege haar gouden schatten. Want (Hebr.) wordt gebruikt voor het "goud van Ofir" (bijvoorbeeld Psalm 45:10), en (Hebr.) zou van die wortel kunnen komen. Maar er is een groep van vijf andere psalmen (namelijk 56, 57, 58, 59, 60) die dezelfde titel dragen. Hun inhoud loopt uiteen, maar ze eindigen allemaal in een toon van overwinning. Daarom is voorgesteld dat de Septuaginta het misschien bijna goed heeft met haar Sphlografia, alsof het betekent: "een psalm om opgehangen of op een zuil ingeschreven te worden ter herdenking van een overwinning."

Nog waarschijnlijker is het echter dat "Michtam" (net als "Maschil") een muziekterm is. De ware betekenis en het gebruik ervan zijn we

kwijt, en we zullen ze pas terugvinden wanneer het verloste huis van Israël met gezang thuiskomt. Intussen is heel duidelijk waar de psalm zelf over gaat: de tevredenheid van de rechtvaardige met zijn lot.

— *Andrew A. Bonar.*

Gehele psalm

Toegegeven: in vers tien is het duidelijk dat onze Heere in deze psalm aanwezig is. Toch lijkt het ons vergezocht en onnauwkeurig om elk vers toe te passen op Jezus in Gethsemane. Hoe vers negen zou passen bij de doodsstrijd en het bloedige zweet, is moeilijk te begrijpen. Met vers zes is het niet anders. De "beker" van vers vijf is zo'n scherpe tegenstelling met de beker waarover Jezus in benauwdheid van geest bad, dat dit er onmogelijk naar kan verwijzen. Toch vinden wij het juist om eraan toe te voegen dat de heer James Frame een zeer waardevol werk over deze psalm heeft geschreven, met de titel "Christ in Gethsemane". Zijn theorie steunt hij met de mening van velen onder de ouden. Hij zegt:

"Alle vooraanstaande uitleggers van de oude dagen, zoals Eusebius, Hiëronymus en Augustinus, leggen de psalm uit als betrekking hebbend op de Messias, in Zijn lijden en Zijn overwinning op de dood en het graf, met inbegrip van Zijn daaropvolgende verhoging aan de rechterhand van God."

In een voetnoot geeft hij de volgende aanhalingen. Hiëronymus: "De psalm behoort aan Christus, Die erin spreekt. . . . . Het is de stem van onze Koning, Die Hij uit in de menselijke natuur die Hij had aangenomen, maar zonder afbreuk te doen aan Zijn goddelijke natuur. . . . . De psalm betreft Zijn lijden." Augustinus: "Onze Koning spreekt in deze psalm in de persoon van de menselijke natuur die Hij aannam, ten tijde van Zijn lijden; de koninklijke titel die erboven is geschreven, zal dat duidelijk laten zien."

— *C. H. S.*

Gehele psalm

In gedachte en taal hangt deze psalm samen met de vorige, en met sleutelwoorden is ze verbonden met de volgende. In de Syrische en Arabische vertalingen draagt zij als titel: een psalm over de verkiezing van de kerk en over de opstanding van Christus.

— *Christopher Wordsworth, D.D., 1868.*

Vers 1

"Bewaar mij, o God!" David vraagt hier niet om verlossing uit één bepaalde moeilijkheid. Hij bidt in het algemeen dat hij voortdurend door Gods voorzienigheid omheind en beschermd mag worden. Hij wenst dat de Heere Zijn barmhartigheid jegens hem tot het einde toe volhoudt. Zo zag hij in dat hij Gods bewaring aan het einde net zo hard nodig had als op dit moment, en dat hij er in voorspoed niet minder aan hechtte dan in tegenspoed. De man Gods bleef zijn eigen zwakheid vrezen, en erkende daarom dat hij altijd Gods hulp nodig heeft.

Hier hebben we een zeker en onmiskenbaar kenmerk van het kind van God, en dat kenmerk is dit: iemand die er net zoveel moeite voor doet om in het goede vol te houden en erin te groeien als om ermee te beginnen. En dit bidden om de gave van volharding tot het einde is een bijzonder teken van Gods kind. Deze heilige bezorgdheid van de man Gods deed hem verlangen om te allen tijde, in alle omstandigheden, naar ziel én lichaam bewaard te worden.

— *Richard Greenham, 1531-1591.*

Vers 1

"Want ik betrouw op U." Hier noemt de profeet de reden waarom hij tot God bidt. Daarmee verklaart hij meteen dat niemand God echt kan aanroepen als hij niet gelooft. Denk aan Romeinen 10:14: "Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in Welken zij niet geloofd hebben?" David bidt dat God zijn Zaligmaker wil zijn, en hij is er tegelijk volkomen zeker van dat God dat ook zál zijn.

Kunnen we God zonder geloof niet echt aanroepen? Dan bidden de mensen van deze wereld niet als christenen op het moment dat ze deze woorden uitspreken. Ze praten eerder als papegaaien. Want dat ze niet op God vertrouwen, laten ze zien door de toegestane middelen te laten liggen en verboden middelen te gebruiken. Sommigen zien we op hun vrienden bouwen. Anderen denken het kruis met hun bezittingen van zich af te kunnen duwen. Weer anderen omringen zich met macht en aanzien. Of ze baden en smeren zich in genoegens, om de kwade dag ver weg te houden. Er zijn mensen die vlees tot hun arm maken, en mensen die hun vertrouwen stellen op een baar goud, een staaf van het edelste metaal. Als zulke mensen bij de Heere om hulp roepen, hopen ze diep vanbinnen die hulp te vinden bij hun vrienden, hun invloed en hun plezier. Alleen durven ze dat uit angst niet hardop te zeggen, hoe duidelijk het ook uit hun gedrag blijkt.

Let hier ook op waar we kunnen schuilen als de stormen van tegenspoed over ons heen razen: onder de bescherming van de Almachtige. En waarom daar? “Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen.” Daarmee wordt in feite getoond dat wie op God vertrouwt, bewaard zal worden. Was dat niet zo, dan zou de reden die de profeet geeft nergens op slaan. En zie nog iets. David beroept zich niet op eigen verdienste. Hij smeekt in geloof. Zo leert hij ons dat wij dezelfde verlossing kunnen krijgen, als we met hetzelfde geloof komen.

— *Richard Greenham.*

Vers 2

“O mijn ziel! gij hebt tot den HEERE gezegd: Gij zijt de HEERE.” Ik wou dat ik had kunnen horen wat u tegen uzelf zei toen deze woorden voor het eerst klonken! Van sommigen van u denk ik de woorden zo te kunnen raden. Toen u mij die tekst hoorde herhalen: “O mijn ziel! gij hebt tot den HEERE gezegd: Gij zijt de HEERE”, dacht u: ‘Ik heb nog nooit iets tegen de Heere gezegd, behalve toen ik riep: Ga

weg van mij, want ik heb geen lust aan de kennis van Uw wegen.' Is er niet zoiets door uw hoofd gegaan?

Ik probeer het nog eens, op een andere manier. Toen ik de tekst voor het eerst noemde en zei: "Laat mij overwegen", zei u in stilte tegen uzelf: 'Ik denk dat ik ooit tegen de Heere heb gezegd: U bent mijn Heere. Maar dat is zo lang geleden dat ik het bijna vergeten was. Het zal wel gebeurd zijn toen ik in moeilijkheden zat. De wereld had mij teleurgesteld, en toen riep ik misschien: U bent mijn deel, o Heere. Of misschien keek ik, toen ik onder diepe indruk was, in de haast van mijn hart omhoog naar God en zei ik: U bent mijn Heere. Maar wat ik vroeger ook kon of wilde zeggen, ik weet zeker dat ik het nú niet kan zeggen.' Heeft niemand van u zo gedacht?

Eén gok waag ik nog, en ik twijfel er niet aan dat ik nu raak zal schieten. Toen ik deze woorden herhaalde: "O mijn ziel! gij hebt tot den HEERE gezegd: Gij zijt de HEERE", dacht de één: 'Zo heb ik het gedaan.' En de ander dacht: 'Zo heb ik het gedaan. Ik heb het vaak gezegd, maar met een bijzondere ernst en vreugde zei ik het toen ik laatst, in een daad van nederige overgave, mijn bevrijde, geredde en dankbare ziel aan Zijn voeten neerlegde en uitriep: "Och, HEERE! zekerlijk ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht, … Gij hebt mijn banden losgemaakt."' Alleen al de herinnering is zoet en goed om aan terug te denken! Nu krijg ik de kans om mijn beloften te vernieuwen. Misschien vind ik daarbij weer iets terug van de goddelijke rust en blijdschap die ik toen mocht voelen.

— *Samuel Lavington's Sermons, 1810.*

Vers 2

"Gij zijt de HEERE." David erkent de Heere Jehova. Maar hij ziet Hem niet als iemand die nog ver weg is. Nee, hij komt dicht bij Hem en omarmt Hem vol liefde. Zo werkt het geloof: het maakt de belofte persoonlijk. Dat noemen wij de bijzondere toepassing in het geloof.

— *Robert Rollock, 1600.*

Vers 2

"Mijn goedheid raakt niet tot U." Volgens mij moeten deze woorden worden begrepen van wat de Messias voor mensen deed. "Mijn goedheid" is in het Hebreeuws tobhathi, "mijn mildheid". Die raakt niet tot U. Wat ik doe, kan helemaal niets toevoegen aan Uw Godheid. Dit overweldigende offer wordt U niet gebracht omdat U er zelf iets goeds uit zou kunnen halen. Nee, deze mildheid strekt zich uit tot de heiligen: tot alle geesten van de volmaakte rechtvaardigen, wier lichamen nog in de aarde liggen. En tot "de heerlijken", in het Hebreeuws addirey, "de edelen of verhevenen", zij die door geloof en volharding de beloften erven.

De heiligen en de roemvollen proeven niet alleen van mijn goedheid, ze genieten ook mijn zaligheid. Misschien zijn zelfs engelen bedoeld. Zij zijn niet onverschillig voor de menswording, het lijden, de dood en de opstanding van onze Heere. Zij verlangen ernaar die dingen te doorgronden. En wanneer zondaren zich bekeren door de overwinningen van het kruis, is er blijdschap onder de engelen van God.

— *Adam Clarke.*

Vers 2

"Mijn goedheid raakt niet tot U"; "Mijn weldoen raakt niet tot U." O, wat zal ik U teruggeven, mijn God, voor al Uw weldaden aan mij? Helaas, ik kan U niets goeds doen. Mijn onvolmaakte goedheid kan U niet behagen, want U bent volmaakt en de goedheid zelf. Mijn weldoen kan U niet baten, en mijn goddeloosheid kan U niet schaden. Alles wat goed is ontvang ik van U, en niets goeds kan ik U teruggeven. Daarom erken ik dat U zeer rijk bent en ik zelf een bedelaar. Zó ver is het ervan verwijderd dat U mij nodig zou hebben!

Daarom sluit ik mij aan bij Uw volk. Alles wat ik heb, mogen zij gebruiken, zodat zij er voordeel van hebben. En alles wat zij hebben, mag ik gebruiken, zodat ik er voordeel van heb. Wat ik heb ontvan-

gen, moet immers worden uitgeleend, om anderen enige troost te brengen. Wat anderen hebben, hebben zij niet alleen voor zichzelf gekregen. Door hen, als door buizen en leidingen, moet het royaal ook bij mij komen.

Hieruit leren we nog iets anders: dat wij, als we kinderen van God zijn, ons in een heilig verbond bij Zijn volk moeten voegen. Door elkaar te laten delen in Gods gaven, moeten we tegenover elkaar bewijzen dat we bij de gemeenschap van de heiligen horen. Dat is een onmiskenbaar teken en kenmerk van wie God liefheeft: dat hij ook hen liefheeft die uit God geboren zijn. Belijden we dus dat we bij God horen en Hem aanbidden? Dan moeten we ons voegen bij de kerk van God, die samen met ons God aanbidt.

Dat móéten we ook doen, want het is geen keuze. Het hoort immers bij ons geloof dat er in de kerk een gemeenschap van heiligen is. En als we geloven dat er een God is, moeten we ook geloven dat er een rest van mensen is aan wie God Zichzelf openbaart en Zijn barmhartigheid schenkt. In hen moeten we al ons vermaak vinden, en met hen moeten we delen, naar de mate van genade die ieder van ons gekregen heeft.

— *Richard Greenham.*

Vers 2

"Mijn goedheid raakt niet tot U." O, wat is Gods goedheid groot voor u! Hij roept ook anderen tot dezelfde dingen. Maar dan lijkt ons geweten op de opzichters van Farao, die wel het aantal stenen eisten maar geen stro gaven. Het dringt en drukt, maar geeft het hart geen enkele ruimte om op adem te komen. Het slaat en verwondt mensen omdat ze tekortschieten. Het lijkt op de harde schuldeiser die de arme schuldenaar bij de keel grijpt en zegt: "Betaal mij, wat gij schuldig zijt", terwijl hij hem geen enkele kans geeft om te betalen.

Zo zou God ook met u kunnen omgaan, en dat zou Hem niet te verwijten zijn. Hij is ons immers geen hulp verschuldigd, terwijl wij Hem gehoorzaamheid verschuldigd zijn. Bedenk dat we eens de

kracht hadden. Het is dus terecht om te eisen wat wij niet kunnen. Want de zwakheid in ons komt van onszelf: we hebben onszelf arm gemaakt. Steekt Hij dan in Zijn grote barmhartigheid Zijn hand uit om in u te werken? Wees dan innig dankbaar, en vergeet dat nooit. Blijft het werk liggen, dan lijdt Hij geen verlies. Wordt het gedaan, en goed gedaan, dan maakt Hij geen winst. Zie Job 22:2; 35:6-8. De winst is helemaal voor u. Alle goeds dat eruit voortkomt, is voor uzelf.

— *Joseph Symonds, 1639.*

Vers 2 (laatste zinsdeel)

Het is een grotere eer voor ons dat we God mogen dienen, dan voor Hem dat wij Hem die dienst brengen. Wij maken Hem niet gelukkig. Hij maakt ons gelukkig. Hij kan best zonder zulke aardse dienaren, maar wij kunnen niet zonder zo'n hemelse Meester.

— *William Secker.*

Vers 2 (laatste zinsdeel)

Er wordt niets aan God toegevoegd. Hij is zo volmaakt dat geen zonde Hem kan schaden, en zo rechtvaardig dat geen gerechtigheid Hem kan baten. O Heere, mijn gerechtigheid raakt niet tot U! U hebt mijn gerechtigheid niet nodig. Zie Handelingen 17:24, 25. God heeft aan niets behoefte, helemaal niets.

— *Richard Stock, 1641.*

Vers 2

Zoals Christus het hoofd van de man is, zo is God het hoofd van Christus (1 Korinthe 11:3). En zoals de mens aan Christus onderdanig is, zo is Christus aan God onderdanig. Dat geldt niet voor Zijn goddelijke natuur, want in die natuur is gelijkheid en dus geen heerschappij of gezag. Het geldt ook niet alleen voor Zijn menselijke natuur. Het geldt voor Zijn taak als Verlosser: als Iemand Die was aangewezen om mens te worden, daarmee instemde en ons vlees aannam. Na die af-

spraak had God het volle recht om over Hem te beschikken, volgens de voorwaarden waarmee was ingestemd.

Met het oog op Zijn opdracht en op het voordeel dat Hij de uitverkorenen van God op aarde zou brengen, noemt Hij God plechtig "Zijn Heere". "O mijn ziel! gij hebt tot den HEERE gezegd: Gij zijt de HEERE, mijn goedheid raakt niet tot U; maar tot de heiligen, die op de aarde zijn." (Engels: Gij zijt mijn Heere.) Dit lijkt me de stem van Christus in de hemel, Die over de heiligen op aarde spreekt alsof zij ver van Hem af zijn. Ik kan niets toevoegen aan de heerlijkheid van Uw majesteit. Maar de hele vrucht van mijn bemiddeling en lijden zal terugvloeien naar de heiligen op aarde.

— *Stephen Charnock.*

Vers 2, 3

"Mijn goedheid raakt niet tot U; maar tot de heiligen." Gods goedheid voor ons moet ons barmhartig maken voor anderen. Het zou toch zeer vreemd zijn als een ziel uit Zijn tedere boezem kwam met een hard, liefdeloos hart. Sommige kinderen lijken inderdaad niet op hun aardse ouders. Cicero's zoon had niets van zijn vader dan de naam. Maar alle kinderen van God hebben deel aan de aard van hun hemelse Vader.

De wijsbegeerte leert ons dat er van de aarde geen terugwerking naar de hemel gaat. De hemellichamen geven wel hun invloed aan de wereld beneden en maken haar levendig en vruchtbaar. Maar de aarde geeft niets terug om de zon beter te laten schijnen. David wist dat zijn goedheid God niet bereikte, en juist dat deed hem haar uitstrekken naar zijn broeders. God heeft Zijn arme heiligen inderdaad achtergelaten om de huur te ontvangen die wij Hem voor Zijn barmhartigheid verschuldigd zijn. Een welopgevoede gast geeft aan de bedienden toch iets, ook al wil zijn vriend niets voor het onthaal aannemen. Zo laat hij zien hoe dankbaar hij is.

— *William Gurnall.*

Vers 3

"Maar tot de heiligen, die op de aarde zijn, en de heerlijken, in dewelke al mijn lust is." Mijn broeders, zie heiligheid als de grootste voortreffelijkheid die er is, en heb haar daarom lief. Christus deed dat. Zijn oog was op "de heerlijken". Dat wil zeggen: op de heiligen, die in Zijn ogen heerlijk waren. Ja, zelfs toen zij nog geen heiligen waren, omdat God hen liefhad. Zie Jesaja 43:4.

Het is vreemd om te horen hoe mensen een heilige als zodanig kleineren, zodra hij geen andere uiterlijke voortreffelijkheid heeft. Ze geven toe dat iemand een heilige is, en toch kijken ze in andere opzichten op hem neer. "Hij is een heilig man", zeggen ze, "maar hij is zwak", enzovoort. Maar is hij een heilige? Bestaat er dan een andere tekortkoming of zwakheid die hem in uw gedachten klein maakt naast andere, vleselijke mensen die meer uitblinken? Heeft Christus hem niet liefgehad, gekocht, verlost?

— *Thomas Goodwin.*

Vers 3

"Maar tot de heiligen." Ik begrijp het zo: een mens toont zijn liefde tot God en tot wie God liefhebben, wanneer zijn ziel naar hen verlangt. Hij bindt zichzelf eraan hen lief te hebben door hen praktisch te dienen en goed te doen. Hij gaat met hen om zoals hij met God Zelf zou omgaan, als hij zag dat Hij zijn hulp nodig had. Zo zegt David dat hij deed.

— *Juan de Valdés, 1550.*

Vers 3

"De heiligen." De papisten kunnen alleen heiligen verdragen die in de hemel zijn. Dat bewijst dat zij in een koninkrijk van duisternis leven en dwalen, want zij kennen de Schriften niet en ook de kracht van God niet. Als ze maar een beetje thuis waren in de Schriften, in de heilige brieven, zouden ze bijna in elke brief vinden dat er gesproken

wordt over de heiligen die daartoe geroepen zijn in Jezus Christus, door Wie ze door de Heilige Geest geheiligd zijn.

En merk op dat hij hen "heerlijken" noemt. Sommigen vinden rijke mensen heerlijk, anderen geleerde mensen, en weer anderen mensen met gezag. Maar hier leren wij dat heerlijk zijn wie door Gods genade geheiligd zijn.

— *Richard Greenham.*

Vers 3

Volgens Davids woorden waren er in zijn dagen veel bijzondere heiligen: "Tot de heiligen, die op de aarde zijn, en de heerlijken, in dewelke al mijn lust is." Was dat toen zo, en zou het nu niet zo moeten zijn? We weten dat het Nieuwe Testament het Oude overtreft zoals de zon de maan. Leven wij dan in een heerlijker tijd, moeten we dan niet ook een heerlijker leven leiden?

"De heerlijken." Als de zon niet meer vreugde gaf dan een ster, zou u niet kunnen geloven dat zij de heerser van de dag was. Als zij niet meer warmte gaf dan een glimworm, zou u eraan twijfelen of zij de bron van alle warmte was. Als God niet meer deed dan een schepsel, waar bleef Zijn Godheid dan? Als een mens niet meer deed dan een redeloos dier, waar bleef zijn menselijkheid dan? Als een heilige niet boven een zondaar uitstak, waar bleef zijn heiligheid dan?

— *William Secker.*

Vers 3

Ingo, een oude koning van de Draven, gaf eens een prachtig feestmaal. Hij liet zijn edelen, die toen nog heidenen waren, beneden in de zaal zitten. Een aantal arme christenen liet hij naar zijn eigen ontvangzaal halen. Zij mochten bij hem aan tafel zitten en eten en drinken van zijn koninklijke maaltijd. Velen verbaasden zich daarover. Hij zei dat hij christenen, hoe arm ook, een groter sieraad voor zijn tafel vond en zijn gezelschap meer waard dan de grootste edelen die niet tot het christelijk geloof bekeerd waren. Want die edelen konden

naar de hel worden gestoten, terwijl de christenen zijn troosters en medevorsten in de hemel konden zijn.

Soms ziet u de sterren weerspiegeld in een plas, op de bodem van een put of in een stinkende sloot. Toch staan de sterren aan de hemel. Zo ook: ziet u een godvruchtig mens in een arme, ellendige, lage en verachte positie, wat de dingen van deze wereld betreft, dan is hij toch vastgezet in de hemel, in het gebied van de hemel. "En heeft ons mede opgewekt", zegt de apostel, "en heeft ons mede gezet in den hemel in Christus Jezus."

— *Charles Bradbury's "Cabinet of Jewels"*, 1785.

Vers 3

Om het samen te vatten: we moeten erkennen dat we de godvruchtigen niet zo liefhebben als we zouden moeten, en dat we dat ook niet kunnen. Toch is er niets aan de hand zolang we hen méér willen liefhebben, en onszelf klein vinden omdat we hen niet méér liefhebben. Merk ik dat dit bij mij gewoon zo gaat? Dan zit ik juist goed. Waarom moeten we de godvruchtigen liefhebben? Ten eerste omdat God het gebiedt, en ten tweede omdat zij goed zijn. Zo werkt ons geloof door in onze liefde voor goede mensen.

Kijk maar naar mijzelf. Als het slecht met mij gaat, ben ik als een ziek schaap. Dan trek ik me niets aan van de andere schapen en zit ik te mokken in een hoekje. Maar bij de bokken of de honden zoek ik evenmin gezelschap, en dat bewijst dat er nog wat goed bloed in mij zit. Op zo'n moment vind ik weinig of geen vreugde in mezelf of in mijn God. Daarom vind ik ook in de godvruchtigen niet de vreugde die ik zou moeten vinden. Maar zoals ik mezelf ondanks alles blijf liefhebben, zo houd ik ondanks alles ook van hen.

De mens is nu eenmaal een gezelschapsdier, zolang hij zichzelf is. Zoeken we geen aansluiting bij de goddelozen, ook al hebben we op dit moment weinig zin om ons onder de godvruchtigen te laten zien? Dan valt het mee. Dat is een zonde uit zwakheid, geen vrucht van ongerechtigheid. De discipelen liepen bij Christus weg, maar ze gingen

niet naar de andere kant, zoals Judas deed. Hij liet zijn Meester in de steek en voegde zich bij de vijanden van zijn Meester. De discipelen kwamen juist bij elkaar. Sommigen zeggen dat Demas berouw heeft gekregen, en ik houd dat voor waar. Dan heeft hij "de tegenwoordige wereld liefgekregen" maar voor even, toen het hem zo uitkwam. Stel dat hij Paulus verliet: dat hebben betere mensen dan hij ook gedaan.

Zolang iemand zijn genoegens om zich heen heeft, omarmt hij die van deze tegenwoordige wereld, of anders die van de toekomende wereld. Hij kiest voor Paulus of blijft aan de wereld hangen. Wat houdt ons overeind in deze verzoeking? Ten eerste dat het gezelschap van bokken ons niets zegt. Ten tweede dat we, zoals het hoort, ook echt willen en verlangen om vreugde te vinden bij de schapen. Dan zien we hen als de enige voortreffelijke mensen op aarde, de mensen in wie ons hele hart ligt. De conclusie is: de heiligen liefhebben omdát ze heiligen zijn, is een gezond bewijs van geloof. Onze gevoelens kunnen we immers niet door liefde de baas worden. Eerst moet ons verstand door het geloof worden getemd.

— *Richard Capel, 1586-1656.*

Vers 4

"Drankofferen van bloed." De heidenen hadden de gewoonte om een deel van het bloed van hun offers uit te gieten, en soms ook op te drinken. Dat kon bloed van dieren zijn of van mensen, al naargelang wat er werd geofferd.

— *Matthew Poole.*

Vers 4

"Drankofferen van bloed." We weten niet zeker wat deze uitdrukking betekent. Bedoelt de dichter echt bloed, dat de heidenen in hun plengoffers goten wanneer ze met een eed een verschrikkelijke daad op zich namen? Of worden hun plengoffers alleen in beeldspraak 'offers van bloed' genoemd, om te laten voelen hoe afschuwelijk de schrijver ze vond?

— *George R. Noyes, over deze plaats, 1846.*

Vers 4 (laatste zinsdeel)

Een zonde die je onder je tong laat rollen, wordt zacht en soepel. De keel is bovendien zo'n korte, gladde doorgang dat de zonde ongemerkt van de mond naar de maag kan glijden. Zo slaat een wellustige gedachte die je blijft koesteren, al snel om in echte onreinheid.

— *Thomas Fuller.*

Vers 5

"De HEERE is het deel mijner erve." Is de Heere uw deel? Dan mag u daaruit afleiden: Zijn almacht is mijn deel, Zijn onmetelijkheid en Zijn alle-genoegzaamheid ook, enzovoort. Maar zeg nu niet: 'Dan zou ik zelf almachtig moeten zijn!' Er is een groot verschil tussen hetzelfde zijn en deel hebben aan iets, en tussen het krijgen van een eigendomsbewijs en het veranderen van je wezen. Stel dat een vriend u een onbetaalbare schat geeft, met alle waarborgen die u maar kunt wensen. Zou u dan ontkennen dat die schat van u is, omdat u zelf niet in haar aard bent veranderd? Zo is het ook met de eigenschappen van God. Ze zijn de uwe, als uw erfdeel, zoals uw land van u is. Niet omdat u zelf van aard bent veranderd, maar omdat het eigendomsrecht aan u is overgedragen. Ze zijn aan u geschonken en worden ingezet voor uw bestwil. En als een ander ze beheert, die dat met meer voordeel voor u kan doen dan u zelf? Dan doet dat geen afbreuk aan uw recht.

. . . . . De Heere is ons deel. Dat is onvergelijkelijk veel meer dan wanneer we hemel en aarde zouden bezitten. De hele aarde is immers maar een stipje naast de ruimte van de hemelen, en zelfs de hemelen zijn maar een stipje naast God. Wat hebben we dan een groot bezit! Het kan ons nooit worden afgepakt en we kunnen er nooit uit worden verbannen. Ons deel vult hemel en aarde. Het gaat oneindig ver boven de hemel uit, reikt dieper dan de aarde en strekt zich voorbij beide uit. Arme mensen snoeven en pochen over een koninkrijk, maar wij hebben meer dan alle koninkrijken van de wereld en hun

heerlijkheid samen. Christus heeft ons meer gegeven dan de duivel Hem kon aanbieden.

— *David Clarkson.*

Vers 5

"Deel mijner erve, en mijns bekers" kan een verwijzing zijn naar het eten en drinken dat we dagelijks krijgen, maar ook naar het erfdeel van Levi. Zie Deuteronomium 18:1, 2.

— "*Critical and Explanatory Pocket Bible*". *Door A. R. Fausset en B. M. Smith, 1867.*

Vers 5, 6

"De HEERE is het deel mijner erve, … De snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen; ja, een schone erfenis is mij geworden." "Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat; welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is." Een volk, een gezin of een mens kan geen groter geluk overkomen dan dit: dat God in hun midden woont. Kijken we naar hoe kostbaar en voortreffelijk het geschenk is, dan is het de grootste genade. Kijken we naar de goede wil van Hem Die het geeft, dan blijkt het net zo goed de grootste gunst.

Hoe groot Gods goede wil is, zie je al aan wat Hij geeft. Hij geeft Zichzelf, zodat wij Hem kennen. Een mens kan zijn bezittingen weggeven aan iemand van wie hij niet eens zo veel houdt. Maar zichzelf geeft hij alleen weg uit diepe liefde. God geeft royaal aan alles wat Zijn handen gemaakt hebben. Hij laat Zijn zon opgaan over bozen en goeden, en Hij laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Maar dat Hij Zichzelf wil geven als ons deel, als vriend, als vader, als echtgenoot, is alleen te begrijpen uit een overvloed aan liefde. Wie God dus niet wil leren kennen, wijst de grootste gunst af die God ooit aan een mens heeft bewezen.

Bedenk eens hoe zwaar die beschuldiging is! Zo'n vriendelijkheid van God misbruiken is het laagste wat je kunt doen. David was nog nooit zo woedend geweest als toen de koning van Ammon zijn vrien-

delijkheid misbruikte, na de dood van diens vader, in de manier waarop hij Davids gezanten behandelde. En God is zeer verontwaardigd wanneer Zijn grootste barmhartigheid, uit de grootste liefde geschonken, wordt afgewezen en weggegooid. Wat kon God méér en beter geven dan Zichzelf?. . . . .

Vraag het David maar: wat vindt hij van God? David kende Hem goed. Zelf woonde hij in Zijn huis en wilde, als het aan hem lag, nooit meer weg uit Zijn directe nabijheid en gezelschap. Vraag hem toch eens wat hij aan Hem misde. Om zijn mening beter te leren kennen: hij heeft op meer dan één of twee plaatsen opgeschreven wat voor vriend hij aan God heeft gehad. "De snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen; ja, een schone erfenis is mij geworden." Maar waar bent jij toch zo trots op, David? Hebben anderen niet net zo goed koninkrijken gehad als jij? Nee, daar gaat het niet om. Een kroon is een van de minste juwelen in mijn schatkist: "De HEERE is het deel mijner erve, en mijns bekers."

— *James Janeway.*

Vers 5, 6

Kijk niet alleen naar Gods barmhartigheid, maar naar God in Zijn barmhartigheid. Weldaden smaken nooit zo goed als wanneer ze smaken naar een Zaligmaker.

— *Ralph Venning, 1620-1673.*

Vers 6

"De snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen; ja, een schone erfenis is mij geworden." Bittere kruiden gaan er best in als je zulk heerlijk "voedsel hebt waarvan de wereld niet weet". Weten dat onze Vader van ons houdt, is als honing aan het eind van elke roede. Het verandert stenen in brood en water in wijn, en het dal van moeite in een deur van hoop. De grootste ellende lijkt dan alsof ze er niet is, of zelfs beter dan niets. Want het maakt van onze woestijnen de tuin

van de Heere. Hangen we voor Christus aan het kruis, dan is het alsof we samen met Christus in het paradijs zijn.

Wie zou zijn plicht nog opgeven uit angst voor lijden, als hij daarin zo'n troost heeft? Wie zou niet liever in de waarheid blijven wandelen, nu hij zo'n steun in de rug heeft? Dat is toch beter dan dat je, geleid door vleselijke wijsheid, een of andere sluipweg of kromme route kiest om zelf aan het lijden te ontkomen?

— *Timothy Cruso.*

Vers 6

"De snoeren." Waarschijnlijk wordt hier gedoeld op het verdelen van het land door het lot, waarbij het werd afgemeten met touwen en meetsnoeren. David geloofde in een lot dat de grenzen van zijn woonplaats en bezit bepaalde. Maar hij deed meer dan dat geloven: hij legde zich tevreden neer bij alles wat God, Die alles van tevoren heeft bepaald, voor hem had beschikt.

— *C. H. S.*

Vers 7

"Ik zal den HEERE loven, Die mij raad heeft gegeven." De Heilige Geest is een Geest van raad. Krachtig onderwijst Hij ons en overtuigend laat Hij ons zien hoe we moeten handelen en leven. Hij richt ons op het rechte pad en laat ons met vaste tred lopen. Zo behoedt Hij ons voor menige zonde, want Hij drukt op tijd Zijn onderricht met sterke hand op ons hart, zoals in Jesaja 8:11. Dezelfde profeet zegt ook (Jesaja 11:2) dat Hij de Geest is van raad en sterkte. Van raad om ons te leiden, van sterkte om de inwendige mens te versterken.

Zo was Hij ook voor Christus, ons Hoofd, van Wie hier wordt gesproken. Denk aan Zijn doodsstrijd, waarvan onze zaligheid afhing, en aan Zijn worsteling in de hof, toen Hij bad: "Laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan." Het was deze goede Geest Die Hem toen de raad gaf te sterven. En Hij loofde God daarvoor: "Ik zal den HEERE lo-

ven, Die mij raad heeft gegeven." Die raad liet Zijn hart in dat uur zeggen: "Niet, gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt."

— *Thomas Goodwin.*

Vers 7

"Mijn nieren." Uit de dagelijkse ervaring weten we dat wat er in onze geest gebeurt, vooral de hartstochten van vreugde, verdriet en angst, een opvallend effect heeft op de nieren. Ze liggen verborgen diep in het lichaam, ingebed in vet. Daarom worden ze in de Schrift vaak gebruikt voor de meest verborgen bewegingen van de ziel en van onze gevoelens.

— *John Parkhurst.*

Vers 7

"Zelfs bij nacht onderwijzen mij mijn nieren." Dit laat zien dat God, Die volgens David altijd bij hem was, hem in zijn dromen een vermaning had gegeven, of anders in wat hij 's nachts wakker dacht. Daaruit haalde hij de zekerheid dat hij zou herstellen. Misschien kreeg hij zelfs een geneesmiddel aangewezen. Antoninus bedankt de goden dat ze hem in zijn slaap op geneesmiddelen hebben gewezen.

— *Z. Mudge, over deze plaats, 1744.*

Vers 7

"Zelfs bij nacht onderwijzen mij mijn nieren." Wij kennen het gezegde dat "het kussen de beste raadgever is". Er zit veel waarheid in, vooral als we ons eerst in gebed aan God hebben toevertrouwd en met een biddend hart naar bed zijn gegaan. In de stille uren van de nacht storen onze hartstochten ons niet en hoeven we de strijd van de wereld niet te voeren. Dan kunnen we met ons eigen hart spreken en leren en gewaarschuwd worden voor de weg die voor ons ligt, zelfs "bij nacht".

David lijkt deze uren tot een bron van groot voordeel én van diepe vreugde gemaakt te hebben. Soms dacht hij graag over God na terwijl

hij op zijn bed lag. Zonder twijfel dacht hij dan na over Gods goedheid en over de weg waarop Hij hem had geleid. Dan voelde hij zich als het ware gedrongen om, zelfs midden in de nacht, op te staan en te bidden. Zeggen we dus dat het kussen een goede raadgever is, laten we dan met David ook erkennen dat het de Heere is Die de raad geeft en het onderricht stuurt in de nacht.

— *Burton Bouchier.*

Vers 8

"Ik stel den HEERE geduriglijk voor mij." David zette de Heere niet maar af en toe voor zich, bij vlagen en met tussenpozen. David zette Hem "geduriglijk" voor zich, op heel zijn levensweg. David hield zijn oog op de Heere gericht, en dat betekent het Hebreeuwse woord ook: ik heb de Heere gelijkelijk voor mij gesteld. Dat is de kracht van het oorspronkelijke woord: ik stelde de Heere voor mij, het ene moment net zo goed als het andere, zonder enige ongeregelde neiging of hartstocht, enzovoort. Op elke plek, in elke situatie, in elk gezelschap, bij elk werk en elk plezier heb ik de Heere gelijkelijk voor mij gesteld. Dát verhief David, en dát tilt elke christen stap voor stap op tot een grote hoogte van heiligheid.

— *Thomas Brooks.*

Vers 8

"Ik stel den HEERE geduriglijk voor mij." Hebreeuws: ik heb gelijkelijk gesteld, of voorgehouden. De apostel vertaalt het zo: "Ik zag den Heere allen tijd voor mij." Handelingen 2:25. Ik richt het oog van mijn geloof volledig op Hem en laat het niet naar andere dingen afdwalen. Ik kijk Hem recht in het gezicht, oculo irretorto, zoals de arend in de zon kijkt, en oculo adamantino, met een oog van diamant, dat zich maar op één punt richt. Zo heb ik hier de Heere gelijkelijk voor mij gesteld, zonder ongeregelde neigingen en hartstochten. En dit was een van de lessen die zijn nieren hem hadden geleerd, de lessen die de Heilige Geest hem had ingegeven.

— *John Trapp.*

Vers 8

"Ik stel den HEERE *geduriglijk* voor mij." De wijzer van een zonnewijzer wijst altijd naar de noordster, of hij nu in een kist van goud, zilver of hout zit opgesloten. Hij verliest nooit zijn aard. Zo hoort ook een trouwe christen zijn geloof en hoop voortdurend stevig te bouwen en te gronden op Christus, of hij nu rijk is of gebukt gaat onder armoede, of hij in deze wereld hoog of laag staat. Het hart en de geest van de christen moeten vast in Hem verankerd zijn. Hij moet Hem volgen door dik en dun, door vuur en water, door oorlog en vrede, door honger en kou, door vrienden en vijanden, door duizend gevaren en bedreigingen, door de golven en de branding van nijd, boosaardigheid, haat, kwaadsprekerij, smadelijke woorden, de verachting van de wereld, het vlees en de duivel. Ja, hij moet Hem volgen tot in de dood zelf, hoe bitter, wreed en tiranniek die ook is. Nooit mag hij Christus uit het oog verliezen. Nooit mag hij zijn geloof, hoop en vertrouwen op Hem opgeven.

— *Robert Cawdray.*

Vers 8

"Ik stel den HEERE geduriglijk voor mij." Door vaak aan God te denken, wordt het hart aangetrokken tot verlangen naar Hem. Jesaja 26:8: "Tot Uw Naam en tot Uw gedachtenis is de begeerte onzer ziel." En kijk wat er in vers 9 op volgt: "Met mijn ziel heb ik U begeerd in den nacht, ook zal ik met mijn geest, die in het binnenste van mij is, U vroeg zoeken." Liefde zet de ziel aan tot nadenken, en nadenken zet haar aan tot bidden.

Overpeinzing is gebed in staven, gebed in het erts, dat snel wordt gesmolten en gegoten tot heilige verlangens. De zware wolk geeft al gauw regen, en het geladen kanon gaat meteen af als er vuur bij komt. Een ziel die overpeinst, is in proxima potentia tot gebed.

— *William Gurnall.*

Vers 8

"Ik stel den HEERE geduriglijk voor mij", enzovoort. Wie door het geloof God onophoudelijk ziet als zijn beschermer in de nood, "zal niet wankelen" onder het kwaad dat hij moet doorstaan. En wie door het geloof God ziet als zijn voorbeeld in heiligheid, laat zich niet bewegen om het goede op te geven. Eén gedachte houdt ons al tegen om naar rechts of links af te dwalen: de Heere staat aan onze rechterhand.

Van Henoch wordt gezegd dat hij "wandelde met God" (Genesis 5:22). Het verhaal van zijn leven is heel kort, maar toch staat er een tweede keer van hem (vers 24) dat hij "wandelde met God". Hij liep zó veel met God op, dat hij ging lopen zoals God. Hij wandelde niet "naar den mens" (die manier van wandelen bestraft de apostel in 1 Korinthe 3:3). Hij wandelde zó weinig zoals de wereld, dat zijn verblijf in de wereld kort was. "Hij was niet meer", zegt de tekst, "want God nam hem weg." God nam hem uit de wereld mee naar Zichzelf, of, zoals de schrijver aan de Hebreeën het meldt: "Door het geloof is Enoch weggenomen geweest, opdat hij den dood niet zou zien; … want voor zijn wegneming heeft hij getuigenis gehad, dat hij Gode behaagde."

— *Joseph Caryl.*

Vers 8

"Omdat Hij aan mijn rechterhand is", enzovoort. Op eigen kracht houden wij het nooit vol; door Zijn kracht kunnen we altijd overwinnen. En wanneer de aanval het felst is, staat Hij steeds klaar aan onze rechterhand om ons te steunen en overeind te houden, zodat we niet vallen. Wie in waarheid begonnen is, heeft een goed begin gemaakt en zal gelukkig doorgaan met zijn werk. Want ware genade, goed in het hart geplant, houdt eeuwig stand, hoe zwak ze ook is. Elk volledig verval heeft dezelfde oorzaak: het hart is nooit werkelijk week gemaakt, en de genade heeft er nooit diep en vanzelfsprekend wortel geschoten.

— *John Ball.*

Vers 8

"Omdat Hij aan mijn rechterhand is." Dit gezegde komt van mensen die iemand onder hun hoede nemen, zijn zaak verdedigen of zijn voogd worden. Zij laten hem aan hun rechterhand staan, de plek waar hij het veiligst is. Kinderen bewijzen dat uit ervaring. Zodra er gevaar dreigt, duiken ze weg onder de armen of handen van hun vader, alsof die een stevig schild zijn. Zó stond het met die man van God, zoals hier blijkt: Gods kracht omringde en omheinde hem als een heg, tegen het kwaad van het ogenblik én tegen de gevaren die nog zouden komen.

— *Richard Greenham.*

Vers 8

Een kolom of zuil staat soms aan uw rechterhand en soms aan uw linkerhand. Dat komt doordat ú van plaats verandert, want u gaat staan, zitten of lopen, terwijl de zuil onbeweeglijk op één plek blijft. Zo is het ook met God. Soms is Hij goedgunstig en royaal voor u, en soms lijkt Hij boos en vol toorn op u te zijn. Dat komt doordat u zelf valt van deugd in ondeugd, van gehoorzaamheid en nederigheid in trots en aanmatiging. Want bij de Heere is geen verandering, ja, zelfs geen schaduw van verandering. Hij is onveranderlijk, altijd dezelfde en eeuwig.

Als u zich wilt buigen tot gehoorzaamheid en tot een deugdzaam, godvruchtig leven, zult u in Hem altijd een sterke rots hebben, waarop u vrijmoedig een burcht en een toren van verdediging kunt bouwen. Hij zal voor u een machtige zuil zijn, die hemel en aarde draagt. U kunt tegen Hem aan leunen zonder bedrogen uit te komen, en op Hem vertrouwen zonder teleurgesteld te worden. Hij zal altijd aan uw rechterhand staan, zodat u niet valt. Hij zal uw partij kiezen en u krachtig verdedigen tegen alle vijanden van uw lichaam en van uw ziel.

Maar als u de deugd de hand schudt en haar vaarwel zegt, als u de wegen van God verlaat, leeft zoals het u goeddunkt, uw eigen verdorvenheid volgt en nergens een gewetenszaak van maakt, en uzelf bezoedelt en bevlekt met allerlei zonde en ongerechtigheid, wees dan zeker: de Heere zal u verschijnen in Zijn grimmigheid en verontwaardiging. Van Zijn gerechtigheid en Zijn oordelen kan niemand u ooit verlossen.

— *Robert Cawdray.*

Vers 9

"Daarom is mijn hart verblijd." Mensen kunnen een tijd lang luisteraars van het evangelie zijn. Ze kunnen om de goede orde bidden, zingen en de sacramenten ontvangen. Maar gebeurt dat zonder vreugde, breekt die huichelarij dan op den duur niet door? Raken ze niet moe? Nee, zijn ze dan niet net zo bereid om elke andere leer aan te horen? Goede dingen vinden in onze verdorvenheid niet lang onderdak, tenzij de Heilige Geest ons van onze oude genoegens heeft afgebracht en ons zoveel vermaak in deze dingen laat vinden.

— *Richard Greenham.*

Vers 9

"Daarom is mijn hart verblijd, en mijn eer verheugt zich." Zijn innerlijke vreugde kon zich eenvoudig niet inhouden. Bij lagere gelegenheden betuigen wij ons genoegen al volop, zelfs wanneer onze zinnen bevredigd worden: wanneer ons oor zich vult met harmonieuze melodieën, ons oog rust op bewonderenswaardige en schone dingen, onze reuk wordt verkwikt door aangename geuren, en onze smaak door de fijnheid en zeldzaamheid van de spijzen. Hoeveel méér zal onze ziel haar vermaak tonen wanneer haar vermogens, die veel fijner van samenstelling zijn, dingen ontmoeten die in alle opzichten bij hen passen en hen blij maken! In God ontmoeten zij dat alles: door Zijn licht wordt ons verstand verkwikt, en onze wil door Zijn goedheid en Zijn liefde.

— *Timothy Rogers.*

Vers 9

"Daarom is mijn hart verblijd", enzovoort. Dat wil zeggen: het gaat mij door en door uitstekend, zoals het hart maar kan wensen of verlangen. Ik stroom buitengewoon over van vreugde. "God vergeve mij mijn ondankbaarheid en onwaardigheid voor zo'n grote heerlijkheid", zei die martelaar. "In al de dagen van mijn leven ben ik nooit zo vrolijk geweest als nu in deze donkere gevangenis", enzovoort.

Goddeloze mensen verheugen zich op de schijn af, en niet in hun hart (2 Korinthe 5:12). Hun vreugde is maar huiddiep, hun vrolijkheid schuimend en vluchtig, het soort dat de mond nat maakt maar het hart niet verwarmt. David daarentegen is totus totus, quantus quantus exultabundus: van top tot teen en met alles wat hij is, juichend van blijdschap. Zijn hart, eer en vlees (volgens sommigen overeenkomend met wat de apostel noemt in 1 Thessalonicenzen 5:23: geest, ziel en lichaam) waren alle drie overblij.

— *John Trapp.*

Vers 9

"Ook zal mijn vlees zeker wonen" (Engels: ook mijn vlees zal rusten in hoop). Wanneer een Jood zijn beddengoed in pand gaf, zorgde God er in Zijn barmhartigheid voor dat het vóór de nacht teruggegeven moest worden. "Want", zegt Hij, "dat alleen is zijn deksel, het is zijn kleed over zijn huid; waarin zou hij liggen?" Exodus 22:27. Zo is ook hoop het deksel van de heilige, waarin hij zich wikkelt wanneer hij zijn lichaam neerlegt om te slapen in het graf: "Ook zal mijn vlees", zegt David, "zeker wonen."

O christen, haast u om uw hoop te lossen voordat de zon van uw tijdelijk leven over u ondergaat, anders gaat u zeker in droefheid liggen. Wie geen hoop heeft op een opstanding ten leven, gaat een droevige gang naar het bed van het graf.

— *William Gurnall.*

Vers 9

"Ook zal mijn vlees zeker wonen" (Engels: ook mijn vlees zal rusten in hoop). Hoop die op het Woord gegrond is, geeft de ziel rust. Ze is een anker dat haar stevig vasthoudt. Hebreeën 6:13. Dat laat zien hoe onwrikbaar datgene is waaraan ons anker vastzit. De belofte schraagt ons geloof, en ons geloof is wat ons draagt. Wie op het Woord hoopt zoals David (Psalm 119:81), laat er een geweldig gewicht op rusten, zoals Simson deed toen hij op de pilaren van het huis leunde en het zo over de Filistijnen liet instorten.

Een gelovige legt het hele gewicht van al zijn zaken en belangen, tijdelijk, geestelijk en eeuwig, op de beloften van God, als een man die besloten heeft met die beloften te staan of te vallen. Hij waagt zichzelf en alles wat hem toebehoort volledig op dit fundament. Dat komt in feite neer op de woorden: als zij mij niet willen dragen, dan neem ik het erbij dat ik zink. Ik weet dat alles wat de Heere mij gezegd heeft vervuld zal worden, en daarom zal ik daar onophoudelijk naar uitzien.

— *Timothy Cruso.*

Vers 10

"Want Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten", enzovoort. Als titel boven deze gouden tekst zou kunnen staan: De balseming van de gestorven heiligen. De kracht ervan is dat zij de zielen bevrijdt van verlating in de staat des doods, en de lichamen van Gods heiligen behoedt voor verderf in het graf. Het is de kunst die ik graag wil leren, en bij deze droevige gelegenheid [een lijkrede] ook wil onderwijzen: het bereiden van dit confituur voor onze begrafenissen.

— *George Hughes, 1642.*

Vers 10

Veel van de oudere Reformatoren hielden vast dat onze Heere naar de ziel werkelijk in de hel is neergedaald. Volgens sommigen deed Hij dat om daar als onze borg te lijden, volgens anderen om een openba-

re zegetocht over dood en hel te houden. De puriteinen verwierpen dit denkbeeld bijna allemaal, en naar onze overtuiging zeer terecht. Om dit te bewijzen kan het goed zijn een passage aan te halen uit Corbets geestige reisverhaal "Foure clerkes of Oxford, doctors two, and two That would be doctors."

Daarin klaagt hij over de verwereldlijking van kerkelijke bezittingen te Banbury door de puriteinen. Hij beschrijft hen als:

> *"Die vertellen*
> *Dat Christus nooit is neergedaald in de hel,*
> *Maar naar het graf."*

— *C. H. S. De aanhaling is uit Richard Corbets Poems, 1632.*

Vers 10

"Mijn ziel in de hel." Christus daalde naar de ziel in de hel neer toen Hij Zichzelf als onze borg onderwierp aan het dragen van die helse smarten (of daaraan gelijkwaardige), die wij vanwege onze zonden voor eeuwig hadden moeten lijden. Zijn nederdaling is Zijn Zich werpen in de zee van Gods toorn, die om onze zonden was opgewekt, en Zijn binnengaan in onuitsprekelijke benauwdheden en pijnigingen in Zijn ziel, die wij anders voor eeuwig in de hel hadden moeten lijden.

Deze wijze van Christus' nederdaling in de hel wordt uitdrukkelijk uitgesproken in de persoon van David, als beeld van Christus. Psalm 86:13; 116:3; 69:2-4. Zo zegt ook de profeet Jesaja: "Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben." Jesaja 53:10. En dit bedoelt David, naar ik meen, toen hij van Christus zei: "Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten." Psalm 16; Handelingen 2. Zo daalde Christus dus in de hel neer toen Hij leefde, niet toen Hij dood was. Zo was Zijn ziel in de hel toen Hij in de hof bloed zweette, en aan het kruis toen Hij zo jammerlijk uitriep: "Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten!" Mattheüs 26:38.

— *Nicholas Byfield, "Exposition of the Creed", 1676.*

Vers 10

"In de hel." Scheool betekent hier, net als hades in het Nieuwe Testament, de staat van de doden: de gescheiden staat van de zielen na de dood, de onzichtbare wereld van zielen. Daar was Christus' ziel, hoewel zij er niet bleef maar op de derde dag tot haar lichaam terugkeerde. Het lijkt het beste dit woord te verklaren van het graf, zoals het ook vertaald wordt in Genesis 42:38 en Jesaja 38:18.

— *John Gill.*

Vers 10

"Uw Heilige." Heiligheid behoedt de ziel voor verlating in de staat des doods, en het lichaam van de heilige voor verval in het graf. Wie daaraan twijfelt en met eigen ogen in de tekst de duidelijke uitkomst daarvan wil zien, zal ik laten lezen met een sterk accent op de woorden "Uw Heilige". Dan zal hij in het bijzonder letten op het karakter van de man die van deze kwaden wordt vrijgesteld.

Hier legt de Geest van God het volle gewicht op heiligheid, die dood en graf tegenwerkt en overwint. Het is dit, en niets anders dan dit, wat de mens, dood en begraven, behoudt voor verlating in de dood en verderf in het graf.

— *George Hughes.*

Vers 10

De grote belofte aan Christus is dat Hij, hoewel Hij een verderfelijk lichaam aannam, "de verderving" niet zou zien. Dat wil zeggen: Hij zou er geen deel aan hebben. Het verderf zou geen gemeenschap met Hem hebben, laat staan macht over Hem.

— *Joseph Caryl.*

Vers 10

Deze woorden worden door de apostel Petrus aangehaald (Handelingen 2:27). Hackett (Com. in loc.) merkt daarover op: "De zin kan dan aldus worden uitgedrukt: Gij zult mij niet overgeven als prooi aan de

dood; hij zal geen macht over mij hebben om het lichaam te ontbinden en het tot stof te doen wederkeren."

Vers 11

In dit vers zijn vier dingen op te merken:

1. Een Gids: *Gij*.
2. Een reiziger: *mij*.
3. Een weg: *het pad*.
4. Het einde: *leven*, hierna beschreven. Want wat volgt is slechts de beschrijving van dit leven.

Dit vers is een mooi onderwerp om over na te denken. Want alle vier staan zij op zichzelf: de Gids is slechts één, de reiziger één, de weg één, en het leven is het enige. Daar goed over nadenken betekent alles samenbrengen, en ten slotte die vier tot één maken. Laten wij daarom eerst onze Gids zoeken, opdat we dit kunnen doen.

De Gids. Hem vinden wij genoemd in het eerste vers: Jehova. Hier mogen wij beginnen, zoals we in alle heilige oefeningen behoren te doen, met aanbidding. Want "voor Mij zal alle knie zich buigen", ja, voor Zijn naam. Want heilig is Zijn naam. U zij de heerlijkheid, o God! Hij is Deus, daarom heilig; Hij is Deus fortis, daarom bekwaam. "De hoogten der bergen zijn Zijne" (Engels: de sterkte der bergen is de Zijne), en als er ergens op aarde een weg is, kan Hij die "bekend maken" (Engels: tonen), want in Zijn handen zijn alle hoeken der aarde.

Maar is Hij ook bereid om te "tonen"? Ja, zeker! Hoewel Hij Deus is, heilig (een woord dat vreselijk is voor arm vlees en bloed), is Hij toch Deus meus, mijn heiligheid. Dat neemt slaafse vrees weg. Hij is meus: wij hebben een eigendom in Hem. En Hij is bereid: "Gij zult mij … bekend maken", enzovoort. Wilt u weten hoe vastberaden Hij zal leiden? David laat daar wat hoger al zien hoe ijverig Hij leidt. Ten eerste: Hij zal voorgaan, Hij zal Zelf de weg wijzen. Als ik Hem maar kan volgen, ga ik zeker goed. En wie een gids vóór zich heeft en niet wil volgen, verdient het achtergelaten te worden.

Maar stel dat ik bereid ben, dat ik verlang te gaan en ook echt volg. Wat als ik op die lange weg door zwakte vaak val? Of als ik door gebrek aan zorg van de weg afstap? Word ik dan niet achtergelaten? Vrees niet, want "Omdat Hij aan mijn rechterhand is, zal ik niet wankelen." Vers 8. Dat is inderdaad een troost. Maar wij worden zo snel moe op deze weg, en vallen en dwalen zo vaak, dat zelfs een goede gids de moed zou ontzinken, als hij ons ook maar één dag moest leiden. Zal Hij ons dan blijven dragen en volharden tot het einde? Ja, altijd! Of deze tekst bedriegt ons, want dit alles staat in het achtste vers.

Wij moeten Hem hebben of niemand, want Hij is één, en de enige. Zo beleed ook Asaf: "Wien heb ik nevens U in den hemel?" Zoek deze goede Gids, Hij is gemakkelijk te vinden: "Zoekt, en gij zult vinden." U zult ontdekken dat Hij ten eerste heilig is, ten tweede bekwaam, ten derde bereid, ten vierde ijverig en ten vijfde standvastig. O mijn ziel, volg Hem! Dan zal Hij u bekwaam maken om Hem tot het einde te volgen, en heilig aan het einde.

De reiziger. Nu we de Gids gevonden hebben, hoeven we niet lang te zoeken naar iemand die Hem nodig heeft. Kijk maar: hier loopt een man die van de weg af is geraakt. Dat wordt snel duidelijk als we onze blik op zijn toestand richten. Hij is een vreemdeling ("Gij zult mij ... bekend maken"), en wat ben ik? "Ik ben een vreemdeling bij U, een bijwoner, gelijk al mijn vaders", zegt hij elders. Maar dat was in de oude tijd onder de wet. Zijn wij dan, hun zonen in het evangelie, iets anders? Petrus zegt ons van niet: ook wij zijn vreemdelingen en bijwoners, dat wil zeggen reizigers. Wij zijn onderweg, want we leven ver van ons vaderland, en de mensen met wie we omgaan blijven ons vreemd. De inboorlingen zijn onze vrienden niet, en niets van wat we bezitten is écht van onszelf.

Het is hoog tijd dat we animum revertendi kregen, de wil om terug te keren. En die hebben we ook zeker, als we onderweg maar zouden bidden: Converte nos Domine. Maar we zijn al zo lang geleden hier-

heen gekomen dat we de weg naar huis kwijt zijn: obliti sunt montis mei. Toch blijven we onderweg, en, zo denken we, naar huis. Want allen hopen op het goede: oculi omnium sperant in te. Maar wel als pelgrims, of liever als dwalers. We weten nauwelijks of we wel de goede kant op gaan, en, erger nog, het kan ons weinig schelen om de weg te vragen.

"Mij." David blijft in het enkelvoud. Zoals er maar één Gids is, zo spreekt hij ook in de persoon van slechts één reiziger. Misschien schuilt daar een bedoeling achter: hij wil zijn vertrouwen laten zien. Het Onze Vader staat in het meervoud, maar de geloofsbelijdenis in het enkelvoud. We mogen bidden dat God allen zou leiden, maar vertrouwen kunnen we alleen voor onszelf hebben. "Gij zult mij … bekend maken" (Engels: Gij zult tonen), of U toont, of hebt getoond, zoals sommigen vertalen: het is allemaal bedoeld om een bijzonder, persoonlijk vertrouwen te tonen. "Gij zult mij … bekend maken": mij, niet ons, een onbepaald aantal waarin ik er maar een van ben. Nee, mij in het bijzonder, die buiten de weg ben, die zelf alleen ben, die "het pad" alleen moet bewandelen. Ik moet volgen, of anderen voorgaan. Ik moet voor mijzelf alleen werken, voor mijzelf alleen geloven en door Eén alleen zalig worden.

De weg die ik volgens deze tekst moet gaan, is slechts één. Ja, het is maar een "pad" waar slechts één persoon kan lopen. Dit is geen grote weg maar een weg die we uit gunst mogen gebruiken: hij is niet van ons. Het is geen straat. U kunt hier niet voortjagen of in troepen galopperen. Het is slechts semita, een smal voetpad om alleen op te gaan. En zoals het een weg voor één is, zo is het ook een eenzame weg: preparate vias ejus in solitudine, zegt Johannes, en hij wist welke weg God ging, Die onze Gids is in solitudine. Daar ligt de zoetheid van de eenzaamheid, de vertroosting van de overpeinzing. Want God is nooit vertrouwelijker met de mens dan wanneer de mens in solitudine is, alleen, op zijn pad, bij zichzelf.

Christus Zelf kwam zo, geheel eenzaam, zonder gevolg of lawaai. Hij meed altijd de rumoerige menigte, hoewel zij Hem tot koning wilden maken. Tot hen sprak Hij nooit anders dan in gelijkenissen, maar tot de Zijnen, die Hem zochten in solitudine, in het bijzonder, sprak Hij duidelijk. Zo doet Hij ook nu nog het liefst met de ziel: in het bijzonder en persoonlijk. Daarom zei David terecht: "Gij zult mij … bekend maken", in het bijzonder, en in het enkelvoud.

Maar hoe weet ik dat ik, in het bijzonder, zal worden onderwezen en dit pad getoond zal krijgen? Deze profeet, die het had ervaren, zal het ons zeggen: mites docebit, de nederigen zal Hij leren. Psalm 25:9. Als u zich kunt vernederen, mag u er zeker van zijn uw Gids te zien. Christus heeft deze deugd met een zegen gekroond: "Zalig zijn de zachtmoedigen", want hen zal Hij tot Zich roepen en onderwijzen. Maar dan moet u wel nederig zijn. Want de hemel is gebouwd als onze kerken: van binnen hoog van dak, maar met een nauwe, lage poort. Wie daar naar binnen gaat, moet zich bukken voordat hij God kan zien. Nederigheid is de wegwijzer op elk kruispunt waaraan u zult weten of u op de weg bent. Is iemand anders gezind, ook dat zal God u openbaren, want: "Gij zult mij … bekend maken."

"Het pad." Maar laten we nu zien wat Hij ons zal tonen: "Het pad." We moeten weten dat mensen buiten hun grote weg, de wereld, veel paden hebben, die allemaal in het verderf eindigen. Zo heeft ook God buiten Zijn grote weg, het Woord, vele paden, maar die eindigen allemaal in zaligheid. Laten we onze paden tegenover de Zijne zetten (zoals ze ook werkelijk tegenover elkaar staan) en zien hoe ze zich tot elkaar verhouden. De onze zijn het opmerken niet waard, de Zijne dragen om te beginnen het merkteken attendite, let op! De onze zijn bloedig, de Zijne onbezoedeld. De onze zijn krom, de Zijne recht. De onze leiden naar de hel, de Zijne naar de hemel. Hebben wij dan niet gedwaald? We moesten ons omkeren en een ander pad nemen, en wel snel. We mogen terecht zeggen: semitas nostras, . . . vias tuas.

Welnu, hier is het Boek, en hier liggen de wegen voor u, en Hij zal ze u tonen. Hier is semita mandatorum, in de honderdnegentiende psalm, vers vijfendertig. Hier is semita pacifica (Spreuken 3:17), hier semita aequitatis (Spreuken 4:11), hier semita justitiae (Psalm 23:3), hier semita judicii (Spreuken 17:23), en nog vele andere. Elk van die wegen is een weg van God, maar het zijn er nogal wat, en ze liggen te ver van ons af. We moeten de weg zoeken waar ze allemaal samenkomen, en die zal ons in "het pad" brengen. Dit zijn er vele, maar "ik wijs u een weg, die nog uitnemender is", zegt Paulus. 1 Korinthe 12:31.

We moeten beginnen bij de via mandatorum, de weg van de geboden. Zolang we daar niet zijn, tasten we in het donker. Dan kunnen we geen weg van een andere onderscheiden en weten we niet of hij goed is of slecht. Maar daar hangt een lantaarn met een licht erin: "Het gebod is een lamp, en de wet is een licht." Spreuken 6:23. Draag die bij u, zoals een goed mens hoort te doen (lex Dei in corde ejus: de wet van God in zijn hart), en ze zet u op de goede weg.

Zie toch hoe zorgzaam onze Gids is! Het licht kon door de wind worden uitgeblazen. Daarom zette Hij het in een lantaarn, om het te beschermen. Want de vrees voor de sanctie, de straf die op de "geboden" staat, houdt de herinnering aan de wet levend in ons hart, zoals een lantaarn de vlam beschermt die erin brandt. De wet is het licht en het gebod is de lantaarn. Zo kan noch de vleiende Zephyrus noch de razende Boreas het doven, zolang de vrees voor de sanctie het omsluit. Dit is de lucerna pedibus, de lamp voor de voet (Psalm 119:105). Ze laat u niet alleen zien waar u moet stappen, maar ook hoe snel u moet lopen.

Hebt u dit licht? Luister dan naar de raad van Jeremia en vraag naar de semita antiqua, het oude pad, voordat u verder gaat. "Staat", zegt hij, "op de wegen, en ziet toe, en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin; zo zult gij rust vinden voor uw ziel." Dat brengt u ergens waar u een tijdje kunt uitrusten. Waar dan? Volg het pad en u zult merken dat deze "oude weg" dwars

door het hele Oude Testament loopt, tot hij uitkomt in het Nieuwe: het evangelie van vrede. Daar is rust. Paulus bevestigt dat. De wet, de "oude weg", is immers maar de leermeester die ons naar het evangelie leidt. Het evangelie is dus "een weg, die nog uitnemender is" dan de wet, waarvan de ceremoniën er vergeleken "zwakke en arme beginselen" heetten. Komen we daar aan, dan is de weg aangenaam en heel licht. Dan zien we helder dat ene pad voor ons, dat enige pad: "het pad des levens" (semita vitae). Daarin loopt het evangelie uit, zoals de wet in het evangelie uitloopt.

Maar wat is die semita vitae waar we naar op zoek zijn? "Al Uw geboden zijn waarheid", zegt David. Psalm 119:151. Hij zegt niet dat ze verae zijn, 'ware dingen', of veritates, 'waarheden', maar veritas: samen vormen ze één waarheid. Zo komen alle wegen van God uit bij die ene waarheid. Semita vitae is dus de waarheid. En de waarheid is zo zeker een weg naar het leven, dat Johannes zegt "geen meerdere blijdschap" te kennen dan te horen dat zijn kinderen "in de waarheid wandelen". 3 Johannes 1:4. "Geen meerdere blijdschap", want de waarheid brengt hen zeker bij een vreugde waar niets bovenuit gaat.

De via veritatis is "het evangelie der waarheid", maar de semita vitae is de waarheid zelf. Jesaja profeteerde erover: "et erit ibi semita et via", enzovoort. "En aldaar zal een verheven baan en een weg zijn." Die weg zal de heilige weg heten. Dat is de eigenlijke eretitel van het evangelie: "het heilige evangelie" is de weg. Het pad is de korte samenvatting van die weg. In onze tekst heet het bij wijze van uitnemendheid "het pad", in het enkelvoud, want er is geen ander boven. "Het Evangelie uwer zaligheid", zegt Paulus, is "het woord der waarheid". En onze Zaligmaker zegt tot Zijn Vader: "Uw woord is de waarheid." De waarheid is dus "het pad des levens". Ze is de korte samenvatting van het evangelie, en het evangelie is de weg.

Dit is de waarheid waarnaar Pilatus vroeg, die ongelukkige man, maar waarvan hij het antwoord niet afwachtte. Hij Zelf is het Woord, het Woord is de waarheid en de waarheid is "het pad des levens". Alle

aartsvaders, profeten, apostelen, martelaren en belijders die ons voorgingen naar de hemel, hebben het bewandeld. Het is de kern van het evangelie, de poort van de hemel, semita vitae, "het pad des levens": Jezus Christus, de Rechtvaardige. Hij heeft de weg voor ons gebaand. Hij is Zelf voor ons uit gegaan en heeft de afdrukken van Zijn voetstappen achtergelaten, zodat wij die kunnen volgen. En Hij zit daar Zelf klaar om ons te ontvangen. Zo is de wet het licht, het evangelie de weg en Christus "het pad des levens".

— *William Austin, 1637.*

Vers 11

Hier juicht Christus bij de gedachte aan Zijn verhoging en geniet Hij van de vruchten van Zijn lijden: "Gij zult mij het pad des levens bekend maken." De weg naar het paradijs was versperd door een vlammend zwaard. God heeft die nu geopend en het pad gebaand door het Hoofd van de gelovige wereld in de hemel toe te laten. Ook dát hoort bij de vreugde van Christus' ziel. Waar eerst overweldigend verdriet was, is nu een volheid van vreugde, een genot dat verzadigt. Het is een "verzadiging der vreugde", geen paar vonken en druppels zoals Hij die af en toe kende in Zijn vernederde staat. En dat alles in de tegenwoordigheid van Zijn Vader!

Zijn ziel wordt gevoed en gelaafd doordat Hij voortdurend God mag zien. In Gods gezicht ziet Hij geen frons meer en geen plan meer om Hem als een dienstknecht te behandelen. Er zijn alleen nog glimlachen, die Hem een eindeloze stroom van vreugde geven en Zijn ziel vullen met verse, zuivere vuren. Het zijn genoegens waarbij de grootste vreugden van dit leven niets dan angst en schrik zijn. Zijn ziel kent vreugde zonder vermenging, genoegens zonder getal, een volheid zonder gebrek, een bestendigheid zonder onderbreking en een duur zonder einde.

— *Stephen Charnock.*

Vers 11

"Bij Uw aangezicht", enzovoort. De gezegende ziel die rust in Abrahams schoot, krijgt een lichaam dat onsterfelijk is, geen pijn meer voelt, straalt en volmaakt en heerlijk is. Wat een gelukkige ontmoeting zal dat zijn! Wat een lieflijke begroeting tussen ziel en lichaam, de naaste en dierbaarste vertrouwden die er ooit waren! Wat een welkom zal die ziel haar geliefde lichaam geven! "Gezegend ben je", zal ze zeggen, "want je hebt me geholpen tot de heerlijkheid die ik heb genoten sinds ik van je scheidde. Gezegend ben je, omdat je je liet doden en je leden stelde 'Gode tot wapenen der gerechtigheid'." Romeinen 6:13. "Wees getroost, want de tijd van arbeid is voorbij en de tijd van rust is aangebroken. Je bent gezaaid en begraven in het stof van de aarde, in oneer, maar nu ben je opgewekt in heerlijkheid. Gezaaid in zwakheid, opgewekt in kracht. Gezaaid een natuurlijk lichaam, opgewekt een geestelijk lichaam. Gezaaid in verderfelijkheid, opgewekt in onverderfelijkheid." 1 Korinthe 15:43.

"O mijn dierbare gezel en vertrouweling! We hebben samen zoete raad gehouden en als vrienden samen gewandeld in Gods huis (Psalm 55:15). Want als ik innerlijk bad, stond jij er uiterlijk bij met gebogen knieën en opgeheven handen. We zijn medearbeiders geweest in het werk van de Heere. We hebben samen geleden, en nu zullen we altijd samen regeren. Ik ga weer in je in, en zo gaan wij samen in de vreugde van onze Meester, waar we genoegens zullen hebben aan Zijn rechterhand voor altoos."

De heiligen zijn als het ware binnengegaan in de kamers van Gods tegenwoordigheid. Hun oren zullen genieten van hun eigen aanbeveling en lof: "Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht" (Mattheüs 25:21). En ze zullen de goddelijke taal van het hemelse Kanaän horen. Want onze lichamen zullen vera et viva zijn, echt en levend, volmaakt als het heerlijke lichaam van Christus. Dat lichaam kon na Zijn opstanding zowel anderen horen als Zelf spreken, zoals de geschiedenis van het evangelie laat zien.

Denk er eens over na. Woorden van wijzen, op het juiste moment gesproken, zijn als "gouden appelen in zilveren gebeelde schalen" (Spreuken 25:11). De honingzoete taal van Origenes, de zilveren bazuin van Hilarius en de gouden mond van Chrysostomus betoverden hun toehoorders en vervulden hen met buitengewoon groot genoegen. Zelfs de innemende welsprekendheid van heidense redenaars, wier tong nooit werd aangeraakt met een kool van Gods altaar, wist de harten van hun hoorders te stelen en hen mee te voeren waarheen ze maar wilden. Wat zal het dan een "verzadiging der vreugde" zijn om in het koninkrijk der heerlijkheid niet alleen de geheiligde, maar ook de verheerlijkte stemmen van heiligen en engelen te horen! . . . . . Bonaventura vertelt, zonder veel bewijs, dat de heilige Franciscus eens een engel een tijdje op een harp hoorde spelen. Het ontroerde hem zo buitengewoon dat hij dacht in een andere wereld te zijn.

O, wat een "verzadiging der vreugde" zal het zijn om meer dan twaalf legioenen engelen te horen, samen met een schare gelukkige heiligen die niemand kan tellen, en allemaal tegelijk zingen: "Halleluja, heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, Die was, en Die is, en Die komen zal." "En alle schepsel, dat in den hemel is, en op de aarde, en onder de aarde, en die in de zee zijn, en alles, wat in dezelve is, hoorde ik zeggen: Hem, Die op den troon zit, en het Lam, zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht in alle eeuwigheid." Openbaring 4:8; 5:13. Hier in deze wereld bereiken stemmen van gewone mensen en het geluid van hoorn, trompet, harp, schalmei, psalter, hakkebord en andere goed gestemde instrumenten ons maar door doffe oren. Toch grijpen ze ons zo aan dat al onze gevoelens op allerlei manieren worden meegevoerd, al naar de soort harmonie. Hoe vervoerd zullen we dan zijn in Gods tegenwoordigheid, als we hemelse melodieën horen met hemelse oren!

En die "verzadiging der vreugde" voor de andere zintuigen? Daarover vind ik in de heilige Schrift heel weinig, of niets. Gods Geest wil

er geen pen voor ter hand nemen. Dan mag ik er ook geen tong voor hebben. Toch zeggen godgeleerden meestal dat ruiken, proeven en voelen een vreugde zullen kennen die bij hun gezegende staat past. Want dit verderfelijke moet onverderfelijkheid aandoen en dit sterfelijke onsterfelijkheid. Het lichaam dat in zwakheid wordt gezaaid, wordt in kracht opgewekt. Het wordt gezaaid als natuurlijk lichaam, maar opgewekt als geestelijk lichaam. Het wordt begraven in oneer en opgewekt in heerlijkheid. Dat wil zeggen: het is ontvankelijk voor het goede en kan niet meer lijden, dus het kan op geen enkele manier meer door het kwade geraakt worden. Zelfs in het vuur van de hel zou het geen schade oplopen, net zomin als Sadrach, Mesach en Abednego schade opliepen in de brandende oven. Kortom: God is voor de zielen én voor de lichamen van de heiligen alles in alles. Hij is een spiegel voor hun gezicht, honing voor hun smaak, muziek voor hun gehoor en balsem voor hun reuk.

— *John Boys.*

Vers 11

"Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht." De heiligen op aarde zijn allemaal viatores, reizigers, dwalende pelgrims ver van huis. De heiligen in de hemel zijn comprehensores: zij zijn veilig aangekomen aan het einde van hun reis. Wij die hier nu zijn, zijn voorlopig niet meer dan vreemdelingen midden in het gevaar. We verliezen onszelf en ons leven in het land van de stervenden. Maar over niet al te lange tijd vinden we ons leven en onszelf terug in de hemel, bij de Heere des levens, door Hem gevonden in het land van de levenden. Als we bij ons sterven in de Heere des levens zijn, zijn onze zielen zeker gebonden in de bundel des levens. Dan zullen we ze, als we weer leven, zeker terugvinden in het leven van de Heere.

Wat hebben we nu? Een drachme, een schroepel, een korreltje geluk, tegenover een ons, een pond, een duizend gewicht aan zwaarmoedigheid. Een druppel vreugde tegenover een oceaan van verdriet. Een ogenblik rust tegenover een eeuw van pijn. Maar dan (zoals de

heilige Augustinus zo lieflijk zegt in zijn Alleenspraken) krijgen we eindeloze rust zonder enige pijn, echt geluk zonder enige zwaarmoedigheid, de grootste maat van gelukzaligheid zonder de minste ellende, de volste vreugde die denkbaar is, zonder een spoor van smart. Laten we daarom nu (zoals de heilige Gregorius de godgeleerde ons aanraadt) onze zwaarste lasten lichter maken en onze bitterste bekers van smart verzoeten. Laten we dat doen door onophoudelijk na te denken over de volheid van vreugde in Gods tegenwoordigheid, en door er standvastig naar uit te zien, en naar het genoegen aan Zijn rechterhand voor altoos.

"Verzadiging der vreugde *is* bij Uw aangezicht", enzovoort. Daar is het! Er staat niet: daar was het, of: daar mag het zijn, of: daar zal het zijn. Nee: daar is het, zonder ophouden en zonder onderbreking. Daar is het altijd geweest, daar is het nu, en daar móet het zijn. Het is een uitspraak aeternae veritatis, van eeuwige waarheid, die altijd waar is. Je kunt op elk moment zeggen dat het daar is.

"Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht." Hierin ligt de voltooiing van het geluk. Want wat wil iemand die hier is nog méér dan vreugde? Welke maat vreugde kan hij nog meer wensen dan volheid? En welke volheid zou hij liever willen dan déze, de volheid kat' exochèn, de volheid bij uitstek? Waar zou hij die volheid liever genieten dan in de tegenwoordigheid van God, de altijd stromende, altijd overvloeiende fontein van vreugde? En wanneer wil hij haar genieten, aan de bron zelf? Nu! Voortdurend, zonder ophouden. Al deze begeerlijke dingen liggen binnen het bereik van dit ene opmerkelijke woord, en samen vormen ze de voltooiing van ware gelukzaligheid. "Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht."

— *Edward Willan, "The Consummation of Felicity", 1654.*

Vers 11

In de hemel kan de menselijke natuur van Christus op twee manieren heerlijkheid, geluk en verrukking ontvangen. De eerste is de pure gemeenschap en omgang met Zijn Vader en met de andere Personen

van de Godheid, want Hij is persoonlijk met de Godheid verenigd. Christus spreekt Zelf over deze vreugde in die gemeenschap als iets wat Hij mag genieten: "Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; liefelijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwiglijk."

Dit is een vaste en blijvende volheid van genot. Er kan niets bij en er gaat niets af. Ze is altijd dezelfde, volkomen en geheel in zichzelf compleet. En alleen al zij is genoeg voor de Zoon van God, de erfgenaam van alle dingen, om van te leven, ook al zou Hij van geen enkel schepsel ooit vreugde of vermaak ontvangen hebben. Dit is Zijn natuurlijke erfenis.

— *Thomas Goodwin.*

Vers 11

"*Verzadiging* der vreugde is bij Uw aangezicht." In de hemel kent niemand enig gebrek. Er kan daar niets ontbreken, behalve het ontbreken zelf. Je kunt er het gemis van kwaad vinden, maar nooit het kwaad van een gemis voelen. Kwaad is immers niets anders dan het ontbreken van goed, en het ontbreken van kwaad is niets anders dan de afwezigheid van gemis. God is goed, en in God kan geen gebrek aan goed bestaan. Welk gebrek zou dan nog te dragen zijn in de tegenwoordigheid van God, waar geen kwaad is maar louter goed, zodat de volheid van vreugde genoten kan worden?

Hier op aarde eten sommige mensen zonder enige honger, terwijl anderen honger lijden zonder ook maar iets te eten. Sommigen drinken zich buiten zinnen zonder dorst, terwijl anderen omkomen van de dorst zonder een druppel te drinken. Maar in de heerlijke tegenwoordigheid van God wordt niemand verwend met te veel en niemand uitgehongerd met te weinig. Wie veel van het hemelse manna verzameld had, "had niet over"; en "die weinig verzameld had, had niet te weinig". Wie eenmaal door die tegenwoordigheid van God is gegrepen, is er zó vol van dat hij nooit meer de ellende van dorst of honger kan voelen.

— *Edward Willan.*

Vers 11

"Verzadiging." Daar zal elke ziel een oneindig geluk beleven, omdat ze een oneindige goedheid geniet. En ze geniet die voor eeuwig, zonder er genoeg van te krijgen, zonder haar kwijt te raken en zonder dat er iets aan ontbreekt. In die tegenwoordigheid, door de nabijheid van dat goede, zal elke ziel zoveel goeds ontvangen als ze maar kan opnemen of kan wensen. Precies genoeg om volkomen gelukkig te zijn.

Ieder wordt dus tot de rand gevuld, ieder naar zijn eigen maat. En elk verlangen in elke ziel wordt zó volmaakt gestild, in die tegenwoordigheid van heerlijkheid en met de heerlijkheid van die tegenwoordigheid, dat niemand ooit nog iets méér zal willen of wensen, ooit moe zal worden van wat hij heeft, of het ooit voor iets anders zou willen ruilen.

— *Edward Willan.*

Vers 11

"Verzadiging der vreugde." Wie bij de zee aankomt, klaagt niet dat hij zijn regenput mist. Misschien heb jij je troost gehaald bij je dierbaren. Maar als je bij de oceaan komt en bij Christus bent, zul je nooit treuren om de regenput die je achterliet. In de hemel is niets wat verdriet veroorzaakt. Daar is vreugde, en niets dan vreugde, van begin tot eind. Zo wordt de hemel ook beschreven: "Ga in, in de vreugde uws heeren." Hier komt de vreugde bij ons binnen, daar gaan wij zelf de vreugde binnen. De vreugden die we hier kennen komen uit de hemel; de vreugden die we bij Christus zullen hebben zijn zonder maat en zonder vermenging. "Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht."

— *Thomas Watson.*

Vers 11

"Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht." In dit leven is onze vreugde vermengd met droefheid, als een doorn onder de roos. Jakob was blij toen zijn zonen uit Egypte terugkwamen met zakken vol ko-

ren, maar hij werd diep bedroefd toen hij het zilver in de opening van de zak vond. David was erg blij toen hij de ark van God binnenhaalde, en toch had hij tegelijk groot verdriet over de slag die Uzza trof. Hierin zit de grote wijsheid van de HEERE, onze God: Hij tempert en matigt onze vreugde. Mensen met een zwakke gezondheid moeten hun wijn aanlengen met water, uit angst dat ze er onwel van worden. Zo moet ook onze vreugde in dit leven (zo zwak zijn wij) met droefheid vermengd zijn, zodat we niet duizelig en overmoedig worden.

Hier is onze vreugde vermengd met vrees (Psalm 2): "Verheugt u met beving." De vrouwen gingen van het graf van onze Heere weg "met vreze en grote blijdschap". Mattheüs 28:8. Ook als wedergeboren mensen hebben we vreugde van Christus, Die in ons "een gestalte" gekregen heeft. Maar de indruk van Gods verschrikkingen uit de tijd vóór onze nieuwe geboorte blijft als een spoor in ons achter. Zo blijft na een zware storm op zee, ook als de wind allang is gaan liggen, de deining nog lang voelbaar. Een tedere moeder die haar kind nét op tijd voor een val behoedt, is blij dat ze het terug heeft, maar ze beeft nog van schrik om het gevaar. Zo gaat het ook met ons. Door de rijke en tedere barmhartigheid van onze God worden we uit gevaarlijke valpartijen overeind geholpen (soms komt Hij ons voor, soms herstelt Hij ons achteraf). We verheugen ons dan in Zijn barmhartigheid en in ons herstel uit de strikken van Satan. Maar midden in die vreugde maakt de herinnering aan onze vroegere schuld en het gevaar waarin we zaten ons hart nederig, met veel verdriet en een zekere siddering.

Zoals onze vreugde hier met vrees vermengd is, zo ook met droefheid. Gezonde gelovigen kijken op naar Christus, de Gekruisigde, en verheugen zich in Zijn onvergelijkelijke liefde: zo'n Persoon is zo'n dood gestorven voor mensen die door hun zondige neigingen en goddeloze daden vijanden van God waren. Maar ze kijken ook neer op hun eigen zonden, die de Heere der heerlijkheid hebben verwond en gekruisigd. Dat breekt hun hart, net zoals een weduwe rouwt die

door haar eigenzinnige en lichtzinnige gedrag het hart van een vriendelijke, liefhebbende man heeft gebroken.

Gezonde gelovigen zien ook naar het kleine begin van genade in zichzelf en verheugen zich in het werk van Gods handen. Maar zodra ze dat vergelijken met de oorspronkelijke gerechtigheid van het begin, treuren ze bitter. Zo deden de oudsten van Israël bij de herbouw van de tempel (Ezra 3:12): "Die het eerste huis gezien hadden, … weenden."

In de hemel daarentegen zal onze vreugde vol zijn, zonder een spoor van droefheid (Johannes 16:20). "Uw droefheid", zegt onze Heere, "zal tot blijdschap worden." Dan is er geen verdriet meer om een zorg van nu, en geen angst meer voor zorgen die nog komen. Dan raakt wat hun ogen zien hun hart tot in de diepte. Het zien en kennen van God, het hoogste en oneindige Goed, zal hun hele hart verrukken en vervullen met vreugde en verlustiging. Petrus op de berg (Mattheüs 17) was zo overweldigd door dat heerlijke gezicht dat hij alle genoegens én zorgen beneden vergat: "Het is goed, dat wij hier zijn", zei hij. Hoeveel te meer zullen we alle wereldse zorgen en geneugten vergeten bij dat zielverzadigende zien van God in de hemel! Het staat net zo ver boven wat Petrus op de berg zag als de derde hemel boven die berg uitsteekt, en als de ongeschapen heerlijkheid boven de geschapene.

— *William Colvill*, "*Refreshing Streams*", 1655.

Vers 11

"Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; liefelijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwiglijk." Merk op: wat de soort betreft, gaat het om genoegens; wat de hoeveelheid betreft, om volheid; wat de waardigheid betreft, om Gods rechterhand; wat de duur betreft, om voor altijd. Miljoenen jaren, vermenigvuldigd met miljoenen, zijn nog niet één minuut van die eeuwigheid van vreugde die de heiligen in de hemel zullen hebben.

In de hemel is geen zonde die je vreugde kan afnemen, geen duivel die je vreugde kan afnemen en geen mens die je vreugde kan afnemen. “Niemand zal uw blijdschap van u wegnemen.” Johannes 16:22. De vreugde van de heiligen in de hemel kent nooit eb, alleen vloed, tot alles vervuld is. De vreugden van de hemel vervagen niet, verwelken niet, sterven niet, worden nooit kleiner en nooit onderbroken. Die vreugde is blijvend en eeuwig: in haar wortel en in haar oorzaak, in haar inhoud en in haar voorwerpen. “Hun vreugde duurt eeuwig, wier voorwerpen eeuwig blijven.”

— *Thomas Brooks.*

Vers 11

“Liefelijkheden … eeuwiglijk.” Een ziel die eenmaal aan de hemelse kust is aangekomen, heeft alle stormen achter zich. De verheerlijkte ziel zal zich eeuwig baden in de rivieren van genoegens. Dát maakt de hemel tot hemel: “Alzo zullen wij altijd met den Heere wezen.” 1 Thessalonicenzen 4:17. Augustinus zegt: “Heere, ik wil alle pijn en marteling in deze wereld wel dragen, als ik maar één dag Uw aangezicht mag zien. Maar helaas! Als het maar één dag was, en ik daarna weer uit de hemel werd gegooid, zou dat de ellende alleen maar groter maken.” Maar dit woord, “altijd met den Heere”, vult alles aan en maakt de krans van heerlijkheid compleet. Een staat van eeuwigheid is een staat van veiligheid.

— *Thomas Watson.*

Vers 11

Hier ligt dus een stevige reden tot troost voor elke ziel die gebukt gaat onder de slepende bitterheid van dit leven. Voor kort verdriet hier krijgen we eeuwige vreugde; voor een beetje honger een eeuwig feestmaal; voor lichte ziekte en tegenspoed eeuwige gezondheid en zaligheid; voor een kleine gevangenschap eindeloze vrijheid; voor smaad heerlijkheid. In plaats van de goddelozen die hen onderdrukken en kwellen, krijgen zij engelen en heiligen om hen te troosten en

te verkwikken. In plaats van Satan, die hen folteren en verzoeken wil, krijgen zij Jezus, Die hen verrukt en ontroert.

Jozefs gevangenis verandert in een paleis; Daniëls leeuwenkuil in de nabijheid van de Leeuw uit de stam van Juda; de brandend hete oven van de drie jongemannen in het nieuwe Jeruzalem van zuiver goud; Davids Gath in de tabernakel van de levende God.

— *John Cragge*, "*Cabinet of Spiritual Jewels*", 1657.

Vers 11

Dit hemelse feestmaal zal nooit ophouden, anders dan het feestmaal van Ahasveros, dat toch vele dagen duurde. Hier geldt: "liefelijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwiglijk."

— *William Colvill.*

Wenken voor de dorpsprediker

Michtam van David. Onder de titel "De Gouden Psalm" heeft kanunnik Dale een klein boek uitgegeven. Het is waardevol als een reeks van goede en eenvoudige toespraken, maar het had nauwelijks een "uitleg" mogen heten. Wij vonden het goed om de koppen van de hoofdstukken waarin zijn boek is verdeeld hier over te nemen, want er zit veel schijn in zijn suggesties, en misschien ook wat degelijks.

Vers 1

Het zoeken van het goud. De gelovige die zich van het gevaar bewust is en voor verlossing alleen op God vertrouwt.

Vers 2 en 3

Het bezitten van het goud. De gelovige die voor zijn rechtvaardiging alleen op de gerechtigheid van God let, en intussen persoonlijke heiligheid bewaart door de omgang met de heiligen.

Vers 4 en 5

Het beproeven van het goud. De gelovige die in de Heere zijn deel van nu vindt en zijn eeuwige erfenis verwacht.

Vers 6

Het waarderen of schatten van het goud. De gelovige die zichzelf feliciteert met de lieflijkheid van zijn woning en het goede van zijn erfdeel.

Vers 7 en 8

Het gebruiken van het goud. De gelovige die 's nachts onderricht zoekt in de raadslagen van de Heere, en overdag Zijn belofte in de praktijk beleeft.

Vers 9 en 10

Het optellen of berekenen van het goud. De gelovige die blij is en God looft om de belofte van rust in hoop en van opstanding in heerlijkheid.

Vers 11

Het voltooien van het goud. De gelovige die aan Gods rechterhand de volheid van vreugde en de liefelijkheden voor altijd ervaart.

Bij deze veelzeggende psalm geven wij uit vele mogelijkheden de volgende korte wenken:

Vers 1

Het gebed en het pleidooi. De Bewaarder en de vertrouwende. De gevaren van de heiligen en de plaats van hun toevlucht.

Vers 2

"Gij zijt de HEERE." De ziel die zich Hem toe-eigent: haar trouw, haar zekerheid, haar belijdenis.

Vers 2 en 3

De invloed en reikwijdte van het goede. Het is geen winst voor God, voor overleden heiligen of voor zondaren, maar voor levende mensen. De noodzaak van bereidwilligheid, enzovoort.

Vers 2 en 3

Kenmerken van oprecht geloof.

I. Trouw aan het gezag van God.
II. Afwijzing van eigengerechtigheid.
III. Goeddoen aan de heiligen.
IV. Waardering voor heilige voortreffelijkheid.
V. Vreugde in hun gezelschap.

Vers 3

"De heerlijken." Dit kan ook vertaald worden met edelen, wonderbaarlijken of prachtigen. Dat zijn zij door hun nieuwe geboorte, hun nieuwe natuur, hun kleding, hun gevolg, hun erfenis, enzovoort, enzovoort.

Vers 3

"In dewelke al mijn lust is." Waarom christenen voorwerpen van onze liefde en verlustiging moeten zijn. Waarom wij zo weinig vreugde in hen vinden. Waarom zij zo weinig vreugde in ons vinden. Hoe we onze gemeenschap voor elkaar aangenamer kunnen maken.

Vers 3

Een collecte-preek voor arme gelovigen.

I. Het zijn heiligen.
II. Heiligen op de aarde.
III. Zij zijn heerlijk.
IV. Wij moeten in hen onze vreugde vinden.
V. Wij moeten ook onze goedheid naar hen uitstrekken.

— *Matthew Henry.*

Vers 4

De smarten van de afgoderij, toegelicht aan heidenen én aan onszelf.

Vers 4 (tweede zinsdeel)

De plicht om zich helemaal van zondaren af te scheiden, in levenswandel en in spraak.

Vers 5

De toekomstige erfenis en de beker van nu, gevonden in God. (Zie de uitleg.)

Vers 6

I. "Liefelijke plaatsen." Bethlehem, Golgotha, de Olijfberg, Tabor, Sion, het Paradijs, enzovoort.

II. Liefelijke voornemens, die deze meetsnoeren voor mij lieten vallen.

III. Liefelijke lofzangen, in dienst, offer en gezang.

Vers 6 (tweede zinsdeel)

I. Een erfenis.

II. Een schone erfenis.

III. Ik heb haar!

IV. Ja, bevestigd door het getuigenis van de Geest.

Vers 6

"Een schone erfenis." Wat maakt ons deel goed?

I. De gunst van God die erbij hoort.

II. Ze komt uit de hand van een Vader.

III. Ze komt door het genadeverbond.

IV. Ze is gekocht met het bloed van Christus.

V. Ze is een antwoord op gebed en een zegen van boven op eerlijke inspanning.

Vers 6

Deze erkenning kunnen we in de mond leggen van:

I. een door de voorzienigheid verwend kind.

II. een inwoner van dit bevoorrechte land.

III. een christen, als het gaat om zijn geestelijke toestand.

— *William Jay.*

Vers 7

Raad inwinnen bij de raadgever. Bij wie? Waarover? Waarom? Wanneer? Hoe? En wat dan?

Vers 7

Omhoog en naar binnen: twee scholen van onderricht.

Vers 8

Zet de Heere altijd voor je als:

I. je Beschermer.

II. je Leider.

III. je Voorbeeld.

IV. je Toeziener.

— *William Jay.*

Vers 8 en 9

Het besef van Gods tegenwoordigheid is onze beste steun. Het geeft:

I. Goed vertrouwen ten aanzien van alles buiten ons. “Ik zal niet wankelen.”

II. Goede moed binnenin. “Daarom is mijn hart verblijd.”

III. Goede muziek voor de levende tong. “Mijn eer verheugt zich.”

IV. Goede hoop voor het stervende lichaam. “Ook zal mijn vlees”, enzovoort.

Vers 9 (laatste zinsdeel)

I. De sabbat (rust) van de heilige.

II. Zijn sarcofaag (in hoop).
III. Zijn zaligheid (waarop hij hoopt).

Vers 9 en 10

Jezus, verkwikt met de dood voor ogen door de veiligheid van Zijn ziel en lichaam. En onze troost in Hem, ook wat dat betreft.

Vers 10

Jezus' dood: de plaats van Zijn ziel en van Zijn lichaam. Een moeilijk, maar boeiend onderwerp.

Vers 10 en 11

Omdat Hij leeft, zullen ook wij leven. Daarom kunnen ook gelovigen zeggen: "Gij zult mij het pad des levens bekend maken." Dit leven is de gelukzaligheid die in de hemel voor Gods volk bewaard wordt, na de opstanding. Ze heeft drie kenmerken. Het eerste is haar oorsprong: ze vloeit voort uit "Uw aangezicht". Het tweede is haar volheid: het is "verzadiging" van vreugde. Het derde is haar duur: de genoegens zijn "eeuwiglijk".

— *William Jay.*

Vers 11

Een lieflijk beeld van de hemel. (Zie de uitleg.)

Werken over de zestiende psalm

"An Exposition upon some select Psalms of David. . . . . By ROBERT ROLLOCK. 1600. 16mo."

"A Godly Exposition of the Sixteenth Psalm: in R. Greenham's 'Works': pp. 316-331. Folio: 1612."

In de "Works" van John Boys, 1626, folio, blz. 898-908, staat een uitleg van Psalm zestien. "Devotions Augustinianae Flamma; or, Cer-

tayne Devout, Godly, and Learned Meditations. Written by the excellently accomplisht gentleman, WILLIAM AUSTIN, of Lincolnes Inne, Esquire. . . . 1637" bevat "Notes on the Sixteenth Psalme; more particularly on the last verse." Klein folio.

"The Golden Psalm. Being an Exposition practical, experimental, and prophetical of Psalm Sixteenth. By the Rev. THOMAS DALE, M.A. Canon Residentiary of St. Paul's, London, and Vicar of St. Pancras, Middlesex. London: 1847."

Psalm 17

Titel en onderwerp

Een gebed van David. David zou nooit een man naar Gods hart zijn geweest als hij geen man van het gebed was geweest! In de heilige kunst van het smeken was hij een meester. Wanneer er nood komt, vlucht hij het gebed in, zoals een loods in een zware storm koers zet naar de haven.

Davids gebeden waren zo talrijk dat ze onmogelijk allemaal een datum en een titel konden krijgen. Daarom draagt deze psalm alleen de naam van de dichter, en verder niets. Aan dit lied kleeft nog de lucht van de smeltoven, maar het laatste vers laat zien dat de man die het schreef ongedeerd uit de vlammen is gekomen. In dit klaaglied horen we *een beroep op de hemel* tegen de vervolging op aarde. Een geestelijk oog kan hier Jezus zien.

Indeling

Duidelijke scheidslijnen tussen de delen zijn er niet. Wij volgen daarom de indeling van die kostbare oude uitlegger, David Dickson. In vers 1-4 vraagt David om recht in het geschil tussen hem en zijn onderdrukkers. In vers 5 en 6 vraagt hij de Heere om genade, zodat hij onder deze beproeving het goede blijft doen. In vers 7-12 zoekt hij bescherming tegen zijn vijanden, die hij levendig schildert. In vers 13 en 14 pleit hij dat hun plannen mislukken. Aan het slot spreekt hij de

troostrijkste overtuiging uit: het zal uiteindelijk zeker goed met hem aflopen.

Uitleg

Vers 1

"HEERE! hoor de gerechtigheid." Wie de slechtste zaak heeft, maakt altijd het meeste lawaai. Daarom is de onderdrukte ziel bang dat haar stem wordt overstemd, en vraagt ze in dit ene vers maar liefst driemaal om gehoor. Het benauwde hart snakt naar het oor van de grote Rechter. Het is er rotsvast van overtuigd dat bij Hem horen en recht doen één en hetzelfde is. Als onze God ons niet kón of niet wílde horen, zou het er treurig met ons voorstaan. En toch zijn er belijders die de genadetroon zo weinig waarderen dat God hen om een heel simpele reden niet verhoort: ze leggen Hem hun zaak gewoon nooit voor.

Wat heb je aan een huis als je toch als een zwerver door de steegjes en over de open velden blijft trekken? Wat heb je aan een genadetroon als je steeds je eigen zaak blijft verdedigen en nooit naar God toe gaat? Het is veel waarschijnlijker dat wij de Heere niet horen dan dat de Heere ons niet hoort.

"Hoor de gerechtigheid" (Engels: hoor het recht). Het is goed als onze zaak op zichzelf deugt en we haar als een rechtmatige zaak kunnen voorleggen, want onze rechtvaardige Rechter zal het recht nooit onrecht aandoen. Maar is onze zaak door onze tekortkomingen bedorven? Dan is het een groot voorrecht dat we ons mogen beroepen op de gerechtigheid van onze Heere Jezus, die daarboven altijd de overhand heeft. Het recht heeft een stem die Jehovah altijd hoort. Als mijn onrecht met alle kracht en woede tegen mij schreeuwt, zal ik de Heere vragen te luisteren naar die nog luidere en sterkere stem van het recht, de stem van de rechten van Zijn dierbare Zoon.

“Hoor, o God, den Rechtvaardige” — dat wil zeggen: “hoor de Messias.” Zo vertaalde Hieronymus het, en bisschop Horsley bewonderde die vertaling. Of ze als vertaling klopt of niet, als pleitgrond past ze uitstekend. Leg het maar voor aan de troon van de rechtvaardige God, zeker wanneer alle andere argumenten niets uitrichten.

“Merk op mijn geschrei.” Hier voelen we hoe heftig en hoe ernstig het de smekeling is te doen. Hij is geen loze prater; hij huilt en klaagt. Wie kan zo’n kreet weerstaan? Een echte, hartelijke, bittere en wanhopige kreet zou bijna een rots kunnen vermurwen. Bij onze hemelse Vader hoeven we dus niet te vrezen dat zo’n kreet niets uitricht. Een kreet is onze eerste levensuiting en in veel opzichten het natuurlijkste van alle menselijke geluiden. Is ons gebed, net als het geroep van een kind, natuurlijker dan verstandig en oprechter dan sierlijk? Dan is het bij God daarom nog niet minder welsprekend. Een kind dat roept, heeft een geweldige macht over het hart van zijn ouder.

“Neem ter ore mijn gebed.” Niet elke herhaling is nutteloos. Dit dubbele aandringen is geen bijgeloof en ook geen holle herhaling. Het lijkt op de steeds opnieuw neerkomende hamerslag die precies dezelfde spijker raakt om hem steviger vast te zetten. Of op een bedelaar die blijft kloppen aan de poort en aan wie je een aalmoes niet kunt weigeren.

“Met onbedriegelijke lippen gesproken.” Oprechtheid is in het gebed onmisbaar. Lippen vol bedrog zijn voor mensen een gruwel, en voor God nog veel meer. In een omgang die zo heilig is als het gebed is huichelarij, hoe klein ook, even noodlottig als dwaas. Schijnvroomheid is dubbele ongerechtigheid. Wie wil veinzen en vleien, kan zijn kunsten beter uitproberen op een dwaas die net zo is als hijzelf. Want de Alziende bedriegen is even onmogelijk als de maan vangen in een net of de zon in een strik lokken. Wie God wil bedriegen, is zelf al het allergrofst bedrogen.

Onze oprechtheid in het gebed is op zichzelf geen verdienste, net zomin als de ernst van een bedelaar op straat. Toch let de Heere

erop, om Jezus' wil, en Hij zal Zijn oor niet lang weigeren aan een eerlijke en vurige smekeling.

Vers 2

"Laat mijn recht van voor Uw aangezicht uitgaan." Door de sterkende kracht van het gebed is de psalmist nu vrijmoedig geworden. Hij smeekt de Rechter van de hele aarde om uitspraak te doen in zijn zaak. Hij is belasterd, op een gemene en boosaardige manier belasterd. Nu hij zijn zaak voor het hoogste gerechtshof heeft gebracht, wil hij als onschuldig man het onderzoek niet ontlopen. Hij nodigt er zelfs toe uit en vraagt om een oordeel. Geheimhouding vraagt hij niet; hij wil dat de uitkomst aan de wereld bekend wordt. Het vonnis moet meteen worden uitgesproken, en meteen worden uitgevoerd.

In sommige zaken mogen wij net zo vrijmoedig zijn. Maar tenzij we iets beters kunnen aanvoeren dan onze eigen vermeende onschuld, zou het een vreselijke overmoed zijn om het oordeel van een God Die de zonde haat zo uit te dagen. Met Jezus als onze volmaakte en heerlijke gerechtigheid hoeven we niet bang te zijn, ook al zou de dag van het oordeel vandaag nog aanbreken en de hel haar muil voor onze voeten openen. Dan kunnen we met vreugde de waarheid bevestigen van wat onze liederendichter vol heilige trots zingt:

> *"Vrijmoedig zal ik staan op die grote dag;*
> *want wie zal iets tegen mij inbrengen?*
> *Terwijl ik, door Uw bloed, ben vrijgesproken*
> *van de vreselijke vloek en schande der zonde."*

"Laat Uw ogen de billijkheden aanschouwen." Gelovigen willen geen andere rechter dan God. Ze vragen niet om vrijstelling van het oordeel, en ook niet om een partijdige maatstaf waarmee ze worden gemeten. Nee, onze hoop rust niet op de gedachte dat God ons voortrekt en daarom Zijn wet opzijschuift. We verwachten volgens dezelfde beginselen te worden beoordeeld als alle andere mensen. Maar

door het bloed en de gerechtigheid van onze Verlosser komen we ongedeerd door die beproeving heen.

De Heere zal ons eerlijk en rechtvaardig wegen op de weegschaal van Zijn gerechtigheid. Hij gebruikt geen valse gewichten om ons te laten ontsnappen. Met de strengste billijkheid worden die weegschalen bij ons gebruikt, net als bij anderen. Maar omdat onze gezegende Heere Jezus ons alles in allen is, beven wij niet: we zullen niet te licht worden bevonden. David voelde zijn zaak zó zuiver dat hij alleen wenste dat de goddelijke ogen erop zouden rusten. Hij was er zeker van dat de billijkheid hem alles zou geven wat hij nodig had.

Vers 3

"Gij hebt mijn hart geproefd." Net als Petrus gebruikt David dit argument: "Gij weet alle dingen, Gij weet, dat ik U liefheb." Wat een geruststelling is het dat we ons meteen op de Heere kunnen beroepen en onze Rechter kunnen oproepen als getuige voor onze verdediging! "Geliefden! Indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God."

"Gij hebt mijn hart … des nachts bezocht." Het is alsof hij zegt: "Heere, U bent op elk uur van de dag mijn huis binnengekomen. U hebt mij gezien als niemand anders in de buurt was. U kwam onverwacht bij mij binnen en zag mijn ongedwongen doen en laten, zonder dat ik iets kon voorbereiden. U weet dus of ik wel of niet schuldig ben aan de misdaden waarvan men mij beschuldigt." Gelukkig de man die zo aan het alwetende oog en aan de alomtegenwoordige Bezoeker kan terugdenken, en in die herinnering troost vindt! Wij hopen dat ook wij onze nachtelijke bezoeken van onze Heere hebben gehad. Ze zijn waarlijk zoet, zo zoet dat de herinnering eraan ons doet verlangen naar nog meer van zulke nederbuigende gemeenschap. Heere, als wij echt huichelaars waren geweest, hadden wij dan zulke gemeenschap met U gekend, of zo'n honger gevoeld naar de hernieuwing ervan?

“Gij hebt mij getoetst. Gij vindt niets.” De psalmist bedoelt zeker niet dat er niets huichelachtigs of slechts in hem was in de zin waarin zijn lasteraars hem beschuldigden. Want als de Heere de besten van Zijn volk in de smeltkroes zou leggen, zou het schuim een vreselijk gezicht zijn en zou het berouw haar sluizen wijd openzetten. Ertsproevers ontdekken de onzuiverheid in het metaal razendsnel. Wanneer de Opperste van alle ertsproevers eindelijk van ons zal zeggen dat Hij niets heeft gevonden, zal dat een heerlijk uur zijn: “Zij zijn onberispelijk voor den troon van God.” Zelfs nu al ziet de Heere, wanneer Hij ons beziet in ons verbondshoofd, geen zonde in Jakob en geen verkeerdheid in Israël. Zelfs de alles doordringende blik van de Alwetendheid ontdekt geen gebrek waar de grote Plaatsvervanger alles bedekt met schoonheid en volmaaktheid.

“Hetgeen ik gedacht heb, overtreedt mijn mond niet” (Engels: ik ben voornemens dat mijn mond niet zal overtreden). O, wat zijn onze lippen toch een ellende! Zonder een vast besluit houden we ze nooit binnen hun grenzen. Er zijn evenveel ziekten van de tong als van de rest van de mens bij elkaar, en ze zijn hardnekkiger. Handen en voeten kun je binden, maar wie kan de lippen vastketenen? IJzeren banden houden een waanzinnige tegen, maar welke ketenen kunnen de tong bedwingen? Er is méér nodig dan een goed voornemen om dit rusteloze kwaad binnen de perken te houden. Leeuwen temmen en slangen bezweren is niets vergeleken bij het temmen van de tong, want de tong kan geen mens temmen.

Wie onder de leugens van anderen lijdt, moet des te scherper op zichzelf letten. Misschien bracht dat de psalmist ertoe dit heilige voornemen op te schrijven. Daarmee wilde hij ook zeggen dat het niet opzettelijk was als hij zich te veel had verdedigd. Hij wilde zijn lippen immers in alles stemmen op de zoete, eenvoudige muziek van de waarheid. Toch werd David belasterd. Het lijkt wel alsof we daardoor geleerd krijgen dat zelfs de zuiverste onschuld door boosaardig-

heid wordt bemodderd. Er is geen zonneschijn zonder schaduw, en geen rijpe vrucht die de vogels niet hebben aangepikt.

Vers 4

"Aangaande de handelingen des mensen." Zolang we tussen mensen leven, worden hun daden ons onder de neus geduwd. Dan zijn we wel gedwongen een hoekje van ons dagboek vrij te houden voor "aangaande de handelingen des mensen". Volkomen rein zijn van de dode werken van de vleselijke mensheid: dat is het vrome verlangen van zielen die door de Heilige Geest levend zijn gemaakt.

"Ik heb mij, naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers" (Engels: des verwoesters). Hij was op de hoofdweg van de Schrift gebleven en had de zijpaden van de boosheid links laten liggen. Wij zouden maar al te snel het voorbeeld van de slechtste mensen volgen als de genade van God Zijn Woord niet inzette als het grote middel tegen het kwaad. De paden van de verwoester hebben ons vaak verleid. Als we zwaar werden getergd en de wrok hoog opliep, werden we ertoe gedreven zelf ook verwoesters te worden. Maar dan dachten we aan het voorbeeld van onze Heere. Hij wilde geen vuur van de hemel op Zijn vijanden laten neerdalen, maar bad zachtmoedig: "Vader, vergeef het hun."

Alle wegen van de zonde zijn de paden van Satan, de verwoester, van Apollyon of Abaddon: twee woorden die allebei "de verwoester" betekenen. Dwaas zijn zij die hun hart geven aan de oude moordenaar, alleen omdat hij hun boze begeerten even bevredigt. Dat hemelse Boek dat op menige plank ligt te verstoffen, is de enige gids voor wie de verlokkende en verstrikkende dwaalwegen van de zonde wil mijden. Het is ook het beste middel om een jonge pelgrim ervoor te behoeden die gevaarlijke wegen ooit te betreden. We moeten het ene of het andere volgen: het Boek van het leven of de weg van de dood, het woord van de Heilige Geest of de ingeving van de boze geest.

Als bewijs van zijn oprechtheid kon David aanvoeren dat hij geen deel of lot had met de goddelozen op hun verderfelijke wegen. Hoe durven wij onze zaak aan God voor te leggen, als we onze handen niet rein kunnen wassen van elke omgang met de vijanden van de grote Koning?

Vers 5

Het is niet makkelijk om je goed te gedragen als je beproefd wordt. Een kaars is moeilijk brandend te houden als veel afgunstige monden erop blazen. In kwade tijden is gebed bijzonder nodig, en verstandige mensen nemen er meteen hun toevlucht toe. Plato zei tegen een van zijn leerlingen: "Als men kwaad van je spreekt, leef dan zo dat niemand hen zal geloven." Goede raad, maar hij vertelde er niet bij hoe we dat moeten doen. Hier krijgen we wél een voorschrift, verpakt in een voorbeeld: willen we bewaard blijven, dan moeten we roepen tot de Bewaarder en Gods steun aan onze kant brengen.

"Houdende mijn gangen" (Engels: ondersteun mijn gangen) — zoals een voorzichtige koetsier zijn paard inhoudt als hij een heuvel afrijdt. We hebben allerlei gangen, snelle en langzame, en de weg blijft nooit lang van dezelfde soort. Maar als God onze gangen ondersteunt, kan niets in onze pas of op onze weg ons ten val brengen. Wie eenmaal is gevallen en zijn knieën tot op het bot heeft opengehaald, moet dit gebed nog ijveriger bidden. En wij allen, die door Adams val zo wankel op onze benen staan, moeten het elk uur van de dag bidden. Als een volmaakte vader viel, hoe zou een onvolmaakte zoon dan durven opscheppen?

"In Uw sporen." Nu hij de paden van Satan had verlaten, bad hij om steun op de paden van God. Wij kunnen het kwade niet laten zonder bij het goede te blijven. Als de korenmaat niet vol tarwe zit, zit hij zó weer vol kaf. Moge de Heere ons, door Zijn ondersteunende genade, in staat stellen om te blijven lopen in alle ordeningen en plichten van ons allerheiligste geloof!

"Opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen." Wat! Wankelen op Gods wegen? Ja, de weg is goed, maar onze voeten zijn slecht en glijden daarom uit, zelfs op de koninklijke heirbaan. Wie verbaast zich als vleselijke mensen uitglijden en vallen op wegen die ze zelf kiezen, wegen die, net als het dal van Siddim, vol dodelijke pekputten zitten? Je kunt over een ordening struikelen net zo goed als over een verzoeking. Jezus Christus Zelf is voor sommigen een steen des aanstoots, en de leerstukken van de genade zijn voor velen een aanleiding tot ergernis geweest. Alleen de genade kan onze gangen ondersteunen op de paden van de waarheid.

Vers 6

"Ik roep U aan, omdat Gij mij verhoort; o God!" U hebt mij altijd verhoord, o mijn Heere, en daarom nader ik Uw altaar opnieuw met het volste vertrouwen. Ervaring is een gezegende leermeester. Wie in uren van nood heeft ervaren hoe trouw God is, mag met grote vrijmoedigheid zijn zaak voor de troon leggen. De put van Bethlehem, waaruit we in vroegere jaren zulke verkwikkende teugen dronken, trekt onze ziel nog altijd. We laten hem niet in de steek voor de gebarsten bakken van deze aarde.

"Neig Uw oor tot mij; hoor mijn rede." Buig U neer uit de hemel en leg Uw oor aan mijn mond. Geef mij Uw oor helemaal voor mijzelf, zoals mensen zich voorover buigen om geen woord van hun vriend te missen. De psalmist komt hier terug op zijn eerste gebed. Daarmee geeft hij ons het voorbeeld om onze bede telkens opnieuw aan te dringen, tot we de volle zekerheid hebben dat we zijn verhoord.

Vers 7

"Maak Uw weldadigheden wonderbaar" (Engels: betoon Uw wonderbare goedertierenheden). Wonderbaar in haar ouderdom, in haar bijzondere karakter, in haar trouw, in haar onveranderlijkheid, en bovenal wonderbaar in de wonderen die ze verricht. Die wonderbare genade, die ons heeft vrijgekocht met het dierbare bloed van Gods

Eniggeboren Zoon, wordt hier te hulp geroepen om ons te redden. Soms blijft die genade verborgen, en daarom staat er: "Betoon haar." Ze moet zichtbaar worden. Het bewust genieten van Gods liefde, nú, is een onvergelijkelijk sterkend drankje voor bezwijmende harten. Het houdt hen overeind.

Gelovige, wat een gebed is dit! Sta er rustig bij stil en denk er goed over na. O Heere, betoon Uw wonderbare goedertierenheid. Betoon haar aan mijn verstand en neem mijn onwetendheid weg. Betoon haar aan mijn hart en laat mijn dankbaarheid herleven. Betoon haar aan mijn geloof en vernieuw mijn vertrouwen. Betoon haar aan mijn ervaring en verlos mij van al mijn angsten. Het oorspronkelijke woord is hetzelfde als in Psalm 4:4, waar het is vertaald met afgezonderd. De kracht ervan is: onderscheid Uw goedertierenheden, zet ze apart, en scheid het uitgelezenste af om mij te schenken in dit uur van mijn zwaarste verdrukking.

"Gij, Die verlost degenen, die op U betrouwen, van degenen, die tegen Uw rechterhand opstaan!" (Engels: o Gij, die door Uw rechterhand behoudt hen die op U vertrouwen, van degenen die tegen hen opstaan.) De titel die onze genadige God hier krijgt, geeft enorm veel troost. Hij is de God van het heil. Het is Zijn gewoonte, nu en altijd, om gelovigen te redden. Hij zet Zijn beste en heerlijkste kracht in, Zijn rechterhand van wijsheid en macht, om allen te behouden die zich aan Hem toevertrouwen, van welke rang of stand ook. Gelukkig het geloof dat zo de almachtige bescherming van de hemel weet te winnen! Gezegende God, hoe genadig bent U voor onwaardige stervelingen, als zij maar genade hebben om op U te steunen!

De rechterhand van God staat tussen de heiligen en alle onheil in. God komt nooit middelen tekort; Zijn blote hand is genoeg. Hij werkt zonder hulpmiddelen net zo goed als met hulpmiddelen.

Vers 8

"Bewaar mij als het zwart des oogappels." Geen onderdeel van ons lichaam is kostbaarder, teerder en beter beschermd dan het oog. En binnen het oog heeft de appel in het midden, de pupil, de meeste bescherming nodig. Het Hebreeuws noemt die zelfs "de dochter van het oog". Onze alwijze Schepper heeft het oog op een veilige plek gezet. Stevige botten staan eromheen, zoals de bergen rondom Jeruzalem. Hij gaf het ook nog vele vliesjes van binnenuit mee, boven op de haag van de wenkbrauwen, het gordijn van de oogleden en het hekwerk van de wimpers. En Hij legde in ieder mens zo'n groot besef van de waarde van zijn ogen, en zo'n snelle schrik voor gevaar, dat geen enkel lichaamsdeel zo trouw wordt verzorgd als het oog.

Zo, Heere, bewaar U ook mij! Want ik vertrouw erop dat ik één ben met Jezus, en daarom een lid van Zijn geheimvolle lichaam. "Verberg mij onder de schaduw Uwer vleugelen." Kijk maar naar de moedervogel. Ze beschermt haar kroost helemaal tegen het kwaad, en ondertussen koestert ze het met de warmte van haar eigen hart, door het onder haar vleugels te nemen. Doe dat ook voor mij, God, Die U zo diep voor ons neerbuigt! Ik ben immers Uw kind, en Uw liefde als Vader is volmaakt.

Let op: in het Hebreeuws staat deze laatste bede in de toekomende tijd. Het lijkt alsof de schrijver daarmee wil laten zien dat hij zeker weet te krijgen wat hij zojuist vroeg. Zo hoort het ook bij ons te zijn, zodat we niet twijfelend bidden: onze verwachting moet net zo zeker zijn als ons smeken vurig is.

Vers 9

"Voor het aangezicht der goddelozen, die mij verwoesten, mijner doodsvijanden, die mij omringen." De vijanden van wie David gered wilde worden, waren goddeloze mensen. Dat is hoopgevend voor ons, als onze vijanden ook vijanden van God zijn! Het waren doodsvijanden, mensen die pas tevreden waren als hij dood was. Zo zijn ook de

vijanden van de ziel van een gelovige doodsvijanden in de ergste zin. Wie ons geloof aanvalt, zoekt het leven van ons leven. Dodelijke zonden zijn dodelijke vijanden. En welke zonde draagt de dood niet in haar binnenste?

Deze vijanden onderdrukten David. Ze maakten zijn geest tot een woestenij, zoals binnenvallende legers een land kaalplunderen of wilde dieren een streek leegroven. Hij ziet zichzelf als een belegerde stad en klaagt dat zijn vijanden hem insluiten. Moeten wij dan niet haast maken, nu ons overal, op elke weg, dodelijke vijanden de doorgang afsnijden? Zo is onze situatie elke dag: om ons heen loeren gevaren en zonden. O God, bescherm ons tegen hen allemaal!

Vers 10

"Met hun vet besluiten zij zich." Weelde en gulzigheid maken het hart dik en opgeblazen. Zo'n hart sluit zijn poorten voor elk medelijden en elk redelijk oordeel. Een oud spreekwoord zegt dat volle buiken lege hoofden maken, en nog vaker maken ze lege harten. De weligste onkruiden groeien op de vetste grond. Rijkdom en zelfverwennerij zijn de brandstof waar sommige zonden hun vuur mee voeden. Hoogmoed en overvloed van brood waren de tweelingzonden van Sodom. (Ezechiël 16:49.) Een goedgevoerde havik vergeet zijn meester, en de maan staat het verst van de zon als ze vol is. Eglon liet zien dat een goedgevulde buik geen garantie voor het leven is, zodra God een scherpe boodschap stuurt die rechtstreeks de binnenste delen van het lichaam raakt.

"Met hun mond spreken zij hovaardelijk." Wie zichzelf aanbidt, heeft geen hart om de Heere te aanbidden. Het hart van de goddeloze zit vol zelfzuchtig genot, en daarom stopt hij zijn mond vol met grootspraak en aanmatiging. Voorspoed en ijdelheid wonen graag samen. Wee de gevoerde os die tegen zijn eigenaar brult: de slachtbijl is dan niet ver weg!

Vers 11

"In onzen gang hebben zij ons nu omsingeld." De woede van de goddelozen richt zich niet tegen één gelovige alleen, maar tegen de hele groep. Zij hebben ons omsingeld! Het hele Joodse volk was niet meer dan een hapje voor de hongerige wraak van Haman, en dat alles om één Mordechai. De vorst van de duisternis haat alle heiligen, om hun Meester. Maar de Heere Jezus is één van ons, en daar ligt onze hoop! Hij is de Doorbreker. Hij baant een weg voor ons dwars door de legers die ons omringen.

De haat van de machten van het kwaad houdt nooit op en is vol kracht. Ze houden elke stap in de gaten, in de hoop dat het moment komt waarop ze ons onverwacht kunnen grijpen. Als onze geestelijke tegenstanders ons zo bij elke stap omsingelen, hoe angstvallig moeten wij dan op al onze bewegingen letten, zodat wij nergens in het kwaad verstrikt raken!

"Zij zetten hun ogen op ons ter aarde nederbukkende." Trapp legt dit beeld geestig uit met een stier die zijn slachtoffer gaat aanvallen. Hij laat zijn kop zakken, staart naar de grond en zet dan al zijn kracht in de aanloop die volgt. Waarschijnlijk wijst het op de boosaardige afgunst waarmee de vijand de voetstappen van de rechtvaardigen bewaakt. Het is alsof ze de grond bestuderen waarop die mensen lopen. Ze zoeken een verkeerde voetafdruk om hen voor het verleden aan te klagen, of een struikelblok om in hun toekomstige pad te leggen, zodat ze in de komende dagen ten val komen.

Vers 12

Leeuwen zijn niet gretiger, en hun wegen niet listiger, dan Satan en zijn helpers wanneer zij tegen de kinderen van God ten strijde trekken. De tegenstander dorst naar het bloed van zielen. Al zijn kracht en sluwheid zet hij in om zijn walgelijke honger te stillen. Wij zijn zwak en dwaas als schapen. Maar wij hebben een Herder Die wijs en sterk is. Hij kent de streken van de oude leeuw en is zijn kracht ruim-

schoots de baas. Daarom zullen wij niet bang zijn, maar rustig en veilig in de schaapskooi blijven.

Toch moeten we ons goed hoeden voor onze loerende vijand! Juist op de stukken van de weg waar wij ons het veiligst voelen, moeten we goed om ons heen kijken. Misschien springt de vijand dan wel plotseling op ons af.

Vers 13

"Sta op, HEERE." Hoe woester de aanval, hoe vuriger het gebed van de psalmist. Hij kijkt alleen nog naar de Almachtige, en hij voelt: God hoeft maar van de zetel van Zijn geduld op te staan, en het werk is in één keer gedaan. Laat de leeuw maar op ons springen! Als Jehova ertussen komt, hebben wij geen betere verdediging nodig. Zodra God onze vijand in de strijd recht in het gezicht ontmoet, is het gevecht snel gestreden.

"Kom zijn aangezicht voor." Wees hem voor, ga hem te slim af, loop hem voorbij. Beslis anders dan hij heeft besloten, en laat zijn plannen zo mislukken. "Vel hem neder." Gooi hem op de grond. Dwing hem op zijn knieën. Laat hem buigen zoals de overwonnene buigt voor de overwinnaar. Wat een heerlijk gezicht zal het zijn om Satan neergeworpen te zien onder de voet van onze glorievolle Heere! Kom snel, dag van heerlijkheid!

"Bevrijd mijn ziel met Uw zwaard van den goddeloze" (Engels: bevrijd mijn ziel van den goddeloze, die Uw zwaard is). David erkent dat zelfs de goddeloosste en meest onderdrukkende mens onder het bestuur van de Koning der koningen valt en als een zwaard in Gods hand wordt gebruikt. Wat kan een zwaard uitrichten, tenzij er een hand is die het zwaait? Zo zouden de goddelozen ons ook niet kunnen deren, als de Heere hun dat niet toestond. De meeste vertalers zijn het er echter over eens dat dit niet de juiste lezing is. Volgens Calvijn moet er staan: "Bevrijd mijn ziel met Uw zwaard van den goddeloze." David zet het zwaard van de Heere dan tegenover menselijke

hulp en menselijke verlichting, en hij weet zeker dat hij onder de bescherming van de hemel veilig genoeg is.

Vers 14

Bijna elk woord van dit vers heeft geleerden stof tot debat gegeven, want het is zeer duister. We blijven daarom bij de gewone vertaling, in plaats van de lezer te verwarren met een hele reeks uiteenlopende weergaven.

"Met Uw hand van de lieden" (Engels: van de mensen die Uw hand zijn). Eerst noemde David de goddelozen een zwaard in de hand van zijn Vader. Nu vergelijkt hij hen met die hand zelf. Zo laat hij zien hoe zeker hij ervan is dat God hun geweld net zo moeiteloos kan wegnemen als een mens zijn eigen hand beweegt. Nooit zal Hij Zijn kind doden met Zijn eigen hand. "Van de lieden, die van de wereld zijn": louter aardwormen. Geen mensen van de toekomende wereld, maar bewoners van dit enge domein van sterfelijkheid, zonder hoop of wens die verder reikt dan de grond waarop zij lopen.

"Welker deel in dit leven is." Net als de verloren zoon willen zij hun deel nú, en hebben ze geen geduld om op de tijd van hun Vader te wachten. Net als Passie in "De Pelgrimsreis" krijgen zij hun beste dingen eerst, en genieten ze uitbundig van hun korte uurtje. Luther was altijd bang dat hij zijn deel hier op aarde zou ontvangen, en gaf daarom vaak geldbedragen weg die hij cadeau kreeg. Aarde én hemel samen kunnen wij niet kiezen als ons deel. Wijze mensen kiezen wat het langst zal duren.

"Welker buik Gij vervult met Uw verborgen schat." Hun zinnelijke honger krijgt de buit waar hij naar snakte. God voert deze zwijnen de schillen waar ze naar hunkeren. Een vrijgevig mens onthoudt zelfs honden hun botten niet, en onze vrijgevige God geeft zelfs Zijn vijanden genoeg om hen te verzadigen, als ze maar niet zo onredelijk waren om nooit genoeg te krijgen. Goud en zilver, weggesloten in de donkere schatkamers van de aarde, krijgen de goddelozen in over-

vloed, en daarom baden ze in allerlei vleselijke genoegens. Elke hond heeft zijn dag, en zij hebben de hunne. Het lijkt een stralende zomerdag, maar ach, hoe snel verandert hij in nacht!

"De kinderen worden verzadigd." Dit was hun diepste wens: nageslacht dat hun namen ver over de bladzijden van de geschiedenis zou doorgeven. Ook dat heeft God hun gegeven, zodat zij alles hebben wat een hart maar kan wensen. Wat lijken het benijdenswaardige mensen, met alles erop en eraan! Maar het is slechts schijn!

"Zij laten hun overschot hun kinderkens achter." Het waren welgedane huisvaders, en toch laten ze geen magere testamenten na. Levend en stervend ontbrak hun niets dan genade, en helaas, dat ene gebrek bederft alles. Binnen de kleine kring van de tijd hadden zij een mooi deel, maar met de eeuwigheid hielden ze in hun berekeningen geen rekening. Ze waren slim met de centen en dwaas met de guldens. Ze dachten aan het heden en vergaten de toekomst. Ze vochten om de schil en verloren de pit.

Wat een raak portret van menig succesvol zakenman of populair politicus, zoals we ze overal om ons heen zien! Op het eerste gezicht schitterend en verleidelijk, maar wat zijn deze armzalige molshoopvreugden naast de heerlijkheid van de toekomende wereld! Zelf, zelf, zelf: al die vreugden beginnen en eindigen in de laagste zelfzucht. Maar o, onze God, hoe rijk zijn zij die bij U beginnen en eindigen! Van alle besmetting en schade die de omgang met wereldse mensen ons zeker zal brengen: verlos ons, o God!

Vers 15

"Maar ik" (Engels: wat mij aangaat). "Ik benijd noch begeer het geluk van deze mensen, maar ik heb voor een deel al en verwacht voor een deel iets veel beters." Gods aangezicht zien en door dat zien veranderd worden in Zijn beeld, zodat ik deel krijg aan Zijn gerechtigheid: dat is mijn edele eerzucht. Met dat uitzicht geef ik blijmoedig al mijn

genoegens van nu op. Mijn verzadiging moet nog komen; ik verwacht haar nu nog niet.

Ik zal een tijdje slapen, maar bij het geluid van de bazuin word ik wakker. Wakker voor eeuwige vreugde, want ik sta op in Uw gelijkenis, o mijn God en Koning! Hier beneden krijgen goede mensen glimpen van heerlijkheid om hun heilige honger te stillen, maar het volle feest ligt voor hen klaar in de hoogste hemel. Naast deze diepe, onuitsprekelijke, eeuwige volheid van vreugde zijn de genoegens van wereldlingen als een glimworm naast de zon, of een druppel uit de emmer naast de oceaan.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

"Een gebed van David." Omdat veel psalmen uit gebeden bestaan, ligt de vraag voor de hand waarom juist deze psalm zo'n opschrift draagt. Andere psalmen bevatten wel verscheidene gebeden, maar vermengd met andere zaken. Deze is van begin tot eind één smeking. — De Eerbiedwaardige Beda, 672-735.

Vers 1

"Hoor . . . merk op . . . neem ter ore." Deze driemaal herhaalde bede verraadt een enorme kracht van gevoel en vele tranen. De list van de goddelozen bedroeft en kwelt de geestelijke mens namelijk werkelijk meer dan hun macht en geweld. Open kracht en geweld kunnen wij immers leren kennen, en als wij het gevaar zien aankomen, kunnen wij ons er op de een of andere manier tegen wapenen. — Maarten Luther.

Vers 1

"Met onbedriegelijke lippen gesproken" (Engels: dat niet uitgaat van bedrieglijke lippen). Er bestaan zulke dingen als "bedrieglijke lippen":

een tegenstrijdigheid tussen hart en tong, geschreeuw in de stem en spot in de ziel. Men roept tot God: "Mijn Vader! Gij zijt de leidsman mijner jeugd!", en toch spreekt en doet men het kwaad, naar al ons vermogen (Jeremia 3:4, 5). Alsof God door kruiperige voorwendsels bedrogen kon worden en, net als de oude Izak, Jakob voor Ezau kon aanzien en zich laten misleiden door de geur van diens kleren! Alsof Hij een door en door zwart hart niet zou herkennen onder een engelengewaad! . . .

Dit is een onwaardige gedachte over God: te menen dat wij met uiterlijke offers, met een luide stem en een vals hart, kunnen boeten voor inwendige zonden en naderende oordelen kunnen afwenden. Alsof God (net als kinderen) zou worden behaagd door het glinsteren van een lege schelp, het rammelen van stenen, het rinkelen van geld: een loze stem en een geroep zonder innerlijke gesteldheid en zonder oprechte bedoeling om te dienen. — Stephen Charnock.

Vers 1

"Met onbedriegelijke lippen." Het is opmerkelijk dat de adelaar hoog opstijgt, niet met de bedoeling naar de hemel te vliegen, maar om haar prooi te bemachtigen. Zo dragen velen veel schijnbare vroomheid uit door hun ogen naar de hemel op te heffen, maar zij doen het slechts om hun goddeloze, verdoemelijke plannen hier op aarde met meer gemak, veiligheid en lof uit te voeren. Van buiten zijn ze Cato's, van binnen Nero's. Als je hen hoort, is niemand beter; onderzoek en toets hen, niemand slechter! Zij hebben Jakobs stem maar Ezaus handen. Zij belijden als heiligen maar bedrijven als Satans. Zij hebben hun lange gebeden maar korte biddingen. Zij zijn als apothekerspotten: van buiten prijkt de titel van een uitstekend geneesmiddel, van binnen zit dodelijk vergif. Gehuichelde heiligheid is hun mantel voor allerlei schurkerij en de vroedvrouw die al hun duivelse plannen ter wereld helpt brengen. — Peter Bales, in Spencers "Things New and Old."

Vers 1

"Met onbedriegelijke lippen." Niet alleen een rechtvaardige zaak, maar ook een rechtvaardig gebed wordt aangevoerd als reden waarom God zou moeten horen. Calvijn wijst erop hoe belangrijk het is om het gebed te verbinden met het getuigenis van een goed geweten, zodat wij God niet van Zijn eer beroven door Hem niet alle oordelen toe te vertrouwen.

— J. J. Stewart Perowne.

Vers 1

Al zijn je gebeden nog zo mooi onder woorden gebracht en met alle eerbied uitgesproken, wat je houding betreft: het is allemaal niets als je hart niet bij de zaak is. Want het gebed is niet alleen een werk van het hoofd, de hand of de ogen, maar vooral van het hart. Daarom noemt de Schrift het ook het "uitstorten van de ziel" (1 Samuël 1:15) en het "uitstorten van het hart." Psalm 62:9. De ziel van het gebed ligt inderdaad in het uitstorten van de ziel voor de Heere. Als je dus tot God nadert in het gebed, doe het dan met hart en ziel. Anders kun je geen zekerheid hebben dat Hij je hoort en aanneemt. Want, zoals Cyprianus zegt: Quomodo te audiri a Deo postulas, etc. Hoe kun je verwachten dat de Heere naar je luistert, als je zelf niet naar jezelf luistert? Of dat Hij je gebeden aanziet, als je zelf niet let op wat je bidt? Zeker, dat gebed dringt niet door tot Gods hart, dat niet doordringt tot ons eigen hart. — Thomas Gouge, 1605-1681.

Vers 2

David roept God aan om de oprechtheid van zijn hart jegens Saul te beoordelen: "Laat mijn recht van voor Uw aangezicht uitgaan." Van Saul en zijn hovelingen komt een hard vonnis. Zij noemen mij verrader, zij noemen mij opstandeling. Maar, Heere, laat mij niet over aan hun vonnis: "Laat mijn recht van voor Uw aangezicht uitgaan." Dat zal, ik weet het, een heel ander vonnis zijn dan dat van hen. Want U

hebt mij beproefd en getoetst, en U vindt niets in mij. — Jeremiah Burroughs.

Vers 3

"Gij hebt mijn hart geproefd":

> *Wat! Het zomaar aannemen en niet beproeven*
> *van welk metaal het gemaakt is? Nee, dat doe Ik niet.*
> *Zou Ik het nu lichtvaardig laten passeren,*
> *somber lood voor zilver aanzien, blinkend koper*
> *voor zuiver goud? Ach, wat zou daarvan terechtkomen*
> *op de grote dag waarop alles wordt beproefd?*
> *Het zou worden weggeworpen.*
>
> *Het hart dat gij Mij geeft, moet waarachtig zijn,*
> *door en door gelouterd en bestand tegen het vuur.*
> *Ik begeer niets anders dan wat de vuurproef kan doorstaan.*
> *Niet de glans van de buitenzijde begeer Ik,*
> *waarvan de schone schijn weldra vergaat;*
> *maar de ware kostbaarheid die van binnen schuilt,*
> *die door geen slak of onedele vermenging wordt aangetast.*
>
> *Als in uw hart een hardnekkige, stalen eigenwil schuilt,*
> *die zich niet voor Mij buigt en aan Mij onderwerpt,*
> *behalve in de uiterlijke schijn*
> *van een met klatergoud omhulde huichelarij,*
> *dan acht Ik haar niet, hoe schoon zij ook schijnt,*
> *als de eerste blos van de hemel,*
> *door de stralen der zon verguld.*
>
> *Het hart dat in Mijn oven niet smelt,*
> *wanneer het de gloeiende hitte ervan heeft gevoeld,*
> *dat niet zacht wordt en oplost in tranen*
> *van oprecht berouw over zijn zonden,*
> *dat Mijn dreigende stem hoort en toch niet vreest,*
> *is geen hart dat Ik begeer. Is het*
> *een hart van steen, dan is het geen hart voor Mij.*

> *Het hart dat, wanneer het in Mijn oven wordt geworpen, sist*
> *en vonken in Mijn aangezicht doet opspatten,*
> *dat in vlagen van ontevredenheid en wrevel opstandig wordt,*
> *dat klaagt wanneer zijn eigen wil wordt gebroken,*
> *dat bij het geringste lijden begint te morren*
> *en Mijn vaderlijke kastijding afwijst,*
> *is een hart waaraan Ik Mijn werk niet wil besteden.*

* * * * * * * * *

> *Het hart dat zich in rook hult*
> *en met zijn nevelige schaduwen tracht te bedekken*
> *hoe leeg en naakt het vanbinnen is, hoe hoog*
> *gij het ook moogt achten,*
> *zal nimmer Mijn aanraking kunnen doorstaan.*
>
> *Ik zal het in Mijn oven brengen en daar beproeven*
> *wat het werkelijk is en wat het zal blijken te zijn.*
> *Is het goud, dan zal het gewis*
> *zelfs het hevigste vuur doorstaan,*
> *en Ik zal het er des te zuiverder uit tevoorschijn brengen.*
>
> *Verdrukking kan het louteren, maar niet verteren*
> *het hart waarin Mijn liefde diep geworteld is.*

— *Francis Quarles.*

Vers 3

"Gij hebt mijn hart … des nachts bezocht", enzovoort. 's Nachts laat de ziel de zorgen van de wereld los, en dan is zij het meest vrij voor de zaken van God. Juist toen beproefde en bezocht God David. Hij onderzocht en zeefde hem, door hem al zijn wegen en daden uit het verleden weer voor de geest te halen.

En wat was de uitkomst van die toetsing? God vond niets. Daarmee wordt niet bedoeld dat Davids ziel leeg was van alle goeds, of dat er geen kwaad in hem leefde. Nee, bij Zijn onderzoek trof God helemaal niets aan van het kwaad waarvan sommigen hem beschuldigden:

geen kwade wil of boos opzet tegen Saul. Over Saul sprak David immers van een rechtvaardige zaak, of van "de gerechtigheid" (vers 1): "HEERE! hoor de gerechtigheid." — Joseph Caryl.

Vers 3 (derde zinsnede, Nieuwe Vertaling)

"Gij hebt mij gesmolten, en geen slak in mij gevonden." Hier staat een beeld uit de smeltkroes van de goudsmid: metalen worden gesmolten om ze van alle vreemde bijmengsels te zuiveren. — Geddes.

Vers 3

"Geproefd, des nachts bezocht, … getoetst." Verdrukking heet nacht, omdat zij ons gewoonlijk met angst verontrust. Maar zij heet ook vuur, omdat zij werkelijk brandt. En door die verdrukking werd ik, toen ik werd onderzocht, rechtvaardig bevonden. — Augustinus.

Vers 3

"Hetgeen ik gedacht heb, overtreedt mijn mond niet" (Engels: ik ben voornemens dat mijn mond niet zal overtreden). Dus: als u op een berg staat, kijk dan niet weer om naar Sodom, zoals Lots vrouw deed. Als u in de ark bent, vlieg dan niet weer uit naar de wereld, zoals Noachs raaf. Als u goed gewassen bent, keer dan niet terug naar het slijk, zoals het varken doet. Als u rein bent, ren dan niet weer naar uw vuil, zoals de hond. Als u op weg bent naar het land Kanaän, denk dan niet aan de vleespotten van Egypte. Als u optrekt tegen het leger van Midian, drink dan niet van de wateren van Harod. Als u op het dak staat, kom dan niet naar beneden. Als u uw hand aan de ploeg hebt geslagen, kijk dan niet achterom. Gedenk de zonden niet meer die achter u liggen, en keer er nooit naar terug. — Thomas Playfere.

Vers 3, 4, 5

Waar ware genade is, is haat tegen alle zonde, want haat is (Grieks). Kan een mens er nu echt op uit zijn te doen wat hij haat? Nee, dat kan niet! Zijn innerlijke afkeer beschermt hem er beter tegen dan alle

uiterlijke hindernissen bij elkaar. Zoals dit innerlijke voornemen van een goed mens zich tegen alle zonde richt, zo richt het zich vooral tegen de zonde die hem zo gemakkelijk omringt.

David lijkt op verschillende plaatsen van nature tot liegen geneigd te zijn, maar daartegen neemt hij een heel bijzonder besluit: (vers 3) "Hetgeen ik gedacht heb, overtreedt mijn mond niet" (Engels: ik ben voornemens dat mijn mond niet zal overtreden); (Hebr.) — ik heb bedacht de zonde van het liegen te belagen en te onderscheppen, zodra zij een gelegenheid vindt om mij te naderen.

Een goed mens heeft bovendien niet alleen voornemens. Hij probeert die voornemens ook door gebed vast te zetten en te versterken. Zo deed David (vers 5): "Houdende mijn gangen in Uw sporen, opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen." Hij sterkt zichzelf door nieuwe ijver voor zijn plicht op te wekken en gelegenheden tot zonde te mijden (vers 4): "Ik heb mij … gewacht voor de paden des inbrekers." Een goddeloos mens doet precies het omgekeerde: hij stapt niet uit de weg van de verzoeking, en hij stapt evenmin naar God toe om kracht tegen de verzoeking te ontvangen. — Stephen Charnock.

Vers 4

"Aangaande de handelingen des mensen, ik heb mij, naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers" (Engels: des verwoesters): het is alsof hij zegt: Wilt u weten hoe het komt dat ik die goddeloze werken en praktijken ontloop, waartoe mensen zich gewoonlijk de vrijheid nemen? Dat dank ik aan niemand anders dan aan het goede woord van God. Dát raadpleeg ik, en daardoor word ik bewaard voor die vuile wegen waarheen anderen, die het woord niet tot hun verdediging gebruiken, door Satan, de verwoester, worden meegesleurd.

Kunnen we tegen zonde en Satan met een beter wapen optrekken dan het wapen waarmee Christus de verzoeker overwon? En zeker deed Christus dit om ons een voorbeeld te geven: zo moeten wij ge-

wapend te velde trekken tegen onze vijanden. Want Christus had met één straal van Zijn Godheid, als Hij die had willen uitzenden, de stoutmoedige duivel net zo gemakkelijk aan Zijn voeten kunnen leggen als Hij later deed met hen die Hem kwamen aanvallen. Maar Hij verkoos de majesteit van Zijn Godheid te verbergen en Satan dichter bij Zich te laten komen. Zo kon Hij hem met het woord verwarren, en hem een bewijs geven van dat zwaard van Zijn heiligen, dat Hij hun zou nalaten tot verdediging tegen dezelfde vijand.

De duivel wordt afgebeeld door de leviathan (Jesaja 27:1), die God dreigt te straffen met Zijn sterke zwaard. Het gaat hier om die reusachtige vis, de walvis. Geen vis vreest hij zozeer als de zwaardvis, door wie deze grote verslinder van alle andere vissen zo vaak wordt gedood. Na één steek van diens zwaard haast hij zich naar de kust en slaat zich ertegen tot hij sterft.

Zo wordt ook de duivel, de grote verslinder van zielen, zélf overwonnen door het woord. Hij speelt in de zee van deze wereld zoals de leviathan in de wateren, en hij verslindt het grootste deel van de mensheid, zonder dat iemand de macht heeft hem te weerstaan. Maar treft hij een heilige die met dit zwaard is gewapend en geleerd heeft het te gebruiken, dan ontmoet hij — en niet eerder — zijn gelijke. — William Gurnall.

Vers 4

"Naar het woord Uwer lippen", enzovoort. Het is een grote hulp tegen verzoekingen als we het woord bij de hand hebben, klaar voor gebruik. Het woord heet "Het zwaard des Geestes." Efeze 6:17. In geestelijke strijd is er niets dat daarmee gelijk staat. Wie in tijden van gevaar op pad gaat, neemt altijd een zwaard mee; zonder zwaard waagt hij zich niet op weg. Wij verkeren in gevaar, en dus moeten wij het zwaard des Geestes leren hanteren. Hoe sneller de Schrift ons ter beschikking staat, des te groter is ons voordeel in strijd en verzoe-

king. Toen de duivel Christus kwam aanvallen, had Hij de Schrift voor hem gereed, en daarmee overwon Hij de verzoeker.

De deur is voor Satan op slot, en hij vindt niet zo gemakkelijk toegang, wanneer het woord in ons hart is verborgen en op het juiste moment wordt gebruikt. “Ik heb u geschreven, jongelingen, want gij zijt sterk.” Waar ligt hun kracht? “En het Woord Gods blijft in u, en gij hebt den boze overwonnen.” 1 Johannes 2:14. O, het is een groot voordeel als we het woord niet alleen bij ons hebben, maar in ons, ingeplant in het hart! Is het zo bij ons aanwezig, dan zijn we beter in staat de aanvallen van Satan te weerstaan. Een mens vergeet het woord, of hij verliest zijn liefde ervoor, voordat hij tot zonde kan worden verleid. — Thomas Manton.

Vers 5

“Houdende mijn gangen in Uw sporen, opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen.” Heere, hoe groot Sauls toorn tegen mij ook is, laat die toorn, of wat dan ook, mij toch niet van Uw weg brengen. Houd mijn hart dicht bij U en houd mijn paden in Uw weg, stap voor stap. Laat mijn voetstappen niet eens van U afglijden! Want, Heere, zij loeren op mijn struikelen. Vinden zij ook maar de geringste misstap bij mij, dan maken zij er volop gebruik van. En ik ben een arm en zwak schepsel. Help mij daarom, Heere, dat mijn voetstappen niet uitglijden. — Jeremiah Burroughs.

Vers 5

“Houdende mijn gangen in Uw sporen, opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen.” Gooi een steen omhoog. Hij stijgt niet verder en blijft ook niet in de lucht hangen zodra de kracht van de werper hem niet meer voortstuwt. Zo staat het met ons. Onze verdorven natuur kan alleen maar omlaag, en de duivel, de wereld en het vlees duwen ons dezelfde kant op. Hoe zouden wij dan groeien in het goede, of standhouden wanneer we verzocht worden, als onze barmhartige en

goede God ons niet voortdurend door Zijn Heilige Geest leidt en bestuurt? — Robert Cawdray.

Vers 5

"Houdende mijn gangen in Uw sporen, opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen." Heere, houd mij vast, zodat ik het kan volhouden! U hebt de kroon aan het eind van de wedloop gelegd. Laat mij dan ook de wedloop lopen, opdat ik de kroon mag dragen. Zo bad Beza, en laat dat ook ons eigen gebed zijn: "Heere, voleindig wat U in mij begonnen bent, opdat ik geen schipbreuk lijd wanneer ik bijna in de haven ben." — Thomas Watson.

Vers 5

In hevige aanvallen en sterke verzoekingen belegert Satan de ziel. Hij schiet zijn vurige pijlen af en gebruikt listen van staatkunde, en hij verbindt zijn pogingen met onze verdorvenheden, als wind met getij. Dan hebben we alle reden om te bidden zoals David dat deed: "Houdende mijn gangen in Uw sporen, opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen." De apostel merkte ook dat hij hulp uit de hemel nodig had toen hij werd aangevallen, en bad daarom "driemaal" dat wat hij vreesde van hem mocht wijken. 2 Korinthe 12.

Christus heeft ons geleerd dagelijks te bidden: "En leid ons niet in verzoeking", want zij is gevaarlijk. En verzoekingen zijn het gevaarlijkst wanneer zij 1. het meest passend zijn — wanneer Satan aansluit bij onze aard of gesteldheid; 2. voortdurend zijn; 3. komen wanneer de gelegenheid en de macht het grootst zijn. — Joseph Symonds.

Vers 6

"Ik roep U aan, omdat Gij mij verhoort." Ik heb geroepen, zegt de psalmist, omdat U mij verhoord hebt. Je zou het omgekeerde verwachten: U hebt mij verhoord, omdat ik riep. Toch zegt hij: ik riep, omdat U mij verhoord hebt. Daarmee laat hij zien dat bij God het roepen niet altijd voorafgaat aan het horen, zoals bij ons mensen. God

hoort ons niet alleen wanneer wij roepen. Hij hoort ons al vóór wij roepen, en komt ons te hulp. — T. Playfere.

Vers 6

"Ik roep U aan", enzovoort. Is er een ramp, dan is gebed het beste geneesmiddel. Het is een echt catholicon, een universeel middel tegen elke kwaal. Niet zoals het catholicon van de kwakzalver, dat misschien af en toe aanslaat maar meestal tekortschiet. Dit middel draagt zijn probatum est in vaste bewijzen en onwankelbare ervaring. Het is voorgeschreven en aanbevolen door de wijste, geleerdste, eerlijkste en bekwaamste Arts die er ooit was of ooit zal zijn. Ja, door Hem Die ons leert hoe we moeten dragen wat gedragen moet worden, en hoe we moeten genezen en herstellen wat al is gedragen. — William Gough, 1575-1653.

Vers 6

Ik heb U eerder aangeroepen, daarom, Heere, hoor mij nu. Wat een troost is het als de moeite, zodra zij komt, de raderen van het gebed al ziet draaien! Dan kunnen we met nog veel meer vrijmoedigheid naderen tot den troon der genade. Handelaars doen immers graag een dienst aan wie al lang hun vaste klant is. — Matthew Henry.

Vers 8

"Bewaar mij als het zwart des oogappels." Hij bidt om verlossing (vers 7): "Maak Uw weldadigheden wonderbaar" aan mij. Heere, mijn nood is wonderbaar; ik weet niet wat ik moet doen of waarheen ik mij moet keren, maar mijn ogen zijn op U gericht. Zoals de nood wonderbaar is, laat dan ook de goedertierenheid van God wonderbaar zijn jegens mij, en "Bewaar mij als het zwart des oogappels."

O Heere, voor hen ben ik slechts een hond, een verachtelijk schepsel in de ogen van Saul en van allen om hem heen. Maar gezegend zij Uw naam, want ik kan tot U opzien, en ik weet dat ik U dierbaar ben als de appel van Uw oog. Alle heiligen van God zijn God te allen tijde

dierbaar, maar de vervolgde heiligen zijn de appel van Gods oog. Als zij Hem ooit dierbaar zijn, dan vooral wanneer zij het hardst worden vervolgd.

Nu zijn zij de appel van Zijn oog. En de appel van een oog is zwak en kan weinig letsel verdragen, maar juist daarom gaat een mens des te teerder met de appel van zijn oog om. De heiligen zijn zwak en hulpeloos in zichzelf, maar de Heere is des te teerder over hen. — Jeremiah Burroughs.

Vers 8

Ziet u hierin niet duidelijk een werk van de voorzienigheid? Het oog is zwak, en daarom heeft Hij het beschermd met oogleden als met deuren. Die gaan open als we het oog nodig hebben, en sluiten zich weer in de slaap. Opdat de wind het niet zou schaden, heeft Hij er wimpers op geplant als een zeef. En boven de ogen heeft Hij de wenkbrauwen gezet als een afdak, zodat het zweet van het hoofd geen kwaad kan doen. — Socrates, in Xenophon.

Vers 9

"Voor het aangezicht der goddelozen": het is alsof hij zegt: "Zij zijn net zozeer Uw vijanden als de mijne. Zij staan niet méér tegenover mij door hun wreedheid dan tegenover U door hun goddeloosheid. Kom dan tegelijk op voor Uzelf en verlos mij." — John Howe.

Vers 10

"Met hun vet besluiten zij zich", of: hun vet heeft hen ingesloten. Dat kan hun ogen betreffen, zodat zij er nauwelijks nog uit kunnen kijken, of hun harten, zodat zij dom en gevoelloos worden en zonder vrees Gods. De uitdrukking wijst op de overvloed van hun rijkdom en de groei van hun macht. Die maakte hen opgeblazen van hoogmoed en ijdelheid, zodat zij God niet vreesden en geen mens ontzagen. Zo omschrijft ook de Targoem het: "hun rijkdommen zijn vermenigvuldigd, hun vet bedekt hen." — John Gill.

Vers 10

"Met hun vet besluiten zij zich." Hun wereldse voorspoed blaast hen op, en maakt hen ongevoelig en hard tegenover alle rede en elke gerechtvaardigde vrees. De Schrift spreekt in die zin van een vet gemaakt hart, omdat het vet in de mens geen gevoel heeft, en wie zeer dik is, is minder vatbaar voor de hartstocht van angst. — John Diodati.

Vers 10

"Met hun vet besluiten zij zich." Als men zegt dat iemand vet is, bedoelt men vaak dat hij uiterst hoogmoedig is. Van wie pompeus praat, zegt men: "Wat kunnen wij doen? tassi kullap inal", dat wil zeggen: "uit het vet van zijn vlees verklaart hij zichzelf." Of: "O, het vet van zijn mond! Wat een grootspraak!" Of: "Pas op, kerel! Anders bedwing ik het vet van uw mond." — J. Roberts, in "Oriental Illustrations", 1844.

Vers 11

"In onzen gang hebben zij ons nu omsingeld, zij zetten hun ogen op ons ter aarde nederbukkende." Heeft iemand mensen die hem bespieden om een aanleiding tot beschuldiging te vinden bij de koning of bij de groten, dan zegt hij: "Ja, zij zitten om mijn benen en mijn voeten; hun ogen staan altijd open; voortdurend bespieden zij mijn 'suvadu', 'schreden'". Dat wil zeggen: zij zoeken naar de indruk of de voetafdrukken in de aarde. Daarom waren de ogen van Davids vijanden "ter aarde nederbukkende." — Joseph Roberts.

Vers 11

"In onzen gang hebben zij ons nu omsingeld." Denk aan jagers die wild met een drijfjacht uitroeien: zij sluiten hun prooi in met een grote kring waaruit de slachtoffers niet kunnen ontsnappen. — C. H. S.

Vers 11

"Zij zetten hun ogen op ons ter aarde nederbukkende." De toespeling is waarschijnlijk op de jager die, gebogen over de grond, het spoor

volgt van het wild dat hij op de hielen zit. — Commentaar van de Religious Tract Society.

Vers 11

"Zij zetten hun ogen op ons ter aarde nederbukkende." Naar ik meen is dit een toespeling op jagers die met hun neus vlak boven de grond sluipen om de haas op te sporen, of om de afdruk van zijn poot te vinden, wanneer de honden het spoor kwijt zijn en met hun reukzin niets meer kunnen beginnen. — Joseph Caryl.

Vers 12

"Gelijk als een leeuw", enzovoort. In "Paradise Lost" vinden we een prachtig dichterlijk beeld van de aartsvijand, die om onze eerste ouders heen slingert zodra hij hun geluk heeft gezien en zich voorneemt hen te verderven.

> *— Om hen heen*
> *Sluipt hij als een leeuw met vurige blik,*
> *dan als een tijger, die plotseling ontwaart*
> *twee tere reekalfjes, spelend in een verborgen hoek;*
> *hij kruipt laag over de grond, dan rijst hij weer omhoog,*
> *en wisselt steeds zijn loerende houding,*
> *tot hij de plaats heeft uitgekozen*
> *vanwaar hij het zekerst kan toeslaan*
> *en beide tegelijk kan grijpen,*
> *elk in één klauw, ten prooi aan zijn vermogen.*
>
> *— John Milton.*

Vers 12

We overlegden hoe we het beste in de buurt konden komen van een neushoornkoe, die we op enige afstand onder een boom zagen staan. Toen kwam er plotseling een hele troep impala's aanstormen, met een prachtige oude leeuwin op hun hielen. We gingen kijken en zagen haar liggen, maar zó plat tegen de grond, kop en al, dat niemand

met enige zekerheid een schot kon wagen. Geen enkel moment liet ze ons uit het oog. Toen we bij haar waren, lag ze zo vlak als een bord op de grond; haar kop leek wel op een spil te draaien, want haar waakzame blik volgde ons overal rondom zonder dat haar lichaam ook maar leek te bewegen. Wij verkleinden de kring, in de hoop dat ze zou opstaan en ons een eerlijke kans zou geven op een schot achter de schouder. . . . Ik zocht een boom om in te klimmen, dichtbij genoeg om vrij zeker te kunnen schieten, en was er net mee bezig toen de leeuwin ervandoor ging. — William Charles Baldwin, F.R.G.S., in "African Hunting", 1863.

Vers 13

"Met Uw zwaard van den goddeloze" (Engels: de goddeloze, die Uw zwaard is). De duivel en zijn werktuigen zijn allebei werktuigen in Gods hand. Daarom worden "de goddelozen" Zijn "zwaard" en Zijn "bijl" genoemd (Psalm 17:13; Jesaja 10:15). Laat het maar aan God over om het ene te hanteren en het andere te gebruiken! Alleen een stuntelaar snijdt en kerft zichzelf in de benen met zijn eigen bijl, en dát zou God doen als Zijn kinderen door de verzoekingen van de satan erger werden. Laat de duivel zijn weg maar kiezen, wat doet het ertoe: God is hem met elk wapen de baas. Probeert hij het met geweld, en valt hij de heiligen aan met vervolging? Dan staat Hij hem als "de Heere der heirscharen" moedig tegemoet en houdt Hij stand. Probeert hij het met politiek en sluwheid? Ook daar is Hij volledig op voorbereid. De duivel en zijn hele raad zijn slechts dwazen vergeleken met God; ja, hun wijsheid is dwaasheid. — William Gurnall.

Vers 13, 14

"Uw zwaard . . . Uw hand." U kunt hen even gemakkelijk bevelen en sturen als een mens zijn zwaard zwaait of zijn hand beweegt. Zou U dan Uw eigen zwaard, Uw eigen hand, Uw eigen dienstknecht laten omkomen? — J. Howe.

Vers 14 (eerste zinsnede)

Wat zijn de beschikkingen van Gods voorzienigheid toch wonderbaarlijk! Zelfs de goddelozen kan Hij in dienst nemen om het geluk van Zijn heiligen nu, en hun uiteindelijke zaligheid, te dienen. — J. Edwards, M.A., 1856.

Vers 14

"De lieden, die van de wereld zijn, welker deel in dit leven is." De tijd en deze lage wereld vormen de grens van al hun hopen en vrezen. Van wat voorbij dit leven ligt, hebben zij geen enkel ernstig, gelovig besef. Daarom houdt hen niets tegen om het ergste geweld te plegen, tenzij U hen tegenhoudt. Wie niet in een andere wereld gelooft, voert in déze wereld bereidwillig en zonder aarzelen alle denkbare ellende en rampspoed uit. — John Howe.

Vers 14

"Met Uw hand van de lieden" (Engels: mensen die Uw hand zijn), enzovoort. Wat zullen we hier dan van zeggen? Dat u verontschuldigd bent, omdat God uw zonden gebruikt? Dat uw kwaad geen kwaad meer is, omdat Hij er goed uit oogst? Bedrieg uzelf daarin niet! Hebt u uw Meester en Maker zo'n dienst bewezen, al was het zeven en nog eens zeven jaar, zoals Jakob Laban diende? Dan raakt u uw loon kwijt, en uw dank erbij. Och, was het maar bij dat verlies gebleven! Maar u zult er ook nog een bitter voordeel bij behalen. Het is vruchteloze, ja ellendige dienst die u zo hebt verricht, en ze loont u niets.

Babel zal lange tijd de hamer van de Heere zijn om de volken te verbrijzelen, en daarna zelf verbrijzeld worden. Assur is Zijn roede om Zijn volk te geselen, maar Assur zal nog harder worden gegeseld. Al die hamers, roeden, bijlen, zagen en andere werktuigen worden zelf in het vuur geworpen en tot as verbrand, zodra ze hun taak hebben volbracht, een taak die ze nooit bedoeld hadden. Satan diende God, dat valt niet te ontkennen: bij het kwellen van Job, het ziften van

Petrus, het slaan van Paulus, het ombrengen van Judas. En God werkte in dit alles, hetzij om lijdzaamheid te bewijzen, hetzij om geloof te bevestigen, hetzij om kracht te beproeven, hetzij om Zijn gerechtigheid aan te prijzen. Toch is Satan "tot het oordeel des groten dags met eeuwige banden onder de duisternis bewaard."

Judas diende God door Zijn gezegende naam eer te bezorgen, tot verlossing van de mensheid zolang de werelden bestaan. Toch was zijn loon een els om zich aan op te hangen, en erger nog: hij hangt in de hel, geslacht na geslacht, in eeuwigheid. Hij had zijn loon, en verloor zijn loon. Wat de priester hem gaf, raakte hij kwijt, en zijn apostelschap ook. Maar hij verwierf de vergelding van eeuwige ellende en ligt in het diepste meer, waar worm en dood zonder ophouden aan hem blijven knagen, eeuwig en altijd. — John King.

Vers 14

"Uw hand." De hand van God, Zijn tuchtigende of Zijn koesterende hand, is soms een onmiddellijke en soms een middellijke hand. Onmiddellijk is zij wanneer God Zelf tuchtigt, straft of bezoekt, zonder dat er een tweede oorzaak te zien is of tussenbeide komt. Zo bedoelt Satan het blijkbaar wanneer hij zegt (Job 1:11): "Strek nu Uw hand uit", dat wil zeggen: doe het Uzelf, laat niemand anders Job aanpakken dan U alleen. God zendt zulke rechtstreekse bezoekingen. Een mens wordt getroffen in zijn lichaam, in zijn bezit, op tal van andere manieren, en nergens in de schepping kan hij vinden waar het vandaan komt. Het is een rechtstreekse slag van God Zelf. Hij ziet niet hoe, of langs welke weg, of via welke deur dit kwaad bij hem binnenkwam. Daarom wordt het een scheppen van kwaad genoemd. Jesaja 45:7. "Ik maak den vrede en schep het kwaad."

Scheppen is maken uit niets: er is niets waaruit het wordt gevormd. Zo brengt God vaak kwaad over een volk of een mens zonder dat er ook maar de schijn is van een tweede oorzaak, zonder stof waaruit het gemaakt is. Het komt als een schepsel, gevormd door de

enige hand van God. Soms heet het ook Gods hand wanneer het de hand van een schepsel is. Dan is het Gods hand in de hand van een schepsel; Gods hand als het de hand van goddeloze mensen is; Gods hand als het de hand van Satan is. Zo wordt die plaats vertaald (Psalm 17:13, 14): "Bevrijd mijn ziel met Uw zwaard van den goddeloze; met Uw hand van de lieden." (Engels: "van den goddeloze, die Uw zwaard is; van de mensen die Uw hand zijn.") "Uw hand" kan dus worden verstaan als een werktuig. In die zin is zelfs Satan Gods hand om te straffen, net zoals goddeloze mensen hier Gods hand worden genoemd: "van de mensen die Uw hand zijn."

Er bestaan weliswaar andere lezingen van deze plaats. Sommigen lezen: bevrijd mij van de mensen door Uw hand, anderen: bevrijd mij van de mensen van Uw hand. Maar onze vertaling kan heel goed de zin van de grondtekst bevatten: "van de mensen die Uw hand zijn." Zo wordt ook Nebukadnezar, die goddeloze koning, de knecht van God genoemd (Jeremia 43:10): "Ik zal henenzenden, en Nebukadrezar, … Mijn knecht, halen." God spreekt van hem als Zijn knecht, of als Zijn hand in deze zaak. — Joseph Caryl.

Vers 14

"Van de lieden, die van de wereld zijn, welker deel in dit leven is." Het grote aandeel dat de goddelozen in de dingen van deze wereld hebben, kan de rechtvaardigen leren hoe weinig dit in Gods rekening waard is. Want vaak krijgen Zijn vijanden die dingen in overvloed, terwijl Zijn kinderen ze in zo'n mate moeten ontberen. Dat kan nooit komen doordat Hij Zijn vijanden het meest liefheeft of het meest gunstig gezind is. Het komt doordat al deze lagere dingen, in welke mate ze hun ook gegeven worden, in Zijn ogen zo gering zijn dat Zijn uitverkorenen aan de manier waarop Hij ze verdeelt kunnen leren er net zo over te denken als Hij: als geen deel van hun geluk, maar als gewone gunsten aan al Zijn schepselen, goed of kwaad, vijanden of vrienden. — Daniel Wilcox.

Vers 14

"Van de lieden, ... welker deel in dit leven is." God geeft goddeloze mensen hier een deel om hun te laten zien hoe weinig goeds er in al deze dingen zit, en om de wereld te tonen hoe weinig goeds er schuilt in alles wat hier beneden is. Want als het echt veel goeds was, zouden zij het nooit krijgen! Het bewijst dat lichaamskracht niet zo bijzonder is, want een os heeft meer kracht dan u. Het bewijst dat lichamelijke behendigheid niet zo bijzonder is, want een hond heeft meer behendigheid dan u. Het bewijst dat mooie kleren niet zo bijzonder zijn, want een pauw heeft er meer dan u. Het bewijst dat goud en zilver niet zo bijzonder zijn, want de Indianen die God niet kennen, hebben er meer dan u. En als deze dingen echt grote waarde hadden, zou God ze zeker nooit aan goddeloze mensen geven. Een zeker bewijs! Zoals het een bewijs is dat verdrukking in deze wereld geen groot kwaad is, omdat de heiligen zo vaak worden verdrukt, zo is het geen sterk bewijs dat deze wereld veel goeds bevat dat de goddelozen er zo veel van genieten.

Luther zegt iets dergelijks in zijn commentaar op Genesis: "Het Turkse rijk, hoe groot het ook is, is slechts een kruimel die de Heer des huizes, God, de honden toewerpt." Het hele Turkse rijk, met al zijn grootheid: zó laag schatte Luther het in, en inderdaad, meer is het ook niet. Alle dingen van de wereld laat God in handen van Turken en goddelozen, die Zijn vijanden zijn. Daarmee toont Hij dat er niet veel uitnemends en goeds in zit. Daarom gooit Hij ze lukraak door elkaar over de wereld uit, omdat Hij ze als waardeloos beschouwt. God let er niet zo op of mensen bereid zijn Hem er de eer voor te geven, ja of nee: zij zullen het hebben. Toch laat Hij ze gerust op goed geluk uitgaan. Maar wanneer Hij komt bij Zijn uitgelezen barmhartigheden in Christus, dán verwacht Hij er eer voor te ontvangen. Hij geeft ze nooit aan iemand zonder hem eerst voor te bereiden, zodat die Hem de eer van die barmhartigheden geeft.

Bij anderen ligt het anders. Stelt u zich eens een man voor die wilde appels plukt. Staan er varkens onder de boom, dan jaagt hij ze niet bepaald driftig weg: het zijn maar wilde appels, laat ze die maar hebben. Maar plukt hij een uitgelezen, kostbare vrucht, en komen er varkens onder, dan verjaagt hij ze wél. Met de uiterlijke dingen, de wilde appels, laat de Heere de zwijnen van de wereld gerust komen knorren en ze oprapen. Maar bij Zijn uitgelezen barmhartigheden in Zijn Christus maakt Hij onderscheid. O, dit is kostbare vrucht!

Een smid die ijzer bewerkt, bekommert zich niet om al die vonken en stukjes ijzer die in het rond vliegen. Een goudsmid die goud bewerkt, bewaart elk snippertje en elk stofje goud. Een edelsteenslijper die met kostbare stenen werkt, zal elk stukje zeker bewaren. Een timmerman die alleen hout kapt, let niet zo op de spaanders die in het rond vliegen; bij een edelsteenslijper ligt dat anders. Net zo zijn deze uiterlijke dingen niets meer dan spaanders en vonken, en daarom geeft God altijd een deel ervan aan goddeloze mensen. — Jeremiah Burroughs.

Vers 14

"Van de lieden, … welker deel in dit leven is." Ik heb over Gregorius gelezen dat hij, toen hij tot hoge ambten werd verheven, verklaarde dat geen enkel Schriftwoord hem zo diep in het hart trof, hem zo deed beven en ontmoedigde als dit: "Kind, gedenk, dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven." O, wat een verschrikkelijk woord was dat, dat onophoudelijk in zijn oren klonk! Zoals Hiëronymus vertelt over het woord: "Staat op, gij doden, en komt ten oordeel" – nacht en dag meende hij dat het in zijn oren weerklonk. Zo ging het Gregorius, dag in dag uit, met de woorden: "Kind, gedenk, dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven." Dát was het woord dat dag en nacht in zijn oren klonk, en het liet hem niet los.

O, dat het God mocht behagen mij zo bij te staan, dat ik uit dit Schriftwoord tot u spreek en het in uw oren laat klinken, zelfs als u

op uw bed ligt, nadat de preek allang is afgelopen! Dat het dan nog lang in uw oren mag naklinken, en u mag denken dat het in uw oren klinkt: “Van de lieden, die van de wereld zijn, welker deel in dit leven is.” — Jeremiah Burroughs.

Vers 14

“Welker deel in dit leven is.” De aarde en haar goederen deelt God uit zonder aanzien des persoons, zelfs aan hen die slechts door de schepping Zijn kinderen zijn, en niet door aanneming. Toch is er verschil tussen de voorspoed van de een en van de ander. Die van de een gaat gepaard met angst in het hart (zelfs in het lachen is hun hart bedroefd); die van de ander met blijmoedigheid en vreugde in de Geest. Die van de een is een onderpand van grotere verhoging in de toekomende wereld; die van de ander is hun hele deel, alsof God zegt: “Laat hen dat nemen en niet meer verwachten.” Die van de een gaat gepaard met de zegen van het volk, dat wenst dat zij meer hadden; die van de ander met vloek en haat van mensen die zich eraan ergeren dat zij zoveel hebben. — Miles Smith.

Vers 14

“Welker deel in dit leven is.” Het beste van de goede mens en het slechtste van de slechte liggen besloten in de toekomst, in een erfenis die nog moet komen (Jesaja 3:10, 11). Hier had de rijke man niets anders dan zijn “goed”, maar hierna had hij niets goeds meer. Hier had Lazarus al “het kwade”, maar daarna niets kwaads meer. Wanneer de goede mens sterft, neemt hij afscheid van al het kwaad. Wanneer de kwade mens sterft, neemt hij afscheid van al zijn goederen, en dat was al het goede dat hij had. “En nu wordt hij vertroost, en gij lijdt smarten.” Lukas 16:25. O, wat is het toch droevig om zijn deel van het goede alleen in dit leven te hebben! — Ralph Venning in “Helps to Piety”, 1620-1673.

Vers 14

"Dit leven." Er is nog iets veel monsterlijkers aan dit schepsel, de mens. Hij is begiftigd met rede en verstand. Hij weet dat dit leven lijkt op een schaduw, een droom, een verhaal dat wordt verteld, een nachtwake, rook, kaf dat de wind verstrooit, een waterbel en meer van zulke vergankelijke dingen. Hij weet óók dat het toekomende leven nooit een einde zal hebben. En toch richt hij heel zijn gemoed het angstvalligst op dit tegenwoordige leven, dat vandaag is en morgen niet meer, terwijl hij over het leven dat eeuwig is niet eens nadenkt. Als dit geen monster is, weet ik niet wat monsterlijk mag heten. — Thomas Tymme.

Vers 14

Wat goddeloze mensen van deze wereld bezitten, is alles wat zij ooit kunnen verwachten. Waarom zouden we hun volle beurzen of opgeblazen titels dan misgunnen? Het is hun hele deel: zij ontvangen nu hun goede dingen. Hebt u voedsel en kleding? Dat is kinderkost, meer niet. Benijd geen goddeloze mensen die pronken met de praal van de wereld. Zij hebben meer dan u, dat is waar, maar het is ook alles wat zij waarschijnlijk zullen krijgen. De psalmist geeft ons een beschrijving van hun toestand: zij zijn mensen dezer wereld, die hun deel hebben in dit leven, en wier buik God vult met Zijn verborgen schat.

Maar u, christen, die niets bezit, bent erfgenaam van de hemel, medeërfgenaam met Jezus Christus, Die erfgenaam is van alle dingen. Er ligt voor u een oneindige massa rijkdommen opgeborgen, zo groot en onmetelijk dat alle sterren van de hemel te weinig zijn om haar te tellen. U hebt dus geen reden om te klagen dat u er kort wordt gehouden, want alles wat God heeft, is van u: voorspoed of tegenspoed, leven of dood, alles is van u. Wat God geeft, is tot uw troost; wat Hij weigert of wegneemt, is tot uw beproeving. Het is bedoeld ter ver-

meerdering van genaden die oneindig veel genadiger zijn dan welk tijdelijk genot ook.

Ziet u goddeloze en ongodvrezende mensen baden in rijkdom en gemak, terwijl u zelf moet worstelen met de ongemakken en moeilijkheden van een armelijk bestaan? En hebt u daardoor een heilige minachting voor de wereld en haar glans leren kennen? Geloof dan vast dat God u daarin méér heeft gegeven dan wanneer Hij u de wereld zelf had gegeven. — Ezekiel Hopkins.

Vers 14

Dat goddeloze mensen in deze wereld vaak het grootste deel krijgen, daar hoef ik weinig woorden aan vuil te maken. Alle eeuwen sinds het begin van de wereld bevestigen het, en je eigen waarneming kan het, denk ik, bezegelen. Bovendien laat de Schrift het ruimschoots zien. De eerste moordenaar draagt het bezit zelfs in zijn naam: Kaïn betekent zoiets als "bezit". Genesis 4:8. Loop de hele Schrift maar door. Daar is Jozef, vervolgd door zijn broers, en Ezau, die (zoals Rivet opmerkt bij Genesis 32) een tijdlang in de wereld ver boven Jakob uitstak. Daar zijn de Israëlieten, Gods eigen volk, in gevangenschap, terwijl Farao op de troon zit. Saul regeert en David zit in een spelonk of in de woestijn. Job zit op de mesthoop, Jeremia in de kerker, Daniël in de leeuwenkuil en de kinderen in de oven, terwijl Nebukadnezar op de troon zit.

In het Nieuwe Testament zie je Felix op de rechterstoel en Paulus voor de balie. De rijke man woont in zijn paleis en Lazarus ligt voor zijn poort (Lukas 16:19). De één is gekleed in purper, de ander in lompen en bedekt met zweren. De één viert elke dag feest en leeft in overvloed, de ander verlangt naar de kruimels van die tafel en krijgt ze niet eens. De rijke man heeft een rijk en statig gevolg om zich heen, terwijl Lazarus geen ander gezelschap heeft dan de honden die zijn zweren komen likken. Augustinus en Tertullianus (tegen Marcion,

boek 4) menen dat dit alles een ware geschiedenis is van wat werkelijk gebeurd is, al houden anderen het voor een gelijkenis.

Job zegt ons dat "de tenten der verwoesters" soms "rust hebben" (Job 12:6). Die voorspoed beschrijft hij uitvoerig in hoofdstuk 21, van vers 7 tot 14. Hun "vermogen" groeit (vers 7). Hun nageslacht wordt talrijk (vers 8 en 11). Thuis zijn ze veilig (vers 9) en ook buitenshuis gaat het hun voor de wind (vers 10). Ze hebben alle plezier dat ze maar willen (vers 12) en rijkdom naar wens (vers 13). David spreekt hierover uit eigen ervaring. Psalm 37:35; 73:7.

Zo staat het ook in onze tekst. Ze krijgen niet alleen de gewone gunsten, zoals lucht om te ademen en grond om op te lopen. Hun buik wordt gevuld met Gods "verborgen schat", en dat niet alleen voor henzelf, maar ook voor hun nageslacht: ze "laten hun overschot hun kinderkens achter". Kortom, in één woord: "welker deel in dit leven is." — John Frost, 1657.

Vers 14

Een meester of heer betaalt zijn knecht het loon van nu, maar zijn zoon houdt hij tijdens diens minderjarigheid kort met zijn toelage. Die zoon moet immers leren om voor de erfenis op zijn vader te vertrouwen. Zo gaat ook God, de grote Heer van allen, met Zijn slaven om, die Hem dienen voor het loon van enig tijdelijk voordeel. Hun beloning en loon geeft Hij hun nu. Maar voor Zijn kinderen heeft Zijn goedheid een beter deel bepaald, als beloning voor hun vroomheid en gehoorzaamheid. Dat geeft Hij hun als erfenis voor later, en nu nog maar weinig in de hand. Zo leren zij te leven van de belofte en door het geloof te vertrouwen op de goedheid en trouw van hun Vader voor hun hemelse erfenis. Want een christen hoort hier niet door aanschouwen te wandelen maar door geloof (dat is hier zijn werk en zijn plaats), "niet aanmerken de dingen, die men ziet", enzovoort. 2 Korinthe 4:18. . . . .

Hier komt het rotte fundament aan het licht waarop veel mensen hun hoop op de hemel bouwen. “Zeker”, redeneren velen, “als God mij niet liefhad, zou Hij mij zo’n deel in de wereld niet geven.” Houd jezelf niet voor de gek in een zaak van zo groot belang! Dan kun je net zo goed zeggen dat God Judas liefhad omdat hij de beurs droeg, of de rijke man omdat hij weelderig leefde. En die brullen nu in de hel. — John Frost.

Vers 14

Het woord voor “buik” is misschien door de goddelijke Geest met opzet gekozen. Het wijst erop dat een heel groot deel van de zonde van wereldse, verdorven mensen te maken heeft met het botvieren van lage, vernederende lusten. Ze misbruiken de mildheid van de hemel zelfs om de ketenen van de zinnen vast te klinken om hun ongelukkige zielen. Maar laten ze goed bedenken dat hun zinnelijke afgoderij uiteindelijk zal worden gevolgd door de allerverschrikkelijkste bezoekingen van Gods toorn. — John Morrison.

Vers 14

“Welker buik Gij vervult met Uw verborgen schat.” Goddeloze mensen kunnen overvloed hebben aan aardse dingen. Ze kunnen de aarde hebben en alles wat daarin is, de aarde en alles wat aards is: hun buik wordt door God Zelf gevuld met verborgen schat. Kostbare dingen zijn meestal verborgen, en alles wat een schat heet, al is het maar aards, heeft iets kostbaars. Verborgen schatten van de aarde vullen de buik van mensen die de schatten van de hemel versmaden en wier ziel nooit zelfs maar een voorproefje van hemelse schatten zal krijgen. Rijkdom en eer zijn het lot van hun erfdeel, terwijl ze geen erfdeel hebben bij hen wier lot heerlijkheid is.

Ze hebben de aarde in hun handen (Job 9:24) en niets van de hemel in hun hart. Ze hebben de macht in de wereld en zijn tegelijk slaven van de wereld. Ze sturen en regeren anderen naar hun wil, terwijl ze zelf door Satan worden vastgehouden naar zíjn wil. Neem er dus geen

aanstoot aan en laat je er niet door bedroeven wanneer je de teugels van het bestuur ziet in de handen van mensen die zichzelf niet kunnen besturen, of wanneer je de wereld ziet regeren door hen die het niet waard zijn om in de wereld te leven. — Joseph Caryl.

Vers 14

"Welker buik Gij vervult met Uw verborgen schat." Alleen het hart van heiligen wordt gevuld met het "manna, dat verborgen is", maar de buik van goddelozen wordt vaak gevuld met verborgen schat. Dat wil zeggen: met alle lekkernijen en goede dingen die in aanleg verborgen liggen in de buik en de ingewanden van de aarde en er in werkelijkheid ook uit voortkomen. De Heere staat hun wens in zulke dingen gemakkelijk toe en geeft hun "hun deel", dat al hun deel is "in dit leven." Ze zijn immers maar gewone belijders, en zo zijn dit ook maar gewone weldaden, zoals velen van Zijn vijanden ze ontvangen. Die worden alleen vetgemest als ossen voor de slacht en klaargemaakt voor het verderf.

Ware gelukzaligheid, let wel, meet je niet af aan landerijen of huizen, aan goud of zilver. De wereld is een enge grens: zolang we niet voorbij het schepsel komen en onze hoop niet boven deze wereld uit richten, kunnen we niet gelukzalig zijn. Huichelaars willen veel van de wereld en krijgen dat ook. Maar meer zullen ze niet krijgen, hoezeer ze er ook naar lijken te verlangen. — Joseph Caryl.

Vers 14

"Welker buik Gij vervult." Dat wil zeggen: hun zinnelijke eetlust, want zo wordt dat woord vaak gebruikt (Romeinen 16:18; Filippenzen 3:19). "Met Uw verborgen schat" betekent: met de rijkdommen die God gewoonlijk verbergt in de ingewanden van de aarde of opsluit in de voorraadkamer van Zijn voorzienigheid, en die Hij naar Zijn eigen welbehagen uitdeelt. — John Howe.

Vers 14

"Welker buik Gij vervult", enzovoort:

> *Uit Uw verborgen voorraad*
> *hebt Gij hun buik, o HEERE, gevoed;*
> *hun zonen geeft Gij overvloed,*
> *en wat zij overlaten, wordt aan hun nageslacht gegeven.*

— *Richard Mant.*

Vers 14

"De kinderen worden verzadigd." Zo blijkt het uit wat erop volgt, en zo moet het ook gelezen worden. Het is dus niet zoals sommige afschrijvers van de Zeventig het grof maar gemakkelijk verkeerd lazen, door (Grieks) voor (Grieks) te zetten. Het is alsof David in dit alles zo pleit: "Heere, U hebt die mensen al ruimschoots goed behandeld. Wat hebben ze nog meer nodig? Uit Uw onopgemerkte mildheid hebben ze hun enorm opgezwollen begeerten al genoeg bevredigd gekregen voor hun eigen tijd. En als ze zelf niet langer kunnen leven, leven ze voort in hun nageslacht. Ze laten dan geen vreemden achter, maar hun talrijke kroost, hun erfgenamen. Is het niet genoeg dat hun hebzucht wordt gevoed? Moet ook hun boosaardigheid nog worden gevoed? Hebben ze alles wat ze voor zichzelf maar wenselijk kunnen bedenken, en moeten ze ook nog alles mogen aanrichten wat ze tegen mij kwaadaardig kunnen bedenken?"

Aan deze beschrijving van zijn vijanden laat David, ex opposito, een verslag over zichzelf volgen in dit slot van de psalm. "Maar ik": hier staat hij op zijn vaste punt. Na enige schijnbare onrust komt zijn geest weer tot rust, nu hij zijn eigen, gelukkiger staat overdenkt. Die zet hij tegenover de hunne en verkiest hij boven de hunne, en wel in de volgende opzichten.

Zij waren goddeloos, hij rechtvaardig: "Ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen." Hun geluk was wereldlijk en aards, van het soort dat alleen uit de aarde opschiet. Het zijne was hemels en

goddelijk, van het soort dat voortvloeit uit het aangezicht en beeld van God. Hun geluk was van nu en tijdelijk, ingesloten binnen dit leven. Het zijne was van straks en eeuwig, om van te genieten wanneer hij zou ontwaken. Hun geluk was onvolledig en gebrekkig, van het soort dat alleen hun dierlijke kant bevredigt en hun buik vult. Het zijne was toereikend en volledig (de eudaimonia tou ounetou . . . . . een geluk van evenredigheid), van het soort dat de mens echt verzadigt. "Ik zal verzadigd worden", enzovoort. — John Howe.

Vers 14

"De kinderen worden verzadigd." (Engels: "zij zijn vol van kinderen.") Kanttekening: hun kinderen zijn verzadigd. De kanttekening geeft waarschijnlijk beter weer wat het Hebreeuws bedoelt dan de tekst. Letterlijk staat er: "verzadigd zijn hun zonen". Dat wil zeggen: ze hebben genoeg om in de behoeften van hun kinderen te voorzien. De uitdrukking "zij zijn vol van kinderen" klinkt hard en onnatuurlijk, en wordt niet geëist door de grondtekst, noch door de hoofdgedachte van deze passage. De betekenis is gewoon dat ze genoeg hebben voor zichzelf én voor hun kinderen. — Albert Barnes.

Vers 15

"Ik zal Uw aangezicht … aanschouwen." Kijk ik in het gezicht van een vreemde, dan raakt het mij niet. Maar het gezicht van een vriend verandert het mijne meteen in een levendige, opgewekte uitdrukking. "Ijzer scherpt men met ijzer; alzo scherpt een man het aangezicht zijns naasten" (Spreuken 27:17): het geeft scherpte en levendigheid aan zijn blik. De ziel die God liefheeft, opent zich voor Hem. Ze laat Zijn invloed en Zijn indrukken toe, laat zich gemakkelijk vormen en bewerken naar Zijn wil en geeft zich over aan de veranderende kracht van Zijn verschijnende heerlijkheid. Er blijft geen enkel tegenstribbelend beginsel over wanneer de liefde van God erin volmaakt is. En zo overweldigend werkt de eerste aanblik van Zijn heerlijkheid op

de ontwakende ziel, dat die haar op hetzelfde ogenblik volmaakt en Hem gelijk maakt. — John Howe.

Vers 15

"Ik zal … aanschouwen", enzovoort. In deze woorden vinden we het volgende.

1. De tijd van zijn volkomen en voltooid geluk: "Als ik zal opwaken."
2. De stof van zijn geluk en de manier waarop hij ervan geniet. De stof en het voorwerp: "Gods aangezicht, of gelijkenis". De manier van genieten: "Ik zal Uw aangezicht … aanschouwen."
3. Zijn volmaakte gesteldheid en toestand in de staat van geluk: "Ik zal … in gerechtigheid aanschouwen", met mijn hart volkomen in overeenstemming met de wil van God, de volmaakte en toereikende maatstaf van gerechtigheid.
4. De maat van zijn geluk: "Ik zal verzadigd worden." Mijn geluk zal in maat volledig zijn, zonder gebrek aan iets wat mij gelukkig kan maken. Al mijn begeerten zullen worden verzadigd, en mijn geluk zal wat de duur betreft eeuwig zijn, zonder schaduw of vrees voor verandering. — William Colvill.

Vers 15

David verklaart dat hij, ondanks al het gevaar waarin hij verkeert, vastbesloten is door te gaan op de wegen van God en een genadige uitkomst te verwachten. "Maar ik", zegt hij, "zal Uw aangezicht … aanschouwen." Het aangezicht van de koning kan ik niet aanschouwen zonder gevaar voor mijzelf: heel wat mensen komen op mij af om mij te doden, en het is zijn aangezicht dat zij begeren. Maar al kan ik zijn aangezicht niet zien, toch zal ik, Heere, Uw aangezicht aanschouwen. "Ik zal Uw aangezicht … aanschouwen", en het zal zijn "in gerechtigheid": ik blijf voortgaan op de wegen van de gerechtigheid.

"En als ik zal opwaken" (want ik geloof dat deze moeiten niet lang zullen duren) zal ik niet in een eeuwige slaap blijven slapen. Nee, ik

zal ontwaken en verlost worden, en dan "zal ik verzadigd worden met Uw beeld". Daar zal Uw heerlijkheid zich aan mij openbaren, en dat zal mij ruimschoots schadeloos stellen voor al de moeite die ik om Uw naam heb geleden, zodat mijn ziel zal zeggen: ik heb genoeg. — Jeremiah Burroughs.

Vers 15

"Ik zal verzadigd worden", enzovoort. Hoe vol het geluk van de hemel is, zien we pas goed als we het vergelijken met de vreugden en vertroostingen van de Heilige Geest. De Schrift noemt ze sterke vertroostingen (Hebreeën 6:18), volle vreugden (Johannes 15:11), onuitsprekelijke en heerlijke vreugde (1 Petrus 1:8) en overvloedige vertroostingen. 2 Korinthe 1:5. En toch is alle vreugde en vrede die gelovigen in dit leven kennen niet meer dan een druppel naast de oceaan, één enkele tros naast de hele wijnoogst, de tijm of honing aan de dij van één bij naast de hele korf die er boordevol van zit, of het eerste gloren en gluren van de dag naast de heldere middag.

Maar deze proeven van het water, de wijn en de honing van dit hemelse Kanaän, waarmee de Heilige Geest het hart van gelovigen verblijdt, zijn veel aantrekkelijker en bevredigender dan de overvloeiende stromen van alle aardse gelukzaligheid. Wie ze eenmaal heeft geproefd, zegt wat de Samaritaanse vrouw zei: "Heere, geef mij dat water, opdat mij niet dorste, en ik hier niet moet komen, om te putten." Johannes 4:15. Zo vervullen ook de eerste, vroege schemeringen van het hemelse licht de ziel met meer rust en verrukken ze haar met zuiverder vreugde dan de felste zonneschijn van alle wereldse pracht ooit kan doen.

Ik las eens over een godvrezend mens die alleen maar van de hemel droomde. Zo diep drukte die droom zich in zijn verbeelding af, dat hij bij het ontwaken zijn cel niet herkende, nacht van dag niet kon onderscheiden en aan zijn smaak geen olie van wijn. Nog steeds riep hij om zijn visioen en zei: Redde mihi campos floridos, columnam au-

ream, comitem Hieronymum, assistentes angelos: geef mij mijn frisse en geurige velden terug, mijn gouden lichtpilaar, Hiëronymus mijn metgezel, engelen mijn helpers.

Als de hemel al in een droom zulke verrukking wekt dat de zinnen voor mindere dingen als het ware verdrinken en overweldigd worden, welke vervoering en welbehagen moet het dan niet geven om die hemel werkelijk te genieten, voor hen wier hele redelijke begeerte is vervuld en wier lichaam is getooid met zijn eindeloze heerlijkheid? — William Spurstow, 1656.

Vers 15

"Ik zal verzadigd worden." Heb je wel eens gezien dat de steigers blijven staan terwijl een gebouw van binnen wordt afgewerkt? Toen Michelangelo bezig was dat prachtige bouwwerk, de Sixtijnse Kapel, van binnen te versieren, eiste de oude paus dat de steigers werden weggehaald. Hij wilde met eigen ogen de gloeiende kleuren zien die met zo'n weergaloze vaardigheid werden aangebracht. Geduldig en onvermoeibaar werkte die edele kunstenaar, overdag en bijna ook 's nachts. Zijn profeten en sibillen, schilderingen vol wonderbare schoonheid en betekenis, kwamen tot leven, tot het werk af was.

Was je de dag vóór de voltooiing die kapel binnengelopen en had je omhoog gekeken, wat had je dan gezien? Palen, planken, touwen, kalk, mortel, slijk en vuil. Maar toen alles af was, kwamen de werklieden en gingen de steigers weg. En hoewel de vloer nog vol puin en rommel lag, leek het toen je opkeek alsof de hemel zelf zich had geopend en je binnenkeek in de voorhoven van God en de engelen.

Zo staan ook rond mensen de steigers nog lang nadat het fresco is begonnen. Wat een wonderbare onthullingen zullen er komen wanneer God dit steigerlichaam wegneemt en laat zien wat je hebt gedaan! Door verdriet en door vreugde; door vreugden die slechts heldere kleuren zijn en door verdriet dat slechts schaduwen van heldere kleuren zijn; door gebed; door de invloeden van het heiligdom; door

je genoegens; door je zaken; door tegenspoed; door voorspoed en door mislukking; door wat je vertrouwen versterkte en door wat het brak; door de dingen waarin je je verheugde en de dingen waarover je treurde: door al wat God in je werkt.

Je wordt volmaakt, niet naar wat je zelf bedenkt, maar naar het goddelijke voorbeeld. Jouw portret en het mijne worden nu geschilderd, en met wonderbare streken en invloeden werkt God ons uit naar Zijn eigen ideaal. Bovenop alles wat je voor jezelf doet, is God bezig je aan Hem gelijk te maken.

En dit is de wonderbare verklaring: wanneer je voor God staat en ziet wat er voor je is gedaan, zul je "verzadigd" zijn. O woord, dat eenzaam en dakloos heeft rondgezworven sinds de wereld begon en de morgensterren tezamen van vreugde zongen! Is er ooit een mens van vlees en bloed geweest die op aarde kon staan en zeggen: "Ik ben verzadigd"? Wat betekent het woord eigenlijk? Genoeg gevuld; helemaal vol; in elk deel gevuld.

En wanneer Gods werk voltooid is, zullen wij voor Hem staan. Met het heldere ideaal en de verheerlijkte voorstelling van hemels verlangen op ons, opziend naar God en terugziend op onszelf, zullen wij zeggen: "Ik ben verzadigd." Want wij zullen Hem gelijk zijn. Amen. Waarom zouden wij niet verzadigd zijn? — Henry Ward Beecher, in "Royal Truths", 1862.

Vers 15

"Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken." David heeft het hier over de opstanding. Hij noemt haar een ontwaken, want je weet dat de dood een slaap wordt genoemd: "Die in Christus gestorven zijn, zullen eerst opstaan." Even daarvoor sprak hij over mensen die hun geluk zoeken in de genoegens van dit leven. Dat zijn genoegens die bij het lichaam passen, bij de dierlijke kant van ons bestaan. Dat is duidelijk te zien in het veertiende vers: "Met Uw hand van de lieden, o HEERE! van de lieden, die van de wereld zijn, welker

deel in dit leven is, welker buik Gij vervult met Uw verborgen schat; de kinderen worden verzadigd, en zij laten hun overschot hun kinderkens achter." (Engels: "en laten hun de uiterlijke dingen achter.") Met die uiterlijke dingen bedoelt hij zaken van het lichaam.

"Maar ik", zegt David, "zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen." Dát is het geluk van zijn ziel: God zien. "Ik zal verzadigd worden … als ik zal opwaken", dat wil zeggen: wanneer ik weer opsta, "met Uw beeld." Hij bedoelt hier niet alleen het beeld van God dat in hemzelf te zien is. Waarom niet? Omdat dát een heilig hart nooit helemaal tevredenstelt. Nee, het gaat om het beeld van de onzienlijke God, en dat is de menselijke natuur van Jezus Christus. Tegenover al die aardse genoegens zal Hij alles in allen voor ons zijn. Hij is een geestelijk wezen. Zijn menselijke natuur is vergeestelijkt en verheerlijkt, en ook onze lichamen zullen op dezelfde manier geestelijk worden gemaakt.

"Het lichaam is … voor den Heere en de Heere voor het lichaam." Dat geldt wanneer beide zijn opgewekt. Christus is al opgewekt. Hij heeft het ene voor het andere bestemd, dus zal Hij ook onze lichamen opwekken. En als Hij mij opwekt, zegt David, dan hebben andere mensen hier misschien hun buik vol en genieten zij van hun dierlijke genoegens. Maar wanneer ík op de laatste dag ontwaak en dit beeld van U zie, ja, Uw Zoon zie, dán word ik verzadigd: "Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken." — Thomas Goodwin.

Vers 15

"Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken." Wat een nood treft de heilige David in deze psalm! Boosaardige lasteraars krenken zijn onschuld. Moordzuchtige vijanden sluiten hem in en zitten achter zijn leven aan. In de dorre woestijn heeft hij gebrek aan bijna alles, terwijl zijn belagers aan het hof van Saul in weelde leven. En toch loopt David onder de last van al die ellende niet rond als een wanhopig of verlaten man. Integendeel: hij legt zijn lot naast het hun-

ne op de weegschaal en meet zich met hen in geluk, juist nu hij er zo slecht aan toe is. Zijn psalm sluit hij af met een triomfantelijke uitroep, waarmee hij zichzelf de verreweg betere man noemt: “Maar ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken.”

Zij genieten het gezicht van hun koning, dat is waar. Zijn gunst is als een wolk met late regen, die een rijke oogst vol zegeningen belooft. “Maar ik”, zegt David, “zal het aangezicht van God aanschouwen in gerechtigheid.” Zijn goedertierenheid is beter dan het leven, en Hij is bekleed met al Zijn koninklijke rechten. Hun buik is gevuld met verborgen schatten, want een hand vol gulle mildheid is voor hen geopend. Maar ik heb meer blijdschap in mijn hart gekregen dan zij ooit hadden toen hun koren en wijn vermeerderden. Zij hebben hun deel nu al in handen, als echte mensen van deze wereld. Het mijne heb ik weggelegd in de andere wereld: “Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken.”

In deze woorden zien we het eeuwige geluk van David, en van elke gelovige, in het leven hierna. Het wordt ons in drie punten voorgehouden, als een krachtig tegengif tegen de moeiten en verzoekingen van nu, die voortkomen uit de boosaardigheid van goddeloze mensen tegen Gods kinderen. — William Spurstow.

Vers 15

“Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken.” De heiligen in de hemel zijn nog niet wakker geworden in Gods gelijkenis. De lichamen van de rechtvaardigen slapen nog. Maar op de morgen van de opstanding, wanneer zij ontwaken, zullen zij verzadigd worden.

Denk aan een Romeins veldheer die grote overwinningen had behaald. Hij keerde met zijn soldaten terug naar Rome, ging stilletjes zijn huis binnen en rustte daar uit tot de volgende dag. Dan trok hij de stad uit om haar onder de ogen van iedereen triomfantelijk weer binnen te rijden. Zo gaan de heiligen nu als het ware in stilte de he-

mel binnen, zonder hun lichamen. Maar op de laatste dag, wanneer hun lichamen ontwaken, stappen zij op hun zegewagens.

Ik zie die geweldige optocht al voor me! Jezus Christus gaat voorop, met vele kronen op Zijn hoofd. In Zijn stralende, heerlijke, onsterfelijke lichaam wijst Hij de weg. Achter Hem volgen de heiligen. Sommigen klappen in hun handen, anderen lokken zoete melodieën uit gouden harpen. Allen trekken zij in triomf naar binnen. En als zij bij de poorten van de hemel komen en de deuren wijd opengaan voor den Koning der heerlijkheid, wat zullen de engelen dan toestromen! Zij dringen samen bij de vensters en op de daken, net als de Romeinen bij hun zegetochten. Ze willen die schitterende stoet zien en de rozen en lelies van de hemel over hen uitstrooien. En zij roepen: "Halleluja, want de Heere, de almachtige God, heeft als Koning geheerst."

"Ik zal verzadigd worden": op die heerlijke dag waarop alle engelen van God samenkomen om de triomf van Jezus te zien, en Zijn volk met Hem de overwinning viert. — Spurgeons preken.

Vers 15

"Ik zal verzadigd worden met Uw beeld." Breng een dorstig mens naar een oceaan van helder water, en hij heeft genoeg. Is er in God genoeg om de engelen te verzadigen? Dan is er zeker genoeg om ons te verzadigen. Onze ziel is beperkt, maar God is oneindig. Hij is een goed dat verzadigt, en toch krijg je bij Hem nooit genoeg van Hem. Uit Zijn aangezicht welt voortdurend nieuwe vreugde op. Ook na miljoenen jaren verlangen verheerlijkte zielen even sterk naar Hem als op het eerste ogenblik. In God is een volheid die verzadigt, en tegelijk zoveel zoetheid dat de ziel blijft verlangen.

God is een heerlijk goed. Het hoogste goed moet de ziel in vervoering brengen. Er moet een verrukkend genot in wonen, de kern van alle vreugde. In Deo quadam dulcedine delectatur anima immo rapitur: de liefde van God laat een oneindige zoetheid in de ziel druppe-

len, zo onuitsprekelijk en vol van heerlijkheid! Is er al zoveel vreugde in God wanneer we Hem alleen door het geloof zien (1 Petrus 1:8), wat zal dan de vreugde zijn wanneer we Hem zien van aangezicht tot aangezicht! Vonden de heiligen al zoveel genot in God terwijl zij leden, wat een vreugde wacht hen dan wanneer zij worden gekroond! Als vlammen al rozenbedden zijn, wat zal het dan zijn om te rusten aan de borst van Jezus! Wat een rozenbed zal dat wezen!

God is een overtreffend goed. Hij is beter dan alles wat je naast Hem zou willen zetten: beter dan gezondheid, rijkdom en eer. Andere dingen houden het leven in stand, maar Hij schenkt het leven. Wie zou iets op de weegschaal leggen tegenover de Godheid? Wie weegt een veer tegen een berg goud? God gaat alles oneindig ver te boven, veel verder dan de zon een kaarsvlam.

God is een eeuwig goed. Hij is de Oude van dagen, en toch vergaat Hij nooit en wordt Hij niet oud. Daniël 7:9. De vreugde die Hij geeft is eeuwig, en de kroon verwelkt niet. 1 Petrus 5:4. De verheerlijkte ziel zal zich eeuwig in God verkwikken, zich verlustigen in Zijn liefde en zich koesteren in het licht van Zijn aangezicht. We lezen over de rivier van genoegen aan Gods rechterhand. Maar droogt die niet op den duur uit? Nee! Op de bodem ligt een bron die haar voedt. Psalm 36:10. “Bij U is de fontein des levens.” Zo is God het hoogste goed, en Hem eeuwig genieten is de grootste gelukzaligheid die een ziel kan ontvangen. — Thomas Watson.

Vers 15

“Als ik zal opwaken”, enzovoort. Een oprecht christen blijft altijd onderweg. Zijn reis is pas klaar als hij in de hemel is aangekomen. Tot die tijd blijft hij in beweging, in zijn verlangen en in zijn inspanning. Hij is dankbaar voor een klein beetje genade, maar met grote hoeveelheden genade is hij nog niet tevreden. “Ik zal verzadigd worden met Uw beeld”, zegt David, “als ik zal opwaken.” Hij had menig zoet onthaal genoten in het huis van God, in Zijn ordeningen. De Geest

van God was de bode die hem menige toegedekte schotel van Gods tafel bracht: innerlijke troost waarvan de wereld niets afwist. En toch heeft David nog niet genoeg. Alleen de hemel kan hem zijn volle teug geven, en daarnaar verlangt hij.

Men vertelt dat de Galliërs, toen zij voor het eerst de wijnen van Italië proefden, zo overweldigd waren door hun lieflijkheid en zoetheid dat ze niet langer tevreden waren met wijn kopen. Nee, ze besloten het land zelf te veroveren waar de druiven groeiden. Zo is het ook met de oprechte ziel. Het is haar niet genoeg om af en toe een druppel genade en troost uit de hemel te proeven, terwijl ze van een afstand handel drijft met God in Zijn ordeningen hier beneden. Ze richt haar gedachten op dat heilige land, die gezegende plaats waar zulke kostbare waren vandaan komen. Want ze wil de wijn van dat koninkrijk drinken, in dat koninkrijk zelf. — William Gurnall.

Vers 15

"Als ik zal opwaken." Wat een treffende, vanzelfsprekende gelijkenis: ons ontwaken uit de gewone slaap, en het opstaan van de heilige ziel uit de duisternis en verdoving van haar tegenwoordige staat, in het levendmakende licht van Gods nabijheid! Terecht zegt men dat zij al ontwaakt wanneer zij deze duistere streken voor het eerst verlaat en haar drukkende nachtsluier aflegt. Nog volmaakter gebeurt dat op de vreugdevolle morgen van de opstandingsdag. Dan is de sterfelijkheid verslonden door het leven, en zijn alle schaduwen die er nog hingen verdwenen en gevlucht. Hoe vertrouwd en gebruikelijk dit beeld van slapen en ontwaken in de Heilige Schrift is, hoef ik wie de Bijbel kent niet te vertellen.

Deze uitleg past ook goed bij de rest van dit vers. Welke staat past immers zo volledig bij het zien van Gods aangezicht en het verzadigd worden met Zijn gelijkenis als die van de toekomstige gelukzaligheid in de andere wereld? Bovendien wijst de samenhang van dit en het vorige vers ons duidelijk in die richting. Wat valt daarin sterker op

dan een bewuste vergelijking, een tegenover elkaar zetten van twee soorten geluk? Het gaat hierom: de goddelozen, die hij mensen van de tijd noemt (zo geeft Pagninus de Hebreeuwse woorden weer: Homines de tempore, en dat betekent ook letterlijk zoiets), hebben hun deel, zegt hij, in dit leven. Het deel van de rechtvaardige, het zijne, verwachtte hij pas te ontvangen wanneer hij zou ontwaken, dat is: pas na dit leven. — John Howe.

Vers 15

Er is een slaap van doodsheid van de geest, waaruit de glans van Gods liefelijk aangezicht een gelovige wakker schudt en de geest van de verbrokenen weer tot leven brengt. En er is een slaap van de lichamelijke dood, waaruit de goedertierenheid van de Heere al de Zijnen zal wekken op de dag van de opstanding. Dan maakt Hij hen zo gelijk aan Zijn eigen heiligheid en heerlijke gelukzaligheid dat zij voor eeuwig volkomen tevreden zijn. Elke gelovige mag deze eerste en tweede redding uit alle benauwdheid verwachten en zichzelf voorspellen: "Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken." — David Dickson.

Vers 15

Dit vers heeft een drievoudige betekenis. Alleen in Christus, de Eerstgeborene uit de doden, het uitdrukkelijk beeld van Jehovah's heerlijkheid, zullen de heiligen onsterfelijk en onverderfelijk opstaan en aan de engelen in de hemel gelijk worden. 1. Zij zullen zich diep verlustigen in de heerlijke staat waarin zij opstaan. 2. Zij zullen zich diep verlustigen in Jezus, in Wie en door Wie opstanding en onsterfelijkheid aan het licht zijn gekomen. 3. Zij zullen zich diep verlustigen in het gezegende, verzoende aangezicht van Jehovah, de Vader, Die geen oog van vlees kan zien.

Dát is het verschil tussen de verschijning van God aan Israël op de berg Sinaï en de gelukkige staat waarin de heiligen Hem bij de opstanding zullen aanschouwen. Hoe heerlijk het tafereel op Sinaï ook

was, toch zei de Heere tot Israël: “Gij hebt geen gelijkenis (Hebr.) (Temunah) gezien,” of beeld, of aangezicht. David spreekt echter over de geestelijke heerlijkheid van de zegevierende heiligen bij de opstanding. Dan zullen zij Jehovah zien zoals Hij is, en zich voor altijd verheugen in Zijn zaligmakende nabijheid. — Benjamin Weiss, in loc., 1858.

Vers 15

Het eeuwige leven en de zaligheid in de hemel zijn geen waarheid die pas door het evangelie is onthuld. De heiligen van ouds kenden haar goed. Zij zagen haar duidelijk geopenbaard en hielden haar vast in hun geloof. Ze waren er zeker van dat zij eeuwig met God in heerlijkheid zouden leven. “Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken.” Psalm 17:15. “Gij zult mij in heerlijkheid opnemen.” Psalm 73:24. “Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; liefelijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwiglijk.” Psalm 16:11.

Zij keken uit naar een ander land, waarvan Kanaän slechts een voorbeeld en schaduw was, zoals de apostel laat zien in Hebreeën 11:16. Ze wisten dat er voor de heiligen een eeuwige staat van geluk bestond, net zoals er een eeuwige staat van ellende bestond voor de goddelozen. In die dagen geloofden ze dat al. — Samuel Mather over de “Types”, 1705.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

De stem van Jezus, onze Gerechtigheid, en onze eigen stem. Werk de gedachte uit dat beide opstijgen tot het oor van de hemel, en let op de eigenschappen van ons gebed zoals de taal van de psalmist die laat zien: ernst, volharding, oprechtheid, enzovoort.

Vers 2

"Laat mijn recht van voor Uw aangezicht uitgaan."

I. Wanneer het zal komen.

II. Wie het nu durft te ontmoeten.

III. Hoe we dan onder hen kunnen zijn.

Vers 3

"Gij hebt mijn hart geproefd." Denk aan het metaal, de oven, de smelter, enzovoort.

Vers 3

"Gij hebt … des nachts bezocht."

I. Een heerlijke Bezoeker.

II. Een begunstigd persoon.

III. Een bijzonder tijdstip.

IV. Een verkwikkende herinnering.

V. Een praktisch gevolg.

Vers 3 (laatste zin)

Overtredingen van de lip, en hoe we die kunnen vermijden.

Vers 4

De heirbaan en de zijpaden: de wereld en de zonde. "De paden des inbrekers" — een veelzeggende naam voor overtreding.

Vers 5

"Houdende." (Engels: "Ondersteun.")

I. Wie moet ondersteunen? God.

II. Wat moet Hij ondersteunen? "Mijn gangen."

III. Wanneer? Nu, in de tegenwoordige tijd.

IV. Waar? Op de weg die God wijst: "In Uw sporen."

V. Waarom? Met welk doel? "Opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen."

Vers 5

Laten we David eens gadeslaan en van hem leren bidden zoals hij bad: "Houdende mijn gangen in Uw sporen, opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen." (Engels: "Ondersteun mijn gangen in Uw paden.")

I. Zie eerst zijn loop. Hij spreekt van zijn "gangen." De godsdienst staat een mens niet toe stil te zitten. Hij spreekt van zijn gangen "in Uw sporen." Deze zijn drievoudig:

(1). Het pad van Zijn geboden.

(2). Het pad van Zijn ordeningen.

(3). Het pad van Zijn bestuur.

II. Zijn bezorgdheid over deze loop. Het is de taal van (1) overtuiging; (2) vrees; (3) zwakheid; (4) vertrouwen.

— *William Jay.*

Vers 6

Let op twee woorden, beide groot hoewel klein: "roep" en "verhoort." Twee personen, de ene klein en de andere groot: "ik" en "Gij, o God." Twee tijden: het verleden, "ik heb", en de toekomst, "Gij zult." (Engels: "Ik heb U aangeroepen, want Gij zult mij verhoren.") Twee wonderen: dat wij niet méér roepen, en dat God zulke onwaardige gebeden hoort.

Vers 7 (eerste zin)

Zie de Uitleg. Een blik op de goddelijke goedertierenheid, waarnaar de psalmist verlangt.

Vers 7

"Gij, Die verlost", enzovoort. Over God, de Zaligmaker van de gelovigen.

Vers 8

Twee uiterst veelzeggende zinnebeelden van tederheid en zorg. Het ene toont een levende eenheid, zoals het oog met het lichaam; het andere een liefdevolle verhouding, zoals die tussen de vogel en haar jongen.

Vers 14

"Van de lieden, die van de wereld zijn, welker deel in dit leven is." Wie zijn zij? Wat hebben zij? Waar hebben zij het? En wat komt daarna?

Vers 14

"Met Uw hand van de lieden." (Engels: "Mensen die Uw hand zijn.") Over de beheersing en het gebruik van goddeloze mensen door Gods voorzienigheid.

Vers 15

Dit is de taal (1) van een man wiens gemoed gevormd is, die voor zichzelf heeft besloten en zijn gedrag niet laat afhangen van de beslissing van anderen. (2) Van een man die opgaat in het leven en grote vooruitzichten voor zich heeft. (3) Het is de taal van een Jood.

Vers 15

Het aanschouwen van Gods aangezicht betekent hier twee dingen.

I. Het genieten van Zijn gunst.

II. Een innige gemeenschap met Hem. — William Jay.

Vers 15

Zie "Spurgeon's Sermons", No. 25. Titel: "De hoop op toekomstige zaligheid." Indeling:

I. De geest van deze uitspraak.

II. De inhoud ervan.

III. De tegenstelling die erin besloten ligt.

Vers 15

God zien en Hem gelijk zijn: het verlangen van de gelovige. — J. Fawcett.

Psalm 18

Titel

"Voor den opperzangmeester, een psalm van David, de knecht des HEEREN, die de woorden dezes lieds tot den HEERE gesproken heeft, ten dage, als de HEERE hem gered had uit de hand van al zijn vijanden, en uit de hand van Saul."

Van deze psalm bestaat nog een andere versie, met opvallende afwijkingen (2 Samuël 22). Dat doet vermoeden dat David haar op verschillende momenten zong, telkens wanneer hij terugkeek op zijn eigen wonderlijke levensweg en overal Gods genadige hand in opmerkte. Net als Addisons lied dat begint met "When all thy mercies, O my God" is dit het lied van een dankbaar hart, overweldigd als het terugkijkt op Gods rijke en wonderbare barmhartigheid. We noemen haar *De dankbare terugblik*.

Let op de titel. David is op dat moment koning, en toch noemt hij zichzelf "de knecht des HEEREN". Van zijn koningschap zegt hij geen woord. Daaruit maken we op dat hij het een hogere eer vond om knecht van de Heere te zijn dan om koning van Juda te heten. En terecht! Als begaafd dichter diende hij de Heere door deze psalm te schrijven voor de eredienst in Zijn huis. Het is geen gering werk om dat heerlijke onderdeel van de eredienst te leiden of te verbeteren: het zingen van de lof van de Heere. Wat zou het mooi zijn als meer muzikaal en dichterlijk talent aan Hem werd toegewijd! En als onze koorleiders echt geschikt waren om de godvruchtige, geestelijke psalmzang toe te vertrouwen!

Merk ook op dat de woorden van dit lied niet bedoeld waren om de smaak van mensen te strelen. Ze werden gesproken tot Jehova. Wat zou het goed zijn als we bij ons zingen, en bij alle andere heilige bezigheden, eenvoudiger oog hadden voor de eer van de Heere! Weinig waard is de lof die niet uitsluitend en van harte tot de Heere gericht is. David kon in zijn dankbaarheid zo rechtstreeks zijn, want hij had alles aan zijn God te danken. Op de dag van zijn verlossing had hij niemand te bedanken dan de Heere, Wiens rechterhand hem had bewaard. Ook wij moeten beseffen dat we aan God, en aan God álléén, onze grootste schuld van eer en dankzegging verschuldigd zijn.

Wanneer we bedenken dat het derde en het vijftigste vers allebei in het Nieuwe Testament worden aangehaald (Hebreeën 2:13; Romeinen 15:9) als woorden van de Heere Jezus, dan is het duidelijk: hier is Iemand groter dan David! Lezer, u hebt onze hulp hierbij niet nodig. Kent u Jezus, dan vindt u Hem moeiteloos terug in Zijn lijden, Zijn verlossing en Zijn zegetochten, door deze hele wonderbare psalm heen.

Indeling

De verzen 2 tot en met 4 vormen het voorwoord, de inleiding, waarin het besluit wordt uitgesproken om God te zegenen. In de verzen 5 tot en met 20 wordt Gods reddende barmhartigheid op dichterlijke wijze verheven. Daarna getuigt de gelukkige zanger in vers 21 tot en met 29 dat God rechtvaardig heeft gehandeld door hem zo te begunstigen. Vol dankbare vreugde schetst hij nogmaals zijn verlossing en voorziet hij toekomstige overwinningen (vers 30-46). Tot slot spreekt hij, met een duidelijk profetisch vergezicht, over de heerlijke zegepralen van de Messias, Davids Zaad en de Gezalfde van de Heere.

Uitleg

Vers 2

"Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE." Met een sterke, hartelijke genegenheid zal ik mij aan U vastklampen, als een kind aan zijn vader of moeder, of een bruid aan haar bruidegom. Het woord is buitengewoon krachtig: dit is liefde van de diepste soort. "Ik zal U hartelijk liefhebben, met mijn binnenste ingewanden." Hier spreekt een vast, onwrikbaar besluit om te blijven in de nauwste, innigste verbondenheid met de Allerhoogste.

Onze drie-enige God verdient de warmste liefde van al onze harten. Vader, Zoon en Geest hebben elk hun aanspraak op onze liefde. Het plechtige voornemen om nooit meer op te houden met liefhebben, vloeit vanzelf voort uit de gloed van genegenheid die er nu is. Overhaaste besluiten zijn verkeerd, maar dit besluit is, genomen in de kracht van God, juist zeer wijs en passend.

"Mijn Sterkte." Onze God is de kracht van ons leven, van onze genaden, van onze werken, van onze hoop, van onze strijd, van onze overwinningen. Dit vers komt in 2 Samuël 22 helemaal niet voor. Het is een uiterst waardevolle toevoeging, een sieraad dat boven alles en na alles is geplaatst, als de top van de tempel, de spits van de piramide. Want de liefde blijft de kroon op alle genaden.

Vers 3

"De HEERE is mijn Steenrots, en mijn Burg." David woonde te midden van de rotsen en bergvestingen van Judea en was zo aan de boosaardigheid van Saul ontkomen. Hier vergelijkt hij zijn God met zo'n schuilplaats, zo'n veilige toevlucht. Gelovigen vinden in hun God vaak een schuilplaats voor ruziënde tongen en voor de woede van de storm van tegenspoed. De kloven van de Rots der eeuwen zijn veilige woonplaatsen.

“Mijn Uithelper”: Hij springt tussenbeide in het uur van mijn gevaar. Wanneer Gods mensen bijna gegrepen zijn, worden ze uit de hand van de machtigen gered door Hem Die nog machtiger is. Deze titel “Uithelper” bevat vele preken en is het meer dan waard dat elke ervaren gelovige erover nadenkt.

“Mijn God.” Dat is alle goede dingen in één! Er ligt een grenzeloze rijkdom in deze uitdrukking. Ze betekent: mijn blijvende, onveranderlijke, oneindige, eeuwige goed. Wie waarachtig “mijn God” kan zeggen, mag er gerust aan toevoegen: “mijn hemel, mijn alles.”

“Mijn Rots” (Engels: “mijn sterkte”). Dit woord betekent eigenlijk “mijn rots”, in de zin van kracht en onbeweeglijkheid: mijn zekere, onveranderlijke, eeuwige vertrouwen en steun. Het woord rots komt dus tweemaal voor, maar het is geen herhaling. De eerste keer is het een rots om je in te verbergen, hier is het een rots van vastheid en onveranderlijkheid. “Op Welken ik betrouw.” Het geloof moet worden geoefend, anders leren we de kostbaarheid van God nooit echt kennen. En God moet het voorwerp van het geloof zijn, anders is het geloof louter aanmatiging.

“Mijn Schild”: het weert de slagen van mijn vijand af en beschut mij tegen pijl en zwaard. De Heere geeft Zijn krijgers zowel wapens om aan te vallen als wapens om zich te verdedigen. Onze wapenkamer is tot de nok toe gevuld, zodat niemand ongewapend ten strijde hoeft te trekken. “De Hoorn mijns heils”: Hij stelt mij in staat mijn vijanden neer te stoten en met heilige jubel over hen te zegevieren. “Mijn Hoog Vertrek”: een burcht, hoog op een rotsachtige top, buiten het bereik van mijn vijanden. Van die hoogte kijk ik zonder angst neer op hun woede, en overzie ik een wijds landschap van barmhartigheid, dat zelfs reikt tot het goede land aan gene zijde van de Jordaan.

Hier staan veel woorden, maar niet één te veel, geen enkel is overbodig. We zouden elk ervan met vrucht kunnen onderzoeken, als we daar de tijd voor hadden. Vatten we alles samen, dan kunnen we met Calvijn besluiten dat David de gelovigen hier van top tot teen uitrust.

Vers 4

In dit vers neemt de blije dichter zich voor om de Heere in blijde zang aan te roepen. Hij vertrouwt er rotsvast op dat zijn God in alle toekomstige strijd even goed voor hem zal zorgen als in het verleden. Het is goed om tot God te bidden als tot Iemand Die het waard is om geprezen te worden, want dan bidden we blij en vol vertrouwen. Voel ik dat ik de Heere kan zegenen, en doe ik dat ook, voor al Zijn goedheid uit het verleden? Dan durf ik grote dingen van Hem te vragen.

Dat woordje "Zo" (Engels: "zo zal ik verlost worden van mijn vijanden"; SV: "en werd verlost van mijn vijanden") zegt veel, véél zelfs. Zingend behouden worden is waarlijk behouden zijn! Velen worden gered onder tranen en twijfel. Maar David had zo'n geloof dat hij zingend kon strijden, en de slag kon winnen met een lied nog op zijn lippen. Wat een geluk om nieuwe barmhartigheid te ontvangen met een hart dat al ontroerd is door alle barmhartigheid die we eerder kregen! En wat een geluk om nieuwe beproevingen tegemoet te gaan met een vertrouwen dat rust op wat we al van Gods liefde hebben ervaren!

> *"Geen vrezen of twijfelen met Christus aan onze zijde,*
> *wij zullen juichend sterven: 'De Heere zal voorzien.'"*

Vers 5-20

In de meest dichterlijke taal beschrijft de psalmist nu hoe hij Jehova's reddende macht heeft ervaren. In al haar schatkamers bezit de dichtkunst geen juweel dat schitterender is dan dit sonnet van de volgende verzen. De smart, de noodkreet, de nederdaling van de Goddelijke en de redding van de verdrukte: alles is hier gezet op muziek die gouden harpen waardig is.

De Messias, onze Zaligmaker, is duidelijk, nog meer dan David of enig ander gelovige, het hoofdonderwerp van dit lied. Terwijl we het bestudeerden, groeide onze overtuiging dat elke regel hier zijn diepste en verste vervulling in Hem vindt. Maar omdat we ons commen-

taar niet buiten redelijke grenzen willen laten uitdijen, laten we het aan de godvruchtige lezer over om deze heel gemakkelijke toepassing zelf te maken op onze Heere, Die eens zo diep verdrukt werd en nu zegeviert.

Vers 5

"Banden des doods hadden mij omvangen." Als een wrede overwinnaar scheen de dood de koorden van de pijn om hem heen te slingeren. Hij was omringd en ingesloten door dreigende gevaren van de meest ijzingwekkende soort. Hij leek op een zeeman die door de storm is geteisterd en door verschrikkelijke branding op de rotsen wordt gedreven, een branding zo wit als de tanden van de dood. Wat een treurige toestand voor een man naar Gods hart! Maar zo gaat Jehova nu eenmaal met Zijn zonen om.

"Beken Belials verschrikten mij." Stromen van goddeloosheid dreigden alle godsdienst te overspoelen en de hoop van de godvruchtige mee te sleuren, als iets dat men bespot en veracht. Die dreiging werd zo reëel dat zelfs de held die Goliath velde, begon te vrezen. Het stevigste schip komt soms in nood wanneer de stormduivel rondwaart. De moedigste man, die doorgaans het beste verwacht, kan soms het ergste vrezen.

Geliefde lezer, wie deze regels schrijft, heeft beter dan de meeste mensen leren kennen wat dit vers betekent. Hij voelt zich geneigd te wenen en toch te zingen terwijl hij schrijft over een tekst die zijn eigen ervaring zo treffend beschrijft. In de nacht van de tragische ramp in de Surrey Music Hall werden de stromen van Belial losgelaten. Wat een groot deel van de pers daarna schreef, was uiterst kwaadaardig en goddeloos. Onze ziel was bevreesd toen we daar stonden, omringd door de smarten des doods en de lasteringen van wrede mensen.

Maar o, wat een barmhartigheid zat er in dit alles! Wat een honing van goedheid heeft onze Heere uit deze leeuw van verdrukking weten

te halen! Zeker, God heeft mij gehoord, en Hij heeft mij verhoord! Verkeert u in een kwade situatie? Beste vriend, leer van onze ervaring om te vertrouwen op de Heere Jehova, Die Zijn uitverkorenen niet verlaat.

Vers 6

"Banden der hel omringden mij." Van alle kanten blaften de hellehonden woedend. Een kordon van duivels omsingelde de opgejaagde man van God, en elke ontsnappingsroute was afgesloten. Satan weet onze kusten te blokkeren met de ijzeren oorlogsschepen van het leed. Maar God zij gedankt: de haven van het gebed ligt nog open! De genade kan de blokkade doorbreken, met boodschappen van de aarde naar de hemel, en met zegeningen als antwoord terug van de hemel naar de aarde.

"Strikken des doods bejegenden mij." De oude vijand jaagt op zijn prooi, niet alleen met de honden uit het helse hondenhok, maar ook met de strikken van dodelijke list. De netten werden steeds strakker aangetrokken, tot de samengetrokken kring de gevangene elke mogelijkheid tot ontsnappen ontnam:

> *De koorden der hel waren strak omwonden,*
> *Mijn voeten door strikken des doods gebonden.*

Hopelozer kon het niet met deze goede man. Zo wanhopig was zijn situatie, zo volkomen uitzichtloos, dat alleen een almachtige arm hem nog van dienst kon zijn. Als we de vier beelden volgen die hij gebruikt, dan was hij gebonden als een misdadiger vlak voor de terechtstelling, overweldigd als een schipbreukeling, omsingeld en met de rug tegen de muur als een opgejaagd hert, en gevangen in een net als een sidderend vogeltje. Wat voor schrik en wat voor nood kon er nog meer samenkomen op één arm en weerloos hoofd?

Vers 7

"Als mij bange was, riep ik den HEERE aan, en riep tot mijn God." (Engels: "In mijn benauwdheid riep ik den HEERE aan, en schreeuwde tot mijn God.") Het gebed is die achterdeur die openblijft, zelfs wanneer de stad door de vijand hard wordt belegerd. Het is de weg omhoog uit de put van wanhoop, waarheen de geestelijke mijnwerker meteen vlucht wanneer de wateren van beneden op hem losbarsten. Zie hoe hij eerst roept en daarna schreeuwt: het gebed wordt heviger naarmate het vordert.

Merk ook op dat hij God eerst aanroept met de naam Jehova en dan overgaat op een vertrouwelijker naam, "mijn God". Zo groeit het geloof door oefening: Hij Die we eerst als Heere zagen, blijkt al spoedig onze God in het verbond. Het is nooit een slecht moment om te bidden, hoe donker de omstandigheden ook zijn. Geen nood mag ons ervan weerhouden het goddelijke geneesmiddel van de smeking te gebruiken. Boven het gedruis van de woedende golven van de dood en het geblaf van de honden van de hel uit zal de zwakste roep van een waar gelovige in de hemel worden gehoord.

"Hij hoorde mijn stem uit Zijn paleis, en mijn geroep voor Zijn aangezicht kwam in Zijn oren." Hoog daarboven, binnen de met juwelen bezette muren en door de poorten van parel, werd de roep van de lijdende smekeling gehoord. Engelenmuziek en serafijnenharmonie waren niet in staat die nederige roep te overstemmen of ook maar te schaden. De Koning hoorde haar in Zijn paleis van ondraaglijk licht, en leende een gewillig oor aan de roep van Zijn eigen geliefde kind.

O, geëerd gebed, dat zo door het bloed van Jezus kan doordringen tot de oren en het hart van de Godheid Zelf! De stem en de roep worden rechtstreeks door de Heere gehoord. Ze hoeven niet via heiligen en middelaars te gaan. "Mijn geroep voor Zijn aangezicht kwam in Zijn oren": het gebed werkt bij God onmiddellijk en persoonlijk. We mogen roepen met vertrouwvolle, vertrouwelijke aandrang, terwijl onze Vader Zelf luistert.

Vers 8

Tussen de roep en het antwoord lag geen grote tussenruimte. De Heere vertraagt Zijn belofte niet, maar is snel om Zijn verdrukten te redden. David heeft de heerlijke openbaringen van God voor zijn geestesoog: in Egypte, bij de Sinaï, en bij verschillende gelegenheden aan Jozua en de richters. Hij overweegt dat zijn eigen geval dezelfde heerlijkheid van macht en goedheid laat zien. Daarom kan hij de beschrijvingen van vroegere openbaringen van Gods majesteit overnemen in zijn lofzang.

"Toen daverde en beefde de aarde." Zie hoe zelfs de meest vaste en onbeweeglijke dingen de kracht van het smeken voelen. Gebed heeft huizen doen schudden, gevangenisdeuren geopend en dappere harten doen beven. Het gebed luidt de alarmklok, en de Heer des huizes staat op om te redden, terwijl alles onder Zijn voetstap schudt.

"En de gronden der bergen beroerden zich en daverden, omdat Hij ontstoken was." Hij Die de pijlers van de wereld heeft gevestigd, kan ze in hun voegen laten schommelen en de hoekstenen van de schepping omhoog laten wippen. De gigantische wortels van de torenhoge bergen worden losgerukt wanneer de Heere Zich in toorn roert om de vijanden van Zijn volk neer te slaan. Hoe zou de nietige mens het tegen God kunnen uithouden, als de bergen zelf beven van angst? Laat de grootspreker niet dromen dat zijn huidige, valse vertrouwen hem zal dragen op de vreselijke dag van de toorn.

Vers 9

"Rook ging op van Zijn neus." Een hevige oosterse manier om onstuimige toorn uit te drukken. Door sterke gemoedsbeweging wordt de adem uit de neusgaten verhit. Het beeld toont ons daarom de almachtige Verlosser Die rook uitstoot in de hitte van Zijn toorn en de onstuimigheid van Zijn ijver. Niets maakt God zo toornig als onrecht dat Zijn kinderen wordt aangedaan. Wie u aanraakt, raakt de appel van Mijn oog aan.

God is niet onderworpen aan de hartstochten die Zijn schepselen beheersen. Maar omdat Hij handelt met alle energie en snelheid van iemand die toornig is, wordt Hij hier voorgesteld in dichterlijke beeldspraak die bij ons menselijk verstand past. Het openen van Zijn lippen is genoeg om Zijn vijanden te vernietigen: "en een vuur uit Zijn mond verteerde." Dit vuur was niet van voorbijgaande aard, maar bestendig en blijvend: "Kolen werden daarvan aangestoken."

De hele passage wil Gods nederdaling beschrijven om Zijn kind te hulp te komen, vergezeld van aardbeving en onweer. Bij de majesteit van Zijn verschijning schudt de aarde, pakken de wolken samen als rook, en verteert de bliksem als laaiend vuur, waarmee de wereld in brand wordt gezet. Wat een grootsheid van beschrijving, wat een majestueus tafereel! Bisschop Mant geeft het vers zeer voortreffelijk als volgt in rijm weer:

> *Rook kwam uit Zijn verhitte neusgaten,*
> *En uit Zijn mond een verterende vlam,*
> *Gloeiende kolen en flitsen van voortsnellend vuur*
> *Kondigden de toorn aan die van Hem kwam.*

Vers 10

Midden in de schrik van de storm kwam Jehova, de Wreker, naar beneden en liet de hemelboog onder Zijn voet doorbuigen. "En Hij boog den hemel, en daalde neder." Hij kwam haastig, en alles wat Zijn vaart belemmerde, trapte Hij omver. De dikste duisternis verborg Zijn pracht: "en donkerheid was onder Zijn voeten." Hij streed in de dichte dampen, als een krijger in wolken van rook en stof, en trof de harten van Zijn vijanden met het scherpe zwaard van Zijn wraak. Duisternis is voor God geen belemmering. Haar dichtste somberheid maakt Hij tot Zijn tent en verborgen paviljoen.

Zie toch hoe het gebed aarde en hemel in beweging brengt, en stormen opwekt om in een oogwenk de vijanden van Gods Israël omver te werpen! Het stond slecht met David voordat hij bad, maar het

stond veel slechter met zijn vijanden zodra zijn smeking naar de hemel was opgestegen. Een vertrouwend hart keert de rollen om ten opzichte van zijn vijanden door Gods hulp in te roepen. Moet ik dan per se een vijand hebben? Laat hij dan in elk geval geen man des gebeds zijn. Anders heeft hij mij met zijn God, Die hij in de twist te hulp roept, spoedig de baas.

Vers 11

Wat een onnavolgbare grootsheid ligt er in dit vers! In het Mozaïsche stelsel worden de cherubs herhaaldelijk afgebeeld als de wagen van God. Daarom schrijft Milton in zijn "Paradise Lost" over de grote Vader:

> *"Hij, op de vleugelen der cherubs verheven in majesteit,*
> *Reed tot ver in de chaos, in Zijn Vaderlijke heerlijkheid".*

We wagen ons niet aan speculaties over het geheimzinnige en veelbetwiste onderwerp van de cherubs. Het volstaat om eenvoudig op te merken dat engelen ongetwijfeld onze wachters en dienende vrienden zijn, en dat zij al hun krachten inspannen om de redding van de verdrukten te bespoedigen. "Hij voer op een cherub, en vloog." Ook de natuur stelt al haar krachten ter beschikking om ons te helpen; zelfs de machten van de lucht staan in Zijn dienst: "ja, Hij vloog snellijk op de vleugelen des winds." Is barmhartigheid Zijn boodschap, dan komt de Heere vliegend aan. Maar wanneer Hij zondaars tot bekering wil winnen, aarzelt Hij lang.

De vlucht die hier wordt getekend is even majestueus als snel. "Wijd en zijd vliegend" is het woord van Sternhold, en hij zit er niet ver naast. Zoals de adelaar met uitgespreide vleugels in rustige grootsheid zweeft, zonder heftig geklapwiek en zonder inspanning, zo snelt de Heere met de majesteit van Zijn almacht de Zijnen te hulp.

Vers 12

De storm trok dicht. Uit de wolken, die stromen regen uitgoten, werd een geheime binnenkamer gebouwd voor de onzienlijke maar wonderen werkende God. “Gehuld in ondoordringbare schaduw” zag het geloof Hem; geen enkel ander oog kon door “wolken des hemels” heen kijken. Gezegend is het duister dat mijn God omhult! Mag ik Hem niet zien, dan is het toch zoet te weten dat Hij in het verborgene werkt aan mijn eeuwig heil. Zelfs een dwaas kan geloven dat God buiten is wanneer de zon schijnt en alles stil is. Het geloof is wijzer: het onderscheidt Hem midden in het vreselijke duister en in de dreigende storm.

Vers 13

Plotseling werd het vreselijke geschut van de hemel afgevuurd! Het schitterende licht van de bliksem overstraalde de wolken, alsof er een heerlijkheid uitging van Hem Die Zich in het wolkenpaviljoen verborg. Salvo’s van hagelstenen en vurige kolen werden op de vijand neergeslingerd. De bliksems leken de wolken open te splijten en in lichterlaaie te zetten. Daarna joegen hagelstenen en vlokken vuur, met flitsen van ontzagwekkende grootsheid, de mensenkinderen schrik aan.

Vers 14

Over al die pracht van de storm rolde de vreselijke donder. “En de HEERE donderde in den hemel, en de Allerhoogste gaf Zijn stem.” Wat een passende begeleiding bij de vlammen van de wraak! Hoe zullen mensen het kunnen verdragen als ze het ten slotte horen, gericht tot henzelf als aankondiging van hun ondergang? Nu al zit hun hart in hun keel wanneer ze het slechts van verre horen rommelen! In al die schrik vond David stof voor een lied. Zo vindt elke gelovige zelfs in de verschrikkingen van God een onderwerp voor heilige lof. “Hagel en vurige kolen” worden tweemaal genoemd, om te laten zien hoe vast

ze in de hand van God liggen en dat het de wapens van de hemel zijn voor Zijn wraak.

Horne merkt op dat "elk onweer ons moet herinneren aan dat vertoon van macht en wraak, dat hierna de algemene opstanding zal vergezellen." Maar moet het ons, naast alle ontzag, niet ook de werkelijke macht verzekeren van Hem Die onze Vader en onze Vriend is? Moet het ons niet gerust doen zijn over onze veiligheid, nu Hij onze veldslagen voor ons strijdt? De vorst van de macht der lucht is snel verdreven wanneer de cherubenwagen door zijn gebied raast. Laten de legioenen van de hel ons dus niet bang maken. Hij Die met ons is, is meer dan allen die tegen ons zijn.

Vers 15

Als gevorkte pijlen schoten de bliksems naar de scharen van de vijand, en al snel "verstrooide" Hij "ze". Wat zijn grootsprekende zondaars toch lafaards zodra Jehova de strijd met hen aangaat! Ze zijn groot in de mond en verachten Zijn woorden, maar wanneer er geslagen wordt, nemen ze razendsnel de benen. Met de glinsterende vlammen en de felle bliksemstralen "verschrikte" Hij "ze." God zit nooit verlegen om wapens. Wee wie het aan de stok krijgt met zijn Maker! Gods pijlen missen hun doel nooit: ze zijn met bliksem gevederd en hebben weerhaken van eeuwige dood. Vlucht, o zondaar, naar de rots van de toevlucht, voordat deze pijlen zich in je ziel vastzetten!

Vers 16

Zo overweldigend was de schok van Gods aanval, in volle wapenrusting, dat de orde van de natuur werd omgekeerd en de bodems van rivieren en zeeën blootkwamen. "De diepe kolken der wateren werden gezien." De diepe, holle ingewanden van de aarde werden omhooggeheven, tot "de gronden der wereld werden ontdekt." Wat zal Jehova's "schelden" dan niet teweegbrengen! Als "het geblaas des winds van Uw neus", o Heere, al zo angstaanjagend is, wat moet Uw

arm dan wel zijn! Het is zinloos dat mensen iets proberen te verbergen voor Hem, Wiens woord de diepte openrukt en de deuren van de aarde uit hun hengsels tilt. Zinloos is alle hoop op verzet, want één fluistering van Zijn stem laat de hele aarde sidderen in kruipende angst.

Vers 17

En nu komt de redding! Haar Auteur is goddelijk: "Hij zond." Haar werk is hemels: "van de hoogte." En wonderbaar is de verlossing zelf: "Hij trok mij op uit grote wateren." Als een tweede Mozes werd David hier uit het water opgehaald. Alle gelovigen lijken zo op hun Heere, Wiens doop in vele wateren van benauwdheid en in Zijn eigen bloed ons heeft gered van de toekomende toorn. Geen vloed van kwaad kan de mens verdrinken wiens God boven die vloeden troont en hun woede in toom houdt.

Vers 18

Zijn we gered? Dan moeten we God alle eer geven. Dat doen we door onze eigen zwakheid te erkennen en te bedenken hoe machtig de verslagen vijand was. Elke wending in de strijd laat Gods macht des te sterker schitteren. Onze grote geestelijke tegenstander is werkelijk een "sterken vijand", veel te sterk voor zwakke, arme schepselen als wij. Toch heeft God ons tot hier toe bevrijd, en Hij zal dat blijven doen tot het einde. Juist onze zwakheid is een reden voor goddelijke hulp. Bedenk eens hoeveel kracht er schuilt in dat ene woordje "omdat" in de tekst!

Vers 19

Het was een kwade dag, een dag van rampspoed, en zijn vijanden buitten die wreed uit. Met sluwe middelen probeerden ze hem volledig te gronde te richten. En toch kon David zeggen: "maar de HEERE was mij tot een Steunsel." Wat een gezegend "maar" is dit! Het hakt de Gordiaanse knoop door en maakt de honderdkoppige hydra dood.

Wie zijn steun bij Jehova heeft gevonden, hoeft niet te vrezen dat de redding uitblijft.

Vers 20

"En Hij voerde mij uit in de ruimte." Jozef kwijnde een tijd weg in de gevangenis, maar kwam daarna in het paleis. En vanuit de spelonk van Adullam besteeg David de troon. Zoet is het genot na de pijn, en zoet is de rust na de strijd! Verruiming is des te heerlijker na een tijd van knellende armoede en droevige opsluiting. Belegerde zielen genieten van de brede velden van de belofte, wanneer God de vijand verdrijft en de poorten van de omsingelde stad openzet. De Heere laat Zijn werk niet half gedaan. Heeft Hij de vijand op de vlucht gejaagd, dan leidt Hij de gevangene uit in vrijheid. Ruim is het bezit van de gelovige in Jezus, en ruim is zijn plaats. Er hoeft geen grens te zijn aan zijn vrede, want er is geen grens aan zijn voorrecht.

"Hij rukte mij uit, want Hij had lust aan mij." Vrije genade ligt aan de grondslag. Dat staat vast: graven we diep genoeg, dan is soevereine genade de waarheid die we op de bodem van elke put van barmhartigheid vinden. Diepzeevisserij in de oceaan van goddelijke mildheid brengt altijd de parels van verkiezende, onderscheidende liefde boven. Waarom Jehova lust aan ons zou hebben, is een vraag zonder antwoord, een verborgenheid die zelfs engelen niet kunnen doorgronden. Maar dat Hij lust heeft aan Zijn geliefden, staat vast. Het is de vruchtbare wortel van gunsten die even talrijk als kostbaar zijn. Gelovige, ga even zitten en laat de leerzame zin die nu voor ons ligt diep tot je doordringen. Leer de onveroorzaakte liefde van God te zien als de oorzaak van alle goedertierenheid waarin wij mogen delen.

Vers 21

"De HEERE vergold mij naar mijn gerechtigheid." Zien we deze psalm als een profetie over de Messias, dan begrijpen we gemakkelijk waarom hier zo sterk over gerechtigheid wordt gesproken, want Zijn kle-

deren waren wit als sneeuw. Maar als woorden van David hebben ze velen in verwarring gebracht. Toch is de zaak bij nader inzien volkomen duidelijk. Rekken we de woorden niet verder op dan bedoeld is, dan hoeft er geen enkele moeilijkheid te ontstaan.

De beschikkingen van Gods genade zijn in de volste mate soeverein en staan los van menselijke verdienste. Toch merken we in Gods leiding van het leven vaak een regel van gerechtigheid op: wie onrecht is aangedaan, krijgt uiteindelijk recht, en de rechtvaardigen worden ten slotte verlost. Davids vroege moeiten kwamen voort uit de goddeloze boosaardigheid van de afgunstige Saul, die zijn vervolging zeker voortzette onder het mom van beschuldigingen tegen het karakter van "den man naar Gods hart." David verklaart dat die beschuldigingen volkomen onwaar waren. Hij houdt vol dat hij een gerechtigheid bezat die hem uit genade was geschonken, en dat de Heere die genadig had beloond, ondanks al zijn lasteraars. Voor God was de man naar Gods hart een nederige zondaar. Maar tegenover zijn lasteraars kon hij met open gelaat spreken over "de reinigheid mijner handen" en over de gerechtigheid van zijn leven.

Wie voor een menselijke rechtbank zijn onschuld niet kan bepleiten, weet maar weinig van de heiligmakende kracht van Gods genade. Er schuilt geen eigengerechtigheid in een eerlijk man die weet dat hij eerlijk is. Ook niet in zijn geloof dat God hem in Zijn voorzienigheid beloont voor die eerlijkheid, want dat is vaak gewoon een duidelijk feit. Maar het zou wél eigengerechtigheid zijn als we zulke gedachten overbrachten van Gods wereldbestuur naar het geestelijk koninkrijk. Want daar regeert de genade niet alleen oppermachtig, maar ook alléén, als het gaat om het uitdelen van Gods gunsten. Het is geen tegenstelling tot de leer van de zaligheid uit genade, en geen enkel bewijs van een Farizeïsche geest, wanneer een genadig mens die belasterd wordt, krachtig zijn oprechtheid handhaaft en zijn karakter flink verdedigt.

Een godvruchtig man heeft een rein geweten en weet dat hij oprecht is. Moet hij zijn eigen bewustzijn loochenen en het werk van de Heilige Geest verachten door zich huichelachtig slechter voor te doen dan hij is? Een godvruchtig man acht zijn oprechtheid zeer hoog, anders zou hij helemaal geen godvruchtig man zijn. Moet hij hoogmoedig heten omdat hij het juweel van een eerbaar karakter niet zomaar wil kwijtraken? Een godvruchtig man kan zien dat in Gods voorzienigheid oprechtheid en waarheid op den duur zeker hun eigen beloning brengen. Mag hij, wanneer hij die beloning in zijn eigen geval ziet geschonken, de Heere er niet voor prijzen? Ja, moet hij niet veeleer de getrouwheid en goedheid van zijn God verkondigen? Lees de reeks uitdrukkingen in dit en de volgende verzen als het lied van een goed geweten, dat een storm van smaad, vervolging en lastering veilig heeft doorstaan. Dan hoeven we de schrijver niet te verwijten dat hij zijn eigen goede karakter te hoog aanslaat.

Vers 22

Hier klinkt opnieuw de verzekering dat hij zuiver is, nu zowel bevestigend als ontkennend. Er is een “ik heb” en een “ben … niet”, en beide horen thuis in een waarlijk geheiligd leven: dwingende en weerhoudende genade nemen elk hun deel. Deze woorden tekenen de heilige als een reiziger die zorgvuldig “des HEEREN wegen” bewandelt. Hij verlaat het verordende pad niet “goddelooslijk”, dat wil zeggen: opzettelijk, willens en wetens, hardnekkig en uitdagend. Op dat pad schenkt God de pelgrim Zijn gunstige tegenwoordigheid. Let op wat er besloten ligt in de woorden “en ben van mijn God niet goddelooslijk afgegaan”: David leefde gewoonlijk in gemeenschap met God. Hij kende Hem als zijn eigen God, van Wie hij kon spreken als “mijn God.” God wijkt nooit van Zijn volk af. Laten zij zich dus hoeden om van Hem af te wijken.

Vers 23

"Want al Zijn rechten waren voor mij." Gods woord, Zijn karakter en Zijn handelen moeten altijd voor onze ogen staan. We moeten ze leren kennen, overdenken en met ontzag benaderen. Wij mensen vergeten wat ze liever niet willen onthouden, maar de gelovige bewondert de uitnemende eigenschappen van de Allerhoogste met liefde en verrukking. We moeten het beeld van God zó voortdurend voor ons houden dat we er, ieder naar zijn mate, aan gelijkvormig worden. Die innerlijke liefde tot het recht moet de drijfveer zijn van christelijke oprechtheid in onze openbare wandel. Laat de bron gevuld zijn met liefde tot heiligheid, dan zullen de stromen die eruit voortkomen zuiver en genadig zijn.

"En Zijn inzettingen deed ik niet van mij weg." Wie de Schrift uit zijn gedachten bant, kan er zeker van zijn dat ze zijn wandel niet meer beïnvloedt. Afvalligen beginnen met stoffige Bijbels en eindigen met vuile kleren.

Vers 24

"Maar ik was oprecht bij Hem." Hier wordt oprechtheid opgeëist, een oprechtheid die voor Gods rechterstoel als echt zou doorgaan. Wat kwade mensen ook van hem dachten, David voelde dat hij de goedkeuring van zijn God had. Bovendien waagt hij het zich te beroepen op zijn vrijheid van die ene grote zonde die hem zo gemakkelijk omringde: "ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid." Het is een heel genadig teken wanneer de hevigste kanten van onze natuur goed worden bewaakt. Breekt de zwakste schakel van de keten niet, dan zijn de sterkere veilig genoeg.

Davids onstuimige aard had hem ertoe kunnen brengen Saul te doden toen die in zijn macht was. Maar de genade stelde hem in staat zijn handen schoon te houden van het bloed van zijn vijand. Wat een wonder was dat, en wat verdient het het om met zoveel dankbaarheid te worden vastgelegd als in deze verzen! Op een van deze dagen zal

het ons een zoete hartsterking zijn onze zelfverloochening te herdenken en God te zegenen dat we die konden opbrengen.

Vers 25

Eerst schenkt God ons heiligheid, en dán beloont Hij ons ervoor. Wij zijn Zijn maaksel, vaten gemaakt tot eer. En is zo'n vat eenmaal klaar, dan wordt het de eer niet onthouden, al komt die in werkelijkheid helemaal toe aan de Pottenbakker, op Wiens schijf het vat gevormd is. De prijs gaat naar de bloem op de tentoonstelling, maar de tuinman heeft haar gekweekt. Het kind wint de prijs van de schoolmeester, maar de ware eer voor zijn opleiding komt de meester toe, ook al deelt die de beloning uit in plaats van haar te ontvangen.

Vers 26

Wat de Heere in zijn eigen leven deed, brengt de dankbare zanger op de gewone regel van Gods zedelijk bestuur. Hij is rechtvaardig in Zijn omgang met de mensenkinderen en geeft ieder mens maat voor maat terug. "Bij den goedertierene houdt Gij U goedertieren, bij den oprechten man houdt Gij U oprecht." Ieder krijgt zijn vlees gewogen op zijn eigen weegschaal, zijn koren gemeten in zijn eigen korenmaat, en zijn land opgemeten met zijn eigen meetlat. Er is geen eerlijker regel, geen regel die goddeloze mensen meer doet huiveren en geen regel die eervoller is voor wie mild geeft. Wat zouden mensen snel hun lichte gewichten weggooien en hun te korte maten breken, als ze maar konden geloven dat ze uiteindelijk zelf de dupe worden van hun boeventrucs!

Let erop dat zelfs de barmhartigen barmhartigheid nodig hebben. Hoeveel we ook weggeven aan de armen, hoeveel we onze vijanden ook vergeven: het ontslaat ons nooit van onze behoefte aan barmhartigheid. Heere, wees mij zondaar genadig.

Vers 27

"Bij den reine houdt Gij U rein, maar bij den verkeerde bewijst Gij U een Worstelaar." (Engels: "met den verkeerde zult Gij U verkeerd betonen.") De verkeerdheid van de zondaar is zondig en opstandig. De enige zin waarin die term op de Allerheiligste God kan worden toegepast, is die van rechterlijke tegenstand en strengheid. De Rechter der ganse aarde zal dan tegen de overtreder in gaan en hem laten zien dat niet alle dingen dienstbaar gemaakt hoeven te worden aan goddeloze grillen en eigenzinnige inbeeldingen. Calvijn zegt treffend: "Deze beestachtige en monsterlijke domheid van mensen dwingt God nieuwe uitdrukkingswijzen te bedenken en Zichzelf als het ware met een ander karakter te bekleden. Een soortgelijke zin vinden we in Leviticus 26:21-24, waar God zegt: 'En zo gij met Mij in tegenheid wandelen zult, ... zo zal Ik ook met u in tegenheid wandelen' (of verkeerd, of ruw, of op goed geluk met u). Het is alsof Hij wilde zeggen dat hun halsstarrigheid en koppigheid Hem van Zijn kant Zijn gewone lankmoedigheid en zachtmoedigheid zou doen vergeten, en Hem roekeloos of op goed geluk tegen hen zou doen aanvallen. Zo zien we wat de koppigen ten slotte winnen met hun verstoktheid: God verhardt Zichzelf nog meer om hen te verbrijzelen, en als zij van steen zijn, laat Hij hen voelen dat Hij de hardheid van ijzer heeft."

De Joodse overlevering zei dat het manna smaakte naar ieders mond. Zeker is dat God Zich aan ieder afzonderlijk mens toont naar diens karakter.

Vers 28

"Want Gij verlost het bedrukte volk." Wat een troostrijke belofte voor de armen van geest! Hun geestelijke pijn is zo diep dat geen mens haar kan verzachten. Alleen een goddelijke hand kan dat. Zichzelf redden kunnen ze niet, en anderen kunnen het ook niet voor hen doen. Maar God zál hen redden.

“Maar de hoge ogen vernedert Gij.” Wie vol minachting op anderen neerkijkt, wordt zelf over niet al te lange tijd met minachting bekeken. De Heere moet niets hebben van een hoogmoedig oog. Wat een reden voor berouw en diepe nederigheid! Het is zoveel beter om zelf nederig te zijn, dan God uit te dagen ons in Zijn toorn te vernederen!

Let ook op dit opvallende detail: veel zinnen in dit gedeelte staan in de toekomende tijd. Ze spreken dus over wat nog komen gaat. Wat worden we daardoor krachtig herinnerd aan de grote, eeuwige toekomst! Onze vreugde of droefheid van vandaag mag niet zwaarder wegen dan die toekomst.

Vers 29

“Want Gij doet mijn lamp lichten.” Zelfs de kinderen van de dag hebben soms kaarslicht nodig. Juist in het donkerste uur gaat er licht op: er wordt een kaars aangestoken. Dat is een troost die we gerust mogen gebruiken, zonder dat we onszelf iets wijsmaken. Het is immers onze eigen kaars. Toch zorgt God Zelf voor het heilige vuur waarmee die kaars gaat branden. Onze bewijzen van Gods werk in ons zijn echt van ons, maar het troostrijke licht ervan komt van boven. Een kaars die God heeft aangestoken, kan de duivel nooit uitblazen.

Niet elke kaars brandt. Zo zijn er ook genaden die ons nu nog geen troost geven. Toch is het goed om kaarsen te hebben die later kunnen worden aangestoken. En het is goed om genaden te bezitten die ons nog hartverwarmende bewijzen kunnen geven.

Het beeld in dit hele vers is gebouwd op het akelige van de duisternis en het heerlijke van het licht: “het licht is zoet, en het is den ogen goed de zon te aanschouwen.” Zo haalt ook de nabijheid van de Heere alle somberheid van het verdriet weg. Dan kan de gelovige zich verheugen met een overweldigend grote vreugde. Het aansteken van de lamp is een gezellig moment op een winteravond. Maar als God het licht van Zijn gezicht over ons laat opgaan, zijn we nóg veel gelukkiger.

Men zegt dat arme mensen in Egypte zichzelf brood onthouden om olie voor hun lamp te kopen. Zo hoeven ze niet in het donker te zitten. Wij zouden net zo gemakkelijk al onze aardse troost kunnen missen, als het licht van Gods liefde onze ziel maar onafgebroken mocht verblijden.

Vers 30-46

Sommige herhalingen zijn geen lege herhalingen. Een tweede gedachte over Gods barmhartigheid is vaak de beste, en dat is ook hier zo. Wijn wordt sterker en zoeter als hij op zijn droesem ligt. Zo groeit ook onze dankbaarheid naarmate we langer nadenken over Gods goedheid. De verzen die we nu gaan bekijken zijn de rijpe vrucht van een dankbaar hart. Wat hun inhoud betreft zijn het gouden appels, en wat hun taal betreft liggen ze in zilveren schalen. Ze laten ons zien hoe de gelovige overwinning na overwinning behaalt, en hoe zijn vijanden in verwarring raken.

Vers 30

"Want met U loop ik door een bende, en met mijn God spring ik over een muur." Of we onze vijand nu in het open veld ontmoeten, of hem besluipen terwijl hij zich achter de muren van een stad verschuilt: door Gods genade winnen we in beide gevallen. Sluit hij ons in met levende legers, of omringt hij ons met stenen muren? Dan komen we met dezelfde zekerheid vrij. Zulke krachtstukken hebben we al verricht. We hebben ons rennend een weg gebaand door heerscharen van moeilijkheden, en met één sprong het onmogelijke bedwongen.

Gods strijders mogen er dus op rekenen dat ze elke soort strijd leren kennen. Door de kracht van het geloof moeten ze ook vastbesloten zijn om zich als mannen te gedragen. Maar ze moeten er heel zorgvuldig op letten dat ze al hun lauweren aan de voeten van Jehova leggen. Elk van hen moet zeggen: "door mijn God" heb ik deze dappere daad verricht. Onze spolia optima, de beste oorlogsbuit en de tro-

feeën van onze strijd, dragen we hierbij op aan de God der Legerscharen. Aan Hem schrijven we alle heerlijkheid en kracht toe.

Vers 31

"Gods weg is volmaakt." Gods handelen met Zijn volk is ver verheven boven elke fout en elke dwaling. Alles wat Hij doet straalt van gerechtigheid, waarheid, tederheid, barmhartigheid en heiligheid. Elke weg van God is op zichzelf volkomen, en al Zijn wegen samen zijn zonder weerga in harmonie en goedheid. Is het niet buitengewoon troostrijk om te geloven dat Hij Die is begonnen ons te zegenen, ook Zijn werk zal afmaken? Want al Zijn wegen zijn "volmaakt."

Ook Gods "rede" verdient een lofzang. "De rede des HEEREN is doorlouterd", zoals zilver dat in de oven is gelouterd. De leerstukken zijn schitterend, de geboden zuiver, de beloften betrouwbaar. De hele openbaring zit boordevol genade en waarheid. David heeft het beproefd, duizenden hebben het beproefd, wij hebben het beproefd — en het heeft ons nooit teleurgesteld.

Eerst werden Gods weg en Gods woord geprezen. Dan was het passend dat nu de Heere Zelf werd verheerlijkt. Daarom volgt: "Hij is een Schild allen, die op Hem betrouwen." Geen beproefd harnas en geen koperen schild beschermt een soldaat zo goed als de God van het verbond Zijn strijdende volk Israël beschermt. Hij Zelf is het schild van wie op Hem vertrouwen. Wat een gedachte! Wat een vrede mag elke ziel genieten die op Hem vertrouwt!

Vers 32

Nu David zijn God heeft genoemd, begint zijn hart te branden en vonken zijn woorden. Hij daagt hemel en aarde uit: zoek maar een ander wezen dat naast Jehova aanbidding of vertrouwen verdient! Zijn God is, zoals Matthew Henry zegt, een Onvergelijkelijke, Eén van Zijn soort. De afgoden van de heidenen wil hij niet eens noemen. Zodra het over de Godheid gaat, blaast hij ze allemaal uit als niets.

"Want wie is God, behalve de HEERE?" Wie anders schept, onderhoudt, ziet vooruit en bestuurt alles? Wie is, behalve Hij, volmaakt in elke eigenschap en heerlijk in elke daad? Voor wie anders dan Jehova moeten schepselen zich buigen? Wie anders mag hun dienst en hun liefde opeisen? "En wie is een Rotssteen, dan alleen onze God?" Waar kunnen we een hoop vestigen die blijft? Waar vindt de ziel rust? Waar is een vaste grond te vinden? Waar is kracht te vinden? Alleen in de Heere Jehova vinden we rust en toevlucht, nergens anders.

Vers 33

De overwinnaar kijkt vol vreugde terug op de hele wapenrusting waarin hij streed en won. Hij prijst de Heere voor elk onderdeel ervan. De gordel om zijn heupen verdient het eerste couplet: "Het is God, Die mij met kracht omgordt; en Hij heeft mijn weg volkomen gemaakt." Omgord met kracht uit de hemel was de krijger vol vuur, ver boven alle menselijke macht uit. Zonder die wonderlijke gordel was hij zwak en slap geweest, met verlamde krachten en een verspreid leger. Maar omgord met de gordel van de waarheid voelde hij zich vastberaden in zijn doel, moedig in zijn durven en gebundeld in zijn kracht. Zo werd zijn weg één groot succes, en zo weinig verstoord door rampzalige nederlagen dat hij "volkomen" kon heten.

Zijn wij meer dan overwinnaars gemaakt over de zonde? Is ons leven tot nu toe zo geweest als bij het evangelie past? Laten we dan alle eer geven aan Hem Die ons omgordde met Zijn eigen onuitputtelijke kracht. Zo bleven we ongeslagen in de strijd en onvermoeid onderweg als pelgrims.

Vers 34

Een goddelijke hand had de voeten van de overwinnaar geschoeid. Daarom gaat de volgende toon over die voeten. "Hij maakt mijn voeten gelijk als der hinden, en Hij stelt mij op mijn hoogten." Toen David zijn vijanden najoeg, was hij zo licht en snel als een jonge ree. Maar hij schept geen behagen in de benen van een mens. Die snelheid

schrijft hij alleen aan de Heere toe. Zijn onze gedachten vlug en onze geesten snel, als de wagens van Amminadib? Laten we dan nooit vergeten dat de hand van onze Allerliefste ons deze uitgelezen gunst heeft gegeven.

David beklom onneembare vestingen en bleef bewaard voor uitglijden. Hij mocht staan op plaatsen waar een wilde geit amper een houvast vindt. Daarin werd Gods bewarende barmhartigheid zichtbaar. Ook wij hebben onze hoogten gekend: hoogten van eer, van dienst, van verzoeking en van gevaar. Tot nu toe zijn we voor vallen behoed. Breng de harp erbij, en laten we net zo blij danken als de psalmist! Waren we gevallen, dan zouden onze klachten verschrikkelijk zijn geweest. Nu we zijn blijven staan, moet onze dankbaarheid gloeien.

Vers 35

"Hij leert mijn handen ten strijde." Dapperheid en vaardigheid met de wapens worden hier dankbaar erkend als gevolg van onderwijs van God. David brengt geen offer op het altaar van zijn eigen ik voor zijn aangeboren handigheid of aangeleerde bekwaamheid. Hij ziet alle moed in de strijd als een geschenk van de gunst van de hemel. Daarom brengt hij zijn dank aan de Gever. De Heilige Geest is de grote exercitiemeester van de soldaten van de hemel.

"Zodat een stalen boog met mijn armen verbroken is." Waarschijnlijk is een koperen boog bedoeld. Zulke bogen kon je nauwelijks met alleen je armen spannen. De boogschutter moest zijn voet te hulp nemen. Het was dus een geweldig krachtstuk om een boog zo ver door te buigen dat hij in tweeën brak. Het gaat hier om de boog van de vijanden. David rukte hem niet alleen uit hun handen, maar maakte hem ook nutteloos door hem stuk te breken. Zo vernietigde Jezus niet alleen de vurige ingevingen van Satan. Hij brak ook de argumenten waarmee Satan ze afschoot, doordat Hij de Heilige Schrift tegen hem gebruikte. Op dezelfde manier kunnen ook wij zo'n overwinning

behalen: de boog breken en de speer doorsnijden met de scherpe kant van de geopenbaarde waarheid.

Waarschijnlijk had David van nature een sterk lichaam. Nog waarschijnlijker is dat hij, net als Simson, soms met meer dan gewone kracht werd bekleed. Hoe het ook zij: de eer van zijn krachtstukken geeft hij helemaal aan zijn God. Laten we de Heere nooit op een goddeloze manier beroven van wat Hem toekomt. Laten we Hem trouw de eer geven die bij Zijn naam hoort.

Vers 36

"Ook hebt Gij mij het schild Uws heils gegeven." Bovenal moeten wij het schild van het geloof opnemen, want niets anders kan de vurige pijlen van Satan doven. Dit schild is van hemelse makelij. Het is altijd een rechtstreeks geschenk van God Zelf. Het is het kanaal, het teken, de waarborg en het onderpand van een volmaakt heil.

"Uw rechterhand heeft mij ondersteund." Door Gods bewarende genade krijgen we steun die we niet zien, en tegelijk helpt de Voorzienigheid ons vriendelijk op een manier die we wél zien. We zijn zulke kleine kinderen dat we niet op eigen kracht kunnen staan. Maar als de rechterhand van de Heere ons ondersteunt, zijn we als koperen zuilen die niet te verplaatsen zijn.

"Uw zachtmoedigheid heeft mij groot gemaakt." Er bestaan verschillende lezingen van deze zin. Het woord kan ook vertaald worden met: "Uw goedheid heeft mij groot gemaakt." David zag veel welwillendheid in wat God voor hem deed. Zijn grootheid schreef hij dankbaar niet toe aan zijn eigen goedheid, maar aan de goedheid van God. "Uw voorzienigheid" is een andere lezing, en dat is eigenlijk niets anders dan goedheid in daden. Goedheid is de knop waarvan de voorzienigheid de bloem is. Of: goedheid is het zaad waarvan de voorzienigheid de oogst is. Sommigen vertalen: "Uw hulp", wat slechts een ander woord is voor voorzienigheid, de trouwe bondgenoot van de heiligen, die hen bijstaat in de dienst aan hun Heere.

Volgens enkele geleerde uitleggers betekent de tekst: “Uw nederigheid heeft mij groot gemaakt.” “Uw neerbuigendheid” kan misschien dienen als een samenvattende lezing, waarin de gedachten zitten die we al noemden, en ook die van nederigheid. Doordat God Zichzelf klein maakt, worden wij groot gemaakt. Wij zijn zo klein dat we onder Zijn voeten vertrapt zouden worden, als God Zijn grootheid zou tonen zonder Zich te bukken. Maar God moet Zich bukken om de hemel te zien en Zich buigen om te zien wat de engelen doen. Hij ziet naar de nederigen en gebrokenen om, en maakt hen groot.

Zo luiden de vertalingen van de gangbare grondtekst. Maar er zijn ook heel andere lezingen. De Septuaginta bijvoorbeeld leest: “Uw tucht” — Uw vaderlijke bestraffing — “heeft mij groot gemaakt.” De Chaldeeuwse omschrijving leest: “Uw woord heeft mij vermeerderd.” Toch blijft de gedachte dezelfde. David schrijft al zijn eigen grootheid toe aan de neerbuigende goedheid en genade van zijn Vader in de hemel. Laten we allemaal dit gevoel in ons hart hebben. Laten we belijden dat we alle goedheid en grootheid die God ons ook heeft gegeven, als kronen aan Zijn voeten moeten werpen, terwijl we uitroepen: “Uw zachtmoedigheid heeft mij groot gemaakt.”

Vers 37

“Gij hebt mijn voetstap ruim gemaakt onder mij.” Voor David lag een effen pad open naar ruime landerijen en legerplaatsen. Hij hoefde niet langer over smalle bergpaadjes te sluipen en zich te verstoppen in de spleten en hoeken van grotten. Nu kon hij de vlakten doorkruisen en wonen onder zijn eigen wijnstok en vijgenboom.

Het is een grote barmhartigheid om in de volle vrijheid en ruimte van het christelijk leven te worden gebracht. Maar het is een nog grotere gunst om in die vrijheid waardig te mogen leven, en niet met onze voeten uit te glijden, hoe wijd het pad ook is. Op de rotsen van de verdrukking blijven staan, dat komt door Gods genadige steun.

Maar diezelfde hulp is net zo hard nodig in de weelderige vlakten van voorspoed.

Vers 38

Als de heiligen zo wonderlijk worden bewaard, voorspelt dat weinig goeds voor hun tegenstanders. De Amalekieten dachten dat ze met hun buit veilig weg waren. Maar toen Davids God hem leidde bij de achtervolging, werden ze snel ingehaald en in stukken gehouwen. Als God met ons is, slaan zonden en smarten op de vlucht. Dan wordt elke vorm van kwaad "verteerd" door de kracht van de genade. Wat een edel en indrukwekkend beeld geven dit vers en de volgende ons van de overwinningen van onze heerlijke Heere Jezus!

Vers 39

Onze geestelijke vijanden worden volledig vernietigd. We mogen juichen over zonde, dood en hel, want onze zegevierende Heere heeft ze voor ons ontwapend en machteloos gemaakt. Moge Hij hun genadig ook in ons zo'n nederlaag bezorgen!

Vers 40 en 41

We kunnen het niet vaak genoeg doen: al onze overwinningen toeschrijven aan de God van onze zaligheid. Het is waar dat we moeten worstelen met onze geestelijke tegenstanders. Maar de zege is veel meer van de Heere dan van ons. We mogen niet pochen als eerzuchtige jagers naar ijdele roem. Wel mogen we juichen als bereidwillige, gelovige werktuigen in de hand van de Heere, die Zijn grote plannen door ons uitvoert.

Vers 42

"Zij riepen, maar er was geen verlosser; tot den HEERE, maar Hij antwoordde hun niet." Bidden is zo'n opmerkelijk wapen dat zelfs de goddelozen er in hun wanhoop hun toevlucht toe nemen. Slechte mensen hebben God aangeroepen tegen Gods eigen knechten, maar

het was allemaal tevergeefs. Het koninkrijk van de hemel is niet verdeeld, en God helpt Zijn vijanden nooit ten koste van Zijn vrienden. Er zijn gebeden tot God die niet beter zijn dan lastering. Ze brengen geen troostend antwoord, maar maken de Heere juist nog bozer.

Stel dat ik iemand zou vragen om zijn eigen kind te verwonden of te doden, om mijn kwaadaardigheid te bevredigen. Zou hij die beledigging van zijn menselijkheid niet verafschuwen? Hoeveel minder zal Jehova dan luisteren naar de wrede wensen van de vijanden van Zijn gemeente! Zij durven te bidden om haar ondergang, en noemen haar bestaan scheuring en haar leer ketterij!

Vers 43

De nederlaag van de volken die tegen koning David vochten was zo totaal dat ze eruitzagen als poeder in een vijzel, fijngestampt. Hun macht was in stukken gebroken. Ze werden zo zwak als stof in de wind en zo gewoon als de modder op straat. Zo machteloos en laag zijn de vijanden van God nu geworden door de overwinning van de Zoon van David aan het kruis. Sta op, o mijn ziel, en ga je vijanden tegemoet! Ze hebben een dodelijke klap gekregen en zullen vallen voor jouw moedige opmars.

> *"De hel en mijn zonden weerstaan mijn loop,*
> *Maar als overwonnen vijanden rest hun geen hoop;*
> *Mijn Jezus nagelde ze aan Zijn kruis*
> *En zong de zegepraal toen Hij opstond uit de dood."*

Vers 44

"Gij hebt mij uitgeholpen van de twisten des volks." Twist binnen je eigen kring is heel moeilijk om mee om te gaan. Een burgeroorlog is oorlog in zijn ellendigste vorm. Als er van binnen eensgezindheid heerst, is dat een reden voor de warmste dankbaarheid. David prijst Jehova hier voor de eenheid en vrede die in zijn rijk te zien waren. En als wij vrede hebben in de drie koninkrijken van onze geest, ziel en li-

chaam, zijn we het aan Jehova verplicht Hem een lied te zingen. Ook eenheid in een gemeente moet zeker dezelfde dankbaarheid wekken.

"Gij hebt mij gesteld tot een hoofd der heidenen; het volk, dat ik niet kende, heeft mij gediend." De volken in de buurt bogen zich onder het gezag van de vorst van Juda. O, wanneer zullen alle landen koning Jezus aanbidden en Hem dienen met heilige vreugde? Hier is zeker veel meer van Jezus te zien dan van David. Zendelingen kunnen rijke bemoediging putten uit de uitdrukkelijke verklaring dat heidense landen het Hoofdschap van de Gekruisigde zullen erkennen.

Vers 45

"Zo haast als hun oor van mij hoorde, hebben zij mij gehoorzaamd." Zo snel werd de aanvoerder die eerst nog moest vechten voor zijn leven een beroemd overwinnaar. En zo snel kunnen ook onze zegepralen komen. Maar we praten liever over Jezus. Vaak neemt een hart het evangelie meteen aan, terwijl je dat helemaal niet verwacht. Mensen die de boodschap nooit eerder hoorden, worden gegrepen door het allereerste woord en gehoorzamen. Anderen kennen de blijde klank allang, en juist hen maakt het onderwijs eerder hard dan zacht. Wat treurig!

Soms slaat Gods genade over als vuur in droge stoppels, en wordt een heel volk in één dag geboren. "Liefde op het eerste gezicht" is niets bijzonders wanneer Jezus de vrijer is! Hij kan zonder opschepperij Caesars bericht schrijven: Veni, vidi, vici. Het evangelie is soms nauwelijks gehoord of het wordt al geloofd. Wat een aanmoediging om de boodschap van het kruis overal te verspreiden!

Vers 46

"Vreemden zijn vervallen." Net als dorre bladeren en verschroeide bomen houden onze vijanden, en de vijanden van Christus, geen sap en kracht meer over. Wie een vreemdeling is voor Jezus, is een vreemdeling voor elk blijvend geluk. Wie zich niet wil laten laven door de rivier des levens, verwelkt binnen de kortste keren.

"En hebben gesidderd uit hun sloten." Vanuit hun schuilplaatsen in de bergen kropen de heidenen vol angst tevoorschijn om de koning van Israël trouw te zweren. Zo komen ook arme zondaars buigend naar de Zaligmaker, Christus de Heere. Ze verlaten de burchten van hun eigen zelfvertrouwen en de holen van hun vleselijke gerustheid. Onze zonden hebben zich in ons vlees en bloed ingegraven als in onneembare vestingen. Toch worden ze verdreven, door de heiligende kracht van de Heilige Geest. Dan dienen we de Heere met een eenvoudig, ongedeeld hart.

Zo rondt de lieflijke zanger zijn beschrijving af. Hij kijkt terug op overwinningen van vroeger en ziet blij uit naar zegepralen die nog moeten komen. Dan richt hij zich weer rechtstreeks tot zijn genadige God en aanbidt Hem.

Vers 47

"De HEERE leeft." Zijn leven komt nergens vandaan, want het is wezenlijk, onafhankelijk en eeuwig. We dienen geen levenloze, verzonnen of stervende god! Hij alleen bezit onsterfelijkheid. Laten we als trouwe onderdanen roepen: Leef voort, o God! Lang leve de Koning der koningen! Omdat U onsterfelijk bent, wijden wij ons opnieuw aan U. Zoals de Heere onze God leeft, zo willen wij leven voor Hem.

"En geloofd zij mijn Rotssteen." Hij is de grond van onze hoop. Laat Hij dan ook het onderwerp van onze lofzang zijn. Onze harten zegenen de Heere en verheffen Hem met heilige liefde.

> *Jehova leeft, mijn Rots zij hoog verheven!*
> *Geprezen zij de God Die mij Zijn rust wil geven!*

"En verhoogd zij de God mijns heils." Hij is onze Zaligmaker, en daarom moet de Heere meer dan ooit worden geëerd. We moeten overal vertellen over het verbond en het kruis: de verkiezing door de Vader, de verlossing door de Zoon en de wedergeboorte door de Geest. Wie ons redt van het verderf dat we verdienden, moet ons heel dierbaar zijn. In de hemel zingen ze: "Hem, Die ons heeft liefgehad, en ons van

onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed." Diezelfde muziek hoort ook te klinken waar de heiligen hier op aarde samenkomen.

Vers 48

"De God, Die mij volkomen wraak geeft, en de volken onder mij brengt." Genieten van persoonlijke wraak is ongeheiligd en slecht. Maar David zag zichzelf als het werktuig waarmee de vijanden van God en van Zijn volk hun straf kregen. Had hij zich niet verheugd over het succes dat hem was geschonken, dan had hij terecht een standje verdiend.

Dat zondaars omkomen, is op zichzelf een pijnlijke gedachte. Maar dat de wet van de Heere wordt gehandhaafd tegenover wie haar overtreden, geeft een godvrezend mens reden tot dankbaarheid. Toch mogen we nooit vergeten dat wraak niet van ons is. Wraak komt de Heere toe. Hij is daarbij zo rechtvaardig en tegelijk zo geduldig dat we haar gerust aan Hem kunnen overlaten.

Vers 49

Alle vijanden, en vooral die ene die zich door zijn geweld onderscheidde, moesten de Gezalfde des Heeren loslaten. Hij werd bewaard. Uiteindelijk regeerde hij met eer boven Saul en alle andere tegenstanders uit. Hetzelfde einde wacht elke heilige. Want Jezus, Die Zich diep bukte en door mensen gering werd geacht, is nu hoog verheven boven alle overheden en machten.

Vers 50

Paulus haalt dit vers aan (Romeinen 15:9): "En de heidenen God vanwege de barmhartigheid zouden verheerlijken; gelijk geschreven is: Daarom zal ik U belijden onder de heidenen, en Uw Naam lofzingen." Dat is een duidelijk bewijs dat hier Davids Heere aan het woord is. Maar ook David zelf is hier te zien, als voorbeeld van een heilige ziel die zich op God beroemt, zelfs als goddeloze mensen erbij zijn.

Wie zijn die verachters van God, dat wij voor hen onze mond zouden houden? We zingen voor onze God, of ze het nu leuk vinden of niet, en dringen hun de kennis van Zijn goedheid op. Te veel beleefdheid tegenover verraders kan verraad zijn aan onze Koning.

Vers 51

In dit slotvers breekt de dankbaarheid door. De dichter giet er een overvloed aan woorden over uit en bezingt zijn grote vreugde. "Die de verlossingen Zijns konings groot maakt." Het woord "verlossingen" staat in het meervoud, om te laten zien hoe rijk en volledig dit heil is. Het woord "groot" past er goed bij, als we bedenken waarvan, waartoe en op welke manier wij behouden worden.

Al die barmhartigheid krijgen we in onze Koning, de Gezalfde des Heeren. Waarlijk gezegend zijn zij die als Zijn nageslacht mogen verwachten dat barmhartigheid tot in eeuwigheid wordt opgebouwd. De Heere was trouw aan David, de koning van toen. Hij zal Zijn verbond met de geestelijke David dan zeker niet verbreken. Dat zou nog veel dieper de eer van Zijn kroon en Zijn karakter aantasten.

De Psalm eindigt in dezelfde liefdevolle geest waarmee zij begon. Gelukkig zijn zij die kunnen blijven zingen van liefde tot liefde, zoals de pelgrims van kracht tot kracht verder trokken.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Zo kunnen we de hoofdgedachte van de psalm samenvatten: het is een prachtig danklied. Het begint met een jubelende lofprijs op de glorieuze volmaaktheden van God, Wiens hulp de dichter zo vaak heeft ervaren. Hij beschrijft, of liever: hij tekent zijn gevaren, de macht van zijn vijanden en zijn plotselinge redding. Ook laat hij de woede en de macht zien van zijn goddelijke Verlosser, die zichtbaar worden in hun ondergang.

En hij schildert dit alles in zulke levendige kleuren dat we tijdens het lezen de bliksem lijken te zien, de donder horen en de aardbeving voelen. Daarna vertelt hij over zijn overwinningen, zo dat het lijkt alsof we er zelf bij waren en meestrijden. Hij voorspelt een rijk dat zich ver uitstrekt en sluit af met een verheven uiting van dankbare aanbidding voor Jehova, de Bron van al zijn verlossingen en zegepralen.

De stijl is bij uitstek welsprekend en dichterlijk, verheven en vol ongewone beeldspraak. Het is de natuurlijke taal van een mens met de allerhoogste geestesgaven, door God Zelf ingegeven, diep geraakt door bijzondere weldaden van God en vervuld van de meest verheven gedachten over Gods karakter en Zijn leiding. — John Brown, D.D., 1853.

Gehele psalm

Kitto schrijft in "The Pictorial Bible" bij 2 Samuël 22 de volgende aantekening: "Dit is dezelfde psalm als Psalm 18. . . . De rabbijnen tellen vierenzeventig verschillen tussen de twee afschriften, de meeste heel klein. Die zijn waarschijnlijk ontstaan doordat David het gedicht, zo denken zij, in zijn jeugd schreef en er in zijn latere jaren nog eens aan werkte, toen hij het naar de opperzangmeester stuurde. Het afschrift dat wij hier voor ons hebben, is dan vanzelfsprekend het oudste."

Gehele psalm

Michaëlis vindt Psalm 18 kunstmatiger en minder echt ontzagwekkend dan de lofzangen van Mozes. Qua opbouw mag dat zo zijn, maar zeker niet qua geest. Velen met ons zien in deze psalm een van de prachtigste lyrische uitbarstingen van de hele Schrift. Het lijkt alsof de dichter zijn pen heeft gedoopt in "den glans, die voor Hem was", zo levendig beschrijft hij hoe God neerdaalt.

Misschien zegt iemand dat de oplossing het probleem nauwelijks waard is. Zou God ooit neerdalen om David van zijn vijanden te redden? Wie dat zegt, begrijpt de geest van het oude Israël niet. In hun ogen hoefde God niet uit de hemel af te komen. Hij was dichtbij. Een

wolkje als een mensenhand kon Hem verbergen, en één kreet of één blik kon Hem doen komen. En waarom zou Davids verbeelding Hem, toen Hij kwam, geen wapenrusting aandoen die bij Zijn grootheid past, in wolken vol vurige kolen? Als Hij dan toch zou neerdalen, waarom dan niet met pracht en praal?

Hoe groot deze psalm is, blijkt hieruit: bijna elke vertaling heeft haar kracht overleefd, en zelfs rijmelarij kreeg er vleugels van en werd goddelijk. Zelfs Sternhold en Hopkins worden door haar vurige wervelwind opgetild, gezuiverd en met echte kracht aangeraakt. Daarna smijt de wind hen weer neer, hulpeloos en hijgend, op hun oude vertrouwde weiland.

Misschien zit de grote aantrekkingskracht van Psalm 18, los van de poëzie van het neerdalen, in het prachtige, fijne spel tussen "ik" en "U". We hebben gezegd dat het parallellisme de sleutel is tot het Hebreeuwse lied. Dat parallellisme zien we hier tussen David en God, tussen de verloste en de Verlosser, mooi volgehouden in de hele psalm. "Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijn Sterkte!" "Ik riep den HEERE aan, Die te prijzen is." "Hij zond van de hoogte, Hij nam mij, Hij trok mij op uit grote wateren." "Gij doet mijn lamp lichten." "Ook hebt Gij mij het schild Uws heils gegeven." "Gij omgorddet mij met kracht ten strijde." "Gij gaaft mij den nek mijner vijanden." "Gij hebt mij gesteld tot een hoofd der heidenen."

Er is scherpzinnig beweerd dat het bestaan van het "ik" onvermijdelijk, als een tegenpool, de gedachte aan een "U" oproept. De persoonlijkheid van de mens zou dan de persoonlijkheid van God bewijzen. Hoe dat ook zij, nergens is Davids besef van die persoonlijkheid zo sterk als hier. Hij lijkt Degene aan wie hij zijn dank en aanbidding richt niet alleen te zien, maar ook te voelen en aan te raken. — George Gilfillan, in "The Bards of the Bible", 1852.

Gehele psalm

Wie wijs wil worden, moet de Spreuken lezen. Wie heilig wil leven, moet de Psalmen lezen. Elke regel in dit boek ademt bijzondere heiligheid. Deze Psalm staat vooraan, maar is als een van de laatste geschreven, zoals het voorwoord ons verzekert. Zij is nagelaten als samenvatting van Davids hele levensgeschiedenis. Zij staat tweemaal in de Schrift (2 Samuël 22 en in dit boek der Psalmen), vanwege haar uitnemendheid en zoetheid. Kennelijk moeten we er dubbel op letten.

De heilige David was bijna aan de overkant. Met een dankbaar hart kijkt hij hier terug op zijn gevaren en verlossingen van vroeger, en hij schrijft deze Psalm om de Heere te loven. Het is alsof ieder van u die op leeftijd is gekomen, zijn leven overziet en Gods wonderbare goedheid en zorg opmerkt. Ga dan zitten en schrijf een bescheiden gedenkboek over de meest opvallende barmhartigheden die u kreeg, tot troost voor uzelf en voor wie na u komt. Dat is een uitstekende gewoonte! Wat zou het u troosten om te lezen hoe goed uw God was voor uw vader of grootvader, die gestorven en heengegaan zijn! Zo zouden uw kinderen zich in de Heere verheugen als ze lezen hoe goed Hij voor u was.

Een beter voorbeeld dan de heilige David kunt u daarvoor niet hebben. Hij schreef deze Psalm toen hij zevenenzestig jaar oud was. De meeste van zijn zorgen lagen achter hem en hij stond bijna klaar voor de reis naar zijn Vader in de hemel. Toen besloot hij dit goede getuigenis over zichzelf op aarde achter te laten. Let er, bid ik u, op hoe hij begint. Hij zet voor zichzelf geen zegeteken op, maar jubelt over zijn God: “Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijn Sterkte!” Zoals Gods liefde het begin is van al onze barmhartigheden, zo moet liefde voor God het eind en de vrucht ervan zijn. Zoals de stroom ons naar de bron brengt, zo moeten alle gaven van God ons naar de Gever brengen. Heere, U hebt mij van ziekte gered: “ik zal U hartelijk liefhebben.” Van dood en hel: “ik zal U hartelijk liefhebben.” Mij hebt

U genade en troost gegeven: “ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijn Sterkte!”

Hij heeft dan alle mooie namen die hij kon bedenken op God gestapeld (vers 3). Want de ware heilige denkt dat hij nooit te goed over God of te slecht over zichzelf kan spreken. Pas daarna begint hij zijn verhaal.

1. Hij vertelt over zijn gevaren (vers 5 en 6): “Banden des doods”, “beken Belials”, “Banden der hel.” Hel en aarde zijn tegen elke heilige samengespannen. Ze bezorgen hem in deze wereld genoeg ellende, als ze hem niet kunnen weghouden van een betere.
2. Hij vertelt waar hij zijn toevlucht zocht: in ernstig gebed tot God (vers 7): “Als mij bange was, riep ik den HEERE aan, en riep tot mijn God.” Als onze gebeden vurige, aanhoudende kreten zijn, hebben ze effect: “mijn geroep voor Zijn aangezicht kwam in Zijn oren.” Een moeder blijft rustig bezig zolang het kind alleen maar zeurt. Maar zodra het zijn stem verheft, elke zenuw spant en uit alle macht schreeuwt, gooit zij alles opzij en geeft het wat het wil. Zolang onze gebeden slechts gefluister zijn, kan onze God rustig blijven zitten. Maar zodra wij beginnen te roepen: “Nu zal Ik opstaan, zegt de HEERE.”
3. Hij vertelt over zijn redding (vers 8 tot 20), door de machtige en ontzagwekkende arm van de Heere. In verheven taal wordt Hij opgevoerd om Zijn knecht te helpen, alsof Hij hemel en aarde liever door elkaar zou gooien dan Zijn kind aan de klauwen van de leeuw over te laten.
4. Hij vertelt waarom God zo genadig met hem omging (vers 21 en volgende). Hij was een rechtvaardig mens en had een rechtvaardige zaak. Daarom keert hij zich tot God en zegt: U hebt met mij gedaan zoals U gewoonlijk doet: “bij den goedertierene houdt Gij U goedertieren, bij den oprechten man houdt Gij U oprecht.” — Richard Steele in “Plain Discourse upon Uprightness”, 1670.

Gehele psalm

Soms verkwikt en troost de Heere het hart van Zijn volk met vrolijke, nieuw leven gevende gebeurtenissen, zowel openbare als persoonlijke. Er zijn tijden waarin God ons optilt, net zoals er tijden zijn waarin Zijn hand ons neerhaalt. Het toneel verandert. De omstandigheden zijn blij en bemoedigend, de winter lijkt voorbij, en de rouwkleren gaan uit. En dan, ach, wat een zoete vergoeding krijgen genadige, hemelsgezinde zielen!

Verheft God hen door voorspoed? Dan verheffen zij op hun beurt hun God met lofzangen. Zie de titel en vers 2-4 van Psalm 18. Zo deden Mozes en het volk met hem (Exodus 15), toen God hen van Farao had verlost. Wat hebben zij Hem hoog geprezen in een danklied dat door zijn bevalligheid en geestelijke diepte een beeld is geworden van de lofzangen die de heiligen in heerlijkheid aan God brengen. Openbaring 15:1. — John Flavel.

Titel

"De knecht des HEEREN." Die naam werd gegeven aan Mozes (Jozua 1:1, 13, 15 en op negen andere plaatsen in dat boek) en aan Jozua (Jozua 24:29; Richteren 2:8). Aan niemand anders dan David werd hij gegeven (hier en in de titel van Psalm 36). Vergelijk Handelingen 13:36, uphreteoas. Dat zegt veel. Het herinnert ons aan de plaats die David had in de geschiedenis van Israël. Hij was de aangewezen opvolger van Mozes en Jozua, die de macht van Israël uitbreidden over het hele gebied dat God hun beloofd had. — W. Kay, 1871.

Titel

Deze Psalm heet een shirah (een lied) en is Davids lofzang aan God omdat Hij hem van al zijn vijanden verloste (zie de titel en 2 Samuël 22, hierboven). Zij staat op een passende plek in deze groep Psalmen, die gaan over opstanding na lijden. Zij heet een Psalm van David, "de

knecht des HEEREN", en is zo verbonden met een andere psalm over verlossing, Psalm 36. — Christopher Wordsworth.

Vers 2

"Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE." Het woord waarmee de psalmist zijn volle liefde uitdrukt, betekent als zelfstandig naamwoord een baarmoeder. Het wijst op een liefde die uit het diepste van een mens komt (Hebr. matrix): uit zijn ingewanden, uit de bodem van zijn hart, zoals wij dat zeggen. Daarom wordt het vaak gebruikt voor medelijden en ontferming die diep in het binnenste gevoeld worden. Sommigen vertalen de uitdrukking dan ook zo: "Uit mijn binnenste ingewanden zal ik U liefhebben, o Heere."

Om te laten zien hoe volledig en vurig zijn liefde voor God is, zegt hij vaak dat hij Gods geboden zeer liefheeft. Vol verwondering zegt hij: "Hoe lief heb ik Uw wet! ... Daarom heb ik Uw geboden lief, meer dan goud, ja, meer dan het fijnste goud. ... ik heb ze zeer lief" (Psalm 119:97, 127, 167). Daarom zegt hij tot God: "Zie aan, dat ik Uw bevelen lief heb" (vers 159). — William Gouge, 1575-1653.

Vers 2

"Ik zal U hartelijk liefhebben." Zo innig, zo teder als een moeder het kind liefheeft dat uit haar eigen schoot is geboren. — Aantekeningen van de Westminster-synode, 1651.

Vers 2, 3

God heeft Zichzelf als het ware weggegeven aan de gelovigen. Let goed op wat David zegt. Hij zegt niet: 'God zal mij het heil geven.' Nee, hij zegt: Hij is "de Hoorn mijns heils." God Zelf is de zaligheid van Zijn volk, Hij Zelf is hun deel! Zonder God zou het heil hun weinig zeggen. Voor de heiligen is het een groter geluk om God te hebben dan om het heil te hebben. Valse en vleselijke mensen kunnen heel veel verlangen naar zaligheid uitspreken, want zaligheid, hemel en heerlijkheid klinken hun mooi in de oren. Maar naar God en Jezus Christus

gaat hun hart nooit uit. Het heil is hun lief, maar een Zaligmaker hebben zij niet nodig.

Waar het geloof zich het meest op richt, is God Zelf. Hij zal mijn heil zijn! Laat mij Hem maar hebben, dan heb ik heil genoeg. Hij is mijn leven, Hij is mijn troost, Hij is mijn rijkdom, Hij is mijn eer, Hij is mijn alles. Zo ging Davids hart rechtstreeks naar God Zelf uit, en zo spreekt hij het ook uit: "Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijn Sterkte! De HEERE is mijn Steenrots, en mijn Burg, en mijn Uithelper; mijn God, mijn Rots, op Welken ik betrouw; mijn Schild, en de Hoorn mijns heils, mijn Hoog Vertrek."

Voor de heilige David was het kostbaarder dat God zijn sterkte wás dan dat God hem sterkte gaf. Kostbaarder dat God zijn Uithelper was dan dat hij zelf geholpen werd. Kostbaarder dat God zijn burg, zijn schild, zijn hoorn en zijn hoog vertrek was dan dat hij alleen de gevolgen daarvan mocht ontvangen. Zo behaagt het David, en zo behaagt het alle heiligen: het is hun meer waard dat God hun heil is, voor nu en voor altijd, dan dat Hij hen redt. De heiligen kijken eerst naar God Zelf, en pas daarna naar alles wat van God komt. — Joseph Caryl.

Vers 2, 3

David spreekt als iemand die vol vurige liefde is voor God. Hij tooit Hem met belijdenissen van lof, en zijn mond stroomt over van de lof van de Heere. Dat zien we aan de overvloed van woorden waarmee hij Hem looft, aan deze overvloed, deze rijkdom aan heilige woorden die zomaar uit zijn hart opwelt. — Edward Marbury.

Vers 3

"De HEERE is mijn Steenrots." Een rots die moeilijk te beklimmen is, geeft een goede schuilplaats wanneer vervolgers ons op de hielen zitten. Zo is God de veilige toevlucht voor iedereen die in nood naar Hem toe vlucht om bij Hem hulp te zoeken. — Robert Cawdray.

Vers 3

"Mijn Uithelper." Wie zich in zo'n ontoegankelijke schuilplaats had teruggetrokken, moest zich soms door de honger overgeven aan zijn vijand, die beneden op de loer lag. Maar Jehova geeft niet alleen veiligheid, Hij geeft ook vrijheid! Hij beschermt de Zijnen als het ware in een onneembare schuilplaats, en laat hen tegelijk veilig weer naar buiten gaan. — Jarchi.

Vers 3

"De Hoorn mijns heils." Waarop dit beeld precies zinspeelt, weten we niet zeker. Sommigen denken aan de hoorns van dieren, waarmee zij zich verdedigen en hun vijanden aanvallen. David zou dan zeggen: "God is voor mij en doet voor mij wat hun hoorns voor hen doen." Anderen wijzen op het welbekende feit dat krijgers gewoon waren hoorns, of versieringen in de vorm van hoorns, op hun helmen te dragen. De hoorn staat dan voor de helm, en "de helm des heils" betekent zoveel als "een helm die redt en beschermt."

Weer anderen denken aan de hoeken of handvatten van het altaar in het voorhof van de tabernakel of de tempel, die de hoorns van het altaar worden genoemd. En nog anderen denken aan het hoogste punt van een hoge, steile berg, dat wij de top noemen. In het Hebreeuws wordt het woord hoorn zeker ook voor een berg gebruikt, zoals in Jesaja 5:1. Een zeer vruchtbare berg heet daar een hoorn van olie. De strekking blijft in wezen dezelfde, welke van deze uitleggingen we ook kiezen. Zelf ben ik, door het verband met "schild" of "rondas", geneigd de tweede uitleg het meest waarschijnlijk te vinden. Dat sluit aan bij hetzelfde denkbeeld in Psalm 140:8: "Gij hebt mijn hoofd bedekt" – en U zult bedekken – "ten dage der wapening." — John Brown.

Vers 3

"De Hoorn mijns heils." Hoorns zijn bekende beelden van kracht en macht, bij heilige én gewone schrijvers. Het beeld komt van gehoornde dieren, die dichters vaak als vergelijking gebruiken, en wier kracht, bij aanval of verdediging, vooral in hun hoorns zit.

Bruce vertelt over een heel opvallend hoofdsieraad dat de landvoogden van de provincies in Abessinië dragen. Het is een grote, brede band die om het voorhoofd wordt gelegd en achter het hoofd wordt dichtgeknoopt. Midden op die band zit een hoorn: een kegelvormig stuk verguld zilver van ongeveer vier duim lang, bijna zoals onze gewone kaarsendovers. Het heet kirn, oftewel hoorn, en wordt alleen gedragen bij een legerschouw of parade na een overwinning. Bruce denkt dat dit gebruik, zoals meer Abessijnse gewoonten, van de Hebreeën is overgenomen. Volgens hem wordt er in de Schrift op vele plaatsen op gezinspeeld, in uitdrukkingen als "de hoorn opheffen", "de hoorn verhogen" en dergelijke. — Richard Mant.

Vers 3

"De HEERE is … mijn Hoog Vertrek." Stel dat iemand naar een toren rent, maar die toren is zwak en onbruikbaar: geen mannen, geen munitie, een bouwvallige, wankele toren. Of stel dat hij wel een sterke, degelijke toren kiest, maar bij gevaar niet naar die toren gaat en gewoon blijft zitten. Of dat hij niet blijft zitten, maar er rustig naartoe slentert. Dan kan het gevaar hem inhalen, grijpen, overvallen en afsnijden voordat hij onder het dak van de toren is. Wie echt veilig wil zijn, moet dus niet alleen een sterke toren kiezen. Hij moet er ook naartoe gaan, ja, erin rennen! Maar rennen alleen beschermt een mens niet, als de toren niet sterk is. . . .

David had zijn toren bereikt, en in die toren stond donderend geschut, klaar voor gebruik. David stak het aan door te bidden, vers 7: "Als mij bange was, riep ik den HEERE aan, en riep tot mijn God; Hij hoorde mijn stem uit Zijn paleis, en mijn geroep voor Zijn aangezicht

kwam in Zijn oren." Kijk: hier bidt David, en daarmee geeft hij vuur aan de kanonnen. En wat gebeurde er toen? Dat lezen we direct daarna. Zie vers 8, 9, 14 en 15: "Toen daverde en beefde de aarde", enzovoort. "Rook ging op van Zijn neus", enzovoort. "En de HEERE donderde in den hemel, en de Allerhoogste gaf Zijn stem, hagel en vurige kolen. En Hij zond Zijn pijlen uit, en verstrooide ze; en Hij vermenigvuldigde de bliksemen, en verschrikte ze."

In Davids tijd waren geweren en kanonnen nog niet eens uitgevonden. En toch deden Davids gebeden, in déze toren, hem net zoveel dienst tegen zijn vijanden als al het geschut van de wereld ooit heeft gedaan. David had donderend geschut en bracht zijn vijanden daarmee in verwarring, lang voordat er buskruit en geweren bestonden.

Bekend en gedenkwaardig is het verhaal van het christelijke legioen in het leger van Marcus Aurelius. Het leger van de vijand zat in grote nood, en die christensoldaten kregen door hun gebeden niet alleen regen, die het uitgeputte leger weer opfriste, maar ook hagel vermengd met bliksemstralen tegen hun vijanden. Daarom eerde de keizer hen met de naam Legio fulminatrix, het Donderende Legioen. Zij gebruikten Davids kanon tegen de vijand en vuurden dat donderende geschut af met hun gebeden, tot verwarring van hun vijanden. — Jeremiah Dyke in "Righteous Man's Tower", 1639.

Vers 3

"Mijn Hoog Vertrek." De vogels van de hemel vliegen hoog op om aan de netten en strikken van de vogelvangers te ontkomen. Zo moeten ook wij, als wij veilig willen zijn, naar God vluchten om de ontelbare strikken van de verzoeking te ontlopen. Dan stijgen we op, ver boven de verdorvenheid, de leugenachtige ijdelheden en de listige streken van de wereld. — Robert Cawdray.

Vers 4

"Ik riep den HEERE aan, Die te prijzen is." Bidden en God aanroepen moeten altijd en overal samengaan met lofprijzing en dankzegging.

Zo wordt ons gebed het middel waarmee het geloof het goede uit God put: het goede waarvan het weet dat het bij Hem te vinden is en dat Hij beloofd heeft. — David Dickson.

Vers 4

"En werd verlost van mijn vijanden." Wie tot God komt zoals het hoort, zal niet tevergeefs roepen. Het juiste soort gebed is het krachtigste middel dat de aarde kent. — William S. Plumer.

Vers 5

"Banden des doods." Het is juist het kenmerk van de hemel dat hij het land der levenden is. Dit hele aardse leven is hooguit de schaduw des doods, de poort des doods, de smarten des doods, de strikken des doods, de verschrikkingen des doods, de kamers des doods, het vonnis des doods, de geur des doods, de bediening des doods, de weg des doods. — Matthew Griffith, 1634.

Vers 5

"Banden des doods hadden mij omvangen." Het is niet makkelijk om met zekerheid vast te stellen wat met de "banden" of "koorden" des doods wordt bedoeld. Het kan hetzelfde zijn als "de banden waarmee de doden gebonden zijn". Dan is omringd zijn door de banden des doods niets anders dan een beeldspraak voor dood zijn.

Het kan ook de banden betekenen waarin iemand wordt vastgebonden terwijl hij een gewelddadige dood tegemoet gaat. Die banden maken zijn dood onvermijdelijk, want hij kan niet meer ontsnappen. Sommigen denken dat hier wordt gezinspeeld op een oude manier om wilde dieren te vangen. Een flink stuk land werd met stevige touwen omheind. Dan werd de kring langzaam kleiner, tot het wild zo opgesloten zat dat het een makkelijke prooi voor de jager werd. Dat waren de koorden des doods: ze maakten de dood van het dier zeker.

Op onze Heere is de uitdrukking in beide betekenissen van toepassing, dus beide verklaringen zijn mogelijk. Maar "de beken" van god-

deloosheid, of de goddelozen, worden afgebeeld als iets wat Hem angst aanjoeg nadat Hij al door de koorden des doods was omringd. Omdat dat zo is, ben ik geneigd de uitdrukking in de laatste van die twee betekenissen te verstaan. — John Brown.

Vers 5

"De beken." Geen beeld komt bij de heilige dichters vaker voor dan dat van vreselijke, onverwachte rampen als overweldigend water. De Hebreeën kenden dit beeld bijzonder goed en vonden het heel gewoon, want het kwam rechtstreeks uit hun eigen land en hun eigen gewoonten. Ze hadden altijd de Jordaan voor ogen, die elk jaar buiten haar oevers trad. Dat gebeurde wanneer tegen de zomer de sneeuw van de Libanon en de bergen eromheen smolt en plotseling in stromen naar beneden stortte, zodat de stroom van de rivier aanzwol.

Bovendien kent heel het land Palestina, hoewel er weinig rivieren het hele jaar door stromen, door zijn bergachtige karakter talloze bergstromen, die na de regentijden door de smalle dalen naar beneden razen. Andere dichters gebruiken dit beeld ook, en kennen het goed. Maar voor de Hebreeën was het bijzonder vertrouwd, als het ware een beeld uit hun eigen huis en leven. Daarom gebruikten zij het ook veel vaker en vrijer. — Robert Lowth (bisschop), 1710-1787.

Vers 6

"Strikken des doods bejegenden mij." Het woord "strikken" wijst op vallen of lussen zoals die voor vogels en wilde dieren worden neergelegd. Het Engelse woord "prevent" is sinds het ontstaan van onze geautoriseerde bijbelvertaling van betekenis veranderd. De oorspronkelijke betekenis is "voorafgaan". — John Brown.

Vers 7

"Als mij bange was." Luister maar eens goed naar Davids harp: je hoort er evenveel treurmuziek als vreugdeliederen. En het penseel van de Heilige Geest heeft meer moeite gedaan om de verdrukkingen

van Job te schilderen dan de gelukzaligheden van Salomo. Voorspoed is niet zonder veel angst en bitterheid, en tegenspoed is niet zonder troost en hoop.

Denk aan naaldwerk en borduurwerk: een levendig motief op een donkere, plechtige ondergrond is mooier dan een somber, zwaarmoedig motief op een lichte ondergrond. Oordeel dus over de vreugde van het hart naar de vreugde van het oog. Deugd is zeker als kostbare geuren: het meest geurig wanneer ze worden fijngedrukt. Want voorspoed laat de ondeugd het best zien, maar tegenspoed laat de deugd het best zien. — Francis Bacon, Baron van Verulam, enzovoort, 1561-1626.

Vers 7

"Riep ik den HEERE aan, en riep." Bidden is geen kwestie van welsprekendheid maar van ernst. Het zit niet in het beschrijven van onze hulpeloosheid, maar in het voélen ervan. Het is de roep van het geloof, gericht tot het oor van de barmhartigheid. — Hannah More, 1745-1833.

Vers 7

"Hij hoorde mijn stem uit Zijn paleis" (Engels: tempel), enzovoort. De aedilen, de kamerheren van de Romeinen, hielden hun deuren altijd open voor iedereen die een verzoek of een klacht had en vrij bij hen wilde binnenkomen. "Gods barmhartigheidsdeuren staan wijd open voor de gebeden van Zijn gelovig volk." De Perzische koningen daarentegen rekenden het tot hun dwaze eer om zelfs hun grootste onderdanen de toegang te ontzeggen. Het was de dood om hen ongeroepen te naderen. Zelfs Ester was bang om voor de koning te verschijnen.

Maar de Koning van de hemel laat Zich zien aan Zijn volk. Hij roept Zijn bruid met: "toon Mij uw gedaante, doe Mij uw stem horen", enzovoort. En Hij wijst haar nalatigheid hierin aan als de oorzaak van haar zielsziekte. De deur van de tabernakel was niet van hard of afsluitend

materiaal gemaakt, maar was een voorhang, waar men gemakkelijk doorheen kon gaan. In de tempel mocht niemand dichtbij komen om te aanbidden, behalve de hogepriester; de anderen bleven buiten, in het buitenste voorhof. Maar nu is Gods volk een koninkrijk van priesters, en er wordt van hen gezegd dat zij aanbidden in de tempel en bij het altaar. Openbaring 11:1.

"Zo laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs"; "laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd." Hebreeën 10:22; 4:16. — Charles Bradbury in "Cabinet of Jewels", 1785.

Vers 7

O, wat is het waar dat "het geloof veilig is wanneer het in gevaar verkeert, en in gevaar wanneer het zich veilig voelt; en dat het gebed vurig is in nood, maar in blijde en voorspoedige tijden, zo niet helemaal koud en dood, dan toch lauw." O, wat zijn benauwdheden dan gelukkig, als ze ons gemoed ervan weerhouden zich uit te storten over aardse dingen en zich met het slijk te vermengen! Als ze onze omgang met de hemel verdiepen en onze liefde voor het hemelse aanwakkeren. Want zonder die liefde verdient wat wij leven noemen eerder de naam dood! — Robert Leighton, D.D.

Vers 7, 8

Het gebed van één enkele heilige heeft soms wonderbaarlijke gevolgen: "Als mij bange was, riep ik den HEERE aan, en riep tot mijn God; Hij hoorde mijn stem uit Zijn paleis, en mijn geroep voor Zijn aangezicht kwam in Zijn oren. Toen daverde en beefde de aarde, en de gronden der bergen beroerden zich en daverden, omdat Hij ontstoken was." Wat kan dan een donderend legioen van zulke biddende zielen niet doen!

Van Luther werd gezegd: iste vir potuit cum Deo quicquid voluit, die man kon van God krijgen wat hij maar wilde. Zijn vijanden voel-

den het gewicht van zijn gebeden heel zwaar, en de kerk van God plukte er de vruchten van. De koningin van Schotland verklaarde dat zij banger was voor de gebeden van de heer Knox dan voor een leger van tienduizend man. Dit waren machtige worstelaars met God, hoezeer hun vijanden hen ook verachtten en zwartmaakten. Er komt een tijd dat God de gebeden zal verhoren van Zijn volk, dat voortdurend in Zijn oren roept: "Hoe lang, Heere, hoe lang?" — John Flavel.

Vers 8

"Toen daverde en beefde de aarde." Het Hebreeuwse woord betekent: hevig bewegen of schudden, zodat alles op zijn grondvesten trilt. Het wordt ook gebruikt voor het waggelen en zwaaien van een dronkaard. Jeremia 25:16. — John Morison, bij deze plaats.

Vers 8

Laat geen schijnbare onmogelijkheden je doen twijfelen aan wat God in Zijn genadige woorden heeft toegezegd. Ook al zie je niet hoe het kan gebeuren, het is genoeg dat God heeft gezegd dat Hij het zal doen. Er is geen hindernis voor de beloofde zaligheid waar wij bang voor hoeven te zijn. Hij is de God van deze zaligheid en de Auteur van de belofte. Hij zal Zelf de weg banen voor Zijn eigen werk, zodat "alle dal zal gevuld worden, en alle berg en heuvel zal vernederd worden." Lukas 3:5. De dalen mogen zo diep zijn dat we de bodem niet kunnen zien, en de bergen zo hoog dat we de toppen niet kunnen zien: God weet precies hoe Hij het ene moet ophogen en het andere moet effenen. Jesaja 63:1: "Ik ben het, Die in gerechtigheid (of getrouwheid) spreek, Die machtig ben te verlossen."

Als er iets is dat het koninkrijk van Christus zou kunnen tegenhouden, dan is het ons ongeloof. Maar Hij zal komen, ook al vindt Hij geen geloof op aarde. Zie Romeinen 3:3. Gooi je vertrouwen niet weg omdat Hij Zijn vervulling uitstelt. Gods wegen met ons lijken soms dwars te lopen en heen en weer te gaan, maar je hebt een zeker en betrouwbaar woord waarop je kunt steunen. Beloften kunnen een

tijdlang vertraagd lijken, maar uiteindelijk kunnen ze nooit worden verijdeld.

Waag het niet zo'n gedachte in jezelf toe te laten als in Psalm 77:9: "Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht?" Het bestaan van God kan net zo goed ophouden als Gods belofte kan falen. Wat niet op jouw tijd komt, zal op Zijn tijd versneld worden, en die tijd is altijd de beste. Beschuldig Hem niet van traagheid, Hem Die gezegd heeft: "Ik kom haastiglijk." Dat betekent: Hij komt zodra alles klaar en rijp is voor Zijn verschijning. "De Heere vertraagt de belofte niet" (2 Petrus 3:9): dat is even waar als dat Hij Zich nooit schuldig maakt aan het breken van Zijn belofte. Wacht dus, hoe lang Hij ook wegblijft, en blijf verwachten. Geef het wachten niet op, blijf uitkijken! Gods hart is niet veranderd, ook al is Zijn aangezicht verborgen. En gebeden worden niet teruggegooid, ook al worden ze niet meteen verhoord. — Timothy Cruso.

Vers 8, 9

De vulkanische verschijnselen in Palestina roepen een vraag op waarover we, wetenschappelijk gezien, te weinig gegevens hebben om er iets zinnigs over te zeggen. Toch bieden de geschiedenis en de letterkunde van dit volk genoeg aanwijzingen dat er zo'n werking aan de gang was. Het Jordaandal, met zijn kale woestenij én zijn weelderige plantengroei, was één aanhoudend onheilsteken. Uit zijn spleten en scheuren vertakten zich, zelfs tot diep in het binnenland van Judea, de angstaanjagende verschijnselen van – zo niet de vulkaan – dan toch zeker de aardbeving.

Welke gevolgen ze hadden op de plekken waar ze toesloegen, zal blijken naarmate we verder komen. Maar de sporen die ze in het blijvende levensgevoel van het volk hebben achtergelaten, moeten we hier al opmerken. De geschriften van de psalmisten en profeten wemelen van zulke verwijzingen, ook al ziet een vluchtige lezer ze over het hoofd. Net als de bodem van hun land golven en woelen die ge-

schriften werkelijk op en neer, als een aarde die nooit tot rust komt, en worstelen ze met de vurige stuiptrekkingen die onder het oppervlak gloeien. — Arthur Penrhyn Stanley.

Vers 8-10

Toen Jezus aan het kruis hing, kwam er een bovennatuurlijke duisternis "over de gehele aarde". En zodra Hij Zijn geest had gegeven, "scheurde het voorhangsel des tempels in tweeen, van boven tot beneden; en de aarde beefde, en de steenrotsen scheurden. En de graven werden geopend, en vele lichamen der heiligen, die ontslapen waren, werden opgewekt; en uit de graven uitgegaan zijnde, na Zijn opstanding, kwamen zij in de heilige stad, en zijn velen verschenen." — John Brown.

Vers 8-10

Op de nacht dat de Idumeeërs voor Jeruzalem lagen, brak er een geweldige storm los, met felle winden, zeer hevige regens, bliksem na bliksem, verschrikkelijke donderslagen en het diepe gebrul van de schuddende aarde. Het was duidelijk dat het heelal van slag raakte door de slachting onder de mensen. Je kon dus wel vermoeden dat dit tekenen waren van een geweldige ramp. . . .

Op de dag van Pinksteren gingen de priesters 's nachts, zoals gewoonlijk, de binnentempel binnen om hun dienst te verrichten. Zij vertelden dat ze eerst een schudding en een gedruis opmerkten, en daarna een plotselinge stem: "Laat ons van hier gaan." . . .

Enkele dagen na het feest der ongezuurde broden werd er een vreemd, bijna ongelooflijk schouwspel gezien. Ik denk dat men het voor een louter verzinsel zou houden, als het niet verteld werd door mensen die het met eigen ogen hadden gezien, en als de ellende die erop volgde niet zo precies bij de tekenen had gepast. Vóór zonsondergang zag men namelijk, hoog in de lucht boven het hele land, wagens en gewapende legerafdelingen die snel door de wolken trokken en de stad omsingelden. — Flavius Josephus, 37-103.

Vers 9

"Rook ging op van Zijn neus" (Hebr. woorden). Of liever: er steeg iets op in Zijn neus, want zo luiden de woorden letterlijk vertaald. Mensen in de oudheid zochten de zetel van de toorn in de neus, of de neusgaten. Wanneer de toorn namelijk gloeit en woedt, verraadt hij zich als het ware door een verhitte, heftige ademstoot die eruit voortkomt. — Samuel Chandler, D.D., F.R. and A.S.S., 1766.

Vers 9-20

David roept hier alle kracht van de dichterlijke beeldspraak te hulp om de wonderen van zijn verlossingen passend te beschrijven. Hij wil zeggen dat ze zo onmiskenbaar waren als de tekenen van hemel en aarde, zo plotseling en krachtig als de verschijnselen in de natuur die schrikbarend over stervelingen komen. Omdat verlossing zijn thema was, had hij zijn beeld ook kunnen ontlenen aan de vredige verschijnselen van de hemel. Maar de mens let meer op de hemel in toorn dan in zegen, en hij staat meer stil bij God wanneer Die in de storm op aarde neerdaalt dan wanneer Hij Zich in de regenboog laat zien. Daarom schildert David hoe God Zich genadig neerbuigt als een onweer.

Om de schoonheid en waarheid van dit beeld volledig te waarderen, moeten we proberen de volle kracht van een oosters onweer te beseffen, zoals Psalm 29 die beschrijft. Eén bliksemschicht gaat aan de ontlading vooraf — dat is de bedoeling van de kolen in vers 9. De wolken naderen de bergtoppen — de hemelen buigen zich, zoals vers 10 zegt. De storm schudt zijn vleugels. Gehuld in dikke wolken als in een tent daalt God neer op de aarde. Hagel (die oosterse stormen niet zelden vergezelt) en bliksem breken los uit de zwarte wolken, en door hun optrekkende lagen heen zien we de vurige pracht die de Heere van de natuur verbergt.

Hij spreekt, en de donder is Zijn stem. Hij schiet, en bliksemflitsen zijn Zijn pijlen. Bij Zijn bestraffing, bij de felle stoot van Zijn adem,

deinst de aarde terug — de zee schuimt op en haar bodem komt bloot te liggen — het land barst open en de grondslagen van de wereld liggen onthuld. En zie! Een arm van verlossing schiet uit de zwarte wolken tevoorschijn, en het verwoestende vuur grijpt de ellendige die uit de diepte had geroepen, trekt hem omhoog en redt hem van al zijn vijanden!

Ja, de hand des Heeren heeft wonderbare dingen gedaan in Davids leven. Maar alleen het oog des geloofs kon daarin steeds Gods hand ontdekken. Duizenden mensen wier ervaring van Gods reddende hand niet minder opvallend is dan die van David, blijven steken bij de krachten van de natuur. In plaats van de knie te buigen voor de Algenadige God, stellen zij zich tevreden met koude harten hun bewondering uit te spreken over de wisselende gebeurtenissen in het leven van mensen. — Augustus F. Tholuck, D.D., Ph.D. — 1856.

Vers 10

"En Hij boog den hemel, en daalde neder." In een onweer zakken de wolken lager naar de aarde, van de bergen naar de dalen. De psalmist neemt dit beeld over, dat zo bij zulke gelegenheden hoort, om Gods nabije komst ten oordeel te beschrijven (Psalm 144:5 en verder; Hebreeën 3:6). "En donkerheid was onder Zijn voeten." Hier zien we de verschrikkingen van de storm aanzwellen en Zijn komst steeds dichterbij schuiven. Maar God Zelf is nog niet geopenbaard: er is duisternis onder Zijn voeten.

Dikke duisternis ging mee met Gods nederdaling op de berg Sinaï (Exodus 20:21; Deuteronomium 4:11). Ze omhult ook Zijn troon, om de overweldigende majesteit van de Godheid voor ons te verhullen. Psalm 97:2. Maar terwijl deze duisternis het komende oordeel verbergt, kondigt ze tegelijk droefheid en angst aan voor hen die Zijn toorn zullen voelen. Lukas 21:25, 26. — W. Wilson, in loc.

Vers 10-12

—

> *Hij boog ook de hemelen*
> *en daalde neder;*
> *donkere wolken*
> *waren onder Zijn voeten.*
>
> *Hij reed op een cherub*
> *en vloog daarop;*
> *ja, op de snelle vleugelen van den wind*
> *ijlde Hij voort.*
>
> *Duisternis maakte Hij tot Zijn schuilplaats;*
> *rondom Hem, als een tent,*
> *waren donkere wateren*
> *en dikke wolken van het uitspansel.*

Vrij vertaald uit Schotse berijming, 1649.

Vers 10-13

—

> *In Zijn nederdaling bogen hemel en aarde zich samen,*
> *en sombere duisternis rolde onder Zijn voeten;*
> *een gouden, gevleugelde cherub besteeg Hij,*
> *en op den snelvliegenden storm reed Hij voort.*
>
> *Duisternis maakte Hij tot Zijn verborgen vertrek;*
> *dikke nevels en zware, druipende wolken*
> *stelde Hij rondom Zich;*
> *maar de stralen van Zijn heldere tegenwoordigheid verdreven ze,*
> *en van daaruit vielen stortregens*
> *van brandende kolen en hagelstenen.*

— *George Sandys* (1577–1643)

Vers 11

"Cherub." De Hebreeuwse naam is verwant aan het woord Rechub, een wagen. Dat woord staat in Psalm 104:3 in bijna dezelfde zin als hier "cherub". Ook de cherubs worden een wagen genoemd (1 Kronie-

ken 28:18), en Gods engelen zijn Zijn wagens (Psalm 68:18). Op deze plaats lijken juist zij bedoeld te zijn. Van engelen wordt immers gezegd dat zij vliegen (Daniël 9:21), en de cherubs hadden vleugels (Exodus 25:20); de apostel noemt hen "cherubijnen der heerlijkheid" (Hebreeën 9:5).

In Psalm 80:2 wordt van God gezegd dat Hij "tussen de cherubim zit" (Engels: op de cherubs zit), zoals Hij hier op hen rijdt. En "een cherub" kan staan voor velen, of voor alle cherubs, zoals "wagen" staat voor wagens in Psalm 68:18. — Henry Ainsworth.

Vers 11

"Cherubs." De "cherub" had de gezichten van een mens, een leeuw, een stier en een adelaar. Daarin kwamen als het ware de intelligentie, de majesteit, de kracht en het leven van de natuur samen, en daarom was hij een zinnebeeld van de krachten van de natuur. Wanneer machtige elementen, zoals in een storm, God dienen, wordt gezegd: "Hij voer op een cherub." — Augustus F. Tholuck.

Vers 11

"Cherub."—

> *"Hij, op de vleugelen van den cherub reed verheven*
> *op het kristallen uitspansel."*

— John Milton.

Vers 11

Wanneer God komt om Zijn vijanden te straffen en Zijn volk te redden, verrast niets Zijn vrienden of vijanden zo sterk als de bewonderenswaardige snelheid waarmee Hij beweegt en handelt: Hij vliegt "op de vleugelen des winds." — William S. Plumer.

Vers 11

De geïnspireerde dichter brengt elke omstandigheid in zijn verhaal die de pracht van Jehova's nederdaling op Zijn vijanden kan verhogen. Het is niet genoeg dat de hemelen zich onder Hem buigen en dat wolken van duisternis in verschrikkelijke majesteit onder Zijn voeten voortrollen. Ook legioenen cherubs dragen gewillig Zijn troon, en snel als de lucht vliegt Hij "op de vleugelen des winds." In dit overweldigende tafereel zien we alles verschijnen wat bij het ontzagwekkende verzoendeksel hoort: op de gebogen hemelen rijdt de wolkenwagen verheven voort, en de winden des hemels dragen hem majestueus mee. — J. Morison.

Vers 13

"Vurige kolen." Het Hebreeuwse woord betekent levende, gloeiende kolen. Waar de bliksem insloeg, verteerde hij alles wat voor hem lag en brandde hij wat hij aanraakte tot gloeiende sintels. — Samuel Chandler.

Vers 15

"En Hij zond Zijn pijlen uit, en verstrooide ze", enzovoort. O, dat u die nu nog vreemdelingen voor God bent, deze dingen toch eens wilde overwegen! O, dat u toch eens bedacht wat voor strijd dit kan zijn, nu de strijders zo ongelijk zijn! Sta stil, o zon, in het dal Ajalon, totdat de Heere Zich op Zijn vijanden gewroken heeft! Verzamel u, o sterren, en strijd in uw banen tegen die ellendige zondaars die oorlog hebben gevoerd tegen hun Maker! Zet uw machtige kanonnen in stelling, schiet enorme hagelstenen neer, pijlen van vuur en gloeiende bliksemstralen! O, wat vallen de gewonden! Hoe talrijk zijn de verslagenen des Heeren, menigten in het Dal der Beslissing, want de dag des Heeren is verschrikkelijk!

Zie Gods vijanden bij duizenden vallen, zie de kleren rollen in het bloed, hoor het stampen van Zijn verschrikkelijke krijgers: de bergen

zijn bedekt met paarden en wagens van vuur. Gods soldaten rennen van de ene plaats naar de andere, de vlammende zwaarden in hun hand, gewapend met Gods gerechtigheid, ijver, macht en verontwaardiging! O, wat een vreselijke slachting wordt er aangericht! Miljoenen, miljoenen vallen; ze zijn niet in staat stand te houden. Niet één van hen kan nog zijn hand opheffen, hun hart begeeft het, bleekheid en beven hebben de dapperste van allen overmand. De boog des Heeren is sterk. Van het bloed der verslagenen, van het vet der machtigen keert de boog des Heeren niet terug, en het zwaard des Almachtigen komt niet ledig weder. Wat vallen de machtigen in deze strijd! Een hete strijd inderdaad, waarin niemand ontkomt!

Wie is Deze, Die van Edom komt, met besprenkelde klederen van Bozra? Die heerlijk is in Zijn gewaad, en Uw klederen als van hem die in de wijnpers treedt? "Ik heb de pers alleen getreden, en er was niemand van de volken met Mij; en Ik heb hen getreden in Mijn toorn, en heb hen vertrapt in Mijn grimmigheid; ... en Ik heb hun kracht ter aarde doen nederdalen." De hand des Heeren zal bekend worden, de macht van de machtige Jehova zal gevoeld worden, en Zijn gramschap tegen Zijn vijanden. Want zie, Hij zal komen met vuur en met wagens als een wervelwind, om Zijn toorn te vergelden met grimmigheid en Zijn schelding met vlammen van vuur. Met vuur en met Zijn zwaard zal Hij twisten met alle vlees, en de verslagenen des Heeren zullen velen zijn. De heiligen zullen uitgaan en de dode lichamen zien van de mannen die tegen Mij hebben overtreden. Want hun worm zal niet sterven, noch hun vuur uitgeblust worden, en zij zullen een gruwel zijn voor alle vlees.

Over de goddelozen zal Hij strikken, vuur en zwavel laten regenen, en een verschrikkelijk onweer. Dit zal het deel van hun beker zijn! Dit is het, tegen God te strijden! Dit is het, de Heere der heirscharen te tarten! — James Janeway.

Vers 15

"Hij vermenigvuldigde de bliksemen." (Hebr.) LXX astrapas eplèthunen. Fulgura multiplicavit, zegt de Vulgaat, en zo lezen alle vertalingen: Hij vermenigvuldigde Zijn bliksemstralen, of schoot ze kort na elkaar af, de ene na de andere. Dat is ook precies wat het woord eigenlijk betekent.

(Hebr.) "En verschrikte ze" (Engels: en verwarde hen), zoals wij het woord vertalen. Of liever, naar ik meen: "en deed hen smelten" — namelijk de hemelen. — Samuel Chandler.

Vers 15 (laatste zinsnede)

Er staat geschreven "vernietigde hen", omdat de Heilige Geest door de mond van Zijn profeet de boze geesten naar wie Hij verwijst zelfs niet bij name wilde noemen. — Euthymius Zigabenus (1125), aangehaald door J. M. Neale.

Vers 16

"De gronden der wereld werden ontdekt." Dat wil zeggen: het geweld van de aardbeving reet zulke diepe, brede kloven en spleten open, dat men bijna de grondslagen zelf zou kunnen zien. Of, zoals Jona ze noemt, de bodems, of liever de uiteinden van de bergen, op de bodem van de zee. Jona 2:6. — Samuel Chandler.

Vers 16

De Heere greep in en maakte Zijn tegenwoordigheid even onmiskenbaar kenbaar als toen de wateren van de zee door een sterke oostenwind werden teruggedreven en de diepte in droog land veranderde (Exodus 14:21, 22). Zo kregen de Israëlieten een veilige doortocht uit hun slavernij, terwijl de Egyptenaren verdronken. — Henry Hammond.

Vers 17

"Hij zond van de hoogte", enzovoort. Hij "zond" engelen, of hulp op een andere manier. — Matthew Poole.

Vers 17

"Hij nam." Gods greep valt niet te breken en niet los te wrikken. Niemand kan Zijn uitverkorenen uit Zijn hand rukken. — William S. Plumer.

Vers 17

"Hij trok mij op uit grote wateren." Dit slaat terug op Mozes, die "uit het water getogen" werd en daarom Mosjeh heette (Exodus 2:10). Het woord Masjah, dat David hier gebruikt, komt nergens anders in de Schrift voor. "Wateren" betekent moeiten, en soms ook menigten van volk. — H. Ainsworth.

Vers 19

"Zij hadden mij bejegend ten dage mijns ongevals." Dat wil zeggen: ze overvielen mij plotseling, onverhoeds, toen ik onvoorbereid en hulpeloos was. Ze hadden mij zeker vernietigd, als God mij niet had gedragen en overeind gehouden terwijl ik dreigde om te komen. God was voor de psalmist (Hebr.) een staf om hem te ondersteunen. Wat de staf is voor iemand die op het punt staat te vallen, het middel om hem overeind te helpen en te behoeden, dat was God voor David in zijn uiterste nood.

Meer dan eens bewaarde Hij hem voor Saul, op momenten dat David zelf zijn ondergang door diens hand bijna onvermijdelijk achtte. Zie 1 Samuël 23:26, 27. — Samuel Chandler.

Vers 19

"Zij hadden mij bejegend ten dage mijns ongevals; maar de HEERE was mij tot een Steunsel." Hendrik de Achtste had bitter tegen Luther gesproken en geschreven. Luthers antwoord luidde: "Zeg de Hen-

driks, de bisschoppen, de Turken en de duivel zelf dat ze maar doen wat ze kunnen. Wij zijn de kinderen van het koninkrijk en aanbidden de ware God, Die zij, en zulke mensen als zij, hebben bespuwd en gekruisigd." Zo moedig dachten ook veel martelaren. Basilius verzekert dat de eerste heiligen in hun lijden zoveel moed en vertrouwen hadden, dat vele heidenen christen werden toen zij die heldhaftige ijver en standvastigheid zagen. — Charles Bradbury.

Vers 21

"De HEERE vergold mij naar mijn gerechtigheid, Hij gaf mij weder naar de reinigheid mijner handen." We moeten voet bij stuk houden en voor onszelf opkomen tegen elk onrechtvaardig oordeel. Het is goed om altijd met vuur op te komen voor een goede zaak, of die nu rechtstreeks en uitsluitend Gods eer betreft, of de goede naam van onze broeders of van onszelf.

Beroemd willen zijn in de wereld, zoals die reuzen in de oude wereld (Genesis 6:4), mannen van naam, of, zoals de grondtekst het zegt, mannen van name, is een zeer grote ijdelheid. Maar onze goede naam beschermen en bewaren is een grote en noodzakelijke plicht, en daar mogen we niet lichtvaardig over denken. — Joseph Caryl.

Vers 22

"Ik ben van mijn God niet goddelooslijk afgegaan." Dat wil zeggen: niet met een bewust voornemen en een vast besluit van het hart om op de weg van de zonde door te gaan. Dát is het kenmerk van oprechtheid, en daaraan herkennen we haar. Een mens kan best door een verzoeking worden overvallen en meegesleept, maar nooit met het besluit om God te verlaten en zich aan de zonde vast te klampen of er rustig in te blijven liggen. Hij zal er niet gerust in wegdommelen, haar niet ontzien en haar geen ruimte geven.

Want precies dát is goddeloos tegen God handelen: een gedeeld hart en een dubbele blik hebben, naar twee dingen tegelijk kijken, half naar God en half naar de zonde. God willen houden, maar ook

een stukje zonde willen behouden. Zo zijn alle huichelaars in de wereld. Ze kijken niet op God alleen, hoe vroom ze zich ook voordoen. Altijd kijken ze naar iets anders náást God. Herodes had ontzag voor Johannes, maar nog meer ontzag voor zijn Herodias. De jongeling in het evangelie komt naar Christus en houdt tegelijk zijn bezit in de gaten. Judas volgde Christus en bleef intussen een oogje houden op de beurs. Dát, en niets anders, is goddeloos van God afwijken. — William Strong, 1650.

Vers 22 (laatste zinsnede)

Een godvruchtig mens kan een bepaald gebod telkens weer tegen beter weten in overtreden. Toch laat zijn kennis hem nooit zover gaan dat hij het durft te wagen, willens en wetens, het genadeverbond met God te verbreken en van Hem af te wijken. Is hij zo ver in een zonde doorgegaan dat hij begint te beseffen dat hij met God moet breken en Hem zal verliezen als hij nog verder gaat, dan houdt dat besef hem tegen. Het stuit hem en brengt hem terug.

Aanmatigend kan hij een zondige daad tegen beter weten in wel bedrijven (zelden, en altijd tot zijn eigen schade). Hij denkt dan dat één daad het verbond nog niet verbreekt, dat daarmee niet alle vriendschap en liefde tussen God en hem op het spel staan, dat hij zijn deel in de staat van genade of God Zelf er niet geheel door verliest, al kan hij wel denken dat God boos op hem zou zijn. Maar als hij zichzelf in die zonde zou gaan toestaan en er steeds weer mee zou doorgaan, dan weet hij: het verbond wordt verbroken, want het kan niet samengaan met genade. Zodra dit besef komt, en sterk komt, kan hij er niet meer tegenin zondigen. Want dat zou betekenen dat hij de Heere verwerpt en goddeloos van Hem afwijkt. Dat doet hij niet, want dat zou hij nooit durven.

Zo was het ook bij David zelf. Hij zondigde zwaar en aanmatigend, en toch zegt hij: “Ik ben van mijn God niet goddelooslijk afgegaan.” Dat wil zeggen: ik ben niet zover van Hem afgedwaald dat ik door-

ging, terwijl ik wist dat ik mijn aandeel in Hem daarmee geheel zou verliezen. Nee! Want Hij is mijn God. Daarin ligt de overweging die hem ervan weerhield van Hem af te wijken. Zo zegt de gemeente in Psalm 44:18: "Nochtans hebben wij U niet vergeten, noch valselijk gehandeld tegen Uw verbond." Veel daden die Hem mishagen kunnen onopgemerkt voorbijgaan en worden aangedurfd. Maar als de heilige ziel denkt dat het verbond op het spel staat, dat zij en God volkomen moeten scheiden en alles afbreken, dan gaat zij nooit zo ver. — Thomas Goodwin.

Vers 23, 24

Een onoprechte ziel slaat eenvoudig geen acht op een voorschrift dat zich tegen zijn eigen bijzondere zonde keert. Zo'n voorschrift telt voor hem niet mee; het geldt als een blanco regel. Hij legt het terzijde en wil er niet aan denken, behalve wanneer het geweten hem er nu en dan aan herinnert, of hij wil of niet. Zo gaat het niet bij een mens in wie oprechtheid woont. Het voorschrift dat het meest ingaat tegen de zonde waartoe hij zelf het sterkst neigt, probeert hij net zo goed te gehoorzamen als elk ander.

Een onoprechte ziel neemt maar zoveel van Gods inzettingen als richtlijn voor zijn leven aan als hem en de tijd uitkomt, en geen jota meer. Voorschriften die zijn bijzondere verdorvenheden aantasten, of in deze tijd niet in de smaak vallen en hem zo aan lijden blootstellen, ontwijkt hij en schuift hij weg, zoals David hier zegt. Net als de verdorven Schriftgeleerden en Farizeeën noemt hij ze "minste geboden": kleinigheden waar je niet op hoeft te letten. Christus veroordeelde die verdorvenheid rechtuit met deze ironische woorden: "Zo wie dan een van deze minste geboden zal ontbonden, … die zal de minste genaamd worden in het Koninkrijk der hemelen."

Godvruchtige oprechtheid maakt geen onderscheid tussen grootste en kleinste voorschriften van God. Ze legt ze allemaal als levensregel voor een mens neer en maakt de ziel vol ijver om ze alle te on-

derhouden. “Dan zou ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zou op al Uw geboden.” Psalm 119:6. — Nicholas Lockyer, 1649.

Vers 24

“Maar ik was oprecht bij Hem, en ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid.” Hij Die zegt: “Zie, ik kom; in de rol des boeks is van mij geschreven. Ik heb lust, o mijn God! om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden mijns ingewands”, wordt door de apostel in het tiende hoofdstuk van de brief aan de Hebreeën met Jezus Christus gelijkgesteld. Diezelfde Persoon zegt ook (vers 13): “Want kwaden, tot zonder getal toe, hebben mij omgeven; mijn ongerechtigheden hebben mij aangegrepen, dat ik niet heb kunnen zien; zij zijn menigvuldiger dan de haren mijns hoofds, en mijn hart heeft mij verlaten.”

En in de eenenveertigste psalm zegt Hij, van Wie geldt: “de man mijns vredes, op welken ik vertrouwde, die mijn brood at, heeft de verzenen tegen mij grotelijks verheven” (wat onze Heere in het dertiende hoofdstuk van het evangelie van Johannes op Zichzelf toepast), in vers 5: “O HEERE! wees mij genadig; genees mijn ziel, want ik heb tegen U gezondigd.” Ik ben schuldig “tegen U.” Hoe kan dat samengaan met Zijn oprechtheid? Dat is de vraag die hier opkomt.

De moeilijkheid verdwijnt door een onmiskenbaar waar beginsel, het beginsel dat het christendom méér dan wat ook zijn eigen karakter geeft: “Dien, Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt”, en: “de HEERE heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem”, Zijn rechtvaardigen Knecht, “doen aanlopen.” In deze zin hadden “kwaden, tot zonder getal toe,” Hem “omgeven”. De ongerechtigheden die op Hem werden gelegd, “de Zijne” gemaakt wat hun aansprakelijkheid betreft, kregen Hem in hun greep door goddelijke beschikking. In de zin van culpa, verwijtbaarheid, had Hij geen zonde. In de zin van reatus, aansprakelijkheid voor de strafrechtelijke gevolgen van de zonde, had nooit iemand zoveel zonde te dragen als Hij. “Hij veler zonden gedragen heeft.” — John Brown.

Vers 24

"Maar ik was oprecht bij Hem." Hieruit merken we drie dingen op. Ten eerste: een godvruchtig mens kan een oprecht en volkomen hart hebben, zelfs te midden van de onvolkomenheid van zijn wegen. Ten tweede: wie oprecht is, geldt in Gods rekening als een volmaakt mens. Oprechtheid is de waarheid van alle genade, het hoogste punt dat we hier kunnen bereiken. Ten derde: oprechtheid van hart geeft een mens vrijmoedigheid, zelfs in Gods tegenwoordigheid, ondanks vele tekortkomingen.

Van de Heere staat dat Hij "in Zijn engelen klaarheid gesteld" heeft (Engels: Zijn engelen dwaasheid ten laste legt), "hoeveel te min op degenen, die lemen huizen bewonen"? Job 4. Neem David. Zijn geloof had gefaald, hij had gezegd: "Nu zal ik een der dagen door Sauls hand omkomen", en zijn tong was gewankeld tegenover Abimelech, de priester. Drie of vier verschillende leugens had hij verteld. En toch kan David tegen God zeggen dat hij ondanks alles oprecht bij Hem was.

Het is een wonderlijke vrijmoedigheid die de heiligen bij God hebben, krachtens het nieuwe verbond. Op de laatste dag zullen al hun zonden openbaar worden gemaakt als een doorgehaald schuldbewijs, zodat ze zich afvragen hoe ze ernaar zullen kunnen kijken zonder te blozen. Maar dezelfde Geest der kindschap die hun dan volmaakte vrijmoedigheid zal geven, geeft hun die ook nu al, in dit leven, in grote mate. Daarom kunnen ze zeggen: "Noch hoogte, noch diepte", enzovoort, niets "ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus." — William Strong.

Vers 24

"Ik was oprecht", enzovoort. Een oprecht christen staat zichzelf geen enkele bekende zonde toe. Hij durft de verboden vrucht niet aan te raken. Genesis 39:9: "hoe zoude ik dan dit een zo groot kwaad doen, en zondigen tegen God!" Al is het een zonde die bij zijn aard hoort,

toch onterft hij haar. Iedereen helt meer over naar de ene zonde dan naar de andere. Zoals in het lichaam één lichaamssap overheerst, en zoals in de korf één koningsbij is, zo is er in het hart één meesterzonde. Er is één zonde die een mens niet alleen nabij is als het kleed, maar dierbaar als het rechteroog.

Deze zonde is Satans hoofdvesting. Daar ligt al zijn kracht. We kunnen zijn buitenwerken, de grove zonden, wel neerhalen, maar als we hem deze vesting van de zonde die bij onze aard hoort laten houden, heeft hij precies wat hij wil. De duivel kan een mens even stevig vasthouden aan deze ene schakel als aan een hele keten van ondeugden. De vogelaar heeft de vogel vast genoeg aan één vleugel. Maar een oprecht christen geeft zich niet over aan deze zonde: "Maar ik was oprecht bij Hem, en ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid." Hij grijpt het offermes van de dodelijking en steekt het dwars door zijn dierbaarste zonde heen.

Herodes deed heel veel dingen, maar één zonde was hem zo dierbaar dat hij liever de profeet liet onthoofden dan van die zonde afstand te doen. Herodes wilde de deur openhouden voor zijn bloedschande. Een oprecht hart is niet alleen boos op de zonde (en dat laat nog verzoening toe), het haat de zonde. En als het dit serpent in zijn boezem ziet kruipen, haat het dat des te feller naarmate het dichterbij komt. — Thomas Watson.

Vers 24

"Ik wachtte mij." Zichzelf bewaren, zegt hij! Wie heeft de mens ooit tot zijn eigen bewaarder gemaakt? Het is de Heere Die zijn Bewaarder is. Hij is de Bewaarder van Israël en de Behouder van de mens. Als een mens zichzelf niet eens voor droefheid kan behoeden, hoe zou hij zichzelf dan voor zonde kunnen behoeden?

Bij onze eerste bekering werkt God inderdaad op ons zoals Hij deed op de aarde, of op Adams lichaam in het paradijs, voordat Hij er een ziel in blies en het tot een levend schepsel maakte. Het is dezelf-

de macht die Christus bij Lazarus in zijn graf liet zien, want wij zijn "dood ... door de misdaden en de zonden". Maar eenmaal levend moet een mens uit zichzelf wandelen en handelen. De Heere wil dat we met Hem samenwerken, want we zijn op Christus gebouwd, niet als dode stenen, maar als "levende stenen." 1 Petrus 2:5. De genade waardoor wij levend zijn gemaakt is de Zijne, en de kracht is de Zijne. En toch doen wij het ook, door Zijn genade: ille facit ut nos faciamus, quae praecepit (Augustinus). — William Strong.

Vers 24

"Ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid." Het is mogelijk ons te hoeden voor dezelfde zonden als David. Hij betuigt hier van zichzelf een grote oprechtheid: hij had zich gewacht voor die ongerechtigheid waartoe hij sterk werd verzocht en waarin hij gemakkelijk kon vallen. De weg die de heilige David volgde wijst ons het eerste en beste middel. Dat is: door standvastig en vurig gebed Gods hulp en de voortdurende bijstand van Zijn Heilige Geest af te smeken. God moet ons niet alleen behoeden voor het vallen erin, maar zelfs ons hart afkeren van de neiging ernaartoe, en ons helpen onze dwaasheid en ons gevaar te zien.

Want helaas! We zijn niet in staat onszelf te helpen, zelfs niet om een goede gedachte te denken, laat staan een kwade neiging of een sterke verzoeking te weerstaan. Maar "onze bekwaamheid is uit God". "Het is God (zegt de psalmist hier), Die mij met kracht omgordt; en Hij heeft mijn weg volkomen gemaakt": vers 33. . . . Verder moeten we zorgen dat we alles mijden wat ons waarschijnlijk zal verstrikken, en elke gelegenheid ontwijken die ons gemakkelijk kan overmeesteren. Anders haakt het ene aan het andere vast en zitten we in de strik voordat we het gevaar vermoeden. — Henry Dove, 1690.

Vers 24

"Mijn ongerechtigheid." Iemands lievelingszonde kan veranderen als zijn omstandigheden veranderen, of door een gelegenheid die zich

voordoet. Wat de zonde van Saul en Jehu was voordat zij tot de kroon kwamen, weten we niet. Maar zeker is wel waarin hun begeerte zich daarna uitleefde: het vestigen van een koninkrijk voor hun nageslacht. Wulpsheid kan zomaar de lieveling van iemands jeugd zijn, en wereldsgezindheid de lieveling van zijn ouderdom. Wie tot eer wordt verheven en kansen krijgt die hij vroeger niet had, ziet zijn begeerte soms een andere bedding kiezen, nu er een gelegenheid is waarop hij vroeger nooit had gerekend. — William Strong.

Vers 24

"Mijn ongerechtigheid." Er is een bijzondere zonde waartoe men meer geneigd is dan tot een andere, een zonde waarvan men met nadruk kan zeggen: dát is "mijn ongerechtigheid". Men kan er met de vinger op wijzen en zeggen: "Die is het." . . . . Sommige zonden lokken sterker dan andere, door de verschillende beroepen of levenswijzen die mensen kiezen. Leven ze aan het hof, dan hoef ik u niet te vertellen welke verzoekingen en strikken er voor allerlei zonden zijn, en hoe groot het gevaar is erin te vallen, tenzij uw geloften aan de deugd en een tedere eerbied voor de eer die van God alleen komt u oprecht houden. Zijn ze in het leger ingeschreven, dan verleidt dat hen tot roof en geweld, tot verwaarlozing van Gods dienst en tot goddeloosheid.

Drijven ze handel en koophandel, dan komen ze grotere lokkingen tegen tot liegen en bedriegen, overvragen en onrechtvaardig handelen. Het geheim van sommige beroepen, zoals slechte mensen ze uitoefenen, is zelfs een regelrechte "verborgenheid der ongerechtigheid". Bij de landbouw ligt de verleiding in bezorgdheid over de dingen van de wereld, wantrouwen jegens Gods voorzienigheid of morren ertegen. Ja, ik zou van harte wensen dat het allerheiligste beroep hierop een uitzondering kon zijn. Maar Paulus vertelt ons dat zelfs in zijn dagen "Sommigen prediken ook wel Christus door nijd en twist",

sommigen alleen om vuile winst, net zoals "sommigen ook door goedwilligheid." Filippenzen 1:15. — Henry Dove.

Vers 24

"Mijn ongerechtigheid." De werkelijke heerschappij van de zonde berust meestal bij één bijzondere meesterlust. Die is als de onderkoning over alle andere zonden in de ziel. Als hoogste leenheer gebiedt hij ze allemaal en maakt hij ze dienstbaar en ondergeschikt aan zich. Dit hangt af van gewoonte, roeping, aard, vermogens, betrekkingen en van de verschillende bedelingen van de Geest van God. Want hoewel God niet de auteur van de zonde is, is Hij wel de ordenaar ervan.

Zo is het precies die weg van zonde en dood die een mens voor zichzelf kiest. Hij heeft rondgekeken over alle genoegens van de wereld, en zijn eigen verdorven neiging kiest voor hem de weg die hij met de grootste zoetheid, tevredenheid en lust kan volgen, als datgene waarin het geluk van zijn leven ligt. Zoals er in het lichaam bij ieder mens een overheersend lichaamssap is, zo is dat ook in het lichaam der zonde. Zoals bij de natuurlijke mens alle vermogens aanwezig zijn, maar sommige bij de een levendiger en krachtiger zijn dan bij de ander (de een is geestiger, de ander sterker, weer een ander scherp van gezicht, een vierde heeft een vlug oor, een vijfde een rappe tong, enzovoort), zo is het ook bij de oude mens.

In een onwedergeboren mens is alle macht van de zonde aanwezig, maar bij de een is ze behendiger in de ene richting dan in de andere. Zoals mensen bij de keuze van een beroep meer neigen naar het ene dan naar het andere, zo gaat het ook bij de keuze van genoegens. En zoals het is met de eetlust naar voedsel, zo is het met de begeerte, die niets anders is dan de eetlust van het schepsel, verdorven tot een zondig voorwerp. — William Strong.

Vers 24

Groei in dodelijking. . . . Mensen kunnen zichzelf bedriegen wanneer ze hun vooruitgang hierin afmeten aan het overwinnen van lusten

waartoe hun natuur toch al niet zo geneigd is. De zekerste weg is te oordelen naar de afname van iemands boezemzonde. Zo beoordeelde David zijn oprechtheid naar zijn "ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid", en zo kan een mens zijn groei in oprechtheid beoordelen.

Wanneer artsen over een uitteringsziekte van het hele lichaam willen oordelen, letten ze niet op het wegvallen van één bepaald deel, zoals het vlees in het gezicht alleen. Zo'n afname in één deel kan een andere oorzaak hebben. Ze oordelen naar het slinken van de spieren van de handen, of van armen en dijen, enzovoort, want dat zijn de vastere delen van het lichaam. Zo oordelen artsen ook over andere ziekten, en over het afnemen ervan: ze letten op het verminderen van de verschijnselen die kenmerkend zijn voor de ziekte, en er eigen en bijzonder aan zijn.

Zo wordt ook de voortgang van de overwinningen van een veroveraar in het koninkrijk van een vijand niet afgemeten aan het innemen of verbranden van enkele dorpen of gehuchten, maar aan het innemen van de vestingen en sterkste bolwerken, aan de grond die hij op de hoofdmacht heeft gewonnen en aan de troepen die hij van het hoofdleger heeft afgesneden. Doe hetzelfde bij de afname van uw lusten en uw overwinning erop. — Thomas Goodwin.

Vers 24

Laten we nooit vergeten: de genade van God gaat ons voor, zodat we een goede wil krijgen, en Zij werkt in ons zodra die wil er is, zodat we ook echt iets bereiken. Toch rekenen we tevergeefs op Gods voortdurende hulp als we zelf niet ijverig ons best doen. Hij staat onze zwakheid bij, maar Hij bedoelt daarmee zeker niet onze luiheid aan te moedigen. Daarom moeten ook wij arbeiden, zoals de apostel het zegt in Kolossenzen 1:29: "Waartoe ik ook arbeide, strijdende naar Zijn werking, die in mij werkt met kracht." — Henry Dove.

Vers 25-27

Tussen zonden en de straffen die daarvan het loon zijn, kunt u een verband zien. U kunt zeggen: “Déze zonde bracht déze verdrukking voort; wat lijkt de zoon op de vader!” Zo kunt u ook een verband zien tussen uw gebeden en uw wandel met God aan de ene kant, en Gods antwoorden en Zijn handelen met u aan de andere kant. Dat zag David ook, en hij zei: “Hij gaf mij weder naar de reinigheid mijner handen”, enzovoort. Zijn woorden wijzen op een zekere gelijkenis, een overeenkomst.

Neem bijvoorbeeld dit. Hoe meer bijbedoelingen en vleselijke verlangens u in uw gebed had, en hoe meer u die vermengde met uw heilige verlangens, en hoe minder ijver en vurigheid er in uw gebeden te vinden was, des te meer zult u waarschijnlijk bitterheid vermengd vinden met de barmhartigheid wanneer die u wordt geschonken. Er zit dan ook zoveel onvolkomenheid en gebrek aan troost in. Zo zegt David in dezelfde psalm (vers 26, 27): “Bij den reine houdt Gij U rein.” Zuivere gebeden brengen zuivere zegeningen; en omgekeerd: “bij den verkeerde bewijst Gij U een Worstelaar” (Engels: met den verkeerde zult Gij U verkeerd betonen).

En nog iets. Soms werd u in het bidden slap en koud. Dan zag u hoe de zaak zelf ook afkoelde en achteruitging. Net zoals toen de handen van Mozes omlaag zonken: Amalek kreeg de overhand. Maar toen ze weer omhoog gingen, had Israël de betere. Exodus 17:12. God liet hem een verband zien, en daaruit bleek dat zijn gebed het middel tot de overwinning was.

Soms merkt iemand in het bidden dat zijn zaak blijft steken en niet verdergaat zoals hij verwachtte. Dat komt doordat hij niet meer zo’n royaal loon geeft als vroeger, zoals een cliënt dat aan zijn advocaat doet: hij bestookt God niet meer en dringt niet meer bij Hem aan. Maar zodra hij zich weer opgewekt voelde om te bidden, ging alles weer goed. Daaraan kan hij duidelijk zien dat het zijn gebed was dat God hoorde en waar Hij acht op sloeg.

Zo ook wanneer iemand in een zaak heuvels en dalen ziet: vaak mooie hoop, dan weer alles neergeslagen, en tenslotte komt de zaak toch tot stand. Laat hij dan eens terugkijken op zijn gebeden en zich afvragen wat daar gebeurde. Hebt u niet precies zo met God gehandeld? U had ernstig gebeden en meende de zaak al gewonnen te hebben, en toen verwoestte u alles weer door er een of andere zonde tussen te brengen, en zo telkens opnieuw? Hierin wil God dat u een verband opmerkt. Het kan u helpen te onderscheiden hoe en wanneer uw gebeden worden verhoord en door bidden iets wordt verkregen, want God handelt zo met u in een vaste verhouding tot uw gebeden. — Thomas Goodwin.

Vers 25-28

Denk aan de zon. Voor gezonde ogen, zonder enige ziekte, is zij heerlijk en weldadig. Maar voor diezelfde ogen, wanneer zij zwak, pijnlijk en teer zijn, is zij heel lastig en schadelijk. En toch blijft de zon altijd precies dezelfde als tevoren. Zo is het ook met God. Altijd heeft Hij Zich vriendelijk en mild getoond aan wie goed en teerhartig zijn tegenover Zijn heiligen, en barmhartig zijn voor wie barmhartigheid bewijzen.

Maar wanneer diezelfde mensen in goddeloosheid vervallen en vol beestachtige wreedheid worden, dan toont de Heere Zich zeer toornig en vertoornd. En toch is Hij van eeuwigheid tot eeuwigheid één en dezelfde onveranderlijke God. — Robert Cawdray.

Vers 26

“Bij den goedertierene houdt Gij U goedertieren, bij den oprechten man houdt Gij U oprecht.”

“Een oprechte.” Datzelfde woord wordt vaak vertaald met “volmaakt”. Zo iemand is door en door goed, al is hij niet volkomen. Het is niet iemand die godsdienst speelt, maar iemand die een godsdienstig mens is. Hij is volmaakt, omdat hij dat wil zijn. Zo heet Noach ook (Genesis 6:9): “Noach was een rechtvaardig, oprecht (dat wil zeggen:

volmaakt) man in zijn geslachten." Hij was een goed man in een kwade eeuw. Hij was als een gloeiende vonk vuur in een zee van water, en dát is volmaakte goedheid.

Daarom blijft de Heilige Geest zo aan zijn naam hangen, alsof Hij niet kon ophouden. Dat is trouwens een scherpzinnige opmerking van een prediker. Kijk maar naar vers 8: "Maar Noach vond genade in de ogen des HEEREN. Dit zijn de geboorten van Noach. Noach was een rechtvaardig, oprecht man in zijn geslachten. Noach wandelde met God. En Noach gewon drie zonen" Noach, Noach, Noach! Ik houd van de klank van uw naam. Zo zijn ook al uw namen kostbaar voor God, hoewel mensen ze haten, als de naam van God u maar dierbaar en zoet is.

Het woord wordt soms ook vertaald met "oprecht", in de betekenis van gewoon en rechtuit. Genesis 25:27: Jakob was (in het Hebreeuws) "een oprechte", dat wil zeggen een rechtschapen man, "wonende in tenten." Ezau was "een man, verstandig op de jacht", maar Jakob was een eenvoudig man zonder franje of opsmuk. Je kon zijn hart gewoon aan zijn tong aflezen. Alleen die ene keer niet, toen Rebekka hem een listig kunstje in zijn hoofd praatte. Verder was hij een zeer "oprecht", rechtdoorzee man. Kortom: het woord betekent een eenvoudig, hartelijk, ongeveinsd en nauwgezet mens. Dát is de man naar wie wij zoeken.

"Man." De Hebreeën laten dit zelfstandig naamwoord vaak als het ware verdrinken in het bijvoeglijke. Maar hier geeft de Heilige Geest ons een woord, en wat voor een uitgelezen woord: het betekent een sterke, dappere man. Datzelfde woord staat in Psalm 45:4: "o Held!" Daar wordt onze Heere Christus bedoeld, een zeer sterke en dappere Man, Die de toorn van God, de boosaardigheid van de duivel en de zonde van de mens recht in het gezicht kon zien en er zegevierend uit kon komen. De Nederlanders vertalen deze zinsnede in 2 Samuël 22 dan ook zo: "bij den oprechten held houdt Gij U oprecht."

Als je de woorden letterlijk weergeeft, komt er dit te staan: een man van oprechtheid. Van welke kant je hem ook bekijkt, hij is een oprecht man. Hij is als een evenwichtige dobbelsteen: gooi hem welke kant je maar wilt, hij zal vierkant en recht blijken te zijn. Het is een stijve en sterke man, in staat om zowel de lusten van binnen als de verzoekingen van buiten te vertrappen. Een Athanasius contra mundum, een Luther contra Romam. Dit is een man met een uitnemende geest, en zo iemand is onze oprechte man.

"Houdt Gij U oprecht" (Engels: Gij zult U oprecht betonen), of: "Gij zult oprecht met hem zijn." In het Hebreeuws staat voor al deze zes woorden één enkel woord: "Gij zult het oprecht met hem doen." Handelen mensen rechtuit met God, dan handelt Hij rechtuit met hen. Wie oprecht is in het vervullen van zijn plicht, zal God oprecht vinden in het vervullen van Zijn beloften. Het is Gods manier om mensen te behandelen zoals zij Hem behandelen. Hebt u het plan Hem te behagen? Dan heeft Hij het plan u te behagen. Geeft u Hem weerklank wanneer Hij roept? Dan geeft Hij u weerklank wanneer u roept.

Maar aan de andere kant: wil iemand met God worstelen, dan zal Hij met hem worstelen. Speelt u een dubbelspel met Hem, nu eens hard, dan weer zacht, en wandelt u verkeerd tegenover Hem? Dan krijgt u evenveel terug als u brengt. Tergt u Hem met eindeloze zonden? Dan zal Hij u achtervolgen met eindeloze kwellingen. Wilt u zondigen in tuo aeterno, dan zult u moeten lijden in suo aeterno. Zo zal ieder mens gelijk met gelijk terugvinden. . . .

Een oprecht hart is enkelvoudig, zonder verdeeldheid. Voor een huichelaar bestaan "vele goden en vele heren", en voor elk daarvan moet hij een hart hebben. Maar voor de oprechte is er maar één God de Vader en één Heere Jezus Christus, en één hart is genoeg om hen beiden te dienen. Wie zijn hart op de schepselen zet, moet voor elk schepsel een hart hebben, en juist die verdeeldheid van zijn hart wordt zijn ondergang. Hosea 10:2. Wereldse winst klopt aan de deur: hij moet een hart voor haar hebben. Vleselijke genoegens dienen zich

aan: ook voor hen moet hij een hart hebben. Zondige eerbewijzen verschijnen: ook zij eisen een hart op. Necessariorum numerus parvus, opinionum nullus: het aantal noodzakelijke dingen is klein, het aantal onnodige ijdelheden eindeloos. De oprechte man heeft God gekozen en heeft genoeg. — Richard Steele.

Vers 26

"Bij den goedertierene", enzovoort. Op de vloer van Jupiters zaal staan twee vaten met gaven. Het ene bevat goede gaven of zegeningen, het andere kwade gaven of plagen. Zo sprak Homerus, ten onrechte, over Jupiter. Maar van de ware God, Jehova, kan het wel degelijk gezegd worden: Hij houdt twee bekers in Zijn hand, de ene vol vertroostingen, de andere vol kruisen, en die schenkt Hij zonder aanzien des persoons uit over goeden en kwaden. "Bij den goedertierene (of barmhartige) houdt Gij U goedertieren, ... maar bij den verkeerde bewijst Gij U een Worstelaar" (Engels: met den verkeerde, verkeerd).

Dit maakt God nu niet tot de bewerker van het kwaad, maar van gerechtigheid, en die is goed. Quorum Deus non est auctor, eorum est justus ultor, zegt Augustinus: "God is niet de bewerker van de zonde, maar Hij straft de zondaar rechtvaardig." — Miles Smith (Bisschop), 1632.

Vers 27

"Bij den reine houdt Gij U rein", enzovoort. Maar neemt de Heere dan de kleur aan van iedereen die Hij ontmoet? Verandert Hij van gemoedsaard zodra het gezelschap verandert? Dát is de zwakheid van de zondige mens. Hij bij Wie geen veranderlijkheid is, noch schaduw van omkering, kan zoiets niet doen. God is rein en oprecht jegens de onreinen en huichelaars, net zoals jegens de reinen en oprechten, en Zijn daden laten zien dat Hij zo is.

God toont Zich verkeerd met den verkeerde wanneer Hij met hem handelt zoals Hij gezegd heeft dat Hij met den verkeerde zal handelen: door hen af te wijzen en te verwerpen. God toont Zich rein met

den reine wanneer Hij met hen handelt zoals Hij gezegd heeft dat Hij zal doen: door hen te horen en aan te nemen. Er is niets in reinheid en oprechtheid dat barmhartigheid verdient. Toch kunnen wij zonder die twee geen barmhartigheid verwachten. Onze vertroostingen steunen niet op onze genaden, maar zijn de vruchten en gevolgen ervan. — Joseph Caryl.

Vers 27

"Den verkeerde." Net als in de eerste belofte staan hier de twee strijders tegenover elkaar: het zaad der vrouw en de slang. Aan de ene kant de Goedgunstige en Milde, de Volmaakte, de Reine. Aan de andere kant de verkeerde, wiens werken Hij kwam vernietigen, en die er zijn grote levenswerk van maakte Hem te slim af te zijn, Hem Die hij vreesde. De letterlijke betekenis van het woord is "kronkelig" of "krom". Beide gedachten die dat beeld vanzelf oproept, verkeerdheid én sluwheid, passen uitstekend bij "de oude slang, welke genaamd wordt duivel." Uit het slot van de zin leid ik af dat er geen twijfel over kan bestaan: het laatste is de bedoeling. God kan nooit verkeerd met iemand handelen. Maar Hij is de wijzen te slim af, en vangt de listigen in hun eigen list. — John Brown.

Vers 27

"Bij den verkeerde bewijst Gij U een Worstelaar." In de wortel betekent het Hebreeuwse woord: iets wringen of draaien, zoals worstelaars hun lichaam wringen en keren. Daarom wordt het overdrachtelijk vaak vertaald met worstelen. Een listig man draait en wringt zich in het worstelen immers in alle bochten, en werkt zich in en uit, om op wat voor manier dan ook een voordeel op zijn tegenstander te behalen. Uw sluwe koppen, uw geslepen mensen, worden daarom treffend met dit woord getekend. Het zijn worstelaars die zich keren en wringen, en op de loer liggen voor elk voordeel. Zoals wij zeggen: ze "liggen op de vang."

Je weet nooit waar je met zulke mensen aan toe bent, of wat ze bedoelen, ook als ze het duidelijkst spreken of het plechtigst zweren. Menen we hun gezicht te zien, dan zien we slechts hun masker. Al hun beloften en al hun daden zijn verhuld onder een vermomming. . . .

En dit woord wordt op de Heere Zelf toegepast: "bij den verkeerde bewijst Gij U een Worstelaar." Dat betekent: willen mensen zich winden en keren, denken ze anderen te kunnen vangen, of zelfs de Heere Zelf te misleiden met streken en kunstgrepen van vernuft, dan zal de Heere hen op hun eigen terrein ontmoeten en beantwoorden. Hij kan even snel keren als zij. Hij kan Zich zetten in zulke ingewikkelde doolhoven van oneindige wijsheid en heilige list, dat zelfs de slimste worstelaar of duikelaar van hen allen erin verstrikt raakt en gevangen wordt. Hij zal de Kretenzers kretensiseren en de verdringers van Zijn volk verdringen. — Joseph Caryl.

Vers 27

"Bewijst Gij U een Worstelaar." Dit beeld komt van de worstelaars en wijst op iemand die zich kronkelt tegen een tegenstander. Vergelijk Deuteronomium 32:5: "Het is een verkeerd en verdraaid geslacht." Dat zijn precies dezelfde twee woorden als in onze tekst. Het tweede houdt in dat ze zich kronkelden en wrongen zoals worstelaars die heen en weer zwaaien en zich de andere kant op draaien zodra iemand meent hen hier of daar te pakken te hebben. Maar niets van dit alles zal hen redden van de straf. God zal hen zeker ontmoeten, Zijn Woord zal hen grijpen, en hun zonden zullen hen vinden. — John Trapp.

Vers 28

"Het bedrukte volk." Het woord dat met "bedrukt" is weergegeven, betekent eigenlijk "arm" of "nooddruftig". De mensen over wie het gaat zijn duidelijk verdrukten, want zij moeten behouden en verlost

worden. Maar het bijvoeglijk naamwoord dat hun hier wordt gegeven, wijst minder op hun verdrukking dan op hun armoede.

De armen worden hier bovendien niet tegenover de rijken gesteld, maar tegenover de hoogmoedigen. Dat is immers de betekenis van het beeld "de hoge ogen". Daarom lijkt het duidelijk dat de verwijzing gaat naar die armen die onze Heere noemt "armen van geest", ook al is het grote geheel van de bedoelde groep altijd te vinden onder de betrekkelijk "armen dezer wereld." — John Brown.

Vers 28

"Hoge ogen": dat zijn de hoogmoedigen. Het optrekken van de wenkbrauwen is een natuurlijk teken van die ondeugd. Psalm 101:5; Spreuken 6:17. — John Diodati.

Vers 29

"Want Gij doet mijn lamp lichten", enzovoort. De psalmist spreekt hier over kunstlicht, over "een kaars" of "lamp". Men heeft gemeend dat dit wordt toegelicht door een gebruik in Egypte: men liet daar nooit het huis zonder licht, maar liet de lampen zelfs de hele nacht branden. De allerarmsten sneden liever iets van hun eten af dan dat ze dit verzuimden.

Als dit het oude gebruik was, niet alleen in Egypte maar ook in de buurlanden Arabië en Judea, dan kan "het aansteken van de lamp" in deze passage een bijzondere toespeling bevatten. In de parallelle passage, 2 Samuël 22:29, wordt Jehova, zoals hierboven, figuurlijk de "lamp" van de psalmist genoemd. — Richard Mant.

Vers 29 (eerste zinsnede)

"Want Gij doet" — wanneer niemand anders het kan. Let er ook op hoe de psalmist hier, en vaak elders, begint met te spreken óver God en eindigt met te spreken tót Hem. Zo ook de bruid in het Hooglied: "Hij kusse mij met de kussen Zijns monds; want Uw uitnemende lief-

de is beter dan wijn." — Dionysius de Karthuizer (1471), aangehaald door J. M. Neale.

Vers 30

"Want met U loop ik door een bende", enzovoort. David schrijft zijn overwinningen toe aan God. Hij verklaart dat hij onder Gods leiding door de wiggen, de falanxen van zijn vijanden was heengebroken en hun versterkte steden stormenderhand had ingenomen. Zo zien we dat hij, hoewel hij een dapper krijger was en bedreven in de wapens, zichzelf niets aanmatigt. — Johannes Calvijn.

Vers 30

"Met mijn God spring ik over een muur"; of: "een fort ingenomen." — Henry Hammond.

Vers 30

"Spring ik over een muur." Dit verwijst waarschijnlijk naar de inneming van een opmerkelijke stad door het beklimmen van haar wallen. — John Kitto, in "The Pictorial Bible."

Vers 32

"Want wie is God, behalve de HEERE?" Hier komt in de Psalmen voor het eerst de naam Eloah voor, weergegeven met God. Hij staat meer dan vijftig keer in de Schriften, maar slechts vier keer in de Psalmen. Het is het enkelvoud van Elohim. Velen hebben gemeend dat deze naam in het bijzonder verwijst naar God als voorwerp van godsdienstige aanbidding. Op deze plaats kan die gedachte best op de voorgrond staan. — William S. Plumer.

Vers 33

"Het is God, Die mij met kracht omgordt." Een van de weinige stukken oosterse kleding die ik in het Oosten droeg, was de gordel. Die was van groot nut als steun voor het lichaam tijdens de lange, vermoeien-

de kameelritten door de woestijn. De steun en kracht die ik zo ontving, gaven mij een duidelijker beeld dan ik tevoren had van wat de psalmist bedoelt. — John Anderson, in "Bible Light from Bible Lands", 1856.

Vers 34

"Hij maakt mijn voeten gelijk als der hinden, en Hij stelt mij op mijn hoogten." Hij geeft Zijn kerk dus snelheid en souplesse. Augustinus legt het zo uit: transcendendo spinosa, et umbrosa implacamenta hujus saeculi. Dat wil zeggen: zij gaat lichtvoetig door de doornen en de schaduwen van deze wereld, over alles wat haar in de weg ligt. "Hij zal mij doen treden op mijn hoogten." David zegt: "Hij stelt mij op mijn hoogten." Kijk maar naar David zoals hij toen was, toen hij deze psalm schreef. God had hem net gered uit de hand van al zijn vijanden en uit de hand van Saul. Toen zette God hem op hoge plaatsen. Hij vestigde zijn koninkrijk en bevestigde hem op de troon van Saul. — Edward Marbury.

Vers 34

"Hij maakt mijn voeten gelijk als der hinden" (Hebreeuwse woorden). In de oudheid gold snelheid als een van de eigenschappen van een held. Achilles wordt geprezen als "podas ôkus", de snelvoetige. Vergilius laat zijn Nisus bijna ongeloofwaardig snel zijn: "Et ventis et fulminis ocior alis." En de mannen Gods die naar David kwamen, "kloeke helden, krijgslieden ten oorlog, toegerust met rondas en schild", hadden volgens de Schrift "aangezichten der leeuwen" en waren "als de reeen op de bergen in snelheid". 1 Kronieken 12:8. Over Asaël lezen we dat hij "licht op zijn voeten, als een der reeen, die in het veld zijn" (2 Samuël 2:18). En ook Saul lijkt "de ree" te worden genoemd (in de Engelse vertaling "het sieraad" van Israël). 2 Samuël 1:19.

Men zegt wel dat de poten van de hinde rechter zijn dan die van de bok en dat zij sneller is dan hij. Daar is echter te weinig bewijs voor. Gataker geeft de echte verklaring: "De vrouwelijke vorm wordt vaak

gebruikt voor de hele soort." Dat gebeurt in het Hebreeuws wel vaker. Zo staat "de ezelin" duidelijk voor alle ezels. Genesis 12:16; Job 1:3; 42:12.

Sommigen (met Bochart, Hierozoicon, P. i. L. ii. c. 17, voorop) denken dat het gaat om de bijzondere hardheid van de hoef van de ree. Daardoor loopt zij stevig en zonder uit te glijden over de ruwste en rotsachtigste plekken. Vergilius noemt de hinde "aeripedem", koperen voet. Anderen denken meer aan haar wendbaarheid en snelheid. Niets belet ons om aan te nemen dat beide eigenschappen van de hindenvoeten bedoeld zijn. — John Brown.

Vers 34

"Hij maakt mijn voeten gelijk als der hinden", enzovoort. Hij zorgt dat ik stevig sta op de hellingen van bergen en rotsen. Die dienden van oudsher als vestingen in oorlogstijd. De poten van het schaap, de geit en het hert zijn heel geschikt om op zulke plaatsen vaste grond onder de voeten te houden. De heer Merrick haalt hier een passend stuk aan uit Xenophon, Lib. de Venatione: (Grieks). Kijk ook naar Psalm 104:18. Daar wordt dezelfde eigenschap, het zeker staan op rotsen en steile kliffen, aan de wilde geit toegeschreven. — Stephen Street, M.A., in loc., 1790.

Vers 35

"Hij leert mijn handen ten strijde", enzovoort. Aan Hem heb ik al mijn krijgskunst te danken, en alle kracht en moed die ik bezit. Mijn kracht is zo groot dat ik niet alleen "een stalen boog" kan spannen, maar hem zelfs kan breken. — Matthew Poole.

Vers 35

"Staal." Het woord dat in de Engelse geautoriseerde vertaling zo is weergegeven, betekent eigenlijk "koper" (Hebr.). Of de Hebreeën wisten hoe je ijzer tot staal kon harden, is twijfelachtig. Sommigen hebben het "ijzer van het noorden" van Jeremia 15:12 voor staal gehou-

den, maar dat is allerminst zeker. Het kan ook gewoon een betere soort ijzer zijn geweest. — William Lindsay Alexander, in "Kitto's Cyclopaedia."

Vers 35

Een machtige boog spannen gold als een teken van grote kracht en vaardigheid, en van veel bloedvergieten.

> *"Zo spande de grote meester den machtigen boog,*
> *en spande met gemak. Eén hand hield omhoog*
> *de buigende horens, en één beproefde de pees."*

Alexander Pope, 1688-1744, Vertaling van Homerus.

Vers 38, 39

—

> *O, ik herinner mij de dag*
> *waarop God mij door één enkel woord deed zeggen:*
> *„Mijn vertrouwen is in den HEERE";*
> *toen overwon mijn ziel duizend vijanden,*
> *zonder vrees voor alles wat tegen mij kon opstaan.*
>
> — *William Cowper (1731–1800)*

Vers 39

"Ik doorstak hen", enzovoort. Groter is Hij Die in ons is dan hij die tegen ons is, en God zal de satan spoedig onder onze voeten verbrijzelen. Romeinen 16:20. — W. Wilson.

Vers 39-41

Ook al heeft de hartstocht ons lichaam in zijn macht, "Bezit uw zielen in uw lijdzaamheid." Door onze belijdenis zijn we gebonden aan een leven als soldaat. Patiendo vincimus: door te lijden overwinnen we. Onze moeiten komen tot een einde, onze overwinning blijft eeuwig! Luister naar Davids zegezang: "Ik doorstak hen, dat zij niet weder

konden opstaan; zij vielen onder mijn voeten. … Gij deedt onder mij nederbukken, die tegen mij opstonden. En Gij gaaft mij den nek mijner vijanden", enzovoort.

Zij krijgen wonden voor hun wonden, en wie de armen vertrapten, wordt door de armen vertrapt. De Heere zal hen aan ons onderwerpen die ons graag onder zich hadden gehad. Even hebben zij boven onze hoofden gereden, maar eens staan wij voorgoed op hun nekken. Dat is de beloning voor nederig geduld en vertrouwvolle hoop! — Thomas Adams.

Vers 40

"Goed omgord" betekende in het Grieks en het Latijn net als in het Hebreeuws zoveel als "goed gewapend". — Alexander Geddes, LL.D., 1737-1802.

Vers 42

"Zij riepen, maar er was geen verlosser" (Engels: zij zullen roepen, maar er zal niemand zijn die hen helpt), enzovoort. Er zijn genoeg trieste voorbeelden die laten zien dat deze profetie klopt. Van Ezau staat geschreven dat "hij vond geen plaats des berouws, hoewel hij dezelve met tranen zocht." Hebreeën 12:17. Antiochus beloofde in zijn laatste ziekte "dat hij zelf ook een Jood zou worden, de hele bewoonde wereld zou doortrekken en de macht Gods zou verkondigen". Toch, zo gaat de geschiedschrijver verder, "hield al zijn moeite niet op, want het rechtvaardige oordeel Gods was over hem gekomen." 2 Makkabeeën 9:17, 18.

Het best past bij deze tekst echter wat over Saul geschreven staat: "En Saul vraagde den HEERE; maar de HEERE antwoordde hem niet; noch door dromen, noch door de urim, noch door de profeten." 1 Samuël 28:6. Daarom waarschuwt de profeet ons: "Geeft eer den HEERE, uw God, eer dat Hij het duister maakt, en eer uw voeten zich stoten aan de schemerende bergen" (Jeremia 13:16). Sauls voeten stootten zich immers echt aan de donkere bergen van Gilboa.

"Zij riepen … tot den HEERE", maar, zoals terecht is opgemerkt, niet door een Middelaar. Zij roepen Hem aan in hun eigen naam en vanwege hun eigen verdiensten, en dan roepen zij tevergeefs. — Johannes Lorinus (1569-1634), en Remigius (900), aangehaald door J. M. Neale.

Vers 42

"Tot den HEERE." In grote nood drijft de natuur mensen ertoe om omhoog te kijken naar hulp. Maar dat is alleen het gebed van het vlees dat verlichting zoekt, niet van de Geest die om genade vraagt. Zulke mensen halen pas voordeel uit hun rampen als ze nergens anders meer hulp van verwachten. Daarom luistert God niet naar hen. In Samuël staat: "Zij zagen uit, maar er was geen verlosser." Dat wil zeggen: als zij nog een andere uitweg hadden gezien, had God nooit iets van hen gehoord. — John Trapp.

Vers 43

"Ik ruimde hen weg als slijk der straten", of beter gezegd: "van de straten." In het Oosten gooit men al het huisvuil en afval gewoon op straat. Alles wat enigszins eetbaar is, ruimen vogels en honden snel op, en de rest droogt in de zon uit. Iemand wegwerpen als het vuil van de straat is dus een sterk beeld van minachting en afwijzing. — John Kitto.

Vers 44, 45

Wie deze woorden letterlijk op David betrekt, zal zien dat ze nog veel beter bij Jezus Christus passen. Hij is gered uit de twisten van het Joodse volk. Hun tegenstand tegen de verkondiging van het evangelie was verschrikkelijk. Daarna werd Hij hoofd van de heidenen. Dat was een vreemd volk dat Hij vroeger niet als het Zijne had erkend. Toch gehoorzaamde het Hem met verbazingwekkende bereidheid, zodra het Zijn stem hoorde. — Louis Isaac le Maistre de Sacy, 1613-1684.

Vers 46

Het eerste zinsdeel is vrij eenvoudig: “Vreemden zijn vervallen”, dat wil zeggen: “langzaam verwelken en verdwijnen.” Het tweede zinsdeel is erg moeilijk: “En hebben gesidderd uit hun sloten.” Een Joodse schriftgeleerde legt uit: “Zij zullen bang zijn voor de gevangenissen waarin ik hen zal gooien en opgesloten houden” (Jarchi). Een ander: “Zij zullen trillen in hun kastelen, waar ze zich uit angst voor mij hebben teruggetrokken.” Weer een ander (Abenezra): “Zij zullen zich overgeven vanuit hun vestingen.”

De algemene strekking is duidelijk genoeg: de bedoelde groep staat volkomen machteloos en verslagen. Welke gebeurtenis hier bedoeld wordt? Als we de weergave van onze vertalers volgen, kan de betekenis zijn: “De heidenen, die zich nu meestal hebben teruggetrokken in dorpen en afgelegen streken, zullen langzaam wegkwijnen en met angst toezien hoe hun godsdienst helemaal uitsterft.” Dat komt precies overeen met de geschiedenis.

Lezen we met sommige uitleggers: “De vreemden zullen verdwijnen en bevreesd zijn vanwege hun gevangenissen”, dan kan het betekenen: “dat mensen die zich maar schijnbaar onderwierpen, openlijk zouden afvallen zodra er vervolging om het Woord zou komen.” Ook dat zou met de feiten kloppen. De eerste uitleg lijkt mij de meest waarschijnlijke. — John Brown.

Vers 47

“De HEERE leeft, en geloofd zij mijn Rotssteen, en verhoogd zij de God mijns heils!” Laten we met elkaar dit lied als afsluiting van onze lofprijzing zingen. Vreugden sterven, genot sterft, de wereld sterft. Maar “De HEERE leeft”! Mijn vlees is als zand. Mijn lichamelijke leven, mijn kracht en mijn glorie zijn als een woord dat in het zand is geschreven. Maar “geloofd zij mijn *Rotssteen*”! Het eerste duurt maar een ogenblik; Deze blijft in eeuwigheid. Over dat andere komt de vloek en die verslindt het; over Deze komen eeuwige zegeningen.

Laat uiterlijke verlossingen maar verdwijnen, laat de verlosten maar gekruisigd worden. “Verhoogd zij de God” van onze verlossingen! Deze Heere is mijn Rots, deze God is mijn Heil. — Peter Sterry, 1649.

Vers 47

“De HEERE leeft.” Waarom zet u niet die ene God tegenover alle legers van kwaad om u heen? Waarom vindt u niet meer vreugde in God, nu u minder aan het schepsel hebt om blij mee te zijn? Waarom beroemt u zich niet in uw God? Waarom loopt u niet trots rond met uw hoop op God en uw verwachtingen van Hem? Ziet u niet hoe jonge erfgenamen van grote bezittingen zich daarnaar gedragen en hun geld uitgeven? Waarom zou u dan, als zoon van de Koning van de hemel, van dag tot dag mager en haveloos rondlopen, alsof u geen cent waard was? O mensen, leef van uw erfdeel! Neem het uzelf kwalijk dat u onder uw stand leeft. Er zijn grote en kostbare beloften, rijke barmhartigheid die ons rijk maakt. U kunt rekenen op alles wat God te bieden heeft, want Hij is meer dan genoeg. U kunt niemand anders dan uzelf iets verwijten als u tekortschiet of moedeloos bent.

Een vrouw, in de kern echt godvrezend, had een kind begraven en zat alleen in haar verdriet. Toch hield zij haar hart omhoog met de woorden: “God leeft.” Toen zij afscheid had genomen van nog een kind, zei zij het nog krachtiger: “Vertroostingen sterven, maar God leeft.” Ten slotte stierf haar dierbare man, en zij zat er bedrukt en helemaal overstelpt van verdriet bij. Een klein kind dat haar nog restte, had gehoord wat zij eerder had gezegd om zichzelf te troosten. Het kwam naar haar toe en vroeg: “Is God dood, moeder? Is God dood?” Dat ging haar door het hart. Door Gods zegen kwam haar vroegere vertrouwen terug in haar God, Die een levende God is.

Doe daarom zelf hetzelfde: spreek uzelf streng toe. Vraag aan uw moedeloze geest, midden in de zware uiterlijke verdrietigheden: leeft God niet? Waarom leeft uw ziel dan niet weer op? Waarom sterft uw hart in u als vertroostingen sterven? Kan een levende God uw weg-

kwijnende hoop niet dragen? Zo, christenen, weerlegt uw ontmoedigde en verontruste geest zoals David deed. — Oliver Heywood in "Sure Mercies of David", 1672.

Vers 48

"De God, Die mij volkomen wraak geeft." Mijnheer, dit is niets anders dan de hand van God. Alleen Hem komt de eer toe, en die mag Hij met niemand delen. De Generaal heeft u met alle trouw en eer gediend. De beste aanbeveling die ik hem kan geven is dat ik durf te zeggen: hij schrijft alles aan God toe en zou liever ten onder gaan dan zichzelf iets toe te eigenen. — Geschreven aan de Voorzitter van het Lagerhuis, na de slag bij Naseby, 14 juni 1645, door Oliver Cromwell.

Vers 50

Koning David bewonder ik veel meer in het koor dan in het legerkamp. Ik bewonder hem meer wanneer ik hem hoor zingen als de lieflijke zanger van Israël, dan wanneer ik hem zie vechten als de dappere krijger van Israël. Want als hij vocht, overwon hij alle anderen. Maar als hij zong en zich verlustigde, overwon hij zichzelf. — Thomas Playfere.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 2

Liefdes besluit, liefdes logica, liefdes beproevingen, liefdes overwinningen. James Hervey heeft twee preken over "Liefde tot God" op deze tekst gehouden.

Vers 3

Hoeveel heerlijks Jehova voor Zijn volk is en betekent.

Vers 3

God als het alles-toereikende erfdeel van Zijn volk. — C. Simeon's Works, deel 5, blz. 85.

Vers 4

Een vastbesloten gebed, een lofoffer dat wordt gebracht en een uitkomst die wij tegemoet zien.

Vers 5-7

Wat een bedrukte ziel doormaakt, geschilderd als een tafereel, en waarheen zij vlucht wanneer de nood het hoogst is.

Vers 6 (eerste zinsnede)

Hoe het is gesteld met een ziel die door de zonde overtuigd is.

Vers 6 (tweede zinsnede)

Hoe strikken en verzoekingen door satanische list zo worden gelegd dat zij ons te vlug af zijn of de weg versperren.

Vers 7

Wanneer en hoe het gebed wordt gebeden, gehoord en verhoord.

Vers 8

Alles wat beeft wanneer een toornende God nabij is.

Vers 11

Hemelse en aardse krachten die allemaal Gods plannen dienen.

Vers 12

Het duister waarin Jehova Zich hult. Waarom doet Hij dat? Wanneer? En wat volgt er dan? Enzovoort.

Vers 14

"Hagel en vurige kolen." Het ontzagwekkende ervan en hoe dat zich verhoudt tot Jehova.

Vers 17

De christen is, evenals Mozes, "een uit het water getogene". Het hele vers is een edel thema en laat zich verhelderen met het leven van Mozes.

Vers 18

Het zegelied van de heilige, gezongen over de satan en over alle andere vijanden.

Vers 18 (laatste zinsnede)

Een vreemde maar deugdelijke reden om op Gods hulp te rekenen.

Vers 19

De "list" van de vijand: "Zij hadden mij bejegend ten dage mijns ongevals." De vijand in ketenen gelegd. "Maar de HEERE was mij tot een Steunsel."

Vers 20

Waarom er genade is, en welke plaats zij haar uitverkorenen geeft.

Vers 22

Een onberispelijk leven: waaraan het wordt gemeten, waaruit het voortkomt, wat het oplevert en welke gevaren het kent.

Vers 23

Waarom wij over heilige dingen moeten nadenken, en hoe goddeloos het is ze achteloos te laten liggen.

Vers 24

Het oprechte hart en zijn lievelingszonde. W. Strong's Sermons.

Vers 24

Peccata in deliciis; een verhandeling over boezemzonden. P. Newcome.

Vers 24

De onfeilbare proef op de oprechtheid. Dr. Bates.

Vers 26

Hoe rechtvaardig God handelt. — C. Simeon.

Vers 27

Echo's te horen in Gods voorzienigheid, in Zijn genade en in Zijn oordeel.

Vers 28

Troost voor wie nederig is, en ondergang voor wie hoogmoedig is.

Vers 28 (tweede zinsnede)

Het neerhalen van hoge ogen, op een wijze van genade en gerechtigheid, onder heiligen en onder zondaars, enzovoort. Een ruim thema.

Vers 29

Een troostrijke hoop voor wie in een troosteloze toestand verkeert.

Vers 30

Heldendaden van het geloof verhaald: hun verscheidenheid, hun moeilijkheid op zichzelf, het gemak waarmee ze worden volbracht, hun volledigheid, het feit dat ze ongestraft blijven en hun afhankelijkheid van Gods werking.

Vers 31

Gods weg, Gods woord en de strijd van God.

Vers 32

Een uitdaging die wordt geslingerd.

I. Gericht aan de goden: de wereld, het genot, enzovoort. Welke van hen verdient die naam?

II. Gericht aan de rotsen: zelfvertrouwen, bijgeloof, enzovoort. Op welke daarvan kunnen wij bouwen?

Vers 33-35

Beproevende posities, genadige aanpassingen, sierlijke prestaties, veilige woonplaats, dankbare erkenning.

Vers 36

"Het schild Uws heils." Wat is het? Geloof. Waar komt het vandaan? "Hebt Gij ... gegeven." Wat geeft het zekerheid van? "Heils." Wie hebben het ontvangen?

Vers 36

Zie "Spurgeon's Sermons", No. 683, "Divine Gentleness Acknowledged."

Vers 37

Gods welwillendheid, zichtbaar in de manier waarop Hij ons levenslot regelt.

Vers 40

De Roodkruisridder, in wapenrusting klaar voor de strijd.

Vers 42

Gebeden die niets uitrichten, zowel op aarde als in de hel.

Vers 43

De vaste ondergang van het kwaad, en uiteindelijk zijn schande en verderf.

Vers 44 (laatste zinsnede)

Onze natuurlijke en zondige afstand tot Christus is geen belemmering voor de genade.

Vers 45

Het evangelie dat op sommige plaatsen snel vooruitgaat en op andere traag. Ernstige overwegingen.

Vers 47

De levende God, en hoe we Hem moeten zegenen en verhogen.

Vers 51

De grootheid van het heil, "de verlossingen … groot maakt"; haar kanaal, "Zijns konings"; en haar duurzaamheid, "tot in eeuwigheid."

Werken over de achttiende psalm

Er bestaat een "Uitleg" van deze psalm in "A Critical History of the Life of David. By Samuel Chandler, D.D., F.R., and A.S.S.", 1766. 2 dln., 8vo.

The Sufferings and Glories of the Messiah: an Exposition of Psalm XVIII., and Isaiah 52:13; 53:12. By John Brown, D.D., 1853.

Psalm 19

Onderwerp

Het is zinloos te speuren naar het tijdperk waarin dit heerlijke gedicht ontstond, want noch het opschrift noch de inhoud biedt ons daarbij het kleinste houvast. Het opschrift, "Een psalm van David, voor den opperzangmeester", vertelt ons wel dat David het schreef en dat hij het toevertrouwde aan de leider van de lofzang in het heiligdom, zodat de vergaderde aanbidders het konden zingen.

In zijn jongste jaren, toen de psalmist nog de kudde van zijn vader hoedde, had hij zich verdiept in Gods twee grote boeken: de natuur en de Schrift. Hij was zo diep doorgedrongen in de geest van die twee enige boekdelen in zijn bibliotheek dat hij ze met vroom oordeel naast elkaar kon leggen en tegen elkaar kon afwegen, en zo de uitnemendheid van de Auteur kon verheerlijken zoals die in beide zichtbaar is.

Wat een dwaasheid en goddeloosheid bij mensen die de twee heilige boekdelen niet willen aanvaarden en zich niet verlustigen in dezelfde goddelijke hand die in beide aan het werk is, maar hun hele vernuft verspillen aan het zoeken naar tegenstrijdigheden en onderlinge verschillen! Laten we er zeker van zijn: de ware "Vestiges of Creation" zal Genesis nooit tegenspreken, en een juiste "Cosmos" zal nooit in strijd blijken met het verhaal van Mozes. De wijste is hij die het wereldboek en het Woordboek leest als twee delen van hetzelfde werk, en van beide belijdt: "Mijn Vader schreef ze beide."

Indeling

Dit lied valt heel duidelijk uiteen in drie delen. De vertalers hebben die treffend aangegeven in het gewone opschrift van onze Bijbel. De schepselen tonen Gods heerlijkheid: vers 2-7. Het Woord toont Zijn genade: vers 8-12. David bidt om genade: vers 13-15. Zo zijn lof en gebed hier met elkaar verweven. Wie hier het werk van God in de wereld buiten zich bezingt, pleit tegelijk voor een genadewerk in zijn eigen binnenste. Het lied beweegt van het wijde heelal naar het kleine menselijke hart.

Uitleg

Vers 2

"De hemelen vertellen Gods eer." Het boek van de natuur heeft drie bladen: hemel, aarde en zee. De hemel is het eerste en het heerlijkste blad, en met zijn hulp zien we ook de schoonheid van de andere twee. Elk boek zonder zijn eerste bladzijde zou jammerlijk onvolledig zijn. Dat geldt zeker voor die grote Natuurlijke Bijbel, want zijn eerste bladzijden – de zon, de maan en de sterren – werpen licht op de rest van het boekdeel. Zij zijn de sleutels zonder welke alles wat volgt duister en onbegrijpelijk zou blijven. De mens, rechtop lopend, is kennelijk gemaakt om de hemelen te overzien. Wie de schepping begint te lezen bij de sterren, slaat het boek open op de juiste plaats. De eerste bladzijde van Gods natuurboek is nu eenmaal een sterrenhemel.

De hemelen staan in het meervoud vanwege hun verscheidenheid. Er zijn de waterige hemelen met hun wolken in ontelbare vormen, de luchtige hemelen met hun windstilten en stormen, de zonnehemelen met alle heerlijkheden van de dag en de sterrenhemelen met alle wonderen van de nacht. Hoe de Hemel der hemelen moet zijn, is in geen mensenhart opgekomen. Maar juist daar vertelt alles in de eer-

ste plaats de eer Gods. Ieder deel van de schepping bevat meer onderricht dan het menselijk verstand ooit zal uitputten, maar het hemelrijk is bijzonder rijk aan geestelijke kennis.

De hemelen vertellen, of beter: zij zíjn aan het vertellen, want de werkwoordsvormen (deelwoorden) die hier staan wijzen op een getuigenis dat nooit ophoudt. Elk ogenblik, zonder onderbreking, worden Gods bestaan, macht, wijsheid en goedheid rondverteld door de hemelse boodschappers, de heraulten, die van boven op ons neerschijnen. Wie de goddelijke verhevenheid wil vermoeden, moet omhoogstaren in het sterrenwelfsel. Wie zich de oneindigheid wil voorstellen, moet turen in de grenzeloze ruimte. Wie de goddelijke wijsheid wil zien, moet het evenwicht van de hemellichamen overwegen. Wie Gods trouw wil kennen, moet letten op de regelmaat van de planeten. En wie iets wil bevatten van Gods macht, grootheid en majesteit, moet de krachten van de aantrekking schatten, de omvang van de vaste sterren en de glans van heel het hemelse gevolg.

Het is niet zomaar heerlijkheid die de hemelen vertellen, maar "Gods eer". Zij leveren ons immers zulke onweerlegbare bewijzen voor een bewuste, verstandige, plannende, besturende en regerende Schepper dat geen onbevooroordeeld mens er onovertuigd onder uit kan komen. Het getuigenis van de hemelen is geen vage hint maar een heldere, ondubbelzinnige verklaring, en bovendien een verklaring die nooit verstomt. Toch: wat baat de luidste verklaring een dove, of de duidelijkste aanwijzing iemand die geestelijk blind is? God de Heilige Geest moet ons verlichten. Anders doen alle zonnen van de Melkweg het nooit.

"En het uitspansel verkondigt Zijner handen werk." Niet "handig" in de gewone zin van het woord, maar handwerk! Het uitspansel is vol van de werken van de bekwame, scheppende handen van de Heer. Aan de grote scheppende Geest worden handen toegeschreven om Zijn zorg en vakmanschap uit te drukken en om tegemoet te komen aan het armzalige bevattingsvermogen van sterfelijke mensen. Het is

vernederend, maar het is waar: we ontdekken dat zelfs de godvruchtigste en meest verheven geesten, wanneer zij hun hoogste gedachten over God willen uitspreken, woorden en beelden moeten gebruiken die aan de aarde zijn ontleend. We zijn kinderen, en ieder van ons moet belijden: "Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind."

In het uitspansel boven ons laat God als het ware Zijn sterrenvlag wapperen om te tonen dat de Koning thuis is. Hij hangt Zijn wapenschild uit, zodat atheïsten kunnen zien hoe Hij hun aanklachten tegen Hem veracht. Wie naar het uitspansel opkijkt en zichzelf daarna een atheïst noemt, brandmerkt zich op datzelfde ogenblik als een idioot of een leugenaar. Vreemd, en eigenlijk bedroevend, is het dat sommigen die God liefhebben toch bang zijn het boek van de natuur te bestuderen, dat zo duidelijk van God getuigt. De schijngeestelijkheid van sommige gelovigen, die te hemels zijn om de hemelen te beschouwen, heeft de ongelovigen voedsel gegeven voor hun grootspraak dat de natuur de openbaring tegenspreekt. De wijste mensen zijn zij die met heilige ijver de gangen van Jehova opsporen, in de schepping evengoed als in de genade. Alleen dwazen vrezen dat een eerlijke studie van het ene ons geloof in het andere zou schaden. Dr. M'Cosh heeft het goed gezegd:

"Wij hebben er vaak over getreurd dat men de werken van God heeft gesteld tegenover het Woord van God. Zo zijn jaloezieën gewekt, verbreid en levend gehouden, die partijen uit elkaar drijven die in de nauwste eenheid behoorden te leven. Vooral hebben wij het altijd betreurd dat men de natuur heeft proberen te verkleinen om de openbaring te verheffen. Het kwam ons steeds voor als niets anders dan het vernederen van het ene deel van Gods werk in de hoop daarmee een ander deel groter te maken en aan te bevelen. Laat wetenschap en godsdienst niet worden beschouwd als vijandige burchten die elkaar uitdagend aanfronsen, met troepen die dreigend hun wapenrusting zwaaien.

Zij hebben, als zij er maar aan wilden denken, te veel gemeenschappelijke vijanden – onwetendheid en vooroordeel, hartstocht en ondeugd in al hun gedaanten – om hun krachten met recht te verspillen in een zinloze strijd tegen elkaar. De wetenschap heeft een fundament, en de godsdienst ook. Laat hen die fundamenten verenigen, dan wordt de grondslag breder en zijn zij twee afdelingen van één groot gebouw, opgericht tot eer van God. Laat het ene het buitenste voorhof zijn en het andere het binnenste. In het eerste mogen allen kijken, bewonderen en aanbidden. In het tweede mogen zij die geloof hebben knielen, bidden en loven. Laat het ene het heiligdom zijn waar menselijke geleerdheid haar rijkste wierook als offer aan God kan brengen, en het andere het Heilige der heiligen, ervan gescheiden door een voorhangsel dat nu in tweeën is gescheurd. Daar, op een met bloed besprengd verzoendeksel, storten wij de liefde van een verzoend hart uit en horen wij de godsspraken van den levenden God."

Vers 3

"De dag aan den dag stort overvloediglijk spraak uit, en de nacht aan den nacht toont wetenschap." Het is alsof de ene dag het verhaal oppakt waar de andere het liet liggen, en elke nacht het wonderlijke verhaal doorgeeft aan de volgende. In de grondtekst klinkt de gedachte van uitstorten en overstromen mee, van spraak die overvloeit. Dagen en nachten zijn dan als een fontein die eeuwig stroomt met de lof van Jehova, zonder ooit droog te vallen. O, mochten we toch vaak uit die hemelse bron drinken en leren de heerlijkheid Gods uit te spreken!

De getuigen daarboven kunnen niet worden gedood en niet tot zwijgen gebracht. Vanaf hun verheven zetels prediken zij zonder ophouden de kennis van God, onbevreesd en onbeïnvloed door het oordeel van mensen. Zelfs de afwisseling van nacht en dag is stilzwijgend welsprekend, want licht en schaduw openbaren evengoed de Onzien-

lijke. Laat de wisselvalligheden van ons eigen leven hetzelfde doen. Terwijl we de God van onze vreugdedagen zegenen, laten we ook Hem prijzen "Die de psalmen geeft in den nacht".

De les van dag en nacht is er een die alle mensen zouden moeten leren. Ze hoort thuis in onze gedachten overdag en in onze gedachten 's nachts: de vlucht van de tijd, het wisselvallige van alles op aarde, de kortheid van vreugde en verdriet, de kostbaarheid van het leven, onze volslagen onmacht om uren terug te roepen die eenmaal voorbij zijn, en de onweerstaanbare nadering van de eeuwigheid. De dag gebiedt ons te werken, de nacht herinnert ons eraan dat we ons moeten voorbereiden op ons laatste uur. De dag zegt: werk voor God! De nacht nodigt ons uit in Hem te rusten. De dag wijst ons op de eindeloze dag die komt, en de nacht waarschuwt ons de eeuwige nacht te ontvluchten. Zo prediken dag en nacht samen, ieder op eigen wijze, dezelfde ernstige les, en wie goed luistert, hoort die elke dag en elke nacht opnieuw.

Vers 4

"Geen spraak, en geen woorden zijn er, waar hun stem niet wordt gehoord." Elk mens kan de stemmen van de sterren horen. De aardbewoners spreken vele talen, maar voor hemelbewoners bestaat er maar één, en die ene kan door ieder gewillig gemoed worden verstaan. Wie wil horen, die hoort het ook echt. Zelfs de laagste heidenen zijn niet te verontschuldigen als zij in de werken die God gemaakt heeft de onzienlijke dingen Gods niet ontdekken. Niemand kan zeggen dat hij het nooit had kunnen weten, want de boodschap ligt voor iedereen open. Zon, maan en sterren zijn Gods rondtrekkende predikers. Het zijn apostelen op reis, die hen bevestigen die de Heere vrezen, en rechters op rondreis, die hen veroordelen die afgoden aanbidden.

De kanttekening geeft een andere weergave, die letterlijker is en minder herhaling bevat: "geen spraak, geen woorden, hun stem wordt

niet gehoord". Dat wil zeggen: hun onderwijs richt zich niet tot het oor en klinkt niet in duidelijke woorden. Het is beeldend, gericht tot het oog en het hart. Het raakt niet aan de zin waardoor het geloof komt, want het geloof is uit het gehoor.

Jezus Christus wordt het Woord genoemd, want Hij laat de Godheid veel duidelijker zien dan alle hemelen samen kunnen. Zij zijn tenslotte maar stomme onderwijzers, die wel wijzen maar niet kunnen spreken. Geen ster en geen zon komt tot een woord. Maar Jezus is het uitdrukkelijk beeld van Jehova's Persoon, en Zijn naam is het Woord Gods.

Vers 5

"Hun richtsnoer gaat uit over de ganse aarde, en hun redenen aan het einde der wereld." Hoewel de hemellichamen zich in plechtige stilte voortbewegen, spreken zij toch kostbare lessen in het oor van de rede. Letterlijke woorden laten zij niet horen, maar hun onderricht is duidelijk genoeg om zo te heten. Horne zegt dat deze uitdrukking een taal van tekens aanduidt. De hemelen spreken dus door hun veelzeggende handelingen en bewegingen. Wat zij te zeggen hebben, zeggen zij zonder één woord. De woorden van de natuur zijn als die van doofstommen, maar de genade vertelt ons helder van de Vader.

Met hun richtsnoer wordt waarschijnlijk de maat van hun gebied bedoeld. Dat gebied is, samen met hun getuigenis, uitgegaan tot het uiterste einde van de bewoonde aarde. Geen levend mens onder het hemelgewelf woont buiten de grenzen van het ambtsgebied (het bisdom) van Gods hofpredikers. Het is gemakkelijk te ontkomen aan het licht van predikers, die als sterren in de rechterhand van den Zoon des mensen zijn. Maar zelfs dan vinden mensen met een nog niet verhard geweten in de stille sterren van de nacht een Nathan die hen aanklaagt, een Jona die hen waarschuwt en een Elia die hen bedreigt. Voor genadige zielen zijn de stemmen van de hemelen nog veel

krachtiger. Zij voelen de zoete invloeden van de Plejaden en worden door de heldere banden van Orion naar hun Vader God getrokken.

"Hij heeft in dezelve een tent gesteld voor de zon." In de hemelen slaat de zon zijn kamp op en trekt als een machtig vorst op zijn glorieuze weg voort. Hij heeft geen vaste woning. Zoals een reiziger zijn tent opslaat en weer verplaatst, zo staat ook deze tent er maar even: straks wordt ze afgebroken en opgerold als een boekrol. Zoals het koninklijk paviljoen midden in het legerkamp stond, zo verschijnt de zon op zijn plaats als een koning te midden van dienende sterren.

Vers 6

"En die is als een bruidegom, uitgaande uit zijn slaapkamer." Een bruidegom komt schitterend gekleed naar buiten, zijn gezicht straalt van een vreugde die hij meedeelt aan iedereen om hem heen. Zo is de opgaande zon, maar dan in veel machtiger zin. "Zij is vrolijk als een held, om het pad te lopen." Zoals een kampioen die zich heeft omgord om te rennen opgewekt aan de wedloop begint, zo snelt de zon voort met weergaloze regelmaat en onvermoeibare vaart over zijn aangewezen baan. Voor hem is het louter spel. Hij toont geen teken van inspanning, verslapping of uitputting.

Geen ander schepsel schenkt de aarde zoveel vreugde als haar bruidegom de zon. En niemand, paard noch adelaar, kan ook maar een ogenblik in snelheid wedijveren met die hemelse kampioen. Maar al zijn heerlijkheid is slechts de heerlijkheid Gods. Ook de hoogste glans is bruikleen. Zelfs de zon schijnt in geleend licht van de grote Vader der lichten.

> *„Gij zon, het oog en leven van deze grote aard,*
> *Erken Hem als uw meerdere, Die u het licht verklaart;*
> *Verkondig Zijn lof wanneer gij rijst aan 's hemels baan,*
> *Wanneer gij tot den middag stijgt, en wanneer gij daalt."*

Vers 7

"Haar uitgang is van het einde des hemels, en haar omloop tot aan de einden deszelven." De zon draagt zijn licht naar de uiterste grenzen van de zonnehemelen. Met vaste tred doorkruist hij de dierenriem en onthoudt zijn licht aan niemand die binnen zijn bereik woont. "En niets is verborgen voor haar hitte." Boven, beneden, rondom: overal werkt de hitte van de zon en niets ontsnapt eraan. De ingewanden van de aarde zijn gevuld met de oeroude opbrengst van de zonnestralen, en zelfs nu nog voelen de diepste spelonken van de aarde hun kracht. Waar het licht buitengesloten is, vinden hitte en andere, subtielere invloeden toch hun weg.

Zonder twijfel is hier een parallel bedoeld tussen de hemel van de genade en de hemel van de natuur. Gods weg van genade is verheven en wijd, en vol van Zijn heerlijkheid. In al haar gedaanten verdient zij bewondering en ijverige studie. Haar lichten en haar schaduwen zijn beide leerzaam. Tot op zekere hoogte is zij aan elk volk verkondigd, en als de tijd daar is, zal zij nog vollediger bekend worden gemaakt tot de einden der aarde. Jezus woont als een zon midden in de openbaring en slaat Zijn tent op onder de mensen in al Zijn helderheid. Als de Bruidegom van Zijn kerk verheugt Hij Zich om Zichzelf aan de mensen te openbaren, en als een kampioen om Zichzelf roem te verwerven. Hij trekt een cirkel van barmhartigheid en zegent de verste hoeken van de aarde. Geen zoekende ziel, hoe vernederd en verdorven ook, zal de troostrijke warmte en zegen van Zijn liefde worden onthouden. Zelfs de dood zal de kracht van Zijn tegenwoordigheid voelen en de lichamen van de heiligen prijsgeven, en deze gevallen aarde zal worden hersteld in haar oorspronkelijke heerlijkheid.

In de drie volgende verzen (8, 9 en 10) hebben we een korte maar leerzame hexapla, een zesvoudige opstelling, met zes beschrijvende titels van het Woord, zes kenmerkende hoedanigheden en zes goddelijke uitwerkingen. Namen, aard en uitwerking zijn daar fraai uiteengezet.

Vers 8

"De wet des HEEREN is volmaakt." Hiermee bedoelt David niet slechts de wet van Mozes, maar de leer van God, de hele loop en regel van de heilige Schrift. Hij verklaart de leer die God heeft geopenbaard volkomen. En toch had David maar een klein deel van de Schriften, een fragment, en dan nog het donkerste en meest geschiedkundige deel. Als dát al volkomen is, wat moet dan het hele boekdeel zijn? Hoeveel méér dan volkomen is het boek dat de duidelijkste vertoning van goddelijke liefde bevat en ons een open blik geeft op verlossende genade!

Het evangelie is een volledig plan, een wet van genadige zaligheid, die de zondaar in nood alles voorhoudt wat zijn schrijnende behoeften maar kunnen eisen. Er is niets overtolligs en niets weggelaten in het Woord Gods en in het plan van de genade. Waarom proberen mensen dan deze lelie te schilderen en dit gelouterde goud te vergulden? Het evangelie is volkomen in al zijn delen en volkomen als geheel. Er iets aan toevoegen is een misdaad, het veranderen is verraad en er iets van afnemen is diefstal.

"Bekerende de ziel." Dat betekent: de mens laten terugkeren, hem herstellen op de plek waarvan de zonde hem had weggeslingerd. Het praktische effect van het Woord Gods is dat het de mens keert tot zichzelf, tot zijn God en tot heiligheid. En die wending, die bekering, is niet slechts uiterlijk: "de ziel" wordt bewogen en vernieuwd. Het grote middel tot bekering van zondaars is het Woord Gods. Hoe dichter we er in onze bediening bij blijven, hoe groter de kans dat we succes hebben. Het is Gods Woord, en niet de uitleg die mensen eraan geven, dat kracht krijgt in zielen en hen overweldigt. Wanneer de wet drijft en het evangelie trekt, is de werking verschillend maar het doel hetzelfde. Door Gods Geest wordt de ziel tot toegeven gebracht en roept zij: "Bekeer mij, zo zal ik bekeerd zijn." Beproef de verdorven natuur van de mens met wijsbegeerte en redeneringen, en ze lacht

om uw pogingen. Maar het Woord Gods werkt al snel een verandering. Zo dringt het dieper door dan welke redenering ook.

"De getuigenis des HEEREN is gewis." God getuigt tegen de zonde en voor de gerechtigheid. Hij getuigt van onze val en van ons herstel. Dit getuigenis is duidelijk, beslist en onfeilbaar, en moet als zeker worden aanvaard. Gods getuigenis in Zijn Woord staat zo vast dat we er stevige troost uit kunnen putten voor tijd en eeuwigheid. Geen aanval erop, hoe fel of geraffineerd ook, kan ooit zijn kracht breken. Wat een zegen, wat een rust, dat we in een wereld vol onzekerheden iets zekers hebben om op te rusten! Haastig verlaten we het drijfzand van menselijke bespiegelingen voor de vaste grond van de goddelijke openbaring.

"Den slechten wijsheid gevende." Nederige, openhartige, leerbare mensen ontvangen het Woord en worden wijs gemaakt tot zaligheid. Wat voor wijzen en verstandigen verborgen is, wordt aan kinderkens geopenbaard. Wie zich laat overreden, wordt wijs, maar de haarklovers blijven dwazen. Als wet of plan bekeert het Woord Gods, en als getuigenis onderricht het. Het is niet genoeg dat we bekeerlingen zijn, we moeten discipelen blijven. En als we de kracht van de waarheid hebben gevoeld, moeten we haar zekerheid blijven bewijzen in onze ervaring. De volkomenheid van het evangelie bekeert, maar de zekerheid ervan sticht. Willen we gesticht worden, dan past het ons niet om uit ongeloof te wankelen bij de belofte. Een betwijfeld evangelie kan ons immers niet wijs maken, maar een waarheid waarvan we zeker zijn, wordt onze vaste grond.

Vers 9

"De bevelen des HEEREN zijn recht." Zijn voorschriften en besluiten rusten op gerechtigheid. Ze zijn recht, dat wil zeggen: ze sluiten naadloos aan bij het gezonde verstand van de mens. Zoals een goede arts het juiste medicijn voorschrijft en een goede raadsman de juiste raad geeft, zo doet het Boek van God dat ook.

“Verblijdende het hart.” Let op de opklimming! Wie bekeerd was, werd daarna wijs gemaakt, en wordt nu blij gemaakt. De waarheid die het hart recht zet, geeft vervolgens vreugde aan dat rechtgezette hart. Vrije genade brengt vreugde diep in het hart. Aardse vrolijkheid blijft op de lippen hangen en kleurt hooguit het gezicht, maar hemelse vreugde stilt de honger van de ziel en vult al onze geestelijke vermogens tot de rand toe. Er bestaat geen hartversterking die zo troostrijk is als wat uit de fles van de Schrift wordt ingeschonken.

„Trek u terug en lees uw Bijbel, opdat uw hart zich verblijde.”

“Het gebod des HEEREN is zuiver.” Er zit geen dwaling doorheen gemengd en geen vlek van zonde kleeft eraan. Het is onvervalste melk en ongemengde wijn.

“Verlichtende de ogen.” Door haar eigen zuiverheid veegt de Schrift de aardse grofheid weg die ons verstandelijk onderscheidingsvermogen aantast. Of het oog nu dof is geworden van verdriet of van zonde: de Schrift is een bekwame oogarts, en maakt het oog weer helder en scherp. Kijk in de zon en u wordt verblind. Kijk in het licht van de Openbaring, dat nog veel verder gaat dan zonlicht, en uw ogen worden verlicht. De zuiverheid van de sneeuw maakt de Alpenreiziger sneeuwblind, maar de zuiverheid van Gods waarheid werkt juist omgekeerd en geneest de natuurlijke blindheid van de ziel.

Het is de moeite waard om nogmaals op die opklimming te letten. De bekeerling wordt een leerling en daarna een verblijde ziel. Nu krijgt hij ook een onderscheidend oog, en als geestelijk mens onderscheidt hij alle dingen, terwijl hijzelf door niemand wordt onderscheiden.

Vers 10

“De vreze des HEEREN is rein.” Hier wordt de leer van de waarheid beschreven aan de hand van haar geestelijke vrucht: innerlijke godsvrucht, de vreze des Heeren. Die vreze is in zichzelf rein en reinigt ons van de liefde tot de zonde. Ze heiligt het hart waarin ze heerst.

Mijnheer Godvrezendheid rust niet voordat elke straat, steeg en gang, ja, elk huis en elke hoek van de stad Mensenziel is schoongeveegd van de Diabolonianen die zich daar verschuilen.

"Bestaande tot in eeuwigheid." Vuil leidt tot verval, maar reinheid is de grote vijand van bederf. De genade van God in het hart is een zuiver beginsel, en dus ook een blijvend en onverderfelijk beginsel. Het kan een tijdlang worden onderdrukt, maar nooit helemaal worden vernietigd. In het Woord én in het hart zegt de Heere, wanneer Hij schrijft, met Pilatus: "Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven." Zélf zal Hij niets doorhalen, en nog veel minder toestaan dat anderen dat doen.

Gods geopenbaarde wil verandert nooit. Zelfs Jezus kwam niet om af te schaffen maar om te vervullen, en ook de ceremoniële wet is alleen wat haar schaduw betreft veranderd. De werkelijkheid waar zij naar wees, is eeuwig. Als de regeringen van volken wankelen door een omwenteling en oude grondwetten worden ingetrokken, dan is het een troost te weten dat Gods troon niet wankelt en Zijn wet onveranderd blijft.

"De rechten des HEEREN zijn waarheid, samen zijn zij rechtvaardig." Samen en afzonderlijk zijn de woorden van de Heere waar. Wat in de details goed is, is in het geheel voortreffelijk. Tegen geen enkele zin afzonderlijk, en ook niet tegen het Boek als geheel, valt iets in te brengen.

Gods rechten, alle tezamen en ieder voor zich, zijn kennelijk rechtvaardig. Ze hebben geen moeizame verontschuldigingen nodig om te worden verdedigd. De rechterlijke uitspraken van Jehova, zoals ze in de wet zijn geopenbaard of in de geschiedenis van Zijn voorzienigheid worden toegelicht, zijn de waarheid zelf. Ze overtuigen elk gemoed dat de waarheid liefheeft. Hun macht is onoverwinnelijk, en hun gerechtigheid is onberispelijk.

Vers 11

"Zij zijn begeerlijker dan goud, ja, dan veel fijn goud." Bijbelwaarheid maakt de ziel in de hoogste mate rijk. Het beeld wordt steeds krachtiger naarmate het wordt uitgewerkt: goud, fijn goud, véél fijn goud. Het is goed, beter, best, en dus meer dan goed. Daarom moeten we de waarheid niet alleen begeren met de gretigheid van een vrek, maar met nog veel meer. Geestelijke schatten zijn edeler dan louter stoffelijke rijkdom, en dus moeten we ze met nog grotere ijver zoeken en najagen.

Mensen spreken over massief goud, maar wat is zo massief als massieve waarheid? Uit liefde voor goud wordt genot afgezworen, gemak opgegeven en het leven op het spel gezet. Zullen wij dan niet bereid zijn net zoveel te doen uit liefde voor de waarheid?

"En zoeter dan honig en honigzeem." Trapp zegt: "Oude mensen zijn allemaal gericht op winst, jonge op genot. Hier is goud voor de een, ja, het fijnste goud in grote hoeveelheid. Hier is honig voor de ander, ja, levende honing die uit de raat druipt." De genoegens die voortkomen uit een juist begrip van Gods getuigenissen zijn van de heerlijkste soort. Vergeleken daarbij zijn aardse genietingen volkomen verachtelijk. De zoetste vreugden, ja, de zoetste van de zoetste, zijn voor wie Gods waarheid tot zijn erfdeel heeft.

Vers 12

"Ook wordt Uw knecht door dezelve klaarlijk vermaand." Het Woord waarschuwt ons voor onze plicht, voor het gevaar en voor het geneesmiddel. Op de zee van het leven zouden veel méér schepen vergaan als er geen goddelijke stormseinen waren, die de waakzame op tijd waarschuwen. Onze Bijbel moet onze Mentor zijn, onze Vermaner, ons Memento Mori, onze Herinnering en de Bewaker van ons geweten, die ons waarschuwt.

Helaas nemen maar zo weinig mensen die waarschuwing ter harte, hoe genadig die ook wordt gegeven. Niemand anders dan Gods

knechten doet dat, want alleen zij letten op de wil van hun Meester. Gods knechten vinden Zijn dienst niet alleen op zichzelf heerlijk, ze ontvangen er ook een goede vergoeding voor: “In het houden van die is grote loon.” Er is dus loon, en dat is groot! We verdienen weliswaar geen loon als een schuld die moet worden betaald, maar we ontvangen groot loon uit genade. Gods heiligen mogen een tijdlang verliezen, maar uiteindelijk winnen ze glansrijk. En zelfs nu is een rustig geweten op zichzelf al geen gering loon voor gehoorzaamheid. Wie het kruid dat hartenrust heet in zijn boezem draagt, is écht gezegend.

Toch moet het voornaamste loon nog komen, en het woord dat hier staat, wijst daar ook op. Het betekent namelijk ‘hiel’, alsof het loon ons pas toekomt aan het einde van het leven, wanneer het werk is gedaan. Niet terwijl de arbeid nog gaande is, maar wanneer die voorbij is en we de hiel ervan kunnen zien. O, die heerlijkheid die nog moet worden geopenbaard! Het is genoeg om een mens van blijdschap te doen duizelen, alleen al bij het vooruitzicht. Onze lichte verdrukking, die maar voor een ogenblik is, is niet waard te worden vergeleken met de heerlijkheid die aan ons zal geopenbaard worden. Dan pas zullen we de waarde van de Schriften kennen, wanneer we zwemmen in die zee van onuitsprekelijk genot waarheen hun stromen ons voeren, als we ons maar aan hen toevertrouwen.

Vers 13

“Wie zou de afdwalingen verstaan?” Deze vraag is zelf haar antwoord. Ze vraagt eerder om een uitroepteken dan om een vraagteken. Door de wet is de kennis der zonde, en in het licht van de goddelijke waarheid staat de psalmist verbaasd over het aantal en de gruwelijkheid van zijn zonden. Wie het Woord het best kent, kent zichzelf het best. Maar zelfs zo iemand verdwaalt in een doolhof van verwondering over alles wat hij nog niet weet, in plaats van dat hij zich op de berg van gelukwensen kan verheugen over wat hij wel weet.

We hebben wel eens gehoord van een blijspel der vergissingen, maar voor een goed mens is het eerder een treurspel. Veel boeken hebben aan het einde een paar regels errata, maar onze errata zouden net zo dik kunnen zijn als het boek zelf, als we maar verstand genoeg hadden om onze fouten te zien. Augustinus schreef op zijn oude dag een reeks Retractaties. Die van ons zouden een bibliotheek kunnen vullen, als we genoeg genade hadden om van onze dwalingen overtuigd te worden en ze te belijden.

"Reinig mij van de verborgene afdwalingen." U kunt in mij gebreken zien die voor mijzelf volkomen verborgen zijn. Het zou hopeloos zijn te verwachten dat ik al mijn vlekken zie. Was daarom, o Heere, ook die zonden weg in het verzoenend bloed die mijn geweten niet heeft kunnen ontdekken. Verborgen zonden moeten, net als heimelijke samenzweerders, worden opgespoord, anders kunnen ze dodelijk kwaad doen. Het is goed om er veel over te bidden, want zulke zonden doen hun werk in het donker.

Op het Lateraans Concilie van de Roomse Kerk werd besloten dat elke ware gelovige al zijn zonden, zonder uitzondering, eenmaal per jaar aan de priester moet belijden. Men voegde daar nog de verklaring aan toe dat er geen hoop op vergeving is dan door aan dat besluit te voldoen. Wat is er dwazer dan zo'n besluit? Denken ze dan dat ze hun zonden even makkelijk kunnen opsommen als hun vingers tellen? Als we vergeving van al onze zonden zouden ontvangen door elke zonde die we hebben begaan binnen één uur op te noemen, dan zou niemand van ons de hemel binnengaan. Want naast de zonden die we kennen en kunnen belijden, bestaat er een gigantische massa zonden die net zo goed zonden zijn als de zonden waarover we treuren, maar die verborgen blijven en niet onder ons oog komen.

Als we ogen hadden als die van God, zouden we heel anders over onszelf denken. De overtredingen die wij zien en belijden zijn maar als de kleine monsters die een boer naar de markt brengt, terwijl hij zijn graanschuur thuis vol heeft laten staan. We hebben maar heel

weinig zonden die we kunnen opmerken en ontdekken, vergeleken met de zonden die voor onszelf verborgen blijven en door onze medeschepselen niet worden gezien.

Vers 14

"Houd Uw knecht ook terug van trotsheden; laat ze niet over mij heersen." Dit ernstige en nederige gebed leert ons dat heiligen in de ergste zonden kunnen vallen, tenzij de genade hen tegenhoudt. Daarom moeten ze waken en bidden, opdat ze niet in verzoeking komen. Ook in de allerbeste mensen zit een natuurlijke neiging tot zonde. Ze moeten worden tegengehouden zoals een paard door het bit, anders storten ze zich erin.

Trotse zonden zijn bijzonder gevaarlijk. Alle zonden zijn grote zonden, maar toch zijn sommige groter dan andere. Elke zonde bevat het hele venijn van de opstand en zit vol van het wezenlijke merg van verraderlijke verwerping van God. Maar er zijn zonden waarin dat wezenlijke kwaad van de opstand zich verder heeft ontwikkeld, en die duidelijker de koperen trots op hun gezicht dragen die de Allerhoogste uitdaagt. Het is verkeerd te denken dat de ene zonde niet groter is dan de andere, alleen omdat alle zonden ons zullen veroordelen. Feit is dat alle overtreding weliswaar ernstig en zondig is, maar dat sommige overtredingen een diepere schaduw van zwartheid hebben, en een dubbel scharlakenrode kleur van misdadigheid, vergeleken met andere. De trotse zonden uit onze tekst zijn de voornaamste en ergste van alle zonden. Ze staan bovenaan en voorop in de lijst van ongerechtigheden.

Opmerkelijk is dat er onder de Joodse wet voor elke soort zonde verzoening was voorzien, op één uitzondering na: "Maar de ziel, die iets gedaan zal hebben met opgeheven hand, … diezelve ziel zal uitgeroeid worden uit het midden van haar volk." En nu, in de christelijke bedeling, is er in het offer van onze gezegende Heere weliswaar een grote en kostbare verzoening voor trotse zonden, waardoor zon-

daars die zo gedwaald hebben worden gereinigd. Maar trotse zondaars die zonder vergeving sterven, moeten zonder twijfel een dubbel deel verwachten van Gods toorn, en een nog verschrikkelijker deel van de eeuwige straf in de kuil die voor de goddelozen is gegraven.

Daarom is David zo bezorgd en bidt hij zo ernstig dat hij nooit onder de heerschappij van deze reuzenkwaden mag komen. “Dan zal ik oprecht zijn en rein van grote overtreding.” Hij huivert bij de gedachte aan de onvergeeflijke zonde. Verborgen zonde is een opstapje naar trotse zonde, en trotse zonde is de voorhof van de “zonde tot den dood”. Wie niet opzettelijk zondigt, is goed op weg om onschuldig te zijn, voor zover een arm zondig mens dat kan zijn. Maar wie de duivel uitnodigt hem te verzoeken, staat op een pad dat hem van kwaad tot erger, en van erger tot het ergste voert.

Vers 15

“Laat de redenen mijns monds, en de overdenking mijns harten welbehagelijk zijn voor Uw aangezicht, o HEERE, mijn Rotssteen en mijn Verlosser!” Wat een lieflijk gebed, en zo geestelijk dat het in de christelijke eredienst bijna net zo vaak wordt gebruikt als de apostolische zegenbede. Woorden van de mond zijn bespotting als het hart er niet over nadenkt. De schaal is niets zonder de pit. Maar beide samen zijn nutteloos tenzij ze worden aangenomen, en zelfs als mensen ze aannemen, is het alles ijdelheid als ze niet welgevallig zijn voor het aangezicht van God.

In het gebed moeten we Jehova zien als onze Sterkte Die ons bekwaam maakt en als onze Verlosser Die ons behoudt. Anders bidden we niet goed. Het is ook goed om onze persoonlijke betrokkenheid te voelen, zodat we het woord ‘mijn’ gebruiken, want anders worden onze gebeden belemmerd. De naam van onze Bloedverwant, onze Goël of Verlosser, vormt een gezegend slot van de psalm. Die begon bij de hemelen, maar eindigt bij Hem Wiens heerlijkheid hemel en

aarde vervult. Gezegende Bloedverwant, geef ons nu dat we Uw allerzoetste liefde en tederheid op welgevallige wijze mogen overdenken.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Het prachtige landschap waarop het gedicht zinspeelt, is geheel ontleend aan het beschouwen van de natuur in herderlijke afzondering. Het is een beschouwing waaraan men zich overgaf op het middaguur of in de ochtend, wanneer de zon over de horizon trok en met haar glans alle andere hemellichamen overschaduwde. Daarom vormt deze psalm een volmaakt contrast met de achtste psalm, die kennelijk 's avonds is gemaakt, en moet hij samen met die psalm worden gelezen, omdat hij waarschijnlijk bijna gelijktijdig is geschreven. Beide zijn lofzangen die zijn ontleend aan natuurverschijnselen, en ze passen daarom bijzonder goed bij het leven op het land en bij de herders. — John Mason Good.

Gehele psalm

De wereld lijkt op een godgeleerde school, zegt Plutarchus. En Christus is, zoals de Schrift ons vertelt, onze leraar, Die ons onderwijst door Zijn werken en door Zijn woorden. Aristoteles had immers twee soorten geschriften: de ene soort heette exoterisch en was bedoeld voor zijn gewone toehoorders, de andere heette akroamatisch en was bestemd voor zijn eigen leerlingen en vertrouwde kennissen. Zo heeft ook God twee soorten boeken, zoals David in deze psalm te kennen geeft. Er is het boek van Zijn schepselen, als een gemeenplaatsenboek voor alle mensen in de wereld: "De hemelen vertellen Gods eer", vers 2-7. En er is het boek van Zijn Schriften, als wetboek voor Zijn huisgenoten, de kerk: "De wet des HEEREN is volmaakt", vers 8, 9.

Het grote boek van de schepselen in folio kan treffend de herderskalender en het ploegersalfabet worden genoemd. Zelfs de meest onwetenden kunnen daarin lopen en lezen, zoals de profeet het zegt. Het is een open brief, voor iedereen leesbaar, zoals David in onze tekst zegt: "Hun richtsnoer gaat uit over de ganse aarde, en hun redenen aan het einde der wereld." "Geen spraak, en geen woorden zijn er, waar hun stem niet wordt gehoord." Want ook al zijn de hemel, de zon in de hemel en het licht in de zon stom, hun stemmen worden toch goed verstaan. Ze onderwijzen duidelijk de eerste beginselen van de godsdienst: dat er een God is, dat deze God maar één God is, en dat deze ene God alle andere dingen oneindig overtreft, zowel in macht als in majesteit.

Universus mundus, zegt iemand kernachtig, nihil aliud est quam Deus explicatus: de hele wereld is niets anders dan God uitgedrukt. Zo ook Paulus in Romeinen 1:20: "Zijn onzienlijke dingen worden, van de schepping der wereld aan, uit de schepselen verstaan en doorzien, beide Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid." De hemelen verkondigen dit, het uitspansel toont dit, de dag vertelt dit en de nacht bevestigt dit. Het geluid van de donder roept dit als het ware uit in alle landen, en de woorden van de fluitende wind tot de einden der wereld.

Dat geldt in het bijzonder voor de zon, die als een bruidegom uit zijn slaapkamer uitgaat en zich verheugt als een reus om zijn loop te lopen. Haar lichaam is, zoals wiskundigen met zekerheid hebben overgeleverd, honderdzesenzestig keer groter dan de hele aarde. Toch wordt ze elke dag door de vinger van God over zo'n grote reis gedragen, een loop zo lang dat ze, als ze over het land moest worden afgelegd, elk afzonderlijk uur van de dag tweehonderdvijfentwintig Duitse mijlen zou moeten afleggen. Het is waar dat God voor de zintuigen onbereikbaar is. Toch maakt Hij Zichzelf als het ware zichtbaar in Zijn werken, zoals de goddelijke dichter (Du Bartas) lieflijk zegt:—

> *"Daarmee voelen onze handen, ruiken onze neusgaten,*
> *Proeven onze monden Zijn heerlijke gaven;*

> *Hij toont Zich aan onze ogen en spreekt tot ons oor,*
> *In de ordelijke beweging van de fonkelende hemellichamen.*"

Zo "vertellen de hemelen" dus. Dat betekent: ze laten de mensen Gods eer verkondigen, door hun prachtige bouw, hun bewegingen en hun invloed. De prediking van de hemelen is op drie manieren indrukwekkend.

1. Ze preken zonder ophouden, de hele nacht en de hele dag: **vers 3**. "De dag aan den dag stort overvloediglijk spraak uit, en de nacht aan den nacht toont wetenschap." 2. Ze preken in elke taal: **vers 4.** "Geen spraak, en geen woorden zijn er, waar hun stem niet wordt gehoord." 3. Ze preken in elk deel van de wereld, in elke parochie van elk deel en op elke plek van elke parochie: **vers 5.** "Hun richtsnoer gaat uit over de ganse aarde, en hun redenen aan het einde der wereld." Wat een herders zijn dit! Ze zijn ijverig, want ze preken op elk uur. Ze zijn geleerd, want ze preken in alle talen. En ze zijn katholiek, dat wil zeggen algemeen, want ze preken in alle steden.

Laten wij dan, nu we hier zijn, in deze Universiteit waar de stemmen van zoveel grote doctoren klinken, niet doen als de spijbelaars op andere scholen. Die staren zich zo blind op de poppetjes (de plaatjes of tekeningen in een boek), op de vergulde band en de beschilderde rand, dat ze de tekst en de les zelf vergeten.

Dit is als het ware Gods leesboekje, bedoeld voor alle mensen. Maar Hij heeft ook een ander boek, dat alleen bestemd is voor Zijn eigen huisgenoten, de kerk: "Hij maakt Jakob Zijn woorden bekend, Israel Zijn inzettingen en Zijn rechten. Alzo heeft Hij geen volk gedaan; en Zijn rechten, die kennen zij niet." Psalm 147:19, 20. Heidenen lezen alleen in Zijn leesboekje, en dan nog maar half. Christenen kennen Zijn Bijbel van binnen en van buiten.

Dat leesboekje is zeker een goed boek, maar het is niet volledig. Wie het heeft uitgeleerd, moet nog veel meer leren. "De wet des

HEEREN" daarentegen, dat is het hele lichaam van de heilige Schriften, is een volkomen richtsnoer voor elke leer die het geloof of de goede zeden raakt. Het is een volmaakte wet, de ziel bekerend, de slechten wijs makend, getrouw, zuiver, recht, en het hart verblijdend, enzovoort. — John Boys.

Gehele psalm

Sint Chrysostomus denkt dat deze psalm voor het grootste deel draait om één hoofdzaak: de goddelijke voorzienigheid ontdekken. Die maakt zich bekend in de bewegingen en banen van de hemellichamen. Daar spreekt de psalmist uitvoerig over, van vers 2 tot en met vers 7. Sint Augustinus denkt daar heel anders over. Volgens hem is Christus het onderwerp van de hele psalm. Zijn persoon wordt vergeleken met de zon, om Zijn voortreffelijkheid en schoonheid. En de loop van Zijn leer werd door Zijn apostelen over de hele wereld verspreid. Daarop doelt Sint Paulus in Romeinen 10:18: "Hebben zij het niet gehoord? Ja toch, hun geluid is over de gehele aarde uitgegaan", enzovoort. De kracht van Zijn evangelie is als de hitte van de zon. Die dringt door tot diep in de aarde, en zo ook tot in de verborgen hoeken van de ziel.

Ik geef toe dat deze beeldende uitleg best past en niet zomaar van tafel mag. Ook de letterlijke uitleg van Sint Chrysostomus valt niet af te wijzen, want ze heeft gewicht. Maar laten we nu alle meningen en gissingen verder laten rusten. Kijken we daar zelf nog eens naar, dan is dit wat de psalm bevat:

1. Een dubbele kennis van God. De eerste komt uit het boek van de schepping. Godgeleerden noemen dat de natuurlijke kennis. Er is geen schepsel of het is een blad dat vol staat geschreven met een beschrijving van God. Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid kun je uit de dingen die je ziet leren kennen, zegt de apostel. Romeinen 1:20. En zoals elk schepsel, zo brengen vooral "de hemelen" ons bij de kennis van één God. Zo staat het in vers 2 van deze psalm: "De

hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk." Het zijn als het ware de schouwburgen van Zijn wijsheid, macht en heerlijkheid.

De tweede kennis komt uit het boek van de Schrift, en die is veel helderder en krachtiger. Met de eerste tasten zelfs heidenen naar een godheid. Met de tweede zien christenen God als het ware met onbedekt gezicht. De letters van dit boek zijn vers, geestelijk, volledig en levend. Gods Woord is het enige middel om God echt te leren kennen. Zie maar eens: zoals het licht van de zon komt, zo is Gods Woord een licht, en daarmee de duidelijkste weg naar Hem Die Zelf het Licht is.

Daarom blijft de psalmist daar zo lang bij stilstaan, en terecht, van vers 8 tot vers 12. Hij slaat dat Woord voor ons open en prijst het op vele manieren en in zijn vele werkingen. Hij prijst zijn volkomenheid, zijn zekerheid en vastheid, zijn rechtvaardigheid, zuiverheid en waarheid. En dan zijn kracht: het is een woord dat bekeert, verlicht, onderwijst en verblijdt. Het is een woord om naar te verlangen, een woord dat waarschuwt en een woord dat beloont.

1. Een bijzondere kennis van zichzelf, die uit eigen ervaring groeit. — Zo lijkt het dat David dat Woord, dat hij zo hoog prees, aanbeval op grond van wat hij zelf had meegemaakt. Hij had gemerkt dat het rechtvaardig, heilig, zuiver en onthullend was. Het bracht niet alleen zichtbare en grove overtredingen aan het licht. Net als het zonlicht liet het ook de anders onopgemerkte, verborgen stofdeeltjes van zonden zien die door het huis zweven. Ik bedoel: in de binnenkamers van de ziel. — Obadiah Sedgwick, 1660.

Vers 2

"De hemelen vertellen", enzovoort. — De grote heiligen van vroeger hielden de natuur scherp in de gaten, met alles wat daarin gebeurt. In elke gebeurtenis zagen ze God aan het werk, en daarom onderzochten ze die graag. Hoe kon het ook anders, want het was hun eigen

God? Ze genoten ervan om de wijsheid en weldadigheid te zien van Hem Die ze aanbaden en liefhadden. Ze hadden nog niet geleerd wat wij in deze moderne tijd doen: onbuigzame wetten tussen de Schepper en Zijn werken zetten. Zulke wetten krijgen dan een eigen kracht, en zo wordt God in feite uit Zijn schepping weggeduwd, naar een etherische sfeer ver buiten onze wereld, vol rust en geluk.

Let wel: ik zeg niet dat dit de gewone mening van onze dagen is. Maar het leeft breed in de kerk, en nog meer in de wereld. De scherpste denkers van deze tijd houden inderdaad vol dat een natuurwet niets anders is dan de vaste manier waarop God werkt. Uiteindelijk, zeggen ze, houdt niet de kracht van de wet maar Gods eigen energie heel de natuur in beweging. Hij brengt elke gebeurtenis Zelf teweeg, zeggen ze, rechtstreeks en onmiddellijk, niet van veraf en via omwegen. Elke verandering in de natuur is evengoed Gods werk, alsof het oog van de zinnen Zijn hand de raderen van de natuur kon zien draaien.

Maar de wijsbegeerte van onze tijd mag dan tot die slotsom zijn gekomen, de grote massa van de mensen, ook van de christenen, tast nog altijd rond in het donker van dat mechanische stelsel. Dat schrijft de gang van de natuurlijke wereld toe aan de wetten van de natuur, in plaats van aan de God van de natuur. Als beeldspraak, geven de voorstanders van dit stelsel toe, mag je God wel de maker van natuurlijke gebeurtenissen noemen, omdat Hij in het begin de natuurwetten heeft vastgesteld. Maar dat Hij Zelf direct en onmiddellijk de hand heeft in wat er gebeurt? Daar hebben ze geen idee van. Zien ze zulke gebeurtenissen, dan voelen ze dus niets van de tegenwoordigheid en de werkzame kracht van Jehova.

Maar wat voelden de oude heiligen heel anders, zoals we al zagen! De psalmist kon niet naar de hemel kijken zonder uit te roepen: “De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk. De dag aan den dag stort overvloediglijk spraak uit, en de

nacht aan den nacht toont wetenschap. Geen spraak, en geen woorden zijn er, waar hun stem niet wordt gehoord."

Liet hij zijn blik over de aarde gaan, dan riep zijn overvolle hart: "Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt; het aardrijk is vol van Uw goederen." In zijn ogen was alles vol van God. God was het "Die de fonteinen uitzendt door de dalen, dat zij tussen de gebergten henen wandelen." Trok er een onweer langs, dan was dat "het geluid Uws donders", en "de bliksemen verlichtten de wereld." Hoorde hij het gebulder en zag hij de rook van de vulkaan, dan was het God: "Als Hij de aarde aanschouwt, zo beeft zij; als Hij de bergen aanroert, zo roken zij." — Edward Hitchcock, D.D., LL.D., 1867.

Vers 2

"De hemelen vertellen", enzovoort. God heeft de mens verstandelijke gaven meegegeven die zich laten ontwikkelen. De mens heeft ze gebruikt om de wonderbare werken van God te bestuderen, zoals het heelal ze laat zien. Zijn eigen woonplaats gaf hem een basislijn, en daarmee heeft hij de hemelen gemeten. Hij vergelijkt zijn eigen lengte met de grootte van de aarde waarop hij woont. Dan vergelijkt hij de aarde met het stelsel waarin ze staat, en de omvang van dat stelsel met de afstand tot de dichtstbijzijnde vaste sterren. Die afstand wordt weer de maat voor andere afstanden die hij waarneemt. En toch komt hij nergens in de buurt van een grens, hoe ver hij ook meet. Hoe ver deze wonderbare werken van de Almachtige reiken, durft niemand te zeggen. De schepping lijkt zich aan alle kanten om ons heen eindeloos uit te strekken; ze heeft "haar middelpunt overal, haar omtrek nergens." Zulke gedachten, als we er rustig bij stilstaan, brengen ons verstand door hun enorme omvang bijna aan het duizelen.

Maar wat moeten ze onze gedachten verheffen tot hun grote Schepper, als we bedenken dat al deze dingen uit niets zijn gemaakt,

door één woord, door de loutere wil van de Godheid! “Laat ze zijn”, zei God, en ze waren. “Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest Zijns monds al hun heir.” “Want Hij spreekt, en het is er; Hij gebiedt, en het staat er.” Psalm 33:6, 9.

Wat een macht moet dat zijn, denk eens even na, een macht die zo werelden op werelden schiep! Werelden waarbij vergeleken de aarde waarop wij wonen wegzinkt in niets. Als we onze gedachten zo opheffen naar de hemelen, naar de maan en de sterren die Hij heeft bereid, dan moeten we wel voelen, als we ooit iets kunnen voelen, hoe ontzagwekkend en onbegrijpelijk Hij is Die ze allemaal vormde. Dan zien we pas goed dat “de hemelen” werkelijk “Gods eer” vertellen en dat het uitspansel “Zijner handen werk” verkondigt. — Temple Chevallier, in “The Hulsean Lectures for 1827.”

Vers 2

Wat heb ik vaak, heel vaak, naar de nachtelijke hemel gestaan te kijken, betoverd en vol ontzag, zelfs toen ik nog niet wist hoe ik hem moest bekijken in zijn eigen majesteit en schoonheid! Zodra mijn blik even en zonder nadenken over het etherische gewelf gleed, doortrokken van het zuiverste blauw en bezaaid met ontelbare sterrenlampen, greep er iets als toverij naar mijn geest. Ik voelde een krachtige, opheffende drang, ik weet niet waarvan, die mij losrukte uit de lage strikken van de ijdelheid en een gloeiend verlangen naar hogere dingen wekte. Het was alsof zelfs de zwijgende sferen mij een dwingende roep toezonden: ‘Weg met de lage aarde! Hijg naar onzichtbare verrukkingen!’

Voortaan hoop ik, zo neem ik mij voor, die zedelijke uitstraling van de hemelen royaler in me op te nemen, telkens wanneer ik ze op zo’n verstandige wijze bekijk en mijn blik goed gebruik. De sterren, vertrouw ik, zullen niet alleen schijnen maar ook onderwijzen, en zowel het donker van de natuur als het donker in mijn verstand helpen verdrijven. Voor sommige mensen doen ze niet meer dan een fakkel voor

hun voeten houden en de schrik van hun nacht verzachten. Voor mij en mijn vrienden mogen ze dienaren van een veel hogere orde zijn, raadgevers van wijsheid en gidsen naar geluk! En dat edeler werk zullen ze zeker doen, als ze ons zachtjes onze weg verlichten naar de kennis van hun aanbeden Maker, als ze ons met hun zilveren stralen de weg wijzen naar Zijn zaligmakende tegenwoordigheid. — James Hervey, A.M., 1713-1758.

Vers 2

Stel je een mens voor die onder de grond leeft en daar alleen te maken heeft met kunstwerken en machines. Breng hem daarna naar het open daglicht, en laat hem de vele heerlijkheden van hemel en aarde zien. Meteen zou hij zeggen dat ze het werk zijn van zo'n Wezen als wij met God bedoelen. — Aristoteles.

Vers 2

Kijken we omhoog naar "de hemelen" en denken we na over de hemellichamen, hoe kunnen we dan nog twijfelen? Moeten we dan niet erkennen dat er een Godheid is, een volmaakt Wezen, een regerende intelligentie die alles bestuurt? Een God Die overal is en alles door Zijn macht richt? Wie dat betwijfelt, kan net zo goed ontkennen dat er een zon is die ons verlicht. Met de tijd verdwijnen alle valse meningen, want de tijd maakt ze kapot, maar bevestigt wat de natuur zelf heeft voortgebracht. Daarom groeien bij ons, net als bij andere volken, de aanbidding van de goden en de heilige gebruiken van de godsdienst elke dag in zuiverheid en omvang. — Cicero.

Vers 2

"De hemelen vertellen Gods eer", enzovoort. Ze laten Zijn wijsheid, Zijn macht en Zijn goedheid zien. Daarom is er geen enkel schepsel, hoe klein ook, of wij moeten de Schepper erin bewonderen. Denk aan een kamer die rondom met spiegels is behangen, zodat je bij elke draai je eigen gezicht ziet. Zo weerspiegelt ook de hele wereld Gods

barmhartigheid en mildheid. Die zijn zichtbaar, maar ze wijzen naar een God Die we niet zien, en naar Zijn onzichtbare eigenschappen. — Anthony Burgess, 1656.

Vers 2

Geen enkele uitverkorene is in dat opzicht zó dwaas dat hij Gods werken en woorden niet wil horen of overdenken, alsof ze hem niet aangingen. God verhoede het! Niemand ter wereld onderzoekt Gods werken met meer ijver, niemand spitst sneller zijn oren om God te horen spreken, dan juist zij die de innerlijke openbaring van de Heilige Geest hebben ontvangen. — Wolfgang Musculus.

Vers 2

Tijdens de Franse revolutie zei Jean Bon Saint-André, de revolutionair uit de Vendée, tegen een boer: "Ik zal al uw kerktorens laten afbreken, opdat u niets meer ziet wat u aan uw oude bijgeloof herinnert." "Maar", antwoordde de boer, "de sterren kunt u ons niet afnemen." — John Bate in "Cyclopaedia of Moral and Religious Truths", 1865.

Vers 2

"De hemelen vertellen Gods eer" —

> *Hoe schoon is deze hemelse koepel,*
> *En hoe ontzagwekkend zijn de uitgestrekte heuvels,*
> *Die op Uw bevel als golven zijn opgericht!*
> *Zal de menselijke, met rede begaafde ziel*
> *U dan minder getuigenis geven dan deze?*
> *Zwijge wie wil en wie kan —*
> *Ik zal U loven met een vurige stem.*
> *Mijn lippen mogen U te midden van de menigte vergeten,*
> *Maar hier kunnen zij U niet vergeten,*
> *Hier, in deze wildernis, waar Gij alles hebt geschapen*
> *Tot Uw eigen heerlijkheid!*
>
> — *William Wordsworth* (1770–1850)

Vers 2

"Het uitspansel verkondigt Zijner handen werk" —

> *De glinsterende sterren,*
> *Door het diepe oor der overpeinzing gehoord,*
> *Zingen ook in hun waken van middernacht van Hem.*
> *Hij gebiedt de stilte. De storm verkondigt Zijn toorn;*
> *De donder is Zijn stem, de felle bliksem*
> *Zijn snelle zwaard van gerechtigheid. Bij Zijn aanraking*
> *Vlammen de bergen; Hij doet de vaste aarde beven*
> *En de volken wankelen. En niet alleen hierin —*
> *In alles wat ons omringt, zelfs in het alledaagse,*
> *laat God Zich zien.*

— *James Thomson*

> *Dit zijn Uw heerlijke werken, Vader van het goede,*
> *Almachtige! Van U is dit wonderbare heelal,*
> *Zo schoon en vol van pracht — hoe onuitsprekelijk schoon zijt Gij!*
> *O Onuitsprekelijke, Die boven deze hemelen troont,*
> *Voor ons onzichtbaar, of slechts flauwtjes zichtbaar*
> *In deze geringste van Uw werken; toch verkondigen zij*
> *Uw goedheid, die alle menselijk denken te boven gaat,*
> *En Uw goddelijke macht.*

John Milton.

Vers 2, 3

Om de veelzeggende rijkdom van het Hebreeuws wat vollediger te laten zien, vestig ik de aandacht van mijn lezer graag op de prachtige bewoordingen van de XIX. Psalm. Het tweede en het derde vers kunnen letterlijk zo worden weergegeven:—

> *"De hemelen vertellen de eer Gods,*
> *het uitspansel vertoont het werk Zijner handen;*
> *dag tot dag doet spraak opwellen,*
> *nacht tot nacht ademt kennis uit."*

Zo blijven de vier onderscheiden woorden van de grondtekst in de vertaling bewaard. En ook het contrast uit het Hebreeuws klinkt door: aan de ene kant de overvloeiende volheid waarmee dag tot dag goddelijk onderricht uitstort, aan de andere kant het zachte gefluister van de stille nacht. — Henry Craik, 1860.

Vers 2-5

Stel dat alle predikers op aarde verstomden en geen enkele menselijke mond de eer van God nog uitdroeg. Dan zouden de hemelen boven ons Zijn majesteit en heerlijkheid nóóit ophouden te verkondigen en uit te roepen. Zij prediken zonder ophouden, dag in dag uit! Hun boodschap gaat immers als een ononderbroken keten door, van dag tot dag en van nacht tot nacht. Zwijgt de ene heraut, dan neemt een ander het woord over. De ene dag laat precies dezelfde taferelen van Zijn heerlijkheid zien als de andere, en de ene nacht dezelfde wonderen van Zijn majesteit.

Soms lijkt de natuur te zwijgen en te rusten, als de zon in al haar glorie het hoogste punt aan de azuurblauwe hemel bereikt. Soms lijkt de wereld een stil feest te vieren, als de sterren 's nachts het helderst schitteren. Toch spreken zij, zegt de psalmist. Ja, zelfs de heilige stilte is een spraak — als er maar een oor is om haar te horen. — Augustus T. Tholuck.

Vers 2-5

"De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk." Als de hemelen de eer van God vertellen, moeten we goed opletten wát voor eer dat is die zij verkondigen. De hemelen prediken ons elke dag. . . . "Hun richtsnoer gaat uit over de ganse aarde, en hun redenen aan het einde der wereld." Zon, maan en sterren zijn predikers; zij zijn er voor iedereen, zij zijn natuurlijke apostelen. De hele wereld is hun opdracht; "hun redenen", zegt de Psalm, gaan "aan het einde der wereld." Van hen kunnen we goede leer ontvangen, en vooral de leer uit onze tekst: die van de wijsheid en macht Gods.

Opmerkelijk is ook dat de apostel naar deze tekst uit de Psalm verwijst als bewijs dat het evangelie aan de hele wereld wordt gepredikt. Romeinen 10:18. Het evangelie werpt, net als de zon, zijn stralen uit en giet zijn licht uit over de hele wereld. David zegt in de Psalm: "Hun richtsnoer gaat uit", enzovoort. Met dat woord laat hij zien dat de hemelen, zo'n kunstig bouwwerk, als het ware gemaakt met meetsnoer en waterpas, de kunde en volmaaktheid van God duidelijk prediken, al gebeurt dat zonder woorden.

Of we kunnen eruit opmaken dat we goddelijke waarheden in de hemelen mogen lezen, als een lijn die een pen tot woorden en zinnen heeft getrokken (het oorspronkelijke woord betekent zowel een meetsnoer als een geschreven lijn). Letters en woorden op papier zijn immers niets anders dan lijnen die tot allerlei vormen of figuren zijn getrokken. Maar de Septuaginta, de vertaling die de apostel aanhaalt, las in plaats van Kavam, hun snoer, het woord Kolam, hun geluid. Misschien las zij het woord verkeerd. Of misschien maakte zij de zin met opzet zachter, zodat hij beter aansloot bij het slot van het vers: "En hun redenen aan het einde der wereld." — Joseph Caryl.

Vers 2-5

Zoals de zon met haar licht de hele wereld weldadig vertroost, zo reikt Christus, de Zoon van God, Zijn weldaden aan alle mensen aan. Zij hoeven die alleen maar dankbaar te ontvangen en niet koppig en ongehoorzaam af te wijzen. — Robert Cawdray.

Vers 3

"De dag aan den dag", enzovoort. Wat bedoelt de psalmist precies met de woorden die erop volgen: de ene dag vertelt aan de andere, en de ene nacht bevestigt aan de andere? Woordelijk vertaald is dies diem dicit hetzelfde als dies diem docet. Dat betekent: de ene dag onderwijst de andere. De dag die voorbij is, krijgt les van de dag van vandaag, en elke nieuwe dag brengt nieuwe lessen. Overdag leer je het best door te lezen en met elkaar te praten. 's Nachts is de stilte

juist ideaal om iets te bedenken en erover na te denken. Begrijp je iets vandaag nog niet? Misschien gaat er morgen een licht voor je op. En wat één nacht je niet oplevert, schenkt een andere nacht je misschien wel.

In geestelijke zin (zegt Hieronymus) is Christus die "dag". Van Zichzelf zegt Hij immers: "Ik ben het licht der wereld." Zijn twaalf apostelen zijn de twaalf uren van de dag. Door hun mond maakte Christus' Geest de verborgenheden van onze zaligheid bekend, die in vroeger tijden voor mensen nog niet zo duidelijk waren. Zo wijst "de dag aan den dag stort overvloediglijk spraak uit" erop dat geestelijke mensen dit aan geestelijke mensen vertellen. En "de nacht aan den nacht toont wetenschap" doet denken aan Judas, die in de nacht van hun onwetendheid hetzelfde aan de Joden duidelijk maakte, toen hij zei: "Dien ik zal kussen, Dezelve is het, grijpt Hem." Mattheüs 26:48. Maar er is ook een andere uitleg. Het Oude Testament, waarin Christus alleen als schaduw te zien is, is dan de nacht. Het Nieuwe Testament, waarin Hij zonneklaar wordt getoond, is de dag. — John Boys.

Vers 3

"De dag aan den dag", oftewel dag na dag: juist de voortdurende wisseling van dag en nacht legt veel goddelijke kennis bloot. Zo zien we hoe volhardend en standvastig de hemelen prediken: zonder enige onderbreking, zonder ook maar één moment te stoppen. — John Richardson.

Vers 3

"Stort uit" betekent: stort overvloedig uit; "toont" betekent: toont duidelijk en krachtig, zonder dubbelzinnigheid. Job 36:2. Heel wat mensen verstaan die spraak niet, ook al schijnt het volle licht van de evangeliedag op hen. Maar in de nacht van verdrukking en moeite, of wanneer zij hun eigen natuurlijke duisternis gaan inzien, krijgen sommigen juist dié kennis mee waardoor zij de vreugde leren kennen die met de morgen komt. — W. Wilson.

Vers 3

"Toont wetenschap." Wat de schepping ons te zeggen heeft, komt bij de één rijker aan dan bij de ander, al naar gelang verstand en geestelijke bekwaamheid. Een verhaal over onze grote Engelse kunstschilder maakt dat duidelijk. Hij was bezig aan een van zijn onsterfelijke schilderijen, zo vertelt men, toen een dame van stand over zijn schouder meekeek en zei: "Maar mijnheer Turner, ik zie in de natuur niet alles wat u daar schildert." "Ach, mevrouw", antwoordde de schilder, "zou u niet wensen dat u dat ook kon?" — C. H. S.

Vers 4

"Geen spraak", enzovoort. Ik beleefde een van de schitterendste zonsondergangen die ik ooit heb gezien. De hele aarde was zó stil dat nergens de stem van God of van een mens te horen was. Geen rimpeltje op het water, geen blaadje aan de bomen, zelfs geen grashalm die bewoog. De rotsen aan de overkant vingen de "nagloed" van de zon op en werden, in het korte schemerlicht, zelf weer weerspiegeld in de rivier. Zoiets moois had ik nog nooit gezien.

Nee, ik ga niet beweren dat Gods stem niet werd gehoord! Zij klonk in de stilte zelf even krachtig als in brullende donder, in dit rustige tafereel even krachtig als in rotsen en onbegaanbare kliffen, en nog krachtiger in de hemelen, in het uitspansel en in het schitterende uitzicht om mij heen. Zijn wonderlijke werken getuigden dat Hij dichtbij was, en het was mij te moede alsof de grond onder mijn voeten heilig was. — John Gadsby.

Vers 5

"Hun richtsnoer gaat uit", enzovoort. "Hun geluid is over de gehele aarde uitgegaan", enzovoort. Romeinen 10:18. Ik merk dat het evangelie van Christus Jezus méér met de Psalmen van David te maken heeft dan met de rest van de Bijbel. Bijna alles wat in het Nieuwe Testament staat, brengt ons weer terug naar de Psalmen, waar we het be-

wijs moeten halen. Zo stuurt de kanttekening mij hier naar de Psalm, en de Psalm stuurt mij hiernaar terug. Dat is een teken dat beide hetzelfde zeggen.

Maar waarom staat er dan niet precies hetzelfde? “Richtsnoer” en “geluid” zijn nu eenmaal niet hetzelfde. Zit hier soms een vergissing? Mijn antwoord: een bewijs uit een tekst putten is één ding, een toespeling maken is iets anders. Soms moeten de evangelisten hun bewijzen voor wat zij schrijven wel uit het Oude Testament halen, anders zouden we hen nooit geloven. Dan moeten zij zeker zijn van hun woorden, wanneer zij zeggen: “Dit alles is geschied, opdat vervuld zou worden, hetgeen van den Heere gesproken is”, enzovoort.

Maar de apostel deed dat hier niet. Hij wilde de Romeinen alleen de wonderbare verbreiding van het evangelie laten zien, en speelde daarvoor in op deze passage van David, die spreekt over “de hemelen”. De profeet vergeleek daarmee de bekendmaking van het Woord: zon, maan en sterren die niet alleen dóór, maar rondom de hele aarde schijnen. Paulus had hetzelfde onderwerp voor ogen. Voor zijn doel gebruikt hij een term die beter past bij de prediking van het evangelie, namelijk het woord “geluid”, in plaats van dat andere woord, “richtsnoer”, dat de beperkingen van de wet uitdrukt.

Beide komen hierin overeen dat er in de hele natuur geen betere vergelijking te vinden is dan “de hemelen”, met hun bewegingen, omwentelingen en invloeden op aardse lichamen. Dat geldt zelfs voor hun verduisteringen, wanneer de ene tekst de andere lijkt te verduisteren, alsof hij door kruising en tegenstand geheel wordt uitgedoofd. Dat is alleen maar schijn voor wie er niets van weet. In zichzelf stemmen zij heerlijk met elkaar overeen. Geen bruidegom kan beter bij zijn bruid passen, noch zich meer verheugen om zijn loop te lopen. Zo komen zij beide hierop uit: de zon heeft nog nooit een volk gezien waar het woord der waarheid in enige mate niet heeft geschenen (de hele wereld, bedenk dat wel, kan nu eenmaal niet precies onder de

meridiaan liggen). — William Streat in "The Dividing of the Hoof", 1654.

Vers 5

"Aan het einde der wereld." Venantius Fortunatus getuigt elfhonderd jaar geleden van de omzwervingen van de apostel Paulus over de wereld.

> *Hij doorkliefde de golven van de oceaan,*
> *Zo ver als eilanden hun havens bieden;*
> *Zo ver als Brittannië zijn baaien opent,*
> *En IJslands bevroren kust een veilige haven biedt.*

John Cragge, 1557.

Vers 5

"Hun richtsnoer gaat uit over de ganse aarde", enzovoort. De gegoten zee stond op twaalf ossen. Dat zijn, zoals Paulus het uitlegt, twaalf apostelen (1 Korinthe 9:10). Doordat zij naar vier kanten keken — oost, west, noord en zuid — leerden zij alle volken. Doordat zij met hun drieën tegelijk dezelfde kant op keken, beeldden zij de gezegende Drie-eenheid uit. Zij leerden niet alleen alle volken, maar doopten hen ook in die zee van water, in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

De twee koeien die de ark met de tafelen van de wet droegen, liepen kaarsrecht door en hielden één pad, zonder naar rechts of naar links af te wijken. Deze twaalf ossen daarentegen, die de gegoten zee droegen — beeld van de leer van het evangelie — liepen niet recht en hielden niet één pad, maar sloegen af naar de weg van de heidenen. Ja, zij keken alle kanten uit: oost, west, noord en zuid. En die twee koeien bleven staan en loeiden niet meer toen zij kwamen op de akker van Jozua, die in Beth-Semes woonde, dat is: het huis der zon. Zo werd aangeduid dat alle koeien, kalveren, offers en ceremoniën van de oude wet moesten ophouden en stilstaan wanneer zij bij Jezus

kwamen, de ware Jozua, Die in de hemel woont, het ware Beth-Semes.

Maar die twaalf ossen dachten er helemaal niet aan om op te houden met gaan of loeien toen zij bij Christus kwamen. Integendeel: toen gingen zij pas écht veel sneller en loeiden zij veel luider! Zo is nu "hun geluid is over de gehele aarde uitgegaan, en hun woorden tot de einden der wereld", en "in dezelve" heeft God Beth-Semes "gesteld", dat wil zeggen een huis of "een tent … voor de zon." Zoals de stoffelijke zon door de twaalf tekens van de dierenriem uitgaat van de uiterste delen van de hemel en rondloopt tot het einde ervan weer, zo is ook de geestelijke Zon der gerechtigheid door de twaalf apostelen, als door twaalf tekens, rondom de wereld gedragen. Zo is Hij niet alleen "tot heerlijkheid van Uw volk Israel", maar ook "een Licht tot verlichting der heidenen", en "al de einden der aarde zullen zien het heil onzes Gods." — Thomas Playfere.

Vers 5-7

Ik vind het zeer waarschijnlijk dat de Heilige Geest met deze uitdrukkingen, die Hij het meest rechtstreeks gebruikt voor het opgaan van de zon, het oog heeft op het opgaan van de Zon der gerechtigheid uit het graf, en dat Zijn woorden bij zo'n opvatting passen. Vergeleken met de dag van het evangelie zijn de tijden van het Oude Testament nachttijden, en zo stelt de Schrift ze ook voor. Daarom wordt de nadering van de nieuwtestamentische bedeling in de geboorte van Christus de Opgang uit de hoogte genoemd die de aarde bezoekt (Lukas 1:78): "Door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte." En het begin van de evangelische bedeling, zoals Christus die inluidde, heet het opgaan van de Zon der gerechtigheid. Maleachi 4:2.

Maar let op: die evangelische bedeling begint met de opstanding van Christus. Daarin rijst de Zon der gerechtigheid op van onder de aarde, zoals de zon 's morgens lijkt te doen, en komt Hij uit als een

bruidegom. Hij stond op als de blijde, heerlijke Bruidegom van Zijn gemeente. Want Christus, vooral als de Opgestane, is de eigenlijke Bruidegom of Man van Zijn gemeente, zoals de apostel leert (Romeinen 7:4): "Zo dan, mijn broeders, gij zijt ook der wet gedood door het lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden eens Anderen, namelijk Desgenen, Die van de doden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden." Hij Die met verachting was overladen en in een vloed van smart was bedolven, heeft Zijn bruid gekocht en gewonnen. Want Hij heeft de gemeente liefgehad en Zichzelf voor haar overgegeven, om haar voor Zichzelf te stellen.

Nu komt Hij uit als een bruidegom om Zijn gekochte bruid thuis te halen in een geestelijk huwelijk. Dat deed Hij kort daarna in de bekering van zulke menigten, toen Hij Zijn volk gewillig maakte op de dag van Zijn kracht. Sindsdien heeft Hij het vele malen gedaan, en in nog heerlijker mate zal Hij het doen. En zoals de zon bij haar opgang tevoorschijn komt als een prachtig getooide bruidegom, zo trad Christus in Zijn opstanding binnen in Zijn staat van heerlijkheid. Na Zijn staat van lijden stond Hij op om in onuitsprekelijke heerlijkheid te stralen als de Koning van hemel en aarde, opdat Hij een heerlijke Bruidegom zou zijn, in Wie Zijn gemeente onuitsprekelijk gelukkig kon zijn.

Hier zegt de psalmist dat God voor de zon een tent in de hemelen heeft gezet. Zo had God de Vader in de hemel een woonplaats bereid voor Jezus Christus: Hij had daar een troon voor Hem gesteld, waarheen Hij opvoer nadat Hij was opgestaan. De zon stijgt, nadat zij is opgegaan, op tot het midden van de hemel en daalt aan het einde van haar baan weer naar de aarde af. Zo voer Christus, toen Hij uit het graf was opgestaan, op tot de hoogte van de hemel en ver boven alle hemelen, maar aan het einde van de evangeliedag zal Hij weer op de aarde neerdalen.

Hier wordt gezegd dat de opgegane zon "vrolijk" is "als een held, om het pad te lopen". Zo stond Christus, toen Hij opstond, op als een

krijgsman, als de Heere, sterk en machtig, de Heere, machtig in de strijd. Hij stond op om Zijn vijanden te overwinnen en Zijn heerlijke kracht te tonen door alle dingen aan Zichzelf te onderwerpen, gedurende de baan die Hij te lopen had: van Zijn opstanding tot het einde der wereld, wanneer Hij naar de aarde zal terugkeren. …

Dat de Heilige Geest hier een verborgen betekenis op het oog heeft en het licht van de Zon der gerechtigheid bedoelt, en niet louter het licht van de natuurlijke zon, wordt bevestigd door de verzen die volgen. Daarin lijkt de psalmist zelf de beelden toe te passen op het woord van God, dat het licht is van die Zon, namelijk van Jezus Christus, Die Zelf het woord van God heeft geopenbaard. Zie de allereerstvolgende woorden: "De wet des HEEREN is volmaakt", enzovoort. — Jonathan Edwards, 1703-1758.

Vers 6

"Die is als een bruidegom", enzovoort. Het beeld is dat van een bruidegom die feestelijk gekleed en klaar uit zijn kamer stapt, en van een held die jubelt bij het vooruitzicht van zijn wedloop. Toch kan de zon, hoe toegerust en gereed ook, geen stap buiten zetten als de Heere haar beveelt in haar kamer te blijven en haar tocht verbiedt. Dan ligt haar reis stil. Zo houdt Hij ook mensen tegen, hoe zorgvuldig zij zich ook voorbereiden op wat zij van plan zijn te doen. Als de Heere werkt, wie zal het keren? Jesaja 43:13. Dat wil zeggen: er is geen macht in hemel of op aarde die Hem kan hinderen. Maar als de Heere keert, wie zal dan werken? Noch zon, noch sterren, noch mensen, noch duivelen kunnen werken als Hij het verbiedt. Dit is een bron van grote troost voor ons. — Joseph Caryl.

Vers 6

"Die is als een bruidegom", enzovoort. De Zon der gerechtigheid liet Zich vooral zien in drie tekens van de dierenriem, en wel in de Leeuw, de Maagd en de Weegschaal. 1. In de Leeuw: in de wet brulde Hij als een leeuw, zodat het volk Zijn stem niet kon verdragen. 2. In de

Maagd: in het evangelie werd Hij geboren uit een reine maagd. 3. In de Weegschaal: op de dag van het oordeel weegt Hij onze werken in Zijn weegschaal.

Bernardus onderscheidt Zijn drievoudige komst even treffend: venit ad homines, venit in homines, venit contra homines. Vroeger kwam Hij tot de mensen, zoals op déze dag (de negentiende psalm is er een die "aangewezen is om gelezen te worden" op Kerstdag). Nu komt Hij dag na dag, door Zijn Geest, in de mensen. En in de toekomst, op de laatste dag, zal Hij tegen de mensen komen.

De komst die hier bedoeld wordt, is Zijn komst in het vlees — zo leggen de kerkvaders de tekst gewoonlijk uit. Hij kwam, geboren uit de schoot van de maagd, naar buiten "als een bruidegom, uitgaande uit zijn slaapkamer". Als een bruidegom, want de Koning des hemels richtte in deze heilige tijd een groot bruiloftsfeest aan voor Zijn Zoon. Mattheüs 22:1. Christus is de Bruidegom, de menselijke natuur is de bruid, en de gezegende verbintenis van beide in één Persoon is Zijn huwelijk. Wie twee verdeelde families wil verzoenen, doet dat het best door er een huwelijk tussen te sluiten. Zo is ook het Woord vlees geworden en heeft Hij onder ons in de wereld gewoond. Zo wilde Hij onze vrede tot stand brengen en God met de mens en de mens met God verzoenen.

Door dit gelukkige verbond is de Zoon van God Zoon des mensen geworden, ja, vlees van ons vlees en been van onze beenderen. En de kinderen der mensen zijn kinderen van God gemaakt, "van Zijn vlees en van Zijn benen", zoals Paulus zegt in Efeze 5:30. Daarom mag de gemeente, Christus' eigen bruid, nu vol vreugde zeggen: "Ik ben mijns Liefsten, en mijn Liefste is mijn." Hooglied 6:3. Wat een ruil: mijn zonde is Zijn zonde, en Zijn gerechtigheid is mijn gerechtigheid! Hij Die geen zonde kende, is om mijnentwil zonde gemaakt. En ik, die integendeel niets goeds heb, ben in Hem Gods gerechtigheid geworden. Ik ben bruin door de vervolging en zwart van nature (Hooglied 1:5), zo vuil als de zeug die zich wentelt in het slijk. En toch ben ik door Zijn

gunst bevallig geworden, zonder vlek of rimpel, wit als sneeuw, "gelijk een lelie onder de doornen", ja, de schoonste onder de vrouwen. Hooglied 2:2.

Dit gelukkige huwelijk is geen mis-huwelijk, geen mislukte verbintenis. Het brengt juist een tijd van blijdschap, want het is "de vertroosting Israels" en de troost van Jeruzalems hart. Het is waar: Christus, onze Man, is een tijd lang met Zijn lichaam van ons weg. Maar toen Hij ten hemel voer, nam Hij ons onderpand mee, Zijn vlees, en gaf Hij ons Zijn onderpand, Zijn Geest. Zo verzekert Hij ons dat we eens, als de wereld ten einde is, met Hem de bruidskamer zullen binnengaan. Daar zullen we met Hem feestvieren en voor altijd genieten van Zijn gezegende gezelschap, tot in eeuwigheid. — John Boys.

Vers 7

"En niets is verborgen voor haar hitte." Dat is letterlijk zo. De aarde krijgt haar warmte van de zon. Een deel daarvan sijpelt door geleiding de korst van onze aardbol in. Een ander deel wordt door stroming meegevoerd naar de dampkring en verwarmt die. Weer een ander deel straalt de aarde zelf terug de ruimte in, volgens wetten die we nog maar half doorgronden, maar die duidelijk te maken hebben met de kleur, de chemische samenstelling en de bouw van het aardoppervlak. Ondertussen verandert de gewone toestand van de lucht, de lucht zoals we haar kennen, die uit gassen en damp bestaat, de warmtestralen en behoedt ons zo voor verschroeiing. Zo wordt de zonnehitte door de lucht gelijkmatig verdeeld en getemperd, zodat niets te heet wordt. Niets op aarde of in de lucht blijft buiten het bereik van de zonnehitte. Niets is er voor verborgen. ... Zelfs de kleur van sommige lichamen verandert door warmte. ...

Warmte zit ook in lichamen, in een vorm die we niet kunnen voelen. Daarom noemt men haar verborgen (latente) warmte of smeltwarmte: ze geldt als de oorzaak van vloeibaarheid in weegbare stoffen. Ze kan elke stof laten smelten die ze beneden het smeltpunt niet

ontleedt, zoals bij hout. Elk gas bestaat, zo mag je het zien, uit warmte en een of ander grondbestanddeel van weegbare stof. Die warmte overwint de onderlinge samenhang en geeft het gas een sterke neiging tot uitzetting, zolang er geen hindernis van buiten is. Die uitzettingsdrang is zijn veerkracht, of spanning. Onder zware druk en bij extreme kou zijn sommige gassen vloeibaar gemaakt. Bij bepaalde temperaturen wint de veerkracht van dampen het ook van de druk van de dampkring, die hen niet langer kan inhouden. Denk maar aan het kookpunt van water, dat in elk geval het ware voorbeeld is.

Wijsgeren zijn het erover eens dat de verwantschap van warmte met elke weegbare stof sterker is dan alle andere krachten die erop werken. Geen weegbare stoffen kunnen zich verbinden zonder dat er warmte vrijkomt. … Hetzelfde gebeurt bij elke mechanische druk en samenpersing van een lichaam. In al deze gevallen, en in nog vele andere, tonen zich dezelfde bewijzen van de aanwezigheid en invloed van warmte. Maar de feiten die we nu noemden, zijn genoeg om ons de kracht van de uitdrukking te laten zien: in de aardse dingen is niets verborgen voor de werking van hitte, en niets kan er ooit aan ontsnappen. — Edwin Sidney, A.M., in “Conversations on the Bible and Science”, 1866.

Vers 7 (laatste zinsnede)

“Niets is verborgen voor haar hitte”: niets voor het licht van Christus. Hij schijnt niet alleen op de bergtop, zoals in de tijd vóórdat Hij helemaal was opgegaan. Toen vormden Zijn stralen, die de rest van de wereld niet zag, een lichtkrans om de hoofden van Zijn profeten. Zij zagen Hem al, terwijl Hij voor verreweg de meeste mensen nog onder de horizon lag en dus nog niet te zien was. Nu Hij echter is opgegaan, giet Hij Zijn licht uit over het dal en over de berg. Er is niemand, althans in onze streken, die niet iets van dat licht opvangt, behalve wie zich ingraaft en wegkruipt in de donkere holen van de zonde.

Maar uit Zijn hemelse tent schijnt Christus niet alleen met licht. Zoals niets voor Zijn licht verborgen blijft, zo blijft ook niets verborgen voor Zijn hitte. Hij verlicht niet alleen ons verstand, zodat het de waarheid ziet en kent. Hij maakt ook het hart zacht, doet het smelten en verwarmt het, zodat het de waarheid liefheeft. Hij roept er vrucht uit voort en laat de vrucht rijpen die Hij Zélf heeft opgeroepen. En dat doet Hij ook bij de nederigste plant die over de grond kruipt, net zo goed als bij de hoogste boom. …

Op aarde had Hij alle macht om elke aardse gave te geven. Toch was het nodig dat Hij ten hemel voer, om ook hemelse gaven te kunnen geven, met dezelfde alles genezende kracht. Toen Hij dat had gedaan en was opgevaren naar Zijn tent in de hemelen, zou Hij, beloofde Hij Zijn discipelen, de Heilige Geest van God zenden. Die zou hun hemelse gaven brengen. Ja, Hij zou in hun harten binnengaan en hen alle vruchten van de Geest rijkelijk laten dragen. Hij zou hen laten overstromen van liefde, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid en matigheid. Dát zijn de heldere hemelse stralen die samen als het ware het zuivere licht van Christus vormen; en voor déze hitte blijft niets verborgen. Zelfs het hardste hart kan erdoor week worden; zelfs het vuilste kan erdoor worden gereinigd. — Julius Charles Hare, M.A., 1841.

Vers 8

"De wet des HEEREN is volmaakt, bekerende de ziel." Voor de gevallen mens doet de wet niets anders dan van zonde overtuigen en hem aan de dood overleveren. Ze is niets meer dan een dodende letter, die alleen het vonnis uitspreekt. Het evangelie daarentegen, met de kracht van de Geest erbij, brengt leven. En toch staat er: "De wet des HEEREN is volmaakt, bekerende de ziel." Dan zou dus ook de wet voor het schepsel een woord van zaligheid kunnen zijn. Hoe rijmt dat met elkaar?

Mijn antwoord is: met “wet” wordt daar niet alleen het deel van het Woord bedoeld dat wij het verbond der werken noemen. Het staat voor het héle Woord, voor de volledige leer van het verbond des levens en der zaligheid, zoals in Psalm 1:2: “Maar zijn lust is in des HEEREN wet, en hij overdenkt Zijn wet dag en nacht.” Als u het toch in die enge zin opvat, dan bekeert de wet de ziel slechts bij toeval, omdat ze met het evangelie samengaat, de bron van leven en gerechtigheid. Op zichzelf genomen is ze de wet van zonde en dood.

Denk aan een stof die op zichzelf vergif en dodelijk is. Vermengd met andere, heilzame middelen kan ze toch zeer nuttig zijn en een uitstekend bestanddeel van een medicijn vormen. Zo is ook de wet van groot nut naast het evangelie: ze schudt de zondaar wakker en jaagt hem een heilzame schrik aan, ze wijst hem op zijn plicht en overtuigt hem van zonde en oordeel. Maar wat het hart werkelijk binnenhaalt, is eigenlijk het evangelie, en niet de wet. — Thomas Manton.

Vers 8

De wet, of leer: een ordelijke wijze van onderricht, een inzetting of regeling. In het Hebreeuws heet ze torah, een woord waarin zowel de leer als haar ordelijke inrichting meeklinkt. Als de ene profeet Davids woorden navertelt, zegt hij daarom: de wet der mensen (2 Samuël 7:19), terwijl een ander zegt: de ordelijke staat, of gang, van de mens. De Heilige Geest noemt haar in het Grieks Nomos, een wet (Hebreeën 8:10), naar Jeremia 31:33.

Meestal verwijst dat woord naar de geboden die Mozes op de berg Sinaï kreeg (Deuteronomium 32:4; Maleachi 4:4; Johannes 1:17 en 7:19). Maar vaak slaat het ook op al zijn geschriften. Zelfs het verhaal van Genesis heet wet (Galaten 4:21), naar Genesis 16. Soms staat de wet wel tegenover de Psalmen en de Profeten (Lukas 16:16 en 24:44), maar ook de boeken van de andere profeten heten wet (1 Korinthe 14:21), naar Jesaja 28:11. Dat geldt eveneens voor de Psalmen (Johannes 10:34

en 15:25), naar Psalm 82:6 en 35:19. Ja, één psalm krijgt zelfs ronduit de naam wet (Psalm 78:1), net als de vele onderdelen van Mozes' onderwijs, zoals de wet van het zondoffer, enzovoort. Leviticus 6:25. In het algemeen dient het woord voor elke leer, zoals de wet der werken en de wet des geloofs. Romeinen 3:27. — Henry Ainsworth.

Vers 8

"Bekerende de ziel." Deze vertaling geeft een zin die op zichzelf goed en waar is, maar die niet past bij het doel van de psalmist. Hij wil immers uitdrukken wat de goddelijke wet teweegbrengt in de gevoelens en neigingen van goede mensen. De Hebreeuwse woorden betekenen eigenlijk: "de geest terugbrengend", wanneer die door tegenspoed is neergedrukt. De wet verfrist en troost die geest. Zij richt de moedeloze weer op, zoals voedsel een uitgeputte weer op de been helpt, en geeft nieuwe kracht aan wie troosteloos is. — William Walford, 1837.

Vers 8

"Bekerende de ziel." Er is niets in de mens zo vrij en zo moeilijk te bewerken als zijn hart. Het is bijna onmogelijk er een indruk of stempel op achter te laten, zo steenhard is het, als diamant, "vast gelijk een deel van den ondersten molensteen", zegt de Schrift. En die vrije wil, deze Domina sui actus (de heer over zijn eigen daden), de koningin en keizerin in de ziel, tot gehoorzaamheid dwingen: dat lukt alleen met goddelijke kracht, met een almachtige hand. Toch gebruiken de dienaren van God het Woord daarvoor. Zij vermurwen dit weerbarstige hart, verwonden en breken het. Zij laten deze vrije wil overhellen, buigen en meegaan, daarheen waar de Geest haar wil hebben.

Clemens van Alexandrië durft zelfs te zeggen: stel dat de oude sagen over Orpheus en Amphion waar waren en hun betoverende melodieën vogels, dieren en stenen achter hen aan trokken, dan is de harmonie van het Woord nóg krachtiger. Zij haalt mensen weg van de Helicon, de berg der dichters, naar Sion. Zij verzacht het mensenhart dat zich tegen de waarheid verhardt. Zij verwekt "uit deze stenen

Abraham kinderen". Daarmee bedoelt hij (zo legt hij het uit) ongelovigen, die hij blokken en stenen noemt, omdat zij hun vertrouwen stellen op stenen en blokken.

Mensen die als beesten leven, maakt zij nieuw: wilde vogels om hun lichtzinnigheid en ijdelheid, slangen om hun sluwheid en doortraptheid, leeuwen om hun woede en wreedheid, zwijnen om hun wellust en gulzigheid, enzovoort. Zo betovert zij hen dat wilde dieren tamme mensen worden. Levende stenen laat zij uit vrije wil komen om de muren van Jeruzalem te bouwen, zoals Amphion dat deed met andere stenen bij Thebe. Zij komen om een levende tempel te bouwen voor de eeuwige God. Dat moet wel een echt overtuigende toverkracht zijn, zegt hij: een betovering die mensen ook werkelijk meekrijgt. — John Stoughton in "Choice Sermons", 1640.

Vers 8

"Den slechten wijsheid gevende." In Efeze 1:8 omschrijft de apostel Paulus de bekering, en heel het werk dat God innerlijk in ons werkt, als het wijs maken van een mens. Zo spreekt de Schrift vaker, en u vindt het op veel plaatsen: "bekerende de ziel", "den slechten wijsheid gevende". Het begin van de bekering, en daarna de groei van alle genade tot het einde, wordt beschreven als wijsheid die het hart van een mens binnenkomt: "Als de wijsheid in uw hart zal gekomen zijn", en dan gaat zij steeds verder.

Niet alleen in uw hoofd — dat kan een mens allemaal hebben en uiteindelijk toch een dwaas blijken — maar wanneer ze het hart binnenkomt en alle genegenheden met zich meetrekt, "en de wetenschap voor uw ziel zal liefelijk zijn", dán is een mens bekeerd. Pas dan opent God het hart van een mens, laat Hij de wijsheid erin vallen, erin binnengaan, en maakt Hij hem wijs. — Thomas Goodwin.

Vers 8

Dit vers en de twee verzen die erop volgen, die alle drie over de wet van God gaan, zijn in het Hebreeuws elk met tien woorden geschre-

ven. Dat is geen toeval: het sluit aan bij het aantal van de tien geboden, die immers de tien woorden worden genoemd. Exodus 34:28. — Henry Ainsworth.

Verzen 8, 9

"De getuigenis des HEEREN is gewis ... verlichtende de ogen": het voorwerp wordt onthuld en het zintuig wordt veredeld, het oog wordt dus verlicht én verfijnd. — Richard Stock.

Vers 8-12

Van nature zijn we allemaal kinderen des toorns. Onze zielen lijken op de zuilengangen van Bethesda (Johannes 5), waar een grote menigte "kranken, blinden, kreupelen, verdorden" lag. En de Schriften zijn als de vijver van Bethesda. Wie erin afdaalt, nadat Gods Heilige Geest het water een weinig heeft beroerd, ondervindt wat er staat: hij "werd gezond, van wat ziekte hij ook bevangen was".

Wie door woede is bevangen en tekeergaat als een leeuw, wordt in deze vijver te zijner tijd zachtmoedig als een lam. Wie blind is door onmatigheid, ziet na een bad in deze vijver zijn dwaasheid spoedig in. Wie lijdt aan de roest van de nijd, de melaatsheid van de hebzucht of de verlamming van de weelde, vindt hier middelen en medicijnen tegen zijn kwalen. Gods Woord is als het geneesmiddel catholicon, dat alle andere purgeermiddelen vervangt, en als het kruid panaces, dat tegen elke ziekte helpt.

Is iemand bedroefd? De bevelen des HEEREN verblijden het hart. Heeft iemand gebrek? De rechten des HEEREN zijn meer te begeren dan goud, ja, dan veel fijn goud, en in het houden ervan is grote loon. Is iemand onwetend? De getuigenissen des HEEREN maken de eenvoudigen wijs, dat wil zeggen de kleinen, in jaren én in verstand. In jaren, zoals de kleine Daniël, de kleine Johannes de evangelist, de kleine Timotheüs. In verstand, want de grote wijsgeren, de tovenaars van deze wereld, werden dwazen omdat zij Gods wet niet kenden, terwijl zij zich voor wijzen uitgaven. Romeinen 1:22. Maar onze pro-

feet zegt: “Ik ben verstandiger dan al mijn leraars, omdat Uw getuigenissen mijn betrachting zijn”, en mijn studie. Psalm 119:99.

Kortom: hoe verdorven onze natuur ook is, Gods wet bekeert ons. Door haar spreken we met nieuwe tongen en zingen we nieuwe liederen voor de Heere. Door haar worden we nieuwe mensen, nieuwe schepselen in Christus. 2 Korinthe 5:17. — J. Boys.

Vers 9

“De bevelen.” Veel godgeleerden en uitleggers, Castalio voorop, hebben pogingen gedaan aan de woorden wet, getuigenis, bevelen, gebod, vreze en rechten, die in dit verband voorkomen, elk een eigen, afzonderlijke betekenisnuance toe te kennen. Zij verdelen het als volgt. (Hebr.), de wet, zou wijzen op het voorschrijvende deel van de openbaring. (Hebr.), het getuigenis, zou beperkt zijn tot het leerstellige deel. (Hebr.), de bevelen, zouden slaan op dingen die in bewaring zijn gegeven. (Hebr.), het gebod, zou het geheel van de goddelijke wet en leer uitdrukken. (Hebr.), de vreze, zou het godsdienstige ontzag en eerbied aanduiden. (Hebr.), de rechten, zouden de burgerlijke verordeningen van de Mozaïsche wet zijn, vooral de strafbepalingen. — John Morison.

Vers 9

“De bevelen des HEEREN zijn recht, verblijdende het hart.” Wat een schande is het toch voor al die christenen die de Heilige Schrift laten liggen en zich op andere boeken storten! Hoeveel kostbare uren gooien velen niet weg, en niet alleen op werkdagen maar zelfs op zondagen, aan dwaze romans, verzonnen verhalen en wulpse gedichten! Waarom doen ze dat? Alleen om zich te laten vermaken en opvrolijken, terwijl echte vreugde uitsluitend in deze heilige boeken te vinden is. Helaas, de vreugde die u in zulke geschriften vindt, kan zelfs schadelijk zijn. Ze streelt uw lusten en voedt een goddeloosheid die in de gedachten blijft rondspoken. In het beste geval is ze ijdel: ze bevalt alleen de fantasie en prikkelt het verstand, meer niet. De heili-

ge geschriften zijn daarentegen, om Davids eigen woorden te gebruiken, “recht, verblijdende het hart”.

Zijn er ook niet velen die meer ophebben met Plutarchus’ zedenkundige werken, Seneca’s brieven en dergelijke boeken dan met de Heilige Schrift? Het is waar, geliefden, en dat wil ik graag erkennen: in die zedelijke geschriften van de heidenen staan prachtige waarheden. Maar bij deze heilige boeken vergeleken blijven ze ver achter. Ze kunnen troosten bij moeilijkheden van buiten, maar niet bij angst van binnen. Ze kunnen de geest opvrolijken en een tijdje afleiden, maar het geweten geven ze geen rust. Ze laten hooguit een paar vluchtige vonkjes vreugde opflitsen, maar de ziel verwarmen met een vuur dat blijft branden, een troost die echt standhoudt, dat kunnen ze niet.

Werkelijk, broeders, let op mijn woorden: als God u ooit een geestelijk oor geeft om de dingen goed te beoordelen, dan zult u toegeven dat er geen bellen klinken als die van Aäron, geen harp als die van David, geen bazuin als die van Jesaja en geen fluiten als die van de apostel! Dan belijdt u met Petrus Damianus dat de geschriften van heidense redenaars, wijsgeren en dichters, die u vroeger zo aangenaam in de oren klonken, dof en rauw aandoen naast de troost van de Schrift. — Nathanael Hardy, D.D., 1618-1670.

Vers 11

“Zoeter dan honig en honigzeem.” Heb het geschreven Woord lief! Psalm 119:97: “Hoe lief heb ik Uw wet!” “Heere”, zei Augustinus, “laat de heilige Schrift mijn reine vreugde zijn.” Chrysostomus vergelijkt de Schrift met een tuin. Elke waarheid daarin is een geurige bloem, en die moeten we niet op onze borst spelden maar in ons hart dragen. David vond het Woord “zoeter dan honig en honigzeem”, en terecht, want de Schrift bevat echt iets dat vreugde kan geven. Ze wijst ons zelfs de weg naar rijkdom (Deuteronomium 28:5, Spreuken 3:10), naar een lang leven (Psalm 34:12) en naar een koninkrijk (Hebreeën 12:28). Dan mogen we de uren die we besteden aan het lezen van de heilige

Schrift met recht de zoetste uren noemen. En dan mogen we met recht met de profeet zeggen (Jeremia 15:16): “Als Uw woorden gevonden zijn, zo heb ik ze opgegeten, en Uw woord is mij geweest tot vreugde en tot blijdschap mijns harten.” — Thomas Watson.

Vers 11

“Zoeter dan honig en honigzeem.” Bij ons maakt niemand onderscheid tussen het lekkers van honing in de raat en honing die er los van is gehaald. Maar dr. Halle vertelt over het eten van de Moren van Barbarije dat zij honing als een bijzonder gezond ontbijt zien, “en als de lekkerste die in de raat, met de jonge bijen erin, voordat zij uit hun cellen komen, terwijl zij nog melkwit zijn”. (Miscellanea Curiosa, deel 3, blz. 382.) Het onderscheid dat de psalmist maakt, klopt dus helemaal en past bij de gewoonten van toen, in elk geval van latere tijden en waarschijnlijk net zo goed van de oudheid. — Samuel Burder, A.M., in “Oriental Customs”, 1812.

Vers 12

“Ook wordt Uw knecht door dezelve klaarlijk vermaand.” Een zekere Jood had besloten Luther te vergiftigen, maar een trouwe vriend dwarsboomde dat plan. Hij stuurde Luther een portret van de man, met een waarschuwing erbij. Zo herkende Luther de moordenaar en kwam hij ongedeerd uit zijn handen. Zo houdt het Woord van God ook u, christen, als in een portret het gezicht voor van de lusten waarmee de satan uw troost wil verwoesten en uw ziel wil vergiftigen. — G. S. Bowes, B.A., in “Illustrative Gatherings for Preachers and Teachers”.

Vers 12

“In het houden van die is grote loon.” Dat “houden” houdt in dat we heel zorgvuldig zijn in het kennen, onthouden en navolgen van Gods geboden, en dat met volle aandacht. En het “loon” (letterlijk “het ein-

de"), dus de beloning, is veel groter dan we ooit verwachten. — W. Wilson.

Vers 12

"In het houden van die is grote loon." Niet alleen voor het houden, maar al ín het houden is grote loon. De vreugde, de rust, de verkwikking, de vertroosting, de tevredenheid, de glimlachen, de inkomsten die heiligen nu al op Gods wegen ontvangen: in hun ogen zijn ze zo kostbaar en heerlijk dat ze ze voor tienduizend werelden niet zouden willen ruilen. O, als de fooien (geschenken) al zo zoet en heerlijk zijn voordat de dag van uitbetaling aanbreekt, hoe groot moet dan de heerlijkheid zijn waarmee Christus Zijn heiligen kroont, omdat ze Zijn dienst trouw bleven ondanks alle moeite! Dan zal Hij tegen Zijn Vader zeggen: "Ziet, ik en de kinderen, die mij de HEERE gegeven heeft." Jesaja 8:18. Als er in de woestijn al zoveel te halen valt, wat valt er dan niet te halen in het paradijs! — Thomas Brooks.

Vers 12

"In het houden van die is grote loon." Niet alleen voor het houden, maar in het houden zelf. Zoals elke bloem haar eigen zoete geur heeft, zo laat elke goede daad een zoete nasmaak achter in de ziel. En zoals Cardanus zegt dat elke kostbare steen een bijzondere kracht heeft, zo is hier de gerechtigheid haar eigen loon, ook al denken maar weinig mensen dat en leven ze er maar weinig naar. Toch komt het grootste en voornaamste loon pas bij de laatste worp, als we thuiskomen in de hemel. Het woord dat hier met "loon" vertaald is, betekent eigenlijk de hiel, en in figuurlijke zin het einde van een werk en de beloning ervoor, die pas aan het eind komt. — John Trapp.

Vers 12

"Loon." We moeten God niet dienen om loon te krijgen, maar loon krijgen we toch voor onze dienst. Er komt een tijd, en die komt zeker, dat de goddeloosheid door het recht net zo hard wordt vervolgd als

de godsvrucht vroeger door het onrecht werd vervolgd. Ons loon komt niet voor onze goede werken, maar onze goede werken zullen wel beloond worden, en voor ons werk ontvangen we een goed loon. De besten onder de mensen zijn op hun best slechts nutteloze dienstknechten en verdienen niets van God. Toch kunnen ze van mensen veel verdienen. En krijgen ze niet de vergelding die ze verdienen, dan is het op zichzelf al een soort vergelding om die verdiend te hebben. Iemand zei het edel: "Liever hoor ik zeggen: Waarom staat het beeld van Cato hier niet? dan: Waarom staat het hier?" — Ralph Venning, 1620-1673.

Vers 13

"Wie zou de afdwalingen verstaan?" Als hij de werken en het Woord van God heeft overdacht, slaat hij ten slotte het derde boek open: zijn eigen geweten. Goddelozen houden dat boek liever dicht en kijken er van nature niet graag in. Maar eens wordt het opengeslagen voor de grote rechterstoel, voor de ogen van de hele wereld, tot rechtvaardiging van God wanneer Hij oordeelt en tot eeuwige schaamte van zondaars die zich niet bekeerd hebben. En wat vindt hij daar? Een vuil, bevlekt afschrift waar hij nauwelijks uit wijs wordt. "Wie", zegt hij, "zou de afdwalingen verstaan?" Wat God Zelf met Zijn eigen hand in leesbare letters op het geweten had geschreven, is voor een deel verminkt en volgekrabbeld, met "verborgene afdwalingen" tussen de regels geschreven. Een ander deel is uitgewist en helemaal doorgehaald door grove misdaden, door "trotsheden".

Hoe erg dit handschrift ook is toegetakeld en misbruikt, het blijft getuigen voor God. Geen bewijs ter wereld dwingt zo krachtig een erkenning van God af uit iemands geweten als de overtuiging waaronder de schuld zelf gebukt gaat. De zondaar kan immers niet anders dan weten dat hij een wet heeft overtreden. Zolang hij niet alle gevoel kwijt is, voelt hij zoiets aan dat hij, ook al volgt hij nu het woord: "wandel in de wegen uws harten, en in de aanschouwingen uwer

ogen" (zoals de wijze man de jongeling ironisch aanraadt, Prediker 11:9), toch weet (zoals diezelfde wijze man hem daar uit eigen ervaring vertelt) "dat God, om al deze dingen, u zal doen komen voor het gericht".

Is het geweten zo van zonde overtuigd, dan keert de ziel zich, als er nog iets van echte godsvrucht in leeft, samen met David tot God. Ze vraagt om vergeving, zodat ze "van de verborgene afdwalingen gereinigd" wordt. En ze vraagt om genade, zodat ze door Gods beteugeling, Zijn voorkomende zorg en Zijn hulp "teruggehouden" wordt "van trotsheden". Is ze er ongelukkig toch in verstrikt geraakt, dan vraagt ze om bevrijding van hun "heerschappij": "Houd Uw knecht ook terug van trotsheden; laat ze niet over mij heersen", enzovoort. — Adam Littleton.

Vers 13

De profeet zegt: "Wie zou de afdwalingen verstaan?" Geen mens kan dat, maar God kan het wel. Denk daarom na zoals Sint Bernardus: ik ken en ik word gekend. Ik ken maar ten dele, maar God kent mij, en wel helemaal. Wat ik van mijzelf ken, ken ik dus slechts ten dele. Zo redeneert ook de apostel: "Want ik ben mijzelven van geen ding bewust; doch ik ben daardoor niet gerechtvaardigd."

Stel dat u uzelf zo schoon houdt en uw bekering elke dag zo vernieuwt dat u van uzelf niets kwaads weet. Let dan toch op wat de apostel erbij zegt: "Ja, ik oordeel ook mijzelven niet. … doch ik ben daardoor niet gerechtvaardigd; maar Die mij oordeelt, is de Heere." Zo staat het met alle mensen, zonder uitzondering: Hij Die oneindig is, kent hen door en door. Daarom mogen ze zichzelf niet durven te oordelen, maar moeten ze, net als de profeet David in Psalm 19, de Heere smeken hen te reinigen van hun verborgen zonden. — Richard Stock.

Vers 13

"Wie zou de afdwalingen verstaan?" Niemand tot op de diepte en de bodem. In deze vraag zitten twee gedachten: 1. een toegeving; 2. een belijdenis.

David geeft dus toe dat ons leven vol afdwalingen zit. De Schrift zegt hetzelfde: "wij dwaalden allen als schapen" (Jesaja 53:6); "ik heb gedwaald als een verloren schaap" (Psalm 119:176); het "huis Israels" heeft "verloren schapen" (Mattheüs 10:6). Ik hoef niet alles stuk voor stuk op te sommen: de dwalingen van onze zintuigen, ons verstand, ons geweten, ons oordeel, onze wil, onze gevoelens, onze verlangens, onze daden en onze omstandigheden. De hele mens is van nature als een boom die aan de wortel is aangetast en wormstekige vruchten draagt. De hele mens is in zijn leven als een ontstemd instrument dat bij elke aanslag schril klinkt. Als wij ze niet kunnen doorgronden, dan zijn het er zeker heel veel. — Robert Abbot, 1646.

Vers 13

"Wie zou de afdwalingen verstaan?" Stel dat een mens zich pas kan bekeren als hij al zijn zonden heeft opgebiecht in het oor van zijn biechtvader. Stel dat hij geen vergeving kan krijgen voordat zijn zonden stuk voor stuk, naar aantal en getal, in het oor van de priester zijn verteld. Dan kan niemand ze doorgronden, zoals David zegt, en nog veel minder ze allemaal uitspreken: Delicta quis intelligat? "Wie zou de afdwalingen verstaan?" Elders klaagt David over zichzelf: "Want mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden" (Psalm 38:5). Helaas, zeg ik! Wordt een mens door zo'n leer niet helemaal van bekering weggejaagd?

Ze hebben wel geprobeerd pleisters voor die wonden te maken, in de vorm van belijdenis of berouw uit vrees, om de pijn te verzachten. Ze zeggen iemand dat hij goede hoop mag hebben op zijn berouw, ook al is dat niet zo volledig als nodig, en op zijn belijdenis, ook al heeft hij niet al zijn zonden geteld, als hij maar doet wat hij kan. Zeer

geliefden, er is niemand die hierin niet schuldig staat (want wie doet wat hij kan?). Denkt u niet dat zo'n pleister aanvoelt als zout op zere ogen? Jazeker, zonder twijfel! Als ze alles hebben gedaan om de gewetens op deze punten gerust te stellen, komt het hierop neer: we mogen wel goede hoop hebben, maar zó dat we blijven aarzelen (weifelen) en twijfelen of onze zonden vergeven zijn. Want remissionem peccatorum geloven, dat wil zeggen zeker zijn van "vergeving van zonden", zoals onze geloofsbelijdenis ons leert, noemen zij aanmatiging. O gruwel! En dat niet alleen hierin, maar in heel hun boetedoening zoals zij die voorstellen. — John Bradford (martelaar), 1510-1555.

Vers 13

"Wie zou de afdwalingen verstaan?" Met "afdwalingen" bedoelt hij de misstappen die we uit onwetendheid of onbezonnenheid begaan. Sommige zonden doen we terwijl de zon schijnt, dat wil zeggen met licht en kennis. Dan is het net als met kleuren in zonlicht: je ziet ze gewoon. Zo kan iemand die zonden zien, kennen en stuk voor stuk als overtredingen belijden.

Andere zonden doen we in tijden van onwetendheid, of, als er wel kennis is, toch zonder erbij stil te staan. Van beide soorten kunnen er zoveel zijn opgestapeld dat een mens er destijds geen acht op sloeg. Als hij ze nu, achteraf, met de helderste kaars in alle archieven van zijn ziel zou zoeken, zouden er nog veel aan zijn aandacht ontsnappen. En dat is werkelijk een groot deel van onze ellende: we kunnen onze schulden niet allemaal overzien. Te veel ervan zien we zo, maar nog veel meer liggen er als het ware dood en uit het zicht. Zondigen is één grote ellende, en onze zonden vergeten is óók een ellende. Konden we in de bekering ons hele leger in slagorde opstellen en elke afzonderlijke zonde aanwijzen, met de ware en precieze tijden waarop we haar deden en opnieuw deden, o, wat zouden onze harten dan breken van schaamte en verdriet! En wat zouden we dan de rijkdom van de schat van Gods barmhartigheid aanbidden, die een menigte in

zich moet hebben om de menigte van onze eindeloze afdwalingen en zonden te vergeven!

Maar hier is onze troost, en die is groot. We kunnen dan niet elke zonde of elk moment van zondigen doorgronden, maar als we niet te lui zijn om de boeken na te zoeken en door te bladeren, als we oprecht treuren over de zonden die we hebben opgespoord, en als we ons door ware bekering tot God kunnen keren en door het geloof tot het bloed van Jezus Christus, dan, zeg ik, vergeeft God ze. Hij kent onze zonden beter dan wij ze ooit kunnen kennen, en Hij doorziet de ware bedoelingen en gezindheid van het hart. Hij weet immers dat het hart ook de onbekende zonden zou verwerpen, als het ze maar zag. Om Zijn eigen barmhartigheid zal Hij ze vergeven en ze ook niet meer gedenken.

Toch moeten we ons, ook al zegt David: "Wie zou de afdwalingen verstaan?", en al zei ook de profeet Jeremia: "Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen?", bij de hemel blijven inspannen om steeds meer licht van boven te krijgen, zodat we steeds meer van ons zondigen ontdekken. Zo kan de Heere ons hart onderzoeken. We zullen nooit al onze zonden kunnen vinden, maar het is goed en nuttig om méér zonden te ontdekken dan we nu kennen. Dat zult u in uw eigen ervaring merken, want het gaat vanzelf: zodra de genade in uw hart kwam, zag u de zonde met andere ogen dan ooit tevoren. Ja, hoe meer de genade in de ziel heeft gewerkt en is gegroeid, des te volledíger heeft ze zonden blootgelegd.

Het lijkt alsof ze ons nieuwe zonden liet zien, zonden die we nog nooit eerder hadden opgemerkt. Nieuw niet in hun bestaan, alsof ze er eerder niet waren in hart en leven, maar nieuw in hun duidelijkheid en in ons begrip ervan. Nu zien we werkingen en neigingen als zondig die we daar vroeger niet voor hielden. Zoals een geneesmiddel sappen die eerst verborgen zaten nu pas voor de patiënt voelbaar maakt, en zoals de zon de stofdeeltjes zichtbaar maakt die al eerder

in de kamer zweefden, zo brengt het licht van het Woord meer verdorvenheid aan het licht. — Obadiah Sedgwick.

Vers 13

"Wie zou de afdwalingen verstaan?" Wie kan zeggen hoe vaak hij struikelt en misgaat? Niemand! De haren op iemands hoofd kunnen geteld worden, en de sterren verschijnen in menigten, en toch hebben sommigen geprobeerd ze te tellen. Maar geen rekenkunst kan onze zonden tellen. Voordat we er duizend hebben opgesomd, hebben we er alweer tienduizend bijgedaan. Zo vermenigvuldigen we eerder door optelling dan dat we delen door aftrekking. Tellen is gewoon onmogelijk, hoe ijverig we ook rekenen. Net als bij de kop van de Hydra groeien er, terwijl we er twintig afsnijden door bekering, alweer honderd bij. Het is dan ook volkomen rechtvaardig dat oneindig verdriet op oneindige zonden volgt. — Thomas Adams.

Vers 13

"Reinig mij van de verborgene afdwalingen." Het verlangen van een heilig mens is om niet alleen van openlijke zonden gereinigd te worden, maar ook van persoonlijke, verborgen zonden. Romeinen 7:24: "Ik ellendig mens", zegt Paulus, "wie zal mij verlossen?" Maar, o gezegende apostel! wat houdt u vast? Wat kwelt u? Uw leven, zegt u, was onberispelijk vóór uw bekering en ook erna. Filippenzen 3. Zelf hebt u uw best gedaan om altijd een geweten te hebben zonder aanstoot bij God en de mensen. Handelingen 24:16. En toch roept u: "Ik ellendig mens", en toch klaagt u: "Wie zal mij verlossen?" Echt, broeders, het ging niet om zonde buitenshuis maar om zonde thuis; niet om zonde van buiten, maar nu om zonde van binnen. Het was niet Paulus' zondigen tegenover mensen, maar Paulus' zondigen in Paulus zelf. O, die "wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds" (heimelijk in hem): dát deed die heilige man zo uitroepen en klagen.

Rebekka had genoeg van haar leven, en niet, zo lezen we, door onrust van buiten, maar door moeilijkheden thuis: “de dochteren Heths” in huis gaven haar “verdriet aan” haar “leven”. Zo was ook de verborgen wortel van verdorvenheid in Paulus, met alles wat die in hem deed, de oorzaak van zijn moeite. Dát was de grond van zijn uitroep en zijn verlangens: “Wie zal mij verlossen?” Ik denk eraan dat dezelfde Paulus de Efeziërs aanraadt om, zoals ze “de vorige wandeling” moeten afleggen, de oude levenswijze, ook “vernieuwd” te “worden in den geest uws gemoeds” (Efeze 4:22, 23). Daarmee wil hij zeggen dat er zonden zijn die binnen op de loer liggen, net zo goed als zonden die buiten rondlopen. Ware christenen moeten dus niet alleen de drempel vegen, maar ook de kamer schoonmaken. Ik bedoel: ze moeten niet alleen loskomen van de zonden die openlijk in hun wandel zichtbaar zijn, maar ook streven naar reiniging van zonde en zondigen die verborgen blijven in de geest en de innerlijke gezindheid. — Obadiah Sedgwick.

Vers 13

“Reinig mij van de verborgene afdwalingen.” Leer je eigen vlekken zien! Veel mensen dragen zonden met zich mee waar ze zelf niets van weten. Zo kun je een moedervlek midden op je rug hebben zonder dat je het ooit merkt. Heere, reinig mij van mijn verborgene afdwalingen. Maar zijn er ook geen vlekken die we wél kennen?

Neem een ziekte. Daar zie je het goed: soms is het lichaam sterk genoeg om de vlekken zelf naar buiten te drijven. Dan roept het ons met die zichtbare tekenen toe dat we ziek zijn. Soms lukt dat pas met middelen die het hart sterken. Zo gaat het ook met ons geweten, dat ons waarschuwt zoals het lichaam dat doet. Soms houdt het ons uit zichzelf onze zonden voor. Soms heeft het medicijn nodig: bewijzen uit het heilige Woord die ons overtuigen. Sommigen kunnen zien maar willen niet, zoals Bileam. Anderen willen zien maar kunnen niet,

zoals de kamerling. Weer anderen kunnen noch willen, zoals Farao. En een enkeling kan én wil, zoals David. …

We hebben talloze vlekken waar God niets over van ons hoort, omdat we ze zelf niet zien. Want wie geeft een afdwaling toe waarvan hij niet eens weet dat hij ze begaat? Zonden zien is een groot geluk, want daaruit groeit een eerlijke belijdenis. — Thomas Adams.

Vers 13

"Reinig mij van de verborgene afdwalingen." De wet van de HEERE is zó heilig dat we zelfs voor verborgen zonden om vergeving moeten bidden. (Opmerking: de hervormers gebruikten deze tekst vooral tegen de oorbiecht van de rooms-katholieken.) — T. C. Barth, "Bible Manual", 1865.

Vers 13

"Verborgene afdwalingen." Een zonde kan op drie manieren "verborgen" zijn. Laten we ze een voor een bij de hand nemen.

1. Een zonde is verborgen wanneer ze is opgetuigd en vermomd. Ze vliegt vrolijk rond, maar niet onder haar eigen naam. Ze draagt een mantel van schijndeugd. Cyprianus klaagt over zulke streken en trucs in zijn tweede brief, die aan Donatus is gericht.
2. Een zonde is verborgen wanneer ze van het toneel van de wereld wordt weggehouden. Dan lijkt ze op een vuur in de schoorsteen: je ziet het niet, maar het brandt wel. Zo doen sommige mensen, net als de mensen in Ezechiël, gruwelen "in de duisternis". Dat wil zeggen: buiten het zicht van het publiek. Zo iemand is zondig, en hij gaat daar zonder enige schaamte mee door. Het enige verschil met een andere zondaar is dit: hij is een zondaar, en de ander zegt dat hij het is. Het is net als bij een dicht en een open boek. Beide hebben dezelfde regels en woorden, maar het open boek kan iedereen zien en lezen.

3. Een zonde is verborgen wanneer ze niet alleen voor het publiek, maar voor ieder mensenoog verborgen blijft. Het vleselijke oog van de zondaar zelf ziet ze niet. Met zijn geweten ziet hij haar wel, maar niet met zijn gewone gevoel. Zelfs de mensen met wie hij omgaat en die zijn leven prijzen, zien niet wat de zonde in zijn denken en zijn hart bedenkt en doet. Want, broeders, de zonde werkt niet alleen aan de buitenkant. Ze doet haar gevaarlijkste werk diep in de ziel, waar het kwaad als bron en wortel zit. Het hart van de mens is een werkplaats van boosheid. Wat zijn tong niet durft te zeggen, zegt een mens toch in zijn hart. En wat zijn handen niet durven te doen, doen zijn gedachten wel.

Zonde heet dus "verborgen" als ze echt zonde is, en ook als zonde wordt bedreven, op een plek waar alleen God en het geweten haar zien. Ik zie het zo: de zonde lijkt op een kaars in een lantaarn. Het licht schijnt eerst alleen binnen, en breekt dan door de ruitjes naar buiten. Of denk aan slechte, etterige vochten. Ze zitten eerst als korsten en schurft onder de huid, en breken later aan de buitenkant uit, voor ieders ogen. Zo gaat het met de zonde. Ze is een kwaadaardig vocht, een invretende melaatsheid. Eerst verspreidt ze zich door allerlei verborgen daden en bewegingen diep in het gemoed. Daarna breekt ze uit en waagt ze zich brutaal, onder ogen van de wereld, aan haar eigen werk.

Stel dat ze nooit het daglicht ziet, als een kind dat in de moederschoot wordt ontvangen en daar ook begraven wordt. Dan is ze nog steeds zonde, precies zo echt als wanneer iedereen haar zag. Dat kind is immers ook een mens, een echte mens, al ligt het verborgen in de besloten werkplaats van de natuur. Zo is de zonde echt zonde, ook al komt ze nooit buiten de schoot die haar ontving en tot leven bracht. — Obadiah Sedgwick.

Vers 13

"Verborgene afdwalingen." "Verborgene zonden" zijn in sommige opzichten gevaarlijker voor de zondaar zelf dan zonden die iedereen ziet. Want met zijn slimme manier van zondigen neemt een mens zichzelf de hulp af die zijn zondigheid had kunnen oproepen. Hij is als iemand die zijn wond bedekt houdt, of die van binnen bloedt. Er komt geen hulp, omdat niemand het gevaar ziet of kent. Breekt zijn zonde openlijk uit, dan is er een dienaar van God bij de hand, een vriend dichtbij en zijn er anderen die hem kunnen terechtwijzen, waarschuwen en de weg wijzen. Maar wie zelf zijn lusten bedenkt en regelt, sluit zich van alle openlijke hulp af. Hij doet zijn uiterste best, en gaat zeer zorgvuldig te werk, om zijn eigen ziel te verdoemen. Hij bedekt zijn "verborgene zonden" met een aannemelijk laagje vernis, zodat anderen een goed beeld van zijn levensweg krijgen.

Zijn heimelijkheid geeft het kwaad in hem de vrije teugel. De hele dag voedt hij zijn geest met zondige overpeinzingen en plannen, tot de kracht van zijn ziel is verspild en bedorven. Ja, heimelijke daden maken de aangeboren verdorvenheid alleen maar heter en zetten haar in brand. Het is als het gedrang in een menigte: is er één de deur uit, dan staan er twee of drie klaar om hem achterna te rennen. Zo gaat het ook hier. Heeft iemand zijn hart toestemming gegeven om een verborgen zonde te doen, dan ontvlamt in zijn verdorvenheid direct een snelle, sterke vlam. Ze wil die daden herhalen, vermenigvuldigen en naar buiten laten stromen, het liefst allemaal tegelijk.

Zondige daden zijn niet alleen vruchten van de zonde, maar ook haar hulp en kracht. Want alle zondigen wordt zondiger door nog meer zondigen. Dat geldt niet alleen voor de gevolgen, maar ook voor de oorzaak. De bron van de zonde wordt er dol en overmoedig van, en nog verdorvener. Eén ding staat vast, en laten we het goed onthouden: als het hart voor één zonde ruimte maakt, staat het klaar voor de volgende. Zodra het zich laat verleiden om één keer te doen wat de duivel wil, doet het dat de tweede keer uit zichzelf.

Met “verborgene zonden” slijpt en beitelt een mens alleen maar aan de huichelarij van zijn hart. Hij wil een volmaakte huichelaar worden. En hoe slimmer hij zijn zondigen weet te verbloemen, des te volmaakter wordt zijn huichelarij. — Obadiah Sedgwick.

Vers 13

“Verborgene afdwalingen.” Wees op uw hoede voor daden die u straks moet verbergen! Er is een bijzonder gedicht van Hood, “The Dream of Eugene Aram”. Het is een opmerkelijk stuk, en het verheldert heel duidelijk precies het punt waar we nu bij stilstaan. Aram had een man vermoord en diens lichaam in de rivier gegooid, “een trage stroom, zwart als inkt, zo uiterst diep was het.” De volgende ochtend ging hij terug naar de plek van zijn misdaad —

Toen bedekte hij het lijk met een berg bladeren. Maar een hevige windvlaag joeg door het bos en bracht het geheim weer aan het licht voor de zon.

> *„Toen wierp ik mij met het aangezicht ter aarde*
> *En begon te wenen,*
> *Want ik wist dat mijn geheim een geheim was*
> *Dat de aarde weigerde te bewaren;*
> *Noch te land noch ter zee,*
> *Zelfs niet tienduizend vadem diep.”*

Met klagende stem voorspelt hij zijn eigen ontdekking. Hij begroef zijn slachtoffer in een grot en legde er stenen op. Maar toen de jaren hun vermoeiende ronde hadden gemaakt, kwam de gruwelijke daad aan het licht en werd de moordenaar ter dood gebracht.

Schuld is een “grimmige kamerheer”, óók als zijn vingers niet bloedrood zijn. Verborgen zonden geven koortsige ogen en slapeloze nachten. Zo gaat het door, tot mensen hun geweten hebben uitgebrand en echt rijp zijn voor de put. Huichelen is een zwaar spel om te spelen, want het is één bedrieger tegen een heleboel toeschouwers.

Het is een ellendig bedrijf, en het eindigt vroeg of laat, als onvermijdelijke uitkomst, in een vreselijk faillissement.

Ach, u die zonder ontdekt te zijn hebt gezondigd: “Gij zult uw zonde gewaar worden, als zij u vinden zal!” Bedenk dat ze u misschien al heel gauw vindt. Zonde komt, net als moord, altijd uit, vroeg of laat. Mensen vertellen zelfs in hun dromen verhalen over zichzelf, zonder het te willen. God heeft mensen in hun geweten zó ellendig gemaakt dat ze zich gedwongen voelden naar voren te komen en de waarheid te belijden.

Verborgen zondaar! Luister goed. Wilt u al op aarde een voorproefje van de verdoemenis? Blijf dan vooral in uw verborgen zonden. Want niemand is ellendiger dan wie in het geheim zondigt en toch zijn goede naam probeert te bewaren. Kijk, dat hert daar in het veld, achternagezeten door hongerige honden met open bek, is veel gelukkiger dan de mens die door zijn zonden wordt opgejaagd. Dat vogeltje daar, gevangen in het net van de vogelaar en vechtend om los te komen, is veel gelukkiger dan wie om zichzelf een web van bedrog heeft geweven en er dag na dag uit probeert te ontsnappen, terwijl hij de strikken steeds dichter en het web steeds sterker maakt. O, wat een ellende brengen verborgen zonden! Dan mag men wel bidden: “Reinig mij van de verborgene afdwalingen.” — Spurgeon's Sermons (No. 116), over “Secret Sins”.

Vers 13

De zonde uit onwetendheid (Hebr.) is dezelfde zonde waartegen David bidt in Psalm 19:13: “Wie zou de afdwalingen (Hebr.) verstaan? Reinig mij van de verborgene afdwalingen!” Dit zijn geen zonden van nalatigheid. Het zijn daden die iemand doet zonder op dat moment te denken dat wat ze doen zonde is. Iemand doet het dan met opzet, maar ziet niet in dat het zonde is. Zó bedrieglijk is de zonde! We kunnen de gruwelijkste daad begaan, een daad die engelen op slag in de eeuwige hel stort, en toch op dat moment totaal onwetend zijn. Dat

komt door gebrek aan kennis van de waarheid en door een geweten dat niet gevoelig genoeg is. Een hard hart en een verdorven natuur laten ons zondigen zonder dat we het merken.

Maar let op: daar verschijnt opnieuw de gestalte van de Zoon des mensen! Jehova, de God van Israël, stelt een offer in voor zonden uit onwetendheid. Daarmee laat Hij precies dat meelevende, vriendelijke hart zien dat we ook in onze Hogepriester vinden, "Die behoorlijk medelijden kan hebben met de onwetenden"! Hebreeën 5:2. Midden in de beelden en voorbeelden van deze tabernakel herkennen we de aanwezigheid van Jezus. Het is Zijn stem die de gordijnen doet bewegen en tot Mozes spreekt: "Als een ziel zal gezondigd hebben, door afdwaling!" Dezelfde gisteren en heden en in der eeuwigheid! — Andrew A. Bonar, in "Commentary on Leviticus", hoofdstuk 4, vers 2.

Vers 13 (laatste zinsnede)

Hier blijkt een bijzonder en opvallend verschil tussen farizeïsche en echte heiligheid. De farizeïsche heiligheid kijkt nieuwsgierig naar buiten, maar ziet thuis niets. Zo veroordeelde die Farizeeër de tollenaar, en zag hij zelf niets in zichzelf dat afkeuring verdiende. De echte heiligheid let juist goed op wat thuis gebeurt. Ze doorzoekt de verborgen hoeken, de geest van het gemoed zelf. Zo deed de goede David toen hij bad: "Reinig mij van de verborgene afdwalingen." — Nathanael Hardy.

Vers 13

Door onze verdorvenheid zijn we zo brandbaar geworden dat bijna elke pijl die op ons wordt afgeschoten ook raakt. Verzoekt de satan ons, dan is het alsof hij vuur in tondel gooit: het vat meteen vlam. Ons hart vat vlam bij de kleinste vonk, en loopt over bij de minste schok, zoals een vat dat boordevol water zit. Waren we maar trouw aan onszelf, helemaal en zonder voorbehoud! Dan kon de duivel met zijn verzoekingen wel aankloppen, maar nooit met kracht of geweld de eeuwige deuren van ons hart openbreken. Helaas, we zijn zelf niet één

van hart en gemoed. De satan heeft een sterke partij in ons, en die doet hem open en laat hem binnen zodra hij klopt.

Daarom gebeurt het vaak dat kleine verzoekingen en zeer onbeduidende aanleidingen grote verdorvenheden oproepen. Denk aan een vat vol nieuwe wijn: bij de minste lucht die erbij komt, gaat het schuimen en bruisen. Zo laten onze harten bij bijna elke lichte, onbeduidende verzoeking de aangeboren verdorvenheid die daar woont opzwellen, koken en overlopen. Een stroom van schuim en vuil vloeit dan door ons leven en onze wandel. — Ezekiel Hopkins.

Vers 13

Zelfs voor het oog van de godvrome blijven zonden vaak verborgen, terwijl hij ze toch zelf doet. Hij onderzoekt zichzelf namelijk niet ijverig en nauwgezet genoeg, en neemt er de tijd niet voor, en bekijkt zijn eigen wegen niet onpartijdig. Als een zonde verborgen is, zoals Saul zich tussen de bagage verstopte, of zoals Rachab de verspieders had verborgen, dan denkt iemand die niet heel zorgvuldig zoekt dat er geen zonde is waar ze toch zit. Daarom roept de Schrift ons zo vaak op tot onderzoeken en beproeven, tot doorvorsen en overleggen met ons hart. Waarom zou die plicht nodig zijn, als er niet vele verborgen, sluwe lusten in ons hart op de loer lagen waar we geen acht op slaan?

Willen de godvruchtigen hun verborgen lusten opsporen en de zonden leren kennen die ze nog niet kennen, dan moeten ze zichzelf eerlijker beoordelen. Ze moeten er rustig de tijd voor nemen om zichzelf te overzien en te onderzoeken. Niet vluchtig en oppervlakkig, maar echt en ijverig moeten ze rondkijken, alsof ze op zoek waren naar dieven. Steeds weer moeten ze in de ene en de andere donkere hoek van hun hart kijken, zoals de vrouw die zocht naar de verloren penning. Dit zelfonderzoek en zelfoordeel, dit wannen en ziften van onszelf, is de enige weg om te zien wat kaf is en wat tarwe, wat waardeloos afval en wat blijvend. — Anthony Burgess.

Vers 13

De zonde groeit en gaat steeds verder. Van zwakheid naar opzet, van onwetendheid naar vermetelheid: zo gaat het meestal. De wolk die de knecht van Elia zag, was eerst niet groter dan een handbreedte, en niets wees op een zware storm. Toch overdekte ze ten slotte de hele hemel, van rand tot rand. Zo gaat het ook met een zonde die in de ziel eerst als een lichte nevel opkomt en nauwelijks te zien is. Wordt ze niet door de adem van het gebed verdreven, dan overdekt ze uiteindelijk het hele leven en wordt ze stormachtig en woest.

Daarom bouwt David zijn gebed zó op. Hij heeft de listen van de zonde aan den lijve ondervonden. Eerst bidt hij tegen verborgen en kleinere zonden, en dan tegen de grovere en beruchte. Want hij weet dat de ene zonde uit de andere voortkomt. Heere, reinig mij van mijn verborgene afdwalingen. En dat gebed is een zeer krachtig middel om Uw knecht te bewaren voor vermetele zonden. — Ezekiel Hopkins.

Vers 13, 14

Dat er verschil is tussen zwakheden en vermetele zonden, valt niet te ontkennen. Het staat met zoveel woorden in de Heilige Schrift. De papisten zeggen dat iemand die een doodzonde doet, niet in de staat van genade is. Maar dagelijkse zonden mag een mens volgens hun leer doen, hoeveel hij maar wil, en dan is hij nog steeds in Christus! Ik hoop dat geen van onze eigen godgeleerden de gewetens van mensen wil vastbinden aan zo'n onderscheid tussen zonden. Geen mens kan immers precies en duidelijk aanwijzen waar de grens ligt tussen doodzonden en dagelijkse zonden. Nu het onmogelijk is om voor het menselijk verstand nauwkeurig vast te stellen wat wel en wat niet een dagelijkse zonde is, moeten ze het mij vergeven dat ik zo'n godgeleerdheid geen duimbreed ruimte geef. Het geweten blijft daardoor noodgedwongen achter in een doolhof, in een labyrint.

Ik merk op dat wat een zwakheid is zozeer van de omstandigheden afhangt dat iets wat bij de een een zwakheid is, bij een ander een

grove zonde is. Sommige mensen pleiten voor zichzelf dat wat ze doen maar zwakheden zijn. Iemand die zondigt en daarna zegt dat het maar een zwakheid was, niet om zijn ziel tegen de satan te troosten maar om zichzelf in zijn zonde te vleien, kan, voor zover ik weet, met zijn "zwakheden" regelrecht ter helle varen. En stel dat het goede godgeleerdheid is dat iemand die in de staat van genade is wel zwakheden kan hebben maar geen grove zonden kan doen. Dan wil ik graag iemand zien die ons uit het Woord een regel kan aanwijzen waaraan een zondaar aan zijn zonde kan merken of hij in Christus is of niet. Bij welke graad van zondigen ligt het wiskundige punt, de grens, waarop iemand kan zeggen: "Tot hier mag ik gaan en toch in de genade blijven; maar zet ik nog één stap verder, dan hoor ik niet meer bij Christus"?

Wij weten allemaal dat zonden hun breedte hebben, dat er rek in zit. Als iemand zijn geweten ophangt aan een onderscheid waarvan niemand kan zeggen waar het verschil ligt, is dat geen veilige godgeleerdheid, want het geeft het geweten geen houvast. Een geweten op de pijnbank laat zich niet met vormen en spitsvondigheden tot rust brengen.

De beste en kortste weg om het hart van de mens tot rust te brengen, is dit. Misschien is de zonde een zonde uit zwakheid, als we blijven strijden maar uiteindelijk toch bezwijken. Misschien is het overhaasting, als we in onze haast worden overvallen, zoals hij die in zijn haast zei: "Alle mensen zijn leugenaars". Misschien is het gewoon een grove zonde. Ja, ook als het een vermetele zonde is, belet het niet dat we in Christus zijn, zolang we haar niet goedkeuren en haar alleen met tegenzin doen. En ik zeg: als we haar niet goedkeuren, weerstaan we haar ook. Laten we niet proberen te ontkennen dat een godvruchtig mens, terwijl hij godvruchtig is, misschien grove en vermetele zonden kan doen. En wat zwakheden betreft: als we ze toelaten en lief hebben terwijl we weten dat het zonden zijn, dan weerstaan we ze niet. Wie zich in één zonde de ruimte geeft, is aan alle schuldig

en is nog niet van Christus. Wat de zonde ook is, Jakobus maakt geen onderscheid. En waar de wet niet onderscheidt, mogen wij dat ook niet doen.

Ik heb het niet over het doen van een zonde, maar over het goedkeuren ervan. Want iemand kan haar doen en haar toch niet goedkeuren, zoals Paulus (Romeinen 7:15, 16): "Hetgeen ik wil, dat doe ik niet." Wie de zonde niet goedkeurt, die weerstaat haar. Je kunt haar dus weerstaan, haten en toch doen. Het enige verschil dat ik ken, is dit:

1. Iemand kan na zijn bekering al zijn dagen leven en toch nooit in een grove zonde vallen. Met grof bedoel ik hier ook vermetele zonden. Zo zegt David niet "reinig", maar "*houd* Uw knecht ook *terug* van trotsheden" (Engels: vermetele zonden). We kunnen er dus voor bewaard worden. Ik zeg niet dat iedereen dat wordt, maar sommigen wel. Daarom zouden op zichzelf allen het kunnen worden.
2. Zonder kleinere zonden, "verborgene afdwalingen", kunnen we in dit leven niet bestaan. Ze overvallen ons elke dag, bijna elk uur. Toch moeten we ervan gereinigd worden, zoals David zegt. Haal elke dag uw vergeving! Daar is vanzelfsprekend vergeving voor, die krijgt u gewoon. Meestal verontrusten en kwellen ze het geweten niet. Maar toch mogen we ze niet oogluikend toelaten. Doen we dat wel, dan is het droevig met ons gesteld: dan zijn we nog niet van Christus.
3. Grote, opvallende zonden kan iemand gewoonlijk niet doen zonder ze toe te laten. Zo Psalm 19:14: "Houd Uw knecht ook terug van trotsheden; laat ze niet over mij heersen." (Engels: vermetele zonden) Dat houdt in, en het kan ook niet anders, dat ze, tenzij we ervan worden teruggehouden, over ons zullen heersen. Daarna volgt: "dan zal ik oprecht zijn". Wie dus niet door grove of vermetele zonden wordt beheerst, is een oprecht mens. — Richard Capel.

Vers 13, 14

De psalmist voelde hoe sterk en machtig de zonde is. Hij was het zat om nog langer onder haar heerschappij te leven. Daarom roept hij God aan om bevrijd te worden van elke zonde die hij kende en die over hem regeerde. En de zonden die verborgen waren en aan zijn blik onttrokken, daarvan smeekt hij overtuigd en grondig gereinigd te worden. De Heere kan het hart door en door bewegen om juist die zonde te haten die we het meest liefhadden! En zodra de zonde gehaat wordt, is haar kracht gebroken. Groeit de haat, dan wordt de zonde met de dag zwakker en zwakker. — Nathaniel Vincent, 1695.

Vers 14

"Houd Uw knecht ook terug van trotsheden." (Engels: vermetele zonden) David verlangt er volstrekt naar om van "trotsheden" teruggehouden te worden. Maar dan voegt hij er voorzichtig een voorbehoud aan toe: als zijn slechte hart zich toch niet laat tegenhouden, mogen die zonden in elk geval nooit de volle macht en heerschappij over hem krijgen. — Thomas Manton.

Vers 14

"Houd Uw knecht ook terug." Voor een slecht mens is het een zwaar kruis om beteugeld te worden; voor een goed mens is het juist een vreugde om van de zonde teruggehouden te worden. Als de zonde zich uitstrekt, strekt de slechte mens zijn hand naar haar uit. Maar als de zonde zich uitstrekt, strekt de goede mens zijn hand naar de hemel uit. Voelt hij zijn hart toegeven, dan roept hij: O, houd Uw knecht terug!

Een slecht mens wordt van de zonde teruggehouden zoals een vriend van zijn vriend of een minnaar van zijn beminde: met innig verknochte gevoelens en plannen om elkaar weer te ontmoeten. Een goed mens wordt van de zonde teruggehouden zoals iemand van zijn dodelijke vijand. Hij haat de aanwezigheid van die vijand en verlangt

naar zijn ondergang en verwoesting. Voor de goede mens is het een bittere ellende dat hij nog altijd een hart heeft dat getemd en bedwongen moet worden. Voor de slechte mens is het juist een ergernis en een bron van ongenoegen dat hij steeds, op welk moment dan ook, met teugel en toom wordt tegengehouden.

Zo ziet u wat David bedoelt als hij vraagt om van vermetele zonden teruggehouden te worden. Hij wil niet slechts dat de zonde even wordt uitgesteld, maar dat zij wordt gedood. Niet alleen dat hij niets doet, maar dat de neiging zelf wordt onderworpen. Niet voor een tijdje, maar voorgoed. — Obadiah Sedgwick.

Vers 14

"Houd Uw knecht ook terug", enzovoort. Zonder Gods genade en kracht zou zelfs al Gods volk elk ogenblik verloren zijn, naar ziel en lichaam. Het is niet onze genade, ons gebed of onze waakzaamheid die ons bewaart. Het is Gods kracht! Zijn rechterarm ondersteunt ons. We zien David God bidden dat Hij hem in beide opzichten zou "bewaren", ook voor tijdelijke gevaren (Psalm 17:8, 9; "bewaar mij"), enzovoort. Daar bidt hij niet alleen om bewaard te worden, maar laat hij ook doorschemeren hoe zorgvuldig God Zijn volk bewaart en hoe kostbaar hun veiligheid in Zijn ogen is: als "het zwart des oogappels"! En om geestelijke bewaring smeekt hij vaak.

Hoewel David Gods "knecht" is, zal hij als een wild paard verwoed op hol slaan, en dat in "trotsheden" (Engels: vermetele zonden), als God hem niet "terughoudt". Ja, hij bidt zelfs dat God de afzonderlijke delen van zijn lichaam zou "bewaren" zodat ze niet zondigen: "behoed de deur mijner lippen" (Psalm 141:3). Hij smeekt God om zijn lippen te "bewaren" en een wacht om zijn mond te zetten, alsof hij zelf geen wacht stevig genoeg kon posteren. Hoeveel te meer moeten wij dan bidden dat God onze harten, onze gemoederen, onze wil en onze genegenheden zou "bewaren"! Want die zijn nog veel heerszuchtiger. — Anthony Burgess.

Vers 14

"Houd Uw knecht ook terug." God houdt Zijn knechten op vijf manieren van de zonde terug:

1. Door voorkomende genade. God stort dan een natuur in die werkt als het gewicht in een kegelbal en hem een andere kant op trekt.
2. Door bijstaande genade. Dat is een extra kracht, toegevoegd aan die eerst ingeplante natuur van heiligheid, als een hand op een kind die het vasthoudt.
3. Door verlevendigende genade. God maakt dan onze genaden levend, zodat ze zich in daadwerkelijk verzet openbaren. De ziel zwicht niet, maar weert het toelaten van de zonde af.
4. Door leidende genade. God schenkt dan zulk een doeltreffende wijsheid aan het verstand, tederheid aan het geweten en waakzaamheid aan het hart, dat Zijn knechten zeer bezorgd worden voor Zijn eer, nauwgezet wantrouwend jegens hun eigen kracht en terecht bedacht op de eer van hun heilige belijdenis.
5. Door werkende genade. God neigt dan het hart van Zijn knechten krachtig naar de plaatsen en wegen van hun toevlucht, veiligheid en bewaring voor de zonde. Hij verruimt de geest van smeking en vormt het hart tot een eerbiedig en liefdevol gebruik van Zijn verordeningen. — Samengevat uit Obadiah Sedgwick.

Vers 14

"Uw knecht." Het is alsof David een beroep doet op zijn band met God en zegt: "O God, U bent mijn Heere. Ik heb U uitgekozen en wil U gehoorzamen. U bent Degene Die ik volg, en alles wat ik ben, geef ik aan U. Nu zal een heer zijn knecht helpen tegen een vijand die juist om de dienst aan die heer de vijand van de knecht is. O mijn Heere, help mij! Ik kan mezelf met mijn eigen kracht niet staande houden, maar U bent de Alle-genoegzame!" — "Houd Uw knecht ook terug van trotsheden." …

Geliefden, het is iets groots om in zo'n nauwe betrekking tot God te staan! En het is dan ook goed om daar bij God op te pleiten, want hoe nauwer de band, hoe sterker de kracht ervan. Een knecht vermag meer dan een vreemdeling, een kind meer dan een knecht, en een vrouw meer dan een kind. … Er zijn vele redenen om niet te zondigen … Daar komt nog iets bij, en wel het bijzondere van onze betrekking tot God: wij zijn Zijn kinderen en Hij is onze Vader; wij zijn Zijn knechten en Hij is onze Heere. De algemene verplichtingen zijn talrijk en voldoende, maar deze bijzondere betrekkingen leggen ons nog een extra band op. Dit is dus de som: hoe dichter iemand tot God nadert, des te zorgvuldiger moet hij erop letten niet tegen God te zondigen. — Obadiah Sedgwick.

Vers 14

"Trotsheden" (Engels: vermetele zonden). De rabbijnen delen alle zonden in twee soorten in. Dat zijn zonden die uit onwetendheid bedreven worden (Hebr.) en zonden die vermetel bedreven worden (Hebr.). — Benjamin Kennicott, D.D., 1718-1783.

Vers 14

"Trotsheden" (Engels: vermetele zonden). Eerst groeit de zonde uit van een daad tot een lust, en van lust tot nieuwe daden. Dan wordt herhaling van zondige daden een verdorven overgave, en daaruit groeien gewoonte, gebruik en een tweede natuur, zodat alles wat de zonde raakt, pijn doet en het hart van de mens treft. Zo komt zij uiteindelijk op Gods plaats te staan en eist dat zij met alle kracht bemind wordt. De genade moet de zeilen strijken en andere ondeugden brengen haar hulde. Zij eist dat alle belangen van de mens aan haar worden opgeofferd en dat zij wordt gediend met zijn reputatie, zijn fortuin, zijn gaven, zijn lichaam en zijn ziel, tot onherstelbaar verlies van zowel zijn tijd als zijn eeuwigheid. Dit is het toppunt van haar heerschappij, en zo ver kan het komen!

Dan wordt de zonde "boven mate zondigende". Dan moet zij wel vreemde en droevige veranderingen teweegbrengen in de staat van heiligen zelf, en een grote hindernis voor hen zijn op hun weg naar de hemel, nu zij hen zo dicht bij de hel heeft gebracht. — Adam Littleton.

Vers 14

"Trotsheden" (Engels: vermetele zonden). Het is heel gebruikelijk en heel nuttig om zonden in te delen in zonden uit onwetendheid, uit zwakheid en uit vermetelheid. Die indeling is volledig genoeg. Sommigen voegen er een vierde soort aan toe, zonden van nalatigheid of onoplettendheid, maar die zijn gemakkelijk onder een van de eerste drie te brengen. De grond van dit onderscheid ligt in de ziel van de mens. Daar werken drie hoofdvermogens waaruit al onze handelingen voortvloeien: het verstand, de wil en de zinnelijke begeerte of de genegenheden. ...

Wanneer een zonde is begaan, moeten we onderzoeken waar de schuld het zwaarst lag. Naar die plek krijgt de zonde haar juiste naam.

1. Is het verstand het meest te laken, omdat het het goede dat het behoorde te begrijpen, niet of niet juist begrijpt? Dan is de zonde, ook al zit er misschien iets van zwakheid en vermetelheid in, toch eigenlijk een zonde uit onwetendheid.
2. Ligt de hoofdschuld bij de genegenheden, door een plotselinge hartstocht of verwarring van geest die het oordeel verblindt, bederft of er slechts op vooruitloopt, zoals vrees, toorn, begeerte, vreugde of een van de overige? Dan is de zonde die daaruit voortkomt, ook al is er misschien enige onwetendheid of vermetelheid mee verbonden, toch eigenlijk een zonde uit zwakheid.

Maar is het verstand volledig met kennis ingelicht en nauwelijks verblind of meegesleept door de inval van een plotselinge of het geweld van een hevige beroering? Dan moet de grootste blaam rusten op de

halsstarrigheid van de wil, die vastbesloten op het kwade gericht is. De zonde die uit zulk een opzettelijkheid voortkomt, is dan, ook al is ze waarschijnlijk niet vrij van alle vermenging met onwetendheid en zwakheid, toch eigenlijk een opzettelijke vermetelheid: precies zo'n vermetele zonde als waarover wij nu spreken.

Voor de duidelijkheid: een regel beklijft pas echt wanneer hij met treffende voorbeelden wordt verduidelijkt: dan leert men hem het snelst en onthoudt men hem het best. De rijke schatkamer van de Schrift biedt ons daarvan in elke soort genoeg keus, en het volstaat om van elke soort slechts één uitnemend voorbeeld voor te stellen. Alle drie zijn het mannen die om hun heiligheid bijzonder en terecht vermaard waren: David, sint Petrus en sint Paulus. En hun zonden waren naar hun aard alle drie van de grootste omvang: het vermoorden van een onschuldige, de verloochening van Christus en de vervolging van de gemeente. Paulus' vervolging was een zware zonde, en toch een zonde uit onwetendheid. Petrus' verloochening was een zware zonde, en toch een zonde uit zwakheid. Davids moord was een veel zwaardere zonde dan beide, omdat het een zonde van vermetelheid was.

Sint Paulus vervolgde vóór zijn bekering, toen hij nog Saulus was, de gemeente van God met alle kracht die hij had. Hij woedde als een verwoester onder de belijders van Christus, drong hun huizen binnen en sleurde mannen en vrouwen naar de gevangenis. Met brieven reisde hij naar verre streken om alle kwaad te doen dat hij kon, overal met grote woede, alsof hij razend was, en overal blies hij niets dan dreiging en moord tegen de discipelen des Heeren. Zijn genegenheden waren niet tegen hen gericht door enige persoonlijke krenking, maar louter uit ijver voor de wet. Zijn ijver was goed geweest als zij niet blind was geweest. Ook ging zijn wil niet tegen zijn oordeel in, maar liet zich er juist door leiden, want hij "meende waarlijk bij zichzelven, dat hij tegen den Naam van Jezus van Nazareth vele weder-

partijdige dingen moest doen". Zijn wil was goed geweest als hij niet misleid was geweest.

De dwaling zat in zijn verstand, want zijn oordeel was nog niet werkelijk overtuigd van de waarheid van de christelijke religie. Hij was er nog volkomen van overtuigd dat Jezus een bedrieger was en het christendom een verderfelijke sekte, door Satan in het leven geroepen tot schande en nadeel van Mozes en de wet. Als deze dingen werkelijk zo waren geweest als hij ze opvatte, dan waren zijn genegenheden en zijn wil, in hun streven om zulk een sekte uit te roeien, niet alleen onberispelijk maar zelfs prijzenswaardig geweest. Het was zijn dwalende oordeel dat alles vergiftigde en van wat anders ijver was geweest, vervolging maakte. Omdat de eerste waarneembare scheefheid in zijn verstand lag, was die vervolging dus een zonde uit onwetendheid. Zo heet ze, en onder die naam heeft hij ze zelf veroordeeld. 1 Timotheüs 1:13.

Zo was Petrus' verloochening van zijn Meester niet. Hij wist heel goed Wie Hij was, want hij was zo lang met Hem opgetrokken en had Hem lang tevoren zo ruimschoots beleden. En hij wist ook dat hij Hem om niets ter wereld mocht verloochenen. Dat maakte hem tevoren zo zeker dat hij het nooit zou doen, want hij was er ruimschoots van overtuigd. Het is dus duidelijk dat Petrus niets aan kennis ontbrak, noch van de Persoon van zijn Meester, noch van zijn eigen plicht. Er bleef hem dus geen verontschuldiging van onwetendheid over, noch facti noch juris.

Evenmin lag de schuld zozeer in zijn wil dat het eigenlijk een zonde van vermetelheid werd. Want hoewel hij Hem de facto verloochende toen hij op de proef werd gesteld, en dat met verschrikkelijke eden en vervloekingen, deed hij het toch niet uit opzettelijke afval of met voorbedachten rade. Integendeel: hij was met een tegengesteld voornemen gekomen, en hij eerde zijn Meester nog steeds in zijn hart, zelfs toen hij Hem met zijn tong verloochende. Zodra de tweede haan hem als een wachtwoord aan zijn daad herinnerde, deed het

hem diep verdriet dat hij zo had gehandeld, en hij weende bitter. In het hele verhaal vinden we geen enkele omstandigheid die op diepe hardnekkigheid in zijn wil wijst.

Maar in zijn genegenheden dan! Helaas, daar lag het falen, en wat een bittere val was dat! Een plotselinge golf van vrees overviel zijn ziel toen hij zag hoe smadelijk zijn Meester voor zijn ogen werd behandeld. Hij schrok terug voor de harde behandeling die ook hemzelf zou kunnen overkomen als hij Hem daar en toen had beleden. Dat roofde hem voor even het vermogen om helder na te denken en trok al zijn gedachten naar dat ene punt: hoe het tegenwoordige gevaar te ontlopen. Hij had geen enkele gedachte vrij genoeg om zijn oordeel te raadplegen of het een zonde was of niet. En omdat dit voortkwam uit zo'n plotselinge ontsteltenis van hartstocht, was Petrus' verloochening eigenlijk een zonde uit zwakheid.

Maar Davids zonde, het beramen van Uria's dood, was van een nog hogere graad en een dieper kleur dan beide. Hij was zo'n vreemdeling niet in de wet van God dat hij niet wist dat de opzettelijke moord op een onschuldige, zoals hij ook van Uria wist dat hij was, een hemelhoog schreeuwende zonde was. Niets is dus zekerder dan dat deze zonde niet louter een zonde uit onwetendheid was. Het was ook niet eigenlijk een zonde uit zwakheid, die dus vatbaar zou zijn voor de verzachtende omstandigheid dat ze in drift van toorn werd gedaan, zoals zijn onreinheid met Bathséba in drift van lust gebeurde. Al wordt ook díe verzachting niet zonder meer toegestaan, maar alleen in tanto, en in vergelijking met deze veel vuilere misdaad.

David had immers tijd en gelegenheid genoeg om te bedenken wat hij deed. Hij deed het met koel bloed en na rijp beraad, en terwijl hij hier en daar plannen en ontwerpen smeedde om zijn opzet te voltooien. Hij was vastbesloten dat het gedaan zou worden, wat er ook van mocht komen, en daar liet hij zich niet van afbrengen. Gezien die onwrikbare wilsbeslissing was deze zonde van David dus een hoge,

vermetele zonde. — Robert Sanderson (bisschop van Lincoln), 1587-1662/3.

Vers 14

"Trotsheden" (Engels: vermetele zonden). David smeekt God om hem tegen te houden voordat hij "trotsheden" begaat: bekende, onmiskenbare zonden. Ze ontspringen aan een verkeerde wil die het wint van een verlicht verstand. Je begaat ze met overleg, met opzet, vastberaden en met vuur, in weerwil van de waarschuwingen van het geweten en de aandrang van Gods Geest. Zulke zonden zijn niets minder dan regelrechte opstand tegen God, een minachting van Zijn gebod, en ze tarten Zijn reine ogen. — Alexander Cruden.

Vers 14

"Dan zal ik oprecht zijn en rein van grote overtreding." Met een verzochte ziel die naar de zonde glijdt, gaat het zoals met een steen die van de rand van een heuvel begint te rollen. In het begin houd je hem nog gemakkelijk tegen, maar zodra hij op gang is: wie stopt hem dan nog? Daarom is het de grootste wijsheid ter wereld om de eerste bewegingen van het hart goed in de gaten te houden en ze meteen te smoren en te stuiten. — G. H. Salter.

Vers 14

"Grote overtreding." Wees uiterst waakzaam tegen elke zonde. Maar let bovenal op de zonden die de zonde tegen de Heilige Geest het dichtst naderen. Dat zijn er drie: huichelarij, waarbij iemand slechts de buitenkant van de godsdienst aanneemt en zo met God de spot drijft; opzettelijk zondigen tegen de overtuiging van het geweten en tegen groot licht en grote kennis in; en vermetel zondigen, met opgeheven hand. Geen van deze drie is zelf de rechtstreekse zonde tegen de Heilige Geest, maar ze liggen er wel gevaarlijk dichtbij. Wees er daarom bijzonder op je hoede voor, anders voeren ze je uiteindelijk nog naar die onvergeeflijke zonde zelf. — Robert Russel, 1705.

Vers 14

"Laat ze niet over mij heersen." Elke kleine zonde kan de overhand krijgen over de zondaar en hem na verloop van tijd onder haar juk brengen. Heeft ze door lange gewoonte eenmaal wortel geschoten, dan schudt hij dat juk niet gemakkelijk meer af en koopt hij zich niet makkelijk vrij van haar tirannie. We zien daarvan maar al te vaak en al te duidelijk het bewijs bij onze gewone vloekers en dronkaards. Toch groeien dergelijke zonden meestal langzaam aan. Ze besluipen ongemerkt de troon en voeren pas heerschappij over de verslaafde ziel wanneer ze door tal van herhaalde daden sterk zijn geworden. Maar een vermetele zonde verandert de toestand van de ziel in één klap. Met één enkele daad komt ze verbazend snel vooruit: ze ondermijnt de geest, ze geeft het vlees een geweldig overwicht, zelfs tot het gevaar van een totale overwinning toe. — Robert Sanderson.

Vers 14

Vermetel zondigen is de hoogste trap. Dat blijkt uit Davids eigen volgorde. Eerst bidt hij: "Reinig mij van de verborgene afdwalingen", zonden die hij zonden uit onwetendheid noemt. Daarna bidt hij tegen "trotsheden" (Engels: vermetele zonden), en dat zijn, zoals de tegenstelling toont, zonden tegen beter weten in. Want, zegt hij, "laat ze niet over mij heersen; dan zal ik oprecht zijn en rein van grote overtreding", dat wil zeggen: van die onvergeeflijke zonde die nooit vergeven zal worden. Van alle zonden komen deze er dus het dichtst bij. Toch begaat niet ieder die in zo'n zonde valt ook die onvergeeflijke zonde; hij staat er wel vlak bij, op de eerstvolgende tree. Want daarvoor zijn maar twee dingen nodig: licht in het verstand en boosaardigheid in het hart. Boosaardigheid alleen is niet genoeg, er moet ook licht zijn; anders zou die apostel de onvergeeflijke zonde hebben begaan. Kennis is dus de moeder ervan: het is "nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben". Hebreeën 10:26. — Thomas Goodwin.

Vers 14

Gelukkige zielen, die in het besef van de vrede door het bloed van Jezus dag aan dag bidden om door de genade van de Geest bewaard te blijven! Zij kennen zichzelf echt. Ze zien hoe groot het gevaar is dat ze zelf ten val komen, en ze willen en durven de afschuwelijke aard en de hatelijke wanstaltigheid van hun zonde niet te verbloemen of te verkleinen. Ze geven de zonde geen mildere naam dan ze verdient, want dat zou de oneindige waarde aantasten van het kostbare bloed dat Jezus vergoot om haar schuld te verzoenen. Ze zijn ver verwijderd van de bedrieglijke waan dat ze volmaakt zijn en geen zonde meer in zich hebben. De Geest van de waarheid bevrijdt hen van zulke dwalingen. Hij leert hen als arme zondaars op te zien naar de Zaligmaker en Hem te smeken "terug te houden" wat in hun zondige natuur woedt: eigenzinnige hartstochten, weerbarstige lusten, kwade begeerten.

Helaas! Hoe snel kunnen de zwartste misdaden, de meest "trotsheden", de "heerschappij" grijpen over de hoogst verheven heilige en de best gevestigde gelovige, als hij aan zichzelf wordt overgelaten! David heeft dat een tijd lang pijnlijk ervaren. Hij bidt vanuit een diep besef van de ellende die hij heeft gekend en uit angst voor het gevaar dat nog dreigt. En hij ontving de zegen van die verbondsbelofte: "Want de zonde zal over u niet heersen; want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade." Romeinen 6:14. — William Mason, 1719-1791, in "A Spiritual Treasury for the Children of God".

Vers 15

"Laat de redenen mijns monds, en de overdenking mijns harten welbehagelijk zijn voor Uw aangezicht, o HEERE", zo bad David. Hij kon het niet verdragen dat ook maar één woord of één gedachte van hem de aanneming bij God zou missen. Het was hem niet genoeg dat de mensen op aarde goed over zijn daden getuigden. Ook zijn gedachten

zelf moesten getuigenis hebben bij de Heere in de hemel. — Joseph Caryl.

Vers 15

"Laat de redenen mijns monds", enzovoort. Ook de besten onder de mensen hebben hun tekorten en gebreken, en een oprecht christen kan een zwakke zijn. Maar hoe zwak hij ook is, de goedheid en oprechtheid van zijn hart geven hem het recht om de bede van dit vers uit te spreken. Een huichelaar of listige bedrieger kan dat nooit. — Thomas Sherlock (bisschop), 1676-1761.

Vers 15

"Laat de redenen mijns monds, en de overdenking mijns harten welbehagelijk zijn voor Uw aangezicht, o HEERE, mijn Rotssteen en mijn Verlosser." Vasten en bidden. Heere, ik vast, en ik wil bidden! Want waarom onthoud ik mijn lichaam het eten, als het niet is om mijn ziel des te meer te laven? Mijn hongerige, mijn dorstige ziel! Het brood en het water des levens vind ik nergens dan in Uw Woord, en ik krijg ze alleen als mijn ziel zich daarin oefent. Daar begin ik nu mee, en ik zou het zo graag goed doen, met heel mijn hart. Maar het is vergeefs, tenzij U het zegent. Zegen mij dan, o Heere. Zegen beide delen van mij, want ze zijn allebei de Uwe, en ik wil geen van beide voor U achterhouden.

Mijn lichaam niet: mijn tong wil ik inzetten om van U te spreken. Mijn ziel niet: mijn hart wil ik oefenen in het denken aan U. Wat U in de schepping hebt samengevoegd, wil ik ook in de godsvrucht samenbrengen. Ja, Heere, zoals die twee samen de koppen bij elkaar staken om tegen U te zondigen, zo gaan ze nu samen op weg om hun plicht jegens U te doen. Mijn tong staat gereed, mijn hart staat gereed. Ik wil denken, ik wil spreken: aan U denken, tot U spreken.

Maar Heere, wat zijn mijn woorden eigenlijk? En wat zijn mijn gedachten? U kent de gedachten van de mensen: ze zijn allemaal ijdel. En onze woorden zijn slechts de adem van zulke gedachten. Beide

zijn snood. Was het daar maar mee gezegd! Maar beide zijn goddeloos: mijn hart een verdorven bron, mijn tong een onreine stroom. En met zo'n offer zou ik voor God durven komen? Een kreupel, lam of blind dier is, al is het verder rein, voor God een gruwelijk offer. Hoeveel te meer als wij onreine dieren offeren! En toch, Heere, is mijn offer niet beter. Haperende woorden, dwalende gedachten: geen van beide kan ik U aanbieden. Hoeveel minder nog kwade gedachten en ijdele woorden! En toch zijn zulke woorden en gedachten het beste dat ik heb.

Wat is er dan nog te doen? Is er een uitweg, dan ligt hij bij U, o Heere, en daarom zoek ik nu Uw aangezicht. U alleen, o Heere, kunt mijn tong en mijn hart heiligen, zodat mijn tong spreekt en mijn hart denkt wat "U welbehagelijk" mag zijn, ja, wat Uw vermaak mag zijn.

Ga ik niet te ver? Was het niet genoeg geweest dat God mij verdroeg en de gebreken in mijn woorden en gedachten niet openbaar maakte? Mag ik veronderstellen dat God mij zal aannemen? Nee, dat Hij zelfs Zijn vermaak in mij zal vinden? Vergeet ik wie de Heere is? Welk een majesteit! Welk een gelukzaligheid! Past het bij Zijn majesteit dat Hij iemand in genade aanneemt? Past het bij Zijn gelukzaligheid dat Hij behagen schept in de woorden van een worm, in de gedachten van een ellendeling? En Heere, ik ben te trots: ik maak mijzelf zo weinig klein en U niet groot genoeg. Maar zie toch waar het verlangen van Uw knecht hem heen voert! In mijn ijver om te behagen sta ik er niet eens bij stil hoe moeilijk het voor stof en as is om God te behagen en te doen wat God tot vreugde moet zijn.

Maar Heere, dit is mijn troost: ik mag God aansporen om God genoegen te doen. God is de mijne, en de toegang tot God kan mij niet ontbreken, wanneer God Zichzelf nadert. Ben ik zwak? God is sterk. O Heere, U bent "mijn Rotssteen" (Engels: mijn kracht). Ben ik een slaaf van de zonde? God is een Zaligmaker. O Heere, U bent mijn Zaligmaker. U hebt mij gered uit heel de jammerlijke toestand waarin Adam mij stortte. Ja, U hebt mij gebouwd op een rots, sterk en vast,

zodat de poorten van de hel mij nooit zullen overweldigen. Deze twee dingen hebt U voor mij gedaan, o Heere. En wat mag hij dan niet verwachten, voor wie U zulke dingen hebt gedaan! Ik ben niet bang om voor U te komen en voor U te staan.

Ik vertrouw erop dat mijn godsvrucht U zal bevredigen. Mogen Uw ogen nog zo alziend zijn: vrijmoedig stel ik mijn innerlijke én mijn uiterlijke mens voor U. Mogen Uw ogen nog zo heilig zijn: ik zal niet met Adam wegvluchten om mijn naaktheid voor U te verbergen, want ik kan standhouden. Mijn Heere ondersteunt mij, en daarom twijfel ik er niet aan dat ik zal blijken een ware Israëliet te zijn, die bij God de overwinning behaalt. Voor al mijn ellende en al mijn zonde deins ik niet terug. Nee, ik kom naderbij, naar U toe, want U bent "mijn Verlosser". Hoe dichter ik bij U kom, hoe vrijer ik word van zonde én van ellende.

O, gezegende toestand van de mens die zo zwak is en tegelijk zo sterk, zo ellendig en toch zo gelukkig! Zwak in zichzelf, sterk in God. In God de gelukkigste van allen, al is hij in zichzelf een zondige ellendeling. En nu, mijn ziel, je wilt godvruchtig zijn. Dat kun je ook, wat je maar wilt: offer aan God je woorden, offer aan God je gedachten, maak jezelf tot een brandoffer. Twijfel er niet aan dat je zult worden aangenomen, ja, dat je zelfs de meest heerlijke, de meest heilige ogen van God zult tevredenstellen. Vertrouw alleen niet op jezelf, maar op Hem. Bouw je woorden en je gedachten op je Rots, dan zullen ze niet wankelen. Laat je Zaligmaker je woorden en gedachten bevrijden, die aan de zonde in slavernij zijn gehouden, en je offer zal worden aangenomen.

Laat mij zo op U bouwen, laat mij zo door U ruimte krijgen, in ziel en lichaam, dat "de redenen mijns monds, en de overdenking mijns harten welbehagelijk zijn voor Uw aangezicht, o HEERE, mijn Rotssteen en mijn Verlosser". — Arthur Lake (bisschop), in "Divine Meditations", 1629.

Vers 2

"Chalmers' Astronomical Discourses" zullen de prediker op tal van manieren op weg helpen bij de behandeling van dit thema. De macht, wijsheid, goedheid, stiptheid, getrouwheid, grootheid en heerlijkheid van God zijn in de hemelen voor ieders ogen zichtbaar.

Vers 2-6

Een vergelijking tussen de hemelen en de openbaring van de Schrift, waarbij we stilstaan bij Christus als de middelpuntzon van de Schrift.

Vers 2

"De hemelen vertellen Gods eer." Een werk waarin wij ons allemaal kunnen verenigen: de adel, het genoegen, het nut en de plicht van zulk een dienst.

Vers 3

Stemmen van de dag en van de nacht: gedachten bij dag en gedachten bij nacht.

Vers 4

De kanttekening, gekoppeld aan vers 4, wijst op de welsprekendheid van een ingetogen leven: zwijgend, en toch gehoord.

Vers 5

In welke zin God aan alle mensen geopenbaard is.

Vers 5, 6, 7

De Zon der gerechtigheid.

I. Zijn tabernakel.
II. Zijn verschijning als Bruidegom.
III. Zijn vreugde als kampioen.

IV. Zijn omloop en zijn invloed.

Vers 6

"Zij is vrolijk als een held", enzovoort. De vreugde van kracht, de vreugde van heilige arbeid, de vreugde van het loon waarnaar we uitzien.

Vers 7

De doordringende kracht van het evangelie.

Vers 8 (eerste zinsnede)

De Heilige Schrift.

I. Wat zij is: "wet".
II. Wiens zij is: "des HEEREN".
III. Wat haar karakter is: "volmaakt".
IV. Wat haar uitwerking is: "bekerende de ziel".

Vers 8 (tweede zinsnede)

I. De leerlingen.
II. Het leerboek.
III. De Leraar.
IV. De vooruitgang.

Vers 8, 9, 10

De Hexapla. Zie de aantekeningen.

Vers 8 (laatste zinsnede)

De wijsheid van een eenvoudig geloof.

Vers 9 (eerste zinsnede)

De hartverblijdende kracht van het Woord.

I. Gegrond in haar rechtvaardigheid.
II. Waarachtig in haar hoedanigheid.

III. Bestendig in haar werking.

Vers 9 (tweede zinsnede)

Gouden zalf voor de ogen.

Vers 10

De reinheid en duurzaamheid van de ware godsdienst, en de waarheid en rechtvaardigheid van de beginselen waarop zij rust.

Vers 11

Twee redenen om Gods bevelen lief te hebben: voordeel en genot.

Vers 11

De onuitsprekelijke verrukkingen van het overdenken van de Schrift.

Vers 12 (eerste zinsnede)

I. Wat? "Vermaand."
II. Hoe? "Door dezelve."
III. Wie? "Uw knecht."
IV. Wanneer? "Wordt": nu.

Vers 12 (tweede zinsnede)

Evangelische beloningen: "in", niet voor het houden.

Vers 13

Zie "Spurgeon's Sermons", No. 116, "Secret Sins".

Vers 13, 14

De drie trappen van de zonde: verborgen, vermetel, onvergeeflijk.

Vers 14

Zie "Spurgeon's Sermons", No. 135, "Presumptuous Sins".

Vers 14 (laatste zinsnede)

"Grote overtreding." Wat zij niet is, wat zij kan zijn, wat zij inhoudt en wat zij te kennen geeft.

Vers 15

Een gebed over onze heilige dingen.

Vers 15

Iedereen wil behagen. Sommigen behagen zichzelf. Sommigen behagen mensen. Sommigen zoeken God te behagen. Zo was David.

I. Het gebed toont zijn nederigheid.
II. Het gebed toont zijn genegenheid.
III. Het gebed toont een besef van plicht.
IV. Het gebed toont zorg voor het eigen belang. — William Jay.

Vers 15

De harmonie van hart en lippen, nodig voor aanneming.

Werken over de negentiende psalm

"The Works of John Boys", 1626, folio, blz. 791-798. An Exposition of Psalm XIX.

Hulsean Lectures for 1827. On the Proofs of Divine Power and Wisdom, derived from the Study of Astronomy: and on the Evidence, Doctrines, and Precepts of Revealed Religion. By the Rev. Temple Chevalier, M.A.

["De negentiende psalm is aangenomen als model voor de indeling van de eerste twaalf lezingen." Uittreksel uit het Voorwoord.]

Psalm 20

Onderwerp

Dit is een volkslied. Het is geschreven om te zingen als er oorlog uitbrak en de koning zijn zwaard omgordde voor de strijd. Had David nooit onder oorlogen te lijden gehad, dan hadden we misschien nooit zulke psalmen gekregen. Het is goed dat de ene gelovige door zware tijden gaat. Er is soms een noodzaak voor, zodat hij anderen kan troosten. Hier pleit een gelukkig volk voor een geliefde koning, en met liefdevolle harten roept het tot Jehova: "God behoede de koning."

Dat dit lied bedoeld was om openbaar te zingen, merken we aan de inhoud én aan de opdracht "Voor den opperzangmeester". Het korte opschrift "Een psalm van David" vertelt ons dat Israëls lieflijke zanger de dichter was. Naar de gelegenheid waarbij hij het schreef, heeft het geen zin te gissen, want Israël lag in Davids dagen bijna voortdurend in oorlog. Zijn zwaard was misschien gekerfd, maar het is nooit verroest. Kimchi leest het opschrift als "aangaande David" of "voor David". Het is duidelijk dat de koning zowel het onderwerp als de dichter van dit lied is: het gaat over hem, en hij schreef het.

Even nadenken is genoeg om te zien dat dit gebedslied profetisch wijst naar onze Heere Jezus. Het is het roepen van de gemeente vanouds tot haar Heere. In een visioen ziet ze Hem een zware strijd van lijden voor haar doorstaan, en daarom bidt ze zo vurig voor Hem. Het strijdende volk van God, met de grote Leidsman van onze zaligheid voorop, kan nog altijd ernstig bidden dat het welbehagen van de Heere in Zijn hand gelukt. In onze korte uitleg houden we deze lezing van

de psalm vast, al kunnen we onze opmerkingen er niet helemaal toe beperken.

Indeling

De eerste vier verzen vormen een gebed om succes voor de koning. In vers 6, 7 en 8 klinkt een onwankelbaar vertrouwen op God en op Zijn Gezalfde. Vers 9 kondigt de nederlaag van de vijand aan, en vers 10 sluit af met een laatste beroep op Jehova.

Uitleg

Vers 2

"De HEERE verhore u in den dag der benauwdheid." Elke trouwe onderdaan bidt voor zijn koning. De burgers van Sion hebben dan ook alle reden om te bidden voor de Vorst des Vredes. In tijden van strijd bidden liefhebbende onderdanen nog dringender, en zo kon de gemeente in het lijden van onze Heere niet anders dan ernstig bidden. Alle dagen van de Zaligmaker waren dagen van benauwdheid, en Hij maakte er ook dagen van gebed van. De gemeente voegt haar voorbede bij die van haar Heere. Ze pleit er bij God op dat Hij verhoord wordt in Zijn roepen en in Zijn tranen.

De doodsangst in de hof was een bijzonder donker uur, maar Hij werd verhoord in Zijn angst. Hij wist dat Zijn Vader Hem altijd hoorde. Toch kwam er in dat benauwde uur geen antwoord, totdat Hij Zich driemaal met Zijn aangezicht ter aarde had neergebogen in de hof. Toen schonk God Hem kracht op Zijn gebed, en stond Hij als Overwinnaar op uit de strijd. Ook aan het kruis bleef Zijn gebed niet onbeantwoord. In Psalm 22 zegt Hij het ons zelf: "Verhoor mij van de hoornen der eenhoornen." (Engels: Gij hebt mij verhoord) In dit vers laat de gemeente zien dat haar Heere zelf veel zou bidden. Daarin is

Hij ons voorbeeld. Hij leert ons: wie voordeel wil hebben van de gebeden van anderen, moet eerst zelf voor zichzelf bidden.

Wat een genade dat we mogen bidden op de dag van benauwdheid! En wat een nog groter voorrecht dat geen benauwdheid de Heere kan beletten ons te horen. Benauwdheden bulderen als de donder, maar de stem van de gelovige klinkt boven de storm uit. O Jezus, als U in onze nood voor ons pleit, zal de HEERE Jehova U horen. Dit vertrouwen is een diepe verkwikking, en we mogen het zonder enige vrees vasthouden.

"De Naam van den God Jakobs zette u in een hoog vertrek" (Engels: beschutte u); of, zoals sommigen lezen, "zette u in een hoog vertrek". Met "de Naam" bedoelt de dichter het geopenbaarde karakter en het Woord van God. We moeten niet "DEN ONBEKENDEN GOD" aanbidden, maar de verbondsGod van Jakob leren kennen, Die het Hem behaagd heeft Zijn naam en Zijn eigenschappen aan Zijn volk te laten zien. In een koninklijke naam kan veel liggen, of in een geleerde of eerbiedwaardige naam. Maar alles ontdekken wat in de Naam van God besloten ligt: dat is een studie waar de hemelse geleerdheid zelf mee bezig blijft.

Gods heerlijke kracht beschermde en bewaarde de Heere Jezus door de strijd van Zijn leven en sterven heen, en verhoogde Hem boven al Zijn vijanden. Zijn eigen strijd is volbracht. Maar in Zijn mystieke lichaam, de gemeente, wordt Hij nog steeds door gevaren omringd. Alleen de eeuwige arm van onze verbondsGod kan de soldaten van het kruis beschermen en hen hoog zetten, buiten het bereik van hun vijanden. De dag van benauwdheid is niet voorbij. De pleitende Zaligmaker zwijgt niet, en de Naam van de God van Israël blijft de schuilplaats van de getrouwen.

De naam "God van Jakob" zegt veel. Jakob kende zijn eigen dag van benauwdheid. Hij worstelde, werd verhoord, werd beschut en werd op Gods tijd hoog gesteld. Zijn God is nog steeds onze God, dezelfde God voor al Zijn worstelende Jakobs. Het hele vers is een passende

zegenbede. Een liefdevol hart kan haar uitspreken over een kind, een vriend of een predikant die voor een beproeving staat. Ze omvat zowel aardse als geestelijke bescherming en richt onze gedachten op de bron van alle goed. Wat is het heerlijk om te geloven dat onze hemelse Vader deze zegen over ons, bevoorrechte mensen, heeft uitgesproken!

Vers 3

"Hij zende uw hulp uit het heiligdom." Uit het heiligdom van de hemel kwam de engel om onze Heere te sterken. Toen Hij aan het kruishout hing, verkwikte Hij Zich met de dierbare herinnering aan wat God in Zijn heiligdom doet. Geen hulp is zo goed als de hulp die God zendt, en geen redding gaat boven de redding uit Zijn heiligdom.

Voor ons is het heiligdom de Persoon van onze gezegende Heere. De tempel was een afbeelding van Hem, en Hij is het ware heiligdom, dat God heeft opgericht en niet een mens. Laten wij daarom in elke nood naar het kruis vluchten en daar beschutting zoeken; hulp zal ons zeker worden geschonken. De mensen van de wereld verachten de hulp uit het heiligdom, omdat die hun niets lijkt te zeggen. Onze harten hebben echter geleerd haar hoger te waarderen dan alle aardse hulp. Zij zoeken hulp in het wapenhuis, de schatkamer of de voorraadkamer, maar wij wenden ons tot het heiligdom.

"En ondersteune u uit Sion." De heiligen die eeuwenlang voor hun Heere hadden gebeden, konden de verguisde Lijder zeker hulp bezorgen, want een gebed dat tot God is opgezonden, gaat nooit verloren. Het mystieke lichaam van de Heere ontvangt het rijkste antwoord op de smeekbeden van Zijn heiligen, die als Zijn Sion samenkomen om God te eren.

Sommige kwakzalvers prijzen een versterkende pleister aan, maar niets geeft een heilige zoveel kracht in de lendenen als het wachten op God in de samenkomst van Zijn volk.

Dit vers is een zegenbede die goed past bij een zondagmorgen, wanneer Gods volk samenkomt. Het kan de groet zijn van een herder aan zijn gemeente, of van een gemeente aan haar predikant. God in het heiligdom van de Persoon van Zijn dierbare Zoon en in de stad van Zijn uitverkoren gemeente: dat is het juiste onderwerp voor de gebeden van Zijn volk. Zo mogen zij vol vertrouwen tot Hem opzien en uitzien naar de hulp die Hij heeft beloofd.

Vers 4

"Hij gedenke al uwer spijsofferen, en make uw brandoffer tot as. Sela." Voordat koningen ten oorlog trokken, brachten zij offers en vertrouwden zij voor hun overwinning op de aanvaarding daarvan. Onze gezegende Heere bracht Zichzelf als offer. Hij was een liefelijke reuk voor de Allerhoogste. Daarna trok Hij de slagorden van de hel tegemoet en versloeg ze. Het offer dat Hij bracht, geurt nog steeds door de voorhoven van de hemel. Door Hem worden ook de offers van Zijn volk aangenomen als Zijn eigen offers en gaven.

In onze geestelijke strijd moeten we onze blik op het offer van Jezus gericht houden. We mogen de strijd nooit beginnen voordat de Heere ons bij het altaar van het kruis een gunstig teken heeft gegeven. Daar ziet het geloof zijn bloedende Heere voor zich, en daar vinden we de zekerheid dat ons werk Hem welgevallig is.

"Sela." Het is goed om bij het kruis stil te staan voordat we verder marcheren naar de strijd, en met de psalmist "Sela" te roepen. We hebben te veel haast om vooruit te komen. Even stilstaan kan onze snelheid juist enorm vergroten. Haast kan een rem zijn. Blijf staan, goede man: er is een haast die hindert. Rust even uit, overdenk het brandoffer en breng je hart in orde voor het zware werk dat voor je ligt.

Vers 5

"Hij geve u naar uw hart, en vervulle al uw raad." Het verlangen en het plan van Christus waren allebei gericht op de redding van Zijn volk.

De gemeente van vroeger wenste Hem voorspoed in Zijn plan, en de gemeente van deze laatste dagen wenst met heel haar hart dat Zijn voornemen volledig wordt uitgevoerd. In Christus Jezus mogen geheiligde zielen dit vers als belofte voor zichzelf opeisen: zij zullen krijgen wat ze verlangen, en hun plannen om hun Meester te eren zullen slagen.

We mogen onze eigen wil volgen wanneer onze wil de wil van God is. Zo was het altijd bij onze Heere, want Zijn wil en die van Zijn Vader waren één, en toch zei Hij: "Niet, gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt." Wat hebben wij dan een overgave nodig! Als Hij die nodig had, hoeveel te meer dan wij?

Vers 6

"Wij zullen juichen over Uw heil." In Jezus is redding. Die redding is de Zijne, daarom heet ze "Uw heil". Maar het is aan ons om haar te ontvangen en ons erover te verheugen. We moeten vast besluiten dat we, wat er ook gebeurt, zullen juichen over de reddende arm van de Heere Jezus. Het volk in deze psalm was al zeker van de overwinning voordat hun koning ten strijde trok, en begon daarom alvast te juichen. Hoeveel meer horen wij dat te doen, wij die de overwinning volledig hebben zien behalen!

Het ongeloof zingt de rouwzang al voordat de mens dood is. Waarom zou het geloof dan niet de fluit pakken voordat de overwinningsdans begint? Knoppen zijn mooi, en beloften die nog niet vervuld zijn, verdienen bewondering. Was er meer vreugde onder het volk van de Heere, dan zou God meer verheerlijkt worden onder de mensen. Het geluk van de onderdanen is de eer van de vorst.

"En de vaandelen opsteken in den Naam onzes Gods." We steken het vaandel van de uitdaging omhoog, de vijand recht in het gezicht, en zwaaien de overwinningsvlag over de verslagen tegenstander. De een kondigt de oorlog aan in de naam van de ene koning, de ander in de naam van een andere. Maar de getrouwen trekken ten strijde in de

Naam van Jezus, de Naam van de vleesgeworden God, Immanuël, God met ons. De tijden zijn slecht, maar zolang Jezus leeft en regeert in Zijn gemeente, hoeven we onze banieren niet uit angst op te rollen. We mogen ze met heilige moed vooruitdragen.

> *"De geduchte Naam van Jezus*
> *Jaagt al onze vijanden op de vlucht;*
> *Jezus, het zachtmoedige maar toornige Lam,*
> *Is een Leeuw in de strijd."*

De gemeente kan niet vergeten dat Jezus haar Voorspraak is bij de troon. Daarom vat ze de wensen die al uitgesproken zijn, nog eens samen in één korte zin: "De HEERE vervulle al uw begeerten." Laten we nooit vergeten dat onder die gebeden ook dit uitgelezen gebed is: "Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt."

Vers 7

"Alsnu weet ik, dat de HEERE Zijn Gezalfde behoudt." We leven en leren, en we schamen ons niet te erkennen wat we geleerd hebben. Wie denkt dat hij alles al weet, mist de vreugde van het ontdekken van nieuwe waarheid. Hij zal nooit kunnen uitroepen: "Alsnu weet ik", want in eigen ogen is hij zo wijs dat hij alles weet wat God ooit onthult, en nog meer. Wie zich van zijn onwetendheid bewust is, mag verwachten dat hij door de Heere onderwezen wordt, en verblijdt zich bij het leren.

Ernstig gebed leidt vaak tot verzekerd vertrouwen. De gemeente bad dat de Heere Jezus in Zijn grote worsteling de overwinning zou behalen, en nu ziet ze door het geloof hoe de almachtige arm Hem redt. Ze proeft duidelijk iets zoets in de geurige titel "Gezalfde". Ze denkt aan Hem als Degene Die vóór alle werelden was aangewezen voor Zijn grote werk, en daarna door de Geest van de Heere werd gezalfd en zo precies de bekwaamheid kreeg die daarvoor nodig was. Voor de gelovige blijft dit de mooiste troost: Jehova Zelf heeft Jezus

gezalfd tot Koning en Zaligmaker, en ons schild is dus de eigen Gezalfde van de Heere.

"Hij zal Hem verhoren uit den hemel Zijner heiligheid; het heil Zijner rechterhand zal zijn met mogendheden." Hier wordt vol vertrouwen gezegd dat Gods heiligheid en macht allebei de Zaligmaker in Zijn strijd te hulp zouden komen. En deze twee heerlijke eigenschappen vonden zeker passend werk in het beantwoorden van de kreten van de Lijder.

Nu Jezus verhoord is, worden ook wij verhoord. God is in de hemel, maar onze gebeden kunnen die hoogten beklimmen. Die hemelen zijn heilig, maar Jezus reinigt onze gebeden, en zo krijgen ze toegang tot Gods troon. Onze nood is groot, maar Gods arm is sterk, en al Zijn kracht is "het heil Zijner rechterhand" (Engels: reddende kracht). Bovendien zit die kracht in de hand die het meest wordt gebruikt en het eerst klaarstaat: de rechterhand. Wat een bemoediging voor pleitende heiligen!

Vers 8

Tegenstellingen brengen de waarheid vaak levendig aan het licht. Hier zet de gemeente het vertrouwen van vleselijke mensen op schepselen en dingen van deze wereld tegenover haar eigen vertrouwen op de Vorst Immanuël en de onzichtbare Jehova.

"Dezen vermelden van wagens, en die van paarden." (Engels: vertrouwen op) Wagens en paarden zijn een indrukwekkend schouwspel om te zien. Met hun gerammel, hun stof en hun mooie dekkleden maken ze zo'n grote indruk dat de ijdele mens er helemaal door wordt ingenomen. Maar het scherpe oog van het geloof ziet meer in een onzichtbare God dan in dit alles. Het meest gevreesde oorlogstuig in Davids dagen was de strijdwagen met zeisen, die mensen maaide als gras. Daar waren de buurvolken trots op: het was hun roem en hun glorie. De heiligen vonden de Naam van Jehova een veel betere bescherming.

Israëlieten mochten geen paarden houden, dus keken zij met meer dan gewone angst naar de ruiterij van de vijand. Des te groter bewijs van geloof is het dat de stoutmoedige zanger het paard van Egypte zelfs kan verachten naast de Heere der heirscharen. Helaas, hoeveel mensen die zeggen van de Heere te zijn, leunen in onze tijd zo jammerlijk op hun medemensen, of op een arm van vlees in een of andere vorm, alsof ze de Naam van Jehova nooit hebben gekend. Jezus, U alleen bent onze rots en toevlucht. Laat ons de eenvoud van ons geloof nooit bederven door op iets anders te steunen.

"Maar wij zullen vermelden van den Naam des HEEREN, onzes Gods." (Engels: gedenken) "Onzes Gods" in het verbond: Hij Die ons heeft uitgekozen en Die wij hebben gekozen. Deze God is onze God. De Naam van onze God is *Jehova*, en die mogen we nooit vergeten: de uit Zichzelf bestaande, onafhankelijke, onveranderlijke, altijd aanwezige *Ik ben*, Die alles vervult. Laten we deze weergaloze Naam aanbidden en hem nooit onteren door wantrouwen of door te vertrouwen op schepselen. Lezer, u moet die Naam kennen voordat u eraan kunt denken. Moge de gezegende Geest die Naam in Zijn genade aan uw ziel openbaren!

Vers 9

Zie hoe verschillend het einde is van mensen met een verschillend vertrouwen! De vijanden van God staan eerst bovenaan, maar al snel worden ze met geweld neergehaald of storten ze vanzelf in. Hun fundament is verrot en geeft mee onder hen als het moment komt. Hun wagens verbranden in het vuur, hun paarden sterven aan de pest, en waar is hun geroemde kracht dan?

Wie op Jehova steunt, wordt bij de eerste aanval vaak neergeworpen. Maar een almachtige arm richt hem weer op, en blij staat hij weer overeind. De overwinning van Jezus is de erfenis van Zijn volk. De wereld, de dood, satan en de zonde: ze worden uiteindelijk allemaal vertrapt onder de voeten van de kampioenen van het geloof.

Maar wie op een arm van vlees steunt, zal voor eeuwig beschaamd en verward staan.

Vers 10

Hier wordt de hele psalm in een paar woorden samengevat. Hij heeft een tweevoudige wens: dat Jezus Zelf verlost wordt, en dat Hij daarna als onze Koning ons zal verhoren. Het eerste verzoek is al ingewilligd. Het tweede staat voor Zijn hele nageslacht vast: Hij zal eens horen. Daarom mogen we de psalm besluiten met de hartelijke kreet: "God behoede de Koning." "God behoede Koning Jezus, en moge Hij spoedig komen om te regeren."

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm is het gebed dat de gemeente zou kunnen opzenden als alle verlosten bij het kruis hadden gestaan, of in Gethsemane, en ten volle hadden beseft wat daar gebeurde. Als de Messias deze woorden las, zou Hij weten dat Hij elders het medeleven had gevonden waarnaar Hij verlangde, toen Hij tegen de drie discipelen zei: "Blijft hier en waakt met Mij." Mattheüs 26:38. Zo is dit een lieflijk lied van de heilige zanger van Israël, dat de gevoelens van de verlosten tegenover hun Hoofd verwoordt, hetzij in Zijn lijden, hetzij in de heerlijkheid die daarop zou volgen. — Andrew A. Bonar.

Gehele psalm

In veel psalmen zijn sporen van een liturgische indeling te vinden. Vaak passen ze zich aan de omstandigheden van de openbare eredienst aan. Neem het moment waarop de Joodse gemeente de grote daad van de Messias wilde vieren, de Hogepriester die op de grote verzoendag een offer voor het volk bracht, zoals psalm 22 die uitbeeldt. Dit onderwerp is zó plechtig, groots en aangrijpend dat men

er niet plotseling en onvoorbereid mee begon. Eerst zocht men een geschikte gelegenheid, voerde men passende personen ten tonele en maakte men een tafereel klaar dat bij de grote gebeurtenis paste. De priesters en Levieten probeerden bij de aanbidders een verheven toon van eerbiedig geloof op te wekken.

De majesteit en macht van God, alle eigenschappen die de gedachten verheffen, werden te hulp geroepen om de zielen van de aanbidders met diepe ontroering te vervullen. En als de gevoelens tot het hoogste punt gespannen waren, volgde een ontzagwekkende, verbijsterende indruk, terwijl langzaam de woorden werden gezongen: "Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten?" We moeten dus aannemen dat de reeks psalmen van psalm 20 tot en met 24 als een dienst werd gebruikt in de openbare eredienst van de Joodse gemeente.* — R. H. Ryland, M.A., in "The Psalms Restored to Messiah", 1853.

* Aantekening: Bewijzen kan niemand dit, maar het is toch minder vergezocht dan veel van wat uitleggers beweren die een eigen zaak te bepleiten hebben. — C. H. S.

Gehele psalm

Goede wensen die echt gemeend zijn, zijn kostbaar. Ze verdienen het om in woorden én daden te worden uitgedrukt. Dat leert deze hele psalm ons, van het begin tot het einde. Meeleven met anderen is een groot onderdeel van onze christelijke plicht. Een vriendelijk gebaar kan voor een ander enorm veel betekenen, terwijl het ons soms nauwelijks iets kost. — William S. Plumer.

Vers 2

"De HEERE verhore u in den dag der benauwdheid." Alle dagen van Christus waren dagen van benauwdheid, van begin tot eind. Hij was een broeder, geboren voor de tegenspoed, een man van smarten die met ziekte vertrouwd was. … Maar het was in het bijzonder een "dag der benauwdheid" voor Hem in de hof, toen Hij zwaar en zeer be-

angst was, Zijn zweet als druppels bloed op de aarde viel en Zijn ziel bedroefd was tot de dood toe. Dat gold vooral toen Hij aan het kruis hing. … Daar droeg Hij alle zonden van Zijn volk, onderging Hij de toorn van Zijn Vader en werd Hij door Hem verlaten. In die "dag der benauwdheid" bad Hij, zowel in de hof als aan het kruis, tot Zijn Vader, zoals Hij dat ook bij andere gelegenheden en op andere tijden gewend was. En hier bidt de gemeente dat God Hem hoort en Hem antwoordt, zoals Hij ook werkelijk deed. — Samengevat uit John Gill.

Vers 2

"De Naam." Als ze zeggen: "De Naam van den God Jakobs", bedoelen ze God Zelf. Ze spreken zo over Hem, omdat alles wat we van God weten voortkomt uit het kennen van Zijn naam. Wie Zijn naam kent, kent Hem. In de Schriften heeft Hij Zichzelf allerlei namen gegeven. Zo leren we Hem kennen. We leren niet alleen wie Hij in Zichzelf is, voor zover het ons past dat te weten, maar vooral wat Hij voor ons is. Door die namen, en vooral daardoor, kennen we Hem zoals Hij werkelijk is: niet alleen in Zichzelf, maar ook naar ons toe. …

Uit die kennis van Gods Naam groeit vertrouwen in het gebed! Wie Hem kent en Hem hier "den God Jakobs" noemt, weet dat Hij met Jakob en zijn nageslacht een verbond van barmhartigheid heeft gesloten: Hij zal hun God zijn en zij zullen Zijn volk zijn. Daarom mogen ze vrijmoedig naar Hem toe vluchten voor hulp. Ze mogen Hem vol vertrouwen aanroepen op de dag van hun benauwdheid, zodat Hij hen verhoort en helpt, zoals ze hier ook doen. Hoe meer ze van Zijn Naam weten, dat wil zeggen van Zijn goedheid, barmhartigheid, waarheid, macht, wijsheid, rechtvaardigheid enzovoort, des te vrijmoediger kunnen ze tot Hem bidden. Ze twijfelen er niet aan dat Hij Zijn Naam waardig zal zijn, dat Hij dus echt zal zijn wat die Naam zegt. …

Zo gaat het ook onder mensen. Iemand staat bekend om zijn mildheid en medeleven, en daarom komen mensen in nood graag bij hem aan. De arme zegt dan: "Ik ga naar dat huis, want daar hebben ze een

goede naam. Ze staan bekend als goed voor de armen en barmhartig; iedereen spreekt met lof over hun vrijgevigheid." Zo'n goede naam geeft moed om vrijmoedig en vaak aan te kloppen: je hoeft je niet te schamen en niet bang te zijn dat je wordt weggestuurd. En zo maakt het ons ook vrijmoedig om in het gebed tot God te komen, wanneer we Hem aan Zijn Naam kennen. …

Neem nu iemand die heel barmhartig is, maar niemand weet het. Dan kennen anderen zijn goede naam niet, de naam die hij verdient. Ze kunnen dan ook met geen enkele goede hoop naar hem toe gaan, want ze weten niet wie hij is en hebben nooit iets over hem gehoord.

Zo kan het ook ons gaan wanneer we door ongeloof God en Zijn goedheid nauwelijks kunnen vatten. Of wanneer we uit gebrek aan kennis Zijn goede naam niet kennen: heel Zijn barmhartigheid, Zijn waarheid, het medelijden en het erbarmen die in Hem zijn. Dan kennen we Zijn grote en heerlijke Naam niet. We hebben weinig of geen moed om in onze benauwdheid naar Hem toe te komen en Hem biddend om hulp te vragen, zoals deze mensen hier deden. Daarom zijn sommigen zo gretig om te bidden: ze kennen de Naam van God zo goed dat ze niet twijfelen aan een goede afloop. Anderen zijn er juist zo afkerig van, omdat ze Zijn Naam helemaal niet kennen. — Nicholas Bownd, 1604.

Vers 2

"De Naam van den God Jakobs zette u in een hoog vertrek." (Engels: beschutte u) Dit is een prachtige toespeling op het leven van de aartsvader Jakob. Jehova was hem verschenen in Beth-El, toen hij op de vlucht was voor zijn broer Ezau. Later zei Jakob tegen zijn huisgezin: "Laat ons ons opmaken, en optrekken naar Beth-El; en ik zal daar een altaar maken dien God, Die mij antwoordt ten dage mijner benauwdheid, en met mij geweest is op den weg, die ik gewandeld heb." Genesis 35:3. — John Morison.

Vers 2

"De Naam van den God Jakobs zette u in een hoog vertrek" (Engels: beschutte u). In het Hebreeuws staat er: "zette u in een hoog vertrek", zoals Gods Naam dat is. Spreuken 18:10: "De rechtvaardige zal daarhenen lopen, en in een Hoog Vertrek gesteld worden", als in een koperen toren of een versterkte stad. Met de Naam van God wordt bedoeld: Deus nominatissimus, de meest vermaarde God, zegt Junius, "Die te prijzen is", zoals in Psalm 18:4. En hier heet Hij de God van Jakob, zegt een ander, om vier redenen. Ten eerste zat Jakob eens in dezelfde nood (Genesis 32:6, 7). Ten tweede bad hij met hetzelfde doel (Genesis 35:3). Ten derde overwon hij bij God als een vorst; "en aldaar sprak Hij met ons" (Hosea 12:5). Ten vierde is "God van Jakob" hetzelfde als "God van Israël", en zo wordt een beroep gedaan op het verbond. — John Trapp.

Vers 2

"De Naam van den God Jakobs zette u in een hoog vertrek." (Engels: beschutte u) Hier ligt de zekerheid dat God je beschermt, dat je veilig bent te midden van tienduizend vijanden en dat je volhoudt tot het einde. Maar je zult zeggen: hoe moet de Naam van den God Jakobs mij dan beschutten? Probeer het maar! Ik heb het keer op keer gedaan. Ik spreek dus niet uit horen zeggen: ik vertel wat ik weet en getuig van wat ik met eigen ogen gezien heb. "De Naam van den God Jakobs zette u in een hoog vertrek."

Eens werd ik aangespoord om het te beproeven door een arme, onnozele Ierse papist. In zijn volslagen onwetendheid en bekrompenheid vertelde hij me dat wilde dieren hem niets zouden doen als een priester hem maar een druppel wijwater gaf en daarmee een kring trok rond een veld vol wilde dieren. Vol afkeer over het afschuwelijke bedrog van zulke schurken trok ik me terug. Maar ik dacht ook: wat ben ik een dwaas dat ik niet evenveel vertrouwen in mijn God kan

hebben als deze arme misleide man in zijn priester en een druppel wijwater!

Ik besloot te proberen wat "de Naam van den God Jakobs" zou doen. Om me heen had ik de vaste besluiten van de Vader, de onveranderlijke verantwoordelijkheid van de Zoon en de onoverwinnelijke genade en werking van de Geest. Ik beproefde het, en ik voelde mijn vertrouwen opklaren. O broeders, laat je omringen door verbondsverplichtingen, verbondsbloed, verbondsgenade, verbondsbeloften en verbondszekerheden. Dan zal "de HEERE verhore u in den dag der benauwdheid; de Naam van den God Jakobs zette u in een hoog vertrek". — Joseph Irons.

Vers 2

Een lieflijker wens of een troostrijker gebed voor iemand in verdriet is nooit door mensen uitgesproken dan dit: "De HEERE verhore u in den dag der benauwdheid; de Naam van den God Jakobs zette u in een hoog vertrek." En wie van de mensenkinderen kent geen "dag der benauwdheid"? Wiens pad is nooit verduisterd geweest? Of is het bij iemand van de wieg tot het graf onbewolkte zonneschijn? "Weinig planten", zegt de oude Jacomb, "krijgen zowel de ochtend- als de avondzon." En iemand die nog veel ouder is dan hij, zei lang geleden al: "De mens wordt tot moeite geboren." Een "dag der benauwdheid" is dus het erfdeel van elk kind van Adam.

Hoe zoet, zoals ik al zei, hoe zoet is de wens: "De HEERE verhore u in den dag der benauwdheid." Het is het gebed van een ander voor iemand die verdriet heeft. Toch ligt erin besloten dat de bedroefde zelf ook gebeden heeft: "De HEERE verhore u" — verhore en beantwoorde jouw eigen gebed! — Barton Bouchier.

Vers 2, 3

Het tafereel dat het geloof hier te zien krijgt, raakt ons diep. De Messias stort Zijn hart uit in gebed op de dag van Zijn benauwdheid. Zijn bruid hoort Zijn angstige zuchten. Vol innig medeleven wordt ze naar

Hem toe bewogen. Ze voegt haar gebeden bij de Zijne en smeekt dat Hij wordt gesteund en beschermd. Zo bidt de gemeente met Hem mee. ... Misschien zegt iemand nu: Hij is ver boven alle benauwdheid uit, Hij is hoog verheven, Hij heeft ons medeleven en onze gebeden niet nodig. Dat is waar. Toch kunnen we nog steeds voor Hem bidden — zie Mattheüs 25:40: "Voor zoveel gij dit een van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan." We kunnen voor Hem bidden in Zijn leden. Zo komt uit wat er in Psalm 72:15 geschreven staat: "En men zal geduriglijk voor hem bidden (dat is in Zijn lijdende leden); den gansen dag zal men hem zegenen" (dat is in Zijn eigen bewonderenswaardige Persoon). — Hamilton Verschoyle, 1843.

Vers 2-6

Dit zijn de woorden van het volk, tot God gesproken ten behoeve van hun koning. Zo deden ze precies wat David hun gevraagd had: voor hem bidden. Ze werden daartoe verzocht, het was hun plicht, ze wisten dat en maakten er daarom gewetenszaak van. Het zou een grote fout zijn geweest als ze het hadden nagelaten, en dat wisten ze zelf ook. Daaruit volgt vanzelf: als broeders of zusters in Christus ons om deze dienst vragen, moeten we er zorgvuldig voor zorgen dat we hem vervullen. Het zou een onvergeeflijke fout van ons zijn, tegenover God en tegenover hen, als we daarin tekortschoten. Dit is geen kleinigheid die we ongemerkt mogen laten liggen.

Daarom moeten we niet denken dat het maar een beleefdheidsformule is wanneer godvrezende mannen en vrouwen bij hun afscheid of op een ander moment om onze gebeden vragen en zeggen: "Bid toch voor mij", of: "Denk aan mij in je gebeden." Ik ontken niet dat velen het zo bedoelen en daarmee Gods naam ijdel gebruiken. Maar we mogen er zeker van zijn dat deze mensen vanuit de volheid van hun gevoel van eigen nood tot ons spreken, en dus willen dat onze gebeden hun nood helpen lenigen. Dat moeten we vooral doen wanneer ze ons hun situatie bekendmaken, zoals David hier aan het volk deed.

Hij liet hun dus weten dat hij in groot gevaar van zijn vijanden verkeerde of kon verkeren, en dat het dus een "dag der benauwdheid" voor hem was, zoals hij het noemde. …

Het allermeest moeten we deze plicht trouw vervullen als we iemand, op zijn bericht over zijn toestand, onze gebeden beloofd hebben. Beloften moeten immers worden nagekomen, ook al kost het ons zelf moeite. Dat geldt vooral voor beloften die iemand zo persoonlijk raken. Stel dat iemand ons vraagt een goed woordje voor hem te doen bij een groot man, en we beloven dat. Hij rekent erop dat we zo goed zijn als ons woord. Dan zou het een groot bedrog van ons zijn om hem teleur te stellen en zijn verwachting te vernietigen. Zo is het ook als iemand ons gevraagd heeft voor hem met God te spreken en hij zich op onze belofte getroost. Bedriegen we hem dan door nalatigheid, dan maken we een grote fout. De Heere zal die van ons eisen, ook al komt hij er nooit achter.

Daarom moeten we dagelijks voor elkaar bidden, ook ongevraagd, zoals onze Zaligmaker Christus ons geleerd heeft: "Onze Vader, Die in de hemelen zijt", enzovoort. Maar in het bijzonder en met name moeten we het doen voor wie het ons gevraagd hebben. Ouders mogen vooral hun kinderen niet vergeten in hun gebeden. Die vragen elke dag om hun zegen en hopen dat God hen zegent door de gebeden van hun ouders.

Ten tweede: als wij nalaten te bidden voor wie ons dat gevraagd hebben, hoe kunnen we dan hopen dat anderen, die wij hebben gevraagd voor ons te bidden, die plicht jegens ons vervullen? Zouden we niet terecht moeten vrezen dat ze het helemaal laten, nu wij hen verwaarlozen? En zou het niet rechtvaardig van God zijn ons zo te straffen? Zoals onze Zaligmaker Christus zegt: "Met welke mate gij meet, zal u wedergemeten worden." Mattheüs 7:2. Ik herinner me ook een woord van een eerbiedwaardige vader in de gemeente, die nu in de Heere ontslapen is. Veel mensen vroegen hem om voor hen te bidden, meer dan bij wie ook die ik ooit gekend heb. Dan zei hij tegen

hen: “Ik vraag je: bid voor mij, en bid dat ik aan jou denk. Dan hoop ik dat ik je niet zal vergeten.” Laten we dus voor anderen bidden als we willen dat zij voor ons bidden. — Nicholas Bownd.

Vers 2, 6

In het tweede vers zegt de psalmist: “De HEERE verhore u in den dag der benauwdheid”, en in het zesde: “De HEERE vervulle al uw begeerten.” Bedoelt hij in beide gevallen dezelfde tijd? De gebeden uit het tweede vers worden opgezonden “in den dag der benauwdheid”, in de dagen van Zijn vlees. Worden de beden waar hij in het zesde vers op doelt ook in de dagen van Zijn vlees opgezonden? Velen denken van niet. Kijk maar: voordat onze gezegende Zaligmaker deze wereld verliet, bad Hij tot de Vader voor hen die Hij Hem gegeven had. Hij vroeg Hem hen te bewaren voor het kwaad van de wereld, zodat ze één zouden zijn, zoals Hij één was met de Vader. Ook bad Hij voor Zijn moordenaars. Dat was in de dagen van Zijn vlees. Na Zijn hemelvaart ging Hij zitten aan de rechterhand van de Vader, waar Hij “voor ons bidt”. “Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den Rechtvaardige.” Hierop doelt de profeet volgens velen wanneer hij zegt: “De HEERE vervulle al uw begeerten”: op de voorbede die Hij onophoudelijk voor ons doet. — F. H. Dunwell.

Vers 3

“Hij zende uw hulp uit het heiligdom.” Hier zien we hoe echt geloof is: het laat ons hulp zien in de hemel en doet ons erom bidden als er op aarde niets te zien is. Daarin verschilt geloof van ongeloof. Ook ongelovigen kunnen met hun verstand hulp bedenken zolang ze nog middelen hebben om hen te helpen. Ontbreken die, dan zien ze geen uitweg meer. Ze lijken op mensen met een zwak gezichtsvermogen, die niets kunnen onderscheiden behalve wat vlakbij is. Het geloof ziet veraf, tot in de hemel. Daarom is het “een bewijs der zaken, die men niet ziet”. Het richt zich op de macht van God, Die alle middelen in

Zijn hand heeft of ook zonder middelen kan werken, Die alles uit niets heeft geschapen en "roept de dingen, die niet zijn, alsof zij waren".

Zo keek de heilige martelaar Stefanus, toen zijn vijanden uit woede barstten en met hun tanden naar hem knarsten, onafgebroken naar de hemel. Hij zag Christus staan aan de rechterhand van God, klaar om hem te verdedigen. Zo ziet het geloof in de beloften van het Woord hulp in de hemel voor ons klaarstaan, ook wanneer er op aarde geen enkel middel meer is. — Nicholas Bownd.

Vers 3

"Hij zende uw hulp uit het heiligdom." Waarom juist "uit het heiligdom"? Omdat de Heere Zich daar liet vinden, op het verzoendeksel! Het heiligdom stond op Sion, het verzoendeksel in het heiligdom, en de Heere was bij het verzoendeksel. Hij wilde dat men Hem daar als wonend voor zich zag. Daarom bidden ze hier om hulp en kracht, en ze bidden in geloof. — David Clarkson.

Vers 3

"Ondersteune u uit Sion." Dat wil zeggen: uit de samenkomsten van de heiligen, waar ze vurig en met ernst bidden voor je welzijn. — John Trapp.

Vers 4

"Hij gedenke al uwer spijsofferen, en make uw brandoffer tot as." "Al uwer spijsofferen": dat zijn de vernedering die Hem uit de hemel op aarde bracht; het geduldig wonen in de schoot van de heilige Maagd; de arme geboorte; de harde kribbe; os en ezel als hovelingen; de uitputtende vlucht naar Egypte; het armoedige huisje in Nazareth; het goede doen en het kwade dragen; de wonderen, de preken, het onderwijs; dat ze Hem een gulzigaard en wijndrinker noemden, een vriend van tollenaars en zondaars; dat ze Zijn wonderbare daden aan Beëlzebub toeschreven.

"En make uw brandoffer tot as." In een brandoffer werd elk deel van het slachtoffer verteerd. Zo was er ook geen lid van Zijn lichaam, geen zintuig van onze dierbare Heere dat niet in doodsangst verkeerde tijdens Zijn lijden. De doornenkroon op Zijn hoofd; de nagels in Zijn handen en voeten; de smaad die Zijn oren vulde; de juichende menigte waarop Zijn stervende blik rustte; de edik en de gal; de walgelijke stank van de berg des doods en der verrotting. De ploegers ploegden op Zijn rug en trokken lange voren. Zijn allerheiligste gelaat werd met de vlakke hand geslagen, Zijn hoofd met de rietstok. Wat had er voor de wijngaard nog meer gedaan kunnen worden dat Hij niet in hem gedaan heeft? Jesaja 5:4. Zo ook: wat had de Wijnstok nog meer kunnen dragen dat deze dierbare Wijnstok niet gedragen heeft?

"Gedenk" ze nu, o Vader. Breng "al" deze "spijsofferen" ons in herinnering, ons zondaren, ons ellendige zondaren, tot onze zaligheid. "Make ... tot as" (Engels: neem aan), in plaats van de eeuwige straf voor ons, die schuldig zijn, Zijn "brandoffer", het offer van Hem Die geen zonde deed en in Wiens mond geen bedrog is gevonden! — Dionysius en Gerhohus (1093-1169), aangehaald door J. M. Neale.

Vers 4

"Make uw brandoffer tot as" (Engels: neem aan): in het Hebreeuws staat er "maak tot as". Dat gebeurde door vuur dat uit de hemel viel, als teken dat God het offer aanvaardde, zoals gebruikelijk was. — Matthew Poole.

Vers 4

"Dat uw brandoffer vet zij." Dat wil zeggen: rijk, vruchtbaar en vol. Dit brandoffer moeten we echter geestelijk verstaan, zoals we dat ook bij het offer eerder deden. Zo heeft Christus Zichzelf geheel aan het kruis opgeofferd, om door het vuur van de liefde verteerd te worden. In plaats van "al uw offer" kan hier ook staan: "het geheel van uw offer". Zo betekent ook "brandoffer" (holocaustum) dat het geheel met vuur verbrand wordt. Door de zuchten van de Geest laat Hij de recht-

vaardigen zien en leert Hij hun dat ze moeten bidden en hopen dat geen enkel lijden van hen tevergeefs zal zijn. Alles zal welgevallig zijn, in herinnering blijven en volkomen aangenaam zijn. — Maarten Luther.

Vers 4

"Sela."* Geleerden zeggen dat dit woord soms vox optantis is, de stem van iemand die iets wenst, zoiets als 'amen'. Soms is het vox admirantis, de stem van iemand die zich verwondert en op iets bijzonders wijst. Soms is het vox affirmantis, de stem van iemand die bevestigt en betuigt wat er gezegd wordt. En soms is het vox meditantis, de stem van iemand die nadenkt en vraagt om over het gezegde na te denken. Maar het is bovendien een rust in de muziek. Hiëronymus noemt het commutatio metri, een wisseling van maat, of vicissitudo canendi, een afwisseling in het zingen. — Edward Marbury.

* Zie ook bladzijde 25, 29 en 38 bij Psalm 3.

Vers 5

"Hij geve u naar uw hart, en vervulle al uw raad." Denk hier aan het vurige, ernstige verlangen van de Verlosser om Zijn werk te voltooien: "Ik moet met een doop gedoopt worden; en hoe worde Ik geperst, totdat het volbracht zij!" Lukas 12:50. En: "Ik heb grotelijks begeerd, dit pascha met u te eten, eer dat Ik lijde" (Lukas 22:15). Hij wilde een gedenkteken van Zijn lijden en sterven nalaten, om de zielen van de Zijnen te sterken en te verkwikken. De Vader vervulde deze vurige verlangens en verwachtingen, zoals Hij dat doet voor Iemand in Wie Hij Zijn welbehagen heeft. — W. Wilson.

Vers 5

"Vervulle al uw raad": alles wat in de raad en het verbond des vredes tussen Hem en Zijn Vader is afgesproken over Zijn eigen heerlijkheid en over de zaligheid van Zijn volk. — John Gill.

Vers 5

"Vervulle al uw raad." Hij antwoorde u, ad cardinem desiderii, tot in de kern van je verlangen, zoals de kerkvader Augustinus het uitdrukt: het geschiede je zelfs precies zoals je het wilt. Soms verhoort God niet alleen iemands gebed, maar voert Hij ook zijn raad uit. Dat wil zeggen: op precies dié manier en met precies díé middelen die zijn eigen oordeel in zijn gedachten had gekozen. — John Trapp.

Vers 6 (eerste zinsnede)

Wie met de onderdanen van Christus meedeelt in hun benauwdheid, zal ook met hen delen in de vreugde van hun verlossing. Daarom staat er: "Wij zullen juichen over Uw heil." — David Dickson.

Vers 6

"In den Naam onzes Gods." Zo riepen ze in Richteren 7:20: "Het zwaard van den HEERE, en van Gideon!" En zo lezen we in Jozua 6:20: "Het volk dan juichte, … en de muur viel onder zich." Ook koning Abia riep hetzelfde met zijn mannen en versloeg vijfhonderdduizend Israëlieten. Zo roemen ook in onze tijd, volgens de krijgsgewoonte van nu, soldaten in de naam en de roem van hun veldheer, om zichzelf moed in te spreken tegen hun vijanden. Precies díé gewoonte leert dit vers ons, alleen op een godvruchtige en Godgerichte manier. — Maarten Luther.

Vers 6

"En de vaandelen opsteken in den Naam onzes Gods." Banieren werden vroeger veel gebruikt. Ze hoorden bij de uitrusting van het leger en werden in oorlogstijd gedragen om de troepen te verzamelen, te leiden, van elkaar te onderscheiden en moed in te spreken. Misschien dienden ze ook nog voor andere doelen. Bij feestelijke gelegenheden, prachtige optochten en zeker bij een koninklijk verblijf kon een baniere laten zien waar het om ging. Het kan zijn dat de psalmist helemaal beeldend spreekt. Maar als we zijn woorden letterlijk moeten

nemen, dan past het oprichten van een baniere in de naam van de Heere, ter erkenning van Zijn heerlijkheid en met een smeekbede om Zijn gunst, bij een gewoonte die er echt bestond.

Zeker is dat we dezelfde gewoonte, met hetzelfde uitgangspunt, ook elders aantreffen. Misschien is ze oorspronkelijk uit Judea daarheen gebracht. Zo zegt de heer Turner (Embassy to Thibet, blz. 31): "Mij werd verteld dat de Soobah de gewoonte had om elke maand de heuvel te beklimmen. Daar steekt hij een witte vlag op en verricht hij een aantal godsdienstige plechtigheden, om de gunst te winnen van een dewata, een onzichtbaar wezen, de beschermgeest van de plaats. Die zou rond de top zweven en naar believen goed en kwaad uitdelen aan alles om hem heen." — Samuel Burder's "Oriental Customs", 1812.

Vers 6

"En de vaandelen opsteken in den Naam onzes Gods." Bij alle godsdienstige en krijgskundige optochten dragen de mensen banieren. Daarom zie je op de toppen van hun heilige wagens, op de koepels of poorten van hun tempels en op het dak van een nieuw huis de baniere van hun kaste of sekte in de lucht wapperen. Ook van Siva, de Allerhoogste, wordt gezegd dat hij in de hemelse wereld een baniere heeft. — Joseph Robert's "Oriental Illustrations".

Vers 6

"En de vaandelen opsteken in den Naam onzes Gods." 1. We zullen in Zijn naam oorlog voeren. We zorgen dat onze zaak goed is en maken Zijn eer ons doel bij elke veldtocht. We vragen raad uit Zijn mond en nemen Hem met ons mee. We volgen Zijn leiding, smeken om Zijn hulp, vertrouwen daarop en laten de afloop aan Hem over. David trok tegen Goliath op "in den Naam van den HEERE der heirscharen". 1 Samuël 17:45. 2. We zullen onze overwinningen vieren in Zijn naam. Als we in triomf "de vaandelen opsteken" en onze zegetekenen oprichten, dan is dat "in den Naam onzes Gods". Hij krijgt alle eer voor ons

welslagen, en geen enkel werktuig mag iets hebben van de eer die Hem toekomt. — Matthew Henry.

Vers 6

"De vaandelen opsteken." Belijden dat Christus de enige naam is waardoor we zalig kunnen worden: dat is de "baniere" die Zijn trouwe volk herkenbaar maakt. O, was die belijdenis maar duidelijker, zuiverder en vuriger bij hen die Zijn volgelingen lijken te zijn! Dan zouden ze meer één zijn en vrijmoediger in het belijden van hun geloof. Ze zouden meer bereiken voor de zaak van Christus en indrukwekkend zijn als een leger met "banieren". Hooglied 6:4. — W. Wilson.

Vers 6

"De vaandelen." Wil je weten hoe de stok, de kleuren en de vlag of wimpel van dit vaandel eruitzien? De stok is Zijn kruis, de kleuren zijn bloed en water, en de wimpel is het evangelie, of de verkondiging ervan aan de wereld. Vanouds had de stok die de kleuren droeg de vorm van een kruis. Vlak bij de top zat een dwarsbalk, waaraan de vlag of wimpel hing. Het was als het ware een voorafbeelding: alle legers en heerscharen van de volken zouden ooit samenkomen onder de baniere van het kruis. Dagelijks zouden er soldaten naartoe stromen uit alle volken en koninkrijken van de aarde. — Mark Frank, 1613-1664.

Vers 6

"De HEERE vervulle al uw begeerten", voor Uzelf en voor anderen, nu U aan de rechterhand van de Vader zit, voor ons pleit en Uw zijde en Uw wonden laat zien. — Dionysius, aangehaald door Isaac Williams.

Vers 7

"Alsnu weet ik." Plotseling wisselt het getal en spreekt er één persoon. Zo wordt de eenheid en eensgezindheid van het volk in dit gebed zichtbaar, alsof ze allemaal één waren en het met één mond uitspra-

ken. “de HEERE Zijn Gezalfde behoudt”, dat is Zijn koning, die Hij bevestigd heeft. Zie Psalm 2:2; 18:51. “Hij zal Hem verhoren (zie vers 2) uit den hemel Zijner heiligheid” (Engels: uit Zijn heiligdom). Iemand leest het zo: “uit de hemelen van Zijn heiligheid”. Dat betekent: uit de hemel waar Zijn heiligheid woont. — Thomas Wilcocks.

Vers 7

“Hij zal Hem verhoren.” Ik zou blij zijn met de gebeden van alle gemeenten van Christus. O, was er maar geen enkele heilige op aarde die mij niet bij name noemde in zijn morgen- en avondgebed! (Wie je ook bent die dit leest, ik smeek je: bid voor mij.) Maar bovenal wil ik deel hebben aan die gebeden en voorbeden die alleen aan Christus toebehoren. Dan zou het mij zeker nooit mislopen: de gebeden van Christus zijn hemels, heerlijk en uiterst krachtig. — Isaac Ambrose, 1592-1674.

Vers 7

“Zijn Gezalfde.” Bij de Joden werden priesters, soms ook koningen en profeten, gezalfd tot hun ambt. Zo is ook onze Zaligmaker gezalfd: als Profeet, om de zachtmoedigen een blijde boodschap te brengen; als Priester, om de gebroken harten te verbinden; en als Koning, om de gevangenen te bevrijden. Zalving betekent: aanwijzing en inwijding. In die zin geldt ze voor de goddelijke Persoon van de Middelaar. Dan wordt Hij bedoeld als God, Die “gezalfd” is “met olie der vreugde boven Uw medegenoten”. Hebreeën 1:8, 9.

Zalving met de Heilige Geest betekent echter dat iemand de gaven en de bijstand van de Heilige Geest ontvangt. In die zin gaat het alleen over Zijn menselijke natuur, niet over Zijn goddelijke Persoon. Die heeft alle volmaaktheden in Zichzelf en kan in dit laatste opzicht eigenlijk niet met de Heilige Geest gezalfd worden genoemd. Maar omdat Zijn menselijke natuur is opgenomen in het bestaan van Zijn goddelijke Persoon, mogen we toch met recht van Zijn Persoon zeggen en volhouden dat Hij “de gezalfde” is.

De Schrift legt veel nadruk op de zalving van onze Verlosser. Daarom lezen we: “Een iegelijk, die gelooft, dat Jezus is de Christus, die is uit God geboren.” En: “Wie is de leugenaar, dan die loochent, dat Jezus is de Christus?” 1 Johannes 5:1; 2:22. De vijanden van onze Zaligmaker wisten dit best. Zij besloten daarom dat “zo iemand Hem beleed Christus te zijn, dat die uit de synagoge zou geworpen worden”. Johannes 9:22.

Zijn zalving was hoger dan die van wie ook, en voortreffelijker wat betreft het werk waartoe Hij gewijd was. De apostelen en anderen die Zijn volgelingen heten, hadden de Geest met mate, maar Christus zonder mate. Hij is “schoner dan de mensenkinderen” (Psalm 45:3) en had een heerlijkheid “als des Eniggeborenen van den Vader”, “vol van genade en waarheid” (Johannes 1:14, 16). Uit Zijn volheid ontvangen de apostelen en alle anderen. Zijn zalving lijkt op die van Aäron, Zijn voorbeeld: de kostelijke olie werd “op het hoofd” gegoten en “nederdaalt tot op den zoom zijner klederen”. Psalm 133:2. Onze Zaligmaker is zó gezalfd dat Hij “alles in allen vervult”. Efeze 1:23. Hij vervult al Zijn leden en al hun vermogens met alle maten van de Geest die zij ooit ontvangen. — Samengevat uit John Hurrion, 1675-1731.

Vers 8

“Dezen vermelden van wagens, en die van paarden; maar wij zullen vermelden van den Naam des HEEREN, onzes Gods.” (Engels: vertrouwen op … gedenken) Rond Sint-Michiel zat ik in de grootste nood. Het was prachtig weer en ik ging naar buiten. Ik keek naar de azuurblauwe hemel en mijn hart werd zo sterk in het geloof (wat ik niet aan mijn eigen kracht toeschrijf, maar alleen aan Gods genade) dat ik bij mezelf dacht: “Wat een heerlijk ding is het als we niets hebben en op niets kunnen bouwen, maar toch de levende God kennen Die hemel en aarde gemaakt heeft, en ons vertrouwen op Hem alleen stellen. Daardoor kunnen we zelfs in nood zo rustig zijn!”

Ik wist heel goed dat ik die dag iets nodig had. Toch was mijn hart zo sterk in het geloof dat ik opgewekt en vol moed was. Toen ik thuiskwam, kreeg ik meteen bezoek van de opzichter van de arbeiders en metselaars. Het was zaterdag en hij had geld nodig om hun loon uit te betalen. Hij had verwacht dat het geld klaarlag, zodat hij kon gaan uitbetalen, maar vroeg toch of ik iets had ontvangen. “Is er iets aangekomen?” vroeg hij. Ik antwoordde: “Nee, maar ik heb geloof in God.” Ik had die woorden nauwelijks uitgesproken of er werd een student aangekondigd. Hij bracht mij dertig daalders van iemand die zijn naam niet wilde noemen.

Ik ging de kamer weer in en vroeg de ander hoeveel hij ditmaal nodig had voor het loon van de werklieden. Hij antwoordde: “Dertig daalders.” “Hier zijn ze”, zei ik, en ik vroeg meteen of hij er nog meer nodig had. Hij zei: “Nee.” Dat versterkte het geloof van ons allebei enorm, want we zagen zo duidelijk de wonderbare hand van God, Die het zond op het moment dat het nodig was. — Augustus Herman Francke, 1663-1727.

Vers 8

“Dezen vermelden van wagens”, enzovoort (Engels: vertrouwen op). Zinloos is het vertrouwen van alle goddeloosheid. In oorlog vertrouwt men op wagens, paarden, vloten, aantallen, tucht en eerdere successen. Maar de strijd is niet voor de sterken. “De Voorzienigheid begunstigt de sterke bataljons” klinkt een wereldling misschien goed in de oren, maar noch de Voorzienigheid noch de Bijbel leert dat. In vredestijd vertrouwt men op rijkdom, vrienden, schepen, land en aandelen, maar die kunnen niet helpen en niet redden. Wie roemt, roeme in den Heere. — William S. Plumer.

Vers 8

“Wij zullen vermelden van den Naam des HEEREN, onzes Gods.” (Engels: gedenken) Met de naam van God worden in de Heilige Schrift meestal Zijn verschillende eigenschappen bedoeld. Die eigenschap-

pen vormen samen de naam van God. Zo zegt Salomo: “De Naam des HEEREN is een Sterke Toren; de rechtvaardige zal daarhenen lopen, en in een Hoog Vertrek gesteld worden.” Door aan deze naam van God te denken, erover na te denken en erover te mediteren, laat de psalmist zich zien als iemand die getroost en versterkt wordt, welke taken er ook op hem lagen en welke gevaren hem ook bedreigden.

Anderen zochten hun veiligheid en kracht elders: “dezen vermelden van wagens, en die van paarden”. Maar de psalmist legde zich er altijd op toe te “vermelden van den Naam des HEEREN, onzes Gods”, en dat blijkbaar steeds met tevredenheid en succes. Dáár zit het bijzondere van deze tekst, waar we bij stil willen staan en waaruit we belangrijke lessen en waarheden hopen te halen. De psalmist gedenkt “den Naam des HEEREN, onzes Gods”. Dat is niet één eigenschap van God, maar alle goddelijke volmaaktheden samen.

En hij “gedenkt” deze “Naam”. Dat woord wijst niet op een vluchtige gedachte, maar op overpeinzing en bezinning. En toch is het gevolg van die herinnering blijdschap en vertrouwen. — Henry Melvill.

Vers 8

Het is makkelijk om papisten ertoe te brengen dat ze steunen op priesters en heiligen, op oude vodden en beschilderde beelden, op elke afgod. Maar een protestant zover krijgen dat hij op de levende God vertrouwt, is moeilijk. — William Arnot, 1858.

Vers 8

Een zwak mens kan niet anders dan buiten zichzelf wat vertrouwen zoeken als de moeilijkheden duidelijk zijn, en gewone mensen kijken eerst naar iets aards om op te vertrouwen. “Dezen vermelden van wagens, en die van paarden” (Engels: vertrouwen op): de een op het ene schepsel, de ander op het andere. De gelovige moet zijn vertrouwen in deze dingen opgeven, of hij ze nu heeft of mist. Hij moet steunen op wat God in Zijn Woord beloofd heeft voor ons te doen. “Maar

wij zullen vermelden van den Naam des HEEREN, onzes Gods." — David Dickson.

Vers 8

Wie "op wagens en paarden vertrouwt", zal geen koning hebben dan de keizer. Maar de "heirlegers in den hemel" die U volgen, hebben zelf geen wapens en geen kracht, behalve in het volgen van U. — Isaac Williams.

Vers 8

Numa kreeg te horen dat zijn vijanden op hem afkwamen terwijl hij offers bracht. Hij vond het voor zijn veiligheid genoeg om te kunnen zeggen: Ik ben bezig met de dienst van mijn God. Toen Josafat eens in alle steden van Juda de prediking had ingesteld, toen, en niet eerder, viel de vreze des HEEREN op de omliggende volken, en zij voerden geen oorlog. En dat terwijl hij daarvoor al troepen in alle vestingsteden had gelegd. — Charles Bradbury.

Vers 8

> *"Sommigen roemen op hun strijdrossen,*
> *Sommigen op hun wagens in slagorde geschaard;*
> *Maar ons vertrouwen belijden wij luid*
> *In de Naam van onze God Jehova."*

— *Richard Mant.*

Vers 9

"Zij hebben zich gekromd", vanaf hun paarden en wagens, waarop ze vertrouwden. In het Hebreeuws staat: zij bogen neer, omdat ze door hun dodelijke wonden niet langer konden staan. Vergelijk Richteren 5:27. "Staande gebleven." Stevig op onze benen staan en het veld houden, zoals overwinnaars gewoon zijn te doen. — Matthew Poole.

Deze psalm is veel gebruikt bij kroningspreken, dankdagpreken en vastenpreken. Er is geen eind aan de onzin en de walgelijke vleierij die de tafelkapelaans van de kerk der wereld eraan hebben vastgeplakt. Als koningen duivels waren geweest, hadden sommige van deze heren hun horens en hoeven geprezen! Want sommige koninklijke hoogheden zijn zeer gehoorzame dienaren van de vorst der duisternis geweest, en toch noemden deze valse profeten hen "allergenadigste vorsten". In hun aanwezigheid waren ze net zo verblind alsof ze God Zelf in al Zijn heerlijkheid hadden aanschouwd. — C. H. S.

Gehele psalm

Een trouw lied en gebed voor de onderdanen van Koning Jezus.

Vers 2

Twee grote genaden in grote benauwdheid: verhoring bij de troon en bescherming vanaf de troon.

Vers 2, 3

I. De benauwdheid van de Heere: hoe ze eruitzag en waar ze vandaan kwam.

II. Waarmee de Heere Zich in Zijn benauwdheid bezighield.

III. We mogen niet onbewogen toekijken bij de benauwdheid van Jezus. — Hamilton Verschoyle.

Vers 2-4

Een voorbeeld van goede wensen voor onze vrienden.

I. Ze omvatten persoonlijke godsvrucht. Degene over wie gesproken wordt, bidt, gaat naar het heiligdom en brengt offers. We moeten onze vriend genade toewensen.

II. Ze wijzen omhoog. De zegeningen worden duidelijk als goddelijk erkend.

III. Ze sluiten benauwdheid niet uit.
IV. Ze zijn bovenal geestelijk. Aanneming, enzovoort.

Vers 3

Hulp uit het heiligdom: een veelzeggend onderwerp.

Vers 4

Gods onophoudelijke blik op het offer van Jezus.

Vers 4, 5

Het grote voorrecht van deze viervoudige aanneming in de Geliefde.

Vers 6

Vreugde in de zaligheid: iets om je voor te nemen en ook echt te doen.

Vers 6

Het opwerpen van de baniere: openlijke belijdenis van trouw, oorlogsverklaring, teken van volharding, aanspraak op bezit, signaal van triomf.

Vers 6 (laatste zinsnede)

De kracht van de voorbede van onze Heere, en hoe onze gebeden door Hem worden aangenomen.

Vers 7

"Zijn Gezalfde." Onze Heere als de Gezalfde. Wanneer? Met welke zalving? Hoe? Voor welke ambten? Enzovoort.

Vers 7

"Hij zal Hem verhoren." De Voorbidder Wiens voorbede altijd krachtig is.

Vers 7

Gods “heil Zijner rechterhand” (Engels: reddende kracht): de kracht van Zijn meest gebruikte en meest vaardige hand.

Vers 7 (eerste zinsnede)

“Nu weet ik.” Het moment waarop het geloof in Jezus de ziel vervult. De tijd waarin zekerheid wordt gegeven. Het ogenblik waarop een waarheid als een lichtstraal in de ziel doorbreekt. Enzovoort.

Vers 8

Vertrouwen op schepselen: schijnbaar machtig, goed uitgerust, opzichtig, luidruchtig, enzovoort. Vertrouwen dat trouw is: stil, geestelijk, goddelijk, enzovoort.

Vers 8

“Den Naam des HEEREN, onzes Gods.” Troostrijke overpeinzingen over de naam en het karakter van de ware God.

Vers 9

De rollen omgedraaid.

Vers 10

“O HEERE! behoud.” Een van de kortste en pakkendste gebeden in de Bijbel.

Vers 10 (laatste zinsnede)

I. Tot wie we komen, en wat er dan gebeurt. “Die Koning.”
II. Hoe we komen, en wat dat betekent. “Ons roepen.”
III. Wat we willen, en wat dat inhoudt. “Verhore ons.”

"Medicines for the plague; that is, Godly and Fruitful Sermons upon part of the Twentieth Psalme, full of instructions and comfort; very fit generally for all times of affliction, but more particularly applied to this late visitation of the Plague. Preached at the same time at Norton in Suffolke, by Nicholas Bownd, Doctor of Divinite. ... 1604." [Eenentwintig preken over vers 1-6, in kwartoformaat.]

Psalm 21

Onderwerp

Het opschrift vertelt ons niet veel. Het is kort en eenvoudig: “Een psalm van David, voor den opperzangmeester.” David heeft dit lied hoogstwaarschijnlijk zelf geschreven en gezongen. Hoewel het in eerste instantie over hemzelf ging, wees hij daarmee in de diepste zin van het woord ook vooruit naar zijn Heere, de Messias. Deze psalm sluit naadloos aan op Psalm 20 en staat dan ook precies op de juiste plek. Waar David in Psalm 20 nog vooruitblikt naar Gods hulp, bezingt hij de overwinning hier als een voldongen feit. Daar zit een belangrijke les in: als we ergens om bidden en het ontvangen, horen we God daarvoor nog vóór zonsondergang te danken. Laten we dat na, dan kunnen we nauwelijks verwachten dat Hij ons een volgende keer opnieuw zegent.

Dit lied wordt ook wel ‘Davids zegelied’ genoemd; we kunnen het onthouden als de ‘Koninklijke Zegeode’. Omdat ‘de koning’ de hele tijd centraal staat, lezen we de psalm pas echt met zegen als we daarbij met vreugde aan Christus denken. We mogen Hem de eer geven voor onze redding, zingen over Zijn liefde en Zijn macht prijzen. Waar de volgende psalm ons naar de voet van het kruis brengt, leidt déze psalm ons naar de treden van de troon.

Indeling

De indeling van de vertalers is voor elk doel goed genoeg. Eerst volgt een dankzegging voor de overwinning, in vers 2 tot en met 8; daarna komt het vertrouwen op verder succes, in vers 9 tot en met 14.

Uitleg

Vers 2

"O HEERE! de koning is verblijd over Uw sterkte" (Engels: de koning zal zich in Uw sterkte verblijden). Jezus is een koning. Op de vraag: "Zijt Gij dan een Koning?" gaf de Zaligmaker zelf een volledig antwoord: "Gij zegt, dat Ik een Koning ben. Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik der waarheid getuigenis geven zou." Hij is niet zomaar een koning, Hij is dé Koning. Hij is Koning over gedachten en harten, en Hij regeert met liefde. Naast Zijn heerschappij is elk ander bewind niets dan botte macht. Zelfs aan het kruis werd Hij als Koning uitgeroepen. Want voor het oog van het geloof regeerde Hij daar werkelijk als op een troon. Hij schonk de behoeftige mensenkinderen meer dan een keizer ooit zou geven.

Jezus heeft de redding van Zijn volk volbracht, maar als mens vond Hij Zijn kracht bij de HEERE, Zijn God. Tot Hem bad Hij op eenzame berghellingen en in de donkere olijfhof. Die goddelijke kracht, die zo rijkelijk aan Hem werd geschonken, wordt hier dankbaar erkend en vormt een bron van diepe vreugde. De Man van smarten is nu gezalfd met vreugdeolie, meer dan al Zijn metgezellen. Hij is in triomf teruggekeerd na de overwinning op al Zijn vijanden. Nu zingt Hij Zijn eigen jubellied in de hemelse tempel en verheugt Hij Zich in de macht van God.

Hierin mag iedere volgeling van Koning Jezus Hem navolgen. Laten we steunen op Gods kracht, ons daarin verblijden met een onwankelbaar geloof, en erover jubelen in onze lofzangen. Jezus' vreugde was

niet eenmalig; Hij zal Zich blijven verheugen. Dat doet Hij telkens wanneer Hij ziet hoe de genade van God zondaren – de buit van Zijn zielenstrijd – uit hun schuilplaatsen tevoorschijn haalt. Ook onze blijdschap zal groeien, naarmate we de machtige arm van onze verbondsgod in ons eigen leven beter leren kennen. Onze zwakheid laat de snaren van onze harp verslappen, maar Zijn kracht stemt ze opnieuw. Zelfs als we geen enkele noot kunnen zingen over onze eigen kracht, kunnen we ons altijd verheugen in onze almachtige God.

"*En hoezeer is hij verheugd over Uw heil!*" Alles wordt aan God toegeschreven. De bron is Zijn kracht en de stroom is Zijn redding. De HEERE heeft het bedacht en vastgelegd; Hij voert het uit en brengt het tot een goed einde. Daarom is het in alles Zíjn reddingswerk. De blijdschap waarover hier gesproken wordt, gaat gepaard met een uitroepteken van diepe verwondering: "hoezeer!" De vreugde van onze opgestane Heere is net zo onuitsprekelijk als Zijn doodsstrijd was. Als de toppen van Zijn vreugde even hoog reiken als de dalen van Zijn smart diep waren, dan raakt Zijn heilige gelukzaligheid aan de hoogste hemel.

Om de vreugde die Hem in het vooruitzicht was gesteld, verdroeg Hij het kruis en verachtte Hij de schande. Die vreugde groeit nu met de dag. Hij rust in Zijn liefde en jubelt over Zijn verlosten telkens wanneer er weer iemand redding vindt in Zijn bloed. Laten wij ons, samen met onze Heere, verheugen over deze redding. Ze komt van God, ze bereikt ons, ze deelt zich uit aan anderen en zal spoedig alle volken omvatten. We hoeven niet bang te zijn dat we hierover te uitbundig juichen; dit stevige fundament kan moeiteloos het hoogste gebouw van blijdschap dragen. De vurige vreugde van de eerste methodisten was dan ook veel begrijpelijker dan onze huidige lauwheid. Onze blijdschap zou iets onuitsprekelijks moeten hebben.

Vers 2

"*Gij hebt hem zijns harten wens gegeven.*" Naar die wens verlangde Hij vurig toen Hij op aarde was, en dat bleek uit Zijn gebeden, Zijn daden en Zijn lijden. Daarmee liet Hij zien hoe diep Zijn hart ernaar verlangde om Zijn volk te verlossen. Nu, in de hemel, is die wens vervuld, want Hij ziet hoe degenen die Hij liefheeft thuiskomen om te zijn waar Hij is.

De verlangens van de Heere Jezus kwamen diep uit Zijn hart, en God de Vader verhoorde ze. Als ook onze harten oprecht zijn voor God, zal Hij ook voor ons "het welbehagen dergenen, die Hem vrezen" doen.

"*En de uitspraak zijner lippen hebt Gij niet geweerd.*" Wat diep in de put van het hart verborgen ligt, komt vanzelf omhoog in de emmer van onze woorden. Zo horen echte gebeden ook te zijn: het begint met het verlangen van het hart, om daarna vorm te krijgen op de lippen. Jezus bad niet alleen in stilte, maar ook hardop. Woorden geven immers richting aan onze gedachten. Velen van ons merken dat ook: zelfs als we helemaal alleen zijn, kunnen we onze gedachten vaak beter ordenen door hardop te bidden.

De gebeden van de Zaligmaker werden niet afgewezen. Hij was, en is nog steeds, een Pleitbezorger Wiens gebeden altijd worden verhoord. Onze Voorspraak in de hemel keert nooit met lege handen terug van de troon van genade. Hij pleitte al voor Zijn uitverkorenen in de eeuwige raadsbesluiten; Hij vroeg zegen voor hen hier op aarde, en Hij bad om eeuwige heerlijkheid voor hun toekomst. Al Zijn verzoeken zijn verhoord. Ook vandaag staat Hij klaar om voor ons te pleiten bij de genadetroon. Hebben we op dit moment geen gebed dat we via Hem naar Zijn Vader kunnen zenden? Laten we niet aarzelen om de hulp van onze bereidwillige, liefhebbende en altijd zegevierende Voorspraak in te roepen.

"*Sela.*" Hier is volkomen terecht een pauze ingelast. Het geeft ons de tijd om verwonderd stil te staan bij de rijke verhoring van de gebe-

den van de Koning. Bovendien biedt het ons de kans om onze eigen gebeden voor te bereiden, zodat Hij ze bij de Vader kan brengen. Het zou bijzonder zegenrijk zijn als we in onze erediensten ook wat meer van dit soort stille rustmomenten – een paar van zulke Sela's – zouden inbouwen.

Vers 3

"*Want Gij komt hem voor met zegeningen van het goede.*" Het woord 'voorkomen' betekende in oude vertalingen 'voorafgaan' of 'tegemoetkomen'. En inderdaad ging de HEERE Zijn Zoon al vooraf met zegeningen. Nog voordat Christus stierf, werden gelovigen al gered op grond van Zijn toekomstige kruisdood. Nog voordat Hij naar de aarde kwam, zagen gelovigen Zijn dag al en verblijdden zij zich, en had Hij Zelf Zijn vreugde al bij de mensenkinderen. De Vader deelt Zijn zegen zó graag uit via Zijn Zoon, dat Hij niet eens overgehaald hoeft te worden om Zijn genade te schenken. Op de weg van Zijn barmhartigheid loopt Hij de Middelaar als het ware al vooruit. Zoals Jezus Zelf zei: "*Ik zeg u niet, dat Ik den Vader voor u bidden zal; want de Vader Zelf heeft u lief.*" Nog voordat Jezus roept, antwoordt de Vader al. En terwijl Hij nog spreekt, verhoort Hij Hem.

Barmhartigheid is met bloed gekocht, maar wordt toch om niet gegeven. Jehova's liefde vindt haar oorsprong immers niet in het offer van de Verlosser. Integendeel, die liefde – met al haar zegeningen van goedheid – ging juist aan de grote verzoening vooraf en bracht deze tot stand, tot onze redding. Lezer, wat een zegen is het als u, in navolging van uw Heere, zult ervaren hoe Gods leiding en genade u voorgaan, hoe ze vooruitlopen op wat u nodig hebt en een weg voor u banen. Bij velen van ons was Gods barmhartigheid onze wensen en gebeden al ver vooruit. Zijn genade is onze inspanningen en verwachtingen altijd een stap voor, en zelfs onze diepste hoop kan haar niet bijhouden.

Zulke 'voorkomende genade' verdient een loflied, en we zouden het uit deze ene zin kunnen dichten. Al onze weldaden mogen we zien als 'zegeningen': het zijn gaven van een gezegende God, bedoeld om ons tot een zegen te maken. Het zijn 'zegeningen van het goede', onverdiend en uit vrije genade gegeven. Ze komen ons tegemoet met een goddelijke, vooruitziende blik, zoals alleen een liefde die alles voorziet dat kan beschikken. In dit licht gelezen is dit vers op zichzelf al een gedicht!

"*Op zijn hoofd zet Gij een kroon van fijn goud.*" Ooit droeg Jezus een doornenkroon, maar nu draagt Hij de kroon van de heerlijkheid. Deze 'kroon' staat symbool voor koninklijke waardigheid, heersende macht, verdiende eer, een schitterende overwinning en goddelijke heerschappij. Ze is gesmeed uit het rijkste, meest glanzende en duurzaamste materiaal: 'goud'. En wel van de zuiverste en kostbaarste soort, 'fijn goud', om de uitmuntendheid van Zijn koningschap te onderstrepen. Waar aardse vorsten hun diadeem soms zien wankelen, is Zijn kroon zó stevig bevestigd dat geen enkele macht haar kan verschuiven. De HEERE Zelf heeft haar Hem immers opgezet. Waar een heerser als Napoleon zichzelf kroonde, werd de Heere Jezus door de Vader gekroond. Het rijk van de één smolt in een oogwenk weg, maar de Ander bezit een heerschappij die tot in eeuwigheid standhoudt.

Sommige vertalingen lezen: "een kroon van kostbare stenen". Dat doet ons denken aan Zijn beminden, die als juwelen in Zijn kroon zullen zitten. Over hen heeft Hij gezegd: "Zij zullen … te dien dage, dien Ik maken zal, Mij een eigendom zijn" (Engels: in den dag dat Ik Mijn juwelen bijeenbreng). Mogen wij gezet worden in de gouden rand van de heerlijkheid van onze Verlosser, om Zijn hoofd voor eeuwig te sieren!

Vers 5

"Het leven heeft hij van U begeerd. Gij hebt het hem gegeven; lengte van dagen, eeuwiglijk en altoos." De eerste woorden kunnen op ko-

ning David slaan. Maar "lengte van dagen, eeuwiglijk en altoos" kan alleen over de Koning-Messias gaan. Jezus bad als mens om opstanding, en Hij kreeg die. Nu bezit Hij haar voor altijd, in onsterfelijkheid. Eenmaal is Hij gestorven, maar nu Hij uit de doden is opgewekt, sterft Hij niet meer. "Ik leef, en gij zult leven", zegt de Zaligmaker. Daarmee laat Hij ons de heerlijke zekerheid horen dat wij deel hebben aan Zijn eeuwige leven. We hadden dit juweel nooit gevonden als Hij de steen die het bedekte niet had weggerold.

Vers 6

"Groot is zijn eer door Uw heil." Immanuël draagt de palm, terwijl Hij eens het kruis droeg. De Vader heeft de Zoon verheerlijkt, zodat geen enkele heerlijkheid zich kan meten met wat Hem omgeeft. Zie Zijn persoon, zoals Johannes Hem in Openbaring beschrijft. Zie Zijn heerschappij, die zich uitstrekt van zee tot zee. Zie Zijn glans, zoals Hij Zich laat zien in vlammend vuur. Heere, wie is aan U gelijk? Zelfs Salomo in al zijn pracht was niet met U te vergelijken, U, eens versmade Man van Nazareth!

Let op, lezer: de redding wordt aan God toegeschreven. Zo maakt de Zoon, als onze Zaligmaker, Zijn Vader groot. Maar ook de heerlijkheid van de Zoon is duidelijk te zien, want de Vader verheerlijkt Zijn Zoon.

"Majesteit en heerlijkheid hebt Gij hem toegevoegd" (Engels: legt Gij op Hem). Parkhurst leest: "glans en schoonheid." Die worden op Jezus gelegd, zoals gouden ketenen, sterren en eretekens op vorsten en grote mannen worden gelegd. Het hout van de tabernakel was overtrokken met zuiver goud. Zo is ook Jezus bekleed met heerlijkheid en eer. Wacht er voor Zijn nederige volgelingen al een allesovertreffend en eeuwig gewicht van heerlijkheid, wat moet er dan niet voor onze Heere Zelf klaarliggen?

Het volle gewicht van de zonde werd op Hem gelegd. Het is dan ook rechtvaardig dat de volle maat van de heerlijkheid, omdat Hij die

zonde heeft weggedragen, op dezelfde geliefde Persoon wordt gelegd. Een heerlijkheid die zo groot is als Zijn schande, moet Hij krijgen en zál Hij krijgen. Hij heeft die immers ten volle verdiend. We kunnen Jezus nooit te veel eer geven. Wat onze God graag doet, mogen wij zeker ook met al onze kracht doen. O, wat zouden we graag nieuwe kronen brengen voor dat verheven voorhoofd, dat eens door doornen werd geschonden!

> *"Laat Hem gekroond worden met majesteit,*
> *Die Zijn hoofd in de dood heeft neergebogen;*
> *Laat Zijn eer klinken, wijd en zijd,*
> *Door al wat adem heeft, tot Zijn verhoging."*

Vers 7

"Want Gij zet hem tot zegeningen in eeuwigheid" (Engels: Gij hebt hem hoogst gezegend gemaakt). In Zichzelf is Hij hoogst gezegend, want Hij is God boven alles, te prijzen in der eeuwigheid. Maar dit gaat over Hem als onze Middelaar. In die hoedanigheid krijgt Hij de gelukzaligheid als beloning. De kanttekening zegt: "Gij hebt hem gesteld tot zegeningen." Hij is voor anderen een overvloeiende bron van zegeningen, een zon die het heelal met licht vult. Zoals de Heere aan Abraham zwoer, is het beloofde zaad een eeuwige bron van zegen voor alle volken van de aarde. Daartoe is Hij aangesteld en aangewezen; daarom is Hij mens geworden: om de mensenkinderen te zegenen. Och, hadden zondaars maar verstand genoeg om de Zaligmaker te gebruiken voor het doel waarvoor Hij is aangewezen: een Zaligmaker te zijn voor verloren en schuldige zielen.

"Gij vervrolijkt hem door vreugde met Uw aangezicht." Wie voor anderen een zegen is, kan niet anders dan zelf blij zijn. Het onbegrensde goed dat Jezus doet, zorgt voor onbegrensde vreugde. De liefdevolle gunst van Zijn Vader, het aangezicht van God, geeft Jezus overstelpende vreugde. Dit is de zuiverste stroom om uit te drinken,

en Jezus kiest geen andere. Zijn vreugde is volkomen. De bron ervan is goddelijk. Ze duurt eeuwig. Ze gaat alle maat te boven.

Het aangezicht van God maakt de Vorst van de hemel blij. Wat moeten wij het dan zoeken! En hoe goed moeten we oppassen dat we Hem niet met onze zonden prikkelen om Zijn aangezicht voor ons te verbergen! Onze verwachting mag blij vooruitvliegen naar het uur waarop de vreugde van onze Heere over alle heiligen wordt uitgestort. Dan zal Jehova's aangezicht schijnen over alle mensen die met bloed zijn gekocht. Zo zullen we ingaan "in de vreugde uws heeren".

Tot hiertoe was alles "het gejuich van hen die triomferen, het lied van hen die feestvieren". Laten we met hen juichen en zingen, want Jezus is onze Koning, en in Zijn triomfen hebben wij deel.

Vers 8

"Want de koning vertrouwt op den HEERE." Onze Heere was een echte Koning en leider. Hij was een meester in het gebruik van de wapens en kon het schild van het geloof uitstekend hanteren. Hij heeft ons immers een schitterend voorbeeld gegeven van vast vertrouwen op God. Hij voelde Zich veilig in de zorg van Zijn Vader, totdat Zijn uur gekomen was. Hij wist dat Hij in de hemel altijd werd verhoord. Hij gaf Zijn zaak over aan Hem Die rechtvaardig oordeelt. En in Zijn laatste ogenblikken gaf Hij Zijn geest over in diezelfde handen.

De blijdschap uit de vorige verzen was de blijdschap van het geloof. En de overwinning kwam ook door datzelfde kostbare geloof. Heilig vertrouwen op Jehova is de echte moeder van alle overwinningen. Deze triomfpsalm is lang geschreven voordat de strijd van onze Heere begon. Maar het geloof springt over de grenzen van de tijd heen. Het zingt al zijn "Io triumphe", terwijl het nog zijn strijdlied zingt.

"Door de goedertierenheid des Allerhoogsten zal hij niet wankelen." Eeuwige barmhartigheid maakt de troon van Jezus, de Middelaar, onwankelbaar. Hij Die in elk opzicht de Allerhoogste is, zet al

Zijn oneindige volmaaktheden in om de genadetroon te handhaven, waarop onze Koning in Sion regeert. Hij liet Zich niet afbrengen van Zijn doel, niet door Zijn lijden en niet door Zijn vijanden. Ook zal Hij nooit afgebracht worden van de voltooiing van Zijn plannen. Hij is dezelfde, gisteren en heden en tot in eeuwigheid.

Andere rijken vallen uiteen door het verstrijken van de jaren, maar eeuwige barmhartigheid houdt Zijn groeiende heerschappij voor altijd in stand. Andere koningen mislukken omdat ze steunen op een arm van vlees. Maar onze Vorst regeert voort in glans, omdat Hij op Jehova vertrouwt. Het is een enorm bewijs van Gods barmhartigheid voor de mensen dat de troon van Koning Jezus nog altijd onder hen staat. Niets anders dan goddelijke barmhartigheid kon hem overeind houden, want menselijke boosheid zou hem morgen omverwerpen als ze kon.

We moeten op God vertrouwen voor de groei van het koninkrijk van de Verlosser, want op Jehova vertrouwt de Koning Zelf. Elke werkwijze die God niet vertrouwt moet voorgoed worden afgewezen, en vooral al het steunen op louter menselijk kunnen. Dat hoort niet thuis in een koninkrijk waar de Vorst voorgaat in het wandelen door geloof in God.

Vers 9

"Uw hand zal alle vijanden vinden; uw rechterhand zal uw haters vinden." De ondergang van de goddelozen is voor de vrienden van de gerechtigheid een passende reden tot vreugde. Daarom wordt die hier, en in de meeste liederen van de Schrift, met kalme dankbaarheid genoemd. "Hij heeft machtigen van de tronen afgetrokken" is een noot uit hetzelfde lied dat zingt: "en nederigen heeft Hij verhoogd". We hebben medelijden met de verlorenen omdat het mensen zijn. Maar als vijanden van Christus kunnen we hen niet beklagen.

Niemand ontsnapt aan de toorn van de overwinnende Koning, en het is ook niet te wensen dat iemand ontsnapt. Hij hoeft Zijn vluch-

tende vijanden niet te gaan zoeken. Zijn hand vindt hen toch, want Zijn aanwezigheid is overal rondom hen. Wie hoopt te ontkomen, hoopt tevergeefs. Hij zal ze allemaal vinden en allemaal straffen, met het gemak en de snelheid die bij de rechterhand van een krijger horen. Dat "vinden" betekent volgens ons niet alleen dat Hij de schuilplaatsen van Godhaters opspoort. Het betekent ook dat Hij ze raakt op hun gevoeligste plek, zodat ze de hevigste pijn voelen.

Wanneer Hij verschijnt om de wereld te oordelen, zullen harde harten door ontzetting worden gebroken en trotse geesten in schaamte worden vernederd. Hij Die de sleutel van de menselijke natuur heeft, kan al haar veren naar believen aanraken. Hij vindt de middelen om de uiterste verwarring en schrik te brengen over hen die eerst zo grootsprakerig hun haat tegen Hem uitten.

Vers 10

"Gij zult hen zetten als een vurige oven ter tijd uws toornigen aangezichts." Zij worden zelf een oven en zijn zo hun eigen kwelgeesten. Wie tegen U brandden van woede, zullen door Uw toorn verbrand worden. Op het vuur van de zonde volgt het vuur van de gramschap. Zoals de rook van Sodom en Gomorra naar de hemel opsteeg, zo zullen de vijanden van de Heere Jezus volledig en op verschrikkelijke wijze verteerd worden. Sommigen lezen: "Gij zult hen als het ware in een vuuroven stellen." Als takkenbossen die in een oven worden gegooid, zullen ze woedend branden onder de toorn van de Heere: "En zullen dezelve in den vurigen oven werpen; daar zal wening zijn en knersing der tanden".

Dit zijn vreselijke woorden. Leraars die met slimme redeneringen proberen hun kracht af te zwakken, doen verkeerd. Lezer, sta nooit lichte gedachten over de hel toe, anders gaat u binnenkort ook licht denken over de zonde. De hel van de zondaars moet alle voorstelling te boven gaan, anders zou zulke taal als deze niet gebruikt worden.

Wie zou de Zoon van God tot vijand willen hebben, als zo'n ondergang Zijn vijanden wacht?

De uitdrukking "ter tijd uws toornigen aangezichts" herinnert ons eraan dat er, net zoals nu de tijd van Zijn genade is, een vastgestelde tijd van Zijn toorn zal komen. De Rechter houdt zitting op een vooraf bepaald tijdstip. Er komt een dag van wraak van onze God. Laten zij die de dag van genade verachten, aan die dag van toorn denken.

"De HEERE zal hen in Zijn toorn verslinden, en het vuur zal hen verteren." Jehova Zelf zal de vijanden van Zijn Zoon met Zijn toorn treffen. De Heere Jezus oordeelt als het ware in opdracht van God, en God staat er plechtig achter met Zijn instemming en medewerking. Hij werkt mee aan elk vonnis over zondaars die zich niet bekeren. Wat wordt hier bedoeld? Een totale vernietiging van ziel én lichaam. Beide worden door ellende verslonden en door angst verteerd. O, de komende toorn! De komende toorn! Wie kan die verdragen? Heere, red ons ervan, om Jezus' wil.

Vers 11

"Gij zult hun vrucht van de aarde verdoen." Wat zij met hun leven hebben opgebouwd, mislukt, en al hun zwoegen loopt op teleurstelling uit. Waar zij zo trots op waren, raakt in de vergetelheid. Hun namen worden als iets gruwelijks uitgewist, "en hun zaad van de kinderen der mensen." Hun kinderen en kleinkinderen lopen in hun voetsporen en krijgen hetzelfde einde, totdat de familielijn ten slotte uitsterft.

Natuurlijk geven rechtvaardigen de zegen van God vaak door aan hun zonen, bijna als een erfstuk in de familie, terwijl de zondaar op zijn sterfbed alleen een vloek achterlaat voor zijn nakomelingen. Wie de Zoon van God haat, hoeft zich dus niet te verwonderen als zijn eigen zonen geen genade vinden.

Vers 12

"Want zij hebben kwaad tegen U aangelegd." God let op wat we van plan zijn. Wie kwaad wilde doen maar het niet kon, is even schuldig als hij die het wel deed. Christus' gemeente en Zijn zaak worden niet alleen aangevallen door mensen die ze niet begrijpen. Er zijn er ook velen die het licht hebben gezien en het toch haten. Kwaad dat met opzet gebeurt, heeft een gif in zich dat we bij zonden uit onwetendheid niet vinden. Als goddeloze mensen het evangelie van Christus bewust en met voorbedachten rade aanvallen, is hun misdaad groot en hun straf even zwaar.

De woorden "tegen U" laten ons zien dat wie kwaad beraamt tegen de armste gelovige, daarmee de Koning Zelf kwaad wil doen. Laten vervolgers dus oppassen.

"Zij hebben een schandelijke daad bedacht, doch zullen niets vermogen." Hun onmacht is het blok aan het been van wie de Heere Jezus haten. Slechtheid om iets te bedenken hebben ze genoeg, sluwheid om plannen te smeden ook, en kwaadaardigheid om kwaad te beramen eveneens. Maar God zij dank, de kracht om het uit te voeren ontbreekt hun. Toch worden ze beoordeeld op wat in hun hart leeft. Op de grote dag van de afrekening telt de wil voor de daad.

Als we in onze tijd de grootsprakerige dreigementen van de vijanden van het evangelie lezen, kunnen we met opgewekte stem herhalen: "doch zullen niets vermogen." De slang mag sissen, maar haar kop is vermorzeld. De leeuw mag grommen, maar hij kan niet verslinden. De storm mag donderen, maar hij kan niet treffen. De oude reus Paus bijt op zijn nagels als hij de pelgrims ziet, maar hij kan hun botten niet meer afknagen zoals vroeger. De duivel en al zijn bondgenoten brommen een afschuwelijk "non possumus", en trekken ontzet terug van de muren van Sion. Want de Heere is daar.

Vers 13

"Want Gij zult hen zetten tot een wit; met Uw pezen zult Gij het op hun aangezicht toeleggen" (Engels: Gij zult hen de rug doen toekeren, als Gij Uw pijlen tegen hun aangezicht met Uw pezen zult gereedgemaakt hebben). Een tijd lang kunnen de vijanden van God driest oprukken en dreigen alles omver te halen. Maar een paar tikken van de klok volstaan om hun zaak een andere wending te geven. Eerst marcheren ze brutaal genoeg vooruit. Dan komt Jehova hen recht in het gezicht tegemoet, en één voorproefje van Gods scherpe oordeel jaagt hen al snel ontzet op de vlucht.

In de grondtekst zit de gedachte dat de goddelozen als schietschijf voor God worden neergezet, een doelwit voor Zijn toorn. Wat een vreselijke positie om in te staan! Wilt u een voorbeeld op grote schaal, denk dan aan Jeruzalem tijdens het beleg. Wilt u een voorbeeld bij één mens, lees dan het verhaal van het sterfbed van Francesco Spiera. God richt raak. Wie wil Zijn schietschijf zijn? Zijn pijlen zijn scherp en doorboren het hart. Wie wil door hen gewond raken? Ach, vijanden van God, uw grootspraak is zo voorbij zodra de pijlen beginnen te vliegen!

Vers 14

"Verhoog U, HEERE! in Uw sterkte." Wat een lieflijk slotvers! Ons hart zegt er ja en amen op en stemt er volkomen mee in. Het is altijd goed om de Heere te prijzen als we denken aan Zijn goedheid voor Zijn Zoon en aan de nederlaag van Zijn vijanden. De naam van God hoog te houden hoort de levenstaak van elke christen te zijn. Maar zulke arme schepselen als wij eren Hem niet zoals Hij verdient. Daarom mogen we een beroep doen op Zijn eigen kracht om ons te helpen.

Wees hoog, o God, en houd Uw hoogheid Zelf overeind door Uw eigen almacht. Want geen andere macht kan dat op een waardige manier doen. "Zo zullen wij zingen, en Uw macht met psalmen loven." Een tijd lang mogen de heiligen treuren, maar zodra hun goddelijke

Helper in heerlijkheid verschijnt, komt hun vreugde terug. Vreugde hoort altijd door het kanaal van de lofprijs te stromen. Alle eigenschappen van God zijn passende onderwerpen voor de muziek van ons hart en onze stem. En als we iets van Zijn kracht zien, moeten we die ophemelen. Hij heeft onze verlossing helemaal alleen bewerkt, dus Hij alleen verdient de lof.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

De vorige psalm was een smeekgebed voordat de koning ten strijde trok. Deze psalm is duidelijk een Te Deum, een lofzang bij zijn terugkeer. — J. J. Stewart Perowne, B.D., in het "Book of Psalms: a New Translation, with Introduction and Notes", 1864.

Gehele psalm

Het gebed dat de gemeente aan het einde van de vorige psalm opzendt, loopt hier uit in een lofzang. Die komt voort uit een blik van geloof op de heerlijkheid die volgt wanneer het lijden van de Messias voorbij is. Dit is een van de mooie liederen die we zo vaak in de Schrift vinden. De Heilige Geest heeft ze gegeven om de hoop en verwachting van de gemeente wakker en levend te houden terwijl zij op de Heere wacht, en om haar vreugde onder woorden te brengen op het moment dat Hij komt.

Het onderwerp van het lied is de verhoging en heerlijkheid van de Messias. En het moment dat voor dit lied is gekozen, is precies het uur waarop duisternis de aarde bedekte en heel de schepping met haar stervende Heere leek mee te sterven. De Schrift werkt veel met tegenstellingen. Dat past blijkbaar bij de menselijke geest, want die gaat graag van het ene uiterste naar het andere. Een mens kan elke verandering aan, hoe hevig en tegenstrijdig ook. Maar als vreugde of

verdriet heel lang aanhoudt en altijd hetzelfde blijft, werkt dat verzwakkend en neerdrukkend. — R. H. Ryland.

Gehele psalm

"Na dezen zag ik ... en ziet, er was een troon gezet in den hemel, en er zat Een op den troon." Openbaring 4:1, 2. Zo mogen we ook deze psalm lezen, als vervolg op het gebed ervoor. Sint Hiëronymus zegt: "In de vorige psalm werd er gebeden voor Hem Die de gestalte van een dienstknecht had aangenomen. In deze psalm is Hij Koning der koningen en Heere der heren." — Isaac Williams.

Gehele psalm

Ik ben ervan overtuigd dat iedereen die de vorige psalm op Christus in Zijn benauwdheid toepast, in deze psalm ook Christus in Zijn triomf zal herkennen. Daar was Hij in het donkere dal, het dal van Achor. Nu staat Hij op de berg Sion. Daar onderging Hij smart en barensnood. Nu denkt Hij niet meer aan de angst, want Hij is blij dat er een geestelijk zaad in de wereld is geboren. Daar werd Hij omsingeld door dodelijke vijanden die Hem van alle kanten insloten. Hier is Hij binnengegaan in wat er staat in Psalm 78:65, 66: "Toen ontwaakte de Heere, als een slapende, als een held, die juicht van den wijn. En Hij sloeg Zijn wederpartijders aan het achterste; Hij deed hun eeuwige smaadheid aan." — Hamilton Verschoyle.

Gehele psalm

Zoals u al in het opschrift van deze psalm hebt gezien, heet het dat David haar gemaakt heeft. Hij schreef over zichzelf in de derde persoon, als "de koning". Hij schreef de psalm niet zozeer voor eigen gebruik, maar voor zijn volk. Eigenlijk is het een volkslied. Het bezingt de majesteit en de heerlijkheid van David, maar schrijft beide aan God toe. Het spreekt vertrouwen uit in Davids toekomst, maar bouwt dat vertrouwen op God alleen. — Samuel Martin, in "Westminster Chapel Pulpit", 1860.

Vers 2

"Uw sterkte … Uw heil." U hebt hier dus twee woorden: "virtus en salus", sterkte en heil. Let er goed op. Niet virtus zonder salus, en niet salus zonder virtus. Geen van beide is volledig zonder het andere, en ook beide samen niet zonder Tua Domine. In virtute is goed, als er maar in salute op volgt. Want sterkte alleen is, van welke kant u het ook bekijkt, nog geen reden tot vreugde. Zelfs Gods sterkte niet, als er geen heil achter staat. Sterkte die ons niet neerslaat maar redt: dat is de blije kant.

Draai het nu om. Sterkte die uitloopt op heil is terecht een reden tot vreugde. Zo maakt ook heil dat samengaat met sterkte de vreugde nog blijder. Het wordt dan immers een sterk heil, een machtige verlossing. — Launcelot Andrewes (bisschop), 1555-1626, in "Conspiracie of the Goweries".

Vers 2

"Hoezeer is hij verheugd over Uw heil!" O, wat is het goed om te juichen in de kracht van die arm die nooit zal verdorren, en in de schaduw van die vleugels die nooit hun veren zullen verliezen! Juichen in Hem Die niet gisteren daar en vandaag hier is, maar Dezelfde is, gisteren, vandaag en in der eeuwigheid! Want zoals Hij is, zo zal ook de vreugde zijn. — Launcelot Andrewes.

Vers 3

"Gij hebt hem zijns harten wens gegeven." Hij verlangde ernaar het pascha te eten, Zijn leven af te leggen wanneer Hij wilde en het weer te nemen wanneer Hij wilde. En U hebt het Hem gegeven. "En de uitspraak zijner lippen hebt Gij niet geweerd." "Mijn vrede", zegt Hij, "geef Ik u". En zo is het gebeurd. — Augustinus, in loc.

Vers 3 (eerste zinsnede)

Goede mensen krijgen hun gebeden zeker verhoord, zoals dat heet: in geld of in geldswaarde. Dus in precies datgene waar ze om vroegen, of in iets beters. — John Trapp.

Vers 3

"Sela." Zie blz. 25, 29, 38, 345.

Vers 4

"Want Gij komt hem voor met zegeningen van het goede; op zijn hoofd zet Gij een kroon van fijn goud." De Zoon van God was niet sneller met vragen om de zegeningen van Gods goedheid dan de Vader bereid was ze te geven. En zo is Hij ook gezind tegenover al Zijn aangenomen zonen. Christus draagt als Koning en Priester een kroon van heerlijkheid, die wordt uitgebeeld door het zuiverste en schitterendste metaal dat er is: goud. Het behaagt Hem Zijn heiligen, die in allerlei deugden uitblinken, te zien als de robijnen, saffieren en smaragden die deze kroon sieren en tooien. Wie zou er niet naar verlangen daarin een plaats te krijgen? — George Horne.

Vers 4

"Gij komt hem voor met zegeningen van het goede." Het is alsof hij zegt: "Heere, ik heb nooit om een koninkrijk gevraagd. Ik heb er nooit aan gedacht. Maar U bent mij voorgekomen met de zegeningen van Uw goedheid." ... Uit deze woorden haal ik de volgende les en leer: het is zoet, en alle dankbare erkenning waard, om voorgekomen te worden met de zegeningen van Gods goedheid, met Gods goede zegeningen. ...

Het is voor God niets nieuws om de mensenkinderen tegemoet te treden met voorkomende liefde en barmhartigheid. Zo heeft Hij altijd gehandeld, zo handelt Hij ook nu en zo zal Hij blijven handelen. Zo ging Hij altijd om met de wereld, met de volken van de wereld, met

grote steden en plaatsen, met gezinnen en met afzonderlijke zielen. …

Neem de afzonderlijke zielen. U weet hoe het ging met Mattheüs, de tollenaar die aan de tolplaats zat. "Volg Mij", zegt Christus. Hij kwam hem voor. En u weet hoe het ging met Paulus: "Die te voren een gods lasteraar was, en een vervolger, en een verdrukker; maar mij is barmhartigheid geschied." Hoe kwam dat? Zocht hij die barmhartigheid eerst zelf? "Nee", zegt hij, "ik ging dreiging en moord blazend tegen het volk van God, en God ontmoette mij en wierp mij van mijn paard. God kwam mij voor met Zijn genade en barmhartigheid." Zo ging het met Paulus.

En zeg mij eens wat u denkt van dat hele hoofdstuk bij Lukas, het vijftiende. Er staan drie gelijkenissen in: van de verloren penning, van het verloren schaap en van de verloren zoon. De vrouw verloor haar penning en veegde het huis om hem te vinden. Maar ging de penning eerst naar de vrouw toe, of ging de vrouw eerst naar de penning? De herder verloor zijn schaap. Ging het schaap eerst op zoek naar de herder, of de herder naar het schaap? Van de verloren zoon wordt wel gezegd dat hij eerst een besluit neemt: "Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan." Maar toen zijn vader hem van verre zag, liep hij op hem af, ontmoette hem, omhelsde hem en haalde hem thuis binnen. Waarom staat dat er? Om te laten zien dat het werk van genade en barmhartigheid voortdurend gebeurt in de vorm van voorkomende liefde. — Samengevat uit William Bridge, 1600-1670.

Vers 4

"Want Gij hebt hem voorgekomen met zegeningen der zoetheid." Omdat Hij eerst de zegeningen van Uw zoetheid had gedronken, kon de gal van onze zonden Hem niet deren. — Augustinus.

Vers 4

"Gij komt hem voor." Het woord "voorkomen" gebruiken we nu meestal voor het idee van tegenhouden. "Gij komt hem voor" zou dan ge-

woonlijk betekenen: “U houdt hem tegen.” Maar hier betekent “voorkomen” juist vooruitgaan. U gaat hem vooruit met de zegeningen van Uw goedheid, als een baanbreker die kromme wegen recht maakt en ruwe plaatsen glad. Of als iemand die bloemen strooit op het pad van een ander, zodat de weg mooi is om te zien en prettig om te lopen. — Samuel Martin.

Vers 4 (eerste zinsnede)

Deze tekst erkent Gods goedheid. God is de behoeften van David voorgeweest, en daarom schrijft hij: “Gij komt hem voor — gaat hem vooruit — met zegeningen van het goede.” De woorden “zegeningen van het goede” geven aan dat Gods gaven Gods liefde zijn, in vorm gegoten en uitgedrukt. Dat maakt onze zegeningen veel waardevoller: het zijn bekers die even vol zijn van God en van Gods vriendelijkheid als van geluk en zaligheid. — Samuel Martin.

Vers 4 (eerste zinsnede)

Een groot deel van onze zegen krijgen we al voordat we erom vragen of ernaar zoeken. Ons bestaan, ons verstand, onze geboorte in een christelijk land, de roeping van ons volk tot de kennis van Christus, en Christus Zelf, met nog veel meer: mensen krijgen het allemaal ongezocht, zoals David zijn recht op de troon kreeg. Nooit heeft iemand om een Zaligmaker gevraagd voordat God uit Zichzelf “het zaad der vrouw” beloofde. — William S. Plumer.

Vers 4

“Op zijn hoofd zet Gij een kroon van fijn goud.” Van Christus kunnen we zeggen dat Hij een viervoudige heerlijkheid of kroon heeft.

1. Hij heeft die als God, één in wezen met de Vader: “het Afschijnsel Zijner heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid”. Hebreeën 1:1, 2, 3.

2. Hij heeft een kroon en heerlijkheid als Middelaar. Die hangt samen met de macht, het gezag en de eer waarmee Hij is bekleed als Gods grote gevolmachtigde. Hij is gezalfd op de berg Sion en heeft macht en een ijzeren roede, ook tegenover Zijn vijanden.
3. Hij heeft een kroon en heerlijkheid doordat Zijn heerlijkheid zichtbaar wordt in de uitvoering van Zijn ambten. Dan maakt Hij Zijn macht en heerlijkheid als Middelaar in bijzondere stappen openbaar. Zo wordt soms gezegd dat Hij Zijn macht aan Zich neemt (Openbaring 11:17), en dat Hij gekroond wordt wanneer het witte paard van het evangelie in triomf rijdt. Openbaring 6:2. De laatste stap van deze heerlijkheid is de dag van het oordeel. Kortom, dit bestaat uit het uitoefenen van de macht die Hem eerder als Middelaar was toevertrouwd.
4. Er is ook een kroon en heerlijkheid die afzonderlijke gelovigen Hem als het ware opzetten wanneer zij Hem verheerlijken. Zij voegen niets toe aan Zijn oneindige heerlijkheid, maar zij erkennen Hem als zodanig. — James Durham, 1622-1658.

Vers 4

"Een kroon van fijn goud" wijst op Zijn verhoging aan de rechterhand van God, waar Hij met heerlijkheid en eer is gekroond. Dat deze kroon van "fijn goud" is, wijst op de reinheid, de heerlijkheid, de hechtheid en de duurzaamheid van Zijn koninkrijk. — John Gill.

Vers 5

"Het leven heeft hij van U begeerd. Gij hebt het hem gegeven; lengte van dagen, eeuwiglijk en altoos." De heerlijkheid van God hangt samen met het eeuwige leven van Christus.

1. De heerlijkheid van Zijn trouw. Eeuwig leven en zaligheid waren aan Immanuël in het verbond beloofd als loon voor Zijn werk (Psalm 110:1-4; Jesaja 9:5, 6, enzovoort). In de verwachting en het

vaste vertrouwen daarop heeft Hij "het kruis … verdragen, en schande veracht". Hebreeën 12:2; Psalm 16:8-11.

2. De heerlijkheid van Zijn gerechtigheid. Door de dood van Christus is Gods gerechtigheid geëerd en in al haar rechtvaardige eisen volkomen voldaan. Het leven dat daarop volgde, is Gods uitdrukking van die voldoening. Dat Hij blijft leven, is een blijvende verklaring dat de eeuwige gerechtigheid van Jehova in Hem en Zijn voltooide werk voor altijd bevredigd rust. De dood "heerst niet meer over Hem", want de straf nog eens opleggen zou een schending van de gerechtigheid zijn.
3. De heerlijkheid van Zijn genade. Die genade bevordert Hij nu levend en werkzaam. Johannes 17:2. Doordat Hij "altoos" aan Gods rechterhand leeft, staat Hij daar als een eeuwig gedenkteken van Gods liefde, waarmee God Hem tot onze Middelaar en Plaatsvervanger maakte, onze Zaligmaker van zonde en toorn. Zijn blijvende aanwezigheid daar zal heel de hemel voortdurend herinneren aan het woord "door de genade Gods zij zijn wat zij zijn": alles te danken aan Gods vrije barmhartigheid door Jezus Christus. Hij zal verschijnen als het gezegende middel waardoor alle gaven en vreugden van de zaligheid tot in eeuwigheid naar schuldigen toe zullen stromen.

Zo staan de macht van God en al Zijn morele eigenschappen garant voor de eeuwigheid van het leven van de opgestane en verhoogde Zaligmaker. — Ralph Wardlaw, D.D.

Vers 5

"Het leven heeft hij van U begeerd." Hij vroeg om een opstanding toen Hij zei: "Vader, … verheerlijk Uw Zoon", en U hebt die Hem gegeven. "Lengte van dagen, eeuwiglijk en altoos." Dat zijn de verlengde eeuwen van deze wereld die de gemeente zou hebben, en daarna een eeuwigheid, een wereld zonder einde. — Augustinus.

Vers 5

"Het leven heeft hij van U begeerd", enzovoort. God is dus royaler voor Zijn volk dan hun gebeden. Vragen ze maar om één zegen, dan antwoordt Hij zoals Naäman tegen Gehazi: "Belieft het u, neem twee talenten." Hizkia vroeg om één leven en God gaf hem vijftien jaar, en die tellen wij voor twee levens en meer. Hij geeft vrijgevig, zoals alleen Hij dat kan, en altijd als Zichzelf. Denk aan de grote Alexander, die een arme bedelaar een hele stad schonk en zijn leermeester een schip vol wierook stuurde, met de opdracht er rijkelijk van te offeren. — John Trapp.

Vers 5-9

Misschien had David eerder het teken van zijn koninklijke waardigheid gemist, de kroon. Dan had hij des te meer reden om Gods goedheid te prijzen, want God had die kroon van het hoofd van een vijand gehaald en op het zijne gezet. — Augustus F. Tholuck.

Vers 6

"Groot is zijn eer door Uw heil." Ik denk aan een vrouw die op haar sterfbed een gesprek over Jezus Christus hoorde. "O", zei ze, "vertel me meer, laat me er meer over horen en word het niet moe Zijn lof te vertellen. Ik verlang ernaar Hem te zien. Hoe zou ik dan niet verlangen om over Hem te horen?" Ik kan inderdaad niet te veel over Jezus Christus zeggen. Over dit gezegende onderwerp kan niemand overdrijven. Had ik de tongen van mensen en engelen, dan nog zou ik Christus nooit helemaal kunnen beschrijven. Het zou een eeuwige tegenstrijdigheid zijn als een schepsel de Schepper tot op de bodem kon doorgronden.

Stel dat al het zand aan de zeekust, alle bloemen, kruiden, bladeren en twijgen in bossen en wouden, en alle sterren aan de hemel redelijke wezens waren. Stel dat ze de wijsheid en de tongen van engelen hadden om te vertellen over de lieflijkheid, de schoonheid, de heer-

lijkheid en de voortreffelijkheid van Christus, nu Hij naar de hemel is gegaan en aan de rechterhand van Zijn Vader zit. Met al hun woorden zouden ze nog miljoenen mijlen van Jezus Christus blijven. O, de lieflijkheid, de schoonheid en de heerlijkheid van Zijn gezicht! Kan ik over zo'n Christus spreken? Kunt u over zo'n Christus horen? Branden we dan niet allemaal van liefde, van een serafijnse liefde, of toch minstens van de liefde van een bruid? O mijn hart, hoe kan het dat je niet ziek bent van liefde? Hoe kan het dat je de dochters van Jeruzalem niet net zo bezweert als de bruid: "Ik bezweer u, gij dochters van Jeruzalem! indien gij mijn Liefste vindt, wat zult gij Hem aanzeggen? Dat ik krank ben van liefde." Hooglied 5:8. — Isaac Ambrose.

Vers 6

"Majesteit en heerlijkheid hebt Gij hem toegevoegd." Er wordt gevraagd of Christus is verhoogd tot Zijn heerlijkheid en waardigheid naar beide naturen, zowel naar Zijn Godheid als naar Zijn mensheid. Mijn antwoord is: naar beide.

Wat Zijn Godheid betreft is Hij Zelf natuurlijk niet groter geworden. Maar Zijn Godheid liet van Zijn geboorte tot Zijn dood weinig van zichzelf zien, en na Zijn opstanding werd ze in Zijn mensheid openlijk zichtbaar. De apostel zegt immers (Romeinen 1:4): "Die krachtelijk bewezen is te zijn de Zoon van God, … uit de opstanding der doden." Door de opstanding en na Zijn opstanding uit de doden werd Hij, Die alleen voor een mens was aangezien, duidelijker dan ooit ook als God getoond.

En wat Zijn mensheid betreft: daarin is Hij verheven tot de hoogste majesteit in de hemelse gewesten. Hij schudde niet alleen alle zwakheden van de menselijke natuur van Zich af, maar werd ook getooid met elke vorm van heerlijkheid, in Zijn ziel én in Zijn lichaam. Toch bleef Hij de eigenschappen van een echt lichaam houden. Juist als mens werd Hij immers aan de rechterhand van de Vader gezet, om

over alles te regeren totdat al Zijn vijanden vernietigd en onder Zijn voeten gelegd zijn.

Om het in één zin samen te vatten: Christus, God en mens, is na Zijn opstanding gekroond met heerlijkheid en eer, en wel zó dat duidelijk werd dat Hij God is. Hij is op de troon van God gezet om daar als soeverein Heere en Koning te regeren, totdat Hij komt in de wolken om levenden en doden te oordelen. Hier ligt dus stof tot troost en bemoediging voor de godvrezenden, maar ook angst en ontzetting voor de goddelozen. — Henry Airay, 1560-1616.

Vers 6 (laatste zinsnede)

Op aarde was Christus "een Man van smarten", maar in de hemel is Hij vol vreugde. Wie "alle tranen van de ogen van Zijn volk afwist", heeft zelf zeker geen tranen meer. Voordat Hij leed, werd Hem een vreugde voorgehouden, en die kreeg Hij ongetwijfeld toen Hij aan Gods rechterhand ging zitten. We mogen dat zien als de werkelijke uitreiking van wat Hem beloofd was: de vreugde die Hij tijdens Zijn lijden voor ogen had, bezat Hij toen Hij op Zijn troon kwam.

Dit is het moment waarop Hij ten overstaan van de hele hemelse vergadering de openlijke goedkeuring van de Vader ontvangt, samen met de bewijzen van Zijn liefde. Wat een grote vreugde moet dat zijn voor Hem Die de liefde van Zijn Vader zo hoog schatte en er zoveel vreugde in vond! — John Hurrion, 1675-1731.

Vers 6

Gelukkig wie een been of een arm heeft om de kroon op het hoofd van onze hoogste Koning te zetten, Wiens wagen met liefde is geplaveid! Stel dat er tienduizend miljoen hemelen waren geschapen boven deze hoogste hemelen, en daarboven opnieuw evenveel, en daarboven weer evenveel, totdat zelfs de engelen moe werden van het tellen. Dan nog zou het een te lage zetel zijn voor de koninklijke troon van die Heere Jezus (aan Wie u toebehoort), boven hen allen. — Samuel Rutherford.

Vers 6

"Gij vervrolijkt hem door vreugde", letterlijk: "U hebt hem laten stralen". Misschien is dat een toespeling op de glans op het gezicht van Mozes. — Dalman Hapstone, M.A., in "The Ancient Psalms ... A Literal Translation and Notes", enzovoort, 1867.

Vers 7

"Gij vervrolijkt hem door vreugde met Uw aangezicht." Dit wordt wel als beeld gebruikt voor Gods gunst, maar het is niet alleen een beeld. Ervaren christenen kunnen u dat vertellen. — Zachary Bogan, in "The Mirth of a Christian Life", 1653.

Vers 7 (eerste zinsnede)

Letterlijk, zoals de Engelse kanttekening in de Bijbel zegt: "Gij hebt hem gesteld tot zegeningen in eeuwigheid." Dat is het meest van toepassing op de Koning in Wie alle volken van de aarde gezegend zouden worden. — Richard Mant.

Vers 9

"Uw hand zal alle vijanden vinden; uw rechterhand zal uw haters vinden." De uitdrukking loopt op naar een hoogtepunt: na "hand" volgt "rechterhand", een nog sterker teken van daadkracht. "Vinden" betekent hier zowel opsporen als bereiken. Vergelijk 1 Samuël 23:17 en Jesaja 10:10. In die laatste tekst staat het werkwoord met een voorzetsel (in het Hebreeuws), net als in de eerste helft van ons vers, terwijl het in de andere helft rechtstreeks bij het zelfstandig naamwoord staat. Was er al een verschil in betekenis bedoeld, dan is dat waarschijnlijk niet groter dan het verschil tussen "vinden" en "opsporen" in het Nederlands. — Joseph Addison Alexander.

Vers 9

"Uw hand zal alle vijanden vinden; uw rechterhand zal uw haters vinden." Saul pleegde zelfmoord uit angst in de handen van zijn vijanden

te vallen. De dood leek hem minder erg dan de schande van zich in hun macht te zien. Hoe zal het dan zijn "te vallen in de handen des levenden Gods" (Hebreeën 10:31), in de handen van een vertoornde God? Van een God Die onveranderlijk besloten heeft Zich te wreken? "Wie zal voor Zijn gramschap staan?", zegt de profeet Nahum (hoofdstuk 1:6). Wie durft Hem recht in de ogen te kijken? Wie durft zich te laten zien? Wie kan "den dag Zijner toekomst verdragen" (Maleachi 3:2) zonder te beven en van angst flauw te vallen?

Jozefs broers waren zo geschrokken dat ze "hem niet antwoorden" konden toen hij zei: "Ik ben Jozef, uw broeder." Hoe zal het dan gaan met zondaars wanneer ze de stem van de Zoon van God horen? Wanneer Hij in Zijn toorn over hen triomfeert en tegen hen zegt: "Ik ben het" Die u veracht hebt; "Ik ben het" Die u beledigd hebt; "Ik ben het" Die u gekruisigd hebt? Deze woorden, "Ik ben het", wierpen de soldaten in de hof van Olijven omver (Johannes 18:6), hoewel Hij ze met uiterste zachtheid sprak. Hoe zal het dan zijn als Zijn gramschap losbarst, als ze als een bliksemstraal op Zijn vijanden neerstort en hen tot stof vermaalt? Dan zullen ze van schrik uitroepen en tegen de bergen zeggen: "Valt op ons, en verbergt ons van het aangezicht Desgenen, Die op den troon zit, en van den toorn des Lams." Openbaring 6:16. — James Nouet.

Vers 9

"Uw hand zal … vinden", enzovoort. Dat bedoelt niet alleen dat iemand wordt ontdekt (al is het waar dat de Heere iedereen zal ontdekken die Zijn vijand is). "Uw hand zal … vinden" betekent ook: ze zal hen vastgrijpen, pakken en arresteren. "Uw hand zal alle vijanden vinden", ook al houden ze zich schuil en verbergen ze hun vijandschap. Niet alleen Uw vijanden boven de grond, maar ook Uw vijanden onder de grond: wie U ondermijnen, net zo goed als wie U aanvallen. — Joseph Caryl.

Vers 10

"Gij zult hen zetten als een vurige oven ter tijd uws toornigen aangezichts; de HEERE zal hen in Zijn toorn verslinden, en het vuur zal hen verteren." Hoe zal het met zondaars gaan wanneer eindelijk dat algemene vuur komt, dat zo vaak is voorzegd? Het zal uit de hemel vallen, of uit de hel opstijgen, of (volgens Albertus Magnus) uit beide voortkomen, en alles verslinden en verteren wat het tegenkomt. Waar moeten die ellendigen heen vluchten wanneer die rivier van vlammen, of liever die overstroming en vloed van vuur, hen zo omsluit dat er nergens meer een veilige plek is? Wanneer niets meer helpt dan een heilig leven, en al het andere vergaat in de algemene ondergang van de hele wereld?

Wat een geklaag was er in Rome, toen de stad zeven dagen achtereen brandde! Wat een gegil klonk er in Troje, toen alles door de vlammen werd verteerd! Wat een gehuil en ontzetting in Pentapolis, toen die steden met vuur uit de hemel werden verwoest! Wat een gejammer in Jeruzalem, toen de mensen het huis van God, de glorie van hun koninkrijk, het wonder van de wereld, zagen verdwijnen in vuur en rook! Stel u voor wat die mensen voelden. Ze zagen hun huizen en bezittingen branden en konden niets redden. De man hoorde de kreten en het gegil van zijn stervende vrouw, de vader die van zijn kleine kinderen. Plotseling merkte hij dat de vlammen hem zo insloten dat hij hen niet kon helpen en zichzelf niet kon bevrijden.

Wat zullen de wereldlingen dan nog hebben aan gouden en zilveren vaten, kunstig borduurwerk, kostbare tapijten, prachtige tuinen, weelderige paleizen en alles wat de wereld nu zo hoog acht? Met eigen ogen zullen ze hun dure paleizen zien verbranden, hun rijke, kunstig bewerkte gouden stukken zien smelten en hun bloeiende, aangename boomgaarden zien verteren, zonder de macht om ze of zichzelf te redden. Alles zal branden, en met alles de wereld, en alle herinnering en roem ervan zal sterven. Wat sterfelijke mensen onsterfelijk waanden, zal dan eindigen en vergaan. — Jeremy Taylor.

Vers 10

"Gij zult hen zetten als een vurige oven ter tijd uws toornigen aangezichts." Ze zullen niet alleen in een vuuroven geworpen worden (Mattheüs 13:42). Hij zal hén zelf maken tot een vurige oven. Ze worden hun eigen kwelgeesten: de naklank en de schrik van hun eigen geweten zal hun hel zijn. Ze hadden Christus kunnen hebben om over hen te regeren en hen te redden, maar ze wezen Hem af en vochten tegen Hem. Alleen al de herinnering daaraan is genoeg om hen tot in eeuwigheid een vurige oven voor zichzelf te maken. — Matthew Henry.

Vers 10

"Gij zult hen zetten als een vurige oven": U zet hen van binnen in brand, doordat ze zich bewust worden van hun goddeloosheid. "Ter tijd uws toornigen aangezichts" betekent: ten tijde van Uw openbaring. — Augustinus.

Vers 10

"Als een vurige oven." Dat is een plek waar het branden uiterst heet is. De hitte treft alles wat erin zit van alle kanten: van boven, van beneden en rondom. De deur is dicht, zodat niemand eruit kan en er geen koele verkwikking in kan komen. — David Dickson.

Vers 10

"Als een vurige oven." Dat wil zeggen: Hij zal hen maken tot een gewelf van vuur. Letterlijk staat er "een oven", zoals in onze vertaling, of "vuuroven". Bisschop Horsley merkt op: "Het beschrijft de rook van de vijanden van de Messias die door vuur omkomen, opstijgend als de rook van een oven. 'De rook van hun pijniging gaat op in alle eeuwigheid.'" Wat een ontzagwekkend beeld van de ruïnes van de steden in de vlakte, zoals Abraham het zag op de noodlottige ochtend van hun verwoesting! "En hij zag naar Sodom en Gomorra toe, en naar het

ganse land van die vlakte; en hij zag, en ziet, er ging een rook van het land op, gelijk de rook eens ovens." Milton zegt het zo:

> *"Boven ons klonk het akelige gesis*
> *Van vurige pijlen, in vlammende vlucht,*
> *Die beide legers overwelfden met vuur."*

— *Richard Mant.*

Vers 10

De Chaldeeuwse vertaling luidt: "Het vuur van Gehenna, of de hel." — John Morison.

Vers 10

"Ter tijd uws toornigen aangezichts." Als God van plan is Zijn zware misnoegen uit te storten over wie Hem mishagen, wat kan Zijn machtige arm dan nog tegenhouden? Schepselen kunnen wel boos zijn, maar vaak kunnen ze niets uitrichten. Het zijn horzels zonder angel, kanonnen met kruit maar zonder kogel: ze maken alleen lawaai. Ze zijn als de bullen van de paus, die velen bedreigen maar alleen schade doen bij wie een gebonden geweten heeft. Saul mag woedend zijn op David, maar hij kan hem niet vinden. Voor Gods alles doordringende oog kan niemand zich verbergen.

Satan mag Job willen doden en Jona mag tot de dood toe kwaad zijn over het behoud van Nineve, maar God legt hen beiden een bit in de mond. Is Hij toornig, dan blijft niets buiten Zijn bereik. Vorsten die gevangenen nemen, kunnen die weer uit hun handen zien ontrukken, zoals Lot aan de koning van Sodom. Of gevangenen worden vrijgekocht met een prijs, zoals Jozef van de Ismaëlieten. Maar geen macht kan ons redden van Gods toorn, en geen losgeld kan ons verlossen behalve het bloed van Christus.

Zodra Gods wil in beweging komt, volgen al Zijn eigenschappen. Zegt Zijn wil: Wees toornig, dan zoekt Zijn oog het doel van Zijn toorn en vindt het. Zijn wijsheid mengt de beker, Zijn hand slijpt het zwaard

en Zijn arm geeft de slag. Zo ziet u dat er een tijd is van Gods toorn over de zonde, want zo wil Hij het. — John Cragge.

Vers 10

"Het vuur zal hen verteren." Ze worden gekweld door de wraak van de Heere, nadat hun eigen geweten hen heeft aangeklaagd. Daarna worden ze overgegeven aan het eeuwige vuur, om verteerd te worden. — Augustinus.

Vers 10

Ik heb gelezen dat een frons van koningin Elisabeth Sir Christopher Hatton, de Lord Kanselier van Engeland, het leven kostte. Wat zullen dan de fronsen van de Koning der volken doen? De rotsen scheuren, de bergen smelten en de fundamenten van de aarde beven onder Zijn toorn. Hoe zal de goddeloze zondaar dan overeind blijven wanneer Hij komt in al Zijn koninklijke heerlijkheid, om wraak te nemen op allen die Hem niet kenden en Zijn heerlijke evangelie niet gehoorzaamden? — Charles Bradbury.

Vers 11

"Gij zult hun vrucht van de aarde verdoen, en hun zaad van de kinderen der mensen." Er komt een dag waarop alle "vruchten" van de zonde worden vernietigd, alles wat zondaars hebben voortgebracht in hun woorden, hun geschriften en hun daden. Ja, de boom zelf die ze droeg zal worden uitgerukt en in het vuur geworpen. Het "zaad" en het nageslacht van de goddelozen zullen op dezelfde manier gestraft worden als zij, als ze in de weg van hun voorouders blijven doorgaan. Laten ouders bedenken dat het heil of het verderf van menigten na hen kan afhangen van hun beginselen en daden. Het lot van de Joden, dat dagelijks voor hun ogen staat, zou hen moeten doen beven. — George Horne.

Vers 12

"Zij hebben … aangelegd", of: gespannen. In het Hebreeuws staat: zij hebben gebogen of gespannen. Het beeld is ontleend aan wevers, die hun garen opspannen voordat ze gaan weven. Of aan boogschutters, die richten zodra ze hun boog hebben gespannen en hun pijl erin hebben gelegd. — John Diodati.

Vers 13

"Want Gij zult hen zetten tot een wit" (Engels: Gij zult hen de rug doen toekeren), of: U zult hen als schietschijf neerzetten; "met Uw pezen zult Gij het op hun aangezicht toeleggen" (Engels: als Gij Uw pijlen tegen hun aangezicht met Uw pezen zult gereedgemaakt hebben). Gods oordelen worden Zijn "pijlen" genoemd, want ze zijn scherp, snel, zeker en dodelijk. Wat een verschrikkelijke toestand, om als doel en "schietschijf" voor deze pijlen neergezet te worden! Kijk naar Jeruzalem, van buiten omsingeld door de Romeinse legers en van binnen verscheurd door de verbitterde strijd van wanhopige, bloeddorstige partijen! Meer uitleg is bij dit vers werkelijk niet nodig. — George Horne.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 2

De vreugde van Jezus en van Zijn volk in de kracht en de redding van God.

Vers 2, 3

De leer van de opstanding van Jezus Christus, die in de tekst besloten ligt, kunnen we onder drie hoofden bekijken:

I. Als antwoord op gebed.

II. Zijn vreugde daarin, zelfs in de opstanding.

III. Als noodzakelijke aanvulling hierop: ons eigen persoonlijk aandeel in Zijn heerlijkheid en Zijn vreugde. — Hamilton Verschoyle.

Vers 3

De Voorspraak die altijd slaagt.

Vers 4 (eerste zinsnede)

Barmhartigheden die ons voorafgaan.

Vers 4 (eerste zinsnede)

God gaat ons voor, of: hoe God met Zijn barmhartige beschikkingen op onze behoeften vooruitloopt. God komt ons tegemoet met de zegeningen van Zijn goedheid:

I. Wanneer wij op de wereld komen.

II. Wanneer wij zelf overtreders worden.

III. Wanneer wij de taken en zorgen van het volwassen leven op ons nemen.

IV. Wanneer wij in de gewone loop van het leven nieuwe wegen inslaan.

V. In het donkere "dal der schaduw des doods".

VI. Doordat Hij ons veel barmhartigheden geeft zonder dat wij erom vragen, zodat er geen reden is om te bidden, maar alleen om te loven.

VII. Doordat Hij ons de poort van de hemel opent en de hemel vult met alles wat we nodig hebben voor onze zaligheid. — Samuel Martin.

Vers 4 (tweede zinsnede)

Jezus gekroond.

I. Het werk dat Hij eerst deed.

II. De heerschappij die Hem is gegeven.

III. Het karakter van de kroon.

IV. Hij Die de kroon zet: God.

Vers 5

Jezus, eeuwig levend.

Vers 6

De heerlijkheid van de Middelaar.

Vers 7

De zaligheid van Jezus.

Vers 8

Jezus, een voorbeeld van geloof en van de gevolgen ervan.

Vers 9

De verborgen zondaar opgespoord, zonder enige hoop zich te kunnen verbergen.

Vers 9, 10

De zekerheid en de verschrikking van de straf van de goddelozen.

Vers 12, 13

De schuld en de straf van kwade plannen. Vers 12. De aftocht van het grote leger van de hel.

Vers 14

Een vrome lofzang.

I. God verheven.
II. God alleen verheven.
III. God verheven door Zijn eigen kracht.
IV. Zijn volk zingt Zijn lof.

Psalm 22

Titel

"Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op Aijeleth hasschachar." Dit bijzonder mooie lied werd toevertrouwd aan de beste zanger van de tempel. Dat past ook goed: Hij Die uitblinkt boven tienduizend, verdient het om door de overste zangmeester bezongen te worden. Een mindere zanger mocht niet met zo'n lied aan de slag. Laten we dus onze beste gaven inzetten wanneer Jezus het onderwerp van onze lof is. De woorden Aijeleth Shahar zijn raadselachtig, en niemand weet zeker wat ze betekenen. Sommigen denken aan een muziekinstrument dat bij droevige gelegenheden werd gebruikt. De meesten volgen de kanttekening, de uitleg in de kantlijn van onze Statenbijbel: "Aangaande de hinde van de morgen." Over deze uitleg is veel onderzocht en veel geraden, en zeker is niets.

Calmet meende dat de psalm bestemd was voor de muziekmeester die leiding gaf aan het koor dat de "Morgenhinde" heette. Adam Clarke vindt dat van alle gissingen de meest waarschijnlijke, al neigt hij zelf tot de gedachte dat we helemaal geen uitleg moeten zoeken. Volgens hem is het een willekeurige titel zonder betekenis, zoals oosterlingen hun liederen altijd wel een naam gaven, en dan vaak zonder dat die iets zei. Maar onze Heere Jezus wordt zo vaak met een hinde vergeleken, en de wrede jacht op Hem wordt in deze aangrijpende psalm zo ontroerend beschreven, dat we niet anders kunnen geloven dan dat de titel naar Hem verwijst, in een bekend dichterlijk beeld.

Hoe dan ook, in elk geval is Jezus de Hinde van de morgen over Wie David hier zingt.

Onderwerp

Dit is, meer dan alle andere, *de psalm van het kruis*. Misschien heeft onze Heere hem woord voor woord herhaald terwijl Hij aan het hout hing. Dat durven we niet met zekerheid te zeggen, want dat zou te gewaagd zijn. Maar ook wie maar vluchtig leest, ziet dat het heel goed kan. De psalm begint met: "Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten?" en eindigt volgens sommigen in de grondtekst met: "Het is volbracht."

Waar het gaat om klachten die opwellen uit onpeilbare diepten van pijn, kunnen we van deze psalm zeggen: "Er is zijns gelijke niet." Kortom, het is de foto van de zwaarste uren van onze Heere, het verslag van Zijn stervende woorden, de tranenkruik waarin Zijn laatste tranen bewaard worden, het gedenkteken van Zijn wegstervende vreugde. David en zijn lijden zijn hier misschien in beperkte zin aanwezig, maar zoals de zon het licht van een ster overstraalt, zal wie Jezus ziet David waarschijnlijk niet meer zien en ook niet meer willen zien. Voor ons ligt een beschrijving van zowel het donker als de heerlijkheid van het kruis: het lijden van Christus en de heerlijkheid die daarop volgt. O, dat God ons genade geeft om dichtbij te komen en dit grote schouwspel te zien! We lezen met eerbied en doen onze schoenen uit, zoals Mozes bij de brandende doornstruik. Want als er ergens in de Schrift heilige grond is, dan is het in deze psalm.

Indeling

Van het begin tot vers 22 klinkt een ontzettend schrijnende hulpkreet. Van vers 22 tot 32 volgt een kostbare voorsmaak van verlos-

sing. Het eerste deel valt bij vers 11 in tweeën uiteen: vers 2 tot 11 is een beroep op de verbondsband met God, en vers 11 tot 22 een even ernstig pleidooi dat steunt op de dreiging van het gevaar.

Uitleg

Vers 2

"Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten?" Dit was de schokkende kreet van Golgotha: Eloï, Eloï, lama sabachthani. Joden die om het kruis stonden spotten, maar de engelen aanbaden toen Jezus deze overbittere kreet slaakte. Daar hangt onze grote Verlosser, aan het hout genageld, in de uiterste nood. Wat zien we daar? Wie oren heeft om te horen, laat hem horen, en wie ogen heeft om te zien, laat hem zien! Laten we vol heilig ontzag kijken en letten op de lichtflitsen midden in het vreselijke donker van die middag-middernacht.

Allereerst straalt het geloof van onze Heere. Dat verdient onze eerbiedige navolging: Hij houdt Zijn God met beide handen vast en roept tweemaal: "Mijn God, mijn God!" De Geest van de aanneming was sterk in de lijdende Zoon des mensen, en Hij twijfelde er niet aan dat God ook de Zijne was. O, konden wij maar zo vasthouden aan een God Die ons zwaar laat lijden! Ook aan Gods macht om Hem te steunen twijfelt de Lijder niet. De naam die Hij gebruikt, "El", betekent immers kracht: het is de naam van de machtige God. Hij weet heel goed dat de Heere de allesvermogende steun en helper van Zijn geest is. Daarom roept Hij Hem aan in de doodsangst van het verdriet, maar niet in de ellende van de twijfel. Hij wil graag weten waarom Hij verlaten is. Hij stelt die vraag en herhaalt haar, maar aan Gods macht of trouw twijfelt Hij niet.

Wat een vraag ligt hier voor ons! "Waarom hebt Gij mij verlaten?" We moeten de nadruk leggen op elk woord van deze droevigste aller kreten. "Waarom?" Wat is de diepste oorzaak van iets zo vreemds als

dat God Zijn eigen Zoon verlaat, op zo'n moment en in zo'n nood? In Hem lag geen oorzaak. Waarom werd Hij dan toch verlaten? "Hebt": het is gebeurd. De Zaligmaker voelt de vreselijke gevolgen terwijl Hij de vraag stelt. Het is echt waar, en toch: wat een geheim, wat een diepte! Het was geen dreiging met verlating die de grote Borg, Die voor ons instaat, zo luid deed roepen.

Hij ondergaat die verlating werkelijk. "Gij": ik begrijp wel dat de verraderlijke Judas en de bange Petrus weg zijn, maar U, mijn God, mijn trouwe vriend, hoe kunt U mij verlaten? Dit is het ergste van alles, erger dan alles bij elkaar. Het felste vuur van de hel is juist dat de ziel van God gescheiden is. "Verlaten": als U mij getuchtigd had, kon ik het dragen, want Uw gelaat zou over mij schijnen. Maar mij helemaal te verlaten, ach, waarom is dat? "Mij": Uw onschuldige, gehoorzame, lijdende Zoon, waarom laat U mij omkomen?

Een blik op onszelf, met berouw, en een blik op Jezus aan het kruis, met geloof: zo wordt deze vraag het best beantwoord. Jezus is verlaten omdat onze zonden een scheiding hadden gemaakt tussen ons en onze God.

"Verre zijnde van mijn verlossing, van de woorden mijns brullens?" De Man van smarten had gebeden tot Zijn stem het begaf. Hij kon alleen nog kermen en kreunen, zoals mensen doen bij zware ziekte, als het gebrul van een gewond dier. Hoe ver was onze Meester in Zijn pijn gedreven, tot welk uiterste van verdriet! Wat een luid roepen en wat een tranen waren dat, die Hem te schor maakten om nog te spreken! Wat moet Zijn angst zijn geweest toen Hij Zijn eigen geliefde, vertrouwde Vader van verre zag staan, zonder hulp te geven en schijnbaar zonder het gebed te horen! Dat was reden genoeg om Hem te laten "brullen". Toch was er een reden voor dit alles, en wie op Jezus rust als zijn Plaatsvervanger, kent die goed.

Vers 3

"Mijn God! Ik roep des daags, maar Gij antwoordt niet." Gebeden die onbeantwoord lijken: dat is geen nieuwe beproeving. Jezus voelde het vóór ons. Let erop dat Hij Zijn gelovige greep op God toch niet losliet en bleef roepen: "Mijn God." Zijn geloof maakte Hem ook niet minder vasthoudend. Midden in de haast en de gruwel van die sombere dag hield Hij niet op met roepen, zoals Hij in Gethsemane de hele donkere nacht had gestreden. Onze Heere bleef bidden, ook toen er geen troostend antwoord kwam. Zo gaf Hij ons een voorbeeld van gehoorzaamheid aan Zijn eigen woorden: "dat men altijd bidden moet, en niet vertragen." We hoeven niet te wachten op een rustig moment: geen daglicht is te fel en geen middernacht te donker om in te bidden. En geen uitstel of schijnbare weigering, hoe pijnlijk ook, mag ons verleiden om het aanhoudend pleiten op te geven.

Vers 4

"Doch Gij zijt heilig, wonende onder de lofzangen Israels." Hoe slecht het er ook voor ons uitziet, in U, o God, is niets slechts! Wij denken en spreken maar al te gauw hard over God als Zijn hand ons treft. De gehoorzame Zoon doet dat niet. Hij kent de goedheid van Zijn Vader veel te goed om Zijn karakter door de omstandigheden van buiten te laten bekladden, hoe zwaar die ook zijn. Bij de God van Jakob is geen onrecht, Hij verdient geen afkeuring. Wat Hij ook doet, Hij moet geprezen worden en als Koning op Zijn troon zetelen te midden van de liederen van Zijn uitverkoren volk. Blijft een gebed onbeantwoord, dan is God daarmee niet ontrouw, maar is er een andere goede en zwaarwegende reden. Zien we niet waarom Hij wacht, dan laten we het raadsel liggen. We mogen God in elk geval niet aanvliegen om zelf een antwoord te verzinnen.

Terwijl Gods heiligheid volop wordt erkend en aanbeden, lijkt de lijdende Spreker zich in dit vers te verbazen hoe de heilige God Hem kon verlaten en zwijgen bij Zijn geroep. De redenering is: U bent hei-

lig, o, waarom laat U Uw Heilige dan in de steek in het uur van Zijn felste benauwdheid? We mogen Gods heiligheid niet in twijfel trekken, maar we mogen er wel mee redeneren en haar als pleitgrond gebruiken in onze smeekbeden.

Vers 5

"Op U hebben onze vaders vertrouwd; zij hebben vertrouwd, en Gij hebt hen uitgeholpen." Dit is de levensregel van heel het uitverkoren gezin. Drie keer staat het er: zij vertrouwden, en vertrouwden, en vertrouwden. Ze hielden nooit op met vertrouwen, want vertrouwen was hun ware leven. En het ging hun goed, want God bevrijdde hen. Het geloof riep hun God te hulp en bracht hen zo uit al hun benauwdheid, moeite en ellende. Maar bij onze Heere, zo leek het, ging het anders: het was alsof het geloof geen hulp uit de hemel zou brengen. Hij alleen van alle vertrouwenden zou zonder verlossing blijven.

De ervaring van andere heiligen kan ons in diep water erg troosten, als ons geloof er zeker van kan zijn dat hun redding ook de onze zal zijn. Maar als u zelf voelt dat u zinkt, is het een schrale troost te weten dat anderen zwemmen. Onze Heere wijst God hier op Zijn vroegere omgang met Zijn volk, als reden waarom Hij niet alleen gelaten mag worden. Ook daarin is Hij ons een voorbeeld, want Hij laat zien hoe men bidt: Hij gebruikt vaardig het wapen van alle gebed. Let ook op het woordje "onze". Het laat zien hoezeer Jezus zelfs aan het kruis één was met Zijn volk. Wij bidden: "Onze Vader, Die in de hemelen zijt", en Hij noemt hen "onze vaders" door wie wij in de wereld kwamen, terwijl Hij naar het vlees geen vader had.

Vers 6

"Tot U hebben zij geroepen, en zijn uitgered; op U hebben zij vertrouwd, en zijn niet beschaamd geworden." Het is alsof Hij zegt: "Hoe kan het dat ik nu zonder hulp word gelaten in mijn overweldigende pijn, terwijl alle anderen geholpen zijn?" Wij mogen de Heere herinneren aan Zijn trouw van vroeger, aan Zijn vroegere goedertierenheid

voor Zijn volk en Hem smeken om ook nu nog dezelfde te zijn. Dit is echt worstelen in gebed, en dat is een kunst die we moeten leren. Let erop dat de heiligen van vroeger riepen én vertrouwden, en dat wij in nood hetzelfde moeten doen. Het onveranderlijke gevolg was dat zij zich niet hoefden te schamen voor hun hoop, want de redding kwam op Gods tijd. Datzelfde geluk zal ook ons deel zijn. Het gebed van het geloof kan het werk doen wanneer niets anders het kan. Laten we ons verbazen als we Jezus dezelfde pleitgronden zien gebruiken als wij, terwijl Hij in een veel diepere smart verzonken is dan wij.

Vers 7

"Maar ik ben een worm en geen man." Dit vers is een wonder van taal, haast niet te bevatten. Hoe kon de Heere der heerlijkheid zo diep vernederd worden dat Hij niet alleen lager was dan de engelen, maar zelfs lager dan mensen? Wat een tegenstelling, wat een afstand: "IK BEN" en "ik ben een worm"! Toch waren die twee naturen verenigd in de persoon van onze Heere Jezus toen Hij aan het hout bloedde. Hij voelde Zich als een hulpeloze, krachteloze, vertrapte worm: weerloos terwijl Hij vermorzeld werd, niet opgemerkt en veracht door wie op Hem trapten. Hij kiest het zwakste schepsel dat er is, een wezentje dat helemaal vlees is. Wordt zo'n diertje vertrapt, dan is het kronkelend, bevend vlees, zonder enige kracht behalve de kracht om te lijden. Zo was het met Hemzelf, een echt beeld van Hem, toen Zijn lichaam en ziel één brok ellende waren geworden, de pure essentie van doodsangst, in de stervensweeën van de kruisiging.

Een mens is van nature maar een worm. Toch plaatst onze Heere Zichzelf zelfs onder de mens, vanwege de hoon die op Hem werd gestapeld en de zwakte die Hij voelde. Daarom voegt Hij toe: "en geen man". De voorrechten en zegeningen van de vaders kon Hij niet krijgen zolang God Hem had verlaten. Zelfs gewone menselijke vriendelijkheid werd Hem niet gegund, want Hij was door mensen verworpen. De aardse samenleving had Hem vogelvrij verklaard en de glim-

lach van de hemel bleef Hem onthouden. Hoe volledig heeft de Zaligmaker Zichzelf ontledigd van alle heerlijkheid, en wat werd Hij om onzentwil een Man van geen aanzien!

"Een smaad van mensen": hun vaste schietschijf en mikpunt van grappen, een spreekwoord en een stoplap, het vermaak van het gepeupel en de hoon van de leiders. O, de bijtende kracht van smaad! Wie haar geduldig draagt, lijdt er toch bitter onder, en voelt elke steek. "En veracht van het volk." De stem van het volk, de vox populi, was tegen Hem. Juist het volk dat Hem eens gekroond zou hebben, verachtte Hem nu. En wie door Zijn genezingen geholpen waren, bespotten Hem in Zijn nood. De zonde verdient alle smaad en verachting, en daarom werd Jezus, de Zondedrager, uitgeleverd om zo onwaardig en schandelijk behandeld te worden.

Vers 8

"Allen, die mij zien, bespotten mij." Lees in de evangeliën over de spot die de Gekruisigde moest verduren, en bedenk dan met deze woorden in gedachten hoe diep dat Hem raakte, hoe pijnlijk het voor Hem was. Het ijzer drong Zijn ziel binnen. Over spot wordt in de Schrift gesproken als "bespottingen" (Engels: wrede bespottingen), en wat onze Heere onderging, was van de wreedste soort. De hoon kwam van overal en van iedereen: alle soorten mensen lachten spottend mee en overtroffen elkaar in het beledigen van Hem. Priesters en volk, Joden en heidenen, soldaten en burgers, allen deden mee aan het gespot, terwijl Hij uitgeput neerlag en op sterven stond. Waarover zullen we ons het meest verbazen: de wreedheid van de mens of de liefde van de bloedende Zaligmaker? Hoe kunnen wij ooit nog over spot klagen na dit?

"Zij steken de lip uit, zij schudden het hoofd." Dit waren gebaren van minachting, die iedereen begreep. Pruilen, grijnzen, hoofdschudden, tongsteken en andere vormen van hoon moest onze geduldige Heere ondergaan. Mensen trokken gezichten tegen Hem voor Wie de

engelen hun gezicht bedekken en Wie zij aanbidden. De laagste tekenen van schande die minachting kon bedenken, werden Hem met kwade opzet toegeworpen. Ze maakten grapjes over Zijn gebeden, maakten van Zijn lijden stof voor gelach en deden Hem af als niets. Herbert laat onze Heere zeggen:

> *Schaamte verscheurt mijn ziel, mijn lichaam draagt zijn wond;*
> *Scherpe nagels doorboren mij, maar scherper nog hun spot.*
> *Mijn handen zijn gebonden, ongebonden klinkt hun smaad;*
> *Was ooit een smart als deze, zo bitter en zo kwaad?*

Vers 9

"Zeggende: Hij heeft het op den HEERE gewenteld, dat Hij hem nu uithelpe, dat Hij hem redde, dewijl Hij lust aan hem heeft!" Hier richt de spot zich wreed op het geloof van de Lijder in God, het gevoeligste punt in de ziel van een goed mens, zijn oogappel. Die duivelse kunst moeten ze van Satan zelf geleerd hebben, want ze waren er opvallend bedreven in. Volgens Mattheüs 27:39-44 werden de Heere Jezus vijf soorten hoon naar het hoofd geslingerd. Deze spot staat waarschijnlijk in de psalm omdat hij de bitterste van allemaal is. Er zit een bijtende, sarcastische ironie in die hem een eigen gif geeft, en hij moet de Man van smarten tot in het diepst hebben geraakt. Worden wij op dezelfde manier gekweld, laten we dan denken aan Hem Die zo'n tegenspraak van zondaars tegen Zichzelf verdroeg. Dan krijgen we troost en moed.

Wie deze verzen leest, is geneigd, net als Trapp, te vragen: is dit profetie of geschiedenis? Zo nauwkeurig is de beschrijving. We mogen de waarheid niet uit het oog verliezen die de Joodse spotters zonder het te weten uitspraken. Zij getuigen zelf dat Jezus van Nazareth op God vertrouwde. Waarom mocht Hij dan omkomen? Jehova had vroeger wel verlost wie hun lasten op Hem wentelden. Waarom werd deze Man verlaten? O, hadden zij het antwoord maar begrepen! Merk verder op dat hun ironische grap, "dewijl Hij lust aan hem

heeft", waar was. De Heere had vreugde in Zijn dierbare Zoon. Toen Hij in gedaante als mens gevonden werd en gehoorzaam werd tot de dood, had God nog altijd welbehagen in Hem. Wat een vreemde mengeling, wat een raadsel! Jehova heeft vreugde in Hem en toch verbrijzelt Hij Hem; Hij heeft welbehagen in Hem en toch doodt Hij Hem.

Vers 10

"Gij zijt het immers, Die mij uit den buik hebt uitgetogen." Bij elke menselijke geboorte staat Gods goede voorzienigheid klaar met de zorgzame kunst van de vroedvrouw. Maar de Zoon des mensen, op wonderlijke wijze verwekt door de Heilige Geest, werd bij Zijn geboorte uit Maria op een bijzondere manier door de Heere bewaakt. Jozef en Maria waren arm en ver van vrienden en huis, en juist daardoor zagen zij Gods zorgzame hand in de veilige bevalling van de moeder en de gelukkige geboorte van het Kind. Datzelfde Kind voert nu de grote strijd van Zijn leven, en dan houdt Hij God de genade van Zijn geboorte voor. Hij gebruikt die als argument bij God. Het geloof vindt overal wapens, zelfs in een geboortedag. Wie wil geloven, zal nooit redenen tekortkomen.

"Die mij hebt doen vertrouwen, zijnde aan mijner moeders borsten." Was onze Heere al zo vroeg een gelovige? Was Hij een van die zuigelingen en kleine kinderen uit wier mond God kracht heeft gegrondvest? Zo lijkt het wel. En als dat zo is, wat een grond om hulp te vragen! Vroege godsvrucht geeft bijzondere troost in latere beproevingen. Want Hij Die ons liefhad toen we kind waren, is toch te trouw om ons te verstoten als we ouder zijn? Sommigen leggen in de tekst de zin: "U gaf mij reden om te vertrouwen door mij veilig te bewaren." En zeker was er een bijzondere voorzienigheid die Jezus' kinderjaren behoedde voor de woede van Herodes, de gevaren van de reis en de kwalen van de armoede.

Vers 11

"Op U ben ik geworpen van de baarmoeder af." In die almachtige armen werd Hij als eerste opgevangen, net zoals een liefhebbende vader of moeder dat doet. Wat een zoete en troostrijke gedachte! God begint al vanaf het allereerste uur voor ons te zorgen. We worden gewiegd op de knie van Zijn barmhartigheid en gekoesterd in de schoot van Zijn goedheid. Boven onze wieg hangt de hemel van Zijn liefde, en onze eerste wankele stapjes worden geleid door Zijn zorg.

"Van den buik mijner moeder aan zijt Gij mijn God." De psalm opende met de roep "Mijn God, mijn God". Nu wordt die aanspraak niet alleen herhaald, maar ook onderbouwd met een argument: hoe vroeg het al begon! Wat een edele volharding van het geloof, dat zo blijft pleiten met heilig vernuft! Onze geboorte was het zwakste en gevaarlijkste moment van ons hele bestaan. Als Gods almachtige tederheid ons toen heeft beschermd, hoeven we dan nu te vrezen dat Zijn goedheid ons in de steek laat? Zeker niet! Hij Die onze God was toen we onze moeder verlieten, zal bij ons zijn tot we terugkeren tot moeder aarde. En Hij zal ons behoeden voor ondergang in de buik van de hel.

Vers 12-22

De gekruisigde Zoon van David blijft Zijn klacht en Zijn gebed uitstorten. We hebben veel genade nodig om tijdens het lezen deel te krijgen aan Zijn lijden. Mocht de gezegende Geest ons een heel helder en aangrijpend beeld geven van de smarten van onze Verlosser.

Vers 12

"Wees niet verre van mij." Dit is de bede waarvoor Hij zulke gevarieerde en krachtige redenen heeft aangevoerd. Zijn grootste pijn was dat God Hem had verlaten. Zijn grootste gebed is daarom dat God dichtbij Hem is. Wie sterk voelt dat God aanwezig is, heeft in tijden van nood een machtige steun voor het hart.

“Want benauwdheid is nabij; want er is geen helper.” Let op die twee keer “want”. Het lijkt wel alsof het geloof twee keer klopt op de poort van de barmhartigheid. Een gebed vol heilige redenen en doordachte argumenten is een krachtig gebed! Dat de benauwdheid zo dichtbij is, is een zwaarwegende reden voor goddelijke hulp. Het raakt het hart van onze hemelse Vader en brengt Zijn helpende hand naar beneden. Het is Zijn eer om een hulp te zijn die we in de nood altijd vlakbij vinden. Onze Plaatsvervanger had benauwdheid tot in Zijn diepste hart, want Hij zei: “de wateren zijn gekomen tot aan de ziel”. Terecht riep Hij dan ook: “Wees niet verre van mij.”

Dat alle andere helpers ontbraken, is een tweede treffende reden. Bij onze Heere kon of wilde niemand helpen, want Hij moest de wijnpers alleen treden. Toch was het extra zwaar om te ontdekken dat al Zijn discipelen Hem hadden verlaten, en dat geliefden en vrienden ver bij Hem vandaan waren gegaan. Totale vriendenloosheid heeft iets afschuwelijks, dat het menselijk gemoed verplettert. De mens is immers niet gemaakt om alleen te zijn. Wie de eenzaamheid van het hart moet dragen, is als een afgerukt lichaamsdeel.

Vers 13

“Vele varren hebben mij omsingeld, sterke stieren van Basan hebben mij omringd.” Het slachtoffer ziet met betraande ogen wie de machtigen in de menigte zijn. De priesters, de oudsten, de schriftgeleerden, de Farizeeën, de leiders en de hoofdlieden loeiden rond het kruis als wilde runderen, vetgemest op de rijke, eenzame weiden van Basan, vol kracht en woede. Ze stampten en schuimbekten rond de Onschuldige. In hun wreedheid wilden ze Hem doodsteken met hun horens.

Stel u de Heere Jezus voor: een weerloze, ongewapende, naakte man, midden in een kudde razende wilde stieren. Het waren er veel, ze waren sterk en bruut als stieren, en de Verworpene was helemaal

alleen, naakt vastgebonden aan het hout. Door Zijn positie krijgt Zijn dringende smeekbede extra kracht: “Wees niet verre van mij.”

Vers 14

“Zij hebben hun mond tegen mij opgesperd, als een verscheurende en brullende leeuw.” Als uitgehongerde kannibalen sperden ze hun lasterende monden open, alsof ze de Man Die ze verafschuwden in één keer wilden doorslikken. Hun woede kon niet snel genoeg naar buiten door de gewone opening van hun mond. Daarom zetten ze de deuren van hun lippen wijd open, zoals mensen die gapen. Als brullende leeuwen huilden ze hun razernij uit. Ze wilden de Zaligmaker aan stukken scheuren, zoals wilde dieren zich op hun prooi storten.

Het geloof van onze Heere moet een loodzware strijd hebben doorstaan, toen Hij Zich overgeleverd zag aan de ‘barmhartigheid’ van de goddelozen. Toch kwam Hij als overwinnaar uit het gebed. Juist de gevaren die Hem bedreigden, dienden om Zijn smeekbeden extra kracht te geven.

Vers 15

Onze Heere wendt Zich af van Zijn vijanden en beschrijft Zijn eigen toestand, in woorden die elk liefhebbend oog met tranen zouden moeten vullen. “Ik ben uitgestort als water.” Hij was totaal uitgeput, als water dat op de grond is gegoten. Zijn hart begaf het en had niet meer houvast dan stromend water. Zijn hele wezen werd een offer, uitgegoten als een plengoffer voor de Heere. Lange tijd was Hij al een bron van tranen geweest. In Gethsemane stroomde Zijn hart over in zweet, en aan het kruis liep Hij leeg met bloed. Hij goot Zijn kracht en Zijn geest uit, tot Hij niets meer overhad en in de zwakste, meest uitgeputte toestand verkeerde.

“Al mijn beenderen hebben zich vaneen gescheiden”, alsof ze op een pijnbank uit elkaar werden getrokken. Is het niet heel goed mogelijk dat het vastnagelen van handen en voeten, en de schok toen het kruis in de grond werd gezet, de botten van de Gekruisigde uit

het lid hebben gehaald? En als dat niet bedoeld is, dan slaat het op die uiterste zwakte waarbij de spieren verslappen en het hele lichaam aanvoelt alsof het uit elkaar valt.

"Mijn hart is als was, het is gesmolten in het midden mijns ingewands." Enorme zwakte en hevige pijn lieten Zijn diepste leven aanvoelen als was dat in de hitte smelt. De Griekse liturgie spreekt over "Uw onbekende lijden", en terecht. Het vuur van Gods almachtige toorn zou onze zielen voor eeuwig in de hel hebben verteerd. Het was geen kleinigheid om als plaatsvervanger de gloed van zo'n terecht verschrikkelijke toorn te dragen. Dr. Gill merkt wijs op: "als het hart van Christus, de Leeuw uit den stam van Juda, ervoor smolt, welk hart kan het dan verdragen, of welke handen kunnen sterk zijn, wanneer God met hen handelt in Zijn toorn?"

Vers 16

"Mijn kracht is verdroogd als een potscherf." Hier zien we de allergrootste zwakte. Jezus vergelijkt Zichzelf met een gebroken stuk aardewerk, een aarden pot die zo lang in het vuur is gebakken dat het laatste restje vocht uit de klei is verdwenen. Ongetwijfeld woedde er een hoge koorts in het lichaam van onze Heere. Al Zijn kracht werd uitgedroogd door de enorme vlammen van de wrekende gerechtigheid, zoals het paaslam in het vuur werd geroosterd.

"Mijn tong kleeft aan mijn gehemelte." Dorst en koorts plakten Zijn tong vast aan Zijn gehemelte. Een vreselijke droogte en kleverigheid kwelden Zijn mond, zodat Hij nauwelijks kon spreken. "Gij legt mij in het stof des doods." Hij werd in elk afzonderlijk deel van Zijn lichaam zo gemarteld dat Hij Zich voelde uiteenvallen in losse atomen, en elk atoom was vol ellende. De volle prijs van onze verlossing werd betaald. Geen enkel deel van het lichaam of de ziel van onze Borg bleef gespaard van de doodsangst.

De woorden kunnen ook laten zien hoe Jezus met de Dood heeft geworsteld, tot Hij samen met Zijn tegenstander in het stof rolde. Zie

toch hoe diep de Zoon van God Zich vernedert! De Heere der heerlijkheid buigt Zich neer tot het stof van de dood. Tussen de vergane resten van wat sterfelijk is, wil Jezus Zich nederlaten om te verblijven! Bisschop Mants weergave van de twee voorgaande verzen is krachtig en nauwkeurig:

> *"Als water is mijn lichaam uitgegoten;*
> *Mijn beenderen zijn vaneen geweken;*
> *Zoals was voor een vlam smelt,*
> *Zo is mijn hart in mij bezweken.*
>
> *Mijn pezen zijn verstijfd, mijn kracht is weggevloeid,*
> *Als een droge, dode potscherf, door de hitte uitgedroogd;*
> *Mijn brandende tong kleeft aan mijn gehemelte vast,*
> *Het stof des doods is mijn bed."*

Vers 17

Elk onderdeel van deze droevige beschrijving moeten we zien als een reden die de Heere Jezus aanvoert om Gods hulp te vragen. Dat geeft ons een hoge dunk van Zijn volharding in het gebed, ook in die uiterste nood.

"Want honden hebben mij omsingeld." Hier wijst Hij op de minder edele menigte. Zij waren minder sterk dan hun brute leiders, maar niet minder woest. Daar stonden ze te huilen en te blaffen als onreine, uitgehongerde honden. Jagers omsingelen hun wild vaak met een kring, die ze met honden en mannen steeds verder dichttrekken. Zo'n tafereel staat ons hier voor ogen. In het midden staat geen hijgend hert, maar een bloedende, wegzakkende man. Om Hem heen staan de woedende, meedogenloze ellendelingen die Hem tot Zijn ondergang hebben opgejaagd. Hier zien we de "hinde van de morgen" waarover de psalm zo klaaglijk zingt, opgejaagd door bloedhonden die er allemaal naar hunkeren Hem te verslinden.

"Een vergadering van boosdoeners heeft mij omgeven." Zo verloor het Joodse volk zijn plaats als gemeente van God. Wat zichzelf een

vergadering van rechtvaardigen noemde, kreeg om zijn zonden terecht het merkteken van een vergadering van boosdoeners op het voorhoofd. Het is niet de enige keer dat belijdende gemeenten van God synagogen van de satan werden en de Heilige en Rechtvaardige vervolgden.

"Zij hebben mijn handen en mijn voeten doorgraven." Dit kan onmogelijk over David gaan, of over iemand anders dan Jezus van Nazareth, de eens gekruisigde maar nu verhoogde Zoon van God. Sta even stil, lieve lezer, en kijk goed naar de wonden van uw Verlosser.

Vers 18

Jezus was door vasten en lijden zo uitgemergeld dat Hij zegt: "Al mijn beenderen zou ik kunnen tellen." Hij kon ze tellen, en nog eens tellen. Volgens bisschop Horne rekte de houding van het lichaam aan het kruis het vlees en de huid zo ver op dat de botten zichtbaar werden en men ze kon tellen. De ijver voor het huis van Zijn Vader had Hem verteerd. Als een goed soldaat had Hij ontberingen doorstaan. Ach, gaven we maar minder om het genot en gemak van ons lichaam, en meer om de zaken van onze Vader! Het is beter de botten van een uitgemergeld lichaam te tellen dan magerte in onze ziel te brengen.

"Zij schouwen het aan, zij zien op mij." Goddeloze ogen staarden spottend naar de naaktheid van de Zaligmaker en schokten de heilige kiesheid van Zijn reine ziel. Het zicht op dat stervende lichaam had medeleven bij de menigte moeten wekken, maar het maakte hun woeste vrolijkheid alleen groter. Ze verlustigden hun wrede ogen aan Zijn ellende. Laten we blozen om de menselijke natuur en met Hem meetreuren om de schande van onze Verlosser. De eerste Adam heeft ons allemaal naakt gemaakt. Daarom werd de tweede Adam naakt: om onze naakte zielen te bekleden.

Vers 19

"Zij delen mijn klederen onder zich, en werpen het lot over mijn gewaad." Meestal waren de kleren van terechtgestelde mannen een ex-

traatje voor de beulen. Maar dat ze daarbij loten wierpen om de buit te verdelen, gebeurde niet vaak. Dit detail laat zien hoe helder David in een visioen de dag van Christus zag. Het laat ook zien hoe zeker het is dat de Man van Nazareth Dié is over Wie de profeten spraken: "Dit hebben dan de krijgsknechten gedaan."

Hij Die Zijn bloed gaf om ons te reinigen, gaf Zijn kleren om ons te bekleden. Ness zegt het zo: "dit dierbare Lam Gods gaf Zijn gouden vacht voor ons prijs." Wat is elk detail van het lijden van Jezus hier zorgvuldig bewaard in de schatkamer van de inspiratie, en gebalsemd in het amber van het heilige lied! Daarvan moeten we leren om goed te letten op alles wat onze Beminde aangaat, en veel meer te denken aan alles wat met Hem te maken heeft. Over gokken wordt terecht opgemerkt dat het de meest verhardende gewoonte van allemaal is. Mensen konden het zelfs doen aan de voet van het kruis, terwijl het bloed van de Gekruisigde op hen spatte. Geen christen zal het gerammel van dobbelstenen nog kunnen verdragen als hij hieraan denkt.

Vers 20

"Maar Gij, HEERE! wees niet verre." Onoverwinnelijk geloof keert terug naar de aanval en gebruikt hetzelfde middel: aanhoudend gebed. Hij herhaalt de bede die Hij eerder al zo aangrijpend deed, en laat niet los. Hij wil niets dan Zijn God, zelfs nu Hij op Zijn diepste punt is. Hij vraagt niet om de troostrijkste of de dichtstbijzijnde aanwezigheid van God. Hij is al tevreden als God maar niet ver van Hem is. Nederige verzoeken vinden snel gehoor bij de troon.

"Mijn Sterkte! haast U tot mijn hulp." Moeilijke gevallen vragen om snelle hulp. Als de nood het rechtvaardigt, mogen we bij God aandringen op haast en roepen: "haast U". Maar dat mag nooit uit eigenzinnigheid gebeuren. Zie hoe Hij, in de uiterste zwakheid, de Heere "mijn Sterkte" noemt. Zo kan ook de gelovige zingen: "als ik zwak ben, dan ben ik machtig."

Vers 21

"Red mijn ziel van het zwaard." Met het zwaard wordt waarschijnlijk totale vernietiging bedoeld, waar Hij als mens bang voor was. Of misschien vroeg Hij om verlossing van de vijanden om Hem heen, die voor Hem waren als een scherp en dodelijk zwaard. De Heere had gezegd: "Zwaard! ontwaak", en van de schrik van dat zwaard wilde de Herder maar al te graag verlost worden, zodra de gerechtigheid dat goed zou vinden.

"Mijn eenzame van het geweld des honds." Hij bedoelt Zijn ziel, Zijn leven, dat voor ieder mens het dierbaarst is. In de grondtekst staat letterlijk: "mijn enige". Onze ziel is ons dus dierbaar omdat we er maar één hebben. Mocht iedereen toch van zijn ziel een lieveling maken! Maar velen behandelen hun ziel alsof ze minder waard is dan het slijk van de straat.

Met de hond kan Satan bedoeld zijn, die helse Cerberus, die vervloekte en vloekende hond. Het kan ook gaan om de hele groep vijanden van Christus. Hoewel het er velen waren, waren ze zo eensgezind alsof ze één waren, en met één stem probeerden ze Hem aan stukken te scheuren. Als Jezus om hulp riep tegen de hond uit de hel, hoeveel te meer mogen wij dat doen! Cave canem, pas op voor de hond, want zijn macht is groot en alleen God kan ons van hem redden. Als hij tegen ons kwispelt, mogen we ons niet in zijn macht begeven. En als hij tegen ons huilt, mogen we bedenken dat God hem aan een ketting houdt.

Vers 22

"Verlos mij uit des leeuwen muil; en verhoor mij van de hoornen der eenhoornen" (Engels: want Gij hebt mij verhoord van de hoornen der eenhoorns). Eerder had Hij redding ervaren van grote vijanden, sterk als de eenhoorns. Nu slaakt de Verlosser Zijn laatste kreet om redding van de dood, die woest en machtig is als de leeuw. Dit gebed werd verhoord en de duisternis van het kruis trok weg. Zo wint het

geloof uiteindelijk toch de overwinning, hoe zwaar het ook is geslagen en zelfs als het onder de voeten van zijn vijand ligt. Zo was het bij ons Hoofd, en zo zal het bij alle leden zijn. We hebben de eenhoorn overwonnen, we zullen de leeuw overwinnen, en van leeuw én eenhoorn zullen we de kroon nemen.

Vers 23-32

De ommekeer is heel duidelijk: een verschrikkelijke storm maakt plaats voor stilte. De duisternis van Golgotha trok eindelijk weg van het gezicht van de natuur en uit de ziel van de Verlosser. Toen Hij het licht van Zijn zege zag, met alles wat daaruit zou volgen, glimlachte de Zaligmaker. We zijn Hem door de somberheid gevolgd; laten we Hem nu ook vergezellen in het terugkerende licht. Het is goed om deze woorden nog steeds te zien als onderdeel van het zelfgesprek van onze Heere aan het kruis, dat Hij in gedachten voerde in de laatste ogenblikken voor Zijn dood.

Vers 23

"Zo zal ik Uw Naam mijn broederen vertellen." Jezus vindt Zijn vreugde altijd bij Zijn gemeente. Daarom keren Zijn gedachten na zoveel onrust bij het eerste moment van verlichting terug naar hun vertrouwde bedding: Hij maakt nieuwe plannen voor Zijn geliefden. Hij schaamt Zich niet hen broeders te noemen: "Zeggende: Ik zal Uw naam Mijn broederen verkondigen; in het midden der Gemeente zal Ik U lofzingen." Een van Zijn eerste woorden na de opstanding was: "Ga heen tot Mijn broeders."

In dit vers ziet Jezus uit naar het geluk van de gemeenschap met Zijn volk. Hij wil hun leraar en dienaar zijn, en Hij richt Zijn gedachten op het onderwerp van Zijn toespraak. De naam, dat wil zeggen het karakter en het handelen van God, wordt door het evangelie van Jezus Christus bekendgemaakt aan de hele heilige broederschap. Zij zien de volheid van de Godheid lichamelijk in Hem wonen. Ze verblij-

den zich enorm dat ze alle oneindige volmaaktheden zien in Iemand Die been van hun been en vlees van hun vlees is.

Wat een kostbaar onderwerp is de naam van onze God! Het is het enige onderwerp dat de Eniggeborene waardig is, Wiens spijs en drank het was om de wil van de Vader te doen. Aan dit voornemen van onze Heere kunnen we leren dat een van de beste manieren om onze dankbaarheid voor verlossing te tonen, is: onze broeders vertellen wat de Heere voor ons heeft gedaan. Over ons verdriet praten we maar al te makkelijk. Waarom zijn we dan zo traag met het vertellen van onze verlossingen?

"In het midden der gemeente zal ik U prijzen." Onze Heere neemt Zich niet alleen voor om de liefde van Zijn Vader te verkondigen in een kleine huiselijke kring. Nee, Hij doet het ook in de grote samenkomsten van Zijn heiligen, en in de algemene vergadering en gemeente der eerstgeborenen. Dat doet de Heere Jezus voortdurend door Zijn vertegenwoordigers. Zij zijn de heraulten van de zaligheid, de boodschappers die het goede nieuws uitroepen, en zetten zich in om God te prijzen. In de grote algemene gemeente is Jezus de enige leraar met gezag. Alle anderen zijn, voor zover ze de naam leraar waardig zijn, niets dan echo's van Zijn stem.

In deze tweede zin laat Jezus zien wat Zijn doel is met het verkondigen van Gods naam: dat God geprezen wordt. De gemeente verheft voortdurend Jehova, omdat Hij Zichzelf heeft laten zien in de persoon van Jezus. Jezus Zelf leidt het lied en is in Zijn gemeente zowel voorzanger als prediker. Heerlijk zijn de tijden waarin Jezus met ons hart spreekt over goddelijke waarheid. Blijde lofprijs is dan het zekere gevolg.

Vers 24

"Gij, die den HEERE vreest! prijst Hem." We moeten ons de Zaligmaker voorstellen terwijl Hij de gemeente van de heiligen toespreekt. Hij spoort de trouwen aan om samen met Hem dank te zeggen. Die

omschrijving, “den Heere vrezen”, komt heel vaak voor en leert ons veel. Ze is het begin van wijsheid en een wezenlijk teken van genade. “Ik ben een Hebreer; en ik vreze den HEERE” was de geloofsbelijdenis van Jona. Nederig ontzag voor God hoort zo noodzakelijk bij het prijzen van Hem, dat alleen wie Zijn woord eerbiedigt geschikt is om tot Zijn eer te zingen. Toch gaat deze vrees samen met de hoogste vreugde. Men moet haar niet verwarren met wettische slavernij, die een angst is die de volmaakte liefde uitdrijft. Heilige vreze moet altijd de sleutel van het zangkoor in handen houden. Waar Jezus de melodie aangeeft, durven alleen heilige lippen mee te zingen.

“Al gij zaad van Jakob! vereert Hem.” De kern van het evangelie is lofprijs. Joden en heidenen, door soevereine genade gered, moeten vurig zijn in het gezegende werk om de God van onze zaligheid groot te maken. Alle heiligen moeten samen zingen: geen tong mag zwijgen, geen hart mag koud blijven. Christus roept ons om God te verheerlijken. Kunnen we dan weigeren?

“En ontziet u voor Hem, al gij zaad van Israel!” Het geestelijke Israël doet dit alles, en we hopen dat de dag komt dat ook Israël naar het vlees tot dezelfde gezindheid wordt gebracht. Hoe meer we God prijzen, des te eerbiediger zullen we Hem vrezen. En hoe dieper onze eerbied, des te zoeter zijn onze liederen. Zo veel waarde hecht Jezus aan lofprijs, dat we hier onder Zijn stervende hand en zegel hebben staan dat alle heiligen de Heere moeten verheerlijken.

Vers 25

“Want Hij heeft niet veracht, noch verfoeid de verdrukking des verdrukten.” Hier hebben we goede stof en alle reden om God te loven en te danken. Wat ons Hoofd en Vertegenwoordiger in het verbond heeft meegemaakt, moet ons allemaal aanmoedigen om de God van alle genade te prijzen. Nooit heeft iemand zoveel leed gekend als onze Zaligmaker, naar lichaam én ziel: van vrienden en vijanden, van de hemel en de hel, in Zijn leven en in Zijn sterven. Hij stond vooraan

in de rij van alle bedroefden. Maar al dat lijden werd Hem uit liefde gezonden, en niet omdat Zijn Vader Hem verachtte of verafschuwde.

Het is waar dat de gerechtigheid eiste dat Christus de last zou dragen die Hij als plaatsvervanger op Zich had genomen. Toch heeft Jehova Hem altijd liefgehad. In liefde legde Hij Hem die last op, met het oog op Zijn uiteindelijke heerlijkheid en op de vervulling van de diepste wens van Zijn hart. Midden in al Zijn smart stond onze Heere hoog in aanzien bij de Vader, het onvergelijkbare juweel van Jehova's hart.

"Noch Zijn aangezicht voor hem verborgen." Dat wil zeggen: die verberging duurde maar even en werd snel weggenomen. Ze was niet definitief en niet eeuwig. "Maar Hij heeft gehoord, als die tot Hem riep." Jezus werd verhoord in Zijn vreze. Hij riep uit de uiterste nood, uit de diepte (in extremis en de profundis), en kreeg snel antwoord. Daarom nodigt Hij Zijn volk uit om samen met Hem een Gloria in excelsis aan te heffen.

Elk kind van God mag zijn geloof verkwikken met dit getuigenis van de Man van smarten. Wat Jezus hier zegt, is vandaag nog net zo waar als toen het voor het eerst werd opgeschreven. Nooit zal iemand kunnen zeggen dat zijn ellende of armoede hem ervan weerhield om als smekeling welkom te zijn bij Jehova's troon van genade. Ook de geringste bidder is welkom aan de deur van Gods barmhartigheid:

> *"Niemand die Zijn troon nadert, zal ooit bevinden*
> *Dat Hij ontrouw is of onvriendelijk zal zijn."*

Vers 26

"Van U zal mijn lof zijn in een grote gemeente." Het enige thema in het lied van onze Meester is de Heere alleen. De Heere, en alleen Hij, is het onderwerp van ieder die Jezus wil navolgen in lofprijs. In de grondtekst staat letterlijk "van U". Echte lof komt dus uit de hemel. De mooiste muziek is niets waard als ze niet oprecht aan God is toe-

gewijd door harten die de Geest heeft gereinigd. De voorganger zegt: "Laat ons zingen tot lof en eer van God", maar het koor zingt vaak tot eer van zichzelf. O, wanneer wordt onze zang eindelijk een zuiver offer?

Merk in dit vers op hoe graag Jezus de openbare lofzang van de heiligen hoort. Hij denkt met vreugde aan de grote gemeente. Het zou verkeerd van ons zijn om de twee of drie die samenkomen te verachten. Maar omgekeerd moet de kleine kring ook niet mopperen op de grotere samenkomsten, alsof die vanzelf minder zuiver en minder gewaardeerd zouden zijn. Want Jezus heeft de lof van de grote gemeente lief.

"Ik zal mijn geloften betalen in tegenwoordigheid dergenen, die Hem vrezen." Jezus wijdt Zich opnieuw toe aan Gods plan, om de geloften na te komen die Hij in Zijn benauwdheid had afgelegd. Verkondigde onze Heere, toen Hij ten hemel voer, te midden van de verloste mensen in de heerlijkheid de goedheid van Jehova? Was dat de gelofte waar het hier om gaat? In elk geval is het verkondigen van het evangelie de voortdurende vervulling van de verbondsverplichtingen die onze Borg in de raad van de eeuwigheid is aangegaan. De Messias heeft gezworen een geestelijke tempel voor de Heere te bouwen. Hij zal zeker Zijn woord houden.

Vers 27

"De zachtmoedigen zullen eten en verzadigd worden." Zie hoe de stervende Liefhebber van onze zielen Zich troost met wat Zijn dood oplevert. Wie geestelijk arm is, vindt in Jezus een feestmaal. Zulke mensen voeden zich met Hem totdat hun hart voldaan is. Ze waren uitgehongerd totdat Hij Zichzelf voor hen gaf, maar nu worden ze overladen met koninklijke lekkernijen. De gedachte aan de vreugde van Zijn volk troostte onze stervende Heere.

Let op wie er meedelen in de vrucht van Zijn lijden: "de zachtmoedigen", de nederigen en onopvallenden. Heere, maak ons zo. Let ook

op de zekerheid dat het evangeliemaal niet verspild wordt: “zij zullen eten”. En op het sprekende gevolg van dat eten: “en verzadigd worden”.

“Zij zullen den HEERE prijzen, die Hem zoeken.” Een tijd lang moeten ze misschien vasten, maar hun dankdagen komen er zeker aan. “Ulieder hart zal in eeuwigheid leven.” Uw geest zal niet bezwijken onder de beproeving, u zult niet sterven van verdriet, onsterfelijke vreugde zal uw deel zijn. Zo spreekt Jezus, zelfs vanaf het kruis, tot ieder bedroefd mens die Hem zoekt. Als Zijn stervende woorden al zo geruststellend zijn, hoeveel troost mogen wij dan vinden in de waarheid dat Hij altijd leeft om voor ons te bidden! Wie aan Jezus’ tafel eet, ontvangt wat de belofte zegt: “Zo iemand van dit Brood eet, die zal in der eeuwigheid leven.”

Vers 28

Wie dit vers leest, wordt geraakt door de zendingsgeest van de Messias. Het is duidelijk Zijn grote troost dat Jehova gekend zal worden in alle streken waar Hij heerst. “Alle einden der aarde zullen het gedenken, en zich tot den HEERE bekeren.” De zegen begint in de binnenste kring van de gemeente van nu. Van daaruit verspreidt hij zich met groeiende kracht, tot de verste uithoeken van de aarde zich schamen voor hun afgoden. Dan denken alle volken terug aan de ware God, hebben ze berouw over hun overtredingen en verlangen ze samen oprecht naar verzoening met Jehova. Dan houdt de valse aanbidding op, “en alle geslachten der heidenen zullen voor Uw aangezicht aanbidden”, o U, enige levende en waarachtige God. Deze hoop was Jezus’ loon. Ze is een prikkel en een aansporing voor allen die Zijn oorlogen uitvechten.

Het is goed om de volgorde van de bekering op te merken, zoals die hier wordt uiteengezet. Eerst zullen ze “gedenken”. Dat is overdenken, zoals de verloren zoon die tot zichzelf kwam. Dan zullen ze “zich tot den HEERE bekeren”. Dat is oprecht berouw, zoals bij Ma-

nasse, die zijn afgoden verliet. Tot slot zullen ze "aanbidden". Dat is heilige dienst, zoals Paulus, die Christus aanbad, Die hij eens zo verafschuwde.

Vers 29

"Want het koninkrijk is des HEEREN." Als gehoorzame Zoon was de stervende Verlosser blij te weten dat de belangen van Zijn Vader dankzij Zijn pijnen zouden bloeien. "De HEERE regeert" was Zijn lied, net zoals het ook ons lied is. Hij heerst met eigen macht als oppermachtige over schepping en voorzienigheid, en Hij heeft een koninkrijk van genade opgericht. Door de overwinnende kracht van het kruis zal dat koninkrijk groeien, totdat alle volken Zijn heerschappij erkennen en uitroepen dat "Hij heerst onder de heidenen".

Te midden van de onrust en de rampen van nu regeert de Heere. Maar in de zonovergoten dagen van de vrede zal de rijke oogst van Zijn heerschappij voor ieders oog zichtbaar zijn. Grote Herder, laat Uw heerlijke koninkrijk komen.

Vers 30

"Alle vetten op aarde": ook de rijken en machtigen zijn niet buitengesloten. Genade vindt nu de meeste van haar juwelen bij de armen. Maar in de laatste dagen zullen ook de groten van de aarde "eten". Ze zullen de verlossende genade en de stervende liefde proeven, en met hun hele hart "aanbidden" de God Die zo overvloedig met ons handelt in Christus Jezus. Wie geestelijk vet is van innerlijke voorspoed, zal gevuld worden met het merg van de gemeenschap met God, en de Heere met bijzondere gloed aanbidden.

In het verbond van genade heeft Jezus gezorgd voor goede verkwikking voor wie het goed heeft. Even zorgvuldig heeft Hij gedacht aan onze troost wanneer we vernederd zijn. Want de volgende zin is: "allen, die in het stof nederdalen, zullen voor Zijn aangezicht nederbukken." Er is verlichting en troost in het buigen voor God wanneer

het slechter met ons niet kan gaan. Zelfs in het stof van de dood ontsteekt het gebed nog de lamp van de hoop.

Allen die door Jezus Christus tot God komen, zijn zo gezegend, of ze nu rijk zijn of arm. Maar niemand die Hem verwerpt, mag een zegen verwachten. "En die zijn ziel bij het leven niet kan houden" (Engels: niemand kan zijn eigen ziel in het leven houden). Dit is de strenge keerzijde van de evangelieboodschap "zie en leef". Buiten Christus is er geen redding. We moeten het leven ontvangen als Christus' gave, anders sterven we voor eeuwig. Dit is zeer degelijke evangelische leer, hoe hard ze ook klinkt. Ze hoort op elke straathoek van de wereld verkondigd te worden, zodat ze als een grote hamer elk zelfvertrouwen in stukken slaat.

Vers 31

"Het zaad zal Hem dienen." Het nageslacht zal de aanbidding van de Allerhoogste voortzetten. Het koninkrijk van de waarheid op aarde zal nooit uitsterven. Als het ene geslacht tot zijn rust wordt geroepen, staat er een ander op in zijn plaats. We hoeven niet te vrezen voor de ware apostolische opvolging, want die is veilig genoeg.

"Het zal den HEERE aangeschreven worden tot in geslachten." Hij zal de eeuwen tellen naar de opeenvolging van de heiligen, en Zijn rekeningen opmaken naar de families van de gelovigen. Geslachten van zondaars komen niet voor in het stamboek van de hemel. Gods familieregister is niet bedoeld voor vreemden, maar alleen voor de kinderen.

Vers 31

"Zij zullen aankomen." Soevereine genade zal de met bloed gekochte mensen tevoorschijn brengen uit de wereld. Niets kan Gods plan dwarsbomen. De uitverkorenen zullen komen tot leven, tot geloof, tot vergeving, tot de hemel. Hierin vindt de stervende Zaligmaker heilige voldoening. Zwoegende dienstknecht van God, wees blij bij de

gedachte dat Gods eeuwige plan geen enkele belemmering of hinder zal ondervinden.

"En Zijn gerechtigheid verkondigen den volke, dat geboren wordt." Niemand van het volk dat door de onweerstaanbare aantrekkingskracht van het kruis tot God wordt gebracht, zal stom blijven. Ze zullen de gerechtigheid van de Heere onder woorden kunnen brengen, zodat toekomstige geslachten de waarheid leren kennen. Vaders zullen hun zonen onderwijzen, en die geven het weer door aan hun kinderen. De kern van het verhaal blijft steeds: "omdat Hij het gedaan heeft", oftewel: "Het is volbracht". Het heerlijke werk van de zaligheid is gedaan. Er is vrede op aarde en er is heerlijkheid in de hoogste hemelen.

"Het is volbracht", dat waren de laatste woorden van de Heere Jezus voordat Hij stierf, net zoals het de slotwoorden van deze psalm zijn. Mogen we door een levend geloof Zijn dood zien als het voltooide werk van onze zaligheid!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Aijeleth Shahar. Het opschrift van de tweeëntwintigste psalm is Aijeleth Shahar, de morgenhinde. De hele psalm gaat over Christus. Er staat veel in wat op niemand anders te passen is, zoals het verdelen van Zijn kleren en het werpen van het lot over Zijn gewaad. Hij wordt afgebeeld als een vriendelijke, zachtmoedige en mooie hinde, die bij het aanbreken van de dag wordt opgejaagd door de jager. Herodes begon Hem al te vervolgen zodra Hij verscheen.

Armoede, mensenhaat en de verzoeking van de satan sloten zich aan bij de jacht. Altijd stond er wel een "hond", een "stier" of een "eenhoorn" klaar om Hem aan te vallen. Na Zijn eerste preek verzamelden de jagers zich rondom Hem, maar Hij was te snel en ontkwam. De gemeente had de Messias lang gezien "gelijk een ree, of

een welp der herten, op de bergen". Ze had "de stem mijns Liefsten" gehoord en uitgeroepen: "Ziet Hem, Hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen!" Soms werd Hij zelfs gezien, bij het aanbreken van de dag, in de buurt van de tempel en naast de omheiningen van de wijngaarden. De gemeente vroeg of ze Hem mocht zien "op de bergen van Bether" en op "de bergen der specerijen". De eerste staan waarschijnlijk voor de plaats van Zijn lijden. De laatste staan voor de verheven hellingen van licht, heerlijkheid en eer, waar de "hinde" niet meer opgejaagd zal worden.

Maar in de namiddag waren de jagers, die de "jonge ree" vanaf het vroege morgenrood hadden gevolgd, erin geslaagd Hem naar de bergen van Bether te drijven. Christus vond Golgota een rotsige, karteli-ge en afschrikwekkende heuvel, "een berg der scheiding". Hier dreven de jagers Hem naar de rand van vreselijke afgronden, waar beneden het verderf gaapte. Alle roofdieren en monsters van het helse woud omringden Hem en hielden Hem in bedwang. De "eenhoorn" en de "stieren van Basan" doorstaken Hem met hun horens. De grote "leeuw" brulde tegen Hem. De "hond" beet zich in Hem vast. Maar Hij maakte hen allemaal te schande.

Op Zijn tijd boog Hij Zijn hoofd en gaf de geest. Hij werd in een nieuw graf gelegd, en Zijn vijanden rekenden op een volledige overwinning. Ze hadden er niet aan gedacht dat Hij een "morgenhinde" was. Op het vastgestelde tijdstip ontsnapte Hij inderdaad aan het net van de jager. Hij stond op de bergen van Israël, *levend*, en Hij zal *nooit meer* sterven. Nu is Hij bij Maria in de hof en getuigt Hij van Zijn eigen opstanding. Een ogenblik later is Hij in Emmaüs, waar Hij de angstige en verbijsterde discipelen moed geeft. Het kost Hem geen enkele moeite om daarna naar Galilea te gaan, naar Zijn vrienden, en weer naar de Olijfberg, "op de bergen der specerijen". De dageraad draagt Hij bij Zich, gekleed in leven en schoonheid voor eeuwig. — Christmas Evans, 1766-1838.

Titel

Iedereen zal gemakkelijk toegeven dat de hinde een heel passend beeld is van de lijdende en vervolgde rechtvaardige die ons in deze psalm tegemoet treedt. … Dat de hinde een beeldspraak kan zijn voor lijdende onschuld, staat buiten kijf door het feit dat de goddelozen en vervolgers in deze psalm worden aangeduid met honden, leeuwen, stieren enzovoort. Hun bijzondere voorkomen wordt namelijk steeds gekenmerkt door beelden uit het dierenrijk. — E. W. Hengstenberg.

Titel

"De hinde." Oude schrijvers hebben veel buitengewone symboliek rond de hinde verzonnen en om haar heen geschaard. Volgens hun merkwaardige natuurlijke historie bestaat er een dodelijke vijandschap tussen het hert en de slang. Het hert zou met zijn warme adem slangen uit hun holen trekken om ze op te eten. De oude taalgeleerden leidden Elaphas, dat is hert, af van elaunein tous opheis, dat wil zeggen: slangen verjagen. Zelfs het verbranden van een stuk van het gewei zou alle slangen verdrijven. Als een slang aan het hert ontsnapte nadat die door zijn adem naar buiten was getrokken, werd hij naar men zei nog giftiger dan eerst. De schuwheid van het hert schreef men toe aan de grote omvang van zijn hart. Daarin dacht men een bot in de vorm van een kruis te vinden. — Samengevat uit Wood's "Bible Animals", door C. H. S.

Gehele psalm

Deze psalm is een juweel onder de Psalmen, bijzonder kostbaar en bijzonder opvallend. Hij laat ons het diepe, verheven en loodzware lijden van Christus zien. Midden in de verschrikkingen en pijnen van Gods toorn en van de dood verkeerde Hij in doodsangst, en dat gaat al ons menselijk denken en begrijpen ver te boven. Ik weet niet of er in het hele boek van de Psalmen een psalm te vinden is met zwaardere stof. Ik weet ook niet waar de harten van gelovigen zo echt de

zuchten en het kermen kunnen horen, die geen mens onder woorden kan brengen, en die onze Heere en Hoofd, Jezus Christus, slaakte toen Hij voor ons streed midden in de dood, midden in de pijnen en verschrikkingen van de hel. Wie iets weet van geloofsaanvechting en geestelijke strijd, moet deze psalm daarom het allerhoogst waarderen. — Maarten Luther.

Gehele psalm

Deze psalm laat het lijden van Christus in al zijn volheid zien, en ook Zijn drie grote ambten. Zijn lijden wordt uitvoerig beschreven vanaf het begin van de psalm tot en met vers 22. Zijn ambt als profeet komt aan bod van vers 23 tot vers 26. Wat er over Zijn geloften wordt voorzegd (vers 26), gaat over Zijn werk als priester. In de rest van de psalm staat Christus voor ons als Koning. — William Gouge, D.D. (1575-1653), in "A Commentary on the whole Epistle to the Hebrews". [Herdrukt in Nichol's Series of Commentaries.]

Gehele psalm

Deze psalm lijkt minder een voorspelling te zijn dan een stuk geschiedschrijving. — Cassiodorus.

Gehele psalm

Deze psalm moet van het eerste woord tot het laatste, helemaal en in alle opzichten, alleen over Christus worden uitgelegd. Dus zonder allegorie, zonder beeldspraak en zonder verborgen, mystieke duiding. — Bakius, aangehaald door F. Delitzsch, D.D., bij Hebreeën 2:12.

Gehele psalm

Een voorspelling van het lijden van Christus en van de roeping van de heidenen. — Eusebius van Caesarea.

Vers 2

"Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten?" Daar tegenover staat Johannes 16:32: "nochtans ben Ik niet alleen; want de Vader is met Mij." Elke ware gelovige weet dat deze woorden, al schreef David ze, toch de woorden van Christus waren. Maar hoe kunnen de woorden van onze Heere dan botsen met wat Hij in Johannes zegt? Het antwoord is: iets zeggen vanuit het gevoel van dat moment is iets anders dan vertrouwen op een Godheid die nooit van Hem gescheiden is geweest. Wat Zijn menselijke natuur betreft (niet de goddelijke) leek Zijn toestand in alle opzichten op de onze. Wij vinden de toestand van de heiligen soms diep ellendig, alsof God voorgoed was weggegaan. Christus wil ons leren om tot God de Vader te roepen, zoals kinderen roepen om hun moeder. Als zij maar even de deur uit stapt, gelooft het kind al dat zijn vader voor altijd weg is en zegt dat ook. Zo laat Christus in Zijn eigen lijden zien hoezeer Hij met ons meevoelt als we dat meemaken. Wat Zijn goddelijke natuur betreft, daarin kunnen Hij en Zijn Vader nooit van elkaar gescheiden worden. Hij is dus nooit alleen, want de Vader is altijd bij Hem. — William Streat, in "The Dividing of the Hoof", 1654.

Vers 2

"Mijn God, mijn God", enzovoort. Volgens een oude overlevering begon onze Heere deze psalm aan het kruis, zoals we uit het evangelie weten. Hij zou de psalm en de verzen erna hebben herhaald en Zijn allerzaligste geest hebben gegeven bij het zesde vers van psalm 31. Hoe dat ook zij: door deze eerste woorden op Zijn lippen te nemen, zette Hij er Zijn stempel op. De psalm is van Hem. — Ludolf de Karthuizer (omstreeks 1350), in J. M. Neale's Commentary.

Vers 2

"Mijn God, mijn God", enzovoort. Dit verdriet was zo scherp en woog zo zwaar op Christus' ziel, dat Hij, die in alle andere lijden zo zacht-

moedig was als een lam, hierbij brulde als een leeuw. Dat is precies wat deze woorden van Christus betekenen: “Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten, verre zijnde van mijn verlossing, van de woorden mijns brullens?” Het Hebreeuwse woord komt van een wortel die huilen of brullen als een leeuw betekent. Het wijst eerder op het geluid van een wild dier dan op de stem van een mens. Het is alsof Christus zegt: O mijn God, geen woorden kunnen mijn angst uitdrukken. Ik ga niet praten, ik ga brullen en mijn klachten uitschreeuwen. Laat het eruit stromen in golf na golf van kermen. Ik brul als een leeuw. Het is geen kleinigheid die dat majestueuze dier laat brullen. En zo’n groot gemoed als dat van Christus zou onder een lichte last zeker niet hebben gebruld.

Heeft God Jezus Christus aan het kruis echt verlaten? Dan komt er uit die verlating van Christus een bijzondere troost voor Gods volk, ja, een veelvoudige troost. Vooral helpt ze op twee manieren: ze voorkomt dat God jou ooit voorgoed verlaat, en ze is een troostrijk voorbeeld voor je tegenwoordige, droevige verlatenheid.

1. De verlating van Christus voorkomt dat jij ooit voorgoed verlaten wordt. Omdat Hij een tijd lang verlaten werd, word jij niet voor eeuwig verlaten. Want Hij werd voor jou verlaten. Dat de dierbare Zoon van God, de geliefde vreugde van Zijn ziel, een tijd lang door God verlaten wordt, weegt in alle opzichten even zwaar als dat zo’n armzalig, onbeduidend wezen als jij voor eeuwig verstoten zou worden. Dit heeft Christus gedragen, als gelijkwaardige ruil, in jouw plaats. Daarom mag je de grootste zekerheid ter wereld hebben dat God Zich nooit voorgoed van jou zal terugtrekken.
2. Bovendien is deze droevige verlating van Christus op verschillende manieren een troostrijk voorbeeld voor arme, verlaten zielen. Het eigenlijke werk van zulke zielen is in zulke tijden er gelovig naar te kijken. Hoewel God Christus verliet, hield Hij Hem tegelijk krachtig overeind. Zijn almachtige armen waren onder Hem, ook al was Zijn vriendelijke gezicht voor Hem verborgen. Christus had

inderdaad Zijn glimlach niet, maar Hij had wel Zijn ondersteuning. Zo zal het ook met jou zijn, christen, precies zo. Je God mag Zijn gezicht afwenden, Zijn arm trekt Hij niet weg. Toen iemand de vrome heer Baines vroeg hoe het met zijn ziel ging, antwoordde hij: "Ondersteuning heb ik, al mis ik de lieflijkheid." Onze Vader doet hier met ons wat wij zelf soms doen met een koppig, opstandig kind. We zetten het de deur uit en zeggen dat het uit ons zicht moet verdwijnen. Daar zucht en huilt het. Toch nemen we het, om het te vernederen, niet meteen weer in huis en in genade op. Wel laten we de bedienden het eten en drinken brengen, of staan we dat tenminste toe. Dat is vaderlijke zorg en ondersteuning, ook al zijn de vroegere glimlachen en de zichtbare vreugde er niet. …

Hoewel God Christus verliet, kon Christus God op dat moment toch nog rechtvaardigen. Je leest het zelf: "Mijn God! (zegt Hij) Ik roep des daags, maar Gij antwoordt niet; en des nachts, en ik heb geen stilte. Doch Gij zijt heilig." Is jouw geest, naar jouw maat, hierin niet gevormd naar de geest van Christus? Kun je niet zeggen, zelfs wanneer Hij bittere dingen tegen je schrijft: Hij is toch een heilig, trouw en goed God! Ik ben verlaten, maar niet onrechtvaardig behandeld. Er zit geen druppel onrecht in de hele zee van mijn verdriet. Ook al heeft Hij mij veroordeeld: ik moet en zal Hem rechtvaardigen. Ook dat lijkt op Christus. — John Flavel.

Vers 2

"Mijn God, mijn God." De herhaling drukt vurig verlangen uit. "Mijn God" is hier in een bijzondere zin bedoeld, zoals in Zijn woorden tegen Maria Magdalena na de opstanding: "Ik vare op … tot Mijn God en uw God." Het is "Mijn God", niet alleen als de Zoon van God, maar ook in de natuur die Hij had aangenomen, als de geliefde Zoon in Wie de Vader een welbehagen heeft. Hij wordt door de Vader bemind en heeft de Vader liever dan het hele heelal. Er is opgemerkt dat deze

uitdrukking, “Mijn God”, drie keer wordt herhaald. — Dionysius, aangehaald door Isaac Williams.

Vers 2

“Mijn God.” Christus kon door het geloof weten dat God Hem liefhad, en Hij wist dat ook, terwijl Hij in Zijn voelen en beleven toch Gods toorn proefde. Geloof en het ontbreken van gevoel gaan best samen. Er kan op dat moment niets te voelen zijn van Gods liefde, ja, er kan zelfs Gods toorn te voelen zijn, en toch kan er tegelijk geloof zijn. — John Row’s “Emmanuel”, 1680.

Vers 2

Dit woord, “Mijn God”, bevat meer dan alle wijsgeren van de wereld er ooit uit zouden kunnen halen. — Alexander Wedderburn, 1701.

Vers 2

Dat er in deze woorden een bijzondere kracht, betekenis en diepte van gevoel zit, blijkt hieruit: de evangelisten hebben ons dit vers met zorg in de eigen Hebreeuwse woorden doorgegeven, om hun nadrukkelijke kracht te laten zien. Bovendien weet ik geen enkele andere plaats in de Schrift waar we deze herhaling vinden: *Eli, Eli*. — Maarten Luther.

Vers 2

“Waarom?” Dit is niet het “waarom” van ongeduld of wanhoop, en ook niet het zondige twijfelen van iemand wiens hart in opstand komt tegen de tucht. Het is eerder de kreet van een verdwaald kind dat niet snapt waarom zijn vader het in de steek heeft gelaten, en dat er hevig naar verlangt het gezicht van zijn vader weer te zien. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 2

"Mijn gebrul." Dit Hebreeuwse woord lijkt in de eerste plaats het gebrul van een leeuw aan te duiden. Gaat het over denkende wezens, dan beschrijft het meestal diepe angst van het gemoed, die in hoorbare en soms heftige klanken naar buiten komt. Zie Psalm 38:9; 32:3; Job 3:24. Zo goot de lijdende Messias met sterk geroep en tranen Zijn hart uit bij Hem Die Hem van de dood kon redden. Hebreeën 5:7. — John Morison.

Vers 2

Als Christus klaagt dat God Hem verlaten heeft, moeten we dat niet zo begrijpen dat de Eerste Persoon Hem in de steek liet. Er was ook geen verbreking van de vereniging van Zijn twee naturen, en Hij verloor de gunst en vriendschap van de Vader niet. Wat Hij ons laat weten, is dat God toeliet dat Zijn menselijke natuur die vreselijke folteringen onderging en een smadelijke dood stierf, terwijl de Vader Hem daar, als Hij het wilde, heel gemakkelijk van had kunnen bevrijden. Zulke klachten kwamen ook niet voort uit ongeduld of onwetendheid, alsof Christus de oorzaak van Zijn lijden niet kende, of niet bereid was zo'n verlating in Zijn lijden volledig te dragen. Ze waren alleen een uitleg van Zijn bitterste lijden.

Onze Heere had in heel Zijn lijdensweg zoveel geduld getoond dat Hij geen enkele klacht of zucht liet ontsnappen. Nu Zijn laatste ogenblikken naderen, getuigt Hij dat Hij werkelijk mens is en werkelijk kan lijden. Zo zouden de omstanders niet makkelijk kunnen denken dat een hogere macht Hem gevoelloos had gemaakt. Hij is verlaten door Zijn Vader in Zijn lijden, en de bitterheid en scherpte daarvan voelt Hij nu van binnen. — Robert Bellarminus (kardinaal), 1542-1621.

Vers 2

Godgeleerden zeggen gewoonlijk dat Christus vanaf het moment van Zijn ontvangenis het aangezicht van God zag, omdat Zijn menselijke

ziel onmiddellijk met de Godheid verbonden was. Vanaf het allereerste ogenblik van Zijn ontvangenis had Christus dus het gezicht van God. Wat een bittere pijn moet het dan voor onze Zaligmaker zijn geweest! Hij had uit ervaring geweten hoe zoet de troost van het aangezicht van Zijn Vader was. Hij had al Zijn dagen geleefd in de warme stralen en werking van de Godheid, en Zijn ziel was voortdurend verkwikt door het besef van Gods tegenwoordigheid. En nu werd Hij achtergelaten in die gruwel en duisternis, zonder een smaak van troost, zonder een glimp van de Godheid die in Zijn menselijke ziel doorbrak! — John Row.

Vers 2

Verlating is op zichzelf geen zonde. Want Christus onderging de bitterheid ervan, ja, Hij zat er zo diep in dat Hij bij Zijn sterven zei: "Waarom hebt Gij mij verlaten?" Een volledige, een definitieve verlating is ons deel niet. Gedeeltelijke verlating hebben de besten gekend en kennen ze nog steeds. God wendt Zijn aangezicht af, en zelfs David is ontroerd. Toch geldt: "De rechtvaardige zal uit het geloof leven", en niet uit gevoel. — Richard Capel.

Vers 2

O, hoe zullen onze harten smelten van liefde als we bedenken dat Hij in nog grotere doodsangst was voor ons dan wij ooit om onze zonden tegen Hem! Wij hebben gal en alsem gehad, maar Hij dronk een bitterder beker. Gods toorn heeft onze geest uitgedroogd, maar Hij werd verschroeid door een vurigere gramschap. Hij had hevige pijn in de hof en aan het kruis. Onuitsprekelijk was het verdriet dat Hij voelde: verlaten door Zijn Vader, verlaten door Zijn discipelen, beledigd en bespot door Zijn vijanden, en onder een vloek voor ons.

Deze Zon stond onder een droevige verduistering. Deze levende Heere vond het goed te sterven, en in Zijn dood stond Hij onder het fronsen van een toornige God. Het gezicht dat altijd naar Hem had gelachen, was nu voor Hem verborgen. Zijn ziel voelde een gruwel en

een duisternis die ze nooit eerder had gevoeld. De goddelijke en de menselijke natuur bleven dus ongescheiden, en toch leed Hij pijnen die gelijk waren aan wat wij verdiend hadden, namelijk eeuwig lijden in de hel. God hield zo de werking van Zijn genade tegen dat ze in dat uur niets van haar kracht en deugd aan Hem liet zien. Hij had geen troost uit de hemel, niet van Zijn engelen, niet van Zijn vrienden, zelfs niet op dat droevige uur waarop Hij troost het hardst nodig had. Als een leeuw die in het woud gewond is, zo brulde en riep Hij, al was er in Hem geen wanhoop. En terwijl Hij verlaten was, klonken er toch vertrouwen en hoop in deze woorden: "Mijn God, mijn God." — Timothy Rogers.

Vers 2

Hier is troost voor verlaten zielen. Christus Zelf was verlaten. Als je dus verlaten bent, doet God niet anders met je dan Hij met Christus deed. Je kunt door God bemind worden zonder het te voelen. Zo ging het ook met Christus: de Vader had Hem lief, en toch had Hij op dat moment geen besef of gevoel van Zijn liefde. Dat kan een grote troost zijn voor vrome zielen wanneer de vertroostingen en openbaringen die ze soms voelden, stilvallen. Christus Zelf maakte zo'n stilvallen mee. Daarom kan het wegblijven van goddelijke troost best samengaan met Gods liefde.

Misschien denk je: "Ik ben een huichelaar, en daarom heeft God mij verlaten." Dat is de klacht van sommige twijfelende christenen: "Ik ben een huichelaar, en daarom heeft God mij verlaten." Maar je hebt geen reden om zo te besluiten. In Christus' gehoorzaamheid was geen enkel gebrek, en toch werd Christus wat de troost betreft verlaten. Verlating wat de troost betreft kan dus samengaan met echte genade, ja, met de hoogste maat van genade. Zo was het met onze Zaligmaker. — John Row.

Vers 2

Heere, U weet wat het is voor een ziel om verlaten te zijn. Het was eens Uw eigen ervaring, toen U klaagde: "Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten?" Niet, o mijn Heere, dat U geen goddelijke ondersteuning had, maar U had (zo lijkt het) niet de innerlijke vreugde die U op andere momenten vervulde. Nu bent U in Uw heerlijkheid. Heb medelijden met een worm in nood, die treurt en meer naar U verlangt dan naar alles. Heere, U hebt duur betaald voor mijn welzijn. Laat dat goede dan ook tot mij komen. — Joseph Symonds, 1658.

Vers 2

Het eerste vers drukt een soort lijden uit dat nog nooit in deze wereld is gevoeld en ook nooit meer gevoeld zal worden: de wraak van de Almachtige over Zijn eigen Kind. "*Mijn* God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten?" — R. H. Ryland.

Vers 3

"Mijn God! Ik roep des daags, maar Gij antwoordt niet", enzovoort. Wat lijkt deze klacht op die van een kind tegen zijn aardse vader of moeder! Ze steunt op de band die er is: "Ik ben van U. Ik roep dag en nacht, en toch word ik niet verhoord. U bent mijn God, en toch gebeurt er niets om mijn roepen tot rust te brengen. Overdag, in de dagen van mijn leven, riep ik. Nu, in deze nacht van mijn dood, smeek ik. In de hof van Gethsemane vulde ik de nacht met gebeden. Met voortdurende schietgebeden ben ik door deze rusteloze ochtend gegaan. O mijn God, U hebt mij nog niet verhoord, daarom zwijg ik nog niet. Ik kan niet ophouden totdat U antwoordt."

Zo dringt Christus hier aan, op een manier die alleen kinderlijke harten kennen. Het kind weet dat zijn vader naar hem verlangt. Dat het niet stopt, komt doordat het vertrouwt op de liefde van zijn vader. Het laat Hem geen rust, omdat het rekent op Zijn macht en Zijn bereidheid om de gevraagde hulp te geven. Dit is heel natuurlijk. Het

is het pleidooi van het hart, een beroep op wat diep in ons leeft. Het is ook bijbels, en zo wordt het gezegd: “Indien dan gij, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal de hemelse Vader den Heiligen Geest geven dengenen, die Hem bidden?” Lukas 11:13. — John Stevenson, in “Christ on the Cross”, 1842.

Vers 3

De koninklijke profeet zegt: “Heere, ik roep tot U overdag, maar U hoort niet, ook ’s nachts, en toch mag mij dit niet als dwaasheid worden aangerekend.” (Vertaling van de Septuagint.) Sommigen vinden het misschien erg dwaas dat een mens roept en smeekt tot Hem Die Zijn oren sluit en niet lijkt te horen. Toch is deze dwaasheid van de gelovigen wijzer dan alle wijsheid van de wereld. We weten immers goed genoeg dat God er in het begin misschien uitziet alsof Hij niet hoort, maar dat de Heere op Zijn tijd een zekere schuilplaats is, juist in de nood. Psalm 9:10. — Thomas Playfere.

Vers 3, 4

Wat hoort God eigenlijk van Hem, nu Hij Zelf van God niets te horen krijgt over de verlossing waarom Hij bad? Geen mopperen op wat God doet, geen onvriendelijk woord. Integendeel: Hij geeft God gelijk en prijst Hem. “Doch Gij zijt heilig, wonende onder de lofzangen Israels.” Kijk dus eens of je in de manier waarop God een gebed afslaat niet iets vindt dat het voor je verzacht! Misschien merk je dat Hij je iets weigert, maar dan wel met een glimlach op Zijn gelaat, vriendelijk en zonder kilte. Dan begint Hij met woorden van genade en goedheid, zodat je zeker weet dat Zijn nee niet uit misnoegen komt.

Denk aan een goede vriend die bij je komt om geld te lenen. Je durft het hem niet te geven, want je ziet duidelijk dat het niet goed voor hem is. Maar je wilt niet dat hij je weigering opvat als gebrek aan liefde en achting. Dus begin je met een paar hartelijke woorden, om te laten merken hoeveel je van hem houdt: je houdt van hem, juist daarom zeg je nee, en je wilt nog veel meer voor hem doen dan dit.

Zo wikkelt God Zijn weigeringen soms in zulke zoete aanwijzingen van Zijn liefde, dat in het hart van Zijn volk geen enkele achterdocht kan ontstaan. — William Gurnall.

Vers 3, 4

Wie leidingwater in huis heeft en geen druppel uit de kraan krijgt, denkt niet dat de bron droog is. Hij denkt dat de leidingen verstopt of kapot zijn. Zo is het ook met bidden. Werkt ons gebed niet, dan moeten we er zeker van zijn dat de schuld niet bij God ligt, maar bij onszelf. Waren we maar rijp voor Zijn barmhartigheid, dan zou ons gebed niet uitblijven! Hij staat klaar om die ons te geven, ja, Hij wacht er zelfs op. — John Trapp.

Vers 4

"Doch Gij zijt heilig." Hier juicht het geloof, en wat een overwinning is dat voor een hart dat op God vertrouwt! De Zaligmaker stond als een rots in de wijde oceaan van de verzoeking. Hoe hoog de golven ook stegen, Zijn geloof groeide met ze mee, groter en sterker als een koraalrif, tot het een eiland van redding werd voor onze schipbreukelingen. Het is alsof Hij zei: "Het maakt niet uit wat ik moet doorstaan. Laat stormen maar om mij huilen, mensen mij verachten, duivels mij verzoeken, omstandigheden mij overweldigen, ja, laat zelfs God Zelf mij verlaten: toch is God heilig. Er is geen onrecht in Hem." — John Stevenson.

Vers 4

"Doch Gij zijt heilig." Is het vreemd dat een hart in zijn duisternis en verdriet troost vindt in juist deze eigenschap van God? Helemaal niet, als je er goed over nadenkt, want Gods heiligheid is maar een andere kant van Zijn trouw en barmhartigheid. In die bijzondere naam, "de Heilige Israëls", leren we dat de heilige God ook de God is Die een verbond sloot met Zijn uitverkorenen. Een Israëliet kon onmogelijk aan Gods heiligheid denken zonder meteen aan dat verbond te den-

ken. “Gij zult heilig zijn, want Ik, de HEERE, uw God, ben heilig!” — met die woorden werd Israël herinnerd aan zijn band met God. Zie vooral Leviticus 19:2, waar dit duidelijk klinkt. Hetzelfde gevoel horen we in teksten als Psalm 89:16-19; 99:5-9; Hosea 11:8, 9; Jesaja 41:14; 47:4. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 4

Hoe zwart de verzoekingen ook mogen zijn, het geloof luistert niet naar een kwaad woord over God. Het geeft God altijd gelijk, wat er ook gebeurt en hoe donker de weg ook wordt. — David Dickson.

Vers 5, 6

Wie in deze psalm in de eerste plaats de Koning van Israël hoort spreken, vindt in deze woorden een grote schoonheid, en dat is niet vreemd. Een mooie veronderstelling is dat David ze schreef toen hij in Mahanaïm verbleef, de plaats waar Jakob in zijn nood met de engel worstelde en zulke bijzondere zegeningen ontving. Dat hij zich op een plek die door herinneringen aan vroeger zo geheiligd was, in zijn gebed tot de God van zijn vaderen wendde, ligt voor de hand. Het kwam voort uit aartsvaderlijk gevoel én uit echte vroomheid. — John Morison, D.D., in “Morning Meditations”.

Vers 6

“Gij hebt hen uitgeholpen”, maar mij wilt U niet bevrijden. Nee, U hebt hén bevrijd juist omdat U mij niet wilt bevrijden: zo diep is de tegenstelling die hier wordt gevoeld. — Gerhohus.

Vers 7

“Maar ik ben een worm en geen man.” Een visser die zijn hengel in de rivier uitwerpt, weet wat hij doet: hij gooit de haak niet bloot en onbedekt in het water, want hij weet dat de vis dan nooit zal toehappen. Daarom verstopt hij de haak in een worm of ander aas. Zo hapt de vis

naar de worm en blijft aan de haak hangen, zonder iets te vermoeden. Zo zegt Christus over Zichzelf: "Ego vermis et non homo."

Hij kwam om het grote, machtige werk van onze verlossing te volbrengen, en bedekte en verborg Zijn Godheid in de worm van Zijn menselijke natuur. Leviathan, de grote waterslang, de duivel, dacht de worm van Zijn mensheid op te slokken, maar bleef zelf hangen aan de haak van Zijn Godheid. Die haak bleef in zijn kaken steken en scheurde hem lelijk open. Door Christus te willen vernietigen, vernietigde hij zijn eigen koninkrijk en verloor hij voor altijd zijn macht. — Lancelot Andrewes.

Vers 7

"Ik ben een worm." Christus noemt Zichzelf "een worm" … vanwege wat de mensen van de wereld van Hem dachten … De Joden zagen Christus als een worm en behandelden Hem ook zo, als iets wat je zonder nadenken onder je voet laat verdwijnen. Hij was walgelijk voor hen en door hen gehaat. Iedereen liep over Hem heen, iedereen trapte op Hem en vertrapte Hem, zoals je wormen vertrapt …

De oude Chaldeeuwse omschrijving spreekt hier van een zwakke worm. Christus is de machtige God en tegelijk de Zoon des mensen, Die God voor Zichzelf sterk maakte. Toch zat er een zwakheid in Zijn menselijke natuur, en daardoor werd Hij gekruisigd (2 Korinthe 13:4). Sommigen merken terecht op dat het Hebreeuwse woord hier de scharlakenworm betekent: de worm in het graan of in de bes waarmee men scharlaken verft. Zo zag onze Heere er werkelijk uit toen Hij uit spot met een scharlaken mantel werd bekleed. En nog meer toen Hij verscheen in Zijn besmeurde kleren, rood in Zijn gewaad, als iemand die de wijnpers treedt. Aan het kruis was Zijn lichaam met bloed bedekt, bloed dat vergoten werd om karmozijnrode en scharlakenrode zonden sneeuwwit te maken. — John Gill.

Vers 7

"Ik ben een worm." Een nederige ziel is helemaal leeggemaakt van alle opgeblazen gedachten over zichzelf. Bernardus noemt nederigheid een zelfvernietiging. Job 22:29: "Dan zal God den nederige van ogen behouden." In het Hebreeuws staat: "Hem die lage ogen heeft." Een nederig mens denkt kleiner over zichzelf dan anderen over hem kunnen denken. David was koning, en toch zag hij zichzelf als "een worm": "Ik ben een worm en geen man." Bradford, een martelaar, ondertekende toch eenvoudig met "een zondaar". Job 10:15: "Ben ik rechtvaardig, ik zal mijn hoofd niet opheffen" — als het viooltje, een lieflijke bloem, die toch het hoofdje laat hangen. — Thomas Watson.

Vers 7

"Een worm." Zo vertreden, vertrapt, mishandeld, geslagen en bespuugd, bespot en gekweld, zo diep vernederd dat Hij meer op een worm leek dan op een man. Zie toch hoeveel verachting de Heere der majesteit heeft doorstaan, opdat Zijn schande onze heerlijkheid zou zijn en Zijn straf onze hemelse zaligheid! Prent dit schouwspel altijd en onophoudelijk in je ziel, christen, en vergeet het nooit! — Dionysius, aangehaald door Isaac Williams.

Vers 7

"Ik ben een worm." Bij de Hindoes, zo wordt gezegd, vraagt iemand die klaagt en zichzelf verafschuwt: "Wat ben ik! Een worm! Een worm!" Of: "Ach, die trotse man! Hij hield mij voor een worm. Ik zou hem wel willen zeggen: 'Wij zijn allemaal wormen.'" En ook de woorden: "Worm, kruip weg uit mijn ogen." — Joseph Roberts.

Vers 8

"Allen, die mij zien, bespotten mij", enzovoort. Stel je dit vreselijke tafereel voor. Kijk eens naar deze bonte menigte van rijk en arm, van Joden en heidenen! Sommigen staan in groepjes te staren. Anderen liggen op hun gemak toe te kijken. Weer anderen lopen onrustig heen

en weer, vol voldoening over wat er gebeurt. Op elk gezicht ligt een blik van tevredenheid. Niemand zwijgt, niemand houdt zich stil. Praten gaat nog te langzaam, de woorden komen niet snel genoeg. Het onderwerp is veel te groot voor één mond. Elke lip, elk hoofd en elke vinger is nu een tong.

Ook de ruwe soldaten zijn bezig, op hun grove manier. Het bloedige werk is achter de rug. Ze hebben even verversing nodig, en hun gewone drank van edik en water wordt aangereikt. Zodra ze genoeg hebben gehad, komen ze bij het kruis, houden het de Zaligmaker voor, zeggen Hem te drinken en trekken het dan weer terug (Lukas 23:36). Ze weten heel goed dat Hij vreselijke dorst moet lijden, en maken die nog erger door Hem te bespotten met een schijn van verkwikking. Wrede Romeinen, wat deden jullie Hem aan! En jullie, koningsmoordende Joden! Was de dood niet genoeg? Moesten spot en hoon er ook nog bij? Op deze droevige, donkere dag heeft Christus jullie inderdaad één gemaakt! Vreselijke eenheid, die jullie samen tot de bespotters en moordenaars van de Heere der heerlijkheid maakte! — John Stevenson.

Vers 8

"Allen, die mij zien, bespotten mij", enzovoort. In onze eigen tijd waren er mensen wier misdaden zo'n afschuw wekten dat het gepeupel hen waarschijnlijk in stukken had gescheurd, vóór en zelfs na hun proces, als het hen in handen had gekregen. Maar als zulke diep gehate mensen volgens hun vonnis werden terechtgesteld, was er misschien geen enkele toeschouwer die wilde dat ze ontkwamen, en toch was er niemand zo gevoelloos dat hij hen in hun laatste ogenblikken nog beledigde. Maar als Jezus lijdt, bespotten Hem allen die Hem zien, zonder uitzondering. Ze trekken de lip op, ze schudden spottend het hoofd, ze beledigen Zijn karakter en Zijn hoop. — John Newton.

Vers 8

"Zij steken de lip uit." In het Oosten geldt het vooruitsteken van de onderlip als een heel sterk teken van minachting. Vooral onder de lagere standen is dit gebaar gebruikelijk, en ieder die het ziet, begrijpt het meteen. — Illustrated Commentary.

Vers 8, 9

Na Zijn kruisiging, in de uren dat Hij aan het kruis hing, nam Zijn lijden op deze manier enorm toe: de kwelling van het zien en horen hoe men op zoveel verschillende manieren spotte met de waarheid over Zijn persoon en Zijn leer. Sommigen beschouwen dit zelfs, en niet zonder reden, als de grootste pijn en smart in Zijn allerheiligste lijden. Want meestal vinden we het zwaarst te dragen wat ons het meest raakt, en volgens hen raakt dit soort lijden dieper dan elk ander. Al waren alle folteringen van de Heere zeer groot, zo groot dat elke daarvan de zwaarste lijkt en je ze niet met elkaar kunt vergelijken, toch lijkt dit het pijnlijkst.

Bij ander leed kunnen we niet alleen de pijn, maar zelfs het leed zelf wensen, omdat we het uit liefde dragen en zo onze liefde bewijzen. De slagen, de doornenkroon, de vuistslagen, het kruis, de gal, de edik en andere lichamelijke folteringen kwellen het lichaam, maar ze kunnen ook de eer van God dienen, en die gaat Hem boven alles. Maar God lasteren, de eeuwige waarheden logenstraffen, het hoogste bewijs van de Godheid en majesteit van de Zoon van God bezoedelen (ook al weet God daar het goede uit te halen dat Hij beoogt): dat zijn dingen die van nature Gods eer zo diep raken dat niemand ze ooit kan wensen. Je kunt ze om goede redenen verdragen, maar niemand kan ze ooit wensen, en voor ieder moeten ze afschuwelijk zijn.

Onze Heere was van allen verreweg het meest ijverig voor Gods eer, en daarvoor stierf Hij ook. In dit soort lijden vond Hij, meer dan in al het andere, veel om te verafschuwen en niets om naar te verlangen. Daarom mag dit lijden terecht het zwaarste van alles heten, en

juist hierin toonde Hij, meer dan in al het andere, het grootste lijden en het grootste geduld. — Fra Thomé de Jesu, in "The Sufferings of Jesus", 1869.

Vers 8-10

"Allen die mij zien, maken mij tot een lachertje; ze bespotten mij met hun lippen en schudden hun hoofd naar mij. Ze zeggen: Deze schurk heeft alles aan de Heere overgelaten; laat Hem hem nu maar verlossen als Hij wil, want Hij heeft hem toch zo lief. Maar U bent het die mij uit de schoot van mijn moeder hebt geleid, mijn eigen toevlucht, van de borsten van mijn moeder af. Zodra ik in deze wereld kwam, werd ik in Uw schoot gelegd. U bent mijn God vanaf de schoot van mijn moeder." Uit "The Psalter of David in English, truly translated out of Latyn", in "Devout Psalms", enzovoort, door E. Whitchurche, 1547.

Vers 9

Hier staan enkele van de precieze woorden opgetekend, letterlijk zoals ze werden uitgesproken, waarmee de vervolgers van onze Heere Hem bespotten en hoonden. Wat opmerkelijk is het dat we ze vinden in een psalm die zovele honderden jaren eerder is geschreven! — John Stevenson.

Vers 10, 11

Het geloof wordt sterk door voortdurende bewijzen van Gods gunst. Daaruit putte hij steun die tot God zei: "Gij zijt het immers, Die mij uit den buik hebt uitgetogen; Die mij hebt doen vertrouwen, zijnde aan mijner moeders borsten. Op U ben ik geworpen van de baarmoeder af; van den buik mijner moeder aan zijt Gij mijn God." En: "Gij zijt … mijn Vertrouwen van mijn jeugd aan. Op U heb ik gesteund van den buik aan; van mijner moeders ingewand aan zijt Gij mijn Uithelper." Psalm 71:5, 6.

Het was niet alleen de gezindheid van Obadja tegenover God, maar ook het bewijs dat hij daardoor had van Gods liefde voor hem, dat hem vol vertrouwen tegen Elia deed zeggen: “Ik, uw knecht, nu vrees den HEERE van mijn jonkheid af.” 1 Koningen 18:12. Doordat Gods gunst al zo lang duurt, van jongs af aan, krijgen we vele bewijzen van een vaste, onwrikbare liefde die nooit verdwijnt. Als verzoekingen één of meer van die bewijzen in twijfel trekken, blijven er andere over om het geloof te dragen en het te bewaren voor volledige uitputting en afval. Zoals een huis dat op vele pijlers rust, blijft staan dankzij de pijlers die overblijven, ook al worden er enkele weggehaald. — William Gouge.

Vers 10, 11

David erkent oude barmhartigheden: weldaden die al lang geleden over hem waren gekomen. Ze waren nog vers en nieuw in zijn geheugen. En dat is kenmerkend voor een dankbaar hart: het herinnert zich de goede dingen die een ander helemaal zou zijn vergeten of nooit zou hebben opgemerkt. Zo doet David het hier, bij de allereerste jaren van zijn leven. De barmhartigheden van zijn kindertijd, zijn jeugd en zijn jonge jaren, waarvan je zou denken dat ze op zijn oude dag allang uit zijn gedachten waren, spoort hij zichzelf aan om te gedenken en zich voor de geest te halen.

“Die mij uit den buik hebt uitgetogen”: wanneer was dat? Misschien wel zestig jaar eerder dan toen David de psalmen schreef. Hij denkt terug aan de weldaden die God hem schonk toen hij nog niet kon denken of begrijpen wat hem werd gegeven. Zo worden wij door dit heilige voorbeeld, dat ons hier wordt voorgehouden, geleerd hetzelfde te doen: de weldaden die God ons in onze kinderjaren schonk, moeten we in onze rijpere jaren in herinnering brengen en erkennen. — Thomas Horton.

Vers 10, 11

Hier begint de zwaarste benauwdheid af te nemen en neigt de hoop naar de overwinning. Een steun, hoe klein en met diepe angst gezocht, wordt nu gevonden. Hij had immers diep in zijn ziel gevoeld dat hij geleden had zoals niemand voor hem, zodat Gods wonderlijke werken aan de vaderen hem geen hulp boden. Nu komt hij bij Gods wonderlijke werken aan hemzelf, en daarin vindt hij Gods welwillendheid voor hem, die op zo'n bijzondere manier alleen aan hem werd getoond. — Maarten Luther.

Vers 10, 11

De bittere scherpte van alle spotternijen waarmee Zijn vijanden onze Heere bestookten, had maar één gevolg: de Zaligmaker keerde zich rechtstreeks tot Zijn Vader. ... Dat beroep wordt ons in deze twee verzen voorgehouden. Het is van een ongewone en opmerkelijke aard. Het argument is zeer krachtig en overtuigend, en tegelijk het meest passende en toepasselijke dat er maar te bedenken valt. We kunnen het zo weergeven:

"Als mens ben ik nu tot het uiterste gebracht. Er wordt gezegd dat God mij verloochent, maar dat kan niet. Mijn allereerste levensmoment heeft Hij teder verzorgd. Toen ik Zijn goedheid nog niet kon vragen of bedenken, schonk Hij die mij al, zonder dat ik erom vroeg. Als Hij mij uit pure goedheid ooit het leven gaf, zal Hij mij zeker niet verlaten nu ik het weer verlaat. Tegen al hun spot in kan en zal ik mij dus op Hemzelf beroepen, op niemand anders. Mijn vijanden zeggen, o God, dat U mij hebt verworpen, maar U bent het die mij uit de buik hebt getrokken. Ze beweren dat ik niet op U vertrouw en dat ook niet nodig heb; maar U liet mij vertrouwen (of: U hield mij veilig, zo staat in de kanttekening) toen ik nog aan de borsten van mijn moeder lag. Ze geven te verstaan dat U mij niet als Uw Zoon wilt erkennen; maar ik ben op U geworpen van de baarmoeder af; U bent mijn God vanaf de buik van mijn moeder." — John Stevenson.

Vers 11

"Op U ben ik geworpen van de baarmoeder af; van den buik mijner moeder aan zijt Gij mijn God." Eusebius schrijft een prachtige passage over het verband tussen de menswording van onze Heere en Zijn lijden. Aan het kruis kon Hij troost vinden in de gedachte dat Zijn lichaam, dat nu "verdorven was Zijn gelaat, meer dan van iemand, en Zijn gedaante, meer dan van andere mensenkinderen" (Jesaja 52:14), precies hetzelfde lichaam was dat de Vader met zo'n bijzondere eer had verheerlijkt, toen de Heilige Geest over Maria kwam en de kracht van de Allerhoogste haar overschaduwde.

Dit lichaam is nu zo gescheurd en toegetakeld. Maar zoals het ooit het wonder van de engelen was, zo zal het voor altijd hun vreugde blijven. Gekleed in onsterfelijkheid zal het tot het einde der tijden de steun zijn van Zijn trouwe volk. — J. M. Neale, in loc.

Vers 11

Ik was als iemand die door zijn ouder in de steek is gelaten en zich volledig op de Voorzienigheid moet verlaten. Ik had geen vader meer op aarde, en mijn moeder was arm en kon mij niet helpen. — Matthew Poole.

Vers 12

"Zo wees niet verre van mij, want benauwdheid is nabij." En juist daarom is het hoog tijd dat U een helpende hand uitsteekt: de nood is er al, U kunt niet langer wachten. Hominibus profanis mirabilis videtur haec ratio: mensen die God niet kennen, vinden dit een vreemde reden, zegt een uitlegger. Maar het is een heel goede reden, en de profeet wist dat. Daarom maakt hij er zijn pleitgrond van. — John Trapp.

Vers 13

"Sterke stieren van Basan hebben mij omringd." Deze dieren vallen op door de trotse, felle en norse manier waarop zij hun enorme kracht

inzetten. Zo waren ook de vervolgers die onze Heere nu omringden. Het waren eerst mensen, en daarachter ook geestelijke vijanden. Beide werden in dezelfde mate gekenmerkt door trots, felheid en norsheid in hun aanval op Hem. — John Stevenson.

Vers 13, 14

"Basan" was een vruchtbaar land (Numeri 32:4). Het vee dat daar graasde, was goed gevoed, vet en "sterk" (Deuteronomium 32:14). Net als dat vee werden de Joden in dat goede land als Jeschurun, dat "vet werd, zo sloeg hij achteruit". Ze werden trots en kwamen in opstand. Ze verlieten God, "Die hem gemaakt heeft", en versmaadden "den Rotssteen zijns heils". — George Horne.

Vers 14

Een hulpeloos kind of een onschuldig lam, omringd door razende stieren en hongerige leeuwen: zo zien we de Zaligmaker voor ons, helemaal omsingeld door Zijn spottende en bloeddorstige vervolgers. — Thomas Scott, 1747-1821.

Vers 15

"Ik ben uitgestort als water, en al mijn beenderen hebben zich vaneen gescheiden; mijn hart is als was, het is gesmolten in het midden mijns ingewands." Hij was bezweken. Zo'n diepe zwakte en flauwte kwam over Hem heen dat onze taal er geen woorden voor heeft. Daarom gebruikt de psalm het beeld van uitgegoten water.

Kijk maar eens hoe water uit een kruik op de grond valt, en let op wat er dan gebeurt. Zijn druppels raken steeds verder van elkaar los. Het valt steeds sneller. Het kan zichzelf halverwege niet tegenhouden, laat staan terugkeren naar zijn plaats. Het is een treffend beeld van volslagen zwakte. Zo voelde onze Heere Zich toen Hij aan het kruis hing: bezweken van uitputting.

Wie op het punt staat flauw te vallen, voelt zich door dat gevoel overweldigd. Dat weten we uit eigen ervaring. We komen onszelf

voor als niets dan zwakte, als uitgegoten water. Al onze botten voelen slap en ontwricht, alsof we er geen hadden. De kracht van het bot is weg, de gewrichten zitten niet meer vast en de spieren hebben ons verlaten. Een misselijkmakende duizeling overvalt ons. We kunnen ons niet meer staande houden. Alle moed is verdwenen. Onze kracht smelt weg als was, als smeltende was die op de voorwerpen eromheen druipt en verloren gaat.

Daniël beschrijft zijn gevoel bij het zien van het grote gezicht zo: "Er bleef in mij geen kracht overig; en mijn sierlijkheid werd aan mij veranderd in een verderving, zodat ik geen kracht behield." Daniël 10:8.

Bij de flauwte die onze Heere onderging, moeten we nog iets bijzonders opmerken: Hij bezweek niet helemaal. De verlichting van het bewustzijn verliezen wilde Hij niet aannemen. Wie het bewustzijn verliest, voelt de pijn meteen niet meer. Maar onze Heere bleef gedurende dat hele vreselijke tafereel volledig bij bewustzijn. Geduldig doorstond Hij lange tijd die gewaarwordingen die aan het flauwvallen voorafgaan, voor ons zo onverdraaglijk. — John Stevenson.

Vers 15

"Ik ben uitgestort als water." Dat wil zeggen: in de gedachten van mijn vijanden ben ik volledig vernietigd. "Want wij zullen den dood sterven, en wezen als water, dat, ter aarde uitgestort zijnde, niet verzameld wordt." 2 Samuël 14:14.

"Is het dan een wonder", vraagt sint Bernardus, "dat de naam van de Bruidegom als uitgegoten zalf zou zijn, terwijl Hijzelf, om de grootte van Zijn liefde, als water werd uitgegoten!" — J. M. Neale.

Vers 15

"Ik ben uitgestort als water", dat wil zeggen: ik ben bijna niet meer te herstellen, als water dat op de grond is gemorst. — John Trapp.

Vers 15

"Al mijn beenderen hebben zich vaneen gescheiden." De pijnbank is bedacht als een uiterst verfijnde manier om pijn te doen, bedoeld om angst aan te jagen. Ook het kruis is zo'n pijnbank, een plaats waar mensen worden gemarteld, en daarop werd Hij uitgerekt, zodat, zoals de Psalm zegt, "al mijn beenderen hebben zich vaneen gescheiden."

Alleen al drie lange uren aan één stuk te moeten hangen, met de armen gestrekt omhoog: ik heb van mensen die het hebben ervaren horen zeggen dat die pijn nauwelijks te geloven is. En dan waren de handen en voeten ook nog zo wreed vastgenageld. Dat zijn van alle lichaamsdelen juist de gevoeligste, vanwege het weefsel van pezen dat er zo dicht bij elkaar zit. Dat moest Zijn pijn wel buitengewoon maken.

Het is niet voor niets dat, zoals de heiden zegt, dolores acerrimi dicuntur cruciatus: de scherpste en bitterste pijnen dragen hun naam van het kruis en heten cruciatus, pijnen zoals die van het kruis. Het had een betekenis dat ze Hem als welkom aan het kruis een beker gaven, gemengd met gal of mirre, en als afscheid een spons met edik. De ene toonde de bitterheid, de andere de scherpte van de pijnen van deze pijnlijke dood. — Lancelot Andrewes.

Vers 15

"Al mijn beenderen hebben zich vaneen gescheiden." We weten dat de grootste en onverdraaglijkste pijn die een lichaam kan doorstaan, komt van een bot dat uit zijn plaats is of een ontwricht gewricht. Toen de Heere op het kruis werd opgericht en Zijn heilige lichaam daar in de lucht aan de nagels hing, begonnen alle gewrichten toe te geven. De beenderen raakten zo zichtbaar van elkaar los dat men, zoals David had geprofeteerd, inderdaad al Zijn beenderen kon tellen. Zo doorstond Hij door heel Zijn lichaam een scherpe foltering.

Terwijl onze Heere die folteringen onderging, waren Zijn vijanden, die zo graag hadden willen zien dat Hij gekruisigd werd, niet vol me-

delijden. Integendeel, ze waren vol vreugde, alsof ze een overwinning vierden. — Fra Thomé de Jesu.

Vers 16

"Mijn kracht is verdroogd", enzovoort. De ontsteking moet al vroeg en hevig zijn begonnen in de gewonde delen. Daarna sloeg ze snel over op de strakgespannen delen en liep ze uit in een hoge, koortsachtige gloed over het hele lichaam. Zo moeten de lichaamssappen zijn uitgedroogd en de waterige delen van het bloed zijn opgezogen. De huid, tot de middag verschroeid door de brandende zon, kon geen vocht meer afgeven of opnemen. Het bloedverlies uit de handen en voeten maakte de uitdroging nog sneller.

Daarom zegt onze Heere: "Mijn kracht is verdroogd als een potscherf, en mijn tong kleeft aan mijn gehemelte." De koorts verteerde de weinige kracht die Hij nog over had, tot er bijna niets van overbleef. En de *dorst*, het onverdraaglijkste van alle lichamelijke ontberingen, moet overweldigend zijn geweest. Zijn lichaam voelde voor Hem aan als een potscherf die in de oven van de pottenbakker verkoold was. Het leek geen kracht of substantie meer te bevatten.

Zo zwak was Hij geworden, zo verdroogd en uitgedroogd, dat *klammigheid van de mond*, een van de voortekenen van het naderende einde, Hem al had gegrepen: "Mijn tong kleeft aan mijn gehemelte; en Gij legt mij in het stof des doods." — John Stevenson.

Vers 16

"Mijn kracht is verdroogd", niet zoals bij het beproeven van goud en zilver, maar "als een potscherf", zoals een aarden vat door de hitte is uitgedroogd. Het is gezegd in de diepste vernedering, door Iemand Die helemaal was leeggelopen van kracht. — Isaac Williams, in loc.

Vers 16

"Een potscherf." Het Hebreeuwse woord, dat wij met potscherf vertalen, duidt op een stuk aardewerk, vaak gebroken. In dit vers wordt

het goed toegelicht door het overeenkomstige woord in het *Arabisch*. Dat beschrijft een ruwe huid en kan dus de gedachte oproepen aan het lichamelijke voorkomen van iemand bij wie de lichaamssappen door overmatig verdriet zijn opgedroogd. — John Morison.

Vers 16

Wat Zijn gevoelens op dat uur waren, is gevaarlijk om te bepalen. We kennen ze niet, en we kunnen te stoutmoedig zijn als we er een oordeel over vellen.

Met een goede reden sloten de oude vaders van de Griekse kerk in hun liturgie af op een bijzondere manier. Eerst somden ze alle afzonderlijke pijnen op die in Zijn lijdensverhaal staan en riepen bij elk ervan om barmhartigheid. Daarna besloten ze met (Grieks): Door Uw onbekende lijden en folteringen, door U gevoeld, maar door ons niet duidelijk gekend, ontferm U over ons en behoud ons. — Lancelot Andrewes.

Vers 17

"Honden hebben mij omsingeld." De vijanden van onze Heere toonden zoveel en zulke uiteenlopende boosaardigheid dat de eigenschappen van twee soorten woeste dieren niet genoeg waren om dat uit te beelden. Daarom komt er nog een beeld bij. De vergadering van de goddelozen wordt vergeleken met "honden" die rond de steden zwerven, in elke hoek snuffelen, grommen boven het aas en alles gretig verslinden.

Zoals "honden" met wild geblaf in vervolging, volgen ze met onfeilbare reuk hun slachtoffer. Ze houden elke beweging scherp in de gaten, met een vastberadenheid die door niets te doorbreken is, en jagen het tot de dood. De oosterse manier van jagen, vroeger en nu, is bijzonder moordzuchtig en meedogenloos. Er wordt een kring van meerdere mijlen doorzocht. De mannen drijven alles voor zich uit en trekken de kring, terwijl ze oprukken, steeds nauwer aan, zodat het

wild van alle kanten ingesloten is. Zodra het gevangen zit, slachten de wrede jagers het af wanneer het hun uitkomt.

Precies zo deden de vijanden van onze Heere. Lang vóór Zijn kruisiging staat al vermeld dat ze de verraderlijkste plannen bedachten om Hem in hun macht te krijgen. — John Stevenson.

Vers 17

"Honden hebben mij omsingeld." Bij de leeuwenjacht wordt een heel district opgeroepen. De mensen vormen eerst een kring en sluiten een gebied in van vier of vijf mijl omtrek, afhankelijk van het aantal mensen en de ligging van het terrein dat als toneel is gekozen. De voetgangers rukken als eersten op. Ze lopen met hun honden en sperren door het struikgewas om het wild op te jagen. De ruiters blijven iets achter en staan klaar om bij de eerste uitval van het wilde dier toe te slaan. Zo gaan ze verder en maken hun kring langzaam steeds kleiner, tot ze uiteindelijk allemaal samenkomen of op ander wild stuiten dat hen afleidt. — Dr. Shaw's Travels, aangehaald in Paxtons "Illustrations of Scripture".

Vers 17

"Zij hebben mijn handen en mijn voeten doorgraven", namelijk toen ze Christus aan het kruis nagelden. Mattheüs 27:35; Johannes 20:25. Laat mij hier, zegt een geleerde, de opklimming van de redenaar navolgen: Facinus vincire civem Romanum, enzovoort. Het was al heel wat dat de Zoon van God werd vastgebonden en meegevoerd, meer dat Hij werd geslagen, en het meest van al dat Hij werd gedood. Quid dicam in crucem tolle? Maar wat moet ik zeggen van het feit dat Hij gekruisigd werd? Dat was de meest verachtelijke en schandelijke manier. Het was ook een wrede en vervloekte soort dood, die Hij toch niet weigerde. En hier hebben we een duidelijk getuigenis voor Zijn kruis. — John Trapp.

Vers 17

"Zij hebben mijn handen en mijn voeten doorgraven." Van alle bloedige straffen is kruisiging een van de verschrikkelijkste. Er wordt geen levensbelangrijk deel meteen door getroffen. De handen en voeten, met hun talloze gevoelige organen, worden doorboord met nagels. Die moeten wel een flinke omvang hebben om hun doel te dienen. Het uiteenscheuren van de tere vezels in handen en voeten, het verscheuren van zoveel zenuwen en het doen barsten van zoveel bloedvaten moet verschrikkelijke doodsangst veroorzaken.

De zenuwen van hand en voet zijn via arm en been innig verbonden met de zenuwen van het hele lichaam. Als ze worden verscheurd, voel je dat dus door je hele gestel. Denk maar aan de droevige gevolgen van zelfs de prik van een naald in één van de verst afgelegen zenuwen. Vaak geeft dat een kramp in de gezichtsspieren die de kaken op elkaar klemt.

Toen de handen en voeten van onze gezegende Heere met nagels werden doorboord, moeten de scherpste pijnen door elk deel van Zijn lichaam zijn geschoten. Hij werd alleen nog gedragen door Zijn verscheurde ledematen en hing aan Zijn doorboorde handen, zonder enige steun. Bijna zes uur lang moest Hij die marteling doorstaan. — John Stevenson.

Vers 17

"Zij hebben mijn handen en mijn voeten doorgraven." Die evangelische profeet getuigt: "Zie, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd." Jesaja 49:16. Waren wij daar niet gegraveerd, toen Zijn handen voor ons werden doorboord? "Zij hebben mijn handen en mijn voeten doorgraven." En zij groeven zo diep dat de afdrukken na Zijn opstanding bleven. Zelfs werden er vingers in gestoken, als bewijs.

Sommigen hebben gemeend dat die littekens nog steeds in Zijn verheerlijkte lichaam te zien zijn en bij Zijn tweede verschijning getoond zullen worden: "Zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorsto-

ken hebben." Dat lijkt onwaarschijnlijk. Maar dit is zeker: op Christus' handen en Zijn hart blijft een afdruk; de uitverkorenen zijn daar verzegeld en worden daar gedragen als kostbare juwelen. — Thomas Adams.

Vers 18

"Al mijn beenderen zou ik kunnen tellen; zij schouwen het aan, zij zien op mij." Door de houding van het lichaam aan het kruis waren huid en vlees zo ver en zo strak uitgerekt dat de beenderen als door een dunne sluier zichtbaar werden en geteld konden worden. — George Horne.

Vers 18

"Al mijn beenderen zou ik kunnen tellen." De eerste Adam verloor door zijn val het kleed van de onschuld en had daarna andere kleren nodig. Zo heeft ook de tweede Adam Zich willen laten ontdoen van Zijn aardse gewaden. Daardoor kan ons later gezegd worden: "Brengt hier voor het beste kleed, en doet het hem aan." Lukas 15:22. — Gerhohus, aangehaald door J. M. Neale.

Vers 18

"Zij schouwen het aan, zij zien op mij." De heilige Zaligmaker was Zich pijnlijk bewust van Zijn toestand aan het kruis. De blikken van de menigte kwetsten diep de tedere gevoeligheid van Zijn hart. Met schaamteloos gezicht keken ze naar Hem. Om Hem beter te kunnen bekijken, bleven ze onder het lopen staan. Met opzet brutaal verzamelden ze zich in groepjes en maakten onder elkaar opmerkingen over Zijn gedrag en uiterlijk. Ze spotten met Zijn naakte, uitgemergelde en trillende lichaam: "zij schouwen het aan, zij zien op mij." — John Stevenson.

Vers 18

"Zij schouwen het aan, zij zien op mij." Wat een verschil met de blik die een wakker geschudde zondaar op Golgota richt, wanneer het geloof zijn oog opheft naar Hem Die worstelde, bloedde en stierf voor de schuldigen! Hoe dankbaar moeten verloren mensen zijn dat er van Hem Die aan het vervloekte hout hangt een uitnodigend woord klinkt: "Wendt U naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde! want Ik ben God, en niemand meer." — John Morison.

Vers 19

"Zij delen mijn klederen", enzovoort. De gekruisigden hingen volkomen naakt aan het kruis, en hun kleren gingen naar de beulen. Niets wijst erop dat er zelfs maar een doek om de lendenen zat. Ze hingen er in alle opzichten ontbloot. Volgens Romeins gebruik werden de kleren eigendom van de soldaten. Het bovenkleed werd waarschijnlijk in vieren verdeeld door de naden los te trekken. Volgens de Romeinse regels werden vier soldaten als wacht aangewezen. Het onderkleed kon niet worden verdeeld, omdat het geweven was. Daarom gingen de soldaten dobbelen. — J. P. Lange, D.D., over Mattheüs 27:35.

Vers 19

"Zij delen mijn klederen", enzovoort. Er zullen nooit werktuigen ontbreken om Christus te kruisigen, al was het maar voor Zijn oude kleren, en die waren nog weinig waard. Want deze soldaten kruisigen Hem, ook al krijgen ze slechts Zijn kleren als loon. Christus heeft Zich naakt laten kruisigen, en wilde ons daarmee het volgende leren:

1. Dat alle vlees vanwege de zonde in werkelijkheid naakt is voor God (Exodus 32:25; 2 Kronieken 28:19), en dat onze Borg daarom naakt moest lijden.
2. Dat Hij Zich in Zijn lijden als een echte gevangene overgaf, om zo de gerechtigheid volkomen te voldoen. Hij bleef onder de macht van Zijn vijanden totdat Hij Zichzelf met sterke hand vrijkocht, na-

dat Hij de prijs volledig had betaald. Daarom onderwierp Hij Zich aan de ontkleding, zoals overwinnaars dat met hun gevangenen plegen te doen.

3. Dat Hij door zo naakt te lijden ons misbruik van kleding zou verzoenen en voor ons de vrijheid zou verwerven om passende kleding te dragen, zoals ons in onze stand betaamt.
4. Dat Hij door dit naakte lijden voor hen die tot Hem vluchten zou verwerven dat zij met gerechtigheid en heerlijkheid bekleed worden en voor eeuwig met Hem in het wit wandelen. Ook wees Hij daarmee op de naaktheid van hen die niet gekleed zijn in Zijn gerechtigheid. Zij zullen niet overkleed worden met onsterfelijkheid en heerlijkheid. 2 Korinthe 5:2, 3.
5. Dat Hij daarmee ook al Zijn volgelingen wilde leren dat ze bereid moeten zijn tot naaktheid in hun navolging van Hem, als deel van hun gelijkvormigheid aan hun Hoofd (1 Johannes 4:17; Romeinen 8:35; Hebreeën 11:37). Ze moeten dus niet al te gehecht zijn aan hun kleding wanneer ze die hebben. — George Hutcheson, 1657.

Vers 19

"En werpen het lot over mijn gewaad." Het lijkt een kleinigheid dat er om het gewaad van onze Heer wordt geloot, maar het zegt ontzettend veel. Er zit een dubbele les in. Het laat zien hoe kostbaar dat naadloze hemd werd gevonden, en hoe weinig Hij Zelf telde, de Man aan Wie het toebehoorde. Het lijkt wel te zeggen: dit kleed is meer waard dan Zijn Eigenaar. Voor de soldaten telde het gewaad, de Man Zelf niet. Dat past bij wat er over de dertig zilverlingen staat: "Een heerlijken prijs, dien ik waard geacht ben geweest van hen!" Zo kunnen wij, kijkend naar dit lootrekken aan de voet van het kruis, uitroepen: "Wat werd Christus gering geacht!" — John Stevenson.

Vers 21

"Mijn enige" kan beter worden vertaald met "mijn eenzame, of verlatene." Hij bedoelt: Zijn ziel was eenzaam en door iedereen in de steek gelaten. Niemand zocht Hem op als vriend, niemand vroeg hoe het met Hem ging, niemand bekommerde zich om Hem, niemand troostte Hem. Zo lezen we ook in Psalm 142:5: "Ik zag uit ter rechterhand, en ziet, zo was er niemand, die mij kende, er was geen ontvlieden voor mij; niemand zorgde voor mijn ziel."

Eenzaamheid is op zichzelf al een soort kruis. Dat geldt vooral in zulke zware kwellingen, waarin het zo pijnlijk is om er helemaal in onder te gaan zonder voorbeeld en zonder metgezel. Toch komt ieder van ons in een of ander lijden in zo'n toestand terecht, en zeker in het sterven. Dan komt het erop aan dat ook wij leren om, net als de psalmdichter, uit te roepen met Psalm 25:16: "Wend U tot mij, en wees mij genadig, want ik ben eenzaam en ellendig." — Maarten Luther.

Vers 21

"De hond." Een Europeaan kan zich nauwelijks voorstellen hoe ontzettend lastig de horden honden zijn die door de straten van de dorpen en steden in het Oosten zwerven. De inwoners kennen die plaag van jongs af aan en letten er nauwelijks meer op. Maar voor een vreemdeling zijn deze dieren het ergste ongemak dat hij onderweg kan tegenkomen. Ze mogen nooit een huis in, en er is niemand die zegt: dit is mijn hond. Daarom hebben ze niets van de eigenschappen die onze huishonden wel ontwikkelen, en missen ze alles wat de hond vaak tot de trouwe, aanhankelijke vriend van de mens maakt. . . .

In de hete streken van het Oosten lijkt het ras helemaal te verwilderen en op roofdieren te gaan lijken. Ze zijn van nature wild, sluw en bloeddorstig, en niets kan hun gulzigheid stillen. Zelfs hun uiterlijk stoot af: de scherpe, woeste trekken, de wolfachtige ogen, de lange hangende oren, de rechte, spitse staarten, en de magere, uitgemer-

gelde lijven met nauwelijks een buik. Ze maken een ellendige, vernederde indruk, heel anders dan de honden die wij in Europa kennen. . . . Deze afschuwelijke wezens worden door de mensen gevreesd om hun wreedheid of gemeden als nutteloos en onrein. Ze moeten overal rondzwerven om aan hun schamele bestaan te komen. . . .

Meestal trekken ze in benden. Honger en het besef van hun eigen kracht maken hun wildheid nog groter, en zo worden ze de lastigste en gevaarlijkste bezoekers voor een vreemdeling die onverwacht in hun buurt komt. Ze schromen niet alles te grijpen wat hij bij zich heeft. Valt hij, en kan hij zich verder niet verdedigen, dan vallen ze hem aan en vreten ze hem op. . . . Gedreven door honger verslinden deze dieren gretig alles wat ze tegenkomen. Ze proppen zich vol met het rottendste en walgelijkste afval dat in de steden wordt weggegooid. Niets lusten ze liever dan mensenvlees, een maaltijd die de wrede, despotische landen van Azië hun maar al te vaak bezorgen: de lichamen van misdadigers die zijn gedood wegens moord, verraad of geweld worden zelden begraven. Ze blijven liggen tot de honden de verminkte resten wegslepen. — George Paxton, D.D., "Illustrations of Scripture," herzien en uitgebreid door Robert Jamieson, 1843.

Vers 22

"Verlos mij uit des leeuwen muil." Satan wordt een leeuw genoemd, en terecht. Hij heeft alle eigenschappen van een leeuw: zo driest, zo sterk, zo woedend, zo schrikwekkend als het brullen van een leeuw. Sterker nog: hij is erger. Een leeuw mist list en argwaan, de duivel niet. Een leeuw spaart wie voor hem op de grond ligt, de duivel spaart niemand. Een leeuw houdt op als hij verzadigd is, de duivel verslindt ook als hij verzadigd is.

Hij zoekt iedereen, zonder uitzondering. Laat de eenvoudige dus niet zeggen: 'Mij zal hij niet opmerken.' Laat de slimme niet zeggen: 'Hij kan mij niet te slim af zijn.' Laat de edele niet zeggen: 'Hij zal het

niet wagen zich met mij in te laten.' En laat de rijke niet zeggen: 'Hij durft mij niet te weerstaan.' Hij zoekt namelijk allemaal te verslinden. Hij is onze gemeenschappelijke tegenstander, van ons allemaal. Laten we daarom alle ruzies onder ons stoppen en samen tegen hem strijden. — Thomas Adams.

Vers 22

"Verlos mij ... van de hoornen der eenhoornen." Mensen die door de macht of wreedheid van anderen in groot gevaar zijn, roepen vaak hun goden aan. Zo klinkt het dan: "Ach! Verlos mij van de slagtand van de olifant! Van de muil van de tijger en de slagtanden van het everzwijn, red mij, red mij!" Of: "Wie zal mij redden van de hoorn van de Kandam?" Dit dier komt in deze streken niet meer voor, en niemand weet nog precies wat het was. Het woord in het Sathur, Agarathe, wordt vertaald met "wilde koe." — Joseph Roberts.

Vers 22

"De hoornen der eenhoornen." Kijken we in de Joodse Bijbel, dan zien we dat het (Hebr.) woord daar met buffel wordt weergegeven. Dat is vrijwel zeker de juiste vertaling. Tegenwoordig zijn de natuuronderzoekers het er bijna over eens dat de reëm uit het Oude Testament de inmiddels uitgestorven oeros moet zijn geweest. . . . De hoorns van dit dier bevestigen op opmerkelijke wijze een bekende passage in de beroemde "Commentarii" van Julius Caesar: "De oeros is weinig kleiner dan de olifanten" ("magnitudine paulo infra elephantos"), "maar is in aard, kleur en gestalte een stier. Zijn kracht is groot en zijn snelheid is groot; en hij spaart noch mens noch dier wanneer hij hen in het oog heeft gekregen." — J. G. Wood, M.A., F.L.S., in "Bible Animals," 1869.

Vers 23

"Zo zal ik Uw Naam mijn broederen vertellen." Het ergste is voorbij. De Verlosser is nu bevrijd van de drukkende duisternis en weet zich

weer in het licht en de vreugde van het aangezicht van Zijn Vader. Zijn gedachten en verlangens stromen dan ook weer in hun vertrouwde bedding, waar ze altijd stroomden: de eer van God in de redding van Zijn gemeente. — John Stevenson.

Vers 23

"Mijn broederen." Dit woord laat zien hoe diep de Zoon van God zich heeft gebogen, en hoe hoog de mensenkinderen worden opgetild. Dat de Zoon van God een broeder van mensenkinderen wordt, is een grote vernedering. Dat mensenkinderen broeders worden van de Zoon van God, is een grote verheffing. Want de broeders van Christus zijn daardoor kinderen van God, erfgenamen van de hemel, ja koningen. Geen aardse koningen, maar hemelse; geen koningen voor even, maar voor eeuwig. . . .

Dat Christus Zijn broeders zo ziet en zo behandelt, is een grote bemoediging en troost voor wie door de mensen van deze wereld worden veracht en bespot omdat ze Christus belijden. — William Gouge.

Vers 25

"Want Hij heeft niet veracht, noch verfoeid de verdrukking des verdrukten, noch Zijn aangezicht voor hem verborgen; maar Hij heeft gehoord, als die tot Hem riep." Wie tot het zaad van Israël wil behoren en zich wil verblijden in de genade van het evangelie, moet daarom arm worden. Dit staat onwankelbaar vast: onze God is een God Die oog heeft voor de armen!

Merk ook op hoe vol en zorgvuldig de profeet hier spreekt. Hij is er niet mee tevreden te zeggen: "Hij heeft niet veracht." Hij voegt eraan toe: "noch verfoeid." Dan opnieuw: "noch Zijn aangezicht voor hem verborgen." En nog eens: "Hij heeft gehoord." Daarna noemt hij zichzelf als voorbeeld en zegt: "Toen ik riep," zoals onze vertaling het heeft. Het is alsof hij zegt: 'Kijk naar mij en leer ervan. Ik ben de snootste van alle mensen geworden en werd onder de goddelozen geteld. Toen ik veracht, uitgeworpen en verstoten was, zie, toen werd

ik juist het hoogst geacht, aangenomen en verhoord. Laat die toestand je dus niet bang maken, nu je mijn bemoedigende voorbeeld hebt gezien. Het evangelie vraagt dat een mens zo iemand wordt, voordat het hem kan redden.'

Dit zeg ik omdat onze zwakheid zo veel aansporing nodig heeft, telkens opnieuw. Ze moet niet terugdeinzen voor vernedering, en ook niet wanhopen als ze vernederd is. Zo kan ze, na het dragen van het kruis, de zaligheid ontvangen. — Maarten Luther.

Vers 26

"Van U zal mijn lof zijn in een grote gemeente," enzovoort. Bij deze grote verlossing stijgen de vreugde en dankbaarheid van onze aanbiddelijke Heer tot zo'n hoogte, en Zijn hart stroomt zo over van het verse, zalige besef dat Zijn hemelse Vader nabij is, dat Hij Zijn lofprijzing opnieuw uitstort. Door die herhaling wil Hij ons laten zien dat dit geen opwelling van een ogenblik is. Het is een blijvend besluit, een vol en vast voornemen. — John Stevenson.

Vers 26

"In een grote gemeente." Heiligen zijn de meest geschikte getuigen van heilige plichten. In Psalm 116:14 zit dat verborgen in het kleine woordje "Zijn", in "in de tegenwoordigheid van al Zijn volk". In Psalm 22:26 staat het duidelijker en met meer woorden: "Ik zal mijn geloften betalen in tegenwoordigheid dergenen, die Hem vrezen." Alleen ware heiligen vrezen God echt, en alleen hen kun je dus zulke getuigen noemen.

1. Dat Gods volk de Heere vreest, laat zien dat ze het meeste halen uit heilige, plechtige handelingen die in hun bijzijn worden verricht. Ze zullen God verheerlijken om jullie ijver. Ze zullen hun geest met jullie geest verbinden als jullie die plicht openlijk vervullen. Ze zullen jullie voorbeeld volgen en van jullie leren om de

Heere iets te beloven en dat ook te betalen, en wel openlijk, voor ieders ogen.

2. Anderen zijn niet beter dan zwijnen en honden. Het past niet om zulke kostbare parels en heilige dingen voor hen neer te leggen, anders vertrappen ze die onder hun voeten. — William Gouge.

Vers 27

"De zachtmoedigen zullen eten en verzadigd worden; zij zullen den HEERE prijzen, die Hem zoeken; ulieder hart zal in eeuwigheid leven." In de gemeente staat een geestelijk feestmaal klaar voor de "zachtmoedigen" en nederigen van hart. De dood van Christus was het offer voor de zonde. Zijn vlees is waarlijk spijs, en Zijn bloed is waarlijk drank. De armen van geest voeden zich daarmee in hun hart door het geloof en worden verzadigd. Zo prijzen zij Hem, de Heere. Terwijl ze de Heere "zoeken", loven ze Hem ook, en hun "harten" (of zielen) worden bewaard voor het eeuwige leven. — "Practical Illustrations of the Book of Psalms," 1826.

Vers 27

"De zachtmoedigen." Bonaventura liet dit lieflijke woord van onze Heer in zijn studeerkamer griffen: "Leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart." O, stond dit woord maar diep gegrift op al jullie voorhoofden en in al jullie harten! — Charles Bradbury.

Vers 27

"Zij zullen den HEERE prijzen, die Hem zoeken; ulieder hart zal in eeuwigheid leven." Ik zou echt graag de man willen kennen die ooit geprobeerd heeft wetten te maken die de harten van mensen konden binden, of beloningen te bedenken die de zielen en gewetens van mensen bereikten! Neem dat een sterfelijk mens een wet zou uitvaardigen dat zijn onderdanen hem met heel hun hart en ziel moesten liefhebben. Dat ze op straffe van zijn grootste woede geen verraderlijke gedachte tegen zijn koninklijke persoon mochten koesteren,

maar die meteen aan hem moesten opbiechten, anders zou hij zich op hen wreken. Zo'n heerser zou men uitlachen. Hij zou meer bespot worden om zijn trots en dwaasheid dan Xerxes, die zijn boeien in de Hellespont wierp om de golven tot gehoorzaamheid te dwingen. Of dan Caligula, die de hemel dreigde als die durfde te regenen terwijl hij zijn vermaak had, terwijl hij zelf bij donder niet eens naar de hemel durfde te kijken. Voor zo iemand past een gekkenhuis beter dan een troon. Hij is zijn verstand zo ver kwijt dat hij werkelijk denkt dat de gedachten en harten van mensen onder zijn rechtsmacht vallen. — William Gurnall.

Vers 27

"Ulieder hart," dat wil zeggen: niet uw uiterlijke mens, maar de verborgen mens van het hart (Ezechiël 36:26), de nieuwe mens die geschapen is naar het beeld van God in ware gerechtigheid en heiligheid, "zal in eeuwigheid leven." Het leven dat deze nieuwe mens vervult en bezielt, is het leven van de Geest van God. — John Stevenson.

Vers 28

"Alle einden der aarde zullen het gedenken, en zich tot den HEERE bekeren; en alle geslachten der heidenen zullen voor Uw aangezicht aanbidden." Dit vers voorspelt de bekering van de heidenen. Het geeft ons twee belangrijke gedachten om over na te denken: wat ware bekering inhoudt, en hoe ver ze zich uitstrekt onder de regering van de Messias.

1. De *aard* van ware bekering. Ze bestaat uit "gedenken", "zich tot den HEERE bekeren" en "voor Uw aangezicht aanbidden." Dat is een duidelijk en eenvoudig verloop, een weg die ieder kan volgen. Het eerste geestelijke wat we aan onszelf merken, is misschien wel het nadenken. Zolang iemand niet wedergeboren is, leeft hij in vergetelheid. God wordt vergeten. Zondaars zijn elk juist besef van Zijn heerlijkheid, gezag, barmhartigheid en oordeel kwijt. Ze leven

alsof er geen God is, of alsof ze menen dat er geen is. Maar als wij ooit werkelijk tot bekering komen, gaan we deze dingen weer bedenken. Hoe goddelijk die verandering is, zien we treffend bij de verloren zoon, van wie staat dat hij tot zichzelf kwam, of tot zijn verstand.

Ware bekering is echter meer dan gedenken. Ze is ook "zich tot den HEERE bekeren." Dat betekent dat we van harte afstand doen van onze afgoden, wat het ook geweest mogen zijn, en berusten in de weg van het evangelie: zaligheid door Christus alleen. Bovendien gaat ware bekering tot Christus samen met de "aanbidding" van Hem. Aanbidding als godsdienstige handeling is de hulde van het hart, aan God gebracht naar Zijn geopenbaarde wil. . . .

1. De *omvang* van de bekering onder het koninkrijk of de regering van de Messias: "Alle einden der aarde zullen het gedenken, en zich tot den HEERE bekeren; en alle geslachten der heidenen zullen voor Uw aangezicht aanbidden." Het was passend dat de komst van de heidenen was bewaard voor de dag van het evangelie, de tijd waarin alles wordt vervuld. Zo zou die de zegetocht van Christus over Zijn vijanden sieren en blijken te zijn wat ze is: "den arbeid Zijner ziel." Dit grote en goede werk is begonnen in de dagen van de apostelen. Het moet doorgaan en "moet wassen", tot "alle einden der aarde zullen het gedenken, en zich ... bekeren" en "alle geslachten der heidenen zullen voor Uw aangezicht aanbidden."

Tot nu toe was het werk van bekering heel persoonlijk, van mens tot mens: God heeft zondaars één voor één bijeengebracht. Zo gaat het nu ook bij ons. Maar het zal niet altijd zo zijn. Volken zullen naar Sion stromen als duiven naar hun vensters. En tot nu toe bleef de bekering beperkt tot bepaalde delen van de wereld. Maar er komt een tijd dat "alle geslachten der aarde" zullen aanbidden. Deze verwachtingen komen niet uit een verhitte verbeelding voort. Ze rusten op de betrouwbare woorden van God Zelf.

Laten we tot slot, nu we ons zorgen maken om de wereld, onze eigen ziel niet vergeten. Wat heeft het ons voor nut als de hele wereld wordt behouden en wij verloren gaan? — Samengevat uit Andrew Fuller.

Vers 28

"Alle einden der aarde zullen het *gedenken*." Dit is een opmerkelijke uitdrukking. Ze houdt in dat de mens God is vergeten. Ze laat alle opeenvolgende geslachten van de wereld zien als één enkel geslacht. Dat ene geslacht lijkt dan ooit in het paradijs te zijn geweest en zich plotseling de Heere te herinneren Die het daar kende, maar Die het al lang was vergeten. . . . Uit dit vers leren we dat de bekeerde volken niet alleen de herinnering aan hun vroegere verlies terugkrijgen, maar ook worden vervuld met kennis van wat hun nu te doen staat. — John Stevenson.

Vers 28

"Alle einden der aarde" ((Hebr.) jizkeru, van dezelfde Hebreeuwse stam als (Hebr.) azkir) "zullen het gedenken." Waarom? Wat betekent dat? Of: wat zullen ze gedenken? Dit: dat ze zich tot de HEERE zullen bekeren en Hem zullen aanbidden, in Zijn naam en in Zijn verordeningen. Dat leggen de woorden uit die in dit vers volgen: "En alle geslachten der heidenen" ((Hebr.) jishtachavu, "zullen zich nederbuigen", of) "zullen voor Uw aangezicht aanbidden," enzovoort.

Zo staat het ook in Psalm 86:9: "Al de heidenen, Heere! die Gij gemaakt hebt, zullen komen" ((Hebr.) vejishtachavu) "en zullen zich voor Uw aanschijn nederbuigen." En hoe doen ze dat? Juist door de heerlijkheid van Uw naam te gedenken, te herinneren en te noemen. Dat blijkt uit de woorden die volgen ((Hebr.) vicabbedu lishmecha): "en Uw Naam eren." — William Strong, "Saints Communion with God," 1656.

Vers 28, 29

Van begin tot eind had de Zoon maar één doel: de eer van de Vader. Hij kwam om Diens wil te doen, en Hij deed die met een onveranderlijke gloed van hemelse liefde. Hoe overvloedig zal dan de vreugde van Zijn hart zijn, wanneer Hij in Zijn heerlijke koninkrijk ziet hoe de Vader boven alle maat wordt verheerlijkt! . . . Alle lof, eer en zegen die de Vader op die dag door Hem ontvangt, zodat God alles in allen zal zijn, zullen Hem laten voelen dat Hij geen enkel verdriet te veel heeft gedragen voor zo'n kostbare voleinding. . . .

Elke klank van dank die naar de Vader opstijgt, of die nu komt van de vogels in de lucht, de dieren op het veld, de vissen in de zee, de heuvels, de bergen, de bomen van het woud of de rivieren in de dalen, zal Zijn hart verblijden. Het klinkt zoet in Gods oren, ter wille van Hem Die zelfs hen heeft verlost van de vloek en hun een harmonie heeft teruggegeven die mooier klinkt dan wat er op de dag van hun schepping uit hen losbarstte. En dan de mens! De vernieuwde, wedergeboren mens! Voor zijn ziel werd het bloed vergoten, voor de verlossing van zijn lichaam werd de dood overwonnen. Hoe zal het koor van zijn dankzegging, met verstandige en duidelijke halleluja's, het reukoffer zijn die de Zaligmaker nog altijd graag aan de Vader aanbiedt: een liefelijke geur door Hemzelf, Die buiten de legerplaats heeft geleden om Zijn volk te heiligen door Zijn eigen bloed.

Wat zijn in deze boze wereld de kanalen verstopt of beschadigd, terwijl de lof en heerlijkheid van onze God daardoor als een rivier zouden moeten stromen! Wat zal Christus dan, tot vreugde van Zijn ziel, alles gezuiverd en hersteld zien! Geen kilte meer over het hart, geen gestotter meer van de tong in de lof van Zijn Vader! Geen dof verstand of zwak oog meer wanneer het erom gaat Zijn heerlijkheid te vatten! Geen luie hand of struikelende voet meer in het doen van Zijn geboden. God is de heerlijkheid van Zijn schepselen; Zijn heerlijkheid is hun dienst en hun liefde. En dit alles is de beloning voor Je-

zus, omdat Hij eens Zelf heeft geleden. — C. J. Goodhart, M.A., in "Bloomsbury Lent Lectures," 1848.

Vers 30

"Allen, die in het stof nederdalen, zullen voor Zijn aangezicht nederbukken; en die zijn ziel bij het leven niet kan houden." Dat betekent, naar een Hebreeuwse manier van zeggen: wiens ziel niet leeft. Bedoeld is dat zelfs iemand die er het slechtst aan toe is, zonder hoop op leven en zaligheid omdat zijn zonden zo vreselijk zijn, ook van dit feestmaal zal "eten". Hij zal zich tot God bekeren om Hem te "aanbidden" en te dienen. Zo wordt hij als het ware uit de kaken van de dood en de eeuwige verdoemenis gerukt, die hem tot dit uur gereed stonden te grijpen. De nieuwe vertaling, "Niemand kan zijn eigen ziel in het leven behouden", past niet bij het Hebreeuws en maakt de zin bovendien onduidelijker.

Met "hem die in het stof neerdaalt, wiens ziel niet leeft" bedoelen sommigen de allerarmsten, die niets hebben om van te eten en zo in leven te blijven. Toch zullen ook zij, net als de rijken, van dit feestmaal eten en God prijzen. Ainsworth denkt aan de geestelijk armen en ellendigen, omdat zij de goddelozen zijn, of anders aan de armen in wereldse zin. En Basilius legt het zo uit dat met de rijken de rijken in geloof en genade bedoeld zijn; of dat zo is, of dat het gewone rijken zijn, laat hij in het midden. Maar omdat er staat: "Alle vetten op aarde", kies ik de eerste uitleg, omdat het slot van het vers dan het best aansluit bij het eerste deel. De anderen verstaan onder "hen die naar het stof gaan" de erbarmelijk armen. Zo is hier een troostrijk woord voor iedereen, voor de rijksten én de armsten, als zij onderdanen zijn van Gods koninkrijk van genade: hun zielen zullen allemaal even goed door Hem gevoed en gered worden. — John Mayer.

Vers 30

"Allen, die in het stof nederdalen." Dat zijn ofwel mensen die huiverend aan de rand van het graf staan, ofwel mensen die de nederige,

afgelegen paden van het leven bewandelen. In de eerste zinshelft worden de groten en rijken van de aarde bedoeld. Het ligt dus voor de hand dat het beeld van "in het stof neerdalen" de armen en geringen voorstelt, die zichzelf niet kunnen onderhouden en niet kunnen voorzien in hun vele behoeften. Gaat het om het graf, zoals veel gezaghebbende godgeleerden denken, dan is de prachtige gedachte van het vers dat menigten stervende zondaren Jehova zullen aanbidden. Wie zichzelf niet kan redden of bevrijden, zoekt dan de schuilplaats die alleen vindt wie de genadetroon nadert.

"Rijk en arm," merkt bisschop Horne op, "worden uitgenodigd" — namelijk om "God te aanbidden"; "en er komt een uur dat heel het geslacht van Adam, iedereen die slaapt in het 'stof' van de aarde en zich daaruit niet kan oprichten, door de stem van de Zoon des mensen levend wordt gemaakt en tevoorschijn geroepen, en de knie moet buigen voor de Koning Messias." — John Morison.

Vers 30

Tot het stof gebracht worden is om te beginnen een manier om de dood te beschrijven: "Zal U het stof loven? Zal het Uw waarheid verkondigen?" (Psalm 30:10). Dat wil zeggen: zal ik U loven als ik onder de doden ben? "Wat gewin is er in mijn bloed, in mijn nederdalen tot de groeve?" Dat nut in elk geval niet: ik kan U geen lof meer brengen als mijn leven is uitgegaan.

Ten tweede beschrijft het tot het stof gebracht worden elke lage en arme toestand. "Alle vetten op aarde" (de groten en machtigen) "zullen eten, en aanbidden", en "allen, die in het stof nederdalen" (de geringen en minderen) "zullen voor Zijn aangezicht nederbukken." Het is alsof hij zegt: rijk en arm, hoog en laag, koning en bedelaar, ze hebben allemaal de zaligheid door Jezus Christus nodig. Ze moeten zich aan Hem onderwerpen om behouden te worden, want, zo volgt er: "die zijn ziel bij het leven niet kan houden" (Engels: niemand kan zijn eigen ziel in het leven behouden). Ook de gevangenschap van de

Joden in Babel wordt met zulke beelden van dood en wonen in het stof beschreven (Jesaja 26:19). Zo zien we hoe diep die was: alleen Hij Die de doden kan opwekken, kon hen bevrijden. — Joseph Caryl.

Vers 30

"En die zijn ziel bij het leven niet kan houden" (Engels: niemand kan zijn eigen ziel in het leven behouden). En toch kijken we op onze bekering terug alsof ze voorbij is. Met haar angst en ernst, met het diepe gevoel hulpeloos afhankelijk te zijn (van Christus als onze dagelijkse, ja elk uur nodige hulp) zien we haar als iets uit het verleden, een trede van het geestelijk leven die achter ons ligt. En daar zijn we tevreden mee. De Geest van God zweefde over onze dood en blies ons de adem van het leven in. Mijn ziel werd een levende ziel. Maar was dat genoeg? Gods woord zegt: Nee. "Die zijn ziel bij het leven niet kan houden." Mijn hart zegt ook: Nee. Waarheid moet immers altijd antwoord geven aan waarheid. Ik kan mijn eigen ziel niet in leven houden. Ach, heb ik het niet geprobeerd en gefaald?

We kunnen niet van onszelf leven. Ons lichaam blijft in leven doordat het van buiten krijgt wat het nodig heeft: lucht, voedsel, warmte. Zo moet het ook met het geestelijk leven. Jezus geeft, Jezus voedt ons dag na dag, anders vervaagt het leven en sterft het. "Die zijn ziel bij het leven niet kan houden." Het is niet genoeg om levend gemaakt te zijn. Ik moet gevoed worden, geleid, onderwezen en in leven gehouden.

Moeder, u hebt een levend kind ter wereld gebracht: is uw werk daarmee gedaan? Zult u het niet verzorgen, voeden en beschermen, zodat het in leven blijft? Heere, ik ben dat kind. Ik leef echt, want ik kan verlangen en huilen. Laat mij niet los, o mijn Zaligmaker. Laat het werk van Uw eigen handen niet varen. In U leef ik. Houd mij vast, draag mij, voed mij, laat mij in U blijven. "Want het koninkrijk is des HEEREN, en Hij heerst onder de heidenen. Alle vetten op aarde zullen eten, en aanbidden; allen, die in het stof nederdalen, zullen voor

Zijn aangezicht nederbukken; en die zijn ziel bij het leven niet kan houden."

In ons werk voor God moeten we dit onthouden. Is bekering, het wakker schudden van zondaren, niet het grote doel van dat werk, en voor velen zelfs het enige? Moet dat zo zijn? Laten we ook aan het andere werk denken: helpen om mensen in leven te houden. Misschien valt dat minder op, zoals het minder opvalt om een uitgehongerd kind te voeden dan om een drenkeling te redden. Maar laten we minder op wat we zien vertrouwen en meer op geloof. Laten we zeker niet nalaten geestelijk dode mensen tot het leven te roepen. Maar laten we ook letten, o ja, op de meer verborgen nood van de levenden: de wegkwijnende, uitgehongerde, bijna flauwvallende zielen, die toch nog kunnen lopen en praten en hun gebrek en verdriet verbergen. Laten we medearbeiders van God zijn in al Zijn werk. En met een diep gevoel van onze behoefte aan voortdurende levenstoevoer van boven: laten we proberen hoe vaak en hoe royaal we kanalen mogen worden van die stromen van het "water des levens". Want "die zijn ziel bij het leven niet kan houden." — Mary B. M. Duncan, in "Bible Hours," 1856.

Vers 30

Nadat onze Heer de omvang en heerlijkheid van het vooruitzicht heeft overdacht, kijkt Hij naar de werkelijkheid en de nauwkeurigheid waarmee het vervuld wordt. Hij houdt Zich bezig met afzonderlijke gevallen en bijzondere feiten. Het lijkt of Hij dit beeld van de toekomst bekijkt zoals wij een groot historisch schilderij van het verleden bekijken. Dan kijk je eerst met stille bewondering naar het geheel, richt je je aandacht daarna op bepaalde groepen, en laat je zien hoe voortreffelijk het geheel is door stil te staan bij de waarheid en schoonheid van de afzonderlijke delen. — John Stevenson.

Vers 31

"Het zaad zal Hem dienen." Met dit beeld worden Christus en Zijn volk aangeduid, die God echte gehoorzaamheid bewijzen. Ze krijgen deze naam in geestelijke, overdrachtelijke, maar heel passende zin. Het beeld komt uit het werk van de boer, die elk jaar zorgvuldig een deel van zijn graan bewaart als zaaigoed. Het is weinig vergeleken met de hele oogst, maar hij waardeert het enorm en meet het af aan de opbrengst die het in het volgende najaar kan geven. Hij let niet alleen op de hoeveelheid, maar vooral op de kwaliteit van het zaad. Alleen het beste bewaart hij; ja, is zijn eigen zaad bedorven, dan doet hij het weg om beter te krijgen.

Zelfs een heel klein beetje écht goed zaad wil hij maar al te graag hebben. En als een zware misoogst hem niet meer dan één enkel korreltje zou laten overhouden, dan neemt hij het toch dankbaar aan, bewaart het zorgvuldig en zaait het in de gunstigste grond. Uit dit beeld is de vergelijking genomen. — John Stevenson.

Vers 32

"Zij zullen aankomen, en Zijn gerechtigheid verkondigen." Het werk van het zaad is "verkondigen": uit eigen ervaring, uit eigen kennis en overtuiging getuigen van het grote onderwerp, de grote les die ze hebben geleerd. . . . Ze zullen de gerechtigheid van God de Heilige Geest verkondigen: in Zijn overtuigend werk van zonde, in Zijn bestraffing van het geweten, in Zijn loslaten van wie geen berouw heeft en in Zijn blijven bij de gelovige. En vooral zullen ze de gerechtigheid van God de Zoon verkondigen, in Zijn menselijk leven, in Zijn lijden en sterven als borg van de mens. Daardoor geldt: "Hij maakte hem groot door de wet, en Hij maakte hem heerlijk" (Engels: Hij maakte de wet groot en heerlijk) (Jesaja 42:21), en daarom mogen ze Hem aanspreken met deze naam: "De HEERE: ONZE GERECHTIGHEID." (Jeremia 23:6.) — John Stevenson.

Vers 32

"Den volke, dat geboren wordt." Wat betekent dit? Welk volk is er nu niet geboren? Volgens mij wordt het om deze reden gezegd: het volk van andere koningen wordt gevormd door wetten, gewoonten en zeden. Daarmee kun je een mens nooit tot echte gerechtigheid brengen; het is maar een sprookje van gerechtigheid, schijn zonder inhoud, een toneelstuk, een vertoning. Want zelfs de wet van Mozes kon het volk van de Joden tot niets anders vormen dan tot schijnheiligheid. Maar het volk van déze Koning wordt niet door wetten gevormd tot een schijn aan de buitenkant. Dit volk wordt door water en door de Geest voortgebracht tot een nieuwe schepping van de waarheid. — Maarten Luther.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

In het boek "Christ on the Cross" van ds. J. Stevenson staat bij elk vers een preek. We geven hier de titels; ze zeggen veel. Vers 2: de Kreet. Vers 3: de Klacht. Vers 4: de Erkenning. Vers 5-7: de Tegenstelling. Vers 7: de Smaad. Vers 8: de Spot. Vers 9: de Hoon. Vers 10, 11: de Smeking. Vers 12: het Verzoek. Vers 13, 14: de Aanval. Vers 15: de Flauwte. Vers 16: de Uitputting. Vers 17: de Doorboring. Vers 18: de Vermagering. Vers 18: de Smadelijke Blik. Vers 19: de Verdeling der Klederen en het Werpen van het Lot. Vers 20-22: de Aanhoudendheid. Vers 22: de Verlossing. Vers 23: de Dankbaarheid. Vers 24: de Uitnodiging. Vers 25: de Getuigenis. Vers 26: de Gelofte. Vers 27: de Verzadiging der Zachtmoedigen; de Zoekers des HEEREN die Hem Prijzen; het Eeuwige Leven. Vers 28: de Bekering der Wereld. Vers 29: de Troonsbestijging. Vers 30: de Oorsprong van het Geloof. Vers 30: het Zaad. Vers 32: het Eeuwige Thema en de Eeuwige Bezigheid. De Voleinding van het Geloof.

Vers 2

De kreet van de Zaligmaker toen Hij stierf.

Vers 3

Gebed dat onbeantwoord blijft. Zoek uit waarom dat zo is, laat zien hoe we toch hoop kunnen houden, en spoor aan om vol te blijven houden.

Vers 4

Wat God ook doet: in ons hart moet vaststaan dat Hij heilig is en dat Hij geprezen moet worden.

Vers 5

Gods trouw in vroegere eeuwen als reden om nu op Hem te rekenen.

Vers 5, 6

De heiligen van vroeger.

I. Hun leven: "Zij hebben vertrouwd."
II. Hun gewoonte: "Tot U hebben zij geroepen."
III. Hun ervaring: "Zijn niet beschaamd geworden."
IV. Wat zij ons nu te zeggen hebben.

Vers 7-19

Vol treffende uitspraken over het lijden van onze Heer.

Vers 12

De moeiten van een heilige: de redenen waarop hij in het gebed mag pleiten.

Vers 21

"Mijn eenzame" (Engels: mijn dierbare). De ziel van een mens moet hem heel dierbaar zijn.

Vers 22 (eerste zinsdeel)

"Des leeuwen muil." Wrede mensen. De duivel. De zonde. De dood. De hel.

Vers 23

Christus als broer, als prediker en als voorzanger.

Vers 23

Een zoet onderwerp, een heerlijk prediker, een liefdevolle verwantschap, een hemelse bezigheid.

Vers 24

Een drievoudige plicht: "prijst Hem", "vereert Hem", "ontziet u voor Hem". Ze richt zich op één Persoon, "den HEERE", en op drie benamingen: "Gij, die den HEERE vreest", "al gij zaad van Jakob", "al gij zaad van Israel", die toch maar één persoon zijn.

Vers 24

De eer van God als vrucht van de boom waaraan Jezus stierf.

Vers 25

Een troostend feit uit de geschiedenis, bevestigd door ieders ervaring.

Vers 25 (eerste zinsdeel)

Een angst die velen delen, weggenomen.

Vers 26

Openbare lofprijzing.

I. Een heerlijke bezigheid: "lofprijzing."
II. Een persoonlijk aandeel: "Mijn lof."
III. Een passend doel: "van U."
IV. Een bijzondere bron: "van U."

V. Een passende plaats: “in een grote gemeente.”

Vers 26 (tweede zinsdeel)

Geloften. Welke geloften we moeten doen, wanneer en hoe, en hoe belangrijk het is om ze na te komen.

Vers 27

Een geestelijk feestmaal. De gasten, het eten, de gastheer en de verzadiging.

Vers 27 (tweede zinsdeel)

Zoekers die zangers zullen worden. Wie zijn het precies? Wat zullen ze doen? Wanneer? En waarom mogen we verwachten dat ze het zullen doen?

Vers 27 (laatste zinsdeel)

Eeuwig leven. Wat leeft er? De bron van het leven. De manier van leven. Waarom voor eeuwig? Welke bezigheid? Welke troost kunnen we eruit putten?

Vers 28

Wat ware bekering is, en hoe ver die reikt onder de regering van de Messias. — Andrew Fuller.

Vers 28

De zegetocht van het christendom over de hele wereld is zeker.

Vers 28

De volgorde van de bekering. Zie de Uitleg.

Vers 29

Het rijk van de Koning der koningen, zoals het nu is en zoals het zal zijn.

Vers 30

Genade voor de rijke, genade voor de arme, maar zonder genade is alles verloren.

Vers 30 (laatste zinsdeel)

Een zwaarwegende tekst over de ijdelheid van zelfvertrouwen.

Vers 31

Het blijvend bestaan van de gemeente.

Vers 31 (laatste zinsdeel)

Kerkgeschiedenis, de kern van alle geschiedenis.

Vers 32

Wat de toekomst voor de gemeente in petto heeft.

I. Bekeringen zijn zeker.
II. Predikers zijn beloofd.
III. Volgende generaties worden gezegend.
IV. Het evangelie wordt verkondigd.
V. Christus wordt hoog verheven.

Werk over de tweeëntwintigste psalm

"Christ on the Cross: An Exposition of the Twenty-second Psalm." Door ds. John Stevenson, vast predikant van Curry en Gunwalloe in Cornwall, 1842.

Psalm 23

Titel

Deze psalm heeft geen goddelijk geïnspireerd opschrift, en dat is ook niet nodig. Er wordt geen specifieke historische gebeurtenis in beschreven; de enige sleutel die je nodig hebt om het lied te begrijpen, ligt in het hart van de christen zelf. Dit is Davids hemelse herderslied, een ongeëvenaard meesterwerk. De krijgstrompet heeft plaatsgemaakt voor de herdersfluit. Waar zojuist nog wenend het lijden van de Herder werd bezongen, klinkt nu in zachte tonen het geluk van de kudde.

We zien David bijna voor ons: zittend onder een wijdvertakte boom, omringd door zijn schapen, net als de herdersjongen in Bunyans *Dal der Verootmoediging*. Hij zingt dit onvergelijkelijke herdersgedicht met een hart dat overstroomt van blijdschap. Mocht dit lied uit zijn latere leven stammen, dan dacht hij ongetwijfeld met weemoed terug aan de kabbelende beekjes en de eenzame weiden waar hij als jongen zo vaak verbleef.

Dit is de parel onder de psalmen. De zachte, zuivere glans ervan verheugt elk oog. Zelfs de dichters van de Helicon zouden zich er niet voor hoeven schamen, hoewel de Jordaan er met recht aanspraak op maakt. Godsvrucht en poëzie zijn in dit lied volmaakt in evenwicht; nooit heeft iemand zoveel lieflijkheid en geestelijke diepte in één gedicht weten samen te brengen.

Let ook op de plaats van deze psalm in het geheel. Hij komt direct na psalm 22, bij uitstek de Psalm van het Kruis. Aan de andere kant

van psalm 22 liggen nog geen groene weiden en geen stille wateren. Pas nadat we hebben gelezen: “Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten?”, komen we bij: “De HEERE is mijn Herder.” We moeten eerst uit eigen ervaring weten wat het bloedvergieten waard is. We moeten het zwaard zien ontwaken tegen de Herder. Dan pas kunnen we echt proeven hoe zoet de zorg van de goede Herder is.

Men heeft gezegd: wat de nachtegaal is onder de vogels, is dit goddelijke lied onder de psalmen. Het heeft zo mooi geklonken in het oor van menig treurende, midden in zijn nacht van tranen, en het liet hem hopen op een morgen vol vreugde. Ik durf het ook te vergelijken met de leeuwerik. Die zingt terwijl hij stijgt en stijgt terwijl hij zingt, tot je hem niet meer ziet, en zelfs dan hoor je hem nog. Let op de laatste woorden van de psalm: “Ik zal in het huis des HEEREN blijven in lengte van dagen.” Dat zijn hemelse tonen. Ze passen beter bij de eeuwige woningen dan bij ons verblijf hier onder de wolken. O, mochten we de geest van deze psalm binnengaan terwijl we hem lezen! Dan beleven we de dagen van de hemel hier op aarde, nu al, midden in ons gewone leven.

Uitleg

Vers 1

“De HEERE is mijn Herder.” Wat getuigt het van een diepe nederigheid dat de hoogverheven Heere voor Zijn volk het werk én het hart van een herder op Zich wil nemen! Het mag ons met dankbare verwondering vervullen dat de ontzagwekkende God Zichzelf omschrijft met beelden die Zijn grote liefde en zorg voor de Zijnen zo tastbaar maken.

Omdat David zelf schaapherder was geweest, begreep hij de kwetsbaarheid van de schapen en de toewijding van een herder als geen ander. Hij beseft dat hijzelf eigenlijk net zo’n zwak, weerloos en afhankelijk schepsel is. Daarom vertrouwt hij zich volledig toe aan

God als zijn Verzorger, Beschermer en Leidsman. God is werkelijk alles voor hem.

Niemand mag zichzelf een schaap van de Heere noemen, tenzij zijn natuur vernieuwd is. De Schrift beschrijft onbekeerde mensen namelijk niet als schapen, maar als wolven of bokken. Een schaap is een bezit, geen wild dier. Zijn eigenaar hecht er veel waarde aan, en vaak is het voor een hoge prijs gekocht. Het is goed om, net als David, zeker te weten dat we van de Heere zijn, en dat Hij ons nooit loslaat.

Er klinkt een edel vertrouwen in deze zin. Er staat geen "als" of "maar" en zelfs geen "ik hoop het". Hij zegt: "De HEERE is mijn Herder." Zo'n rotsvast vertrouwen op onze hemelse Vader moeten we leren kweken. Het zoetste woord van de hele zin is dat ene korte woordje "mijn." David zegt niet: "De HEERE is de herder van de hele wereld en leidt de menigte als Zijn kudde." Hij zegt: "De HEERE is mijn Herder." Is Hij voor niemand anders Herder, voor mij is Hij het! Hij zorgt voor mij, Hij waakt over mij en Hij bewaart mij. Let ook op de tegenwoordige tijd. Wat de situatie van een gelovige ook is, hij staat nu al onder de herderlijke zorg van Jehova.

De volgende woorden zijn als een gevolgtrekking uit de eerste zin, kort en stellig: "mij zal niets ontbreken." Zonder deze Herder zou mij van alles kunnen ontbreken. Maar als de Heere mijn Herder is, kan Hij in mijn nood voorzien. Hij is er ook zeker toe bereid, want Zijn hart zit vol liefde. Daarom: "mij zal niets ontbreken."

Mij zal niets ontbreken aan wat ik in dit leven nodig heb. Geeft Hij de raven niet te eten en laat Hij de lelies niet groeien? Hoe zou Hij Zijn kinderen dan laten verhongeren? Mij zal niets ontbreken aan wat mijn ziel nodig heeft. Ik weet dat Zijn genade genoeg voor mij is. Als ik in Hem rust, zegt Hij tegen mij: "En uw sterkte gelijk uw dagen!" Misschien heb ik niet alles wat ik wens, maar "mij zal niets ontbreken." Anderen, die veel rijker en wijzer zijn dan ik, kunnen gebrek lijden, maar ik niet. "De jonge leeuwen lijden armoede, en hongeren; maar die den HEERE zoeken, hebben geen gebrek aan enig goed."

Er staat niet alleen: “ik heb geen gebrek.” Er staat: “mij zal niets ontbreken.” Wat er ook gebeurt, al verwoest een hongersnood het land of vernielt een ramp de stad: “mij zal niets ontbreken.” De ouderdom met al haar zwakte brengt mij geen gebrek. Zelfs de dood met zijn duisternis treft mij niet verarmd aan. Ik heb alles en ik leef in overvloed. Niet omdat ik een flinke som geld op de bank heb. Niet omdat ik slim genoeg ben om mijn brood te verdienen. Maar omdat geldt: “De HEERE is mijn Herder.” Goddelozen komen altijd tekort, rechtvaardigen nooit. Het hart van een zondaar blijft ver van voldoening, maar wie genade kent, woont in het paleis van tevredenheid.

Vers 2

“Hij doet mij nederliggen in grazige weiden; Hij voert mij zachtjes aan zeer stille wateren.” Het christelijke leven heeft twee kanten: nadenken en aan het werk zijn. Voor allebei is rijkelijk gezorgd. Eerst het nadenken. “Hij doet mij nederliggen in grazige weiden.” Wat zijn die grazige weiden anders dan de Schriften van de waarheid? Ze zijn altijd vers, altijd rijk en nooit leeggegeten. Waar het gras zo hoog staat dat de kudde erin kan gaan liggen, hoef je niet te vrezen dat je aan kale grond moet knagen.

Zoet en vol zijn de leerstukken van het evangelie. Ze zijn de juiste voeding voor zielen, zoals jong gras de natuurlijke voeding is voor schapen. Als we door het geloof rust vinden in de beloften, zijn we als schapen die midden in de weide neerliggen. Dan vinden we tegelijk voedsel en vrede, rust en verkwikking, kalmte en voldoening.

Maar let op: “Hij doet mij nederliggen.” Het is de Heere Zelf Die ons in Zijn genade de ogen opent en in staat stelt te zien hoe kostbaar Zijn waarheid is, en ervan te eten. Wat moeten we dankbaar zijn dat we de beloften als de onze mogen aannemen! Er zijn onrustige zielen die er werelden voor zouden geven als ze dat konden. Ze weten hoe zalig het is, maar ze durven niet te zeggen dat die zaligheid van hen is. Ze kennen de “grazige weiden”, maar komen er niet toe om erin

“neer te liggen.” Gelovigen die al jarenlang de “volle verzekerdheid des geloofs” genieten, moeten hun genadige God daar hartelijk voor danken.

Het tweede deel van het leven van een krachtige christen is genadige bedrijvigheid. We denken niet alleen, we doen ook iets. We liggen niet de hele tijd neer om te grazen, maar we zijn onderweg naar de volmaaktheid. Daarom lezen we: “Hij voert mij zachtjes aan zeer stille wateren.” Wat zijn die stille wateren anders dan de invloeden en gaven van Zijn gezegende Geest? Zijn Geest werkt op veel manieren aan ons. Daarom staat er “wateren” in het meervoud: om te reinigen, te verfrissen, vruchtbaar te maken en te koesteren.

Het zijn stille wateren, want de Heilige Geest houdt van vrede. Hij blaast bij Zijn werk geen trompet om op te vallen. Hij kan door onze ziel stromen zonder dat dat in die van onze buurman gebeurt. Zo merkt onze buurman misschien niets van Gods aanwezigheid. En hoewel de gezegende Geest Zijn stromen in het ene hart kan uitgieten, hoeft wie naast die gezegende zit er niets van te weten.

> *“In de heilige stilte van de geest*
> *Vind ik mijn hemel, en daar mijn God.”*

Stille wateren hebben diepe gronden. Niets maakt meer lawaai dan een lege trom. Goud waard is de stilte waarin de Heilige Geest de zielen van Zijn heiligen ontmoet. De Geest van God leidt de uitverkoren schapen niet naar woeste golven van ruzie, maar naar rustige stromen van heilige liefde. Hij is een duif, geen arend. Hij is de dauw, niet de orkaan.

Onze Heere voert ons naar deze “stille wateren.” Daar komen we uit onszelf niet. We hebben Zijn leiding nodig. Daarom staat er: “Hij voert mij.” Hij drijft ons niet voort. Mozes drijft ons door de wet, maar Jezus leidt ons met Zijn voorbeeld en het zachte trekken van Zijn liefde.

Vers 3

"Hij verkwikt mijn ziel." Als de ziel bedroefd is, doet Hij haar opleven. Als ze zondigt, heiligt Hij haar. Als ze zwak is, maakt Hij haar sterk. "Hij" doet het. Zijn dienaren kunnen het niet als Hij het niet doet. Zijn Woord helpt niet uit zichzelf. "Hij verkwikt mijn ziel."

Is er iemand van ons die weinig genade ervaart? Voelen we dat ons geestelijk leven op zijn laagste punt is? Hij Die eb in vloed verandert, kan onze ziel zó weer verkwikken. Bid Hem dan om die zegen: "Verkwik mij, o Herder van mijn ziel!"

"Hij leidt mij in het spoor der gerechtigheid, om Zijns Naams wil." De christen is graag gehoorzaam, maar het is de gehoorzaamheid van de liefde. Het voorbeeld van zijn Meester trekt hem erheen. "Hij leidt mij." Een christen gehoorzaamt niet aan sommige geboden en laat andere liggen. Hij kiest niet en pikt er niets uit, maar geeft zich aan alle over. Merk op dat het meervoud wordt gebruikt: "het spoor der gerechtigheid" (Engels: de paden der gerechtigheid). Wat God ons ook te doen geeft, we willen het doen, geleid door Zijn liefde.

Sommige christenen zien de zegen van de heiliging over het hoofd. En toch is die voor een helemaal vernieuwd hart een van de zoetste gaven van het verbond. Stel dat we van de toorn gered konden worden en toch onwedergeboren, onboetvaardige zondaren bleven. Dan waren we niet gered zoals we dat willen. Ons diepste verlangen is juist om gered te worden van de zonde en geleid te worden op de weg van heiligheid.

Dit alles komt uit louter vrije genade: "om Zijns Naams wil." Het strekt onze grote Herder tot eer dat wij een heilig volk zijn, dat loopt op het smalle pad van de gerechtigheid. Als we zo geleid worden, kunnen we niet anders dan de zorg van onze hemelse Herder aanbidden.

Vers 4

"Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij." Dit onuitsprekelijk mooie vers is aan menig sterfbed gezongen. Zolang mensen het zich kunnen herinneren, heeft het geholpen om het donkere dal lichter te maken. Elk woord erin zit vol betekenis.

"Al ging ik ook." Het lijkt alsof de gelovige zijn pas niet versnelt wanneer hij gaat sterven, maar rustig met God blijft wandelen. Wandelen is de gestage gang van een ziel die haar weg kent en haar einde kent. Zij is vastbesloten het pad te volgen, voelt zich volkomen veilig en blijft daarom kalm en rustig. De stervende heilige is niet opgejaagd. Hij rent niet alsof hij ontsteld is en staat ook niet stil alsof hij niet verder wil. Hij is niet in de war en niet beschaamd. Daarom houdt hij zijn oude pas.

Merk op dat er niet staat: wandelen in het dal, maar door het dal (Engels: through the valley). We gaan door de donkere tunnel van de dood en komen uit in het licht van de onsterfelijkheid. We sterven niet, we slapen slechts om in heerlijkheid te ontwaken. De dood is niet het huis, maar de gang ervoor. Hij is niet het doel, maar de doorgang ernaartoe.

Het uur van sterven wordt een dal genoemd. De storm raast los op de berg, maar het dal is een plek van stilte. Zo zijn de laatste dagen van een christen vaak de rustigste van zijn hele leven. De berg is guur en kaal, maar het dal is rijk aan gouden korenschoven. Menig heilige heeft aan het einde van zijn leven meer vreugde en inzicht geoogst dan ooit tevoren.

En kijk: er staat niet "het dal des doods", maar "een dal der schaduw des doods." De dood zelf is in wezen weggenomen en alleen zijn schaduw blijft over. Iemand heeft gezegd: waar een schaduw is, moet ergens licht zijn. Zo is het ook. De dood staat aan de kant van de weg waarover wij moeten reizen. Het hemelse licht dat op hem schijnt, werpt een schaduw over ons pad. Laten we ons dus verheugen dat er

verderop licht is. Niemand is bang voor een schaduw, want een schaduw kan ons geen moment de weg versperren. De schaduw van een hond kan niet bijten. De schaduw van een zwaard kan niet doden. De schaduw van de dood kan ons niet vernietigen. Laten we dus niet bang zijn, want er is niets om voor te vrezen.

"Ik zou geen kwaad vrezen." David zegt niet dat er geen kwaad zal zijn. Hij was zelfs voorbij die hoge zekerheid en wist dat Jezus al het kwaad had weggedaan. Maar "ik zou geen kwaad vrezen", alsof zelfs zijn angsten, die schaduwen van het kwaad, voorgoed verdwenen waren. De ergste ellende in het leven is de ellende die alleen in onze verbeelding bestaat. Als we alleen met echte moeilijkheden te maken hadden, zouden we niet eens een tiende van ons huidige verdriet hebben. Door de angst voor één dood voelen we er duizend. Maar de psalmist was genezen van de ziekte van het vrezen. "Ik zou geen kwaad vrezen", zelfs de Boze niet. Ik zal de laatste vijand niet duchten. Ik zie hem aan als een verslagen vijand, een vijand die vernietigd zal worden, "want Gij zijt met mij."

Dit is de vreugde van de christen! "Gij zijt met mij." Een klein kind op zee, midden in de storm, is niet bang zoals alle andere passagiers op het schip. Het slaapt aan de borst van zijn moeder. Het is genoeg voor dat kind dat zijn moeder bij hem is. En voor de gelovige zou het genoeg moeten zijn te weten dat Christus bij hem is. "Gij zijt met mij." Als ik U heb, heb ik alles wat ik maar kan wensen. Ik heb volmaakte troost en volkomen veiligheid, want U bent met mij.

"Uw stok en Uw staf", waarmee U Uw kudde bestuurt en leidt. Ze zijn de tekenen van Uw heerschappij en van Uw zorg vol genade. "Die vertroosten mij." Ik zal geloven dat U nog altijd regeert. De scepter van Isaï blijft over mij, als de machtige hulp van mijn ziel.

Velen zeggen veel troost te vinden in de hoop dat ze niet zullen sterven. Zeker, sommigen zullen "levend overblijven" bij de komst van de Heere. Maar is het zo'n voordeel om aan de dood te ontkomen, dat het een christelijk verlangen mag zijn? Een wijs mens zou van de

twee misschien liever sterven. Wie niet sterft, maar "te zamen met hen opgenomen" zal worden "in de wolken, den Heere tegemoet, in de lucht", verliest eerder dan dat hij wint. Hij mist de echte gemeenschap met Christus in het graf, die stervende heiligen wel zullen hebben, en dat is een groot gemis. En er wordt ons uitdrukkelijk gezegd dat zij die nog leven geen voorrang krijgen boven hen die ontslapen zijn.

Laten we denken zoals Paulus, die zei dat "het sterven is mij gewin" en die verlangde "ontbonden te worden en met Christus te zijn; want dat is zeer verre het beste." Deze drieëntwintigste psalm is niet versleten. Voor het oor van een gelovige klinkt hij nu net zo lieflijk als in Davids tijd, wat de nieuwlichters ook zeggen.

Vers 5

"Gij richt de tafel toe voor mijn aangezicht, tegenover mijn tegenpartijders." De goede mens heeft vijanden. Hij zou zijn Heere niet gelijk zijn als hij die niet had. Als we geen vijanden hadden, zouden we kunnen vrezen dat we geen vrienden van God zijn, want vriendschap met de wereld is vijandschap tegen God. Maar kijk hoe rustig de godvruchtige blijft, ondanks zijn vijanden en voor hun ogen. Wat een verfrissende, kalme moed!

"Gij richt de tafel toe voor mijn aangezicht." Een soldaat die vlak bij zijn vijanden is, slokt zijn maaltijd haastig naar binnen, als hij al eet, en rent dan naar de strijd. Maar let op: "Gij richt de tafel toe", zoals een dienstmeisje dat doet als ze het damasten kleed uitspreidt en de mooiste schalen neerzet voor een gewone, rustige maaltijd. Niets gaat overhaast. Er is geen verwarring en geen lawaai. De vijand staat voor de deur, en toch dekt God een tafel, en de christen gaat zitten en eet alsof alles volmaakt vredig is. O, wat een vrede geeft Jehova aan Zijn volk, zelfs midden in de zwaarste omstandigheden!

> "Al *woedt rondom hen overal de strijd,*
> *Toch wonen zij in volmaakte vrede.*"

“Gij maakt mijn hoofd vet met olie.” Mochten we elke dag van deze zegen genieten en voor ons werk van die dag een nieuwe zalving ontvangen. Elke christen is een priester. Maar hij kan zijn priesterwerk niet doen zonder zalving. Daarom moeten we dag na dag naar God de Heilige Geest gaan, zodat ons hoofd met olie gezalfd wordt. Een priester zonder olie mist het belangrijkste voor zijn ambt. Zo mist ook de christelijke priester het belangrijkste voor zijn dienst, als hij geen nieuwe genade van boven ontvangt.

“Mijn beker is overvloeiende.” David had niet alleen genoeg, een volle beker, maar meer dan genoeg: een beker die overliep. Een arm mens kan dit net zo goed zeggen als iemand die het beter heeft. “Wat, dit alles, en Jezus Christus daarbij?”, zei een arme keuterboerin terwijl ze een stuk brood brak en een glas koud water inschonk. Een mens kan nog zo rijk zijn, maar als hij ontevreden is, kan zijn beker niet overlopen. Hij is gebarsten en lekt. Tevredenheid is de steen der wijzen, die alles wat hij aanraakt in goud verandert. Gelukkig wie haar gevonden heeft! Tevredenheid is meer waard dan een koninkrijk. Het is een ander woord voor geluk.

Vers 6

“Immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen al de dagen mijns levens.” Dit is een feit dat zo onbetwistbaar is als het bemoedigend is. Daarom staat er een hemels “voorwaar”, of “immers”, als zegel op. De zin kan ook gelezen worden als “alleen maar goedheid en weldadigheid.” Er zal in onze levensgeschiedenis onvermengde barmhartigheid zijn. Deze twee beschermengelen lopen altijd achter mij en naast mij. Grote vorsten reizen niet zonder gevolg, en zo is het ook met de gelovige. Goedheid en weldadigheid volgen hem altijd, “al de dagen mijns levens.” Dat geldt voor de zwarte dagen net zo goed als voor de heldere, voor elke dag zonder uitzondering. Het geldt voor de dagen van vasten en de dagen van feesten, voor de sombere dagen

van de winter en de stralende dagen van de zomer. De goedheid voorziet in onze behoeften. De weldadigheid wist onze zonden uit.

"En ik zal in het huis des HEEREN blijven in lengte van dagen." "De dienstknecht blijft niet eeuwiglijk in het huis, de zoon blijft er eeuwiglijk." Zolang ik hier ben, voel ik me als een kind thuis bij mijn God. De hele wereld is dan Zijn huis voor mij. En als ik opstijg naar de bovenkamer, verander ik niet van gezelschap en zelfs niet van huis. Ik ga alleen wonen op de bovenverdieping van het huis des HEEREN, voor eeuwig.

Wat is het een zegen als God ons genade geeft om te wonen in de stille, heldere lucht van deze allergelukzaligste psalm!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Een lieflijker psalm dan de korte drieëntwintigste heeft David ons niet nagelaten. Het is maar een kort ogenblik waarop zijn ziel zich opent, een flits van wat er in hem leeft. Denk aan iemand die door een winterse straat loopt en ziet hoe er ergens een deur opengaat om een bezoeker binnen te laten. Het rode licht valt even naar buiten. Vrolijke kinderen rennen de binnenkomende tegemoet, er klinkt gezellige muziek. Dan gaat de deur weer dicht en blijft de nacht pikzwart achter. Toch kan die deur niet terugsluiten wat oog, oor, hart en verbeelding hebben gezien. Zo is het ook met deze psalm: ze opent de ziel maar even, en toch stromen er waarheden van vrede en troost uit die nooit meer uit de wereld zullen verdwijnen.

De drieëntwintigste psalm is de nachtegaal onder de psalmen. Hij is klein, draagt een eenvoudig verenkleed en zingt schuchter vanuit de verborgenheid. Maar o, wat heeft hij de lucht van de hele wereld gevuld met een zingende vreugde, groter dan een mens kan bevatten! Gezegend zij de dag waarop die psalm geboren werd!

Stel je een pelgrim voor die van God de opdracht kreeg over de aarde te reizen en een vreemde melodie te zingen. Wie haar hoorde, vergat al zijn verdriet. Zo trekt die zingende engel door alle landen. Hij zingt in de taal van elk volk en jaagt de zorgen weg met de golven in de lucht, die zijn tong met goddelijke kracht in beweging brengt. Kijk naar zo'n pelgrim! God heeft hem gestuurd om in elke taal van de aardbol te spreken. Hij heeft meer smart tot rust gebracht dan alle wijsbegeerte van de wereld. Hij heeft meer misdadige gedachten, meer zwarte twijfels en meer dievende zorgen naar hun kerker teruggestuurd dan er zandkorrels aan de zeekust liggen.

Hij heeft de edele schare van de armen getroost. Hij heeft moed ingezongen bij het leger van de teleurgestelden. Hij heeft balsem en troost in het hart gegoten van zieken, van gevangenen in hun cel, van weduwen in hun knellende verdriet en van wezen in hun eenzaamheid. Stervende soldaten sterven makkelijker als hij hun werd voorgelezen. Sombere ziekenhuizen zijn erdoor verlicht. Hij bezocht de gevangene en brak zijn ketenen. Zoals de engel van Petrus leidde hij hem in gedachten naar buiten en zong hem weer naar huis. Hij maakte de stervende christenslaaf vrijer dan zijn meester. En hij troostte de mensen die de stervende achterliet. Zij treurden niet zozeer omdat hij was heengegaan, maar omdat zij zelf waren achtergebleven en niet met hem mee konden.

Ook is zijn werk nog lang niet af. Hij zal zingend naar jouw kinderen en de mijne gaan, en naar hun kinderen, door alle geslachten van de tijd heen. Hij vouwt zijn vleugels pas op als de laatste pelgrim veilig thuis is en de tijd ten einde. Dan vliegt hij terug naar Gods hart, waaruit hij voortkwam, en klinkt hij verder, vermengd met alle klanken van hemelse vreugde die de hemel eeuwig doen schallen. — Henry Ward Beecher, in "Life Thoughts".

Gehele psalm

Deze psalm mag terecht Davids bucolicon heten, zijn herdersdicht. Zo fijntjes raakt hij steeds opnieuw dezelfde snaar aan, door het hele lied heen. “Est Psalmis honorabilis”, zegt Aben-Ezra: het is een edele psalm, geschreven en gezongen door David. Sommige Hebreeën denken dat hij dit schreef toen hij naar het woud Hereth vluchtte (1 Samuël 22:5). Maar het was veel later, toen hij al zijn vijanden had overwonnen en zijn koninkrijk stevig stond. Hij genoot toen grote vrede en rust en stond als het ware met één voet op de tinnen van de hemel. De Joden herhalen deze psalm tot op de dag van vandaag meestal na de maaltijd. — John Trapp.

Gehele psalm

Van Augustinus wordt verteld dat hij in een droom de honderdnegentiende psalm voor zich zag oprijzen als een boom des levens, midden in het paradijs van God. Deze drieëntwintigste psalm mag je vergelijken met de mooiste bloemen die rondom die boom groeiden. Die honderdnegentiende is zelfs vergeleken met de zon te midden van de sterren. Dan is deze zeker als het rijkste sterrenbeeld, ja, als de Pleiaden zelf! — John Stoughton, in “The Songs of Christ’s Flock,” 1860.

Gehele psalm

Sommige gelovigen maken zich zorgen, omdat ze de woorden van deze psalm niet altijd of niet vaak als blijde woorden kunnen uitspreken. Zij moeten bedenken dat David, hoe lang hij ook leefde, maar één drieëntwintigste psalm heeft geschreven. Enkele van zijn andere liederen laten wel even levendig geloof horen, en geloof kan ook in het donker blijven lopen. Maar waar vinden we elders een hele psalm die van begin tot eind persoonlijk vertrouwen, vreugde en overwinning uitspreekt? Gods volk kent zijn donkere tijden én zijn tijden van juichen. — William S. Plumer.

Vers 1

"De HEERE is mijn Herder, mij zal niets ontbreken." Laat anderen maar zeggen: "Mijn landerijen houden mij op de been, mij zal niets ontbreken. Mijn handel zal mij helpen, mij zal niets ontbreken." Laat de soldaat op zijn wapens bouwen en de boer op zijn werk. Laat de ambachtsman tegen zijn vak zeggen, de koopman tegen zijn handel en de geleerde tegen zijn boeken: "Jullie zullen mij onderhouden, mij zal niets ontbreken."

Laten wij liever samen met de gemeente zeggen wat we allemaal zeggen en zingen: "De HEERE is mijn Hoeder, mij zal niets ontbreken." Wie dat uit het diepst van zijn hart kan zeggen, heeft aan de rest niets meer. Wie méér wil dan God, kan niet oprecht zeggen dat de Heere de zijne is. Dan is de Heere ook niet zijn herder, bestuurder en bevelhebber, en dan zal hem dus ook niet alles gegeven worden. — John Hull, B.D., in "Lectures on Lamentations," 1617.

Vers 1

"De HEERE is mijn Herder; mij ontbreekt niets." Zo kun je het even goed vertalen, ook al staat er in onze vertaling een toekomende tijd. — J. R. Macduff, D.D., in "The Shepherd and his Flock," 1866.

Vers 1

"De HEERE is mijn Herder." Uit dit beeld leren we in het algemeen dat een genadig hart uit zijn vroegere leven altijd wel iets geestelijks weet te halen. David was zelf herder geweest. Dat zegt hij ook: "Hij … nam hem van de schaapskooien; van achter de zogende schapen deed Hij hem komen," enzovoort. Omdat hij zelf herder was geweest, ziet hij de Heere ook als zijn Herder. Wat David voor zijn kudde was, namelijk waakzaam, bezorgd om haar te beschermen tegen leeuw en beer en alles wat haar kon schaden, en bezorgd voor haar weide en drinkplaats, enzovoort, dat alles en nog veel meer ziet hij in de Heere voor zichzelf.

Zo ging het ook bij Paulus: “Die te voren … een vervolger, en een verdrukker; maar mij is barmhartigheid geschied.” Dat zien we ook bij de goede oude Jakob. “Ik ben met mijn staf over deze Jordaan gegaan”, zegt hij, nu God hem had gezegend en hem enorm had laten groeien. De les is duidelijk. De redenen zijn, ten eerste, dat echte genade niets te min vindt om er iets goeds van te leren. Het maakt niet uit wat het is, als het hart maar genadig is, want zo’n hart heeft nooit gebrek aan stof om mee aan de slag te gaan. En ten tweede kan het ook niet anders. Zulke mensen worden door Gods Geest geleid en zijn daarom gericht op een geestelijk gebruik van alle dingen. — Samuel Smith, “Chiefe Shepheard,” 1625.

Vers 1

“Herder.” Mocht deze lieflijke naam Jafet overhalen om te gaan wonen in de tenten van Sem! Ik hoop dat mensen die nog nooit hebben ervaren hoe het is om omarmd te worden aan het hart van Jezus, die nog nooit lammeren of schapen van Christus’ kudde waren, de zoetheid van deze Herder gaan overdenken en tot Hem komen. De satan doet zich vriendelijk voor om je tot zonde te lokken, maar aan het einde is hij werkelijk bitter voor je. Christus lijkt je soms bitter, omdat Hij je van de zonde wil weerhouden en je weg met doornen afzet. Maar Hij is werkelijk zoet zodra je tot Zijn kudde komt, zelfs ondanks je zonden.

Je kijkt in Christus’ schaapskooi en ziet dat ze aan alle kanten is afgezet met een omheining om je van de zonde af te houden. Dat houdt je buiten. Maar o, laat dat toch niet zo zijn! Christus wil niet dat iemand van de Zijnen dwaalt. En als zij er zelf ook niet voor kiezen, is het goed. Als ze toch dwalen, haalt Hij hen terug, misschien met Zijn herdershond (een of andere beproeving). Maar Hij zal, zoals wij dat zeggen, Zelf niet de bijter zijn. Nee, Hij is zoet en blijft zoet.

Het kan zijn dat de satan je toelacht en aangenaam is zolang je zondigt. Maar weet dat hij aan het einde bitter is. Wie nu zingt als

een sirene, verslindt je ten slotte als een leeuw. Hij zal je kwellen en pijnigen, brandend en bitter voor je zijn. Kom daarom tot Jezus Christus en laat Hem nu de Herder van je ziel zijn. Dan weet je dat Hij zoet is in Zijn pogingen om je van de zonde af te houden voordat je haar doet. En Hij is zoet in het bevrijden van de zonde nadat je haar hebt gedaan.

Mocht deze gedachte de harten van sommige zondaars overhalen om in Zijn kudde te komen, namelijk dat Jezus Christus zoet is in de manier waarop Hij met al Zijn leden omgaat, met heel Zijn kudde, en vooral met wie zondigt. — John Durant, 1652.

Vers 1 (eerste zinsdeel)

Weidt mij, of is mijn voeder, mijn herder. Dit woord omvat alle taken van een goede herder: hij weidt, leidt, bestuurt en beschermt zijn kudde, alles tegelijk. — Henry Ainsworth.

Vers 1

"De HEERE is mijn Herder." Ik denk dat dit beeld om de volgende redenen is gekozen. Ten eerste: een goede herder kent zijn schapen goed en kan ze goed beoordelen. Daarom is het gebruikelijk schapen te merken. Als ze dwalen (en van alle dieren zijn schapen daar het meest toe geneigd), kan de herder ze dan opzoeken en naar huis brengen. Hetzelfde wordt van Christus gezegd, of liever: Christus zegt het Zelf: "Ik ken dezelve, en zij volgen Mij." Johannes 10:27. Ja, zonder twijfel let Hij Die de sterren geteld heeft en ze allemaal bij name noemt, Die zelfs onze hoofdharen heeft geteld, bijzonder goed op Zijn eigen kinderen, "de schapen Zijner weide", zodat voor hen gezorgd wordt en ze voor elk gevaar beschermd zijn.

Ten tweede moet een goede herder zijn schapen goed kunnen weiden en ze brengen naar zo'n vruchtbaar land dat ze er vet worden en gedijen. Een goede herder laat zijn schapen niet grazen op vermolmde grond, maar op gezonde weiden. . . . Ten derde is een goede herder, die weet hoe graag zijn schapen dwalen, des te waakzamer.

Als ze toch dwalen, brengt hij ze terug. Zo barmhartig gaat de Heere om met arme, dwalende zielen. . . . Ten vierde moet een goede herder de wil hebben om zijn schapen naar zijn vermogen te weiden. De Heere is van allen het meest bereid om voor Zijn schapen te zorgen. Hoe ernstig houdt Christus Petrus voor: "Weid Mijn schapen", en Hij vraagt het hem drie keer!

Ten vijfde is een goede herder toegerust om zijn kudde te verdedigen. . . . De Heere is in alle opzichten toegerust voor de veiligheid en bescherming van Zijn schapen, zoals David in deze psalm belijdt (vers 4): "Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij." En nog eens: "En ik heb mij genomen twee stokken" (zegt de Heere), "den een heb ik genoemd LIEFELIJKHEID, en den anderen heb ik genoemd SAMENBINDERS; en ik heb die schapen geweid." Zacharia 11:7.

Ten zesde is het kenmerk van een goede herder dat hij een zwak, krachteloos schaap of een jong lam in zijn armen draagt, zodat het veilig is en weer op krachten komt. Ook hierin laat de Heere het ons niet ontbreken. Jesaja 40:11. En tot slot is het kenmerk van een goede herder dat hij blij is als het verdwaalde schaap thuis is. Zo verheugt de Heere zich over de bekering van een zondaar. Lukas 15:7. — Samuel Smith.

Vers 1

"De HEERE is mijn Herder." Ik zie dat sommige dieren van de kudde dicht bij de herder blijven. Ze volgen hem overal heen, zonder ook maar even te aarzelen. Andere dwalen links en rechts af of blijven ver achter. De herder draait zich dan vaak om en roept ze met een scherpe, strenge kreet tot de orde, of gooit een steen achter ze aan. Ik zag hem zo-even een van hen kreupel maken. Dat lijkt wel erg op de goede Herder. Ik rijd trouwens nooit over deze heuvels vol kudden zonder aan dit heerlijke onderwerp te denken.

Onze Zaligmaker zegt dat de goede herder voor zijn eigen schapen uit gaat als hij ze naar buiten brengt, en dat zij hem volgen. Johannes

10:4. Dit is letterlijk waar. Ze zijn zo mak en zo goed afgericht dat ze hun herder met de grootste bereidwilligheid volgen. Hij leidt ze uit de kooi, of uit hun huizen in de dorpen, precies waarheen hij wil. Op een plek als deze zijn veel kudden. Elke kudde neemt een eigen pad, en het is de taak van de herder om weide voor ze te vinden. Daarom moet elk schaap leren te volgen en niet af te dwalen naar de onomheinde korenvelden die zo verleidelijk aan beide kanten liggen. Wie zo afdwaalt, komt zeker in moeilijkheden.

De herder roept van tijd tot tijd scherp, zodat ze eraan denken dat hij erbij is. Ze kennen zijn stem en lopen door. Maar als een vreemde roept, blijven ze staan en heffen ze verschrikt hun kop op. Wordt het herhaald, dan keren ze zich om en vluchten ze, omdat ze de stem van een vreemde niet kennen. Dit is geen verzonnen versiering van een gelijkenis, het is de eenvoudige, nuchtere waarheid zoals je haar hier elke dag kunt zien. Ik heb de proef herhaaldelijk gedaan.

De herder gaat voorop, niet alleen om de weg te wijzen, maar ook om te zien of hij begaanbaar en veilig is. Hij is gewapend om zijn kudde te verdedigen, en daarin is hij zeer moedig. Er gebeuren veel avonturen met wilde dieren, net als wat David vertelt (1 Samuël 17:34-36), en wel in deze bergen zelf. Er zijn nu geen leeuwen meer, maar wolven genoeg. Luipaarden en panters, uiterst woest, zwerven door de wilde dalen. Vaak vallen ze de kudde aan terwijl de herder erbij is, en hij moet bij de minste waarschuwing klaarstaan om te vechten. Ik heb met intense belangstelling geluisterd naar hun levendige verhalen over regelrechte, wanhopige gevechten met deze woeste dieren.

En wanneer de dief en de rover komen (en ze komen!), moet de trouwe herder vaak zijn leven in zijn hand nemen om zijn kudde te verdedigen. Ik ken meer dan één geval waarin hij zijn leven echt in de strijd heeft moeten geven, en dat is geen beeldspraak. Een arme, trouwe kerel nam het afgelopen voorjaar, tussen Tiberias en Tabor, in plaats van te vluchten het op tegen drie bedoeïenenrovers. Hij vocht

door tot hij met hun dolken aan stukken werd gehakt, en stierf te midden van de schapen die hij verdedigde.

Sommige schapen blijven altijd dicht bij de herder. Zij zijn zijn bijzondere lievelingen. Elk van hen heeft een naam waarop het blij antwoordt, en de vriendelijke herder deelt zulke schapen voortdurend uitgezochte porties uit die hij daarvoor bij elkaar zoekt. Dit zijn de tevredenen en gelukkigen. Zij lopen geen gevaar te verdwalen of in moeilijkheden te komen, en wilde dieren of dieven komen niet in hun buurt.

De grote massa bestaat echter uit gewone wereldlingen, die alleen uit zijn op hun eigen genoegen of voordeel. Ze rennen van struik naar struik op zoek naar afwisseling of lekkernijen. Af en toe kijken ze op om te zien waar de herder is, of liever waar de hele kudde is. Ze willen zich namelijk niet zo ver verwijderen dat het opvalt in hun kleine gemeenschap of een berisping van hun herder oplevert. Weer andere schapen zijn rusteloos en ontevreden. Ze springen in ieders veld, klimmen in struiken en zelfs in scheve bomen, waar ze vaak vanaf vallen en hun poten breken. Juist deze schapen kosten de goede herder onophoudelijk veel moeite en zorg. — W. M. Thomson, D.D., in "The Land and the Book".

Vers 1

"Herder." Terwijl we daar zaten, kwamen de stille heuvelhellingen om ons heen ineens tot leven. Overal klonk geluid, het was een druk en levendig gezicht. De herders brachten hun kudden door de stadspoorten naar buiten. We hadden alles goed in beeld en keken en luisterden met grote belangstelling. Er waren duizenden schapen en geiten, samengedrongen in dichte, door elkaar krioelende massa's. De herders bleven bij elkaar staan tot iedereen buiten was. Toen gingen ze uiteen. Elke herder koos een eigen pad en liet onder het lopen een schrille, eigenaardige roep horen. De schapen hoorden die roep. Eerst golfde en bewoog de massa, alsof er een schok doorheen ging.

Toen schoten er punten uit in de richting van de herders. Die werden langer en langer, tot de warrige menigte zich oploste in lange, levende stromen die hun leiders volgden.

Zo'n tafereel was voor mij niet nieuw, maar het had niets van zijn boeiende kracht verloren. Het was misschien wel een van de levendigste verduidelijkingen die mensenogen kunnen zien van dat mooie gesprek van onze Heere dat Johannes heeft opgetekend: "En de schapen horen zijn stem; en hij roept zijn schapen bij name, en leidt ze uit. En wanneer hij zijn schapen uitgedreven heeft, zo gaat hij voor hen heen; en de schapen volgen hem, overmits zij zijn stem kennen. Maar een vreemde zullen zij geenszins volgen, maar zullen van hem vlieden; overmits zij de stem des vreemden niet kennen," hoofdstuk 10:3-5.

De herders zelf hadden niets van die vredige rust die we meestal met het herdersleven verbinden. Ze leken veel meer op krijgers die naar het slagveld trokken: een lang geweer over de schouder, een dolk en zware pistolen in de gordel, een lichte strijdbijl of een met ijzer beslagen knots in de hand. Dat was hun uitrusting, en zo liepen ze door de heuvels. En hun woeste, flitsende ogen en dreigende gezichten lieten maar al te duidelijk zien dat ze elk moment bereid waren hun wapens te gebruiken. — J. L. Porter, A.M., in "The Giant Cities of Bashan," 1867.

Vers 1

"Mij zal niets ontbreken." Je moet onderscheid maken tussen afwezigheid en gebrek. Iets is afwezig als het er niet is. Er is sprake van gebrek of nood als een noodzakelijk goed ontbreekt. Als iemand gaat wandelen zonder stok, dan mist hij iets. Als iemand gaat wandelen en maar één been heeft, dan heeft hij echt een tekort. Het is zeker waar dat een goed mens veel goede dingen niet heeft, maar hij heeft geen gebrek aan iets wat hij werkelijk nodig heeft. Is het goede er niet, en heb ik het ook niet nodig, dan is dat geen gebrek. Wie zonder mantel

loopt, loopt ook goed genoeg, want hij heeft er geen behoefte aan. Zolang ik zorgvuldig en opgewekt mijn weg kan gaan in mijn gewone of bijzondere roeping, heb ik niets tekort. Dan heb ik misschien minder bijkomende dingen dan andere mensen, maar mijn weinige is genoeg en volstaat. . . .

Onze verdorven neigingen blijven maar verlangen en kennen geen maat. Ze kunnen meer tekorten verzinnen dan God ooit hoeft aan te vullen. Het is zoals men van dwazen zegt: ze kunnen meer vragen stellen dan twintig wijze mensen kunnen beantwoorden. De mensen in Jakobus 4:3 baden wel, maar ze ontvingen niet. Jakobus geeft daar twee redenen voor. Ten eerste was hun bidden niet meer dan begeren: "gij begeert, en hebt niet" (vers 2). Ten tweede baden ze om het te verspillen aan hun eigen lusten (vers 3). God zorgt ervoor dat Zijn volk geen gebrek lijdt. Maar Hij zal Zich nooit verplichten om hun verkeerde begeerten te bevredigen. Hij staat er wel voor in dat Hij in hun nood voorziet. Het ene is wat een zieke mist, het andere is wat zijn ziekte mist.

Je onwetendheid, je ontevredenheid, je hoogmoed en je ondankbare hart kunnen je doen geloven dat je in een dor land woont, ver weg van elke barmhartigheid. Zo kan zwaarmoedigheid iemand ook doen denken dat hij verdrinkt of wordt vermoord. Maar als God je ogen opende, zoals Hij die van Hagar opende, dan zou je bronnen en stromen zien, barmhartigheid en zegen genoeg. Misschien niet veel, maar wel genoeg. Misschien niet zo rijk, maar wel passend en in alle opzichten geschikt voor je welzijn en je troost. Dit is naar mijn oordeel de ware betekenis van Davids woorden: "Mij zal niets ontbreken." — Obadiah Sedgwick.

Vers 1

"Mij zal niets ontbreken." Alleen wie kan missen, mist niets. Wie dat niet kan, mist wel. Je zegt me misschien dat een godvrezend mens dit en dat mist wat de goddeloze wel heeft. Maar dat kun je net zo min

zeggen als dat een slager Homerus mist, of zoiets. Zijn aard is nu eenmaal zo dat hij met die dingen niets te maken wil hebben. Hij geeft alleen om wat echt nodig is, en dat is niet veel. Eén ding is nodig, en dat heeft hij gekozen: het goede deel. Daarom ontbreekt hem niets, hoe gewoon of eenvoudig zijn leven ook is, ook al heeft hij al het andere niet. Hij mist niets wat hem rijk genoeg zou maken. En er is niets waarvan de afwezigheid zijn rijkdom zou aantasten.

Een lichaam is pas verminkt als er een belangrijk deel aan ontbreekt. Alleen ontbrekende eigenschappen doen iets tekort, en niet de loutere ontkenningen. Als we zeggen dat er aan een schepsel of aan iets wat een mens gemaakt heeft niets ontbreekt, bedoelen we dat het alles heeft wat er echt bij hoort. We spreken dan niet over dingen die er voor de sier of als versiering bij kunnen komen, zoals die waarin goddelozen de godvrezenden meestal overtreffen. Zo is het ook als we zeggen dat een godvrezend mens niets ontbeert. Wat onnodige bezittingen betreft is hij "als niets hebbende". Maar in alles wat telt is het alsof hij alles bezit. Hem ontbreekt niets van wat nodig is: niet om God te eren (dat kan hij juist het best in en door zijn verdrukkingen), niet voor Gods eer in hem en zijn zaligheid. Want hij heeft God Zelf als zijn deel, en als Voorziener in zijn tekorten. En God is altijd, voor iedereen en in alle omstandigheden overvloedig genoeg. — Zachary Bogan.

Vers 1

"Mij zal niets ontbreken." Boven de angst voor gebrek uitstijgen doordat we ons toevertrouwen aan de zorg van de Goede Herder is iets heel anders dan je vertrouwen stellen op aardse bezittingen. Het zijn twee tegengestelde dingen. Het eerste lijkt de natuurlijke mens moeilijk en lastig, zo niet onredelijk en onmogelijk. Het tweede lijkt hem vanzelfsprekend, gemakkelijk en logisch. Toch hoeven we niet lang te redeneren om te bewijzen dat iemand die zich verlaat op

Gods belofte voor zijn dagelijkse behoeften een oneindig grotere zekerheid heeft dan iemand die vertrouwt op zijn opgebouwde rijkdom.

De bekwaamste geldmensen geven toe dat bij hun beste beleggingen altijd dit voorbehoud hoort, uitgesproken of gevoeld: "Voor zover menselijke zaken zeker kunnen zijn." . . . Er is op aarde dus geen absolute zekerheid tegen gebrek te vinden. Daaruit volgt dat wie op God vertrouwt de wijste en voorzichtigste mens is. Wie durft te ontkennen dat de belofte van de levende God een absolute zekerheid is? — John Stevenson.

Vers 1

"Mij zal niets ontbreken." De schapen van Christus mogen van weide wisselen, maar een weide zullen ze nooit missen. "Is het leven niet meer dan het voedsel, en het lichaam dan de kleding?" Mattheüs 6:25. Als Hij ons grote dingen schenkt, zullen we Hem dan wantrouwen als het om kleine dingen gaat? Hij Die ons het hemelse leven heeft gegeven, zal ons ook de aardse zegeningen niet onthouden. De grote Landman heeft Zijn eigen gemeenschappelijke weiden nooit overbezet. — William Secker.

Vers 1

"Mij zal niets ontbreken." Sinds ik hoorde van je ziekte, en van de barmhartigheid van de Heere Die je heeft gesteund en weer beter heeft gemaakt, wilde ik je schrijven. Ik wilde de Heere zegenen samen met mijn zeer lieve zuster, en je vragen om een paar woorden die mijn geloof versterken, met bijzonderheden over je beker die overvloeide in het uur van nood. Is dit niet het blaten van de schapen van de Messias: "Mij zal niets ontbreken"? Mij zal niets ontbreken, omdat de Heere onze Herder is! Onze Herder, de Alvoldoende! Niets kan zich met Hem verbinden of zich met Hem vermengen. Niets kan iets toevoegen aan Zijn verzadigende wezen, en niets kan iets afdoen aan Zijn volheid.

Er zit een vrede en een rijkdom in deze korte zin die alleen de schapen kennen. De rest van de psalm is een uitwerking van dat ene "mij zal niets ontbreken." Als we die uitwerking volgen, vinden we rust, verfrissing, herstellende barmhartigheid, leiding, vrede in de dood, overwinning en een overvloed aan zegen. En ook vertrouwen voor de toekomst en eeuwige veiligheid in leven of dood, geestelijk of aards, in voorspoed of tegenspoed, voor de tijd en voor de eeuwigheid. Mogen we dan niet zeggen: "De HEERE is mijn Herder"? Want we staan op het vaste fundament van de drieëntwintigste psalm. Hoe kan ons iets ontbreken, nu we met Hem verbonden zijn! We mogen al Zijn rijkdommen gebruiken. Onze rijkdom is Zijn rijkdom en heerlijkheid. Bij Hem wordt niets achtergehouden. Het eeuwige leven is van ons, met de belofte dat alles erbij gegeven wordt: alles wat Hij weet dat we nodig hebben.

Onze Herder heeft uit ervaring geleerd wat Zijn schapen nodig hebben, want Hij werd Zelf "gelijk een schaap ter slachting geleid." Zit er in deze woorden, ingegeven door de Geest, niet een belofte, en wel een volle belofte, als we ze naast Zijn eigen woorden leggen: "Ik ken de Mijnen"? Door welke pijnlijke tucht moest Hij tot die kennis komen! Hij onderwierp Zich aan de nood van elk schaap en elk lam van Zijn kudde, zodat Hij met hun zwakheden mee zou kunnen voelen. Het angstige schaap heeft dus niets te vrezen. Vrees geen gebrek, vrees geen verdrukking, vrees geen pijn. "Vrees niet": je voorziening zal zo groot zijn als je behoefte. "De HEERE is mijn Deel, zegt mijn ziel, daarom zal ik op Hem hopen." — Theodosia A. Howard, Viscountess Powerscourt (1830), in "Letters," enz., uitgegeven door Robert Daly, D.D., 1861.

Vers 1

"Mij zal niets ontbreken." Een van de arme leden van de kudde van Christus was op hoge leeftijd diep in de armoede terechtgekomen, en toch morde hij nooit. "Jij moet het wel zwaar hebben," zei een goed-

hartige buurman eens tegen hem toen ze elkaar op de weg tegenkwamen. “Ik weet niet hoe een oude man als jij zichzelf en zijn vrouw kan onderhouden. En toch ben je altijd opgewekt!” “O nee!” antwoordde hij. “We hebben het niet slecht. Ik heb een rijke Vader, en Hij laat mij geen gebrek lijden.” “Wat! Leeft je vader nog? Dan moet hij wel heel oud zijn!” “O!” zei hij. “Mijn Vader sterft nooit, en Hij zorgt altijd voor mij!”

Deze bejaarde christen leefde dag aan dag van de zorg van zijn God. Iedereen kende zijn strijd en zijn armoede. Maar zelf zei hij dat het hem nooit ontbrak aan wat echt nodig was. Op de dagen van zijn grootste nood kwamen de opvallendste verlossingen, precies op tijd. Toen de ouderdom zijn werkende hand stijf maakte, reikte de Heere hem Zijn hand van liefde. Vaak ging hij van zijn schamele ontbijt weg zonder te weten waar zijn volgende maaltijd vandaan zou komen. En toch kon hij met David op de zorg van zijn Herder vertrouwen en zeggen: “Mij zal niets ontbreken.” Zo zeker als hij op God vertrouwde, zo zeker werd zijn nood op onverwachte wijze vervuld. — John Stevenson.

Vers 1

In het tiende hoofdstuk van het evangelie van Johannes vind je zes kenmerken van de schapen van Christus: 1. Ze kennen hun Herder; 2. Ze kennen Zijn stem; 3. Ze horen Hem hen elk bij name roepen; 4. Ze hebben Hem lief; 5. Ze vertrouwen Hem; 6. Ze volgen Hem. — In “The Shepherd’s King,” door de schrijfster van “The Folded Lamb” {mevrouw Rogers}, 1856.

Vers 1-4

Kom mee naar de rivier. Er gaat iets gebeuren dat de moeite waard is om te zien. Daar staat een herder die zijn kudde naar de overkant gaat leiden. Net zoals onze Heere over de goede herder zegt, zie je dat hij voorop gaat en dat de schapen hem volgen. Maar niet allemaal op dezelfde manier. Sommige gaan moedig het water in en steken

recht over. Dat zijn de lievelingen van de kudde. Ze blijven vlak bij de voetstappen van de herder, of hij nu langs stille wateren door groene weiden slentert, op de bergen graast of op de middag rust in de schaduw van grote rotsen. Andere schapen gaan ook het water in, maar twijfelend en ontsteld. Ver van hun gids missen ze de doorwaadbare plek en worden door de stroom meegesleurd, sommige verder, andere minder ver. Toch worstelen ze zich één voor één naar de overkant en komen veilig aan land.

Kijk eens naar die kleine lammeren. Ze willen het water niet in en moeten door de herdershond de stroom in worden gedreven, de hond die Job in zijn "gelijkenis" noemt. Die arme dingen! Wat springen, spartelen en blaten ze van angst en schrik! Dat zwakke lammetje daar wordt vast helemaal weggespoeld en komt om in de zee. Maar nee. De herder zelf springt in de stroom, tilt het lam op in zijn armen en draagt het bevend naar de oever. Iedereen is veilig aan de overkant, en wat zien ze er gelukkig uit! De lammeren huppelen en dartelen vrolijk rond. De oudere dieren verzamelen zich om hun trouwe gids en kijken met stille, maar veelzeggende dankbaarheid naar hem op.

Kun je zo'n tafereel zien zonder te denken aan die Herder Die Jozef leidt als een kudde? En aan een andere rivier die al Zijn schapen moeten oversteken? Ook Hij gaat voorop. En zoals bij deze kudde vrezen zij die dicht bij Hem blijven "geen kwaad." Ze horen Zijn lieflijke stem zeggen: "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen." Jesaja 43:2. Met hun ogen op Hem gericht zien ze de stroom nauwelijks, en voelen ze de koude en dreigende golven nauwelijks. — W. M. Thomson.

Vers 2

"Hij doet mij nederliggen in grazige weiden," enz. Hij heeft niet alleen "grazige weiden" om mij in te leiden, en dat laat Zijn macht zien. Hij leidt mij er ook echt in, en dat laat Zijn goedheid zien. Hij brengt mij

niet naar weiden die verdord en dor zijn, en waar ik al een afkeer van zou hebben voor ik ze geproefd had. Nee, Hij leidt mij in "grazige weiden", om mijn oog te verwennen met het groen, net zo goed als mijn maag met het gras. Het is alsof Hij mij uitnodigt om te eten, door het voedsel in de mooiste kleur voor te zetten. Zelfs goed eten maakt de eetlust stomp als het er niet aantrekkelijk uitziet. Maar als het niet alleen goed is, maar er ook goed uitziet, wordt de eetlust weer scherp en is er vreugde nog vóór het genieten.

Maar de goedheid zit toch niet alleen in dat groen. Helaas! Groen is maar een kleur, en kleuren zijn bedrieglijk. Het kunnen ook groene bladeren zijn, of groene lisdodden of biezen. Wat heb ik aan zulk groen? Nee, mijn ziel. De goedheid zit in het "grazige weiden" zijn. Dan geven ze net zoveel als ze beloven. Zoals ze me al troostten toen ik ze als groen zag, zo verkwikken ze me nu ik ze als groene "weiden" proef. Ze zijn mooi om te zien, en gezond om van te eten. Ze zijn zoet om te proeven, en licht te verteren. Zo ben ik nu, denk ik, in een soort paradijs en lijk ik niets te missen. Misschien alleen een beetje water om zo nu en dan mijn mond mee te spoelen, hooguit om soms een slokje te nemen. Want schapen zijn geen grote drinkers, en in hun groene, sappige weiden hebben ze minder behoefte aan drinken. Maar ze moeten toch iets te drinken hebben.

Zie nu de grote goedheid van deze Herder, en welke goede reden er is om op Zijn voorzienigheid te bouwen. Want ook dit laat Hij Zijn schapen niet missen. "Hij voert mij zachtjes aan zeer stille wateren." Dat zijn geen wateren die bruisen en lawaai maken, genoeg om een bang schaap te laten schrikken. Het zijn wateren die "stil" en rustig zijn. Zo kunnen de schapen, ook al drinken ze maar weinig, dat weinige zonder angst drinken. Mag ik dan niet met recht zeggen: "De HEERE is mijn Herder, mij zal niets ontbreken"?

En toch zal er misschien ondanks alles gebrek zijn. Is het genoeg dat Hij hen in grazige weiden en langs stille wateren brengt? Zou Hij hen er niet in kunnen leiden en er meteen weer uit kunnen halen

voordat hun buik half gevuld is? Dan zou Hij hen niet gelukkig maken, maar juist ongelukkiger. Dan zou Hij hen laten smachten naar wat ze zien, en hun verwachting teleurstellen. Nee, mijn ziel. De goedheid van deze Herder reikt verder dan dat. Hij leidt hen niet alleen in grazige weiden, maar "Hij doet mij nederliggen" daarin. Hij brengt hen er niet heen om haastig hun eten naar binnen te schrokken, alsof ze een pascha moesten eten en het in het voorbijgaan moesten nemen, zoals honden de Nijl drinken. Nee, "Hij doet mij nederliggen in grazige weiden", zodat ze hun buik vol kunnen eten en op hun gemak kunnen grazen. En als ze klaar zijn, doet Hij hen "nederliggen" en uitrusten, zodat hun nagerecht even aangenaam is als hun maaltijd. — Sir Richard Baker.

Vers 2

"Hij voert mij." Onze leiding moet zacht en vriendelijk zijn. Anders is het niet "duxisti" maar "traxisti": dan word je meegesleurd en voortgejaagd in plaats van geleid. "Leni spiritu, non dura manu": liever laten we ons leiden door een zoete, innerlijke invloed dan dat we van buiten af met harde dwang worden voortgeduwd. . . . Kijk maar naar het vee zelf. Jakob was een ervaren herder, en hij gaf Ezau een heel verstandig antwoord. Ezau wilde dat Jakob en zijn kudden met hem meetrokken in zijn jachttempo. Nee, zei Jakob, dat gaat niet, heer. Dit is teer vee dat onder mijn hoede staat, en het moet rustig worden voortgedreven, zo snel als de dieren het aankunnen. Als "men dezelve maar een dag afdrijft", gaan ze allemaal dood of liggen ze dagenlang ziek. Genesis 33:13. — Lancelot Andrewes.

Vers 2

"Hij voert mij," enz. Gewoonlijk geeft de herder zijn kudde zelf geen voer. Hij leidt de schapen alleen naar plaatsen waar ze zelf kunnen grazen. Maar soms is het anders. Laat in de herfst zijn de weiden verdord, en in de winter ligt er sneeuw. Dan moet de herder voedsel brengen, anders sterven de dieren. In de uitgestrekte eikenbossen

aan de oostkant van de Libanon, tussen Baälbek en de cederbossen, verzamelen zich talloze kudden. De herders zijn daar de hele dag in de struikachtige bomen bezig om takken af te hakken. Van de groene bladeren en de jonge twijgen leven de schapen en geiten helemaal. In alle berggebieden gaat het zo, en men houdt er zelfs grote bossen voor in stand. — W. M. Thomson.

Vers 2

"Nederliggen" en "voert". Maria zat stil aan de voeten van de Heere en Martha was druk in de weer. Zo staan die twee voor stille bezinning en voor actieve inzet. Zoals zij in één huis woonden, zo moeten deze twee ook in één hart wonen. — Nathanael Hardy.

Vers 2

Dit korte, ontroerende grafschrift vind je vaak in de catacomben van Rome: "In Christo, in pace" (in Christus, in vrede). Houd je dan voor ogen dat de Herder van de vrede altijd bij je is. "*Hij* doet mij nederliggen!" "*Hij* voert mij." — J. R. Macduff, D.D.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

"Voert mij zachtjes aan" of "geleidt mij gemakkelijk". Dat wijst op een zachte en vriendelijke manier van leiden, waarbij de Herder rekening houdt met onze zwakheid en ons draagt waar we zelf niet verder kunnen. — H. Ainsworth.

Vers 2

"Grazige weiden." Er is hier niet één weide maar er zijn er vele, en elke weide is zo rijk dat je haar nooit kaal kunt eten. Er zijn ook vele stromen, en elke stroom is zo diep en breed dat je hem nooit leeg kunt drinken. Sinds Christus een gemeente op aarde heeft, grazen de schapen in deze weiden, en toch staat het gras er nog net zo vol als altijd. Sinds Adam drinken de schapen uit deze stromen, en tot vandaag zijn ze nog boordevol. Zo blijft het totdat de schapen in de he-

mel deze weiden en stromen niet meer nodig hebben! — Ralph Robinson, 1656.

Vers 2

"Grazige weiden . . . aan zeer stille wateren." Vanaf de top van de heuvel (van Arban aan de Khabour) liet ik mijn blik gaan over een vlak land. Het stond vol heldere bloemen en was bespikkeld met zwarte tenten en ontelbare kudden schapen en kamelen. Zolang we in Arban bleven, veranderden de kleuren van deze grote vlakten voortdurend. Een paar dagen lang was alles goudgeel. Dan kwam er een nieuwe soort bloemen op, en bijna in één nacht werd het land helder scharlakenrood. Even plotseling sloeg dat weer om in het diepste blauw. Dan werden de weiden gevlekt met allerlei tinten, of kregen ze het smaragdgroen van de weelderigste graslanden. De gloedvolle verhalen die de bedoeïenen me zo vaak hadden verteld over de schoonheid en vruchtbaarheid van de oevers van de Khabour, bleken meer dan waar. De Arabieren scheppen op dat de weiden elk jaar drie aparte grasoogsten opleveren. De rondtrekkende stammen zien de beboste oevers met hun altijd groene grasmat in de zomermaanden als een paradijs. Daar vindt de mens koele schaduw en het vee vers, zacht kruid, terwijl overal eromheen alles geel, verschroeid en uitgedroogd is. — Austin H. Layard, 1853.

Vers 2

De psalmist heeft terecht de leiding naar "grazige weiden" gekoppeld aan de bewaking bij "stille wateren". Want het Woord kunnen we alleen door de Geest echt voor onszelf maken, en de Geest ontvangen we gewoonlijk door het Woord. Niet alleen door ernaar te luisteren, niet alleen door het te lezen en niet alleen door erover na te denken. De Geest van God werkt volkomen vrij en is Zelf de bron van vrijheid. Hij komt in het hart van de gelovige wanneer Hij wil, hoe Hij wil en zoals Hij wil. Maar als Hij komt, gebeurt er altijd iets in dezelfde lijn. Een belofte wordt werkelijkheid, een beginsel wordt herkend, een

genade wordt ontvangen, een geheimenis wordt begrepen. Het lag al in het Woord, maar nu raakt het ons hart dieper en voller, en met kracht. — Thomas Dale, M.A., in "The Good Shepherd", 1847.

Vers 2

"Stille wateren": dat zijn geen grote rivieren. Een grote rivier maakt de schapen bang met zijn lawaai, en bovendien lopen ze gevaar door de snelle, woeste stroming te worden meegesleurd terwijl ze drinken. — Matthew Poole.

Vers 2

"Stille wateren." In het Hebreeuws staat: "Wateren der rust", "ex quibus diligunt oves bibere", zegt Kimchi: waaruit de schapen graag drinken, omdat het er veilig is en de lucht er verfrissend is. Pauselijke geestelijken worden "dengenen, die … de zee bewonen" genoemd (Openbaring 12:12). Zij tappen namelijk grove, troebele, brakke en zure leer, die hun toehoorders eerder dor maakt en de ingewanden knaagt dan dat ze de dorst lest of de hitte verkoelt. De leer van het evangelie stroomt daarentegen zacht voort, zoals de wateren van Siloam (Jesaja 8:6), en smaakt toch heerlijk. — John Trapp

Vers 3

"Hij verkwikt mijn ziel," enz. Dit vers laat vier dingen zien uit eigen ervaring. Ten eerste: de gelovige kan vallen of afdwalen, zelfs binnen de kudde van de gemeente. Anders hoefde hij toch niet "verkwikt" te worden? Ten tweede: de Goede Herder staat klaar om in te grijpen en hem te redden. "Hij verkwikt mijn ziel." Ten derde: Christus zorgt er daarna voor dat Hij hem "leidt in het spoor der gerechtigheid". En ten slotte noemt het vers de reden waarom Hij dit doet. Alles wordt teruggebracht tot de vrijheid, de oppermacht en de almacht van de genade. Hij doet alles "om Zijns Naams wil." — Thomas Dale

Vers 3

"Hij verkwikt mijn ziel." Dezelfde hand die ons eerst uit het verderf redde, haalt ons ook terug van al onze latere afdwalingen. Zelfs de tuchtiging is met tederheid vermengd. De stem die berispt en zegt: "Omdat zij hun weg verkeerd, en den HEERE, hun God, vergeten hebben", laat ook de vriendelijkste uitnodiging horen: "Keert weder, gij afkerige kinderen! Ik zal uw afkeringen genezen." En die stem blijft niet ongehoord. De roep blijft niet onbeantwoord of ongevoeld. "Zie, hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de HEERE, onze God!" Jeremia 3:22. "Mijn hart zegt tot U: Gij zegt: Zoek Mijn aangezicht; ik zoek Uw aangezicht, o HEERE!" — J. Thornton, "Shepherd of Israel", 1826

Vers 3

"Hij verkwikt mijn ziel" (Engels: Hij herstelt mijn ziel). Hij brengt haar terug in haar oorspronkelijke reinheid, want door de zonde was ze vuil en zwart geworden. Wat heb je immers aan grazige weiden als je ziel zwart is? Hij "herstelt" haar ook in haar natuurlijke evenwicht van gevoelens, dat door heftige driften was verstoord. Want helaas, wat heb je aan stille wateren als je geest onrustig is? En Hij "herstelt" haar zelfs tot leven, want ze was als het ware helemaal dood geworden. Wie anders kon "mijn ziel" tot leven "herstellen" dan Hij alleen, de Goede Herder, Die Zijn leven gaf voor Zijn schapen? — Sir Richard Baker

Vers 3

"Hij verkwikt mijn ziel" (Engels: Hij zal mijn ziel bekeren). Hij wendt mij niet alleen af van zonde en onwetendheid, maar ook van elk vals vertrouwen en elke bedrieglijke schuilplaats. "Hij leidt mij in het spoor der gerechtigheid" (Engels: Hij zal mij uitleiden in paden der gerechtigheid). Dat zijn de paden van de toegerekende gerechtigheid. Ze zijn altijd versierd met bomen van heiligheid, worden altijd bewa-

terd door bronnen van vertroosting en eindigen altijd in eeuwige rust. Sommigen vragen zich misschien af waarom ik de passage zo uitleg. Kan het niet ook gaan om de paden van de plicht, de weg van onze eigen gehoorzaamheid? Nee, want hier staan vruchten die nooit uit onze eigen plichtsbetrachting zijn voortgekomen en daar ook nooit uit kunnen voortkomen. Dit zijn geen "grazige weiden", maar dorre, verschroeide heide. Dit zijn geen "stille wateren", maar een woelige, wilde stroom. Zulke plichten kunnen ook geen vrede spreken of troost geven wanneer we door het dal en de schaduw des doods gaan. Deze zegeningen schenken is het verheven werk van Christus, en dat is het alleenrecht van Zijn gehoorzaamheid. — James Hervey

Vers 3

"Hij verkwikt mijn ziel." In het Hebreeuws staat: "Hij brengt haar terug." Dat kan twee dingen betekenen: 1. terug van haar dwalingen en omzwervingen, of 2. terug in het lichaam, dat ze al aan het verlaten was en waarin ze wegkwijnde. Hij laat mij weer opleven en Hij troost mij. — Matthew Poole

Vers 3

"Spoor der gerechtigheid" (Engels: paden der gerechtigheid). Helaas, o Heere! Dit "spoor der gerechtigheid" wordt al zo lang zo weinig bewandeld dat de sporen van een pad bijna helemaal zijn uitgesleten. Het is nu al moeilijk om alleen maar te vinden waar die paden lopen. En als we ze vinden, zijn ze zo smal en vol karrensporen dat je zonder bijzondere hulp onmogelijk kunt voorkomen dat je struikelt of afdwaalt. Zelfs engelen, en niet de minsten, konden in dit "spoor der gerechtigheid" niet recht blijven gaan. Ze misten leiding, dwaalden af en gingen verloren. O, daarom smeek ik U, grote Herder van mijn ziel: zoals het U in Uw genade behaagt mij op deze paden te brengen, leid mij er dan ook met Uw genade over! Want hoewel het op zichzelf het "spoor der gerechtigheid" is, worden het voor mij toch dwaalpaden

als U mij niet zowel op die paden brengt als erop blijft leiden. — Sir Richard Baker

Vers 3

"Spoor" (Engels: paden). In de wildernis en in de woestijn zijn geen aangelegde of opgehoogde paden. Het zijn alleen sporen, en soms lopen er zes of acht ongelijk naast elkaar. Dit is ongetwijfeld wat hier figuurlijk bedoeld wordt in Psalm 23:3: "Hij leidt mij in het spoor der gerechtigheid", want al die sporen leiden naar één punt. — John Gadsby

Vers 3

"Om Zijns Naams wil." Hij heeft de naam "Goede Herder" op Zich genomen. Daarom zal Hij Zijn taak vervullen, wat Zijn schapen ook zijn. Het is niet de slechtheid van de schapen die Hem kan doen ophouden "Goede Herder" te zijn. Hij zal "goed" blijven en de eer van "Zijn naam" hooghouden, ondanks al hun slechtheid. En ook al hebben zij er zelf geen voordeel van, toch komt Hem er heerlijkheid door toe. "Zijn naam" wordt er niettemin groot door gemaakt en verheven. — Sir Richard Baker

Vers 4

"Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen." "Geen kwaad vrezen" juist "in een dal der schaduw des doods": wat een gezegend voorrecht voor elke ware gelovige! Want de dood is voor hem helemaal geen dood. Het is een echte bevrijding van de dood, van alle pijn, zorgen en verdriet, van alle ellende en jammer van deze wereld. Het is de ingang tot de rust en het begin van eeuwige vreugde. De gelovige proeft hemelse genietingen die zo groot zijn dat geen tong ze kan uitspreken, geen oog ze kan zien, geen oor ze kan horen, en geen mensenhart op aarde ze kan bevatten. . . .

Om alle christenen hierin te troosten, noemt de Heilige Schrift deze lichamelijke dood een slaap. De zintuigen van de mens worden dan als het ware een tijdlang van hem weggenomen, en toch is hij bij het ontwaken frisser dan toen hij naar bed ging! . . . Zo is deze lichamelijke dood een deur, een ingang tot het leven. Als je er goed over nadenkt, is hij dus niet zozeer verschrikkelijk als wel troostrijk. Hij is geen kwaad maar een geneesmiddel tegen alle kwaad, geen vijand maar een vriend, geen wrede tiran maar een zachte gids. De dood leidt ons niet naar sterfelijkheid maar naar onsterfelijkheid! Niet naar smart en pijn, maar naar vreugde en genot, en dat voor eeuwig! — Homilie tegen de Vrees voor de Dood, 1547

Vers 4

"Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen." Stel dat ik werd geroepen tot een aanblik als die van Ezechiël: een dal vol doodsbeenderen. Stel dat de koning der verschrikkingen in angstaanjagende pracht door de straten reed en doden op doden stapelde. Stel dat duizenden aan mijn zijde vielen en tienduizenden aan mijn rechterhand. Ik zou geen kwaad vrezen. Stel dat hij zijn dodelijke pijlen richtte op de kleine kring van mijn kennissen, en dat hij geliefde en vriend ver van mij verwijderde en mijn bekenden in het duister bracht. Ik zou geen kwaad vrezen. Ja, stel dat ik zelf zijn pijl in mij zou voelen steken en het gif mijn krachten zou opdrinken. Stel dat ik door die noodlottige aanval ziek werd en wegkwijnde, met alle tekenen van de naderende ontbinding. Ook dan zou ik geen kwaad vrezen.

Mijn natuur mag terugschrikken en beven. Maar ik vertrouw erop dat Hij Die weet dat het vlees zwak is, dit worstelen zal beklagen en vergeven. Hoe bang ik ook ben voor de doodsstrijd, ik zal geen kwaad vrezen in de dood. Het gif van zijn angel is weggenomen. De punt van zijn pijl is bot gemaakt, zodat ze niet dieper kan doordringen dan het lichaam. Mijn ziel is onkwetsbaar. Ik kan glimlachen om het zwaaien

van zijn speer. Ik kan onbewogen toekijken hoe de meedogenloze verwoester huishoudt in mijn tent. En ik kan verlangen naar de gelukkige tijd waarin hij een bres heeft geslagen die wijd genoeg is voor mijn naar de hemel verlangende geest om weg te vliegen en te rusten. — Samuel Lavington

Vers 4

"Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen." "Ik wil met je over de hemel praten", zei een stervende vader (wijlen ds. Hugh Stowell, predikant te Ballaugh op het eiland Man) tegen een van zijn gezinsleden. "Misschien blijven we elkaar niet lang gegund. Mogen we elkaar ontmoeten rondom de troon van de heerlijkheid, één gezin in de hemel!" Door die gedachte overweldigd riep zijn geliefde dochter uit: "U denkt toch zeker niet dat er gevaar is?" Kalm en met een stralende rust antwoordde hij: "Gevaar, mijn lieveling! O, gebruik dat woord niet! Voor de christen kan er geen gevaar zijn, wat er ook gebeurt! Alles is goed! Alles is wel! God is liefde! Alles is wel! Eeuwig wel! Eeuwig wel!" — John Stevenson

Vers 4

"Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen." Wat, dan niet vrezen? Welke vriend is het dan die je moed vasthoudt, die je gezelschap houdt in dat zwarte, sombere land? Hij zal je meteen vertellen dat God bij hem was. Op die gladde wegen leunde hij op Zijn staf, en dat waren de hartversterkers die zijn hart behoedden voor bezwijmen. Ik daag alle dapperen van de wereld uit om in al hun vrolijke, joviale gezelschappen zo'n schare opgewekte, blije mensen te vinden als de vrienden van God zijn. Niet het gezelschap van God maakt treurig, maar het gemis eraan. Helaas, je weet niet wat hun vertroostingen zijn, en een vreemde mengt zich niet in hun vreugde. Je denkt dat ze niet blij kunnen zijn met zo'n ernstig gezicht. Maar zij weten zeker dat jij niet echt blij kunt zijn als je lacht met een vloek op je ziel. Zij kennen het woord dat niet te misverstaan

is: “Het hart zal ook in het lachen smart hebben; en het laatste van die blijdschap is droefheid.” Spreuken 14:13. Noem je razen, zingen en lachen dan maar vrolijkheid, maar de Geest van God noemt het onzinnigheid. Prediker 2:2.

Wanneer het hart van een vleselijk mens in hem op sterven staat en hij net als Nabal als een steen wordt, hoe opgewekt kunnen dan zij nog kijken die God tot vriend hebben! Welke wereldse held kan de dood het hoofd bieden en blij de eeuwigheid in kijken? Wie van hen kan een takkenbos omhelzen, de vlammen omarmen? De heilige kan dat, en meer nog. Want hij kan de oneindige gerechtigheid met een opgewekt hart in het gezicht zien. Hij kan met vreugde en dankbaarheid over de hel horen. Hij kan met groot genoegen en troost denken aan de dag van het oordeel. Ik daag de hele wereld opnieuw uit: laat mij uit al hun vrolijke gezelschappen er één zien die dit alles kan.

Kom, roep al je joviale kerels bijeen. Vraag om je harpen en luiten. Voeg toe wat je wilt om het concert perfect te maken. Laat je rijkste wijnen aanrukken. Kom, steek de koppen bij elkaar en bedenk wat je troost nog kan vergroten. Welnu, is het gelukt? Kom nu, zondaar: vannacht moet je ziel voor God verschijnen. Wat zeg je nu, man? Wat! Laat je moed je in de steek? Roep nu je vrolijke gezellen en laat hen je hart opvrolijken. Roep nu om een beker, om een hoer. Wees niet bang, man. Zou iemand met jouw moed bezwijken, die kon spotten met de dreigementen van de almachtige God? Wat, zo uitbundig en joviaal zojuist, en nu zo neerslachtig! Dat is me een plotselinge verandering! Waar zijn je vrolijke gezellen, vraag ik nogmaals? Allemaal gevlucht? Waar zijn je lievelingsgenoegens? Hebben ze je allemaal verlaten? Waarom zou je terneergeslagen zijn? Daar loopt een arme man in lompen, en hij glimlacht! Wat! Ben je van alle troost beroofd? Wat is er aan de hand? Dat is een vraag uit de grond van mijn hart, aan een man die morgenochtend voor God moet verschijnen. Dus je hart laat je in de steek. Wat bedoelde je dan met je gepraat over vreugden en genoegens? Is het daar allemaal op uitgelopen?

Kijk, daar staat iemand wiens hart nu zo vol troost is als maar kan, en juist de gedachte aan de eeuwigheid, die jouw ziel zo doet schrikken, tilt het zijne omhoog! Wil je de reden weten? Die man weet dat hij naar zijn Vriend gaat. Ja, zijn Vriend houdt hem gezelschap door die vuile steeg. Zie hoe goed en hoe lieflijk het is dat God en de ziel in eendracht samenwonen! Zo is het als je God tot vriend hebt. "Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat; welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is." Psalm 144:15. — James Janeway

Vers 4

"Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods." Elke duisternis is al kwaad op zich. Maar duisternis én de schaduw van de dood, dat is het allerergste kwaad. David zette het ergste van zijn situatie naast het beste van zijn geloof toen hij zei: "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen." Dat betekent: zelfs in het grootste kwaad vrees ik geen kwaad. . . . Bovendien: onder de schaduw van iets staan, is onder de macht van iets staan. . . . Wie onder de schaduw van de dood staat, is zo dicht bij zijn macht dat de dood hem kan pakken en grijpen wanneer het hem uitkomt. "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods" betekent dus: al ben ik de dood zo nabij dat anderen denken dat hij mij elk moment kan vangen; al zie ik er zo zeker uit als iemand die in het uiterste gevaar verkeert, en lijkt het voor ieder die op zijn zintuigen afgaat onmogelijk om de dood te ontlopen — "ik zou geen kwaad vrezen." — Joseph Caryl.

Vers 4

"Dal der schaduw des doods." Een dal is een lage plek met bergen aan beide kanten. Op die bergen kunnen vijanden zich opstellen om hun pijlen op de reiziger af te schieten. In het Oosten is dat altijd zo geweest. Toch moet de reiziger er doorheen. De dichter van de psalm zegt echter dat hij geen kwaad zal vrezen, ook de brandende pijlen van de satan niet, want de Heere is bij hem.

Het beeld gaat in de eerste plaats niet over ons sterfbed, zoals soms wordt gedacht, al kan die uitleg er heel mooi bij passen. Het gaat over een dal vol vijanden die boven op de heuvels klaarstaan. In dat dal werd David niet alleen beschermd. Zelfs vlak voor de ogen van die vijanden stond zijn tafel rijk gedekt (vers 5). Ook nu nog posteren bedoeïenen zich vaak op de heuvels om reizigers lastig te vallen als zij door de dalen trekken. — John Gadsby.

Vers 4

"Ik zou geen kwaad vrezen." Er is een oud gezegde: als iemand iets groots had gedaan, zei men dat hij "een leeuw bij de baard had gepakt". Want is een leeuw eenmaal dood, dan is het zelfs voor kleine kinderen een koud kunstje. Jongens die op straat een dode beer, leeuw of wolf zien liggen, trekken hem aan zijn haren, juichen over hem en doen met hem wat ze willen. Ze trappen op zijn lijf en durven nu dood met hem te doen wat ze levend nooit zouden wagen.

Zo is de dood, als we hem op zichzelf bekijken: een woest beest, een briesende leeuw, een verslindende wolf, de "helluo generis humani" (verslinder van het menselijk geslacht). Maar Christus heeft hem languit neergelegd. Hij is de dood van de dood geweest. Daarom kunnen Gods kinderen over hem triomferen. Denk aan de gelouterden in het erts van de gemeente, de martelaren van de eerste tijd. Zij gaven zich opgewekt over aan het vuur, aan het zwaard en aan al het geweld van dit hongerige beest. Zij speelden zelfs met hem, bespotten hem en maakten hem belachelijk, door hun geloof in het leven van Christus, Die hem aan Zichzelf heeft onderworpen. 1 Korinthe 15. — Martin Day, 1660.

Vers 4

"Gij zijt met mij." Ken je de zoetheid, de veiligheid en de kracht van "Gij zijt met mij"? Je wacht op het plechtige uur van je sterven. Je ziel aarzelt bijna en vraagt: hoe zal het dan gaan? Kun je dan met heel je ziel naar je God toe keren en zeggen: "Er is niets in de dood dat mij

kan schaden, zolang Uw liefde mij blijft"? Kun je zeggen: "Dood, waar is uw prikkel?" Men zegt dat een bij die haar angel in iemand heeft achtergelaten, niemand meer kan steken. Zo heeft de dood zijn angel achtergelaten in de menselijke natuur van Christus. Nu heeft hij geen macht meer om Zijn kind werkelijk te schaden. Christus' overwinning op het graf is de overwinning van Zijn volk.

"Op dat moment ben Ik bij je," fluistert Christus. "Het is dezelfde arm die je de hele weg door de woestijn sterk en trouw hebt gevonden. Die arm heeft nooit gefaald, ook al moest je er vaak met al je zwakheid op leunen." "Op deze arm," antwoordt de gelovige, "voel ik mij thuis. Met heel mijn ziel vertrouw ik mij toe aan mijn Beminde. Hij heeft mij door zoveel moeilijkheden gedragen, terwijl ik bij de gedachte eraan nog beefde. Hij heeft mij over zoveel diepten heen gedragen dat ik weet: Zijn arm is de arm van de liefde."

Hoe kan het donker zijn op de plek waar Gods kind krijgt waar het zijn hele leven naar verlangd heeft? Hoe kan het donker zijn als je het licht van het leven ontmoet? Het is "Zijn stok" en "Zijn staf", en daarom "vertroosten" ze. Probeer het bij Hem, gelovige, probeer het vandaag nog! Het is jouw voorrecht. Het is Hem kostbaar om je zwakheid te ondersteunen. Ervaar zelf wat de apostel bedoelt: wanneer je zwak bent, dan ben je sterk. Want om je veilig te laten zijn, wordt Zijn kracht juist volmaakt in jouw volkomen zwakheid. De almachtige liefde zou eerst moeten falen voordat één van Zijn schapen kan omkomen. Christus zegt immers: "Niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken." "Ik en de Vader zijn een." Daarom mogen we vrijmoedig zeggen: "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen; want Gij zijt met mij." — Viscountess Powerscourt.

Vers 4

"Uw stok." Een herdersstok, de "virga pastoralis", heeft drie doelen.

1. "Numerare oves": de schapen tellen. In die zin wordt gezegd dat ze "onder de roede … doorgaan" (Leviticus 27:32), want de herder telt

ze één voor één. Zo wordt Gods volk ook "de roede Zijner erfenis" genoemd (Jeremia 10:16), omdat Hij van hen bijzonder nota neemt. Lees de woorden "Uw stok … die vertroosten mij" eens zo, dan passen ze goed: "Al ben ik door slechte mensen in groot en dreigend gevaar, toch is dit mijn troost: U vergeet mij niet. U laat mij niet omkomen. U let op mij. U houdt mij in de gaten. Uw bijzondere zorg ziet naar mij om."

2. "Provocare oves": de schapen aansporen. Als ze achterblijven of lusteloos meelopen, zet de herder ze met zijn roede aan en laat ze sneller lopen. Ook in die zin zegt David terecht: "Uw stok … die vertroosten mij." Het geeft Gods volk bijzonder veel vreugde en troost wanneer God hen uit een lui, koud en vormelijk leven haalt. Op de een of andere manier zorgt Hij dat ze hun pas versnellen en in Zijn dienst en aanbidding actiever en vuriger worden.
3. "Revocare oves": de schapen terugroepen. Soms zijn ze "petulante divagantes": ze dwalen dartel en onbezonnen van de kudde weg, grazen alleen en lopen andere weiden achterna. Ze denken er niet aan welke gevaren zo'n afzondering en rondzwerverij met zich meebrengen. Dan slaat de herder hen met zijn roede, haalt ze weer binnen en behoudt ze zo. Ook in die zin kan David goed zeggen: "Uw stok … die vertroosten mij." Het is een grote troost dat de Heere Zijn schapen niet overlaat aan wegen waar geen troost te vinden is. Hij brengt hen terug van zondige dwaalwegen en omzwervingen, die hen altijd blootstellen aan hun grootste gevaren en moeiten. Deze woorden wijzen dus op een bijzonder deel van Gods "gubernatio", Zijn zorgzame leiding over Zijn kudde. — Obadiah Sedgwick.

Vers 4

"Uw stok en Uw staf." Een herder neemt altijd een staf of stok mee als hij erop uittrekt om zijn kudde te weiden. Vaak is die aan één kant gebogen of gehaakt, en daar komt de herdersstaf van de christelijke

bisschop vandaan. Met deze staf stuurt en leidt hij de kudde naar haar groene weiden en verdedigt hij haar tegen vijanden. Ermee straft hij ook de schapen die niet luisteren en brengt hij de dwalende terug. Deze staf hoort dus net zo onlosmakelijk bij de herder als de ossenstok bij de ploeger. — W. M. Thomson.

Vers 4

De dichter van de psalm blijft vertrouwen, ook als alles onbekend is. We zien hem dat doen in Psalm 23:4: "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen." Dit is zeker het meest volkomen vertrouwen. We zijn veel banger voor het onbekende dan voor alles wat we kunnen zien. Een zacht geluid in het donker laat ons schrikken, terwijl grote gevaren die we gewoon kunnen zien ons niet bang maken. Het onbekende met zijn geheimzinnigheid en onzekerheid vult ons hart vaak met angst, met sombere voorgevoelens en wanhoop.

Hier neemt de dichter het onbekende in zijn allerhoogste vorm, de kant die voor de mens het meest verschrikkelijk is. En hij zegt dat hij zelfs daar midden in zal vertrouwen. Wat ligt zo ver buiten het bereik van menselijke ervaring, bespiegeling en zelfs verbeelding als "een dal der schaduw des doods", met alles wat erbij hoort? Toch maakt de dichter daar geen enkel voorbehoud bij. Hij zal vertrouwen waar hij niet kan zien.

Wat schrikken we toch vaak van het onbekende! De leerlingen deden dat ook, "zij werden bevreesd, als die in de wolk ingingen". Hoe vaak is de onzekerheid van de toekomst een zwaardere beproeving voor ons geloof dan de druk van een kwaad dat nu al op ons ligt! Veel dierbare kinderen van God kunnen Hem vertrouwen in alle bekende nood. Maar waarom dan al die angsten, voorgevoelens en moedeloosheid in het hart, als zij Hem net zo vertrouwen voor het onbekende? Wat schieten we hierin, helaas, tekort tegenover wat Gods kinderen werkelijk kenmerkt! Een kind leeft in de praktijk naar wat

Christus zegt: “elke dag heeft genoeg aan zijn zelfs kwaad”. Wij zijn in dit opzicht veel minder wijs dan een kind. We vullen het onbekende met spookbeelden en bespiegelingen, en we vergeten maar al te vaak ons eenvoudige vertrouwen op God. — Philip Bennet Power.

Vers 4

“Want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij. Gij richt de tafel toe voor mijn aangezicht, tegenover mijn tegenpartijders; Gij maakt mijn hoofd vet met olie, mijn beker is overvloeiende.” Omdat U met mij bent, en alle moeilijkheden komen en gaan zoals U wilt en vermag, twijfel ik er niet aan dat ik de overwinning en de overhand over hen zal behalen, hoe talrijk en hoe gevaarlijk ze ook zijn. Want Uw roede tuchtigt mij wanneer ik dwaal, en Uw staf houdt mij overeind wanneer ik zou vallen. Dat zijn twee dingen die ik hard nodig heb, goede Heere: de ene om mij van mijn fout en dwaling terug te roepen, de andere om mij te bewaren in Uw waarheid en trouw.

Wat kan er zaliger zijn dan gedragen te worden door de staf en de kracht van de Allerhoogste, en zo voor vallen behoed te worden? En wat is nuttiger dan Zijn barmhartige roede te voelen wanneer we dwalen? Want Hij tuchtigt allen die Hij liefheeft en slaat allen die Hij aanneemt in Zijn heilige belijdenis. Toch voedt Hij ons zolang we hier in dit leven zijn met de zoete weiden van de gezonde kruiden van Zijn heilig Woord, totdat we bij het eeuwige leven aankomen. En wanneer we dit lichaam afleggen, de hemel binnengaan en het gezegende genot en de rijkdom van Zijn koninkrijk leren kennen, dan zijn we niet alleen Zijn schapen, maar ook de gasten van Zijn eeuwige maaltijd. Heere, U dient die op voor allen die U in deze wereld liefhebben. U zalft onze gemoederen en maakt ze zo blij met Uw Heilige Geest dat geen tegenspoed of moeite ons nog bedroeft.

In dit zesde deel van de psalm verwoordt de profeet een oud gezegde onder wijzen: “Het vraagt niet minder meesterschap om te be-

houden wat je gewonnen hebt, dan om het te winnen." koning David begrijpt dat heel goed. Eerder in de psalm zei hij dat de Heere zijn ziel deed terugkeren en hem leidde in de lieflijke weiden, waar deugd en gerechtigheid heersten, om Zijns Naams wil en niet om enige gerechtigheid van hemzelf. Zo zegt hij nu dat hij is binnengebracht in de weiden van de waarheid en in de gunst van de Almachtige, en dat hij wordt gerekend en aangenomen als een van Zijn schapen. Daarom is het alleen God Die hem in dezelfde staat, toestand en genade bewaart en onderhoudt. Want de moeiten en de schaduw van de dood, die hij en heel Gods uitverkoren volk moeten doorstaan, kon hij alleen doorstaan met Gods hulp. Daarom zegt hij dat hij door alle gevaar heen gaat, alleen omdat Hij met hem was. — John Hooper (martelaar), 1495-1555.

Vers 4

Ik merk tussen haakjes nog even op dat David midden in zijn groene weiden, waar hem niets ontbrak, en in zijn grootste gemak en op het hoogtepunt van zijn leven, denkt aan het dal van ellende en de schaduw van de dood, die kunnen volgen als God het zo wil. En zijn veiligste haven en vaste rustplaats ziet hij dan in God alleen. Dat is echte wijsheid, en wie het doet is verstandig: bij mooi weer zorgen voor een storm, in gezondheid denken aan ziekte, in voorspoed, vrede en rust het ergste voorzien, en net als de wijze mier in de zomer voorraad aanleggen voor de winter die erop volgt.

Het leven van de mens zit vol moeite, en dat van de godvruchtige nog meer. Zondaars moeten gestraft worden en zonen getuchtigd, daar is geen twijfel over. De ark werd gebouwd voor het water en het schip voor de zee. Gelukkig is de zeeman die weet waar hij het anker moet uitwerpen. Maar o, gezegend is de mens die een echte schuilplaats kan kiezen en weet waarop hij kan steunen en op wie hij kan vertrouwen op de dag van zijn nood. "Ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij." In deze psalm wordt naar mijn idee niet zozeer bele-

den wat de profeet altijd deed, maar wat plichtshalve gedaan moet worden, en wat Davids voornemen was voor de tijd die komt. Na zoveel onderpanden van Gods oneindige goedheid, geleid door Zijn roede en gesteund door Zijn herdersstaf, zou hij, als God het wil, niet vrezen. Dáár rust zijn vertrouwen op, en daar is hij zeker van.

Zo staat Petrus in het evangelie. Hij had uit angst zijn Meester verloochend, en met het oog op die zwakheid kreeg hij na zijn bekering, door die vriendelijke blik van onze Zaligmaker, de opdracht zijn broeders te sterken en ze te oefenen in standvastigheid. Want God vraagt vaste gemoederen, vastberaden mannen en gevestigde broeders. Zo had David uit wat hem eerder was overkomen gemerkt dat het waar was: hij had vroeger nooit hoeven te vrezen. Daarom belijdt hij dat hij in de toekomst geen goudsbloem-dienaar van de Heere zal zijn, die opengaat met de zon en dichtgaat met de dauw. Zo iemand dient Hem alleen in rustige tijden, en trekt bij nood zijn hoofd uit het juk, glipt angstig en ontrouw opzij of deinst terug.

Goede mensen, let toch goed op, zeg ik u, ondanks al uw kleinmoedige tekortkomingen. Er zijn mensen die bij elke opkomende nevel of verschijnende wolk bang worden. Ze zijn als de moerbeiboom, die zich nooit ontplooit of laat zien voordat al het harde weer voorbij is. Het zijn toeschouwers en kijkers, neutralen en tussenpersonen, zoals Metius Suffetius. Zij durven nooit een goede daad aan te gaan of te proberen, hoe groot hun plicht ook is tegenover God, vorst of vaderland, zolang niet aan één kant alles zeker is. Door dit voorbeeld worden ze volkomen berispt. — John Prime, 1588.

Vers 4

De dood van mensen die onder de zonde leven, lijkt precies op de terechtstelling van een misdadiger. Als hij is voorgeleid en terecht veroordeeld, rukt de een hem knorrig de hoed van het hoofd, een ander zijn boord, en een derde bindt zijn handen op zijn rug. De arme man is overmand door verdriet en angst en dus dood voordat hij sterft.

Maar voor de dood van de rechtvaardige verwacht ik een vredig einde, als het naar bed gaan van een eerlijk man. Zijn knechten doen hem met eerbied zijn kleren uit en leggen ze netjes neer. Een goed geweten speelt de bediende en regelt alles, zodat het zijn vrede bevestigt en vergroot. Het wenst Geloof, Hoop en andere metgezellen onderweg een goede nacht, want als we thuis zijn in de hemel, hebben we ze niet meer nodig. Maar het wijst Liefde, Vrede, Vreugde en andere genaden van thuis erop dat zij, zoals ze ons onderweg hebben geleid, ook bij de dood aanwezig zijn en met ons de hemelen binnengaan. — William Struther.

Vers 4

De Heere wil dat we Hem aanroepen op de dag van onze benauwdheid, en Hij voegt er de belofte aan toe dat Hij ons zal verlossen. Hierop vertrouwde de profeet David zo vast, omdat hij de troostrijke waarheid ervan op verschillende momenten in veel gevaarlijke nood zelf had ervaren. Hij was ervan overtuigd dat hij elk pijnlijk gevaar, welk dan ook, zonder vrees zou doorstaan. Ja, al zou hij wandelen "in een dal der schaduw des doods", dan nog had hij geen reden om te vrezen. Hij troostte zich met dit woord, dat Gods belofte aan allen was: "Want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij."

Is Gods "staf" zo zwak geworden dat we er nu niet te veel op durven leunen, uit angst dat hij breekt? Of is Hij nu zo veranderlijk dat Hij niet bij ons zal zijn in onze benauwdheid, zoals Hij beloofd heeft? Zal Hij ons deze "staf" niet geven om ons erdoor te ondersteunen en ons Zijn hand reiken om ons overeind te houden, zoals Hij gewend is te doen? Zonder twijfel staat Hij in alle uiterste nood het meest klaar om te helpen, zoals Hij beloofd heeft. Zo zegt de Heere, Die u geschapen heeft, o Jakob, en Die u gemaakt heeft, o Israël: "Vrees niet, want Ik heb u verlost," enzovoort. Jesaja 43. — Thomas Tymme.

Vers 4

Kort voor zijn dood dankte hij God voor de zekerheid van Zijn liefde. Hij zei dat sterven nu even gemakkelijk voor hem was als zijn ogen sluiten, en voegde eraan toe: "Hier ben ik. Ik verlang ernaar om stil te worden in het stof en Christus in Zijn heerlijkheid te genieten. Ik verlang naar de armen van Jezus. Het is werkelijk de moeite niet waard om over mij te huilen." Hij dacht terug aan hoe druk de duivel het met hem had gehad, en was God buitengewoon dankbaar voor Zijn goedheid, omdat Hij hem daarin had terechtgewezen. — Levensbericht van James Janeway

Vers 4

Mevrouw Hervey, de vrouw van een zendeling in Bombay, lag op sterven. Een vriend zei haar dat hij hoopte dat de Zaligmaker bij haar zou zijn terwijl ze door het donkere dal van de schaduw des doods ging. "Als dit het donkere dal is," zei ze, "dan zit er geen enkele donkere plek in. Alles is licht!" Het grootste deel van haar ziekte had ze een helder oog gehad voor de volmaaktheden van God. "Zijn ontzagwekkende heiligheid," zei ze, "leek mij het mooist van al Zijn eigenschappen." Op een keer zei ze dat ze geen woorden vond voor wat ze zag van de heerlijkheid en majesteit van Christus. "Ik heb het gevoel," zei ze, "dat als alle andere heerlijkheid zou verdwijnen en er niets overbleef dan Hijzelf, dat genoeg zou zijn. Hij alleen is al een heelal vol heerlijkheid!"

Vers 4, 5

Wie bereid is te lijden, geniet pas echt van het leven. . . . Een christen met zo'n voorbereid hart proeft de zoetheid van dit leven nooit méér dan wanneer hij zijn happen doopt in de gedachte aan dood en eeuwigheid. Hij hoeft er niet om te rouwen dat dit alles ooit wordt weggenomen, want zo komt de weg vrij voor veel zoetere genietingen. Het is als bij een feestmaal. Heb je het eerste gerecht goed op, dan

vind je het niet erg dat het wordt afgeruimd. Het tweede gerecht, vol kostelijke lekkernijen, kan immers pas komen als het eerste weg is.

De heilige David zet hier als het ware een doodshoofd op tafel bij zijn feestmaal. Bijna in één adem spreekt hij over zijn sterven (vers 4) en over het rijke feest waaraan hij op dat moment door Gods vrijgevigheid aanzit (vers 5). Toch hangt hij zó niet aan dat feest vast, dat hij het niet zou kunnen loslaten. Als God, Die hem deze maaltijd gaf, hem zou roepen om de dood recht in de ogen te kijken, dan kon hij dat. Hij zou geen kwaad vrezen, ook dan niet in het dal van die schaduw.

En wat denk je van de gezegende apostel Petrus? Genoot hij niet echt van zijn leven, toen hij zo zoet kon slapen in een gevangenis (geen fijne plek), stevig vastgebonden tussen twee soldaten (geen prettige houding), en dat nog wel in de nacht voordat Herodes hem waarschijnlijk zou laten ophalen voor zijn terechtstelling? Je zou zeggen: geen moment om rust te vinden. Toch vinden we hem daar, op dat moment, zó diep in slaap dat de engel die was gestuurd om hem uit de gevangenis te bevrijden, hem in zijn zij moest stoten om hem wakker te krijgen. Handelingen 12:6, 7. Ik betwijfel of Herodes zelf die nacht net zo goed sliep als zijn gevangene.

En wat was het slaapmiddel waardoor deze heilige man zo rustig sliep? Zonder twijfel dit: de bereidheid van het evangelie des vredes. Hij was klaar om te sterven, en dát maakte hem in staat te slapen. Waarom zou iets zijn rust in deze wereld verstoren, als het – eenmaal gebeurd – hem alleen maar naar zijn eeuwige rust in de andere wereld zou brengen? — William Gurnall

Vers 4, 6

De psalmist spreekt een buitengewoon vertrouwen uit, midden in de onuitsprekelijkste moeiten en benauwdheden. Hij stelt zich voor dat hij gaat “in een dal der schaduw des doods” (Engels: wandelt door). “De dood” is het ergste van alle kwaden en omvat ze allemaal. De

"schaduw" van de dood is dan het somberste en donkerste beeld van die kwaden in de ziel, en het "dal" van die schaduw is het diepste en angstaanjagendste punt van dat beeld. Hier, zo dacht de profeet, kon hij terechtkomen.

Hij ziet de mogelijkheid dat hij wordt overweldigd door sombere voorgevoelens, doordat allerlei kwaden tegelijk op hem afkomen. En dat niet voor even: hij kan genoodzaakt zijn erin te "wandelen". Dat wijst op een toestand die enige tijd duurt, een worsteling met de somberste kwaden, die van zichzelf tot de dood leiden. Dat is in zijn veronderstelling inbegrepen. Wat zou hij doen als hij zo ver kwam? Hij zegt: "Zelfs in die toestand, in zo'n nood, waarin ik – in mijn eigen ogen en in die van anderen – hopeloos ben, hulpeloos, verloren en ten onder, 'ik zou geen kwaad vrezen.'"

Dat is een edel besluit, als er tenminste een voldoende grond en fundament voor is. Dan wordt het niet beschouwd als onbezonnenheid en ongegronde zelfverzekerdheid, maar als echte geestelijke moed en een heilig besluit. En hij zegt: "Het is omdat de Heere met mij is." Maar wat nu, als de Heere jou in zo'n toestand zou verlaten? Als Hij je zou overleveren aan de macht van je vijanden, en je door de kracht van de verzoekingen waarmee je omringd bent helemaal van Hem zou laten losraken? Dan zou je zeker voor eeuwig worden verzwolgen. De wateren zouden over je ziel gaan en je zou voor altijd neerliggen in de schaduwen van de dood. "Ja," zegt hij, "maar ik heb de zekerheid van het tegendeel: 'Immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen al de dagen mijns levens.'" — John Owen

Vers 5

"Gij richt de tafel toe voor mijn aangezicht, tegenover mijn tegenpartijders." Als God Zijn knecht zegent, hangt Hij helemaal niet af van goddeloze mensen. Zij werken niet met Hem mee, niet "per modum principii", want Hij alleen is de oorzaak. Ook niet "per modum auxilii", want Hij kan al de Zijnen zonder hen zegenen. Hun boosaardige te-

genwerking, hun poging om Gods zegen over Zijn volk tegen te houden, is te machteloos om Gods bedoeling en welbehagen te dwarsbomen.

Wil iets echt een hindernis zijn, dan moet het niet alleen tegengesteld zijn, maar ook sterker. Een druppel water kan het vuur niet doven. Hij heeft wel een tegengestelde natuur, maar niet meer kracht. Zo zijn ook de boosheid en de plannen van kwade mensen te kort en te zwak tegenover Gods bedoeling om te zegenen, die wordt gedragen door een almachtige arm. Kwade mensen zijn maar mensen, en God is God. Omdat zij maar mensen zijn, kunnen ze niet meer doen dan mensen.

De Heere zal de hele wereld duidelijk maken dat Hij de aarde regeert en dat "de raad des HEEREN … zal bestaan". Wie Hij zegent, die is gezegend. Wie Hij vervloekt, die is vervloekt. Schepselen kunnen niets goeds en niets kwaads doen. Zijn volk is het geslacht van Zijn zorg en liefde, ook als het leeft te midden van dodelijke vijanden. — Samengevat uit Obadiah Sedgwick

Vers 5

"Tegenover mijn tegenpartijders": zij zien het, zijn jaloers en worden er woedend van, maar kunnen het niet tegenhouden. — Matthew Poole

Vers 5

"Gij maakt mijn hoofd vet met olie, mijn beker is overvloeiende." In het Oosten zalven mensen hun bezoekers vaak met een heerlijk geurende olie. Ze geven hun ook een beker of glas uitgelezen wijn, dat ze zorgvuldig vullen tot het overloopt. Het zalven moest hun liefde en achting laten zien. De volle beker betekende dat de gast, zolang hij bleef, van alles in overvloed zou hebben. Op zoiets doelt de psalmist hier waarschijnlijk. — Samuel Burder

Vers 5

"Gij maakt mijn hoofd vet met olie." Een hoofd zalven met olie geeft grote verfrissing. Olie heeft drie eigenschappen: "lævor, nitor, odor". Ze is glad voor het gevoel, glanzend voor het oog en geurig voor de neus. Ze streelt dus alle zintuigen tegelijk en moet wel genot geven aan wie ermee gezalfd wordt. Daarop zinspeelt Salomo wanneer hij aanspoort tot een opgewekt leven en zegt: "Laat op uw hoofd geen olie ontbreken." Wat een mooi beeld is dit van de zalving van de Geest, die alleen de ziel kan verblijden en opvrolijken! Zij heet de "olie der vreugde" en de "blijdschap des Heiligen Geestes." — Nathanael Hardy

Vers 5

"Gij maakt mijn hoofd vet met olie." Het is een teken van grote eerbied om geurige olie over het hoofd van een bijzondere gast te gieten. De vrouw in het evangelie liet zo haar eerbied voor de Zaligmaker zien, door "kostelijke zalf" op Zijn hoofd te gieten. Een Engelse dame ging eens aan boord van een Arabisch schip dat Trincomalee aandeed, om te zien hoe het vaartuig was uitgerust en om wat kleine aankopen te doen. Toen ze al een tijd in de kajuit had gezeten, kwam er een Arabische vrouw binnen die geurige olie over haar hoofd goot. — Joseph Roberts

Vers 5

"Gij maakt mijn hoofd vet met olie." In het Oosten hoorde dit bij elk onthaal. Het diende, net zoals elders een bad, om het lichaam te verfrissen. Hier moeten we het echter vanzelfsprekend verstaan van de geestelijke olie van blijdschap. — T. C. Barth

Vers 5

"Gij maakt mijn hoofd vet met olie." U hebt Uw mildheid niet beperkt tot wat we nodig hebben om te leven. U hebt mij ook de overdaad ge-

geven. — In "A plain Explanation of Difficult Passages in the Psalms," 1831

Vers 5

"Gij maakt mijn hoofd vet met olie." De zalven van Egypte kunnen ons lichaam wel behoeden voor bederf en het lang laten bestaan in de sombere schaduwen van het graf. Maar, o Heere, de kostbare, geurige olie van Uw genade, die U op geheimzinnige wijze over onze zielen uitgiet, doet veel meer. Zij reinigt onze zielen, tooit ze, versterkt ze en zaait er de kiemen van onsterfelijkheid in. Zo beschermt ze ze niet alleen tegen vergankelijk bederf, maar tilt ze op uit dit diensthuis tot eeuwige zaligheid in Uw schoot. — Jean Baptiste Massillon, 1663-1742

Vers 5

"Mijn beker is overvloeiende." Hij had niet alleen volop, hij had méér dan genoeg. Wie dit geluk heeft, moet zijn beker rechtop dragen en erop letten dat hij overloopt in de lege kroezen van zijn arme broeders. — John Trapp

Vers 5

"Mijn beker is overvloeiende." Waarom laat de Heere jouw beker overvloeien? Zodat de lippen van anderen de drank kunnen proeven! De regen die op de hoogste bergen valt, moet naar de laagste dalen afdalen. "Geeft, en u zal gegeven worden" is een spreuk waar maar weinig mensen in geloven. Lukas 6:38. — William Secker

Vers 5

"Mijn beker is overvloeiende." Of, zoals de Vulgaat het zegt: En mijn bedwelmende kelk, hoe voortreffelijk is hij! Aan die kelk werden de martelaren dronken, toen zij naar hun lijden gingen en hun eigen mensen niet meer herkenden: niet hun huilende vrouw, niet hun kinderen, niet hun familie. Ze dankten God en zeiden: "Ik zal den beker der verlossingen opnemen!" — Augustinus

Vers 6

"Ik zal in het huis des HEEREN blijven in lengte van dagen." Een goddeloze loopt misschien weleens Gods huis binnen om een gebed te zeggen, maar de profeet wilde er voor altijd wonen (en zo moeten alle godvrezende mensen dat willen). Zijn ziel ligt altijd bij de troon van de genade, om genade biddend. Een goddeloze bidt zoals een haan kraait. De haan kraait, houdt op, kraait weer, houdt weer op, en denkt niet aan kraaien tot hij weer kraait. Zo bidt een goddeloze, houdt op, bidt weer en houdt weer op.

Hij vraagt zich nooit af of zijn gebeden iets uitrichten. Hij vindt het goede godsdienst om te bidden en neemt dus gewoon aan dat zijn gebeden slagen. Terwijl God in werkelijkheid zijn gebeden nooit hoort en er niet meer acht op slaat dan op het loeien van ossen of het knorren van varkens. — William Fenner, B.D. (1600-1640), in "The Sacrifice of the Faithful"

Vers 6

"Ik zal in het huis des HEEREN blijven in lengte van dagen." Dit moet tegelijk de kroon zijn op al onze hoop voor de toekomst, en de ene grote les van alle wisselvalligheden van het leven. De smart en de vreugde, het reizen en het rusten, de korte adempauzes en de vele worstelingen: dit alles moet ons de zekerheid geven dat er een einde is dat ze allemaal zal verklaren. Daar wijzen ze allemaal heen, daarvoor bereiden ze allemaal ons voor. Hier krijgen we al de tafel in de woestijn, midden op onze reis.

Het is alsof de zoon van een groot koning terugkeert uit den vreemde naar het land van zijn vader. Bij elke halte op zijn tocht naar de hoofdstad wordt hij onthaald met feestelijke praal en met boodschappers van de troon. Tot hij eindelijk zijn paleis als thuis binnengaat. Daar legt hij het kleed af dat bevlekt is door de reis, en zit hij met zijn vader aan diens tafel. — Alexander Maclaren, 1863

Vers 6

Let op Davids vastberaden overtuiging, en bedenk hoe hij daartoe kwam: door te ervaren hoe goed God voor hem was, op verschillende momenten en op verschillende manieren. Want voordat hij dit voornemen neerschreef, telde hij verschillende weldaden op die hij van de Heere had ontvangen. God liet hem weiden in grazige weiden en leidde hem naar het verfrissende water van Gods Woord. Hij laat hem steeds weer opleven en leidt hem over de paden der gerechtigheid. Hij sterkte hem in grote gevaren, zelfs voor de dood, en bewaart hem. En ondanks zijn vijanden overlaadt Hij hem met veel weldaden. Door al de barmhartigheid van God die hem was geschonken, raakte hij ervan overtuigd dat Gods gunst voor hem zou blijven duren. — William Perkins

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Werk het beeld uit van een herder en zijn schapen. Hij leidt, begeleidt, voedt en beschermt hen. En zij volgen, gehoorzamen, beminnen en vertrouwen hem. Onderzoek of wij schapen zijn. Toon wat er van de bokken wordt die naast de schapen grazen.

Vers 1 (tweede zinsdeel)

De mens die voor tijd en eeuwigheid buiten het bereik van gebrek is.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Rust door geloof.

I. Zij komt van God — “Hij doet.”
II. Zij is diep en grondig — “nederliggen.”
III. Zij heeft stevig voedsel — “in grazige weiden.”
IV. Zij is een reden voor voortdurende lofprijzing.

Vers 2

Er wordt gezorgd voor zowel het overdenkende als het werkzame element.

Vers 2

De frisheid en rijkdom van de Heilige Schrift.

Vers 2 (tweede zinsdeel)

Vooruit. De Leidsman, de weg, de troost onderweg en de reiziger die erop loopt.

Vers 3

Herstel door genade, heilige leiding en goddelijke beweegredenen.

Vers 4

De zachte stilte van het werk van de Geest.

Vers 4

Gods nabijheid, de enige zekere steun in de dood.

Vers 4

Leven midden in de dood en licht midden in de duisternis.

Vers 4 (tweede zinsdeel)

De rust en stilte aan het einde van een goed mens.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

De tekenen van Gods bestuur — de troost voor wie gehoorzaam zijn.

Vers 5

De krijger onthaald, de priester gezalfd, de gast verzadigd.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

Wat de zalvingen van de Heilige Geest ons opleveren, en hoe we daar gebruik van maken.

Vers 5

Overvloeiende gaven van de Voorzienigheid, en wat wij daarmee moeten doen.

Vers 6 (eerste zinsdeel)

Het geluk van tevredenheid.

Vers 6

Onderweg en thuis, of hemelse gezellen en hemelse woningen.

Werken over de drieëntwintigste psalm

"Certain Comfortable Expositions of the Constant Martyrs of Christ." JOHN HOOPER, bisschop van Gloucester en Worcester, 1555, geschreven in de tijd van zijn vervolging en gevangenschap, over de drieëntwintigste, tweeënzestigste, drieënzeventigste en zevenenzeventigste psalm van de profeet David. {Te vinden in de uitgaven van de Parker Society en ook in de reeks "British Reformers" van de Religious Tract Society.}

"The Chiefe Shepheard; or an Exposition upon ye Twenty-third Psalme." . . . Van SAMUEL SMITH, dienaar van Gods Woord in Prittlewell, Essex. 1625. 8vo.

"Meditations and Disquisitions upon Seven Consolatorie Psalmes of David." Van Sir RICHARD BAKER. 1640. {Zie "WORKS," p. 10.}

"The Shepherd of Israel; or, God's pastoral care over his people. Delivered in divers Sermons on the whole Twenty-third Psalme." . . . Van die eerwaarde en trouwe dienaar van het evangelie, de heer OBADIAH SEDGWICK, B.D. 1658. 4to.

"The Shepherd of Israel: a practical Exposition and Improvement of the Twenty-third Psalm." Van J. THORNTON. 1826. 12mo.

"The Lord our Shepherd: an Exposition of the Twenty-third Psalm." Van ds. JOHN STEVENSON, vast predikant van Cury en Gunwalloe, Cornwall. 1845. 8vo.

"The Good Shepherd and the Chosen Flock: shewing the progress of the sheep of Christ through the wilderness of this world to the pastures of the Heavenly Zion. An Exposition of the Twenty-third Psalm." Van THOMAS DALE, M.A., Canon Residentiary van St. Paul's, Londen. 1847. 12mo.

"The Shepherd King; or Jesus seen in the Life of David. Designed for the Young." Van de schrijfster van "The Folded Lamb." {mevrouw Rogers.} 1856. 12mo.

"The Song of Christ's Flock in the Twenty-third Psalm." Van JOHN STOUGHTON. 1860. 12mo.

Psalm 24

Titel

Een psalm van David. Het opschrift vertelt ons alleen wie de dichter is. Toch is dat bijzonder. Je ziet eraan hoe wonderlijk de Geest werkte in het hart en de gedachten van Israëls lieflijke zanger. Hij liet hem in Psalm 22 een treurige snaar aanslaan, in Psalm 23 zachte tonen van vrede laten klinken, en hier majestueuze, zegevierende klanken. Alles kunnen we doen of zingen, als de Heere ons kracht geeft.

Dit heilige lied is waarschijnlijk geschreven om te zingen toen de ark van het verbond uit het huis van Obed-Edom werd weggehaald en binnen de tentgordijnen op de berg Sion zou blijven. De woorden passen goed bij de heilige vreugdedans waarmee David die blijde dag voorging. Toch keek de dichter verder dan die optocht van de ark, een beeld van iets groters. Hij zag de verheven hemelvaart van de Koning der ere. We noemen dit daarom het Lied van de Hemelvaart.

Indeling

Deze psalm hoort bij Psalm 15; samen vormen ze een paar. Hij heeft drie delen. Het eerste verheerlijkt de ware God en bezingt Zijn heerschappij over alles. Het tweede beschrijft het ware Israël, dat met Hem mag omgaan. Het derde laat de opgang zien van de ware Verlosser, Die de poorten van de hemel heeft geopend voor Zijn uitverkorenen.

Uitleg

Vers 1

Wat een verschil met de onwetende en bekrompen manier waarop de Joden in de tijd van onze Zaligmaker over God dachten! Zij zeiden: "Het heilige land is van God, en het nageslacht van Abraham is Zijn enige volk." Maar hun grote Koning had hun allang geleerd: "De aarde is des HEEREN, mitsgaders haar volheid." De hele wereld wordt hier voor Jehova opgeëist. En "die daarin wonen" zijn Zijn onderdanen.

Denk eens aan hoe bekrompen de Joden in de dagen van Christus waren. Ze werden woedend toen onze Heere zei dat er veel weduwen in Israël waren, maar dat de profeet tot geen van hen werd gestuurd, alleen tot de weduwe van Sarepta. En dat er veel melaatsen in Israël waren, maar dat niemand van hen werd gereinigd, behalve Naäman de Syriër. Ze werden ook razend toen ze hoorden dat Paulus naar de heidenen werd gezonden. Dan sta je werkelijk verbaasd dat ze zo blind konden blijven en toch deze psalm zongen. Die laat toch zo duidelijk zien dat God niet alleen de God van de Joden is, maar ook van de heidenen!

Wat een terechtwijzing is dit voor de betweters die over mensen met een donkere huidskleur en andere verachte volken praten, alsof de God van de hemel niet naar hen omkijkt! Zodra iemand maar een mens is, eist de Heere hem op. Wie durft hem dan te behandelen als een gewoon stuk koopwaar? Ook de geringste mens woont in de wereld en hoort dus bij Jehova. Jezus Christus heeft een einde gemaakt aan het grenzen trekken tussen volken. Er is geen barbaar of Scyth meer, geen slaaf of vrije; we zijn allemaal één in Christus Jezus.

De mens woont op "de aarde". Hij verdeelt haar grond onder zijn namaakkoningen en dictators. Maar de aarde is niet van de mens. Hij is maar een pachter die elk moment weg kan, wanneer de eigenaar dat wil, een huurder met het onzekerste contract dat er bestaat, en hij kan zo uit zijn huis gezet worden. De grote Landheer, de echte Ei-

genaar, houdt Zijn hof boven de wolken. Hij lacht om de eigendomsaktes van wormen in het stof. Het volle eigendom ligt niet bij de heer van het landgoed of de vrije grondbezitter. Het ligt bij de Schepper.

Met de "volheid" van de aarde kunnen haar oogsten bedoeld zijn, haar rijkdom, haar leven of haar aanbidding. In al die betekenissen is God de hoogste Eigenaar van alles. De aarde is vol van God. Hij heeft haar vol gemaakt en Hij houdt haar vol, hoeveel levende wezens ook van haar voorraad nemen. De zee blijft vol, ondanks alle wolken die eruit opstijgen. De lucht blijft vol, ondanks alle leven dat haar inademt. De bodem blijft vol, al halen miljoenen planten er hun voeding uit. Onder de geoefende hand van de mens wordt de wereld zelfs voller dan ooit, maar alles is van de HEERE. Het veld en de vrucht, de aarde en al haar wonderen: ze zijn van Jehova.

We kijken ook uit naar een nog grotere volheid. Als de wereld straks echt een wereld voor God is, in de heerlijkheid van het duizendjarig rijk, zal het het allerduidelijkst zijn dat de aarde van de HEERE is en haar volheid. Deze woorden staan nu op de Royal Exchange in Londen. Op een dag staan ze in letters van licht over de hele hemel geschreven.

Het woord "wereld" wijst op de bewoonbare streken, waar Jehova als Heerser erkend moet worden. God regeert over de vissen van de zee en de vogels van de hemel. Dan mag de mens, Zijn edelste schepsel, Hem zeker niet ongehoorzaam zijn. Jehova is de Koning van het heelal. Alle volken staan onder Zijn gezag. Hij is de ware Alleenheerser over iedereen; keizers en tsaren zijn Zijn slaven. Mensen zijn niet van zichzelf. Ze mogen hun lippen, hun hart en hun bezit niet hun eigendom noemen, want ze zijn Jehova's rechtmatige dienaren. Dit geldt vooral voor ons, die uit de hemel geboren zijn. We horen niet bij de wereld of bij de satan. Door schepping en verlossing zijn we het bijzondere bezit van de Heere.

Paulus gebruikt dit vers twee keer. Zo laat hij zien dat geen enkel voedsel onrein is en dat niets echt het eigendom van valse goden is.

Alles is van God. Er rust geen vloek op de schepping, niets is gewoon of onrein. De hele wereld is Gods wereld. Het eten dat op de markt wordt verkocht, is heilig omdat het van mijn Vader komt. Ik hoef er dus geen gewetensbezwaar tegen te hebben om ervan te eten.

Vers 2

In het tweede vers lezen we meteen waarom de wereld van God is: Hij heeft haar gemaakt. Een sterkere aanspraak op eigendom bestaat er niet; daar valt niets tegenin te brengen. "Want Hij heeft ze gegrond op de zeeën." God tilt de aarde omhoog uit de zee. Daardoor blijft het droge land bewaard voor de vloeden, terwijl het anders in een oogwenk onder water kon verdwijnen, zoals in de dagen van Noach. De hongerige kaken van de oceaan zouden het land opslokken, als het machtige woord van de Almachtige het niet voortdurend beschermde.

"En heeft ze gevestigd op de rivieren." De wereld is van Jehova omdat Hij haar van geslacht tot geslacht onderhoudt en draagt, nadat Hij haar fundament heeft gelegd. Voorzienigheid en Schepping zijn de twee wettige zegels op de eigendomsbewijzen van de grote Eigenaar van alles. Wie het huis heeft gebouwd en zijn fundament nog steeds draagt, heeft er zeker het eerste recht op.

Let wel op hoe onzeker alle aardse dingen gegrondvest zijn. Gegrond op de zeeën! Bevestigd op de rivieren! God zij geprezen: de christen kijkt uit naar een andere wereld en bouwt zijn hoop op steviger grond dan deze arme wereld te bieden heeft. Wie op wereldse dingen vertrouwt, bouwt op de zee. Maar wij hebben door Gods genade onze hoop gelegd op de Rots der eeuwen. We rusten op de belofte van een onveranderlijke God en leunen op de trouw van een betrouwbare Verlosser.

O wereldlingen, u hebt uw burchten van vertrouwen, uw paleizen van rijkdom en uw prieeltjes van genot op de zeeën gebouwd en op de rivieren vastgezet. Hoe snel zal uw bouwwerk zonder fundament

wegsmelten, als schuim op het water! Zand is verraderlijk genoeg, maar wat moeten we dan zeggen van de nog veel onvastere zee?

Verzen 3-6

Hier zien we het ware Israël, het volk dat God toebehoort, beschreven. De mensen die als hovelingen in het paleis van de levende God mogen staan, worden niet onderscheiden naar hun volk, maar naar hun karakter. Het zijn niet alleen Joden en niet alleen heidenen, ook niet één bepaalde tak van de mensheid. Het is een volk dat gereinigd is en geschikt gemaakt om te wonen op de heilige berg van de HEERE.

Vers 3

"Wie zal klimmen op den berg des HEEREN?" Voor een schepsel is het zwaar klimwerk om bij de Schepper te komen, een weg die steil omhoog gaat. Waar is die machtige klimmer die zulke torenhoge hoogten kan beklimmen? En het gaat niet alleen om hoogte, het gaat ook om heerlijkheid. Wiens oog zal de Koning in Zijn schoonheid zien en in Zijn paleis wonen? In de hemel regeert Hij op Zijn heerlijkst. Wie mag Zijn koninklijke tegenwoordigheid binnengaan? God heeft alles gemaakt, maar Hij zal niet iedereen redden. Er is een uitverkoren schare, een kleine groep, die de bijzondere eer krijgt om bij Hem te wonen in Zijn hoge huis. Deze uitgelezen mensen verlangen naar gemeenschap met God, en hun wens zal vervuld worden.

De ernstige vraag van de tekst wordt in een andere vorm herhaald: wie zal daar kunnen "staan", wie kan daar blijven? Hij wijst de goddelozen af, wie kan dan in Zijn huis blijven? Wie kan naar de Heilige kijken en blijven staan in de gloed van Zijn heerlijkheid? Niemand mag het wagen om gemeenschap met God te zoeken op grond van de wet. Maar Gods genade kan ons geschikt maken om het gezicht van Zijn tegenwoordigheid te zien.

Deze vraag moet iedereen zichzelf stellen. En niemand mag rustig zijn voordat hij een antwoord van vrede heeft gekregen. Laten we met zorgvuldig zelfonderzoek vragen: “Ben ik het, Heere?”

Vers 4

“Die rein van handen …” Een heilig leven dat je kunt zien, is een heel kostbaar en onmisbaar kenmerk van Gods genade. Je handen in water wassen zoals Pilatus is niets waard. Maar jezelf wassen in onschuld is van het allergrootste belang. Het valt te vrezen dat veel belijders de leer van de rechtvaardiging door het geloof zo hebben verdraaid dat ze goede werken minachten. Doen ze dat, dan krijgen ze op de laatste grote dag eeuwige minachting terug. Het heeft geen zin om te kletsen over wat je innerlijk hebt ervaren, als je dagelijks leven niet vrij is van onreinheid, oneerlijkheid, geweld en onderdrukking. Wie dicht bij God wil komen, moet “rein van handen” zijn. Welke vorst laat bedienden met vuile handen aan zijn tafel serveren? Wie in ceremoniële zin onrein was, kon het huis van de Heere niet binnengaan, dat met handen gemaakt was. Dan zal wie moreel bevlekt is, zeker niet de geestelijke gemeenschap met een heilig God mogen genieten. Zijn onze handen nu onrein? Laten we ze dan meteen wassen in het kostbare bloed van Jezus, en zo tot God bidden terwijl we reine handen opheffen.

Maar “rein van handen” zijn is niet genoeg, als men niet ook “zuiver van hart” is. Echte godsdienst is hartenwerk. We kunnen de buitenkant van de beker en de schotel wassen zoveel we willen. Als de binnenkant vuil is, zijn we in Gods ogen helemaal vuil. Want ons hart is meer onszelf dan onze handen. We kunnen onze handen verliezen en toch blijven leven. Maar zonder hart blijven we niet in leven. Het leven zelf zit in ons binnenste, en daarom moet het binnenin zuiver zijn. Er moet een werk van genade zijn in de kern van het hart, net zo goed als in de palm van de hand. Anders is onze godsdienst een waan.

Geve God dat de Heilige Geest onze innerlijke krachten reinigt, zodat we heiligheid liefhebben en alle zonde verafschuwen.

De reinen van hart zullen God zien. Alle anderen zijn blinde vleermuizen. Wie stenen in zijn hart heeft, wordt stekeblind aan zijn ogen. Vuil in het hart strooit stof in de ogen, en wie stof in zijn ogen heeft, ziet God niet. De ziel moet verlost worden van het genoegen in het kruipende speelgoed van de aarde. Wie voor de hemel geboren is, is iemand "die zijn ziel niet opheft tot ijdelheid." Alle mensen hebben hun vreugde, die hun ziel doet opveren. De wereldling heft zijn ziel op in vleselijke genoegens, en die zijn niets dan ijdelheid. Maar de heilige houdt van dingen die echt waarde hebben. Net als Josafat wordt hij opgeheven in de wegen van de HEERE. Wie tevreden is met de schillen, hoort bij de varkens. Als we onze troost drinken aan de borsten van de wereld, bewijzen we dat we haar eigen kinderen zijn.

Geeft de wereld je voldoening? Dan heb je je loon en je deel al in dit leven. Maak er dus maar veel van, want een andere vreugde zul je niet kennen.

"Die niet bedriegelijk zweert." Heiligen blijven mensen van eer. Het woord van een christen is al zijn eed. Maar dat is evenveel waard als twintig eden van anderen. Leugens sluiten ieder mens buiten de hemel. Een leugenaar komt Gods huis niet binnen, wat hij ook belijdt of doet. God wil niets met leugenaars te maken hebben, behalve om ze in de poel van vuur te gooien. Elke leugenaar is een kind van de duivel en wordt naar zijn vader teruggestuurd.

Een valse verklaring, een bedrieglijke mededeling, een gekookte rekening, een laster, een leugen: het past misschien allemaal in de kring van de goddelozen, maar echte heiligen walgen ervan. Hoe zouden ze anders gemeenschap kunnen hebben met de God van de waarheid, als ze niet elke valse weg haatten?

Vers 5

Denk niet dat de mensen die zo door hun innerlijke en uiterlijke heiligheid worden beschreven, gered worden door wat hun werken verdienen. Hun werken zijn alleen het bewijs waaraan je ze herkent. Het vers waar we nu zijn, laat zien dat in de heiligen de genade regeert, en alleen de genade. Zulke mensen dragen de heilige livrei van de grote Koning, het dienstkleed van Zijn hof, omdat Hij hun dat uit vrije liefde heeft aangetrokken. De ware heilige draagt het bruiloftskleed. Maar hij erkent dat de Heer van het feest het hem gaf, zonder geld en zonder prijs.

"Die zal den zegen ontvangen van den HEERE, en gerechtigheid van den God zijns heils." Dus ook heiligen hebben redding nodig! Ze ontvangen gerechtigheid, en "de zegen" is een gave van God, hun Zaligmaker. Ze klimmen niet als gevers de berg van de HEERE op, maar als ontvangers. Ze dragen geen eigen verdiensten, maar een gerechtigheid die ze gekregen hebben.

Een heilig leven brengt als beloning een zegen van de driemaal heilige God. Maar het is zelf ook een zegen van het Nieuwe Verbond en een heerlijke vrucht van de Geest. God geeft ons eerst goede werken en beloont ons er daarna voor. Gods eis van heiligheid verduistert de genade niet; ze wordt er juist hoog door verheven. Want we zien hoe de genade de heilige met juwelen siert en kleedt in prachtig wit linnen. Al die rijke tooi is een vrij geschenk van Gods barmhartigheid.

Vers 6

"Dat is het geslacht dergenen, die naar Hem vragen, die Uw aangezicht zoeken, dat is Jakob!" (Engels: die Uw aangezicht zoeken, o Jakob) Dit zijn de wedergeborenen, de nieuw geborenen van God. Dit zijn de mensen uit de lijn van de genade, het rechtmatige nageslacht. Toch zijn ze maar zoekers. Daaruit leren we dat echte zoekers in Gods ogen heel kostbaar zijn en in Zijn boek zijn opgeschreven. Zelfs

het zoeken heeft al een heiligende werking, nog voordat je gevonden hebt. Wat een wijdende kracht moet er dan zitten in het vinden en genieten van het gezicht en de gunst van de Heere! Verlangen naar gemeenschap met God reinigt.

O, dat we steeds meer hongeren en dorsten naar een helder zicht op Gods aangezicht! Dat brengt ons ertoe onszelf te reinigen van alle vuil en met hemelse omzichtigheid te wandelen. Wie verlangt om zijn vriend te zien als die voorbijkomt, let erop dat hij de damp van het raam veegt. Zo loopt zijn vriend niet ongemerkt voorbij.

Echt wakker geschudde zielen zoeken de Heere boven alles. Dat is niet wat de meeste mensen willen, dus vormen zij een geslacht op zichzelf: een volk dat door mensen veracht wordt, maar door God bemind. De uitdrukking "o Jakob" is erg moeilijk, tenzij het inderdaad zo is dat de God van Jakob Zich hier verwaardigt Jakob genoemd te worden en de naam van Zijn uitverkoren volk op Zich neemt.

De verzen hiervoor temperen de overdreven grootspraak van die Joden, die zich als lievelingen van de hemel zagen. Zij horen hier dat hun God de God van de hele aarde is. Hij is heilig, en Hij laat alleen heiligen in Zijn nabijheid toe. Wie alleen maar belijdt, moet bij het lezen van deze verzen goed luisteren naar de stem die zegt: "de heiligmaking, zonder welke niemand den Heere zien zal."

"Sela." Pak de harp erbij en zing mee, want er komt een nóg mooier lied: een lied over onze Welbeminde.

Vers 7

In deze laatste verzen ontmoeten we de grote Vertegenwoordiger van alle mensen. Hij voldeed volledig aan het beschreven karakter, en daarom beklom Hij op eigen recht de heilige berg Sion. Onze Heere Jezus Christus kon opgaan naar de berg van de HEERE, omdat Zijn handen rein waren en Zijn hart zuiver. Worden ook wij door het geloof in Hem steeds meer aan Zijn beeld gelijk, dan zullen ook wij binnengaan.

Hier zien we een schilderij van de glorieuze hemelvaart van onze Heere. We zien Hem opstijgen uit het kleine groepje op de Olijfberg. Zodra de wolk Hem opneemt, brengen engelen Hem met diep ontzag naar de poorten van de hemel.

De eeuwenoude poorten van de eeuwige tempel worden hier als personen toegesproken, en wel door de scharen van jubelende geesten die Hem vergezellen.

> *"Zie, Zijn zegewagen staat gereed,*
> *Terwijl de engelen zingen hun plechtig lied:*
> *„Heft uw hoofden op, gij hemelpoorten,*
> *Gij eeuwige deuren, opent u voor Hem!"*

Die poorten krijgen het bevel "Heft uw hoofden op", alsof zij, hoe groots ook, nog niet groot genoeg zijn voor de Alheerlijke Koning. Alles moet zijn uiterste best doen om zo'n groot Vorst te eren. Zelfs de hoogste hemel moet zich buitengewoon verheffen voor "de Koning der ere."

Hij komt zojuist van het kruis en uit het graf en rijdt nu door de poorten van het Nieuwe Jeruzalem. Hij is hoger dan de hemelen! Hoe groot en eeuwig die parelpoorten ook zijn, ze zijn Hem volstrekt onwaardig. Voor Hem zijn zelfs de hemelen niet rein, en Hij beschuldigt Zijn engelen van dwaasheid. "Heft uw hoofden op, gij poorten."

Vers 8

De wachters bij de poort horen het lied. Ze kijken over de muren en vragen: "Wie is de Koning der ere?" Dat is een vraag vol betekenis, die het waard is om in de eeuwigheid over na te blijven denken. Wie is Hij? Wat is Zijn persoon, Zijn natuur, Zijn karakter, Zijn ambt en Zijn werk? Waar komt Hij vandaan? Wat is Zijn rang en wat is Zijn geslacht?

Het antwoord klinkt als een machtige golf van muziek: "De HEERE, sterk en geweldig, de HEERE, geweldig in den strijd." We kennen de kracht van Jezus aan de strijd die Hij gevoerd heeft en aan de over-

winningen die Hij op zonde, dood en hel heeft behaald. We klappen in onze handen als we Hem zien optrekken in de majesteit van Zijn kracht, met de gevangenschap zelf als gevangene achter Zich aan. O, had ik een hart om Zijn lof te zingen! Machtige Held, wees voor eeuwig gekroond als Koning der koningen en Heere der heren.

Vers 9

"Heft uw hoofden op, gij poorten, ja, heft op, gij eeuwige deuren! opdat de Koning der ere inga!" De woorden worden herhaald, maar met een mooie variatie. Er zijn momenten van diepe, oprechte ontroering waarop herhaling niet leeg is, maar juist vol kracht. In het Oosten haalde men de deuren vaak uit hun hengsels om een gast welkom te heten. Sommige deuren gingen als een valpoort omhoog en omlaag en staken misschien boven uit. Dan hieven ze dus echt hun hoofd op.

Het beeld is bijzonder dichterlijk. Het laat zien hoe wijd de poort van de hemel openstaat sinds de hemelvaart van onze Heere. Gode zij dank: sindsdien zijn die poorten nooit meer gesloten. De open poorten van de hemel nodigen zelfs de zwakste gelovige uit om binnen te komen.

Beste lezer, misschien zegt u: "Ik zal nooit binnengaan in de hemel van God, want ik heb geen reine handen en geen zuiver hart." Kijk dan naar Christus. Hij heeft de heilige berg al beklommen. Hij is binnengegaan als de Voorloper van iedereen die op Hem vertrouwt. Volg Hem in Zijn voetstappen en rust op Zijn verdienste. Hij rijdt zegevierend de hemel binnen, en u rijdt er ook naartoe als u Hem vertrouwt.

"Maar hoe kom ik aan het karakter dat hier beschreven wordt?" vraagt u. Dat geeft de Geest van God u. Hij schept in u een nieuw hart en een rechte geest. Het geloof in Jezus is het werk van de Heilige Geest, en alle deugden zitten erin besloten. Het geloof staat bij de fontein die gevuld is met bloed. Terwijl het zich daarin wast, krijgt het reine handen en een zuiver hart, een heilige ziel en een waarachtige tong.

Vers 10

Het slot is onuitsprekelijk groots. Jehova der heirscharen, Heere van mensen en engelen, Heere van het heelal, Heere van alle werelden: Hij is de Koning der ere! Alle ware heerlijkheid is bij de ware God samengebracht. Elke andere heerlijkheid is maar een voorbijtrekkende optocht, de beschilderde pracht van één uur. Hier wordt de opgevaren Zaligmaker uitgeroepen tot het Hoofd en de Kroon van het heelal, de Koning der ere. Onze Immanuël wordt bezongen in de allerhoogste tonen. Jezus van Nazareth is Jehova Sebaoth!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm is duidelijk geschreven om in wisselzang te worden gezongen, door twee koren. Om hem helemaal te begrijpen moeten we weten dat de Joden Jeruzalem, als de stad van God, zagen als een beeld van de hemel. Zo komt het ook in Openbaring voor, en daarom hebben wij het overgenomen in onze dichterlijke en godsdienstige verlangens. Het voorhof van de tabernakel was de plek waar de Heere het meest rechtstreeks woonde: de tabernakel was Zijn paleis en de ark Zijn troon. Met die leidende gedachte in het hoofd kan zelfs de vluchtigste lezer (als er al vluchtige lezers van de Bijbel bestaan) niet anders dan getroffen worden door de schoonheid en verhevenheid van dit lied en door hoe goed het bij de gelegenheid past. De voorzanger, in dit geval waarschijnlijk de koning zelf, lijkt het heilige lied te zijn begonnen met een plechtige, krachtige voordracht van deze regels:

> *"De aarde is des HEEREN, mitsgaders haar volheid,*
> *de wereld, en die daarin wonen.*
> *Want Hij heeft ze gegrond op de zeeen,*
> *en heeft ze gevestigd op de rivieren."*

Daarna nam het zangkoor het lied over en zong dezelfde woorden in een melodieuzere, rijker uitgewerkte harmonie. De instrumenten en het hele koor van het volk vielen in en lieten de machtige verklaring ten hemel stijgen. Er is veel reden om te denken dat het volk, of een groot deel ervan, goed genoeg geoefend was om aan deze grote plechtigheid mee te doen. In de geschiedenis staat: "David en het ganse huis Israels speelden voor het aangezicht des HEEREN, met allerlei snarenspel …," enz. We mogen aannemen dat het koor zich daarna in tweeën deelde, dat beide helften om beurten zongen en dat ze aan het slot samen zongen:

> *"Want Hij heeft ze gegrond op de zeeen,*
> *en heeft ze gevestigd op de rivieren."*

Waarschijnlijk duurde dit deel van de muziek tot de stoet de voet van Sion bereikte of de berg in zicht kreeg. Gezien de ligging van het ommuurde terrein kan dat pas als je er vlakbij bent. Dan moet de koning naar voren zijn gestapt en opnieuw zijn begonnen, in plechtige, ernstige toon:

> *"Wie zal klimmen op den berg des HEEREN,*
> *en wie zal staan in de plaats Zijner heiligheid?"*

Het eerste koor antwoordt hierop:

> *"Die rein van handen, en zuiver van hart is,*
> *die zijn ziel niet opheft tot ijdelheid, en die niet bedriegelijk zweert."*

Daarna antwoordt het tweede koor:

> *"Die zal den zegen ontvangen van den HEERE,*
> *en gerechtigheid van den God zijns heils."*

Ook van dit deel van het heilige lied mogen we aannemen dat het duurde tot ze de stadspoort bereikten. Toen begon de koning opnieuw, in deze machtige, verheven toon:

> *"Heft uw hoofden op, gij poorten,*
> *en verheft u, gij eeuwige deuren,*
> *opdat de Koning der ere inga!"*

Het algemene koor herhaalde dit, net als eerder. Dan vragen de mannen die op deze feestdag de poorten bewaken:

"*Wie is de Koning der ere?*"

Het eerste koor antwoordt hierop:

> *"De HEERE, sterk en geweldig,*
> *de HEERE, geweldig in den strijd."*

Het tweede koor herhaalt dit dan op dezelfde manier als eerder, en het grote algemene koor sluit af: "Die is de Koning der ere! Die is de Koning der ere!"

We moeten ons voorstellen dat de instrumenten dezelfde tonen opnemen en doorspelen tot de ingang van het voorhof van de tabernakel. Daar begint de koning opnieuw:

> *"Heft uw hoofden op, gij poorten, ja, heft op, gij eeuwige deuren!*
> *opdat de Koning der ere inga!"*

Ook hier volgt weer hetzelfde antwoord als eerder. Alles klinkt samen: de instrumenten spelen, het koor zingt, het volk roept:

"*De HEERE der heirscharen.*"

— *John Kitto's "Daily Bible Illustrations"*

Gehele psalm

De komst van de Heere der heerlijkheid, de hoge eisen die dat aan Zijn volk stelt en de absolute noodzaak om je waardig op Zijn aankomst voor te bereiden: daar gaat deze psalm over. — E. W. Hengstenberg.

Gehele psalm

Van de rabbijnen leren we dat dit een van de psalmen was die bij de Joodse eredienst op elke dag van de week werden gezongen:

> *Psalm 24 op de 1e, de dag des Heeren, onze zondag.*
> *Psalm 48 op de 2e*
> *Psalm 82 op de 3e*
> *Psalm 94 op de 4e*
> *Psalm 81 op de 5e*
> *Psalm 93 op de 6e*
> *Psalm 92 op de 7e, de Joodse sabbat.*

Deze psalm was dus toegewezen aan de dag des Heeren, onze zondag. Hij was bedoeld om de opstanding van de Messias en Zijn hemelvaart te vieren: hoe Hij daar als Priester op Gods troon gaat zitten en van daaruit neerdaalt met zegeningen en barmhartigheid voor Zijn volk. — R. H. Ryland.

Gehele psalm

Een loflied dat werd uitgevoerd toen de poorten van Jeruzalem hun hoofden optilden om de ark te ontvangen. Alleen Israëlieten die ceremonieel rein waren, mochten de ark tot het voorhof van de tabernakel vergezellen. Een psalm van David. Vers 1 en 2: koor. Vers 3: eerste stem. Vers 4 en 5: tweede stem. Vers 6: koor. Vers 7: half koor dat de ark vergezelt. Vers 8: stem van binnen de poorten. Vers 8: koor van priesters dat de ark vergezelt. Vers 9: koor van priesters en volk met de ark. Vers 10: stem van binnen de poorten. Vers 10: groot koor. — Uit "The Psalms, with Prefatory Titles, etc., from the Port Royal Authors," door Mary Anne Schimmelpenninck, 1825.

Gehele psalm

Hoe anderen erover denken, kan ik niet zeggen, en ik beweer ook niet dat ik het kan beschrijven. Maar wat mij betreft: ik heb geen besef dat iemand ooit iets zo groots, zo plechtigs en zo hemels heeft gezien of gehoord aan deze kant van de poorten van de hemel. — Patrick Delany, D.D., 1686-1768.

Vers 1

"De aarde is des HEEREN", dat wil zeggen: van Christus, Die de "Heere der heren" is (Openbaring 19:16). De hele wereld en alles wat daarin is, behoort Hem namelijk toe op twee gronden. Ten eerste omdat God, Zijn Vader, het Hem geschonken heeft. Christus is immers "... gegeven alle macht in hemel en op aarde" (Mattheüs 28:18), en alles wat de Vader heeft, is ook van Hem (Johannes 16:15). Daarom is Hij "gesteld tot een Erfgenaam van alles." Hebreeën 1:2. Ten tweede is de aarde met alles erop van Christus door de schepping. Want "Hij heeft ze gegrond", zegt onze profeet, en wel op een wonderlijke manier: "op de zeeën, ... op de rivieren." . . . Alles is dus van Christus. Door de schepping, want het is Hij door Wie "alle dingen zijn ... gemaakt" (Johannes 1:3). Door de instandhouding, want Hij draagt alle dingen door het woord van Zijn kracht (Hebreeën 1:3). En door het bestuur, want Hij reikt van het ene einde tot het andere en ordent alle dingen liefelijk (Wijsheid 8:1). In één woord: "Uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen." Romeinen 11:36.

Hieruit leren we allereerst (1) dat Christus "de Koning der ere" is, "Heere der heirscharen", ja, almachtig God. Want Hij Die alles gemaakt heeft, is "Heere van allen". Wie de Schepper van hemel en aarde is, is almachtig, zoals onze Geloofsbelijdenis zegt: in staat om te doen wat Hij wil, en nog meer dan Hij wil. Zijn absolute macht reikt verder dan wat Hij werkelijk doet. Hij "kan ... Abraham kinderen verwekken" uit de stenen van de straat zelf, ook al brengt Hij zo'n geslacht in werkelijkheid niet voort. Zijn almacht bewijst duidelijk dat Hij God is, en Zijn grondvesting van de wereld bewijst Zijn almacht. Want "de goden, die den hemel en de aarde niet gemaakt hebben, zullen vergaan van de aarde, en van onder dezen hemel." Jeremia 10:11.

(2.) De wereld in haar hele omvang en allen die daarin wonen zijn van de Heere. Het is dus duidelijk dat de gemeente niet binnen de grenzen van één streek is opgesloten en ook niet als het ware aan één

zetel vastgeplakt zit. Vroeger wilden de Donatisten de gemeente alleen aan Cartenna in Afrika binden, en in onze tijd doen de Papisten dat met Rome in Italië. Maar de Schriften zeggen duidelijk dat de gouden kandelaren van de ene plaats naar de andere worden verplaatst. Het koninkrijk van God wordt van het ene volk weggenomen en gegeven aan een ander land dat er vruchten van voortbrengt. In elk volk is wie God vreest en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam. Handelingen 10:35. — John Boys.

Vers 1

"De aarde is des HEEREN." Het begin van de psalm wil laten zien dat de Joden uit zichzelf niets hadden dat hun meer recht gaf dan de heidenen om dichter of vertrouwelijker tot God te naderen. God houdt de wereld door Zijn voorzienigheid in stand. Zo reikt de macht van Zijn bestuur evengoed tot alle mensen, en moeten ze Hem allemaal aanbidden. Net zo toont Hij aan alle mensen zonder uitzondering de vaderlijke zorg die Hij voor hen heeft. — J. Calvijn.

Vers 1

"De aarde is des HEEREN." Zij is van Christus door de schepping (vers 2; Johannes 1:1, 2). Ze is ook van Hem door de opstanding (Mattheüs 28:18) en door Zijn glorieuze hemelvaart naar de hemel, waar Hij als Koning van de wereld in Zijn menselijke natuur op de troon zit. Deze psalm neemt de taal over van de eerste hemelvaartspsalm (Psalm 8). — Christopher Wordsworth, D.D., op deze plaats.

Vers 1

Sint Chrysostomus leed onder keizerin Eudoxia. Hij vertelt zijn vriend Cyriacus hoe hij zich van tevoren wapende (Grieks): "Ik dacht: zal zij mij verbannen? 'De aarde is des HEEREN, mitsgaders haar volheid.' Mijn goederen afnemen? 'Naakt ben ik uit mijner moeders buik gekomen, en naakt zal ik daarhenen wederkeren.' Zal zij mij stenigen? Dan

dacht ik aan Stefanus. Mij onthoofden? Dan kwam Johannes de Doper in mijn gedachten," enz.

Zo hoort het te zijn bij iedereen die rustig wil leven en sterven. Ze moeten, zoals wij zeggen, iets opzijleggen voor een regenachtige dag. Ze moeten zich voorzien van genade, beloften opslaan en zich uitrusten met ervaringen van Gods goedertierenheid, aan anderen en ook aan henzelf. Dan kunnen ze er op de boze dag veel goeds van ontvangen. — John Spencer.

Vers 1

"De aarde is des HEEREN." Als jonge man hoedde David zijn kudden op Bethlehems vruchtbare vlakten. Toen daalde de Geest van de Heere op hem neer. Zijn zinnen gingen open en zijn verstand werd verlicht, zodat hij de zangen van de nacht kon verstaan. De hemelen verkondigden de heerlijkheid van God. Fonkelende sterren vormden het grote koor. Hun harmonieuze melodie klonk over de aarde, en de zoete volheid van hun stemmen trilde door tot aan haar uiterste grenzen.

"Licht is het gelaat van de Eeuwige," zong de ondergaande zon. "Ik ben de zoom van Zijn mantel," antwoordde de zachte, rozige schemering. De wolken verzamelden zich en zeiden: "Wij zijn Zijn tent voor de nacht." Het water in de wolken en de holle stemmen van de donder vielen in, in dit machtige koor: "De stem des HEEREN is op de wateren, de God der ere dondert; de HEERE is op de grote wateren."

"Hij vliegt op mijn vleugelen," fluisterden de winden. De zachte lucht voegde eraan toe: "Ik ben de adem van God, de zucht van Zijn goede nabijheid." "Wij horen overal lofzangen," zei de dorstige aarde. "Rondom mij klinkt lof, alleen ik ben treurig en stil." Toen antwoordde de dauw die neerdaalde: "Ik zal je voeden, zodat je opleeft en blij wordt, en je kinderen zullen bloeien als de jonge roos."

"Wat bloeien wij blij!" zongen de verkwikte weiden. De volle korenaren wuifden terwijl ze zongen: "Wij zijn Gods zegen, Gods legers te-

gen de hongersnood." "Wij zegenen je vanuit de hoogte," zei de zachte maan. "Wij ook," antwoordden de sterren. En de vlugge sprinkhaan tjirpte: "Mij zegent Hij óók, in de glinsterende dauwdruppel." "Hij heeft mijn dorst gelest," zei het ree. "En mij nieuwe kracht gegeven," vervolgde het hert. "En Hij geeft ons te eten," zeiden de dieren van het woud. "En Hij kleedt mijn lammeren," voegde het schaap er dankbaar aan toe.

"Hij heeft naar mij geluisterd," krasde de raaf, "toen ik verlaten en alleen was." "Hij heeft naar mij geluisterd," zei de wilde steenbok van de rotsen, "toen mijn tijd gekomen was en ik jongen kreeg." De tortelduif kirde, en de zwaluw en andere vogels vielen in met hun lied: "Wij hebben onze nesten gevonden, onze huizen! Wij wonen bij het altaar van de Heere en slapen onder de schaduw van Zijn vleugel, in rust en vrede."

"En vrede," antwoordde de nacht, en de echo rekte de klank nog even uit. Toen wekte de haan de dageraad en kraaide het uit van blijdschap: "Open de poorten, zet de poorten van de wereld wijd open! De Koning der ere komt eraan. Word wakker! Sta op, mensenkinderen! Geef lof en dank aan de Heere, want de Koning der ere komt eraan."

De zon kwam op en David ontwaakte uit zijn zoete verrukking. Maar zolang hij leefde, bleven de klanken van de harmonie van de schepping in zijn ziel hangen, en elke dag riep hij ze opnieuw op uit de snaren van zijn harp. — Uit de "Legend of the Songs of the Night" in de Talmoed, aangehaald in "Biblical Antiquities," door F. A. Cox, D.D., LL.D., 1852

Vers 1

Een vroom hart ziet alle dingen in God, en God in alle dingen. — Ingram Cobbin, 1839

Vers 2

"Want Hij heeft ze gegrond op de zeeën, en heeft ze gevestigd op de rivieren." Dat de aarde op de zeeën rust en op de rivieren wordt vastgezet, is zó wonderlijk dat de almachtige God Zijn knecht Job vroeg: "Waarop zijn haar grondvesten nedergezonken?" Job 38:6. Xerxes beval zijn soldaten het water van de Hellespont in boeien te slaan. Zo bindt ook God de vloeden als het ware in kluisters, zoals Sint Basilius het helder zegt: "Ligatum est mare præcepto Creatoris quasi compedibus", de zee is op bevel van de Schepper als met boeien gebonden. Hij zegt tegen de zee: "Tot hiertoe zult gij komen, en niet verder, en hier zal hij zich stellen tegen den hoogmoed uwer golven." "Hij vergadert de wateren der zee als op een hoop; Hij stelt den afgronden schatkameren" (Job 38:11; Psalm 33:7). Zonder Zijn toestemming kan dus geen enkele druppel het land overspoelen. — John Boys

Vers 2 (Nieuwe vertaling.)

"Want Hij heeft ze gegrond op de zeeën, en op stromen maakt Hij ze vast." Het gaat hier ongetwijfeld om het scheppingsverhaal in Genesis. Het droge land kwam uit het water op en leek daarop te rusten. (Vergelijk 136:6; Spreuken 8:29.) Toch zou het helemaal misplaatst zijn om in zulke woorden een theorie te zoeken, populair of wetenschappelijk, over hoe het aardoppervlak in elkaar zit. Job zegt (26:7): "Hij hangt de aarde aan een niet." Dit is duidelijk dichterlijke taal. Zie Job 38:6. — J. J. Stewart Perowne

Vers 2

"Op de zeeën" wil zeggen: op die grote waterdiepte onder de aarde, opgesloten in enorme holle ruimten. Daaruit ontspringen de bronnen van de rivieren, en daaruit welt ook ander water op aan de oppervlakte. — John Diodati

Vers 2

"Boven de rivieren heeft Hij ze bevestigd." Het Hebreeuwse woord (Al) staat in beide zinsdelen van dit vers en kan twee dingen betekenen. Het kan "boven" betekenen, zoals wij het hebben vertaald. Dan verwijst het naar Genesis 1:9, 10: Jehova liet droog land uit het midden van de zeeën opkomen, gaf het een vaste plaats boven de vloeden en trok voor die vloeden een grens, zodat ze nooit meer terugkeren om het te overstromen (zie Job 38:8; Psalm 104, die tijdens het schrijven in volgorde van ontstaan na Psalm 7:9 komt). Het kan ook "bij" of "aan" betekenen, zoals het vaak doet, en dan verwijst het naar dezelfde Bijbelplaatsen en dezelfde almacht van God. Onze aarde ligt dan vlak bij de vloeden. Ze wordt omringd door machtige wateren, waarvan één enkele golf haar voorgoed zou kunnen begraven. Toch heeft de Heere haar zo vastgezet dat dit nooit zal gebeuren. Dat is een krachtige reden waarom de aarde met alles erop en erin van Jehova is. — Benjamin Weiss

Vers 2

Hiermee wordt in beeldtaal bedoeld dat Hij Zijn gemeente boven de wateren van tegenspoed heeft geplaatst. Hoe hoog die wateren ook stijgen, de gemeente wordt er steeds veilig boven gehouden, en dat zal voor eeuwig zo blijven. Het kan ook zo samengaan: Hij zal alle volken opnemen in Zijn genade, omdat ze allemaal Zijn schepselen zijn. Hij maakte voor hen vanaf het begin zo'n prachtige woonplaats en houdt die nog steeds in stand. Daarmee laat Hij zien hoeveel Hij van hen vindt. Daarom zal Hij Zijn gunst nu nog verder over hen uitstrekken en hen aannemen als Zijn volk. — Augustinus, aangehaald door Mayer

Vers 3

"Wie zal klimmen?" Als alleen mag opklimmen wie rein en zuiver is, zonder ijdelheid en bedrog, dan is de vraag snel beantwoord: nie-

mand. Want niemand is zo. Stof is onze stof, dus we zijn niet rein. Onze natuur is bevlekt, dus we zijn niet zuiver. De zwaarsten van ons zijn lichter dan ijdelheid, en de besten van ons zijn bedrieglijk op de weegschaal. Voor ons is er dus geen klim die zo hoog reikt.

Toch horen we van Eén, of we hadden vandaag van Hem kunnen horen, Die is opgestaan en omhoog is gevaren. Hij was precies zoals de psalmist het beschrijft: helemaal rein en zuiver, zonder kaf, en geen bedrog werd in Zijn mond gevonden. 1 Petrus 2:22. Maar er was slechts Eén Die zo was, zult u zeggen, wat heeft dat met alle anderen te maken? Toch wel iets. Hij was ons Hoofd. Als het Hoofd eenmaal is opgestaan en omhooggegaan, dan volgen de leden allemaal, ieder op zijn tijd. — Mark Frank

Vers 3

"De berg des HEEREN" kan niets anders zijn dan een berg van heerlijkheid. Zijn heilige plaats is niets minder dan de plek en de zetel van de heerlijkheid zelf. Zo'n plek, kun je niet anders denken, is moeilijk te bereiken. Zelfs de kleine glorie van deze wereld is dat al.

Dit is een berg van heerlijkheid: moeilijk te beklimmen, lastig te bedwingen, rotsachtig, steil om overheen te klauteren. Er loopt geen vlakke, gemakkelijke weg naartoe. De brede, makkelijke weg gaat ergens anders heen (Mattheüs 7:13). De weg hierheen is smal (vers 14), ruw en vol moeite. Tot de ware, trouwe dienaren van Christus behoren is geen kleinigheid. Het is een strijd, een wedloop, een voortdurende veldtocht. Vasten en waken, kou en gebrek aan kleding, honger en dorst, boeien, gevangenissen, gevaren en benauwdheden, smaad en hoon, verdrukking en vervolging, de haat van de wereld en het wegblijven van onze vrienden. Alles wat wij zwaar of moeilijk noemen, ligt op de weg die we moeten gaan.

Niemand kan een lust achter zich laten, slecht gezelschap van zich afschudden, een zondig leven opgeven, de weg van de deugd inslaan, zijn geloof belijden of eraan vasthouden, niemand kan dus de geeste-

lijke berg beklimmen zonder dat hij een van deze dingen tegenkomt om mee te worstelen en te strijden. Maar het gaat niet alleen om opklimmen. Het gaat ook om daar blijven staan, want dat is wat het woord betekent. Je moet op zo'n hoogte volharden, standvastig blijven in waarheid en godsvrucht. Dat zal werkelijk moeilijk zijn, en het brengt nog meer strijd met zich mee. — Mark Frank

Vers 3, 4

De psalm begint met een bezorgde vraag, geeft daarna een bevredigend antwoord en eindigt met een prachtige, vervoerende aanspraak. Dit is de vraag: "Wie zal klimmen op den berg des HEEREN, en wie zal staan in de plaats Zijner heiligheid?"

Dit is het antwoord: "Die rein van handen, en zuiver van hart is." "Die zal den zegen" van volledige vergeving "ontvangen van den HEERE, en gerechtigheid van den God zijns heils." Het is die volmaakte gerechtigheid die de mens niet zelf verdient, maar die Jehova schenkt. De heilige verricht haar niet, de zondaar ontvangt haar. Zij is de enige stevige grondslag voor onze hoop op geluk, het enige pleidooi dat geldt voor toegang tot de woningen van vreugde.

Dan volgt de aanspraak. De profeet ziet de hemelvaart van Christus en Zijn heiligen vooruit, op weg naar het koninkrijk der hemelen. Hij ziet zijn Heere vooropgaan aan het hoofd van de verloste wereld en hen leiden naar plaatsen van eer en vreugde. Bij zo'n gezicht past dat hij zich, in een bijzonder mooie dichterlijke toon, richt tot de poorten van de hemel: "Heft uw hoofden op, gij poorten, en verheft u, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga!" Met alle erfgenamen van Zijn genade en gerechtigheid zal Hij Zijn zegevierende intocht houden, en nooit meer uitgaan. — James Hervey

Vers 3, 4

Het gaat niet om wie zo goed zingt of zoveel psalmen zingt. Niet om wie zoveel dagen vast of waakt, niet om wie zijn bezit onder de armen verdeelt, niet om wie anderen predikt, niet om wie rustig, vrien-

delijk en gezellig leeft. Het gaat zelfs niet om wie alle wetenschappen en talen kent, noch om wie alle deugdzame en goede werken doet waarover een mens ooit sprak of las. Het gaat alleen om hem die zuiver is, van binnen en van buiten. — Maarten Luther

Vers 4

"Die rein van handen, en zuiver van hart is." Zal ik u dan zeggen wie in Gods ogen een oprecht mens is? Het is iemand die zich buigt voor Gods wet als de hoogste maatstaf van wat goed is. Iemand die in alles wat hij doet wordt gestuurd door diep ontzag voor God. Iemand die de andere geboden vanzelf houdt, omdat hij het eerste en grote gebod heeft gehoorzaamd: "Geef mij uw hart." Zijn gedrag richt zich niet naar gewoonte of eigenbelang, maar naar één vaste, onveranderlijke maatstaf van plicht.

Breng deze man voor de rechter en laat hem getuigen: hij zal geen vals getuigenis geven. Vertrouw hem ontelbare schatten toe: hij zal niet stelen. Vertrouw hem het kostbaarste toe van uzelf of uw gezin: u bent veilig, want hij heeft een levend beginsel van waarheid en eerlijkheid in zijn borst. In het donker is hij net zo betrouwbaar als op klaarlichte dag. Hij is een oprecht mens, niet omdat zijn reputatie of belang dat vraagt, niet omdat de blik van het publiek op hem rust, maar omdat de liefde tot God en het ontzag voor Hem het hart van deze man beheersen. — Ebenezer Porter, D.D., 1834

Vers 4

Voorwaarden die op niemand passen behalve op Christus. (Bellarminus.) "Die rein van handen …", "de reine van handen", zegt de kanttekening. Het zijn de handen waaruit kracht en genezing voortkwamen. Handen die steeds opgeheven waren in gebed tot God of in zegen over mensen. Handen die aan het kruis werden uitgestrekt om de hele wereld te reinigen. — Isaac Williams, bij deze tekst

Vers 4

"Die zijn ziel niet opheft tot ijdelheid" wordt door Arias Montanus gelezen als: "Die zijn ziel niet tevergeefs heeft ontvangen." Och, hoevelen hebben hun ziel tevergeefs ontvangen! Ze doen er niets beters mee dan de varkens, van wie de wijsgeer zegt: "cujus anima pro sale", hun ziel dient alleen als zout om hun lichaam tegen het stinken te behoeden. Wie zou niet treuren bij de gedachte dat zo'n uitgelezen kostbaarheid voor zo'n waardeloos doel wordt gebruikt! — George Swinnock

Vers 4

"En die niet bedriegelijk zweert." Dat wil zeggen: wie zijn tong niet heeft laten wennen aan enige andere taal uit de bedorven omgang van de hel, tot oneer van God of om anderen te misleiden. Meineed wordt hier als voorbeeld genoemd voor alle andere zonden, omdat het een van de ergste is. Maar Peraldus telt vierentwintig verschillende zonden van de tong op. Elke burger van het Nieuwe Jeruzalem wacht zich zorgvuldig voor ze allemaal, als voor het gekwijl van de duivel, dat helemaal niet past bij zijn zuivere lippen. — John Trapp

Vers 4

Nu komen we bij de vier voorwaarden die nodig zijn om zo'n klim mogelijk te maken. Eén: niets kwaads doen. "Die rein van handen ..." Twee: niets kwaads denken. "En zuiver van hart is." Drie: de plicht doen waarvoor je op aarde gezonden bent. "Die zijn ziel niet opheft tot ijdelheid", of, zoals de Vulgaat het geeft: "Die zijn ziel niet tevergeefs heeft ontvangen." Vier: de geloften nakomen waarmee je aan God gebonden bent. "En die niet bedriegelijk zweert."

In de volste zin was er maar Eén in Wie dit alles vervuld was. Daarom kon Hij op de vraag: "Wie zal klimmen op den berg des HEEREN?" met recht antwoorden: "Niemand is opgevaren in den hemel, dan Die uit den hemel nedergekomen is, namelijk de Zoon des mensen, Die in

de hemel is." Johannes 3:13. "Daarom staat er terecht geschreven," zegt Sint Bernardus, "dat zo'n Hogepriester bij ons paste, want Hij kent hoe moeilijk die klim naar de hemelse berg is. Hij kent de zwakheid van ons die moeten opklimmen." — Lorinus en Bernardus, aangehaald door J. M. Neale

Vers 4

De hemel win je niet met mooie woorden en een fraaie belijdenis. De christen die doet wat hij zegt, zal blijven staan wanneer de lege opschepper over zijn geloof valt. Wie het meest over godsdienst praat, doet vaak het minst. Zijn godsdienst is zinloos als zijn belijdenis geen bewijs van een heilig leven kan tonen. — William Gurnall

Vers 5

"Die zal den zegen ontvangen", zoals eerder staat: "Gij zet hem tot zegeningen." Psalm 21:7. Zijn naam is nooit zonder zegen. In Hem zullen alle volken van de aarde gezegend worden. Op de berg van Zijn zaligsprekingen, op de hemelse berg Sion, gekroond als "de Zoon des gezegenden Gods." "Van den HEERE", ja, van "de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus." Efeze 1:3. — Isaac Williams

Vers 5

"Die zal den zegen ontvangen van den HEERE, en gerechtigheid." Over onze eigen gerechtigheid, die we buiten Hem hebben, zegt Jesaja dat ze "een wegwerpelijk kleed" is. Sint Paulus noemt haar zelfs maar "drek". Dat zijn twee heel alledaagse vergelijkingen, maar het zijn die van de Heilige Geest Zelf. En toch nog lang niet zo alledaags als in de grondtekst. Daar zijn ze zo weerzinwekkend dat we niet hebben durven vertalen om wat voor bevlekt kleed of wat voor drek het precies gaat.

Onze eigen gerechtigheid is dus niet beter, en daarom worden we gedreven om haar elders te zoeken. "Die zal den zegen ontvangen van den HEERE, en gerechtigheid", zegt de profeet, en "de gave der

rechtvaardigheid", zegt de apostel. Filippenzen 3:8, 9; Romeinen 5:17. Het moet dus een andere gerechtigheid zijn, die ons gegeven en door ons ontvangen wordt, en die we moeten zoeken. Waar moeten we heen om haar te krijgen? Job behandelt dit punt in zijn eentje (hoofdstuk 15:15; 4:18; 25:5). Niet naar de hemelen of de sterren, want die zijn onrein in Zijn ogen. Niet naar de heiligen, want in hen vond Hij dwaasheid. Niet naar de engelen, want ook in hen vond Hij geen standvastigheid. Als geen van deze ons kan helpen, zien we een dwingende reden waarom Jehova deel moet zijn van deze naam: "De HEERE: ONZE GERECHTIGHEID." Jeremia 23:6. — Lancelot Andrewes

Vers 6

"Dat is het geslacht dergenen, die naar Hem vragen, die Uw aangezicht zoeken." Christenen moeten zoekers zijn. Echt, zo is het. Dit is het geslacht van zoekers. Wie ooit in de hemel wil komen, moet bij dat geslacht horen. In de hemel zijn we vinders, bezitters en genieters van God. Maar hier op aarde zijn we zoekers. Er ontbreekt ons altijd iets, dus blijven we zoeken naar wat we nog niet hebben. Zelfs op ons best missen we nog de volheid van ons geluk. Dit leven is een leven van zoeken, omdat het een leven van gebrek is. Laten we nu eens kijken naar het zoeken van Gods aangezicht, van Zijn tegenwoordigheid. . . . Met die tegenwoordigheid bedoelt de psalmist de nabijheid die God laat voelen als we in nood zijn en in Zijn verordeningen. In onze nood laat Hij Zijn kinderen een genadige tegenwoordigheid ervaren, een vriendelijk gelaat. Weten we de weg niet, dan geeft Hij licht om ons te leiden. Zijn we zwak, dan laat Hij ons Zijn kracht zien. Zitten we in angst en verlegenheid, dan komt Hij met Zijn troostrijke nabijheid om ons te bemoedigen. In benauwdheid geeft Hij ons hart ruimte, precies afgestemd op wat nodig is. Zo is God dichtbij Zijn kinderen als ze in nood zijn: Hij wijst hun de weg, troost hen en sterkt hen, wanneer ze dat nodig hebben. — Richard Sibbes

Vers 6

"Dat is het geslacht." Met het woordje "dat" haalt de psalmist alle nagemaakte Israëlieten van de lijst van Gods dienaren af. Zij vertrouwen alleen op hun besnijdenis en op het offeren van dieren, en vinden het niet nodig zichzelf aan God aan te bieden. Toch dringen zij zich zonder enige schroom, allemaal tegelijk, de gemeente binnen. — Johannes Calvijn

Vers 6

"Die Uw aangezicht zoeken, dat is Jakob!" (Engels: die Uw aangezicht zoeken, o Jakob) In Spreuken 7:15 en 29:26 betekent "het aangezicht zoeken van" iemands gunst zoeken, of vreugde in iemand hebben. Hun vreugde ligt niet bij Ezau, die "de vettigheden der aarde" (Genesis 27:39) als zijn deel kreeg. En misschien hebben de schrijvers gelijk die in Jakob een naam voor de Messias zien, aan Wie het ware eerstgeboorterecht en de zegen toebehoren. — Andrew A. Bonar

Vers 6

"Die Uw aangezicht zoeken, dat is Jakob!" (Engels: die Uw aangezicht zoeken, o Jakob) Hij is "het zaad van Jakob". Hij is "de Heilige Israëls". "Het aangezicht Uws gezalfden" is het gezicht van Hem Die God én mens is. Want "wij zullen Hem zien, gelijk Hij is." — Isaac Williams

Vers 6

"Dat is Jakob!" (Engels: o Jakob), of: o God van Jakob. Zoals 1 Korinthe 12:12 de gemeente "Christus" noemt, zo heet God hier "Jakob". Zo innig is de band tussen Hem en Zijn volk, zo dicht staan ze bij elkaar. Of lees het zo: dit is Jakob. Zo worden de echte zoekers terecht genoemd. Ten eerste omdat ze Israëlieten in waarheid zijn (Johannes 1:47; Romeinen 9:6). Ten tweede omdat ze God van aangezicht tot aangezicht zien, zoals Jakob in Pniël (Genesis 32:24-30). Ten derde omdat ook zij, net als hij, een zegen meedragen (Hosea 12:4): namelijk

“gerechtigheid van den God zijns heils”, zoals in het vers hiervoor. — John Trapp

Vers 7

“Heft uw hoofden op, gij poorten.” De tempelpoorten waren inderdaad hoog en prachtig, passend bij de enorme afmetingen van dat bijzondere gebouw. Maar met “Heft uw hoofden op” wordt niet zozeer hun hoogte bedoeld. Het gaat om het bovenste deel, dat zo gemaakt was dat het omhoog kon, terwijl het onderste deel openging als vleugeldeuren. — Robert Jamieson, in “Paxton’s Illustrations of Scriptures”

Vers 7

“Heft uw hoofden op, gij poorten.” Bij het kasteel van Banias in Syrië staan nog resten van een oude poort die, net als een jaloezie, omhoog werd getrokken. De poort schoof daarbij in groeven. Daarmee is de uitdrukking volkomen duidelijk. — John Gadsby

Vers 7

“Heft op.” Dit is een uitdrukking uit de wereld van triomfbogen en grote zuilengangen, de poorten en zuilenhallen van een stad. Die werden opgericht, verfraaid en versierd voor de intocht van machtige veldheren die als overwinnaar terugkeerden. — John Diodati

Vers 7

“Verheft u, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga!” Sommigen leggen dit uit van de deuren van ons hart, naar het woord uit Openbaring 3:20: “Zie, Ik sta aan de deur, en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen, en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen,” enzovoort. In de evangeliën zien we dat Christus op vier manieren werd ontvangen. Sommigen namen Hem op in hun huis, maar niet in hun hart, zoals Simon de Farizeeër (Lukas 7:44), die Hem geen kus gaf en geen water voor Zijn voeten. Anderen namen Hem op in hun hart,

maar niet in hun huis, zoals de gelovige hoofdman (Mattheüs 8:8), die zichzelf te onwaardig vond om Christus onder zijn dak te laten komen. Weer anderen lieten Hem noch in hun huis noch in hun hart toe, zoals de goddeloze Gergesenen (Mattheüs 8:34). En nog anderen ontvingen Hem in allebei, huis én hart, zoals Lazarus, Maria en Martha. Johannes 3:15; Lukas 10:38.

Opdat Christus echt door het geloof in ons hart woont en onze lichamen tempels van Zijn Heilige Geest zijn, moeten we onze zielen opheffen, zoals onze profeet ons hier aanspoort. Wat dat inhoudt? Met de woorden van Paulus (Kolossenzen 3:2): onze genegenheid moet gericht zijn op de dingen die boven zijn, en niet op die op de aarde. Willen we ons hart opheffen naar Christus' waarheid, dan mogen we het niet opheffen naar de ijdelheid van de wereld. We mogen onze liefde dus niet te veel hechten aan de dingen van dit leven, maar aan de genietingen aan Gods rechterhand, die eeuwig zijn. Zo dragen we, na het beeld van de eerste Adam te hebben gedragen, die aards was, ook het beeld van de tweede Adam, dat hemels is. 1 Korinthe 15:49.

De wereldse mens zonder God zingt Christus een "Nunc dimittis" toe, een afscheidslied. Hij zegt wat de duivelen zeiden: "Laat af, wat hebben wij met U te doen, Gij Jezus Nazarener?" (Markus 1:24). Hij zegt het ook zoals Job zijn woorden weergeeft: "Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust." Job 21:14. De godvrezende ziel daarentegen, die de Zaligmaker bezit, zingt een vrolijk "Magnificat" en een lieflijk "Te Deum". Zij zegt tot Christus wat Ruth tot Naomi zei (Ruth 1:16): "Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keren." Zelfs de dood zal ons niet scheiden. Want als ik uit de gevangenis van mijn lichaam ben bevrijd, hoop ik bij Christus te zijn. Zoals Ittaï tot David sprak, zo zeg ik tot Jezus: "Zo waarachtig als de HEERE leeft, en mijn heer de koning leeft, in de plaats, waar mijn heer de koning zal zijn, hetzij ten dode, hetzij ten leven, daar zal uw knecht voorzeker ook zijn!" 2 Samuël 15:21.

O Heere, U bent de God van mijn heil. Ik hef mijn hart naar U op en verlang U te zoeken, op de juiste "ubi", waar U te vinden bent, en op het juiste "quando", terwijl U te vinden bent. Psalm 18:47; 25:1. Open mijn dove oren en mijn harde hart, opdat Uw Zoon, mijn Zaligmaker, binnenkomt en bij mij woont. Geef mij genade dat ik steeds luister terwijl Hij roept, opendoe terwijl Hij klopt, en Hem ook vasthoud als ik Hem heb. Dan mag ik Uw berg beklimmen en in Uw heilige plaats staan. Dan verblijf ik niet alleen in Uw tabernakel, maar rust en woon ik ook op de berg van Uw heiligheid. — John Boys

Vers 7

"Eeuwige deuren." De poorten van de hemel heten "eeuwig", omdat ze eeuwig blijven bestaan, of omdat ze de deuren zijn naar het leven dat eeuwig is. — John Boys

Vers 7

Wat we ook van deze dingen denken: David vond het hoog tijd om zo'n bode welkom te heten en zijn hart te openen om zijn God te ontvangen. Hoor wat hij tegen zijn eigen hart en tegen anderen zegt: "Heft uw hoofden op, gij poorten, en verheft u, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga!" Maar de deur van het menselijk hart zit helaas op slot, gegrendeld en gesloten. Mensen slapen diep en horen het kloppen aan de poort niet, hoe luid het ook is, en al is het een koning. Daarom klopt David opnieuw: "Verheft u, gij eeuwige deuren."

Waarom zo'n haast, zegt de zondaar? Waarom die haast? Wel, de Koning staat aan je poorten! En dat is geen gewone koning. Hij is een Koning vol heerlijkheid, een Koning Die jou groot wil maken. Doe je snel open, dan eert Hij je zozeer dat Hij bij je binnengaat, in je huis Zijn intrek neemt en bij je woont. Toch doet de ziel, ondanks dit alles, nog steeds niet open. Ze blijft twijfelend staan, alsof daar eerder een vijand dan een vriend voor de deur staat, en vraagt: "Wie is Hij, deze Koning der ere?" Wie? Hij antwoordt opnieuw: "De HEERE der heirscharen." Doe je niet snel en ook dankbaar open, dan kan Hij je

huis zo om je oren laten storten. Hij is de HEERE der heirscharen, de Koning Die altijd een machtig leger tot Zijn beschikking heeft, dat klaarstaat voor Zijn bevel. Dan pas zou je weten wie je tot vriend had kunnen hebben. “Heft uw hoofden op, gij poorten.” Doe snel open, jij die God liever tot vriend hebt dan tot vijand.

O, waarom roept de ziel van elke zondaar niet uit: Heere, de deur zit op slot en U hebt de sleutel. Ik heb alles geprobeerd, maar het slot is zo roestig dat ik de sleutel onmogelijk kan omdraaien. Maar Heere, ruk de deur dan uit haar scharnieren, alles wat U wilt, als U maar binnenkomt en hier woont. Kom, o machtige God! Breek door deuren van ijzer en grendels van koper, en baan U een weg met Uw liefde en macht. Kom, Heere, en maak U hier thuis, wees welkom. Alles wat ik heb, staat tot Uw dienst. O maak mijn ziel geschikt om U te ontvangen! — James Janeway

Vers 7

Hij heeft ons de Geest als onderpand nagelaten en ons het onderpand van ons vlees afgenomen. Dat vlees heeft Hij met Zich meegenomen naar de hemel, als pand dat het geheel zal volgen. — Tertullianus

Vers 7

Christus is als overwinnaar naar de hemel gegaan. Zonde, satan, dood, hel en al Zijn vijanden voert Hij in triomf mee aan de wielen van Zijn wagen. Hij heeft Zijn vijanden niet alleen voor Zichzelf overwonnen, maar voor heel Zijn volk. Ook hen zal Hij overwinnaars maken, ja, “meer dan overwinnaars”. Zoals Hij heeft overwonnen, zo zullen zij overwinnen. En zoals Hij als overwinnaar naar de hemel is gegaan, zullen zij in triomf volgen. In de hemel is Hij Zaligmaker. Toen Hij uit de hemel kwam, kwam Hij als Zaligmaker. Toen Hij op aarde was, verwierf Hij eeuwige zaligheid. In de hemel leeft Hij als Zaligmaker. Als Hij weer uit de hemel komt, zal Hij komen als Zaligmaker. En als Hij terugkeert, keert Hij terug als Zaligmaker. Hij is ook als de rechtmati-

ge erfgenaam naar de hemel gegaan. Niet als vreemdeling, maar als "Erfgenaam van alles". Hij is de erfgenaam van alle hemelse heerlijkheid en gelukzaligheid, en gelovigen zijn "erfgenamen van God, en medeerfgenamen van Christus". — Henry Pendlebury, 1626-1695

Vers 7

"Al gij volken, klapt in de hand; juicht Gode met een stem van vreugdegezang. ... God vaart op met gejuich, de HEERE met geklank der bazuin." Psalm 47:2, 6. Deze Ark, die de wereld van de ondergang heeft gered, rust eindelijk op de berg, nadat ze op een vloed van bloed heeft gedreven. Deze onschuldige Jozef, wiens deugd door de synagoge werd onderdrukt, wordt uit de kerker gehaald om een kroon te ontvangen. Deze onoverwinnelijke Simson heeft de poorten van de hel weggedragen en trekt in triomf naar de eeuwige heuvelen. Deze zegevierende Jozua is over de Jordaan getrokken met de ark des verbonds en heeft het land der levenden in bezit genomen. Deze Zon der gerechtigheid, Die tien graden was ondergegaan, keert terug naar de plaats die Hij had verlaten. Hij Die bij Zijn geboorte "een worm" was, een Lam in Zijn lijden en een Leeuw in Zijn opstanding, stijgt nu als een Arend naar de hemel op. En Hij moedigt ons aan Hem daarheen te volgen. Op deze dag leert de hemel de aanwezigheid van de mens te verdragen, en leren mensen boven de sterren te wandelen. Het hemelse Jeruzalem ontvangt zijn rechtmatige Koning, de gemeente haar Hogepriester, het huis van God zijn Erfgenaam, de hele wereld haar Heerser. "Psalmzingt Gode, psalmzingt! Psalmzingt onzen Koning, psalmzingt!" Psalm 47:7-9. "God regeert over de heidenen; God zit op den troon Zijner heiligheid." "De edelen der volken zijn verzameld" tot Hem; "Hij is zeer verheven" boven hen. — Uit "The Life of Jesus Christ in Glory", vertaald uit het Frans van James Nouet

Vers 7, 8

Toen Christus bij de deuren van de hemel aankwam, begonnen de hemelse geesten die Hem vergezelden te roepen: "Heft uw hoofden

op, gij poorten, en verheft u, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga!" Enkele engelen binnen kenden Zijn persoon wel, maar stonden verbaasd over Zijn majesteit en heerlijkheid. Zij vroegen weer: "Wie is de Koning der ere?" Toen kregen zij dit antwoord: "De HEERE, sterk en geweldig, de HEERE, geweldig in den strijd." Daarop gingen de twaalf poorten van de heilige stad, het Nieuwe Jeruzalem, vanzelf open, en Jezus Christus ging met al Zijn dienende geesten naar binnen.

O mijn ziel, wat zou dit je vreugde moeten verhogen en je troost vergroten: Christus is nu in heerlijkheid opgenomen! Elk gezicht op Christus is heerlijk, werkelijk elk gezicht, en bij elk zicht moet je op de Heere Jezus Christus wachten voor heerlijke openbaringen van Hemzelf. Kom, leef naar dit grote geheimenis van de godsvrucht. Kijk naar Christus terwijl Hij in heerlijkheid binnengaat, en je zult dezelfde glans van heerlijkheid op je hart vinden. O! Dit gezicht verandert je: "Wij allen, met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest." 2 Korinthe 3:18. — Isaac Ambrose

Vers 7, 8

Jullie die zo de levende tempels van de Heere zijn en Zijn heiligende Geest al in jullie hebben opgenomen: hef jullie harten op in het gebruik van de heilige verordeningen, door het geloof, met blijde verlangens en vaste verwachting van Hem. Ja, wees rijkelijk opgeheven door het geloof in het gebruik van de heilige middelen, jullie die de eeuwige woning zijn van een eeuwige God, en heet Hem blij en overtuigd welkom. Zo nodigen jullie de hoge en machtige Heerser, de Heere Christus, uit in jullie ziel, en ontvangen jullie Hem ongetwijfeld, met de heerlijke openbaring en verrukkende werking van Zijn liefde, weldaden en genaden.

Weet ook, alle gelovigen en gehoorzamen, tot jullie moed en troost, wie en wat voor Koning deze heerlijke Koning is, de Heere Jezus, Die de wereld veracht maar jullie eren. Hij is de almachtige God, met alle macht die nodig is om Zijn volk en gemeente te behoeden en te verdedigen. Dat volk bemint en dient Hem, vol vertrouwen op Hem. Hij beschermt het tegen alle kracht en macht van mensen en duivels die zich tegen hen keren of zullen keren, en Hij verslaat die. Wij, Zijn Israël naar de letter, hebben dat ondervonden, tot jullie onderricht en versterking, die Zijn volk naar de geest zijn. — George Abbot, in "Brief notes upon the whole Book of Psalms", 1651

Verzen 7-10

Welke tong van de hoogste aartsengel kan onder woorden brengen hoe U werd verwelkomd, Koning der ere, in deze gezegende gewesten van onsterfelijkheid? De hoogste hemel heeft nog nooit met zóveel vreugde weerklonken: God is opgevaren met gejuich en de Heere met bazuingeklank! Wij zijn zwakke, eindige schepselen. Het is niet aan ons om te doorgronden hoe de heerlijke Drie-eenheid de zegevierende, nu verheerlijkte menselijke natuur van Christus ontving. Dat gaat ons begrip te boven: het is geestelijk en goddelijk, en wij kunnen het niet in woorden vangen.

Toen God Zijn eniggeboren Zoon in de wereld bracht, zei Hij al: "En dat alle engelen Gods Hem aanbidden." Hoeveel te meer nu Hij "opgevaren is in de hoogte, … de gevangenis gevangen genomen" heeft, en God "Hem een Naam gegeven" heeft, "welke boven allen naam is; opdat in de Naam van Jezus zich zou buigen alle knie." De heilige engelen zongen al bij Zijn geboorte, bij het begin van Zijn weg van vernedering en zwakheid. Met welk een triomf ontvingen zij Hem dan nu Hij terugkeerde, nadat Hij de verlossing van de mens volkomen had voltooid!

Toen David, Zijn voorafbeelding, Goliath had verslagen en diens hoofd naar Jeruzalem had gebracht, kwamen de meisjes hem tege-

moet met dansen en trommelen. Hoe moeten die engelengeesten dan niet hebben gejubeld, denken wij bij de ontmoeting met de grote Overwinnaar van hel en dood! Hoe zongen zij: "Heft uw hoofden op, gij poorten, en verheft u, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga!" Want zoals Hij is heengegaan, zo zal Hij komen. "Ziet, de Heere is gekomen met Zijn vele duizenden heiligen; ... duizendmaal duizenden dienden Hem, en tien duizendmaal tien duizenden stonden voor Hem."

Het is alsof ik hen hoor, uit al die engelenmonden, die zalige toejuiching: "Het Lam, Dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging. ... Hem, Die op den troon zit, en het Lam, zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht in alle eeuwigheid." En jij, mijn ziel, waarom zing je niet mee in dat gelukkige koor van de hemel? Waarom word je niet in vervoering uit mijn boezem weggerukt, als je ziet hoe onze eigen menselijke natuur is verheven boven alle machten van de hemel? Engelen, aartsengelen, cherubs en serafs en al die machtige, heerlijke geesten aanbidden haar. Daar zit zij, gekroond met oneindige heerlijkheid en majesteit! — Joseph Hall

Verzen 7-10

In de vierentwintigste psalm lezen we hoe Christus werkelijk de hemel binnentrok. Denk aan de koning van Engeland die Londen wil binnengaan door Temple Bar. De poort is voor hem gesloten, dus de heraut eist toegang: "Open de poort." Van binnen klinkt een stem: "Wie is daar?" De heraut antwoordt: "De koning van Engeland!" Meteen gaat de poort open. De koning trekt binnen, te midden van het blije gejuich van zijn volk.

Dat is een oud gebruik, en op dat gebruik zinspeelt deze psalm. Zo moeten we het ons voorstellen. "God vaart op met gejuich." Hij kwam bij de hemelse poort aan, en de heraut in Zijn gevolg eiste toegang: "Heft uw hoofden op, gij poorten, en verheft u, gij eeuwige deuren,

opdat de Koning der ere inga!" De hemelse wachters binnen vragen: "Wie is de Koning der ere?" De heraulden antwoorden: "De HEERE, sterk en geweldig, de HEERE, geweldig in den strijd." Vraag en antwoord worden nog een keer herhaald. Dan heffen de poorten hun hoofden op en gaan de eeuwige deuren open. De Vorst gaat het paleis van Zijn Vader binnen, begroet door de toejuichingen van de hemel. Alle hemelbewoners stemmen samen in één kreet van onuitsprekelijke vreugde: "De HEERE der heirscharen, Die is de Koning der ere!" — Christmas Evans

Verzen 7-10

Volg onze Verlosser eens in Zijn hemelvaart naar Zijn plaats aan Gods rechterhand. Daar is Hij aangesteld als Heere van alles. Engelen, overheden en machten zijn Hem onderworpen, en Hij zit daar totdat Zijn vijanden "tot een voetbank Zijner voeten" zijn gelegd. Dan zien we hoe de vloed van de hemelse zaligheid hoger en hoger stijgt, tot hij zijn hoogste punt bereikt.

Stel je een geliefde vorst voor die zijn land heeft gered door zijn leven te wagen. Als hij terugkeert, raakt een heel volk in vervoering. In elk gezelschap gaat het over hem, en al hun gedachten en vreugde draaien om hem. Kijk dan naar de Koning der koningen. Door Zijn dood heeft Hij de dood onttroond en leven en onvergankelijkheid aan het licht gebracht. Hij heeft de machten van de duisternis hun buit afgenomen en al hun plannen verwoest. Zie Hem in triomf terugkeren!

Iets van die triomf was er al toen Hij Jeruzalem binnenreed. De hele stad kwam in beroering en vroeg: "Wie is Deze?" De menigte antwoordde: Dit is Jezus, de profeet van Nazareth. Zelfs de kinderen zongen: "Hosanna den Zone Davids! Gezegend is Hij, Die komt in den Naam des Heeren! Hosanna in de hoogste hemelen!" Hoeveel groter moet de triomf zijn wanneer Hij het hemelse Jeruzalem binnentrekt! Zou niet de hele stad dan "beroerd" worden en vragen: "Wie is Deze?"

Zie duizenden engelen Hem vergezellen, en tienduizend maal tienduizend Hem tegemoetkomen! Toen de ark de stad van David binnenging, was dat slechts een schaduw hiervan. De beurtzangen die er toen werden gezongen, passen hier veel beter. — Andrew Fuller

Verzen 7-10

Waarom wordt dit lied herhaald? Waarom worden de eeuwige poorten voor de tweede keer opgeroepen hun hoofden op te heffen? Hier niet, en op geen enkele andere plaats in de Schrift, mogen we beweren dat we de hele betekenis van de goddelijke psalmen kennen. Maar zou de herhaling ons eraan kunnen herinneren dat de hemelvaart van onze Zaligmaker zich ook zal herhalen? Hij zal natuurlijk niet meer sterven. De dood heeft geen heerschappij meer over Hem, en "er blijft geen slachtoffer meer over voor de zonden." Ook zal Hij niet opnieuw opstaan. Maar aan het einde van de wereld komt Hij terug om levenden en doden te oordelen. Na die komst moet Hij dus weer opvaren. Ik zeg: deze tweede hemelvaart kan de psalmist bedoelen, wanneer hij de eeuwige deuren voor de tweede keer oproept hun hoofden op te heffen en plaats te maken voor de Koning der ere.

Let nu op het antwoord dat deze tweede keer klinkt: "Wie is de Koning der ere? De HEERE, sterk en geweldig, de HEERE, geweldig in den strijd. Heft uw hoofden op, gij poorten, ja, heft op, gij eeuwige deuren! opdat de Koning der ere inga! Wie is Hij, deze Koning der ere? De HEERE der heirscharen, Die is de Koning der ere." Eerst was het: "De HEERE, sterk en geweldig, de HEERE, geweldig in den strijd." Nu is het: "De HEERE der heirscharen." Wanneer Christus voor het eerst opvaart om aan de rechterhand van Zijn Vader voor ons te bidden, heet Hij "de HEERE, geweldig in den strijd". Wanneer Hij voor de tweede keer opvaart, nadat de wereld is geoordeeld en goeden en kwaden voor eeuwig zijn gescheiden, heet Hij "de HEERE der heirscharen". Waarom dit verschil in Zijn goddelijke titels?

Wij mogen met eerbied denken dat het ons iets zegt over het verschil tussen Zijn eerste en tweede komst op aarde, tussen Zijn eerste en tweede hemelvaart. Zijn eerste komst gebeurde in alle opzichten in grote nederigheid. Ook hierin, dat Hij schijnbaar alleen kwam. De engelen stonden wel om Hem heen te wachten, maar onzichtbaar, zonder heerlijkheid. "Ik heb de pers alleen getreden, en er was niemand van de volken met Mij." Hij worstelde alleen met dood, hel en satan. Alleen stond Hij op uit de doden. En alleen, voor zover mensen konden zien, ging Hij op naar de hemel. Zo liet Hij aan iedereen zien dat Hij "de HEERE, geweldig in den strijd" is: geweldig in dat ene gevecht, waarin Hij als onze kampioen, onze David, zegevierend streed tegen onze grote vijand.

Maar wanneer Hij voor de tweede keer neerdaalt en opvaart, zal Hij Zich tonen als "de HEERE der heirscharen". Hij daalt dan niet alleen neer in geheimzinnige stilte, zoals bij Zijn wonderbare menswording. Alle legers van de hemel zullen Hem volgen. "Den zal de HEERE, mijn God, komen, en al de heiligen met U, o HEERE!" "Ziet, de Heere is gekomen met Zijn vele duizenden heiligen." "De Zoon des mensen zal komen in de heerlijkheid Zijns Vaders, met Zijn engelen." "Duizendmaal duizenden dienden Hem, en tien duizendmaal tien duizenden stonden voor Hem." In plaats van de stilte van die rustige kamer in Nazareth en van de schoot van de heilige maagd, klinken dan de stem van de aartsengel en de bazuin van God. Zo daalt Hij neer als de HEERE der heirscharen, en als de HEERE der heirscharen vaart Hij weer op naar Zijn Vader.

Na het oordeel gaat Hij opnieuw door de eeuwige deuren, met een groter gevolg dan ooit. Want Hij voert allen mee de hemelse woning in die uit hun graven zijn opgewekt en waardig bevonden. Hoor hoe iemand dit ontzagwekkende gezicht beschrijft, die ongetwijfeld een hoge plaats zal hebben op die dag, dicht bij de Rechter. De grote apostel en profeet Paulus zegt: "De Heere Zelf zal met een geroep, met de stem des archangels, en met de bazuin Gods nederdalen van

den hemel; en die in Christus gestorven zijn, zullen eerst opstaan; daarna wij, die levend overgebleven zijn, zullen te zamen met hen opgenomen worden in de wolken, den Heere tegemoet, in de lucht; en alzo zullen wij altijd met den Heere wezen." — John Keble, M.A.

Verzen 7-10

> *In Zijn gezegend leven zie ik het pad, in Zijn dood de prijs,*
> *En in Zijn glorieuze opvaart het hoogste bewijs*
> *Van de onsterfelijkheid. En is Hij opgestaan?*
> *Hoort het, gij volken! Hoort het, gij doden!*
> *Hij is opgestaan! Hij is opgestaan! Hij brak de boeien van de dood.*
>
> *Heft uw hoofden op, o eeuwige poorten,*
> *En laat de Koning der ere binnengaan.*
> *Wie is de Koning der ere? Hij Die Zijn*
> *Troon der heerlijkheid verliet voor de smarten van de dood.*
>
> *Heft uw hoofden op, o eeuwige poorten,*
> *En laat de Koning der ere binnengaan.*
> *Wie is de Koning der ere? Hij Die de wrede vijand versloeg,*
> *Die heel het mensdom in ellende joeg.*
>
> *De Koning der ere, Wiens heerlijkheid*
> *De hemel vervulde met verwondering over Zijn liefde tot de mens,*
> *En Die met goddelijk welbehagen aanschouwde*
> *Hoe zelfs de hoogste machten zich over dit geheim verwonderden.*

— *Edward Young*

Verzen 7-10

> *Heft uw hoofden op, gij poorten, en maakt u gereed,*
> *Gij eeuwige deuren, opent u wijd!*
> *De Koning der ere komt!*
>
> *Wie is toch die Koning der ere? Hij is het*
> *Die Abaddon door Zijn macht heeft overwonnen,*
> *Die de helse machten van de duisternis*

> *In sterke, onverbreekbare ketenen heeft gebonden;*
> *Hij Die, bekleed met heerlijkheid, met de Vader regeert,*
> *Almachtig, onsterfelijk en zonder einde!*

— James Scott

Vers 8

"Wie is de Koning der ere?" Christus is op twee manieren "de Koning der ere". Ten eerste omdat alle eer en heerlijkheid Hem van nature toekomt. Van Hem is "het Koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid" (Mattheüs 6:13), en daarom heet Hij de "Heere der heerlijkheid" (1 Korinthe 2:8). Ten tweede omdat Christus ons laat meedelen in Zijn heerlijkheid. Daarom heet Hij onze heerlijke Heere Jezus (Jakobus 2:1).

Als de HEERE der heirscharen, sterk en geweldig in de strijd, de Koning der ere is, dan is Christus dat ongetwijfeld in Zichzelf. Hij heeft al Zijn vijanden overwonnen en tot Zijn voetbank gemaakt. Hij triomfeert over de dood; over de duivel, de grondlegger van de dood; over de zonde, de angel van de dood; over het graf, de gevangenis van de dood; en over de hel zelf, het eigen gebied van de duivel en de dood. Bovendien is Hij gestorven voor onze zonden, opgewekt tot onze rechtvaardigmaking en opgevaren naar de hoogte om de mensen gaven te geven: in dit leven genade, in het volgende heerlijkheid. Wat is Hij dan anders dan, in alle opzichten, een "Koning der ere" voor ons? Alleen van Hem en door Hem worden zij die Zijn strijd strijden, bevrijd uit de handen van allen die ons haten. Zo worden zij overwinnaars (1 Korinthe 15:57), ja, "meer dan overwinnaars" (Romeinen 8:37). — John Boys

Vers 8

"De HEERE, sterk en geweldig." Dat wil zeggen: sterk en geweldig in het overwinnen van alle tegenstanders, en in de overwinning op de

dood en op de duivel, die de macht van de dood had. — Ludolphus, aangehaald door Isaac Williams

Vers 10

"De HEERE der heirscharen". In het Hebreeuws staat hier Jehova Tsebaoth. De apostelen gebruiken het woord ook zo, onvertaald in het Grieks als Sabaoth (Romeinen 9:29). Het betekent heirscharen of legers die klaarstaan in slagorde, en het omvat alle schepselen in hemel en op aarde, die gereed zijn om Gods wil te doen. — Henry Ainsworth

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

De grote Eigenaar: Zijn landgoederen en Zijn dienaren, Zijn rechten en wat daartegenin gaat.

Vers 1

"De aarde is des HEEREN."

I. Noem de andere eisers: afgoden, de paus, de mens, de duivel enzovoort.

II. Onderzoek de zaak.

III. Voer het vonnis uit. Gebruik wat we bezitten, predik overal en eis alle dingen op voor God.

IV. Zie hoe prachtig de aarde eruitziet wanneer zij de naam van haar Meester draagt.

Vers 1 (laatste zinsdeel)

Alle mensen horen bij God. Of ze Zijn zonen zijn of Zijn onderdanen, Zijn dienaren of Zijn lijfeigenen, Zijn schapen of Zijn bokken, enzovoort.

Vers 2

God voert Zijn plannen uit, en gebruikt daarvoor bijzondere middelen.

Vers 2

Gegrond op de zeeën. Hoe wankel de aardse dingen zijn.

Vers 3

De vraag waar alles van afhangt.

Vers 4 (eerste zinsdeel)

Hoe uiterlijk fatsoen samenhangt met innerlijke zuiverheid.

Vers 4 (tweede zinsdeel)

Mensen worden beoordeeld naar wat zij met vreugde najagen.

Vers 4

"Rein van handen."

I. Hoe krijgen we ze rein?
II. Hoe houden we ze rein?
III. Hoe maken we ze vuil?
IV. Hoe worden ze weer rein?

Verzen 4 en 5

Wie iemand is, komt aan het licht, en dan volgt Gods gunst.

Vers 5 (tweede zinsdeel)

De goede mens ontvangt gerechtigheid en heeft toch redding nodig. Of: wat plaatsen die op het eerste gezicht over de wet lijken te gaan, in het evangelie betekenen.

Vers 6

Zij die oprecht de gemeenschap met God zoeken.

Vers 7

Pas de tekst toe op de intocht van Jezus Christus in onze harten.

I. Er zijn hindernissen: “poorten” en “deuren”.

II. Wij moeten bereid zijn ze weg te nemen: “heft op”.

III. Genade moet ons daartoe in staat stellen: “verheft u”.

IV. Onze Heere zal binnenkomen.

V. Hij komt binnen als “Koning”, en als “Koning der ere”.

Vers 7

De hemelvaart en wat zij ons leert.

Verzen 7-10

I. Zijn titel: de HEERE der heirscharen.

II. Zijn overwinningen, vervat in de woorden: de HEERE, sterk en geweldig in de strijd.

III. Zijn titel als Middelaar: de Koning der ere.

IV. Zijn machtige intocht in de heilige plaats.

— *John Newtons “Messiah”*

Vers 8

De machtige Held. Waar Hij vandaan komt, Zijn kracht, Zijn gevechten, Zijn overwinningen.

Vers 10

Gods oppermacht en heerlijkheid in Christus.

Werk over de vierentwintigste psalm

In de “Works” van John Boys, 1626, folio, blz. 908-913, staat een uitleg van deze psalm.

Psalm 25

Titel

Een psalm van David. David staat in deze psalm voor ons als in een levensechte miniatuur. Zijn heilig vertrouwen, zijn vele strijden, zijn grote overtreding, zijn bittere berouw en zijn diepe nood: het is er allemaal. Zo zien we het hart zelf van "den man naar Gods hart". Het is duidelijk een werk uit Davids latere jaren, want hij spreekt over de zonden van zijn jeugd. En de pijnlijke verwijzingen naar de sluwheid en wreedheid van zijn vele vijanden maken het niet te gewaagd om te denken aan de tijd waarin Absalom de grote opstand tegen hem aanvoerde. Men noemt dit de tweede van de zeven Boetepsalmen. Een echte gelovige herken je aan het volgende: zijn verdriet herinnert hem aan zijn zonden, en zijn verdriet over de zonde drijft hem naar zijn God.

Onderwerp en indeling

De tweeëntwintig verzen van deze psalm beginnen in de grondtekst met de letters van het Hebreeuwse alfabet, netjes op volgorde. Het is het eerste voorbeeld dat we hebben van een door God ingegeven acrostichon: een lied in alfabetvorm. De schrijver koos deze vorm misschien om het onthouden makkelijker te maken. En de Heilige Geest kan haar hebben gebruikt om ons te laten zien dat de bekoring van een fraaie stijl en de kunst van het dichten in Zijn dienst geoorloofd zijn. Waarom zou al het vernuft en de vindingrijkheid van de

mens niet geheiligd mogen worden tot de edelste doelen, door ze op het altaar van God te leggen?

Door de bijzondere bouw van de psalm is het niet makkelijk duidelijke delen te ontdekken. De gedachten wisselen sterk, maar het onderwerp blijft gelijk. De dichter zit in twee stemmingen: gebed en overdenking. Omdat die elkaar afwisselen, verdelen we de verzen zo. Gebed: Psalm 25:1-7. Overdenking: Psalm 25:8-10. Gebed: Psalm 25:11. Overdenking: Psalm 25:12-15. Gebed: Psalm 25:16-22.

Uitleg

Vers 1

"Tot U, o HEERE!" Kijk hoe de gelovige ziel naar haar God vliegt, als een duif naar haar hok. Als de stormwinden opsteken, draaien de schepen van de Heere bij en zetten koers naar de haven die ze zo goed kennen. Wat een genade dat de Heere Zich wil verwaardigen onze noodkreten te horen, terwijl we Hem in onze goede tijden, toen we dachten dat alles best liep, bijna vergeten waren! Tot U, o Jehova, hef ik mijn ziel op. Het is maar schijn om handen en ogen op te heffen, als we onze ziel niet meebrengen in ons gebed. Echt bidden kun je omschrijven als een ziel die van de aarde opstijgt om met de hemel om te gaan. Het is een tocht omhoog over Jakobs ladder: onderaan laten we onze zorgen en angsten achter, en bovenaan ontmoeten we een God van het verbond.

Heel vaak lukt het de ziel niet om op te stijgen. Ze heeft haar vleugels verloren, is zwaar en aan de grond gebonden, meer een wroetende mol dan een zwevende arend. Juist in zulke doffe tijden mogen we het bidden niet opgeven. Met Gods hulp moeten we al onze krachten inzetten om ons hart omhoog te tillen. Laat het geloof de hefboom zijn en de genade de arm, dan komt die dode klomp toch nog in beweging. En wat een opluchting kan dat soms geven! We hebben getrokken en gesleurd en niets bereikt, tot de hemelse mag-

neet van de liefde van onze Zaligmaker zijn almachtige kracht liet zien. Toen steeg ons hart op naar onze Geliefde, als vlammen die oplaaien.

Vers 2

"Mijn God!" Deze naam is dierbaarder dan de naam Jehova in de eerste zin. De lieflijke zanger is al dichter bij zijn hemelse Helper gekomen. Hij durft Hem vast te grijpen, met de hand van iemand die weet dat Hij van hem is, en zegt: mijn God. O, de muziek van dit woord, meer dan hemels: "Mijn God!" Let op dat de dichter de genadige gevoelens die God hem gaf, niet voor zich houdt. Hij vervalt niet in walgelijke schijnbescheidenheid. Hij voelt in zijn ziel een verlangen om de Heere te zoeken, en hij verbergt dat niet maar zegt het. Hij gelooft dat hij echt deel heeft aan Jehova, en hij verklaart het. Hij weet dat hij vertrouwen heeft in zijn God, en hij belijdt het: "Mijn God! op U vertrouw ik."

Het geloof is het touw dat onze boot aan de wal vastmaakt. Door eraan te trekken, halen we onszelf naar het land. Zo verbindt het geloof ons met God, en als we eenmaal met Hem verbonden zijn, trekt het ons dicht bij Hem. Zolang het anker van het geloof houdt, is er in de zwaarste storm niets te vrezen. Laat het los, en er blijft geen hoop meer over. We moeten er dus goed op letten dat ons geloof gezond en sterk is, want anders haalt ons gebed bij God niets uit. Wee de soldaat die zijn schild wegwerpt, midden in de strijd! Welke bescherming heeft hij nog, als hij in zijn God geen bescherming vindt?

"Laat mij niet beschaamd worden." Laat mijn teleurgestelde verwachtingen mij niet doen schamen voor wat ik eerder heb getuigd over Uw trouw. Velen lagen hierop op de loer. Ook de beste mensen hebben vijanden, en ze horen tegen hen te bidden dat hun kwade wensen niet uitkomen. "Laat mijn vijanden niet van vreugde opspringen over mij." Laat geen goddeloze mond zich vermaken met mijn nood door te vragen: "Waar is uw God?" Gelovigen komen vurig op

voor de eer van God. Ze kunnen het niet verdragen dat ongelovigen hen bespotten omdat hun verwachtingen van de God van hun zaligheid niet uitkomen. Elk ander vertrouwen eindigt in teleurstelling en eeuwige schaamte, maar ons vertrouwen op Hem komt nooit voor schut te staan.

Vers 3

"Ja, allen, die U verwachten, zullen niet beschaamd worden." Lijden maakt het hart ruimer, omdat we er leren meevoelen. Als we vurig voor onszelf bidden, kunnen we onze lotgenoten, de mensen die met ons lijden, niet lang vergeten. Niemand heeft zoveel medelijden met armen als wie arm is geweest of nog is. Niemand voelt zoveel tederheid voor zieken als wie zelf lang ziek is geweest. We mogen dankbaar zijn voor af en toe verdriet, als het ons behoedt voor een hart dat blijvend hard wordt. Want van alle ellende is een onvriendelijk hart de ergste: een plaag voor wie het heeft, en een kwelling voor wie eromheen staan.

Gebed dat de Heilige Geest ons geleerd heeft, is nooit zelfzuchtig. De gelovige jaagt niet op een alleenrecht voor zichzelf, een monopolie op Gods goedheid. Hij wil dat iedereen die in dezelfde nood verkeert, samen met hem deel krijgt aan Gods barmhartigheid. Je kunt dit gebed ook lezen als een belofte: Zijn vertrouwende kinderen zullen onze hemelse Vader nooit ontrouw of onvriendelijk vinden. Hij blijft altijd aan Zijn verbond denken, hoe de omstandigheden ook zijn.

"Zij zullen beschaamd worden, die trouweloos lijk handelen zonder oorzaak." David had zijn vijanden geen enkele aanleiding gegeven. Hun haat was willekeurig en kwaadwillig. Zondaars hebben geen goede reden en geen geldig excuus om te overtreden. Hun zonden dienen niemand, zelfs henzelf niet. De wet die ze overtreden is niet hard of onrechtvaardig. God is geen tiran en Zijn bestuur is geen slavernij. Mensen zondigen omdat ze willen zondigen, niet omdat het voordeel oplevert of redelijk is. Schaamte is daarom het loon dat bij hen past.

Mochten ze nu blozen van berouwvolle schaamte! Anders ontkomen ze niet aan de eeuwige minachting en de bittere schande die in de komende wereld het deel van dwazen zijn.

Vers 4

"HEERE! maak mij Uw wegen bekend." Mensen die God niet kennen, schreeuwen om hun eigen weg. Maar wie genade kent, bidt: "Niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede." We zien niet altijd welk pad onze plicht is. Dan is het wijs om ons tot de Heere Zelf te wenden. Vaak is Gods handelen met ons ook geheimzinnig. Dan mogen we ons op Hem beroepen als Zijn eigen uitlegger, en op Zijn tijd maakt Hij alles duidelijk. Leiding in ons geweten, in de gebeurtenissen van ons leven en in ons denken: het zijn allemaal kostbare gaven van een genadige God aan een volk dat wil leren.

De tweede bede, "leer mij Uw paden", lijkt meer te vragen dan de eerste. Denk aan een klein kind dat tegen zijn vader zegt: "Vader, zeg me eerst welke weg het is, en leer dan mijn kleine bevende voetjes erop te lopen." Wat zijn we zwakke, afhankelijke schepselen! Hoe vaak zouden we de Sterke om kracht moeten roepen!

Vers 5

"Leid mij in Uw waarheid, en leer mij." Dezelfde bede als in het vorige vers. Het kind dat net kan lopen, vraagt nog steeds om aan de hand van zijn vader of moeder verder geleid te worden, en om meer les te krijgen in het abc van de waarheid. Waar dit gebed om draait, is onderwijs dat je zelf beleeft en echt ervaart. Leid mij naar Uw waarheid en bewijs dat U trouw bent. Leid mij in de waarheid, zodat ik leer hoe kostbaar ze is. Leid mij op de weg van de waarheid, zodat mijn leven haar geest laat zien.

David wist veel, maar hij voelde hoe weinig hij wist, en hij wilde nog steeds op school bij de Heere zijn. In deze twee verzen vraagt hij vier keer om een studiebeurs voor de hogeschool van de genade. Het zou goed zijn voor veel belijdende christenen als ze niet hun eigen

bedenksels volgden en nieuwe denkpaden voor zichzelf uitstippelden. Ze zouden moeten vragen naar de goede, oude wegen van Gods eigen waarheid, en de Heilige Geest smeken om een geheiligd verstand en een leerzame geest.

"Want Gij zijt de God mijns heils." De drie-enige Jehova is Beginner en Voleinder van de zaligheid van Zijn volk. Lezer, is Hij de God van jouw heil? Vind je in de verkiezing door de Vader, de verzoening door de Zoon en het levend maken door de Geest alle gronden voor je eeuwige hoop? Dan mag je dit als pleitgrond gebruiken, als argument voor je gebed, om meer zegen te ontvangen. Als de Heere heeft besloten jou te redden, zal Hij je zeker niet weigeren je te onderwijzen in Zijn wegen. Het is een gelukkige zaak als we de Heere kunnen aanspreken met het vertrouwen dat David hier toont. Het geeft ons grote kracht als we bidden, en troost als we beproefd worden.

"U verwacht ik den ganse dag." Geduld is de lieve dienares en de dochter van het geloof. We wachten vrolijk als we zeker weten dat we niet voor niets wachten. Het is onze plicht en ons voorrecht om al de dagen van ons leven op de Heere te wachten: in dienst, in aanbidding, in verwachting, in vertrouwen. Ons geloof zal een beproefd geloof zijn. Als het echt is, houdt het voortdurende beproeving vol zonder te wijken. We worden het wachten op God niet moe als we bedenken hoe lang en hoe genadig Hij eens op ons heeft gewacht.

Vers 6

"Gedenk, HEERE! Uwer barmhartigheden en Uwer goedertierenheden." Als het ons moeilijk gaat, komt vaak de verleiding om te vrezen dat onze God ons is vergeten, of Zijn gewone vriendelijkheid voor ons. Dan herinnert de ziel de Heere als het ware aan wat Hij deed. Ze legt het Hem voor en smeekt Hem om de liefdedaden te gedenken die Hij haar eens bewees. Er is een heilige vrijmoedigheid die het aandurft zo met de Allerhoogste om te gaan. Die moeten we aankweken. Maar er is ook een onheilig ongeloof dat ons bang maakt. Dat

moeten we met al onze kracht bestrijden. Wat een edelstenen zijn die twee uitdrukkingen, wat een kostbaarheid: "barmhartigheden en goedertierenheden!" Het is de zuivere honing van de taal, ongemengd en vers uit de raat. In zoetheid worden ze door geen woorden overtroffen. Maar de genadige gunsten die ze bedoelen, kan geen taal beschrijven.

> *"Wanneer, o mijn God, Uw goedertierenheid*
> *Mijn ziel vervult met diepe dankbaarheid,*
> *Dan ben ik, verrukt door wat ik voor mij zie,*
> *Geheel verzonken in verwondering, liefde en aanbidding."*

Als de Heere in de toekomst maar met ons doet wat Hij in het verleden deed, zijn we zeer tevreden. We vragen geen verandering in Gods handelen. We smeken alleen dat de rivier van genade nooit ophoudt te stromen. "Want die zijn van eeuwigheid." Nauwkeuriger vertaald: "van eeuwigheid af." David geloofde onwankelbaar en gezond in de leer van Gods eeuwige liefde. De goedertierenheden van de Heere zijn geen nieuwigheden. Als we Hem smeken ze ons te geven, kunnen we ons beroepen op een gewoonte van de oudste soort. In de rechtszalen hechten mensen veel gewicht aan eerdere uitspraken, en bij de troon van de genade mogen we die ook aanvoeren. "Het geloof," zegt Dickson, "moet gebruikmaken van ervaringen. Het moet ze aan God voorlezen uit het register van een geheiligd geheugen, als een griffier aan Hem Die niet kan vergeten."

Bij een onveranderlijke God is het een uiterst krachtig argument om Hem te herinneren aan Zijn oude barmhartigheid en Zijn eeuwige liefde. Als we alles wat we ontvangen terugvoeren naar de bron van die eeuwige liefde, geeft dat ons hart grote moed. Wie ons probeert af te brengen van het nadenken over de verkiezing en verwante onderwerpen, doet ons een slechte dienst.

Vers 7

"Gedenk niet der zonden mijner jonkheid." De zonde is de struikelsteen. Die moet weg. Heere, vaardig een wet van vergetelheid uit voor al mijn zonden, ja, voor ze allemaal, en vooral voor de heetgebakerde, losbandige dwaasheden van mijn jongere jaren! De overtredingen waaraan we met berouw terugdenken, vergeet God. Maar als wij ze vergeten, brengt de gerechtigheid ze tevoorschijn om te straffen. De wereld knijpt een oogje dicht voor de zonden van jonge mensen. Toch zijn ze helemaal niet zo klein. De botten van onze jeugdige feesten aan de tafel van de satan blijven ons pijnlijk in de keel steken als we oud zijn. Wie rekent op zijn jeugd als excuus, vergiftigt zijn ouderdom. Wat een grote tranen kunnen deze bladzijde nat maken als sommigen van ons terugkijken op het verleden!

"Noch mijner overtredingen." Een ander woord voor hetzelfde kwaad. Oprechte boetelingen kunnen hun belijdenis niet in galop afraffelen. Ze worden gedwongen veel klachten uit te spreken, want hun wemelende zonden doen hun zoveel smart dat die niet te tellen is. Wie één zonde pijnlijk beseft, wordt aangespoord tot berouw over de hele massa van zijn ongerechtigheden. Alleen de allervolste en duidelijkste vergeving stelt een grondig wakker geworden geweten tevreden. David wilde dat zijn zonden niet alleen vergeven werden, maar ook vergeten.

"Gedenk mijner naar Uw goedertierenheid, om Uwer goedheid wil, o HEERE!" David en de stervende moordenaar bidden hetzelfde gebed. En ongetwijfeld beroepen zij zich op hetzelfde argument: de vrije genade en onverdiende goedheid van Jehova. We durven niet te vragen dat ons deel wordt afgewogen op de weegschaal van de gerechtigheid. We bidden dat de hand van de barmhartigheid met ons handelt.

Verzen 8-10

Deze drie verzen zijn een overdenking over de eigenschappen en daden van de Heere. Wie zwoegt in het oogstveld van het gebed, moet af en toe een poosje ophouden en zich opfrissen met een maaltijd van overdenking.

Vers 8

"De HEERE is goed en recht; daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in den weg." Hier zien we de goedheid en de rechtheid van Gods karakter naast elkaar, als twee vrienden die één zijn. Wie ze zo verenigd wil zien, in banden van volmaakte vriendschap, moet aan de voet van het kruis staan. Daar zie je ze samensmelten in het offer van de Heere Jezus, waarin beide volledig tot hun recht komen. Het is even waar als wonderlijk dat Gods gerechtigheid door de verzoening net zo krachtig pleit als Zijn genade voor de redding van de zondaars voor wie Jezus is gestorven. Er is meer. Een goed mens probeert van nature anderen aan zichzelf gelijk te maken. Zo zal de Heere onze God, vol ontferming, zondaars op de weg van heiligheid brengen en hen gelijkvormig maken aan Zijn eigen beeld. Gods goedheid doet ons dus verwachten dat zondige mensen teruggewonnen worden.

Uit Gods goedheid mogen we niet afleiden dat Hij zondaars redt die op hun eigen wegen blijven dwalen. Wel mogen we er zeker van zijn, en daar mogen we op bouwen, dat Hij het hart van overtreders vernieuwt en hen leidt op de weg van heiligheid. Wie van de zonde verlost wil worden, mag hier troost uit putten en moed vatten. God Zelf wil de leraar van zondaars zijn. Wat een armenschool is dit, waar God Zelf les geeft! Gods onderwijs is praktisch. Hij leert zondaars niet alleen de leer, maar ook de weg.

Vers 9

"Hij zal de zachtmoedigen leiden in het recht." Zachtmoedige mensen staan hoog in de gunst bij de Vader van de zachtmoedige en nederige

Jezus, want Hij ziet in hen het beeld van Zijn eniggeboren Zoon. Ze weten dat ze leiding nodig hebben en zijn bereid hun eigen inzicht onder Gods wil te buigen. Daarom wil de Heere hun gids zijn. Nederige mensen krijgen in dit vers een rijke erfenis. Laten ze dus goede moed hebben!

Benauwdheid zet zachtmoedige mensen klem en drijft hen ertoe overhaast en zonder overleg te handelen. Maar de genade komt te hulp. Ze verlicht hun verstand, zodat ze doen wat recht is, en helpt hen de weg te zien waarop de Heere wil dat ze gaan. Dwazen zijn trots op hun eigen wijsheid. Ze willen niets leren en missen daarom hun weg naar de hemel. Maar nederige harten zitten aan de voeten van Jezus en vinden de poort van de heerlijkheid. Want "Hij zal den zachtmoedigen Zijn weg leren." Gezegende Leraar! Bevoorrechte leerling! Goddelijke les! Mijn ziel, maak jezelf er helemaal mee vertrouwd.

Vers 10

Dit is een regel zonder uitzondering. God is goed voor wie goed is. Barmhartigheid en trouw stromen over voor wie door barmhartigheid trouw geworden zijn. Hoe dreigend de buitenkant ook lijkt: we moeten standvastig in ons hart vasthouden dat we, zolang de genade ons in staat stelt de wil van de Heere te gehoorzamen, niet bang hoeven te zijn dat Gods leiding ons echt verlies bezorgt. In elke smakeloze hap zit barmhartigheid en in elke bittere druppel trouw. Laat ons hart niet verontrust zijn. Laten we door het geloof rusten in het onveranderlijke verbond van Jehova, dat in alles goed geregeld en zeker is.

Toch is dit geen algemene waarheid die je door zwijnen kunt laten vertrappen. Het is een parel voor de hals van een kind. Genadige zielen rusten door het geloof op het volbrachte werk van de Heere Jezus. Ze houden het verbond van de Heere en wandelen, door de Heilige Geest geheiligd, in Zijn getuigenissen. Zij zullen ontdekken dat

alle dingen meewerken ten goede. Maar voor de zondaar bestaat zo'n belofte niet. Wie het verbond bewaart, wordt door het verbond bewaard. Wie de geboden van de Heere volgt, zal zien dat de barmhartigheid van de Heere hem volgt.

Vers 11

Dit gebed lijkt hier misschien niet op zijn plaats. Maar bidden past altijd, gelegen of ongelegen. Het nadenken heeft de psalmist weer opgefrist. Nu pakt hij zijn zware werk opnieuw aan en worstelt met God om vergeving van zijn zonde. "Om Uws Naams wil, HEERE!" Wat een gezegende reden, en wat een zekere! Die laat ons nooit in de steek! Niet om onzentwil, niet om wat wij verdienen, maar om Uw barmhartigheid groot te maken en de glans van al Uw goddelijke eigenschappen te laten zien.

"Zo vergeef mijn ongerechtigheid." Ik heb haar beleden. Ik walg ervan. Ze vreet mijn hart op van verdriet, elke dag opnieuw. Heere, vergeef haar! Laat Uw eigen lippen mijn vrijspraak uitspreken. "Want die is groot." Ze drukt zo zwaar op mij dat ik U smeek haar van mij weg te nemen. Haar omvang is voor U geen probleem, want U bent een grote God. Maar de ellende die ze mij bezorgt, is mijn reden om snel vergeving te vragen. Heere, de patiënt is ernstig ziek, genees hem dus! Een grote zondaar vergeven brengt U grote eer. Vergeef mij daarom, om Uws Naams wil.

Let goed op hoe dit vers de logica van het geloof laat zien. Die staat lijnrecht tegenover de logica van een wettische geest. Het geloof zoekt geen verdienste bij het schepsel, maar kijkt naar de goedheid van de Schepper. Het schrikt niet terug voor de ernst van de schuld, maar richt zich op het kostbare bloed. En juist omdat de nood zo dringend is, pleit het des te krachtiger.

Vers 12

"Wie is de man, die den HEERE vreest?" Laat die vraag ons aansporen om onszelf te onderzoeken. De voorrechten van het evangelie zijn

niet voor iedereen die zich vroom voordoet. Hoor jij bij het koninklijk geslacht, of niet? Vraag het jezelf eerlijk af. “Hij zal hem onderwijzen in den weg, dien hij zal hebben te verkiezen.” Wie een oprecht hart heeft, dwaalt niet door gebrek aan leiding uit de hemel. Waar God het hart heilig maakt, geeft Hij ook licht aan het hoofd.

We willen allemaal onze eigen weg kiezen. Wat een genade is het dan wanneer de Heere die keuze bestuurt en van een eigenzinnige wil een goede wil maakt! Als wij onze wil aan Gods wil gelijk maken, laat God ons onze wil houden. God dwingt onze wil niet. Hij laat veel aan onze keuze over. Toch leert Hij onze wil wat goed is, zodat wij kiezen wat Hem behaagt. Onze wil hoort onder Gods wet te staan. Er is een weg die we moeten kiezen, maar zo onwetend zijn we dat we onderwezen moeten worden, en zo koppig dat alleen God Zelf ons echt kan leren.

Vers 13

Wie God vreest, heeft niets anders te vrezen. “Zijn ziel zal vernachten in het goede.” Hij mag overnachten in de kamer van tevredenheid. Je slaapt even vast in het smalle bed in de hoek als in het wereldberoemde Grote Bed van Ware. Niet overvloed geeft ware rust, maar tevredenheid. Al hier op aarde woont de gelovige in rust, omdat hij door genade heeft geleerd om zowel overvloed als gebrek te dragen. Hoe diep zal de rust van zijn ziel dan voor eeuwig zijn! Daar geniet hij van het “otium cum dignitate”, rust met waardigheid: rust en heerlijkheid gaan dan samen. Zoals een soldaat wiens veldslagen voorbij zijn, of een boer wiens schuren vol zijn, zo neemt zijn ziel rust en is voor eeuwig vrolijk.

“En zijn zaad zal de aarde beerven.” God denkt aan Izak om Abrahams wil, en aan Jakob om Izaks wil. De kinderen van goede mensen beginnen hun leven met een mooie start. Toch maken helaas velen van hen van de zegen van hun vader een vloek. De belofte wordt niet ongeldig doordat sommigen haar bewust afwijzen. Bovendien geldt

ze nu vooral in haar geestelijke betekenis. Onze geestelijke kinderen beërven alles wat met "de aarde", oftewel Kanaän, bedoeld was. Zij ontvangen de zegen van het nieuwe verbond. Mocht de Heere ons blije ouders maken van vele geestelijke kinderen! Dan hoeven we niet bang te zijn voor hun onderhoud, want de Heere maakt ieder van hen tot vorst over de hele aarde.

Vers 14

"De verborgenheid des HEEREN is voor degenen, die Hem vrezen." Sommigen vertalen "de vriendschap". Het gaat om vertrouwelijke omgang, om diepe verbondenheid en bijzondere gemeenschap. Dit is een groot geheim, dat je niet met verstand alleen te pakken krijgt. Mensen met een vleselijk gemoed kunnen niet raden wat ermee bedoeld wordt. Zelfs gelovigen kunnen het niet in woorden uitleggen, want je moet het voelen om het te kennen. Het diepere geestelijke leven is een pad dat het oog van de arend niet kent en dat het jong van de leeuw nooit heeft betreden. Natuurlijke wijsheid noch kracht kan een deur openbreken naar deze binnenkamer.

De heiligen hebben de sleutel tot het geheimschrift van de hemel. Zij kunnen hemelse raadsels oplossen. Zij zijn ingewijd in de gemeenschap van de hemelse wereld en hebben woorden gehoord die zij onmogelijk aan hun medemensen kunnen doorgeven. "En Zijn verbond, om hun die bekend te maken." De ouderdom van dat verbond, de zekerheid, de rechtvaardigheid, de volheid, de genade en de voortreffelijkheid ervan worden aan hun hart en verstand geopenbaard. Maar vooral wordt hun eigen deel erin aan hun ziel verzegeld door het getuigenis van de Heilige Geest.

De liefdesplannen die de Heere in het verbond van genade met Zijn volk heeft, wilde Hij gelovigen laten zien in het Boek van de Inspiratie. Door Zijn Geest leidt Hij ons stap voor stap binnen in het geheim, het verborgen geheim van de verlossing. Wie niet weet wat dit

vers betekent, leert het nooit uit een commentaar. Laat hij naar het kruis kijken, want daar ligt het geheim verborgen.

Vers 15

"Mijn ogen zijn geduriglijk op den HEERE." De schrijver zegt dat hij vast vertrouwt en standvastig verwacht. Hij kijkt vol vertrouwen en wacht vol hoop. Bij deze blik van geloof en hoop kunnen we nog andere blikken noemen: de gehoorzame blik van dienst, de nederige blik van eerbied, de blik van bewondering en verwondering, de aandachtige blik van overdenking en de tedere blik van liefde. Gelukkig zijn zij die hun ogen nooit van hun God afwenden. "Het oog," zegt Salomo, "wordt niet verzadigd met zien." Maar dit zicht, het zicht op God, verzadigt meer dan al het andere ter wereld.

"Want Hij zal mijn voeten uit het net uitvoeren." Zie de tegenstrijdige toestand waarin een kind van God kan verkeren. Zijn ogen zijn in de hemel, en toch zitten zijn voeten soms vast in een net. Zijn edelste kant houdt niet op te kijken naar de heerlijkheid van God, terwijl zijn zwakkere kant de ellende van de wereld doorstaat. Een net is het gebruikelijke beeld voor verzoeking. De Heere behoedt Zijn volk er vaak voor om erin te lopen. En als ze er toch in gevallen zijn, redt Hij hen. "Uitvoeren" is een ruw woord. Heiligen die in zonde zijn gevallen, merken dat hun herstel niet altijd prettig is voor het vlees. De Heere trekt hard aan ons, zodat we voelen dat zonde iets heel bitters is.

Maar wat een barmhartigheid ligt hier! Gelovige, wees er innig en van harte dankbaar voor. De Heere redt ons uit de sluwe plannen van onze wrede vijand. Ook als we uit zwakheid in zonde zijn gevallen, laat Hij ons niet aan volslagen ondergang over. Hij trekt ons uit onze gevaarlijke toestand. Al zitten onze voeten in het net, zolang onze ogen omhoog zijn gericht op God, komt de barmhartigheid zeker tussenbeide.

Vers 16

"Wend U tot mij." Zijn eigen ogen waren op God gericht, maar hij was bang dat de Heere Zijn gezicht in toorn van hem had afgewend. Het ongeloof fluistert ons vaak in dat God ons de rug heeft toegekeerd. Als we weten dat wij ons tot God keren, hoeven we niet te vrezen dat Hij Zich van ons afkeert. Dan mogen we vrijmoedig roepen: "Wend U tot mij." De oorzaak van elk geschil ligt altijd bij onszelf. Is die weggenomen, dan houdt niets ons meer tegen om de gemeenschap met God ten volle te genieten.

"En wees mij genadig." Heiligen moeten nog altijd op de grond van barmhartigheid staan. Hoeveel ze ook hebben ervaren, verder dan het gebed van de tollenaar komen ze niet: "O God! wees mij zondaar genadig!" "Want ik ben eenzaam en ellendig." Hij was alleen en gebroken. Jezus verkeerde in de dagen van Zijn vlees in precies zo'n toestand. Niemand kon doordringen tot de geheime diepten van Zijn lijden. Hij trad de pers alleen. Daarom kan Hij in de volste zin mensen bijstaan die een eenzaam pad bewandelen.

> "*Christus leidt mij door geen duistere nacht,*
> *Dan Hij Zelf heeft doorgebracht;*
> *Wie het Koninkrijk van God wil binnengaan,*
> *Moet door deze deur ook gaan.*"

Vers 17

"De benauwdheden mijns harten hebben zich wijd uitgestrekt." Wanneer benauwdheid het hart binnendringt, is het écht benauwd. Hier was het hart opgezwollen van verdriet, als een meer dat door enorme watermassa's buiten zijn oevers is getreden. Dit wordt aangevoerd als reden voor redding, en het is een krachtige reden. Als het donkerste uur van de nacht aanbreekt, mogen we de dageraad verwachten. Als de zee op haar laagste punt staat, moet het tij wel keren. En als onze benauwdheden hun grootste omvang hebben bereikt, mogen we vol hoop bidden: "Voer mij uit mijn noden."

Vers 18

"Aanzie mijn ellende, en mijn moeite." Let op de vele beproevingen van de heiligen. Hier hebben we niet minder dan zes woorden voor alle soorten pijn: "eenzaam en ellendig", "benauwdheden ... uitgestrekt", "noden", "ellende" en "moeite". Maar let nog meer op de nederige en gelovige houding van een echte heilige. Hij vraagt alleen: "Heere, zie hoe slecht het met mij gaat." Hij schrijft niets voor en uit zelfs geen klacht. Een blik van God stelt hem tevreden, en als die er is, vraagt hij niet meer.

Nog opmerkelijker is hoe de gelovige in zijn verdrukking de ware oorzaak van alle ellende ontdekt en de bijl aan de wortel legt. "En neem weg al mijn zonden" is de kreet van een ziel die zieker is van de zonde dan van de pijn en liever vergeven dan genezen wil worden. Gezegend is de mens voor wie zonde onverdraaglijker is dan ziekte. Het duurt dan niet lang meer of de Heere vergeeft zijn ongerechtigheid en geneest ook zijn ziekten. Mensen zien maar traag hoe nauw zonde en leed samenhangen. Alleen een hart dat door genade is onderwezen, voelt het.

Vers 19

"Aanzie mijn vijanden." Houd ze in het oog, weeg ze, stuit ze, versla ze. "Want zij vermenigvuldigen." Je zou de ogen van Argus nodig hebben om ze te bewaken en de armen van Hercules om het tegen ze op te nemen. Maar de Heere is meer dan genoeg om ze te verslaan. De duivels uit de hel en het kwaad op aarde worden allemaal overwonnen wanneer de Heere Zijn arm ontbloot.

"En zij haten mij met een wreveligen haat." Haten zit nu eenmaal in het bloed van het nageslacht van de slang. Hun stamvader was een hater, en zij moeten hem wel navolgen. Geen haat is zo wreed als haat die onredelijk en onrechtvaardig is. Iemand die ons onrecht heeft aangedaan, kunnen we vergeven. Maar wie wíj onrecht hebben

aangedaan, haten we onverzoenlijk. “Ziet, Ik zend u als schapen in het midden der wolven” blijft het woord van onze Meester aan ons.

Vers 20

“Bewaar mijn ziel, en red mij.” Dit is een andere weergave van het gebed: “En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze.” “Laat mij niet beschaamd worden.” Dit was de ene angst die als een spook door het hoofd van de psalmist waarde. Hij beefde bij de gedachte dat zijn geloof, juist zijn geloof, door de uiterste nood van zijn verdrukking een voorwerp van spot zou worden. Edele harten kunnen alles verdragen, behalve schande. David was zo ridderlijk van geest dat hij elke kwelling kon verdragen, als hij maar niet onteerd werd. “Want ik betrouw op U.” De naam van God zou dus in opspraak komen als Zijn knechten aan hun lot werden overgelaten. Dat kan het gelovige hart op geen enkele manier verdragen.

Vers 21

“Laat oprechtigheid en vroomheid mij behoeden.” Wat voor betere, praktische bescherming kan een mens wensen? Je kunt je niets beters voorstellen. Als het ons met deze twee als gids niet voorspoedig gaat, is het beter om tegenspoed te lijden. Zelfs de goddeloze wereld erkent dat “eerlijk duurt het langst”. De erfgenaam van de hemel maakt de zekerheid dubbel zeker. Naast de rechtschapenheid van zijn openbare leven roept hij in het verborgen gebed ook de beschermende zorg van de hemel in: “want ik verwacht U.”

Beweren dat je op God wacht zonder heilig te leven, is godsdienstige huichelarij. En vertrouwen op je eigen oprechtheid zonder God aan te roepen, is aanmatigende ongelovigheid. Misschien bedoelt de psalmist met oprechtheid en vroomheid de rechtvaardige eigenschappen van God Zelf. Het geloof leunt daarop als op een garantie dat de Heere Zijn woord niet zal breken.

Vers 22

"O God! verlos Israel uit al zijn benauwdheden." Dit is een heel veelomvattend gebed, ruim genoeg voor heel Gods volk. Het omvat alle gelovigen en al hun beproevingen. Door zijn verdriet had de psalmist meeleven geleerd en gemeenschap gekregen met Gods beproefde volk. Daarom denkt hij in zijn gebeden aan hen. Israël, de beproefde, de worstelaar, de overwinnende held, is een passende vertegenwoordiger van alle heiligen. Israël in Egypte, in de woestijn, in de oorlogen met de Kanaänieten, in gevangenschap: het is een treffend beeld van de strijdende gemeente op aarde.

Jezus is de Verlosser uit benauwdheid, net zo goed als van zonde. Hij is een volkomen Verlosser, en van elk kwaad zal Hij elke heilige redden. De verlossing door bloed is voltooid. O God, zend ons ook verlossing door kracht! Amen en Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Dit is de eerste van de zeven alfabetische psalmen. De andere zijn de 34e, 37e, 111e, 112e, 119e en 145e. Het zijn voorbeelden van het acrostichon, een manier van schrijven die onder de Joden ooit erg in de mode schijnt te zijn geweest. Dat blijkt uit talloze voorbeelden van zulke teksten in hun werken. Ook andere dichterlijke kunstgrepen werden gebruikt. Er zijn veel gedichten die zo zijn opgebouwd dat de beginletters van de verzen een eigennaam of een bepaalde gedachte vormen. Zie Bartolocci's "Bibliotheca Rabbinica", deel 2, blz. 260, waar voorbeelden van zulke kunstgrepen worden genoemd. — George Phillips, B.D., in "The Psalms in Hebrew, with a Commentary," 1846.

Gehele psalm

Dit is de eerste volledig alfabetische psalm . . . De enige les die we uit de alfabetische vorm kunnen leren is deze: de Heilige Geest wilde

Zijn woorden gieten in alle vormen van menselijk denken en spreken. Welke vindingrijkheid de mens ook toont in zijn verstandelijke inspanningen, hij moet die aan zijn Heere wijden en Hem tot het "Alfa en Omega" van zijn streven maken. — Andrew A. Bonar.

Gehele psalm

Zaligmakende genade is een geheim dat niemand kent behalve de uitverkorenen. En de uitverkorenen kunnen het ook niet kennen zonder bijzondere verlichting: — 1. Een bijzonder tonen: "HEERE! maak mij Uw wegen bekend", zegt David. 2. Alleen maar tonen helpt niet, er moet een bijzonder leren zijn: "Leer mij Uw paden", Psalm 25:4. 3. Alleen maar leren helpt ook niet, er moet een bijzonder inprentend leren zijn: "Hij zal de zondaars onderwijzen in den weg", Psalm 25:8. 4. Inprentend leren is ook niet genoeg, er moet een bijzonder richtinggevend leren zijn: "leiden in het recht, en ... leren", Psalm 25:9. 5. Richtinggevend leren is evenmin voldoende, er moet een bijzonder "manuductief" leren zijn, een leren aan de hand: "Leid mij in Uw waarheid, en leer mij", Psalm 25:5. 6. Manuductief leren werkt niet doeltreffend, er moet ook een bijzonder, uitgekozen leren zijn, een bepaling van de wil zelf, een kiezend leren: "Hij zal hem onderwijzen in den weg, dien hij zal hebben te verkiezen", Psalm 25:12.

En wat voor geheim is dit? Niet de algemene genade, want die is niet het geheim van de uitverkorenen, maar bijzondere en eigen genade. 1. De bijzondere genade van het gebed: "Tot U, o HEERE! hef ik mijn ziel op", Psalm 25:1. 2. Een bijzondere genade van het geloof: "Mijn God! op U vertrouw ik", Psalm 25:2. 3. Een bijzondere genade van berouw: "Gedenk niet der zonden mijner jonkheid," enzovoort, Psalm 25:7. 4. Een bijzondere genade van hoop: "Ik verwacht U", Psalm 25:21. 5. Een bijzondere genade van voortdurend leven voor Gods aangezicht en van afhankelijkheid van God: "Mijn ogen zijn geduriglijk op den HEERE", Psalm 25:15. 6. Dit is de wortel van al Gods bijzondere en eeuwige gunst en barmhartigheid: "Gedenk, HEERE! Uwer

barmhartigheden en Uwer goedertierenheden, want die zijn van eeuwigheid", Psalm 25:6. Ja, het is Gods bijzondere barmhartigheid voor hem in het bijzonder, Psalm 25:11. — William Fenner, in "Hidden Manna," 1626.

Gehele psalm

In deze vier psalmen die op elkaar volgen, zien we de ziel van David in alle verschillende houdingen van godsvrucht: liggend, staand, zittend en knielend. In Psalm 22 ligt hij de hele tijd op de grond. Hij valt voorover op zijn gezicht, kruipt door het stof en komt bijna in een vorm van wanhoop terecht. Zo spreekt hij over zichzelf, in het verhaal van Christus dat toen nog een verborgen geheimenis was: "Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten?"

In Psalm 23 staat hij rechtop. Door Gods gunst trapt hij zijn vijanden onder de voet en viert hij de overwinning op alle tegenstand: "De HEERE is mijn Herder, mij zal niets ontbreken." In Psalm 24 zit hij, als een leraar op zijn stoel of een hoogleraar op zijn plaats. Hij leest een les over God voor en beschrijft de man die toegerust moet zijn — "zal klimmen op den berg des HEEREN" — en daarna zal delen in de gelukzaligheid.

In deze vijfentwintigste psalm knielt hij, met handen en stem omhoog gericht naar God. Op twee scharnieren draait de hele psalm: aan de ene kant een hartelijk smeken om Gods barmhartigheid, aan de andere kant een nederige klacht over zijn eigen ellende. — Thomas Fuller

Vers 1

Tot U, o HEERE! hef ik mijn ziel op. Wie zijn ziel moet opheffen, zat eerst neergedrukt. Zonde en de zorgen van deze wereld drukken de ziel van de mens omlaag, zoals lood een visnet naar beneden trekt. Zij komt er zelf niet bovenuit, totdat God geestelijke gebeden stuurt die werken als kurk aan het net en haar omhoog tillen. Zulke gebeden ontspringen aan het geloof, zoals de vlam aan het vuur. Ze moeten

vrij zijn van wereldse zorgen en van alles wat ons omlaag trekt. Daaraan zien we dat mensen van de wereld net zo min kunnen bidden als een mol kan vliegen. Christenen zijn juist als arenden die omhoogstijgen.

Het hart van de mens zit van nature vast aan de aarde. Uit zichzelf kan het net zo min opstijgen als een steen die in de grond vastzit, totdat God het optilt met Zijn kracht, Zijn Woord en Zijn werklieden. Daarom moet dit onze voornaamste bede tot de Heere zijn: dat het Hem behaagt ons te trekken, zodat wij Hem nalopen. Dat Hij onze harten optilt naar de hemel, zodat ze niet blijven liggen in de modderpoel van deze aarde. — Archibald Symson

Vers 1

Tot U, o HEERE! hef ik mijn ziel op. Een godvruchtig mens bidt zoals een bouwer bouwt. Eerst legt de bouwer een fundament. Dat lukt niet in één dag, dus de tweede dag komt hij terug. Het raamwerk van de eerste dag staat er nog, en hij voegt er een dag werk aan toe. De derde dag staat het werk van twee dagen er nog, en hij zet er muren bij. Zo gaat hij door totdat het gebouw af is. Zo bouwt ook het gebed aan de ziel, totdat die tot in de hemel reikt. Een godvruchtig hart bidt daarom voortdurend, steeds opnieuw, en reikt hoger en hoger, totdat zijn gebeden uiteindelijk God bereiken. — William Fenner

Vers 1

Tot U, o HEERE! hef ik mijn ziel op. Tot U, in de volheid van Uw verdiensten. Tot U, in de rijkdom van Uw genade. Tot U, in de omarming van Uw liefde en in de vertroosting van Uw Geest. Tot U, zodat Uw doornen mijn kroon mogen zijn, Uw bloed mijn balsem, Uw vloek mijn zegen, Uw dood mijn leven, Uw kruis mijn zegepraal. Zo is mijn leven "met Christus verborgen in God", en dat is mijn hoogste rijkdom. En als dat zo is, waar moet mijn ziel dan zijn, als niet waar mijn leven is? Daarom, tot U, o HEERE, hef ik mijn ziel op. . . .

O, maak Uw naam van Heere waar voor mij! Bestraf als Heere de satan en houd alle aardse en vleselijke begeerten in toom. Laat ze het niet één keer wagen mijn ziel een verzoeking in te fluisteren of mijn gedachten af te leiden, terwijl ik in het gebed bij Uw heilige verordening gemeenschap met U heb. Regeer mij als Heere door Uw genade. Bestuur mij door Uw Geest, verdedig mij door Uw macht en kroon mij met Uw zaligheid. U, Heere, behoudt hemel en aarde: "Gij doet Uw hand open, en verzadigt al wat er leeft, naar Uw welbehagen." Psalm 145:16. Doe nu Uw hand open, Uw boezem, Uw mildheid, Uw liefde, en stil de verlangens van mijn smachtende ziel, die ik hier "tot U opheb." — Robert Mossom, 1657

Vers 1

Tot U, o HEERE! hef ik mijn ziel op. Cyprianus vertelt dat de voorganger in de eerste tijden gewoon was de gedachten van de mensen op het gebed voor te bereiden met de woorden: "Sursum corda", heft uw harten op. De Joden schrijven tot op de dag van vandaag deze woorden op de muren van hun synagogen: "Tephillah belo cavannah ceguph belo neshamah". Dat betekent: een gebed zonder oprechte bedoeling is als een lichaam zonder ziel. Toch is hun vroomheid volgens iemand maar schijn: een hoofd zonder hersenen en een lichaam zonder ziel. "Dit volk tot Mij nadert met zijn mond, en zij Mij met hun lippen eren, doch hun hart verre van Mij doen." Jesaja 29:13.

Een mens van het vlees kan zijn hart in het gebed net zo min opheffen als een mol kan vliegen. Zelfs een David vindt dit een zware taak. Want ook het beste hart is log en trekt van nature naar beneden, als het gewicht van een uurwerk, als het lood van een net. Laten we daarom "afleggen allen last, en de zonde, die ons lichtelijk omringt". En laten we God bidden dat Hij ons naar Zichzelf toe trekt, zoals de magneet het ijzer doet. — John Trapp

Vers 1

Tot U hef ik mijn ziel op. Dit volgt vanzelf, als een natuurlijk gevolg, op de verheven oproep in de vorige psalm. Daar riep David de poorten van de hemel op hun hoofden op te heffen, om Christus te ontvangen, de Heere der heirscharen en Koning der ere, bij Zijn hemelvaart. Zo staat het ook in het gebed voor Hemelvaartsdag: "Geef, o Heere, dat wij, zoals wij geloven dat Uw eniggeboren Zoon, onze Heere Jezus Christus, is opgevaren in de hemelen, ook zelf in hart en gemoed daarheen mogen opstijgen." En in het gebed voor de zondag na Hemelvaart: "O God, Die Uw enige Zoon met grote zegepraal hebt verhoogd tot Uw koninkrijk in de hemel, zend Uw Heilige Geest om ons te vertroosten en ons te verheffen tot dezelfde plaats waarheen onze Zaligmaker Christus ons is voorgegaan." — Christopher Wordsworth, op deze plaats

Vers 1

Ik hef mijn ziel op. Dit zinspeelt op de offers, die men omhoog hief. Daarom zegt men van gebeden die niet verhoord en niet aangenomen worden, dat ze worden tegengehouden om op te stijgen. Klaagliederen 3:44. Kom je zulke uitdrukkingen over het gebed in het Oude Testament tegen, begrijp ze dan steeds als zinspelingen op de offers. Die werden namelijk opgeheven en stegen op. — Joseph Caryl

Vers 1

Mijn ziel. Maar hoe kan ik haar de mijne noemen, terwijl zij de Uwe is? De Uwe door koop, want U hebt haar gekocht met Uw bloed. Ja, is zij niet Uw bruid, die U door de Geest en het geloof aan Uzelf hebt verbonden? En is dit heilige sacrament niet het bruiloftsmaal? Zo ja, dan was ik zeker, mijn Jezus, in mezelf verloren, totdat ik in U werd gevonden. Daarom is mijn ziel nu, en niet eerder, werkelijk de mijne: doordat zij helemaal de Uwe is. Zo kan ik met vrijmoedigheid zeggen: "Tot U … hef ik mijn ziel op." — Robert Mossom

Vers 2, 3

David had gebeden: Mijn God! op U vertrouw ik; laat mij niet beschaamd worden! In het volgende vers lijkt hij te merken dat zijn gebed te krap, te eng en te zuinig was. Daarom trekt hij de grenzen wijder en bouwt hij op een bredere grondslag: "Ja, allen, die U verwachten, zullen niet beschaamd worden." Zo hoort de liefde ook in onze vroomheid "Rehoboth" te hebben: ruimte genoeg om zich uit te breiden. Onze smeekbeden mogen niet worden ingesloten of beperkt tot ons eigen welzijn. Ze moeten zich uitstrekken tot het voordeel van alle dienaren van God, hoe hun omstandigheden ook zijn en in welke toestand ze ook verkeren. — Thomas Fuller

Vers 3

Ja, allen, die U verwachten, zullen niet beschaamd worden. Dat wil zeggen: niet door hun eigen teleurstellingen, en ook niet door de mijne. Voor dat laatste voegen sommigen toe: als David in zijn hoop zou falen, wist hij dat dit voor anderen een grote ontmoediging zou zijn. — Arthur Jackson, M.A., 1593-1666

Vers 3

Zij zullen beschaamd worden, die trouweloosslijk handelen zonder oorzaak. Wie overtreedt, doet dat in zekere zin zonder oorzaak. Hij heeft geen goede reden voor zijn gedrag, want hij kan zijn gedrag immers niet verontschuldigen of rechtvaardigen. God is zo beminnelijk en voortreffelijk in elk deel van Zijn grote naam, dat Hij onze voortdurende eerbied en liefde verdient. Zijn wet is zo heilig, rechtvaardig en goed. Al Zijn geboden over alle dingen zijn zo rechtvaardig en zo gericht op ons geluk, dat de mond van elke overtreder gesnoerd moet worden. Daarom zouden wij allen met schaamte bedekt moeten worden als er met ons gehandeld werd naar onze verdiensten, want allen hebben gezondigd.

Maar God heeft beloofd barmhartig te zijn voor wie oprecht berouw heeft en Zijn heilige evangelie zonder huichelarij gelooft. Daarom zal alleen hun de schaamte treffen die uit vrije wil in hun goddeloosheid volharden en weigeren door Jezus Christus tot God terug te keren. Over hen zegt de psalmist dat zij zonder oorzaak overtreden. Zij hebben stellig geen enkele dekmantel voor hun zonde, geen enkel excuus waarachter ze zich kunnen verschuilen. — William Richardson, 1825

Vers 3

Zij zullen beschaamd worden, die trouwelooslijk handelen zonder oorzaak. Laat de schaamte gezonden worden naar de rechtmatige eigenaar: bij hen die trouweloos handelen zonder dat ik hen heb uitgedaagd. En zo gebeurde het ook. Achitofel hing zichzelf op. Absalom werd door Gods hand opgehangen en door Joab afgemaakt. Het volk dat met hem had samengespannen, kwam deels om door het zwaard. De rest vluchtte naar huis, diep beschaamd over hun onderneming. O, wat een kracht heeft het gebed! Wat kunnen de heiligen niet krijgen door te vragen! — John Trapp

Vers 4

HEERE! maak mij Uw wegen bekend, enz. Er zijn de “wegen” van mensen en de “wegen” van God, de “paden” van zonde en de “paden” van gerechtigheid. Er zijn Uw wegen en er zijn mijn wegen. De Uwe zijn wegen van waarheid, de mijne wegen van dwaling. De Uwe zijn goed in Uw ogen, de mijne goed in mijn eigen ogen. De Uwe leiden naar de hemel, de mijne naar de hel. Maak mij daarom Uw wegen bekend, HEERE, en leer mij Uw paden, zodat ik mijn eigen wegen niet aanzie voor de Uwe. Ja, leid mij in de waarheid en leer mij, zodat ik niet van Uw wegen afwijk naar de mijne. Maak mij Uw wegen bekend door de bediening van Uw Woord. Leer mij Uw paden door de leiding van Uw Geest. “Leid mij in Uw waarheid” door de bijstand van Uw genade. — Robert Mossom

Vers 4, 5, 9

Doe wat je weet, en God zal je leren wat je moet doen. Doe wat je weet dat nu je plicht is, en God maakt je je toekomstige plicht bekend zodra die jouw plicht van dat moment wordt. Maak er werk van de fouten te vermijden die je kent, en God behoedt je voor de overtredingen die je vreest. Deze regel is van groot belang. Daarom leg ik hem je op met uitdrukkelijke woorden uit de Schrift. "HEERE! maak mij Uw wegen bekend": dat wil zeggen, de wegen waarop ik niet kan dwalen. "Leer mij Uw paden": dat smalle pad dat zo vaak onbekend blijft, de geboden die het strengst en het moeilijkst zijn.

Vers 5

"Leid mij in Uw waarheid, en leer mij": leer mij duidelijk, zodat ik niet word bedrogen. Leer mij zo dat ik Uw wil niet alleen ken, maar ook doe.

Zo luidt zijn gebed. Maar op welke gronden verwacht hij verhoring? "Want Gij zijt de God mijns heils", dat wil zeggen: U, Heere, zult mij redden, weiger dus niet mij te leren. "U verwacht ik den ganse dag": de hele dag en elke dag. Andere argumenten liggen in de volgende verzen besloten. Maar welk antwoord krijgt hij?

Vers 9

"Hij zal de zachtmoedigen leiden in het recht, en Hij zal den zachtmoedigen Zijn weg leren." Dat wil zeggen: zij die hun nek onder Zijn juk buigen en zich niet inbeelden dat ze zichzelf kunnen leiden. In noodzakelijke, grote en gewichtige zaken zullen zij niet dwalen. — Samuel Annesley, D.D. (1620-1696), in "Morning Exercises at Cripplegate"

Vers 5

Leid mij in Uw waarheid, en leer mij. De ziel die onverzadigbaar is in het gebed, gaat vooruit. Ze komt dicht bij God, ze wint iets, ze windt haar hart hoger op. Denk aan een kind dat ziet dat moeder een appel

in de hand heeft en hem ook graag wil. Het komt aan moeders hand trekken. Moeder laat één vinger los, maar houdt de appel nog vast. Het kind trekt weer. Dan laat ze nog een vinger los, en nog altijd houdt ze hem vast. Het kind blijft trekken en huilen en houdt niet op, totdat het de appel van zijn moeder heeft gekregen.

Zo gaat het ook met een kind van God. Het ziet dat alle genade bij God te vinden is en komt naar de troon der genade om erom te smeken. Met ernstige, gelovige gebeden opent het de handen van God voor zich. God doet dan als ouders met hun kinderen: Hij houdt hen een tijdlang op afstand. Niet omdat Hij niet bereid is te geven, maar om hen ernstiger te maken bij God en hen dichter tot Zichzelf te trekken. — William Fenner

Vers 5

U verwacht ik den ganse dag. We moeten de hele dag wachten.

1. Ook als het een lange dag is, laten we de hele dag op God wachten. Soms laat men ons lang wachten, veel langer dan we hadden gedacht. Dan moeten we, na lang wachten, nog langer wachten, ook al hadden we dat helemaal niet verwacht. Zoals de knecht van de profeet krijgen we de opdracht nog zevenmaal te gaan (1 Koningen 18:43), voordat we het minste teken van aankomende barmhartigheid zien. . . .
2. Ook als het een donkere dag is, laten we de hele dag op God wachten. Misschien tasten we in het duister over wat God doet, en over wat voor ons het beste is om te doen. Laten we toch tevreden in het donker blijven wachten. Misschien zien we onze tekenen niet en kan niemand ons zeggen hoe lang het nog duurt. Laten we dan toch besluiten te wachten, hoe lang het ook duurt. Want al weten we nu niet wat God doet, we zullen het straks weten, als het geheimenis van God voltooid is. . . .
3. Ook als het een stormachtige dag is, moeten we de hele dag op God wachten. Misschien liggen we niet alleen stil op windstil wa-

ter en komen we niet vooruit, maar staat de wind ons tegen en drijft hij ons terug. Ja, misschien is het storm en wordt de gemeente door onweer heen en weer geslingerd en dreigt zij te zinken. Toch moeten we het beste hopen, wachten en de storm geduldig doorstaan. Eén troost hebben we: Christus is in het schip. De zaak van de gemeente is Christus' eigen zaak. Hij heeft haar tot de Zijne gemaakt en zal haar erkennen. Hij is met Zijn volk in hetzelfde schip gestapt. Waarom zou je dan bang zijn? . . .

Op God wachten is: 1. Een leven van verlangen naar God leiden. We wachten op Hem zoals de bedelaar op zijn weldoener wacht, met ernstig verlangen om voorziening van Hem te ontvangen. Zo wachtten de zieken en kranken bij de vijver van Bethesda op het bewegen van het water. Ze bleven in de zuilengangen, vol verlangen om erin geholpen en genezen te worden. . . .

1. Het is een leven van vreugde in God, zoals de minnaar op zijn beminde wacht. Verlangen is liefde in beweging, als een vogel op de vleugel. Vreugde is liefde in rust, als een vogel op het nest. Ons verlangen moet nog steeds zo naar God uitgaan dat we meer van God willen. Maar onze vreugde moet zo in God zijn dat we nooit méér willen dan God. . . .
2. Het is een leven in afhankelijkheid van God, zoals het kind op zijn vader wacht. Het vertrouwt op hem en werpt al zijn zorg op hem. Op God wachten is van Hem alle goed verwachten, als de Werker van alle goed. Hij is Degene Die al het goede voor ons en in ons werkt, Die al het goede aan ons geeft en Die ons beschermt tegen alle kwaad. Zo verklaart David zich in Psalm 62:6: "Doch gij, o mijn ziel! zwijg Gode" (Engels: wacht gij alleen op God), en blijf dat nog steeds doen, want "van Hem is mijn verwachting." . . .
3. Het is een leven van overgave aan God, zoals de knecht op zijn meester wacht. Hij is bereid de wil van zijn meester te doen, diens werk te verrichten en in alles diens eer en belang te zoeken. Op God wachten is: onszelf helemaal en zonder voorbehoud overge-

ven aan Zijn wijze en heilige bestuur en Zijn beschikkingen, en daarin opgewekt berusten en tevreden zijn. Een knecht die op zijn meester wacht, kiest zijn eigen weg niet. Hij volgt zijn meester stap voor stap. Zo moeten wij op God wachten: als mensen die geen andere wil hebben dan de wil die geheel in de Zijne is opgelost. Daarom moeten we ons erop toeleggen ons naar Zijn wil te schikken. — Samengevat uit Matthew Henry, over "Communion with God"

Vers 5

U verwacht ik den ganse dag. Op U, Wiens hand vol gaven is en Wiens hart overstroomt van liefde, ja Wiens barmhartigheid voor alle nederige boetelingen niet alleen openstaat maar steeds wijder wordt. Op U wacht ik. Ik wacht om de verborgen stem van Uw Geest te horen, die vrede spreekt tot mijn geweten. Ik wacht om de levendmakende kracht van Uw genade te voelen, die mijn gehoorzaamheid nieuw leven geeft. Ik wacht om te zien hoe de overwinnende macht van de Heilige Geest mijn opstandige zonde bedwingt. Ik wacht om de opvrolijkende kracht van Uw hemelse vertroostingen te voelen, die mijn bezwijmende ziel verfrist. Voor al deze zegeningen van U, o God van mijn heil, wacht ik op U den ganse dag.

"Den ganse dag." Want nooit ben ik zo verzadigd van Uw goedheid dat ik niet nóg vuriger verlang naar Uw hemelse volheid. Verfris daarom nu mijn bezwijmende ziel, maar doof mijn verlangens niet. Hoe milder U geeft, des te vuriger laat mij begeren. Hoe zoeter Uw barmhartigheid is, des te sterker laat mijn verlangen zijn. Zo wordt heel mijn leven op aarde één voortdurend hijgen naar die eeuwige gemeenschap en omgang met U in de hemel. Zo, zo laat mij wachten, mijn hele leven lang, den ganse dag. — Robert Mossom

Vers 6

Uwer barmhartigheden. O, wat roept de ene diepte de andere! De diepten van mijn opgestapelde ellende roepen, ze roepen luid naar de

diepte van Uw rijke barmhartigheid. Naar de barmhartigheid waarmee U mijn zonde vergeeft en mijn zwakheden te hulp komt. Naar de barmhartigheid waarmee U mij heiligt door Uw genade en mij troost door Uw Geest. Naar de barmhartigheid waarmee U mij van de hel redt en mij de hemel laat bezitten. Heere, denk terug aan al die barmhartigheden van U, aan Uw barmhartigheden die van oudsher Uw heiligen zijn bewezen. — Robert Mossom

Vers 6

Uwer barmhartigheden en Uwer goedertierenheden, want die zijn van eeuwigheid. Laat de hoge ouderdom van Gods liefde ons hart vervullen met diepe, eerbiedige waardering. Denk maar aan oude voorwerpen uit vroeger tijden. Zelfs als ze van gewoon metaal zijn en verder weinig nut of waarde hebben, hoe kostbaar zijn ze dan voor geleerden! En oude oorkonden: wat een zorg besteden mensen eraan om ze te bewaren, terwijl er soms maar tijdelijke voorrechten in staan en het nauwelijks iets voorstelt! Hoeveel meer verdient dan het grote handvest van de hemel, zoveel ouder dan de wereld, dat we het eeuwig in gedachten houden. Laat de gedachte eraan ons zeer dierbaar zijn en ons vergezellen bij het gaan liggen, bij het opstaan en de hele dag door! . . . Wat van eeuwigheid is, blijft tot in eeuwigheid. Is de wortel eeuwig, dan zijn de takken het ook . . .

Gods liefde is een eeuwige bron die nooit ophoudt te stromen, zolang er een vat leeg is of nog meer kan bevatten. En ze staat open voor iedereen die komt. Kom dus! En als je zelf niet genoeg hebt, ga dan vaten lenen, lege vaten, en niet te weinig. “Betaal uw schuldheer; … leef bij het overige” (2 Koningen 4:7), tot in eeuwigheid. — Elisha Coles, over “God’s Sovereignty,” 1678

Vers 7

Gedenk niet der zonden mijner jonkheid, noch mijner overtredingen. Eerst bedenkt David dat hij niet pas kort geleden is gaan zondigen. Hij heeft al lange tijd zonde op zonde gestapeld, en hij buigt, als we

het zo mogen zeggen, onder die opgehoopte last. Daarnaast laat hij merken dat het niet alleen om de zonden van gisteren of van een paar dagen terug zou gaan als God hem behandelde volgens de strengheid van de wet. Dan zouden alle keren dat hij iets verkeerd deed, zelfs vanaf zijn kinderjaren, hem terecht aangerekend kunnen worden.

Telkens als God ons dus schrik aanjaagt met Zijn oordelen en de tekenen van Zijn toorn, laten we ons dan niet alleen de zonden herinneren die we onlangs begingen, maar ook alle overtredingen van ons vroegere leven. Ze geven ons opnieuw reden tot schaamte en tot klagen. — Johannes Calvijn

Vers 7

Gedenk niet der zonden mijner jonkheid. Dit lijkt misschien een overbodig gebed van David. We mogen en moeten er in liefde van uitgaan dat David al lang daarvoor om vergeving van zijn jeugdzonden had gebeden, dat God die op zijn smeking had geschonken en dat Hij ze nooit meer had ingetrokken. Waarom moest David dan nu nog om vergeving vragen voor oude zonde? Ze was al eeuwen geleden door hem begaan en al eeuwen geleden door God vergeven. Op die tegenwerping geef ik vier antwoorden.

Ten eerste: David had ongetwijfeld allang oprecht verdriet gehad over zijn jeugdzonden. Toch wist hij dat, als God streng zou letten op wat er verkeerd was gedaan, hij ook in dat berouw zelf nog had gezondigd, ook al had hij berouw over die zonden gehad.

Ten tweede: God had Davids zonden vergeven in zoverre dat Hij hem de eeuwige verdoemenis kwijtschold. Maar de tijdelijke beproevingen had Hij hem niet kwijtgescholden. Misschien drukten die hem op dit moment, en in deze psalm bidt hij dat ze worden weggenomen of verzacht. De zin van zijn woorden is dan: Gedenk niet, Heere, der zonden mijner jonkheid. Dat wil zeggen: Heere, maak de beproevin-

gen lichter en kleiner die nu op mij liggen in mijn ouderdom, en die mij terecht zijn opgelegd voor mijn jeugdzonden.

Ten derde: Gods vergeving van voorbije zonden wordt altijd geschonken onder deze voorwaarde, dat wie zo vergeven wordt zich voor de toekomst goed moet gedragen. Doet hij dat niet, dan verdient hij in alle strengheid van het recht het voordeel van zijn vergeving kwijt te raken. Nu maakte David zich later schuldig aan die grote overtreding met Bathseba en Uria. Als het streng recht gold, had dat al zijn jeugdzonden opnieuw over hem kunnen brengen.

Ten slotte: stel dat David zeker was van de vergeving van zijn jeugdzonden. Dan nog mogen Gods dienaren bidden om zegeningen die ze al bezitten. Niet om te krijgen wat ze hebben, want dat is overbodig, maar om te behouden wat ze hebben gekregen, en dat is nodig. Ja, God heeft veel welgevallen in zulke gebeden van Zijn heiligen. Hij ziet ze als lofprijzing aan Hem. Dan komen deze woorden: Gedenk niet der zonden mijner jonkheid, hierop neer: Gezegend zij Uw genadige goedheid, want U hebt mij de zonden van mijn jeugd vergeven. — Thomas Fuller

Vers 7

Gedenk niet der zonden mijner jonkheid. David roept dit, nadat hij door de kracht van het Woord was geroepen: “Heere, gedenk niet,” enzovoort. Wat zijn geweten benauwde en kwelde, waren de zonden van zijn jeugd, van vóór zijn roeping. O geliefden, de zonden van jullie jeugd brengen grote onrust en grote verschrikking wanneer je oud wordt, al zou je net zo bekeerd zijn als Job. De hartstochten van de jeugd, de ijdelheden van de jeugd en het zinnelijk genot van jullie jonge jaren leggen een fundament van verdriet wanneer je grijs wordt, vlak bij je graf. Zo ook Job 20:11. — Christopher Love, 1654

Vers 7

Gedenk niet der zonden mijner jonkheid. Laat ze U niet bewegen mij daarvoor te straffen of U op mij te wreken. Zo doen mensen, wanneer

ze zich beledigingen herinneren: ze willen wraak nemen op wie hun die heeft aangedaan. — William Greenhill

Vers 7

Gedenk niet der zonden mijner jonkheid. Het is niet veilig om in onmin te leven met de "Oude van dagen." — John Trapp

Vers 7

De zonden mijner jonkheid. Voordat we bij het hoofdpunt komen, moeten we de tekst eerst vrijmaken van een tweeledige tegenwerping. De eerste is deze. Het lijkt (zal iemand zeggen) hoogst onwaarschijnlijk dat David zonden uit zijn jeugd had, als we bedenken onder welke omstandigheden hij jong was.

Het eerste was armoede. We lezen dat zijn vader Isaï als een oud man gold, maar nergens dat hij als rijk man gold. Waarschijnlijk waren zijn zeven zonen het grootste deel van zijn rijkdom. Het tweede was zwoegen. David, hoewel de jongste, werd niet verwend maar behandeld als een sloof. Zijn vader stuurde hem om de drachtige ooien te volgen, en daar lijkt hij onschuld en eenvoud te hebben geleerd van de schapen die hij hoedde. Het derde was godsvrucht. Psalm 71:5: "Want Gij zijt mijn Verwachting, Heere, HEERE! mijn Vertrouwen van mijn jeugd aan." En weer in het zeventiende vers van dezelfde psalm: "O God! Gij hebt mij geleerd van mijn jeugd aan." David begon al vroeg goed te zijn. Hij was een jonge heilige en weerlegde dat verderfelijke spreekwoord, want hij was geen oude duivel. Wat nog meer is: hij zat voortdurend in de smeltoven van de verdrukking. Psalm 88:16: "Van der jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende; ik draag Uw vervaarnissen, ik ben twijfelmoedig."

De vraag is dan: hoe kon water dat dagelijks gezuiverd werd, toch bedorven raken? Hoe kon staal roesten dat steeds werd afgevijld? Hoe kon Davids ziel in zijn jeugd bevuild zijn met zonde, terwijl het lijden haar voortdurend schoonschuurde? Het antwoord is eenvoudig. David was in de kern een man naar Gods hart, het beste afschrift

van het beste origineel. Toch had hij, vooral in zijn jeugd, zijn fouten en zwakheden, ja zijn zonden en overtredingen. De Schrift noemt wel geen uitzonderlijke zonde uit zijn jeugd, want de zaak met Bathseba hoort terecht bij Davids latere, oudere leeftijd. Ik zal ook niet concluderen dat David een wulpse aard had vanwege zijn blozende gelaat. Het is net zo onbillijk om te besluiten dat alle mooie mensen slecht zijn, als het vals en vleiend is te zeggen dat alle misvormden eerlijk zijn. Eerder kunnen we uit het feit dat hij zoveel vrouwen en bijvrouwen had, opmaken dat Davids jeugd aan wulpsheid schuldig was.

Maar waar ben ik mee bezig? Verwacht niet dat ik je de bijzondere zonden noem, terwijl hij zijn eigen zonden niet kon noemen. Psalm 19: "Wie zou de afdwalingen verstaan?" Of hoe kunnen Davids zonden mij bekend zijn, als hij zelf beleed ze niet te kennen? Daarom zei hij: "Reinig mij van de verborgene afdwalingen." Laten we onze nieuwsgierigheid het zwijgen opleggen, zodat ons geweten kan spreken. Als Davids jeugd, die arm, hard werkend en godvrezend was, zich aan zonden schuldig maakte, wat moeten we dan zeggen van hen wier opvoeding rijk, wulps en goddeloos was? De rest laat ik over aan ieders geweten, om het met schaamte, droefheid en stilte te beleven. — Thomas Fuller

Vers 7

De zonden mijner jonkheid. Twee bejaarde leerlingen van de Heere, de een zevenentachtig jaar oud, kwamen elkaar op een dag tegen. "Nu," vroeg de jongste zijn medepelgrim, "hoe lang ben je al met het geloof bezig?" "Vijftig jaar," antwoordde de oude man. "En heb je er ooit spijt van gehad dat je al jong begon je aan het geloof te wijden?" "O nee!" zei hij, en de tranen liepen over zijn gegroefde wangen. "Ik ween als ik denk aan de zonden van mijn jeugd. Daar moet ik nu van wenen." — Uit K. Arvine's "Cyclopaedia of Moral and Religious Anecdotes," 1859

Vers 7

Naar *Uw* goedertierenheid, niet de mijne. Want ik heb de barmhartigheden verlaten die U tot mijn eigendom had gemaakt (Jona 2:9; Psalm 59:11, 18). Ik was wreed voor mezelf door mijn zonde, uit wantrouwen in Uw belofte en uit aanmatiging op Uw barmhartigheid. Ja, laat het gebeuren om *Uw* goedheid wil, niet om de mijne. Want in mij, dat is in mijn vlees, woont niets dat goed is. Laat dan Uw goedheid de beweegreden zijn en Uw barmhartigheid de maatstaf van alle genade en alle zegeningen die U aan mijn ziel schenkt. — Robert Mossom

Vers 7

Naar Uw goedertierenheid. Mozes was de eerste die deze gelukkige uitdrukking bracht: Naar Uw goedertierenheid (ik weet niet waar iemand anders haar gebruikt). Dat betekent: naar de oneindige barmhartigheid die in Uw hart en wezen is. Daarna gebruikte David haar (Psalm 25), en ook in het grote geval van zijn zonde en overspel, Psalm 51:3, vroeg hij dat God hem genadig zou zijn "naar de grootheid Uwer barmhartigheden." Zoals hij alle barmhartigheden van God nodig had, zo beleed hij de zonde van zijn natuur en vluchtte hij naar de barmhartigheden in Gods natuur.

Maar bij Psalm 25:7 wil ik blijven stilstaan. Daar is hij niet tevreden met alleen deze uitdrukking, Naar Uw goedertierenheid, maar voegt hij een tweede toe: "Om Uwer goedheid wil." Muis merkt hierbij op, met het oog op "De HEERE is goed en recht" (Psalm 25:8), dat David zich richt op Gods natuur. U hebt een barmhartige natuur, zegt hij. Handel met mij naar die natuur en om haar wil: "naar Uw goedertierenheid, om Uwer goedheid wil." De pleitende kracht van die eigenschap was het fundament van zijn geloof en zijn gebed. Als hij klaar is, verwijst hij zichzelf naar Mozes: Psalm 25:11, Om Uws Naams wil, HEERE! zo vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot. Hij verwijst naar die Naam die voor Mozes werd uitgeroepen. Exodus 34:6, 7.

Maar je zult zeggen: hoe betekenen deze uitdrukkingen, “om Uws Naams wil,” “om Uwer goedheid wil,” “om Uwer goedertierenheid wil,” hetzelfde als “om Zichzelf,” “om Zijn eigen wil”? Hoe omvatten ze de Godheid? Kijk naar Jesaja 43:25: “Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil,” dat wil zeggen om Mezelf. Jesaja 48:11: “Om Mijnentwil, om Mijnentwil zal Ik het doen.” Je vindt het tweemaal in één vers. En wat op de ene plaats “om der barmhartigheid wil” is, is op een andere plaats “om Mijnentwil”: “en zie, Ik ben het, Ik ben Dezelve, als God, Die het doet.” Wat is dit anders dan Jehova, Jehova, God, barmhartig? — Thomas Goodwin

Vers 8

De HEERE is goed en recht; daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in den weg. Zoals de verkiezing voortkomt uit Gods soevereiniteit, onze vergeving een vrucht is van Zijn barmhartigheid, onze kennis een stroom uit Zijn wijsheid en onze kracht een afdruk van Zijn macht, zo is onze reinheid een straal van Zijn heiligheid. Bij de eerste schepping was de rechtheid van het schepsel het gevolg van Zijn heiligheid. Zo is ook de reinheid van het schepsel door een nieuwe schepping een afbeelding van dezelfde volmaaktheid. Hij wordt vaker de Heilige Israëls genoemd in Jesaja, die evangelische profeet, bij het oprichten van Sion en het vormen van een volk voor Zichzelf, dan in de hele rest van de Schrift. — Stephen Charnock

Vers 8

De HEERE is goed en recht; daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in den weg. Zal de Heere, Die goed is, niet net zo genadig zijn voor Zijn vijanden als Hij van ons vraagt dat we voor de onze zijn? Het is Zijn eigen wet: “Wanneer gij uw vijands os, of zijn dwalenden ezel, ontmoet, gij zult hem denzelven ganselijk wederbrengen.” Exodus 23:4. Nu komt God ons zondaars tegen, en alle zondaars zijn als zodanig Zijn vijanden. Hij ontmoet ons dwalend als het redeloze dier. En dan? Zal Hij ons niet terugbrengen naar Zichzelf, de enige eigenaar,

op grond van dat eerste recht van de schepping en dat nog sterkere recht van de verlossing? — Robert Mossom

Vers 9

Hij zal de zachtmoedigen leiden in het recht. Of: de armen (namelijk van geest) zal Hij laten wandelen in het recht, om het goed te bewandelen, verstandig te wandelen, zich wijs te gedragen. Zo deed David in 1 Samuël 24:2-23, zodat Saul hem vreesde. Het natuurlijk geweten kan niet anders dan zich buigen voor het beeld van God dat schijnt in het hart en leven van wie werkelijk godvrezend is. — John Trapp

Vers 9

Hij zal de zachtmoedigen leiden in het recht. Zij zijn zachtmoedig gemaakt, dat wil zeggen: ze verlangen ernaar onderwezen te worden en bidden daarom. Maar nu ze hun onwaardigheid voelen, zijn ze bang dat God hen niet zal onderwijzen. Bij andere zondaars kan dat misschien gebeuren, maar niet bij hen. Daarom wordt hun gezegd wie onderwijs mag verwachten: wie ernaar verlangt en erom bidt. — John Berridge, 1716-1793

Vers 9

Hij zal de armen leiden in het recht. Zolang het hart opgeblazen en hoogmoedig blijft, zoals het van nature is, vind je bij niemand deze leergierige gezindheid. Het hart moet eerst nederig en gebroken zijn. Het Hebreeuwse woord betekent letterlijk “armen” of “verdrukten”, en het wordt ook gebruikt voor zachtmoedigen en nederigen. Waarschijnlijk bedoelt David met dit woord dus ook de moeilijke tijden die onze eigenzinnige natuur aan banden leggen, naast de genade van de nederigheid zelf. Het is alsof hij zegt: Als God hen eerst klein heeft gemaakt, reikt Hij hun daarna vriendelijk de hand. Dan leidt en begeleidt Hij hen onderweg, door het hele verloop van hun leven heen. — Johannes Calvijn

Vers 9

De zachtmoedigen, enz. In de school van Christus is geen plaats voor hoogmoed en boosheid. De Meester Zelf is "zachtmoedig ... en nederig van hart". Dan moeten Zijn leerlingen dat zeker ook zijn, en nog veel meer! Wie niet beseft hoeveel hij niet weet, verlangt niet naar kennis en kan haar ook niet ontvangen, of het nu om menselijke of goddelijke kennis gaat. — George Horne

Vers 9 (laatste zinsdeel)

De Heere zal de nederigen Zijn geheimen leren. Hoogmoedige leerlingen zal Hij niet onderwijzen. — Thomas Goodwin

Vers 9 (laatste zinsdeel)

Het gaat om mensen die aan Zijn voeten liggen en zeggen: "Spreek, want Uw knecht hoort." Hun hart is zacht en buigzaam, gewillig en leerbaar, zodat zelfs een klein kind hen kan leiden. Jesaja 11:6. Augustinus, de grote kerkvader, was zo iemand. Hij zegt: "Ik ben hier een oude man, en toch bereid te leren van een jonge man, mijn medewerker in de bediening, die nog maar nauwelijks een jaar in dienst is." — John Trapp

Vers 10

Alle paden des HEEREN. Het Hebreeuwse woord (orchoth) betekent de sporen of karrensporen die wagenwielen achterlaten als ze telkens over dezelfde grond rijden. Goedertierenheid en waarheid zijn de paden waarop God voortdurend gaat in Zijn omgang met de mensenkinderen. Zo vaak bewijst Hij hun barmhartigheid en zo vaak komt Hij Zijn waarheid na, dat Zijn paden gemakkelijk te herkennen zijn. Wat een talloze, diepe sporen zijn dat, bij elk gezin en bij elk afzonderlijk mens! Waar we ook komen, aan de diepe sporen zien we dat Gods goedertierenheid en waarheid er geweest zijn. Maar nog overvloediger is Hij barmhartig voor wie Zijn verbond en Zijn getuigenissen bewaren. Dat zijn mensen die zich niet alleen aan de letter hou-

den, maar ook aan de geest van Zijn zuivere godsdienst, dus in alles met Hem meegaan. — Adam Clarke

Vers 10

Alle paden des HEEREN zijn goedertierenheid en waarheid. Zoals Zijn wezen liefde en waarheid is, zo zijn al Zijn wegen goedertierenheid en waarheid. Ze zijn "goedertierenheid" omdat ze op ons goed gericht zijn, en "waarheid" omdat Hij Zijn beloften vervult en ons trouw behandelt. Wat je ook overkomt, al is het volkomen anders dan je verwachtte en gaat het helemaal tegen je verwachting in, leg het dus altijd uit als liefde.

Veel daden van mensen zijn zo dat je er geen goede uitleg aan kunt geven en niets goeds uit kunt opmaken. Daarom beperken uitleggers de uitspraak dat de liefde alles gelooft: ze bedoelen alles wat geloofwaardig is, "credibilia". Anders zou je alles op de liefde schuiven, en dan zou de liefde zichzelf opeten. Maar van Gods wegen geldt dat nooit: liefde en geloof kunnen er altijd een goede betekenis uit opgraven. "A bono Deo nil nisi bonum": van een goede God komt niets dan wat goed is. Daarom zegt Job: "Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?" Probeer op dit moment een goed doel van Hem te ontdekken, iets waarvoor Hij dit doet. Als je met gissen niets kunt bedenken, leg het dan in geloof bij Hem neer en maak er het beste van. — Thomas Goodwin

Vers 10

"Dengenen, die … bewaren," enz.: Voor hen verlaat Hij nooit de weg van barmhartigheid. — Thomas Goodwin

Vers 11

Om Uws Naams wil, HEERE! zo vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot. Ik kan niets beters doen dan een van de prachtige passages van de grote Vieyra aan te halen. Door zulke preken kreeg hij de naam de beste prediker van zijn tijd te zijn. Hij preekte op een vas-

tendag, toen de Portugese heerschappij in Brazilië dreigde te vallen door de Nederlanders: — “Ik belijd, mijn God, dat het zo is, en ik zeg het U vrijuit: wij zijn allemaal zondaars in de hoogste graad.

Maar ik ben er zo ver van verwijderd dit een reden te vinden om mijn bede te laten varen, dat ik er juist een nieuw en overtuigend argument in zie dat Uw goedheid kan bewegen. Alles wat ik eerder heb gezegd, rust op niets anders dan op de heerlijkheid en eer van Uw allerheiligste Naam. ‘Propter nomen tuum’: om Uws Naams wil. En welke reden kan ik aanvoeren die heerlijker is voor diezelfde Naam dan dit: dat onze zonden velen en groot zijn? Om Uws Naams wil, o Heere, wees mijn zonde genadig, want zij is groot. Ik vraag U, zegt David, niet alledaagse zonden te vergeven, maar talrijke zonden, maar grote zonden: ‘multum est enim’, want het is veel.

O reden, Gods hart waardig! O gevolgtrekking die alleen kracht heeft wanneer ze zich richt tot de hoogste goedheid! De zondaar brengt om vergeving te krijgen bij God in dat zijn zonden velen en groot zijn. Voorwaar, ja, zo is het! En dat is niet uit liefde tot de zondaar en ook niet uit liefde tot de zonde, maar uit liefde tot de eer en de heerlijkheid van God. Hoe groter en talrijker de zonden zijn die Hij vergeeft, des te meer wordt Zijn heerlijkheid verheven en veredeld.

Dezelfde David onderscheidt in Gods barmhartigheid twee dingen: grootheid, ‘secundum magnam misericordiam tuam’, naar Uw grote barmhartigheid, en veelheid, ‘et secundum multitudinem miserationum tuarum’, en naar de veelheid van Uw ontfermingen. De grootheid van Gods barmhartigheid is onmetelijk en de veelheid van Zijn goedertierenheden is oneindig. Wat onmetelijk is, kun je niet meten, en wat oneindig is, kun je niet tellen. Opdat het ene en het andere toch in zekere zin passende stof voor heerlijkheid hebben, moeten de zonden die vergeven worden wel groot zijn, voor de grootheid van de barmhartigheid zelf. En ze moeten wel velen zijn, voor de veelheid van de goedertierenheden zelf. ‘Multum est enim.’ Ik heb dus reden, o Heere, om niet te schrikken omdat onze zonden velen en groot zijn.

Ik heb zelfs reden om van U rekenschap te vragen: waarom haast U zich niet ze te vergeven?" — Vieyra, aangehaald door J. M. Neale

Vers 11

Om Uws Naams wil, HEERE! zo vergeef mijn ongerechtigheid. Heel gewoon verstaan we onder "naam" eer en heerlijkheid. Als God tegen David zegt: "Ik heb u een groten naam gemaakt, als den naam der groten, die op de aarde zijn", en als de gemeente tegen God zegt: "Gij hebt U een Naam gemaakt, als het is te dezen dage", dan is duidelijk dat met "naam" heerlijkheid wordt bedoeld. Op dezelfde manier worden beroemde mensen door de Hebreeën (Hebr.) genoemd, Genesis 6:4, en door de Latijnen "viri nominum", mannen van naam. De dichter versiert die naam met de woorden: "Magnum et memorabile nomen", groot en gedenkwaardig. Zo doet God het ook als Hij zonde vergeeft: Hij doet dat om Zijn naam wil, dat wil zeggen om Zijn eigen eer en heerlijkheid.

Gods eigen heerlijkheid is inderdaad het uiteindelijke doel van al Zijn handelen. Zoals Hij de eerste is, zo is Hij ook de laatste: Hij is de werkende oorzaak, en Hij is ook de oorzaak waarvoor alles bestaat: het einddoel. Er gebeurt niets door Hem dat niet voor Hem is. Ons doel moet Zijn heerlijkheid zijn, omdat ons bestaan en ons werk van Hem komen. Maar het doel van Zijn werk is Zijn eigen heerlijkheid, omdat Zijn bestaan en Zijn handelen uit Hemzelf en van Hemzelf zijn. Van alle goddelijke werken laat geen enkel Zijn heerlijkheid zo sterk uitkomen als de vergeving. De zonde doet God door haar daden veel oneer aan, en toch brengt God Zichzelf veel eer door haar te vergeven. "Des mensen … sieraad is," en nog veel meer dat van God, "de overtreding voorbij te gaan." Net als daden van macht zijn daden van genade buitengewoon eervol.

Gods genade, barmhartigheid, goedheid en goedertierenheid stralen nergens zo helder als in het vergeven van zonden. Paulus spreekt van rijkdommen van goedheid die Gods verdraagzaamheid vergezel-

len. Hoeveel grotere rijkdommen moeten er dan in vergeving zijn! God heeft de weg van vergeving zelfs zo ingericht dat niet alleen de heerlijkheid van Zijn barmhartigheid zichtbaar wordt, maar ook die van Zijn gerechtigheid. En ook Zijn wijsheid straalt in het wonderlijke samengaan van beide. “Nomen quasi notamen, quia notificat”: een naam is als een kenmerk, want hij maakt bekend. Anders gezegd: een naam is wat iemand bekend maakt. Door zonden te vergeven maakt God Zijn uitgelezen en heerlijke eigenschappen bekend, en daarom schenkt Hij vergeving.

Dit is een gedachte die ons kan troosten en bemoedigen. Omdat God zonden vergeeft om Zijn naam wil, vergeeft Hij graag veel zonden net zo goed als weinig, grote net zo goed als kleine. Ja, hoe méér en hoe groter onze zonden zijn, des te groter is de vergeving, en dus des te groter Gods heerlijkheid. Daarom maakt David, vanuit deze gedachte aan Gods naam en heerlijkheid, de grootte van zijn ongerechtigheid tot een reden om vergeving te vragen. In grove zonden vallen opdat God Zichzelf verheerlijkt door ze te vergeven, is een afschuwelijke vermetelheid. Maar hopen dat God de grove zonden waarin we gevallen zijn, om Zijn naam wil zal en kan vergeven als we echt berouw hebben, is een goed gefundeerde verwachting. Zo’n hoop kan onze geest ondersteunen tegen de zwaarste verleidingen tot wanhoop. — Nathanael Hardy

Vers 11

Vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot. David wijst op de grootte van zijn zonde en niet op de kleinheid ervan. Hij geeft zijn gebed kracht met de gedachte dat zijn zonden zeer gruwelijk zijn. Maar hoe kon hij dit tot een reden voor vergeving maken? Mijn antwoord is dit: Hoe groter zijn ongerechtigheid was, des te meer had hij vergeving nodig. Het is alsof hij zei: Vergeef mijn ongerechtigheid, want ze is zo groot dat ik de straf niet kan dragen. Mijn zonde is zo groot dat ik vergeving nodig heb. Mijn toestand wordt vreselijk ellendig, tenzij

het U behaagt mij te vergeven. Hij maakt dus gebruik van de grootte van zijn zonde om zijn pleidooi om vergeving sterker te maken, zoals iemand de grootte van zijn ramp gebruikt als hij om hulp smeekt.

Als een bedelaar om brood vraagt, wijst hij op hoe groot zijn armoede en nood zijn. Als iemand in nood om medelijden roept, welk pleidooi past dan beter dan de uiterste ernst van zijn toestand? En God staat zo'n pleidooi toe. Want niets in ons beweegt Hem tot barmhartigheid dan de ellende van ons geval. Hij heeft geen medelijden met zondaars omdat ze het waard zijn, maar omdat ze Zijn medelijden nodig hebben. Hun nood is de enige reden die Hem beweegt. . . . Hierin bestaat voor een groot deel de heerlijkheid van de genade door de verlossing van Christus: ze is toereikend om de grootste zondaars te vergeven. De hele inrichting van de weg van de zaligheid dient hiertoe, om Gods vrije genade te verheerlijken. God had het van alle eeuwigheid op Zijn hart om deze eigenschap te verheerlijken, en daarom is het plan ontworpen om zondaars door Christus te redden.

Hoe groot Gods genade is, blijkt vooral hieruit dat God door Christus de grootste overtreders redt. Hoe groter de schuld van een zondaar, des te heerlijker en wonderlijker is de genade die in zijn vergeving wordt getoond. Romeinen 5:20: "Waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veel meer overvloedig geweest." Als de apostel vertelt hoe groot een zondaar hij was, wijst hij op de overvloed van genade in zijn vergeving, en zijn grote schuld was daar de aanleiding toe. 1 Timotheüs 1:13, 14: "Die te voren een gods lasteraar was, en een vervolger, en een verdrukker; maar mij is barmhartigheid geschied, dewijl ik het ontwetende gedaan heb in mijn ongelovigheid. Doch de genade onzes Heeren is zeer overvloedig geweest, met geloof en liefde, die er is in Christus Jezus."

De Verlosser wordt verheerlijkt doordat Hij blijkt te kunnen redden wie uitermate zondig zijn. Zijn bloed blijkt de grootste schuld te kunnen afwassen, Hij is machtig te behouden tot het uiterste en Hij

verlost zelfs uit de diepste ellende. Het is de eer van Christus de grootste zondaars te redden als ze tot Hem komen, net zoals het de eer van een arts is dat hij de meest hopeloze ziekten of wonden geneest. Christus zal dus zeker bereid zijn de grootste zondaars te redden als ze tot Hem komen. Hij zal er niet voor terugdeinzen Zichzelf te verheerlijken en de waarde en kracht van Zijn eigen bloed te laten zien. Nu Hij Zich zo heeft ingespannen om zondaars te verlossen, zal Hij niet onwillig zijn te tonen dat Hij machtig is te verlossen tot het uiterste. — Jonathan Edwards

Vers 11

Vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot. Is iemand ellendig? Zijn zijn ellenden groot, geestelijk of tijdelijk? Ongetwijfeld, als hij zich daardoor vernederd voelt en zichzelf van geen enkele barmhartigheid waardig vindt, kan hij toch zeker zijn van barmhartigheid. Zelfs bij geestelijke kwalen geldt: als iemand zichzelf ellendig en rampzalig ziet, is er des te meer hoop op barmhartigheid voor hem, naarmate hij zijn ongerechtigheid zwaarder vindt. De barmhartigheid des Heeren is over al Zijn werken, daarom is Hij voor zulke mensen veel barmhartiger.

Als iemand zijn ellende en onwaardigheid voelt, mag hij dit als argument voor barmhartigheid gebruiken: mijn ellenden zijn groot. Zo deed David: “O Heere, wees mij genadig en vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot.” Hoe ellendiger mensen zichzelf voelen, des te beter passen ze bij Gods barmhartigheid. Zo was het met de tollenaar en zo met de verloren zoon. Twijfel dus nooit, al zijn je ongerechtigheden nog zo groot: er is een zee van barmhartigheid in God. Bernardus wijst terecht op het verschil tussen gerechtigheid en barmhartigheid. Gerechtigheid eist dat er verdienste is, maar barmhartigheid kijkt naar wie ellendig zijn. En, zegt de kerkvader, ware barmhartigheid trekt zich de ellende aan. Barmhartigheid houdt geen onder-

zoek, maar is blij een aanleiding te vinden om zichzelf te tonen. — Richard Stock

Vers 11

Mijn ongerechtigheid . . . is groot. Wie bij God komt om vergeving van zijn zonden, ziet ze als grote zonden. Vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot. Het oorspronkelijke woord betekent evengoed "vele" als "groot": "Mijn zonden zijn groot en vele." Veel grote zonden liggen op mij. Vergeef ze, o vergeef ze, o Heere, enz. . . . Ik wil bij dit punt laten zien waarom mensen die op de goede manier om vergeving komen, hun zonden als grote zonden zien.

1. Zondaars die bij God vergeving zoeken en vinden, zien hun zonden als groot omdat ze tegen een grote God zijn: groot in macht, groot in gerechtigheid, groot in heiligheid. Ik ben maar een worm, en toch zondig ik, en nog vrijmoedig ook, tegen een God Die zo groot is. Een worm die zich verheft tegen een grote en oneindige God! O, dit maakt elke kleine zonde groot en vraagt om grote wraak van zo'n grote God.
2. Ze hebben gezondigd tegen grote lankmoedigheid. Ze verachtten Gods goedheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid, en dat heet "toorn vergaderen". Romeinen 2:4, 5. . . .
3. Zonden lijken groot omdat ze tegen grote barmhartigheden zijn. O, tegen hoeveel barmhartigheden en goedertierenheden zondigen zondaars, en ze veranderen alle barmhartigheden van God in zonde! . . .
4. Wat de zonde in de ogen van arme zondaars die om vergeving roepen groter maakt, is dat ze gezondigd hebben tegen groot licht, namelijk licht in het geweten. Dat maakt de zonde uitermate zwaar, vooral bij wie onder de middelen van het evangelie leven. En dat is inderdaad de zonde van iedereen in dit volk. Niets vernedert een ziel meer dan dit, en dat voelt ze diep, en niets maakt het

moeilijker om vergeving te geloven wanneer je er nederig voor bent geworden . . .

5. Blijven zondigen maakt de zonde heel groot voor een arme ziel die naar vergeving verlangt, vooral voor wie niet al heel vroeg bekeerd is. Psalm 68:22. O, zegt zo'n arme ziel, ik heb zonde op zonde gestapeld! De beste tijd van mijn jeugd heb ik in zonde doorgebracht, terwijl ik toen de kennis van Jezus Christus had kunnen krijgen en God had kunnen eren. Dit lag David zwaar op de ziel, zoals blijkt uit het zevende vers: "Gedenk niet der zonden mijner jonkheid." Toch lezen we nergens dat Davids jeugd berucht zondig was. Maar omdat hij zijn jeugd niet had gebruikt om kennis te krijgen en de Heere helemaal te dienen, was het zijn last en zijn klacht voor de Heere. Hoeveel zwaarder moet het dan wegen voor wie zijn jeugd doorbracht in niets dan ijdelheid, goddeloosheid, liegen, zweren, ontheiliging van de sabbat, sport, tijdverdrijf, buitensporigheid en dergelijke! Als God het hun op het geweten legt, worden hun zielen er zwaar en afschuwelijk door belast . . .
6. Menigten van zonden laten de zonde groot lijken. Daarom riep David om "de grootheid Uwer barmhartigheden" (Engels: menigte van barmhartigheden). Psalm 51:3; 40:13 . . .
7. Nog iets wat de zonde groter maakt, is dat ze tegen voornemens en besluiten inging om zulke en zulke zonden te laten. Toch is alles weer gebroken, soms tegen plechtige geloften en tegen gebeden in . . .
8. De zonde lijkt groot als een arme ziel ziet dat ze heersende zonde was. Romeinen 5:21: "De zonde geheerst heeft tot den dood", enz. O, zegt een arme, vernederde zondaar, ik deed niet alleen zonde, ik was de knecht en slaaf van de zonde . . .
9. De zonde in de bron maakt haar groot. Je kunt zeggen: er is meer water in de bron dan in de poelen en stromen die ze vormt . . . Zo is de zonde in onze natuur, in het hart, als in de bron. Daarom is

ze daar meer dan in de uitbarstingen ervan in de uiterlijke mens . . .

10. Een zondaar die God nadert om vergeving ziet zijn zonde als groot, omdat hij daardoor door de duivel naar believen gevangen werd weggevoerd . . .
11. De zonde lijkt groot omdat Gods toorn tegen de zonde groot is. Romeinen 2:12. De weg waarlangs een zondaar van zulke toorn verlost wordt, laat zien hoe uitermate groot de zonde is, aan de prijs en de losprijs die voor zijn redding betaald is: de prijs van het bloed van de eeuwige Zoon van God . . .
12. Ten slotte maakt ook dit de zonde groter: een arm schepsel heeft anderen meegetrokken en verleid om met hem te zondigen. Dat geldt vooral voor wie ijdeler en losser geleefd heeft, en het ligt zwaar op menige arme ziel na diepe overtuiging. — Anthony Palmer (†1678), in "The Gospel New Creature"

Vers 11

Heere, ik pleit niet op mijn verdiensten. Ik ben kleiner dan het kleinste van Uw barmhartige daden. Zoals ik niet naar mijn verdienste kijk, zo hoeft ook U niet te kijken naar wat ik niet verdien. Ik beroep me niet op mijn waardigheid, dus zie ook U mijn onwaardigheid niet aan. Maar U wordt de God van de barmhartigheid genoemd: wees dan voor mij wat U genoemd wordt! Laat zien hoe groot Uw naam is door mijn zonde genadig te zijn. Van die zonde kan ik niet zeggen wat Lot over Zoar zei: "Is zij niet klein?" Nee, mijn zonde is groot. Ze is gericht tegen U, zo'n grote God, en zo goed voor mij. Ze is ook groot omdat mijn plaats, mijn roeping en mijn ambt groot zijn. De zon lijkt kleiner naarmate ze hoger aan de hemel staat. Maar met mijn zonden is het juist andersom: hoe hoger ik sta, hoe groter ze worden, in Uw ogen en in de ogen van anderen. — Robert Mossom

Vers 11

Laten we de grootte van onze zonden niet aanvoeren om ons van barmhartigheid te laten afhouden, maar om haar juist te verkrijgen: "Vergeef mijn ongerechtigheid." Waarom? "Want ze is groot." Zo ook: "Genees mijn ziel, want ik heb tegen U gezondigd", Psalm 41:5. En: "Doe het om Uws Naams wil; want onze afkeringen zijn menigvuldig, wij hebben tegen U gezondigd", Jeremia 14:7.

Dit is een krachtig pleidooi, als een nederige en gebroken geest het eerlijk uitspreekt. Het geeft God eer als Hem Die overvloedig is in goedheid en rijk in barmhartigheid, bij Wie vergeving is en veel verlossing. En het eert Christus als de Bron van oneindige barmhartigheid.

Daarom maakt de Heere Zelf, wanneer Hij Zichzelf wil aansporen tot bijzondere daden van barmhartigheid voor Zijn arme volk, eerst de zonde van dat volk tegen Hem zo zwaar mogelijk. Pas daarna kondigt Hij Zijn koninklijke genade voor hen aan. Zo in Jesaja 43:22-25: "Doch gij hebt Mij niet aangeroepen, o Jakob! als gij u tegen Mij vermoeid hebt, o Israel! … met uw slachtofferen hebt gij Mij niet geeerd; … maar gij hebt Mij arbeid gemaakt, met uw zonden, gij hebt Mij vermoeid met uw ongerechtigheden. Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet." — Thomas Cobbet, 1608-1686

Vers 11

"O," roept Farao, "neem toch die vieze kikkers weg, dat verschrikkelijke onweer!" Maar wat zegt de heilige David? "Heere, neem de ongerechtigheid van Uw knecht weg!" De één wil van de straf af, het gevolg van de zonde. De ander wil van de zonde zelf af, de oorzaak van de straf. En het is zonneklaar dat een echte christen meer verdriet heeft over de zonde dan over kikkers en donder. Hij ziet in de zonde meer vuiligheid dan in kikkers en padden, en meer afschuwelijks dan

in donder en bliksem. — Jeremiah Dyke, in “Worthy Communicant”, 1645

Vers 11

Farao treurde meer om de harde slagen die hem troffen dan om het harde hart dat in hem zat. Ezau huilde niet omdat hij zijn eerstgeboorterecht had verkocht, en dat was zijn zonde. Hij huilde omdat hij de zegen kwijt was, en dat was zijn straf. Dat is huilen met een ui: het oog stroomt over omdat het prikt. Een zeeman gooit tijdens een storm lading overboord, maar wil die weer terug als de wind is gaan liggen. Zo klagen velen meer over het verdriet waarvoor ze geboren zijn dan over de zonden waarmee ze geboren zijn. Ze zijn banger voor de wraak op de zonde dan voor het vergif van de zonde. Het ene doet hen pijn, het andere jaagt hen schrik aan. — William Secker

Vers 12

“Wie is de man, die den HEERE vreest?” Gelukkig zal hij zijn! Ten eerste in de heilige kennis van de wil van Christus: “Hij zal hem onderwijzen in den weg, dien hij zal hebben te verkiezen.” Ten tweede in de stille vrede van een goed geweten: “Zijn ziel zal vernachten in het goede.” Ten derde in de troost die hij nu al heeft door een hoopvol nageslacht: “Zijn zaad zal de aarde beerven.” — Robert Mossom

Vers 12

“Wie is de man, die den HEERE vreest?” Niets helpt zo sterk om genade te krijgen en te behouden als altijd voor God te staan, niet al te wijs in eigen ogen, maar vol ontzag. Gelukkig ben je als je hart met drie soorten vrees gevuld is: vrees om de genade die je kreeg te verliezen, nog meer vrees voor genade die je al verloren bent, en de grootste vrees om die genade weer terug te vinden. — Bernardus

Vers 12

Wie den HEERE vreest. Vrees voor God nú zorgt voor eeuwige zekerheid. Heb ontzag voor God, Die boven alles staat, en je hoeft helemaal niet meer bang te zijn voor mensen. — Augustinus

Vers 12

"Hij zal hem onderwijzen in den weg, dien hij zal hebben te verkiezen." Dat wil zeggen: de weg die de goede mens zal kiezen. God zal hem in alles wat hij doet helpen een goede keuze te maken, en Hij zal hem een goede afloop geven. Dat ligt niet in de macht van de mens zelf. Zie Jeremia 10:23. — John Trapp

Vers 13

"Zijn ziel zal vernachten in het goede, en zijn zaad zal de aarde beerven." De heilige vreze Gods verslindt alle zondige angst voor mensen, zoals de staf van Mozes, veranderd in een slang, alle slangen van de tovenaars verslond. Dat is het goede werk van de vreze Gods: je hoeft andere dingen niet meer te vrezen. De ziel van wie den HEERE vreest, woont in rust en in goedheid, in vrede en in geduld. Zo gaat het door totdat dit korte ogenblik van de tijd wordt opgeslokt door de volheid van de eeuwigheid. Dan ruilt hij zijn aardse woning in voor een huis in de hemel, en zijn geestelijke vrede voor eeuwige zaligheid. — Robert Mossom

Vers 13

"Zijn ziel zal vernachten in het goede." Of, zoals de Vulgaat zegt: zij zal blijven in goede dingen. Heel anders dan de ziel van Adam. Hij kreeg de geneugten van het paradijs in bezit en bleef er maar een paar dagen of uren. — Gerhohus, aangehaald door J. M. Neale

Vers 13

"Zijn ziel zal vernachten in het goede." Wat een zoete uitdrukking voor geestelijk genot is dit: "Zijn ziel zal in het goede blijven." Alles

wat vleselijk zoet is, geeft zeker voor een tijdje genot aan wie ervan proeft, maar het blijft niet lang bij hem. Het prikkelt de eetlust door zijn smaak, en het bedriegt het verlangen doordat het zo snel voorbijgaat. Maar geestelijke genoegens gaan niet voorbij terwijl je ze proeft. Ze nemen niet af terwijl ze je verkwikken. Ze doen je niet walgen terwijl ze je verzadigen. Daarom kunnen ze voor eeuwig bij hun bezitters blijven. — Hugo Victorinus (1130), aangehaald door J. M. Neale

Vers 13 (eerste zinsdeel)

Als zij Gods gaven ontvangen, slokken zij die niet naar binnen zonder de zoetheid ervan te voelen. Ze genieten er echt van. Daardoor geeft het kleinste bestaansminimum hun meer voldoening dan de grootste overvloed aan de goddelozen. Zo kan van ieder mens gezegd worden dat zijn ziel in het goede woont, in de mate waarin hij tevreden is met zijn omstandigheden en vol blijdschap een geest van geduld en rust bewaart. — Johannes Calvijn

Vers 13

"De aarde", of het land, namelijk Kanaän. Dat land werd beloofd en gegeven als onderpand van heel het genadeverbond en al zijn beloften. Daarom noemt de psalm het in beeldspraak, als deel voor het geheel, in plaats van al die beloften. De betekenis is dus: zijn nageslacht zal gezegend worden. — Matthew Poole

Vers 14

"De verborgenheid des HEEREN is voor degenen, die Hem vrezen", enzovoort. De rechtvaardige is Gods vriend. God is met hem verbonden in liefdevolle vertrouwelijkheid. Aan hem vertelt God Zijn geheim: Hij zegt hem welke ellende en kwelling Hij bewaard heeft voor wie in deze wereld door goddeloosheid bloeien. En inderdaad haat de Heere de goddelozen niet méér dan Hij de godvrezenden liefheeft. Houdt Hij Zich ver van de weerspannigen, als van een gruwel, dan is Zijn geheim bij de rechtvaardige, als bij Zijn dierbaarste vriend.

Het is een eer als iemand je een geheim toevertrouwt. Het is een nog grotere eer als de koning je zijn eigen geheim toevertrouwt. Maar hoe hoog wordt iemand geëerd aan wie God Zijn geheim toevertrouwt! Waar het geheim van God is, daar is Zijn hart, en daar is Hijzelf. Zo was Zijn geheim bij Johannes. Bernardus zegt over hem, naar aanleiding van het begin van zijn evangelie: "Lijkt het je niet dat hij is neergedaald in het diepste binnenste van het goddelijke Woord, en uit de geheimen van Zijn borst een heilig merg van verborgen wijsheid heeft geput?" Zo was Zijn geheim ook bij Paulus, die zegt: "Wij spreken de wijsheid Gods, bestaande in verborgenheid, die bedekt was, welke God te voren verordineerd heeft tot heerlijkheid van ons, eer de wereld was", 1 Korinthe 2:7.

Gregorius leest, net als de Latijnse Vulgaat, voor "het geheim van God" de woorden sermocinatio Dei: de omgang van God met de rechtvaardigen. En hij voegt eraan toe: Dei sermocinari est per illustrationem suae praesentiae humanis mentibus arcana revelare. Dat betekent: Gods omgang bestaat erin dat Hij, door het licht van Zijn aanwezigheid, geheimen openbaart aan het hart van mensen.

Maar laten we de woorden nog wat breder bekijken. Er is een geheim van de godsvrucht, net zoals er een geheim is van elk ander vak of beroep. Velen oefenen een kunst of een ambacht uit en brengen het toch tot niets, omdat ze het geheim en de kunst ervan niet kennen. En velen belijden de godsvrucht en hebben er weinig aan, omdat ze het ware geheim ervan missen. Dat heeft hij bij wie God in het verborgene in zijn hart is. Wie in het verborgene rechtvaardig is, waar geen mens hem ziet, dát is de rechtvaardige bij wie de verborgenheid des HEEREN is. — Michael Jermin, D.D., 1591-1659

Vers 14

"De verborgenheid des HEEREN is voor degenen, die Hem vrezen", enzovoort. Er is een levend besef waarin "de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn". Alles wat een chris-

ten ervaart, blijft voor zo iemand volkomen verborgen. Met hem praten over gemeenschap met God, over het besef van vergeving, over de levende verwachting van de hemel, over het getuigenis van de Heilige Geest of over de worstelingen van het geestelijk leven, is als met een blinde praten over kleuren, of met een dove over de harmonie van muziek. — John Morison

Vers 14

"De verborgenheid des HEEREN is voor degenen, die Hem vrezen", enzovoort. Het verbond van de Heere met de zichtbare kerk ligt in al zijn artikelen open en duidelijk voor iedereen. Toch blijft het een geheim hoe innig en zoet de gemeenschap is die een ziel dankzij dit verbond met God kan hebben. Wie God vreest, leert dit geheim kennen. Wie alleen naar de letter tot het verbond behoort, blijft er onwetend van. Want alleen aan wie God vrezen is deze belofte gedaan: dat de Heere hun Zijn verbond bekend zal maken. — David Dickson

Vers 14

"De verborgenheid des HEEREN is voor degenen, die Hem vrezen." Het evangelie wordt aan de hele wereld verkondigd en toch heet het een verborgenheid, ja, een verborgen verborgenheid. Want niemand kent het behalve de heiligen, die door God onderwezen zijn en Zijn leerlingen. Johannes 6:45 laat zien dat er een verborgen onderwijs van God moet zijn en een verborgen leren: "En zij zullen allen van God geleerd zijn." God onderwijst alleen heiligen, want allen die zo onderwezen zijn, komen tot Hem: "Een iegelijk dan, die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij."

Maar je zult zeggen: kennen niet veel vleselijke mensen het evangelie? Praten ze er niet over, dankzij hun geleerdheid? Ik antwoord uit Kolossenzen 1:26-27: ze kunnen wel weten wat het evangelie bekendmaakt, maar de rijkdom en de heerlijkheid ervan kennen ze niet. Die rijke kennis waarover het Woord spreekt, ontbreekt hun, en daarom kennen ze het niet. Denk aan een kind en een juwelier die

naar een parel kijken. Beiden zien haar en noemen haar bij dezelfde naam. Maar het kind kent haar niet als parel, in haar waarde en rijkdom, zoals de juwelier haar kent. Daarom kun je niet zeggen dat het kind haar kent.

In Mattheüs 13:45 wordt alleen een christen vergeleken met een koopman die een parel van grote waarde vindt. Dat wil zeggen: hij ontdekt dat ze zoveel waard is, en verkoopt alles wat hij heeft om haar te bezitten, want hij kent haar waarde. Maar je zult zeggen: kennen vleselijke mensen de waarde van de dingen in het evangelie niet, en kunnen ze niet praten over de rijke genade van Christus en over Zijn waarde? Ik antwoord: jazeker, zoals iemand die een inventarislijst met alle prijzen uit zijn hoofd heeft geleerd, de inhoud kan opnoemen. Maar hij is nooit in de schatkamer binnengeleid om alle juwelen zelf te zien, de kleerkamer van de genade en de gerechtigheid van Christus, om de heerlijkheid ervan te aanschouwen. Want al deze dingen worden "geestelijk onderscheiden", zoals de apostel er uitdrukkelijk bij zegt, 1 Korinthe 2:14. — Thomas Goodwin

Vers 14

"De verborgenheid des HEEREN is voor degenen, die Hem vrezen." Aan hoe open en duidelijk Gods hart naar Zijn volk is, zie je hoe waarachtig en oprecht Hij tegenover hen is. Een vriend die gesloten en terughoudend blijft, komt in de gedachten van zijn vrienden onder een wolk. Maar wie als het ware een kristallen raampje in zijn borst draagt, waardoor zijn vriend kan lezen welke gedachten er in zijn hart zelf geschreven staan, neemt elke verdenking van ontrouw weg. Zo openhartig is God tegenover Zijn heiligen: "De verborgenheid des HEEREN is voor degenen, die Hem vrezen."

Hij geeft ons Zijn sleutel. Die laat ons binnen in Zijn hart en maakt ons bekend wat Zijn gedachten over ons zijn, ja, wat ze waren eer er een steen gelegd was in het fundament van de wereld. Die sleutel is niemand anders dan Zijn Geest, 1 Korinthe 2:10-11: "de Geest onder-

zoekt alle dingen, ook de diepten Gods". Want Hij was aan de raadstafel in de hemel, waar alles werd besloten. Deze Geest heeft Hij gebruikt om in de Schriften, die Hij Zelf heeft ingegeven, de inhoud bekend te maken van die liefdevolle raadsbesluiten die tussen de Personen van de Drie-eenheid gewisseld waren voor onze zaligheid.

En opdat ons niets aan zekerheid zou ontbreken, heeft Hij dezelfde Heilige Geest aangesteld om in Zijn heiligen te blijven. Zoals Christus in de hemel onze wensen aan Hem voorlegt, zo legt de Geest ons Zijn gedachten uit Zijn Woord uit. En dat Woord beantwoordt aan het hart van God, zoals een gezicht in de spiegel antwoordt aan het gezicht dat erin kijkt. — William Gurnall

Vers 14

"De verborgenheid des HEEREN." Dit "geheim" heet op drie manieren een geheim. Ten eerste: een geheim voor het oog van de gewone natuur. Zo is het hier niet bedoeld. Want op die manier is de genade van Christus alleen een geheim voor heidenen en voor mensen die even blind zijn als zij. Gewone christenen kennen haar wel, maar alleen de schors ervan.

Ten tweede: een geheim voor het oog van de onderwezen natuur. Ook zo is het niet bedoeld. Want dan is de genade van Christus alleen een geheim voor de onwetende soort christenen. Veel vleselijke evangeliegangers die onder een goede bediening zitten, kennen haar wel, maar alleen de bast ervan.

Ten derde: een geheim voor het oog van de verlichte natuur. Zo is het wél bedoeld. Want op die manier is de genade van Christus een geheim voor alle ongeheiligde belijders, geleerd of ongeleerd. Het geheim zit in het merg ervan. Grote doctoren, diepgaande klerken en diepzinnig studerende theologen die niet bekeerd zijn, kennen de leer van de genade en de waarheid van de genade. Ze kunnen erover redetwisten en spreken over de heerlijkheid van de genade. Ze proeven zelfs iets van het goede woord van de genade en begrijpen het in

grote lijnen, misschien net zo goed als Paulus en Petrus, zoals Judas dat deed. Toch blijft de bijzondere, geestelijke kennis ervan een geheim voor hen, ondanks al hun verstandelijke verlichting. — William Fenner

Vers 14

Het geheim. Arminius en zijn aanhangers wroeten in al Gods geheimen. Ze gooien ze op straat en delen ze zonder onderscheid uit aan het zaad van de vrouw én aan het zaad van de slang. Gods eeuwige liefde in de verkiezing is bij hen geen geheim meer, maar een alledaagse gedachte die iedereen zomaar kan hebben. De verborgenheid van Christus, en Die gekruisigd, is bij hen geen geheim, maar algemeen bekend, een universeel medicijn uit de apotheek voor iedereen. Gods bijzondere genade wordt een gewone eigenschap, het geloof een algemene deugd, en bekering en het nieuwe schepsel een gave die iedereen heeft. Geen geheime gunst voor Petrus: ze maken God tot een partij die Petrus niet méér zou liefhebben dan Judas. Geen geheim voornemen met één bepaald mens meer dan met een ander: Christus zou voor allen gestorven kunnen zijn, en toch zou er geen enkel mens gered zijn. Geen geheim werk van de Heere in de één meer dan in de ander. Wat God de Vader ook deed door te scheppen, God de Zoon door te verlossen en God de Heilige Geest door te heiligen: de hele wereld is volgens hen overgelaten aan haar eigen geharrewar. Pak het als je wilt, en wil je het niet, dan laat je het maar liggen. Ze zeggen dat God wil dat mensen behouden worden, maar dat Hij het van Zijn kant niet bewerkt, en zeker niet voor deze of gene in het bijzonder, dat die behouden zal worden. — William Fenner

Vers 14

“En Zijn verbond, om hun die bekend te maken”, of: en Hij zal hen laten weten. (De onbepaalde wijs staat hier voor de toekomende tijd, zoals in Prediker 3:14-15, 18, Hosea 9:13 en 12:3.) Zijn verbond: dat betekent dat Hij hen duidelijk laat inzien wat Hij daarin vraagt, de plich-

ten en voorwaarden, en wat Hij daarin schenkt, de zegeningen en voorrechten. Goddeloze mensen begrijpen geen van beide goed. Of: Hij zal het hen laten kennen door ervaring, doordat God het voor hen waarmaakt. Zo dreigt God aan de andere kant tegen goddeloze mensen dat Hij hen Zijn verbreking van de belofte zal laten ervaren. Numeri 14:34. Of, zoals in de kantlijn van onze bijbels staat: en Zijn verbond is (dat wil zeggen: Hij heeft Zich door Zijn belofte of verbond verplicht) om het hen te laten kennen, namelijk Zijn geheim. Hij zal hun dus Zijn woord of Zijn gunst openbaren. — Matthew Poole

Vers 14

Geleerdheid en inspanning kunnen ons geen inzicht geven in Gods geheimen, die Arcana imperii: "de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen" (Mattheüs 13:11), "den zin van Christus" (1 Korinthe 2:16). Zulke dingen ontvangen we door openbaring, niet door redeneren. Daarom moeten we er in gebed om vragen, ernstig en volhardend. Wie Hem ijverig blijven zoeken, horen bij Zijn Kabinetsraad. Zij leren de geheimen van Zijn ziel kennen en worden toegelaten tot een genadige vertrouwelijkheid en vriendschap. "Ik heet u niet meer dienstknechten; want de dienstknecht weet niet, wat zijn heer doet; maar Ik heb u vrienden genoemd; want al wat Ik van Mijn Vader gehoord heb, dat heb Ik u bekend gemaakt." Johannes 15:15. — John Trapp

Vers 14

Wandelen met God is de beste manier om Gods gedachten te leren kennen. Vrienden die samen op pad zijn, vertellen elkaar hun geheimen: "De verborgenheid des HEEREN is voor degenen, die Hem vrezen." Noach wandelde met God, en de Heere vertrouwde hem een groot geheim toe: Hij zou de oude wereld verdelgen en hem in de ark bewaren. Abraham wandelde met God, en God maakte hem tot een van Zijn vertrouwelingen: "Zal Ik voor Abraham verbergen, wat Ik doe?" Genesis 18:17. Soms opent God Zijn hart op lieflijke wijze voor de ziel, in het gebed en bij het heilig avondmaal. Zo maakte Christus

Zich bekend aan Zijn discipelen bij het breken van het brood. Lukas 24:35. — Thomas Watson

Vers 15

Mijn ogen zijn geduriglijk op den HEERE. We kunnen Hem nu niet zien, want we staan nog ver weg en zitten midden in het donker. Toch moeten we naar Hem opkijken, naar de plaats waar Zijn eer woont. Zo doen mensen die Hem en Zijn wil willen kennen en alles richten op Zijn eer, het doel waar we naartoe leven. We zetten ons erop in, "hetzij inwonende, hetzij uitwonende, om Hem welbehagelijk te zijn". — Matthew Henry

Vers 15

Mijn ogen. Ons gezichtsvermogen is razendsnel en beïnvloedt het hele lichaam. Daarom is het niet ongewoon dat álle neigingen en gevoelens van het hart met het woord "ogen" worden aangeduid. — Johannes Calvijn

Vers 15

Hij zal mijn voeten uit het net uitvoeren. Een arme, ongelukkige duif met haar poten gevangen in de strik van de vogelaar is een prachtig beeld van de ziel die verstrikt raakt in de zorgen of genoegens van de wereld. Door de kracht van de genade wil zij daaruit wegvliegen en rusten bij haar verheerlijkte Verlosser. — George Horne

Vers 17

De benauwdheden mijns harten hebben zich wijd uitgestrekt. Een goed mens hoeft er niet van te schrikken als zijn lijden groot is en hem onbegrijpelijk lijkt. Zo is het bij Gods volk altijd al geweest. De weg naar de hemel is doordrenkt van de tranen en het bloed van de heiligen. — William S. Plumer

Vers 17

Voer mij uit mijn noden. We mogen niet klagen over God, maar we mogen wel tot Hem klagen. In onderworpenheid aan Zijn heilige wil mogen we vurig om hulp en redding roepen. — William S. Plumer

Vers 17

Bijzondere tijden van nood, en een bijzondere toevlucht tot het gebed om een bijzondere verlossing.

Vers 18

Aanzie mijn ellende, en mijn moeite, en neem weg al mijn zonden. Let op: hier zien we dat ziekte en lichamelijke zwakte uit de zonde voortkomen: ze zijn een vrucht van de zonde. Sommigen zijn zwak en sommigen ziek "om deze oorzaak". Dat hoef ik niet lang te bewijzen, want daar hebt u hele hoofdstukken over, zoals Deuteronomium 28:27 en verder, en in veel psalmen, zoals Psalm 107. God bezoekt het lichaam met ziekte vanwege de ziekte van de ziel. Door het lichaam aan te raken wil Hij de ziel genezen. Als God ons met ziekte bezoekt, moeten we daarom bedenken dat ons werk meer in de hemel bij God ligt dan bij mensen of medicijnen. Begin bij de ziel. Zo deed David, Psalm 32:5. Zolang hij niet oprecht en zonder enige arglist met God omging en zijn zonden niet beleed, brulde hij, en veranderde zijn levenssap in de dorheid van de zomer. Maar toen hij recht en eerlijk met God sprak en zijn zonden beleed, vergaf God ze hem en genas Hij ook zijn lichaam. De beste aanpak, als God ons zo bezoekt, is dus bedenken dat we met God te maken hebben. Begin de genezing bij de ziel. Als Hij het lichaam bezoekt, is dat ter wille van de ziel: "Daarom zijn onder u vele zwakken en kranken." — Richard Sibbes

Vers 18

Aanzie mijn ellende, en mijn moeite. Vertrouw bij lichamelijke ziekte op Jezus. Hij is nu net zo machtig en net zo bereid om ons te helpen als Hij was voor anderen in de dagen van Zijn vlees. Alles is mogelijk

voor wie gelooft. Eén woord van Hem is genoeg om elke storm en elk noodweer te bestraffen. Laten we niet doen als Asa, die alleen op de arts vertrouwde, of op andere gewone hulpmiddelen. Weet dat alle medicijnen dode middelen zijn zonder Hem. 2 Kronieken 16:12. Ga dus met die middelen naar Christus, zodat Hij erin en erdoor werkt. En weet dat kracht en sterkte van Hem komen, om allerlei middelen te zegenen of te vervloeken. — Richard Sibbes

Vers 19

Aanzie mijn vijanden, enz. Of: kijk naar hen, maar met een andere blik. Zo keek Hij vanuit de vuurkolom naar de Egyptenaren en joeg hun schrik aan, Exodus 14:24: met een blik van toorn en wraak. De argumenten die David aanvoert, ontleent hij aan het aantal én aan de aard van zijn vijanden. "Want zij vermenigvuldigen": het hart van het volk Israël stond over het geheel genomen achter Absalom, 2 Samuël 15:12-13. Zo zijn ook de geestelijke vijanden van Gods volk talrijk: hun eigen zonden en verdorvenheid, de satan met zijn overheden en machten, en de mensen van deze wereld. "En zij haten mij met een wreveligen haat", zoals die van Simeon en Levi, Genesis 49:7. Hun haat barstte op wrede wijze los in daden van geweld en wreedheid, en hij was des te wreder omdat hij zonder reden was. Zo is ook de haat van de satan en zijn gezanten tegen de volgelingen van Christus. Zij ademen wreedheid, dorsten naar hun bloed en kunnen er niet genoeg van krijgen: ze drinken zich eraan dronken. Zelfs hun zogenaamde barmhartigheden zijn wreed, en hun haat nog veel meer. — John Gill

Vers 19

Aanzie mijn vijanden. God hoeft geen heleboel schepselen op te jagen om de mens te straffen: dat doet de mens zichzelf aan. Geen enkel schepsel brengt zichzelf zoveel schade toe als hij. Sommige dieren doen andere soorten kwaad en sparen hun eigen soort, maar de mensheid richt zichzelf te gronde met allerlei vormen van onrecht. Voor de mens is de mens listiger dan een vos, wreder dan een tijger

en woester dan een leeuw. Kortom: als hij aan zichzelf wordt overgelaten, is de mens voor de mens een duivel. — William Struther, "Christian Observations", 1629

Verzen 19-20

Aanzie mijn vijanden . . . Bewaar mijn ziel en red mij. Over de oorspronkelijke begeerlijkheid, versterkt en verhevigd door gewoontezonden, kunnen we zeggen dat haar naam legioen is, want zij is velen. Zij lijkt op de hydra: een lichaam met vele koppen. Hakken we één kop af, één enorme goddeloosheid, dan schiet er meteen een andere voor in de plaats, even monsterlijk en even giftig van schuld. Uit de schoot van de erfzonde en de zondige gewoonte komt, zoals uit de buik van het Trojaanse paard, een heel leger van onreine lusten tevoorschijn, klaar voor de aanval. Dat leger omsingelt, helemaal rondom, de ziel in al haar vermogens, en ook het lichaam in al zijn leden. — Robert Mossom

Verzen 19-20

Aanzie mijn vijanden . . . Bewaar mijn ziel en red mij. Voor meer informatie, zie de Psalmen bij "Psalm 25:19".

Vers 20

Laat mij niet beschaamd worden, want ik betrouw op U. Als David bij vers 20 komt, denken we aan Coriolanus. Hij liep de zaal van Attius Tullus binnen en nam daar plaats als een hulpeloze vreemdeling. Hij beriep zich op de gastvrijheid van de koning, hoewel hij wist dat hij door diens hand de dood had verdiend. Met dezelfde gevoelens werpt de psalmist zich op het medelijden van een beledigde God: "Ik betrouw op U!" — Andrew A. Bonar

Vers 21

"Want ik verwacht U", of: ik wacht op U. Behoud is een voortdurende schepping, en zo is wachten een voortdurend vertrouwen. Wat het

vertrouwen door het geloof gelooft, dat verwacht het door de hoop. Zo is vertrouwen een samenstelling van beide. — Robert Mossom

Vers 22

"O God! verlos Israel uit al zijn benauwdheden." Als U mij niet wilt beklagen en helpen, spaar dan toch Uw volk, dat om mijnentwil lijdt, en in mijn lijden. — Matthew Poole

Vers 22

Verlos Israël, enz. In vita vel post mortem meam (Rabbi David): hetzij terwijl ik leef, hetzij na mijn dood. Dit is de zorg en het gebed van elk goed mens, ieder van ons. Niemand kan voor de kerk bidden die niet eerst zelf vrede met God heeft gesloten. — John Trapp

Vers 22

Deze allerschoonste van "psalmen, en lofzangen, en geestelijke liederen" sluit af met een lieflijke bede, een gebed waarmee elk lid van het ware Israël van God zou willen heengaan, met die woorden nog op de lippen. "O God! verlos Israel uit al zijn benauwdheden." Het ademt dezelfde heilige verzuchting als die van de bejaarde Simeon: "Nu laat Gij, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede naar Uw woord; want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien." — Barton Bouchier

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Hemelse werktuigen om een aardgebonden ziel omhoog te tillen.

Vers 1

Echte godsvrucht: wat het is, en waarom het aanbeveling verdient.

Vers 2

De ziel voor anker, en de twee klippen waarvan zij gered wil worden.

Vers 3

Schaamte op de verkeerde plaats en schaamte op de juiste plaats.

Vers 4

Praktische godgeleerdheid is de beste studie, God de beste leraar, en het gebed de toegangsdeur tot die school.

Verzen 4-5

Toon. Leer. Leid. Drie klassen in de school van de genade.

Vers 5

1. Heiliging gewenst.
2. Kennis gezocht.
3. Zekerheid genoten.
4. Geduld geoefend.

Vers 5

“Gij zijt de God mijns heils.” Een rijke tekst, die overvloeit van zegen.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

Hoe we de hele dag met God kunnen doorbrengen. — Matthew Henry

Vers 6

De eeuwenoude barmhartigheid van God.

Verzen 6-7

De drie smeekbeden “Gedenk”.

Vers 7 (eerste zinsdeel)

De allerbeste Akte van Vergetelheid. — Thomas Fuller

Vers 7

Vergeten gewenst, herinnering afgesmeekt. Let op “mijn” en “Uw”.

Vers 8

Tegengestelde eigenschappen die samenwerken. God onderwijst zondaren: een groot wonder.

Vers 9

De zachtmoedigen. Wie zijn zij? Welke voorrechten hebben ze? Hoe worden wij zoals zij?

Vers 9 (eerste zinsdeel)

Zedelijke zuiverheid is nodig voor een evenwichtig oordeel.

Vers 10

Gods barmhartigheid en trouw in Zijn voorzienigheid, en de mensen die daar troost uit kunnen putten.

Vers 11

Een voorbeeld van hoe we kunnen bidden: belijdenis, betoog, smeking, enzovoort.

Vers 11

Grote schuld is geen belemmering voor de vergeving van de zondaar die terugkeert. — Jonathan Edwards

Vers 12

Heiligheid is de beste waarborg voor een goed geordend leven. De vrije wil op school: ondervraagd en onderwezen.

Vers 13

Een man die gerust en rustig kan leven, voor de tijd én voor de eeuwigheid.

Vers 14

1. Een geheim, en wie het kennen.
2. Een wonder, en wie het zien.

Vers 15

1. Waar wij op lijken: een eenvoudige vogel.
2. Wat ons gevaar is: “het net.”
3. Wie onze vriend is: “de HEERE.”
4. Wat onze wijsheid is: “Mijn ogen”, enz.

Vers 16

Een verlaten ziel die hemels gezelschap zoekt, en een bedrukte geest die om goddelijke barmhartigheid roept. Onze God is de balsem voor al onze wonden.

Verzen 16-18

David is een smekeling en tegelijk een lijder. Geen smart zal ons ooit schaden als ze ons dicht bij God brengt. Hij bidt om drie dingen: — 1. Verlossing. Die mogen wij begeren, mits we ons onderwerpen aan Gods wil.

1. Aanzien. Een vriendelijke blik van God is altijd en overal welkom, maar in ellende en pijn is zij als leven uit de doden.
2. Vergeving. Beproevingen wekken gemakkelijk opnieuw het besef van schuld. — William Jay

Vers 18

Hier leren we twee dingen: — 1. Een vriendelijke blik van God is in ellende zeer gewenst: (a) het is een blik van bijzondere aandacht; (b) het is een blik van tedere barmhartigheid; (c) het is een blik van steun en hulp (bij God gaan macht en barmhartigheid samen).

1. De zoetste versterking in moeilijke tijden is de zekerheid van goddelijke vergeving: (a) omdat benauwdheid ons maar al te snel onze

zonden in herinnering brengt; (b) omdat het besef van vergeving in grote mate alle beklemmende angst voor dood en oordeel wegneemt.

Toepassing. 1. Laten we Gods goedheid aanbidden: Hij, zo groot en heerlijk, werpt een gunstige blik op iemand van ons zondige geslacht.

1. Laat het goede dat we ontvingen toen de Heere in vroegere ellende op ons neerzag, ons tot gebed bewegen. Laat het ons aanmoedigen te hopen dat Hij nu opnieuw op ons zal neerzien.
2. Als een vriendelijke blik van God al zo troostrijk is, wat moet de hemel dan zijn! — Samuel Lavington

Vers 18

1. Het is goed als onze smarten ons aan onze zonden doen denken. 2. Als we net zo vurig om vergeving vragen als om verlossing. 3. Als we beide naar de juiste plaats brengen in het gebed. 4. Als we onze smarten in onderworpenheid dragen — "Aanzie", enz. — maar heel nadrukkelijk zijn over onze zonden — "neem weg", enz.

Vers 19

De geestelijke vijanden van de heilige: hoeveel het er zijn, hoe boosaardig, listig en machtig ze zijn, enzovoort.

Vers 20

Bewaring van de ziel.

1. Haar tweeledige aard: "Bewaar" en "red."
2. Het vreselijke alternatief: "Laat mij niet beschaamd worden."
3. Haar krachtige waarborg: "Ik betrouw op U."

Vers 20

Een bewaring die ons menselijk vermogen te boven gaat, een natuurlijke angst, en een geestelijk vertrouwen.

Vers 21

De openlijke weg van veiligheid in ons handelen, en de verborgen weg van veiligheid in de aanbidding.

Vers 22

Jakobs leven, als beeld van het onze, kan dit gebed toelichten.

Vers 22

Een gebed voor de strijdende kerk hier op aarde.

Werken over de vijfentwintigste psalm

"A Godly and Fruitful Exposition on the Twenty-fifth Psalme, the second of the Penitentials" (in "A Sacred Septenarie"), door Archibald Symson, 1638. (Zie bladzijde 74.)

Psalm 26

Titel

Een psalm van David. In deze psalm zien we de lieflijke zanger van Israël als iemand die onder smaad gebukt gaat. Daarin was hij een beeld van de grote Zoon van David. Voor ons is hij een bemoedigend voorbeeld: hij brengt de last van laster naar de troon van de genade. Iemand heeft scherpzinnig geopperd dat David dit beroep op de hemel schreef toen Baäna en Rechab Isboseth vermoordden. Hij wilde dan laten zien dat hij part noch deel had aan die verraderlijke moord. De inhoud van de psalm past zeker bij die gebeurtenis. Maar op zo'n smalle grond blijft het bij gissen.

Indeling

Het onderwerp blijft zo duidelijk hetzelfde dat er geen scherpe indeling is. David Dickson heeft het mooi samengevat. Dit zijn zijn woorden: "Hij beroept zich op God", de hoogste Rechter, "en op het getuigenis van een goed geweten dat voor hem getuigt. Ten eerste getuigt het van zijn streven om als gelovige oprecht te leven (Psalm 26:1-3). Ten tweede getuigt het dat hij zich heeft vrijgehouden van de besmetting door slecht advies, zondige zaken en het slechte voorbeeld van de goddelozen (Psalm 26:4-5). Ten derde getuigt het van zijn voornemen om ook verder heilig en rechtvaardig te leven, uit liefde voor het openbare voorrecht van de gemeente van het volk van de Heere (Psalm 26:6-8). Daarom bidt hij dat hij gespaard mag blijven

van het oordeel dat over de goddelozen komt (Psalm 26:9-10), zoals hij zich had voorgenomen hun zonden te mijden (Psalm 26:11). Hij besluit zijn gebed met troost en de zekerheid dat hij verhoord is (Psalm 26:12)."

Uitleg

Vers 1

"Doe mij recht, HEERE!" Dit is een plechtig beroep op het rechtvaardige gerechtshof van de God Die de harten doorgrondt. David mocht dit doen, want zijn omstandigheden gaven hem daar recht toe, althans wat de bepaalde misdaden betrof waarvan men hem ten onrechte beschuldigde. Hij was gekweld en uitgeput door het onrecht van mensen. Daarom vlucht zijn onschuldige geest weg van zijn valse aanklagers naar de troon van het Eeuwige Recht. Wie het waagt zijn zaak voor het hoogste gerechtshof van de hemelse Koning te brengen, moet wel een zuivere zaak hebben. Zo'n beroep doe je bij geen enkele gelegenheid lichtvaardig. Voor onze hele levenswandel mag je het zelfs helemaal niet doen, tenzij we gerechtvaardigd zijn in Christus Jezus. Een zondig mens bidt veel beter: "En ga niet in het gericht met Uw knecht."

"Want ik wandel in mijn oprechtigheid." Oprechtheid was zijn beginsel, en hij leefde ernaar. David had nooit verraad of oneerlijke middelen gebruikt om de kroon te krijgen of te houden. Hij wist dat hij in alles wat hij met Saul en zijn familie deed, was geleid door de edelste beginselen van eer. Wat een troost is het als je eigen geweten je vrijspreekt! Is er vrede in je ziel, dan stelt het gehuil van de stormen van laster om ons heen weinig voor. Zingt het vogeltje in mijn borst een vrolijk lied, dan maakt het mij niet uit of buiten duizend uilen naar mij krassen.

"En ik vertrouw op den HEERE." Geloof is de wortel en het sap van oprechtheid. Wie op de Heere leunt, zal zeker rechtvaardig leven. Da-

vid wist dat Gods verbond hem de kroon had gegeven. Daarom zocht hij geen omwegen of ongeoorloofde middelen om haar veilig te stellen. Hij wilde zijn vijand niet doden in de spelonk, hoewel hij daar de kans had. Hij liet ook niet toe dat zijn krijgslieden hem sloegen toen hij onbewaakt op de vlakte lag te slapen. Het geloof werkt hard voor de Heere en op Zijn wijze, zonder te kijken naar wat het zelf kan winnen. Maar het weigert zelfs een vinger uit te steken voor de plannen van onrechtvaardige sluwheid. Rebekka vertelde een grote leugen om het besluit van de Heere ten gunste van Jakob uit te voeren. Dat was ongeloof. Abraham liet het aan de Heere over om Zijn eigen plannen uit te voeren, en pakte het mes om zijn zoon te slachten. Dat was geloof. Het geloof vertrouwt erop dat God Zijn eigen besluiten waarmaakt. Waarom zou ik stelen als God beloofd heeft in mijn nood te voorzien? Waarom zou ik mij wreken als ik weet dat de Heere mijn zaak tot de Zijne heeft gemaakt? Vertrouwen op God is de beste bescherming tegen zonde.

"Ik zal niet wankelen." De weg mag nog zo glad zijn, zodat ik loop als iemand op ijs. Toch houdt het geloof mijn voeten overeind en zal dat blijven doen. Wie sluwe wegen volgt, valt vroeg of laat zeker. Maar de weg van eerlijkheid is vaak hobbelig en toch altijd veilig. Wie krom loopt, kan niet op God vertrouwen. Rechte paden en een eenvoudig geloof brengen de pelgrim echter veilig aan het einde van zijn reis.

Vers 2

David daagt hier drie manieren van beproeving uit. In het oorspronkelijke Hebreeuws gaat het om beproeving door aanraking, door ruiken en door vuur. De psalmist was zo vrij van de beschuldiging tegen hem, dat hij zich zonder voorbehoud overgaf aan elk onderzoek dat de Heere goed vond. "Proef mij, HEERE." Kijk mij door en door aan. Onderzoek mij nauwkeurig. Neem mij in verhoor en onderwerp mijn getuigenis aan een kruisverhoor. "En verzoek mij." Zet mij opnieuw op

de proef en kijk of ik zulke goddeloze plannen zou volgen als mijn vijanden mij toeschrijven. “Toets mijn nieren en mijn hart.” Keur mij zoals men metaal keurt in de smeltoven. Doe dat bij mijn meest verborgen delen, waar mijn genegenheden hof houden. Zie, o God, of ik moord, verraad en bedrog liefheb.

Dit is een bijzonder stoutmoedig beroep, en het kost moed om het uit te spreken. Als een man als David het doet, iemand die de Heere diep vreesde, dan toont dat een plechtige en volkomen overtuiging van zijn onschuld. Deze woorden leren ons hoe grondig het oordeel van God is. Ze leren ons ook dat we in alles diep oprecht moeten zijn, tot in de verborgen hoeken van ons hart, anders worden we aan het einde te licht bevonden. Onze vijanden zijn hard tegen ons met de hardheid van hun wrok. Een dappere man verdraagt dat zonder angst. Maar Gods strengheid is de strengheid van onwrikbaar recht. Wie kan zo’n beproeving doorstaan? De lieflijke zanger zegt: “Wie zou bestaan voor Zijn koude?” En wij mogen net zo goed vragen: “Wie zal bestaan voor de hitte van Zijn gerechtigheid?”

Vers 3

“Want Uw goedertierenheid is voor mijn ogen.” Het is iets om aan terug te denken en een reden om te hopen. Wie barmhartigheid heeft ontvangen, ziet zelfs in zijn somberste tijd een mooi uitzicht voor zich. Het laat hem namelijk al zien wat er nog aan barmhartigheid komt. Die beelden zijn geen fantasie, ze zijn echt. Sta even stil, lieve lezer, bij dat hemelse woord goedertierenheid. Proef het eens langzaam. Het smaakt naar de hemel. Is het niet een weergaloos woord, onovertroffen en zonder gelijke?

Wat de Heere voor ons gedaan heeft, moet voor onze ogen staan als drijfveer voor ons gedrag. We leven niet als slaven onder de wet. We staan onder de zoete dwang van de genade. Die is veel krachtiger, en toch veel zachter. Mensen zondigen met de wet voor ogen. Maar Gods liefde heiligt je leven als je haar duidelijk ziet. Als we niet zo

vergeetachtig waren over de weg van barmhartigheid waarop God ons tegemoet komt, zouden we veel zorgvuldiger de weg van gehoorzaamheid naar Hem lopen.

"En ik wandel in Uw waarheid." Wat hield de psalmist van zonde af? Zijn zekerheid dat Gods belofte waar is. Die waarheid probeerde hij te volgen, en ook te geloven. Zie in dit vers hoe het gaat. Wie Gods liefde heeft ervaren, laat dat zien door Gods waarheid in praktijk te brengen. Wie een deel van de waarheid verwaarloost, hetzij de leer, hetzij het leven, moet zich niet verbazen als hij het genot ervan kwijtraakt. Sommigen praten over de waarheid. Beter is het om erin te wandelen. Sommigen beloven dat ze het voortaan goed zullen doen, maar hun voornemens lopen op niets uit. Alleen iemand die opnieuw geboren is, kan zeggen: "Ik wandel in Uw waarheid."

Vers 4-5

David was zelf geen openlijke overtreder van Gods wetten. Maar het ging verder: hij had zelfs geen omgang gehad met mensen die van het kwaad houden. Hij had afstand gehouden van de mannen van Belial. Je wordt gekend aan je gezelschap. Hebben we ons van de goddelozen afgezonderd, dan is dat altijd een getuigenis in ons voordeel als iemand ons karakter aantast. Wie nooit in het dorp is geweest, heeft waarschijnlijk het koren niet gestolen. Wie nooit op zee is geweest, is duidelijk niet de man die het schip tot zinken bracht.

Vers 4

"Ik zit niet bij ijdele lieden." Echte burgers hebben niets te maken met verraders. David had geen zetel in het parlement van de lichtzinnigen. Zij waren niet zijn vrienden aan de feestdis, niet zijn raadgevers in de raad en niet zijn metgezellen in het gesprek. Natuurlijk moeten we mensen van de wereld zien en spreken, en zaken met hen doen. Maar we mogen onze rust en troost nooit zoeken in hun lege gezelschap. We moeten niet alleen de goddelozen mijden, maar ook de ijdele mensen. Wie alleen voor dit leven leeft, is ijdel, leeg als kaf en

schuim. Zo iemand is onze vriendschap als christen niet waard. Bovendien hoort ijdelheid vaak bij valsheid. Daarom doen we er goed aan ons helemaal te behoeden voor deze verkeerde generatie. Zo gaan we niet van kwaad tot erger. En we gaan ook niet van het dulden van ijdele mensen over op het bewonderen van goddelozen.

"En met bedekte lieden ga ik niet om." Ik weet dat schijnvroomheid dubbele ongerechtigheid is. Daarom maak ik een einde aan elke kennismaking met veinzers en doe ik geen enkele moeite om hen beter te leren kennen. Moet ik toevallig langs dezelfde straat lopen, dan ga ik niet door dezelfde deur naar binnen om mijn tijd met hen door te brengen. Met het gezelschap van huichelaars moeten we geen gemeenschap zoeken. Hun laatste verzamelplaats is de diepste put van de hel. Laten we hun kennismaking nu al opzeggen! Binnenkort willen we haar immers niet meer. Ze hangen hun kralen om hun hals en dragen de duivel in hun hart.

Dit zinsdeel staat in de toekomende tijd. Daarmee wil de schrijver zeggen dat hij geen zin had om kennis te maken met de mensen die hij tot nu toe had gemeden. Hoe dichter we de grote verlossingsdag zien naderen, hoe zorgvuldiger we het afgezonderde pad moeten bewaren. Wie samen met Jezus verheerlijkt wil worden, mag niet misvormd worden doordat hij zich aan de wereld gelijk maakt. Het besluit van de psalmist laat ook zien dat we onderscheid moeten maken onder hen die zeggen de waarheid te volgen. Net zoals er ijdele mensen buiten de kerk zijn, zijn er veinzers binnen de kerk. Allebei moeten we met nauwgezette vastberadenheid mijden.

Vers 5

"Ik haat de vergadering der boosdoeners." Dat is een strenge uitspraak, maar niet te streng. Wie het kwaad niet vurig haat, houdt niet echt van het goede. Mensen als mensen moeten we altijd liefhebben, wie ze ook zijn. Ze zijn onze naasten en dus te beminnen als onszelf. Maar boosdoeners als zodanig zijn verraders van de grote Koning.

Geen trouwe onderdaan kan verraders liefhebben. Wat God haat, moeten wij haten. De gemeente of vergadering van boosdoeners zijn gewelddadige mensen die zich verbonden en samenspannen om de onschuldigen ten onder te brengen. Zulke synagogen van de satan moeten we met afschuw bezien.

Wat een droeve gedachte, en wat een ernstige ook, dat er een vergadering van boosdoeners is, net zo goed als een gemeente van oprechten! Een kerk van de satan, net zo goed als een kerk van God. Een nageslacht van de slang, net zo goed als een nageslacht van de vrouw. Een oud Babylon, net zo goed als een nieuw Jeruzalem. Een grote hoer die op vele wateren zit en in toorn geoordeeld zal worden, naast een kuise bruid van het Lam die bij Zijn komst gekroond zal worden.

"En bij de goddelozen zit ik niet." Heiligen hebben een plaats aan een andere tafel. Ze zullen nooit de lekkernijen van de Koning achterlaten voor het afval uit de varkenstrog. Het is beter om met de blinden, de kreupelen en de lammen aan de tafel van de barmhartigheid te zitten dan met de goddelozen op hun feesten van goddeloosheid. Ja, het is beter om op Jobs mesthoop te zitten dan op de troon van Farao. Laat elke lezer goed opletten met wie hij omgaat. Het gezelschap dat we in deze wereld kiezen, houden we waarschijnlijk ook in de volgende.

Vers 6

"Ik was mijn handen in onschuld." Hij wilde openlijk verklaren dat hij helemaal vrij was van de beschuldigingen tegen hem. Kon men hem in andere zaken met recht iets verwijten, dan zou hij dat voortaan nalaten. Het wassen van de handen is een veelzeggend gebaar. Zo laten we zien dat we niets met een daad te maken hebben. We zeggen dat nog steeds: "Ik was mijn handen in onschuld van de hele zaak." Volmaakte onschuld eist David hier niet op. Hij betuigt zijn onschuld aan de misdaden waarvan hij lasterlijk werd beschuldigd. Toch kunnen wij in een bepaalde zin in volstrekte onschuld gewassen worden.

Het bloed dat verzoening brengt, maakt ons helemaal schoon. We mogen nooit rusten voordat we er volledig van overtuigd zijn dat Jezus' dierbare bloed ons helemaal heeft gereinigd.

"En ik ga rondom uw altaar, o HEERE!" Priesters van God moeten er veel aan doen om zelf rein te zijn. Het koperen wasvat was even nodig als het gouden altaar. Wie God dient, moet heilig leven, want Zijn dienst vraagt dat van ons. Wie onrechtvaardig is tegenover mensen, kan God niet op een aangename manier dienen. Onze dankoffers mogen we niet brengen met handen die door schuld bezoedeld zijn. Gerechtigheid en reinheid liefhebben is God veel aangenamer dan tienduizenden offers van het vet van gemeste dieren.

Dit vers laat zien dat heilige gemoederen zich verlustigen in de aanbidding van de Heere. Ze vinden hun zoetste troost bij Zijn altaar. Hun diepste zorg is dat ze nooit een weg inslaan waardoor ze ongeschikt worden voor de heiligste gemeenschap met God. We moeten ons oog richten op het altaar dat zowel de gever als de gave heiligt. Maar we mogen nooit uit het offer dat verzoening brengt een excuus voor zonde halen. We moeten er juist een overtuigend argument voor heiligheid in vinden.

Vers 7

"Om te doen horen de stem des lofs." David was zo ver onderwezen dat hij het typische offer niet noemt. Hij ziet het geestelijke offer dat daarmee bedoeld was. Een geestelijke aanbidder brengt niet het geloei van ossen, maar liederen van dankbaarheid. De waardige lof van de God van alle genade wijd en zijd laten klinken: dat hoort de dagelijkse bezigheid te zijn van een zondaar die vergeving heeft gekregen. Laat mensen ons lasteren zoveel ze willen, dat verandert niets aan wat we de Heere verschuldigd zijn. We mogen de Heere nooit van Zijn lof beroven. Laat de honden maar blaffen, wij blijven schijnen als de maan.

“En om te vertellen al Uw wonderen.” Gods volk mag niet met een gebonden tong lopen. De wonderen van Gods genade zijn genoeg om de tong van een stomme te laten zingen. Gods werken van liefde zijn wonderbaar als we nadenken over hoe onwaardig hun voorwerpen zijn, wat ze hebben gekost en hoe heerlijk het resultaat is. Mensen praten graag over opmerkelijke en verbazingwekkende dingen. Zo vinden de heiligen het ook heerlijk om te vertellen van de grote dingen die de Heere voor hen heeft gedaan.

Vers 8

“HEERE! ik heb lief de woning van Uw huis.” In de verblijven van de zonde wilde hij niet binnengaan. Maar het huis van God had hij al lang liefgehad, en hij hield er nog steeds van. We zouden droevige kinderen zijn als we de woonplaats van onze Vader niet liefhadden. Wij erkennen geen heilige gebouwen. Toch is de kerk van de levende God het huis van God. Echte christenen, die Hem toebehoren, verlustigen zich in haar regels, diensten en samenkomsten. O, waren al onze dagen maar sabbatten!

“En de plaats des tabernakels Uwer eer.” Dat is Zijn kerk, waar God te allen tijde wordt geëerd. Daar maakt Hij Zich bekend in de heerlijkheid van Zijn genade, en Zijn volk verkondigt Hem als de Heere van allen. Wij komen niet als volk van de Heere samen om de prediker te eren, maar om God de eer te geven. Zo’n bezigheid is voor de heiligen van de Allerhoogste zeer aangenaam. Wat zijn dan die bijeenkomsten waar God niet wordt geëerd? Zijn ze geen ergernis voor Zijn zuivere en heilige ogen? En zijn ze geen treurig struikelblok voor het volk van God? Het perst de brandende tranen op onze wangen als we preken horen waarin de eer van God niet het doel van de prediker is. Je zou haast denken dat de prediker de waardigheid van de mens aanbad en daar meer van dacht dan van de oneindige Majesteit van God.

Vers 9

"Raap mijn ziel niet weg met de zondaren." Heere, als U mij op een dag moet oogsten, zoals men vruchten plukt, doe mij dan niet in dezelfde mand als de beste van die zondaars. En al helemaal niet in die van de slechtste! Hier op aarde stoot hun gezelschap ons al zo af dat we er niet aan moeten denken om voor eeuwig met hen in één bundel gebonden te worden. Gelukkig kunnen we op iets vertrouwen, en dat is ons grote houvast: de Grote Landman kent het onkruid van de tarwe, en voor elk soort mens en elk soort karakter zal Hij een eigen plaats vinden.

In de vorige verzen zagen we dat David zich verre hield van goddeloze mensen. Dat is de reden waarom hij ten slotte niet bij hen terecht wil komen. Denk maar aan het lot van de goddelozen, en dit gebed komt vanzelf met kracht over onze lippen. Tegelijk hoeven wij als gelovigen, die van de dood zijn overgegaan tot het leven, niets te vrezen. We zien immers hoe het oordeel werkt: gelijk wordt bij gelijk verzameld.

"Noch mijn leven met de mannen des bloeds." Het maakt ons misselijk als we hen horen praten. Hun wrede berichten, waarin ze het neerschieten van hun medemensen beschrijven als een zeldzaam vermaak, bezorgen ons rillingen van afschuw. Heere, sluit ons niet met hen op in dezelfde gevangenis! Zelfs het paradijs zou met zulke mensen een hel zijn, als ze bleven wie ze nu zijn.

Vers 10

"In welker handen schandelijk bedrijf is." Beide handen hebben ze er vol van: met het bedenken én met het uitvoeren ervan. "En welker rechterhand vol geschenken is." Hun rechterhand, waarmee ze het handigst zijn, zit vol omkoopgeld. Net als dieven die ongestraft willen stelen, hebben ze een brok bij zich voor de honden van het recht.

Wie omkoopt is in alle opzichten even schuldig als wie zich laat omkopen. Bij onze parlementsverkiezingen is de rijke schurk die het

geld geeft verreweg de slechtste. Omkoperij, in welke vorm of gedaante ook, hoort een christen even walgelijk te vinden als aas een duif en afval een lam. Laat wie graag met vuile handen omkoopgeld aanpakt dit goed bedenken: de dood en de duivel zijn niet om te kopen. Zij kunnen niemand helpen om aan zijn welverdiende vonnis te ontkomen.

Vers 11

Hier staat iemand die van godzaligheid houdt en persoonlijk protest aantekent tegen oneerlijk gewin. Hij is een nonconformist en durft daarin helemaal alleen te staan. Als een levende vis zwemt hij tegen de stroom in. Hij vertrouwt op God en besluit daarom vastberaden te kiezen voor de rechte weg van gerechtigheid. Wie wil, mag de kromme paden van geweld en bedrog kiezen. Toch is hij allerminst een grootspreker die opschept over zijn eigen kracht. Hij roept juist om verlossing en smeekt om genade, zoals een mens die weet dat hij die nodig heeft.

Onze oprechtheid is niet volmaakt en ook niet aangeboren. Ze is een werk van genade in ons, en onze menselijke zwakheid bederft haar telkens weer. Daarom moeten we onze toevlucht nemen tot het bloed dat ons verlost en tot de troon van de barmhartigheid. Zo belijden we dat we wel heiligen zijn onder de mensen, maar toch als zondaren voor God moeten buigen.

Vers 12

Het lied begon in mineur, maar is nu in majeur aangekomen. Heiligen zingen zich vaak gelukkig, ook al zijn ze begonnen met een zucht. De effen plaats waarop onze voet staat is de vaste trouw van het verbond, de eeuwige belofte en de onveranderlijke eed van de Heere der heirscharen. We hoeven niet te vrezen dat we van deze vaste grond zullen vallen, of dat ze onder ons vandaan wordt weggehaald.

Staan we stevig in Christus Jezus, omdat we levend met Hem verbonden zijn, dan blijft er niets over om onze gedachten mee te vullen

dan de lof van onze God. Laten we het samenkomen met elkaar niet nalaten. En als we samen zijn, laten we dan niet traag zijn met ons deel van de dankzegging. Elke heilige is een getuige van Gods trouw, en hoort klaar te staan met zijn getuigenis. En de lasteraars? Laat hen buiten de deur huilen terwijl de kinderen binnen zingen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm hangt door gedachten en woorden samen met de vorige. Aan het slot van die psalm had David gebeden om oprechtheid, Psalm 25:21. Lees je deze psalm los van de vorige, dan klinkt hij ijdelroemig. Maar neem je hem samen met de boetvaardige erkenning van zonde, de ernstige smeking om vergeving en genade en het vaste geloof dat God zijn gebed heeft verhoord, die in de vorige psalm worden uitgeademd, dan zie je het anders. Dan zijn de verklaringen van oprechtheid die hij nu aflegt geen beweringen van eigen verdienste, maar erkenningen van Gods barmhartigheid. Augustinus zegt het zo: “Non merita mea, sed misericordia tua, ante oculos meos est.” — Christopher Wordsworth

Vers 1

Doe mij recht, HEERE! want ik wandel in mijn oprechtigheid. Een goede zaak, een goed geweten en een goede wandel: dat zijn goede gronden om een beroep op God te doen. — Ingram Cobbin

Vers 1

Doe mij recht, HEERE. Voor wie oprecht is, is niets zo aangenaam als weten dat God weet dat hij het is. Het is voor oprechte mensen een kleinigheid om door mensen veroordeeld te worden. En of ze door hen worden afgekeurd of goedgekeurd, maakt hun ook niet veel uit. Want, zoals de apostel zegt: niet “die zichzelven prijst”, 2 Korinthe

10:18, en ook niet wie door anderen geprezen wordt, maar “dien de Heere prijst, die is beproefd”. Het getuigenis van alle mensen ter wereld, hun aanbevelingsbrieven, helpt ons niet, tenzij God ons ook het Zijne geeft. — Joseph Caryl

Vers 1

Doe mij recht, HEERE. Als voorbeeld van een beroep op de hemel halen we die machtige prediker van het Woord aan, George Whitefield: “Sommigen zullen mij misschien een kwakzalver en een dweper noemen, iemand die u alleen maar methodisch gek wil maken. Ze mogen hun scheldwoorden tegen mij uitspreken, ze mogen ertegen tekeergaan, maar Christus weet toch alles. Hij let erop, en ik laat het aan Hem over om mijn zaak te bepleiten, want Hij is een genadig Meester. Zo heb ik Hem al ervaren en ik weet zeker dat Hij zo blijft. De wraak is van Hem, en Hij zal vergelden.” — George Whitefield, 1714-1770

Vers 1

“Oprechtigheid.” (Hebr.) of (Hebr.) wordt gebruikt voor alles wat ongeschonden is, zonder vlek of gebrek. Daarom vinden we het woord ook terug, toegepast op een smetteloos dier dat als offer werd gebracht. Leviticus 1:3; 3:9. — George Phillips

Vers 1

Mijn oprechtigheid. Let op de kracht van het bezittelijke woord “mijn”. De psalmist laat daarmee merken dat hij één vaste koers had gevolgd, ondanks alle listen van zijn vijanden. — W. Wilson, D.D.

Vers 1

Ik vertrouw op den HEERE. Vertrouwen op God is de bron van “oprechtheid”. Wie zijn hoop op God vestigt, hoeft zijn wereldse belangen niet te behartigen door zijn plicht tegenover zijn naaste te schenden. Hij verwacht alles van boven. En tegelijk is hij er altijd diep van overtuigd en vastbesloten dat hij de gunst van zijn hemelse Vader

niet wil verspelen door Zijn geboden te overtreden. — E. W. Hengstenberg

Vers 1

Ik zal niet wankelen. Dit woord is treffend. Het drukt de volledige bescherming van God en de zekerheid van Zijn schragende hand even sterk uit als de taal van de psalmist zijn oprechte wandel en zijn vertrouwen op God. Het staat er niet, zoals in onze vertaling van het gebedenboek: "Ik zal niet vallen", maar: "Ik zal niet eens glijden". Dus niet eens een verkeerde stap zetten of struikelen. — Barton Bouchier

Vers 2

De psalmist gebruikt drie woorden: proef, verzoek, toets. Samen omvatten ze alle manieren waarop je kunt nagaan of iets echt is. Zo laat hij merken dat hij wil dat alles tot op de bodem wordt onderzocht. Hij deinst voor geen enkele toets terug en wijst niets af. — Albert Barnes

Vers 2

Proef, verzoek, toets. Vuur scheidt het goud van het schuim. Zo komt ook een eenvoudig hart en ware christelijke eenvoud het best uit de verf, en wordt het het duidelijkst zichtbaar, in moeiten en ellende. Als het goed gaat, lijkt iedereen godzalig. Maar ellende haalt uit het hart alles naar boven wat erin zit, goed of kwaad. — Robert Cawdray

Vers 2

Proef mij. Het werk van het geweten in ons beproeft ons. God heeft in ons een licht aangestoken, en wordt dat licht door het Woord verlicht, dan wordt iemands borst vol licht. Een trouw en godvrezend mens wil dat zijn geweten zacht en wakker is en spreekt vanuit Gods Woord, voor elke plicht en tegen elke zonde. Hoe scherp het is, zie je bij David, waar staat: "Davids hart hem sloeg." En in 1 Johannes 3: "Indien ons hart ons veroordeelt, God is meerder dan ons hart." Helaas!

Als je in jezelf al oordeelt dat je zus of zo zondigt, dan oordeelt God dat nog veel strenger.

Toets je oprechtheid. Wil je een zacht en goed onderwezen geweten hebben? Houd je ervan te horen wat het uit Gods Woord zegt, of dat nu vrede is of plicht? Dan is dat troostrijk. Maar ben je iemand die zich verzet tegen het licht ervan, die de angel ervan het liefst zou doven, die blij zou zijn als hij zo'n levend ding niet in zijn borst voelde? Dan heb je alle reden om jezelf te wantrouwen. Je moet wel vrezen dat er velen zijn die zich overgeven aan lusten en vleselijke genoegens, om zo een mistige nevel tussen hun geweten en zichzelf te zetten. Anderen graven zich in de wereld in en proberen gevoelloos te worden, zodat de aarde als een verduistering tussen hen en dit licht komt. Weer anderen vluchten naar verdoemelijke ketterijen. Ze ontkennen de Schriften, God, hemel en hel, en pleiten voor een heil dat voor iedereen geldt. En wat zijn al deze dingen anders dan schuilplaatsen van schuldige gewetens? Meer is het niet.

We moeten onderscheid maken tussen onze vleselijke begeerte en het geweten. Tussen misleidende inbeeldingen en het geweten. Tussen een dwalend, angstvallig geweten en een goed gegrond en werkelijk onderwezen geweten. Is dat gedaan, dan moeten we ons geweten volgen, zover het het Woord volgt. — Anthony Burgess

Vers 2

Nieren . . . hart. De "nieren" zijn de zetel van de lagere, dierlijke driften. Het "hart" omvat niet alleen de hogere gevoelens, maar ook de wil en het geweten. David wil dus niets achterhouden. Hij legt zich er willig aan onder en onderwerpt zich aan de doorzoekende vlam van de Grote Loutelaar, zodat al het schuim van zelfbedrog wordt weggezuiverd. — J. J. Stewart Perowne

Vers 3

Uit deze tekst blijkt wat Gods goedheid in de praktijk doet. Het voornaamste wat God ons meegeeft is de goddelijke natuur, waardoor we

op Hem gaan lijken. De beloften van God, op de ziel gelegd, zijn daarbij het middel waarmee Hij ons dat geeft. Ze zijn de melk en honing van de Schrift. Ze voeden niet de oude mens, maar ondersteunen de nieuwe. Het zijn geen kussens voor zondige luiheid, maar sporen tot heilige ijver. De beloften van genade geven de ziel kracht voor haar plicht. En als we zo de goedheid van de Heere zien, moedigt dat ons aan om ons aan Zijn bestuur te onderwerpen. — Timothy Cruso

Vers 3-4

Ik wandel in Uw waarheid, ik zit niet bij ijdele lieden. Let er zo goed mogelijk op dat de mensen die je als vrienden kiest God vrezen. De man in het evangelie die van de duivel bezeten was, woonde tussen de graven en ging om met graven en lijken. Je wandelt ver van de goede Geest als je ervoor kiest om met open graven om te gaan, en met mensen die dood zijn in zonden en misdaden. God zal de goddelozen de hand niet schudden, zoals de Vulgaat in Job 8:20 leest, en ook de godvrezende mens moet dat niet doen.

David bewijst de oprechtheid van zijn koers door zijn zorg om zulk gezelschap te mijden: Ik wandel in Uw waarheid; ik zit niet bij ijdele lieden. Er is een tweeërlei "waarheid." 1. Waarheid van leer. Uw wet is de waarheid, vrij van alle slakken van verdorvenheid en de valsheid van dwaling. 2. Waarheid van gezindheid, van het inwendige. Dit mag "Uw waarheid" heten, ofwel de waarheid van God, Gods waarheid, ook al is de mens er het onderwerp van. Deels omdat ze van Hem voortkomt, deels omdat ze Hem zo welgevallig is. Zo wordt ook een gebroken hart "de offeranden Gods" genoemd, Psalm 51:19. Het is alsof David wil zeggen: ik had niet in de kracht van de godsdienst en in oprechtheid kunnen wandelen als ik met verachtelijk en ijdel gezelschap omging. Ik had nooit in Uw geboden kunnen wandelen als ik "bij ijdele lieden" had gezeten.

Let op de uitdrukking: "Ik zit niet bij ijdele lieden." 1. Zitten is een houding van keuze. Het staat je vrij of je zit of staat. 2. Zitten is een

houding van genoegen. Mensen zitten voor hun gemak en voor hun plezier. Daarom wordt van de verheerlijkten gezegd dat God hen "heeft … mede gezet in den hemel" (Engels: "doet zitten"). Efeze 2:6. 3. Zitten is een houding van blijven. 2 Koningen 5:3. Staan hoort bij gaan, zitten bij blijven. Van de gezegenden die voor eeuwig bij de Heere en Zijn uitverkorenen zullen zijn, staat er dat ze "zullen met Abraham, en Izak, en Jakob, aanzitten in het Koninkrijk der hemelen." Mattheüs 8:11.

In geen van beide betekenissen durfde David bij ijdele lieden te zitten. Als zijn bezigheden dat vroegen, mocht hij hun gezelschap gebruiken. Maar hij durfde zulk gezelschap niet bewust te kiezen. Wie hij niet liefhad, kon hij ook niet kiezen. "Ik haat de vergadering der boosdoeners", zegt hij. Omdat zitten een houding van genoegen is, zat hij niet bij ijdele lieden. Soms was hij onder hen, tot zijn smart, maar niet tot zijn troost. Zij waren voor hem wat de Kanaänieten voor de Israëlieten waren: doornen in zijn ogen en prikkels in zijn zijden. "O, wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars wone." Psalm 120:5. Het deed hem verdriet, geen vreugde, dat hij gedwongen was om onder de goddelozen te zijn en bij hen te verblijven. — George Swinnock

Vers 3-4

Ik wandel in Uw waarheid, ik zit niet bij ijdele lieden. Zie hierover verder bij "Psalm 26:3".

Vers 4

Ik zit niet bij ijdele lieden. Je hebt onvermijdelijk met mensen te maken in kopen en verkopen. Of, zoals de apostel zegt: "Want anders zoudt gij moeten uit de wereld gaan." Maar kies niet uit jezelf en vrijwillig het gezelschap van de goddelozen. 1 Korinthe 5:10. "Heb ik u geschreven, dat gij u niet zult vermengen", enz. 1 Korinthe 5:11. Wees niet te vertrouwd met hen. Wat moeten Christus' duiven tussen roofvogels? Wat moeten maagden tussen hoeren? Het gezelschap van de

goddelozen is zeer bezoedelend en besmettelijk, alsof je tussen mensen met de pest loopt. “Zij vermengden zich met de heidenen, en leerden derzelver werken.” Meng je blinkend harnas met roestig, dan laat het blinkende het roestige niet glanzen, maar bederft het roestige het blinkende. Farao leerde Jozef vloeken, maar Jozef leerde Farao niet bidden. — Thomas Watson

Vers 4

En met bedekte lieden ga ik niet om. Chaldeeuws: “Ik zal niet ingaan met hen die zich verbergen om kwaad te doen.” Goddeloosheid is niet openhartig. Ze houdt van verborgenheid, terwijl waarheid en gerechtigheid open zijn en onderzoek zoeken. Job 24:13-17; Johannes 3:20-21. Niemand zal ontkennen dat wie openhartig is veel minder moeite heeft met zijn eigen gedrag dan wie kronkelig en bedrieglijk is. De rechtvaardigen mijden de goddelozen om de zonde, maar ook om de ellende die in hun wegen zit. — William S. Plumer

Vers 4

Veinzers. De huichelaar heeft aan de buitenkant veel engel, van binnen meer duivel. Hij braadt met woorden, maar bevriest in daden. Hij praat bij de el en doet goed bij de duim. Hij is een stinkende mesthoop met sneeuw erover, een los hangende molen die veel klappert maar geen koren maalt, een leugenachtige hen die kakelt terwijl ze niet gelegd heeft. — Thomas Adams

Vers 4

Veinzers. Misschien hebt u op een dag in het vroege voorjaar, toen de heldere zonnestralen heel de natuur in een lachend kleed hadden gehuld, uw mandjes gepakt om een oever met zoetgeurende, bescheiden viooltjes te zoeken. En misschien vond u bloemen die er in vorm en kleur zo op leken dat u zich liet bedriegen en gretig uw buit greep. Maar helaas! De zoete geur die de bries had moeten parfumeren ontbrak en verried het hondsviooltje. Een passend beeld van hen die

“hebbende een gedaante van godzaligheid, maar die de kracht derzelve verloochend hebben.” 2 Timotheüs 3:5. — Mevrouw Rogers, in “The Shepherd King”

Vers 4-5

Rotte appels bederven de gezonde die ze aanraken en dicht bij hen liggen. Zo besmetten ook de kwade zeden en de slechte gesteldheid van de goddelozen wie met hen omgaan. — Robert Cawdray

Vers 4-5

“Het is heel moeilijk, zelfs een wonder, om Gods geboden te houden en tegelijk slecht gezelschap te zoeken”, zegt een scherpzinnige schrijver uit onze tijd. Denk eens terug. Daar, in je binnenkamer had je zielsverkwikkende gemeenschap met God en was je vol geestelijke gloed. Hoe snel ben je dat vuur kwijt zodra je naar buiten gaat, de koude en bedorven lucht in! Een gelovige is in het verborgene diep geraakt door de liefde van God en de vreugde van de hemel. Daarna komt hij mensen tegen die over zulke dingen geen woord zeggen, en ook niet kúnnen zeggen. Wat een domper is dat voor hem! Het is alsof de Geest van God in hem wordt gedoofd. En is het niet waar wat iemand zegt: “Gods volk verliest over het algemeen méér aan wereldse mensen met een onberispelijke levenswandel dan aan goddeloze en ongodsdienstige mensen”? — Lewis Stuckley

Vers 4-5, 9

Wie in de andere wereld niet bij de zondaars terecht wil komen, moet er in deze wereld voor oppassen hun gezelschap op te zoeken. Wie door de veldwachter met landlopers wordt betrapt, kan samen met hen in de gevangenis belanden. “Heere”, zei een godvrezende vrouw op haar sterfbed, toen ze twijfelde aan haar behoud, “stuur mij niet naar de hel, tussen goddeloze mensen. U weet dat ik hun gezelschap mijn hele leven nooit heb gezocht.” Op dezelfde grond vraagt David om gespaard te blijven voor hun toekomstig lot, en hij noemt dat een

bewijs van zijn oprechtheid: “Ik zit niet bij ijdele lieden, en met bedekte lieden ga ik niet om. Ik haat de vergadering der boosdoeners, en bij de goddelozen zit ik niet. … Raap mijn ziel niet weg met de zondaren.”

Heere, ik heb de goddelozen nooit zo graag gemogen dat ik even bij hen wilde zitten. Zou ik dan voor eeuwig met hen moeten leven? Ik heb niet tussen hen op de aarde liggen wegrotten. Zou U mijn ziel dan verzamelen met die takken, voor het vuur dat nooit dooft, het vuur van de hel? Heere, ik was zó ver van hen te mogen dat U weet: ik had een afschuw van de vergadering der boosdoeners. Haat ik niet wie U haten? Ja, ik haat hen met volkomen haat. Zouden Uw vrienden het dan net zo vergaan als Uw vijanden? Ik beroep mij op Uw Majesteit: mijn grote troost vind ik bij Uw uitverkorenen. Alleen onder Uw kinderen hier ben ik blij. Zou ik dan hierna van hun gezelschap worden buitengesloten? O, “raap mijn ziel niet weg met de zondaren”, niet naar de wijnpers van Uw eeuwige toorn!

Marcion, de ketter, was verbaasd toen hij Polycarpus zag en die hem niet wilde erkennen. “Kent u mij niet, Polycarpus?” “Jazeker”, zei Polycarpus, “Scio te esse primogenitum diaboli”: “ik weet dat u de eerstgeborene van de duivel bent.” Zo verachtte hij hem. — George Swinnock

Vers 5

Ik haat de vergadering der boosdoeners, enz. Gods vijanden haten, juist omdat ze Zijn vijanden zijn — ja, “ik haat hen met volkomen haat” — staat haaks op de onverschillige houding van onze tijd. Toch is het van oudsher een kenmerk van Zijn trouwe dienaren geweest. Denk aan Pinehas, Psalm 106:30-31: “En het is hem gerekend tot gerechtigheid, van geslacht tot geslacht tot in eeuwigheid.” Denk aan Samuël met Agag, aan Elia met de priesters van Baäl. En let op de lof voor de engel van de gemeente van Efeze: “Dat gij de kwaden niet kunt dragen.” Openbaring 2:2. — J. M. Neale

Vers 5

Ik haat de vergadering der boosdoeners. We zien hen als Gods vijanden, en daarom haten we hen. Niet hun personen, maar hun ondeugden. Dat is, zoals Augustinus het noemt, odium perfectum: een volmaakte haat. En het is ook echt de haat die God Zelf tegen Zijn vijanden heeft. Want "de toorn Gods wordt geopenbaard van den hemel over alle goddeloosheid, en ongerechtigheid der mensen", Romeinen 1:18. Die toorn treft de mensen niet als mensen, want zij zijn Zijn maaksel en dragen in zekere zin Zijn beeld, hoe misvormd ook. Hij richt zich tegen hun ongerechtigheid en goddeloosheid, waardoor zij zelf onder Zijn afkeuring komen te staan.

Zo vind ik dat Gods heiligen over de goddelozen hebben gejuicht, zoals Israël over Farao en de Gileadieten over de kinderen van Ammon. Zij verheugden zich niet over de ondergang van Gods schepselen, maar over de ondergang van Gods vijanden. Samen met Debora en Barak wensten zij: "Alzo moeten omkomen al Uw vijanden, o HEERE!" Dat is niets anders dan Gods oordeel toejuichen en Zijn gerechtigheid vieren. — Edward Marbury

Vers 5

Ik haat, enz. Bedenk dat er geen ware vriendschap kan bestaan tussen iemand die God vreest en iemand die goddeloos is. Wees dus extra voorzichtig in de keuze van je vrienden. Wie in partijen naar macht kijkt, zal in vriendschap naar deugd kijken. Vriendschap is, zo zegt de wijsgeer, één ziel in twee lichamen. Maar hoe kunnen mensen één ziel hebben als ze zo verschillend zijn als lucht en aarde, en zo tegengesteld als vuur en water?

Alle ware liefde is motus animi ad fruendum Deo propter ipsum; se et proximo propter Deum — een beweging van de ziel om van God te genieten om Zijnentwil, en van jezelf en je naaste om Gods wil. Daarom kan niemand echt van een mens houden als hij zijn Maker niet liefheeft. God is de enige grond waarop we vriendschap kunnen bou-

wen. Wie zonder Hem leeft, kan ons dus ook niet in Hem liefhebben. Een gebouw zonder dit fundament blijft nooit lang staan. Een goddeloos mens mag de verbondenheid die hij zijn broeder betuigt liefde noemen, maar zelfs heidenen kunnen ons vertellen dat alleen deugd de hand is die de koorden van de liefde kan vlechten. Elke andere band is slechts een samenzwering, en alles wat verder zo heet, is niet meer dan een verbond in huichelarij. — George Swinnock

Vers 5

Overal waar we mensen zien die God werkelijk aanbidden zoals Zijn Woord dat leert, mogen we er zeker van zijn dat daar de kerk van Christus is. Daarbij horen we ons aan te sluiten, en met de profeet David zullen we verlangen God te loven in het midden van deze kerk. Maar soms ontstaan er, door de ongerechtigheid van de tijd, gemeenten met een nagemaakte godsdienst, die anders is dan het Woord van God leert. Als ons dan wordt gevraagd daar deel van uit te maken, moeten we opnieuw met David zeggen: "Ik haat de vergadering der boosdoeners, en bij de goddelozen zit ik niet."

In Openbaring wordt de gemeente van Efeze hoog geprezen. Zij toetste wie zeiden dat ze apostelen waren en het niet waren, en wilde daarom hun gezelschap niet verdragen. En God gebood Zijn volk door de mond van de profeet Amos dat ze Beth-El niet moesten zoeken en niet naar Gilgal moesten gaan, omdat daar afgoderij werd bedreven. Amos 5:5. — John Philpot (martelaar), verbrand te Smithfield, 1555

Vers 5

Weinig mensen bedenken hoe zij goddeloze mensen verharden door met hen bevriend te raken, terwijl afstand houden hen juist zou kunnen beschamen! Zolang we vrolijk en opgewekt met hen omgaan, laten we hen geloven dat hun toestand niet zo erg is en hun gevaar niet groot. Mijden we hen daarentegen zoals we een overhellende muur zouden mijden, zolang zij vijanden van de Heere blijven, dan kan dat

hun goed doen. Het kan hen wakker schudden uit hun ongelukkige zorgeloosheid en uit de sterke dwalingen waarin ze vastzitten. — Lewis Stuckley

Vers 6

Ik was mijn handen in onschuld. Het evangelie kent twee grote wasbaden. Het eerste is het bad van Christus: een heet bad, lavacrum sanguinis, het bad van Christus' bloed. Het tweede is ons eigen bad: een koud bad, lavacrum lachrimarum, het bad van de boetvaardigheid. Wie die twee mengt, krijgt een heerlijk geneesmiddel, dat Christus Zelf het eerst bereidde toen Hij water en bloed zweette. Het eerste bad is als de vijver Bethesda: wie er met geloof in stapt, wordt genezen. Het bloed van Christus is het ware bad van de wedergeboorte, een fontein die geopend is voor Juda en Jeruzalem om zich in te wassen. "Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde." 1 Johannes 1:7.

Moeders voeden hun kinderen met hun eigen melk, en dat noemen we liefde. Hoe kostbaar is dan de liefde van Christus, Die ons met Zijn eigen bloed zowel wast als voedt! Nauwelijks zijn we in Christus geboren, of Zijn bloed verandert, net als dat van onze moeder, in melk en voedt ons tot eeuwige zaligheid. Wat vermogen calamus benjamini, storax of duizend rivieren van olie om ons rein te maken, als de Heere ons niet Zelf reinigt en zuivert? Nee, het is Zijn bloed "dat betere dingen spreekt dan Abel." "Hem, Die ons heeft liefgehad, en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed. En Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader; Hem, zeg ik, zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid." Openbaring 1:5-6.

Maar het tweede bad, het bad van de boetvaardigheid, moet het eerste toepassen en werkzaam maken. Het bad van Maria Magdalena's boetvaardigheid is een soort herdoop, die kracht en werking geeft aan de eerste wassing. Het omvat drie dingen. Ten eerste breken we ons hart door berouw. Ten tweede leggen we onze wonden

voor God open door belijdenis. Ten derde wassen we onze handen in onschuld door genoegdoening aan mensen . . .

Was nu, en was alles! Van de kruin van het hoofd tot de zool van de voet zit er niets in ons dan wonden en zweren. Toch wordt hier juist iets bijzonders genoemd: David wast zijn "handen". Het is niet genoeg om met natte ogen te komen, als we met vuile handen komen en met ongewassen handen willen offeren. Zelfs de heidenen deden dat niet. Berouw en belijdenis voor God maken de boetvaardigheid niet compleet zonder genoegdoening aan mensen. Non remittitur peccatum nisi restituatur ablatum, zegt Augustinus. Het is even waar als oud, en in het Engels van de oude vader Latimer klinkt het zo: "Of er moet teruggave zijn, openlijk of in het geheim, of anders de hel." Wie het onrecht niet herstelt, verheugt zich in de zonde. Spreuken 2:14. Waar geen genoegdoening is, Non agitur sed fingitur paenitentia, zegt Sint Augustinus. Wie niet alles teruggeeft, wast zijn handen niet helemaal. Hij doopt alleen de toppen van zijn vingers.

Afpersing, roof en omkoping zijn de zonden van de handen. Die zonden zijn zo eigen aan de Joden dat zij zich wel mogen voorstellen, zoals ze doen, dat de duivel de hele nacht op hun handen ligt en dat hen dat zo ijverig maakt in het wassen. Maar wat ons christenen betreft: tenzij deze adders van onze handen worden afgeschud, helpt het niet. Al bedekt u het altaar van de Heere met tranen, met wenen en met zuchten, als u in uw bezoedeling volhardt, let God niet meer op uw offer. Hij zal het ook niet met welgevallen uit uw hand aannemen. Maleachi 2:13. — Isaac Bargrave, preek voor het Lagerhuis, 1623

Vers 6

Ik was mijn handen in onschuld; en ik ga rondom Uw altaar, o HEERE! Als grootheid iemand tegen onreinheid had kunnen beschermen, dan was David veilig geweest, want hij was koning. Als de genade in zijn ziel hem had kunnen vrijwaren van het vuil van de zonde, dan was hij het ook, want hij was "een man naar Gods hart". Maar laten grote

mensen niet te veel op hun grootheid vertrouwen. Hoe langer de mantel, hoe meer vuil hij opraapt. Grote macht kan de moeder worden van grote verdoemenis. En over reinheid: er is een soort mensen dat zegt dat er geen zonde in hen is, maar zij bedriegen zichzelf en de waarheid is niet in hen. Wat de godgeleerden van Rome ook beweren over de kracht van de natuur en van de vrije wil: wij ellendige zondaars leren juister te denken over onze eigen zwakheid.

Christus' eigen apostel, de onverschrokken Thomas, faalde in het geloof aan Zijn opstanding. Petrus, wiens stoel nu de zogenaamde zetel van onfeilbaarheid is, verloochende zijn Meester. David, "een man naar Gods hart", had wassing nodig. En wie kan zeggen: ik ben rein in de ogen van de Heere? Zeker niemand, o Heere: geen vlees is rechtvaardig in Uw ogen. Nee, dit is de beste grond voor christelijk geluk: dat we met David onze eigen zonden leren zien, dat we met de tollenaar op onze eigen borst slaan en niet, zoals de Farizeeër, onze ogen zo op de fouten van anderen richten. Waarom zouden we, als kleermakers, iedereen opmeten behalve onszelf? Alsof de beste van ons niet genoeg eigen zonde heeft om aan te denken.

Zie hoe David zichzelf ter verantwoording roept voor zijn eigen zonden: "Want ik ken mijn overtredingen, en mijn zonde is steeds voor mij." O, wat een kracht heeft christelijke godsvrucht wanneer kennis, door het nadenken van het verstand, verandert in geweten! Dan is onze kennis niet meer dan de spiegel van onze onvolmaaktheid, een spiegel waarin we onze zonden zien en daardoor meteen naar God worden gestuurd. Zo ging het David hier. Hij maakt deze rekening alleen op tussen God en zijn eigen ziel: "Ik, o Heere." Eerst neemt hij een aanloop vanuit nederigheid en het zien van zijn eigen zonden, en dan stijgt hij op de vleugels van het geloof op naar de troon van Gods barmhartigheid: "Ik, o Heere."

Hij ziet met zijn eigen ogen, en niet alleen door de bril van de kerk of van de priester. Hij is zijn eigen biechtvader en boeteling. Hier is geen voorbede door heiligen, geen missen, verdiensten, aflaten, der-

tigste-missen of lijkzangen. Alles wordt afgehandeld tussen God en hem: “Ik, o Heere.” Met het oog van de nederigheid kijkt hij naar zichzelf en zijn eigen ellende. Met het oog van het geloof kijkt hij daarna naar God en Zijn barmhartigheid. Uit die twee ontspringt een derde deugd van boetvaardigheid, in de daad van voorbereiding: het afwassen van het vuil van de zonde in het bad van droefheid. “Ik was mijn handen”, enz. — Isaac Bargrave

Vers 6

Ik was mijn handen in reinheid. Met deze woorden verwijst David naar het gewone gebruik bij de offers. Zo maakt hij onderscheid tussen zichzelf en hen die zeiden dezelfde dienst aan God te brengen. Die mensen drongen zich op in de diensten van het heiligdom, alsof alleen zij het recht hadden die te verrichten. David en deze huichelaars hadden dit gemeen: ze gingen het heiligdom binnen en stonden samen rond het heilige altaar. Daarom laat hij verder zien dat hij een echte aanbidder was. Hij verklaart dat hij niet alleen de uiterlijke riten zorgvuldig naleefde, maar dat hij God kwam aanbidden met oprechte godsvrucht.

Het is overduidelijk dat hij zinspeelt op de plechtige wassing die onder de wet gebruikelijk was. Zo wijst hij het grove bijgeloof van de huichelaars af: zij zochten alleen de reiniging met water en verwaarloosden de ware reiniging. Het was juist Gods bedoeling om met dat uiterlijke teken de mensen te herinneren aan hun innerlijke bezoedeling en hen zo tot boete aan te moedigen. De uiterlijke wassing alleen hielp huichelaars niet, maar hield hen verder van God. Als de psalmist dus zegt: “Ik was mijn handen in onschuld”, laat hij merken dat zij door hun wassingen slechts méér bezoedeling en vuil oplopen. Het Hebreeuwse woord (Hebr.) nikkajon betekent de reinheid van iets, en wordt figuurlijk voor onschuld gebruikt. We zien dus dat huichelaars uit hun wassingen helemaal geen zedelijke reinheid halen. David be-

spot de moeite waarmee zij zich in zulke riten tevergeefs afsloven en kwellen. — Johannes Calvijn

Vers 6

"Ik was mijn handen", enz. David wil zeggen dat hij met een zuiver hart tot God kwam om te bidden. Dat doet hij met een vergelijking met een priester: net zoals een priester zijn handen wast voordat hij een offerande brengt, zo had David reinheid en godsvrucht altijd onlosmakelijk samen laten gaan. — Henry Hammond

Vers 6

In onschuld. Het hoogtepunt en de kroon van heel onze voorbereiding, het zuiverste water om ons in te wassen, is onschuld. En onschuld is een deugd van het hart, net zo goed als van de hand. "Reinigt de handen, gij zondaars, en zuivert de harten, gij dubbelhartigen!" Jakobus 4:8. Ik zou willen dat onze wassing was zoals de doop van Cyprianus, ad tincturam: tot we helemaal gekleurd waren door boete en het bloed van Christus. Laat de omvang van je zonden de maat van je boete zijn. Offer eerst je onschuld, dan je offerande. Het is niet genoeg dat je vandaag volgens de gebruikelijke orde komt. Je moet komen met onschuld. God vraagt om de plicht van de tweede tafel, net zo goed als van de eerste. Hij verafschuwt de uiterlijke daad van godsvrucht als Hij daarin geen geweten en praktijk van onschuld vindt. — Isaac Bargrave

Vers 6 (eerste zinsdeel)

Op een ochtend goot Gotthold water in een waskom. Daarbij dacht hij aan de woorden van de Schrift: "Ik was mijn handen in onschuld." Die tekst laat zien hoe ijverig de koninklijke profeet had geprobeerd een onberispelijk leven te leiden en gewoonlijk in de vreze Gods te wandelen. Gotthold dacht daarover na en zei: Voortaan, mijn God, zal ik elke keer dat ik water uitgiet om mij te wassen, eraan denken dat het mijn plicht is mijn handen te reinigen van boze daden, mijn mond

van boze woorden en mijn hart van boze lusten en begeerten. Dan kan ik heilige handen naar U opheffen en U met onbevlekte lippen en een zuiver hart aanbidden, zo goed als ik kan.

Wat baat het mij om naar uiterlijke reinheid te streven als mijn hart in Uw ogen bezoedeld en afschuwelijk is? Kan voedsel mij voeden dat ik met besmette handen heb verdiend, met geweld en onrecht heb gegrepen, of zonder gevoel en zonder dankbaarheid heb gegeten? Ach nee, mijn God, ver van mij zij zulk voedsel! Mijn eerste zorg zal zijn een onberispelijke levenswandel te bewaren. Mijn tweede zorg, als ik mij onbezonnen heb bevlekt, zal zijn de vlek te reinigen en weg te wassen en mijn ongerechtigheid uit Uw ogen weg te doen. "Ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn; was mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw." Psalm 51:9. — Christian Scriver (1629-1693), in "Gotthold's Emblems"

Vers 6

En ik ga rondom Uw altaar, o HEERE! Op de dag ná dit feest (het Loofhuttenfeest) liepen de mensen zevenmaal rondom het altaar, met palmtakken in hun handen. Zo hielden ze de herinnering levend aan de val van Jericho . . . Niet alleen de takken, maar alle dagen van dit hele Loofhuttenfeest werden Hosannoth genoemd. Die naam kwam van de jubelkreet waarmee het volk de takken op en neer zwaaide. — Thomas Godwyn, B.D. (1587-1643), in "Moses and Aaron"

Vers 6

Met de woorden "rondom het altaar gaan" zinspeelt David misschien op een gebruik uit de dienst van Levi: de priesters liepen om het altaar heen wanneer ze hun offers brachten. Ook het volk deed dat, en dan vooral de meest toegewijde en vurige mensen. Die liepen misschien van plek naar plek, maar wel steeds binnen hun eigen voorhof, om te zien wat er aan de verschillende kanten van het altaar gebeurde. Zo raakte het hen nog dieper. Of David bedoelt dat hij zoveel of-

fers tegelijk wil brengen, dat de priesters rondom het altaar de handen vol zouden hebben. — Matthew Poole

Vers 8

HEERE! ik heb lief de woning van Uw huis, enz. "In mijn gemeente", vertelde een eerbiedwaardig dienaar van het evangelie, "woont een waardige, bejaarde vrouw. Ze is al jarenlang zo doof dat ze het luidste geluid niet kan onderscheiden. Toch is zij altijd een van de eersten in de samenkomst. Ik vroeg haar waarom ze elke keer kwam, want mijn stem kon ze onmogelijk horen. Ze antwoordde: 'Al kan ik u niet horen, ik kom in Gods huis omdat ik het liefheb en op Zijn wegen gevonden wil worden. En Hij geeft mij menige zoete gedachte over de tekst, wanneer die mij wordt aangewezen. Er is nog een reden: daar ben ik in het beste gezelschap, dichter bij de tegenwoordigheid van God en onder Zijn heiligen, de aanzienlijken van de aarde. Ik ben er niet tevreden mee God alleen in het verborgen te dienen. Het is mijn plicht én mijn voorrecht Hem ook openlijk, en trouw, te eren.'" Wat een bestraffing is dit voor al wie gewoon kan horen en toch steeds te laat naar de kerk komt, of helemaal niet! — K. Arvine

Vers 9

Raap mijn ziel niet weg met de zondaren. Nu is het de tijd om ons zorgen te maken dat onze zielen in de andere wereld niet bij de zondaren worden ondergebracht. We gaan deze les als volgt uitwerken: 1. We bekijken enkele dingen die in dit gebed besloten liggen. 2. We laten zien wie de zondaren zijn bij wie we nooit verzameld willen worden in de andere wereld. 3. We zeggen wat het betekent dat iemands ziel in de andere wereld met de zondaren wordt verzameld. 4. We denken na over deze zorg en bezorgdheid, en over wat er in dit ernstige verzoek ligt: "Raap mijn ziel niet weg met de zondaren." 5. We noemen de redenen waarom we ons hierover zorgen moeten maken. 6. We maken de toepassing.

De dood is de verzameltijd waar de psalmist hier aan denkt. Je kent dat wel: rond de tijd dat de knechten weggaan, heb je een verzameltijd. Dan haal je je verdwaalde schapen bijeen, zodat ieder het zijne terugkrijgt. Zo is de dood Gods verzameltijd. Dan krijgt Hij de zielen die bij Hem horen, en de duivel de zielen die bij hem horen. Ze zijn lang samen opgetrokken, maar nu worden ze van elkaar gescheiden. De heiligen worden thuisgebracht in de gemeente van de heiligen, en de zondaren in de gemeente van de zondaren. Daarom raakt het ons om te bidden: "Raap mijn ziel niet weg met de zondaren." Wie ons volk hier ook is, Gods volk of het volk van de duivel: de dood zal onze zielen bij hen brengen.

Het is iets verschrikkelijks om in de andere wereld met zondaren verzameld te worden. Alleen al de gedachte dat onze zielen daar bij hen terechtkomen, doet je de haren te berge rijzen. Velen houden nu van niets zo veel als van de verzameling van zondaren. Dat is de ware vreugde van hun hart, en in hun ogen maakt het het leven prachtig en vrolijk. Het doet hun juist pijn om met heiligen samen te zijn en op een sabbatdag vastgehouden te worden voor het aangezicht van de Heere. Maar met zondaren verzameld worden in de andere wereld is voor álle soorten mensen een verschrikking.

1. De heiligen hebben er een afschuw van, zoals in de tekst. De gedachte om in de andere wereld vastgepind te zitten in hun gezelschap zou voor de godvrezenden al een hel op zichzelf zijn. David walgde nooit zo van het gezelschap van zieken, vervolgden en dergelijke, als van dat van zondaren. Hij is tevreden om met heiligen verzameld te worden, in welke toestand ook. Maar: "Heere", zegt hij, "raap mijn ziel niet weg met de zondaren."
2. De goddelozen zelf hebben er ook een afschuw van. Numeri 23:10. "Mijn ziel sterve den dood der oprechten", zei de goddeloze Bileam, "en mijn uiterste zij gelijk het zijne!" Ze willen best met zondaren leven, of tijdens hun leven bij hen zijn. Maar hun geweten getuigt dat ze ervan walgen om bij hen te zijn in de dood. Ze zou-

den met zondaren leven, maar met heiligen sterven. Wat een armzalige, onredelijke gedachte, waarmee ze zichzelf veroordelen. — Thomas Boston

Vers 9

Raap mijn ziel niet weg met de zondaren. Bind mij niet in dezelfde bundel vast met hen, zoals het onkruid dat voor het vuur is bestemd. Mattheüs 13:30. Het tegenovergestelde zien we in de volgende psalm, Psalm 27:10: "Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten, maar de HEERE zal mij aannemen." Letterlijk staat daar: Hij zal mij verzamelen in Zijn schaapskooi. — Christopher Wordsworth

Vers 9

Raap mijn ziel niet weg met de zondaren. Ook de Heere kent een oogst en een tijd van nalezen. Die heeft Hij vastgesteld om Gods vijanden, die allemaal dezelfde zondige weg zijn gegaan, af te maaien en samen te binden in de gemeenschap van de oordelen. Want hier laat de psalm ons weten dat God "hun zielen zal verzamelen", en dat Hij dus niemand zal laten ontkomen. — David Dickson

Vers 9

Raap mijn ziel niet weg met de zondaren. Tot slot kan iemand tegenwerpen dat heiligen en zondaren deze bezorgdheid allebei lijken te kennen. Zelfs de goddeloze Bileam zei: "Mijn ziel sterve den dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne!" Numeri 23:10. Laten we daarom enkele verschillen tussen hen noemen.

1. Heiligen walgen van de latere verzameling met zondaren omdat ze daar van Christus gescheiden zijn. Scheiding van Christus is de voornaamste reden voor de afschuw van de gelovige. Een zondaar zou zich bij die scheiding van Christus best gerust voelen, als de andere dingen in de andere wereld voor hem maar in orde waren.

2. De gelovige walgt ervan om met zondaren verzameld te worden vanwege hun vuilheid. Wat de zondaar bezorgd maakt, is het vooruitzicht van straf. Ongetwijfeld maakt een natuurlijke drang tot zelfbehoud straf voor iedereen beangstigend. Maar daarnaast zijn de heiligen bezorgd om niet met zondaren verzameld te worden in de andere wereld vanwege hun onheiligheid en vuilheid. “Die vuil is, dat hij nog vuil worde” is genoeg om een heilige te laten walgen van het lot van de zondaren in het toekomende leven.
3. De bezorgdheid van de heiligen heeft een krachtige invloed op hen om hier naar heiligheid te streven. Zondaren daarentegen leven onheilig, ondanks al hun bezorgdheid. “En een iegelijk, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelven, gelijk Hij rein is.” 1 Johannes 3:3. Welke hoop? De hoop om Christus te zien zoals Hij is, Hem volkomen gelijk te zijn, en gescheiden te zijn van de zondaren.
4. Ten slotte is de bezorgdheid van de heiligen zo van aard dat ze met een vast besluit van het hart in deze wereld steeds verder van de zondaren weggaan. Zondaren zijn er niet mee bezig om hier van zondaren gescheiden te zijn. Bileam wilde sterven als de rechtvaardigen. Maar het leven van de rechtvaardigen leven, en hier van de zondaren gescheiden zijn, daar lag hij niet wakker van. — James Scot, 1773

Vers 9-12

David bidt dat God zijn ziel niet wegraapt “met de zondaren, … welker rechterhand vol geschenken is”. Dat zijn mensen die zich voor eigen voordeel tot zonde laten omkopen. Tegen die goddeloze bende stelt hij zich op, Psalm 26:11: “Maar ik wandel in mijn oprechtigheid.” Hier vertelt hij ons wat hem ervoor behoedde om, net als zij, verdorven en verleid te worden: dat was, onder God, zijn oprechtheid. Een ziel die in haar oprechtheid wandelt, neemt geen geschenken aan, niet van mensen en ook niet van de zonde zelf. Daarom zegt hij in

Psalm 26:12: “Mijn voet staat op effen baan.” Of, zoals sommigen het lezen: “Mijn voet staat in gerechtigheid.” — William Gurnall

Vers 10

Welker rechterhand vol geschenken is. Stel dat de grote mannen in Turkije hun godsdienst van Mohammed gingen gebruiken om geld te verdienen, zoals onze patroons hier gewoonlijk bedieningen verkopen (het ambt van prediking, het ambt van zaligheid). Dan zou men dat onverdraaglijk vinden. De Turk zou het in zijn land niet toestaan. Patroons hebben de opdracht erop toe te zien dat het ambt wordt vervuld, en met hun patronaat geen winst en gewin te zoeken.

Er was in Engeland een patroon die een bediening kon vergeven. Een goede broeder van mij ging naar hem toe. Hij bracht dertig appels in een schaal en gaf ze aan de knecht van de patroon, om ze naar zijn meester te brengen. Waarschijnlijk gaf hij er één aan die knecht voor zijn moeite, om de winst bij te vullen, en zo waren het er eenendertig. De knecht komt bij zijn meester en biedt hem de schaal met appels aan. Hij zegt: “Meneer, iemand heeft u een schaal vruchten gestuurd en vraagt u hem goed gezind te zijn voor zo’n bediening.” “Kom, kom”, zei de patroon, “dit is geen zaak van appels. Ik wil zijn appels niet, ik heb er net zulke goede (of al die hij heeft) in mijn eigen boomgaard.”

De man ging terug naar de priester en vertelde wat zijn meester had gezegd. “Vraag hem dan toch er één te proeven, om mijnentwil”, zei de priester. “Hij zal ze veel beter vinden dan ze eruitzien.” De patroon sneed er één open en vond er tien gouden stukken in. “Wel”, zei hij, “dit is een goede appel.” De priester stond niet ver weg, hoorde wat de heer zei en riep: “Het zijn allemaal dezelfde appels, daar sta ik voor in, meneer. Ze zijn allemaal aan één boom gegroeid en hebben allemaal dezelfde smaak.” “Wel, het is een goede kerel, laat hem het maar hebben”, zei de patroon, enzovoort.

Haal je maar een ent van diezelfde boom, en ik sta ervoor in dat die je meer zal opleveren dan alle geleerdheid van Sint Paulus. — Hugh Latimer

Vers 10

Geschenken. Wie het verst in de wet kijkt en de zaak van de gerechtigheid het scherpst ziet, krijgt tranende en knipperende ogen als hij zich het stof van geschenken in het gezicht laat gooien. Uiteindelijk wordt hij blind en kijkt hij door de vingers. Het is ellendig als gerechtigheid een huurpaard wordt gemaakt, dat je voor geld kunt berijden en met gouden sporen kunt aansporen, zelfs naar het gewenste reisdoel van onrecht en ongerechtigheid. Laat die goddeloosheid ver van onze zielen zijn: dat het oor dat voor klachten open moest staan, wordt dichtgestopt met de oorsmeer van partijdigheid. Helaas, arme waarheid, die nu alleen nog gehoord wordt als ze een gouden oorlepel kan betalen! — Thomas Adams

Vers 10

> *"Wat maakt elke leerstelling helder en klaar?*
> *Tweehonderd pond per jaar!*
> *Wat eerst als waarheid werd bewezen,*
> *Kan voor nog tweehonderd weer een leugen wezen."*

— *Samuel Butler (1600-1680), in "Hudibras," Deel 3, Zang 1*

Vers 12 (eerste zinsdeel)

Van de voet van de oprechte wordt gezegd dat hij op een effen plaats staat. Hij loopt niet hinkend en onbehoorlijk, zoals mensen die over ongelijke wegen gaan, vol hobbels en met telkens een stuk omhoog en omlaag. Of zoals mensen wier voeten en benen niet even lang zijn. Salomo zegt het zo: "Hef de benen van den kreupele op" (Engels: "de benen van den kreupele zijn ongelijk"). Zo iemand kan niet op een effen plaats staan, omdat het ene been lang is en het andere kort. De

voeten van de oprechte zijn gelijk, en zijn benen even lang, als ik het zo mag zeggen: hij is even gewetensvol over de hele wil van God. De huichelaar heeft, net als de das, de ene voet korter dan de andere. Of hij staat als een verkleumd paard, dat niet, zoals wij zeggen, recht op alle vier de poten staat. Eén voet in elk geval zie je hem sparen, en hij zet hem node neer. — William Gurnall

Vers 12

Op een effen plaats. Iemand die met zijn voeten stevig op effen grond staat, is niet bang om te vallen. Zo voelen ook de vrome aanbidders van Jehova geen schrik dat hun tegenstanders uiteindelijk over hen zullen zegevieren. — William Walford

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Twee onafscheidelijke gezellen: geloof en heiligheid.
2. De gelukzaligheid van de man die ze bezit. Hij hoeft het oordeel niet te vrezen, en ook niet het gevaar onderweg.
3. Het enige middel om ze te krijgen.

Vers 1 (laatste zin)

De schragende kracht van het vertrouwen op God.

Vers 2

Goddelijke onderzoekingen. Hoe verschillend ze zijn, hoe streng, hoe diep ze doordringen, hoe nauwkeurig en hoe zeker. Wanneer we ze mogen verlangen, en wanneer we ze moeten vrezen.

Vers 3

Vermaak voor de ogen en veiligheid voor de voeten. Of: de zoete overdenking en de heilige wandel van de goede mens. Of: de hemelse

samenstelling van godzaligheid, namelijk drijfveer en daad, genieten en handelen, liefde en waarheid, vrije genade en goede werken.

Vers 3

Uw goedertierenheid is voor mijn ogen. Het zou goed zijn om David hierin te volgen en Gods goedertierenheid steeds voor onze ogen te houden. Dat kan op vier manieren:

1. Als onderwerp van overdenking.
2. Als bron van bemoediging.
3. Als prikkel tot lof.
4. Als voorbeeld om na te volgen. — William Jay

Vers 4

IJdele lieden. Wie zij zijn. Waarom we hen moeten mijden. Wat er van hen worden zal. Bedekte lieden. Beschrijf deze talrijke familie. Laat zien wat hun doel is. Het kwaad dat hun sluwheid de gelovigen aandoet. De noodzaak om hen te mijden, en hun verschrikkelijke einde.

Vers 5

Slecht gezelschap. Voorbeelden van de kwade gevolgen ervan. Antwoord op de verontschuldigingen die men ervoor aanvoert. Waarschuwingen. Redenen om het op te geven.

Vers 6

Hoe noodzakelijk persoonlijke heiligheid is, wil onze aanbidding aangenaam zijn.

Vers 7

1. De roeping van de gelovige: uitgever.
2. De schrijver die hij kiest, en wat voor werk die levert. “Al Uw wonderen.”

3. De manier waarop hij het bekendmaakt: “de stem des lofs”, “vertellen”, enzovoort.

Vers 8

Gods huis. Waarom we het liefhebben. Wat we erin liefhebben. Hoe we onze liefde laten zien. Hoe onze liefde beloond zal worden.

Vers 9

Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 524, “De afschuw van de heiligen voor de hel der zondaren.”

Vers 11

De beste mensen hebben verlossing en barmhartigheid nodig. Of: de uiterlijke wandel voor de mensen en de verborgen wandel met God.

Vers 12

Een veilige stand, een vereerde positie, dankbare lof.

Vers 12 (laatste zinsdeel)

Gemeentezang, en ons persoonlijk aandeel daarin.

© 2026 Teun van der Plas
Alle rechten voorbehouden.

De Nederlandse vertaling van ‘The Treasury of David’ van Charles H. Spurgeon is een uitgave van Teun van der Plas. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de vertaler.

CHARLES H. SPURGEON

Davids Schatkamer

Deel II
Psalm 27 – 52

Vertaald uit het Engels door Teun van der Plas
naar 'The Treasury of David'

© 2026 Teun van der Plas

Inhoud

Psalm 27 3
Psalm 28 55
Psalm 29 77
Psalm 30 112
Psalm 31 149
Psalm 32 213
Psalm 33 276
Psalm 34 325
Psalm 35 373
Psalm 36 418
Psalm 37 450
Psalm 38 525
Psalm 39 568
Psalm 40 605
Psalm 41 653
Psalm 42 691
Psalm 43 749
Psalm 44 769
Psalm 45 810
Psalm 46 877
Psalm 47 909
Psalm 48 931
Psalm 49 955
Psalm 50 997
Psalm 51 1042
Psalm 52 1107

Psalm 27

Titel en onderwerp

Uit het opschrift kunnen we niet opmaken wanneer deze psalm geschreven is. “Een psalm van David” staat boven zoveel psalmen. Maar wie op de inhoud van het lied afgaat, ziet het volgende. De dichter wordt door vijanden achtervolgd (Psalm 27:2-3). Hij is buitengesloten van het huis van de HEERE (Psalm 27:4). Hij staat op het punt afscheid te nemen van vader en moeder (Psalm 27:10). En hij lijdt onder laster (Psalm 27:12). Komt dat alles niet samen in de tijd dat Doëg, de Edomiet, bij Saul kwaad over hem sprak?

Het is een lied vol vrolijke hoop. Het past bijzonder goed bij mensen die door zware tijden gaan en hebben geleerd te leunen op de arm van de Almachtige. Je kunt deze psalm met veel winst op drie manieren lezen: als de woorden van David, als de woorden van de kerk en als de woorden van de Heere Jezus. Zo blijkt de rijkdom van de Schrift nog groter en wonderlijker.

Indeling

Eerst laat de dichter horen hoe vast hij op zijn God vertrouwt (Psalm 27:1-3) en hoe graag hij dicht bij Hem leeft (Psalm 27:4-6). Daarna gaat hij naar God toe in gebed (Psalm 27:7-12). Aan het slot erkent hij hoe sterk het geloof hem zelf draagt, en hij roept anderen op om zijn voorbeeld te volgen.

Uitleg

Vers 1

"De HEERE is mijn Licht en mijn Heil." Hier spreekt iemand die persoonlijk deel heeft aan God: "mijn Licht", "mijn Heil". De ziel is er zeker van en zegt het daarom ronduit.

"Mijn Licht." Bij de nieuwe geboorte stroomt er goddelijk licht in de ziel, als voorbode van het heil. Is er niet genoeg licht om onze eigen duisternis te zien en naar de Heere Jezus te verlangen, dan is er geen bewijs van redding. Het heil vindt ons in het donker, maar laat ons daar niet achter. Het schijnt voor wie zitten in het dal van de schaduw van de dood. Na onze bekering is onze God onze vreugde, onze troost, onze gids, onze leraar. In alle opzichten is Hij ons licht. Hij is licht in ons, licht om ons heen, licht dat van ons terugstraalt en licht dat nog aan ons geopenbaard zal worden.

Let goed op: er staat niet alleen dat de Heere licht geeft, maar dat Hij licht "is". Er staat ook niet alleen dat Hij heil geeft, maar dat Hij het heil zelf is. Wie dus in geloof God vastgrijpt, heeft alle zegeningen van het verbond in handen. Niet elk licht is de zon, maar de zon is de vader van alle lichten.

Nu dit als feit vaststaat, volgt de conclusie, in de vorm van een vraag: "Voor wien zou ik vrezen?" Die vraag geeft zelf het antwoord. De machten van de duisternis hoeven we niet te vrezen, want de Heere, ons licht, vernietigt ze. En voor de verdoemenis van de hel hoeven we niet bang te zijn, want de Heere is ons heil. Dit is een heel andere uitdaging dan die van de opschepper Goliath, want ze staat op een heel ander fundament. Ze steunt niet op ingebeelde kracht van een arm van vlees, maar op de ware macht van de almachtige Ik Ben.

"De HEERE is mijns levens kracht." Dat is een derde stralend woord. Het laat zien dat de hoop van de dichter vastzat aan een drievoudig koord dat niet kon breken. We mogen gerust lofwoorden op-

stapelen, want de Heere deelt Zijn goedheid met volle handen uit. Ons leven krijgt al zijn kracht van Hem Die het gemaakt heeft. En als Hij ons sterk wil maken, kunnen alle listen van de tegenstander ons niet zwak krijgen.

"Voor wien zou ik vervaard zijn?" Deze stoute vraag kijkt vooruit en blijft niet in het nu steken. "Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?" Dat geldt vandaag, en ook in alle tijd die nog komt.

Vers 2

Dit vers vertelt over een redding uit het verleden. Het laat zien hoe we onze ervaring moeten inzetten om ons geloof te versterken als het zwaar wordt. Elk woord leert ons iets.

"Als de bozen." Het is een hoopvol teken als de goddelozen ons haten. Zouden onze vijanden vrome mensen zijn, dan was dat een zwaar verdriet. Maar bij goddelozen is hun haat beter dan hun liefde. "Mijn tegenpartijen, en mijn vijanden." Het waren er veel, en ze waren niet van één soort. Maar ze trokken één lijn in het kwaad en waren hartelijk in hun haat.

"Tot mij naderden." Ze gingen tot de aanval over en sprongen op hun slachtoffer af als een leeuw op zijn prooi. "Om mijn vlees te eten." Als kannibalen wilden ze de man helemaal afmaken: hem lid voor lid verscheuren en van zijn ondergang een feestmaal maken voor hun boosheid. De vijanden van onze ziel zijn net zo woest. Ze kennen geen genade, en wij horen die hun ook niet te geven.

Kijk hoe groot het gevaar voor David was. Hij zat in de greep en de klauwen van talrijke, machtige en wrede vijanden. Zie dan ook hoe volkomen veilig hij was, en hoe totaal zij verslagen werden! "Stieten zij zelven aan, en vielen." Gods adem blies hen van hun benen. Er lagen stenen op hun weg waar ze niet op gerekend hadden, en daarover maakten ze een smadelijke smak.

Dit was letterlijk waar bij onze Heere in Gethsémané, toen zij die Hem kwamen grijpen, achterwaarts gingen en op de grond vielen. Zo

was Hij een voorbeeld, een profetisch beeld, van alle gelovigen die worstelen in gebed. Zij staan op van hun knieën en werpen door de kracht van het geloof hun vijanden op hun gezicht.

Vers 3

"Ofschoon mij een leger belegerde, mijn hart zou niet vrezen." Voordat de strijd echt begint, is het hart van de soldaat gespannen en slaat het snel op hol. Een leger dat zich opstelt, jaagt vaak meer angst aan dan datzelfde leger in het gevecht. Young schrijft over sommige mensen: "Die duizend doden voelen in het vrezen van één." Zeker, de schaduw van een moeilijkheid die nog moet komen, geeft angstige mensen vaak meer pijn dan de moeilijkheid zelf. Maar het geloof legt een versterkend pleister op de rug van de moed en gooit de droesem van de beker van het beven het raam uit.

"Ofschoon een oorlog tegen mij opstond, zo vertrouw ik hierop." Als het echt tot een botsing komt, vangt het schild van het geloof de slag op. En is het eerste schermutselen pas het begin van een oorlog, dan wapperen de vaandels van het geloof toch door, de vijand ten spijt. Komt er gevecht na gevecht en veldtocht na veldtocht, dan nog raakt de gelovige niet ontmoedigd door hoe lang de strijd duurt.

Lezer, dit derde vers is het troostrijke en logische gevolg van het tweede. Vertrouwen is het kind van ervaring. Ben je uit grote gevaren gered? Plant dan je vaandel, houd de wacht bij je wachtvuur en laat de vijand zijn ergste doen.

Vers 4

"Een ding." Wie verschillende doelen nastreeft, raakt verstrooid, zwak en teleurgesteld. De man van één boek valt op. De man van één streven slaagt. Laten al onze liefdes samenkomen in één liefde, en laat die liefde gericht zijn op hemelse dingen.

"Heb ik begeerd." Wat we niet meteen kunnen bereiken, is het toch goed om te verlangen. God oordeelt ons voor een groot deel naar het verlangen van ons hart. Iemand die op een kreupel paard rijdt, wordt

door zijn meester niet berispt omdat het niet snel genoeg gaat, zolang hij zo hard rijdt als hij kan en meer zou doen als het kon. Zo neemt God bij Zijn kinderen de wil voor de daad.

"Van den HEERE." Dit is het juiste doel voor onze verlangens. Dit is de put waar we onze emmers in moeten dopen, de deur waar we moeten kloppen, de bank waar we geld kunnen opnemen. Wie het van mensen verwacht, ligt met Lazarus op de mesthoop. Wie het van de Heere verlangt, wordt door engelen gedragen naar de schoot van Abraham. Wat we van de Heere verlangen, moet heilig zijn, nederig, standvastig, gehoorzaam en vurig. En het is goed als al die wensen, zoals bij de psalmist, samensmelten tot één geheel. In Davids pijnlijke situatie hadden we kunnen verwachten dat hij rust zou vragen, veiligheid en duizend andere goede dingen. Maar nee, hij heeft zijn hart gezet op de parel en laat de rest liggen.

"Dat zal ik zoeken." Heilige verlangens moeten leiden tot vastberaden daden. Het oude spreekwoord zegt: "Wensers en wilders zijn nooit goede huishouders", en: "Wensen vult nooit een zak." Verlangens zijn zaad dat in de goede grond van ijver gezaaid moet worden. Anders geven ze geen oogst. Onze wensen blijken wolken zonder regen te zijn, tenzij we er met praktische inzet achteraan gaan.

"Dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN." Om de gemeenschap met de Koning wilde David altijd in het paleis wonen. Hij werd de diensten van de tabernakel allerminst moe. Hij wilde er juist voortdurend mee bezig zijn, zijn leven lang, als zijn grootste genoegen. Boven alles wilde hij bij het huisgezin van God horen: een kind van het huis, thuis bij zijn Vader. Dit is ook onze innigste wens. Alleen rekenen wij daar ook de dagen van ons onsterfelijk leven bij, die nog moeten aanbreken. We snakken naar het huis van onze Vader boven, het thuis van onze ziel. Mogen we daar maar voor eeuwig wonen, dan geven we weinig om de bezittingen en de zorgen van dit arme leven. "Het gouden Jeruzalem" is het enige doel van ons hartverlangen.

“Om de liefelijkheid des HEEREN te aanschouwen.” Dat is een bezigheid voor aanbidders op aarde én in de hemel. We moeten de samenkomsten van de heiligen niet binnengaan om te zien en gezien te worden, of alleen om de predikant te horen. We moeten naar de bijeenkomsten van de rechtvaardigen gaan met één genadig doel: meer leren van de liefdevolle Vader, meer van de verheerlijkte Jezus, meer van de geheimzinnige Geest. Zo kunnen we onze heerlijke God met meer liefde bewonderen en met meer eerbied aanbidden. Wat een woord is dat: “de liefelijkheid des HEEREN!” Denk er eens over na, beste lezer! Of beter nog: zie haar door het geloof! Wat een gezicht zal dat zijn, wanneer elke trouwe volgeling van Jezus “den Koning … in Zijn schoonheid” zal zien! O, wat verlangen we naar dat oneindig zalige zicht!

“En te onderzoeken in Zijn tempel.” Onze bezoeken aan het huis van de Heere moeten bijeenkomsten van onderzoekers zijn. Niet alleen zoekende zondaars, ook zekere heiligen moeten onderzoekers zijn. We moeten onderzoeken wat Gods wil is en hoe we die kunnen doen. We moeten onderzoeken wat ons aandeel is in de hemelse stad en hoe we daar meer zeker van kunnen worden. In de hemel hoeven we niets meer te vragen, want daar zullen we kennen zoals we gekend zijn. Maar zolang we hier zijn, moeten we aan de voeten van Jezus zitten en al onze krachten wakker maken om van Hem te leren.

Vers 5

Dit vers geeft een prachtige reden waarom de psalmist zo verlangt naar gemeenschap met God: daardoor was hij veilig op het moment van gevaar.

“Want Hij versteekt mij in Zijn hut, ten dage des kwaads.” In de tijd van benauwdheid, de tijd van nood, de tijd waarin anderen mij in de steek laten, verbergt Hij mij in Zijn tent. Hij geeft mij de beste schuilplaats in het ergste gevaar. De koninklijke tent stond midden in het leger. Alle strijdbare mannen hielden er dag en nacht de wacht om-

heen. Zo wordt ook de gelovige vredig verborgen onder het goddelijke koningschap, waarvoor de almachtige kracht gezworen heeft het te beschermen. Hij verbergt zich niet heimelijk zelf. De Koning verbergt hem, en ontvangt hem gastvrij.

"Hij verbergt mij in het verborgene Zijner tent." Het offer komt dat koningschap te hulp om de uitverkorenen voor kwaad te behoeden. Onder het oude verbond durfde niemand het heilige der heiligen binnen te gaan, op straffe van de dood. Heeft de Heere Zijn volk daar verborgen, welke vijand durft hen dan nog lastig te vallen?

"Hij verhoogt mij op een rotssteen." Hier komen onveranderlijkheid, eeuwigheid en oneindige macht het koningschap en het offer te hulp. Wat een gezegende plek heeft de man die God Zelf hoog boven zijn vijanden zet, op een ontoegankelijke rots die nooit bestormd kan worden! We mogen wel verlangen te wonen bij de Heere, Die Zijn volk zo krachtig beschermt.

Vers 6

"Ook nu zal mijn hoofd verhoogd worden boven mijn vijanden, die rondom mij zijn." Hij is er zeker van. Godvrezende mensen van vroeger baden in geloof, zonder te twijfelen, en spraken over het antwoord op hun gebed alsof het al vaststond. David was door het geloof zo zeker van een glorierijke overwinning op allen die hem omringden, dat hij in zijn hart al regelde wat hij zou doen wanneer zijn vijanden allemaal voor hem op de grond lagen. Die regeling was precies wat dankbaarheid hem ingaf.

"En ik zal in Zijn tent offeranden des geklanks offeren" (Engels: "offeranden van vreugde"). De plaats waar hij in zijn strijd zo naar verlangde, zou zijn dankbare vreugde zien als hij als overwinnaar terugkwam. Hij heeft het niet over luid gejuich in zijn paleis of feestmalen in zijn feestzalen. Hij kiest heilige blijdschap als het meest passend bij zo'n goddelijke redding.

“Ik zal zingen.” Dat is de meest natuurlijke manier om dankbaarheid te uiten. “Ja, psalmzingen den HEERE.” De belofte wordt herhaald om haar te bevestigen, en aangevuld om haar uit te leggen. Die aanvulling belooft alle lof aan Jehova. Laat wie wil zwijgen: de gelovige moet en zal zijn lof laten horen als zijn gebed is verhoord. En laat wie wil zingen voor de ijdelheden van de wereld: de gelovige bewaart zijn muziek voor de Heere alleen.

Vers 7

“Hoor, HEERE! mijn stem, als ik roep.” De slinger van het geestelijk leven zwaait van gebed naar lofzang. De stem die in het vorige vers was afgestemd op muziek, klinkt hier als een roep. David was een goed soldaat. Hij wist zijn wapens te gebruiken en voelde zich helemaal thuis bij het wapen van “alle bidding”. Merk op hoe graag hij verhoord wil worden. Farizeeën geven er geen cent om of de Heere hen hoort, als mensen hen maar horen of ze hun eigen trots maar kunnen strelen met hun klinkende vroomheid. Maar voor een oprecht mens is het oor van de Heere alles.

De stem kan nuttig zijn, ook in het gebed alleen. Het hoeft niet, maar het helpt vaak en houdt onze gedachten bij de zaak. “En wees mij genadig.” Genade is de hoop van zondaars en de toevlucht van heiligen. Alle aangename smekelingen staan veel stil bij deze eigenschap.

“En antwoord mij.” We mogen antwoord op ons gebed verwachten, en we horen niet gerust te zijn zonder. Zo gerust zijn we ook niet als we een vriend over een belangrijke zaak een brief hebben geschreven en geen antwoord krijgen.

Vers 8

In dit vers leren we dat we zorgvuldig moeten antwoorden op de stem van de Heere, als we willen dat Hij onze stem hoort. Het ware hart moet Gods wil weerkaatsen, zoals de rotsen in de Alpen in de mooiste muziek de tonen van de hoorn van de herder herhalen.

Merk op dat het gebod in het meervoud stond, voor alle heiligen: "Zoek!" (Engels: "Zoekt!") Maar de man van God maakte er een enkelvoud van door het persoonlijk toe te passen: "Ik zoek Uw aangezicht, o HEERE!" De stem van de Heere is zeer krachtig waar alle andere stemmen tekortschieten. "Gij zegt", en toen werd mijn hart, mijn diepste wezen, bewogen tot een gehoorzaam antwoord.

Let op hoe vlug het antwoord kwam. Zodra het gezegd was, was het gedaan. Zodra God zei: "Zoek", zei het hart: "Ik zoek." O, had ik maar meer van deze heilige bereidheid! Gaf God dat we buigzamer waren onder Zijn hand en gevoeliger voor de aanraking van Gods Geest.

Vers 9

"Verberg Uw aangezicht niet voor mij" (Engels: "niet ver van mij"). In de oorspronkelijke tekst staat het woordje "ver" niet. De vertalers hebben het erbij gezet, en dat was helemaal overbodig. Want ook het kleinste beetje verbergen van het aangezicht van de Heere is voor een gelovige al een zware last. Het gebod om Zijn aangezicht te zoeken zou een pijnlijk gebod zijn als de Heere Zich terugtrok en het zo onmogelijk maakte Hem te ontmoeten. Eén glimlach van de Heere is de grootste troost die er is; Zijn frons is het ergste wat ons kan overkomen.

"Keer Uw knecht niet af in toorn." Andere knechten waren wel verstoten toen ze ontrouw bleken, zoals Davids voorganger Saul. Daarom was David, hoewel hij zijn vele fouten kende, erg bezorgd dat Gods geduld hem toch in Zijn gunst zou houden. Dit is een gebed dat ook bij ons past, zodra we voelen hoe onwaardig we zijn.

"Gij zijt mijn Hulp geweest." Wat kunnen wij ons dit na zoveel jaren goed eigen maken! In allerlei moeilijke tijden heeft onze God ons gedragen, en we moeten en zullen belijden dat we in Zijn schuld staan. Iemand zei het zo: "Ondankbaarheid is van nature gewoon voor de

gevallen mens. Maar voor mensen die door de Geest leven is ze onnatuurlijk en afschuwelijk."

"Begeef mij niet, en verlaat mij niet." Dit is een gebed voor de toekomst, gebouwd op wat er in het verleden is gebeurd. Als de Heere ons wilde loslaten, waarom is Hij dan ooit met ons begonnen? Alle hulp uit het verleden is verspilde moeite als Hij onze ziel nu in de steek laat. De eerste bede, "begeef mij niet", kan gaan over tijden waarin we ons tijdelijk verlaten voelen. Het tweede woord kan wijzen op het definitief wegnemen van Gods genade. Tegen allebei moeten we bidden. En wat dat tweede betreft: daarvoor hebben we onveranderlijke beloften om Hem voor te houden.

"O God mijns heils!" Wat een lieflijke titel! Het loont de moeite om er lang over na te denken.

Vers 10

"Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten." Onze dierbaarste familie zal als laatste afhaken. Maar stel dat zelfs de melk van menselijke goedheid bij hen opdroogt: er is een Vader Die nooit vergeet. Sommige van de grootste heiligen zijn door hun eigen familie buitengesloten en vervolgd, alleen omdat ze rechtvaardig wilden leven.

"Maar de HEERE zal mij aannemen." Hij zal mijn zaak tot de Zijne maken. Hij zal mij uit mijn ellende optillen, mij in Zijn armen dragen en mij hoger zetten dan mijn vijanden. Uiteindelijk zal Hij mij thuisbrengen in Zijn eeuwige woning.

Vers 11

"HEERE! leer mij Uw weg." David vraagt niet of hij zijn eigen weg mag gaan. Hij vraagt om onderwijs over het pad dat de rechtvaardige Jehova hem wil laten bewandelen. Dit gebed laat zien dat hij nederig weet hoe weinig hij zelf begrijpt. Het toont een leergierige geest en een hart dat graag gehoorzaamt.

“En leid mij in het rechte pad.” Hier vraagt hij niet alleen om richting, maar ook om hulp. We hebben geen kaart van de weg nodig, maar een gids die met ons meeloopt. David wil een pad dat open, eerlijk en recht vooruit gaat. Dat is het tegenovergestelde van de weg van sluwheid, die ingewikkeld, kronkelig en gevaarlijk is.

Goede mensen slagen zelden met slimme berekeningen en dubieuze wegen. Voor een erfgenaam van de hemel is een eenvoudig hart de beste houding. Laten we sluwe streken en politieke kunstgrepen overlaten aan de burgers van deze wereld; het Nieuwe Jeruzalem heeft eenvoudige mensen als burgers. Ezau was een listige jager, Jakob was een vrome man die in tenten woonde.

“Om mijner verspieders wil.” Zij zullen ons grijpen als ze kunnen. Maar wie open en eenvoudig eerlijk leeft, is veilig voor hun woede. Het is verbazend om te zien hoe oprechte eenvoud de sluwheid van het kwaad dwarsboomt en te slim af is. Waarheid is wijsheid. “Eerlijkheid duurt het langst.”

Vers 12

“Geef mij niet over in de begeerte mijner tegenpartijders.” Anders zou ik zijn als een slachtoffer dat voor de leeuwen wordt gegooid, om aan stukken gescheurd en helemaal opgeslokt te worden. God zij gedankt dat onze vijanden niet hun zin met ons kunnen krijgen. Anders stond Smithfield allang weer in vlammen.

“Want valse getuigen zijn tegen mij opgestaan.” Laster is een ouderwets wapen uit de wapenkamer van de hel, en het wordt nog volop gebruikt. Hoe heilig iemand ook leeft: er zullen altijd mensen zijn die hem zwartmaken. “Geef een hond een slechte naam en hang hem op”, zegt men. Maar de eer is aan God: het volk van de Heere bestaat niet uit honden, en een slechte naam doet hun geen kwaad.

“Mitsgaders die wrevel uitblaast.” Het goede haten is hun levensadem. Ze kunnen niet praten zonder te vloeken op wat goed is. Zo was Paulus, vóór zijn bekering. Wie wreedheid uitblaast, mag wel ver-

wachten dat hij wordt weggestuurd om zijn geboortelucht in de hel in te ademen. Vervolgers, pas op!

Vers 13

Een bezwijmend hart is een veelvoorkomende zwakte. Zelfs de man die Goliath versloeg, had er last van. Maar het geloof houdt zijn flesje hartsterking tegen de lippen van de ziel, en zo voorkomt het dat we flauwvallen. De hoop is de balsem van de hemel voor het verdriet van nu.

We leven in het land van de stervenden. Daar is het onze zaligheid om uit te zien naar ons mooie erfdeel in het land van de levenden. De goedheid van God heeft daar alle boosheid van de mens weggejaagd. Heilige geesten betoveren er met hun gezelschap de vervolgde gelovigen, die onder de mensen zijn belasterd en veracht.

We moeten geloven om te zien, en niet eerst zien om te geloven. We moeten de bestemde tijd afwachten en de honger van onze ziel stillen met een voorproefje van Gods eeuwige goedheid. Die goedheid wordt spoedig ons feestmaal en ons lied.

Vers 14

"Wacht op den HEERE." Wacht bij Zijn deur, biddend. Wacht aan Zijn voeten, nederig. Wacht aan Zijn tafel, dienend. Wacht aan Zijn raam, vol verwachting. Wie bij aardse beschermheren lang en kruiperig wacht, houdt er vaak niets aan over dan een koude schouder. Maar het best vaart hij wiens beschermer in de hemel woont.

"Zijt sterk." Dat is de lijfspreuk van een soldaat. Laat het ook mijn lijfspreuk zijn! Moed hebben we nodig. En we hebben er net zoveel reden voor als we er behoefte aan hebben, als we tenminste soldaten van Koning Jezus zijn.

"En Hij zal uw hart versterken." Hij kan de pleister precies op de zwakke plek leggen. Als het hart sterk wordt, zit de hele mens vol kracht. Een sterk hart maakt een sterke arm. Wat is dat voor een kracht, die God Zelf aan het hart geeft? Lees maar het "Boek der

Martelaren" en zie wat een glorierijke daden van moed daar staan. Ga liever zelf naar God en ontvang dezelfde kracht.

"Ja, wacht op den HEERE" (Engels: "wacht, zeg ik, op den HEERE"). Met de woorden "zeg ik" zet David zijn eigen, persoonlijke handtekening onder wat hij, bewogen door de Geest, moest opschrijven. Het is zowel zijn eigen getuigenis als Gods opdracht. En wie deze korte aantekeningen schrijft, heeft het zelf zo zoet, zo verkwikkend en zo de moeite waard gevonden om dicht bij God te komen, dat hij zich ook voor zichzelf gedrongen voelt te schrijven: "Wacht, *zeg* ik, op den HEERE."

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 1

De HEERE is mijn Licht en mijn Heil, voor wien zou ik vrezen? Alice Driver, een martelares, bracht bij haar verhoor alle doctoren tot zwijgen. Ze hadden geen woord meer te zeggen en keken elkaar alleen nog maar aan. Toen zei zij:

"Hebt u niets meer te zeggen? God zij geëerd! U kunt de Geest van God in mij, een arme vrouw, niet weerstaan. Ik was de dochter van een eerlijke, arme man. Ik ben nooit op een universiteit opgeleid, zoals u. Maar ik heb, God zij dank, vaak de ploeg getrokken voor mijn vader. Toch zal ik, als het gaat om de verdediging van Gods waarheid en de zaak van mijn Meester Christus, door Zijn genade mijn voet zetten tegen de voet van ieder van u, om die waarheid vast te houden en te verdedigen. En had ik duizend levens, ze zouden er allemaal voor gaan."

Daarop veroordeelde de kanselier haar, en zij keerde blij terug naar de gevangenis. — Charles Bradbury.

Vers 1

De HEERE is mijn Licht, enz. Sint Johannes zegt ons over Christus: "In Hetzelve was het Leven, en het Leven was het Licht der mensen." Maar hij voegt eraan toe dat "het Licht schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft hetzelve niet begrepen." Johannes 1:4-5. Er is een groot verschil tussen het licht en het oog dat het ziet. Een blinde kan veel weten over het schijnen van de zon, maar voor hem schijnt ze niet. Ze geeft hem geen licht.

Zo is het één ding om te weten dat "God een Licht is", 1 Johannes 1:5, en iets heel anders om te kunnen zeggen: "De HEERE is mijn Licht." De Heere moet het licht zijn waardoor de weg van het leven voor ons duidelijk wordt. Het licht waardoor we kunnen zien om op die weg te lopen. Het licht dat de duisternis van de zonde aan het licht brengt. Het licht waardoor we de verborgen zonden van ons eigen hart ontdekken.

Als Hij zo ons licht is, dan is Hij ook ons heil. Hij heeft Zich eraan verbonden ons de goede kant op te leiden. Hij laat ons niet alleen de zonde zien, maar redt ons er ook van. Hij laat ons niet alleen zien dat God de zonde haat en haar vervloekt, maar trekt ons ook naar Gods liefde en neemt de vloek weg. Als de Heere ons verlicht op de weg naar de zaligheid, voor wie of wat zouden wij dan bang zijn? Ons leven is met Christus verborgen in God. Kolossenzen 3:3. We zijn zwak, heel zwak, maar "Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht." 2 Korinthe 12:9. Met de Heere Zelf als waarborg voor de kracht van ons leven: voor wie zouden wij bang zijn? — Uit "Sacramental Meditations on the Twenty-seventh Psalm," 1843.

Vers 1

De HEERE is mijn Licht. "Licht" maakt alle dingen zichtbaar, en het was het eerste van alle zichtbare dingen dat gemaakt werd. Of God dat deed om ons een voorbeeld te geven, weet ik niet. Maar sindsdien volgen wij Zijn manier van werken na: het eerste wat we doen als we

iets van plan zijn, is zorgen dat we "licht" hebben. — Sir Richard Baker.

Vers 1

De HEERE is mijn Licht. "Aanbiddelijke Zon", riep Sint Bernardus, "ik kan zonder U niet lopen. Verlicht mijn schreden, en geef deze dorre, onwetende geest gedachten die U waardig zijn. Aanbiddelijke volheid van licht en warmte, wees het ware middaguur van mijn ziel. Verdrijf haar duisternis, verstrooi haar wolken. Brand, droog uit en verteer al haar vuil en onreinheid. Goddelijke Zon, ga op over mijn gemoed en ga nooit onder." — Jean Baptiste Elias Avrillon, 1652-1729.

Vers 1

Voor wien zou ik vrezen? Geen enkele held, geestelijk of militair, verricht heldendaden uit lafheid. Moed is een onmisbare deugd. In Jehova ligt de best denkbare grond voor een onverschrokken houding. — William S. Plumer.

Vers 1

Voor wien zou ik vervaard zijn? Ik begrijp niets van een schuchtere, onoprechte belijdenis van Christus. Zulke predikers en belijders lijken op een rat die verstoppertje speelt achter een lambrisering. Hij steekt zijn kop door een gat om te kijken of de kust veilig is, waagt zich naar buiten als niemand in de weg staat, en sluipt weer terug zodra er gevaar opdoemt. We kunnen niet eerlijk zijn tegenover Christus als we niet vrijmoedig voor Hem uitkomen. Hij is óf alles waard wat we voor Hem kunnen verliezen, óf niets. — H. G. Salter, A.M., in "The Book of Illustrations," 1840.

Vers 2

Als de bozen, mijn tegenpartijen, en mijn vijanden tegen mij, tot mij naderden, om mijn vlees te eten, stieten zij zelven aan, en vielen. Er bestaat geen heerlijker gerecht voor een kwaadaardige maag dan het

vlees van een vijand. Het gaat erin zonder kauwen, en ze slikken het in één keer door, als aalscholvers.

Maar kwaadaardigheid heeft wel een vraatzuchtige maag, en toch een trage spijsvertering. Haar tanden zijn scherp, maar haar voeten zijn lam, of in elk geval geneigd om te struikelen. Dat kwam David goed uit. Toen zijn vijanden op hem aankwamen om zijn vlees te eten, stieten ze aan en vielen ze, omdat ze op de voeten van de boosheid liepen.

Een mens kan struikelen zonder te vallen. Maar struikelen én vallen is de eigenlijke manier van struikelen bij goddelozen, en vooral bij boosaardige goddelozen. Zo ging het kennelijk met Davids vijanden, omdat zij zulke mensen waren. Zo zal het ongetwijfeld ook gaan met mijn vijanden, omdat de mijne zulke mensen zijn. En voor wat, voor wie dan, zou ik bang zijn? — Sir Richard Baker.

Vers 2

Als de bozen, mijn tegenpartijen, en mijn vijanden tegen mij, tot mij naderden, om mijn vlees te eten, stieten zij zelven aan, en vielen. Hij beschrijft zijn vijanden, eerst hoe boosaardig ze waren en daarna hoe ze ten onder gingen.

Ten eerste: zijn vijanden waren wreed. Het waren bloedzuigers en vleeseters. We noemen zulke mensen kannibalen. Mensen zonder genade, die groot zijn en tegengewerkt worden, zijn onbenaderbaar in hun grootheid. De ene mens is een duivel voor de andere. De Schrift noemt hen “avondwolven, die de beenderen niet breken tot aan den morgen.” Zefanja 3:3. Zoals de grote vissen de kleine opeten, zo maken grote mensen er niet meer bezwaar van andere mensen op te eten dan brood. Ze aarzelen niet meer om mensen omver te werpen en te gronde te richten dan om brood te eten. “Die mijn volk opeten, alsof zij brood aten.” Psalm 14:4.

Ten tweede: ondanks hun wreedheid werden ze omvergeworpen. David zegt: toen mijn vijanden op mij aankwamen om mijn vlees te

eten, stieten ze aan en vielen ze. Want als Gods kinderen worden verlost, gaat dat meestal samen met de verwarring van hun vijanden. God doet twee dingen tegelijk, omdat Gods kinderen op twee fronten worden gekweld: door inwendige en door uitwendige vijanden. Zelden of nooit verlost Hij hen anders dan door hun vijanden in verwarring te brengen.

Dit zal het duidelijkst blijken op de dag van het oordeel. Dan worden Satan en allen die door zijn geest worden geleid, heel de kwaadaardige kerk, naar hun eigen plaats gestuurd. En dan is de kerk voor eeuwig vrij van alle soorten vijanden. Als de kerk het meest vrij is, zijn de vijanden van de kerk het dichtst bij de ondergang. Het is als een weegschaal: gaat de ene schaal omhoog, dan gaat de andere omlaag. Zo gaan de vijanden omlaag wanneer het met de kerk omhooggaat. — Richard Sibbes.

Vers 2

De bozen, mijn vijanden. De goddelozen haten de godvrezenden. Er is vijandschap tussen het zaad van de vrouw en het zaad van de slang. Genesis 3:15. Zo is er in de natuur een afkeer tussen de wijnstok en de laurierboom, en tussen de olifant en de draak. Gieren walgen van zoete geuren. Zo hebben de goddelozen een afkeer van Gods volk: ze haten de zoete geur van hun genaden.

Het is waar dat de heiligen hun gebreken hebben. Maar daarom haten de goddelozen hen niet. Ze haten hen om hun heiligheid. En uit die haat ontstaat openlijk geweld. De dief haat het licht, en daarom zou hij het willen uitblazen. — Thomas Watson.

Vers 2

Er zat grote wijsheid in het gebed van John Wesley: “Heere, als ik dan moet strijden, laat het dan niet tegen Uw volk zijn.” Als onze vijanden en tegenstanders mensen zijn die goede mensen haten, hebben we in elk geval deze troost: God staat niet aan hún kant, en daarom zijn zij in de grond van de zaak zwak. — William S. Plumer.

Vers 3

Ofschoon mij een leger belegerde, enz. Hij legt hier het geval van het grootst denkbare gevaar voor. Zelfs als een leger mij omsingelde, zou mijn hart niet vrezen. Zelfs als er oorlog tegen mij uitbrak, zou ik hierop vertrouwen. Hier spreekt grote moed voor de tijd die komt. "Ervaring kweekt hoop en vertrouwen."

David was uit zichzelf geen erg moedig man. Maar door wat hij had ervaren van Gods troost en bijstand in het verleden, brak zijn geloof door als vuur uit de rook, of als de zon uit een wolk. Hij zegt als het ware: ik heb in allerlei benauwdheden gezeten, maar ik heb zoveel ervaring met Gods goedheid, dat ik voor de toekomst niet zal vrezen.

Wie God door een geloofsgeest ziet in Zijn grootheid en macht, ziet alle andere dingen daarbeneden als niets. Daarom zegt David hier dat hij voor de toekomst geen enkele tegenstand telt. Zelfs een leger niet. "Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?" Romeinen 8:31. Hij zag God in Zijn macht. En toen hij van God naar het schepsel keek: ach, wie was dat nu helemaal? Denk aan Micha, die God had gezien zittend op Zijn troon. Wat was Achab voor hem, nadat hij God eenmaal gezien had? Zo ook de profeet David: toen hij God eenmaal had gezien, kon hij zeggen: "Ofschoon mij een leger belegerde, mijn hart zou niet vrezen", enz. — Richard Sibbes.

Vers 3

Ofschoon mij een leger belegerde, enz. Als ik mijn God liefheb, en ik heb Hem lief met een ruimhartige liefde, dan strijden al mijn vijanden tevergeefs tegen mij. Ik zal hen nooit vrezen, want de hele wereld kan mij geen kwaad doen, hoe graag zij dat ook zou willen. Liefde laat zich niet beledigen, want zij neemt nergens aanstoot aan. Vijanden, nijdige mensen, lasteraars, vervolgers: ik daag jullie uit! Als ik liefheb, zal ik over jullie aanvallen triomferen. Jullie kunnen mijn bezittingen afpakken, maar heeft mijn liefde een gul hart, dan blijf ik altijd rijk genoeg. Mijn liefde kunnen jullie niet afpakken, want zij alleen is al mijn

rijkdom en al mijn schatten. Jullie kunnen mijn goede naam bezoedelen. Maar omdat ik jullie lof en applaus toch niet nodig heb, geef ik jullie met heel mijn hart de vrije hand om mij te bekritiseren en te belasteren. Gelukkig kunnen jullie mij niet zwartmaken bij mijn God, en dat is voor mij het belangrijkste. Zijn waardering alleen maakt alles goed en vergoedt mij al jullie verachting. Jullie kunnen mijn lichaam vervolgen, maar daarbij help ik jullie zelfs een handje, met mijn eigen boetedoeningen. Hoe eerder het lichaam vergaat, hoe eerder ik verlost ben van deze vijand in huis, die mij tot last is. Wat voor kwaad kunnen jullie mij dan nog doen? Ben ik vastbesloten alles te dragen, en denk ik dat ik alle smaad verdien die jullie mij kunnen aandoen, dan geven jullie mijn liefde alleen maar een hogere vlucht en mijn kroon meer glans. — Jean Baptiste Elias Avrillon

Vers 3

Wie bereid is om voor God te strijden, zal door God ook meer dan overwinnaar zijn. Niemand is zo echt moedig als wie echt godvrezend is. Wie God dient, is werkelijk dapper. Een christen die leeft, weet door wiens kracht hij overeind blijft. En sterft hij, dan weet hij ook om wiens wil hij valt. Waar geen vertrouwen op God is, houdt niemand het bij God vol. Als de wind van het geloof de zeilen niet meer vult, houdt het schip van de gehoorzaamheid op met door de golven te ploegen. De spot van Ismaël zal nooit maken dat een Izak zijn erfdeel gaat minachten. — William Secker

Vers 3-4

Een gunsteling wordt groot door alle gunsten, geschenken, juwelen en ambten die de vorst hem geeft. Zo wordt ook de christen rijk aan ervaringen. Hij draagt ze als armbanden en bewaart ze als zijn kostbaarste juwelen. De ene noemt hij Eben-Haëzer: “Tot hiertoe heeft de HEERE ons geholpen.” Een andere noemt hij Nafthali: “Ik heb worstelingen Gods … geworsteld.” Weer een andere heet Gersom: “ik ben een vreemdeling geworden.” Een volgende heet Jozef: “de HEERE

voege mij een anderen zoon daartoe." En een laatste heet Pniël: "ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht." 1 Samuël 7:12; Genesis 30:8; Exodus 2:22; Genesis 30:24; Genesis 32:30.

Ik ben van de leeuw gered, dus word ik ook van de beer gered. Van leeuw en beer, dus ook van de Filistijn. Van de Filistijn, dus ook van Saul. Van Saul, dus zal God mij ook van elk kwaad werk redden en mij onberispelijk bewaren tot in Zijn hemelse koninkrijk. — John Sheffield

Vers 4

"Een ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de liefelijkheid des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel." Uitleggers zijn het er niet over eens wat de psalmist precies op het oog heeft. Ik begrijp er in elk geval zoveel van, en dat is duidelijk genoeg: hij bedoelt gemeenschap en omgang met God. Dat is het ene ding waarbij een christen niets meer hoeft te wensen als hij het heeft. Laten wij allen daarnaar verlangen en dat wensen, er telkens opnieuw naar verlangen en er verliefd op zijn. Het is genoeg om ons zelfs helemaal te verzadigen: God genieten en Hem zien in Zijn verordeningen, in Zijn tempel, en daar met Hem omgaan en met Hem verbonden zijn. O God, geef ons dat!

Dit is zo oneindig zoet dat het Davids enige verlangen was en de som van al zijn wensen hier op aarde. Hoeveel te meer geldt dat voor de tabernakel van de hemel, waar al ons geluk zijn voltooiing en volmaaktheid vindt! — John Stoughton

Vers 4

Een ding heb ik van den HEERE begeerd, enz. Aangezien David maar één verzoek aan God wilde doen: waarom vroeg hij dan niet iets groters? Want wat is dit eigenlijk voor een armzalig verzoek: wonen in Gods huis? En om wat te doen? Alleen maar kijken? En kijken naar wat? Naar een schoonheid, iets wat vergaat. En hooguit nog onderzoeken. Maar wat is onderzoeken anders dan nieuws horen, een ijde-

le gril? Welke reden is er in dit alles te vinden waarom David juist dit aan God zou vragen?

Maar let op, mijn ziel, wat erbij hoort! Neem alles samen: de liefelijkheid des HEEREN te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel. En zeg mij nu of er een groter verzoek kan zijn. Is er een grotere reden om er vurig om te bidden? Wereldse schoonheid is iets wat vergaat, maar "de liefelijkheid des HEEREN" blijft bestaan als de wereld al lang voorbij is. En nieuwsgierig zijn naar nieuws is misschien een ijdele gril, maar onderzoeken in Gods tempel is juist de weg om te leren dat er niets nieuws is onder de zon. Daar leerde Salomo: "Het is al ijdelheid."

Dit "ene ding" dat David begeert, is in feite dat unum necessarium waar Christus in het evangelie over spreekt: "Maar een ding is nodig." Maria kiest het daar, zoals David het hier kiest. — Sir Richard Baker

Vers 4

Een ding. Wie hemels gezind is, bundelt al zijn verlangens tot één wens en niet meer. "Een ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken." Geef mij Uzelf, o Heere, en ik zal niets meer vragen. Het nieuwe schepsel vraagt niets van God, behalve om God te mogen genieten. Geef mij dat, o Heere, en wat de rest betreft: laat Ziba maar alles nemen. Ik doe van alles afstand om die ene parel te kopen: de rijkdom van hemelse genade. — Jeremy Taylor

Vers 4

Een ding. Het eerste is dus Davids keuze, kort samengevat in de woorden "een ding." Zo bevestigt Christus het woord van de profeet, toen Hij Maria's keuze "een ding" noemde. Lukas 10:42. Dat doet Hij om drie redenen.

Ten eerste is het geen gewoon goed, maar het hoogste goed. Staat er nog iets boven, dan is het niet het hoogste goed. Is er iets aan gelijk, dan staat het niet alleen.

Ten tweede is het het uiteindelijke doel dat we voor eeuwig willen genieten. Gaat er nog een doel voorbij, dan is het niet het laatste, maar een tussenstation, een trede ernaartoe. Alle middelen en tussendoelen worden er juist voor gebruikt, maar het zelf wordt om zichzelf gezocht. Daarom kan het er maar één zijn.

Ten derde is het een middelpunt waar alle redelijke geesten naartoe trekken. Alle lijnen van een cirkel komen samen in het middelpunt. Zo komt ieder die geluk op de juiste manier zoekt, uit bij het hoogste goed, als het enige wat hij nastreeft. Daarom moet het één zijn. — William Struther, in "True Happiness, or King David's Choice," 1633

Vers 4

Een ding. Er zijn grote veranderingen en veel verliezen geweest in mijn leven. Ik ben van vat tot vat overgegoten. Maar één ding heeft mij nooit begeven. Dat ene ding laat mij voelen dat mijn leven één geheel is geweest. Het heeft mijn vreugde getemperd, mijn verdriet gesust, mij geleid in moeilijke tijden en mij gesterkt in zwakte. Het is de aanwezigheid van God, een trouwe en liefhebbende God. Die aanwezigheid heeft mij nooit losgelaten.

Ja, broeders, Gods aanwezigheid is niet alleen licht, maar ook eenheid. Zij geeft eenheid aan het hart dat haar gelooft, en eenheid aan het leven dat zich naar haar richt. Het was Gods aanwezigheid in Davids ziel die hem liet zeggen: "Een ding heb ik van den HEERE begeerd." En het was Gods aanwezigheid in Paulus die hem liet zeggen: "Maar een ding doe ik." — George Wagner, in "Wanderings of the Children of Israel," 1862

Vers 4

Een hartstocht. —

> *"Eén hartstocht kan het ganse hart beheersen,*
> *En als Aärons slang de andere verteren."*

— *Alexander Pope*

Vers 4

Dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN. Wat hier bedoeld wordt met wonen, is ongetwijfeld dit: voortdurend naar de tempel toe gaan en er steeds weer heen lopen. Wonen betekent er blijven en er steeds te vinden zijn. Je komt dus niet maar even langs omdat je er plotseling zin in hebt . . .

Zo woonde Anna, de dochter van Fanuël. In Lukas 2 staat dat zij vierentachtig jaar lang "niet week uit den tempel." Dat betekent niet dat zij er altijd was, maar wel vaak, zegt Lyra, en de eerwaarde Beda zegt hetzelfde. Zij was er dus niet elk uur, maar wel vaak. Zo spreekt dezelfde Lukas over de leerlingen van onze Zaligmaker, nadat zij Hem ten hemel hadden zien opvaren: "Zij keerden", zegt hij, "weder naar Jeruzalem met grote blijdschap. En zij waren allen tijd in den tempel, lovende en dankende God." Lukas 24:52-53.

Op dezelfde manier kon ook de moeder van Augustinus in haar tijd gezegd worden in Gods huis te wonen. Zij kwam er zo trouw en stipt, twee keer per dag, "opdat zij", zegt Augustinus, "in Uw Schriften, o God, mocht horen wat U tot haar zei, en U in haar gebeden wat zij tot U zei."

Zulke christenen had Augustinus ook op een andere plaats voor ogen. Hij noemt hen de mieren van God. "Zie de mier van God", zegt hij. "Zij staat elke dag vroeg op, zij loopt naar Gods kerk, zij bidt daar, zij hoort de Schriftlezing, zij zingt een psalm, zij herkauwt wat zij hoort, zij overdenkt het, en verzamelt in zichzelf het kostbare koren dat van die dorsvloer is opgelezen." — John Day, in "David's Desire to go to Church," 1609

Vers 4

Dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN. Aan het begin van de psalm maakt David de balans op van zijn ziel. Hij telt de grote inkomsten en blijvende schatten van Gods mild-

heid, genade en barmhartigheid bij elkaar. De som is deze: de Heere is mijn licht en mijn leven, mijn kracht en mijn heil.

En waar wil David dan zijn? Daar waar zijn licht is. Waar wil hij zelf zijn? Waar zijn kracht is. Waar wil hij zijn ziel hebben? Waar zijn leven is. En waar wil hij zijn woonplaats vestigen? Waar zijn heil is. Dat is in gemeenschap met zijn God, en dan vooral in de heilige dienst van Zijn heiligdom. Geen wonder dat hij boven alles dit "ene ding" begeert en zoekt: "te wonen in het huis des HEEREN", enz. — Robert Mossom

Vers 4

Het huis des HEEREN. De tabernakel, het heiligdom, heet het huis van God, omdat Hij daar aanwezig is, zoals een mens graag thuis is in zijn eigen huis. Het is de plaats waar je God kunt ontmoeten. Een mens vind je gewoon thuis, in zijn huis. Daar laat hij mensen die hem iets willen vragen tot zich komen, en daar vertelt hij zijn geheimen. Hij rust er, hij ligt er en hij slaapt er. Waar voelt een mens zich zo vertrouwd als thuis? En welke plaats moet hij zo goed beschermen en verzorgen als zijn huis? Hij bergt zijn schatten en juwelen in zijn huis op.

Zo bergt God alle schatten van genade en troost op in de zichtbare kerk. In de kerk is Hij te spreken, zoals een mens in zijn huis. Daar geeft Hij ons zoete ontmoetingen met Zichzelf. Daar worden over en weer geestelijke kussen gegeven: "Hij kusse mij met de kussen Zijns monds." Hooglied 1:2. Het huis van een mens is zijn kasteel, zoals wij zeggen. Hij beschermt het en zorgt ervoor. God zal Zijn kerk zeker beschermen en verzorgen. Daarom noemt Hij de kerk, dat wil zeggen de tabernakel (dat was in die tijd de kerk), het huis van God.

Passen we dit op onze tijd toe, dan komt wat toen de tabernakel was overeen met de afzonderlijke zichtbare kerken onder hun eigen herders, waar de middelen tot zaligheid zijn opgericht. Die afzonderlijke zichtbare kerken zijn nu Gods tabernakel. De kerk van de Joden was een nationale kerk. Er was maar één kerk, één plaats en één ta-

bernakel. Nu heeft God afzonderlijke tabernakels opgericht. Elke afzonderlijke kerk en gemeente onder één herder, hun samenkomst, is de kerk van God, een eigen kerk, onafhankelijk. — Richard Sibbes

Vers 4

Om de liefelijkheid des HEEREN te aanschouwen. Dat was één doel van zijn verlangen, namelijk om in Gods huis te wonen. Het ging hem er niet om zijn ogen te voeden met bespiegelingen en mooie vertoningen, hoewel er in de tabernakel zeker mooie dingen te zien waren. Nee, hij had een veel meer geestelijke blik dan dat. Hij zag de innerlijke, geestelijke schoonheid van die geestelijke dingen. De rest waren slechts uiterlijke zaken, zoals de apostel ze noemt. Ik verlang te wonen in het huis des Heeren om de liefelijkheid des Heeren te zien, en vooral Zijn innerlijke liefelijkheid. — Richard Sibbes

Vers 4

De liefelijkheid des HEEREN. Bij deze woorden willen wij proberen aan te tonen dat Gods karakter aantrekkelijk is. Het is bij uitstek geschikt om ons liefde voor Hem in te boezemen en ons als het ware achter Hem aan te laten lopen. Ons betoog over dit onderwerp verdelen we in drie delen.

I. Enkele bouwstenen van de liefelijkheid des Heeren. II. Waar de liefelijkheid des Heeren te zien is. III. Bijzondere trekken van de liefelijkheid des Heeren.

I. Enkele bouwstenen van de liefelijkheid des Heeren. God is Geest. Daarom is Zijn schoonheid geestelijk van aard, en moeten we de bouwstenen ervan zoeken in geestelijke volmaaktheid.

1. Eén bouwsteen van deze schoonheid is heiligheid.
2. De bouwstenen waar wij nu bij willen stilstaan, zitten in de algemene beschrijving van Gods barmhartigheid en genade. Mensen in onze gevallen staat merken sneller hoe aantrekkelijk die zijn en voelen hun invloed eerder. Daarom bekijken we ze nu aandachtig.

Het is vooral hierdoor dat zondaren worden gewonnen uit hun vijandschap tegen God. Daardoor stort de Heilige Geest ook de liefde van God uit in onze harten.

3. Nog een bouwsteen van Gods schoonheid is hoe Zijn verschillende eigenschappen samenkomen tot één harmonisch geheel. De kleuren van de regenboog zijn mooi als je ze één voor één bekijkt. Maar de regenboog heeft ook een schoonheid die niet uit één enkele tint komt. Die schoonheid zou er niet zijn als de kleuren na elkaar kwamen. Zij komt voort uit hun samenkomst en hun onderlinge ligging, en bestaat in hun gemengde schittering. Zo brengen ook de verschillende volmaaktheden in Gods wezen, die samen bestaan en één zijn, een stralende schoonheid voort. Heiligheid is mooi, barmhartigheid is mooi, waarheid is mooi. Daarbovenop is er een schoonheid die hoort bij zulke samenklanken en harmonieën, zoals de psalmist ons laat zien wanneer hij zegt: "De goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten; de gerechtigheid en vrede zullen elkander kussen." En: "O HEERE! Uw goedertierenheid is tot in de hemelen; Uw waarheid tot de bovenste wolken toe. Uw gerechtigheid is als de bergen Gods; Uw oordelen zijn een grote afgrond", enz.

II. Vervolgens moeten we onderzoeken waar de liefelijkheid des Heeren te zien is. Tot op zekere hoogte zien we haar in de natuurlijke wereld, in alles wat God geschapen heeft. De troon van de natuur heeft, hoewel er in sommige opzichten wolken en donkerheid rondom Hem zijn, toch zijn regenboog van schoonheid, net als de troon van de genade. De liefelijkheid des Heeren is te zien in de zedelijke wet. In de wet? Ja, werkelijk! In de onbuigzame wet met haar vreselijke banvloek stralen Zijn schoonheid en beminnelijkheid uit. De wet zit vol liefde, ja zeker. De plichten van de wet zijn plichten van liefde. De liefde is de vervulling van de wet. De vloek van de wet is bedoeld voor het handhaven van de liefde, en wordt ook daarvoor gebruikt.

Gehoorzaamheid aan de wet en een leven vol liefde zijn twee kanten van dezelfde zaak. Een van de hoogste lessen van de wet is zelfs dat God liefde is. De liefelijkheid van de Heere zien we ook in het evangelie. In de wet zien we haar als in een spiegel; in het evangelie zien we haar rechtstreeks. De wet laat ons zien hoe God de harten van mensen wil hebben. Het evangelie laat ons Gods eigen hart zien.

Verder zien we de liefelijkheid van de Heere in Christus. Want Hij is de afstraling van de heerlijkheid van de Vader en het uitgedrukte beeld van Zijn wezen. Wie Christus heeft gezien, heeft de Vader gezien. We zien die liefelijkheid in Christus wanneer we Hem zien als het geschenk van de Vader, en wanneer we kijken naar Zijn ambten en Zijn karakter. Het karakter van Christus was het mooiste voorbeeld van zedelijke schoonheid waar mensen of engelen ooit naar hebben gekeken.

III. We sluiten af met een paar kenmerken van de liefelijkheid van de Heere. 1. Ze misleidt nooit. 2. Ze vervaagt nooit. 3. Ze verliest nooit haar kracht. 4. Ze stelt nooit teleur. Zo is de liefelijkheid van de Heere. — Samengevat uit Andrew Gray (1805-1861), in 'Gospel Contrasts and Parallels'

Vers 4

De liefelijkheid des HEEREN. Met de liefelijkheid van de Heere in Zijn huis bedoelt David niet de schoonheid van Zijn wezen. Zo kan geen mens God zien en leven (Exodus 33:20); voor die verblindende glans bedekken zelfs de engelen hun gezicht met hun vleugels (Jesaja 6:2). Het gaat om de schoonheid van Zijn verordeningen. Daarin laat God aan het verstand van mensen, verlicht door Zijn Geest, zien hoe mooi Zijn goedheid, gerechtigheid, liefde en barmhartigheid zijn in Jezus Christus. — Thomas Pierson, M.A., 1570-1633

Vers 4

De liefelijkheid des HEEREN. 'Schoonheid' is een te beperkt woord om de volheid van de Heilige Geest uit te drukken: Gods lieflijkheid

en het genot dat Hij geeft. Neem het woord daarom in de ruimste zin. Het kan alles omvatten wat onze zintuigen, van binnen en van buiten, kunnen waarnemen. 'Genot' is het hoogste wat we met 'lieflijkheid' kunnen zeggen. Want in Zijn verordeningen is God niet alleen 'schoonheid' voor het oog van de ziel. Hij is ook zalf voor de reuk, zoetheid voor de smaak, en alles in alles voor elk vermogen van de ziel. God in Christus is daarom verrukkelijk en zoet . . . De liefelijkheid van de Heere is vooral het beminnelijke van God: Zijn barmhartigheid en Zijn liefde. Zij maken al het andere in de kerk mooi. — Richard Sibbes

Vers 4

En te onderzoeken in Zijn tempel. Hoe meer genade je hebt, hoe meer zaken je in Zijn verordeningen met God te regelen vindt. Weinig genade heeft weinig te doen; veel genade heeft veel te doen. Wie veel genade heeft, heeft altijd zaken met God, en wel bijzondere, ernstige zaken. "Om de liefelijkheid des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel." Zo iemand zegt: Ik heb iets uit te zoeken! Ik moet met deze plicht iets bereiken, dus ik heb geen tijd te verbeuzelen.

Wie zijn vriend uit beleefdheid bezoekt, praat wat, loopt wat rond, treuzelt wat en gaat weer naar huis. Maar wie met een zaak komt, is er vol van. Hij is als de eerlijke en trouwe knecht van Abraham. Genesis 24:33: "Daarna werd hem te eten voorgezet; maar hij zeide: Ik zal niet eten, totdat ik mijn woorden gesproken heb." Zo zegt de gelovige: Ik heb een grote zaak met de Heere, over de kerk en over mijn ziel. Ik eet niet, praat niet, denk niet en speel niet met iets anders, voordat ik mijn boodschap heb gebracht of de boodschap van mijn Maker aan mij heb gehoord.

Daarom is het zo zeldzaam en tegelijk zo kostbaar om altijd iets op je hart te dragen dat je aan God kunt voorleggen. Een hart dat zwan-

ger is van een nodig verzoek, of van een zaak om met God te bespreken. Psalm 45:2. — Richard Steele, 'Antidote against Distractions', 1673

Vers 4

Dit was Davids ernstige gebed: "Een ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de liefelijkheid des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel." Velen bidden Davids woorden, maar niet met Davids hart. Unum petii: één ding heb ik begeerd, de praeterito, over het verleden. Et hoc requiram: dit zal ik zoeken, de futuro, voor de tijd die komt. Ik vraag er al lang om, en ik zal dit verzoek volhouden tot ik het heb gekregen.

Wat vraagt hij dan? Om al de dagen van mijn leven in een van de huizen van God te wonen, en die na mij aan mijn kinderen na te laten? Niet om Hem daar vroom te dienen, maar om die plaats tot mijn eigen bezit te maken? Zulke mensen houden te veel van het huis van God. Ze willen het hebben en houden. Maar omdat de overdracht door de advocaat is geregeld en niet door de predikant, blijkt hun aanspraak uiteindelijk waardeloos. En al is er geen nisi prius om hen tegen te houden, op die grote dag van de algemene afrekening zal de Rechter van de hele wereld hen toch veroordelen. Zo geldt: hoe dichter bij de kerk, hoe verder van God. Dat is een bittere conclusie, maar ze klopt.

De tempel van de Heere is bedoeld om ons voor Hem te winnen, niet om hem aan Hem te onttrekken voor onszelf. Als we de Heere liefhebben, zullen we "de woning van Uw huis" en "de plaats des tabernakels Uwer eer" liefhebben. Dan worden we, doordat we nederige bezoekers van Zijn tempel hier beneden zijn, edele heiligen van Zijn huis boven: het heerlijke koninkrijk van Jezus Christus. — Thomas Adams

Vers 4

David leeft nu in veiligheid. Waar denkt hij dan aan? Wat is zijn hoofddoel? Hij doet niet zoals Pyrrhus, de koning van Epirus. Toen die de Romeinen en al zijn vijanden had verslagen, wilde hij rustig achteroverzitten en feestvieren, zoals hij eens tegen Cyneas, de wijsgeer, zei. David gebruikt zijn rust juist voor voortdurende toewijding aan God. Hij gaat van dag tot dag naar Gods huis, zoals Anna dat later ook deed (Lukas 2).

Dat doet hij, ten eerste, om zijn ziel te verkwikken door de schoonheid van Zijn heiligdom te zien. Ten tweede, om steeds op het goede pad te blijven en veilig te zijn. Ten derde, om nog hoger verheven te worden in koninklijke heerlijkheid. Ten vierde: om dit alles heeft hij volop reden om God zonder ophouden offers te brengen en psalmen te zingen. Zie Psalm 27:5-6. — John Mayer

Vers 4

O mijn ziel, wat heb ik in het huis van God al niet gezien! Wat een voorraad heb ik er geproefd! Wat een onthaal heb ik er gehad! Wat een ruimte in het gebed, en wat een antwoorden! Wat een indruk onder Zijn woord, wat een gastvrijheid aan Zijn tafel, toen Hij mij soms in Zijn wijnhuis bracht en Zijn banier over mij liefde was! Misschien kan ik daar niet zoveel van zeggen als sommige anderen. Toch denk ik met dankbaarheid terug aan wat ik heb ervaren, en ik verlang naar meer. En omdat dit alles in het huis van God was, wil ik daar ook blijven wonen. — Daniel Wilcox, 1676-1733

Vers 5

Ten dage des kwaads. God verlost Zijn volk niet altijd uit de benauwdheid. Maar Hij verlost hen wel van het kwaad van de benauwdheid en van de wanhoop die erbij hoort, doordat Hij hun geest ondersteunt. Ja, Hij verlost zelfs door de benauwdheid heen, want Hij maakt de benauwdheid heilzaam om zielen te genezen. Zo verlost Hij

hen door kleinere benauwdheden van grotere. — Uit een vlugschrift in het British Museum, gedateerd Londen: gedrukt voor D. M., 1678

Vers 5

Hij versteekt mij. Het woord dat hier staat betekent: verbergen, wegstoppen, en dan ook: verdedigen of beschermen. Je gebruikt het eigenlijk voor iemand die op de vlucht was voor onderdrukking of een dreigend kwaad, en die in een huis of grot werd verborgen. Zo was hij echt veilig voor wie hem achtervolgden en voor het gevaar dat hem bedreigde. — Albert Barnes

Vers 5

Paviljoen komt van papilio, het Latijnse woord voor vlinder. Het is een tent van doek, gespannen over palen, en die in vorm wat lijkt op het genoemde insect. — Adam Clarke

Vers 5

In het verborgene Zijner tent verbergt Hij mij. David zinspeelt op een oud gebruik: wie iets had misdaan, vluchtte naar de tabernakel of het altaar. Daar voelden zij zich veilig. 1 Koningen 2:28. — Matthew Poole

Vers 5

In het verborgene Zijner tent. Als er geen andere plaats was, zou Hij mij in het heilige der heiligen zetten. Dan zou geen vijand het ooit durven wagen ook maar in de buurt te komen. — Adam Clarke

Vers 6

Ook nu zal mijn hoofd verhoogd worden boven mijn vijanden, die rondom mij zijn. Een mens kan niet verdrinken zolang zijn hoofd boven water blijft. En precies dat is de taak van de hoop voor de christen als er gevaar dreigt. Lukas 21:28: “Als nu deze dingen beginnen te geschieden, zo ziet omhoog, en heft uw hoofden opwaarts, omdat uw verlossing nabij is.”

Een vreemd moment, zou je denken, voor Christus om Zijn discipelen te zeggen dat ze hun hoofd moeten opheffen. Andere mensen voelen dan hun hart bezwijken van angst en van verwachting van wat de aarde te wachten staat (Lukas 21:26). Toch is dit juist het uur waarop hun zon opgaat, terwijl die van anderen ondergaat en de zwartste duisternis anderen overvalt. Want nu komt het feest van de christen eraan, waarvoor de hoop haar eetlust zo lang heeft gespaard. "Omdat uw verlossing nabij is." Twee dingen laten het hoofd hangen: angst en schaamte. De hoop bevrijdt het hart van de christen van allebei. Daarom verbiedt ze hem om met een sombere blik te laten zien dat hij moedeloos is. — William Gurnall

Vers 6

Ik zal in Zijn tent offeranden des geklanks offeren. "Hij kon God toch ook buiten de tempel aanroepen?", zou iemand kunnen zeggen. "Overal waar hij als balling rondzwierf, droeg hij Gods dierbare belofte met zich mee. Hij hoefde er dus niet zoveel waarde aan te hechten het gebouw zelf te zien. Het lijkt wel of hij zich door een ruwe voorstelling inbeeldt dat God door hout en steen kan worden ingesloten."

Maar als we de woorden nauwkeuriger bekijken, zien we meteen dat hij iets heel anders bedoelt dan alleen het mooie gebouw en zijn sieraden, hoe kostbaar die ook zijn. Hij spreekt wel over de tempel. Maar hij legt die schoonheid niet zozeer in wat het oog kon zien. Hij legt haar in het feit dat de tempel het hemelse voorbeeld was dat aan Mozes was getoond. Zo staat het in Exodus 25:40: "Zie dan toe, dat gij het maakt naar hun voorbeeld, hetwelk u op den berg getoond is." De vorm van de tempel was niet bedacht met menselijke wijsheid, maar was een afbeelding van geestelijke dingen. Daarom richtte de profeet zijn ogen en al zijn verlangen daarop.

Wie deze plaats verdraait ten gunste van schilderijen en beelden, handelt dan ook werkelijk waanzinnig en verfoeilijk. Zulke dingen verdienen het niet om tot de sieraden van de tempel gerekend te

worden. Ze lijken veeleer op drek en vuil, dat alle reinheid van heilige dingen bezoedelt. — Johannes Calvijn

Vers 8

"Mijn hart zegt tot U: Gij zegt: Zoek Mijn aangezicht; ik zoek Uw aangezicht, o HEERE!" (Engels: "Toen Gij zeidet: Zoekt Mijn aangezicht; mijn hart zeide tot U: Uw aangezicht, o HEERE, zoek ik.") In het vorige vers begint David een gebed tot God: "Hoor, HEERE! mijn stem, als ik roep; en wees mij genadig, en antwoord mij." Dit vers geeft de grond voor dat gebed. God zegt: "Zoek Mijn aangezicht." Het hart antwoordt: "Ik zoek Uw aangezicht, o HEERE." Daarom word ik aangemoedigd en durf ik tot U te bidden.

In deze woorden zit Gods bevel en Davids gehoorzaamheid. Gods opdracht, en Davids antwoord dat daar precies bij past. De stem en de echo: de stem, "Zoek Mijn aangezicht", en de weerklank van een genadig hart, "Ik zoek Uw aangezicht, o HEERE." De woorden "Toen Gij zeidet" staan niet in de grondtekst. Ze maken alleen de weg vrij voor de zin. Hartstochtelijke taal is meestal abrupt: "Zoek Mijn aangezicht" – "Ik zoek Uw aangezicht, o HEERE" . . .

God wil gekend worden. Hij wil Zichzelf openen en laten zien; God vindt er geen behagen in Zich te verbergen. God houdt Zich niet statig op afstand, zoals sommige keizers die denken dat hun aanwezigheid hun aanzien aantast. Zo'n God is Hij niet. Hij kan worden onderzocht. Bij een mens zien we, zodra een zwakte zichtbaar wordt, al snel de bodem van zijn voortreffelijkheid. Bij God is het juist andersom: hoe meer we van Hem weten, hoe meer we Hem zullen bewonderen. Niemand bewondert Hem meer dan de zalige engelen, die het meeste van Hem zien, en de zalige geesten die gemeenschap met Hem hebben. Daarom verbergt Hij Zich niet. Nee, Hij verlangt ernaar gekend te worden. En iedereen die Zijn Geest heeft, wil Hem bekendmaken.

Wie de kennis van God onderdrukt, van Zijn wil, van wat Hij voor mensen doet en wat Hij van hen vraagt, is een vijand van God en van Gods volk. Zo iemand smoort de openbaring van God, en dat is precies tegen Gods bedoeling in: "Zoek Mijn aangezicht." God zegt hier: Ik wil bekend worden en Mij voor u openleggen.

Hieruit kunnen we terloops iets leren. Zitten we in een donkere tijd, en merkt een christen niets van Gods stralen, dan moet hij God daarvan niet de schuld geven, alsof God er behagen in schept Zich te verbergen. O nee, dat is Zijn lust niet! Hij houdt niet van afstandelijkheid tegenover Zijn arme schepselen. Het hoort niet bij Zijn staatkunde. Hij is te groot om zulke armzalige dingen na te streven. Nee, de schuld ligt helemaal bij ons. We wandelen niet waardig voor zo'n tegenwoordigheid; we missen nederigheid en voorbereiding. Als er duisternis is in het schepsel, zodat hij merkt dat God niet zo op hem schijnt als in vroeger tijden, dan ligt de oorzaak ongetwijfeld bij hemzelf. Want God zegt: "Zoek Mijn aangezicht." Hij wil Zich openbaren. — Richard Sibbes

Vers 8

"Gij zegt: Zoek Mijn aangezicht", enz. Alles wat de Geest in ons beweegt, komt op het juiste moment. Stel het dus nooit uit! Uitstel is een verkapte weigering. Het ruikt naar een ondankbare minachting die Hem diep moet kwetsen. "Mijn hart zegt tot U: Gij zegt: Zoek Mijn aangezicht; ik zoek Uw aangezicht, o HEERE!" God wil zo'n antwoord niet alleen horen. Hij wil het meteen horen, zodra Hij roept. Als Hij Zijn wind laat waaien, verwacht Hij dat wij onze zeilen hijsen. Wijzen we de hulp af die Hij aanbiedt, dan staan we er straks misschien zonder wanneer we haar hard nodig hebben.

Denk aan de bruid in het Hooglied. Christus trok Zich van haar terug, omdat zij Hem zo lang aan de deur van haar hart liet kloppen. Steeds weer stelde ze het opendoen uit, en met lege, zwakke excuses putte zij Zijn liefdevolle geduld uit (Hooglied 5:2 en volgende). Wat Hij

ons nu te doen geeft, mogen we dus niet laten liggen. En we mogen Zijn werking in ons ook niet tegenhouden door moe te worden van de plichten waarbij Hij ons helpt. Gebruiken we Zijn buitengewone hulp niet om nog wat langer vol te houden, dan dagen we Hem uit om weg te gaan. — Timothy Cruso

Vers 8

"Gij zegt", enz. (Engels: "Toen Gij zeidet".) Hier zien we goed dat God bij ons moet beginnen, voordat wij bij Hem kunnen aansluiten. God moet ons zoeken, voordat wij Hem kunnen zoeken. Hij moet eerst verlangen dat we dichterbij komen, voordat wij zelf in staat zijn tot Hem te naderen. God zei: "Zoek Mijn aangezicht." Pas toen, en niet eerder, zei mijn hart. Zo gaat het altijd: God begint, en wij antwoorden. Mijn hart zei: "Ik zoek Uw aangezicht, o HEERE." — Thomas Horton

Vers 8

"Gij zegt", enz. God spreekt tot ons hart om te bidden. Dat doet Hij niet alleen door ons geweten aan te spreken: 'Dit moet je doen.' Nee, Zijn spreken tot gebed lijkt op Zijn spreken aan het begin, toen Hij de wereld maakte en zei: "Daar zij licht! en daar werd licht." Zo zegt Hij: laat er een gebed zijn, en er is een gebed. Hij giet een geest van genade en smeking over een mens uit, een biddende gezindheid. Hij legt beweegredenen in ons hart en geeft ons argumenten en pleidooien voor God in handen. Je zult merken dat dit alles vanzelf en gemakkelijk komt, met een levendige gloed en een ruim hart. Er is een verlangen en een rusteloosheid in je geest om alleen te zijn, om je ziel voor God uit te storten. Al die bewegingen en ingevingen wil je uitspreken en in een gebed gieten, tot je ze bij elkaar hebt gebracht en er een gebed van hebt gemaakt. Dát is een spreken tot het hart, en zo kun je het herkennen.

Let op zulke momenten waarop God dit doet, en laat ze niet voorbijgaan. Smeed het ijzer als het heet is! Dan heb je Zijn oor. Het is een

uitgelezen moment voor dit werk, misschien wel een moment dat je nooit meer krijgt. Aan het hof letten smekelingen op de molissima fandi tempora, de momenten waarop ze kunnen vragen omdat de koning in een goede bui is. Die grijpen ze zeker aan. Dat geldt vooral als ze merken dat de koning uit zichzelf begint over de zaak waarvoor zij komen. Zo verstaan sommigen ook Psalm 10:17, waar staat dat God het hart bereidt: God bereidt het hart en laat het oor horen. Dat wil zeggen: Hij vormt ons hart en brengt het in een biddende stemming. En zeker is het een groot teken dat God ons wil horen, wanneer Hij ons zelf het verzoek ingeeft. — Thomas Goodwin

Vers 8

"Gij zegt", enz. Dit mogen we terecht aanvoeren: God spoort ons alleen aan en sterkt ons om Hem te zoeken als Hij van plan is Zich door ons te laten vinden. Psalm 10:17: "HEERE! Gij hebt den wens der zachtmoedigen gehoord; Gij zult hun hart sterken, Uw oor zal opmerken." Jeremia 29:13: "En gij zult Mij zoeken en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw ganse hart." Ja, God maakt het zelfs tot een argument voor Zichzelf. Zegt Hij tegen iemand, van binnen én van buiten: Zoekt Mijn aangezicht, dan kan Hij, Die gerechtigheid spreekt, niet zo tegen hem praten en zijn gebeden toch laten mislukken, zodat hij Gods aangezicht tevergeefs zoekt. Jesaja 45:19: "Ik heb tot het zaad van Jakob niet gezegd: Zoekt Mij te vergeefs; Ik ben de HEERE, Die gerechtigheid spreekt, Die rechtmatige dingen verkondigt."

Als Ahasveros zijn vrouw zegt dat ze mag vragen, zal hij haar verzoek zeker inwilligen (Esther 7:2). Zo is het ook hier: wie Hij roept, laat Hij niet met lege handen staan. Denk aan de blinde die Christus riep om bij Hem te komen en Hem zijn nood te vertellen. De omstanders zeiden terecht tegen hem: "Heb goeden moed; sta op; Hij roept u." (Markus 10:49). Zo staat het ook met ons, als God ons roept om Hem te zoeken. — Thomas Cobbett

Vers 8

"Mijn hart zegt tot U." Het hart staat tussen God en onze gehoorzaamheid in, als een gezant. Het hoort van God wat Hij gedaan wil hebben, en geeft dan een opdracht aan de hele mens. Hart en geweten van een mens zijn voor een deel goddelijk en voor een deel menselijk. Er zit iets goddelijks in, vooral bij iemand die heilig leeft. God spreekt, en het hart spreekt. God spreekt tot het hart, en het hart spreekt tot ons. Vaak horen we ons geweten wel, maar slaan we er geen acht op. Sint Augustinus zei het van zichzelf: "God sprak vaak tot mij, en ik wist het niet." Soms staat er in het Woord geen gebod waar het hart direct aan denkt. (Veel goddeloze, onbezorgde mensen hebben nauwelijks een Bijbel in huis.) Dan spreekt God op een andere manier tot hen: hun geweten houdt hun een of ander overtreden gebod voor, dat ze tegen wil en dank leren kennen. Ze trekken er zich niets van aan. David deed dat niet. God zei: Zoekt Mijn aangezicht, en zijn hart antwoordde: "Ik zoek Uw aangezicht, o HEERE."

Het hart kijkt omhoog naar God en dan naar zichzelf: "Mijn hart zegt." Het sprak eerst tot God en daarna tot zichzelf. Eerst zei zijn hart tot God: "Heere, ik word door U aangemoedigd. U hebt mij geboden Uw aangezicht te zoeken." Zo keek zijn hart naar God en sprak het daarna tot zichzelf: "Ik zoek Uw aangezicht, o HEERE." Het kijkt eerst naar God, en dan naar alles wat uit onszelf komt. — Richard Sibbes

Vers 8

Dit antwoord van David, en de manier waarop hij ingaat op Gods bevel of uitnodiging, geeft ons genoeg om over na te denken. Ten eerste kwam het op tijd. David antwoordt meteen: "Ik zoek Uw aangezicht, o HEERE." Zo is elke wijze en verstandige christen. Dat is zijn eigen aard en houding: hij grijpt de allereerste kans om op Gods uitnodiging in te gaan. Ten tweede was zijn antwoord ook volledig. Wat hij deed, stond in verhouding tot wat God vroeg. Er zijn mensen in de

wereld die precies het tegenovergestelde doen als God hun iets opdraagt. Of ze doen in elk geval niet zoveel als ze zouden moeten, maar slechts half. David antwoordt God echter met volledige gehoorzaamheid. God zei: Zoekt Mijn aangezicht, en hij antwoordde: Uw aangezicht, o HEERE, zoek ik.

Ten derde was zijn antwoord echt, helemaal en oprecht: "Mijn hart zegt." Iets met je mond zeggen is één ding, het met je hart zeggen is iets anders. Met de mond is het heel gemakkelijk, en niets is gewoner dan dit: Heere, wij zullen Uw aangezicht zoeken. Zeker als we in nood zitten of een ramp over ons komt. Maar dat het hart het zegt, komt veel minder vaak voor. Ten vierde was zijn antwoord vast en beslist: "Ik zoek Uw aangezicht." Niets houdt me ervan af, ik doe het tegen alle tegenstand in. Ten slotte was Davids belofte onvoorwaardelijk en onbegrensd: "ik zoek Uw aangezicht", zonder voorschrift van tijd, plaats of voorwaarde. Niet alleen nu, maar ook later. Niet alleen in goede tijden, maar ook als het tegenzit. Niet voor even, maar voor altijd, in elk seizoen, in elke toestand en onder alle omstandigheden. Ik blijf erbij: gemeenschap met U houden. Pas dan zijn wij echte christenen, als we zo onveranderlijk, onherroepelijk en onafhankelijk zijn van wat anderen vinden of doen. — Samengevat uit Thomas Horton

Vers 8

God heeft Zijn gunst beloofd, dus mogen Zijn mensen die gunst zoeken. Hij heeft Zijn volk zelfs geboden haar te zoeken, dus moeten ze dat doen. Het is onbezonnen dwaasheid om, zolang God Zijn gunst even achterhoudt, onszelf als zonen en als volk te verloochenen. Dat betekent: de genade en de geestelijke band tussen ons en God ontkennen. Zo win je geen gunst! Als we ons kindschap zelf ongedaan maken, sluiten we onszelf uit van elke verwachting op gunst. Nee, de wijste en zekerste weg is te zoeken dat Gods liefdevolle aangezicht zich vernieuwt, en ons niet door ons ongeloof van God te laten wegdrijven. — Obadiah Sedgwick, in "The Doubting Believer", 1653

Vers 9

"Verberg Uw aangezicht niet voor mij." Nu ik Uw aangezicht zoek, o God, wilt U het toch niet voor mij verbergen? Waarvoor zou ik het nog zoeken als ik het niet kan vinden? Dan zou mijn zoeken zinloos zijn. En welke hoop heb ik om het te vinden als U vastbesloten bent het te verbergen? — Sir Richard Baker

Vers 9

"Keer Uw knecht niet af in toorn." God wijst veel mensen af in toorn vanwege hun ingebeelde goedheid. Maar niemand wijst Hij af vanwege de slechtheid die hij openlijk belijdt. — John Trapp

Vers 9

"Uw knecht." Het is een gezegende en gelukkige zaak om Gods echte "knecht" te zijn. Denk aan wat de koningin van Scheba over Salomo's knechten zei in 1 Koningen 10:8: "Welgelukzalig zijn uw mannen, welgelukzalig deze uw knechten, die gedurig voor uw aangezicht staan, die uw wijsheid horen!" Christus Jezus is groter dan Salomo (Mattheüs 12:42) en dus een betere Meester. Goede aardse meesters eren goede knechten, zoals Spreuken 27:18: "Die zijn heer waarneemt, zal geëerd worden", en Spreuken 17:2: "Een verstandig knecht zal heersen over een zoon, die beschaamd maakt, en in het midden der broederen zal hij erfenis delen." Sommige aardse meesters mogen dan een Nabal of een Laban zijn, maar zo is God niet! Johannes 12:26: "Waar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn." "Zo iemand Mij dient, de Vader zal hem eren." Zie ook Lukas 12:37. De waakzame knechten zijn gezegend! Hun heer laat hen aanzitten, komt tevoorschijn en dient hen zelf. Zie ook Mattheüs 25:21, 23: "Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht! over weinig zijt gij getrouw geweest; over veel zal ik u zetten; ga in, in de vreugde uws heeren." — Thomas Pierson

Vers 9

"Gij zijt mijn Hulp geweest, begeef mij niet", enz. Eén daad van barmhartigheid verbindt God aan een volgende. Mensen redeneren: 'Ik heb u al goed geholpen, val me dus niet nog eens lastig.' Maar omdat God barmhartigheid heeft getoond, is Hij juist des te sneller bereid opnieuw barmhartig te zijn. Zijn barmhartigheid in de verkiezing zorgt ervoor dat Hij rechtvaardigt, aanneemt en verheerlijkt. — Thomas Watson

Vers 9

"Begeef mij niet." Beter vertaald: "zend mij niet weg", of: "laat Uw greep op mij niet los." Dat is de eigenlijke betekenis van het Hebreeuwse werkwoord (het woord in de grondtekst) (Hebr.): iets losmaken, het laten gaan, het verlaten. — Samuel Horsley

Vers 10

"Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten." Het lijkt moeilijk te geloven dat de ouders van de psalmist hem echt "verlaten" hebben. Daarom kun je zeggen, zoals Muis veronderstelt, dat ze hem "verlaten" hebben in de zin van: ze hebben hem achtergelaten omdat ze gestorven zijn. — James Merrick, M.A., 1720-1769

Vers 10

"Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten." Zo zijn alle levende wezens nu eenmaal, hoe zorgzaam ze ook zijn voor hun jongen: zodra die volwassen en sterk zijn, sturen ze ze weg om voor zichzelf te zorgen. Zelfs een vader en een moeder, hoe teder ook, hebben iets van die gemeenschappelijke natuur in zich. Zolang hun kinderen klein zijn, leiden ze hen aan de hand. Maar als ze opgegroeid zijn, laten ze hen op eigen benen staan. En als zo'n kind valt, moet het zelf maar zien overeind te komen. God daarentegen tilt Zijn kinderen ook dan nog op, want Hij weet waaruit ze gemaakt zijn. Hij weet dat hun kracht evengoed ondersteund moet worden als hun

zwakheid geholpen. Hij weet dat ze opgetild moeten worden als ze vallen, net zo goed als ze vastgehouden moeten worden als ze staan. — Sir Richard Baker

Vers 10

"Vader en moeder." Ten eerste: wie zijn dat precies? Eigenlijk en in de eerste plaats onze natuurlijke ouders, door wie we verwekt en geboren zijn. Aan hen hebben we (onder God) ons bestaan en onze opvoeding te danken. Toch worden hier niet alleen zij bedoeld. Het gaat, door een stijlfiguur waarbij een deel voor het geheel staat (synecdoche), ook om alle andere familieleden, buren, vrienden en bekenden. Sterker nog, om alle wereldse troost, steun en hulp, van welke aard ook.

1. Maar waarom worden dan juist zij het eerst genoemd, terwijl de rest daarin besloten ligt? Omdat we van hen meer hulp verwachten dan van wie dan ook. We staan dichter bij hen en hebben meer recht op hen dan op anderen, en zij zullen ons van allen het minst snel verlaten. Zelfs dieren verlaten hun jongen niet. Een hen laat haar kuikens niet in de steek, en een berin laat haar welpen niet zomaar afnemen.
2. Maar waarom, ten derde, worden ze allebei genoemd: vader én moeder? Deels omdat je je nauwelijks kunt voorstellen dat beiden hun kind zouden verlaten, ook al zou de een toevallig liefdeloos zijn. Deels omdat de liefde van een vader meestal vooral vooruitziend is en die van een moeder vooral teder. Samen drukken ze de overvloedige liefde van God voor ons beter uit dan elk afzonderlijk. Hij heeft ons oneindig lief, meer dan de zorg van de meest vooruitziende vader en de genegenheid van de tederste moeder.
3. Maar wanneer, ten vierde, kun je zeggen dat zij ons verlaten? Op elk moment dat ze ons zonder de hulp laten zitten die we nodig hebben. Dat kan uit eigen keuze gebeuren: ze willen ons niet helpen, terwijl ze het wel zouden kunnen als ze wilden. Het kan ook

uit noodzaak zijn: ze kunnen ons niet helpen, terwijl ze het wel zouden doen als ze konden. — Robert Sanderson

Vers 10

"Maar de HEERE zal mij aannemen." Maar dictum factum: dat zijn maar woorden, zou je kunnen zeggen. Zijn er ook daden om ze waar te maken? Jazeker, en wel tot op de letter, zoals we zo zullen zien. Toen Ismaëls moeder hem had verlaten, omdat zij aan zijn leven wanhoopte, en hem hijgend in de woestijn had neergelegd (naar haar weten en kunnen zijn laatste uur), nam de Heere hem op. Hij opende een nieuwe waterbron en opende haar ogen om die te zien, en zo bleef het kind in leven (Genesis 21). Toen ook Mozes' ouders hem hadden verlaten, want ze durfden niet langer bij hem te blijven, en hem tussen het riet hadden neergelegd, nam de Heere hem eveneens op. Hij gaf hem een redster, de eigen dochter van de koning, en een voedster, de eigen moeder van het kind. Zo bleef ook hij in leven (Exodus 2:6-9).

Neem nog twee voorbeelden, uit elk Testament één: David en Sint Paulus. Beiden werden door mensen verlaten, beiden werden door God opgenomen. Hoe verlaten was David in Psalm 142:5, toen hij naar rechts keek en niemand zag die hem kende! Hij had geen schuilplaats en niemand zorgde voor zijn ziel. Maar al die tijd was er Dominus ad dextris: Eén stond aan zijn rechterhand (al merkte hij Hem eerst niet op), klaar om hem op te nemen. Dat lezen we in Psalm 142:6: "Tot U riep ik, o HEERE! ik zeide: Gij zijt mijn Toevlucht, mijn Deel in het land der levenden." En hoe verlaten Sint Paulus was, hoor het van hemzelf in 2 Timotheüs 4:16: "In mijn eerste verantwoording is niemand bij mij geweest, maar zij hebben mij allen verlaten." Een zware situatie, die nog zwaarder was geweest als er niet Eén klaarstond om zijn kant te kiezen. Dat lezen we in het volgende vers: "Maar de Heere heeft mij bijgestaan, en heeft mij bekrachtigd", enz.

Wat hebben we nog meer getuigen nodig? In ore duorum: als twee zulke getuigen het zeggen, staat de zaak vast. Maar je zult misschien zeggen: deze twee konden alleen getuigen van wat ze al hadden meegemaakt, post factum. David daarentegen zegt het in onze tekst vooraf, de futuro, en nog vol vertrouwen ook: "De HEERE zal mij aannemen." Zo doet hij dat ook elders: "Ik weet, dat de HEERE de rechtzaak des ellendigen, en het recht der nooddruftigen zal uitvoeren" (Psalm 140:13). Maar is daar enige grond voor? Zeker, een dubbele grond. De ene ligt in Gods natuur, de andere in Zijn belofte.

In Zijn natuur zijn vier hoedanigheden. (We nemen de vrijheid dit zo te zeggen, passend bij ons eigen beperkte verstand, want in de Godheid zijn eigenlijk geen hoedanigheden.) Noem ze hoedanigheden of eigenschappen of wat je maar wilt: er zijn vier volmaaktheden in God. Ze staan tegenover de gebreken waarvan wij bij onze aardse ouders hebben gemerkt dat zij de belangrijkste reden zijn waarom ze ons zo vaak verlaten. Deze vier geven ons volle zekerheid dat Hij ons zal opnemen wanneer alle andere hulp ons ontbreekt. Het zijn Zijn liefde, Zijn wijsheid, Zijn macht en Zijn eeuwigheid, en alle vier horen ze bij Zijn wezen. Voeg bij deze vier Zijn belofte, en je hebt alle zekerheid die je maar kunt wensen. — Robert Sanderson

Vers 10

"De HEERE zal mij aannemen." In het Hebreeuws staat hier eigenlijk: "zal mij verzamelen". Dat wil zeggen: Hij neemt mij op in Zijn zorg en onder Zijn bescherming. In het burgerlijk recht zijn er regels voor verstoten en vriendenloze mensen. Sommige gasthuizen vangen hen op, en sommige voorrechten helpen hen om hun moeite te verzachten en te vergoeden. Eén ding is zeker: bij God vinden de verlatenen en de vaderlozen barmhartigheid. — John Trapp

Vers 11

"HEERE! leer mij Uw weg." Net heeft David zichzelf vergeleken met een verstoten, verlaten kind dat God in huis heeft genomen. Dan is

het heel begrijpelijk dat hij nu vraagt hoe hij moet leven. Hij bidt om de genade om al Gods heilige geboden te kunnen houden. Door alle honderdvijftig psalmen heen verliest hij dat verlangen nooit uit het oog. Wat kon hij anders doen? Dit was immers de enige weg naar het hemelse huis van God, waarvan hij zojuist had gezegd dat het de enige wens en het enige verlangen van zijn hart was. — Robert Bellarminus (kardinaal), 1542-1621

Vers 11

"En leid mij in het rechte pad, om mijner verspieders wil." Stel dat iemand over de koninklijke heerweg reist en tussen zonsopgang en zonsondergang wordt beroofd. Dan kan hij zijn schade verhalen op het graafschap waar de roof plaatsvond. Maar wie midden in de nacht op reis gaat, op een tijdstip dat daar niet voor bedoeld is, draagt het risico zelf. Hij moet maar zien wat hem overkomt. Zo is het ook met de mens. Wie op Gods wegen blijft, mag zeker zijn van Gods bescherming. Wie van die wegen afdwaalt, brengt zichzelf in gevaar. — Robert Skinner (bisschop), 1636

Vers 11

"Om mijner verspieders wil." Zodra iemand openlijk belijdt dat hij gelooft, kijkt iedereen naar hem. En dat is terecht, want met zijn belijdenis zondert hij zich in de wereld van de wereld af. Gelovigen veroordelen door hun leven wie hen met hun lippen veroordelen. De rechtvaardige David zag dat velen er al op wachtten om zijn fouten uit te lachen. Hoe scherper ze hem in de gaten hielden, des te vuriger bad hij: "HEERE! leer mij Uw weg, en leid mij in het rechte pad, om mijner verspieders wil." Je kunt het ook vertalen met: om mijner waarnemers wil.

Christen, stel dat je woont in de open tent van een losbandig leven. Dan lopen de goddelozen niet achterwaarts, zoals de eerbiedige Sem en Jafeth, om je schande te bedekken. Nee, ze lopen naar voren, zoals de vervloekte Cham, om haar rond te vertellen. Zo gebruiken ze jouw

zwakheid als excuus voor hun eigen goddeloosheid. Mensen kennen geen genade als ze christenen beoordelen. Voor hun zwakheid hebben ze geen medelijden. God weegt hen op eerlijker weegschalen en zegt: "De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak." In Gods ogen is een heilige een duif. In de ogen van zondaars is hij maar een raaf. — William Secker

Vers 13

"Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede des HEEREN zou zien", enzovoort. Denk veel na over Gods alle-genoegzaamheid, Zijn macht, Zijn goedheid en Zijn onveranderlijkheid.

1. Gods alle-genoegzaamheid. Wat een volheid is er in Hem, genoeg om alles te vergoeden wat je voor Hem kunt verliezen! Wat een verkwikking is er in Hem, genoeg om alles te verzoeten wat je voor Hem kunt lijden! Wat een volheid! Je kunt net zo goed betwijfelen of al het water van de oceaan een lepel kan vullen, als betwijfelen of Gods volheid je genoeg zou zijn, ook al hield je niets meer over in deze wereld. Want al het water dat de zee bedekt, is niets meer dan een lepel vol vergeleken met de grenzeloze, oneindige volheid van Zijn alle-genoegzaamheid. En wat een verkwikking in Hem! Eén druppel van Gods zoetheid is genoeg om iemand in de doodsstrijd van de wreedste dood nog blij te laten uitroepen: "De bitterheid des doods is geweken." In Hem vind je bovendien niet alleen druppels, maar rivieren. Geen schrale bespatting, maar een oneindige volheid.
2. Richt je ogen op Gods macht. Kijk hoe die ons onder het kruis kan dragen, en wat die voor je kan bereiken door het kruis heen. Er is geen kruis zo scherp en zwaar of Hij kan het zoet en troostrijk maken. Er is geen kruis zo drukkend en ondraaglijk of Hij kan het licht en draaglijk maken. Er is geen kruis zo vernederend en schandelijk of Hij kan het veranderen in jouw eer. Er is geen kruis zo vast aan je geklonken of Hij kan het zo van je afnemen.

3. Zijn goedheid. Zijn alle-genoegzaamheid en Zijn macht maken Hem in staat om te helpen. Zijn goedheid maakt Hem bereid om voor Zijn volk onder het kruis te doen wat Zijn alle-genoegzaamheid en almachtige kracht kunnen geven. Zijn goedheid zet Zijn krachtige macht aan het werk voor Zijn lijdende heiligen. Zijn goedheid laat Zijn alle-genoegzaamheid, Zijn volheid, voor hen stromen, zodat die vrij over hen heen vloeit. En nooit vloeit zij vrijer dan wanneer zij onder het kruis staan.

"Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede des HEEREN zou zien", enzovoort. Wat maakt dat je onder het kruis bijna bezwijkt, of al bij de gedachte eraan of bij het zien aankomen ervan? Kijk naar Gods goedheid. Daar vind je steun. — Samengevat uit David Clarkson

Vers 13

"Ik ware vergaan." Onze vertalers hebben deze woorden zelf toegevoegd, en ze staan er cursief gedrukt. Maar ze zijn niet alleen overbodig, ze schaden de zin. Laat de woorden "ik ware vergaan" weg en laat het vers gewoon afbreken. Dan blijft de fraaie stijlfiguur van de psalmist overeind: "Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede des HEEREN zou zien in het land der levenden" — wat! wat, helaas! zou er van mij geworden zijn! — Adam Clarke

Vers 13

"Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede des HEEREN zou zien in het land der levenden." In het Hebreeuws mist er iets in dit vers. Zo vertaalt Calvijn het ook. In zijn Franse vertaling vult hij het gat op door aan het eind van het vers de woorden toe te voegen: "C'estoit fait de moy", "ik ware vergaan". In onze Engelse vertaling staan de woorden "ik ware vergaan" aan het begin van het vers. Beide aanvullingen, die van Calvijn en die van onze Engelse vertaling, komen in wezen op hetzelfde neer. Ongetwijfeld verklaren ze wat de tekst bedoelt. Maar ze nemen de mooie, plotselinge vorm van de uitdrukking weg. De

psalmist breekt midden in zijn woorden af en maakt de zin niet af, hoewel heel duidelijk is wat hij wilde zeggen. — Redactionele noot bij Calvijn, ter plaatse

Vers 13

Probeer in zware benauwdheid en nood een sterk en levend geloof te oefenen. Job nam onder zijn bijzondere beproevingen een edel en heldhaftig besluit, Job 13:15: "Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?" Het is alsof hij zei: laten mijn slagen nog zo zwaar en hard zijn, toch laat ik Zijn woord en Zijn beloften niet los. Ik breek de fundamenten van mijn hoop niet af.

Zo hield ook de psalmist zichzelf overeind toen zijn zware lasten hem dreigden te breken: "Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede des HEEREN zou zien in het land der levenden, ik ware vergaan." . . . Het geloof brengt nieuwe kracht en hulp uit de hemel, wanneer de vorige voorraad op en uitgeput is. Dat ervoer David hier als iets heel zoets. God plant genade in de ziel en maakt haar werkzaam. Zo behaagt het Hem ook om op het juiste moment te hulp te komen en de zwakke, afgematte genaden van Zijn volk te versterken, precies naar de nood en de druk waarin zij op dat moment verkeren. Zo geeft Hij de lamp van de gelovige van tijd tot tijd verse olie. Hij geeft meer geloof, meer liefde, meer hoop en meer verlangens. Daardoor geeft Hij kracht aan wie bezwijkt, en sterkt Hij wat nog over is wanneer het op sterven staat. — John Willison

Vers 13

"Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede des HEEREN zou zien in het land der levenden." Dit is een hartsterking die uit drie heerlijke bestanddelen is samengesteld: een hoop om te zien, het zien van de goedheid van God, en dat dan nog in het land der levenden. — Sir Richard Baker

Vers 13

"Het land der levenden." Helaas, wat is dit voor een land der levenden, waar meer doden zijn dan levenden en meer mensen onder de grond liggen dan erboven! De aarde is hier voller van graven dan van huizen. Het leven ligt te beven onder de hand van de dood, en de dood heeft de macht om over het leven te heersen als een tiran. Nee, mijn ziel, alleen daar is het land der levenden waar niemand woont dan levenden. Daar is een kerk die niet meer strijdt, maar zegeviert. Een kerk, ja, maar zonder kerkhof, omdat niemand er dood is en niemand er kan sterven. Daar lijdt het leven niets en doet de dood niets. Daar zit het leven gekroond, en daar is de dood verzwolgen in overwinning. — Sir Richard Baker

Vers 14

"Wacht op den HEERE, zijt sterk." Wees getroost, houd vast (zoals het Grieks zegt), wees een man, of gedraag je als een man. Dat is het woord dat de apostel gebruikt in 1 Korinthe 16:13. Het zijn woorden van aanmoediging tegen laksheid, angst, mismoedigheid en andere zwakheden. — Henry Ainsworth

Vers 14

"Wacht op den HEERE, zijt sterk."

> *"Houd stand, en zie uw geestelijke vijanden vluchten;*
> *De hel beeft voor een oog dat naar de hemel ziet.*
> *Verdedig u, maar laat het aanvallen achterwege;*
> *Wie op zichzelf vertrouwt, zal falen in de strijd.*
>
> *Wordt u uitgedaagd, dan mag u gevaren trotseren;*
> *Ware moed blijft vast, geen plotselinge gloed.*
> *Zij is nederig, wantrouwt steeds eigen kracht,*
> *En stort zich niet roekeloos in het gevaar.*
>
> *Wijd u geheel aan God, en u zult ervaren*
> *Dat God Zelf de strijd voert voor een hart dat zich geeft.*

> *Heb Jezus lief! Liefde kent geen lafhartige vrees;*
> *Heb Jezus lief! En rust: de overwinning staat vast."*
>
> — *Thomas Ken (bisschop), 1637-1711*

Vers 14

Denk niet dat het bestuur uit Christus' hand genomen is, wanneer mensen veel verdrietige dingen doen en het werk van God zware slagen toebrengen. Nee, nee. Mensen zijn slechts Zijn hand, en het is Gods hand die rechtvaardig en terecht zwaar op Zijn volk rust. Kijk dus boven de mensen uit. Met hen heb je niets te maken. Er komt een keer in de zaken, zodra Hij Zijn hand wil omdraaien. — Ralph Erskine, 1685-1752

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1 (eerste zinsdeel)

Hoe licht en zaligheid met elkaar samenhangen, of: waarom mensen licht nodig hebben om behouden te worden.

Vers 1

De christenheld en de verborgen bronnen van zijn moed.

Vers 1

De onbevreesde uitdaging van de gelovige.

Vers 2

Hoe de vijanden van de kerk zijn: hun aard, hun aantal, hun macht en hun wreedheid. En de geheimzinnige manier waarop zij zijn verslagen.

Vers 3

Christelijke vrede.

1. *Te zien in de kalme blik op de benauwdheid die komt.*
2. *Te zien in het vertrouwend doorstaan van druk.*
3. *Gedragen door Gods hulp en door eerdere ervaringen, Psalm 27:1-2.*
4. *Met de rijkste vruchten, eer aan God, enzovoort.*

Vers 4

Het voorbeeldige christelijke leven.

1. *Eén verlangen.*
2. *Ernst in het handelen.*
3. *Nabijheid in de gemeenschap met God.*
4. *Een hemelse blik.*
5. *Groei in Gods onderwijs.*

Vers 4

Het gevoel van diepe eerbied voor God. — Thomas Chalmers

Vers 4

Hijgen naar God. — Preek van R. Sibbes

Vers 4 (laatste zinsdeel)

Bezigheden op de sabbat en hemelse verrukkingen.

Vers 4 (slotzinsdeel)

Wat men vroeger in de tempel onderzocht, uitgelegd in het licht van het Nieuwe Testament.

Vers 6

De overwinning van de heilige op zijn geestelijke vijanden, zijn dankbaarheid in het dagelijks leven en zijn hoorbare lofzang. Dit alles is nu al werkelijkheid.

Vers 7

Gebed. Tot wie is het gericht? Hoe? Roep, enzovoort. Wanneer? Dat blijft open. Waarop rust het? Op genade. Wat heeft het nodig? Hoor, antwoord.

Vers 8

Een hart dat op één lijn staat met zijn God. Let op hoe snel, hartelijk, persoonlijk, onvoorwaardelijk, nauwkeurig en vastberaden het antwoord op Gods opdracht is.

Vers 8

De zoeker die vindt. — Preek van R. Sibbes

Vers 8

De echo. Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 767.

Vers 9

> *1. Een gebed om bewaring tegen verlating in al haar vormen.*
> *2. Een beroep op wat hij zelf heeft ervaren.*
> *3. Een smeekbede om Gods hulp.*

Vers 9

Hoe de heiligen walgen van de hel van de zondaren. — James Scot

Vers 10

Het erfdeel van de wees, de troost van de vervolgde, het paradijs van wie heengaat.

Vers 11

Het pad van de eenvoudige man. Hij verlangt ernaar, het wordt beschreven en God keurt het goed: “Uw weg”, “het rechte pad”. En God leert het hem zelf: “HEERE! leer mij”, “leid mij”.

Vers 13

Het geloof: waarom het zwaarder weegt dan zien, waar het op gericht is en hoe het ons overeind houdt.

Vers 13

Geloven om te zien. Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 766.

Vers 14

Waar de gelovige staat: hij “wacht”. Hoe hij erbij staat: “zijt sterk”. Waar hij op steunt: “Hij zal”, enzovoort. Hoe hij volhoudt: “wacht” wordt voor de tweede keer herhaald. En zijn loon.

Werk over de zevenentwintigste psalm

“Excellent Encouragements against Afflictions, containing David’s Triumph over Distress; or an Exposition of Psalm 27.” Door Thomas Pierson, M.A. (Herdrukt in Nichols’ serie van puriteinse commentaren.)

Psalm 28

Titel en onderwerp

Ook hier is het opschrift “Een psalm van David” te algemeen om te kunnen zien bij welke gelegenheid David dit lied schreef. Dat deze psalm direct op Psalm 27 volgt, lijkt bewust zo bedoeld: hij sluit er mooi bij aan en vormt er een passend vervolg op. Het is opnieuw een van die “psalmen … in den nacht” waarin David zo rijk was. Volgens de oude natuuronderzoekers zingt de nachtegaal doordat een doorn in zijn borst hem prikt. Zo maakte ook Davids verdriet hem welsprekend in heilige psalmzang.

Het belangrijkste pleidooi van deze psalm is dat de smekeling niet op één lijn wordt gezet met de mensen die kwaad doen, van wie hij diep walgt. De psalm past bij elke gelasterde gelovige: iemand die door mensen verkeerd wordt begrepen en als een onbetrouwbaar mens wordt behandeld, en die er alles aan wil doen om recht te staan voor Gods rechterstoel. We kunnen hier ook de Heere Jezus horen pleiten, als Vertegenwoordiger van Zijn volk.

Indeling

In vers 1 en 2 smeekt David de Heere dringend om gehoor, in een tijd van grote nood. Van Psalm 28:2 tot en met 5 beschrijft hij wat de goddelozen te wachten staat, en bidt hij dat hij daar niet bij hoort. In Psalm 28:6-8 loopt zijn hart over van dank, omdat de Heere in Zijn

barmhartigheid een gebed heeft verhoord. En de psalm sluit af met een bede voor het hele leger van strijdende gelovigen.

Uitleg

Vers 1

"Tot U roep ik, HEERE! mijn Rotssteen." Een roep is de natuurlijke uitbarsting van pijn. Hij past precies wanneer alle andere wegen voor ons dichtgaan. Maar die roep moet alleen naar de Heere gaan, want wie mensen aanroept, verspilt zijn smeekbeden aan de lucht. Denken we aan Gods bereidheid om te luisteren en aan Zijn kracht om te helpen, dan hebben we alle reden om meteen al onze noden aan de God van ons heil voor te leggen. Dan gebruiken we ook zulke vastberaden taal als in de tekst: "ik roep." De onveranderlijke Jehova is onze rots, het onwankelbare fundament van al onze hoop en onze schuilplaats als het moeilijk wordt. Wij zijn er vast van overtuigd dat we naar Hem vluchten als onze burcht, op elk uur van gevaar. Op de dag van het oordeel zal het zinloos zijn om de rotsen aan te roepen. Maar onze Rots let wél op ons geroep.

"Houd U niet als doof van mij af." Mensen die alleen de vorm van het geloof hebben, kunnen zonder antwoord op hun gebed toe. Echte smekelingen niet. Het is hun niet genoeg dat bidden zelf het gemoed tot rust brengt en de wil buigt. Ze willen verder: ze moeten een echt antwoord uit de hemel hebben, anders vinden ze geen rust. En dat antwoord willen ze, als het kan, meteen. Ze zijn zelfs bang voor het kortste zwijgen van God. Gods stem is vaak zo ontzagwekkend dat de woestijn ervan beeft, maar Zijn zwijgen jaagt een vurig biddende ziel net zoveel ontzag aan. Als God Zijn oor lijkt te sluiten, moeten wij dus niet onze mond sluiten. We moeten juist vuriger roepen. Want als onze stem scherp wordt van vurig verlangen en verdriet, laat Hij ons niet lang zonder gehoor.

Wat zouden we er vreselijk aan toe zijn als de Heere voorgoed zweeg op onze gebeden! Die gedachte kwam ook bij David op. Hij maakte er een pleidooi van, en zo leert hij ons om in ons gebed met God te redeneren en met Hem in gesprek te gaan. “Opdat ik niet, zo Gij U van mij stil houdt, vergeleken worde met degenen, die in den kuil nederdalen.” Zonder de God Die gebed verhoort, zijn we er slechter aan toe dan de doden in het graf. Dan zinken we snel naar hetzelfde peil als de verlorenen in de hel. We móéten antwoord op ons gebed hebben! Onze zaak is dringend en de nood is bitter. De Heere zal ons onrustige hart zeker vrede toespreken, want Hij kan het nooit over Zijn hart verkrijgen Zijn eigen uitverkorenen te laten omkomen.

Vers 2

Dit komt grotendeels op hetzelfde neer als vers 1, alleen kijkt het ook vooruit naar gebeden die nog komen, en niet alleen naar de gebeden van nu. “Hoor mij! Hoor mij! Hoor de stem mijner smekingen!” Dat is de kern van beide verzen. Als we in de geest van het gebed zijn, laten we ons niet met een weigering wegsturen. We zwoegen, houden aan en worstelen in onze smeekbeden, tot we gehoord worden. Het woord “smekingen”, in het meervoud, laat zien hoeveel gebeden een godvrezend mens uitspreekt, hoe lang hij ermee doorgaat en hoe verscheiden ze zijn. De uitdrukking “hoor de stem” lijkt te wijzen op een innerlijke betekenis, op de stem van het hart. Daar maken geestelijke mensen zich veel meer zorgen over dan over hun uiterlijke, hoorbare woorden. Een stil gebed kan luider klinken dan het geschreeuw van de priesters die Baäl met hun gebrul wakker probeerden te krijgen.

“Als ik mijn handen ophef naar de aanspraakplaats Uwer heiligheid.” Die heilige plaats was een beeld van onze Heere Jezus. Willen we aangenomen worden, dan moeten we ons steeds weer richten op het met bloed besprenkelde verzoendeksel van Zijn verzoening. Opgeheven handen zijn al eeuwenlang een teken van eerbied. Ze laten

zien dat we ons uitstrekken naar God, bereid en verlangend om de gezochte zegen te ontvangen. We strekken lege handen uit, want we zijn bedelaars. We heffen ze op, want we zoeken hemelse voorraad. We heffen ze op naar het verzoendeksel van Jezus, want daar ligt al onze verwachting. O, dat we altijd een berouwvol hart hebben wanneer we een eerbiedig gebaar maken! Dan zijn we goed op weg met God.

Vers 3

"Trek mij niet weg met de goddelozen." Zij zullen naar de hel worden gesleept, zoals misdadigers vroeger op een horde naar Tyburn werden gesleurd, zoals blokken hout naar het vuur worden gesleept en takkenbossen naar de oven. David is bang dat hij met hen in één bundel wordt gebonden en meegetrokken wordt naar hun ondergang. En die angst past bij elke godvrezende mens. Zelfs de beste goddelozen zijn in dit leven gevaarlijk gezelschap. Voor de eeuwigheid zouden ze verschrikkelijke metgezellen zijn. We moeten hen dus mijden in hun vermaak, als we niet met hen in hun ellende willen worden gegooid.

"En met de werkers der ongerechtigheid." Dezen zijn openlijk zondig en hun oordeel is zeker. Heere, laat ons niet drinken uit hun beker. Bedrijvig zijn ze, die goddelozen, ook al ontbreekt het de rechtvaardigen daaraan. O, dat we "werkers" voor de Heere mochten zijn! "Die van vrede spreken met hun naasten, maar kwaad is in hun hart." Zij hebben alvast de manieren geleerd van de plaats waar ze naartoe gaan. Het lot van leugenaars is voor eeuwig hun deel, en onderweg bestaat hun hele levenswandel uit liegen. Zachte woorden, glad van gespeelde liefde, zijn de bedrieglijke mazen van het helse net waarmee Satan kostbare levens vangt. Veel van zijn kinderen kennen zijn walgelijke kunst door en door. Ze vissen met de netten van hun vader, bijna net zo sluw als hij het zelf zou doen.

Het is een zeker teken van lage gezindheid als tong en hart niet dezelfde toon laten horen. Bedriegers zijn gevaarlijker dan wilde die-

ren: je kunt beter in een kuil met slangen zitten opgesloten dan gedwongen worden om met leugenaars te leven. Wie te hard “vrede” roept, is van plan haar te verkopen zodra hij zijn prijs krijgt. “Goede wijn heeft geen krans nodig”: als hij werkelijk zo vredelievend was, hoefde hij dat niet te zeggen. Hij heeft kwaad in de zin, daar kun je zeker van zijn.

Vers 4

Als we de goddelozen alleen zien als goddelozen, en niet als onze medemensen, dan maakt onze verontwaardiging over de zonde dat we volledig instemmen met Gods rechtvaardige straf op het kwaad. We wensen dan dat de gerechtigheid haar macht gebruikt om wrede en onrechtvaardige mensen met haar verschrikkingen in toom te houden. Toch passen de wensen in dit vers, zoals onze vertaling ze weergeeft, niet gemakkelijk bij de geest van het christelijke tijdperk. Dat zoekt immers liever de verbetering dan de straf van zondaren. Als we de woorden voor ons zien als een profetie, of als een vaststelling in de toekomende tijd, komen we waarschijnlijk dichter bij de ware betekenis dan met onze vertaling.

Goddeloze lezer, wat zal je lot zijn wanneer de Heere met je afrekent naar wat je verdient? Dan weegt Hij je Zijn toorn toe, niet alleen naar wat je werkelijk gedaan hebt, maar naar wat je zou hebben gedaan als je het had gekund. Onze pogingen gelden als daden. God neemt de wil voor de daad en straft of beloont daarnaar. Niet in dit leven, maar zeker in het volgende betaalt God Zijn vijanden terug, recht in hun gezicht, en geeft Hij hun het loon voor hun zonden. Niet naar hun vleiende woorden, maar naar de maat van hun kwaadaardige daden zal de Heere wraak toemeten aan wie Hem niet kennen.

Vers 5

“Omdat zij niet letten op de daden des HEEREN, noch op het werk Zijner handen.” God werkt in de schepping. De natuur wemelt van bewijzen voor Zijn wijsheid en goedheid, en toch weigeren halfblinde

atheïsten Hem te zien. God werkt in de voorzienigheid, door te regeren en alles te overheersen. Zijn hand is overduidelijk te zien in de menselijke geschiedenis, en toch wil de ongelovige Hem niet opmerken. God werkt in Zijn genade. Er zijn nog steeds overal opvallende bekeringen, en toch weigeren de goddelozen te zien wat de Heere doet. Waar engelen vol verwondering staan, kijken mensen van vlees en bloed neer. God buigt Zich neer om te onderrichten, en de mens weigert te leren.

"Zo zal Hij hen afbreken": "Ziet, gij verachters, en verwondert u, en verdwijnt." Wie de hand van het oordeel over anderen niet wilde zien, zal haar over zichzelf voelen. Ziel en lichaam worden voor eeuwig overstelpt door totale vernietiging. "En zal hen niet bouwen." Gods genezing werkt in twee richtingen: Hij breekt af én bouwt op. Zijn zwaard heeft twee scherpe kanten en snijdt naar links en naar rechts. Het erfdeel van het kwaad houdt de goddelozen ervan af om ook maar iets goeds te ontvangen. De efa is zó vol toorn dat er geen korreltje hoop meer bij kan. Ze zijn als oude, rotte, vervallen houten huizen: nutteloos voor de eigenaar en een schuilplaats voor allerlei kwaad. Daarom zal de Grote Bouwmeester hen helemaal slopen.

Wie zich niet laat verbeteren, mag een snelle ondergang verwachten. Wie niet wil veranderen, wordt als waardeloos weggegooid. Laten we dus heel goed luisteren naar alles wat Gods woord en werk ons leren. Dan worden we niet ongehoorzaam aan Gods wil bevonden, en hoeven we Zijn toorn niet te ondergaan.

Vers 6

"Geloofd zij de HEERE." Gelovigen zitten vol zegenwensen. Ze zijn een gezegend volk en een zegenend volk. Maar hun beste zegen, het vet van hun offers, geven ze aan hun heerlijke Heere. Tot hier toe was onze psalm gebed, en nu gaat hij over in lofprijs. Wie goed bidden, zullen snel ook goed loven. Gebed en lof zijn de twee lippen van de ziel. Het zijn twee klokken die lieflijke muziek laten klinken in Gods

oren, twee engelen die langs Jakobs ladder omhoog klimmen, twee altaren waarvan de wierook opstijgt. Het zijn twee van Salomo's lelies die geurige mirre druipen, een tweeling van jonge reeën die grazen op de berg van de mirre en de heuvel van de wierook.

"Want Hij heeft de stem mijner smekingen gehoord." Echte lof rust op goede en dwingende redenen. Ze is geen redeloze opwelling, maar welt op als een zuivere bron uit de diepten van wat we hebben meegemaakt. Verhoorde gebeden moeten we erkennen. Schieten we daar niet vaak in tekort? Zou het anderen niet sterk bemoedigen, en onszelf versterken, als we Gods goedheid trouw opschreven en er werk van maakten om haar met onze tong te verheffen? Gods barmhartigheid is niet zo'n onbeduidend ding dat we haar zomaar kunnen aannemen zonder zelfs maar te bedanken. We moeten ondankbaarheid mijden en elke dag leven in de hemelse lucht van dankbare liefde.

Vers 7

Hier legt David zijn belijdenis af, zijn geloofsbelijdenis, samen met een getuigenis uit zijn eigen ervaring. "De HEERE is mijn Sterkte." De Heere zet Zijn macht in voor ons, en daarnaast schenkt Hij ons kracht in onze zwakheid. De psalmdichter maakt in een daad van geloof de almacht van Jehova tot de zijne. Wie afhankelijk is van de onzichtbare God, krijgt een grote onafhankelijkheid van geest, en een vertrouwen dat meer dan menselijk is. "En mijn Schild." Zo vond David in zijn God zowel zwaard als schild. De Heere beschermt Zijn volk tegen talloze kwalen. De christenstrijder die schuilt achter zijn God, is veel veiliger dan de held die gedekt wordt door zijn schild van koper of drievoudig staal.

"Op Hem heeft mijn hart vertrouwd, en ik ben geholpen." Wat het hart doet, is echt werk. Vertrouwen vanuit het hart wordt nooit teleurgesteld. Geloof gaat vooraf aan hulp, maar de hulp laat nooit lang op zich wachten. Elke dag kan de gelovige zeggen: "ik ben geholpen." Want Gods bijstand wordt ons elk ogenblik gegeven, anders zouden

we in het verderf terugvallen. En is er duidelijker hulp nodig, dan hoeven we alleen maar geloof te oefenen, en het wordt ons geschonken.

"Dies springt mijn hart van vreugde, en ik zal Hem met mijn gezang loven." Het hart wordt hier twee keer genoemd, om te laten zien hoe echt zijn geloof en zijn blijdschap zijn. Let op de uitdrukking "springt mijn hart van vreugde". We hoeven niet bang te zijn dat we te vol van blijdschap zijn als we denken aan de genade die we ontvingen. We dienen een grote God, dus laten we ons ook zeer in Hem verheugen. Een lied is de meest passende manier om ons geluk lucht te geven. Het zou goed zijn als we meer op de zingende leeuwerik leken en minder op de krassende raaf. Gloeit het hart, dan mogen de lippen niet zwijgen. Zegent God ons, dan moeten wij Hem zegenen met heel ons hart.

Vers 8

"De HEERE is hunlieder Sterkte." Wat één gelovige in de hemelse ervaring meemaakt, is een voorbeeld van het leven van alle gelovigen. Voor de hele strijdende kerk, zonder uitzondering, is Jehova hetzelfde als Hij was voor Zijn knecht David: "die, die onder hen struikelen zou, zal te dien dage zijn als David." Ze hebben dezelfde hulp nodig en ze zullen haar krijgen. Want ze worden met dezelfde liefde bemind, ze staan in hetzelfde boek des levens geschreven en ze zijn één met hetzelfde gezalfde Hoofd.

"En Hij is de Sterkheid der verlossingen Zijns Gezalfden." Kijk hier naar koning David als beeld van onze Heere Jezus: ons Verbondshoofd, onze gezalfde Vorst, door Wie alle zegeningen tot ons komen. Hij heeft volle zaligheid voor ons verdiend. Wij verlangen reddende kracht van Hem. En omdat wij delen in de zalving die zo rijkelijk over Hem is uitgegoten, verwachten we ook deel te krijgen aan Zijn heil. Eer aan de God en Vader van onze Heere Jezus Christus! Hij heeft de

kracht van Zijn genade groot gemaakt in Zijn eniggeboren Zoon, Die Hij gezalfd heeft tot Vorst en Zaligmaker voor Zijn volk.

Vers 9

Dit is een gebed voor de strijdende kerk. Het is geschreven in korte woorden, maar vol zware betekenis. We moeten bidden voor de hele kerk, en niet alleen voor onszelf. "Verlos Uw volk." Red hen van hun vijanden, bewaar hen voor hun zonden, help hen in hun moeiten, ruk hen los uit hun verzoekingen en houd alle kwaad bij hen vandaan. In de woorden "Uw volk" ligt een pleidooi verborgen. Je mag veilig aannemen dat God Zich over Zijn kerk zal ontfermen als Zijn eigen bezit, en haar zal behoeden voor vernietiging.

"En zegen Uw erve." Geef haar goede, positieve zegeningen: vrede, overvloed, voorspoed, geluk. Laat heel Uw duurgekochte, kostbare erfdeel getroost worden door Uw Geest. Maak Uw kerk levend, verfris haar, laat haar groeien en heilig haar. "En weid hen." Wees een Herder voor Uw kudde. Laat het hun aan niets ontbreken, in hun lichamelijke en geestelijke nood. Leid hen, bestuur hen, ondersteun hen en geef hun volop te eten, met Uw woord en Uw verordeningen. Zij zijn immers de schapen van Uw hand. "En verhef hen tot in eeuwigheid." Draag hen op aarde in Uw armen, en til hen daarna in de hemel op aan Uw hart. Verhef hun gemoed en hun gedachten, maak hun genegenheden geestelijk, maak hen hemels, Christusgelijk en vol van God. O Heere, verhoor deze bede van ons, om Jezus' wil.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 1

Tot U roep ik. Het is van het grootste belang dat we een vast Voorwerp hebben waarop we onze gedachten kunnen richten. Zelfs op zijn best kan de mens zich maar weinig bij abstracte begrippen voorstellen, en het minst van al in tijden van verdriet. Dan is hij hulpeloos.

Dan heeft hij alle mogelijke steun nodig. Als zijn gedachten rondzwerven in het niets, raken ze snel moe en zakken ze uitgeput weg. God heeft in Zijn genade ervoor gezorgd dat dit niet nodig is. Hij heeft Zich in Zijn Woord zo aan de mens bekendgemaakt dat wie gebukt gaat, het oog van zijn gemoed op Hem kan vestigen, als op een vast Voorwerp van zijn geloof, zijn hoop en zijn gebed. "Roep tot Mij, en Ik zal u antwoorden, en Ik zal u bekend maken grote en vaste dingen, die gij niet weet." Jeremia 33:3. Dat deed de psalmdichter, en hoe duidelijk hij God als Voorwerp van zijn vertrouwen in het gebed voor ogen had, is goed te zien.

Voor de christen is dit voorrecht bijzonder groot. Hij kan zijn oog op Jezus richten. Zonder veel verbeelding kan hij zich Die Heilige voorstellen, Die op hem neerkijkt, naar hem luistert, met hem meeleeft en Zich klaarmaakt om hem te antwoorden. Beste lezer, dwaal niet rond wanneer je in nood zit. Stuur je zuchten niet het niets in. Laat je gedachten niet rondzwerven, alsof ze iemand zoeken om zich aan vast te houden, iemand aan wie je het verhaal van de nood en de verlatenheid van je hart kunt vertellen. Richt je hart zoals de psalmdichter deed, en zeg: "Tot U roep ik." . . . O, gelukkig is de mens die voelt en weet dat hij, wanneer de nood komt, niet door de klap verward en verbijsterd kan raken, hoe zwaar die ook is. Hij zal pijn hebben, maar hij heeft een toevlucht, hij weet dat, en hij zal er gebruik van maken. Voor hem is het geen vage theorie over Gods algemene medelijden met de mens. Hij kent God als een persoonlijke God Die meevoelt. Hij zegt met de psalmdichter: "Tot U roep ik." — Philip Bennett Power

Vers 1

Mijn Rotssteen. Op een dag kwam een vriendin op bezoek bij ds. William Evans, een vrome predikant in Engeland, en vroeg hoe het met hem ging. "Ik ben zwakheid zelf", antwoordde hij, "maar ik sta op de Rots. Ik ervaar niet die vervoering waarvan sommigen hebben ge-

sproken als ze de dood voor ogen hadden. Maar mijn vertrouwen is op Gods barmhartigheid in Christus. Hier is mijn geloof begonnen, en hier moet het ook eindigen."

Vers 1

Mijn Rotssteen. Op zijn sterfbed kreeg ds. John Rees van Crown Street in Soho, Londen, bezoek van ds. John Leifchild. Die vroeg hem heel serieus om te beschrijven hoe het met zijn gemoed gesteld was. Dit beroep op de eer van zijn geloof maakte hem wakker. Zijn stervende lamp laaide zo op dat hij zich in zijn bed oprichtte, zijn vriend recht in het gezicht keek en met grote bedachtzaamheid, kracht en waardigheid deze woorden sprak: — "Christus in Zijn persoon, Christus in de liefde van Zijn hart en Christus in de kracht van Zijn arm is de Rots waarop ik rust. En nu (en hij liet zijn hoofd zachtjes op het kussen zakken), Dood, sla toe!" — K. Arvine

Vers 1

Houd U niet als doof van mij af. Laten we vervolgens kijken wat het hart van God vraagt. Het vraagt dat Hij zou spreken. Wees niet stil tegen mij. Wanneer we in zulke omstandigheden bidden, willen we dat God ons laat weten dat Hij ons hoort. We willen dat Hij voor ons verschijnt en zegt dat Hij onze Vader is. En wat willen we dat God zegt? We willen dat Hij ons laat weten dat Hij ons hoort. We willen Hem even duidelijk tot ons horen spreken als we voelen dat wij tot Hem hebben gesproken. We willen niet alleen in geloof weten dat we verhoord zijn, maar ook dat God tot ons heeft gesproken over precies de zaak waarover wij tot Hem hebben gesproken. Voelen we ons zo zeker dat God ons heeft gehoord, dan kunnen we met het diepste vertrouwen de hele zaak waarvoor we baden in Zijn handen leggen.

Misschien duurt het lang voor er antwoord komt. Misschien lijkt alles intussen de verkeerde kant op te gaan. Het kan zijn dat er helemaal geen zichtbaar ingrijpen van God is. Toch zal het geloof standhouden en sterk zijn. En er zal troost in het hart zijn, door het gevoel

dat God onze roep over deze zaak heeft gehoord en dat Hij ons dat heeft laten weten. We zeggen dan tegen onszelf: "God weet er alles van. God heeft mij dat zelf gezegd. Daarom ben ik in vrede." Laat het ons genoeg zijn dat God ons dit zegt, ook al zegt Hij ons misschien niet meer. Laten we niet proberen Hem meer te laten zeggen, als het Zijn wil is om weinig te zeggen. Soms is het beste antwoord dat we kunnen krijgen gewoon de mededeling dat "Hij hoort". Met dit antwoord op ons gebed bemoedigt Hij ons geloof en oefent Hij het tegelijk.

"Er staat", zegt Rutherford over het uitstel van de Zaligmaker om de Syro-Fenicische vrouw te antwoorden, "dat Hij haar geen woord antwoordde, maar er staat niet dat Hij geen woord hoorde. Dat zijn twee heel verschillende dingen. Christus hoort vaak wanneer Hij niet antwoordt. Zijn niet antwoorden is een antwoord, en het zegt dit: 'bid door, ga door en roep, want de Heere houdt Zijn deur op slot, niet om je buiten te houden, maar opdat je zou kloppen en blijven kloppen, en het zal je opengedaan worden.'" — Philip Bennett Power

Vers 1

Opdat ik niet . . . vergeleken worde met degenen, die in den kuil nederdalen. U ziet, grote God, hoe diep ik zit. Niets op aarde is voor mij zo groot en zo kostbaar als het geluk om U te dienen. En toch dwingen mijn omstandigheden en mijn plichten mij om dagelijks om te gaan met mensen die alle godsvrucht zien als iets om af te keuren en uit te lachen. Ik huiver als ik hoor hoe zij de onuitsprekelijke gaven van Uw genade belasteren. Ik hoor hoe zij het geloof en de ijver van Uw kinderen afdoen als pure zwakzinnigheid. Midden in zoveel goddeloosheid blijft mij maar één troost, mijn God: mijn noodkreten opzenden tot aan de voet van Uw troon.

Deze godslasteringen wekken in mijn ziel voorlopig alleen afschuw en medelijden. Toch ben ik bang dat ze mij uiteindelijk uitputten. Ik ben bang dat ze mij op een slinkse weg brengen die Uw heerlijkheid

onwaardig is, en ook de dankbaarheid die ik U verschuldigd ben. Ik vrees dat ik ongemerkt een lafaard word die zich voor Uw naam schaamt. Of een zondaar die zich verzet tegen de drang van Uw genade. Of een verrader die zijn getuigenis tegen de zonde voor zich houdt. Of een zelfbedrieger die zijn schuldige angst verstopt achter het woord voorzichtigheid.

Ik voel dat dit gif al in mijn hart sijpelt. Ik wil niet worden als de goddelozen om mij heen, maar de angst om hen te ergeren heeft al te veel vat op mij. Hen navolgen durf ik niet, maar hen ergeren durf ik bijna net zo min. Ik weet dat niemand tegelijk een bedorven wereld en een heilige God kan behagen. Toch verlies ik die waarheid zo uit het oog dat ze mij niet sterker maakt, maar mijn weifelen alleen maar onvergeeflijker. Wat kan ik anders doen dan om Uw hulp smeken!

Maak mij sterk, Heere, tegen deze verslapping. Ze doet zoveel schade aan Uw eer en aan de trouw die ik U verschuldigd ben. Laat mij Uw stem horen die kracht en moed geeft. Als Uw genadige stem in mijn geest niet opklinkt en mijn zwakke geloof niet nieuw leven inblaast, dan voel ik dat er nog maar één stap is tussen mij en wanhoop. Ik sta aan de rand van de afgrond en sta op het punt te vallen. Dan word ik medeplichtig aan het kwaad van mensen die mij maar al te graag met zich mee de kuil in sleuren. — Jean Baptiste Massillon, 1663-1742, vrij vertaald door C.H.S.

Vers 2

Ik hef mijn handen op naar de aanspraakplaats Uwer heiligheid. In het Hebreeuws heet die plaats debhir, omdat God daar sprak en antwoord gaf. Het is een beeld van Christus, het Woord in eigen persoon. David heft zijn handen op naar die plaats. Zo wordt ze een ladder waarlangs zijn gebed omhoog kan klimmen naar de hemel. — John Trapp

Vers 3

Trek mij niet weg met de goddelozen . . . die van vrede spreken met hun naasten, maar kwaad is in hun hart. Wie God vreest, walgt van schijnheiligheid tegenover mensen. Zijn hart doet wat zijn tong zegt. Hij kan niet vleien en haten tegelijk, niet prijzen en kleineren in één adem. "De liefde zij ongeveinsd." Romeinen 12:9. Geveinsde liefde is erger dan haat. Vriendschap spelen is niets beter dan liegen, Psalm 78:36, want je doet alsof er iets is wat er niet is.

Velen zijn als Joab: "Joab vatte met de rechterhand den baard van Amasa, om hem te kussen … zo sloeg hij hem daarmede aan de vijfde rib, … en hij stierf." In Spanje stroomt een rivier waarin de vissen goudkleurig lijken. Haal ze uit het water, en ze zijn net als alle andere vissen. Niet alles wat blinkt is goud. Sommige mensen doen heel vriendelijk, maar ze zijn als dikke aderen met weinig bloed: als je op hen leunt, geven ze mee als een ontwricht been. Ik heb er in elk geval grote twijfels over of iemand eerlijk is tegenover God als hij zijn vriend vleit en voorliegt. "Die den haat bedekt, is van valse lippen, en die een kwaad gerucht voortbrengt, is een zot." Spreuken 10:18. — Thomas Watson

Vers 3

Trek mij niet uit met. Dit is volgens mij een toespeling op een herder die een bepaald deel van zijn kudde apart zet. "Reken mij niet onder hen." — Professor Lee

Vers 3

Trek mij niet weg. Het Hebreeuwse werkwoord kan zowel "trekken" als "vastgrijpen" betekenen. Hier past het best: grijp mij niet vast, zoals iemand die een ander vastpakt om hem weg te slepen naar zijn terechtstelling. — Henry Hammond

Vers 4

Geef hun naar hun doen, enz. Hier duikt opnieuw de lastige vraag op of we mogen bidden om wraak. Daar ben ik kort over. Allereerst staat vast dat het een goddeloos verlangen is in Gods ogen als ons vlees ons aanzet om wraak te zoeken. God verbiedt ons niet alleen om uit wraak voor persoonlijke krenkingen het kwaad over onze vijanden af te roepen. Elk verlangen dat uit haat voortkomt, is bovendien onvermijdelijk ongeordend. Wie door zijn eigen onbeheerste driften wraak wil nemen, mag zich dus niet op het voorbeeld van David beroepen.

De heilige profeet raakt hier niet in vuur en vlam door zijn eigen verdriet, zodat hij zijn vijanden aan de ondergang zou wijden. Hij zet het verlangen van het vlees opzij en velt een oordeel over de zaak zelf. Voordat iemand wraak over de goddelozen kan uitspreken, moet hij dus eerst alle ongepaste gevoelens in zijn eigen hart uitbannen.

Daarnaast moeten we oppassen dat het gruwelijke van het kwaad dat ons kwetst, ons niet tot overdreven ijver drijft. Dat overkwam zelfs de leerlingen van Christus. Zij wilden dat er vuur uit de hemel zou komen om de mensen te verteren die hun Meester geen onderdak wilden geven. Lukas 9:54. Ze deden alsof ze het voorbeeld van Elia volgden, maar Christus wees hen streng terecht. Hij zei dat ze niet wisten uit wat voor geest ze handelden. Deze algemene regel moeten we vooral in acht nemen: we verlangen van harte naar het welzijn van de hele mensheid en werken daaraan mee. Dan geven we niet alleen ruimte aan Gods barmhartigheid, maar wensen we ook dat mensen zich bekeren die zich halsstarrig in hun eigen ondergang storten.

Kortom, David is vrij van elke kwade hartstocht en bezit de geest van bescheidenheid en goed oordeel. Hij pleit hier niet zozeer voor zijn eigen zaak als wel voor de zaak van God. Met dit gebed houdt hij zichzelf en de gelovigen ook iets voor. De goddelozen mogen zich een tijdlang ongestraft aan elke ondeugd overgeven, maar uiteindelijk

moeten ze verschijnen voor de rechterstoel van God. — Johannes Calvijn

Vers 4

Geef hun naar hun doen en naar de boosheid hunner handelingen. Ja, grote God! U bent van het begin af aan alleen maar bezig geweest met het redden van mensen. Daarom zult U ook zeker deze kinderen van het onrecht treffen met een eeuwige vervloeking. Ze lijken alleen geboren om zelf verloren te gaan en anderen mee te slepen in het verderf. Zelfs de liefde voor mensen roept Uw donderslagen in tegen hen die de samenleving bederven.

Hoe meer U voor ons geslacht hebt gedaan, des te zekerder zal Uw gerechtigheid streng optreden tegen de ellendelingen die er hun levenswerk van maken om Uw goedheid voor de mensheid te dwarsbomen. Zij werken onophoudelijk om mensen van U weg te trekken, mijn God. Als antwoord zult U hen voor eeuwig van U wegsturen. Ze vinden het een groot gewin om hun medemensen tot Uw vijanden te maken. Hun wanhopige troost zal zijn dat ze dat zelf in alle eeuwigheid blijven.

Wat is een passender straf voor de ellendelingen die elk hart in opstand willen brengen tegen Uw aanbiddelijke Majesteit? Door de laagheid van hun eigen natuur liggen zij onder de eeuwige, vreselijke dwang om U voor altijd te haten. — Jean Baptiste Massillon, zeer vrij weergegeven door C. H. S.

Vers 4

Geef hun naar hun doen. De Egyptenaren doodden de Hebreeuwse jongetjes, en God trof de eerstgeborenen van Egypte. Sisera dacht Israël te vernietigen met zijn ijzeren wagens, maar hij kwam zelf om door een ijzeren nagel die door zijn slapen werd geslagen. Zo ging het ook met Adoni-Bezek, Richteren 1:5-7. Gideon liet veertig oudsten van Sukkoth doden, en zijn zonen werden vermoord door Abimelech. Abimelech doodde zeventig zonen van Gideon op één steen, en zijn

eigen schedel werd verbrijzeld door een stuk molensteen dat een vrouw naar beneden gooide. Simson viel door de "begeerlijkheid der ogen", en voor zijn dood staken de Filistijnen zijn ogen uit. Agag, 1 Samuël 15:33.

Saul bracht de Gibeonieten om, en zeven van zijn zonen werden voor het aangezicht van de Heere opgehangen. 2 Samuël 21:1-9. Achab verlangde naar de wijngaard van Naboth, 1 Koningen 21:19, en het oordeel kwam uit in 2 Koningen 9:24-26. Bij Jerobeam verdorde precies de hand die hij tegen het altaar had uitgestrekt, 1 Koningen 13:1-6. Joab had Abner, Amasa en Absalom gedood en werd daarom door Salomo ter dood gebracht. De beschuldigers van Daniël werden in de leeuwenkuil gegooid die voor Daniël bedoeld was. Haman werd opgehangen aan de galg die hij voor Mordechai had laten maken. Judas kocht het bloedveld en ging daarna weg om zich op te hangen.

Ook in latere eeuwen zien we dit. Bajezid werd door Timoer Lenk rondgevoerd in een ijzeren kooi, net zoals hij zelf Timoer had willen rondvoeren. Maxentius bouwde een brug om Constantijn in de val te lokken en werd op diezelfde plek verslagen. Paus Alexander VI werd vergiftigd met de wijn die hij voor een ander had klaargezet. Karel IX liet de straten van Parijs overstromen van protestants bloed. Kort daarna stroomde er bloed uit alle delen van zijn eigen lichaam, in een bloedzweet. Kardinaal Beaton veroordeelde George Wishart ter dood en stierf zelf kort daarna een gewelddadige dood. Hij werd in zijn bed vermoord, en zijn lichaam werd opgebaard voor hetzelfde raam waaruit hij naar de terechtstelling van Wishart had gekeken. — G. S. Bowes, in "Illustrative Gatherings"

Vers 4

Vergeld hun hun verdiende loon. Bedenk goed hoe rechtvaardig God is. Het is niet alleen Zijn wil maar Zijn wezen om de zonde te straffen. Zonder Christus moet de zonde je verdoemen. Het is niet slechts mogelijk of waarschijnlijk dat zonde je kan verwoesten: zonder deel aan

Christus móét ze dat doen. Prent dit “moet” diep in je hart. God kan niet anders dan de zonde haten, omdat Hij heilig is. En Hij kan niet anders dan de zonde straffen, omdat Hij rechtvaardig is. God mag Zijn eigen wezen niet opgeven om onze grillen te vriend te houden. — Christopher Fowler, in “Morning Exercises”, 1676

Vers 4

David bidt tegen zijn vijanden, maar niet uit persoonlijke wraakzucht. De onfeilbare geest van de profetie leidt hem. Door deze mensen heen kijkt hij naar de vijanden van Christus en van Zijn volk in alle eeuwen. — David Dickson

Vers 4-5

In deze verzen, en eigenlijk in de meeste vervloekingen, lopen de gebiedende wijs en de toekomende tijd door elkaar: geef hun, vergeld hun, Hij zal hen afbreken. Als we de werkwoorden in al zulke passages steeds in de “toekomende tijd” zouden vertalen, was elk bezwaar tegen de vervloekingen in de Schrift in één keer verdwenen. Dan zou duidelijk zijn wat ze werkelijk zijn: profetieën van goddelijke oordelen. Die oordelen zijn sindsdien over de Joden uitgevoerd, en ze zullen worden uitgevoerd over alle vijanden van Jehova en van Zijn Christus. Zij laten zich noch door de “werken” van de schepping noch door die van de verlossing tot bekering brengen. — George Horne

Vers 4-5

Zie de Psalmen over “Psalm 28:4” voor meer informatie.

Vers 6

Hij heeft gehoord. Bidden is het beste medicijn bij tegenspoed. Het is echt een catholicum, een geneesmiddel dat bij elke kwaal helpt. Het lijkt niet op het wondermiddel van de kwakzalver, dat soms werkt maar meestal faalt. Dit middel heeft de vaste getuigenis en de voortdurende ervaring achter zich, zijn probatum est. Het is voorgeschre-

ven door de wijste, geleerdste, eerlijkste en bekwaamste Arts die ooit bestond of zal bestaan. Hij leert ons hoe we kunnen dragen wat gedragen moet worden, en hoe we kunnen genezen en helpen wat al is gedragen. — William Gouge

Vers 7

De HEERE is mijn Sterkte. O, zoete troost! Stel dat iemand een last te dragen heeft en er komt kracht bij. De last wordt twee keer zo zwaar, maar zijn kracht wordt drie keer zo groot. Dan wordt de last niet zwaarder maar lichter dan hij eerst was voor zijn gewone kracht. Zo is het ook met onze ellende. Soms is ze zwaar en roepen we uit: "O, wij kunnen haar niet dragen!" Maar als we haar niet met onze eigen kracht kunnen dragen, waarom dan niet met de kracht van Jezus Christus? Denken we dat Christus ze niet kon dragen? En durven we niet anders te denken dan dat Christus ze kon dragen, waarom zouden wij het dan niet kunnen?

Misschien vraagt iemand: kunnen wij de kracht van Christus krijgen? Ja. Diezelfde kracht wordt ons door het geloof gegeven. De Schrift zegt het immers vaak: de Heere is onze sterkte, God is onze sterkte, de Heere Jehova is onze sterkte, Christus is onze sterkte, Psalm 28:7; 43:2; Psalm 118:14; Jesaja 12:2; Habakuk 3:19; Kolossenzen 1:11. Daarom is de kracht van Christus ook de onze. Ze is aan ons overgedragen, zodat we alles kunnen dragen wat op ons ligt. — Isaac Ambrose

Vers 7

De HEERE is mijn Sterkte van binnen en mijn Schild van buiten. Het geloof vindt beide in Jehova, en het ene nooit zonder het andere. Wat heb je aan een schild zonder kracht, of aan kracht zonder schild? Op Hem heeft mijn hart vertrouwd, en ik ben geholpen. Hier wordt de gedachte uit de vorige zin uitgewerkt: de hulp van buiten kwam bij het vertrouwen van binnen. — W. Wilson, D.D.

Vers 7

Op Hem heeft mijn hart vertrouwd, en ik ben geholpen. Het geloof geeft vorm aan wat nog niet te zien is. Zoals iemand zegt: het verandert de tijd. Het zet de toekomst in de tegenwoordige tijd, zoals hier. — John Trapp

Vers 8

De HEERE is hunlieder Sterkte: niet alleen de mijne, maar de sterkte van elke gelovige. Let op: de heiligen verblijden zich in de troost van hun vrienden net zo goed als in hun eigen troost. We hebben immers ook niet minder aan het licht van de zon omdat anderen erin delen. Zo is het ook met het licht van Gods aangezicht. We weten zeker dat er genoeg is voor iedereen en genoeg voor ieder afzonderlijk. Dat is onze gemeenschap met alle heiligen: God is hun sterkte en de onze, Christus is hun Heere en de onze. 1 Korinthe 1:2.

Hij is hun sterkte, de sterkte van heel Israël, omdat Hij de reddende sterkte is van Zijn gezalfde. Dat wil zeggen: 1. Van David in het voorbeeld. God versterkte het hele koninkrijk door hem te versterken, want hij was hun koning en streed hun strijd. David noemt zichzelf Gods gezalfde. Juist de zalving die hij ontving, bracht hem in de afgunst van zijn vijanden. Daarom had hij ook recht op Gods bescherming. 2. Van Christus, Zijn Gezalfde en Zijn Messias, in het tegenbeeld. God was Zijn reddende sterkte, Hij rustte Hem toe voor Zijn taak en bracht Hem er veilig doorheen. — Matthew Henry

Vers 9

Verhef hen. Het woord dat hier staat kan betekenen: ondersteun hen, of schraag hen. Eigenlijk betekent het echter dragen. Het is het best uit te drukken met een verwijzing naar de herder. Hij draagt de zwakken, de jongen en de zieken van zijn kudde in zijn armen, en hij tilt hen op als ze zelf niet meer kunnen opstaan. — Albert Barnes

Vers 1 (eerste zinsdeel)

Het wijze besluit van een zondaar op een moment van moedeloosheid.

Vers 1

De angst van de heilige om te worden als de goddelozen.

Vers 1

Gods zwijgen: wat een schrik kan daarin liggen.

Vers 1 (laatste zinsdeel)

Hoe diep een ziel kan wegzakken als God Zijn aangezicht verbergt.

Vers 1-2

Gebed. 1. De aard ervan: een "roep". (a) De uiting van leven, (b) De uitdrukking van pijn, (c) Het pleidooi van nood, (d) De stem van diepe ernst.

1. Het voorwerp ervan: "HEERE! mijn Rotssteen." God als onze Grondslag, Toevlucht en onveranderlijke Vriend.
2. Het doel ervan: "Hoor", "houd U niet als doof." We verwachten een antwoord: een duidelijk en openbaar antwoord, een snel antwoord, een passend antwoord, een werkzaam antwoord.
3. Het middel ervan: "Naar de aanspraakplaats Uwer heiligheid." Onze Heere Jezus, het ware verzoendeksel, enz.

Vers 3

De mensen die we moeten mijden, het lot dat we moeten vrezen, en de genade die ons voor beide behoedt.

Vers 4

Maat voor maat, of: straf die past bij wat iemand verdient.

Vers 4

Kijk naar de maat van de zonde, niet alleen naar wat eruit voortkomt. Daarom zijn sommigen schuldig aan zonden die ze niet eens konden begaan.

Vers 5

Schuldige onverschilligheid die maar blijft duren: ze kost veel zegen en brengt een vreselijke veroordeling met zich mee.

Vers 6

Verhoorde gebeden: een terugblik en een lied.

Vers 7

Wat het hart bezit: vertrouwen, ervaring, vreugde en muziek.

Vers 7

God aanbidden om Zijn barmhartigheid. 1. Wat God is voor de gelovige. 2. Hoe onze harten tegenover Hem moeten staan. — C. Simeon

Vers 8

Alle macht is aan gelovigen gegeven, omdat zij één zijn met Jezus.

Vers 9

“Een gebed voor de strijdende kerk.” Zie de Uitleg en “Spurgeon’s Sermons”, nr. 768.

Psalm 29

Titel

Een psalm van David. Veel méér vertelt het opschrift ons niet: alleen dat David de dichter is van dit verheven lied.

Onderwerp

Bijna alle nieuwere uitleggers zijn het erover eens: deze psalm bezingt de heerlijkheid van God, die we horen in de rollende donder en zien in de storm rond de dag-en-nachtevening. Psalm 8 lees je het best bij maanlicht, als de sterren helder staan. Psalm 19 heeft de stralen van de opkomende zon nodig om zijn schoonheid te tonen. Zo hoort ook déze psalm thuis onder de zwarte vleugel van een onweersbui, in het schel licht van de bliksem, of in dat onzekere halfdonker vlak voordat de elementen losbarsten. De verzen marcheren op de maat van de donderslagen. Overal is God te zien, en de hele aarde valt stil voor de majesteit van Zijn aanwezigheid.

Ook Gods woord, in wet en evangelie, wordt hier in zijn machtige majesteit getekend. Ware dienaren van God zijn zonen van de donder, en de stem van God in Christus Jezus is vol majesteit. Zo staan Gods werken en Gods woord hier zij aan zij. Laat niemand scheiden wat God heeft samengevoegd, met het valse idee dat geloof en wetenschap elkaar ooit kunnen tegenspreken. Misschien mogen we, als we met een profetische blik kijken, in deze psalm zelfs de verschrik-

kelijke stormen van de laatste dagen herkennen, en tegelijk de veiligheid van Gods uitverkoren volk te midden daarvan.

Indeling

De eerste twee verzen zijn een oproep tot aanbidding. In Psalm 29:3-10 volgen we de weg van de storm. Daar komen de kenmerken van Gods stem langs, en wordt God groot gemaakt in de hele vreselijke grootsheid van Zijn macht. Het laatste vers sluit het tafereel liefdevol af met de verzekering dat de almachtige Jehova Zijn volk sterkte én vrede geeft. Laat hemel en aarde maar voorbijgaan: de Heere zal Zijn volk zeker zegenen.

Uitleg

Vers 1

"Geeft den HEERE, gij kinderen der machtigen." "Geven" betekent hier: toeschrijven. Mensen en engelen kunnen Jehova niets schenken. Wel horen ze Zijn heerlijkheid en macht te erkennen en die in hun liederen en in hun hart aan Hem toe te schrijven. Aan de Heere, en aan Hem alleen, komt de eer toe. "Natuurlijke oorzaken", zoals mensen ze noemen, zijn God aan het werk. Aan die oorzaken zelf mogen we dus geen kracht toeschrijven, maar alleen aan de oneindige Onzienlijke, de ware bron van alles.

"Gij kinderen der machtigen." U, groten van de aarde en van de hemel, koningen en engelen: stem allen in met de aanbidding van de gezegende en enige Heerser! Juist u, heren onder de mensen, hebt deze vermaning nodig. Want vaak schiet u tekort waar eenvoudiger mensen vurig zijn. Doe dat niet langer. Buig onmiddellijk uw hoofd en breng met hart en ziel hulde aan de Koning der koningen. Hoe vaak vinden groten en machthebbers het beneden hun waardigheid om de

Heere te vrezen! Maar als ze Jehova eenmaal hebben leren verheffen, is hun godsvrucht het mooiste sieraad van hun kroon geweest.

"Geeft den HEERE eer en sterkte." Eer en sterkte: mensen eisen die maar al te graag voor zichzelf op. En toch zijn ze het enige echte voorrecht van de God Die uit Zichzelf bestaat. Laat kronen en zwaarden erkennen dat ze helemaal van God afhankelijk zijn. Geef de eer niet aan uw wapens, o koningen, en verwacht uw kracht niet van uw legers vol krijgers. Al uw praal is maar een bloem die verwelkt, en uw macht een schaduw die wegglijdt. Wanneer komt de dag dat koningen en vorsten het hun vreugde vinden om hun God te verheerlijken? "Alle aanbidding zij aan God alleen": laat dat op elk wapenschild staan!

Vers 2

"Geeft den HEERE de eer Zijns Naams." Nu klinkt de oproep voor de derde keer. Mensen blijven immers traag in het verheerlijken van God. Dat geldt vooral voor de groten van deze wereld, die vaak zo vol zijn van hun eigen glorie dat ze geen tijd hebben om God de lof te geven die Hem toekomt. En dat terwijl er niet meer van hen wordt gevraagd dan wat volkomen rechtvaardig en billijk is. Je zou toch denken dat mensen niet zo hard aangespoord hoeven te worden om te geven wat ze verschuldigd zijn, zeker als het betalen zo'n vreugde is? Ongeloof en wantrouwen, klagen en morren: ze beroven God van Zijn eer. Daarin schieten zelfs Gods heiligen tekort tegenover hun Koning.

"Aanbidt den HEERE." Buig voor Hem met oprechte hulde en heilig ontzag, en laat uw aanbidding zijn zoals Hij die Zelf voorschrijft. Vroeger zat de eredienst vol plechtigheden. Mensen kwamen samen rond één gewijd gebouw, en de plechtige pracht daarvan was een beeld van de schoonheid van heiligheid. Maar onze eredienst is nu geestelijk. Hoe het kerkgebouw eruitziet en wat de aanbidders aanhebben, is niet belangrijk. De geestelijke schoonheid van een zuiver hart en een heilig leven is veel kostbaarder in de ogen van onze drie-

maal heilige God. O, dat we altijd mogen aanbidden met heilige bedoelingen en op een heilige manier, zoals heiligen betaamt!

De oproep tot aanbidding in deze twee verzen klinkt samen met de luid rollende donder. Die is als de kerkklok van het heelal, die koningen, engelen en alle zonen van de aarde oproept tot gebed.

Vers 3

"De stem des HEEREN is op de wateren." De donder heet hier "de stem des HEEREN". Dat is niet alleen dichterlijk mooi gezegd, het is ook leerzaam. De donder klinkt van boven. Hij overstemt alle andere geluiden. Hij boezemt ontzag in. Hij is volkomen onafhankelijk van de mens. En soms is hij gebruikt als de machtige begeleiding van Gods spreken tot de kinderen van Adam. Een storm op zee heeft iets bijzonder angstaanjagends: de diepte roept tot de diepte, en de woedende zee antwoordt de toornige hemel. Geen gezicht is ontzagwekkender dan de bliksemflits rond de mast van een schip, en geen geluid maakt meer eerbiedig dan het loeien van de storm. Kinderen van de hemel hebben van dat tumult vaak genoten met de nederige vreugde die heiligen eigen is. Maar ook wie God niet kent, werd tegen wil en dank vol ontzag zolang de storm duurde.

"De God der ere dondert." Donder is werkelijk niet slechts een elektrisch verschijnsel. Hij komt voort uit het ingrijpen van God Zelf. Zelfs de oude heidenen spraken al over Jupiter Tonans, Jupiter de Donderaar. Onze moderne wijzen willen ons daarentegen laten geloven in wetten en krachten, in alles of in niets, als ze God maar kwijt zijn. Maar elektriciteit kan uit zichzelf niets. Ze moet geroepen worden en op pad gestuurd. Zolang de almachtige Heere haar geen opdracht geeft, is haar vuurschicht krachteloos en machteloos. Een rots van graniet of een staaf ijzer zou net zo goed uit zichzelf door de lucht kunnen vliegen als de bliksem kan uitgaan zonder dat de grote Eerste Oorzaak hem zendt.

"De HEERE is op de grote wateren." De psalmist hoort nog steeds geen andere stem dan die van Jehova. Die weerklinkt vanuit de talloze donkere wateren van de oceaan van wolken boven ons, en echoot terug van de ontelbare golven van de door de storm bewogen zee beneden. De wateren boven en onder het uitspansel staan verbaasd bij die eeuwige stem. Laat de Heilige Geest Gods belofte horen boven de vele wateren van onze zielenood, dan is God in de geestelijke wereld net zo heerlijk als in het heelal van de stof. Boven ons en onder ons is dan alles vrede van God, als Hij ons stilte schenkt.

Vers 4

"De stem des HEEREN is met kracht." Een onweerstaanbare macht vergezelt de bliksem, en de donder is het geluid daarvan. In een oogwenk, als de Heere het wil, brengt de kracht van elektriciteit verbazingwekkende dingen voort. Een schrijver over dit onderwerp noemt als gevolgen: een licht zo fel als de zon op haar sterkst, een hitte die de hardste metalen smelt, een kracht die in een ogenblik de spieren van de sterkste dieren verlamt, een macht die de alles doordringende zwaartekracht van de aarde opheft, en een energie die de innigste verbindingen kan ontbinden en weer opnieuw samenstellen. Terecht spreekt Thompson over "de onoverwinnelijke bliksem". Want van alle wegen die God gaat in de natuurkrachten, is de bliksem de belangrijkste, en niemand kan zijn macht meten.

Zo machtig als Gods stem in de natuur is, zo krachtig is ze ook in de genade. Trek zelf de vergelijking maar door, lezer. Dat is de moeite waard. Je zult in het evangelie veel vinden dat duidelijker wordt door de donder van de Heere in de storm te bekijken. Zijn stem laat aarde én hemel beven, of die nu klinkt in de natuur of in Zijn openbaring. Pas op dat je Hem niet afwijst, Die spreekt! Als Zijn stem al zo machtig is, wat moet dan Zijn hand wel zijn! Pas op dat je geen klap over jezelf afroept.

“De stem des HEEREN is met kracht, de stem des HEEREN is met heerlijkheid.” De Koning der koningen spreekt als een koning. Als een leeuw brult, zwijgen alle dieren van het woud. Zo is de hele aarde stil en sprakeloos terwijl Jehova op wonderlijke wijze dondert.

“Luisterende vrees en stomme verbazing is alles.”

Ook Gods geschreven woord is majesteitelijk. Dat blijkt uit de stijl, uit de inhoud en uit de macht over de menselijke geest. Gezegend zij God: het is de majesteit van de barmhartigheid, die een zilveren scepter zwaait. Het woord van ons heil zit er tot overvloeiens toe vol van.

Vers 5

“De stem des HEEREN breekt de cederen.”

“Zwart van de slag van boven staat de smeulende den als een droevige, versplinterde stam.”

Edele bomen storten neer onder de geheimzinnige bliksemschicht, of blijven eenzaam staan als gedenktekens van Zijn macht. Zelfs de Libanon is niet veilig, hoe hoog hij ook staat en hoe oud zijn eerbiedwaardige wouden ook zijn: “ja, de HEERE verbreekt de cederen van Libanon.” De grootste en meest eerbiedwaardige bomen, of mensen, hoeven niet te rekenen op onschendbaarheid als de Heere in Zijn toorn uittrekt.

Het evangelie van Jezus heeft dezelfde heerschappij over de meest ontoegankelijke van alle stervelingen, mensen die niemand kan bereiken. Als de Heere het woord zendt, breekt het harten die veel harder zijn dan cederen.

Vers 6

“En Hij doet ze huppelen als een kalf, de Libanon en Sirjon als een jongen eenhoorn.” Niet alleen de bomen, ook de bergen zelf bewegen alsof ze dartelen en springen als jonge stieren of antilopen. Onze eigen dichters noemen heuvels en dalen die ze kennen. Zo hoort ook de psalmist het kraken en loeien in de bergketens van de Libanon, en

hij beschrijft die commotie met levendige woorden. Zo zingt een van onze landgenoten: “Te midden van Carnarvons bergen woedt luid de weerkaatste donder; met geweldig gekraak storten de getroffen rotswanden van de ruwe rotsen van Penmaenmawr, afschuwelijk opgestapeld tot aan de hemel, in de flikkerende diepte; en de top van Snowdon, oplossend, geeft terstond zijn winterlast prijs.

Wijd zichtbaar vlammen de hoogten van het heidebegroeide Cheviot, en Thule loeit door haar uiterste eilanden.”

Het heerlijke evangelie van de gezegende God heeft meer dan evenveel macht over de rotsharde koppigheid en de berghoge trots van de mens. De stem van onze stervende Heere spleet de rotsen en opende de graven. Zijn levende stem doet nog steeds dezelfde wonderen. Eer zij Zijn naam: de bergen van onze zonden springen in Zijn graf en worden begraven in de rode zee van Zijn bloed, zodra de stem van Zijn voorspraak wordt gehoord.

Vers 7

“De stem des HEEREN houwt er vlammen vuurs uit.” Zoals vonken van het aambeeld vliegen onder de slagen van een zware hamer, zo gaat de bliksem samen met de donderende slagen van Jehova. “Eerst plechtig gehoord aan de rand van de hemel, gromt de storm; maar naarmate hij dichterbij komt en zijn ontzaglijke last op de wind voortrolt, flitsen de bliksems in een wijdere boog, en steeds meer verbijstert het lawaai: tot boven ons hoofd een laag van vaalblauwe vlam wijd opengaat; dan sluit en nog wijder opent; sluit en steeds weer opent, zich uitspreidend en de ether in een vlammenzee hullend.”

De donder lijkt de ene bliksemflits van de andere te scheiden. Zijn aanzwellend gebulder schuift zich tussen de flits die net was en de flits die komt. Dat die flitsen echt vlammen vuurs zijn, bewijst het feit dat ze vaak inslaan op huizen, kerken en andere gebouwen en die in een vuurzee hullen. Hoe makkelijk zou de Heere Zijn opstandige

schepselen met Zijn gloeiende donderkeilen kunnen vernietigen! Wat een genadige hand is dit, die zulke grote overtreders blijft sparen, terwijl het zo eenvoudig zou zijn hen te verpletteren!

Ook in het evangelie vergezellen vlammen vuurs de stem van God. Ze verlichten en smelten de harten van mensen. Daarmee verteert Hij onze begeerten, en ontsteekt Hij in ons een heilige vlam van liefde en heiligheid die steeds hoger oplaait. Pinksteren zegt ons veel over dit vers.

Vers 8

Terwijl de storm verder trok, barstte hij los boven de woestijn. "De stem des HEEREN doet de woestijn beven; de HEERE doet de woestijn Kades beven." God zoekt geen applaus van mensen. Zijn grootste daden gebeuren waar de nieuwsgierige blik van de mens niet komt. Waar geen mensengeluid te horen was, klonk Gods stem verschrikkelijk duidelijk. De wijde, stille vlakten beefden van schrik. De stilte bracht hulde aan die almachtige stem.

Laaggelegen vlakten moeten Gods stem even goed horen als hoge bergen. Arm en machtig moeten allebei de heerlijkheid van de Heere erkennen. Eenzame en dorre plaatsen zullen worden verblijd door het hemelse geluid van het evangelie. Wat een schokkende, omverwerpende kracht ligt er in Gods woord! Zelfs de woestijn, die zo graag bij het oude blijft, komt bevend in beweging zodra God dat wil.

Vers 9

"De stem des HEEREN doet de hinden jongen werpen." Die schuwe dieren zijn doodsbang voor de storm en laten hun last te vroeg vallen. Misschien is een betere lezing: "de eiken doet beven". Die past vooral beter bij de volgende zin: "en ontbloot de wouden." De dichte schaduwen van het woud worden verlicht door de onheilspellende gloed van de bliksem, en zelfs de donkerste schuilhoeken liggen voor een ogenblik bloot.

"De sombere wouden schrikken op bij de flits, en uit hun diepe schuilhoeken, wijd verlicht, beven hun sidderende bewoners."

Onze eerste ouders zochten een toevlucht tussen de bomen, maar de stem van de Heere vond hen razendsnel en deed hun hart beven. Voor de vurige blik van de Almachtige is geen schuilplaats. Eén flits van Zijn toornige oog maakt van middernacht middag. Het evangelie heeft dezelfde onthullende kracht in duistere harten. In een ogenblik verlicht het elke donkere hoek van de goddeloosheid van ons hart, en het roept de ziel op te beven voor de Heere.

"Maar in Zijn tempel zegt Hem een iegelijk eer." Wie in de tempel aanbad, werd er door de herhaalde donderslagen toe gebracht om over de grootheid van Jehova te spreken. De hele wereld is ook een tempel voor God. Als Hij uitrijdt op de vleugels van de wind, krijgt alles een stem tot Zijn lof. Ook wij, de verlosten van de Heere, zijn levende tempels voor Zijn Geest. Als we de wonderen van Zijn macht zien in de schepping en voelen in de genade, verenigen we ons om Zijn naam groot te maken. In Gods tempel mag geen tong stom zijn, wanneer Zijn heerlijkheid het onderwerp is.

De grondtekst betekent waarschijnlijk: "ieder roept: Eer!" Het lijkt dan alsof alles, overweldigd door Gods majesteit, in vervoering uitroept: "Eer, eer!" Dat is een goed voorbeeld voor onze methodistische vrienden, en voor de "Gogoniants" van de ijverige Welsen.

Vers 10

"De HEERE heeft gezeten over den watervloed." Na de storm komt de vloed, maar Jehova is op elke noodsituatie voorbereid. Geen zondvloed kan de grondslag van Zijn troon ondermijnen. Hij blijft kalm en onbewogen, hoe de diepte ook bruist en tekeergaat: Zijn bestuur houdt het onrustigste en wildste van alles wat geschapen is in bedwang. Ver weg, op de woeste watervlakte, "zet Jehova Zijn voetstappen in de zee en rijdt op de storm". "Ja, de HEERE zit, Koning in eeuwigheid." Jezus draagt het bewind voor altijd op Zijn schouder. Onze

belangen zijn dus ook in de zwaarste stormen veilig in Zijn handen. De satan is geen koning, maar Jehova Jezus is het! Laten we Hem daarom aanbidden en ons altijd verheugen.

Vers 11

In de orkaan, die deze psalm zo indrukwekkend schildert, werd kracht getoond. Nu, in de koele rust na de storm, wordt diezelfde kracht beloofd als de sterkte van de uitverkorenen. Hij Die de onfeilbare bliksemschicht vleugels geeft, zal ook Zijn verlosten vleugels geven, als van arenden. Hij Die met Zijn stem de aarde laat beven, jaagt de vijanden van Zijn heiligen schrik aan en schenkt Zijn kinderen vrede. Waarom zijn we dan zwak, terwijl we goddelijke kracht hebben om naartoe te vluchten? Waarom zijn we onrustig, terwijl de eigen vrede van de Heere de onze is? Jezus, de machtige God, is onze vrede. Wat een zegen is dat vandaag! En wat een zegen zal het zijn op die dag van de Heere, die voor de goddelozen duisternis zal zijn en geen licht!

Beste lezer, is dit niet een prachtige psalm om te zingen als het stormt? Kun je zingen midden in de donder? Zul je kunnen zingen als de laatste donderslagen losbarsten en Jezus levenden en doden oordeelt? Als je een gelovige bent, is het laatste vers jouw erfdeel. Dan zal dat je beslist aan het zingen brengen, en dat met heel je hart.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

In deze psalm wordt de kracht van Jehova bezongen. Het beeld daarvoor is duidelijk ontleend aan een onweer op de Libanon. De psalm lijkt gericht te zijn tot de engelen. Zie Psalm 89:7. Zo begint hij:—

> *“Geeft aan Jehova, gij machtigen der aarde,*
> *Geeft aan Jehova eer en kracht;*

> *Geeft aan Jehova de eer van Zijn Naam,*
> *Buigt u voor Jehova neer in heilige pracht!"*

Direct daarna volgt de beschrijving van het onweer. Daarin kun je, en dat lijkt niet vergezocht, de gebruikelijke opeenvolging van zo'n onweer herkennen. De eerste regels beschrijven alleen het geluid van de donder. Naarmate het gerommel dichterbij komt, wordt ook de beschrijving heftiger.

> *"De stem van Jehova klinkt over de vloed,*
> *De God van de ere, Die donderen doet.*
> *Hij klinkt zoveel luider dan 't watergeweld,*
> *Een stem die in kracht en in majesteit geldt!"*

Nu worden de gevolgen zichtbaar: de storm is neergedaald op de bergen en in de wouden:—

> *"De stem van Jehova versplintert met macht,*
> *De ceders van Libanon, trots op hun kracht.*
> *Als kalf of als buffel, onstuimig en fier,*
> *Springt Libanon op als een jong wild dier!*
> *De stem van Jehova klieft bliksems van vuur,*
> *En toont Zijne almacht aan heel de natuur!"*

Van de bergen trekt de storm naar de vlakten. Daar zijn de gevolgen echter niet zo vreselijk als op de bergen—

> *De stem van Jehova, zo groots en verheven,*
> *Doet Kades en heel de woestijnen nu beven!*
> *De stem van Jehova laat eiken nu buigen,*
> *Terwijl ontblote wouden van Zijn macht getuigen.*

"*Daarom spreekt ieder in Zijn tempel over Zijn heerlijkheid.*"

De beschrijving van de gezwollen bergstromen sluit het tafereel af —

> *"Jehova zit boven de regenvloed,*
> *Als Heere Die al wat geschapen is hoedt;*

> *Ja, Jehova regeert in Zijn majesteit,*
> *En zit daar als Koning in eeuwigheid!"*

En de les, de toepassing van het geheel, is—

> *"Jehova zal aan Zijn volk de sterkte geven die Hij heeft bereid;*
> *Jehova zal Zijn volk met vrede zegenen tot in eeuwigheid."*

— Robert Murray M'Cheyne, 1813-1843.

Gehele psalm

Geen natuurverschijnsel is zo ontzagwekkend als een onweer. Bijna elke dichter heeft het beschreven, van Homerus en Vergilius tot Dante en Milton, of liever tot Grahame en Pollok. Ook in de Bijbel vinden we een onweer: Psalm 29. Het is de beschrijving van een storm die boven de Middellandse Zee opsteekt, over de Libanon en langs de bergen van het binnenland trekt en dan Jeruzalem bereikt. Het volk vlucht, op zoek naar een schuilplaats, naar de zuilengangen van de tempel. Naast de trekken van schrik, waarin de storm op zijn tocht door het land wordt gevolgd, ontleent de psalm een heilige levenskracht aan de aanwezigheid van Jehova in elke volgende donderslag. — James Hamilton, D.D., in "The Literary Attractions of the Bible", 1849.

Gehele psalm

Een prachtige lofpsalm, gezongen tijdens een storm. De majesteit van die storm doet heel de natuur schudden, zodat iedereen in hemel en op aarde de grootheid van Gods macht voelt. Deze Heere is de God van Zijn volk, en dat volk zegent Hij met kracht en vrede. Wie de gevoelens van de zanger goed wil begrijpen, moet zich een oosterse storm voorstellen, vooral in het bergland van Palestina. Zo'n storm brengt de angstaanjagende echo's van de omringende bergen met zich mee, en regen die als waterhozen naar beneden stort. Vaak jaagt hij mens en dier de schrik op het lijf en laat hij een spoor van verwoesting achter in steden en over akkers.

De reiziger Wilson beschrijft zo'n storm in de buurt van Baalbek: "Ik werd overvallen door een storm, alsof de sluizen des hemels waren doorgebroken. Hij brak in een ogenblik los en woedde met een kracht die het einde der wereld deed vermoeden. Plechtige duisternis bedekte de aarde: de regen kwam in stromen neer, en, langs de bergwand neerstortend, werd hij door de ontzaglijke kracht van de storm omgezet in dikke mistwolken." Vergelijk ook de gelijkenis van onze Heere, rechtstreeks aan het leven ontleend, in Mattheüs 7:27. — Augustus F. Tholuck, op deze plaats.

Vers 1

"Geeft den HEERE." Geef, geef, geef! Dit laat goed zien hoe onwillig zulke mensen meestal zijn om God Zijn recht te geven, of om ook maar één woord van aansporing daartoe te verdragen. — John Trapp.

Vers 1

"Gij kinderen der machtigen." De Septuaginta vertaalt: O zonen van de rammen! Die belhamels moeten hun neus niet in de lucht steken en hun kam niet hoger dragen, alleen omdat de herder hun een bel heeft omgehangen en de rest van de kudde niet. — John Trapp.

Verzen 1-2

Er staan drie keer 'geeft' in deze twee verzen:—"Geeft den HEERE, … geeft den HEERE … Geeft den HEERE de eer Zijns Naams." De eer komt God toe, en Hij laat Zijn recht niet los. De oprechte christen weet dat, en daarom geeft hij Hem Zijn recht: hij geeft Hem de eer en de heerlijkheid die Zijn naam toekomt. Maar begrijp me alsjeblieft goed. Ik zeg niet dat iemand die echt oprecht is, bij alles wat hij doet werkelijk de heerlijkheid van Christus voor ogen heeft. O nee! Dat is een geluk dat we op aarde wel mogen wensen, maar dat we pas in de hemel zullen bereiken. Bijbedoelingen en lage motieven sluipen altijd in de beste harten. Maar alle oprechte harten zuchten en kreunen eronder. Ze klagen erover bij God en smeken Hem om recht te doen

aan hun nood. Het is de ernstige wens en de dagelijkse inspanning van hun ziel om ervan bevrijd te worden. Daarom zullen die bijbedoelingen hun niet worden toegerekend, en ze houden ook niets goeds van hen terug.

Neem nu een oprecht christen in zijn gewone, vertrouwde en dagelijkse leven. Je zult merken dat zijn doel in al zijn werk en al zijn plannen dit is: God verheerlijken, God groot maken en God hoog houden in de wereld. Als de huichelaar werkelijk de eer van God zou zoeken in wat hij doet, dan zou die eer zijn bijbedoelingen en vleselijke doelen opslokken, zoals Aärons staf de staven van de tovenaars opslokte. Zie Exodus 7:10-12. Zoals de zon het licht van een vuur dooft, zo dooft en verteert de eer van God alle bijbedoelingen en lage doelen, waar die eer werkelijk wordt nagestreefd. Dat is zeker: wat iemands hoofddoel is, verdrijft alle andere doelen uit hem. Wie de eer van God als zijn hoofddoel stelt, zal merken dat dat hoofddoel stukje bij beetje alle lage en nederige doelen opeet.

Denk aan de magere koeien van Farao, die de vette koeien opaten — Genesis 41:4. Zo zal de eer van God al die vette, wereldse doelen opeten die zich in het godsdienstige werk in onze ziel dringen. Waar de eer van God als iemands hoogste doel wordt vastgehouden, worden alle bijbedoelingen en lage motieven onder de duim gehouden. — Thomas Brooks.

Vers 2

"Geeft den HEERE de eer Zijns Naams." Dat kun je toch nooit helemaal doen, want Zijn naam staat boven alle lof! Psalm 148:13. Toch moet je ernaar streven. De rabbijnen merken op dat Gods heilige naam achttien keer in deze psalm wordt genoemd. Zo moeten vooral de groten Hem de eer van Zijn naam geven. Ze moeten ontzag hebben en niet zondigen. Ze moeten geschenken brengen aan Hem Die gevreesd moet worden, en wel het allerbeste van het beste, want Hij

is een groot Koning en hecht veel aan Zijn leeftijd en rang. Maleachi 1:14. — John Trapp.

Vers 2

"Aanbidt den HEERE." Stel dat iemand vraagt: Waarom moeten we de Heere aanbidden? Waarom moet Hij zulke grote eer krijgen van mensen die zelf groot zijn? Wat doet Hij in de wereld dat zulke aanbidding eist? Dan antwoordt David, even weerkundig als godgeleerd, vanuit de wolken in Psalm 29:3-4: "De stem des HEEREN is op de wateren, de God der ere dondert; de HEERE is op de grote wateren. De stem des HEEREN is met kracht, de stem des HEEREN is met heerlijkheid"; alsof hij wil zeggen:

De Heere Jezus Christus zal weliswaar geen uiterlijk, praalvol, staatkundig koninkrijk oprichten, zoals dat van Cyrus, Alexander enzovoort. Maar door de bediening van het evangelie zal Hij een geestelijk koninkrijk stichten. Hij zal een gemeente tot Zich verzamelen die voor eeuwig blijft, uit alle volken van de aarde. Het evangelie zal immers niet alleen aan het volk Israël, de Joden, worden gebracht en gepredikt, maar aan de heidenen over de hele wereld. Zo worden de gemoederen van de mensen verlicht, wakker geschud en geraakt door die nooit gehoorde leer van redding door Christus, die al eeuwen en generaties verborgen was geweest. — Joseph Caryl.

Vers 3

"De stem des HEEREN is op de wateren, de God der ere dondert; de HEERE is op de grote wateren." Ja, grote God, deze stromen tranen uit mijn ogen kondigen Uw goddelijke aanwezigheid in mijn ziel aan. Dit hart was tot nu toe zo droog, zo dor en zo hard. Maar deze rots, die U voor de tweede keer hebt geslagen, zal U niet langer weerstaan. Er stromen nu volop heilzame wateren uit! Dezelfde stem van God die de bergen omverwerpt, dondert, bliksemt en de hemel boven de zondaar openscheurt, gebiedt nu de wolken om zegenende buien te

laten vallen. Die stem verandert de woestijn van zijn ziel in een akker die honderdvoud draagt. Die stem hoor ik. — J. B. Massillon.

Verzen 3-10

"De HEERE enzovoort." Alles waarvan we gewoonlijk zeggen dat het de uitwerking is van de natuurlijke krachten van de stof en de wetten van de beweging, is in werkelijkheid (strikt genomen) de uitwerking van Gods voortdurende werking op de stof, op elk moment. Die werking gaat hetzij rechtstreeks van Hemzelf uit, hetzij via een of ander geschapen, denkend wezen. Er bestaat dus niet zoiets als de oorzaak van de natuur of de macht van de natuur. — Samuel Clarke, 1675-1729, "de vriend en leerling van Newton".

> *"De stem des Heeren klinkt ver over d' oceaan,*
> *De God der eeuwigheid laat luid Zijn donder slaan;*
> *De stem des Heeren klinkt en toont Zijn hoog gezag,*
> *Heel de natuur beeft voor Zijn majesteit, vol ontzag!*
>
> *De stem des Heeren klinkt door 't eenzaam, stille woud,*
> *Wekt echo's en verlicht de grotten, eeuwenoud;*
> *De Heere troont als Vorst, hoog boven storm en vloed,*
> *De wind is Hem ten knecht, de golf valt voor Zijn voet!"*
>
> *— James Montgomery, 1771-1854.*

Verzen 3-11

—

> *Messias' stem klinkt in de donk're wolk,*
> *De God der ere dondert voor Zijn volk!*
>
> *Hij rijdt in majesteit langs wilde vloeden,*
> *En treedt op wolken die als stormen woeden.*
>
> *Messias' stem is vol van hemels' kracht,*
> *Waar bliksem flitst door de storm en nacht.*

Zijn stem breekt Libanons massieve bomen,
Verplaatst de heuvels, laat de vlakten stromen!

De stem van Hem, hun God Die stervend leed,
Deed rotsen splijten door Zijn laatste kreet.

Zelfs Sion en de Sirjon sprongen op,
Gelijk de bergen, tot de hoogste top!

En als Zijn adem door de ether blaast,
Zal vuur Hem kleden, tot de aard' verbaast.

Messias' stem laat heel de aarde beven,
En zie, de graven zuchten om het leven;

Als rijke vrucht van deze barensnood,
Rijst duizendmaal tienduizend uit de dood!

De vrede Gods klinkt in het heerlijk Woord,
Een evangelie dat de aarde hoort.

Een eeuwig licht dat van God Zélf afstraalt,
Een hemels licht dat nimmer dooft of daalt.

Dit is het licht, dat God Jehova zendt,
Tot zegen voor de verste grens die d' aarde kent!

— *Barclays omschrijving.*

Vers 4

"De stem des HEEREN." Deze heftige herhalingen lijken op een reeks donderslagen. Het is alsof je het geduchte geschut van de hemel salvo na salvo hoort afvuren, terwijl de echo slag op slag het geluid volgt. — C. H. S.

Vers 4

"De stem des HEEREN is met kracht." Ik wil God de eer brengen die Zijn naam toekomt, voor de wonderbaarlijke verandering die Hij in mijn hart heeft gewerkt. Er was niets in mij te vinden dan goddeloze hardheid en diepgewortelde wanorde. Uit die hulpeloze toestand

maakte Hij mij tot een nieuw mens. Zo liet Hij de heerlijkheid van Zijn naam en de kracht van Zijn genade zien, en ze straalden. Hij alleen kan zulke wonderen doen. Ongelovigen die in de schepping de hand van God niet willen zien, moeten in dit geval toch toegeven: "Dit is Gods vinger!"

Ja, grote God, de chaos weet niet hoe ze U moet weerstaan. Ze hoort Uw stem gehoorzaam. Maar het verharde hart stoot U af, en Uw machtige stem roept er al te vaak tevergeefs tot. U bent niet zo groot en wonderbaar wanneer U werelden uit het niets schept, als wanneer U een opstandig hart gebiedt op te staan uit zijn afgrond van zonde en te lopen in de wegen van Uw geboden. Een chaos van misdaad en onwetendheid verdrijven door de majesteit van Uw woord, licht brengen in de diepste duisternis, en door de Heilige Geest harmonieuze orde brengen waar alles verwarring was: dat toont Uw almacht in veel hogere mate dan het oproepen van hemelwetten en hemelzonnen uit de eerste chaos. — J. B. Massillon.

Vers 4

O, mocht de evangelische "Boanerges" het heerlijke geluid van het evangelie zo onder de hele hemel laten horen dat de wereld er weer gevoelig voor wordt, voordat de stem van de Zoon des mensen, die zondaren zo vaak tot bekering heeft geroepen, hen tot het oordeel zal roepen! — George Horne.

Vers 4

Waar een koning iets zegt, heeft zijn woord gezag. Maar welke stem van welke keizer kan zich meten met de majestueuze donder van de Heere? — C. H. S.

Vers 5

"De stem des HEEREN." Wijsgeren denken dat ze de natuurlijke oorzaken pas goed hebben uitgelegd als ze God ver bij Zijn werken vandaan houden. Maar dat is een duivelse wetenschap: ze richt onze

aandacht op de werken van de natuur en trekt die tegelijk weg van God. Stel dat iemand een mens wil leren kennen, maar niet naar zijn gezicht kijkt en zijn ogen alleen op de punten van zijn nagels richt. Dan zou men terecht lachen om zijn dwaasheid. Veel groter is de dwaasheid van die wijsgeren. Uit allerlei tussenliggende en nabije oorzaken weven ze sluiers voor zichzelf, om maar niet de hand van God te hoeven erkennen, die zich in Zijn werken zo duidelijk laat zien, voor ieders ogen. — Johannes Calvijn.

Vers 5

"De stem des HEEREN breekt de cederen enzovoort." Als er een storm opsteekt of de bliksem inslaat, storten bergen en de hoogste bomen in een oogwenk neer. Zo werpt de Heere ook de hoogmoedigen met een nekbrekende val omver: de verwaanden, de aanmatigenden en de onbeschaamden, die zich tegen God verzetten en uit zijn op de buit van wie rustig en godvrezend leven. — Robert Cawdray.

Vers 5

"De stem des HEEREN breekt de cederen." De oude uitleggers wijzen erop dat de wind die cederbomen breekt een beeld is. Het laat zien hoe alles wat in deze wereld hoog en trots is, wordt neergeworpen door de geweldig stuwende wind van de Heilige Geest, Die op die dag werd gegeven. Confringit cedros Deus, hoc est humiliat superbos. (Hieronymus, en zo ook Basilius.) — Christopher Wordsworth.

Vers 5

"De HEERE verbreekt de cederen van Libanon." Wat een schande dan, dat onze harde harten niet breken en niet toegeven! Terwijl de vreselijke dreigementen uit Gods mond ons toch treffen als een donderslag! — John Trapp.

Vers 5

"Verbreekt de cederen van Libanon":—

> *Wanneer de hoge den zijn kruin verheft,*
> *Buigt hij voor elke stormwind die hem treft;*
> *Hoe hoger het paleis rijst uit het dal,*
> *Hoe zwaarder en hoe dieper is zijn val;*
> *En als de bliksem door de hemel schiet,*
> *Ontkomt de allerhoogste heuvel niet.*
>
> — *Horatius, vertaald door Philip Francis, D.D., 1765.*

Vers 5

"De cederen van Libanon." Deze machtige bomen van God staan al eeuwenlang tegen de kracht van de storm. Hun altijd groene, reusachtige takken reiken tot in het gebied van de eeuwige sneeuw. Juist zij zijn het eerste doelwit van de woede van de bliksem, want die treft, zoals iedereen weet, het eerst de hoogste voorwerpen. — Robert Murray M'Cheyne.

Vers 6

"En Hij doet ze huppelen als een kalf, de Libanon en Sirjon als een jongen eenhoorn." Dat wil zeggen: door Zijn donderende, krachtige stem laat de Heere ze eerst springen van schrik, en daarna van vreugde, alsof ze weer tot leven komen. Dan Psalm 29:7: "De stem des HEEREN houwt er vlammen vuurs uit." Dat betekent: Hij zal aan ieder, zoals zij het nodig hebben, de Heilige Geest toedelen en uitzenden (1 Korinthe 12:11). Die Geest wordt met vuur vergeleken en vuur genoemd (Mattheüs 3:11). Hij kwam als met een onweer van een geweldige, stuwende wind, met het verschijnsel van verdeelde tongen als van vuur, en Hij zat op ieder van de apostelen (Handelingen 2:2-3).

Deze donderstem, vergezeld van verdeelde vuurvlammen, bereikte niet alleen Jeruzalem. Want Psalm 29:8 gaat verder: "De stem des HEEREN doet de woestijn beven; de HEERE doet de woestijn Kades beven." Dat wil zeggen: de Heere zal door de stem van het evangelie met kracht uitgaan naar die heidenen die als een woestijn zijn, onvruchtbaar aan goedheid en zonder geestelijke vrucht, ook al wonen

ze in goed bestuurde steden en zijn ze rijk aan goede zeden. Hij zal ook uitgaan naar de heidenen die in woeste wildernissen wonen en nog helemaal niet beschaafd zijn. Die wildernissen heeft de donderende stem van de Heere vroeger doen beven, Hij doet ze vandaag nog beven, en Hij zal ze nog verder doen beven, totdat de volheid van de heidenen is ingegaan. Veel van die wildernissen heeft de Heere door de stem van het evangelie, dat daar klinkt, veranderd in vruchtbare velden en lieflijke landen.

Want in die wildernissen (zoals Psalm 29:9 verder zegt) "De stem des HEEREN doet de hinden jongen werpen". Dat wil zeggen: mensen die zo wild, zo ongeschoold en zo ontembaar waren als een hinde of welk dier in het woud dan ook, brengt Hij tot de weeën van hun nieuwe geboorte, tot bekering en een evangelische vernedering. En door dat te doen "ontbloot" Hij (zoals de psalmist doorgaat) "de wouden". Dat wil zeggen: Hij opent de harten van mensen. Die zitten even dicht begroeid met ijdelheid, trots, huichelarij, eigenliefde en eigendunk, en ook met baldadigheid en zinnelijkheid, als een woud overwoekerd is met kreupelhout en struiken, die elke doortocht weigeren totdat ze zijn afgebrand of uitgeroeid. Zo'n opening, zo'n ontbloting brengt de Heere teweeg in de wouden van de mensenharten, door het zwaard en het vuur, dat is: door het woord en de Geest van het evangelie. En als dat gebeurd is, wordt het woud een tempel, en zoals dat vers besluit: "In Zijn tempel zegt Hem een iegelijk eer."

Stel dat de vloeden van de goddeloosheid zich verheffen tegen het volk dat door de donder en de bliksem van het evangelie voor Christus is overwonnen en tot een heilige tempel is gebouwd. Dan verzekert de psalmist ons in Psalm 29:10: "De HEERE heeft gezeten over den watervloed." Dat wil zeggen: die vloed staat onder Zijn macht, Hij beheerst hem en heeft er het gezag over. "Ja, de HEERE zit, Koning in eeuwigheid"; en Psalm 29:11: "De HEERE zal Zijn volk sterkte geven; de HEERE zal Zijn volk zegenen met vrede." Zo "dondert" God "met

Zijn stem zeer wonderlijk" (Job 37:5), en wat Hij zo laat donderen, zijn heerlijke wonderen: Hij bekeert zondaren.

Ik zie het liever niet wanneer mensen de Schriften gewoonlijk allegorisch uitleggen. Toch kunnen we van deze en vele andere Schriftplaatsen ongetwijfeld nuttig gebruikmaken, als beeldspraak. De grond daarvan is een onloochenbare waarheid: de Heere laat als het ware de kracht van donder en bliksem horen en zien in de prediking van Zijn Woord. Let op die twee dingen. — Joseph Caryl.

Vers 6

"En Hij doet ze huppelen als een kalf." Dat wil zeggen: Hij laat de splinters en brokstukken van bomen die door de bliksem zijn getroffen, de lucht in vliegen. Dat gebeurt ook wanneer bomen door wind, storm of aardbevingen zijn geschud. — John Diodati.

Vers 6

De grondtekst luidt:—

> *"Hij laat ze als een kalf opspringen voor Zijn macht,*
> *De Libanon en Sirjon, als een buffel vol van kracht!."*

Op het eerste gezicht zou je denken dat nog steeds de cederen bedoeld zijn, en dat Libanon en Sirjon bij metonymia (een naamsverwisseling) worden gebruikt voor de cederen die daar groeien. Maar 1. We horen nooit dat er cederen op de Sirjon groeiden, of op de Senir, of de Hermon, want de berg heeft al die namen; en 2. Er is een parallelle plaats waar deze uitleg moeilijk bij past, in Psalm 114. Daar zegt de dichter, bij zijn beschrijving van de uittocht van Israël:—

> *"De bergen sprongen op als rammen voor Zijn macht,*
> *De kleine heuvels als een lam, door Zijne kracht."*

Hetzelfde werkwoord komt hier voor, het werkwoord dat "springen, dansen" betekent. In Nahum 3:2 wordt het gebruikt voor het schokken van wagens, en ook in Joël 2:5. In beide gevallen lijkt een ruwe

beweging met veel lawaai bedoeld. Nu kan dit heel goed een sterk beeldende beschrijving zijn van wat gewoonlijk bij een onweer gebeurt, en dat is het ongetwijfeld ook. Toch is het interessant om het te vergelijken met de volgende passage van Volney.

Hij beschrijft bepaalde verschijnselen die op de berg Libanon vaak voorkomen, en die het "springen van de bergen" een nieuwe betekenis kunnen geven:— "Wanneer de reiziger", zegt hij, "het binnenste van deze bergen binnendringt, schrikken de ruwe wegen, de steile hellingen en de diepe afgronden hem eerst vreselijk af. Maar de behendigheid van de muilezels die hem dragen, geeft hem al snel vertrouwen. Dan kan hij op zijn gemak kijken naar de schilderachtige taferelen die elkaar opvolgen, zodat hij er bijna beduusd van raakt."

Daar reist hij, net als in de Alpen, soms hele dagen om een plek te bereiken die hij bij zijn vertrek al in het oog had. Hij draait, hij daalt, hij slingert, hij klimt. En onder die voortdurende wisseling van standplaats denkt men bijna dat een toverkracht bij elke stap de schoonheid van het landschap verandert. Soms ziet men dorpen die als het ware van de steile hellingen dreigen af te glijden, zo gebouwd dat de daken van de ene rij huizen dienstdoen als straat voor de rij erboven. Een andere keer ziet men een klooster op een afgezonderde kegel liggen, zoals Marshaia in het dal van de Tigre. Hier is een rots doorboord door een bergstroom, die zo een natuurlijke waterval vormt, zoals bij Nahr el Leban; daar lijkt een andere rots wel een natuurlijke muur!

Vaak lijken richels van stenen op de hellingen, door het water neergespoeld en achtergelaten, op ruïnes die met kunst zijn neergezet. Op sommige plaatsen heeft het water schuin liggende lagen gevonden en de aarde daartussen uitgehold, zodat er grotten zijn ontstaan, zoals bij Nahr el Kelb, vlak bij Antoura. Elders heeft het zich onderaardse kanalen gegraven, waar een deel van het jaar beekjes doorheen stromen, zoals bij Mar Hama.

Soms zijn deze schilderachtige toestanden tragisch geworden. Rotsen die door dooi of aardbeving zijn losgemaakt of uit hun evenwicht gebracht, zijn af en toe op de huizen eronder gestort en hebben de bewoners verpletterd. Zo'n ongeluk begroef ongeveer twintig jaar geleden een heel dorp bij Mar Djordos, zonder dat er een spoor van overbleef. Pas geleden, vlak bij dezelfde plek, raakte de grond van een heuvel met moerbeibomen en wijnstokken door een plotselinge dooi los. Hij gleed over het oppervlak van de rots die hij had bedekt, als een schip dat van de helling te water wordt gelaten, en kwam tot stilstand in het dal beneden. — Robert Murray M'Cheyne.

Vers 7

"De stem des HEEREN houwt er vlammen vuurs uit." Door de macht van God worden de "vlammen vuurs" uitgehouwen (Engels: "verdeeld") en uit de wolken over de aarde gezonden, in de vreselijke gedaante van de bliksem. Dat is het scherpe, glinsterende zwaard van de Almachtige, waartegen geen enkele stof bestand is. Dezelfde macht van God gaat uit door Zijn woord, "levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard". Dat woord dringt door, smelt, verlicht en ontvlamt de harten van mensen (Handelingen 2:3; Hebreeën 4:12). — George Horne.

Vers 7

"De stem des HEEREN houwt er vlammen vuurs uit." Hier wordt van de stem van de Heere gezegd dat zij de vlammen verdeelt; letterlijk: dat zij vlammen uithouwt, (Gr.). De Septuaginta heeft (Gr.). Met de woorden van Gesenius: "De stem van Jehova houwt vlammen vuurs uit", dat wil zeggen: "zendt verdeelde vlammen vuurs uit." Dat is, zoals Theodoretus heeft opgemerkt, een zeer treffende beschrijving van wat God op Pinksteren deed. Toen werden verdeelde vlammen uitgezonden, als "tela trisulca", de driepuntige donderstralen: vuurtongen die van één hemelse bron van vlammen waren afgescheiden en op de

hoofden van de apostelen zaten. Ze vervulden hen met het vuur van heilige ijver en liefde. — Christopher Wordsworth.

Vers 7

"Houwt er vlammen vuurs uit." (Engels: "verdeelt de vlammen vuurs".) Kanttekening: houwt uit. Het Hebreeuwse woord (Hebr.) chatsab betekent eigenlijk: snijden, houwen, uithouwen; bijvoorbeeld stenen. Hier wordt ongetwijfeld op de bliksem gezinspeeld. Het beeld is dan óf dat hij uitgesneden lijkt, in tongen en strepen gesneden, óf, waarschijnlijker, dat de wolken lijken te zijn doorgesneden of opengehouwen, om openingen of paden te maken voor de bliksem. Het oog is duidelijk gericht op de wolken en op de plotselinge bliksemflits, alsof de wolken gespleten of geopend waren om hem door te laten. De psalmist bedoelt: de "stem des HEEREN", de donder, lijkt de wolken te splijten of te openen, zodat de vlammen vuurs daartussen in de storm kunnen spelen. — Albert Barnes.

Vers 8

"De HEERE doet de woestijn Kades beven." Dat hier Kades in Naftali bedoeld is, zou je uit de ligging van de Libanon kunnen afleiden, al is dat niet noodzakelijk. Syrië wordt zwaar door aardbevingen getroffen, zoals die van Aleppo in 1822, die ook in Damascus duidelijk werd gevoeld. Toch lijkt het niet nodig om meer te veronderstellen dan de gewone gevolgen van een onweer.

De eiken en wouden van Psalm 29:9 passen goed bij de beschrijving van de lagere hellingen van de Libanon, die vol staan met "struiken van mirte, bossen van sparren, notenbomen, johannesbroodbomen en Turkse eiken". En de regenstroom van Psalm 29:10 beschrijft prachtig hoe de duizend stromen die van de Libanon afvloeien plotseling aanzwellen. Volgens reizigers van nu is het aantal waterlopen dat van de Libanon afdaalt onmetelijk. Hoe plotseling die stromen stijgen, blijkt uit de tegenstrijdige berichten erover. De Nahr el Sazib wordt door de een beschreven als "een beekje, hoewel overspannen

door een brug met zes bogen", en door een ander "een grote rivier" genoemd.

De Damour (de oude Tamyras) stroomt rechtstreeks van de Libanon af. Het is "een rivier", zegt Maundrell, "die bij plotselinge regens sterk kan zwellen. Dan stort hij zich met grote snelheid van de bergen af, en hij is al voor menig reiziger noodlottig geweest." Hij noemt een Franse heer, de heer Spon, die enkele jaren eerder probeerde de rivier te doorwaden. De stroom sleurde hem mee en hij kwam om in de zee. Dit is één geval uit heel veel in de bergen van de Libanon, waar een beek die meestal bijna droog staat, ineens een onbegaanbare stroom kan worden. Toen Volney de rivieren van Syrië in de zomer zag, betwijfelde hij of je ze wel rivieren kon noemen. Maar als hij het had gewaagd ze na een onweer over te steken, dan had zijn ongeloof geen ruimte of tijd meer gehad om zich te uiten. Hij zou de juistheid hebben gevoeld van het schilderstuk van de psalmist, waar die zegt—

> *"Jehova zit op regenvloeden, bekleed met majesteit;*
> *Jehova zit als Koning, tot in alle eeuwigheid!."*

— Robert Murray M'Cheyne.

Vers 8

"De stem des HEEREN doet de woestijn beven." Grote God, ik heb mijn best gedaan om U te ontvluchten! Voor mijn wroeging zocht ik een schuilplaats waar niets mij aan mijn God zou herinneren. Ver weg van alles wat de godsdienst te bieden heeft, ver van elk kanaal dat mij de wateren van de genade brengt, gescheiden van iedereen wiens bestraffende getuigenis mij van het kwaad zou kunnen weerhouden. En toch, zelfs daar, grote God, waar ik dacht een toevluchtsoord te hebben gevonden dat onbereikbaar was voor Uw eeuwige barmhartigheid, waar ik ongestraft kon zondigen, zelfs daar, in die woestijn, hield Uw stem mij staande en wierp zij mij aan Uw voeten neer. — J. B. Massillon.

Vers 9

"De stem des HEEREN doet de hinden jongen werpen." Wat de gewone lezing betekent, daarover valt het volgende op te merken: hinden brengen hun jongen met grote moeite en pijn voort, "zich krommen, haar jongen met versplijting voortbrengen, haar smarten uitwerpen" (Job 39:4,6). Dat maakt de beschrijving van het schrikwekkende onweer nog sterker. De donder, hier "de stem des HEEREN" genoemd, zou door de schrik die hij inboezemt de drachtige hinden hun jongen voortijdig laten verliezen. Toch past dit, naar onze opvattingen van dichterlijke beeldspraak, misschien niet zo goed bij de andere beelden in deze passage. Het lijkt dan ook niet zo mooi en verheven als het beeld van de eiken die beven bij de stem van Jehova. — Johannes Calvijn.

Vers 9

"De stem des HEEREN doet de hinden jongen werpen." Dat God zorgt voor dieren en hen zo teder behandelt, strekt Hem tot eer. Dat geldt ook voor Zijn zorg voor gelovigen en de tederheid waarmee Hij hen omringt. Als het Gods eer zo enorm verhoogt dat Hij wilde dieren verzorgt, dan kan het ook het geloof van een mens enorm sterken te weten dat Hij voor hem zal zorgen. Zorgt de Heere voor hinden? Dan zorgt Hij zeker voor wie in het bijzonder bij Hem horen. God heeft een bijzondere zorg voor deze en dergelijke schepselen wanneer hun jongen geboren worden. Als ik het met alle eerbied zo mag zeggen: Hij treedt op als vroedvrouw voor deze wilde dieren, op het moment dat de weeën komen. Zoals de Heere de mens op bijzondere wijze "uit den buik" haalt (Psalm 22:10), zo haalt Hij ook de dieren uit de baarmoeder.

"De stem des HEEREN doet de woestijn beven; de HEERE doet de woestijn Kades beven." Zo vertalen wij het.

Maar het woord dat wij met "doet beven" weergeven, is hetzelfde woord als in Job 39:4, en dat betekent "voortbrengen". Daarom verta-

len sommigen die heel goed Hebreeuws kennen het anders dan wij. Zij zeggen niet: "De stem des HEEREN doet de woestijn beven", maar: "De stem des HEEREN doet de woestijn voortbrengen; de HEERE doet de woestijn Kades voortbrengen." Dat moeten we niet opvatten van planten. (Dat is wel waar: de Heere laat de bomen van het veld zowel bladeren als vruchten voortbrengen.) Het gaat hier om dieren, om levende wezens in de woestijn. Wanneer er staat: "De stem des HEEREN doet de woestijn voortbrengen", dan bedoelt de psalmist: de Heere laat het wilde dier van de woestijn jongen werpen. Dat lijkt me ook de duidelijke zin van de plaats, als je ziet wat erop volgt. Want eerst zegt de psalmist het in het algemeen in het achtste vers: "De stem des HEEREN doet de woestijn voortbrengen." Daarna geeft hij in het negende vers het bijzondere voorbeeld van de hinde: "De stem des HEEREN doet de hinden jongen werpen." — Joseph Caryl.

Vers 9

"De stem des HEEREN doet de hinden jongen werpen." Een van de oude schrijvers merkt terecht op waarom Jehova vraagt: "Hebt gij waargenomen den arbeid der hinden?" (Job 39:4). Dit dier is immers altijd op de vlucht. Het springt en huppelt voortdurend rond, bevangen door angst en schrik. Zonder zo'n bijzondere bescherming zou het zijn jongen nooit groot kunnen brengen. Gods voorzienigheid is dus even duidelijk te zien in het behoud van de moeder als in dat van het jong. Beiden mogen rekenen op Zijn medelijden en tedere zorg. Een bedroefd mens heeft daarom geen enkele reden om zijn Maker onvriendelijkheid te verwijten. Hij verwaardigt Zich immers zelfs om over de geiten en de hinden te waken.

Iedereen geeft toe dat de hinde haar jong met grote moeite ter wereld brengt. Dat lezen we ook in dit vers: "Als zij zich krommen, haar jongen met versplijting voortbrengen, haar smarten uitwerpen." Als we Plinius en andere natuurkundigen mogen geloven, heeft Gods voorzienigheid het in genade behaagd om bepaalde kruiden te geven

die de geboorte sterk vergemakkelijken. Door hun instinct leidt Hij de hinde ertoe die te eten als de dracht bijna voorbij is. Hoe waar dat ook is: uit hoger gezag weten we dat de voorzienigheid de geboorte van de hinde ook bevordert door haar angst op te wekken en haar lichaam te laten schudden door de rollende donder. “De stem des HEEREN” (een gewone Hebreeuwse uitdrukking voor donder) “doet de hinden jongen werpen.”

We hoeven ons er ook niet over te verbazen dat zo’n schuw dier als de hinde zo wordt geraakt door deze ontzagwekkende beroering van de lucht. Sommige van de trotste mensen die ooit geleefd hebben, bleken er ook voor te beven. Volgens Suetonius was keizer Augustus van Rome zo bang tijdens onweer, dat hij een zeehondenhuid om zijn lichaam sloeg tegen de bliksem, en zich in een verborgen hoek verstopte tot de storm voorbij was. De tiran Caligula deed soms alsof hij Jupiter zelf kon bedreigen, maar tijdens onweer bedekte hij zijn hoofd of kroop hij onder een bed. En Horatius bekent dat hij van het atheïsme werd teruggebracht door de schrik van donder en bliksem. Hij beschrijft die uitwerking met zijn gebruikelijke gelukkige welsprekendheid. (Oden, boek 1, 34.) — George Paxton, “Illustrations of Scripture”.

Vers 9

“De stem des HEEREN doet de hinden jongen werpen.” “Cervi sunt predicatores”, zegt Hieronymus. Dat betekent: de hinden zijn de predikers. Zij brengen zielen voor Christus voort door het evangelie, en dat is Gods stem. Dat de stem des Heeren het woud kaal maakt, laat volgens Basilius hun werk zien. Door de kracht van het evangelie maken zij de sterke eiken en de hoge cederen van de wereld klein, en nemen zij de vele maskers af van mensen die alleen voor deze wereld leven. Anderen passen het toe op de predikers van Gods woord. Zij openen de donkere struiken van de goddelijke verborgenheden in de

heilige Schrift, met het licht van het evangelie dat de Heilige Geest laat schijnen (Hieronymus). — Christopher Wordsworth.

Vers 9 (eerste zinsdeel)

"De stem van Jehova richt een bloedbad aan onder de eiken en ontbloot de wouden." — Samuel Horsley.

Vers 9

"In Zijn tempel." Sommigen denken dat David deze psalm bedoeld heeft om in de tempel te zingen als het onweert. Dat is best mogelijk. Sommige schrijvers maken God het onderwerp van het werkwoord "zegt" en vertalen: in Zijn tempel laat Hij al Zijn heerlijkheid horen. Dat wil zeggen: God laat veel van Zijn heerlijkheid horen in Zijn donder, maar alles in Zijn tempel. Want wat Hij daar ook met Zijn mond spreekt, dat voert Hij met Zijn hand uit. — John Trapp.

Vers 9 (laatste zinsdeel)

Eerst spreekt David in de psalm alleen over wat de natuurlijke donder doet. Tegen het einde past hij het toe op het Woord van God, als hij zegt: "Maar in Zijn tempel zegt Hem een iegelijk eer." Daarmee bedoelt hij: Gods woord en Zijn verordeningen, die in Zijn kerk of tempel worden bediend, brengen iedereen ertoe Gods heerlijke macht te erkennen en te bezingen. Dat doen ze nog veel meer dan de machtige donder die we in onze oren horen klinken, of de felle bliksem die in onze ogen flitst. Er zit veel meer koninklijke macht in de donder van het Woord dan in het woord donder. Het laatste jaagt alleen schrik aan, om te overtuigen. Het eerste jaagt ons schrik aan om ons te redden. Want nadat God daar schrik heeft gesproken in Zijn dreigingen, spreekt Hij troost in Zijn beloften. Hij schudt ons wakker met het besef van onze zonden en van Zijn toorn die wij daarmee verdiend hebben, als in een verschrikkelijke storm. Daarna verkwikt Hij ons meteen met de zachte wind van de genade die Hij laat zien, en met de

aangename, lieflijke zonneschijn van Zijn gunst door Jezus Christus. — Joseph Caryl.

Vers 11

"De HEERE zal Zijn volk sterkte geven; de HEERE zal Zijn volk zegenen met vrede." Dat betekent: in de oorlog is Hij hun kracht, en in de vrede hun geluk. In de oorlog is Hij de Bron van alle macht waarmee ze machtige vijanden kunnen weerstaan en overwinnen. In de vrede is Hij hun waarachtig gelukkig makende goed. Door Zijn eigen beloofde aanwezigheid maakt Hij hen tot een echt gezegend volk. — John Howe.

Vers 11

"De HEERE zal Zijn volk zegenen met vrede." Sommige kostbare zielen hebben zich met Christus verbonden en het evangelie omhelsd. Toch zijn zij op dit moment nog niet tot rust gekomen in hun eigen geweten. Een tijdlang blijven ze onrustig en onzeker in hun eigen geest. Maar ook dan hebben ze vrede van geweten, en wel op drie manieren: in pretio, in promisso, in semine. Dat betekent: in de prijs, in de belofte en in het zaad.

Ten eerste heeft elke ware gelovige vrede van geweten in pretio, in de prijs. Het evangelie legt die prijs in zijn hand, en daarmee kan hij die vrede zeker kopen: het bloed van Christus. We zeggen van iets dat het goud is, als het goud waard is en we het overal voor goud kunnen inruilen. Zo'n prijs is het bloed van Christus. Het is vrede van geweten, want een ziel die dit bloed heeft, kan het daarvoor inruilen. God Zelf kan het arme schepsel dat op die voorwaarden bidt niet afwijzen. "Heere, geef mij vrede van geweten; hier is het bloed van Christus, de prijs ervan." Wat de schuld kon betalen, kan zeker ook de kwijtschelding bewerken. Vrede van geweten is niets anders dan een kwijtschelding, ondertekend door God: de schuld aan Gods gerechtigheid is volledig betaald. Het bloed van Christus heeft voor de gelovige het grotere gedaan, dus doet het ook het kleinere.

Stel dat er zo'n zeldzaam drankje bestond dat zeker gezondheid gaf aan iedereen die het innam. Dan zouden we gerust kunnen zeggen, zodra de zieke het had ingenomen, dat hij zijn gezondheid had gedronken. Ze zit in hem, ook al voelt hij op dit moment nog niet dat hij haar heeft. Met de tijd zal het blijken.

Ten tweede, in promisso. Elke ware gelovige heeft vrede van geweten in de belofte. Dat tellen we net zo hoog als klinkende munt in de beurs, want we hebben er een vaste schuldbrief voor. "De HEERE zal Zijn volk zegenen met vrede." Hij is er vast toe besloten. Wie zal Hem dan tegenhouden? Het loont de moeite de hele psalm te lezen, om te zien hoeveel gewicht de Heere aan deze zoete belofte geeft. Zo wordt ons geloof aangemoedigd om te verwachten dat Hij haar ook vervult. Niets is moeilijker om in het hart van een arm schepsel te krijgen dan gedachten of hoop op vrede en troost. Alles in zijn binnenste is in rep en roer, en zijn geweten dreigt hem alleen met vuur en zwaard, met Gods toorn en wraak vanwege zijn zonden. Welnu, de hele psalm laat zien wat een grote dingen God kan doen, en dat Hij daar niet meer moeite voor hoeft te doen dan een woord te spreken: "De stem des HEEREN is met heerlijkheid" (Psalm 29:4), "zij breekt de cederen, zij houwt vlammen uit, zij doet de woestijn beven, zij doet de hinden jongen werpen."

Deze God, Die dit alles doet, belooft Zijn volk te zegenen met vrede. En dat is zowel vrede naar buiten als vrede van binnen. Zonder die vrede van binnen zou Hij hun wel rust kunnen geven, maar nooit hen zegenen met vrede, zoals Hij daar op Zich neemt te doen. Wat een droevige vrede zou het zijn als we rustige straten hadden, maar ons in onze huizen de keel werd afgesneden. Toch is het nog oneindig droeviger om vrede te hebben in zowel onze straten als onze huizen, maar oorlog en bloed in ons schuldige geweten. Welke vrede kan een arm schepsel proeven of genieten zolang het zwaard van Gods toorn op de keel van zijn geweten ligt? Dan is er geen vrede met God Zelf.

Daarom heeft Christus de vrede van vergeving gekocht. Hij wilde vrede van geweten verwerven voor wie Hij vergeven heeft. Zo heeft Hij haar hun ook nagelaten in de belofte: "Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u." Johannes 14:27. Je ziet hier dat Hij allebei is: de erflater die haar nalaat, en de uitvoerder van Zijn eigen testament. Met eigen handen deelt Hij uit wat Zijn liefde aan de gelovigen heeft nagelaten. Er is dus geen vrees dat Zijn wil niet volledig wordt uitgevoerd. Hij Zelf leeft immers om erop toe te zien dat het gebeurt.

Ten derde, in semine. Elke gelovige heeft deze onverwachte vrede in het zaad. "Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechten van hart." Psalm 97:11. Waar is het gezaaid? In de eigen boezem van de gelovige, toen de Geest van God de beginselen van genade en heiligheid daarin wierp. Daarom heet zij "een vreedzame vrucht der gerechtigheid". Hebreeën 12:11. Ze groeit net zo vanzelf uit heiligheid als elke vrucht uit het zaad dat erbij hoort. Het is wel waar dat het zaad bij sommigen sneller opschiet en tot deze vrucht rijpt dan bij anderen. Deze geestelijke oogst komt niet bij iedereen even snel. Dat geldt ook voor de oogst die we kunnen zien. Maar hier is de troost: wie een zaaitijd van genade over zijn ziel heeft laten gaan, zal ook zijn oogsttijd van vreugde krijgen. — William Gurnall.

Vers 11

"Vrede." Er is een drievoudige "vrede": externa, interna, aeterna. Dat is tijdelijke, geestelijke en hemelse vrede. De vrede naar buiten is de zegen. De vrede van binnen is de genade. En de eeuwige vrede is die van de heerlijkheid. Denk aan een statig paleis. Daar is een poort of een voorhof die naar de mooie kamers binnenin leidt. Zo is vrede naar buiten de ingang tot de binnenste vertrekken: de zoete vrede van het geweten en de rust waarin onze vrede in de hemel gelukkig zal zijn. Vrede naar buiten geeft ons namelijk veel gemak en hulp om het ene én het andere te bereiken. — Ephraim Udall, 1642.

Vers 1

Onze plicht om onze kracht en de eer daarvoor aan God toe te schrijven; de straf als we dat nalaten; het genot als we het doen.

Vers 1

Een volk mag alleen roemen in de Heere.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Koninklijke rechten, de koninklijke schatkist, trouwe onderdanen die hun belasting betalen, en de koning die die ontvangt. Smokkelaars en douanebeambten.

Vers 2 (tweede zinsdeel)

Door God ingegeven ritueel. Wat moeten we doen? Aanbidden. Wie? De Heere. Hoe? In de heerlijkheid van de heiligheid. Er is geen enkele toespeling op plaats, tijd, volgorde, woorden, vorm, gewaden enzovoort.

Vers 3

Gods stem horen in de moeite en boven de moeite uit, ofwel in grote rampen voor jezelf en voor het land.

Vers 4

De kracht en majesteit van het evangelie. Licht dit toe met de verzen die hierna volgen.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

“De majestueuze stem.” Zie Spurgeons Preken, nr. 87.

Vers 5

De breekkracht van het evangelie.

Vers 6

De kracht van het evangelie om omver te werpen.

Vers 7

Het vuur dat met het woord meegaat. Dit is een onderwerp met veel ruimte.

Vers 8

Goddeloze plaatsen wakker schudden en alarmeren door de prediking van het woord.

Vers 9

De kracht van het woord van God om de geheimen van het hart van de mens bloot te leggen, en om hem opnieuw te scheppen.

Vers 9 (laatste zinsdeel)

1. Een tempel zonder gelijke.
2. Aanbidding met één stem.
3. Een dwingende reden.
4. Algemene geestdrift: “Eer!”

Vers 10

Gods altijd aanwezige en ongestoorde bestuur.

Vers 11

De tweeling-zegeningen uit dezelfde bron; hoe ze samenhangen en hoe ze volmaakt worden.

Vers 11

De twee wilsbeschikkingen, de twee zegeningen, het ene volk en de ene Heere.

Psalm 30

Titel

Een psalm en lied bij de inwijding van het huis van David; of liever: een psalm, een lied van inwijding voor het huis. Van David. Dit is een lied van geloof, want het huis van Jehova waar het hier over gaat, heeft David zelf nooit gezien. Het is ook een lofpsalm, want een zwaar oordeel was tegengehouden en een grote zonde vergeven.

In onze Engelse vertaling lijkt het alsof deze psalm bedoeld was voor de bouw van het cederhouten huis dat David voor zichzelf liet neerzetten. Toen hoefde hij zich niet meer te verstoppen in de spelonk van Adullam, want hij was een groot koning geworden. Als dat echt de bedoeling was, dan leert het ons iets moois: wie verhuist, doet er goed aan zijn nieuwe woning aan God toe te wijden. We mogen onze christelijke vrienden uitnodigen en laten zien dat waar wij wonen, God woont, en dat waar wij een tent hebben, God een altaar heeft.

Maar het lied kijkt vooruit naar de tempel. David verzamelde daar met vreugde voorraad voor, en op oude leeftijd kocht hij de dorsvloer van Ornan als bouwplaats. Daarom moeten we hier vooral zien hoe heilig zijn geloof was: hij zag de belofte over Salomo al in vervulling gaan. Het geloof kan zingen—

"*Eer zij U voor alle genade die ik nog niet heb gesmaakt.*"

Door de hele psalm heen voel je dat David zwaar op de proef was gesteld, zowel persoonlijk als in zijn omgeving. Dat gebeurde nadat hij zich in zijn overmoed veilig had gewaand. Als Gods kinderen op de

ene manier voorspoed hebben, worden ze meestal op een andere manier beproefd. Bijna niemand van ons kan immers onvermengd geluk verdragen. Zelfs de vreugde van de hoop moet gemengd worden met de pijn van de ervaring, zeker wanneer de troost ons vleselijk gerust en zelfverzekerd maakt.

Toch volgde de vergeving snel op het berouw, en Gods barmhartigheid kreeg alle eer. Deze psalm is een lied en geen klacht. Lees hem in het licht van Davids laatste levensjaren. Hij had het volk laten tellen, en God had hem daarvoor getuchtigd. Daarna gebood God de engel in Zijn barmhartigheid zijn zwaard weer in de schede te steken. Op de dorsvloer van Ornan kreeg de dichter de inspiratie die in dit heerlijke lied gloeit. Zo gelezen is dit de psalm van de volkstelling en van de inwijding van de tempel, die eraan herinnert dat de plaag werd gestopt.

Indeling

In Psalm 30:3-5 prijst David de Heere voor zijn redding. In Psalm 30:6-7 nodigt hij de heiligen uit om samen met hem Gods ontferming te vieren. In Psalm 30:8-9 belijdt hij de schuld waarvoor hij getuchtigd werd. In Psalm 30:10-12 herhaalt hij het smeekgebed dat hij opzond. Daarna sluit hij af met de herinnering aan zijn redding en de belofte van eeuwige lof.

Uitleg

Vers 2

“Ik zal U verhogen, HEERE.” Ik wil hoog van U denken, met diep ontzag, en dat laten klinken in mijn mooiste muziek. Anderen mogen U vergeten, over U mopperen, U verachten of U lasteren, maar “ik zal U verhogen”. Ik ben immers meer begunstigd dan wie ook. Ik zal Uw

naam verhogen, Uw karakter, Uw eigenschappen, Uw barmhartigheid voor mij en Uw grote geduld met mijn volk. Maar vooral zal ik goed spreken over Uzelf: "ik zal U verhogen", o Jehova. Dat wordt mijn blijde taak, elke dag opnieuw, en daar zal ik nooit genoeg van krijgen.

"Want Gij hebt mij opgetrokken." Hier zit een tegenstelling in: "Ik zal U verhogen, … want Gij hebt mij opgetrokken." Ik wil de weldaden die ik kreeg beantwoorden. De lof van de psalmist was dus niet zomaar een gevoel. Hij kon er een reden voor geven. Hij was omhooggetrokken, als een gevangene uit een kerker, als Jozef uit de put. Daarom hield hij zoveel van zijn bevrijder, die hem uit de nood had gehaald.

Ook ons heeft de genade opgetild: uit de put van de hel, uit de gracht van de zonde, uit het Slik der Moedeloosheid, van het ziekbed, uit de slavernij van twijfel en angst. Hebben wij daar geen lied voor? Hoe hoog heeft onze Heere ons getild! Tot de plaats van kinderen, opgenomen in Zijn gezin. Tot een band met Christus: "en heeft ons mede gezet in den hemel in Christus Jezus." Verhef dus de naam van onze God hoog, want Hij heeft ons boven de sterren uitgetild.

"En mijn vijanden over mij niet verblijd." Van de drie rampen was dit het oordeel waar David het meest bang voor was. Hij zei: laat mij liever in de hand van de Heere vallen dan in de hand van mensen. Het zou een verschrikkelijk lot zijn als we aan de willekeur van onze vijanden waren overgeleverd. Maar de Heere zij geloofd: dat is ons bespaard gebleven. De duivel en al onze geestelijke vijanden hebben zich niet over ons mogen verheugen, want we zijn gered uit de strik van de vogelaar. Onze slechte vrienden voorspelden dat we naar onze oude zonden zouden terugkeren. Zij zijn teleurgesteld, want het is niet gebeurd. Wie op ons struikelen loerde en zo graag wilde roepen: "Heah, onze ziel!", heeft tot nu toe tevergeefs gewacht.

O, gelukkig zijn zij die de Heere zo trouw in hun levenswandel bewaart, dat de scherpe lynxogen van de wereld er geen echte fout in

kunnen vinden. Geldt dat voor ons? Laten we alle eer geven aan Hem Die ons in onze oprechtheid heeft vastgehouden.

Vers 3

"HEERE, mijn God! ik heb tot U geroepen, en Gij hebt mij genezen." David bad voor zichzelf en voor zijn volk toen de pest hen trof. Hij ging meteen naar het hoofdkwartier, en niet via een omweg naar mensen die ook kunnen falen. God is de beste dokter, ook voor onze lichamelijke gebreken. Wie God vergeet, doet erg verkeerd en dwaas. Het was een zonde van Asa dat hij op artsen vertrouwde en niet op God. Moeten we naar een arts? Dan is dat zo, maar laten we eerst naar onze God gaan. En bedenk vooral dat medicijnen op zichzelf geen helende kracht bezitten. De genezende kracht moet uit Gods hand komen.

Als ons horloge niet goed loopt, brengen we het naar de horlogemaker. Als ons lichaam of onze ziel in slechte staat is, laten we dan naar Hem gaan Die ze gemaakt heeft en Die feilloos weet hoe Hij ze weer in orde brengt. Voor onze geestelijke ziekten geldt: alleen de aanraking van de Heere Christus kan die genezen. Als we maar de zoom van Zijn kleed aanraken, worden we gezond. Alle andere artsen kunnen ons niet helpen, al sloten we ze allemaal in onze armen.

"HEERE, mijn God!" Zie welke verbondsnaam het geloof gebruikt: "mijn God". Driemaal gelukkig is wie de Heere Zelf zijn deel mag noemen. Merk op hoe Davids geloof een trede hoger klimt. In vers 2 zong hij "HEERE", maar in vers 3 is het "HEERE, mijn God". Hemelse hartenmuziek stijgt altijd op, als de rookzuilen die van het reukaltaar opgingen.

"Ik heb tot U geroepen." Ik kon nauwelijks bidden, maar ik riep. Ik stortte mijn ziel uit zoals een klein kind zijn verlangens uitstort. Ik riep tot mijn God. Ik wist tot wie ik moest roepen, en ik riep niet tot mijn vrienden of tot enige menselijke arm. Daarom is de uitkomst zo zeker en zo bevredigend: "Gij hebt mij genezen." Ik weet het. Ik ben er

zeker van, en ik hoef er niet langer aan te twijfelen. Ik voel het bewijs van geestelijke gezondheid nu in mijzelf: eer zij Uw naam!

Wie nederig bij God smeekt om bevrijding van de ziekte van de zonde, zal slagen zoals de psalmist. Maar wie niet eens genezing wil zoeken, moet zich niet verbazen als zijn wonden gaan zweren en zijn ziel sterft.

Vers 4

"HEERE! Gij hebt mijn ziel uit het graf opgevoerd." Let op: er staat niet "ik hoop het", maar "Gij hebt, Gij hebt, Gij hebt" — driemaal. David is er helemaal zeker van, zonder twijfel, dat God grote dingen voor hem heeft gedaan. Daar is hij intens blij over. Hij was tot de rand van het graf gezakt en toch hersteld, om te vertellen hoe geduldig God is. En dat was nog niet alles, want er was meer om dankbaar voor te zijn. Hij erkende dat alleen genade hem van de diepste hel had gered, en dat maakte hem dubbel dankbaar.

Van het graf gespaard blijven is veel. Uit de kuil gered worden is méér. Daarom is er steeds meer reden tot lof, want beide reddingen komen alleen van de machtige rechterhand van de Heere. Hij is de enige Bewaarder van ons leven en de enige Verlosser van onze zielen uit de hel.

Vers 5

"Psalmzingt den HEERE, gij Zijn gunstgenoten!" Het is alsof David zegt: "Zing met mijn lied mee en help mij mijn dankbaarheid uit te drukken." Hij voelde dat hij God zelf niet genoeg kon prijzen, en daarom riep hij de harten van anderen te hulp. David wilde zijn koor niet vullen met mensen die God hebben afgewezen, maar met geheiligde mensen, die uit het hart konden zingen. Hij roept jullie, volk van God, omdat jullie heiligen zijn. En als zondaars goddeloos zwijgen, laat jullie heiligheid jullie dan dwingen om te zingen.

Jullie zijn Zijn heiligen: uitverkoren, met bloed gekocht, geroepen en voor God apart gezet. Jullie zijn juist geheiligd om het dagelijkse

offer van lof te brengen. Laat dan ook niets aan deze hemelse plicht ontbreken. “Psalmzingt den HEERE.” Het is een prettige bezigheid en het levert veel op. Laat je niet telkens opnieuw aansporen tot zo’n aangename dienst.

“En zegt lof.” Laat jullie liederen dankliederen zijn, waarin de barmhartigheid van de Heere in blije herinnering weer tot leven komt. Alleen al de herinnering aan het verleden moet onze harpen stemmen, ook als we nu weinig vreugde voelen.

“Ter gedachtenis Zijner heiligheid.” Heiligheid is een eigenschap die diep ontzag wekt en een eerbiedige houding vraagt. En toch: zeg lof als je eraan denkt. “Heilig, heilig, heilig!” is het lied van serafs en cherubs. Laten wij ons daarbij voegen, niet treurig alsof we beefden voor Gods heiligheid, maar blij, en nederig verheugd erover.

Vers 6

“Want een ogenblik is er in Zijn toorn.” David denkt hier aan de beschikkingen van Gods voorzienigheid die tuchtigingen zijn. Als een vader bestuurt God Zijn dwalende kinderen daarmee, zoals met de plaag die over Jeruzalem kwam vanwege Davids zonden. Zulke oordelen duren maar kort. Ze worden weggenomen zodra oprecht berouw om vergeving smeekt en het grote, aanvaardbare offer aanbiedt. Wat een barmhartigheid! Want als de toorn van de Heere lang zou blijven smeulen, zou al wat vlees is volkomen voor Hem bezwijken.

God legt Zijn roede graag neer zodra die haar werk heeft gedaan. Hij is langzaam tot toorn en snel om die te beëindigen. Als Zijn tijdelijke, vaderlijke toorn al zo zwaar is dat hij wel kort moet zijn, hoe verschrikkelijk moet dan de eeuwige toorn zijn die de Rechter over Zijn tegenstanders uitoefent?

“Maar een leven in Zijn goedgunstigheid.” Zodra de Heere David weer vriendelijk aankeek, leefde de stad op en ook het hart van de koning. Wij sterven als verwelkte bloemen als de Heere Zijn wenkbrauwen fronst. Maar Zijn zachte glimlach doet ons herleven, zoals

de dauw het veld verfrist. Zijn gunst maakt het leven niet alleen zoet en vrolijk. Zij is het leven zelf, de kern van het leven. Wie wil weten wat leven is, moet de gunst van de Heere zoeken.

"Des avonds vernacht het geween." Maar nachten duren niet eeuwig. Zelfs in de sombere winter steekt de morgenster haar lamp aan. Het past dat in onze nachten de dauw van verdriet valt. Als de afwezigheid van de Bruidegom het van binnen donker maakt, is het begrijpelijk dat de ziel, als een weduwe, smacht naar een nieuw weerzien met de Geliefde.

"Maar des morgens is er gejuich." Als de Zon der gerechtigheid opkomt, drogen wij onze ogen, en de vreugde verjaagt het verdriet dat binnendrong. Wie zou er niet blij zijn als hij Jezus kent? De eerste stralen van de morgen geven ons troost als Jezus de dageraad is, en alle gelovigen weten dat dit waar is. Rouw duurt maar tot de morgen. Als de nacht voorbij is, verdwijnt de somberheid. Dit wordt genoemd als reden om heilig te zingen, en het is een sterke reden. Korte nachten en vrolijke dagen vragen om luit en harp.

Vers 7

"In mijn voorspoed." Al zijn vijanden waren rustig en zijn opstandige zoon was dood en begraven. Juist toen was het gevaarlijk. Menig schip vergaat bij windstilte. Geen verleiding is zo gevaarlijk als je rustig en veilig voelen.

"Ik zeide wel …: Ik zal niet wankelen in eeuwigheid." Ach, David, je zei meer dan verstandig was om te zeggen, of zelfs om te denken! God heeft de wereld immers op de vloeden gegrond, om ons te laten zien wat voor arme, veranderlijke, onvaste wereld het is. Ongelukkig wie erop bouwt! Hij bouwt een kerker voor zijn hoop. In plaats van te denken dat we nooit zullen wankelen, moeten we bedenken dat we zeer snel helemaal weggehaald zullen worden. Niets blijft bestaan onder de maan. Omdat het mij vandaag goed gaat, mag ik mij niet inbeelden dat ik morgen nog even hoog sta.

Denk aan een wiel: de bovenste spaken komen vanzelf een keer onderaan. Zo gaat het ook met menselijke omstandigheden. Alles draait voortdurend rond, en niemand kan het tegenhouden. Velen die vandaag in het stof liggen, zullen morgen hoog verheven zijn. En wie nu bovenaan staat, schuurt straks over de grond. Voorspoed had de psalmist duidelijk het hoofd op hol gebracht, anders zou hij niet zo zelfverzekerd zijn geweest. Hij stond door genade, maar vergat zichzelf en kwam daardoor ten val.

Lezer, zit er niet veel van dezelfde hoogmoedige stof in ons allemaal? Laten we oppassen dat de dampen van bedwelmend succes ons niet naar het hoofd stijgen en ook ons tot dwazen maken.

Vers 8

"HEERE! Gij hadt mijn berg door Uw goedgunstigheid vastgezet." Hij schreef zijn voorspoed toe aan de gunst van de Heere. Tot zover is het goed, want het is verstandig Gods hand te erkennen in al onze zekerheid en rijkdom. Maar let op: het goede in een goed mens is nooit zuiver goed. Hier zat vleselijke zekerheid doorheen, een zelfverzekerdheid zonder God. Hij vergelijkt zijn positie met een berg, iets groots en onwrikbaars. Een molshoop was dichterbij geweest, want we denken nooit te klein over onszelf. Hij roemde dat zijn berg stevig stond. Toch had hij eerder, in Psalm 29, gezegd dat Sirjon en de Libanon springen als jonge eenhoorns. Was Davids positie dan steviger dan de Libanon? Ach, wat een ijdele waan, en die kennen wij allemaal maar al te goed!

Hoe snel spat de zeepbel uiteen wanneer Gods volk zich in het hoofd haalt dat het onder de sterren onveranderlijk zal blijven en op deze draaiende bol altijd hetzelfde! Hoe ontroerend en leerzaam corrigeerde God de vergissing van Zijn dienaar: "Maar toen Gij Uw aangezicht verborgt, werd ik verschrikt." Slagen waren niet nodig. Een verborgen gezicht was genoeg.

Dat bewijst twee dingen, en beide zijn de moeite waard om te onthouden. Ten eerste dat David een echte heilige was, want geen verborgen aangezicht van God zou een zondaar op aarde verontrusten. Ten tweede dat de vreugde van de heilige afhangt van de nabijheid van zijn Heere. Geen berg, hoe stevig ook, kan ons rust geven als onze gemeenschap met God verbroken is en Zijn aangezicht verborgen blijft. Toch is het dan goed om verontrust te zijn. Het beste na het koesteren in het licht van Gods gelaat is: volkomen ongelukkig zijn wanneer die zaligheid ons wordt onthouden.

> *"O Heere, laat mij slechts om mijn zonden wenen,*
> *En anders om niemand, dan om U alleen!*
> *O, mocht U mij deze genade verlenen,*
> *Te zijn als een mens van gedurig geween!"*

Vers 9

"Tot U, HEERE! riep ik." Gebed is de onfeilbare toevlucht van Gods volk. Als ze met hun verstand aan het einde zijn, kunnen ze nog altijd naar de genadetroon. Als een aardbeving onze berg doet wankelen, staat de troon van genade nog vast, en daar mogen we heen. Laten we nooit vergeten te bidden, en nooit twijfelen aan een goede uitkomst van ons gebed.

De hand die verwondt, kan ook genezen. Laten we ons keren tot Hem Die ons slaat, en Hij laat Zich door ons gebed vermurwen. Gebed troost beter dan Kaïns stedenbouw of Sauls zoeken naar muziek. Vrolijkheid en vleselijk vermaak zijn een droevig recept voor een verward, wanhopig gemoed. Gebed slaagt waar al het andere faalt. Wie in nood is, hoeft dus niet lang naar hulp te zoeken: de weg naar boven staat altijd open.

Vers 10

In dit vers zien we hoe David bad en hoe hij zijn gebed opbouwde. Het was een woordenstrijd met God: hij bracht redenen aan en be-

pleitte zijn zaak. Het was geen uiteenzetting van leerstellige meningen en geen verslag van wat hij had meegemaakt, en al helemaal geen verkapte steek naar anderen onder het mom van bidden. Dat laatste gebeurt helaas wel op sommige gebedssamenkomsten, waar zulke praktijken, en nog ergere, in de plaats zijn gekomen van heilig smeken. David worstelde met de Engel van het verbond en pleitte vurig, en daarom won hij. Hoofd en hart, verstand en gevoel, geheugen en inzicht: alles was aan het werk om zijn zaak goed voor te leggen aan de Heere van de liefde.

"Wat gewin is er in mijn bloed, in mijn nederdalen tot de groeve?" Wilt U dan geen zanger uit Uw koor kwijtraken, iemand die U zo graag groot maakt? "Zal U het stof loven? Zal het Uw waarheid verkondigen?" Is er dan niet één getuige minder van Uw trouw en betrouwbaarheid? Spaar dan toch Uw arme, onwaardige dienaar, omwille van Uw eigen naam!

Vers 11

"Hoor, HEERE! en wees mij genadig." Een korte bede die alles omvat en die op elk moment past. Laten we haar vaak gebruiken! Het is het gebed van de tollenaar, en laat dat gebed ook het onze zijn. Als God een gebed verhoort, is dat een grote daad van barmhartigheid, want onze smeekbeden verdienen geen antwoord. "HEERE! wees mij een Helper." Ook dit is weer zo'n kort, krachtig gebed dat altijd past. Het past in honderden situaties in het leven van Gods volk. Het past bij de predikant die naar de preekstoel gaat, bij de zieke op zijn ziekbed, bij de werker op zijn post, bij de gelovige die wordt verzocht en bij de man van God in tegenspoed. Wanneer God helpt, verdwijnen alle moeilijkheden. Hij is de hulp van Zijn volk, een hulp die vlakbij is als zij in nood zijn.

Deze twee korte beden worden aanbevolen als schietgebedjes voor gelovigen die het druk hebben en geen tijd hebben voor lange gebe-

den. Lange tijden van gebed zijn immers een zeldzaam voorrecht voor mensen die hun dagen in afzondering doorbrengen.

Vers 12

Let eens op het contrast. God neemt de rouw van Zijn volk weg, en wat geeft Hij hun daarvoor in de plaats? Rust en vrede? Ja, en nog veel meer dan dat. "Gij hebt mij mijn weeklage veranderd in een rei." Hij laat hun hart dansen bij de klank van Zijn naam. "Gij hebt mijn zak ontbonden." Dat is goed. Wat een opluchting om van het rouwkleed af te zijn! Maar wat dan? Dan kleedt Hij ons! En met wat voor kleding? Met een gewoon gewaad? Nee, met het koninklijke gewaad dat de verheerlijkte geesten in de hemel dragen. "En mij met blijdschap omgord." Dat is mooier dan kleren van zijde of van goudbrokaat, versierd met borduurwerk en bezaaid met edelstenen. Menig arme man draagt dit hemelse gewaad om zijn hart, terwijl hij aan de buitenkant alleen grof katoen en ribfluweel heeft. Zo iemand hoeft de keizer in al zijn pracht niet te benijden. Eer aan U, o God, als U mijn geestelijke leven rijk hebt gemaakt met het besef van volle vergeving en van een rechtvaardiging die nú geldt, en mij hebt gevuld met alle volheid van God.

Vers 13

"Opdat mijn eer U psalmzinge, en niet zwijge." Dat wil zeggen: met dit doel en met dit voornemen, dat mijn eer – mijn tong of mijn ziel – U lof zingt en niet zwijgt. Het zou een schandelijke misdaad zijn als we Gods barmhartigheid hadden ontvangen en dan vergaten Hem te loven. God wil niet dat onze tong stilligt, terwijl er aan alle kanten zoveel redenen tot dankbaarheid zijn. Hij wil geen stomme kinderen in huis. In de hemel gaan ze allemaal zingen, dus moeten ze ook allemaal zingen op aarde. Laten we met de dichter zingen:

> *"Hier zou ik verheven muziek laten klinken,*
> *Opdat mijn ziel niet in het stof zou verzinken.*

> *O, had ik de klank van die hemelse tonen,*
> *Om daar te verkeren waar engelen wonen!"*

"HEERE, mijn God! in eeuwigheid zal ik U loven."

> *Ik prijs Hem in 't leven, ik prijs in de dood,*
> *Zolang Hij des levens adem mij bood.*
> *En wanneer de koude doodsdauw mij bevangt,*
> *Terwijl heel mijn ziel naar de hemel verlangt,*
> *Dan zeg ik: „Mijn Jezus, als 'k U heb bemind,*
> *Dan is het nú meer dan ooit, als Uw kind!"*

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Opschrift. "Een psalm, een lied" enzovoort. Men denkt dat de woorden psalm en lied samen in het opschrift van een psalm staan om aan te geven dat bij het zingen in de tempel het geluid van instrumenten met de stem moest worden verbonden. Staat er "een lied, een psalm", dan ging de stem voorop. Staat er "een psalm, een lied", dan volgde de stem. — John Diodati.

Opschrift. "Een lied der inwijding." (Hebr.) Het oorspronkelijke woord (Hebr.) betekent initiari, egkainizein, rei novae primam usurpationem (het eerste gebruik van een nieuw ding). Coccejus zegt het zo: inwijden, dus het eerste gebruik dat van iets wordt gemaakt. Als iemand een huis had afgebouwd en erin trok, vierde hij dat gewoonlijk met grote vreugde. Hij hield een feest, nodigde zijn vrienden uit en hield enkele godsdienstige plechtigheden om de bescherming van de hemel te verzekeren. Zo hielden de priesters, de Levieten en de overige ballingen de inwijding van het huis van God met vreugde en brachten ze veel offers, toen de tweede tempel klaar was. Ezra 6:16.

In het Nieuwe Testament lezen we in Johannes 10:22 over het feest van de inwijding. Dat was ingesteld door Judas Makkabeüs, ter herinnering aan de reiniging en het herstel van de tempel in Jeruzalem,

nadat Antiochus Epifanes die had ontwijd en bijna in puin had gelegd. Het werd elk jaar gevierd tot de tempel door Titus werd verwoest: acht dagen lang met plechtige offers, muziek, liederen en lofzangen tot eer van God, met feestmaaltijden en alles wat het volk plezier kon doen. Josephus, Oudheden 1:7. Judas bepaalde dat "de dagen der inwijding op hun tijd, van jaar tot jaar, met vreugde en blijdschap moesten worden gehouden." 1 Makkabeën 4:59.

Ook gewone mensen vierden een soort godsdienstig feest als ze voor het eerst een nieuw huis betrokken. Dat blijkt uit Gods gebod in Deuteronomium 20:5: wie een nieuw huis had gebouwd, mocht niet naar het leger worden geroepen: "Wie is de man, die een nieuw huis heeft gebouwd, en het niet heeft ingewijd? Die ga henen." Dat wil zeggen: als hij er nog niet in bezit van had genomen met de gebruikelijke plechtigheden die bij zulke gelegenheden hoorden. Dit gebruik kwam min of meer bij alle volken voor. Zo wijdden de Romeinen hun tempels, hun schouwburgen, hun standbeelden, hun paleizen en hun huizen in. Suetonius, Octavianus, hfdst. 43, blz. 13; hfdst. 31, blz. 9. — Samuel Chandler.

Opschrift. Deze psalm is de enige in het eerste boek van de Psalmen, dat wil zeggen Psalm 1-41, die een shir of lied wordt genoemd. Het woord (Hebr.) shir staat in de opschriften van Psalm 45, 46, 48, 65, 68, 75, 83, 87, 88, 92, 108, 120 en 134. Psalm 18 spreekt in het opschrift van "de woorden dezes lieds" (shirah, lied), gesproken "ten dage, als de HEERE hem gered had uit de hand van al zijn vijanden". Het shir van deze psalm kunnen we daarmee in verband brengen. — Christopher Wordsworth.

Opschrift. Door de eerstelingen aan God te offeren, erkenden de Israëlieten dat ze de opbrengst van het hele jaar van Hem kregen. Zo verklaarden ze ook door hun huizen aan God te wijden dat ze Gods pachters waren. Ze beleden dat ze vreemdelingen waren en dat Hij hen daar had gehuisvest en hun een woning had gegeven. Als er dus een oproep voor de oorlog kwam, was het een rechtmatige reden

voor vrijstelling als iemand zei dat hij zijn huis nog niet had ingewijd. Bovendien herinnerde deze plechtigheid hen er tegelijk aan dat je alleen op de juiste en behoorlijke manier van je huis geniet als je het zo inricht dat het als het ware een heiligdom van God is, waar ware godsvrucht en zuivere dienst aan God de boventoon voeren. De voorbeelden uit de wet zijn nu verdwenen, maar we moeten nog altijd vasthouden aan wat Paulus leert: alles wat God voor ons gebruik bestemt, wordt nog steeds "geheiligd door het Woord van God, en door het gebed." 1 Timotheüs 4:4-5. — Johannes Calvijn.

Gehele psalm

Calmet denkt dat David deze psalm schreef bij de inwijding van de plek die hij bouwde op de dorsvloer van Araüna, na de zware plaag die het koninkrijk bijna tot een woestenij had gemaakt. 2 Samuël 24:25; 1 Kronieken 21:26. Alle delen van de psalm passen daarbij. Ze passen er zo goed bij, en bij geen enkele andere veronderstelling, dat ik mij gerechtigd voel mijn uitleg alleen op dit uitgangspunt te baseren. — Adam Clarke.

Gehele psalm

In de volgende verzen heb ik geprobeerd de geest van de psalm weer te geven en de vele tegenstellingen te bewaren.

> *Ik zal U grootmaken, HEER der heerscharen,*
> *Want U hebt mij verhoogd uit de gevaren;*
> *U deed de grootspraak van de Satan zwijgen,*
> *Dáárom zal nu mijn roem tot U stijgen!*
>
> *Toen ik mijn jammerklacht tot U verhief,*
> *Trok U mij weg van d' afgrond van de hel;*
> *Mijn Jezus zag mij aan en had mij lief,*
> *En bracht verlossing, wonderbaar en snel.*
>
> *Ik weende bitter heel de duist're nacht,*
> *Maar in de morgen werd mijn nood verzacht.*

De hand die eerst mijn beend'ren liet bezwijken,
Heeft ook de banden van mijn smart doen wijken!

U hebt mijn rouw veranderd in een dans,
Mijn boetekleed verruild voor een vreugdeglans.
Uw toorn duurt kort, een enkel ogenblik,
Maar in Uw levenslange gunst roem ik!

Zing dan met mij, gij gunstgenoten, zing!
U die genade van de HEERE ontving.
Gedenk met dankbaarheid dat heerlijk licht,
Toen ook uw ziel zocht naar Zijn aangezicht.

— C. H. S.

Vers 2

"Ik zal U verhogen, HEERE, want Gij hebt mij opgetrokken." Ik zal U omhoog heffen, want U hebt mij omhooggeheven. — Adam Clarke.

Vers 2

"Gij hebt mij opgetrokken." (Hebr.) Dit werkwoord wordt in zijn oorspronkelijke betekenis gebruikt voor de heen-en-weergaande beweging van de emmers aan een put: de ene gaat omlaag terwijl de andere omhooggaat, en andersom. Hier is het met bewonderenswaardige juistheid gekozen voor de wisselingen in Davids lotgevallen zoals deze psalm ze beschrijft, in voorspoed en in tegenspoed. Het wijst vooral op de genadige ommekeer van zijn bedroefde toestand, die hij nu viert, omdat God hem tot grote eer en voorspoed had verheven. Want nadat hij zijn paleis had gebouwd, "merkte hij, dat de HEERE hem tot een koning over Israel bevestigd had, en dat Hij zijn koninkrijk verheven had, om Zijns volks Israels wil." 2 Samuël 5:12. — Samuel Chandler.

Vers 3

"Gij hebt mij genezen." (Hebr.) Dit werkwoord wordt gebruikt voor het genezen van lichamelijke kwalen, Psalm 103:3, maar ook voor een

gelukkige wending in iemands omstandigheden, in het persoonlijke of het openbare leven, doordat een nood wordt weggenomen, bij één mens of bij een heel volk. Psalm 107:20; Jesaja 19:22. Zo ook hier. "Gij hebt mij genezen" betekent: U hebt mij uit mijn benauwdheden gehaald, mijn gezondheid hersteld en mij veilig en voorspoedig gemaakt. Onder Saul verkeerde David vaak in het uiterste levensgevaar. God heeft hem daar op wonderbare wijze uit gered, en dat drukt hij krachtig uit met de woorden: "Gij hebt mijn ziel uit het graf opgevoerd; Gij hebt mij bij het leven behouden, dat ik in den kuil niet ben nedergedaald." Ik achtte mezelf verloren en dacht dat niets mijn ondergang kon tegenhouden. De redding die U mij hebt geschonken, kunnen we bijna alleen maar zien als een soort herstel uit de dood: U hebt mij doen herleven, of mij teruggebracht tot het leven uit hen die in de kuil nederdalen. Zo luidt de letterlijke weergave van het laatste zinsdeel. — Samuel Chandler.

Vers 5

"Psalmzingt den HEERE, gij Zijn gunstgenoten." Als het om het zingen over iets anders ging, zou ik het hele koor van Gods schepselen vragen om mee te zingen. Maar nu het gaat om het zingen over Gods "heiligheid", wat hebben onheilige stemmen dan te zoeken in dit koor? Alleen "heiligen" zijn geschikt om over "heiligheid" te zingen, en vooral over Gods heiligheid. En het allermeest met heilige liederen. — Sir Richard Baker.

Vers 5

"Psalmzingt den HEERE, gij Zijn gunstgenoten." God vraagt om uiterlijke én innerlijke aanbidding. Een geestelijke gesteldheid voor innerlijke aanbidding kan ook gesteund worden door onze uiterlijke houding. Wie wezenloos voor zich uit staart, houdt de ziel in haar werk tegen. De tegenovergestelde houding bevordert en helpt haar. Zingen brengt de ziel in zo'n houding en wekt haar als het ware op: het is een levendige oproep aan het hart. Van alles wat we in het openbaar

doen, vraagt het zingen van Gods lof de meeste overdenking. Het houdt het hart het langst bij wat er gezegd wordt. Gebed en luisteren gaan snel van de ene zin naar de volgende, maar hier blijft het hart lang bij stilstaan. Overdenking moet volgen op het horen van het woord en het bidden met de predikant. Want de steeds nieuwe zinnen laten ons op het moment zelf geen ruimte om goed na te denken over wat er gezegd wordt. Maar bij het zingen bid en overdenk je tegelijk. God heeft deze plicht zo geordend dat we, terwijl we ermee bezig zijn, tegelijk eten en herkauwen.

"Higgajon", of "Overdenking", staat bij sommige plaatsen in de Psalmen, zoals Psalm 9:17. Hetzelfde kan boven de hele plicht van het zingen en al haar onderdelen staan: "Overdenking." Stel je iemand voor die in de beste houding zingt: zijn ogen zijn naar de hemel opgeheven, als teken dat hij verlangt dat ook zijn hart daar mag zijn. Hij heeft een regel of een vers voor zich over gebed, klacht, lof of Gods werken. Wat een ruimte heeft zijn hart nu om zich uit te spreiden in overdenking, terwijl hij het zingt! Ons zingen gaat in bedaard tempo, niet minder voor de overdenking dan voor de muziek. Wie dit voordeel niet zoekt in het zingen van psalmen, vindt het ook niet. Hij weet nog niet wat het betekent. — John Lightfoot, 1675.

Vers 6

"Zijn toorn." God is vaak boos op Zijn eigen dienaren. Wat een reden hebt u dan, die Hem vreest, om Hem te danken dat Hij niet boos op u is en dat u Zijn misnoegen niet voelt! Anderen maakt Hij tot het doel waarop Hij Zijn pijlen richt. U hoort anderen zuchten omdat Hij is weggegaan, maar uw hart is niet zo bedroefd als het hunne. Uw ogen kunnen vol hoop naar de hemel opkijken, terwijl de hunne zijn omfloerst door verdriet. Tegen hen spreekt Hij hard, tegen u troostrijk. Hij lijkt zich als vijand tegen hen te keren, terwijl Hij met u omgaat als een liefhebbende vriend. U ziet een herlevende glimlach op Zijn ge-

zicht, terwijl zij daar niets anders zien dan een aanhoudende, vreselijke frons.

O, bewonder de soevereine, onderscheidende genade van God en blijf u er eeuwig over verbazen! Bent u, die het nu gemakkelijk hebt, beter dan veel van Zijn kinderen die nu in een vurige oven zijn geworpen? Hebt u minder slakken in u dan zij? Denkt u dat zij zwaarder hebben gezondigd dan u ooit hebt gedaan? Hij is boos op hen om hun lauwheid en hun afval. En heeft uw hart altijd gebrand van liefde? Zijn uw voeten altijd op Zijn weg gebleven zonder af te wijken? Bent u nooit afgedwaald? Bent u nooit opzijgegaan, naar rechts of naar links? Zeker wel! Wat een barmhartigheid dan, dat Hij niet boos is op u, zoals Hij dat wel is op hen…

Wees daarom niet vermetel. Hoewel Hij nu nog niet boos op u is, kan Hij dat worden. Dat was Davids fout: "Ik zeide wel in mijn voorspoed: Ik zal niet wankelen", maar meteen daarna volgt: "Toen Gij Uw aangezicht verborgt, werd ik verschrikt." De zon schijnt nu op u en de kaars van de Heere verlicht uw tent, maar u kunt nog veel stormen, wolken en duisternis tegenkomen voordat u aan het einde van uw reis bent. De discipelen waren ooit zeer verheugd over de heerlijkheid op de berg van de verheerlijking. Tijdens die schitterende ontmoeting tussen Christus, Mozes en Elia dachten ze dat ze in de hemel waren. Maar er kwam een wolk die de heerlijkheid van daarnet verduisterde, en toen werden die arme mannen bang.

Het is waar dat Gods toorn maar een ogenblik duurde. Maar zelfs dat ene ogenblik is zeer droevig en vreselijk, meer dan te beschrijven valt. "Des avonds vernacht het geween", zeker, maar het kan toch een zeer bittere en droevige nacht zijn. Het is een nacht als die van de Egyptenaren: toen zij opstonden, zagen zij al hun eerstgeborenen gedood, en er was een afschuwelijk geschrei en gekerm in het hele land. Zo kan ook deze nacht van de toorn van de Heere al onze troost vernietigen. Hij kan de eerstgeborene van onze kracht, het vertrouwen en de lust van onze hoop, de geest doen geven. — Timothy Rogers.

Vers 6

"Een leven in Zijn goedgunstigheid." Laten we eens kijken waar het gewicht van de zegen en de vloek voor schapen en bokken werkelijk ligt. Wat ons in de hemel gelukkig maakt, is niet alleen het eeuwige leven zelf. David zegt het precies: "een leven in Zijn goedgunstigheid." Stel dat een verloren ziel alle vreugden van het eeuwige leven mocht genieten, maar zonder de gunst van God. Dan zou de hemel voor die ziel een hel zijn. Want wat de hel zo ellendig maakt, is niet het donkere, afschuwelijke huis van pijn. Het is Gods misnoegen: ite maledicti ("gaat weg, gij vervloekten"). Stel nu dat een uitverkoren ziel in de hel terechtkwam, maar Gods gunst behield. Dan zou de hel voor die ziel een hemel zijn. Alle duivelen samen konden haar vreugde niet afnemen, want haar nacht zou in dag veranderen. — Edward Marbury.

Vers 6

Denk aan een leerling die zeven jaar lang of nog langer zwaar werk doet, en misschien ook slecht wordt behandeld. Toch dient hij zijn meester al die tijd zonder morren of klagen. Hij ziet immers dat de tijd verstrijkt. Zijn dienstbaarheid duurt niet eeuwig: uiteindelijk wordt hij vrijgelaten en is hij een vrij man. Zo zouden ook wij, als we zuchten onder de last van een kruis of van verdrukking, onze verlangens moeten bedwingen, onze ziel in geduld moeten bezitten en alle morren en klagen moeten laten varen. Bedenk goed dat de roede van de goddelozen niet altijd op het lot van de rechtvaardigen zal rusten. Het geween kan wel vernachten, maar des morgens is er gejuich. Moeiten krijgen een einde. Ze duren niet eeuwig. — John Spencer.

Vers 6

Wat is dat vers in ons leven al vaak letterlijk waar gebleken: "Des avonds vernacht het geween, maar des morgens is er gejuich!" Wat drukt een moeilijkheid zwaar op ons in de nacht! Onze vermoeide zenuwen en onze hersenen lijken de druk niet meer aan te kunnen.

Onze pols bonkt, en een koortsig, rusteloos lichaam wil niet meewerken om vol te houden. We voelen ons ellendig en hulpeloos, en we huilen met heel ons hart onder een aanval waartegen we niets kunnen doen.

Eindelijk komt de slaap. Zorgen, verzoeking, wat het ook is dat ons probeert te overweldigen: het gaat één stap te ver, schiet zijn doel voorbij en drijft onze arme menselijkheid met louter geweld buiten het bereik van nog meer beproeving. Na zo'n nacht vol strijd en de zware slaap van uitputting worden we wakker met een vaag gevoel dat er iets drukt. Onze gedachten komen bijeen. Terwijl de herinnering terugkomt, verbazen we ons over onze eigen heftigheid. Wat leek toch zo hopeloos, zo donker? Waarom voelden we ons zo hulpeloos en wanhopig? Zo ziet het er nu niet meer uit. Het is nog droevig, maar het is te dragen. Het is hard, maar niet meer onmogelijk. Misschien is het nog erg genoeg, maar we wanhopen niet meer. Het geween vernacht wel, maar des morgens is er gejuich.

Zo gaat het ook met ons hele leven, met zijn strijd, zijn zware arbeid en zijn zonden, die ons voortdurend in conflict brengen. Het eindigt ten slotte in de felle strijd van de dood. Maar dan geldt: "Het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft" (Engels: Hij geeft Zijn beminden slaap). Zij slapen in Jezus en worden wakker in de vreugde van een morgen die nooit meer afneemt: de morgen van de blijdschap. De Zon der gerechtigheid schijnt op hen. Er is nu licht op al hun wegen. Vol verwondering denken ze terug aan de wanhoop, de duisternis, het zware werk en het geweld van hun aardse leven. En dan zeggen ze wat ze op aarde al zo vaak hebben gezegd: "Het geween heeft slechts tot de nacht geduurd, en nu is het morgen, en de vreugde is gekomen!" En onze smarten, onze twijfels, onze moeilijkheden, ons lange, wanhopige vooruitzien of onze kracht een zo lange nacht van beproeving wel zou volhouden: waar zijn ze nu? Zullen we dan niet voelen wat een van onze liederen zo mooi zegt—

> *"Wanneer wij in het zalig Vaderland,*
> *Geliefden weerzien aan de overkant,*
> *Dan zullen wij nog nauwelijks verstaan,*
> *Waarom wij hier vergoten menig traan."*

— Mary B. M. Duncan, 1825-1865.

Vers 6

"Des avonds vernacht het geween, maar des morgens is er gejuich." Hun rouw duurt maar tot de morgen. God verandert hun winternacht in een zomerdag, hun zuchten in zingen, hun verdriet in blijdschap, hun rouw in muziek, hun bitter in zoet en hun woestijn in een paradijs.

Het leven van een christen zit vol wisselingen: ziekte en gezondheid, zwakte en kracht, gebrek en rijkdom, schande en eer, kruisen en troost, ellende en barmhartigheid, vreugde en verdriet, vrolijkheid en rouw. Louter honing zou ons schaden en louter alsem zou ons breken. Een mengsel van beide is de beste manier om onze ziel gezond te houden. Voor de gezondheid van de ziel is het het beste dat zowel de zuidenwind van de barmhartigheid als de noordenwind van de tegenspoed erover waait. Elke wind die waait, waait de heiligen ten goede. Toch sterven hun zonden zeker het meest, en bloeien hun genaden het best, wanneer ze in de uitdrogende, bijtende noordenwind van de ramp staan, net zo goed als in de warme, koesterende zuidenwind van barmhartigheid en voorspoed. — Thomas Brooks.

Vers 6

"Des morgens is er gejuich." De vreugde van wie God vreest, komt in de morgen, terwijl die van de goddeloze juist dan verdwijnt. Want voor hem geldt: "de morgenstond is hun te zamen de schaduw des doods" (Job 24:17). De goddeloze vreest niet alleen bestraffing en straf. Ook als niemand van zijn daden zou weten, treurt en lijdt hij al genoeg om de schade, het verlies en de verspilling van zijn kracht, zijn tijd en zijn geld. — Zachary Bogan.

Vers 6

In de tweede helft van het vers wordt het geween voorgesteld als een persoon: een reiziger die in de morgen de herberg verlaat waar hij de avond ervoor was binnengegaan. Na hem arriveert een andere gast, en dat is de vreugde. — E. W. Hengstenberg.

Vers 6

De vorstelijke profeet zegt het ronduit: droefheid kan wel vernachten, maar des morgens is er gejuich. Denk aan de twee engelen die bij Lot kwamen. Ze bleven een nacht bij hem, en toen ze hun opdracht hadden volbracht, vertrokken ze in de morgen. Zo zijn ook verdrukkingen engelen of boden van God. God stuurt ze met een boodschap voor ons. Ze zeggen ons dat we God vergeten, dat we onszelf vergeten, dat we te trots zijn, te zelfingenomen, en dergelijke. En zodra ze hebben gezegd wat hun was opgedragen, zijn ze meteen weer weg. — Thomas Playfere.

Verzen 6-11

Wie zijn hart aan de schepselen hangt, vindt in al die dingen doornen. Grijpt hij er te veel of te hard naar, dan zal hij dat merken. Gods kinderen worden zo opgevoed dat God hen geen zonde laat ontlopen. Zijn ze te hartstochtelijk aan iets gehecht, dan vinden ze juist in dat ding een kruis. Je kunt dit zien in de dertigste psalm. Daar zie je de kringloop die God met Zijn kinderen doorloopt. David heeft veel verdrukkingen, zoals het zesde vers laat zien: ik riep, en toen keerde God tot mij terug, en er kwam vreugde. Wat deed David toen? “Ik zeide wel …: Ik zal niet wankelen.” Zijn hart werd overmoedig. Maar God liet hem daar niet mee wegkomen: “Toen Gij Uw aangezicht verborgt, werd ik verschrikt.” In het achtste vers zit David, zie je, weer in moeite. Dus roept hij opnieuw, in het negende en elfde vers, en dan verandert God zijn rouw weer in vreugde. Zo handelt God, zul je zien, in heel de Schrift. Maar omdat we Zijn handelwijze in deze psalm zo

dicht bij elkaar vinden, wijs ik er hier op. — John Preston, D.D. (1587-1628), in "The Golden Scepter held forth to the Humble".

Vers 7

"Ik zeide wel in mijn voorspoed: Ik zal niet wankelen in eeuwigheid." Er zijn twee plechtige momenten waarvan Satan gebruikmaakt om te verleiden: wanneer we beginnen aan een bijzondere dienst voor God, en wanneer we een bijzondere gunst van God ontvangen... Na zulke bezigheden en gunsten worden we gemakkelijk trots, onbezorgd en zelfverzekerd. Zo vallen mensen na een volle maaltijd gemakkelijk in slaap of eten ze te veel, en zo vergeten ze zichzelf wanneer ze tot eer worden verheven. Jobs grote vrede en overvloed maakten hem, zoals hij zelf belijdt, zo zelfverzekerd dat hij zei: "Ik zal in mijn nest den geest geven." Job 29:18.

David genoot Gods gunst in meer dan gewone mate. Toch kende hij wisselingen en veranderingen beter dan de meeste mensen, en hij raakte zorgeloos in zijn overtuiging: "Ik zal niet wankelen in eeuwigheid." Maar hij erkent zijn vergissing. Hij laat haar achter als een ervaring waaraan anderen een waarschuwing kunnen nemen: toen hij warm werd onder de stralen van Gods aangezicht, was hij geneigd in zorgeloosheid te vallen. Dat gebeurde blijkbaar altijd zo bij hem. Wanneer hij het meest zorgeloos was, zat hij het dichtst bij moeite of onrust. "Toen Gij Uw aangezicht verborgt" — en dan zal de duivel hem vast zijn eigen gezicht laten zien — "en ik werd verschrikt." Genietingen wekken vertrouwen. Vertrouwen brengt onbezorgdheid voort. Onbezorgdheid doet God Zich terugtrekken en geeft Satan de kans ongezien te werken. Zo worden ook wij na geestelijke vooruitgang vaak neergeworpen, zoals legers na de overwinning zorgeloos worden en dan vaak verrast worden. — Richard Gilpin.

Vers 7

"In mijn voorspoed." (Hebr.) Het woord betekent vrede en rust die voortkomen uit een welvarende, voorspoedige toestand. God had Da-

vid rustig op de troon gevestigd. Daarom meende David dat al zijn moeiten voorbij waren en dat hij ongestoord gelukkig zou zijn. Hij dacht: "Gij hadt mijn berg door Uw goedgunstigheid vastgezet", en: "Ik zal niet wankelen in eeuwigheid." Dat kan op verschillende manieren bedoeld zijn: God had hem zo veilig geplaatst voor alle gevaar, alsof hij zijn toevlucht had genomen op een ontoegankelijke berg; of Hij had zijn voorspoed zo hecht gemaakt dat die net zomin kon veranderen als een berg van zijn plaats kan worden gerukt; of Hij had hem verheven tot een uitzonderlijke hoogte van eer en voorspoed. Een berg is door zijn hoogte immers een heel natuurlijk beeld van een zeer hoge positie, die zich onderscheidt door macht, rijkdom en waardigheid.

David had de vesting op de berg Sion ingenomen, en die was eigenlijk zijn eigen berg, want hij had haar tot zijn woonplaats gekozen. Van nature was ze sterk, en door de versterkingen die hij had toegevoegd, was ze bijna onneembaar. Hij zag dit als het gevolg van Gods gunst voor hem. En hij beloofde zichzelf dat zijn vrede en geluk voortaan even rustig en onwankelbaar zouden blijven als de berg Sion zelf. — Samuel Chandler.

Vers 7

"In mijn voorspoed." Voorspoed is voor ons prettiger dan nuttig. Hij lijkt op een mooie zomer, maar in werkelijkheid is hij een verterende winter, die alle vrucht opeet die we in de oogsttijd van de geheiligde verdrukking hebben binnengehaald. We zijn nooit in groter gevaar dan in de zonneschijn van de voorspoed. Als God ons altijd verwent en we nooit moeite proeven, is dat eerder een teken dat God ons verwaarloost dan van Zijn tedere liefde. — William Struther.

Vers 8

Het is zeldzaam om veel van deze wereld te ontvangen en niet, zoals de verloren zoon, ver weg te gaan. Het is moeilijk om dicht bij God te blijven als het ons voor de wind gaat, als we veel van deze wereld

hebben om van te leven en ons mee te vergenoegen. Dan zouden we juist van God moeten leven, en van Hem onze tevredenheid en steun moeten maken, alsof we geen ander leven of levensonderhoud hadden dan in Hem. In zo'n situatie zijn we erg geneigd een vleselijke houding aan te nemen. We laten God los, verleren het oefenen van het geloof, en onze liefde voor God koelt af en raakt vervreemd.

Kijk maar hoe het met David ging: "Ik zeide wel …: Ik zal niet wankelen in eeuwigheid. Want, HEERE! Gij hadt mijn berg door Uw goedgunstigheid vastgezet." Ik genoot van deze uiterlijke gemakken, alsof ik geen andere steun, kracht of tevredenheid nodig had en er geen verandering te vrezen viel. Ik hoefde mij nu niet meer te bekommeren om God tot mijn blijvende vreugde en steun te maken, en alleen op God als mijn deel te rekenen. Ik hoefde niet meer te bedenken dat ik Hem met een kruis moet volgen en mijn Zaligmaker gelijkvormig moet worden, door voor de wereld gekruisigd te zijn. Wat komt ervan? "Toen Gij Uw aangezicht verborgt, werd ik verschrikt." Dat gebeurde omdat hij te veel had toegegeven aan een leven van de zinnen.

Denk aan kinderen die door hun verzorgster omhooggehouden worden. Ze letten niet op hun voeten of op de grond. Als de verzorgster hen loslaat, vallen ze, alsof ze geen voeten of grond hadden om op te staan. Of denk aan kinderen die spelen in de gouden zonneschijn en zo achter hun spel aan lopen dat ze ver van het huis van hun vader dwalen. Eer ze het beseffen, valt de nacht. Dan zijn ze als het ware verloren en vol angst, en weten ze de weg naar huis niet meer.

Zo steelt de wereld onze harten van God af. Ze geeft zo weinig gelegenheid om het leven van het geloof te oefenen, en zoveel voordeel aan een leven van de zinnen. Ze slijt ons besef weg dat we van God afhangen en Hem nodig hebben. Als we dan door verdrukking op de proef worden gesteld, zijn we klaar om te falen, nog voor we ons wapen of onze greep kunnen terugwinnen. Het geloof is onze hartster-

king (Psalm 27:13). Maar als het niet bij de hand is (en dat is gewoonlijk zo als we gezond zijn en het niet nodig hebben), kunnen we bezwijmen voordat we het weer kunnen gebruiken. — Elias Pledger, in een preek in "The Morning Exercises", 1677.

Vers 8

"Gij verborgt Uw aangezicht, en ik werd verschrikt." Welke ziel kan verlaten zijn zonder bedroefd te raken? Wie Gods tegenwoordigheid hoger waardeert dan alle aardse vreugde, kan Zijn afwezigheid alleen met de grootste smart beklagen. Wanneer het bewijs van onze zaligheid wordt verduisterd, het licht van Gods aangezicht wordt verdonkerd en de vertroostingen van de Geest worden achtergehouden, dan schijnen de hemelen minder helder. De beloften smaken niet meer zo zoet, en de verordeningen zijn niet meer zo levend. De wolken boven de ziel worden zwarter, twijfels rijzen op, angsten stromen over, verschrikkingen nemen toe en moeiten groeien. En de ziel kwijnt weg in bedroefdheid, vol van allerlei onrust. — Robert Mossom.

Vers 8

"Gij verborgt Uw aangezicht, en ik werd verschrikt." Een gelovige trekt de rouwkleding van berouw aan, omdat hij het kleed van de volmaaktheid heeft afgelegd. Een suikerbrood lost op en "weent" zichzelf weg wanneer het in wijn wordt gedompeld. Zo smelten ook onze harten wanneer we de goddelijke liefde ervaren. — William Secker.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Dit vers leert ons heel helder een mooie, vertroostende waarheid waar vooral de middeleeuwse schrijvers graag bij stilstaan. Of een schepsel gelukkig of ongelukkig is, hangt af van de blik van God op dat schepsel, of van het ontbreken daarvan. Die verborgen bronnen van vreugde die soms vanzelf in ons opwellen, en waar een vreemde niets van merkt, zijn niets anders dan Gods directe, persoonlijke blik op ons. En het verdriet waarvoor we geen bepaalde oorzaak kunnen

noemen – noem het zwaarmoedigheid, neerslachtigheid of hoe je het ook wilt noemen – is niets anders dan dat Hij Zijn gezicht van ons afwendt. — John Mason Neale.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Is het voor gelovigen een reden tot verdriet en neerslachtigheid als God Zich geestelijk terugtrekt en Zijn aangezicht verbergt? Ja zeker! Het laat hun hart bezwijken en niets kan hen dan nog troosten. "Gij verborgt Uw aangezicht, en ik werd verschrikt." Uiterlijke ellende snijdt alleen door de huid, maar dit raakt het levende vlees. Zulke ellende valt als regen op de dakpannen, maar dit sijpelt door tot in het huis. Toch geeft Christus gelovigen echte reden tot troost tegen het leed van Gods verlating: Hijzelf werd een tijdlang door God verlaten, zodat zij nooit voor eeuwig verlaten zullen worden. — John Flavel.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Als God jouw deel is, dan is er in de hele wereld geen verlies dat zo zwaar op je drukt als het verlies van je God. Niets onder de hemel raakt en bedroeft iemand die God als zijn deel heeft zo diep als het kwijtraken van zijn God. David leed menig verlies, maar geen enkel sloeg zo'n pijnlijke en grote bres in zijn geest als het verlies van Gods aangezicht, het verlies van Gods gunst: "Ik zeide wel in mijn voorspoed: Ik zal niet wankelen in eeuwigheid. Want, HEERE! Gij hadt mijn berg door Uw goedgunstigheid vastgezet; maar toen Gij Uw aangezicht verborgt, werd ik verschrikt."

Het Hebreeuwse woord (Hebr.) bahal betekent: hevig ontsteld zijn, doodsbang zijn. Je ziet het in 1 Samuël 28:21: "De vrouw nu kwam tot Saul, en zag, dat hij zeer verbaasd was." Daar staat precies hetzelfde Hebreeuwse woord, bahal. Saul was zo geschrokken, ontdaan en ontmoedigd door het vreselijke nieuws dat de duivel hem in de gedaante van Samuël bracht, dat zijn levenskracht hem begaf en hij bewusteloos neerviel. Zo ging het ook met David toen God Zijn aangezicht

verborg. Hij leek op een verwelkte bloem die haar sap, leven en kracht kwijt is, toen God Zich in een wolk hulde.

Het leven van sommige schepselen hangt af van het licht en de warmte van de zon. Zo hangt ook het leven van de heiligen af van het licht en de warmte van Gods aangezicht. En zoals bij een zonsverduistering heel de natuur als het ware kwijnt, zo kunnen genadige zielen niet anders dan kwijnen, verflauwen en zich voor Hem neerbuigen wanneer God Zijn aangezicht verbergt. Veel gevoelloze schepselen reageren zo op de aanwezigheid en afwezigheid van de zon, dat er tussen hen en de zon een soort verwantschap lijkt te bestaan. Sommige openen en sluiten zich, zoals goudsbloemen en tulpen. Andere buigen en neigen het hoofd, zoals de "solsequy" (de oude naam van de zonnebloem) en de maluwebloemen. Is de zon weg of bewolkt, dan vouwen ze zich dicht of laten ze het hoofd hangen, alsof ze door geen enkel oog gezien willen worden behalve dat van de zon, die hen met leven vervult. Zo was het ook met David toen God Zijn aangezicht achter een wolk hield. — Thomas Brooks.

Vers 9

"Tot U, HEERE! riep ik, en ik smeekte tot den HEERE." Bernardus vertelt in de vorm van een gelijkenis een verhaal dat onze volle aandacht waard is. De koningen van Babylon en Jeruzalem – beeld van de wereld en van de kerk – voeren daarin voortdurend oorlog tegen elkaar. Op een keer vluchtte een van de soldaten van Jeruzalem naar het kasteel van Gerechtigheid. Het kasteel werd belegerd en een menigte vijanden groef zich rondom in. Vrees gaf alle hoop op, maar Voorzichtigheid sprak haar moed in.

"Weet je dan niet", zei zij, "dat onze koning de Koning der ere is? De HEERE, sterk en geweldig, de HEERE, geweldig in den strijd. Laten we een bode sturen die Hem van onze nood op de hoogte brengt." Vrees antwoordde: "Maar wie kan daar ooit doorheen breken? Duisternis ligt over de aarde, onze muren worden omringd door een

waakzame schare gewapende mannen, en wij kennen de weg naar zo'n ver land totaal niet." Daarop werd Gerechtigheid om raad gevraagd. "Houd goede moed", zei Gerechtigheid. "Ik heb een boodschapper die ik bijzonder vertrouw. Ze is goed bekend bij de Koning en Zijn hof. Haar naam is Gebed. Ze weet onbekende wegen te vinden, in de diepste stilte van de nacht, tot ze bij de geheimen en de kamer van de Koning Zelf komt."

Meteen ging ze op weg. Ze vond de poorten gesloten en klopte opnieuw: "Opent u, gij poorten der gerechtigheid, en wordt geopend, gij eeuwige deuren, opdat ik inga en den Koning van Jeruzalem vertel hoe onze zaak staat."

Zonder twijfel is Gebed de trouwste en krachtigste boodschapper die we kunnen sturen. Sturen we onze verdiensten omhoog, dan zullen zelfs de sterren aan de hemel het verachten dat wij, die aan Gods voetbank wonen, zoiets durven te beweren, terwijl de zuiverste wezens in de hemel in Zijn ogen nog onrein zijn. Sturen we angst en wantrouwen omhoog, dan put de lange weg hen uit. Ze zijn zo zwaar en log als staven ijzer en storten naar de grond voordat ze halverwege de troon van het heil zijn. Sturen we lasteringen en vervloekingen omhoog, dan keert alles tussen hemel en aarde zich tegen ons. Zon en maan laten bloed regenen, het vuur gloeiende kolen en de lucht donderslagen op ons hoofd.

Gebed, zeg ik nogmaals, is de zekerste gezant. Noch de lengte van de weg noch de moeilijke doortocht kan haar van haar opdracht afhouden. Ze is snel, betrouwbaar en altijd succesvol. Ze kan zich boven de arenden van de hemel verheffen, tot in de hemel der hemelen, en als een vurige wagen ons omhoog dragen naar de tegenwoordigheid van God om Zijn hulp te vragen. — John King.

Vers 10

"Wat gewin is er in mijn bloed, in mijn nederdalen tot de groeve?" Hiermee laat David weten dat hij bereid zou zijn te sterven als hij God

of zijn land daarmee echt kon dienen (Filippenzen 2:17). Maar hij zag niet in welk nut zijn dood op een ziekbed zou hebben, anders dan wanneer hij op het slagveld was gevallen. Heere, zegt hij, wilt U doen wat er staat: “Gij verkoopt Uw volk om geen waardij; en Gij verhoogt hun prijs niet”? Psalm 44:13. — Matthew Henry.

Vers 10

“Wat gewin is er in mijn bloed enzovoort.” Het geringe gewin dat de Heere zou hebben als Hij Zijn volk de barmhartigheid weigert waar het om vraagt, kan ook als pleitgrond in het gebed dienen. David vraagt God om zijn eigen leven en gebruikt daarbij dit pleidooi: Wat gewin is er in mijn bloed? Zo pleitte ook de gevangen kerk in Psalm 44:13: “Gij verkoopt Uw volk om geen waardij; en Gij verhoogt hun prijs niet.” Zo kunnen ook arme heiligen van God in hun gebeden tot de Heere zeggen dat Hij hen inderdaad mag veroordelen, in verwarring brengen, afsnijden of verwerpen. Dat Hij hen met gefronste wenkbrauwen mag blijven bedreigen. Dat Hij dit of dat verzoek van hen mag afwijzen, om deze of gene rechtvaardige reden die in hén ligt. Maar wat zal Hij daarmee winnen? Door hen te horen en te helpen kan Hij veel lofprijs winnen enzovoort. Maar wat voor goeds zou het Hem doen als Hij hen verdrukt ziet door de vijanden van hun ziel? Of welk plezier zou het Hem zijn hen te zien zuchten, wegzakken en bezwijmen onder zware lasten enzovoort? Dit is een toegestane en zeer succesvolle manier van pleiten. — Thomas Cobbet.

Vers 11

“Zal U het stof loven?” Kan er ooit een aantal zijn dat groot genoeg is om U te loven? Zijn er ooit monden genoeg om Uw waarheid te verkondigen? Mag ik er dan niet één van zijn? Een zondige, dat weet ik, maar toch één in het aantal, als het U behaagt mij te sparen van het afdalen in den kuil? — Sir Richard Baker.

Vers 11

Een gebed dat God waarschijnlijk zal bewegen, moet met redenen onderbouwd zijn. God wil graag dat we met Hem pleiten en Hem in het gebed overwinnen met redenen. — Thomas Watson.

Vers 12

"Gij hebt mij mijn weeklage veranderd in een rei; Gij hebt mijn zak ontbonden, en mij met blijdschap omgord." Dit kon waar zijn voor David, verlost uit zijn rampspoed. Het was waar voor Christus, toen Hij opstond uit het graf om nooit meer te sterven. Het is waar voor de boetvaardige, die zijn rouwkleed inruilt voor de kleren van het heil. En het zal voor ons allemaal waar worden op de laatste dag, wanneer we de schande van het graf afleggen om te stralen in eeuwige heerlijkheid. — George Horne.

Vers 12

"Gij hebt … veranderd." Ik houd zo van de hoogten en diepten in de Psalmen. — Adelaide Newton.

Vers 12

"Gij hebt mijn zak ontbonden, en mij met blijdschap omgord." Ik zeg met de apostel: "overwint het kwade door het goede", en dus verdriet door vreugde. Vreugde is het echte medicijn tegen verdriet. Een ander medicijn was er nooit en kan er ook nooit zijn. Bij een ziel die huilt moeten we altijd een reden geven om zich te verheugen. Alle andere troost is volkomen nutteloos. — Alexandre Rodolphe Vinet, D.D., 1797-1847.

Vers 12

"Gij hebt mij met blijdschap omgord." Mijn "zak" hing maar los om mij heen en kon naar believen makkelijk worden afgelegd. Maar mijn "blijdschap" is om mij heen gegord, zodat zij stevig en zeker zit. Zij

kan mij niet verlaten, ook al zou ze willen. In elk geval kan niemand haar van mij afnemen. — Sir Richard Baker.

Vers 13

De Chaldeeën telden hun natuurlijke dag vroeger anders dan de Israëlieten. Zij zetten de dag eerst en de nacht daarna. De Israëlieten volgden juist de orde van de schepping, want in het begin was er duisternis op den afgrond, en van elk van de zes dagen wordt gezegd: "Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest, de eerste dag", enzovoort. Zo is ook de tijd van de wereld en van de kerk verschillend ingedeeld. De wereld begint de hare met een dag van voorspoed en eindigt met een nacht van duisternis en angst die eeuwig duurt. De kerk begint de hare juist met de nacht van tegenspoed, die zij een tijdlang lijdt, en eindigt met een dag van vertroosting die eeuwig zal zijn.

Zo begint de profeet in deze psalm met Gods toorn, maar eindigt hij met Zijn gunst. Wie vroeger de tabernakel binnenging, zag eerst onaangename dingen: de messen voor de offers, het bloed van de slachtoffers, het vuur op het altaar dat de offers verteerde. Maar ging je een stukje verder, dan kwam je bij het heilige, met de gouden kandelaar, de toonbroden en het gouden altaar waarop reukwerk werd geofferd. En ten slotte was daar het heilige der heiligen, met de ark van het verbond, het verzoendeksel en de cherubs, dat het aangezicht van God werd genoemd. — Timothy Rogers.

Vers 13

"In eeuwigheid zal ik U loven." Wat is lof? Het pachtgeld dat we aan God verschuldigd zijn. En hoe groter de boerderij, hoe hoger de pacht moet zijn. — G. S. Bowes, 1863.

Titel

Een huis inwijden, en hoe je dat aanpakt.

Gehele psalm

In dit lied zien we wat er in Davids hart omging vóór, tijdens en na de moeilijke tijd.

1. Vóór de verdrukking: Psalm 30:7.
2. Tijdens de verdrukking: Psalm 30:8-11.
3. Na de verdrukking: Psalm 30:12-13.

— *William Jay.*

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Hoe God en Zijn volk elkaar hoog verheffen.

Vers 2 (tweede zinsdeel)

Het geluk van zó bewaard te worden dat onze vijanden geen reden krijgen om met ons te spotten.

Vers 2

De teleurstelling van de duivel.

Vers 3

De zieke, de dokter, de nachtbel, het medicijn en de genezing. Of anders: een God van het verbond, een zieke heilige, een roepend hart en een helende hand.

Vers 4

Optillen en bewaren: twee uitgelezen barmhartigheden. Ze stralen des te mooier doordat er twee vreselijke kwalen tegenover staan, het

graf en de kuil. En ze worden rechtstreeks aan de Heere toegeschreven: “Gij hebt.”

Vers 5

Zingen is een heilige dienst. Heiligen zijn er in het bijzonder voor geroepen. Gods heiligheid is een uitgelezen onderwerp voor ons lied, en ons geheugen een bewonderenswaardige hulp daarbij.

Vers 6

Gods toorn in verband met Zijn volk.

Vers 6

De nacht van geween en de morgen van vreugde.

Vers 6

Leven in Gods gunst.

Vers 6

Het voorbijgaande van de moeite van de gelovige en het blijvende van zijn vreugde.

Vers 7

De eigen gevaren van voorspoed.

Verzen 7-13

Davids voorspoed had hem in een ongepaste zekerheid in slaap gesust. God stuurde hem deze verdrukking om hem daaruit wakker te schudden. De gemoedstoestanden die elkaar opvolgen zijn hier duidelijk aangegeven. We moeten ze een voor een bekijken, zoals ze ons hier worden voorgehouden.

1. Zijn vleselijke zekerheid.
2. Zijn geestelijke verlatenheid.
3. Zijn vurige gebeden.

4. Zijn snelle herstel.
5. Zijn dankbare erkentelijkheid.

— *Charles Simeon.*

Vers 8 (eerste zinsdeel)

Vleselijke zekerheid: waar ze vandaan komt, waarom ze gevaarlijk is en wat ertegen helpt.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

De genadige klachten van een ziel in geestelijke duisternis.

Vers 9, samen met vers 4

Het gebed, het medicijn voor alles.

Vers 10 (eerste zinsdeel)

Redenen die we God kunnen voorleggen om ons in leven te houden en Zijn gunst te vernieuwen.

Vers 10 (laatste zinsdeel)

De opstanding: een tijd waarin het stof God zal loven en Zijn waarheid zal verkondigen.

Vers 11

Twee juwelen van gebed: kort, maar vol en onmisbaar.

Vers 11

"HEERE, wees mij een Helper." Ik zie velen vallen. Ik zal ook vallen, tenzij U mij overeind houdt. Ik ben zwak en ik word verzocht. Mijn hart is bedrieglijk en mijn vijanden zijn sterk. Op mensen kan ik niet vertrouwen, en op mezelf durf ik het niet. De genade die ik ontvangen heb, bewaart mij niet zonder U. Heere, wees mij een Helper.

In elke plicht, in elke strijd, in elke beproeving, in elke poging om de zaak van de Heere te dienen, in elke tijd van voorspoed, in elk uur

dat we leven: dit korte, ingegeven gebed past altijd. Mocht het uit ons hart opwellen, vaak op onze lippen zijn en in ons leven verhoord worden. Want als de Heere ons helpt, is er geen plicht die we niet kunnen vervullen, geen vijand die we niet kunnen overwinnen en geen moeilijkheid die we niet te boven kunnen komen. — James Smith, "Daily Remembrancer".

Vers 12

Veranderingen: plotseling, volledig, goddelijk ("Gij"), persoonlijk ("mij") en genadig.

Vers 12

Heilig dansen: leg de beeldspraak uit.

Vers 12

De kledingwissel van de gelovige. Licht dit toe aan het leven van Mordechai of Jozef. Noem alle kleren die de gelovige moet dragen: als rouwdrager, als bedelaar, als misdadiger enzovoort.

Vers 13

Onze eer en hoe die samenhangt met Gods eer.

Vers 13

Het doel van Gods genadige beschikkingen.

Vers 13

Zwijgen: wanneer het zonde is.

Vers 13 (laatste zinsdeel)

De gelofte van de gelovige en het moment om haar af te leggen. Zie de gehele psalm.

Meditations upon the XXX Psalme of David. Door Sir Richard Baker. (Zie blz. 10.)

In Chandlers “Life of David” (Deel II, blz. 8-15) staat een uitleg van Psalm 30.

Psalm 31

Titel

"Een psalm van David, voor den opperzangmeester." Dit lied opent met een opdracht aan de opperzangmeester, de leider van de tempelzang. Dat zegt veel. Het lied wisselt voortdurend van toon en klinkt nu eens smartelijk, dan weer bedroefd, en toch was het bedoeld om openbaar gezongen te worden. Daarmee valt de gedachte weg dat er in de eredienst alleen maar lofliederen gezongen mogen worden. Misschien had men psalmen met zo'n opschrift wel terzijde gelegd, omdat ze te droevig leken voor de tempeldienst. Maar de Heilige Geest heeft er zelf voor gezorgd dat ze zijn aangewezen als lied voor het hele volk van de Heere, tot hun opbouw.

Zou in de psalmen met zo'n opschrift ook een bijzondere verwijzing naar de Heere Jezus kunnen liggen? Hij is heel duidelijk te zien in Psalm 22, die dit opschrift draagt. En in de psalm die nu voor ons ligt horen we in het zesde vers onmiskenbaar Zijn stervensstem. Jezus staat overal vooraan. In alle heilige liederen van Zijn heiligen is Hij de opperzangmeester. Sommigen vermoeden dat Jeremia deze psalm schreef. Daarop is maar één antwoord nodig: er staat "een psalm van David".

Onderwerp

De dichter verkeert in zware verdrukking. Vol vertrouwen en met heilige volharding doet hij een beroep op zijn God om hulp. Al snel

merkt hij hoe zijn gemoed weer sterker wordt, en dan prijst hij de Heere om Zijn grote goedheid.

Sommigen denken dat de aanleiding het verraad van de mannen van Kehila was. Wij voelden daar zelf ook veel voor. Maar na rijp beraad menen wij dat de heel treurige toon van de psalm en de toespeling op zijn ongerechtigheid op een latere tijd wijzen. Bevredigender lijkt het ons de psalm te zien tegen de achtergrond van Absaloms opstand. Davids hovelingen waren toen van hem weggevlucht, en leugenachtige lippen verspreidden duizend kwaadaardige geruchten over hem.

Het is misschien maar goed dat er geen vaste tijd genoemd wordt. Anders hadden wij het misschien zo druk gehad met het toepassen van de psalm op Davids geval, dat we vergaten hoe goed hij ook bij ons eigen leven past.

Indeling

Er zijn geen scherpe grenzen. Het hele lied golft op en neer: het zakt weg in dalen van rouw en stijgt weer naar heuvels van vertrouwen. Voor het gemak delen we het toch zo in. David betuigt zijn vertrouwen op God en vraagt om hulp, Psalm 31:2-7. Hij spreekt zijn dankbaarheid uit voor ontvangen barmhartigheid, Psalm 31:8-9. Hij beschrijft zijn eigen situatie, Psalm 31:10-14. Hij smeekt vurig om verlossing, Psalm 31:15-19. Hij verwacht vol vertrouwen en dankbaarheid een zegen, Psalm 31:20-23. En hij sluit af in Psalm 31:24-25 met te laten zien wat zijn geval betekent voor heel het volk van God.

Uitleg

Vers 2

"Op U, o HEERE! betrouw ik." Ik zoek nergens anders een schuilplaats; laat de storm maar huilen. De dichter heeft één toevlucht, en dat is de beste die er is. Midden in de storm gooit hij het grote noodanker van zijn geloof uit. Laat al het andere maar onzeker zijn: David zegt heel stellig dat hij op Jehova vertrouwt. Hij begint er zelfs mee, uit angst dat hij het onder de druk van de nood later zou vergeten.

Deze geloofsbelijdenis is zijn steunpunt, de hefboom waarmee hij zijn moeite probeert op te tillen en weg te duwen. Hij blijft erbij stilstaan als troost voor zichzelf en als pleitgrond bij God. Van eigen verdienste hoor je niets. Het geloof rekent op Gods gunst en trouw, en alleen daarop.

"Laat mij niet beschaamd worden." Hoe zou de Heere kunnen toelaten dat iemand die alleen op Hem steunt, uiteindelijk te schande komt? Zo handelt een God van waarheid en genade niet. Het zou God Zelf onteren als het geloof op het eind geen beloning kreeg. Het zou werkelijk een slechte dag zijn voor het geloof als vertrouwen op God geen troost en hulp meer bracht.

"Help mij uit door Uw gerechtigheid." U bent niet onrechtvaardig. U laat een ziel die op U vertrouwt niet in de steek en U breekt Uw beloften niet. U zult Uw geheimzinnige leiding in mijn leven rechtvaardigen en mij een blijde verlossing geven. Het geloof durft zelfs naar het zwaard van de gerechtigheid op te kijken om bescherming te vinden. Zolang God rechtvaardig is, laat Hij het geloof niet ten onder gaan als iets nutteloos en overspannens.

Hoe mooi klinkt deze geloofsverklaring in het tweede vers als we haar lezen aan de voet van het kruis! Daar zien we de belofte van de Vader als ja en amen in de Zoon. Met de ogen van het geloof zien we God, zoals Hij Zich laat zien in de gekruisigde Jezus.

Vers 3

"Neig Uw oor tot mij." Buig U neer naar mijn lage plaats. Luister aandachtig naar mij, als iemand die elk woord wil horen. De hemel is vol harmonie, een heerlijkheid die alles te boven gaat, en die zou het oor van God best helemaal kunnen vullen. Toch let de Heere elk uur op het zwakste kermen van Zijn armste kinderen.

"Red mij haastelijk." Wij mogen God geen tijden en seizoenen voorschrijven. Maar in overgave mogen we wel vragen om snelle en tegelijk zekere barmhartigheid. Gods barmhartigheid wordt vaak méér waard door de tijdige haast waarmee Hij haar geeft. Komt ze laat, dan kan ze te laat zijn. Maar Hij rijdt op een cherub en vliegt op de vleugelen des winds als Hij het goede van Zijn geliefden zoekt.

"Wees mij tot een sterke Rotssteen." Wees mijn Engedi, mijn Adullam. Wees mijn onveranderlijke, onwrikbare, onneembare, hoge schuilplaats. "Tot een zeer vast Huis, om mij te behouden." Een huis waar ik veilig kan wonen. Ik wil niet alleen bij U schuilen voor een tijdje, maar in U blijven voor eeuwig heil.

Wat bidt deze man eenvoudig, en toch met hoeveel gewicht! Hij gebruikt geen sierlijke omhaal. Daarvoor is hij veel te serieus. Het zou goed zijn als allen die in het openbaar bidden, dezelfde regel volgden.

Vers 4

"Want Gij zijt mijn Steenrots en mijn Burg." Opnieuw zegt de beproefde ziel dat ze volledig op God vertrouwt. Zulke herhalingen van het geloof zijn niet nutteloos. Als het slecht gaat, is onze belijdenis van vertrouwen op God een van de beste manieren om Hem te eren. Actieve dienst is goed. Maar het stille, afwachtende vertrouwen van het geloof telt bij God geen haar minder.

Deze woorden lijken de Heere te omvatten en vast te pakken met een greep van vertrouwen die niet mag verslappen. De twee persoonlijke voornaamwoorden, "Gij" en "mijn", slaan als vaste nagels de

trouw van de Heere vast. O, was er maar genade om ons hart te verankeren in een vast, onwankelbaar geloof in God!

Het beeld van een rots en een burcht kunnen we in onze tijd verduidelijken met de geweldige vesting Gibraltar. Onze vijanden hebben haar vaak belegerd, maar nooit hebben ze haar ons kunnen afnemen. Oude vestingen waren, gemeten naar onze manier van oorlogvoeren, verre van onneembaar. Toch waren ze in die verre tijden even belangrijk, want zwakke groepen voelden zich in de berghoogten veilig.

Let op iets opmerkelijks. David vraagt de Heere om zijn rots te zijn, in Psalm 31:3, omdat Hij zijn rots is. Daaruit leren we dat we mogen vragen om in onze ervaring te genieten wat we door het geloof vasthouden. Geloof is de grondslag van het gebed.

"Leid mij dan, en voer mij, om Uws Naams wil." De dichter redeneert als een logicus, met zijn "want" en zijn "dan". Omdat ik U oprecht vertrouw, zegt hij, mijn God, wees mijn gids. Leiden en voeren lijken sterk op elkaar. Maar wie er geduldig over nadenkt, ontdekt verschillende tinten van betekenis, zeker omdat "voeren" ook kan betekenen: zorg voor mij. Dat dubbele woord wijst op een dringende nood. We hebben dubbele leiding nodig, want we zijn dwazen en de weg is ruw.

Leid mij als een soldaat, voer mij als een reiziger! Leid mij als een kind, voer mij als een man. Leid mij als U bij mij bent, maar voer mij ook als U afwezig lijkt. Leid mij aan de hand, voer mij door Uw woord.

Het argument dat hij gebruikt, komt uit de wapenkamer van de vrije genade: niet om mijnentwil, maar om Uws Naams wil. We beroepen ons niet op een ingebeelde deugd in onszelf. We beroepen ons op de glorieuze goedheid en genade die schitteren in het karakter van de God van Israël. De Heere kan nooit toelaten dat Zijn eigen eer bezoedeld wordt. Maar dat zou beslist gebeuren als mensen die Hem vertrouwden, ten onder gingen. Dit was ook het pleidooi van Mozes: "Wat zult Gij dan Uw groten Naam doen?"

Vers 5

"Doe mij uitgaan uit het net, dat zij voor mij verborgen hebben." Davids vijanden waren sluw én machtig. Als ze hem niet met kracht konden verslaan, zouden ze hem met list vangen. Onze geestelijke vijanden zijn van hetzelfde slag. Ze zijn van het slangengebroed en proberen ons met hun bedrog in de val te lokken. In dit gebed zit de mogelijkheid dat een gelovige als een vogel gevangen wordt. En inderdaad, we zijn zo dwaas dat dit vaak gebeurt. De vogelaar werkt zo behendig dat argeloze mensen al snel door zijn net omringd zijn.

De tekst vraagt dat de gevangene zelfs uit de mazen van het net bevrijd wordt. Dat is een passend verzoek, en een verzoek dat verhoord kan worden. De eeuwige liefde kan Zijn heilige redden uit de muil van de leeuw en uit de buik van de hel. Soms is er een felle ruk nodig om een ziel uit het net van de verleiding te trekken, en een krachtige ruk om een mens los te maken uit de strikken van kwaadaardige list. Maar de Heere is elke noodsituatie de baas. De slimst gespannen netten van de jager zullen Zijn uitverkorenen nooit vasthouden.

Wee wie zo bedreven zijn in het spannen van netten! Wie anderen in verzoeking brengt, zal zelf vernietigd worden. Schurken die in het verborgen strikken leggen, worden in het openbaar gestraft.

"Want Gij zijt mijn Sterkte." Wat een onuitsprekelijke zoetheid zit er in deze paar woorden! Hoe blij kunnen we aan het werk gaan, en hoe opgewekt kunnen we lijden verdragen, als we hemelse kracht kunnen grijpen! Goddelijke kracht scheurt alle strikken van de vijand aan stukken. Ze maakt hun plannen en gemene streken waardeloos. Gelukkig de man die zo'n onvergelijkelijke macht aan zijn kant heeft.

Onze eigen kracht helpt weinig als we verstrikt zitten in de netten van lage list. Maar de kracht van de Heere is altijd beschikbaar. We hoeven haar alleen maar aan te roepen, dan merken we dat ze dichtbij is. Als we door het geloof alleen steunen op de kracht van de ster-

ke God van Israël, mogen we ons heilige vertrouwen gebruiken als reden waarom Hij ons moet verhoren.

Vers 6

"In Uw hand beveel ik mijn geest." Deze levende woorden van David waren de stervenswoorden van onze Heere. Heilige mensen hebben ze vaak gebruikt toen hun laatste uur kwam. Wees er zeker van: het zijn goede, uitgelezen, wijze en plechtige woorden. We kunnen ze nu gebruiken, en ook in dat laatste, geweldige uur.

Let erop wat de goede man in leven en sterven het meest ter harte gaat. Het is niet zijn lichaam, en niet zijn bezit, maar zijn geest. Die is zijn juweel, zijn verborgen schat. Als die veilig is, is alles goed. En zie wat hij met zijn parel doet! Hij legt haar in de hand van zijn God. Ze kwam van Hem, ze is van Hem, Hij heeft haar tot nu toe gedragen, Hij kan haar bewaren, en het is alleszins passend dat Hij haar ontvangt.

Alles is veilig in de handen van Jehova. Wat wij de Heere toevertrouwen, is veilig, nu en op die dag der dagen waar we naartoe snellen. De goede man geeft zich zonder voorbehoud over aan de hand van zijn hemelse Vader. Het is genoeg voor hem daar te zijn. Het is vredig leven en heerlijk sterven, als je rust in de zorg van de hemel.

Op elk moment moeten we alles toevertrouwen aan de heilige zorg van Jezus, en dat blijven doen. Dan zal onze ziel op haar gemak wonen, ook al hangt ons leven aan een draad en stapelen de tegenslagen zich op als het zand van de zee. Ze zal zich verheugen in stille rustplaatsen.

"Gij hebt mij verlost, HEERE, Gij, God der waarheid!" Verlossing is een vaste grond om op te vertrouwen. David kende Golgota niet zoals wij het kennen. Toch gaf de tijdelijke verlossing hem moed. Zal de eeuwige verlossing ons dan niet nog zoeter troosten? Verlossingen uit het verleden zijn sterke redenen om nu hulp te vragen. Wat de Heere heeft gedaan, zal Hij weer doen, want Hij verandert niet. Hij is

een God van waarachtigheid, getrouw in Zijn beloften en genadig voor Zijn heiligen. Hij zal Zich niet van Zijn volk afkeren.

Vers 7

"Ik haat degenen, die op valse ijdelheden acht nemen." Wie niet wil leunen op de ware arm van kracht, maakt zich valse zekerheden. De mens moet een god hebben. Als hij de enige levende en ware God niet wil aanbidden, maakt hij zichzelf tot dwaas. Dan schenkt hij bijgelovig aandacht aan een leugen en wacht hij vol angstige hoop op een laag bedrog.

Mensen die dit deden, waren geen vrienden van David. Hij had voortdurend een afkeer van hen. Het werkwoord omvat zowel het heden als het verleden. Hij haatte hen omdat zij God haatten. Hij wilde afgodendienaars niet in zijn buurt dulden, want zijn hart keerde zich af van hun domheid en goddeloosheid. Met hun bijgelovige gebruiken had hij geen geduld. Hij noemt hun afgoden ijdelheden van leegte, niets van niet-bestaan. Veel hoffelijkheid verdienen de Roomsen en de Puseyisten niet voor hun zotternijen.

Mensen die hun rijkdom, hun persoon, hun verstand of iets anders tot goden maken, moeten gemeden worden door wie op God in Christus Jezus vertrouwt. We moeten hen niet benijden. We moeten hen beklagen, want ze steunen op louter ijdelheden.

"En ik betrouw op den HEERE." Dit klonk misschien ouderwets, maar de dichter durfde anders te zijn. Slecht voorbeeld mag ons niet minder vastberaden maken voor de waarheid. Juist als iedereen om ons heen afvalt, moeten we stoutmoediger worden. Dit vasthouden aan zijn vertrouwen op Jehova is het grote pleidooi dat steeds terugkomt. De bedrukte vlucht in de armen van zijn God en waagt alles op Gods trouw.

Vers 8

"Ik zal mij verheugen en verblijden in Uw goedertierenheid." Voor de barmhartigheid van vroeger is hij dankbaar. En om de barmhartigheid

van straks, die hij gelovig verwacht, is hij nu al blij. Zelfs in onze meest volhardende gebeden moeten we ruimte vinden om de Heere te zegenen. Lof is nooit een hindernis voor het gebed. Het is juist een levendige verkwikking. Wat is het heerlijk om tussen de klaagtonen door af en toe luide cimbalen te horen, terwijl de bazuin van de klacht de dienst nog beheerst.

Die twee woorden, verheugen en verblijden, zijn een leerzame herhaling. We hoeven ons in ons heilige juichen niet in te houden. Van deze wijn mogen we uit schalen drinken, zonder bang te zijn dat het te veel wordt.

"Omdat Gij mijn ellende hebt aangezien." U hebt haar gezien, gewogen en beoordeeld. U hebt er een grens aan gesteld en haar in alle opzichten tot een zaak van tedere zorg gemaakt. Als een mens ergens over nadenkt, zet hij zijn verstand er volledig voor in. Wat moet dan de overweging van God wel zijn?

"En mijn ziel in benauwdheden gekend." God erkent Zijn heiligen op momenten dat anderen zich ervoor schamen hen te erkennen. Hij weigert Zijn vrienden nooit te kennen. Hij denkt niet slechter over hen vanwege hun lompen en vodden. Hij oordeelt hen niet verkeerd en wijst hen niet af als hun gezicht mager is van ziekte of hun hart zwaar van moedeloosheid.

Bovendien kent de Heere Jezus ons in onze pijn op een bijzondere manier. Hij leeft diep met ons mee in al ons verdriet. Soms kan niemand anders doordringen in ons verdriet, omdat niemand het uit eigen ervaring begrijpt. Dan daalt Jezus met ons af naar de diepste dieptes. Hij begrijpt onze ergste rampen, omdat Hij hetzelfde heeft gevoeld. Jezus is een arts die elk ziektegeval kent. Niets is nieuw voor Hem. Soms zijn we zo in de war dat we onze eigen toestand niet meer kennen. Hij kent ons dan helemaal. Hij heeft ons gekend en Hij zal ons kennen. O, was er maar genade om meer van Hem te kennen!

"Mens, ken uzelf" is een goede regel uit de wijsbegeerte. Maar "Mens, u wordt gekend door God" is een nog veel groter geluk. "Be-

nauwdheden" staat in het meervoud: "Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen."

Vers 9

"En mij niet hebt overgeleverd in de hand des vijands." Wie in iemands hand zit opgesloten, is volledig overgeleverd aan diens macht. Maar de gelovige zit niet in de hand van de dood of van de duivel, en al helemaal niet in de macht van mensen. De vijand kan ons tijdelijk de baas zijn, maar we lijken op gevangenen met een open deur. God laat ons nooit opsluiten; Hij vindt altijd een uitweg.

"Gij hebt mijn voeten doen staan in de ruimte." Wat een reden om God te danken voor vrijheid! Burgerlijke vrijheid is waardevol, vrijheid om te geloven is kostbaar, maar vrijheid van geest is onbetaalbaar. Zolang we die nog hebben, kunnen we God in alle moeiten loven. Veel heiligen hebben hun ziel juist het ruimst gevoeld wanneer hun zaken er het slechtst voor stonden. Hun ziel was vrij, terwijl hun lichaam in Bonners kolenhok lag of in een andere benauwde kerker. De genade is elke noodsituatie de baas geweest. Meer nog: zij maakte van de nood een gelegenheid om te laten zien wat zij vermag.

Vers 10

"Wees mij genadig, HEERE! want mij is bange." Nu beschrijft de man van God zijn droevige toestand tot in alle details. Hij opent zijn hart, legt zijn wonden bloot en zegt hardop hoe verlaten hij zich voelt. Deze eerste zin vat in een paar woorden alles samen wat volgt; ze is de tekst van zijn klaagrede. Ellende wekt ontferming op, en meer redenen zijn niet nodig. "Wees mij genadig" is het gebed. Het argument is even krachtig als het eenvoudig en persoonlijk is: "mij is bange."

"Van verdriet is doorknaagd mijn oog." Doffe, ingezonken ogen verraden duidelijk dat de gezondheid afneemt. Tranen halen hun zout uit onze kracht, en stromen ervan putten gemakkelijk de bron uit waaruit ze komen. God wil dat we Hem de verschijnselen van onze ziekte vertellen. Niet om Hem iets te vertellen wat Hij nog niet

weet, maar om te laten zien hoe sterk we zelf voelen dat we Hem nodig hebben.

"Mijn ziel en mijn buik" (of lichaam). Ziel en lichaam horen zo nauw bij elkaar dat het ene niet kan wegkwijnen zonder dat het andere dat voelt. Ook wij kennen dit dubbele wegzinken van David. We zijn flauw geweest van lichamelijk lijden en ontdaan door geestelijke angst. Wanneer twee van zulke zeeën samenkomen, is het goed dat de Loods aan het roer thuis is te midden van de watervloeden, en dat Hij van stormen een triomf van Zijn kunst maakt.

Vers 11

"Want mijn leven is verteerd van droefenis, en mijn jaren van zuchten." Treuren was zijn dagelijkse bezigheid geworden. Hij bracht al zijn dagen door in de kerker van de benauwdheid. Het merg en de kern van zijn bestaan werden opgebrand, zoals een kaars opbrandt terwijl ze licht geeft. Zijn tegenspoed verkortte zijn dagen en groef voor hem een vroeg graf.

Verdriet is een droevige markt om al onze levensrijkdom aan uit te geven. Toch is daar een veel winstgevender handel te drijven dan op de Kermis der IJdelheid. Het is beter om naar het huis van rouw te gaan dan naar het huis van het feest. Zwart is goede kleding. Het zout van tranen is een gezond geneesmiddel. Het is beter onze jaren door te brengen met zuchten dan met zondigen. De twee zinsdelen zeggen hetzelfde, maar in de Schrift staan geen overbodige woorden. De herhaling is de passende uitdrukking van vurigheid en volharding.

"Mijn kracht is vervallen door mijn ongerechtigheid." David kijkt tot op de bodem van zijn smart en ziet daar de zonde op de loer liggen. Het is nuttige moeite die ons ertoe brengt ons zorgen te maken over onze ongerechtigheid. Was dit de afschuwelijkste misdaad van de psalmist, die nu aan zijn hart knaagde en zijn kracht opslurpte? Waarschijnlijk wel. Zondige hapjes smaken zoet in de mond, maar in de maag blijken ze vergif te zijn. Geven we onbezonnen een deel van

onze kracht aan de zonde, dan neemt zij spoedig de rest ook. Door ongerechtigheid verliezen we lichamelijke, verstandelijke, zedelijke én geestelijke kracht.

"En mijn beenderen zijn doorknaagd." De zwakte drong door tot het binnenste van zijn gestel. Zelfs de stevigste delen van zijn bouwwerk merkten dat alles vervallen was. Wie zover gekomen is, verkeert in een deerniswekkende toestand.

Vers 12

"Vanwege al mijn wederpartijders ben ik … tot een smaad geworden." Ze waren blij dat ze iets hadden om naar mij te gooien. Mijn treurige toestand klonk hun als muziek in de oren, want ze legden die kwaadaardig uit als een straf uit de hemel. Wie smaad nooit heeft hoeven te verdragen, vindt er weinig van. Maar wie onder de zweep ervan doorgaat, weet hoe diep hij snijdt. Juist de beste mensen kunnen de bitterste vijanden hebben en het wreedste worden bespot.

"Ook mijn naburen." Wie het dichtst bij ons staat, kan ons het scherpst raken. Het meest voelen we de minachting van mensen die ons medeleven hadden moeten tonen. Misschien waren Davids vrienden bang om met zijn tanende geluk in verband gebracht te worden. Misschien keerden ze zich daarom tegen hem, om de genade, zo niet de gunst van zijn tegenstanders te winnen. Eigenbelang bepaalt het doen en laten van de meeste mensen. Onder zijn invloed breken de heiligste banden snel, en worden de laagste daden zonder scrupules gepleegd.

"En mijn bekenden tot een schrik." Hoe hechter ze vroeger met hem waren, hoe verder ze van hem af gingen staan. Onze Heere werd verloochend door Petrus, verraden door Judas en verlaten door iedereen in het uur van Zijn uiterste nood. De hele kudde keert zich tegen een gewond hert. De melk van menselijke goedheid stremt wanneer een verachte gelovige het slachtoffer is van lasterlijke beschuldigingen.

"Die mij op de straten zien, vlieden van mij weg." Ze waren bang om gezien te worden in het gezelschap van iemand die zo grondig veracht werd. Mensen die zijn omgang eens zochten, haastten zich nu van hem weg, alsof hij de pest had. Wat is laster toch gemeen! Hij kan een uitnemend heilige, eens de trots van zijn volk, veranderen in het mikpunt van iedereen en in een voorwerp van afkeer voor alle mensen. Tot welke diepten van oneer kan een onschuldige worden gebracht!

Vers 13

"Ik ben uit het hart vergeten als een dode." Al Davids heldendaden uit zijn jonge jaren waren uit het geheugen verdwenen. Hij was de redder van zijn land geweest, maar zijn diensten lagen begraven in vergetelheid. Mensen vergeten de diepste verplichtingen razendsnel. Populariteit is uiterst vluchtig: wie vandaag in ieders mond is, kan morgen door iedereen vergeten zijn. Je kunt beter dood zijn dan in laster gesmoord worden. Over de doden zeggen we niets dan goeds, maar over de psalmist zeiden ze niets dan kwaad.

Verwacht de beloning voor goedheid dus niet aan deze kant van de hemel. Mensen betalen hun beste dienaren een schamel loon en zetten hen de deur uit zodra er niets meer uit hen te halen valt. "Ik ben geworden als een bedorven vat": een nutteloos ding, afgedankt, waardeloos, weggegooid, vergeten. Wat een droevige toestand voor een koning! Laten we hierin het portret zien van de Koning der koningen in Zijn vernedering, toen Hij Zichzelf zonder aanzien maakte en de gestalte van een dienstknecht aannam.

Vers 14

"Want ik hoorde de naspraak van velen." Eén lasterlijke adder is al de dood voor alle troost. Hoe giftig moet dan een heel nest zijn! Wat het oor niet hoort, daarover rouwt het hart niet. Maar bij David klonken de beschuldigende stemmen luid genoeg om zijn rust te verstoren. Vuile monden waren zo brutaal geworden dat ze hun leugens recht in

het gezicht van hun slachtoffer uitspuugden. Simeï was maar één van velen. Zijn kreet "Ga uit, ga uit, gij, man des bloeds!" was de gewone taal van duizenden zonen van Belial. Heel Beëlzebubs meute honden kan luidkeels achter een man aan jagen, en toch kan hij de gezalfde des Heeren zijn.

"Vreze is van rondom." Hij werd omringd door angstige ingevingen, bedreigingen, herinneringen en voorgevoelens. Aan geen enkele kant was hij veilig voor de aanhoudende aanval.

"Dewijl zij te zamen tegen mij raadslaan; zij denken mijn ziel te nemen." De goddelozen werken eendrachtig samen wanneer ze de beste mensen van de aarde aanvallen. Het is om je over te verbazen dat zondaars vaak beter overeenstemmen dan heiligen. Ze pakken hun goddeloze werk meestal met veel meer zorg en vooruitziendheid aan dan de rechtvaardigen hun heilige ondernemingen. Zie hoe wreed de vijanden van een goed mens zijn! Met niets minder dan zijn bloed zijn ze tevreden. Daarvoor smeden ze hun plannen en ranken. Je kunt beter in de klauwen van een leeuw vallen dan in de macht van kwaadwillige vervolgers. Een leeuw kan zijn prooi sparen als hij verzadigd is, maar boosaardigheid is meedogenloos en wreed als een wolf. Van alle duivels is de nijd de wreedste.

Wat een zware belegering voor de psalmist, toen de vergiftigde pijlen van duizend bogen allemaal op zijn leven waren gericht! Toch liet zijn geloof hem in dit alles niet in de steek, en verliet zijn God hem niet. Hier is bemoediging voor ons.

Verzen 15-19

In dit deel van de psalm begint hij opnieuw te bidden. Hij voert dezelfde argumenten aan als in het begin. Wie ernstig worstelt, probeert steeds opnieuw hetzelfde middel om zijn doel te bereiken.

Vers 15

"Maar ik vertrouw op U, o HEERE!" Wat er ook gebeurde, Davids geloof hield stand en liet zich niet van zijn doel afbrengen. Wat een ge-

zegend voorbehoud dat hem redt! Zolang ons geloof, ons schild, veilig is, mag de strijd zwaar zijn, maar de afloop staat buiten kijf. Als het ons werd afgenomen, zouden we net zo zeker worden gedood als Saul en Jonathan op de hoogten van het veld.

"Ik zeg: Gij zijt mijn God." Luid sprak hij uit dat hij Jehova trouw wilde blijven. Hij was geen gelovige voor mooi weer. Hij hield zijn geloof vast bij strenge vorst en sloeg het om zich heen als een mantel die alle kwalen van de tijd buiten houdt. Wie kan zeggen wat David zei, hoeft Cicero niet te benijden om zijn sierlijke welsprekendheid. "Gij zijt mijn God" heeft meer zoetheid in zich dan alles wat mensen ooit onder woorden hebben gebracht. Merk op dat dit vasthoudende geloof hier als argument bij God wordt genoemd. God moet Zijn eigen belofte eren door snel redding te sturen.

Vers 16

"Mijn tijden zijn in Uw hand." Wie het lot beschikt, houdt in Zijn eigen macht alles wat er in ons leven gebeurt. We zijn geen drijfhout en wrakgoed op de oceaan van het noodlot. Oneindige wijsheid stuurt ons naar de haven waar we willen aankomen. Gods voorzienigheid is een zacht kussen voor bezorgde hoofden, een pijnstiller voor zorgen, een graf voor wanhoop.

"Red mij van de hand mijner vijanden, en van mijn vervolgers." We mogen vragen om verlossing van vervolging, als het de wil van de Heere is. En als we die niet krijgen in de vorm waarop we hoopten, geeft Zijn onderhoudende genade ons redding op een andere manier. Dan stelt zij ons in staat om te lachen om alle woede van de vijand.

Vers 17

"Laat Uw aangezicht over Uw knecht lichten." Geef mij de zonneschijn van de hemel in mijn ziel, en ik trotseer de stormen van de aarde. Laat mij Uw gunst voelen, o Heere, en laat mij weten dat U behagen hebt in mijn levenswandel. Dan mogen alle mensen fronsen en lasteren zoveel ze willen. Een knecht heeft genoeg aan één ding: dat

zijn meester tevreden over hem is. Anderen mogen ontevreden zijn, maar hij is hun knecht niet. Zij betalen zijn loon niet, en hun mening telt voor hem niet mee.

"Verlos mij door Uw goedertierenheid." De goede mens kent geen ander pleidooi dan barmhartigheid. Anderen mogen wel met wettelijke argumenten komen, maar David is dat nooit in zijn hoofd gekomen.

Vers 18

"HEERE! laat mij niet beschaamd worden, want ik roep U aan." Laat mijn gebeden niet blozen! Geef de ontheiligde monden geen reden om te spotten met mijn vertrouwen op mijn God.

"Laat de goddelozen beschaamd worden, laat hen zwijgen in het graf." Laat hen tot hun verbazing zien dat mij recht wordt gedaan en dat hun eigen trots vreselijk wordt vernederd. Onze gebeden worden beheerst door een mildere geest, onder het zachte bewind van de Vredevorst. Daarom kunnen wij zulke woorden alleen gebruiken in hun profetische betekenis. We weten immers heel goed dat schaamte en de stilte van de dood het beste is wat goddeloze zondaars kunnen verwachten. Wat zij voor verachte gelovigen wensten, komt over henzelf door een besluit van vergeldende gerechtigheid waartegen ze niets kunnen inbrengen: "Dewijl hij den vloek heeft liefgehad, dat die hem overkome."

Vers 19

"Laat de valse lippen stom worden." Dit is een goed en christelijk gebed. Wie zou, behalve een slecht mens, leugenaars meer vrijheid geven dan nodig is? God kan hen het zwijgen opleggen. Hij kan hen tot bekering brengen, hen grondig beschamen, of hen in een positie brengen waarin niets wat ze zeggen nog iets betekent.

"Die hard spreken tegen den rechtvaardige, in hoogmoed en verachting." De zonde van lasteraars zit deels in wat ze zeggen: zij zijn het "die hard spreken". Het zijn woorden die diep snijden in het ge-

voel van goede mensen en hen zwaar verwonden op hun tederste plek, hun goede naam. Daar komt bij hoe ze het zeggen. Ze spreken hoogmoedig en minachtend, alsof zijzelf de room van de maatschappij zijn en de rechtvaardigen niet meer dan het schuim van het gepeupel.

Wie hoog van zichzelf denkt, denkt meestal laag over anderen. Hoe meer ruimte we zelf innemen, des te minder houden we over voor onze naasten. Wat een goddeloosheid dat juist mensen van weinig waarde altijd het hardst schelden op goede mensen! Ze kunnen morele waarde niet eens beoordelen, want ze missen die volledig. Toch hebben ze de brutaliteit om de rechterstoel te beklimmen en te oordelen over mensen bij wie vergeleken zij maar kaf zijn. Heilige verontwaardiging mag ons wel aanzetten om alles te wensen wat de wereld kan bevrijden van zulke onuitstaanbare brutaliteit en verfoeilijke arrogantie.

Verzen 20-23

Vol geloof geeft de psalmist God de eer voor de barmhartigheid die hem, zo weet hij zeker, ten deel zal vallen.

Vers 20

"O, hoe groot is Uw goed." Is het niet bijzonder om zo'n blije zin te vinden te midden van zoveel verdriet? Het leven van het geloof is werkelijk een wonder. Toen het geloof David bij zijn God bracht, liet het hem meteen zingen. Hij zegt niet hoe groot Gods goedheid was, want hij kon het niet. Er bestaat geen maat voor de onmetelijke goedheid van Jehova, Die de goedheid zelf is. Als bijvoeglijke naamwoorden tekortschieten, grijpt heilige verbazing naar tussenwerpsels. Uitroeptekens passen ons wanneer uitleggen niet meer helpt. Kunnen we niet meten, dan kunnen we wel verwonderd zijn. En al kunnen we niet precies berekenen, we kunnen wel vurig aanbidden.

"Dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen." In zijn overpeinzing verdeelt de psalmist de goedheid in twee delen: wat in voor-

raad is en wat al is uitgewerkt. De Heere heeft voor Zijn volk voorraden in reserve weggelegd die niemand kan tellen. In de schatkamer van het verbond, op het veld van de verlossing, in de kistjes van de beloften, in de graanschuren van de voorzienigheid: overal heeft de Heere gezorgd voor alles wat Zijn uitverkorenen maar kan overkomen. Laten we vaak denken aan de weggelegde goedheid van God, die nog niet aan de uitverkorenen is uitgedeeld, maar al wel voor hen klaarstaat. Als we daar lang bij stilstaan, komen we tot vrome dankbaarheid, zoals die in Davids hart gloeide.

"Dat Gij gewrocht hebt voor degenen, die op U betrouwen, in de tegenwoordigheid der mensenkinderen!" De hemelse barmhartigheid ligt niet helemaal verborgen in het pakhuis. Op duizend manieren heeft ze zich al laten zien voor mensen die vrijmoedig belijden dat ze op God vertrouwen. Voor hun medemensen is deze goedheid van de Heere getoond, zodat een ongelovig geslacht terechtgewezen zou staan. De bewijzen van de gunst van de Heere aan gelovigen zijn overweldigend. De geschiedenis wemelt van verbazingwekkende voorbeelden, en ons eigen leven is vol wonderen van genade. We dienen een goede Meester. Het geloof ontvangt nu al een groot loon, maar verwacht de volle erfenis in de toekomst. Wie zou zijn lot niet willen delen met de dienaren van een Meester Wiens grenzeloze liefde alle heilige gemoederen met verbazing vervult?

Vers 21

"Gij verbergt hen in het verborgene Uws aangezichts voor de hoogmoedigheden des mans." Hoogmoed is een wapen met weerhaken. De spot van een trots mens boort zich als ijzer in de ziel. Maar wie op God vertrouwt, woont veilig in het Heilige der heiligen, het binnenste voorhof, waar niemand zich naar binnen durft te dringen. In die verborgen woonplaats van God vindt het hart van de gelovige rust. Het is een vrede die de voet van de hoogmoed niet kan verstoren.

Wie onder het kruis van Christus woont, wordt ongevoelig voor de hoon van trotse mensen. De wonden van Jezus druppelen een balsem die elk litteken heelt, hoe scherp het wapen van de minachting ook was. Ja, wie in zijn hart dezelfde gezindheid heeft die in Christus Jezus was, kan door geen enkele pijl van de hoogmoed worden geraakt.

"Gij versteekt hen in een hut voor de twist der tongen." Tongen zijn gevaarlijker dan roofdieren. Als ze ruziën, lijkt het alsof een hele roedel wolven is losgelaten. Toch is de gelovige ook in dit gevaar veilig. De koninklijke tent van de Koning der koningen biedt hem rustige beschutting en heldere zekerheid. De verborgen tabernakel van het offer en de koninklijke tent van de heerschappij geven Gods volk samen dubbele veiligheid in de zwaarste nood.

Let op hoe direct God ingrijpt: "Gij verbergt", "Gij versteekt". De Heere Zelf is er persoonlijk bij als Hij Zijn getroffen kinderen redt.

Vers 22

"Geloofd zij de HEERE." Als de Heere ons zegent, kunnen we niet anders dan Hem daarvoor terug zegenen. "Want Hij heeft Zijn goedertierenheid aan mij wonderlijk gemaakt, mij voerende als in een vaste stad." Was dat in Mahanaïm, waar de Heere hem de overwinning gaf op de legers van Absalom? Of bedoelde hij Rabba van Ammon, waar hij grote zegepralen behaalde? Of was het, mooier nog, Jeruzalem, de vaste stad waar hij de verbazingwekkende goedheid van zijn God het meest had ervaren?

Dankbaarheid komt nooit onderwerpen tekort. Haar Ebenezers staan zo dicht naast elkaar dat ze haar weg naar de hemel aan beide kanten omzomen. Of de Heere Zich nu in steden of in dorpjes aan ons heeft laten zien, die heilige plaatsen vergeten we nooit. De eenzame berg Hermon, het dorp Emmaüs, de rots van Patmos en de woestijn van Horeb zijn voor ons allemaal even beroemd, als God Zich daar aan ons laat zien in een mantel van liefde.

Vers 23

Het hoort er altijd bij om onze fouten te belijden. Als we over Gods goedheid nadenken, worden we vanzelf herinnerd aan onze eigen dwalingen en overtredingen.

"Ik zeide wel in mijn haasten." Als we haast hebben, zeggen we meestal iets verkeerds. Haastige woorden liggen maar een ogenblik op de tong, maar vaak jarenlang op het geweten.

"Ik ben afgesneden van voor Uw ogen." Dat was een onwaardige uitspraak. Maar ook in het hart van de sterkste gelovige blijft een hoekje over waar het ongeloof zich nestelt. Als Gods leiding niet zo soepel verloopt als ons natuurlijke gevoel zou willen, spuit het ongeloof vanuit dat hoekje allerlei venijnige dingen tegen de Heere. Nooit is een heilige van voor Gods ogen afgesneden geweest. Het kan zelfs niet. Toch hebben velen dat vast gedacht, en meer dan één heeft het hardop gezegd. Laten we zulke duistere gedachten voorgoed uit ons denken bannen.

"Dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep." Wat een genade! Ook als wij niet geloven, blijft God trouw. Hij verhoort gebed, zelfs als we worstelen met twijfels die Zijn naam onteren. Denk aan alle hindernissen op de weg van onze gebeden, en aan de armzalige manier waarop wij ze aanbieden. Dan is het een wonder boven wonder dat ze de hemel ooit bereiken.

Vers 24

"Hebt den HEERE lief, gij, al Zijn gunstgenoten!" Wat een ontroerende oproep! Ze laat duidelijk zien hoe diep de dichter zijn God liefheeft. Het wordt nog mooier als je bedenkt dat hij hier liefde toont voor een God Die hem slaat. Het is een liefde die vele wateren niet konden uitblussen. Het is makkelijk om Hem te zegenen Die geeft. Maar vasthouden aan Hem Die afneemt, is een werk van genade.

Alle heiligen hebben voordeel van het geheiligde lijden van één van hen, als ze door zijn indringende woorden hun Heere nog meer gaan

liefhebben. Want als gelovigen de Heere niet liefhebben, wie dan wel? Liefde is de schuld die het hele gezin van de verlosten gemeenschappelijk heeft. Wie zou er van die betaling vrijgesteld willen worden?

Er worden ook redenen voor die liefde gegeven, want een liefde die gelooft, is niet blind. "Want de HEERE behoedt de gelovigen." Ze moeten hun tijd afwachten, maar de vergelding komt uiteindelijk. En intussen kan alle wrede kwaadaardigheid van hun vijanden hen niet vernietigen.

"En vergeldt overvloediglijk dengene, die hoogmoed bedrijft." Ook dat is een reden tot dankbaarheid. Hoogmoed is in zijn daden zo weerzinwekkend dat Hij Die hem terecht vergeldt, de liefde van alle heilige harten verdient.

Vers 25

"Zijt sterk." Houd moed! Laat geen lafhartige gedachten je gezicht doen verbleken. Angst maakt zwak, moed maakt sterk. De overwinning hoort bij de vaandels van de dapperen.

"En Hij zal ulieder hart versterken." Kracht van boven wordt op de krachtigste manier gegeven: door de bron van het leven zelf te versterken. De Heere verlaat ons niet. Integendeel, in onze tegenspoed komt Hij heel dicht bij ons en legt Hij Zijn eigen kracht in ons.

"Allen gij, die op den HEERE hoopt!" Schep moed, ieder van u, en zing uit blijdschap van het hart. God is trouw. Zelfs Zijn kleine kinderen die alleen maar hopen, laat Hij niet in de steek. Waarom zouden wij dan bang zijn?

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 2

"Op U, o HEERE! betrouw ik." Laten we daarom wantrouwen mijden. Twijfel is dood, alleen vertrouwen is leven. Laten we er zeker van zijn

dat we de Heere écht vertrouwen, en ons vertrouwen nooit zomaar op goed vertrouwen aannemen.

"Laat mij niet beschaamd worden." Als David al bidt om niet beschaamd te worden, laten wij er dan ook tegen strijden. Wie Jezus liefheeft, zou zich moeten schamen dat hij zich schaamt. — C. H. S.

Vers 2

"Help mij uit door Uw gerechtigheid." Let goed op waarop je geloof veilig kan rusten, zodat het stevig staat. Het rust op Gods gerechtigheid, net zo goed als op Zijn barmhartigheid. Daarom verwachtte de apostel in geloof de kroon der rechtvaardigheid (2 Timotheüs 4:7-8): de Heere van Wie hij haar verwachtte, is immers een rechtvaardig Rechter. En ook de psalmist beroept zich vrijmoedig op Gods gerechtigheid (Psalm 35:24). We mogen er echt zeker van zijn dat Gods goedheid, genade en barmhartigheid Hem hebben bewogen om iets te beloven, en dat Zijn waarheid, trouw en gerechtigheid Hem zullen bewegen om het ook waar te maken. — William Gouge.

Verzen 2-4

> *De schaduw is ontrouw, de rots blijkt onwaar,*
> *Geen koper of marmer behoedt voor gevaar.*
> *De schamele hut en de vorstelijke zaal,*
> *Zij bieden op aarde geen veilig onthaal.*
>
> *O grote God! Hier beneden ontbreekt elk verweer,*
> *U bent nu mijn burcht en mijn toevlucht, o Heer.*
> *Al deelt U de slag uit, hoe krachtig en zwaar,*
> *U weert hem ook af en bewaart in gevaar!*
>
> *U bent nu mijn God! Door U val ik of sta;*
> *Moedig weersta ik, door louter genâ,*
> *De zwaarste verdrukking in heel dit aards land,*
> *Maar nóóit mijn geweten, en nimmer Uw hand.*

> *Ik weet: Uw gerechtigheid, dát bent U Zelf,*
> *Rechtvaardige God op het hemels gewelf.*
> *Maar U bent Zelf óók de barmhartigheid, Heer;*
> *Waar, wáár moet ik heen, als ik niet tot U keer?*

— *Francis Quarles.*

Vers 3

"Neig Uw oor." Luister naar mijn klacht. Breng Uw oor dicht bij mijn lippen, zodat U alles hoort wat ik in mijn zwakheid kan uitbrengen. Bij zieken en stervenden brengen we meestal ons oor dicht bij hun lippen, om te horen wat ze zeggen. De tekst lijkt daarop te zinspelen. — Adam Clarke.

Vers 3

"Red mij haastelijk." Zijn gebed om snelle redding laat zien hoe groot zijn gevaar was. Het is alsof hij zegt: het is zo met mijn leven gedaan, tenzij God Zich haast om mij te helpen. — Johannes Calvijn.

Verzen 3-4

"Wees mij tot een sterke Rotssteen enzovoort." Wat de Heere Zich bij verbond heeft verplicht voor ons te zijn, mogen we bidden en mogen we ook in werkelijkheid van Hem verwachten. "Wees mij tot een sterke Rotssteen", zegt hij, "want Gij zijt mijn Steenrots." — David Dickson.

Vers 4

"Om Uws Naams wil." Als alleen de eer van een schepsel op het spel stond, de naam van predikanten of de heerlijkheid van engelen, dan zou het heil van de mens werkelijk onzeker zijn. Maar bij elke stap staat Gods eer op het spel. Daarom pleiten wij om Zijn naams wil. Stel dat God begon maar niet doorging, of dat Hij het werk wel voortzette maar niet voltooide. Dan zou iedereen toegeven dat daar een reden voor was die schande bracht over de Almachtige. Dat kan nooit. God

werd uit Zichzelf bewogen om het heil van de mens op Zich te nemen. Zijn heerlijke naam geeft de zekerheid dat de sluitsteen in heerlijkheid zal worden gelegd. — William S. Plumer.

Vers 4

"Om Uws Naams wil." Vanwege de faam van Uw macht, Uw goedheid, Uw waarheid enzovoort. "Leid mij." Zoals een herder een dwalend schaap leidt, een bevelhebber zijn troepen, of iemand een ander die de weg niet kent. Zie Genesis 24:27; Nehemia 9:12-13; Psalm 23:3; 73:24. Stuur mijn plannen, mijn gevoelens en mijn gedachten. — Martin Geier, 1614-1681.

Vers 5

"Doe mij uitgaan uit het net": dat bekende net, zoals de Hebreeuwse tekst zegt. — John Trapp.

Vers 5

"Doe mij uitgaan uit het net, dat zij voor mij verborgen hebben." Met deze woorden laat hij merken dat zijn vijanden hem niet alleen met open geweld aanvielen. Ze probeerden hem ook met list en slimme politiek in te sluiten. Zo gebeurde het toen ze hem, op Sauls aanwijzing, aanspoorden schoonzoon van de koning te worden. Daarvoor moest hij tweehonderd voorhuiden van Filistijnen als bruidsschat halen. Onder het mom van welwillendheid zochten ze zijn ondergang. Later werd ook nog een hinderlaag gelegd om hem in zijn eigen huis te doden. Maar hij vertrouwde op God en bad om redding, mocht er later weer zo'n aanslag tegen hem worden beraamd. — John Mayer.

Vers 5

"Want Gij zijt mijn Sterkte." De Almacht snijdt het net door dat de politiek weeft. Als wij arme kleine schepsels in het net zitten, zit God er niet in. In de oude fabel bevrijdde de muis de leeuw. Hier bevrijdt de leeuw de muis. — C. H. S.

Vers 6

"In Uw hand beveel ik mijn geest." Dit waren de laatste woorden van Polycarpus, van Bernardus, van Huss, van Hieronymus van Praag, van Luther, van Melanchthon en van velen anderen. "Gelukzalig zijn zij", zegt Luther, "die niet alleen voor den Heere sterven, als martelaren, niet alleen in den Heere, als alle gelovigen, maar ook met den Heere, die hun leven uitblazen in deze woorden: 'In Uw hand beveel ik mijn geest.'" — J. J. Stewart Perowne.

Vers 6

"In Uw hand beveel ik mijn geest." Onze voorouders hadden het hoogste ontzag voor deze woorden, zoals ze in de Vulgaat staan. Ze gebruikten ze bij elk gevaar, bij elke moeilijkheid en in het uur van de dood. In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum zeiden zieken die op sterven lagen, zolang ze bij bewustzijn waren. Waren ze dat niet meer, dan sprak de priester het voor hen uit. In gebeden voor zieken en stervenden werden deze woorden vaak in het Latijn ingevoegd, terwijl de rest van het gebed in het Engels was. Men dacht namelijk dat er iets bijzonder krachtigs school in de taal zelf.

Maar laat het misbruik van zulke woorden hun nut niet in de weg staan. Als schietgebed kan niets beter zijn. En als vromen of aangevochten mensen ze met vertrouwen gebruiken, is er niets dat zo krachtig werkt. — Adam Clarke.

Vers 6

"In Uw hand beveel ik mijn geest enzovoort." Waarom moeten de heiligen hun geest door Jezus Christus in Gods handen leggen?

1. Zodat ze veilig zijn. Dat wil zeggen: bewaard worden op hun reis naar de hemel, voor alle vijanden en gevaren die onderweg kunnen opduiken. Als heiligen sterven, zouden de machten van de duisternis het opstijgen van hun zielen naar God, als het kon, zeker willen tegenhouden. Zij zijn uit de hemel geworpen en zijn dus

woedend als ze iemand uit onze wereld daarheen zien gaan. Eén ding dat de heilige bedoelt als hij zijn geest in Gods handen legt, is dat dit kostbare onderpand beschermd moet blijven tegen iedereen die het wil verderven of daartoe een poging zou doen.

En ze weten zeker dat God almachtige kracht heeft. Als die kracht is ingezet voor hun bewaring, kan niemand hen uit Zijn hand rukken. De Verlosser heeft overheden en machten ontwapend, en dat bewees Hij door Zijn zegevierende hemelvaart naar de heerlijkheid. Alle vijanden van Hem en van de gelovige houdt Hij in een keten, zodat gelovigen meer dan overwinnaars zullen zijn in en door Hem. Engelen worden, zoals het hoort, uitgezonden om hen te dienen en hun wacht te zijn. Ze zullen hen trouw bijstaan in hun opdracht, tot ze in de tegenwoordigheid van hun gemeenschappelijke Heere komen. "Ik weet", zegt de apostel, "Wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is, mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag."

1. Ze leggen hun ziel in Gods handen, zodat ze bij Hem mogen wonen, in Zijn tegenwoordigheid waar volheid van vreugde is en waar lieflijkheden zijn in eeuwigheid. Daar is alle kwaad buitengesloten en is al het goede aanwezig om hun verlangens te vervullen en hun stof te geven tot lof tot in alle eeuwigheid.
2. Ze leggen hun heengaande geest in Gods handen, zodat hun lichamen uiteindelijk worden opgewekt en met hen herenigd, en ze zo eindelijk ingaan in de zaligheid die klaarligt voor wie Hem liefhebben... De redenen waarom ze dit met troost kunnen doen, dat wil zeggen met een levende hoop om voor eeuwig gelukkig te zijn, zijn talrijk. Ik noem er maar twee:

(a) Gods belang bij hen, en wel op de meest aantrekkelijke grond: de verlossing. "In Uw hand beveel ik mijn geest; Gij hebt mij verlost." Verlost van de hel en van de komende toorn, doordat U Uw Zoon gaf om voor mij te sterven. Heere, ik ben niet alleen Uw schepsel, maar

Uw vrijgekochte schepsel, gekocht met een prijs, zegt de heilige. Verlost van de macht van mijn innerlijke verdorvenheid, van mijn liefde ervoor en mijn behagen erin. Met mijn instemming hebt U mij getrokken om de Uwe te zijn, en de Uwe voor eeuwig. Heere, ik ben de Uwe, red mij voorgoed.

(b) Zijn bekende trouw. "In Uw hand beveel ik mijn geest; … HEERE, Gij, God der waarheid!" In Uw hand beveel ik mijn geest, U Die een God van de waarheid bent geweest in het nakomen van Uw beloften aan heel Uw volk dat vóór mij uit deze wereld is gegaan. Ook voor mij bent U dat tot nu toe geweest, en U zult dat, daar twijfel ik niet aan, blijven tot het einde. — Daniel Wilcox.

Vers 6

"In Uw hand." Als die handen mij laten vallen, dan ben ik werkelijk verlaten en ellendig! Als ze mij steunen en bewaren, dan ben ik veilig, verheven, sterk en vol van het goede. Ontvang mij dan, o eeuwige Vader, om de verdiensten en de woorden van onze Heere. Want Hij heeft nu door Zijn gehoorzaamheid en Zijn dood van U alles verdiend wat ik zelf niet verdien.

In Uw handen, mijn Vader en mijn God, beveel ik mijn geest, mijn ziel, mijn lichaam, mijn krachten, mijn verlangens. Ik leg alles in Uw handen. Aan hen vertrouw ik alles toe wat ik tot nu toe ben geweest, zodat U alles kunt vergeven en herstellen: mijn wonden, zodat U ze kunt genezen; mijn blindheid, zodat U ze kunt verlichten; mijn kilte, zodat U ze kunt ontvlammen; mijn goddeloze en dwalende weg, zodat U mij op het rechte pad kunt zetten; en al mijn kwaad, zodat U het uit mijn ziel kunt uitroeien.

Ik vertrouw toe en draag op aan Uw allerheiligste handen, o mijn God, wat ik ben. U kent dat veel beter dan ik het zelf kan weten: zwak, ellendig, gewond, wispelturig, blind, doof, stom, arm, zonder enig goed, niets, ja minder dan niets vanwege mijn vele zonden, en

ellendiger dan ik kan beseffen of uitspreken. Ontvang mij, Heere God, en maak mij tot wat Hij, het goddelijke Lam, wil dat ik ben.

Ik vertrouw toe, ik draag op, ik lever over in Uw goddelijke handen al mijn zaken, mijn zorgen, mijn gevoelens, mijn voorspoed, mijn troost, mijn werk, en alles wat U weet dat mij zal overkomen. Richt alles op Uw eer en heerlijkheid. Leer mij in alles Uw wil te doen en in alles het werk van Uw goddelijke handen te herkennen. Leer mij niets anders te zoeken, en alleen met deze gedachte in alles rust en troost te vinden.

O handen van de eeuwige God, die de hemel en de aarde om mijnentwil gemaakt hebben en nog steeds bewaren, en die mij voor Uzelf gemaakt hebben: laat mij nooit van U afdwalen. In die handen heb ik mijn Lam, en alles wat ik liefheb. Daarom moet ook ik erin zijn, samen met Hem. Samen met Hem zal ik in deze liefdevolle handen slapen en rusten in vrede. Want toen Hij stierf, liet Hij mij hoop achter in die handen en in hun oneindige barmhartigheid. Hij heeft mij erin geplaatst als mijn enige, bijzondere toevlucht.

Door deze handen leef ik en ben ik wie ik ben. Laat mij daarom altijd door hen leven en in hen sterven. Laat mij in hen leven in de liefde van onze Heere, en van hen alleen alles wat goed is verlangen en verwachten. Dan mag ik uiteindelijk, samen met de Heere, de kroon uit hen ontvangen. — Fra Thomé de Jesu.

Vers 6

"In Uw hand beveel ik mijn geest." Geen schimmige gestalte van een donker noodlot staat Hem aan het eind van Zijn leven voor ogen. Hij moet wel aan het kruis sterven, maar het gezicht van Zijn Vader straalt Hem tegemoet. Hij ziet Zijn leven niet wegsmelten in de sombere golven van de sterfelijkheid. Hij legt het in de handen van Zijn Vader.

Hij zal niet alleen voortleven in de algemene geest van de mensheid. Nee, Hij leeft voort als de unieke persoon die Hij is, met Zijn ei-

gen geest, omringd door de bijzondere bescherming en trouw van Zijn Vader. Zo geeft Hij Zijn leven niet moedeloos aan de dood prijs om vernietigd te worden. Hij geeft het met overwinnend bewustzijn aan de Vader, om opgewekt te worden. Dit was het hart van Zijn testament: de zekerheid van het leven, het in handen leggen van Zijn leven bij een levende Vader.

Met luide stem riep Hij het de wereld toe. Want die wereld zal voor eeuwig wegzinken in het heidense besef van de dood, in de angst voor de dood, in wanhoop over onsterfelijkheid en opstanding, omdat zij het besef van de persoonlijke God en van een persoonlijke verbondenheid met Hem voortdurend laat vertroebelen en aan het wankelen brengt. Met het hart van een leeuw getuigde de stervende Christus nog één keer van het leven. Hij deed dat met woorden uit de psalm van het Oude Testament. Zo liet Hij zien dat de Geest van het eeuwige leven al in het oude verbond werkte, als een profetische voorsmaak. Zo gaf Hij, levend zoals altijd, Zijn leven door de dood heen over aan de eeuwig Levende. Zijn dood was het laatste en hoogste feit, de kroon op Zijn heilige leven. — J. P. Lange, D.D., in "The Life of the Lord Jesus Christ", 1864.

Vers 6

"In Uw hand beveel ik mijn geest." David vertrouwde zijn geest aan God toe om niet te sterven. Christus en alle christenen na Hem vertrouwen hun geest aan God toe om door de dood heen en na de dood eeuwig te leven. Zo hangt deze psalm samen met Psalm 22. Christus gebruikte beide psalmen aan het kruis. Uit Psalm 22 nam Hij de bittere woorden van angst: "ELI, ELI, LAMA SABACHTHANI!" Uit déze psalm nam Hij Zijn laatste woorden van liefde en vertrouwen, vlak voor Zijn dood. De Psalmen waren het zangboek en het gebedenboek van Christus. Zo vertrouwd was Hij ermee. — Christopher Wordsworth.

Vers 7

"Ik haat." Heilige mensen hebben sterke gevoelens. Ze zijn niet zo omzichtig en vriendelijk tegenover kwaaddoeners als gladde, ruimdenkende types graag zouden zien. Wie het kwaad niet haat, heeft het goede niet lief. Er bestaat zoiets als een goede hater. Het kwaad door de vingers zien is geen vriendelijkheid. — C. H. S.

Vers 7

"Die op valse ijdelheden acht nemen." De Roomsen verzinnen wonderen van de heiligen om hen, naar ze denken, nog glorieuzer te maken. Ze beweren bijvoorbeeld dat het huis waarin de maagd Maria woonde toen de engel Gabriël bij haar kwam, vele honderden jaren later eerst uit Galilea naar Dalmatië werd overgebracht, ruim 2.000 mijl ver, en van daaruit over zee naar Italië. Ook daar verhuisde het van de ene plaats naar de andere, tot het eindelijk een plek vond om te blijven. Daardoor zouden de wonderlijkste genezingen zijn gebeurd, en zelfs de bomen zouden zich ervoor hebben gebogen toen het langskwam.

Zulke eindeloze verhalen vertellen ze, vooral in de Legende der Heiligen, die ze "De Gouden Legende" noemen. Dat boek zit zo vol grof materiaal dat Ludovicus Vives, een Papist maar wel geleerd en eerlijk, vol verontwaardiging uitriep: "Wat kan afschuwelijker zijn dan dat boek?" Hij vroeg zich af waarom iemand het "goud" zou noemen, terwijl de schrijver een man was "met een ijzeren mond en een loden hart". Melchior Canus, een Rooms bisschop, velde hetzelfde oordeel over dat boek. Net als Vives voor hem klaagde hij dat Laërtius de levens van de wijsgeren en Suetonius de levens van de Caesars eerlijker beschreef dan sommigen de levens van de heiligen en martelaren.

Roomsen zijn ook hoogst ijdel en bijgelovig in de eer die ze aan de relikwieën van de heiligen geven: hun dode lichamen of delen daarvan, hun beenderen, vlees en haar, ja zelfs de kleren die ze droegen en dat soort dingen. "Je kunt nu overal", zegt Erasmus, "tegen betaling dingen te zien krijgen: de melk van Maria, die ze bijna evenveel

eer geven als het gewijde lichaam van Christus; wonderolie; zoveel stukken van het kruis dat een groot schip ze nauwelijks zou kunnen dragen als je ze allemaal bij elkaar bracht. Hier wordt de kap van Franciscus tentoongesteld, daar het onderkleed van de maagd Maria; op de ene plaats de kam van Anna, op een andere de kous van Jozef, weer elders de schoen van Thomas van Canterbury, en weer elders de voorhuid van Christus. Hoewel dat een onzekere zaak is, aanbidden ze die vromer dan de hele Persoon van Christus. En ze presenteren deze dingen niet als zaken die je kunt dulden om het gewone volk een plezier te doen. Nee, bijna heel hun godsdienst draait erom." (Erasmus, over Mattheüs 23:5). — Christopher Cartwright.

Vers 7

De bedoeling is deze: wanneer heidenen met gevaar of moeilijkheden te maken krijgen, wenden ze zich plechtig tot voortekenen en waarzeggerij, en dus tot valse goden, om van hen raad en aanwijzing te krijgen. Maar ook al houden ze zich op en top bijgelovig aan hun antwoorden, ze winnen er niets mee. David verafschuwt dat. Hij blijft dicht bij God en verwacht alleen van Hem hulp. Zijn heil zoekt hij niet bij voortekenen, maar bij God alleen. — H. Hammond, D.D.

Vers 8

"Ik zal mij verheugen en verblijden in Uw goedertierenheid." Midden in de moeite geeft het geloof reden tot vreugde en belooft het zichzelf blijdschap, vooral door terug te denken aan eerdere ervaringen van Gods barmhartigheid. Zoals hier: Ik zal mij verheugen en verblijden in Uw goedertierenheid. … Als we een bewijs van Gods goedheid voor ons hebben gezien, moet de grond van onze blijdschap niet zozeer in het geschenk liggen als in de bron van dat geschenk. Dat geeft ons de hoop om opnieuw te drinken van dezelfde bron waaruit die weldaad is gevloeid. Daarom zegt David: Ik zal mij verheugen en verblijden in Uw goedertierenheid. — David Dickson.

Vers 8

"Omdat Gij mijn ellende hebt aangezien":

> *Een mens zegt tot een medemens: "Ik bedel nimmer meer,*
> *Verhoor mij nu, want dit is echt de allerlaatste keer."*
> *Maar tot God roept diezelfde mens: "U hebt mij reeds verhoord,*
> *En dáárom vraag ik het opnieuw, vertrouwend op Uw Woord."*
> *Wat dienen wij een goede God, Die zo over ons waakt,*
> *En van Zijn oude gaven steeds een bron voor nieuwe maakt!*

— *Francis Quarles.*

Vers 8

"En mijn ziel in benauwdheden gekend." Op een dag kwam er iemand bij Gotthold in grote nood. Door de rampen van de oorlog, door ziekte en ander verdriet was hij van welstand tot armoede gekomen. Hij klaagde dat hij net een van zijn vroegere kennissen had ontmoet, iemand die zelfs niet ver familie van hem was. Maar die man had niet de moeite genomen om te groeten, laat staan om iets te zeggen. Hij had zijn ogen afgewend en was hem voorbijgelopen alsof hij een vreemde was. "O heer", riep hij met een zucht, "wat deed mij dat pijn! Het was alsof een dolk mijn hart doorboorde!"

Gotthold antwoordde: "Denk toch niet dat dit vreemd is. De wereld kijkt nu eenmaal omhoog en loopt langs wat laag en nederig is zonder het op te merken. Ik ken echter Een Die, hoewel Hij in de hoogte woont, Zich vernedert om te zien wat er in hemel en op aarde is (Psalm 113:5-6). En van Hem getuigt de koninklijke profeet: "Omdat Gij mijn ellende hebt aangezien, en mijn ziel in benauwdheden gekend." Ja, ook al zijn we ons rijke gewaad kwijt en komen we in lompen bij Hem. Ook al is onze gestalte verwoest door verdriet en oud geworden (Psalm 6:8, vertaling van Luther). Ook al hebben ziekte en smart onze schoonheid als een mot weggevreten (Psalm 39:12). Ook al bedekken schaamrood, tranen en stof ons gezicht (Psalm 69:8): Hij herkent ons toch, en Hij schaamt Zich er niet voor ons te erkennen.

Troost je daarmee. Wat kan het je uiteindelijk schaden dat mensen je verloochenen, als God de Heere je niet vergeten is?" — Christian Scriver.

Vers 9

"Die opent, en niemand sluit." Laten we de Heere danken voor een open deur die geen mens en geen duivel kan dichtdoen. We zitten nog niet in de handen van mensen, want we zijn in Gods handen. Gods hand houdt ons vast en laat ons niet los. Anders zaten onze voeten allang in het blok en niet in de ruimte van de vrijheid. Als onze vijanden even machtig waren als ze bereid zijn, hadden ze ons al lang geleden behandeld zoals vogelvangers kleine vogels behandelen wanneer ze die in hun hand omsluiten. — C. H. S.

Vers 10

"Van verdriet is doorknaagd mijn oog." Deze woorden lijken erop te wijzen dat het oog echt lijdt onder verdriet. Er bestond een oud idee, dat bij ongeschoolde mensen nog altijd leeft: bij uiterst verdriet en een voortdurende stroom van tranen zou het oog kunnen wegkwijnen en verdwijnen. Daar is geen vaste grond voor. Wel bestaat er een zeer ernstige oogziekte, bij oogartsen bekend als glaucoom, die sterk beïnvloed lijkt te worden door neerdrukkende gemoedstoestanden. Ik heb vele opvallende gevallen gekend waarin iemand van nature aanleg had voor glaucoom, en waarin een plotseling verdriet een hevige aanval veroorzaakte, met blindheid als gevolg die niet meer te genezen was.

Zo'n geval lijkt als volgt te verklaren. Om gezond te kunnen werken moet het oog een bepaalde veerkracht hebben. Die komt voort uit een precies evenwicht tussen de hoeveelheid vocht in het oog en de buitenste vezelige huid die het vocht omsluit. Raakt dat evenwicht verstoord, neemt het vocht te veel toe en wordt het oog te hard, dan kunnen er plotseling pijn en ontsteking in het oog ontstaan, en kan het gezichtsvermogen snel verdwijnen. Een bijzondere groep zenu-

wen regelt deze lichamelijke toestand en houdt het oog veerkrachtig. Het is opmerkelijk dat het oog die veerkracht meestal een heel leven lang behoudt. Maar als de werking van die zenuwen wordt aangetast, wat gemakkelijk kan gebeuren door uiterst verdriet of een ander neerdrukkend middel, kan het oog ineens hard worden.

Tot vrij kort geleden veroorzaakte acuut glaucoom, het plotseling hard worden van het oog met hevige pijn en ontsteking, volledige en hopeloze blindheid. Tegenwoordig is er met een operatie verlichting mogelijk. Dat verdriet zo'n vorm van blindheid kan veroorzaken, lijkt een verklaring voor de tekst: "Van verdriet is doorknaagd mijn oog." Wij vroegen het Royal London Ophthalmic Hospital om informatie over de gevolgen van verdriet voor het oog. Het bovenstaande ontvingen we, samen met veel andere waardevolle inlichtingen, van George Critchett, Esq., de hoogstgeplaatste geneesheer. De hulpvaardigheid van deze heer en van de secretaris van die edele instelling verdient bijzondere vermelding.

Verzen 10-11

> *Wilt u leren bidden, maar weet u niet hoe?*
> *Spreek dan als een bedelaar en voeg geloof ertoe:*
> *"Meester, ik ben arm en blind, verkerend in de nood,*
> *Kreupel, koud en ongetroost, en hongerig naar brood;*
>
> *O, help hem die is vastgestrand op zandbanken van pijn,*
> *En die zichzelf in al zijn nood geen redder meer kan zijn;*
> *Zie op een ellendig mens en buig U tot mij stil,*
> *En ontferm U over mij, om dierb're Jezus' wil!"*
>
> *Maar let op! Waak dat u nóóit besluit met dit verweer:*
> *"Ik heb nooit eerder iets gevraagd, en bedel nimmer meer!"*

— *Francis Quarles.*

Vers 11

"Mijn ongerechtigheid." De Italiaanse vertaling heeft: "mijn pijnen". Dood en alle ellende zijn immers door de zonde in de wereld gekomen. Daarom haalt de Schrift de namen van oorzaak en gevolg vaak door elkaar. — John Diodati.

Vers 11

Ik merk dat kleine zonden een groot geroep in het geweten oproepen wanneer de heiligen zijn beproefd en goed vernederd zijn. Maar in voorspoed is het geweten een paus die vrijstellingen en grote ruimte geeft aan ons hart. Het kruis is daarom even nodig als de kroon heerlijk is. God gebruikt het kruis om ons wakker en eerlijk te houden. — Samuel Rutherford.

Vers 12

"Vanwege al mijn wederpartijders ben ik … tot een smaad geworden." Wie streeft naar geduld en nederigheid, is een huichelaar. Gunt hij zich de genoegens van deze wereld, dan is hij een slemper. Zoekt hij gerechtigheid, dan is hij ongeduldig, en zoekt hij die niet, dan is hij een dwaas. Wil hij voorzichtig zijn, dan is hij gierig, en wil hij anderen gelukkig maken, dan is hij losbandig. Legt hij zich toe op het gebed, dan is hij ijdel op zijn eer. Wat iemand ook doet, ze vinden altijd iets om hem te verwijten. En dit is het grote verlies van de kerk: zulke praatjes houden velen weg van het goede! Daarover klaagt de psalmist: Ik ben een smaad geworden onder al mijn vijanden. — Chrysostomus, aangehaald door J. M. Neale.

Vers 12

"Die mij op de straten zien, vlieden van mij weg." Ik hoorde eens het volgende verhaal van een oude man van de wereld. Het schiet me te binnen als toelichting bij wat we nu overwegen. Hij was op een openbare bijeenkomst en zag daar iemand zich aan de menigte onttrekken en naar een hoek van de zaal gaan. Het was een oude, vertrouwde

vriendin van hem. Hij liep naar haar toe en sprak haar aan. Zij zei met een zucht: "O, ik heb veel dagen van moeite gezien sinds we elkaar voor het laatst ontmoetten."

Wat deed de man van de wereld? Meteen trok hij zich terug van zijn door verdriet getroffen vriendin en verborg zich in de menigte. Zo gaat de wereld om met Christus en Zijn dienaren. — Hamilton Verschoyle.

Vers 13

"Ik ben uit het hart vergeten als een dode." Een opvallend voorbeeld van hoe zelfs de machtigste vorsten na hun dood in vergetelheid raken, vinden we bij het sterfbed van Lodewijk XIV. "De Lodewijk die er was, ligt verlaten, een hoop weerzinwekkende klei. Hij is overgelaten aan een paar arme mensen en priesters van de Chapelle Ardente, die zich haasten om hem in twee loden kisten te leggen en er rijkelijk wijngeest overheen te gieten. De nieuwe Lodewijk rijdt intussen met zijn hof in de zomermiddag naar Choisy. De koninklijke tranen vloeien nog, maar een verkeerd uitgesproken woord van Monseigneur d'Artois brengt hen allemaal aan het lachen, en dan huilen ze niet meer." — Thomas Carlyle, in "The French Revolution".

Vers 13

"Ik ben … vergeten." Denk aan een stervende achter dichtgetrokken gordijnen. Zijn vrienden hebben geen hoop meer en kijken daarom van hem weg. Of beter nog: denk aan een dode die buiten het zicht en buiten het hart is weggelegd, en die meer in de vergetelheid is begraven dan in zijn graf. Dat is het moment waarop het bericht komt: "Uw dochter is gestorven; zijt den Meester niet moeilijk." Lukas 8:49. — Anthony Tuckney, D.D., 1599-1670.

Vers 13

"Ik ben geworden als een bedorven vat." Een vat kan de eigenaar nog zoveel winst hebben opgeleverd en hem nog zo goed van pas zijn ge-

komen. Is het eenmaal gebroken, dan gooit hij het weg en kijkt er niet meer naar om. Zo gaat het ook met iemand die wordt verlaten door mensen wier vriend hij jarenlang was, zolang hij hun van dienst kon zijn en hun voordeel bracht. — Robert Cawdray.

Vers 14

"Want ik hoorde de naspraak van velen." Al van kindsaf, toen ik voor het eerst iets begon te voelen voor de zaak van mensenzielen, verbaasde het mij dat overal de godsdienstige, godvrezende mensen, die zich alleen maar ernstig bekommerden om hun eigen zaligheid en die van anderen, een voorwerp van verwondering en smaad voor de wereld waren. Vooral de ergste en schandelijkste mensen deden dat. Mensen die dezelfde geloofsartikelen beleden, dezelfde geboden van God als hun wet erkenden en dezelfde bede van het Onze Vader als hun verlangen noemden, die dus dezelfde godsdienst beleden, verguisden overal hen die er oprecht naar probeerden te leven.

Ik vond dat schaamteloze huichelarij bij de goddeloze, wereldse mensen, en ik kon er maar niet over uit. Zij hielden juist hen voor de onuitstaanbaarste mensen van het land, terwijl die alleen maar serieus zijn in hun eigen godsdienst en alleen maar proberen te doen wat al hun vijanden ook beloven en beweren. Als de godsdienst slecht is en ons geloof niet waar, waarom belijden deze mensen hem dan zelf? En als hij waar en goed is, waarom haten en verguizen zij dan hen die er in ernst naar willen leven, terwijl zij het zelf niet willen doen? Maar we moeten geen redelijkheid verwachten, hoe vreemd dat ook klinkt, waar zonde en zinnelijkheid mensen onredelijk hebben gemaakt.

Toch moet ik zeggen dat ik, sinds ik de loop van de wereld ken en zie hoe Gods woord en Zijn leiding in de wereld bij elkaar passen, deze vijandschap beschouw als een opmerkelijk bewijs van de val van de mens, van de waarheid van de Schrift en van de bovennatuurlijke oorsprong van echte heiliging. Er bestaat zo'n algemene vijandschap tussen het heilige zaad en het slangenzaad, en het geval van Kaïn en

Abel wordt zo vaak herhaald: wie naar het vlees is geboren, vervolgt wie naar de Geest is geboren. Ik denk nog steeds dat dit tot op de dag van vandaag een grote, zichtbare steun is om ons christelijk geloof te bevestigen. — Richard Baxter.

Vers 14

Laster. Wees zo kuis als ijs en zo zuiver als sneeuw, je zult de kwaadsprekerij toch niet ontlopen. — William Shakespeare.

Vers 14

"Dewijl zij te zamen tegen mij raadslaan." Ze bezoedelden zijn goede naam, maar deden dat zo slim dat hun slechtheid verborgen bleef achter de schijn van ernst en zorgvuldigheid. Alles leek een weloverwogen en degelijke aanpak. Onder elkaar overlegden ze hoe ze hem moesten vernietigen, als iemand die op aarde niet langer geduld mocht worden. Het is dus niet verwonderlijk dat zijn gemoed gewond raakte door zoveel en zulke scherpe verzoekingen, die hem van alle kanten bestookten. — Johannes Calvijn.

Vers 15

"Maar ik vertrouw op U, o HEERE!" Eigenlijk staat er: "En ik heb op U vertrouwd." Het Hebreeuwse woordje vav, 'en', staat hier echter in plaats van een tegenstellend woordje als 'toch' of 'nochtans'. David zet de standvastigheid van zijn geloof tegenover de aanvallen van de verzoekingen die hij net noemde. Hij ontkent dat hij ooit is bezweken en houdt juist vol dat hij onwrikbaar bleef hopen op redding door God. Dat betekent ook niet dat hij zich beroemt op zijn grootmoedigheid en moed, alsof de zwakheid van het vlees hem niet kon omverwerpen.

Hoe tegenstrijdig het ook lijkt: vaak horen deze twee dingen, zoals het hoort, bij dezelfde persoon. Hij kwijnt weg van verdriet en alle kracht is hem ontnomen, en toch draagt een sterke hoop hem, zodat hij God blijft aanroepen. David werd dus niet zo overweldigd door

diepe smart en andere vreselijke ellende dat het verborgen licht van het geloof niet meer in zijn hart kon schijnen. Hij kreunde ook niet zo onder de zware last van zijn verzoekingen dat hij zichzelf niet meer kon aansporen om God aan te roepen. Het kostte hem strijd; hij moest zich door veel hindernissen heen worstelen om de belijdenis af te leggen die we hier lezen.

Daarna legt hij uit hoe zijn geloof werkte: hij overdacht bij zichzelf, en hield zich dat voor, dat God hem nooit zou begeven of verlaten. Let goed op zijn manier van spreken: "Ik zeg: Gij zijt mijn God." Hiermee laat hij zien dat hij zo volledig overtuigd was dat God zijn God was, dat hij zelfs geen enkele gedachte van het tegendeel toeliet. En zolang die overtuiging ons niet geheel in bezit neemt, blijven we altijd onzeker heen en weer wankelen.

Let er ook op dat deze verklaring niet alleen innerlijk en verborgen is, meer in het hart dan met de tong uitgesproken. Ze is gericht tot God Zelf, als de enige Getuige. Niets is moeilijker dan dit: wanneer we zien dat de hele wereld ons geloof bespot, onze woorden alleen tot God richten en tevreden zijn met het getuigenis van ons geweten dat Hij onze God is. Toch is het een onmiskenbaar bewijs van echt geloof wanneer we, hoe woest de golven ook tegen ons slaan en hoe zwaar de aanvallen ook zijn waardoor we geschud worden, dit als vast uitgangspunt vasthouden: we staan voortdurend onder Gods bescherming. Dan kunnen we vrijmoedig tegen Hem zeggen: U bent onze God. — Johannes Calvijn.

Vers 15

"Gij zijt mijn God." Wat is het veel meer waard dan tienduizend goudmijnen als je mag zeggen: God is de mijne! Wat een rijkdom ligt er in die ene zin, voor wie haar werkelijk kan uitspreken! Een dienaar van God beseft dat. Hij ziet geen gebrek, want dit is voor hem volkomen geluk. Daarom verheugt hij zich erin en vindt hij er troost in.

Dat gold ook voor iemand die een groot hoveling was aan het hof van koning Cyrus en bij hem in de gunst stond. Hij moest zijn dochter uithuwelijken aan een zeer groot man, maar had zelf niet veel middelen. Iemand zei daarom tegen hem: "O heer, waar vindt u de middelen om uw dochter een bruidsschat mee te geven die bij haar stand past? Waar is uw rijkdom?" Hij antwoordde: "Waarom zou ik me daar druk om maken, nu Cyrus mijn vriend is?" Maar kunnen wij dan niet veel meer zeggen: waar de Heere onze vriend is, Die zulke voortreffelijke en heerlijke eigenschappen heeft dat Hij in geen enkele nood tekortschiet en ons volkomen gelukkig kan maken, vooral omdat wij daar ook geschikt voor zijn gemaakt? — John Stoughton, "Righteous Man's Plea to True Happiness", 1640.

Vers 16

"Mijn tijden zijn in Uw hand." Het is opmerkelijk dat het steeds mislukte toen mensen de laatste jaren moe werden van de lange, vervelende omweg naar Oost-Indië en een kortere route probeerden via de Noordwestelijke Doorvaart. Zo mogen ook wij geen kortere weg nemen. We mogen ons lichaam niet verwaarlozen, onze gezondheid niet op het spel zetten en niets doen om de dood te bespoedigen omdat we er voordeel van verwachten. Wie haast maakt om rijk te worden, zal niet onschuldig blijven, ook niet als hij het op deze manier probeert. Dat geldt ook voor een haastige dood. Onze tijden zijn immers in Gods handen, dus moeten we ze overlaten aan Zijn heilige voorzienigheid.

We hebben veel werk te doen. Daarom moeten we niet zo graag naar onze sabbatsdag, onze rust, verlangen dat we niet meer tevreden zijn met onze werkdag, onze arbeid. Een kalme gemoedsgesteldheid, zoals die van de apostel in Filippenzen 1:21, waarin blijven en werken even goed is als heengaan en rusten, is dan ook de beste gesteldheid van allemaal. — Edward Reynolds, in J. Spencers "Things New and Old".

Vers 16

"Mijn tijden." Volgens mij gebruikt hij niet zomaar het meervoud. Hij wil de verscheidenheid aangeven van de wisselvalligheden waardoor het leven van de mens meestal wordt geplaagd. — Johannes Calvijn.

Vers 16

"In Uw hand." Het horloge hangt tikkend aan de muur, en elke tik is een zucht, een bewustzijn. Helaas! Arm horloge! Ik bezocht eens een vriend, de arts en secretaris van een van de edelste en bewonderenswaardigste gestichten voor krankzinnigen in dit land. Het was een arm schepsel met een heldere, schitterende geest; alleen waren er een paar snaren losgeraakt. Hij hield zich gewoonlijk onschuldig bezig, helemaal op zijn eigen manier, met het maken of uit elkaar halen van horloges. Vlak voor mijn komst had hij verontrustende nieuwe verschijnselen laten zien: hij had het ene horloge na het andere op de stenen vloer gesmeten en stukgeslagen.

Hij was overgebracht naar een veiliger vertrek, en daar bezocht ik hem samen met de secretaris, om te horen wat er aan de hand was. "Hoe kwam het dat je je geliefde horloges hebt vernield, terwijl je zoveel van ze hield en zo rustig bent?" vroeg mijn vriend. De arme patiënt antwoordde op een toon van doordringende angst: "Ik kon dat tik, tik, tikken niet verdragen, en daarom smeet ik het op de stenen."

Maar wanneer het horloge zich kan overgeven aan de maker, aan de hand die het vasthoudt en de ogenblikken afmeet, dan is dat een ontroerend, maar ook een zeer mooi en verheven gezicht. We verplaatsen onze gedachten van het horloge naar de hand die het vasthoudt. Mijn tijden, Uw hand. Het horloge en het uur hebben een doel en zijn dus niet tevergeefs. Zo is het ook met ons. God staat de mens toe twee dingen te zien. De mens kan het hele werk zien, het plan in zijn volledigheid, en ook het allerkleinste werk, de eerste stap naar die volledigheid. Niets is zekerder, en niets zien mensen minder graag in dan dit. We moeten

> *"Wij wachten op een heerlijker en veel verhev'ner leven,*
> *Dat God voor ons bewaard heeft, om ons hierna te geven."*
>
> *— Robert Browning.*

Met dat doel bestaat Gods werkelijke weg uit alle wegen van ons leven samen. Zijn hand houdt al onze tijden vast. "Mijn tijden; Uw hand." Sommige levens verschillen sterk van andere. Dat weten we wel. Maar kijk: sommige levens leggen de hele levensloop af en winnen de kroon van het leven, elk naar hun maat. Anderen missen dat helemaal. Toch moet er zelfs voor menselijke kracht een toegemeten liefde zijn die haar bestuurt. Er wordt gezegd dat er een maan is die het getij van elke zee regeert. Is er dan geen meesterlijke macht voor zielen? In de meer aardse levens lijkt het misschien niet altijd zo, maar in de hemelse wel: de maan beheerst de getijden niet zekerder dan God de zielen beheerst.

Soms lijkt het alsof een mens geen krachtige macht buiten zichzelf vindt en daar staat, aangesteld als wet voor zijn eigen kring. Maar zelfs dan zijn zijn tijden in Gods handen, zoals de baan van een ster binnen de grenzen van haar stelsel ligt en de bewegingen van een maan binnen de krachten van haar planeet. Ik wil niet blijven hangen bij zwaarmoedige woorden of ziekelijke gedachten over het leven. Maar ik wil ook niet dat u denkt of beweert dat ik u alleen een somber, ziekelijk beeld van de wereld en een gebrekkige leer voorhoud, of dat u mij daarvan beschuldigt. Het is juist heel anders. Mijn tijden zijn in Uw hand, de hand van mijn Zaligmaker.

> *"Ik spreek zoals een mens van Gods verborgen werk verhaalt:*
> *Hoe alles pure Liefde is, terwijl Zijn Wet daar straalt.*
> *Ik zoek het in de Godheid, en ik vind het daar gewis;*
> *En ik getuig tot u, dat dit de eeuw'ge waarheid is:*
>
> *Een gelaat, gelijk het mijne, dat u liefderijk ontvangt,*
> *Een Mens, aan mij gelijke, naar Wie heel uw ziel verlangt.*
> *Hij zal u eind'loos minnen, en door u zijn diep bemind,*
> *Een liefde die in tijd noch eeuwigheid haar einde vindt.*

> *Een hand, gelijk aan déze hand, ontsluit vol majesteit,*
> *De poorten van het leven, voor de ganse eeuwigheid!*
> *Aanschouw het grote wonder, nu uw blik ten hemel gaat:*
> *Zie, het is Christus Zélf, Die dáár in al Zijn glorie staat!"*

— Robert Browning.

En nu is Hij Degene Die "de paden weder opmaakt, om te bewonen". De hand van Jezus is de hand die onze tijden beheerst. Dat betekent: Hij stelt de klok van ons leven af en houdt haar gaande. Christus voor ons en Christus in ons. Mijn tijden in Zijn hand. Mijn leven kan niet meer tevergeefs zijn dan het leven van mijn Zaligmaker tevergeefs was. — E. Paxton Hood, in "Dark Sayings on a Harp", 1865.

Vers 16

Toen David Saul in de spelonk in zijn macht had, zeiden de mannen om hem heen: "Zie den dag, in welken de HEERE tot u zegt: Zie, Ik geef uw vijand in uw hand." 1 Samuël 24:5. Nee, antwoordde David, de tijd van mijn verlossing is nog niet gekomen. Die komt pas als ze zonder zonde bereikt kan worden. Ik wacht op die tijd, want het is Gods tijd, en dat is de beste tijd. — Matthew Henry.

Vers 17

"Laat Uw aangezicht over Uw knecht lichten." Wanneer de wolk van moeite de gunst van de Heere aan het oog onttrekt, weet het geloof dat die gunst weer kan schijnen. Daarom bidt het dwars door de wolk heen dat ze oplost. "Laat Uw aangezicht over Uw knecht lichten." — David Dickson.

Vers 19

"Valse lippen ... die hard spreken tegen den rechtvaardige, in hoogmoed en verachting." De eerste vervolgers zagen de christenen als een stel slechte, ongeletterde kerels. Daarom beeldden ze de God van de christenen graag af met een ezelskop en een boek in de hand, zegt

Tertullianus. Daarmee wilden ze zeggen dat christenen, hoe geleerd ze zich ook voordeden, in werkelijkheid dwaze en onwetende mensen waren, niet serieus te nemen. Bisschop Jewel haalt dit in zijn preek over Lukas 11:15 aan uit Tertullianus en past het toe op zijn eigen tijd.

Doen onze tegenstanders niet hetzelfde, zegt hij, tegen iedereen die het evangelie belijdt? O, zeggen ze, wie zijn het die deze weg volgen? Niemand anders dan schoenmakers, kleermakers, wevers en mensen die nooit een universiteit van binnen hebben gezien. Dit zijn de eigen woorden van de bisschop. Bisschop White zei in een openbare rechtszitting dat de puriteinen allemaal een stel domkoppen waren. — Charles Bradbury.

Vers 19

"Valse lippen ... die hard spreken tegen den rechtvaardige, in hoogmoed en verachting." In dat oeroude, eerbiedwaardige gedenkstuk van de Waldenzenkerk, "De Gouden Les" uit het jaar 1100, lezen we een vers dat zo is vertaald:

> *"Als iemand Jezus Christus waarlijk liefheeft en Hem vreest,*
> *En nimmer vloekt of liegt of zweert, maar heilig is van geest;*
> *Die geen onkuisheid pleegt, niet doodt, noch neemt wat hem niet hoort,*
> *En wraak op vijanden verfoeit, gehoorzaam aan Gods Woord;*
> *Dan roept de wrede wereld luid, en wijst hem smalend af:*
> *"Hij is een Waldenzer, gewis, en waardig onze straf!"."*
>
> — *Antoine Monastier, in "A History of Vaudois Church", 1859.*

Vers 20

"O, hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen." Een verstandig mens is gul voor iedereen, maar hij regelt dat zo dat zijn eigen kinderen en gezin er niet door tekortkomen. Hij maakt zijn eigen huis niet arm door zijn bezit royaal weg te geven aan anderen. Zo ook weet God, wanneer Hij Zijn weldaden bewijst aan

mensen buiten Zijn gezin, precies te bewaren wat Zijn eigen kinderen toekomt, als het ware bij erfrecht. Dat wil zeggen: omdat Hij hen als Zijn kinderen heeft aangenomen. — Johannes Calvijn.

Vers 20

"O, hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen." Let op de woorden "Gij weggelegd hebt". Zijn barmhartigheid en goedheid zijn voor hen bestemd, zoals een vader een som geld opzijlegt en op de zak schrijft: "Dit is het erfdeel voor dat kind." Maar hoe komt een christen aan dit recht op God, en aan alle onmetelijke, onuitsprekelijke schatten van geluk die in Hem te vinden zijn? Dat verdient onze volle aandacht, want het raakt de kern. Het is het geloof dat hem hier een goed recht op geeft. Wat iemand tot kind maakt, maakt hem ook tot erfgenaam. En het geloof maakt hem tot een kind van God. Johannes 1:12: "Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven." Wil je dus niet dat je eerstgeboorterecht in twijfel wordt getrokken? En wil je niet dat je aandeel in Christus en in al die heerlijke voorrechten die bij Hem horen, in je ziel een pijnlijke strijdvraag wordt? Let dan op je geloof. — William Gurnall.

Vers 20

"O, hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen." Als ik de woorden van Uw profeet nog eens overdenk, dan zie ik daarin God getekend als een vader. Zo'n vader houdt zijn kinderen zeker onder tucht en laat de roede niet na. Maar met al zijn werk en moeite wil hij eigenlijk maar één ding: een voorraad voor hen opsparen die hen straks kan troosten, als ze volwassen zijn geworden en geleerd hebben er verstandig mee om te gaan. Mijn Vader, in deze wereld houdt U Uw grote goedheid voor Uw kinderen verborgen, alsof ze hun niet toekwam. Maar als Uw kinderen weten we zeker dat de hemelse schat aan niemand anders zal worden gegeven. Daarom

draag ik mijn lot geduldig. Maar och, laat mij van tijd tot tijd een zuchtje wind uit het hemelse land bereiken om mijn bedroefde hart op te frissen. Dan wacht ik rustiger op het volle genot ervan. — Christian Scriver.

Vers 20

"O, hoe groot is Uw goed." Om de kroon te zetten op de plicht om te overdenken, wil ik daar nog één ding aan toevoegen: laat het overdenken uitgroeien tot bewondering. We moeten niet alleen geraakt worden, maar meegevoerd, opgetild en betoverd door de schoonheid en de grootsheid van hemelse dingen. Laat overdenken overgaan in bewonderen. Mik op de hoogste toon en kom zo dicht mogelijk bij de grootste voorbeelden: de heiligen en engelen in de hemel, wier daden de zuiverste en hoogste vervoering en bewondering zijn.

Zo waren deze voortreffelijke meesters in het overdenken. David bijvoorbeeld bewonderde heel diep terwijl hij overdacht, zoals we vaak zien in de psalmen. Zie Psalm 8:2,10; 31:20: "O, hoe groot is Uw goed" enzovoort, en Psalm 104:24: "Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE!" enzovoort. Ook op andere plaatsen waren Davids overdenking en bewondering als zijn harp: goed gestemd en meesterlijk bespeeld, in de zeldzaamste melodieën en de hoogste tonen. Ze waren als kostbaar goud met een prachtige glans, of als de rijkste edelsteen, zorgvuldig geslepen en gezet.

Zo was ook de gezegende Paulus een groot meester in het peinzen, hoog in zijn bewondering. Zijn ziel gloeide en vlamde erin op. Ze was als een vogel met sterke, lange vleugels, die opstijgt, hoog boven alles uittorent en uit het zicht verdwijnt. — Nathanael Ranew.

Vers 20

"In de tegenwoordigheid der mensenkinderen", dat wil zeggen: openlijk. Misschien denkt de psalmist hier aan aardse zegeningen die aan vrome mensen worden gegeven en voor iedereen zichtbaar zijn. Anderen hebben echter gemeend dat hij het in werkelijkheid heeft over

de beloning van de rechtvaardigen, die op de dag van het oordeel in alle openbaarheid wordt uitgedeeld. Die uitleg past beter bij wat we over het eerste deel van het vers hebben gezegd. — Daniel Cresswell, D.D., F.R.S. (1776-1844), op deze plaats.

Vers 20

Geloof me, heren: u kunt zich niet voorstellen wat voor vriend u aan God zult hebben, als u zich er maar toe laat brengen een verbond met Hem te sluiten, om van Hem te zijn, helemaal van Hem. Ik zeg het u nogmaals: velen die vroeger dachten en deden zoals u nu, die Christus gering achtten, God haatten en niets liefelijks in Hem zagen, denken nu heel anders. Voor tienduizend werelden zouden ze hun deel in Hem niet opgeven. O, wie durft te zeggen dat Hij een harde Meester is? Wie Hem kent, zal toch niet zeggen dat Hij een onvriendelijke vriend is? Wat doen die arme mensen toch, dat ze zulke harde, zure gedachten over God koesteren? Denken ze soms dat er niets in staat in dat Schriftwoord: "O, hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen!"? Overdrijft de psalmist? Zegt hij meer dan hij en anderen konden bewijzen? Vraag het hem maar. Hij zal u in vers 22 vertellen dat hij God zegent. Hij sprak hier over dingen die hij zelf had ervaren, en met hem vele duizenden anderen aan wie de Heere Zijn wonderlijke goedertierenheid had getoond. Daarom pleit hij zo hartstochtelijk bij Gods volk: heb Hem lief en laat sterker merken hoe goed u Zijn goedheid vindt, zodat ook de wereld wordt aangemoedigd om goed over Hem te denken. — James Janeway.

Vers 20

Opvallend is de uitdrukking van de psalmist: "O, hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen; dat Gij gewrocht hebt voor degenen, die op U betrouwen, in de tegenwoordigheid der mensenkinderen!" In het eerste zinsdeel heet Gods goedheid weggelegd, in het tweede gewrocht, dus werkelijk gedaan. Goedheid

ligt klaar in de belofte en wordt gewrocht in de vervulling. En de goedheid die klaarligt, wordt gewrocht voor wie op God vertrouwen. Zo verplicht Gods trouw ons om te geloven, en bindt ons geloof als het ware Gods trouw aan het vervullen van de belofte. — Nathanael Hardy.

Vers 21

"Gij versteekt hen in een hut voor de twist der tongen." Dit doet onze geliefde God in het verborgene, zodat geen mensenoog het kan of mag zien, en zonder dat iemand het merkt. De goddelozen weten niet dat een gelovige in God, in Zijn tegenwoordigheid, zo goed beschermd is dat geen smaad, geen verachting en geen ruziezoekende tong hem kwaad kan doen. — Arndt, aangehaald door W. Wilson, D.D.

Vers 23

"Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen; dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen." Wie had ooit gedacht dat deze gebeden enig gewicht hadden in Gods oren, terwijl er in het hart van de bidder zoveel ongeloof doorheen zat! — William Secker.

Vers 23

"Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen." Nee, nee, christen: een gebed dat in geloof is opgezonden, naar de wil van God, gaat niet verloren, ook al wordt het uitgesteld. Wat David zei over Sauls zwaard en Jonathans boog, geldt ook hiervoor: ze keerden nooit met lege handen terug. Daarom voegt David toe: "Dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep." — John Flavel.

Vers 23

"Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen enzovoort." Laten wij, voor wie het eens nacht was, volop genieten

van de ochtendvreugde die nu over ons schijnt. Laten we blijven staan in bewondering voor Gods genade en barmhartigheid voor ons. Hij kwam ons met Zijn goedheid tegemoet toen Hij niets dan ongeduld en ongeloof in ons zag. Toen wij als Jona in de buik van de hel zaten, werden Zijn ingewanden bewogen over ons en bracht Zijn kracht ons veilig aan land. Wat deden wij om Zijn redding te bespoedigen of Zijn barmhartigheid te verdienen? Als Hij ons pas te hulp was gekomen toen Hij iets in ons zag dat Hem uitnodigde, dan waren we nu nog niet geholpen. We droegen evenmin iets bij aan ons herstel als aan het opgaan van de zon of het aanbreken van de dag. We waren als dorre beenderen, zonder beweging en zonder kracht. Ezechiël 37:1-11. Ook wij zeiden: "Onze verwachting is verloren, wij zijn afgesneden", en Hij liet adem in ons komen, en wij leven.

Wie is een God gelijk onze God, Die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft? Die Zijn toorn niet voor eeuwig vasthoudt? Die langzaam is tot toorn en behagen heeft in barmhartigheid? Die een ogenblik op ons vertoornd is geweest, maar ons hoop geeft op Zijn eeuwige goedertierenheid? O, welke liefde zijn wij Christus verschuldigd, Die voor ons pleitte toen wijzelf niets te zeggen hadden! Die ons uit een leeuwenkuil heeft gehaald, en uit de muil van de brullende leeuw!

Laten we zeggen wat mevrouw Sarah Wright zei: "Ik heb barmhartigheid gevonden, ik die dacht dat mijn tijd van barmhartigheid voorgoed voorbij was. Ik heb hoop op de hemel, ik die dacht dat ik door mijn ongeloof al verdoemd was. Menigmaal zei ik: er is geen hoop meer voor mijn einde, en ik meende het ook te zien. Ik was zo wanhopig dat het mij niet kon schelen wat er van mij werd. Vaak stond ik aan de rand van dood en hel, ja bij de poorten van allebei, en dan sloot Christus ze. Ik was als Daniël in de leeuwenkuil, en Hij sloot de muil van die leeuwen en redde mij. Gods goedheid is ondoorgrondelijk. Hoe groot is de uitnemendheid van Zijn majesteit, dat Hij toch wilde neerzien op iemand als ik! Dat Hij mij vrede heeft gegeven, mij

die vol schrik was en voortdurend liep als te midden van vuur en zwavel." — Timothy Rogers.

Vers 23

"Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen": dat wil zeggen: U hebt mij helemaal verlaten, en ik hoef niet te verwachten dat U nog naar mij omziet of op mij let. Op een dag kom ik om door de hand van Saul, en zo word ik afgesneden van voor Uw ogen, verwoest terwijl U toekijkt. 1 Samuël 27:1. Dit zei hij op zijn vlucht (zo lezen sommigen het), en dat laat zien hoe nijpend zijn situatie was: Saul zat hem op de hielen en stond klaar om hem te grijpen, wat de verzoeking sterk maakte. Of hij zei het in zijn haast (zo lezen wij het), en dat laat zien hoe verward en ontdaan zijn gemoed was. Daardoor kwam de verzoeking als een verrassing en trof ze hem onvoorbereid. Let op: het komt vaak voor dat we iets verkeerds zeggen als we haastig en zonder nadenken spreken. Maar wat we in haast verkeerd zeggen, moeten we later in alle rust berouwen, vooral wat we wantrouwend over God hebben gezegd. — Matthew Henry.

Vers 23

"Ik zeide wel in mijn haasten." Soms steekt plotseling een driftbui de kop op, en dan komen boze, weerspannige woorden uit die alles in rep en roer en verwarring brengen. Even later komt ons hart tot bezinning, en dan wensen we: "O, had ik maar op mijn tong gebeten en haar niet zo'n onbeteugelde vrijheid gegeven." Soms barsten we uit in lichtvaardige veroordelingen over mensen die misschien beter zijn dan wijzelf. Als we er later over nadenken, schamen we ons dat de dwazenpijl zo snel was afgeschoten, en wensen we dat we onszelf hadden beoordeeld toen we onze broeders veroordeelden. — Richard Alleine.

Vers 23

"Dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep." Het is alsof hij zegt: toen ik met zo weinig geloof bad dat ik mijn eigen gebed als het ware ongebeden maakte, doordat ik mijn zaak als hopeloos afsloot, vergaf God mijn haastige geest toch en gaf Hij mij de barmhartigheid die ik nauwelijks durfde te verwachten. En welk gebruik maakt Hij van deze ervaring? Hij wekt er de hoop mee op van elke heilige in tijd van nood: "Zijt sterk, en Hij zal ulieder hart versterken, allen gij, die op den HEERE hoopt." — William Gurnall.

Vers 23

Hij belijdt hoe groot zijn nood was en hoe zwak zijn geloof onder de verzoeking. Hij erkent dat ook tot zijn eigen schande, zodat hij God des te meer eer kan geven. Hieruit leren we:

1. — Het geloof van godvruchtige mensen kan verslappen, en zelfs het sterkste geloof kan soms zijn zwakheid laten zien. "Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen."
2. — Ook als het geloof wordt geschud, zit het toch vast in de wortel, als een boom die door de wind wordt geslagen maar met sterke grepen in goede grond blijft staan. Het geloof lijkt soms te wijken, maar het faalt niet. Zelfs op zijn zwakst uit het zich nog in een of andere daad, als een worstelaar. Want hier is Davids uiting van zwak geloof tot God gericht, en zijn ernstige gebed is eraan verbonden: "Ik ben afgesneden van voor Uw ogen; dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen."
3. — Biddend geloof, hoe zwak ook, wordt door God niet over het hoofd gezien. Want "dan nog", zegt hij, "hoordet Gij de stem mijner smekingen."
4. — In één ziel kan tegelijk drukkende smart en dragende hoop wonen; het duister van de moeite en het licht van het geloof; wanhopig twijfelen en sterk vasthouden aan Gods waarheid en goedheid; bezwijken en strijden; een schijnbaar wijken in de strijd en toch

een worstelen van het geloof tegen alle tegenstand; dwaze haast en vaste kalmte van het geloof. Zoals hier: “Ik zeide wel in mijn haasten” enzovoort. — David Dickson.

Vers 23

David geeft lucht aan zijn verbazing over de nederbuigende goedheid van de Heere, Die zijn gebed verhoorde. Hoezeer verwonderen wij ons over de goedheid van een gewoon mens die onze wensen inwilligt! Hoeveel groter zou dan onze verwondering moeten zijn over de nederigheid en goedheid van de allerhoogste Majesteit van hemel en aarde! — Stephen Charnock.

Vers 24

“Hebt den HEERE lief, gij, al Zijn gunstgenoten!” Met alle warmte van liefdevolle ijver spoort de heilige psalmist ons in deze woorden aan tot de liefde voor God. Die liefde is de onvergelijkelijk edelste drift van een redelijk gemoed, zijn helderste glans en zijn hoogste geluk. Dat blijkt uit de aard van de zaak en uit heel de lijn van Gods openbaring: ze is de allesomvattende som van de plicht die wij onze Maker verschuldigd zijn, en de ziel die een godsdienstig leven bezielt, namelijk dat wij “den Heere, uw God, liefhebben uit geheel uw hart, … en uit geheel uw verstand, en uit geheel uw kracht”. — William Dunlap, A.M., 1692-1720.

Vers 24

“Hebt den HEERE lief, gij, al Zijn gunstgenoten enzovoort.” Enkele woorden vragen om opheldering, zodat de zin duidelijk wordt. “Gunstgenoten” (Engels: saints, heiligen) staat hier in de tekst, en dat kan ook gelezen worden als: u die barmhartigheden ervaart. “Gelovigen”: het woord wordt soms voor personen genomen, soms voor zaken. Zo wordt van de Heere gezegd dat Hij ware mensen en waarheden bewaart, getrouwe mensen en getrouwheden. Hij vergeldt “overvloediglijk dengene, die hoogmoed bedrijft”; of: de Heere vergeldt

overvloediglijk; de Heere, Die wonderen doet. “Overvloediglijk” is ofwel in cumulum, abunde, of in nepotes, zoals sommigen het willen. Maar ik beveel vertalingen liever aan dan dat ik ze probeer te verbeteren. Al zou ik wensen dat enkele van mijn geleerde broeders hun twisturen liever besteedden aan het ophelderen van de grondteksten, om zo de zuivere Schrift aan het nageslacht door te geven, dan aan het krabben van anderen met hun scherp geslepen pennen en aan het maken van hanengevechtarena’s van kansels. — Hugh Peter, “Sermon preached before both Houses of Parliament”, de Lord Mayor en Aldermen van de stad Londen, en de Vergadering van Godgeleerden, op de laatste Dankdag, 2 april, voor het herwinnen van het Westen en het ontbinden van 5.000 van ’s Konings ruiters enzovoort, 1645.

Vers 24

“En vergeldt overvloediglijk dengene, die hoogmoed bedrijft.” De volgende vraag is: hoe vergeldt God de hoogmoedige? De Heere handelt op vele manieren. Zijn paden lopen vaak door de wolken en Zijn oordelen reiken tot in de diepte. Op de grote dag krijgt de hoogmoedige tot de laatste cent zijn loon. Toch heeft Hij ons zoveel van Zijn bedoeling laten weten, dat Hij al in dit leven iets aan de hoogmoedige uitdeelt: wat Hij zelf “de dagen der vergelding” noemt. Dat laat Hij gewoonlijk op de volgende manieren zien:

1. Door terugbetaling in dezelfde munt. Adoni-Bezek, die zelf duimen afsneed, kreeg zijn eigen duimen afgesneden. Richteren 1:7. Zo ging het ook met de arme Joden, die zo luid riepen: “Kruis Hem, kruis Hem!” Er werden er zóveel gekruisigd dat er, als je Josephus gelooft, niet genoeg hout was om kruisen te maken. En op de gewone plaats was niet genoeg ruimte om ze op te richten toen ze klaar waren. Hoogmoedigen maken meestal zelf de strikken waarin ze vallen en graven zelf de kuilen waarin ze belanden. Daar getuigt de Schrift overal ruimschoots van.

2. Door beschamende teleurstellingen. Ze oogsten zelden wat ze zaaien en eten niet wat ze op de jacht hebben gevangen. Dat zagen we het duidelijkst in de Joodse staat, toen Christus onder hen was. Judas verried Hem om geld te krijgen, maar leefde nauwelijks lang genoeg om het uit te geven. Pilatus wilde de keizer een plezier doen. Hij sloeg alle raad om dit niet te doen in de wind en gaf toe aan die moord. Zo ruïneerde hij zowel zichzelf als de keizer. De Joodse priesters wilden hun macht en eer behouden, want die dachten ze kwijt te raken aan de zoon van Jozef en Maria. Daarom eisten ze luidkeels Zijn dood. Maar die dood werd een graf voor hen en hun glorie. En het arme volk dat Hem kruisigde, uit angst dat de Romeinen hun stad zouden innemen, opende door Zijn dood juist de poorten voor de Romeinen.

Zelfs de keizer ontkwam er niet aan. Hij vreesde een grote omwenteling in zijn bewind door Christus' leven vlak bij hem (iets wat tot op de dag van vandaag alle sluwe vorsten ter wereld bezighoudt). Maar hij maakte zo'n omwenteling mee dat hij kort daarna geen kroon of scepter meer had om op te snoeven. Lees maar het verhaal van Titus en Vespasianus. Al deze handelwijzen van God met de hoogmoedige worden door de psalmist prachtig voor ons beschreven: "Zie, hij is in arbeid van ongerechtigheid, en is zwanger van moeite, hij zal leugen baren. Hij heeft een kuil gedolven, en dien uitgegraven, maar hij is gevallen in de groeve, die hij gemaakt heeft." — Hugh Peters.

Vers 25

"Zijt sterk." Zo kunnen we christelijke moed omschrijven: het is de onverschrokken durf van een geheiligd hart om moeilijkheden aan te pakken en tegenslagen te dragen voor een goede zaak, op roepstem van God. Haar gewone aard, het soortkenmerk, is onverschrokken durf. Deze dapperheid, zoals sommigen haar noemen, hebben mensen gemeen met bepaalde redeloze dieren. Van de leeuw wordt gezegd dat hij de sterkste onder de dieren is en voor niemand terug-

deinst. Spreuken 30:30. Ook het oorlogspaard wordt prachtig beschreven om zijn durf. Job 39:19 en verder. En de durf van die dieren wordt genoemd als een deel van dezelfde moed die God mensen graag geeft. Ezechiël 3:9.

Dit is de belofte van de Heere: "Uw voorhoofd heb Ik gemaakt als een diamant, harder dan een rots." Het woord "harder" is in het Hebreeuws hetzelfde als hier in mijn tekst: fortiorem petra. Het is de rots die voor geen enkel weer bang is, zomer of winter, zon of regenbui, hitte of kou, vorst of sneeuw. Ze bloost niet, ze krimpt niet, ze verandert niet van kleur en blijft altijd dezelfde. Zo is moed in haar gewone aard.

Ten tweede: kijk naar waar de moed zetelt. Dat is het hart, het kasteel waar de moed het bevel voert en krijgstucht houdt. Als ik het zo mag zeggen: ze zit diep in de borst en is de ziel van een dapper soldaat. Sommigen denken dat ons Engelse woord "courage" is afgeleid van cordis actio, het werken van het hart zelf. In 2 Samuël 17:10 wordt een dapper man beschreven als iemand wiens hart is als het hart van een leeuw. En soms kan het grondwoord dat met "moedig" is vertaald, zoals in Amos 2:16, het beste worden weergegeven als "een man van hart". Geliefden, dapperheid zit niet in een doordringende blik, een angstaanjagende uitstraling of grote woorden. Ze zit in de moed, in de kracht die in de borst is. Soms schuilt een lafaard achter het uithangbord van een brullende stem en een strenge blik. En ware kloekheid kan juist huizen in de borst van iemand die er uiterlijk weinig of niets van laat zien.

Ten derde: let op de kwaliteit van dit onderwerp. Ik zei: een geheiligd hart. Ik spreek nu namelijk niet over kloekheid als een gewone, zedelijke deugd. Daartoe zijn ook heidenen in staat die God niet kennen, en velen van hen die geen christen zijn, zijn er terecht om geprezen. Ik spreek hier over moed als een godgeleerde deugd, als een eigenschap die op grond van een bijzonder verbond door genade aan het volk van God is geschonken. Drie dingen kenmerken haar en on-

derscheiden haar van de zedelijke deugd van kloekheid: (1) de wortel waaruit ze voortkomt, (2) de regel waardoor ze wordt geleid, en (3) het doel waarop ze is gericht.

De wortel waaruit ze voortkomt, is liefde tot God. Wees sterk, alle heiligen van God die de Heere liefhebben! "De liefde van Christus dringt ons", zegt de apostel, tot deze stoute en dappere ondernemingen. 2 Korinthe 5:14. De regel waardoor ze wordt geleid, is het woord van God: wat de Heere heeft willen laten optekenen op heilige bladzijden, als leidraad voor een christen. 1 Kronieken 22:12-13: "Alleenlijk de HEERE geve u kloekheid en verstand, en geve u bevel over Israel, en dat om te onderhouden de wet des HEEREN, uws Gods. Dan zult gij voorspoedig zijn, als gij waarnemen zult te doen de inzettingen en de rechten, die de HEERE aan Mozes geboden heeft over Israel. Wees sterk en heb goeden moed, vrees niet, en wees niet verslagen!" Wees een man van pit, maar laat die pit in overeenstemming zijn met wat ik bedoel, met deze regel.

En het doel waarop ze is gericht, is God. Want ieder geheiligd mens verloochent zichzelf en verhoogt God. God is zijn middelpunt, het punt waarin al zijn handelen en ondernemen tot rust komt. Zijn ziel is niet tevreden, ja, kán niet tevreden zijn dan in God. — Simeon Ash, "Sermon preached before the Commanders of the Military Forces of the renowned Citie of London", 1642.

Vers 25

"Zijt sterk." Zal ik een paar zware opdrachten noemen die op ons allemaal, op ons geweten, zijn gelegd? Neem het werk van het doden van het eigen ik: onze ogen uitsteken, onze handen afhakken, onze voeten afsnijden. Denk je dat een bangerik, iemand zonder kloek gemoed, dat doet? Vleselijke begeerten afslachten is als het ware je eigen lichaam verminken en ontleden. Het is pijnlijk en bedroevend werk, alsof je je eigen voeten afsnijdt, je eigen handen afhakt en je eigen ogen uitsteekt. Zo drukken Christus en de apostel Paulus het uit.

Daarnaast liggen er in het binnenste van christenen vestingen die bestormd moeten worden en bolwerken die tegen de grond moeten. Er zijn hoge heuvels en bergen die met de grond gelijk gemaakt moeten worden, loopgraven die gegraven moeten worden en dalen die gevuld moeten worden. O geliefden, ik kan niet alle heuvels noemen die op onze weg naar de hemel voor ons liggen en die we moeten beklimmen, en ook niet de ruige rotsen waar we overheen moeten. Zonder moed wordt het werk dat ons is opgedragen zeker niet volbracht. Ook moeten de muren van Jeruzalem hersteld worden en moet de tempel opnieuw worden opgebouwd. Als Nehemia geen man met een dappere geest was geweest, had hij dat kerkenwerk, die zware taken die hij op zich nam, nooit tot het einde volgehouden.

Hoe dit op ons van toepassing is in deze tijd, de tijd van onze beginnende hervorming, zeg ik niet. Ik laat het liever aan uw overweging over. Ik bid u, lees Nehemia 4:17-18: "Die aan den muur bouwden, en die den last droegen, en die oplaadden, waren een ieder met zijn ene hand doende aan het werk, en de andere hield het geweer. En de bouwers hadden een iegelijk zijn zwaard aan zijn lenden gegord, en bouwden; maar die met de bazuin blies, was bij mij." Terwijl ze aan het werk waren, stonden ze allemaal klaar voor de oorlog. — Simeon Ash.

Vers 25

"En Hij zal ulieder hart versterken." Zet je in voor Hem, met een stoutmoedige onderneming, en Zijn voorzienigheid zal zich liefdevol ten goede van je bewijzen. Hoe zorgzaam is een goede bevelhebber voor een dappere soldaat, een man die vecht voor de kanonsmond! Hoort hij dat een been is gebroken? Dan wordt er gestuurd om de beenzetter. Dreigt hij dood te bloeden? Roep de heelmeester, laat hij snel komen om dat gevaar af te wenden. Wordt hij steeds zwakker? Is er iets in het kamp waarmee zijn moed hersteld kan worden? Er

wordt niets achtergehouden. Niets is te goed of te duur. Wil hij goud eten, dan krijgt hij het.

Zo is het ook met God. O, wat een aanbevelingsbrieven geeft Hij, als bewijs van Zijn eigen liefde, aan de gemeente in Pergamum, juist hierom! "Gij houdt," zegt de Heere, "Mijn Naam, en hebt Mijn geloof niet verloochend, ook in die dagen, in welke Antipas, Mijn getrouwe getuige was, welke gedood is bij ulieden, daar de satan woont." Je hebt voor Christus gestreden in de spelonk waar de duivel de baas was. Je bent gaan staan en voor Hem opgekomen toen anderen hun hart en moed verloren. Hier is iemand die God zal erkennen. Zo iemand krijgt Gods hart en hand om hem eer te bewijzen en hem te troosten. En daarom doe ik een beroep op uw geweten: is deze moed niet het bezitten waard? Niet het zoeken waard? — Simeon Ash.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Vertrouwen uitgesproken, beschaming afgesmeekt, verlossing gezocht.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Openlijk belijden van je geloof.

1. Wat daaraan vooraf moet gaan: onderzoek van jezelf en dergelijke.
2. De manieren waarop je die belijdenis kunt afleggen.
3. Hoe het hoort te zijn met het gedrag van mensen die deze belijdenis hebben afgelegd.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

Hoe nauw Gods gerechtigheid betrokken is bij de redding van een gelovige.

Vers 3 (eerste zinsdeel)

Dat God gebed verhoort, is een grote vorm van nederbuigende genade.

Vers 3 (tweede zinsdeel)

Hoever we bij God mogen aandringen wat de tijd betreft.

Verzen 3-4 (laatste en eerste zinsdeel)

Wat we al hebben, mogen we toch nog blijven vragen.

Vers 4

Werk het beeld uit van God als een rotsvesting voor de ziel.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

1. Een zegen die we nodig hebben: leid mij.
2. Een zegen die we kunnen krijgen.
3. Een reden waarom we haar zullen krijgen: om Uws Naams wil.

Vers 5

De redding van wie verstrikt is geraakt.

1. De vogelaars.
2. Het uitspannen van het net.
3. De vangst van de vogel.
4. De schreeuw van de gevangene.
5. De redding.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

De zwakke, omgord met almacht.

Vers 6

1. Sterven is, zoals een heilige het ziet, zwaar werk.

2. Wanneer Gods kinderen bedenken dat ze gaan sterven, maken ze zich vooral zorgen om hun onsterfelijke geest, die op het punt staat te vertrekken.
3. Wie God tot hun God hebben gekozen, hebben alle reden tot moed als ze sterven: ze mogen hun heengaande geest in Zijn hand leggen, in de hoop voor eeuwig veilig en gelukkig bij Hem te zijn. — Daniel Wilcox.

Vers 6

Het requiem van de gelovige. De verlossing is de grond van onze rust in God.

1. Wat wij doen: ons aan God toevertrouwen.
2. Wat God heeft gedaan: ons verlossen.

Vers 7

Heilige afkeer als een deugd, en iets anders dan onverdraagzaamheid: ofwel de goede hater.

Vers 8

1. Een innemende eigenschap van God, waarover we ons verheugen.
2. Een boeiende ervaring, verteld.
3. Een heel persoonlijke gunst van God, waarover we blij zijn.

Vers 8 (middelste zinsdeel)

Denk na over de mate, de uitwerking, het tijdstip, de matiging, het einde en de vergelding.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Hoe vertrouwelijk de Heere omgaat met wie bedrukt zijn.

Vers 9

Christelijke vrijheid, een onderwerp om blij mee te zijn.

Vers 10

De klacht van wie rouwt.

Vers 10 (laatste zinsdeel)

Overmatig verdriet en de schadelijke gevolgen ervan voor het lichaam, het verstand en het geestelijk leven. De zonde ervan, de genezing ervan.

Verzen 10-11

De klacht van de zieke, een herinnering voor wie gezond is.

Vers 11

“Mijn kracht is vervallen door mijn ongerechtigheid.” De verzwakkende invloed van de zonde.

Vers 12

De goede man over wie kwaad wordt gesproken.

Verzen 13-16

> *Vergeten als de doden, stil vergaan,*
> *Lijk ik een aarden vat, aan scherven stukgeslaan.*
> *Door laster zwaar belaagd, door diepe vrees omringd,*
> *Terwijl de vijand samenspant en naar mijn leven dingt.*
>
> *Maar HEERE, heel mijn hoop is op Uw trouw gebouwd,*
> *Ik sprak: 'U bent de God op Wie mijn ziel vertrouwt!'*
> *Mijn dagen en mijn lot zijn veilig in Uw macht;*
> *Verlos mij, en weersta des vijands wrede kracht!*
>
> — *George Sandys.*

Vers 13

Hoe de wereld haar beste vrienden behandelt.

Vers 15

Geloof dat in tijden van zware beproeving bijzonder schittert.

Vers 16

De gelovige, het bijzondere voorwerp van de zorg van de voorzienigheid.

Vers 16 (eerste zinsdeel)

1. De aard van wat heiligen op aarde meemaken: “mijn tijden”, dat wil zeggen de wisselingen waar ik doorheen ga, enzovoort.
2. Het voordeel van die afwisseling.

(a) Wisselingen laten de verschillende kanten van het christelijk karakter zien.

(b) Wisselingen maken het christelijk karakter sterker.

(c) Wisselingen brengen ons ertoe een God te bewonderen Die niet verandert.

1. Troost voor alle seizoenen.

(a) Dit betekent dat de wisselingen van het leven onder Gods bestuur staan.

(b) Dat God Zijn volk daarin zal ondersteunen.

(c) En dus dat ze ertoe zullen leiden dat wij er rijkelijk voordeel van hebben.

1. Het gedrag dat ons moet kenmerken. Moedige toewijding aan God in tijden van vervolging; berusting en tevredenheid in tijden van armoede en lijden; ijver en hoop in tijden van werk. — Uit “Stems and Twigs, or Sermon Framework”.

Vers 17

Het besef van Gods gunst.

1. De waarde ervan.
2. Hoe je haar kunt verliezen.

3. Hoe je haar opnieuw kunt ontvangen.
4. Hoe je haar kunt behouden.

De mooiste beloning voor een dienaar van de hemel.

Vers 17 (laatste zinsdeel)

Een gebed voor heiligen in alle levensfasen. Let op waar het om gaat: red mij; en op de grond waarop het wordt gevraagd: om Uw goedertierenheid. Het past bij de boetvaardige, de zieke, de twijfelaar, de beproefde, de gevorderde gelovige en de stervende heilige.

Vers 18

De schaamte en het zwijgen van de goddelozen in de eeuwigheid. De stilte van het graf en haar ernstige welsprekendheid.

Vers 20

Zie "Spurgeons Preken", nr. 773: "Davids heilige verwondering over de grote goedheid van de Heere."

Vers 21

De gelovige wordt behoed voor de spot van hooghartige mensen doordat hij Gods tegenwoordigheid beseft, en voor de bitterheid van laster door de heerlijkheid van de Koning Die hij dient.

Vers 22

Wonderbaarlijke goedertierenheid. Wonderbaarlijk dat ze mij overkomt op zo'n manier, op zo'n moment, in zo'n mate, en zo lang.

Vers 22

Gedenkwaardige gebeurtenissen in ons leven moeten we opmerken, opschrijven, overdenken, herhalen, aangrijpen als reden tot dankbaarheid en gebruiken als grond voor vertrouwen.

Vers 23

Ongeloof beleden en trouw aanbeden. De schade van overhaaste woorden.

Vers 24

Een oproep om de Heere lief te hebben.

1. De inhoud ervan: heb de Heere lief.
2. Tot wie ze is gericht: jullie allemaal, al Zijn gunstgenoten.
3. Door wie ze wordt uitgesproken.
4. Met welke argumenten ze wordt onderbouwd: want de Heere behoedt, enzovoort.

Vers 25

Heilige moed. Wat haar uitmuntend maakt, wat het moeilijk maakt, wat bemoedigt en wat haar overwinningen zijn.

Psalm 32

Titel

Een psalm van David, een Maschil. Dat David deze prachtige, evangelische psalm schreef, blijkt niet alleen uit het opschrift. Ook de apostel Paulus zegt het, in Romeinen 4:6-8: “Gelijk ook David den mens zalig spreekt, welken God de rechtvaardigheid toerekent zonder werken”, enzovoort. Waarschijnlijk kwam er na zijn diepe berouw over die zware zonde een zalige vrede over hem. Die vrede bracht hem ertoe zijn hart uit te storten in dit zachte, uitgelezen lied. Als we de gebeurtenissen op volgorde zetten, lijkt deze psalm te volgen op psalm 51.

Maschil is een woord dat we nog niet eerder tegenkwamen. Het wijst erop dat dit een psalm is om van te leren. De ervaring van één gelovige is voor anderen een rijke school. Ze laat zien waar de kudde haar sporen heeft getrokken, en zo troost en leidt ze de zwakken. Misschien was het hier juist belangrijk dat woord voorop te zetten. Twijfelende gelovigen zouden anders kunnen denken dat dit lied alleen over David zelf gaat. Nu mogen ze het als een les van de Geest van God op zichzelf betrekken. In psalm 51 beloofde David om overtreders de wegen van de Heere te leren. Hier doet hij dat, en hij doet het heel overtuigend. Grotius denkt dat deze psalm bedoeld was om gezongen te worden op de jaarlijkse Joodse verzoendag, wanneer het hele volk samen zijn zonden beleed.

Indeling

Bij het lezen vonden wij de volgende indeling het handigst. Eerst de zaligspreking van de vergevenen, Psalm 32:1-2. Dan Davids persoonlijke belijdenis, Psalm 32:3-5, en de toepassing van zijn geval op anderen, Psalm 32:6-7. In Psalm 32:8-9 hoort de vergevene de stem van God. De psalm sluit af met een woord voor elk van de twee grote groepen mensen, Psalm 32:10-11.

Uitleg

Vers 1

"Welgelukzalig." Net als de bergrede op de berg begint deze psalm met zaligsprekingen. Het is al de tweede psalm die zo begint. Psalm 1 laat zien wat heilige gelukzaligheid oplevert. Psalm 32 vertelt tot in de details hoe ze ontstaat. Psalm 1 toont de boom die volgroeid is, deze psalm laat zien hoe hij geplant en begoten wordt. Wie in psalm 1 Gods boek leest, staat hier smekend voor Gods troon, aangenomen en verhoord.

"Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven is." Hij is nú gelukzalig, en hij blijft het altijd. Hij kan nog zo arm zijn, of ziek, of bedroefd: hij is écht gelukzalig. Niets op aarde is zo kostbaar als vergevende barmhartigheid, want het is de enige en zekere weg naar geluk. Wat een onuitsprekelijke vreugde is het om uit de mond van Gods eigen Geest de woorden "absolvo te" te horen: ik spreek u vrij! Deze gelukzaligheid wordt hier niet toegezegd aan een man die ijverig de wet hield, want dan zou ze ons nooit bereiken. Ze is voor wie de wet overtrad en uit rijke, vrije genade vergeven is. Zelfgerechtige farizeeën hebben er geen deel aan.

Over de verloren zoon die thuiskomt, klinkt hier het woord van welkom. De muziek en de dans beginnen. Een volle, onmiddellijke vergeving van overtreding, die nooit meer wordt teruggenomen, ver-

andert de hel van de arme zondaar in een hemel. De erfgenaam van de toorn mag nu delen in de zegen.

Het woord dat met "vergeven" is vertaald, betekent in de grondtekst: opgenomen of weggenomen, zoals je een last optilt of een hindernis uit de weg ruimt. Wat een opluchting is dat, wat een last die van je schouders valt! Onze Zaligmaker moest een zweet van bloed doorstaan om onze last te dragen. Ja, het kostte Hem Zijn leven om die last helemaal weg te dragen. Simson droeg de poorten van Gaza weg, maar wat stelde dat voor naast het gewicht dat Jezus voor ons droeg?

"Wiens zonde bedekt is." Door God bedekt, zoals de ark werd bedekt door het verzoendeksel, zoals Noach werd beschut tegen de zondvloed, zoals de Egyptenaren werden bedekt door de diepten van de zee. Wat voor een bedekking moet dat zijn: ze verbergt voorgoed alle vuiligheid van vlees en geest voor het oog van de alziende God! Wie de zonde ooit in haar afschuwelijke lelijkheid heeft gezien, weet hoe gelukkig het is haar nooit meer te zien. Christus' verzoening is het zoenoffer, de bedekking, het einde van de zonde. Waar ze wordt gezien en vertrouwd, weet de ziel zich aangenomen in de Geliefde. Zo geniet ze een bewuste gelukzaligheid, een voorproef van de hemel.

Uit de tekst blijkt dat een mens kan weten dat hem vergeven is. Wat zou de gelukzaligheid zijn van een vergeving die je niet kent? Het is dus duidelijk iets wat je kunt weten, want het is de grond van onze troost.

Vers 2

"Welgelukzalig is de mens, dien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent." Het woord "gelukzalig" staat in het meervoud: o, die gelukzaligheden! Dubbele vreugde, bundels vol geluk, bergen van verrukking! Let op de drie woorden die zo vaak onze ongehoorzaamheid beschrijven: overtreding, zonde en ongerechtigheid. Samen zijn ze de

driekoppige hond bij de poorten van de hel. Maar onze heerlijke Heere heeft zijn geblaf voorgoed de mond gesnoerd, althans tegenover Zijn eigen gelovigen. De drieheid van de zonde is overwonnen door de Drie-eenheid van de hemel.

Niet-toerekenen hoort tot het wezen van vergeving. De gelovige zondigt, maar zijn zonde wordt niet meegeteld. Ze wordt hem niet toegerekend. Sommige godgeleerden schuimbekken van woede tegen de toegerekende gerechtigheid. Laat ons het geluk gegeven zijn dat onze zonde ons niet wordt toegerekend, en laat ons, in de woorden van Paulus, ontvangen: "de rechtvaardigheid … zonder werken". Werkelijk gelukzalig is wie een plaatsvervanger heeft die voor hem staat, en op wiens rekening al zijn schulden mogen worden gezet.

"En in wiens geest geen bedrog is." Wie vergeven is, heeft altijd geleerd eerlijk te zijn: tegenover zichzelf, tegenover zijn zonde en tegenover zijn God. Vergeving is geen schijn. De vrede die ze geeft, komt niet voort uit goochelen met je geweten. Zelfbedrog en huichelarij maken niet gelukkig. Ze kunnen de ziel met prettige dromen verdoven op weg naar de hel, maar naar de hemel van ware vrede kunnen ze hun slachtoffer nooit brengen. Vrij van schuld, vrij van bedrog! Wie van schuld is vrijgesproken, wordt ook van de leugen losgemaakt en heilig gemaakt.

Een leugenaar is geen vergeven ziel. Verraad, dubbelhartigheid, haarkloverij en veinzerij zijn kenmerken van de kinderen van de duivel. Wie van zonde is schoongewassen, is oprecht, eerlijk, eenvoudig en kinderlijk. Voor gladjanussen met hun plannetjes, trucs, draaierijen en smoesjes bestaat er geen gelukzaligheid. Ze zijn te bang dat het uitkomt om zich op hun gemak te voelen. Hun huis staat op de rand van een vulkaan, en eeuwige ondergang wacht hen.

Let op de drie woorden die de zonde beschrijven en de drie woorden die de vergeving uitdrukken. Weeg ze goed en let op wat ze betekenen. (Zie de aantekening aan het einde.)

Verzen 3-5

David vertelt ons nu wat hij zelf heeft meegemaakt. Niemand onderwijst zo doeltreffend als iemand die getuigt van wat hij persoonlijk heeft gekend en gevoeld. Wie schrijft zoals de spin, die haar draad uit haar eigen lijf spint, schrijft goed.

Vers 3

"Toen ik zweeg, werden mijn beenderen verouderd." Toen ik uit nalatigheid mijn zonde niet beleed, of het uit wanhoop niet durfde, werden mijn beenderen oud. Dat zijn de stevige pijlers van mijn lichaam, het sterkste deel van mijn gestel. Ze begonnen te verzwakken en af te takelen, want mijn verdriet was zo hevig dat het mijn gezondheid ondermijnde en mijn levenskracht vernietigde. Wat een dodelijke zaak is de zonde, wat een vernietigende kracht! Het is een pestachtige ziekte, een vuur in de beenderen! Als we onze zonde smoren, woedt ze van binnen door. Als een zweer die zich vormt, zwelt ze vreselijk op en doet vreselijk pijn.

"In mijn brullen den gansen dag." Wat zijn belijdenis betreft zweeg hij, maar zijn verdriet zweeg niet. Afgrijzen over zijn grote schuld dreef David tot eindeloos klagen. Zijn stem leek ten slotte niet meer op de verstaanbare taal van een mens. Ze zat zo vol zuchten en kreunen dat ze klonk als het hese brullen van een gewond dier.

Alleen wie het heeft doorgemaakt, kent de pijn van een schuldbesef dat je overtuigt van je zonde. De pijnbank, het rad en de vlammende brandstapel zijn een verlichting vergeleken bij de Tofet die een schuldig geweten in je borst aansteekt. Je kunt beter alle ziekten verdragen waar een mens aan kan lijden, dan liggen onder het verpletterende besef van de toorn van de almachtige God. De Spaanse inquisitie met al haar martelwerktuigen stelde niets voor naast het verhoor dat het geweten in het hart houdt.

Vers 4

"Want Uw hand was dag en nacht zwaar op mij." Gods vinger kan ons al verpletteren. Wat moet dan Zijn hand doen, en dan nog zwaar en onophoudelijk drukkend! Wie onder de schrik van zijn geweten zit, heeft 's nachts weinig rust. De akelige gedachten van overdag volgen hem naar zijn slaapkamer en spoken door zijn dromen, of hij ligt wakker in een koud zweet van angst. Gods hand is een grote hulp als ze optilt, maar ze is angstaanjagend als ze neerdrukt. Liever een wereld op je schouder, zoals Atlas, dan Gods hand op je hart, zoals David.

"Mijn sap werd veranderd in zomerdroogten." Het levenssap van zijn ziel was opgedroogd, en uit medeleven leek ook zijn lichaam beroofd van het vocht dat het nodig had. De olie was bijna op in de lamp van zijn leven, en de vlam flikkerde alsof ze elk ogenblik kon doven. Onbeleden zonde werkte als een scherp gif. Ze liet de bron van zijn kracht opdrogen en maakte hem tot een boom die door de bliksem is getroffen, of een plant die verdord is in de brandende zon van de tropen. Wee de arme ziel die haar zonde heeft leren kennen maar haar Zaligmaker vergeet! Zo'n ziel kent geen rust. Het gaat haar werkelijk zwaar.

"Sela." Het was tijd om van melodie te veranderen. De tonen liggen heel laag op de toonladder, en door zo'n harde behandeling zijn de snaren van de harp ontstemd. Het volgende vers zal vast in een andere toonsoort staan, of een blijder onderwerp bezingen.

Vers 5

"Mijn zonde maakte ik U bekend." Na lang aarzelen bedacht het gebroken hart wat het meteen had moeten doen: het legde zijn borst bloot voor de Heere. Je moet het mes in de zweer zetten die zich vormt, voordat er verlichting kan komen. Het minste wat we kunnen doen als we vergeven willen worden, is onze fout toegeven. Wie daarvoor te trots is, verdient dubbele straf.

“En mijn ongerechtigheid bedekte ik niet.” We moeten de schuld belijden, en niet alleen het feit dat we gezondigd hebben. Het is zinloos haar te verbergen, want God kent haar door en door. Haar erkennen is juist goed voor ons, want een volledige belijdenis maakt het hart zacht en nederig. We moeten de geheimen van onze ziel zo ver mogelijk onthullen, de verborgen schat van Achan opgraven en onze zonden naar gewicht en maat aan het licht brengen.

“Ik zeide.” Dit was zijn vaste besluit, en hij ging het doen. “Ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor den HEERE.” Niet aan mijn medemensen of aan de hogepriester, maar aan Jehova. Zelfs in die dagen vol zinnebeelden keken de gelovigen alleen naar God voor verlossing van de ondraaglijke last van de zonde. Hoeveel te meer nu, nu de beelden en schaduwen zijn verdwenen bij het opkomen van de dageraad! Wanneer de ziel besluit zich neer te werpen en schuld te bekennen, is de vrijspraak dichtbij. Daarom lezen we: “En Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde.”

Niet alleen de zonde zelf werd vergeven, maar ook de ongerechtigheid ervan. Het gif van haar schuld werd weggenomen, en wel meteen, zodra de erkenning was uitgesproken. Gods vergevingen zijn diep en grondig. Het mes van de barmhartigheid snijdt het kwade onkruid van de zonde bij de wortel af. “Sela.” Opnieuw is een pauze nodig, want hier haast je je niet overheen.

> *Sta stil mijn ziel, aanbid in stil ontzag,*
> *Verwonder u dat Hij u minnen mag!*
> *Genade voegde mij bij het getal,*
> *Van 't huis des Zaligmakers, dat U loven zal.*
> *Hallelujah! Mijn hart verheft zich nu,*
> *En zingt vol eeuw'ge dankbaarheid aan U!*

Vers 6

“Hierom zal U ieder heilige aanbidden in vindenstijd.” Bedoelt de psalmist dat anderen hoop krijgen door Gods barmhartigheid, dan is

zijn getuigenis waar. Opmerkelijke gebedsverhoringen wekken andere godvruchtigen sterk op om te bidden. Als de één een gouden klomp vindt, krijgen anderen zin om te gaan graven. Dat onze ervaring anderen helpt, moet ons verzoenen met wat we hebben doorgemaakt. Zonder twijfel heeft Davids voorbeeld duizenden aangezet om de Heere met hoopvolle moed te zoeken, terwijl ze zonder zo'n bemoediging in wanhoop hadden kunnen sterven.

Misschien bedoelde de psalmist ook dat alle godvruchtige zielen om déze gunst, of om zoiets, zouden zoeken. Ook dat kunnen wij bevestigen: iedereen in wiens hart de godsvrucht regeert, zal God op dezelfde manier naderen als hij. De genadetroon is voor iedereen de weg naar de hemel. Niemand die ooit in de hemel komt, komt daar aan zonder haar.

Er is echter een vaste tijd om te bidden, en daarna baat het niet meer. Tussen de tijd van de zonde en de dag van de straf regeert de barmhartigheid. Dan kun je God nog vinden. Maar als het vonnis eenmaal is uitgesproken, is smeken nutteloos, want de veroordeelde ziel zal de Heere niet meer vinden. O beste lezer, veracht de aangename tijd niet en verspil de dag van het heil niet! De godvruchtigen bidden terwijl de Heere heeft beloofd te antwoorden. De goddelozen stellen hun gebed uit tot de Heer des huizes is opgestaan en de deur heeft gesloten. Dan komen ze te laat met kloppen. Wat een zegen als we geleid worden de Heere te zoeken voordat de grote, verslindende watervloeden uit hun holen springen. Want als ze dan komen, zijn wij veilig.

"Ja, in een overloop van grote wateren zullen zij hem niet aanraken." De vloeden komen, de golven razen en slingeren zich op als de golven van de Atlantische Oceaan. Draaikolken en waterhozen zijn er aan alle kanten. Maar wie bidt, staat op veilige afstand, volkomen beschermd tegen alle kwaad. David kende waarschijnlijk vooral die grote overstromingen op het land, waarbij bruisende stromen de bedding vullen van rivieren die anders bijna droog staan. Zulk overstro-

mend water richtte vaak grote schade aan. Het kon, zoals bij de Kison, hele legers wegspoelen. Van plotselinge, overweldigende rampen, hier in een beeld voorgesteld, wordt wie echt smeekt zeker veilig bewaard. Wie van de zonde is gered, hoeft verder niets te vrezen.

Vers 7

"Gij zijt mij een Verberging." Dit vers bestaat uit korte, krachtige zinnen, maar er zit een wereld aan betekenis in. Persoonlijke aanspraken op onze God zijn de vreugde van het geestelijk leven. Je hand op de Heere leggen met het stevige, persoonlijke woordje "mijn" is genot ten volle. Let erop: dezelfde man die in vers 4 gebukt ging onder Gods aanwezigheid, vindt hier een schuilplaats bij Hem. Zie wat eerlijke belijdenis en volle vergeving vermogen! Door het evangelie van de plaatsvervanging is Hij onze toevlucht geworden Die anders onze Rechter was geweest.

"Gij behoedt mij voor benauwdheid." Benauwdheid doet mij geen echt kwaad als de Heere met mij is. Ze zal mij zelfs veel opleveren, zoals de vijl die de roest wegneemt maar het metaal heel laat. Let op de drie tijden. Het droevige verleden hebben we gezien. De laatste zin was een blije tegenwoordige tijd, deze is een vrolijke toekomst.

"Gij omringt mij met vrolijke gezangen van bevrijding." Wat een gouden zin! De man is omringd door zang, ingesloten door dansende barmhartigheden die allemaal de overwinningen van de genade verkondigen. Er zit geen gat in de kring, die sluit hem helemaal in. Aan alle kanten hoort hij muziek. Voor hem slaat de hoop op de cimbalen, achter hem roert de dankbaarheid de tamboerijn. Rechts en links, boven en beneden is de lucht vol vreugde. En dat alles voor dezelfde man die een paar weken geleden nog de hele dag brulde! Wat een verandering! Wat een wonder! Wat heeft de genade al gedaan, en wat kan ze nog doen!

"Sela." Een pauze was nodig. Zo'n verbazingwekkende liefde moet je overdenken. En zulke grote vreugde vraagt om stille aandacht, want woorden schieten tekort om haar uit te drukken.

Vers 8

"Ik zal u onderwijzen, en u leren van den weg, dien gij gaan zult." Nu spreekt de Heere Zelf. Hij geeft de dichter hiermee antwoord op zijn gebed. Onze Zaligmaker is onze Leraar! De Heere vindt het niet te min om Zijn kinderen persoonlijk te leren hoe ze oprecht door het leven gaan. Zijn heilige Woord en de waarschuwende stem van de Heilige Geest wijzen de gelovige elke dag de weg.

We krijgen vergeving niet om daarna lekker onze eigen lusten te volgen. We krijgen haar om in heiligheid op te groeien en klaargemaakt te worden voor de volmaaktheid. Zo'n opvoeding uit de hemel hoort bij de zegeningen van het verbond, waarvan onze aanneming als kind ons de zekerheid geeft: "Al uw kinderen zullen van den HEERE geleerd zijn." Leren door te doen is het beste onderwijs. Driemaal gelukkig zijn zij die nooit aan de voeten van Gamaliël hebben gezeten en niets weten van Aristoteles en de wijsbegeerte van de scholen, maar die toch geleerd hebben het Lam te volgen, waar Het ook heen gaat.

"Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn." Een knecht let op de ogen van zijn meester. Een knik of een knipoog is genoeg. Zo moeten ook wij reageren op de kleinste wenk van onze Meester. We hebben geen donderslagen nodig om onze hardnekkige luiheid wakker te schudden. Een fluistering en een liefdevolle aanraking moeten volstaan. De Heere is de grote Opzichter, Wiens oog in Zijn leiding van de wereld alles overziet. Het is goed om schapen van Zijn weide te zijn, en om de leiding van Zijn wijsheid te volgen.

Vers 9

"Weest niet gelijk een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand heeft." Verstand maakt het verschil tussen een mens en een re-

deloos dier. Laten we dus niet doen alsof we dat verstand niet hebben, want dan zijn we op ons zwakst. Mensen horen naar raad te luisteren en klaar te staan om te gaan waar de wijsheid hen heen wijst. Helaas, we moeten gewaarschuwd worden tegen domheid van het hart, want we vallen er maar al te gemakkelijk in. We zouden als de engelen moeten zijn, en toch worden we zo snel als de beesten.

"Welks muil men breidelt met toom en gebit, opdat het tot u niet genake." Het is bijzonder triest dat we zo vaak hard aangepakt moeten worden voordat we luisteren. We zouden als een veertje in de wind moeten zijn, dat zich licht laat meevoeren door de adem van de Heilige Geest. In plaats daarvan liggen we als zware blokken hout, en we verroeren ons niet, terwijl we de hemel zelf voor ogen hebben. De scherpe gebitten van het lijden laten zien hoe hardmuilig we zijn. De teugels van zwakheid verraden hoe koppig en eigenzinnig we ons gedragen. Als er niet zoveel ezel in ons zat, zouden we niet als muilezels behandeld worden. Wie dwarsligt, moet verwachten dat hij strak aan de teugel wordt gehouden.

O, dat we de Heere toch gewillig mochten gehoorzamen! Dan krijgen we niet, zoals de eigenzinnige knecht, vele slagen. Calvijn vertaalt de laatste woorden zo: "Opdat zij niet tegen U achteruitslaan." Dat is een waarschijnlijkere en natuurlijkere vertaling. Toegegeven, de passage is duister, maar de algemene gedachte is dat niet.

Vers 10

"De goddeloze heeft veel smarten." Net als eigenwijze paarden en muilezels krijgen zij veel striemen en builen. Hier en straks in de eeuwigheid is het lot van de goddelozen niet om naar te verlangen. Hun vreugde is maar kort. Hun verdriet groeit en rijpt. Wie zonde zaait, maait zware schoven verdriet, en dat oogsten ze in overvloed. Pijn in het geweten, bittere teleurstelling en angst: dat is het vaste erfdeel van de zondaar in dit leven. Daarna volgen eeuwig spijt en wanhoop.

Wie nu opschept over zondig vermaak, moet denken aan het "zal zijn" van de toekomst en zich laten waarschuwen.

"Maar die op den HEERE vertrouwt, dien zal de goedertierenheid omringen." Geloof staat hier tegenover goddeloosheid, omdat het de bron van alle deugd is. Geloof in God verjaagt de zorgen van het leven als een toverspreuk. Wie dat geloof heeft, leeft in een dampkring van genade, omringd door de lijfwacht van Gods barmhartigheid. Mogen we van de Heere de gave krijgen om op elk moment te geloven in Gods barmhartigheid, zelfs als we niets van Zijn werk kunnen zien. Want voor wie gelooft, is barmhartigheid even allesomvattend als Gods alwetendheid. Elke gedachte en elke daad van God is ermee doordrenkt, als met een heerlijk parfum. De goddelozen hebben een korf vol wespen om zich heen: veel smarten. Maar wij hebben een zwerm bijen om ons heen, die honing voor ons verzamelen.

Vers 11

"Verblijdt u in den HEERE." Blij zijn is niet alleen ons voorrecht, maar ook onze plicht. Wat een royale God dienen we! Hij maakt het zelfs tot een onderdeel van onze gehoorzaamheid dat we blij zijn. Wat is ons opstandige mopperen en morren dan zondig! En hoe vanzelfsprekend is het dat iemand die vergeving kreeg, blij is! We lezen over een man die bij de voet van het schavot stierf van louter vreugde, toen hij de genade van zijn koning ontving. En wij zouden de vrije genade van de Koning der koningen ontvangen en toch wegkwijnen in onverontschuldigbaar verdriet?

"In den HEERE." Dit is de richtlijn die onze blijdschap beschermt tegen lichtzinnigheid. We zijn niet blij in de zonde en zoeken onze troost niet in koren, wijn en olie. In onze God ligt de tuin van vreugde voor onze ziel. Dat er een God is, en zo'n God, en dat Hij de onze is, voor eeuwig, onze Vader en onze verzoende Heere: dat is stof genoeg voor een psalm van vervoerde vreugde die nooit ophoudt.

“En verheugt u, gij rechtvaardigen!” Verdubbel je vreugde, galm na galm. God heeft Zijn zangers gekleed in de witte gewaden van heiligheid. Laat hen hun blije stemmen dus niet inhouden. Laat hen luid zingen en juichen, als mensen die een enorme buit vinden. “En zingt vrolijk, alle gij oprechten van harte!” Ons geluk moet je kunnen zien. Een koude, armzalige liefde dooft vaak het edele vuur van de vreugde. Mensen fluisteren hun lofzangen netjes, terwijl een hartelijke uitbarsting van gezang veel natuurlijker zou zijn.

Vermoedelijk wordt de kerk van nu, uit verlangen naar overdreven fatsoen, te kunstmatig. De kreten van zoekenden en het gejuich van gelovigen zouden worden gesmoord als ze in onze samenkomsten klonken. Dat is misschien beter dan wilde dweepzucht, maar het gevaar is aan beide kanten even groot. Wij zelf worden diep geraakt door een beetje heilige overdaad. Als vrome mensen in hun blijdschap de nauwe grenzen van het betamelijke overschrijden, kijken we hen niet, zoals Michal, de dochter van Saul, met een spottend hart aan.

Let erop hoe de vergevenen worden beschreven: oprecht, rechtvaardig en zonder bedrog. Iemand kan veel fouten hebben en toch gered worden, maar een vals hart is overal het teken van verloren zijn. Een man met slinkse, onbetrouwbare wegen, met een kromme en sluwe aard, is niet gered en wordt dat waarschijnlijk ook nooit. De grond waarin genade wordt gezaaid en die dan een oogst geeft, mag vol onkruid zitten en verwilderd zijn, maar onze Heere zegt dat zij eerlijk en goed is. Wij hebben gezien dat mensen met een dubbele tong en listige wegen van alle mensen de minste kans hebben om gered te worden. Waar genade komt, zet ze de mens weer recht, in het lood. Ze bevrijdt hem van het dubbelgevouwen zijn door slechtheid, het verdraaid zijn door sluwheid en het kromme van oneerlijkheid.

Lezer, wat een heerlijke psalm! Heb je bij het lezen een erfdeel kunnen opeisen in het goede land? Als dat zo is, vertel anderen dan over de weg naar redding.

Opschrift

Het woord Maschil staat boven dertien psalmen. Onze vertalers durfden in de tekst niet meer te doen dan het woord gewoon in Nederlandse letters over te nemen. In de kantlijn hebben ze het wel vertaald, zoals de Geneefse vertaling vóór hen al deed: "om onderwijs te geven". Het zou te ver gaan om te beweren dat deze uitleg boven elke twijfel verheven is. Sommige goede kenners van het Hebreeuws hebben er bezwaar tegen. Onze waardige vertalers deden dus misschien verstandig het onvertaald te laten. Toch heeft de uitleg uit de kantlijn, die de oudste is, ook het grootste gezag achter zich. Ze past opvallend goed bij de inhoud van psalm 32, het eerste voorbeeld waarin het woord wordt gebruikt, want deze psalm is bij uitstek leerzaam. Hij wil de ziel die overtuigd is van zonde leren hoe ze vrede met God krijgt en omringd wordt door liederen van bevrijding. — William Binnie, D.D., in "The Psalms: Their History, Teachings, and Use", 1870.

Gehele psalm

Dit is een leerpsalm. David leert zondaars zich te bekeren met zijn woorden, nadat hij hen door zijn voorbeeld had leren zondigen. Dit is kennis voor iedereen, en we moeten haar allemaal leren: vorsten, priesters, volk, mannen, vrouwen, kinderen, ambachtslieden. Ik zeg: allen moeten naar deze school, want zonder deze les is alle andere les nutteloos.

Maar ter zake. Het is een kenmerk van een echte boeteling dat hij, als hij voor anderen een struikelblok is geweest, net zo ijverig is om hen door zijn bekering op te richten als hij hun schade deed door zijn zonde. Ik reken niemand echt berouwvol die zich schaamt om zondaars bekering te leren uit zijn eigen ervaring. De Samaritaanse vrouw liet na haar bekering haar emmer bij de put staan, ging de stad in en zei: "Komt, ziet een Mens, Die mij gezegd heeft alles, wat ik ge-

daan heb." En onze Zaligmaker zegt tegen Petrus: "Als gij eens zult bekeerd zijn, zo versterk uw broeders." Johannes 4:29; Lukas 22:32. Ook Paulus schaamt zich na zijn bekering niet om zichzelf de voornaamste van alle zondaars te noemen. Hij leert anderen zich van hun zonden te bekeren door zich te bekeren van de zijne. Gelukkig, driewerf gelukkig is de man die net zoveel kan opbouwen als hij heeft afgebroken. — Archibald Symson.

Gehele psalm

Over Luther wordt verteld dat hem op een dag werd gevraagd welke psalmen de beste waren. Hij antwoordde: "Psalmi Paulini". Toen zijn vrienden wilden weten welke dat dan waren, zei hij: "De 32e, de 51e, de 130e en de 143e. Want ze leren allemaal dat de vergeving van onze zonden zonder de wet en zonder werken komt tot de mens die gelooft. Daarom noem ik ze de Paulinische psalmen. En David zingt: 'Bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt'. Dat is precies wat Paulus zegt: 'God heeft hen allen onder de ongehoorzaamheid besloten, opdat Hij hun allen zou barmhartig zijn.' Romeinen 11:32. Zo kan dus niemand roemen op zijn eigen gerechtigheid. Die woorden, 'Opdat Gij gevreesd wordt', vegen alle verdienste weg. Ze leren ons ons hoofd te ontbloten voor God en te belijden: gratia est, non meritum: remissio, non satisfactio. Het is louter vergeving, helemaal geen verdienste." — Luthers Tafelgesprekken.

Gehele psalm

Sommigen beweren dat deze psalm vroeger op de verzoendag werd gezongen. — Robert Leighton.

De boetepsalmen. Galilei werd door de Inquisitie in Rome gevangengezet, omdat hij het stelsel van Copernicus verdedigde. Als boete moest hij drie jaar lang elke week de Zeven Boetepsalmen opzeggen. Dit was bedoeld om hem een soort schuldbekentenis af te dwingen, en hem te laten erkennen dat zijn vonnis rechtvaardig was. Daar zat zeker slimheid in, en eigenlijk ook humor, al maakte het de onrecht-

vaardigheid (of dwaasheid) van de hele handelwijze alleen maar groter. Anders is het moeilijk te begrijpen welk idee van pijn of straf de goede vaders konden verbinden aan een godsdienstige oefening als deze. Die kon voor hun gevangene immers alleen maar prettig en troostend zijn. — M. Montague, in "The Seven Penitential Psalms in Verse ... with an Appendix and Notes", 1844.

Vers 1

"Welgelukzalig." Dit kan ook betekenen: O gelukkige mens; of: O, wat een geluk heeft die man! Zo wordt het hoogste en meest volkomen geluk aangeduid. Net zoals de olifant, om zijn enorme omvang aan te geven, in het meervoud wordt genoemd: Behemoth. — Robert Leighton.

Vers 1

Let op: dit is, na de allereerste psalm, de eerste psalm die met gelukzaligheid begint. In de eerste psalm zien we de zegen van de onschuld, of liever van Hem Die als Enige onschuldig was. Hier zien we de zegen van de bekering, de gelukkigste staat na die van zondeloosheid. — Lorinus, in Neale's Commentary.

Vers 1

Welgelukzalig is de mens, zegt David, wiens zonden vergeven zijn. Hij maakt de vergeving van zonden dus tot het ware geluk. Er bestaat geen echt geluk behalve dat wat we genieten, en geluk kunnen we pas genieten als we het voelen. Het voelen kan pas als iemand weet dat hij het bezit. En hij kan het niet weten als hij twijfelt of hij het heeft of niet. Daarom is twijfel aan de vergeving van zonden in strijd met ware gelukzaligheid, en niets anders dan een pijniging van het geweten. Want iemand kan niet twijfelen of zijn zonden vergeven zijn, of hij schrikt meteen, tenzij zijn geweten met een gloeiend ijzer is dichtgeschroeid. Alleen al de gedachte aan zijn zonde zal hem grote angst aanjagen. De vrees voor de eeuwige dood en de schrik voor

Gods oordeel komen hem dan voor de geest, en alleen al het overdenken daarvan is vreselijk. — William Perkins.

Vers 1

"Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is." Zorg dat je zonden verborgen worden. Er is een manier om zonde te bedekken die een vloek blijkt. Spreuken 28:13: "Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn." Je kunt haar bedekken door haar niet te belijden, of, nog erger, door haar te ontkennen. Dat was de bedekking van Gehazi: zonde bedekken met een leugen. Je kunt haar ook bedekken door jezelf ervan vrij te pleiten. Ik heb dit niet gedaan; of: ik deed er geen kwaad mee. Al deze bedekkingen zijn slecht. Wie zijn zonde zo bedekt, zal niet voorspoedig zijn. Maar er is ook een gezegende bedekking van zonde. Vergeving van zonde is dat ze uit het zicht wordt weggeborgen, en dat is de gelukzaligheid. — Richard Alleine.

Vers 1

"Wiens overtreding vergeven is." We kunnen de ziel in slaap wiegen met vleselijk genot, maar de werking van die opium is snel voorbij. Al die vreugde is niet meer dan gestolen water en in het geheim gegeten brood. Het is een armzalige, trieste vrede die het daglicht en de beproeving niet durft te trotseren. Een paar ernstige, nuchtere gedachten aan God en de wereld die komt, verstoren haar al. Maar als de zonde eenmaal vergeven is, heb je werkelijk echte vreugde. "Wees welgemoed; uw zonden zijn u vergeven." Mattheüs 9:2. — Thomas Manton.

Vers 1

"Vergeven." De heilige David laat ons aan het begin van deze psalm zien waarin ware gelukzaligheid bestaat. Niet in schoonheid, eer en rijkdom (de drie-eenheid van de wereld), maar in de vergeving van zonde. Het Hebreeuwse woord voor vergeven betekent: uit het ge-

zicht wegdragen. Dat past goed bij Jeremia 50:20: “In die dagen en te dier tijd, spreekt de HEERE, zal Israels ongerechtigheid gezocht worden, maar zij zal er niet zijn, en de zonden van Juda, maar zullen niet gevonden worden.” Dit is een zegen die we nooit helemaal kunnen bevatten, en een zegen die de basis legt voor alle andere barmhartigheid. Ik werp er maar een korte blik op en stel er vijf stellingen over op.

1. Vergeving is een daad van Gods vrije genade. Het Griekse woord voor vergeven verraadt waar vergeving vandaan komt. Ze komt niet voort uit iets wat in ons zit, maar is puur het gevolg van vrije genade. Jesaja 43:25: “Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil.” Wanneer een schuldeiser een schuldenaar vergeeft, doet hij dat om niet. Paulus roept uit: “Mij is barmhartigheid geschied.” 1 Timotheüs 1:13. Het Griekse woord betekent: “ik ben overdekt met barmhartigheid”. Wie vergeven is, is helemaal met barmhartigheid bestrooid. Wanneer de Heere een zondaar vergeeft, betaalt Hij geen schuld, maar schenkt Hij een erfenis.
2. God neemt bij het vergeven van zonde zowel de schuld als de straf weg. De schuld roept om gerechtigheid. Nauwelijks had Adam van de appel gegeten, of hij zag het vlammende zwaard en hoorde de vloek. Maar in de vergeving is God mild voor de zondaar. Het is alsof Hij tegen hem zegt: Je bent weliswaar in de handen van Mijn gerechtigheid gevallen en hebt de dood verdiend, maar Ik zal je toch vrijspreken, en wat je ten laste is gelegd, wordt kwijtgescholden.
3. Vergeving van zonde komt door het bloed van Christus. Vrije genade is de drijfveer, en het bloed van Christus is wat die vergeving verdient. “Zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving.” Hebreeën 9:22. Gods gerechtigheid eiste vergelding, óf op de zondaar óf op de borg. Elke vergeving is gekocht met bloed.
4. Voordat zonde wordt vergeven, moet je er berouw over hebben. Bekering en vergeving horen daarom bij elkaar. “In Zijn Naam ge-

predikt worden bekering en vergeving der zonden." Lukas 24:47. Dat wil niet zeggen dat bekering vergeving verdient, zoals de Rooms-katholieken denken. Het bloed van Christus moet eerst onze tranen reinigen. Maar bekering is wel een voorwaarde, al is ze nooit de oorzaak. Wie zich over zijn zonde heeft vernederd, waardeert Gods vergevende barmhartigheid des te meer.

5. Heeft God een zonde eenmaal vergeven, dan brengt Hij haar nooit meer ter sprake. Jeremia 31:34. De Heere sluit als het ware een akte van kwijtschelding. Hij werpt ons onze vroegere onvriendelijkheid niet voor de voeten en komt ons niet achterna met een schuldbewijs dat allang is vernietigd. "Gij zult al hun zonden in de diepten der zee werpen." Micha 7:19. Zonde wordt niet weggegooid als een kurk die weer komt bovendrijven, maar als lood dat naar de bodem zinkt. Laten we ons allemaal inspannen voor deze zegen van het verbond! — Thomas Watson.

Vers 1

"De zonde is bedekt." Wie gelukkig wil zijn, heeft iets nodig om zijn zonden voor Gods ogen te verbergen en te bedekken. En niets ter wereld kan dat, behalve Christus en Zijn gerechtigheid. Zij worden afgebeeld in de ark van het verbond. Het deksel daarvan was van goud en heette het verzoendeksel. Net zoals dat deksel de tafelen in de ark bedekte, bedekt God onze zonden tegenover die tafelen. Zo liet ook de wolk die de Israëlieten in de woestijn bedekte zien dat God ons beschermt tegen het gevaar van onze zonden. — Thomas Taylor, "David's Learning: or the Way to True Happiness", 1617.

Vers 1

"Zonde bedekt." Deze bedekking wijst op een naaktheid en een vuilheid die verborgen moeten worden. Dat is de zonde, want zij bezoedelt ons en maakt ons naakt. Waarom, vraagt Mozes aan Aäron, hebt u het volk naakt gemaakt? Exodus 32:25. De kleren van onze eigen verdiensten zijn te kort en kunnen ons niet bedekken. We moeten

daarom de verdiensten van Christus Jezus lenen, en de mantel van Zijn gerechtigheid, zodat die ons tot een kleed wordt, zoals die leren kleding die God voor Adam en Eva maakte na hun val. Kleren zijn bedoeld om onze naaktheid te bedekken, ons te beschermen tegen slecht weer en ons te sieren. Zo dient ook de bemiddeling van onze Zaligmaker om onze naaktheid te bedekken, zodat Gods toorn ons niet treft. Hij is de "witte klederen" waarmee wij gekleed moeten zijn, zodat onze vuile naaktheid niet zichtbaar wordt. Hij beschermt ons tegen de satan, want Hij is "machtig te verlossen", enzovoort. En Hij is een sieraad dat ons tooit, want Hij is dat "bruiloftskleed": "Doet aan den Heere Jezus Christus." Openbaring 3:18; Jesaja 63:1; Mattheüs 22:11; Romeinen 13:14. — Archibald Symson.

Vers 1

Waar vergeving over gaat, wordt met verschillende woorden aangeduid: ongerechtigheid, overtreding en zonde. Zo gaat het ook in het recht. Daar stapelt men veel woorden met bijna dezelfde betekenis op elkaar om een akte of wettelijk stuk breder en krachtiger te maken. Ik wijs hier liever op, omdat God precies dezelfde woorden gebruikt wanneer Hij Zijn Naam uitroept, in Exodus 34:7: "Die de ongerechtigheid, en overtreding, en zonde vergeeft." Dat is dus de betekenis van deze uitdrukking. Maar waarom legt de heilige man Gods er zoveel nadruk en kracht in? "Welgelukzalig is de mens!" en nog eens: "Welgelukzalig is de mens!" Dat doet hij deels vanwege zijn eigen geval. David wist hoe zoet het is als zonde vergeven wordt. Hij had de bitterheid van de zonde in zijn eigen ziel gevoeld, tot zijn bloed opdroogde. Daarom spreekt hij zijn gevoel van vergeving uit in de levendigste woorden. Deels doet hij het ook voor de mensen voor wie dit onderwijs werd geschreven. Zij mochten het niet zien als iets lichts en onbelangrijks, maar moesten goed beseffen hoe kostbaar zo'n groot voorrecht is. Gelukkig, ja driemaal gelukkig zijn zij die ver-

geving van hun zonden hebben gekregen en rechtvaardiging door Jezus Christus. — Thomas Manton.

Verzen 1-2

In deze verzen komen vier kwaden voor: 1. Overtreding, (Hebr.) pesha. 2. Zonde, (Hebr.) chataah. 3. Ongerechtigheid, (Hebr.) avon. 4. Bedrog, (Hebr.) remiyah. Het eerste woord betekent een grens overschrijden, doen wat verboden is. Het tweede betekent het doel missen, niet doen wat geboden was. Vaak drukt het woord ook zondigheid uit, dus de zonde in onze aard, die in ons leven tot overtreding leidt. Het derde betekent wat van zijn juiste weg of plaats is afgeraakt, alles wat moreel verwrongen of verdraaid is. Ongerechtigheid is dus wat tegen billijkheid en gerechtigheid ingaat. Het vierde betekent bedrog, misleiding, arglist en dergelijke. Om deze kwaden weg te nemen worden drie handelingen genoemd: vergeven, bedekken en niet toerekenen.

1. *Overtreding*, (Hebr.) pesha, moet vergeven worden, (Hebr.) nesui, dat wil zeggen weggedragen, namelijk door een plaatsvervangend offer. Want zonde dragen of wegdragen houdt altijd dat in.
2. *Zonde*, (Hebr.) chataah, moet bedekt worden, (Hebr.) kesui, dus voor het oog verborgen. Ze is weerzinwekkend en gruwelijk en moet uit het zicht verdwijnen.
3. *Ongerechtigheid*, (Hebr.) avon, wat verdraaid of verwrongen is, mag niet worden toegerekend, (Hebr.) lo yachshobh, dus niet op iemands rekening worden gezet.
4. *Bedrog*, (Hebr.) remiyah, moet uit de ziel worden uitgewist. “In wiens geest geen *bedrog* is.”

Neem een mens wiens overtreding vergeven is. Zijn zonde is verborgen, want God heeft haar als een molensteen in de diepten van de zee geworpen. Zijn ongerechtigheid en verdraaidheid worden hem niet aangerekend. En zijn bedrog, dat valse en uitermate boze hart, is

uitgewist: het is leeggemaakt van zonde en gevuld met gerechtigheid. Zo iemand is noodzakelijk een gelukkig mens. — Adam Clarke.

Verzen 1-2

Overtreding. Weerspannigheid. Sommigen denken hierbij aan zonden van nalatigheid en zonden van daad.

Zonde. Sommigen denken hierbij aan de innerlijke neigingen, begeerten en bewegingen waardoor de ziel afwijkt van Gods wet, en die de directe oorzaak zijn van uiterlijke zonden.

Ongerechtigheid. Dit wijst op de erfzonde, de wortel van alles.

Levatus, vergeven, verlicht, betekent wegnemen, dragen, wegdragen. In de Bijbel worden vooral twee woorden gebruikt voor vergeving: verzoenen, en dragen of wegdragen. Het ene woord noemt de manier waarop het gebeurt, namelijk verzoening. Het andere noemt het gevolg van die verzoening: het wegdragen. Het ene wijst op de oorzaak die de vergeving verdient, het andere op wat daaruit volgt.

Bedekt. Dit zinspeelt op hoe de Egyptenaren in de Rode Zee bedekt werden. Menochius denkt dat het zinspeelt op de manier waarop de Hebreeën schreven. Hij meent dat dit dezelfde was als bij de Romeinen: schrijven met een griffel op was, dat over tafelen was uitgespreid. Wilden ze iets uitwissen, dan streken ze de was glad en trokken die over de oude letters heen, zodat die bedekt werden. Zo komt het overeen met de uitdrukking “zonde uitdelgen”, net zoals het in de andere zinspeling overeenkomt met “zonde in de diepten der zee werpen”.

Toerekenen. Niet op rekening zetten. Zonde is een afval van de wet, en zo wordt ze vergeven. Ze is aanstootgevend voor Gods heiligheid, en zo wordt ze bedekt. Ze is een schuld die de mens in een strafschuld verstrikt, en zo wordt ze niet toegerekend. Alle drie wijzen ze op de zekerheid, de omvang en de volkomenheid van de vergeving. De drie woorden voor zonde die hier staan, zijn dezelfde als

die God gebruikt wanneer Hij Zijn Naam bekendmaakt. — Stephen Charnock.

Verzen 1-2, 6-7

Wie is gelukzalig? Niet wie zijn zonde bedekt, verbergt en niet belijdt. Zolang David in die toestand was, was hij ellendig. Er was bedrog in zijn geest, Psalm 32:2, en ellende in zijn hart. Zijn beenderen werden zelfs oud en zijn sap droogde op als in de zomerdroogte, Psalm 32:3-4. Wie is dan gelukzalig? Wie zonder zonde is, wie niet zondigt, wie de borst waarop hij rust niet meer bedroeft met zijn zonde. Dat is gelukzaligheid in de hoogste graad, en het hoogste bestanddeel ervan is het geluk van de hemel. Het betekent zijn zoals God, en volkomen, gewillig, volledig en volmaakt gehoorzamen, met de gehoorzaamheid van het hart, van ons hele wezen. Dat is gelukzalig zijn boven alle gelukzaligheid.

Maar wie is gelukzalig onder hen die leven in een wereld van zonde, door zonde omringd zijn en zelf zondaars zijn? Hij wiens overtreding vergeven is, wiens zonde bedekt is, wie de Heere de ongerechtigheid niet toerekent. En dat voelt vooral hij zo, die zich enigszins kan indenken hoe het daarvóór met Davids ziel gesteld was, Psalm 32:3-4. Ach, in wat een ellendige toestand verkeerde de psalmist vóór deze gelukzaligheid! Wat moet de zonde zijn geestelijke vermogens hebben verduisterd en verdoofd, dat er bedrog kon zitten in de geest van iemand die elders kon uitroepen: “Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij”, een weg van pijn of smart, een weg van zonde die daar zeker toe leidt. Psalm 139:23-24.

Wat een droevige toestand van de ziel was de zijne! Hij brulde de hele dag, en toch zweeg hij tegenover God. Hij had geen hart om zijn hart voor God te openen en was stom voor Hem. Niet omdat hij zich overgaf aan Gods wil, niet omdat hij de straf voor zijn ongerechtigheid aanvaardde, Leviticus 26:43, en niet in ware belijdenis, met een

eerlijke en oprechte erkenning van zijn ongerechtigheid aan Hem tegen wie hij die had begaan. “Ik zweeg”: niet alleen dat ik stil was, maar “ik hield stil”, vastberaden, volhardend. Ik hield vol, ondanks alle herinneringen aan eerdere barmhartigheid, ondanks de verwijten van mijn geweten en de angst van mijn hart. Ik hield vol, ondanks dat “Uw hand dag en nacht zwaar op mij was”. Ondanks dat “mijn sap”, alles wat geestelijk was in mij, mijn levensgeest, alles wat sprak van geestelijk leven in mijn ziel, opgedroogd en verdwenen leek. Ja, Heere, ondanks dit alles hield ik vol.

Maar Nathan kwam. U zond hem. Hij was een bode vol bestraffing, vol trouw, maar ook vol liefde. Hij kwam met Uw woord, en het woord van een Koning heeft macht. Ik erkende mijn zonde tegenover hem en bedekte mijn ongerechtigheid niet, maar dat was weinig. Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en tot U was mijn belijdenis gericht. “Mijn zonde maakte ik U bekend.” Ik zei plechtig dat ik het zou doen, en ik deed het. Ik beleed mijn overtreding voor de Heere, “en Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde.”

“Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven is.” Kijk naar de man die gelukzalig is. Gelukzalig in de toestand van zijn gemoed: een geest zonder bedrog, een verbrijzeld hart, vrucht van de Geest van genade. Gelukzalig in de vergeving van een God Die vergeeft. Die vergeving is volmaakt en volledig, er ontbreekt niets aan. Dat wordt aangeduid doordat de zonde “bedekt” is en de ongerechtigheid door de Heere niet “toegerekend” wordt. En gelukzalig ook in de zegeningen die daarop volgen.

“Gij zijt mij een Verberging; Gij behoedt mij voor benauwdheid; Gij omringt mij met vrolijke gezangen van bevrijding.” Onder de holte van die hand die eens zo zwaar op mij was, kan ik nu rusten. U bent mijn Verberging. Ik vrees U niet meer. Nee, ik woon in U als in mijn huis en mijn hoge toren, mijn schuilplaats, mijn veiligheid, mijn thuis. Veilig in Uw liefde! Welke benauwdheid mij ook te wachten staat (en door de mond van Nathan, Uw knecht, hebt U verklaard dat er benauwd-

heid voor mij zou zijn), toch zal ik bewaard blijven. Ja, meer nog: U zult mij zo volkomen verlossen, dat ik geloof dat U mij zult omringen met de armen van Uw barmhartigheid, zodat er gezangen van dankbare lof opklinken voor Uw genadig ingrijpen.

Zie het geluk van iemand aan wie God vergeeft! Geen wonder dat de psalmist daaraan toevoegt: "Hierom zal U ieder heilige aanbidden in vindenstijd; ja, in een overloop van grote wateren zullen zij hem niet aanraken." Het is alsof hij zegt: na deze genadige manier waarop U met mij hebt gehandeld, zullen ongetwijfeld allen die U echt liefhebben en vrezen, ieder heilige, U "aanbidden" zodra ze horen hoe U met mij bent omgegaan. Door mijn voorbeeld aangemoedigd zal hij niet zwijgen zoals ik dwaas en zondig deed. Hij zal belijden en voor U smeken, want U bent te "vinden". U hebt zo wonderlijk laten zien dat U dat bent voor allen die U werkelijk zoeken.

Er is immers een plaats waar U te vinden bent: ik leg mijn hand op het offerdier en kijk door dat offerdier heen naar Hem, het beloofde Zaad. Er is ook een tijd waarin U te vinden bent. Die is verklaard in Uw woord en geopenbaard doordat Uw genade mijn hart in stilte tot U trok. En de onwil zit niet bij U, maar bij Uw zondige schepsel dat niet tot U wil komen. "Hierom zal U ieder heilige aanbidden." Dan zullen de watervloeden, hoe diep ook, hoe woest de stroom en hoe onstuimig de vaart, hem niet eens naderen, laat staan overweldigen. — James Harrington Evans, M.A., 1785-1849.

Vers 2

"Dien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent." Aben Ezra omschrijft het zo: wiens zonden God niet in gedachten houdt. Hij let er niet op om ze voor het gericht te brengen, maar behandelt ze alsof ze er niet waren. De woorden ou me logizetai betekenen: hij telt ze niet mee, rekent ze niet door, eist er geen strafschuld voor. Voor ons is de vergeving helemaal gratis, want onze Borg heeft het hele werk van het betalen van het losgeld op Zich genomen. Zijn lijden is onze straf-

feloosheid, Zijn verbintenis onze vrijheid en Zijn tuchtiging onze vrede. Daarom zegt de profeet: "De straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden." — Robert Leighton.

Vers 2

"En in wiens geest geen bedrog is." Als een heilige in nood is, zit zijn geweten soms vol Schriftwoorden waarop het zijn oordeel baseert, maar die het heel slecht uitlegt. O, zegt de arme ziel, deze plaats is tegen mij! "Welgelukzalig is de mens, dien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is." Hier, zegt hij, staat een beschrijving van een oprechte ziel: iemand in wiens geest geen bedrog is. Maar ik vind veel bedrog in mij, dus ik ben niet die oprechte. Dat is een zeer zwakke, ja valse gevolgtrekking. Een geest zonder bedrog betekent niet een mens die geen enkele bedrieglijkheid en huichelarij meer in zijn hart heeft. Zonder zonde zijn en zonder bedrog zijn is in deze strikte zin hetzelfde, en dat voorrecht is hier op aarde alleen voor de Heere Christus, 1 Petrus 2:22: "Die geen zonde gedaan heeft, en er is geen bedrog in Zijn mond gevonden."

Als we dezelfde uitdrukking dus bij heiligen tegenkomen, zoals bij Levi, Maleachi 2:6: "Er werd geen onrecht in zijn lippen gevonden"; en bij Nathanaël, Johannes 1:48: "Zie, waarlijk een Israeliet, in welken geen bedrog is!", dan moeten we haar in een lagere zin verstaan, die past bij hun onvolmaakte staat hier beneden. We mogen niet wat hier op aarde alleen de kroon van Christus was, en in de hemel het gewaad van de verheerlijkte heilige is, leggen op de zwakke christen die hier nog strijdt, niet alleen met een duivel buiten zich, maar ook met een lichaam van de zonde in zich.

Veeg je ogen maar weer af, arme ziel. Als je zulke plaatsen leest, waarin de Geest van God zo hoog en met zoveel overdrijving spreekt over de genade van Zijn heiligen, dan zul je zien dat Hij niet beweert dat hun genade volmaakt is, vrij van elke vermenging met zonde. Hij

wil veeleer arme, neerslachtige zielen troosten en hun twijfelende harten tegenspreken. Door de aanwezigheid van huichelarij zijn zij geneigd hun oprechtheid te negeren, alsof die helemaal niet bestond. Daarom toont Hij Zijn hoge achting voor hun geringe genade, door erover te spreken alsof ze volmaakt was en hun huichelarij er niet was. — William Gurnall.

Vers 2

"In wiens geest geen bedrog is." Is de vergeving eenmaal echt binnengekomen, dan durft de gelovige eerlijk te zijn tegenover God. Hij hoeft zich niet meer te verschuilen achter bedrog. Dat is de vrijheid van wie vergeven is. Wie zou niet al zijn schulden op tafel leggen, als hij zeker weet dat een ander ze betaalt? Wie zou zijn kwaal niet noemen, als hij weet dat hij genezen wordt? Het ware geloof weet niet alleen dat bedrog tegenover God onmogelijk is, maar ook dat het niet meer nodig is. De gelovige heeft niets te verbergen. Hij ziet zichzelf zoals hij voor God staat: ontkleed, opengelegd en bloot. En wie heeft geleerd zichzelf te zien zoals hij is, heeft ook geleerd God te zien zoals Hij Zich laat kennen.

Er is geen bedrog in de geest van iemand die door het geloof gerechtvaardigd is. Bij die rechtvaardiging is de waarheid immers in zijn binnenste gelegd. Er is ook geen bedrog in de geest van wie zichzelf eerlijk ziet in het licht van Gods waarheid. Die waarheid laat hem meteen zien dat hij in Christus volkomen rechtvaardig is voor God, en dat hij in zichzelf de voornaamste van de zondaars is. Zo iemand weet dat hij niet van zichzelf is. Hij is duur gekocht en moet daarom God eren. Er is geen bedrog in de geest van wie er werkelijk op uit is Christus te verheerlijken en niet zichzelf.

Maar wie nog niet helemaal oprecht is tegenover Christus en zichzelf nog niet helemaal heeft losgelaten, kan wél bedrog in zich dragen. Hij is dan meer bezig met zijn eigen gedachten dan met de eer van Christus. Is de waarheid, de eer en de heerlijkheid van Christus

echter zijn hoogste zorg, dan mag hij zichzelf buiten beschouwing laten. Dan kan hij, net als Christus, zich overgeven "aan Dien, Die rechtvaardiglijk oordeelt". — J. W. Reeve, M.A., in "Lectures on the Thirty-second Psalm", 1860.

Vers 2

"Geen bedrog." Oprechtheid is de eigenschap waaraan de vergevende barmhartigheid vastzit. Het is waar dat Christus al onze zonden en tekorten bedekt. Maar Zijn mantelslip spreidt Hij alleen uit over de oprechte ziel. "Welgelukzalig is hij, … wiens zonde bedekt is. Welgelukzalig is de mens, dien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent." Daar twijfelt niemand aan. Maar wie is die mens? De volgende woorden noemen zijn naam: "En in wiens geest geen bedrog is."

De gerechtigheid van Christus is het kleed dat de naaktheid en de schande van onze ongerechtigheid bedekt. Het geloof is de genade die dat kleed aantrekt. Maar welk geloof? Alleen het ongeveinsde geloof, zoals Paulus het noemt. 2 Timotheüs 1:5. "Ziedaar water," zei de kamerling, "wat verhindert mij gedoopt te worden?" Handelingen 8:36. Let nu op het antwoord van Filippus in Handelingen 8:37: "Indien gij van ganser harte gelooft, zo is het geoorloofd." Hij bedoelde: alleen een huichelachtig hart kan je tegenhouden. Alleen wie een vals hart heeft, vindt de deur van de barmhartigheid dicht. Het ware geloof staat die deur wijd open. — William Gurnall.

Vers 2

Bedrog. Het bedrog van de geest is een innerlijk bederf in de ziel van de mens. Daardoor gaat hij oneerlijk met zichzelf om voor het aangezicht van God, als het om zijn zaligheid gaat. — Thomas Taylor.

Vers 3

"Mijn beenderen werden verouderd." God speelt niet met de zonden van Zijn uitverkorenen. Uiterlijk gaat Hij zelfs harder met hen om en straft Hij hen strenger dan de verworpenen. Davids nood en pijn wa-

ren deels uiterlijk en deels innerlijk. Uiterlijk noem ik wat zijn lichaam trof, innerlijk wat zijn geweten trof. In het lichaam waren er kwellingen en pijnen. Soms tastten ze het vlees aan, en dat was nog het minst erg. Soms tastten ze de beenderen aan, en dat was zwaarder, ja bijna ondraaglijk, zoals de ervaring leert. Zo zwaar kan God hun zonde laten wegen.

Zo betaalt God ons rechtvaardig terug: als we onze kracht aan de zonde verspillen, neemt Hij haar weg en maakt Hij ons zwak. Simson verkwistte zijn kracht aan Delila, maar hoe zwak werd hij daarna! Laten we dus leren dat God ons beenderen en kracht gegeven heeft voor iets anders. We moeten Hem ermee dienen, en ze niet verspillen in dienst van de duivel. — Archibald Symson.

Vers 3

"Mijn beenderen werden verouderd." Met de beenderen wordt de kracht van het lichaam bedoeld, en ook de innerlijke kracht en levendigheid van de ziel. Het besef van zonde en de schrik voor het oordeel breken het hart van een oprechte boeteling. Zolang hij naar zijn zonde kijkt, die de dood verdient, ziet hij zijn Rechter klaarstaan om het vonnis uit te spreken. Hij ziet de hel openstaan om hem op te nemen, en de boze engelen, Gods beulen, vlakbij om hem erheen te slepen. Dat breekt een mens van binnen. — Samuel Page, in "David's Broken Heart", 1646.

Vers 3

"Mijn beenderen werden verouderd door mijn brullen den gansen dag." David rouwt hier niet alleen om zijn zonde zoals een mens dat doet. Hij brult als een gewond dier. Hij lijkt meer thuis in een woestijn om uit te schreeuwen dan in een binnenkamer om te huilen. Op andere momenten kan hij zijn bed 's nachts "doornat maken". Nu "brult" hij de hele dag. Hij kreunt dus niet zachtjes, hij schreeuwt het uit. Op andere momenten is zijn "sap veranderd in zomerdroogten". Nu zijn

het zijn "beenderen", de pijlers van zijn huis, die beven en verouderen. — Alexander Carmichael, 1677.

Vers 4

"Uw hand." Dat is dus een tuchtigende hand, waarmee God Zijn eigen kinderen slaat en geselt. Het besef van Gods macht, die straft of tuchtigt, heet hier Gods hand. Zo ook in 1 Samuël 5:11: de hand van God was zeer zwaar in Ekron vanwege de ark. Het is een zware hand, naar het voorbeeld van mensen: wie slaat, legt zijn hand immers zwaarder neer dan normaal. Hieruit leren we drie dingen. Ten eerste: alle ellende is Gods hand. Ten tweede: God legt Zijn hand vaak zwaar op Zijn dierbare kinderen. Ten derde: God laat Zijn zware hand vaak dag en nacht op hen rusten. — Thomas Taylor.

Vers 4

"Mijn sap werd veranderd in zomerdroogten." Deze woorden kunnen ook nog iets anders betekenen. We mogen aannemen dat de psalmist hier doelt op geestelijke droogte. Dan gaat het om een ziel die uitgedroogd is. — Charles H. Bingham, B.A., in "Lectures on the Thirty-second Psalm", 1836.

Vers 4

"Mijn sap werd veranderd in zomerdroogten." De zomer loopt van half augustus tot half november. De hitte is hevig en bijna niet te verdragen... Tot het begin of het midden van september valt er geen bui, want regen is in de zomer even zeldzaam als sneeuw... Het dorre gras op de velden vat soms vlam en veroorzaakt verwoestende branden. De verschroeide aarde springt open en scheurt uiteen in kloven. — John Eadie, D.D., LL.D., in "Biblical Cyclopaedia", 1868.

Vers 4

"Zomerdroogten." Dr. Russell beschrijft het weer in Aleppo, dat veel op dat van Judea lijkt. Hij zegt dat het groen van de lente vóór half

mei verdwijnt. Vóór het einde van die maand is het hele land zo verschroeid en kaal dat je je nauwelijks kunt voorstellen dat er iets groeit. Er zijn maar heel weinig planten die sterk genoeg zijn om de hevige hitte te doorstaan. — Thomas Harmer, "Observations", 1775.

Vers 4

"Zomerdroogten." In de twaalf jaar van 1846 tot 1859 vielen er in Jeruzalem tussen mei en oktober maar twee lichte buien. Eén in juli 1858 en één in juni 1859. Een half jaar lang dus bijna geen druppel, jaar na jaar. — Dr. Whitty, "Water Supply of Jerusalem", aangehaald in Kitto's Cyclopaedia.

Vers 4

Als God hen die Hij genegen is al zo hard slaat, hoe scherp en hard zal Hij dan slaan wie Hij niet genegen is. Daar mogen we eens goed over nadenken. — Gregorius.

Verzen 4-5

Als onze overtredingen geen muggen waren, maar kamelen, dan moet ons verdriet geen druppel zijn, maar een oceaan. Scharlakenrode zonden vragen om bloedige tranen. En als Petrus zwaar zondigt, moet hij bitter wenen. Is je vroegere leven dus een koord van ongerechtigheid geweest, gedraaid uit vele draden? Een geschrift vol grote vlekken, een levensweg bevlekt met allerlei zware zonden? Belijd dan vaker en buig dieper. Vast dubbel zo veel en bid driemaal zo veel. Stort je tranen uit en zucht diep. Kortom: erken je schuld telkens opnieuw en met nadruk. Toch zeg ik hier, zoals de apostel in een ander geval: "Opdat gij niet bedroefd zijt, gelijk als de anderen, die geen hoop hebben." Want als je oprecht en gepast berouw toont, zal Gods goedheid je je zonden vergeven. — Nathanael Hardy.

Vers 5

"Mijn zonde maakte ik U bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet." Wie God vreest, is openhartig over zijn zonden. De huichelaar versluiert en smoort zijn zonde. Hij wil de zonde niet wegnemen (abscindere), maar verbergen (abscondere). Hij lijkt op een patiënt met een walgelijke ziekte, die liever sterft dan zijn ziekte toe te geven. Maar de oprechtheid van de godvrezende blijkt hieruit: hij belijdt zijn zonde en schaamt zich ervoor. "Zie ik, ik heb gezondigd, en ik, ik heb onrecht gehandeld." 2 Samuël 24:17.

Ja, een kind van God belijdt zijn zonde heel concreet. Een onoprechte christen belijdt zonde in het groot: hij geeft toe dat hij in het algemeen een zondaar is. David wijst daarentegen als het ware met zijn vinger naar de zere plek: "gedaan, dat kwaad is in Uw ogen", Psalm 51:6. Hij zegt niet: ik heb kwaad gedaan, maar: dít kwaad. Let op dat verschil. Hij wijst op zijn bloedschuld. — Thomas Watson.

Vers 5

"Ik zeide: Ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor den HEERE; en Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde." Wees je eigen aanklager door je zonden vrijuit te belijden. Peccavi pater, zoals het verloren kind zei: "Vader, ik heb gezondigd tegen den Hemel, en voor u." In de rechtszaal van de hemel gaat het namelijk anders dan bij onze aardse rechtbanken. Bij mensen effent een vrijwillige bekentenis de weg naar een veroordeling. Bij God stemt de zondaar zijn Rechter juist milder, naarmate hij zijn overtreding dieper betreurt. Als overtreding tegen God roept de zonde onvermijdelijk om gerechtigheid. Maar als ze eenmaal een wond voor de ziel is, beweegt ze Hem tot genade en zachtmoedigheid.

Zo kreeg David, die zijn zonden nog maar net had besloten te belijden, meteen een vrijspraak te horen. Daarom geldt: Tu agnosce, et Dominus ignoscet (Augustinus). Wees eerlijk in het belijden, dan is God trouw in het vergeven. 1 Johannes 1:9. Laat de confessio peccati

alleen een professio desinendi zijn (Hilarius): je erkenning van je zonde moet een belofte zijn om ermee te stoppen. Dan kun je erop bouwen. “Die ze bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen.” Spreuken 28:13. — Isaac Craven, preek te Paul’s Cross, 1630.

Vers 5

“Ik zal belijdenis … doen.” Mensen die gerechtvaardigd zijn en vergeving van hun zonden hebben, moeten hun zonde toch nog aan God belijden... Over dit punt zijn veel vragen te beantwoorden. De eerste vraag is: waarom moeten gerechtvaardigden, aan wie vergeven is, hun zonde toch in het verborgene aan God belijden? Daar zijn zes redenen voor. Laten we ze een voor een bekijken.

Ten eerste moeten ze hun zonde aan God belijden, omdat een heilige belijdenis de zondaar veel verlichting en een diepe, heilige rust in zijn gemoed geeft. Verzwegen en gekoesterde schuld brengt schrik en angst over het geweten. Ten tweede hoort God het graag wanneer Zijn eigen volk klaagt en belijdt. Op je gezicht liggen is de beste houding en het rouwkleed het beste gewaad, daar heeft God behagen in.

Een derde reden is dat belijdenis van zonde helpt om het hart op te wekken tot sterke en ernstige smeking tot God (zie Psalm 32:6). Belijdenis is voor de ziel wat de slijpsteen is voor het mes: ze maakt het scherp en geeft het een snede. Zo werkt ook de belijdenis van zonde. Als je je kwaad aan God belijdt, slijp je daarmee je smeking en geef je haar een snede. Wie zijn zonde maar oppervlakkig belijdt, bidt maar flauwtjes.

Een vierde reden is dat belijdenis van zonde een heilige verbrijzeling en een Godzalig leedwezen in het hart teweegbrengt. Psalm 38:19. Verklaring werkt doorsteking. Zonde belijden is niets anders dan de zonde op het geweten laten terugkaatsen. Dat veroorzaakt blozen en schaamte op het gezicht en pijn in het hart.

Een vijfde reden is dat verborgen belijdenis van zonde God veel eer geeft. Ze eert Gods gerechtigheid: ik belijd mijn zonde en erken dat

God mij terecht mag verdoemen om mijn zonde. Ze eert Gods barmhartigheid: ik belijd mijn zonde, en toch kan barmhartigheid mij redden. Ze eert Gods alwetendheid: door mijn zonde te belijden erken ik dat God mijn zonde kent.

Een zesde reden waarom gerechtvaardigden hun zonde aan God moeten belijden, is dat een heilige belijdenis de zonde bitter maakt en Christus dierbaar voor hen. Dat gebeurt wanneer iemand door zijn belijdenis de zonde op zijn geweten laat terugkaatsen. — Samengevat uit Christopher Love, "Soul's Cordial", 1683.

Vers 5

"Ik zeide: Ik zal belijdenis … doen …; en Gij vergaaft." Het blijft een waarheid, en een grote, dat vergeving onlosmakelijk aan belijdenis verbonden is. Tantum valent tres syllabae PEC-CA-VI, zegt Sint Augustinus. Zo groot is de kracht van die drie lettergrepen in het Latijn, of drie woorden in het Nederlands, wanneer ze met een verbrijzeld hart worden uitgesproken: "Ik heb gezondigd." Drie woordjes, en toch zo krachtig. — Nathanael Hardy.

Vers 5

"Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde." Deze zonde was hoogstwaarschijnlijk zijn overspel met Bathséba en de moord op Uria. Om Gods vergevende barmhartigheid nog luisterrijker te laten uitkomen, zegt David nu dat God niet alleen zijn zonde vergaf, maar de ongerechtigheid van zijn zonde. En wat was dat? Let goed op. Stellig het ergste dat van die samengestelde zonde te zeggen valt: er zat zoveel huichelarij in. Hij heeft er jammerlijk mee gegoocheld tegenover God en mensen. Dat, ik twijfel er niet aan, was de ongerechtigheid van zijn zonde. Het kleurde die zonde donkerder dan het bloed dat hij vergoot.

En dat geldt des te meer — daar leg ik de nadruk op — omdat God Zelf, als Hij de gruwelijkheid van deze zonde wil laten zien, dat blijkbaar meer doet om de huichelarij in de daad dan om de daad zelf. Dat

blijkt uit het getuigenis over deze heilige man in 1 Koningen 15:5: "Omdat David gedaan had wat recht was in de ogen des HEEREN, en niet geweken was van alles, wat Hij hem geboden had, al de dagen zijns levens, dan alleen in de zaak van Uria, den Hethiet."

Waren er dan geen andere misstappen die David beging? Betuigt de Geest van God door deze uitzondering Zijn goedkeuring over alles wat David verder ooit deed? Nee, zeker niet. De Geest van God vermeldt ook andere zonden die deze uitstekende dienstknecht van de HEERE overkwamen. Maar die zijn hier allemaal verdronken, en de genoemde zonde is de enige vlek op zijn leven. Maar waarom? Stellig omdat er in deze ene zonde minder oprechtheid was, ja méér huichelarij dan in al zijn andere zonden bij elkaar. Want in die andere fouten was David weliswaar fout in wat hij deed, maar zijn hart was toch rechter in de manier waarop hij het deed.

Hier werd zijn oprechtheid pijnlijk gewond. Niet tot ze helemaal te gronde ging, maar wel zo dat ze lange tijd bewusteloos lag, wat haar werking betreft. En de wond ging werkelijk heel diep, want de genade werd doorstoken waarin het levensbloed van alle andere genaden stroomde. We zien dus dat God reden heeft om dit te doen. Zijn barmhartigheid dreef Hem, ja, Zijn verbond verplichtte Hem om Zijn kind niet aan deze wond te laten sterven. Toch genas Hij haar zó dat er een litteken op de plek bleef, een merkteken op de zonde. Zo kunnen anderen zien hoe afschuwelijk huichelarij voor God is. Dat litteken blijft. — William Gurnall.

Vers 5

"Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde." We moeten letten op wát er vergeven wordt en op hóé God vergeeft. Eerst het eerste. Wat vergeven wordt, is de ongerechtigheid van zijn zonde. Er wordt gediscussieerd over wat hier met ongerechtigheid bedoeld is: culpa of paena, schuld of straf. Sommigen denken aan paena en menen dat dit woord zinspeelt op de boodschap van Nathan. Daarin hield God de

zwaarste slag van Zijn toorn tegen, maar bleef Hij toch een deel van de straf aanhouden: in het sterven van het kind, en doordat Hij toeliet dat Absalom in opstand kwam en de bijvrouwen van koning David onteerde. Zo ziet Theodoretus het: Deus non condigna paena Davidem punivit.

Anderen denken aan culpa. Zij menen dat deze uitdrukking de schuld versterkt, alsof er met deze woorden superbia defendens wordt bedoeld, of taciturnitas celans, of impietas contra Deum assurgens, of een andere dergelijke grote schuld. Ik keur die meningen niet af, want ze kunnen heel goed naast elkaar bestaan. Toch denk ik dat de uitdrukking terugverwijst naar het woord dat in de belijdenis stond. De beleden zonde was (Hebr.), en dit is niets anders dan een ontleding van dat woord. Want (Hebr.), wat is dat, woord voor woord, anders dan de verkeerdheid van mijn afdwaling?

(Hebr.) is een afdwaling van het doel of het teken waarop we mikken. Alle mensen mikken op geluk, maar de meesten dwalen ervan af, omdat ze niet geleid worden door de wet die ernaartoe leidt. Het overtreden van die wet heet (Hebr.). Sommigen dwalen af uit pure onwetendheid, en zij overtreden alleen de wet. Anderen doen het uit koppigheid, omdat ze zich niet aan de Wetgever willen onderwerpen. De zonde van die mensen heet verkeerdheid, en van God wordt hier gezegd dat Hij die vergeeft. David heeft dus niet méér tegen zichzelf beleden dan God in Zijn vergeving insluit.

God mag onze wens gerust te boven gaan. Hij blijft er nooit bij achter, als het gaat om ons geestelijke en eeuwige goed. Zoals Hij geen zondaar uitsluit die belijdt, zo wijst Hij ook geen enkele zonde af die beleden wordt. — Arthur Lake.

Vers 6

"Hierom zal U ieder heilige aanbidden in vindenstijd", enz. Zó is God dus! Wie zou dan nog aarzelen of uitstellen om naar Hem terug te keren? Elk verstandig en vroom mens zal dan toch zonder dralen tot

zo'n zachtmoedige, vriendelijke Heer roepen. Hij zal tot Hem bidden zolang Hij nog te vermurwen is, of, zoals het Hebreeuws zegt, "in een tijd van vinden". Want wie vergeving belooft, belooft die niet voor morgen. Er zijn tempora fandi: vaste tijden waarop Hij te spreken is, een bepaalde dag van vergeving en genade. Wie die dag uit dwaze koppigheid minacht of uit luiheid laat verstrijken, wordt terecht meegesleurd door eeuwige macht en ellende. Hij moet wel omkomen in de zondvloed van Gods toorn, want hij heeft de ark van de redding die klaarstond, bespot en afgewezen. Wie daarin binnengaat, is veilig, terwijl de wereld vergaat. — Robert Leighton.

Vers 6

"Hierom zal U ieder heilige aanbidden", zegt David. Hierom! Waarom dan? Om zijn zonden. En wie is het die bidt? Niet de grootste goddelozen, maar juist de godvrezenden hebben daar reden toe. En wat moet hij bidden? Zeker om nieuwe vergeving, om meer genade en om de voltooiing van de heerlijkheid. We kunnen niet zeggen dat we geen zonde hebben. Laten we dan met David bidden: "Ga niet in het gericht met Uw knecht."

Let op de dubbele nadruk. Het gaat niet om ab hoste (vanwege een vijand), maar om a servo (vanwege een knecht). Hoewel hij Gods knecht was, wilde hij toch niet dat God met hem in het gericht zou gaan. En dan nog dit: ne intres, "ga er niet in". Hij vreest al het binnengaan in het gericht zelf en bidt daartegen. Niet alleen: ga niet verder, maar: ga er zelfs niet in. — Nathanael Hardy.

Vers 6

"Hierom zal U ieder heilige." Hier krijgen we iets te horen wat in Davids levensverhaal niet staat. Meestal denkt men dat hij na zijn zware val gevoelloos en afgestompt bleef, totdat Nathan hem terechtwees. Daar wordt vaak mee bewezen hoe zonde het hart hard maakt. Maar het lag heel anders. Al die tijd werd hij van binnen gekweld, dag in dag uit. Toch wilde hij zich niet voor God vernederen en zich niet

voor mensen schuldig verklaren, zoals hij had moeten doen. Hij zweeg. Hij probeerde zijn angst te boven te komen met tijd, met verzachtende woorden en met uitvluchten. Maar zijn angst onderdrukken en verbergen knaagde niet alleen aan zijn vrede, maar ook aan zijn gezondheid, en bracht zelfs zijn leven in gevaar.

Eindelijk werd hij tot diep berouw gebracht. Hij beleed zijn schuld zonder voorbehoud en wierp zich op Gods ontferming. "Hierom zal U ieder heilige aanbidden." We zien hier niet alleen dat alle godvrezenden bidden, maar ook dat ieder van hen om vergeving bidt. Dat is juist wat onze Zaligmaker Zijn discipelen leert: "Wanneer gij bidt, zo zegt: … vergeef ons onze zonden." En dit bidden gaat niet alleen over het bekendmaken van vergevende barmhartigheid, zoals sommigen menen, maar over het daadwerkelijk schenken ervan. — William Jay.

Vers 6

"Heilige." Een godzalig mens lijkt op God. Hij oordeelt zoals God oordeelt, hij kijkt naar de dingen zoals God ernaar kijkt, en hij heeft een gezindheid die bij God past. Hij is "der goddelijke natuur deelachtig". 2 Petr. 1:4. Een godzalig mens draagt Gods naam en beeld: godzaligheid is gelijkenis met God. — Thomas Watson.

Vers 6

"Vindenstijd." Er zijn momenten waarop een daad, als je haar dan doet, zoeter smaakt en de deur opent voor een betere ontvangst. Spr. 25:11: "Een rede, op zijn pas gesproken, is als gouden appelen in zilveren gebeelde schalen." In het Hebreeuws staat: een woord, gesproken op zijn wielen. Het juiste moment is dus als een wiel: het brengt woorden met groot voordeel naar hun doel. Met daden is het net zo. Wat op zijn tijd gebeurt, is mooi en aangenaam. Wat is het welkom als God een land op tijd regen geeft! Een boom die op zijn tijd vrucht draagt, is een lust voor het oog.

Zo is het ook een vreugde voor de Heere Christus wanneer engelen of mensen iets op het juiste ogenblik doen. Er zijn gepaste tijden

die we beter niet kunnen missen: als we ze voorbij laten gaan, worden onze daden onaantrekkelijk en bereiken ze hun doel niet. “Hierom zal U ieder heilige aanbidden in vindenstijd.” Er zijn tijden, als we de wijsheid hebben ze te herkennen, waarin het gebed op zijn plaats is, welkom en krachtig. — William Greenhill.

Vers 6

“Ja, in een overloop van grote wateren zullen zij hem niet aanraken” (Engels: zeker, in een overloop van grote wateren zullen zij hem niet naderen). Wat een wonderlijke dingen heeft het gebed in het verleden al gedaan! Het gebed bracht hagelstenen uit de hemel om vijf koningen met hun legers te verslaan. Het gebed sloot de vensters van de hemel, zodat het niet regende, en opende ze weer, zodat de aarde haar opbrengst gaf. Het gebed hield de snelle loop van de zon tegen en liet haar vijftien graden teruggaan. Het gebed hield Gods handen vast, zodat Hij niet kon slaan toen Hij Zijn volk wilde straffen. Het gebed wierp, zonder enige andere hulp of middelen, de sterke muren van Jericho omver. Het gebed verdeelde de zee, zodat haar golven de Israëlieten niet konden bereiken. En hier redt het de gelovige uit alle gevaren van deze wereld.

“Ja, in een overloop van grote wateren zullen zij hem niet aanraken.” De kern van de zaak is deze: geen ramp van deze wereld, geen moeite in dit leven, geen schrik van de dood en geen schuldgevoel over zonde is zo groot, of een godzalig mens zal er dankzij zijn geloof en zijn behoud in Christus goed doorheen waden. Want hoe het met andere dingen ook gaat, in zijn ziel heeft hij steeds zo’n troost, in zijn geweten zo’n bemoediging en in zijn hart zo’n hemel, omdat hij weet dat hij met God verzoend is en door het geloof rechtvaardig is verklaard, dat “ja, in een overloop van grote wateren zullen zij hem niet aanraken”.

Om dat beter te laten zien, vraag ik u twee dingen op te merken: het gevaar en de redding. Het gevaar staat in de woorden “in een

overloop van grote wateren". Daarin worden de moeiten die een godvrezende in dit leven treffen, eerst vergeleken met wateren, dan met grote wateren en ten derde met een overloop van grote wateren. De redding staat in de woorden "ja, … zullen zij hem niet aanraken". Ook die redding heeft drie trappen. Ten eerste: "zullen zij … niet aanraken". Ten tweede: "hem", "zullen zij hem niet aanraken". En dan: "ja" (Engels: zeker), "ja, … zullen zij hem niet aanraken". — Thomas Playfere.

Vers 6

"De overloop van grote wateren." De moeiten van de gelovigen worden met water vergeleken. Vuur en water kennen geen genade, zeggen we wel. Maar van de twee is water het ergst. Elk vuur kan met water geblust worden, maar wanneer water eenmaal woest wordt, kan geen mensenmacht het tegenhouden. Bovendien zijn onze beproevingen, die wateren zijn, "grote wateren". Het spreekwoord zegt: "Een ongeluk komt zelden alleen." Zoals wateren met velen tegelijk komen aanrollen en aanspoelen, zo komen ook de ellenden van dit leven. — Thomas Playfere.

Vers 6

"Overloop van grote wateren." Wij zijn niet vertrouwd met het plotseling overstromen van uitgedroogde beekbeddingen. Daarom begrijpen we zelden de volle kracht van enkele van de treffendste beelden in het Oude en Nieuwe Testament. — W. J. Conybeare en J. S. Howson, in "Life and Epistles of St. Paul".

Vers 6

"In de overloop", enz. Hij kan wel nat worden, doorweekt zelfs, zoals Paulus bij de schipbreuk, maar hij verdrinkt niet in die overloop van grote wateren. Hoe groot ze ook zijn, ze hebben hun grenzen. — Joseph Trapp.

Vers 6

"Hem." Dit woordje mogen we in geen geval weglaten. Het helpt ons een zwaar bezwaar te beantwoorden. Want iemand kan zeggen: veel heilige mensen hebben hun bezittingen verloren, hebben zware lichamelijke pijn geleden en zijn ook in hun gemoed bedroefd geweest. Hoe kan het dan dat de "overloop van grote wateren" niet bij hen in de buurt is gekomen? Het woord "hem" helpt ons met het antwoord.

Zelfs de wijsgeren vonden dat hun bezittingen hen niet méér toebehoorden dan, met alle respect gezegd, de afknipsels van hun nagels. Toen Zeno hoorde dat hij alles wat hij had op zee kwijt was, zei hij alleen: "Je hebt het uitstekend gedaan, Fortuin, door mij niets te laten dan mijn mantel." Een ander, Anaxarchus, zei tegen de beul toen de tiran Nicocreon beval hem in een vijzel dood te slaan: "Sla en stamp zo lang als je wilt op Anaxarchus' zak of tas" (zo noemde hij zijn eigen lichaam), "maar Anaxarchus zelf kun je niet raken." Toch hielden deze mannen, die zo weinig gaven om hun bezit en hun lichaam, hun geest des te hoger in eer. De geest van een mens is hemzelf, zeggen zij.

Zo zei Julius Caesar tegen de stuurman Amyclas, toen die doodsbang was voor de storm: "Wat is er, lage kerel, waarom ben je bang? Weet je niet dat je Caesar bij je draagt?" Alsof hij wilde zeggen: Caesars lichaam kan best verdrinken, zoals dat van ieder ander, maar zijn geest, zijn grootmoedigheid, zijn moed en zijn standvastigheid kunnen nooit verdrinken. Zover kwam de wijsbegeerte. Maar de godgeleerdheid gaat nog een stap verder. De wijsbegeerte bepaalt wat een mens is aan de hand van zijn verstand en de morele deugden van de geest. De godgeleerdheid bepaalt een christen aan de hand van zijn geloof en zijn verbondenheid met Christus.

Augustinus zegt het uitstekend: "Waaraan sterft de ziel? Eraan dat het geloof er niet in is. Waaraan sterft het lichaam? Eraan dat er geen ziel in is. Het geloof is dus de ziel van je ziel." Als we willen weten wat een gelovig mens is, moeten we hem dus niet omschrijven aan de

hand van zijn natuurlijke ziel, als redelijk wezen, maar aan de hand van de ziel van zijn ziel: zijn geloof. En dan beantwoorden we het bezwaar gemakkelijk. Een vloed kan wel in de buurt komen van de bezittingen van een gelovige, van zijn lichaam en van zijn redelijke ziel. Maar bij zijn geloof, dat wil zeggen bij *hem*, kan hij nooit komen. — Thomas Playfere.

Vers 6

Weinig verzen in de Psalmen zijn moeilijker te begrijpen dan dit, en over geen enkel vers verschillen de uitleggers zo sterk van mening. "Hierom." Sommigen menen dat het betekent: aangemoedigd door dit voorbeeld, want na zo'n schandelijke val heeft God zo bereidwillig vergeven. Anderen zeggen: hierom, dat wil zeggen gewaarschuwd door dit voorbeeld, zullen de heiligen bidden dat ze niet mogen vallen zoals David viel. Welke van de twee verklaringen ook de juiste is, uit deze tekst redeneren ze terecht dat een christen in dit leven nooit een toestand van volstrekte en blijvende volmaaktheid kan bereiken. — Lorinus en Cajetanus (1469-1534), aangehaald door Neale.

Vers 7

"Gij zijt mij een Verberging." David zegt niet alleen: "Gij zijt een verberging", alsof U er één van velen bent. Hij zegt ook niet: "de verberging", alsof U de enige bent. Hij zegt: "Gij zijt mij een Verberging" (Engels: Gij zijt mijn verberging). Daarin zit de hele voortreffelijkheid van de tekst, de hele kracht ervan. "Hij is de mijne", zegt David. "Ik heb het aanbod van Zijn zaligheid aangenomen. Ik heb me persoonlijk tot Hem gewend. Als zondaar heb ik me geborgen in Zijn liefde en ontferming. Ik heb me onder Zijn vleugels gezet. Ik heb me gehuld in het kleed van Zijn gerechtigheid. En nu ben ik veilig." "Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is." Dat is deel en lot hebben in de zaak, met andere woorden: het verzoeningswerk van de Zaligmaker persoonlijk als eigen winst ontvangen.

Wat een verschil tussen een geloof dat je toepast en een geloof dat alleen in de leer blijft! Mensen vertellen ons dat ze de leer geloven, dat ze de waarheid erkennen en onze belijdenis onderschrijven. En ze zeggen dat het voorhouden van Christus als enige hulp en veiligheid van de zondaar hun alleen vertelt wat ze allang weten. Volg nu de gedachte die het beeld in onze tekst ons aanreikt, en zie hoe dwaas en gevaarlijk zulk gedrag is. Stel dat een reiziger op een kale, open heide wordt overvallen door een naderende storm. Hij zoekt beschutting. Maar als hij een plek ziet om zich tegen de storm te verbergen, blijft hij dan staan en zegt: "Ik zie dat daar een schuilplaats is, dus ik kan blijven waar ik ben"? Natuurlijk niet! Hij gaat erheen. Hij rent om aan de stormwind en het noodweer te ontkomen. Het was al een "verberging", maar het werd pas zijn verberging toen hij erin liep en veilig was. Was hij er niet in gegaan, dan had die plek, hoeveel duizend andere reizigers ze ook beschermd had, voor hem net zo goed niet kunnen bestaan.

Wie ziet aan dit eenvoudige voorbeeld niet meteen dat de zegeningen van het evangelie alleen zegeningen zijn doordat ze door de ziel worden aangenomen? De arts kan alleen genezen als je naar hem toe gaat. Het geneesmiddel helpt alleen als je het inneemt. Geld maakt je alleen rijk als je het bezit. En de koopman uit de gelijkenis was er niets rijker op geworden als hij had ontdekt dat er een "parel van grote waarde" bestond, maar die niet de zijne had gemaakt. Zo is het ook met de zaligheid van het evangelie. Is Christus de "balsem in Gilead"? Gebruik dan het middel. Is Hij de "heelmeester aldaar"? Ga dan naar Hem toe. Is Hij de "parel van grote waarde"? Verkoop alles wat je hebt en koop haar. En is Hij de "verberging"? Loop erin en wees veilig. Er zal geen vaste blijdschap en vrede in je hart zijn, totdat Hij jouw "verberging" is. — Fountain Elwin, 1842.

Vers 7

"Gij zijt mij een Verberging." Waarschijnlijk is dit een toespeling op de vrijstad. — Adam Clarke.

Vers 7

"Verberging." Kirke White heeft op dit woord een prachtige hymne geschreven, die begint met: "Awake, sweet harp of Judah, wake." We hebben geen ruimte om haar hier af te drukken, maar ze staat in "Our Own Hymn Book", nr. 381.

Vers 7

"Gij behoedt mij voor benauwdheid." Als we tevreden zijn met het woord dat onze vertalers hier kozen, benauwdheid, dan moeten we rusten in een van twee betekenissen. Of God zal de Zijnen zo met standvastigheid wapenen en bekleden dat wat anderen benauwt, hén niet benauwt. Dan geldt: "gelijk het lijden van Christus overvloedig is in ons, alzo is ook door Christus onze vertroosting overvloedig". "Als onbekenden, en nochtans bekend; als stervenden, en ziet, wij leven; ... als droevig zijnde, doch altijd blijde; als arm, doch velen rijk makende; als niets hebbende, en nochtans alles bezittende." 2 Kor. 1:5; 6:9-10. God gebruikt namelijk beide wegen ten bate van Zijn knechten. Soms legt Hij de werking stil van wat hen zou moeten pijnigen, zoals Hij de woede van de leeuwen stillegde voor Daniël en de hitte van het vuur in de oven voor de anderen. Soms werkt Hij een heilige verdoving en ongevoeligheid in de lijdende zelf. Zo was Laurentius op het vuur niet alleen geduldig maar zelfs vrolijk en schertsend terwijl hij lag te braden. En van veel andere martelaren lezen we dat ze minder bewogen en minder geraakt waren door hun pijniging dan hun beulen of vervolgers. Wat anderen benauwde, benauwde hen nooit.

Of de uitdrukking heeft deze betekenis: zij worden wél door hun benauwdheden benauwd, en God laat hen zover delen in het gewone menselijke lot dat ze die voelen. Maar Hij bewaart hen zo dat de be-

nauwdheid hen nooit zal omverwerpen en nooit zal laten wegzinken in moedeloosheid of wantrouwen tegenover Zijn barmhartigheid. Ze zullen stormen meemaken, maar met een stevig en sterk schip onder de voeten. Ze zullen donder en bliksem voelen, maar kransen van zegevierend laurier zullen hen beschermen. Ze zullen met hoon en verachting in de aarde getrapt worden, maar zoals zaad wordt begraven om zich te vermenigvuldigen tot meer. Zover reikt de hulp die dit woord van onze vertalers aan onze godsvrucht geeft: U zult mij voor benauwdheid behoeden, U zult mij ongevoelig ervoor maken, of U zult mij erin overwinnaar maken. — John Donne.

Vers 7

"Gij omringt mij met vrolijke gezangen van bevrijding." In deze woorden klimt de profeet David stap voor stap hoger. Hij gaat verder dan wat hij eerder zei over zijn vertrouwen op God. Eerst zei hij dat God zijn schuilplaats was. Daarna dat Hij hem in de benauwdheid zou bewaren. En nu, ten derde, zegt hij dat de HEERE hem blij zou maken. Hij zou zegevieren over zijn nood en over zijn vijanden. Hij zou niet langer door benauwdheden omringd worden, maar door barmhartigheid, waar hij ook kijkt... Leer Gods goedheid ook persoonlijk te erkennen, zoals David hier doet: "Gij omringt mij met vrolijke gezangen van bevrijding." Zeg niet alleen van anderen dat God goed voor hen is, zoals voor Abraham, Izak en Jakob. Denk ook niet alleen aan Zijn redding van Noach, Daniël en Lot. Belijd ook Zijn barmhartigheid aan jou en Zijn redding van jezelf, zoals Paulus: "Die mij liefgehad heeft, en Zichzelven voor mij overgegeven heeft." Gal. 2:20. Dat wakkert de dankbaarheid enorm aan, want dan voel je dat het jóu geldt. Erken je alleen dat God in Zichzelf goed is, of goed voor anderen, maar niet voor jou? Dan ga je mopperen en klagen. — Thomas Taylor.

Vers 7

"Gij omringt mij." Dit woord laat zien dat we van alle kanten door benauwdheden belegerd worden, maar ook van alle kanten omringd zijn

door troost en redding. Onze kruisen worden dagelijks zwaarder, maar dag na dag groeit ook onze vertroosting. We worden van alle kanten aangevallen en van alle kanten verdedigd. Daarom moeten ook wij Gods lof van alle kanten laten klinken, zonder ons in te houden, zoals David zegt: "Loof den HEERE, mijn ziel, en al wat binnen in mij is." Ps. 103:1. — Archibald Symson.

Vers 7

"Gezangen van bevrijding." David is niet tevreden met alleen dank. Hij wil er gezang bij hebben. Zo zien we hoe strak alle snaren van zijn hart gespannen staan, tot ze bijna trillen. Hij kan zich niet inhouden, zo overweldigd is hij door Gods barmhartigheid aan Zijn gemeente en door de vele keren dat God haar gered heeft. Veel mensen zingen Gods lof met een halfopen mond. Thuis zingen ze luidkeels elk vies straatliedje, maar in de kerk houden ze zich, ik verzeker het u, zo in dat ze hun eigen stem nauwelijks horen. Ik denk dat ze zich schamen om Gods lof uit te roepen en te laten zien. Of ze zijn bang God doof te maken met hun harde zang. David deed het anders. Hij zette alles in wat hij had, al zijn krachten, van binnen en van buiten, om zijn God te loven. — Archibald Symson.

Vers 8

"Ik zal u onderwijzen, en u leren van den weg, dien gij gaan zult." Niemand dan God Zelf kan zoveel op Zich nemen als deze tekst belooft. Er zit hier namelijk geloof in, een rechtzetten van ons verstand: "Ik zal u onderwijzen." In de grondtekst staat zelfs iets meer dan onze vertaling weergeeft. Daar staat: Intelligere faciam te, Ik zal u doen verstaan. Een mens kan anderen onderwijzen, maar alleen God kan ons doen verstaan. En let op die woorden Faciam te: Ik zal u, u, doen verstaan. Het werk is van de HEERE, het verstaan is van de mens. God werkt namelijk niet zo in een mens als de duivel werkte in afgoden, in pythonissae en ventriloquae, in bezetenen. Zij werkten niet vrijwillig mee met wat de duivel deed, maar ondergingen het volko-

men passief. God werkt zo in de mens dat Hij de mens ook zelf laat meewerken. Faciam te, Ik zal u doen verstaan: het gebeurt door Mij, maar het gebeurt in u. De kracht die de daad richt is van God, de daad zelf is van de mens.

Faciam te, zegt God: Ik zal u, u, ieder afzonderlijk persoon doen verstaan. Dat volgt uit dit ene, verdelende woordje 'u', dat niemand uitzondert en niemand buitensluit. Ik zal ieder mens aan wie Ik onderwijs aanbied, ontvankelijk maken voor dat onderwijs. Neemt hij het niet aan, dan ligt dat alleen aan hem en niet aan Mij. Dit eerste deel is dus onderwijs de credendis, over wat we moeten geloven omdat God ons verstand richt.

Dan volgt een tweede deel, met meer bijzonder onderwijs: Docebo, "Ik zal u leren", en wel in via, "op den weg". God leert ons niet alleen welke weg het is, zodat je hem vindt. Hij leert ons ook in via, hoe je de weg moet houden als je erop bent. Hij leert ons niet alleen ut gradiaris, dat je erop zult lopen en niet in slaap zult vallen, maar ook quomodo gradieris, dat je erop zult lopen en niet zult afdwalen. Dit tweede deel is dus onderricht de agendis, over wat je moet doen nu je verstand eerst gericht en tot geloof gebracht is.

Tot slot is er in de laatste woorden van de tekst, "Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn", een derde deel. Dat is een bevestiging door voortdurende waakzaamheid van God. Hij zal ons overwegen en over ons beraadslagen, want dat betekent het grondwoord. Hij laat ons niet over aan toeval of lot, alsof we maar ergens belandden. Nee, Hij laat ons ook niet over aan Zijn algemene voorzienigheid, waardoor alle schepselen in het algemeen onder Zijn bescherming en bestuur staan. Hij zal ons wegen, ons overwegen, ons bestuderen. En dat doet Hij met Zijn oog, het scherpste en gevoeligste orgaan dat we kennen. Het voelt als eerste dat er iets mis is en zet Hem zo snel aan om ons terecht te brengen. Dit derde deel is dus onderwijs de sperandis: het gaat altijd over de toekomst, over de standvastigheid en volharding van Gods goedheid voor ons. Tot het einde toe en in het einde zal Hij

ons met Zijn oog leiden. Alleen als Gods oog kan worden uitgestoken, kunnen wij uit Zijn zicht en Zijn zorg raken.

Zo staat alles in deze zeekaart, in deze kaart, in deze onderwijzing, in deze tekst. Onze lading, dat is wat we over God moeten geloven. Onze reis, dat is hoe we onze koers moeten bepalen en sturen, dus ons gedrag en onze wandel in het huisgezin van de gelovigen. En onze haven, dat is onze zekerheid dat we aankomen in het hemelse Jeruzalem. — John Donne.

Vers 8

Deze driedubbele herhaling, "Ik zal u onderwijzen, Ik zal u leren, Ik zal raad geven", leert ons drie kenmerken van een goede leraar. Ten eerste: hij laat het volk de weg naar de zaligheid begrijpen. Ten tweede: hij gaat hun voor. Ten derde: hij waakt over hen en over hun wegen. — Archibald Symson.

Vers 8

"De weg." Vergelijk deze weg eens met alle andere wegen. Dan word je alerter om hem te gaan en erop te blijven. Ten eerste is dit de koningsweg, waarop we bescherming beloofd hebben gekregen. Ps. 91:11. Ten tweede zijn Gods wegen de zuiverste van allemaal. 2 Sam. 22:31. Ten derde zijn Gods wegen de rechtste, en daarom ook de kortste. Hos. 14:10. Ten vierde zijn Gods wegen de lichtste en de vrolijkste. Spr. 3:17. Nu Gods wegen dus de veiligste, zuiverste, rechtste, kortste en lichtste zijn, moeten we er ook zorgvuldig op wandelen. — Samengevat uit Thomas Taylor.

Vers 8

"Mijn oog zal op u zijn." We lezen in de natuurlijke historie (Een recensent merkt op dat de natuurlijke historie die wij aanhalen slecht is. Wij antwoorden dat het veranderen ervan de toespelingen zou bederven, en dat wij een boek maken voor volwassenen, niet voor kinderen. Wie goed bij zijn verstand is, zal tegenwoordig de fabels niet

meer geloven die vroeger voor feiten doorgingen.) over sommige dieren, Qui solo oculorum aspectu fovent ova (Plinius), dat ze hun eieren uitbroeden door er alleen naar te kijken. Wat kan Gods oog dan niet in ons voortbrengen en uitbroeden, als Hij ons zo aankijkt! Plus est quod probatur aspectu, quam quod sermone (Ambrosius). Iemand kan met woorden prijzen en toch met zijn gezicht afkeuren. Zijn woord geeft ons goede voornemens. Maar als God Zijn oog op ons laat rusten, is dat nog meer: dan keurt Hij ons goed. Hij is immers een God met reine ogen, en de goddelozen kan Hij niet aanzien. "Een land, dat de HEERE, uw God, bezorgt; de ogen des HEEREN, uws Gods, zijn gedurig daarop, van het begin des jaars tot het einde des jaars." Deut. 11:12. Wat een vrolijke lente en wat een vruchtbare herfst heeft de ziel die Gods oog steeds op zich heeft! Gods oog op mij maakt van middernacht middag. Het maakt van de Steenbok de Kreeft, en van de winterzonnewende de zomerzonnewende. Gods oog heiligt alle verduisteringen van oneer, en doet meer dan dat: het verheerlijkt ze. Het maakt van zwaarmoedigheid vrolijkheid, van wantrouwen zekerheid, en het verandert de achterdocht van de bedroefde ziel in onfeilbaarheid...

Dit leiden met Zijn oog heeft twee grote gevolgen: bekering tot Hem en vereniging met Hem. Ten eerste werkt Zijn oog op het onze. Zijn oog draait het onze naar Hem toe, zodat wij naar Hem kijken. Dat wordt steeds uitgedrukt met een Ecce: "Ziet, des HEEREN oog is over degenen, die Hem vrezen." Zijn oog roept het onze om dat te zien. Daarna roept ons oog het Zijne om onze blije bereidwilligheid op te merken... Een goed geschilderd portret kijkt altijd naar wie ernaar kijkt. Zo keert ook dit beeld van God in onze ziel zich naar Hem toe, doordat Hij Zich naar ons keert. Dan kunnen we dus onmogelijk iets lelijks of onbetamelijks doen in Zijn aanwezigheid...

Het tweede grote gevolg van Zijn leiden met Zijn oog is dat het ons met Zichzelf verenigt. Als Hij Zijn oog op ons vestigt en aanvaardt dat het onze zich naar Hem keert, dan "bewaart" Hij ons als de "oogap-

pel" van Zijn oog. Zach. 2:8 ... Dat zijn de twee grote gevolgen: Zijn oog keert ons eerst naar Zichzelf toe, en keert ons dan in Zichzelf. Eerst draait Zijn oog het onze naar Hem. Daarna maakt het ons één met Hem. Onze verdrukkingen worden dan op Zijn lijdzaamheid gelegd, en onze onteringen zullen Hem krenken. We kunnen niet veiliger zijn dan door de Zijnen te zijn. Maar zo zijn wij niet alleen de Zijnen, ook Hij is de onze. Tegen elke vervolger zal Hij, ter wille van ieder van de Zijnen, zeggen: Cur me? Waarom vervolgt u Mij? Hij is alle macht en kan ons beschermen. En hier maakt Hij Zichzelf helemaal oog, het tederste deel, dat het gevoeligst is voor onze druk. — Samengevat uit John Donne.

Vers 8

"Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn" (Engels: Ik zal u met Mijn oog leiden). De kanttekening zegt: "Ik zal u raad geven, Mijn oog zal op u zijn." Daarmee geeft de kanttekening de zin van het Hebreeuws goed weer. Letterlijk staat er: "Ik zal u raad geven; Mijn ogen zullen op u zijn." De Wette vertaalt: "Mijn oog zal op u gericht zijn." Het beeld is dat van iemand die een ander vertelt welke weg hij moet nemen om ergens te komen, en erbij zegt dat hij hem in het oog zal houden. Hij zal hem niet laten verdwalen. — Albert Barnes.

Vers 8

"Mijn oog." We kunnen Gods barmhartigheden zien als de stralen van het oog van de Almachtige, op het moment dat het licht van Zijn aangezicht over ons wordt opgeheven. Door zo'n oog wordt iemand geleid als hij door die barmhartigheden tot zijn Maker wordt getrokken en aan Hem verbonden wordt. Maar, helaas! Weigeren we ons door Zijn oog te laten leiden, dan moet Hij ons met de hand dwingen. Misbruiken we Zijn barmhartigheden, vergeten we de Gever en brengen we Hem niet dankbaar de hulde van onze liefde? Dan geeft Hij ons, uit liefde voor onze ziel, juist rampspoed en benauwdheid. Klaag dus

niet dat er zoveel verdriet in je leven is. Bedenk liever hoeveel ervan je zelf, met opzet, over je afgeroepen hebt.

Luister naar de stem van God: "Ik zal u onderwijzen, en u leren van den weg, dien gij gaan zult; Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn" (Engels: Ik zal u leiden met Mijn oog). Mijn oog, waarvan de blik alles verguldt wat mooi is, waarvan het licht alle duisternis verdrijft, elk gevaar afwendt en alle geluk uitstrooit. Waarom ben je dan zo verontrust? Waarom komen "de vrees, en de kuil" zo vaak over je? Waarom verdwijnt de ene zegen na de andere uit je kring? En waarom lijkt God met jou om te gaan als met eigenzinnige en weerspannige mensen, bij wie elke zachtheid verloren zou zijn? Ach! Wil je rekenschap geven van de vele barmhartigheden die voorbij zijn gegaan? Wil je de barmhartigheden die je nog resten, bewaard zien? Onderzoek dan hoe vaak je tot nu toe tekortgeschoten bent. En probeer voortaan ijveriger te zijn in het gehoorzamen van een vermaning die ons oproept ons te laten leiden door de zachte glans van Zijn oog. Het harde dwingen van het bit is alleen nodig als onze hardnekkigheid dat onvermijdelijk maakt. — Henry Melvill.

Vers 9

"Weest niet gelijk een paard, gelijk een muilezel", enzovoort. Hoeveel mensen worden krankzinnig door één oorzaak: wilde, razende begeerten! De profeet Jeremia vergelijkt Israël in Jer. 2:23-24 met een "snelle kemelin, die haar wegen verdraait", en met "een woudezelin, gewend in de woestijn, naar den lust harer ziel schept zij den wind". "Weest niet", zei de psalmist, "gelijk een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand heeft, welks muil men breidelt met toom en gebit." Mensen hebben verstand en dieren niet. Toch kunnen we, als de razernij van de begeerte hun zinnen overweldigt, de woorden van de profeet over hen uitspreken: "Een ieder mens is onvernuftig geworden, zodat hij geen wetenschap heeft." En daarom geldt ook: "De mens, die in waarde is, en geen verstand heeft, wordt gelijk als de

beesten, die vergaan." Ps. 49:21. Had het bit van Gods regerende voorzienigheid hun razernij niet in toom gehouden, dan hadden ze het zadel van de rede afgeworpen en de natuur zelf in het gezicht geschopt. — Thomas Adams.

Vers 9

"Weest niet gelijk een paard, gelijk een muilezel", enzovoort. Op grond van de verschillende aard van deze twee dieren hebben de kerkvaders en andere uitleggers verschillende verklaringen gegeven, of in elk geval verschillende toespelingen gemaakt. Zo wijzen zij erop dat een paard en een muilezel iedere ruiter en iedere last aannemen, zonder onderscheid, zonder overleg of nadenken. Ze vragen nooit of hun ruiter edel of laag is, en ook niet of hun lading goud is voor de schatkist of wortels voor de markt. Diezelfde onverschilligheid zien die uitleggers bij de gewoontezondaar ten opzichte van elke zonde. Of hij nu zondigt voor het genot, voor de winst of alleen voor het gezelschap: hij zondigt altijd, zonder te vragen waarom of waarvoor.

Bij de muilezel letten ze erop dat een van zijn ouders lager van afkomst is dan de ander. Hij lijkt op de slechtste van de twee en heeft meer van de ezel dan van het paard in zich. Zo vinden ze ook bij ons dat al onze daden en gedachten meer naar het lagere deel van de aarde smaken dan naar de hemel. Sint Hiëronymus ziet in het paard felheid en overhaasting afgebeeld, en in de muilezel luiheid. Sint Augustinus voert deze twee eigenschappen ver door. Volgens hem staat de felheid van het paard voor de heidenen, die ver van de kennis van het christendom af liepen. De traagheid van de muilezel staat dan voor de Joden, die er niet zo snel toe kwamen als hun vroegere hulpmiddelen hen uitnodigden het aan te nemen. Ze zijn ver gegaan in deze toespelingen en toepassingen, en ze hadden nog verder kunnen gaan als ze gewild hadden. Wie een dier en een zondaar met elkaar wil vergelijken, heeft ruimte genoeg, zoals op open zee. En vaak zal hij onderweg ontdekken dat het dier de betere mens is. — John Donne.

Vers 9

"Weest niet gelijk een paard, gelijk een muilezel", enzovoort. Waarom is een gebroken been bij een paard ongeneeslijk, terwijl het bij een mens gemakkelijk geneest? Een paard laat zich niets aanraden en begrijpt niet dat het zich moet laten behandelen. Het wil zich niet door de hoefsmid laten helpen. Is zijn been gezet, dan trapt, slaat en schopt het om zich heen. Door zijn onbezonnen vurigheid wringt het alles weer los, want elk verband ziet het als boeien en ketenen. Een mens daarentegen geeft zich gewillig over aan de heelmeester, die zijn been verbindt en hem zegt wat hij moet doen. Liever zit hij een paar dagen vast dan dat hij zijn hele leven mankt. "Weest niet gelijk een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand heeft", maar "de lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk" in u. Jak. 1:4. — Thomas Fuller.

Vers 9

"Gebit en toom." (Hebr.) De LXX geeft het eerste woord weer met (Gr.) en het tweede met (Gr.). Het woord (Gr.) staat voor het ijzer van het gewone bit, dat een paard in de mond krijgt: het gebit of de kinketting. Maar (Gr.) was iets anders, een soort muilkorf. Die deed men om bij kwaadaardige paarden of muilezels, zodat ze niet konden bijten. Volgens Xenophon konden de dieren dan wel ademhalen, maar bleef de bek dicht en konden ze dus niet bijten. De vakterm voor dit hulpmiddel ken ik niet, dus ik noem het een muilkorf.

Het werkwoord (Hebr.) komt uit de krijgskunst en betekent: naderen als een vijand, om aan te vallen. Het "naderen" waar het hier om gaat, is dus geen vriendelijk komen, maar een naderen met kwade bedoelingen. De psalmist vermaant zijn metgezellen om zich te schikken naar het onderwijs en de leiding die de hemel genadig belooft. Ze moeten niet opstandig worden als die slecht afgerichte veulens, die je met een gewoon bit niet in bedwang krijgt. Zit er geen muilkorf om hun kaken, dan vallen zij de ruiter aan wanneer hij opstijgt, of de stal-

knecht wanneer hij hen naar de wei of naar de stal brengt. — Samuel Horsley.

Vers 9

"Opdat het tot u niet genake." Deze gewone vertaling van de zinsnede zou goed passen bij een wild dier. Maar bij een muilezel of een paard kunnen de woorden alleen dit betekenen: ze volgen of gehoorzamen je niet uit zichzelf. Je moet hen voortdurend dwingen, zowel met drang als met bedwang. — J. A. Alexander.

Vers 9

"Weest niet gelijk een paard of muilezel, die geen verstand hebben, en wier tooi een toom en gebit is, om hen te bedwingen: zij komen niet uit zichzelf tot u." — Charles Carter, in "The Book of Psalms", 1869. Een nieuwe vertaling.

Vers 10

"Die op den HEERE vertrouwt, dien zal de goedertierenheid omringen." In een cirkel ligt het middelpunt, en vandaar lopen alle lijnen naar de rand. Zo is het ook met een goede christen, die zijn leven rond God draait: God is zijn omtrek. Alles wat hij denkt, zegt of doet, wijst immers naar Christus, door Wie hij van alle kanten omringd is. — Robert Cawdray.

Vers 10

"De goedertierenheid zal hem omringen." Hij zal omgeven zijn met goedertierenheid, zoals we omgeven zijn door lucht of zonlicht. Overal vindt hij goedertierenheid en gunst, waar hij ook heen gaat: thuis en in den vreemde, overdag en 's nachts, in gezelschap en in eenzaamheid, in ziekte en in gezondheid, in leven en in sterven, in de tijd en in de eeuwigheid. Hij zal zijn weg gaan te midden van goedertierenheden. Hij zal sterven te midden van goedertierenheden. En in

een betere wereld zal hij leven te midden van eeuwige goedertierenheden. — Albert Barnes.

Vers 10

"Let goed op die tekst", zei Richard Adkins tegen zijn kleinzoon Abel, die hem de tweeëndertigste psalm voorlas. "Let goed op die tekst: 'Die op den HEERE vertrouwt, dien zal de goedertierenheid omringen.' Als jongen las ik hem en geloofde ik hem. Nu lees ik hem op mijn oude dag, God zij dank, en weet ik dat hij waar is. O Abel, het is een gezegende zaak om midden in de vreugden en de zorgen van de wereld op den HEERE te vertrouwen." — "The Christian Treasury", 1848.

Vers 11

"Verblijdt u in den HEERE, en verheugt u, gij rechtvaardigen! en zingt vrolijk, alle gij oprechten van harte!" Deze oproep bestaat uit drie delen. Ten eerste: waartoe de dichter oproept, namelijk om blij te zijn. Ten tweede: wie hij oproept, namelijk de rechtvaardigen en de oprechten. Ten derde: de grens die hij stelt, namelijk "in den HEERE". Driemaal spoort hij hen aan: verblijdt u, verheugt u en zingt vrolijk. En zoals hij eerder een drievoudige zegen noemde, zo noemt hij nu ook een drievoudige blijdschap.

Hierbij zijn twee dingen belangrijk om te zien. Ten eerste onze traagheid. We zijn als luie paarden, die voor geestelijke dingen veel sporen en prikkels nodig hebben. Voor aardse dingen zijn we juist al veel te gretig, daar hoeft niemand ons toe aan te sporen. Die trekken ons uit onszelf al aan. In geestelijke dingen vallen we echter in diepe slaap en worden we bij de eerste roep niet wakker. Mensen die gedronken hebben, moeten vaak wakker geschud worden om het licht te zien. Zo moeten ook mensen die dronken zijn van de genoegens van de zonde, zoals Nazianzenus zegt, met allerlei aansporingen gewekt worden. Dezelfde profeet verdubbelt in de volgende psalm zijn aansporingen om dezelfde reden. En de apostel zegt tot de Filippen-

zen: “Verblijdt u in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik: Verblijdt u”, Fil. 4:4.

Let er ook op dat deze oproep steeds sterker wordt. Het woord “verblijdt u” betekent in de grondtekst eigenlijk een innerlijke, hartelijke blijdschap, omdat iets begeerlijks of goeds er is of op zijn minst verwacht wordt. Het woord “verheugt u” laat onze blijdschap zien in een uiterlijk gebaar. Soms wordt het zelfs voor dansen gebruikt, zoals: “De heuvelen zijn aangegord met verheuging” (Engels: de heuvelen springen van vreugde). Ps. 65:13. Het woord “zingt vrolijk” betekent: juichen van blijdschap, zoals de tong van de stomme zal zingen.

Deze opklimming leert ons hoe geestelijke blijdschap werkt. Ze groeit in ons trede voor trede, steeds verder, tot ze de volheid van alle blijdschap bereikt. Die wordt door het laatste woord aangeduid, dat als het ware een zegetocht en gejuich na de overwinning inhoudt. Echt boetvaardig zijn dus zij die de zonde en de satan in hun geestelijke strijd hebben overwonnen, en die over hen hebben gezegevierd als over verslagen vijanden. — Archibald Symson.

Vers 11

“Verblijdt u in den HEERE, en verheugt u, gij rechtvaardigen.” Er is op aarde geen blijder mens dan een gelovige. Zult u zeggen dat mensen plezier scheppen in hun zonden? Of dat zij daar blij van worden? Dat is de blijdschap van de duivel zelf. Of dat ze zich verheugen over volle schuren en volle beurzen? Dat is de blijdschap van de dwaas. Of dat ze zich verheugen in wijn, dat wil zeggen in alle lekkernijen die het gehemelte strelen? Dat is een blijdschap van gekken, een waanzinnige vreugde. Lees en geloof wat er staat in Pred. 2:3. Sterker nog: lees het hele boek, van het eerste tot het elfde vers, maar vooral dat hoofdstuk. Het is de goddelijkste wijsheid die er ooit was of ooit zal zijn. — Christopher Fowler (1610-1678), in “Morning Exercises”.

Vers 11

"Zingt vrolijk, alle gij oprechten van harte." De dichter Carpani vroeg zijn vriend Haydn eens waarom zijn kerkmuziek zo vrolijk klonk. De grote componist gaf toen een prachtig antwoord. "Ik kan het", zei hij, "niet anders maken. Ik schrijf wat ik voel. Als ik aan God denk, is mijn hart zo vol blijdschap dat de noten als het ware dansen en uit mijn pen springen. En omdat God mij een vrolijk hart heeft gegeven, zal het mij wel vergeven worden dat ik Hem met een vrolijke geest dien." — John Whitecross, "Anecdotes".

Vers 11

De zinnelijke mens grijpt misschien meteen toe wanneer er staat: Verblijdt u. Maar zodra er bij staat: in den HEERE, laat hij los. Anderen kunnen het woord "verblijdt u" niet eens horen, door de baren en golven van de onrustige zee van deze wereld. Juist zij moeten zich er stevig aan vastklampen, wanneer er bij staat: Verblijdt u in den HEERE. — Henry Airay.

Vers 11

> *O, zing voor deze Koning, glinsterend van pracht,*
> *Prijs nu Zijn grote Naam, laat al wat leeft dat doen met macht!*
> *Laat hart en stem als zilverklokken helder klinken,*
> *En laat de troost van deze dag diep in uw ziele zinken.*
>
> — *Kinwellmersh, aangehaald door A. Moody Stuart.*

Vers 11

De beroemde Tullius vertelt over Syracuse dat er in het hele jaar geen dag zo stormachtig en onstuimig was, dat de inwoners niet af en toe een glimp van de zon opvingen. Hetzelfde mogen we met recht en op goede gronden zeggen van al die psalmen van David waarin zijn klachten zich opstapelen en waarin zijn angst en druk het zwaarst wegen. Er is er geen één die zo helemaal overtrokken is met

de zwarte duisternis van wanhoop, of we ontdekken er hier en daar een draad van troost in, een uiting van zijn geloof en zijn hoop op God.

Vinden we hem aan het begin van een psalm rusteloos in zijn bewegingen, als Noachs duif boven het stijgende water, dan zien we hem aan het slot toch terugkeren als diezelfde duif, met een olijftak in de snavel, om neer te strijken op de ark. Zien we hem in een andere psalm wankelen midden in zijn benauwdheid, onder de macht van vleselijke angst, dan zien we hem ook weer overeind komen. Hij put dan argumenten uit het geloof, dat veel hoger uitkijkt dan dat de angstige ingevingen van het vlees het kunnen schokken. En zien we hem een andere keer als een boot die ronddrijft, heen en weer geslingerd door wisselende winden en woeste golven, dan merken we toch dat al dat rollen en stampen hem naar de vaste oever voert, waar hij ten slotte in vrede en veiligheid voor anker gaat. — William Spurstowe.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Evangelische zegeningen. Neem de eerste psalm samen met de tweeëndertigste, en laat zien hoe leer en praktijk daar harmonisch samengaan. Of neem de eerste, de tweeëndertigste en de eenenveertigste, en laat zien hoe we gaan van het lezen van het Woord, naar het ervaren van de kracht ervan, en van daaruit naar een liefdevol leven te midden van mensen.

Vers 1

Evangelische gelukzaligheid. 1. De toestand waarin de ontvanger oorspronkelijk verkeert.

1. De aard van het voordeel dat hij ontvangt.

2. De weg waarlangs het tot hem kwam.
3. De middelen waardoor wij het kunnen krijgen.

Verzen 1-2

Wat zonde is, en op welke manieren vergeving komt.

Vers 2

Niet-toerekening, een opmerkelijke leer. Bewijs haar, leg haar uit en pas haar toe.

Vers 2

"Geen bedrog." Het oprechte hart van een vergeven mens.

Vers 3

Ons verdriet voor onszelf houden. De natuurlijke neiging daartoe door schuchterheid en wanhoop; het gevaar ervan; manieren om verdriet te uiten; wat ons daarbij kan bemoedigen; de gezegende mens die bereid is een belijdenis aan te horen. Wie zwijgend treurt, lijdt het meest.

Verzen 3-4

"Schrikwekkende overtuiging en zachte trekkingen." Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 313.

Vers 4

Het verdriet van een ziel die van zonde overtuigd is. Dag en nacht, van God, zwaar, uitputtend, verwoestend.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

Geestelijke droogte.

Vers 5

De genadige gevolgen van een volledige belijdenis; of: belijdenis en vrijspraak, uitgelegd vanuit de Schrift.

Vers 6

Het portret van de godvrezende mens, getekend met een potlood van de Schrift. — Thomas Watson.

Vers 6

De ervaring van één, de bemoediging van allen.

Vers 6 (eerste zinsdeel)

De dag van genade, en hoe we die goed gebruiken.

Vers 6 (gehele vers)

Vergeving van zonde is de waarborg dat er nog meer goedertierenheden zullen volgen.

Vers 6 (laatste zinsdeel)

Dreigende benauwdheden, schitterende verlossingen.

Vers 6 (laatste zinsdeel)

Het geluk van de gelovigen. — Thomas Playfere.

Vers 7

Gevaar gevoeld, toevlucht gekend, bezit opgeëist, blijdschap beleefd.

Vers 7 (eerste zin)

Christus, een schuilplaats tegen zonde, satan en verdriet, in de dood en in het oordeel.

Vers 7 (tweede zin)

Benauwdheden waarvoor heiligen bewaard zullen blijven.

Vers 7 (laatste zin)

De kring van het lied: wie trekt de kring, wat is de omtrek, wie staat in het middelpunt.

Vers 7

"Gezangen van bevrijding." Bevrijding van schuld, hel, dood, vijanden, twijfels, verzoekingen, ongelukken, samenzweringen, enzovoort. De goddelijke schoolmeester, Zijn leerlingen, hun lessen, hun tuchtigingen en hun beloningen.

Vers 8

De kracht van het oog. — Henry Melvill. Hij probeert hierin, helaas tevergeefs, de kinderdoop en het bisschoppelijk bestuur te bewijzen. Hij geeft toe dat de Schrift die niet met zoveel woorden leert, maar zegt dat ze er met het goddelijke oog als het ware op wijst.

Vers 9

Gods gebitten en tomen, de muilezels die ze nodig hebben, en redenen waarom wij niet bij hen mogen horen.

Vers 9

In hoeverre we in ons handelen beter zijn dan paarden en muilezels, en in hoeverre slechter.

Vers 10

De vele smarten die uit de zonde voortkomen. De goedertierenheid die het leven van de gelovige omringt, ook in zijn moeilijkste tijden. Het deel van de goddelozen en het lot van de gelovigen.

Vers 11

De blijdschap van een gelovige. Haar bron: "in den HEERE". Haar levendigheid: "zingt vrolijk". Haar passendheid: ze wordt geboden. Haar mooie gevolgen en haar overvloedige redenen.

Vers 11

Oprecht van hart, een leerzame omschrijving. Niet horizontaal of kruipend, niet gebogen en niet scheef, maar loodrecht van hart.

Werken over de tweeëndertigste psalm

This treatyse concernynge the fruytful sonnges of David the Kynge & prophete in the seuen penytencyall psalmes. Deuyded in seuen sermons was made and compyled by the ryght reuerent fader In god Juhau fyssher doctore of dyuynyte & bysshop of Rochester at the exortacyo and sterynge of the most excellet princesse Margarete contesse of Rychemont and Derby & moder to our souerayne lorde Kynge henry the VII.

(Zonder datum, maar in de B.M. Cat. aangeduid als 1509. Een uitgave in 8 delen heeft op het titelblad: An. M.D.J.A.)

David's Learning, or Way to True Happiness: in a Commentarie upon the 32 Psalme. Preached and now published by Thomas Taylor, late fellow of Christ's College in Cambridge. London: 1617. David's Teares. Door Sir John Hayward, Knight, Doctor of Lawe. London. Gedrukt door John Bell. 1623. Over Psalm VI, XXXII en CXXX.

Meditations on Psalm XXXII. in Archbishop Leighton's Works. In the Works of John Donne: Sermons on Psalm XXXII. Deel II, III. Alford's Edition.

A Godly and Fruitful Exposition on the Thirty-second Psalme, the Third of the Penitentials; in A Sacred Septenarie; or, a Godly and Fruitful Exposition on the Seven Psalmes of Repentance. Door Mr. Archibald Symson, wijlen predikant van de gemeente te Dalkeeth in Schotland. 1638.

Meditations and Disquisitions upon the 32 Psalme, in Meditations and Disquisitions upon the Seven Psalmes of David, commonly called the Penitential Psalmes. Door Sir Richard Baker, Knight. 1639.

Lectures on the Thirty-second Psalm. Door Charles H. Bingham, B.A., Curate of Hale Magna. 1836.

Lectures on the Thirty-second Psalm, preached in Portman Chapel, Baker Street, during Lent, 1859. Door the Rev. J. W. Reeve, M.A., Minister of the Chapel. 1859.

Psalm 33

Titel

Dit loflied heeft geen opschrift en noemt de schrijver niet. Volgens Dickson wil dat ons leren “de Heilige Schrift helemaal te zien als door God ingegeven, en haar niet hoger te schatten vanwege de mensen die haar hebben opgeschreven.”

Onderwerp en indeling

Het onderwerp van dit heilige lied is de lof van Jehova. Eerst worden de rechtvaardigen opgeroepen Hem te prijzen (Ps. 33:1-3). Daarna volgen de redenen: het voortreffelijke karakter van God (Ps. 33:4-5) en Zijn majesteit in de schepping (Ps. 33:6-7). Alle mensen krijgen de oproep ontzag te hebben voor Jehova, want Hij voert Zijn plannen uit in Zijn bestuur van de wereld (Ps. 33:8-11). Dan wordt Zijn volk gelukkig geprezen (Ps. 33:12). Vervolgens bezingt de dichter Gods alwetendheid, Zijn almacht en Zijn zorg voor Zijn volk, en hij zet dat af tegen de machteloosheid van een arm van vlees (Ps. 33:13-19). De psalm eindigt met een warme uiting van vertrouwen (Ps. 33:20-21) en een ernstig gebed (Ps. 33:22).

Uitleg

Vers 1

"Zingt vrolijk in den HEERE." Blijdschap is de ziel van lofprijzing. Als we ons in God verheugen, verheffen we Hem echt, ook al komt er geen enkele toon over onze lippen. Dat God bestaat, dat Hij zo'n God is en dat Hij onze God is, de onze voor eeuwig en altijd: het hoort in ons een blijdschap te wekken die nooit ophoudt en overstroomt. Blij zijn met aardse gemakken is gevaarlijk, blij zijn met onszelf is dwaas, blij zijn in de zonde is noodlottig, maar blij zijn in God is hemels. Wie een dubbele hemel wil hebben, moet hier beneden al beginnen te juichen, net zoals zij daarboven.

"Gij rechtvaardigen!" Dit is vooral jullie taak. Jullie hebben meer reden tot dank, en jullie geestelijke natuur is veel beter voor dit werk gemaakt. Wees dus de eersten in deze blije dienst. Ook rechtvaardigen zijn niet altijd blij. Ook zij moeten worden opgewekt om van hun voorrechten te genieten.

"Lof betaamt den oprechten." God let op wat gepast is. Wanneer heiligen hun zangkleed dragen, staan ze mooi in de ogen van de HEERE. Een harp past bij een hand die met bloed is gewassen. Geen sieraad staat een heilig gezicht mooier dan heilige lofprijzing. Maar uit de mond van onvergeven zangers, die er hun beroep van maken, past lof niet: het is als een gouden ring in de neus van een varken. Kromme harten maken kromme muziek, maar de oprechten zijn het vermaak van de HEERE. Lof is het kleed van de heiligen in de hemel. Het is passend dat ze het hier beneden alvast passen.

Vers 2

"Looft den HEERE met de harp." Mensen hebben alle hulp nodig die ze kunnen krijgen om tot lofprijzing te komen. Dat is wat we kunnen leren van de muziekinstrumenten in de tijd van het Oude Testament. Israël zat nog op school en gebruikte kinderlijke hulpmiddelen om te

leren. Nu Jezus ons geestelijk volwassen maakt, kunnen wij muziek maken zonder snaren en pijpen.

Wij vinden die instrumenten niet geschikt voor de eredienst, omdat ze de eenvoud ervan kunnen schaden. Maar we beweren niet dat ze verboden zijn. Als een George Herbert of een Maarten Luther God beter kan aanbidden met goed gestemde instrumenten, wie zal hun dat recht dan betwisten? Wij hebben ze niet nodig; ze zouden onze lofprijzing eerder hinderen dan helpen. Maar als anderen er anders over denken, leven zij dan niet in de vrijheid van het evangelie?

"Psalmzingt Hem." Dit is de mooiste en beste muziek. Geen instrument haalt het bij de menselijke stem. Als hulp bij het zingen is een instrument alleen te dulden, want toetsen en snaren loven de HEERE niet.

"Met de luit, en het tiensnarig instrument." De HEERE moet een volle octaaf hebben, want alle tonen zijn de Zijne en alle muziek hoort Hem toe. Waar verschillende instrumenten worden genoemd, leren we dat we God moeten prijzen met alle krachten die we hebben.

Vers 3

"Zingt Hem een nieuw lied." Elk loflied moet tot Hem gericht zijn. Zingen om het zingen is niets waard. We moeten onze hulde naar de Koning brengen en haar niet in de wind slaan. Denken de meeste aanbidders daaraan? Onze gaven moeten we echt gebruiken wanneer we de HEERE groot maken, zodat we niet zonder nadenken in het oude spoor blijven lopen. We moeten van elke lofzang een nieuw lied maken. Het is veel waard de aanbidding fris te houden, en in het verborgene is het onmisbaar. Laten we geen oude, versleten lof brengen, maar leven, ziel en hart in elk lied leggen. Elke dag krijgen we nieuwe barmhartigheid, en elke dag zien we nieuwe schoonheid in het werk en het woord van onze Heere.

"Speelt wel." Het is bedroevend om God slordig te horen prijzen. Hij verdient het beste wat we hebben. Elke christen moet proberen te zingen zoals het hoort, zodat hij maat en toon kan houden met de gemeente. De mooiste melodieën en de zuiverste stemmen, met de mooiste woorden, zijn nog te weinig voor de HEERE, onze God. Laten we Hem geen hinkende rijmpjes aanbieden, op schurende melodieën en gegromd door valse stemmen.

"Met vrolijk geschal." Hartelijkheid moet in de eredienst opvallen. Netjes gefluister is hier oneerbiedig. Het is niet zo dat de HEERE ons niet kan horen. Het ligt gewoon voor de hand dat grote vreugde zich zo luid mogelijk uit. Mensen juichen als ze hun koningen zien. Zouden wij dan de Zoon van David geen luid hosanna brengen?

Vers 4

"Want des HEEREN woord is recht." Wat Hij heeft vastgesteld in de natuur, in de zedelijke orde en in het geestelijk leven, is recht. Dat geldt vooral voor Zijn vleesgeworden Woord, Die "De HEERE: ONZE GERECHTIGHEID" is. Alles wat God heeft bepaald, moet goed, rechtvaardig en voortreffelijk zijn. Er zit geen enkele scheur in Gods heelal, behalve wat de zonde heeft aangericht. Zijn gebiedende woord maakte alles goed. Kijken we naar Zijn belovende woord en denken we aan Zijn trouw, dan hebben we alle reden tot blijdschap en dankbaarheid!

"En al Zijn werk getrouw." Zijn werk stroomt voort uit Zijn woord en blijft eraan trouw. Hij doet niets verkeerds en zegt niets verkeerds. In daad en woord blijft Hij Zichzelf gelijk en altijd volkomen waar. Er is geen leugen in Gods woord en geen schijn in Zijn werken. In schepping, voorzienigheid en openbaring heerst onvermengde waarheid. De waarheid doen, en niet alleen uitspreken, is goddelijk. Laten Gods kinderen hun beginselen nooit loslaten in hun gedrag, net zomin als in hun hart. Wat een God dienen wij! Hoe meer we van Hem weten, hoe meer ons betere zelf Zijn schitterende voortreffelijkheid

beaamt. Zelfs als Hij ons bezoekt met pijn, past dat bij Zijn betrouwbare woord.

> *"Waarom zou ik klagen in pijn of in leed?*
> *Hij sprak van het kruis, opdat ik het nu weet;*
> *De erfgenaam van al Zijn hemelse goed,*
> *Weet dat hij door lijden Hem navolgen moet."*

God schrijft met een pen die nooit een vlek maakt. Hij spreekt met een tong die nooit uitglijdt en werkt met een hand die nooit tekortschiet. Zegen Zijn naam.

Vers 5

"Hij heeft gerechtigheid en gericht lief." Recht in theorie en recht in de praktijk: Hij heeft ze allebei innig lief. Hij keurt het ware en rechtvaardige niet alleen goed. Zijn diepste wezen verheugt zich erin. Gods karakter is een zee, en elke druppel daarvan zou voor Zijn volk een bron van lofprijzing moeten worden. De gerechtigheid van Jezus is de Vader bijzonder dierbaar, en Hij heeft vreugde in iedereen aan wie die gerechtigheid wordt toegerekend. De zonde daarentegen is de HEERE oneindig weerzinwekkend. Wee wie erin sterft! Als Hij in hen geen gerechtigheid ziet, zal Hij rechtvaardig met hen handelen, en dan volgt een streng en definitief oordeel.

"De aarde is vol van de goedertierenheid des HEEREN." Kom maar hierheen, sterrenkundigen, aardkundigen, natuuronderzoekers, plantkundigen, scheikundigen, mijnwerkers, ja, jullie allemaal die Gods werken bestuderen. Al jullie waarheidsgetrouwe verhalen bevestigen deze uitspraak. Van de mug in de zonnestraal tot de leviathan in de oceaan: alle schepselen erkennen de milde hand van hun Schepper. Zelfs de woestijn zonder paden gloeit van een onontdekte barmhartigheid, en in de grotten van de oceaan liggen schatten van liefde verborgen. De aarde had even vol schrik kunnen zijn als vol genade. In plaats daarvan wemelt en overstroomt ze van goedheid. Wie dat niet ziet en er toch in leeft, zoals een vis in het water, verdient te

sterven. Als de aarde al zo vol barmhartigheid is, hoe zal dan de hemel zijn, waar de goedheid al haar stralen bundelt?

Vers 6

"Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt." De hemel van de engelen, de sterrenhemel en het uitspansel boven ons: ze werden allemaal door één woord geroepen om te bestaan. En als we nu eens zeggen: door het Woord? "Zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is."

Het is opvallend dat in het volgende zinsdeel de Geest wordt genoemd: "en door den Geest Zijns monds al hun heir." Het woord voor adem is hetzelfde woord dat elders met Geest wordt vertaald. Zo werken de drie personen van de Godheid samen bij het scheppen van alles. Wat is het eenvoudig voor de HEERE om de zwaarste hemellichamen en de glorierijkste engelen te maken! Eén woord, één adem was genoeg. Voor God is het scheppen van het heelal even gemakkelijk als ademhalen voor een mens. Nee, nog veel gemakkelijker, want de mens ademt niet uit zichzelf. Hij leent de adem in zijn neus van zijn Maker.

Uit dit vers kunnen we ook opmaken dat de inrichting van alle dingen voortkomt uit oneindige wijsheid, want "Zijn woord" kan ook Zijn beschikking en besluit betekenen. Een wijs en barmhartig Woord heeft alles geordend, en een levende Geest houdt heel de schepping van Jehova in stand.

Vers 7

"Hij vergadert de wateren der zee als op een hoop." Eens lagen de wateren verspreid, als graan dat over een dorsvloer is uitgestrooid. Nu zijn ze op één plaats bijeengebracht als een hoop. Wie anders kon ze in één bedding verzamelen dan hun grote Heer, op Wiens bevel de wateren wegvluchtten? Het wonder van de Rode Zee herhaalt zich elke dag in de natuur. De zee die nu door de aantrekkingskracht van

zon en maan de kust opdringt, zou het land snel verslinden als Gods besluit haar niet binnen grenzen hield.

"Hij stelt den afgronden schatkameren." De diepten van de oceaan zijn Gods grote kelders en voorraadkamers voor dit onstuimige element. Enorme hoeveelheden water liggen verborgen in de ingewanden van de aarde, en daaruit ontspringen onze bronnen en waterputten. Wat een barmhartige voorziening voor een dringende behoefte! Kan de tekst ook niet wijzen op de wolken en de voorraadschuren van hagel, sneeuw en regen? Dat zijn schatten van barmhartige rijkdom voor de velden van de aarde. Al dat water ligt niet opgestapeld als in een rommelkamer, maar in schatkamers, klaar voor later nuttig gebruik.

Zo blijkt overvloedige tederheid uit de vooruitziende blik van onze hemelse Jozef, Wiens graanschuren al gevuld zijn voor de tijd dat de aarde in nood zit. Deze voorraden hadden, zoals ooit gebeurde, munitie van wraak kunnen zijn. Nu zijn ze een deel van de proviand van de barmhartigheid.

Vers 8

"Laat de ganse aarde voor den HEERE vrezen." Niet alleen Joden, maar ook heidenen. De psalmist werd niet verblind door vooroordelen over zijn eigen volk. Hij wilde de aanbidding van Jehova niet beperken tot het nageslacht van Abraham. Hij verwacht eerbetoon zelfs van volken ver weg. Als zij niet genoeg onderwezen zijn om te kunnen loven, laten ze dan in elk geval ontzag hebben. Er zit een eenvoudiger soort aanbidding in het beven waarmee iemand, zonder dat hij het wil, de grenzeloze macht van de God van de donder erkent.

Een tartende godslasteraar hoort niet thuis in een wereld die vol tekenen staat van Gods macht en Godheid. Nergens op aarde is een plek waar je een synagoge van het atheïsme zou kunnen bouwen, en er is geen mens bij wie het passend is Gods naam te ontheiligen.

“Laat alle inwoners van de wereld voor Hem schrikken.” Laat hen hun afgoden achterlaten en met eerbied opzien naar de enige levende God. Wat hier als wens klinkt, kan ook als profetie worden gelezen: de aanbidding van God zal nog algemeen worden.

Vers 9

“Want Hij spreekt, en het is er.” De schepping was de vrucht van één woord. Jehova zei: “Daar zij licht!” en daar werd licht. De daden van de HEERE zijn verheven door hun gemak en hun directheid.

“Wat woord is dit?” Dat was de verbaasde vraag van lang geleden, en het kan ook de onze zijn tot op de dag van vandaag.

“Hij gebiedt, en het staat er.” Uit niets kwam de schepping tevoorschijn, en ze werd in het bestaan bevestigd. Dezelfde macht die haar in het begin oprichtte, laat het heelal nu blijven bestaan. Misschien merken wij het niet op, maar het in stand houden toont even grote, verheven macht als het scheppen. Gelukkig de mens die heeft geleerd zijn alles te laten steunen op het vaste woord van Hem Die de hemelen bouwde!

Vers 10

“De HEERE vernietigt den raad der heidenen.” Terwijl Zijn eigen wil gebeurt, zorgt Hij ervoor dat Hij de eigenzinnigheid van Zijn vijanden voor is. Nog voordat zij tot daden komen, verslaat Hij hen al in de raadzaal. En als zij, goed bewapend met sluwheid, ten aanval trekken, maakt Hij hun streken ongedaan en laat Hij hun veelbelovende plannen op niets uitlopen. Niet alleen de dwaasheid van de heidenen, maar ook hun wijsheid zal wijken voor de kracht van het kruis van Jezus. Wat een troost is dat voor wie moet werken waar spitsvondige redeneringen en wijsbegeerte, ten onrechte zo genoemd, tegenover de waarheid zoals die in Jezus is worden geplaatst!

“Hij breekt de gedachten der volken.” Hun vervolgingen, lasteringen en leugens zijn als stuifzwammen die tegen een granieten muur worden gegooid: ze bereiken helemaal niets. De HEERE heeft het

kwaad in Zijn hand en haalt er goed uit. Gods zaak komt nooit in gevaar. Oneindige wijsheid is de sluwheid van de hel te slim af, en grenzeloze macht houdt satanische boosheid in toom.

Vers 11

"De raad des HEEREN bestaat in eeuwigheid." Hij verandert Zijn voornemen niet, Zijn besluit wordt niet verijdeld en Zijn plannen worden volbracht. God heeft een voorbestemming volgens de raad van Zijn wil, en geen enkel plan van Zijn vijanden kan Zijn besluit ook maar een moment dwarsbomen. De voornemens van mensen worden heen en weer geblazen als de draad van de herfstspin of het dons van de distel. Maar Gods eeuwige voornemens zijn vaster dan de aarde.

"De gedachten Zijns harten van geslacht tot geslacht." Mensen komen en gaan, zonen volgen hun vaders naar het graf, maar God blijft onverstoord, rustig en ononderbroken doorgaan, en brengt wat Hij heeft bepaald met onfeilbare zekerheid tot stand. Niemand kan verwachten dat zijn wil of plan van eeuw tot eeuw wordt uitgevoerd. De wijsheid van het ene tijdperk is de dwaasheid van het volgende. Maar de wijsheid van de HEERE is altijd wijs, en Zijn plannen lopen door van eeuw tot eeuw.

Zijn macht om Zijn voornemens uit te voeren is door het verstrijken van de jaren niet minder geworden. Hij Die ooit onbeperkt heerste over Farao in Egypte, is vandaag geen haar minder de Koning der koningen en Heere der heren. Nog steeds rollen Zijn wagenwielen voort in koninklijke grootheid, en niemand kan Zijn eeuwige wil ook maar een ogenblik weerstaan.

Vers 12

"Welgelukzalig is het volk, welks God de HEERE is." Israël was gelukkig in de aanbidding van de enige ware God. Het was de zaligheid van het uitverkoren volk dat Jehova Zich aan hen had bekendgemaakt. Anderen wierpen zich in het stof voor hun afgoden, maar het uitverkoren volk werd opgetild door een geestelijke godsdienst. Die bracht

hen bij de God Die je niet kunt zien en leerde hen op Hem te vertrouwen. Wie op de HEERE vertrouwt, is gezegend in de ruimste en diepste zin, en niemand kan die zegen terugdraaien.

"Het volk, dat Hij Zich ten erve verkoren heeft." De verkiezing ligt onder alles. Gods keuze komt eerst. Niemand neemt Jehova als zijn God aan voordat Hij hem tot Zijn volk heeft aangenomen. Wat een veredelende keuze is dit! We zijn uitgekozen voor een hoge staat en voor een verheven doel. We zijn gemaakt tot het bijzondere bezit en het vermaak van de HEERE, onze God. Nu we zo gezegend zijn, laten we ons verblijden in ons deel. En laten we de wereld door ons leven laten zien dat wij een heerlijke Meester dienen.

Vers 13

"De HEERE schouwt uit den hemel." De HEERE wordt voorgesteld als Iemand Die boven woont en naar beneden kijkt. Hij ziet alles, maar let in het bijzonder op wie op Hem vertrouwen en zorgt voor hen. Het is een van onze kostbaarste voorrechten dat we altijd onder het oog van onze Vader zijn en nooit uit het zicht van onze beste Vriend.

"Hij ziet alle mensenkinderen." Alle zonen van Adam worden even goed bewaakt als Adam zelf, hun eenzame stamvader in de hof. Van de bevroren pool tot de brandende evenaar, op heuvels en in dalen, in hutten en in paleizen: Gods oog ziet alle leden van de mensenfamilie even scherp.

Vers 14

"Hij ziet uit van Zijn vaste woonplaats op alle inwoners der aarde." Hier komt dezelfde gedachte nog eens terug, en dat is goed. Ze verdient het herhaald te worden en we hebben het nodig, want niemand vergeet dit zo snel als de mens. Zoals belangrijke mannen aan hun raam zitten en de menigte beneden in de gaten houden, zo kijkt ook de HEERE neer. Hij houdt Zijn verantwoordelijke schepselen scherp in het oog en vergeet niets van wat Hij ziet.

Vers 15

"Hij formeert hun aller hart." Dat wil zeggen: elk hart wordt op dezelfde manier door de HEERE gevormd, het hart van een koning net zo goed als dat van een bedelaar. De tekst zegt niet dat God alle harten van meet af aan gelijk heeft gemaakt. Dat zou ook nauwelijks waar zijn, want mensen verschillen enorm van aard en karakter. Wat de tekst wél zegt: iedereen heeft zijn leven op dezelfde manier van de Schepper gekregen, en niemand heeft dus reden om op zichzelf te bogen. Heeft een pot soms reden om zichzelf te prijzen waar de pottenbakker bij staat?

"Hij let op al hun werken." God ziet wat mensen doen niet zomaar voorbij. Hij weegt het en velt er een oordeel over, ook al zwijgt Hij nu nog. Achter het gedrag dat iedereen kan zien, leest Hij het verborgen doel. Wat er goed uitziet, haalt Hij uit elkaar tot Hij ziet waaruit het echt bestaat. Dit alles wijst vooruit naar een oordeel, een dag van afrekening, waarin wat God over ons gedacht heeft zal worden uitgemeten in geluk of in verdriet. Let dus op je wegen, mens, want God let erop!

Vers 16

"Een koning wordt niet behouden door een groot heir." Menselijke macht is schijn, en wie erop bouwt, wordt bedrogen. Dicht opeengepakte rijen gewapende mannen konden een rijk niet overeind houden. Ze konden zelfs het leven van hun eigen vorst niet redden, als de hemel had besloten dat het rijk moest vallen. De alziende God behoedt de armste van Zijn volk, ook als die alleen staat zonder vrienden. Maar tienduizend gewapende mannen geven geen veiligheid aan iemand die God aan zijn ondergang overlaat.

"Een held wordt niet gered door grote kracht." Een dappere oudgediende is niet alleen niet in staat anderen te beschermen, hij kan zichzelf niet eens redden. Als zijn laatste uur komt, helpen zijn sterke armen hem niet en zijn snelle benen ook niet. De zwakste gelovige

woont veilig in de schaduw van Jehova's troon, terwijl de machtigste zondaar elk uur gevaar loopt. Waarom hebben we het toch zo vaak over onze legers en onze helden? Alleen de HEERE heeft kracht. Laat dan ook Hem alleen de lof ontvangen.

Vers 17

"Het paard feilt ter overwinning." In het Oosten bestond een leger vooral uit paarden en strijdwagens met sikkels aan de wielen. Toch noemt de psalmdichter ze een leugen, een vertrouwen dat ons bedriegt. Is een ridder op zijn moedige strijdros dan niet veilig, door te vechten of door te vluchten? Nee. Zijn paard brengt hem juist in gevaar, of verplettert hem als het valt. "En bevrijdt niet door zijn grote sterkte." Zo zijn de sterkste verdedigingswerken minder dan niets, op het moment dat we ze het hardst nodig hebben. Alleen God mogen we vertrouwen en aanbidden.

Sanherib met heel zijn ruiterij was geen partij voor één engel van de HEERE. Farao's paarden en wagens joegen de gezalfde van de HEERE tevergeefs na. Zo zullen alle machten van de aarde en de hel die zich tegen Hem opstellen, volledig verslagen worden als ze opstaan tegen de HEERE en Zijn uitverkorenen.

Vers 18

"Ziet." Want dit is een groter wonder dan alle legers en paarden, en een veiliger houvast dan wagens of schilden. "Des HEEREN oog is over degenen, die Hem vrezen." Dat oog, vol bijzondere zorg, is hun eer en hun bescherming. Niemand kan hen overvallen, want hun hemelse wachter ziet de plannen van hun vijanden aankomen en neemt maatregelen ertegen. Wie God vreest, hoeft niets anders te vrezen. Laten zij hun geloofsoog op Hem richten, dan blijft Zijn liefdevolle oog altijd op hen rusten.

"Op degenen, die op Zijn goedertierenheid hopen." Je zou denken dat dit een bescheiden teken van genade is. Toch is het een echt teken. Ook nederige hoop krijgt haar deel, net als een dapper geloof.

Zeg, mijn ziel, is dit geen aanmoediging voor je? Hoop je niet op de goedertierenheid van God in Christus Jezus? Dan rust het oog van de Vader net zo goed op jou als op de oudste zoon van het gezin. Deze zachte woorden zijn als zacht brood. Ze zijn bedoeld voor kinderen in het geloof, die nog babyvoeding nodig hebben.

Vers 19

"Om hun ziel van den dood te redden." De hand van de HEERE gaat samen met Zijn oog. Wie Hij genadig aankijkt, beschermt Hij met Zijn almacht. Redding en herstel staan als een omheining rond het leven van de gelovigen. De dood kan hen niet aanraken, tot de Koning Zijn bevel heeft getekend en hem toestemming geeft. En zelfs dan raakt hij hen niet zozeer om te sterven als wel om onsterfelijk te worden. Hij doodt niet ons, maar onze sterfelijkheid.

"En om hen bij het leven te houden in den honger." Zelfs de magere hongersnood heeft een meester boven zich. Ergens heeft God meel en olie klaarstaan voor Zijn Elia's. "Voed u met getrouwigheid" (Engels: voorwaar, gij zult gevoed worden): zo zorgt God voor de man of vrouw van geloof. Hij Die de mensen bewaart, laat de ziel van de rechtvaardige niet versmachten. Menselijke macht verliest van de honger, maar God helpt juist als het erop aankomt. Juist als de nood het hoogst is, laat Hij Zijn mildheid zien. Gelovige, wacht in alle gewone, aardse dingen op je God. Zijn oog rust op je, en Zijn hand blijft niet lang weg.

Vers 20

"Onze ziel verbeidt den HEERE." Hier zeggen de mensen die God vrezen dat ze rekenen op Hem, over Wie de psalm zo mooi zingt. Wachten is een belangrijke les. Rustig verwachten, geduldig hopen en met een eenvoudig hart vertrouwen: dat hoort bij het mooiste wat een christen heeft geleerd. Onze ziel, ons hele leven, moet aan God vastzitten. We vertrouwen Hem niet met wat kleinigheden. We vertrouwen Hem met alles wat we hebben en zijn.

"Hij is onze Hulp en ons Schild." Onze hulp bij ons werk, ons schild in gevaar. De HEERE antwoordt Zijn volk op alles. Hij is hun alles in allen. Let op de drie keer dat het woord "onze" in de tekst staat. Die kleine woorden houden vast en zijn kostbaar. Je christen-zijn wordt pas echt als het persoonlijk van jou is. Al het andere is maar praatjes.

Vers 21

"Want ons hart is in Hem verblijd." Wat in het eerste vers werd aangeraden en opgedragen, wordt hier aan de HEERE voorgelegd. Wij die vertrouwen kunnen niet anders dan blij zijn. Het diepste van ons moet juichen in onze trouwe God. "Omdat wij op den Naam Zijner heiligheid vertrouwen." De wortel van het geloof draagt op zijn tijd de bloem van de vreugde. Twijfel brengt verdriet voort, vertrouwen schenkt blijdschap.

Vers 22

Hier staat een ruim en veelomvattend gebed om de psalm mee af te sluiten. Het is een beroep op barmhartigheid, en die hebben ook blije gelovigen nodig. Het beroep wordt gedaan op de manier waarop de HEERE het wil horen.

"U geschiede naar uw geloof", zegt de Meester, en Hij blijft niet onder de maat die Hij Zelf heeft gekozen. Maar toch, Meester, geef ons meer dan dit als onze hoop zwak is, en zegen ons veel verder dan wat we bidden of zelfs maar bedenken.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Dit is een dankzegging van de zegevierende kerk in de laatste eeuwen, voor haar uiteindelijke bevrijding, doordat de Antichrist en zijn legers worden verslagen. — Samuel Horsley.

Gehele psalm

Laten we de heilige man even volgen in zijn gedachten. Zijn psalm heeft niet de schoolse vorm, waarin een schrijver zich aan vaste regels houdt, nauwkeurig een filosofische methode volgt, beginselen neerlegt en daar conclusies uit trekt. Toch stelt hij beginselen vast, en wel de beste om ons een verheven beeld van de Schepper te geven. Over de werken en eigenschappen van God spreekt hij nauwkeuriger dan de grootste wijsgeren ooit gedaan hebben.

Wat hebben de wijsgeren de oorsprong van de wereld ongerijmd behandeld! Hoe weinigen hebben hier overtuigend over nagedacht, terwijl het toch zo'n belangrijk onderwerp is! Onze profeet lost deze zware vraag op met één enkel beginsel. En wat nog opmerkelijker is: dit beginsel, dat zo edel is uitgedrukt, brengt het duidelijkste bewijs mee. Het beginsel is dit: "Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest Zijns monds al hun heir", Ps. 33:6.

Dit is de meest redelijke uitleg die ooit van de schepping van de wereld is gegeven. De wereld is het werk van een wil die uit zichzelf werkt. Alleen dit beginsel verklaart dat ze er is. De eenvoudigste dingen in de natuur zijn al genoeg om ons hiernaartoe te leiden. Of mijn wil werkt uit zichzelf, of er is een ander wezen wiens wil uit zichzelf werkt. Wat ik van mezelf zeg, zeg ik ook van mijn ouders. En wat ik van mijn ouders zeg, zeg ik van mijn verdere voorouders en van alle beperkte schepselen aan wie zij hun bestaan te danken hebben.

Zeker is het óf zo dat beperkte wezens een wil hebben die uit zichzelf werkt, en dat is onmogelijk om aan te nemen, want een beperkt schepsel met zo'n wil is een tegenspraak. Óf, zeg ik, er is een Eerste Oorzaak Die zo'n wil heeft. En dat er zo'n Wezen is, is het beginsel van de psalmdichter: "Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest Zijns monds al hun heir."

Hebben de wijsgeren niet overtuigend gesproken over de oorsprong van de wereld, over haar bestuur hebben ze net zo onzeker gesproken. De psalmdichter beslist ook deze vraag met groot gemak,

met één beginsel dat uit het vorige volgt en, net als dat, zijn bewijs meebrengt. “De HEERE schouwt uit den hemel, … Hij let op al hun werken”, Ps. 33:13-15. Dit is de leer van de voorzienigheid. En waar rust die leer op? Op dit beginsel: God “formeert hun aller hart”, Ps. 33:15.

Let even op de kracht van deze redenering, broeders. De leer van de voorzienigheid, in deze woorden uitgesproken: “God let op de werken van de inwoners der aarde”, volgt noodzakelijk uit zijn beginsel: “God formeert hun aller hart”. En dit beginsel volgt noodzakelijk uit wat de psalmdichter eerder had gezegd om de oorsprong van de wereld te verklaren. Ja, uit de leer van God als Schepper van de mensen volgt dat Hij ook hun opziener is, hun leidsman, hun beloner en hun Rechter.

Een van de bezwaren die het sterkst lijken tegen de leer van de voorzienigheid, zet de grootheid van God tegenover de nietigheid van de mens. Hoe kan zo’n onbeduidend schepsel als de mens een voorwerp zijn van de zorg en aandacht van zo’n verheven Wezen als God? Geen bezwaar lijkt sterker te zijn, of zo te zien moeilijker te weerleggen. De afstand tussen het kleinste insect en de machtigste vorst, die kruipend gedierte vertrapt en doodmaakt zonder er een gedachte aan te wijden, is nog maar een zwak beeld van de afstand tussen God en de mens. Als een vorst te hoog staat om op de bewegingen van mieren of wormen te letten, zich met hun daden te bemoeien en hen te straffen of te belonen, dan lijkt daaruit te volgen dat God Zichzelf zou verlagen als Hij de mensheid, die oneindig veel lager staat, zou gadeslaan, leiden, straffen en belonen.

Toch is één feit genoeg om dit bezwaar te beantwoorden: God heeft de mensheid geschapen. Verlaagt God Zichzelf meer door te besturen dan door te scheppen? Wie kan zichzelf wijsmaken dat een wijs Wezen verstandige schepselen vermogens gaf om kennis en deugd te verwerven, zonder te willen dat ze zich daarvoor inspannen? Of wie kan zich voorstellen dat een wijs Wezen, dat wil dat Zijn

verstandige schepselen kennis en deugd verwerven, hen niet zal straffen als ze dat nalaten? En dat Hij met Zijn weldaden niet zal laten zien dat Hij hun pogingen goedkeurt?

Wijsgeren zonder licht hebben de eigenschappen van God net zo duister behandeld als Zijn werken. De 'zedelijke eigenschappen' van God, zoals de scholen ze noemen, waren geheimen die zij niet konden ontsluiten. Je kunt ze in twee groepen verdelen: eigenschappen van goedheid en eigenschappen van gerechtigheid.

Wijsgeren die dit onderscheid aannamen, hebben meestal als vanzelfsprekend genomen wat ze hadden moeten bewijzen. Ze verzamelden in hun gedachten alle volmaaktheden en brachten die samen onder één voorwerp, dat ze een volmaakt wezen noemden. Ze veronderstelden zonder bewijs dat zo'n volmaakt wezen bestond, en schreven er zonder bewijs alles aan toe wat zij als volmaaktheid zagen.

De psalmdichter laat langs een betrouwbaardere weg zien dat er een God is, Die hoogst rechtvaardig is en hoogst goed. Wie een redelijk mens wil overtuigen van Gods rechtvaardigheid en goedheid, moet dezelfde weg volgen als wij volgen om Zijn bestaan te bewijzen. Willen we aantonen dat God bestaat, dan zeggen we: er zijn schepselen, dus er is een Schepper. Op dezelfde manier zeggen we, als we willen aantonen dat een schepsel rechtvaardig en goed is: er zijn goedheid en rechtvaardigheid in schepselen, dus Hij van Wie ze hun bestaan hebben, is een rechtvaardig en goed Wezen.

Zo redeneert de psalmdichter in deze psalm: "Hij heeft gerechtigheid en gericht lief; de aarde is vol van de goedertierenheid des HEEREN", Ps. 33:5. Dat betekent: kun je naar het werk van de Schepper kijken zonder te merken dat Hij goed is? Dat kan niet. En de werken van de natuur die Gods goedheid laten zien, bewijzen ook Zijn rechtvaardigheid. God heeft ons namelijk zo gemaakt dat we de gaven van Zijn goedheid niet kunnen genieten zonder ons te houden aan de wetten van Zijn gerechtigheid. Het geluk van iemand die zijn genoegen haalt uit het breken van de wetten van de eerlijkheid, is een geluk

met geweld. Het houdt niet lang stand. En de welvaart van een volk of instelling die op onrecht rust, is een gebouw dat met zijn fundament snel zal wegzakken en verdwijnen.

Maar wat we vooral willen opmerken, is dat de voortreffelijke beginselen van de psalmdichter over God geen losse bespiegelingen zijn. Het zijn waarheden waaruit hij praktische conclusies trekt. Hij wil dat hun invloed verder reikt dan gewone mensen, tot aan wetgevers en veroveraars. Als je naar het gedrag van mensen kijkt, zou je denken dat de conclusies uit deze leerstellingen alleen het gewone volk aangaan. Je zou denken dat wetgevers en veroveraars een eigen zedenleer hebben en boven de regels staan waaraan anderen zich moeten onderwerpen. Onze profeet dacht daar anders over.

Wat zijn zijn staatkundige grondregels? Ze zitten allemaal in deze woorden: "Welgelukzalig is het volk, welks God de HEERE is; het volk, dat Hij Zich ten erve verkoren heeft", Ps. 33:12. Wat zijn zijn krijgskundige grondregels? Ook die zitten allemaal in deze woorden: "Een koning wordt niet behouden door een groot heir; een held wordt niet gered door grote kracht; het paard feilt ter overwinning, en bevrijdt niet door zijn grote sterkte", Ps. 33:16-17.

Wie legt deze grondregels voor? Een kluizenaar die nooit op het toneel van de wereld is verschenen? Of een man zonder de gaven die je nodig hebt om daar te schitteren? Nee. Het is een van de wijste koningen en een van de stoutmoedigste en bekwaamste veldheren. Het is een man die God Zelf heeft uitgekozen om Zijn uitverkoren volk te regeren en legers aan te voeren die de hardnekkigste veldslagen hebben gevochten en de grootste overwinningen hebben behaald.

Als ik het stelsel van de psalmdichter verder zou uitleggen, dan kon ik laten zien dat hij op grond van de natuur terecht de leer van de voorzienigheid afleidde, en op grond van de schepping de leer van Gods zedelijke eigenschappen. Op dezelfde manier mocht hij uit die leerstellingen, samen met die van de voorzienigheid en de werken van de schepping, concluderen dat geen veroveraar of wetgever echt

gelukkig kan zijn, behalve wie handelt volgens de wetten van de rechtvaardige en goede Allerhoogste. — James Saurin.

Vers 1

"Zingt vrolijk in den HEERE, gij rechtvaardigen." Juich, rechtvaardigen, in Jehova! Volgens de taalgeleerden betekent het Hebreeuwse werkwoord oorspronkelijk: dansen van blijdschap. Het is dus een heel sterke uitdrukking voor de levendigste vreugde. — J. A. Alexander.

Vers 1

"Verblijdt u, o gij rechtvaardigen." Zoek die blijdschap niet in jezelf, want dat is niet veilig, maar in de HEERE. — Augustinus.

Vers 1

"Lof betaamt den oprechten." Lof past alleen bij mensen die God vrezen. Een goddeloos mens die zich met Gods lof tooit, lijkt op een mesthoop vol bloemen. Lof uit de mond van een zondaar is als een orakel uit de mond van een dwaas. Wat is het misplaatst dat hij God prijst, terwijl heel zijn leven God onteert! Een goddeloze die rustig blijft zondigen en dan toch God looft, is even ongepast als een woekeraar die praat over leven uit geloof, of de duivel die de Schrift aanhaalt. Alleen wie God vreest, is geschikt om voor te zingen in Gods lof. Die lof heet ook "het gewaad des lofs". Jes. 61:3. En dat gewaad staat alleen een heilige mooi. — Thomas Watson.

Vers 1

Deze psalm hangt samen met de vorige. Zijn openingswoord is een sleutelwoord dat de oproep herhaalt waarmee die vorige psalm eindigde: "Verblijdt u in den HEERE, en verheugt u, gij rechtvaardigen! en zingt vrolijk, alle gij oprechten van harte!" — Christopher Wordsworth.

Vers 1

Wie behagen heeft in God, behaagt ook God. — Augustinus.

Vers 2

"Looft den HEERE met de harp; psalmzingt Hem met de luit, en het tiensnarig instrument." Hier lezen we in het boek der Psalmen voor het eerst over muziekinstrumenten. Opvallend is dat de oude kerkvaders er bijna allemaal tegen protesteren dat ze in de kerk worden gebruikt. In de Oosterse kerk zijn ze tot op de dag van vandaag verboden. En toch is het zingen daar, naar het oordeel van iedereen, oneindig veel mooier dan alles wat je in het Westen hoort. — J. M. Neale.

Vers 2

"Harp; luit", enz. Onze kerk gebruikt geen muziekinstrumenten, zoals harpen en luiten, om God te loven. Zo wil ze niet de indruk wekken dat ze weer joods wordt. — Thomas van Aquino.

Alleen aan de Joden werd het toegestaan, net als het offer, omdat hun ziel zo zwaar en ruw was. God kwam hun zwakheid tegemoet, want ze waren nog maar kort geleden van de afgoden losgemaakt. Maar nu mogen wij in plaats van orgels ons eigen lichaam gebruiken om Hem te loven. — Chrysostomus.

Bij de Joden, in hun kindertijd, hoorde zang met instrumentale muziek erbij. In de christelijke kerken nam men dat niet over. Daar gebruikte men alleen eenvoudig gezang. — Justinus Martyr.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

Er staat dat David God prees op een instrument met tien snaren. Hij zou nooit hebben verteld hoeveel snaren het waren, als hij ze niet allemaal had gebruikt. God heeft ons allemaal een lichaam gegeven, als het ware een instrument met vele snaren. Denken wij dan dat het muziek genoeg is om maar één snaar aan te slaan en Hem alleen met onze tong aan te roepen? Nee, nee! Wanneer de stille klank van het hart door heilige gedachten, de schelle klank van de tong door heilige

woorden en de luide klank van de handen door vrome daden samen opklinken, dan is dat Gods concert. Alleen die muziek beweegt Hem. — Sir Richard Baker.

Vers 3

"Zingt Hem." I. Zingen is de muziek van de natuur. De Schrift zegt ons dat de bergen zingen (Jes. 55:12), dat de dalen zingen (Ps. 65:13) en dat de bomen van het woud zingen (1 Kron. 16:33). Ook de lucht is een muziekzaal: de vogels laten er hun melodieën horen.

II. Zingen is de muziek van de verordeningen. Augustinus vertelt dat hij, toen hij in Milaan kwam en het volk hoorde zingen, in de kerk huilde van vreugde om die aangename melodie. Beza belijdt dat hij zich bij zijn eerste bezoek aan de gemeente buitengewoon getroost voelde toen hij hen de eenennegentigste psalm hoorde zingen, en dat de klank ervan daarna in zijn hart bleef. De rabbijnen vertellen dat de Joden na het Paasfeest de honderdelfde psalm en de vijf daarna zongen. En onze Zaligmaker en Zijn apostelen zongen een lofzang meteen na het gezegende Avondmaal. Matth. 26:30.

III. Zingen is de muziek van de heiligen. (1.) Ze hebben die plicht vervuld in hun grootste aantallen. Ps. 149:1-2. (2.) In hun grootste nood. Jes. 26:19. (3.) In hun grootste vlucht. Jes. 42:10-11. (4.) In hun grootste verlossingen. (5.) In hun grootste overvloed. Jes. 65:14. Door al die wisselende tijden heen was zingen hun vaste plicht én hun vreugde. En het past ook echt dat de heiligen en knechten van God hun blijdschap en lofprijs uitzingen voor de almachtige HEERE: elke eigenschap van Hem kan hun lied en hun melodie geven.

IV. Zingen is de muziek van de engelen. Job zegt ons: "de morgensterren te zamen vrolijk zongen". Job 38:7. Die "morgensterren" zijn volgens Pineda de engelen. De Chaldeeuwse parafrase is het daarmee eens en noemt ze aciem angelorum, een heir van engelen. Toen dit hemelse heir werd gezonden om de geboorte van onze dierbaarste Jezus aan te kondigen, gaf het zijn boodschap ook op zo'n verheven

manier door. Luk. 2:13. Het Grieks zegt dat ze lovend hun boodschap brachten, in een lofzang, terwijl de hele schare engelen één muzikaal koor vormde. Ja, in de hemel klinkt de blijde muziek van de engelen. Daar zingen ze hallelujah's voor de Allerhoogste en voor het Lam, Dat op de troon zit. Openb. 5:11.

V. Zingen is de muziek van de hemel. De heerlijke heiligen en engelen zetten daar hun lof op deze manier in en vormen samen één harmonie in hun gelukzaligheid. Dit is de muziek van de bruidskamer. De heiligen die hier hun psalmen instemden, zingen nu hun hallelujah's in een luidere toon. Ze verwoorden hun vreugde, die ze hier nooit helemaal konden uitdrukken. Hier worstelden ze met slaperige harten en stamelende tongen. In de heerlijkheid is dat alles weggenomen en blijft er niets over dat hun blijde viering nog kan storen. — John Wells, in "Morning Exercises".

Vers 3

"Een nieuw lied." Dat kan op verschillende manieren worden bedoeld, en elke manier is de moeite waard. Het kan een nieuwe, pas gemaakte compositie zijn, vanwege recente weldaden. Of het gaat om voortdurend nieuwe liederen, het ene na het andere, naarmate wie Gods werken aandachtig bestudeert dagelijks nieuwe stof vindt voor goddelijke lof. Nieuw kan ook betekenen: altijd fris en vol leven, steeds vernieuwd bij elke nieuwe gelegenheid. Zoals Job zegt: "Mijn heerlijkheid was nieuw bij mij, en mijn boog veranderde zich in mijn hand." Of het betekent: niet gewoon maar zeldzaam en uitgelezen, zoals de nieuwe naam in Openb. 2:17 en het nieuwe gebod in Joh. 13:34.

Of het wijst op de tijd van het evangelie, met een nieuw verbond (Hebr. 8:8), een nieuw Jeruzalem (Openb. 21:2), een nieuw mens (Ef. 2:15) en alle dingen nieuw (2 Kor. 5:17). Ook kan het nieuw heten omdat de inhoud ervan onbekend is bij de mensen. Zo staat in Openb. 14:3: "Zij zongen als een nieuw gezang", en niemand kon dat gezang leren behalve de honderd vier en veertig duizend, die van de aarde

gekocht waren. Tot slot kan nieuw het tegenovergestelde van oud zijn: het lied van Mozes is oud, en dat van het Lam is nieuw. — Martin Geier (1614-1681), in "Poli Synopsis Criticorum".

Vers 3

"Zingt Hem een nieuw lied." Leg het oude af, want je kent het nieuwe lied. Een nieuw mens, een Nieuw Testament, een nieuw lied. Een nieuw lied past niet bij oude mensen. Niemand leert het behalve nieuwe mensen: mensen die door genade zijn vernieuwd en bevrijd van het oude, en die nu bij het Nieuwe Testament horen, dat het koninkrijk der hemelen is. — Augustinus.

Vers 3

Een nieuw lied: dat wil zeggen, gezongen met die gloed van gevoel die nieuwe dingen gewoonlijk meebrengen. Of altijd nieuw, omdat Gods genaden nooit verouderen. Of gezongen vanuit de drang van deze nieuwe geest van genade, die minder let op de oude weldaden van de schepping dan op de nieuwe weldaad van de verlossing in Christus, Die alle dingen nieuw maakt. Ps. 40:3; 96:1; Openb. 5:9; 14:3. — Johannes Diodati.

Vers 3

"Zingt Hem een nieuw lied." Het is een treurig teken van verval in de kerk wanneer niemand zich nog aan de oproep houdt om een nieuw lied te zingen. Dan is de grootste zorg nodig om te voorkomen dat de oude liederen in vergetelheid raken. — E. W. Hengstenberg.

Vers 3

"Speelt wel." God op de juiste manier loven is geen gemakkelijke zaak. Het moet gebeuren corde, ore, opere: met hart, mond en daad, met het allerbeste van het beste. — John Trapp.

Vers 4

"Des HEEREN woord is recht." Daarmee kan Zijn belovende woord aan de kerk bedoeld zijn. Of de goddelijke openbaring aan alle mensen, die voorhoudt wat we moeten geloven, hopen en doen. Of Gods besluiten en Zijn straffende oordelen. Of Gods hele raad en bestel in de schepping en in het bestuur van de wereld. "Is recht" betekent: zonder gebrek of dwaling. "Recht" is het tegenovergestelde van krom; het betekent waar of zeker. — Johannes de Pineda (1577-1637); D. H. Mollerus (1639), en anderen, in "Synopsis".

Vers 4

"Al Zijn werk getrouw."

> *De waarheid spreekt uit elke tere bloem,*
> *Zowel als in Gods meest verheven roem;*
> *Zij is de stem van d' eeuwen en natuur,*
> *De strenge waarschuwer in ieder uur.*
>
> *Al wat bestaat getuigt! Zij daalt van d' sterre,*
> *De gouden zon en elke wind van verre;*
> *De waarheid, het is God in majesteit!*
> *Die overal is, tot in eeuwigheid!*

— *William Thomas Bacon.*

Vers 5

"De aarde is vol van de goedertierenheid des HEEREN." Denk eens aan het verbazingwekkende aantal mensen dat voortdurend eten, kleding en elk genoegen dat ze kennen van moeder aarde krijgt. Dan zien we hoe mild de natuur haar gaven uitdeelt. En het zijn niet alleen mensen. Ook ontelbaar veel levende wezens naast hen, bewoners van de lucht, het water en het land, hebben het dagelijks aan de natuur te danken dat ze te eten hebben. Zelfs de dieren die wij zelf verzorgen, leven nog altijd van de aarde, want het gras dat de natuur uit zichzelf laat groeien, is hun voornaamste voedsel. Het hele ge-

slacht van de vissen redt zich heel goed zonder enige hulp van ons, afgezien van de vissen die mensen voor hun plezier voeren.

De vogelsoort die misschien het meest wordt veracht en het talrijkst is, is de mus. Wat mussen nodig hebben om te leven, is ongelooflijk veel, maar de natuur zorgt dat ze te eten krijgen. En toch zijn ze maar het kleinste deel van haar kinderen. Zo enorm is het aantal insecten dat er eeuwen kunnen voorbijgaan voordat we zelfs maar hun soorten en klassen kennen. Wat een verscheidenheid aan soorten vliegen speelt er in de lucht! Het bloed dat de mug van ons neemt, is voor die dieren maar toevallig voedsel. We mogen aannemen dat er voor elke mug die ervan leeft, miljoenen zijn die nooit mensenbloed of het bloed van enig ander dier hebben geproefd. Waarvan kunnen al die schepsels leven? Misschien zit er in elke handvol aarde levende insecten. We ontdekken ze in elke druppel water. Hoe ze zich vermenigvuldigen en waarvan ze bestaan, is onbegrijpelijk.

De natuur is zo vruchtbaar in kinderen, en ze is net zo vruchtbaar in middelen om hen te voeden. Of liever: het is de God van de natuur Die in haar schoot die onuitputtelijke voorraad rijkdommen heeft uitgestort. Hij zorgt voor elk schepsel, voor voedsel én voor een woning. Voor hen laat Hij het gras en de andere kruiden groeien, en Hij laat ieder zijn eigen voedsel uitkiezen. Hoe gering veel schepsels ons ook lijken, Hij voedt en helpt ze allemaal.

O Almachtige God, wat is Uw grootheid openbaar! U doet wat de krachten van heel de mensheid samen nooit zouden kunnen. U hebt leven, adem en bestaan gegeven aan alle schepselen die in de lucht, in het water en op het land leven. Dan zult U voor Uw gelovige volk toch zeker doen wat U voor dieren en insecten doet!

Als we vol twijfel en angst zijn, laten we dan denken aan de raven die de HEERE voedt wanneer ze roepen. Laat hen, en alle andere schepselen waar de mens niet voor zorgt, ons de kunst van de tevredenheid leren. De grote Maker van de natuur kent al onze behoeften.

Laten we elke zorg op Hem werpen, want Hij zorgt voor ons. En mogen we vrijmoedig komen tot den troon der genade, in geloof en oprechtheid, om barmhartigheid te verkrijgen en genade te vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd. — Christopher Christian Sturm.

Vers 5

"De aarde is vol van de goedertierenheid des HEEREN." Wie de waardeloze bewoners van de aarde hoort klagen, zou denken dat God kwaad uitdeelt en geen goed. Maar onderzoek je het werk van Zijn hand, dan draagt alles het stempel van barmhartigheid. Er is geen plek waar Zijn goedheid niet zichtbaar wordt. Gods overvloeiende goedertierenheid vult de aarde. Zelfs de ongerechtigheid van mensen is zelden een hindernis voor Zijn goedheid: Hij laat Zijn zon opgaan over bozen en goeden, en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. — Adam Clarke.

Vers 5

"De goedertierenheid des HEEREN." Als we spreken over Gods heerlijke volmaaktheden, mag Zijn goedheid nooit ontbreken. Al Zijn volmaaktheden zijn Zijn heerlijkheid, maar juist de goedheid wordt zo in het bijzonder genoemd. Toen Mozes, de man van God, vurig verlangde een grootse vertoning van de heerlijkheid van Jehova te zien, antwoordde de HEERE op zijn verzoek: "Ik zal al Mijn goedigheid voorbij uw aangezicht laten gaan." Daarmee gaf Hij te kennen dat Hij Zelf Zijn goedheid als Zijn heerlijkheid beschouwde. Ex. 33:19; 34:7. Die goedheid omvat de barmhartigheid, genade, lankmoedigheid en waarheid die daarna worden genoemd.

Als ze ellendigen verlicht, heet het barmhartigheid. Als ze gunsten schenkt aan wie die niet verdient, is het genade. Als ze geduld heeft met tergende opstandelingen, is het lankmoedigheid. Als ze beloofde zegeningen geeft, is het waarheid. Als ze voorziet in de nood van behoeftige wezens, is het mildheid. De goedheid van God is een zeer

veelomvattend begrip. Ze omvat alle vormen van Zijn goedheid jegens mensen, of we hen nu zien als schepselen, als zondaars of als gelovigen. — George Burder, 1838.

Vers 5

"De goedertierenheid des HEEREN." Als het Hem had behaagd, had Hij alles wat we proefden bitter kunnen maken, alles wat we zagen weerzinwekkend, alles wat we aanraakten een angel, elke geur een stank en elk geluid een wanklank. — William Paley, D.D., 1743-1805.

Vers 6

"Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest Zijns monds al hun heir." Het Hebreeuwse woord betekent hier niet 'geest' maar 'adem'. Dat blijkt duidelijk uit de woorden "Zijns monds" (vergelijk Jes. 11:4) en uit de parallel met 'woord'. Een eenvoudig woord is een eenvoudige adem. Samen staan ze tegenover inspanning, zwoegen en het gebruik van middelen en werktuigen, waarzonder de zwakke mens niets tot volmaaktheid kan brengen. Dan zijn er nog de verwante teksten: "Zo lang als mijn adem in mij zal zijn, en het geblaas Gods in mijn neus." Job 27:3. "De Geest Gods heeft mij gemaakt, en de adem des Almachtigen heeft mij levend gemaakt." Job 33:4. "Neemt Gij hun adem weg, zij sterven, en zij keren weder tot hun stof. Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen." Ps. 104:29-30.

Aan de andere kant kan de uitleg die dit woord zou verklaren zonder naar de Geest Gods te verwijzen, niet juist zijn. In het scheppingsverhaal, waar dit vers net als vers 7 en 9 in het algemeen naar verwijst, wordt de schepping beschreven als het werk van Gods *Geest* en Zijn *Woord*. Eerst zweefde de Geest Gods over het vlak van de wateren, daarna sprak God. We mogen ook aannemen dat de Geest en de kracht van God hier worden voorgesteld met het beeld van de adem, omdat adem bij de mens het eerste teken van leven is. — E. W. Hengstenberg.

Vers 6

"Door het Woord des HEEREN." Dat kan worden verstaan van het Woord als Persoon, het hypostatische Woord, zoals Johannes ons leert. Joh. 1:1. — (Johannes Coccejus), 1603-1669.

Dit is een voorbeeld van het oude gezegde dat Grotius Christus nergens vindt, terwijl Coccejus Christus overal vindt. — C. H. S.

Vers 6

Laat iemand een wereld maken, en hij zal een God zijn, zegt Augustinus. Daarom zet de kerk het geloof in God de Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde, als allereerste artikel in haar Geloofsbelijdenis. — John Weemse.

Verzen 6, 9

Bij God is doen hetzelfde als zeggen, uitvoeren hetzelfde als beloven. Het is even gemakkelijk voor Hem, Hij is even bereid en even in staat om het ene te doen als het andere. Tussen Gods zeggen en doen zit niet zo'n afstand als bij mensen. Zijn zeggen is doen: "Hij spreekt, en het is er; Hij gebiedt, en het staat er." "Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt." "De wereld door het woord Gods is toebereid." Hebr. 11:3. In Zijn woord zit almacht, zowel bij een gebod als bij een belofte. Daarom heet het "het woord Zijner kracht". Hebr. 1:3. Eén woord van Hem kan in een ogenblik meer doen dan de verenigde krachten van hemel en aarde in de eeuwigheid kunnen doen.

Als we dit goed overwegen, verdwijnen in één keer de voornaamste ontmoedigingen die het levende werk van het geloof belemmeren. Want wat ondermijnt ons vertrouwen dat beloften worden vervuld, anders dan dat we de vervulling onzeker of moeilijk vinden, of toekomstig en ver weg? Het geloof mag hieruit besluiten dat de vervulling zeker, gemakkelijk en nabij is. — David Clarkson.

Vers 7

"Hij vergadert de wateren der zee als op een hoop", enzovoort. "De vergadering der wateren noemde Hij zeeen." Gen. 1:10. Dit rusteloze, onberekenbare element moest, net als alle andere elementen, onder een wet worden gesteld en binnen vaste grenzen worden gehouden. Alleen zo kon er een bewoonbare aarde zijn voor de mens en voor alle schepselen om hem heen. Daarom zingt de psalmist: "Hij vergadert de wateren der zee als op een hoop; Hij stelt den afgronden schatkameren."

Die grens liet Gods dienaren niet los en vervulde hen met verwondering. Ze keken vanaf de oever, net zoals wij, en onder invloed van een bekende wet leken de golven in hun zwellende deining wel de hemel zelf te raken. Het leek zelfs alsof ze zó veel hoger lagen dan de kust, dat ze elk moment uit hun bedding konden breken en over het land konden stromen. Precies die indruk hebben wij, gewone mensen, ondanks al onze wetenschap nog steeds, als we er eerlijk over zijn.

De profeten keken zoals wij kijken, met hetzelfde gevoel. Wat is dit allemaal wonderlijk, dachten zij! Een lage, nietige zandwal is Jehova's middel om de diepte in toom te houden. "Die der zee het zand tot een paal gesteld heb, met een eeuwige inzetting, dat zij daarover niet zal gaan; ofschoon haar golven zich bewegen, zo zullen zij toch niet vermogen, ofschoon zij bruisen, zo zullen zij toch daarover niet gaan." Jer. 5:22. — John Duns, D.D., in "Science and Christian Thought", 1868.

Vers 7

"De wateren der zee." Van alles wat ik ooit heb gezien, maakt niets zo'n diepe indruk op mijn verbeelding als de zee of de oceaan. Zelfs bij volkomen windstilte kan ik de deining van die enorme watermassa niet zien zonder een diep en aangenaam gevoel van verbazing. Maar als een storm de zee heeft opgezweept en je aan alle kanten niets an-

ders ziet dan schuimende golven en drijvende bergen, dan kan ik die heerlijke huivering niet in woorden vatten.

Een woeste, onstuimige oceaan is, denk ik, voor wie erop vaart het grootste wat hij in beweging kan zien. Daarom schenkt hij zijn verbeelding een van de hoogste genoegens die uit grootsheid kunnen voortkomen. Ik moet bekennen dat ik deze wereld van vloeibare stof niet kan overzien zonder te denken aan de hand die haar als eerste uitgoot en er een passend bed voor maakte.

Zo'n aanblik roept in mijn gedachten vanzelf het denkbeeld van een Almachtig Wezen, en overtuigt mij van Zijn bestaan net zo sterk als een wijsgerig bewijs. De verbeelding zet het verstand in beweging. Door de grootsheid van wat we zien, roept ze de gedachte op aan een Wezen Dat door tijd noch ruimte wordt begrensd. — "The Spectator".

Vers 7

"Als op een hoop." Hier wordt vloeistof behandeld alsof het vaste stof is, alsof het gewoon een stapel is. Dat is een duidelijke toespeling op Ex. 15:8. "Afgronden" zijn massa's water. Het hoofdpunt van deze beschrijving is de manier waarop God met die geweldige watermassa's omgaat, zoals mensen vaste dingen van doorsnee grootte hanteren. Hij stapelt de golven op en bergt ze weg, zoals je stenen of tarwe zou opslaan. — J. A. Alexander.

Vers 7

De enorme watermassa's die tot dan toe het hele oppervlak van de aardbol hadden bedekt, werden op de derde scheppingsdag in een kleinere ruimte samengebracht. Grote stukken van de ondergedompelde aarde kwamen weer boven water en werden bewoonbaar... Het water werd voor het grootste deel op één geweldige plaats verzameld, in plaats van over heel het aardoppervlak verspreid te liggen. Zo zien we het vandaag nog steeds voor ons. De verschillende grote zeeën en oceanen vormen in feite maar één watermassa, die in verschillende streken met verschillende namen wordt aangeduid, zoals

de Atlantische, Stille, Indische en Zuidelijke Oceaan. — George Bush, over Gen. 1:9.

Vers 8

"Laat de ganse aarde." Want wie zou er nog aan twijfelen dat God op aarde alles kan doen wat Hij wil, nu Hij zelfs de ontembare zee heeft getemd? — Hugo Grotius, 1583-1645.

Vers 8

"Laat de ganse aarde voor den HEERE vrezen", enzovoort. Laten ze niemand anders vrezen in plaats van Hem, en niets anders ook. Raast er een wild dier? Vrees God. Ligt er een slang op de loer? Vrees God. Haat een mens je? Vrees God. Valt de duivel je aan? Vrees God. Want heel de schepping staat onder Hem, Die je geboden wordt te vrezen. — Augustinus.

Vers 9

"Hij spreekt, en het is er." Zoals wij in het Latijn zeggen: Dictum factum, *gezegd*, *gedaan*, zonder dat er ook maar enig uitstel tussen kwam. — Hugo Grotius.

Vers 9

"Hij spreekt, en het is er." De schepselen zijn dus geen uitvloeisels van Gods natuur, maar het werk van Zijn wil, de vrucht van Zijn inzicht, Zijn plan en Zijn raad. — William Binnie, D.D.

Vers 10

"De HEERE vernietigt den raad der heidenen", enzovoort. Hoe harder de Farizeeën van vroeger, en hun opvolgers, de prelaten van kort geleden, de waarheid tegenwerkten, hoe sterker de waarheid zegevierde. De Hervorming in Duitsland kreeg juist door het verzet van de papisten een flinke duw vooruit.

Twee koningen schreven (naast velen anderen) tegen Luther: Hendrik VIII van Engeland en Ludovicus van Hongarije. Hun koninklijke titel, die zo in de twist werd ingebracht, maakte mensen nieuwsgieriger om de zaak zelf te onderzoeken. En het gevolg was dat er bij veel mensen een algemene neiging ontstond tot Luthers opvattingen. — Richard Younge's "Christian Library", 1655.

Vers 11

"De raad des HEEREN." Let op het contrast tussen de raad der heidenen in het vorige vers en de raad des HEEREN in dit vers. — C. H. S.

Vers 11

"De gedachten." Dit is hetzelfde woord als "gedachten" in het vorige vers. — William de Burgh, D.D., bij dit vers.

Vers 11

De raderen in een horloge of klok draaien tegen elkaar in: het ene gaat naar links, het andere naar rechts. Toch dienen ze allemaal het doel van de maker: de tijd aanwijzen of de klok laten slaan. Zo kan het in de wereld soms lijken alsof Gods voorzienigheid tegen Zijn beloften ingaat. De een gaat deze weg, de ander die. Goede mensen gaan naar de ene kant, goddelozen naar de andere. Toch voeren uiteindelijk allemaal, zonder uitzondering, Gods wil uit en komen ze samen in het voornemen van God, de grote Schepper van alle dingen. — Richard Sibbes.

Vers 11 (laatste zinsdeel)

Denk niet, broeders, dat God gaat zitten nadenken over wat Hij moet doen, en overlegt of Hij iets wel of niet zal doen, omdat er staat: "de gedachten Zijns harten". Zo'n traagheid hoort bij u, o mens. — Augustinus.

Vers 12

"Welgelukzalig … dat Hij Zich ten erve verkoren heeft." Iemand kan zijn naam in de kronieken hebben staan en toch verloren gaan. Zijn naam kan in duurzaam marmer zijn uitgehouwen en hij toch vergaan. Hij kan op een gedenkteken zo groot als een Kolossus staan en toch een schande zijn. Zijn naam kan boven de poort van het gasthuis zijn geschreven en hij toch naar de hel varen. Hij kan zijn naam vooraan op zijn eigen huis hebben gezet en toch zien dat een ander erin komt wonen.

Dit alles zijn maar krabbels, geschreven in het stof of op het water, waar de letters verdwijnen zodra ze zijn gezet. Het bewijst al evenmin dat iemand gelukkig is dan de dwaas kon bewijzen dat hij Pontius Pilatus was, omdat diens naam in de Geloofsbelijdenis staat. De ware troost is deze: dat iemand met volle zekerheid in zijn eigen ziel kan besluiten dat zijn naam is geschreven in de eeuwige bladen van de hemel, in het boek van Gods verkiezing. Dat boek zal nooit worden opgerold in de donkere bladen van de duisternis, maar blijft leesbaar tot in alle eeuwigheid. — Thomas Adams.

Vers 12

"Het volk, dat Hij Zich ten erve verkoren heeft." Sommigen lezen: Het volk dat Hem tot hun erfdeel heeft verkozen. Dat komt op hetzelfde neer. Zie Deut. 26:17-19. — John Trapp.

Vers 12

Het is een geluk om je te mogen verbinden met iemand die groter is dan jijzelf. Een bedelaar als beschermer is niets waard, want hij heeft geen macht. Maar iedereen zoekt de gunst van een vorst. Daarom wordt gezegd: Welgelukzalig is het volk, welks God de HEERE is. — Joseph Symonds.

Vers 12

Niemand moet denken dat mensen zo'n groot goed krijgen door eigen inspanning en ijver. Daarom leert David ons uitdrukkelijk dat het uit de bron van Gods genadige, verkiezende liefde voortkomt dat wij tot Gods volk worden gerekend. — Johannes Calvijn.

Vers 12

Ik heb de grote mannen van de wereld en de goede mannen van de wereld wel eens vergeleken met de medeklinkers en de klinkers in het alfabet. De medeklinkers zijn het talrijkst en het grootst. Ze nemen de meeste ruimte in en dragen de grootste massa. Maar geloof me: de klinkers zijn, hoewel ze de minste en de kleinste van alle letters zijn, het nuttigst. Ze geven het meeste geluid van allemaal, want zonder klinkers is er geen uitspraak.

O geliefden, de grote mannen van de wereld nemen ruimte in en spelen zich op boven anderen, maar het blijven slechts medeklinkers, voor het grootste deel een gezelschap van stomme medeklinkers. De goede mannen zijn de klinkers, die bij elke wending het nuttigst en het belangrijkst zijn. Een goed man om met zijn gebeden te helpen. Een goed man om met zijn raad bij te staan. Een goed man om met zijn gezag tussenbeide te komen.

Dit is het verlies dat wij beklagen: we hebben een goed man verloren. De dood heeft een klinker uitgewist, en ik vrees dat het er erg stil zal zijn waar hij ontbreekt. Stilte in het bed, stilte in het huis, stilte in de winkel, stilte in de kerk, stilte in de gemeente. Want hij was overal een klinker, een goed man in elk opzicht. — John Kitchin, M.A., in een lijkrede, 1660.

Vers 15

"Hij formeert hun aller hart." Als toelichting op deze passage, zoals ze in onze vertaling staat, voegen wij het volgende toe: "Alle omstandigheden bewijzen samen dat de mensheid niet bestaat uit soorten die

wezenlijk van elkaar verschillen. Er was integendeel oorspronkelijk maar één soort. Nadat die zich over het hele aardoppervlak had vermenigvuldigd en verspreid, onderging ze verschillende veranderingen door de invloed van klimaat, voedsel, levenswijze, ziekten en vermenging van ongelijke individuen.

Die veranderingen vielen eerst niet zo op en brachten alleen individuele variëteiten voort. Later werden die variëteiten specifieker, omdat de voortdurende werking van dezelfde oorzaken ze algemener, duidelijker en duurzamer maakte. En ze worden van generatie op generatie doorgegeven." — G. L. Leclerc, graaf van Buffon, 1707-1788.

Vers 15

De Schepper van alle dingen formeert hun harten gelijk, allemaal op dezelfde manier. Het Hebreeuwse woord betekent: tegelijk, in één keer. Het wijst erop dat de harten van alle mensen, hoe groot de kloof van tijd of plaats tussen hen ook is, in hun oorspronkelijke neigingen precies zo gelijk zijn alsof ze allemaal op hetzelfde ogenblik gevormd waren. Wij hebben de aanbidding van een God nodig, en dus een of andere godsdienst. We kunnen die niet van ons afschudden, hoe graag we dat misschien ook zouden willen. — William Pinke, 1631.

Vers 15 (laatste zinsdeel)

Twee mensen geven aan de armen. De een zoekt zijn loon in de hemel, de ander de lof van mensen. Jij ziet in die twee één ding, God ziet er twee. Want Hij begrijpt en kent wat van binnen leeft. Hun doel ziet Hij, hun lage bedoelingen ziet Hij. Hij verstaat al hun werken. — Augustinus.

Vers 16

"Een koning wordt niet behouden door een groot heir." Bij de slag bij Arbela telden de Perzische legers tussen de vijfhonderdduizend en een miljoen man. Toch werden ze volledig op de vlucht gejaagd door Alexanders troepen van maar vijftigduizend, en de eens zo machtige

Darius was al snel verslagen. Napoleon voerde meer dan een half miljoen man naar Rusland:

> *"Niet zulk een groot getal, geen heir zo wreed in strijd,*
> *Werd door de noorder Bren of Scythisch' Timoer geleid."*

Maar de verschrikkelijke winter liet van dat leger slechts een wrak over, en zijn leider was al snel een gevangene op de eenzame rots van Sint-Helena. Zo is dit vers door heel de geschiedenis heen steeds opnieuw bewaarheid. De sterkste bataljons smelten als sneeuwvlokken als God tegen hen is. — C. H. S.

Vers 16

"Een held", of een reus, zoals Goliath. Zoals zelfs de beste zwemmers kunnen verdrinken, zo kan ook de sterkste bezwijken. — John Trapp.

Verzen 16-17

> *"Geen aanvoerder, hoe dicht zijn lansen ook staan,*
> *Kan d' ondergang van dapp'ren tegengaan;*
> *Tevergeefs klinkt het briesen van zijn paard,*
> *Dat door zijn zwakte nimmer d' heer bewaart."*

— Richard Mant.

Verzen 16-17

Alle menselijke macht, hoe groot ook, is zwak en schiet tekort. Eerder zagen we dat hetzelfde geldt voor alle menselijk verstand. — J. J. Stewart Perowne.

Verzen 16-17

Denk aan een reiziger in een storm, die van zijn weg afwijkt om beschutting te zoeken. Hij gaat naar een mooie, wijd uitgespreide eik en gaat met zijn rug tegen de stam onder de takken staan. Daar vindt hij een poosje goede verlichting tegen het slechte weer. Maar dan komt er plotseling een windvlaag die een hoofdtak afscheurt. Die valt op de

arme reiziger, die bij de boom toevlucht zocht, en verminkt hem of doet hem pijn.

Zo gaat het ook met niet weinigen die in de wereld veel moeilijkheden en allerlei kwellingen ontmoeten. Ze wijken van hun eigen weg af, en al te vaak ook van de weg van God, om onder de vleugel van een of andere grote man te komen. Misschien vinden ze daar een tijd lang hulp en beschutting. Maar na een tijd stort die grote man zelf halsoverkop neer, van zijn vroegere hoogte van gunst of eer. Dan worden zij ook ter verantwoording geroepen en met hem ten val gebracht, terwijl ze anders lang genoeg op eigen benen hadden kunnen staan, als ze niet hadden vertrouwd op zo'n arm van vlees, zo'n gebroken staf die hen teleurstelde. — Thomas Gataker.

Vers 17

"Het paard." Als de kracht van paarden van God komt, of Zijn gave is (Job 39:19), vertrouw dan niet op de kracht van paarden. Gebruik de kracht van paarden gerust, maar vertrouw er niet op. Als je vertrouwt op de kracht die God aan paarden heeft gegeven, maak je ze tot je god. Hoe vaak verbiedt God ons dan te vertrouwen op de kracht van paarden! Hij weet dat wij geneigd zijn te vertrouwen op alles wat sterk is, al is het maar een dier. "Het paard feilt ter overwinning, en bevrijdt niet door zijn grote sterkte." Het is alsof God zegt: je denkt dat een paard je kan redden, maar weet dat het een ijdel ding is, waar je niets aan hebt.

En als de psalmist zegt: "Het paard feilt", bedoelt hij dat niet van een zwak paard, maar van een paard met de grootst denkbare kracht. Zo'n paard is ijdel als het erom gaat een mens te redden, en bevrijdt niemand door zijn sterkte. Daarom zegt de HEERE het ook in Hos. 1:7, toen Hij Zijn volk grote verlossingen beloofde en wilde voorkomen dat ze die van de kracht van paarden zouden verwachten: "Ik zal ze verlossen door den HEERE, hun God, en Ik zal ze niet verlossen door boog, noch door zwaard, noch door krijg, door paarden noch door

ruiteren." Het is alsof Hij hun zei: kijk niet uit naar de kracht van schepselen om erdoor gered te worden. Een paard zal ijdel zijn om je te redden, en Ik kan je doeltreffend redden zonder paarden, en Ik zal het doen. — Joseph Caryl.

Verzen 17-20

De mens beseft dat het hem aan aardse zegeningen ontbreekt. Hij blijft ze achternajagen met overdreven zorg, ijver en kwelling, totdat hij leert dat God voor hem zal zorgen. Als iemand grote vrienden heeft op wie hij kan leunen, zeggen wij: zulke mensen hoeven zich geen zorgen te maken, ze weten dat die en die voor hen zal zorgen. Maar vraag iemand die nooit stopt met zwoegen en zorgen: waarom put je jezelf zo uit? Dan antwoordt hij: ik moet het wel doen, ik heb niemand dan mijzelf om op te vertrouwen.

Zo volgt Christus de bezorgdheid van Zijn discipelen terug tot aan de deur waar ze vandaan komt: hun ongeloof, waardoor ze niet bedachten dat onze hemelse Vader voor hen zorgde. Geen enkele bezitting in het heden, hoe groot ook, kan het hart van onrust bevrijden, want alles kan vergaan en verdwijnen. We zullen de last van de zorg nooit van onze eigen schouders werpen, totdat we door het geloof leren haar op de HEERE te werpen, Wiens oog ten goede over ons is.

Wie God niet tot steun van zijn ziel maakt voor uiterlijke dingen, zal nooit afstand doen van vleselijke steunpilaren. Wie God niet tot zijn sterkte maakt, zal vertrouwen op de menigte van zijn rijkdom, wijsheid, vrienden of kracht. Het hart van de mens weet dat hij zichzelf niet kan onderhouden als niets hem steunt. Daarom zoekt hij een of andere stut om op te leunen, echt of vals, degelijk of verrot. "Wee dengenen, die in Egypte om hulp aftrekken, en steunen op paarden, en vertrouwen op wagenen, omdat er vele zijn, en op ruiters, omdat die zeer machtig zijn; en zien niet op den Heilige Israels, en zoeken den HEERE niet." — John Ball.

Vers 18

"Ziet", enz. Tot nu toe liet de dichter zien hoe God voor alle mensen zorgt. Nu gaat hij over naar een bijzonder bewijs daarvan: Gods zorg voor Zijn kerk. Hij leidt haar op wonderlijke wijze, verdedigt haar en beschermt haar in alle gevaren en aanvallen. Om te zorgen dat we dit zeker opmerken, begint hij met een uitroep: "Ziet!" — Adam Clarke.

Vers 18

"Des HEEREN oog is over." Kijk eens naar de zon. Op haar gewone baan werpt zij licht en warmte over de hele wereld, en zij schijnt met dezelfde kracht op goede en kwade mensen. Maar vang haar stralen op in een brandglas, en dan steekt zij alleen dát ene voorwerp in brand en laat alles om zich heen ongemoeid. Zo kijkt God in de schepping met een algemene liefde naar al Zijn werken: erant omnia valde bona, zij waren Hem zeer welgevallig.

Maar o, wanneer het Hem behaagt de stralen van Zijn liefde te richten op Zijn uitverkorenen in Christus, dan gaan hun harten in hen branden en komen hun gevoelens in vuur en vlam te staan. Anderen worden maar een beetje verwarmd en krijgen slechts een glimp van Gods algemene genade over zich heen. — Richard Holdsworth, 1651.

Vers 18

"Ziet, des HEEREN oog is over degenen, die Hem vrezen, op degenen, die op Zijn goedertierenheid hopen." Wat een bemoedigend kenmerk! Wie zich niet kan meten met de grote voorbeelden van het geloof, mag toch zeker weten dat hij "God vreest en op Zijn goedertierenheid hoopt".

Sommigen verbazen zich over deze combinatie. Zij denken dat vrees en hoop niet bij elkaar passen. Toch wandelden de eerste christenen "in de vreze des Heeren, en de vertroosting des Heiligen Geestes". Men kan menen dat de vrees de hoop schaadt, of de hoop de

vrees. Maar in werkelijkheid helpen zij elkaar. Zij zijn nooit zo mooi, en nooit zo krachtig, als wanneer zij met elkaar zijn vermengd.

De vrees versterkt de hoop. Zij laat zien dat de hoop echt is, en zij houdt ons weg van een los en nonchalant leven, dat altijd onze vrede en vreugde zou aantasten. En de hoop is op haar beurt een vriend van de vrees. Want nooit zien we God zo schitterend, en nooit is Hij zo waard dat we ons helemaal aan Hem geven, als wanneer we hopen op Zijn goedertierenheid.

Hoe zekerder we zijn van Zijn gunst, hoe meer we zullen vragen: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Hoe meer zullen we huiveren bij de gedachte dat we Hem kunnen kwetsen en bedroeven. En hoe vaker zullen we op onze knieën blijven bidden: "Laat de redenen mijns monds, en de overdenking mijns harten welbehagelijk zijn voor Uw aangezicht, o HEERE, mijn Rotssteen en mijn Verlosser!" De hoop heet "een levende hoop". Christenen weten uit ervaring dat zij op al hun overtuigingen en plichten dezelfde uitwerking heeft als de lente op velden en tuinen. — William Jay.

Vers 18

"Die op Zijn goedertierenheid hopen." Kun je geen zekerheid krijgen? Maak dan zoveel mogelijk gebruik van de gronden waarop je toch hoop op behoud kunt bouwen. Die waarschijnlijke gronden zou je voor de hele wereld niet willen ruilen. Misschien is je hart niet vol blijdschap over Gods liefde. Maar je ogen zijn vol tranen en je ziel is vol verdriet over je zonde. Zou je dan willen ruilen met een huichelaar, met de rijkste man zonder genade?

Ik wil niet dat je je tevreden neerlegt bij een waarschijnlijkheid. Dank God er toch voor dat je die hebt. Is het niets dat iemand die de hel stellig verdiend heeft, een kans heeft om eraan te ontkomen? Zou het voor de verdoemden geen kleine verlichting zijn in hun kwelling, als zij maar een stevige kans hadden om gered te worden? Juist het gemis van elke hoop maakt hun lot zo zwaar.

Als je ziek bent, vraag je de arts: “Dokter, wat denkt u van mij? Blijf ik leven of ga ik dood?” Antwoordt hij dan: “Het is niet zeker, maar er is goede hoop. Waarschijnlijk komt u erdoorheen en knapt u weer op”, dan is dat een houvast voor je in je ziekte. — Thomas Doolittle, M.A. (1630-1707), in “Morning Exercises”.

Vers 18

Ook de zwakste gelovige, de geringste van de heiligen, heeft reden om te hopen. Het evangelie is zo opgezet, het verbond zo geordend, en God heeft zo ruim voorzien, dat iedereen “goede hoop in genade” kan hebben, 2 Thess. 2:16. Wie dit kenmerk draagt, mag hopen, wordt daartoe aangemoedigd, ja, krijgt het zelfs bevolen. Gods vreugde in hun hopen is even groot als hun eigen troost daarin. — Samuel Doolittle, “Righteous Man’s Hope in Death”, 1693.

Verzen 18-19

Bij het beleg van La Rochelle hielden de inwoners bijna vijftien maanden lang met ongekende dapperheid stand. De honger dreef hen tot het uiterste. Ze moesten hun toevlucht nemen tot het vlees van paarden, ezels, muilezels, honden, katten, ratten en muizen. Eén enkele schepel graan zou zijn verkocht voor een bedrag dat in het geld van onze tijd ongeveer vijfentwintig pond sterling bedraagt. Toch waren er veel voorbeelden van grote vrijgevigheid onder de bewoners. Sommigen gaven hun gaven zo in het geheim dat hun namen nooit bekend zijn geworden. Over een van hen wordt het volgende verteld.

“De heer de la Goute, een eretitulair advocaat van de koning, had een zuster. Zij was de weduwe van een koopman die Prosni heette, een zeer godvrezende en weldadige vrouw. Toen de hongersnood erger werd dan ooit, hielp zij de armen royaal met wat zij op dat moment over had. Haar schoonzuster, de vrouw van haar broer De la Goute, dacht er anders over. Zij verweet haar dit gedrag en vroeg boos: ‘Wat ga je doen als alles op is?’ Het antwoord was: ‘Mijn zuster, de Heere zal voor mij zorgen.’

Het beleg ging door en de honger richtte vreselijke verwoestingen aan. De arme weduwe Prosni, die vier kinderen had, kwam in grote nood, want al haar voorraad was op. Zij ging naar haar schoonzuster om hulp te vragen. Maar in plaats van haar te troosten, verweet die haar dat zij niet vooruit had gedacht. Spottend voegde zij eraan toe dat de weduwe, nu zij het met al haar grote geloof en mooie woorden zo goed had klaargespeeld om arm te worden, maar moest afwachten of 'de Heere voor haar zou zorgen', zoals zij had gezegd. Dan moest Hij het maar op Zijn tijd doen.

Die woorden kwamen diep binnen. De arme weduwe Prosni ging diepbedroefd naar huis, vastbesloten de dood geduldig tegemoet te zien. Maar toen zij thuiskwam, ontvingen haar kinderen haar met blije harten en stralende gezichten. Ze vertelden dat er een man bij de deur was geweest, een volslagen vreemde. Het was al laat toen hij klopte. Zodra de deur openging, had hij een zak van ongeveer twee schepels tarwe naar binnen gegooid. Toen was hij zonder een woord te zeggen plotseling weggegaan.

De weduwe Prosni kon haar eigen ogen nauwelijks geloven. Met een overstromend, dankbaar hart voor haar goedgunstige weldoener rende zij zo snel als haar uitgehongerde lichaam toeliet naar haar schoonzuster. Zodra zij haar zag, riep zij luid: 'Mijn zuster, de Heere *heeft* voor mij gezorgd!' Meer zei zij niet. Zij keerde terug naar huis. Dankzij deze onverwachte hulp, die zo op tijd kwam, kon zij zichzelf en haar gezin onderhouden tot het einde van het beleg. Zij heeft nooit geweten aan wie zij deze tijdige en barmhartige hulp te danken had." — "The Biblical Treasury", deel 4.

Vers 20

"Onze ziel verbeidt den HEERE." Let op de nadruk die in het woord ziel ligt. Het is een gewone uitdrukking bij de Hebreeën, maar zij drukt toch een diepe betrokkenheid uit. Het is alsof de gelovigen

zeggen: wij vertrouwen oprecht op God met ons hele hart, want voor ons is Hij schild en hulp. — Johannes Calvijn.

Vers 20

"Onze ziel." Er staat niet: onze zielen, maar: onze ziel, alsof zij samen maar één ziel hadden. En wat zegt God door de profeet? "Ik zal hun enerlei hart en enerlei weg geven." Zo riepen ook de twee leerlingen op weg naar Emmaüs, toen het hun plotseling duidelijk werd: "Was ons hart niet brandende in ons?" En zo zegt het begin van het evangelie: "De menigte van degenen, die geloofden, was een hart en een ziel."

Je hebt vast weleens gezien dat een paar waterdruppels op tafel in één druppel samenvloeien zodra ze elkaar raken. Als christenen elkaar beter kenden, zouden zij zo gemakkelijk één worden. — William Jay.

Vers 20

"Hij is onze Hulp." Antigonus, koning van Syrië, stond op het punt een zeeslag te leveren bij het eiland Andros. Hij stuurde een eskader vooruit om te bespieden wat zijn vijanden deden en hoe sterk zij waren. Het bericht kwam terug dat zij meer schepen hadden dan hij, en beter bemande. "Wat?" zei Antigonus. "Dat kan niet. Quam multis meipsum opponis? Hoeveel schepen tel je mij dan?" Hij bedoelde dat het gewicht van een veldheer opweegt tegen dat van velen, zeker als hij moed en ervaring bezit.

En waar vind je moed en ervaring, als niet bij God? Hij is de HEERE der heirscharen. Alleen bij Hem is kracht en macht om Israël uit al zijn nood te redden. Hij kan het, Hij wil het, Hij zál het doen. Hij is wijs van hart en machtig in kracht. Behalve Hem is er geen Zaligmaker en geen bevrijder. Hij is een schild voor de rechtvaardigen, kracht voor de zwakken, een toevlucht voor de onderdrukten. Hij is instar omnium, alles in allen. En wie is Hem gelijk in heel de wereld? — John Spencer.

Vers 20

Er is een prachtig verhaal over een jongeman die op zee in een woeste storm terechtkwam. Alle passagiers waren radeloos van angst. Alleen hij was vrolijk. Toen men hem vroeg waarom, antwoordde hij: "Omdat de loods van het schip mijn vader is, en ik weet dat mijn vader voor mij zal zorgen."

De grote en wijze God, Die onze Vader is, heeft van alle eeuwigheid vastgesteld hoe alle oorlogen zullen aflopen en wat de uitkomst van alle moeilijkheden zal zijn. Hij is onze loods en Hij zit aan het roer. Ook als het schip van kerk of staat bijna zinkt, wees dan getroost: onze Loods zorgt voor ons. In het lagerhuis op aarde gebeurt niets wat niet eerst in het hogerhuis in de hemel is besloten. Alle kleinere raderen worden bestuurd en geleid door het grootste.

Worden niet vijf mussen verkocht voor een duit, zegt Christus? Eén mus is dus nog geen halve duit waard. En niemand zal voor een halve duit meer kwaad meemaken dan God van alle eeuwigheid heeft bepaald. — Edmund Calamy.

Vers 22

"Gelijk als wij op U hopen." Dat is niet naar enige verdienste van henzelf, maar naar de mate van genade: de genade van de hoop die God hun had geschonken. Hij had hen aangemoedigd die hoop op Hem te richten, in de verwachting genade en barmhartigheid bij Hem te vinden. — John Gill.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

Deze psalm is een dankpsalm. De inhoud is als volgt:

1. Een oproep om God te loven, Ps. 33:1-3.
2. De redenen die dit een plicht maken, Ps. 33:4-19.

3. Het vertrouwen van Gods volk op Zijn naam, hun geluk en hun bede, Ps. 33:20-22.

— *Adam Clarke.*

Vers 1

Zich verblijden: dat is de ziel van de lofprijzing. De HEERE: een bron van blijdschap. Het karakter van de lovende: onmisbaar voor echte vreugde.

Vers 1 (laatste zinsdeel)

Lof past bij ons. Welke lof? Lof die je hoort, die voortkomt uit overdenking, en die bij ons dagelijks leven hoort. Waarom? Zij past zoals vleugels bij een engel: we stijgen ermee op. Zoals bloemen bij een boom: zij zijn onze vrucht. Zoals een mantel bij een priester: zij is ons ambt. Zoals lang haar bij een vrouw: zij is onze schoonheid. Zoals een kroon bij een koning: zij is onze hoogste eer. Wanneer? Altijd, maar vooral te midden van godslastering, vervolging, ziekte, armoede en dood. Van wie? Niet van goddelozen, huichelaars of onnadenkende mensen. Zonder lofprijs zijn we ons mooiste sieraad kwijt.

Vers 2

Muziek met instrumenten. Mag dat? Is het nuttig? Zo ja, hoe gebruik je het, waar liggen de grenzen en welke regels gelden? Een preek om de zang in de gemeente te verbeteren.

Vers 3 (eerste zinsdeel)

Onze plicht om onze samenkomsten fris te houden. In onze gemeentezang horen frisheid, vakmanschap en hartelijkheid samen te gaan.

Vers 4

Gods woord en Gods werken: hoe zij recht zijn, hoe zij bij elkaar passen, en hoe wij beide beter leren zien.

Vers 4 (eerste zinsdeel)

Het Woord: leerstellig, bevelend, geschiedkundig, profetisch, vol beloften en vol ervaring. Altijd recht, dat wil zeggen vrij van dwaling en van kwaad.

Vers 4 (tweede zinsdeel)

Gods werk in de schepping, in Zijn bestuur en in Zijn genade, altijd in overeenstemming met de waarheid. Zijn afkeer van alles wat maar schijn is.

Verzen 4-5

Een viervoudige reden om te loven: de waarheid, de trouw, de gerechtigheid en de goedheid van God.

1. Want des HEEREN woord is recht.
2. Al Zijn werk geschiedt in trouw.
3. Hij heeft gerechtigheid en gericht lief.
4. De aarde is vol van Zijn goedertierenheid.

— *Adam Clarke.*

Vers 5

Gerechtigheid en goedheid: beide even duidelijk te zien in alles wat God doet.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

Een thema zonder weerga voor wie scherp kijkt en goed kan spreken.

Vers 6

De kracht van het Woord en van de Geest, in de oude en in de nieuwe schepping.

Vers 7

Gods heerschappij over krachten die vernietigen en over krachten die herstellen.

Vers 7

De voorraadkamers van de Grote Landman.

Vers 8

Redenen voor aanbidding door alle mensen, wat haar in de weg staat, wat we ervan mogen verwachten en wat onze eigen plicht is.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Ontzag: de ziel van de aanbidding.

Vers 9

Het onweerstaanbare woord van Jehova: in de schepping, in de roeping van Zijn volk, in hun troost en redding, en in hun intocht in de heerlijkheid.

Vers 10

Ontwikkelde, filosofisch aangelegde heidenen die de zending kan bereiken.

Verzen 10-11

De raadsbesluiten die tegenover elkaar staan.

Vers 11

De eeuwigheid, onveranderlijkheid, werkzaamheid en wijsheid van Gods besluiten. Gods plannen zijn “de gedachten Zijns harten”. Daarom zijn zij wijs, en nog meer: vol liefde.

Vers 12

Twee keuzes, gemaakt door een gelukkig volk en een genadige God, en wat die gelukkig opleveren. Het geluk van de kerk van God. Gods vreugde in Zijn volk, en hun vreugde in Hem.

Vers 13

Gods alwetendheid en wat wij daarvan leren.

Verzen 13-15

De leer van Gods voorzienigheid.

Vers 15

Hoe God het hart van mensen kent en hun daden beoordeelt. Hoe gelijk de mensen aan elkaar zijn.

Verzen 16-18

Hoe dwaas het is om op mensen te vertrouwen, en hoe veilig wie op God vertrouwt.

Vers 18

Hopen op Gods goedertierenheid: de valse en de ware vorm van die hoop uit elkaar houden.

Vers 18

1. De ogen van Gods kennis rusten op hen.
2. De ogen van Zijn liefde rusten op hen.
3. De ogen van Zijn voorzienigheid rusten op hen.

— *William Jay.*

Vers 19

Leven in tijden van honger, zowel lichamelijke als geestelijke. Vooral de honger naar innerlijke hoop en naar zelfgemaakte, wettische bevrediging.

Vers 20

Wachten op de HEERE houdt in:

1. Overtuiging: de zekerheid dat de HEERE het hoogste goed is.
2. Verlangen: dat blijkt uit hongeren en dorsten naar gerechtigheid.
3. Hoop.
4. Geduld: God is nooit traag met Zijn belofte.

— *William Jay.*

Vers 20 (eerste zinsdeel)

De houding van de gelovige, elk uur van de dag.

Vers 21

Blijdschap: de vrucht die uit geloof voortkomt.

Vers 22

Een gebed alleen voor gelovigen.

Vers 22

Maat voor maat: genade naar de mate van het geloof.

Psalm 34

Titel

"Een psalm van David, als hij zijn gelaat veranderd had voor het aangezicht van Abimelech, die hem wegjoeg, dat hij doorging." Over deze gebeurtenis, die David niet bepaald tot eer strekt, lezen we een kort verslag in 1 Sam. 21:1-15. De psalmist is dankbaar en wil de goedheid van de HEERE vastleggen, want de HEERE schonk hem een redding die hij niet verdiend had. Toch weeft hij geen enkel voorval van zijn ontsnapping in het verhaal. Hij blijft staan bij het grote feit zelf: hij werd verhoord toen het gevaar het grootst was.

Hier kunnen we iets van hem leren. We hoeven onze zonden niet voor anderen uit te venten, zoals sommige ijdele belijders doen. Zij lijken op hun zonden net zo trots als de oude gepensioneerden van Greenwich op hun veldslagen en wonden. David speelde de dwaas met opmerkelijke behendigheid, maar zo'n echte dwaas was hij niet dat hij zijn eigen dwaze streken ging bezingen.

In de grondtekst staat niet dat de psalmist dit lied schreef op het moment van zijn ontsnapping aan Achis, de koning of Abimelech van Gath. Het opschrift zegt dat het lied die gebeurtenis wil herdenken en er ook door werd ingegeven. Het is goed om onze weldaden te merken met fraai gebeitelde gedenktekens. God verdient ons beste handwerk. Vanwege het bijzondere gevaar waaruit hij gered was, deed David erg zijn best met deze psalm. Hij schreef hem met grote regelmaat, bijna precies volgens de letters van het Hebreeuwse alfabet. Het is de tweede alfabetische psalm; de eerste was Psalm 25.

Indeling

De psalm valt in twee grote delen, met de grens aan het einde van Ps. 34:11. Daar heeft de psalmist God zijn lof gebracht en richt hij zich rechtstreeks tot de mensen. De eerste tien verzen vormen *een lofzang*, de laatste twaalf *een preek*.

Voor wie het overzicht wil hebben, kunnen we de psalm verder zo indelen. In Ps. 34:2-4 belooft David de HEERE te zegenen en nodigt hij anderen uit om mee te loven. In Ps. 34:5-8 vertelt hij wat hij zelf heeft meegemaakt, en in Ps. 34:9-11 spoort hij de godvrezenden aan om standvastig in het geloof te blijven. In Ps. 34:12-15 volgt een directe vermaning, en daarna geeft hij van Ps. 34:16-23 tot het einde leerstellig onderwijs.

Uitleg

Vers 2

"Ik zal den HEERE loven te aller tijd." Hier spreekt een man die vastbesloten is: ik zal. Het is zijn eigen, persoonlijke besluit; anderen mogen doen wat ze kunnen. Hij heeft een heldere kop en een brandend hart. Hij weet aan wie de lof toekomt, wat er verschuldigd is, en waarvoor en wanneer. Onze dankbaarheid hoort bij Jehova, niet bij 'tweede oorzaken'. De HEERE heeft van rechtswege een monopolie op de lof van Zijn schepselen.

Soms herinnert een weldaad ons aan onze eigen zonde, zoals Davids redding uit de hand van de Filistijnse vorst dat zeker deed. Dan mogen we God toch Zijn deel van de eer niet onthouden, alleen omdat ons geweten terecht streng oordeelt over onze rol in de zaak. De haak mocht dan roestig zijn, God zond de vis, en daar danken we Hem voor.

"Te aller tijd": in elke situatie en onder alle omstandigheden, vóór, tijdens en na de beproevingen, op de heldere dagen van vreugde en

in de donkere nachten van angst. David zou nooit uitgeloofd raken, want hij was nooit tevreden met wat hij al gedaan had. Steeds voelde hij dat hij tekortschoot bij wat de HEERE verdient. Gelukkig is de man wiens vingers aan zijn harp gehuwd zijn! Wie God looft voor Zijn weldaden, zal nooit zonder aanleiding zitten om te loven. Het is nooit ongepast om de HEERE te zegenen.

"Zijn lof zal geduriglijk in mijn mond zijn": niet alleen in mijn hart, ook in mijn mond. Onze dankbaarheid mag geen stomme zaak zijn. Ze hoort een dochter van de muziek te zijn. Onze tong is onze eer, en ze is er om de heerlijkheid van God te laten zien. Wat een gezegende mondvol is Gods lof! Hoe zoet, hoe zuiverend, hoe geurig! Als mensen hun mond altijd zo vol hadden, zou er geen gemor tegen God zijn en geen kwaad woord over de buurman. Als we dit lekkere hapje voortdurend onder onze tong rolden, zou de bitterheid van de dagelijkse tegenslag opgaan in blijdschap.

God verdient dat we Hem zegenen met ons hart en verheffen met onze mond: goede gedachten in de binnenkamer en goede woorden in de wereld.

Vers 3

"Mijn ziel zal zich beroemen in den HEERE." Roemen ligt de mens heel natuurlijk. Wanneer we het doen zoals hier, is het des te beter naarmate we er meer aan toegeven. De verheuging in dit vers is geen lege praatjesmakerij. "De ziel" zit erin: het roemen wordt gemeend en gevoeld, nog voordat het wordt uitgesproken. Wat is er veel ruimte om heilig te roemen in Jehova! Zijn persoon, Zijn eigenschappen, Zijn verbond, Zijn beloften, Zijn werken en nog duizend dingen meer: ze zijn allemaal onvergelijkelijk, zonder weerga, zonder gelijke. We mogen ze prijzen zo veel we willen, nooit zal iemand ons kunnen betichten van ijdele, holle taal. Wie deze woorden van uitleg schrijft, heeft zelf niets om op te roemen en veel om over te klagen. Toch zal niemand hem zijn roemen in God beletten zolang hij leeft.

"De zachtmoedigen zullen het horen en verblijd zijn." Meestal kunnen zij het niet verdragen als mensen opscheppen. Ze keren zich af van grootspraak en hoogdravende woorden. Maar roemen in de HEERE is iets heel anders: daardoor worden juist de kleinsten getroost en bemoedigd. De zelfverzekerde woorden van beproefde gelovigen zijn een rijke troost voor hun minder ervaren broeders. We moeten met opzet over de goedheid van de HEERE spreken, zodat anderen sterker worden in hun vertrouwen op een getrouwe God.

Vers 4

"Maakt den HEERE met mij groot." Is deze oproep gericht aan de zachtmoedigen? Dan past hij uitstekend. Wie kan God groot maken, behalve wie zichzelf klein voelt? David vraagt hen om hem te helpen de roem van de HEERE onder de mensenkinderen te vergroten. Jehova is oneindig en kan dus eigenlijk niet groter worden gemaakt. Maar Zijn naam groeit in geopenbaarde heerlijkheid naarmate Hij aan Zijn schepselen bekend wordt, en zo zeggen we dat Hij groot gemaakt wordt.

Het is goed als de ziel merkt dat ze zelf onmachtig is om de HEERE naar waarde te eren, en daarom anderen aanzet tot dit genadige werk. Dat is goed voor de mens zelf en voor zijn metgezellen. Geen lof is groter dan de lof die ons neerwerpt onder het besef van onze eigen nietigheid. Dan rijst Gods genade voor onze ogen op als een of andere onbeklimbare Alp, en zinken wij dieper en dieper weg in heilig ontzag.

"Laat ons Zijn Naam samen verhogen." Samen aanbidden, met elkaar vergaderd, groeit voort uit een van de natuurlijke drijfveren van het nieuwe leven. In de hemel genieten we daar ten volle van, en de aarde is als de hemel waar het overvloedig gebeurt.

Vers 5

"Ik heb den HEERE gezocht, en Hij heeft mij geantwoord." David moet er erg verward bij gebeden hebben, en er moet veel zelfgenoegzaam-

heid in zijn gebed hebben gezeten. Anders zou hij niet zijn toevlucht hebben genomen tot middelen van zo twijfelachtige zedelijkheid als zich gek voordoen en zich gedragen als een krankzinnige. Toch werd zijn arme, hinkende gebed aanvaard, en het bracht hem hulp. Reden te meer om de overvloedige barmhartigheid van de HEERE te vieren.

We mogen God zoeken, zelfs als we gezondigd hebben. Als de zonde de genadetroon kon afsluiten, was het met ons gedaan. Maar het is Gods barmhartigheid dat er gaven zijn, zelfs voor de weerspannigen, en een Voorspraak voor mensen die zondigen.

"En mij uit al mijn vrezen gered." God maakt er een volmaakt werk van. Hij ruimt onze angsten op én wat ze veroorzaakte, zonder één uitzondering. Eer zij Zijn naam: het gebed veegt het slagveld schoon, doodt alle vijanden en begraaft zelfs hun beenderen.

Let op de ikzucht van dit vers en van de verzen ervoor. We hoeven niet te blozen als we over onszelf spreken, zolang we daarmee echt God willen verheerlijken en onszelf niet willen verhogen. Sommigen zijn hier dwaas kieskeurig in. Zij moeten bedenken dat bescheidenheid die God berooft, hoogst onbescheiden is.

Vers 6

"Zij hebben op Hem gezien, ja, Hem als een waterstroom aangelopen" (Engels: zij keken naar Hem, en werden verlicht). De psalmist verklaart dat zijn geval helemaal niet uitzonderlijk was. Het kwam voor in het leven van alle gelovigen. Ook zij, stuk voor stuk, klaarden op toen ze naar hun Heere opzagen. Hun gezicht begon te stralen en hun geest werd opgetild.

Wat een bron van zegen kan één blik op de HEERE zijn! In een blik op de Gekruisigde ligt leven, licht, vrijheid, liefde, eigenlijk alles. Nooit keek een gewond hart tevergeefs op naar de goede Heelmeester. Nooit keerde een stervende ziel haar verduisterende oog naar de koperen slang om te ontdekken dat de kracht verdwenen was.

"En hun aangezichten zijn niet schaamrood geworden." Hun gezichten waren bedekt met blijdschap, niet met een blos van schaamte. Wie op God vertrouwt, hoeft zich niet te schamen voor zijn vertrouwen. Tijd en eeuwigheid zullen allebei zijn steun rechtvaardigen.

Vers 7

"Deze ellendige riep." Hier komt hij terug op zijn eigen geval. Hij was inderdaad arm, en zo volkomen zonder vrienden dat zijn leven in groot gevaar was. Maar in zijn hart riep hij tot de Beschermer van Zijn volk, en hij vond verlichting. Zijn gebed was een roep: kort en bitter, ernstig en eenvoudig, ongekunsteld en vol smart. Het was de roep van een arme, maar daarom niet minder krachtig in de hemel. Want de HEERE hoorde hem, en door God gehoord worden is gered worden. Zo wordt eraan toegevoegd dat de HEERE hem verloste uit al zijn benauwdheden.

Ineens en helemaal was David van al zijn ellende verlost. De HEERE veegt ons verdriet weg zoals mensen een horzelnest vernietigen, of zoals de wind de nevel verdrijft. Het gebed kan ons net zo gemakkelijk van onze zorgen bevrijden als toen de HEERE de kikvorsen en vliegen van Egypte wegnam, op Mozes' smeekbede.

Dit vers is het persoonlijke getuigenis van de psalmist zelf: al is hij gestorven, hij spreekt nog. Laat de bedrukte lezer moed vatten en goede moed hebben.

Vers 8

"De Engel des HEEREN." Dit is de Verbondsengel, de Heere Jezus, aan het hoofd van alle hemelse scharen. Met Zijn leger omringt Hij de woningen van de heiligen. Als ingegraven legers liggen de dienende geesten rondom de uitverkorenen van de HEERE, om hen te dienen en te helpen, te verdedigen en te troosten.

"Legert Zich rondom degenen, die Hem vrezen." Aan alle kanten houden krijgers met slapeloze ogen de wacht. De Aanvoerder van dit leger is een Held Wiens kracht niemand kan weerstaan. "En rukt hen

uit." We beseffen nauwelijks hoeveel reddingen in ons leven we te danken hebben aan die onzichtbare handen, die de opdracht hebben ons te dragen, zodat wij onze voet niet aan een steen stoten.

Vers 9

"Smaakt en ziet." Neem de proef, een innerlijke, persoonlijke proef met de goedheid van God. Je kunt niet zien zonder zelf te proeven. Maar als je proeft, zul je zien, want het verlicht je ogen, net als Jonathans honing. "Dat de HEERE goed is." Dat kun je alleen echt en persoonlijk weten door het zelf te ervaren.

Daar staat het feestmaal klaar, met zijn ossen en mestkalveren, zijn vette gerechten vol merg en zijn wijn, op de droesem gezuiverd. Maar de zoetheid ervan blijft voor jou volkomen onbekend, tenzij je de zegeningen van de genade tot de jouwe maakt, door er levend, innerlijk en werkelijk deel aan te hebben.

"Welgelukzalig is de man, die op Hem betrouwt." Geloof is de smaak van de ziel. Wie de HEERE op de proef stelt met zijn vertrouwen, vindt Hem altijd goed en wordt zelf gezegend. De tweede helft van het vers is het argument voor de oproep in de eerste helft.

Vers 10

"Vreest den HEERE, gij Zijn heiligen." Betoon Hem kinderlijke, nederige eerbied. Wandel in Zijn wetten, let op Zijn wil, huiver ervoor Hem te mishagen en haast u Hem te dienen. Vrees de woede van mensen niet, en laat u niet tot zonde verleiden door de heftigheid van hun dreigementen. Vrees God, en vrees verder niets.

"Want die Hem vrezen, hebben geen gebrek." Jehova laat Zijn trouwe knechten niet verhongeren. Hij geeft misschien geen weelde, maar Zijn belofte verplicht Hem te zorgen voor wat nodig is, en Hij komt niet terug op Zijn woord. Veel grillen en wensen blijven misschien onvervuld, maar echte behoeften zal de HEERE vervullen.

De vreze des HEEREN, ware godsvrucht dus, is niet alleen de plicht van wie zichzelf heiligen noemen. Dat wil zeggen: mensen die zijn af-

gezonderd en gewijd voor heilige taken. Het is ook hun weg naar veiligheid en troost. “De godzaligheid … hebbende de belofte des tegenwoordigen … levens.” Zelfs als we als honden zouden sterven en er geen hiernamaals bestond, dan nog zou het goed zijn om, voor ons eigen geluk, de HEERE te vrezen. Mensen zoeken een beschermheer in de hoop dat het hun goed gaat. Wie de HEERE der heirscharen tot vriend en beschermer heeft, die gaat het zeker goed.

Vers 11

“De jonge leeuwen lijden armoede, en hongeren.” Ze zijn fel, sluw en sterk, vol jeugdige kracht, en toch huilen ze soms van roofzuchtige honger. Zo komen ook listige, berekenende en onderdrukkende mensen, met al hun scherpzinnigheid en hun gebrek aan scrupules, vaak tekort. Maar eenvoudige gelovigen, die niet durven te doen wat de hebzuchtige leeuwen van de aarde doen, krijgen het voedsel dat bij hen past. God vertrouwen is betere politiek dan de sluwste politici kunnen leren of toepassen.

“Maar die den HEERE zoeken, hebben geen gebrek aan enig goed.” Echt goede dingen worden niet onthouden aan mensen wier eerste en voornaamste levensdoel het is de HEERE te zoeken. Mensen mogen hen dwazen noemen, maar de HEERE zal bewijzen dat zij wijs zijn. Zij zullen winnen waar de wijsneuzen van de wereld alles kwijtraken, en God zal er de eer voor krijgen.

Vers 12

“Komt, gij, kinderen!” David was krijger en koning, en toch schaamde hij zich niet om kinderen te onderwijzen. Wie de jeugd onderwijst, hoort bij de ware adel. Hun werk is eervol en hun loon zal heerlijk zijn. Misschien hadden de jongens en meisjes van Gath de spot gedreven met David toen hij zogenaamd waanzinnig was. Als dat zo is, probeert hij hier door de opgroeiende generatie te onderwijzen het kwaad goed te maken dat hij eerder had aangericht. Kinderen zijn de

meest hoopvolle leerlingen. Wijze mensen die hun overtuiging willen verspreiden, zorgen dat ze het oor van de jeugd winnen.

"Hoort naar mij! ik zal u des HEEREN vreze leren." Voor zover geloof en ontzag voor God te leren zijn met woorden of door te luisteren, moeten we ze doorgeven. We moeten de beginselen en praktijken van godsvrucht inprenten bij de opgroeiende generatie. Dit vers kan de toespraak zijn van elke zondagsschoolleraar tot zijn klas en van elke ouder tot zijn kinderen. Er zit ook onderricht in over de kunst van het onderwijzen.

We moeten innemend en aantrekkelijk zijn voor de jongeren. We zeggen "kom" tegen hen en stoten hen niet af met harde woorden. We moeten hen losweken van speelgoed en spel en hun gedachten proberen te vullen met betere bezigheden. Want we kunnen hen niet goed onderwijzen zolang hun hoofd vol zit met andere dingen. We moeten altijd op de hoofdzaak aansturen en de vreze des HEEREN in ons onderwijs altijd bovenaan houden. Daarbij mogen we met beleid onszelf in de weegschaal leggen, door te vertellen wat wij zelf hebben ervaren en geloven.

Vers 13

Een leven vol geluk is wat iedereen wil. Wie de jongeren een recept kan geven voor een gelukkig leven, verdient het dat ze hem graag horen. Alleen maar bestaan is nog geen leven. De kunst van het leven, van echt, waarachtig en blij leven, kennen niet alle mensen. Mensen leren hoe ze moeten leven en hoe ze moeten sterven is het doel van al het nuttige godsdienstige onderwijs.

De beloningen van de deugd zijn het lokaas waarmee we de jongeren naar goed gedrag moeten trekken. Terwijl we hen godsvrucht jegens God leren, moeten we ook veel nadruk leggen op eerlijk en fatsoenlijk gedrag jegens de mensen.

Vers 14

"Bewaar uw tong van het kwaad." Bewaak dat gevaarlijke lichaamsdeel, de tong, met zorgvuldige ijver, zodat ze niets kwaads uitspreekt. Want dat kwaad slaat op jou terug en verpest je levensgenot. Mensen kunnen geen gif spuwen zonder dat een deel van het venijn hun eigen vlees brandt.

"En uw lippen van bedrog te spreken." Wie gelukkig wil zijn, moet bedrog heel ernstig vermijden. Een sluwe plannenmaker leeft als een spion in het kamp van de vijand: altijd bang om ontmaskerd en terechtgesteld te worden. Zuiver en eerlijk praten houdt het geweten gerust en bevordert zo het geluk. Maar liegen en kwaadspreken vullen ons kussen met doornen en maken het leven tot een voortdurende maalstroom van angst en schaamte.

David had de kronkelige politiek geprobeerd, maar hier veroordeelt hij die. Hij smeekt anderen: als ze lang en goed willen leven, moeten ze de twijfelachtige kunstgrepen van bedrog zorgvuldig mijden.

Vers 15

"Wijk af van het kwaad." Ga er weg bij vandaan. Het is niet genoeg om alleen je handen ervan af te houden: je moet jezelf ervan losmaken. Ga niet naast een pesthuis wonen. Blijf uit de buurt van het hol van de leeuw en verlaat het nest van de adder. Zorg dat er afstand ligt tussen jou en de verleiding.

"En doe het goede." Wees daadkrachtig, ijverig en vol energie, en houd vol in het goede. Wie het goede doet, laat het kwaad vanzelf liggen, want het positieve helpt ons ook van het negatieve af. "Zoek den vrede." Houd er niet alleen van, maar span je met ijver en zorg in om hem te bevorderen. Vrede met God, met je eigen hart en met je medemens: zoek die zoals een koopman een kostbare parel zoekt. Niets maakt ons zelf gelukkiger dan vrede. Ruzie zet de hartstochten in be-

weging, en die knagen als zuur aan het hart. Woede doodt de mens zelf net zo goed als degene op wie ze gericht is.

"En jaag dien na." Ga erachteraan, jaag erop met vurig verlangen. Vrede is zo weer weg; niets is moeilijker vast te houden. Doe toch je best, en komt er vijandschap, laat dat dan nooit door jou komen. Loop de vrede achterna als ze voor je op de vlucht is, en neem je vast voor om nooit iemand te worden die op ruzie uit is. De vrede die je zo bevordert, keert terug in je eigen borst en wordt een bron van troost die nooit opdroogt.

Vers 16

"De ogen des HEEREN zijn op de rechtvaardigen." Hij kijkt naar hen met instemming en tedere zorg. Ze zijn Hem zo dierbaar dat Hij Zijn ogen niet van hen kan afhouden. Hij waakt over ieder van hen even zorgvuldig en met dezelfde aandacht, alsof er in het hele heelal maar dat ene schepsel was.

"En Zijn oren tot hun geroep." Zo heeft de HEERE Zijn ogen én Zijn oren op Zijn heiligen gericht. Heel Zijn hart is met hen bezig: als iedereen hen over het hoofd ziet, Hij doet het niet. Hij hoort hun roep meteen, zoals een moeder haar zieke baby altijd hoort. Die roep mag gebroken zijn, klagend, ongelukkig, zwak of vol ongeloof: toch vangt het scherpe oor van de Vader elke toon van klacht of smeking op, en Hij laat Zijn kinderen niet lang op antwoord wachten.

Vers 17

"Het aangezicht des HEEREN is tegen degenen, die kwaad doen." God staat niet onverschillig tegenover wat zondaars doen. Hij zet Zijn gezicht tegen hen, zoals wij dat noemen, vastbesloten dat zij nergens steun of hulp zullen vinden en dat hun plannen zullen mislukken en worden verslagen. Hij heeft Zich voorgenomen dat de goddelozen niet zullen slagen, en Hij zet Zich met heel Zijn macht in om hen ten val te brengen.

"Om hun gedachtenis van de aarde uit te roeien." Hij trapt hun vuren uit. Hun eer verandert in schande en hun namen worden vergeten of vervloekt. Volledige ondergang wacht alle goddelozen.

Vers 18

"Zij roepen." Net als Israël in Egypte roepen ze om hulp onder het zware juk van onderdrukking, of dat nu komt door zonde, verleiding, zorgen of verdriet. "En de HEERE hoort"; Hij is als de nachtwaker die, zodra hij de alarmbel hoort, naar hen toe rent om te helpen wie hem nodig heeft. "En Hij redt hen uit al hun benauwdheden." Geen enkel net van benauwdheid kan ons zo gevangen houden dat de HEERE ons niet kan bevrijden. Onze zorgen mogen talrijk zijn en ingewikkeld verstrikt, maar door gebed komen we uit alles los, want de HEERE zal Zich sterk tonen voor ons.

Vers 19

"De HEERE is nabij de gebrokenen van harte." Dat wil zeggen: dichtbij als een vriend, om hen aan te nemen en te troosten. Mensen met een gebroken hart denken dat God ver weg is, terwijl Hij juist het dichtst bij hen is. Hun ogen worden vastgehouden, zodat ze hun beste Vriend niet zien. Hij is echt bij hen en zelfs in hen, maar ze weten het niet. Ze rennen heen en weer en zoeken rust in hun eigen werken, in ervaringen, of in voornemens en besluiten, terwijl de HEERE vlak naast hen staat en één eenvoudige daad van geloof Hem zal laten zien.

"En Hij behoudt de verslagenen van geest." Wat een gezegend teken ten goede is een berouwvol, treurend hart! Juist wanneer de zondaar zichzelf veroordeelt, spreekt de HEERE hem vrij uit genade. Als wij onze eigen geest tuchtigen, zal de HEERE ons sparen. Wie al pijn heeft van de roede van het geweten, slaat Hij nooit met de roede van het oordeel. Redding hoort bij verbrijzeling.

Vers 20

"Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen." Zo worden ze gelijk aan Jezus, het Hoofd van hun verbond. De Schrift vleit ons niet zoals sprookjesboeken, met de gedachte dat een goed leven ons voor moeilijkheden behoedt. Integendeel: telkens weer worden we gewaarschuwd dat we verdrukking mogen verwachten zolang we in dit lichaam wonen. Onze zorgen komen uit alle windstreken en zijn even talrijk en even pijnlijk als de muggen in de tropen. Dat is het aardse deel van de uitverkorenen: doornen en distels op hun pad, ja, zelfs erin moeten gaan liggen en hun rust door verdriet verstoord zien.

Maar! Gezegend woordje: wat neemt het de angel uit de zin hiervoor! "Maar uit alle die redt hem de HEERE." Door hele legers van kwalen heen, hoe dreigend ook, zal Jehova Zijn vrijgekochten ongedeerd en zegevierend leiden. Er komt een einde aan de verdrukking van de gelovige, en ook nog een vrolijk einde. Geen enkele beproeving kan hem zoveel pijn doen als één haar van zijn hoofd, en de smeltoven kan hem geen minuut langer vasthouden zodra de HEERE hem zegt eruit te komen.

Zwaar zou het lot van de rechtvaardigen zijn als deze belofte er niet in zat, als een bosje hennabloesem tussen de doornen. Maar zij maakt alles zoet. Dezelfde HEERE Die de verdrukkingen stuurt, roept ze ook terug als Zijn doel bereikt is. En Hij laat nooit toe dat de felste ervan Zijn geliefden verscheuren en verslinden.

Vers 21

"Hij bewaart al zijn beenderen; niet een van die wordt gebroken." David was er met schoppen en klappen vanaf gekomen, maar zonder gebroken botten. Echte, blijvende schade overkomt de heiligen niet. De eeuwigheid zal al hun wonden genezen. Hun diepste zelf is veilig. Ze kunnen vleeswonden oplopen, maar geen enkel onderdeel van het wezenlijke bouwwerk van hun bestaan zal worden gebroken.

Dit vers kan gaan over de vele keren dat de heiligen door Gods voorzienigheid worden beschermd. Maar goede mensen hebben net zo goed gebroken ledematen gehad als anderen, dus we kunnen het niet zomaar op het lichaam toepassen. Naar mijn idee moet het geestelijk worden verstaan: ernstig letsel van de ziel wordt voor eeuwig tegengehouden door Gods liefde. Geen been van het geheimvolle lichaam van Christus zal worden gebroken, zoals ook Zijn eigen lichaam ongeschonden bewaard bleef. Gods liefde waakt over elke gelovige zoals ze over Jezus waakte. Geen dodelijke wond zal ons treffen. We zullen in het koninkrijk niet kreupel of verminkt zijn. Als de beproevingen van het leven voorbij zijn, zullen we voor Hem staan zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, bewaard in Christus Jezus en "in de kracht Gods bewaard … door het geloof tot de zaligheid".

Vers 22

"De boosheid zal den goddeloze doden." Wat zij zelf tegen anderen inzetten, zal dodelijk voor hen zijn: geen medicijn, maar vergif. Goddeloze mensen hebben maar genoeg touw nodig, dan hangen ze zichzelf op. Hun eigen ongerechtigheid is hun straf. De hel zelf is niets anders dan het kwaad op volle sterkte, dat kwelt wie erin woont. O, gelukkig wie naar Jezus gevlucht zijn en bij Hem schuilen voor hun vroegere zonden! Zij, en alleen zij, ontkomen.

"En die den rechtvaardige haten, zullen schuldig verklaard worden" (Engels: zullen verlaten zijn). Ze haatten het beste gezelschap en zullen er daarom geen hebben. Ze zullen verlaten zijn, kaalgeplunderd, ellendig en wanhopig. God laat de adder zichzelf vergiftigen. Wat een verlatenheid van hart voelen de verdoemden, en wat hebben ze die dubbel en dwars verdiend!

Vers 23

"De HEERE verlost de ziel Zijner knechten", met een prijs en met kracht, met bloed en met water. Alle hulp die we in ons leven ontvangen, hoe gewoon die ook lijkt, is een deel van de verlossing door

kracht; daarom wordt van de HEERE gezegd dat Hij nog altijd verlost. Wie zo is vrijgekocht, hoort bij Hem Die hem gekocht heeft. Dat eist de gerechtigheid en dat vraagt de dankbaarheid. Met blijdschap zullen we Hem dienen, Die ons zo genadig met Zijn bloed koopt en met Zijn kracht bevrijdt.

"En allen, die op Hem betrouwen, zullen niet schuldig verklaard worden" (Engels: zullen niet verlaten zijn). Geloof is het kenmerk van de vrijgekochten. Overal waar het te zien is, ook bij de kleinste en eenvoudigste van de heiligen, garandeert het de eeuwige redding. Gelovige, je wordt nooit verlaten, nooit aan je lot overgelaten, nooit prijsgegeven aan de ondergang. God, ja, jóuw God, is je beschermer en vriend, en jij hebt het geluk van de hemel.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Abimelech was koning van Gath, en dus dezelfde als Achis (1 Sam. 21:10). Of hij had twee namen, of Abimelech was, zo lijkt het, een vaste titel voor alle Filistijnse koningen (zie Gen. 20:2; 26:8), zoals Farao dat was voor de Egyptische koningen en Caesar voor de Romeinse keizers. De naam betekent "vader-koning", of "mijn vader is koning", of "koninklijke vader", omdat koningen de vaders van hun land horen te zijn. Voor deze koning veranderde David zijn gedrag, zijn smaak, zijn zin of zijn verstand: hij deed alsof hij gek was. — John Gill.

Gehele psalm (Deze psalm is alfabetisch.)

De alfabetische psalmen, door de Latijnse kerkvaders psalmi abcedarii genoemd, zijn er negen. Ik vind het jammer dat onze geautoriseerde vertaling, behalve bij Psalm 119, met geen woord over hun bestaan rept. Ik ga niet met Ewald beweren dat een vertaling die het acrostichon wegmoffelt daarom ontrouw is. Wel vind ik dat zo'n bijzondere schrijfstijl op de een of andere manier zichtbaar gemaakt moet wor-

den, en dat het goede doelen dient als hij ook echt in de vertaling wordt nagebootst.

Natuurlijk zijn er moeilijkheden. Het Hebreeuwse alfabet verschilt sterk van alle alfabetten die nu in Europa gebruikt worden. Naast verschillen van meer fundamentele aard heeft het Hebreeuws maar tweeëntwintig letters, tegen onze zesentwintig, en een flink aantal daarvan heeft in ons alfabet geen tegenhanger. Een Hebreeuws acrostichon precies weergeven in een Engelse vertaling is daarom onmogelijk. — William Binnie, D.D.

Gehele psalm

De heer Hapstone heeft in zijn berijmde vertaling geprobeerd het alfabetische karakter van deze psalm na te maken. De letter die bij onze F hoort ontbreekt, en het laatste couplet begint met de letter die bij onze R hoort. Eén vers uit zijn vertaling is genoeg om een indruk te geven:

> *"Altijd zal ik Jehova's grote Naam nu loven,*
> *Bestendig klinkt Zijn lof uit mijne mond naar boven;*
> *Constant roemt in Jehova nu mijn ziel verheugd,*
> *Daarom, zachtmoedigen, hoort toe en juicht vol vreugd!"*

Vers 2

"Ik zal den HEERE loven te aller tijd." De martelaar Bradford zei over koningin Maria, die hem in haar wrede genade gevangen hield: "Als de koningin mij wil laten gaan, dank ik haar. Als ze mij in de gevangenis wil laten, dank ik haar. Als ze mij wil laten verbranden, dank ik haar," enzovoort. Zo spreekt een gelovige ziel: laat God met mij doen wat Hij wil, ik zal dankbaar zijn. — Samuel Clarke, "Mirror".

Vers 2

Stel dat het hele bouwwerk van de natuur uit zijn voegen raakt. Stel dat alle vrienden en steunpilaren om ons heen vals en bedrieglijk blijken, dat onze wereldse hoop en plannen mislukken, dat bezittingen

ons worden afgenomen en dat vloeden van ziekte, armoede en schande onze ziel overspoelen met een woeste golf van nood. Wie God oprecht liefheeft, merkt dat niets hiervan zijn eigenlijke bezit raakt, en ook niet datgene waarnaar hij hijgend verlangt. Daarom trekt hij zich uit dit alles terug bij God, zijn toevlucht en schuilplaats. Daar voelt hij dat zijn Zaligmaker onvergelijkelijk beter is, en meer dan gelijk aan alles wat het hele heelal hem ooit kan bieden of afnemen.

Gods tedere ontferming, Zijn onuitputtelijke volheid en Zijn grote trouw geven hem troost en rust. Zo kan hij, juist als hij bang is, op Hem vertrouwen. Zo horen we ook de heilige psalmist spreken: "Ik zal den HEERE loven te aller tijd; Zijn lof zal geduriglijk in mijn mond zijn." — William Dunlop.

Vers 2

Sint Basilius zegt ons dat de lof aan God, wanneer hij eenmaal goed als een zegel in de geest is gedrukt, ons in werkelijkheid voortdurend God doet loven, ook al wordt hij niet altijd in daden omgezet. — J. M. Neale, "Commentary".

Vers 3

"Mijn ziel zal zich beroemen in den HEERE." Dit is niet het roemen van de Farizeeër, dat God zo hatelijk vindt en dat de nederigen zo kwetst. Want de nederigen kunnen dit roemen horen en zich erover verheugen. Dat zouden ze nooit doen als het niet paste bij de regels van de nederigheid. Kan er groter roemen bestaan dan te zeggen: "Ik vermag alle dingen"? En toch zit er nederigheid in dit roemen, zodra ik erbij zeg: "door Christus, Die mij kracht geeft." God houdt dus niet van roemen, maar dit roemen bevalt Hem wel: het eigent ons niets toe en schrijft alles aan Hem toe. — Sir Richard Baker.

Verzen 3-7

Er is iets treffends en moois aan de plotselinge sprongen en het wisselen van personen in deze paar verzen. “Mijn ziel zal zich beroemen”; “de zachtmoedigen zullen het horen”; “ik heb den HEERE gezocht”; “zij hebben op Hem gezien”; “deze ellendige riep.” Juist doordat de uitdrukkingen los van elkaar staan, zit er kracht en schoonheid in. Waren ze netjes met voegwoorden aan elkaar geregen, dan was dat grotendeels verloren gegaan.

Zoals Longinus opmerkt, tonen zulke losse dingen die elkaar toch voortjagen hoe oprecht en hevig het in de geest werkt. Ze lijken de zin misschien te onderbreken of te verstoren, maar ze geven hem juist leven en nadruk. — Samuel Chandler, D.D.

Vers 4

Venema merkt op dat we na de zaak met Achis in 1 Sam. 22:1 lezen: “Zijn broeders hoorden het, en het ganse huis zijns vaders, en kwamen derwaarts tot hem af.” Dat was in de spelonk Adullam. Zij, samen met mensen die schulden hadden en ontevreden waren over Sauls bewind, vormden een bende van vierhonderd man. Aan deze vrienden en kameraden vertelt hij hoe hij ontsnapt is, en hij roept hen op om met één hart en één stem de HEERE te verheffen. — C. H. S.

Vers 5

“Ik heb den HEERE gezocht, en Hij heeft mij geantwoord.” God verwacht eerst van jou te horen, voordat jij van Hem mag verwachten te horen. Als je het gebed inhoudt, is het geen wonder dat de beloofde barmhartigheid wordt achtergehouden. Nadenken over een belofte lijkt op een advocaat die zijn zaak bestudeert voordat hij gaat pleiten. Heb je dus de belofte goed bekeken en je hart ermee ontroerd door haar rijkdom, ga dan snel naar de troon van genade en leg haar voor aan de HEERE. — William Gurnall.

Vers 5

"En mij uit al mijn vrezen gered." Het zou al een grote gunst zijn geweest om mij uit al mijn benauwdheden te verlossen, maar het is een veel grotere om mij uit al mijn vrezen te verlossen. Het eerste had mij alleen bevrijd van het kwaad van nu; dit tweede beschermt mij tegen het kwaad dat nog komt. Zo geniet ik nu niet alleen innerlijke rust, maar ook veiligheid, een voorrecht dat alleen de godvrezenden hebben.

De goddelozen mogen vrij zijn van benauwdheid, maar zijn ze ook vrij van vrees? Nee. God weet dat ze weliswaar niet in nood verkeren zoals andere mensen, maar toch in meer angst leven dan anderen. Hun schuldgevoel of hun zorg voor de wereld laat hen nooit gerust. Soms zijn ze vrij van de aanval van de koorts, maar ze blijven altijd mopperen. En om de woorden van de dichters te gebruiken: ze voelen niet altijd de zweep van Tisiphone, maar wel altijd haar verschrikkingen.

Nu de HEERE dit voor mij heeft gedaan en mij van al mijn vrezen heeft verlost, heb ik dan geen reden, een goede reden, om Hem groot te maken en Zijn naam te verheffen? — Sir Richard Baker.

Vers 6

"Zij hebben op Hem gezien." Hoe meer we aan onze Heere denken en hoe minder aan onszelf, hoe beter. Kijken we naar Hem, zoals Hij zit aan de rechterhand van Gods troon, dan blijven ons hoofd en vooral ons hart kalm als we door de diepe wateren van de verdrukking gaan. Daar heb ik vaak aan gedacht als ik bij het oude plaatsje Langholm door het water moest. Keek ik omlaag naar het stromende water, dan werd ik duizelig. Daarom richtte ik mijn blik op een vast punt aan de overkant, en zo kwam ik er gemakkelijk doorheen. — David Smith, 1792-1867.

Vers 7

"Deze ellendige riep." Waarom roept een mens? Daar zijn drie redenen voor. Allereerst: nood kent geen schaamte. De nijpende nood van Gods kinderen laat zich niet binden door wat netjes of fatsoenlijk heet. Honger kan zich niet schamen. "Ik bedrijf misbaar in mijn klacht, en maak getier", zegt David, Ps. 55:3; en Hizkia: "Gelijk een kraan of zwaluw, alzo piepte ik; ik kirde als een duif", Jes. 38:14. "Ik ga zwart daarheen, niet van de zon; opstaande schreeuw ik in de gemeente", Job 30:28.

Ten tweede: God verhoort een gebed alleen als het in Christus wordt opgezonden, en niet omdat het zo vurig is. Toch is vurigheid een hemels ingrediënt van het gebed. Een pijl die met volle kracht is getrokken, treft sneller zijn doel. Daarom noemt de Schrift het bidden van Gods kinderen steeds een roepen. "Mijn God! Ik roep des daags, maar Gij antwoordt niet", Ps. 22:3. "Des middags zal ik klagen en getier maken", Ps. 55:18. "Als mij bange was, riep ik den HEERE aan", Ps. 18:7. "Ik, HEERE! roep tot U", Ps. 88:14. "Uit de diepten roep ik tot U", Ps. 130:1. "Uit den buik des grafs schreide ik", Jona 2:2. "Tot U roep ik, HEERE! mijn Rotssteen", Ps. 28:1.

Soms gaat het zelfs verder dan roepen: "Ziet, ik roep, geweld! doch word niet verhoord", Job 19:7. "Ook wanneer ik roep en schreeuw, sluit Hij de oren voor mijn gebed", Klaagl. 3:8. Hij Die ons allemaal kan leren bidden, de lieve Jezus, bracht "in de dagen Zijns vleses, gebeden en smekingen … met sterke roeping en tranen geofferd", Hebr. 5:7. Hij bad met een strijdkreet, zo hartstochtelijk en vol overgave.

Ten derde: zulke gebeden zijn zo krachtig dat God ze verhoort. "Deze ellendige riep, en de HEERE hoorde; en Hij verloste hem uit al zijn benauwdheden", Ps. 34:7. "Mijn geroep voor Zijn aangezicht kwam in Zijn oren", Ps. 18:7. Het roepen geeft het gebed vleugels, als een snelle bode die op leven en dood naar het hof wordt gestuurd. "Tot U hebben zij geroepen, en zijn uitgered", Ps. 22:6. "Zij roepen, en de HEERE hoort", Ps. 34:18. — Samuel Rutherford.

Vers 8

"De Engel des HEEREN legert Zich rondom degenen, die Hem vrezen, en rukt hen uit." Ik ga hier niet uitspitten of engelen zich kunnen samentrekken, of ze in één punt kunnen bestaan en zo met zo'n groot aantal dichter bij elkaar kunnen staan. Ik hoef ook niet te onderzoeken of ze op deze of gene plaats met hun wezen aanwezig zijn, of alleen met hun kracht en werking.

Eén ding mag de godvrezende wel zeker weten: als hij hun hulp nodig heeft, kan hij die in een oogwenk krijgen, ondanks deuren, sloten en grendels. Er is namelijk geen hindernis. Het ligt niet aan hun kracht, want het zijn geesten. Het ligt ook niet aan een gebrek aan goede wil. Het is hun plicht om te helpen, en ze zijn de gelovige ook genegen. Ze verheugen zich al over zijn eerste bekering, Luk. 15:10, en ik durf met vertrouwen te zeggen dat ze altijd met vreugde klaarstaan om iets voor hem te doen.

Over dit onderwerp kan ik enkele woorden van Origenes niet overslaan, zoals ik ze via zijn uitlegger ken. Hij laat de engelen zo spreken: "Als Hij (daarmee bedoelt hij de Zoon van God) neerdaalde, en neerdaalde in een lichaam, en met vlees werd bekleed, en Zijn zwakheden doorstond en voor de mensen stierf, waarom blijven wij dan stilstaan? Kom, laten wij allemaal samen uit de hemel neerdalen." — Zachary Bogan.

Vers 8

"De Engel des HEEREN legert Zich rondom degenen, die Hem vrezen." Dit is de eerste keer dat we in het boek Psalmen lezen over engelen die ons dienen. Maar veel kerkvaders begrijpen deze woorden liever van "den Engel van den Grote Raad". En zo bekeken passen ze prachtig op Hem: Hij is het Die Zijn volk altijd omringt en beschermt. — J. M. Neale.

Vers 8

"De Engel des HEEREN legert Zich rondom degenen, die Hem vrezen", enz. Hiermee kan twee dingen bedoeld zijn. Het kan gaan om de ongeschapen Engel, de Heere Jezus Christus: de Engel van Gods aangezicht en van het verbond, de Overste der zaligheid, de Leidsman en Bevelhebber van het volk. Zijn zaligheid is voor hen als muren en bolwerken, of als een leger dat hen omringt.

Het kan ook gaan om een geschapen engel. Eén enkele is al genoeg om een hele menigte heiligen te bewaken, want één engel kon in één klap een groot aantal vijanden uitroeien, zoals in 2 Kon. 19:35. Of één engel staat voor velen, want er is een ontelbare schare die aan de kant van Gods volk staat en zich bij hen voegt. Van hen kun je zeggen dat ze zich rondom Gods volk legeren, omdat ze een heir zijn, een leger (zie Gen. 32:1-2; Luk. 2:13). Ze zijn de wachters van de heiligen. Ze komen voor hen op, ze beschermen hen en ze dienen hen ook. — John Gill.

Vers 8

In dit paar psalmen zien we de Engel des HEEREN in twee rollen: als engel van barmhartigheid en ook als engel van oordeel, Ps. 35:6. Je kunt de vierendertigste en vijfendertigste psalm in dit opzicht goed naast elkaar leggen en vergelijken met Handelingen 12. Daar legert de engel des HEEREN zich rondom Petrus en bevrijdt hem, en daar treft hij ook de vervolger Herodes Agrippa. — Christopher Wordsworth, D.D.

Vers 8

"Rondom." Ter verduidelijking: volgens D'Arvieux slaan de Arabieren hun tenten gewoonlijk in een cirkel op. De vorst staat in het midden, de Arabieren staan om hem heen, maar wel zo dat er een eerbiedige afstand tussen hen blijft. Thevenot beschrijft een Turks legerkamp bij Caïro. Hij let vooral op de ruimte, de versiering en het comfort van de

tent van de pasja, en voegt eraan toe: “Rondom de omheining van zijn tent, op een pistoolschot afstand, stonden meer dan tweehonderd tenten. Ze stonden zo dat hun ingangen allemaal naar de tent van de pasja gekeerd waren. Dat is altijd zo, zodat ze hun oog voortdurend op de woning van hun meester kunnen houden en klaarstaan om hem bij te springen als hij wordt aangevallen.” — Richard Mant.

Vers 9

“Smaakt en ziet, dat de HEERE goed is.” Onze zintuigen komen ons verstand te hulp. Met het sterkste redeneren kun je niet ontdekken hoe zoet honing is. Proef haar, en je merkt het meteen. “Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet.” Leef in het licht van de HEERE, en laat je ziel altijd verrukt zijn door Zijn liefde. Haal het merg en het vet eruit dat jouw deel je oplevert. Laat dwazen aan jouw gezicht zien hoe flets hun vlammetjes zijn bij de glans van jouw dag. — Richard Alleine, in “Heaven Opened”, 1665.

Vers 9

“Smaakt en ziet”, enz. Het is niet genoeg dat je het van veraf ziet en het niet hebt, zoals de rijke man. Het is ook niet genoeg dat je het in je hebt en niet proeft, zoals Simsons leeuw veel honing in zich had, maar er niets van proefde. Je moet het hebben én zien, proeven én hebben. “Smaakt en ziet”, zegt de dichter, “dat de HEERE goed is” (Engels: hoe zoet de HEERE is). Want zo geeft Christus Zijn kerk echt niet alleen een blik, maar ook “een smaak” van Zijn zoetheid.

Een blik, dat is waar Hij zegt: “Laat ons vroeg ons opmaken naar de wijnbergen, laat ons zien, of de wijnstok bloeit, de jonge druifjes zich opendoen, de granaatappelbomen uitbotten.” Daar zie je de wijnstok, meer niet. Een smaak, dat is waar Hij zegt: “Ik zou U brengen in mijner moeders huis … ik zou U van specerijwijn te drinken geven, en van het sap van mijn granaatappelen” (Engels: in het huis des wijns). Daar proef je de wijn zelf. De kerk gaat niet alleen naar de wijngaard

om de wijn te zien, ze gaat ook naar het wijnhuis om hem te proeven. — Thomas Playfere.

Vers 9

"Smaakt en ziet." Sommige dingen, vooral in de diepten van het geloofsleven, kun je alleen begrijpen door ze te ervaren. En zelfs dan lukt het niet om ze goed in woorden te vangen. "Smaakt en ziet dat de HEERE goed is." Eerst komt het genieten, dan pas het inzicht. Of liever: het genieten is het inzicht. Sommige dingen moet je eerst liefhebben, voordat je weet dat ze je liefde waard zijn. Sommige dingen moet je eerst geloven, voordat je begrijpt dat ze je geloof waard zijn. En zelfs daarna, als we een geestelijke waarheid duidelijk voor ogen hebben, kunnen we op de vraag om uitleg misschien alleen antwoorden zoals de wijsgeer aan wie men vroeg: "Wat is God?" Hij zei: "Ik weet het, zolang u het mij niet vraagt." — Thomas Binney, "Sermons", 1869.

Vers 9

"Smaakt en ziet." Laat Gods goede gaven niet smaakloos naar binnen glijden, en laat ze niet boosaardig in vergetelheid raken. Gebruik je smaak: leer ze kennen en denk erover na. — D. H. Mollerus.

Vers 9

Hemel en aarde zijn vol van Gods goedheid. Wij vergeten onze mond en ogen open te doen. Daarom wil de psalmdichter dat we proeven en zien. — August F. Tholuck.

Vers 9

Dat "smaakt en ziet" klinkt voor ons als een uitnodiging voor een overvloedig feestmaal dat al lang klaarstaat, en voor een rijk schouwspel dat open en bloot voor ons ligt. De bevelende wijs is eigenlijk geen welsprekendheid, maar een overtuigend woord. — E. W. Hengstenberg.

Vers 9

Alle geestelijke troost die een gelovige in dit leven kan bereiken, is nog maar een voorproefje van wat komen gaat. — David Dickson.

Vers 9

> *O proef den HEERE, en zie hoe oneindig zoet Hij is;*
> *Wie op Hem betrouwt, geniet gelukzaligheid, gewis!*

— Sir John Davies, 1569-1626.

Verzen 9-11

Al deze verzen laten prachtig zien hoe vol, hoe passend, hoe volledig en hoe toereikend God in Christus is voor alles wat Zijn volk nodig heeft. En is de vergelijking niet bijzonder mooi? Aan de ene kant staan de honger en roofzucht van de leeuw, en zelfs het onstuimige van de jonge leeuw. Aan de andere kant staan het geduld en het stille wachten van de gelovige. Een leven van geloof vindt in alles voedsel, want het is allemaal in Christus gegrond. De jonge leeuwen mogen en zullen gebrek lijden, want hun vraatzuchtige honger wordt door niets gestild, behalve door wat vleselijk is. — Robert Hawker.

Vers 11

"De jonge leeuwen lijden armoede, en hongeren." De oude leeuwen laten het voor hen over, als er iets te halen valt. "Maar die den HEERE zoeken, hebben geen gebrek aan enig goed." Zoals zij van binnen niets kwaads voelen, zo zullen zij van buiten niets goeds missen. Wie de bovenste bronnen royaal openzet, sluit de onderste nooit helemaal af. Er zal geen zilver ontbreken in Benjamins zak, zolang Jozef het erin kan stoppen. Genade is geen bedelende bezoeker die haar eigen kosten niet kan betalen. Wanneer we het allerhoogste Wezen aanbidden, genieten we ook de allerbeste zegeningen. — William Secker.

Vers 11

Mensen denken vaak dat het leven van een wild dier gelukkig moet zijn, tenminste voor een dier. Ze nemen aan dat de vleeseters en planteneters die nooit onder de heerschappij van de mens zijn gekomen, er beter aan toe zijn dan de tamme viervoeters. Die kopen hun rustiger en veiliger bestaan immers met het dienen van de luxe en de noden van hun menselijke bazen. Maar het tegendeel is waar. Het leven van een roofdier is ellendig, zelfs vanuit het gezichtspunt van de tijger of de luipaard. Ze moeten vaak de pijn van langdurige honger verdragen. En als ze eindelijk voedsel vinden en doden, moeten ze vaak een wanhopige strijd voeren om van hun prooi te kunnen eten.

Bijna elk wild dier laat een schreeuw horen die zo treurig en verlaten klinkt dat de reiziger er meer van wordt aangegrepen dan bang van wordt. Als je ze op de jacht kunt gadeslaan, zie je ze sluipen en snuffelen. Ze lijken allesbehalve "koningen van het woud". Het zijn arme, terneergeslagen, uitgehongerde stakkers die zich wanhopig afvragen waar hun volgende maaltijd vandaan moet komen. Door vuil voedsel en lang vasten worden ze vreselijk ziek. Heel weinige hebben geen littekens op hun huid, de sporen van verschrikkelijke gevechten. Worden ze oud, dan is hun lot erbarmelijk: hun tanden zijn afgesleten, hun klauwen bot, en in die toestand sterven velen van hen van de honger. Niet de helft van de wilde dieren sterft een natuurlijke dood. Voor zover we kunnen zien, bestaat hun leven uit een lange reeks harde ontberingen, met wanhopige en bloedige gevechten onder elkaar. — Uit de "Daily Telegraph".

Vers 11

"Die den HEERE zoeken, hebben geen gebrek aan enig goed." Zulke mensen zullen niets tekortkomen, zegt de dichter, en geen goed ding missen. Daarom moet je er wel één zijn aan wie de belofte is gedaan. En je moet er ook zeker van zijn dat wat beloofd is, werkelijk goed voor je is.

Het is vaak niet goed voor een mens om te baden in aardse zegeningen, zoals sterke drank niet goed is voor zwakke hoofden. Ja, als een goed mens iets tekortkomt, mag hij er zeker van zijn dat het niet goed voor hem is. Dan is het beter dat hij het mist dan dat hij het had. En welk wijs mens klaagt over het ontbreken van iets dat hem, als hij het had, meer zou schaden dan baten? Denk aan een zwaard voor een gek, een mes voor een kind, drank voor iemand met koorts of waterzucht. "Hij zal het goede niet onthouden", enz. En dat geldt dus ook voor de gebreken zelf, want voor velen zijn die ook goede, ja zeer goede dingen. Ik kan er heel veel noemen.

Geheiligd gebrek is een uitstekend middel om ons tot bekering te brengen en ons leven te laten verbeteren. Het wekt het gebed op en maakt ons los van de liefde voor de wereld. Het houdt ons steeds gereed voor de geestelijke strijd en laat zien of we echte gelovigen zijn of huichelaars. Het behoedt ons voor grotere kwaden van zonde en toekomstige straf. Het maakt ons nederig en meer gelijk aan Christus, ons Hoofd. Het vermeerdert ons geloof, onze blijdschap en dankbaarheid, onze geestelijke wijsheid en ook ons geduld. Dat heb ik uitvoerig aangetoond in een ander geschrift. — Richard Young, in de "Poor's Advocate", 1653.

Vers 11

Ik herinner me dat ik, toen ik door het land trok, een arme weduwe tegenkwam wier man bij Bothwell was gevallen. De bloeddorstige soldaten kwamen haar huis plunderen en zeiden dat ze alles zouden meenemen wat ze had. "We laten u niets over", zeiden ze, "niets om in te stoppen of om aan te trekken." "Het deert me niet", zei ze, "ik zal geen gebrek hebben zolang God in de hemelen is." Dat was nog eens een echte gelovige, daar kun je niets anders van zeggen. — Alexander Peden, preek, 1682.

Vers 11

Overzie hemel en aarde en alles wat erin is. Wat op goede gronden echt goed blijkt te zijn, vraag dat vrijmoedig aan Christus. Zijn liefde zal het niet weigeren. Was het goed voor je geweest als er geen zonde, geen duivel, geen verdrukking en geen verderf bestond, dan zou de liefde van Christus dat meteen afschaffen. Ja, als het bezit van alle koninkrijken van de wereld voor een heilige absoluut goed was, zou de liefde van Christus hem meteen tot heerser over alles kronen. — David Clarkson.

Vers 11 (laatste zinsdeel)

Columba bracht een deel van zijn laatste middag door met het overschrijven van de Psalmen van David. Hij kwam bij die plaats in psalm 34 waar staat: "Die den HEERE zoeken, hebben geen gebrek aan enig goed." Toen zei hij: "Ik ben aan het einde van een bladzijde gekomen en hier houd ik op. Wat volgt, Ps. 34:12: 'Komt, gij, kinderen! hoort naar mij! ik zal u des HEEREN vreze leren', is beter geschikt voor mijn opvolger om over te schrijven dan voor mij. Ik laat het daarom aan Baithen over."

Zoals altijd werd om middernacht de bel geluid voor de gebeden. Columba haastte zich als eerste naar de kerk. Even later kwam Dermid binnen. Hij vond Columba op zijn knieën in gebed, maar duidelijk stervend. Dermid tilde hem op in zijn armen en liet zijn hoofd tegen zijn borst rusten. Nu kwamen de broeders binnen. Toen ze Columba zo zagen liggen, huilden ze hardop. Columba hoorde hen. Toen deed hij zijn ogen open en probeerde iets te zeggen, maar zijn stem begaf het. Hij hief zijn handen op, alsof hij hen wilde zegenen, en blies meteen daarna zijn geest uit. Zijn gezicht behield in de dood de uitdrukking die het in het leven had gehad, zodat het leek alsof hij alleen maar in slaap was gevallen. — "Story of Columba and his successors", in de Christian Treasury voor 1848.

Vers 12

"Komt, gij, kinderen!" Venema merkt vooral op dat David zijn vrienden in de spelonk zijn zonen of kinderen noemde. Hij stond immers op het punt hun leraar te worden, en zij zijn leerlingen. Bovendien waren het jonge mannen in de bloei van hun leven, en als zonen zouden zij de bouwers van zijn huis zijn. En ten slotte had hij als hun leider, aan wiens gezag en bevel zij zich onderwierpen, het recht hen als zijn kinderen aan te spreken. — C. H. S.

Vers 12

"Komt, gij, kinderen!" enz. Je kent je aardse ouders, ja, maar doe moeite om ook je hemelse Vader te kennen. Je kent de vaders van je lichaam, ja, maar zet je in om de Vader van je geest te leren kennen. Misschien ken je Horatius' Oden, Vergilius' Eclogen en Cicero's Redevoeringen goed. Maar o, zoek ook inzicht in Davids Psalmen, in Salomo's Spreuken en in de andere heldere boeken van de Heilige Schrift!

Het manna moest 's morgens worden verzameld. De oosterse parel ontstaat uit de morgendauw. En zoals de Romeinen zeiden: aurora musis amica, de ochtend is een vriend van de muzen. O, "gedenk aan de Schepper" en leer Hem kennen in de ochtend van je kinderjaren! Toen God hemel en aarde had geschapen, was het eerste wat Hij deed de wereld te sieren met licht en dat van de duisternis te scheiden. Gelukkig het kind over wie het licht van de reddende kennis al vroeg begint op te gaan!

In de wet eiste God de eerstgeborene en de eerstelingen. Zo vraagt Hij ook nu dat we onze eerste dagen aan Hem geven. Het zijn de woorden van de wijsheid: "Die Mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden." Spr. 8:17. Een rabbijn merkt hierbij op dat er in het Hebreeuws een extra letter aan het werkwoord is toegevoegd, en die telt als vijftig. Zijn conclusie: wie vroeg zoekt, krijgt geen twintig- of dertigvoudige, maar een vijftigvoudige, ja, een honderdvoudige vergelding. — Nathanael Hardy.

Vers 12

"Komt, gij, kinderen!" In dit laatste deel van de psalm gaat David kinderen onderwijzen. Hij was een krijgsman en gezalfd om koning te worden, maar hij vond het niet beneden zich. Zijn hoofd zat vol zorgen en zijn handen vol werk, en toch nam hij hart en tijd om jonge mensen uit eigen ervaring goede raad te geven. — Matthew Henry.

Vers 12

Let op twee dingen. I. Wat David van de kinderen verwacht: "Hoort naar mij." Laat je spel liggen, leg je speelgoed weg en luister naar wat ik je te zeggen heb. Niet alleen naar mij luisteren, maar ook goed opletten en gehoorzamen. II. Wat hij hun wil leren: "des HEEREN vreze", waarin alle plichten van het geloof besloten liggen.

David was een beroemd musicus, staatsman en soldaat. Toch zegt hij niet tegen zijn kinderen: ik leer je harp spelen, of het zwaard en de speer hanteren, of de boog spannen, of: ik leer je de regels van de staatkunde. Nee, hij zegt: ik zal u des HEEREN vreze leren. Die is beter dan alle kunsten en wetenschappen, beter dan alle brandoffers en slachtoffers. Dat moeten we zelf ernstig willen leren, en onze kinderen ook leren. — Matthew Henry.

Vers 12

"Ik zal u des HEEREN vreze leren." Ik neem hier de vertaling en omschrijving over uit mijn oude Psalter. Ik doe dat graag, want ik denk dat er een zijdelingse verwijzing in zit naar een zeer ongepaste en ongeheiligde manier van opvoeden. Jonge mensen kregen het hele stelsel van de heidense mythologie te leren, nog voordat iemand hun één gezonde les over de echte godsleer had gegeven. Zo raakte hun geest uiteindelijk vol van heidendom. Het slechte gedrag van goden, godinnen en helden (hier heel passend tirannen genoemd) werd het voorbeeld voor hun eigen gedrag. Van buiten werden ze net zo heidens als ze van binnen al waren.

Vertaling. “Cummes sones lere me: dred of Lard I sal you lere.” Omschrijving. “Cummes, with trauth and luf: sones, qwam I gette in haly lere: beres me. With eres of hert. I sal lere you, noght the fabyls of poets; na the storys of tryauntz; bot the dred of oure Larde, that wyl bring you til the felaghschippe of aungels; and thar in is lyfe.” Ik hoef deze omschrijving niet nog eens te omschrijven. Ze is duidelijk genoeg. — Adam Clarke.

Vers 12

“De vreze des HEEREN.” Bij dit vers staat de Meester der Sententiën stil bij vier soorten vrees: wereldse, slaafse, beginnende en kinderlijke. Wereldse vrees is dat we alleen bang zijn om te zondigen omdat we geen wereldse winst willen mislopen of geen wereldse last willen krijgen. Slaafse vrees is dat we alleen bang zijn voor de helse kwellingen die op de zonde staan. Beginnende vrees is dat we bang zijn het geluk van de hemel te verliezen. Kinderlijke vrees is dat we louter en helemaal bang zijn God te bedroeven, Die we met heel ons hart liefhebben.

“Ik zal u … leren.” Hieruit blijkt dat deze vreze niet iets is wat je in één keer leert. Ze vraagt zorgvuldige studie en een goede meester. Chrysostomus vergelijkt de school van de psalmdichter hier met de bijeenkomst van heidense studenten in hun academie. En Efraïm noemt, met een verwijzing naar deze plaats, de vreze Gods zelf de school van de geest. “Het is alsof hij zegt”, aldus Laurentius Justiniani: “Ik zal u niet de banen van de sterren leren, niet de aard van de dingen, niet de geheimen van de hemel, maar de vreze des HEEREN. Kennis van zulke zaken maakt zonder vreze hoogmoedig. Maar de vreze des HEEREN kan ook zonder zulke kennis redden.”

“Hier”, zegt Cassiodorus, “is geen vrees om te vrezen, maar om lief te hebben. Menselijke vrees zit vol bitterheid, goddelijke vrees vol zoetheid. De ene drijft ons tot slavernij, de andere lokt ons tot vrij-

heid. De ene is bang voor de gevangenis van de Gehenna, de andere opent het koninkrijk der hemelen." — J. M. Neale.

Vers 12

"De vreze des HEEREN." Laat dit daarom, lieve kinderen, jullie belangrijkste zorg en studie zijn. Wat heb je eraan om goed thuis te zijn in Tullius, Vergilius, Homerus en andere wereldse schrijvers, als je het Boek van God niet kent? Wat heb je eraan Grieks en Latijn te hebben geleerd, als je niet tegelijk de taal van Kanaän leert? Wat heb je eraan dat je spreekt volgens de regels van Priscianus en Lily, als je leven en wandel niet passen bij de regels en wetten van het christendom? Wat heb je eraan de schepselen te kennen, als je de Schepper niet kent? Wat heb je eraan te hebben geleerd hoe je hier een tijdje kunt leven, als je verzuimt te leren hoe je hierna eeuwig kunt leven?

Leer God te vrezen en God te dienen, en dan zal God je zegenen. Want "Hij zal zegenen, die den HEERE vrezen, de kleinen met de groten." Ps. 115:13. — Thomas Gataker, "David's Instructor", 1637.

Vers 13

Het is niet zoveel waard om lang te leven, of eeuwig, maar wel om gelukkig te leven. Het trouwe gebed "Leve de koning" (in elke taal) betekent: dat het hem goed mag gaan. Als de psalmist zegt: "Wie is de man, die lust heeft ten leven?", legt hij zichzelf meteen daarna uit met de woorden "die dagen liefheeft, om het goede te zien" (Engels: goede dagen). Bij de Latijnen betekent vivere, leven, soms net zoveel als valere, het goed hebben. Daarom noemt de Schrift de toestand van de verdoemden een eeuwige dood: hun leven is niets dan voortdurende ellende. En de toestand van de zaligen noemt ze een eeuwig leven: dat is een blijvend wonen in geluk. — Nathanael Hardy.

Vers 13

De waarde van het leven zit niet in de lengte, maar in wat je ermee doet. Soms heeft hij het minst geleefd die het langst heeft geleefd. — Seneca.

Vers 14

"Bewaar uw tong van het kwaad", enz. Ficinus schreef verhandelingen De sanitate tuenda, over het behouden van een goede gezondheid, een tweede over het herstel van de gezondheid en een derde over het verlengen van het leven. Omdat dat alles niet genoeg is, voegde hij verstandig een vierde toe, over het grijpen van het eeuwige leven. Dat gaat niet zonder het doden van dit aardse lid, een losse en schandelijke tong. "Want uit uw woorden zult gij gerechtvaardigd worden, en uit uw woorden zult gij veroordeeld worden", zegt de Rechter Zelf. Matth. 12:37. Leg Gen. 49:21 naast Deut. 33:23, en je ziet dat goede woorden je geliefd maken bij God en mensen. — John Trapp.

Vers 14

"En uw lippen van bedrog te spreken." Misschien waarschuwt David ons hier tegen bedrog omdat hij terugdenkt aan zijn eigen zonde, toen hij zijn gedrag veranderde. Wie echt berouw heeft over zijn fouten, waarschuwt anderen om het niet net zo te doen. — Matthew Henry.

Vers 15

"Wijk af van het kwaad", enz. Dit laat zien dat het kwaad vlak bij de mensen is. Het blijft dicht om hen heen en moet gemeden en ontweken worden. En het gaat om elke soort kwaad: kwade mensen en hun slechte gezelschap, kwade dingen, kwade woorden en werken, en elke schijn van kwaad. De vreze des HEEREN toont zich in het haten van het kwaad en het ervan wegblijven. Spr. 8:13; 16:6. — John Gill.

Vers 15

"Wijk af van het kwaad." De overige geboden gaan over wat we moeten doen. Het zijn er vier, terwijl de geboden over woorden er maar twee waren. We moeten immers meer in daden zijn dan in woorden. Ze zijn allemaal bevestigend, want een daad hoort niet ontkennend te zijn: dan zou doen niet beter zijn dan niets doen. De eerste twee zijn algemeen, zo algemeen als goed en kwaad. Komen we iets tegen wat kwaad is, dan moeten we ervan wegwijken. Bij het kwaad is er geen aarzelen. — Sir Richard Baker.

Vers 15

"Doe het goede." Alleen maar niet slecht zijn is niet genoeg om ons recht op de hemel te geven. Sommige mensen in de wereld hebben een godsdienst die helemaal uit ontkenningen bestaat. Ze zijn geen dronkaard, ze zijn geen vloeker, en daarom prijzen ze zichzelf gelukkig. Kijk hoe de Farizeeër opschept, Luk. 18:11: "O God! ik dank U, dat ik niet ben gelijk de anderen mensen, rovers, onrechtvaardigen, overspelers", enz. Helaas! Niet schandelijk zijn maakt je nog geen christen, net zomin als een nul een som maakt. We krijgen niet alleen het gebod om van het kwaad af te laten, maar ook om goed te doen.

Het zal een armzalig pleidooi zijn aan het eind: Heere, ik heb mij gewacht voor besmetting met grove zonde. Ik deed geen kwaad. Maar wat goeds is er in u? Voor de knecht in de wijngaard is het niet genoeg dat hij daar geen kwaad doet, de bomen niet breekt en de heggen niet vernielt. Als hij niet in de wijngaard werkt, verliest hij zijn loon. Zo is het voor ons niet genoeg om op de laatste dag te zeggen: we hebben geen kwaad gedaan, we hebben niet in grove zonde geleefd. Maar wat goeds hebben we gedaan in de wijngaard? Waar is de genade die we hebben ontvangen? Kunnen we die niet laten zien, dan verliezen we ons loon en missen we de zaligheid. — Thomas Watson.

Vers 15

"Zoek den vrede, en jaag dien na." Ja, doe wat goed is, en je hoeft de vrede niet na te jagen: ze zal je vinden zonder dat je zoekt. Augustinus zegt: Fiat justitia, et habebis pacem, leef rechtvaardig en je leeft in vrede. De rust spoort de gerechtigheid op, waar die ook woont. Maar het huis van het kwaad verafschuwt ze. De vrede gaat niet aan tafel waar de genade niet eerst haar vasten heeft gebroken. Laten we de godzaligheid omhelzen, dan geldt: "De vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw zinnen bewaren in Christus Jezus." Fil. 4:7. — Thomas Adams.

Vers 15

"Zoek den vrede, en jaag dien na." De dingen die we het meest wensen, zijn niet de dingen die het gemakkelijkst te krijgen zijn. Wat is voor de verbeelding aantrekkelijker dan de rust van de vrede? Toch komt deze grote zegen niet uit zichzelf naar ons toe. Ze moet gezocht worden. En ook als we haar zoeken, glipt ze vaak tussen onze vingers door. Ze vliegt weg en moet nagejaagd worden.

1. Wie vreedzaam wil leven, moet oppassen dat hij geen aanstoot geeft wanneer dat niet nodig is, of wanneer het onschuldig voorkomen kan worden.
2. Een ander kenmerk van de vreedzame mens is dat hij geen aanstoot neemt. Zeker niet bij kleine dingen, die nauwelijks de aandacht van een wijs mens waard zijn.
3. Is er toch onnodig aanstoot gegeven of genomen, dan moeten we proberen daar zo snel mogelijk een eind aan te maken. Is er al ruzie begonnen, smoor die dan in de kiem en laat haar niet verder gaan. — Samengevat uit een preek van Dr. Waterland, in J. R. Pitmans "Course of Sermons on the Psalms", 1846.

Vers 16

"Zijn oren tot hun geroep" (Engels: Zijn oren zijn open voor hun geroep). Het woord "open" staat niet in de grondtekst. Maar de bedoeling is dat Gods oor aandachtig gebogen is, in een voorovergebogen houding, naar het roepen van de rechtvaardigen. Het woord "rechtvaardig" kan hier met nadruk worden opgevat, zoals dat in de Schrift vaak gebeurt, voor een bijzondere, uitgelezen en voortreffelijke soort van gerechtigheid. Wie werkelijk rechtvaardig en waardig zijn, naar hen, zeg ik, is Gods oor toegeneigd. Het buigt en helt naar hen en hun gebeden, zoals Hoogl. 2:14 zegt: "Doe Mij uw stem horen; want uw stem is zoet." Er bestaat een zekere natuurlijke verbondenheid en lieflijkheid tussen Gods oor en de gebeden, smeekbeden en noodkreten van zo'n rechtvaardige. Joh. 15:7. — John Goodwin.

Vers 16

"Zijn oren tot hun geroep." In het Hebreeuws staat: zijn tot hun geroep. Of, zoals Petrus het zegt: "Zijn oren tot hun gebed", 1 Petr. 3:12. Dat laat zien dat God Zijn oren zal neigen naar hun gebeden, ja, tot in hun gebeden, hun zuchten, ook al zijn die zo zwak en flauw dat ze niet tot de oren van de HEERE der heirscharen kunnen doordringen. Klaagl. 3:56. — John Trapp.

Verzen 16-17

"De ogen des HEEREN zijn op de rechtvaardigen, en Zijn oren tot hun geroep." Vreemden mogen jammeren, we letten nauwelijks op wat hun scheelt, en het is maar de vraag of we hen helpen. Maar als onze eigen kinderen in grote nood roepen, haasten we ons hun te hulp. Onze band met God mag onze hoop wel versterken dat onze wensen verhoord worden. Wie kan roepen: Abba, Vader, mag erop vertrouwen dat zijn verzoek slaagt en dat God met hem zal omgaan als met een zoon. — George Swinnock.

Vers 19

"De HEERE is nabij de gebrokenen van harte." God is hun nabij (met alle eerbied gezegd). God vindt zoveel genoegen in het gezelschap van zulke mensen dat Hij het niet kan verdragen hen ver van Zich te hebben. Hij wil hen altijd onder Zijn ogen houden. Wat deze gebrokenen betreft: Hij zal er zeker voor zorgen dat Hij hen niet lang verlaat en niet ver bij hen vandaan gaat. Hij staat klaar om hun gebroken botten te zetten en hun wonden te verbinden, zodat ze niet gaan zweren. Misschien doet Hij hun veel pijn voordat de genezing volmaakt is, maar dat is om latere pijn te voorkomen.

Een heelmeester is dwaas en wreed als hij uit angst zijn patiënt pijn te doen de wond nooit onderzoekt, maar er meteen een velletje overheen laat groeien. Een wijs mens vindt degene niet onbarmhartig die hem hevige pijn doet om hem grondig te genezen. Zo doet God soms met Zijn patiënten, als de aard van hun kwaal het vraagt. Maar in elk geval zal Hij nooit uit de buurt zijn wanneer zij Hem het hardst nodig hebben.

Het kan zijn dat zij denken door God vergeten te zijn. Misschien herkennen ze hun Heelmeester niet als Hij bij hen is, en nemen ze hun Vriend voor een vijand. Ze denken dat God ver weg is terwijl Hij vlakbij is. Maar zodra hun ogen opengaan en hun kwaal grotendeels is uitgewerkt, zullen ze met schaamte en dankbaarheid hun dwaling toegeven. Ja, ze belijden uit het diepst van hun ziel dat ze niet de minste vriendelijke blik van God verdienen, maar alleen als vreemdelingen en vijanden behandeld te worden.

Maar God zal hen laten weten dat Hij het liefst handelt zoals Hij Zelf is: als een God van liefde, barmhartigheid en goedheid. Zij zijn de mensen op wie Hij Zijn hart heeft gezet. Hij zal hen aan Zijn borst houden en hen nooit begeven of verlaten. En al achten deze verbrijzelden zichzelf vaak verloren, God zal hen toch redden, en zij zullen een danklied zingen te midden van Zijn verlosten. — James Janeway.

Vers 19

"De HEERE is nabij de gebrokenen van harte", enzovoort. Sta eens stil bij de *voordelen* van zo'n gebroken hart. Ik noem er zes. I. Een gebroken hart is God welgevallig en aangenaam: "Een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God! niet verachten." Ps. 51:19. II. Het maakt veel goed van wat er schort aan je dienst en je plichten: "De offeranden Gods zijn een gebroken geest." Ps. 51:19.

III. Het maakt van de ziel een passende woning voor God: "Want alzo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte en in het heilige, en bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is, opdat Ik levend make den geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden." Jes. 57:15. IV. Het brengt God dicht bij mensen: "De HEERE is nabij de gebrokenen van harte, en Hij behoudt de verslagenen van geest." Ps. 34:19.

En V. Het legt je open voor de zoete genezing van Christus: "Het gebrokene zal Ik verbinden, en het kranke zal Ik sterken." Ezech. 34:16. Wie zou dan niet gebroken willen worden? Dan mag je immers zien hoe Christus' zachte hand je geneest, en ervaren dat dit zoete woord waar is: "Want Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen, spreekt de HEERE." Jer. 30:17.

Ja, VI. Het zet je op de rechte weg naar de hemel, waar al je wonden en builen genezen worden. Want daar staat een boom, Openb. 22:2, wiens bladeren tot genezing der heidenen zijn. Daar hoor je niemand klagen over wonden of builen, want daar is iedereen volkomen genezen. — John Spalding, in "Synaxis Sacra, or a Collection of Sermons", enzovoort, 1703.

Vers 19

"De HEERE is nabij de gebrokenen van harte", enzovoort. Wij hebben de neiging mensen over het hoofd te zien, naarmate ze dieper onder ons staan. God let juist des te meer op hen naarmate ze dieper ver-

nederd zijn. Vaten tot eer worden gemaakt van klei die in de kleinste stukjes "gebroken" is. — George Horne.

Vers 19

Gebroken hart... verbrijzelde geest. O, dit is de ellende van alle ellenden, waarover predikers het meest te klagen hebben: mensen zijn niet klaar genoeg voor Jezus Christus. Ze zijn niet genoeg in zichzelf verloren om een Zaligmaker nodig te hebben. "Immers zal een wees bij U ontfermd worden." Hos. 14:4. Waren we hopelozer, hulpelozer en meer als wezen, dan vonden we meer barmhartigheid bij Jezus Christus.

O, dat God vandaag een of andere ziel wilde wakker schudden die in zonde slaapt! O, dat deze leer, zo ontvouwd, als een donderslag zou inslaan en sommigen van u het binnenste van uzelf liet zien! O arme zondaar, je draagt een ondraaglijke last van zonde en schuld op je ziel, een last die je naar de hel dreigt te drukken, en toch voel je hem niet. Gods toorn hangt boven je hoofd aan de draad van een kort leven. Misschien ben je er geen jaar meer veilig voor, misschien zelfs geen maand, en toch zie je het niet.

Zag je het maar! Dan riep je uit zoals hij op het veld van Bosworth: "Een paard! een paard! een koninkrijk voor een paard!" Zo zou je roepen: Niets dan Christus! niets dan Christus! tienduizend werelden voor Christus! — James Nalton, 1664.

Vers 19

"De verslagenen van geest." (Hebr.), dakkeey ruach, "de uitgeklopte geest". In beide woorden zit de hamer er onvermijdelijk bij. Eerst wordt het erts stukgeslagen. Daarna wordt het metaal, als het van het erts is losgemaakt, plat uitgeklopt. Dat doet de lezer denken aan Jer. 23:29: "Is Mijn woord niet alzo, als een vuur? spreekt de HEERE, en als een hamer, die een steenrots te morzel slaat?"

Het in splinters breken en het uitkloppen zijn beelden, en dat geldt ook voor de hamer en de rots. Wat een zware hamer doet die met

krachtige hand op een rots neerkomt, dat doet het woord van de HEERE wanneer de Heilige Geest het met Zijn kracht op het hart van de zondaar laat vallen. Een gebroken hart en een verbrijzelde geest zijn twee wezenlijke kenmerken van echte boetvaardigheid. — Adam Clarke.

Vers 20

"Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen", enzovoort. Onze moeiten mogen talrijk zijn, vreemd van aard en zwaar om te dragen. Toch zijn Gods barmhartigheden nog talrijker, is Zijn wijsheid nog wonderbaarlijker en Zijn macht nog wonderdadiger. Hij redt ons uit ze allemaal. — Thomas Adams.

Vers 20

"Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen", enzovoort. David zag zijn moeite als het leger van de Arameeërs, 2 Kon. 6:16. Toen keek hij, net als Elisa, terug naar God, en zag dat er Eén bij hem was Die sterker was dan alle tegenstanders samen. Met het oog op zijn verdrukkingen roept hij daarom: Vele zijn de moeiten van de rechtvaardige. Met het oog op de belofte zegt hij: De HEERE verlost hem uit allen.

Zo meet David met zijn eigen voet de toestand van de rechtvaardigen en zegt: Vele zijn de moeiten van de rechtvaardigen. Daarna laat hij aan zijn eigen genezing zien hoe zij moeten worden genezen: De HEERE zal hem uit hen allen verlossen. …Een advocaat kan zijn cliënt alleen verlossen van een conflict, een arts zijn patiënt alleen van een ziekte, een meester zijn knecht alleen van slavernij, maar de HEERE verlost ons van alles.

Toen Mozes de Israëlieten kwam bevrijden, wilde hij geen enkele hoef achterlaten. Zo laat ook de HEERE, wanneer Hij de rechtvaardige komt verlossen, geen enkele moeite achter. Hij Die zegt: "Ik neem al uw ongerechtigheden weg", zal ook zeggen: "Ik neem al uw zwakheden weg." — Henry Smith.

Vers 21

"Hij bewaart al zijn beenderen", en dat waren er heel veel. Misschien (zegt Abenezra hierbij) had David van de Filistijnen zweepslagen gekregen, maar zijn beenderen waren niet gebroken. Dat gold ook voor die van onze Zaligmaker. Joh. 19:36. — John Trapp.

Vers 21

"Al zijn beenderen." Muis merkt op: "Er staat niet 'zijn lichaam', want dat laat Hij wel toe om gekweld te worden. Het bedoelt dat de kwalen van wie God vrezen licht zijn en nauwelijks tot op het bot doordringen." Maar Geier vindt dit te vernuftig. Hij zegt: "Liever herinnert het been ons aan de wezenlijke delen van het lichaam. Als daar iets mee gebeurt, komt het hele lichaam in gevaar. Het is een spreekwoordelijke uitdrukking, zoals in Matth. 10:30: 'Ook uw haren des hoofds zijn alle geteld'. Zij drukt uit hoe bijzonder de rechtvaardige wordt beschermd." Genebrardus zegt: "De beenderen staan, als beeldspraak, voor alle lichaamsdelen." — Uit Poli Synopsis.

Vers 21

Van het paaslam werd geen been gebroken. Dat wees vooruit naar Jezus, van Wie geschreven staat: "Geen been van Hem zal verbroken worden." Tegelijk wees het vooruit naar de volkomen bewaring en veiligheid van Christus' lichaam, de kerk. Zo staat er immers geschreven: "Hij bewaart al zijn beenderen; niet een van die wordt gebroken." — Andrew A. Bonar's Commentary on Leviticus.

Vers 21

Christus' beenderen waren op zichzelf breekbaar, maar al het geweld van de wereld kon ze niet echt breken. God had namelijk vooraf besloten: een been van Hem zal niet verbroken worden. Zo geven we ook toe dat Gods kinderen sterfelijk zijn. Maar geen macht van duivel of mens mag, moet of kan hen doden vóór hun bekering. God heeft

hen immers uitgekozen tot het leven, en die keuze moet tot het einde toe worden uitgevoerd. — Thomas Fuller.

Vers 21

Let op een punt van overeenkomst tussen deze psalm en de volgende: de beenderen worden zowel hier als in Ps. 35:10 genoemd. — C. Wordsworth.

Vers 22

"Boosheid." Verdrukkingen komen in het meervoud, maar ze brengen de rechtvaardige geen ondergang, want de HEERE verlost hem uit ze allemaal. De boosheid staat in het enkelvoud en doodt de goddeloze. Zo wordt het verschil getoond in de manier waarop God met rechtvaardigen en met goddelozen omgaat.

De rechtvaardige mag in veel benauwdheden belanden, de goddeloze krijgt er minder vaak mee te maken. Toch doen die vele de een geen kwaad, ze werken hem juist ten goede. De paar die de goddeloze treffen, of misschien die ene verdrukking in zijn hele leven, betekenen zijn volslagen ondergang. — Henry Hammond.

Vers 22

> *Het eigen binnenste martelt en kwelt de schuldige met pijn,*
> *Want wens tot beterschap kan er nu nimmer meer zijn;*
> *De tijd is voor eeuwig verbleekt en voorgoed verdwenen,*
> *En laat berouw vindt geen genade, hoe men ook mag wenen.*

— S. Petrus Damianus, 988-1072.

Vers 22

"Zullen schuldig verklaard worden" (Engels: zullen verlaten zijn). In de kanttekening staat: zullen schuldig zijn. Dat is ook de eigenlijke betekenis van het grondwoord (Hebr.). Zij zijn schuldig en verdienen straf. Zo wordt het woord in onze vertaling vaak weergegeven (zie Lev. 4:13,

22). Het draagt in het algemeen het idee van schuld, en van de straf die daaruit voortkomt. — Samuel Chandler, D.D.

Vers 23

De beloften van God aan Zijn kerk en Zijn waarschuwingen tegen de zonde staan opgetekend in het levende boek van Zijn woord. Ze zijn niet verouderd. Geen eeuw zal ze ooit buiten werking stellen of hun volle kracht afnemen. Wat nu als goede mensen en goede zaken onderdrukt worden? De dichter weet in dat geval wat hij zegt:

> *Informes hiemes reducit Jupiter; idem*
> *Summovet. Non si male nunc, et olim*
> *Sic erit.*

Na slecht weer komt goed weer. Het gaat ons nu slecht, maar dat blijft niet altijd zo. Wat nu als vijanden van de godsdienst en parasieten van de samenleving bloeien en floreren, en alles krijgen wat ze willen? Dat hoeft David en Job niet te verontrusten. Beiden zagen een even stralend zonnetje verborgen in een donkere wolk, met daarachter een hele wereld van slecht weer. — Edward Marbury.

Vers 23

De satan kan je niet langer verzoeken dan God hem toestaat. God laat nooit toe dat je boven je vermogen wordt verzocht. Bij de verzoeking geeft Hij ook een goede uitkomst. Je bent geroepen om te strijden onder de banier van Christus Jezus, en in de naam van de HEERE word je in staat gesteld dapper te vechten en te overwinnen. Blijft de satan aanvallen? Dan zegt God: “Mijn genade is u genoeg.” 2 Kor. 12:9. Is je kracht helemaal weg? Dan wordt Gods macht in jou des te groter. Hij heeft je laag gebracht, zodat je niet op jezelf zou vertrouwen maar op de levende HEERE, en zodat alle lof voor de overwinning naar Hem gaat.

Was je kracht gebleven, dan was die niet om op te leunen. Nu ze minder is geworden en verdwenen, is er geen reden tot vrees, want

de HEERE zal je steun zijn. In de zwaarste aanvallen en de langste gevechten worden we aangespoord: “Wordt krachtig in den Heere, en in de sterkte Zijner macht.” Houd goede moed, en God zal je een gemakkelijke, een blijde overwinning geven.

De satan verzoekt om je te verontrusten, te ontmoedigen, te verwarren met angst en je tot wanhoop te drijven. Maar als je moed vat om rustig op Gods genade te steunen en te vluchten tot Zijn Naam, dan jaag je hem op de vlucht. Dan heb je de dag al gewonnen. Wacht nog even, en deze donkere nevels en vreselijke stormen trekken weg.

Door deze verzoekingen heeft de HEERE je geleerd je zwakheid te zien, en de boosheid van de satan te doorzien. Hij heeft je geleerd je eigen wijsheid los te laten en Zijn gunst te waarderen, alle dingen hier beneden licht te achten, en barmhartigheid die tot vergeving van zonde reikt hoog te schatten, evenals hemelse gemeenschap en omgang met God. Heeft dit bittere drankje zo goed gewerkt voor je geestelijk welzijn, waarom zou je dan ontsteld zijn? Vertrouw op de HEERE, houd goede moed, en Hij zal je versterken. “De HEERE verlost de ziel Zijner knechten; en allen, die op Hem betrouwen, zullen niet schuldig verklaard worden.” — John Ball.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 2

Vaste voornemens, ernstige moeilijkheden bij het uitvoeren, hulpmiddelen om ze waar te maken, en de uitstekende gevolgen daarvan. Zes vragen: Wie? “Ik.” Wat? “Zal loven.” Wie? “Den HEERE.” Wanneer? “Te aller tijd.” Hoe? Waarom?

Vers 2

Een handleiding om een stukje hemel op aarde te maken.

Vers 3

De lofwaardige roemer en zijn tevreden gehoor. We mogen roemen op de HEERE: op Hemzelf, op Zijn openbaringen van Zichzelf, op Zijn band met ons, op ons aandeel in Hem, op wat we van Hem verwachten, enzovoort. Het is de plicht van gelovigen om hun ervaring te vertellen, tot voordeel van anderen.

Vers 4

Een uitnodiging om samen te loven.

Vers 4

Het werk van God groot maken, een edele bezigheid.

Vers 5

Belijdenissen van een vrijgekochte ziel. Ze zijn eenvoudig, ze eren God, ze sluiten eigen verdienste uit en ze moedigen anderen aan om ook te zoeken.

Vers 5

Vier stappen: “vrezen”, “gezocht”, “geantwoord”, “gered”.

Vers 6

De kracht van een blik van geloof.

Vers 7

1. Het erfdeel van de arme: “benauwdheden”.
2. De vriend van de arme.
3. De roep van de arme.
4. De redding van de arme.

Vers 7

De rijkdom van de arme.

De plaats van het gebed in Gods huishouding van genade, ofwel de natuurlijke geschiedenis van barmhartigheid in de ziel.

Vers 8

Castra angelorum, salvatio bonorum.

Vers 8

De dienst van engelen. In welke zin Jezus “de Engel des HEEREN” is.

Vers 9

Ervaring is de enige echte toets van godsdienstige waarheid.

Vers 9

Smaak. Het geheiligde gehemelte, het uitgelezen voedsel, het tevreden oordeel, het hemelse leger.

Vers 10

De gezegende toestand van iemand die God vreest.

Vers 10

Een vrees die vrees verjaagt. Similia similibus curantur.

Vers 11

Leeuwen die gebrek lijden, maar kinderen die verzadigd worden. Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 65.

1. Hoe je een echte christen herkent: “die den HEERE zoeken”.
2. De belofte, voorgesteld als een overeenkomst.
3. De belofte, vervuld.

Vers 11

Wat is een goed ding?

Vers 12

Een koninklijke leraar, zijn jonge leerlingen en zijn manier van onderwijzen: “Komt”. Zijn uitgelezen onderwerp.

Vers 12

Zondagsschoolwerk.

Verzen 13-15

Hoe je het beste van twee werelden krijgt.

Vers 14

Zonden van de tong: het onheil dat ze aanrichten, waar ze vandaan komen en hoe ze genezen worden.

Vers 15 (eerste zinsdeel)

De verhouding tussen de negatieve en de positieve deugden.

Vers 15 (tweede zinsdeel)

De koninklijke jacht. Het wild, de moeilijkheden van de jacht, de jagers, hun methoden en hun beloningen.

Vers 16

Onze oplettende God. Ogen en oren zijn allebei op ons gericht.

Vers 17

De boze mens wordt schaakmat gezet in het leven en vergeten in de dood.

Vers 18

Verdrukkingen en hun drievoudige zegen.

1. Ze zetten ons aan het bidden.
2. Ze brengen ons het luisterende oor van de HEERE.
3. Ze geven ruimte om blij te ervaren hoe we verlost worden.

Vers 19

Hoe dicht God bij gebroken harten is, en hoe zeker hun redding.

Vers 20

Zwart en wit, of vergif en tegengif. Bijzondere mensen, bijzondere beproevingen, bijzondere verlossingen, en bijzonder geloof als plicht.

Vers 21

De echte veiligheid van een gelovige in grote gevaren. Zijn ziel, zijn geestelijk leven, zijn geloof, hoop en liefde, enzovoort. Zijn aandeel in Jezus, zijn aanneming en rechtvaardiging: dit alles wordt bewaard.

Vers 22

De goddeloosheid als haar eigen beul, toegelicht met voorbeelden uit de Bijbel, uit de geschiedenis en van de verlorenen in de hel. Lessen uit dit plechtige feit. De verlaten toestand van iemand met een kwaadaardige geest.

Verzen 22-23

Wie wel en wie niet verlaten zullen zijn.

Vers 23

Verlossing in haar verschillende betekenissen. Geloof in zijn algemene bewaring. De HEERE in Zijn weergaloze heerlijkheid in het werk van de genade.

Psalm 35

Titel

Een psalm van David. Meer weten we niet over dit lied. Toch lijkt de inhoud zelf te wijzen op de onrustige jaren waarin Saul David over berg en dal achternajoeg. Toen waren er genoeg mensen die de wrede koning naar de mond praatten en David, die niets misdaan had, zwartmaakten. Het kan ook uit Davids oude dag komen, toen het land telkens weer in opstand kwam. De hele psalm is een beroep op de hemel, gedaan door iemand met een moedig hart en een zuiver geweten, die door onderdrukking en kwaadaardigheid tot het uiterste is getergd. Zonder twijfel kunnen we in dit lied met het oog van het geloof Davids Heere herkennen.

Indeling

Het makkelijkst verdelen we deze psalm in drie delen. Klacht, gebed en belofte van lofprijs keren namelijk drie keer terug, bijna op dezelfde manier. Zo bad ook onze Heere in de hof drie keer met dezelfde woorden. Het eerste deel loopt van vers 1 tot en met 10, het tweede van vers 11 tot en met 18 en het laatste van vers 19 tot het einde. Elk deel sluit af met een toon van dankbaar zingen.

Uitleg

Vers 1

"Twist, HEERE! met mijn twisters." Pleit tegen wie tegen mij pleit. Twist met wie met mij twist. Strijd tegen wie met mij strijd voert. Als ze hun zaak in de rechtszaal bepleiten, HEERE, ga hen daar dan tegemoet en versla hen met hun eigen wapens. Elke heilige van God mag dit verwachten: de Voorspraak van de heiligen komt de aanklager van de broeders tegemoet.

"Strijd met mijn bestrijders." Proberen mijn tegenstanders het ook met geweld, en niet alleen met bedrog? Overwin hen dan. Zet Uw kracht tegenover de hunne. Jezus doet dit voor al Zijn geliefden. Hij is voor hen zowel de Voorbidder als de Kampioen. Welke hulp ze ook nodig hebben, ze krijgen die van Hem. En hoe ze ook worden aangevallen, ze worden doeltreffend verdedigd.

Laten we dus onze zaak altijd in de hand van de HEERE leggen. Mensen kunnen ons niet echt helpen, maar als de hemel ingrijpt, werkt dat altijd. Wat David hier als gunst vraagt, mogen alle heiligen als belofte lezen. In het gericht krijgen ze een goddelijke Voorspraak en in de strijd een goddelijke bescherming.

Vers 2

"Grijp het schild en de rondas, en sta op tot mijn hulp." In een levendig beeld zien we de HEERE als een strijder die gewapend uittrekt en Zichzelf tussen Zijn knecht en diens vijanden opstelt. Met de twee verdedigingswapens, het grote schild en het kleine, kunnen de grotere en de kleinere beschermingen van Gods leiding in ons leven bedoeld zijn. Dat de HEERE opstaat, betekent dat Hij Zijn knecht in het uur van gevaar met hart en ziel beschermt. Dit dichterlijke beeld laat zien hoe sterk de psalmist besefte dat God bestaat en machtig is. Hij zag Hem als een echte Persoon, Die werkelijk voor Zijn bedrukte kind in actie komt.

Vers 3

"En breng de spies voort, en sluit den weg toe, mijn vervolgers tegemoet." Voordat de vijand dichtbij komt om te vechten, kan de HEERE hem al wegduwen, als met een lange speer. Onheil op afstand houden is geen geringe daad van goedheid. Denk aan een dappere krijger die met zijn lans een bergpas afsluit en een heel leger tegenhoudt, tot zijn zwakkere broeders veilig weg zijn. Zo houdt de HEERE de vijanden van de gelovige vaak op afstand, tot die man weer op adem is gekomen of zelfs helemaal is ontkomen. Vaak geeft Hij de vijanden van Sion ander werk te doen, en zo geeft Hij Zijn kerk rust. Wat een prachtig gedachtebeeld: Jehova verspert de weg van de vervolgers, houdt hen op de punt van Zijn speer en geeft de opgejaagde heilige tijd om aan hun vervolging te ontsnappen!

"Zeg tot mijn ziel: Ik ben uw Heil." De HEERE houdt de vijand niet alleen op afstand. Hij kan ook het hart van Zijn knecht tot rust brengen, door met Zijn eigen mond uitdrukkelijk te beloven dat hij veilig is en veilig zal blijven onder Zijn almachtige vleugel. Als je door het vuur van de vervolging gaat, is niets zo kostbaar als de innerlijke zekerheid dat je in God veilig bent. Eén woord van de HEERE neemt al onze angst weg.

Vers 4

"Laat hen beschaamd en te schande worden, die mijn ziel zoeken." Hier zit niets gemeens in. De belasterde man verlangt gewoon naar gerechtigheid, en dat is een natuurlijk en terecht verlangen. Geleid door Gods goede Geest kondigt de psalmist aan dat alle haters van de rechtvaardigen voorgoed in verwarring zullen raken. Wie het evangelie tegenwerkt, zal beschaamd uitkomen. Zelfs de meest tederhartige christen zou het niet anders willen. Als we zondaars als mensen zien, houden we van hen en zoeken we hun beste. Maar als we hen zien als vijanden van God, kunnen we alleen met afschuw aan hen denken en

verlangen we trouw naar het mislukken van hun plannen. Geen trouwe onderdaan kan opstandelingen het beste toewensen.

Overgevoelige mensen vinden de taal hier misschien te sterk. Maar diep in hun hart wensen alle goede mensen onruststokers hetzelfde toe: dat hun plannen in rook opgaan.

Vers 5

"Laat hen worden als kaf voor den wind." Ze waren snel genoeg met aanvallen, laat ze dan ook snel zijn met vluchten. Laat hun eigen angst en de alarmbellen van hun geweten hen zo ontzenuwen dat het zachtste briesje van narigheid hen al heen en weer blaast. Goddeloze mensen hebben geen gewicht en geen houvast. Ze zijn lichtzinnig en missen elke vastheid. Het is dan ook maar eerlijk dat wie zichzelf tot kaf maakt, ook als kaf wordt behandeld. Wanneer dit woord bij mensen zonder genade in vervulling gaat, zullen ze het afschuwelijk vinden om eeuwig zonder rust te zijn: zonder vrede van hart, zonder steun voor de ziel, opgejaagd van angst naar angst en van ellende naar ellende.

"En de Engel des HEEREN drijve hen weg." Gevallen engelen zullen hen achtervolgen en goede engelen zullen hen kwellen. Wie plezier heeft in vervolging, zal zelf door wrekende geesten worden vervolgd. Kijk eens naar het hele toneel zoals de psalmist het schildert. De woedende vijand wordt eerst op afstand gehouden en dan teruggedreven. Daarna slaat hij halsoverkop op de vlucht, achternagezeten door vurige boden aan wie hij niet kan ontkomen. Zijn pad wordt donker en gevaarlijk, en zijn ondergang is overweldigend.

Vers 6

"Hun weg zij duister en gans slibberig." Wat een verschrikkingen komen hier samen! Geen licht, geen houvast en een felle wreker op hun hielen! Wat staat de vijanden van God te wachten! Vandaag mogen ze nog razen en tieren, maar hoe snel zal hun toestand veranderen!

"En de Engel des HEEREN vervolge hen." Hij zit hen, zoals we zeggen, op de hielen. Nooit wijkt Hij opzij. Als een trouwe deurwaarder reikt Hij hun het bevel van de wraak uit en neemt Hij hen gevangen in naam van onwrikbare gerechtigheid. Wee, wee, wee hun die het volk van God aanraken! Hun ondergang komt snel en zeker.

Vers 7

In dit vers brengt de psalmist de kern van zijn aanklacht tegen de dienaren van de duivel naar voren. "Want zij hebben zonder oorzaak", dat wil zeggen: zonder dat ik hen iets heb aangedaan, hen heb aangevallen of getart. Uit zuivere, eigen boosaardigheid hebben ze "de groeve van hun net voor mij verborgen", zoals mensen met list en bedrog op wild jagen. Onschuldige mensen zijn vaak ten val gebracht door de strikken die voor hen waren gezet. Ze liepen er zo argeloos in als dieren die in een verborgen kuil struikelen en als in een net gevangen worden.

Het is niet niks als je kunt voelen dat de vijandschap tegen je onverdiend is en dat je het niet zelf hebt uitgelokt met opzettelijk onrecht. Twee keer zegt David in één vers dat zijn tegenstanders "zonder oorzaak" tegen hem samenspanden. Netten maken en kuilen graven kost tijd en moeite. Toch doen de goddelozen dat graag, als ze daarmee maar het volk van God ten val kunnen brengen. Eerlijk vechten past bij eervolle mannen. De aanvallers van Gods kerk kiezen liever gemene, laaghartige plannen, en daarmee laten ze zien wie ze zijn en van wie ze afstammen. We moeten allemaal op onze hoede zijn, want strikken en valkuilen zijn nog steeds de lievelingswapens van de machten van het kwaad.

Vers 8

"De verwoesting overkome hem, dat hij het niet wete." Deze geweldige verwensing gaat vaak in vervulling. Gods oordelen komen vaak plotseling en zijn onmiskenbaar. De dood stapt het huis van de vervolger binnen zonder eerst op de deur te kloppen. De bliksem van het

oordeel schiet uit zijn schuilplaats, en met één slag liggen de goddelozen voor altijd verbrijzeld.

"En zijn net, dat hij verborgen heeft, vange hemzelven; hij valle daarin met verwoesting." God past vaak, op de wonderlijkste manier, de regel "oog voor oog" toe. Mensen zetten een val en klemmen er hun eigen vingers in. Ze gooien stenen omhoog en die komen op hun eigen hoofd terecht. Hoe vaak is Satan zichzelf te slim af en brandt hij zijn vingers aan zijn eigen kolen! Dit zal ongetwijfeld een van de zwaarste pijnen van de hel zijn: dat mensen zichzelf kwellen met wat ooit de geliefde plannen van hun opstandige geest waren. Ze vloeken en worden vervloekt. Ze trappen tegen de prikkels en verscheuren zichzelf. Ze spuwen stromen vuur, en dat verbrandt hen van binnen en van buiten.

Vers 9

"Zo zal mijn ziel zich verheugen in den HEERE." Nu hij zo is gered, brengt David de volle eer toe aan de Rechter Die recht doet. Hij brengt geen offer van eigen roem aan zijn eigen dappere arm; hij wendt zich resoluut af van de spot en de tegenstand van zijn belagers. In plaats daarvan richt hij zijn oog op de Levende God, vindt in Hem een diepe, ongebroken vreugde en geniet met heel zijn ziel van Zijn heilrijke nabijheid.

"Zij zal vrolijk zijn in Zijn heil." We juichen niet om de ondergang van anderen, maar om de redding die God ons heeft gegeven. Een verhoord gebed moet altijd tot lofprijs leiden. Het zou goed zijn als we onze heilige blijdschap duidelijker lieten merken. Wie dankbare gevoelens onderdrukt, berooft God.

Vers 10

Alsof de tong alleen niet genoeg is om God te zegenen, laat David elk lichaamsdeel meespreken: "Al mijn beenderen zullen zeggen: HEERE, wie is U gelijk!" Zijn hele lichaam zou hij van dankbaarheid willen laten klinken. De beenderen die mijn vijanden zouden breken, zullen

nu God loven. Ieder van hen brengt zijn bijdrage en roemt dat niemand zo voortreffelijk is als Jehova, de Redder van Zijn volk. Zelfs als ik tot op het bot versleten ben, zal mijn skelet nog de HEERE groot maken: "U, Die den ellendige redt van dien, die sterker is dan hij, en den ellendige en nooddruftige van zijn berover."

God is de kampioen, de echte ridder die rondtrekt om alle onderdrukten te helpen. Waar zoveel neerbuigende liefde, gerechtigheid, goedheid, macht en medelijden zijn, horen de verhevenste liederen gezongen te worden.

Kom, beste lezer, ben jij niet verlost van zonde, Satan en dood? Wil je de Verlosser dan niet zegenen? Je was arm en zwak, maar op Zijn tijd zocht Christus je op en maakte Hij je vrij. Maak de HEERE vandaag groot en spreek goed over Zijn naam.

Vers 11

"Wrevelige getuigen staan er op." Dit is de oude list van de goddelozen. We moeten ons niet verbazen als die ook tegen ons wordt gebruikt, net zoals tegen onze Meester. Om Saul te behagen waren er altijd mannen te vinden die laag genoeg waren om David aan te klagen.

"Hetgeen ik niet weet, eisen zij van mij." Hij had zelfs geen gedachte aan oproer. Hij was trouw, bijna tot overdreven toe. Toch beschuldigden ze hem ervan dat hij samenspande tegen de gezalfde van de HEERE. Hij was niet alleen onschuldig. Hij wist zelfs niets van de schuld waarvan ze hem beschuldigden. Het is goed als onze handen zo schoon zijn dat er geen spoortje vuil aan zit.

Vers 12

"Zij vergelden mij kwaad voor goed." Dit is duivels. Maar mensen hebben deze les van de oude Verwoester goed geleerd en passen haar perfect toe. "De beroving mijner ziel." Ze ontnamen hem zijn troost en hadden zelfs zijn leven genomen als God niet op bijzondere wijze had ingegrepen. De goddelozen zouden de rechtvaardigen tot op hun

ziel kaalplukken, want ze kennen geen medelijden. Menselijke boosheid heeft alleen de grenzen die God Zelf wil stellen.

Vers 13

"Mij aangaande daarentegen, als zij krank waren, was een zak mijn kleed." David was een man met medeleven. Toen Saul ziek was, rouwde hij en trok hij de rouwkleren aan, alsof Saul een naaste, dierbare vriend was. Zijn hart was bedroefd om zijn zieke meester.

"Ik kwelde mijn ziel met vasten." Hij bad voor zijn vijand en maakte de ziekte van de lijder tot de zijne. Hij pleitte en beleed zijn schuld alsof zijn eigen zonde dit kwaad had veroorzaakt. Dat laat zien hoe edel David was, en het maakt de laaghartigheid van zijn huidige vervolgers nog groter.

"En mijn gebed keerde weder in mijn boezem." Gebed gaat nooit verloren. Als het hen niet zegent voor wie we bidden, zegent het wel degene die bidt. Wolken regenen niet altijd neer op de plek waar het water is opgestegen, maar ergens komen ze toch neer. Zo laten ook smeekgebeden ergens hun regen van barmhartigheid vallen. Als onze duif onder onze vijanden geen rustplaats voor haar voet vindt, vliegt ze terug naar onze borst en brengt ze een olijftak van vrede in haar snavel mee. Wat een scherp contrast in deze hele psalm tussen de rechtvaardige en zijn vijanden! We moeten ons ernstig inspannen om die scheidslijn breed en duidelijk te houden.

Vers 14

"Ik ging steeds, alsof het een vriend, alsof het mij een broeder geweest ware." Ik wachtte hem trouw op, troostte hem liefdevol en leefde diep met hem mee. Hier kan David de dagen bedoelen waarop hij harp speelde en daarmee de boze geest van Saul verdreef.

"Ik ging gebukt in het zwart, als een, die over zijn moeder treurt." Hij boog zijn hoofd, zoals rouwenden doen. Het diepste menselijke verdriet is wat hij voelde toen zij in nood zaten. Meestal houden we

het meest van onze moeder, en haar verlies voelen we het scherpst. Zo groot was Davids verdriet.

Hoe weinig belijders van het geloof hebben tegenwoordig zoveel innerlijk mededogen! En toch hoort er onder het evangelie veel meer tedere liefde te zijn dan onder de wet. Hadden we meer warme liefde voor de mensheid en zorg voor haar ontelbare kwalen, dan konden we veel nuttiger zijn. We zouden zeker oneindig meer op Christus lijken. "Die het beste bidt, heeft het meest lief."

Vers 15

"Maar als ik hinkte, waren zij verblijd." Toen ik struikelde, vonden ze het heerlijk. Mijn kreupelheid was een spelletje voor hen. Het gevaar was nabij en ze zongen liederen over mijn verwachte nederlaag. Wat zijn goddelozen blij als ze een goed mens zien hinken! "Nu", zeggen ze, "gaat hij ten val komen."

"En verzamelden zich", als wouwen en gieren rond een stervend schaap. Mijn ondergang was hun gezamenlijke vreugde en mijn verdriet hun vermaak, dus kwamen ze bijeen om feest te vieren. Ze staken de koppen bij elkaar om te bedenken wat ze zouden doen, en hun tongen om te bedriegen.

"Zij verzamelden zich tot mij als geslagenen." Kerels die een pak slaag verdienden, schurken die de zweep dik verdiend hadden, kwamen samen om kwaad te smeden en hielden vergaderingen in donkere hoekjes. Als straathonden rond een zieke leeuw beledigden en bespotten deze gemene ellendelingen iemand voor wie ze eens bang waren geweest. Zelfs de kreupelen strompelden naar buiten om zich bij het boosaardige gezelschap aan te sluiten. Wat zijn de machten van het kwaad eensgezind! Wat dienen mensen de duivel van harte! En niemand haakt af omdat hij niet over grote gaven beschikt!

"Ik merkte niets." Het gebeurde allemaal achter mijn rug. Wat kan de wereld een drukte maken, terwijl degene die het allemaal veroorzaakt heeft misschien niet eens weet dat hij aanstoot heeft gegeven.

“Zij scheurden hun klederen, en zwegen niet stil” (Engels: zij scheurden mij, en hielden niet op). Het is zo’n heerlijk werkje om het karakter van een goed mens aan flarden te scheuren, dat lasteraars er niet meer mee willen ophouden zodra ze eenmaal begonnen zijn. Een troep honden die hun prooi verscheurt, stelt niets voor naast een stel kwaadaardige roddelaars die de goede naam van een achtenswaardig man verscheuren. Dat liefhebbers van het evangelie in onze tijd niet worden verscheurd en toegetakeld zoals in de oude dagen van koningin Maria, komt door Gods leiding en niet doordat mensen zachter zijn geworden.

Vers 16

“Onder de huichelende spotachtige tafelbroeders knersten zij over mij met hun tanden.” Denk aan beroepsnarren die rond een feestmaal staan te grijnzen om de gasten te vermaken. Zo maakten deze mannen er hun werk van om de goede man belachelijk te maken. Niet uit vrolijkheid, maar uit felle haat die nooit genoeg kreeg. Het waren koekspotters: mensen die voor een stuk brood bereid zijn te spotten. Deze ingehuurde schurken zaten David achterna om zelf hun buik te vullen aan Sauls tafel. Bovendien koesterden ze diep vanbinnen wrok tegen de zoon van Isaï, omdat hij een beter mens was dan zijzelf.

Onze Heere had deze woorden met het volste recht kunnen gebruiken! Vergeten we niet dat we hier Hem getekend zien Die door de mensen veracht en verworpen werd. Golgotha en het ruwe gepeupel rond het kruis staan ons als het ware voor ogen.

Vers 17

“HEERE! hoe lang zult Gij toezien?” Waarom blijft U maar kijken? Waarom bent U zo achteloos tegenover Uw knecht? Laat het U koud? Kan het U niet schelen dat we vergaan? Zo mogen we met de HEERE praten. Hij staat die openhartigheid toe. Er is een tijd voor onze verlossing. Maar als we ongeduldig zijn, lijkt die tijd vaak maar niet te

komen. Toch heeft Gods wijsheid het uur vastgesteld, en niets zal het uitstellen.

"Breng mijn ziel weder van hunlieder verwoestingen." Maak mij vrij van hun vele plannen en hun steeds nieuwe aanvallen. "Mijn eenzame": mijn dierbare, enige, kostbare ziel. Red die, HEERE, "van de jonge leeuwen". Zijn vijanden waren fel, sluw en sterk als jonge leeuwen. Alleen God kon hem uit hun muil redden. Daarom wendt hij zich tot Hem.

Vers 18

"Zo zal ik U loven in de grote gemeente." Bijzondere reddingen moeten we opschrijven en overal vertellen. Alle heiligen moeten horen hoe goed de HEERE is. Dit onderwerp verdient de grootste menigte. Wat een gelovige met God meemaakt, is de moeite waard voor het hele heelal. De meeste mensen maken hun verdriet openbaar. Goede mensen horen hun weldaden luid uit te roepen.

"Onder machtig veel volks zal ik U prijzen." Onder vrienden en vijanden zal ik de God van mijn zaligheid groot maken. Lofprijzing, persoonlijk en openlijk, lofprijzing die nooit ophoudt: dat hoort elke dag opnieuw naar de Koning van de hemel op te stijgen. Zo eindigt Davids gebed voor de tweede keer in lofprijzing. Zo hoort elk gebed te eindigen.

Vers 19

David bidt vurig dat zijn vijanden, die geen enkele reden hebben voor hun vijandschap, ook geen reden mogen krijgen om te juichen over zijn dwaasheid, zijn zonde of zijn ondergang. "Noch wenken met de ogen, die mij zonder oorzaak haten." Dat knipogen was het gemene teken waarmee ze elkaar feliciteerden met de val van hun slachtoffer. Misschien hoorde het ook bij de hatelijke gebaren waarmee ze staarden naar de man die ze minachtten. Haat uitlokken is het kenmerk van de goddelozen. Zonder reden gehaat worden is het lot van de

rechtvaardigen. God is van nature de Beschermer van iedereen die onrecht wordt aangedaan, en Hij is de vijand van alle onderdrukkers.

Vers 20

"Want zij spreken niet van vrede." Ze houden niet van vrede, hoe zouden ze die dan kunnen spreken? Ze zijn zelf zulke onruststokers dat ze anderen niet als vredelievend kunnen zien. Waar het hart vol van is, loopt de mond van over. Mensen die oproer stoken, beschuldigen anderen van opstand. "Zij bedenken bedriegelijke zaken tegen de stillen in het land." David wilde niets liever dan een rustig burger zijn. Zij deden hun best om hem tot rebel te maken. Hij kon niets goed doen, want alles wat hij deed werd verdraaid.

Dit is een oude list van de vijand: goede mensen brandmerken met een S.S. op hun wangen, als zaaiers van oproer, terwijl zij altijd een onschuldig volkje zijn geweest, schapen te midden van wolven. Wie kwaad wil, heeft snel een aanleiding gevonden. Gewetenloze partijgangers durfden zelfs Jezus ervan te beschuldigen dat Hij de keizer van zijn troon wilde stoten. Hoeveel eerder beschuldigen ze dan Zijn huisgezin! Ook nu worden mensen die opkomen voor de koninklijke rechten van Koning Jezus uitgemaakt voor vijanden van de kerk, voorstanders van het pausdom, vrienden van atheïsten, gelijkmakers, rode republikeinen, en wat al niet meer. Billingsgate en Babylon hebben de handen ineengeslagen.

Vers 21

"En zij sperren hun mond wijd op tegen mij." Alsof ze hem in één keer wilden inslikken. Grote leugens hebben nu eenmaal een wijde mond nodig. Ze kennen geen grenzen in hun schandelijke beschuldigingen. Ze gooien er een enorme hoeveelheid smaad uit, in de hoop dat er van al dat vuil wel iets blijft hangen. "Zij zeggen: Ha, ha, ons oog heeft het gezien!" Wat zijn ze blij met een fout of een tegenslag. Of ze zweren dat ze kwaad hebben gezien waar helemaal geen kwaad was.

Boosaardigheid heeft maar één oog. Ze is blind voor alle goede dingen in haar vijand. Ogen zien meestal wat het hart graag wil zien. Wie een stofje in zijn oog heeft, ziet een vlek in de zon. Wat lijkt een mens op een ezel als hij balkt over andermans ongeluk! En wat lijkt hij op een duivel als hij een hyenalach laat horen over de misstappen van een goed mens! Boosaardigheid is dwaasheid. Als ze een feest viert, zijn haar toon en haar gebaren veel erger dan alle malle streken en vermommingen van de Heer van de wanorde.

Vers 22

"HEERE! Gij hebt het gezien." Hier is troost. Onze hemelse Vader kent al ons verdriet. Zijn alwetendheid is de kaars van de heilige die nooit uitgaat. Een vader kijkt niet lang toe terwijl zijn kind wordt mishandeld. Zou God dan Zijn eigen uitverkorenen niet wreken? "Zwijg niet." Weer Uw vijanden en de mijne de mond, HEERE. Eén woord is genoeg. Zuiver mijn naam, troost mijn hart.

"HEERE! wees niet verre van mij." Loop met mij door de smeltoven. Sta naast mij aan de schandpaal. Gods zoete nabijheid is de goddelijke hartversterking voor wie vervolgd wordt. Zijn pijnlijke afwezigheid zou voor hen de diepste ellende zijn.

Vers 23

"Ontwaak en word wakker." Wees op Uw hoede. Laat zien dat U geen onverschillig getuige bent van al deze schande. "Tot mijn recht." Neem de scepter ter hand en roep de grote rechtszitting bijeen. Houd de gerechtigheid hoog en wreek het onrecht. Draal niet, zoals mensen die slapen. "Mijn God en HEERE! tot mijn twistzaak." David eist de nabijheid van zijn God op. Hij houdt Hem met beide handen vast en legt zijn zaak neer bij de rechtvaardige Rechter. Hij smeekt dat zijn zaak wordt aangebracht, gehoord en beoordeeld, en dat het vonnis wordt uitgesproken. Wat is het goed voor een mens als zijn geweten zo zuiver is dat hij zo'n beroep durft te doen.

Vers 24

Het beroep wordt hier herhaald. De eiser voelt dat de vreugde van zijn beschuldigers nog maar kort zal duren, zodra eerlijke gerechtigheid regeert. Het onrecht van de onderdrukkers, de hoon van de hoogmoedige, de grimas van de dwaas: alles, alles houdt op wanneer de rechtvaardige HEERE op de rechterstoel gaat zitten.

Vers 25

"Laat hen niet zeggen in hun hart: Heah, onze ziel! laat hen niet zeggen: Wij hebben hem verslonden!" Laat hun prooi hun ontglippen, nu hun monden al open staan om haar te verslinden. Voor de machten van het kwaad zijn de heiligen een te dierbaar hapje. God geeft Zijn schapen niet prijs aan de wolfskaken van de vervolgers. Net als ze hun fluiten stemmen om hun overwinning te vieren, zullen ze aan de andere kant van hun mond leren lachen. Ze zijn veel te zeker van zichzelf en veel te opschepperig. Ze rekenen buiten de waard. Ze hebben geen flauw idee hoe hun plannen zullen eindigen. Hun vogel zal gevlogen zijn, en zijzelf zitten in de val.

Het gebed in deze tekst is een belofte. Nog voordat de goddelozen een juichrede kunnen uitspreken, worden ze teleurgesteld. Wat ze in hun hart zeggen, wordt hun voor de mond weggenomen. Hun wensen lopen op niets uit, en hun gemene streken komen aan het licht.

Vers 26

Hier zien we waar al het harde werk en alle sluwe plannen van de vijanden van de HEERE op uitlopen, voor eeuwig. God maakt weinig van hen over, ook al zijn zij het "die zich tegen mij groot maken". Hij zet hen te schande omdat zij Zijn volk te schande hebben gezet. Hij brengt hen in verwarring omdat zij verwarring hebben gezaaid. Hij rukt hun mooie kleren van het lijf en geeft hun een armzalig pak van schande. Al hun gejuich verandert Hij in huilen, wenen en tandengeknars. Echt, de heiligen kunnen het zich veroorloven te wachten.

Vers 27

"Laat hen vrolijk zingen en verblijd zijn, die lust hebben tot mijn gerechtigheid." Ook wie hem geen echte hulp konden bieden, maar hem in hun hart goedgezind waren, wil David door de HEERE rijkelijk beloond zien. Mensen met een zacht hart hechten veel waarde aan de goede wensen en gebeden van Gods volk. Ook Jezus waardeert hen wier hart bij Zijn zaak is. De dag komt dat allen die aan de kant van Christus staan een overwinningskreet zullen aanheffen. Want het gevecht zal keren, en de vijanden van de waarheid worden op de vlucht gejaagd.

"En laat hen geduriglijk zeggen: Groot gemaakt zij de HEERE." David wil dat hun blijdschap dienstbaar is aan Gods eer. Ze moeten niet juichen tot lof van David, maar tot eer van Jehova. Zulk gejuich mag voortduren, door de tijd heen en tot in de eeuwigheid.

"Die lust heeft tot den vrede Zijns knechts!" Zij erkenden David als knecht van de HEERE, en zagen met vreugde hoe goed de HEERE voor hem was. We kunnen geen mooiere titel hebben dan "knecht van God". En er is geen grotere beloning dan dat onze Meester plezier heeft in ons welzijn. Wat echte voorspoed is, kunnen we zelf niet altijd het beste inschatten. Laten we dat aan Jezus overlaten. Hij zal niet nalaten alles zo te besturen dat het ons tot het grootste goed strekt.

> *"Al Zijn heiligen zullen met blijdschap moeten belijden:*
> *Dat wat Hij doet het beste is, nu en in alle tijden."*

Vers 28

Hier wordt onophoudelijke lofprijzing beloofd aan de rechtvaardige en genadige God. Van de morgen tot de avond zal de dankbare tong spreken, zingen en de HEERE verheerlijken. Was het maar zo dat wij allemaal zo'n besluit zouden uitvoeren!

Gehele psalm

Bonar geeft deze psalm als opschrift: “De vreselijke uitspraak van de Rechtvaardige over hen die Hem zonder oorzaak haten.” Daarbij maakt hij de volgende opmerkingen:

“Door de eindeloze dag van de eeuwigheid heen zal de Heere Jezus Zelf de ‘lof’ van de Vader uitspreken. Hij zal nadruk leggen op Zijn ‘gerechtigheid’: de gerechtigheid die zal zijn getoond, zowel in het vonnis over wie de aangeboden Verlosser haatten, als in de redding van wie Hem aannamen. Daar is niets bij waar de Zijnen niet volledig achter kunnen staan. Zeker niet op die dag, wanneer hun blik op gerechtigheid veel helderder en ruimer zal zijn dan nu.

Op die dag zullen we begrijpen hoe Samuël Agag in stukken kon hakken. En hoe de godvrezende legers van Israël in Kanaän man, vrouw en kind op Gods bevel helemaal konden uitroeien. We zullen dan niet alleen kunnen instemmen met het vonnis: ‘Laat hen beschaamd … worden’, enzovoort. We zullen zelfs ‘Amen, Halleluja’ zingen boven de rook van de pijniging. Openb. 19:1-2. Nu al zouden we tot op zekere hoogte elk vers van deze psalm kunnen gebruiken in de geest waarin de Rechter het uitspreekt, omdat we onszelf zien als Zijn bijzitters bij het oordeel over de wereld. 1 Kor. 6:2. In elk geval zullen we hem kunnen gebruiken op die dag, wanneer alles wat hier staat geschreven is vervuld.” — Andrew A. Bonar.

Vers 1

“Twist, HEERE! met mijn twisters.” 1. Veroordeelt de wereld je om je ijver in de dienst van God? Spot ze smadelijk met je zorg om goede werken vol te houden? Schaamt ze zich niet om je te belasteren met het verwijt dat je het te nauw neemt, een ingebeelde eigenaardigheid hebt, of een farizeïsche huichelaar bent? Maar als je geweten je al die tijd niet veroordeelt, als het is rechtgezet door het heilige Woord van

God, als je Zijn eer zoekt in je streven naar je eigen zaligheid en je niet schaart aan de kant van de onruststokers in de kerk, ga dan door, goede christen, met je godsvrucht. Ontmoedig jezelf niet in je lofwaardige pogingen. Bedenk met troost dat de HEERE je rechter is (1 Kor. 4:4), met een scio cui crediderim: "ik weet, Wien ik geloofd heb". 2 Tim. 1:12.

1. Word je ten onrechte veroordeeld in de dwalende rechtbanken van mensen? Zijn waarheid en rechtvaardigheid van hun plaats geraakt? Wordt eerlijkheid verwaarloosd en wordt de arme overweldigd? Houd dan nog even geduld en vat nieuwe moed. Er is een God Die de onschuld van je zaak ziet. Bij Hem mag je je laatste beroep indienen: "Twist, HEERE! met mijn twisters; strijd met mijn bestrijders."

Of 3. Word je op een andere manier onrecht aangedaan door kwaadwillende mensen? En ben je te arm om een schadevergoeding te eisen? Onderdrukt een Nimrod je? Bedriegt een Laban je? Knijpt een inhalige huisbaas je uit? Neem de zaak dan toch niet in eigen hand door het met ongeoorloofde middelen te proberen. Maak jezelf geen rechter in je eigen zaak, omdat het recht niet meteen komt. Denk liever vaak aan wat de apostel zijn Thessalonicenzen leerde: "Het recht is bij God verdrukking te vergelden dengenen, die u verdrukken." — Isaac Craven, preek te Paul's Cross, 1630.

Vers 1

"Twist", enzovoort. Letterlijker: procedeer, HEERE, met hen die tegen mij procederen. Strijd tegen hen die met mij strijden. Dat betekent: neem wraak voor mij op mijn tegenstanders. — Daniel Cresswell, D.D., F.R.S., in "The Psalms of David according to the Book of Common Prayer: with Critical and Explanatory Notes", 1843.

Vers 2

"Het schild en de rondas." Het woord dat hier met "schild" is vertaald, is in de Hebreeuwse tekst (Hebr.) magen: een klein, kort schild dat alleen bedoeld was om je te verdedigen. Het woord dat met "rondas" is vertaald, is (Hebr.) tsinnah. Dat was twee keer zo zwaar als de magen en werd door het voetvolk gedragen. De magen was lichter en handiger en werd gebruikt door de ruiterij. De tsinnah kwam overeen met de scutum van de Romeinen, en de magen met hun clypeus. Het woord tsinnah staat voor het soort schild waarvan het midden een grote knop had, bekroond met een dolk. In de oude oorlogvoering was dat schild erg bruikbaar, zowel om je te verdedigen als om aan te vallen. — James Anderson, aantekening bij Calvijn op deze plaats.

Vers 3

"Breng de spies voort, en sluit den weg toe." In de dagen van Saul en David was de speer een geliefd wapen. (Zie 1 Kron. 11.) Een dapper man die een nauwe doorgang moedig verdedigt, kan met niets dan zijn lans een achtervolgend leger tegenhouden. Zo geeft hij zijn vrienden tijd om te ontkomen. In de oosterse oorlogvoering werden opmerkelijke heldendaden van die soort verricht. David zou graag willen dat zijn God zijn heldhaftige verdediger werd en zijn vijanden liet stilstaan. — C. H. S.

Vers 3

"Breng voort", of, zoals de Hebreeuwse uitdrukking luidt, ontbloot. Dat wil zeggen: trek uit de schede. Hetzelfde geldt voor het zwaard. Ex. 15:9; Lev. 26:33. — Henry Ainsworth.

Vers 3

"Zeg tot mijn ziel: Ik ben uw Heil." Let op twee dingen. Ten eerste: een mens kan zekerheid over zijn zaligheid werkelijk krijgen. David zou nooit bidden om iets wat onmogelijk is. En Petrus zou ons nooit een opdracht geven die niemand kan uitvoeren. Hij schrijft in 2 Petr.

1:10: “Benaarstigt u te meer, om uw roeping en verkiezing vast te maken.” Om de schreeuwende monden van alle muggenzifters te stoppen, geeft Paulus er zelf het bewijs: “Kent gij uzelven niet, dat Jezus Christus in u is? tenzij dat gij enigszins verwerpelijk zijt.” 2 Kor. 13:5. Wij kunnen dus weten dat Christus in ons is. Is Christus in ons, dan zijn wij in Christus. En zijn wij in Christus, dan kan niemand ons veroordelen, want (Rom. 8:1): “Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn.”

Dat die zekerheid mogelijk is, neem ik hier dus als vaststaand aan. Waar het mij om gaat, is dat wij haar ook echt zélf zeker maken. De papisten ontkennen dit en leren het tegendeel: zaligheid kun je nooit zeker weten. Veel plezier ermee, met hun armzalige en hooploze leer! Wat God voor velen zo gemakkelijk heeft gemaakt, maken zij voor iedereen onmogelijk. Daarom zeg ik met de woorden van Jakob: “Mijn ziel kome niet in hun verborgen raad.” Gen. 49:6.

Ten tweede: ook de beste heiligen hebben ernaar verlangd hun zaligheid zeker te maken. David wist het al, en toch smeekt hij om nog méér zekerheid. “Hierbij weet ik, dat Gij lust aan mij hebt” (Psalm 41:12); en toch bidt hij hier nog steeds: dic animae, “Zeg tot mijn ziel: Ik ben uw Heil.” Een mens kan nooit te zeker zijn van zijn weg naar de hemel. — Thomas Adams.

Vers 3

“Zeg tot mijn ziel.”

1. God kan met Zijn eigen stem spreken. Zo gaf Hij Abraham zekerheid: “Vrees niet, Abram! Ik ben u een Schild, uw Loon zeer groot.” Gen. 15:1. Als God troost toespreekt, laat de hel dan maar brullen van schrik. 2. Hij kan spreken door Zijn werken. Echte daden van barmhartigheid bewijzen ons dat wij in Zijn gunst staan en niet veroordeeld zullen worden. “Hierbij weet ik, dat Gij lust aan mij hebt, dat mijn vijand over mij niet zal juichen.”

2. Hij kan spreken door Zijn Zoon. “Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.” Matth. 11:28.
3. Hij kan spreken door Zijn Schrift. Dit is Gods brief aan ons, Zijn open brieven, waarin Hij ons alle voorrechten van de zaligheid schenkt. Een uitnodiging voor iedereen, een algemeen si quis: “Die geloofd zal hebben, en gedoopt zal zijn, zal zalig worden.”
4. Hij kan spreken door Zijn dienaren, aan wie Hij “de bediening der verzoening” heeft toevertrouwd. 2 Kor. 5:18.
5. En Hij spreekt het door Zijn Geest. Hij “heeft den Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, Die roept: Abba, Vader!” Gal. 4:6.

Door al deze stemmen zegt God tot Zijn uitverkorenen: “Ik ben uw Heil.” ... “Mijn.” Geen pijn is zo scherp als de pijn van de ziel, en ook geen troost is zo diep als de troost van de ziel ... Laten we dus veel waarde hechten aan dit woordje “Mijn”. Luther zegt dat er grote godgeleerdheid schuilt in voornaamwoorden. Weten dat God sommigen zal redden, is een geloof dat zelfs duivels hebben. Ook de verworpenen kunnen geloven dat er een boek der verkiezing bestaat. Maar God heeft hun nooit gezegd dat hun namen daarin geschreven staan.

De hongerige bedelaar bij de poort van het feestgebouw ruikt het heerlijke eten, maar de heer van het huis zegt niet tegen hem: “Dit is voor u klaargezet.” Het is een schrale troost voor een dakloze ellendeling om door een mooie stad te lopen en al die prachtige gebouwen te zien, als hij niet kan zeggen: Haec mea domus, hier heb ik een plek. De pracht van die schitterende stad Jeruzalem, gebouwd van saffieren, smaragden, chrysolieten en dergelijke kostbare stenen, met fundamenten en muren van zuiver goud (Openb. 21), geeft een ziel geen enkele troost, tenzij hij kan zeggen: Mea civitas, daar heb ik een woning. De alles overtreffende verdiensten van Christus doen je geen goed, tenzij Hij, tua pars et portio, jouw Zaligmaker is. Gelukkige ziel die met de psalmdichter kan zeggen: “De HEERE is mijn deel!” Laten wij allemaal olie in onze lampen hebben. Anders moeten wij straks kopen, bedelen of lenen, en worden we buitengesloten zoals de dwa-

ze maagden, niet waardig om binnen te gaan. Bid daarom: "HEERE, zeg tot onze ziel: Ik ben uw Heil."

... Wie? Wat? Aan wie? Wanneer? Wie? De HEERE! David bidt tot de HEERE, en dat is een goede keuze, want er is geen redding bij iemand anders. "Het heeft u bedorven, o Israel! want in Mij is uw hulp." Hos. 13:9. De wereld laat ons in de steek, het vlees laat ons in de steek, de duivel maakt ons kapot. Alleen de HEERE redt. Wat? Zaligheid. Een kostbaar goed, het verlangen van ieder mens. Ik geef je een heerschappij, zegt God tegen Ezau. Ik geef je een koninkrijk, zegt God tegen Saul. Ik geef je een apostelschap, zegt God tegen Judas. Maar: Ik wil je zaligheid zijn, zegt Hij tegen David, en tegen niemand anders dan heiligen.

Aan wie? "Uw Heil." Niet alleen dat van anderen, maar ook "uw". Een mens en een christen zijn twee verschillende schepselen. Iemand kan een mens zijn die verstand heeft en uiterlijke zegeningen, maar alleen wie geloof heeft en deel aan de zaligheid van Christus, is een christen. God is overvloedige zaligheid, maar het komt niet vaak voor dat iemand een cui vindt: een 'aan wie'. Veel van de hemel gaat verloren omdat er geen hand is die hem vastgrijpt. Wanneer? Nú: "Ik ben." Sum, non sufficit quod ero: 'ik ben', want 'ik zal zijn' is niet genoeg. Voor Israël in gevangenschap is het een troost dat God zegt: Ero tua redemptio, Ik zal je verlossen. Maar de zekerheid die het geweten tot rust brengt, is deze: "Ik ben uw Heil." Zoals God tot Abraham zei: "Vrees niet; want Ik ben met u." Uitgestelde hoop maakt het hart ziek. Wat God ons ook nog niet heeft verzekerd, laten we Hem vooral bidden dit niet uit te stellen: "HEERE, zeg tot onze ziel: Ik ben uw Heil." — Samengevat uit Thomas Adams.

Vers 4

"Laat hen beschaamd en te schande worden." Hier begint David met zijn verwensingen. Toch spreekt hij ze niet uit als vloeken, zegt Theodoretus, maar liever als profetie. Als wij ooit op ons nemen om zo te

verwensen (en in sommige gevallen mag dat), moeten wij goed opletten. Ten eerste moet onze zaak rechtvaardig zijn. Ten tweede mogen we het niet doen uit persoonlijke wraak, maar alleen voor de eer van God. En ten derde mogen we geen enkele lettergreep van deze aard uitspreken, behalve onder leiding van Gods goede Geest. — John Trapp.

Verzen 4-8, 26

Hoe moeten wij zulke gebeden om wraak verklaren? We vinden ze vooral in vier psalmen: de zevende, de vijfendertigste, de negenenzestigste en de honderdnegende. De verwensingen daarin lopen op tot een vreselijk hoogtepunt. In de laatste psalm zijn er maar liefst dertig banvloeken geteld. Zijn dit slechts uitbarstingen van hartstochtelijk en ongeheiligd gevoel? Of zijn ze de rechtmatige uiting van rechtvaardige verontwaardiging? Zijn ze te verontschuldigen als gedreven door "de geest van Elia", een geest die zeker niet onheilig is, maar toch ver afstaat van de zachtmoedigheid en vriendelijkheid van Christus? Of zijn het vaste vormen waarin godsvrucht zich kan uiten? Zijn ze alleen Joods, of kunnen ze ook christelijk zijn?

Zoals bekend heeft onwetende kieskeurigheid velen doen terugdeinzen voor het lezen van deze psalmen. Veel mensen merkten dat hun lippen aarzelden wanneer ze in de gemeente werden gevraagd ze mee te bidden. Ze spraken ze uit met ingehouden adem en een twijfelend hart, of legden ze uit op een manier die ver van de letterlijke tekst afwijkt. Sommigen probeerden ze met een meer verlicht geweten in overeenstemming te brengen door deze woorden niet als wens op te vatten, maar als voorspelling. Maar de Hebreeuwse wensvorm, die duidelijk te onderscheiden is van de gewone toekomende tijd, sluit deze uitweg volstrekt uit. Anderen zien in deze woorden uitdrukkingen die we mogen gebruiken in de strijd van de ziel tegen geestelijke vijanden. En tot slot verdedigen sommigen ze als uiting van rechtvaardige ijver voor Gods eer. Zij herinneren ons eraan dat

we zulke ijver misschien niet delen, niet omdat onze godsdienst zuiverder is, maar omdat onze harten kouder zijn.

De echte oorzaak van de moeilijkheid ligt hierin dat we het wezenlijke verschil tussen het Oude en het Nieuwe Testament over het hoofd zien of vergeten. De oudere bedeling was in elk opzicht strenger dan de nieuwe. De geest van Elia was geen kwade geest, maar het was niet de geest van Christus. "De Zoon des mensen is niet gekomen om der mensen zielen te verderven, maar om te behouden." Luk. 9:56. Door Hem krijgen Zijn discipelen deel aan dezelfde geest. Maar dat was niet de geest van de oudere bedeling.

Het Joodse volk was opgevoed in een strengere school. Het was gestaald en verhard door een tucht die het had verplicht tot een uitroeiingsoorlog tegen de afgodendienaars. Hoe noodzakelijk die tucht ook mocht zijn, ze bevorderde de zachtere deugden niet. We kunnen ons voorstellen hoe zelfs een rechtvaardig man onder zo'n tucht taal kon gebruiken die ons onnodig wraakzuchtig voorkomt. Hij voelde het als zijn plicht om het kwaad overal uit te roeien waar hij het zag, en hij vereenzelvigde zijn eigen vijanden met de vijanden van Jehova. Voor mensen die zo waren opgevoed en onderwezen, was wat wij "godsdienstige verdraagzaamheid" noemen niet alleen verkeerd, maar volstrekt ondenkbaar.

Het kan best waar zijn dat wraak in het Oude Testament even rechtstreeks wordt verboden als in het Nieuwe, bijvoorbeeld in Lev. 19:18: "Gij zult niet wreken", enz. Al staat daar zelfs een beperking bij: "tegen de kinderen uws volks". En het is even waar dat we ook in het Nieuwe Testament voorbeelden van verwensingen vinden. Paulus zegt bijvoorbeeld (2 Tim. 4:14): "Alexander, de kopersmid, heeft mij veel kwaads betoond; de Heere vergelde hem naar zijn werken." Of hij roept uit (Hand. 23:3): "God zal u slaan, gij gewitte wand!" Of: "Indien iemand den Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking." Maar zelfs deze uitspraken verschillen sterk van de gevarieerde, doordachte, zorgvuldig opgebouwde en gedetailleerde banvloe-

ken van de Psalmen. En de aanklachten van onze Heere, waar Hengstenberg naar verwijst, zijn allesbehalve gelijkwaardig. Het zijn geen vloeken over personen, maar plechtige uitspraken van de grote waarheid: "Indien gij u niet bekeert, zo zult gij allen desgelijks vergaan."

Maar wat men ook zegt over afzonderlijke teksten: de algemene toon in de twee verbonden is ontegenzeglijk verschillend. Dat ontkennen is niet Mozes eren, maar Christus onteren. Matth. 5:43; Matth. 19:8. Aan de andere kant mogen we niet vergeten dat deze verwensingen niet voortkomen uit een hartstochtelijk verlangen naar persoonlijke wraak. De zanger ziet in zijn vijanden ongetwijfeld de vijanden van God en van Zijn kerk. Wie niet met hem is, is tegen God. En omdat de ijver voor Gods huis hem verteert, bidt hij dat alle werkers der ongerechtigheid worden uitgeroeid. Zijn verontwaardiging is dus rechtvaardig, ook al komt ze ons verkeerd gericht voor, of overdreven in de manier waarop ze wordt uitgesproken.

Nog iets: een donkere wolk onttrok Gods oordeel in de toekomstige wereld aan het zicht van de heiligen van het Oude Testament. Dat kan worden aangevoerd als verontschuldiging voor hun verlangen om Hem hier al wraak te zien nemen op Zijn vijanden. Hoe diep de vraag naar Gods gerechtigheid hun gemoed bezighield, blijkt uit tal van plaatsen in de Psalmen. Zij verlangden ernaar die gerechtigheid zichtbaar te zien. Naar hun idee kon ze alleen zichtbaar worden in de duidelijke verhoging van de rechtvaardigen en de duidelijke ondergang van de goddelozen hier op aarde. Met hun blik steeds gericht op vergelding in dit leven konden ze daarom zelfs de ondergang van de goddelozen wensen en erom bidden. De verschrikkelijke dingen van de toekomstige wereld waren grotendeels voor hun ogen verborgen. Hadden ze die kunnen zien, dan had hun gebed zeker niet geluid: "De Engel des HEEREN vervolge hen", of "Laat hen uitgedelgd worden uit het boek des levens". Dan hadden ze eerder gebeden met Hem Die aan het kruis hing: "Vader, vergeef het hun; want zij weten niet, wat zij doen." — J. J. Stewart Perowne.

Verzen 4, 8, 26

David was zo vrij van wraakzucht als maar weinig mensen in het openbare leven. Zijn gedrag tegenover Saul toonde van begin tot eind een bijzonder edele geest, ver verwijderd van wraaklust. De zachtmoedigheid waarmee hij de bittere verwijten van Simeï verdroeg, getuigde van dezelfde geest, toen hij de troon al had bestegen. ..... Overzie je Davids hele loopbaan met verstand en billijkheid, dan houd je de indruk over van een man met een zo zachtmoedig en verzoenlijk karakter als maar ooit samenging met zo'n sterke wil en zulke heftige hartstochten. Zelfs in de hitte van plotselinge woede liet hij zich niet gauw meeslepen tot daden van wraak.

Dan zou het toch vreemd en onverklaarbaar zijn geweest als hij zich minder meester over zijn eigen geest had getoond in gedichten die hij schreef in stille tijden van afzondering en omgang met God. Zeker omdat juist deze gedichten een scherp besef uitdrukken van de gruwelijkheid van de zonde die hem werd aangewreven. Over zijn onverzoenlijke vijanden kan hij zeggen: "Mij aangaande daarentegen, als zij krank waren, was een zak mijn kleed; ik kwelde mijn ziel met vasten, en mijn gebed keerde weder in mijn boezem. Ik ging steeds, alsof het een vriend, alsof het mij een broeder geweest ware; ik ging gebukt in het zwart, als een, die over zijn moeder treurt." Psalm 35:13-14. En ook: "HEERE, mijn God, indien ik dat gedaan heb, indien er onrecht in mijn handen is; indien ik kwaad vergolden heb dien, die vrede met mij had; (ja, ik heb dien gered die mij zonder oorzaak benauwde!) Zo vervolge de vijand mijn ziel, en achterhale ze, en vertrede mijn leven ter aarde." Psalm 7:4-6. Je moet echt twee keer nadenken voordat je aan de verwensingen een uitleg geeft die ze volstrekt in strijd brengt met deze betuigingen, die bijna in dezelfde adem werden uitgesproken. — William Binnie, D.D.

Vers 5

"Als kaf." Letterlijk: "Als het distelpluis." — John Morison.

Vers 6

"Hun weg zij duister en gans slibberig." Wat een vreselijke weg! Alleen al duisternis: wie is daar niet bang voor? Alleen al een gladde weg: wie mijdt die niet? Hoe wil je lopen op een weg die donker en glad is? Waar zet je je voet neer? Deze twee kwalen zijn de grote straffen voor mensen: duisternis, dat is onwetendheid, en een glibberige weg, dat is overdaad en genotzucht. "Hun weg zij duister en gans slibberig; en de Engel des HEEREN vervolge hen", zodat zij niet kunnen blijven staan. Want wie op een donkere, gladde weg ziet dat hij zal vallen zodra hij zijn voet verzet, en geen licht voor zijn voeten heeft, besluit misschien te wachten tot het licht wordt. Maar hier is de Engel des HEEREN, Die hen achtervolgt. — Augustinus.

Vers 6

"Slibberig." In de kanttekening, zoals in het Hebreeuws: slibberigheid. Dit voegt nog meer verschrikking toe aan het beeld. Het is niet alleen een donkere weg, maar ook een weg die door de regen glad is geworden. Op zo'n weg lopen zij elk moment gevaar uit te glijden en naar beneden te storten, een afgrond in waar zij omkomen. — Albert Barnes.

Vers 7

"Zij hebben zonder oorzaak de groeve van hun net voor mij verborgen." Het is alsof David zegt: zij hebben een kuil gegraven, de opening ervan met een net bedekt en zo verborgen, zodat ik erover zou lopen en erin zou vallen. — Kimchi.

Vers 8

"De verwoesting overkome hem, dat hij het niet wete." Je kunt hierbij denken aan een storm, zoals een zuidenwind die in de landen van het Oosten opsteekt. Zo'n storm komt volkomen onverwacht, woedt heftig en laat verwoesting achter. — John Gill.

Vers 8

"Zijn net, dat hij verborgen heeft, vange hemzelven; hij valle daarin met verwoesting." Door Achitofel touw genoeg te geven, behoedde de HEERE David voor de ondergang. Wie verbaast zich er nog over dat Goliath met zijn eigen zwaard werd gedood? Of dat de trotse Haman de paardentoom van Mordechai moest vasthouden en voor hem moest uitroepen dat de koning hem eer wilde bewijzen? Slechte mensen worden vernietigd door hun eigen daden. Elke pijl die ze op de rechtvaardigen afschieten, valt terug op hun eigen hoofd. Maxentius bouwde een valse brug om Constantijn te laten verdrinken, maar verdronk zelf. Hendrik III van Frankrijk werd doodgestoken in dezelfde kamer waar hij had meegeholpen aan het wrede bloedbad onder de Franse protestanten. En zijn broer Karel IX, die zich verlustigde in het bloed van de heiligen, kreeg bloed te drinken, want hij had het verdiend. God heeft er een gewoonte van gemaakt vervolgers te vangen in de strikken en kuilen die ze voor Zijn volk hadden gelegd. Vele duizenden hebben dat in ons land ondervonden. Rome en haar bondgenoten leggen vandaag nog steeds strikken en vallen en graven kuilen voor de rechtvaardigen, die liever op de brandstapel gaan dan zich voor hun Baäl te buigen. Maar wacht maar even, en huil, en wacht dan nog een korte tijd, want het duurt niet lang meer. Dan zul je zien dat de HEERE hen vangt in dezelfde strikken en kuilen die zij voor Zijn volk hebben gelegd en gegraven. — Samengevat uit Thomas Brooks.

Vers 8

"Zijn net, dat hij verborgen heeft, vange hemzelven." Dwaas, die je plannen tegenover de plannen van de Allerhoogste stelt! Wie kwaad smeedt tegen een ander, valt uiteindelijk in zijn eigen kuil. Zelfs de slimste zit gevangen in wat hij voor een ander had klaargezet. Maar oprechte deugd, recht als de hoge palm, groeit juist sterker als ze onder druk staat. — Pietro Metastasio, 1698-1782.

Vers 9

"Zo zal mijn ziel zich verheugen in den HEERE", enz. Sommige mensen danken hun redding uit gevaar aan het toeval, anderen aan hun eigen kunnen, en maar weinigen, als er al iemand is, geven God er de volle eer voor. David zegt hier dat hij de goedheid van God niet zal vergeten. Mijn ziel, zegt hij, zal zich verheugen. Niet in een redding waarvan zij de schenker niet kent, maar in het heil van God. Om het nog sterker te zeggen, geeft hij zijn beenderen de opdracht om Gods heerlijkheid bekend te maken. Het is alsof zijn tong hem niet genoeg is. Hij zet elk deel van zijn lichaam in voor het werk om Gods lof uit te dragen. Zijn manier van spreken is overdreven, maar juist zo laat hij zonder huichelarij zien hoe sterk zijn liefde tot God was. Hij wilde dus zijn spieren en beenderen gebruiken om te verkondigen hoe echt en waar zijn geloof was. — Johannes Calvijn.

Vers 10

"Al mijn beenderen", enz. Deze woorden schilderen levendig het hoogste geluk dat de hele ziel en het hele lichaam kunnen ervaren en openlijk laten zien. David noemt zijn ziel (Ps. 35:9) en al zijn beenderen als deelnemers aan de vreugde. Zo laat hij merken dat hij zich met zijn hele hart én met zijn hele lichaam zal verheugen, tot in de kleinste hoek van zijn bestaan. Zijn blijdschap zal geen gewone blijdschap zijn, maar van de hoogste orde, zó groot dat elk afzonderlijk bot Gods lof zingt. — Hermann Venema, 1697-1787.

Vers 10

"Al mijn beenderen." In de Schrift worden gevoelens meestal aan de ingewanden toegeschreven. De beenderen gelden meestal als werkloos en gevoelloos. Alleen hier en in Ps. 51:10, op die twee plaatsen en nergens anders, wordt juichende blijdschap aan de beenderen toegekend. Uit ervaring weten we dat onze ingewanden meetrillen met onze hartstochtelijke opwinding. Maar we merken niets van onze

beenderen die meevoelen. De uitdrukking is dus zeer dichterlijk. Ze zegt dat de bedoelde vreugde ver boven gewoon, alledaags genot uitgaat. Ze zou zo diep zijn dat zelfs het meest ongevoelige deel van ons lichaam eraan meedoet. Toch zit er in deze dichterlijke taal vast en zeker een kern van waarheid. We merken het misschien niet, maar elk stukje bot en elke spier leeft werkelijk mee met onze geestelijke toestand, net zoals de gevoeliger organen die er duidelijker door worden geraakt. — C. H. S. Gedachten naar aanleiding van een passage in "Biblical Psychology" van Franz Delitzsch.

Vers 10

"Al mijn beenderen." Dat betekent: alle kracht en energie die ik in mij heb, zal ik gebruiken om Uw lof te vieren. Of anders: ik ben zo arm geworden dat ik alleen nog maar huid en beenderen over heb, en toch laat ik het werk niet na. — John Trapp.

Vers 10

Mijn beenderen scheuren door mijn huid, en toch prijzen al mijn beenderen Hem. "Ik zeide: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen; nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen." — Thomas Halyburton, 1674-1711.

Vers 11

"Hetgeen ik niet weet, eisen zij van mij." Je zult misschien vragen: waarom laat God goddeloze mensen de godvrezenden zulke dingen verwijten waaraan ze part noch deel hebben? God kan dat toch voorkomen als Hij wil? Hij kan de monden van de goddelozen sluiten, zodat ze niets meer tegen Zijn kinderen kunnen zeggen. Het antwoord is: alle dingen werken mee ten goede voor wie God liefhebben, en dat geldt ook hiervoor. God laat het toe voor het goede van Zijn volk, en zo laat Hij de verwachtingen van de goddelozen op niets uitlopen. Zij willen de godvrezenden kwaad doen, maar God maakt er iets goeds van. Jozef zei tot zijn broers: "Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij

gedacht; doch God heeft dat ten goede gedacht." Zo kunnen ook wij zeggen tegen wie Gods volk vals beschuldigen: jullie wilden het volk van God kwaad doen, maar God maakt er iets goeds van. Dat goede is vijfvoudig.

Ten eerste maakt God Zijn volk er nederig door. Hij brengt hen ertoe zichzelf eerlijk te onderzoeken en uit te zoeken wat er mis is. Ze zijn dan wel vrij van de misdaad waarvan ze beschuldigd worden, maar ze vragen zich toch af of er niet iets anders is dat tussen God en hen in staat. Ze doorzoeken hun hart, ze gaan bescheidener door het leven en ze houden zich dichter bij de HEERE.

Ten tweede brengt God hen hierdoor vaker op hun knieën. Ze zoeken Hem, ze leggen hun zaak voor Hem neer en vragen dat Hij hun onschuld aan het licht brengt. Hoe vaak sprak de profeet met God als de goddelozen hem vals beschuldigden! Hoe vaak bracht hij zijn klacht naar de troon van genade, met de smeekbede dat God zijn zaak wilde bepleiten en hem dicht bij Zijn weg wilde houden, zodat de goddelozen zich niet zouden verheugen over zijn val! Zo gaat het ook als Gods volk ziet waar de goddelozen op uit zijn. Hun vreugde is om de godvrezenden in een bepaalde zonde te zien vallen. Dan zullen de godvrezenden vol ernst bidden met David: HEERE, leid mij in het rechte pad, vanwege mijn belagers. Dan smeken ze God vurig om hen te bewaren voor juist die zonde waarin de goddelozen hen willen zien vallen. Zo komt er nog een tweede goed uit voort.

Ten derde gebruikt God de smaad van de goddelozen als een geneesmiddel dat de kwaal voorkomt. De godvrezenden hebben nog steeds een onvernieuwde natuur, naast de vernieuwde. Als God hen even aan zichzelf overliet, zouden ze zichzelf niet kunnen behoeden. Dan zouden ze kunnen vallen in de zonde die de goddelozen hun verwijten. Elk kind van God dat vals wordt beschuldigd, kan dan ook zeggen: het is Gods barmhartigheid dat ik niet in die zonde ben gevallen waarvan men mij beschuldigde. God gebruikt de tongen van goddeloze mensen als waarschuwing tegen zo'n zonde. Als ze zien

hoe de goddelozen zich verheugen over een leugen die ze zelf hebben bedacht, denken ze: als de goddelozen zich al zonder reden zo verheugen, wat zouden ze dan doen als ze echt reden hadden? Met Gods hulp zal dit me altijd een waarschuwing zijn om voor die zonde op mijn hoede te zijn. Ik zal er in de toekomst meer tegen bidden dan ik tot nu toe deed. Ik zal er ook meer tegen waken. Met Gods hulp krijgen ze nooit meer reden om zich op die manier over mij te verheugen. Ik ben er stellig van overtuigd dat menig kind van God uit eigen ervaring kan zeggen: ik had nooit zo veel tegen zo'n zonde gebeden en gewaakt als God de tongen van goddeloze mensen niet als geneesmiddel om de kwaal te voorkomen had gebruikt. Ik kende mijn eigen hart niet. Ik had in die of die zonde kunnen vallen, als God mijn weg niet op deze manier met doornen had afgezet. En dat is het derde goede dat eruit voortkomt.

Ten vierde oefent God hierdoor de genadegaven van Zijn volk, zodat die sterker worden. Hij laat hen zowel kwaad gerucht als goed gerucht ondergaan. Zo beproeft Hij of ze Hem in elke omstandigheid trouw blijven, zoals in Psalm 44:16-18.

Ten vijfde leert God hen hierdoor hoe ze over anderen moeten oordelen als die vals worden beschuldigd. Voortaan nemen ze geen vals gerucht over hun naaste meer zomaar aan. Ze willen eerst de waarheid van een zaak kennen voordat ze haar geloven. En ze weten hoe ze anderen in dezelfde situatie kunnen troosten. Zo maakt God er iets goeds van. Zo maakt God de goddelozen tot een dienaar van Zijn volk, juist in wat de goddelozen denken dat het meeste onrecht doet. Want Hij gebruikt de goddelozen als roede en als doek om de roest van de genadegaven van Zijn volk af te schuren en hun zorgeloosheid te corrigeren. Als de roede haar taak heeft gedaan, wordt ze in het vuur gegooid. Zo zie je hoe God de valse beschuldigingen van de goddelozen tegen Zijn volk ten goede keert. — Zefanja Smyth, preek "The Malignant's Plot", 1647.

Vers 12

"Zij vergelden mij kwaad voor goed." David had Goliath gedood en tienduizenden Filistijnen verslagen. Zo had hij zijn koning en zijn land gered, en dat was een groot goed. Toch benijdden Saul en zijn hovelingen hem en probeerden ze hem te doden. Op dezelfde manier ontving onze Heere Jezus Christus smaad en vervolging als dank voor al het goede dat Hij de Joden deed. Hij genas hun lichamen van ziekten en predikte hun het evangelie tot heil van hun zielen. Uiteindelijk kreeg Hij de schandelijke dood aan het kruis. Zo wordt ook Zijn volk behandeld. Maar dit is een kwaad dat niet ongestraft zal blijven; zie Spr. 17:13. — John Gill.

Vers 12

"De beroving mijner ziel." Ze roofden niet zijn goederen, maar de troost van zijn ziel. Ze maakten zijn ziel kinderloos (dat is het woord), als een weduwe die de kinderen verliest in wie ze vreugde en steun vond. Het was hun niet genoeg om alleen zijn bezit te beschadigen. Ze wilden de mens zelf ruïneren door hun onverdiende boosaardigheid. Ze vielen zijn naam, zijn goede faam en zijn eer aan, die hem even dierbaar waren als zijn zonen en dochters, of zelfs als zijn eigen ziel. Aangevallen worden met laster doet de ziel altijd pijn. Het brengt een mens in een strijdhouding, bedreigt zijn gemoedsrust, verstoort het genot van stille overpeinzing en onderbreekt gemakkelijk zijn gemeenschap met God. Zo wordt ons geestelijke leven beroofd en lijdt het schade. — C. H. S.

Vers 13

"Mijn gebed keerde weder in mijn boezem", of: werd op mijn boezem gericht. Er zijn veel uitleggingen van deze plaats. Van al die verklaringen lijkt mij de uitleg het waarschijnlijkst die ze afleidt van de houding van iemand die aanbidt. Die stond met zijn hoofd gebogen naar zijn borst. Zo wendde hij zijn aandacht af van alles om zich heen en

bracht hij zijn verdrietige en ernstige verzoeken voor alsof ze op zijn eigen boezem waren gericht. Zo'n houding bij het bidden is gebruikelijk bij zowel Joden als moslims. — Koehler in Reporter. Lit. Orient.; en Reland, de Relig. Mohammedica, aangehaald door Walford bij deze plaats.

Vers 13 (laatste zinsdeel)

We kunnen het ook zo lezen: laat mijn gebed in mijn boezem terugkeren. Dat wil zeggen: ik wens hun niet méér kwaad toe dan mijzelf, want ik had hen liever goed gedaan. Laat mij van God evenveel goeds ontvangen als ik voor hen heb gebeden. Zie Ps. 79:12. — Henry Ainsworth.

Vers 14

"Over zijn moeder." In een oosters huishouden zijn er meestal meerdere vrouwen. Daarom zijn zonen daar gewoonlijk veel meer gehecht aan hun moeder dan aan hun vader. Hun vader moeten ze delen met een grote groep halfbroers, die hen benijden of op wie ze zelf jaloers zijn. Maar hun moeder is helemaal van hen. Bij haar groeien ze op in hun kindertijd. Zij kiest in hun jeugd hun partij in de vele twisten van de harem. En als ze volwassen zijn, houden ze op hun beurt intens veel van haar. Daarom is hun rouw bij haar dood van de bitterste soort. — C. H. S.

Vers 14

"Zijn moeder." Aan Mohammed werd eens gevraagd welke verwant het meest recht heeft op onze liefde en eerbied. Hij antwoordde zonder aarzelen: "De moeder, de moeder, de moeder."

Vers 14 (laatste zinsdeel)

Zijn moeder beweent: hij rouwt bij haar begrafenis. In dit geval zijn de gevoelens het sterkst. Daarom mochten de priesters wél rouwen om zulke naaste familieleden. Lev. 21:1-3. — Henry Ainsworth.

Vers 15

"Maar als ik hinkte, waren zij verblijd", enz. Roem niet in de ondergang van je naaste. De vuurvlieg springt en danst in het vuur en vindt het heerlijk. Zo verheugen veel goddeloze mensen zich in het lijden van anderen. Wie zich verheugt in andermans lijden, is ziek van de ziekte van de duivel. Maar de HEERE verlosse jullie allemaal van die ziekte, om jullie zielen. Het is treurig om spottend te praten over mensen die God heeft vernederd. Het is hoge goddeloosheid om te triomferen over mensen aan wie God een beker van verbijstering te drinken heeft gegeven. Wie de ondergang van hun naaste tot onderwerp maken van hun heimelijke maaltijd of openlijke jubel, mogen vrezen dat de droesem zelf van Gods toorn voor hen bewaard wordt. Het is ook slecht en harteloos om op de harp te spelen omdat anderen hun harpen aan de wilgen moesten hangen.

We moeten niet bidden zoals de man in het treurspel: laat het rampen regenen! Ook niet zoals de gnosticus van Clemens: geef mij rampen, zodat ik erin mag roemen. Een groter bewijs van een goddeloos hart bestaat er niet dan dat iemand vrolijk is omdat anderen in ellende zitten. "Die zich verblijdt in het verderf" (dat is: in het verderf van anderen), "zal niet onschuldig zijn." Spr. 17:5. Als God werkelijk God is, zullen mensen die onze ellende toejuichen in plaats van ze te beklagen, zeker de zwaarste straffen krijgen. Want zij zondigen niet alleen tegen de wet van de genade, maar ook tegen de wet van de natuur zelf. Die leert mensen mee te leven met wie in ellende zijn, en zich niet over hun ellende te verheugen. O mensen, maak andermans rouw niet tot jouw muziek, en andermans tranen niet tot jouw wijn! Anders word je uiteindelijk dronken van de wijn van verbijstering. — Thomas Brooks.

Vers 15

"Maar als ik hinkte, waren zij verblijd", enz. Wat een wonderbaarlijke profetie van het kruis! Alleen de tweeëntwintigste psalm gaat haar

voor, en misschien zelfs die niet. Nog dichter bij de geschiedenis komen we als we de Vulgaat volgen: de gesels werden tegen mij verzameld. Zo ploegden ook op Uw rug, o Heere Jezus, de ploegers en trokken zij lange voren. Kostbare voren voor ons! Daarin wordt geduld gezaaid voor dit leven en heerlijkheid voor het leven dat komt. Daarin wordt hoop gezaaid die niet beschaamt, en liefde die door vele wateren niet geblust kan worden. "Als geslagenen" (Engels: de verworpenen). Hier horen ook de allerslechtste verworpenen bij: zij die zeiden: "O God! ik dank U, dat ik niet ben gelijk de anderen mensen", en die de arme zondares voor de Heere brachten met hun: "Mozes heeft ons in de wet geboden, dat dezulken gestenigd zullen worden." "Mij bespottend met open mond." Is het niet verbazingwekkend dat de overpriesters en schriftgeleerden de profetie heel goed kenden en haar toch zo hebben vervuld dat van hen geschreven staat: "Die voorbijgingen, lasterden Hem, schuddende hun hoofden"? — Lodewijk van Granada, 1504-1588.

Vers 15

"Maar als ik hinkte, waren zij verblijd." Mensen worden vaak week als ze de rampen van hun vijanden zien. Dan houden ze op met haten en vervolgen, want die vijanden hebben het al zwaar genoeg. Bij Davids vroegere vrienden was het precies andersom. Toen zij hem terneergeslagen en bedrukt zagen, werden ze er juist door aangezet om woedend en schaamteloos op hem af te stormen. Zo wreed en fel was de geest die hen dreef. — Johannes Calvijn.

Vers 15

"Als geslagenen" (Engels: de verworpenen). Dat zijn de verworpenen zelf (Gebedenboek-vertaling). Het Hebreeuwse woord Nechim komt van een werkwoord dat "geslagen worden" betekent. Daarom geeft de Septuaginta het weer met gesels. Met Hiëronymus kunnen we het ook vertalen met "slagers", en dan kan het betekenen: met de tong geslagen. Vergelijk Jer. 18:18. Volgens Buxtorf is er nog een andere be-

tekenis: de kromme benen, de kreupelen. Zo staat het in 2 Sam. 4:4 en 9:3. Daarvandaan komt ook de bijnaam Necho, die een van de Farao's kreeg omdat hij hinkte bij het lopen. Onze vertalers lijken het woord in deze laatste betekenis te hebben opgevat, als een uitdrukking van minachting. — Daniel Cresswell.

Vers 15

David had laten zien hoeveel medeleven hij had met zijn vijanden toen zij het moeilijk hadden (Ps. 35:14). Nu laat hij meteen zien hoe weinig medeleven zijn vijanden met hem hadden toen hij het moeilijk had. Liever gezegd: hoe barbaars wreed ze waren. "Geslagenen" (Engels: verworpenen) zijn verachtelijke mensen, geslagen in hun bezit en hun goede naam. Ja, vaak zijn het mensen die als slaven of slechte knechten worden geslagen met knuppels of zwepen. Een geleerd vertaler geeft de psalm dan ook zo weer: De geslagenen verzamelden zich tegen mij. Dat wil zeggen: gemene lieden die het verdienen om geslagen en afgeranseld te worden. — Joseph Caryl.

Vers 16

"Onder de huichelende spotachtige tafelbroeders." Sommige mensen kunnen alleen vrolijk zijn als ze de spot drijven met de Schrift. Willen ze even wat afleiding, dan moeten de heiligen het gespreksonderwerp zijn! Over het woord van God maken ze hun ruwe grappen. Dat is hun tijdverdrijf boven hun bekers, aan de tafel in de kroeg. Wat zijn ze snel met hun beledigende opmerkingen! Ze hebben de taal van hun vader geleerd. Het zijn aanklagers van de broeders, en hun manier van praten verraadt dat ze bij de hel horen. Je weet dat je in het gewone leven vaak aan iemands spraak hoort uit welk land hij komt, omdat bijna elk land zijn eigen manier van spreken heeft. Zo is het hier ook. Deze spotters met de godsdienst laten ons aan hun hellentaal horen waar ze vandaan komen. Misschien hebben ze een beetje geestigheid, en die tooien ze zwierig op met welsprekend gespot. O, wat zijn ze vlug en scherp als het over dit onderwerp gaat! Deze

spottende Ismaëlieten zitten op de stoel van de duivel, een stukje boven hun broeders in de ongerechtigheid, als de meest verdienstelijken voor die plaats. En bij mensen die zo ver in de zonde gaan dat ze er de spot mee drijven en met heiligheid spelen, is er minder reden om te hopen dat ze tot behoud zullen komen dan bij anderen. Wie spot met wat ernstig is, en dat nog met plezier ook, is al een heel eind op weg naar de hel. Dit zal de HEERE op Zijn tijd bezoeken. Want Hij weet wie zij zijn, die Hem zo onteren door te smaden wie bij Hem horen. — Oliver Heywood.

Vers 16

"Huichelende spotachtige tafelbroeders." (Hebr.) Dit is zeer moeilijk. Het woord (Hebr.) betekent in 1 Kon. 17:12 "een koek". Dat is de enige andere plaats waar het voorkomt. Gesenius en anderen leggen (Hebr.) daarom uit als: klaplopers aan de tafels van de rijken (letterlijk "koekspotters"). Zij moesten de gasten vermaken met geestigheden en potsenmakerij, en kregen als beloning hun maaltijd. Het Grieks kende daarvoor (Gr.) en (Gr.), en het middeleeuwse Latijn de buccellarii. In dat geval betekenen de woorden: "Onder de goddeloosten." — J. J. Stewart Perowne. (Is ons woord klaploper niet enigszins te vergelijken met deze koeketers van vroeger? — C. H. S.)

Vers 16

"Huichelende spotachtige tafelbroeders." David maakt de zonde van die spottende gezellen nog zwaarder. Zij maakten hem tot hun tafelgesprek en vonden hun maaltijd pas smakelijk als hij gekruid was met een zoute grap over hem. Daarom noemt hij hen "huichelende spotachtige tafelbroeders": ze deden het listig. Ze verpakten hun hoon in zulke woorden dat wie niet goed oplette, kon denken dat ze hem juist toejuichten. Sommigen hebben geleerd hoe je prijst om de diepste minachting te tonen voor mensen die je bitter haat. Deze huichelende spotters verdienen de eerste stoel, vóór alle andere spotters. — William Gurnall.

Vers 16

"Spotachtige tafelbroeders." Wist men op een feest dat er iemand aanwezig of afwezig was die de gastheer niet mocht, dan was het gebruikelijk dat de gasten "de spot met hen dreven" en er sarcastisch over praatten. Dat zijn de "huichelende spotachtige tafelbroeders." — John Gadsby.

Vers 17

Zodra Satan ziet dat we dwalen, rent hij meteen naar God met een klacht. Hij dient aanklachten tegen ons in bij de sterrenkamer van de hemel. Daar zou het er slecht voor ons uitzien, als de Grote Lord Kanselier van de vrede er niet was: onze Voorspraak Jezus Christus. God bewaart al onze tranen in een fles en schrijft zelfs de zuchten van onze heilige hartstocht op in een boek. Zo houdt Satan ook een lijst bij van onze zonden en eist hij gerechtigheid tegen ons. Was God als een mens, vol hartstochten, of liet Hij Zich leiden door de ingevingen van een gewone pleitbezorger, dan was er geen hoop voor ons. Maar Hij luistert liever naar één zoon van de waarheid dan naar tienduizend vaders van de leugen. Het maakt niet uit wat de eiser in zijn aanklacht schrijft, als de rechter vrijspreekt. Door verraad hebben we ons bezit verspeeld, en de bemoeizieke duivel eist ons op. Maar er is Eén Die tussenbeide treedt en wijst op een eerdere schenking, door belofte én door koop. "HEERE, breng mijn ziel weder van hunlieder verwoestingen, mijn eenzame van de jonge leeuwen." Heere Jezus, eis wat van U is! Laat Satan niet met geweld of bedrog bezit nemen van wat U met Uw eigen bloed hebt gekocht. — Thomas Adams.

Vers 17

"Mijn eenzame." In Poole's Synopsis leggen de geleerden deze naam voor de ziel zo uit: mijn enige, mijn eenzame, verlaten, verstoten, zonder menselijke hoop. Zo staat de ziel ervoor onder zware druk. Zie Ps. 22:21. "Van de jonge leeuwen." Daniël in de kuil bevond zich

letterlijk waar David zich geestelijk bevond. Hij zat opgesloten tussen felle, wrede en woedende dieren, en was zelf weerloos. Hij had geen wapen behalve het gebed en geen helper behalve de HEERE. Gods volk kan blootstaan aan de leeuwen van de hel, en hun gebrul kan hen diep schrikken. Maar de ziel die hun "eenzame" is, is ook Gods dierbare, en daarom zal ze gered worden. — C. H. S.

Vers 19

"Wenken met de ogen." Met blijdschap in hun ogen laten zien dat ze blij zijn met mijn ongeluk. — Franciscus Vatablus, 1545.

Vers 19

"Wenken met de ogen." Dit was een teken dat kwaadwillende mensen elkaar gaven als hun boze plan gelukt was. Ze knepen dan spottend hun ogen naar elkaar samen. Het Hebreeuwse woord heeft in het Nederlands geen goede vertaling. — Benjamin Weiss.

Vers 21

"Ons oog heeft het gezien." Oog voor ogen. Het lijkt wel alsof alle goddelozen zo met elkaar verbonden zijn dat ze samen maar één oog, één hart en één hoofd hebben. — John Trapp.

Vers 21

Toch, heiligen, maak deze dingen niet bekend aan goddeloze mensen. Fluister ze zachtjes tegen elkaar, met vrees en beven. Anders hoort een of andere onheilige ellendeling het en vat hij als aanmoediging op wat alleen als waarschuwing bedoeld was. Het gebeurt maar al te vaak dat de ergste zondaars de grove misstappen van Gods dierbaarste heiligen aanvoeren als verontschuldiging, of beter gezegd als vrijbrief. Zo beschouwt de dronkaard de heilige Noach als een drinkmaatje, en legt hij daarmee zijn schande nog erger bloot dan Cham ooit deed. Zo haalt de onreine zinnenmens David erbij en roept hem aan als beschermheer van zijn losbandigheid. Als er iets is dat de vol-

maakte vreugde van de heiligen in de hemel nog kan overschaduwen, dan is het dit: dat goddeloze en zondige mensen hun namen en voorbeelden, tot grote oneer van God, gebruiken om hun grofste zonden en goddeloosheid te rechtvaardigen. Maar die mensen moeten weten: God heeft deze heiligen in Zijn kerk neergezet als gedenktekens van Zijn barmhartigheid. Ze laten nederige en boetvaardige zondaars zien hoe grote zonden Hij kan vergeven. Maar wie zich hierdoor juist stoutmoedig maakt in de zonde, wordt door God niet als gedenkteken van barmhartigheid neergezet, maar als zoutpilaar. — Ezechiël Hopkins (bisschop).

Vers 21

Wie blij is met de val van een ander, is blij met de overwinning van de duivel. — Ambrosius, aangehaald in Nichol's Proverbs.

Verzen 21, 22

> *Zij trekken smadelijk de mond in hoon,*
> *En roepen: „Zie, wij zagen het gewoon!"*
> *Maar U, o HEERE, U slaat hun daad gade;*
> *Blijf niet zo ver, wees mij nu tot genade!*

— Sir John Davies.

Vers 23

"Mijn God en HEERE!" (Engels: mijn God en mijn Heere). Dit was de kreet van Thomas toen hij de wonden van Jezus zag. Als hij onze Heere niet voor goddelijk hield, dan kent David hier ook geen Godheid toe aan Jehova. Want er is geen verschil, behalve in de volgorde van de woorden en de taal waarin ze gesproken werden. De betekenis is dezelfde. Wat een woorden zijn dit! Met twee ogen ziet David Jehova in twee kanten en toch als één. Met twee handen grijpt hij Hem vast in het dubbele "mijn" voor één hart, want het woord is maar één. Op beide knieën buigt hij voor Hem om Hem in diepe eerbied te aanbid-

den. Terecht riep Nouet, toen hij de woorden van Thomas uitlegde, uit: “O, zoet woord! Ik zal het zeggen mijn hele leven lang. Ik zal het zeggen in het uur van mijn dood. Ik zal het zeggen in de eeuwigheid.” — C. H. S.

Vers 24

“HEERE, mijn God!” O Jehova, mijn God! Hier is nog zo’n kostbaar woord. David neemt Jehova als zijn God, tegenover mensen die afgoden, rijkdom of hun eigen lusten tot hun god maken. David eist alles op wat er in de grote Ik ben is. Zelfs nu hij Hem als rechter ziet, legt hij de hand van het geloof op zijn God. Hij deinst niet terug, zelfs niet voor de gloed van Zijn gerechtigheid. Het is een edel woord, een machtige uiting van geloof. Wie dit woordje “mijn” uit het diepst van zijn ziel kan zeggen in zo’n situatie, mag al zijn vijanden uitlachen. — C. H. S.

Vers 25

“Laat hen niet zeggen: Wij hebben hem verslonden!” En zelfs als ze het konden, zouden ze net als de walvis van Jona hun feestmaal snel zat zijn. Een levend kind van God is gemakkelijker op te slokken dan te verteren door de boosheid van de hel. — C. H. S.

Vers 27

Kijk hoe de harten van de heiligen zijn uitgegaan naar hun vervolgers, tegen wie ze strijden. Gebeden zijn de wapens waar de heiligen in tijden van vervolging steeds naar hebben gegrepen. De Romeinen zaten ooit zo diep in de nood dat ze de wapens uit de tempels van hun goden moesten halen om tegen hun vijanden te vechten. Zo overwonnen ze die. Zo is het ook met Gods volk: als verdrukking en vervolging hen hard bedringen, hebben ze hun toevlucht genomen tot gebeden en tranen. Daarmee hebben ze hun vervolgers overwonnen. — Thomas Brooks.

Vers 28

"Mijn tong zal vermelden Uw gerechtigheid, en Uw lof den gansen dag." Kijk, ik heb nu wat langer gesproken, en je bent moe. Wie houdt het vol om God den gansen dag te prijzen? Ik wijs je een middel waarmee je God den gansen dag kunt prijzen, als je wilt. Wat je ook doet, doe het goed, en je hebt God geprezen. Zing je een lofzang, dan prijs je God. Maar wat doet je tong, als je hart Hem niet ook prijst? Ben je gestopt met lofzangen en weggegaan om te rusten? Wees niet dronken, en je hebt God geprezen. Ga je slapen? Sta niet op om kwaad te doen, en je hebt God geprezen. Doe je zaken? Pleeg geen onrecht, en je hebt God geprezen. Bewerk je je akker? Zoek geen ruzie, en je hebt God geprezen. Maak je klaar om God den gansen dag te prijzen, met een onschuldig werk. — Augustinus.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Jezus, onze Voorspraak en Kampioen. Onze vriend in de rechtbanken van de hemel en in de gevechten op aarde.

Vers 2

Jezus, gewapend als de verdediger van de getrouwen.

Vers 3

Vijanden op afstand gehouden. Hoe de HEERE dat doet, en hoe gelukkig het ons maakt.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

Volle zekerheid. Een zekerheid die stellig, persoonlijk, geestelijk, actueel, goddelijk en volledig is, en die komt door een woord van God.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

De hemel zeker gemaakt. — Preek van Thomas Adams.

Vers 4

De eeuwige verwarring van de duivel.

Vers 6

De schrikwekkende pelgrimstocht van de goddelozen.

Vers 6

Drie gevaren op het pad van de goddelozen: hun weg is donker van onwetendheid en glibberig van verleiding, en achter hen loopt de wreker.

Vers 8

Verwoesting die hem overvalt zonder dat hij het weet: een vreselijk onderwerp.

Vers 9

Blijdschap in God en in Zijn heil.

Vers 10

Een God zonder weerga en Zijn genade zonder weerga: dat zijn de thema's. Een ervaren hart, door en door levend gemaakt: dat is de zanger. En hieruit komt muziek zonder weerga: de muziek van een verbrijzelde harp.

Vers 11

De gemeenheid, wreedheid en zondigheid van laster, en hoe gewoon die is.

Vers 12

Hoe een ziel beroofd kan worden.

Vers 13

Christelijk medegevoel, zelfs met de weerspannigen.

Vers 13 (laatste zinsdeel)

Het persoonlijke voordeel van voorbede.

Verzen 13-14

Medelijden met de zieken. — C. Simeon.

Vers 15

De schandelijke samenzwering van mensen tegen onze Heere Jezus in Zijn lijden.

Vers 17

De grens van Gods geduld.

Vers 18

De plicht, het geluk en het juiste moment van openbare lofprijzing.

Vers 22

Gods alwetendheid ingeroepen, een woord gezocht, Zijn aanwezigheid gevraagd, Zijn optreden afgesmeekt, vertrouwen als beroep aangevoerd.

Vers 25

Het vermaak van de goddeloze en de toevlucht van de rechtvaardige.

Vers 26

De kleding van de veroordeelde goddelozen: “met schaamte en schande bekleed”, enz.

Vers 27 (laatste zinsdeel)

Wat is die voorspoed waarin de HEERE lust heeft?

Vers 28

Een gezegend thema, een passende tong, eindeloos spreken.

Psalm 36

Titel

"Voor den opperzangmeester." Dat was de man die de leiding had over de dienst in de tempel. Hij kreeg de opdracht om dit lied te gebruiken in de openbare eredienst. Wat ieders taak is, doet niemand. Het was dus verstandig om één iemand speciaal aan te stellen voor de zorg voor de zang in het huis van de HEERE.

"Van David, den knecht des HEEREN." Dat lijkt erop te wijzen dat deze psalm vooral past bij wie het een eer vindt om de HEERE te mogen dienen. Het is *het lied van de blijde dienst*, een lied waarin iedereen kan meezingen die het zachte juk van Jezus draagt. De goddelozen staan tegenover de rechtvaardigen, en de grote Heere van de vromen wordt van harte geprezen. Zo wordt onze gehoorzaamheid aan zo'n goede Meester als vanzelf aangemoedigd, en wordt opstand tegen Hem openlijk veroordeeld.

Indeling

In Psalm 36:2-5 beschrijft David de mensen die in opstand komen. In Psalm 36:6-10 prijst hij de verschillende eigenschappen van de HEERE. In Psalm 36:11-12 richt hij zich biddend tot de HEERE, en in het laatste vers ziet zijn geloof als in een visioen hoe alle kwaaddoeners ten onder gaan.

Uitleg

Vers 2

De overtreding van de goddeloze. Zijn brutale, opzettelijke zonde; hoe hij alle grenzen van wet en recht doorbreekt. “Spreekt in het binnenste van mijn hart: Er is geen vreze Gods voor zijn ogen.” Wie God vreest, hoort in de zonden van andere mensen een stem die spreekt. Ze laten van buiten zien dat er van binnen iets ernstig mis is. Dat is duidelijk, want wie voortdurend en vermetel zondigt, heeft geen eerbied voor de grote Rechter van allen. Wat onrechtvaardige mensen ook beweren te geloven, als we hun goddeloze daden zien, kunnen we niet anders dan concluderen dat ze geen greintje godsdienst hebben. Een onheilig leven bewijst dat iemand zonder God leeft. Het kwaad groeit uit een atheïstische wortel.

Voor een nuchter, eerlijk verstand is dat met dwingende argumenten aan te tonen, maar voor een vroom hart is het al duidelijk, en wel meteen. Als God overal is en ik vrees Hem, hoe zou ik dan durven Zijn wetten te overtreden, vlak voor Zijn ogen? Wie midden in de eigen zalen van de koning in opstand komt, moet een wanhopige verrader zijn. Welke theorieën slechte mensen ook belijden: in de praktijk horen ze bij de atheïsten, want zo leven ze. Die ogen die nu geen vreze Gods voor zich hebben, zullen straks de verschrikkingen van de hel voor zich hebben, voor eeuwig.

Vers 3

“Want.” Hier komt het bewijs voor wat het vorige vers beweerde, en David geeft het ook meteen. David loopt de gedachtegang na die hem ervan overtuigde dat goddeloze mensen geen juist beeld van God hebben en geen eerbied voor Hem. Mensen die God vrezen, zien hun zonden en bewenen ze. Waar het omgekeerde gebeurt, kunnen we er zeker van zijn dat er geen vreze Gods is.

“Hij vleit zichzelven in zijn ogen.” Hij vindt zichzelf een kerel uit één stuk, die veel respect verdient. Hij sust zijn geweten en misleidt zo zijn eigen oordeel, tot hij zichzelf een voorbeeld van voortreffelijkheid vindt. Zo niet in zedelijk opzicht, dan toch omdat hij slim genoeg is om zich niet te laten binden door regels die voor anderen wel een keten zijn. Hij is de vrijdenker, de man met een sterke geest, de vijand van schijnheiligheid, de wijsgeer. En de dienstknechten van God? Die zijn in zijn ogen kleingeestig en bekrompen.

Van alle vleierij is dit de dwaaste en gevaarlijkste. Zelfs de domste vogel zet geen strikken voor zichzelf. Zelfs de meest muggenzifterige advocaat bedriegt zichzelf niet. Zijn eigen gedrag voor zijn geweten gladstrijken (dat betekent het Hebreeuws) is zijn eigen weg naar de hel gladstrijken. De afdaling naar het eeuwige verderf gaat al makkelijk genoeg, ook zonder dat je er een glijbaan van maakt, zoals zelfvleiers doen.

“Als men zijn ongerechtigheid bevindt, die te haten is.” Uiteindelijk wordt hij ontmaskerd en verafschuwd, hoe verwaand hij ook is. Verrotting gaat vroeg of laat zó sterk stinken dat ze niet langer verborgen kan blijven. Er komt een tijd dat de melaatsheid zich niet meer laat verbergen. Eindelijk kan het oude huis niet langer worden gestut en stort het in over de oren van de bewoner. Zo is er ook een grens aan iemands zelfvoldaanheid. Hij wordt ontmaskerd te midden van algemene minachting en kan het toneelspel dat hij zo goed speelde niet langer volhouden. Gebeurt dat niet in dit leven, dan laat de dood licht vallen op het beeld dat hij zo graag van zichzelf ophield, en staat de zondaar bloot aan schaamte en verachting.

Die zelfvleierij laat duidelijk zien dat zondaars niets van God willen weten. Want als ze maar even bedachten dat God hen ziet, zou zulke zelfvleierij uiterst moeilijk zijn, zo niet onmogelijk. Geloof in God werkt als licht: het onthult, en in dat licht zien we onze zonde en ons kwaad. Maar goddeloze mensen zitten in het donker. Ze zien niet wat

zo duidelijk in hen en om hen heen is dat het hen recht in het gezicht staart.

Vers 4

"De woorden zijns monds zijn onrecht en bedrog." Die twee hellehonden jagen meestal samen, en wat de een niet vangt, vangt de ander. Wint het onrecht niets door onderdrukking, dan haalt het bedrog winst met slimme spitsvondigheden. Als het hart zo verdorven is dat het zichzelf vleit, volgt de tong vanzelf. De open groeve van de keel laat zien hoe smerig het innerlijk is.

Mensen die God vrezen, nemen hun woorden heel serieus, ze wegen ze met zorg. Zondigen ze uit zwakheid, dan verzinnen ze geen uitvluchten en pochen ze niet op hun kwaad. Maar goddeloze mensen halen hun schouders op over kwade en listige taal. Daaraan kunnen we zien dat God niet regeert in hun ziel. De grondtekst is hier bijzonder sterk. Hij zegt namelijk dat de woorden van de goddeloze leugen en bedrog zíjn. Ze zijn niet alleen vals van aard, ze zijn de valsheid zelf.

"Hij laat na te verstaan tot weldoen." Van de goede weg is hij helemaal afgedwaald. Wie God vreest, gaat van kracht tot kracht op het rechte pad, maar goddeloze mensen laten snel het beetje goeds achter zich dat ze ooit kenden. Hoe zouden mensen afvallig kunnen worden als ze ontzag hadden voor de hoogste Rechter? Komt het niet doordat ze God steeds meer vergeten? Zo geven ze op den duur zelfs die huichelachtige eerbied voor Hem op, die ze vroeger nog ophielden om hun ziel te sussen.

Vers 5

"Hij bedenkt onrecht op zijn leger." Zijn rustplaats wordt een plek om plannen te smeden. Zijn bed is een broeikas voor giftig onkruid. Wie God vreest, overdenkt God en Zijn dienst. Maar wie al zijn gedachten en vindingrijkheid op het kwaad richt, bewijst volledig dat hij zonder

God leeft. Wie in bed ligt te bedenken hoe hij kan zondigen, heeft de duivel als bedgenoot. God is ver van hem.

"Hij stelt zich op een weg, die niet goed is." Als hij opstaat, gaat hij vastberaden en hardnekkig door met het kwaad dat hij heeft bedacht. De slechtste wegen kiest hij om op te lopen, want hij heeft zijn hart geleerd van vuiligheid te houden. Hij is eraan gewend geraakt zich er in zijn fantasie in te wentelen. "Het kwaad verwerpt hij niet." Hij heeft geen minachting of afschuw voor het kwaad. Hij verheugt zich er zelfs in en neemt het in bescherming. Hij haat nooit iets verkeerds omdát het verkeerd is. Hij zit er in gedachten mee bezig, hij verdedigt het en hij doet het.

Wat een portret van een genadeloos mens krijgen we in deze paar verzen! Zijn luchtige houding tegenover zijn geweten, zijn losbandige taal, zijn zucht om kwaad te doen, zijn bewuste en voortdurende voorkeur voor ongerechtigheid, en daarbij zijn atheïstische hart: alles is levensecht gefotografeerd. Heere, bewaar ons ervoor zo te zijn.

Verzen 6-10

Van de laagheid van de goddelozen richt de psalmist zijn gedachten op de heerlijkheid van God. Tegenstellingen maken veel indruk.

Vers 6

"O HEERE! Uw goedertierenheid is tot in de hemelen." Als het blauw van de hemel omspant ze de hele aarde. Ze lacht de hele schepping toe als een baldakijn boven alle schepselen. Ze is verheven boven de hoogste toppen van menselijke tergingen en stijgt uit boven de nevels van sterfelijke overtreding. De heldere hemel is altijd boven ons, en Gods barmhartigheid glimlacht kalm boven het lawaai en de rook van deze arme wereld. Duisternis en wolken horen alleen bij de lagere luchtlagen van de aarde. De hemelen zijn altijd rustig en stralen van talloze sterren. Gods barmhartigheid blijft in haar uitgestrektheid en ongeëvenaarde lankmoedigheid volkomen dezelfde, hoe mensen ook in opstand komen. Pas wanneer we de hemelen kunnen

opmeten, zullen we ook de barmhartigheid van de HEERE kunnen begrenzen.

Vooral aan Zijn eigen knechten heeft Hij, in de zaligheid in de Heere Jezus, een genade getoond die hoger is dan de hemel der hemelen en wijder dan het heelal. O, kon die atheïst dit maar zien! Hoe vurig zou hij ernaar verlangen een knecht van Jehova te worden!

"Uw waarheid tot de bovenste wolken toe." Ver, ver boven ons begrip uit gaan Gods waarheid en trouw. Hij faalt nooit, vergeet nooit, wankelt nooit, breekt Zijn woord nooit. Verdrukkingen zijn als wolken, maar Gods betrouwbaarheid is overal omheen. Zolang we onder de wolk zitten, zijn we in het gebied van Gods trouw. Als we erbovenuit stijgen, hebben we zulke zekerheid niet meer nodig. Aan elk woord van dreiging of belofte, van profetie of verbond heeft de Heere Zich nauwkeurig gehouden. Want Hij is geen mens, dat Hij liegen zou, en geen mensenkind, dat het Hem zou berouwen.

Vers 7

"Uw gerechtigheid is als de bergen Gods." Ze staat vast en onbewogen, hoog en verheven. Stormen en orkanen krijgen een Alpentop niet aan het wankelen. Zo laat Gods gerechtigheid zich nooit in het minst beïnvloeden door omstandigheden. Hij is altijd rechtvaardig. Wie kan de Rechter van de hele aarde omkopen? Wie kan Hem met dreigementen dwingen het recht te buigen? Zelfs om Zijn uitverkorenen te redden zou de Heere niet toestaan dat Zijn gerechtigheid opzijgezet werd. Geen ontzag dat een berglandschap inboezemt, haalt het bij wat de ziel vervult als ze de Zoon van God geslacht ziet als offer, om de gerechtigheid van de onbuigzame Wetgever te handhaven.

Dwars over het pad van elke onheilige mens die van de hemel droomt, staat het torenhoge Andesgebergte van Gods gerechtigheid. Geen onwedergeboren zondaar kan het ooit beklimmen. Tussen grote bergen sluimeren lawines, en daar proberen de jonge bliksems hun nog kale vleugels uit, tot de storm uit de ontzagwekkende toppen

losbreekt. Zo heeft de Heere in de bergen van Zijn gerechtigheid vreselijk oorlogstuig opgeslagen voor de grote dag van Zijn toorn, om Zijn tegenstanders te overweldigen.

"Uw oordelen zijn een grote afgrond." Gods handelen met mensen kunnen we niet doorgronden, hoe stoer sommigen ook doen die voor elk waarom een daarom eisen. De Heere hoeft ons niet te verantwoorden waarom dit en waarom dat. Hij heeft Zijn redenen, maar Hij kiest ervoor die niet aan onze domme overwegingen voor te leggen. Wijd en zijd, ontzagwekkend en onweerstaanbaar als de oceaan is de manier waarop God de wereld bestuurt. Soms lijkt het zo vredig als de rimpelloze glazen zee, dan weer wordt het heen en weer geslingerd door storm en wervelwind. Maar altijd is het even heerlijk en vol geheimen. Wie zal de bronnen van de zee ontdekken? Wie dat kan, mag hopen de voorzienigheid van de Eeuwige te begrijpen.

> "O, *onontdekte zee, wiens donkere diepten zwijgen,*
> *Waar stervelingen geen inzicht krijgen!*
> *Gij bergt uw schuilplaats weg, onpeilbaar en zo diep,*
> *Verscholen ver voor wat het aardse oog ooit ziet.*
> *Geen mens is uit uw rijk ooit levend opgestaan,*
> *Om uw wonderen te verslaan.*"

Toch spiegelt de diepte de hemel, en zo is ook de barmhartigheid van de HEERE terug te zien in alles wat Hij op aarde bestuurt. Over de diepe afgrond welft de regenboog van het verbond zijn boog van troost, want de HEERE is getrouw in alles wat Hij doet. "HEERE! Gij behoudt mensen en beesten." Alle miljoenen schepselen, met en zonder verstand, worden gevoed door de hand van Jehova. De talloze dieren, de ontelbare vogels, de onvoorstelbare hoeveelheid vissen, de bijna eindeloze legers insecten: ze danken allemaal hun leven aan Zijn onophoudelijke, goddelijke kracht. Wat een beeld van God krijgen we hier te zien! Wat een diep gezonken schepsel moet hij zijn die van zo'n God geen spoor ziet en geen ontzag voor Hem voelt!

Vers 8

"Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God!" Hier stappen we het Heilige der Heiligen binnen. Goedheid, barmhartigheid en gerechtigheid vinden we overal. Maar hoe voortreffelijk die barmhartigheid is, weten alleen zij die door geloof de sluier hebben opgelicht en zijn binnengegaan in de helderder aanwezigheid van de HEERE. Zij zien hoe voortreffelijk Zijn barmhartigheid is. Het Hebreeuwse woord dat hier met "voortreffelijk" is vertaald, kan ook met "dierbaar" worden weergegeven. Geen edelsteen of parel haalt het ooit bij de waarde van het besef dat de HEERE ons liefheeft. Dit is een schitterende diamant, zoals engelen die dragen. De kroonjuwelen van koningen zijn een armzalige verzameling waardeloze keitjes naast de tedere ontferming van Jehova. David kon de waarde ervan niet schatten en niet onder woorden brengen. Daarom zette hij een uitroepteken en liet hij de rest aan ons hart en onze verbeelding over, en, nog beter, aan onze eigen ervaring. Hij schrijft "hoe dierbaar!" omdat hij ons de helft ervan niet kan vertellen.

"Dies de mensenkinderen onder de schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen." Dat is de beste reden voor de beste keuze die je kunt maken. Het beeld is prachtig. De Heere overschaduwt Zijn volk zoals een hen haar kuikens beschermt, of een arend zijn jongen bedekt. En wij, als de kleintjes, kruipen onder die gezegende beschutting en komen tot rust. Wat is het zoet om weg te kruipen onder Gods vleugels! Is de vijand veel te sterk voor ons, dan zijn we niet bang, want we nestelen ons onder de vleugel van de HEERE. O, kenden meer kinderen van Adam de voortreffelijkheid van deze hemelse schuilplaats! Het deed Jezus wenen te zien dat ze haar afwezen. Ook onze tranen mogen dit kwaad wel bewenen.

Vers 9

"Zij worden dronken van de vettigheid Uws huizes." Wie leert op God te vertrouwen, wordt in Zijn huis ontvangen en deelt in de voorraad

die daar ligt opgeslagen. Gods woonplaats is aan geen plaats gebonden. Waar we ook wonen, als gelovigen mogen we ons huis zien als één kamer in het grote huis van de HEERE. Door te leven uit geloof, vlak bij de HEERE, vinden we dan, in voorzienigheid én genade, een voorraad die de ziel verzadigt. Zien we de gemeente van de heiligen als bij uitstek het huis van God, dan vinden gelovigen in de heilige dienst inderdaad het rijkste geestelijke voedsel. Gelukkig de ziel die de overvloedige lekkernijen van het evangelie kan indrinken! Niets vervult de ziel zo volkomen.

"En Gij drenkt hen uit de beek Uwer wellusten." Zoals ze de vruchten van Eden te eten hebben, zo krijgen ze de rivier van het Paradijs te drinken. Gods eeuwige liefde geeft ons voortdurende, overvloedige troost. Door het geloof laat de genade ons daaruit drinken, en dan is ons vermaak van de rijkste soort. De Heere brengt ons niet alleen bij deze rivier, Hij laat ons ook drinken. Zo zien we hoe diep de goddelijke liefde zich naar ons toebuigt. De hemel zal deze woorden in de volste zin vervullen, maar wie op de HEERE vertrouwt, proeft er nu al iets van. Het geluk dat gelovigen krijgen, is dat van God Zelf. Gezuiverde geesten verblijden zich met dezelfde blijdschap als de Heere Zelf. "Opdat Mijn blijdschap in u blijve, en uw blijdschap vervuld worde."

Vers 10

"Want bij U is de fontein des levens." Dit vers bestaat uit eenvoudige woorden, maar is, net als het eerste hoofdstuk van het Evangelie naar Johannes, bijzonder diep. Van de Heere komt, als uit een onafhankelijke bron die in zichzelf genoeg heeft, al het leven van de schepselen voort. Door Hem wordt het onderhouden en alleen door Hem kan het voltooid worden. Het leven zit in het schepsel, maar de fontein ervan is alleen bij de Schepper. Voor het geestelijk leven is dit het allersterkst waar: "de Geest is het, Die levend maakt", "want gij zijt gestorven, en uw leven is met Christus verborgen in God."

"In Uw licht zien wij het licht." Licht is de glans van het leven. Leven in het donker is ellende, eerder dood dan leven. Alleen de Heere kan natuurlijk, verstandelijk en geestelijk leven geven. Alleen Hij kan het leven helder en stralend maken. In geestelijke dingen werpt de kennis van God licht op alle andere onderwerpen. We hebben geen kaars nodig om de zon te zien. We zien haar door haar eigen straling, en met dezelfde glans zien we dan al het andere. We zien Jezus nooit bij het licht van ons eigen ik, maar ons eigen ik in het licht van Jezus.

Geen innerlijk inzicht van onszelf brengt ons ertoe het licht van de Geest te ontvangen. Het helpt juist vaak om die heilige straal te doven. Puur en alleen door Zijn eigen verlichting verlicht de Heilige Geest de donkere hoeken van ons goddeloze hart. IJdel zijn zij die uitzien naar geleerdheid en menselijk vernuft. Eén straal van de troon van God is beter dan de middagzon van geschapen wijsheid. Heere, geef mij de zon, en laat wie wil zich verlustigen in de waskaarsen van het bijgeloof en het fosforlicht van een verdorven wijsbegeerte. Het geloof ontleent licht én leven aan God, en daarom sterft het niet en wordt het niet donker.

Vers 11

"Strek Uw goedertierenheid uit over degenen, die U kennen." Meer vragen we niet dan dat de barmhartigheid die we eerder ontvingen, doorgaat. Heere, laat deze genade van U reiken tot alle dagen van allen die geleerd hebben Uw trouwe liefde, Uw tederheid, Uw onveranderlijkheid en Uw almacht te kennen. Zoals zij door de Heere zijn onderwezen om de Heere te kennen, onderwijs hen zo ook verder en maak hen volmaakt. Dit gebed is het hart van de gelovige, dat precies vraagt wat het hart van zijn God bereid is te geven. Het is goed wanneer de bede niet meer is dan de weerspiegeling van de belofte.

"En Uw gerechtigheid over de oprechten van hart." Zoals U de rechtvaardigen nooit hebt verlaten, blijf ook nu hun beschermer en wreker. Het ergste wat een man van God ooit hoeft te vrezen, is door

de hemel verlaten te worden. Daarom bidt hij dit gebed. Maar die vrees is ongegrond, en dat brengt de vrede die het geloof ons geeft. Leer uit dit vers dat we er, ook al is een voortzetting van de barmhartigheid in het verbond gewaarborgd, toch om moeten bidden. "Daarenboven zal Ik hierom van het huis Israels verzocht worden, dat Ik het hun doe."

Vers 12

"De voet der hovaardigen kome niet over mij." Het algemene gebed wordt hier een persoonlijk gebed, voor David zelf. Hoogmoed is de zonde van de duivel zelf. Goede mensen hebben alle reden om bang te zijn voor hoogmoedige mensen, want het nageslacht van de slang zal nooit ophouden de gelovigen in de hiel te bijten. Trotse spotters schoppen de heiligen maar al te graag weg of trappen hen onder de voet. Tegen zoveel boosaardigheid verheft het gebed zijn stem. Geen voet zal over ons komen en geen hand zal de overhand krijgen, zolang Jehova aan onze kant staat.

"En de hand der goddelozen doe mij niet omzwerven." Laat mij niet als een vluchteling heen en weer gejaagd worden. Laat mij ook niet van mijn plaats gerukt worden, als een boom die met wortel en al wordt uitgetrokken. Met hand en voet, met eerlijke en oneerlijke middelen probeerde men de psalmist omver te werpen. Maar hij zoekt zijn toevlucht bij zijn grote Beschermheer. En hij zingt alvast een overwinningslied, in het vertrouwen dat zijn vijanden verslagen zullen worden.

Vers 13

"Aldaar zijn de werkers der ongerechtigheid gevallen." Het geloof ziet hen, als met eigen ogen, verspreid over het slagveld liggen. Kijk! Zonde, dood en hel liggen vlak voor onze ogen in het stof. Zie die verslagen vijanden! Ze zijn neergeworpen, en ze liggen er nog. Voorzienigheid en genade hebben hen van hun gunstige stelling afgeslagen. Je-

zus heeft al de vijanden van Zijn volk op hun gezicht geworpen, en op Zijn tijd zullen alle zondaars dat ondervinden.

"En kunnen niet weder opstaan." De nederlaag van de goddelozen en van de machten van het kwaad is definitief, volledig en onherstelbaar. Eer aan God! Hoe hoog de machten van de duisternis het op dit moment ook mogen spelen: de tijd snelt voort dat God het recht zal handhaven. Dan geeft Hij het kwaad zo'n val dat de hoop van de hel voorgoed wordt verpletterd. En wie op de HEERE vertrouwt, zal Hem eeuwig prijzen en zich verheugen in Zijn heilige naam.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

"Voor den opperzangmeester" heeft al tot veel gissingen geleid. In de Septuaginta is het Hebreeuwse woord vertaald met eis to telos, 'tot het einde'. Dat is zo vaag dat het elke redelijke gissing tart. ... De term lijkt dit te betekenen: de psalmen waarin hij voorkomt, werden door hun door God ingegeven schrijvers toevertrouwd aan de Opperzangmeester, die leiding gaf aan een bepaald muziekgezelschap, met harpen, psalters of blaasinstrumenten. — John Jebb, A.M., in "A Literal Translation of the Book of Psalms", 1846.

Titel

"De knecht des HEEREN." David gebruikt deze titel alleen hier en in Psalm 18. In beide psalmen beschrijft hij hoe God omgaat met zowel de rechtvaardigen als de goddelozen. Het past dan ook heel goed dat hij zich al helemaal aan het begin van dit lied schaart bij de knechten van de HEERE. — C.H.S.

Gehele psalm

Eerste deel. Het karakter van een goddeloos mens, Ps. 36:2. 1. Hij noemt het kwade goed, Ps. 36:3. 2. Hij blijft eraan vasthouden. 3. Hij is

een huichelaar, Ps. 36:4. 4. Hij is hardnekkig. 5. Hij is ijverig in het kwaad, Ps. 36:5. Tweede deel. Gods geduld en barmhartigheid, Ps. 36:6-7. 1. Tegenover allen, ja, tegenover alle schepselen. 2. Maar vooral tegenover Zijn volk, waarover hij zich verwondert. Daarop (1) vertrouwen de gelovigen, en (2) worden zij verzadigd, Ps. 36:8-9. Het derde deel. Hij bidt dat dit gevolg mag neerdalen, 1. op Gods volk, Ps. 36:11. 2. op hemzelf, Ps. 36:12. 3. Zijn jubelzang daarover, Ps. 36:13. — William Nicholson (bisschop), 1662.

Vers 1

In deze psalm krijgen we een beschrijving van de zonde, vooral zoals die zich laat zien bij mensen die openlijk met God hebben gebroken. De inleiding is opvallend: "De overtreding des goddelozen spreekt in het binnenste van mijn hart: Er is geen vreze Gods voor zijn ogen." Hoe kan de overtreding van de goddeloze spreken in het hart van iemand die zichzelf in het opschrift van de psalm "knecht van JEHOVA" noemt? Meestal worden deze woorden zo opgevat: het uiterlijke gedrag van de zondaar bracht David, telkens als hij eraan dacht, van nature tot de conclusie dat die man helemaal geen ontzag voor God had.

Maar de woorden laten misschien ook een andere uitleg toe, die net zo goed past bij de letterlijke tekst: "de boosheid zegt van de goddeloze, in het binnenste van mijn hart" enzovoort. Volgens deze opvatting bedoelde de psalmist dit: ondanks alle schijn die de goddelozen ophouden en al hun pogingen om hun ongerechtigheid te verbergen, wist hij zeker dat zij geen echt besef hadden van Gods aanwezigheid. In het geheim wezen zij Zijn gezag af. Hoe kon hij daar zo zeker van zijn? Door hun gedrag te vergelijken met wat hij in zijn eigen hart ontdekte. In hún hart kon hij immers niet kijken, maar in zijn eigen hart wel. En daar vond hij zoveel verdorvenheid dat hij, zonder de vreze Gods die in hem was geplant, net zo slecht zou zijn als zij. — John Jamieson.

Vers 2

Wat een goddeloos mens kenmerkt, is niet dat zijn ontzag voor God onvolmaakt is of tekortschiet, maar dat het helemaal ontbreekt: “Er is geen vreze Gods voor zijn ogen.” — David Dickson.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

‘Geen vreze Gods voor ogen hebben’ is een vaste uitdrukking geworden in de rechtspraak bij strafzaken. Wie geen ontzag voor God heeft, is tot elke misdaad bereid, hoe zwaar ook. ‘Totale verdorvenheid’ is niet te sterk uitgedrukt voor de boosheid van de mens. De zondaar kent geen vreze Gods. Waar die ontbreekt, hoe kan er dan nog enige godsvrucht zijn? En waar geen godsvrucht is, moet elke juiste neiging ontbreken. Dát is het wezen van verdorvenheid. — William S. Plumer.

Vers 2

Zouden mensen God durven bespotten met schijnvertoon en uiterlijke vormen in de godsdienst, als zij Hem vreesden? Zouden zij God recht in Zijn gezicht durven tarten met echte, openlijke goddeloosheid, als zij Hem vreesden? Zouden zij durven zondigen terwijl de oordelen van God nog bloeden voor hun ogen, als zij de Heere en Zijn toorn vreesden? Zouden zij durven zondigen met stapels kostbare barmhartigheid voor ogen, als zij de Heere en Zijn goedheid vreesden? Zouden zij zichzelf of anderen durven wijsmaken dat hun zonde ongestraft blijft, als zij de Heere en Zijn waarheid vreesden? Zouden zij hun eigen beloften, belijdenissen, verklaringen en eden durven minachten, of ze gebruiken om anderen erin te laten lopen in plaats van zichzelf eraan te binden, als zij de Heere en Zijn trouw vreesden, ja, de Heere Die verbond en belofte houdt tot in eeuwigheid?

Al deze overtredingen van de goddeloze, en nog veel meer (al deze wegen van overtreding komen voor onder de goddelozen; het zou goed zijn als geen ervan werd gevonden bij hen die de naam van god-

zaligheid dragen; ik zeg: al deze overtredingen van de goddeloze), zeggen: "Er is geen vreze Gods voor zijn ogen." — Joseph Caryl.

Vers 2

De goddeloze trekt zich niets aan van de uitspraken van God. Hij heeft er zelf een in zijn hart, en die geeft hem niets dan opstand in. — Zachary Mudge.

Vers 3

"Want hij vleit zichzelven in zijn ogen." Die zelfvleierij gaat vooral over de zonde, zoals blijkt uit het volgende zinsdeel. De goddeloze bedriegt zichzelf over haar aard en haar gevolgen, over haar boosheid en verzwarende omstandigheden. En hij blijft dat doen totdat zijn ongerechtigheid haatlijk wordt bevonden. Dat wil zeggen: totdat ze volledig aan het licht komt en haar omvang en gruwelijke omstandigheden duidelijk worden, voor hemzelf en voor anderen, door een of ander verschrikkelijk goddelijk oordeel. Zoals dat wat in het laatste vers van de psalm wordt genoemd: "Aldaar zijn de werkers der ongerechtigheid gevallen; zij zijn nedergestoten, en kunnen niet weder opstaan."

David noemt dit zelfbedrog, en het volharden daarin, als toelichting bij het oordeel dat hij over zo iemand had gevormd: "Er is geen vreze Gods voor zijn ogen. Want hij vleit zichzelven in zijn ogen." En het bewijs is zeker onweerlegbaar. Een mens die slaaf is van de zonde, zou zichzelf immers nooit in zijn eigen ogen vleien als God niet buiten zijn blikveld was. Hij denkt zo goed over zichzelf omdat God in al zijn gedachten niet voorkomt. Alle vrees voor zichzelf heeft hij van zich afgeworpen, omdat hij geen vreze Gods heeft. — John Jamieson.

Vers 3

"Hij vleit zichzelven." 1. Sommigen vleien zichzelf met een geheime hoop dat er geen andere wereld bestaat. 2. Anderen vleien zichzelf dat de dood nog ver weg is en dat ze straks nog volop gelegenheid

krijgen om de zaligheid te zoeken. 3. Weer anderen vleien zichzelf dat ze een fatsoenlijk en ordelijk leven leiden, en denken daarom dat ze niet verloren zullen gaan. 4. Sommigen maken van hun gunstige omstandigheden een reden tot zelfvleierij. Ze leven op een plek waar het evangelie krachtig wordt gepredikt, te midden van een godsdienstig volk waar velen zich bekeerd hebben, en denken dat het daardoor veel makkelijker voor hen zal zijn om gered te worden.

1. Sommigen vleien zichzelf met hun eigen voornemens. Ze willen zichzelf nog een tijdje vrij laten en zich daarna verbeteren. 6. Er zijn er die zichzelf wijsmaken dat ze veel doen en al veel gedaan hebben voor hun zaligheid, en hopen haar daarom te verkrijgen. Terwijl ze in werkelijkheid niet doen wat ze moeten doen, en ook niet wat ze, zelfs in hun huidige onwedergeboren staat, wel zouden kunnen doen. Ze zijn ook niet op een weg waarop ze waarschijnlijk tot bekering zullen komen. 7. Sommigen hopen door hun eigen inspanning zelf de zaligheid te verkrijgen. Ze hebben de geheime inbeelding dat ze langzamerhand zelf droefheid en berouw over de zonde zullen opwekken, en liefde tot God en Jezus Christus. Hun streven is niet zozeer een ernstig zoeken van God, als wel een poging om zelf te doen wat het werk van God is. 8. Sommige zondaars houden zichzelf voor dat ze al bekeerd zijn. Ze gaan zitten en rusten in een valse hoop, en maken zichzelf wijs dat al hun zonden vergeven zijn, dat God hen liefheeft, dat ze naar de hemel gaan als ze sterven en dat ze zich verder geen zorgen meer hoeven te maken. “Want gij zegt: Ik ben rijk, en verrijkt geworden, en heb geens dings gebrek; en gij weet niet, dat gij zijt ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt.” Openb. 3:17. — Samengevat uit Jonathan Edwards.

Vers 3

“In zijn ogen.” God had hij niet voor ogen in heilig ontzag, daarom zet hij zichzelf daar neer in onheilige bewondering. Wie weinig van God

maakt, maakt veel van zichzelf. Wie het aanbidden vergeet, vervalt tot zelfaanbidding. De ogen moeten iets zien, en als ze God niet bewonderen, gaan ze het eigen ik vleien. — C.H.S.

Vers 3

"Als men zijn ongerechtigheid bevindt, die te haten is" (Engels: totdat zijn ongerechtigheid haatlijk bevonden wordt). Dat wil zeggen: totdat hij door ervaring merkt dat het veel erger is om tegen God te zondigen en Zijn heilige geboden te breken dan hij zich had voorgesteld. — Jonathan Edwards.

Vers 3

"Die te haten is." Gehaat bij hemzelf, bij anderen en bij God. — Gilbert Genebrard, 1537-1597.

Vers 4

"Hij laat na." Het beetje licht dat hij ooit had, is hij helemaal kwijt. Ook de goede gewoonten die hij vroeger uit schijnheiligheid nog beoefende, heeft hij van zich afgeworpen. En hij wil ook niet leren om beter te doen. — John Trapp.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

Afval van God betekent in feite dat we al het goede dat we gedaan hebben weer ongedaan maken. Het is een goddeloos soort berouw, volkomen het tegenovergestelde van de genade van het berouw. Want zoals dat laatste berouw is over dode werken, zo is dit berouw over werken van een betere soort: "Hij laat na te verstaan tot weldoen." Het is een ommekeer naar het kwade, na een schijnbare bekering ervan. — Timothy Cruso.

Verzen 4-5

> *Hij spaarde zijn slaap, terwijl 't geluid van de klok*
> *De nachtwaken telde. Zo lag hij op zijn bed,*

te peinzen op kwaad dat zijn ziel had bezet.
Hij stond in de morgen al vroeg weer gereed,
om gulzig te smullen van des vromen leed.

Men zag hem van deur tot deur snellijk gaan,
Of zitten waar dwazen te samen verstaan.
De vrede ontvluchtte de buurt waar hij streek,
Wiens adem als pest door de harten heen breek'.

De teere, gezonde en bloeiende jeugd
Werd wreed door zijn toedoen beroofd van haar vreugd;
Slechts dwazen verbleven nog in zijn nabijheid,
En lieden door God aan hun zonde gewijd.

De wijzen ontweken zijn woning, zijn pad,
Alsof er de vreselijkste pestekrank zat.

— *Robert Pollock, 1799-1827.*

Vers 5

"Hij bedenkt onrecht op zijn leger." Wie God vreest, spreekt op zijn bed met zijn hart, om niet te zondigen, zelfs niet in zijn hart. Zo ligt wie God niet vreest 's nachts wakker te overleggen hoe hij de zonde bewust kan beramen en uitvoeren; hij doet het willens en wetens. — David Dickson.

Vers 5

"Op zijn leger." Ayguan volgt heel nauwgezet wat de Schrift over een bed zegt, en vertelt ons dat er zes verschillende bedden van goddeloosheid zijn: die van de wellust, van de gierigheid, van de eerzucht, van de gulzigheid, van de traagheid en van de wreedheid. Hij verduidelijkt ze allemaal met voorbeelden uit de Schrift. — J.M. Neale.

Vers 5

"Hij stelt zich op een weg, die niet goed is." Op de zonde te wachten is opzettelijk zondigen, ja, vastberaden zondigen. Een zonde die we

ons voornemen en waarvoor we ons toerusten, is buitengewoon zondig. David zegt in zijn beschrijving van een goddeloos mens: “Hij stelt zich op een weg, die niet goed is.” Dat is: op een kwade weg. Hij valt niet alleen in de zonde (dat kan ook een goed mens overkomen), maar hij neemt of kiest een kwade weg en zet zich daar dan op vast, vastbesloten die niet te verlaten en er zelfs niet van af te laten slaan.

Van de zonde kan gezegd worden dat zij op een godvruchtig mens wacht. Dat wil zeggen: satan wacht zijn tijd af en bespiedt hem, om hem tot zonde te verleiden. Maar een godvruchtig mens wacht of loert niet om te zondigen. Het is al erg genoeg om door een zonde of misstap overvallen te worden (zoals de apostel zegt in Gal. 6:1). Maar door de zonde gegrepen te worden en dan op een gelegenheid te wachten om er volop van te kunnen eten, is zo erg als het maar kan. — Joseph Caryl.

Vers 5

“Hij stelt zich op een weg, die niet goed is.” Hoogmoedige zondaars zijn er heel sterk van overtuigd dat ze goed gaan, althans op de weg die ze zelf gekozen hebben. Satan verblindt hen zo, dat ze zowel het doel als de weg verkeerd zien. Volgens hun eigen rekening rennen ze naar de hemel, terwijl ze in werkelijkheid naar de hel jagen. Vriendelijk bedient hij hen met verse postpaarden. Soms zet hij hen op dronkenschap, en als ze een etappe op dat beest hebben afgelegd, kan hij hen op ontucht zetten. Dan weer kan hij hen opfrissen met gierigheid, en als ze die trage knol beu zijn, zet hij hen op hoge eerzucht. En om hen nog vuriger te maken, kan hij hen laten rijden op rusteloze twist.

Niet iedereen ziet hoe vindingrijk satan is. Er is geen karakter of aard, of hij heeft er een passend paard voor, en wel vanzelf. De overheersende neiging van ieder mens is een beest dat satan zadelt en levert om mensen naar de hel te dragen. De weg is één, de postmeester is één. Bij elke halte is hij te vinden, om zijn dappere heren op hun

paard te zetten. Hun paarden zijn allemaal van dezelfde soort, al hebben ze niet dezelfde kleur. Gelukkig is de mens die door God op die kwade weg van zijn paard wordt gestoten. En nog gelukkiger is wie zich die halte laat welgevallen en zijn koers naar de hemel keert. — William Struther.

Vers 5

"Het kwaad verwerpt hij niet." Dat wil zeggen: hij is er verre van om welk middel dan ook af te wijzen, hoe zondig ook, als het zijn doelen dient. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 6

"HEERE! Uw goedertierenheid is tot in de hemelen." David overweegt de gedachten en daden van goddeloze mensen, en Gods barmhartigheid jegens hen, en slaakt daarom deze uitroep van verbazing. Als mensen zo schaamteloos zijn, wie bewondert dan niet het goddelijke geduld! — Sebastian Münster, 1489-1552.

Verzen 6-8

Deze psalm beschrijft treffend hoe het gesteld is met onze tijd, waarin de goddeloosheid toeneemt. In het eerste deel van de psalm wordt de goddeloosheid blootgelegd, in vers 4. En wat moeten wij doen als er zoveel goddeloosheid op aarde is? Dat staat in het zesde vers: "HEERE! Uw goedertierenheid is tot in de hemelen; Uw waarheid tot de bovenste wolken toe." God haalt alle goedheid, barmhartigheid en vrede van de mensen naar Zichzelf toe. En hoewel er in de wereld, op aarde, wreedheid, onheil en goddeloosheid is, zijn er in de wolken toch barmhartigheid, waarheid en trouw. Het is goed dat wijsheid, goedheid, waarheid en gerechtigheid de wereld verlaten en zich aan God vastklampen, zodat wij ze kunnen volgen. Zo kunnen we wat we vroeger aan goedheid, barmhartigheid, waarheid en trouw bij mensen vonden, nu bij God genieten.

En als de goddeloosheid toeneemt, neemt ook de gerechtigheid toe: “Uw gerechtigheid is als de bergen Gods.” Wanneer de wereld zichzelf verscheurt en in stukken breekt, is Gods gerechtigheid een grote berg. “Uw oordelen zijn een grote afgrond.” Wanneer de hele wereld één zee van verwarring is geworden, zijn de oordelen van de HEERE een grote afgrond, waar niet alleen mensen, maar ook dieren veilig kunnen rusten. “Gij behoudt mensen en beesten.”

En hoewel dit een tijd is van groeiende, zich verspreidende goddeloosheid bij de mens, is het toch een tijd van de zoetste verwondering en liefde in God. Wanneer zondigende mensen uitroepen: “O rampzalige mens!”, roepen zij die God genieten: “O gelukzalige mens!” En terwijl mensen die op aarde leven uitroepen: “O ellendig! Wat zijn dit voor tijden?”, roepen mensen die in de hemel leven: “Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God!” De Heere maakt alle dingen naakt en bloot, zodat wij alleen Hem tot onze veiligheid hebben. — William Sedgwick (1600-1668). In “The Excellency of the love of God”, een preek in een bundel getiteld “Some Flashes of Lightnings of the Son of Man”, 1648.

Verzen 6-10

> *Uw genade, o HEERE, reikt tot de hemelen uit,*
> *En Uw trouw, die de wolken in liefde omsluit;*
> *Uw recht is zo vast als een onwrikbare berg,*
> *En Uw oordelen diep als de afgrond, zo sterk.*
>
> *Uw edele ontferming bewaart al wat leeft,*
> *En alles wat mens is en adem heeft;*
> *De mensenkinderen kruipen zo stil en gerust,*
> *Onder d' schaduw van Uw vleugelen rust.*
>
> *Met Uw grote overvloed worden zij mild gevoed,*
> *Uit de stroom van Uw vreugd drinken zij hun goed;*
> *Want bij U is de bron en de oorsprong van 't leven,*
> *In Uw heerlijk licht wordt ons 't licht gegeven!*

— *Sir John Davies.*

Vers 7

"Uw gerechtigheid is als de bergen Gods." Het staat er letterlijk: bergen van God. Mensen hebben ze niet geplant en mensen kunnen ze ook niet verplaatsen. — Christopher Wordsworth.

Vers 7

"Uw oordelen zijn een grote afgrond." De zonden van de mensen zijn een diepe afgrond. Ook de wegen van de satan worden een diepte genoemd. Maar Gods oordelen, Zijn wegen "in de wielen", zijn de diepste afgrond van allemaal. Wij kunnen ze niet doorgronden. — William Greenhill.

Vers 8

"Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God!" enzovoort. De beelden waarmee hier de overvloed van Gods zegeningen voor de rechtvaardige wordt beschreven, lijken uit de tempel te komen. Het lijkt wel alsof alle zegen van daaruit naar buiten stroomde. Wie onder de vleugels van de cherubs in de tempel zat, was beschut. De rijke offers, de stromen olie, wijn en wierook en het licht van de gouden kandelaar worden hier duidelijk allemaal bedoeld. — Samuel Burder.

Vers 8

"Dies de mensenkinderen onder de schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen." Het woord betekent: vluchten, een veilige plek opzoeken. Denk aan kuikens die gevaar lopen te worden gegrepen en onder de vleugels van de hen kruipen. Dat is ook het beeld van Ruth 2:12: "Onder wiens vleugelen gij gekomen zijt om toevlucht te nemen." Het weerloze kuiken wordt achternagezeten door de wouw en dreigt verslonden te worden. Dan holt het naar de schaduw van zijn moeder.

Zo gaat het ook een zondaar wanneer het geloof voor het eerst begint te werken. Hij beseft dat toorn en oordeel hem op de hielen zit-

ten. Hij weet: als ze hem te pakken krijgen, is hij reddeloos verloren. O, wat een droevige toestand voor zo'n ziel! Maar dan ziet hij Christus Zijn vleugels uitspreiden, klaar om verloren zondaars te bergen. Hij hoort Hem in het evangelie uitnodigen om onder Zijn schaduw te komen. O, wat klinkt die stem hem zoet in de oren, ook al sloeg hij er nog geen acht op toen hij nog ongevoelig was! Hij luistert, gehoorzaamt en rent naar Christus om beschutting te zoeken. Zo is hij veilig. "Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God!" Daarom nemen de mensenkinderen onder de schaduw van Uw vleugelen hun toevlucht. — David Clarkson.

Vers 8

"Uw vleugelen." Dit beeld komt vaak voor in de psalmen. Naar mijn overtuiging is het in de eerste plaats ontleend aan de vleugels van de cherubs, die het verzoendeksel op de ark overschaduwden. Op de tweede plaats komt het van vogels, die hun jongen tegen de zonnestralen beschermen door ze met hun vleugels te overschaduwen. — Francis Hare (bisschop), 1740.

Vers 8

> *In d' eenzame cel, zo bewaakt en zo sterk,*
> *Lig ik hier terwille van 't goddelijk werk;*
> *Gebonden door liefde, om trouw te getuigen,*
> *Zal ik voor geen vijand of machten buigen.*
>
> *— Mijn God is mijn troost en mijn rust.*

Dit staat in een brief van Jeronius Segerson, geschreven in 1551 in de gevangenis van Antwerpen aan zijn vrouw Lysken, die daar ook gevangen zat.

Vers 10

"Want bij U is de fontein des levens." Dit zijn enkele van de wonderbaarlijkste woorden uit het hele Oude Testament. Geen uitleg kan

ooit uitputten wat erin zit. In feite vormen ze de kern en de voorbode van veel van het diepste onderwijs van Johannes. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 10

"In Uw licht zien wij het licht." Onze eeuwige gelukzaligheid wordt hier licht genoemd. Dat zal geen verblindend licht zijn dat ons overweldigt, zoals de glans op het gezicht van Mozes toen hij van de berg afkwam. Het volk kon niet naar hem kijken. Het zal ook geen schokkend licht zijn, zoals dat op de berg van de verheerlijking van onze Heere. De discipelen vielen daar op de grond, want hun zwakke ogen konden die glimpen van heerlijkheid niet verdragen, die door het gordijn van het vlees heen schenen.

Nee, het licht in onze hemel van gelukzaligheid zal ons juist sterken en troosten. Het zal de ogen van ons verstand sterker en vaster maken, zodat we het kunnen aanschouwen. Dan kunnen we, zoals jonge arenden, recht in de Zon der gerechtigheid kijken, in al haar glans en heerlijkheid. De Heere zei tegen Mozes: "Gij zoudt Mijn aangezicht niet kunnen zien; want Mij zal geen mens zien, en leven." Exodus 33:20. Het heerlijke gezicht dat Daniël zag, nam zijn kracht weg. Daniël 10:8. Wat daar buiten hem stond, trok al zijn levensgeesten naar zich toe om het te bekijken en te bewonderen. Zo verzwakte hij. In de hemel zal het anders zijn. Daar zal onze God, Die we zullen zien en kennen, in ons zijn om ons te sterken. Dan zullen we leven omdat we Zijn aangezicht zien.

Het zal ook een vertroostend licht zijn, zoals het licht van de morgen voor de vermoeide wachter, die er de hele nacht naar verlangde. — William Colville.

Vers 10

"In Uw licht zien wij het licht." Wat wij hier in deze wereld genieten, is maar een soort schemerlicht, vergeleken met wat komt. Zolang we in dit gevangenishuis zitten, kunnen we weinig zien. Maar het huis van

onze Vader daarboven is vol licht. “Dan zullen de rechtvaardigen blinken, gelijk de zon”, enzovoort. Matteüs 13:43. Is de Morgenster in uw hart opgegaan? Leef dan in de blijde verwachting van de volle dag. Zolang we nog op de voetbank zitten, komen we maar een klein stukje omhoog in de verborgenheden van het Koninkrijk. Maar in het eerste ogenblik nadat we in de hemel zijn aangekomen, zullen we onmetelijk en onvoorstelbaar veel meer weten dan we hier in al onze dagen kunnen bereiken. — Timothy Cruso.

Vers 10

“In Uw licht zien wij het licht.” Het licht van de natuur is als een vonk. Het licht van het evangelie is een lamp en het licht van de genade een ster. Maar het licht van de heerlijkheid is de zon zelf. Hoe hoger we stijgen, hoe groter ons licht. God woont in “een ontoegankelijk licht”, 1 Timotheüs 6:16. Geen mens kan daar komen zolang hij sterfelijkheid en zonde met zich meedraagt. Maar als die twee verdorven en onbruikbare eigenschappen zijn afgelegd, worden we in dat licht gebracht.

Nu zijn we al blij met de zon en de sterren boven ons hoofd, omdat ze ons licht geven. Wat een licht en wat een genot zal het zijn als ze onder onze voeten liggen! Dat licht gaat even ver boven het hunne uit als zij nu boven ons uitgaan. Maar helaas! Alleen wie dat licht genieten, voor wie die eeuwige dag is opgegaan, kunnen erover spreken. Wij niet, want wij leven nog in de nederige schaduw van de sterfelijkheid en het natuurlijke donker.

Daarom laat ik het aan uw overpeinzing over. Dit heerlijke licht doen we goed vaak te overdenken. We overdenken het om het te bewonderen, we bewonderen het om het lief te hebben, we hebben het lief om ernaar te verlangen, we verlangen ernaar om het te zoeken, en als we het vinden, genieten we het eeuwig. — Thomas Adams.

Vers 10

"In Uw licht zien wij het licht." De wereld schept hoog op over "licht", en voor natuurlijke dingen is daar ook wel reden voor. Maar zoals de wereld God vroeger niet kende door haar wijsheid, zo is het kort geleden ook gegaan. Als we God ooit leren kennen, dan kan het alleen door Zijn woord. Dat is volgens mij de bedoeling van de tekst. Met "licht" in het tweede zinsdeel wordt de ware kennis van God bedoeld. In het eerste zinsdeel is het de ware manier om die kennis te krijgen: goddelijke openbaring. In het kort komt het hierop neer: Gods woord is het grote middel waardoor we een ware en zaligmakende kennis van God kunnen krijgen. Wat de zon en de sterren zijn voor de wereld van de stof, dat is de openbaring voor de wereld van de geest. Genesis 1:13, 17.

... Er zijn veel dingen waaraan u misschien niet twijfelt en waarover geen ruzie bestaat. Maak er toch werk van om ze in Gods licht te zien. Velen zijn tevreden als ze die dingen zien in het licht van grote en goede mensen. Maar al zijn dat engelen, ze zijn niet het ware licht. Ze zien alles maar ten dele. Ook al is wat zij zeggen waar: als we het alleen op hun voorstelling aannemen, rust ons geloof op "wijsheid der mensen" en niet op "de kracht Gods", 1 Korinthe 2:5. Een kennis of geloof zonder Gods woord als fundament houdt op de dag van de beproeving geen stand. — Andrew Fuller.

Vers 10

Wat kunnen we nog missen in deze gemeenschap met God? God zal immers alles en in allen voor ons zijn. Hij zal schoonheid zijn voor het oog, muziek voor het oor, honing voor de smaak, de volle tevredenheid en vervulling van al onze verlangens, en dat rechtstreeks uit Zichzelf. Het is waar dat God ook in deze wereld alles in allen is: "In Hem leven wij, en bewegen ons, en zijn wij." Maar hier werkt Hij door tweede oorzaken. Hier geeft Hij wijn om het hart te verblijden, en olie, enzovoort. Daar is elk middel tussen God en ons weggenomen:

“bij U is de fontein des levens; in Uw licht zien wij het licht.” Niet in het licht van de zon, niet in het licht van een kaars. Dat is daar niet meer nodig, Openbaring 22:5. Nee: “in Uw licht”, het licht van God Zelf. Ja, het hele leven van de heerlijkheid, met alles wat erbij hoort, vloeit uit Hem, als de enige oorspronkelijke bron. O, wat moet het geluk zoet zijn dat zo uit Hem wordt geput! — Edmund Pinchbeck, B.D., in “The Fountain of Life”: een lijkpreek, 1652.

Vers 10

Alles wat we in het schepsel vinden, ook als God Zijn eigen kinderen het gebruik ervan zegent, is maar een druppel uit de oceaan, een beetje water uit de put. Zo zal een gelovige het zien en voelen wanneer hij ervaart wat er in God is, door Christus verzoend, want “bij U is de fontein des levens”. — David Dickson.

Vers 11

“Strek Uw goedertierenheid uit.” Als God eenmaal begint barmhartigheid aan Zijn knechten te bewijzen, houdt Hij niet meteen op. Hij gaat door. Toen Rachel haar eerste zoon kreeg, noemde zij hem Jozef. Dat betekent toevoeging of vermeerdering, want zij zei: “De HEERE voege mij een anderen zoon daartoe.” Genesis 30:24. Nu God goedertierenheid was gaan tonen, zou Hij haar niet alleen deze zoon geven, maar nog een tweede. Als de Heere u één barmhartigheid heeft geschonken, kunt u die Jozef noemen: vermeerdering, toevoeging. God zal u er namelijk nog een geven.

Abraham kreeg veel barmhartigheden van God, de ene na de andere. Mozes kreeg er een menigte. Hij sprak met God van aangezicht tot aangezicht. Hij hoorde God spreken. Hij had Gods tegenwoordigheid die met hem meeging. Hij zag zelfs al Gods goedheid en heerlijkheid aan zich voorbijgaan. Wanneer er barmhartigheden uitgaan, sluit God de deur van de barmhartigheid niet meteen weer.

“Strek Uw goedertierenheid uit.” In het Hebreeuws staat: trek uit, of trek voort Uw goedertierenheid. Dat beeld komt waarschijnlijk van

wijnvaten. Als je zo'n vat eenmaal hebt aangestoken, schenkt het niet maar één beker in, maar vele. Zo zal God, als Hij de wijn van Zijn barmhartigheid aansteekt, uw beker niet één keer vullen, maar twee keer en zeven keer. Of het beeld komt van een moeder met borsten vol melk, die de melk voor haar kind laat vloeien, niet één keer, maar vaak. Het kind krijgt de borst vele malen per dag en vele malen in de nacht. Zo zal God, als Hij u barmhartigheid begint te bewijzen, de borsten van Zijn vertroosting voor u laten vloeien en barmhartigheid na barmhartigheid over u uitstorten. Of het beeld komt van een uitgespannen lijn. Want omdat God op de weg van barmhartigheid is, spant Hij de lijn van barmhartigheid uit en meet Hij u de ene barmhartigheid na de andere toe. — William Greenhill.

Vers 11

Het ware kenmerk van een godvrezend mens is dat geloof in God samengaat met een oprecht streven om Hem te gehoorzamen. Want zo iemand kent God en is oprecht van hart. — David Dickson.

Vers 12

"Voet... Hand." Voet en hand worden allebei genoemd, omdat beide nodig zijn om oorlog te voeren. — Simeon de Muis.

Vers 13

"Aldaar zijn de werkers der ongerechtigheid gevallen." Het klinkt alsof de psalmist dit zei terwijl hij met zijn vinger naar een bepaalde plek wees. Dezelfde manier van zeggen vinden we in Psalm 14:5. Het kan ook zo worden vertaald: dan (dat wil zeggen: wanneer de rechtvaardigen verzadigd worden met de overvloed van Uw huis, beloond omdat zij U daar oprecht hebben aanbeden), dan zullen zij vallen, allen die boosheid werken. Zij zullen ter aarde geworpen worden en niet kunnen opstaan, zoals mensen die met kracht op de harde grond zijn gesmeten. — Daniel Cresswell.

Vers 1

Wat is de vreze Gods? Hoe werkt ze? Wat gebeurt er als ze ontbreekt? Wat moeten we leren van het zien van zulke slechte gevolgen? Of: het atheïsme dat onder de overtreding ligt.

Vers 3

De listen, beweegredenen, hulpmiddelen, gevolgen en straffen van zelfbedrog, en de ontdekking waarmee het eindigt.

Vers 3

Zelfbedrog. Een preek van Jonathan Edwards.

Vers 3

Over de bedrieglijkheid van het hart bij het doen van zonde. Twee preken, in Jamiesons "Sermons on the Heart".

Vers 4

Slechte woorden. Twee uit vele soorten.

Vers 4 (tweede zinsdeel)

Het verband tussen ware wijsheid en goed handelen in de praktijk.

Vers 5

IJver om kwaad te doen: een teken van diepe verdorvenheid. — W.S. Plumer.

Vers 5

Afzondering misbruiken voor goddeloze doelen: een zeker teken van een gewoontezondaar. — N. Marshall.

Vers 5

De zondaar op zijn bed, in zijn gedrag, in zijn hart. En verder: in zijn sterven en in zijn oordeel.

Vers 5 (tweede zinsdeel)

Wegen die niet goed zijn.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

Neutraal blijven wordt veroordeeld.

Verzen 6-7

Vier prachtige beelden van Gods goedertierenheid, trouw en zorg voor Zijn schepping. Hier heeft de prediker een rijkdom aan dichterlijke beeldspraak die nooit is overtroffen.

Vers 7

Gods woord en werken zijn een geheim. — C. Simeon.

Vers 7 (tweede zinsdeel)

Gods oordelen zijn: 1. Vaak ondoorgrondelijk. We kunnen hun grond, oorzaak en oorsprong niet vinden.

1. Ze zijn veilig om op te varen. Schepen lopen in de grote diepten nooit op rotsen.
2. Ze verbergen grote schatten.
3. Ze brengen veel goeds voort. De grote diepte lijkt voor wie het niet weet één en al woestenij, een zoute, dorre wildernis. Toch is ze een van de grootste zegeningen voor deze ronde aarde.
4. Ze zijn een grote weg voor de gemeenschap met God. De zee is vandaag de grote verkeersweg van de wereld.

Vers 7 (laatste zinsdeel)

Gods goedheid voor de dieren, net zozeer als voor de mens.

Vers 8

Het voorwerp, de redenen, de aard en de ervaring van het geloof.

Verzen 8-9

Bewondering! Vertrouwen! Verwachting! Verwerkelijking!

Vers 9 (eerste zinsdeel)

De voorraad in het huis van de HEERE. Wat die voorraad is, hoe voortreffelijk en overvloedig ze is en voor wie ze klaarstaat.

Vers 9 (tweede zinsdeel)

De hemelse Hiddekel: haar bron, haar stroom, de gelukkige drinkers, en hoe zij ertoe kwamen te drinken.

Vers 10 (eerste zinsdeel)

Leven, natuurlijk, verstandelijk en geestelijk, komt van God. Hij onderhoudt het, herstelt het, zuivert het en brengt het tot voltooiing. In Hem woont het voortdurend. Van Hem stroomt het vrij, fris, overvloedig en zuiver. Aan Hem moet het gewijd worden.

Vers 10 (tweede zinsdeel)

Licht: wat het is om het te zien. Wat goddelijk licht is. Hoe het het middel is waardoor we ander licht zien. De ervaring die hier beschreven wordt en de plicht die hier wordt aangeduid.

Vers 11

1. Het karakter van de rechtvaardige: hij kent God en is oprecht van hart.
2. Zijn voorrecht: goedertierenheid en gerechtigheid.
3. Zijn gebed: “Strek uit”, enzovoort.

Vers 11

De behoefte aan dagelijkse voorraad van genade.

Vers 13

Een blik op de ondergang van boze machten, beginselen en mensen.

Psalm 37

Titel

Van David. Meer staat er niet om te zeggen wie de schrijver is. Of het een lied was of een overpeinzing, horen we niet. David schreef de psalm op hoge leeftijd (Ps. 37:25). Juist daarom is hij zo kostbaar: hij is het verslag van een leven vol afwisselende ervaringen.

Onderwerp

Dit is het grote raadsel waar zo velen zich over hebben gebogen: waarom gaat het de goddelozen voor de wind terwijl de rechtvaardigen lijden? De psalm bekijkt die vraag in het licht van de toekomst. Klagen en mopperen worden met klem verboden. Zo brengt de Heere, op de liefelijkste manier, het maar al te gewone morren van Zijn volk tot zwijgen. Hij geeft hun gemoed rust over hoe Hij nu met Zijn eigen uitverkoren kudde omgaat, terwijl de wolven haar omringen. De psalm bevat acht grote geboden. Tweemaal wordt hij verduidelijkt met een stukje uit Davids eigen leven, en hij zit vol opvallende tegenstellingen.

Indeling

De psalm is bijna niet in grote delen op te splitsen. Hij lijkt op een hoofdstuk uit Spreuken, waarin de meeste verzen op zichzelf volledig

zijn. Het is een alfabetische psalm: de beginletters van de verzen volgen, in een wat onregelmatige volgorde, het Hebreeuwse alfabet. Dat was vast meer dan een dichterlijke vondst; het hielp ook om de psalm te onthouden. We vragen de lezer om de psalm eerst helemaal door te lezen, zonder commentaar, voordat hij onze uitleg erbij neemt.

Uitleg

Vers 1

De psalm begint met het eerste gebod. Helaas gebeurt het maar al te vaak dat gelovigen in zware tijden denken dat ze oneerlijk worden behandeld. Dat is zo als ze mensen zonder enige godsdienst of eerlijkheid zien jubelen in overvloedige voorspoed. Daarom is dit bevel zo nodig: "Ontsteek u niet over de boosdoeners." Je ontsteken betekent: je zorgen maken, maagzuur krijgen, koken van woede, je ergeren.

Van nature steekt er in ons snel een vuurtje van jaloezie aan als we zien dat wetsovertreders te paard rijden terwijl gehoorzame mensen door de modder waden. Dat is een les die je alleen leert op de school van de genade. Daar leer je de meest tegenstrijdige wegen van de voorzienigheid te bekijken met de rustige tevredenheid van iemand die zeker weet dat de HEERE rechtvaardig is in alles wat Hij doet. Voor ons vleselijke oordeel is het hard dat het beste vlees naar de honden gaat, terwijl liefhebbende kinderen er gebrek aan hebben.

"Benijd hen niet, die onrecht doen." Dezelfde raad, in andere woorden. Is iemand arm, veracht en zwaar beproefd, dan wordt onze oude Adam van nature afgunstig op de rijken en machtigen. En als we beseffen dat we zelf rechtvaardiger hebben geleefd dan zij, staat de duivel meteen klaar met zijn lasterlijke redeneringen. Stormweer kan zelfs de room van de mensheid laten schiften. Slechte mensen verdienen geen afgunst maar afschuw en afkeer. Toch weten hun volle tafels en hun vergulde praal onze arme, half geopende ogen maar al

te gemakkelijk te verleiden. Wie benijdt de vette os om de linten en slingers waarmee hij versierd wordt terwijl men hem naar de slachtbank leidt? Toch is het precies hetzelfde geval. Rijke goddelozen zijn immers maar dieren die vetgemest worden voor de slacht.

Vers 2

"Want als gras zullen zij haast worden afgesneden." De zeis van de dood wordt al geslepen. Het gras groeit groen, maar de zeis komt snel. De ondergang van de goddelozen komt snel, plotseling, zeker, overweldigend en onherstelbaar. Gras kan de maaier niet weerstaan en ook niet voor hem vluchten. "En als de groene grasscheutjes zullen zij afvallen." De schoonheid van het kruid verdort meteen in de hitte van de zon. Zo verdwijnt ook alle glans van de goddelozen in het uur van hun dood.

De dood maait de goddeloze neer als gras, en de toorn laat hem verdorren als hooi. Hij sterft, en zijn naam gaat rotten. Wat een volledig einde komt er aan iemand wiens opschepperij geen einde kende! Is het de moeite waard om onszelf op te vreten over een insect van één uur, een eendagsvlieg die op dezelfde dag geboren wordt en sterft? In de gelovigen woont een levend, onvergankelijk zaad dat leeft en blijft tot in eeuwigheid. Waarom zouden zij dan louter vlees benijden, en de heerlijkheid daarvan, die maar als gras is, en als de bloem van het gras?

Vers 3

"Vertrouw op den HEERE." Dit is het tweede gebod, en het past precies bij de situatie. Geloof geneest mopperen. Het zicht is scheel en ziet de dingen alleen zoals ze lijken te zijn. Daar komt zijn afgunst vandaan. Het geloof heeft helderder ogen om de dingen te zien zoals ze werkelijk zijn. Daar komt zijn vrede vandaan. "En doe het goede." Echt geloof is actief gehoorzaam. Goed doen is een uitstekend middel tegen mopperen. Er zit een vreugde in heilige bedrijvigheid die de roest van ontevredenheid wegneemt.

"Bewoon de aarde" (Engels: het land). Dat is "het land" dat overvloeit van melk en honing: het Kanaän van het verbond. Je zult niet ronddwalen in de woestijn van het morren, maar blijven in het beloofde land van tevredenheid en rust. "Want wij, die geloofd hebben, gaan in de rust." Een groot deel van wat zich buiten ons afspeelt, hangt af van wat er binnenin leeft. Waar de hemel in het hart is, zal de hemel ook in huis zijn.

"En voed u met getrouwigheid" (Engels: en waarlijk, gij zult gevoed worden), of geweid. Voor wie oprecht is en gelooft, ligt het nodige gewaarborgd. De goede Herder zorgt als een herder voor alle gelovigen. In waarheid zullen ze gevoed worden, en gevoed met waarheid. Gods belofte zal hun dagelijkse maaltijd zijn. Ze zullen noch in geestelijke noch in tijdelijke dingen gebrek lijden. Sommigen lezen dit als een aansporing: "Voed u met waarheid." Dat is zeker goede kost, en het verjaagt voorgoed de knagende hartebrand van afgunst.

Vers 4

In dit derde gebod gaat het omhoog. Wie eerst te horen kreeg dat hij zich niet moest ontsteken, kreeg daarna de opdracht om actief te vertrouwen. Nu hoort hij dat hij met heilig verlangen zijn vreugde in God moet zoeken. "Verlustig u in den HEERE." Maak Jehova tot de vreugde en het jubelen van je geest. Slechte mensen vinden hun vermaak in vleselijke dingen. Benijd hen niet als ze zich mogen volproppen met zulke ijdele afgoden. Kijk liever naar jouw betere vermaak en vul jezelf tot de rand met je hogere deel. In zekere zin mag je de goddelozen zelfs navolgen: zij verlustigen zich in hun deel, zorg er dus voor dat jij je in het jouwe verlustigt. Dan zul je hen niet benijden maar beklagen.

Er is geen ruimte voor mopperen als we bedenken dat God de onze is. Wel is er alle reden voor heilig genieten van de hoogste en meest verrukkelijke soort. Elke naam, elke eigenschap, elk woord en elke daad van Jehova moet ons een vreugde zijn. Als we erover na-

denken, moet onze ziel even blij zijn als een fijnproever die met diepe smaak geniet van zijn lekkernijen.

"Zo zal Hij u geven de begeerten uws harten." Een prettige plicht wordt hier beloond met weer een nieuw genoegen. Mensen die zich in God verlustigen, verlangen en vragen om niets anders dan wat God behaagt. Daarom is het veilig om hun carte blanche te geven. Hun wil is overgegeven aan Gods wil, en nu mogen ze krijgen wat ze willen. Het gaat hier om onze diepste verlangens, niet om toevallige wensen. De natuur zou veel dingen kunnen begeren waar de genade ons nooit om zou laten vragen. Aan deze diepe, biddende, smekende verlangens is de belofte gedaan.

Vers 5

"Wentel uw weg op den HEERE." Rol de hele last van het leven op de HEERE. Laat bij Jehova niet alleen je huidige gemopper achter, maar al je zorgen. Ja, leg de hele gang van je levensweg in Zijn handen. Gooi de bezorgdheid weg, geef je wil over, leg je oordeel neer en laat alles over aan de God van allen. Wat een medicijn is dit om afgunst uit te drijven! Wat een hoog doel wijst dit vierde gebod aan! Hoe gezegend is hij die elke dag in gehoorzaamheid daaraan leeft! "En vertrouw op Hem; Hij zal het maken." Ons lot komt tot een vreugdevolle vervulling als we alles vol vertrouwen aan onze Heere toevertrouwen. Dan kunnen we rustig zingen:

> *Uw weg Heer, niet de mijne,*
> *Hoe donker die weg mij ook schijne;*
> *O, leid mij bij Uw rechterhand,*
> *En voer mij door 't duistere land.*
>
> *Als de weg effen is of slecht,*
> *Het is door Uw liefde al goed;*
> *Kronkelend, krom of juist recht,*
> *Het brengt mij waar rust mij verkwikken doet.*

Ik durf in het lot niet te kiezen,
Mijn eigen verlangen is klein;
Maar kies Gij de weg voor mij, Heer,
Dan wandel ik recht voor Uw eer.

Neem Gij dan mijn beker en vul hem,
Met vreugde of met bittere smart;
Doe Gij met mij zoals het U past,
Uw wil is mij heilig en vast.

De ploeger zaait en eggt, en laat de oogst dan aan God over. Wat kan hij anders? Hij kan de hemel niet met wolken bedekken, de regen niet bevelen, de zon niet laten opgaan en de dauw niet scheppen. Hij doet er goed aan de hele zaak bij God te laten. Zo is het voor ons allemaal de ware wijsheid om, nadat we God gehoorzaam hebben vertrouwd, de uitkomst in Zijn handen te leggen en een gezegende afloop te verwachten.

Vers 6

"En zal uw gerechtigheid doen voortkomen als het licht." Als het gaat om onze goede naam, mogen we vooral tevreden zijn met stil blijven. Onze rechtvaardiging laten we over aan de Rechter van de hele aarde. Hoe meer we ons in zo'n geval opwinden, des te erger is het voor ons. Onze kracht is stilzitten. De Heere zal wie belasterd wordt vrijspreken. Als wij opkomen voor Zijn eer, komt Hij op voor de onze.

Het is wonderlijk: als het geloof laster kalm leert te verdragen, bezoedelt het vuil het geloof niet, maar glijdt het af als sneeuwballen van een granieten muur. Zelfs in de ergste gevallen, waarin een goede naam een tijd lang is verduisterd, stuurt de voorzienigheid een opklaring als het gloren van de dageraad. Dat licht neemt toe, tot de man die eens werd veroordeeld door iedereen wordt bewonderd. "En uw recht als den middag." Er blijft geen schaduw van smaad over. De man staat op het hoogtepunt van zijn glans. De duisternis van zijn verdriet en die van zijn slechte naam vluchten allebei weg.

Vers 7

"Zwijg den HEERE." Dit vijfde gebod is zeer goddelijk, en je hebt veel genade nodig om het uit te voeren. Je geest tot stilte brengen, zwijgen voor de HEERE en in heilig geduld wachten tot de moeilijkheden van de voorzienigheid zijn opgehelderd: daar moet elk genadig hart naar streven. "Aaron zweeg stil." "Ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan." Een zwijgende tong laat in veel gevallen niet alleen een wijs hoofd zien, maar ook een heilig hart.

"En verbeid Hem." Tijd is niets voor Hem. Laat het ook voor jou niets zijn. God is het waard dat je op Hem wacht. "Hij is nooit vóór Zijn tijd, nooit te laat." Bij een verhaal wachten we op het einde om de intrige te ontrafelen. Zo moeten we ook het grote drama van het leven niet vooraf beoordelen. We blijven tot het slottafereel en zien hoe het geheel afloopt.

"Ontsteek u niet over dengene, wiens weg voorspoedig is; over een man, die listige aanslagen uitvoert." Het is niet goed maar juist zeer kwaad om je hart te kwellen over het huidige succes van genadeloze plannenmakers. Laat je niet verleiden tot voorbarige oordelen. Die onteren God en putten jezelf uit. Besluit dat je de zaak met gelijkmoedigheid zult bekijken, hoe goed de goddelozen ook slagen, en dat je nooit zult toestaan dat er een vraag rijst over de rechtvaardigheid en goedheid van de HEERE. Wat als goddeloze plannen lukken en je eigen plannen mislukken? Er is meer liefde van God in jouw nederlagen dan in de successen van de goddelozen.

Vers 8

"Laat af van toorn, en verlaat de grimmigheid." Het gaat vooral om toorn tegen Gods beschikkingen en om jaloezie op de tijdelijke genoegens van mensen die zo snel van alle troost zullen worden afgesneden. Toorn is overal dwaasheid; hier is het ernstige krankzinnigheid. Maar omdat de toorn ons gezelschap blijft zoeken, moeten we haar vastberaden achterlaten.

"Ontsteek u niet, immers niet, om kwaad te doen." Door geen enkele redenering en onder geen enkele omstandigheid mag je je in zo'n richting laten sturen. Mopperigheid staat op de rand van grote zonde. Velen die een morrende gezindheid koesterden, zijn uiteindelijk zelf gaan zondigen om hun vermeende rechten te krijgen. Pas op dat je niet vit op anderen. Zorg er liever voor dat je zelf op de rechte weg wordt gevonden. En zoals je zou schrikken van openlijke zonde, beef dan voor het morren in je binnenste.

Vers 9

"Want de boosdoeners zullen uitgeroeid worden." Hun dood zal een straf zijn: geen zachte overgang naar een betere staat, maar een terechtstelling waarbij de bijl van de gerechtigheid wordt gebruikt. "Maar die den HEERE verwachten", die in geduldig geloof hun deel in een ander leven verwachten, "die zullen de aarde erfelijk bezitten." Zelfs in dit leven hebben zij het meeste echte genot. In de eeuwen die komen is de heerlijkheid en de overwinning voor hen. In Bunyans gelijkenis krijgt Hartstocht zijn goede dingen eerst, en die zijn snel voorbij. Geduld krijgt zijn goede dingen het laatst, en die duren eeuwig.

Vers 10

"En nog een weinig, en de goddeloze zal er niet zijn." Als slechte mensen groot worden, vegen Gods oordelen hen vaak weg. Hun rijkdom smelt, hun macht brokkelt af, hun geluk slaat om in ellende. Zij zelf tellen niet langer mee onder de levenden. Doordat het leven zo kort is, zien we dat de glitter van goddeloze groten geen echt goud is. O, beproefde gelovige, waarom benijd je iemand die over korte tijd lager zal liggen dan het stof? "Ja, gij zult acht nemen op zijn plaats, maar hij zal er niet wezen."

Zijn huis zal leeg zijn, zijn ambtsstoel onbezet, zijn landgoed zonder eigenaar. Hij wordt helemaal uitgewist, misschien afgesneden door zijn eigen losbandigheid, of op een sterfbed van armoede ge-

bracht door zijn eigen verspilling. Weg als een voorbijtrekkende wolk, vergeten als een droom! Waar zijn nu zijn grootspraak en dreigementen? Waar is de praal die arme stervelingen deed denken dat de zondaar gezegend was?

Vers 11

"De zachtmoedigen daarentegen zullen de aarde erfelijk bezitten." Boven iedereen zullen zij van het leven genieten. Ook als ze lijden, wegen hun vertroostingen zwaarder dan hun verdrukkingen. Het land erven betekent: de voorrechten van het verbond ontvangen, en de zaligheid van God. Wie echt nederig is, krijgt zijn lot samen met de andere erfgenamen van de genade. Voor hen komt alles goeds door een heilig geboorterecht.

"En zich verlustigen over groten vrede." Vrede hebben ze lief, en vrede zullen ze hebben. Vinden ze geen overvloed aan goud, dan zal een overvloed aan vrede hen veel beter van dienst zijn. Anderen vinden vreugde in ruzie, en daaruit groeit te zijner tijd hun ellende. Maar vrede leidt tot vrede. Hoe meer iemand haar liefheeft, des te meer komt zij naar hem toe. In de windstille, vredige tijd van de laatste dagen, wanneer algemene vrede de aarde verblijdt, zal de volle profetische betekenis van zulke woorden duidelijk worden.

Verzen 12-15

Hier staat het portret van een trotse onderdrukker, tot de tanden gewapend.

Vers 12

"De goddeloze bedenkt listige aanslagen tegen den rechtvaardige." Waarom laat hij de goede man niet met rust? Omdat er vijandschap is tussen het zaad van de slang en het zaad van de vrouw. Waarom valt hij hem niet openlijk aan? Waarom smeedt hij plannen en intrigeert hij? Omdat het de aard van de slang is om heel sluw te zijn. Wie aan boord is van "De Apollyon", houdt niet van rechtdoor varen.

"En hij knerst over hem met zijn tanden." Door hun gebaren laten de goddelozen zien wat ze zouden doen als ze konden. Kunnen ze niet knagen, dan knarsen ze. Mogen ze niet bijten, dan blaffen ze tenminste. Precies zo ging de genadeloze wereld om met "dien Rechtvaardige", de Vorst des Vredes. Toch nam Hij geen wraak op hen. Als een stil lam onderging Hij de beledigingen met geduld.

Vers 13

"De Heere belacht hem." Wie God dient, hoeft zich geen zorgen te maken. Hij mag de verdiende straf rustig overlaten aan de HEERE, Die de boosaardigheid van de vijanden van de goede mens volkomen belachelijk zal maken. Laat die trotse spotter maar knarsetanden en schuimbekken! Hij heeft te maken met Iemand Die kalm en zonder enige schrik op hem en zijn gebrul neerkijkt.

"Want Hij ziet, dat zijn dag komt." De goddeloze ziet niet hoe dicht zijn ondergang hem op de hielen zit. Hij pocht dat hij anderen vermorzelt, terwijl de voet van de gerechtigheid al is opgeheven om hem te vertrappen als modder op straat. Zondaars in de hand van een toornende God, en toch maar samenzweren tegen Zijn kinderen! Arme zielen, die zich zo op de punt van Jehova's speer storten!

Vers 14

"De goddelozen hebben het zwaard uitgetrokken." Hun wapen steekt al half uit de schede, en ze loeren op het moment om het te gebruiken. "En hun boog gespannen." Eén wapen is niet genoeg; er ligt nog een tweede klaar. Hun boog is zo sterk dat ze erop moesten trappen om hem te spannen. Aan kracht of voorbereiding zal het hun niet ontbreken. "Om den ellendige en nooddruftige neder te vellen." Dat is hun wild, de mikpunten van hun vervloekte haat. Deze lafaards vallen hun gelijken niet aan. Ze zoeken juist die voortreffelijke mensen uit die zich niet kunnen verweren, omdat ze zo zachtmoedig zijn en zo arm. Zie hoe onze zachtmoedige en nederige Heere werd omringd

door wrede vijanden, die met allerlei wapens klaarstonden om Hem te doden.

"Om te slachten, die oprecht van weg zijn." Niets minder dan de ondergang en de dood van de rechtvaardige zal de goddelozen tevredenstellen. De oprechte, eerlijke mensen worden gehaat door sluwe plannenmakers die genoegen scheppen in het kwaad. Zie dan hoe de vijanden van de godvruchtigen dubbel gewapend zijn, en leer hoe waar de woorden van onze Heere waren: "Indien gij van de wereld waart, zo zou de wereld het hare liefhebben; doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld."

Vers 15

"Hun zwaard zal in hunlieder hart gaan." Net als Haman worden ze opgehangen aan de galg die ze zelf voor Mordechai hebben getimmerd. Honderden keren is dat al gebeurd. Saul, die David wilde doden, stortte zich in zijn eigen zwaard. En zijn boog, zijn geliefde wapen, dat hij de Israëlieten zelf had leren gebruiken, kon hem op de Gilboa niet redden. "En hun bogen zullen verbroken worden." Hun slimme kwade plannen worden waardeloos. Boosaardigheid ontmaskert zichzelf. Ze drinkt de vergiftigde beker die ze voor een ander had klaargemaakt, en ze verbrandt zich aan het vuur dat ze bij haar naaste aanstak. Waarom zouden we ons dan opwinden over de voorspoed van de goddelozen? Ze werken zo ijverig aan hun eigen ondergang, terwijl ze denken de heiligen te schaden!

De volgende negen verzen beschrijven vooral het karakter en het geluk van de godvruchtigen. Een paar donkere streken over de goddelozen en hun lot laten dat licht des te beter uitkomen.

Vers 16

"Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed veler goddelozen." Wat een mooi spreekwoord! Het weinige van één goed mens staat tegenover de rijkdom van velen die God vergeten, en

dat maakt de uitspraak nog krachtiger. Er is meer geluk te vinden in een eenvoudige maaltijd van groenten, met God erbij, dan in de gemeste os van goddeloze brassers.

In de oorspronkelijke taal klinkt een toespeling op het lawaai van een menigte door. Het is alsof we het gewoel en het rumoer van losbandige rijkdom horen, tegenover de rust van het bescheidener deel van de godvruchtigen. Wij hebben liever honger met Johannes dan een feestmaal met Herodes. Liever karig eten met de profeten in Obadja's grot dan brassen met de priesters van Baäl. Het geluk van een mens zit niet in de hopen goud die hij in voorraad heeft. Wie tevreden is, vindt veel in weinig (multum in parvo), terwijl de hele wereld voor een goddeloos hart te klein is.

Vers 17

"Want de armen der goddelozen zullen verbroken worden." Hun macht om kwaad te doen wordt voorgoed weggenomen, want de armen die ze tegen God opstaken, worden tot op het bot verbrijzeld. God maakt onverzoenlijke mensen vaak machteloos. Wat is er armzaliger om te zien dan tandeloze boosaardigheid, kwaadwilligheid zonder armen!

"Maar de HEERE ondersteunt de rechtvaardigen." Hun zaak en hun levensweg zijn veilig, want ze zijn in goede handen. Het tweesnijdende zwaard treft de goddeloze en beschermt de rechtvaardige.

Vers 18

"De HEERE kent de dagen der oprechten." Doordat Hij alles vooruit weet, kon Hij de trotsen belachen. Maar voor de oprechten ziet Hij een veel mooiere toekomst, en Hij behandelt hen als erfgenamen van de zaligheid.

Dit blijft altijd onze troost: onze God kent alles wat gebeurt, en niets in onze toekomst kan Hem overvallen. Geen pijl treft ons bij toeval en geen gevaar besluipt ons. Nu niet en in de eeuwigheid niet kan ons kwaad overkomen dat niet voorzien was. De toekomst is

niets anders dan het steeds verder uitgroeien van al het goede dat de Heere voor ons heeft klaargelegd.

"En hun erfenis zal in eeuwigheid blijven." Hun erfenis vergaat niet. Ze is zo vastgelegd dat niemand haar hun kan afnemen, en zo bewaard dat niemand haar kan vernietigen. Eeuwig is het wezenlijke kenmerk van wat de gelovige bezit. Wat ze op aarde hebben, is veilig genoeg, maar wat ze in de hemel zullen krijgen, is voor eeuwig van hen.

Vers 19

"Zij zullen niet beschaamd worden in den kwade tijd." Er komen rampen, maar er komen ook reddingen. De rechtvaardigen hebben nooit gerekend op een leven zonder moeite. Daarom worden ze niet teleurgesteld als ze hun deel moeten dragen. Ze werpen zich juist opnieuw op hun God, en ervaren opnieuw Zijn trouw en liefde. God is niet alleen een vriend als de zon schijnt. Hij is een vriend in daden en een vriend in nood.

"En in de dagen des hongers zullen zij verzadigd worden." Hun meelpot en oliekruik houden het vol tot het einde van de nood. En als er geen raven komen met brood en vlees, dan komt de hulp op een andere manier, want hun brood wordt hun gegeven. Onze Heere hield Zich hieraan vast toen Hem hongerde in de woestijn, en door het geloof wees Hij de verzoeker af. Ook wij kunnen door dezelfde gedachte sterk staan en ons niet opwinden zodat we kwaad gaan doen. Als Gods zorg voor ons onze erfenis is, hoeven we ons niet druk te maken over de prijs van het koren.

Meeldauw, brand en onkruid zijn allemaal in de hand van de HEERE. Ongeloof kan geen enkele aar redden van de verschroeiing. Maar het geloof kan, als het de oogst niet bewaart, iets beters doen: het bewaart onze vreugde in de HEERE.

Vers 20

"Maar de goddelozen zullen vergaan." Welk lichtje hun leven nu ook voorspiegelt, hun toekomst is pikzwart, een donkere nacht die je kunt aanraken. Het vonnis is al over hen uitgesproken; ze wachten alleen nog op de terechtstelling. Laat hen maar pronken met hun scharlaken en fijn linnen, en elke dag in weelde leven. Het zwaard van Damocles hangt boven hun hoofd. En als ze wat wakkerder waren, zou hun vrolijkheid in ellende omslaan.

"En de vijanden des HEEREN zullen verdwijnen, als het kostelijkste der lammeren." Zoals het offervet helemaal op het altaar werd verteerd, zo verdwijnen de goddelozen volledig van de plaats waar ze zo trots en geëerd waren. Hoe kan het ook anders? Als het stoppelveld de vlam durft te trotseren, wat kan het dan nog verwachten? "Zij zullen verdwijnen." Als droog hout, als hopen bladeren, als gloeiende kolen zijn ze snel verdwenen. Helemaal verdwenen zelfs, want "met den rook zullen zij verdwijnen."

Sic transit gloria mundi: zo vergaat de roem van de wereld. Eén windstoot maakt een einde aan al hun opgeblazenheid. Hun gedamp loopt uit op rook. Ze maakten zichzelf vet en kwamen om in hun eigen smeer. Ze verbruikten het goede dat ze probeerden te zijn, en zelf zullen ze worden verbruikt.

Vers 21

"De goddeloze ontleent en geeft niet weder." Deels omdat hij niet wil, maar vooral omdat hij niet kan. Op verspilling volgt gebrek, en de schuld blijft onbetaald. Vaak worden goddelozen in dit leven zo arm. Hun doorgeslagen verkwisting brengt hen voor de deur van de woekeraar en in het pak van de bankroetier.

"Maar de rechtvaardige ontfermt zich, en geeft." Hem is barmhartigheid geschonken, en daarom geeft hij uit barmhartigheid. Hij is vrijgevig en het gaat hem goed. Hij is geen lener maar een gever. Zoveel als hij kan, leent de goede mens zijn oor aan de bede van wie in

nood zit. Hij wordt niet armer van wat hij geeft, maar rijker, en hij kan nog meer doen. Hij geeft niet om luiheid aan te moedigen, maar uit echte barmhartigheid, en die veronderstelt echte nood.

Deze tekst laat ons zien hoeveel beter het meestal is te geven dan te lenen. Meestal loopt lenen uiteindelijk uit op geven. Dan kunnen we dat feit maar beter vóór zijn, en met een beetje vrijgevigheid het onvermijdelijke voorkomen. Als deze twee zinnen de goddelozen en de rechtvaardigen beschrijven, dan heeft de schrijver van deze regels alle reden om te weten dat er in en rond Londen heel veel goddelozen zijn.

Vers 22

"Want zijn gezegenden zullen de aarde erfelijk bezitten." Gods zegen is uiteindelijk de echte rijkdom. Het ware geluk, dat het verbond aan alle uitverkorenen van de hemel verzekert, ligt verborgen in Gods gunst. "Maar zijn vervloekten zullen uitgeroeid worden." Zijn frons is de dood. Sterker nog: hij is de hel.

Vers 23

"De gangen deszelven mans worden van den HEERE bevestigd." Zijn hele levensweg is in genade bepaald, en uit goedheid is alles vastgesteld, geregeld en gedragen. Geen roekeloos noodlot en geen grillig toeval regeert ons. Elke stap die wij zetten, valt onder een goddelijk besluit. "En Hij heeft lust aan zijn weg." Zoals ouders zich verheugen in de wankele stapjes van hun kind. Alles wat een heilige aangaat, interesseert zijn hemelse Vader. God ziet graag hoe een ziel zich met heilige inspanning een weg omhoog baant naar de hemel. In de beproevingen en de vreugden van de gelovigen deelt Jezus met hen, en Hij is blij hun meelevende metgezel te zijn.

Vers 24

"Als hij valt." Rampen en tegenslagen kunnen hem neerhalen. Net als Job kan hij alles verliezen, net als Jozef in de gevangenis belanden,

net als Jona in de diepte worden geworpen. “Zo wordt hij niet weggeworpen.” Hij zal niet helemaal neerliggen. Hij belandt op zijn knieën, maar niet op zijn gezicht. En ligt hij even languit, dan staat hij al snel weer op. Geen heilige zal voorgoed of dodelijk vallen. Smart kan ons tegen de grond werken en de dood kan ons in het graf leggen, maar dieper kunnen we niet zinken. Uit het allerdiepste staan we op naar het allerhoogste. “Want de HEERE ondersteunt zijn hand.”

In Zijn neerbuigende goedheid ondersteunt God Zijn heiligen met Zijn eigen hand. Hij laat hen niet over aan tussenpersonen, maar helpt hen persoonlijk. Zelfs als we vallen, geeft de Heere ons nog steun. Waar de genade ons niet behoedt voor het neergaan, behoedt ze ons wel voor het blijven liggen. Job kreeg uiteindelijk dubbele rijkdom, Jozef regeerde over Egypte, Jona werd veilig aan land gezet. Het komt niet doordat de heiligen sterk, wijs of verdienstelijk zijn dat ze na elke val weer opstaan. Het komt doordat God hun helper is, en niemand dus tegen hen kan winnen.

Vers 25

Dit was wat David had opgemerkt: “Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden, maar heb niet gezien den rechtvaardige verlaten, noch zijn zaad zoekende brood.” Zo precies heb ik het zelf niet gezien. Ik heb kinderen van ongetwijfeld godvruchtige mensen geholpen toen ze als gewone bedelaars bij mij aanklopten. Maar dat doet niets af aan wat David opmerkte. Hij leefde in een tijd waarin het geloof meer aan het uiterlijke en aan deze wereld verbonden was dan nu, in de tijd van het persoonlijke geloof.

De rechtvaardigen worden nooit verlaten. Dat is een regel zonder uitzondering. Hun kinderen bedelen inderdaad zelden om brood. En komt het toch voor, door een los leven, luiheid of andere oorzaken bij hun zonen, dan is het ongetwijfeld zo zeldzaam dat velen het nooit hebben gezien. Ga naar het armenhuis en kijk hoe weinig kinderen van godvruchtige ouders er zijn. Ga naar de gevangenis en kijk hoe-

veel zeldzamer het daar nog is. Arme predikantszonen worden vaak rijk.

Ik ben niet oud, maar ik heb gezien dat gezinnen van arme godvruchtigen rijk werden. Ik heb gezien hoe de Heere de trouw van de vader beloonde met het succes van de zoon. Daarom heb ik vaak gedacht dat je je kinderen het best rijkdom kunt meegeven door arm te worden om Christus' wil. De Indiase zending van de Baptist Missionary Society laat dit volop zien.

Vers 26

"Den gansen dag ontfermt hij zich, en leent." De rechtvaardigen worden voortdurend gedreven door mildheid. Ze bloeien niet door zuinigheid, maar door gulheid. Net als de milde Gever van alle goed, Wiens geliefde kinderen ze zijn, vinden ze er vreugde in goed te doen. Hoe gierige, hebzuchtige belijders kunnen hopen op zaligheid, is een raadsel voor wie zulke verzen in de Bijbel leest.

"En zijn zaad is tot zegening." God betaalt met rente terug in de volgende generatie. Als de kinderen van de rechtvaardigen niet godvruchtig zijn, moet daar een reden voor zijn: verwaarlozing door de ouders, of een andere schuldige oorzaak. De vriend van de vader is de vriend van het gezin. De God van Abraham is de God van Izaäk en van Jakob.

Verzen 27-29

Hier vinden we de zevende leefregel van deze psalm. Ze komt in een ontkennende en een bevestigende vorm, en is de kern van de hele psalm.

Vers 27

"Wijk af van het kwade, en doe het goede." We mogen de kwaaddoeners niet benijden. We moeten ons helemaal afkeren van hun geest en voorbeeld. Zoals Lot Sodom verliet zonder om te kijken, zo moeten wij de zonde verlaten. Met de zonde sluiten we geen wapenstil-

stand en voeren we geen onderhandelingen. We keren ons zonder aarzelen van haar af en gaan in de praktijk de andere kant op aan het werk. Wie nalaat het goede te doen, vervalt al snel tot het kwade. “En woon in eeuwigheid.” Neem een blijvende, rustige erfenis in bezit. Kortstondig zijn de winsten en genoegens van het kwade, maar eeuwig zijn de beloningen van de genade.

Vers 28

“Want de HEERE heeft het recht lief.” Eer geven aan wie eer toekomt, daar heeft God vreugde in. Vooral als de oprechte door zijn medemensen is belasterd. Het moet een goddelijk genoegen zijn onrecht recht te zetten en de listen van de onrechtvaardigen te verijdelen. De grote Rechter over het lot van de mensen zal zeker rechtvaardig toemeten aan rijk en arm, aan goed en kwaad, want zulk recht is Zijn vreugde.

“En zal Zijn gunstgenoten niet verlaten.” Dat zou niet rechtvaardig zijn en zal dus nooit gebeuren. God is even trouw aan hen die Hij liefheeft als Hij rechtvaardig is tegenover alle mensen. “In eeuwigheid worden zij bewaard.” Hun veiligheid ligt vast in de verplichtingen van het verbond, en ze is bewerkt door wat onze Borg heeft volbracht. Wat er ook komt, de heiligen worden bewaard in Christus Jezus, en omdat Hij leeft, zullen ook zij leven. Een koning verliest zijn juwelen niet, en Jehova zal Zijn volk niet verliezen. Het manna in de gouden kruik zou anders zijn gesmolten. Het werd bewaard in de ark van het verbond, onder het verzoendeksel. Zo worden de getrouwen bewaard in het verbond, door de kracht van Jezus, hun Verzoening.

“Maar het zaad der goddelozen wordt uitgeroeid.” Zoals het huis van Jerobeam en van Achab, van wie geen hond werd overgelaten. Oneerlijk verworven eer en rijkdom halen zelden het derde geslacht. De vloek rijpt binnen enkele jaren en valt op het boze huis. Van alles wat goddeloze mensen nalaten, is een oordeel over hun nageslacht het zekerste erfstuk.

Vers 29

"De rechtvaardigen zullen de aarde erfelijk bezitten." Zij zijn samen met Jezus Christus erfgenamen, en dat verandert alles. Het Kanaän boven, waar het aardse "land" alleen maar een afbeelding van was, zal van hen zijn, met alle zegeningen van het verbond. "En in eeuwigheid daarop wonen." Er bestaan allerlei vormen van bezit, maar geen enkele haalt het bij wat gelovigen in de hemel bezitten. Het Paradijs krijgen zij voor altijd als erfenis, en ze zullen eeuwig leven om ervan te genieten. Wie zou onder zulke voorwaarden geen heilige willen zijn, een mens die God toebehoort? Wie zou zich nog druk maken over de vluchtige schatten van de goddelozen?

Vers 30

"De mond des rechtvaardigen vermeldt wijsheid." De hele psalm beschrijft hoe verschillend het de rechtvaardigen en de goddelozen vergaat. Dan past het ook om een toets te geven waaraan je hen herkent. De tong van een mens zegt veel over zijn karakter. De mond verraadt het hart. Goede mensen spreken meestal opbouwende, gezonde taal. Ze praten over het geloof, op een manier die past bij het goddelijke licht dat zij hebben ontvangen. Gerechtigheid is wijsheid in daden. Daarom zijn alle goede mensen in de praktijk ook wijze mensen, en terecht is hun spraak wijs.

"En zijn tong spreekt het recht." Hij komt op voor wat rechtvaardig is en velt een eerlijk oordeel over zaken en mensen. Hij zegt ook vooraf dat Gods oordelen over de goddelozen zullen komen, zoals vroeger. Zijn praat is niet dwaas en niet schunnig, niet leeg en niet oneerbiedig. Wat we zeggen is veel belangrijker dan sommige mensen denken, want onze woorden laten zien wat er in ons leeft.

Vers 31

"De wet zijns Gods is in zijn hart; zijn gangen zullen niet slibberen." Het beste op de beste plek, met de beste gevolgen. Geen wonder dat

zijn woorden zo goed zijn, want zijn hart is zo goed gevuld. Wat er binnen zit, komt er aan de buitenkant uit. Heiligheid liefhebben, zuivere beweegredenen en verlangens hebben, in je diepste wezen gehoorzaam zijn aan de Heere: dat is de zekerste manier om je hele leven bruikbaar te maken voor Zijn grote doelen. Het behoedt zelfs elke stap die we zetten voor ernstige misstappen.

In tijden als deze rustig je weg blijven gaan, is alleen weggelegd voor mensen met een oprecht hart tegenover God, die zoals in de tekst God hun God kunnen noemen. Slimme politiek glijdt en struikelt. Ze draait en laveert, en trekt uiteindelijk toch aan het kortste eind, hoe slim ze ook lijkt. Maar eerlijkheid stapt rustig voort over haar gewone pad en bereikt het doel.

Vers 32

"De goddeloze loert op den rechtvaardige, en zoekt hem te doden." Als de wetten van het land er niet waren om hen te beschermen, zouden we al snel een bloedbad onder de rechtvaardigen zien. Jezus werd bespied door Zijn vijanden, die dorstten naar Zijn bloed. Zijn discipelen moeten dus geen vriendelijkheid verwachten, waar hun Meester haat en de dood vond.

Vers 33

"Maar de HEERE laat hem niet in zijn hand." God komt vaak Zelf Zijn knechten verlossen. Doet Hij dat in dit leven niet voor hun lichaam, dan geeft Hij hun ziel zoveel blijdschap en vrede dat zij overwinnend boven de macht van hun folteraars uitstijgen. We kunnen een poosje in de hand van de vijand zijn, zoals Job, maar we blijven daar niet.

"En Hij verdoemt hem niet, als hij geoordeeld wordt." De tijd maakt het overhaaste vonnis ongedaan, en anders neemt de eeuwigheid de veroordeling van de tijd weg. Rechtvaardigen worden op Gods tijd gerechtvaardigd. Het onrecht van nu wordt in Gods bestuur een tijdlang geduld, met zeer wijze bedoelingen. Maar het bittere zal niet altijd zoet heten, en het licht zal niet eeuwig voor duisternis uitge-

maakt worden. Op Gods tijd komt het recht aan het licht. Wat nagemaakt is en zich groot voordoet, wordt ontmaskerd, en wat echt en waar is, wordt zichtbaar. Hebben we trouw gehandeld, dan kunnen we in hoger beroep gaan: van de kleine rechtbanken van de maatschappij naar het plechtige hooggerechtshof van de grote dag.

Vers 34

"Wacht op den HEERE." Dit is het achtste gebod hier, en het is een hoge top om te bereiken. Wacht tot de Heere de tijd rijp acht. Wacht gehoorzaam als een dienstknecht, hoopvol als een erfgenaam, verwachtingsvol als een gelovige. Dat woordje "wacht" is snel gezegd maar moeilijk gedaan. Toch moet het geloof het doen.

"En houd Zijn weg." Blijf op het smalle pad. Laat de haast naar rijkdom of gemak je niet tot onheilige daden brengen. Laat je lijfspreuk zijn: "Door, door, door." Word nooit slap en denk er niet over om af te slaan. "Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden." "En Hij zal u verhogen, om de aarde erfelijk te bezitten." Alles wat echt goed is aan aards goed zul je ontvangen, en aan hemels goed zal geen gebrek zijn. Verhoging is het lot van wie voortreffelijk leeft. "Gij zult zien, dat de goddelozen worden uitgeroeid." Wat een ontzagwekkend en tegelijk leerzaam gezicht! Wat een terechtwijzing voor wie moppert! Wat een aanmoediging tot dankbaarheid! Mijn ziel, wees stil terwijl je het einde voorziet, het vreselijke einde van de vijanden van de HEERE.

Vers 35

David pakt voor de tweede keer zijn dagboek erbij. Nu vertelt hij in dichterlijke taal wat hij heeft gezien. Het zou goed zijn als wij ook aantekeningen maakten van wat God in ons leven en in de wereld doet, van Zijn beschikkingen en leiding.

"Ik heb gezien een gewelddrijvende goddeloze." Hij joeg anderen schrik aan, regeerde met veel gezag en trad hoogmoedig op: een Caesar in macht, een Croesus in rijkdom. "Die zich uitbreidde als een

groene inlandse boom." Huis aan huis en akker aan akker voegde hij erbij, en hij steeg steeds hoger in de staat. Hij leek altijd groen, als een laurierboom, en hij groeide als een boom in zijn eigen geboortegrond, waaruit hij nooit was verplant.

Er is hier geen bepaalde boom bedoeld. Een ruime beuk of een wijd uitgespreide eik kan ons helpen het beeld voor ons te zien. Het is iets van de aarde, met wortels in de klei. Zijn eer bestaat uit verwelkende bladeren. Zijn schaduw maakt de planten eronder klein en zwak, maar zelf is hij ook gedoemd te sterven, zoals de bijl van de houthakker zal bewijzen. In de edele boom die zich koning van het bos noemt, zie je de grootheid van de goddelozen van nu. Wacht maar even. Dan zul je je verbazen over de verandering, als het hout wordt weggesleept en zelfs de wortel uit de grond wordt gerukt.

Vers 36

"Maar hij ging door." Boom en mens zijn allebei verdwenen, de mensenzoon even zeker als het kind van het bos. Wat maakt de dood een schoon schip! "En zie, hij was er niet meer." Tot verbazing van iedereen was de grote man weg: zijn landgoederen verkocht, zijn bedrijf failliet, zijn huis in vreemde handen, zijn naam vergeten, en dat allemaal in een paar maanden.

"En ik zocht hem, maar hij werd niet gevonden." Vraag je uit nieuwsgierigheid naar de goddelozen, dan hebben ze geen spoor nagelaten. Als vogels van onheil: niemand wil aan hen terugdenken. Sommige van de nederigste gelovigen zijn juist onsterfelijk geworden. Hun namen blijven in de gemeente heerlijk geuren. Van de knapste ongelovigen en lasteraars worden de namen na een paar jaar nauwelijks nog genoemd. Mensen die gisteren in ieders mond waren, zijn morgen vergeten. Want alleen deugd is onsterfelijk.

Vers 37

"Let op den vrome, en zie naar den oprechte." Je hebt met verbazing gezien hoe de goddelozen ten val kwamen. Richt je aandacht nu op

de oprecht godvruchtige mens en let op het gezegende verschil. Goede mensen zijn mensen van betekenis, en het is de moeite waard hen te bestuderen. Oprechte mensen zijn wonderen van genade, en het bekijken waard.

"Want het einde van dien man zal vrede zijn." Wie de vrede zoekt, krijgt een vredig einde. Vrede zonder einde komt uiteindelijk bij de man van God. Zijn weg mag ruw zijn, maar hij brengt hem thuis. Bij gelovigen mag het 's ochtends regenen, 's middags donderen en in de namiddag met bakken uit de hemel komen, maar het klaart op voordat de zon ondergaat. De strijd kan duren tot ons laatste uur, maar dan horen we er voorgoed niets meer van.

Vers 38

"Maar de overtreders worden te zamen verdelgd." Wie samen in opstand komt, wacht samen het verderf. "Het einde der goddelozen wordt uitgeroeid." Hun tijd wordt verkort, hun geluk komt tot een eind, hun hoop verdort voorgoed en hun terechtstelling komt sneller. Hun zonden korten hun heden af. Ze leven niet eens de helft van hun dagen uit. Ze hebben geen toekomst die de moeite waard is, terwijl de rechtvaardigen hun toekomst zien als hun echte erfdeel.

Vers 39

"Doch het heil der rechtvaardigen is van den HEERE." Dit is gezonde leer. Het is het merg van het evangelie van de vrije genade, dat we niet aan onszelf te danken hebben. Met "heil" is verlossing van elke soort bedoeld. Niet alleen de redding die ons uiteindelijk in de heerlijkheid brengt, maar ook alle kleinere reddingen onderweg. Die komen allemaal van de HEERE, en van Hem alleen. Laat Hij de eer krijgen van hen aan wie Hij heil schenkt. "Hun Sterkte ter tijd van benauwdheid." Benauwdheid werpt de goddelozen omver, maar de rechtvaardigen drijft ze alleen naar hun sterke Helper, Die er blij mee is hen te ondersteunen.

Vers 40

"En de HEERE zal hen helpen." In alle tijden die komen zal Jehova opstaan voor Zijn uitverkorenen. Onze grote Bondgenoot brengt Zijn legers naar voren in de hitte van de strijd. "En zal hen bevrijden": Hij bevrijdt hen van de goddelozen. Zoals Hij Daniël uit de leeuwen redde, zo beschermt Hij Zijn geliefden tegen hun vijanden. Ze hoeven zich dus niet op te winden en niet moedeloos te worden.

"En zal ze behouden; want zij betrouwen op Hem." Het geloof zorgt voor de veiligheid van de uitverkorenen. Het is het kenmerk van de schapen, waaraan ze van de bokken worden onderscheiden. Niet hun verdienste, maar hun geloof maakt het verschil. Dat is wat hen kenmerkt. Wie zou de weg van het geloof niet willen gaan? Wie werkelijk in God gelooft, windt zich niet langer op over de schijnbare onregelmatigheden van dit leven. Hij weet in alle rust zeker, ook als hij het niet begrijpt, dat wat raadselachtig is, toch rechtvaardig is, en dat wat hard lijkt, ongetwijfeld uit barmhartigheid is bestemd.

Zo eindigt de psalm met een toon die het begin tegenspreekt en het doodsklokje luidt over de onheilige onrust waarmee hij begon. Gelukkig zijn zij die zich zo uit een sombere stemming kunnen zingen naar een toestand vol genade.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

De rechtvaardigen worden in Christus bewaard, op een bijzondere manier en in een eigen veiligheid. In de zevenendertigste psalm wordt dit uitvoerig en uitstekend behandeld, zowel met rechtstreeks bewijs als met antwoorden op alle gebruikelijke bezwaren tegen hun veiligheid. Dat zij bewaard worden, staat vast in Ps. 37:3, 17, 23, 25, 32. De bezwaren die worden beantwoord, zijn talrijk.

Bezwaar 1. Goddeloze mensen bloeien. Oplossing. Een rechtvaardige hoeft daar nooit over te treuren, want "als gras zullen zij haast

worden afgesneden, en als de groene grasscheutjes zullen zij afvallen." Ps. 37:2.

Bezwaar 2. Rechtvaardige mensen zitten in nood. Oplossing — Ps. 37:6. De nacht van hun tegenspoed verandert in het licht van voorspoed. Net zo zeker als ze midden in de nacht kunnen geloven dat het weer dag wordt, mogen ze overtuigd zijn dat er troost en verlossing komen wanneer kruisen op hen drukken.

Bezwaar 3. Maar er worden zware aanslagen tegen de rechtvaardigen beraamd. Ze worden met grote boosaardigheid vervolgd en hun ondergang lijkt bijna een feit. Oplossing — Ps. 37:12-15. De Heere ziet alle plannen van goddeloze mensen en lacht om hun kwaadaardige en dwaze kwaadwilligheid. Terwijl zij druk bezig zijn de rechtvaardigen te vernietigen en hopen een dag tegen hen te winnen, ziet de Heere "dat zijn dag komt": een dag van verderf, een dag van groot oordeel en eeuwige ellende. Hun boog zal gebroken worden, en het zwaard dat zij hebben getrokken zal in hun eigen hart dringen.

Bezwaar 4. Maar de rechtvaardigen hebben maar weinig middelen. Oplossing — Ps. 37:16-17. "Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed veler goddelozen. Want de armen der goddelozen zullen verbroken worden; maar de HEERE ondersteunt de rechtvaardigen."

Bezwaar 5. Moeilijke tijden zullen hen waarschijnlijk treffen. Oplossing — Ps. 37:19. "Zij zullen niet beschaamd worden in den kwade tijd, en in de dagen des hongers zullen zij verzadigd worden."

Bezwaar 6. Maar de goddelozen worden steeds vetter en slagen erin de rechtvaardigen te kwellen. Oplossing — Ps. 37:20. Het klopt, de goddelozen zijn vet, maar het is alleen "het kostelijkste der lammeren". Hun voorspoed smelt spoedig weg. Zoals ze als rook zijn in het kwellen van de godvruchtigen, zo zijn ze als rook in het verdwijnen.

Bezwaar 7. Maar de rechtvaardigen vallen toch. Oplossing — Ps. 37:24. Ook als hij valt, valt hij niet voorgoed en niet helemaal, want hij

“wordt niet weggeworpen”. Bovendien houdt Gods voorzienigheid hem vast bij elke val van de rechtvaardigen.

Bezwaar 8. We zien sommige goddeloze mensen die niet in tegenspoed vallen, maar tot hun sterfdag voorspoed hebben. Oplossing — Ps. 37:28. Ook dan geldt: “het zaad der goddelozen wordt uitgeroeid.”

Bezwaar 9. Maar sommige goddeloze mensen zijn nog sterk en breiden zich ook uit in hun nageslacht. Oplossing — Ps. 37:35-36. Let erop dat deze “zich uitbreidende laurierbomen” vaak “spoedig voorbijgaan”. Zij en hun huizen worden soms “geheel uitgeroeid”.

Bezwaar 10. Maar oprechte mensen dragen vele en langdurige kruisen. Oplossing — Ps. 37:37. Toch geldt: “het einde van dien man zal vrede zijn.”

Bezwaar 11. Maar niemand staat voor de godvruchtigen op als zij in het nauw komen. Oplossing — Ps. 37:39-40. “Hun heil is van den HEERE”. Hij is hun sterkte, Hij zal hen helpen en bevrijden, enzovoort. Willen we zo bevrijd worden, dan moeten we op het volgende letten:

1. We mogen niet ondankbaar mopperen tegen Gods voorzienigheid, Ps. 37:1. 2. We moeten “op den HEERE vertrouwen en het goede doen”, Ps. 37:3. 3. We moeten “ons in den HEERE verlustigen” en ons genoegen niet in aardse dingen zoeken, Ps. 37:4. 4. We moeten “onze wegen op God wentelen”, Ps. 37:5. 5. We moeten geduld en een nederige gezindheid zoeken, Ps. 37:7-11. 6. We moeten oprecht leven, Ps. 37:14. 7. We moeten barmhartig zijn, Ps. 37:25-26. 8. We moeten “rechte dingen spreken” en “de wet in ons hart krijgen”, Ps. 37:30-31. 9. We moeten “onze weg houden”, “op God wachten” en geen slechte middelen gebruiken. — Nicolas Byfield.

Gehele psalm

Deze psalm mag je wel noemen: de sterkedrank van de goede mens in slechte tijden, een heilzame pleister op de pest van ontevredenheid, of een uitgelezen tegengif tegen het gif van ongeduld. — Nathaniel Hardy, in een lijkpreek, 1649.

Gehele psalm

Door zijn opbouw doet deze psalm sterk denken aan de korte, krachtige spreuken uit het boek Spreuken. Er staat geen gebed in en ook geen directe verwijzing naar Davids eigen vervolging of nood. Het is eerder de stem van gezonde, praktische wijsheid en godsvrucht, uit de mond van ervaring en ouderdom. We kunnen ons voorstellen dat een oudste van de gemeente of een gezinshoofd zo spreekt, zittend met zijn gezin om zich heen, dat luistert naar zijn ernstige en liefdevolle vermaningen. — Barton Bouchier.

Gehele psalm

Deze psalm is een van de alfabetische psalmen. Tertullianus noemt hem "Providentiae speculum", Isidorus "Potio contra murmur", en Luther "Vestis piorum". — Christopher Wordsworth.

Vers 1

Erger je niet, of ontvlam niet. Brand jezelf niet op door toorn of verdriet. — John Diodati.

Vers 1

Benijd hen niet, enzovoort. Koningin Elizabeth benijdde de melkmeid toen zij zelf in de gevangenis zat. Had zij geweten welk een roemrijke regering zij daarna nog vierenveertig jaar zou hebben, dan had ze haar niet benijd. Zo hoeft ook een godvrezend mens, al zit hij in ellende, een goddeloos mens niet te benijden in de bloei van al zijn voorspoed en vrolijkheid, als hij bedenkt wat hij in handen heeft, en nog meer wat hij in hoop heeft. — John Trapp.

Vers 1

Zou je het geen dwaasheid vinden als iemand die erfgenaam is van vele duizenden per jaar een toneelspeler benijdt die als een koning is gekleed, maar geen erfgenaam is van één voet land? Hij heeft wel de gestalte, de eer en de kleding van een koning of edelman, maar is op

datzelfde ogenblik een echte bedelaar en niets waard. Zo is het ook met goddeloze mensen. Ze zijn schitterend gekleed en leven heerlijk, missen niets en hebben meer dan hun hart kan wensen. Toch zijn ze alleen bezitters. De godvruchtige christen is de erfgenaam. Wat heeft al hun voorspoed hun te bieden? Hij versnelt alleen hun ondergang, en dus niet hun beloning. De os die op het land werkt, leeft langer dan de os in de weide. Door hem daar te zetten, komt zijn slacht alleen maar dichterbij. En als God goddeloze mensen in vette weiden zet, op plaatsen van eer en macht, is het alleen om hun ondergang te bespoedigen. Laat daarom niemand zich opwinden over boosdoeners, of afgunstig zijn op de voorspoed van de goddelozen. Want de kaars van de goddelozen zal in eeuwige duisternis worden gezet. Zij worden spoedig afgesneden en verdorren als groen kruid. — Ludovic de Carbone, aangehaald door John Spencer.

Vers 2

Als gras zullen zij haast worden afgesneden (Engels: neergemaaid): met een zeis, en dan nog in één enkele slag. — Thomas Wilcocks.

Vers 2

Afvallen (Engels: verdorren). Wat een bitter woord! Wie het hoort, die zal het niet snel vergeten: de oren gaan hem ervan tuiten. Wat een onverdraaglijk vonnis: zondaars worden van alles wat goed is beroofd en in alle ellende gestort. De Heere vervloekte eens een vijgenboom, en meteen verdorde niet alleen het loof, maar ook de stam en de wortel helemaal. Zo krachtig zal ook die vreselijke vloek van de laatste dag zijn. Op wie hij ook valt, die verschroeit hij zo en snijdt hij zo af van Gods genade, dat zij nooit meer iets goeds kunnen doen, zeggen, denken of hopen. — Thomas Tymme.

Vers 2

De groene grasscheutjes. Geen boom geeft ons rijpere vruchten van geduld dan de lage struiken van het korte mensenleven. Want als die

vreetzieke kanker van afgunst op de voorspoed van de goddelozen je gemoed heeft overwoekerd, een kwaal waartegen zelfs heiligen geen schuilplaats hebben, haal dan uit deze apotheek een tegengif, een middel dat echt werkt. Of je tijd is te kort om het nog te zien, of de hunne is te kort om ervan te genieten. "Immers zet Gij hen op gladde plaatsen; Gij doet hen vallen in verwoestingen", Ps. 73:18. "In het goede verslijten zij hun dagen; en in een ogenblik dalen zij in het graf", Job 21:13. Als gras zullen zij haast worden afgesneden, en als de groene grasscheutjes zullen zij afvallen. — Edmund Layfield, in zijn preek "The Mappe of Man's Mortality and Vanity", 1630.

Vers 2

Soms verdorren de goddelozen als groen kruid in hun lente. Ze vallen als ze net opkomen en gaan ten onder bij de start van hun kwaadaardige plannen. Maar bereiken ze wel hun volle wasdom en worden ze groot, dan groeien ze alleen toe naar de oogst, het geschikte moment om afgesneden te worden. — Robert Mossom.

Vers 3

Let goed op het dubbele gebod: vertrouw én doe. Zo hoort het, en zo is de goede volgorde: die twee gaan samen. Het één brengt voort, het ander bewijst. De belofte geldt voor allebei. — C.H.S.

Vers 3

"Bewoon de aarde" (Engels: "zo zult gij in het land wonen"), enz. Je krijgt een plek om te wonen, een rustige plek, en je krijgt je onderhoud, een goed onderhoud. "Voed u met getrouwigheid" (Engels: "waarlijk, gij zult gevoed worden"). Sommige vertalers lezen: je zult door het geloof gevoed worden. Van de rechtvaardigen wordt immers gezegd dat zij door het geloof leven, en het is goed leven, goed eten, van de beloften. Ja, je zult gevoed worden, zoals Elia in de hongersnood, met wat je nodig hebt. God Zelf is een herder, een voeder voor allen die op Hem vertrouwen, Ps. 23:1. — Matthew Henry.

Vers 3

"Bewoon de aarde" (Engels: "zo zult gij in het land wonen"), enz. Het land Kanaän gold als het toppunt van aards geluk en als beeld van het hemelse geluk. Verzorgd worden in het land van de HEERE, ons dagelijks brood daar ontvangen, daar wonen onder Zijn bescherming, vlak bij Zijn verordeningen en te midden van Zijn volk: meer kon een oprechte Israëliet niet wensen. — Thomas Scott (1744-1821) bij deze plaats.

Vers 3

"Voed u" (Engels: "gij zult gevoed worden"). Een uitdrukking die is ontleend aan vee dat veilig graast, onder de leiding en hoede van een goede herder. — Henry Ainsworth.

Vers 3

"Voed u" (Engels: "gij zult gevoed worden"). Gevoed in overvloed. — Thomas Secker (aartsbisschop), 1768.

Vers 3

Gevoed, en dat in veiligheid. — John Parkhurst.

Vers 4

Let op jouw deel en op Gods deel. Vind jij je vreugde in Hem, dan zal Hij geven. — C.H.S.

Vers 4

Wat ademen deze woorden veel genade en liefde: "Verlustig u in den HEERE!" Eerder werd ons aangeraden op Hem te vertrouwen. Nu dit erbij komt, is toch duidelijk dat het om jouw gemak en jouw rust te doen is! Past het om zoveel goedheid achteloos te ontvangen? En Hij vindt Zelf vermaak in jou. Ik zeg dit tegen mensen van wie dat mag worden aangenomen. Het wordt trouwens zonder beperking gezegd: "Mijn vermakingen zijn met de mensenkinderen", Spr. 8:31. Bedenk

wie Hij is en wie jij bent. Sta verbaasd, en geef je over. Waar vind je anders vermaak? Welk ding kun je noemen dat de plaats van *God* kan innemen, of dat voor jou in Zijn plaats kan staan? En wie zou zich in Hem moeten verlustigen, als jullie het niet doen: Zijn vrienden, Zijn zonen, mensen uit Zijn eigen huis?

Bedenk ook hoeveel leven en kracht het je zal geven, en dat "de blijdschap des HEEREN, die is uw sterkte", Neh. 8:11. Hoe opgewekt zet je dan je weg voort, en hoe gemakkelijk doe je alle andere taken van je leven nu! Je moet Hem toch dienen. Durf je eraan te denken Zijn juk af te werpen? Hoe wenselijk is het dan om vermaak te vinden in Hem Die ik moet dienen! Alleen dat maakt mijn dienst aangenaam voor Hem en licht voor mijzelf. Verder is dit een vreugde die niemand je kan afnemen. Andere dingen waar je plezier in hebt, verdwijnen dag na dag. Mensen noch duivels, geen van beide, kunnen je ooit beletten je in God te verlustigen, als je hart er maar toe geneigd is.

Ben je nooit zover gekomen dat je plezier vond in iemand of iets waar je eerst een afkeer van had? Iemand die je onrecht had aangedaan, kon je later misschien toch voor zich winnen met zijn vriendelijkheid. Noem me dan één reden waarom jij je tegenover de gezegende God moeilijker zou opstellen. Hij heeft je nooit onrecht gedaan, en Zijn weg met jou liet steeds zoveel goede wil zien! Bedenk ook dat je leven op aarde je blootstelt aan veel lijden en moeite. Als je je niet in Hem verlustigt, ontkom je daar nooit zeker aan, want het zijn dingen die alle mensen overkomen. Verlustig je je wel in Hem, dan kun je ze gemakkelijk dragen. En denk ook ernstig aan dit, en leg het niet terzijde: je moet sterven. Dat kun je op geen enkele manier ontlopen. Hoe draaglijk en hoe prettig zal het dan zijn om te denken aan het gaan naar Hem, met Wie je al eerder in zalige gemeenschap hebt geleefd! En hoe vreselijk om te verschijnen voor Hem aan Wie je eigen hart je zal aanklagen dat je een afkerige vreemdeling bent geweest, ondanks al Zijn aandringen en lokken! — John Howe, in zijn "Treatise of Delight in God".

Vers 4

In het vorige deel hebben we de woorden “Verlustig u in den HEERE” ruimer opgevat dan ze op het eerste gezicht lijken te betekenen. We verstaan ze niet alleen als een oproep tot die ene daad van vreugde, die rechtstreeks op God Zelf gericht is. We begrijpen ze als de hele som van elke heilige en godsdienstige omgang met God, voor zover die verrukkelijk is, of doortrokken van vreugde (als het ware overal mee besprenkeld). Om dezelfde reden vatten we er ook al ons andere doen en laten onder, voor zover de godsdienst daar invloed op heeft. Ik twijfel er niet aan dat wie goed heeft nagedacht over wat er gezegd is, deze ruime opvatting heel redelijk zal vinden. Ook de letter van de tekst zelf laat haar heel goed toe, zoals we ter verdere rechtvaardiging kunnen aanvoeren.

Want het woordje dat wij vertalen met “in” (in den HEERE) heeft niet alleen die betekenis. Het kan ook betekenen: met, door, naast, voor, of in aanwezigheid van. Het is alsof er staat: “Kom en ga zitten bij God, trek je terug bij Hem, en vind je vermaak in de genoegens die er zijn in Zijn nabijheid en omgang, in het wandelen met Hem, en in het afleggen van je weg als voor Hem en onder Zijn ogen.” Zo kun je bijvoorbeeld van iemand zeggen dat hij zich vermaakt met een vriend die onder zijn dak komt. Behalve het persoonlijke gesprek met die vriend geniet hij ruimschoots van al het onthaal, het gerief en de voorraad die hij graag met hem deelt. En hij heeft de voldoening die een bezadigd mens vindt in het zien van de regels en de orde van een goed bestuurd huis. — John Howe.

Vers 4

“Zo zal Hij u geven de begeerten uws harten.” Het zal je gaan zoals je zelf wilt, zo vriendelijk is Hij. Van Luther wordt gezegd dat hij van de almachtige God kon krijgen wat hij wilde. Wat kan een gunsteling, een lieveling aan het hof, die de koninklijke zorg van zijn vorst geniet, niet van hem gedaan krijgen? — John Trapp.

Vers 4

"De begeerten uws harten." Alle verlangens van dit geestelijke zaad zijn van de aard van dit zaad: ze zijn wezenlijk, en ze zullen iets wezenlijks ontmoeten. Alle verlangens van de natuurlijke mens, ook die naar God, naar Christus en naar gerechtigheid, zullen met hem verbranden en vergaan. Ze zijn immers niet de waarheid zelf, ze komen niet uit de waarheid en ze kunnen de waarheid niet bereiken. Maar alle verlangens van deze geest zullen leven met de Geest van God, in rust en voldoening voor eeuwig. — John Pennington, 1656.

Vers 4

Wat God begeert en wat de rechtvaardigen begeren, valt samen. Ze zijn eensgezind in hun verlangen. — John Bunyan.

Vers 5

"Wentel uw weg op den HEERE", enz. Soms dragen we zelf de last van onze zaken, en worden we geplaagd door zorgen en tegenslag, en door afgunst op goddelozen die het beter doen dan wij. Dan is het beste middel om eerst onze plicht te doen, zo goed we kunnen met de middelen die we hebben. Daarna leggen we de zorg voor de afloop bij God neer, zoals de boer doet wanneer hij zijn land geëgd heeft. Laat de last op God rusten en neem hem niet weer van Hem terug. Breng liever ons gemoed tot rust, vastbesloten de oogst goed te aanvaarden zoals Hij die zal sturen. — David Dickson.

Vers 5

De Vulgaat geeft "Wentel uw weg op den HEERE" weer als Revela viam Domino: openbaar uw weg. Sint Ambrosius verstond dat als het openbaren van onze zonden aan God. Het is inderdaad onmogelijk ze toe te dekken, want Hij ziet alles, dus waarom zouden we onze zonden niet bekennen? Verberg niet wat God allang weet en wat Hij je graag zelf wil laten vertellen. Het is een heel slecht ambt om de secretaris van de duivel te zijn. O, verbreek je verbond met Satan door

zijn geheimen, jouw zonden, aan God te openbaren. — Nathaniel Hardy.

Vers 5

"Wentel uw weg op." Kantlijn en Hebreeuws: "Rol uw weg op", zoals iemand een last die hij zelf niet kan dragen op de schouder legt van iemand die sterker is dan hij. — William De Burgh, D.D., in "A Commentary on the Book of Psalms. Dublin:" 1860.

Vers 5

Let ook hier weer op het dubbele: wentel én vertrouw. — C.H.S.

Vers 5

"Hij zal het maken." Stel dat een moeilijk werkstuk wordt toevertrouwd aan een leerjongen, als eerste proef van zijn kunnen. Dan zijn de omstanders terecht bang dat zijn jonge, onervaren hand er niets van terechtbrengt. Maar is de werker een oude meester in het vak, dan is niemand bang. Zijn bekwame hand kan opnieuw doen wat ze zo vaak tot tevredenheid van alle omstanders heeft gedaan. Was onze God een beginneling in de grote kunst om de wereld te regeren, en de kerk daarbinnen, en had Hij tot nu toe nooit enig bewijs gegeven van Zijn oneindige wijsheid, macht en goedheid, door de verschrikkelijkste gebeurtenissen te laten uitlopen op heil en vreugde voor Zijn heiligen, dan zouden we inderdaad ontzet kunnen zijn telkens als we wegzinken in gevaren waarin de streken van onze vijanden ons vaak tot over de oren storten.

Maar de Heere heeft in het verleden zoveel bewijzen gegeven van Zijn onbetwiste vakkennis en van Zijn volkomen zekere wil om alle menselijke zaken te sturen, tot Zijn eigen eer en tot het werkelijke goed van allen die Hem liefhebben. Het zou dan van ons een goddeloze en onvergeeflijke liefdeloosheid zijn om het einde te wantrouwen van elk werk dat Hij begonnen is. — Robert Baylie, in zijn preek voor het Lagerhuis, 1643.

Verzen 5, 7

> *Beveel aan God uw wegen, En al uw lief en leed;*
> *Hem, Die de hemelkringen En d' aardse paden meet.*
> *Hij Die de sterren leidt, De winden en de storm,*
> *Die alle dingen leidt Naar Zijn volmaakte norm.*
>
> *Al zou de macht der hel zich Verbinden in verzet,*
> *Zij breken in Zijn raadbesluit geen jota of wet.*
> *Wat God in Zijn gemoed van eeuwigheid besloot,*
> *Blijft vast en eeuwig goed, ondanks de helse nood.*
>
> *Laat moedeloosheid varen, O ziel, door smart verslagen;*
> *Zelfs als de woeste golven u dreigen weg te vagen.*
> *Uw Vaders hand is nabij, Blijf lijdzaam in de hoop,*
> *Uw vreugde is gewis, na d' angst'lijke loop.*
>
> *Weg met dat ongelovig en bitter, dwars gemor;*
> *Sluit voor de twijfelzucht uw bange oor.*
> *De HEERE zit op den troon, als Koning in Zijn staat,*
> *Wiens hoog en eeuwig plan Door roem noch aardse macht vergaat.*
>
> *Vertrouw met vast geloof op uw almachtig Heer,*
> *En u zult spoedig zien Zijn verlossing en Zijn eer.*
> *Van al uw smart en druk zal eens de reden staan,*
> *Waarom in 't vroom geluk de weg zo zwaar moest gaan.*
>
> *Sla dan uw ogen op naar 't hemels heilig licht,*
> *Waar God, op Wie gij hoopt, Zijn liefde op u richt.*
> *Hij geeft de zegepalm in d' hand die overwint,*
> *Waar eeuwig 't heilig loflied van elk verloste klinkt!*

— *Paul Gerhard (1606-1676), vertaald door Frances Elizabeth Cox, in "Hymns from the German", 1864.*

Vers 6

"En zal uw gerechtigheid doen voortkomen als het licht", enz. Word je beschuldigd van kwade plannen, laat je dan ook daardoor niet verontrusten. Je goede naam kan een tijd lang verduisterd worden door

laster en valse beschuldigingen, zoals de zon door nevel en wolken. Maar zoals de zon die uiteindelijk allemaal verdrijft, zo zal ook jouw oprechtheid tevoorschijn komen en even helder schijnen als de zon op het middaguur. — Symon Patrick.

Vers 7

"Zwijg den HEERE, en verbeid Hem." In het oorspronkelijke staan twee woorden die zowel het voorrecht als de plicht uitdrukken om op Christus te rusten. Het eerste woord duidt een staat van berusting aan waarin het geschreeuw van het geweten verstomt en de onrust van de geest bedaart. Het tweede woord betekent de verkwikking en rust van een vermoeide pelgrim die aan het eind van zijn reis aankomt en voor het leven een veilige, gerieflijke en ruime woning krijgt. — James Hervey.

Vers 7

"Zwijg den HEERE, en verbeid Hem." Stel je iemand voor die met een zware last boven zijn krachten over een steil en hobbelig pad heeft gezwoegd. Dan merkt hij ineens dat de last van hem wordt afgenomen en overgedragen aan een ander, van wie hij weet dat die ruim sterk genoeg is voor de taak, en op wiens medegevoel hij veilig kan rekenen. Wat zal hij anders voelen dan volmaakte rust, kalm vertrouwen en blije vrijheid, terwijl ze samen verdergaan? Dat is het geluk van het wentelen van onze zorg op de Heere. In onze zwakheid rusten we op een hogere kracht, in verlegenheid en twijfel op een hogere wijsheid. In alle tijden van beproeving en zwaar werk mogen we leunen op de zekerheid van Zijn volmaakte medegevoel.

Het woord dat hier met rust is vertaald, betekent letterlijk: wees stil voor den HEERE. Met je blik op Hem gericht laat je alle ongelovige gedachten tot bedaren komen. Zulke gedachten steken de kop op en woekeren in een klagende geest, wanneer die alleen haar moeilijkheden ziet en God er niet in, en de nevels van de aarde de eeuwige sterren van de hemel voor haar ogen verbergen. Dan kan ze, zoals Jakob,

somber zeggen: “Al deze dingen zijn tegen mij.” Of, zoals Elia, moedeloos: “Het is genoeg; neem nu, HEERE, mijn ziel.” Of, zoals Jona, knorrig: “Billijk is mijn toorn ontstoken.” Bij al zulke donkere, ongelovige ingevingen moet het hart zwijgen, stil zijn en weten dat Hij God is. Zwijgen over het morren, maar niet zwijgen in het gebed. In die heilige, peinzende stilte keert het hart zich juist om met Hem te spreken.

Wat is dat “rusten in God” eigenlijk anders dan de natuurlijke beweging en opwaartse blik van de geest naar Hem toe? Je legt al je smarten en angsten bij Hem neer, en voelt je daarbij sterker, geduldiger en vol hoop! Dat houdt in dat we bereid zijn Hem voor ons te laten kiezen, en dat we overtuigd zijn dat het regelen van alles wat ons aangaat veiliger is in Zijn handen dan in de onze.

Enkele praktische opmerkingen. 1. Ons “rustig wachten” op de Heere gaat alleen over de beproevingen die Hij Zelf zendt. Het gaat niet over de moeilijkheden die zelfs christenen zichzelf vaak op de hals halen. Er is verschil tussen lasten die op de weg van de plicht op ons afkomen en lasten die ontstaan doordat we op andere wegen verdwalen. De eerste kunnen we op de Heere werpen. Bij de tweede kan het onze straf zijn dat we ze lang moeten dragen en er zelfs door gekneusd raken.

1. De plicht die hier wordt opgelegd, geldt voor ons héle leven. We geven allemaal toe dat geduldig wachten nodig is bij de grote beproevingen. Maar we zien minder snel dat het net zo nodig is bij kleine, dagelijkse ergernissen die elke dag weer terugkomen. Toch zijn ook die een toets voor ons geloof, precies zoals de grote.
2. Dit rusten in God zegt iets over iemands geestelijke toestand. Er is een bijzonder inzicht voor nodig, een nieuw gevoel dat in de ziel geopend moet worden, voordat onze gevallen natuur het kan begrijpen of er zelfs maar naar kan verlangen. — James D. Burns, M.A.

Vers 7 (eerste zinsdeel)

"Houd u stil", zo kunnen we het ook vertalen. Dit is het moeilijkste gebod dat een mens ooit gekregen heeft. Zelfs het zwaarste gebod om iets te doen stelt niets voor naast deze opdracht om niets te doen. — Hiëronymus.

Vers 7 (eerste zinsdeel)

Het Hebreeuwse woord dat hier met "stil" vertaald is, is (owr), dom. Het Engelse woord dumb (stom) lijkt daarvan afgeleid te zijn. De stilte die hier gevraagd wordt, is het tegenovergestelde van morren en klagen. — James Anderson, in Calvijns Commentaar.

Vers 7

Let ook hier weer op het tweetal plichten: rust en wacht.

Vers 7

Die listige aanslagen uitvoert. Zet dit eens naast Gods "het maken" in vers 5. Het verdriet komt doordat de goddelozen hun doel lijken te bereiken. De troost is dat ook wíj ons doel zullen bereiken, en wel op de allerbeste manier: door God Zelf. — C.H.S.

Vers 8

Verlaat de grimmigheid. Grimmigheid is toorn die tot een hogere graad is opgevoerd. Die moeten we des te meer mijden en ontlopen, omdat ze helemaal niet past bij het karakter van een goed mens. "Ontsteek u niet, immers niet, om kwaad te doen." Je kunt kwaad doen door te ontbranden over de voorspoed van goddeloze mensen. Je kunt ook kwaad doen door hen na te volgen en te doen wat zij doen, in de hoop net zo voorspoedig te worden als zij. — John Gill.

Vers 9

"Zij zullen de aarde erfelijk bezitten." De dichter bedoelt dat zij zo zullen leven dat Gods zegen hen volgt, zelfs tot in het graf. — Johannes Calvijn.

Vers 10

"Gij zult acht nemen op zijn plaats, maar hij zal er niet wezen." Dat wil zeggen: hij wordt met wortel en tak uitgerukt. — Arthur Jackson.

Vers 10

"Gij zult acht nemen op zijn plaats, maar hij zal er niet wezen" (Engels: "zijn plaats … zal er niet zijn"). Zelfs het land waar hij thuis was, en waarop hij een onaantastbaar recht had, is niet langer zijn plaats. Het is in andere handen overgegaan. Niets van alles wat hij op aarde had, is nog van hem. Hij is zo arm als de ellendigste bedelaar die van aalmoezen moest leven. — William S. Plumer.

Vers 10

De pauw is een prachtige vogel. Hij geniet ervan als hij de sierlijke waaier ziet die zijn mooie staartveren vormen. Hij gaat zitten en bekijkt elk deel ervan. Maar zodra hij naar zijn poten kijkt, die hij zwart en lelijk vindt, laat hij met groot misnoegen zijn pronkveren zakken en lijkt hij te treuren.

Zo gaat het met velen, dat weten ze uit eigen ervaring. Als ze zichzelf zien baden in rijkdom en eer, gaan ze zich beroemen en worden ze erg ingenomen met zichzelf. Ze prijzen hun geluk en bewonderen zichzelf. Ze smeden plannen en nemen zich voor om in de jaren die komen nog veel te bereiken. Dit jaar, zeggen ze, nemen we dit ambt op ons, en volgend jaar dat. Daarna krijgen we het bestuur over die en die provincie. Dan bouwen we een paleis in die en die stad, met lusthoven erbij en wijngaarden. Zo maken ze van tevoren een heel ruime rekening.

Maar als ze maar één keer naar hun voeten keken! Als ze maar eens dachten aan de korte duur van hun leven, zo vluchtig en wisselvallig! Hoe snel zouden ze dan hun trotse veren laten vallen. Ze zouden hun hoogmoed opgeven en hun plannen, hun gedachten, hun leven en hun manier van doen veranderen. — Thomas Tymme.

Vers 11

"De zachtmoedigen … zullen de aarde erfelijk bezitten." Intussen bezitten zij, en alleen zij, de aarde van nu, terwijl ze op weg zijn naar het koninkrijk der hemelen. Dat komt doordat ze nederig en opgewekt zijn en tevreden met wat hun goede God hun heeft toegewezen. Ze hebben geen onrustige, morrende, kwellende gedachten dat ze beter verdienen. Ze ergeren zich ook niet als ze anderen meer eer of rijkdom zien bezitten dan hun wijze God hun als deel heeft gegeven. Ze bezitten wat ze hebben in zachtmoedige, tevreden rust. Het is een rust die zelfs hun dromen aangenaam maakt, voor God en voor henzelf. — Isaak Walton (1593-1683), in "The Complete Angler".

Vers 11

De zachtmoedigen. "Wat is uw Liefste meer dan een ander liefste?" Dat wordt tegen de bruid gezegd. Zo kunnen we ook vragen: wat is zachtmoedigheid meer dan andere deugden? We kunnen zeggen dat hier een synecdoche speciei staat: één bijzondere deugd genomen voor het geheel, één deugd voor alle andere. Of het gevolg wordt genoemd in plaats van de oorzaak, want zachtmoedigheid is een van de voornaamste en belangrijkste onderdelen van de heiligheid.

Maar als ik een gissing mag wagen: in deze belofte lijkt de Heilige Geest tegelijk de toestand van de gemeente te laten zien en haar te troosten. Zij wordt van alle kanten hard bestookt en heeft deze deugd daarom meer nodig dan enige andere. Daarom stemt de Geest de beloning af op de deugd. Zo koestert Hij die deugd in ons en verheft Hij haar, met de belofte van iets wat al onze verwachtingen te boven gaat: de erfenis van de aarde.

En wat is eigenlijk een passender beloning voor zachtmoedigheid? Wat is gepaster en rechtvaardiger dan dit? Er zijn mensen die het aambeeld zijn geweest waarop het onrecht insloeg, viri perpessitii, zoals Seneca over Socrates zegt, mannen van groot verdragen. Ze lieten niet alleen hun bezittingen door onderdrukking en onrecht van zich afrukken, maar ook hun goede naam verwonden door het scherpe scheermes van de achterklap. Ze doorstonden de schok van alles spectantibus similes, met het geduld van een toeschouwer. Zij worden nu opgericht en getroost met de belofte van wat hun zachtmoedigheid aan de plundering prijsgaf. En door Gods voorzienigheid, die er vermaak in schept de gang van de wereld te dwarsbomen, worden zij erfgenamen van juist die bezittingen die de hand van het geweld hun ontrukt heeft. — Anthony Farindon, B.D., 1596-1658.

Vers 11

Niet de heetgebakerde, bedrijvige geesten die zich voor de wereld uitsloven zullen haar krijgen, maar de zachtmoedigen. Zij worden van hoek naar hoek gejaagd en mogen bijna nergens rustig blijven. Juist déze aarde, waarvan zij het meest beroofd lijken, zullen zij alleen hebben en genieten. Als de Heere haar de moeite waard gemaakt heeft om te bezitten, zal niemand haar hebben behalve zij. “Zij zullen de aarde erfelijk bezitten.” “De aarde is des HEEREN”; dit zijn de kinderen van de HEERE, en zij zullen deze aarde erven. Zodra de Heere haar in Zijn eigen bezit en genot neemt, volgen zij Hem op in het bezit en genot ervan. Het is hun recht, en het gaat als recht op hen over, als erfenis. Het is het recht van de HEERE, en het gaat door de Heere op hen over als hun recht.

Ze kunnen haar nog niet hebben, want de Heere heeft haar nog niet. Maar wanneer de Heere haar heeft, gaat ze rechtmatig op hen over. Deze vervloekte aarde zullen ze nooit krijgen. Maar als ze in de handen van de HEERE is genomen en door de HEERE is gezegend,

dan zal ze van hen zijn. Dan wordt ze geërfd door de kinderen van de zegen. — John Pennington.

Vers 11

"En zich verlustigen over groten vrede." Wanneer de heerlijkheid van de HEERE de aarde bedekt, alle koninkrijken van deze wereld de koninkrijken van de Vorst des Vredes zijn geworden en de boze is uitgeroeid, dan mogen we zeker vrede in rijke overvloed verwachten. — W. Wilson.

Verzen 12-13

Merk op hoe het gebaar van de goddelozen, het knarsetanden, hun wordt teruggegeven in het smalende lachen van de HEERE om hun plannen. Ook hun complotten worden ondermijnd door het einde van alle complotten, dat de Heere kent, ook al willen zij daar met opzet niets van weten. — C.H.S.

Vers 13

"De Heere belacht hem", enz. De dichter lijkt heel kil voor onze troost in het verdriet te zorgen, want hij stelt God voor als Iemand Die alleen maar lacht. Maar als God onze redding zo hoog waardeert, waarom zet Hij Zich dan niet in om de woede van onze vijanden tegen te houden en hun krachtig weerstand te bieden?

We weten dat dit, zoals al gezegd is bij Psalm 2:4, een passende beproeving van ons geduld is: God treedt niet meteen op, gewapend om de goddelozen te verslaan, maar knijpt een tijd lang een oogje dicht en houdt Zijn hand in. Ons vlees zou immers nog steeds gaan morren en klagen, en willen weten waarom God de goddelozen alleen maar uitlacht en hun niet liever Zijn straf laat voelen. Daarom wordt de reden erbij gegeven: Hij ziet dat de dag van hun ondergang nabij is. "Want Hij ziet, dat zijn dag komt." — Johannes Calvijn.

Vers 13

"Want Hij ziet, dat zijn dag komt." Hij lacht om zulke arme wormen, die zich zo groot maken op de aarde en zo hooghartig doen in hun onmacht, terwijl het toch zo snel met hen gedaan zal zijn. — Berleburger Bijbel, aangehaald door E.W. Hengstenberg.

Vers 13

"Want Hij ziet, dat zijn dag komt." Zijn sombere dag, de dag van zijn dood, die ook de dag van zijn oordeel zal zijn. — John Trapp.

Verzen 14-15

De tong is een zwaard en een boog die haar pijlen afschiet, bittere woorden zelfs, tegen de nederigen en oprechten, tegen Jezus en Zijn discipelen. Maar dit zijn niet de enige wapens die tegen hen getrokken zijn. Iedereen weet hoe de boosaardigheid van de Joden op hun eigen hoofd terugviel, al nemen weinigen het ter harte en zien het als een voorbeeld dat ons wordt voorgehouden. — George Horne.

Verzen 14-15

Hoe dichter de goddelozen erbij zijn om het volk van de HEERE kwaad te doen, hoe dichter het onheil bij hén is. — David Dickson.

Vers 16

"Het weinige, dat de rechtvaardige heeft", enz. Dat is beter, en wel om deze redenen:

1. De goddelozen verrijken zich vaak met oneerlijke middelen en hebben daar veel kwelling en moeite van. Zo stapelen ze bovendien toorn voor zichzelf op, voor de dag van de toorn. De rechtvaardigen hebben met hun weinige, eerlijk verkregen bezit juist veel gemoedsrust, met daarbij de hoop op de hemel.

2. De rechtvaardigen gebruiken hun bezit goed en worden er beter van. De goddelozen misbruiken het hunne op allerlei manieren en worden er in veel opzichten slechter van.
3. De rechtvaardigen ontvangen wat ze hebben van dag tot dag als gaven van God en als onderpanden van Zijn vaderlijke liefde en zorg voor hen. Zo is het voor hen als manna uit de hemel. Daardoor genieten ze veel zoete troost en zijn ze volkomen tevreden met wat ze hebben. De goddelozen kennen niets van deze vreugde of tevredenheid in hun rijkdom.
4. God zorgt door Zijn zegen er meestal voor dat wat de rechtvaardigen hebben meer goed voor hen doet dan de overvloed van de goddelozen. Wat eenvoudig eten maakt hen gezonder en sterker dan de goddelozen met al hun overvloed.
5. De goddeloze geniet zijn rijkdom niet lang, de rechtvaardige wel. En dit past inderdaad het best bij de woorden die nu volgen. — Arthur Jackson.

Vers 16

Wie Christus niet kent, mag de uiterlijke weldaden gebruiken, maar je kunt eigenlijk niet zeggen dat hij er ook van geniet. Hij lijkt er de baas over te zijn, maar in werkelijkheid is hij er de dienaar van. Voor de buitenwereld is hij bezitter, maar in zijn hart is hij slaaf. Hij dient zijn bezit terwijl hij er schijnbaar over beschikt. Bij hem is het niet *dominari*, maar *servire*: hij heeft er niet de heerschappij over, maar is eraan verslaafd.

Zijn gebruik is ook niet echt troostrijk. Hij kan zich troost inbeelden, maar zijn troost is slechts verbeelding. Ze komt uit een andere bron dan er op aarde te graven valt. Ware, degelijke troost is alleen het deel van wie de gerechtigheid van Christus als hun deel hebben. Zij mogen elk tijdelijk genot zien als een teken van eeuwige liefde, als een onderpand en voorschot van eeuwige heerlijkheid. Dat mogen ze, omdat ze het mogen ontvangen als de aankoop van het bloed en de

gerechtigheid van Christus. Ja, hier is de bron van troost, de fontein van die troost die beter is dan het leven.

O, wat een troost is het om in elk genot de zoetheid van Christus' liefde te proeven! Als we kunnen zeggen: "Christus heeft mij liefgehad en Zichzelf voor mij overgegeven, opdat ik deze zegeningen zou genieten", o, wat verhoogt dat de waarde van elke gewone weldaad! De gerechtigheid van Christus, die volbracht is, het hoogste bewijs van Zijn liefde, heeft dit voor mij gekocht! Op die grond is waar wat de psalmist zegt: "Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed veler goddelozen." Wie alleen voedsel en kleding heeft, heeft in dit opzicht meer dan wie het Turkse rijk bezit of het goud van Indië. Hij heeft in zijn weinige meer reden tot troost dan zij in al het hunne. — David Clarkson.

Vers 16

Ook al was je bezit klein, het zou toch met liefde geurig zijn. Dat klontje suiker in je beker zou de drank zoet maken, hoe klein ook. Het water dat van de heuvels van sommige Molukse eilanden stroomt, smaakt naar de kaneel en de kruidnagel die daar groeien. Zo zou ook je gave, al was het maar water, smaken naar de goede wil en de bijzondere genade van de Gever. Je weinige, met de vreze des HEEREN, zou beter zijn dan de rijkdom van vele goddeloze mensen.

Een klein ringetje met een zeer kostbare diamant erin is veel meer waard dan veel grote ringen zonder diamant. Zo zou ook je bezit, al was het maar een penning, verbonden zijn met het kostbare juweel van die liefde die beter is dan het leven. Je zou het genieten op grond van een bijzondere belofte, en daardoor is het oneindig veel meer waard dan de duizenden en miljoenen van anderen. Die zijn alleen uit algemene mildheid geschonken en worden alleen door een algemene voorzienigheid genoten. — George Swinnock.

Vers 16

Een goddeloos mens kan zijn lichaam niet met lucht vullen en zijn kist niet met genade. Net zo min kan hij zijn hart vullen met rijkdom. Het gaat hem als met een schip. Zo'n schip kan zó zwaar beladen zijn met zilver en goud dat het bijna zinkt, en toch heeft het binnenin nog ruimte voor tienmaal zoveel. Zo is het ook met een vrek. Hij heeft genoeg om onder te zinken, maar nooit genoeg om tevreden te zijn.

Daarom is de conclusie van de psalmist zo opvallend: het weinige dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed van veel goddelozen. Hij zegt er niet bij hoeveel goddelozen. Want denk maar aan zoveel als je wilt, aan álle goddelozen zelfs: het weinige van de rechtvaardige is in heel veel opzichten beter dan al hun schatten bij elkaar. De koning van Spanje was verreweg de machtigste vorst van de christenheid. Zijn rijk was zo groot dat hij met recht kon zeggen dat de zon nooit onderging boven zijn land. Toch koos hij als wapenspreuk: Totus non sufficit orbis, 'De hele wereld is niet genoeg'. God zegt ons door Salomo: "In het huis des rechtvaardigen is een grote schat", Spr. 15:6. En dat terwijl er in zo'n huis vaak nauwelijks een goed bed is om op te liggen of een stoel om op te zitten.

Er komt zeker een tijd dat de rijkste goddelozen die ooit geleefd hebben, glashelder zullen zien dat hun schuld veel kleiner was geweest, en hun lot in alle eeuwigheid minder ellendig, als ze zo arm waren geweest dat ze hun hele leven van deur tot deur om brood hadden moeten bedelen.

Met de zegeningen van dit leven is het als met geparfumeerde handschoenen. Als ze rijkelijk met parfum zijn ingewreven, is de geur veel kostbaarder dan het leer waarvan ze zijn gemaakt. Zo maken niet de aardse zegeningen op zichzelf ons werkelijk rijk. Het is de zoete liefde van God in Christus waarmee ze doordrenkt zijn, en die maakt ze tot echte zegeningen die hun naam waard zijn. Alle zegeningen van wie de keuze van Maria hebben gemaakt, zijn zo doortrokken van geur: al het gerstebrood dat ze eten, hoe grof ook; alle kleren die ze

dragen, hoe armoedig ook; en al het andere wat ze in dit leven ontvangen. Het komt allemaal voort uit dezelfde zoete liefde van God, waardoor Hij bewogen werd Jezus Christus aan hen te schenken tot hun redding. Rom. 8:32. — John Glascock, uit de preek "Mary's Choice", 1659.

Verzen 16-17

Een beetje met een zegen is beter dan een heleboel met een vloek. Een beetje met een zegen is beter dan een hele wereld vol genot. Een pond met een zegen is beter dan duizend onder een vloek. Een zwarte korst met een zegen is beter dan een feestmaal onder een vloek. De nalezing met een zegen is beter dan de hele oogst onder een vloek. Een druppel barmhartigheid met een zegen is beter dan een zee van barmhartigheid onder een vloek. De kruimels van Lazarus met een zegen waren beter dan de lekkernijen van de rijke man onder een vloek. Het weinige van Jakob, met een zegen, was beter voor hem dan het grote bezit van Ezau, dat onder een vloek stond.

Kruimels met een zegen zijn altijd beter dan manna en kwartels met een vloek. Een schrale tafel met een zegen is beter dan een volle tafel met een strik erin. Een kaalgesleten jas met een zegen is beter dan een purperen mantel onder een vloek. Een hol, een grot, een kuil, een schuur, een hoekje bij de haard met een zegen is beter dan een prachtig paleis onder een vloek. Een wollen muts met een zegen is beter dan een gouden kroon onder een vloek. Misschien begreep die keizer dat ook wel. Hij keek eens met tranen in zijn ogen naar zijn kroon en zei: "Als je de zorgen kende die onder deze kroon schuilgaan, zou je je er nooit voor bukken om haar op te rapen."

Waarom zou een christen dan niet tevreden zijn met weinig, terwijl dat weinige hem tot zegen zal zijn? Izaäk ploegt het land en zaait zijn zaad, en God zegent hem met honderdvoud. Kaïn ploegt het land en zaait zijn zaad, maar de aarde ligt onder een vloek voor hem en heeft opdracht hem haar kracht niet te geven. O, laat een christen

daarom nooit mopperen omdat hij maar weinig heeft. Laat hij liever zonder ophouden die God zegenen Die zijn weinige heeft gezegend, het nu zegent en het altijd zal blijven zegenen. — Thomas Brooks.

Vers 17

Want de armen der goddelozen zullen verbroken worden; maar de HEERE ondersteunt (of schraagt) de rechtvaardigen. Met de 'armen' van de goddelozen bedoelen we hun kracht, hun moed, hun macht, hun slimheid, hun rijkdom en hun overvloed. Dat zijn de armen waarmee zij zichzelf in de wereld overeind en staande houden. Die armen zullen verbroken worden. En juist dán, als ze gebroken zijn, zal God de rechtvaardigen ondersteunen. Dat betekent dat God voor Zijn rechtvaardigen een bron van goedheid zal zijn die nooit ophoudt over te stromen. Ze zullen dus nooit gebrek lijden, ook al zijn rondom hen alle bronnen van de goddelozen opgedroogd. — Thomas Brooks.

Vers 18

De HEERE kent de dagen der oprechten. Hij bewaart hun dagen en legt ze voor hen weg, in veiligheid. Dat is namelijk het oorspronkelijke beeld achter het Hebreeuwse woord (edy). — John Fry.

Vers 18

De HEERE kent de dagen der oprechten, en de boosaardigheid van mensen kan ze niet verkorten. — W. Wilson.

Vers 20

Als het kostelijkste der lammeren. Als de glans van vette schapen, die uiteindelijk toch geslacht worden. — Targum.

Vers 20

Als het kostelijkste der lammeren (Engels: het vet der lammeren). Het vet van de offers op het altaar werd door het vuur verteerd, tot het in rook opging. Dat was een beeld van Gods rechtvaardige wraak over

zondaars. Zo zullen de goddelozen een offer worden voor Gods gerechtigheid. Ze worden verdelgd door het vuur van Zijn toorn. — Thomas Scott.

Vers 20

Met den rook zullen zij verdwijnen. “Wat heeft onze hoogmoed ons gebracht? Wat heeft het pronken met onze rijkdom ons opgeleverd?” Dat zullen de zondaars zeggen die in de hel zijn. Want de hoop van de goddelozen is als droog distelpluis dat de wind meeneemt. Ze is als dun schuim die over de golven wegspoelt, als rook die de wind heen en weer jaagt, als de herinnering aan een gast die maar één dag bleef. — Wouter van Stoelwijk, 1541.

Vers 21

Geeft niet weder. Dat wil zeggen: hij kan door zijn nood niet terugbetalen wat hij heeft geleend. Vergelijk Deut. 28:12. Een Jood in zo’n toestand werd de lijfeigene van zijn schuldeisers. Vergelijk 2 Kon. 4:1. — Daniel Cresswell.

Vers 22

God belooft dat de kinderen van Zijn volk de aarde zullen erven. Het kind van een pachter die zijn pacht netjes betaalde, wordt niet van de hoeve gezet. — John Glascock.

Vers 23

De gangen deszelven mans worden van den HEERE bevestigd. Als deze Loods het op Zich neemt om hun koers uit te zetten, zal hun schip nooit op de rotsen te pletter slaan, op een zandbank lopen of lek raken en in zee zinken. Hij brengt hen zeker veilig in hun haven.

Er was eens iemand die geen christen was. Toch zal niemand ontkennen dat hij goede godgeleerdheid sprak, want hij zei: “Wie God als zijn Vriend kiest, trekt veilig door een woestijn vol roofdieren. Hij komt veilig door deze wereld, want alleen wie God als gids heeft, is

veilig." (Arr. Epist. 27) Klinkt dat niet een beetje als David zelf in Ps. 37:23? Hij verwachtte immers nooit in de heerlijkheid te komen, tenzij Gods raad hem leidde. Als een arme heiden zo kon spreken, en goede reden zag om God te vertrouwen en Zijn trouw te bewonderen (dat doet hij vaak, en Seneca ook, die Gods trouw verdedigt in alles wat Hij met de besten onder de mensen doet, in al hun lijden en terwijl het de goddelozen voor de wind gaat), wat zal dan de christen zeggen die naar de hemel onderweg is? Hij heeft zoveel van Gods trouw ervaren: in het verhoren van zijn gebeden, in het vervullen van Zijn beloften en in het voorzien in al zijn noden. — James Janeway.

Vers 23

En Hij heeft lust aan zijn weg. Let op: in vers 4 krijgen wij de opdracht ons in den HEERE te verlustigen. Hier verlustigt Hij Zich in ons. En zoals onze weg hier Zijn vreugde is, zo krijgen wij in vers 34 de opdracht: "Houd Zijn weg." Die tegenstellingen leren ons veel. — C.H.S.

Verzen 23-24

Wat een vreemde woorden voor ons! Alle stappen zijn tot in de kleinste details geregeld, en dat door een Almachtige, Die Zich "verlustigt" in de goedheid van de weg van de goede mens. En toch ligt de conclusie voor de hand: de goede mens kan vallen, en zijn God en Gids kan erbij staan, toekijken en het toelaten! Laten we bij deze verzen nog een of twee verwijzingen voegen. Die kunnen ons helpen de overtuiging in ons hart vast te zetten dat het kind van God kan vallen en toch een kind van God blijft. Ze kunnen ook iets verklaren van de reden waarom dit bij hun levensweg hoort. Het is door God bepaald of alleen toegelaten, maar het hoort in elk geval bij de "rechten weg" waarlangs Hij hen leidt "tot een stad ter woning". Ps. 107:7.

Aan het einde van Hizkia's goede en voorspoedige leven lezen we: "als de gezanten der vorsten van Babel … bij hem waren, verliet hem God, om hem te verzoeken, om te weten al wat in zijn hart was", 2 Kron. 32:31. En in Daniëls profetie over de laatste dagen staat in Dan.

11:35: “En van de leraars zullen er sommigen vallen, om hen te louteren en te reinigen, en wit te maken.” In de twee verzen daarvoor staan ook waardevolle details over zulke vallen. We lezen welke hulp God hun zal geven. We lezen met welke vleierij de wereld hen zal blijven bestoken, zodat ze moeilijk weer opstaan. We lezen welke moeiten hun val over hen brengt, als een smeltoven. En we lezen dat hun hoge positie (leraars van velen) hen niet zal redden van de beproeving die ze nodig hebben. Ook de vastgestelde tijd staat erbij, en het doel dat God voor ogen heeft. Zo is het hier ook. Er staat dat de goede mens kan vallen. Maar daarbij hoort de kostbare belofte dat hij niet helemaal wordt neergeworpen. — Mary B.M. Duncan, in “Under the Shadow”, 1867.

Vers 24

Als hij valt, zo wordt hij niet weggeworpen, enz. Zo troost de Geest ons en geeft Hij antwoord op de gedachten die iemand in stilte kan hebben: “Ik heb toch wel gezien dat de rechtvaardige onder de voet wordt gelopen en dat de goddelozen zijn zaak in het stof trappen.” Nee, antwoordt Hij, lief kind. Stel dat hij valt. Dan blijft hij toch niet zo liggen om weggegooid te worden. Hij moet weer overeind, al twijfelt de hele wereld daaraan. Want God grijpt hem bij de hand en richt hem weer op. — Maarten Luther.

Vers 24

Als hij valt, dat wil zeggen als iemand die moedeloos was, zo wordt hij niet weggeworpen, namelijk helemaal, of voor eeuwig van God, 2 Kor. 4:9. “Want de HEERE ondersteunt zijn hand.” Dat betekent: Zijn kracht en macht houden hem staande, zodat hij niet volledig afvalt. Dat zouden wij zó snel doen als God niet met ons was. — Thomas Wilcocks.

Vers 24

Een mens die vergeving en rechtvaardiging heeft ontvangen door het geloof in Christus, kan in zware zonden vallen. Dat gebeurt soms ook. Toch krijgen die zonden nooit zoveel macht dat ze de vergeving ongedaan maken en hem terugbrengen in de toestand van iemand die niet gerechtvaardigd is. Als hij valt, wordt hij niet weggeworpen, want de HEERE ondersteunt zijn hand! De tekst spreekt over een goed mens, vergeven en gerechtvaardigd. Hij kan vallen. Maar hoe diep? Weg uit de vergeving en de rechtvaardiging? Nee, want dan zou hij helemaal vallen en onder Gods hand neergeworpen worden. De tekst zegt juist: hij zal niet geheel worden neergeworpen, want de HEERE ondersteunt zijn hand. Of, zoals Montanus de woorden vertaalt: de HEERE ondersteunt zijn handen, en Hij laat hem niet wegzinken in zo'n toestand. Anders zou de zonde over hem heersen. Maar Rom. 6:14 zegt: "Want de zonde zal over u niet heersen." Volgens Rom. 8:2 zijn gerechtvaardigden vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods. En volgens Rom. 8:30 zijn zij die God voorbestemd, geroepen, gerechtvaardigd en verheerlijkt heeft, zo aan elkaar geschakeld dat hun keten niet te breken is. Als zij zondigen, hebben zij "een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den Rechtvaardige; en Hij is een verzoening voor onze zonden." 1 Joh. 2:1-2. — William Greenhill.

Vers 25

Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden, maar heb niet gezien den rechtvaardige verlaten (hij zegt niet: ik heb de rechtvaardige nooit zien lijden, maar: ik heb hem nooit zien verlaten of in de steek gelaten in zijn verdrukking), noch zijn zaad zoekende brood. Dat laatste voegt hij toe omdat bedelen om brood, zeker in het gemenebest Israël en onder de Joden, een teken was van volslagen verlatenheid. God had hun wel gezegd dat zij de armen altijd bij zich zouden hebben, maar Hij had ook uitdrukkelijk bepaald dat er geen bedelaar on-

der hen mocht zijn. Daarom zegt David: ik heb de rechtvaardigen nooit zo verlaten gezien dat ze van bedelen moesten leven.

Misschien zegt iemand dat David zelf bedelde, want hij vroeg brood aan Abimelech en aan Nabal. Mijn antwoord is: er bestaat een goede regel, en die lost deze vraag op. Een tijdelijke nood en een plotselinge tegenslag maken nog geen bedelaar. We kunnen niet zeggen dat David een bedelaar was of zijn brood bedelde, omdat hij eens in nood zat en Abimelech om brood vroeg, en in een tweede nood iemand naar Nabal stuurde. In zulke plotselinge omstandigheden kan zelfs de rijkste man van de wereld gedwongen zijn om een stuk brood te vragen. Een goed mens kan in zulk gebrek raken. Maar goede mensen blijven er zelden in steken, en meestal helemaal niet. — Joseph Caryl.

Vers 25

Ik heb niet gezien den rechtvaardige verlaten, noch zijn zaad zoekende brood. Misschien werpt iemand tegen dat veel rechtvaardige mensen arm zijn geweest. Maar hier gaat het over een rechtvaardig, liefdadig mens. Dat blijkt uit het volgende vers: “Den gansen dag ontfermt hij zich, en leent; en zijn zaad is tot zegening.” En wie heeft zo iemand, of zijn kinderen, ooit in zulke armoede gezien dat hij om brood moest bedelen? Onze Zaligmaker Christus gaf vierduizend mensen te eten met zeven broden en een paar visjes. Allen werden verzadigd, en er bleven zeven manden vol brokken over. Sint Augustinus merkt daarbij op: crescit dum impenditur victus, sic eleemosyna si indigentibus erogetur. Dat betekent: het voedsel groeide terwijl het werd uitgedeeld, en zo gaat het ook met een aalmoes die aan de armen wordt gegeven. — Michael Jermin.

Vers 25

Maar heb niet gezien, enz. Ik geloof dat dit in alle gevallen letterlijk waar is. Ik ben zelf inmiddels grijs. Ik heb in verschillende landen gereisd en vaak de gelegenheid gehad om gelovige mensen in alle om-

standigheden te zien en te spreken. Voor zover ik weet, heb ik nooit een geval gezien dat het tegendeel bewees. Ik heb nooit rechtvaardigen verlaten gezien, en ook geen kinderen van rechtvaardigen die om hun brood bedelden. God schenkt eer aan allen die Hem vrezen. Zo zorgzaam is Hij voor hen en voor hun nageslacht. — Adam Clarke.

Vers 25

Zoekende brood. Daarmee wordt niet bedoeld dat iemand ooit in nood om hulp vraagt. Zo vroeg David zelf brood aan Abimelech, 1 Sam. 21:3, en vroegen hij en zijn krijgslieden bij Nabal om wat levensmiddelen, 1 Sam. 25:8. Het gaat om een leven van voortdurend bedelen van deur tot deur. Dat wordt als een vloek over de goddelozen uitgesproken, Ps. 109:10: "Dat zijn kinderen hier en daar omzwerven, en bedelen." Ook volgt hieruit niet dat de rechtvaardige of zijn kinderen nooit zo diep in de ellende terechtkomen. Het betekent alleen dat het zo zelden gebeurt dat David het in al zijn dagen nooit gezien had. — Arthur Jackson.

Vers 25

Wat de psalmist hier opmerkt, geldt in de regel. Er zijn wel uitzonderingen, zoals het gezin van Eli. Maar dat kwam doordat hij zelf als rechtvaardig man tekortschoot. Bovendien weten we dat Gods beloften hun doel niet bereiken wanneer mensen de middelen laten liggen die voor de vervulling nodig zijn (zie Gen. 18:19). Sommigen vinden dat dit vers een toelichting kan gebruiken en vertalen de laatste zinsnede zo: "Noch zijn zaad (wordt verlaten, ook al) bedelt het om brood." — David Davidson, in "The Pocket Commentary", 1836.

Vers 25

Dit is een algemene waarneming. Je mag haar niet opvatten alsof ze in elk afzonderlijk geval opgaat. Toch is het naar mijn overtuiging een feit dat directe kinderen van werkelijk godvrezende mensen heel zelden, misschien nooit, in zulke bittere armoede terechtkomen. Het

gebeurt alleen als ze er zelf om hebben gevraagd, door grote onvoorzichtigheid of een losbandig leven. — William Walford.

Vers 25

Hier vertelt David wat hij zelf heeft meegemaakt (zoals Psalm 119 grotendeels uit zulke ervaringen bestaat). Als anderen het anders hebben ervaren, is dat niet vreemd: koningen letten nu eenmaal zelden op bedelaars. — John Trapp.

Verzen 25-26

Veel mensen maken zich zorgen over hoe het met hun kinderen moet gaan als zijzelf er niet meer zijn. Maar ze staan er niet bij stil hoe God voor hén zorgde toen ze zelf nog kind waren. Is de arm van de HEERE soms te kort geworden? Nam Hij je niet weg van je moeders borst, en werd Hij niet je Vader toen je ouders je (zoals de psalmist zegt) in de steek lieten? Kan die barmhartigheid, die je zelf hebt ervaren, je er dan niet van overtuigen dat Hij ook de jouwen niet zal verlaten? Is het niet zo: "Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid"? David zegt: "Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden, maar heb niet gezien den rechtvaardige verlaten." Dat nemen we aan. Maar er is meer: "noch zijn zaad zoekende brood."

Veel wantrouwige vaders zijn zo bezorgd over hun nageslacht dat ze zichzelf, zolang ze leven, laten uithongeren en hun ziel in gevaar brengen, alleen maar om hun kinderen rijk achter te laten. Tegen zo'n vader wordt terecht gezegd: Dives es haeredi, pauper inopsque tibi. Hij lijkt op een veel te goedhartige kloek, die haar kuikens voert en zichzelf laat verhongeren. Als woeker, bedrog, onderdrukking of afpersing hun kinderen rijk kunnen maken, dan zullen die niet arm zijn, denken ze.

Wat een dwaasheid! Ze zijn bang dat hun kinderen ongelukkig worden en kiezen toch precies de weg die hen ongelukkig maakt. Want ze laten hun kinderen niet zozeer hun bezit na als wel hun kwaad. Ze erven de zonden van hun vaders even zeker als hun land:

“Dat God Zijn geweld weglegt, voor Zijn kinderen”, Job 21:19 (Engels: “God bewaart zijn ongerechtigheid voor zijn kinderen: en zijn nageslacht zal een stuk brood missen”).

Maar de goede man is barmhartig en leent uit, en zijn zaad is gezegend. Wat volgens de wereldse mens zijn kinderen arm zal maken, zal volgens God de kinderen van de goede man juist rijk maken. Het gebod koppelt een belofte van barmhartigheid aan gehoorzaamheid. Die belofte blijft niet beperkt tot de gehoorzame zelf, maar reikt door tot zijn nageslacht, zelfs tot in duizend geslachten, Ex. 20:6.

Vertrouw je kinderen daarom aan Christus toe. Je vrienden kunnen je laten vallen, de woeker kent op de duur geen vervaldatum meer, onderdrukking wordt naar de hel verwezen, jijzelf bent tot stof vergaan en de hele wereld is veranderd en tot as verbrand. Toch is dan nog steeds “Jezus Christus … gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid.” — Thomas Adams.

Vers 26

“Den gansen dag ontfermt hij zich, en leent; en zijn zaad is tot zegening.” De goede man is barmhartig voor zichzelf, want barmhartigheid begint, net als liefdadigheid, thuis. Hij is niet bang om goed te eten omdat hij kinderen heeft. Hij is ook barmhartig voor anderen: hij leent en doet goed aan wie hij maar kan, en zijn kinderen varen daar des te beter bij. Let erop: hoe meer hij geeft en leent in werken van barmhartigheid, hoe beter het zijn kinderen gaat. Kinderen zijn namelijk altijd het best verzorgd als hun ouders zo denken. Zulke ouders vertrouwen hun kinderen liever aan God toe dan aan rijkdom. Ze hebben hun hoop hierop gevestigd: ook al sterven zij, God leeft.

Stel dat één van die rijke, ongelukkige ouders (die zichzelf afknijpt en uitmergelt om van zijn zoon een heer te maken, jawel) uit de dood opstond en zag hoe Salomo’s spreuk aan hemzelf in vervulling ging: “Hij gewint een zoon, en er is niet met al in zijn hand.” Ik ben ervan overtuigd dat dit besef zijn ziel net zo zou kwellen als welke lichame-

lijke pijn ook, zelfs in de hel zelf. O, denk hierover na, jullie die nu leven en het bij anderen zien. En onthoud ook: als je bezit onrechtmatig is verkregen of slecht beheerd wordt, kan het je kinderen net zo vergaan wanneer jij er niet meer bent. Zij voelen het dan, ook al zie jij het niet. — Matthew Griffith.

Vers 28

"Want de HEERE ... zal Zijn gunstgenoten niet verlaten; in eeuwigheid worden zij bewaard." Hoe dan? Zij sterven toch net als anderen? Let op de tegenstelling, dan wordt het duidelijk: "In eeuwigheid worden zij bewaard; maar het zaad der goddelozen wordt uitgeroeid." Ze worden bewaard in hun nageslacht. Kinderen zijn de ouders, vermenigvuldigd en voortgezet. Het is nodosa aeternitas, een geknoopte eeuwigheid: wanneer het leven van de vader ten einde is gelopen, wordt er een knoop gelegd en spint het kind de draad verder.

Ik geef toe dat tijdelijke zegeningen, zoals een lang leven en de belofte van gelukkige kinderen, in die bedeling van het verbond duidelijker zichtbaar waren. Toch zorgt God nog steeds voor de kinderen van Zijn volk. Veel beloften die bij het evangelie horen, lopen die kant op, en nog steeds is de dienst aan God de zekerste weg om een geslacht te vestigen, net zoals de zonde de snelste weg is om het uit te roeien. Pakt het niet altijd zo uit, dan toch meestal. Bovendien zijn wij geen bevoegde rechters over Gods beschikkingen op dit gebied. We zien Gods voorzienigheid maar in stukken en kunnen ze niet aan elkaar passen. Maar op de dag van het oordeel, wanneer het hele weefsel van Gods handelen voor ons wordt uitgespreid, zullen we helder begrijpen hoe de kinderen van Zijn knechten blijven bestaan en hoe hun zaad bevestigd wordt. Ps. 102:29. — Thomas Manton.

Vers 29

"De rechtvaardigen zullen de aarde erfelijk bezitten." Het is duidelijk dat er nadruk ligt op het herhalen van dezelfde belofte in dezelfde woorden. Daarom had ze overal op dezelfde manier vertaald moeten

worden: Ps. 37:9, 11, 22, 29, 34. En het lijdt geen twijfel dat hier verwezen wordt naar de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde van Jes. 65:17 en 2 Petr. 3:13. — W. Wilson.

Vers 29

"De rechtvaardigen zullen de aarde erfelijk bezitten", enz. Vergelijk Matth. 5:5. Neem deze waarheid uit de Bijbel goed ter harte: later zullen alleen de rechtvaardigen de aarde bezitten. Het duizendjarig rijk geeft hier een volledige uitleg van. — T.C. Barth.

Vers 31

"De wet zijns Gods is in zijn hart", enz. Een kudde schapen die niet gedreven wil worden, schiet bij elke zijstraat de weg uit, de een naar links, de ander naar rechts. Zo gaat het ook met een onwillig hart: de ene gedachte schiet deze kant op, de andere die kant, en het is een kunst om ze erdoorheen te krijgen. Maar een gewillig hart, een hart dat klaarstaat voor elk goed werk, gaat kaarsrecht vooruit en vindt zijn vreugde in de HEERE. — Richard Steele.

Vers 31 (eerste zinsdeel)

Zo iemand heeft een Bijbel in zijn hoofd en een tweede in zijn hart. Hij draagt een goede schat in zich en haalt daar goede dingen uit tevoorschijn. — John Trapp.

Verzen 32-33

De Joden belaagden die Rechtvaardige elke dag en elk uur. Ze zochten Hem te doden en deden het ook. Maar Jehova liet Hem niet in hun handen. Hij bewees Zijn onschuld door Hem uit de doden op te wekken. — George Horne.

Vers 34

"Wacht op den HEERE", enz. Wie werkelijk op God vertrouwt, wacht op Gods tijd, gebruikt Gods middelen en gaat Gods weg, ook als die

een omweg lijkt. Zo iemand verwaarloost zijn ziel niet uit haast; hij weet dat haast hier alleen maar vertraging oplevert. Hij stapt ook niet af van de weg die heilig en rechtvaardig is, ook al zou hij daardoor een verlies of een moeilijke tijd kunnen ontlopen, of er een aantrekkelijk voordeel mee kunnen behalen. Echt geloof leunt op God en houdt daarom Zijn weg.

Er zijn aanwijzingen dat iemand God zijn bezit niet toevertrouwt. Hij wil niet royaal zijn voor de verbreiding en de eer van het evangelie. Hij vreest armoede of tegenspoed meer dan de zonde. Hij maakt zich meer zorgen om de dingen van de wereld dan om zijn ziel. Hij kiest bochtige of verdachte wegen om zijn bezit te krijgen, te vergroten of veilig te stellen. Of hij is niet scherp en waakzaam, zodat zijn zorgen voor de wereld (als hij daar veel mee bezig is) buitensporig worden. Wie zo leeft, vertrouwt God niet voor zijn bezit. En wie God niet vertrouwt voor zijn bezit, vertrouwt Hem, wat hij ook zelf denkt of beweert, evenmin voor zijn ziel en zijn behoud. Zijn hoop op de hemel en op zaligheid is dan niets anders dan overmoed. — David Clarkson.

Vers 34

"Wacht op den HEERE." Bind Hem niet aan een dag. Wek de Beminde niet voordat het Hem behaagt. — John Trapp.

Vers 34

"Wacht ... houd." Laten we er tijdens het wachten voor oppassen dat we gaan weifelen. Wijk geen stap af van Gods weg, ook al ligt er een leeuw op de weg. Ontloop geen plicht om veilig te blijven. Blijf op Gods hoofdweg, de goede oude weg, Jer. 6:16, de weg die met heiligheid is geplaveid. "En aldaar zal een verheven baan en een weg zijn, welke de heilige weg zal genaamd worden." Jes. 35:8. Mijd kromme paden. Pas op dat je niet naar links afbuigt, anders word je straks aan de linkerhand gezet. De zonde doorkruist onze verwachtingen en

verspert ons de weg. Je kunt net zo goed de hemel in de hel verwachten te vinden als op een zondige weg. — Thomas Watson.

Vers 35

Groene inlandse boom. De Griekse vertaling van het Oude Testament (de LXX) vertaalt (Hebr.) alsof er (Hebr.) stond: "Als de ceder van de Libanon." Maar volgens Delitzsch betekent (Hebr.) een edele houtboom, die in eeuwen van groei een reusachtige stam en een schaduwrijke, koepelvormige kroon heeft gekregen.

Vers 35

Als een groene inlandse boom (Engels: groene laurierboom). De vertaling in de kantlijn, "een boom die in zijn eigen grond groeit", is ongetwijfeld de juiste. Wie de Engelse Bijbel leest, denkt bij deze plaats meestal aan de laurier (Prunus laurocerasus), de kerslaurier uit onze tuinen. Maar die plant hoort bij een heel andere familie. De laurierkers en de Portugese laurier zijn door hun groeivorm en hun altijdgroene bladeren erg sierlijk in het struikgewas. Ze behoren tot een onderfamilie (Drupaceae, Lind.) van de rozenfamilie (Rosaceae). De echte laurierboom, die weelderig bloeit in Zuid-Europa, is het toonbeeld van de laurierfamilie (Lauraceae).

Meerdere omstandigheden maken het onwaarschijnlijk dat de echte laurierboom het Hebreeuwse esrach weergeeft. Er is geen bewijs dat hij in Palestina ooit zo veel voorkwam dat de psalmist hem zou kiezen voor een vergelijking in een lied voor gewoon volksgebruik. Hij komt er wel voor, maar vooral langs de rand van de oostkust van de Grote Zee. Het zwaarste bezwaar tegen de gedachte dat de koninklijke dichter de laurier bedoelde, vinden we in de psalm zelf. Nadat hij de boom heeft genoemd in de regels hierboven, voegt hij toe: "Maar hij ging door, en zie, hij was er niet meer; en ik zocht hem, maar hij werd niet gevonden."

Dat beeld past niet bij een altijdgroene plant die langzaam groeit en pas als hij volwassen is meer dan dertig voet hoog wordt. De

woorden vragen om een snelgroeiende boom op een grond die ongewoon gunstig is voor zijn groei. Zo geplant, en opschietend in rust en zonneschijn, trekt hij alle blikken. Maar wanneer de storm erover losbarst en de krachtige wind heerszuchtig door zijn takken jaagt, houdt hij geen stand. Met wortel en al uitgerukt, en met hout dat nu nagenoeg waardeloos is, wordt hij, net als Abrahams doden, uit het zicht begraven. Zo gaat het ook met de goddeloze. Hij werd gezocht en kon niet gevonden worden. — John Duns, D.D., F.R.S.E., in "Biblical Natural Science".

Vers 35

Wij zien geen kracht in wat dr. Duns opmerkt. Sterker nog: als er geen andere redenen waren om de vertaling te verkiezen die Wilson in de volgende aantekening geeft, dan zouden we juist des te meer reden zien om bij de laurierboom te blijven. Dat was een boom die lang stond en altijd groen bleef. Zo lijken ook de voorspoedige goddelozen. Het ziet ernaar uit dat hun geluk eeuwig zal duren. Toch merken wie Gods leiding in het leven zorgvuldig gadeslaan met heilig ontzag op dat de goddelijke gerechtigheid hun glorie afkapt en dat ze volkomen vergaan. — C.H.S.

Vers 35

"Ik heb gezien een gewelddrijvende goddeloze" (schrikwekkend, woest, gewelddadig), "die zich uitbreidde als een groene inlandse boom" (een boom in zijn geboortegrond, krachtig en weelderig, die nooit is verplant). Een treffend beeld van de goddeloze wereldmens: stevig geworteld in aardse dingen, in zijn geboortegrond. In zijn voorspoed is hij hoogmoedig en overmoedig geworden, zonder angst of zorg dat het ooit zal omslaan. — William Wilson.

Vers 35

"Als een groene inlandse boom", een boom die alleen maar bladeren voortbrengt en geen vrucht. — Matthew Henry.

Vers 35

"Ik heb gezien een gewelddrijvende goddeloze", zegt David, "die zich uitbreidde als een groene inlandse boom" (Engels: "als een groene laurierboom"). Maar waarom een groene laurierboom? Omdat die in de winter, wanneer alle andere bomen kaal en dor zijn (zoals de wijnstok, de vijgenboom en de appelboom, die veel nuttiger zijn), toch even groen blijft als in de zomer. Zo gaat het met goddeloze mensen wanneer de kinderen van God in de stormen van vervolging, verdrukking en ellende verdord lijken, als het ware dood. Al die tijd bloeien de goddelozen en zien ze er in de ogen van de wereld groen uit. Ze rollen in wereldse rijkdom, maar dat is hun verderf. Ze worden vet, maar voor de dag van de slachting. Zo ging het met Hofni en Pinehas: de Heere gaf hun genoeg en liet hen doorgaan en voorspoedig zijn in hun goddeloosheid. Maar waarom? Omdat Hij hen wilde verdelgen. — J. Gore's preek in St. Paul's, 1633.

Verzen 35-36

— *Heden schiet hij*

> *Vandaag ontluikt de hoop haar teder blad,*
> *Morgen bloeit hij uit in al zijn pracht,*
> *En draagt vol trots zijn glans en eer te schoude.*
>
> *Dan komt de derde dag — een dodend vorst;*
> *En als de brave, goedige man in ruste waant*
> *Dat zijn grootheid tot volle rijpheid staat:*
> *Dan knijpt hij wreed zijn diepe wortel af,*
> *En hij valt neer, gelijk ik in het graf.*

— *William Shakespeare, in Hendrik VIII.*

Verzen 36-37

De havik vliegt hoog en wordt hoog gewaardeerd. Hij zit op een stok, met de rinkelende belletjes van aanmoediging omgehangen, en wordt gedragen op de vuist van zijn meester. Maar als hij dood is en over de

stok is geplukt, wordt hij als waardeloos op de mesthoop gegooid. De hen scharrelt in het stof en krijgt tijdens haar leven geen enkele beloning. Maar als ze dood is, komt ze als een uitgelezen gerecht op de tafel van haar meester.

Zo worden goddeloze mensen meestal op hoge plaatsen gezet en gedijen ze in dit leven, terwijl goede mensen kruipend met hun mond in het stof liggen, als de minsten van de wereld. Maar wanneer ze eenmaal dood zijn, wordt de een in de kerker van de hel geworpen en de ander verheven tot het koninkrijk van de hemel. De een ligt in Abrahams schoot, terwijl de ander wordt gepijnigd met de duivel en zijn engelen. — Thomas Westfield, D.D., 1644.

Vers 37

"Let op ... en zie." Herodotus vertelt over een gewoonte bij de Ethiopiërs: ze zetten de lichamen van gestorven vrienden in glazen grafkisten, zodat voorbijgangers hun gestalte konden zien. Hoe overbodig die gewoonte ook was, het is zonder twijfel niet meer dan billijk dat de godvrezende trekken van wie in den Heere sterven, aan de levenden worden voorgehouden in de spiegel van de kunst. Lof na de dood is immers de beloning van een godsdienstig leven. Goede werken zijn juwelen die je niet in een kast opsluit, maar voor iedereen zichtbaar tentoonstelt.

Als Christus wilde dat de naam van Maria tot aan het einde van de wereld in het evangelie herdacht zou worden om één doos zalf die zij op Zijn hoofd uitgoot, dan kunnen we ons niet voorstellen dat Hij de vele vrome en liefdadige daden van Zijn knechten in vergetelheid wilde laten begraven. Lees de Schriften, en je zult nauwelijks een godvruchtig mens vinden die zonder eervol grafschrift in zijn graf is gelegd. Kijk naar de kerkvaders, en je ziet dat zij het gewoon waren de dood van goede mensen te eren door hun verdiende lof te geven. — Nathaniel Hardy.

Vers 37

Den vrome (Engels: de volmaakte), enz. — Theologen maken terecht onderscheid tussen twee soorten volmaaktheid: de absolute en de vergelijkende (absoluta en comparata). Absoluut volmaakt is alleen wat nergens iets tekortkomt, zodat het echt goed genoemd kan worden. Zo is alleen Hij perfectus, Die infactus is: Hij is niet gemaakt. God heeft alles gemaakt en is Zelf door niemand gemaakt. Alleen Hij bezit een volmaaktheid die genoeg heeft aan Zichzelf, in en uit Zichzelf.

Vergelijkend volmaakt is iemand die, hoewel er nog wel iets ontbreekt, toch een volheid heeft naast anderen. In die zin is elke heilige volmaakt naast de goddelozen bij wie hij woont. Zo wordt van Noach gezegd dat hij een volmaakt man was in zijn tijd. Zijn genade, gehouden naast de boosheid van de oude wereld, verdiende best de naam volmaaktheid. Elk oprecht mens is eigenlijk volmaakt naast mensen die openlijk slecht zijn, of die alleen aan de buitenkant goed zijn: besmet met goddeloosheid, of maar bestreken met een laagje heiligheid.

Zo kan ook de ene heilige volmaakt zijn naast een andere: de sterke christen naast de zwakke, want hij gaat hem voor in genade en godsvrucht. Over zulke heiligen spreekt Paulus als hij zegt: “Wij spreken wijsheid onder de volmaakten.” Dat zijn mensen die verder in de genade zijn gekomen dan anderen. Van Benaja staat: “Hij was de heerlijkste van de dertig, maar tot die drie eersten kwam hij niet.” Geen heilige zal ooit de volmaaktheid van de eerste drie bereiken, de gezegende Drie-eenheid. Toch kunnen veel heiligen een eervolle plaats hebben onder de dertig: volmaakt in vergelijking met de mensen om hen heen.

We moeten nog een tweede onderscheid maken: volmaaktheid van buiten en van binnen (extrinseca en intrinseca). Volmaaktheid van buiten heet zo omdat ze ons wordt toegerekend. Elke gelovige heeft daar deel aan door de volmaakte gerechtigheid van Christus, die al

zijn gebreken toedekt. Daarom schrijft de schrijver van de Hebreeënbrief: “Met een offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden.” En Paulus zegt tegen de Kolossenzen dat zij “in Hem volmaakt” waren, dat wil zeggen in Christus.

Inderdaad: omnia Dei mandata tunc facta deputantur, quando id quod non fit ignoscitur. Dat betekent: Gods geboden gelden bij God pas als vervuld wanneer ons tekort om Christus’ wil wordt vergeven. De volmaaktheid van een christen, zoals het evangelie die kent, ligt niet in perfectione virtutum, sed remissione vitiorum. Ze zit dus niet in de voltooiing van onze deugden, maar in de vergeving van onze zonden.

Volmaaktheid van binnen heet zo omdat ze in ons woont. Ook hier maakt men, even redelijk als gebruikelijk, een onderscheid: er is perfectio partium et graduum, volmaaktheid van delen en van mate. Iemand heet volmaakt, cui nihil deest eorum quae ad statum salutis necessaria: hij mist geen enkele genade die bij de zaligheid hoort. Of hij heet volmaakt, cui nihil deest in gradibus gratiarum et virtutum: hij schiet niet tekort in de mate van die genaden. Beide soorten worden vaak en terecht uitgelegd met het beeld van een kind en een volwassen man. Het kind heeft alle wezenlijke en samenhangende delen van een mens. De volwassene kan al die delen volledig gebruiken en heeft ze in volle maat. — Nathaniel Hardy.

Vers 37

Het einde. Alle verstandige mensen willen dat het einde van een zaak het beste is. Het is vervelend om twee of drie mijl over goede weg te rijden en daarna honderd mijl door diepe modder te moeten, vooral als het einde slechter is dan de weg. Maar is het begin zwaar, gaat het daarna wat lichter en eindigt de reis goed, dan is alles ruimschoots vergoed. “Let op den vrome, en zie naar den oprechte; want het einde van dien man zal vrede zijn.” Kijk naar hem als hij op weg gaat: hij heeft veel tegenstand. Kijk naar hem onderweg: hij zit vol moeiten.

Maar kijk naar de afloop, want het einde van die man is vrede. — Thomas Adams.

Vers 37

Het einde van dien man zal vrede zijn. Laat me uitleggen wat het betekent om in vrede te eindigen, of te sterven. Volgens Euthymius is het eindigen in pace cogitationis: in vrede van het denken, zonder twijfel. Volgens Cyprianus is het eindigen in pace securitatis: in vrede van zekerheid, zonder uiteindelijk te vallen. Volgens Origenes is het eindigen in pace conscientiae: in vrede van het geweten, zonder wanhoop. Volgens de oude Irenaeus is het eindigen in pace mortis: in de vrede van de dood, zonder worsteling.

Verder betekent in vrede eindigen: eindigen in pace Dei, in de vrede van God die alle verstand te boven gaat, dus ver boven wat mensen kunnen begrijpen. Het betekent eindigen in pace proximi, in vrede met onze naasten: er klinkt dan geen geschreeuw of verwijt achter ons aan. En tot slot is het eindigen in pace sui, in vrede met onszelf: er is dan geen innerlijke onrust of verwarring meer die ons kwelt. — Richard Parre.

Vers 37

We kunnen deze tekst in twee delen verdelen. Eerst 1. het kenmerk van de godvrezende, en daarna 2. zijn voorrecht. Zijn kenmerk is volmaaktheid, zijn voorrecht is vrede. Hier zien we het karakter van de heilige en zijn kroon: hij wordt getekend door oprechtheid en eerlijkheid en gekroond met vrede. Hier zien we de weg van de christen en zijn einde, zijn beweging en zijn rust. Zijn weg is heiligheid en zijn einde is gelukzaligheid. Hij beweegt zich op volmaaktheid af, in oprechtheid, en zijn rust is vrede aan het einde van zijn reis. — John Whitlock, in een lijkrede met de titel “The Upright Man and his Happy End” (De oprechte man en zijn gelukkige einde), 1658.

Vers 37

Ik zou tijd tekortkomen om te vertellen hoe christenen sterven. Alleen de pen van de opschrijvende engel, die bij hun sterfbed heeft gestaan en hen naar Abrahams schoot heeft gedragen, kan de ontelbare voorbeelden beschrijven van hun heerlijke heengaan uit deze wereld. Die voorbeelden bevestigen dat de Bijbel waar is. "Ik had nooit kunnen geloven", zei een stervende heilige, "dat sterven zo heerlijk kon zijn, of dat ik zulke zichten op de hemelse wereld kon hebben als ik nu geniet."

De gedenkwaardige Melanchthon zong kort voor zijn dood in zijn slaap deze woorden: "Ik ... niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het Koninkrijk Gods." Hij leek onrustig. Iemand die bij hem was vroeg of hij nog iets wilde hebben. Hij antwoordde: Aliud nihil nisi coelum — niets anders dan de hemel. — Gardiner Spring.

Vers 37

Wil je goed sterven, leef dan zeker goed. We moeten niet denken dat we de dood van Lazarus kunnen krijgen met het leven van de rijke man. Zo iemand lijkt op de man bij Plutarchus die, zoals hij zei, met Croesus wilde leven maar met Socrates wilde sterven. Nee, de wensen van Bileam zijn dwaas en nutteloos. Christenen, willen jullie goed sterven? Zorg dan dat je goed leeft: qualis vita, finis ita, zoals het leven, zo het einde. Wil je rustig sterven, leef dan ernstig. Wil je getroost sterven, leef dan zoals het hoort. Wil je gelukkig sterven, leef dan heilig. "Let op den vrome, en zie naar den oprechte; want het einde van dien man zal vrede zijn." — John Kitchin, M.A., 1660.

Vers 38

Het einde der goddelozen wordt uitgeroeid. In deze wereld klimmen de goddelozen vaak zonder enige hindernis of onderbreking, soms onder gejuich en applaus, de gouden treden van eer en promotie op. Maar op de hoogste trede staan ze het gladst, en de top van hun

aardse geluk is de kortste en zekerste weg naar de diepste val. Hier op aarde zitten ze als vorsten te paard en galopperen ze razendsnel over de mooie, groene vlakten van overvloed en genot. Maar aan het eind van hun race worden ze ten val gebracht, paard en man, en kop-je-onder gesmeten in de put van het verderf. Ze glijden sierlijk over de zee van deze wereld, met volle zeilen, in alle rust en kalmte, rijk beladen. Maar in de helderste zonneschijn, op het moment dat ze het het minst verwachten, zinken ze plotseling en onherstelbaar weg in de afgrond van duisternis en verwoesting. — Robert Bolton.

Vers 40

En de HEERE zal hen helpen. Hij zal, Hij zal, Hij zal. O, wat een welsprekendheid van God! Wat een veiligheid voor de heiligen! Wat een zekerheid van Zijn beloften! — John Trapp.

Luther sluit zijn uitleg van deze psalm af met de woorden: O, wat een schande is onze ontrouw, ons wantrouwen en ons lage ongeloof! We geloven zulke rijke, krachtige en troostende uitspraken van God niet, en grijpen zo snel kleine aanleidingen tot ergernis aan, zodra we maar de boze taal van de goddelozen horen. Help ons, o God, dat we eindelijk tot het ware geloof komen. Amen.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

De kunst van een rustig gemoed. — W. Jones.

Verzen 1-2

Een veelvoorkomende verleiding, met een dubbel tegengif: kijk naar zondaars in hun sterven en in de hel.

Vers 2

Hoe en wanneer de goddelozen verdwijnen.

Vers 3

1. Een verbinding die laat zien wat een heilig leven is.
2. Een verbinding die laat zien wat een gelukkig leven is.

Vers 3

De gelovige in beeld gebracht.

1. Waarop hij vertrouwt.
2. Hoe hij leeft.
3. Waar hij woont.
4. De zekerheid dat hij te eten krijgt.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

Lees het op vier manieren.

1. “Zeker gevoed”: de zekerheid dat er voor je gezorgd wordt.
2. “Gevoed in waarheid”: de zorg is genoeg voor ziel en lichaam.
3. “Gevoed met waarheid”: de zorg is geestelijk van aard.
4. “Voed u met waarheid”: onze plicht om zulk voedsel te kiezen.

Vers 4

Leg uit wat de gelovige verlangt en waarin hij vermaak vindt, en laat zien hoe die twee samenhangen.

Verzen 5-6

Het hogere leven.

1. Het rust op hartelijke overgave.
2. Het wordt vastgehouden door geloof.
3. De Heere maakt het steeds verder open.
4. Het wordt voltooid in het stralende licht van de middag.

Vers 6

Zoete troost voor heiligen die belasterd worden. Waar hun karakter nu is. Wie het aan het licht zal brengen. Hoe langzaam maar zeker dat gebeurt, en hoe heerlijk het eindigt.

Vers 7

Rust in de HEERE. Wat is dat? Waar? Wanneer? Waarom? Hoe?

Vers 7

Vrede, geduld, jezelf in de hand houden.

Vers 7

Stilte in God. — Bisschop Wilberforce.

Vers 7

Rust in de HEERE.

1. Rust in de wil van God, want alles wat Hij wil is goed voor je, het hoogste goed voor je.
2. Rust in de liefde van God, en denk vaak na over wat Jezus hierover zegt: "... hen liefgehad hebt, gelijk Gij Mij liefgehad hebt."
3. Rust in de barmhartigheid van God.
4. Rust in het woord van God.
5. Rust in de verhouding waarin je God tot je weet te staan: Hij is de Vader.
6. Rust in de HEERE zoals Hij Zich in Jezus heeft laten zien, jouw God in het verbond. — James Smith.

Vers 8

Een preek voor de knorrigen.

1. Stop met de boosheid van nu. Het is waanzin, het is zonde, het houdt onze gebeden tegen, het groeit uit tot kwaadaardigheid en het kan tot nog erger leiden.

2. Laat haar voor altijd los. Heb er spijt van, let op je humeur, beteugel je driften, enzovoort.
3. Blijf weg van alle gevoelens die erop lijken: knorrigheid, ongeduld, afgunst en dergelijke, want ze leiden tot kwaad.

Vers 9

Hoe de nederigen de echte eigenaars van het land zijn.

Vers 10

1. Bedenk wat de zondaar die heen is gegaan, heeft moeten achterlaten: bezittingen, vreugde, eer, plannen, verwachtingen, enzovoort.
2. Bedenk waar hij naartoe is gegaan.
3. Bedenk of jij hetzelfde lot zult delen.

Verzen 10-11

Schrik voor de goddelozen, troost voor de gelovigen. — A. Farindon.

Vers 11

Het genot van de zachtmoedige, of "de oogst van een rustig oog".

Vers 14

Een oprechte levenswandel.

1. Wat zij buitensluit: het platte en aardse, het kromme en sluwe, het scheve en dreigende.
2. Wat zij omvat: de bedoeling, het doel, de taal en de daad.
3. Wat zij bereikt: ze staat als een pilaar, ze draagt als een zuil, ze rijst op als een toren, ze siert als een gedenkteken en ze geeft licht als de vuurtoren Pharos.

Vers 15

Hoe het kwaad zichzelf vernietigt.

Vers 16

Hoe je veel kunt maken van weinig.

Verzen 16-17

1. De bezitters naast elkaar gezet.
2. De bezittingen vergeleken.
3. Wie de voorkeur krijgt.
4. De redenen uitgelegd.

Vers 17 (laatste zinsdeel)

1. De mensen die Hij begunstigt.
2. Hun duidelijke behoefte: “ondersteunen”.
3. Hun bijzondere gelukzaligheid: “ondersteund” worden, boven de beproeving, in de beproeving en na de beproeving.
4. Hun verheven Beschermer.

Vers 18

De troost die we kunnen halen uit de gedachte dat God alles weet. De bezittingen van de rechtvaardige duren eeuwig. Vers 18.

1. De personen: “de oprechten”.
2. De tijd: “hun dagen”. God kent die. (1) Hij kent ze vriendelijk en genadig. (2) Hij kent hun aantal. (3) Hij kent hun aard.
3. Hun aandeel: “hun erfenis zal in eeuwigheid blijven”.

— *William Jay.*

Vers 18 (laatste zinsdeel)

Wat het is. Hoe zij eraan komen. Hoe lang zij het houden.

Vers 19

Goede woorden voor moeilijke tijden.

Vers 21

Geldzaken als toets van ons karakter.

Vers 22

Gods zegen is het geheim van geluk. Gods ongenade is de kern van ellende.

Verzen 23-24

1. Gods voorbestemming.
2. Gods welbehagen.
3. Gods ondersteuning.

Vers 24

Beproevingen die voorbijgaan.

1. Ze zijn te verwachten.
2. Ze hebben hun grens.
3. Ze hebben hun uitkomst.
4. Onze verborgen troost te midden ervan.

Wat kan gebeuren. Wat niet kan gebeuren. Wat zal gebeuren.

Vers 25

Opmerking van een oude waarnemer.

Vers 26

De barmhartige houding van de rechtvaardige, zijn royale daden en zijn rijke beloning.

Vers 26

De zegen over het gezin van de goede man: wat die wel is en wat die niet is.

Vers 27

Wat niet, wat wel en wat beloond wordt.

Vers 28

1. Hoeveel liefde de HEERE voor het recht heeft.
2. Zijn trouw aan de rechtvaardigen.
3. Hun zekere bewaring, dubbel gewaarborgd.
4. Het lot van de goddelozen, zo bevestigd.

Vers 29

Kanaän als beeld van de erfenis van de rechtvaardige.

Vers 30

Onze spraak als toets van godsvrucht.

Vers 31

1. Het beste.
2. Op de beste plaats.
3. Met de beste gevolgen.

Verzen 32-33

Onze vijanden, hun diepgewortelde boosaardigheid, en onze bescherming en vrijspraak.

Vers 34

1. Een tweevoudige aansporing: (a) Wacht op den HEERE. (b) En houd Zijn weg. Wacht en werk, wacht en wandel, ontvang genade en oefen haar.
2. Een tweevoudige belofte: (a) Hij zal u verhogen, zodat u de aarde bezit als erfenis. God is de bron van alle verhoging en eer. (b) U zult zien dat de goddelozen worden uitgeroeid, en zij zullen worden uitgeroeid. — William Jay.

Vers 34

Geduldig geloven, volhardende heiligheid en beloofde verhoging.

Vers 34 (laatste zinsdeel)

Gevoelens die bij godvruchtige mensen opkomen als zij zien welk lot de zondaar treft.

Vers 34 (laatste zinsdeel)

De goddelozen worden vaak uitgeroeid: 1. Al in dit leven, van hun plaats, hun rijkdom en hun vooruitzichten. 2. Bij hun dood worden zij afgesneden van al hun bezittingen en alle troost. 3. Op de laatste dag worden zij afgesneden van "de opstanding des levens". — William Jay.

Verzen 35-37

Drie onvergetelijke taferelen.

1. Het indrukwekkende schouwspel.
2. Het verbijsterende verdwijnen.
3. Het heerlijke heengaan.

Verzen 39-40

1. De leer van de genade in het kort.
2. De ervaring van wie genade ontvangt, in een notendop.
3. De beloften van de genade samengevat.

Psalm 38

Titel

“Een psalm van David, om te doen gedenken.” David had het gevoel dat zijn God hem vergeten was. Daarom legde hij zijn nood voor en riep hij luid om hulp. Psalm 70 draagt hetzelfde opschrift. Ook daar stort de dichter zijn klacht uit voor de HEERE.

Het heeft geen zin te gissen wanneer in Davids leven dit lied ontstond. Misschien herdenkt hij hier zijn eigen ziekte en de wreedheid die hij moest verduren. Het kan ook zijn dat hij het schreef voor zieke en belasterde gelovigen, zonder dat hij daarbij vooral aan zichzelf dacht.

Indeling

De psalm begint met een gebed (Ps. 38:2-3). Daarna volgt een lange klacht (Ps. 38:4-10). Even slaat de dichter zijn ogen op naar de hemel (Ps. 38:10). Dan vertelt hij een tweede keer over zijn verdriet (Ps. 38:12-16) en richt hij zich opnieuw met hoop tot God (Ps. 38:16). Voor de derde keer stroomt zijn ellende over (Ps. 38:17-21). Aan het eind komt hij terug bij het begin: hij smeekt opnieuw om hulp (Ps. 38:22-23).

Uitleg

Vers 2

"O HEERE! straf mij niet in Uw groten toorn." Ik verdien een bestraffing, want ik ben een kind dat dwaalt en U bent een zorgzame Vader. Maar leg niet te veel boosheid in de klank van Uw stem. Wees zacht voor mij, ook al heb ik zwaar gezondigd. De toorn van mensen kan ik dragen, maar die van U niet. Uw liefde is zó zoet voor mijn hart, en daarom snijdt Uw ongenoegen zó diep in mijn geweten.

"En kastijd mij niet in Uw grimmigheid." Kastijd mij als U dat wilt. Dat is het recht van een vader, en een kind hoort het gehoorzaam te dragen. Maar verander de roede alstublieft niet in een zwaard. Sla niet zo hard dat het mijn dood wordt. Mijn zonden zouden U inderdaad in vuur en vlam kunnen zetten, maar laat Uw barmhartigheid en Uw geduld de gloeiende kolen van Uw toorn doven. Behandel mij niet als een vijand en bejegen mij niet als een opstandeling. Denk aan Uw verbond, aan Uw vaderschap en aan hoe zwak ik ben, en spaar Uw knecht.

Vers 3

"Want Uw pijlen zijn in mij gedaald." David bedoelt lichamelijke én geestelijke pijn. Waarschijnlijk denkt hij vooral aan de laatste, want die boort zich het diepst in ons en blijft het hardnekkigst zitten. Gods wet wordt door de Geest op ons hart gelegd en overtuigt ons van onze zonde. Zo'n wet verwondt diep en blijft lang etteren. Je schudt zo'n pijl niet af met wat zorgeloze vrolijkheid, en de vleiende hand van eigengerechtigheid trekt hem er niet uit.

De Heere weet precies hoe Hij moet schieten: Zijn pijlen raken niet alleen, ze blijven ook zitten. Hij kan overtuigingen tot in het diepste van onze geest laten doordringen, als pijlen die tot aan de punt zijn ingedreven. Het lijkt vreemd dat de Heere schiet op wie Hij liefheeft. Maar in werkelijkheid richt Hij Zich op hun zonden, niet op henzelf.

Wie in dit leven Zijn zondedodende pijlen voelt, zal in de wereld hierna niet door Zijn gloeiende bliksemstralen worden getroffen.

"En Uw hand is op mij nedergedaald." De Heere was heel dichtbij gekomen en drukte David neer onder het gewicht van Zijn hand. Hij had geen rust en geen kracht meer over. Deze twee uitdrukkingen leren ons dat overtuiging van zonde doorboort en neerdrukt: het is scherp en pijnlijk, brandend en verpletterend. Wie uit eigen ervaring "den schrik des Heeren" kent, kan het best bevestigen dat zulke beschrijvingen kloppen. Ze zijn levensecht.

Vers 4

"Er is niets geheels in mijn vlees, vanwege Uw gramschap." Een bedrukte ziel werkt door in het lichaam. Zoiets is genoeg om elke ziekte te laten ontstaan en te voeden, en het is zelf de pijnlijkste ziekte die er is. Een zieke ziel tast het hele lichaam aan. Het lichaam wordt zwak, en die lichamelijke zwakte drukt op haar beurt weer op de geest. Eén druppel van Gods toorn is genoeg om al ons bloed te laten koken van ellende.

"Er is geen vrede in mijn beenderen, vanwege mijn zonde." De kwaal dringt nog dieper door, tot in de beenderen, het stevigste deel van ons lichaam. Geen gezondheid en geen rust: dat zijn twee pijnlijke tekorten. Toch ontbreken ze allebei, voor ons gevoel, bij ieder wakker geweten, totdat Jezus verlichting brengt. Gods toorn is een vuur dat het merg zelf doet uitdrogen. Het doorzoekt de verborgen delen van ons lichaam.

Wie pijn in zijn botten heeft, woelt heen en weer op zoek naar rust, maar hij vindt die niet. De pijn put hem uit. En zo vaak veroorzaakt het besef van zonde in het geweten een vreselijke onrust. Alleen de hel zelf is nog erger.

Vers 5

"Want mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd." Ze zijn als de golven van de diepe zee, als zwart slijk waarin iemand helemaal weg-

zakt. Boven mijn hoop, boven mijn kracht, boven mijn leven zelf rijst mijn zonde angstaanjagend op. Wie nog niet wakker is geschud, denkt dat zijn zonden maar ondiepe plekken zijn. Maar als het geweten ontwaakt, ontdekt hij hoe diep het kwaad reikt.

"Als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden." Het is goed als zonde een ondraaglijke last voor ons is, en als de herinnering aan onze zonden ons méér belast dan we kunnen dragen. Dit vers is de echte noodkreet van iemand die zich door zijn overtredingen verslagen voelt en het grote offer nog niet ziet.

Vers 6

"Mijn etterbuilen stinken, zij zijn vervuild, vanwege mijn dwaasheid." Leg dit op het lichaam, en je ziet een treurig ziektebeeld. Lees het over de ziel, en het is levensecht. Het geweten slaat streep na streep, tot de zwelling een wond wordt die etterig openbreekt, en het bederf van binnen walgelijk wordt. Wat een afschuwelijk schepsel lijkt de mens in zijn eigen ogen, wanneer Gods wet, door de Heilige Geest op hem toegepast, zijn verdorvenheid en gemeenheid openlegt!

Zeker, er zijn ziekten die in dit vers precies zo worden beschreven, in hun ergste stadium. Maar wij vatten deze woorden liever op als beeldspraak waar we iets van kunnen leren. De woorden "vanwege mijn dwaasheid" wijzen immers eerder op een morele dan op een lichamelijke kwaal. Sommigen van ons weten wat het is om in onze eigen neus te stinken, zodat we een afkeer van onszelf hebben. Zelfs de smerigste ziekte is niet zo vuil als zonde. Geen zweer, geen kanker en geen rottende wond haalt het bij de onuitsprekelijke gemeenheid en besmetting van de ongerechtigheid.

Onze eigen ervaring heeft ons dat laten voelen. We schrijven op wat we weten, en we getuigen van wat we gezien hebben. Nog steeds huiveren we bij de gedachte dat zoveel kwaad diep in ons wezen kan liggen te zweren.

Vers 7

"Ik ben krom geworden." Ik ben uitgeput van benauwdheid, ik kronkel van pijn, ik lig in barensnood vanwege de zonde die in mij aan het licht is gekomen. "Ik ben uitermate zeer nedergebogen." Ik ben diep gezonken, zwaar verzwakt en vreselijk terneergedrukt. Niets haalt een mens zo van zijn hoge troon als het besef van zonde en van Gods toorn daarover.

"Ik ga den gansen dag in het zwart." Zijn verdriet kende geen onderbreking. Zelfs als hij bezig was met wat hij nog kon doen, liep hij als een rouwende op weg naar het graf. Zijn woorden en zijn houding leken op het klagen van wie achter een lijk aan loopt. Het hele vers wordt duidelijker als we ons een rouwende uit het Oosten voorstellen. Hij is bedekt met zak en as, als een hoopje mens in elkaar gezakt, en zit midden in het vuil en de modder. Hij maakt verwrongen, kronkelende bewegingen die zijn smart uitdrukken. Zo is de wakker geschudde zondaar, niet in zijn uiterlijk, maar in werkelijkheid.

Vers 8

"Want mijn darmen zijn vol van een verachtelijke plage." Dat is een hete, droge, verschroeiende kwaal, waarschijnlijk met afschuwelijke zweren. Geestelijk brandt het vuur van binnen, zodra het kwaad van het hart wordt blootgelegd. Let op de nadrukkelijke woorden. Het kwaad is verachtelijk. Het zit in de lendenen, dus de zetel ervan ligt diep en is levensbelangrijk. De mens zit er vol van. Wie de tijd van overtuiging heeft doorgemaakt, begrijpt dit helemaal.

"En er is niets geheels in mijn vlees." Dat had David al gezegd. Zo brengt de Heilige Geest ons telkens weer vernederende waarheid voor de geest. Hij rukt elke grond voor eigen roem weg en laat ons weten dat er in ons, dat wil zeggen in ons vlees, niets goeds woont.

Vers 9

"Ik ben verzwakt." In de grondtekst staat eigenlijk "verdoofd" of "bevroren". In een verwarde geest en een ziek lichaam komen zulke vreemde tegenstellingen samen. Het lijkt of je afwisselend verschroeit van de hitte en wordt geknepen door de kou. Denk aan de zielen in het vagevuur van de paus, dat enkel een verzinsel is. Zij worden uit brandende ovens in dik ijs geslingerd. Zo storten gefolterde harten zich van het ene uiterste in het andere, en elk uiterste is even pijnlijk. Een gloed van angst, een koude rilling van schrik, een vlammend verlangen, een verschrikkelijke gevoelloosheid: door deze ellende, de een na de ander, wordt een overtuigde zondaar tot de rand van de dood gebracht.

"En uitermate zeer verbrijzeld." Platgedrukt als in een molen, fijngestampt als in een vijzel. Het lichaam van de zieke lijkt helemaal ontwricht en tot een kloppende brij vermorzeld. De ziel van wie wanhoopt, is er net zo slecht aan toe. Zij lijkt op een slachtoffer dat onder de wagen van Juggernaut is verpletterd. Over haar geweten zijn de wielen van Gods toorn met ontzagwekkende kracht heen gegaan.

"Ik brul van het geruis mijns harten." Diep en hees is de stem van verdriet, vaak onverstaanbaar en schrikbarend. Het hart leert kermen op een manier die niet onder woorden te brengen is, en de stem lukt het niet meer om menselijke taal te vormen. Als onze gebeden meer op dierengeluiden lijken dan op geestelijke taal, hebben ze toch kracht bij de Vader vol medelijden en barmhartigheid. Hij hoort het gemompel van het hart en het brullen van de ziel vanwege de zonde. Op Zijn tijd komt Hij Zijn bedroefde kinderen te hulp.

Hoe nauwkeuriger we dit portret van een wakker geschudde ziel in het licht van onze ervaring bestuderen, hoe treffender we het vinden. Het kan geen beschrijving zijn van louter uiterlijke ziekte, hoe levendig die ook mag zijn. Er zit een diepte en een ontroering in die alleen de geheimzinnige en ontzagwekkende zielsangst volledig kan evenaren.

Vers 10

"HEERE! voor U is al mijn begeerte." Ook als ik niets zeg, ziet U het. Gezegend zij God: Hij leest de verlangens van ons hart. Niets kan voor Hem verborgen blijven, en wat we Hem niet kunnen vertellen, begrijpt Hij volkomen. De dichter weet dat hij niet heeft overdreven, en daarom roept hij de hemel aan om zijn woorden te bevestigen. De goede Geneesheer kent de verschijnselen van onze ziekte en ziet het verborgen kwaad dat ze verraden. Daarom is onze zaak veilig in Zijn handen.

"Mijn zuchten is voor U niet verborgen."

"Hij verstaat de betekenis van onze tranen, de taal van ons kermen."

Verdriet en angst verstoppen zich voor de ogen van mensen, maar God spoort ze op. Niemand is eenzamer dan de zondaar met een gebroken hart, en toch heeft hij de Heere als zijn metgezel.

Vers 11

"Mijn hart keert om en om." Hier begint een tweede verhaal van ellende. David leed vreselijk onder de koelheid van zijn vrienden, en daardoor bonsde zijn hart onophoudelijk. Zijn hartslag was scherp en snel. Hij leek op een opgejaagd hert, vol kwellende schrik, bijna uit zichzelf wegvluchtend van angst. Wie verdriet heeft, zoekt medelijden. Vindt hij dat niet, dan blijft zijn gekwelde hart maar bonzen.

"Mijn kracht heeft mij verlaten." Door ziekte en verwarring was hij zwak en stond hij op het punt te bezwijken. Het besef van zonde, en de heldere ontdekking dat niemand ons in onze nood kan helpen, is genoeg om een mens aan de rand van de dood te brengen. Zeker als niemand een vriendelijk woord tegen hem zegt en zijn gebroken geest wijst op de geliefde Geneesheer.

"En het licht mijner ogen, ook zij zelven zijn niet bij mij." Het zoete licht verliet zijn lichamelijke oog, en de troost verdween uit zijn ziel. Wie zijn oogappel waren, lieten hem in de steek. De hoop, de laatste

lamp in de nacht, stond op het punt uit te gaan. Wat een toestand voor de arme veroordeelde!

Toch zijn sommigen van ons daar ook geweest. We zouden er zijn omgekomen als de oneindige barmhartigheid niet had ingegrepen. Nu we terugdenken aan de goedertierenheid van de HEERE, zien we hoe goed het voor ons was dat onze eigen kracht het begaf. Het dreef ons naar de Sterke, om van Hem kracht te ontvangen. En hoe goed het was dat ons licht helemaal doofde, zodat het licht van de HEERE alles in alles voor ons werd.

Vers 12

"Mijn liefhebbers en mijn vrienden staan van tegenover mijn plage." Wat voor genegenheid ze ook voorwendden, ze hielden zich ver van hem. Een zinkend schip trekt vaak de boten in zijn buurt mee de diepte in, en zo wilden zij niet door zijn ellende worden meegesleurd. Het is erg hard als juist wie als eersten te hulp zouden moeten snellen, als eersten de benen nemen.

Als iemand diep in zielennood zit, kunnen zelfs de liefste vrienden zich niet in zijn situatie verplaatsen. Ze mogen nog zo bezorgd zijn: de zweren van een tedere gewetenspijn kunnen zij niet verbinden. Wat is het eenzaam voor een ziel die onder de overtuigende kracht van de Heilige Geest door moet!

"En mijn nabestaanden staan van verre." De vrouwen en andere bekenden van onze Heere keken van veraf naar Zijn kruis. Zo ziet ook een ziel die om haar zonde gewond is, alle mensen als toeschouwers op afstand, en in heel de menigte vindt zij niemand die helpt. Vaak staan familieleden degenen in de weg die Jezus zoeken. Nog vaker kijken ze onbewogen toe. Maar al te zelden proberen ze de boetvaardige naar Jezus te leiden.

Vers 13

"En die mijn ziel zoeken, leggen mij strikken." Wee ons als we, naast ons innerlijk verdriet, ook nog van buiten door verzoekingen worden

belaagd. Davids vijanden probeerden hem op gemene wijze in de val te lokken. Lukte het niet met eerlijke middelen, dan maar met oneerlijke. Strikken leggen is een laag bedrijf. Alleen de stropers van de duivel zelf verlagen zich daartoe. Maar gebed tot God zal ons redden. Wie door de Geest wordt geleid, kan alle sluwheid van heel het gezelschap van verleiders weerstaan en overwinnen.

"En die mijn kwaad zoeken, spreken verdervingen." Leugens en lasteringen stroomden uit hen als water uit de stadspomp. Hun tong stond nooit stil en hun hart verzon voortdurend leugens. "En zij overdenken den gansen dag listen." Ze waren nooit klaar. Hun smidse draaide van de ochtend tot de avond. Als ze niets konden doen, praatten ze. Als ze niets konden zeggen, bedachten ze iets, smeedden ze plannen en beraamden ze complotten.

Het kwaad kent geen rust. Slechte mensen krijgen nooit genoeg van het kwaad. Ze trekken over zee en land om een gelovige schade te doen. Geen werk is hun te zwaar en geen kosten zijn te hoog, als ze de onschuldige maar helemaal kunnen vernietigen. Onze troost is dat ons heerlijke Hoofd de hardnekkige kwaadaardigheid van onze vijanden kent. Op Zijn tijd maakt Hij er een einde aan, en nu al zet Hij er een grens omheen.

Vers 14

"Ik daarentegen ben als een dove, ik hoor niet." Dat was goed en moedig gedaan. Een heilige onverschilligheid voor de lasteringen van kwaadwilligen is echte moed en wijs beleid. Het is goed om te doen alsof we niets kunnen horen of zien. Misschien bedoelt de dichter dat hij wel doof móést zijn, omdat hij de hoon van de wreden niet kon beantwoorden. Hij voelde dat er veel waars school in hun onedelmoedige beschuldigingen.

"En als een stomme, die zijn mond niet opendoet." David zweeg moedig, en daarin was hij bij uitstek een beeld van onze Heere Jezus. Diens wonderlijke stilzwijgen voor Pilatus sprak veel krachtiger dan

woorden. Jezelf niet verdedigen is vaak het moeilijkst, en vaak ook het verstandigst.

Vers 15

"Ja, ik ben als een man, die niet hoort, en in wiens mond geen tegenredenen zijn." David zegt nog eens dat hij zweeg. Dat doet hij met opzet en niet zomaar: we moeten het zien, er bewondering voor krijgen en het navolgen. We hebben een Voorspraak, dus we hoeven onze eigen zaak niet te bepleiten. De Heere zal onze vijanden terechtwijzen, want de wraak komt Hem toe. Daarom mogen we geduldig afwachten, zonder ons te haasten. Onze kracht is om rustig te blijven zitten en de zaak aan Hem over te laten.

Vers 16

"Want op U, HEERE! hoop ik; Gij zult verhoren, HEERE, mijn God!" David vertrouwde zich toe aan Hem Die rechtvaardig oordeelt. Zo kon hij in geduld zijn ziel bewaren, rustig en vast van vertrouwen. Hoop op Gods ingrijpen en geloof in de kracht van het gebed: dat zijn twee zegenrijke steunpilaren voor de ziel in tijden van tegenspoed.

Wie zijn recht niet meer bij het schepsel zoekt, maar zich richt tot de soevereine Heere van alles, tot Hem als onze eigen God van het verbond, vindt de rijkste troost in het wachten op Hem. Een goede naam, hoe zuiver ook, kan als een mooie parel in de modder worden gegooid. Maar op Zijn tijd, wanneer de Heere Zijn juwelen bijeenbrengt, zal een godvrezend karakter stralen in onbewolkte pracht. Rust dus uit, jij die belasterd wordt, en wacht stil op Hem, en laat je ziel niet heen en weer slingeren door zorgen.

Vers 17

"Want ik zeide: Dat zij zich toch over mij niet verblijden! Wanneer mijn voet zou wankelen, zo zouden zij zich tegen mij groot maken." De vrome man was niet ongevoelig voor wat anderen over hem zeiden. Hij was bang voor de scherpe steken van spottende boosaardig-

heid. Hij vreesde dat hij door zijn gedrag of door zijn omstandigheden de goddelozen een reden zou geven om te triomferen. Die angst maakte hij tot een argument in zijn gebed, en tegelijk was het een prikkel om te bidden.

De kleinste smet op een heilige wordt zeker opgemerkt. Lang voordat hij valt, begint de vijand al te schelden. Eén misstap van de voet, en alle honden van de hel beginnen te blaffen. Wat moeten we voorzichtig zijn, en wat moeten we vurig blijven bidden om genade die ons overeind houdt! We willen niet, zoals de blinde Simson, een speelbal van onze vijanden worden. Laten we dus oppassen voor de verraderlijke Delila van de zonde, door wie onze ogen zo gauw kunnen worden uitgestoken.

Vers 18

"Want ik ben tot hinken gereed." Dat is: als iemand die mank loopt, met wankelende stappen, vlak voor een val. Wat past dit ons allemaal goed, want niemand van ons staat zo stevig als hij denkt! "Die meent te staan, zie toe, dat hij niet valle." Hoe weinig is er nodig om een christen te laten hinken, en hoe klein kan de steen zijn waarover hij struikelt! Deze plaats gaat over een zwakte die door pijn en verdriet is ontstaan, zoals we hier duidelijk zien. De lijder stond op het punt het in wanhoop op te geven. Hij was zo terneergedrukt dat hij over een strohalm struikelde. Sommigen van ons weten uit pijnlijke ervaring hoe het is om als droge tonder te zijn voor de vonken van verdriet: klaar om te hinken, klaar om te rouwen, klaar om bij elke gelegenheid en om elke reden te zuchten en te huilen.

"En mijn smart is steeds voor mij." David hoefde niet uit het raam te kijken om verdriet te vinden. Hij voelde het van binnen en kreunde onder een lichaam van zonde dat hem steeds zwaarder plaagde. Diepe overtuiging blijft het geweten prikkelen. Ze laat zich niet afschepen met een lapmiddel van vrede, maar voert oorlog op leven en dood, tot de vijandschap is gedood. Zolang de Heilige Geest het kost-

bare bloed van Jezus nog niet heeft toegepast, zit een waarlijk wakker geworden zondaar vol rauwe wonden. Die kunnen niet genezen, niet verbonden en niet verzacht worden met zalf.

Vers 19

"Want ik maak U mijn ongerechtigheid bekend." De laster van zijn vijanden wijst David van de hand, maar de beschuldigingen van zijn eigen geweten geeft hij toe. Openlijk belijden is goed voor de ziel. Als verdriet leidt tot een oprechte, berouwvolle erkenning van zonde, dan is het gezegend verdriet, iets om God het meest voor te danken. "Ik ben bekommerd vanwege mijn zonde." Mijn belijdenis zal gekruid zijn met zoute tranen. Het is goed om niet zozeer onze zorgen te bewenen als wel de zonden aan te klagen die er de wortel van zijn. Verdriet over zonde maakt de zonde niet goed, maar het is wel de juiste gezindheid om naar Jezus te gaan, Die de verzoening is en de Zaligmaker. Wie zijn zonden eindelijk beëindigt, is dicht bij het einde van zijn nood.

Vers 20

"Maar mijn vijanden zijn levende, worden machtig." Hoe zwak en hoe dicht bij de dood de rechtvaardige ook is, de kwade machten die hem tegenstaan zijn zeker levendig genoeg. De wereld, het vlees en de duivel kampen nooit met zwakte of loomheid. Deze drie-eenheid van het kwaad werkt met machtige, onvermoeibare kracht om ons ten val te brengen. Als de duivel ziek was, of onze begeerten zwak, of mevrouw Bubble krachteloos, dan zouden we in het gebed kunnen verslappen. Maar met zulke levendige en sterke vijanden mogen we niet ophouden om krachtig tot onze God te roepen.

"En die mij om valse oorzaken haten, worden groot." Hier komt nog een ellende bij: we zijn niet alleen te zwak tegen onze vijanden, ze zijn ons ook nog eens met honderd tegen één in aantal de baas. Hoe verkeerd de zaak van het kwaad ook is, ze is populair. Het koninkrijk van de duisternis groeit en groeit, steeds verder. Wat een ellende bo-

ven alle ellende, en wat doet het pijn, dat we de belijdende vrienden van Jezus Hem zien verlaten, terwijl de vijanden van Zijn kruis en Zijn zaak zich in steeds grotere scharen verzamelen!

Vers 21

"En die kwaad voor goed vergelden, staan mij tegen." Zulke vijanden zou een verstandig mens zich wensen. Waarom zouden we de liefde zoeken van zulke harteloze zielen? Het is een sterk pleidooi tegen onze vijanden als we zonder onrecht kunnen zeggen dat ze op de duivel lijken, wiens aard het is om kwaad met goed te beantwoorden. "Omdat ik het goede najaag." Als mensen ons daarom haten, mogen we blij zijn dat we het dragen: hun woede is de onbewuste hulde die het kwaad aan het goede brengt.

Dit vers staat niet haaks op de belijdenis die David net deed. We kunnen ons voor God even schuldig voelen en toch volkomen onschuldig zijn aan elk onrecht tegenover onze medemensen. Het is één ding om de waarheid over jezelf toe te geven, en iets heel anders om je te laten beliegen. De Heere mag mij rechtvaardig slaan, en toch kan ik tegen mijn medemens zeggen: "Waarom slaat gij Mij?"

Vers 22

"Verlaat mij niet, o HEERE!" Nu heb ik U het hardst nodig. Wanneer ziekte, laster en zonde een heilige tegelijk bestoken, heeft hij bijzondere hulp uit de hemel nodig, en die zal hij ook krijgen. Hij is nergens bang voor zolang God bij hem is, en God is altijd bij hem, voor altijd en eeuwig. "Wees niet verre van mij." Onthoud mij het licht van Uw nabije, dierbare liefde niet. Maak U aan mij bekend. Sta aan mijn zijde. Laat mij voelen dat ik, hoewel ik verder geen vriend heb, in U een buitengewoon genadige en alles overtreffende Vriend bezit.

Vers 23

"Haast U tot mijn hulp." Uitstel zou onze ondergang betekenen. De arme smekeling was zwaar aangeslagen, uitgeput en bijna bezweken;

alleen snelle hulp kon hem nog redden. Zie hoe verdriet het bidden dringender maakt, en hoe het ons wakker schudt! Dit is een van de zoete vruchten van verdrukking: ze geeft nieuw leven aan ons pleiten en drijft ons vol vurigheid naar onze God.

"HEERE, mijn Heil!" Niet alleen mijn Zaligmaker, maar mijn Heil. Wie de Heere aan zijn zijde heeft, heeft het heil al in bezit. Het geloof ziet de gezegende afloop van al zijn smeekbeden vooruit en begint in dit vers God de eer te geven voor de barmhartigheid die nog komt. De Heere zal ons niet in de steek laten. Zijn genade komt ons op het meest geschikte moment te hulp, en in de hemel zullen we zien dat we geen enkele beproeving te veel hebben gehad en geen enkele pijn te scherp. Het besef van zonde zal smelten in de vreugde van het heil. Droefheid leidt tot dankbaarheid, en dankbaarheid tot een onuitsprekelijke vreugde vol heerlijkheid.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Het eerste woord, *Mizmor* of Psalm, is de naam voor vierenveertig heilige gedichten, waarvan tweeëndertig aan David worden toegeschreven. De Engelse lezer moet goed weten dat dit woord in het oorspronkelijke Hebreeuws niet hetzelfde is als het woord dat de algemene titel van het boek der Psalmen vormt. Dat laatste betekent Lofzang. Het woord Psalm, zoals het in de tekst en in de titels van de afzonderlijke liederen staat, is in het Hebreeuws steeds Mizmor. Die term geeft precies het dichterlijke karakter ervan aan.

Om de eigenlijke betekenis uit te leggen, grijp ik terug op de mooie en nauwkeurige omschrijving van bisschop Lowth. "Het woord Mizmor betekent een compositie die op een eigen manier is opgedeeld in zinnen, kort, vaak voorkomend, en gemeten door regelmatige tussenpozen." ... Verder zegt hij dat Zamar snoeien of afsnijden betekent, zoals bij het weghalen van overtollige takken van bomen. Daarna

noemt hij de bijkomende betekenis “zingen met stem of instrument”, en hij meent dat Mizmar beter kan worden teruggebracht tot de oorspronkelijke zin van de wortel. Het zou dan een gedicht zijn dat in korte zinnen is verdeeld en is gesnoeid van alle overbodige woorden. Dat is het eigen kenmerk van de Hebreeuwse dichtkunst. — John Jebb.

Titel

De titel die David aan deze psalm geeft, is de moeite van het opmerken waard. “Een psalm van David, om te doen gedenken.” David lag, zo dacht hij, op zijn sterfbed. Hij zei: dit zal een psalm van gedachtenis zijn. Ik wil de zonde in herinnering brengen, aan God mijn onreinheden met Bathseba belijden en de kwaden van mijn leven voor de geest halen. Wanneer God u onder verdrukking brengt, bent u in de juiste toestand om uw zonden aan God te belijden en u ze te herinneren. — Christopher Love.

Titel

De psalm is om te doen gedenken. Dit lijkt ons te leren, en het is een goede les, dat goede dingen levend moeten blijven in ons geheugen. We moeten vaak gaan zitten, terugkijken, nagaan en in onze overdenking doorlopen wat voorbij is, zodat we nooit iets goeds in vergetelheid laten wegzinken. Van de dingen die David zichzelf in herinnering bracht, waren de eerste en voornaamste (1) zijn vroegere beproevingen en zijn vroegere verlossingen.

Het grote punt in Davids psalm is echter om te doen gedenken (2) hoe verdorven onze natuur is. Misschien is er geen psalm die de menselijke natuur zo volledig beschrijft, gezien in het licht dat God de Heilige Geest erop laat vallen wanneer Hij ons van zonde overtuigt. Ik ben ervan overtuigd dat de beschrijving hier met geen enkele bekende lichamelijke ziekte overeenkomt. Ze lijkt sterk op melaatsheid, maar heeft enkele kenmerken die we niet samen aantreffen in welke melaatsheid dan ook die oude of moderne schrijvers hebben

beschreven. Het is namelijk een geestelijke melaatsheid, een ziekte van de ziel zelf. Het gaat om een ziekte van binnen, en David schildert haar levensecht. Hij wil dat we dat goed onthouden.

Een derde ding dat de psalm ons in herinnering brengt, is (3) onze vele vijanden. David zegt dat zijn vijanden strikken voor hem legden, zijn ongeluk zochten, verderfelijke dingen spraken en de hele dag door listen bedachten en overpeinsden. "Maar", vraagt iemand, "hoe kwam het dat David zoveel vijanden had?" Hoe kon hij er zoveel maken? Moet hij niet onvoorzichtig en overhaast zijn geweest, of misschien somber en nors? Uit zijn leven blijkt dat niet. Hij maakte juist vijanden doordat hij zo angstvallig heilig was. Zijn vijanden vielen hem niet aan omdat hij goddeloos was, maar, zoals hij in deze zelfde psalm zegt, omdat hij het goede liefhad. Het uiteindelijke gevolg van de godsdienst van Christus is overal vrede te brengen, maar het eerste gevolg is ruzie te veroorzaken.

Verder herinnert de psalm ons aan (4) onze genadige God. Alles wat ons naar God drijft, is een zegen. En alles wat ons ervan afbrengt om op mensenkracht te leunen, en vooral wat ons afbrengt van de poging om alleen te staan, is een weldaad voor ons. — C.H.S.

Gehele psalm

De meest wonderbaarlijke kenmerken van deze psalm zijn: de diepte van ellende waarin de psalmist in het eerste deel gaandeweg wegzinkt in zijn klachten, het plotselinge grijpen naar de arm van barmhartigheid en almacht dat in Psalm 38:10 gebeurt, en de buitengewoon hoge troost en vertroosting waarmee hij aan het einde uitkomt. — Benjamin Weiss.

Vers 2

"O HEERE! straf mij niet in Uw groten toorn." Maar is dat niet een ongerijmd verzoek, om God te vragen mij niet te bestraffen in Zijn toorn? Alsof ik denk dat Hij mij zou bestraffen als Hij niet toornig was! Is het geen zinloze bede, God te bidden mij niet te kastijden in

Zijn mishagen, alsof Hij mij zou kastijden als Hij niet mishaagd was? Ook de meest koppige en weerspannige mensen blijven rustig zolang ze tevreden zijn. En zou ik dan zo over de grote en toch genadige God denken, dat Hij tevreden kan zijn en toch niet rustig?

Maar, o mijn ziel, is bestraffen in Zijn toorn hetzelfde als bestraffen terwijl Hij toornig is? Hij kan bestraffen wanneer Hij toornig is en Zijn toorn toch intomen en in bedwang houden. Maar bestraffen in Zijn toorn is Zijn toorn de vrije teugel geven. En wat is de teugel aan Zijn toorn geven anders dan haar Zijn barmhartigheid laten voorbijlopen? Wat een ellendige toestand zou dat voor mij zijn: Zijn toorn zien aanvallen terwijl Zijn barmhartigheid niet klaarstaat om mij te helpen! Zijn grimmigheid op mij zien neerkomen zonder dat Zijn goedertierenheid erbij is om haar weg te nemen!

O, bestraf mij daarom niet in Uw toorn, o God, maar laat Uw bestraffing wachten op Uw barmhartigheid. Kastijd mij niet in Uw mishagen, maar laat Uw goedertierenheid de roede bewaren. — Sir Richard Baker.

Vers 2

"En kastijd mij niet in Uw grimmigheid", enzovoort. Beide woorden, die wij vertalen met kastijden en grimmigheid, zijn woorden met een zware en heftige lading. Ze drukken allebei de eeuwigheid van Gods gramschap uit, tot en met het vastbinden van ziel en lichaam in eeuwige ketenen van duisternis. Het eerste woord, jasar, betekent in de Schrift vincire, binden: vaak met touwen, vaak met ketenen. Het gaat om boeien, handboeien of het vastbinden van de armen van mensen die terechtgesteld worden. Het wijst dus op slavernij, een gebondenheid de hele weg, en uiteindelijk op verderf. Zo gebruikt Rehabeam het woord: "Mijn vader heeft u met geselen gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen kastijden." 1 Kon. 12:11.

Dan het andere woord, chamath. Dat betekent niet alleen hete gramschap, maar ook het gevolg van Gods hete gramschap waarop

de profeet Jesaja doelt: “Daarom heeft Hij over hen uitgestort de grimmigheid Zijns toorns en de macht des oorlogs; en Hij heeft ze rondom in vlam gezet, doch zij merken het niet; en Hij heeft ze in brand gestoken, doch zij nemen het niet ter harte.”

Dit zijn de vreselijke kenmerken van Gods hete gramschap: in een oven zitten en het niet voelen. In een gewoonte van zonde leven en niet weten wat ons tot verzoeking brengt. Tot as verbranden en zo niet alleen zonder enig vocht zijn, zonder al die heilige tranen, maar als as zonder enige kans dat er iets goeds in ons kan groeien.

En toch heeft dit woord, chamath, een nog zwaardere betekenis, want het betekent vergif zelf, verderf zelf. Zo wordt het tweemaal in één vers gebruikt: “Zij hebben vurig venijn, naar gelijkheid van vurig slangenvenijn” Ps. 58:5-6. Deze hete gramschap is dus het vergif van de ziel. Het is verharding hier, en de voortzetting van die verharding: een uiteindelijk onberouwvol leven hier en een eindeloos onberouwvolle toestand in het hiernamaals. Dan sterf je zonder enig echt berouw hier, en leef je voor eeuwig zonder enige mogelijkheid van toekomstig berouw.

David ziet dus in dat als God straft in toorn, het zal uitlopen op kastijden in hete gramschap. Want wat zou Hem tegenhouden? Immers, “indien een man tegen den HEERE zondigt, wie zal voor hem bidden?” zegt Eli. “Twist Gij mijn twistzaak”, zegt David. Alleen de Heere kan hem terzijde staan met raad en voor hem pleiten, en die Heere is zowel de Rechter als toornig. — John Donne.

Vers 3

Want Uw pijlen zijn in mij gedaald. Eerst kijken we in welk opzicht David deze beproevingen pijlen noemt, en dat blijkt in meerdere opzichten te kloppen. Ten eerste zijn ze alienae: ze komen van buiten. Niemand schiet een pijl op zichzelf af, dus ze liggen niet in zijn eigen macht. Ten tweede zijn ze veloces: ze komen snel, en hij kan hun tijdstip niet bepalen. Ten derde zijn ze vix visibiles. Helemaal onzichtbaar

zijn ze niet, maar ze zijn zo sluw dat je een scherp oog en voortdurende waakzaamheid nodig hebt om ze te ontwijken. Het zijn dus pijlen in de hand van een ander en niet in zijn eigen hand. Zo snel als ze aankomen, zo onzichtbaar zijn ze voordat ze komen.

Verder zijn het véle pijlen. De overwinning ligt dus niet in het ontkomen aan één of twee. En ze blijven steken. David is niet zo goed gepantserd dat ze afketsen en niets achterlaten. Ze blijven vastzitten. De klap is gevoeld en de wond is gezien, maar genezing komt niet meteen, en hij kan ze niet van zich afschudden. Infixae sunt: ze zitten vast. En dat in heel zijn wezen: in lichaam en ziel, in zijn gedachten en daden, in zijn zonden en zelfs in zijn goede werken. Infixae mihi: er is geen enkel deel van hem, geen enkel vermogen, waarin ze niet steken. Dan is er nog iets, misschien wel een gedachte op zich: de hand die ze schoot, drukt hem. Op de slag volgt de druk, en die drukt zwaar, dat wil zeggen heftig.

Maar (en dat is onze slotsom) sagittae tuae, Uw pijlen, en manus tua, Uw hand. Deze pijlen en deze hand die hem zo zwaar drukt, zijn de pijlen en de hand van God. Daarom moeten ze eerst hun werk doen. Ze kunnen hun doel niet missen en niet worden gestuit. Toch brengen ze troost mee, want het zijn Zijn pijlen. Geen pijl van Hem en geen druk van Zijn hand komt zonder die balsem van barmhartigheid, die net zo snel heelt als Hij verwondt. — John Donne.

Vers 3

Uw pijlen zijn in mij gedaald (Engels: blijven vast steken). God vindt aanhoudend bidden altijd aangenaam, maar wij hebben het het hardst nodig als Zijn vrolijke gezicht in een frons is veranderd en we met recht bang zijn dat Zijn toorn blijft duren. Heb ik geen reden om dat te vrezen, nu de pijlen van Zijn toorn zo vast in mij zitten? Had Hij van mij alleen een schietschijf willen maken om op te mikken, dan had Hij Zijn pijlen vast snel weer opgeraapt. Maar nu Hij ze in mij laat zitten en niet terugneemt, wat kan ik anders denken dan dat Hij mij

tot Zijn pijlkoker wil maken? Dan kan ik lang wachten voordat Hij ze eruit trekt.

Het zijn pijlen met veren van snelheid en punten van scherpte. Om ze kracht mee te geven in hun vlucht zijn ze afgeschoten, mag ik zeggen, uit Zijn kruisboog. Ja zeker, uit Zijn boog van kruisen! Want geen pijlen vliegen zo snel en dringen zo diep door als de kruisen en verdrukkingen waarmee Hij mij heeft overvallen. Overvallen, ja, want toen ik mij het veiligst waande en zei: "Ik zal niet wankelen in eeuwigheid", juist toen vielen deze pijlen van Zijn toorn op mij neer. Ze zitten zo vast in mijn vlees dat alleen de arm van Hem Die ze schoot ze eruit kan trekken. O God, zoals U Uw arm van toorn hebt uitgestrekt om deze pijlen op mij af te schieten, strek dan ook Uw arm van barmhartigheid uit om ze eruit te trekken. Dan mag ik U liever lofzangen zingen dan klaagliederen. En dan laat U Uw macht zien in vergeven, net zoals U die liet zien in veroordelen. — Sir Richard Baker.

Vers 3

Uw pijlen. Pijlen zijn (1) snelle, (2) heimelijke, (3) scherpe en (4) dodelijke wapens. Ze trekken bloed en drinken bloed, zelfs tot dronkenschap toe (Deut. 32:42). Verdrukkingen lijken in al deze opzichten op pijlen, en dat gaan we nu een voor een bekijken. 1. Verdrukkingen komen vaak razendsnel, met een flits als van een pijl, snel als een gedachte. 2. Verdrukkingen komen plotseling en onverwacht. Een pijl is op iemand voordat hij het weet, en zo zijn verdrukkingen ook. Job zegt wel dat hem overkwam wat hij vreesde, dus hij zag deze pijl al aankomen. Toch zijn verdrukkingen meestal onverwachte gasten: ze dringen bij ons binnen als we er niet van dromen. 3. Ze komen met weinig geluid. Je voelt een pijl voordat je hem hoort, of op hetzelfde moment. Een pijl vliegt stil en heimelijk, sluipt op iemand af en verwondt hem zonder dat hij het merkt of ziet. Tot slot is elke verdrukking scherp, en van zichzelf dodelijk. Dat iemand er toch iets goeds

uit haalt, en er dus wel bij vaart, is te danken aan Gods genade en niet aan de aard van de verdrukking. — Joseph Caryl.

Vers 3

Laat niemand deze woorden van boetvaardigheid (Ps. 38:2-5) overdreven of buitensporig vinden. Het zijn de woorden van de Heilige Geest van God, Die spreekt door de mond van de man naar Gods hart. Als wij net zo boetvaardig waren als David, zouden we zijn taal tot de onze maken. Zoals het nu is, zijn onze gevoelens verkild, en daarom gaan we niet op zijn woorden in ... Let ook op hoe alle ellende wordt teruggebracht tot waar het echt om gaat. De zonde wordt niet beweend omdat ze de schuldige zelf schaadt, maar omdat ze God smaad aandoet. David denkt eerst aan de "toorn" van de HEERE en aan Zijn hete gramschap. Wat hem het meest kwelt, zijn niet de "pijlen" zelf, maar dat het Gods pijlen zijn. "Uw pijlen zijn in mij gedaald, en Uw hand is op mij nedergedaald." Er is geen gezondheid in zijn vlees, omdat God ontstemd is. Dát is ware boete: niet "de droefheid der wereld", die "werkt den dood", maar "de droefheid naar God", die "werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid." — A Commentary on the Seven Penitential Psalms. Chiefly from Ancient Sources, (door A.P.F.) 1847.

Vers 3

Uw hand is op mij nedergedaald. Niet de hand van Egypte of Assur. Dan zou het hand tegen hand zijn, een tweegevecht tussen ongeveer gelijken, waarin kracht en krijgslist de overwinning kunnen brengen. Maar nu staat er: Uw hand. De kracht van een mensenslag is gering, want ze hangt af van de kracht en spieren van zijn arm. Zo antwoordden de vorsten van Midian aan Gideon, toen hij zijn zoon beval de kracht van zijn zwaard op hen te beproeven: "Sta gij op, en val op ons aan, want naar dat de man is, zo is zijn macht." Richt. 8:21. Maar "vreselijk is het te vallen in de handen des levenden Gods." Hebr. 10:31. Homerus sprak over de handen van Jupiter (Gr.) als handen waarvan

de lof niet genoeg uitgesproken kon worden. Sommigen lezen (Gr.): handen die onaantastbaar en onweerstaanbaar sterk zijn. Alle goden in de hemel konden een slag van Jupiters hand niet afweren. Deze hand slaat nooit anders dan om de zonde. En waar de zonde machtig is, is haar slag zwaar. — Thomas Adams.

Vers 4

Uw gramschap ... mijn zonde. Helaas, ik ben als een aambeeld onder twee hamers: de ene is Uw toorn, de andere mijn zonde. Beide slaan onophoudelijk op mij in. De hamer van Uw toorn slaat op mijn vlees en maakt het ongezond. De hamer van mijn zonde slaat op mijn beenderen en maakt ze onrustig. Eigenlijk slaan beide op beide, maar Uw toorn meer op mijn vlees, omdat dat gevoeliger is, en mijn zonde meer op mijn beenderen, omdat die hardnekkiger zijn. Gods toorn en de zonde zijn de twee werkende oorzaken van alle ellende, die allebei tegelijk aan het werk zijn. De aanleiding (procatarctisch, zo heet dat bij ziekten: de opwekkende oorzaak) is echter de zonde. Gods toorn valt niet op ons neer, tenzij wij die zelf door onze zonde over ons halen, zoals het huis dat Simson op zijn eigen hoofd trok. — Sir Richard Baker.

Vers 4

Mijn vlees ... mijn beenderen. Aan de ongezondheid van mijn vlees weet ik dat God toornig op mij is. Zonder Zijn toorn zou mijn vlees gezond zijn. Maar hoe kan het gezond zijn, nu Gods toornige hand er onophoudelijk op slaat en nooit ophoudt? Aan de onrust van mijn beenderen weet ik dat ik zonde in mijn boezem heb. Zonder zonde zouden mijn beenderen rustig zijn. Maar hoe kunnen ze rusten, nu de zonde er onophoudelijk aan knaagt met de worm van wroeging?

Je zou denken, zo zegt hij, dat mijn beenderen ver genoeg weg en diep genoeg verborgen lagen om geen kwaad van de zonde te ondervinden. Toch zie je hier hoe doordringend en giftig de zonde is, want ze dringt dwars door mijn vlees heen en brengt onrust tot in mijn

beenderen zelf. Ik weet dat mijn vlees schuldig is aan veel fouten en daarom terecht ongezondheid verdient. Maar wat hebben mijn beenderen gedaan? Zij leveren geen brandstof voor de vlammen van de zinnelijkheid van mijn vlees. Waarom zouden zij dan verontrust worden? Maar zijn mijn beenderen niet de steunpilaren van mijn vlees? Zijn ze daardoor niet in elk geval medeplichtig aan de fouten van mijn vlees? Als medeplichtigen krijgen ze dezelfde straf als het vlees zelf, dat de hoofdschuldige is. — Sir Richard Baker.

Vers 4

Er is geen vrede in mijn beenderen, vanwege mijn zonde. Een christen is in dit leven als kwikzilver: dat heeft beweging in zichzelf, maar geen rust. We komen nooit tot stilstand, maar zijn als de bal op het racket of het schip op de golven. Zolang we zonde hebben, is dat zo, net als bij kwikzilver. Een kind van God is vol beweging en onrust ... We leven hier in een voortdurende jacht, in een onophoudelijk heen en weer schommelen. Ons leven is als het getij: soms eb, soms vloed. Hier is geen rust, en dat komt doordat we uit het middelpunt zijn. Alles blijft in beweging totdat het in het middelpunt komt. Christus is het middelpunt van de ziel. De kompasnaald trilt totdat ze de Noordpool bereikt. — Thomas Watson.

Vers 4

Leer hier van bedelaars hoe je hulp en verlichting krijgt. Leg je zweren open, maak je nood bekend, laat al je ellende zien en maak je situatie niet beter dan ze is. Bedelaars ontdekken door ervaring: hoe ellendiger ze eruitzien, hoe meer medelijden ze krijgen en hoe meer hulp. En toch zijn de barmhartigheden van de barmhartigste mensen maar druppels vergeleken met de oceanen van Gods barmhartigheid. Onder de mensen zijn er bovendien velen zoals de priester en de Leviet in de gelijkenis (Luk. 10:30-32), die een naakte, gewonde man, half dood achtergelaten, kunnen voorbijlopen zonder medelijden te hebben of te helpen. Maar God heeft, als de barmhartige Samaritaan,

altijd medelijden met wie, doordrongen van hun ellende, gedwongen zijn te roepen en om hulp te smeken. Lees hoe Job (Job 6:1-30 en Job 7:1-21), David (Ps. 38:4 enz.), Hizkia (Jes. 38:10 enz.) en andere heiligen hun klachten voor de Heere uitstortten. Let er ook op welke barmhartigheid de Heere hun bewees. Zo vind je daar goede voorbeelden van hoe je je in zulke omstandigheden kunt gedragen, en ook een goede aanmoediging om dat te doen. Dit is wat God van ons verwacht, en hier wil Hij ons naartoe brengen: dat we, omdat we onze eigen leegte en tekortkoming zien en de onmacht van anderen om ons te helpen, in alle nederigheid naar Zijn barmhartigheid vluchten. — William Gouge.

Vers 5

Want mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden. David geeft hier een reden waarom zijn gebed zo heftig moet zijn, waarom zijn ellende zo hevig is en waarom Gods toorn blijft duren. Hij ziet dat het allemaal komt doordat al die giftige eigenschappen – heftigheid, hevigheid en duur – in zijn zonden samenkwamen en zich ontvouwden. Hij had heftig gezondigd, in de razernij van de lust. Hij had hevig gezondigd, door bloed te vergieten. En hij had voortdurend gezondigd, in een lange, zinloze zorgeloosheid.

In deze tekst zijn ze samengebracht in twee soorten, en die vormen ook de twee delen van mijn uitleg. Eerst de Supergressae super: “Mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd.” Daar zie je de veelheid, het aantal, de opeenvolging en dus de voortgang van zijn zonde. Dan de Gravatae super: “Als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden.” Daar zie je de grootte, het gewicht en de ondraaglijkheid van zijn zonde.

Sint Augustinus noemt deze twee kanten van de zonde ignorantiam, et difficultatem: onwetendheid en moeilijkheid. Eerst was David onwetend. Hij zag het getij niet toen het op hem aanzwol: abyssus

abyssum, de afgrond riep tot de afgrond. “Al Uw baren en Uw golven zijn over mij heengegaan”, zegt hij op een andere plaats. Hij merkte niet dat ze kwamen tot ze over hem heen waren. Hij zag zijn afzonderlijke zonden niet terwijl hij ze beging, en werd zich er pas van bewust toen ze de supergressae super bereikten: zo hoog dat hij overspoeld en omsloten was en zijn ongerechtigheden over zijn hoofd gingen. Daarin ziet Augustinus de ignorantia: zijn gebrek aan opmerkzaamheid, zijn onoplettendheid, zijn onbezonnenheid ten aanzien van zijn eigen toestand.

Dan wijst hij op de difficultas, de moeite om te herstellen, en dat is het tweede punt. Wie onder water zit, heeft geen lucht om bij te zien of bij te horen. Hij heeft niets om naar te grijpen, voelt geen grond om zich van af te zetten en voelt geen tak om zich aan op te trekken. Daarin ziet Augustinus opnieuw de difficultas: hoe moeilijk herstel is.

Mozes drukt deze twee ellendes samen uit bij de ondergang van de Egyptenaren, in zijn lied na Israëls verlossing en de onderdompeling van de Egyptenaren: “De afgronden hebben hen bedekt.” Daar heb je de supergressae super: hun ongerechtigheden gingen, in de straf daarvoor, over hun hoofd. Daarna zonken zij naar de bodem als een steen, zegt Mozes. Daar heb je de gravatae super: ze drukten hen neer, onderdrukten hen, verdrukten hen. Ze lagen onder die last en daar moesten ze blijven liggen, zonder dat iemand hen eruit kon halen. De Egyptenaren, David en wij hebben te veel zonden om boven water te blijven, en te zware zonden om weer boven te komen als we eenmaal zijn gezonken. — John Donne.

Vers 5

“Als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden.” Geen kracht is zo groot dat ze niet te zwaar beladen kan worden. Simson droeg de poorten van Gaza nog licht weg, maar toen er een heel huis op hem instortte, werd hij verpletterd en stierf hij. Zo gaat het ook mij, helaas: ik ga gebukt. Sinds mijn geboorte heb ik zonde op mijn schou-

ders gehad, en lange tijd droeg ik die even luchtig als Simson de poorten van Gaza. Maar nu ik een heel huis vol zonde over mezelf heb afgeroepen, hoe zou ik dan niet bezwijken onder zo'n gewicht?

En bezwijken zou je ook echt, mijn ziel, als God ondanks al Zijn toorn geen medelijden met je had, en ondanks al Zijn ongenoegen Zijn hand niet terughield van nog meer straf. — Sir Richard Baker.

Vers 5

Het is voor ons bijzonder nuttig dat de misstappen van heilige mannen van God in de Bijbel zijn opgeschreven. Een vlek valt nergens zo akelig op als op een mooi gezicht of op een brandschoon kleed. En het is goed om precies te weten hoe smerig de zonde is. Zo leren we ook nederig over onszelf te denken en te leven van Gods genade. Zo leren we ook om scherper op onszelf te letten en voorzichtig te zijn, zodat we niet in dezelfde of in nog ergere zonden vallen. Gal. 6:1. — Herman Witsius, D.D., 1636-1708.

Verzen 5-6

Pas als we echt begrijpen wat hier allemaal achter zit, gaan we zien hoe diep onze zondigheid zit. Er bestaat een zeker soort schuldgevoel dat onze trots en eigenwaarde ongemoeid laat. Zo'n gevoel kunnen we best hebben, en dan zeggen we met grote ernst: "Mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden." Maar het wordt anders wanneer we onszelf beter leren kennen. Dan gaan we ons walgen van onze eigen slechtheid. Onze dwaasheid, ons lage gedrag en onze ondankbaarheid drukken ons neer, we gaan onszelf verafschuwen, en dan kunnen we meegaan met vers 6.

Onze wonden waren eerst een reden voor zelfmedelijden. We konden er medeleven en troost van onze vrienden voor eisen. Nu zijn ze bedorven geraakt door de laagheid en dwaasheid die we in onszelf voelen. We verbergen ze liever, want als ze te zien waren, zou het dan niet zijn: "Mijn liefhebbers en mijn vrienden staan van tegenover mijn

plage"? Dan zwijgen we tegenover iedereen, behalve tegenover God: "Want op U, HEERE! hoop ik; Gij zult verhoren, HEERE, mijn God!" Ps. 38:16.

O liefde van God, die zich niet afkeert! O gezegende Jezus, Die Zich niet afkeerde van de melaatse die op zijn gezicht viel en zei: "Indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen." U strekte Uw hand uit en raakte hem aan, en zei: "Ik wil, word gereinigd!" Naar wie zouden we anders gaan dan naar U! — Mary B.M. Duncan.

Vers 6

"Mijn etterbuilen stinken, zij zijn vervuild", enzovoort. Deze woorden zijn voor een groot deel beeldspraak. Ze zeggen meer over de zieke toestand van zijn gemoed dan over die van zijn lichaam. — William Walford.

Vers 6

"Mijn etterbuilen stinken, zij zijn vervuild." Ik weet het, Heere, ik heb heel dwaas gehandeld. Ik liet mijn zweren zo lang open liggen zonder hulp te zoeken. Nu stinken mijn etterbuilen en zijn ze vervuild, net zo erg als het lichaam van Lazarus na vier dagen in het graf. Dat is genoeg om elk mens te doen wanhopen die U niet kent zoals ik. Want ik weet toch dat voor U geen tijd te laat is? Weet ik dan niet dat U evenveel wijsheid hebt om mijn dwaasheid te verhelpen als kracht om mijn wonden te genezen? Kon het graf Lazarus vasthouden toen U alleen maar Uw mond opende om hem te roepen? Zo weinig kan het bederf van mijn zweren hun genezing in de weg staan, als het U behaagt dat ze genezen worden.

Ik heb mijn eigen verstand dus onrecht aangedaan door hulp uit te stellen. Maar Uw macht doe ik geen onrecht aan door aan Uw genezing te wanhopen. Hoe zou ik wanhopen, nu ik weet dat U even machtig bent als barmhartig? Of moet ik liever zeggen: even barmhartig als machtig! — Sir Richard Baker.

Vers 6

"Mijn etterbuilen stinken, zij zijn vervuild." Dit kan letterlijk bedoeld zijn: de zweren die hij in zijn lichaam had (de woorden in het volgende vers wijzen daar ook op). Hij noemt ze wonden, omdat hij ze zag als de striemen of opgezwollen plekken (zo kan het oorspronkelijke woord ook betekenen) die Gods roede in zijn vlees had achtergelaten. Of het zijn de wonden van de pijlen waarover hij al sprak in Ps. 38:3: "Uw pijlen zijn in mij gedaald." Het kan ook beeldspraak zijn voor andere ellende die God over hem had gebracht, vergeleken met stinkende, etterende zweren. Dan doelt hij daarmee misschien op hoe lang die ellende al duurde, of op de scherpe pijn en het verdriet dat hij daardoor in zichzelf voelde. Toch denken sommigen, dat weet ik wel, dat het gaat over de schande die zijn zonden hem hadden bezorgd. — Arthur Jackson.

Verzen 6-7

Wie zijn zonde in zijn hart echt aanvoelt, is ook ontvankelijk voor de zaligheid; zonder dat gevoel blijft de zaligheid ver weg. Eerst moet je merken hoe ziek je bent. Alleen dan kan de ziel het geneesmiddel gelovig aannemen en goed begrijpen. Wanneer God Zijn Zoon met kracht wil laten zien, en het evangelie een "blijde klank" wil laten zijn, laat Hij eerst het geweten de last van de zonde voelen, zodat het eronder kreunt. En ik weet zeker: wie onder de last van zijn zonde zwoegt, zit vol klachten.

De Bijbel noemt honderden klachten van Gods volk onder die last. "Mijn etterbuilen stinken, zij zijn vervuild", roept de een, "vanwege mijn dwaasheid. Ik ben krom geworden, ik ben uitermate zeer nedergebogen; ik ga den gansen dag in het zwart." "Mijn ziel", roept een ander, "is der tegenheden zat, en mijn leven raakt tot aan het graf", Ps. 88:4. "Hij heeft mij geleid", kreunt een derde, "en gevoerd in de duisternis, en niet in het licht." Klaagl. 3:2.

Een levend mens moet in zo'n toestand wel schreeuwen. Hij kan de last niet dragen zonder over het gewicht te klagen. Hij kan de pijl niet in zijn geweten voelen steken zonder te kreunen van pijn. Hij kan de worm niet aan zijn ingewanden laten knagen zonder over de giftige tand te klagen. Hij kan niet voelen dat God tegen hem is ontstoken zonder bitter te klagen dat de Heere zijn vijand is.

Klagen over zijn geestelijke nood is dus een teken van geestelijk leven, en God erkent het ook als zodanig. "Ik heb wel gehoord, dat zich Efraim beklaagt." Jer. 31:18. Het laat zien dat iemand iets heeft om over te treuren, iets waardoor hij kreunt onder de last. De zonde is voor hem opengebroken in haar hatelijke boosaardigheid en is een kwelling en een nood voor zijn ziel. Hij kan haar niet als een zoet hapje onder zijn tong laten rollen. Ze is blootgelegd door het doordringende oog van God en gestraft door Zijn kastijdende hand. — J.C. Philpot. 1842.

Vers 7

"Ik ben krom geworden." Ik kronkel van pijn. Dat is de eigenlijke betekenis van het oorspronkelijke woord: "uit zijn gewone stand of loop gedraaid worden". Daarom betekent het ook "verwrongen, gekronkeld zijn", zoals iemand die pijn lijdt. Onze Engelse Bijbelvertaling zet in de tekst I am troubled en voegt in de kantlijn "wried" toe, een verouderd woord dat het Hebreeuws precies weergeeft. — Richard Mant.

Vers 7

"Ik ga den gansen dag in het zwart." En nu was ik voor mezelf een last en een schrik tegelijk. Nooit wist ik zo goed als toen wat het is om mijn leven moe te zijn en toch bang te zijn om te sterven. O, wat had ik graag iemand anders geweest dan mezelf! Alles behalve een mens! In elke toestand behalve de mijne! Want niets kwam vaker in me op dan dat het voor mij onmogelijk was dat mijn overtreding mij vergeven zou worden, en dat ik gered zou worden van de komende toorn. — John Bunyan, in "Grace Abounding".

Vers 7

Laat een mens zichzelf zien en voelen onder de boeien van schuld, in gevaar voor de hel, overgeleverd aan de macht van zijn lusten, in vijandschap met God, en God een vreemde voor hem. Laat het besef van die toestand maar zwaar op zijn hart liggen, en laat hem dan maar vrolijk doorgaan als hij kan. Wat een zielig schepsel ziet hij zichzelf nu te zijn! Hij benijdt de dieren die verzadigd zijn en in hun weiden spelen.

We hebben gehoord van iemand die een pad zag en stond te huilen, omdat God hem tot mens had gemaakt, zo'n voortreffelijk schepsel, en niet tot een pad, zo afschuwelijk. Wat hem aan het huilen bracht, was dus Gods goedheid, zoals hij die zag. Maar deze man ontmoet ook een pad en huilt ook. Waarom? Omdat hij een mens is die denkt dat zijn toestand oneindig veel slechter is dan die van een pad. Als het kon, zou hij met de pad ruilen. Die heeft geen schuld van zonde, hoeft Gods toorn niet te vrezen en staat niet onder de macht van lusten of schepselen. God is niet haar vijand. Dat is juist zijn ellendige toestand. — Giles Firmin, 1617-1697.

Vers 8

"Want mijn darmen zijn vol van een verachtelijke plage." Volgens Gesenius (Lex.) betekent het woord dat hier staat eigenlijk de spieren aan de binnenkant van de lendenen, bij de nieren, waaraan het vet vastzit. Het woord dat met "verachtelijk" is vertaald, is afgeleid van het Hebreeuwse kalah. Dat betekent roosteren of verschroeien, zoals bij vruchten of graan. In de vorm die hier staat, betekent het geschroeid of verbrand. Het gaat dus om een branding of brandende ontsteking, en de hele uitdrukking komt neer op een ontsteking van de nieren. Het woord "plage" hebben onze vertalers zelf aangevuld. Het woord zegt niet dat er een uitslag of zweer was, al blijkt uit vers 6 wel dat dat zo was, en dat de ontsteking die gevolgen had gehad. — Albert Barnes.

Vers 8

"Een verachtelijke plage." Op veel punten schatten we dingen veel te hoog in, maar het kwaad van de zonde overschatten we nooit. Zonde is even verderfelijk als verdoemend. Ze bedekt de ziel met pestvlekken, met melaatsheid. Jes. 1:5-6. — William S. Plumer.

Vers 9

"Ik ben verzwakt", letterlijk: ik ben verdoofd. Ik ben doodskoud geworden, koud als een lijk. Misschien verwijst dit naar de brandende ontsteking in het vorige vers, en wijst het op de wisselingen van de koortsaanval. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 9

"Ik brul van het geruis mijns harten." Waar zonde is, is altijd een onrustig hart. En een onrustig hart brengt altijd dezelfde ellendige gevolgen voort: een zwak lichaam, een neerslachtig gemoed en een brullende stem. Maar hoe kan brullen samengaan met zwakte? Brullen lijkt toch kracht te vragen. Is het misschien een brullen dat niet zozeer luid is, als wel onverstaanbaar? Want ik heb dingen gedaan die meer op een dier dan op een mens leken. Daarom ben ik gedwongen nu een stem te gebruiken die niet zozeer van een mens is als van een dier.

Of is het misschien een brullen van de geest, iets wat het hart kan uitstoten terwijl het lichaam zwak is? Of juist het meest wanneer het lichaam het zwakst is, zoals de vlam van een kaars het grootst is vlak voor ze uitgaat? Hoe het ook zij, dit staat vast: het hart is die ongelukkige akker die het vervloekte zaad van de zonde in zich opneemt en in lichaam en ziel van de mens deze ellendige vruchten laat groeien. Hoe zou ik vrij kunnen zijn van dit onkruid, nu ik zoveel van dat zaad in mij heb opgenomen?

O gemene zonde! Kon ik je maar even goed ontlopen als ik je kan zien, of je even gemakkelijk weerstaan als ik je dodelijk haat. Dan zou

ik niet klagen over zwakte van lichaam, over neerslachtigheid van gemoed of over brullen van mijn stem. Dan zou ik in al mijn leden die gelukkige rust genieten die U, o God, in Uw genade als een gezegende bruidsschat aan onze eerste ouders gaf toen U hen schiep. — Sir Richard Baker.

Vers 9

"Ik brul", enzovoort. Een echte boeteling heeft het moeilijk. Als hij in de bitterheid van zijn ziel terugkijkt op zijn zondige leven, kan hij niet anders dan kreunen en zuchten vanuit het diepst van zijn hart. Maar gelukkig zijn die kreten van de boeteling, gelukkig die zuchten, gelukkig die snikken! Ze komen voort uit de werking van de genade en uit de adem van de Heilige Geest, Die Zelf op onuitsprekelijke wijze in ons en met ons kreunt, en Die deze kreten in onze harten vormt door berouw en liefde!

Want de kracht van beide, van berouw en van liefde, is te groot voor het kleine hart van een boetvaardige. Ze móét een uitweg zoeken, door de ogen en door de mond. De ogen storten tranen. De mond laat zuchten en kreten ontsnappen die hij niet langer kan inhouden. Ze worden voortgedreven door het vuur van de goddelijke liefde. Zo vormen deze klachten zich tot woorden en begrijpelijke zinnen. — Jean Baptiste Elias Avrillon, 1652-1729.

Vers 9

"Het geruis mijns harten." David voelde de pijn rond zijn hart samenkomen, en toen riep hij het uit. Het hart is het doelwit waar God vooral op mikt wanneer een christen van zijn oprechte weg is afgedwaald. Andere, uiterlijke delen kan Hij raken en diep verwonden, maar dat is slechts het maken van gaten in het hart. Daar zit de kern van het kwaad, en dat mishaagt Hem het meest.

Het vuur dat het geweten aanstookt, kan naar buiten slaan in de ogen, de tong en de handen. Het kan iemand een angstaanjagende blik geven, wanhopig laten praten en bloedig laten handelen, ten kos-

te van zijn eigen lichaam. Maar de hitte van het vuur zit vooral binnenin, in de oven, in de geest. Wat je in de ogen, woorden en daden van zulke mensen ziet, zijn slechts een paar vonken en vlammen die uit de onderste gaten van de oven naar buiten komen. — Nicholas Lockyer.

Vers 10

Verlangens brengen meestal pijn met zich mee, zo niet altijd. Vooral verlangens naar aardse dingen. Zo'n wens loopt vaak stuk, of wat we wensen ligt ver weg en is moeilijk te krijgen. Onze verlangens zijn dikwijls stom: ze zeggen niets. Of de dingen waarnaar we verlangen, weten niet wat wij denken. Maar onze verlangens naar God spreken altijd. Ze liggen open voor God, en Hij hoort hun stem. "HEERE! voor U is al mijn begeerte", zegt David, "en mijn zuchten is voor U niet verborgen." Wat moet het zoet zijn als de ziel zó open voor God ligt!

Andere verlangens geven een mens geen zekerheid en geen vaste grond onder wat hij wenst. Je kunt dit en dat willen en allebei missen. Maar wie zo naar God verlangt, staat stevig in zijn wens. Hij geniet nu al, en straks zal hij zeker volop van Hem genieten. "Hij doet het welbehagen dergenen, die Hem vrezen, en Hij hoort hun geroep, en verlost hen." Ps. 145:19. — Joseph Symonds.

Vers 10

Mijn zuchten is voor U niet verborgen. Heimelijke tranen om heimelijke zonden zijn een uitstekend teken van een heilig hart en een heilzame balsem voor gebroken geesten. God verstaat de taal van halve woorden, afgebroken door zuchten, heel goed. Hij ziet ze als de damp en de adem van een gebroken hart. Al onze dwaasheid ligt voor Hem open om haar te bedekken. Zo ligt ook al ons verdriet voor Hem open om het te verzachten. Daarom zullen onze zielen Hem méér eren en behagen dan een jonge stier met nieuwe horens en hoeven op Zijn altaar.

Heilig treuren houdt wereldse droefheid buiten en brengt geestelijke blijdschap voort. Het zet het hart van een gelovige aan om te smeken om genade die ons voorafgaat (voorkomende genade). Een onoprecht hart kan dat niet vragen zonder stiekem iets achter te houden. Dit innerlijke verdriet voorkomt openlijke schande. God zal zulke zielen, die zichzelf al hebben vernederd, nooit overleveren om door geestelijke vijanden vertrapt te worden. Waar gelovigen zich vernederen, gaat een deur open voor verborgen hoop. Dat komt door de kostbare beloften die eraan verbonden zijn, en vooral doordat sterkende genade toekomstige zonde voorkomt. Want de liefde van God is de bron van alle echte bekering, en diezelfde liefde trekt nog meer van Gods liefde de ziel in. — Samuel Lee.

Vers 11

Mijn hart keert om en om. Het werkwoord dat David hier gebruikt, betekent heen en weer reizen of rondzwerven. Hier staat het voor de onrust en beroering die angst in het hart veroorzaakt als we niet weten wat we moeten doen. Hoe onrustiger mensen van geest zijn, hoe meer ze zich naar alle kanten draaien. Je kunt dan zeggen dat hun hart omkeert, of heen en weer rent. — Johannes Calvijn.

Vers 12

Mijn liefhebbers en mijn vrienden staan van tegenover mijn plage, en mijn nabestaanden staan van verre. Zo ellendig ben ik, dat ik alleen word gelaten, als iemand die door iedereen verlaten is. Ze zijn allemaal als geweren die terugslaan en achteruit schieten bij de eerste knal van het kruit. Toch blijven ze niet zozeer van mij weg als wel van mijn plage. Was mijn plage er niet, dan had ik ruim genoeg van hun gezelschap. Maar zweren kunnen ze niet uitstaan. Hun ogen zijn te teer om ze te zien, en toch hard genoeg om niet te helpen. Of staan ze op afstand, dat wil zeggen: zo dichtbij dat ze laten zien dat ze het graag zien, maar zo ver weg dat ze laten zien dat ze niet van plan zijn te komen helpen! ...

Mijn liefhebbers en mijn vrienden staan van tegenover mijn plage, omdat ze méér bang zijn voor mijn plage dan voor mij. Maar mijn nabestaanden staan van verre, want zij zijn voor mij net zo bang als voor mijn plage. Mijn liefhebbers en vrienden schenden door afzijdig te blijven alleen de wet van een gesloten vriendschap. Mijn nabestaanden schenden door van verre te staan zelfs de wet van de natuurlijke genegenheid. Is dat niet droevig? De wet van de rede, de wet van de vriendschap, de wet van de natuur: alles wordt gebroken, voordat ik geholpen word of bijstand vind! — Sir Richard Baker.

Vers 12

Mijn liefhebbers en mijn vrienden staan van tegenover mijn plage. Verlaten door valse vrienden, maar overwinnaar door U, haast ik mij naar U toe. U lijkt de rol van een vijand te spelen, maar Uw liefde verandert nooit. Voor eeuwig blijft U liefhebben wie U eens hebt liefgehad. Als U ver weg lijkt, bent U dichtbij. Ik voel dit verdriet om de trouweloosheid van valse vrienden en de lafheid van mijn bloedverwanten. Zij zijn voor mij eerder scherpe doornen dan zoetgeurende rozen. Liefde blijkt uit daden. De namen bloedverwant en vriend hoor ik wel, maar een daad zie ik niet. Daarom vlucht ik naar U, Wiens woord een daad is. Want ik heb Uw hulp nodig. — Uit het Latijn van A. Rivetus.

Vers 14

Ik daarentegen ben als een dove, ik hoor niet, en als een stomme, die zijn mond niet opendoet. Want waarom zou ik horen als ik toch niet van plan was te spreken? En waarom zou ik spreken als ik van tevoren wist dat niemand mij zou horen? Ik wist: als ik ga twisten, daag ik hen alleen maar uit en maak ik hen schuldiger dan ze al waren. Daarom leek het mij beter zelf te zwijgen dan hen aan het razen te brengen en buiten zinnen te maken.

David was ongetwijfeld erg wijs om te weten dat doof en stom zijn hier zijn beste weg was. Maar het is nog veel meer een deugd dat hij

het wist én het ook kon doen. O, wat zouden we gelukkig zijn als we altijd deden wat we als het beste kennen, en als onze wil net zo bereid was om te handelen als ons verstand is om te bepalen wat goed is! Dan zouden we veel klippen ontwijken waar we nu tegenaan lopen, en veel dwalingen vermijden waarin we nu vervallen. Doof en stom zijn is een groot gebrek en een zware beperking, als je zo geboren bent. Maar als je het vrijwillig bent, en ik mag wel zeggen met opzet, dan zijn het grote gaven, of liever: volmaaktheden. — Sir Richard Baker.

Vers 14

Ik daarentegen ben als een dove, ik hoor niet. De schrijver, geleid door Gods Geest, vergelijkt zichzelf om twee redenen met een dove en een stomme. Ten eerste laat hij merken dat de valse en goddeloze oordelen van zijn vijanden hem zo overweldigden dat hij zijn mond niet eens mocht openen om zichzelf te verdedigen. Ten tweede wijst hij God op zijn eigen geduld, als reden voor God om des te sneller medelijden met hem te krijgen. Want zulke zachtmoedigheid en zachtheid verdient terecht de gunst van wie verdrukt en onschuldig is, en is bovendien een teken van echte godsvrucht. — Johannes Calvijn.

Vers 15

Ja, ik ben als een man, die niet hoort, en in wiens mond geen tegenredenen zijn. Jij die jezelf werkelijk kent, jij die weet wat stil lijden, heimelijk verdriet en verborgen vreugde zijn: leer door je eigen onuitgesproken verdriet, door gevoelens die je niet onder woorden hebt gebracht omdat ze niet onder woorden te brengen zijn, door het besef van de onbekende diepten van je eigen wezen en door de ernstige, maar nooit gestilde verlangens van je geest, om de mensen om je heen te respecteren en lief te hebben. Hun innerlijk leven kun je nooit helemaal lezen, maar je mag er zeker van zijn dat ook zij heilig medegevoel en tedere aandacht nodig hebben.

Als een heimelijk verdriet voortdurend aan mijn hart knaagt en mijn stem laat haperen in het loflied, kan dan de neergeslagen blik en het zware hart van mijn broeder niet dezelfde oorzaak hebben? Zal ik hem dan veroordelen om zijn gebrek aan vrolijkheid? Nee. Bedenk: "het hart kent zijn eigen bittere droefheid; en een vreemde zal zich met deszelfs blijdschap niet vermengen." De stille zuchten van de geest zijn niet voor onze oren bestemd, de hete tranen die in het verborgene vallen niet voor onze ogen. Uit genade is de sluier om elk hart getrokken. Laat daarom, door de heilige herinnering aan ons eigen verdriet, onze stem zacht zijn, onze blik vriendelijk, onze stap stil, als we tussen de treurenden doorgaan. — Jessie Coombs, in "Thoughts for the Inner Life", 1867.

Vers 16

Een man die een diepe put in moet, gooit zich er niet halsoverkop in en springt er ook niet zomaar in. Hij maakt bovenaan een touw vast aan een dwarsbalk of een andere stevige plek en laat zich zo stukje bij beetje zakken. Doe dat ook met je zonde: laat jezelf zo neer in het nadenken over je zonde, terwijl je aan Christus blijft hangen. Ben je zo diep gezakt dat je het niet langer volhoudt en op het punt staat overmand te worden door de schrik en de duisternis van je ellendige toestand, blijf dan niet te lang bij de poorten van de hel, anders trekt de duivel je naar binnen. Hijs jezelf weer omhoog door opnieuw geloof te oefenen, en neem "de toevlucht …, om de voorgestelde hoop vast te houden." Hebr. 6:18. — Thomas Cole (1627-1697), in "Morning Exercises".

Vers 18

Want ik ben tot hinken gereed: ik sta op het punt mijn zwakheid te tonen in mijn beproevingen en verdrukkingen, zoals Jakob hinkte na zijn worsteling met God. Gen. 32:31. In het Grieks staat: ik ben gereed voor geselingen, dat wil zeggen: om tuchtiging en straf voor mijn

zonden te ondergaan. Zo zegt ook het Chaldeeuws (Aramees): voor rampspoed. — Henry Ainsworth.

Vers 19

Plinius schrijft over bepaalde families die bijzondere tekens op hun lichaam hadden, eigen aan hun geslacht. Zo heeft ook ieder mens als het ware een eigen zonde, die met recht de zijne wordt genoemd. Willen we onze zonden echt belijden, dan mogen we juist die zonde niet overslaan. Nee, onze grootste afkeer moet zich daar het eerst tegen richten, zoals David besloot: Ik maak U mijn ongerechtigheid bekend, ik ben bekommerd vanwege mijn zonde. ... David zegt niet alleen: ik zal het bekendmaken, maar ook: ik ben bekommerd vanwege mijn zonde.

Het volk van God, 1 Sam. 7:6, zei op de dag van zijn belijdenis niet alleen: "Wij hebben tegen den HEERE gezondigd", maar zij "schepten water, en goten het uit voor het aangezicht des HEEREN", als teken van berouw. Als we zonde belijden, zou ons hart zo geraakt moeten zijn dat ons oog, zoals bij Job, "druipt tot God", Job 16:20. Zoals bij David zouden waterbeken uit onze ogen moeten vlieten: "Waterbeken vlieten af uit mijn ogen", Ps. 119:136. Ja, we zouden net als Jeremia willen zeggen: "Och, dat mijn hoofd water ware, en mijn oog een springader van tranen!" Jer. 9:1. Maar hoe het ook zij: nonne stillabit oculus noster? Kunnen we niet uitgieten, laten we dan toch een traan vallen. En lukt zelfs dat niet, laten we dan in elk geval een zucht slaken om onze zonden. Alleen een hart dat gebroken is door droefheid naar Gods wil, spreekt een echte belijdenis uit. — Nathanael Hardy.

Vers 21

Zij zijn mijn vijanden omdat ik het goede najaag. Het is een gewaagde onderneming om Satan uit zijn nest te jagen. Als we ons aanpassen aan de mensen van deze wereld, hebben we vrede met hen. Zolang we hun weg gaan, maken ze geen ruzie met ons. Maar hen met een godvrezend leven beschamen is een belediging die ze niet kunnen

verkroppen. En hun zonde bestraffen levert alles op wat Satan in zijn teleurstelling of hun getergde verdorvenheid maar kan bedenken. Een slapende hond ligt rustig, maar als je hem opschrikt, slaat alles om in blaffen en bijten. Niet doen wat zij doen is al reden genoeg voor woede, maar een berisping is in hun ogen de zwaarste vorm van schande. Al de haat die zij tegen Satan en zijn werktuigen zouden moeten voelen, keert zich tegen God, in Zijn knechten die berispen en terechtwijzen. De woede die vanuit wroeging tegen hun eigen zonde zou moeten branden, richt zich op wie hen bestraffen. — William Struther.

Vers 23

HEERE, mijn Heil! Het geloof dat eerst smeekte, is nu een zegevierend geloof geworden. — Franz Delitzsch.

Wenken voor de dorpsprediker

Titel

De kunst van het onthouden. Heilige herinneringen. Het nut van heilig terugdenken.

Vers 1

De berisping van Gods toorn.

1. Dik verdiend.
2. Terecht gevreesd.
3. Vurig afgesmeekt.

— *B. Davies.*

Vers 2

De kwade gevolgen van de zonde in deze wereld. — J.J. Blunt.

Vers 2

Het bitterste van alle bitterheden: Uw toorn. Waarom we die moeten afsmeken, en hoe we eraan ontkomen.

Vers 3

God tuchtigt veel van Zijn kinderen streng, en toch heeft Hij hen daarom geen haar minder lief. Ook onthoudt Hij hun op Zijn tijd Zijn barmhartigheid niet. — Thomas Wilcocks.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

De zonde brengt onrust. Alleen Hij Die haar geneest, geeft rust. Sta bij beide feiten stil.

Vers 5 (eerste zinsdeel)

De zonde en onze verhouding tot haar. Aantrekkelijk voor het oog. Teleurstellend voor het hart. Pijnigend in de beenderen. Verpletterend boven het hoofd.

Vers 5

De belijdenis van een zondaar die wakker is geworden.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

De zonde.

1. Zwaar: een last.
2. Heel zwaar: een zware last.
3. Zwaarder dan zwaar: te zwaar voor mij.
4. Niet onverplaatsbaar. Want hoewel te zwaar voor mij, heeft Jezus haar toch gedragen.

Vers 6

Dwaasheid. De dwaasheid van de zonde. Alles wat een mens met de zonde te maken heeft, laat zijn dwaasheid zien.

1. Spelen met de zonde.
2. Haar plegen.
3. Erin blijven volharden.
4. Haar verbergen.
5. Haar goedpraten.

— *B. Davies.*

Vers 7

Overtuiging van zonde. Hoe pijnlijk ze is, hoe diep ze gaat en hoe lang ze duurt.

Vers 7

Ik ga in het zwart.

1. Verkeerde redenen om te treuren.
2. Terechte onderwerpen van verdriet.
3. Waardevolle verlichtingen van smart.

Vers 10

De vele verlangens van Gods kinderen: God verstaat ze zelfs als ze onuitgesproken blijven, en Hij zal ze zeker verhoren.

Vers 10

Gods alwetendheid, een bron van troost voor wie moedeloos is.

Vers 14

De wijsheid, de waardigheid, de kracht en de moeilijkheid van zwijgen.

Vers 16

Gebed, het kind van de hoop. Hoop die sterker wordt door het vertrouwen dat God gebed verhoort.

Vers 18

Meneer Gereed-tot-hinken. Zijn afkomst en zwakheid. Zijn krukken en zijn genezing. Zijn geschiedenis en zijn veilige heengaan.

Vers 19

De voortreffelijkheid van een belijdenis met berouw.

Vers 19

De tweeling van de genade: belijdenis en berouw. Hoe zij elkaar aan het licht brengen en op elkaar inwerken.

Vers 19 (laatste zinsdeel)

Er is goede reden voor zulke droefheid, en God vindt er welbehagen in. Ze is heilzaam voor wie treurt.

Vers 20

De verschrikkelijke kracht en ijver van de machten van het kwaad.

Vers 23

Geloof op de proef gesteld, geloof dat beeft, geloof dat roept, geloof dat grijpt, geloof dat overwint.

Werken over de achtendertigste psalm

"A Sacred Septenarie", enz., door Archibald Symson, 1638, bevat een uitleg van deze psalm. Zie Deel I, blz. 74.

"Meditations and Disquisitions upon the Seven Psalmes of David, commonly called the Penitential Psalmes." Door Sir Richard Baker,

Ridder: Londen: 1639, (4to.) bevat “Meditations upon the XXXVIII. Psalme.”

Psalm 39

Titel

“Voor den opperzangmeester, voor Jeduthun.” De naam Jeduthun betekent ‘loven’ of ‘vieren’. Wat een passende naam voor iemand die de heilige psalmzang leidde! Hij hoorde bij de mannen die de koning had aangesteld “tot het gezang van het huis des HEEREN, op cimbalen, luiten, en harpen” (1 Kron. 25:6). Ook zijn kinderen bleven na hem in diezelfde heilige dienst, zelfs nog in de dagen van Nehemia.

Een naam en een plaats in Sion te hebben is geen kleine eer. En die plaats van generatie op generatie te mogen innemen, door een lange keten van genade, is een zegen die geen woorden kunnen beschrijven. O, dat er in ons gezin nooit een man ontbreekt die voor het aangezicht van de HEERE, de God van Israël, staat om Hem te dienen!

David vertrouwde dit wat droevige lied toe aan Jeduthun. Misschien omdat hij hem de meest geschikte man vond om het op muziek te zetten. Of misschien wilde hij de heilige eer van het zingen verdelen onder alle zangers die om beurten het koor leidden. “Een psalm van David.” Zo’n lied kon alleen voortkomen uit zijn wisselvallige leven: passende woorden voor een man die zo zwaar werd verzocht, zulke hevige gevoelens kende en toch zo vast in het geloof stond.

Indeling

De dichter ligt neer onder ziekte en verdriet. Ongelovige gedachten drukken hem zwaar, en hij besluit ze te smoren, zodat er geen kwaad kan ontstaan doordat hij ze uitspreekt (vers 3 en 4). Maar zwijgen brengt een verdriet dat niet te dragen is. Het schreeuwt er uiteindelijk om te worden uitgesproken, en dat gebeurt in het gebed van vers 5 tot en met 8. Dat gebed is bijna een klacht, een verzuchting om de dood, of op zijn minst een heel moedeloos beeld van het menselijk leven.

Vanaf vers 9 tot en met 15 klinkt de toon rustiger en gelatener. We zien duidelijker dat de dichter Gods hand erkent. De wolk is kennelijk voorbijgetrokken en het hart van de treurende is lichter geworden.

Uitleg

Vers 2

"Ik zeide." Ik nam een vast besluit en schreef het als het ware op. In zijn grote verwarring was David vooral bang dat hij zou zondigen. Daarom zocht hij naar de beste manier om dat te voorkomen, en hij besloot te zwijgen. Het is een grote steun wanneer iemand zich op de goede weg kan vasthouden door terug te denken aan een goed en wijs genomen besluit. "Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven", of: wat ik gezegd heb, zal ik doen. Zo'n woord kan iemand die vastbesloten het goede volgt flink overeind houden.

"Ik zal mijn wegen bewaren." Wie zonde wil vermijden, moet heel voorzichtig zijn en zijn daden bewaken als met een wachtpost of een garnizoen. Wegen zonder bewaking zijn meestal ook wegen zonder heiligheid. Ik denk er zelfs bij: wie niet oplet, is ook al zonder genade. Als we ziek zijn of ander verdriet hebben, moeten we waken tegen de zonden die bij zulke beproevingen horen. Vooral tegen mopperen en klagen.

“Dat ik niet zondige met mijn tong.” Zonden van de tong zijn zware zonden. Kwade woorden verspreiden zich als vonken van een vuur en richten grote schade aan. Als gelovigen in zware tijden harde woorden over God zeggen, pakken de goddelozen die op en gebruiken ze om hun eigen verkeerde leven te rechtvaardigen. Als iemands eigen kinderen op hem schelden, is het geen wonder dat zijn vijanden een mond vol smaad hebben. Onze tong blijft altijd bewaking nodig houden, want ze is onhandelbaar als een slecht getemd paard. Maar we moeten haar vooral in toom houden wanneer de scherpe slagen van de roede van de HEERE haar tot opstand prikkelen.

“Ik zal mijn mond met een breidel bewaren”, of preciezer: met een muilkorf. In de oorspronkelijke tekst gaat het niet zozeer om een teugel die de tong in bedwang houdt, maar om een muilkorf die haar helemaal tot zwijgen brengt. David was niet helemaal zo wijs als onze vertaling hem laat lijken. Als hij zich had voorgenomen heel voorzichtig te zijn met wat hij zei, was dat volkomen te prijzen geweest. Maar hij ging verder en veroordeelde zichzelf tot volledig zwijgen, zelfs “van het goede”. Dan moet er toch wat norsheid in zijn ziel hebben gezeten. Terwijl hij één fout wilde vermijden, viel hij in een andere. Met je tong tegen God ingaan is een zonde van doen. Maar haar helemaal niet gebruiken is overduidelijk een zonde van nalaten. Je kunt prijzenswaardige deugden zo ijverig najagen dat je in verkeerde dingen terechtkomt. Wie Scylla wil ontlopen, valt in Charybdis.

“Terwijl de goddeloze nog tegenover mij is.” Dit zet een grens om het zwijgen en beschermt het bijna tegen kritiek. Slechte mensen misbruiken immers zo zeker zelfs onze heiligste woorden, dat we onze parels maar beter niet voor zulke zwijnen kunnen werpen. Maar stel dat de dichter bedoelde: “Ik zweeg, terwijl ik de voorspoed van de goddelozen voor ogen had.” Dan zien we de ontevredenheid en de twijfel in zijn hart, en dan zegt die gemuilkorfde mond veel dat we niet kunnen goedkeuren.

Toch moeten we, als we afkeuren, ook prijzen. Want de hoogste wijsheid zegt dat gelovigen die door twijfelende gedachten in verwarring zijn gebracht, die niet snel moeten rondvertellen. Ze moeten hun innerlijke strijd uitvechten op het slagveld waar die begonnen is. Ook de sterkste gelovigen worden door ongeloof op de proef gesteld. Ze zouden het werk van de duivel pas echt dubbel en dwars doen, als zij al hun vragen en vermoedens aan iedereen bekendmaakten. Heb ik zelf koorts? Dan is er geen enkele reden om haar aan mijn buren door te geven. Zijn er aan boord van het schip van mijn ziel zieken? Dan zet ik mijn hart in quarantaine. Niemand mag dan aan wal gaan in de sloep van het spreken, voordat ik een schone gezondheidsverklaring heb.

Vers 3

"Ik was verstomd door stilzwijgen." David was zo volkomen sprakeloos alsof hij geen tong had. Er ontsnapte hem geen woord. Hij was zo stil als de stommen. "Ik zweeg van het goede." Er kwam geen kwaad woord over zijn lippen, maar ook geen goed. Misschien was hij bang dat hij, zodra hij ook maar begon te praten, vast iets verkeerds zou zeggen. Daarom hield hij zich helemaal in. Dat was een gemakkelijke, veilige en doeltreffende manier om zonde te vermijden. Alleen liet het de plicht liggen die hij aan God had: om goed te spreken over Zijn naam.

Onze Heere zweeg ook tegenover de goddelozen, maar niet helemaal. Voor Pontius Pilatus legde Hij immers een goede belijdenis af en sprak Hij over Zijn koninkrijk. Een verstandige handelwijze kan dus te ver worden doorgevoerd en zo een fout worden.

"Maar mijn smart werd verzwaard." Het verdriet in hem kon nergens heen. Daardoor begon het te woelen en te gisten. De opgesloten waterstromen zwollen aan en werden opgejaagd. Spreken is de natuurlijke uitweg voor de angst van het hart. Zwijgen maakt het kwaad dus zwaarder en houdt de genezing tegen. In zo'n geval heeft het be-

sluit om te zwijgen krachtige steun nodig. En zelfs die zal waarschijnlijk bezwijken als het verdriet de ziel overspoelt. Een vloed die kracht wint en schuimend zoekt naar een uitweg, spoelt zelfs de sterkste dijken weg. De mens kan nog zo zijn best doen om de uiting van ontevredenheid te smoren. Maar zonder de hulp van de genade lukt dat niet.

Vers 4

"Mijn hart werd heet in mijn binnenste." Al die gedachten die in hem botsten, brachten een enorme gemoedshitte voort. De deur van zijn hart zat dicht. Het vuur van de smart brandde binnen, en het vertrek van zijn ziel werd al snel onhoudbaar heet. Zwijgen is vreselijk voor iemand die lijdt. Het is de zekerste manier om gek te worden. Wie treurt: vertel je verdriet. Doe dat eerst en het volledigst aan God. Maar het is ook zeker geen verspilde moeite om het uit te storten bij een wijze, godvrezende vriend.

"Een vuur ontbrandde in mijn overdenking." David dacht na over het gemak van de goddelozen en over zijn eigen dagelijkse verdrukking. Hij kon het raadsel van Gods leiding niet ontrafelen, en daardoor raakte hij diep in onrust. Zolang zijn hart peinsde, smolt het weg, want de zaak was te verwarrend. Elk ogenblik werd het moeilijker om stil te blijven. Zijn ziel was als een vulkaan: ze werd heen en weer geslingerd in een innerlijke zee van vuur en schudde als bij een aardbeving. Een uitbarsting kon niet lang meer uitblijven. De gloeiende lava moest als een vurige stroom naar buiten.

"Toen sprak ik met mijn tong." De oorspronkelijke tekst is een toonbeeld van kernachtigheid: "Ik sprak." De tong in de muilkorf brak alle banden door. De knevel vloog weg. Ellende moet er, net als moord, uiteindelijk uit. Je kunt lofprijzing het zwijgen opleggen, maar angst is luidruchtig. Besluit of geen besluit, bewaking of geen bewaking, zonde of geen zonde: de onstuimige stroom baande zich zelf een bedding en nam elke beperking mee.

Vers 5

"HEERE." Het is goed dat de uitweg van zijn ziel naar God ging en niet naar mensen. O, als mijn gezwollen hart dan toch moet spreken, Heere, laat het dan tot U spreken! Ook al zit er te veel menselijke drift in wat ik zeg: U zult geduldiger met mij zijn dan mensen, en op Uw reinheid kan het geen vlek werpen. Als ik daarentegen tegen mijn medemensen praat, kunnen die mij hard berispen. Of ze leren iets slechts van mijn prikkelbaarheid.

"HEERE! maak mij bekend mijn einde." Bedoelde hij hetzelfde als Elia in zijn doodsangst: "Neem nu, HEERE, mijn ziel, want ik ben niet beter dan mijn vaderen"? Misschien wel. In elk geval wilde hij haastig en geprikkeld weten waar zijn ellendige leven eindigde, zodat hij de dagen kon aftellen tot de dood een eind zou maken aan zijn leed. Ongeduld wil graag tussen de gesloten bladzijden gluren. Alsof er geen andere troost bestond, zou het ongeloof zich het liefst in het graf verstoppen en zich in de vergetelheid slapen. David was niet de eerste en niet de laatste die onbezonnen heeft gesproken in het gebed.

Toch is er ook een betere uitleg mogelijk. De dichter wilde meer weten over hoe kort het leven is, zodat hij de tijdelijke kwalen ervan beter zou kunnen dragen. Daarin kunnen we veilig met hem knielen en dezelfde bede uitspreken. Dat er geen einde komt aan je ellende, is de hel van de hel. Dat er wel een einde komt aan het verdriet van dit leven, is de hoop van iedereen die een hoop heeft voorbij het graf. God is de beste leraar in de heilige wijsheid die uitziet naar een einde dat zeker komt. Wie de dood bekijkt door het glas van de HEERE, ziet een mooi gezicht. Het doet hem het kwaad van het leven vergeten, omdat hij het einde van het leven voor zich zien.

"En welke de mate mijner dagen zij." David wilde graag zeker weten dat zijn dagen snel voorbij zouden zijn, en zijn beproevingen met hen. Hij wilde opnieuw leren dat ons leven ons met wijsheid wordt toegemeten en dat het geen toeval is. Zoals de koopman zijn stof

meet in duimen, ellen en yards, zo wordt ons leven ons met angstvallige nauwkeurigheid toegemeten.

"Dat ik wete, hoe vergankelijk ik zij", of: wanneer ik er niet meer zal zijn. Ach, arme mens! Hoe dierbaar het leven ook is, we maken zo'n ruzie met God dat we liever niet meer zouden bestaan dan dat we dragen wat de HEERE heeft bepaald. Wat een humeurigheid bij een heilige! Laten we wachten tot we zelf in dezelfde toestand zitten. Dan doen we het echt niet beter. Het schip op de helling verbaast zich erover dat de boot een lek krijgt. Maar als het zelf de volle zee heeft meegemaakt, verbaast het zich erover dat zijn hout in zulke stormen nog bij elkaar blijft. Davids geval is niet opgeschreven om het na te volgen, maar om ervan te leren.

Vers 6

"Zie, Gij hebt mijn dagen een handbreed gesteld." Na rustig nadenken ziet de dichter weinig reden om te klagen over de lengte van het leven. Hij betreurt veeleer hoe kort het is. Wat zijn wij veranderlijke schepselen! Het ene moment roepen we dat we van het bestaan verlost willen worden, en het volgende moment smeken we om meer tijd! Een handbreed is een van de kortste natuurlijke maten, de breedte van vier vingers. Zo kort is het leven, naar Gods besluit. God heeft het zo gemaakt en de tijd in wijsheid bepaald.

Dat "zie" roept ons op om op te letten. Voor sommigen brengen de gedachten aan de haast van het leven de scherpste pijn, voor anderen de diepste ernst. Wat zouden zij goed moeten leven, die zo weinig tijd zullen leven! Is mijn aardse pelgrimstocht zo kort? Laat mij dan elke stap ervan bewaken, zodat er in dat beetje tijd veel genade mag zijn.

"En mijn leeftijd is als niets voor U." Zo kort dat hij niet eens als iets echts telt. Denk aan de eeuwigheid. Dan is een engel als een pasgeboren baby, de wereld een zeepbel die net is geblazen, de zon een vonk die zojuist uit het vuur sprong, en de mens een nietigheid. Voor

de Eeuwige is de hele levensduur van de zwakke mens korter dan één tik van een klok.

"Immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid." Dit is de zekerste waarheid: niets aan de mens is zeker of waar. Neem de mens op zijn best: hij is nog altijd maar een mens, en een mens is niet meer dan een zuchtje adem, zo wezenloos als de wind. "Hoe vast hij staat", heet het in de kantlijn: "gevestigd". Maar door Gods besluit staat vast dat hij niet vast zal staan. Het enige wat bij hem stand houdt, is zijn onbestendigheid. Zijn ijdelheid is zijn enige echtheid. Zijn beste kant, waarop hij zich nog laat voorstaan, is niets dan ijdelheid. En het is werkelijk waar van ieder mens, dat alles aan hem in alle opzichten vluchtig is.

Dit is een treurig bericht voor wie zijn schatten onder de maan heeft liggen. Wie zijn roem in zichzelf zoekt, kan de vlag maar halfstok hangen. Maar wie zijn beste bezit heeft vastgelegd in Christus Jezus, in het land van de bloemen die nooit verwelken, mag zich verblijden: wat hij vertrouwt, is geen ijdel ding.

Vers 7

"Immers wandelt de mens als in een beeld." Het leven is niet meer dan een optocht die voorbijtrekt. Eén ding is zeker: niets is zeker. Overal om ons heen drijven schaduwen die ons bespotten. We lopen tussen hen door, en veel te veel mensen leven voor die schaduwen alsof de spottende beelden echt waren. Ze spelen hun geleende rollen met een ijver die alleen past bij echte dingen. Maar die ijver gaat verloren aan de spookbeelden van dit voorbijgaande toneel. Wereldse mensen lopen als reizigers in een luchtspiegeling: bedrogen, misleid, beetgenomen, en al snel vol teleurstelling en wanhoop.

"Immers woelen zij ijdelijk." Mensen ergeren zich, koken van woede en maken zich zorgen, en dat allemaal om niets. Het zijn schaduwen die schaduwen najagen, terwijl de dood hen zelf najaagt. Wie zwoegt, plannen smeedt en zich afmat voor goud, voor roem, voor

een hoge positie, staat aan het eind van zijn werk met lege handen, ook als hij zijn zin krijgt. Want net als de schat in de droom van de vrek lost alles op wanneer de man wakker wordt in de wereld van de werkelijkheid.

Lees deze tekst goed. Luister dan naar het rumoer van de markt, het gegons op de beurs, het lawaai van de straten in de stad. Bedenk dat al dat geraas (want zo luidt het woord) en die verstoring van de stilte worden gemaakt om dingen die niet echt zijn en zo weer verdwijnen. Verstoorde rust, angstige vrees, een overwerkt brein, een falend verstand, waanzin: dat zijn bij velen de stappen van dit woelen. En dat alles om rijk te worden, met andere woorden: om zich te beladen met het dikke slijk. Slijk dat een mens bovendien al zo snel moet achterlaten.

"Men brengt bijeen, en men weet niet, wie het naar zich nemen zal." Vaak loopt het resultaat van zijn ondernemingen mis, want er gaat veel mis tussen beker en lippen. Zijn tarwe is in schoven gebonden, maar een rover die er niets mee te maken heeft, sleept haar weg. Dat gebeurt vaak met de arme landman in het Oosten. Of de tarwe ligt zelfs al opgeslagen, maar de indringer viert feest op de oogst. Velen werken voor anderen van wie ze niets weten.

Dit vers gaat vooral over die mensen die alles bij elkaar harken, de mestharken. Op hun tijd worden ze opgevolgd door de vorken die alles verspreiden en de rijkdom net zo kwistig uitstrooien als hun vaders hem zuinig verzamelden. We kennen onze erfgenamen niet. Onze kinderen sterven, en vreemden vullen de oude zalen van de voorouders. Landgoederen wisselen van eigenaar, en zelfs een erfregeling, met duizend banden vastgenageld, bezwijkt onder de knagende kracht van de tijd. Mensen staan vroeg op en gaan laat naar bed om een huis te bouwen. Daarna loopt de vreemdeling door de gangen, lacht in de kamers en noemt het allemaal van hem, zonder aan de eerste bouwer te denken. Dit is een van de kwaden onder de zon waar geen enkel geneesmiddel voor te schrijven is.

Vers 8

"En nu, wat verwacht ik, o HEERE!" Wat is er in deze spookbeelden dat mij kan boeien? Waarom zou ik blijven hangen waar het vooruitzicht zo weinig aantrekkelijk is en het heden zo zwaar? Het zou erger zijn dan ijdelheid om te blijven wonen in de huizen van smart, enkel om een erfenis van leegte te krijgen. De dichter keert zich daarom tot zijn God, vol afkeer van al het andere. Hij heeft nagedacht over de wereld en alles wat erin is, en het geeft hem opluchting te weten dat zulke ijdele dingen allemaal voorbijgaan. Hij heeft alle touwen doorgesneden die hem aan de aarde bonden en staat klaar om het signaal te geven: "Laarzen en zadel, op en weg!"

"Mijn hoop, die is op U." De Heere bestaat uit Zichzelf en is waarachtig. Daarom is Hij het vertrouwen van mensen waard. Hij zal leven wanneer alle schepselen sterven, en Zijn volheid blijft bestaan wanneer alle tweede oorzaken zijn uitgeput. Laten we dan onze verwachting op Hem richten en ons vertrouwen op Hem vestigen. Laten alle wijze bouwers zich afkeren van het zand en zich naar de rots wenden. Want als het vandaag nog niet is, dan komt er zeker binnenkort een storm waartegen niets kan standhouden, behalve wat het blijvende bindmiddel van het geloof in God heeft om het bijeen te houden.

David had maar één hoop, en die hoop ging naar binnen, achter het voorhangsel. Daarom bracht hij zijn schip naar een veilige ankerplaats, en na een poosje heen en weer drijven was alles vrede.

Vers 9

"Verlos mij van al mijn overtredingen." Wat is dit een mooi teken: de dichter blijft niet langer hangen in zijn pijn, maar smeekt om vrijheid van zijn zonden! Wat stelt verdriet voor, vergeleken met zonde? Haal alleen het gif van de zonde uit de beker, en we hoeven de bitterheid niet meer te vrezen, want die gaat dan als medicijn werken. Niemand kan een mens van zijn overtreding bevrijden, behalve de Gezegende Die Jezus heet, omdat Hij Zijn volk zalig maakt van hun zonden. En als

Hij die grote bevrijding eenmaal bij de wortel van het kwaad bewerkt, verdwijnen de gevolgen vanzelf ook. Let op hoe grondig die reiniging moet zijn: van sommige overtredingen verlost worden helpt nauwelijks. We hebben een totale, volmaakte verlossing nodig.

"Stel mij niet tot een smaad des dwazen." Met die dwazen zijn de goddelozen bedoeld. Zij loeren voortdurend op de fouten van gelovigen en maken er meteen een spotverhaal van. Het is ellendig als iemand door van de rechte weg af te dwalen zichzelf tot mikpunt van goddeloze hoon maakt. Helaas, wat zijn er al velen die zich zo blootstelden aan welverdiende schande! Zonde en schande gaan altijd samen, en David wil van allebei graag bewaard blijven.

Vers 10

"Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan." Dit was veel duidelijker geweest als er had gestaan: "Ik ben tot zwijgen gebracht, ik zal mijn mond niet opendoen." Hier hebben we te maken met een edeler soort zwijgen, gezuiverd van alle nors gemok en zacht gemaakt door overgave. De natuur kreeg die mond niet dicht, maar de genade deed het werk op de mooiste manier. Hoe sterk kunnen twee heel verschillende dingen er van buiten op elkaar lijken! Zwijgen is altijd zwijgen, maar in het ene geval is het zondig en in het andere heilig.

Wat is een betere reden om elke mopperende gedachte tot bedaren te brengen dan deze overweging: "want Gij hebt het gedaan"! Het is Zijn recht te doen wat Hij wil, en wat Hij wil is altijd het wijste en het vriendelijkste. Waarom zou ik dan Zijn handelen voor de rechter slepen? Nee, als het werkelijk de Heere is, laat Hem dan doen wat Hem goeddunkt.

Vers 11

"Neem Uw plage van op mij weg." Zwijgen over alle klachten maakte geen einde aan de stem van het gebed, en dat mag ook nooit ophouden. Waarschijnlijk zal de Heere de bede van de dichter verhoren,

want Hij neemt de ellende meestal weg als wij ons erin schikken. Wie de roede kust, ziet dat onze Vader haar verbrandt. Als wij stil zijn, is de roede al snel ook stil. Het is volkomen verenigbaar met berusting om te bidden dat een beproeving wordt weggenomen. David legde zich volledig neer bij Gods wil, en toch vond hij in zijn hart de moed om te bidden om verlossing. Sterker nog: toen hij nog opstandig was, bad hij helemaal niet over zijn lijden, en pas toen hij zich overgaf, pleitte hij om barmhartigheid.

"Ik ben bezweken van de bestrijding Uwer hand." Goede argumenten om mee te pleiten vinden we in onze eigen zwakheid en nood. Het is goed om onze Vader de blauwe plekken en kneuzingen te laten zien die Zijn tuchtroede heeft achtergelaten. Wie weet bindt Zijn vaderlijk medelijden dan Zijn handen en beweegt het Hem om ons in Zijn schoot te troosten. Wat de Heere met Zijn kastijding beoogt, is niet dat Hij ons verteert, maar dat Hij onze zonden verteert.

Vers 12

"Kastijdt Gij iemand met straffingen om de ongerechtigheid." God speelt niet met Zijn roede. Hij gebruikt haar vanwege de zonde, met het oog daarop: om ons ervan weg te slaan. Daarom wil Hij dat Zijn slagen gevoeld worden, en gevoeld worden ze ook. Hij wil dat wij de zonde voelen, zodat we niet in haar blijven hangen.

"Zo doet Gij zijn bevalligheid smelten als een mot." Een mot vreet de draad van het weefsel weg, bederft alle schoonheid en laat een versleten, waardeloze lap achter. Zo laten de kastijdingen van God ons onze dwaasheid, zwakheid en nietigheid zien, en voelen we ons als afgedragen kleren: waardeloos en nutteloos. Schoonheid moet wel iets armzaligs zijn als een mot haar kan opvreten en een bestraffing haar kan bederven. Al onze wensen en genoegens zijn ellendige, door motten aangevreten dingen wanneer de Heere ons in Zijn toorn bezoekt.

"Immers is een ieder mens ijdelheid." Hij is, zoals Trapp scherpzinnig zegt, "een merkwaardig schilderij van niets". Hij is even onstoffelijk als zijn eigen adem, een damp die even zichtbaar is en dan verdwijnt.

Sela. Deze waarheid mag ons wel tot stilstand brengen, zoals het dode lichaam van Amasa, dat midden op de weg lag en de legers van Joab deed halt houden.

Vers 13

"Hoor, HEERE! mijn gebed." Overstem mijn smeekbeden niet met het geluid van Uw slagen. U hebt het geschreeuw van mijn zonden gehoord, Heere. Hoor nu ook de klachten van mijn gebeden.

"En neem mijn geroep ter ore." Hier zien we een toename in intensiteit: een geroep is heftiger, aangrijpender en gloeiender dan een gebed. Waar het vooral om ging, was het oor en het hart van de HEERE te hebben.

"Zwijg niet tot mijn tranen." Dit is een nog hogere graad van aanhoudend, dringend pleiten. Wie kan tranen weerstaan, de onweerstaanbare wapens van de zwakheid? Hoe vaak hebben vrouwen, kinderen, bedelaars en zondaars als laatste redmiddel tot tranen hun toevlucht genomen en daarmee gekregen wat hun hart verlangde! — "Deze bui, opgejaagd door de storm van de ziel, valt niet tevergeefs." Tranen spreken welsprekender dan tienduizend tongen. Ze werken als sleutels op de sloten van tedere harten, en de barmhartigheid weigert hun niets, als de wenende door die tranen heen uitziet naar rijkere druppels: het bloed van Jezus. Wanneer onze smarten de sluizen van onze ogen openen, zal God spoedig ingrijpen en ons treuren in vreugde veranderen. Lang mag Hij stil blijven, alsof Hij er niet op let, maar het uur van verlossing komt. Het komt als de morgen, wanneer de dauw overvloedig ligt.

"Want ik ben een vreemdeling bij U." Dus niet voor U, maar bij U. Net als U, mijn Heere, een vreemdeling was onder de mensenkinde-

ren, een vreemde voor de kinderen van mijn moeder. God heeft de wereld gemaakt, Hij onderhoudt haar en Hij bezit haar, en toch behandelen mensen Hem alsof Hij een vreemde indringer is. En zoals ze de Meester behandelen, zo gaan ze ook met Zijn knechten om. "Het is niet verrassend dat we onbekend zijn." Deze woorden kunnen ook betekenen: "Ik geniet de gastvrijheid van God", zoals een vreemdeling door een gulle gastheer wordt onthaald. Israël kreeg de opdracht de vreemdeling vriendelijk te behandelen, en de God van Israël heeft ons, arme vreemdelingen, met veel erbarmen en onbegrensde royaliteit behandeld.

"Een bijwoner, gelijk al mijn vaders." Zij wisten dat dit hun rust niet was. Ze trokken in pelgrimskleren door het leven, ze gebruikten de wereld zoals reizigers een herberg gebruiken, en dat doe ik ook. Waarom zouden we van rust op aarde dromen als de graven van onze vaders voor onze ogen liggen? Als zij onsterfelijk waren geweest, hadden hun zonen een blijvende stad gehad aan deze kant van het graf. Maar omdat de vaders sterfelijk waren, moeten ook hun nakomelingen heengaan. Iedereen in ons geslacht was, zonder uitzondering, een voorbijtrekkende pelgrim, en dat zijn wij ook. Zo staat het ook met ons.

David gebruikt het vluchtige van ons leven als argument voor de barmhartigheid van de HEERE, en het is een argument dat God zal inwilligen. Wij tonen medelijden met arme pelgrims, en de Heere zal dat ook doen. Hij zal een bede die zo'n beroep doet op onze vergankelijkheid niet afwijzen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

"Voor Jeduthun." Dit was een Leviet uit het geslacht van Merari, en een van de grote meesters van de muziek in de tempel. Jeduthun en zijn collega's hadden in de tempeldienst toezicht op de "instrumen-

ten der muziek Gods". Daarmee worden de nebel of luit, de kinnor of harp en de metsiltaim of cimbalen bedoeld. In 2 Kronieken 35:15 wordt Jeduthun "den ziener des konings" genoemd. Dat lijkt erop te wijzen dat hij voor David het middel van goddelijke leiding was. Je vindt de naam ook in het opschrift van Psalm 39, 62 en 77. Sommigen hebben gemeend dat hij daar een bijzonder soort compositie aanduidt, anderen een muziekinstrument, maar daar is geen reden voor. — William Lindsay Alexander, in Kitto's Cyclopaedia.

Gehele psalm

De mooiste van alle klaagliederen in het Psalmboek. — H. Ewald.

Vers 2

Ik zeide. Het was tegen zichzelf dat hij het zei. Niemand kan een goed of wijs mens blijken zonder veel van dit soort praten met zichzelf. Het is een van de voortreffelijkste en meest onderscheidende gaven van een redelijk schepsel, en veel hoger dan gesproken taal. Daarin kunnen sommige vogels ons immers nadoen, maar geen vogel of dier kent iets van deze taal van nadenken en redeneren met zichzelf.

Het is een wonderlijke dierlijkheid bij verreweg de meeste mensen dat ze zo weinig met dit soort spreken omgaan, terwijl ze ervoor gemaakt en erop berekend zijn. Het is niet alleen op zichzelf uitnemend, maar ook van voortdurend nut en voordeel. Toch is het een algemeen kwaad onder de mensen om naar buiten te gaan en uit zichzelf weg te lopen. Dat is waanzin, een ware verstrooidheid van de geest. Het is waar: wie tot zichzelf spreekt, heeft een goed gestemd gemoed nodig, want anders kan hij een slechter gezelschap voor zichzelf zijn dan wanneer hij bij anderen was. Hij moet dus proberen een betere bij zich te hebben en God in zijn hart te roepen om bij hem te wonen.

Als we dat deden, zouden we ontdekken hoe zoet het is tot onszelf te spreken, en onze woorden nu en dan te vermengen met gesprekken met God. Omdat dit ontbreekt, verspelen de meeste mensen niet

alleen hun tijd aan ijdelheid in hun omgang met anderen, maar slepen ze ook hopen van die ijdelheid mee naar de voorraad in hun eigen hart, en gaan daar in het verborgen mee om. Dat is de grootste en diepste dwaasheid van de wereld. — Robert Leighton.

Vers 2

Geen les is voor ons zo moeilijk te leren als het wijze en bescheiden beheersen van de tong. David beloofde daar bijzonder zorg aan te besteden: "Ik zeide: Ik zal mijn wegen bewaren", enzovoort. Socrates vertelt over ene Pambo, een eerlijk man met goede bedoelingen. Hij kwam bij een vriend en vroeg of die hem een van Davids psalmen wilde leren. De vriend las hem dit vers voor. Pambo antwoordde: "Dit ene vers is genoeg, als ik het maar goed leer." Negentien jaar later zei hij dat hij in al die tijd dat ene vers nauwelijks had geleerd. — Samuel Page.

Vers 2

"Dat ik niet zondige met mijn tong." De mond van een mens is maar een klein gat, maar er past een wereld vol zonde in. Want er is geen zonde in de wet of het evangelie verboden die niet door de tong wordt uitgesproken, net zoals ze in het hart wordt gedacht of in het leven wordt gedaan. Is het dan niet bijna even moeilijk de tong te beheersen als de wereld te beheersen? — Edward Reyner.

Vers 2

Ik zal een muilband op mijn mond houden, terwijl een goddeloze voor mij is. — Nieuwe vertaling, door Charles Carter.

Vers 2

"Terwijl de goddeloze nog tegenover mij is." Het is kwellend dat we zoveel ongepast geklets in de wereld moeten aanhoren, maar het is nuttig om het te doorzien en te verfoeien. Het is verbazend hoeveel wind mensen kunnen uitstoten. Hoe meer ze te zeggen hebben, des

te kwistiger zijn ze met hun eigen adem en met het geduld van anderen, en des te onbezorgder over hun eigen rekening. Als ze geloofden dat ze rekenschap moeten geven van elk ijdel woord, zouden ze zuiniger zijn met dwaas praten. Ik wil of zwijgen, of spreken wat opbouwt. Aan tafel of op bijeenkomsten kan ik de mond van anderen niet snoeren, maar ik kan wel mijn eigen oren sluiten. Door een hemels gesprek van mijn ziel met God kan ik mijn gedachten van vruchteloos gepraat afhouden. Ook al ben ik onder hen, ik zal net zomin meedoen aan hun gebabbel als zij aan mijn overpeinzing. — William Struther.

Vers 3

"Ik was verstomd door stilzwijgen", enzovoort. Dat wil zeggen: een tijdlang deed ik wat ik me had voorgenomen te doen. Ik zweeg zo lang helemaal stil dat ik als het ware stom leek, alsof ik niet meer kon spreken. "Ik zweeg van het goede." Ik hield me dus in om te zeggen wat ik best goed en geoorloofd had kunnen zeggen. Bijvoorbeeld iets ter verdediging van mezelf, mijn klacht aan God voorleggen, of Hem om recht vragen, en dergelijke. Ik deed dat uit angst dat ik stap voor stap zou worden meegesleept om iets kwaads te zeggen. Terwijl ik alleen iets goeds wilde zeggen, had me plotseling een ongepast woord kunnen ontsnappen. Of mijn vijanden hadden iets van wat ik zei verkeerd kunnen uitleggen. — Arthur Jackson.

Vers 3

"Ik was verstomd door stilzwijgen." We gaan onderzoeken wat voor soort stomheid of zwijgen dit bij de psalmist was, waarvoor hij geprezen wordt en wat ons zo goed zou passen wanneer we onder Gods roede lijden. Dan zal de leer zelf grotendeels vanzelf duidelijk worden, door haar eigen licht. We beginnen ons onderzoek 1. ontkennend, om misverstanden te voorkomen, en 2. bevestigend, om u te laten zien wat het inhoudt.

Eerst het ontkennende. 1. Deze stomheid betekent niet dat de profeet zover was gekomen dat hij God niets meer te zeggen had in gebed en smeking. Hij was niet zo stom dat hij niet kon bidden en roepen. Psalm 39:10, 12-13. 2. Hij was ook niet zo stom dat hij zijn zonden niet kon belijden en bewenen. 3. Het was evenmin een stomheid van afstomping en ongevoeligheid. Het betekent niet dat hij langzaam zover kwam dat zijn ellende hem niets meer deed, of dat hij er geen punt van maakte. Hij zette niet, zoals het spreekwoord zegt, een hard hart tegenover zijn harde lot. Nee, hij deed zijn klacht tot God, en zoals hij leed, zo treurde hij onder het besef van Gods kastijdende hand. 4. Hij was ook niet zo stom dat hij niet antwoordde op Gods stem in de roede die op hem lag. 5. Nog minder zweeg hij zoals de mensen over wie Amos spreekt in Amos 6:10: in hun ellende namen zij het besluit de naam van God niet meer te noemen, terwijl zij daar vroeger op hadden gepocht.

Dan het bevestigende. 1. Hij was stom in die zin dat hij niet klaagde over Gods voorzienigheid en er niet mee twistte, en geen harde gedachten over Hem koesterde. Bij God klagen deed hij wel, maar tegen Hem durfde hij het niet. 2. Hij twistte niet, en durfde dat ook niet, met de wegen van heiligheid vanwege al zijn lijden. Daartoe zijn wij van nature juist wel geneigd. 3. Hij was stom in die zin dat hij zichzelf niet verdedigde en zijn eigen wegen niet voor God rechtvaardigde, alsof ze rechtvaardig waren en hij niet had verdiend wat hij leed. 4. Hij was stom in die zin dat hij luisterde naar de stem van de roede. “Ik zal horen”, zegt hij op een andere plaats, “wat God, de HEERE, spreken zal.” Psalm 85:9-10. Je kunt immers niet naar een ander luisteren zolang je al het praten en redeneren voor jezelf wilt houden. 5. Ten slotte: de profeet was stom, dat wil zeggen, hij berustte en nam genoegen met wat God beschikte. En dat niet alleen als iets goeds, maar als het beste. — Samengevat uit een lijkrede van Thomas Burroughes, B.D., getiteld “A Sovereign Remedy for all kinds of Grief”, 1657.

Vers 3

Ik zweeg. Iemand vroeg een christen welke vrucht hij van Christus had ontvangen. “Is het geen vrucht”, zei hij, “dat ik niet van streek raak door uw beledigingen?” In zulke situaties moeten we echt alles aan God overlaten. Si tu tacueris, Deus loquitur: als u zwijgt, spreekt God voor u. En als God voor ons spreekt, is dat beter dan alles wat wijzelf zouden kunnen zeggen. David zegt het zo: Obmutui, quia tu fecisti. Ik zweeg, want het was Uw werk. — Christopher Sutton, B.D., 1629, in Disce Vivere.

Verzen 3-10

Een zieke had een paar pillen voorgeschreven gekregen en slikte ze op de meest onhandige manier. In plaats van ze in één keer door te slikken, rolde hij ze rond in zijn mond, kauwde ze fijn en proefde zo hun volle bitterheid. Gotthold stond erbij en dacht na.

De beledigingen en lasteringen van een tegenstander zijn bittere pillen. Lang niet iedereen begrijpt de kunst om ze door te slikken zonder erop te kauwen. Voor de christen zijn ze toch op heel veel manieren heilzaam, ook al lijkt dat niet zo. Ze herinneren hem aan zijn eigen schuld. Ze beproeven zijn zachtmoedigheid en geduld. Ze laten hem zien waarvoor hij op zijn hoede moet zijn. En uiteindelijk brengen ze hem eer en heerlijkheid, in het oog van Hem om Wiens wil hij ze heeft gedragen.

Voor de pillen van laster geldt, net als voor alle andere: rol ze niet voortdurend rond in ons gemoed, en oordeel er niet over zoals het vlees en de wereld dat doen. Dan wordt de bitterheid alleen maar groter, de smaak verspreidt zich over de hele tong en het hart raakt vol vijandschap. De ware weg is: doorslikken, zwijgen en vergeten. We moeten ons verdriet in stilte verwerken en zeggen: “Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan.”

Het beste tegengif tegen de bitterheid van laster zijn de zoete beloften en vertroostingen van de Schrift. Een van de mooiste is deze:

“Zalig zijt gij, als u de mensen smaden, en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen u spreken, om Mijnentwil. Verblijdt en verheugt u; want uw loon is groot in de hemelen.” Matth. 5:11-12.

Helaas, mijn God! Wat is het moeilijk om de pillen van smaad door te slikken, te zegenen wie mij vervloekt, goed te doen aan wie mij haat en te bidden voor wie mij kwaad behandelt! Maar Heere, omdat U het zo wilt, geef het dan zoals U het wilt, want zonder Uw genade kan ik hierin niets doen! — Christian Scriver.

Vers 10

“Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan.” Kijk eens goed hoe David zich hier gedraagt. Zijn geduld was niet afgedwongen: het kwam voort uit innerlijke tevredenheid. Hij zag liefde in zijn verdrukking, en dat verzoette zijn ziel. — Joseph Symonds.

Vers 10

“Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan.” Hier leidt God Zijn kinderen op. Zo zijn Zijn wegen met hen werkelijk. Het doel dat Hij voor ogen heeft, is de opvoeding van Zijn heiligen. Het is een opleiding voor het koninkrijk, een opvoeding voor de eeuwigheid ... Het is de tucht van de liefde. Elke stap ervan is goedheid. In geen enkel deel van dit proces is er toorn of wraak.

De tucht op school mag hard en streng zijn, maar die in het gezin is liefde. Daar zijn we zeker van, en de troost die dat geeft is onuitsprekelijk. De liefde zal ons geen onrecht doen. Er zal geen nutteloos lijden zijn. Als we dit maar in gedachten hielden, zouden er onder de mensen minder harde gedachten over God zijn, zelfs wanneer Zijn slagen het zwaarst aankomen.

Ik ken geen beter voorbeeld van hoe een heilige zich hoort te voelen in een uur van bitterheid dan de vader van Richard Cameron. Die bejaarde heilige zat in de gevangenis “om het Woord Gods, en om de getuigenis van Jezus Christus”. Zijn gevoelloze vervolgers brachten

hem het bloedende hoofd van zijn gemartelde zoon en vroegen hem spottend of hij het herkende. “Ik herken het, ik herken het”, zei de vader, terwijl hij het gehavende voorhoofd van zijn blonde zoon kuste, “het is mijn zoon, mijn eigen lieve zoon! Het is de Heere! Goed is de wil van de HEERE, Die mij en de mijnen geen onrecht kan doen, maar Die ons al onze dagen goedheid en barmhartigheid heeft laten volgen.” — Horatius Bonar, in “The Night of Weeping”, 1847.

Vers 10

“Want Gij hebt het gedaan.” Deze heilige man was op dat moment gebroken, in lichaam én geest: ziek en bedroefd. Toch vergeet hij niet uit Wiens hand de slag kwam. “U, Heere, hebt het gedaan. U, Die ik hartelijk liefheb en daarom vriendelijk kan aannemen. U, Die ik beledigd heb en daarom geduldig aanneem. Ja, U, Die mij in een bed van vlammen had kunnen werpen in plaats van in mijn ziekbed. Daarom neem ik Uw tuchtiging dankbaar aan.” Zo vangt hij de slag op zonder die met klagende, ontevreden woorden op God terug te kaatsen. — William Gurnall.

Vers 10

“Want Gij hebt het gedaan.” Een klap van onze gelijken slikken we niet zomaar door, maar een klap van onze koning kunnen we best verdragen. Als de Koning der koningen Zijn hand op onze rug legt, laten we dan, geliefden, onze hand op onze mond leggen. Dit weerhield Davids mond zeker van mopperende woorden. “Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen.” Waarom deed je dat, David? Omdat U, Heere, het gedaan hebt! En God getuigt van zo iemand dat hij een verstandig man is, want hij zwijgt in een kwade tijd. Am. 5:13. — Nicholas Estwick, B.D., 1644.

Vers 10

In zijn “Salve for a Sick Man” noteert Perkins de “laatste woorden” van veel heilige mannen, onder wie Calvijn: “Ik hield mijn tong stil,

omdat U, Heere, het gedaan hebt. Ik klaagde als een duif. Heere, U vermaalt mij tot poeder, maar het is mij genoeg, want het is Uw hand."

Vers 10

Eens stond ik verbaasd over Gods voorzienigheid. Ik noemde die wit-voor-zwart en onrechtvaardig, omdat ik moest verstikken in een stad waar geen mens Christus uit mijn hand wil aannemen. Maar voor God heeft de voorzienigheid een andere glans (schijn; voorkomen) dan voor mijn tranende ogen. Ik erken dat ik blind ben en zwart en wit niet kan onderscheiden in Gods vreemde omgang met ons. Stel dat Christus de hel zou plaatsen waar de hemel is, en duivels hoog in heerlijkheid naast de uitverkoren engelen (wat toch nooit kan gebeuren): dan wilde ik dat ik een hart had om in Zijn weg te berusten, zonder verder te redeneren. Ik zie duidelijk dat oneindige wijsheid de moeder is van Zijn oordelen, en dat Zijn wegen niet te doorgronden zijn. Ik kan het niet leren, maar ik verlang ernaar het te leren: mijn gedachten, mijn wil en mijn begeerten onder (diep onder) Christus' voeten te brengen, zodat Hij ze vertrapt. Maar helaas, ik sta nog steeds aan Christus' verkeerde kant. — Samuel Rutherford.

Vers 10

Een klein meisje werd, door Gods voorzienigheid, doof en stom geboren. Ze werd opgenomen in een instelling voor kinderen als zij en kreeg daar onderwijs. Op een dag werd een bezoeker gevraagd de kinderen te overhoren, die zo droevig buitengesloten waren van de gewone vreugden van de kindertijd. Er werden verschillende vragen gesteld, en met een lei en een potlood werden ze snel beantwoord. Ten slotte schreef de heer: "Waarom ben je doof en stom geboren?" Even trok een blik van angst over het sprekende gezichtje van het meisje, maar die ging snel voorbij. Ze nam haar lei en schreef: "Ja, Vader! Want alzo is geweest het welbehagen voor U." — Mevrouw Rogers, in "The Shepherd King".

Vers 11

"Neem Uw plage van op mij weg." Uw plage én de mijne. De Uwe, omdat het verdrukking is; de mijne, omdat het lijden is. De Uwe, omdat U haar stuurde; de mijne, omdat ik haar draag. De Uwe, omdat ze voortkomt uit Uw gerechtigheid; de mijne, omdat ze past bij mijn onrecht. Vergeef wat ik gedaan heb, en neem weg wat U gedaan hebt. Maar wie haar ook oplegde: de Heere zal haar wegnemen. — Thomas Adams.

Vers 11

"Neem weg", enzovoort. Eerst had hij zijn zonde weggebeden. Nu wil hij ook zijn pijn wegbidden, hoewel die hem minder kwelde. Voor verlichting gaat hij naar Jehova, Die net zo goed geneest als Hij verwondt. Hos. 6:1. — John Trapp.

Vers 12

"Zo doet Gij zijn bevalligheid smelten als een mot." De bedoeling kan zijn: zoals een mot bij de lichtste druk of de zachtste aanraking tot stof uiteenvalt, zo lost de mens even gemakkelijk op en verdwijnt hij in het duister onder de vinger van de Almachtige. — Paxton's Illustrations of Scripture.

Vers 12

"Zo doet Gij zijn bevalligheid smelten als een mot." Over motten mag ik niet zwijgen. Ik zag eens enkele messen waarvan de zwarte benen heften, naar men zei, half door motten waren opgegeten. Ik zag ook de resten van een sofa met haarstoffering die was weggevreten. Het is heel gewoon om kleren na één nacht kapotgevreten aan te treffen. In Jes. 51:6 slaat "verouden" waarschijnlijk op een kleed dat door motten is aangetast. Zo betekent "doorknaagd" in Ps. 6:8 en 31:10 'door motten aangevreten', en ook weer in Ps. 39:12. — John Gadsby.

Vers 12

"Als een mot." De motten van het Oosten zijn groot en prachtig, maar ze leven kort. Na een paar regenbuien zie je deze schitterende insecten in elke bries rondfladderen. Maar droog weer en hun talloze vijanden maken er snel een eind aan, zoals bij alles wat leeft. Zo vergaat ook de schoonheid van de mens, en even snel, net als die van deze vrolijke zwerver in zijn gewaden van purper, scharlaken en groen. — John Kitto.

Vers 12

Het lichaam van de mens is als een "kleed" voor de ziel. In dat kleed heeft de zonde een "mot" laten nestelen. Stap voor stap vreet die eerst de schoonheid aan, dan de kracht, en ten slotte het weefsel van alle delen, tot alles is versleten. Wie ooit heeft gezien hoe een tering of een andere slepende ziekte voortschrijdt, of alleen al de trage, stille verwoesting die de tijd in het menselijk lichaam aanricht, heeft geen verdere uitleg nodig bij dit treffende en ontroerende beeld. Zo iemand ziet meteen hoe passend de gedachte is die erop volgt: "Immers is een ieder mens ijdelheid." — George Horne.

Vers 12

"Immers is een ieder mens ijdelheid." Wat is nu eigenlijk grootheid? Kunnen we die aan de mens toeschrijven los van wat hij is als onsterfelijk wezen? Of aan zijn daden, los van de beginselen en bedoelingen erachter? Dan is de glans van de adel niet beter dan het pluimage van de pauw. De dapperheid van Alexander is dan niet beter dan de woede van een tijger, en de zinnelijke genoegens van Epicurus zijn niet beter dan die van elk dier dat door het woud zwerft. — Ebenezer Porter, D.D., in Lectures on Homiletics, 1834.

Vers 13

"Hoor, HEERE! mijn gebed", enzovoort. In dit gebed van David vinden we drie dingen, die de belangrijkste kenmerken zijn van elk gebed dat

God welgevallig is. Het eerste is nederigheid. Hij belijdt zijn zonden, zijn eigen zwakheid en zijn onwaarde, zonder omhaal. Onder ons lijden mogen we geen stoïcijnse, keiharde houding aannemen om zogenaamd vrouwelijk morren en klagen te vermijden. Dan vallen we in het andere kwaad: de hand van God verachten. Nee, we moeten juist ons trotse hart verootmoedigen en onze weerspannige hartstochten breken ...

Het tweede kenmerk van dit gebed is vurigheid en aanhoudendheid. Dat blijkt uit de mooie opklimming in de woorden: "Hoor, ... mijn gebed", mijn woorden. Helpt dat niet, dan: "Neem mijn geroep ter ore", en dat is luider. En baat ook dat niet, dan: "Zwijg niet tot mijn tranen", en dat is het luidst van alles. David noemt het elders de stem van het wenen. ...

Het derde kenmerk is geloof. "Die tot God komt, moet geloven, dat Hij is, en een Beloner is dergenen, die Hem zoeken." Hebr. 11:6. En zoals wie tot God komt dit moet geloven, zo kan wie dit gelooft niet anders dan tot God komen. Wordt hij niet meteen verhoord, dan geldt: "Wie gelooft, die zal niet haasten." Hij besluit geduldig op de Heere te wachten en naar niemand anders te gaan. — Samengevat uit Robert Leighton.

Vers 13

"Zwijg niet tot mijn tranen." In alle nederigheid mogen we ons gebroken hart en ons wenen voor God brengen. We hebben gebrek aan de barmhartigheid waar we naar vragen, en we hijgen en bezwijmen ernaar. — Thomas Cobbett.

Vers 13

"Want ik ben een vreemdeling bij U, een bijwoner, gelijk al mijn vaders." Dat is inderdaad zo, zowel naar Uw eigen oordeel in Lev. 25:23 als naar hun eigen overtuiging in Hebr. 11:13. Om die reden zorgde U bijzonder voor hen. Zorg daarom ook zo voor mij. — Matthew Poole.

Vers 13

"Ik ben een vreemdeling bij U, een bijwoner." Hoe vast iemands situatie ook lijkt, toch is dit de houding van de heiligen op aarde: ze rekenen zichzelf maar als vreemdelingen. Eigenlijk zijn alle mensen vreemdelingen en bijwoners, maar de heiligen zien dat het scherpst in en erkennen het het vrijmoedigst. Goddeloze mensen hebben geen vaste woonplaats op aarde, maar dat is tegen hun zin. Diep van binnen willen ze voor altijd blijven. Ze zijn vreemdelingen tegen wil en dank. Hun verblijf in de wereld is onzeker, en ze kunnen er niets aan doen.

En let op: er worden hier twee verschillende woorden gebruikt, vreemdelingen en bijwoners. Een vreemdeling woont in een vreemd land. Hij is er geen inwoner of burger, ook al woont hij er, en vergeleken met de inwoners heet hij een vreemdeling. Als een Fransman in Engeland woont, is hij daar een vreemdeling. Een bijwoner is iemand die zich niet wil vestigen, maar slechts door een plaats trekt, onderweg naar huis. Zo zijn de kinderen van God burgers van een eigen land op een andere plek, namelijk de hemel, maar vreemdelingen in de wereld. En ze zijn bijwoners en pelgrims, omdat ze onderweg zijn naar hun vaderland. — Thomas Manton.

Vers 13

"Een vreemdeling." 1. Een vreemdeling is ver weg van zijn land en van het huis van zijn vader. Zo zijn ook wij: de hemel is ons vaderland, God is daar en Christus is daar. 2. In een vreemd land kent niemand je afkomst en opvoeding, en niemand waardeert je daarom. Zo lopen de heiligen overal door de wereld als vorsten in vermomming. 3. Vreemdelingen hebben te maken met allerlei ongemak. Zo gaat het godvruchtige mensen in de wereld. Tertullianus zegt dat de godsdienst is als een vreemde plant uit een ver land: ze past niet bij de aard van de bodem en gedijt niet in de wereld. 4. Een vreemdeling is geduldig, klaagt niet over slechte behandeling en neemt genoegen

met pelgrimskost en pelgrimslogies. Wij zijn nu ver van huis en moeten ontberingen verwachten.

1. Een vreemdeling is voorzichtig, zodat hij geen aanstoot geeft en de haat en ergernis van de inwoners niet over zich afroept. 6. Een vreemdeling is dankbaar voor de kleinste gunst. Zo moeten ook wij dankbaar tevreden zijn met wat God ons heeft gegeven: in een vreemd land is alles veel. 7. Een vreemdeling die een reis voor de boeg heeft, wil die zo snel mogelijk afleggen. Zo verlangen ook wij, die op reis zijn naar de hemel, ernaar om los te komen van dit leven. 8. Een vreemdeling koopt niets wat hij niet mee kan nemen. Hij koopt geen bomen, huis of huisraad, maar juwelen en parels, spullen die je kunt dragen. Onze grootste zorg moet zijn de juwelen van het verbond te bezitten: de genaden van Gods Geest, de dingen die bij ons zullen blijven.
2. Het hart van een vreemdeling is in zijn eigen land. Zo is het ook bij een heilige. 10. Een vreemdeling vraagt steeds naar de weg, bang dat hij verkeerd loopt. Een christen doet dat ook. 11. Een vreemdeling zorgt voor zijn terugreis, zoals een koopman, zodat hij rijk beladen thuiskomt. Zo moeten ook wij voor God verschijnen in Sion. Wat voor mensen moeten we dan zijn! Laten we van onze reis terugkeren met een goede voorraad. — Samengevat uit Thomas Manton.

Vers 14

"Wend U van mij af, dat ik mij verkwikke, eer dat ik heenga, en ik niet meer zij." De mens in zijn verdorven staat is als Nebukadnezar. Hij heeft een dierenhart, dat niet meer wil dan zijn zinnelijke lust bevredigen. Maar als hij door genade vernieuwd is, komt zijn verstand bij hem terug. Dan kan hij, ook als hij om aardse dingen bidt, zijn verlangens op een edeler doel richten. Bidt David dat zijn aardse leven nog wat wordt verlengd? Dat komt niet voort uit dwaze liefde voor deze wereld, maar uit de wens zich beter voor te bereiden op een andere.

Wordt hij getroost met de hoop op een langer verblijf hier? Dan zijn het niet de vleselijke genoegens van deze wereld die die blijdschap in zijn heilige borst ontsteken, maar het voordeel dat hij ervan heeft om God te prijzen in het land der levenden ...

"Wend U van mij af, dat ik mij verkwikke." David was nog niet hersteld van die zonde die hem zo diep had doen zinken, zoals u kunt zien in Ps. 39:11-12. En een goed mens kan niet met enige bereidheid aan sterven denken zolang zijn hart niet heiliger is. Hetzelfde geldt voor de vrede van het evangelie, de rust van het geweten en de innerlijke blijdschap: helaas, alle onheiligheid is daarvoor wat vergif is voor de geesten die het opdrinken. — William Gurnall.

Vers 14

Wend U af, enz. De psalmist hecht aan zijn leven, en daarom roept hij zo de Heerser van het heelal aan. Die gehechtheid kan heel verschillend van aard zijn. Het hangt af van de gelegenheden die haar wekken en van de gevoelens die haar versterken. Kijk je er op de ene manier naar, dan noem je haar schuldig. Kijk je er op een andere manier naar, dan noem je haar onschuldig. En kijk je er nog weer anders naar, dan noem je haar zelfs prijzenswaardig.

1. Het leven kan een schuldige gehechtheid wekken, die we moeten afkeuren. Het duidelijkste en ergste voorbeeld is de gehechtheid die voortkomt uit de kansen die het leven biedt om "het loon der ongerechtigheid" en "de genieting der zonde" te bemachtigen.
2. Het leven kan ook een onschuldige gehechtheid wekken, waar we alle begrip voor hebben ... Het leven is als een landschap waarin we vaak een groene, vruchtbare plek zien, vol gezondheid, rust, eensgezindheid en blijdschap. We hebben echtparen gezien die elkaar zo innig liefhadden dat zij jaar na jaar al hun zorgen lichter maakten en al hun zegeningen groter. We hebben ouders en kinderen gezien wier gemeenschap hun, door alle wisselende seizoenen heen, elke dag tot een feest maakte. Er zijn vriendelijke werk-

gevers en trouwe werknemers. Sommige buurten zijn rustig. Sommige christelijke gemeenten zijn bijzonder aantrekkelijk. Hier en daar kennen we mensen met een schitterend karakter, in wie de algemene voorspoed als zonlicht doorstraalt.

Je zou zo iemand niets kwalijk nemen als hij, uitgeput en op weg naar "den weg der ganse aarde", zou uitroepen: Wend U van mij af, dat ik mij verkwikke, eer dat ik heenga, en ik niet meer zij.

1. Het laatste gezichtspunt op het menselijk leven laat zien dat het ook een lovenswaardige gehechtheid kan wekken. Die dwingt onze instemming af en spoort ons aan om ons hart door haar te laten leiden. De woorden die voor ons liggen kunnen we uitleggen als het gebed van drie mensen: een boetvaardige, een heilige en iemand die van mensen houdt.

(a). Waardeer wie om leven bidt als boetvaardige. Heeft de Heilige Geest hem pas geleden getroffen met de pijlen van overtuiging? Misschien twijfelt hij aan waar zijn sterke gevoelens vandaan komen, wat ze betekenen en waar ze toe leiden. Hij weet dat een mens diep geraakt kan worden zonder bekeerd te zijn. Er is veel dat zulke mensen recht geeft op een welwillend oordeel. Ze hebben nog geen helder en bemoedigend zicht op hun geestelijke toestand, maar willen oprecht graag leven, totdat de genade hen van overwinning tot overwinning heeft gebracht en zij hun "roeping en verkiezing vast" hebben gemaakt. Zelfs zij kunnen hun standvastigheid verliezen. En dan kunnen deze woorden, "Wend U van mij af, dat ik mij verkwikke", komen van iemand die van God is afgedwaald, en nu beschaamd, bevend en smekend vraagt om hersteld te worden.

(b). Waardeer ook, ten tweede, wie om leven bidt als heilige. ... Alleen "de heiligen, die op de aarde zijn" hebben de bijzondere roeping om te pleiten, te handelen en te lijden voor de eer van God, te midden van mensen zonder God, mensen die alleen voor hun lichaam leven, mensen met een lege vorm van godsdienst, en mensen van de

wereld. Toch laat zo'n heilige, groot van hart en toegewijd, een godsvrucht zien waar zelfs de engelen ontzag voor moeten hebben. Zijn gehechtheid aan het leven wordt sterker door een opdracht die hem veroordeelt tot de tegenspraak van zondaars en de "verzadiging der vreugde" uitstelt.

(c). Waardeer ten slotte wie om leven bidt omdat hij van mensen houdt. Ik denk aan de gulle weldoener, een man die er alles aan doet om goed te doen. Ik denk ook aan een liefhebbende vader of moeder. En ik denk nu aan een "prediker der gerechtigheid", "een goed dienaar van Jezus Christus".

Schets van een preek met de titel "Attachment to Life" ("Gehechtheid aan het leven"), gehouden door Joseph Hughes, M.A., bij de begrafenis van ds. John Owen, M.A., in 1822.

Vers 14

Kunnen zelfs de uitverkorenen en de trouwen niet bang zijn voor de dag van het oordeel, en er nog ver van af staan om er troost uit te putten? Ik antwoord: dat kunnen ze wel. Ten eerste: bij hun eerste bekering en kort daarna, voordat ze er volledig van overtuigd zijn dat hun zonden vergeven zijn. Verder ook in tijden van geestelijke verlating, wanneer de Heere iemand aan zichzelf lijkt over te laten, zoals Hij bij David en anderen deed. Dan kan zo iemand ertegen opzien eraan te denken. En ten slotte: wanneer iemand, terwijl hij al sterk staat in Christus, in een zware zonde is gevallen. Dan kan hij dood en oordeel vrezen, en gedreven worden om met Job en David te bidden: Wend U van mij af, dat ik mij verkwikke, eer dat ik heenga, en ik niet meer zij. — John Barlow's preek, 1618.

Vers 2-3

Ik was verstomd door stilzwijgen, enz.

1. Er is een tijd om te zwijgen. Dat kon hij toen anderen hem uitscholden en onterecht beschuldigden. Hij zweeg met een goed doel. Anderen konden dat wijten aan somberheid, trots, verlegenheid of een schuldig geweten, maar hij zweeg om een goede reden. Adem op een gepoetste spiegel: de damp trekt weg en de spiegel is helderder dan eerst. Probeer je hem af te vegen, dan blijft de vlek zitten.
2. Er is een tijd om in stilte na te denken. Hoe stiller het buiten is, hoe onrustiger het binnen vaak wordt. "Mijn hart werd heet." Hoe langer hij nadacht, hoe heter hij werd. Het vuur van medelijden en ontferming, het vuur van liefde en het vuur van heilige ijver brandde in hem.
3. Er is een tijd om te spreken. "Toen sprak ik." Het moment om te spreken is wanneer de waarheid helder en krachtig voor je geest staat en het gevoel voor die waarheid in je hart brandt. Dan breken de gevoelens los als uit een vulkaan. Jer. 20:8-9. Onze woorden moeten altijd een eerlijke weergave zijn van wat we denken en voelen. — G. Rogers, leraar aan het Metropolitan Tabernacle College.

Vers 3

Er zijn zeven soorten zwijgen.

1. Een koel, onaangedaan zwijgen, zoals een stoïcijn.
2. Een slim, berekenend zwijgen.
3. Een dwaas zwijgen.
4. Een zwijgen uit chagrijn.
5. Een zwijgen omdat het moet.

6. Een zwijgen uit wanhoop.
7. Een wijs, heilig en door genade gegeven zwijgen.

— *Thomas Brooks, "Mute Christian."*

Vers 5

HEERE! maak mij bekend mijn einde.

1. Wat we over ons einde graag zouden willen weten. Niet de dag, de plaats of de omstandigheden, maar (a) hoe het is. Wordt het het einde van een heilige of van een zondaar?

(b) Dat het zeker komt.
(c) Hoe dichtbij het is.
(d) Waar het toe leidt.
(e) Wat het van ons vraagt: aandacht, voorbereiding en een reispas.

1. Waarom zouden we God vragen om ons dit te laten weten? Omdat die kennis belangrijk is, moeilijk te krijgen, en alleen door de Heere zelf met kracht in ons hart gelegd kan worden. — W. Jackson.

Vers 5

David bidt: 1. Dat hij steeds het einde van het leven voor ogen mag houden. Alles moet beoordeeld worden naar hoe het afloopt. "Totdat ik … op hun einde merkte." Het leven kan hier eervol zijn, vrolijk en deugdzaam. Maar het einde! Hoe zal dat zijn?

1. Dat hij ijverig mag zijn in alle plichten van dit leven. De maat van zijn dagen: hoe kort is die, hoeveel is er te doen, en hoe weinig tijd is er om het te doen!
2. Hij bidt dat hij veel leert en veel voordeel haalt uit de broosheid van het leven. Dat ik wete, enz. Mijn broosheid kan mij nederiger maken. Ze kan mij ijveriger maken zolang ik nog kan werken, en afhankelijker van Gods kracht. Ze kan mij geduldiger maken, meer overgegeven aan Gods wil, en rijper voor de hemel. — G. Rogers.

Vers 6 (laatste zinsdeel)

De mens is ijdelheid. Dat wil zeggen: hij gaat dood en hij verandert voortdurend. Merk op hoe sterk deze waarheid hier wordt benadrukt.

1. Elk mens is ijdelheid, zonder één uitzondering: hoog en laag, rijk en arm.
2. Dat geldt ook voor hem op zijn best, wanneer hij jong is, sterk en gezond, en rijkdom en eer bezit, enzovoort.
3. Hij is helemaal en al ijdelheid, zo ijdel als je je maar kunt voorstellen.
4. Ja, werkelijk, dat is hij.
5. Sela is erbij gezet als teken: let hier goed op. — Matthew Henry.

Vers 7

Dat de mens ijdel is omdat hij sterfelijk is, wordt hier aan drie dingen laten zien, en bij elk ervan wordt de ijdelheid aangewezen.

1. De ijdelheid van onze vreugde en onze eer: Immers wandelt de mens als in een beeld.
2. De ijdelheid van ons verdriet en onze angst: Immers woelen zij ijdelijk.
3. De ijdelheid van onze zorgen en ons gezwoeg: Men brengt bijeen, en men weet niet, wie het naar zich nemen zal. — Matthew Henry.

Vers 7

De wereld draait om drie dingen: 1. Vruchteloze eer. Wat voor hen echte eer lijkt, is slechts schijn. 2. Overbodige zorgen. Zij woelen ijdelijk. Ingebeelde zorgen nemen de plaats in van echte. 3. Nutteloze rijkdom. Die geeft henzelf geen blijvende voldoening, en ook niet wanneer ze aan anderen wordt nagelaten. — G. Rogers.

Vers 8

Wat verwacht ik? 1. Welke redding als zondaar? Van werken of van genade, van de Sinaï of van Golgotha? 2. Welke troost als iemand die

lijdt? Van de aarde of van de hemel? 3. Welke voorziening als iemand die bidt? Een schrale of een overvloedige? Voor nu of voor later? 4. Welke boodschap als dienaar? Een wonderbaarlijke of een gewone? Een prettige of een onprettige? 5. Welk onderwijs als leerling? Voor het verstand of voor de geest? Een verheffend of een vernederend? Een mooi of een nuttig? 6. Welk erfdeel als erfgenaam? Een aards of een hemels? — W. Jackson.

Vers 8

1. Een dringend moment. En nu, Heere, enz. Er zijn tijden die ons juist ertoe brengen naar God op te kijken en te zeggen: Nu, Heere. "Vader, de ure is gekomen."
2. Een vrome uitroep: En nu, wat verwacht ik, o HEERE! Waar is mijn verwachting? Waar is mijn vertrouwen? Naar wie zal ik opzien? Ik ben niets, de wereld is niets, en alle aardse bronnen van vertrouwen en troost laten ons in de steek. Wat verwacht ik? In het leven, in de dood, in een wereld die vergaat, in een oordeel dat komt, in een eeuwigheid die dichtbij is: wat heb ik nodig? — G. Rogers.

Vers 9

1. Ons gebed moet breed zijn: Verlos mij van al mijn overtredingen. Telkens opnieuw moeten we zeggen: "O God! wees mij zondaar genadig!" Moeilijke tijden moeten ons aan onze zonden herinneren. Als we bidden om bevrijd te worden van alle overtredingen, worden we ook zeker bevrijd van die ene zonde waarvoor de beproeving werd gestuurd.
2. Ons gebed moet ook concreet zijn: Stel mij niet tot een smaad des dwazen. Laat mij in mijn lijden niet zo praten of zo ongeduldig zijn dat zelfs dwazen een reden krijgen om te lasteren. De gedachte dat velen wachten tot wij struikelen, moet ons voor de zonde behoeden. — G. Rogers.

Vers 10

1. Het moment waar het om gaat. Ik ben verstomd, enz. We horen niet wat de beproeving precies was. Zo kan ieder het toepassen op zijn eigen verdriet, want al ons verdriet moet in hetzelfde licht gezien worden.
2. Hoe de psalmist zich op dat moment gedroeg: Ik zal mijn mond niet opendoen. (a) Niet uit boosheid en opstand tegen God, niet mopperend of klagend. (b) Niet uit ongeduld, niet klagend en niet vol boze gevoelens tegen mensen. (c) De reden die hij voor dit gedrag geeft: Want Gij hebt het gedaan. — G. Rogers.

Vers 11

1. God stuurt de moeilijke tijden. Uw plage. Het zijn slagen van Zijn hand, niet van de stok van de wet, maar van de herdersstaf. Elke beproeving is een slag van Hem.
2. God neemt de moeilijke tijden ook weg. Neem weg. De psalmist vraagt niet om wonderen. Hij vraagt dat God op Zijn eigen manier, met gewone middelen, ingrijpt om hem te bevrijden. We moeten Gods zegen vragen over de middelen die tot onze bevrijding worden gebruikt, door onszelf en door anderen. “Neem Uw plage van op mij weg”, enz.
3. God bepaalt ook waar de moeilijke tijden eindigen. Ik ben bezweken van de bestrijding Uwer hand, enz. God heeft een geschil met Zijn volk. Het is een strijd tussen Zijn wil en de wil van Zijn kinderen. De psalmist geeft toe dat hij in deze worsteling is verslagen en zich heeft overgegeven. Het moet ons meer bezighouden dat dit einde bereikt wordt dan dat de beproeving verdwijnt. En als dat einde bereikt is, zal de beproeving verdwijnen. — G. Rogers.

Vers 11

1. Waarom onze beproevingen komen: “om de ongerechtigheid.” O, komt deze beproeving om mijn troost weg te nemen, mijn ge-

moedsrust en Gods vriendelijke lach? Nee, ze is bedoeld om mijn zonde weg te nemen. Wat er verdwijnt is het schuim, niets van het goud. Zonde, niets dan zonde.

2. Wat onze beproevingen teweegbrengen. Alles wat hij in dit leven begeerlijk vond, maar wat niet echt goed voor hem was, wordt verteerd. Zijn kleren, die in de ogen van mensen mooi zijn, worden door de mot opgegeten. Maar het kleed van de gerechtigheid om zijn ziel kan niet vergaan.
3. Waartoe onze beproevingen dienen. Het zijn geen straffen, maar vriendelijke terechtwijzingen en vaderlijke opvoeding. Op Christus, onze Borg, werden de gevolgen van de straf gelegd. Op ons komt alleen de tucht van een Vader.
4. Waarom onze beproevingen redelijk zijn. "Immers is een ieder mens ijdelheid." Hoe kan iemand in een wereld als deze verwachten dat hij gespaard blijft voor beproevingen! Voor de christen is de wereld dezelfde als eerst, en zijn lichaam ook. Hij heeft een bekeerde ziel in een lichaam dat nog niet bekeerd is. Hoe zou hij dan aan de uiterlijke pijn van het leven kunnen ontkomen? — G. Rogers.

Vers 13

David beroept zich op de goede werking die zijn lijden op hem heeft gehad.

1. Het deed hem wenen.
2. Het deed hem bidden.
3. Het hielp hem om los te komen van de wereld.

— *Matthew Henry.*

Vers 13 (laatste zinsdeel)

Ben ik een vreemdeling en bijwoner bij God? Laat mij dat dan echt beseffen en er ook zo naar leven.

1. Laat mij verwachten hoe zulke mensen meestal behandeld worden.
2. En als er iemand van mijn eigen volk bij mij in de buurt is, zal ik zeker vertrouwelijk met hem omgaan.
3. Laat ik mij niet laten verstrikken in de zaken van dit leven.
4. Laat mijn hart gericht zijn op wat boven is, en mijn wandel altijd in de hemel.
5. Laat mij niet ongeduldig naar huis verlangen, maar het juist op waarde schatten. — W. Jay.

Vers 14

1. Waar zijn verzoek over gaat: niet dat hij de dood kan ontlopen en altijd in dit leven blijft, want hij weet dat hij heen moet. Hij vraagt 1. dat hij van zijn ziekte mag opknappen, en 2. dat hij nog langer in dit leven mag blijven. Zo'n gebed mag, als we het uitspreken in onderwerping aan Gods wil.
2. De redenen voor dit verzoek. 1. Dat hij met zijn verdere leven de lasterpraat kan wegnemen die op hem was neergehaald. 2. Dat hij duidelijkere bewijzen mag krijgen dat hij deel heeft aan Gods gunst. 3. Dat hij een zegen mag worden voor anderen, voor zijn gezin en zijn volk. 4. Dat hij meer vrede en troost mag hebben in de dood. En 5. Dat hem "rijkelijk toegevoegd" wordt "de ingang", enz. — G. Rogers.

Werk over de negenendertigste psalm

Uitleggende voordrachten over Psalm negenendertig, in de Werken van aartsbisschop Leighton

Psalm 40

Titel

“Voor den opperzangmeester.” Zo’n bijzonder kostbare psalm kon maar het best worden toevertrouwd aan de meest bekwame van de heilige musici. De mooiste muziek hoorde bij een onderwerp als dit, want er is niets wat erbij in de buurt komt.

Dit opschrift laat zien dat het lied bedoeld was voor de openbare eredienst. Het was dus meer dan een persoonlijke lofzang, ook al zou je dat denken omdat het in de ik-vorm geschreven is.

“Een psalm van David.” Dat beslist de vraag wie de schrijver is. De Heilige Geest tilde David op tot het gebied van de profetie, en zo mocht hij schrijven over Eén Die oneindig veel groter is dan hijzelf.

Onderwerp

Jezus is hier duidelijk aanwezig. Je kunt in deze psalm ook David en zijn Heere samen zien, Christus én de gemeente. Dat zou geen geweld doen aan de woorden. Maar zo’n dubbele uitleg raakt gemakkelijk in de war. Daarom laten we liever de zon schijnen, ook al verdwijnen daardoor de sterren uit het zicht.

Ook als het Nieuwe Testament er niet zo duidelijk over was geweest, hadden we toch geconcludeerd dat David in Psalm 40:7-9 over onze Heere sprak. Maar de apostel maakt in Hebreeën 10:5-9 een einde aan alle gissen. Hij laat zien dat het gaat over Hem Die in de wereld kwam om de wil van de Vader te doen.

Indeling

Psalm 40:2-4 is een persoonlijke dankzegging. Daarna volgt een algemene verklaring van de goedheid van Jehovah voor Zijn heiligen (Psalm 40:5-6). In Psalm 40:7-11 belijdt de psalmist dat hij zich toewijdt aan de wil van de HEERE. Psalm 40:12-18 is een gebed om bevrijding uit zware nood en om de overwinning op zijn vijanden.

Uitleg

Vers 2

"Ik heb den HEERE lang verwacht." Geduldig wachten op God was een bijzonder kenmerk van onze Heere Jezus. Ongeduld kwam nooit in Zijn hart, en het ontsnapte Hem al helemaal nooit over de lippen.

Denk aan Zijn doodsstrijd in de hof, aan de wrede bespotting voor Herodes en Pilatus, aan Zijn lijden aan het kruis. Door dit alles heen wachtte Hij met een geduld dat geen grenzen kende. Er kwam geen blik van toorn, geen woord van klacht en geen daad van wraak van het geduldige Lam van God. Hij wachtte, en bleef wachten. Zijn geduld was volmaakt. Zo overtrof Hij verre allen die, ieder naar zijn kracht, God ooit in het vuur hebben verheerlijkt. Job op de mesthoop haalt het niet bij Jezus aan het kruis. Onder de geduldigen draagt Christus de keizerskroon.

Heeft de Eniggeborene gewacht, en zouden wij dan mokken en ons verzetten?

"En Hij heeft Zich tot mij geneigd, en mijn geroep gehoord." Noch Jezus, het Hoofd, noch een van de leden van Zijn lichaam zal ooit tevergeefs op de HEERE wachten. Let op het beeld van het neigen. Het lijkt of de smekeling riep vanuit de diepste put, en of de liefde zich vanuit de hoogte naar hem toe boog om zijn zwakke kreun te horen.

Wat is het toch een wonder dat onze Heere Jezus moest roepen zoals wij, en wachten zoals wij! Hij ontving de hulp van de Vader na

dezelfde weg van geloof en smeking die wijzelf moeten gaan. De gebeden van de Zaligmaker op de bergen in de nacht en in Gethsémané verklaren dit vers. De Zoon van David werd diep vernederd, maar Hij stond op als overwinnaar. En hier leert Hij ons hoe we onze strijd moeten voeren om te slagen, naar het glorieuze voorbeeld van Zijn triomf. Laten we dezelfde gezindheid aantrekken. Laten we in de volle wapenrusting van geduld, met het gebed als wapen en het geloof als gordel, de Heilige Oorlog volhouden.

Vers 3

"En Hij heeft mij uit een ruisenden kuil … opgehaald." Toen onze Heere in Zijn eigen Persoon de vreselijke vloek droeg die de zonde verdiende, werd Hij zo diep neergeworpen dat Hij leek op een gevangene in een diepe, donkere, angstaanjagende kerker. In die afschuwelijke duisternis hoort de gevangene een geluid als van bruisend water, terwijl boven zijn hoofd de voeten van woedende vijanden stampen. In Zijn angst was onze Heere als iemand in de vergeetput, door de hele mensheid vergeten, ingemetseld in gruwel, duisternis en verlatenheid.

Toch deed de HEERE Jehovah Hem weer opstijgen uit al Zijn vernedering. Hij keerde terug uit die diepe hel van angst waarin Hij als onze Plaatsvervanger was geworpen. Wie onze Borg zo in de uiterste nood heeft verlost, zal ons niet laten zitten in onze veel lichtere pijn.

"Uit modderig slijk." De lijder was als iemand die geen vaste grond onder zijn voeten voelt en alleen maar glijdt en wegzakt. Dit beeld wijst niet alleen op werkelijke ellende, zoals het vorige. Het wijst ook op het ontbreken van vaste troost, waardoor het leed nog draaglijk had kunnen zijn. Geef een mens goede grond onder zijn voeten, en een last wordt al veel lichter. Maar beladen zijn én op glibberige, slijmerige klei staan, dat is dubbel zwaar.

Lezer, aanbid met nederige dankbaarheid de dierbare Verlosser. Om jouwentwil werd Hij van alle troost beroofd, terwijl Hij van alle

kanten door ellende werd omringd. Zie ook Zijn dankbaarheid dat Hij midden in Zijn zware werk en lijden staande werd gehouden. En heb je zelf Gods hulp ervaren? Zorg er dan voor dat je met je Heere meezingt in dit lied.

"En heeft mijn voeten op een rotssteen gesteld, Hij heeft mijn gangen vastgemaakt." Het werk van de Verlosser is gedaan. Hij rust op de vaste grond van alles wat Hij toegezegd en volbracht heeft. Hij kan nooit meer lijden. Voor eeuwig regeert Hij in heerlijkheid. Wat een troost om te weten dat Jezus, onze Heere en Zaligmaker, in alles wat Hij is en voor ons doet op een vast fundament staat! Zijn weg van liefde zal ook in de komende jaren nooit afgebroken worden door mislukking, want God heeft Hem stevig gegrondvest. Hij is voor eeuwig machtig om ten volle te redden wie door Hem tot God gaan. Hij leeft immers in de hoogste hemelen altijd om voor hen te bidden.

Jezus is de ware Jozef, uit de put gehaald om heer te zijn over alles. En het is meer dan een "teugje zoetheid" om dit te bedenken: als wij net als onze Heere in de diepste kuil van schaamte en verdriet worden geworpen, zullen we door het geloof opstaan en staan op dezelfde hoge, zekere en eeuwige rots van Gods gunst en trouw.

Vers 4

"En Hij heeft een nieuw lied in mijn mond gegeven, een lofzang onzen Gode." Bij het pascha, vóór Zijn lijden, zong onze Heere een van de grote oude lofpsalmen. Maar wat een muziek klinkt er nu in Zijn hart, te midden van Zijn verlosten! Wat een lied is dat, waarin Zijn blije hart voor eeuwig het koor van de uitverkorenen voorzingt! Mirjams tamboerijn noch Mozes' zegelied over de overwinning op Farao kan ook maar even wedijveren met dat altijd nieuwe, jubelende lied.

Gerechtigheid wordt verheerlijkt en genade gezeviert. De hel ligt onderworpen en de hemel is vol eer. De dood is vernietigd en het onsterfelijke leven staat vast. De zonde is ten val gebracht en de gerechtigheid straalt. Wat een onderwerp voor een lofzang op die dag

waarop onze Heere de rode wijn opnieuw met ons allen drinkt in het koninkrijk van onze hemelse Vader! Zelfs op aarde, vóór Zijn zwaarste lijden, zag Hij al de vreugde die Hem voorgehouden werd. Dat uitzicht hield Hem staande, ook toen het donker werd.

"Onzen Gode." De God van Jezus, de God van Israël, "Mijn God en uw God". Hoe zullen wij Hem loven! Maar ach, Jezus zal de eerste speler zijn op onze snaarinstrumenten. Hij zal het plechtige halleluja aanvoeren dat opstijgt uit het heilige leger dat door bloed is vrijgekocht.

"Velen zullen het zien, en vrezen, en op den HEERE vertrouwen." Een menigte die niemand tellen kan, zal het lijden en de overwinning van Jezus zien. Ze zal sidderen bij de gedachte dat ze Hem zo zondig heeft afgewezen. En dan ontvangt ze door genade het geloof en gaat ze op Jehovah vertrouwen. Hier ligt het loon van onze Heere. Hier ligt de zekerheid die predikers vrijmoedig maakt en werkers volhardend.

Lezer, hoor je bij die velen? Let op de weg van de zaligheid: zien, vrezen, vertrouwen! Weet je wat dit betekent, omdat je het zelf in je ziel kent en beleeft? Op de HEERE vertrouwen is het bewijs van zaligheid, ja, het hart ervan. Wie een ware gelovige is, is duidelijk bevrijd van de heerschappij van zonde en satan.

Vers 5

"Welgelukzalig." Dit is een uitroep zoals in de eerste psalm: "O, het geluk van den man." Gods zegeningen zijn krachtig: "Ik weet, dat, wien gij zegent, die zal gezegend zijn", werkelijk en in alle waarheid.

"Is de man, die den HEERE tot zijn vertrouwen stelt." Geloof krijgt beloften. Een eenvoudig, ongedeeld vertrouwen op God is het zekere teken van een gelukkig mens. Je kunt zo arm zijn als Lazarus, zo gehaat als Mordechai, zo ziek als Hizkia en zo eenzaam als Elia. Zolang je hand van geloof God maar blijft vasthouden, kan geen enkele uiterlijke ellende je ervan weerhouden om tot de gelukzaligen te horen.

Maar de rijkste en meest succesvolle mens zonder geloof is vervloekt, wie hij ook is.

"En niet omziet naar de hovaardigen." Hovaardige mensen verwachten dat iedereen voor hen buigt en hen eer bewijst, alsof de dienst aan de gouden kalveren weer in Israël was ingevoerd. Maar gelovige mensen zijn te edel om geldzakken te eren of te kruipen voor opgeblazen gewichtigheid. Rechtvaardigen tonen hun respect aan nederige goedheid, niet aan opgeblazen eigendunk.

Onze Heere Jezus was hierin ons stralende voorbeeld. Nooit kwam er vleierij voor koningen en groten over Zijn lippen. Hij gaf geen eer aan mensen die dat niet verdienden. Hoogmoedigen waren nooit Zijn lievelingen.

"En die tot leugen afwijken." Ketterijen en afgoderij zijn leugens, en dat zijn gierigheid, wereldgezindheid en genotzucht ook. Wee wie zulke bedriegerijen volgt. Onze Heere was altijd de waarheid zelf en Iemand Die de waarheid liefhad. De vader van de leugen had geen deel aan Hem. Wij mogen nooit onze eerbied betuigen aan afvalligen, windvanen en valse leraren. Zij zijn een bedorven zuurdesem, en hoe meer we ons van hen afscheiden, hoe beter. Gelukkig zijn zij die God bewaart voor elke dwaling in leer en leven.

Als we dit vers als maatstaf nemen, zijn veel schijnbaar gelukkige mensen in werkelijkheid verre van gelukzalig. Alles wat maar lijkt op een volle beurs, een prachtig span paarden of een rijk huishouden wekt hun ontzag, of de eigenaar nu een losbol is of een heilige, een dwaas of een wijsgeer. Als de aartsvijand uit de hel een koets met paarden zou kopen en als een heer zou gaan leven, zou hij duizenden mensen vinden die zijn vriendschap zouden zoeken.

Vers 6

"Gij, o HEERE, mijn God! hebt Uw wonderen … vele gemaakt." Schepping, voorzienigheid en verlossing wemelen van wonderen, zoals de zee wemelt van leven. Deze tekst vraagt vooral onze aandacht voor

de wonderen die zich rond het kruis verzamelen en ervan uitstralen. De voltooide verlossing bereikt vele doelen en omvat een rijkdom aan plannen. Wat de verzoening allemaal teweegbrengt, valt niet op te sommen. De kracht van het kruis reikt verder dan de stralen van de zon. Wonderen van genade, te veel om te tellen, ontspringen aan het kruis: aanneming tot kinderen, vergeving, rechtvaardiging en een lange keten van goddelijke wonderen van liefde.

Merk op dat onze Heere hier over de HEERE spreekt als "mijn God". De Mens Christus Jezus eiste voor Zichzelf en voor ons een verbondsrelatie met Jehovah op. Laat ons aandeel in onze God altijd onze eigen schat zijn.

"En Uw gedachten aan ons." Gods gedachten gaan gelijk op met Zijn daden, want het past niet bij Gods wijsheid om te handelen zonder overleg en raad. Alle goddelijke gedachten zijn goed en vol genade voor Zijn uitverkorenen. Gods liefdesgedachten zijn zeer talrijk, zeer wonderlijk en zeer praktisch! Denk erover na, beste lezer. Nooit heeft een zoeter onderwerp je geest beziggehouden. Gods gedachten over jou zijn talrijk. Laat die van jou over Hem dan niet gering zijn.

"Men kan ze niet in orde bij U verhalen." Hun som is zo groot dat je ze niet kunt ontleden en niet kunt tellen. Een mensengeest schiet tekort om de wegen en gedachten van de HEERE te meten of te ordenen. Dat zal altijd zo blijven, want Hij heeft gezegd: "Gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, alzo zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen, en Mijn gedachten dan ulieder gedachten." Geen doolhof is zo om in te verdwalen als het labyrint van de liefde. Hoe heerlijk is het om overtroffen, overwonnen en overweldigd te worden door de verbazingwekkende genade van de HEERE, onze God!

"Zal ik ze verkondigen en uitspreken." En dat zou zeker het werk van mijn tong moeten zijn, bij elke gelegenheid. Dan zijn het er meer dan er geteld kunnen worden. Ze zijn vermenigvuldigd, ver boven alle menselijke rekenkunst uit. Het zijn gedachten van alle eeuwigheid, gedachten over mijn val, mijn herstel, mijn verlossing, mijn bekering,

mijn vergeving, mijn onderhoud, mijn voleinding en mijn eeuwig loon. De lijst is te lang om op te schrijven en de waarde van die barmhartigheid te groot om te schatten.

Toch, als wij niet alle werken van de HEERE kunnen vertellen, laten we dat dan geen excuus maken om te zwijgen. Want onze Heere, Die hierin ons beste voorbeeld is, sprak vaak over de tedere gedachten van de grote Vader.

Vers 7

Hier betreden we een van de wonderbaarlijkste passages van het hele Oude Testament. Hier zien we de vleesgeworden Zoon van God niet "door een spiegel in een duistere rede", maar als het ware van aangezicht tot aangezicht.

"Gij hebt geen lust gehad aan slachtoffer en spijsoffer." Op zichzelf, om hun eigen waarde, vond de HEERE niets bevredigends in de verschillende offers van de wet met haar ceremonies. Het slachtdier dat zijn bloed vergoot en het meel dat als rook opsteeg van het altaar konden Jehovah's hart geen voldoening geven. Hij vroeg niet naar het vlees van stieren en bokken, en had ook geen behagen in koren, wijn en olie. Als voorafbeelding hadden deze offers hun waarde. Maar toen Jezus, het Tegenbeeld, in de wereld kwam, was het daarmee gedaan. Zo is een kaars niets meer waard als de zon is opgegaan.

"Gij hebt mij de oren doorboord" (Engels: oren hebt Gij mij uitgegraven). Onze Heere was snel om de wil van Zijn Vader te horen en te doen. Het was alsof Zijn oren tot diep in Zijn ziel waren uitgegraven. Ze waren niet dichtgestopt en dichtgegooid zoals de putten van Izak, die de Filistijnen hadden volgegooid. Het waren open gangen naar de bronnen van Zijn ziel. De eerste gedachte hier is dus de bereidwillige gehoorzaamheid van onze Heere.

Toch is er geen enkele reden om de gedachte af te wijzen dat dit graven in het oor ook kan verwijzen naar het doorboren van het oor van de dienstknecht. Die weigerde uit liefde voor zijn heer om in het

jubeljaar zijn vrijheid aan te nemen. Zijn doorboorde oor, het teken van eeuwige dienst, is een treffend beeld van de trouw van onze gezegende Heere aan de zaak van Zijn Vader en van Zijn liefde voor de kinderen van Zijn Vader. Jezus gaf Zichzelf voorgoed over om de knecht van alle knechten te zijn, omwille van ons en tot eer van God.

De Septuaginta, waaruit Paulus citeerde, vertaalt deze plaats met: "Een lichaam hebt Gij mij toebereid." Hoe dit zo gekomen is, valt moeilijk voor te stellen. Maar omdat het gezag van de apostel deze afwijking goedkeurt, zien we haar niet als een vergissing. Het is een voorbeeld van verschillende lezingen die even goed door God ingegeven zijn. In elk geval laat de tekst de Eniggeborene zien als Iemand Die toegerust de wereld in kwam voor Zijn dienst. Hij kwam in een echt, tastbaar lichaam, en door werkelijk te leven en te sterven zette Hij alle schaduwen van de wet van Mozes terzijde.

"Brandoffer en zondoffer hebt Gij niet geëist." Hier worden nog twee soorten offers genoemd. Offers als teken van dankbaarheid en offers voor de zonde, zoals ze als voorafbeelding werden gebracht, worden terzijde geschoven. Noch de offers voor iedereen, noch de offers voor de enkeling worden nog gevraagd. Wat heb je aan louter symbolen als de zaak zelf er is?

Dit vers leert ons twee dingen. Jehovah stelt gehoorzaamheid van het hart veel hoger dan alle indrukwekkende vertoon van ritueel. En onze verzoening met God komt niet tot ons door een uitgewerkt ceremonieel, maar doordat de grote Plaatsvervanger de wil van Jehovah gehoorzaamde.

Vers 8

"Toen zeide ik." Dat wil zeggen: toen duidelijk werd dat de ellende van de mens niet met slachtoffers en offers kon worden opgelost. Het stond nu vast dat louter afbeeldingen van verzoening en blote tekenen van gunst niets konden uitrichten. Toen greep de Heere Jezus in Eigen Persoon in. O, gezegend "toen zeide ik"! Heere, laat ons altijd

zulke levende woorden horen en ons daarmee voeden, zulke persoonlijke woorden, zo geheel de Uwe.

"Zie, ik kom." Kijk, hemelen, en aarde, en plaatsen onder de aarde! Hier is iets wat uw scherpste blik waard is. Ga zitten en let goed op! De onzichtbare God komt in de gestalte van het zondige vlees, en als een zuigeling hangt de Oneindige aan de borst van een maagd!

Immanuël stuurde niet, maar kwam Zelf. Hij kwam in Zijn eigen Persoon, met alles wat Zijn wezen uitmaakte. Hij kwam uit de ivoren paleizen naar de woningen van de ellende. Hij kwam zonder uitstel, precies op het uur dat vastgesteld was. Hij kwam met heilige gretigheid, als Iemand Die Zichzelf vrijwillig aanbiedt.

"In de rol des boeks is van mij geschreven." In Gods eeuwige raadsbesluit staat het zo opgetekend. De geheimvolle rol van Gods voorbeschikking, die de voorzienigheid stap voor stap ontvouwt, bevatte volgens het weten van de Zaligmaker een geschreven verbond. Daarin stond dat in de volheid der tijden het goddelijke Ik op aarde zou neerdalen om een doel te bereiken waarvoor honderden ossen en rammen niet volstonden.

Wat een voorrecht dat onze namen geschreven staan in het boek des levens! En wat een eer, want de naam van Jezus staat bovenaan de bladzijde! Onze Heere hield Zich aan Zijn oude verbondsverplichtingen. Zo leert Hij ons om angstvallig eerlijk te zijn in het nakomen van ons woord. Hebben we iets beloofd, staat het zo geschreven in het gedenkboek? Laten we dan nooit tekortschieten, maar ons woord houden.

Vers 9

"Ik heb lust, o mijn God! om Uw welbehagen te doen." Alleen onze gezegende Heere kon Gods wil volmaakt doen. De wet is veel te breed voor zwakke mensen als wij. We kunnen nooit hopen haar helemaal te vervullen. Jezus deed de wil van de Vader niet alleen, Hij vond er vreugde in. Al vanaf de eeuwigheid verlangde Hij naar het werk dat

Hem was opgedragen. Tijdens Zijn leven op aarde voelde Hij Zich beklemd, tot Hij de doop van de doodsangst bereikte, waarin Hij de wet groot maakte. En zelfs in Gethsémané koos Hij de wil van de Vader en zette Zijn eigen wil opzij.

Hier raken we de kern van gehoorzaamheid: een ziel die zich van harte aan God geeft. Die eigenschap ontbreekt nergens in de gehoorzaamheid van onze Heere, Die onze gerechtigheid is. Ondanks Zijn onmetelijke leed vond Hij vreugde in Zijn werk. Hij heeft, "voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis … verdragen, en schande veracht."

"En Uw wet is in het midden mijns ingewands." Christus liet geen uiterlijke, vormelijke vroomheid zien. Zijn hart zat in Zijn werk. Heiligheid was Zijn element, en de wil van de Vader was Zijn eten en drinken. Zo moeten wij allemaal worden, ieder van ons, anders ontbreekt het bewijs dat we Zijn leerlingen zijn. Waar geen hart is voor het werk, geen lust en geen vreugde in Gods wet, kan God ons niet aannemen. Laat de godvrezende lezer de Zaligmaker aanbidden, omdat Hij zo gewillig en met heel Zijn hart het grote werk van onze redding op Zich nam.

Vers 10

"Ik boodschap de gerechtigheid in de grote gemeente." Jezus predikte de zuiverste moraal en de hoogste heiligheid. Gods gerechtigheid was Zijn thema. Heel Zijn leven was één preek, onovertroffen welsprekend, en elke dag horen tienduizenden die preek nog. Bovendien deinsde Hij er in Zijn werk nooit voor terug de hele raad van God te verkondigen. Gods grote plan van gerechtigheid legde Hij helder uit. Hij onderwees openlijk in de tempel en schaamde Zich niet een trouwe en waarachtige getuige te zijn. Hij was de grote evangelist, de meester van alle rondtrekkende predikers, het hoofd van het gezelschap van buitenzendelingen.

Dienaren van de Heere, verberg jullie licht niet! Vertel anderen wat God jullie heeft laten zien. Getuig vooral met jullie leven voor heiligheid, en sta in woord en daad pal voor het recht.

"Zie, mijn lippen bedwing ik niet; HEERE! Gij weet het." De lippen van de grote Leraar bleven nooit gesloten, niet uit gemakzucht en niet uit angst voor mensen. Hij hield aan, gelegen of ongelegen. De armen luisterden naar Hem en vorsten kregen Zijn terechtwijzing te horen. Tollenaars verheugden zich in Hem en farizeeën raasden van woede, maar tegen allebei sprak Hij de waarheid uit de hemel.

Het is goed voor een beproefde gelovige als hij zich op God kan beroepen en Hem als getuige kan aanroepen dat hij zich er nooit voor heeft geschaamd van Hem te getuigen. Want houd dit vast: als wij ons er niet voor schamen onze God te belijden, zal Hij Zich er nooit voor schamen ons te erkennen.

En wat een wonder is dit: de Zoon van God pleit net zoals wij pleiten! Hij brengt precies de argumenten in die in de mond van Zijn ijverige dienaren zouden passen. Wat is Hij werkelijk "in alles den broederen … gelijk" geworden!

Vers 11

"Uw gerechtigheid bedek ik niet in het midden mijns harten." Integendeel: "Nooit heeft een mens alzo gesproken, gelijk deze Mens." Gods plan om mensen rechtvaardig te maken kende Hij tot in de diepte, en Hij legde het helder uit. Wat in het hart van onze grote Meester leefde, stroomde in heilige welsprekendheid van Zijn lippen. De leer van de rechtvaardiging door het geloof bracht Hij in heel eenvoudige taal. Wet en evangelie vonden in Hem allebei een heldere uitlegger.

"Uw waarheid en Uw heil spreek ik uit" (Engels: Uw trouw en Uw heil). Bij veel gelegenheden sprak de Heere Jezus over Jehovah's trouw aan Zijn beloften en over Zijn genade die gelovigen redt. Beide komen op een gezegende manier samen in het evangelie dat Hij

kwam prediken. Dat God trouw blijft aan Zijn eigen karakter, Zijn wet en Zijn waarschuwingen, en toch zondaars redt: dat is een heel bijzondere openbaring van het evangelie. Dat God voor altijd trouw is aan wie gered zijn, is de vreugde van de volgelingen van Christus Jezus.

"Uw weldadigheid en Uw trouw verheel ik niet in de grote gemeente." Onze Heere Jezus maakte zowel Gods tedere als Zijn strenge kanten volledig bekend. Iets verbergen was de Grote Apostel van onze belijdenis vreemd. Lafheid heeft Hij nooit getoond, en aarzeling maakte Zijn woorden nooit zwakker. Als kind van twaalf sprak Hij al in de tempel, te midden van de leraren. Later predikte Hij voor vijfduizend mensen bij Gennesareth en voor de grote menigten in Jeruzalem op die grote dag, de laatste dag van het feest. Hij was altijd bereid de naam van de HEERE te verkondigen, en niemand kon Hem ooit van onheilig zwijgen beschuldigen.

Hij kon stil zijn als de profetie dat eiste en geduld dat aanried, maar verder was prediken Zijn eten en drinken. Hij hield niets achter wat Zijn leerlingen kon helpen. Volgens deze psalm gebruikte Hij dit in de dag van Zijn benauwdheid als reden om God om hulp te vragen. Hij was trouw geweest aan Zijn God, en nu vraagt Hij de HEERE om ook trouw te zijn aan Hem.

Laat elke zwijgende belijder, wiens tong door zondige schaamte gebonden is, bedenken hoe weinig hij op deze manier kan aanvoeren op de dag van zijn nood.

Vers 12

"Gij, o HEERE! zult Uw barmhartigheden van mij niet onthouden." Helaas, een tijd lang zouden die barmhartigheden aan onze Heere worden onthouden, toen Hij aan het vervloekte hout hing. Maar intussen zoekt Hij in Zijn diepe doodsangst naar zachtheid. De engel die kwam om Hem te sterken was een duidelijk antwoord op Zijn gebed. Eerder was Hij al gezegend in de woestijn. Nu, bij de ingang van

het dal van de schaduw des doods, uit Hij als een echte man, vol vertrouwen en ervaring, een heilig en klagend verlangen naar de tederheid van de hemel. Hij had Zijn getuigenis van Gods waarheid niet achtergehouden. Daarom vraagt Hij Zijn Vader nu om Zijn ontferming ook niet achter te houden.

Je zou dit vers eigenlijk beter kunnen lezen als een verklaring van Zijn vertrouwen dat de hulp niet geweigerd zou worden. Maar of we deze woorden nu horen als een gebedskreet of als een belijdenis van geloof, in beide gevallen leren ze ons iets, ons die onze lijdende Heere tot voorbeeld nemen. En ze laten zien hoe volkomen Hij aan Zijn broeders gelijk werd gemaakt.

"Laat Uw weldadigheid en Uw trouw mij geduriglijk behoeden." Beide had Hij gepredikt, en nu vraagt Hij ze zelf te mogen ervaren. Zo wil Hij in de boze dag bewaard blijven en gered worden van Zijn vijanden en Zijn verdrukkingen. Niets maakt onze Heere ons dierbaarder dan Hem zo te horen smeken, met luid geroep en tranen, tot Hem Die Hem kon verlossen. O Heere Jezus, in onze nachten van worsteling zullen we aan U denken.

Vers 13

"Want kwaden, tot zonder getal toe, hebben mij omgeven." Van alle kanten werd Hij belaagd door onheil. Ontelbare rampen omringden de grote Plaatsvervanger voor onze zonden. Onze zonden waren onnoemelijk, en Zijn smarten dus ook. Wij konden onze ongerechtigheden niet ontlopen, en Hij kon de ellende die wij hadden verdiend niet ontlopen. Uit elke hoek stapelde het kwaad zich op rond de Gezegende, al vond het kwaad in Zijn hart geen plaats.

"Mijn ongerechtigheden hebben mij aangegrepen, dat ik niet heb kunnen zien." Hij had geen zonde, maar zonden werden op Hem gelegd, en Hij nam ze op Zich alsof het Zijn eigen zonden waren. God heeft Hem "zonde voor ons gemaakt". Die overdracht van de zonde op de Zaligmaker was echt. Ze riep in Hem, als mens, de afschuw op

die Hem verbood in Gods aangezicht te kijken. Ze drukte Hem neer met verpletterende angst en onverdraaglijk wee.

O mijn ziel, wat zouden jouw zonden eeuwig met je hebben gedaan als de Vriend van zondaars Zich niet had verwaardigd ze allemaal op Zichzelf te nemen? O gezegende Schrift: "De HEERE heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen." Wat een wonderbare diepte van liefde! Zij kon Hem, de volkomen Onbevlekte, ertoe brengen in de plaats van de zondaar te staan, en de afschuw van de grote siddering te dragen die zonde moet brengen over wie zich ervan bewust zijn.

"Zij zijn menigvuldiger dan de haren mijns hoofds, en mijn hart heeft mij verlaten." De pijn van Gods straf was niet te meten. De ziel van de Zaligmaker was er zo door beladen dat Hij zeer verbaasd was en zeer bedroefd tot zweten van bloed toe. Zijn kracht was weg, Zijn geest zonk, Hij worstelde in doodsstrijd.

Vers 14

"Het behage U, HEERE! mij te verlossen; HEERE! haast U tot mijn hulp." Wat ontroerend, wat nederig, wat klagend! Deze woorden doen ons huiveren als we bedenken dat onze Heere en Meester zó gebeden heeft. Hij vraagt er niet zozeer om dat de beker voorbijgaat zonder dat Hij hem leegdrinkt. Hij bidt dat Hij gesterkt wordt terwijl Hij drinkt, en dat Hij op het eerste geschikte moment uit de macht ervan bevrijd wordt. Hij zoekt redding en hulp, en smeekt dat die hulp niet traag komt. Zo bidden wij ook, nietwaar?

Let op, lezer: onze Heere werd verhoord in wat Hij vreesde. Na Gethsémané was er immers een rustig volhouden, dat de strijd even roemrijk maakte als de overwinning.

Vers 15

"Laat hen te zamen beschaamd en schaamrood worden, die mijn ziel zoeken, om die te vernielen." Of we dit nu lezen als gebed of als profetie, maakt niet uit. De machten van de zonde, de dood en de hel mogen zich wel schamen, nu ze zien dat de uitkomst van hun boos-

heid voor eeuwig tegen henzelf is gekeerd. Het is een oneindige vernedering voor Satan dat zijn pogingen om de Zaligmaker te vernietigen hemzelf vernietigden. De duivelse bijeenkomst die in een raad samenzweerde, is nu helemaal te schande gemaakt. De Heere Jezus heeft hen op alle punten ontmoet en al hun wijsheid tot dwaasheid gemaakt.

"Laat hen achterwaarts gedreven worden, en te schande worden, die lust hebben aan mijn kwaad." Zo is het ook gegaan. De legers van de duisternis zijn volledig op de vlucht gejaagd en voor eeuwig tot onderwerp van heilige spot gemaakt. Wat genoten zij van de gedachte het zaad van de vrouw te vermorzelen! Maar de Gekruisigde heeft overwonnen. De Nazarener heeft hen belachelijk gemaakt. De stervende Mensenzoon is de dood van de dood geworden en de verwoesting van de hel. Gezegend zij Zijn naam voor eeuwig.

Vers 16

"Laat hen verwoest worden", of: verbijsterd zijn. Zoals Jezus in Zijn doodsangst verlaten was, zo zullen Zijn vijanden verlaten zijn in hun wanhoop wanneer Hij hen verslaat. De leegte die nijd, boosheid, ergernis, teleurstelling en wanhoop aanrichten in het hart van boze geesten en boze mensen, is een passende vergelding voor hun wreedheid tegenover de Heere toen Hij in hun handen was.

"Tot loon hunner beschaming, die van mij zeggen: Ha, ha!" Heeft de vuile vijand onze Heere gehoond? Kijk eens hoe schande nu zijn loon is! Werpen goddeloze mensen vandaag schande op de naam van de Verlosser? Hun verwoesting zal Hem op Zijn tegenstanders wreken! Jezus is het zachte Lam voor iedereen die barmhartigheid zoekt door Zijn bloed. Maar laat de verachters oppassen: Hij is de Leeuw uit de stam van Juda, en "wie zal hem doen opstaan?"

De Joodse leiders juichten en zeiden spottend: "Ha, ha!" Maar toen de straten van Jeruzalem als rivieren van bloed stroomden en de tempel helemaal werd verteerd, werd hun huis hun woest gelaten.

Het bloed van de laatste profeten kwam, precies zoals ze zelf wensten, over henzelf en over hun kinderen.

O goddeloze lezer, als zo iemand een blik op deze bladzijde werpt: wees op je hoede voor het vervolgen van Christus en Zijn volk, want God zal Zijn eigen uitverkorenen zeker wreken. Jouw 'ha's' zullen je duur komen te staan. Het is hard voor je om tegen de prikkels uit te slaan.

Vers 17

"Laat in U vrolijk en verblijd zijn allen, die U zoeken." We zijn klaar met Ebal en wenden ons nu tot Gerizim. Hier spreekt onze Heere zegeningen uit over Zijn volk. Let op wie Hij in Zijn bede zegent: niet alle mensen, maar sommige mensen. "Ik bid voor hen; Ik bid niet voor de wereld." Hij pleit voor zoekers: de geringsten in het koninkrijk, de kleintjes van het gezin. Zij hebben oprechte verlangens, hunkerende gebeden en een volhardend streven naar God. Laten zoekende zielen moed vatten als ze dit horen. Wat een rijkdom aan genade, dat Jezus in Zijn bitterste uur aan de lammeren van de kudde denkt!

En wat vraagt Hij voor hen? Dat ze dubbel blij zijn, diep gelukkig, uitbundig vol vreugde, want dat is wat de herhaling van de woorden zegt. Jezus wil alle zoekers gelukkig maken: ze vinden wat ze zoeken en krijgen vrede door Zijn lijden. Zo hoog als Zijn smarten diep waren, zo hoog wil Hij hun vreugde. Hij kreunde opdat wij zouden zingen. Hij werd bedekt met bloedig zweet opdat wij gezalfd zouden worden met de olie van blijdschap.

"Laat de liefhebbers Uws heils geduriglijk zeggen: De HEERE zij groot gemaakt!" Een tweede vrucht van het lijden van de Verlosser is dat God meer eer krijgt van hen die zich dankbaar in Zijn redding verblijden. De wens van onze Heere moet onze richtlijn zijn. We houden met heel ons hart van Zijn grote redding. Laten we dan met al onze tongen de eer van God verkondigen die daarin straalt. Laat Zijn

lof nooit ophouden. Zoals het hart warm is van blijdschap, laat het ook de tong aanzetten tot voortdurende lofprijs.

Kunnen we voor de verbreiding van het koninkrijk niet doen wat we zouden willen, laten we het dan in elk geval verlangen en erom bidden. Laat het onze roeping zijn Gods eer het hoofddoel te maken van elke ademtocht en elke polsslag. De lijdende Verlosser zag de toewijding van Zijn volk aan de dienst van de hemel als een groot gevolg van Zijn verzoenende dood. Het is de vreugde die Hem was voorgesteld: dat God verheerlijkt wordt als loon voor de barensnood van de Zaligmaker.

Vers 18

"Ik ben wel ellendig en nooddruftig." De Man van smarten sluit af met nog een beroep, gebaseerd op Zijn ellende en armoede. "Maar de HEERE denkt aan mij." Wat was deze troost zoet voor het heilige hart van de grote Lijder! De gedachten van de HEERE over ons zijn een verkwikkend onderwerp om over na te denken, want ze zijn altijd vriendelijk en houden nooit op. Zijn leerlingen verlieten Hem en Zijn vrienden vergaten Hem. Maar Jezus wist dat Jehovah Zijn hart nooit van Hem afkeerde, en dat hield Hem staande in het uur van nood.

"Gij zijt mijn Hulp en mijn Bevrijder." Zijn onwankelbaar vertrouwen rustte op God alleen. Och, dat alle gelovigen hun grote Apostel en Hogepriester toch meer zouden navolgen in Zijn vaste vertrouwen op God, zelfs toen de verdrukkingen zich opstapelden en het licht verborgen was!

"O mijn God! vertoef niet." Het gevaar dreigde, de nood was dringend en de smekeling kon geen uitstel verdragen. En Hij hoefde ook niet te wachten, want de engel kwam om Hem te sterken, en het dappere hart van Jezus stond op om de vijand tegemoet te treden. Heere Jezus, geef dat wij in al onze tegenslagen hetzelfde kostbare geloof bezitten en dat we net als U gevonden worden als meer dan overwinnaars.

Gehele psalm

Davids psalm, of: een psalm van David. Opvallend is wel dat Davids naam hier vooraan staat, terwijl hij elders meestal achteraan komt. Het kan ook betekenen: een psalm óver David, dat is Christus, Die in de profeten David wordt genoemd (Hos. 3:5; Jer. 30:9; Ezech. 34:23; 37:24). Over Hem gaat deze psalm, zoals de apostel ons leert in Hebr. 10:5-6 en verder. — Henry Ainsworth.

Gehele psalm

Als we Ps. 40:7-9 naast Hebr. 10:5 leggen, is het duidelijk dat de profeet hier spreekt in de persoon van Christus. In Ps. 40:2-6 viert Hij de bevrijding van Zijn mystieke lichaam, de gemeente. Die bevrijding is gewerkt door Zijn opstanding uit het graf, en zo werden Zijn leden vrijgemaakt van de schuld en de heerschappij van de zonde.

Om die zonde af te schaffen verklaart Hij in Ps. 40:7-9 hoe machteloos de offers van de wet waren. Hij zegt ook dat Hij er zelf toe neigt om de wil van Zijn Vader te doen, en dat Hij in Ps. 40:10-11 gerechtigheid aan de wereld wil prediken. In Ps. 40:12-14 laat Hij Zichzelf horen als de Biddende, midden in Zijn lijden, voor Zijn eigen redding en die van Zijn volk. Daarna voorzegt Hij in Ps. 40:15-16 de verwarring en ondergang van Zijn vijanden, en in Ps. 40:17 de blijdschap en dankbaarheid van Zijn discipelen en dienstknechten. En omdat Hij wil dat dit snel gebeurt, eindigt Hij in Ps. 40:18 met een smeekbede. — George Horne.

Vers 2

Ik heb den HEERE lang verwacht; en Hij heeft Zich tot mij geneigd, en mijn geroep gehoord. Ik zie dat de HEERE Zijn dienstknecht wel degelijk verhoort, ook al stelt Hij de uitkomst van diens gebed uit en geeft Hij hem niet meteen waar hij om vraagt.

Ik wil je een zeker kenmerk geven waaraan je kunt merken dat de HEERE je hoort, ook als Hij de uitkomst van je gebeden laat wachten. Blijf je aanhouden in het gebed? Heeft Hij je kracht gegeven om vol te houden in het smeken (dat is: ergens om vragen of bidden)? Dan mag je er zeker van zijn dat Hij luistert. Van nature drijft ons ongeduld ons immers naar wanhoop. Vooral in geestelijke nood zijn we zo ongeduldig dat we het smeken niet volhouden.

Als je dus toch blijft smeken, weet dan dat die kracht van God komt, uit de hemel. En heb je die kracht, dan laat Hij je daarmee zien dat Hij je gebed hoort. Ook al stelt Hij de uitwerking ervan uit, geef dan niet op en blijf onophoudelijk bidden.

Voor een verontrust geweten is deze les zó nodig dat ik haar de beste teugel uit de Schrift vind om ons ongeduld te bedwingen. Het is ook het beste bit om ons steeds weer in geduld te oefenen. Want als ons hart denkt dat de HEERE ons gebed helemaal heeft afgewezen, is het onmogelijk om te volharden in het gebed. Weten we daarentegen dat de HEERE ons hoort, ook al treuzelt Hij, laten we dan om geduld smeken, zodat we Zijn goede wil kunnen afwachten. — Robert Bruce, 1559-1631.

Vers 2

Ik heb den HEERE lang verwacht. In het Hebreeuws staat het werkwoord in de onbepaalde wijs vooraan ((Hebr.)), en dat laat de handeling sterk uitkomen: Ik wachtte. Die zware nadruk op het wachten werkt als een vermaning. Ze zegt de lijder dat alles afhangt van het wachten, en dat hij dus niet moet opgeven. — E. W. Hengstenberg.

Vers 2

Ik heb den HEERE lang verwacht (Engels: Ik wachtte geduldig). Beter: ongeduldig, of angstig. In de grondtekst staat: wachtend wachtte ik. Dat is een Hebreeuwse manier van spreken, en ze drukt hevige bezorgdheid uit. — Daniel Cresswell.

Vers 2

Ik heb … lang verwacht. Onze Zaligmaker droeg Zijn lijden niet alleen geduldig en biddend, maar ook wachtend. Hij heeft "den HEERE lang verwacht". Hij verwachtte hulp van Jehovah, en Hij bleef er rustig op wachten tot die kwam. — James Frame, in "Christ and his Work: an Exposition of Psalm 40." 1869.

Vers 2

Geduldig. Het geduld van onze Heere in Zijn lijden hoorde bij de volmaaktheid van Zijn werk. Was Hij ongeduldig geworden, zoals wij zo vaak worden, en had Hij de moed verloren, dan was Zijn verzoening teniet gedaan. We mogen ons daarom verheugen dat Hij bleef volhouden, midden in al Zijn verzoekingen en in het zwaarste van de strijd tegen de zonde en de satan. Hij was bereid om het werk af te maken dat Zijn Vader Hem te doen had gegeven. — James Frame.

Vers 2

Mijn geroep gehoord. Onze Zaligmaker droeg Zijn lijden niet alleen geduldig, maar ook biddend. — James Frame.

Vers 3

Een ruisende kuil (Engels: een afschuwelijke kuil). Sommige kuilen in de Bijbel waren gevangenissen. Zo'n kuil heb ik zelf gezien in Athene, en nog een in Rome. Ze hadden geen opening behalve een gat bovenin, dat tegelijk als deur en als raam diende. De bodem was onvermijdelijk vuil en walgelijk, en soms stond het slijk er diep. "En Hij heeft mij uit een ruisenden kuil, uit modderig slijk opgehaald." De psalmist dacht hierbij aan zo'n smerige gevangenis. Dat blijkt uit Jes. 38:17, waar die "de groeve der vertering" heet, een plaats van verrotting en vuil. — John Gadsby.

Vers 3

Een ruisende kuil. In het Hebreeuws staat letterlijk: een kuil van lawaai. Die naam kan hebben gekregen omdat er water met geweld in stort en een brullend, verschrikkelijk geluid maakt. Of omdat de mensen die erin zitten worstelen en schreeuwen. Of omdat alles wat in diepe kuilen valt altijd veel lawaai maakt. Het is ook een plek waar iemand vastzit in modderige klei, zonder dat er een uitweg lijkt te zijn. Sommigen betrekken dit op de omvang van Christus' verschrikkingen en lijden, en op Zijn verlossing uit beide. — Arthur Jackson.

Vers 3

In vers drie worden drie dingen genoemd. Het eerste is de opstanding als daad van God: Hij heeft mij … opgehaald, enzovoort. Het tweede is dat de naam en de titel van de Lijder zijn bevestigd en rechtgezet: en heeft mijn voeten op een rotssteen gesteld. Jezus wordt opgericht, levend uit de doden, op de grondslag van volbrachte waarheid.

Het derde is Zijn hemelvaart, het slot van Zijn weg: Hij heeft mijn gangen vastgemaakt. De Zoon van God ging in genadige, Zichzelf verloochenende gehoorzaamheid de weg naar het graf. Nu betreedt Hij als Mens eindelijk het pad van het leven. "Opgevaren ten hemel", zegt de Geest. En ook: "Als Hij opgevaren is in de hoogte, heeft Hij de gevangenis gevangen genomen." — Arthur Pridham, in "Notes and Reflections on the Psalms", 1869.

Vers 4

Een nieuw lied. Zie de aantekeningen bij Ps. 33:3.

Vers 4

Velen zullen het zien, en vrezen, en op den HEERE vertrouwen. Vrees en hoop (of vertrouwen) lijken op het eerste gezicht niet bij elkaar te passen. David heeft ze toch terecht samengebracht. Niemand zal immers ooit zijn hoop vestigen op Gods gunst, tenzij zijn hart eerst ver-

vuld is van ontzag voor God. Met vrees bedoel ik hier in het algemeen het gevoel van eerbied voor God dat in ons wakker wordt als we Zijn macht, rechtvaardigheid en barmhartigheid leren kennen. — Johannes Calvijn.

Vers 4

Velen zullen het zien, en vrezen, en op den HEERE vertrouwen. Eerst zien ze. Hun ogen gaan open. Dan zien ze helder wat ze zijn, waar ze staan, waar ze vandaan komen en waar ze heen gaan...

Wanneer de verzoening van Jezus de aandacht van zondaren echt en beslissend trekt, gaan hun ogen niet alleen open voor hun verschillende morele verplichtingen. Ze "zien" niet alleen, ze gaan ook vrezen. Ze "zien" en "vrezen"... Overtuiging volgt op verlichting...

Maar zolang een zondaar alleen ziet en vreest, staat hij nog maar aan het begin van zijn bekering. Hij is pas bereid om uit de stad van het verderf te vluchten. Misschien is hij al op pelgrimstocht vertrokken, maar bij zijn Vader is hij nog niet aangekomen om de kus van welkom en vergeving te ontvangen. De laatste stap is nog niet gezet. Hij heeft gezien, dat is waar. Hij heeft ook gevreesd. Maar nu moet hij nog vertrouwen, op den HEERE vertrouwen, en zo al zijn angst verjagen.

Dit is het hoogtepunt van de grote verandering in een mens. Wordt dat niet bereikt, dan verwelken de andere ervaringen als een bloesem die te vroeg komt, of ze worden alleen brandstof voor het vuur dat nooit dooft. — James Frame.

Vers 6

Gij, o HEERE, mijn God! hebt Uw wonderen ... vele gemaakt, enz. Kijk naar God in de pracht en wijsheid van de werken die Zijn handen hebben gemaakt, naar dit onmetelijke heelal vol van Zijn heerlijkheid. Wat een kunst en vernuft! Wat een regelmaat, harmonie en evenwicht zien we hier in alles wat Hij heeft gemaakt, in het bouwwerk van ons eigen lichaam en in alles om ons heen! En wat een stralen van

majestueuze glans! Zon, maan en sterren verkondigen hoe verheven en wonderbaar in kennis hun Maker is.

Moeten al die ontelbare schoonheden waarmee de wereld is gevuld, die de geest van leergierige mensen graag bewondert, onze gedachten niet optillen tot de grote Vader van alle dingen? Moeten ze onze liefdevolle zielen niet doen ontvlammen voor Hem, Die oneindig helderder en schoner is dan zij allemaal?

Kijk eens rond onder de volken en overdenk de machtige daden die Hij heeft gedaan. Zie de wijsheid en macht van Zijn voorzienigheid, die al je gevoelens zou moeten bekoren. Zie Zijn bewonderenswaardige geduld, en met hoeveel medelijden Hij neerziet op koppige opstandelingen. Zie hoe Hij door ontferming wordt bewogen als Hij Zijn schepselen ziet, bezoedeld in hun bloed en bezig zichzelf te vernietigen. Zie hoe lang Hij wacht om genadig te zijn, en hoe ongraag Hij zondaren lijkt op te geven en de verdiende wraak over Zijn vijanden uit te voeren. En zie dan met welke vreugde Hij vergeeft, want "bij Hem is veel verlossing".

Wat heeft er meer kracht dan dit om je achting te winnen en van je hart een gewillige gevangene te maken? Dan is elk voorwerp om je heen een bewijs van liefde en levert het brandstof voor dit heilige vuur. Of je God nu aanschouwt in het uitspansel van Zijn macht of in het heiligdom van Zijn genade, je kunt niet anders dan Hem "gans begeerlijk" noemen. — William Dunlop.

Vers 6

Uw gedachten aan ons …, men kan ze niet in orde bij U verhalen. Dat wil zeggen: niemand kan ze netjes op een rij zetten, de een na de ander. Mensen kunnen dat wel proberen, zoals zij het kunnen bevatten en begrijpen, op hun eigen menselijke maat, maar bij U lukt het nooit. Elke poging daartoe schiet oneindig tekort bij Uw onmetelijke heerlijkheid. — Victorinus Bythner's "Lyre of David"; vertaald door T. Dee: nieuwe uitgave, door N. L. Benmohel, 1847.

Vers 6

Aan ons. Het valt op dat onze Zaligmaker Zijn Vader aanspreekt als Jehovah en Zijn God, maar over de leden van het menselijk geslacht spreekt als Zijn metgezellen. Dat zit opgesloten in de woorden "aan ons", die Hem en ons samen noemen. Hij voelde Zich het innigst met de kinderen van de mensen verbonden, en Hij schaamde Zich er niet voor. — James Frame.

Vers 6

Men kan ze niet in orde bij U verhalen. In zichzelf zijn ze juist wél "in orde". Konden ze worden "verhaald" zoals ze zijn, dan zou dat ook "in orde" gebeuren. Een geschapen verstand kan het ordenende beginsel dat ze doortrekt misschien niet vatten, maar zo'n beginsel is er wel.

Hoe meer we de hele reeks in haar onderlinge verbanden bestuderen, des te overtuigder worden we dat alles in perfecte orde is: alle voorbereidingen voor het middelaarswerk van Christus, alle onderdelen van de uitvoering ervan, en alle door God bepaalde gevolgen van het aanvaarden ervan, door alle tijden heen tot in de eeuwigheid. Alles is precies wat, waar en wanneer het moet zijn. — James Frame.

Vers 6

Zij zijn menigvuldiger dan dat ik ze zou kunnen vertellen. De polsslag van de voorzienigheid gaat sneller dan die van onze pols of slapen. Davids ziel kende hun overvloed heel goed, maar hij kon ze met geen enkele rekenkunst naar behoren optellen. Nee, zelfs de som of de hoofdpunten van Gods goedertierenheden waren ontelbaar. Zijn "wonderen" en "gedachten" jegens hem kon hij niet in orde verhalen. Het waren er meer dan te tellen zijn. — Samuel Lee (1625-1691), in The Triumph of Mercy in the Chariot of Praise.

Vers 6

Dit zijn de woorden van Christus, over Wie de psalm is gemaakt. Ze gaan over de vaste voornemens en plannen van Zijn Vader, van eeu-

wigheid af, en over de uitvoering daarvan toen de Vader Christus de wereld in zond om voor ons te sterven, zoals in Ps. 40:7-8. Wat volgt, is dit: Zijn gedachten en voornemens waren eerst slechts één enkele daad, en ze zullen nooit veranderen. Toch werden ze talrijk doordat Hij ze voortdurend herhaalt. Daarin zien we Zijn standvastigheid tegenover Zichzelf...

Mijn broeders, als God van eeuwigheid af gedachten van barmhartigheid heeft gedacht over hen die de Zijnen zijn, wat een voorraad en schatkamer vormen die gedachten dan, nog los van wat er in Zijn wezen en hart ligt! Het gaat hier om Zijn werkelijke voornemens en bedoelingen. Die heeft Hij gedacht en die denkt Hij nog steeds, telkens opnieuw, elk ogenblik.

Gij, o HEERE, mijn God! hebt Uw wonderen en Uw gedachten aan ons vele gemaakt, zegt Jezus Christus. Want Psalm 40 is een psalm van Christus. De apostel haalt hem aan in Hebreeën 10 en past hem op Christus toe. Hoe vele zijn Uw gedachten jegens ons! Hij zegt dit namens de menselijke natuur, dat wil zeggen: jegens mij en de mijnen. Wil ik ze verkondigen en uitspreken, dan zijn het er meer dan te tellen zijn.

En waarom? Omdat God van eeuwigheid af barmhartigheid heeft doordacht, barmhartigheid voor Zijn kinderen. En dan: "Zijn barmhartigheden ... zijn allen morgen nieuw." Dat betekent niet dat er nieuwe barmhartigheden bij komen. Hij denkt barmhartigheid werkelijk steeds weer opnieuw door. Zo haalt Hij uit Zijn schatkamer nieuwe én oude barmhartigheden tevoorschijn, en de oude zijn altijd nieuw. Mijn broeders, wat een voorraad moet dat beloven! — Thomas Goodwin.

Vers 7

Slachtoffer en spijsoffer... brandoffer en zondoffer. Zowel de psalmist als de apostel noemt hier vier soorten offers: het slachtoffer ((Hebr.)) zebhach, (Gr.); het spijsoffer ((Hebr.)) minchah, (Gr.); het brandoffer

((Hebr.)) olah, (Gr.); en het zondoffer ((Hebr.)) chataah, (Gr.). Van al deze offers kunnen we met de apostel zeggen: het is onmogelijk, dat het bloed van stieren en bokken de zonden wegneme. — Adam Clarke.

Vers 7

Gij hebt mij de oren doorboord. Letterlijk staat er: oren hebt U mij doorgraven (of doorboord). Dat kan heel goed betekenen: "U hebt mij aangenomen als Uw slaaf." Het verwijst naar de gewoonte uit Ex. 21:6. Een meester doorboorde daar het oor van een slaaf die de vrijheid had geweigerd, die hem was aangeboden. Zo liet hij zien dat hij hem voorgoed bij zich hield. — Daniel Cresswell.

Vers 7

Over de vertaling "Gij hebt mij de oren doorboord" zegt Johannes Calvijn: "Deze manier van uitleggen lijkt mij te geforceerd en te gekunsteld."

Vers 7

Gij hebt mij de oren doorboord. Zegt iemand dat de apostel in Hebreeën dit anders las, dan antwoord ik dat mij dat niet blijkt. Het is waar dat hij een andere, maar bedorven vertaling vond in de LXX, die toen de gewone versie was. Het woord voor ooren ((Gr.)) is daarin, zoals geleerden hebben gezien, veranderd in het woord voor lichaam ((Gr.)). Hij moest de tekst aanhalen zoals hij haar vond. Veranderde hij haar, dan zou hij als een valse aanhaler worden gezien. Hij nam de vertaling dus zoals ze was, en dat kwam hem goed uit, omdat ze zijn betoog even goed duidelijk maakte.

Op deze aanhaling uit de LXX bouwt de apostel zijn redenering in Hebr. 10:9: "Hij (Christus) neemt het eerste weg (namelijk de offers van de wet), om het tweede te stellen" (namelijk gehoorzaamheid aan Gods wil), doordat Hij Zichzelf aanbiedt als offer voor de zonden van de mensen. Zo zou hij ook hebben geredeneerd bij een aanhaling van

de Hebreeuwse tekst zoals die nu luidt. — Green, aangehaald in S. Burder's "Scripture Expositor."

Vers 7

De lezing van de apostel in Hebr. 10:5 wijkt ver af van de letter van het Hebreeuws, en deels van de LXX (zoals ik denk dat die oorspronkelijk was). Toch geeft zij, denk ik, de helderste uitleg van de bedoeling. Christus' lichaam omvatte de oren. Dat lichaam werd met opzet aangenomen om daarin de uiterste gehoorzaamheid aan Gods wil te volbrengen: gehoorzaam te zijn tot de dood toe, en zo als de priester te zijn. — Henry Hammond.

Vers 7

> *Geen aards offer kan Uw liefde winnen,*
> *Geen gave wast de schuld van binnen,*
> *Geen sterveling die schuld uitwist;*
>
> *Uw hand heeft mijn ziel gesticht,*
> *Waarop Uw heilig zegel licht,*
> *Dat teder mijn gewillig oor ontsluit.*

— James Merrick, M.A., 1720-1769.

Verzen 7-8

Hier wordt gezinspeeld op een gewoonte van de Joden. Wie voor altijd dienstknecht wilde blijven, kreeg zijn oor doorboord. Zijn naam werd dan in een boek geschreven, of er werd een stuk van het verbond over opgesteld. Het gaat dus om dit: "Slachtoffers en brandoffers wilt Gij niet; maar omdat ik Uw beloofd dienstknecht ben, met een els doorboord, en in Uw boek ingeschreven, zeide ik: Zie, ik kom; ik heb lust om Uw wil te doen, o mijn God."

Paulus haalt deze woorden uit de psalm aan in Hebreeën 10. Maar het eerste deel geeft hij op een heel opvallende, andere manier weer. De psalmist schrijft, volgens de Hebreeuwse grondtekst: "Gij hebt

geen lust gehad aan slachtoffer en spijsoffer; Gij hebt mij de oren doorboord", of doorgraven ((Hebr.)). Paulus volgt de Septuaginta (LXX) en leest ((Gr.)): "Gij hebt Mij het lichaam toebereid", of aangepast. Hoe kunnen die twee ooit hetzelfde betekenen?

De moeilijkheid wordt nog groter doordat de meeste uitleggers de kracht van de aanhaling juist leggen in de woorden waar het verschil zit. Volgens hen gebruikt de apostel de woorden "Gij hebt Mij het lichaam toebereid" om te bewijzen dat onze Zaligmaker mens is geworden. Maar de woorden uit de psalm zelf ("Gij hebt mij de oren doorboord", of doorgraven, of geopend) passen daar, hoe je ze ook opvat, helemaal niet bij.

Mijn antwoord is daarom: de kracht van de aanhaling zit niet in de woorden waar het verschil zit, en kan daar ook niet zitten. Deze brief was immers geschreven aan de Hebreeën, dus eerst in het Hebreeuws, en daarin was voor deze vertaling van de LXX geen plaats. Zou de kracht van de aanhaling hier liggen, dan zie ik niet hoe het ooit met elkaar te rijmen valt. Ze zit dus in de woorden waar géén verschil is. Christus was zo'n Hogepriester die kwam om ons te heiligen, niet met de gaven en slachtoffers van de wet, maar door Zijn gehoorzaamheid. Als toegewijd dienstknecht deed Hij de wil van Zijn Vader.

De aanhaling hangt dus helemaal niet af van de woorden waar het verschil zit. Dat geeft ons de vrijheid om beide lezingen met elkaar te verzoenen, zonder dat we iets hoeven weg te redeneren. "Gij hebt mij de oren doorboord", zegt de psalmist. Dat wil zeggen: U hebt mij aangenomen als dienstknecht voor altijd. Zo doorboorden meesters volgens de wet de oren van dienstknechten die weigerden bij hen weg te gaan.

De vertalers van de LXX, op wie de brief van de apostel teruggaat, dachten misschien dat deze uitdrukking duister zou zijn voor wie dat gebruik niet kende. Daarom vertaalden ze liever in algemene zin: "Gij hebt Mij het lichaam toebereid", namelijk om Uw dienstknecht te zijn,

zoals het lichaam van een dienstknecht dat hoort te zijn. De betekenis blijft zo precies dezelfde. Alleen is ze niet meer beperkt tot het Joodse gebruik om het oor met een els te doorboren. Ze past nu op elk volk, dat zijn dienstknechten tekent en brandmerkt op het lichaam. — Joseph Mede, B.D., 1586-1638.

Verzen 7-11

In Christus hebben we iets om van te leren, en in David, die een beeld van Hem is, iets om na te volgen: 1. Een vast besluit tot gehoorzaamheid, in een doorboord oor en een gewillig hart. 2. Dat besluit bereidwillig uitvoeren: Zie, ik kom. 3. Zorgvuldig vasthouden aan het geschreven woord: In de rol des boeks is van mij geschreven, Ps. 40:8. 4. Hartelijke vreugde in dat gehoorzamen, Ps. 40:9. 5. Openlijk belijden en aan anderen doorvertellen hoe goed God is, Ps. 40:10-11.

We moeten ons nu inspannen om Christus aan de wereld te laten zien en te wandelen zoals Hij wandelde, 1 Joh. 2:6. Ons leven moet in zekere zin naast Zijn leven lopen, zoals een afschrift naast het origineel. Hij heeft ons een schrijfvoorbeeld nagelaten om naar te schrijven, zegt Petrus, 1 Petr. 2:21. — John Trapp.

Vers 8

Toen zeide ik: Zie, ik kom. Zijn naam staat boven alle naam, en zo staat ook dit komen van Hem boven alle komen. Onze eigen geboorte noemen we soms, dat geef ik toe, een komen in de wereld. Maar eigenlijk is niemand ooit in de wereld gekomen behalve Hij. Want:

1. Alleen van Hem kun je écht zeggen dat Hij komt, want Hij was er al vóór Hij kwam. Dat gold niet voor ons; alleen voor Hem. 2. Alleen Hij komt in strikte zin, want Hij komt gewillig. Ons schreeuwen en tegenspartelen bij onze aankomst in de wereld laat zien hoe node wij erin komen. Alleen Hij zingt het uit: Zie, ik kom. 3. Alleen Hij komt eigenlijk ergens vandaan. Helaas! Wij hadden niets om van-

daan te komen dan de schoot van het niets. Alleen Hij had al een plaats om te zijn, bij de Vader, vóór Hij kwam. — Mark Frank.

Vers 8

Toen zeide ik: Zie, ik kom, namelijk als borg, om het losgeld te betalen en om Uw wil te doen, o God. Elk woord draagt een bijzondere nadruk:

1. De tijd: toen. Zodra Hij zag dat Zijn Vader Zijn lichaam voor zo'n doel had toebereid, toen, zonder uitstel. Die spoed toont bereidwilligheid en gereedheid; Hij wilde geen gelegenheid laten voorbijgaan.
2. Zijn belijdenis in het woord: zeide ik. Hij deed het niet stilletjes en in het geheim, bang, alsof Hij Zich ervoor schaamde. Nee, Hij legt vooraf openlijk een belijdenis af, voor iedereen hoorbaar.
3. Het opmerkingsteken: Zie. Dat is als het ware engelen en mensen als getuigen roepen. Het is de wens dat iedereen Zijn innerlijke bedoeling zou kennen, en de gezindheid van Zijn hart, waarin zoveel bereidwilligheid lag als iemand maar voor iets kan hebben.
4. Een aanbieding van Zichzelf zonder enige dwang of drang. Dat laat Hij zien in het woord: ik kom.
5. Dat ene ogenblik staat in de tegenwoordige tijd: ik kom. Hij schuift het niet door naar een latere, onzekere tijd, maar zegt op dát moment: ik kom.
6. De eerste persoon staat er tweemaal: "zeide ik", "ik kom". Hij stuurt geen ander en zet niemand in Zijn plaats. Nee, Hij, Hijzelf, in eigen persoon, komt. Dit alles bewijst heel duidelijk en ruimschoots Christus' bijzondere bereidheid en gewilligheid, als onze borg, om de wil van Zijn Vader te doen, al was het door lijden en door tot een offer voor onze zonden gemaakt te worden. — Thomas Brooks.

Vers 8

Zie, ik kom, dat wil zeggen: om voor U te verschijnen. Met zo'n uitdrukking geef je aan dat iemand van lagere rang bij iemand van hogere rang komt, of een slaaf bij zijn heer, Num. 22:38; 2 Sam. 19:20. Hetzelfde geldt voor de verwante uitdrukking "Zie, hier ben ik", die meestal gewilligheid uitdrukt. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 8

Zie, ik kom. Christus' komen in de geest is een blijde komst. Ik denk dat dit, Zie, ik kom, uitdrukt: 1. Vreugde die er nú is. 2. Zekere vreugde. Het Zie is een teken van zekerheid: de zaak is zeker en waar, en Zijn vreugde is dat ook. Het is zekere, echte, degelijke vreugde, waar je op kunt bouwen.

1. Vreugde die Hij deelt. Zijn volk zal in Zijn vreugde delen: Zie, ik kom! De vreugde die Christus als Middelaar heeft is een volheid van vreugde, bestemd voor Zijn volk. Zo mogen wij uit Zijn volheid ontvangen, en genade voor genade, en vreugde voor vreugde: genade die antwoordt op genade in Jezus, en vreugde die antwoordt op vreugde in Hem.
2. Plechtige vreugde. Hij komt met plechtigheid: Zie, ik kom! Zo is het besluit van een verheerlijkte Drie-eenheid. Wanneer het plan van de hemel op het punt staat werkelijkheid te worden, het besluit losbreekt en de volheid des tijds is aangebroken, maakt Hij hemel en aarde als het ware tot getuigen van Zijn plechtige tocht met Zijn boodschap. Hij zegt het met een luid: Zie! Zo moet de hele wereld van mensen en engelen het opmerken: Zie, ik kom! En inderdaad, alle uitverkoren engelen braken bij deze plechtigheid uit in blije lofliederen. Toen Hij in het vlees kwam, zongen zij: "Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen." — Ralph Erskine, 1685-1752.

Vers 8

Zie, ik kom, of: ik ben gekomen, namelijk in de wereld, Hebr. 10:5, en in het bijzonder naar Jeruzalem, om Mijzelf als offer voor de zonde te geven. — Henry Ainsworth.

Vers 8

De rol des boeks. Welk boek hier bedoeld is, de Schrift of het boek des levens, is niet zeker; daar valt niet met zekerheid iets over te zeggen. Waarschijnlijk is het het laatste. — W. Wilson, D.D.

Vers 8

De rol des boeks. Maar welke rol, welke handgeschreven boekrol, wordt hier bedoeld? Duidelijk een rol die al bestond toen de psalmist schreef. Als de psalmist David zelf was (zoals het opschrift van de psalm lijkt te bevestigen), kunnen de enige delen van de Hebreeuwse Schriften die toen bestonden, en dus het enige waarnaar hij kon verwijzen, de Pentateuch zijn geweest, en misschien het boek Jozua. Zonder enige redelijke twijfel was het kefalis biblion ((Hebr.)) dus de Pentateuch...

Maar ik begrijp de bedoeling van de schrijver zo: het boek van de wet schrijft offers voor die slechts skiai of parabolai waren, schaduwbeelden van het grote verzoenende offer van Christus. Juist door het gebruik daarvan leerde dat boek zelf dat er iets van een hogere en betere aard te verwachten viel dan levitische riten. Kortom, het wees vooruit op de Messias. Of: een deel van de inhoud van de geschreven wet had betrekking op Hem. — Moses Stuart, M.A., in "A Commentary on the Epistle to the Hebrews", 1851.

Vers 8

De rol des boeks, enz. Toen ik voor het eerst nadacht over Rom. 5:14, en over andere plaatsen in het Nieuwe Testament die de eerste Adam en heel zijn geschiedenis tot een beeld maken van Christus, de tweede Adam, zowel vóór als na zijn zondeval, merkte ik ook iets anders

op. De apostel Paulus staat verwonderd bij het grootste deel van dit mysterie, of deze mystieke afbeelding: dat de Christus, de tweede Adam, zo wonderbaar daarin is afgeschaduwd. Hij roept in Ef. 5:32 uit: "Deze verborgenheid is groot", en daarmee past hij enkele gedeelten over Adam en Eva toe op Christus en Zijn gemeente.

Dat bracht mij ertoe er veel meer over na te denken over een uitleg van een plaats in Hebr. 10:7, uit Ps. 40:8. Die uitleg had ik eerst niet alleen niet serieus genomen, maar zelfs helemaal verworpen, omdat hij me te veel leek op een postille (een kanttekening). De plaats is deze: toen Christus, "komende in de wereld", om onze natuur aan te nemen, noemde Hij als reden de vervulling van een Schrift die geschreven was "in het begin des boeks", en kefalisi Biblion. Zo kunnen de woorden uit de grondtekst vertaald worden, en dat doen veel uitleggers ook, hoewel onze vertaling ze alleen zo weergeeft: In de rol des boeks is van mij geschreven.

Het is waar dat in Psalm 40, waaruit ze zijn aangehaald, de woorden in het Hebreeuws niet meer hoeven te betekenen dan dat Christus overal in Gods boek geschreven stond en dat er overal over Hem werd gesproken. (Vanouds schreef men op rollen perkament, opgevouwen tot een boekrol.) Toch betekent het woord kefalis, dat de apostel uit de vertaling van de Septuaginta overnam, zoals iedereen weet, het begin van een boek. En we zien dat de apostel in het vijfde hoofdstuk van Efeziërs zo'n nadruk legt op de geschiedenis van Adam in het begin van Genesis, omdat daarin de verborgenheid zit, ja de grote verborgenheid, over Christus.

Daardoor kreeg ik enigszins de gedachte, al was ik niet volledig overtuigd, dat de Heilige Geest met die woorden een zinspeling kan hebben bedoeld op de geschiedenis van Adam in het eerste van het eerste boek van Mozes. Dat te meer omdat de woorden, zo begrepen, wijzen op een hogere en verdere reden voor Christus om onze natuur aan te nemen. Het doel van het betoog in Hebreeën 10 is immers de reden te geven waarom Hij zo gewillig de menselijke natuur aannam.

Niet alleen omdat God geen behagen had in slachtoffer en brandoffer, die pas bij de zonde en na de val waren gekomen en de zonde niet konden wegnemen. Maar ook omdat er over Hem was geprofeteerd en Zijn komen in een lichaam profetisch was voorzien, zoals in Psalm 40, en ook door Adams geschiedenis vóór de val, opgetekend in het allereerste begin van Genesis. Veel andere Schriftplaatsen passen dat uitdrukkelijk daarop toe. — Thomas Goodwin.

Vers 11

Uw gerechtigheid bedek ik niet. Dit laat zien dat iedereen die het evangelie van Christus wil prediken, in grote verzoeking zal komen om het te verbergen en erover te zwijgen. Het moet immers gepredikt worden met grote strijd en tegenover groot verzet. — Matthew Henry.

Vers 11

Uw gerechtigheid bedek ik niet, enz. Wat God voor ons of voor de gemeente heeft gedaan, moeten we ter harte nemen. Maar we mogen het niet voor onszelf houden en in ons hart opsluiten. — Carl Bernhard Moll in Lange's "Bibelwerk", 1869.

Vers 12

"Gij, o HEERE! zult Uw barmhartigheden van mij niet onthouden." Verhinder niet, zegt hij, dat ze als een regen op mij neerkomen. "Laat Uw weldadigheid en Uw trouw mij geduriglijk behoeden"; of: "Zet Gij ze in om mij te behoeden." — John Diodati.

Vers 13

"Want kwaden, tot zonder getal toe, hebben mij omgeven; mijn ongerechtigheden hebben mij aangegrepen, dat ik niet heb kunnen zien; zij zijn menigvuldiger dan de haren mijns hoofds." Als we het over de zonden in ons leven hebben, raken we de tel kwijt. Elk nadenkend mens kan er verbaasd over zijn van hoeveel zonden hij op één enkele

dag schuldig is. Hoeveel zonden gaan er mee met één enkele daad! Ja, hoeveel zonden verraden zich zelfs in één enkele godsdienstige plicht!

Doe je iets wat verboden is, dan laat je op datzelfde ogenblik de geboden plicht na. En laat je na wat geboden is, dan hoort daar altijd iets verbodens bij dat je doet. Zo is de zonde, of het nu nalatigheid is of overtreding, altijd dubbel, en dat geldt voor ons allemaal. Ja, de apostel maakt elke zonde tienvoudig, Jak. 2:10. Wat ons één lijkt, wordt volgens de zin van de wet en de rekening van God met tien vermenigvuldigd. Wie tegen één gebod rechtstreeks zondigt, overtreedt ze allemaal, en zondigt dus tien keer tegelijk.

En dan zijn er nog de zwerm zondige omstandigheden en verzwarende dingen die elke daad omringen. Het zijn er zoveel als de stofdeeltjes die je lichaam omringen in een stoffige kamer. Die zou je gemakkelijker kunnen tellen dan deze. Sommigen noemen ze slechts breuken, onvolledige zonden, maar juist daardoor wordt het nog moeilijker om hun aantal te boekstaven.

En wat nog meer verbazing wekt: kies de beste godsdienstige plicht uit die je ooit hebt gedaan. Zelfs in die ene daad vind je een onnoemelijke zwerm zonden. In het beste gebed dat je ooit tot God hebt opgezonden: oneerbiedigheid, lauwheid, ongeloof, geestelijke hoogmoed, zelfzoeking, huichelarij, verstrooidheid, enzovoort, en nog veel meer. Een verlichte ziel treurt en klaagt erover. En toch zijn er nog veel méér zonden die het reine oog van God ziet dan enig mens opmerkt. — David Clarkson.

Vers 13

Mijn ongerechtigheden hebben mij aangegrepen. Ze grepen Hem aan als de plaatsvervanger van de zondaar, om met Hem te doen wat hun eigen straf was, de straf die de zondaar verdiende. — James Frame.

Vers 14

De overige verzen van deze psalm zijn bijna helemaal gelijk aan Psalm 70.

Vers 15

Laat hen te zamen beschaamd en schaamrood worden, enz. Zelfs dit gebed droeg weldadigheid in zijn boezem. Het vroeg de goddelijke Vader om zo'n openbaring van wat heerlijk en Gode gelijk was, dat elke opstandige arm zou verslappen en elk opstandig hart in het gezelschap van de verrader met ontzag vervuld zou worden. Was elke arm een tijdlang verslapt en elk hart een tijdlang ontmoedigd, dan was er misschien tijd geweest voor de betere kanten van hun natuur om op te staan en hun boze plan een halt toe te roepen.

Dat was het weldadige doel van dit gebed, en dat past bij wie het bad. Daarom hoeven we ons niet te verwonderen dat het voortkwam uit hetzelfde hart dat kort daarna uitriep: "Vader, vergeef het hun; want zij weten niet, wat zij doen." En het is ook niet vreemd dat het tot op de letter werd verhoord. Zodra Hij tot de bende van verraders zei: "Ik ben het", gingen zij achterwaarts en vielen ter aarde. — James Frame.

Vers 16

Ha, ha. Een uitroep die maar driemaal in de Psalmen voorkomt. In elk geval lijkt er te worden verwezen naar spot bij het lijden. Zie Ps. 35:21; 70:4, die lijken te horen bij dezelfde tijd als de psalm die we nu voor ons hebben. — Christopher Wordsworth.

Vers 17

Laat in U vrolijk en verblijd zijn allen, die U zoeken. Elke barmhartigheid die een gelovige ontvangt, is een bewijs dat God bereid is dezelfde barmhartigheid te tonen aan alle gelovigen die haar nodig hebben. Daarom moet elke weldaad die een van hen ontvangt, en die de ande-

ren te horen krijgen, een aanleiding en reden zijn om de HEERE groot te maken. — David Dickson.

Vers 17

De liefhebbers Uws heils. Wie Gods heil liefheeft, heeft God Zelf lief: de Zaligmaker, Jezus. — Martin Geier.

Vers 17

De liefhebbers Uws heils. Je zou denken dat alleen eigenliefde ons de zaligheid doet liefhebben. Dat is waar, maar zij hebben haar lief omdat zij van Hem is: "de liefhebbers Uws heils". Het kenmerk van een heilig gelovige is dat hij de zaligheid zelf liefheeft. Niet alleen omdat ze van hemzelf is, maar omdat ze van God is, van de God Die hem zalig maakt. — Thomas Goodwin.

Vers 17

Laat de liefhebbers Uws heils geduriglijk zeggen: De HEERE zij groot gemaakt! Jezus gaf ons het vermogen om gelukkig te zijn en het vermogen om te spreken. Hij zag welk verband Hij tussen die twee had gelegd. Daarom bad Hij voor Zijn vrienden dat zij vanuit de vreugde en blijdschap van hun ziel zouden zeggen: "De HEERE zij groot gemaakt." Hij wilde dat zij over hun heilig geluk zouden praten. En Hij wenste dat zij daarbij Jehovah zouden loven, want Jehovah is de bron van dat geluk. Zo wilde Hij dat zij onophoudelijk zouden zeggen: De HEERE zij groot gemaakt. — James Frame.

Vers 18

In het levensverhaal van dr. Malan vertelt de uitgever, een van zijn zonen, over zijn broer Jocelyn. Die had enkele jaren voor zijn dood heel erg veel lichamelijke pijn. De uitgever schrijft: "Een opvallende eigenschap van zijn karakter was zijn heilige ontzag voor God en zijn eerbied voor Zijn wil." Op een dag zei ik een vers uit de Psalmen op: "Ik ben wel ellendig en nooddruftig, maar de HEERE denkt aan mij;

Gij zijt mijn Hulp en mijn Bevrijder; o mijn God! vertoef niet." Hij zei: "Mama, ik hou van dat vers, behalve van het laatste stukje. Dat klinkt als gemor tegen God. Hij 'vertoeft' in mijn geval nooit." — Uit "The Life, Labours, and Writings of Caesar Malan" (1787-1864), door een van zijn zonen, 1869.

Vers 18

Maar de HEERE denkt aan mij. De heilige geschiedenis herleidt de vriendelijkheid van Abimelech voor Abraham, van Laban en Ezau voor Jakob, van Ruth voor Naomi, van Boaz voor Ruth en van Jonathan voor David tot de hemel. Als anderen vriendelijk aan ons denken, laten we dan doen wat David deed: het is de HEERE Die aan mij denkt, en Hij legt die gedachten in hun hart. Dat moet ons tot rust brengen als het hart van een vroegere vriend van ons vervreemdt, omdat hij te snel valse aantijgingen heeft geloofd. Of als een trouwe Jonathan zijn laatste adem uitblaast in de schoot van God.

Eén opmerking mag niet verloren gaan. Hobson, de bekende vrachtrijder uit Cambridge, die onlangs is overleden, zei haar tegen een jonge student. Die had een brief gekregen met het droevige bericht dat zijn oom was gestorven, de man die hem op de universiteit onderhield. De student huilde bitter en vertelde waarom hij zo bedroefd was. Hobson antwoordde: "Wie gaf u die vriend?" Die woorden troostten hem zeer en waren later een zoete steun in zijn bediening. De eeuwig levende God is het deel van een levend geloof. Wie zo'n oceaan bezit, kan nooit gebrek lijden. Hij Die de harten van koningen als waterstromen laat gaan waarheen het Hem behaagt, stuurt ook alle kleine beekjes van de wereld naar elk verschroeid en uitgedroogd land dat Hij kiest. — Samuel Lee.

Vers 18

Maar de HEERE denkt aan mij. Er zijn drie dingen in Gods denken aan ons die troosten en verrukken. Let eerst op hoe vaak Hij aan ons denkt. Zijn gedachten houden werkelijk nooit op. Stel dat je een

vriend hebt die je waardeert en liefhebt. Je wilt in zijn gedachten blijven leven. Bij het afscheid en in je brieven zeg je: "Denk aan mij." Misschien geef je hem een aandenken om zijn herinnering levend te houden. Hoe natuurlijk laat men Selkirk, op zijn eenzame eiland, zeggen: —

> *"Gij winden, die mij tot uw speelbal maakt,*
> *Breng naar deze eenzame, barre kust*
> *Een hartelijk en innemend bericht*
> *Van een land dat ik nimmer meer aanschouw in 't licht.*
>
> *Mijn vrienden, zenden zij nu en dan*
> *Een wens of een gedachte achter mij aan.*
> *O, zeg mij of er een vriend voor mij bestaat,*
> *Al zie ik die vriend nimmer in het gelaat."*

Maar de dierbaarste mens op aarde kan niet altijd aan je denken. De helft van de tijd is hij zich van niets bewust. En hoe druk is hij met van alles in de andere helft! Maar in de gedachten van de HEERE is er geen verslapping...

Let daarna op de wijsheid van Zijn gedachten. Je hebt een dierbaar kind dat ver van je vandaan is, en in gedachten ga je met hem mee. Maar je weet niet hoe het hem nu werkelijk vergaat. Je liet hem achter op die plek, maar waar is hij nu? Je liet hem achter in die omstandigheden, maar hoe is het nu met hem? Terwijl je aan zijn gezondheid denkt, kreunt hij misschien onder een gekneusde arm of been, of onder een pijnlijke kwaal. Terwijl je aan zijn veiligheid denkt, misbruikt misschien een vijand zijn onschuld. Terwijl je blij bent met zijn voorzichtigheid, staat hij misschien op het punt een stap te zetten die hem zijn hele leven zal binden. Maar als God aan je denkt, kent Hij je situatie volkomen: je gevaren, je behoeften. Hij kent heel je tocht door deze grote woestijn en kan je op tijd de hulp geven die je nodig hebt.

Let ten slotte op de kracht van Zijn gedachten. Je denkt aan een ander en wilt hem zo graag leiden, beschermen of helpen. Maar hoe

vaak kun je alleen maar denken? Bezorgdheid kan een lichamelijke ziekte niet bedwingen en geen somberheid van de geest verjagen. Maar bij God is alles mogelijk. Hij Die aan je denkt, is een God dichtbij en niet veraf. Alle gebeurtenissen staan onder Zijn bestuur. Hij is de God van alle genade. Als Hij dus niet meteen redt, komt dat niet doordat Hij niet in staat is te herstellen, maar doordat Hij wacht om genadig te zijn. — William Jay.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 2

1. Mijn deel: bidden en geduldig wachten.
2. Gods deel: Zich in goedheid neerbuigen en antwoord geven.

Vers 3

1. De diepte van Gods goedheid voor Zijn volk. Die goedheid vindt hen vaak in een afschuwelijke kuil en modderige klei. Er is een spin die een kuil in het zand graaft en onderin verborgen wacht om andere insecten te grijpen die erin vallen. Zo probeerden Davids vijanden hem in een kuil te laten vallen.
2. De hoogte van Zijn goedheid. Hij haalde mij omhoog en zette mijn voeten op een rots. Die rots is Christus. Die voeten zijn geloof en hoop.
3. De breedte van Zijn goedheid. Hij maakte mijn gangen vast. Hij herstelde mij op mijn vroegere plaats in Zijn liefde en liet mij zien dat ik, ook in mijn diepe val, steeds de Zijne was gebleven. Hij bleef voor mij dezelfde, ook al voelde ik niet hetzelfde voor Hem. Mijn gangen slaan zowel op het verleden als op de toekomst.
4. De sterkte van Zijn goedheid. Zij maakte mijn gangen vast, zodat ik na elke val steviger stond. — George Rogers.

Verzen 3-4

De toestand van de zondaar van nature en zijn redding door genade.

Verzen 3-4

In één en dezelfde daad werkt de HEERE onze redding, de verwarring van onze vijanden en de opbouw van de gemeente. — J. P. Lange's Commentary.

Vers 4

Het nieuwe lied, de zanger en de leraar.

Vers 5 (laatste deel van de zin)

1. Zoek uit wie zich tot leugens wenden: atheïsten, papisten, mensen die op eigen gerechtigheid bouwen, zondeminnaars.
2. Laat zien hoe dwaas het is om je van God en de waarheid af te keren en je te wenden tot drogredenen die naar de dood leiden.
3. Laat zien hoe je voor zulke dwaasheid bewaard blijft: door de waarheid te kiezen, door betrouwbare mensen te kiezen en bovenal door de dienst van God te kiezen.

Vers 6

1. God werkt in Zijn volk en voor Zijn volk. Er zijn Zijn werken van schepping, van voorzienigheid (Zijn zorgende leiding) en van verlossing. Ook zijn er Zijn werken van genade: in hen door Zijn Geest, om hen heen door Zijn leiding en voor hen door Zijn Zoon.
2. Het zijn wonderlijke werken. Wonderlijk in hun verscheidenheid, hun tederheid, hun aansluiting bij wat we nodig hebben, hun samenspel met gewone middelen en hun kracht.
3. Ze komen voort uit Gods gedachten over ons. Ze komen niet toevallig en niet van mensen, maar uit de hand van God. Die hand wordt bewogen door Zijn wil, en Zijn wil door Zijn gedachten over ons. Elke barmhartigheid, ook de kleinste, laat een vriendelijke ge-

dachte zien in het hart van God over ons. God denkt aan ieder van Zijn volk, en dat elk ogenblik.

4. Ze zijn ontelbaar. Je kunt ze niet opsommen. Konden we alle barmhartigheden zien die God ons bewees, en alle wonderlijke werken die Hij voor ieder van ons afzonderlijk deed, dan zouden ze talloos zijn als het zand. En al die talloze barmhartigheden staan voor talloze gedachten in het hart en gemoed van God over ieder van Zijn volk. — George Rogers.

Vers 6

De overvloed van Gods gedachten en genadedaden. Ze beginnen in de eeuwigheid en gaan voor altijd door. Ze gaan over dit leven, de hemel, de hel, de zonde, engelen en duivels, kortom over alle dingen.

Vers 7

Hier stijgt David boven zichzelf uit en spreekt hij de taal van Davids Zoon. Dat lag voor de hand na Gods wonderlijke werken en Zijn ontelbare gedachten van liefde voor de mens.

1. De offers die niet gevraagd werden. Dat waren de slachtoffers en brandoffers onder de wet. (a) Wanneer werden ze gevraagd? Van Adam tot de komst van Christus. (b) Wanneer niet gevraagd? (c) Waarom werden ze eerder wel gevraagd? Als beelden van de ene weg van verlossing. (d) Waarom nu niet meer? Omdat het grote Tegenbeeld gekomen was.
2. Het offer dat wél gevraagd werd. Dat is het offer op Golgota. (a) God vroeg erom vanwege Zijn gerechtigheid, Zijn wijsheid, Zijn trouw, Zijn liefde, Zijn eer en Zijn heerlijkheid. (b) De mens had het nodig om gered te worden en om zeker te zijn van die redding. (c) Het was nodig voor de eer van Gods zedelijk bestuur over het hele heelal.
3. De persoon die dit offer bracht. “Gij hebt mij de oren doorboord.” Dit zijn de woorden van Christus, vooruitziend gesproken. Ze wij-

zen op: (a) kennis van het offer dat gevraagd werd; (b) overgave van Zichzelf als dienstknecht voor dat doel. — George Rogers.

Vers 7

"Gij hebt mij de oren doorboord." Bereidheid om te horen, vastheid van voornemen, volmaakte gehoorzaamheid, volledige toewijding.

Verzen 7-9

De HEERE geeft een oor om Zijn woord te horen, een mond om het te belijden, een hart om het lief te hebben en kracht om het te bewaren. — James Merrick, M.A., 1720-1769.

Vers 8

1. Het moment waarop Christus kwam. "Toen zeide ik." Toen de voorafbeeldingen waren uitgeput, toen de profetieën uitzagen naar hun vervulling, toen alle wereldse wijsheid haar uiterste had gedaan, toen bijna de hele wereld onder één rijk was verenigd, toen de tijd was aangebroken die de Vader had bepaald.
2. Het doel van Zijn komst. In de boekrol stond geschreven: (a) hoe Zijn persoon is samengesteld, (b) Zijn onderwijs, (c) hoe Hij zou leven, (d) het doel van Zijn dood, (e) Zijn opstanding en hemelvaart, (f) het koninkrijk dat Hij zou stichten.
3. De vrijwilligheid van Zijn komst. "Zie, ik kom." Hoewel de Vader Hem zond, kwam Hij uit Zichzelf. "... dat Christus Jezus in de wereld gekomen is." Mensen komen niet in de wereld, zij worden erin gezonden. "Zie, ik kom" wijst op Zijn bestaan vóór Zijn komst, op Gods besluit vooraf en op Zijn werk vooraf. — George Rogers.

Vers 9

"O mijn God! om Uw welbehagen te doen."

1. Gods wil zie je in het feit van de zaligheid. Ze ontspringt aan de wil van God.

2. Gods wil zie je in het plan van de zaligheid. Alles is volgens dat plan gekomen, komt volgens dat plan en zal volgens dat plan komen.
3. Je ziet Zijn wil in de voorziening van de zaligheid. God stelde Zijn eigen Zoon aan als middelaar, verzoenend offer, vervuller van de wet en hoofd van de gemeente, zoals Zijn plan vereiste.
4. Je ziet Zijn wil in de voltooiing van de zaligheid.

Vers 10

Dit gaat over onze Heere: een groot Prediker, een groot onderwerp, een grote gemeente en Zijn grote trouw in het werk.

Vers 11 (eerste deel van de zin)

1. De gerechtigheid die God Zelf bezit.
2. De gerechtigheid die God voorschrijft.
3. De gerechtigheid die God ons geeft. — James Frame.

Vers 11

1. De prediker moet zijn héle boodschap bekendmaken.
2. Hij mag geen enkel deel achterhouden: (a) niet de gerechtigheid van de wet of van het evangelie; (b) niet de weldadigheid van de genade; (c) geen enkel deel van de waarheid bedekken met bloemen van welsprekendheid; (d) niet een half beeld geven; (e) niet de ene waarheid in de plaats van de andere zetten; (f) niet de letter geven zonder de geest. — G.R.

Vers 11

De grote zonde van het verzwijgen van wat we van God weten.

Vers 12

Gevraagd: rijkdom en bewaring. Echte rijkdom komt van God. Het zijn gaven van Zijn soevereiniteit, vruchten van Zijn barmhartigheid,

getekend door Zijn tederheid. De beste bewaring is goddelijke liefde en trouw.

Verzen 12-14

Een staaltje van geestelijk vernuft: kanunnik Wordsworth heeft over deze verzen een preek gemaakt over "de plicht om in het openbare gebed antwoorden te geven."

> *Daar brak de nacht in al haar gruwel aan;*
> *De wraak trad aan met ijzeren roede,*
> *En met een onweerstaanbaar doemende baan*
> *Verbrijzelde zij 't onschuldig Lam van God.*
> *Zie, o mijn ziel, Hij strijdt in droevig wee,*
> *Neergeworpen in Gethsémané!*
>
> *Daar droeg mijn God de volle toorn en schuld,*
> *Die door het rein geloof mag zijn omhelsd;*
> *Maar d' angst en smart die toen Zijn ziel vervuld',*
> *Zijn veel te groot voor menselijk verstand.*
> *Wie peilt de diepte van die bitt're wee,*
> *O droeve, donkere Gethsémané?*
>
> *Zonden tegen een heilig, majesteitelijk God,*
> *Zonden tegen Zijn recht en heilige wet,*
> *Zonden tegen Zijn liefde en dierbaar bloed,*
> *Zonden tegen Zijn naam en eeuwig goed,*
> *Zonden onmetelijk als de woeste zee —*
> *Verberg mij, o Gethsémané!*

Vers 13

Vergelijk dit met Ps. 40:6. Het aantal van onze zonden en het aantal van Zijn gedachten van liefde.

Vers 13 (tweede deel van de zin)

1. De ziel wordt vastgegrepen: "aangegrepen".
2. De ziel raakt verbijsterd: "niet heb kunnen zien".

3. De enige toevlucht van de ziel is het gebed, Ps. 40:14.

Vers 14

1. De taal van het gelovig gebed: red mij, help mij. Het verwacht alleen van God redding en hulp.
2. De taal van het ernstig gebed: haast U tot mijn hulp.
3. De taal van het onderworpen gebed: “Het behage U, HEERE!”, als het naar Uw welbehagen is.
4. De taal van het consequente gebed. “Help mij” sluit eigen inspanning voor de eigen redding in: zelf de schouder onder het wiel zetten.

Vers 15

Honi soit qui mal y pense; of: het loon van boosaardigheid.

Vers 17 (laatste deel van de zin)

Een alledaagse uitdrukking. Wie kan haar gebruiken? Wat betekent ze? Waarom zouden zij haar zeggen? Waarom haar voortdurend zeggen?

Vers 18

Het nederige Maar en het gelovige Toch. Het weinige dat ik ben en het grote dat U bent. Het passende gebed.

Vers 18

De HEERE denkt aan mij. Bewonder Zijn neerbuigende goedheid en bedenk dan dat dit is:

1. Een beloofde zegen.
2. Een zegen voor de praktijk: Hij denkt aan ons om te voorzien, te beschermen, te leiden, te heiligen, enzovoort.

3. Een kostbare zegen: vriendelijke gedachten, voortdurend, en in hoge mate goed. Hij denkt aan ons als Zijn schepselen met medelijden, als Zijn kinderen met liefde, als Zijn vrienden met vreugde.
4. Een zegen voor nu: beloften, leidingen, bezoekingen van genade.

Vers 18

1. Hoe minder we aan onszelf denken, hoe meer God aan ons zal denken.
2. Hoe minder we op onszelf vertrouwen, hoe meer we op God mogen vertrouwen voor hulp en redding.
3. Hoe minder we uitstellen in gebed en in onze eigen inspanningen, hoe eerder God voor ons zal verschijnen.

Werken over de veertigste psalm

Een preek over de veertigste psalm, gehouden in een tijd van openbare vasten; in “Sermons by the Rev. ROBERT BRUCE, Minister of Edinburgh, reprinted from the original edition of 1590, and 1591... Edinburgh: printed for the Wodrow Society. 1843.”

Psalm 41

Titel

“Een psalm van David, voor den opperzangmeester.” Dit opschrift hebben we al vaker gezien. Het herinnert ons eraan hoe waardevol deze psalm is: ze werd niet aan een gewone zanger toevertrouwd. Het leert ons ook iets over de dichter. David maakte zijn eigen ervaring tot de grondslag van een profetisch lied, waarin Iemand wordt getekend Die veel groter is dan David. Wat een rijk leven had David achter de rug, met zoveel hoogte- en dieptepunten! Wat gaf dat hem een kracht om latere eeuwen op te bouwen! En wat werd hij een levend beeld van onze Heere! Wat voor hem bitter was, bleek voor vele generaties gelovigen een bron van altijd frisse zoetheid.

Jezus Christus, verraden door Judas Iskariot, is duidelijk het grote thema van deze psalm. Maar niet het enige, denken wij. Christus is de volmaakte vervulling van wat David voorafbeeldde, en al Zijn volk lijkt in zijn eigen mate op Hem. Woorden die passen bij de grote Vertegenwoordiger van Gods kinderen, passen daarom ook uitstekend bij allen die in Hem zijn.

Wie slecht wordt behandeld na jarenlange vriendelijkheid voor anderen, kan dit lied met veel troost lezen. Je ziet er namelijk in dat dit helaas heel gewoon is voor de besten onder de mensen: voor hun heilige zorg krijgen ze wreedheid en spot terug. Als zij zich hadden vernederd door in zonde te vallen, werd misbruik gemaakt van hun zwakke positie. Hun goede daden werden vergeten, en de gemeenste wrok werd op hen afgereageerd.

Indeling

In Psalm 41:2-4 beschrijft de dichter de zegen die God belooft aan wie zich het lot van de arme aantrekt. Dat is zijn inleiding op zijn eigen, persoonlijke smeekbede om hulp. In Psalm 41:5-10 legt hij zijn eigen zaak voor. In Psalm 41:11 gaat hij over op gebed, en hij sluit af met dankzegging, Psalm 41:12-14.

Uitleg

Vers 1

Welgelukzalig is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens een ellendige. Dit is de derde psalm die met een zaligspreking begint, en je ziet een groei ten opzichte van de eerste twee. Eerst komt het onderzoeken van Gods woord. Dan komt de vergeving van zonde. En nu draagt de vergeven zondaar vrucht voor God, vrucht die anderen ten goede komt. Het woord dat hier staat, is net zo krachtig als in de vorige gevallen, en de zegen die erop volgt ook.

Wie zijn die armen? Mensen die weinig bezitten, die lichamelijk zwak zijn, die weinig aanzien hebben en die moed en hoop zijn kwijtgeraakt. Zulke mensen worden meestal gemeden en vaak minachtend behandeld, alsof hun armoede aanstekelijk is. Het wereldse spreekwoord laat de laatste plaats aan wie geen medelijden heeft. Zieken en bedroefden zijn slecht gezelschap, en de wereld laat hen links liggen, zoals de Amalekiet zijn stervende knecht achterliet.

Wie deel heeft gekregen aan Gods genade, krijgt een zachter hart. Zo iemand wordt niet hard tegenover zijn eigen vlees en bloed. Hij neemt het op voor wie vertrapt wordt en zet zich met heel zijn verstand in voor hun welzijn. Hij gooit hun niet een paar cent toe om daarna door te lopen. Hij vraagt naar hun verdriet, zoekt de oorzaak uit, bedenkt wat hen het beste kan helpen en komt echt in actie. Zulke mensen dragen het merkteken van Gods gunst duidelijk op zich.

Ze zijn net zo zeker schapen van de weide van de HEERE als wanneer ze een brandmerk op hun voorhoofd hadden.

Let op: er staat niet dat zij vroeger, jaren geleden, voor de armen zorgden. Er staat dat zij het nóg doen. Verschaalde weldadigheid waar iemand mee pronkt, laat zien dat hij nu schriel is.

Op de eerste plaats staat onze Heere Jezus, ver boven alle anderen samen in tedere barmhartigheid voor wie in nood zijn. Hij dacht zo aan onze lage staat dat Hij, hoewel Hij rijk was, om onzentwil arm werd. Al Zijn eigenschappen stonden in dienst van één opdracht: ons optillen. Hij woog onze zaak en kwam met volle wijsheid om het wonderlijke werk van barmhartigheid te doen, waardoor wij uit ons verderf zijn gered. Onze ellende wekte Zijn medelijden, onze nood raakte Zijn hart. Daarom is Hij driemaal gezegend, door Zijn God én door Zijn heiligen, om Zijn aandachtige zorg en wijze aanpak voor ons. Hij behartigt ons nóg steeds. Zijn barmhartigheid staat altijd in de tegenwoordige tijd, en zo moet ook ons loflied klinken.

De HEERE zal hem bevrijden ten dage des kwaads. Wie liefdevol aan de arme dacht, dacht aan anderen, en daarom zal God aan hem denken. God meet ons toe met onze eigen maat. Ook de edelmoedigste mensen krijgen dagen van benauwdheid. Maar wie in betere tijden anderen onderdak bood, heeft het slimst gezorgd voor regenachtige dagen. De belofte is niet dat de goedgeefse gelovige nooit benauwdheid zal kennen. De belofte is dat hij erin bewaard wordt en er te zijner tijd uit wordt gebracht.

Hoe waar was dat van onze Heere, in elk opzicht! Nooit was een benauwdheid dieper en nooit een triomf schitterender dan de Zijne. Eer zij Zijn naam: Hij verzekert de uiteindelijke overwinning van allen die Hij met Zijn bloed heeft gekocht. Mochten zij allemaal meer op Hem gaan lijken in innige ontferming met de armen.

Wie zijn aalmoezen afknijpt, mist veel geluk. De vreugde van goed doen, de zoete weerklank van het geluk van een ander, de goedkeurende glimlach van de hemel op je hart, ook al is die er niet op je be-

zit: een krenterige ziel weet daar niets van. Zelfzucht draagt haar eigen vloek in zich. Ze is een kanker in het hart, terwijl mildheid geluk is en "het gebeente vet maakt". In donkere dagen kunnen we niet rusten op de zogenaamde verdienste van aalmoezen geven. Toch geeft de muziek van de herinnering geen geringe troost, als ze vertelt van weduwen en wezen die we hebben bijgestaan, en van gevangenen en zieken die we hebben gediend.

Vers 2

De HEERE zal hem bewaren, en zal hem bij het leven behouden. Zijn beste leven zal onsterfelijk zijn, en zelfs zijn sterfelijke leven wordt heilig bewaakt door de macht van Jehova. Jezus leefde door tot Zijn uur gekomen was. De listen van de sluwe Herodes konden Zijn leven niet wegnemen voordat het bestemde uur had geslagen. En zelfs toen nam niemand Zijn leven van Hem af: Hij legde het uit Zichzelf af, om het weer te nemen.

Dit is het deel van iedereen die door genade op zijn Heere is gaan lijken. Zij zegenen en zullen gezegend worden. Zij bewaren en zullen bewaard worden. Zij waken over het leven van anderen, en zijzelf zullen kostbaar zijn in de ogen van de HEERE. De vrek is net als het varken: pas als hij dood is, is hij nuttig. Laat hem dan sterven. De rechtvaardige is net als de os: hij is al tijdens zijn leven van dienst. Laat hem dan leven.

"Hij zal op aarde gelukzalig gemaakt worden." Voorspoed zal hem vergezellen. Zijn kruik met olie raakt niet leeg, omdat hij de arme profeet te eten gaf. Als hij van zijn baal laken afsnijdt, zal hij merken dat ze aan beide kanten langer is geworden.

> *"Er was een man, en sommigen hielden hem voor dwaas:*
> *Hoe meer hij weggaf, hoe meer hij bezat."*

Krijgt hij geen aards voordeel, dan wordt het geestelijke voor hem verdubbeld. Zijn weinige bezit wordt gezegend, en brood en water worden voor hem een feestmaal. Mensen die royaal geven zijn geze-

gend en kunnen niet anders dan gezegend worden, zelfs hier al. Ze hebben nu al een deel, net zoals ze een deel in de toekomst hebben.

Het loont de moeite ernstig en diep na te denken over de echte gelukzaligheid in het hart van onze Heere, in de vreugde die Hem was voorgehouden. Het is immers het beeld van de zegen die alle milde heiligen mogen verwachten.

"Geef hem ook niet over in zijner vijanden begeerte." Hij hielp de verdrukten, en nu zal hij in zijn God een kampioen vinden. Wat zouden de vijanden van de goede man hem niet aandoen als ze over hem konden beschikken? Je zit beter in een kuil vol adders dan overgeleverd aan vervolgers.

Deze zin houdt ons een zoete ontkenning voor. Toch zouden we niet gemakkelijk begrijpen hoe die ooit waar kon zijn voor onze Heere Jezus, als we niet wisten wat er was gebeurd. Hij werd van veel zegen buitengesloten, want Hij werd een vloek voor ons. Toch werd ook Hij niet helemaal en niet voor eeuwig door God verlaten. Op Gods tijd werd Hij verheven boven al Zijn vijanden.

Vers 3

De HEERE zal hem ondersteunen op het ziekbed. De eeuwige armen dragen zijn ziel, zoals vriendelijke handen en donzen kussens het lichaam van een zieke steunen. Wat een tederheid en meeleven zit in dit beeld! Wat komt onze God hier dichtbij onze zwakheid en onze ziekten! Wie hoorde dit ooit van de oude heidense Jupiter, of van de goden van India of China? Zo spreekt alleen de God van Israël over Zichzelf, en zo'n taal past alleen bij Hem. Hij is het Die Zich verwaardigt verpleger en oppasser van goede mensen te worden. Als Hij met de ene hand slaat, ondersteunt Hij met de andere.

O, wat is het heerlijk om flauw te vallen als je valt op de borst van de HEERE Zelf en daardoor gedragen wordt! Genade is het beste versterkende middel. Goddelijke liefde is de edelste opkikker voor een kwijnende zieke. Ze maakt de ziel sterk als een reus, zelfs als de pijn-

lijke botten bijna door de huid heen breken. Geen dokter als de HEERE, geen medicijn als Zijn belofte, geen wijn als Zijn liefde.

"In zijn krankheid verandert Gij zijn ganse leger" (Engels: Gij maakt zijn ganse bed op). Wat, wordt de HEERE bedopmaker voor Zijn zieke kinderen? Hierin is werkelijk liefde! Wie zou de arme niet behartigen als dit de beloofde beloning is? Een bed wordt snel hard als je moe bent van het woelen. Maar genade geeft geduld, Gods glimlach geeft vrede, en het bed wordt zacht omdat het hart tevreden is. De kussens voelen donzig omdat het hoofd rustig is. Merk op dat de HEERE het hele bed opmaakt, van het hoofdeinde tot het voeteneinde. Wat een attente, onvermoeibare vriendelijkheid, die nooit moe wordt!

Onze dierbare en eeuwig gezegende Heere Jezus had op alle punten recht op deze belofte. Toch zag Hij om onzentwil van de zegen af. Hij stierf aan een kruis, niet op een bed. Maar ook daar werd Hij na enige tijd door de HEERE, Zijn God, ondersteund en bemoedigd, zodat Hij in triomf stierf.

We mogen niet denken dat de zegen uit deze drie verzen is voor iedereen die af en toe geld aan de armen geeft, het in zijn testament nalaat of aan verenigingen schenkt. Zulke mensen doen goed, of ze handelen uit pure gewoonte, afhankelijk van het geval, maar zij worden hier niet bedoeld. De zegen is voor wie er een gewoonte van maakt zijn naaste lief te hebben als zichzelf, en die om Christus' wil de hongerigen te eten geeft en de naakten kleedt.

Wie zich een christen voorstelt die de arme niet behartigt naar zijn vermogen, ziet de onvruchtbare vijgenboom aan voor een aangename boom. Op dit punt zullen veel belijders scherp aangepakt worden, op de dag dat de Koning komt in Zijn heerlijkheid.

Verzen 4-9

Hier horen we een woordenstrijd tussen de pleiter en zijn God. Hij is een tedere vriend van de armen geweest, en toch bleef de beloofde hulp uit toen hij in nood kwam. Bij onze Heere was er een donkere,

troosteloze nacht waarin zulke argumenten volkomen pasten bij Hemzelf en Zijn toestand.

Vers 4

Ik zeide — ik zei het in ernstig gebed — O HEERE! wees mij genadig. Laat nu Uw genade zien aan mijn ziel in de tegenspoed, want U gaf mij vroeger genade om mild te zijn toen het mij voor de wind ging. Hij beroept zich niet op gerechtigheid. Hij zinspeelt alleen heel even op de beloofde beloning en legt zijn pleidooi meteen neer aan de voeten van de barmhartigheid.

Hoe diep was onze Verlosser gezonken toen zulke smeekbeden over Zijn eerbiedwaardige lippen konden komen, toen Zijn lippen, als lelies, zulke heerlijk geurende maar bittere mirre lieten druipen!

Genees mijn ziel. Mijn tijd van kwijnen is gekomen. Doe nu wat U hebt gezegd en sterk mij, vooral in mijn ziel. We moeten veel meer vragen om genezing van de ziel dan om verlichting van het lichaam. We horen veel over de zorg voor zielen, maar vergeten vaak er echt om te geven.

Want ik heb tegen U gezondigd. Hier lag de wortel van het verdriet. Zonde en lijden gaan onvermijdelijk samen. Merk op dat de dichter zonde vooral als kwaad ervoer omdat ze tegen God gericht was. Dat is het wezen van echt berouw.

De onbevlekte Zaligmaker kon zulke woorden nooit gebruiken, tenzij ze verwijzen naar de zonde die Hij door toerekening op Zich nam. Wij huiveren trouwens bij de gedachte woorden op Hem toe te passen die zo duidelijk wijzen op persoonlijke zonde en niet op toegerekende zonde.

Passen we het verzoek toe op David en andere zondige gelovigen, dan is het argument wonderlijk evangelisch: genees mij, niet omdat ik onschuldig ben, maar omdat ik gezondigd heb. Wat staat dit ver af van alle eigengerechtig pleiten, van iedereen die zichzelf wil vrijpleiten! Wat past het bij genade! Wat is het onverenigbaar met verdien-

ste! Zelfs het feit dat de berouwvolle belijder de armen had behartigd, wordt maar zijdelings genoemd. Rechtstreeks beroept hij zich op barmhartigheid, op grond van grote zonde. O bevende lezer, hier is een door God Zelf geopenbaard voorbeeld voor je. Aarzel niet het te volgen.

Vers 5

Mijn vijanden spreken kwaad van mij. Het zat in hun aard kwaad te doen en kwaad te spreken. Het kind van God kon hun onmogelijk ontlopen. De adder klampte zich vast aan Paulus' hand: hoe beter de mens, hoe groter de kans, en hoe giftiger de laster. Kwade tongen zijn drukke tongen, en ze houden zich nooit aan de waarheid. Jezus werd tot het uiterste belasterd, hoewel er geen misdaad in Hem was.

"Wanneer zal hij sterven, en zijn naam vergaan?" Ze konden pas tevreden zijn als hij weg was, ver weg. De wereld is niet groot genoeg voor slechte mensen zolang de rechtvaardigen er nog zijn. Ook als de heiligen zelf er niet meer zijn, blijft hun nagedachtenis hun vijanden een doorn in het oog. "Het is nooit meer vrolijk Engeland geweest," zeggen ze, "sinds de mensen psalmen zijn gaan zingen." Bij de Meester riepen ze: "Weg van de aarde met zulk een, want het is niet behoorlijk, dat hij leve."

Als vervolgers hun zin kregen, had de gemeente maar één hals, en die lag op het hakblok. Dieven blazen graag alle kaarsen uit. De lichten van de wereld zijn niet de plezierjes van de wereld. Arme, blinde vleermuizen! Ze vliegen tegen de lamp aan en proberen hem neer te slaan. Maar de HEERE leeft en bewaart zowel de heiligen als hun naam.

Vers 6

En zo iemand van hen komt, om mij te zien, hij spreekt valsheid. Zijn bezoek uit medeleven is in werkelijkheid bezoek om te bespotten. Als de vos bij het zieke lam op bezoek komt, klinken zijn woorden zacht, maar ondertussen likt hij zijn lippen in de hoop op een kadaver. Het is

ellendig om spionnen rond je ziekbed te hebben, die onder het mom van vriendelijkheid binnenkomen met kwaadaardigheid in hun hart. Huichelachtig gepraat is voor eerlijke mensen altijd walgelijk en misselijkmakend, en al helemaal voor een lijdende heilige. Onze goddelijke Heere kreeg hier veel van te verduren, van valse harten die op Zijn woorden loerden.

"Zijn hart vergadert zich onrecht." Gelijk zoekt gelijk. Soort zoekt soort. De vogel bouwt zijn nest van veren. Uit de zoetste bloemen kunnen scheikundigen gif halen, en uit de zuiverste woorden en daden kan boosaardigheid een grondslag halen voor laster. Het is verbazend hoe wrok webben spint uit helemaal niets. Het is geen kleine beproeving om gemene mensen om je heen te hebben die op de loer liggen naar elk woord dat ze tot kwaad kunnen verdraaien. De Meester Die wij dienen werd voortdurend met dit lijden geconfronteerd.

"Gaat hij uit naar buiten, hij spreekt er van." Hij verzint zijn leugens en verkoopt ze dan op de openbare markt. Nauwelijks is hij de deur uit, of hij spuit zijn leugen, en dat tegen een zieke die hij als vriend kwam bezoeken: een zieke aan wiens verwarde en willekeurige uitspraken je medelijden hoort te tonen. Ach, die zwarthartige ellendeling! Een echt duivelswelpje, zeg ik. Hoe ver gaan mensen om hun laster rond te bazuinen! Ze zouden de hemel het liefst volplakken met hun leugens.

Van een klein gebrek maken ze veel. Een uitglijder van de tong wordt smaad, een vergissing een misdaad, en als een woord twee betekenissen heeft, krijgt het altijd de slechtste toegeschreven. "Vertelt het in Gath, maakt het bekend in Askelon, opdat de dochters der onbesnedenen zich verheugen." Het is laag om een man te slaan als hij op de grond ligt. Maar zo laag zijn mensen tegenover een christelijke held, als hij een tijdlang onder een wolk mocht komen.

Vers 7

"Al mijn haters mompelen te zamen tegen mij." De spion komt met zijn kameraden samen voor een geheim overleg en zet hen allemaal aan het fluisteren. Waarom spraken ze niet openlijk? Waren ze bang voor de zieke krijger? Of waren hun plannen zo verraderlijk dat ze in het geheim moesten worden uitgebroed? Let op hoe eensgezind de goddelozen zijn: "al". Wat trekken de honden eendrachtig samen op als ze het hert najagen! Was het maar zo dat wij half zo eensgezind waren in heilig werk als vervolgers in hun kwade plannen, en half zo wijs als zij sluw zijn. Want hun gefluister was even goed list als lafheid: niemand mocht iets merken voordat alles klaarlag.

"Ze bedenken tegen mij, hetgeen mij kwaad is." Ze steken de koppen bij elkaar en smeden plannen en complotten. Zo deden Achitofel en de andere raadslieden van Absalom, en zo deden ook de overpriesters en de Farizeeën. Slechte mensen kunnen goed bedenken. Ze zijn gewend na te denken, het zijn diepe denkers, maar hun doel is altijd hetzelfde: de gelovigen kwaad doen. Slangen in het gras liggen daar nooit voor iets goeds, en dat geldt ook hier.

Vers 8

"Een Belialsstuk kleeft hem aan", zeggen zij. Ze fluisteren dat er een vloek op hem is gekomen en dat die aan hem vastzit. Ze laten doorschemeren dat er een smerig geheim aan zijn karakter kleeft, een spook dat in zijn huis rondwaart en nooit meer te bezweren is. Er hangt een waas van geheimzinnigheid rond dit dubbel duistere gezegde, alsof het wil laten zien hoe vaag het gemompel van de boosheid is. Zo werd ook onze Heere gezien als "van God geslagen en verdrukt". Zijn vijanden dachten dat God Hem had verlaten en Hem voorgoed aan hen had overgeleverd.

"En hij, die nederligt, zal niet weder opstaan." Zijn ziekte was dodelijk, hoopten ze, en dat was goed nieuws voor hen. Nooit meer zou de heiligheid van die goede man hun zonde bestraffen. Nu waren ze ver-

lost van de rem van zijn godsvrucht. Net als de monniken rond het bed van Wycliffe waren hun voorspellingen vrolijker dan juist, maar voor de zieke waren ze een harde zweepslag.

Als de HEERE Zijn volk voor even slaat met de roede van de verdrukking, verwachten hun vijanden dat zij de doodstraf ondergaan. Dan maken ze hun jubelzangen al klaar voor de begrafenis. Maar ze zijn te haastig. Ze moeten hun liedjes veranderen en op een andere wijs gaan zingen. Onze Verlosser heeft dit op een geweldige manier voorafgebeeld, want uit Zijn liggen in het graf is Hij heerlijk opgestaan. Tevergeefs de wacht, de steen, het zegel! Bij Zijn opstanding stort Hij verwarring uit over Zijn vijanden.

Vers 9

"Zelfs." Hier bereikt het leed van de lijder zijn toppunt. Hij zet dat woord nadrukkelijk voorop, als sterke bevestiging, alsof hij denkt dat zulke gemeenheid nauwelijks te geloven is. "De man mijns vredes." Letterlijk staat er: 'de man van mijn vrede'. Iemand met wie ik nooit ruzie had, met wie ik verbonden was, en die vroeger zelf voor mijn vrede en troost zorgde. Dat was Achitofel voor David, en Judas Iskariot voor onze Heere.

Judas was een apostel. Hij mocht dicht bij de Grote Leraar zijn, hoorde Zijn geheime gedachten en mocht als het ware in Zijn hart zelf lezen. "Et tu, Brute?" zei de stervende Caesar. De kus van de verrader deed het hart van onze Heere net zoveel pijn als de spijker Zijn hand. "Op welken ik vertrouwde." Judas was de penningmeester van de apostelgroep. Waar we veel vertrouwen schenken, voelen we een onvriendelijke daad des te zwaarder.

"Die mijn brood at." Niet alleen als gast, maar als afhankelijke, een kostganger aan mijn tafel. Judas doopte samen met zijn Heere in dezelfde schotel. Daarom was zijn verraad des te vervloekter: hij verkocht zijn Meester voor de prijs van een slaaf. "Heeft de verzenen tegen mij grotelijks verheven." Hij keerde mij niet alleen de rug toe,

maar liet mij achter met een harde trap, zoals een kwaadaardig paard die kan geven. Wat is het zwaar om juist in onze nood te worden weggestoten door mensen die vroeger aan onze tafel aten!

Het is opmerkelijk dat de Verlosser alleen de laatste woorden van dit vers op Judas toepaste. Misschien omdat Hij, Die zijn dubbelhartigheid kende, hem nooit in de volle zin tot vertrouweling had gemaakt en geen onvoorwaardelijk vertrouwen in hem had gesteld. De haat uit de hel had het zo beraamd dat elk onderdeel van Jezus' dood er alsem aan zou toevoegen. En het verraad was een van de bitterste druppels gal.

Wat zijn we er slecht aan toe wanneer onze vroegere vriend onze genadeloze vijand wordt, wanneer vertrouwen wordt beschaamd, wanneer alle rechten van gastvrijheid worden verdraaid en ondankbaarheid het enige antwoord is op vriendelijkheid. Toch mogen we ons in zo'n diep droevig geval werpen op de trouw van God. Hij heeft ons Verbondshoofd verlost, en daarom is Hij ook echt gebonden om de allernabije hulp te zijn van allen voor wie dat verbond is gesloten.

Vers 10

"Maar Gij, o HEERE! wees mij genadig." Wat wendt een opgejaagde, doodsbange ziel zich dan tot haar God! Het is alsof ze adem haalt met een "maar Gij!" En wat klampt ze zich dan vast aan de hoop op Gods barmhartigheid als elke kans op medelijden van mensen is verdwenen!

"En richt mij op." Herstel mij van mijn ziekte en geef mij mijn plaats terug. Jezus werd uit het graf opgewekt; Zijn weg naar beneden eindigde in een weg omhoog.

"En ik zal het hun vergelden." Zoals het er staat, is dit een echt oudtestamentische zin, die vreemd is aan de geest van het christendom. Maar we moeten bedenken dat David een man met een openbaar ambt was. Zonder enige persoonlijke wraakzucht kon hij willen dat zij gestraft werden die zijn gezag hadden beledigd en zijn open-

bare naam hadden belasterd. Onze grote Apostel en Hogepriester had geen persoonlijke vijanden. Toch heeft ook Hij door Zijn opstanding de machten van het kwaad hun loon gegeven. Aan dood en hel heeft Hij al hun lage aanvallen op Zijn zaak en Zijn persoon vergolden. Toch vinden we het gekunsteld om elke zin van deze psalm op Christus te betrekken. Liever vestigen we de aandacht op de betere geest van het evangelie, die uitgaat boven die van de oude bedeling.

Vers 11

Tekenen ten goede bemoedigen ons allemaal. De psalmist zag het als een gunstig voorteken dat hij, na al zijn diepe neerslachtigheid, niet helemaal aan zijn vijand was uitgeleverd. "Hierbij weet ik, dat Gij lust aan mij hebt." U hebt een bijzondere achting voor mij. Die zekerheid draag ik verborgen in mijn hart. Daarom brengen Uw uiterlijke wegen mij niet van streek: ik weet dat U mij in alles liefhebt. "Dat mijn vijand over mij niet zal juichen." Behaalt de gelovige zelf geen overwinning op zijn vijanden, dan mag hij toch blij zijn dat zij geen overwinning op hem behalen. Hebben we niet alles wat we wensen, dan moeten we God prijzen voor alles wat we wél hebben.

Er is veel in ons waar de goddelozen over zouden kunnen juichen. Houdt Gods barmhartigheid de bekken van de honden dicht terwijl ze open hadden kunnen gaan, dan moeten we Hem onze hartelijkste dank geven. Wat een wonder is het dat de duivel, als hij de strijd aangaat tegen een arme, dwalende, bedlegerige, verlaten en belasterde heilige, met duizend boze tongen als steun, de dag toch niet kan winnen en uiteindelijk zonder eer wegsluipt.

> *"De zwakste heilige zal de zege winnen,*
> *Al versperren dood en hel de weg,"*

Vers 12

"Want mij aangaande, Gij onderhoudt mij in mijn oprechtigheid." Ondanks hen allen en voor de ogen van hen allen houdt Uw macht mij

staande. Uw macht stelt mij in staat om boven het bereik van laster uit te stijgen door te leven in reinheid en gerechtigheid.

Onze onschuld en standvastigheid zijn de vrucht van Gods onderhouding. We zijn als die glazen zonder voet, die alleen rechtop staan zolang ze in de hand worden vastgehouden. Laat je ze los, dan vallen ze, morsen ze en is alles bedorven. Zo gaat het ook met ons als we aan onszelf worden overgelaten. De HEERE moet elke dag geprezen worden als wij voor grove zonde bewaard blijven. Wanneer anderen zondigen, laten ze ons zien wat wij zonder genade zouden doen. "Hij vandaag en ik morgen", riep een heilig man uit wanneer hij iemand anders in zonde zag vallen. Onze oprechtigheid is betrekkelijk en afhankelijk, dus moeten we nederig blijven terwijl we dankbaar zijn. Zijn we vrij van de fouten waarvan onze lasteraars ons beschuldigen, dan blijft er toch genoeg echte schuld over om ons te schamen als we zouden roemen.

"En Gij stelt mij voor Uw aangezicht in eeuwigheid." Hij verheugde zich erover dat hij onder Gods toezicht leefde: verzorgd, bewaakt en met een glimlach aangekeken door zijn Heere. En nog meer dat het zo zou blijven tot in eeuwigheid. Voor een aardse koning te mogen staan geldt als een bijzondere eer. Maar wat moet het zijn om voortdurend hoveling te zijn in het paleis van de Koning der eeuwen, de onsterfelijke, de onzienlijke!

Vers 13

De psalm eindigt met een lofzegging. "Geloofd zij de HEERE", dat wil zeggen: laat Hem verheerlijkt worden. De zegen waarmee de psalm begon, uit Gods mond, wordt nu teruggegeven uit de mond van Zijn dienstknecht. We kunnen niets toevoegen aan het geluk van de HEERE. Wel kunnen we onze dankbare wensen uitstorten, en die neemt Hij aan, zoals wij kleine bloemengeschenken aannemen van kinderen die van ons houden.

Jehova is de persoonlijke naam van onze God. “De God Israels” is Zijn verbondsnaam en laat Zijn bijzondere band zien met Zijn uitverkoren volk. “Van eeuwigheid en tot in eeuwigheid!” Dat is de sterkste manier om eindeloze duur uit te drukken. Wij sterven, maar de heerlijkheid van God gaat door en door, zonder ophouden. “Amen, ja, amen.” Zo zij het, zeker, vast en eeuwig. Zo deed het volk mee met de psalm, met een dubbele roep van heilige bevestiging. Laten ook wij ons erbij voegen met ons hele hart. Dit laatste vers kan dienen als gebed van de algemene kerk in alle tijden. Maar niemand kan het zo lieflijk zingen als wie, zoals David, in tijden van uiterste nood de trouw van God heeft ervaren.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

In de Syrische vertaling staat: “Het was een psalm van David, toen hij opzieners aanstelde om voor de armen te zorgen.” — Adam Clarke.

Gehele psalm

Een profetie over Christus en over de verrader Judas. — Eusebius van Caesarea, aangehaald door J. M. Neale.

Vers 1

“Welgelukzalig is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens een ellendige.” De meeste uitleggers denken dat hier vriendelijkheid en medelijden worden geprezen, zoals die blijken in de zorg voor ellendige mensen en in het helpen van hen. Maar wie volhouden dat de psalmist hier de bedachtzame welwillendheid prijst van mensen die wijs en liefdevol oordelen over wie in tegenspoed zit, komen dichter bij wat hij bedoelt. Het deelwoord ((Hebr.)), maskil, kan eenvoudig niet anders worden verklaard. Tegelijk moeten we opmerken waarom Da-

vid hen gelukzalig noemt die een wijs en verstandig oordeel vellen over de verdrukkingen waarmee God Zijn dienstknechten tuchtigt...

Het is hem ongetwijfeld vergaan zoals de heilige aartsvader Job, die door zijn vrienden werd gezien als een van de slechtste mensen toen ze zagen hoe streng God hem behandelde. En het is zeker een dwaling die onder mensen veel te gewoon is, om wie onder verdrukking gebukt gaan te beschouwen als veroordeeld en verworpen... We spreken immers meestal lichtzinnig en zonder onderscheid over anderen, en storten we, om het zo te zeggen, wie onder druk gebukt gaan in de diepste afgrond. Om zo'n onbezonnen en tomeloze geest te beteugelen zegt David dat zij gelukzalig zijn die zich niet laten verleiden om, door lukraak te spreken, hard over hun naaste te oordelen.

Zij kijken juist goed naar de verdrukkingen waarmee hun naaste wordt bezocht, en verzachten met wijsheid van geest de harde en onrechtvaardige oordelen waartoe wij van nature zo geneigd zijn. — Johannes Calvijn.

Vers 1

"Welgelukzalig is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens een ellendige." Zoals Christus Zich over ons ontfermde toen wij ellendig waren, zo moeten wij ons met de grootste aandacht over Hem ontfermen in Zijn armoede. Bedenk wat Hij in Zijn eigen persoon heeft geleden. Zie Hem lijden in Zijn arme, verdrukte leden. En bewijs hun de barmhartigheid die Hij ons bewees. Hij werd door Jehova "gelukzalig gemaakt" en door een heerlijke opstanding "bevrijd ten dage des kwaads". Op dezelfde manier zal Hij hen "gelukzalig maken" en "bevrijden" die om Zijnentwil hun broeders liefhebben en helpen. — George Horne.

Vers 1

"Welgelukzalig is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens een ellendige." Het gaat niet over de armen van de wereld in het algemeen,

en ook niet over arme heiligen in het bijzonder, maar over één ellendig mens. Het woord staat immers in het enkelvoud en wijst op onze Heere Jezus Christus, Die in het laatste vers van de voorgaande psalm ellendig en nooddruftig wordt genoemd. — John Gill.

Vers 1

"Welgelukzalig is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens een ellendige." Ik vraag je aandacht voor de manier waarop de Bijbel ons opdraagt de zorg voor de armen op ons te nemen. In onze tekst staat niet: heb medelijden met de armen. Stond er niet meer dan dat, dan zou hun nood worden overgelaten aan de willekeurige opwellingen van een onstuimig en onnadenkend medegevoel. De Bijbel geeft hun een betere zekerheid dan het louter gevoel van medelijden. Zo'n gevoel is nuttig om iemand in beweging te krijgen, maar het moet worden bestuurd en geregeld.

Gevoel is slechts een zwakke en wisselvallige waarborg. De fantasie kan het misleiden. De nuchtere werkelijkheid van het leven kan het doen walgen. Teleurstelling kan het doven. Ondankbaarheid kan het verbitteren. Bedrog, met zijn valse voorstellingen, kan het naar het verkeerde doel lokken. In elk geval beweegt het zich meestal binnen de kleine kring van de tijd. Het heeft de indruk van zichtbare dingen nodig om overeind te blijven. Met ijver of levendigheid kan het ook niet ingaan op de behoeften van de onzichtbare ziel.

Daarom laat de Bijbel de hulp aan de armen niet over aan het blote instinct van medegevoel. Ze maakt er iets van om over na te denken: "Welgelukzalig is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens een ellendige." Dat is een ernstige en nuchtere bezigheid, dat geef ik toe. Ze past niet in de hooggestemde verhalen waarin het fraaie tafereel van weldadigheid is opgebouwd uit alle gevoeligheden van tederheid aan de ene kant en alle vervoering van dankbaarheid aan de andere. De Bijbel redt de zaak van het onheil waaraan een achteloze of onnadenkende gevoeligheid haar zou blootstellen. Ze legt haar voor aan een

hoger vermogen, dat taaier werkt dan het moe wordt van goed doen, en dat langer volhoudt dan het uit walging opgeeft.

Ze roept je op om de armen te behartigen. Ze maakt van de deugd om hen te hulp te komen een kwestie van berekening én van gevoel. Zo brengt ze je buiten het bereik van allerlei misleiding. Het ene moment laat je je verleiden om toe te geven aan medelijden, ten koste van het werkelijke belang van degene die je wilt helpen. Het andere moment trek je je gekrenkt en teleurgesteld terug van het terrein van de plicht, omdat je niet de dankbaarheid of eerlijkheid hebt gevonden waarop je rekende. Weer een ander moment steek je al je zorg in het gerief van de tijd en vergeet je de eeuwigheid.

Het is de taak van het overleg om je voor al deze dwalingen te behoeden. Onder haar leiding groeit de aandacht voor de nood van de arme uit tot een vast beginsel...

Het moet jullie allen duidelijk zijn dat het niet genoeg is om geld te geven en je naam te zetten bij de giften voor de liefdadigheid. Je moet het met inzicht geven. Je moet je tijd en je aandacht geven. Je moet de moeite nemen om de zaak te onderzoeken. Je moet opstaan uit de rust van het overpeinzen en kennismaken met degene voor wie je je wilt inzetten... Geld geven is niet het hele werk en de hele inspanning van weldadigheid. Je moet naar het ziekbed van de arme gaan. Je moet je hand lenen aan het werk van hulpverlening.

Dat is ware, onvervalste goedheid, zonder opsmuk. Misschien staat ze in geen enkel aards document opgetekend. Maar als ze is gedaan onder invloed van christelijk beginsel, kortom, als ze is gedaan aan Jezus, dan staat ze geschreven in het boek van de hemel. Ze geeft een nieuwe glans aan de kroon waar Zijn discipelen in de tijd naar uitzien en die zij in eeuwigheid zullen dragen. — Uit een preek, gehouden voor de Society for Relief of the Destitute Sick in St. Andrew's Church, Edinburgh, door Thomas Chalmers, D.D. en L.L.D. (1780-1847.)

Vers 1

Welgelukzalig is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens een ellendige. In Turijn raakte ik in gesprek met een edelman uit Piëmont, en hij vertelde me dit verhaal: “Ik had genoeg van het leven. Het was een dag zoals maar weinig mensen er meemaken, een dag die niemand zich zou willen herinneren. Haastig liep ik door de straat naar de rivier. Opeens voelde ik een ruk aan mijn mantel. Ik draaide me om en zag een kleine jongen. Hij had de slip van mijn mantel vastgegrepen, omdat hij zo graag wilde dat ik naar hem keek. Zijn blik en zijn manier van doen waren onweerstaanbaar. Net zo onweerstaanbaar waren de woorden die hij van buiten had geleerd: ‘Wij zijn met z’n zessen en we sterven van de honger.’ ‘Waarom zou ik dit ellendige gezin niet helpen?’ zei ik bij mezelf. ‘Ik kan het, en het kost me maar een paar minuten. Maar wat als het toch langer duurt?’ Het tafereel van ellende waar hij mij naartoe bracht, kan ik niet beschrijven. Ik gooide hun mijn beurs toe. Hun uitbarsting van dankbaarheid overweldigde me. Mijn ogen liepen vol, en het deed mijn hart goed als een sterkende drank. ‘Morgen kom ik terug!’ riep ik. ‘Wat was ik dwaas, dat ik dacht een wereld te verlaten waar zoiets moois te beleven is, en dan nog zo goedkoop!’” — Samuel Rogers (1763-1855) in “Italy.”

Vers 1

Hij die de arme behartigt:

> *Een vurige geest woont bij de christelijke liefde,*
> *De kracht van de arend in de medelijdende duif.*
>
> *Het is niet genoeg dat wij van verdriet zuchten,*
> *Dat wij voorzien in de nood van wie ons smeekt,*
> *Dat wij meevoelen met wie lijden,*
> *Noch dat wij nooit van verdriet horen zonder de wens het te genezen:*
>
> *Dit is niet genoeg — naar ziekte, pijn en wee*
> *Gaat de christelijke geest graag met hulp;*

> *Zij laat zich niet zoeken, wacht niet tot de nood pleit,*
> *Maar zoekt de plicht — ja, komt de nood vóór;*
> *Haar uiterste hulp wendt zij aan bij elk kwaad,*
> *En plant verlichting voor ellende die nog komt.*
>
> — *George Crabbe*, 1754-1832.

Vers 1

Wat een dwaasheid: bang zijn dat je je rijkdom kwijtraakt door hem weg te geven, en niet bang zijn dat je jezelf kwijtraakt door hem vast te houden! Wie zijn goud opspaart, is hooguit een goede bewaker. Wie het uitgeeft, is een goede rentmeester. Handelaren brengen hun waar naar de plek waar ze kostbaar is, omdat ze er schaars is. Wij kopen in Engeland geen wijn om die naar Frankrijk te brengen, en in Frankrijk geen specerijen om ze naar Indië te brengen. Zo is het ook met werken en zwoegen, met berouw en zelfverloochening: die bestaan in de hemel niet meer.

Daar zijn vrede en heerlijkheid, en de gunst van God Zelf. Een koopman zonder koopwaar krijgt een armzalig onthaal. God zal de mensen die bij de poorten van de hemel aankomen vragen: ubi opera? (waar zijn de werken?) Openb. 22:12. Zijn loon zal zijn naar onze werken. Je hebt hier rijkdom, en hier zijn mensen die jouw rijkdom nodig hebben: de armen. In de hemel is rijkdom genoeg, maar daar zijn geen armen. Breng daarom, in geloof in Christus, je geld in deze wereld naar hen over. Dan krijg je het als een wisselbrief terug in de wereld die komt.

Alleen wat je vooruitstuurt, neem je mee. Doe goed zolang het nog in je macht ligt. Help de onderdrukten en sta de wezen bij, zolang je bezit nog van jou is. Als je dood bent, is je rijkdom van anderen. Eén licht dat vóór iemand uit wordt gedragen, is nuttiger dan twintig die hem achterna worden gedragen. Laat in je medeleven met de bedrukten, of voor een goed doel, je handen je uitvoerders zijn en je

ogen je opzieners. — Francis Raworth, leraar van de gemeente te Shoreditch, in een lijkrede, 1656.

Verzen 1, 3

Het is zalig om te ontvangen als je het nodig hebt, maar het is zaliger te geven dan te ontvangen. "Welgelukzalig", zegt de profeet David, "is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens een ellendige" (Engels: die den arme behartigt). Wat bedoelt hij daarmee? Dat je zegt: 'Ach, die arme man! De wereld is hard voor hem. Er zou toch iets voor hem gedaan moeten worden'? Nee, nee. Hem behartigen betekent: geven. Geven tot de arme verzadigd is. Je schoof naar voren halen, ja, je eigen ziel uitstorten voor de hongerigen. Maar wat als er moeilijkheden komen? Is het dan niet beter je geld achter de hand te houden?

Geld verlost niemand. Het kan je juist in gevaar brengen en in moeilijkheden storten, in plaats van eruit helpen. Maar wie barmhartig is, zal door God worden verlost, hetzij door Hemzelf, hetzij door een ander mens of op een andere manier. Ja, maar wat als er ziekte komt? Dan zal de HEERE hem ondersteunen op het ziekbed. En, wat een troost en vriendelijkheid, God zal als het ware Zelf zijn hele leger opmaken in zijn ziekte. Hier hebben arme mensen een voordeel. Zij kunnen niet zeggen: 'Ach, ik ben maar een arme vrouw. Welk werk van barmhartigheid kan ik nu doen?' Zij zijn juist degenen die het bed van een zieke het beste kunnen opmaken.

Dat is, zoals we zien, een groot werk van barmhartigheid, want er staat dat de HEERE Zelf hun bed zal opmaken in hun ziekte. En niemand is zo arm dat hij het bed van een zieke niet kan opmaken. — Richard Capel.

Verzen 1, 5

"Die zich verstandiglijk gedraagt." "Mijn vijanden." Strigelius merkte op dat er in deze psalm van begin tot eind een tegenstelling loopt. Aan de ene kant staan de weinigen die de armen van geest echt ter

harte nemen, aan de andere kant de velen die hen kwellen of in de steek laten. — W. Wilson, D.D.

Vers 2

"De HEERE zal hem bewaren, en zal hem bij het leven behouden." Het is de moeite waard om te merken dat weldoeners die zich "verstandiglijk" gedragen "jegens een ellendige" zelden het slachtoffer worden van hun eigen weldadigheid. Dat geldt vooral voor wie de zieke armen opzoekt. Zij gaan kelders, zolders, achterstraten en al die andere plekken van ellende af, alleen om hen te vinden, zelfs waar besmetting heerst. Toch worden ze zelden zelf ziek. De HEERE houdt hen op bijzondere wijze in leven en beschermt hen. Veel mensen die juist ver uit de buurt van besmetting blijven, worden er wél door getroffen en vallen eraan ten offer. God heeft de barmhartige mens lief. — Adam Clarke.

Vers 2

"Hij zal op aarde gelukzalig gemaakt worden." Geen enkele verdrukking van de godvruchtige kan het geluk dat al bij hem begonnen is, tegenhouden of van hem afnemen, zelfs niet in deze wereld. — David Dickson.

Vers 3

"In zijn krankheid verandert Gij zijn ganse leger" (Engels: Gij maakt zijn ganse bed op). In wat voor fijne, ontroerende details daalt de HEERE hier af! Het voelt bijna zoals Petrus zich gevoeld moet hebben toen de Zaligmaker bij hem kwam om hem de voeten te wassen en hij uitriep: "Gij zult mijn voeten niet wassen in der eeuwigheid!" U zult mijn bed nooit opmaken. En toch: "Indien Ik u niet wasse, gij hebt geen deel met Mij." Als de HEERE ons bed niet opmaakt in onze ziekte, is er daar geen vrede en geen troost. We hebben David God horen vragen Zijn oor te neigen, als een liefhebbende moeder die goed luistert om het zwakste gefluister van haar kind op te vangen.

Dat beeld ademt de zoetste deelneming en neerbuigende goedheid. Maar hier neemt de HEERE, de grote God van de hemel, Hij Die op aarde zei: "Ik ben in het midden van u, als een die dient", werkelijk de gestalte van een dienstknecht aan. Hij wordt bevonden als een dienaar en doet al het liefdevolle en tedere werk van een toegewijde verpleegster. — Barton Bouchier.

Vers 3

"In zijn krankheid verandert Gij zijn ganse leger." De bedoeling is eerder: "Het is geen ziekbed meer, want U hebt hem van zijn ziekte genezen." — J. J. Stewart Perowne.

Vers 3

Wanneer een goed mens zich ziek en beroerd voelt, belooft God zijn hele leger op te maken in zijn ziekte. Het kussen, de peluw, het hoofdeinde, het voeteneinde, de zijkanten: zijn héle leger. God heeft hem gemaakt en kent zijn maat en aard zó goed, dat Hij zijn bed precies naar zijn zin opmaakt. Daarin is Zijn kunst uitnemend: Hij past niet het bed aan de persoon aan, maar de persoon aan het bed, door hem geduld in te blazen. Maar och, hoe zal God mijn bed opmaken, nu ik geen eigen bed heb om op te maken?

Wat ben je dwaas! Hij kan het feit dat je geen bed hebt veranderen in een bed voor je. Toen Jakob op de grond sliep, wie zou toen zijn harde slaapplaats niet hebben gewild, als hij er maar zijn hemelse droom bij kreeg? — Thomas Fuller.

Vers 3

Een bed dat God opmaakt, moet wel zacht zijn. — T. Watson.

Vers 3

We mogen niet vergeten dat oosterse bedden niet "opgemaakt" hoefden te worden zoals de onze. Het waren hooguit matrassen of dik gewatteerde dekens. Lagen ze ongemakkelijk, dan draaide men ze om.

En “omdraaien” is precies het woord dat hier gebruikt wordt. — C. H. S.

Vers 3

Op een dag bezocht ik mijn dierbare vriend Benjamin Parsons. Hij lag op sterven. Ik vroeg: “Hoe gaat het vandaag met u, meneer?” Hij zei: “Mijn hoofd rust heel zacht op drie kussens: oneindige macht, oneindige liefde en oneindige wijsheid.” Een tijd geleden vertelde ik dit toen ik preekte in de Canterbury Hall in Brighton. Vele maanden later werd ik gevraagd een arme maar heilige jonge vrouw te bezoeken, die duidelijk op sterven lag. Zij zei: “Ik voelde dat ik u moest zien voordat ik stierf. Ik hoorde u het verhaal vertellen van Benjamin Parsons en zijn drie kussens. Toen ik een operatie onderging, en die was heel wreed, leunde ik met mijn hoofd op kussens. Toen ze die wegnamen, vroeg ik: ‘Mag ik ze houden?’ De chirurg zei: ‘Nee, mijn beste, die moeten we wegnemen.’ ‘Maar’, zei ik, ‘u kunt de drie kussens van Benjamin Parsons niet wegnemen. Ik kan mijn hoofd leggen op oneindige macht, oneindige liefde en oneindige wijsheid.’” — Paxton Hood, in “Dark Sayings on a Harp”, 1865.

Verzen 3-4

Wat zegt David, vanuit de diepte van zijn hart, in zijn ziekte? Niet: “Neem alleen deze dood weg.” Nee. David is ziek en troost zichzelf eerst met deze belofte: “De HEERE zal hem ondersteunen op het ziekbed; in zijn krankheid verandert Gij zijn ganse leger.” Daarna voegt hij toe: “Ik zeide: O HEERE! wees mij genadig; genees mijn ziel.” Dat wil zeggen: vernietig mijn begeerten, HEERE, want die zijn de ziekten van mijn ziel. Genees mijn ziel en geef mij het leven en de gemeenschap met U terug, want die zijn de gezondheid en de kracht van mijn ziel. Neem niet alleen deze ziekte en deze dood weg, maar ook deze zonde, die U onteerd heeft en die tussen mij en U heeft gescheiden. “Genees mijn ziel, want ik heb tegen U gezondigd.” — Thomas Goodwin.

Vers 4

"Ik zeide: O HEERE! wees mij genadig." Barmhartigheid, geen gerechtigheid! Het uiterste van barmhartigheid voor het uiterste van ellende. Aan de ene kant onze gerechtigheid als bevuilde lompen, en een vlees waarin geen goed woont. Aan de andere kant dit: "Het was geen kruid en geen verzachtende pleister dat hen tot gezondheid herstelde, maar Uw woord, o HEERE, dat alles geneest." Wijsheid 16:12. — Thomas van Aquino, aangehaald door J. M. Neale.

Vers 4

God is de kracht van het hart van een christen. Hij geneest en herstelt hem wanneer de door God ingegoten gezindheden van de genade het laten afweten en de zonde sterk en machtig wordt. Wie als christen tekortschiet in het beoefenen van de genade, krijgt altijd een wond van de zonde. Daarom bad David: "O HEERE! … genees mijn ziel, want ik heb tegen U gezondigd." En wat David bad, belooft God aan Zijn volk: "Ik zal hunlieder afkering genezen." Hos. 14:5. Zwakte en verval van de genade brengen een christen al snel in de 'vallende ziekte': hij struikelt en valt.

Zo ging het bij David en bij Efraïm. Maar ook dan wil God een arts voor de ziel zijn en zal Hij hun ziekten genezen. Zo genas Hij ook Davids vallende ziekte, waarvoor deze Hem als dank een schatting van lof bracht. Ps. 103:3. — Samuel Blackerby.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

Saul en Judas zeiden allebei: "Ik heb gezondigd." Maar David zegt: "Ik heb tegen U gezondigd." — William S. Plumer.

Vers 5

"Mijn vijanden spreken kwaad van mij." 'Spreken' wordt hier gebruikt in de betekenis van vervloeken. — Johannes Calvijn.

Vers 5

"Zijn naam." De naam, het karakter en de voorrechten van een echte dienaar van God wekken de haat van goddeloze mensen op. Zij zouden hem het liefst uit hun ogen wegvegen. — W. Wilson, D.D.

Vers 6

"Zo iemand van hen komt, om mij te zien, hij spreekt valsheid." Veel mooie woorden, maar geen enkel ervan is waar. — David Dickson.

Vers 6

Ik moet denken aan een aardig zedenverhaal van Bromiard. Op een snijdend koude, vrieskoude ochtend had een vogelaar veel kleine vogels gevangen, waar hij lang op had gewacht. Hij begon zijn netten op te halen en kneep de vogels in de kop voordat hij ze neerlegde. Een jonge lijster zag de tranen over zijn wang druppelen door de felle kou. Ze zei tegen haar moeder dat die man vast heel barmhartig en medelevend was, want hij huilde zo bitter om het ongeluk van de arme vogels. Maar haar moeder wees haar op iets wijzers: aan iemands hand kun je zijn gezindheid beter beoordelen dan aan zijn oog. Als de handen verraderlijk toeslaan, kan iemand nooit als vriend worden toegelaten, hoe mooi hij ook praat en hoe jammerlijk hij ook huilt. — Jeremy Taylor.

Vers 6

"Zijn hart vergadert zich onrecht."

1. Hij voegt zonde aan zonde toe, want hij bedekt zijn boosaardigheid met zo'n afschuwelijke huichelarij.
2. Hij bedenkt en beraamt allerlei manieren om mij in de val te lokken of mij kwaad te doen, en zo zijn verdorven lusten en neigingen te bevredigen.
3. (Wat mij het best bevalt:) hij let op alles wat hij maar in mij kan opmerken en haalt alles uit mij wat hij kan. Dat alles slaat hij samen

in zijn gedachten op en bewaart hij, als grondslag voor zijn onrechtvaardige vermoedens en oordelen over mij. — Arthur Jackson.

Vers 8

"Een Belialsstuk kleeft hem aan." Een boze daad van Belial kleeft hem aan. Taalkundigen beweren dat het woord Belial is samengesteld uit ((Hebr.)), beli, en ((Hebr.)), yaal, wat "niet opstaan" betekent. De uitdrukking "zaak van Belial" (want zo staat het letterlijk in het Hebreeuws) versta ik hier als een buitengewone, hatelijke misdaad die, zoals wij gewoonlijk zeggen, nooit uitgewist kan worden en waaraan niemand kan ontkomen. Sommigen willen het misschien liever op de kwelling zelf betrekken waaronder hij gebukt ging, alsof zijn vijanden zeiden dat hij door een ongeneeslijke ziekte was aangetast. — Johannes Calvijn.

Vers 8

"Een Belialsstuk", enzovoort. Wat hier met ((Hebr.)) bedoeld wordt, is niet gemakkelijk vast te stellen. De oude uitleggers vertalen het meestal als een verkeerd, schadelijk of goddeloos woord. De Chaldeeuwse vertaling heeft: een verkeerd woord. De Syrische: een woord van ongerechtigheid. De LXX: logon paranomon. De Latijnse: iniquum verbum, een goddeloos woord. De Arabische: woorden die tegen de wet ingaan. Zo wordt het naar alle waarschijnlijkheid gebruikt om een grote laster of lastering aan te duiden. Zoals "mannen van Belial" lasterlijke mensen zijn, zo zal "de rede van Belial" een lasterlijke rede betekenen. Van zo'n woord wordt gezegd dat het "kleeft" aan degene aan wie het wordt vastgemaakt. Want het is de aard van lasteringen om, als ze stevig op iemand worden vastgemaakt, te blijven kleven en een slecht merkteken achter te laten. — Henry Hammond.

Vers 9

"Zelfs de man mijns vredes", enzovoort. Het lijden van de gemeente van God begint, net als dat van haar Verlosser, meestal thuis. Haar openlijke vijanden kunnen haar niets doen zolang haar schijnvrienden haar niet aan hen hebben uitgeleverd. Hoe onnatuurlijk het ook lijkt: wie vet is geworden van haar vrijgevigheid, is soms de eerste die de hiel tegen haar opheft. — George Horne.

Vers 9

"De man mijns vredes." Dat is hij die mij bij elk bezoek steeds begroette met de kus van liefde en eerbied, en met de gebruikelijke groet: "Vrede zij u." — Hermann Venema.

Vers 9

"Die mijn brood at." Als bij de Hebreeën dezelfde gedachte leefde als nu bij de bedoeïenen-Arabieren, namelijk heilig ontzag voor de persoon en het bezit van iemand met wie zij brood en zout hebben gegeten, dan is deze taal zeer krachtig. "Heeft de verzenen … verheven": een beeld ontleend aan het paard, dat met zijn hiel aanvalt. Onze Zaligmaker kan deze woorden goed gebruikt hebben in Joh. 13:18, als retorische toelichting of nadruk. — George R. Noyes, D.D.

Vers 9

"Heeft de verzenen tegen mij grotelijks verheven." In deze uitdrukking lijkt David te denken aan een dier dat naar zijn eigen baas trapt, terwijl die het toch voedt. Of aan het gebruik om iemand die al op de grond ligt nog weg te schoppen en te vertrappen, uit pure minachting. — Arthur Jackson.

Vers 9

"Heeft de verzenen tegen mij grotelijks verheven." Dat wil zeggen: hij heeft mij afgewezen en naar mij geschopt, zoals een kwaadaardig

lastdier doet. Hij heeft mij zelfs in mijn ellende nog beledigd. — Daniel Cresswell.

Vers 10

"En ik zal het hun vergelden." Dat kan twee dingen betekenen. Ten eerste: goed teruggeven voor onrecht (zoals in Psalm 35:13). Een goed en moedig mens doet immers iedereen goed die hij kan helpen en doet niemand kwaad, ook al is hem zelf onrecht aangedaan. Zo is hij. Ten tweede: straf voor het kwaad dat is gedaan, dus "dat ik hen straf". David was immers hun overheid, en degene die Gods gerechtigheid moest uitvoeren! — Martin Geier.

Vers 10

"En ik zal het hun vergelden." David was geen gewone burger, maar een koning die God Zelf had aangesteld en met gezag had bekleed. Hij laat zijn vijanden de straf weten die zij verdiend hadden, en dat doet hij niet uit een opwelling van het vlees, maar omdat zijn ambt dat van hem vraagt. — Johannes Calvijn.

Vers 11

"Hierbij weet ik, dat Gij lust aan mij hebt, dat mijn vijand over mij niet zal juichen." Dat wil niet zeggen dat David geen vijanden meer heeft, of dat er geen zorgen meer zijn die hem kunnen overweldigen. Eerst had hij een hele lijst van moeiten opgeschreven. Daarna streept hij die als het ware weer door met zijn pen, zoals een koopman zijn boek schoonveegt zodra de schuld is betaald. In plaats van al die moeiten zet hij maar één regel neer: de HEERE verlost. Omdat God alle zonden vergeeft, wordt van Hem gezegd dat Hij uit alle moeiten redt. Zo laat de tekst ons zien dat we echt geen andere Zaligmaker, helper of trooster nodig hebben dan Hem. — Henry Smith.

Vers 11

"Hierbij weet ik, dat Gij lust aan mij hebt." In deze tekst zien we twee dingen. Ten eerste: hoe David zich van Gods liefde voor hem verzekert. Ten tweede: hoe dankbaar hij is dat God hem die liefde laat weten. Het eerste doet hij met twee argumenten. Het ene komt van zijn vijanden: hun plannen zijn mislukt, "daarom hebt U mij lief." Het andere komt van zijn eigen toestand: die is helemaal niet beschadigd of verzwakt, maar juist beter geworden door wat zij deden.

Hier vertelt de profeet wat hij weet. Misschien wist hij niet alles van wat komen zou, maar één ding wist hij zeker: God hield van hem. Zolang hij dat weet, maakt hij zich niet druk over andere dingen, of over hoe het hem in de wereld vergaat. En eerlijk gezegd hoeft dat ook niet, want wie van dit ene zeker is, is van alles zeker. God houdt van al Zijn schepselen, als een goede God, en Hij haat niets van wat Hij gemaakt heeft. Maar Zijn uitverkoren kinderen heeft Hij lief met een bijzondere liefde, meer dan de rest: als een Vader in Christus Jezus.

Wie zeker weet dat God hem zo gunstig gezind is, die heeft de zekerheid over alles. Want wie God liefheeft, zal Hij niets goeds onthouden, zelfs Zijn eigen Zoon niet. En als Hij ons Zijn Zoon gaf omdat Hij ons liefhad, hoe zou Hij ons dan met Hem niet ook al het andere schenken?

Een kind dat overtuigd is van de liefde van zijn vader, durft hem van alles te vragen. Zo mogen ook wij met vrijmoedigheid bij God, onze hemelse Vader, komen en Hem alles vragen wat goed voor ons is, zodra we zeker weten dat Hij ons liefheeft. Denk aan Maria en Martha. Zij herinnerden Christus maar aan twee dingen: dat Hij hun broer Lazarus liefhad, en dat Lazarus ziek was. "Dien Gij liefhebt, is krank." Ze hoefden Hem helemaal niet te zeggen wat Hij moest doen. Ze wisten dat Hij alles zou doen wat voor Lazarus te doen was, omdat Hij van hem hield.

Zo kunnen ook wij tegen de HEERE zeggen, als we zeker weten dat Hij ons liefheeft: Heere, wie U liefhebt, mist dit of dat voor zijn lichaam of zijn ziel. Dan hoeven we Hem niet voor te schrijven wat Hij moet doen, of wanneer, of hoe. Want wat Hij het beste voor ons vindt en het meest tot Zijn eigen eer, dát zal Hij zeker doen. Wat David dus ook niet wist, dit wist hij wel. En waar hij ook onwetend over was, hierover niet. Daar zit een belangrijke les in voor ons allemaal: wat we ook zeker proberen te maken, dit moet als eerste zeker zijn, anders is niets zeker.

Petrus roept ons op onze verkiezing vast te maken. Job leert ons onze verlossing zeker te maken wanneer hij zegt: "Ik weet: mijn Verlosser leeft." En hier leert David ons Gods gunst zeker te maken. Is die eenmaal zeker, dan is ook onze verkiezing zeker, onze verlossing, onze roeping en onze zaligheid. — William Burton, 1602.

Vers 11

"Dat mijn vijand over mij niet zal juichen." Als God ons uit de handen van onze vijanden redt, of uit een andere nood, mogen we daaruit opmaken dat Hij ons gunstig gezind is, net als David. Maar dan kan iemand vragen: als God Zijn gemeente liefheeft, waarom laat Hij dan toe dat vijanden haar plagen en kwellen? Het antwoord is dit: juist zo wordt Zijn liefde duidelijker, doordat Hij haar redt en bevrijdt. Een echte vriend leer je immers pas kennen als je in nood zit. Zo is ook Gods goedheid en liefde nooit zo goed te merken als wanneer Hij ons helpt op het moment dat we onszelf niet kunnen helpen.

De val van Adam liet zien hoe rechtvaardig en barmhartig God is: rechtvaardig in het straffen, barmhartig in het vergeven van zonde. Dat hadden we anders nooit geweten. Op dezelfde manier laten de moeiten van de gemeente ons zien, ten eerste, wat we door onze zonden verdiend hebben. Ten tweede, hoe zwak we zijn en hoe weinig we onszelf kunnen helpen. En ten derde, hoe goed de HEERE, onze God, is in het redden en beschermen. Zo worden we oprecht

dankbaar en geven we alle lof en eer aan God en niets aan onszelf. Zo kan Gods gemeente vijanden hebben en toch altijd Gods geliefde blijven, zoals Lazarus de geliefde van Christus was, ook al was hij ziek. Want wie de HEERE liefheeft, tuchtigt Hij, en Hij tuchtigt hen juist omdat Hij hen liefheeft. — William Burton.

Vers 11

God beschermt de Zijnen en laat hun vijanden op niets uitlopen: na de lijdensweek komt Pasen. — J. P. Lange's Commentary.

Vers 12

"Oprechtigheid." Deze oprechtigheid is als de ark van Noach. Daarin bleef hij gespaard, terwijl anderen omkwamen omdat zij die ark niet hadden. Ze is ook als het rode draadje dat de verspieders van Jozua aan Rachab gaven. Het was een bewijs waarmee ze haar leven kon opeisen toen de anderen werden gedood, die zo'n bewijs niet hadden. Ik geef toe: voor de mensen van deze wereld, die denken dat er geen andere hemel is dan de aarde, telt oprechtigheid nauwelijks mee. Maar zoals Rachabs draad haar meer waard was dan al haar bezit op het moment dat het zwaard kwam, zo is oprechtigheid voor Gods kinderen meer waard dan de hele wereld wanneer de dood komt.

Wie haar in zijn binnenste heeft, hoeft zich niet te bekommeren om wat er van buiten op hem afkomt. Als Satan met vuisten slaat, is ze een beproefde helm. Als zijn pijlen vliegen, is ze een schild waarmee we ze doven. Als stromen van leed ons mee willen sleuren, is ze een boot die ons draagt. En als de hele wereld modder en vuil in ons gezicht gooit, zijn we daardoor geen steek lelijker geworden, maar blijven we mooi. Want "des Konings Dochter", zegt Salomo (Psalm 45:14), dat is de gemeente van Christus, "is geheel verheerlijkt inwendig." — William Burton.

Vers 12

"En Gij stelt mij voor Uw aangezicht in eeuwigheid." Of: U hebt mij bevestigd en gevestigd in Uw tegenwoordigheid. Dat wil zeggen: ofwel onder Uw oog en bijzondere zorg, ofwel om U te dienen. Niet alleen in Uw tempel, maar als koning over Uw volk, of in dat land waar U op een bijzondere manier aanwezig bent. — Matthew Poole.

Vers 13

"Geloofd zij de HEERE, de God Israels, van eeuwigheid en tot in eeuwigheid! Amen, ja, amen." Hier leren we drie dingen, stuk voor stuk de moeite waard. Ten eerste: God eer te geven als de HEERE, de God van Israël, een God Die een verbond met Zijn volk heeft. Hij heeft grote en liefdevolle dingen voor hen gedaan, en heeft nog meer en nog beters in reserve. Ten tweede: Hem eer te geven als de eeuwige God, Die Zijn bestaan en Zijn geluk heeft van eeuwigheid tot eeuwigheid. Ten derde: dat met grote liefde en vurigheid van geest te doen. Het dubbele zegel erop, amen en amen, wijst daarop. Wij zeggen er amen op, en laten ook alle anderen amen zeggen. — Matthew Henry.

Vers 13

"Amen, ja, amen." De Psalmen zijn niet door één man geschreven, en ze vormen ook niet één boek. Het Psalter is in feite een Pentateuch, een boek van vijf delen, en de grenzen tussen die vijf boeken zijn duidelijk genoeg. Aan het einde van Psalm 41, Psalm 72, Psalm 89 en Psalm 106 komen we het plechtige amen tegen, enkel of dubbel, na een lofprijzing. Dat is een teken dat het ene boek eindigt en het volgende op het punt staat te beginnen. Wie de Psalmen wat nauwkeuriger bestudeert, ziet dat elk boek zijn eigen kenmerken heeft. Jehova ("de HEERE") is bijvoorbeeld de opvallende Godsnaam in het eerste boek, en Elohim ("God") in het tweede. — E. H. Plumptre, M.A., in "Biblical Studies", 1870.

Vers 13

Er is nog een ander verschil dat opvalt tussen deze twee boeken. In het eerste worden alle psalmen die een opschrift hebben uitdrukkelijk aan David toegeschreven als schrijver. In het tweede vinden we een hele reeks die aan enkele levitische zangers wordt toegeschreven. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 13

Hoe oud deze indeling is, kunnen we nu niet meer precies vaststellen. Hieronymus, in zijn brief aan Marcella, en Epifanius vertellen dat de Hebreeën de Psalmen in vijf boeken verdeelden, maar wanneer dat gebeurde, zeggen zij niet. De lofprijzingen aan het einde van elk van de vijf boeken staan al in de Septuaginta. Daaruit kunnen we opmaken dat de verdeling al bestond voordat die vertaling klaar was. Waarschijnlijk was het Ezra die haar maakte, kort nadat de Joden uit Babel naar hun eigen land waren teruggekeerd en de eredienst in de nieuwe tempel was hersteld. Misschien deed hij het naar het voorbeeld van de vijf boeken van Mozes. Bij deze verdeling van het Hebreeuwse Psalter lijkt men ook naar de inhoud van de psalmen te hebben gekeken. — Johannes Calvijn.

Vers 13

Deze eenenveertig psalmen vormen het eerste boek. Men heeft opgemerkt dat zij vooral gaan over de bediening van Christus op aarde. Ze bereidden degenen die uitzagen naar de vertroosting van Israël voor op Zijn komst onder hen. Het tweede boek, dat begint met Psalm 42, zou dan vooral kunnen gaan over de jonge gemeente van Christus. — W. Wilson, D.D.

Vers 13

Kunnen we de groei van het Psalmboek niet vergelijken met onze moderne gezangboeken? Die hebben in de loop der jaren eerst het ene aanhangsel nodig en dan het andere, om de groeiende liederen-

schat van de kerk op te nemen. Zo vormden de zuiver davidische psalmen van het eerste deel de kern, waaraan al snel andere heilige liederen werden toegevoegd. — C. H. S.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1 (eerste zinsdeel)

De bijkomende zegeningen als we omzien naar de vrome armen.

1. We leren dankbaar te zijn.
2. We zien wat geduld is.
3. We zien vaak hoe groot de overwinning van de genade kan zijn.
4. We krijgen inzicht in het christelijk leven.
5. We hebben hun gebeden.
6. We ervaren de vreugde van weldadigheid.
7. We komen in gemeenschap met de nederige Zaligmaker.

Vers 1

Steun voor de pokkenziekenhuizen aanbevolen. — Bisschop Squire, 1760. Tientallen preken van dat soort zijn over deze tekst gehouden.

Vers 2

"Hij zal op aarde gelukzalig gemaakt worden." Welke aardse zegeningen een godvruchtig karakter oplevert, en in het algemeen wat het betekent om in dit leven gezegend te zijn.

Vers 2 (tweede zinsdeel)

Wat het betekent om in benauwdheid verlost te worden. Van ongeduld, van wanhoop, van zondige uitwegen, van gewelddadige aanvallen, van het verlies van de gemeenschap met God.

Vers 3

Kracht in zwakheid. Kracht van binnenuit, door God gegeven, voortdurend onderhouden, duurzaam tot het einde, zegevierend in de dood, tot eer van God, een bewijs dat genade echt is, en een kracht die anderen voor het geloof wint.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

Het opmaken van het hemelse bed.

Vers 4 (eerste zinsdeel)

Een uitdrukking die herhaling waard is: "Ik zeide." Ze spreekt van berouw, nederigheid, ernst, geloof, aandringen, ontzag voor God, enzovoort.

Vers 4

"Genees mijn ziel."

1. De erfelijke ziekte, die zich uit in vele kwalen: openlijke zonde, ongeloof, geestelijke achteruitgang, enzovoort.
2. De geestelijke gezondheid die ertegen strijdt. Die blijkt uit geestelijke pijn, verlangen, gebed en inspanning.
3. De beproefde Arts. Hij heeft genezen en Hij zal genezen, door Zijn woord, Zijn bloed, Zijn Geest, enzovoort.

Vers 4

"Ik heb tegen U gezondigd." Deze belijdenis is persoonlijk en duidelijk, zonder een poging tot verontschuldiging. Ze omvat alles en getuigt van inzicht, want ze legt de kern van de zonde bloot: "tegen U."

Vers 5

Wat we kunnen verwachten. Wat onze vijanden willen. Wat we daarom hoog mogen houden, namelijk de kracht van het christelijk leven en van onze christelijke naam. Wat we moeten doen: de HEERE alles

vertellen in gebed. En welk goed er dan uit het kwaad zal voortkomen.

Vers 6 (eerste zinsdeel)

De dwaasheid en zonde van lichtzinnige bezoeken.

Vers 6 (tweede en derde zinsdeel)

Soort zoekt soort: zo trekt een karakter mensen aan die op hem lijken. Hetzelfde onderwerp kun je behandelen onder de titel “De voddenraper”, of de lompenverzamelaar. Wat hij verzamelt. Waar hij het neerlegt: in zijn hart. Wat hij ermee doet. Wat hij ervoor krijgt. En wat er van hem zal worden.

Verzen 7-12

Op een ziekbed ontdekt een mens van heel dichtbij niet alleen wie zijn vijanden en wie zijn vrienden zijn, maar ook wie hijzelf is en wie zijn God is.

Vers 9

Het verraad van Judas.

Vers 11

Bevrijding uit de verzoeking is een teken van Gods gunst.

Vers 12

Deze tekst laat de kenmerken zien van mensen die door de genade zijn onderscheiden.

1. Hun oprechtigheid ligt open en bloot.
2. God Zelf houdt hun karakter in stand.
3. Zij leven in Gods gunst.
4. Hun plaats staat vast en blijft.
5. Hun eeuwige toekomst is verzekerd.

Vers 13

1. Wie we loven: Jehova, de God van het verbond.
2. Hoe die lof er dan uitziet: zonder begin en zonder einde.
3. Wat ons aandeel daarin is: “Amen, ja, amen.”

De oude rabbijnen zagen in de vijf boeken van het Psalter een afbeelding van de vijf boeken van de Wet. Die kijk op de Psalmen, als een tweede Pentateuch en de echo van de eerste, ging over naar de christelijke kerk en vond bijval bij enkele kerkvaders. Ook goede recente uitleggers sluiten zich erbij aan, zoals dr. Delitzsch. Hij noemt het Psalter “het vijfvoudige woord van de gemeente tot de HEERE, zoals de Thora (de Wet) het vijfvoudige woord van de HEERE tot de gemeente is.” Misschien is het maar een bevlieging van de verbeelding, maar het feit dat men dit al van oudsher zo zag, laat zien dat de vijfvoudige indeling vroeg opviel. — William Binnie, D.D.

God gaf Israël de Wet, een Pentateuch, en het dankbare Israël antwoordde met een Psalter, een Pentateuch van lofprijzing, als erkenning van die goddelijke gave. — J. L. K.

Werken over de eenenveertigste psalm

“David’s Evidence; or, the Assurance of God’s Love: declared in seven Sermons upon the three last verses of the Forty-first Psalme. By WILLIAM BURTON. Minister of the Word at Reading in Berkshire... 1602.” 4to.

Psalm 42

Titel

"Een onderwijzing, voor den opperzangmeester, onder de kinderen van Korach." Deze psalm is opgedragen aan de Meester van de Muziek, en dat is hij waard. Wie het mooist kan zingen, heeft niets beters om te zingen. Hij heet een Maschil: een lied waar we iets van leren. Hij zit boordevol diepe ervaring en onderwijst vooral pelgrims wier weg naar de hemel even zwaar is als die van David. Het is altijd goed om te luisteren naar de ervaring van een heilige die door en door door genade gevormd is en veel geleden heeft.

De uitgelezen zangers, de kinderen van Korach, krijgen de opdracht om deze prachtige psalm tot hun eigen lied te maken. Zij waren gespaard gebleven toen hun vader met heel zijn gezelschap en alle kinderen van zijn medestanders levend werd verzwolgen in hun zonde (Numeri 26:11). Zij waren de gespaarden van de soevereine genade. We weten niet waarom ze behouden bleven. God gunde het hun, en meer weten we niet. Misschien raakten ze na die bijzondere uitverkiezing tot barmhartigheid zo vol dankbaarheid dat ze zich op de heilige muziek gingen toeleggen, zodat hun gespaarde leven aan Gods eer gewijd zou zijn.

Hoe dan ook, ook wij zijn gered van de afdaling in de kuil, alleen omdat Jehova het zo behaagde. Daarom kunnen wij van harte meezingen met deze psalm, en met elk lied dat God looft en laat horen hoe ons hart naar Hem hijgt. David wordt niet als schrijver genoemd, maar deze psalm moet uit zijn pen komen. Hij is zó Davidisch dat je

de zoon van Isaï er bijna in ruikt; in elke letter herken je zijn stijl en zijn ervaring. We zouden eerder het auteurschap van het tweede deel van Pilgrim's Progress betwijfelen dan Davids recht om deze psalm te hebben geschreven.

Onderwerp

Dit is de roep van een man die ver weg is van de uiterlijke inzettingen en de eredienst van God. Hij verlangt naar het huis van zijn God, dat hij zo lang heeft liefgehad. Tegelijk hoor je er de stem in van een gelovige die gebukt gaat onder neerslachtigheid. Hij smeekt dat God Zich weer laat voelen, hij worstelt met twijfel en angst, en toch houdt hij vast aan zijn plaats door geloof in de levende God. De meeste leden van het huisgezin van de HEERE hebben gevaren op de zee die hier zo beeldend wordt geschilderd. Waarschijnlijk is Davids vlucht voor Absalom de aanleiding geweest voor dit Maschil.

Indeling

Het lied valt vanzelf uiteen in twee delen die met hetzelfde refrein eindigen: Psalm 42:2-6 en daarna Psalm 42:7-12.

Uitleg

Vers 1

"Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel tot U, o God." Denk aan de arme, uitgeputte hinde na een lange droogte, die smacht naar een beek. Of nog beter: aan het opgejaagde hert dat uit instinct de rivier opzoekt om zijn rokende flanken te koelen en de honden af te schudden. Zo hijgt mijn vermoeide, vervolgde ziel naar de HEERE, mijn God.

David mocht niet meedoen aan de openbare eredienst, en dat maakte hem ziek van hart. Gemak zocht hij niet en eer wilde hij niet, maar de omgang met God was een dringende behoefte van zijn ziel. Hij zag die omgang niet alleen als het zoetste van alle genoegens, maar als iets wat hij echt nodig had, zoals een hert water nodig heeft. Hij leek op een uitgedroogde reiziger in de woestijn, wiens leren waterzak leeg is en die de putten droog vindt. Hij moet drinken of sterven. Hij moet zijn God hebben of bezwijken.

Zijn ziel, zijn hele zelf, zijn diepste leven kon maar niet verzadigd raken zonder het besef van Gods tegenwoordigheid. Zoals het hert schreeuwt, zo bidt zijn ziel. Geef hem zijn God, en hij is zo tevreden als het arme hert dat eindelijk zijn dorst lest en volkomen gelukkig is. Maar ontzeg hem zijn Heere, en zijn hart bonst, zijn borst klopt, zijn hele lichaam schudt van de krampen, als van iemand die naar adem snakt of buiten adem is van het lange rennen.

Ken je dit, lezer, omdat je hetzelfde zelf hebt gevoeld? Het is een zoete bitterheid. Het beste na leven in het licht van de liefde van de HEERE is dit: ongelukkig zijn zolang we dat licht missen, en er elk uur naar hijgen. Elk uur, zei ik? Dorst is een voortdurend verlangen dat je niet vergeet, en zo voortdurend is ook het verlangen van het hart naar God. Als het voor ons even natuurlijk is om naar God te verlangen als voor een dier om dorst te hebben, dan is het goed met onze ziel, hoe pijnlijk het ook voelt. Uit dit vers leren we dat we de hevigheid van ons verlangen aan God mogen voorleggen. Dat mag zelfs extra, want voor wie aanhoudend en vurig bidt, bestaan er bijzondere beloften.

Vers 2

"Mijn ziel." Heel mijn wezen, mijn binnenste zelf. "Dorst." Dat is meer dan honger. Honger kun je verzachten, maar dorst is vreselijk: je krijgt haar niet gestild, ze schreeuwt en ze kan je doden. Wat een

gave om de allerdiepste hunkering te hebben naar het hoogste goed! Dat is zeker een kenmerk van genade, en geen twijfelachtig kenmerk.

"Naar God." Niet alleen naar de tempel en de inzettingen, maar naar de gemeenschap met God Zelf. Alleen geestelijke mensen kunnen met deze dorst meevoelen; wie dat niet is, snapt er niets van. "Naar den levenden God." Hij leeft, en Hij geeft de mensen het levende water. Daarom verlangen we des te vuriger naar Hem. Een dode god is een bespotting, en van zo'n monsterlijke godheid walgen we. Maar de eeuwig levende God, de bron van leven, licht en liefde die nooit opdroogt, is wat onze ziel begeert. Wat zijn goud, eer en genot anders dan dode afgoden? Laten we daar nooit naar hijgen.

"Wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezicht verschijnen?" Wie de HEERE liefheeft, houdt ook van de samenkomsten waar Zijn naam wordt aanbeden. Alle beweringen over geloof zijn leeg als de uiterlijke middelen van genade je niets zeggen. David was nergens zo thuis als in het huis van de HEERE. Alleen persoonlijke aanbidding was hem niet genoeg, en hij verliet de plaats waar de heiligen samenkomen niet, zoals sommigen gewoon zijn. Zie hoe ontroerend hij vraagt of hij zich weer mag voegen bij de blijde samenkomst! Hij spreekt zijn verlangen steeds opnieuw uit, alsof hij er niet over uitgepraat raakt.

Naar zijn God, zijn Elohim, de God Die hij mocht aanbidden en Die een verbond met hem had gesloten, smachtte hij zoals verwelkende bloemen smachten naar de dauw, of zoals de klagende tortelduif naar haar partner. Het zou goed zijn als we elke gang naar de gezamenlijke eredienst zagen als verschijnen voor God. Dan is het zeker een kenmerk van genade als we er vreugde in vinden. Helaas, hoeveel mensen verschijnen er alleen voor de predikant of voor hun medemensen en denken dat het zo genoeg is! "Het aangezicht van God zien" is een nauwkeuriger vertaling van het Hebreeuws. Maar de twee gedachten passen samen: hij wilde zijn God zien en door Hem gezien worden. Dat is het waard om naar te dorsten!

Vers 3

"Mijn tranen zijn mij tot spijs dag en nacht." Zoute kost, maar gezond voor de ziel. Als iemand gaat huilen, aanhoudend en overvloedig, met tranen die zijn beker en zijn bord vullen, dan is het hem werkelijk ernst. Zoals het hert in zijn nood dikke tranen in de ogen heeft, zo glinsterden de zoute druppels in Davids ogen. Zijn eetlust was weg. Zijn tranen kruidden zijn eten niet alleen, ze werden zijn enige eten, want andere kost lustte hij niet. Misschien was het goed voor hem dat zijn hart de veiligheidskleppen kon openzetten. Droog verdriet is veel erger dan verdriet dat als een regenbui losbarst.

Zijn tranen vloeiden omdat God werd gelasterd. Daarom waren het "eerbare dauw", druppels heilig water, zoals Jehova ze in Zijn fles bewaart. "Omdat zij den gansen dag tot mij zeggen: Waar is uw God?" Wrede spot komt vanzelf uit laffe harten. Ze hadden de treurende toch met rust kunnen laten, zou je zeggen. Meer dan hij al huilde, kon hij toch niet huilen. Het was overbodige boosaardigheid om nog meer tranen uit een hart te pompen dat al overliep. Merk op hoe onophoudelijk ze hem bespotten, en hoe sluw ze het inkleedden! Het sneed de goede man door merg en been dat de trouw van zijn God in twijfel werd getrokken. Ze hadden hem beter naalden in zijn ogen kunnen steken dan sneren naar zijn God te schieten.

Misschien wordt hier gezinspeeld op Simeï, die David op deze manier bespotte toen hij voor Absalom vluchtte. Hij beweerde ronduit dat David een bloedmens was en dat God hem strafte omdat hij Saul en zijn huis had verdrongen. Zijn wens was de vader van zijn gedachte. De goddelozen weten dat ons ergste ongeluk zou zijn als we Gods gunst kwijtraakten. Daarom beweert hun duivelse boosaardigheid dat dat ook zo is. Eer aan God: ze liegen dat ze barsten! Want onze God is in de hemelen, ja, en ook in de oven, waar Hij Zijn volk bijstaat.

Vers 4

"Ik gedenk daaraan, en stort mijn ziel uit in mij." Terwijl hij bij zijn smart bleef stilstaan, smolt zijn hart tot water en werd het over zichzelf uitgegoten. Een God Die Zich verbergt en vijanden die woeden: die twee kwaden zijn genoeg om het sterkste hart te breken! Toch hebben zulke sombere gedachten geen zin, want ze leveren niets op. Je ziel op zichzelf richten en haar uit zichzelf in zichzelf leegschenken is nutteloos. Hoeveel beter is het om je hart voor de HEERE uit te storten! De tredmolen van een gevangene brengt hem eerder in de hemel dan dat louter innerlijk vragen stellen ons dichter bij troost brengt.

"Omdat ik placht heen te gaan onder de schare, en met hen te treden naar Gods huis." De herinnering aan vroegere vreugde wekte pijnlijke gedachten op. Hij had zich gemengd onder de vrome menigte. Hun aantal had hem opgebeurd en heilige blijdschap in hem gewekt. Hun gezelschap was een vreugde voor hem geweest toen hij met hen de berg Sion opging. Rustig, met heilig gemak, in een mooie optocht en met veel zang waren hij en het volk van Jehova in eerbiedige rijen opgetrokken naar de plaats van het offer, de dierbare woning van vrede en heiligheid. Nu hij ver weg is van zo'n gezelschap, schildert de heilige man zich het gewijde tafereel voor ogen en blijft hij bij elk detail van de feestelijke tocht stilstaan.

"Met een stem van vreugdegezang en lof, onder de feesthoudende menigte." Hij hoort het feestgedruis nog in zijn oren en ziet de plechtige dans nog voor zijn ogen. Misschien zinspeelt hij op de overbrenging van de ark en op de schitterende bijeenkomsten van de stammen op die grote nationale feestdag. Wat is zijn plek nu veranderd! In plaats van Sion een woestijn. In plaats van priesters in wit linnen soldaten in oorlogskleding. In plaats van lied de hoon van de lastering. In plaats van feestvreugde weeklagen. In plaats van vreugde in de HEERE een treurig klaaglied om Zijn afwezigheid.

Vers 5

"Wat buigt gij u neder, o mijn ziel?" Alsof hij twee mensen is, spreekt de psalmist tot zichzelf. Zijn geloof redeneert met zijn angst, zijn hoop strijdt met zijn verdriet. Blijven deze moeilijkheden eeuwig duren? Is de blijdschap van mijn vijanden meer dan ijdel gepraat? Is mijn afwezigheid bij de plechtige feesten een verbanning voor altijd? Waarom die diepe somberheid, dat ongelovige bezwijmen, die kippenhartige zwaarmoedigheid? Zoals Trapp zegt: "David berispt David uit zijn somberheid." Daarin is hij een voorbeeld voor alle moedelozen. De oorzaak van ons verdriet opsporen is vaak het beste medicijn ertegen. Onwetendheid over onszelf is geen zaligheid; hier is ze ellende. De mist van onwetendheid maakt de oorzaken van onze schrik groter. Als je helderder ziet, krimpen monsters tot kleinigheden.

"En zijt onrustig in mij?" Waarom is mijn rust weg? Als ik geen openbare sabbat kan houden, waarom onthoud ik mijn ziel dan haar sabbat binnenshuis? Waarom ben ik zo onrustig als een woelige zee, en waarom maken mijn gedachten lawaai als een joelende menigte? De redenen zijn niet genoeg om je zo volledig aan moedeloosheid over te geven. Kom, mijn hart! Wat scheelt je? Gedraag je als een man, dan veranderen je neerbuigingen in opbeuringen en je onrust in kalmte.

"Hoop op God." Ook als alle kwaad uit de doos van Pandora is losgelaten, ligt er op de bodem nog hoop. Dat is de genade die blijft drijven, hoe woest en onstuimig de golven ook zijn. God is onveranderlijk, en daarom is Zijn genade de grond voor een hoop die niet wankelt. Al is alles donker, de dag komt, en intussen draagt de hoop sterren in haar ogen. Haar lampen hebben geen olie van buiten nodig. Haar licht wordt gevoed door verborgen bezoeken van God, en die houden de geest op de been.

"Want ik zal Hem nog loven." Mijn zuchten zullen nog plaatsmaken voor liederen, en mijn treurzangen worden nog ingewisseld voor zegezangen. Als we Gods liefde even niet voelen, hebben we die liefde

zelf niet verloren. Het juweel is er nog, ook al schittert het niet op onze borst. De hoop weet dat haar aanspraak geldig is, ook als ze de akte niet duidelijk kan lezen. Ze verwacht de beloofde gave, ook al staat de tegenwoordige voorzienigheid met lege handen voor haar.

"Want ik zal Hem nog loven voor de verlossingen Zijns aangezichts." Verlossing komt van Gods gunstige gezicht, en Hij zal Zijn aangezicht nog over ons laten stralen. Merk op dat Davids grootste hoop en vurigste wens besloten liggen in Gods glimlach. Zijn aangezicht zoekt hij en hoopt hij te zien. Dat zal zijn neerslachtige geest herstellen, zijn lachende vijanden beschamen en hem alle vreugde teruggeven van die heilige, gelukkige dagen waar zijn herinnering bij blijft hangen.

Wat een bemoediging is dit! Dit vers maakt, zoals het zingen van Paulus en Silas, boeien los en laat gevangenismuren schudden. Wie in zijn donkere uren zulke heldhaftige woorden kan gebruiken, zal zeker overwinnen. In de tuin van de hoop groeien de lauweren van komende overwinningen, de rozen van aanstaande vreugde en de lelies van naderende vrede.

Vers 6

"O mijn God! mijn ziel buigt zich neder in mij." Hier begint het lied opnieuw, op de bas. Een zo mooi slot verdient het dat de psalm voor een tweede hoopvol einde nog eens van voren af aan begint. Misschien hield de somberheid van de psalmist aan en kwam de kramp van moedeloosheid terug. Goed, dan pakt hij zijn harp weer op en beproeft hij haar kracht opnieuw op zichzelf. In zijn jonge jaren had hij immers gezien wat zij uitrichtte bij Saul, toen de boze geest over hem kwam.

Nu begint het lied de tweede keer dichter bij God dan de eerste keer. De zanger is ook wat rustiger geworden. Hij laat zijn verlangen niet meer zo luid horen en je ziet hem niet meer hijgen. Zijn verdriet blijft ook niet helemaal binnenshuis. Hij was in zichzelf of over zich-

zelf neergebogen, en dat gebeurt inderdaad zolang onze gedachten meer naar binnen kijken dan naar boven. Als we zelf voor troost moesten zorgen, zouden we maar armoedig voer hebben. In de wisselende stemmingen van ons hart is geen vaste grond voor troost te vinden. Het is goed om de HEERE te vertellen hoe we ons voelen, en hoe eenvoudiger die belijdenis is, hoe beter. David praat als een ziek kind tegen zijn moeder, en dat moeten we van hem leren.

"Daarom gedenk ik Uwer." Het is goed om naar onze God te vluchten. Hier is vaste grond onder de voeten, hier is terra firma. Gezegend is het neerbuigen dat ons drijft naar zo'n vaste rots van toevlucht als U, o HEERE! "Uit het klein gebergte" (Engels: de heuvel Mizar). Hij haalt de tijden terug waarin hij heerlijk met God omging, aan de rivier en tussen de heuvels. Vooral denkt hij aan dat dierbaarste uur op het heuveltje, waar de liefde haar zoetste woorden sprak en haar innigste gemeenschap liet zien. Het is verstandig om zulke bijzondere ontmoetingen met de hemel in ons geheugen op te slaan. Misschien hebben we ze op een andere dag hard nodig, als de HEERE er lang over doet om Zijn verbannenen terug te brengen en onze ziel pijn doet van angst.

"Zijn liefde in vervlogen tijden" is voor menigeen die bijna bezweek een kostbare hartsterking geweest. Als een zachte adem heeft ze de rokende vlaswiek weer tot vlam aangeblazen en het gekrookte riet verbonden. O, dal Achor, nooit te vergeten, jij bent een deur van hoop! Mooie dagen van vroeger, jullie zijn voorbij, maar jullie hebben een licht achtergelaten dat onze somberheid van nu opvrolijkt.

Of bedoelt David dat hij God zou gedenken waar hij ook was? Zegt hij dat hij, tijd en plaats vergetend, de Jordaan even heilig zou vinden als Siloam, de Hermon even heilig als Sion, en zelfs Mizar, dat onbetekenende heuveltje, even heerlijk als de bergen rondom Jeruzalem? O, het is een hemels hart dat zo kan zingen:

> *"Mij rest geen plaats, geen tijd; mijn land is overal;*
> *Ik kan rustig zijn en zonder zorg*
> *Aan elke kust, want God is daar."*
>
> *"Werd ik geworpen waar U niet bent,*
> *Dan was dat werkelijk een vreselijk lot;*
> *Maar geen enkel gebied noem ik afgelegen,*
> *Zeker dat ik God in elk ervan vind."*

Vers 7

"De afgrond roept tot den afgrond, bij het gedruis Uwer watergoten." Wat U met mij doet, lijkt heel de schepping tegen mij in het geweer te brengen. Hemel, aarde en hel roepen elkaar toe en hitsen elkaar op tot een vreselijk complot tegen mijn vrede. Bij een waterhoos reiken de diepten boven en beneden elkaar de hand. Zo leek het ook voor David alsof hemel en aarde de handen ineensloegen om een storm om hem heen te laten losbarsten. Zijn ellende hield niet op en zijn rampen sloegen hem bijna murw. Golf volgde op golf, de ene zee beantwoordde het gebrul van de andere.

Lichamelijke pijn wekte angst in zijn geest, ingevingen van de satan klonken mee met wantrouwige voorgevoelens, en de druk van buitenaf dreunde in vreselijke harmonie met de angst van binnen. Zijn ziel leek te verdrinken in een allesomvattende zondvloed van benauwdheid. Boven die golven bewoog de voorzienigheid van de HEERE als een waterzuil, in ontzagwekkende majesteit, en joeg hem de grootste schrik aan.

Wie zo wordt getroffen, lijkt op een eenzame boot waar een storm omheen losbreekt, of op een schipbreukeling die op een mast rondrijft en bijna elk ogenblik onder water verdwijnt. "Al Uw baren en Uw golven zijn over mij heengegaan." David meende dat alle ellende van de wereld in hem was samengekomen. Daarin overdreef hij, want alle brekende golven van Jehova zijn over niemand heengegaan dan over de Heere Jezus. Er is leed waarvan Hij Zijn kinderen in Zijn liefde altijd vreemd laat blijven. Verdriet vertelt zijn verhaal nu eenmaal

groot en sterk aangezet. Het is genade dat de HEERE ons uiteindelijk niet heeft behandeld naar onze angst.

Toch, wat een nood! Atlantische golven die onophoudelijk over je hoofd rollen, waterhozen die steeds dichterbij komen, en de hele oceaan in woeling rond de uitgeputte zwemmer. De meeste erfgenamen van de hemel kunnen zich dit beeld goed voorstellen, want zij hebben hetzelfde meegemaakt. Wie pas net tot geloof is gekomen kent zo'n diepe ervaring nog niet. Maar wie zaken doet op de grote wateren van de verdrukking kent haar maar al te goed. Voor hen is er maar één troost: de baren en de golven zijn van de HEERE. "Uw baren en Uw golven," zegt David. Ze zijn allemaal door Hem gestuurd en geleid, en ze brengen Zijn bedoelingen tot stand. Een kind van God dat dit weet, onderwerpt zich daardoor des te gewilliger.

Vers 8

"Maar de HEERE zal des daags Zijn goedertierenheid gebieden." Wat er ook gebeurt, er zal altijd "iets verborgens" zijn dat alles verzoet. Goedertierenheid is een prachtige reddingsgordel op woeste zee. De dag mag dan verduisteren tot een vreemde, ontijdige middernacht, maar de liefde van God is van oudsher bestemd voor de uitverkorenen, en bij soeverein besluit wordt ze hun toebedeeld. Er komt nooit een dag waarop een erfgenaam van de genade helemaal door zijn Heere verlaten blijkt te zijn. De HEERE regeert, en als soeverein gebiedt Hij met gezag dat barmhartigheid voor Zijn uitverkorenen wordt bewaard.

"En des nachts." Beide delen van de dag worden verlicht door bijzondere liefde, en geen zware beproeving kan dat verhinderen. Onze God is de God van de nachten, net zo goed als van de dagen. Wie Zijn Israël zoekt, op welk uur ook, zal het nooit onbeschermd aantreffen. "Zal Zijn lied bij mij zijn." Lofliederen om ontvangen zegen verlichten de somberheid van de nacht. Er is geen zoetere muziek dan dit. Het geloof dat we de HEERE nog zullen eren voor barmhartigheid die we

in de diepste nood kregen, is een heerlijke steun voor de ziel. Verdrukking kan onze kaars uitblazen, maar zolang ze ons lied niet kan smoren, steken we de kaars snel weer aan.

"Het gebed tot den God mijns levens." Gebed gaat samen met lofprijs. Hij Die de levende God is, is de God van ons leven. Van Hem ontvangen we het, met Hem leven we het, in gebed en in lofprijs, aan Hem wijden we het en in Hem zullen we het voltooien. Als we zeker weten dat onze zuchten en onze liederen allebei vrij toegang hebben tot onze heerlijke Heere, hebben we reden tot hoop, hoe jammerlijk onze toestand ook is.

Vers 9

"Ik zal zeggen tot God: Mijn Steenrots! waarom vergeet Gij mij?" Het geloof mag zijn God vragen waarom Hij ontstemd is. Het mag zelfs met Hem redetwisten, Hem aan Zijn beloften herinneren en vragen waarom die blijkbaar niet worden waargemaakt. Als de HEERE werkelijk onze toevlucht is en we vinden geen toevlucht, dan is het tijd om te vragen: "Waarom is dit?" Toch mogen we ons houvast niet loslaten. De HEERE moet mijn rots blijven. We moeten ons vastklampen aan Hem als ons enige vertrouwen en nooit afstand doen van ons deel in Hem.

"Waarom ga ik in het zwart, vanwege des vijands onderdrukking?" Hij Die toestaat dat Abraham, Zijn vriend, met Hem pleit, laat ook ons toe om Hem te vragen waarom Hij zo streng voor ons is. Hij kan toch geen behagen scheppen in de gezichten van Zijn dienaren, vuil en bevlekt van de tranen? Hij vindt geen voldoening in de hardheid waarmee hun vijanden hen aanvallen. Nooit kan Hij behagen scheppen in de tirannie waarmee de satan hen kwelt. Waarom laat Hij hen dan over aan de spot van Zijn vijanden, die ook de hunne zijn? Hoe kan de sterke God, zo vast en onwrikbaar als een rots, ook zo hard en onbewogen als een rots zijn tegenover wie op Hem vertrouwen?

Zulke vragen, nederig en volhardend gesteld, geven de ziel vaak lucht. Wie de reden van zijn lijden kent, weet voor een deel al hoe hij eraan kan ontkomen, of het in elk geval kan verdragen. Als we er niet aandachtig over nadenken, lijkt tegenspoed vaak geheimzinniger en hopelozer dan ze werkelijk is. Het is treurig als iemand een ledemaat verliest. Maar als we horen dat de operatie nodig was om het leven te redden en dat ze goed is gelukt, zijn we blij. Zo wordt ook de beproeving veel gemakkelijker te dragen naarmate de bedoeling van de HEERE, Die haar zendt, zich ontvouwt.

Vers 10

"Met een doodsteek in mijn beenderen honen mij mijn wederpartijders." Wrede spot snijdt dieper dan het vlees. Ze raakt de ziel, alsof er een degen tussen de ribben wordt gestoken om het hart te doorboren. Smaad doodt niet, maar ze is wel moordend: de pijn die ze veroorzaakt is om gek van te worden. De tong snijdt tot op het bot, en haar wonden genezen moeilijk.

"Als zij den gansen dag tot mij zeggen: Waar is uw God?" Dit is de gemeenste steek van allemaal, want ze treft zowel de trouw van de HEERE als het karakter van Zijn dienaar. Davids vijanden waren zo boosaardig dat ze, toen ze eenmaal aan die wrede vraag hadden gedacht, hem ook echt stelden. Ze zeiden het dagelijks, ze bleven het hem voorhouden, en dat een lange tijd. Dat voortdurende keffen van die honden achter zijn hielen was zeker genoeg om hem razend te maken. Misschien was dat ook gebeurd, als hij niet zijn toevlucht tot het gebed had genomen en de vervolging door zijn vijanden tot een pleitgrond bij zijn Heere had gemaakt.

Vers 11

"Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en wat zijt gij onrustig in mij?" Terwijl hij zijn leed opsomt, ontdekt hij dat hij toch geen goede reden heeft om onrustig te zijn. Nu hij ze recht in het gezicht keek, bleken

zijn angsten niet zo overweldigend als toen ze nog in duisternis gehuld waren.

"Hoop op God." Laat het anker maar blijven houden. God is trouw, God is liefde, dus is er alle ruimte en reden voor hoop. "Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, en mijn God." Dit is dezelfde hoopvolle uitdrukking als in vers vijf. Maar door de toevoeging "en mijn God" zien we dat de schrijver in vertrouwen was gegroeid. Nu kon hij uitdagend antwoorden op de vraag: "Waar is uw God?" Hier, zelfs hier, is Hij, bereid om mij te verlossen. Ik schaam mij niet om Hem te erkennen te midden van jullie spot en hoon, want Hij zal mij uit jullie handen redden.

Zo maakt het geloof een eind aan de strijd: in feite al bij voorbaat overwinnaar, en in het hart door vast vertrouwen. Het droevigste gezicht zal weer gaan stralen, als we God op Zijn woord geloven en Zijn redding verwachten.

> *"Want nog weet ik: ik zal Hem loven,*
> *Die in genade voor mij*
> *De gezondheid van mijn aangezicht is,*
> *Ja, mijn eigen God is Hij."*

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

"Kinderen van Korach." Wie waren die kinderen van Korach? Er zijn ongeveer drie meningen die min of meer de overhand hebben gehad. De eerste is dat zij afstamden van iemand met die naam uit de dagen van David. Mudge en anderen denken dat de kinderen van Korach een gezelschap van musici waren, opgericht of geleid door een zekere Korach. Anderen houden hen voor de overlevende nakomelingen van die ongelukkige man. Hij kwam om samen met tweehonderdvijf-

tig van zijn volgelingen, stuk voor stuk vorsten, toen “de aarde haar mond opendeed, en verslond hen met Korach”.

In Num. 26:11 lezen we: “Maar de kinderen van Korach stierven niet.” Zij hadden de waarschuwing ter harte genomen en waren weggegaan uit de tenten van die goddeloze mensen. Num. 16:24, 26. Wel moeten we toegeven dat de naam Korach en de afstammingsnaam Korahiet op zo’n manier in de Schrift voorkomen dat er flinke twijfel ontstaat over de man naar wie de Korahieten nu precies genoemd zijn. Zie 1 Kron. 1:35; 2:43; 6:22, 54; 9:19; 26:1; 2 Kron. 20:19. Toch is de gangbaarste opvatting dat zij afstammen van degene die omkwam in zijn tegenspraak. Ainsworth houdt dat met volle zekerheid vol, en ook Gill en anderen.

De Korach die omkwam, was een Leviet. Wat hun oorsprong ook was, één ding is duidelijk: de kinderen van Korach waren een Levitisch geslacht van zangers. Niets kon dus passender zijn dan een heilig lied op te dragen aan juist dat volk. — William S. Plumer.

Titel

“Kinderen van Korach.” De Korach om wiens “kinderen” het hier gaat, is de Leviet die aan het hoofd stond van de opstand tegen Mozes en Aäron in de woestijn. Num. 16:1 - 17:15. Zijn nakomelingen vinden we in Davids tijd terug als een machtig Levitisch geslacht. Tenminste, als ze, en dat is waarschijnlijk, dezelfde zijn als de Korahieten uit 1 Kron. 12:6. Net als onze eigen strijdlustige bisschoppen van vroeger wisten zij kennelijk het priestergewaad te verwisselen voor het harnas van een soldaat. Hun hand kon het zwaard hanteren, maar ook de harp bespelen.

De Korahieten hoorden bij de schare die David in Ziklag als hun leider erkende. Het waren krijgslieden van wie, zo staat er, “hun aangezichten waren aangezichten der leeuwen; en zij waren als de reeen op de bergen in snelheid”. Volgens 1 Kron. 9:17-19 bewaakten de Korahieten in Davids tijd de drempel van de tabernakel. Nog eerder, in de

tijd van Mozes, waren zij wachters bij de ingang van het kamp van de Levieten. In 1 Kron. 26:1-19 zien we twee takken van dit geslacht, verbonden met dat van Merari, als bewakers van de poorten van de tempel. Waarschijnlijk wordt op dit ambt gezinspeeld in Ps. 84:11.

Maar de Korahieten waren ook beroemde musici en zangers. Zie 1 Kron. 6:16-33, waar Heman, een van de drie beroemde musici van die tijd, een Korahiet wordt genoemd (vergelijk 1 Kron. 25:1-31). De muzikale faam van het geslacht bleef bestaan tot in de tijd van Josafat, 2 Kron. 20:19. Daar vinden we de bijzondere dubbele meervoudsvorm ((Hebr.)), "Kinderen der Korahieten." — J. J. Stewart Perowne.

Titel

"Kinderen van Korach." Middeleeuwse schrijvers merken op dat het hier, zoals zo vaak, Gods wil was om heiligen te laten opstaan waar je ze het minst zou verwachten. Wie zou denken dat uit het nageslacht van de man die zei: "Het is te veel voor u", mensen zouden voortkomen wier lieflijke psalmen het erfdeel van de gemeente van God zouden zijn tot het einde van de tijd? — J. M. Neale.

Vers 1

"Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen." Hier hebben we weer een van Salomo's lievelingen opgejaagd en over de vlakte laten springen. Wat zijn die gazellen sierlijke dieren, en wat springen ze gracieus! ... De heilige schrijvers noemen gazellen vaak met verschillende namen: herten, reeën en hinden... Ik heb grote kudden van die hijgende herten zien samenkomen bij de waterstromen in de grote woestijnen van Midden-Syrië. Ze waren zo uitgeput van de dorst dat je vlak bij hen kon komen voordat ze vluchtten. — W. M. Thomson.

Vers 1

Weinig denken de dronkaards, die zoveel plezier hebben in de huizen van Bacchus, dat godvruchtige mensen veel meer plezier hebben, en veel meer vreugde vinden, in de huizen van God. Maar dat heeft God

al lang geleden door de profeet beloofd: “Die zal Ik ook brengen tot Mijn heiligen berg, en Ik zal hen verheugen in Mijn bedehuis; hun brandoffers en hun slachtoffers zullen aangenaam wezen op Mijn altaar; want Mijn huis zal een bedehuis genoemd worden voor alle volken.” Jes. 56:7. En ik meen het volk van Gods macht te horen, dat elkaar bereidwillig en opgewekt toeroept met de woorden van Micha 4:2: “Komt en laat ons opgaan tot den berg des HEEREN, en ten huize van den God Jakobs, opdat Hij ons lere van Zijn wegen, en wij in Zijn paden wandelen; want uit Sion zal de wet uitgaan, en des HEEREN woord uit Jeruzalem.”

Wat wordt een godvruchtig mens gegrepen door “de heerlijkheid des heiligdoms”, wanneer hij op zulke samenkomsten is! Wat werd de heilige David getroffen als hij in het huis van God te Jeruzalem was! Als hij er maar korte tijd van werd weggehouden, hijgde zijn ziel ernaar, verlangde ze ernaar en bezweek ze van gemis, net als een dorstig hert bij gebrek aan water! “Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel tot U, o God! Mijn ziel dorst naar God, naar den levenden God; wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezicht verschijnen?”

De arme, troosteloze ballingen gaven het de voorkeur boven de dierbaarste plek in hun herinnering. “Indien ik u vergeet, o Jeruzalem! zo vergete mijn rechterhand zichzelve!” Ps. 137:5. Ja, zij gaven het zelfs de voorkeur boven hun grootste vreugde: “Mijn tong kleve aan mijn gehemelte, zo ik aan u niet gedenke, zo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap!”, Ps. 137:6. Er was geen plaats ter wereld die David daarmee kon vergelijken, of waar hij liever wilde zijn. “Een dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders; ik koos liever aan den dorpel in het huis mijns Gods te wezen, dan lang te wonen in de tenten der goddeloosheid”, Ps. 84:11.

Hij kon het zelfs in zijn hart vinden, ja, hij zou het kiezen, als hij zijn zin mocht krijgen, om al zijn dagen in dat huis door te brengen. Ps. 27:4. — Zachary Bogan.

Vers 1

De ziel verlangt hevig naar kennismaking met God, hier in Zijn verordeningen. Chrysostomus wordt bij deze tekst zeer welsprekend. Hij vertelt ons hoe David, als een minnaar in afwezigheid, zijn liefde moet uiten. Zulke minnaars hebben hun fijne zuchten en hartstochtelijke klachten, hun liefdevolle uitroepen en velerlei blijken van genegenheid. Ze kunnen geen boom tegenkomen of ze moeten in de schors de naam van hun beminde kerven, (Gr.); hun liefde slingert zich bij elke gelegenheid om alles heen, zoals de Zedenkundige zegt. Zo denken ook de ware liefhebbers van God altijd aan Hem. Ze zuchten naar Hem, hijgen naar Hem, spreken over Hem, en zouden (als het mogelijk was) de naam van de Heere Jezus willen graveren in de borst van alle mensen ter wereld.

Kijk naar David: nu een balling, gevlucht voor het aangezicht van Saul. Zie hoe hij zich gedraagt. Niet zoals Themistocles of Camillus, of andere dappere verbannen helden. Hij klaagt niet over de ondankbaarheid van zijn land, de boosaardigheid van zijn tegenstanders en zijn eigen ongelukkige afloop. Nee, in plaats van te mopperen begint hij te hijgen, en dat alleen naar zijn God. Hij is verbannen uit het heiligdom, het paleis waar Gods nabijheid het sterkst is en waar Hij bij voorkeur verblijft. Hij kan de heerlijkheid der heiligheid niet genieten, en alle andere plaatsen lijken hem niet meer dan de tenten van Kedar.

Hij is verbannen uit de tempel, en hij denkt dat hij van zijn God is verbannen, zoals blijkt uit de volgende woorden: “Wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezicht verschijnen?” Alle uitleggers gaan deze kant op: het gaat om zijn hevige verlangen om de tempel te bezoeken, die beminnelijke voorhoven van zijn God, waarmee zijn ziel zo was ingenomen. — Nathanael Culverwel’s “Panting Soul”, 1652.

Verzen 1-3

Deze drie verzen laten zien hoe vaak de naam Elohim voorkomt in het tweede boek van de Psalmen. We nemen hier de vertaling van Fry over voor de eerste drie verzen. —

> *Zoals het hert uitziet naar de waterbronnen,*
> *Zo ziet mijn ziel uit naar U, o Elohim.*
>
> *Mijn ziel dorst naar Elohim, naar de levende El:*
> *Wanneer zal ik gaan en het aangezicht van Elohim zien?*
>
> *Mijn tranen zijn mij tot spijs geweest dag en nacht,*
> *Terwijl zij voortdurend tot mij zeggen: Waar is uw Elohim?*

Vers 3

"Mijn tranen zijn mij tot spijs dag en nacht." De psalmist kon door zijn diepe verdriet niets meer eten. — John Gadsby.

Vers 3

"Omdat zij den gansen dag tot mij zeggen: Waar is uw God?" Let op: ze praten niet alleen over mij, ze zeggen het tot mij. Ze zeiden het David recht in zijn gezicht, als mensen die klaarstonden om te verdedigen en hard te maken dat God hem had verlaten. Wie achter iemands rug kwaadspreekt, is laag. Maar wie iemand openlijk beschimpt, is bovendien vrijmoedig, schaamteloos en brutaal. En precies daaraan maakten Davids vijanden zich hier schuldig. — Thomas Horton.

Vers 3

"Waar is uw God?" Gods kinderen kunnen slecht tegen smaad, voor zover ze mensen zijn. Maar voor zover ze christenen zijn, kunnen ze vooral slecht tegen smaad op hun geloof: "Waar is uw God?" Deze spotters waren niet zulke wanhopige atheïsten dat ze dachten dat er geen God bestond, of zelfs maar twijfelden of er wel een God was — al scheelde het niet veel. Nee, ze beschimpen hem liever met zijn ei-

genzinnigheid. Waar is jouw God? Jij bent zo'n lieveling van God! Jij dacht dat niemand God diende behalve jij! Jij gaat je eigen weg, met jouw God!

Dit is dus een gewone vorm van smaad, een vaste rol voor goddeloze mensen: de beste mensen zoiets naar het hoofd slingeren, vooral als ze in nood zijn. Wat is er nu van je belijdenis geworden? Wat is er van je ijver en je nauwgezetheid terechtgekomen? Wat is er geworden van die God met Wie je zo opschepte, en in Wie je je zo gelukkig waande, alsof Hij van niemand anders was dan van jou?

Hieruit leren we hoe goddeloze mensen in elkaar zitten. Iemand zijn godsdienst verwijten is het kenmerk van een giftige, vervloekte gezindheid. Maar wat willen ze er eigenlijk mee bereiken? Hun bedoeling is erger dan de woorden "Waar is uw God?" zelf. Ze willen zijn geloof en zijn vertrouwen op God aan het wankelen brengen. En juist dat raakte David zo diep toen ze hem dit verweten. Want de duivel weet maar al te goed dat het zinloos is om iemand lastig te vallen zolang God en de ziel met elkaar verbonden zijn. Daarom spant hij zich in om achterdocht te zaaien.

Hij klaagt God aan bij de mens, en de mens bij God. Hij weet dat niets in de wereld tegen God op kan. Zolang we God tot ons vertrouwen maken, mislukken al zijn plannen. Zijn doel is dus ons vertrouwen op God aan het wankelen te brengen.

Zo ging hij ook te werk bij het Hoofd van de gemeente, onze gezegende Zaligmaker Zelf, toen hij kwam om Hem te verzoeken: "Indien Gij Gods Zoon zijt, zeg, dat deze stenen broden worden." Matth. 4:3. Hij begint met een "indien". Zo probeerde hij Hem aan Zijn Zoonschap te laten twijfelen. Sinds de duivel voor eeuwig van God Zelf is gescheiden, is hij een geest van verdeeldheid geworden. Hij probeert zelfs God de Vader te scheiden van Zijn eigen Zoon: "Indien Gij Gods Zoon zijt?" Op dezelfde manier probeert hij christenen los te rukken van hun Hoofd, Christus.

"Waar is uw God?" Dáár ging het hem om: als hij kon, wilde hij verdeeldheid zaaien tussen het hart van de mens en God. God moest verdacht worden gemaakt, alsof Hij die mens niet meer telde. Dan fluistert hij: je hebt je veel moeite getroost om je God te dienen, maar zie nu eens hoe Hij naar je omkijkt! "Waar is uw God?" — Richard Sibbes.

Vers 3

Wat een kracht hebben de spot en de smaad van goddelozen om het geloof te doen wankelen van iemand die toch al neerslachtig is! En wat een bijzondere pijn is het voor een ziel die God liefheeft, als zijn vijanden Hem oneer aandoen! — Henry March, in "Sabbaths at Home", 1823.

Vers 3

"Waar is uw God?"

> *"Waar is nu uw God!" O, wat een smart*
> *Om hem dat ieder uur te horen zeggen,*
> *En zo de morgen waarnaar ik verlang*
> *Even treurig te vinden als het duister van vandaag.*
>
> *Toch zou mijn ziel niet zo wegkwijnen,*
> *Niet zo bedroefd en beschaamd zijn,*
> *Als die zwaardere pijn er niet was:*
> *Dat ik de HEERE hoor belasteren.*
>
> *"Waar is nu uw God!" O, help mij,*
> *Heere van barmhartigheid, te antwoorden —*
> *"Hij is hier — al vallen vijanden mij aan,*
> *Weet dat Zijn uitgestrekte arm nabij is."*
>
> *Help mij zo overwinnaar te zijn,*
> *Nu ik het schild van het geloof opneem;*
> *Heere, verschijn en verheerlijk Uzelf:*
> *Help mij ter wille van Uw eer.*

— *Henry March.*

Vers 4

"Ik gedenk daaraan", enzovoort. Wie in ellende zit, lijdt nog méér als hij ooit gelukkig is geweest. Voor David was het een reden voor nieuwe tranen toen hij zich zijn vroegere vreugde herinnerde. Er was een tijd, zegt de arme ziel, dat ik met troost aan God dacht, en dat ik Hem mijn eigen God mocht noemen. Een God kwijtraken die ik eens bezat is het verlies van al mijn verliezen, en van al mijn angsten de ergste. Er was een tijd dat ik naar Hem toe kon gaan, kon bidden en daarin mijn hart kon luchten. Maar nu heb ik geen vrijmoedigheid meer, geen hoop, en bereik ik niets met bidden. Ik kan Hem niet meer mijn Vader noemen.

Er was een tijd dat ik de Bijbel kon lezen, de beloften kon verzamelen en het land Kanaän als mijn eigen erfdeel kon overzien. Maar nu durf ik niet meer in het Woord te kijken, uit angst daar mijn eigen veroordeling te lezen. De sabbat was voor mij vroeger als een van de dagen van de hemel. Nu is hij, net als alle andere dagen, een droeve en treurige dag. Vroeger verheugde ik mij in de naam van Christus: "ik heb groten lust in Zijn schaduw, en zit er onder". Hoogl. 2:3. In Zijn ogen was ik iemand die genade vond. Maar nu is mijn ziel als de woestijnen van Arabië en word ik verschroeid door brandende hitte.

Van wat een hoogte ben ik gevallen! Wat stond ik er eens mooi voor, met het oog op de hemel en de zaligheid, en nu sta ik op het punt die te missen! Ik bloeide eens in de voorhoven van de HEERE, en nu is al mijn vrucht verdord en weggevaagd. "dauw vernachtte op mijn tak", maar nu ben ik als de bergen van Gilboa: er valt geen regen op mij. Had ik nooit van de hemel gehoord, dan zou ik niet zo ellendig zijn als nu. Had ik God nooit gekend, dan was het verlies van Hem niet zo verschrikkelijk als het nu dreigt te zijn. Job 29:2-3. — Timothy Rogers.

Vers 4 (eerste zinsdeel)

Alleen al de herinnering aan de eredienst voor God geeft zoveel zaligheid dat zij een ziel van wanhoop kan redden. — J. P. Lange's Commentary.

Vers 4

"Ik gedenk daaraan, en stort mijn ziel uit in mij." De kern van het gebed is juist dit: je ziel uitstorten voor God. — Thomas Brooks.

Vers 4

"Omdat ik placht heen te gaan onder de schare, en met hen te treden naar Gods huis, met een stem van vreugdegezang en lof, onder de feesthoudende menigte." De genadige God vindt het een eer om veel bedelaars te hebben die zich verdringen bij de Schone Poort van Zijn tempel, om geestelijke en lichamelijke aalmoezen te ontvangen. Wat een eer is het voor onze grote Landheer dat menigten pachters naar Zijn huis samenstromen om de pacht van hun dank en aanbidding te betalen, voor alles wat zij van Hem als leen bezitten! Hoe luid en lieflijk klinkt het geluid van zoveel gouden bazuinen!

Goede Heere, wat een echo maken zij in de oren van de hemel! Wanneer veel bekwame musici samen spelen op goed gestemde en klaargemaakte instrumenten, kan die muziek niet anders dan God Zelf verrukken. — George Swinnock.

Vers 4

Bedenk eens hoeveel tranen en verdriet David had om het gemis van de openbare verordeningen, de eredienst en de samenkomsten. Bedenk hoe vurig hij bad om ze weer te mogen meemaken, zelfs toen hij nog gelegenheid had voor persoonlijke vroomheid. Dan zul je de bediening van het Woord zeker geen kleine barmhartigheid vinden. Zie zijn droefheid toen hij uit Gods heiligdom werd verdreven: "Ik gedenk daaraan, en stort mijn ziel uit in mij, omdat ik placht heen te gaan onder de schare, en met hen te treden naar Gods huis."

"Stort mijn ziel uit in mij": dat wil zeggen, het verdriet overweldigt mij en ik ben bijna dood wanneer ik mijn huidige toestand vergelijk met mijn vroegere geluk in de godsdienstige samenkomsten. Het woord "uitstorten" is treffend gekozen. Het wordt gebruikt voor water of iets anders dat vloeit, en in de Schrift staat het voor overvloed. Joël 2:28. Mijn leven wordt als het ware uitgegoten als water op de grond, dat niemand weer bijeen kan rapen, wanneer ik aan mijn vroegere barmhartigheden denk en mijn huidige ellende overweeg...

Het verlies van zijn vader, moeder, vrouwen, kinderen, land en vrijheid, ja, zelfs van zijn leven, zou hem niet zo diep hebben geraakt als het verlies van de openbare verordeningen. Zo groot als zijn droefheid was om het gemis, zo ernstig was zijn smeking om ze weer te mogen genieten. Hoeveel gebeden zendt hij niet op voor de vrijheid van de tabernakel! Ps. 43:3-4; 27:4, 8. Het is het ene ding, het allerbelangrijkste dat hij van God afsmeekt. — Henry Smith.

Vers 4

Waar de ziel naar neigt, blijkt opvallend uit de dingen waar ze met weemoed aan terugdenkt. — Henry March.

Vers 4

"Onder de feesthoudende menigte."

> *Hoewel het gebed in het verborgen een voortreffelijk plan is,*
> *Heeft het openbare gebed meer beloften, meer liefde:*
> *En liefde weegt zwaar op harten en is een teken voor ogen.*
> *Wij zijn allen maar koude smekelingen; laat ons gaan*
> *Waar het het warmst is. Laat je zessen en zevens;*
> *Bid met de meesten: want waar de meesten bidden, is de hemel.*
>
> — *George Herbert, in "The Temple."*

Vers 5

“Wat buigt gij u neder, o mijn ziel?” Athanasius gaf zijn vriend de raad om bij elke moeilijkheid meteen deze psalm te gaan lezen. Hij meende dat je een kwaal net zo goed kunt genezen met wat erop lijkt als met wat ertegenover staat. Want het is inderdaad opgemerkt dat de snaren van het ene instrument ook gaan meetrillen, als je de snaren van een ander aanraakt dat op dezelfde toon is gestemd, zolang ze maar op een geschikte afstand staan. Wil je dat zelf uitproberen? Stem dan je gevoelens af op dezelfde toonsoort waarin deze woorden werden gesproken.

Voel je werkelijk niets? Verbeeld je dan dat er een zware druk op je ligt. Plaats daarna, om des te meer bewogen te worden, je aandacht op een geschikte afstand. Kijk aandachtig naar deze heilige profeet. Zie hoe hij zich terugtrekt, de wereld buitensluit en zijn bedroefde ziel ter verantwoording roept, even bedroefd als zij: Quare tam tristis? (Waarom zo bedroefd?)

O mijn ziel! Jij die in mij bent ingegoten om mij het leven te geven, ja, zegt Philo de Jood, een vonk, een straal van de godheid. Jij die voor dit donkere lichaam van mij zou moeten zijn wat de zon is voor de aarde: verlichtend, levend makend, mijn geest opvrolijkend. Zeg mij: waarom ben je bewolkt? Waarom ben je neergebogen?...

Bedenk dit, jullie die de zwaarte van je ziel voelen. Bedenk het ook, jullie die haar niet voelen, want je zou haar kunnen gaan voelen. Weet dat er een droefheid is die “een onberouwelijke bekering tot zaligheid” werkt. Weet ook dat er een droefheid is die “den dood” werkt. Bedenk dat er tranen waren die de zondige Maria de hemel bezorgden. Bedenk ook dat er tranen waren die de zondige Ezau niets opleverden. Want bij het martelaarschap maakt niet het zwaard, het kokende lood of het vuur ons tot martelaar: niet wat we lijden, maar waaróm. Zo is het ook bij onze smarten: niet hoe diep ze snijden, maar waarom, bepaalt of ze gerechtvaardigd zijn.

Laat daarom ieder die een verontrust hart heeft, zijn ziel het "Waarom" vragen: "Wat buigt gij u neder?" Is het niet om je eigen zonden of om de zonden van anderen? Neem een van beide, en je ogen hebben een groot veld om te besproeien. Is het omdat je een kind van de toorn bent geweest, een dienaar van de duivel? Ben je een kaars die in de wind is gezet, waarop allerlei verzoekingen blazen? Of is het omdat je daarvan bevrijd wilt worden? "O, wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars wone!" Ps. 120:5.

Ben je zo verontrust als Sint Augustinus, toen hij las dat de weg naar de hemel smal is en dat er maar weinigen over reizen? Of heb je het voornemen van Sint Bernardus overgenomen? Hij had met zijn ziel een verbond gesloten om nooit blij te zijn voordat hij zijn Zaligmaker tot zich zou horen roepen: "Komt, gij gezegenden", en om nooit op te houden met treuren voordat hij aan het bittere vonnis was ontkomen: "Gaat weg van Mij, gij vervloekten."

Als een van deze dingen het Waarom is, de grond van je smart, als zulke gedachten je hebben neergebogen, weet dan dat je Zaligmaker je al gezegend heeft, want "Zalig zijn die treuren." De engelen zijn je dienaren en verzamelen je tranen. God is je schatbewaarder: Hij bewaart ze in Zijn fles. De Heilige Geest is je trooster: Hij zal je niet verlaten. Wees dus niet bang om zo neergebogen te zijn, en niet bang om zo onrustig te zijn in je. — Brian Duppa (bisschop), 1588-1662, in een preek getiteld "The Soule's Soloquie."

Vers 5

"Wat buigt gij u neder, o mijn ziel?" Waarom? Wat kan de reden zijn dat deze tekst driemaal voorkomt in deze psalm en in de volgende? In het hele Boek der Psalmen vind je geen twee verzen van dezelfde lengte op zo'n manier gebruikt, behalve in Psalm 107, waar vaak wordt herhaald: "Laat hen voor den HEERE Zijn goedertierenheid loven",

enzovoort. Zeker, dat deze tekst en deze woorden zo vaak terugkomen, getuigt van het gewicht van de zaak en wijst ons erop...

Goddeloze mensen verdrukten David en de duivel verzocht hem, en toch berispt hij zijn eigen hart en niemand anders. David berispte Saul niet en Absalom evenmin, maar hij berispt en bestraft zijn eigen hart. "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel?" De duivel en goddeloze mensen verzoeken en verdrukken ons wel, als werktuigen van straf voor de zonde. Toch moeten wij met David ons eigen hart berispen.

Bedenk ook dit. In onze vertalingen staan de woorden lijdend weergegeven, zoals in het Engels: "Waarom word je neergeworpen?" Maar in de grondtekst staan ze werkend: ((Hebr.)) "Waarom buig (of druk) je jezelf neer, mijn ziel? En waarom woel je tegen mij?" Zo vertaalt ook Arias Montanus: Cur humiliasti te? Cur deprimes te anima mea? Zo ook Lorinus, Spr. 12:25. Als je de woorden zo leest, laten ze zien dat Gods eigen volk te diep kan worden neergebogen door het besef van zonde, en dat ze zelf het meest bezig zijn met hun eigen neerbuigen. Het is niet God en niet de duivel die je neerbuigt. Maar waarom buig je jezelf neer? Om jezelf meer moeite te bezorgen dan God oplegt of dan de duivel je verleidt te dragen? — Christopher Love, in "The Dejected Soul's Cure", 1657.

Vers 5

"Wat buigt gij u neder, o mijn ziel?" Bedenk maar eens hoeveel van God er in de verdrukking zit. 1. Kwam zij niet zonder Gods medeweten? Waarom ben je dan verontrust? Je Vader wist ervan en had haar loop gestuit als dat het beste voor je was geweest. 2. Kwam zij niet zonder Zijn bevel? Waarom ben je dan verontrust? Het is de beker die je Vader je heeft gegeven. En wil je hem dan niet drinken? 3. Is het de wil van je Vader dat je lijdt, en zou het dan jouw gril zijn om in opstand te komen? 4. Heeft God niet meer gedaan dan Hij mocht doen? Waarom mor je dan, alsof Hij je onrecht had gedaan? 5. Is het een on-

derdeel van Zijn wijze handelen? Waarom stel je je dwaze wil boven Zijn oneindige wijsheid?

1. Is Zijn weg een weg van barmhartigheid? Waarom struikelt je opstandige geest erover als over een oneffen pad? 7. Is het goed wat je is overkomen? Waarom maak je ruzie alsof het kwaad was? 8. Is het minder dan wat mensen lijden, dan wat Zijn eigen volk, ja, dan wat Zijn eigen Zoon heeft geleden, en heb je dan reden om te klagen? 9. Is het slechts wat je verdient, en zelfs minder dan dat? Zal dan de levende mens klagen over de straf van zijn zonde?
2. Is het met maat en met zorg geregeld? (1) Het komt uit de hand van de geneesheer. (2) Het is maar een klein teugje. (3) Het is afgestemd op je kracht. (4) Het is toegemeten naar de verhouding van kracht en vertroosting die Hij je wil geven om het mee te dragen.

"Wat buigt gij u neder?" "Wat zijt gij onrustig?" Is het einde en de vrucht ervan alleen maar om je wit te maken en te zuiveren, om je vroegere zonde schoon te wassen en haar in de toekomst te voorkomen? En merk je er nu al vrucht van? Merk je dat je nu in een krijtsteen bent veranderd? Dat je bossen en beelden niet meer opstaan: de verdorvenheden die met je meegingen toen het je voor de wind ging, en die nog steeds met je mee zouden gaan als je de goede dingen had die je mist en waarover je onrustig bent, en als de kwaden die je voelt of vreest ver van je gevoel en je vrees waren?

Hef je hoofd op, christen! Zeg tot je ziel: "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en zijt onrustig in mij?" Overweeg wat er van God is in de oorzaak van je onrust. — John Collinge (1623-1690) in "A Cordial for a Fainting Soule", 1652.

Vers 5

"Wat zijt gij onrustig?" Nauwkeuriger: in beroering gebracht. Dat is een woord dat vaak wordt gebruikt voor het bulderen, woelen en schudden van de zee. Zie Jes. 17:12; Jer. 5:22; 6:23; 51:55. — Henry March.

Vers 5

Hoop op God. Ik wil laten zien hoe krachtig de hoop werkt voor een christen die het zwaar heeft, en hoe ze dat doet. Ten eerste maakt ze hem stil in zijn verdriet. Ze bewaart de koninklijke vrede in het hart, dat anders al snel in opstand zou komen. Een ziel zonder hoop is rumoerig. De ene keer klaagt ze God aan, de andere keer scheldt ze op de mensen die Hij gebruikt. Ze komt niet tot rust, en dat is geen wonder, want de hoop ontbreekt. Hoop verstaat de kunst om een weerspannige geest tot bedaren te brengen als niets anders helpt. Zo kan een moeder een huilend kind stil krijgen door het aan de borst te leggen, terwijl een tik op de vingers het alleen maar harder laat huilen.

Deze weg koos David, en hij merkte dat het werkte. Toen zijn ziel onrustig was door zijn nood van dat moment, legde hij haar aan de borst van de belofte: “Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en zijt onrustig in mij? Hoop op God.” En daar valt zijn ziel zacht in slaap, als een kind met de borst in zijn mond. Dat dit zijn vaste gewoonte was, blijkt uit de vele voorbeelden: drie keer zien we hem dezelfde weg kiezen, in de twee psalmen 42 en 43…

Ten tweede vervult deze hoop de bedrukte ziel met zoveel innerlijke vreugde en troost, dat ze kan lachen terwijl er tranen in haar ogen staan, en zuchten en zingen in één adem. Daarom wordt ze “de roem der hoop” genoemd, Hebr. 3:6. En nooit geeft hoop méér vreugde dan in tijden van verdrukking. Juist op een regenwolk schildert de zon die prachtige kleuren van de regenboog…

Er zijn twee gaven van genade die Christus meer dan alle andere gebruikt om de ziel met vreugde te vullen: geloof en hoop. Beide halen hun vreugdewijn namelijk van buiten zichzelf. Het geloof vertelt de ziel wat Christus voor haar gedaan heeft, en troost haar daarmee. De hoop laat de ziel opleven met het nieuws over wat Christus nog zal doen. Beide tappen uit dezelfde kraan: Christus en Zijn belofte. — Samengevat uit William Gurnall.

Vers 5

Hoop op God. Het woord dat hier met 'hoop' is vertaald, wijst op de verwachting die rust op geloof in God en die de ziel ertoe brengt om op Hem te wachten. Psalm 39:8 zegt het mooi: "En nu, wat verwacht ik, o HEERE! Mijn hoop, die is op U." — Henry March.

Vers 5

Ik zal Hem nog loven voor de verlossingen van Zijn aangezicht. Als van iemand gezegd kan worden: "Dien Gij liefhebt, is krank", dan kan ook gezegd worden: "Deze krankheid is niet tot den dood." En al loopt ze uit op de eerste dood, dan toch nooit op de tweede. Wie had gedacht, toen Jona in de zee lag, Jona 3:1-10, dat hij in Nineve zou preken? Wie had gedacht, toen Nebukadnezar in het bos zat, Dan. 4, dat hij weer in Babel zou regeren? Wie had gedacht, toen Jozef door zijn broers was verstoten, dat diezelfde broers hem later als hun heer zouden zoeken?

Wie had gedacht, toen Job op de mesthoop zijn zweren schraapte, met al zijn huizen in vlammen opgegaan, al zijn vee gestolen en al zijn kinderen dood, dat hij rijker zou worden dan ooit tevoren? Zulke daden van barmhartigheid laten de rechtvaardigen zingen: "Hij is hogelijk verheven!" Ex. 15:21. — Henry Smith.

Vers 5

Ik zal Hem nog loven. David denkt meer aan zijn plicht dan aan Gods barmhartigheid. Hij denkt aan de plicht als iets wat uit genade voortkomt, meer dan aan de barmhartigheid als iets wat je kunt voelen. Daarom verspreekt hij zich op een gelukkige manier, zoals mensen in zulke gevallen wel doen: het een komt er voor het ander uit. Waar hij had willen zeggen: 'Ik zal barmhartigheid van God ontvangen', zegt hij: 'Ik zal Hem loven.' — Thomas Horton.

Vers 5

Een bekwame arts verdrijft niet alleen de ziekte, maar troost en versterkt ook het lichaam. Zo is ook de ware christen niet tevreden met alleen het afleggen van slechte gewoonten. Hij werkt er hard aan om de tegenovergestelde deugden te beoefenen. Word je overmand door ongeduld, of word je bij een bepaald verdriet geplaagd door een ontevreden geest? Denk dan niet dat het genoeg is om je hart het kibbelen met God af te leren. Houd pas op als je het zover hebt gebracht dat het rustig op God steunt. De heilige David ging zo ver. Hij berispte zijn ziel niet alleen omdat ze onrustig was, maar droeg haar ook op om op God te vertrouwen. — William Gurnall.

Vers 5

Er was eens een zekere Alice Benden. Zij zat, samen met anderen, om haar geloof gevangen in het kasteel van Canterbury. Na een tijd werd ze op bevel van de bisschop in een diepe kerker neergelaten, waar geen van haar vrienden bij haar kon komen. Daar kreeg ze per dag een halve stuiver brood en een duit bier, en meer wilden ze haar zelfs voor haar eigen geld niet geven. Haar bed was een bosje stro, tussen een paar blokken en een stenen muur. Ze weende bitter en beklaagde zich over haar lot. Ze vroeg zich af waarom haar Heere God haar zo zwaar kastijdde en haar zo afsneed van de zoete omgang met haar geliefde medegevangenen.

In die uiterste ellende en onder die droevige klachten bleef zij, tot ze op een nacht herhaalde wat de psalmist zegt: “Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en zijt onrustig in mij? Hoop op God”, enzovoort; en: Gods rechterhand kan dit alles veranderen, enzovoort. Toen ontving ze troost midden in haar smart, en zo bleef ze vol vreugde tot het moment van haar vrijlating. — Samuel Clarke’s “Mirror.”

Verzen 5, 11

Als je ooit onder verdriet gebukt gaat, stel je hart en je ziel dan dezelfde vraag die David in zo'n geval tweemaal in één psalm stelde: "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en zijt onrustig in mij?" Je ziel zal je dan zeker antwoorden: mijn bedroefdheid komt voort uit mijn ongeloof. Je kunt de ziekte herkennen aan het geneesmiddel, in de woorden die er meteen op volgen: O vertrouw op God; hoop op God, want ik zal Hem nog loven, Die de gezondheid is van mijn aangezicht, en mijn God.

Alle hartzeer komt in de eerste plaats voort uit ons ongeloof, en niet uit de omvang van andere kwalen. Ik bedoel het verwoestende verdriet, want droefheid naar Gods wil is een vriend van blijdschap naar Gods wil. Wat het arme lastdier kwelt, is niet zozeer het gewicht van de last als de wond op zijn rug. Zo is het ook niet het gewicht van onze uiterlijke rampen dat het arme schepsel kwelt en onrustig maakt, maar de innerlijke wond van een geschaafd geweten, dat door het geloof nog niet is gereinigd en genezen. — Matthew Lawrence, in "The Use and Practice of Faith", 1657.

Verzen 5, 11

Voor zover onze verdrukkingen uit onszelf voortkomen, kunnen we ze kwellingen of verstoringen noemen, want ook de beste mens laat soms zulke kwade sappen uit zijn eigen binnenste opborrelen. David riep niet één keer, maar vaak uit: "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en zijt onrustig in mij?" En laat me eens één mens zien die zichzelf niet nodeloos kwelt en van streek maakt, omdat hij niet geduldig op het uur van de HEERE wacht!

Denk aan de domme vogel die in een kamer zit met een gesloten deur en dichte ramen. Hij gooit zich tegen de muur en tegen het glas, breekt zijn veren en bezeert zijn lijf. Als hij gewoon was blijven zitten tot de bewaarder de uitgangen opende, had hij zonder een schram kunnen vertrekken. Zo gaat het ook met ons. Als de HEERE ons op-

sluit en onze vrijheid een tijd lang beperkt, willen we maar al te graag zelf een weg banen. We bedenken in ons hart allerlei plannen om door de muren van Zijn voorzienigheid heen te breken.

Als we in plaats daarvan Zijn tijd afwachtten, op Zijn belofte steunden en ons overgaven aan wat Zijn hand beschikt, dan zouden we die gevangenis veel gemakkelijker dragen en met minder schade in vrijheid worden gesteld. Want God blijft Zichzelf gelijk, en wie kan Hem van gedachten doen veranderen? Hij zal volbrengen wat Hij over ons besloten heeft. — Preek van John Barlow, 1618.

Verzen 5, 11

Wil je zekerheid krijgen, besteed dan meer tijd aan het versterken van je bewijzen voor de hemel dan aan het in twijfel trekken ervan. Veel christenen maken juist deze grote fout: ze steken veel tijd in vragen stellen en te weinig in het sterker maken van hun troost. Ze praten zichzelf ongeloof aan en zeggen: Heere, waarom zou ik geloven? Waarom zou ik een belofte aangrijpen, ik die zo onheilig en zo ongetemd ben? Zo redeneren ze zichzelf tot het punt waarop ze Christus niet meer durven aan te grijpen. Het zou juist jouw werk moeten zijn om jezelf zoveel mogelijk naar Christus toe te redeneren!

Span je in om je troost te versterken en redeneer zo: waarom zou ik niet in Christus geloven? Zo deed David. Psalm 42: “Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en wat zijt gij onrustig in mij?” Is Gods barmhartigheid soms niet groter dan de zonde van het schepsel? Is er geen vrije genade waar schuld is? Zijn er geen vergevende barmhartigheden waar veroordeling verdiend is? Je moet je troost liever omhoog redeneren dan omlaag, en meer tijd besteden aan het versterken ervan dan aan het betwijfelen.

Je zou iemand erg onverstandig vinden die zoveel land in pacht heeft en dan zelf bezwaren en twijfels verzint, maar niets doet om zijn recht vast te leggen. Toch zijn veel christenen precies zo onverstandig als het om de hemel gaat. Ze hebben, zou ik zeggen, een goe-

de schuldbrief en een zegel dat God hen in de hemel zal brengen, en toch praten ze zichzelf in ongeloof en vitten ze op alles. Geliefden, zo hoort het niet. Versterk je troost liever, in plaats van haar in twijfel te trekken. — Christopher Love.

Vers 6

O mijn God! mijn ziel buigt zich neder in mij, daarom gedenk ik Uwer. "Omdat ik zo diep gedrukt ben en zo bedroefd, zal ik aan U denken. Ik zal eraan denken hoe neerbuigend U bent tegenover Uw 'arm en bedrukt volk', hoe bereid U bent om hen aan te nemen als mensen hen hebben verlaten of buitengesloten, en hoe vriendelijk en geduldig U luistert naar hun klacht als ze hun ziel voor U uitstorten. Ik zal denken aan Uw goedheid voor mij in vroeger tijd: hoe U mijn nood hebt gezien, de stem van mijn smeken hebt gehoord, mij uit mijn beproevingen hebt gered, of mij hebt geholpen hun last te dragen en mijn ziel met kracht hebt gesterkt.

Ik zal denken aan alles wat ik van Uw tegenwoordigheid heb genoten toen ik op U wachtte in Uw huis, of toen ik Uw lof zong in het gezelschap van Uw 'heiligen, de heerlijken der aarde'. Ik zal denken aan wat U *bent*: wat een passend voorwerp voor het vertrouwen van een verlaten mens als ik! Want ik ben arm, maar U bent rijk. Ik ben zwak, maar U bent machtig. Ik ben ellendig, maar U bent gelukzalig. Ik zal eraan denken dat U mijn God bent. U hebt Uzelf aan mijn ziel bekendgemaakt.

U hebt mij in staat gesteld om U als mijn deel te kiezen. Ik heb op U vertrouwd en ben nooit beschaamd uitgekomen. Ik zal denken aan het woord van belofte waarop U mij hebt laten hopen. U bent daaraan altijd trouw gebleven, door het hele verleden heen, en zult dat blijven, zoals ik vast geloof, tot aan het einde." O, wat zijn zij gelukkig, zelfs midden in hun ongeluk, die in hun beproevingen bij God kunnen schuilen! — Henry March.

Vers 6

"M*ijn* God." Wat een verbazingwekkend woord! Wie durft tot de Schepper van de einden der aarde, tot de Majesteit in de hemelen, te zeggen: "Mijn God"? Een balling, een zwerver, een verworpene. Een verlaten, verachte en bespotte mens. Een ziel die neergebogen en onrustig is. Die durft het. Met welk recht? Het recht van het verbond. — Henry March.

Vers 6

Daarom gedenk ik Uwer uit het land van de Jordaan, en Hermon, uit het klein gebergte (Engels: de heuvel Mizar). Het is opmerkelijk welke weg de psalmist koos om weer troost te vinden. Hij wilde drie ervaringen met Gods goedheid in herinnering roepen: "het land van de Jordaan", het land van "Hermon" en "het klein gebergte" (Engels: Mizar). Eerst zal ik denken aan het land van de Jordaan. Daarmee bedoel ik Gods grote goedheid toen Hij de rivier de Jordaan liet opdrogen, zodat de stammen van Israël naar het beloofde land konden trekken. Welnu: God, Die goed is geweest, zal goed zijn.

Dan zal ik denken aan het land van de Hermonieten. In dat land werden Sihon, de koning van de Amorieten, en Og, de koning van Basan, verslagen. Daarover lees je in Joz. 12:1-2: "Dit nu zijn de koningen des lands, die de kinderen Israels geslagen hebben, en hun land erfelijk bezaten, aan gene zijde van de Jordaan, tegen den opgang der zon; van de beek Arnon af tot den berg Hermon." Mizar is, zo denkt men, een kleine heuvel bij de berg Sinaï, waar de wet werd gegeven. Ik zal denken aan Gods goedheid in het geven van een wet aan Zijn volk.

Zo riep David zich Gods goedheid van vroeger voor de geest, om troost en rust voor zijn gemoed terug te winnen. — Christopher Love.

Vers 6

De Hermons, of de toppen of ruggen van Hermon. Er staat een meervoud. Dat komt of door de twee toppen van de berg (Wilson, "Land of the Bible"), of, wat ik waarschijnlijker vind, door de hele reeks van zijn besneeuwde hoogten. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 6

De Hermons. Sommigen menen dat hiermee de berg Hermon wordt bedoeld, samen met de andere bergen aan die kant van de rivier. Zo betekent Baälim ook "Baäl", en dan gaat het om andere afgoden die samen met hem werden aanbeden. Waarschijnlijker is dat de berg Hermon niet als één enkele hoogte wordt gezien, maar als een keten of reeks, zoals de Alpen of de Alleghany's. — J. A. Alexander.

Vers 6

Uit het klein gebergte. Wie een rijk leven aan ervaringen uit het verleden heeft, staat daardoor op een hoogte waarvandaan hij het pad dat voor hem ligt gelukkig kan overzien. — J. P. Lange's Commentary.

Vers 7

De afgrond roept tot den afgrond, bij het gedruis Uwer watergoten. Hier brengt de psalmist twee vreselijke natuurverschijnselen samen. Reizigers hebben vastgesteld dat waterhozen aan de kust van Judea geregeld voorkomen. Ze ontstaan, zo lijkt het, doordat grote wolkenmassa's samenkomen. Hun water trekt zich op één punt samen en stort als een enorme zuil naar beneden, met een brullend geluid. Het beeld dat de psalmist voor ogen had, lijkt dat van zo'n gigantische waterhoos die neerstort in een zee die al in beroering is, en de onstuimigheid en chaos van haar golven nog groter maakt.

Wat een vreselijk tafereel! Zeker als we daar een zwarte, stormachtige hemel bij denken en het oorverdovende gebrul van al dat tumult. Hoe zou het gaan met een schip midden in zo'n storm, met de zondvloed die van boven neerstort en de woedende oceaan die rond-

om zijn verschrikkelijke golven opstuwt? Het is niet meer te sturen en volkomen hulpeloos. Het kan bijna niet aan de ondergang ontkomen, behalve door een haast wonderbaarlijk ingrijpen! Toch vergelijkt David de toestand van zijn ziel met precies zo'n situatie: alsof ze onder een zee van verdrukkingen is bedolven. "Al Uw baren en Uw golven zijn over mij heengegaan." Hoe scherp moet zijn pijn geweest zijn, dat hij zo'n vergelijking koos, die het uiterste gevaar en de uiterste angst zo sterk uitdrukt! — Henry March.

Vers 7

De afgrond roept tot den afgrond, enzovoort. De afgrond boven roept tot de afgrond beneden, in het geluid van het druipen van Uw waterhozen. — Targum.

Vers 7

De afgrond roept tot den afgrond. Zo mag ook het ene gebed het andere roepen, het ene geloof het andere, en de ene genade de andere aan het werk zetten. Lukt het ons niet om God de eerste keer te overtuigen, dan misschien de tweede keer. En lukt het dan nog niet, dan de derde keer. — Thomas Horton.

Vers 7

De afgrond roept tot den afgrond. Wat betekent dat? Kijk maar naar het vers ervoor: "O mijn God!" zegt David, "mijn ziel buigt zich neder in mij." Neergebogen, dat wil zeggen: diep weggezonken in de kaken van wantrouwen en angst. En zo roept mijn ziel, Heere, vanuit deze diepte van verdriet om hulp tot Uw diepte van barmhartigheid. Want hoe diep ik ook zink en wegzak, zó laag kom ik nooit dat Uw barmhartigheid niet nóg onder mij is. Open dan, uit Uw ontferming, die eeuwige armen en vang hem op die in zichzelf geen hulp of houvast heeft. Want zo is het met iemand die in een put of in een kerker valt. — John Bunyan.

Vers 7

Hier voelt de psalmist de geest van slavernij, en die bestaat uit toorn en angst. Daarom bidt hij om de vreugde van Gods heil en om gedragen te worden door Gods vrije Geest, de Heilige Geest, de Geest van liefde en kracht. Hij klaagt dat "de afgrond roept tot den afgrond". Een ziel in de afschuwelijke kuil hoort bijna niets anders dan de stem van wet en gerechtigheid die om wraak roept. Telkens weer krijgt die stem antwoord van de beschuldigingen van de satan en van het geweten.

De stormen van Sinaï dreigen, als een waterhoos op zee, het aarden vat onder te laten lopen in een zondvloed van toorn. Zo'n vloed zou het binnen de kortste keren laten verdrinken in verderf en verdoemenis. Deze golven van werkelijk misnoegen, en soms ook van ingebeeld misnoegen (dat net zo verschrikkelijk is als het echte), rollen over het arme schepsel heen en staan klaar om het scheepje naar de bodem te sturen. Op die vreselijke manier worden sommige gevallen en afgedwaalde zielen gezuiverd en teruggebracht, vooral zij die openlijk ergernis hebben gegeven aan het evangelie en aan de gemeente van Christus. — William Huntington (1744-1813) in "Contemplations of the God of Israel."

Vers 7

Uw watergoten. Dr. Boothroyd vertaalt ((Hebr.)) met "Uw waterstromen." Hij legt uit waarom: Davids omgeving riep dit krachtige beeld bij hem op. David zag de stromen van de steile rotsen naar beneden storten. Hij hoorde ze dreunen en elkaar als het ware om hulp roepen. Zo, zegt Boothroyd, komen al Uw baren over mij heen, dat wil zeggen alle verdrukkingen en moeiten, en overweldigen mij. — John Morison.

Vers 7

Waterhozen. Kijk naar die wolken langs de westelijke horizon, die als een zwaar rouwkleed van zak boven de zee hangen. Op winderige dagen als vandaag ontstaan daaruit waterhozen. Ik zie al verschillende beginnende "spuiten" vanaf de onderrand van die wolken naar beneden groeien. Dit bijzondere verschijnsel komt vooral in de lente voor, maar ik heb het ook in de herfst gezien. Er valt niet veel regen bij. Tussen de donkere laag boven en de zee is de hemel helder en klaar.

Hier en daar worden stukken zwarte damp, gevormd als lange trechters, vanuit de wolken naar de zee getrokken. Je ziet ze woest heen en weer gaan, om hun eigen as draaiend terwijl de wind ze voortdrijft. Recht onder hen is ook het zeeoppervlak in beroering door een wervelwind, die samen met de spuit erboven voortraast. Ik heb vaak gezien dat die twee zich midden in de lucht echt verenigden en naar de bergen joegen, kronkelend, draaiend en buigend als een reusachtige slang, met haar kop in de wolken en haar staart in de diepte. Ze maken natuurlijk veel lawaai en zien er angstaanjagend uit.

De afgrond roept tot den afgrond, bij het gedruis Uwer watergoten; al Uw baren en Uw golven zijn over mij heengegaan, zei David toen zijn ziel in hem was neergebogen. Maar hoe vreselijk waterhozen er ook uitzien, ze richten maar weinig schade aan. Ik heb nog nooit van meer dan één geval gehoord waarin ze zelfs voor boten fataal bleken, al zijn de zeelieden er erg bang voor. Zodra ze de kust naderen, lossen ze op en verdwijnen ze.

De soort waterhoos die boven de bergen losbarst, meestal in de droge zomermaanden, richt juist enorme ellende aan. Binnen een paar minuten zwellen de wadi's langs haar baan op tot woeste rivieren. Die spoelen graan, olijven, rozijnen en alle andere opbrengst van de boer weg. Ik heb vaak meegemaakt dat ze hele kudden schapen en geiten meesleurden en lieten verdrinken, en zelfs koeien, paarden en hun eigenaars net zo goed. — W. M. Thomson.

Vers 7

Al Uw baren en Uw golven.

> *Afgrond roept onophoudelijk tot afgrond,*
> *Opgezweept door het rollen van woeste stormen;*
> *Baren en golven die eindeloos neervallen*
> *Overstelpen mijn bezwijmende ziel.*
>
> *Toch zie ik een Macht die de leiding houdt*
> *Te midden van het tumult van de storm,*
> *Die altijd regeert en altijd leidt*
> *Om de bedoelingen van de liefde te volbrengen.*
>
> *Ja, te midden van de zwaarste smarten*
> *Bedenkt het geloof wat U bedoelt,*
> *Buigt nederig neer en belijdt:*
> *Al de baren en golven zijn de Uwe.*

— *Henry March.*

Vers 7

Al Uw baren en Uw golven zijn over mij heengegaan.

> *Wijd over het golvende getij van tegenspoed*
> *Rollen golf na golf zich uit;*
> *En bedaart er één, zijn woede uitgewoed,*
> *Dan heft een ander zijn onstuimige hoofd.*

— *Aeschylus, in "De Zeven tegen Thebe."*

Vers 8

Maar de HEERE zal des daags Zijn goedertierenheid gebieden. Deze woordkeus is opmerkelijk. David zegt niet gewoon dat de HEERE Zijn goedertierenheid zál schenken, maar dat Hij haar zal gebieden. De gave zelf is genade: vrije gunst voor wie haar niet verdient. En net zo soeverein is de manier waarop ze gegeven wordt. Ze wordt geschonken bij besluit; het is een koninklijke gift. En als Hij de zegen gebiedt,

wie kan dan nog verhinderen dat ze wordt ontvangen? — Henry March.

Vers 8

Voor een godvruchtig mens is het één en hetzelfde, nacht of dag. Want welke nacht kan er zijn voor iemand die God altijd bij zich heeft? God is voor hem een zon om hem te troosten en tegelijk een schild om hem te beschermen, Ps. 84:12. Het licht van Zijn aangezicht, al is het maar heel zwak, troost meer dan alles wat de dag ook maar kan brengen. Zo iemand kan zeggen: "wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal de HEERE mij een licht zijn", Micha 7:8; en: "de HEERE, mijn God, doet mijn duisternis opklaren." Ps. 18:29.

Om je de waarheid te zeggen: ik denk dat de nacht voor de godvruchtige de vrolijkste tijd is die er bestaat, en voor de goddeloze de droefste. Hij mag dan de duisternis gebruiken om zijn zonde te verbergen, toch is hij bang voor juist datgene waarin zijn veiligheid ligt. Want als een mens al vrolijk is in goed gezelschap, dan moet hij nog vrolijker zijn als hij er beter van kan genieten en er minder is dat zijn plezier verstoort. Zo gaat het een godvruchtig mens in de nacht. Dan is het grootste deel van zijn belemmeringen weggevallen en kan hij zich ongestoord "verlustigen in den Almachtige", Job 27:10.

David zegt dat de HEERE overdag inderdaad Zijn goedertierenheid zal gebieden, maar 's nachts (zegt hij) zal Zijn lied bij mij zijn. Met "Zijn lied" bedoelt hij, denk ik, geen lied van dankzegging, maar van blijdschap en jubel, zoals God die op zulke momenten gewoonlijk geeft. Job 35:10.

Overdag is de ziel zo in beslag genomen door alledaagse bezigheden, zo afgeleid door alles wat ze met haar zintuigen waarneemt, en zo druk met werk voor het lichaam, dat ze óf geen tijd heeft voor haar eigen werk (en deze vreugde hoort daar net zo goed bij als wat ook), óf het niet zo goed kan doen als ze zou willen. In de nacht kan ze dat wel beter, want dan heeft ze minder te doen.

Ik twijfel er niet aan dat de wereldse en vleselijke mens nu, omdat ik zoveel over nacht en slaap praat, zal zeggen dat ik maar droom. Dan antwoordt hij mij zoals die kerel de jager antwoordde, toen die hem vroeg te luisteren "wat een hemelse muziek zijn honden maakten." Ik weet namelijk dat zo iemand de muziek en de liederen waarover wij spreken niets anders vindt dan waanzin, of op zijn minst inbeelding, zoals krankzinnige en zieke mensen die in hun hoofd hebben als ze zich verbeelden dat het in de lucht klinkt.

Maar zoals Petrus zei over hen op wie de Heilige Geest viel: "Deze zijn niet dronken, gelijk gij vermoedt", zo mag ik zulke mensen antwoorden: Helemaal niet! De godvruchtigen zijn niet gek, zoals jullie denken. Hun liederen zijn geen werk van hun eigen inbeelding en niet uit hun eigen hoofd bedacht. Ze zijn hun voorgezongen door God Zelf, "Die de psalmen geeft in den nacht." Job 35:10. — Zachary Bogan.

Vers 8

En het gebed tot den God mijns levens. Hier zien we dat Davids godsdienst een godsdienst van gebed was, na de verlossing net zo goed als ervoor. Zelfzuchtige mensen die in benauwdheid roepen, zijn klaar met hun gebeden zodra de benauwdheid voorbij is. Bij David was het precies andersom. Verlossing uit de nood zou zijn vertrouwen op God versterken, zijn gebeden vrijmoediger maken en hem nieuwe argumenten geven...

Juist ná de verlossing is gebed zo hard nodig. Want de tijd van verlossing is vaak een tijd van verzoeking. De ziel is dan opgetogen en laat haar waakzaamheid varen. Veel van de vreugde die we dan voelen kan louter natuurlijk zijn, zoals bij David waarschijnlijk het geval was toen hij werd bevrijd van die knagende zorg die het lichaam schaadt en de ziel bedroeft. Er is dan het gevaar van vergissing: dat we denken dat alles geestelijk is, ons inbeelden dat onze ziel in een hogere staat van genade verkeert dan werkelijk het geval is, en zo ongemerkt wegglijden in een valse zekerheid.

Op zulke momenten is dat gebed bijzonder nodig: “Ondersteun mij, zo zal ik behouden zijn.” Dat geldt vooral voor mensen met een vurig, opgewekt temperament, die in tijden van genot snel opgeblazen raken en daardoor in gevaar komen. — Henry March.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Je lied en je gebed moeten gericht zijn aan God, als de God van je leven. Je erkent Hem pas als God wanneer je Hem erkent en aanbidt als de Enige Die voor jou genoeg is, als “de vervulling Desgenen, Die alles in allen vervult”. Je doet afbreuk aan de heerlijkheid van Zijn Godheid als je dit niet aan Hem toeschrijft. Dat doe je ook als je niet, als iemand die zonder Hem niet kan leven, gemeenschap met Hem zoekt, je aan Hem verbindt, en je juist in die gezegende band verheugt en er troost in vindt. — John Howe.

Vers 9

Mijn Steenrots! David was een vluchteling met weinig middelen om zich te verdedigen, en hij werd voortdurend achtervolgd door machtige en talrijke vijanden. Het land waar hij rondzwierf was bergachtig. Vaak zocht en vond hij beschutting op de toppen van steile rotsen, in hun natuurlijke holten of in uitgehouwen grotten. Zo raakte in zijn gedachten het idee van beschutting en verdediging verbonden met het beeld van een rots. Hoe natuurlijk dat hij dat woord voor God gebruikte, en Hem zo aansprak toen hij Hem zocht als zijn toevlucht en helper...

Waarom vergeet Gij mij? Dat betekent niet dat David werkelijk dacht dat God hem vergeten had, alsof Hij hem had opgegeven en verlaten. Hij had immers nog genoeg vertrouwen op Gods trouw om Hem als toevlucht te zoeken en op Zijn barmhartigheid te hopen. Zijn woorden zijn de taal van het gevoel, niet van het oordeel. Hij voelde zich, en leek ook, als iemand die door God vergeten was. De bezoeken van liefde en de bewijzen van gunst die hij vroeger mocht ontvangen, en die hem toen zoveel tekenen leken dat God aan hem

dacht, bleven nu uit. En juist nu, in zijn nood, leken ze onuitsprekelijk veel nodiger en begerenswaardiger. Vandaar dat hij zich vergeten voelde. — Henry March.

Vers 10

Mijn wederpartijders. Het is vreemd dat David vijanden had, zo'n onschuldig man als hij was. Toen zij ziek en bedrukt waren, bad hij voor hen en trok hij een rouwkleed voor hen aan, zoals we lezen in Ps. 35:1-28. Deze meelevende, zachtaardige man had toch, zie je wel, vijanden. En het waren vijanden die zich niet verborgen hielden, maar hem openlijk en bitter smaadden. Op de bitterste manier vielen ze hem aan op zijn geloof.

Deze opmerking kan ons wapenen tegen de ergernis over tegenstand. Als we vijanden in de wereld tegenkomen, moeten we ons daar niet te veel aan storen. Bedroefd mogen we zijn, maar verbaasd hoeven we niet te zijn. Heeft er ooit iemand meer goed gedaan dan onze Zaligmaker Christus? "Welke het land doorgegaan is, goeddoende." Hand. 10:38. Nooit deed Hij een wonder dat schade bracht (behalve alleen met de zwijnen die in de zee verdronken, en dat was hun eigen schuld). Hij trok rond om al het goede te doen dat Hij kon. En toch, zie je, wat voor kwaadwillige tegenstanders had Hij! Wat waar is van het hoofd, moet ook waar zijn van de leden. Daarom mogen we ons verheugen dat we op Christus lijken, als we vijanden en tegenstand tegenkomen in een goede zaak.

De duivel is nog geen christen geworden, en hij zal ook nooit goed worden. Hij is in termino, zoals we zeggen: hij zit binnen zijn grenzen, zijn aard ligt vast. Wat zijn staat betreft is hij in de hel, al mag hij nog los rondlopen om kwaad te doen. Zolang de duivel niet goed is, zullen Gods kinderen dus nooit zonder vijanden zijn. En goed wordt hij nooit. Daarom: al waren er over de hele wereld goede koningen en goede bestuurders, goede mensen zullen nooit zonder vijanden zijn zolang de duivel leeft, zolang hij iets in de wereld te doen heeft.

Vijanden moeten we dus verwachten. En wel vijanden die hun boosaardigheid niet eens verbergen. Want dat zou nog wat zijn, als ze hun boosheid in hun eigen hart lieten koken en broeden. Maar dat gebeurt niet, want "uit den overvloed des harten spreekt de mond." — Richard Sibbes.

Vers 10

Als zij den gansen dag tot mij zeggen. Hier zien we hoe vasthoudend en volhardend ze zijn in dit gedrag en in deze taal. Het gebeurt dagelijks, of de hele dag, ((Hebr.)). Het is niet maar een vlaag die weer overgaat. Het is hun vaste en voortdurende gewoonte: elke dag, de hele dag. Ze beginnen 's morgens en houden vol tot de avond, zoals mensen die geen rust kennen nu eenmaal doen. Ze beginnen de week ermee en gaan zo door tot het einde. Nooit kon David in hun gezelschap of in hun buurt komen zonder zulke taal van hen te horen. — Thomas Horton.

Vers 10

Waar is uw God? David had hun net zo goed kunnen vragen: Waar zijn jullie ogen? Waar is jullie gezichtsvermogen? Want God is niet alleen in de hemel, maar ook in mij. David was dan wel buitengesloten van het heiligdom, toch was Davids ziel een heiligdom voor God. God is immers niet gebonden aan een heiligdom dat met handen is gemaakt. God heeft twee heiligdommen, Hij heeft twee hemelen: de hemel der hemelen en een verbroken geest. God woonde in David als in Zijn tempel. God was met David en in hem. En nooit was Hij meer bij hem, nooit meer in hem, dan in zijn zwaarste verdrukkingen. De spotters misten ogen; David miste God niet.

Soms verbergt God Zich, niet alleen voor de wereld maar ook voor Zijn eigen kinderen. Toch is Hij er. Hun verdriet kan zo groot zijn dat het hun blik verduistert (zoals we zien bij Hagar), zodat ze Hem op dat moment niet kunnen zien. Soms kijkt Hij hen zelfs recht in het gezicht, zoals we zien bij Maria. Zij kon Christus niet duidelijk zien,

maar dacht dat Hij de hovenier was. In hemelse wijsheid is er een soort verberging voor een tijd. Toch is God altijd bij Zijn kinderen, en zij weten dat door het geloof, al is het niet altijd door gevoel...

Het was dus een onwetende vraag van hen: Waar is uw God? Het liet zien dat ze niets begrepen van de manier waarop God met Zijn kinderen omgaat. Er zijn trouwens geen grotere atheïsten dan spotters. Waar is uw God? Alsof God slechts een God was Die je met je ogen kunt waarnemen, uiterlijk zichtbaar in al Zijn wegen met Zijn kinderen. Terwijl Hij, zoals ik zei, een God is Die Zich vaak verbergt. Juist in tegengestelde omstandigheden toont Hij Zich het meest, en het meest troostrijk. Zijn werk gaat langs tegenstellingen. Maar deze vleselijke mensen kenden de verborgenheden van het geloof niet, en evenmin de verborgenheden van Gods voorzienigheid met Zijn kinderen. Daarom verraadt hun vraag hun gezindheid: Waar is nu uw God? — Richard Sibbes.

Vers 10

"Waar is uw God?" Zo spotten vervolgers met de gelovigen als die het zwaar te verduren hebben: Ubi Deus? "Waar is hún God nu?" Maar de gelovigen kunnen vrijmoedig en rotsvast antwoorden: Hic Deus, "Onze God is hier! Hij is dichtbij, Hij is rondom ons, Hij is midden onder ons. Hij heeft ons Zijn belofte gegeven dat Hij ons nooit zal begeven en nooit zal verlaten." Hebr. 13:5. In elke benauwdheid, in elk gevaar, ja zelfs in de dood zal de HEERE ons zeker gezelschap houden.

God blijft bij Zijn kinderen, niet alleen als ze in een heerlijk paradijs wonen, maar ook als ze door een woestenij vol gehuil trekken. Hos. 2:13. Er werd eens een groep arme christenen het land uitgezet. Iemand die langs de weg stond te kijken hoe ze voorbijtrokken, zei dat dit een zeer treurig lot was: weggejaagd uit de gemeenschap van mensen en nu gedwongen te leven tussen de dieren van het veld. "Dat is waar, zeker," zei een ander, "het zou inderdaad treurig zijn als ze naar een plaats werden gebracht waar ze hun God niet zouden

vinden. Maar laten ze goede moed houden! God gaat met hen mee. Waar ze ook heen gaan, Hij laat hen de troost van Zijn nabijheid ervaren. Zijn tegenwoordigheid kent geen grenzen en vult elke plaats."

De rabbijnen rekenen Makom, dat "plaats" betekent, tot de namen van God. Bythner haalt hen aan bij zijn uitleg van Est. 4:14: "Zo zal den Joden verkwikking en verlossing uit een andere plaats ontstaan", dat wil zeggen: van God. Zij noemden God namelijk "plaats", omdat Hij overal is en hemel en aarde vervult met Zijn tegenwoordigheid. — Thomas Brooks.

Vers 10

Paardenvliegen zijn piepklein, maar ze kunnen een edel strijdros tot waanzin drijven. Daarom zegt David: "Met een doodsteek in mijn beenderen honen mij mijn wederpartijders, als zij den gansen dag tot mij zeggen: Waar is uw God?" — Frederick William Robertson, 1851.

Vers 11

Doe wat David deed, in plaats van je over te geven aan vaag verdriet: roep je ziel ter verantwoording en vraag haar naar de precieze oorzaak van je droefheid. Elke bron van nood vraagt om een ander geneesmiddel. Pas er ook voor op dat je niet lichtvaardig omgaat met God, met je troost en met je zaligheid, terwijl je je ziel vraagt: "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel?" Wees eerlijk en onpartijdig, want er volgt nog een ander, ernstiger oordeel. Houd vol, net zoals de psalmist deed: kom steeds opnieuw terug op dit onderzoek.

En bid erbij, want eigenliefde of zelfbedrog van je hart kan je anders om de tuin leiden. Vraag dus aan God of Hij je wil doorzoeken en zien "of bij mij een schadelijke weg zij." — Henry Kollock, D.D., in "Sermons", enz. 1822.

Vers 11

Hoop. Hoop is als de zon: terwijl we op haar afreizen, werpt ze de schaduw van onze last achter ons. — Samuel Smiles, L.L.D.

Vers 11

"Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts" (Engels: de gezondheid van mijn aangezicht). De gezondheid van Davids aangezicht zat niet in zijn gezicht zelf, maar in zijn God. Daarom laat zijn geloof zijn angsten zwijgen en rekent het er zo stellig op dat er een tijd komt dat hij Hem nog zal loven, hoe dicht hij nu ook bij de rand van het graf ligt. "Het leven en de gezondheid van je genade," zegt het geloof, "liggen niet in je genade zelf, maar in God, Die jouw God is. Daarom zal ik nog leven en Hem loven." Het verbaast mij niet dat een zwakke christen somber en bedrukt is, als hij zijn zieke gezicht in een andere spiegel bekijkt dan deze. — William Gurnall.

Vers 11

"De menigvuldige Verlossing mijns aangezichts." Het gezicht is vaak een betrouwbare wijzer van wat er in de geest leeft. In de opwekking van onze tijd valt niets zo op als de droevige of blije blik van mensen die God geestelijk heeft geoefend. Je ziet meteen wie bedroefd is en wie gelukkig. Daar is niets nieuws aan, zo is het altijd geweest; de psalmist zegt immers: "Mijn ziel buigt zich neder in mij." Daarom had hij een somber gezicht. Maar hij bad ook: "Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden; ... en dat ik inga tot Gods altaar, tot den God der blijdschap mijner verheuging ... Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts" (Engels: de gezondheid van mijn aangezicht). In Zijn droefheid was het gelaat van Jezus meer geschonden dan dat van enig mens, en Zijn gedaante meer dan die van de mensenkinderen.

De martelaar Stefanus was zo vervuld van het zien van Jezus dat zijn gelaat, midden tussen zijn vervolgers en met de dood voor ogen, scheen "als het aangezicht eens engels." Mijn vriend, hoe is het met je? Staat je gezicht bedroefd? Of straalt het van de blijdschap des HEEREN en vertelt het het ware verhaal van je leven en lot? — J. Denham Smith, 1860.

Vers 11

Heb je ooit in februari de zon zien schijnen, de lucht zien blauwen, de heggen zien uitlopen, de sleutelbloem onder de berm zien piepen en de vogels in de struiken horen zingen? Dan dacht je dat de lente al gekomen was, in al haar schoonheid en zoete geuren. Maar na een paar dagen kwamen de wolken terug. De lucht werd koud, de vogels zwegen, er lag sneeuw op de grond, en je zei dat de lente nooit meer zou komen.

Zo gaat het soms ook met de jonge bekeerling. Zijn angsten zijn verdwenen, de troost van het evangelie is in zijn hart uitgestort, lof en dankzegging vervullen hem en hij heeft een nieuw lied in zijn mond gekregen. Onbezonnen denkt hij dan dat zijn moeiten voorgoed voorbij zijn. Maar na een tijdje komen de twijfels terug, sterft zijn troost weg, wordt zijn licht van hem weggenomen en voelt hij zich overweldigd. Dan is hij geneigd te denken dat de zaligheid met al haar zegeningen niet voor hem bedoeld is. Toch breekt de lente uiteindelijk door, al komt ze laat. “Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en zijt onrustig in mij?” — H. G. Salter’s “Book of Illustrations”, 1840.

Vers 11

De redenen en beweegredenen van David zitten boordevol zin en kracht, en hij houdt ze zichzelf voor als de juiste maat daarvan. “Hoop op God.” Want Hij is: 1. God. 2. Jouw God. 3. De gezondheid van je aangezicht. 4. Iemand die jij (zeker en voor eeuwig) als zodanig zult loven. En 5. Doe het nóg, hoe treurig en hopeloos je situatie nu ook lijkt door schijnbare moeilijkheden of onwaarschijnlijkheden. Als we God en onszelf goed begrijpen, diep overdenken en er vaardig bij aandringen en gebruik van maken, geven ze genadige harten de beste bemoediging en steun onder de zwaarste tegenslagen van onze tijd. Ze bezielen onze hoop op God op een wonderlijke manier, ook in onze zwaarste verdrukkingen en neerslachtigheid.

David had (1) vertrouwen op God, (2) redenen daarvoor, en (3) de vaardigheid en het hart om die redenen aan te dringen. Toen hij zichzelf bekeek, zag hij dat zijn ziel begenadigd was, en zo wist hij dat God haar op prijs stelde. Zijn ziel was erop gericht God te loven. Dus wist hij dat hij, door enkele opvallende gunsten van Hem, gelegenheid en reden zou krijgen om dat te doen. Hij had deel aan God; dat wilde hij niet verliezen en ook niet verwaarlozen. Hij had grote ervaring van Gods barmhartigheid uit vroeger tijden, en die wilde hij niet vergeten.

En als hij aan God denkt, moet ook de lof ter sprake komen, met alles wat erbij hoort. Alle goddelijke volmaaktheden binnen de grenzen van zijn kennis moeten vers in zijn herinnering komen en krachtig op zijn eigen hart herleven. — Matthew Sylvester (1636-1708), in "Morning Exercises."

Vers 11

Een ziel die eenmaal diep is ontsteld, komt vaak niet snel tot rust, door onze zwakheden en de verdorvenheid die nog in ons overblijft. — Henry March.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Het verlangende hart en het hijgende hert vergeleken.

Verzen 1, 2

Wie Gods tegenwoordigheid heeft ervaren in de openbare diensten, zal er sterk naar terugverlangen als hij ervan wordt beroofd, en hopen er opnieuw mee gezegend te worden... Dat je de openbare diensten in Gods huis niet kunt bijwonen, kan de ziel veel goed doen.

1. Doordat onze smaak voor het voedsel van het huis des HEEREN wordt vernieuwd, want die verflauwt zo snel en zo vaak.

2. Doordat we de genademiddelen hoger gaan waarderen. Omdat de mens is verdorven, neigen we ertoe dingen minder te waarderen, hoe voortreffelijk ze op zichzelf ook zijn, als ze vertrouwd zijn geworden, overvloedig zijn of makkelijk te krijgen.
3. Doordat we rechtstreekser naar God worden gedreven. — H. March.

Verzen 1-3

Het heimwee van de ziel. Wat wekt het op in de ziel? Waarop is het gericht, waar wijst of streeft het heen? Waarmee kan het worden gestild? Met het bittere, maar vaak gezonde voedsel van tranen. — J. P. Lange.

Verzen 1-2

Wie Gods tegenwoordigheid heeft ervaren in de openbare diensten, zal er sterk naar terugverlangen als hij ervan wordt beroofd, en hopen er opnieuw mee gezegend te worden... Dat je de openbare diensten in Gods huis niet kunt bijwonen, kan de ziel veel goed doen.

Vers 2

1. Wat dorst? “Mijn ziel.”
2. Waarnaar? “Naar God.”
3. Op welke manier? “Wanneer zal ik ingaan.”

Of: de oorzaak, de prikkels, de voortreffelijkheden en de voorrechten van geestelijke dorst.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

De juiste kijk op de openbare eredienst.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

Voor God verschijnen, nu en later. — Isaac Watts, D.D., Twee preken.

Verzen 1-3

Het heimwee van de ziel. Wat wekt het op in de ziel? Waarop is het gericht, waar wijst of streeft het heen? Waarmee kan het worden gestild? Met het bittere, maar vaak gezonde voedsel van tranen. — J. P. Lange.

Vers 3

De vastentijd van de gelovige en zijn gezouten spijzen.

1. Waardoor ontstaat het verdriet?
2. Wat kan het wegnemen?
3. Welk voordeel komt eruit voort?

Verzen 3, 10

Hoe Davids vijanden zich gedragen.

1. Wat het is: smaad.
2. Hoe het zich uit: "Tot mij zeggen."
3. Hoe het volhardt: dagelijks, of: de hele dag.
4. Hoe het wordt verwoord: in een smadelijke, beledigende vraag: "Waar is (nu) uw God?" — Thomas Horton.

Vers 4

1. Het is normaal dat het gemoed in tijden van droefheid verlichting voor nu zoekt in herinneringen aan het verleden.
2. Van alle herinneringen aan vroeger genot zijn die aan de gezamenlijke eredienst voor een dienaar van God bijzonder dierbaar.
3. De mens heeft gezelschap nodig, en daarom helpt de gezamenlijke eredienst hem.

Vers 4

"Ik gedenk daaraan, en stort mijn ziel uit in mij." De zinloosheid van wantrouwig in jezelf te blijven kijken.

Vers 4

"Omdat ik placht heen te gaan onder de schare", enzovoort. Goed gezelschap is in veel opzichten een zegen en een troost.

1. Het oefent de vermogens van de mens, en de krachten en gaven van zijn gemoed.
2. Het is een omheining tegen gevaar en een bescherming tegen droefheid en allerlei verzoekingen.
3. Het geeft gelegenheid om meer goed te doen. — Thomas Horton.

Vers 4

"Ik placht heen te gaan", enzovoort. Zonnige herinneringen en de lessen die ze ons leren over dankbaarheid en hoop.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

Niet de verhalen die Chaucer vertelde over de pelgrims naar Canterbury, maar de verhalen die David vertelde over de pelgrims naar Jeruzalem.

Vers 4

"Met een stem van vreugdegezang en lof", enzovoort. Gemeentezang: verdedigd, geprezen, uitgediept en dringend aanbevolen.

Vers 5

Droefheid onder ondervraging, of de Troostende Catechismus.

Vers 5

De zoetheid, de veiligheid en het goed recht van hoop op God. Een goede greep voor het anker.

Vers 5

De muziek van de toekomst: "Ik zal Hem nog loven."

Vers 5

De verlossingen van Zijn aangezicht, of de schragende kracht van Gods tegenwoordigheid.

Vers 5

“Wat buigt gij u neder?”

1. Het gemoed van zelfs een heilig mens kan ten onrechte neergebogen en onrustig worden.
2. Bij zulke ongepaste neerslachtigheid en onrust is het juiste geneesmiddel dat we onze ziel vermanen en haar wijzen op de enige ware bron van verlichting.
3. Zo’n vermaning van de ziel in tijden van nood heeft pas het juiste effect als ze ons meteen bij God doet schuilen. — H. March.

Vers 5

De nadruk kan liggen op vragen en onderzoeken: David roept zichzelf ter verantwoording voor zijn huidige hartstocht en de onrust van zijn gemoed. Of de nadruk ligt op bestraffing en berisping: David berispt en bestraft zichzelf om zijn huidige ongesteldheid. “Wat buigt gij u neder?” — Thomas Horton.

Verzen 5, 11

Of: hulp en gezondheid.

Vers 6

“Daarom gedenk ik Uwer.” De troost die we kunnen putten uit gedachten aan God.

Vers 6

"Daarom gedenk ik Uwer." Dit kunnen we op twee manieren verstaan, en beide zijn leerzaam en nuttig...

1. Het kan een uitdrukking zijn van de vaste wil om aan God te blijven denken, mocht hij ooit op zulke plaatsen en in zulke omstandigheden terechtkomen. Gelovigen kunnen het ergste veronderstellen en toch het beste hopen.
2. De woorden kunnen ook een bemoediging uitdrukken, geput uit nadenken. Hij was in deze toestanden en omstandigheden geweest, en had daarin bewijzen van Gods voorzienigheid en genade ondervonden. — W. Jay.

Vers 6

Ebenezers: vele, van velerlei soort, in herinnering gehouden en behulpzaam.

Vers 7

"De afgrond roept tot den afgrond." Zie Spurgeons Preken, nr. 865.

Vers 7

"De afgrond roept tot den afgrond." Het ene kwaad nodigt het andere uit.

1. De verscheidenheid van kwaden: het ene kwaad tot het andere.
2. De samenvoeging van kwaden: het ene kwaad met het andere.
3. Het verband tussen kwaden, of hun afhankelijkheid en onderlinge verwijzing: het ene kwaad op het andere. — T. Horton.

Vers 7

De drievoudige diepte waaraan de heiligen en dienaren van God hier in dit leven zijn overgeleverd.

1. De diepte van de verzoeking.
2. De diepte van de verlating.

3. De diepte van verdrukking en menselijke rampen. — T. Horton.

Verzen 7, 8

In tijden van verdrukking onderscheiden Gods dienaren zich van anderen doordat zij Gods hand in hun beproevingen snel opmerken en erkennen. — H. March.

Vers 8

Barmhartigheid overdag en een lied in de nacht: de barmhartigheden van zonneschijn en van schaduw.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

De gezegende afwisseling van lof en gebed.

Vers 8

"God mijns levens." Oorsprong, onderhouder, trooster, doel, kroon, voltooiing.

Vers 8

"Den God mijns levens." Er is een drievoudig leven waaraan wij deel hebben, en God is voor ons de God van elk daarvan. Ten eerste het leven van de natuur, ten tweede het leven van de genade, ten derde het leven van de heerlijkheid. — T. Horton.

Vers 9

"Ik zal zeggen tot God: Mijn Steenrots." Namen voor God, aangepast aan de omstandigheden.

Vers 9

"Mijn Steenrots." Zie Keach in zijn zinnebeelden.

Vers 9

1. Waarom U?

2. Waarom ik?
3. Waarom hij?

Het is een waarom aan alle drie. Aan God: Waarom hebt U mij vergeten? Aan David zelf: Waarom ga ik in het zwart? Aan Davids tegenstander, wie dat ook was: Waarom onderdrukt de vijand mij? — T. Horton.

Vers 10

De pijnlijkste van alle spottende opmerkingen.

Vers 11

"Mijn God."

1. Het is een woord van belang: Mijn God, als iemand die met Hem in verbond staat.
2. Een woord van gehoorzaamheid: Mijn God, als iemand die zich aan Hem onderwerpt.
3. Een woord van genegenheid: Mijn God, als iemand die vreugde in Hem vindt en zich in Hem verblijdt. — T. Horton.

Vers 11

Een catechismus, een troost, een aanbeveling.

Vers 11

1. Davids ervaring van God: Hij is de gezondheid, of de hulp, van mijn aangezicht.
2. Davids band met God en zijn aandeel in Hem: "En mijn God." — T. Horton.

Werken over de tweeënveertigste psalm

"A Practical Exposition of the Forty-second Psalm, in ten Sermons", in "Choice and Practical Expositions on four select Psalms. Psalms 4, 42, 51, 63." Van Thomas Horton, D.D. 1675. Folio.

"Sabbaths at Home: or, a help to their right improvement; founded on the Forty-second and Forty-third Psalms. Intended for the use of pious persons when prevented from attending the public worship of God." Van Henry March. Londen: 1823.

Over het elfde vers van deze psalm zijn de volgende werken verschenen: twaalf preken in "A Cordial for a Fainting Soule", van John Collings. 1652. Deel 2, blz. 133-206.

Dertien preken in de werken van William Bridge (1600-1670), onder de titel "A Lifting Up for the Downcast." Deel 2 van de uitgave van 1845.

"Comfort and Counsel for Dejected Souls." Van John Durant. 8vo. 1651.

Psalm 43

Titel

Deze psalm lijkt in opbouw sterk op Psalm 42. Daarom denken sommigen dat het een stuk is dat ten onrechte van dat vorige lied is losgeknipt. Maar het is altijd riskant om zulke theorieën over fouten in de Heilige Schrift toe te laten. Hier zou het bovendien bijzonder lastig zijn om een goede reden voor zo'n toegeving te vinden. Waarom zou de psalm ooit in tweeën zijn gebroken? Als hij echt een onderdeel van Psalm 42 was geweest, had juist die gelijkenis hem bij elkaar gehouden. Is het niet veel waarschijnlijker dat sommigen, in hun vermeende wijsheid, de twee liederen ten onrechte aan elkaar hebben geplakt?

Dat is dan gebeurd in die paar handschriften waarin ze als één psalm voorkomen. Wij geloven dat het eenvoudig zo zit: de dichter hield van deze stijl van poëzie. Later in zijn leven schreef hij daarom nog een aanvullend lied in dezelfde trant. Een aanhangsel heeft geen eigen opschrift nodig. David klaagt over zijn vijanden. Hij vraagt om het voorrecht van gemeenschap met God, want dat is zijn zekerste redding uit hun handen.

Indeling

De psalmist roept God aan in gebed (Ps. 43:1-3). Hij belooft lof, omdat hij een antwoord verwacht (Ps. 43:4). En hij spreekt zichzelf streng toe om zijn moedeloosheid (Ps. 43:5).

Uitleg

Vers 1

"Doe mij recht, o God." Anderen kunnen mijn bedoelingen niet doorgronden. Ze willen mij ook geen eerlijk oordeel geven. Mijn hart is zuiver in wat ik beoogde. Daarom leg ik mijn zaak aan U voor, en ik ben gerust: U weegt mijn karakter zonder partijdigheid en U herstelt het onrecht dat mij is aangedaan. Als U wilt oordelen, is het genoeg voor mij dat U mijn gedrag aanvaardt. Dan kan ik lachen om wat mensen van mij verdraaien, want mijn geweten weet dat U aan mijn kant staat. Alleen U doet er voor mij toe. En Uw oordeel slaapt niet: U zult zien dat Uw belasterde dienaar werkelijk recht krijgt.

"En twist Gij mijn twistzaak; bevrijd mij van het ongoedertieren volk" (Engels: tegen een goddeloos volk). Eén pleitbezorger als de HEERE is meer dan genoeg om een heel volk van schreeuwende beschuldigers het zwijgen op te leggen. Als mensen zonder God leven, is het geen wonder dat ze onrechtvaardig zijn. Wie niet eens trouw is aan God Zelf, zal Zijn volk zeker niet eerlijk behandelen. Wie de Koning haat, houdt ook niet van Zijn onderdanen.

Veel mensen laten zich sterk leiden door wat de mensen zeggen. Maar voor de weinigen die genade hebben ontvangen, weegt Gods oordeel oneindig veel zwaarder. Eén goed woord van God weegt op tegen tienduizend lasterpraatjes van mensen. Wie in alles op zijn God vertrouwt, draagt een koperen schild voor zich uit. De pijlen van de laster glijden er onschadelijk vanaf.

"Bevrijd mij … van den man des bedrogs en des onrechts." Bedrog en onrecht trekken graag samen op. Wie vleit, schrikt er ook niet voor terug om te lasteren. Van zulke twee duivels kan alleen God ons verlossen. Zijn wijsheid is de sluwste slang te slim af, en Zijn kracht is groter dan die van de woedendste leeuw. Of het hier om Doëg ging of om Achitofel, doet er weinig toe. Dubbel gedistilleerde schurken zijn er genoeg. Er is maar één manier om met hen om te gaan: leg de zaak

neer bij de rechtvaardige Rechter van allen. Als wij hen met hun eigen wapens proberen te bestrijden, lopen we meer schade op door onszelf dan door hen.

Kind van God, laat deze vijanden van je aan betere handen over. Bedenk dat de wraak niet aan jou is, maar aan je Heere. Keer je in gebed tot Hem en roep: "Bevrijd mij!" Dan zul je al snel overal bekendmaken hoe Hij je gered heeft.

Vers 2

"Want." Hier komt een argument, en dat is de spier van het gebed. Als we meer met de HEERE zouden redeneren, zouden we meer overwinningen in ons smeken zien.

"Gij zijt de God mijner sterkte." Al mijn kracht is van U. Daarom zal ik haar niet voor mezelf inzetten tegen mijn persoonlijke vijanden. Al mijn kracht komt van U. Daarom vraag ik hulp aan U, want U kunt die geven. Al mijn kracht ligt in U. Daarom leg ik de strijd tegen mijn vijanden helemaal in Uw handen. Een geloof dat zulke dingen zo uit handen geeft, is een wijs geloof.

Let op Davids zekerheid: "Gij zijt." Hij zegt niet: ik hoop en vertrouw dat het zo is. Nee, hij weet dat het zo is. Als we die zekerheid hebben, vinden we daarin onze troost.

"Waarom verstoot Gij mij dan?" Waarom word ik behandeld alsof U een afkeer van mij had? Ben ik U tot een ergernis geworden? Er zijn genoeg redenen waarom de HEERE ons zou kunnen verstoten. Maar geen enkele reden zal Hem daar ooit toe brengen. Hij heeft Zijn volk niet verstoten, ook al behandelt Hij hen een tijdlang als verstotenen. Leer uit deze vraag dat het goed is om te vragen naar de duistere wegen van Gods leiding. Maar we moeten het dan aan God vragen, niet aan onze eigen angsten. Hij Die ons een raadselachtige beproeving heeft gestuurd, kan haar ons ook het beste uitleggen.

> *"Blind ongeloof zal zeker dwalen,*
> *En doorvorst Zijn werk vergeefs;*

> *God is Zijn eigen uitlegger,*
> *En Hij zal het duidelijk maken.*"

"Waarom ga ik steeds in het zwart, vanwege des vijands onderdrukking?" Waarom zwerf ik rusteloos heen en weer, als een geest zonder rust? Waarom draag ik het rouwkleed van verdriet om mijn lijf en de sporen van pijn op mijn gezicht? Onderdrukking kan zelfs een wijs man gek maken. Waarom, Heere, moet ik er zoveel van verdragen, en zo lang?

Ook dit is een nuttige vraag, en ze is aan het goede adres gericht. Het antwoord zal vaak zijn: omdat we heiligen zijn. We moeten aan ons Hoofd gelijkvormig worden. En zulk leed tuchtigt de geest en geeft troostrijke vrucht. We mogen de HEERE niet knorrig ondervragen. Maar we mogen Hem wel nederig iets vragen. God helpe ons om dat verschil goed te zien, zodat we onder de druk van het verdriet niet zondigen.

Vers 3

"Zend Uw licht en Uw waarheid." Dat is de vreugde van Uw nabijheid en de trouw van Uw hart. Laat mij beide zien. Laat mijn ware karakter zichtbaar worden in Uw licht, en beloon mij volgens Uw betrouwbare belofte.

Zoals de zon haar stralen uitzendt, zo zendt de HEERE Zijn gunst en Zijn trouw uit naar heel Zijn volk. En zoals de hele schepping zich verheugt in het zonlicht, zo juichen de heiligen als de liefde en trouw van hun God zich laten zien. Als een gouden zonnestraal verlicht die liefde zelfs de donkerste omgeving met heerlijke glans.

"Dat die mij leiden." Laat die twee mijn ster zijn, die mij naar mijn rust brengt. Laat ze mijn gidsen zijn, zoals bergwijzers in de Alpen, die mij over bergen en afgronden naar de woonplaatsen van Uw genade voeren. "Dat zij mij brengen tot den berg Uwer heiligheid, en tot Uw woningen." Breng mij in Uw barmhartigheid eerst naar Uw voorhoven hier op aarde. Maak een eind aan mijn vermoeiende balling-

schap. En laat mij te zijner tijd binnengaan in Uw hemelse paleis daarboven.

We zoeken geen licht om er zonde mee te bedekken. We zoeken ook geen waarheid om er trots op te worden. We willen dat ze onze gidsen worden, op weg naar de nauwste gemeenschap met God. Alleen het licht en de waarheid die God ons zendt, doen dat. Gewoon daglicht is niet sterk genoeg om de weg naar de hemel te laten zien. Ook louter zedelijke of natuurlijke waarheden brengen ons niet naar de heilige berg. Maar het licht van de Heilige Geest en de waarheid zoals die in Jezus is, die verheffen, heiligen en maken volmaakt. Daarom hebben ze de kracht om ons naar Gods heerlijke tegenwoordigheid te leiden.

Het is mooi om te zien hoe Davids verlangen om weg te zijn van de onderdrukking door mensen hem altijd weer dieper doet verlangen naar gemeenschap met God.

Vers 4

"En dat ik inga tot Gods altaar." Stel dat David zo gered werd dat hij kon terugkeren. Dan zou zijn eigen huis of erfdeel niet zijn eerste toevlucht zijn. Zijn willige voeten zouden hem naar het altaar van God brengen. Zijn hele hart zou als offer naar dat altaar gaan. Hij zou het zijn grootste geluk vinden om als brandoffer helemaal aan de HEERE gewijd daar te liggen. Met hoeveel jubel zouden gelovigen dan naar Christus toe moeten gaan, Die het werkelijke altaar is waar het altaar naar verwees! Helderder licht moet ons verlangen sterker maken.

"Tot den God der blijdschap mijner verheuging" (Engels: tot God, mijn uitnemende vreugde). Het ging de psalmist niet om het altaar als zodanig. Hij geloofde niet in het heidendom van het ritualisme. Zijn ziel verlangde naar geestelijke gemeenschap, naar gemeenschap met God Zelf, in alle werkelijkheid. Wat zijn alle rituelen van de eredienst

als de HEERE er niet in is? Niets dan lege schelpen en droge omhulsels!

Zie met welke heilige verrukking David naar zijn Heere kijkt. God is niet alleen zijn vreugde, maar zijn uitnemende vreugde. Hij noemt Hem niet de bron van vreugde, de gever van vreugde of Degene Die de vreugde in stand houdt. Hij noemt Hem de vreugde zelf. In de kanttekening staat: "De blijdschap mijner verheuging." Dat betekent: de ziel, het wezen, de diepste kern van mijn vreugde. God, Die zo'n vreugde voor ons is, mogen we wel hongerend en dorstend zoeken.

"En U met de harp love." Zijn mooiste muziek is voor zijn grootste liefde. Als God ons met vreugde vervult, moeten we die altijd aan Zijn voeten uitstorten in lofprijs. Al onze kunst en al onze gaven moeten we inzetten om Gods eer groter te maken.

"O God, mijn God." Wat blijft hij stilstaan bij die naam, die hij zo liefheeft! Hij speelt er al op, alsof zijn harpmuziek al begonnen is. Welke klank is mooier dan deze vier woorden? God te bezitten en dat door het geloof te weten, is de hemel van het hart. Er ligt een volheid van geluk in.

Vers 5

"Wat buigt gij u neder, o mijn ziel?" Als God van jou is, waarom dan deze neerslachtigheid? Als Hij je opricht, waarom lig je dan zo dicht bij de grond? De dauw van Zijn liefde valt neer. Leef op, verwelkend hart!

"En wat zijt gij onrustig in mij?" Waarom zou je de rust van je hart verstoren? Waarom geef je toe aan zinloos verdriet, dat niemand helpt, jezelf kwelt en je God onteert? Waarom laad je jezelf vol met boze voorgevoelens?

"Hoop op God." Of: wacht op God. Geduld is nodig, maar hoop is ook gegrond. De HEERE kan niet anders dan Zijn eigen uitverkorenen recht geven. De hemelse Vader zal niet werkeloos toekijken hoe Zijn kinderen voor eeuwig vertrapt worden. Zo zeker als de zon aan de

hemel staat, zo zeker moet er licht opgaan voor het volk van God, ook al lopen ze een tijdlang in het donker. Waarom zouden we dan niet bemoedigd worden en ons hoofd opheffen in troostrijke hoop?

"Want ik zal Hem nog loven." De tijd van klagen is straks voorbij, en de tijd van lofprijs breekt aan. Kom, mijn hart, kijk eens uit het raam. Pak de verrekijker erbij en kijk een stukje vooruit. Maak je kamer vrolijk met takjes van het geurige kruid van de hoop.

"Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, en mijn God" (Engels: Die de gezondheid is van mijn aangezicht). Mijn God zal de groeven uit mijn voorhoofd wissen en de sporen van de tranen van mijn wangen. Daarom zal ik mijn hoofd opheffen en de storm recht in het gezicht glimlachend tegemoet treden. Deze psalm heeft een gezegend einde. Zo'n einde zouden we ook zelf graag willen hebben, wanneer de dood een eind maakt aan ons sterfelijk bestaan.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm is duidelijk een vervolg op of aanvulling van de vorige. In sommige handschriften van Kennicott en De Rossi zijn de twee samengevoegd en vormen ze één psalm. — George Phillips, B.D.

Vers 1

"Doe mij recht, o God! en twist Gij mijn twistzaak", enzovoort. Gelovigen mogen een beroep doen op Gods gerechtigheid. Ze mogen Hem aanspreken op Zijn rechtvaardigheid.

1. Als mensen ons onrecht aandoen. Als mensen gelovigen onrecht aandoen, mogen die zich op drie gronden op God beroepen:

(a) Het onrecht dat mensen gelovigen aandoen, is tegen Gods rechtvaardige wezen en ook tegen het welzijn van de gelovigen. Hun be-

roep op God past dus bij Gods vijandschap tegen onrecht. Zijn vijandschap valt daarom samen met hun beroep. Rom. 1:18.

(b) Gerechtigheid onder mensen past bij Gods wezen en dient ook het welzijn van de gelovige. Daarom komt wat God van nature wil en waar Hij naar neigt, overeen met hun gebed om verlossing. Ps. 11:7; Luk. 23:6-7.

(c) God zal het onrecht wreken dat Zijn volk wordt aangedaan. 2 Kron. 15:11; Zach. 2:12; Hand. 9:4-5. Zo komt God in de verlossing voor Zichzelf op, net zoals voor de gelovigen.

1. Als zonde onder Gods toorn valt. Een ware gelovige mag zich ook hier op Gods gerechtigheid of rechtvaardigheid beroepen, en wel op drie gronden:

(a) Christus, onze Voorspraak of Pleitbezorger, pleit zo. Joh. 17:24, enzovoort. Nu mag de cliënt hetzelfde aanvoeren als zijn pleiter, want het gaat om dezelfde partij en dezelfde zaak.

(b) Christus heeft Gods gerechtigheid voldaan. Alle zonden van alle gelovigen zijn op Hem gelegd. Hij werd voor hen "verwond". Nu kan God in Zijn gerechtigheid niet twee keer straffen. Omdat Christus verwond is, moeten gelovigen dus genezen worden. Jes. 53:1-12.

(c) Gelovigen hebben Gods gerechtigheid aan zich toegerekend gekregen. 2 Kor. 5:1-21. Daarom moet God met gelovigen omgaan zoals Hij met Zijn eigen gerechtigheid zal omgaan.

Deze leer is op twee manieren nuttig.

1. Ze is een waarschuwing voor de vijanden van gelovigen. Hoeveel krachtige kreten tot Gods gerechtigheid staan tegen zulke vijanden op? (a) Hun eigen zonden roepen. (b) Het onrecht dat gelovigen is aangedaan, roept. (c) De gebeden van gelovigen roepen. (d) Christus' voorbede roept tegen hun gebeden en wensen in. Openb. 6:9, vergeleken met Openb. 8:3.
2. Het tweede nut is troost voor gelovigen. Zoals Gods barmhartigheid voor hen is, zo is ook Zijn gerechtigheid er om hen te verlos-

sen. Niet alleen van mensen, maar ook van de zonde. In en door Christus mogen ze nederig een beroep doen op gerechtigheid, zowel tegen zondaren als tegen de zonde. Dat geldt niet alleen tegen de schuld, maar ook tegen de macht van de zonde: omdat Christus gestorven is, mag de zonde niet blijven leven. — Samengevat uit Nathanael Homes, 1652.

Vers 1

"Het ongoedertieren volk... den man des bedrogs en des onrechts" (Engels: goddeloos, bedrieglijk, onrechtvaardig). Er zijn goddeloze mensen, zonder enig geloofsbeginsel, die er niet voor terugschrikken ons te benadelen als ze daarmee hun driften kunnen bevredigen of hun wereldse belangen kunnen dienen.

Er zijn bedrieglijke mensen die zich voordoen als vriend. Ze winnen ons vertrouwen en onze achting, en dan bedriegen ze ons verraderlijk: om ons bezit, onze goede naam of onze vrede.

Er zijn onrechtvaardige mensen die ons met list of geweld van onze dierbaarste rechten en kostbaarste bezittingen zouden beroven. Ze verkleinen niet alleen onze krachten en kansen om goed te doen, maar tasten zelfs onze middelen aan om een redelijk bestaan te hebben.

En er zijn onderdrukkers. Zij misbruiken onze zwakte of afhankelijkheid en trappen alle regels van billijkheid en menselijkheid met voeten. Ze kunnen onredelijke diensten van ons eisen, ons zware lasten en wrede beperkingen opleggen, en ons overstelpen met beledigingen, pesterijen en ontberingen. Daar kunnen we niet aan ontkomen, en er is geen herstel voor te vinden. — Andrew Thomson, D.D., in "Lectures on Portions of the Psalms", 1826.

Vers 2

"Gij zijt de God mijner sterkte." De godvrezende heeft van God een drievoudige sterkte: een natuurlijke, een sterkte uit Gods voorzienigheid en een geestelijke.

1. De natuurlijke sterkte, Hand. 17:28. Die is op haar beurt tweevoudig: van het lichaam en van de geest. Het gaat om stevigheid, hardheid en lenigheid van het lichaam, en om vernuft, vindingrijkheid en moed van de geest. Al deze lichamelijke en geestelijke gaven die bij onze natuur horen, zijn geschenken van God. Ps. 18:35, 40...
2. De sterkte uit Gods voorzienigheid, die zelf drievoudig is: (a) God schenkt versterkende barmhartigheden. Lichamelijk: wijn om te verblijden en brood om te versterken, Ps. 104:15. Geestelijk: gewone gaven. Zo had Paulus een bijzondere gave voor talen en voor het ongehuwde leven, en Apollos voor welsprekendheid, bewijsvoering en overtuigingskracht. (b) Gods voorzienige sterkte is ook dat Hij de weg vrijmaakt voor Zijn volk, zodat ze kunnen handelen en hun kracht kunnen inzetten. Ps. 78:50. (c) Gods voorzienige sterkte is ook dat Hij meewerkt met ons toegestane menselijke handelen. Ps. 18:30.
3. De derde soort kracht is geestelijk. Hier is God de geestelijke kracht van wie Hem vreest. Zo staat het in 1 Joh. 2:14: "Ik heb u geschreven, jongelingen, want gij zijt sterk". Daarmee bedoelt Johannes geestelijke sterkte, want er volgt: "en het Woord Gods blijft in u, en gij hebt den boze overwonnen." Dit is de belangrijkste kracht van een gelovig mens. De tekst laat dat zelf zien. Jongelingen zijn van nature al sterk, maar daar besteedt Johannes geen aandacht aan. Hij prijst hen om hun geestelijke kracht.

Die geestelijke kracht komt van het woord van de Geest en van de Geest van het woord. Dat betekent: van de Geest, Die het woord vergezelt. Eerst het woord van de Geest, het woord van God. Ps. 119:50:

“Dit is mijn troost in mijn ellende, want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt.” “Levend gemaakt” worden is opgewekt worden. Je zit dan vol kracht en leven en kunt machtig handelen. En “vertroost” worden betekent, zoals het woord zelf zegt, sterk gemaakt worden. Want als iemand opgeruimd is en toch nuchter blijft, is hij op zijn sterkst.

Op die plaats zegt Johannes dat de jongelingen aan wie hij schreef sterk waren, omdat het woord van God in hen bleef. Dat zien we ook in Spr. 12:25: “Bekommernis in het hart des mensen buigt het neder.” Het maakt het ziek, zwak en hangerig. “Maar een goed woord verblijdt het.” Het maakt het blij, sterk en krachtig. Als dat al geldt voor het woord van een verstandige vriend, hoeveel te meer dan voor het woord van God, met al Zijn versterkende beloften! Zie Ps. 20:3; 119:28. Het woord van God is de gedachte en de wil van God Zelf, en Zijn kracht. Met dat woord schiep God de wereld. Wie dit woord ontvangt, krijgt dus onvermijdelijk veel kracht. Rom. 1:16.

Vers 2

De Geest van het woord: dat is de Heilige Geest, Die gewoonlijk het woord vergezelt bij wie het ontvangen. Door Zijn Geest woont God in een gelovige. 1 Kor. 6:19; Ef. 2:1-22. Dit is de geest van sterkte en kracht. Ef. 3:16; 2 Tim. 1:7. Een krachtige, werkzame ziel maakt een gezond lichaam. Zo maakt de Geest in de ziel de ziel krachtig en sterk, want Hij is de ziel van de ziel van een gelovige. Meer dan eens lezen we in de Schrift over gelovigen die iets bijzonders deden. Dan staat er: de Geest des HEEREN kwam over hen, en zij deden dit of dat. Dat wil zeggen: de Geest van God liet in hen Zijn kracht werken, zodat zij krachtig konden handelen. — Samengevat uit Nathanael Homes.

Vers 3

Zend Uw licht en Uw waarheid. Misschien is dit een zinspeling op de Urim en Thummim, het teken van licht en waarheid. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 3

Licht en waarheid. Wat een prachtige woorden, en wat omvatten ze veel! Ze bevatten alle zaligheid en alles wat een gelovige, vertrouwende ziel zich wenst. Maar dat geldt alleen zolang ze samengaan. Los van elkaar geven ze geen reden meer tot vertrouwen en vreugde. Want wat heb je aan gunst zonder trouw? Dan blijft er niet meer over dan de wankele vriendschap van mensen, die vandaag lachen en morgen verwijten maken, en die grote beloften doen die ze niet nakomen. Zelfs het licht dat engelen en verheerlijkte geesten in de hemel genieten, zou niet genoeg zijn om alle vrees weg te nemen en hen volkomen gerust te stellen, als ze niet konden rekenen op Gods waarheid. Hoeveel meer geldt dat dan voor dwalende, zondige mensen op aarde!

Soms wordt een nederige geest neergedrukt door het besef van zijn volslagen onwaardigheid. Hij ziet zijn ontelbare zwakheden en vlekken, zijn nalatigheid, zijn dwaasheid en zijn afdwalingen. Wat zou zo iemand dan nog redden van wanhoop? Alleen het vertrouwen dat Hij Die barmhartig is geweest, ook getrouw zal zijn. God is waarheid én licht. Hij heeft gezegd: “Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten.” Hij kan “niet liegen”, en daarom “is Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid.”

Aan de andere kant zou waarheid zonder licht, trouw zonder genade, niets anders zijn dan de vreselijke uitvoering van zware maar rechtvaardige dreigingen tegen wie de heilige wet overtreden. “Ten dage, als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven.” Adam at, en op diezelfde dag kwam hij onder de macht van zonde en dood. Dat was waarheid die oordeel voltrok. Maar rondom de duisternis ging licht

op. Stralen van barmhartigheid temperden de zware wolk. De belofte van de grote Verlosser werd gegeven. Toen kwam de trouw aan de kant van de genade te staan en verbond zich eraan om haar te schenken: "de goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten; de gerechtigheid en vrede zullen elkander kussen." Sindsdien hebben alle nederige, vertrouwende zielen die twee samen gezien. Hun verbondenheid is de grond van hun vertrouwen en vreugde geworden. — Henry March.

Vers 3

Uw woningen. Er waren twee tabernakels: een in Sion, waar de ark stond, en een in Gibeon. 1 Kron. 16:37, 39. Daar zinspeelt de psalmist waarschijnlijk niet op. Hij denkt aan de verschillende delen van de tabernakel: eerst het heilige der heiligen, dan het heiligdom, en dan de tabernakel der samenkomst. Hebr. 9:1-8. — John Morison.

Vers 4

En dat ik inga tot Gods altaar. Laten we bedenken dat we God in het heiligdom alleen kunnen naderen via het altaar. Daar stijgt eeuwig de geur op, de kostbare geur van het ene, hele, volmaakte brandoffer. Daar rust de heiligheid van God voor altijd en eeuwig. Zij voedt zich met haar zuivere vuur, met oneindige voldoening en met een vreugde die ons verstand te boven gaat. O, wat een heilige, goddelijke, wonderlijke plaats is dit altaar van God! Dat altaar staat nu voor de volle waarde en de eeuwige kracht van het ene offer dat Christus voor ons aan God bracht. In de volle kracht en zegen daarvan naderen we God.

Naar dit punt, naar deze onuitsprekelijk gezegende plaats, zullen het licht en de waarheid van God het kind van God trekken. Naar dit altaar zijn al vanaf de eeuwigheid alle stralen van het licht van Gods gunst en genade, van Zijn waarheid en heiligheid samengekomen. Vanaf dit punt stralen ze uit naar de ziel en het hart van de arme boeteling die ver weg is. Ze trekken hem naar het altaar, waar hij zijn God mag ontmoeten.

Laten we dus naar het altaar van God komen. Laten we binnengaan in de wolk van heilig reukwerk die de tabernakel van de Allerhoogste vult. Laten we beseffen hoe volkomen God voldaan is met wat Christus heeft gedaan. Met Zijn gehoorzaamheid tot in de dood voldeed Hij aan de eisen van Gods gerechtigheid over de zondaar, en voltooide Hij de volmaakte overgave van Zichzelf als onze uitnemende vreugde. Ja, als de blijdschap van onze vreugde: het hart, het wezen, de kern en de werkelijkheid van onze vreugde. — John Offord, 1868.

Vers 4

En dat ik inga tot Gods altaar. Met blijdschap zou hij erheen snellen om het offer van dankzegging te brengen aan zijn genadige Verlosser. Hij zou zijn eigen ziel als brandoffer nemen, en haar aansteken en laten opgaan in het vuur van een krachtige liefde en verheven gevoelens die op God gericht zijn. De vlammen daarvan zouden alleen naar Hem opstijgen... Tot God, mijn uitnemende vreugde. Of, zoals het Hebreeuws nauwkeuriger luidt: tot God, de blijdschap van mijn verheuging. Hij gaf smaak aan elke andere troost, was de ziel en het leven van al zijn genoegens, en kon ze als enige echt en blijvend maken. God was het Die zijn vreugde tot volle voldoening en tevredenheid bracht. — William Dunlop.

Vers 4

Dan zal ik gaan... tot God. Tot God gaan betekent twee dingen: *onderwerping* en *vriendschap*. 1. Onderwerping. Ik ga naar Hem toe om Hem mijn eerbied te bewijzen als mijn Soeverein. Ik ga om te horen wat Hij zegt. Ik ga om Zijn bevelen te ontvangen. 2. Vriendschap. Ik ga om Hem te raadplegen en met Hem te praten als met een vriend. En ik ben dankbaar dat ik in zo'n moeilijke wereld vol valstrikken zo'n vriend heb om mee te overleggen.

(a) Ik ga naar Hem toe om Hem mijn verdriet te vertellen. Hoe zwaar het me ook drukt: een bepaalde kwaal in mijn lichaam, onrust

in mijn gezin, een teleurstelling in mijn werk of bezit, of (erger dan alles samen) een droevige duisternis in mijn ziel.

(b) Ik ga naar Hem toe om Hem mijn vreugde te vertellen. Want zelfs in dit tranendal is "mijn hart" soms "verblijd, en mijn eer verheugt zich."

(c) Ik ga naar Hem toe om Hem mijn zonden te vertellen. Hij kent ze al, maar Hij zal ze van mij te horen krijgen.

(d) Ik ga naar Hem toe om Hem mijn angsten te vertellen. Hoe bedrukt ben ik soms als ik merk dat deze of gene verdorvenheid nog zo sterk is, terwijl ik dacht dat ze dodelijk getroffen was... Hoe beef ik als ik de HEERE door mijn dwaasheid zo heb gekrenkt dat Hij mij verlaten heeft, uit angst dat Hij nooit meer terugkomt, enzovoort.

(e) Ik ga naar Hem toe om Hem mijn hoop te vertellen. Want ergens heb ik nog hoop, midden in al mijn moedeloosheid... Ik ga om Hem dit alles te vertellen. Ik zal mijn hele hart voor Hem openen en mijn last bij Hem neerleggen. En als mijn nood mij niet naar Hem toe dreef, zou ik uit liefde toch naar Hem gaan. — Samengevat uit Samuel Lavington.

Vers 4

Tot God. Gelovigen zijn niet tevreden met het volbrengen van hun godsdienstige plichten, tenzij ze daarin God Zelf bereiken. We bedoelen hier niet het bereiken van God Zelf dat na alle plichten komt, in het zalige zien van God in heerlijkheid. We bedoelen het bereiken van God Zelf dat al mogelijk is in die plichten, terwijl we ze doen. Dan ontvangen we Gods bijzondere tegenwoordigheid: een echte gemeenschap, een echt contact en omgang met God, zodat we geestelijk voelen dat Hij daarin met ons is. Ik zeg Gods bijzondere tegenwoordigheid en echte gemeenschap, om die te onderscheiden van de gewone, vaste tegenwoordigheid en gemeenschap die God te allen tijde heeft met een gelovige. Joh. 14:16. — Nathanael Homes.

Vers 4

Mijn uitnemende vreugde. De psalmist mocht God gerust zijn uitnemende vreugde noemen. Want Hij overtreft alle andere vreugde oneindig ver, in aard, in mate en in duur. — Samuel Lavington.

Vers 4

Mijn uitnemende vreugde. Naarmate ons geloof sterker wordt, gaan we liefdevoller over God denken en tot Hem spreken. — J. P. Lange.

Vers 4

Uitnemende vreugde. Dat kun je van geen enkele andere vreugde zeggen. Alle andere schoonheid heeft haar grenzen, alle andere glans heeft haar schaduwkant. Dit is die grenzeloze zee: God. — E. Paxton Hood.

Vers 5

"Wat buigt gij u neder, o mijn ziel." David grijpt terug op zijn oude geneesmiddel. Eerder had hij zijn verdriet al tot bedaren gebracht met dezelfde overpeinzing, door zijn eigen ziel toe te spreken en zichzelf te berispen. Maar hier pakt hij het op als een probatum est, een beproefd middel. Hij spreekt zijn ziel kort en scherp aan: "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en wat zijt gij onrustig in mij?"

Je ziet hoe Davids heftige gevoelens hier verweven zijn met troost, en zijn troost met heftige gevoelens, totdat hij eindelijk de overwinning behaalt op zijn eigen hart. Geliefden, zonde en verdriet over de zonde komen niet in één keer tot rust. Sommige ongeduldige christenen denken: als niet alles meteen stil wordt, is alles verloren. Zo gaat het niet bij een echte christelijke ziel, bij de beste ziel die er leeft. Zo ging het ook niet bij David toen hij van streek was. Hij berispt zichzelf, maar de onrust is er nog. Hij berispt zichzelf opnieuw, en dan breekt de onrust weer uit. Hij berispt zichzelf nog eens, en dat is nauwelijks genoeg om zijn ziel te brengen tot een heilige, gezegende, rustige gesteldheid: tot die gezegende stilte en rust waarin de ziel

moet zijn, voordat zij haar eigen geluk kan genieten en zoete gemeenschap kan hebben met God.

Zo gaat het ook in de geneeskunde. Misschien haalt één zuiveringskuur het zieke vocht niet weg; dan moet er een tweede bij. Helpt ook die niet, dan een derde. Zo is het ook met de ziel: als ze één keer is berispt, is dat misschien niet genoeg. Dan moeten we er weer tegenaan, weer naar God toe. Misschien breken het verdriet en de kwaal dan opnieuw uit. Dan moeten we er opnieuw tegenaan en nooit opgeven. Dat is de juiste houding van een christen. — Richard Sibbes.

Vers 5

Hoop op God. Hoe verschrikkelijker de storm, hoe harder we het anker nodig hebben. Hebr. 6:19. — William S. Plumer.

Vers 5

Hoop op God. Wat Gods kinderen hier hebben, is niet het volle en volmaakte bezit. Hun staat is niet in re maar in spe, dat wil zeggen: niet in bezit maar in vooruitzicht. Zoals Christus' koninkrijk niet van deze wereld is, zo is onze hoop dat ook niet. De wereldling zegt: "een vogel in de hand". Geef mij vandaag, zeggen ze, en neem morgen wie wil. Maar gelovigen zeggen: spero meliora — wat ik verwacht, is beter dan wat ik nu bezit. — Elnathan Parr.

Vers 5

De wisselende strijd van de ziel geeft ons gelegenheid om de genadegaven te oefenen. Zo maakt God in Zijn wijsheid en goedheid er uiteindelijk een middel ten goede van. — Henry March.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

We wenden ons tot God —

1. Als onze Rechter: Doe mij recht.
2. Als onze Voorspraak: Twist mijn twistzaak.
3. Als onze Verlosser: Bevrijd mij.

Vers 1

De mening van de mensen weerlegd door Gods goedkeuring.

Vers 1

Hoe de HEERE de zaak van Zijn volk bepleit.

Vers 1

Bedrog en onrecht, twee adders uit één nest: hun oorsprong, hun aard, hun dwaasheid, hun einde.

Verzen 1-2, 4-5

Vijf keer "mijn":

1. Mijn zaak — "twist haar."
2. Mijn sterkte — "Gij zijt."
3. Mijn vreugde — God is.
4. Mijn ziel — "wat zijt gij onrustig."
5. Mijn God.

Vers 3

Zend Uw licht en Uw waarheid.

1. Wat is waarheid?
2. Hoe moet de waarheid worden verspreid?
3. Waarom moet zij worden verspreid?

4. Wie moet daarvoor het belangrijkste werktuig zijn? — Bewerkt naar Dr. Bogue, 1800.

Vers 3

De gewenste zegeningen, de gezochte leiding, het doel waar we naar verlangen.

Vers 3

Onder welke invloed we moeten opgaan naar de eredienst van God.

Vers 4

1. De plicht van de goede mens — uitgedrukt in tot God gaan.
2. Zijn gelukzaligheid — uitgedrukt in zich verblijden in God. — Samuel Lavington.

Vers 4 (eerste zinsdeel)

Wanneer? Dan. Waar? Bij Gods altaar. Wie? Ik. Waarom? Mijn uitnemende vreugde.

Vers 4 (tweede zinsdeel)

Alleen God kan voor Zijn schepselen een uitnemende vreugde zijn. — W. Dunlop's Sermons.

Vers 4

De vreugde van alle vreugde. De ziel van alle zielsvreugde.

Vers 4

Het grote doel van de openbare eredienst, de zaligheid ervan, en de lof die voortkomt uit het bereiken van dat doel.

Vers 4

1. Het middel tot vreugde: het altaar van God, of God in Christus Jezus.

2. De bronnen van vreugde: de eigenschappen van God — barmhartigheid, gerechtigheid, macht, heiligheid, zoals we ze zien in de verzoening.
3. De waarde van de vreugde: als troost, kracht en meer.

Vers 4

God, mijn uitnemende vreugde. Een zeer rijke en kostbare titel.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

Bezit, lof, besluit.

Vers 5

Herstel na ontmoediging. — R. Sibbes Sermons.

Vers 5

Ik zal Hem nog loven. Ik, ja ik; zal, vroeg of laat, zonder twijfel; nog, ondanks moeiten, vijanden en duivels; loven met dankbaarheid, vertrouwen en jubel; Hem boven alle andere helpers, ook al kwelt Hij mij nu.

Vers 5

De gezondheid van mijn aangezicht, die wegneemt wat het ontsiert: zonde, schaamte, vrees, zorg, smart, zwakheid en meer.

Werken over de drieënveertigste psalm

"Soul cordials against Sore Discomforts: in a Commentary or Explanations and Applications of the whole Forty-third Psalm", blz. 312-562 van "The Works of Dr. Nathanael Homes", 1652 (folio). In "Sabbaths at Home" van Henry March staat een uitleg van deze psalm. Zie "Treasury of David", Deel II, blz. 323.

Psalm 44

Titel

"Een onderwijzing, voor den opperzangmeester, onder de kinderen van Korach." (Engels: Maschil)

Dit opschrift lijkt sterk op dat van psalm 42. Dat bewijst nog niet dat dezelfde dichter beide psalmen schreef, maar het maakt het wel heel waarschijnlijk. Je hoeft geen andere schrijver te zoeken om een psalm aan toe te schrijven zolang David die kan hebben gemaakt. Daarom aarzelen we om dit heilige lied aan iemand anders toe te schrijven dan aan de grote psalmdichter. Toch kennen we nauwelijks een periode uit zijn leven waar dit lied echt bij past. Daarom moeten we ergens anders zoeken.

Misschien zingt hier een Israëlitische patriot uit kwade tijden. Vol geloof én verdriet bezingt hij de oude roem van zijn land en zijn pijn van nu. Hij vertelt over de gunsten uit vroeger tijd en over de zware ellende die zijn volk nu drukt. Wij als christenen kunnen deze psalm het best verstaan als het lied van de gemeente in een tijd van bijzonder zware vervolging. De laatste verzen doen denken aan de beroemde regels van Milton over het bloedbad onder de protestanten in de bergen van Piëmont. Dit lied past bij de stemmen van mensen die door genade zijn gered, de kinderen van Korach. Het staat vol onderwijzing, voor hen en voor alle anderen. Daarom draagt het de naam Maschil.

Indeling

In Psalm 44:2-4 horen we opnieuw over de machtige werken van de HEERE voor Israël. Ter herinnering daaraan spreekt de dichter zijn geloof in de HEERE uit, Psalm 44:5-9. Dan klinken de klaagtonen, Psalm 44:10-17. Daarna beroept het volk zich op zijn trouw aan God, Psalm 44:18-23. Tot slot smeekt de dichter de HEERE om in te grijpen, Psalm 44:24-27.

Uitleg

Vers 1

"O God! wij hebben het met onze oren gehoord." Over Uw machtige daden werd overal gepraat. We hebben Uw beroemde werken niet alleen in boeken gelezen. We hebben er ook over horen vertellen in de gewone gesprekken van het volk. Bij de gelovige Israëlieten werd de geschiedenis van hun volk met grote zorg en nauwkeurigheid mondeling doorgegeven. Die manier van doorgeven heeft zijn nadelen. Toch maakt ze zeker meer indruk op ons hart dan welke andere manier ook. Wat we met onze oren horen, raakt ons dieper dan wat we met onze ogen lezen.

Laten we dat goed onthouden, ook voor onszelf, en elke kans grijpen om het evangelie van onze Heere Jezus ook met de mond, viva voce, bekend te maken. Dat is de meest doeltreffende manier om iets door te geven, want een levend woord blijft hangen.

De woorden "met onze oren gehoord" kunnen wijzen op het plezier waarmee ze luisterden, op hun grote belangstelling en op het persoonlijke van dat horen. Ze kunnen ook wijzen op de levendige herinnering aan dit spannende verhaal dat hun ziel zo raakte. Veel mensen hebben oren en horen toch niet. Gelukkig zijn zij die oren hebben én hebben leren luisteren.

“Onze vaders hebben het ons verteld.” Betere verhalenvertellers konden ze niet hebben. Schoolmeesters zijn prima, maar vrome vaders zijn, van nature en door genade, de beste leraren van hun zonen. Die heilige taak kunnen ze ook niet aan een ander overlaten. Het is te vrezen dat veel kinderen van belijdende ouders voor God maar weinig kunnen aanvoeren van wat hun vaders hun hebben verteld. Als vaders over het geloof niet met hun kinderen durven praten, hoeven ze zich dan te verbazen dat het hart van die kinderen aan de zonde vastzit?

Elk vrij volk zit graag rond de haard om de heldendaden van zijn voorouders na te vertellen, “in de dappere dagen van weleer”. Zo maakte ook Gods volk onder het oude verbond de sfeer thuis vrolijk door aan tafel de wonderlijke daden van de HEERE, hun God, te vertellen. Gesprekken over het geloof hoeven niet saai te zijn. Dat konden ze ook niet zijn als het, zoals hier, meer over feiten dan over meningen ging.

“Gij hebt een werk gewrocht in hun dagen, in de dagen van ouds.” Ze begonnen met wat hun eigen ogen hadden gezien. Daarna gingen ze over op de verhalen uit hun jeugd. Let op: het belangrijkste in de geschiedenis die van vader op zoon werd doorgegeven, was het werk van God. Dat is de kern van alle geschiedenis. Niemand kan geschiedenis goed beschrijven als hij het werk van de HEERE niet kent. Het is prachtig om de voetsporen van de HEERE te zien op de zee van wisselende gebeurtenissen. Het is prachtig om Hem te zien rijden op de storm van oorlog, pest en hongersnood.

En het is het mooist om Zijn onveranderlijke zorg voor Zijn uitverkoren volk te zien. Wie heeft geleerd God in de geschiedenis te herkennen, heeft een goede les van zijn vaders geleerd. Geen kind van gelovige ouders mag onwetend blijven over zo’n heilige kunst.

Een volk dat zo is opgevoed als Israël, met een geschiedenis die zo wonderlijk is als de hunne, had altijd een argument klaar als het God in zijn nood om hulp vroeg. Want Hij Die nooit verandert, geeft in

elke daad van genade een onderpand van de barmhartigheid die nog moet komen. Wat we in het verleden hebben beleefd, is een krachtig pleidooi voor hulp nu.

Vers 2

"Gij hebt de heidenen met Uw hand uit de bezitting verdreven." Hier wordt het werk herdacht waarmee de Kanaänieten uit het beloofde land werden verdreven. Dat volk was talrijk, oorlogszuchtig, reusachtig en dapper, stevig gevestigd en sterk versterkt. Toch werd het verjaagd door een veel zwakker volk, omdat de HEERE in de strijd tegen de Kanaänieten was. Uit de Schrift weten we dat God een plaag stuurde (zodat het land zijn bewoners opat) en ook horzels op de Kanaänieten afstuurde. Op andere manieren brak Hij hun moed. De makkelijke overwinningen van Jozua waren dus alleen het gevolg van wat God van tevoren al tegen dat afgodische volk had gedaan.

"Maar henlieden geplant." De stammen van Israël werden geplant op de plaatsen die eerst door de heidenen waren bezet. Hevieten en Jebusieten werden uit hun steden gejaagd om ruimte te maken voor Efraïm en Juda. De grote Wonderdoener rukte de eiken van Basan met wortel en tak uit. In hun plaats plantte Hij Zijn eigen uitverkoren "wijngaard van roden wijn".

"Gij hebt de volken geplaagd." Die veroordeelde volken werden met oordelen en plagen gekweld. Met vuur en zwaard werden ze achtervolgd tot de dood, tot ze allemaal verdreven waren en de vijanden van Israël ver weg waren verbannen.

"Henlieden daarentegen doen voortschieten." (Engels: en hebt ze uitgeworpen) Dit slaat hoogstwaarschijnlijk op Israël en moet gelezen worden als: "hebt ze doen toenemen". Hij Die Zijn vijanden aan het schrikken maakte, glimlachte naar Zijn vrienden. Over de goddeloze volken liet Hij Zijn wraak komen, maar voor de uitverkoren stammen bewaarde Hij Zijn barmhartigheid. Wat is barmhartigheid mooi als ze naast de gerechtigheid staat! Helder straalt de ster van de genade in

de nacht van Gods toorn! Het is een ernstige gedachte dat Gods grote liefde haar tegenhanger heeft in de grootte van Zijn verontwaardiging. De barmhartigheid die Israël kreeg, weegt op tegen de geweldige wraak die duizenden Amorieten en Hethieten met de scherpte van het zwaard naar de hel veegde.

De hel is zo diep als de hemel hoog is. Het vuur van Tofet brandt even eeuwig als de gloed van de hemelse heerlijkheid. Gods macht laat zich zien in daden van barmhartigheid én van gerechtigheid. In benauwde tijden moeten we die macht voor ogen houden als steun voor ons wankelende geloof.

Vers 3

"Want zij hebben het land niet geerfd door hun zwaard." Kijk hoe alleen de HEERE hier groot wordt gemaakt, toen Hij Zijn volk bracht naar het land dat overvloeit van melk en honing! In Zijn bijzondere genade had Hij een verschil gemaakt tussen Kanaän en Israël. Daarom werkte Hij met Zijn eigen krachtige macht voor Zijn uitverkorenen en tegen hun tegenstanders. De stammen vochten voor hun erfdeel, maar hun succes was helemaal te danken aan de HEERE, Die met hen meewerkte. De krijgers van Israël zaten niet stil. Maar hun moed kwam op de tweede plaats, na dat geheimzinnige werk van God waardoor de muren van Jericho vielen en de heidenen het hart in de schoenen zonk.

Alle mannen die wapens konden dragen, werden ingezet, met al hun krachten. Maar zonder hulp van God was dat allemaal tevergeefs geweest. Daarom krijgt de HEERE alle eer, en dat is ook terecht.

Deze tekst is ook een mooie gelijkenis van het werk van de zaligheid. Mensen worden niet gered zonder gebed, berouw en dergelijke. Maar geen van die dingen redt een mens. De zaligheid komt helemaal van de HEERE. Kanaän werd niet veroverd zonder de legers van Israël. Maar het is net zo waar dat zíj het niet hebben veroverd. De HEE-

RE was de overwinnaar en het volk was slechts een werktuig in Zijn hand.

"En hun arm heeft hun geen heil gegeven." Ze konden hun gedenkwaardige overwinningen niet aan zichzelf toeschrijven. Hij Die zon en maan voor hen liet stilstaan, verdiende al hun lof. Zowel hun wapens als hun eigen kracht worden hier uitdrukkelijk afgewezen. Zo laat de dichter ons zien hoe snel mensen een succes aan bijkomende oorzaken toeschrijven.

"Maar Uw rechterhand, en Uw arm, en het licht Uws aangezichts." Gods hand streed daadwerkelijk voor hen. Zijn arm ondersteunde hen met een kracht die groter was dan een mens kan opbrengen. Zijn glimlach vulde hen met onverschrokken moed. Wie zou niet winnen met zo'n drievoudige hulp, ook al kwamen aarde, dood en hel in oorlog tegen hem op? Wat maakte het uit hoe lang de zonen van Enak waren of hoe angstaanjagend hun ijzeren wagens? Het was allemaal niets, helemaal niets, toen Jehova opstond om Israël te wreken.

"Omdat Gij een welbehagen in hen hadt." Hier ligt de bron van elke stroom van barmhartigheid. Gods vreugde in Zijn volk, Zijn bijzondere liefde, Zijn onderscheidende achting: dat is de hoofdveer die elk wiel van Zijn genadige voorzienigheid laat draaien. Israël was een uitverkoren volk. Vandaar hun overwinningen en de verstrooiing van hun vijanden. Gelovigen zijn een uitverkoren volk. Vandaar hun geestelijke zegeningen en overwinningen. Er was niets in het volk zelf dat hun succes kon verzekeren. Alleen de gunst van de HEERE deed het. Zo is het bij ons altijd, en zo zal het blijven. Onze hoop op eindelijke heerlijkheid mag niet rusten op iets in onszelf, maar op de vrije en soevereine gunst van de HEERE der heerscharen.

Vers 4

"Gij Zelf zijt mijn Koning, o God." Ik ken Uw macht en genade maar al te goed. Daarom erken ik U blij als de soevereine vorst van mijn hart. Wie onder de machtigen is zo luisterrijk als U? Niemand haalt het bij

U. Bij wie zou ik dan mijn hulde brengen of mijn hulp zoeken? God van mijn vaders in de oude tijd, U bent de vorst en leenheer van mijn ziel.

"Gebied de verlossingen Jakobs." Naar wie moet een volk opkijken, als niet naar zijn koning? Het is zijn taak om hun oorlogen voor hen uit te vechten. Voor onze Koning is het zo gemakkelijk om al onze vijanden uiteen te drijven! O Heere, Koning der koningen, wat kunt U Uw volk gemakkelijk redden! Eén woord van U is genoeg. Geef maar het bevel, en Uw vervolgde volk is vrij.

Jakobs lange leven zat vol beproevingen en verlossingen. Zijn nakomelingen worden hier naar hem genoemd, alsof de dichter wil laten zien dat hun ervaringen lijken op die van hun grote voorvader. Wie de zegeningen van Israël wil winnen, moet de smarten van Jakob delen. Dit vers bevat een persoonlijke belijdenis en een voorbede. Wie het zekerst weet dat hij een eigen deel in God heeft, kan het best bidden. En wie de diepste zekerheid heeft dat de HEERE zijn God is, moet de eerste zijn om te pleiten voor de rest van het beproefde gezin van de getrouwen.

Vers 5

"Door U zullen wij onze wederpartijders met hoornen stoten." De strijd was van heel dichtbij. Bogen hielpen niet meer en zwaarden waren van geen nut. Het kwam aan op dolken en op worstelen, man tegen man, duwen en trekken. De God van Jakob liet in het nageslacht van Jakob de worsteling van hun voorvader opnieuw gebeuren. En hoe ging het toen met het geloof? Kon het voet bij stuk blijven staan tegenover de vijand en zich staande houden? Ja zeker! Het kwam als overwinnaar uit de strijd. Want het geloof is sterk in het gevecht van heel dichtbij en werpt al zijn tegenstanders neer, omdat de HEERE zijn helper is.

"In Uw Naam zullen wij vertreden, die tegen ons opstaan." De Naam van de HEERE diende als wapen. Wie die Naam gebruikte, kon

zich op zijn vijanden storten en hen met jubelende moed vermorzelen. In verbondenheid en gemeenschap met God doen heiligen wonderen. Als God voor ons is, wie zal dan tegen ons zijn? Let goed op dat alle overwinningen van deze gelovigen "door U" en "in Uw Naam" zijn. Laten we dat nooit vergeten. Anders trekken we op eigen kosten ten strijde en lopen we een jammerlijke nederlaag op.

Laten we ook niet vervallen in de even gevaarlijke zonde van wantrouwen. De HEERE kan de zwaksten onder ons opgewassen maken tegen elke noodsituatie. Vandaag zijn we misschien schuchter en weerloos als schapen. Maar Hij kan ons door Zijn macht sterk maken als de eerstgeborene van Zijn rund. Hij kan ons laten stoten als met de hoorns van eenhoorns, tot degenen die tegen ons opstonden zo verbrijzeld en gekneusd zijn dat ze nooit meer opstaan. Mensen die uit zichzelf nauwelijks overeind blijven, maar als kleine kinderen waggelen en vallen, worden door goddelijke hulp in staat gesteld hun vijanden te overwinnen en hun voeten op hun nek te zetten. Lees maar over Christens gevecht met Apollyon en zie hoe

> *"Die man stond zo dapper zijn man,*
> *Dat hij de boze deed vluchten."*

Vers 6

"Want ik vertrouw niet op mijn boog, en mijn zwaard zal mij niet verlossen." Uw volk Israël heeft onder Uw leiding de heidenen verdrongen en hun land gewonnen. Dat lukte niet door wapenkunst of sterke armen, maar door Uw macht alleen. Daarom geven wij voorgoed elk vertrouwen op uiterlijke zekerheden op, waar andere mensen zo mee pochen. We werpen ons op de almacht van onze God. Bogen waren pas door koning Saul ingevoerd. In de vroege geschiedenis van Israël golden ze als zeer geduchte wapens. Hier worden ze samen met het alles overwinnende zwaard opzijgelegd, zodat er ruimte komt voor geloof in de levende God.

Dit vers is geschreven in de ik-vorm. Het kan dienen als geloofsbelijdenis van elke gelovige die afstand doet van zijn eigen gerechtigheid en kracht en alleen naar de Heere Jezus kijkt. O, was er maar genade om vast te houden aan deze zelfverloochening! Want helaas, onze trotse natuur is maar al te geneigd haar vertrouwen te stellen op de opgeblazen en ingebeelde kracht van het schepsel. Arm van vlees, hoe durf ik je te vertrouwen? Hoe durf ik de vloek over mezelf af te roepen van hen die op mensen vertrouwen?

Vers 7

"Maar Gij verlost ons van onze wederpartijders." In vroegere eeuwen hebben we al onze redding aan U te danken gehad, o God. Nooit hebt U ons in de steek gelaten. Uit elk gevaar hebt U ons gered.

"En Gij maakt onze haters beschaamd." Met de rug van Uw reddende hand hebt U hun een oorvijg gegeven, zodat ze hun gezicht verborgen. U hebt hen zo verslagen dat ze zich schaamden: ze waren overwonnen door zulke nietige tegenstanders als ze de Israëlieten vonden. Let altijd op dit dubbele werk van God: Hij zegent Zijn volk en brengt Zijn vijanden in verwarring. Farao verdrinkt terwijl Israël door de zee trekt. Amalek wordt verslagen terwijl de stammen zich verheugen. De heidenen worden uit hun woningen verjaagd terwijl de zonen van Jakob rusten onder hun wijnstok en vijgenboom.

Vers 8

"In God roemen wij den gansen dag." We hebben alle reden om dat te doen als we Zijn machtige daden vertellen. Wat een gezegend roemen is dit! Het is de enige vorm van roemen die te verdragen is. Al het andere manna kreeg wormen en ging stinken, behalve het manna dat voor de HEERE was weggelegd. Zo is ook al het andere roemen walgelijk, behalve dit roemen in de HEERE, dat lofwaardig en aangenaam is.

"En Uw Naam zullen wij loven in eeuwigheid." Lof moet blijven doorgaan. Ook al waren er geen nieuwe daden van liefde, dan nog

moet de HEERE geprezen worden voor wat Hij voor Zijn volk heeft gedaan. Laat het lied hoog opklinken als we denken aan de eeuwige liefde die ons uitkoos, ons voorbestemde tot zonen, ons vrijkocht met een prijs en ons daarna verrijkte met alle volheid van God.

Sela. Hier past een pauze, want we staan op het punt van de hoogste naar de laagste toon af te dalen. We horen niet langer de tamboerijn van Mirjam, maar het wenen van Rachel.

Vers 9

"Maar nu hebt Gij ons verstoten en te schande gemaakt." Hier begint de vaderlandslievende dichter de vroegere glorie van de geschiedenis van zijn volk te stellen tegenover het verdriet en de nood van nu. Dat verdriet schrijft hij niet toe aan de dood van een menselijke aanvoerder, noch aan de wisselvalligheden van de oorlog, maar alleen aan het feit dat Israëls God Zich heeft teruggetrokken. Voor de treurende leek het alsof Jehova Zijn volk moe was geworden en het met afschuw van Zich had weggezet, zoals mensen melaatse kleren wegleggen omdat ze er een afkeer van hebben. Om Zijn ongenoegen te tonen had Hij Zijn volk tot bespotting van de heidenen gemaakt. Hun makkelijke overwinningen op Israëls grootste legers bedekten Israël met schande.

Wee een gemeente en een volk wanneer de HEERE Zich met de werkzame kracht van Zijn Geest van hen terugtrekt! Een grotere schande of droefheid hebben ze niet nodig. Hij zal Zijn volk niet voorgoed en volledig verstoten, maar menige gemeente is vanwege zonde overgelaten aan nederlaag en schande. Daarom moeten alle gemeenten heel waakzaam zijn, zodat hetzelfde hun niet overkomt. Armoede en nood brengen geen schande over een volk. Maar als de HEERE afwezig is, verliest een gemeente alles wat haar kan verheffen en veredelen.

"Dewijl Gij met onze krijgsheiren niet uittrekt." Als de HEERE niet de leider is, wat hebben sterke bataljons dan voor zin? Vergeefs zijn

de gezamenlijke inspanningen van de ijverigste werkers als Gods arm niet wordt geopenbaard. Mogen wij in onze gemeenten nooit hoeven te treuren dat de bediening, de zondagsschool, het zendingswerk, het huisbezoek en het straatpreken zonder hulp van God worden uitgevoerd. Als onze grote bondgenoot niet met ons meegaat, is onze nederlaag onvermijdelijk.

Vers 10

"Gij doet ons achterwaarts keren van den wederpartijder." Wie beseft dat de HEERE hem heeft verlaten, verliest razendsnel zijn moed. Wie de HEERE niet voorop laat gaan, eindigt de strijd op de vlucht. "En onze haters beroven ons voor zich." Na de nederlaag en de aftocht volgt de plundering. Het arme, verslagen volk betaalde een afschuwelijke prijs voor zijn nederlaag. Roof en moord legden het veroverde land in puin, en de indringers sleepten mee wat ze maar konden dragen van alles wat kostbaar was.

Ook in ons geloofsleven weten we wat het is om door onze vijanden te worden leeggeroofd. Twijfel en angst stelen onze troost, en vreselijke voorgevoelens plunderen onze hoop. En dat alles gebeurt omdat de HEERE, om redenen van Zijn wijsheid, het goed vindt ons een tijd aan onszelf over te laten. Wat een ellende voor een ziel die zich verlaten voelt! Geen ramp haalt het bij het verdriet van door God verlaten te zijn, al is het maar voor een kort ogenblik.

Vers 11

"Gij geeft ons over als schapen ter spijze." Zoals schapen worden geslacht voor het vlees, zo werd dit volk bij hele kudden gedood, en dat gebeurde gemakkelijk en vaak. Ze werden niet gedood met de waardigheid van een offer, maar met de wreedheid van de slachtbank. Het leek wel of God hen prijsgaf als schapen die voor de slager zijn bestemd, en hen aan hun lot overliet zoals de huurling de kudde aan de wolven overlaat. Wat een bittere, welsprekende klacht!

“En Gij verstrooit ons onder de heidenen.” Velen werden als gevangenen meegevoerd, ver weg van de openbare eredienst in de tempel van God, om als ballingen te verkommeren te midden van afgodendienaars. Dit alles wordt aan de HEERE toegeschreven, alsof Hij het toeliet en het zelfs naar Zijn eigen besluit liet gebeuren. Het is goed om in ons verdriet Gods hand te zoeken, want die is er zeker.

Vers 12

“Gij verkoopt Uw volk om geen waardij.” Zoals een verkoper zijn waar meegeeft aan iedereen die haar wil hebben, zo leek de HEERE Zijn volk over te leveren aan elk volk dat tegen hen oorlog wilde voeren. Intussen was er in al Israëls ellende geen enkel goed gevolg te zien. Voor zover de dichter kon nagaan, kreeg de naam van de HEERE geen eer door het lijden van Zijn volk. Ze werden aan hun vijanden weggegeven alsof ze zo weinig waard waren dat ze zelfs de gewone slavenprijs niet opbrachten. En de HEERE leek er niet eens op uit om aan hen te verdienen, als ze maar leden. De jammerklacht in deze regel is als azijn vermengd met gal. Het is een uitroep die past bij de wenende profeet.

“En Gij verhoogt hun prijs niet.” (Engels: en vermeerdert Uw rijkdom niet door hun prijs) Als Jehova door al deze ellende verheerlijkt was, had men het geduldig kunnen dragen. Maar het was juist andersom. Door de rampen van het volk werd de naam van de HEERE bespot door de spottende heidenen, die Israëls nederlaag zagen als de nederlaag van Jehova Zelf. Een gelovige heeft het altijd lichter als hij ziet dat Gods grote naam erdoor geëerd zal worden. Maar het maakt de ellende veel zwaarder als we het gevoel hebben dat we voor niets worden gekweld.

Laat dit ons tot troost zijn: de HEERE wordt in werkelijkheid wel verheerlijkt. Ook als we nergens zien dat er eer naar Hem toe stroomt, voert Hij toch Zijn eigen verborgen plannen uit. Het grote

resultaat daarvan zal te zijner tijd worden onthuld. We lijden niet voor niets, en ons verdriet blijft niet zonder vrucht.

Vers 13

"Gij stelt ons onze naburen tot smaad." Hoon is altijd een bijzonder bitter ingrediënt in de beker van onderdrukten. De spot en de grappen van de overwinnaars doen de verslagenen bijna net zoveel pijn als hun zwaarden en speren. Het was inderdaad onbegrijpelijk dat God Zijn koninklijke volk, Zijn eigen volk, liet uitlachen door iedereen die in de buurt woonde.

"Tot spot en schimp dengenen, die rondom ons zijn." Het vertrapte volk was een algemene grap geworden. "Zo verachtelijk als Israël!" riep de wrede tong van de tiran. De hoon was zo gewoon geworden dat de buurvolken, hoewel ze misschien net zo onderdrukt werden, de woorden van de overwinnaars overnamen en meededen met de algemene spot. Je een mikpunt van hoon te weten voor sterken en zwakken, voor hoger, gelijk en lager geplaatsten, is zwaar om te dragen. De tand van de spot bijt tot op het bot.

De dichter beschrijft de wreedheid van de vijand uitgebreid, om de HEERE tot medelijden te bewegen. Hij schreef immers al het leed van zijn volk toe aan Gods rechtvaardige toorn. Zo gebruikt hij het allerbeste argument, want het lijden van Zijn uitverkorenen raakt Gods hart veel sneller dan welke redenering ook. Geloofd zij Zijn naam! Onze grote Voorspraak daarboven weet precies hoe Hij dit krachtige pleidooi moet gebruiken. Als wij vandaag smaad dragen om de waarheid, zal Hij het voor de eeuwige troon aan de orde stellen. En zou God Zijn eigen uitverkorenen niet recht doen? Een vader kan het niet lang aanzien dat zijn kinderen kwetsend worden behandeld. Een tijdje kan hij het misschien verdragen, maar zijn liefde laat al snel zijn woede ontbranden. Dan loopt het slecht af voor de vervolger en de lasteraar.

Vers 14

"Gij stelt ons tot een spreekwoord onder de heidenen, tot een hoofdschudding onder de volken." Hier klinkt de klacht opnieuw. Ze waren zo diep gezonken dat niemand hen nog eerbied toonde. Overal en openlijk werden ze behandeld als schandelijk en verachtelijk. Wie anderen beledigde, haalde Israëls naam erbij als kruiderij voor de eigen smaad. En als iemand toevallig een nakomeling van Jakob op straat zag, maakte hij schunnige gebaren om hem te pesten. Wie het leegst in zijn hoofd was, schudde dat hoofd het hardst naar het afgezonderde volk. Ze waren het vaste doelwit van elke domme pijl.

Zo is het de rechtvaardigen in vroegere eeuwen vergaan. Zo gaat het hun tot op zekere hoogte nu nog, en zo kan het opnieuw hun erfdeel worden, en dan in de ergste zin. De wereld herkent haar eigen adel niet. Ze heeft geen oog voor echte voortreffelijkheid. Ze had een kruis klaar voor de Meester, dus we kunnen niet verwachten dat ze kronen uitdeelt aan Zijn leerlingen.

Vers 15

"Mijn schande is den gansen dag voor mij." De dichter maakt zichzelf tot de vertegenwoordiger van zijn volk en vertelt hoe hij zelf voortdurend in zielenood zit. Wie niets voelt bij het verdriet van de gemeente waartoe hij behoort, of van het volk waarvan hij burger is, is een man met een slecht karakter. Hoe beter het hart, hoe groter het meeleven.

"En de schaamte mijns aangezichts bedekt mij." Eén aanhoudende blos, als een karmozijnrode mantel, hulde hem in, zowel voor God als voor mensen. Voor God voelde hij dat de goddelijke verlating welverdiend was. Voor mensen voelde hij dat hij en zijn volk echt verachtelijk waren nu de hulp uit de hemel was weggebleven. Het is goed voor een volk als er nog mensen in zijn midden zijn die zijn zonde en schande ter harte nemen. God zal medelijden hebben met Zijn getuchtigden. En het is een onderpand daarvan wanneer Hij ons bijzon-

dere dienaren stuurt, mensen met een tedere ziel, die de zaak van het volk als hun eigen zaak aanvaarden.

Vers 16

"Om de stem des honers en des lasteraars." Het lijkt erop dat de tegenstanders van het spotten met Gods volk doorgingen naar het beledigen van God Zelf. Ze gingen van vervolging over naar de zonde die er vlak naast ligt: lastering. "Vanwege den vijand en den wraakgierige." De vijand schepte erover op dat hij de nederlagen van zijn voorouders wreekte. Ze namen wraak voor de oude overwinningen van Israël door te spotten met het volk dat nu gevallen was.

Dit was een droevige toestand voor een volk, maar zeker geen hopeloos geval. De HEERE had al dit kwaad over hen gebracht, en Hij kon hen er met even veel gemak weer van bevrijden. Zolang Israël alleen naar zijn God opzag en niet naar zijn eigen arm, kon geen vijand het onder zijn voet houden. Het móést opstaan, want God stond aan zijn kant.

Vers 17

"Dit alles is ons overkomen, nochtans hebben wij U niet vergeten." Hier houdt de dichter vol dat Israël zijn trouw aan Jehova niet had opgegeven. Als we midden in veel verdriet nog steeds met liefdevolle gehoorzaamheid vasthouden aan God, dan is het goed met ons. Echte trouw kan een ruwe behandeling verdragen. Wie God volgt om wat hij ervoor terugkrijgt, laat Hem vallen zodra de vervolging losbarst. Zo niet de oprechte gelovige. Hij vergeet zijn God niet, ook als het allerergste gebeurt.

"Noch valselijk gehandeld tegen Uw verbond." Er was geen afgod neergezet en de voorgeschreven eredienst was niet opgegeven. God werd nog altijd door het hele volk erkend. Daarom dringt de dichter des te ernstiger aan dat de HEERE ingrijpt. Dit vers en de verzen die volgen passen op de lippen van martelaren. De hele psalm zou zelfs de klacht van de martelaar kunnen heten. De heiligen leden niet voor

zonde, maar voor gerechtigheid. Niet voor leugen, maar voor waarheid. Niet omdat ze de HEERE verlieten, maar omdat ze Hem dicht op de hielen volgden. Zulk lijden kan vreselijk zijn, maar het is buitengewoon eervol. En de troost van de HEERE zal hen dragen die waardig worden bevonden om voor Christus te lijden.

Vers 18

"Ons hart is niet achterwaarts gekeerd, noch onze gang geweken van Uw pad." Hart en leven waren het met elkaar eens, en beide bleven trouw aan de weg van de HEERE. Zowel van binnen als van buiten hadden deze godvruchtige lijders niets misdaan. Ze waren niet helemaal volmaakt, maar ze waren oprecht vrij van elke bewuste overtreding. Het was een gezond teken voor het volk dat de dichter-profeet kon getuigen van zijn oprechtheid voor God, in hart én daad. Veel vaker zag het er heel anders uit, want de stammen waren maar al te snel geneigd andere goden op te richten en de rots van hun redding te verlaten.

Vers 19

"Hoewel Gij ons verpletterd hebt in een plaats der draken." Ze waren volledig vermorzeld en verwoest, en als het ware gedwongen om samen te leven met dieren als jakhalzen, uilen en slangen, die in verlaten ruïnes wonen. Toch bleef Israël trouw. Trouw blijven aan een God Die slaat, zelfs als Zijn slagen onze vreugde in puin leggen, is precies zoals de HEERE het graag ziet. Beter door God gebroken dan van God losgebroken. Beter wonen in de plaats der draken dan onder bedriegers.

"En ons met een doodsschaduw bedekt hebt." Dit zijn heel sterke woorden. Het volk wordt beschreven als volledig gehuld in het dichte donker van wanhoop en dood, ingepakt alsof het opgesloten zat in hopeloosheid. Toch beroept het zich erop dat het zijn God niet vergat, en wat een heerlijk pleidooi is dat! Liever de dood dan ontrouw

aan het geloof. Wie God trouw blijft, zal merken dat Hij hem nooit ontrouw wordt.

Vers 20

Nu doet de dichter een beroep op Gods alwetendheid. Hij roept God Zelf op als getuige dat Israël geen andere god had opgericht. “Zo wij den Naam onzes Gods hadden vergeten.” Dat zou de eerste stap naar afval zijn. Eerst vergeten mensen de ware God, daarna aanbidden ze de valse. “En onze handen tot een vreemden God uitgebreid.” Het uitstrekken van de handen was het teken van aanbidding of van smeking in gebed. Dat hadden ze voor geen enkele afgod van de heidenen gedaan.

Vers 21

“Zou God zulks niet onderzoeken?” Had zulke afgoderij voor Hem verborgen kunnen blijven? Zou Hij niet met heilige verontwaardiging ontdekt hebben dat ze Hem ontrouw waren, zelfs als die ontrouw alleen in het hart verborgen was geweest en in het leven niet zichtbaar werd?

“Want Hij weet de verborgenheden des harten.” Hij kent de binnenste bewegingen van onze geest, en daarom kon dit Hem niet zijn ontgaan. Het gaat niet alleen om het hart dat verborgen is. Het gaat om de verborgenheden van het hart, de geheimen van het meest geheime wat er is. Die liggen voor God open als een boek voor de lezer. De redenering is dat de HEERE Zelf wist dat het volk oprecht Zijn volgeling was, en dat Hij hen dus niet bezocht vanwege zonde. De verdrukking moest dus duidelijk een heel andere oorzaak hebben.

Vers 22

“Maar om Uwentwil.” Dat wil zeggen: om Úwentwil en om niets anders. Niet om onze overtredingen, maar omdat we U gehoorzamen. De beproevingen van deze smekelingen kwamen over hen omdat ze hun God trouw waren. “Worden wij den gansen dag gedood.” De ver-

volging hield nooit op hen te achtervolgen tot de dood. Ze kregen geen adempauze en vonden geen deur om te ontsnappen. En dat alles voor God, omdat ze hun God van het verbond en hun Koning niet wilden verlaten.

"Wij worden geacht als slachtschapen." Het lijkt alsof we alleen bestemd waren om gedood te worden, en met opzet gemaakt als slachtoffers. Alsof het net zo gemakkelijk en net zo onschuldig was om ons te doden als om schapen te slachten. In dit vers en de volgende horen we duidelijk de roep van de martelaar. Vanuit Piëmont en Smithfield, vanuit de bloedige Bartholomeüsnacht en de dragonnades van Claverhouse stijgt dit pleidooi op naar de hemel, terwijl de zielen onder het altaar hun plechtige roep om wraak voortzetten. Niet lang meer zal de gemeente zo pleiten. Haar schande wordt vergoed, haar overwinning breekt aan.

Vers 23

"Waak op, waarom zoudt Gij slapen, HEERE." God slaapt niet. Maar de dichter zegt het zo, alsof hij Gods werkeloosheid op geen andere manier kon verklaren. Hij wil zo graag dat de grote Rechter een einde maakt aan de onderdrukking en de heiligen vrede geeft. Daarom roept hij: "Waak op!" Hij snapt niet waarom een bewind van tirannie en de onderdrukking van wat goed is worden toegelaten. Daarom vraagt hij: "Waarom zoudt Gij slapen?"

"Ontwaak." Meer hoeft U niet te doen: één beweging van U is genoeg om ons te redden. "Verstoot niet in eeuwigheid." Lang genoeg hebt U ons verlaten. De vreselijke gevolgen van Uw afwezigheid maken ons kapot. Maak een einde aan onze rampen en laat Uw toorn bedaren. In tijden van vervolging roepen mensen snel: 'Waar is de God van Israël?' Als we bedenken wat de heiligen van hun trotse vijanden hebben moeten doorstaan, voegen we onze stem bij de grote martelaarsroep. Dan zingen we mee met de dichter van het Paradijs:

> *"Wreek, o Heere, Uw geslachte heiligen, wier beenderen*
> *Verstrooid liggen op de koude Alpenbergen;*
> *Zelfs hen die van oudsher Uw waarheid zo zuiver bewaarden*
> *Toen al onze vaderen blokken en stenen aanbaden;*
> *Vergeet niet, teken in Uw boek de zuchten aan*
> *Van hen die Uw schapen waren."*

Vers 24

"Waarom zoudt Gij Uw aangezicht verbergen, onze ellende en onze onderdrukking vergeten?" Niet korzelig, maar met verdriet en met een open vraag mogen we de HEERE ondervragen als Zijn handelen een raadsel voor ons is. We mogen onze zaak met argumenten bepleiten en ons recht inroepen voor het aangezicht van de hoge Majesteit. Waarom, Heere, bent U zo vergeetachtig voor het leed van Uw kinderen? Deze vraag is veel gemakkelijker gesteld dan beantwoord. Midden in de vervolging is het inderdaad moeilijk om te zien waarom we zo zwaar moeten lijden.

Vers 25

"Want onze ziel is in het stof nedergebogen." Ons hart ligt zo laag als maar kan, zo laag als het stof onder de voetzolen van mensen. Als het hart zakt, ligt de mens echt op de grond. Hartzeer is het diepste zeer. "Onze buik kleeft aan de aarde." De mens ligt plat op de grond, en hij ligt er niet alleen: hij zit eraan vast, eraan vastgeplakt. Het is echte ellende als het hart zichzelf niet kan ontvluchten, opgesloten zit in zijn eigen neerslachtigheid en vastgebonden is met de touwen van moedeloosheid. Gods heiligen kunnen zo diep gebogen gaan. Ze kunnen niet alleen in het stof liggen, maar zelfs op de mesthoop, zoals Job en Lazarus. Maar hun dag komt, hun lot zal keren, en na hun bittere winter krijgen ze een mooie zomer.

Vers 26

"Sta op, ons ter hulp." Wat een kort gebed, en toch zo zoet en vol! Het komt meteen ter zake. Het is helder, eenvoudig en dringend, en zo zouden alle gebeden moeten zijn. "En verlos ons om Uwer goedertierenheid wil." Hier hoor je het laatste pleidooi. Wat we vragen is verlossing, en waarop we ons beroepen is barmhartigheid. Dat doen hier mensen die in hun lijden trouw zijn gebleven en hun God niet hebben vergeten. Een beroep op barmhartigheid staat altijd sterk, en niemand zal ooit een beter vinden.

> *"Was ik een martelaar op de brandstapel,*
> *Dan zou ik pleiten op de naam van mijn Zaligmaker,*
> *Vergeving afsmeken om Zijnentwil,*
> *En geen andere grond aanvoeren."*

Hier eindigt deze gedenkwaardige psalm. Maar haar kracht houdt hier niet op. In de hemel werkt ze door, en vandaar brengt ze redding voor het beproefde volk van God.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Wie deze psalm overziet, twijfelt er niet aan dat hier Israëlieten aan het woord zijn. En toch vinden de meeste uitleggers het moeilijk om haar zo te lezen, dus in de natuurlijke zin. Sommigen lieten die uitleg zelfs los. Ze konden in de geschiedenis van dat volk namelijk geen tijd aanwijzen die aanleiding gaf tot deze psalm en haar woorden bevestigt.

Zo kan ze niet over de Babylonische ballingschap gaan. Daartegen is terecht ingebracht, ten eerste, dat Ps. 44:12 en 44:15 de sprekers beschrijven als mensen die God "verstrooit … onder de heidenen" en stelt "tot een spreekwoord onder de heidenen", terwijl hun ballingschap toen tot één land beperkt bleef. Ten tweede wordt in Ps.

44:18-22 verzekerd dat zij trouw zijn gebleven aan de dienst van de ware God. Hij wordt als getuige aangeroepen: Hij moet de lijdenden vrijspreken van de schuld dat zij dit kwaad zelf over zich hebben gehaald. Die gevangenschap was juist een straf voor het volk, om zijn afval en vooral om de zware zonde van de afgoderij.

Dezelfde bezwaren gelden tegen een uitleg die de psalm betrekt op de dagen van Antiochus Epifanes en de Makkabeeën. Bovendien spreekt de geschiedenis van de canon van de Schrift beslist tegen zo'n late datering van welke psalm dan ook.

Aan de tijd van David kun je nog minder denken. De godsdienst was toen wel zuiver, maar het volk was niet verstrooid, en er was geen ramp die de klacht kon rechtvaardigen: "Gij hebt ons verstoten en te schande gemaakt … Gij geeft ons over als schapen ter spijze", enzovoort. Daaruit blijkt dat er geen andere keus is dan de psalm uitsluitend te zien als de taal van de christelijke kerk. En dan van de kerk in haar eerste dagen, de tijd van haar grootste zuiverheid en tegelijk van haar zwaarste lijden. — William de Burgh.

Gehele psalm

Ambrosius merkt op dat we in de vorige psalmen een profetie hebben gezien van het lijden, de opstanding en de hemelvaart van Christus, en van de komst van de Heilige Geest. Hier leren we dat we zelf bereid moeten zijn te strijden en te lijden, zodat deze dingen ons tot nut zijn. Onze eigen wil moet meewerken met Gods genade. — Christopher Wordsworth.

Vers 1

"Wij hebben het met onze oren gehoord." Dat wil zeggen: we hebben het niet alleen gehoord, maar met de grootste aandacht en genegenheid ter harte genomen. Dit is geen overbodige herhaling. Het legt juist nadruk op wat er gezegd wordt. — John Trapp.

Vers 1

"Onze vaders hebben het ons verteld." Luister hiernaar, zegt Basilius, jullie vaders die nalaten je kinderen te leren wat Gods vrees en liefde in hen kan opwekken, en het geloof om op Hem te steunen en Hem te zoeken in alle tijden van gevaar. Die vaders maakten van hun monden als het ware boeken, waarin de machtige daden van de HEERE te lezen waren tot Zijn eer, boeken die het hart van hun kinderen naar Hem toe trokken. — John Mayer.

Vers 1

"Gij hebt een werk gewrocht in hun dagen." Waarom spreekt de psalm van maar één werk, terwijl Hij toch zoveel verlossingen heeft gebracht? Denk aan de doortocht door de Rode Zee, tot en met de vernietiging van honderdvijfentachtigduizend man in het leger van de Assyriërs. Het antwoord is: al die verlossingen waren slechts voorbeelden van dat ene grote werk, dat ene uitsteken van de hand van de HEERE. Toen werd Satan overwonnen, de dood vernietigd en het koninkrijk der hemelen geopend voor alle gelovigen. — Ambrosius.

Vers 1

"Gij hebt een werk gewrocht in hun dagen." Andere volken bezingen in hun liederen de heldenmoed van hun voorouders. In de liederen van Israël zingt men juist over wat God heeft gedaan. — Augustus F. Tholuck.

Vers 1

Er zijn drie voorwaarden om goed te leren. 1. Opzet en aandacht bij wie luistert: "wij hebben het met onze oren gehoord". 2. Gezag bij wie onderwijst: "onze vaders hebben het ons verteld". 3. Liefde tussen leraar en leerling: "onze vaders". — Hugo (kardinaal), aangehaald in Neale's Commentary.

Verzen 1-2, 4-8

Kinderen erven van hun ouders. Het zou tegennatuurlijk zijn als een vader vóór zijn sterven zijn schat in de grond begroef, op een plek waar zijn kinderen haar nooit kunnen vinden of gebruiken. Welnu, Gods weldaden vormen een niet gering deel van Zijn schat, en ook van de erfenis van Zijn kinderen. Ze helpen het geloof, geven reden tot lofprijs en sporen aan tot gehoorzaamheid. "Onze vaders hebben het ons verteld: Gij hebt een werk gewrocht in hun dagen … Gij hebt de heidenen met Uw hand uit de bezitting verdreven", enzovoort (Ps. 44:2-3). Daaraan ontlenen zij hun vertrouwen: "Gij Zelf zijt mijn Koning, o God! gebied de verlossingen Jakobs" (Ps. 44:5). En zo worden zij ook bewogen tot dankbaarheid: "In God roemen wij den gansen dag, en Uw Naam zullen wij loven in eeuwigheid" (Ps. 44:9).

Zoals kinderen de erfgenamen van hun ouders zijn, zo zijn zij ook met recht verplicht de schulden van hun ouders te betalen. De grote schuld waarmee een heilige bij zijn sterven belast is, is wat hij aan God verschuldigd is voor Zijn weldaden. Daarom is het redelijk dat hij zijn nageslacht aan de akte daarvan bindt. Zo kun je God in de hemel en op aarde tegelijk loven. — William Gurnall.

Vers 3

"Want zij hebben het land niet geerfd door hun zwaard." Het aandeel van de HEERE in een werk zie je het best wanneer het aandeel van de mens als niets wordt aangewezen: alles wat hij als werktuig daarin heeft gedaan of had kunnen doen. Dan wordt de mens gezien als los van God, Die de werktuigen in beweging bracht en door hen deed wat Hij wilde. — David Dickson.

Vers 3

"Omdat Gij een welbehagen in hen hadt." Vrije genade was de diepste oorzaak van al hun geluk. God had hen lief omdat Hij hen liefhad. Zie

Deut. 7:7. Uit liefde koos Hij hen, en daarna had Hij hen lief om die keuze. — John Trapp.

Vers 3

Gods liefde voor Israël was vrij, onverdiend en verbazingwekkend. Hij gaf hun een land waarvoor zij niet gewerkt hadden, steden die zij niet gebouwd hadden, wijngaarden en olijfgaarden die zij niet geplant hadden. Zie Joz. 24:13. Soms werden zwaard noch boog gebruikt, en waren horzels de werktuigen van de verovering. Zie Joz. 24:12. Sinds de val van Adam is alles wat een gewoon mens aan goeds ontvangt, een onverdiende weldaad. — William S. Plumer.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

De profeet neemt niet aan dat Abraham enige waardigheid bezat, en hij denkt zich in diens nageslacht ook geen verdienste waarom God zo mild met hen omging. Alles schrijft hij toe aan Gods welbehagen … En de psalmist heeft het hier ook niet over Gods algemene welwillendheid, die zich uitstrekt tot het hele mensdom. Hij spreekt over het verschil tussen de uitverkorenen en de rest van de wereld. De oorzaak van dat verschil wordt hier teruggebracht tot Gods welbehagen alleen. — Johannes Calvijn.

Vers 5

“Door U zullen wij onze wederpartijders met hoornen stoten.” Letterlijk: “wij zullen hen met onze hoorn in de lucht slingeren”. Dat is een beeld uit de natuur: een os of stier slingert de honden die hem aanvallen de lucht in. — Adam Clarke.

Vers 6

“Ik vertrouw niet op mijn boog, en mijn zwaard zal mij niet verlossen.” Met boog en zwaard bedoelt hij alle soorten wapens en krijgsmiddelen. Met “verlossen” bedoelt hij: redden uit gevaren. Hij spreekt als

één persoon, omdat alle gelovigen samen maar één lichaam vormen, en hij spreekt namens al die anderen. — Thomas Wilcocks.

Vers 6

"Ik vertrouw niet op mijn boog" enzovoort. Ik vertrouw niet op mijn eigen zwaard of boog, maar op het zwaard van de goddelijke Krijgsman en op de boog van de goddelijke Boogschutter, Wiens pijlen scherp zijn in het hart van Zijn vijanden. Zo beschrijft de volgende psalm het (Ps. 45:4-6). Door dat beeld is die psalm met deze verbonden, en ook door haar diepere betekenis. — Christopher Wordsworth.

Vers 6

Hoe minder we op onszelf vertrouwen, of op iets anders buiten God, hoe meer reden we hebben om te geloven dat ons geloof in God oprecht is. — David Dickson.

Verzen 6-7

Deze twee verzen komen precies overeen met Ps. 44:4. Daar werd de verlossing in het verleden helemaal aan God toegeschreven. Hier doet de dichter hetzelfde met de verlossing die nog komt. — E. W. Hengstenberg.

Vers 11

"Als schapen ter spijze." Dit wijst heel sterk en treffend op hoe groot de vervolging en de slachting waren waaraan zij blootstonden. Er is namelijk geen schepsel ter wereld waarvan voortdurend zulke grote aantallen worden geslacht als van schapen, om de mens te voeden. Ook Ps. 44:23 noemt dat voortdurende van de slachting, om te laten zien hoe onophoudelijk de Hebreeën werden onderdrukt. — Kitto's Pictorial Bible.

Vers 11

"Als schapen ter spijze", dus niet gehouden om te fokken of voor hun wol. Ze zijn alleen bestemd voor de slacht. — Arthur Jackson.

Vers 12

"Gij verkoopt Uw volk om geen waardij; en Gij verhoogt hun prijs niet." Het betekent: U hebt Uw volk zonder moeite in de macht van hun vijanden gegeven. De vijanden hoefden zelfs niet duidelijk te betalen voor hun overwinning. Het is als bij iemand die een bezit voor elke prijs van de hand doet, omdat hij het veracht en haat en er alleen maar van af wil. — E. W. Hengstenberg.

Vers 12

"Gij verkoopt Uw volk om geen waardij", enzovoort. Eusebius schrijft over de belegering van Jeruzalem door Titus: "Velen werden voor een kleine prijs verkocht. Er waren er veel te koop, maar weinig kopers."

Vers 12

"En Gij verhoogt hun prijs niet." Daar wint U niets mee voor Uw eer en dienst. Uw vijanden dienen U immers niet meer en niet beter dan Uw volk, en zelfs niet zoveel. — Matthew Pool.

Vers 12 (laatste zinsdeel)

"Gij neemt geen geld voor hen." Letterlijk: U verhoogt hun prijs niet, zoals een verkoper tegenover de koper gewoonlijk doet. — Daniel Creswell.

Vers 14

"Gij stelt ons tot een spreekwoord onder de heidenen." Letterlijk: tot een gelijkenis. Het woord ((Hebr.)) heeft hier dezelfde gewone betekenis van gelijkenis als in de oorspronkelijke plaats, Deut. 28:37. Israëls ellende is zo groot dat men figuurlijk een ellendig mens een Jood zou noemen, zoals leugenaars Kretensers werden genoemd en ellen-

dige slaven Sardiërs. Zo ver is het volk nu verwijderd van "de gezegende des HEEREN" te zijn, in wie volgens de belofte alle heidenen gezegend zullen worden. — E. W. Hengstenberg.

Vers 15

"Mijn schande is den gansen dag voor mij." Als de zichtbare kerk door droevige rampen wordt getroffen, dragen de ware leden de moeite, het verdriet en de schande van die toestand mee. — David Dickson.

Vers 17

Eusebius vertelt over de wreedheden die de tiran van het Oosten, Maximinus, de christenen aandeed: "Hij kreeg alle soorten mensen klein, alleen de christenen niet. Zij verachtten de dood en lachten om zijn tirannie. De mannen doorstonden verbranding, onthoofding, kruisiging, verscheuring door wilde dieren, verdrinking in de zee, verminking en roosteren van hun ledematen, doorboring en uitgraving van de ogen en verminking van het hele lichaam. Daarbij kwamen honger en gevangenschap. Kortom: zij ondergingen elke soort foltering voor de dienst van God, liever dan dat zij de aanbidding van God zouden opgeven en de aanbidding van afgoden zouden omhelzen. Ook vrouwen kregen, door de kracht van het woord van God, een mannelijke moed, niet minder dan de mannen. Sommigen ondergingen de folteringen samen met de mannen, anderen bereikten hetzelfde meesterschap in deugd." Uit "De kerkgeschiedenis van Eusebius Pamphilus".

Vers 17

"Nochtans hebben wij U niet vergeten, noch valselijk gehandeld tegen Uw verbond." Er zijn veel andere zonden waarvoor U ons terecht gestraft hebt, en daarvan kunnen we onszelf niet vrijpleiten. Maar dit moeten we wel van onszelf zeggen: door Uw genade hebben we ons onthouden van afval en afgoderij. Dat deden we ondanks alle voorbeelden en verleidingen, ondanks beloofde en toegezegde beloningen

en ondanks dreigende straffen die ons daartoe moesten brengen. We hopen dat U dit genadig zult aanzien en niet zult toelaten dat we verzocht worden boven ons vermogen. — Matthew Poole.

Vers 17

Wie van jullie in deze storm bij Jezus Christus wil blijven, moet nagaan hoe hij met Hem een verbond heeft gesloten, hoe hij de afspraak met Hem heeft bezegeld en onder welke voorwaarden. Maar ik vrees dat velen van jullie in deze tijd lijken op lichtzinnige jonge mensen die halsoverkop met elkaar trouwen en nooit uitrekenen hoe ze hun huishouden moeten voeren. Die vervallen meteen tot armoede en bedelarij. Ik denk dat het zo gaat met velen van jullie die in dit geslacht belijders zijn. Je neemt je godsdienst aan zonder te weten hoe, en je kunt geen rekenschap geven van hoe je eraan gekomen bent.

Ik zeg het jullie eerlijk, mensen: je blijft niet langer bij Christus dan tot er een storm opsteekt. Dan verlaat je Hem en verloochen je Zijn zaak. Let hier goed op, want het zal jullie zielen uiteindelijk verderven.

Maar ik zal jullie zeggen, mensen, hoe je op de rechte manier een verbond met God sluit. Dat gebeurt wanneer Christus en de gelovige elkaar ontmoeten. Onze Heere geeft hem Zijn wetten, regels en geboden, en Hij draagt hem op er geen jota van los te laten. Nee, al zou hij in duizend stukken worden gescheurd. En de ware verbondeling zegt: Amen. — Alexander Peden, preek van 1682.

Verzen 17-19

Noch de vervolgende hand van mensen, noch de kastijdende hand van God maakte de bijzondere heiligen van vroeger moedeloos. Gelovigen zijn als de maan. Die komt uit haar verduistering tevoorschijn doordat ze haar baan blijft volgen, en ze houdt niet op te schijnen omdat de honden naar haar blaffen. Moeten wij dan ophouden belijders te zijn, alleen omdat anderen niet ophouden te vervolgen? — William Secker.

Verzen 17-19

De kerk heeft haar grote verdrukkingen gemeld. Nu zegt ze, als bewijs van grote oprechtheid tegenover God en van de kracht van genade die ze van Hem ontving: “Dit alles is ons overkomen” (dat wil zeggen: al deze algemene rampen en verdrukkingen), “nochtans hebben wij U niet vergeten, noch valselijk gehandeld tegen Uw verbond. Ons hart is niet achterwaarts gekeerd, noch onze gang geweken van Uw pad.” Het is alsof ze zegt: deze verdrukkingen waren sterke verzoekingen om van Uw wegen af te wijken, maar door genade hebben we standgehouden en zijn we standvastig gebleven in Uw verbond. Ja, ook al hebt U ons verpletterd “in een plaats der draken” en ons bedekt “met een doodsschaduw”.

Veel heiligen, ja de meeste, zijn onder het kruis gerijpt. Toch waren er ook enigen die daaronder kwijnden of afweken, hetzij door hun ongeloof van dat moment, hetzij doordat ze “de vermaning” vergaten “die” (zoals de apostel zegt in Hebr. 12:5) “tot u als tot zonen spreekt”. — Joseph Caryl.

Vers 19

“Hoewel Gij ons verpletterd hebt in een plaats der draken”, enzovoort. Dat is een plaats waar mensen wonen die door hun gif en wreedheid met draken te vergelijken zijn. Dat geldt in het bijzonder voor Rome en het Romeinse rijk, heidens én pauselijk. Daar is de zetel van Satan, de grote rode draak, en van zijn ellendige broedsel en nageslacht, het beest, aan wie hij zijn macht heeft gegeven. Daar zijn de heiligen en volgelingen van Christus zwaar verdrukt en vervolgd, en toch hebben ze de Naam van Christus vastgehouden en hun geloof in Hem niet verloochend.

Zie Openb. 2:13 en 12:3. De woestijn is de woonplaats van draken. Zo heet ook de plaats waar de kerk zich bevindt in de tijden van het pausdom, en waar ze gevoed en bewaard wordt “een tijd, en tijden, en een halven tijd”. Openb. 12:6,14.

"En ons met een doodsschaduw bedekt hebt." Zoals de vorige uitdrukking de wreedheid van de vijanden van Christus' kerk en volk aanduidt, zo wijst deze op hun droevige verdrukkingen en hun verlaten toestand. Ze kan ook enigszins slaan op de duisternis van het pausdom toen dat op zijn hoogtepunt was. De kerk van Christus werd daarmee overdekt, omdat er overal maar weinig te zien was van het doorbreken van het evangelielicht. — John Gill.

Vers 19

Draken. Het Hebreeuwse woord tannim, dat hier met "draken" is vertaald, kan van alles betekenen: een grote vis, een zeemonster, een slang, een draak of een krokodil. Ook een jakhals, een vos of een wolf zou kunnen. De Wette kiest hier voor jakhalzen. Welke betekenis we ook nemen, de gedachte van de tekst blijft in wezen hetzelfde. De "plaats der draken" is de plek waar zulke dieren leven of hun hol hebben: woeste streken, wildernissen, woestijnen, oude ruïnes en verlaten steden. — Albert Barnes.

Vers 20

Onze handen tot een vreemden God uitgebreid. Joden en heidenen strekten hun handen uit naar iets wat ze aanbaden, of naar een heilige plaats. Dat is een heel oud gebruik, en in het Oosten bestaat het nog steeds. Ik heb nergens gelezen dat iemand dat eerder heeft opgemerkt.

Dat deze gebedshouding bij de oosterse volken is blijven bestaan, blijkt uit wat Pitts schrijft over de godsdienst en de gewoonten van de moslims. Hij vertelt hoe de Algerijnen waskaarsen en potten olie overboord gooien als geschenk aan een marabout (een islamitische heilige). Dan gaat hij verder: "Als dit gebeurd is, heffen ze allemaal samen hun handen op en vragen de zegen van de marabout af, en een voorspoedige reis." Op dezelfde bladzijde schrijft hij: "De marabouts hebben boven hun graf meestal een klein, netjes vertrek laten bouwen, dat qua vorm op hun moskeeën of kerken lijkt. Het wordt zeer

zorgvuldig schoongehouden en goed verzorgd." Op de volgende bladzijde lezen we: "Er zijn daar veel mensen die bijna nooit langs zo'n graf lopen zonder hun hand op te heffen en een kort gebed uit te spreken." Hij vertelt ook dat ze bij het verlaten van de Beat, het heilige huis in Mekka waar ze devoot heen reizen, "hun handen naar de Beat opheffen en ernstig smeken." — Harmer's "Observations".

Vers 21

Zou God zulks niet onderzoeken? enzovoort. God stuurt ons zoveel verschillende beproevingen om te toetsen of ons geloof echt is. Wat een ijdele zaak is huichelarij dan! En wat heeft het weinig zin om haar te willen verbergen! We zeggen dat een moord altijd uitkomt, en met evenveel zekerheid kunnen we zeggen dat huichelarij uitkomt.

Rebekka had een plan bedacht: haar zoon Jakob moest zich voordoen als zijn broer en zo de zegen binnenhalen. Jakob bracht daar tegenin: "Misschien zal mij mijn vader betasten, en ik zal in zijn ogen zijn als een bedrieger; zo zoude ik een vloek over mij halen, en niet een zegen." Alsof hij wilde zeggen: wat als mijn vader het bedrog doorziet? Hoe kijk ik hem dan nog aan? Hoe ontkom ik aan een vloek? Zo deinst elke oprechte ziel terug voor de weg van de huichelarij. Als ik doe alsof ik iets ben wat ik niet ben, dan komt mijn Vader erachter.

Er bestaat geen duisternis of doodsschaduw waarin een huichelaar zich kan verstoppen. Uiteindelijk komt het uit, hoeveel kunst hij ook gebruikt om het te verbergen … Als het werk van mensen niet deugt, kan het onmogelijk lang verborgen blijven. Een verguld stuk koper kan een tijdje van hand tot hand gaan, maar de toetssteen ontmaskert het onedele metaal. En doet die dat niet, dan doet het vuur het wel. — John Flavel.

Vers 21

Wie God vreest, durft niet in het verborgen te zondigen. Hij weet dat God ook in het verborgene kijkt. Onze slimheid kan God niet bedrie-

gen, en onze heimelijkheid kan Hem niet buitensluiten. — Thomas Watson.

Vers 21

Wie om zijn geloof wordt vervolgd, wordt bedreigd en verleid door zijn vervolgers. Niets kan hem dan standvastig maken in de zaak van God, behalve de vreze Gods en de liefde tot God, die diep in het hart gegrift staan. In deze psalm is dat ook de reden waarom de gelovigen standvastig blijven: God zou hun zonde ontdekken als ze anders hadden gehandeld, want Hij kent de geheimen van het hart. — David Dickson.

Vers 22

Maar om Uwentwil worden wij den gansen dag gedood enzovoort. Onder zijn papieren liet Leonard Schoener de volgende vermaning na, bedoeld als troost voor iedereen die om de naam van Christus leed:

"Wij bidden U, o eeuwige God: buig Uw genadige oor naar ons toe. Heere Sabaoth, Heere der heerscharen, hoor onze klacht! Want zware verdrukking en vervolging hebben de overhand gekregen. De hoogmoed is in Uw erfdeel binnengedrongen. Velen die voor christenen doorgaan, hebben zich ermee verbonden en zo de gruwel der verwoesting binnengehaald. Ze verwoesten en vernielen het christelijke heiligdom. Ze hebben het vertrapt, en de gruwel der verwoesting wordt aanbeden als God. Ze hebben Uw heilige stad in onrust gebracht, Uw heilige altaar omvergegooid en haar dienaren gedood waar ze hen maar te pakken kregen.

"En nu wij als een klein kuddeke zijn overgebleven, hebben ze ons uit al Uw landen verdreven, met minachting en smaad. Wij zijn verstrooid als schapen zonder herder. Wij moesten huis en haard verlaten. Wij zijn als nachtraven die in de rotsen wonen; onze kamers zijn holen en kloven. Ze loeren op ons als op vogels in de lucht. Wij zwerven door de bossen en ze jagen ons op met honden. Ze voeren ons

weg, gegrepen en geboeid, als lammeren die hun mond niet opendoen. Ze roepen over ons uit dat wij oproerkraaiers en ketters zijn. Wij worden als schapen naar de slachtbank geleid. Velen zitten onderdrukt in ketenen, waarvan zelfs hun lichaam wegkwijnt. Sommigen zijn onder hun lijden bezweken en zonder schuld gestorven. Hier is het geduld van de heiligen op aarde. Hier moeten wij door lijden worden beproefd.

"De gelovigen hebben ze aan bomen opgehangen, gewurgd, in stukken gehakt, in het geheim en openlijk verdronken. Niet alleen mannen, maar ook vrouwen en meisjes hebben getuigd van de waarheid: dat Jezus Christus de waarheid is, de enige weg naar het eeuwige leven. De wereld raast nog steeds en komt niet tot rust; ze tiert als een dolle. Ze verzinnen leugens over ons. Ze houden niet op met hun vuren en hun moorden. Ze maken de wereld te klein voor ons. O Heere, hoe lang zwijgt U nog? Hoe lang oordeelt U nog niet over het bloed van Uw heiligen? Laat het opstijgen tot voor Uw troon! Hoe kostbaar is in Uw ogen het bloed van Uw heiligen!

"Daarom vinden wij troost in al onze nood, en een toevlucht bij U alleen en bij niemand anders. Maar troost, rust of vrede op deze aarde, die hebben we niet. Toch, wie op U hoopt, zal nooit beschaamd worden. O Heere, er bestaat geen verdriet dat zo groot is dat het ons van U kan scheiden. Daarom roepen wij onophoudelijk tot U, door Christus, Uw Zoon, onze Heere, Die U uit vrije genade aan ons hebt gegeven tot troost. Hij heeft ons het rechte pad en de weg naar het eeuwige leven gebaand en bekendgemaakt. Eeuwige heerlijkheid en zegepraal, eer en lof zij U, nu en tot in eeuwigheid, en Uw gerechtigheid blijve tot in eeuwigheid. Laat het hele volk Uw heilige Naam zegenen, door Christus, de rechtvaardige Rechter, Die komt om de hele wereld te oordelen. Amen." Uit "A Martyrology of the Churches of Christ, commonly called Baptists. Edited by E. B. Underhill", 1850.

Vers 22

Om Uwentwil worden wij gedood. Wat een genade dat God, Die ons voor onze zonden zou kunnen straffen, onze tuchtiging toch eervol maakt en ons laat lijden voor een goede zaak. Om Uwentwil enzovoort. — David Dickson.

Vers 22

Om Uwentwil. Paulus haalt deze tekst aan in Romeinen 8:36, kennelijk uit de Septuaginta. Hij gebruikt hem om te laten zien dat de kerk van God in alle eeuwen een vervolgde kerk is geweest. Maar er is een opvallend verschil tussen de toon van de psalmist en die van de apostel. De psalmist begrijpt de kastijding niet en klaagt dat Gods zware hand zonder reden op Zijn volk rust. De apostel kan zich zelfs in vervolging verblijden en uitroepen: "In dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem, Die ons liefgehad heeft." — J. J. Stewart Perowne.

Vers 22

Gedood. Het woord dat hier staat, komt niet van het Hebreeuwse werkwoord voor "doden" maar van het werkwoord dat "wurgen" betekent. Zo vertaalt ook "Lange's Bibelwerk" het.

Vers 23

"Waak op, waarom zoudt Gij slapen, HEERE?" En vergelijk Psalm 121:4: "Ziet, de Bewaarder Israels zal niet sluimeren, noch slapen." Als God nooit slaapt, waarom roept de kerk Hem dan zo vaak om wakker te worden? En als Hij uit Zijn slaap gewekt moet worden, waarom zegt de psalmist dan dat Hij nooit slaapt? Spreken deze teksten elkaar niet tegen?

Antwoord: Het is één ding wat de bedroefde kerk uitroept in de hitte van haar lijden, en iets anders wat de Geest der waarheid zegt tot troost van de heiligen. De beste heiligen en martelaren gaan midden in de storm vaak zo tot God als Petrus tot Christus op het meer,

toen Die in het achterschip lag te slapen. Ze bidden zo dringend, alsof de Heere hun doodsangst niet méér voelde dan Jona het lot van de zeelieden, die dreigden om te komen in de woelige zee. Hij riep: "Wat is u, gij hardslapende? Sta op!" Heiligen gaan zo vertrouwelijk met God om in het gebed, alsof ze aan Zijn bed stonden.

De toepassing voor de ziel. — O U, nooit sluimerende Wachter van het huis van Israël, kan het U niet schelen dat wij vergaan? Waak op, waak op! Bekleed U met sterkte, omgord U, o arm van God! Ik weet dat U wakker bent, maar wat heb ik eraan als U mij niet overeind helpt? Ik weet dat U niet slaapt zoals mensen slapen, maar wat schiet mijn ziel daarmee op, tenzij U Zich laat zien, zodat ik weet dat U waakt? O, ík ben het die slaapt! U lijkt alleen maar te slapen om mij wakker te maken. Kon ik maar één uur met U waken, zoals U mij opdraagt! Dan zou ik snel merken dat U altijd over mij waakt. — William Streat in "The Dividing of the Hoof", 1654.

Vers 23

"Waak op, waarom zoudt Gij slapen, HEERE?" enzovoort. Ons zwakke geloof wordt verleid om te denken dat God Zich niets aantrekt van de toestand van Zijn volk in de wereld. De Geest, Die onze zwakheden kent, geeft ons een smeekbede die bij deze beproeving past. Tegelijk spreekt die bede de verwachting uit dat God zal opstaan om Zijn volk als het Zijne op te eisen. — W. Wilson.

Vers 25

Want onze ziel is in het stof nedergebogen; onze buik kleeft aan de aarde. Wij zijn met lichaam en ziel geslagen en neergeworpen, als het ware aan de grond vastgeplakt, zodat we onszelf niet meer kunnen oprichten. — E. W. Hengstenberg.

Vers 25

Want onze ziel is in het stof nedergebogen enzovoort. Dit is beeldspraak. Ze laat zien hoe diep hun ellende is of hoe groot hun verdriet

en vernedering. 1. De diepte van hun ellende. Hier is de gedachte aan een man die in de strijd is verslagen of dodelijk gewond is en in het stof ligt te rollen, of aan een dode die in de aarde is gelegd. Zoals er staat: “Gij legt mij in het stof des doods.” Psalm 22:16. In elk geval is zeker dat de uitdrukking de uiterste nood en het grootste gevaar aanduidt, zoals bij iemand die dood is of op sterven ligt. 2. De grootte van hun verdriet en vernedering. Dan denken we aan iemand die zich ter aarde werpt en daar kruipt. Zo vernederden ze zich voor de HEERE, of wanneer hen een grote ramp trof. Toen Herodes Agrippa stierf, trokken ze rouwkleding aan en lagen ze huilend op de grond. — Thomas Manton.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Wat de kerkgeschiedenis ons bemoedigend doorgeeft. De dagen van lang geleden.

Vers 1

Wat ouders moeten doen, en wat een voorrecht kinderen hebben.

Vers 1

Het gesprek in het gezin: waarom dit het nuttigste onderwerp is.

Vers 1

De ware glans van de goede oude tijd.

Vers 2

Het contrast, of hoe God omgaat met heiligen en met zondaars.

Vers 3

Hoe groot is Gods vrije genade!

1. Ze zegt dat mensen het niet in eigen kracht kunnen.
2. Ze laat Gods kracht zien.
3. Ze wijst op haar verborgen bron: “Omdat Gij een welbehagen in hen hadt.”

Vers 3

1. Het schepsel wordt klein gemaakt.
2. De HEERE wordt groot gemaakt.
3. Genade die onderscheid maakt, wordt zichtbaar.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

De eeuwige bron waaruit alle barmhartigheid opwelt.

Vers 4

1. We erkennen God als Koning.
2. We smeken Hem om als Koning in te grijpen.
3. Het verbond van God wordt aangeduid in Jakob. Of: de trouwe onderdaan die bij de koning hulp zoekt voor het koninklijke nageslacht.

Vers 4

Persoonlijke trouw en voorbede die pleit.

Vers 4

Mijn Koning. Dat betekent:

1. Mijn Heerser.
2. Mijn Eer.
3. Mijn Leider.
4. Mijn Beschermer.

Vers 4

De verlossingen van Jakob, uitgelegd aan zijn bewogen leven.

Vers 5

Onze vijanden: op welke manieren we hen neerhalen, met welke kracht en in welke geest.

Vers 5

Onze vijanden: hoe bedrijvig ze zijn, hoe dichtbij hun aanval komt, hoe zeker hun ondergang is en wat het geheim van onze kracht is.

Vers 6

Afstand doen van vertrouwen op wat je kunt zien. Mijn boog kan zijn doel missen, breken of mij worden afgenomen. Mijn zwaard kan afbreken, bot worden of uit mijn hand glippen. We mogen niet vertrouwen op ons kunnen, onze ervaring, onze slimheid, onze rijkdom enzovoort.

Vers 6

Jezelf verloochenen: de plicht van heilige én zondaar.

Vers 7

De verlossing is volbracht. Hoe? Nooit door onszelf: “maar”. Door wie is ze gewrocht? “Gij.” Wanneer is ze volbracht? “Gij verlost” (Engels: Gij hebt). Voor wie? “Ons.” Hoe ver reikt ze? Tot over onze vijanden.

Vers 7

De verlossing is voltooid, de hel staat beschaamd en Christus wordt verhoogd.

Vers 8

De lof: dat ze blijft duren. Hoe houden we haar vol? Hoe laten we haar onophoudelijk horen? Wat voor invloed heeft het dat ze blijft duren? En welke redenen dwingen ons om erin vol te houden?

Vers 9

Een klaagzang over het verval van de kerk.

Vers 9

In welke zin verstoot God Zijn volk, en waarom?

Vers 9 (laatste zinsdeel)

De grootste ramp die onze kerken kan treffen.

Vers 12

Hoe mensen en hoe God de gevolgen van vervolging beoordelen.

Vers 12

Als antwoord op deze klacht:

1. Uiteindelijk verliest Gods volk niets door zijn ontberingen.
2. De goddelozen winnen niets met hun overwinningen.
3. God verliest niets van Zijn heerlijkheid in de manier waarop Hij met beiden handelt. — George Rogers.

Vers 13

De beproeving van wrede spot: hoe we ons daaronder gedragen, wat ons daarin troost en welke kroon eruit voortkomt.

Vers 14

Heiligschennende spreekwoorden, of goddeloze spotnamen.

Vers 15

Wat iemand belijdt die berouw heeft.

Vers 17

De beproeving, de waarheid en de overwinning van wie God vreest.

Vers 17

De trouwe ziel die vasthoudt aan haar oprechtheid.

Vers 17

Wat het betekent om ons verbond met God ontrouw te zijn.

Vers 18 (eerste zinsdeel)

Wanneer kunnen we er zeker van zijn dat ons hart niet is afgevallen?

Vers 18

Vier punten:

1. Welke plaats het hart in het geloof heeft: het staat vooraan.
2. Welke plaats het uiterlijke, goede leven in het geloof heeft: het volgt het hart.
3. Het is nodig dat beide bij elkaar passen.
4. Beide moeten trouw zijn aan God, en daar hebben we hulp bij nodig.

Vers 18

Hoe hart en leven met elkaar samenhangen, zowel in standvastigheid als in afval.

Vers 18

Hoe God Zich verheugt over de vooruitgang van oprechte mensen. — Thomas Brooks.

Oprechte harten blijven doorgaan op Gods wegen en op de wegen van het goede doen, ondanks alle verdrukking, moeite en ontmoediging die ze daarbij tegenkomen. — Thomas Brooks.

Vers 18

Uw paden. Gods wegen zijn (1) rechtvaardige wegen; (2) gezegende wegen; (3) wegen die de ziel verkwikken; (4) uitnemende wegen, die alle andere wegen overtreffen; (5) wegen die de ziel sterken; en (6) soms ook wegen vol verdriet, verwarring en vervolging. — Thomas Brooks.

Vers 21

Kan Hij het niet? Wil Hij het niet?

Vers 21

Een vraag, en een geruststellend antwoord.

Vers 22

Twee punten:

1. Onschuld te midden van lijden: schapen.
2. Eer te midden van schande: om Uwentwil. — G. Rogers.

Vers 23

De noodkreet van een kerk in moeilijke tijden. De klacht van een verlaten ziel.

Vers 24

Waarom God Zijn troost soms wegneemt.

Vers 25

De grote nood, het grote gebed, het grote pleidooi.

Vers 26

Een passend gebed voor zielen die zich schuldig weten, voor heiligen die beproefd of vervolgd worden, en voor de kerk onder onderdrukking of verval.

Psalm 45

Titel

Er staan veel opschriften boven deze psalm. Ze wijzen op het koninklijke karakter van het lied, op zijn diepe en plechtige inhoud en op de grote vreugde die de dichter er zelf in vond.

"Voor den opperzangmeester, … op Schoschannim." Het meest waarschijnlijk betekent dit woord "op de lelies". Het kan een dichterlijke titel zijn, die dit edelste van alle liederen naar oosterse gewoonte kreeg. Het kan ook de melodie aanduiden waarop de psalm werd gezongen, of het instrument dat hem moest begeleiden. Wij kiezen voor de eerste uitleg. En als die klopt, is het gemakkelijk te begrijpen waarom de naam voor zo'n mooi, zuiver, uitgelezen en weergaloos gedicht wordt ontleend aan de gouden lelies. Hun stralende pracht overtrof immers de heerlijkheid van Salomo.

"Onder de kinderen van Korach." Voor zo'n goddelijk loflied zijn bijzondere zangers aangewezen. Koning Jezus verdient geen rommelig, dwaas gebrul. Hij verdient de lieflijkste en meest kunstige muziek van de best geoefende zangers. De zuiverste harten in de geestelijke tempel zijn in Gods oren de mooiste zangers. Zang die Hem behaagt, hangt niet zozeer af van mooie stemmen als wel van een geheiligd hart. Maar in geen geval mogen we over Jezus zingen met een hart dat daar niet op is voorbereid.

"Een onderwijzing" (Engels: Maschil), dat is een leerdicht. Het is dus geen ijdel liedje en geen romantische ballade, maar een psalm van heilig onderwijs, vol leer en onderricht. Daaruit blijkt dat we haar

geestelijk moeten verstaan. Gelukkig het volk dat de betekenis van haar blijde klank kent.

"Een lied der liefde." Dat is geen vleselijk, zoetsappig liefdeslied, maar een hemels loflied over eeuwige liefde, goed genoeg voor de lippen en de oren van engelen.

Onderwerp

Sommigen zien hier alleen Salomo en de dochter van Farao. Zij kijken te kortzichtig. Anderen zien zowel Salomo als Christus. Zij kijken scheel. Wie met scherp gerichte geestelijke ogen leest, ziet hier alleen Jezus. Is Salomo er wel bij, dan is hij niet meer dan de vage schaduw van voorbijgangers die over de lens van een camera trekken: op een foto van het landschap nauwelijks te herkennen. "De Koning" is God, Wiens troon blijft tot in eeuwigheid. Hij is geen gewoon sterfelijk mens. Zijn eeuwige heerschappij houdt niet op bij de Libanon of de rivier van Egypte. Dit is geen bruiloftslied voor een aards huwelijk, maar een Epithalamium, een bruiloftszang, voor de hemelse Bruidegom en Zijn uitverkoren bruid.

Indeling

Psalm 45:2 kondigt aan wat de dichter van plan is: een voorwoord bij het lied. Psalm 45:3 aanbidt de weergaloze schoonheid van de Messias, en van Psalm 45:3-10 spreekt de dichter Hem toe in bewonderende lofprijzing. Psalm 45:11-13 is tot de bruid gericht. Over de kerk gaat het verder in Psalm 45:14-16. De psalm sluit af met een nieuwe toespraak tot de Koning, Die Zijn eeuwige roem voorzegt (Psalm 45:17-18).

Uitleg

Vers 1

"Mijn hart." Geen schrijven is zo echt als wat het hart ons ingeeft. Liederen zonder hart zijn een belediging voor de hemel.

"Geeft een goede rede op." (Engels: borrelt op van een goede zaak) Een goed hart is alleen tevreden met goede gedachten. Is de bron goed, dan stromen er goede beken uit. De geleerden vertellen ons dat dit woord ook kan betekenen "stroomt over", of volgens anderen "kookt" of "borrelt op". Het laat de warmte zien van de liefde van de dichter. Zijn hart is vol, en daarom zijn zijn woorden zo rijk en gloedvol. Het is alsof zijn diepste ziel opwelt op het moment dat ze het meest vol liefde is.

Hier staat geen enkele koele uitdrukking. Deze dichter zit niet kil te studeren op de sierlijkheid en de regels van de dichtkunst. Zijn verzen zijn de natuurlijke uitbarsting van zijn ziel, te vergelijken met de kokende stralen van de geisers van de Hekla. Het graan dat als offer werd gebracht, werd in de pan geroosterd. Zo gloeit ook deze liefdesgave van oprechte toewijding.

Het is triest als je hart koud blijft bij iets goeds, en nog erger als het warm wordt voor iets slechts. Maar het is onvergelijkelijk mooi als een warm hart en een goede zaak elkaar vinden. Mochten we God toch vaak zo'n welgevallige minchah brengen, een zoet offer, vers uit de pan van harten die verwarmd zijn door dankbaarheid en bewondering!

"Ik zegge mijn gedichten uit van een Koning." (Engels: ik spreek van de dingen die ik gemaakt heb aangaande den Koning) Dit lied heeft maar één onderwerp: "een Koning". Alleen ter ere van Hem is het gedicht, en van niemand anders. Terecht kon de schrijver het een goede zaak noemen. De psalmist schreef niet nonchalant. Hij noemt zijn gedicht zijn werken, de dingen die hij gemaakt heeft. We mogen de HEERE niet brengen wat ons niets kost. Goede stof verdient goed

vakmanschap, en niets slordigs. Als we spreken of dichten over zo'n groot en heerlijk Wezen als onze Koninklijke Heere, moeten we dat eerst goed laten rijpen in de gevoelens van ons hart en in de overdenkingen van onze geest.

Lezen we het zoals onze vertaling het geeft, dan schreef de psalmist uit eigen ervaring: over dingen die hij zich eigen had gemaakt en die hij zelf had geproefd en betast met betrekking tot de Koning.

"Mijn tong is een pen eens vaardigen schrijvers." Dat geldt niet zozeer voor de snelheid, want daarin wint de tong het altijd. Het gaat om precisie, uitwerking, overleg en vakmanschap in het uitdrukken. Wat een opgewonden mond zegt, haalt zelden het werkelijke gewicht en de juistheid van de verba scripta, de geschreven woorden, van een bedachtzame en bekwame schrijver. Maar hier spreekt de schrijver, hoewel vol geestdrift, zo zuiver als een geoefend auteur. Zijn woorden zijn geen vluchtige zinnen. Het zijn woorden van mensen die rustig gaan zitten om voor de eeuwigheid te schrijven.

Zelfs de beste mensen verkeren niet altijd in zo'n stemming. Maar als ze erin zijn, moeten ze de stroom van hun geheiligde gevoelens niet tegenhouden. Zo'n toestand van het hart in een begaafde geest schept dat gunstige uur waarin de dichtkunst haar welluidende maten uitstort, om de zang in het huis des HEEREN te verrijken.

Vers 2

"Gij." Het is alsof de Koning Zelf plotseling voor hem staat. De psalmist, verloren in bewondering voor Zijn Persoon, laat zijn voorwoord rusten en spreekt zijn Heere rechtstreeks aan. Een liefhebbend hart kan zijn Beminde als het ware werkelijk dichtbij brengen. De ogen van een waar hart zien meer dan de ogen van ons hoofd. En Jezus laat Zich zien wanneer we onze liefde voor Hem uitstorten. Meestal verschijnt Christus als wij er klaar voor zijn. Is ons hart warm, dan is dat een teken dat de zon schijnt. En wie Zijn warmte voelt, ziet al snel ook Zijn licht.

“Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen.” In Zijn persoon, maar vooral in Zijn geest en karakter, heeft de Koning der heiligen niemand die Hem in schoonheid evenaart. In het Hebreeuws staat het woord dubbel: “Schoon, schoon zijt Gij.” Jezus is zo overweldigend lieflijk dat we woorden moeten verdubbelen, oprekken, ja uitputten voordat we Hem kunnen beschrijven. Onder de mensenkinderen zijn er door genade velen lieflijk van karakter geworden, maar ieder van hen had een gebrek. In Jezus zien we elke trek van een volmaakt karakter, in volmaakte harmonie. Hij is overal lieflijk en vanuit elke hoek bekeken. Maar nergens meer dan wanneer we Hem zien in Zijn echtelijke verbondenheid met Zijn kerk. Dan geeft de liefde Zijn lieflijkheid een verrukkelijke gloed van heerlijkheid.

“Genade is uitgestort in Uw lippen.” Schoonheid en welsprekendheid maken een mens majestueus als ze samenkomen. In de Heere Jezus wonen ze allebei in volmaaktheid. Hij is geheel schoon en geheel welsprekend. Genade in Zijn persoon en genade in Zijn spreken bereiken bij Hem hun hoogtepunt. Over Christus is genade op de rijkste manier uitgegoten, want het heeft de Vader behaagd dat in Hem al de volheid zou wonen. Nu is er genade in overvloed, uitgestort van Zijn lippen om Zijn volk te verkwikken en te verrijken. Het getuigenis, de beloften, de uitnodigingen en de vertroostingen van onze Koning stromen met zoveel betekenis van Hem uit, dat we deze watervallen van genade wel móéten afzetten tegen de rede van Mozes, die slechts droop als de regen en vloeide als de dauw.

Wie in persoonlijke gemeenschap met de Welbeminde naar Zijn stem heeft geluisterd, zal voelen dat “nooit heeft een mens alzo gesproken, gelijk deze Mens.” Terecht zei de bruid in het Hooglied over Hem: “Zijn lippen zijn als lelien, druppende van vloeiende mirre.” Eén woord van Hemzelf deed het hart van Saulus van Tarsen smelten en maakte hem tot apostel. Een ander woord richtte Johannes, de Godgeleerde, weer op toen hij op het eiland Patmos bezweek. Vaak al

heeft één zin van Zijn lippen onze eigen middernacht in ochtend veranderd en onze winter in lente.

"Daarom heeft U God gezegend in eeuwigheid." Calvijn leest het zo: "Omdat God U gezegend heeft in eeuwigheid." Christus is door God gezegend, voor altijd gezegend. Voor ons is dat een grote reden voor Zijn schoonheid, en de bron van de genadige woorden die van Zijn lippen komen. De zeldzame gaven van de Mens Christus Jezus zijn Hem door de Vader gegeven, zodat Zijn volk daardoor, verenigd met Hem, gezegend wordt met alle geestelijke zegeningen. Volgen we echter onze eigen vertaling, dan lezen we dat de Vader de Middelaar heeft gezegend als loon voor al Zijn genadige arbeid. En dat loon verdient Hij volkomen. Wie God zegent, moeten ook wij zegenen. Des te meer omdat al Zijn gezegendheid aan ons wordt doorgegeven.

Vers 3

"Gord Uw zwaard aan de heup." Wie Jezus liefheeft en jaloers is op Zijn eer, verlangt ernaar dat Hij Zijn macht gebruikt om Zijn eigen, allerheiligste zaak te verdedigen. Waarom zou het zwaard van de Geest werkloos blijven, als een wapen dat in een wapenkamer aan de muur hangt? Het is scherp en sterk, geschikt om te snijden en om te doorboren. O, mocht de goddelijke kracht van Jezus toch worden ingezet tegen de dwaling! De woorden die voor ons liggen, laten onze grote Koning zien terwijl Hij wordt aangespoord om Zich ten strijde te wapenen. Hij moet Zijn zwaard zo plaatsen dat het klaarstaat voor gebruik.

Christus is de echte kampioen van de kerk. Anderen zijn maar ondergeschikten, die hun kracht bij Hem moeten lenen. De ene arm van Immanuël is de enige hoop van de getrouwen. Ons gebed moet dat van dit vers zijn. Op dit moment lijkt de macht die onze Heere vroeger liet zien, stil te staan. Met aanhoudend gebed moeten we Hem naar het strijdveld roepen. Want zoals de Grieken zonder Achilles, zo

worden wij door onze vijanden overwonnen. Zonder Jezus in ons midden zijn we dode mensen.

"O Held." Die titel komt Hem terecht toe. Hij wordt Hem niet uit holle beleefdheid gegeven, zoals de doorluchtigheden, excellenties en hoogheden waarmee mensen elkaar aanspreken: titels die niets zijn dan voer voor ijdele roem. Jezus is de ware held onder alle helden. Heldenverering is alleen bij Hem iets om te prijzen. Hij is machtig om te redden en machtig in liefde, en geen vijand kan Hem weerstaan.

"Uw Majesteit en Uw heerlijkheid." Laat Uw zwaard U zowel roem als heerschappij brengen. Of, zoals het ook kan betekenen: gord samen met Uw zwaard ook Uw klederen aan, die Uw koninklijke pracht tonen. De liefde ziet de Beminde met vreugde getooid zoals Zijn voortreffelijkheid dat verdient. Ze huilt wanneer ze Hem ziet in de gewaden van Zijn vernedering. Ze juicht wanneer ze Hem ziet in de kleding van Zijn verhoging. Onze dierbare Christus kunnen we nooit te groot maken. Zelfs de hemel is nauwelijks goed genoeg voor Hem. Alle pracht die engelen en aartsengelen, tronen, heerschappijen, overheden en machten aan Zijn voeten kunnen leggen, is te weinig voor Hem. Alleen Zijn eigen wezenlijke heerlijkheid beantwoordt volledig aan het verlangen van Zijn volk. Zijn volk kan Hem nooit genoeg verheffen.

Vers 4

"En rijd voorspoediglijk in Uw heerlijkheid." De heldenkoning is nu gewapend en gekleed. Nu wordt Hem gevraagd Zijn zegewagen te bestijgen. God geve dat onze Immanuël uittrekt in de wagen van de liefde, dat Hij onze geestelijke vijanden overwint en met kracht de zielen grijpt die Hij met Zijn bloed heeft gekocht.

"Op het woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid." (Engels: vanwege waarheid en zachtmoedigheid en gerechtigheid) Je kunt dit ook vertalen: rijd uit op waarheid en zachtmoedigheid en gerechtigheid. Dat zijn drie edele strijdrossen voor de oor-

logswagen van het evangelie. Volgen we onze eigen vertaling, dan is dit een zeer krachtig argument om bij onze Heere aan te voeren: de zaak van wat waar, nederig en goed is, vraagt om Zijn pleidooi. De waarheid wordt bespot, de zachtmoedigheid onderdrukt en de gerechtigheid gedood, tenzij Hij opstaat Die God is en Mens, in Wie deze kostbare dingen vlees zijn geworden, om ze te verdedigen. Ons ernstige gebed moet altijd zijn dat Jezus Zijn almachtige arm legt aan het werk van de genade. Zo kwijnt de goede zaak niet weg en krijgt de goddeloosheid niet de overhand.

"En Uw rechterhand zal U vreselijke dingen leren." De psalmist ziet de uitkomst van het goddelijke werk al voor zich. Hij profeteert dat de opgeheven arm van de Messias de Koning Zelf de verschrikkelijke ondergang van Zijn vijanden voor ogen zal brengen. Jezus heeft geen gids nodig behalve Zijn eigen rechterhand, en geen leraar behalve Zijn eigen kracht. Mocht Hij ons allen leren wat Hij vermag, door het snel te doen, voor onze verblijde ogen.

Vers 5

"Uw pijlen." Onze Koning beheerst alle wapens. Hij treft wie dichtbij is en wie ver weg is met dezelfde kracht. "Zijn scherp." Niets wat Jezus doet, is slecht gedaan. Hij gebruikt geen stompe schachten en geen pijlen zonder punt.

"In het hart van des Konings vijanden." Onze Aanvoerder richt op de harten van mensen, meer dan op hun hoofden. En Hij raakt ook. Zijn schoten gaan recht op het doel af en dringen diep door in het levensdeel van de menselijke natuur. Uit liefde of uit wraak: Christus mist nooit Zijn doel. Blijven Zijn pijlen steken, dan veroorzaken ze een pijn die niet snel vergeten wordt, een wond die alleen Hij kan genezen. De pijlen van overtuiging van Jezus zijn scherp in de koker van Zijn woord en scherp op de boog van Zijn dienaren. Maar ze blijken het scherpst wanneer ze een weg vinden naar zorgeloze harten.

Het zijn Zijn pijlen, niet die van een ander. Hij heeft ze gemaakt en Hij schiet ze af. Hij maakt ze scherp en Hij laat ze het hart binnendringen. Laat niemand van ons ooit vallen onder de pijlen van Zijn oordeel, want niets doodt zo zeker als zij.

"Volken zullen onder U vallen." Aan beide kanten zijn de verslagenen des HEEREN talrijk wanneer Jezus de strijd aanvoert. Volken beven en keren zich tot Hem wanneer Hij Zijn waarheid wijd en zijd uitschiet. Onder Zijn macht en aanwezigheid worden mensen neergeslagen, alsof ze in het hart zijn gestoken. Tegen de Zoon van God houdt niemand stand wanneer Hij Zijn machtige boog in handen heeft. Vreselijk zal dat uur zijn waarop Zijn boog helemaal wordt ontbloot en bliksems van verterend vuur op Zijn tegenstanders worden geslingerd. Dan zullen vorsten vallen en volken vergaan.

Vers 6

"Uw troon, o God! is eeuwiglijk en altoos." Tot wie kan dit gezegd zijn, behalve tot onze Heere? De psalmist kan zijn aanbidding niet inhouden. Zijn verlichte oog ziet in de koninklijke Bruidegom van de kerk God: God, Die aanbeden moet worden, God Die regeert, God Die eeuwig regeert. Wat een zalig gezicht, dat te zien! Blind zijn de ogen die God niet kunnen zien in Christus Jezus!

Hoe teder boog onze Koning Zich neer, toen Hij één vlees werd met Zijn kerk en haar aan Zijn rechterhand zette! Dat leren we pas echt waarderen als we ons volop hebben verheugd in Zijn wezenlijke heerlijkheid en Godheid. Wat een genade voor ons dat onze Zaligmaker God is! Wie anders dan God kon het werk van de redding volbrengen? En wat een vreugde dat Hij regeert op een troon die nooit zal vergaan! Want om ons geluk veilig te stellen hebben we zowel soevereine genade als eeuwige liefde nodig. Zou Jezus ophouden te regeren, dan zouden ook wij ophouden gezegend te zijn. En als Hij geen God was, en dus niet eeuwig, dan zou dat gebeuren. Geen troon kan eeuwig duren, behalve die waarop God Zelf zit.

"De scepter Uws Koninkrijks is een scepter der rechtmatigheid." Hij is de rechtmatige vorst over alles wat bestaat. Zijn heerschappij rust op recht, haar wet is recht en haar uitkomst is recht. Onze Koning is geen overweldiger en geen onderdrukker. Zelfs wanneer Hij Zijn vijanden verbrijzelt met een ijzeren roede, doet Hij niemand onrecht. Zijn wraak en Zijn genade passen allebei bij Zijn gerechtigheid. Daarom vertrouwen we Hem zonder achterdocht. Hij kan niet dwalen. Geen druk is te zwaar, want Hij zendt haar. Geen oordeel is te hard, want Hij beveelt het. O gezegende handen van Jezus! Bij U is de regerende macht veilig. Alle rechtvaardigen verheugen zich in het bestuur van de Koning Die in gerechtigheid regeert.

Vers 7

"Gij hebt gerechtigheid lief, en haat goddeloosheid." Christus Jezus staat niet langs de zijlijn in de grote strijd tussen recht en onrecht. Zo warm als Hij het ene liefheeft, zo sterk verafschuwt Hij het andere. Wat een eigenschappen voor een vorst, en wat voor een Koning! Wat een grond voor vertrouwen voor een volk! Het hele leven van onze Heere op aarde bewees dat deze woorden waar zijn. Zijn dood, waarmee Hij de zonde wegnam en de heerschappij van de gerechtigheid inluidde, zette er boven elke twijfel Zijn zegel op. Zijn voorzienigheid, waarmee Hij vanaf Zijn middelaarstroon regeert, laat hetzelfde zien, als we haar goed verstaan. En Zijn laatste oordeel zal het verkondigen voor alle werelden. Wij moeten Hem navolgen in Zijn liefde én in Zijn haat. Allebei zijn ze nodig voor een rechtvaardig karakter.

"Daarom heeft U, o God! Uw God gezalfd met vreugdeolie, boven Uw medegenoten." Jezus als Middelaar erkende God als Zijn God, aan Wie Hij gehoorzaam werd toen Hij in gedaante als een mens werd gevonden. Om het volmaakte leven van onze Heere wordt Hij nu beloond met een hogere vreugde. Ook anderen heeft de genade een heilige gemeenschap met Hem geschonken. Maar volgens hun eigen

erkenning, en door Zijn eigen verdienste, is Hij de vorst onder hen: de blijdste van allen, omdat Hij de oorzaak is van al hun blijdschap.

Bij oosterse maaltijden werd olie op het hoofd gegoten van aanzienlijke en zeer welkome gasten. Zo zalft God Zelf de Mens Christus Jezus wanneer Hij aanzit aan de hemelse maaltijden. Als loon voor Zijn werk zalft Hij Hem met een hogere en volle vreugde, groter dan iemand anders ooit kan kennen. Zo wordt de Zoon des mensen geëerd en beloond voor al Zijn moeite en Zijn lijden. Let op de onweerlegbare getuigenis voor de Godheid van de Messias in vers zes, en voor Zijn mensheid in dit vers. Van wie kon dit geschreven zijn, behalve van Jezus van Nazareth? Onze Christus is onze Elohim. Jezus is God met ons.

Vers 8

"Al Uw klederen zijn mirre, en aloe, en kassie." De goddelijke zalving laat een heerlijke geur van de gewaden van de Machtige Held af druipen. Hij is een genot voor al onze zintuigen: voor het oog het mooist, voor het oor het vriendelijkst, voor de geestelijke neus het zoetst. Alles wat Jezus is, is bijzonder kostbaar. Je kunt het alleen vergelijken met de zeldzaamste specerijen. En met mirre alleen kom je er niet: zoveel kanten heeft Zijn voortreffelijkheid dat alle geuren in de juiste verhouding gemengd moeten worden om haar te benaderen. De Vader vindt altijd vreugde in Hem, in Hem heeft Hij Zijn welbehagen. Alle wedergeboren zielen verheugen zich in Hem, want Hij is ons van God gemaakt tot "wijsheid … en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing".

Merk op dat niet alleen Jezus Zelf zo zoet is, maar zelfs Zijn kleren. Alles wat met Hem te maken heeft, krijgt de geur van Zijn Persoon mee, alsof Hij het met parfum heeft besprenkeld. Al Zijn klederen ruiken zo heerlijk. Niet sommige, maar alle! We genieten even sterk van Zijn purper als Koning als van het wit van Zijn priesterschap. Zijn

mantel als onze Profeet is ons even dierbaar als Zijn naadloze rok als onze Vriend. Zijn hele gewaad is doortrokken van alle zoetheid.

Het zou weinig zin hebben, en niets opleveren, om elke genoemde specerij een geestelijke betekenis te geven. De bedoeling is duidelijk: alle zoetheid komt in Jezus samen en stroomt uit overal waar Hij aanwezig is.

"Uit de elpenbenen paleizen, van waar zij U verblijden." Jezus woont nu in keizerlijke pracht. Ivoor en goud geven maar een zwakke indruk van Zijn koninklijke troon. Daar wordt Hij verblijd door de nabijheid van Zijn Vader en het gezelschap van Zijn heiligen. Och, mochten we Hem zien in Zijn geurende gewaden! Nu al brengt een vleugje van Zijn geur, van ver, onze ziel in vervoering. Wat zal het dan zijn om aan de andere kant van de paarlenpoort te staan, in het paleis van ivoor, tussen de zalen van Sion, waar "gezamenlijk wordt gejubeld met gezang", waar de troon van David staat en de Vorst voor altijd aanwezig is!

Alleen al de gedachte aan Zijn blijdschap, aan het feit dat Hij vol vreugde is, maakt onze ziel nu al blij. Wij arme ballingen kunnen zingen in ons ballingsoord. Want onze Koning, onze Geliefde, zit op Zijn troon.

Vers 9

"Dochters van koningen zijn onder Uw kostelijke staatsdochteren." Aan het hof van onze Heere ontbreekt het niet aan hovelingen, en het zijn de mooiste en edelste. Reine zielen zijn Zijn hofdames, de echte lelies van de hemel. Jezus ziet de nederigen en zuiveren van hart als Zijn vertrouwdste vrienden. Hun plaats in Zijn paleis is niet bij het personeel in de bijkeuken, maar vlak bij de troon.

Eens komt de dag dat vrouwen die letterlijk "dochters van koningen" zijn, het als hun grootste eer zullen zien om de kerk te dienen. Intussen is elke gelovige zuster nu al in geestelijke zin een dochter van de Koning, een lid van de koninklijke familie van de hemel.

"De Koningin staat aan Uw rechterhand" — de plaats van liefde, eer en macht — "in het fijnste goud van Ofir." De kerk deelt in de eer en het geluk van haar Heere. Hij geeft haar een plaats van waardigheid en kleedt haar met het allerbeste. Goud is het kostbaarste metaal, en het goud van Ofir was het zuiverste dat men kende. Jezus geeft Zijn geliefde kerk niets minderwaardigs of tweederangs. Door de gerechtigheid die haar wordt toegerekend en meegegeven is zij op goddelijke wijze getooid.

Gelukkig wie lid is van een kerk die zo geëerd en zo bemind wordt! Maar wee wie dit geliefde volk vervolgen. Een man laat het niet toe dat zijn vrouw wordt beledigd of mishandeld, en de hemelse Bruidegom evenmin. Snel zal Hij het opnemen voor Zijn eigen uitverkorenen.

Sta even stil bij de plechtige pracht van de verzen die we gelezen hebben. De Koning verschijnt in al Zijn glans. Hij omgordt Zich als een krijgsman en tooit Zich als een vorst. Hij stapt in Zijn wagen, schiet Zijn pijlen af en verslaat Zijn vijanden. Dan gaat Hij op Zijn troon zitten, de scepter in de hand. Uit Zijn binnenkamers vult geur de hele troonzaal. Zijn gevolg staat om Hem heen, en het mooist van alles: aan Zijn rechterhand staat Zijn bruid, met de dochters van onderworpen vorsten als haar dienaressen. Dit schouwspel is het geloof niet vreemd. Telkens als het kijkt, aanbidt het, houdt het van Hem, verheugt het zich en kijkt het uit.

Vers 10

"Hoor, o Dochter! en zie." Dit is en blijft de belangrijkste taak van de kerk, vandaag net zo goed als toen. Het geloof komt uit het horen, en het wordt bevestigd door nadenken. Wie de eer heeft aan Christus verloofd te zijn, kan niets belangrijker vinden dan wat nu volgt. "En neig uw oor." Buig je naar voren, zodat je geen lettergreep mist. Alles in ons denken moet gericht zijn op het ontvangen van heilig onderwijs.

“Vergeet uw volk en uws vaders huis.” De wereld vaarwel zeggen is niet gemakkelijk. Toch moet iedereen het doen die aan de grote Koning verloofd is. Een verdeeld hart verdraagt Hij niet. Het zou de geliefde ongelukkig maken en haar Heere onteren. Slechte kennissen moeten we achterlaten, en zelfs mensen die zich neutraal opstellen. Zij kunnen ons niets goeds geven en doen ons alleen kwaad.

Het huis waarin wij geboren zijn, is het huis van de zonde. We zijn in ongerechtigheid ontvangen, en de gezindheid van het vlees is vijandschap tegen God. We moeten het huis van onze gevallen natuur verlaten, want het staat in de Stad van het Verderf. Dat wil niet zeggen dat de genade de natuurlijke banden tussen mensen doorsnijdt. Het gaat om de banden van onze zondige natuur, de boeien van een verwantschap zonder genade.

We hebben veel te vergeten, naast alles wat we moeten leren. En afleren is zo moeilijk dat alleen ijverig luisteren, nadenken en onze hele ziel erop zetten het kan klaarspelen. Zelfs dat zou nog te zwak zijn zonder de hulp van Gods genade.

Maar waarom zouden we terugverlangen naar het Egypte waaruit we zijn weggegaan? Stellen de prei, het look en de uien nog iets voor, als we denken aan de ijzeren slavernij, de dwangarbeid en de moordzuchtige Farao van de hel? We nemen afscheid van dwaasheid voor wijsheid. Van zeepbellen voor eeuwige vreugde. Van bedrog voor waarheid. Van ellende voor geluk. Van afgoden voor de levende God.

Och, dat christenen toch meer acht sloegen op dit goddelijke gebod! Maar helaas: de wereldgezindheid heerst, de kerk is bevlekt en de heerlijkheid van de grote Koning is bedekt. Pas wanneer de hele kerk een afgezonderd leven leidt, zal de volle glans en kracht van het christendom over de wereld schijnen.

Vers 11

“Zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid.” Liefde met je hele hart is in elk huwelijk de plicht en de zegen van de huwelijksband,

maar vooral in dit verheven, geheimvolle huwelijk. De kerk moet alle anderen loslaten en Jezus alleen aanhangen. Anders behaagt zij Hem niet en ervaart zij Zijn liefde niet in volle rijkdom. Wat minder kan Hij vragen, en wat minder durft zij aan te bieden, dan helemaal de Zijne te zijn?

Jezus ziet een schoonheid in Zijn kerk. Hij vindt die het mooist als wereldgezindheid haar niet ontsiert. Hij is Zijn heiligen, zo leert de ervaring, altijd het meest nabij en kostbaar geweest wanneer zij blij Zijn kruis opnamen en Hem volgden buiten de legerplaats. Zijn Geest is bedroefd wanneer zij zich tussen de mensen van de wereld mengen en hun wegen overnemen. Er komt geen grote en blijvende opwekking, zolang de belijdende liefhebbers van Jezus hun liefde niet laten zien door uit een goddeloze wereld weg te gaan, zich af te zonderen en het onreine niet aan te raken.

"Dewijl Hij uw Heere is, zo buig u voor Hem neder." Hij heeft nog altijd Zijn koninklijke rechten. Zijn neerbuigende genade ondermijnt Zijn gezag niet, maar versterkt het juist. Onze Redder is ook onze Heerser. De man is het hoofd van de vrouw. Zijn liefde voor haar maakt haar plicht om te gehoorzamen niet kleiner, maar groter. Zo moet de kerk Jezus eerbiedigen en zich in diepe aanbidding voor Hem buigen. Zijn tedere verbondenheid met haar geeft haar vrijheid, maar geen vrijbrief. Hij bevrijdt haar van alle andere lasten, maar legt Zijn zachte juk op haar schouders. Wie zou het anders willen? Wie zou een Heere willen die minder is dan dit?

God dienen is de hemel in de hemel, en wie Hem volkomen dient, heeft de hemel al op aarde.

Jezus, U bent het Die door Uw kerk wordt geprezen in haar onophoudelijke liederen en Die zij aanbidt in haar voortdurende dienst. Leer ons helemaal de Uwe te zijn. Heb geduld met ons en werk door Uw Geest zo in ons, tot Uw wil door ons wordt gedaan op aarde, zoals in de hemel.

Vers 12

"En de dochter van Tyrus, de rijken onder het volk, zullen uw aangezicht met geschenk smeken." Als de kerk overvloeit van heiligheid, ontbreekt het haar niet aan eerbetoon van de volken om haar heen. Haar schoonheid maakt dan indruk op de heidenen en trekt hen aan, zodat ook zij zich aansluiten bij hen die haar Heere eren. De kracht van het zendingswerk in verre landen ligt thuis: een heilige kerk is een krachtige kerk.

Ook aan schatten zal het haar niet ontbreken, als de genade in haar hart woont. De vrije gaven van een gewillig volk stellen de werkers van God in staat hun heilige taak zonder beperking voort te zetten. De handel stuurt zijn opbrengst, niet als afgedwongen heffing of keizerlijke belasting, maar als vrijwillige gift voor de kerk van de grote Koning.

"De rijken onder het volk, zullen uw aangezicht met geschenk smeken." Rijken worden niet voor het geloof in Jezus gewonnen door hun dwaasheden te vleien, maar door te getuigen tegen hun zonden. Zij komen niet om de kerk een gunst te bewijzen, maar om haar gunst te vragen. Zij is niet het dienstmeisje van de groten. Als een koningin deelt zij haar gunsten uit aan de smekende menigte van rijken.

Wij lopen rond om voor Christus te bedelen, als bedelaars om een aalmoes. En velen die beter zouden moeten weten, sluiten compromissen en zwijgen over onpopulaire waarheden om de groten van de aarde te behagen. Zo hoeft de ware bruid van Christus zich niet te vernederen wanneer haar heiliging dieper en zichtbaarder is. Dan worden mensenharten mild, en komen er offers van ver weg, rijk en onophoudelijk, naar de troon van de Vredevorst.

Vers 13

"Des Konings Dochter is geheel verheerlijkt inwendig." In haar verborgen kamers is haar heerlijkheid groot. Mensen zien het niet, maar

haar Heere ziet haar en prijst haar. “Het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen.”

Je kunt de woorden ook zo verstaan: binnen in haarzelf. Haar schoonheid is dan niet alleen of vooral uiterlijk. Het mooiste aan haar zit in haar hart, in haar verborgen karakter, in haar innerlijke verlangens. De HEERE let op waarheid en wijsheid in het binnenste. Schoonheid die niet verder reikt dan de huid, is in Zijn ogen niets waard. De kerk is van koninklijke afkomst en heeft keizerlijke waardigheid, want zij is een dochter van de Koning. Ze is gezuiverd en vernieuwd in haar wezen, want ze is van binnen verheerlijkt.

Let op het woord geheel. Van de Bruidegom werd gezegd dat al Zijn klederen geurden, en nu is de bruid geheel verheerlijkt van binnen. Volledigheid en heelheid zijn belangrijk. In Jezus is geen spoor van een nare geur, en in Zijn volk zal geen onheiligheid zijn bijgemengd. Zijn kerk wordt voorgesteld zonder vlek of rimpel of iets dergelijks.

“Haar kleding is van gouden borduursel.” De beste stof en het beste vakwerk! Wat heeft onze Heere hard gewerkt om de kostbare stof van Zijn gerechtigheid om te vormen tot een gewaad voor Zijn volk! Geen borduursel van gouden draad haalt het bij dat meesterwerk van heilige kunst. Zo’n kleed past bij haar die door haar band met de grote Koning zo geëerd is. De HEERE zorgt ervoor dat er niets ontbreekt aan de heerlijkheid en schoonheid van Zijn bruid.

Vers 14

“In gestikte klederen zal zij tot den Koning geleid worden.” Er komt een dag, dat is zeker, waarop het hemelse huwelijk openlijk gevierd wordt. Deze woorden beschrijven de bruiloftsstoet waarin de koningin naar haar koninklijke Bruidegom wordt gebracht, met haar dienaressen om zich heen. In de heerlijkheid van de laatste dagen, wanneer alles voltooid is, zal het hele heelal vol bewondering naar de bruid kijken, de vrouw van het Lam.

Ook toen zij nog binnenshuis was en haar heiligen nog verborgen waren, was de kerk al heerlijk. Hoe schitterend zal ze dan zijn, als zij verschijnt in de gelijkenis van haar Heere, op de dag van Zijn openbaring! Het fijnste borduurwerk is maar een zwakke afspiegeling van de volmaaktheid van de kerk, wanneer de Geest haar heeft geheiligd.

Dit vers vertelt ons over de uiteindelijke rust van de kerk: het hart van de Koning Zelf. Het vertelt hoe zij daar komt: zij wordt gebracht door de kracht van soevereine genade. Het vertelt wanneer dat gebeurt: in de toekomst, "zal zij … geleid worden", het is nog niet geopenbaard. En het vertelt in welke staat zij komt: gekleed in de rijkste dracht en vergezeld door de schitterendste geesten.

"De jonge dochteren, die achter haar zijn, haar medegezellinnen, zullen tot u gebracht worden." Wie de kerk liefheeft en dient omwille van haar Heere, zal "te dien dage" delen in haar zaligheid. In zekere zin horen zij zelf bij de kerk, maar voor het beeld worden zij voorgesteld als hofdames. Hoe vreemd dat ook lijkt: ze worden met dezelfde liefdevolle vertrouwelijkheid bij de Koning gebracht als de bruid. Want de ware dienaren van de kerk horen bij de kerk en delen in al haar geluk.

Let erop dat wie wordt toegelaten tot eeuwige gemeenschap met Christus, rein is van hart: maagden. Rein in de omgang: haar medegezellinnen. En rein in de levenswandel: die achter haar aan gaan. Laat niemand hopen ten slotte in de hemel te komen die nu niet gereinigd is.

Vers 15

"Zij zullen geleid worden met alle blijdschap en verheuging." Vreugde hoort bij een bruiloftsmaal. Hoe groot zal die vreugde zijn aan de tafels van het paradijs, wanneer alle verlosten thuiskomen! De blijdschap van de heiligen zelf en het jubelen van de engelen zullen de zalen van het Nieuwe Jeruzalem laten weergalmen van gejuich.

“Zij zullen ingaan in des Konings paleis.” Hun vreedzame woning zal zijn waar Jezus als Koning in eer regeert, tot in eeuwigheid. Zij worden niet buitengesloten, maar binnengehaald en opgesloten in Zijn nabijheid. Zij krijgen het recht om vrij binnen te gaan in het Heilige der heiligen. Door genade gebracht, gaan zij in de heerlijkheid binnen.

Als er al vreugde was bij het brengen, wat dan bij het binnengaan? En wat bij het blijven? De verheerlijkten zijn geen landarbeiders op de velden van de hemel, maar kinderen die thuis wonen, prinsen van koninklijk bloed, bewoners van het paleis van de Koning. Wat een zalig uur zal dat zijn, voor ons allemaal, wanneer wij dit alles genieten en het verdriet van de tijd vergeten in de overwinning van de eeuwigheid.

Vers 16

“In plaats van Uw vaderen zullen Uw zonen zijn.” De oude heiligen, die als vaders in dienst van de grote Koning stonden, zijn allemaal heengegaan. Toch ontbreekt het nooit aan een geestelijk nageslacht dat hun plaats inneemt. De veteranen vertrekken, maar er melden zich vrijwilligers voor de lege plekken. De lijn van de genade loopt nooit dood. Zolang de tijd duurt, blijft de echte opvolging van de apostelen bestaan.

“Gij zult hen tot vorsten zetten over de ganse aarde.” Dienaren van Christus zijn koningen. Wie met succes heeft gepredikt en een stam of een heel volk het evangelie heeft gebracht, ontvangt meer eer dan een koning. Zijn naam klinkt als de naam van de groten der aarde. Jezus is de koningmaker! Wie de edelste eerzucht koestert, zal in het leger van Christus zijn wens vervuld zien. Onsterfelijke kronen worden uitgedeeld aan Zijn trouwe soldaten. Eens zal de hele aarde zich aan Christus onderwerpen. Gelukkig zijn zij die door genade mogen meedoen aan die verovering. Zij zullen met Christus regeren wanneer Hij komt.

Vers 17

"Ik zal Uws Naams doen gedenken van elk geslacht tot geslacht." Jehova belooft de Vredevorst door de mond van de profeet blijvende roem en een nageslacht dat nooit ophoudt. Zijn naam is Zijn faam, Zijn karakter, Zijn persoon. Dat alles is Zijn volk nu al dierbaar. Zij kunnen het nooit vergeten, en zo zal het blijven zolang er mensen zijn. Er waren beroemde namen die een generatie later niemand meer kende. Maar de lauweren van Jezus blijven altijd fris en Zijn roem blijft altijd nieuw. God Zelf zorgt daarvoor. Zijn voorzienigheid en Zijn genade maken het zo.

De roem van de Messias is niet overgelaten aan mensen die hem moeten bewaren. De Eeuwige staat ervoor in, en Zijn belofte faalt nooit. Door alle eeuwen heen blijven de herinneringen aan Gethsemane en Golgota gloeien met een licht dat niet te doven is. Geen tijdsverloop, geen rook van de dwaling en geen kwaadaardigheid van de hel kan de glorie van de Verlosser verduisteren.

"Daarom zullen U de volken loven eeuwiglijk en altoos." Zij zullen belijden dat U bent Wie U bent, en U blijvend de eer geven die U toekomt. Elk hart is lof verschuldigd aan Hem Die ons liefhad en ons met Zijn bloed heeft vrijgekocht. Die lof zullen we nooit helemaal afbetalen. Het blijft een schuld die altijd blijft staan en nog groeit ook. Elke dag schenkt Hij ons nieuwe weldaden en maakt zo onze schuld groter. Laten die weldaden dan ook het aantal van onze liederen laten toenemen. Elke tijd laat ons meer van Zijn liefde zien.

Laat elk jaar de muziek van aarde en hemel dus voller klinken. Laat het gezang als donderslagen in een machtig akkoord opstijgen naar de troon van Hem Die leeft, Die dood was en nu levend is tot in alle eeuwigheid, en Die de sleutels heeft van hel en dood.

> *"Zij Hij gekroond met majesteit,*
> *Die Zijn hoofd boog in de dood;*
> *En laat Zijn eer hoog worden uitgeroepen*
> *Door al wat adem heeft."*

Titel

"Op Schoschannim", dat wil zeggen: op de lelies. Lelies waren een teken van reinheid en lieflijkheid. Daarom werden ze ook gebruikt bij de bouw van Salomo's tempel (zie 1 Kon. 7:19,22,26 en 2 Kron. 4:5). In het Hooglied wordt de gemeente vergeleken met een "lelie onder de doornen" (zie Hoogl. 2:2). Er zijn drie psalmen met dit opschrift "op de lelies": de psalm die we nu lezen, de negenenzestigste en de tachtigste (vergelijk ook Ps. 60). Ze bevatten alle drie profetieën over Christus en Zijn gemeente.

De zestigste psalm hoort bij de vierenveertigste: hij laat het smekende beroep van de gemeente op God horen, en de overwinningen van Christus. De negenenzestigste laat zien hoe Christus Zijn overwinningen door lijden heeft behaald. De tachtigste hoort ook bij de vierenveertigste en de zestigste. Het is een klaagzang van de gemeente in nood, en een smekend roepen om redding. Alle drie klinken ze, als we het zo mogen zeggen, als de stem van de "lelie onder de doornen". Het lijkt daarom in elk geval waarschijnlijk dat er in dit opschrift een verwijzing zit naar de geestelijke betekenis van het woord ((Hebr.)), oftewel lelies. — Christopher Wordsworth.

Titel

Wij denken dat Schoschannim een instrument met zes snaren betekent, of een vreugdelied. — Augustin Calmet, 1672-1757. Kitto zegt daarentegen dat het woord zo duidelijk "lelies" betekent, dat hij er niets voor voelt om er het Hebreeuwse woord voor "zes" bij te halen.

Titel

"Voor den opperzangmeester, … op Schoschannim." Sommigen menen dat hier instrumenten bedoeld zijn waarop veel lelies waren gegraveerd, bloemen met zes bladen. Sommige uitleggers vertalen het

vanwege die afleiding van het woord dan ook zo: op Schoschannim, dat is: op lelies. Dat doen ze dan om aan de bruiloftskransen te denken, die vaak van lelies werden gemaakt. Of ze willen met die lelies Christus en Zijn gemeente aanduiden. — Arthur Jackson.

Titel

"Een lied." Het woord ((Hebr.)), shir, staat boven veel psalmen. De betekenis ervan, lied, staat niet ter discussie. Het komt maar drie keer alleen voor en dertien keer samen met Mizmor. Er is niets bijzonders aan te merken op de opbouw van die psalmen. Het woord lijkt iets anders aan te duiden dan Mizmor: een ding dat gezongen moet worden, gezien vanuit zijn dichterlijke bouw. — John Jebb.

Gehele psalm

De psalmen laten zoveel waarheid zien over de persoon en het werk van Christus, een waarheid die kostbaarder is dan goud en zoeter dan honingraat. Ze zwijgen ook niet over de band tussen Hem en Zijn volk: *de mystieke vereniging tussen Christus en de kerk*. Stel dat een prins zijn hart verliest aan een vrouw uit de lagere stand en haar als zijn vrouw mee naar huis neemt. Dan zijn die twee zo met elkaar verbonden dat haar schulden de zijne worden, en zijn rijkdom en eer de hare.

Tussen Christus en de kerk, tussen Christus en elke ziel die Hem wil ontvangen, bestaat een verbinding. De innigste van alle menselijke relaties is er een beeld en voorbeeld van. Dat hebben we al gezien. De Psalmen leren het niet alleen, het zit ook ingebouwd in de opzet van veel psalmen. Hij neemt de zonden van Zijn volk op Zich, en zij krijgen het recht om kinderen van God te worden. De ene Geest van God, met Wie Hij zonder maat is gedoopt, woont in hen, naar de mate van de genade die hun wordt geschonken.

Ik voeg er alleen aan toe dat deze vereniging op zoveel plaatsen wordt aangeduid, en dat ze uitdrukkelijk wordt uiteengezet in één zeer heerlijke psalm. Dat is het Bruiloftslied van Christus en de kerk.

Het thema ervan is hoe Christus Zijn uitverkorenen thuisbrengt, zodat ze met Hem verbonden worden in een band die de eeuwige bergen zal overleven. — William Binnie, D.D.

Vers 1

"Mijn hart geeft een goede rede op." En dan: "Mijn tong is een pen eens vaardigen schrijvers." O, dan ga ik vrolijk aan het werk in Zijn dienst, wanneer ik mijn hart met goede stof heb gevuld. Het is net als bij een zeeman: hoe verder hij vaart, hoe meer nieuwe sterren hij ziet, terwijl de oude uit het zicht verdwijnen. Zo ontdekt ook een groeiende christen, hoe verder hij komt in het geloof, steeds nieuwe behoeften. Nieuwe Schriftplaatsen raken hem. Nieuwe beproevingen kwellen hem. Hij vindt steeds nieuwe zaken met de HEERE zijn God.

Hij vergeet wat achter hem ligt en strekt zich uit naar wat voor hem ligt, en zo beleeft hij elke dag iets nieuws met de HEERE zijn God. Wie zo bezig is, doet geen nutteloze dingen. Hoe meer er te doen is, hoe minder afleiding. — Richard Steele.

Vers 1

"Mijn hart geeft een goede rede op." Het Hebreeuwse woord ((Hebr.)) (rakhash) betekent: koken of opborrelen. Het beschrijft de taal van het hart, dat vol is en klaarstaat om zich uit te spreken. — Victorinus Bythner.

Vers 1

"Mijn hart geeft een goede rede op." Hier zie je het werk van de Geest van de profetie. Door Zijn werking komt de goede "rede" in de borst van de psalmist tot stand. Zijn hart worstelt en zucht onder de last. Het begint die rede omhoog te spuiten, als water uit een fontein, zodat ze via de tong kan wegstromen. Zo krijg je enig inzicht in de manier waarop de Geest in het hart van een mens werkt.

De psalmist zegt dat zijn hart doet wat de Geest in zijn hart doet. Het hart doet het inderdaad zelf, maar toch is het de werking van de

Geest. De psalmist gaf zijn onderwerp alle aandacht en vreugde die hij het ook gegeven zou hebben als de Geest er niets mee te maken had gehad. Want wanneer de Geest werkt, werkt Hij niet alleen door het hart, maar ook in het hart. Hij grijpt al zijn gevoelens aan, en elke vezel ervan wordt naar Zijn wil gebogen. — George Harpur, in "Christ in the Psalms", 1862.

Vers 1

"Een goede rede": de goede boodschap, oftewel het evangelie. — Christopher Wordsworth.

Vers 1

Dit is een beeld dat is ontleend aan de mincha, het spijsoffer uit de wet. Dat offer werd klaargemaakt in de braadpan (Lev. 7:9) en daar in olie gebakken. Het was gemaakt van fijn, ongezuurd meel, vermengd met olie (Lev. 2:5), en daarna bood de priester het de HEERE aan (vers 8). Zo is de inhoud van deze psalm als de mincha, het offer. Het werd in het hart van de profeet gebakken en klaargemaakt met de olie, dat is de genade van de Geest, en nu wordt het aangeboden. — Henry Ainsworth.

Vers 1

Erasmus vertelt over Origenes dat hij altijd ernstig was, maar het meest wanneer hij over Christus sprak. Van Johannes Mollias uit Bologna wordt gezegd dat zijn ogen tranen lieten zodra hij over Jezus Christus sprak. Hij was namelijk vervuld van een krachtige gloed van Gods Heilige Geest. Net als Johannes de Doper was hij eerst een brandend (kokend of borrelend) en daarna een schijnend licht. — John Trapp.

Vers 1

"Ik zegge mijn gedichten uit van een Koning." Het gaat niet helemaal over de Koning Zelf. Een groot deel gaat over de koningin, en onge-

veer de helft is rechtstreeks tot haar gericht. Maar het gaat Hem wel aan, omdat het Zijn gezin betreft. Christus vereenzelvigt Zich altijd met Zijn volk. Wat voor hen wordt gedaan, wordt dus aan Hemzelf gedaan. Hun belangen zijn de Zijne. — George Harpur.

Vers 1

"Mijn tong zal zijn als de pen van iemand die aantekeningen maakt of steno schrijft." Want ik zal heel beknopt spreken, niet met een overvloed aan woorden. Je moet me ook niet letterlijk opvatten, want ik spreek in beelden en voorstellingen. — Uit "Holy David and his old English Translators cleared", 1706. (Anoniem.)

Vers 1

De pen. We noemen de profeten de schrijvers van de Schrift, terwijl zij maar de pen waren.

Vers 2

"Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen; genade is uitgestort in Uw lippen." Zo begint hij Zijn schoonheid te beschrijven, want daarin ligt wat een persoon aantrekkelijk maakt. Zo gaat het ook met de ziel. God laat de mens eerst zien hoe vuil en lelijk hij door de zonde is, en dat alleen Jezus de zonde wegneemt. O, wat is Zijn gezicht dan schoon bij de eerste ontmoeting met Hem!

Ten tweede: "Genade is uitgestort in Uw lippen". Hier komt de tweede lofprijzing. Jezus opent Zijn lippen voor ons en stort daarmee genade uit in onze ziel. Hij maakt ons de Vader bekend en spreekt vrede tot allen, ver weg en dichtbij. Hij roept: "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven." Dat alles komt doordat God Hem gezegend heeft tot in eeuwigheid. We weten zeker dat Hij van God komt en dat Hij en Zijn werken eeuwig zijn. Daarom blijft al Zijn genade die over ons is uitgestort bij ons, en maakt ze ons eeuwig zalig.

Hij is immers het Woord van God, en Hij zegt wat God denkt. Hij zegt alleen wat Hij van de Vader heeft gehoord. Als Hij met Zijn Woord tot onze ziel spreekt, wordt de Geest gegeven. Dat is een zeker getuigenis aan onze ziel dat we kinderen van God zijn, en een onderpand van onze erfenis. Want de Geest en het Woord kunnen niet van elkaar worden gescheiden. — Richard Coore, in "Christ set forth".

Vers 2

"Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen" enzovoort. Er is niets mooiers dan deze plotselinge manier van spreken. De profeet begint met het uitdrukkelijke plan om over de Koning te spreken. Maar het is alsof op dat moment de heerlijke Persoon over wie hij wilde spreken voor zijn ogen verschijnt. Meteen laat hij al het andere los en spreekt Hem zelf aan. En wat een verrukte toespraak houdt hij! Eerst beschrijft hij de heerlijkheid, de schoonheid en de verbazingwekkende lieflijkheid van Zijn persoon.

Voor een vleselijk oog was er geen gedaante die Hem begeerlijk maakte. Zijn gezicht was meer misvormd dan dat van enig mens, en Zijn gestalte meer dan die van de mensenkinderen. Maar voor een oog dat werkelijk verlicht is, is Hij de Koning in Zijn schoonheid. Als de heerlijke Middelaar, het Hoofd en de Bruidegom van Zijn kerk en volk, is Hij schoner dan alle mensenkinderen. In de ogen van de Vader is Hij zo bemind en zo echt heerlijk, dat genade in Zijn lippen is uitgestort.

Lezer, let op deze uitdrukking. Er staat niet gewoon dat genade in Zijn hart is gelegd, vanwege de heiligheid en zuiverheid van Zijn persoon. Nee, ze is uitgestort in Zijn lippen. Zo druipt ze als honing op Zijn volk en wordt ze voor altijd aan al Zijn verlosten meegedeeld. Het is een eindeloze reeks van alle zegeningen die ze nodig hebben, hier op aarde en daarna in heerlijkheid. — Robert Hawker, D.D.

Vers 2

"Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen." Ben jij een liefhebber van schoonheid? Die trekt de meeste mensen aan. Dan is er niemand zoals Christus. In schoonheid en bevalligheid overtreft Hij mensen en engelen oneindig ver. We lezen van Mozes dat hij buitengewoon mooi was, en van David dat hij blozend was en er mooi uitzag. Josephus vertelt dat iedereen die een van hen zag, verbaasd was over zijn schoonheid en er verliefd op werd. Maar o, wat was hun schoonheid vergeleken met die van Christus? Zou je hun schoonheid en die van alle mensen en engelen bij elkaar optellen, dan zou het niets zijn naast de schoonheid van Christus. Zelfs niet zoveel als het licht van een goedkoop kaarsje naast de zon op het middaguur. — Edward Pearse in "The Best Match", 1673.

Vers 2

"Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen" enzovoort. Schoon was Hij (1) bij Zijn ontvangenis. Hij werd ontvangen in reinheid, en een schone engel bracht het nieuws. Schoon (2) bij Zijn geboorte. In de Septuaginta staat hier het woord hōraios, in het Latijn tempestivus, dat is: op tijd. Alle dingen zijn immers mooi op hun tijd (Pred. 3:11). Hij werd geboren toen de tijd vervuld was, en een schone ster wees naar Hem. Schoon (3) in Zijn kindertijd. Hij nam toe in genade en gunst (Luk. 2:52), en de leraren waren erg met Hem ingenomen. Schoon (4) toen Hij volwassen was. Sint Hieronymus zegt: als er niets bewonderenswaardigs aan Zijn gezicht en verschijning was geweest, geen hemelse schoonheid, dan waren de apostelen en de hele wereld (zoals de Farizeeën zelf toegeven) Hem niet zo plotseling gevolgd.

Schoon (5) bij Zijn verheerlijking. Hij was wit als het licht of als sneeuw, en Zijn gezicht straalde als de zon (Matth. 17:2). De ziel van Sint Petrus zelf werd daardoor weggevoerd. Hij was "niet wetende, wat hij zeide", en wilde zijn ogen voor altijd op dat gezicht laten rusten en nooit meer van de berg afdalen. Schoon (6) in Zijn lijden. Er

was niets onbehoorlijks, niets onbevalligs in Zijn naaktheid. Juist Zijn wonden en de bloedige striemen van de zwepen en de geseling lokten bij Pilatus een ecce uit: "Ziet, de Mens!" Zo zacht was Zijn gezicht en Zijn houding, midden in het vuil en de spuug, de zwepen en de slagen.

Juist Zijn bevalligheid aan het kruis, toen Hij de geest gaf, deed de hoofdman uitroepen: "Waarlijk, Deze was Gods Zoon!" Zo'n zoete majesteit en zo'n hemelse glans verscheen in Hem, dwars door de duisternis die Hem omgaf.

Schoon (7) bij Zijn opstanding. Het was zo'n fijne schoonheid dat sterfelijke ogen haar niet konden zien of vatten, ook niet de ogen van Zijn eigen discipelen, tenzij Hij haar voor hen verhulde. Schoon (8) bij Zijn hemelvaart. Hij liet Zijn discipelen zo lang naar Hem staren (alsof ze nooit lang genoeg naar Hem konden kijken), dat er een engel uit de hemel moest komen om hen te berispen en hen naar huis te laten kijken (Hand. 1:11). — Mark Frank.

Vers 2

O schone zon, schone maan, schone sterren, schone bloemen, schone rozen en schone lelies! Maar o, tienduizendmaal tienduizendmaal schonere Heere Jezus! Helaas, ik heb Hem onrecht gedaan door het zo te vergelijken. O zwarte zon en maan! Maar o, schone Heere Jezus! O zwarte bloemen, zwarte lelies en rozen! Maar o, schone, schone, altijd schone Heere Jezus! O zwarte hemel! Maar o, schone Christus! O zwarte engelen! Maar o, bovenmate schone Heere Jezus! — Samuel Rutherford.

Vers 2

In één Christus zien we alle schoonheid en lieflijkheid van hemel en aarde, en die moeten we ook belijden. De schoonheid van de hemel is God. De schoonheid van de aarde is de mens. De schoonheid van hemel en aarde samen is deze Godmens. — Edward Hyde, D.D., 1658.

Vers 2

"Gij." "Ik heb één hartstocht", zei graaf Zinzendorf in een van zijn toespraken tot de gemeente van Herrnhut, "en die is Hij — Hij alleen."

Vers 2

"Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen." In het Hebreeuws staat eigenlijk: "Gij zijt dubbel schoner." Het woord is verdubbeld om de kracht ervan te versterken (ad corroborandum), zegt Kimchi. — John Trapp.

Vers 2

"Genade is uitgestort in Uw lippen." Die woorden doen denken aan een geschenk, alsof deze genade een gave was en niet iets wat van nature in onze Heere Zelf zit. Maar is dat niet precies wat we in de evangeliën lezen? Voordat Jezus aan Zijn openbare werk begon, daalde de Heilige Geest als een duif uit de hemel op Hem neer. De Geest, Die alle genade aan de kerk van Christus geeft, gaf diezelfde genade ook aan Christus Zelf, toen Hij als Mens op aarde was. Niet dat de Zoon van God de zalving met Gods Geest nodig had.

Maar Hij liet het zo gebeuren om Zijn broeders in alle dingen gelijk te worden. Als Hij hun voorbeeld moest zijn, moest Hij hun laten zien waar hun grote kracht lag. Zij zien in Hem de vruchten van de Heilige Geest, Die ook aan henzelf is beloofd. Alles wat Christus ooit gedaan heeft als Hoofd en Vertegenwoordiger van Zijn volk, deed Hij door precies die Geest Die nog altijd in Zijn kerk woont. — George Harpur.

Vers 2

"Genade is uitgestort in Uw lippen." Uw lippen zijn vol genade: vol genade in wat ze zeggen en vol genade in hoe ze het zeggen.

1. Wat Hij zegt, is goed nieuws. "De wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden." Joh. 1:17. Mozes had harde en strenge woorden in zijn wet: "Vervloekt is een

iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen." Christus spreekt juist betere dingen. De eerste woorden van Zijn eerste prediking zijn: "Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemelen." Matth. 5:3. Hij komt tot Zijn volk met een woord van genade en een kus van liefde (cum verbo gratiae, cum osculo gratae), zegt Augustinus.

Zijn lippen zijn vol genade. Dat wil zeggen: er stroomt een overvloed van genadige woorden uit. Matth. 11:28; Joh. 3:16; Luk. 4:18. "Zijn lippen zijn als lelien, druppende van vloeiende mirre" (Hoogl. 5:13). Iedereen die Hem hoorde, stond versteld van de woorden van genade die uit Zijn mond kwamen, Luk. 4:22.

1. En hoe sprak Hij? Niet zoals de schriftgeleerden. Hij sprak zo zoet dat zelfs de dienaren van het gerecht, verbaasd over Zijn woorden, getuigden: "Nooit heeft een mens alzo gesproken, gelijk deze Mens", Joh. 7:46. Hij sprak zo genadig dat de apostelen alles lieten staan en Hem volgden, zodra Hij hen riep. Andreas liet meteen zijn netten los, Jakobus en Johannes zonder aarzelen hun vader, en Mattheüs het tolhuis. En ook Zacheüs liet zijn wereldse bezigheid in de steek en kwam haastig om Hem blij te ontvangen. Mark. 10:28; Matth. 4:20-21; 9:9; Luk. 19:6. Ja, geliefden, Hij was zo'n krachtig redenaar dat zelfs de wind en de golven naar Zijn woord luisterden, Mark. 4:39.

De Heilige Schrift vertelt dat alle vorsten en volken Salomo's welsprekendheid wilden horen. De koningin van Scheba riep vol verbazing uit: "Welgelukzalig deze uw knechten, die gedurig voor uw aangezicht staan, die uw wijsheid horen", 1 Kon. 10:8. Salomo is hier maar een beeld, maar Christus is de waarheid zelf. En dit laat duidelijk zien dat Christus geen dwingeland is, maar een zachtmoedig vorst. Hij wint gehoorzaamheid door mensen vriendelijk te overtuigen en dwingt Zijn volk niet met geweld. Zijn woorden zijn Zijn scepter en

Zijn zwaard. Zijn doordringende vermaningen zijn als scherpe pijlen, waarmee Hij Zijn volgelingen aan Zich onderwerpt.

Om dit betoog af te sluiten: Zijn mooie woorden zijn, zoals de Schrift zegt, "een honigraat, zoet voor de ziel, en medicijn voor het gebeente" (Spr. 16:24). "Een honigraat": wat smaakt beter? "Zoet voor de ziel, en medicijn voor het gebeente": wat is, ik vraag je, gezonder? De ziel van de goede is Christus' eigen bruid, en tot haar spreekt Hij op velerlei wijze vol genade. Soms bestraffend, en wat is een sterker bewijs van liefde? Want "dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij" (Hebr. 12:6). Soms onderwijzend, en Zijn evangelie is machtig om "de mens Gods volmaakt … tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust" te maken (2 Tim. 3:17).

Soms vleiend in liefdevolle woorden, zoals overal in Zijn liefdelied: "Mijn zuster", "o bruid", "gij schoonste onder de vrouwen", "Mijn vriendin", "Mijn schone", "Mijn duive" enzovoort. Soms belovend, en dat zowel de zegeningen van dit tegenwoordige leven ("Vrees niet, want Ik ben met u; zijt niet verbaasd, want Ik ben uw God", enzovoort, Jes. 41:10) als van het leven dat komen zal. Joh. 17:21,24.

Maar ook Christus' voortreffelijke voorspraak is vol genade. Elke dag pleit Hij voor ons bij God de Vader. Hij verschijnt in het hof van de hemel en pleit daar als onze pleitbezorger. Want als Kaleb het verzoek van zijn dochter zo gemakkelijk inwilligde en haar "hoge wellingen en lage wellingen" gaf (Richt. 1:15), hoe zou dan God de Almachtige, Wiens barmhartigheid boven al Zijn werken is, de verzoeken van zo'n Zoon kunnen weigeren, in Wie Hij een welbehagen heeft? — John Boys.

Vers 2

"Genade is uitgestort in Uw lippen." De vorige regel wees op Zijn innerlijke volmaaktheden. Deze regel gaat over Zijn vermogen en bereidheid om die aan anderen door te geven. — Matthew Poole.

Vers 2 (tweede zinsdeel)

Nooit heeft een mens zulke woorden van liefde en zoetheid gesproken als Hij. Nooit was er zo'n liefdevol en teder hart als het hart van Jezus Christus: genade was in Zijn lippen uitgestort. Er zijn op aarde zeker nooit zulke woorden van liefde, zoetheid en tederheid gesproken als Zijn laatste woorden, kort voor Zijn lijden, opgetekend in Johannes 13 tot en met 17. Lees maar eens alle boeken over liefde en vriendschap door die mensen ooit hebben geschreven: ze blijven ver achter bij de smeltende klanken van liefde die daar klinken.

Zo zoet en beminnelijk was de omgang met Jezus Christus dat de Kerkgeschiedenis over de apostel Petrus het volgende vertelt. Na Christus' hemelvaart weende hij zo overvloedig dat men hem altijd de tranen van zijn gezicht zag vegen. En toen men hem vroeg waarom hij zo huilde, antwoordde hij dat hij niet anders kon dan huilen zodra hij dacht aan die allerzoetste omgang met Jezus Christus. — John Row.

Vers 3

"Gord Uw zwaard aan de heup." Volgens oud gebruik hing men het zwaard aan een gordel die over de schouders lag en tot aan de heup reikte. Het zwaard hing aan de achterkant van de heup, bijna tot op de grond, maar zat er niet echt aan vastgegord. Het zwaard van de ruiter was met een singel aan het zadel bevestigd. Als David, in de geest, de Verlosser van de kerk uitnodigt om Zijn zwaard aan Zijn heup te gorden, en als de bruid over de dapperen van Israël zegt: "elk hebbende zijn zwaard aan zijn heup, vanwege den schrik des nachts" (Hoogl. 3:8), bedoelen ze niet dat het wapen letterlijk aan hun heup was vastgebonden.

Het hing in de gordel, aan de achterkant van de heup. Want zo droeg het voetvolk zijn zwaarden, volgens het algemene getuigenis van oude schrijvers. In het Oosten doet men dat nog steeds op die manier. Chardin bericht ons: "De oosterse volken laten hun zwaarden

in volle lengte hangen; en de Turken dragen hun zwaarden te paard aan hun heup."

Maar in zijn dichterlijke uitnodiging aan de Verlosser om Zijn zwaard aan de heup te gorden, denkt David duidelijk aan een bijzondere gelegenheid, plechtig en officieel. Een gebruik dat in het Oosten tot op de dag van vandaag bewaard is gebleven, werpt daar helder licht op. "Wanneer een Perzische of Ottomaanse prins de troon bestijgt", zegt de heer Morier, "gordt hij zijn sabel om. Zo werd Mohammed Jaffer door de Khan, de gouverneur voor die tijd, uitgeroepen tot koning totdat zijn broer zou aankomen. Zo kreeg hij zijn waardigheid: men gordde hem een zwaard om de heup. Hij nam die eer aan met een tegenzin die misschien niet helemaal gespeeld was."

"Deze plechtigheid", zegt dr. Davey, die een oosterse kroning beschrijft, "moest nog plaatsvinden voordat de prins als volledig koning kon gelden. Het was het kiezen van een nieuwe naam en het omdoen van het koninklijke zwaard. De prins ging in grote staatsie naar de tempel, waar hij offers bracht. Toen het zwaard om zijn heup was gegord, bood de priester hem een pot sandelhoutpoeder aan. De prins, die nu koning genoemd kon worden, doopte zijn vingers erin." Uit al deze verhalen wordt duidelijk dat het om de heup gorden van een zwaard hoort bij de plechtige inhuldiging van een koning. Als de psalmist de Messias toespreekt, verwijst hij dus naar het ontvangen van de eer en de macht van de Heere van allen. — G. Paxton's Illustrations of Scripture.

Vers 3

"Uw zwaard." Het woord van God wordt met zo'n wapen vergeleken. De apostel leert ons immers dat het levend en krachtig is, scherper dan elk tweesnijdend zwaard, dat doordringt tot de scheiding van ziel en geest en van gewrichten en merg, en de gedachten en overleggingen van het hart blootlegt. Let er echter op dat deze beschrijving van Gods woord alleen geldt wanneer Christus het aangordt en als Zijn

zwaard gebruikt. Wat heeft een zwaard voor nut, zeg het eens, al is het dat van Goliath, zolang het rustig in de schede blijft of wordt vastgehouden door de krachteloze hand van een kind?

Dan kan het niet overwinnen en niet verdedigen, hoe geschikt het ook is om beide te doen in de hand van een krijgsman. Zo is het ook met het zwaard van de Geest. Zolang het rustig in de schede blijft of alleen wordt gehanteerd door de kinderhand van Christus' dienaren, is het een krachteloos en nutteloos wapen. Dan kan zelfs de zwakste zondaar erom lachen en zich er moeiteloos tegen verweren. Maar zo is het niet wanneer de Allermachtigste het Zich aangordt.

Dan wordt het een wapen van geweldige, ontzagwekkende kracht, onweerstaanbaar als de bliksem uit de hemel. "Is Mijn woord niet alzo, als een vuur? spreekt de HEERE, en als een hamer, die een steenrots te morzel slaat?" Dat is het zeker, en meer dan dat. Want wat is werkzamer en onweerstaanbaarder dan een wapen dat scherper is dan een tweesnijdend zwaard, gehanteerd door de arm van de almacht? Hoe geweldig moet het zwaard zijn van Hem Wiens blik bliksem is! Met dit wapen baant de Overste van onze zaligheid Zich met oneindig gemak een weg naar de zondaar, ook al is die omringd door rotsen en bergen. Hij verstrooit diens sterkten en schuilplaatsen van leugen, en met één machtige slag klieft Hij zijn hart van staal in tweeën en werpt hem sidderend neer aan Zijn voeten.

Zo werkt dit wapen als Christus het in Zijn hand heeft, en zo overwint het. Daarom is het zo terecht dat de psalmist begint met Hem te vragen: gord het aan. Laat het niet werkeloos in de schede steken en niet krachteloos in de zwakke greep van Uw dienaren. — Edward Payson.

Vers 3

"O Held." Christus is almachtig. Daarom kan Hij alles waarmaken wat Hij zegt. Of Hij nu iets gebiedt, belooft of aankondigt als dreigement:

Zijn woord krijgt de kracht om de opdracht uit te voeren waarvoor het is uitgestuurd. — David Dickson.

Verzen 3-4

Wat een vreugde om na te denken over de heerlijke zaak waarvoor Christus strijdt! Het is een heilige oorlog, en Hij zal die winnen. Het is de zaak van waarheid, zachtmoedigheid en gerechtigheid. Zijn evangelie is Zijn zwaard, en dat zwaard is het woord van God. Het haalt ons terug van onze dwalingen met de waarheid, het beheerst onze driften door de zachtmoedigheid die het aanmoedigt, en het richt ons leven naar de wetten van de gerechtigheid die het inprent. Laten we ons verheugen dat deze heilige zaak tot nu toe is gebloeid en dat ze zal blijven bloeien. — Job Orton, 1717-1783.

Vers 4

"En rijd voorspoediglijk in Uw heerlijkheid" enzovoort. De wielen van Christus' wagen, waarop Hij uittrekt om nieuwe bekeerlingen voor Zijn koninkrijk te winnen en te onderwerpen, zijn heerlijkheid, waarheid, zachtmoedigheid en gerechtigheid, zoals die bekend worden door de prediking van Zijn evangelie. Heerlijkheid, wanneer de statige majesteit van Zijn persoon en ambten wordt verkondigd. Waarheid, wanneer de zekerheid van alles wat Hij in de Schrift leert bekend is. Zachtmoedigheid, wanneer Zijn genade en barmhartigheid aan rebellen wordt aangeboden. En gerechtigheid, wanneer de rechtvaardiging door het geloof in Zijn naam duidelijk wordt voorgesteld. Christus maakt nooit een reis voor niets. Wat Hij Zich voorneemt, bereikt Hij ook. Hij doet het werk waarvoor Hij komt: het evangelie prediken. In Zijn heerlijkheid, waarheid, zachtmoedigheid en gerechtigheid rijdt Hij voorspoedig. — David Dickson.

Vers 4

"Op het woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid." Als we het woord voor woord vertalen, dan luidt het zo: "Rijd op het

woord der waarheid en de zachtmoedigheid der gerechtigheid", en zo staat het ook in het Syrisch. Nemen we deze weergave over, dan wil de psalmist zeggen: het grote doel van Christus' evangelie was om in de wereld de zaak van waarheid en gerechtigheid overeind te houden. Van Christus wordt gezegd dat Hij rijdt op het woord der waarheid, omdat de kennis van de waarheid van het woord afhangt: door het woord wordt de waarheid bekendgemaakt.

En van Hem wordt gezegd dat Hij rijdt op de zachtmoedigheid of nederigheid der gerechtigheid, omdat zachtmoedigheid of nederigheid daarvan het kenmerk is. Het eerste gaat over wat een mens moet geloven. Het tweede gaat over hoe hij moet leven. — George Harpur.

Vers 4

"Uw rechterhand zal U vreselijke dingen leren." Deze uitdrukking wil kennelijk alleen zeggen dat Hij door Zijn kracht vreselijke dingen kan doen. Want wie onderwijs krijgt, kan daarna doen wat hij geleerd heeft. Of ze wil zeggen dat Hij door Zijn almacht uit eigen ervaring zou ontdekken wat voor grote en vreselijke daden Hij zou verrichten. — Arthur Jackson.

Vers 5

"Uw pijlen zijn scherp; volken zullen onder U vallen; zij treffen in het hart van des Konings vijanden." In een nog gewaagder beeld zijn de pijlen die van Christus' boog worden afgeschoten de predikers van het evangelie, vooral de apostelen en evangelisten. "His sagittis," zegt de heilige Hieronymus, "totus orbis vulneratus et captus est." Paulus, de apostel, was een pijl van de HEERE, van Zijn boog afgeschoten van Jeruzalem tot Illyrië en van Illyrië tot Spanje. Hij vloog van oost naar west en bracht Christus' vijanden onder Zijn voeten. — Christopher Wordsworth.

Vers 5

Terwijl de psalmist de Verlosser smeekt voorspoedig uit te rijden en Zijn succes voorspelt, lijkt hij ineens zijn gebeden verhoord en zijn voorspellingen vervuld te zien. Hij zag zijn alles overwinnende Vorst Zijn onweerstaanbare zwaard aangorden, Zich kleden in heerlijkheid en majesteit, de wagen van Zijn evangelie bestijgen, de banier van Zijn kruis ontvouwen en wegrijden als op de vleugels van de wind. Voor Hem uit klonk de machtige stem van een heraut: "Bereidt den weg des HEEREN ... Alle dalen zullen verhoogd worden, en alle bergen en heuvelen zullen vernederd worden; en wat krom is, dat zal recht, en wat hobbelachtig is, dat zal tot een vallei gemaakt worden ... Ziet, de Heere HEERE zal komen tegen den sterke, en Zijn arm zal heersen; ziet, Zijn loon is bij Hem, en Zijn arbeidsloon is voor Zijn aangezicht."

Uit de heldere, vurige wolk die Zijn wagen omhulde en voor sterfelijke ogen verborg, zag hij scherpe pijlen van overtuiging in alle richtingen vliegen. Ze verwondden de verharde harten van zondaars diep en wierpen hen bij menigten rond Zijn pad ter aarde. Dan richtte Zijn uitgestrekte rechterhand hen weer overeind en genas de wonden die Zijn pijlen hadden geslagen. Daarna sprak Zijn almachtige stem vrede tot hun wanhopige zielen en beval hun in Zijn gevolg mee te gaan, getuige te zijn van Zijn zegetocht en erin te delen. Uit diezelfde heldere wolk zag hij wraakzuchtige bliksems dicht en verschrikkelijk flitsen om alles te verschroeien en te verteren wat Zijn voortgang tegenhield.

Hij zag de zonde, de dood en de hel met al haar legers verijdeld en verslagen, en in sidderende verwarring voor Hem op de vlucht gaan. Hij zag hen ingehaald, gebonden en geketend aan de wielen van Zijn zegewagen. En uit de hemel klonken verrukte stemmen die uitriepen: "Nu is de zaligheid, en de kracht, en het koninkrijk geworden onzes Gods; en de macht van Zijn Christus."

Zo zag het tafereel eruit dat zich voor de verrukte ogen van de in vervoering gebrachte profeet leek te openen. Meegesleept door dit visioen roept hij uit: "Uw pijlen zijn scherp; volken zullen onder U vallen; zij treffen in het hart van des Konings vijanden." — Edward Payson.

Vers 5

"Des Konings vijanden" is niet zomaar een andere manier om "Uw vijanden" te zeggen, zoals sommigen denken. Het houdt eerder in dat Christus' koningschap de reden van hun vijandschap is. Net zoals in de tweede psalm hun kreet was: "Laat ons hun banden verscheuren." — George Harpur.

Vers 6

"Uw troon, o God." Het oorspronkelijke woord is waarschijnlijk een aanspreekvorm, in het Grieks én in het Hebreeuws. Zo vatten ook de hedendaagse Unitariërs het op, die de Godheid van Christus ontkennen. Zij zoeken hun uitweg, en wel door het Griekse woord theos weg te verklaren. — Henry Alford, D.D., over Hebr. 1:8.

Vers 7

"Gij hebt gerechtigheid lief, en haat goddeloosheid." Veel mensen houden van gerechtigheid, maar zouden er nooit voor in de bres springen als het erom spant. Zo'n liefde is niet de liefde van Christus. Anderen haten onrecht niet om het onrecht zelf, maar om de gevolgen ervan. Zo'n haat is niet de haat van Christus. Willen we op Christus lijken, dan moeten we gerechtigheid liefhebben zoals Hij haar liefhad, en goddeloosheid haten zoals Hij haar haatte. Liefhebben en haten zoals Hij liefheeft en haat, dat is volmaakt zijn zoals Hij volmaakt is. De volmaaktheid van deze liefde en deze haat is volmaaktheid van karakter. — George Harpur.

Vers 7

"Daarom." Let op hoe vanzelfsprekend de Schrift, hier en elders, Christus' verhoging aan Zijn verdiensten koppelt. God zegende Hem in eeuwigheid, zoals in het tweede vers van deze psalm staat (als dat tenminste de zin van dat vers is), omdat Hij schoner was dan de mensenkinderen en genade over Zijn lippen was uitgestort. De apostel zegt hetzelfde: God heeft Hem uitnemend verhoogd en Hem een naam gegeven boven alle naam, omdat Hij Zichzelf vernederd had en gehoorzaam was geworden tot de dood. En hier heeft God Hem met vreugdeolie gezalfd boven Zijn medegenoten, omdat Hij gerechtigheid liefhad en ongerechtigheid haatte. — George Harpur.

Vers 7

"Daarom." De psalmist zegt niet: "Waarom heeft Hij U gezalfd, opdat U God zou zijn, of Koning, of Zoon, of Woord?" Dat was Hij immers al lang vóór die zalving, namelijk van oudsher, en dat is Hij in eeuwigheid, zoals is aangetoond. Hij zegt veeleer: "Omdat U God en Koning bent, bent U gezalfd. Want niemand anders dan U kon de mens met de Heilige Geest verenigen. U bent het beeld van de Vader, naar Wie wij in het begin zijn gemaakt. Want de Geest is ook de Uwe." — Athanasius.

Vers 7

"Daarom heeft U, o God! Uw God gezalfd met vreugdeolie." In het verbond was God de God van Christus, zodat Hij in het verbond onze God zou zijn. Bij alles wat God doet, moeten we immers de hele Christus voor ogen houden: Hoofd én leden, Christus samen met allen die bij Hem horen (Gal. 3:16; 1 Kor. 12:12). Het verbond werd eerst met het Hoofd gesloten (Hij is ons gegeven "tot een Verbond des volks", Jes. 42:6) en daarna met de leden: met Hem ten aanzien van ons en voor ons. God liet onze Borg niet in de steek. Hij stond Hem bij in Zijn zware strijd, toen Hij vanuit de diepten tot Hem riep. Dan

zal Hij ons in tijden van nood evenmin in de steek laten. Hebr. 4:16; 13:5-6. — William Troughton.

Vers 7

"Daarom heeft U, o God! Uw God gezalfd met vreugdeolie, boven Uw medegenoten." Dat wil zeggen: God heeft U op een heel bijzondere manier verrijkt en vervuld met de volheid van de Geest. Daardoor bent U gewijd voor Uw ambt, en daarvoor toegerust. En daardoor overtreft U alle heiligen, die in deze genaden Uw medegenoten of deelgenoten zijn. In deze woorden vinden we dus twee dingen: eerst de waardigheid van de heiligen en daarna de voorrang van Christus.

Eerst dus de waardigheid van de heiligen. Die bestaat hierin dat zij Christus' medegenoten zijn. Het Hebreeuwse woord ((Hebr.)) is bijzonder rijk. Het wordt vertaald met gezellen, metgezellen, mededeelgenoten en deelhebbers, of, zoals onze vertaling het geeft, medegenoten. Het zijn mensen die samen met Hem deel hebben aan de zalving met de Geest, dus niet buitenstaanders maar mensen die daar echt in meedelen. Zij ontvangen, ieder in zijn eigen mate, dezelfde Geest. Elke christen is, modo sibi proportionato, dat wil zeggen ieder naar zijn eigen maat en bij zijn eigen aard passend, aangesteld met dezelfde genade en getooid met dezelfde titels. 1 Joh. 2:27; Openb. 1:6.

Christus en de heiligen hebben alles met elkaar gemeen. Woont de Geest van heiligheid in Hem? Dan woont Hij ook in hen. Is Christus Koning en Priester? Dan zijn zij dat ook, door de genade van hun eenheid met Hem. Hij heeft ons tot koningen en priesters gemaakt voor God en Zijn Vader. Dat is dus de waardigheid van de heiligen: medegenoten, gezellen en mededeelgenoten van Christus te zijn. Elke genade en elke voortreffelijkheid in Christus is dus niet alleen van Hem. Zij delen erin met Hem. Want Hij werd inderdaad om hunnentwil en tot hun gebruik met de volheid van de Geest vervuld. Zoals de zon vol licht is, niet om voor zichzelf te schijnen maar voor anderen, zo is Christus vol genade.

Daarom vertalen sommigen de tekst niet met prae consortibus, “boven Uw medegenoten”, maar met propter consortes, “ter wille van Uw medegenoten” (Rivetus). Zo maken zij Christus tot de eerste ontvanger van alle genade, zodat alles wat Hij heeft eerst bij Hem aankomt. Hij wordt als eerste en rechtstreeks vervuld uit de bron van de Godheid. Maar dat gebeurt voor Zijn volk, dat van Hem ontvangt en put, ieder naar zijn maat. Dit is een grote waarheid. De waardigheid van de heiligen ligt vooral in hun gemeenschap met Christus. Toch past onze vertaling, “boven Uw medegenoten”, het best bij het gewicht van het woord en bij de strekking van de plaats.

Ten tweede. Hoeveel waardigheid de heiligen hier ook krijgen, er is en blijft altijd een voorrang die aan Christus toekomt. Zijn zij gezalfd met de Geest van genade, Christus is dat veel overvloediger: “God! Uw God gezalfd met vreugdeolie, boven Uw medegenoten.” — John Flavel.

Vers 7

“Vreugdeolie.” Ook welriekende oliën werden gebruikt om het gezicht op te fleuren bij feestmalen en andere vreugdevolle gelegenheden. Ps. 23:5; 104:15; Jes. 61:3. Zo is ook deze olie van wijding, de uitstorting van de gaven van de Heilige Geest, de oorzaak en de grondslag geweest van de eeuwige vreugde en heerlijkheid die Christus’ menselijke natuur heeft ontvangen. Fil. 2:9; Hebr. 12:2. — John Diodati.

Vers 7

Kijk, Arianen, en erken ook hieruit de waarheid. De psalmist noemt ons allemaal medegenoten of deelhebbers van de Heere. Was Hij Zelf echter een van de dingen die uit niets voortkomen, een van de voortgebrachte dingen, dan zou ook Hij een van die deelhebbers zijn geweest. Maar de psalmist bezingt Hem als de eeuwige God: “Uw troon, o God! is eeuwiglijk en altoos.” En hij verklaart dat alle andere dingen deel aan Hem hebben. Welke conclusie moeten we daaruit trekken? Dat Hij verschilt van alle voortgebrachte dingen. Dat Hij alleen het

waarachtige Woord is, de Straling en de Wijsheid van de Vader, waaraan alle voortgebrachte dingen deel hebben, door Hem in de Geest geheiligd.

Waarom wordt Hij hier dan toch gezalfd genoemd? Niet om God te worden, want dat was Hij al eerder. Ook niet om Koning te worden, want Hij heeft het koninkrijk eeuwig, als beeld van God, zoals het heilige orakel laat zien. Nee, het is ter wille van ons geschreven, net als eerder. De koningen van Israël werden pas koning toen zij gezalfd werden, want dat waren zij daarvoor niet: David, Hizkia, Josia en de anderen. Maar de Zaligmaker is God en regeert altijd in het koninkrijk van de Vader. Hij is Zelf Degene Die de Heilige Geest uitdeelt.

Toch wordt van Hem hier gezegd dat Hij gezalfd is. Zoals eerder wordt ook nu van Hem als Mens gezegd dat Hij met de Geest gezalfd is. Zo schenkt Hij ons, in plaats van alleen verhoging en opstanding, nog veel meer: de inwoning van de Geest en de vertrouwelijke omgang met Hem ... En toen Hij de Geest ontving, waren wij het die door Hem ontvangers van de Geest werden.

Bovendien is Hij niet met olie gezalfd zoals Aäron, David en de anderen. Hij is op een andere manier gezalfd, boven al Zijn medegenoten, met de vreugdeolie. Die verklaart Hij Zelf als de Geest, wanneer Hij door de profeet zegt: "De Geest des Heeren is op Mij, daarom heeft Hij Mij gezalfd." Zo zegt ook de apostel: "Hoe Hem God gezalfd heeft met den Heiligen Geest." — Athanasius.

Vers 8

"Al Uw klederen zijn mirre, en aloe, en kassie; uit de elpenbenen paleizen, van waar zij U verblijden." Over deze woorden hangt nogal wat duisternis, dat valt niet te ontkennen. Toch is het algemene beeld duidelijk genoeg: een overvloedige zalving. Daar hoort het beeld bij van zalfolie van de allerfijnste kwaliteit. Mirre, aloë en kassie waren beroemd om hun bijzondere geur. Daarom gebruikte men ze voor de uitgelezen zalven. Mirre en kassie worden in Ex. 30:23-24 genoemd

als twee van de specerijen waaruit de heilige zalfolie was samengesteld. Al haar bestanddelen werden heilig geacht. De Israëlieten mochten haar niet op het lichaam van een mens gieten, en ze mochten haar ook niet nabootsen in hun eigen reukwerk.

Ivoor was in die vroege tijd zeldzaam en kostbaar, net als nu. Men waardeerde het hoog als materiaal om huizen te versieren, met het fijnste vakmanschap en de meest vorstelijke uitgaven. In paleizen van ivoor mocht je dus verwachten dat de zalf, passend bij de pracht van het gebouw en de kostbaarheid van de inrichting, van het rijkste parfum zou zijn en in de grootste overvloed. Volgens onze vertaling van de psalm wordt de goddelijke Zaligmaker dus voorgesteld als gezalfd met olie van de allerbeste soort, zelfs olie uit de elpenbenen paleizen. En Hij ontvangt die olie in een buitengewone mate. Zijn zalving bleef niet beperkt tot een paar plechtige druppels op Zijn hoofd. Zij was zo overvloedig dat al Zijn klederen roken naar mirre, aloë en kassie.

Bisschop Horsley heeft een andere vertaling voorgesteld. Daarin hoort het beeld van overvloed niet bij de geur die uit de zalving opstijgt, maar bij de zalving zelf. Dat is iets anders en veel gewichtigers: nu gaat het om de omvang van de zalving zelf. “Uw klederen zijn alle mirre, aloë en kassie, overtreffend de paleizen van ivoor, overtreffend die welke U verblijden.” Deze vertaling is strikt letterlijk én dichterlijk, en bovendien betrekkelijk vrij van duisternis. In het krachtigste beeld toont zij hoe ver die zalving ging, waarmee onze Heere boven al Zijn medegenoten werd gezalfd. Van Zijn klederen wordt dan niet alleen gezegd dat ze rijk geparfumeerd waren, of zelfs doordrenkt met de vreugdeolie. Ze bestonden uit de stoffen zelf waaruit de kostbaarste en geurigste zalf wordt bereid: “Uw klederen zijn alle mirre, aloë en kassie.”

Dit is beeldspraak, maar niets laat sterker zien hoe waarachtig “de Geest op Jezus rustte en bij Hem bleef” in de hele volheid van Zijn hemelse gaven. Die hemelse zalving vormde als het ware Zijn kleding. In hoeveelheid en maat ging zij “de paleizen van ivoor” te boven, want

de inrichting daarvan, hoe sterk ook geparfumeerd, was niet van aromatische stoffen gemaakt. De kracht van die geuren zou vervliegen, en de geur zou snel afnemen. Maar een blijvende en overvloedige geur is zeker voor Hem Wiens "klederen alle mirre, aloë en kassie zijn".

Als parallel wordt daaraan toegevoegd: "overtreffend die welke zich in U verblijden", of anders gezegd: die U verblijden. Je zou kunnen tegenwerpen dat het fantasie is om hier aan de bewoners van de ivoren paleizen te denken. Maar paleizen zijn de woningen van koningen. En gezalfde koningen, letterlijk, zinnebeeldig of geestelijk, zijn de medegenoten van de Gezalfde des HEEREN. Zoals Zijn zalving vreugde en blijdschap geeft aan alle betrokkenen, zo is er ook een zalving van hen die de eer hebben Zijn medegenoten te zijn, en die geeft Hem vreugde en blijdschap. Ik zie geen reden om de personen die in het ene vers Christus vreugde geven, voor andere te houden dan de personen die in het vorige vers Zijn "medegenoten" heten.

Is dat zo, dan wordt hier de zalving van de ene groep met die van de andere vergeleken. En aan de zalving van Christus wordt een duidelijk overwicht toegekend. — David Pitcairn, in "The Anointed Saviour", 1846.

Vers 8

"Al Uw klederen zijn mirre" enzovoort. Dit alles is waar in Jezus. Met Zijn klederen is Zijn gerechtigheid bedoeld, want er staat geschreven: Hij kleedde Zich met gerechtigheid en ijver. De vertaler heeft hier "ruikt" ingevoegd, terwijl er eerder "zijn" had moeten staan. Want "Zijn klederen zijn van mirre en aloë en kassie", dat wil zeggen: ze reinigen, zuiveren en maken werkelijk gezond. Zijn gerechtigheid is de gerechtigheid van het geloof, en die maakt christenen gezond van hart. De gerechtigheid van de mens is de gerechtigheid van de werken, en die maakt van mensen smerige huichelaars.

Met de “elpenbenen paleizen” zijn het ware geloof en de vreze Gods bedoeld. Want ivoor is hard en wit, en paleizen zijn huizen van koningen. Door Christus zijn wij koningen gemaakt, en ons verblijf is in geloof en vreze Gods. Dit is de blijdschap en vreugde van onze Heere Jezus: dat Hij vele zonen en dochters tot God brengt. — Richard Coore, 1683.

Vers 8

“Uit de elpenbenen paleizen, van waar zij U verblijden.” Uitleggers hebben zich over deze woorden meer het hoofd gebroken dan over enig ander deel van de psalm. Ik wil je niet ophouden met alle uitleggingen die zijn voorgesteld. Daarom laat ik ze rusten en vertel ik je wat ik zelf als de bedoeling van deze plaats zie. Het woord dat hier met “van waar” is vertaald, is ook de naam van een streek in Arabia Felix: Minnaea. Volgens de aardrijkskundige Strabo was die streek “rijk aan mirre en wierook”. Nu is het opmerkelijk dat volgens de geschiedschrijver Diodorus Siculus “de inwoners van Arabia Felix weelderige huizen hadden, versierd met ivoor en edelstenen”.

Zetten we deze twee gegevens naast elkaar, een streek vol mirre en wierook en bewoners die hun huizen met ivoor versieren, dan vinden we volgens mij een aanwijzing voor wat de psalmist bedoelt. Zetten we “Minnaea” in de plaats van “van waar”, dan luidt de passage zo:

“Mirre, aloë en kassie zijn al Uw klederen.

Uit elpenbenen paleizen van Minnaea hebben zij U verblijd.”

Je weet nog dat in het vorige vers de olie waarmee Christus gezalfd werd, “vreugdeolie” heet. Zo wordt hier van Hem gezegd dat Hij verblijd wordt door iets wat Hem verheugt, in het Hebreeuws op beide plaatsen hetzelfde woord, door de specerijen waaruit die olie is samengesteld. Van die specerijen wordt gezegd dat ze zijn aangevoerd uit de meest kruidenrijke streek van het land van de specerijen. Daarmee wordt ook aangegeven dat het de beste specerijen van die streek zijn. “Uit de elpenbenen paleizen”, zegt de psalmist. Dus niet slechts

huizen, maar echte paleizen: de woningen van de groten, waar de beste specerijen vanzelf bewaard worden.

Daaruit zijn de mirre, aloë en kassie gekomen die de vreugdeolie vormen waardoor U verblijd bent. God zalfde Christus met vreugdeolie toen Hij Hem op Zijn eeuwige troon zette. Die zalving was zo overvloedig, en Zijn klederen waren er zo mee overdekt, dat ze niets anders leken dan mirre, aloë en kassie. De specerijen waaruit de zalfolie bestond, waren bovendien de beste van hun soort, want ze kwamen uit de elpenbenen paleizen van Minnaea. Zo lijkt de psalmist het te bedoelen. Op deze manier verstaan wordt de passage een prachtige uitdrukking van de voortreffelijkheid en de onmetelijke toevoer van de gaven en genaden van de Geest, waarmee Christus door Zijn Vader gezalfd werd. — George Harpur.

Vers 8

"De elpenbenen paleizen." De elpenbenen hoven. Waarschijnlijk heten ze zo naar de grote hoeveelheid ivoor waarmee ze versierd en ingelegd werden. Zo werd ook het paleis van keizer Nero, dat Suetonius vermeldt, "aurea" of "gouden" genoemd, omdat het "lita auro" was: "met goud overdekt". Deze manier om kamers te versieren of in te leggen was bij de Grieken al heel oud. Homerus lijkt haar in het vierde boek van de Odyssee te noemen, als gebruikt in het paleis van Menelaüs te Lacedaemon. Dat de Romeinen hun vertrekken soms op dezelfde manier versierden, blijkt duidelijk uit Horatius en Ovidius.

Ook in latere tijd is de winterkamer van de schone Fatima te Konstantinopel door een ooggetuige beschreven als "betimmerd met inlegwerk van parelmoer, ivoor in verschillende kleuren en olijfhout". Ook in Aleppo wordt ivoor nog steeds gebruikt, zoals dr. Russell ons meedeelt, bij de inrichting van enkele van de kostbaardere vertrekken. — Richard Mant.

Vers 8

"Elpenbenen paleizen." Met die paleizen worden bedoeld: ofwel gebouwen (1 Kon. 22:39; Hoogl. 7:4), ofwel ivoren kisten en klerenkasten waaruit die klederen werden gehaald en waarin ze bewaard worden. — Westminster Assembly's Annotations.

Vers 8

"Van waar zij U verblijden." De beste uitleg van deze woorden krijgen we als we "zij" opvatten als de dochters van koningen, die in het volgende vers worden genoemd. — William S. Plumer.

Vers 8

Gesenius en Delitzsch zien ((Hebr.)) als een ingekorte vorm van het meervoud ((Hebr.)) uit Ps. 150:4, "snaren" of "snarenspel". Zij vertalen dan zo: "Uit de ivoren paleizen hebben snarenspelen U verblijd." — Dalman Hapstone. (Ewald en Lange sluiten zich bij deze vertaling aan.) — J. L. K.

Vers 9

"Dochters van koningen." De katholieke kerk, de kerk over heel de wereld, bestaat uit ware bekeerlingen, echte heiligen. Zij is de enige ware bruid van Christus. Daarnaast zijn er veel afzonderlijke, zichtbare kerken. Daarin zitten mensen die heilig zijn omdat ze geroepen zijn, omdat ze zich eraan hebben verbonden, omdat ze het belijden, of omdat zij zelf en anderen hen daarvoor houden. De ware kerk bestaat uit ware bekeerlingen. Hun lof komt van God, Die als enige met zekerheid weet wie het zijn, en niet van mensen. Omdat die ware kerk er maar één is, wordt zij vergeleken met de koningin. De afzonderlijke kerken zijn er veel, en mensen kennen hun samenkomsten en verbanden. Zij worden vergeleken met de hofdames die de koningin dienen. — David Dickson.

Vers 9

"De Koningin." Over keizerin Mathilde staat geschreven dat zij de dochter was van een koning, de moeder van een koning en de vrouw van een koning.

> *Ortu magna, viro major, sed maxima prole,*
> *Hic jacet Henrici filia, nupta, parens.*

Zo laat David ons in dit lied zien dat de kerk de dochter van een Koning is, in het dertiende vers: "Des Konings Dochter is geheel verheerlijkt inwendig." Ze is ook de moeder van een koning, in het zestiende vers: "In plaats van Uw vaderen zullen Uw zonen zijn; Gij zult hen tot vorsten zetten over de ganse aarde." En in dit vers is ze de vrouw van een koning: "De Koningin staat aan Uw rechterhand." Want zij is, om het in de taal van Kanaän te zeggen, geestelijk de gehuwde vrouw die bij de Koning der heerlijkheid te bed is gelegd. — John Boys.

Vers 10

Vergeet uw volk en uws vaders huis. "Drie dingen verwacht Ik dat je opgeeft", zegt Christus. 1. Al je zondige begeerten, alle wegen van de oude Adam: het huis van onze vader. Sinds Adam van God afviel, hebben God en mens hun huizen gescheiden. Vanaf dat moment is het huis van onze vader een huis van slechte zeden, van zonde en goddeloosheid. 2. Al je voordelen in de wereld. "Indien iemand tot Mij komt en niet haat zijn vader, en moeder, en vrouw, en kinderen, en broeders, en zusters, ja, ook zelfs zijn eigen leven, die kan Mijn discipel niet zijn." Wie dit alles heeft, moet bereid zijn om van alles afstand te doen.

Het één staat niet los van het ander: de woorden zijn verbonden met 'en', niet met 'of'. 3. Alle eigenheid: eigenwil, eigengerechtigheid, eigenwaan, zelfvertrouwen en zelfzucht. — Lewis Stuckley.

Vers 10

Vergeet uw volk en uws vaders huis. Zie je een bij een mooie bloem verlaten en op een andere blijven zitten? Dan mag je concluderen dat ze in de bloem waar ze het langst blijft de meeste honingdauw vindt. Zo zou ook Gods volk nooit zoveel mooie bloemen in de tuin van de wereld achterlaten, als het niet ergens anders de meeste zoetheid vond. Christus heeft Zijn eigen tuin, waarheen Hij Zijn beminde brengt. Daar vindt zij heel andere bloemen dan de wereld ooit heeft. Hun zoetheid is van een hogere soort: de honingdauw van de uitgelezen barmhartigheid, goedheid en zegen van God Zelf.

Als Gods volk de volle borsten van de wereld verlaat, is dat omdat het de borsten van de vertroosting heeft gevonden. Daaruit heeft het een heel andere zoetheid gezogen dan de borst van de wereld ooit kan bieden. — Jeremiah Burroughs, in “Moses, his self denial”, 1649.

Vers 10

Vergeet. Sta je op de berg? Heb dan geen zin om terug te kijken naar Sodom. Ben je in de ark? Vlieg dan niet terug naar de wereld, zoals de raaf deed. Ben je in Kanaän gezet? Vergeet de vleespotten van Egypte. Trek je op tegen Midian? Vergeet dan om je te bukken bij de wateren van Harod. Richt. 7:1-25. Sta je op het dak? Vergeet wat onder je is. Mark. 13:15. Ligt je hand aan de ploeg? Vergeet wat achter je is. Luk. 9:62. Themistocles wilde liever de kunst van het vergeten leren dan die van het onthouden.

De wijsbegeerte is een kunst van herinneren, maar de godgeleerdheid bevat ook een kunst van vergeten. De eerste les die Socrates zijn leerlingen gaf, was: Onthoud! Hij meende namelijk dat kennis niets anders is dan het terugroepen van dingen die de geest al wist voordat ze het lichaam kende. Maar de eerste les die Christus Zijn leerlingen geeft, is: Vergeet! Vergeet je eigen volk. “Bekeert u” (Matth. 4:17); eerst “wijke af van het kwade” (1 Petr. 3:11). — Thomas Adams.

Vers 11

"Zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid." Dit is een allerzoetste belofte, vol troost. De Heilige Geest weet namelijk dat dit monster, de Monnik, diep in ons hart zit: we willen rein en zonder vlek voor God staan. Zo was onder het pausdom al mijn verzoeking deze. Ik zei altijd dat ik graag naar het sacrament zou gaan, als ik maar waardig was. Zo zoeken we van nature een reinheid in onszelf. Ons hele leven onderzoeken we onszelf, want we willen in onszelf reinheid vinden. Dan hadden we geen genade nodig, maar werden we op grond van onze eigen verdienste rechtvaardig verklaard ... Je zult zeker nooit rechtvaardig worden door jezelf en je eigen werken ... Daarom zegt de Heilige Geest: Ik zal je heilzame raad geven. En als je naar Mij wilt luisteren, word je een geheel schone maagd.

Want als je schoon wilt zijn in de ogen van God, zodat al je werken Hem behagen en Hij zegt: "Je gebed behaagt Mij; alles wat je zegt, doet en denkt, behaagt Mij!", ga dan zo te werk: "hoor ... en zie, en neig uw oor." Dan word je helemaal schoon, van top tot teen. Heb je gehoord en gezien? Heb je je eigen gerechtigheid, de hele wet, alle overleveringen en al dat monnikenwezen vergeten en heb je geloofd? Dan ben je schoon. Niet door je eigen schoonheid, maar door de schoonheid van de Koning, Die je met Zijn Woord heeft getooid. Want daarmee heeft Hij je Zijn gerechtigheid, Zijn heiligheid, waarheid en kracht gebracht, en alle gaven van de Heilige Geest ...

De Heilige Geest gebruikt de meest verheven taal. "Zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid" betekent: door dit geloof beweeg je Hem om te doen wat je verlangt. Alsof de kracht van de liefde Hem drijft, zal Hij je uit Zichzelf volgen, bij je blijven en Zijn woning bij je nemen. Want waar God Zijn Woord heeft gegeven, laat Hij het werk dat Hij in je begonnen is niet liggen. Eerst laat Hij de verzoekingen van de wereld, de duivel en het vlees over je komen, zodat Hij daardoor aan je kan werken.

Dit zijn Zijn omhelzingen, waarmee Hij Zijn bruid omarmt uit ongeduld van liefde … De som van het geheel is dus: onze schoonheid zit niet in onze eigen deugden. Ze zit ook niet in de gaven die wij van God hebben ontvangen, waarmee wij deugden voortbrengen en alles doen wat bij het leven onder de wet hoort. Ze zit hierin: dat wij Christus vastgrijpen en in Hem geloven. Dan zijn we werkelijk schoon. En alleen op déze schoonheid let Christus, op geen enkele andere. — Maarten Luther.

Vers 11

In deze psalm wordt Christus getoond in al Zijn koninklijke majesteit. Toch staat er dat Hij veel lust heeft in de schoonheid van Zijn koningin, dat wil zeggen in de genaden van de heiligen. En het is geen gewoon behagen: Hij "zal … lust hebben" (Engels: zal veel lust hebben). Zijn verlangen groeit naarmate haar schoonheid groeit. Dat wordt hier immers aangevoerd als reden voor haar om heiliger te worden en meer op Hem te lijken, "om haar oor te neigen en het huis van haar vader te vergeten". "Zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid." Christus heeft een schoonheid die Hem behaagt, net zoals wij die hebben, al is het een andere soort.

Daarom houdt Hij niet op voordat Hij elke vlek en rimpel van het gezicht van Zijn bruid heeft weggehaald. De apostel zegt het zo (Ef. 5:27): "opdat Hij haar Zichzelven heerlijk zou voorstellen", dat wil zeggen bekoorlijk en behaaglijk in Zijn ogen. — Thomas Goodwin.

Vers 12

"En de dochter van Tyrus, de rijken onder het volk, zullen uw aangezicht met geschenk smeken." De dochters van Tyrus zijn de dochters van de heidenen; het deel staat hier voor het geheel. Tyrus lag vlak bij het land waar deze profetie werd uitgesproken. De stad staat voor de volken die in Christus zouden gaan geloven. Vandaar kwam die Kananese vrouw, die eerst een hond werd genoemd. Het evangelie zegt dat uitdrukkelijk, zodat je weet dat zij van daar was (Matth. 15:21-28):

“En Jezus van daar gaande, vertrok naar de delen van Tyrus en Sidon. En ziet, een Kananese vrouw, uit die landpalen komende”, en dan volgt de rest van het verhaal.

In het huis van haar “vader” en onder haar “eigen volk” was zij eerst niet meer dan een hond. Maar ze kwam tot die “Koning”, riep naar Hem en werd door haar geloof in Hem schoon gemaakt. Wat kreeg zij toen te horen? “O vrouw! groot is uw geloof.” “Zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid.” — Augustinus.

Vers 12

“Met geschenk.” Mensen die hun bezit verkochten, kwamen met geschenken om de gunst van deze “koningin” te zoeken en “legden dien aan de voeten der apostelen”. Wat was de liefde in de kerk toen warm, en wat gaven ze gul! — Augustinus.

Vers 12

“De rijken.” Rijk in genade zijn zij wier genaden niet door rijkdom worden gehinderd. Hun ziel gedijt wanneer hun lichaam gedijt, zoals de apostel Johannes zegt in zijn derde brief. Of het zijn mensen die, zoals dit vers profeteert, vol zijn van wereldse zegeningen en toch hongerig en vurig blijven in hun zoeken naar Christus. “En de dochter van Tyrus, de rijken onder het volk, zullen uw aangezicht met geschenk smeken”, zegt de psalmist. Dat wil zeggen: ze smeken om de gunst van Christus Zelf, of om de gunst van de kerk, vanwege die geestelijke voortreffelijkheid en innerlijke heerlijkheid die zij van Christus heeft ontvangen. Het is een zeldzaam gezicht, en een bijzonder werk van genade, als rijken hun geschenken brengen en — dat is hier vooral bedoeld — zichzelf aan Christus overgeven. — Joseph Caryl.

Vers 13

“Des Konings Dochter is geheel verheerlijkt inwendig”, enzovoort. Wanneer Gods kinderen zich hun heerlijke, hemelse afkomst herin-

neren, doen ze hun best anderen te overtreffen, in de schone gesteldheid van hun ziel en in hun manier van leven. De dochter van de Koning is de dochter van de hemelse Vader, die ook de bruid is van de Zoon van de Koning. Elke gelovige ziel is "geheel verheerlijkt". Ze is getooid met een heiligheid die niet alleen haarzelf siert, maar ook de Vader en de Bruidegom tot eer is, en die het begin is van hemelse heerlijkheid.

Dat geldt vooral "inwendig". Niet alleen als ze zich buiten laat zien en voor de ogen van mensen staat, maar ook als ze in het binnenste slaapvertrek zit en zich verborgen oefent in het geloof. Daar behaagt ze in het verborgene de Vader en de Bruidegom. Zij letten op de inwendige mens, en die probeert zij boven alles rein en kuis te bewaren.

Haar kleding is van goud. Vergeleken daarmee is alle voortreffelijkheid die natuurlijke mensen ooit bezaten niet meer dan glinsterende ijdelheid. Het was zelfs gouden borduursel, kunstig versierd met allerlei gelijkenissen, dat de volmaaktheden van God Zelf uitbeeldt. Het is veelkleurig, vanwege de verschillende maar harmonisch samenklinkende genaden van de Heilige Geest. Of het is naaldwerk van Frygische borduurders, of liever het werk van de kunstzinnige meester, genoemd in Hoogl. 7:2.

De bruid is niet alleen van binnen mooi, maar ook van buiten. Omdat zij "het woord des levens" voorhoudt (Fil. 2:16), doet ze liefdadigheid, verheerlijkt ze Christus en sticht ze haar naaste. Zo wordt ze naar de Koning geleid, waardig om aan Hem voorgesteld te worden. Dit is de enige weg waarlangs wij vertrouwelijke omgang met Hem moeten zoeken, en de zoetste gemeenschap van kuise liefde, op aarde en in de hemel. — Hermann Witsius, 1636-1708.

Vers 13

"Des Konings Dochter is geheel verheerlijkt inwendig." De bedoeling is ofwel (1) dat haar grootste heerlijkheid hierin lag, dat zij tot zo'n

vertrouwelijke omgang met de koning was toegelaten; of (2) dat zij in haar grootste heerlijkheid was toen zij in de binnenste vertrekken van het paleis van de koning zat, want die vertrekken waren het prachtigst ingericht, met allerlei praal en schitterend meubilair; of (3) dat zij gewoon was zich schitterend te kleden, niet alleen als zij zich in het openbaar vertoonde, maar ook als zij binnen bleef. Zij was immers (en dat kan erin besloten liggen) alleen getooid tot genoegen van de koning, en niet opdat anderen naar haar zouden staren; of (4) — en dat bevalt mij het best — dat de innerlijke deugden en gaven van haar geest haar grootste sieraad en heerlijkheid waren. — Arthur Jackson.

Vers 13

"Geheel verheerlijkt inwendig." Heiligen moeten stralen door de bevalligheid van Christus. Een goede echtgenoot probeert zijn vrouw met vriendelijkheid, aanwijzingen en voorbeeld te vormen naar zijn eigen beeld en gelijkenis, zodat hij nog meer plezier aan haar heeft. Zo verandert onze geestelijke Salomo de kleur van Zijn Egyptische koningin. Ze gaat over dingen en mensen oordelen zoals haar Heere en Echtgenoot erover oordeelt. Hij vormt haar geest zo dat ze vreugde vindt in het doen van Zijn wil en welbehagen, en de hoogste troost put uit gehoorzaamheid. Zo geniet ze al een hemelse vrijheid, vermengd met beminnelijk en blij ontzag.

Hij rukt uit haar hart alle wispelturige gevoelens, alle wereldse inbeeldingen en hunkerende verlangens naar de dwaze mode van Sichem, alle vleselijke neigingen tot de dochters van het geslacht van Kanaän en alle bedelaarsachtige grillen van de bedwelmde wereld. Hij leert haar met heilige minachting voorbij te gaan aan alle zielige praal van dit vergankelijke, verwelkende leven, en weinig waarde te hechten aan de snuisterijen en beuzelarijen die een vleselijk hart betoveren. Ten slotte komt zij tot een edel, grootmoedig oordeel: ze acht al-

les drek en vuilnis, om Christus te winnen. Haar Vorst des levens werd door de wereld gekruisigd om haar te verlossen.

Zo begint zij voor de wereld gekruisigd te worden, als teken dat zij Hem gelijkvormig is. En zo wordt zij ten slotte "geheel verheerlijkt inwendig". — Samuel Lee, in "The Triumph of Mercy", 1676.

Vers 13

"Inwendig." De ark werd van binnen met dezelfde pek bestreken als van buiten. Zo is ook de oprechte mens van binnen en van buiten gelijk: binnenkant en buitenkant, alles één. Ja, hij is eerder beter dan hij zich voordoet. Dat gold ook voor des Konings dochter. Haar buitenkant was soms misschien een zak, maar zij was geheel verheerlijkt inwendig, met inwendige klederen van gouden borduursel. Denk ook aan de tempel: van buiten zag je niets dan hout en steen, maar van binnen was alles rijk en schoon. Vooral het heilige der heiligen, het binnenste van de tempel, was (zodra het voorhangsel was weggetrokken) helemaal goud. Zelfs de vloer was, net als het dak, met goud overtrokken. 1 Kon. 6:30. — John Sheffield.

Vers 13

"Haar kleding is van gouden borduursel." Sommigen lezen hier: gevlochten werk, dat wil zeggen fijn weefwerk of gouden omsluitingen, geëmailleerd goud waarin kostbare stenen waren gezet, buitengewoon schitterend en prachtig. Zulke waren de dienstkleren in de tabernakel en de kleding en mantels van de hogepriester. Zij waren een schaduw van de gerechtigheid van Christus. Ex. 28:11-14; Ex. 39:1-6. — William Troughton.

Vers 13

Rond die tijd werd Vader La Combe gevraagd om bij een openbare gelegenheid te preken. De nieuwe leer, zoals men die noemde, was geen geheim meer. De nieuwsgierigheid onder de mensen was gewekt. Hij koos als tekst Ps. 45:14: "Des Konings Dochter is geheel ver-

heerlijkt inwendig; haar kleding is van gouden borduursel." Met de Koning bedoelde hij Christus, met des Konings dochter de kerk. Zijn leer was kort gezegd deze: wat er ook waar mag zijn over het oorspronkelijke bederf van de mens, wie echt aan Christus gegeven is en in volkomen harmonie met Hem leeft, is daarvan verlost.

Zij zijn dus geheel verheerlijkt inwendig. Net als Christus hebben ze God lief met een liefde zonder zelfzucht, een zuivere liefde. Net als Christus zijn ze gekomen om de wil van de Vader te doen. Christus is in hen gevormd. Ze hebben niet alleen geloof in Christus en door Christus geloof in God. Als gevolg van dat geloof hebben ze ook de gezindheid van Christus. Ze zijn nu zover dat ieder van hen persoonlijk kan zeggen met de woorden van de apostel Paulus: "Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij."

Hij hield niet vol dat alle christenen noodzakelijk zo ver zijn gekomen in deze gevorderde christelijke ervaring. Wel probeerde hij aan te tonen dat dit een mogelijke toestand is. Hoe hevig het menselijk bederf ook is, de genade van God heeft de macht om het te overwinnen. Het voorbeeld van Christus, de rijke en volle beloften en zelfs de geboden geven moed tot inspanning en vertrouwen op de uiteindelijke overwinning. — Uit het "Life, Religious Opinions and Experience of Madame de la Mothe Guyon".

Vers 14

De jonge dochteren, die achter haar zijn, haar medegezellinnen, zullen tot u gebracht worden. Zelfs de beste en meest gevorderde christen kan nooit zeggen: 'Ik heb u niet nodig.' Geen enkele ware gezellin van de koningin zal ontbreken, want zij hebben elkaar nodig. Met de kerk van Christus, Zijn geheimvolle lichaam, is het net als met ons eigen lichaam. Alle leden passen precies in elkaar en worden samengehouden door wat elk gewricht aanreikt. Elk deel doet zijn werk, in zijn eigen maat, en zo groeit het lichaam en bouwt zichzelf op in liefde. Ef. 4:16; Kol. 2:19. — William Troughton.

Vers 14

De jonge dochteren, die achter haar zijn, haar medegezellinnen. Dit zijn leden van de kerk zelf. Maar het beeld van een bruidsstoet helpt ons het verhaal voor ons te zien. Wat een schitterende stoet zal de koninklijke bruid om zich heen hebben als ze de Bruidegom tegemoet gaat! Er zijn koningsdochters bij, want elke gekroonde op aarde zal ooit knielen aan de voet van het kruis. Ook de dochter van Tyrus komt. Tyrus, de eeuwenoude handelsstad van de volken, laat zien dat alle handel van de wereld ten slotte heilig zal zijn voor de HEERE. De koningen van Scheba en Seba brengen geschenken. Joden en heidenen zijn er, afgevaardigden van alle volken, talen en naties.

Het zijn maagden. Ze blijven schoon in een bevlekte wereld. Ze hebben afstand gedaan van haar afgoden en deinzen terug voor haar vuil. Hun eerste zorg is hun ziel wit te houden, door zich elke dag te wassen in het bloed van het Lam … Ze volgen de koninklijke bruid, trouw en onafgebroken. Ze blijven aan haar zijde, bij storm en bij zonneschijn. Ze volgen haar in de wedergeboorte en op haar zoektocht naar haar Beminde. Hoogl. 3:2-3. Ze volgen haar naar groene weiden en stille wateren. Ze volgen haar naar buiten, de legerplaats uit, en dragen daar Zijn smaad. Zoals Ruth laten ze vader en moeder achter om haar te volgen. Ruth 1:16. Zoals Kaleb volgen ze de HEERE helemaal.

Wanneer het erop aankomt en de oproep “Wie den HEERE toebehoort, kome tot mij!” veel van mensen vraagt, vliegen halfslachtige belijders weg als zwaluwen voor de storm. Dan blijven zij bij haar. Wanneer er vervolging komt en Christus’ trouwe getuigen in zak en as moeten profeteren, en misschien door een doop van bloed heen de kroon moeten halen, blijven ze bij haar. Zo ging het ook met Peden. De bloedhonden van de vervolging joegen op hem en de eenzame heide was zijn thuis. Hij dacht aan Richard Cameron, die al in de heerlijkheid was, en zuchtte: “O, bij Richie te zijn!” — Duncan Macg-

regor, M.A., in “The Shepherd of Israel; or, Illustrations of the Inner Life”, 1869.

Vers 15

Zij zullen geleid worden met alle blijdschap en verheuging. Geen enkel huwelijk is ooit gesloten met zo’n zegevierende pracht als het huwelijk van Christus met de gelovigen in de hemel. Bij de Joden heette een bruiloftshuis bethillulah, het huis van lof. Daar was aan alle kanten blijdschap. Maar niets haalt het bij de blijdschap in de hemel, wanneer de gelovigen, de bruid van Christus, daar worden binnengeleid.

God de Vader zal Zich verheugen, want Hij ziet het heerlijke plan van Zijn liefde gezegend voltooid. Jezus Christus, de Bruidegom, zal Zich verheugen, want Hij ziet de vrucht van het werk van Zijn ziel: de gezegende geboorte na al Zijn bittere weeën en angsten. Jes. 53:11. De Heilige Geest zal Zich verheugen, want het heiligingswerk dat in Zijn hand was gelegd, is af en volmaakt (2 Kor. 5:5). Hij ziet zielen die Hij eens als ruwe stenen vond, nu stralen als gladde, gepolijste stenen in de geestelijke tempel. Engelen zullen zich verheugen. Hun vreugde was groot toen de eerste steen van dit plan werd gelegd, bij de menswording van Christus (Luk. 2:13).

Hoe groot moet die dan zijn als de sluitsteen onder gejuich op zijn plaats komt en ze roepen: Genade, genade! De heiligen zelf zullen onuitsprekelijk juichen wanneer ze het paleis van de Koning binnengaan en voor altijd bij den Heere zijn. 1 Thess. 4:17. Ja, werkelijk, overal zal vreugde zijn, behalve bij de duivels en de verdoemden. Zij zullen hun tanden knarsen van afgunst over de eeuwige verheffing en heerlijkheid van de gelovigen. — John Flavel.

Vers 15

Zij zullen geleid worden. Lezer, vergeet vooral niet op te merken hoe dit gezegd wordt: de kerk wordt gebracht, ze komt niet uit zichzelf. Nee, ze moet overtuigd worden, bekeerd, gewillig gemaakt. Niemand

kan tot Christus komen als de Vader, Die Christus gezonden heeft, hem niet trekt. Joh. 6:44. — Robert Hawker, D.D.

Vers 15

Zij zullen ingaan in des Konings paleis. In deze psalm worden twee rijke paleizen genoemd. Het eerste is een ivoren paleis (Ps. 45:9). Daarmee worden de samenkomsten van de heiligen en de ordening van de eredienst bedoeld, waar de HEERE Zich genadig laat zien. Hier is de tegenwoordigheid van de HEERE zoet en lieflijk. Hoogl. 1:8; Ps. 84:2. Het andere "paleis" staat in dit vijftiende vers. Dat is een paleis van heerlijkheid, helderder en schitterender dan de mooiste woningen van het fijnste goud. Joh. 14:2. — William Troughton.

Vers 16

In plaats van Uw vaderen zullen Uw zonen zijn. O kerk van God, denk niet dat je verlaten bent omdat je Petrus niet ziet en Paulus niet ziet, de mensen door wie je geboren bent. Uit je eigen kinderen is voor jou een hele schare "vaders" opgestaan. — Augustinus.

Vers 16

Gij zult hen tot vorsten zetten over de ganse aarde. Dit nieuwe huwelijksverbond is heerlijk voor de Koning. Hij had veel glorieuze, koninklijke voorouders, tot Isaï toe. Maar nu krijgt Hij, de eeuwige Koning, zonen die als dauw uit de moederschoot van de dageraad komen (Ps. 110:3). Zij zullen als vorsten op de tronen van de wereld zitten. Dat had onze Heere Zijn discipelen al beloofd: "Voorwaar, Ik zeg u, dat gij, die Mij gevolgd zijt, in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des mensen zal gezeten zijn op den troon Zijner heerlijkheid, dat gij ook zult zitten op twaalf tronen, oordelende de twaalf geslachten Israels." Matth. 19:28. En Paulus zegt: "Weet gij niet, dat de heiligen de wereld oordelen zullen?" 1 Kor. 6:2. — Augustus F. Tholuck.

Vers 16

Tot vorsten … over de ganse aarde. Anderen zijn maar vorst in hun eigen land, maar Hij maakt jou tot vorst in alle landen … Zo'n koninkrijk wacht je, als je tot Christus wilt komen. Je krijgt de vrijheid van koningen, hun overvloed en rijkdom, hun macht, hun overwinning en hun heerlijkheid. — John Preston.

Vers 17

Daarom zullen U de volken loven. Christus verloofde Zich met een kerk. Van eeuw tot eeuw brengt Hij door Zijn Woord en Geest steeds meer mensen bij haar samen. Hij bekeert zielen, haalt ze binnen in Zijn gezin en geeft hun, waar ze ook wonen, een vorstelijke geest en vorstelijke gevoelens. Dat alles is een bron van groeiende, eeuwige heerlijkheid voor Zijn majesteit. Met het oog hierop, en op alles wat eerder in deze psalm is gezegd, staat er als besluit: Daarom zullen U de volken loven. — David Dickson.

Vers 17

In de Hebreeuwse tekst, die hier wordt aangehaald, is aan het woord "eeuwig" een extra deeltje toegevoegd. Daarmee wordt een echte eeuwigheid bedoeld, zonder enige periode of einde. Daarom is het vertaald als "eeuwiglijk en altoos". — William Gouge, D.D., over Hebr. 1:8.

Vers 17 (laatste zinsdeel)

> "Als *de morgen de hemel verguldt,*
> *Roept mijn ontwakend hart:*
> *Geprezen zij Jezus Christus.*"
>
> "Als *de slaap mij haar balsem ontzegt,*
> *Zucht mijn stille geest:*
> *Geprezen zij Jezus Christus.*"

"In de eeuwige zaligheid van de hemel
Is dit de liefelijkste zang:
Geprezen zij Jezus Christus."

"Tot God het Woord daarboven
Roepen de scharen van de engelen:
Geprezen zij Jezus Christus."

"Laat ook sterfelijke mensen hun stem
Verheffen in lofgezangen:
Geprezen zij Jezus Christus."

"Laat heel de wijde aarde rond
In blijde tonen weerklinken:
Geprezen zij Jezus Christus."

"Laat lucht en zee en hemel
Van diepte tot hoogte antwoorden:
Geprezen zij Jezus Christus."

"Zij dit, zolang ik leven mag,
Mijn goddelijk lofgezang:
Geprezen zij Jezus Christus."

"Zij dit het eeuwige lied
Door alle eeuwen heen:
Geprezen zij Jezus Christus."

— *Vertaald door Edward Caswall, in "Poems", 1861.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

In de inleiding prijst de profeet het onderwerp aan dat hij gaat behandelen, en maakt hij duidelijk: 1. Dat het een goede zaak is. Goed, omdat het gaat over de Zoon van God, Die het hoogste goed is.

1. Dat het goed is voor ons, want ons heil hangt af van het huwelijk van Christus met Zijn kerk. — Bisschop Nicholson.

Vers 1

Karakter, af te lezen aan wat het hart schrijft.

1. De ware liefhebber van Christus is oprecht — mijn hart?
2. Hij is een man met gevoel.
3. Een man die graag stilstaat bij heilige zaken.
4. Een man met ervaring — dingen die ik gemaakt heb.
5. Een man die van zijn Heere getuigt.

Vers 1

Drie dingen zijn nodig om christelijk te kunnen onderwijzen:

1. De inhoud moet goed zijn, en gaan over het beste onderwerp van allemaal: de Koning.
2. De taal moet vlot zijn als de pen enzovoort — (a) Deels van nature, (b) Deels door oefening, (c) Deels door de Geest van God.
3. Het hart moet er helemaal in opgaan — Mijn hart borrelt over van een goed woord. — G. R.

Vers 2

Waarin Jezus mooier is dan de beste van de mensen.

Vers 2

Jezus — Zijn persoon, Zijn evangelie, Zijn volheid van zegen.

Vers 2

1. We mogen en moeten Christus prijzen. Engelen doen dat, God doet dat, de Schrift doet dat, en ook de heiligen uit het Oude en Nieuwe Testament. Dan horen ook wij dat te doen, en wel van harte. Het is het werk van de hemel, dat al op aarde begint.
2. Waarom moeten we Hem prijzen? (a) Om Zijn schoonheid. Is wijsheid mooi? Is gerechtigheid dat? Is liefde dat? Is zachtmoedigheid dat? In Hem vinden we ze allemaal in de hoogste mate — “Alle

menselijke schoonheden, alle goddelijke, in onzen Verlosser komen ze samen en stralen ze." (b) Om Zijn genade. Genade van God, in Hem opgehoopt. (c) Om Zijn zaligheid — van God en voor eeuwig. — G. R.

Verzen 2-5

Hier wordt de Heere Jezus ons voor ogen gesteld: 1. Als bijzonder beminnelijk in Zichzelf.

1. Als de grote lieveling van de hemel.
2. Als overwinnaar van Zijn vijanden.

— *Matthew Henry.*

Verzen 3-5

De overwinning van de Messias, aangekondigd en ingeroepen. — Preek van E. Payson.

Vers 5

1. Pijlen van de toorn van de Rechter zijn scherp.
2. Pijlen van zorgende goedheid zijn nog scherper.
3. Pijlen van overwinnende genade zijn het scherpst van alle. De koker van de Almachtige zit vol met deze pijlen. — G. R.

Vers 5

Pijlen — wat ze zijn, werkelijk; van wie ze zijn; wie ze raken; waar ze raken; wat ze doen; en wat daarna komt.

Vers 6

De God, de Koning, Zijn troon, de duur ervan, Zijn scepter. Laten we aanbidden, gehoorzamen, vertrouwen, ons neerleggen bij Zijn wil en ons verheugen.

Verzen 6-7

Heerschappij, Eeuwigheid, Rechtvaardigheid, Bevestiging, Verheuging.

Vers 7

U haat goddeloosheid. Hij haatte haar toen ze Hem aanviel bij Zijn verzoeking, Hij haatte haar bij anderen, sprak er Zijn afkeuring over uit, stierf om haar te doden en zal komen om haar te oordelen.

Vers 7

Christus' liefde en Zijn haat.

Vers 8

Christus' klederen — Zijn ambten, Zijn twee naturen, Zijn verordeningen, Zijn eerbewijzen: allemaal geuren ze.

Vers 8

Van waar zij U verblijden. Wij verblijden Jezus door onze liefde, onze lof, onze dienst, onze gaven, onze heiligheid en onze omgang met Hem.

Vers 8

1. De geur van Zijn klederen: niet van bloed en strijd, maar van zoet reukwerk.
2. De pracht van Zijn paleizen — ivoor, vanwege zijn zeldzaamheid, zuiverheid, duurzaamheid enzovoort.
3. De bron van Zijn vreugde. (a) Hijzelf, de zoete geur van Zijn eigen genaden. (b) Zijn volk, de geur van hen die behouden worden. (c) Zijn vijanden, "in degenen, die verloren gaan". (d) Alle heilige, gelukkige schepselen die samen Hem blij willen maken. — G. R.

Verzen 9-10

De familie van de Bruidegom moet de bruid in gedachten houden, haar eigen familie moet ze vergeten.

Vers 10

"Christus, de beste echtgenoot: of een ernstige uitnodiging aan jonge vrouwen om te komen en Christus te zien." — George Whitefield, "Sermon, Preached to a Society of Young Women, in Fetter Lane".

Vers 11

Zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid. Christus Die Zich innig verheugt in de schoonheid van de rechtvaardigen. — Maarten Luther. (Select Works, door H. Cole. I. 281.)

Verzen 13-15

1. De nieuwe naam van de bruid — "Des Konings Dochter." Ze is des Konings dochter om twee redenen: (a) Ze is uit God geboren; en (b) ze is verloofd met de Zoon van God.
2. Het karakter van de bruid — "Geheel verheerlijkt inwendig." (a) Omdat Christus regeert op de troon van haar hart. (b) Omdat ze de tempel is van de Heilige Geest.
3. Het bruidsgewaad — "gouden borduursel", "gestikte klederen": dat is de gerechtigheid van Christus, anders gezegd Zijn volmaakte gehoorzaamheid en Zijn verzoenende dood.
4. De gezellinnen van de bruid — "Jonge dochteren, die achter haar zijn."
5. De thuiskomst van de bruid — "In gestikte klederen zal zij tot den Koning geleid worden ... Zij zullen geleid worden met alle blijdschap en verheuging; zij zullen ingaan in des Konings paleis." (a) Ze zal de Koning zien in Zijn schoonheid. (b) Voor alle werelden wordt openlijk verklaard hoe Hij haar liefheeft. — Duncan Macgregor, M.A.

Vers 17

1. Christus is het genoegen van de Vader. “Ik zal Uws Naams doen gedenken” enzovoort.
2. Hij is het thema van de kerk — Zijn naam zal gedenkwaardig zijn; en 3. Hij is de heerlijkheid van de hemel, “zullen U de volken loven” enzovoort. — G. R.

Werken over de vijfenveertigste psalm

Uitleg van Psalm XLV, in de werken van John Boys, deken van Canterbury. 1638. Folio-uitgave, blz. 920-931.

The Mystery of the Marriage Song, and Mutual Spiritual Embraces between Christ and his Spouse, opened as an Exposition with practical notes and observations on the whole Forty-fifth Psalm. Van W. Troughton, dienaar van het Evangelie. 1656.

In “Christ set forth in all types, figures, and obscure places of the Scripture”, van Richard Coore, 1683, staat een uitleg van deze psalm.

A Treatise of Solomon’s Marriage; or, a Congratulation for the happie and hopeful Marriage betweene the most illustrious and Noble Prince, Fredericke the V. Count Palatine of Rhine … and the most gratious and excellent Princisse, the Lady Elizabeth, sole daughter unto the high and mighty Prince James, by the grace of God, King of Great Britain, France, and Ireland. Joyfully solemnized on the 14th day of February, 1612 … (Over Ps. 45:11-17. Van Andrew Willet.)

The Bride Royall; or, the Spirituall Marriage betweene Christ and his Church. Delivered by way of congratulation upon the happy and hopeful marriage betweene the two incomparable Princes, the Palsegrave, and the Ladie Elizabeth. In a sermon … Van George Webbe. 1613 … (Over Ps. 45:14-16.)

Psalm XLV applied to Messiah’s First Advent, en Psalm XLV applied to Messiah’s Second Advent, blz. 242-341 van The Anointed Saviour

set forth as the Principal Object of Saving Faith. Van Eerw. David Pitcairn. 1846.

Psalm 46

Titel

“Voor den opperzangmeester.” Wie andere psalmen zo goed kon zingen, kreeg terecht de opdracht voor dit edele lied. Kleinigheden kunnen we aan gewone zangers overlaten, maar de beste musicus van Israël moet ervoor zorgen dat dit lied goed wordt uitgevoerd, met de mooiste stemmen en de zuiverste muziek.

“Onder de kinderen van Korach.” Eén man alleen kan de lofzang niet dragen. Hij heeft uitgelezen zangers nodig, die met vreugde de zang in het huis van de HEERE mogen leiden. Waarom juist de kinderen van Korach werden gekozen, kun je lezen in onze opmerkingen aan het begin van Psalm 42. Het is goed om daar nog iets aan toe te voegen: zij vormden een groep Levieten die bij toerbeurt dienst deden in de tempel. Het werk van de heilige dienst mag niet door één soort gave worden opgeëist. Elke groep gelovigen hoort op zijn tijd die eer te krijgen. Niemand hoort buiten de dienst van God te staan. Ieder mag een eigen plaats hebben in de lofzang van Zijn volk.

“Een lied op Alamoth.” Dit kan betekenen dat de muziek hoog moest klinken, voor de heldere stemmen van de Hebreeuwse meisjes. Zij trokken dansend op pad om David te prijzen toen hij de Filistijn had verslagen. Het paste dat zij vrolijk en blij waren, nu de overwinningen van Jehova hun lied werden. Ook wij moeten God blijmoedig loven met een onbevangen hart, met zielen die rein zijn in hun eerbied voor Hem, met levendige, verheven woorden en blije klanken.

Maar het woord Alamoth kan ook wijzen op schelle instrumenten, zoals in 1 Kronieken 15:20. Daar lezen we dat Zecharja, Eliab en Benaja de HEERE moesten loven "met luiten op Alamoth". Wij mogen niet slordig in één toonaard blijven hangen. We moeten met verstand ons lied laten wisselen en het laten passen bij de gelegenheid en bij de vreugde die het in ons hart wekt. Wat deze oude muziekwoorden precies betekenen, weten we niet zeker. Toch zijn ze nuttig, want ze laten zien dat we onze heilige muziek met zorg en vakmanschap moeten brengen.

Onderwerp

Wat er ook gebeurt, het volk van de HEERE is gelukkig en veilig. Dat is de boodschap van deze psalm, van de eerste regel tot de laatste. Om het makkelijker te onthouden zouden we haar *het lied van heilig vertrouwen* kunnen noemen. Maar de grote hervormer hield zo veel van dit ontroerende lied, dat het waarschijnlijk het best bekend zal blijven als *Luthers psalm*.

Indeling

De psalm is door goddelijk gezag in drie delen verdeeld. Elk deel eindigt met Sela.

Uitleg

Vers 1

"God is ons een Toevlucht en Sterkte." Dus niet onze legers of onze vestingen. Israëls roem is Jehova, de enige levende en ware God. Anderen pochen op hun onneembare kastelen, gebouwd op ontoegankelijke rotsen en afgesloten met ijzeren poorten. Maar God is in nood

een veel betere schuilplaats dan al die dingen bij elkaar. En als het tijd wordt om de oorlog naar het land van de vijand te brengen, staat de HEERE Zijn volk beter bij dan alle moed van legioenen of de geroemde kracht van wagens en paarden.

Soldaten van het kruis, denk hieraan! Weet je veilig en zoek je kracht in God. Vergeet het kleine woord ons niet. Zorg dat ieder van jullie zijn eigen deel in God zeker weet, zodat je kunt zeggen: "Hij is mijn toevlucht en sterkte." Vergeet ook niet dat God onze toevlucht is op dit moment, nu, even echt als toen David dit woord opschreef. God alleen is ons alles in allen. Alle andere schuilplaatsen zijn schuilplaatsen van leugen, alle andere kracht is zwakte, want de macht is bij God. En omdat God alles kan geven wat nodig is, zijn onze bescherming en kracht opgewassen tegen elke noodsituatie.

"Hij is krachtelijk bevonden een Hulp in benauwdheden" (Engels: een zeer nabije hulp in benauwdheid): zo is Hij ook in de nood gevonden. Hij is beproefd en echt gebleken voor Zijn volk. Hij trekt Zich nooit terug van wie lijden. Hij is hun hulp, echt waar, krachtig en voortdurend. Hij is er, vlak bij hen, aan hun zijde en klaar om te helpen. Het woord zeer in onze vertaling legt daar nadruk op: Hij is dichterbij dan een vriend of familielid kan zijn, ja zelfs dichterbij dan de benauwdheid zelf. Bij al deze troostrijke waarheid komt nog iets: Zijn hulp komt op het juiste moment. Hij is niet als de zwaluwen die ons in de winter verlaten. Hij is een vriend in nood, een vriend in daden. Als het heel donker voor ons is, laten dappere mensen dan zeggen: "Kom, laten we de zesenveertigste psalm zingen."

> *"Een vaste burcht, een onwankelbare rots*
> *Is God in tijd van gevaar;*
> *Een schild en zwaard bij elke schok,*
> *Tegen vijanden, bekend of vreemd."*

Vers 2

"Daarom." Wat houdt de psalmist van dat woordje daarom! Zijn dichtkunst is geen vervoering zonder reden. Ze is zo logisch als een wiskundig bewijs. De woorden die volgen, zijn een noodzakelijk gevolg van wat eraan voorafgaat. "Zullen wij niet vrezen." Met God aan onze kant, wat zou angst dan onredelijk zijn! Waar Hij is, is alle macht en alle liefde. Waarom zouden we dan beven?

"Al veranderde de aarde haar plaats." Stel dat de grond onder alle zichtbare dingen zo wordt geschud dat alles totaal verandert. "En al werden de bergen verzet in het hart der zeeen." Stel dat zelfs de hechtste dingen die God gemaakt heeft, halsoverkop instorten en in volledige vernietiging onder water verdwijnen. Deze twee beelden tonen de ergste beroeringen die we ons kunnen voorstellen. Ze omvatten de val van koningshuizen, de ondergang van volken en gezinnen, de vervolging van de kerk, de macht van valse leer en alles wat het geloof van gelovigen ooit op de proef kan stellen.

Laat het ergste maar komen. Ook dan geldt: het kind van God mag nooit bezwijken voor wantrouwen. God blijft trouw, dus Zijn zaak en Zijn volk kunnen nooit in gevaar komen. Wanneer de elementen smelten van hitte, en hemel en aarde voorbijgaan in de laatste algemene brand, dan kijken wij rustig toe naar "de ondergang van de stof en het instorten van werelden". Want zelfs dan bewaart onze toevlucht ons voor alle kwaad, en rust onze sterkte ons toe voor alle goed.

Vers 3

"Laat haar wateren bruisen, laat ze beroerd worden." Als alles tot woede wordt opgezweept en zijn uiterste kracht laat zien om te verwoesten, glimlacht het geloof rustig. Het is niet bang voor lawaai, zelfs niet voor echt geweld. Het weet dat de HEERE het woeden van de zee tot bedaren brengt en de golven in de holte van Zijn hand houdt.

"Laat de bergen daveren, door derzelver verheffing!" Alpen en Andes mogen trillen, maar het geloof rust op vastere grond en laat zich door zwellende zeeën niet meeslepen. Het kwaad mag gisten, de toorn mag koken en de trots mag schuimen, maar het dappere hart van heilig vertrouwen beeft niet. Grote mannen, zo massief als bergen, mogen van angst sidderen als er een grote ramp komt. Wie op God vertrouwt, hoeft nooit ontsteld te zijn, ook niet als de hoogste bergen wankelen.

Sela. Midden in zo'n tumult kan de muziek best even stilvallen, zodat de zangers op adem komen en wij tijd krijgen om na te denken. Wij hebben geen haast. We kunnen gaan zitten en wachten terwijl de aarde oplost, de bergen schommelen en de oceanen bulderen. Onze rust is niet de koppige onbezonnenheid die voor moed doorgaat. We kunnen het gevaar kalm onder ogen zien en nadenken over de ramp, over elk onderdeel apart en over alle krachten samen. Deze pauze is geen kreet van schrik, maar een rust in de muziek. We breken ons lied niet af uit angst. We stemmen onze harpen juist weer rustig en bewust, midden in het rumoer van de storm.

Het zou goed zijn als wij allemaal in stormachtige beproevingen "Sela" konden zeggen. Maar helaas, te vaak praten we in onze haast, leggen we verward onze bevende handen op de snaren, slaan we de lier met een ruwe klap aan en bederven we de melodie van het lied van ons leven.

Vers 4

"De beekjes der rivier." Gods genade is als een rivier die zacht stroomt, vruchtbaar maakt, vol is en nooit opdroogt. Ze geeft gelovigen verkwikking en troost. Het is de rivier van het water des levens, waar de kerk in de hemel en de kerk op aarde voor eeuwig van drinken. Het is geen woeste oceaan, maar een rustige stroom. Aardbevingen of instortende bergen houden haar niet tegen. Ze volgt kalm haar

loop, zonder dat iets haar verstoort. Gelukkig wie uit eigen ervaring weet dat zo'n rivier van God bestaat.

"Zullen verblijden de stad Gods." Die stromen zijn talrijk, en elk werkt op zijn eigen manier. Ze maken de stad van God blij door de burgers de zekerheid te geven dat de Heere van Sion al hun nood onfeilbaar zal vervullen. Die stromen zijn niet vergankelijk als de Krith, niet modderig als de Nijl, niet wild als de Kison en niet verraderlijk als de teleurstellende beken van Job. Hun water is ook niet "kwaad" zoals dat van Jericho. Het is helder, koel, fris, overvloedig en verheugend.

In oorlogstijd was een stad in het Oosten vooral bang dat bij een belegering de watertoevoer werd afgesneden. Was het water verzekerd, dan kon de stad aanvallen onbeperkt lang weerstaan. In dit vers wordt Jeruzalem, beeld van de kerk van God, beschreven als een stad met voldoende water. Zo laat de dichter ons zien dat er in tijden van beproeving genade zal zijn die genoeg is om ons te laten volhouden tot het einde.

De kerk is als een goed ingerichte stad. Machtige muren van waarheid en gerechtigheid omringen haar, de almacht houdt de wacht en oneindige wijsheid heeft haar mooi gebouwd en versierd. Haar burgers, de heiligen, genieten grote voorrechten. Ze drijven handel met verre landen en leven in de glimlach van de Koning. Een grote rivier maakt en draagt een stad, en zo is de brede rivier van eeuwige liefde en genade hun vreugde en zaligheid. De kerk is bij uitstek de Stad van God: door Hem ontworpen, gebouwd, uitverkoren, gekocht en bewoond. Ze is gewijd aan Zijn lof en wordt verheerlijkt door Zijn aanwezigheid.

"Het heiligdom der woningen des Allerhoogsten." Dat was de bijzondere glorie van Jeruzalem: binnen haar muren had de HEERE een plaats waar Hij Zich op bijzondere wijze liet kennen. Dat is ook het uitgelezen voorrecht van de heiligen. Vol verwondering kunnen we erover uitroepen: "Heere, wat is het, dat Gij Uzelven aan ons zult openbaren, en niet aan de wereld?" Een tempel te zijn voor de Heilige

Geest is het heerlijke deel van elke heilige. De levende tempel te zijn voor de HEERE onze God is ook de hoge eer van de kerk als geheel.

Onze God krijgt hier een waardige titel, die Zijn macht, majesteit, verhevenheid en voortreffelijkheid uitdrukt. Het is opvallend dat Hij onder deze naam in de kerk woont, midden onder gewone gelovigen. We hebben geen grote God in de natuur en een kleine God in de genade. Nee, de kerk bevat een even heldere en overtuigende openbaring van God als de werken van de natuur, en zelfs een nog verbazingwekkender. Ze schittert in de uitnemende heerlijkheid tussen de cherubs boven het verzoendeksel, het middelpunt en de ontmoetingsplaats van het volk van de levende God. Als de Allerhoogste woont in haar leden, is de kerk op aarde gelijk aan de kerk in de hemel.

Vers 5

"God is in het midden van haar." Daarom is Zijn hulp zeker en dichtbij, en dat geeft rust. Wordt de stad belegerd, dan is Hij Zelf in haar ingesloten, en we mogen er zeker van zijn dat Hij zal uitvallen tegen Zijn tegenstanders. Wat is de HEERE dicht bij de nood van Zijn heiligen, nu Hij in hun midden woont! Laten we oppassen dat we Hem niet bedroeven, want Hij is zo dichtbij. Laten we net zoveel ontzag voor Hem hebben als Mozes. Die voelde dat het zand van de woestijn bij Horeb heilig was en trok zijn schoenen van zijn voeten toen de HEERE sprak vanuit de brandende braamstruik.

"Zij zal niet wankelen." Hoe kan zij wankelen, tenzij haar vijanden ook haar Heere aan het wankelen brengen? Zijn aanwezigheid maakt elke hoop om de stad te veroveren en met de grond gelijk te maken volkomen belachelijk. De HEERE is aan boord van het schip, dus het kan niet vergaan. "God zal haar helpen." Binnen haar muren zorgt Hij voor rijke voorraden. Buiten haar muren legt Hij haar vijanden neer in hopen, zoals de legers van Sanherib toen de engel uittrok en hen sloeg.

“In het aanbreken van den morgenstond.” Zodra de eerste lichtstraal de nieuwe dag aankondigt, bij het aanbreken van de ochtend, is Gods rechterarm voor Zijn volk uitgestrekt. De HEERE is vroeg op. Wij zijn traag om Hem te ontmoeten, maar Hij is nooit traag om ons te helpen. Ongeduld klaagt over Gods uitstel, maar in werkelijkheid draalt de HEERE niet met Zijn belofte. De haast van mensen is vaak dwaasheid. Gods schijnbare uitstel is altijd wijs, en goed bekeken is het helemaal geen uitstel.

Vandaag mogen benden van het kwaad de kerk van God omsingelen en haar met vernietiging bedreigen. Maar al snel verdwijnen ze als schuim op het water, en het geluid van hun rumoer zwijgt in het graf. Het donkerste uur van de nacht komt vlak voor het aanbreken van de ochtend. Dan, juist dan, verschijnt de HEERE als de grote bondgenoot van Zijn kerk.

Vers 6

“De heidenen raasden.” De volken waren in woedend rumoer. Als hongerige wolven op zoek naar prooi verzamelden ze zich tegen de stad van de HEERE. Ze schuimden, brulden en zwollen op als een stormachtige zee. “De koninkrijken bewogen zich.” Een algemene verwarring greep de samenleving aan. De woeste indringers brachten hun eigen land aan het wankelen door de bevolking leeg te zuigen voor de oorlog, en ze verwoestten andere streken op hun tocht naar Jeruzalem. Kronen vielen van koninklijke hoofden. Oude tronen schommelden als bomen in de storm. Machtige rijken vielen als dennen die door een windvlaag worden ontworteld. Alles was in wanorde, en paniek greep ieder die de HEERE niet kende.

“Hij verhief Zijn stem, de aarde versmolt.” Zonder ander middel dan een woord hield de HEERE de storm in bedwang. Hij liet Zijn stem horen en trotse harten losten op, hoogmoedige legers werden vernietigd, veroverende machten werden verzwakt. Toen Gods macht zichtbaar werd, leek de verwarring eerst nog groter te worden. De

aarde zelf leek in was te veranderen. Het vaste en degelijke van wat mensen hebben, smolt als het vet van rammen op het altaar. Maar al snel volgde vrede. De woede van de mens ging liggen, harten die tot berouw in staat waren, werden zacht, en de onverzoenlijken moesten zwijgen.

Wat is een woord van God machtig! Eén woord, en de storm ligt stil. Hoe machtig is het vleesgeworden Woord! O, kwam zo'n woord ook nu uit de uitnemende heerlijkheid, om alle harten te laten smelten in liefde voor Jezus en om voorgoed een einde te maken aan alle vervolgingen, oorlogen en opstanden van mensen!

Vers 7

"De HEERE der heirscharen is met ons." Dit is de reden voor de veiligheid van heel Sion en voor de ondergang van haar vijanden. De HEERE regeert over de engelen, de sterren, de elementen en alle heerscharen van de hemel, en ook de hemel der hemelen staat onder Zijn heerschappij. De legers van mensen worden, zonder dat ze het weten, ingezet voor Zijn wil. Deze Opperbevelhebber van de strijdkrachten te land en Hoogste Admiraal ter zee staat aan onze kant. Hij is onze machtige bondgenoot. Wee wie tegen Hem strijden, want ze maken geen schijn van kans! Ze vliegen weg als rook voor de wind zodra Hij het bevel geeft om hen te verstrooien.

"De God van Jakob is ons een Hoog Vertrek." Immanuël is Jehova der heirscharen, en Jakobs God is ons hoge toevluchtsoord. Wordt dit blijde vers gezongen op muziek die zo'n jubelzang waardig is, dan mogen de zangers wel even pauzeren en de spelers even wachten om hun instrumenten opnieuw te stemmen. Daarom staat hier, heel passend, dat plechtige, statige, vredige rustteken: *Sela*.

Vers 8

"Komt, aanschouwt de daden des HEEREN." De blije inwoners van Jeruzalem worden uitgenodigd om naar buiten te gaan. Ze moeten de resten van hun vijanden bekijken, zien wat Jehova in kracht heeft ge-

daan en welke buit Zijn rechterhand voor Zijn volk heeft veroverd. Wij zouden er goed aan doen om ook zorgvuldig op te letten hoe onze God van het verbond de wereld leidt, en snel Zijn hand te zien in de strijd van Zijn kerk. Als we geschiedenis lezen, moet dit vers in onze oren klinken. Zo moeten we ook de krant lezen: om te zien hoe het Hoofd van de kerk de volken regeert tot het welzijn van Zijn volk, zoals Jozef over Egypte regeerde ter wille van Israël.

"Die verwoestingen op aarde aanricht." De verwoesters verwoest Hij, en volken die verwoesten, maakt Hij zelf woest. Wat een kracht heeft dit vers voor onze tijd, nu we de ruïnes van zoveel rijken kunnen bezoeken! De verwoeste steden van Assyrië, Babel, Petra, Basan en Kanaän zijn onze leermeesters. Op tafelen van steen leggen ze de daden van de HEERE vast. Overal waar Zijn zaak en Zijn kroon werden genegeerd, volgde zeker verwoesting. De zonde was een vloek voor volken en liet hun paleizen als puinhopen achter.

In de dagen van de schrijver van deze psalm had God waarschijnlijk een paar gedenkwaardige keren ingegrepen tegen de vijanden van Israël. Toen hij hun ondergang zag, riep hij zijn medeburgers op naar buiten te gaan en aandachtig na te denken over de ontzagwekkende dingen die in gerechtigheid voor hen waren gedaan. Ook in ons eigen land staan ontmantelde kastelen en verwoeste abdijen als gedenktekens van de overwinningen van de HEERE over onderdrukking en bijgeloof. Mochten er snel meer van zulke verwoestingen volgen.

> *"O sombere gebouwen, graven van levende mensen,*
> *O grafkelders van vrouwenleven, of erger nog;*
> *O schuilplaatsen van leugen, val toch spoedig neer,*
> *En laat tussen jullie puinhopen de uil en de vleermuis*
> *En de draak een passende rustplaats vinden."*

Vers 9

"Die de oorlogen doet ophouden tot aan het einde der aarde." Zijn stem brengt het rumoer van de oorlog tot bedaren en roept de stilte

van de vrede op. Hoe afgelegen en barbaars een stam ook is, Hij dwingt het volk met ontzag tot rust. Hij verbrijzelt de grote machten tot ze geen nieuwe strijd meer kunnen uitlokken, en Zijn volk schenkt Hij diepe rust. “De boog verbreekt.” Het wapen dat de snelle dood wegzendt, maakt Hij nutteloos. “En de spies aan twee slaat.” De lans van de sterke breekt Hij in stukken. “De wagenen met vuur verbrandt.” De trotse oorlogswagen met zijn dodelijke zeisen geeft Hij aan de vlammen. Alle soorten wapens stapelt Hij hoop op hoop en vernietigt Hij volkomen.

Zo ging het in Judea in vroegere dagen, en zo zal het gaan in alle landen, in tijden die nog komen. Gezegende daad van de Vredevorst! Wat verlangen we ernaar. Wanneer zal die letterlijk worden uitgevoerd? De geestelijke vijanden van Zijn volk zijn nu al hun macht om te vernietigen kwijt. Maar wanneer wordt de algemene overwinning van de vrede gevierd, en worden de werktuigen van massamoord overgeleverd aan een schandelijke ondergang? Hoe heerlijk zal de uiteindelijke overwinning van Jezus zijn op de dag van Zijn verschijning, als elke vijand het stof zal likken!

Vers 10

“Laat af, en weet, dat Ik God ben.” Houd je handen thuis, vijanden! Ga zitten en wacht geduldig, gelovigen! Erken dat Jehova God is, jullie die de verschrikkingen van Zijn toorn voelen! Aanbid Hem, en Hem alleen, jullie die delen in de bescherming van Zijn genade! Niemand kan Zijn wezen waardig verkondigen. Laat daarom “veelzeggende stilte Zijn lof overpeinzen”. De opschepperij van de goddelozen en de bange voorgevoelens van de heiligen moeten zeker tot zwijgen komen als we kijken naar wat de HEERE in vorige eeuwen heeft gedaan.

“Ik zal verhoogd worden onder de heidenen.” Zij vergeten God en aanbidden afgoden, maar ook door hen zal Jehova nog geëerd worden. Lezer, denk hier eens goed over na. De vooruitzichten voor de zending zijn schitterend, zo schitterend als de beloften van God. Laat

niemand de moed verliezen. De plechtige woorden van dit vers moeten vervuld worden. “Ik zal verhoogd worden op de aarde.” Onder alle volken, hoe goddeloos of vernederd ze ook zijn geweest. Door schrik of door liefde zal God alle harten voor Zichzelf winnen. De hele ronde aarde zal nog het licht van Zijn majesteit weerspiegelen. Juist vanwege de zonde, de halsstarrigheid en de hoogmoed van de mens zal God des te meer verheerlijkt worden, wanneer genade heerst tot eeuwig leven in alle hoeken van de wereld.

Vers 11

De HEERE der heirscharen is met ons; de God van Jakob is ons een Hoog Vertrek. Het was passend om dit twee keer te zingen, zo kostbaar is het. Geen gelovige wordt het ooit beu. Het is een waarheid die we veel te vaak vergeten, en een kostbaar voorrecht dat we nooit genoeg kunnen overdenken. Lezer, staat de HEERE aan jouw kant? Is Immanuël, God met ons, jouw Verlosser? Is er tussen jou en God een verbond, zoals tussen God en Jakob? Dan mag je jezelf driemaal gelukkig prijzen! Laat je blijdschap dan horen in een heilig lied. En doe in tijden van nood als een man: blijf muziek maken voor je God.

Sela. Ook hier geldt: verhef je hart. Rust uit in stille overdenking nadat je God hebt geloofd, en houd je ziel op toon. Een loflied zingen is makkelijker dan voortdurend in lofprijzing léven. Maar laten we ernaar streven dat de dankbare toewijding van ons hart blijft opwellen. Laten we ons lied zo afsluiten alsof we van plan waren het te laten doorklinken.

> *Sela gebiedt de muziek even te rusten.*
>
> *Rust nu in stilte, zacht en zalig;*
> *Sela zegt: vat de zang weer aan.*
> *Harpen en stemmen, stem opnieuw!*
> *Sela sluit de lofzang af:*
> *Richt jullie harten nog hoger op tot God.*

Titel

De Septuagint let op de gedachte achter het Hebreeuwse grondwoord ((Hebr.)), occultavit ('verborgen'), en vertaalt het met hyper tōn kryphiōn, 'voor het verborgene'. Het Latijn zegt pro arcanis, en de andere oude uitleggers gaan dezelfde kant op. De Chaldeeuwse vertaling denkt aan Korach en aan de mensen die 'verborgen' werden, dat wil zeggen: samen met hem door de aarde verzwolgen, terwijl deze zonen van Korach ontkwamen. Het lijkt er dus op dat de vermelding van de zonen van Korach in het opschrift, die dit lied moesten zingen, de hele psalm aan die geschiedenis wil verbinden. Zo is in vers 2 de weergave: "Toen onze vaders van de aarde veranderd werden", terwijl het Hebreeuws daar leest: "Al veranderde de aarde haar plaats." — Henry Hammond.

Titel

Dit opschrift is opvallend: "Op Alamoth", wat doet denken aan "een koor van maagden". Het lijkt wel of juist dit meisjeskoor was uitgekozen om een psalm te zingen over gevaren, angsten en overal dreigende schrik. Zo wordt getoond dat zelfs de zwakke meisjes in die dag zonder angst kunnen zingen, omdat "de Machtige" aan hun kant staat. — Andrew A. Bonar.

Titel

"Op Alamoth." Te zingen en soprano. — Armand de Mestral, aangehaald door Perowne.

Gehele psalm

Wij zingen deze psalm tot lof van God, omdat God met ons is. Hij bewaart en verdedigt Zijn kerk en Zijn woord krachtig en op wonderbaarlijke wijze, tegen alle dwepende geesten, tegen de poorten van

de hel, tegen de onverzoenlijke haat van de duivel en tegen alle aanvallen van de wereld, het vlees en de zonde. — Maarten Luther.

Gehele psalm

Luther en zijn medestrijders waren stoutmoedig bereid om voor de zaak van de waarheid gevaar en dood onder ogen te zien. Toch kenden ook zij uren waarin ze zich voelden als de goddelijke zanger die zei: "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel!" Maar in zulke uren zei de onbevreesde Hervormer opgewekt tegen zijn vriend Melanchthon: "Kom, Philip, laten we de zesenveertigste psalm zingen." En ze konden hem zingen in Luthers eigen, kenmerkende bewerking:

> *Een vaste burcht is onze God,*
> *Een schild en wapen op zijn tijd;*
> *Hij zal onze hulp zijn en ons vrijmaken*
> *Van alle kwaad dat ons kan treffen.*
>
> *En was de wereld vol van duivels,*
> *Alle begerig om ons te verslinden,*
> *Dan zou onze ziel aan vrees maar weinig toegeven:*
> *Zij kunnen ons niet overmeesteren.*

— S. W. *Christophers, in "Hymn Writers and their Hymns", 1866.*

Vers 1

God is ons een Toevlucht en Sterkte, enzovoort. Het begint abrupt, maar edel. Vertrouw op wie of wat je maar wilt: toch is *God* (*Elohim*) onze toevlucht en sterkte. Een hulp die heel dichtbij is. Een hulp waarvan in nood en benauwdheid blijkt hoe krachtig en doeltreffend ze is. De woorden zijn bijzonder nadrukkelijk: ((Hebr.)), ezrah betsaroth nimtsa meod, "Hij is gevonden als een uitnemende, ja onovertroffen hulp in benauwdheden." Zo hebben wij Hem ervaren, en daarom zingen we Zijn lof. — Adam Clarke.

Vers 2

"Al veranderde de aarde haar plaats." John Wesley preekte in Hyde Park naar aanleiding van de aardbeving die op 8 maart 1750 in Londen te voelen was, en herhaalde daar deze woorden. Charles Wesley schreef Lied 67 in Wesley's Collection. De volgende regels daaruit verklaren dit vers:

> *Hoe gelukkig zijn wij dan,*
> *Die op U, o Heere, bouwen!*
> *Wat kan onze grondslag schokken?*
>
> *Al wijkt de verbrijzelde aarde van haar plaats,*
> *Onze stad staat op een rots,*
> *Op de rots van hemelse liefde.*

Verzen 2-3

De aarde in wilde verwarring gebracht, de bergen midden in de machtige diepte geslingerd, de zee opgezweept tot een storm, de eeuwige heuvels meedrijvend op haar schuimende golven: dat zijn de levendige beelden waarmee de profeten Gods oordelen over goddeloze en vervolgende volken beschrijven. — John Morison.

Verzen 2-3, 5

Palestina had vaak te lijden van aardbevingen. Dat is niet vreemd, gezien de aard en de ligging van het land. Toch valt op dat alle andere streken af en toe het toneel van die verschrikkelijke schokken zijn geweest, terwijl juist de hoofdstad er bijna helemaal van verschoond bleef. De berg Moria, 'de heuvel van het gezicht', kreeg die naam vanwege zijn torenhoge ligging: je zag hem van ver. Hij staat midden in een groep heuvels die hem als een amfitheater omringen. Vooral aan die ligging, onder de bijzondere zegen van God, was het te danken dat hij vast en onwankelbaar bleef staan te midden van de vele aardbevingen die het Heilige Land schokten en verwoestten. — Paxton's Illustrations of Scripture.

Vers 4

"De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods." Welke rivier maakt de stad van God blij? Ik antwoord: God Zelf is de rivier, zoals het volgende vers zegt: "God is in het midden van haar."

1. God de Vader is de rivier: "Want Mijn volk heeft twee boosheden begaan; Mij, den Springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelven bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden." Jer. 2:13.
2. God de Zoon is de rivier, de fontein der zaligheid: "Te dien dage zal er een Fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinigheid." Zach. 13:1.
3. God de Geest is de rivier: "Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien." "Zo wie gedronken zal hebben van het water, dat Ik hem geven zal, dien zal in eeuwigheid niet dorsten; maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven." Joh. 7:38; 4:14.

En wat zijn de stromen van deze rivier? Het antwoord: de volmaaktheden van God, de volheid van Christus en de werkingen van de Geest. Al deze stromen lopen door het kanaal van het verbond van de belofte. — Ralph Erskine.

Vers 4

De beekjes der rivier, enzovoort. Dit is de vloed die Ezechiël in een visioen zag: water dat van de rechterzijde van het huis neerkwam en eerst tot de enkels reikte. Terwijl de profeet verder liep, steeg het water: het kwam tot de knieën, daarna tot het middel, en uiteindelijk werd het een rivier waar hij niet meer doorheen kon. Het water was zo hoog gestegen dat je erin kon zwemmen: een rivier die niet te doorwaden was.

Zien we hierin, met de “engelachtige leraar”, de rivier van genade die uit de berg Golgota ontsprong? Haar stromen vertakken zich hierheen en daarheen, de pelagim van het Hebreeuws: “om het woeste en het verwoeste te verzadigen, en om het uitspruitsel der grasscheutjes te doen wassen.” Job 38:27. O “fontein der hoven, put der levende wateren, die uit Libanon vloeien”! Wat laten jullie, de “lage waterwellingen” van deze wereld, ons al iets proeven van de eeuwige lieflijkheid en vrede van die “hoge waterwellingen”! Daar weidt en rust nu de schone kudde, en niemand maakt haar bevreesd.

Of versta dit vers met Sint Ambrosius en Sint Bernardus als de “rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit den troon Gods, en des Lams”. Dan zullen de stromen van die vloed de stad van God echt verblijden: het huis dat niet met handen gemaakt is, eeuwig in de hemelen. Daar staat de boom des levens, die twaalf soorten van vruchten draagt en elke maand zijn vrucht geeft. Het is dat land en die rivier waarvan de oude liturgieën zeggen:

“Zij die rusten in de schoot van Abraham, zijn in de tabernakel van vreugde en rust, in de woningen des lichts, in de wereld van genot, in de kerk van het ware Jeruzalem. Daar is geen plaats voor verdrukking en geen weg van droefheid. Daar zijn geen oorlogen met het vlees en geen weerstand tegen verzoeking. Daar is de zonde vergeten, en wordt gevaar uit het verleden alleen herinnerd als een genot van het heden.” — Thomas van Aquino, Ambrosius en Bernardus, in Neale’s Commentary.

Vers 4

De beekjes der rivier. De rivier van God, die uit Zijn troon stroomt. Geen vijand kan deze stroom van de kerk van Christus afsnijden. Let op de verwijzing naar Jes. 36:2 en 37:25, vergeleken met 2 Kron. 32:2-4. Deze zacht vloeiende maar volle stromen staan tegenover de bulderende golven van de zee. — T. C. Barth.

Vers 4

De beekjes der rivier, enzovoort. Er wordt gezinspeeld op de rivier de Kidron, die langs Jeruzalem liep, of op de wateren van Siloa. Die liepen in verschillende stromen en beekjes door de stad en voorzagen alle delen ervan van water, tot vreugde en troost van de inwoners. Maar de woorden moeten figuurlijk worden verstaan, met het oog op de tijd van het evangelie. Dan staat deze rivier voor het evangelie zelf. De stromen daarvan zijn de leerstellingen ervan: levend water dat van Jeruzalem uitging en alle zondaars die hun zonde beseffen een blijde boodschap van grote vreugde verkondigt.

Of ze wijst op de Geest en Zijn genaden, die vergeleken worden met een bron en met rivieren van levend water, waarvan de heiligen in de praktijk veel vreugde en vrede ervaren. Of op de HEERE Zelf, Die voor Zijn volk een plaats is van brede rivieren en stromen, en hun zowel verkwikking als bescherming geeft. Of liever nog: hier wordt Zijn eeuwige liefde voor hen bedoeld. — John Gill.

Vers 4

Vergeleken met de waterloze woestijnen rondom waren Judea en Jeruzalem goed van water voorzien. De droogte drukte de belegeraars zwaarder dan de belegerden. Hier wordt gezinspeeld op het bekende beekje en de vijver van Siloam. Zo wordt in Jes. 8:6 de zegen van Gods bescherming voorgesteld door de wateren van Siloa, die zachtjes gaan. — Uit “The psalms Chronologically arranged. By Four Friends”, 1867.

Vers 4

De stad. De kerk van God lijkt op een stad: 1. Want een stad is een plaats van veiligheid. 2. Een plaats van gezelschap: wat de een mist, vult de ander aan, en de inwoners hebben onderlinge gemeenschap. 3. Een plaats van eenheid, waar mensen in vrede en eendracht samenleven. 4. Een plaats van handel en verkeer. Hier staat de markt

van de vrije genade: “O alle gij dorstigen!” enzovoort. Hier wordt de parel van grote waarde te koop aangeboden. 5. Een plaats van vrijheid: vrijheid van de schuld van de zonde, van de toorn van God, van de vloek van de wet, van de tegenwoordige boze wereld, van de slavernij onder de satan, enzovoort. 6. Een plaats van orde en regelmaat; ze heeft haar inrichtingen en verordeningen. 7. Een plaats van rust, prettig om in te wonen, en daarin staat ze tegenover de woestijn. 8. Een plaats van voorrechten. 9. Een plaats van praal en pracht: daar zijn de koning, het hof en de troon. 10. Een plaats van genot en schoonheid; Ps. 48:2. — Ralph Erskine.

Vers 5

God is in het midden van haar. Wat de kerk machtig maakt om zielen te winnen, is de werkelijke aanwezigheid van Christus en de bovennatuurlijke kracht van Zijn Geest. De kerk groeit omdat haar God in haar midden is. Telkens wanneer zij ooit vergat dat zij afhankelijk is van de onzichtbare voorbede van haar Hoofd en van de genadige kracht van Zijn Geest, bleek zij van de lokken van haar grote kracht beroofd en werd zij de spot van de Filistijnen. — William Binnie, D.D.

Vers 5

God is in het midden van haar, enzovoort. De vijanden van de kerk mogen haar heen en weer slingeren als golven, maar ze zullen haar niet doen splijten zoals rotsen. Ze mag onder water gedompeld worden als een veer, maar ze zal er niet in zinken als lood. Hij Die een waterbron in haar is om haar voor bezwijmen te behoeden, zal ook een muur van vuur rondom haar blijken te zijn om haar voor vallen te bewaren. Beproefd kan ze worden, maar vernietigd kan ze nooit worden. Haar fundament is de Rots der Eeuwen, en haar verdediging de eeuwige Armen.

Alleen bouwwerken die op zand zijn gegrondvest, worden door de wind omvergeblazen. De tegenstanders van Gods volk zullen hen stoten zover hun horens reiken. Maar wanneer ze hen door vervolging

hebben schoongeschuurd als dof geworden vaten, zal God zulke strohopen in het vuur werpen. — William Secker.

Vers 5

Toen de papisten in volle glorie stonden en Melanchthon soms begon te vrezen dat de jonge Hervorming in de geboorte gesmoord zou worden, troostte Luther hem gewoonlijk met deze woorden: "Si nos ruemus, ruet Christus una, scilicet ille regnator mundi; esto, ruat; malo ego cum Christo ruere quam cum Caesare stare." Dat betekent: als wij ten onder gaan, moet Christus ook vallen (Hij is immers in ons midden). En als het zo moet zijn, laat het dan zo zijn. Ik wil liever met Christus, de grote Heerser van de wereld, ten onder gaan dan met de keizer voorspoed hebben. — John Collings.

Vers 5

"In het aanbreken van den morgenstond." Merk daarom op dat alle grote verlossingen in de Heilige Schrift zó vroeg plaatsvonden dat ze midden in de nacht tot stand kwamen. Zo Gideon met zijn kruiken en lampen tegen de Midianieten. Zo Saul, toen hij optrok tegen Nahas, de Ammoniet. Zo Jozua, toen hij optrok om Gibeon te ontzetten. Zo Simson, toen hij de poorten van Gaza in triomf wegdroeg. Zo ook de verbonden koningen onder leiding van Elisa in hun tocht tegen de Moabieten. Op Gods bevel vulden zij de woestijn met grachten, en toen zagen zij hoe hun vijanden, door de weerkaatsing van de opkomende zon op het water, tot hun verderf werden gelokt. — Michael Ayguan.

Vers 5

"In het aanbreken van den morgenstond." Liever, zoals in de kantlijn staat: wanneer de morgen verschijnt. Het herstel van de Joden zal een van de eerste dingen zijn bij de tweede komst. Het zal gebeuren in het allereerste morgenlicht van die dag, "wanneer de Zon der ge-

rechtigheid zal opgaan met genezing onder Zijn vleugelen". — Samuel Horsley.

Vers 7

De HEERE der heirscharen is met ons. God is op drie manieren bijzonder aanwezig, en alle drie mogen terecht een voorrecht van de kerk heten.

Ten eerste Zijn heerlijke aanwezigheid: Zijn aanwezigheid die blijkt uit uitnemende heerlijkheid en uit het verblijf daarvan. Zo zegt men dan ook dat God op een bijzondere manier in de hemel is, zoals Hij nergens anders is. Daarom heet de hemel Zijn troon of woonplaats (1 Kon. 8:39). Een koning is immers nergens zo majestueus als op zijn troon of in zijn staatsiezetel. Dit voorrecht is zo groot dat de kerk het pas geniet als zij zegevierend in de hemel is. Het is dus niet de aanwezigheid die hier bedoeld wordt.

Ten tweede Zijn genadige aanwezigheid: Zijn aanwezigheid die blijkt uit tekenen van Zijn genade en gunst voor een volk. Die tekenen kunnen zichtbaar zijn, zoals in de tempel, waar Hij Zijn naam wilde laten wonen en waar Hij boven alle plaatsen aanbeden wilde worden. In dat opzicht zegt men dat Hij tussen de cherubs woont (2 Sam. 6:2). Of het zijn geestelijke tekenen van Zijn genade: bijstand en aanvaarding bij onze plichten in Zijn dienst, samen met het genieten en de winst van Zijn verordeningen. Zo is Hij in de tijd van het evangelie bij Zijn kerk en volk: "Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen." Matth. 18:20.

Deze aanwezigheid is een voorrecht van de strijdende kerk: Hij zal met haar zijn in heilige en geestelijke bedieningen en verordeningen. Toch is ook dit niet de aanwezigheid die hier in de eerste plaats bedoeld wordt.

Ten derde Zijn aanwezigheid in de voorzienigheid: Zijn aanwezigheid die blijkt uit daden van bijzondere voorzienigheid. Daarin komen de macht, de wijsheid of een andere eigenschap van God uitnemend

naar voren, om een volk te helpen of te beschermen. Zo was de HEERE bij Israël in de woestijn door de wolkkolom en de vuurkolom (Ex. 13:21): "En de HEERE toog voor hun aangezicht, des daags in een wolkkolom, dat Hij hen op den weg leidde, en des nachts in een vuurkolom, dat Hij hen lichtte." Deze aanwezigheid was bedoeld als gids, maar ook als verdediging van Zijn volk tegen hun vijanden. Daardoor raakten hun vijanden, de Egyptenaren, in verwarring. Ex. 14:24.

Door deze derde soort aanwezigheid is de HEERE bij Zijn strijdende kerk, wat haar uiterlijke bestuur betreft en vooral in haar strijd: Hij staat voor haar en met haar op tegen haar vijanden. Dit is het voorrecht van de kerk in deze woorden: De HEERE der heirscharen is met ons. — John Strickland, B.D. (1601-1670), in een preek getiteld "Immanuel", 1644.

Vers 7

De God van Jakob. Iemand zou kunnen vragen: waarom staat er eigenlijk 'de God van Jakob' en niet 'de God van Isaak'? Op zich is het al genoeg dat de Geest van God het nu eenmaal zo zegt. Toch geeft Calvijn een reden. Met Abraham en met Jakob is het genadeverbond plechtiger gesloten en openlijker bevestigd dan met Isaak. Als God dus laat zien dat Hij in een verbond met Zijn volk staat, noemt Hij Zich vaker de God van Abraham en de God van Jakob dan de God van Isaak. Al neemt Hij soms ook die naam aan. — John Strickland.

Vers 7

Ons een Hoog Vertrek. Dat is onze schuilplaats en onze burcht. Daar kan de kerk, als een schip in een rustige haven, voor anker gaan en veilig liggen. Het kan ook een beeld zijn van de holen en gaten waar weerloze dieren onderdak vinden als ze worden opgejaagd en achtervolgd, zoals in Spreuken 30:26: "De konijnen zijn een machteloos volk; nochtans stellen zij hun huis in den rotssteen." In de rots zijn ze veilig, als ze er maar kunnen komen, hoe zwak ze zelf ook zijn. Zo hoeft ook de kerk niet bang te zijn.

Ze wordt door bloeddorstige vijanden achtervolgd en is zelf zwak, maar als ze onder de vleugel van de God van Jakob komt, is ze daar veilig. Hij is onze toevlucht. Het zou God te kort doen als we bang waren voor schepselen terwijl Hij bij ons is. Antigonus hoorde eens zijn soldaten tellen hoeveel vijanden er waren. Hij stapte plotseling naar hen toe en vroeg: "En voor hoeveel tellen jullie mij mee?" — John Strickland.

Vers 8

"Komt, aanschouwt de daden des HEEREN." Venito, videto: kom en kijk! God wil dat Zijn werken goed worden opgemerkt, vooral wanneer Hij Zijn volk uit een grote nood heeft gered. Niets kan Hij zo slecht verdragen als vergeten worden. — John Trapp.

Vers 8

"Die verwoestingen op aarde aanricht." Eerst worden we uitgenodigd voor een tragisch schouwspel. We worden meegenomen naar de camera di morte, de kamer van de dood, om het afschuwelijke gezicht van dood en verwoesting over de hele wereld te zien. Niets is gruwelijker of verschrikkelijker. Je wordt geroepen om stapels lijken te zien, om hele manden vol hoofden te zien, zoals ze aan Jehu werden aangeboden. Het is een droevig schouwspel, maar wel een nodig. Kijk dus wat voor verwoesting de HEERE over de hele aarde heeft aangericht.

Verwoesting door oorlog: hoeveel velden zijn doordrenkt met bloed en bemest met lijken! Hoeveel miljoenen mensen zijn in alle eeuwen door het scherp van het zwaard weggevaagd! Verwoesting door hongersnood: mensen werden gedwongen om van hun eigen lichaam elkaars graf te maken, en moeders om hun kinderen van een span lang op te eten. Verwoesting door plagen en pest: onze geschiedenis vertelt dat ze in één stad achthonderdduizend mensen hebben weggevaagd. Verwoesting door overstromingen: ze hebben het gezicht van vele landstreken bedekt en de aarde schoongespoeld van

haar onreine bewoners. Verwoesting door aardbevingen: ze hebben hele steden verzwolgen, en dan nog grote en volkrijke ook.

Verwoesting door de hand van Zijn engelen: zoals in Egypte, in de tenten van de Assyriërs (honderdvijfentachtigduizend doden in één nacht) en in het leger van Israël, bij de pest in de tijd van David. Verwoesting door mensenhand, in veldslagen en bloedbaden. Verwoesting door wilde dieren, zoals bij de kolonisten die Assur in Samaria had gevestigd. Verwoesting door zwermen schadelijk en hinderlijk gedierte, zoals in Egypte en later in Afrika: "Hij sprak, en er kwamen sprinkhanen en kevers, en dat zonder getal", Ps. 105:34.

Zo kwamen er in het consulaatsjaar van M. Fulvius Flaccus, na de bloedige oorlogen in Afrika, ontelbare sprinkhanen. Toen ze alle kruiden en vruchten hadden opgevreten, joeg een plotselinge wind ze de Afrikaanse zee in. Hun verrotting bracht besmetting, en die bracht een algemene sterfte: tachtigduizend mensen stierven, en aan de kust tussen Carthago en Utica meer dan tweehonderdduizend.

Verwoesting op elke manier en door allerlei middelen, en toch is alles gewrocht door de hand van God: "Die verwoestingen op aarde aanricht." Wie het werktuig ook is, Hij is de Auteur. — Joseph Hall (bisschop).

Vers 8

Richt God niet grote verwoestingen aan wanneer Hij iemand die zichzelf voor de vroomste mens ter wereld hield, laat toegeven dat hij geen enkele goede gedachte aankan? Het ging zo met Paulus. Maakt Hij geen einde aan oorlogen wanneer Hij het hart van een vervolger omdraait, zodat die oprecht vrede zoekt met God en mensen, zelfs met zijn eigen vijanden? Breekt Hij de boog en alle oorlogswapens niet aan stukken, over de hele aarde, wanneer Hij vrede verkondigt aan wie ver weg zijn en aan wie dichtbij zijn, aan wie God belijdt en wie goddeloos leeft, aan Joden en heidenen? — Richard Coore.

Verzen 8-10

"Komt, aanschouwt de daden des HEEREN." Welke daden? Daden die verwoesten. "Die verwoestingen op aarde aanricht." In die tijd deed God vreemd werk in de wereld. Landen die eerst als de hof van God waren, veranderden in een kale woestenij. Wie kon dat geduldig verdragen? Toch zegt de Geest van God in de volgende woorden dat we het geduldig móéten verdragen. Als God mensen laat vechten en oorlog voeren tot de verwarring compleet is, mag toch niemand daarover met God twisten. En de reden die daarvoor wordt gegeven is maar één, al is het eigenlijk de beste reden die er bestaat: Hij is God.

Zo gaat de psalm verder: "Laat af, en weet, dat Ik God ben." Het is alsof de HEERE zegt: Geen woord! Geen ruzie en geen weerwoord. Wat je ook ziet, zwijg. Weet dat Ik God ben, en dat Ik van niets wat Ik doe rekenschap hoef te geven. — Joseph Caryl.

Vers 10

"Laat af, en weet, dat Ik God ben." In de voorgaande verzen zijn de grote werken van God beschreven, waarin Zijn soevereiniteit zichtbaar werd. Door de ontzagwekkende verwoestingen die Hij aanrichtte, en door Zijn volk met vreselijke dingen te redden, liet Hij Zijn grootheid en heerschappij zien. Zo toonde Hij Zijn macht en soevereiniteit, en daarom beveelt Hij iedereen af te laten, stil te zijn en te weten dat Hij God is. Want, zegt Hij: "Ik zal verhoogd worden onder de heidenen, Ik zal verhoogd worden op de aarde." In deze woorden valt het volgende op.

1. Een plicht die wordt genoemd: stil zijn voor God en onder wat Zijn voorzienigheid beschikt. Dat betekent allereerst dat we met onze woorden stil zijn. We spreken niet tegen wat de Voorzienigheid in haar soevereiniteit beschikt, en we klagen er niet over. We verduisteren Gods raad niet door woorden zonder kennis. We verdedigen onszelf niet en praten niet in grote, opgeblazen woorden vol ijdelheid. Ook in ons doen en laten zijn we stil, zodat we God niet

tegenwerken in wat Hij beschikt. En in ons hart kweken we een kalme, stille overgave van onze ziel aan Gods soevereine welbehagen, wat dat ook inhoudt.

2. Daarna zien we de grond van deze plicht, namelijk dat God God is. Dat Hij God is, is reden genoeg om stil voor Hem te zijn. We morren niet, we werpen niets tegen en we bieden geen verzet, maar we geven ons kalm en nederig aan Hem over.
3. Tot slot: hoe moeten we deze stilte voor God opbrengen? Met een besef van Zijn Godheid. Dat is immers de grond van deze plicht: we kennen Hem als God. Onze overgave moet passen bij redelijke schepselen. God vraagt niet dat we ons onderwerpen tegen alle verstand in. Hij wil dat we ons onderwerpen omdat we de reden en de grond daarvoor zien. Daarom kan alleen al de gedachte dat God God is genoeg zijn om elk bezwaar en elk verzet tegen Zijn soevereine beschikkingen tot zwijgen te brengen. — Jonathan Edwards.

Vers 10

"Laat af, en weet, dat Ik God ben." Dit Schriftwoord verbiedt ruzie maken en morren tegen God. Laat ik het meteen toepassen. Heel weinig mensen, en dan alleen onder zeer gunstige omstandigheden, lopen geen gevaar om met God te twisten. Ik denk bijna dat zelfs engelen dat gevaar zouden lopen als ze op aarde waren. Ik verzeker je: iedereen die nog verdorvenheid in zich heeft, moet hiervoor op zijn hoede zijn. Toch geven velen toe aan dit twisten, zonder stil te staan bij het gevaar. Pas op! Het is vreselijk om met God te twisten: wie mag tegen Hem zeggen: "Wat doet Gij?" Van Aäron wordt iets goeds getuigd: toen God vuur liet uitgaan om zijn zonen te verteren, zweeg hij.

Laten we dan, zolang we het juk dragen, hiernaar doen: "Hij zitte eenzaam, en zwijge stil … Hij steke zijn mond in het stof, zeggende: Misschien is er verwachting." Klaagl. 3:28-29. Je weet hoe duur hun

morren de kinderen van Israël te staan kwam. “Laat af”, dat betekent: pas op voor morren tegen Mij, zegt de HEERE. God geeft aan niemand rekenschap van Zijn zaken. Er kunnen immers veel dingen zijn die je niet doorziet. Je denkt misschien dat het beter was geweest als je ze niet had gekregen, en zeker als het om de eer van God en van de kerk gaat. Maar ik zeg het nog eens: God geeft aan niemand rekenschap van Zijn zaken. Trek dus geen overhaaste conclusies. — Preek van Richard Cameron, gehouden op 18 juli 1680, drie dagen voordat hij bij Airsmoss werd gedood.

Vers 10

“Laat af, en weet, dat Ik God ben.” Het geloof geeft de ziel een blik op de grote God. Het leert de ziel om Gods almacht tegenover de grootte van de zonde te zetten, en Zijn oneindigheid tegenover de massa van de zonden. Zo dooft het de verzoeking. Waarom is de brutale zondaar zo weinig bang, en de wanhopige ziel zo erg? Ze kennen God niet als groot. Om beiden te genezen, wordt daarom de ernstige overdenking van God onder deze gedaante voorgehouden: “Laat af, en weet, dat Ik God ben.” Het is alsof Hij zegt: Weet, goddelozen, dat Ik God ben.

Ik kan Mijzelf op jullie wreken wanneer Ik wil. Houd op Mij te tarten met jullie zonden, want dat is jullie eigen ondergang. En weet ook, jullie die beven, dat Ik God ben. Daarom kan Ik de grootste zonden vergeven. Houd op Mij te onteren met jullie ongelovige gedachten over Mij. — William Gurnall.

Vers 10

“Laat af, en weet, dat Ik God ben.” Niet iedereen is een geschikte leerling voor Gods school. Alleen wie gereinigd is naar de reiniging van het heiligdom, is dat. Mensen die vleselijk leven, verdrinken in vleselijke en wereldse zorgen. Ze zijn niet gezuiverd en niet opgetild om het licht van God te ontvangen. Of ze worden door vooroordeel of hartstocht zo gehinderd dat ze helemaal niets kunnen leren. We zul-

len Hem nooit tot behoud van onze ziel leren kennen zolang we niet vrij zijn van deze belemmeringen. Van alle elementen is de aarde het meest geschikt om het zaad van de zaaier te ontvangen.

Werpt hij het in het vuur, dan verbrandt het. In de lucht verdort het. In het water rot het. En de onbestendigheid van het water is zo groot dat er monsters uit voortkomen, omdat het de zaden van vissen niet stevig insluit. Geesten met een vurig temperament, geesten die licht en wispelturig zijn of die heen en weer bewegen als water, zijn niet geschikt voor Gods lessen. Die zijn voor wie in rustige nederigheid onder Zijn hand blijft. Water dat met klei is vermengd, of waarvan het oppervlak door de wind is beroerd, kan geen beeld opvangen of weerkaatsen. Zulke onbestendige geesten verliezen hun tijd in Gods school en brengen zichzelf in gevaar. — William Struther.

Vers 10

"Laat af, en weet" enzovoort. Je moet komen en kijken (Ps. 46:9). Kom dan ook luisteren naar wat de HEERE zegt tegen die vijanden van je. — John Trapp.

Vers 11

"De HEERE der heirscharen is met ons." Op dinsdag was de heer Wesley met moeite te verstaan, al probeerde hij vaak te spreken. Eindelijk riep hij met alle kracht die hij nog had: "Het beste van alles is: God is met ons." Nog eens, terwijl hij zijn hand opstak en die in triomf heen en weer bewoog, riep hij met ontroerende kracht: "Het beste van alles is: God is met ons." Deze woorden lijken samen te vatten wat zijn hele leven kenmerkte. God was bij hem geweest sinds zijn vroegste kinderjaren. Zijn voorzienigheid had hem door alle kronkelwegen van het menselijk leven geleid.

En nu hij de "dal der schaduw des doods" inging, hield dezelfde hand hem vast. — Uit "Wesley and his Coadjutors. By Rev. W. C. Larrabee, A.M. Edited by Rev. B. F. Tefft, D.D. Cincinnati. 1851."

Vers 1

Het lied van het geloof in woelige tijden.

1. Onze toevlucht. Onze enige, onneembare, bereikbare en heerlijke schuilplaats is onze God.
2. Onze sterkte. Onze sterkte, die voor alles genoeg is, die niemand kan verslaan, die ons eer geeft en moed geeft, is onze God.
3. Onze hulp. Altijd dichtbij, meelevend, trouw, echt en krachtig: zo is onze God.

Vers 1

Een "Hulp in benauwdheden" (Engels: een zeer nabije hulp in benauwdheid). Het geloof is nooit zo kostbaar als in tijden van nood, ziekte en sterven. God is er dan om ons te helpen de nood te dragen, er iets goeds uit te halen en haar te overleven. Hij is er door Zijn genadige mededelingen en zoete openbaringen. Het meest is Hij er wanneer Hij afwezig lijkt: dan houdt Hij de nood in toom, stuurt haar bij en gebruikt haar om ons te heiligen. Vertrouw en wacht. — James Smith.

Vers 2

De redenen, de voordelen en de heerlijkheid van heilige moed. Verzen 2-3.

1. De vele en grote oorzaken van angst.

(a) Wat kan komen: bergen, wateren enzovoort, vervolging, ziekte en pest enzovoort.

(b) Wat moet komen: verdrukking, dood, oordeel.

1. De ene grote reden om niet bang te zijn. Wie onder zulke omstandigheden onbevreesd is, moet daar een goede grond voor hebben.

God Zelf is onze toevlucht, en wij die op Hem vertrouwen, zijn onbevreesd. — G. Rogers.

Vers 4

Goed nieuws in droevige tijden. Of: de stad van God in tijden van nood en verwarring, bevloeid door de rivier van troost. — Ralph Erskine.

Vers 4

Wat kan deze rivier anders zijn dan het gezegende verbond waar David zelf zijn toevlucht toe nam in tijd van nood? … En wat zijn de stromen van deze rivier anders dan wat uit deze goddelijke instelling voortvloeit en wat zij teweegbrengt?

1. Het bloed van Jezus.
2. De invloed van de Heilige Geest.
3. De leerstellingen en beloften van het evangelie.
4. De inzettingen van het geloof.
5. Alle middelen van genade. — W. Jay.

Vers 4

"Verblijden de stad Gods." Op vier manieren kunnen de stromen van een rivier de inwoners van een stad blij maken.

1. De eerste gaat over het uitzicht.
2. De tweede gaat over het verkeer.
3. De derde gaat over de vruchtbaarheid.
4. De vierde gaat over de voorziening. — W. Jay.

Vers 4

Stad van God. De kerk mag "de stad van God" heten, omdat: 1. Hij daar woont (zie Ps. 46:6). 2. Hij haar gegrondvest en gebouwd heeft. 3. Zij al haar rechten en vrijheden van Hem krijgt. 4. Hij daar de hoog-

ste Heerser en Bestuurder is. 5. Zij Zijn eigendom is. 6. Hij er de huur van int. — Ralph Erskine.

Verzen 4-5

Voor de kerk: vreugde, vastheid, redding.

Vers 6

Wat de mens deed en wat God deed.

Vers 8

"Aanschouwt de daden des HEEREN."

1. Ze zijn het waard om te bekijken, want ze zijn als Hij Zelf: ze passen bij Zijn oneindige macht, wijsheid en gerechtigheid.
2. Onze ogen zijn ons juist hiervoor gegeven. Niet om naar ijdelheid te kijken, niet om onze ziel in een valstrik te lokken of te kwetsen, maar om de Schepper te dienen en te eren.
3. De HEERE wil graag dat Zijn werken worden bekeken. Hij kent hun voortreffelijkheid en volmaaktheid. Hij weet dat hoe meer ze worden gezien en opgemerkt, hoe meer eer hun Maker ontvangt.
4. Niemand behalve wij kan het doen. Er is dus alle reden om met aandacht te kijken enzovoort.
5. Dit zal onszelf veel voordeel brengen. — Bisschop Hall.

Vers 8

De verwoestingen van de HEERE, de troost van Zijn heiligen. 1. Een verklaring van wat er gebeurd is.

1. Een belofte van wat er zal worden bereikt. — Spurgeon's Sermons, nr. 190.

Vers 9

De grote Vredestichter. Of: het beginsel van het evangelie, onze enige hoop op een volledige afschaffing van de oorlog.

Vers 10

"Laat af, en weet, dat Ik God ben." Alleen al de gedachte dat God God is, is genoeg om elk bezwaar tegen Zijn soevereiniteit tot zwijgen te brengen. — Jonathan Edwards.

Vers 10

"Dat Ik God ben." 1. Omdat Hij God is, is Hij een volstrekt en oneindig volmaakt Wezen. 2. Als God is Hij zo groot dat Hij oneindig boven ons begrip verheven is. 3. Als God is alles Zijn eigendom. 4. Omdat Hij God is, verdient Hij het om over alle dingen soeverein te zijn. 5. Omdat Hij God is, zal Hij soeverein zijn en ook zo handelen. 6. Omdat Hij God is, kan Hij Zichzelf wreken op wie Zijn soevereiniteit tegenstaan. — Jonathan Edwards.

Psalm 47

Titel

Voor den opperzangmeester. Aan deze koorleider werden heel wat liederen toevertrouwd, maar hij raakte er niet door overbelast. God dienen is zo'n vreugde dat het ons nooit vermoeit. En het mooiste deel ervan, het zingen van Zijn lof, doet ons zo goed dat we er nooit genoeg van kunnen krijgen. Met al die heilige liederen op zijn bord dacht de koorleider vast en zeker: hoe meer, hoe liever.

Een psalm, … onder de kinderen van Korach. Sommigen denken dat de zonen van Korach deze psalmen zelf hebben geschreven. Daar kunnen we niet in meegaan. Alles wat je van Davids hand mag verwachten, vind je ook hier terug. Ons oor is vertrouwd geraakt met de klank van Davids liederen, en we zijn er zo goed als zeker van dat we die hier horen. Elke kenner zou in deze psalm het handschrift van de zoon van Isaï herkennen, of we vergissen ons deerlijk. De zonen van Korach zongen deze psalmen, maar naar onze overtuiging hebben ze ze niet geschreven. Het waren zangers die echt bij hun taak pasten. Hun afkomst herinnerde hen aan de zonde. Dat ze er nog waren, bewees Gods soevereine genade. En hun naam hangt nauw samen met de naam Golgota.

Onderwerp

Gaat het in deze psalm om het overbrengen van de ark van het huis van Obed-Edom naar de berg Sion, of om de viering van een gedenk-

waardige overwinning? Dat is moeilijk te zeggen. Zelfs de geleerden zijn het er niet over eens, wie zijn wij dan om stellig te zijn? Wél is helemaal duidelijk dat hier zowel de heerschappij van Jehova nu als de uiteindelijke overwinningen van onze Heere passend bezongen worden. Ook Zijn hemelvaart, die een profetie van die overwinningen is, wordt hier op een lieflijke manier verheerlijkt.

Indeling

In zo'n korte psalm hebben we geen ingewikkelde indeling nodig. De muzikale pauze aan het eind van Ps. 47:5 geeft vanzelf aan waar de psalm in tweeën valt.

Uitleg

Vers 1

"Klapt in de hand." Gebruik de meest natuurlijke en hartelijke tekenen van blijdschap, want de HEERE overwint en Hij regeert over alles. Onze vreugde in God mag gerust zichtbaar zijn. Hij berispt ons daar niet om.

"Al gij volken." Deze vreugde is voor alle volken. Israël mag voorop lopen, maar alle heidenen horen mee te trekken in de zegetocht. Zij hebben net zo goed deel aan het koninkrijk waar geen Griek of Jood meer is, maar Christus alles en in allen. Zelfs nu al is het, als ze het maar wisten, de beste hoop van alle volken dat Jehova over hen regeert. Niet iedereen spreekt dezelfde taal, maar de taal van de handen kan iedereen gebruiken. In de laatste dagen zal de HEERE over alle volken regeren, en ze zullen zich allemaal in die heerschappij verblijden. Waren ze wijs, dan zouden ze zich er nú al aan onderwerpen en dat met vreugde doen. Ja, bij de gedachte alleen al zouden ze van verrukking in de handen klappen.

"Juicht." Laat je stem net zo meedoen als je handen. "Gode." Laat Hem alle eer van deze dag krijgen, luid, vrolijk, van iedereen en onverdeeld. "Met een stem van vreugdegezang." Met blij gejubel, dat past bij zulke schitterende overwinningen, zo'n grote Koning, zo'n voortreffelijk bewind en zulke gelukkige onderdanen. Er zijn talloze menselijke talen, en toch kunnen de volken juichen alsof ze met één stem spreken. Wie met het oog van het geloof naar Gods bestuur kijkt, raakt buiten zichzelf van vreugde. Alleen al het vooruitzicht dat de Vredevorst over heel de wereld zal regeren, is genoeg om de tong van een stomme te laten zingen. Hoe zal het dan zijn als het werkelijkheid wordt? Terecht kon de dichter van de jaargetijden de bergen en dalen oproepen hun blijde lofzang te laten klinken —

> *"Want de grote Herder regeert,*
> *En Zijn rijk, waar geen lijden meer is, zal eenmaal komen."*

Vers 2

"Want de HEERE", of *Jehova*: de God Die uit Zichzelf bestaat, de enige God. De Allerhoogste, groot in macht, verheven in heerschappij, uitnemend in wijsheid, hoog in heerlijkheid. "Is vreselijk." Niemand kan Zijn macht weerstaan of standhouden tegenover Zijn wraak. Maar Hij zet die schrikwekkende macht in voor Zijn onderdanen, en daarom is ze juist een goede reden tot blijdschap. De almacht die vreselijk is in het verpletteren, is ook almachtig in het beschermen. Denk aan een grote parade van de troepen van een machtig vorst. Al zijn trouwe onderdanen juichen dan, want hun heer kan de zijnen zo goed beschermen en zijn vijanden zijn zo bang voor hem.

"Een groot Koning over de ganse aarde." Niet alleen over Judea, Zijn heerschappij reikt tot de verste eilanden. Onze God is geen plaatselijke god en geen kleine stamvorst. In oneindige majesteit regeert Hij het machtigste rijk. Hij beslist als enige over ieders lot, Hij is de enige heerser over alle landen, Koning der koningen en Heere der heren. Geen gehucht en geen eilandje valt buiten Zijn gezag. Wat zal

dat een heerlijke tijd zijn, wanneer iedereen dit ziet en openlijk erkent! Wanneer alle vlees in de Persoon van Jezus de heerlijkheid des HEEREN zal zien!

Vers 3

Hij, Die oneindige macht heeft, "brengt de volken onder ons". De strijd is niet de onze maar die van de HEERE. Hij neemt er Zijn eigen tijd voor, maar Hij zal Zijn kerk zeker de overwinning geven. Waarheid en gerechtigheid krijgen door genade de overhand. We voeren geen oorlog met een onzekere afloop. De meest weerspannige harten en de meest koppige wil zullen zich overgeven aan de genade die alles overwint. Al het volk van de HEERE, Joden of heidenen, mag hierom in de handen klappen, want Gods overwinning is ook de hunne. Maar apostelen, profeten, predikers en wie het meest lijden en zwoegen, mogen zeker het grootste deel van de blijdschap nemen.

Afgoderij, ongeloof en bijgeloof zullen we nog vertrappen, zoals je de stenen van de straat vertrapt. "En de natien onder onze voeten." De kerk van God wordt het grootste van alle rijken. Haar overwinning zal opvallend zijn en beslissend. Christus zal Zijn grote macht aannemen en regeren. Alle geslachten van mensen zullen dan tegelijk Zijn heerlijkheid erkennen en de heerlijkheid van Zijn volk in Hem. Wat zal alles dan anders zijn in de komende eeuwen! Het volk van God is door mensen vertrapt, in lange, wrede vervolgingen en in de dagelijkse minachting. Maar God draait de verhoudingen om. Wie het beste van karakter is, krijgt dan de eerste plaats in eer.

Vers 4

We zien nog niet dat Hem alles onderworpen is. Toch stellen we onszelf en ons lot graag aan Hem ter beschikking. "Hij verkiest voor ons onze erfenis." We ervaren Zijn heerschappij als zo genadig dat we nu al vragen om er in de volste zin onderdaan van te zijn. We leggen onze wil, onze keuze en ons verlangen helemaal in Zijn handen. Ons

erfdeel, nu en straks, laten we aan Hem over. Laat Hem met ons doen wat Hem goeddunkt.

"De heerlijkheid van Jakob, dien Hij heeft liefgehad." Hij gaf Zijn volk van toen zijn deel. Hij zal ons ons deel geven, en we vragen niets beters. Dit is de meest geestelijke en echte manier om te klappen voor Zijn soevereiniteit: al onze zaken in Zijn handen leggen. Dan zijn onze handen leeg van alle zorg voor onszelf, en vrij om tot Zijn eer te gebruiken. Hij was de trots en de heerlijkheid van Israël. Hij is en blijft ook de onze, voor altijd. Hij had Zijn volk lief en werd hun grootste glorie. Hij heeft ons lief, en Hij zal onze overweldigende vreugde zijn.

Wat de laatste dagen betreft: we vragen niets beters dan te staan op de plek die ons is toegewezen. Want als we maar deel hebben aan onze Heere Jezus, is dat genoeg voor onze grootste wensen. Onze schoonheid, onze trots, onze beste schat is dat we zo'n God hebben om op te vertrouwen en zo'n God Die ons liefheeft.

Sela. Ja, houd even stil, trouwe zangers. Hier is volop ruimte om stil te worden en heilig na te denken —

> *"Mijmer een ogenblik, gehoorzame gedachte,*
> *Zie, dit thema is vol verrukking;*
> *Zie je Koning, Wiens rijk zich uitstrekt*
> *Tot aan de verste einden van de aarde.*
>
> *Van harte zullen de volken Hem erkennen*
> *Als hun God en enige Heere;*
> *Ze klappen in de handen van heilige vreugde*
> *En begroeten Hem als Monarch der aarde.*
>
> *Kom, mijn ziel, buig je voor Hem neer,*
> *Jij, de blijdste van Zijn onderdanen;*
> *Laat je deel aan Zijn keuze over,*
> *Verheug je in Zijn soevereine wil;*
> *Dit is je zuiverste, diepste zaligheid:*
> *Hij is de jouwe en jij bent de Zijne."*

Vers 5

"God vaart op met gejuich." Het geloof hoort het volk al juichen. Wat in het eerste vers werd opgeroepen, wordt hier gezien als iets wat al gebeurt. De strijd is voorbij. De Overwinnaar stapt op Zijn zegewagen en rijdt naar de poorten van de stad, die straalt van vreugde om Zijn terugkeer. Deze woorden passen volledig op de hemelvaart van de Verlosser. We twijfelen er niet aan dat engelen en verheerlijkte geesten Hem met gejuich hebben onthaald. Hij kwam niet zonder lied. Zouden we ons voorstellen dat Hij in stilte terugkeerde?

"De HEERE met geklank der bazuin." Jezus is Jehova. Het blije geschal van de bazuin laat de pracht van Zijn zegetocht horen. Wie terugkeert van het slagveld, verdient een onthaal met krijgsmuziek. Vers uit Bozra, met Zijn klederen helemaal rood van de wijnpers, voer Hij op. Hij leidde de gevangenis gevangen, en de hoorn mocht dan ook luid de tijding van Immanuëls zegevierende terugkeer laten klinken.

Vers 6

"Psalmzingt." Wat een jubel! Vijf keer wordt hier de hele aarde opgeroepen om God te zingen. Hij is het waard, Hij is de Schepper, Hij is de goedheid zelf. "Psalmzingt": ga door met dit blije werk. Laat de muziek nooit stilvallen. Hij houdt nooit op goed te zijn, laten wij dus nooit ophouden dankbaar te zijn. Wat vreemd dat we zoveel aansporing nodig hebben voor een bezigheid die zo hemels is.

"Psalmzingt onzen Koning." Laat Hem al onze lof krijgen. Niemand mag er ook maar een beetje van hebben. Jezus zal alles krijgen. Laat Zijn soevereiniteit de bron van blijdschap zijn. Het is een verheven eigenschap, maar voor de getrouwen vol zaligheid. Laat onze hulde geen zucht zijn maar een lied. Hij vraagt geen slaven om Zijn troon op te sieren. Hij is geen tiran die zijn volk onderdrukt. Zingen is de gepaste hulde voor een vorst die zo gezegend en genadig is. Laat alle harten die Zijn scepter erkennen zingen en blijven zingen tot in eeu-

wigheid. Want er is eeuwig reden om te danken, zolang we wonen in de schaduw van zo'n troon.

Vers 7

"Want God is een Koning der ganse aarde." De Joden uit de tijd van onze Zaligmaker namen deze waarheid kwalijk. Maar als hun hart recht was geweest, hadden ze zich erover verheugd. Nu wilden ze hun God voor zichzelf houden. De heidense honden mochten van hen zelfs de kruimels onder Zijn tafel niet eten. Helaas! Wat verandert zelfzucht honing in alsem. Jehova is niet alleen de God van de Joden. Alle volken van de aarde zullen Hem via de Messias nog als Heere erkennen. Intussen regeert Zijn voorzienige troon alles wat onder de hemel gebeurt.

"Psalmzingt met een onderwijzing!" Zing een leerpsalm. Gezonde leer is lof voor God. Zelfs in de tijd van de voorbeelden en plechtigheden was duidelijk dat de HEERE oog had voor het geestelijke van de eredienst. Hij wilde met overleg en inzicht geprezen worden, en met een diep besef van de reden om te zingen. Helaas zijn er mensen die zo slordig lawaai maken als ze zingen, dat ze blijkbaar denken dat elk geluid goed genoeg is. Anderen besteden juist veel aandacht aan de muziek zelf, en we zijn er met verdriet zeker van dat de woorden hen niet raken.

Is het geen zonde om mensenoren te strelen met klanken, terwijl we zeggen de HEERE te aanbidden? Wat heeft zinnelijk genot in orgels, anthems en dergelijke met toewijding te maken? Houden mensen lichamelijke effecten niet te vaak voor geestelijke aandrang? Brengen ze God niet vaak zangen aan die veel meer zijn berekend op menselijk vermaak dan op Zijn goedkeuring? Pas dan, en alleen dan, kan een verstand dat door de Heilige Geest is verlicht waardige lof brengen.

Vers 8

"God regeert over de heidenen." Op dit moment houdt God een verborgen heerschappij over de diepst gezonken afgodendienaars. Hier is werk voor het geloof. Wat moeten we verlangen naar de dag waarop dit verandert, en het gezag dat nu niet wordt erkend, met blijdschap wordt begroet! Dat God regeert in Zijn voorzienigheid, is de waarborg dat Zijn beloften in genadige, evangelische zin vervuld zullen worden en dat Zijn koninkrijk zal komen.

"God zit op den troon Zijner heiligheid." Onbewogen zit Hij op een troon die niemand Hem betwist. Zijn besluiten, Zijn daden en Zijn bevelen zijn heiligheid zelf. Welke troon lijkt hierop? Nooit is hij door onrecht bevlekt of door zonde verontreinigd. En Hij Die erop zit, raakt niet ontsteld en weet van geen verlegenheid. Hij zit er rustig, want Hij kent Zijn eigen macht en ziet dat Zijn plannen niet zullen mislukken. Dit is meer dan genoeg reden voor heilig gezang, voor een lied dat uit het hart komt.

Vers 9

"De edelen der volken zijn verzameld." Het profetische oog van de psalmist ziet de gewillige onderdanen van de grote Koning bijeen om Zijn heerlijkheid te vieren. Niet alleen de armen en de mensen van lage stand zijn er. Ook edelen buigen vrijwillig hun nek onder Zijn gezag. "Alle koningen zullen zich voor hem nederbuigen." Geen volk blijft onvertegenwoordigd. Hun leiders zullen goede mensen zijn, hun vorsten wedergeboren mensen. Wat een verheven parlement zal dat zijn, waar de Heere Jezus de zitting opent en prinsen opstaan om Hem eer te bewijzen!

"Tot het volk van den God van Abraham." Dezelfde God Die maar een enkele aartsvader kende, zoals Abraham, de vader der gelovigen, zal worden aanbeden door een nageslacht zo talrijk als de sterren aan de hemel. De belofte van het verbond wordt vervuld: "In uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde." "Silo komt, en Denzelven

zullen de volken gehoorzaam zijn" (Engels: tot Hem zal de verzameling der volken zijn). De verstrooiing van Babel wordt uitgewist door de verzamelende arm van de grote Herder-Koning.

"Want de schilden der aarde zijn Godes." De tekenen van pracht, de symbolen van rang en de wapens van de oorlog moeten allemaal trouw hulde brengen aan de Koning van allen. Hooggeplaatsten moeten Jezus eren, en majesteiten moeten erkennen dat Hij veel majestueuzer is. Wie de beschermers van de aarde zijn, de schilden van het gemenebest, hebben hun kracht van Hem. Zij zijn de Zijnen. Alle overheden en machten moeten onderworpen zijn aan Jehova en Zijn Christus, want Hij is zeer verhoogd. Niemand kan zich met Hem meten, in wezen, in macht, in karakter en in heerlijkheid. O, wat een heerlijk uitzicht op een komende tijd! Kom snel, raderen van de tijd! Intussen, heiligen: "Zijt standvastig, onbewegelijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren, als die weet, dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere."

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Sommigen hebben deze psalm op de hemelvaart van Christus toegepast. Maar ze spreekt over Zijn wederkomst. De Machtige zit rustig op Zijn troon. We worden teruggewezen naar Ps. 45. — Andrew A. Bonar.

Vers 1

"Al gij volken, klapt in de hand; juicht Gode met een stem van vreugdegezang." Dit moet gebeuren: 1. Vrolijk. "Klapt in de hand", want dat is een teken van innerlijke vreugde, Nah. 3:19. 2. Door iedereen: "Al gij volken, klapt in de hand." 3. Met de stem: "Juicht Gode met een stem van vreugdegezang." 4. Vaak: "Psalmzingt Gode, psalmzingt! Psalmzingt onzen Koning, psalmzingt!", Ps. 47:7; en nog eens "psalmzingt",

Ps. 47:8. Je kunt het niet te vaak doen. 5. Met kennis en overleg: "psalmzingt met een onderwijzing" (Engels: met verstand); weet waarom je Hem moet prijzen. — Adam Clarke.

Vers 1

Klapt in de hand enzovoort. Zulke uitingen van oprechte, vrome genegenheid lijken sommigen misschien ongepast en onverstandig. Toch moeten we ze niet haastig veroordelen en afkeuren, laat staan bespotten. Komen ze voort uit een oprecht hart, dan neemt God de kracht van die genegenheid aan en houdt Hij ons de zwakheid van de uitdrukking ten goede. — Matthew Henry.

Vers 1

Klapt in de hand. De klank van de melodie moet niet zozeer met de tong als met de handen worden voortgebracht. Dat wil zeggen: God moet hier geprezen worden met onze daden, niet met onze woorden. Zo was het bij Hem Wiens voorbeeld wij volgen: "Jezus begonnen heeft beide te doen en te leren." — J. M. Neale.

Vers 1

"Al gij volken." Het woord "volken" staat in het meervoud. Het wordt hier gebruikt om zowel Joden als heidenen, alle natiën, op te roepen. — William S. Plumer.

Vers 1

Juicht Gode. Jubilate Deo: in God, over God en ter ere van God. Hij roept hen niet op tot vleselijke vreugde. — Martin Geier.

Vers 2

Want de HEERE, de Allerhoogste, is vreselijk, een groot Koning over de ganse aarde. De kerk viert de hemelvaart van Christus, omdat Hij toen "uitermate verhoogd" werd. Toen werd Hij vreselijk voor Zijn vijanden, want Hem was alle macht gegeven in hemel en op aarde. Toen

begon Hij de uitnemende majesteit van Zijn algemeen koninkrijk te laten zien. Daarin werd Hij toen ingehuldigd, gekroond als "Koning der koningen, en Heere der heren". — George Horne.

Vers 2

De HEERE, de Allerhoogste, is vreselijk. Christus is vreselijk. Dat wil zeggen: schrikwekkend, of waard om gevreesd te worden. Niet alleen door Zijn kinderen, tot hun bestwil, maar ook door de goddelozen, tot hun straf. Vreselijk voor de duivel, want Hij is sterker dan hij en werpt de overste der duisternis uit door de vinger Gods. Luk. 11:22; Joh. 12:31. En daarom riep een onreine geest, zodra hij Jezus zag: "Wat hebben wij met U te doen, Gij Jezus Nazarener, zijt Gij gekomen om ons te verderven?" Mark. 1:24. Of zoals andere duivelen in Matth. 8:29: "Zijt Gij hier gekomen om ons te pijnigen voor den tijd?" Want de duivelen geloven en sidderen.

Vreselijk ook voor huichelaars en andere goddeloze werktuigen van de duivel, want Hij heeft Zijn wan in Zijn hand om Zijn dorsvloer deur en deur te zuiveren en Zijn tarwe in Zijn schuur te verzamelen. Maar het kaf zal Hij met onuitblusselijk vuur verbranden. Matth. 3:12. Of Christus is excelsus in potentia, terribilis in justitia: hoog in macht en vreselijk in gerechtigheid. Hoog in het verhogen van de goeden, en vreselijk in het vernederen van de kwaden. — John Boys.

Vers 3

Hij brengt de volken onder ons, en de natien onder onze voeten. Toen onze Heere naar de hemel was opgevaren, ging het Woord uit dat alles onderwerpt. Onder de invloed en leiding van dat Woord gaven de volken die tot inkeer kwamen hun afgoden en hun begeerten op. Gewillig bogen ze hun nek onder het juk van Jezus. Dit is die grote verovering. Ze werd al afgebeeld in de overwinningen van Jozua, David en alle trouwe helden van vroeger, en voorzegd in woorden die aan hun geschiedenis zijn ontleend. — George Horne.

Vers 3

Hij brengt de volken onder ons, enzovoort. Of: Hij zal hen leiden als schapen, of in de schaapskooi brengen. Zo vertalen verschillende uitleggers dit woord, als ze het vergelijken met Jes. 5:17 en Micha 2:12. De dichter lijkt te bedoelen dat de onderwerping goed was voor de volken zelf, want dat is voor hen een reden tot vreugde (vers 1). Dat geldt voor de volken die David onderwierp. Zij kregen daardoor de kans, de plicht en de aanmoediging om de ware God te erkennen en te dienen, en dat was de enige weg naar hun echte, blijvende geluk.

Maar het geldt vooral voor de heidenen die door de prediking van het evangelie aan Christus onderworpen werden. Die bekeerde heidenen kwamen in zekere zin onder de Joden te staan. Ze stonden immers onder Christus, onder Zijn apostelen en onder de eerste gemeente, en dat waren allemaal Joden. — Matthew Poole.

Vers 3

En de natien onder onze voeten. Dit wil zeggen dat de heidenen leerlingen zouden zijn en de Joden als het ware hun schoolmeesters. In de Schrift betekent 'onder de voeten' of 'aan de voeten zitten' namelijk: leerling zijn, leren. Zie Hand. 22:3. — Thomas Wilcocks.

Vers 4

Hij verkiest (Engels: Hij zal kiezen). De Hebreeuwse werkwoorden die we met een toekomende tijd weergeven, kunnen op verschillende manieren vertaald worden. Daarom vertalen de Latijnse Vulgaat en de Syrische en Arabische vertaling dit woord met: Hij heeft gekozen. — Matthew Poole.

Vers 4

Hij verkiest voor ons onze erfenis. Er wordt verteld over een zieke vrouw die gevraagd werd of ze liever wilde leven of sterven. Ze antwoordde: "Zoals God het wil." Maar stel dat God het aan u overliet, vroeg iemand, wat zou u dan kiezen? "Eerlijk gezegd", zei ze, "dan zou

ik het Hem weer teruggeven." Zo krijgt iemand zijn zin van God als zijn eigen wil zich aan God onderwerpt. We moeten niet bedroefd zijn dat we niet méér van God hebben. We moeten bedroefd zijn dat we niet méér voor God doen.

Christenen, als de HEERE vreugde heeft in jullie persoon, moeten jullie dan geen vreugde hebben in jullie omstandigheden? Er is meer reden voor jullie om daarmee tevreden te zijn dan voor Hem om tevreden te zijn met jullie. Gelovigen moeten zijn als schapen, die naar een andere weide gaan als de herder dat wil, of als vaten in een huis, die klaarstaan om gevuld of geleegd te worden zoals hun eigenaar het wil. Wie op de zee van deze wereld in zijn eigen schip vaart, zinkt uiteindelijk weg in een bodemloze oceaan. Wie zijn eigen voorsnijder wil zijn, snijdt zich vroeg of laat in de vingers. — William Secker.

Vers 4

Hij verkiest voor ons onze erfenis. Dat wil zeggen: Hij Die beter dan wijzelf weet wat goed voor ons is, heeft onze erfenis gekozen, dat is: aangewezen. Hij deed dat uit Zijn eigen goede wil en uit barmhartigheid voor ons. Het gaat niet alleen om wat bij dit leven past, zoals land, huizen en bezittingen. Het gaat ook om alles wat hoort bij de hoop op een beter leven: een koninkrijk dat niet kan wankelen, een eeuwige woning en een erfenis die onverderfelijk en onbevlekt is en niet verwelkt, weggelegd voor ons in de hemel. — John Boys.

Vers 4

De heerlijkheid van Jakob, dien Hij heeft liefgehad. Dat zijn al die voortreffelijke dingen die Hij aan Jakob gaf en beloofde, en waarop hij zich kon beroemen en waarover hij zich kon verheugen. De gelovigen bedoelen: wij hebben net zoveel van Gods genade en goedheid, en net zoveel zekerheid daarover, als Jakob ooit had. — Thomas Wilcocks.

Vers 4

Misschien ben je godvrezend en arm. Dat is goed. Maar kun je zeggen of je ook godvrezend zou zijn als je niet arm was? God kent ons zeker beter dan wij onszelf kennen. Daarom kan Hij onze omstandigheden het best bij de persoon laten passen. — Giles Fletcher.

Vers 5

God vaart op met gejuich, de HEERE met geklank der bazuin. Het is opmerkelijk, zoals Origenes aangeeft, dat de vermelding van het gejuich en de stem van de bazuin gebeurtenissen uit het verleden en de toekomst in de geschiedenis van de kerk en van de wereld met elkaar verbindt. Ze richt onze gedachten vooruit, naar de komst van Christus om recht te spreken. — Christopher Wordsworth.

Vers 5

Je hebt alle reden, mijn ziel, om Hem te prijzen en je in Hem te verheugen. Bedenk vooral dat Christus niet alleen voor Zichzelf is opgevaren, maar ook voor jou. Het is God in onze natuur Die naar de hemel is opgevaren. Wat God aan de persoon van Christus deed, deed Hij ten behoeve van jou, en Hij wil hetzelfde ook aan jou doen. Christus is als openbaar persoon naar de hemel opgevaren. Jouw belang ligt in deze hemelvaart van Jezus Christus. Zie je dan jouw Hoofd omhoogstijgen? Laat dan elk lid Zijn naam prijzen! Laat je tong (die jouw eer wordt genoemd) zich daarin beroemen en Zijn lof uitbazuinen, zodat het voor jouw plicht bewaarheid wordt: “God vaart op met gejuich, de HEERE met geklank der bazuin.” — Isaac Ambrose.

Vers 7

Want God is een Koning der ganse aarde. Het is alsof de dichter zei: “Onze Koning, zei ik? Dat is te weinig. Hij is Koning van de hele aarde.” — John Trapp.

Vers 7

Psalmzingt met een onderwijzing (Engels: met verstand). Hoe kunnen we in ons hart voor de HEERE spelen als we psalmen zingen? We moeten zingen met verstand. Niet de melodie moet ons leiden, maar de woorden van de psalm. We moeten meer letten op de inhoud dan op de muziek, en nadenken over wát we zingen en niet alleen over hóé we zingen. De melodie kan ons voorstellingsvermogen aanspreken, maar het is de inhoud die het hart raakt, en daar kijkt God vooral naar. De psalmist raadt ons dit nadrukkelijk aan, en de apostel ook (1 Kor. 14:15). Anders zou deze zoete plicht meer het werk van een koorzanger zijn dan van een christen. Dan genoten we meer van een kunstig lied van een musicus dan van een psalm die de Geest gemaakt heeft.

A. Lapide merkt op dat in de tekst (1 Kor. 14:15) het woord 'verstand' in het Hebreeuws maschil is: een diep inzicht. We moeten dus wijs zingen als we dankbaar willen zingen, en we moeten proeven wat we zingen. Kortom: we moeten zingen zoals we bidden moeten. Zelfs de onbeholpenste bidder weet immers wat hij bidt.

Als we niet verstaan wat we zingen, wijst dat op zorgeloosheid of op een hard hart. Dan is de dienst misplaatst. Daarom roept de waardige Davenant uit: "Weg met het gebrul van de papisten, die zingen in een taal die niemand kent." God zal ons niet verstaan in een dienst die wij zelf niet verstaan. Een van de eerste dingen in de schepping was het licht, en dat licht moet doorbreken in alles wat we voor God doen. — John Wells (-1676), in "Morning Exercises".

Vers 7

Psalmzingt met een onderwijzing, zing een lied dat onderwijst. Laat zin en klank samengaan. Laat je hart en je hoofd met je stem meedoen. Versta wat je zingt en voel wat je verstaat. — Adam Clarke.

Vers 7

Psalmzingt met een onderwijzing (Engels: met verstand)! Want in het volle licht van de nieuwe tijd is het duister van de aartsvaderlijke eeuwen veranderd, en ook het kijken als door een spiegel onder de wet van Levi. Het is nu het zien van de volle, ware werkelijkheid. — Hugo Victorinus.

Vers 7

Psalmzingt met een onderwijzing (Engels: met verstand). Let hierop, jij die elke dag de Psalmen leest en ze toch niet begrijpt. — Simon de Muis.

Vers 7

Met een onderwijzing (Engels: met verstand). Hadden zij met verstand gezongen, dan hadden ze geen stenen aanbeden. Toen een mens die bij zijn zinnen was zong voor een steen die niets voelt, zong hij toen "met verstand"? Maar nu, broeders, wij zien Hem niet met onze ogen Die wij aanbidden, en toch aanbidden wij juist. Des te sterker wordt God ons aanbevolen, omdat we Hem niet met onze ogen zien. — Augustinus.

Vers 9

De edelen der volken zijn verzameld. Hieruit leid ik af: 1. Dat het niet onmogelijk is dat machtige mensen goede mensen zijn. De leiders van een land kunnen leden van Christus zijn, en vorsten kunnen net als het gewone volk de God van Abraham dienen. De profeet zegt: "Zie, in vrede is mij de bitterheid bitter geweest"; en: "Aan uw zijden zullen er duizend vallen, en tien duizend aan uw rechterhand" (Ps. 91:7). Tien komen om in hun voorspoed tegen één die valt in tegenspoed. Homo victus in paradiso, victum in stercore: Adam werd in de lusthof overwonnen door de sluwe slang, terwijl Job op de mesthoop van ellende méér dan overwinnaar was. Boswachters zeggen dat herten voorzichtiger zijn op vette weiden. Zo vrezen de godvruchtigen

het meest als ze rijk zijn: nihil timendum video (zegt iemand), timeo tamen. (Seneca.)

Een mooi gebed in de Litanie van onze kerk is: "Goede Heere, verlos ons in alle tijd van onze welvaart." Daarmee wordt gezegd dat ons gemoed in overvloed minder ingetogen is. Toch is Christus' onuitsprekelijke goedheid voor alle soorten mensen zó groot, dat Hij hen zelfs met de rijkdom van Zijn barmhartigheid tegemoet komt, zoals je ziet. Zo worden niet alleen het gewone volk, maar ook de machtige vorsten onder de heidenen verenigd met de kerk van de God van Abraham. — John Boys.

Vers 9

Verzameld. Christus zal de heiligen bij Zijn tweede komst tot Zich verzamelen. Dat is Zijn komst om te oordelen, het algemene en laatste oordeel. "En wij bidden u, broeders, door de toekomst van onzen Heere Jezus Christus, en onze toevergadering tot Hem." 2 Thess. 2:1. — James Scott (-1773), in "A Collection of Sermons", 1774.

Vers 9

Het volk van den God van Abraham. Eerst over de God van Abraham: dat is Christus. Abraham verlangde ernaar Zijn dag te zien, en toen hij die zag, verheugde hij zich zeer, Joh. 8:56. Niet alleen de dag van Zijn geboorte zag hij, zoals blijkt uit de eed die hij zijn knecht liet zweren (Gen. 24:2-9). Hij zag ook de dag van Zijn lijden, lang van tevoren, en verheugde zich erover toen hij tegen zijn zoon Izak op de berg zei: "God zal Zichzelven een lam ten brandoffer voorzien." Gen. 22:8.

Ten tweede zijn het volk van den God van Abraham Zijn kinderen en nageslacht. Dat betekent niet alleen dat zij Abrahams zaad zijn, uit zijn lendenen voortgekomen en "kinderen des vleses" (Rom. 9:8). Ze moeten "kinderen der beloftenis" zijn. Want als alleen wie uit Abrahams lendenen voortkwam zijn kind was, dan zouden de Hagarenen, de Turken en de Ismaëlieten het volk van God zijn. Maar "In Izaak zal u het zaad genoemd worden." Wie de belofte door het geloof grijpt, is

een kind van Abraham: “degenen, die uit het geloof zijn, Abrahams kinderen zijn” (Gal. 3:7). Zij hebben dezelfde geest van geloof die Abraham had. De apostel zegt in Rom. 2:28-29: “Want die is niet een Jood, die het in het openbaar is … Maar die is een Jood, die het in het verborgen is.”

Wie de Messias aanbidt door in Hem te geloven met het geloof van Abraham, is een kind van Abraham en hoort bij het volk van Abrahams God. Dat bevestigt Johannes de Doper in Matth. 3:9: “God zelfs uit deze stenen Abraham kinderen kan verwekken.” Zo werden ook de heidenen, die stenen aanbaden en daarom “hun gelijk” waren (Ps. 115:8), toch opgewekt om kinderen van Abraham te zijn. — Lancelot Andrewes.

Vers 9

De schilden der aarde zijn Godes. Hier worden de heersers van de aarde in een dubbele verhouding getoond. Naar boven toe: ze zijn scuta Deo, ze horen bij God. Naar beneden toe: ze zijn scuta terrae, “de schilden der aarde”. Beide wijzen op twee dingen: hun waardigheid en hun plicht. Ze horen bij God. Dat is hun eer, want Hij heeft hen verzegeld. Het is ook hun plicht, want ze moeten Hem onderdanig zijn. Ze zijn schilden van de aarde. Dat is hun eer, want ze staan boven anderen. Het is ook hun plicht, want ze moeten anderen beschermen. — Edward Reynolds (bisschop).

Vers 9

De schilden der aarde zijn Godes. Veel uitleggers denken hierbij aan vorsten. Ik geef toe dat dit beeld vaak in de Schrift voorkomt, en die uitleg past ook wel bij de strekking van de plaats … Toch is de zin eenvoudiger als we de woorden zo opvatten: omdat God alleen de wereld verdedigt en behoudt, verdient Zijn hoge en allerhoogste majesteit bewondering, want Hij is genoeg voor zo’n verheven en moeilijk werk als het behoud van de wereld. De heilige schrijver gebruikt met opzet het woord schilden in het meervoud. Er dreigen immers

talloze, bijna ontelbare gevaren zonder ophouden aan elk deel van de wereld. Daarom moet Gods voorzienigheid op veel manieren ingrijpen en als het ware veel schilden gebruiken. — Johannes Calvijn.

Vers 9

De schilden der aarde. Van overheden wordt gezegd dat ze het zwaard dragen, niet dat ze zwaarden zijn. En van hen wordt gezegd dat ze schilden zijn, niet dat ze schilden dragen. Dat alles om te laten zien dat bescherming en behoud meer bij hun ambt horen dan vernietiging en straf. — Joseph Caryl.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Ongewone, vurige uitingen van vreugde: wanneer ze terecht zijn en zelfs wenselijk.

Verzen 1-4

Vreugde is de ware geest van de eredienst.

1. Vreugde in Gods karakter.
2. Vreugde in Zijn heerschappij.
3. Vreugde in de triomfen van Zijn evangelie.
4. Vreugde in Zijn gunst voor Zijn heiligen.

Vers 2

De verschrikkingen van de HEERE, door het geloof gezien als reden tot vreugde.

Vers 2 (tweede zinsdeel)

De heerschappij van Christus over alles: hoe ze nu is en hoe ze zal zijn.

Vers 3

De hoop op overwinning voor de kerk. Wat zal er onderworpen worden? Door wie als werktuig? Door ons. Door wiens macht? Door de Zijne. Wanneer zal het gebeuren? Wat is daarvan het teken? De hemelvaart, Ps. 47:6.

Vers 3

1. De uiteindelijke zege van de heiligen. Alle vijanden worden onder hen gebracht, op aarde en in de hel, van binnen en van buiten: (a) stap voor stap, (b) helemaal. 2. De kracht waardoor dit gebeurt. Hij zal enzovoort.

(a) Niet zonder middelen.
(b) Niet door middelen alleen.
(c) Maar door daartoe aangewezen middelen, die door goddelijke kracht krachtig worden gemaakt. — G. R.

Vers 4

Dit omvat tijd en eeuwigheid. Het gaat om een feit, om heilige overgave, om verlangen en om dankbaarheid.

Vers 4

1. God is bereid onze erfenis voor ons te kiezen, in de tijd en in de eeuwigheid.
2. Zijn keus is beter dan de onze: de heerlijkheid van Jakob.
3. Hij zal ons overlaten aan de gevolgen van onze eigen keus.
4. Hij zal ons helpen te krijgen wat Hij voor ons kiest. — G. R.

Vers 5

De hemelvaart. Haar openbaarheid, haar plechtigheid, haar triomf en haar vreugde. Wie opvoer. Waarheen Hij opvoer. Waartoe Hij opvoer. Met welk doel. Met welk resultaat.

Vers 6

Het belang van heilige zang. De herhaling in dit vers wijst onze traagheid terecht. Ze laat zien dat de lofzangen die we brengen vol ernst moeten zijn, vaak moeten klinken, met plezier gezongen moeten worden en door iedereen.

Vers 7 (laatste zinsdeel)

De psalmzang van wie onderwezen zijn, en onderwijs door psalmzang. Lofzang moet zowel de vrucht als het middel van onderwijs zijn.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Goddelijke soevereiniteit is altijd verbonden met heiligheid.

Vers 8

1. God heeft een troon van heiligheid. Daarom moet Hij door alle mensen gevreesd worden.
2. Een troon van genade. Daarom moet Hij door Zijn verlosten bemind worden.
3. Een troon van heerlijkheid. Daarom moet Hij door heel Zijn schepping geprezen worden.

Vers 9

1. Een schild is een barmhartig wapen, meer dan enig ander wapen.
2. Een schild is een stoutmoedig wapen. Het is een soort borg: het vangt de slagen op en neemt de verwondingen op zich die voor een ander bedoeld waren.
3. Een schild is een sterk wapen, dat de pijlen van de goddeloosheid tegenhoudt en verbrijzelt.
4. Een schild is een eervol wapen, meer dan enig ander wapen. Het afnemen van schilden was een teken van overwinning, het behouden ervan een teken van roem.

5. Denk eraan: een schild moet altijd een oog hebben dat het leidt. Jullie zijn de schilden, de wet is het oog. — Bisschop Reynolds.

Werk over de zevenenveertigste psalm

Een uitleg van deze psalm vind je in de werken van John Boys, 1626, folio, blz. 931-937.

Psalm 48

Titel

Een lied en psalm voor de zonen van Korach. Een lied voor de vreugde en een psalm voor het ontzag. Helaas, niet elk lied is een psalm, want niet elke dichter is in de hemel geboren. En niet elke psalm is een lied, want als we voor God komen, moeten we soms ook treurige belijdenissen uitspreken en niet alleen jubelende lofzangen. De zonen van Korach hadden het goed getroffen: ze konden uit zoveel soorten zang kiezen. Een eredienst met zoveel verschillende muziek kon nooit eentonig worden. Er was ruimte voor alle heilige gevoelens van genadige zielen.

Onderwerp en indeling

Het zou ijdel zijn om dit lied met stelligheid aan één bepaalde gebeurtenis uit de Joodse geschiedenis te koppelen. Wie het schreef en wanneer, weten we niet. Het vertelt hoe een aantal verbonden koningen zich uit Jeruzalem terugtrok. Hun moed liet hen in de steek nog voordat er één slag was geleverd. Omdat de schepen van Tarsis worden genoemd, ligt het voor de hand te denken aan de nederlaag van Ammon, Moab en Edom onder koning Josafat. Wie 2 Kronieken 20 openslaat en vooral let op 2 Kron. 20:19,25,36, zal dat vermoeden waarschijnlijk overnemen.

Ps. 48:2-4 zijn een lofprijs op de HEERE en op de stad die aan Zijn dienst is gewijd. Vanaf Ps. 48:5-9 beschrijft het lied hoe de vijanden

van Sion in verwarring raken, en alle eer daarvoor gaat naar God. Ps. 48:10-12 verheffen Sion en zeggen dat Jehova haar God is tot in eeuwigheid.

Uitleg

Vers 1

"De HEERE is groot." Hoe groot Jehova werkelijk is, kan niemand bevatten. Maar iedereen kan zien dat Hij groot is in de redding van Zijn volk, groot in de ogen van wie gered zijn, en groot in het hart van Zijn vijanden, die Hij uiteenjaagt door hun eigen angst. In Efeze riep de woedende menigte: "Groot is de Diana!" Wij horen een rustig, redelijk en vanzelfsprekend getuigenis: "Groot is Jehova." In de kerk is niemand groot behalve de HEERE. Jezus is "den grote Herder", Hij is "een Heiland en Meester" (Engels: "een Heiland, en wel een Grote"), onze grote God en Zaligmaker, onze grote Hogepriester. Zijn Vader heeft Hem een deel gegeven met de groten, en Zijn naam zal groot zijn tot aan de einden der aarde.

"En zeer te prijzen." Onze aanbidding moet passen bij wie Hij is. Ze kan nooit te voortdurend zijn, te vol lof, te ernstig, te eerbiedig of te verheven.

"In de stad onzes Gods." Daar is Hij groot, en daar moet Hij ook zeer geprezen worden. Als de hele wereld de dienst aan Jehova zou opgeven, dan nog moet het uitverkoren volk in Zijn geliefde stad Hem blijven aanbidden. Want midden onder hen en voor hen heeft Hij Zijn machtige kracht zo duidelijk laten zien. In de kerk moet de HEERE hoog verheven worden, ook al woeden alle volken tegen Hem. Jeruzalem was de bijzondere woonplaats van de God van Israël, de zetel van Zijn bestuur over Zijn volk en het middelpunt van de eredienst die Hij had voorgeschreven. Zo is ook de kerk de plek waar God Zich laat kennen.

“Op den berg Zijner heiligheid.” Daar waren Zijn heilige tempel, Zijn heilige priesters en Zijn heilige offers voortdurend te zien. Sion was een berg. Omdat het het bekendste deel van de stad was, werd de naam ook voor de hele stad gebruikt. Ook de kerk van God is als een berg: hoog en onmogelijk te missen. Ze moet getooid zijn met heiligheid, want haar kinderen hebben deel aan Gods heiligheid. Alleen heilige mensen kunnen de HEERE op de juiste manier prijzen, en ze moeten onophoudelijk met Zijn dienst bezig zijn.

Vers 2

“Schoon van gelegenheid.” Dat was Jeruzalem van nature: men noemde haar de Koningin van het Oosten. De kerk is het op geestelijke wijze. Ze ligt vlak bij Gods hart, binnen de berg van Zijn macht, op de heuvels van Zijn trouw, midden in alles wat Zijn voorzienigheid doet. Haar hoogte is haar schoonheid. Hoe verder ze boven de wereld uitstijgt, hoe mooier ze is.

“Een vreugde der ganse aarde is de berg Sion.” Jeruzalem was de ster van de wereld. Al het licht dat er op aarde nog hing, kwam van de godsspraken die Israël had bewaard. Een vurige Israëliet zag de heilige stad als het oog van de volken, de kostbaarste parel van alle landen. En ook al wordt Gods kerk door mensen veracht, ze is zeker de echte vreugde en hoop van de wereld.

“Aan de zijden van het noorden; de stad des groten Konings.” Dit betekent óf dat Jeruzalem helemaal in het noorden van Juda lag, óf dat het gaat om het deel van de stad ten noorden van de berg Sion. De eer van Jeruzalem was dat zij Gods stad was, de plaats waar Hij als Koning woonde. En de vreugde van de kerk is dat God in haar midden is. De grote God is de grote Koning van de kerk, en omwille van haar regeert Hij over alle volken. Het volk bij wie de HEERE wil wonen, heeft een voorrecht boven alle andere volken.

De meetsnoeren zijn hun in lieflijke plaatsen gevallen en ze hebben een schone erfenis. Wij wonen in Groot-Brittannië, aan de zijden van

het noorden. Onze grootste eer is dat de HEERE in ons land bekend is en dat het huis van Zijn liefde onder ons staat.

Vers 3

"God is in haar paleizen; Hij is er bekend voor een Hoog Vertrek." Wij aanbidden geen onbekende God. We kennen Hem als ons Hoog Vertrek, onze toevlucht in nood, we vinden vreugde in Hem als zodanig en rennen naar Hem toe zodra we iets nodig hebben. Iets anders als toevlucht kennen we niet. We zijn dan wel tot koningen gemaakt en onze huizen zijn paleizen, maar we hebben toch geen vertrouwen in onszelf. We vertrouwen op de HEERE, onze Beschermer. Zijn bekende macht is onze vestingmuur.

Vers 4

"De koningen waren vergaderd; zij waren te zamen doorgetogen." Ze kwamen en ze gingen. Nauwelijks bijeen of al uiteengejaagd. Ze kwamen langs één weg en vluchtten langs twintig. Wat pochten de samengetrokken legers met hun koninklijke aanvoerders, en wat wanhoopten de vluchtende benden met hun verbijsterde bevelhebbers! Ze kwamen als het schuim op een woeste zee, en als schuim smolten ze weg. Dat was zo opmerkelijk dat de dichter er een uitroep bij zet: Zie! Wat? Zijn ze zó plotseling gevlucht? Zo zullen ook de haters van de kerk van het toneel verdwijnen. Papisten, ritualisten, arianen, sceptici: ieder krijgt zijn dag, en daarna verdwijnen ze naar het voorgeborchte van de vergetelheid.

Vers 5

"Gelijk zij het zagen, alzo waren zij verwonderd." Ze kwamen, ze zagen, maar ze overwonnen niet. Voor hen was er geen veni, vidi, vici. Zodra ze doorhadden dat de HEERE in de heilige stad was, sloegen ze op de vlucht. Nog vóór de HEERE de strijd met hen aanging, ontzonk hun de moed en trokken ze zich terug. "Zij werden verschrikt, zij haastten weg." De verontrusters raakten zelf verontrust. Hun haast

om te komen was niets vergeleken bij hun haast om te vertrekken. De paniek greep hen aan. Paarden waren niet snel genoeg; ze hadden de vleugels van de wind willen lenen.

Ze vluchtten schandelijk, als kinderen in paniek. Eer zij God! Zo zal het gaan met de vijanden van Zijn kerk: als de HEERE ons komt helpen, zijn onze vijanden niets meer. Hadden ze hun schandelijke nederlaag kunnen voorzien, dan waren ze nooit tot de aanval overgegaan.

Vers 6

"Beving greep hen aldaar aan." Ze zaten gevangen in de greep van Reus Wanhoop. Waar ze hoopten te triomferen, trilden ze van ontzetting. De stad namen ze niet in, maar de angst nam hén in. "Smart als van een barende vrouw." Ze waren even overmand als een vrouw die zo schrikt dat haar kind te vroeg komt. Of ze hadden evenveel pijn als een arme moeder in haar weeën. Zo'n krachtig beeld gebruikten mensen in het Oosten gewoonlijk om de uiterste angst te beschrijven. Als de HEERE opstaat om Zijn kerk te helpen, zullen de trotsten onder Zijn vijanden bevende vrouwen zijn. Hun schrik is dan nog maar het begin van een eeuwige nederlaag.

Vers 7

"Met een oostenwind verbreekt Gij de schepen van Tharsis." Zo gemakkelijk als schepen op de klippen worden gedreven, werpt U de machtigste tegenstanders omver. Of het kan betekenen dat de kracht van sommige volken in hun schepen zit, en hun houten muren zijn zo gebroken. Maar onze kracht ligt in onze God, en daarom laat ze ons niet in de steek. Of er is nog een derde betekenis: U bent onze verdediging, en toch straft U onze eigen vondsten. Terwijl U ons beschermt, neemt U onze schepen weg, onze gemakken en onze aardse eerzucht, zodat we alleen naar U kijken.

God is op zee te zien, maar Hij is evengoed aanwezig op het land. Speculatieve ketterijen beloven ons rijkdom uit verre landen en vallen

de kerk voortdurend aan. Maar de adem van de HEERE jaagt ze al snel hun ondergang in. De kerk vertrouwt maar al te vaak op menselijke wijsheid, en die hulpmiddelen lijden snel schipbreuk. Maar de kerk zelf is veilig onder de zorg van haar God en Koning.

Vers 8

"Gelijk wij gehoord hadden, alzo hebben wij gezien in de stad des HEEREN der heirscharen, in de stad onzes Gods." De verhalen van onze vaders worden voor onze ogen herhaald. We hoorden de belofte en we hebben de vervulling gezien. De overleveringen over Sion zijn wonderbaarlijk, en toch blijken ze waar, omdat wat we nu meemaken er precies mee overeenkomt. Let op hoe de HEERE eerst Heere der heirscharen heet, een naam van macht en heerschappij, en daarna onze God, een naam van verbond en neerbuigende liefde. Geen wonder dat we Hem, nu Hij beide namen draagt, met ons zien handelen zoals Hij vroeger deed in Zijn goedertierenheid, en zoals Hij Zijn beloften trouw nakomt.

"God zal haar bevestigen tot in eeuwigheid." De ware kerk kan nooit worden ontmanteld. Wat koningen vestigen, houdt het maar een tijdje uit, maar wat God vestigt, blijft tot in alle eeuwigheid.

Sela. Hier is een goede plek om even stil te staan: met bewondering terugkijken op het verleden en met vertrouwen vooruitkijken naar de toekomst.

Vers 9

"Wij gedenken." Heilige mensen zijn mensen die nadenken. Ze laten Gods wonderen niet zomaar aan hun ogen voorbijgaan om in vergetelheid weg te smelten, maar overdenken ze diep. "Uwer weldadigheid." Wat een heerlijk onderwerp! Mensen die God vrezen worden zo'n goddelijk thema nooit moe. Het is goed om in moeilijke tijden aan eerdere goedertierenheid te denken, en het is even nuttig om haar niet te vergeten als het ons voor de wind gaat. Dankbare herinneringen verzachten verdriet en houden onze vreugde bezonnen.

"In het midden Uws tempels." Een passende plek voor zo'n vrome overdenking. Waar God het meest wordt gezien, wordt Hij het meest liefgehad. De verzamelde heiligen vormen samen een levende tempel. Als we zo bijeen zijn, moeten onze diepste overpeinzingen gaan over de goedertierenheid van de HEERE, zoals die zichtbaar werd in alles wat elke levende steen heeft ervaren. Herinneringen aan barmhartigheid horen samen te gaan met blijvende lof. Vlak bij de tafel met de toonbroden, die Zijn mildheid in herinnering brengen, hoort het reukaltaar te staan dat onze lofprijs uitbeeldt.

Vers 10

"Gelijk Uw Naam is, o God! alzo is Uw roem tot aan de einden der aarde." Een grote naam verdient grote roem. De glorie van wat Jehova doet, reikt over alle grenzen van de aarde. Engelen kijken vol verwondering toe, en vanaf elke ster verkondigen verrukte wezens Zijn roem tot voorbij de einden der aarde. En zwijgen de mensen, dan nog zijn de bossen, de zeeën en de bergen, met al hun ontelbare schepselen en alle onzichtbare geesten die daar rondgaan, vol goddelijke lof. Zoals we in een schelp het zachte ruisen van de zee horen, zo horen we in de windingen van de schepping de lofzang op God.

"Uw rechterhand is vol van gerechtigheid." Uw scepter en Uw zwaard, Uw bestuur en Uw wraak: alles is volkomen rechtvaardig. Uw hand is nooit leeg. Ze zit vol kracht, vol mildheid en vol eerlijkheid. Heilige noch zondaar zal de HEERE een God vinden met lege handen. In beide gevallen deelt Hij rechtvaardigheid ruimschoots uit. Voor de een is Hij door Jezus rechtvaardig als Hij vergeeft, voor de ander rechtvaardig als Hij veroordeelt.

Vers 11

"Laat de berg Sion blijde zijn." Zij is de eerste van de steden van Juda en was het voornaamste doelwit van de vijand, dus mag zij het lied aanheffen. "Laat de dochteren van Juda zich verheugen." Laat de kleinere steden meezingen in het koor, want ze delen in de gezamenlijke

overwinning. Laat de vrouwen, die in het geweld van de oorlog het zwaarst te lijden hebben, bij de blijdsten van de blijden horen nu de plunderaars op de vlucht zijn. De hele kerk en elk lid afzonderlijk moet zich in de HEERE verblijden en Zijn naam groot maken.

"Om Uwer oordelen wil." Gods rechtvaardige daden zijn met recht een reden voor blije lof. Hoe het er op aarde ook uitziet: in de hemel zal de eeuwige ondergang van de goddelozen een thema zijn voor aanbiddende zang. Openb. 19:1-3: "Halleluja, de zaligheid, en de heerlijkheid, en de eer, en de kracht zij den Heere, onzen God. Want Zijn oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig; dewijl Hij de grote hoer geoordeeld heeft, die de aarde verdorven heeft met haar hoererij, en Hij het bloed Zijner dienaren van haar hand gewroken heeft. En zij zeiden ten tweeden maal: Halleluja! En haar rook gaat op in alle eeuwigheid." Gerechtigheid die onze arme ogen nu hard lijkt, zullen we dan zien als volkomen in overeenstemming met Gods naam van liefde, en als een van de schitterendste juwelen in Zijn kroon.

Vers 12

"Gaat rondom Sion." Loop vaak haar grenzen af, zoals Israël rond Jericho trok. Bekijk haar rustig en zorgvuldig. "En omringt haar." Omring haar steeds opnieuw, met liefdevolle rondgangen. Over de oorsprong, de voorrechten, de geschiedenis, de veiligheid en de heerlijkheid van de kerk kunnen we nooit te vaak of te diep nadenken. Sommige onderwerpen verdienen maar een vluchtige gedachte. Dit onderwerp is het waard om er geduldig bij stil te staan.

"Telt haar torens." Kijk of er een is ingestort of gesloopt. Is Gods kerk nog wat ze was in leer, in kracht en in schoonheid? Haar vijanden telden haar torens eerst met afgunst en daarna met schrik. Laten wij ze tellen met heilige blijdschap. De stad Luzern, omringd door haar oude muren en getooid met een rij torens, is een zichtbaar voorbeeld van dit beeld. Toen we er rondliepen en bij elke schilder-

achtige toren stilstonden, voelden we aan hoe liefdevol en lang verwijlend de blik is waar deze beeldspraak om vraagt.

Vers 13

"Zet uw hart op haar vesting." Bekijk heel aandachtig hoe sterk haar wallen zijn, en hoe veilig haar inwoners zitten achter de ene verdedigingslinie na de andere. De veiligheid van Gods volk is geen leer die we op de achtergrond moeten houden. Ze mag gerust worden onderwezen en vaak worden overdacht. Alleen voor lage harten blijkt die heerlijke waarheid schadelijk. De zonen van het verderf maken zelfs van de Heere Jezus Zelf een struikelblok. Geen wonder dat ze de waarheid van God over het volharden van de heiligen verdraaien. We mogen Sions wallen niet links laten liggen omdat luiaards zich erachter verschuilen.

"Beschouwt onderscheidenlijk haar paleizen." Onderzoek zorgvuldig de mooie woningen van de stad. Bekijk met aandacht de koninklijke beloften, die gelovigen zulke rustige rustplaatsen bieden. Zie hoe stevig de verdedigingswerken zijn en hoe mooi de lusthoven van "die oude stad" waarvan je burger bent. Een mens hoort zijn eigen huis het beste te kennen, en de kerk is ons dierbare en gezegende thuis. Gave God dat belijders zich meer zorgen maakten over de toestand van de kerk! Sommigen van hen zijn zo ver van het tellen van de torens verwijderd dat ze amper weten wat of waar de kerk is.

Ze zijn te druk met het tellen van hun geld en het doornemen van hun kasboeken. Eigendom, erfpacht en huurland meten mensen op de centimeter nauwkeurig, maar hun hemels erfdeel en hun erfdeel van genade nemen ze al te vaak op goed geluk aan, en uit pure onachtzaamheid verwaarlozen ze het.

"Opdat gij het aan het navolgende geslacht." Een uitstekende reden om goed op te letten. Wat we ontvangen hebben, moeten we doorgeven. We moeten eerst leerling zijn om leraar te kunnen worden. De

schuld die we aan het verleden hebben, moeten we proberen terug te betalen door de waarheid door te geven aan de toekomst.

Vers 14

"Want deze God is onze God eeuwiglijk en altoos." Een goede reden om alles wat Hij heeft gedaan, door te vertellen. Israël zal zijn God niet inruilen, zodat het Hem zou willen vergeten. En de HEERE zal niet veranderen, zodat het verleden slechts geschiedenis wordt. Hij blijft de verbondsGod van Zijn volk, wereld zonder einde. Er is geen andere God, we willen geen andere, en we zouden geen andere willen, ook al bestond die. Sommigen zijn zo begerig om de goddelozen te troosten dat ze, om een einde te maken aan hun straf, de kracht van de woorden afzwakken. Dan betekent "eeuwiglijk" en "altoos" opeens maar een tijdlang. Toch verheugen wij ons, wat zij ook beweren, in de hoop op een eeuwigheid van zaligheid. Voor ons betekenen "eeuwiglijk" en "altoos" precies wat er staat.

"Hij zal ons geleiden tot den dood toe." Ons hele leven lang, tot op ons sterfbed, zal Hij ons genadig leiden. Ook na de dood leidt Hij ons naar de levende waterfonteinen. We kijken naar Hem uit voor de opstanding en het eeuwige leven. Deze troost volgt duidelijk uit wat eraan voorafging. Tot nu toe zijn onze vijanden uiteengejaagd en hebben onze bolwerken elke aanval doorstaan, omdat God in ons midden was. Daarom zullen alle mogelijke aanvallen in de toekomst net zo zinloos zijn.

> *"De kerk heeft al haar vijanden getrotseerd*
> *En hun woede weggehoond;*
> *Zo zal zij ook voor altijd blijven bestaan,*
> *Veilig van eeuw tot eeuw."*

Vaarwel, vrees. Kom hier, dankbaarheid en geloof, en zing vol blijdschap.

Titel

Een lied en psalm. Daarbij werden stem én instrument gebruikt. De stem begon eerst en het instrument volgde. Staat er in het opschrift "een psalm en lied", dan begon waarschijnlijk het instrument en volgde de stem. — John Richardson.

Gehele psalm

Volgens dr. Lightfoot was de vaste, gewone psalm voor de tweede dag van de week de achtenveertigste.

Vers 1

"De HEERE is groot en zeer te prijzen, in de stad onzes Gods", enzovoort. De profeet gaat een gebouw prijzen en begint daarom met de bouwmeester te prijzen. Hij zegt dat in de heilige stad de wonderbare kunst en wijsheid van God, Die haar gebouwd heeft, werkelijk te zien is. De HEERE is groot en zeer te prijzen. Dat is Hij, of we nu kijken naar Zijn wezen, Zijn macht, Zijn wijsheid, Zijn gerechtigheid of Zijn barmhartigheid, want alles is oneindig, eeuwig en onbegrijpelijk. God is zó zeer te prijzen dat alle engelen, alle mensen, ja al Zijn eigen werken daar niet voor zouden volstaan.

Maar van alles wat geopenbaard is, kan niets ons een groter besef van Zijn grootheid geven, of ons meer reden om Hem te loven en te danken, dan de oprichting van Zijn kerk. Daarom voegt de profeet toe: "in de stad onzes Gods, op den berg Zijner heiligheid." Dat wil zeggen: Gods grootheid, waarvoor Hij zoveel lof verdient, is zichtbaar in de grondlegging en opbouw van Zijn kerk. — Robert Bellarmijn (kardinaal).

Vers 1

"De HEERE is groot." Groter, volgens Job 33:12. De grootste van allen, volgens Psalm 95:3. De grootheid zelf, volgens Psalm 145:3. Hij staat nog een trede boven de allerhoogste trap van de vergelijking. — John Trapp.

Vers 1

Berg van Zijn heiligheid. De godsdienst op die berg is heilig, en het volk dat er woont is een heilig volk. — William Nicholson.

Vers 2

"Schoon van gelegenheid, een vreugde der ganse aarde is de berg Sion, aan de zijden van het noorden; de stad des groten Konings." Wat maakte Sion zo bijzonder, dat David het zo hoog prijst? Wat is er, of wat was er, om die lofzang te rechtvaardigen? De ligging is in elk geval bij uitstek geschikt voor een prachtige vesting.

Sion rijst hoog op boven de diepe dalen van Gihon en Hinnom in het westen en zuiden, en boven het bijna even diepe dal van de Kaasmakers in het oosten. Alleen vanuit het noordwesten kon de berg worden aangevallen. En aan die noordkant was de stad prachtig om te zien, versterkt met muren, torens en bolwerken: het wonder en de schrik van de volken. "Want ziet, de koningen waren vergaderd; zij waren te zamen doorgetogen. Gelijk zij het zagen, alzo waren zij verwonderd; zij werden verschrikt, zij haastten weg."

Bij de gedachte eraan barst de koninklijke psalmist opnieuw uit in triomf: "Gaat rondom Sion, en omringt haar; telt haar torens. Zet uw hart op haar vesting; beschouwt onderscheidenlijk haar paleizen, opdat gij het aan het navolgende geslacht vertelt."

Helaas! Haar torens zijn allang ingestort, haar bolwerken omvergehaald, haar paleizen tot stof vergaan. Wij die nu rond Sion wandelen, kunnen aan het volgende geslacht geen ander verhaal vertellen dan dit. Maar er is een ander Sion, met nog heerlijker torens die nooit

zullen worden omvergehaald. “God is in haar paleizen; Hij is er bekend voor een Hoog Vertrek.” En “deze God is onze God eeuwiglijk en altoos.”

Hoe vaak is de naam Sion een andere naam voor de kerk van de levende God! Slechts één plaats kan de liefde van Zijn volk met haar delen, en slechts één naam wekt zo’n blije hoop in het hart van de christen. Het aardse Sion ligt nu in het stof. Maar het ware Sion staat op, schudt het stof van zich af en trekt haar mooiste kleren aan om haar Koning te verwelkomen. Dan komt Hij om over de hele aarde te regeren. — W. M. Thompson, D.D.

Vers 2

Die ochtend stond ik op de top van de Olijfberg en keek neer op de stad. Ze kroont die hoogten vol kantelen en wordt omringd door diepe, donkere ravijnen. Onwillekeurig riep ik uit: “Schoon van gelegenheid, een vreugde der ganse aarde is de berg Sion, aan de zijden van het noorden; de stad des groten Konings.” Terwijl ik staarde, wierpen de rode stralen van de opkomende zon een lichtkrans rond de top van Davids burcht. Toen vergulden ze elke spitse minaret en elke koepel van moskee en kerk. En ten slotte baadden ze in één stroom van roodgouden licht de terrasdaken van de stad, het gras en het loof, de koepels, de straten en de enorme muren van de Haram. Niemand kan teleurgesteld zijn als hij Jeruzalem voor het eerst vanaf de Olijfberg ziet. — J. L. Porter.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Schoon van klimaat, dat wil zeggen: de berg Sion ligt in een mooi en liefelijk klimaat. Zo zien Montanus en Ainsworth het. Bate en Parkhurst lezen: “Schoon in uitgestrektheid”, dat is: in het uitzicht dat de berg het oog biedt. — Redactionele noot bij Calvijn, bij deze plaats.

Vers 2

Schoon van ligging. Door de zonde ligt over deze aarde een waas van lelijkheid. Daarom mocht dat stuk grond, dat zo door heiligheid verfraaid was, met recht de vreugde van de hele aarde heten. Het was immers iets waar de hele aarde reden toe had om zich over te verheugen: God wilde daar echt bij de mensen op aarde wonen. — Matthew Henry.

Vers 2

Schoon van ligging.

> *— Het schone Jeruzalem,*
> *De heilige stad, verhief haar torens hoog,*
> *En hoger nog hief de heerlijke tempel*
> *Haar bouwwerk op, van verre zichtbaar als een berg*
> *Van albast, bekroond met gouden spitsen.*

— John Milton in "Paradise Regained".

Vers 2

Aan de zijden van het noorden. Jeruzalem, of liever het hogere en beste deel ervan, lag aan de noordkant van de berg Sion. — Hadrian Reland, 1676-1718.

Vers 2

Jeruzalem lag ten noorden van Sion. Dat wordt genoemd als bewijs voor de grote veiligheid van de berg Sion. Aan elke andere kant was hij vrijwel ontoegankelijk, en aan de noordkant werd hij beschermd door het sterke Jeruzalem. — Samuel Burder.

Vers 2

De grote Koning. God heet de grote Koning, in tegenstelling tot de koningen in Psalm 48:5. — E. W. Hengstenberg.

Vers 4

Zij waren met velen en machtig: koningen, en een hele menigte ervan. Het waren koningen die zich hadden verbonden. “De koningen waren vergaderd.” Verenigde krachten zijn sterker. Toch liepen alle pogingen van deze bondgenoten op niets uit. “Zij waren te zamen doorgetogen”: samen kwamen ze, en samen verdwenen ze. — William Nicholson.

Verzen 5-6

De machthebbers van de wereld zagen de wonderen van de apostelen. Ze zagen de moed en standvastigheid van de martelaren, en ze zagen de kerk dag na dag groeien, ondanks al hun vervolging. Met stomme verbazing zagen ze hoe snel het geloof door het Romeinse rijk trok. Ze riepen hun goden aan, maar hun goden konden zichzelf niet eens helpen. Aan de voet van het zegevierende kruis stierf de afgoderij. — George Horne.

Vers 6

“Beving greep hen aldaar aan, smart als van een barende vrouw.” Niets is zo onverklaarbaar als paniek. Geen mens en geen groep mensen kan zich voldoende tegen zulke schrik wapenen. Hij Die de oren gemaakt heeft, kan ze zonder moeite laten tuiten. Hij Die de winden in Zijn vuist houdt, kan ze zonder moeite alarm laten fluisteren of ontsteltenis laten brullen. Dat valt vooral te verwachten wanneer mensen zo handelen dat hun eigen geweten tegen hen is. Job 15:21. Maar God kan mensen op elk moment zo loslaten dat ze hun mannenmoed verliezen en hoogst dwaas gaan handelen. Lev. 26:36. Mannen hebben al menig veldslag dapper gevochten en daarna toch de lafaard gespeeld. — William S. Plumer.

Vers 7

“Met een oostenwind verbreekt Gij de schepen van Tharsis.” Alleen door haar Heere kreeg de kerk “het ware”. Zodra ze handel drijft met

de wereld, neemt ze de middelen van de wereld als haar eigen hulpbronnen. Vertrouwt ze op haar rijkdom, haar politieke macht of aardse sluwheid om zaken te doen, dan lopen de werktuigen die ze zelf heeft gekozen in haar handen op niets uit. Ze blijft hulpeloos en arm achter. — Uit "A Plain Commentary on the Book of Psalms (The Prayer Book Version), chiefly founded on the Fathers", 1859.

Vers 7

"Met een oostenwind": in Judea is dat een zeer hevige en verwoestende wind. Kennicot vertaalt het vers zo: "Zoals de oostenwind de schepen van Tarsis in stukken slaat." Hij baseert zich daarbij op een gissing: twee Hebreeuwse letters lijken in vorm sterk op elkaar, en de ene betekent "in", de andere "als". — Daniel Cresswell.

Vers 9

"Wij gedenken." De Hebreeuwse woorden ((Hebr.)) en ((Hebr.)) en ((Hebr.)) hebben alle dezelfde grondbetekenis: stil zijn, rusten, zwijgen, geduldig verwachten, denken, overwegen. Het verband moet bepalen welke van die betekenissen bedoeld is. Hier lijkt "geduldig wachten" het meest passend: met vertrouwen op Hem, zonder enige twijfel of morren over Zijn uitstel. Wie naar het heiligdom komt om om barmhartigheid te bidden, kan immers heel goed zeggen dat we daar op die barmhartigheid wachten. Het is de plaats waar Hij beloofd heeft haar te geven als antwoord op gebed. — Henry Hammond.

Verzen 12-13

Geestelijk gezien zijn de torens en bolwerken van Sion de leerstukken van het ware geloof. Zij zijn de kracht en de heerlijkheid van de kerk. Ze moeten gezond en stevig bewaard blijven tegen de aanvallen van ketterse leraren, zodat ze onbeschadigd aan de volgende generaties kunnen worden doorgegeven. — Origenes en Theodoretus, aangehaald door Wordsworth.

Vers 13

"Zet uw hart op haar vesting." Zo staat het ook in het Hebreeuws: richt uw hart op haar vesting. Dat betekent: schenk er nauwgezette aandacht aan. Doe het onderzoek zorgvuldig, niet zoals iemand die er met zijn hart niet bij is en het slordig doet. Het woord dat met "vesting" is vertaald, ((Hebr.)), chail, betekent eigenlijk een heir of leger. Daarna kreeg het de betekenis van een versterking of verschansing, vooral van de gracht of sloot met de lage muur of borstwering eromheen. 2 Sam. 20:15; Jes. 26:1. (Gesenius, Lex.) — Albert Barnes.

Vers 13

"Zet uw hart": richt uw hart erop, let ernstig op, richt uw genegenheid erop. — Henry Ainsworth.

Vers 13

Haar bolwerken.

1. Dat Jezus Christus is aangewezen en aangesteld als Koning van de kerk, als Koning van Sion, is het grote bolwerk van Sion.
2. Het tweede bolwerk van Sion zijn de beloften van God, en die zijn ontelbaar.
3. Gods waakzame zorg en leiding over de kerk.
4. Een ander bolwerk is Gods bijzondere aanwezigheid. God is op een bijzondere manier aanwezig in Zijn kerk.
5. Het laatste bolwerk, waar alle andere op neerkomen, is het verbond van God: "Want deze God is onze God." — John Owen.

Vers 14

"Deze God is onze God eeuwiglijk en altoos." Wat een erfdeel heeft de gelovige dan! De landheer kan van zijn akkers niet zeggen: deze zijn van mij tot in eeuwigheid en altoos. De koning kan van zijn kroon niet zeggen: deze is van mij tot in eeuwigheid en altoos. Die bezittingen krijgen snel een andere eigenaar. Die bezitters zijn snel met het stof

vermengd. Zelfs de graven waarin ze komen te liggen, zijn misschien niet lang meer van hen. Maar het is voor elke christen een uniek en allerhoogst geluk te zeggen, of het recht te hebben te zeggen: "Deze heerlijke God, met al Zijn goddelijke volmaaktheden, is mijn God, in eeuwigheid en altoos. Zelfs de dood zal mij niet scheiden van Zijn liefde." — George Burder.

Vers 14

"Deze God is onze God." Soms lijkt Gods volk zo vervuld van het besef van zijn bijzondere band met God, dat het niet kan volstaan met die te kennen. Het maakt die band bekend. En het was niet genoeg dat het huidige geslacht dit wist: het moest het ook aan het volgende geslacht vertellen. "Laat de berg Sion blijde zijn" enzovoort. Let op: "Opdat gij het aan het navolgende geslacht vertelt. Want deze God is onze God." Zie hoe ze op Hem roemen! "Deze God", dat wil zeggen: kijk eens wat een God wij hebben!

Bekijk Hem goed en merk op hoe heerlijk een God Hij is. En zoals ze roemen op de grootheid van de God met Wie ze verbonden zijn, zo roemen ze ook op de eeuwigheid van die band. "Deze God is onze God eeuwiglijk en altoos." — John Howe.

Vers 14

God is niet alleen een bevredigend deel, dat elke spleet van je ziel vult met het licht van vreugde en troost. Hij is ook een heiligend deel, dat je ziel optilt tot haar eerste en oorspronkelijke volmaaktheid. En Hij is een allesomvattend deel: niet gezondheid of rijkdom of vrienden of eer of vrijheid of leven of huis of vrouw of kind of vergeving of vrede of genade of heerlijkheid of aarde of hemel, maar dit alles en oneindig veel meer. Bovendien is Hij een eeuwig deel. Deze God wil jouw God zijn in eeuwigheid en altoos.

O, zoet woord 'altoos'! Jij bent de kroon van de kroon van de heiligen en de heerlijkheid van hun heerlijkheid. Hun deel is zo vol dat ze niets meer verlangen. Ze genieten een afwisseling en overvloed van

vreugde, boven alles wat ze kunnen vragen of denken. Ze willen niets meer, behalve dat het vaststaat. Mochten ze het maar in vrede bezitten, zonder onderbreking of einde, dan zouden ze alle koninkrijken van de aarde als vuil onder hun voeten vertrappen. En zie! Jij bent de welkome duif die dit olijfblad in de mond brengt. “Deze God is onze God eeuwiglijk en altoos.” Alle getallen waarmee we dagen en maanden en jaren en eeuwen tellen, zijn niets bij deze oneindige nul ‘altoos’.

In de gewone rekening staat een nul voor niets, maar toch bevat deze nul al onze miljoenen. Ja, onze miljoenen en miljoenen van miljoenen zijn minder dan druppels in deze oceaan van ‘altoos’. — George Swinnock.

Vers 14

Sommige uitleggers vinden het laatste vers vreemd genoeg een probleem. Ze vinden zo’n belijdenis van persoonlijk geloof een ongepaste afsluiting van een volkslied. Zelfs dr. Delitzsch, een wijs en godvruchtig uitlegger, denkt zo. Hij gaat zelfs zo ver dat hij vermoedt dat er een woord uit de Hebreeuwse tekst verloren is gegaan. Mij lijkt het vers, zoals het er staat, prachtig bij het lied te passen. Het is er het kroonjuweel van. Wanneer de HEERE grote dingen doet voor kerk of volk, wil Hij dat alle trouwe gelovigen, hoe nederig hun plaats ook is, daar moed uit putten. Ze mogen er nieuw vertrouwen op Hem door krijgen, zich met vaster hoop aan Hem vastklampen en zeggen: “Deze God is onze God eeuwiglijk en altoos; Hij zal ons geleiden tot den dood toe.” — William Binnie.

Vers 14

“Tot den dood toe”, of, zoals sommigen het uitleggen, “bij den dood”: Hij zal ons ervan redden. Anderen lezen: “over den dood”, dus voorbij de dood. Maar de meest voor de hand liggende uitleg, die ook het best past bij het taalgebruik, laat de uitdrukking betekenen: tot het einde van het leven, of zolang we leven. Het idee van een toekomstig

bestaan staat er niet met zoveel woorden, maar wordt er ook niet door uitgesloten. — J. A. Alexander.

Vers 14 (laatste zinsdeel)

Dit laatste zinsdeel wordt vaak verkeerd begrepen. Er staat niet: "Onze gids tot den dood toe." De woorden zijn ((Hebr.)), "zal ons leiden over den dood". Het betekent zeker: "Hij is het Die ons over de dood heen leidt, naar de opstanding", over de Jordaan naar Kanaän. Het Hebreeuwse ((Hebr.)) wordt in Lev. 15:25 gebruikt voor "voorbij", in de zin van tijd. Is dat hier niet ook de bedoeling? "Voorbij de tijd van de dood"? Tot de dood voor ons voorbij is? Tot we op het graf van de dood hebben gestaan?

Ja! Hij is het Die ons naar die laatste overwinning leidt. Hij verslindt de dood in overwinning en leidt ons om de dood te vertreden. Zo bekeken zien we gemakkelijk de mooie gedachtenschakel die deze psalm met de volgende verbindt. Zo is het lied een viering van de Machtige, Die de heerlijkheid van Jeruzalem is geworden. — Andrew A. Bonar.

Wenken voor de dorpsprediker

Alle aanwijzingen bij deze psalm zijn van onze geliefde vriend, eerwaarde George Rogers, leraar aan het Pastors' College, behalve waar anders staat aangegeven.

Vers 1

1. Wat de kerk voor God is.

(a) Zijn "stad": geen wetteloos gepeupel, maar een goed georganiseerde gemeenschap. (b) Een berg van heiligheid, waar rechtvaardigmakende gerechtigheid en heiligmakende genade te zien zijn.

1. Wat God voor de kerk is.

(a) Haar bewoner. Het is Zijn stad, Zijn berg. Daar is Hij groot. In het paradijs was geen ruimte voor heel God, in Zijn wet is geen ruimte voor Hem, in de hemel van de engelen evenmin. Alleen in de kerk is er ruimte voor al Zijn volmaaktheden, voor de drie-enige Jehova. Overal is Hij groot, maar hier is Hij bijzonder groot.

(b) Het doel van haar lofzangen. Zoals Hij hier het grootst is, zo is hier ook Zijn lof het grootst, en daarom klinkt die lof door het hele heelal.

Vers 2

1. Was het oude Sion schoon van ligging? Dat geldt ook voor de kerk van het Nieuwe Testament: zij is gegrondvest op een rots, op eeuwig voornemen en genade.
2. Was het de vreugde van de hele aarde? Dat zal de kerk van het Nieuwe Testament worden.
3. Was het de bijzondere vreugde van de stammen van Israël, die bijna allemaal ten noorden van Jeruzalem woonden? Zo is de kerk dat voor de heiligen.
4. Was het een koninklijke én heilige stad? Zo is ook de kerk. “Ik toch heb” enzovoort.

Vers 3

1. God is een toevlucht in Zijn kerk. De kerk is een vrijstad, maar de schuilplaats ligt niet in de kerk zelf, maar in haar God.

(a) Voor zondaars, tegen de toorn.

(b) Voor heiligen, tegen beproevingen en angsten.

(c) Daar is God als zodanig bekend: duizenden kennen Hem zo, terwijl Hij elders niet zo bekend is. “Die Uw Naam kennen” enzovoort.

Verzen 4-7

1. Het verzet van wereldse machten tegen de kerk. “De koningen” enzovoort.

2. Hoe ze worden overwonnen: door hun eigen angst. Het geweten heeft hen achtervolgd, hen die de kerk van God vervolgden. Wie de ark van God had gegrepen, was blij haar met een offer terug te geven.
3. Hoe volledig hun ondergang is: als een vloot schepen van Tarsis, uiteengedreven, kapotgeslagen en verzwolgen door de oostenwind.

Vers 8

1. God is voor Zijn volk altijd geweest wat Hij nu is: wat we hoorden, zien we nu ook.
2. Hij is nu wat Hij altijd geweest is: wat we zien, hoorden we eerder ook al.
3. Hij zal altijd zijn wat Hij nu is. "Zal haar bevestigen tot in eeuwigheid."

Vers 9

1. Wat zijn de goedertierenheden van God? Medelijden met wie ellendig is, vergeving voor wie berouw heeft, hulp voor wie bidt, troost voor wie bedroefd is, enzovoort.
2. Waar zijn ze te vinden? "In het midden Uws" enzovoort.

(a) Hier worden ze geopenbaard.
(b) Hier worden ze uitgedeeld.
(c) Hier worden ze gezocht.
(d) Hier worden ze genoten.

Vers 10

Zoals de naam van God is, zo is Zijn lof —

1. Allesovertreffend.
2. Zonder enig voorbehoud.
3. Overal en voor iedereen.

4. Eeuwig.

Vers 10

"Uw rechterhand" enzovoort.

1. De rechtvaardigheid van de almacht.
2. Een almacht die door rechtvaardigheid wordt beteugeld.
3. De almacht van de rechtvaardigheid.

Vers 11

1. Waarover Zijn volk zich verblijdt: niet alleen over barmhartigheden, maar ook over oordelen.
2. De redenen: (a) Omdat ze heilig zijn — nodig voor de zuiverheid van het zedelijk bestuur; (b) Rechtvaardig — nodig om de wet te handhaven; (c) Goed — nodig voor het grootst mogelijke goed.

Vers 12

1. Wat moeten we verstaan onder het behoud en de bescherming van de kerk?
2. Wat bedoelen we met het onderzoeken en overwegen van de oorzaken en middelen van dat behoud?
3. Wat zijn die oorzaken en middelen van het behoud van de kerk, die torens en bolwerken die nooit zullen falen?
4. Waarom zouden wij die oorzaken van het behoud en de bescherming van de kerk zo moeten onderzoeken en overwegen?
5. Wat is het getuigenis dat wij hierover aan het volgende geslacht moeten doorgeven? — Preek van John Owen.

Vers 14 (eerste zinsdeel)

Dit zijn de woorden van iemand die God als zijn eigen bezit heeft: 1. Van een zekere eigenaar — "Deze God is onze God." 2. Van een blijvende eigenaar — in eeuwigheid en altoos. 3. Van een jubelende eigenaar. — W. Jay.

Vers 14

1. De taal van het onderscheid: déze God. Deze God in Christus, in de kerk.
2. De taal van het geloof: onze God.
3. De taal van de hoop: in eeuwigheid en altoos.
4. De taal van de overgave: Hij zal onze gids zijn enzovoort.

Psalm 49

Titel

“Een psalm, voor den opperzangmeester, onder de kinderen van Korach.” Dit is precies hetzelfde als bij eerdere psalmen, dus verdere uitleg is niet nodig.

Indeling

De dichter, die ook musicus was, bezingt onder begeleiding van zijn harp hoe armzalig het is om op je rijkdom te vertrouwen. Zo troost hij de gelovige die onderdrukt wordt. De eerste vier verzen vormen een inleiding. In Psalm 49:6-13 verdwijnt alle angst voor machtige onderdrukkers, want we denken aan hun einde en aan hun dwaasheid. Psalm 49:14 spreekt zijn verbazing uit dat die dwaasheid maar blijft voortbestaan. In Psalm 49:15-16 wordt de toekomst van de goddelozen gezet naast die van de rechtvaardigen. En in Psalm 49:17-21 volgt de les van het geheel, in de vorm van een waarschuwing. Let op het refrein in Psalm 49:13 en 49:21, en op de twee keer dat het woord Sela voorkomt.

Uitleg

Verzen 1-4

In deze vier verzen roept de dichter, die ook profeet is, álle mensen op om naar zijn leerlied te luisteren.

Vers 1

"Hoort dit, alle gij volken." Dit onderwerp gaat iedereen aan. Het gaat over alle mensen, dus spreekt de psalmdichter ook tot alle mensen. Toch denken we er niet graag over na. Wie anderen wil onderwijzen, moet hen dan ook dringend vragen om te luisteren. Als het thema, zoals hier, wijsheid en inzicht is, vraagt een dichter terecht om aandacht. En als de stijl de beknoptheid van een spreekwoord combineert met de schoonheid van poëzie, is de belangstelling snel gewekt.

"Neemt ter ore, alle inwoners der wereld." "Wie oren heeft om te horen, die hore." Mensen in alle windstreken gaat dit aan, want Gods leiding van de wereld volgt overal dezelfde wetten. Het is verstandig om te denken: ik ben een mens, dus alles wat sterfelijke mensen raakt, raakt ook mij. We moeten allemaal voor de rechterstoel verschijnen. Daarom moeten we allemaal serieus luisteren naar heilige vermaningen die ons kunnen helpen ons op die ontzagwekkende dag voor te bereiden. Wie niet wil horen wat hem geleerd wordt, kan niet ontkomen aan het verderf dat hij dan zélf over zich heen haalt, wanneer de Rechter zegt: "Gaat weg van Mij, gij vervloekten."

Vers 2

"Zowel slechten als aanzienlijken, te zamen rijk en arm." Zonen van groten en kinderen van geringen, mannen met veel bezit en mensen die kwijnen in armoede: jullie allen worden opgeroepen te luisteren naar de bezielde zanger. Hij raakt de snaren van zijn harp aan voor een treurig maar leerzaam lied. De eenvoudigen krijgen moed, de hooggeplaatsten een waarschuwing, de rijken worden nuchter en de

armen getroost. Er is voor ieder een nuttige les, als hij die tenminste wil leren.

Onze prediking moet voor alle mensen iets te zeggen hebben, en iedereen moet er oren voor hebben. Alleen de rijken naar de mond praten is goddeloze vleierij. Alleen de armen willen behagen is werken als een volksmenner. De waarheid kan zó gebracht worden dat ze ieders aandacht afdwingt, en verstandige mensen zoeken die aanvaardbare manier van spreken te leren. Rijk en arm komen binnenkort samen in het graf. Dan kunnen ze nu ook best samen komen luisteren. In de vergadering van de doden verdwijnen alle standsverschillen. Dan mogen die verschillen nu ook geen belemmering zijn om samen onderwezen te worden.

Vers 3

"Mijn mond zal enkel wijsheid spreken." De profeet is bezield, en daardoor staat hij boven zichzelf. Hij prijst niet zijn eigen prestaties, maar eert de goddelijke Geest Die in hem sprak. Hij wist dat de Geest van waarheid en wijsheid door hem heen sprak. Wie er niet zeker van is dat zijn boodschap goed is, heeft geen recht om gehoor te vragen. "En de overdenking mijns harten zal vol verstand zijn." Dezelfde Geest Die de oude profeten welsprekend maakte, maakte hen ook bedachtzaam. De hulp van de Heilige Geest was nooit bedoeld om ons eigen verstand overbodig te maken.

De Heilige Geest laat ons niet spreken als de ezelin van Bileam, die alleen geluiden voortbracht en nergens over nadacht. Nee, Hij brengt ons eerst tot overweging en nadenken. Pas daarna geeft Hij ons de tong van vuur om met kracht te spreken.

Vers 4

"Ik zal mijn oor neigen tot een spreuk." Wie wil dat anderen luisteren, begint zelf met luisteren. Zoals de zanger zijn oor naar zijn harp buigt, zo moet de prediker zijn hele ziel in zijn dienst leggen. De waarheid kwam tot de psalmdichter als een gelijkenis. Hij probeerde

die te ontraadselen, zodat iedereen er iets aan had. Hij wilde de waarheid niet in het duister laten. Hij luisterde naar haar stem tot hij haar zo goed begreep dat hij haar kon uitleggen en vertalen in de gewone taal van de mensen.

Toch zou ze voor de velen die niet verlicht zijn een raadsel en een duistere rede blijven. Maar dat lag niet aan de zanger, want hij zegt: "ik zal mijn verborgene rede openen op de harp." De schrijver was geen mysticus die zich thuis voelde in diepe en nevelige zaken. Maar hij was ook niet bang voor de diepste onderwerpen. Hij probeerde de schatten van het duister te openen en parels uit de diepte omhoog te halen. Om aandacht te winnen goot hij zijn spreukenwijsheid in de vorm van een lied. Hij stemde zijn harp op de plechtige toon van zijn onderwerp.

Laten we ons scharen rond deze zanger van de Koning der koningen. Laten we de psalm horen die voor het eerst werd ingezet door de koorleider, toen het koor van de kinderen van Korach in de tempel hun stemmen verhief.

Vers 5

"Waarom zou ik vrezen in kwade dagen, als de ongerechtigen, die op de hielen zijn, mij omringen?" De man van God kijkt rustig vooruit naar donkere tijden. Dan zullen de kwaden die hem op de hielen zaten, tijdelijk de overhand over hem krijgen. Onrechtvaardige mensen worden hier "de ongerechtigen, die op de hielen zijn" genoemd. Ze liggen op de loer voor de rechtvaardigen, als slangen die op de hielen van reizigers mikken. Het zijn dus de kwaden die ons proberen te laten struikelen of tegen te houden. Het is een oude voorspelling dat de slang de hiel van het zaad van de vrouw zou vermorzelen. De vijand van onze zielen doet zijn best die woorden uit te laten komen.

Op een troosteloos stuk van onze weg kan het kwaad sterker en driester worden. Het haalt ons in en valt ons openlijk aan. Wie als een troep wolven achter ons aan liep, kan ons misschien inhalen en om-

singelen. En dan? Zwichten we dan uit lafheid? Worden we een prooi voor hun tanden? God verhoede het! Nee, we zullen zelfs dan niet vrezen. Want wat zijn deze vijanden eigenlijk? Niets anders dan sterfelijke mensen, die zullen omkomen en voorbijgaan. Gelovigen hebben geen enkele echte reden tot schrik. Hun vijanden zijn te onbetekenend om ook maar één rilling van angst waard te zijn.

Zegt de HEERE niet tegen ons: "Ik, Ik ben het, Die u troost; wie zijt gij, dat gij vreest voor den mens, die sterven zal? en voor eens mensen kind, dat hooi worden zal?" Geleerden hebben dit vers ook anders vertaald. Wij blijven liever, als het even kan, bij de erkende vertaling. In dit geval vinden we daarin precies dezelfde betekenis als bij hen die "mijn hielen" weergeven met "mijn belagers".

Vers 6

"Aangaande degenen, die op hun goed vertrouwen." Stel dat de vijanden van de goede mens tot de groten van de aarde behoren. Toch hoeft hij hen niet te vrezen. Arme dwazen, die genoegen nemen met zo'n verrot houvast! Als we onze rots naast de hunne zetten, zou het dwaas zijn om bang voor hen te zijn. Ze mogen luid pochen, wij kunnen het ons veroorloven te glimlachen. Wat als ze zich beroemen op de grote hoeveelheid van hun rijkdom? Wij roemen in onze God. Hun trotse dreigementen jagen ons daarom geen schrik aan.

Veel macht, een hoge positie en groot bezit maken goddeloze mensen in eigen ogen heel belangrijk en tiranniek tegenover anderen. Maar de erfgenaam van de hemel laat zich niet imponeren door hun waardigheid, en niet intimideren door hun hoogmoed. Hij ziet hoe weinig rijkdom waard is. Hij ziet hoe hulpeloos de bezitters ervan zijn op het uur van hun dood. Daarom is hij niet zo laag dat hij bang is voor een eendagsvlieg, een mot, een zeepbel.

Vers 7

"Niemand van hen zal zijn broeder immermeer kunnen verlossen." Met al hun rijkdom bij elkaar kunnen ze geen enkele vriend redden

uit de ijskoude greep van de dood. Ze pochen over wat ze met ons gaan doen. Laten ze eerst maar naar zichzelf kijken. Laten ze hun goud wegen op de weegschaal van de dood en zien hoeveel ze daarmee van de worm en het graf kunnen kopen. In dit opzicht staan de armen op één lijn met hen. Hoe innig ze ook van hun vriend houden, ze kunnen God geen losprijs voor hem geven.

Een koninklijk losgeld zou niets uitrichten. Een Monte Rosa van robijnen, een Amerika van zilver, een wereld van goud, een zon van diamanten: God zou het allemaal volkomen verwerpen. O, pochers, denk niet dat jullie ons bang kunnen maken met jullie waardeloze rijkdom. Ga eerst maar de dood intimideren, voordat jullie mensen bedreigen die onsterfelijkheid en leven in zich hebben.

Vers 8

"Want de verlossing hunner ziel is te kostelijk, en zal in eeuwigheid ophouden." De prijs is te hoog en de koop is hopeloos. Wie met geld een ziel probeert vrij te kopen, zal altijd mislukken. De dood komt, en rijkdom kan hem niet omkopen. De hel volgt, en geen gouden sleutel opent haar kerker. Jullie dreigementen zijn dus ijdel, bezitters van de gele klei! Mensen die de waarde van bezit afmeten aan de sikkel van het heiligdom, vinden jullie kinderspeelgoed niets waard.

Vers 9

"Dat hij ook voortaan geduriglijk zou leven, en de verderving niet zien." Geen prijs kan iemand ervoor betalen dat hij eeuwig blijft leven en de verderving niet ziet. Mensen zijn nu al verzot op goud. Hoe dol zouden ze worden als het het levenselixer kon kopen! Er wordt goud uit de buidel gegooid om de worm te slim af te zijn: het arme lichaam wordt gebalsemd of in een loden kist gesloten. Maar dat is een armzalig voornemen, een regelrechte klucht. De ziel is veel te fijn om vastgehouden te worden. Als ze Gods bevel hoort om door onbekende gebieden omhoog te zweven, laat ze zich niet tegenhouden. Wij

zullen dus nooit bang zijn voor die lage knagers aan onze hielen. Hun geroemde schat blijkt immers zo machteloos om te redden.

Vers 10

"Want hij ziet, dat de wijzen sterven." Iedereen ziet dat. De trotse, vervolgende rijkaard kan er niet omheen. Hij kan zijn ogen niet sluiten voor het feit dat mensen die wijzer zijn dan hij, sterven. Hij weet ook dat hij zelf, met al zijn sluwheid, moet sterven. "Dat te zamen een dwaas en een onvernuftige omkomen." Dwaasheid beschermt niet tegen de dood. De narrenmuts gaat net zo goed van het hoofd als de toga van de student. Vrolijkheid kan het uur van sterven niet wegmaken met een grapje. De dood bezoekt de universiteit, maar spaart ook de kroeg niet.

Onbezonnenheid en domheid komen even zeker aan hun einde als grondige zorg en slopende studie. Sterker nog: de werkelijk wijzen sterven, voor zover het deze wereld betreft. Maar de dwaas heeft een slechter lot. Hij komt om, wordt uit de herinnering gewist, door niemand beweend en door niemand meer gedacht.

"En hun goed anderen nalaten." Geen cent kunnen ze meenemen. Of hun erfgenamen in rechte lijn, wettig geboren, hun bezit erven, of dat het onopgeëist blijft: het maakt niet uit. Hun opgespaarde schatten zijn niet langer van hen. Vrienden kunnen ruziën over hun eigendom, vreemden kunnen het als buit verdelen. Zij kunnen er niets meer aan doen. O, pochers, houd eerst jullie eigen bezit maar vast voordat jullie dromen van het beroven van de zonen van de levende God. Zorg dat jullie schoenen aan de voeten hebben op de donkere pelgrimstocht van de dood, voordat jullie ons in de hielen proberen te bijten.

Vers 11

"Hun binnenste gedachte is, dat hun huizen zullen zijn in eeuwigheid, hun woningen van geslacht tot geslacht." Wie in zijn diepste gedachten nog dwazer is dan hij in zijn woorden durft te zijn, is dwaas in de

hoogste mate. Zulke mensen zijn de wereldlingen: verrotte vruchten, rot tot in de kern. Diep in hun hart denken ze, ook al durven ze het niet te zeggen, dat aardse bezittingen echt zijn en blijven. Dwaze dromers! De vele ruïnes van hun kastelen en landhuizen zouden hun beter moeten leren. Maar ze blijven aan die waan vasthouden. Ze kunnen een luchtspiegeling niet onderscheiden van echte waterstromen. Ze denken dat regenbogen blijven staan en dat wolken de eeuwige heuvels zijn.

"Zij noemen de landen naar hun namen." Dat gebeurt vaak genoeg. Zijn landgoed krijgt de naam van de landeigenaar. Hij kon die naam net zo goed op het water schrijven. Mensen hebben zelfs hele landen naar zichzelf genoemd. Maar wat schieten ze op met dat lege compliment, ook al houden mensen hun naam in gebruik?

Vers 12

"De mens nochtans, die in waarde is, blijft niet." Hij is maar een kostganger voor even en blijft niet eens een nacht. Zelfs als hij in marmeren zalen woont, is zijn opzegging al geschreven. Wie hoog zit, is altijd in groot gevaar. De held van het uur is maar één uur een held. Scepters vallen uit de verlamde handen die ze eens vasthielden. Kronen glijden van schedels als het leven weg is.

"Hij wordt gelijk als de beesten die vergaan." Hij is niet als de schapen die door de Grote Herder behoed worden. Hij is als het opgejaagde dier dat gedoemd is te sterven. Hij leidt een leven als een dier en sterft een dood als een dier. Hij rolt zich in zijn rijkdom, is overladen met genot, wordt vetgemest voor de slacht en sterft als de os in het slachthuis. Wat jammer dat zo'n edel schepsel zijn leven zo onwaardig gebruikt en zo schandelijk eindigt! Voor zover het deze wereld betreft: waarin verschilt de dood van veel mensen van de dood van een hond? Zij dalen neer —

> *"Tot het verachte stof waaruit zij zijn ontsprongen,*
> *Onbeweend, ongeëerd en onbezongen."*

Hoeveel reden hebben godvrezende mensen dan nog voor angst, als zulke redeloze dieren hen aanvallen? Geldt voor hen niet: "Bezit uw zielen in uw lijdzaamheid"? We onderbreken hier, omdat deze strofe het refrein van het lied lijkt te zijn. Als zodanig wordt ze herhaald in Psalm 49:21.

Vers 13

Hun ijdele vertrouwen is geen toevallige afdwaling van het pad van de wijsheid. Het is hun weg, hun gewone en vaste manier van leven. Hun hele leven wordt bepaald door zulke uitgangspunten. Hun levenspad is dwaasheid in de kern. Ze zijn dwaas in merg en been. Van begin tot eind is dierlijkheid hun kenmerk. Kruipende domheid bepaalt hun gedrag.

"Nochtans hebben hun nakomelingen een welbehagen in hun woorden." Wie hen opvolgt, volgt hen ook in hun dwaasheid. Ze halen hun wereldse levensregels aan en vinden hun dolle levensloop de verstandigste manier om te leven. Waarom zien ze aan het mislukken van hun vaders niet dat hun vaders dwaas waren? Nee, een geslacht geeft zijn zwakheid door. Genade is niet erfelijk, maar laaghartige wereldgezindheid gaat van geslacht op geslacht over. Het geslacht van de dwazen sterft nooit uit. Niemand hoeft zendelingen te sturen om mensen te leren regenwormen te zijn. Ze kruipen uit zichzelf naar het stof.

"Sela." Terecht houdt de zanger hier even in. Hij vraagt ons na te denken over de diepgewortelde waanzin van de zonen van Adam. Lezer, grijp deze gelegenheid aan om na te denken over je eigen waanzin.

Vers 14

"Men zet hen als schapen in het graf." Als een stomme, voortgedreven kudde worden ze naar hun ondergang gejaagd en opgesloten binnen de poorten van het verderf. Schapen gaan waarheen ze gedreven worden en volgen hun leider zonder na te denken. Zo worden ook

deze mensen, die ervoor gekozen hebben om deze wereld hun alles te laten zijn, door hun hartstochten voortgedreven tot ze aan het eind van hun reis zijn. Dat eind is de diepte van het dodenrijk. Of, als we onze eigen vertaling volgen, hebben we het beeld van mensen die rustig sterven en in stilte begraven worden. Maar zij worden alleen wakker om zich te schamen op de laatste grote dag.

"De dood zal hen afweiden." De dood is een norse herder, die hen voor zich uit drijft naar de plek waar ze eeuwig zullen grazen. Daar is alles kaal en ellendig. De rechtvaardigen worden geleid door de Goede Herder. Maar de goddelozen hebben de dood als herder, en hij drijft hen naar de hel. De macht van de dood heerst over hen in deze wereld, want ze zijn niet uit de dood in het leven overgegaan. Zo zullen de verschrikkingen van de dood hen in de komende wereld verslinden. In oude verhalen eten norse reuzen mensen die ze hun grotten in lokken. Zo voedt ook de dood, het monster, zich met het vlees en bloed van de machtigen.

"En de oprechten zullen in dien morgenstond over hen heersen." De arme heiligen waren eens de staart, maar als de dag aanbreekt, zullen ze het hoofd zijn. Zondaars heersen tot de avond valt. Hun eer verwelkt in de avond, en in de morgen zien ze hun positie volledig omgekeerd. Voor de oprechten is dit de zoetste gedachte: de "morgen" die hier bedoeld wordt, luidt een eindeloze, onveranderlijke dag in. Wat een kwelling zal het zijn voor de trotse wereldling, wanneer de Rechter van de hele aarde zijn ochtendzitting houdt! Dan ziet hij de man die hij verachtte hoog in de hemel verheven, terwijl hij zelf wordt weggeworpen.

"En het graf zal hun gedaante verslijten, elk uit zijn woning." Alle glans die de goddelozen hadden, verdwijnt in het graf. Gestalte en bevalligheid vallen van hen af. De worm richt een treurige verwoesting aan onder al hun schoonheid. Zelfs hun laatste woonplaats, het graf, kan de overblijfselen die eraan zijn toevertrouwd niet beschermen. Hun lichamen lossen op. Er blijft geen spoor over van hun ster-

ke ledematen en hoge hoofden, geen teken van overgebleven schoonheid. De schoonheid van de rechtvaardigen is nog niet geopenbaard. Ze wacht op haar openbaring. Maar alle schoonheid die de goddelozen ooit zullen hebben, staat in dit leven in volle bloei. Ze zal verwelken, verbleken, vergaan, verrotten en helemaal verdwijnen. Wie zou dan nog de trotse zondaar benijden of vrezen?

Vers 15

"Maar God zal mijn ziel van het geweld des grafs verlossen." Uit die tijdelijke rustplaats zullen we te zijner tijd opstaan, levend gemaakt door goddelijke kracht. Net als ons opgestane Hoofd kunnen wij niet door de boeien van het graf worden vastgehouden. De verlossing heeft ons bevrijd uit de slavernij van de dood. Rijkdom kon de mens geen verlossing bieden, maar God heeft die gevonden in het bloed van Zijn dierbare Zoon. Onze Oudste Broer heeft God een losprijs betaald, en wij zijn de vrijgekochten van de HEERE. Vanwege deze verlossing door betaling zullen we zeker ook met kracht worden verlost uit de hand van de laatste vijand.

"Want Hij zal mij opnemen." Hij zal mij uit het graf halen en opnemen in de hemel. Van mij wordt misschien niet gezegd wat van Henoch: "Hij was niet meer; want God nam hem weg." Toch zal ik dezelfde heerlijke staat bereiken. God zal mijn geest opnemen. Mijn lichaam zal slapen in Jezus, tot het, opgewekt in Zijn beeld, ook in heerlijkheid wordt opgenomen. Wat staat zo'n hoop oneindig hoog boven alles waarop onze onderdrukkers kunnen roemen! Dit is iets om bij stil te staan. Laten we dus opnieuw pauzeren, op bevel van de zanger, die hier een Sela inlast.

Vers 16

In deze slotverzen wordt de psalmist prediker. Hij geeft ons vermaningen die hij zelf in de praktijk heeft geleerd. "Vrees niet, wanneer een man rijk wordt." Laat het je niet bezighouden en geen zorgen baren dat goddelozen succes hebben. Stel geen vragen bij Gods recht-

vaardigheid en laat geen somber voorgevoel je gemoed verduisteren. Tijdelijke voorspoed is veel te onbeduidend om er wakker van te liggen of je er het hoofd over te breken. Laat de honden maar hun botten houden en de zwijnen hun spoeling. “Wanneer de eer van zijn huis groot wordt.” Ook als de zondaar en zijn gezin hoog in aanzien staan en ver boven anderen uitsteken, maakt dat niets uit.

Te zijner tijd komt alles weer recht. Alleen mensen met een waardeloos oordeel gaan iemand méér bewonderen omdat zijn landerijen groter zijn. Wie om zulke onzinnige redenen zo hoog wordt aangeslagen, vindt al snel zijn eigen niveau terug, zodra waarheid en gerechtigheid op de voorgrond komen en aan het licht treden.

Vers 17

“Want hij zal in zijn sterven niet met al medenemen.” Zijn akkers heeft hij maar in pacht, en de dood maakt een eind aan die pachttijd. Door de rivier van de dood moet ieder mens naakt heen, zonder kleren of bagage. Geen lapje van zijn kleren, geen cent van zijn schat, geen greintje van zijn eer kan de stervende wereldling meenemen. Waarom zouden we ons dan zorgen maken en ons druk maken om zo vluchtige voorspoed, die toch zo snel voorbij is? “Zijn eer zal hem niet nadalen.” Terwijl hij daalt en daalt en daalt, voor altijd, volgt hem geen enkel eerbewijs en geen enkel bezit.

Adellijke titels zijn in het graf niets waard; ze gelden daar niet meer. Zijne Edelachtbare, Zijne Hoogheid, Zijne Lordschap en Zijne Genade: ze zullen hun titels allemaal lachwekkend vinden in de tombe. De hel kent geen adel. Fijnbesnaarde, kieskeurige zondaars zullen ontdekken dat het eeuwige vuur geen ontzag heeft voor hun aanstellerij en verfijning.

Vers 18

“Hoewel hij zijn ziel in zijn leven zegent.” Hij verklaarde zichzelf gelukkig. Hij had zijn goede dingen in dit leven gehad. Zijn hoofddoel was zichzelf te zegenen, en de lofzang van vleiers beviel hem uitste-

kend. “En zij u loven, omdat gij uzelven goed doet.” De meeste mensen aanbidden succes, hoe het ook is behaald. Op de kleur van het winnende paard let niemand, hoe het ook gewonnen heeft; het gaat om de winnaar, en dat is genoeg.

“Zorg voor nummer één” is de bekende levenswijsheid van de wereld. Wie zich eraan houdt, heet “een slimme jongen”, “een fijn zakenman”, “een nuchtere, scherpe handelaar”, “iemand met zijn hoofd op de goede plaats”. Verdien geld en je bent “een achtenswaardig man”, “een gegoed burger”. Je huis wordt “een vooraanstaand handelshuis van de stad” of “een van de beste families van het graafschap”. Goed doen levert roem in de hemel op, maar jezelf goed doen geldt bij wereldse mensen als verstandig.

Toch volgt geen enkele wereldse gelukwens de miljonair op zijn laatste weg. Ze zeggen dat hij stierf met bergen geld, maar wat zegt dat nog tegen het dove, koude oor van de dood? De bankier rot net zo snel als de schoenpoetser, en de edelman vermolmt net zo goed als de bedelaar. Helaas, arme rijkdom! Je bent niet meer dan de regenboogkleur op een zeepbel, de tint die de ochtendnevel geel kleurt zonder er iets aan toe te voegen.

Vers 19

“Zo zal zij toch komen tot het geslacht harer vaderen.” Waar de vorige generaties liggen, zal ook de huidige slapen. De voorouders wenken hun zonen naar hetzelfde land van de vergetelheid. Sterfelijke vaders brengen geen onsterfelijke kinderen voort. Zoals onze voorouders zijn heengegaan, zo gaan ook wij. “Tot in eeuwigheid zullen zij het licht niet zien.”

Naar deze bovenwereld keert de dode wereldling nooit terug om zijn landgoederen te bezitten en van zijn waardigheid te genieten. Hij moet liggen onder de doden, in dikke duisternis, waar geen vreugde of hoop hem bereikt. Van al zijn schatten blijft niet genoeg over om één armzalige kaars te kopen. De gloed van zijn glorie is voorgoed

gedoofd en er is geen vonk meer om hem op te beuren. Hoe zouden wij dan met angst of afgunst kunnen opzien naar zo'n ongelukkige, een arme ziel die tot zoveel ellende is gedoemd?

Vers 20

Het lied sluit af met het refrein: "De mens, die in waarde is, en geen verstand heeft, wordt gelijk als de beesten, die vergaan." Verstand maakt het verschil tussen mensen en dieren. Maar wie de hoogste wijsheid niet wil volgen en, net als dieren, alles in dit leven zoekt, krijgt een einde dat even armzalig en oneervol is als dat van wild dat op de jacht is neergeschoten of in het slachthuis is afgemaakt. Van de hoogste top van wereldse eer naar de diepste put van de dood is het maar één stap. Meer is er niet nodig.

Het allertreurigste van alles is nog dit. Mensen lijken wel op dieren in alle vernedering van het vergaan, maar niet in de rust die het vergaan van een dier met zich meebrengt. Want helaas, er staat geschreven: "Dezen zullen gaan in de eeuwige pijn." Zo eindigt het lied van de dichter-zanger. Voor de rechtvaardigen is dit thema een grote troost, voor de wereldlingen is het vol waarschuwing. Luister toch, rijk en arm! Geef gehoor, volken van de aarde!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Het is vreemd en opvallend dat twee psalmen die zo dicht bij elkaar staan als deze en Psalm 45, en alleen deze twee, een voorafschaduwing zijn van twee werken van Davids zoon: deze van Prediker, die andere van Hooglied. — J. M. Neale.

Vers 2

In deze psalm roept David als het ware alle mensen bijeen en deelt hij hen daarna in groepen in. In het tweede vers roept hij hen op: "Hoort

dit, alle gij volken! neemt ter ore, alle inwoners der wereld." In het derde vers deelt hij hen in: "slechten" en "aanzienlijken", "te zamen rijk en arm". Het Hebreeuwse woord voor "aanzienlijken" is bene ish, zonen van Ish, en voor "slechten" bene Adam, zonen van Adam. Vertalen we de tekst woord voor woord, dan staat er: zonen van mensen en zonen van mensen.

Want zowel "zonen van Adam" als "zonen van Ish" wordt weergegeven met "mensenkinderen". Worden ze echter tegenover elkaar gezet, dan betekent het ene laag en het andere hoog. Zo hebben onze vertalers het naar de zin overgebracht: niet "mensenkinderen en mensenkinderen", maar "slechten als aanzienlijken". Junius vertaalt op dezelfde manier, alleen met meer woorden: zowel zij die van eenvoudige mensen geboren zijn als zij die van aanzienlijken afstammen. — Joseph Caryl.

Vers 4

"Ik zal mijn oor neigen tot een spreuk." Dat wil zeggen: ik zal aandachtig luisteren, zodat ik niets onbevallig zing. Het beeld komt van musici, die hun oor dicht bij de harp houden om na te gaan of de klank zuiver is. — Victorinus Bythner.

Vers 5

"Waarom zou ik vrezen in kwade dagen, als de ongerechtigen, die op de hielen zijn, mij omringen?" Wie vol is van jaren, komt steeds dichter bij zijn geluk. Zulke mensen hebben hun reis volbracht en zien de haven al liggen. De voorraad van de natuur is op, haar schatkist is leeg. De goede mens daalt dan niet zozeer in het graf af als wel dat hij erin valt, en vanuit het graf rijst hij op naar de hemel, naar eeuwige zaligheid. Zou hij daarvan ontdaan zijn? Zou hij daarvan schrikken? Zou hij bang zijn om gelukkig gemaakt te worden? Als ik me niet vergis, is dit wat de psalmist bedoelt.

Meestal worden deze woorden uitgelegd als slaande op zijn levensweg in het algemeen. Mij lijkt dat ze vooral slaan op de rampen

die bij zijn ouderdom horen. Want “de kwade dagen” zijn de ouderdom, en de wijze noemt ze ook zo, in Pred. 12:1. Zoals de hiel het uiterste deel van het lichaam is, zo wijst ze hier op het laatste deel van iemands leven, zijn afnemende jaren. En “ongerechtigheid” (zoals dat woord bij de Hebreeën soms wordt gebruikt) betekent hier een kwaad dat als straf komt, en staat voor de zwakheden en het verval aan het eind van het leven.

De ware zin van de woorden van de psalmist is dus deze: nu, in mijn laatste dagen, laat ik me niet neerdrukken door angst en zwaarmoedigheid. Want ik kom dichter bij mijn geluk. Mijn afnemende jaren leveren mij uit aan de dood, en de dood draagt mij over aan het eeuwige leven. Dat is een reden tot blijdschap, niet tot vrees. Daarom beschouw ik mijn laatste dagen als het meest begerenswaardige deel van heel mijn leven. — John Edwards, D.D. (1637–1716), in “The Theologia Reformata”.

Vers 5

“Waarom zou ik vrezen in kwade dagen, als de ongerechtigen, die op de hielen zijn, mij omringen?” (Engels: “de ongerechtigheid van mijn hielen”) Dat wil zeggen: wanneer mijn zonden en tekortkomingen in wat ik gedaan heb me te binnen schieten, of me als tuchtiging worden opgelegd. Elk mens heeft wel wat ongerechtigheid aan zijn hielen. Zoals er vuil aan onze hielen blijft kleven terwijl we door een vuile wereld lopen, zo zit er wat vuil, wat bezoedeling aan al onze daden. Dat mogen we “de ongerechtigheid van onze hiel” noemen. — Joseph Caryl.

Vers 5

“Als de ongerechtigen, die op de hielen zijn, mij omringen?” Samen met bisschop Lowth, de beroemde Michaëlis, bisschop Hare en een groot aantal andere uitleggers neig ik sterk tot de gedachte dat ((Hebr.)), vertaald met “die op de hielen zijn”, gezien moet worden als het tegenwoordig deelwoord van het werkwoord ((Hebr.)): uit de

plaats dringen, bedrieglijk handelen, bedriegen, iemand bij de hiel vasthouden, enzovoort. Is dat juist, dan moet de vertaling luiden:

> *Waarom zou ik vrezen in de dagen van tegenspoed,*
> *De ongerechtigheid van mijn verdringers, die mij omringen?*

De Syrische en de Arabische vertaling lezen, net als dr. Kennicott:

> *Waarom zou ik vrezen op de kwade dag,*
> *Wanneer de ongerechtigheid van mijn vijanden mij omringt?*

— *John Morison.*

Verzen 5-9

> *Waarom zou ik het kwade uur vrezen,*
> *Nu wrede vijanden in een hinderlaag liggen,*
> *Die zwelgen in hun trotse macht*
> *En op hun opgehoopte rijkdom bouwen?*
>
> *Wie kan het losgeld voor een broeder betalen*
> *Of Gods eeuwig vonnis veranderen?*
> *Welke hand kan de dood zijn prooi ontrukken,*
> *zijn feestmaal uit het vermolmde graf?*

Uit “The Psalter, or Psalms of David, in English verse. By a member of the University of Cambridge” (Benjamin Hall Kennedy, D.D.), 1860.

Vers 6

“Aangaande degenen, die op hun goed vertrouwen; en op de veelheid huns rijkdoms roemen.” Hier zien we de rijke mens die vertrouwt én roemt. Wat een vertrouwen! Dat is werkelijk een zeer groot vertrouwen, een vertrouwen dat uitloopt op roemen! Wie zich op God beroemt, heeft de hoogste trap van geloof in God bereikt. Zo’n geloof hebben deze mensen in hun fijne goud: ze beroemen zich erop. — Joseph Caryl.

Vers 6

"Die op hun goed vertrouwen." *De zelfspraak van de gierigaard.* Geloof me, de tijden zijn zwaar en gevaarlijk, en niemand kan nog zomaar op een ander rekenen. De liefde is bekoeld en vrienden zijn onbetrouwbaar. Een lege beurs zit vol verdriet en holle zakken maken een zwaar hart. Armoede is een maatschappelijke pest. Ze jaagt vrienden en familie weg en laat ons achter met een "Heere, ontferm U onzer." Het is een ziekte die erg aanstekelijk en besmettelijk is en vaker wordt gemeden dan genezen. Het beste tegengif is engelwortel en voorzienigheid, en het beste hartsterkende middel is aurum potabile, drinkbaar goud.

Goud op de nuchtere maag is een beproefd geneesmiddel. Schulden zijn slechte lichaamssappen en lopen uiteindelijk uit op gevaarlijke verstoppingen. Lenen is pure uitputting van het levenssap, en als dat op is, blijft er van de patiënt niets over. Laat anderen maar hun vertrouwen stellen op de beloften van hovelingen, op de diensten van vrienden, op de gunsten van vorsten. Geef mij maar dat speeltje dat goud heet, geef mij dat ding dat geld heet. O gezegende Mammon, wat is jouw alles beheersende aanwezigheid zoet voor mijn bloeiende ziel! In ballingschap ben je mijn dierbare metgezel, in gevangenschap mijn kostbare losprijs.

In angst en kwelling ben je mijn heerlijke rust, in ziekte mijn gezondheid, in verdriet mijn enige vreugde, in alle nood mijn enige houvast. Deugd moet voor jou buigen. Ja, zelfs genade, als ze niet gekruid is met jouw zoetheid, zou de rechtvaardige smaak van de mensenkinderen tegenstaan. Kom dan, mijn ziel, overleg, bedenk, ontwerp. Trek over zee en land. Laat geen waagstuk onbeproefd, geen pad onbetreden, geen tijd ongebruikt. Gun je ogen geen slaap en je hoofd geen rust. Verwaarloos je vraatzuchtige buik, ontkleed je rug. Bedrieg, verraad, zweer en zweer vals om zo'n vriend te winnen.

Ben je laag van geboorte? Goud maakt je eervol. Zwak van macht? Goud maakt je gevreesd. Heb je weinig vrienden? Goud maakt ze tal-

rijk. Is je zaak slecht? Goud werft pleitbezorgers voor je. Wijsheid is een uitstekende hulp, zeker, als ze maar deze kant op buigt. En geleerdheid is een fraai sieraad, als ze niet te veel kost. Maar met permissie: ze zijn slechts bezit voor de duur van dit leven. Eeuwig goud echter, goed belegd, zegent niet alleen je dagen, maar ook je kinderen die je overleven, van geslacht op geslacht. Kom, kom, laat anderen hun hoofd vullen met duur gekochte slimheid, hun penningen omzetten in kostbare liefdadigheid en hun hart volstoppen met onvruchtbare vroomheid.

Laat hen alles verliezen om hun ingebeelde geweten te redden, en zichzelf thuis tot bedelaar maken om elders voor eerlijk te worden aangezien. Vul jij je zakken en je schuren, leg voor vele jaren voorraad aan, en neem rust. — Francis Quarles, in "The Covetous Man's Care."

Vers 6

De vorm van geld past goed bij zijn aard. Het wordt immers rond geslagen, omdat het zo graag bij een mens wegrolt. Vuur, dieven, water en talloze andere oorzaken verteren rijkdom en maken de bezitters arm, al hebben ze miljoenen en bergen goud. Maar stel dat het tegen zijn aard in bij iemand blijft. Ook dan kan die mens niet bij zijn bezit blijven. Hij moet het achterlaten, of hij wil of niet, zoals de psalmist zegt in Ps. 49:18: "Hij zal in zijn sterven niet met al medenemen, zijn eer zal hem niet nadalen." Zo maakt de dood met geweld een einde aan de band tussen de rijke en zijn bezittingen, wanneer tot hem gezegd wordt: "Gij dwaas! in dezen nacht zal men uw ziel van u afeisen."

De rijke slaapt, zegt Job heel treffend, en wanneer hij zijn ogen opent, is er niets. Het gaat een rijke bij zijn dood zoals een slaper die uit zijn droom ontwaakt. Wie droomt dat hij een rijke buit vindt of bezit, is buitengewoon blij. Maar als hij wakker wordt, heeft hij niets en ziet hij dat het maar een droom was. Dan is hij bedroefd. Zo leek de rijke in zijn leven iets te bezitten, maar op zijn sterfdag verdwijnt

alles als het beeld uit een droom, en dat doet pijn. — J. D., in "The Threefold Resolution," 1608.

Vers 6

Wie klopt brutaler aan de hemelpoort om binnengelaten te worden dan zij die Christus zal afwijzen als werkers der ongerechtigheid? O, wat een zelfbedrog! Caligula maakte zich nooit belachelijker dan toen hij als god vereerd wilde worden terwijl hij meer als een duivel leefde. Bewijs eerst, om Gods wil, dat jullie mensen zijn en geen beesten, voordat jullie willen dat anderen jullie voor christenen houden. Met jullie beestachtige leven doen jullie het tegendeel. Praat dus niet over jullie hoop op zaligheid zolang jullie schandelijke leven de tekenen van verdoemenis draagt.

Was de weg naar de hemel zo gemakkelijk, dan hebben de heiligen zich door alle eeuwen heen schromelijk vergist, dat ze zich zoveel moeite getroostten om hun begeerten te doden en hun zinnelijke lusten niet te volgen. Dat kan ik je wel verzekeren. Waarom hebben zij zoveel zweet verspild in hun ijverige dienst aan God, en zoveel tranen omdat ze Hem niet beter konden dienen, als ze naar de hemel hadden kunnen gaan zoals deze mensen hopen te doen?

Die monnik oordeelde veel gezonder. Hij predikte in een vastentijd in Rome, waar enkele kardinalen en veel andere hooggeplaatsten aanwezig waren, en begon zijn preek abrupt en ironisch met deze woorden: Sint Petrus was een dwaas, Sint Paulus was een dwaas en alle eerste christenen waren dwazen. Want zij dachten dat de weg naar de hemel liep over gebeden en tranen, waken en vasten, strenge versterving en het opgeven van de praal en glorie van deze wereld. Maar u brengt hier in Rome uw tijd door met bals en maskerades, u leeft in pracht en hoogmoed, in wellust en overdaad, en toch noemt u uzelf goede christenen en hoopt u zalig te worden. Maar uiteindelijk zult u de dwazen blijken, en zij de wijzen te zijn geweest. — William Gurnall, Lijkrede voor Lady Mary Vere, 1671.

Verzen 6-10

David spreekt over mensen die op hun bezit vertrouwen en roemen op hun grote rijkdom. Rijke mensen kunnen veel, maar er is iets wat zij niet kunnen: niemand van hen kan zijn broeder verlossen of God een losprijs voor hem geven. Waarvan kan een rijke zijn broeder niet verlossen? Dat geldt voor de geestelijke verlossing, de verlossing van de ziel, en die ligt nog het verst buiten het bereik van de rijke. Geld vermag daar niets: "Dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt … maar door het dierbaar bloed van Christus." 1 Petr. 1:18, 19.

Maar de psalmist heeft het over een lagere verlossing, waar alle rijkdom van de mens niet bij kan: "Niemand van hen zal zijn broeder immermeer kunnen verlossen; hij zal Gode zijn rantsoen niet kunnen geven; want de verlossing hunner ziel" (dat is van hun persoon uit het graf) "is te kostelijk, en zal in eeuwigheid ophouden." Dat hij het over hun verlossing uit het graf heeft, staat duidelijker in Ps. 49:10: "dat hij ook voortaan geduriglijk zou leven, en de verderving niet zien."

Jezus Christus heeft ons niet verlost zodat we eeuwig zouden leven zonder de verderving te zien. Dat was het voorrecht van Jezus Christus, onze Verlosser: Hij zag de verderving niet. Maar Hij heeft ons niet verlost opdat wij de verderving niet zouden zien. Hij heeft ons verlost om eeuwig in de hemel te leven, bij Hem. Niet om eeuwig op aarde te leven, of in het graf aan de verderving te ontkomen.

Want, zoals Ps. 49:11 zegt, "hij ziet, dat de wijzen sterven, dat te zamen een dwaas en een onvernuftige omkomen, en hun goed anderen nalaten." Het is alsof hij zegt: geen van beide soorten mensen kon van hun rijkdom dit gebruik of dit voordeel maken, namelijk zichzelf vrijkopen van de gang naar het graf. Want als ze dat konden, zouden ze alles aan die aankoop hebben besteed. Maar ze konden het niet, dus laten ze hun bezit aan anderen na. — Joseph Caryl.

Vers 7

"Niemand van hen zal zijn broeder immermeer kunnen verlossen", enzovoort. Sommige dieren die aan God gewijd waren, konden voor een bepaald bedrag worden vrijgekocht. Maar voor het losgeld van een mensenziel kon nooit een prijs worden vastgesteld, hoeveel iemand ook wilde bieden. Dat er toch ooit zo'n losprijs zou komen, had het geloof van de kerk altijd verwacht: "Hij zal Israel verlossen van al zijn ongerechtigheden." Ps. 130:8. — W. Wilson, D.D.

Vers 8

"Want de verlossing hunner ziel is te kostelijk, en zal in eeuwigheid ophouden." In dat oordeel geldt: tranen helpen dan niet meer en gebeden worden niet verhoord. Beloften worden niet aangenomen en bekeren is te laat. Rijkdom, eretitels, scepters en kronen zullen nog veel minder uitrichten.

Het onderzoek zal bovendien zo grondig en zo eerlijk en nauwkeurig zijn dat geen enkele lichtvaardige gedachte en geen enkel ijdel woord wordt vergeten (tenzij je er in je leven spijt van hebt gehad). De Waarheid Zelf heeft immers niet voor de grap, maar in volle ernst gezegd dat de mensen van elk ijdel woord dat zij gesproken hebben, rekenschap zullen afleggen op de dag van het oordeel.

O, hoeveel mensen zondigen nu nog met groot genoegen, ja met gretigheid, alsof we een god van hout of steen dienden die niets ziet en niets kan doen! Zij zullen dan verbijsterd, beschaamd en sprakeloos zijn. Dan is het afgelopen met de vrolijke dagen die je nu hebt. Je wordt overspoeld door eeuwige duisternis, en in plaats van je genoegens wachten je eeuwige pijnen. — Thomas Tymme.

Vers 8

Want het kost meer om hun zielen vrij te kopen; daarom moet hij het voor altijd laten rusten, dat kan hij zich nooit veroorloven. — Vertaling van het Gebedenboek.

Vers 8

"En zal in eeuwigheid ophouden." Dat betekent: met rijkdom kom je voor altijd tekort om dit te bereiken. Rijkdom heeft altijd tekortgeschoten en zal altijd tekortschieten. Dat blijft zo, wat we ook proberen. Er is geen enkele hoop dat het ooit genoeg zal zijn, hoe hoog we het bedrag ook opvoeren en hoe gunstig we de voorwaarden van de koop ook maken. Bezit of geld kan hier niets aan bijdragen, op geen enkele manier.

De hele zaak is volkomen uitzichtloos, als het gaat om de kracht van geld om één mens uit het graf te redden. Rijkdom moet er altijd in falen een mens van de dood te redden. Het woord dat hier met "ophouden" is vertaald, is het Hebreeuwse chadal. Het betekent: laten varen, stoppen, tekortschieten. Zie Gen. 11:8; Ex. 9:34; Jes. 2:22. — Albert Barnes.

Vers 11

"Hun binnenste gedachte is, dat hun huizen zullen zijn in eeuwigheid." Hieraan zie je wat onze daden werkelijk betekenen. We maken God niet tot ons deel, maar vertrouwen op onze overvloed aan rijkdom. Dat is onze binnenste gedachte, wat ons hart zegt: "Jij bent mijn god." Eigenlijk zeggen we dan tegen ons geld: jij bent mijn vertrouwen, mijn hoop en mijn vreugde. Jij staat me bij als al het andere ophoudt en wegvalt. Jij laat mij geen gebrek lijden en mij niet in het ongelijk stellen, zolang jij er maar bent. Dat zijn de verborgen uitspraken van ons hart, die we nooit hardop zouden zeggen.

Christenen! Veel mensen kunnen als redenaars flink uitvaren tegen de ijdelheid van alles wat geschapen is. Ze praten even laatdunkend over geld als anderen en zeggen: "We weten wel dat het maar een beetje gezuiverde aarde is." Maar hun hart hangt eraan vast. Ze vinden het moeilijk om het los te laten voor God, of wanneer God er duidelijk om vraagt.

Wie goede woorden over God spreekt, vertrouwt daarom nog niet op God. Dat laat zien hoe we onszelf kunnen misleiden. Zo ontslaat ook kwaad spreken over aardse rijkdom ons niet van het vertrouwen erop. Er is een verschil tussen redeneren als een redenaar en handelen als een christen. — Thomas Manton.

Vers 11

"Hun binnenste gedachte." Als goede gedachten jouw diepste gedachten zijn, als (zoals we zeggen) het beste onderaan ligt, dan denk je juist en ben je rechtvaardig. Want zoals de diepste gedachten van wereldse mensen wereldse gedachten zijn en die van goddelozen goddeloze gedachten, zo zijn de diepste gedachten van goede mensen goede gedachten.

De Heilige Geest merkt over wereldse mensen iets opmerkelijks op: hun binnenste gedachte is dat hun huizen zullen blijven bestaan in eeuwigheid, enzovoort. Waarom staat dat er? Bestaat er dan een gedachte die niet binnenin zit? Nee, maar dit is de bedoeling. Zulke mensen hebben soms wel een paar zwevende gedachten over hun sterfelijkheid, over de ijdelheid en vergankelijkheid van alles wat van deze wereld is. Maar die drijven als het ware bovenop. Ze laten die gedachten niet in hun hart zinken en niet tot op de bodem doordringen.

Wat daar wél woont, zijn gedachten zoals onze Zaligmaker die beschrijft bij de man die bij zichzelf dacht: "Ziel! gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink, wees vrolijk." Luk. 12:19. Let op die woorden: "hij overleide bij zichzelven." Er zijn nog andere gedachten die soms aan de deur van het hart van zo'n wereldmens kloppen, ja zelfs door zijn ramen naar binnen kijken. Zo begon Paulus' preek tot Felix' hart door te dringen, en deed hem sidderen.

Maar binnenin zitten andere gedachten. Kunnen die de goede gedachten niet helemaal buitensluiten, dan houden ze die in elk geval

tegen om een echte, diepe indruk op het hart te maken. Deze gedachten nestelen zich als het ware in de wortels van het hart, om te voorkomen dat andere gedachten daar komen. Juist die diepe gedachten noemt de Schrift de binnenste gedachten, zoals de psalmdichter zegt in Ps. 64:7: "Het binnenste eens mans, en het diepe hart." — Faithful Teat, in "Right Thoughts the Righteous Man's Evidence", 1666.

Vers 11

"Zij noemen de landen naar hun namen." God maakt dwazen van hen. Want hoe weinigen komen verder dan het derde geslacht? Hoe weinig huizen zijn er waarvan het kind of kleinkind kan zeggen: "Dit was van mijn grootvader en mijn overgrootvader"? Hoe weinig huizen zijn er waarvan de huidige bewoners kunnen zeggen: "Mijn voorvader woonde hier, en dit waren zijn landerijen"? Trek door een heel land: weinigen kunnen het zeggen.

Als mensen bouwen, bouwen ze behalve op aarde ook luchtkastelen. Ze hebben hun dromen en plannen. Nu bouw ik voor mijn kind en voor het kind van mijn kind. Maar God gooit roet in het eten. Ze krijgen geen nageslacht, of door duizend dingen die in de wereld gebeuren loopt het toch anders.

De tijd is kort en de gedaante van deze wereld gaat voorbij. Dat wil zeggen: de gebouwen gaan voorbij, het bezit gaat voorbij, alles hier gaat voorbij. Koop daarom alsof je het niet bezit. Koop zo dat we het beste bezit in de hemel niet verwaarlozen, en bezit deze dingen zo dat we er zelf niet door worden bezeten en beheerst. — Richard Sibbes.

Vers 11

De heer A. was een welgestelde boer in Massachusetts van ongeveer zestig jaar. Zijn grootste en bijna enige hartstocht in het leven was bezit verwerven. Zijn buurman B. had een klein boerderijtje dat te dicht in het midden van A.'s uitgestrekte gebied lag. Het was een vlek

in zijn uitzicht en verstoorde de nette vorm van zijn land. Naar zijn mening moest hij het dus wel bij zijn andere bezit voegen, anders was zijn bezit niet compleet.

B. kwam in geldnood en werd gedagvaard. Er volgden vonnissen en bevelen tot executie. A. dacht nu dat hij het land zou krijgen. Maar de ene executie na de andere werd geregeld, en uiteindelijk werd de schuld afgelost zonder dat het land werd verkocht. Toen A. hoorde dat de laatste executie was betaald en daarmee zijn hoop op het land was vervlogen, riep hij uit: "Nou, B. is een oude man en kan niet lang meer leven. Als hij sterft, kan ik het stuk kopen." B. was achtenvijftig, A. was zestig! Lezer, verwacht jij ooit te sterven? — K. Arvine, Cyclopaedia of Moral and Religious Anecdotes.

Vers 11

"Ik heb zulke landen gekocht", zegt een ander, "en ik heb er zo'n goed bewijs van eigendom voor, dat ze vast voor altijd van mij en mijn erfgenamen blijven." Zo iemand bedenkt nooit dat alles hier beneden elke dag onderhevig is aan eb en vloed, aan wendingen en wisselvalligheden. Zo'n man rekent zich rijk en veilig, maar niets hier beneden staat vast. — Joseph Caryl.

Vers 11

Hoe vluchtig aardse bezittingen zijn, zie je goed aan het leven van William Beckford. En hoe kortstondig prachtige bouwwerken zijn, zie je in de ruïne van zijn beroemde Babel, Fonthill Abbey. Byron bezong Beckfords paleis in Spanje in woorden die precies op Fonthill passen:

> *"Daar ook, jij Vathek, Engelands rijkste zoon,*
> *Vormde eens je paradijs, zonder te beseffen*
> *Dat, wanneer ongebreidelde rijkdom haar machtigste werk heeft gedaan,*
> *De zachtmoedige Vrede altijd wellustige verlokkingen placht te ontvluchten.*

> *Hier woonde jij; hier maakte jij plannen voor genot,*
> *Onder het altijd schone voorhoofd van die berg daarginds.*
> *Maar nu, als iets waarover mensen geen zegen spreken,*
> *Is je feeënverblijf even eenzaam als jij!*
>
> *Hier laat het reuzenonkruid nauwelijks een doorgang vrij*
> *Naar verlaten zalen en wijd open poorten;*
> *Nieuwe lessen voor wie nadenkt, over hoe*
> *IJdel de genoegens zijn die de aarde biedt,*
> *Weldra tot wrakhout weggespoeld door het ruwe getij van de tijd!*"
>
> — C. H. S.

Verzen 11, 12

"Zij noemen hun *gronden* naar hun namen. Maar de *grondeling*, in het midden van den luister, blijft niet." In Ps. 49:12 staat in het Hebreeuws het woord voor "gronden". In Ps. 49:13 staat het woord voor "grondeling". Dat is een bewuste herhaling en woordspeling. Doordat men hier niet op lette, is de plaats niet helemaal begrepen. — John Mason Good.

Vers 12

"De mens nochtans, die in waarde is, blijft niet." De rabbijnen lezen het zo: "Adam, die in eer was, bleef geen nacht." Het Hebreeuwse woord voor "blijven" betekent: "overblijven" of "overnachten". Adam heeft in het paradijs dus kennelijk geen enkele nacht doorgebracht. Zo kort duurde de eer van de eerste mens. — Thomas Watson, Body of Divinity.

Vers 13

"Deze hun weg is een dwaasheid van hen; nochtans hebben hun nakomelingen een welbehagen in hun woorden." Meester Baxter zegt hier iets heel goeds over in zijn "Saints' Everlasting Rest", een bijzonder uitgelezen boek. De adel leert haar kinderen het plezier na te ja-

gen en het gewone volk leert zijn kinderen het gewin. Jongeren volgen graag de ouderen.

Dit is hun weg, hun dwaasheid. Zelfs de heidenen keuren dit af, en toch letten christenen er niet op. Dat is beschamend voor ons. De wijsgeer Crates zei dat hij het liefst, als het kon, op de hoogste plek van de stad zou klimmen en daar luid zou roepen:

"Wat bedoelen jullie toch, heren, en waar rennen jullie halsoverkop heen? Jullie zorgen en tobben zo veel als je maar kunt om bezit bijeen te schrapen en rijkdom op te bouwen. Intussen geven jullie weinig of niets om je kinderen, aan wie jullie al die rijkdom moeten nalaten! Geven de meesten niet meer om het uiterlijke welzijn van hun kinderen dan om de gezondheid van hun innerlijke mens?" — J. Votier, Survey of Effectual Calling, 1652.

Vers 13

"Deze hun weg is een dwaasheid van hen." Hoe dwaas een mens is, zie je zelden zo goed als wanneer hij druk bezig is met niets: veel geschreeuw en weinig wol. Zo ging het met dat ijdele ventje, een echte gewichtigdoener, dat zich aan Alexander vertoonde. Hij had er veel tijd en moeite aan besteed en schepte op dat hij een erwt door een klein gaatje kon gooien. Hij verwachtte een grote beloning. Maar de koning gaf hem slechts een schepel erwten, een beloning die paste bij zijn ijverige nalatigheid, of zijn drukke ledigheid.

Dingen die ijdel en leeg zijn, verdienen onze zorg en inzet niet. Daar gaat ons leven te snel voor voorbij. De man die met hard werken en levensgevaar de top van de kerktoren beklom om daar een ei rechtop te zetten, was terecht een voorwerp van medelijden en gelach. Wie een even groot vuur aanlegt om een ei te bakken als om een os te braden, zullen we weinig beter dan krankzinnig vinden. — George Swinnock.

Vers 13

"Een dwaasheid van hen; nochtans hebben hun nakomelingen een welbehagen." Dr. Leifchild vertelt in zijn "Remarkable Facts" over een vermogend man. Hij kwam altijd trouw naar zijn kerkdiensten, maar had steeds een gierige instelling laten zien. Dr. Leifchild schrijft:

"Ik werd erbij geroepen om hem de troost van het geloof te brengen, terwijl hij op zijn sterfbed lag. Ik sprak en bad met hem. Wat schrok ik toen hij mijn hand niet wilde pakken! Hij mompelde dat hij wist dat hij niet gedaan had wat goed was voor de steun en de bevordering van het geloof, maar dat hij van plan was zich op dat punt te verbeteren. Toen vroeg hij mij wat ik dacht dat er van hem zou worden.

Wat kon ik anders antwoorden dan hem aansporen zich te bekeren? Ik zei hem alle verdere wereldse gedachten los te laten en zich te richten op het offer en de bemiddeling van de Zoon van God, voor vergeving, veiligheid en redding in die wereld die hij naar alle schijn spoedig zou binnengaan. Hij staarde mij aan met een teleurgestelde blik, alsof hij iets anders van mij had verwacht.

Iemand gaf mij een wenk om te vragen waar hij op dat moment aan dacht. Ik vroeg het hem heel rechtstreeks. Tot mijn verbazing en ontzetting gaf hij schoorvoetend toe dat zijn handen, terwijl hij op het punt leek zijn laatste adem uit te blazen, onder de dekens de sleutels van zijn kast en zijn schatten omklemden, zodat niemand ze hem kon afnemen!

Kort daarna overleed hij. Helaas was er reden te vrezen dat hij, samen met zijn bezit, iets van zijn noodlottige hartstocht had doorgegeven aan wie achterbleven. Het deed mij pijn te bedenken dat iemand die mijn preken hoorde deze wereld verliet met zijn vingers in de dood verstijfd rond de sleutels van zijn schatten. Hoe sterk, hoe vreselijk was de heersende hartstocht in de dood van deze man!"

Vers 14

"Men zet hen als schapen in het graf, de dood zal hen afweiden; en de oprechten zullen over hen heersen in dien morgenstond; en het graf zal hun gedaante verslijten, elk uit zijn woning." Of, zoals we in de kantlijn lezen: "het graf, een woning zijnde voor elk van hen, zal hun gedaante verslijten."

Iemand zou kunnen tegenwerpen: geldt dit niet ook voor godvrezende mensen? Worden zij door de dood en het graf niet net zo behandeld? Laat de dood hen ook niet weiden? En laat het graf hun gedaante ook niet vergaan? Ik antwoord: het is waar dat de dood en het graf dat bij hen doen, maar toch hoeft het hen niet te weiden of te verteren zoals het goddelozen weidt en verteert. De psalmdichter spreekt hier immers over de dood die als het ware zegeviert over de goddelozen, terwijl de godvrezenden juist zegevieren over de dood.

Ten eerste zegt hij: de goddelozen worden als schapen in het graf gelegd. Ze leefden als wolven of leeuwen, maar ze worden als schapen in het graf gelegd. Waarom als schapen? Niet vanwege de onschuld van hun leven, maar vanwege hun machteloosheid in de dood. Het is alsof er staat: zodra de dood hen te pakken nam om hen in het graf te leggen, konden ze niet meer weerstand bieden dan een schaap tegen een leeuw of een wolf.

Als de dood hen zo in het graf heeft gelegd, zegt de psalmdichter ten tweede: de dood zal hen afweiden, zoals een leeuw een schaap, of een wild dier zijn prooi. Dat is een stap verder in de overwinning van de dood op de goddelozen. De dood heeft hen dan helemaal in zijn macht.

En ten derde: hun gedaante zal in het graf vergaan. Dat wil zeggen: al hun lichamelijke en natuurlijke schoonheid (en dat is alle schoonheid die ze hebben) vergaat in het graf. De godvrezenden hebben daarentegen een schoonheid (en dat is volgens hen ook hun enige schoonheid) die het graf niet kan verteren. Dat is de schoonheid van hun genadegaven, het sieraad van heiligheid, de geestelijke schoon-

heid van de innerlijke mens. Ja, ook de geestelijke schoonheid van wat zij heilig doen, zal niet in het graf vergaan. Want: "Zalig zijn de doden, die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen." Openb. 14:13. — Joseph Caryl.

Vers 14

"De dood zal hen afweiden." Liever: "De dood zal hun herder zijn." (Septuaginta.) Aan het eind van de vorige psalm had de psalmdichter namens zijn volk gezegd dat "God onze God is, eeuwiglijk en altoos; Hij zal ons geleiden als een herder over den dood". Hier pakt hij hetzelfde herdersbeeld weer op. Hij zet er met nadruk het lot tegenover van trotse en voorspoedige wereldse mensen, die vertrouwen op hun aardse rijkdom en macht.

Zij worden niet veilig geleid, zoals de gelovigen, onder Gods herderlijke zorg, dwars over de dood heen. Nee: de dood zelf zal hun herder zijn, een heel andere herder dan Hij Die de Zijnen leidt, en het graf hun schaapskooi, waar ze samen als schapen in een hok worden neergelegd.

Augustinus zegt het zo: "De dood is de herder van de ongelovige. Het Leven (dat is Christus) is de Herder van de gelovigen." "In inferno sunt oves quibus pastor Mors est; in caelo sunt oves quibus pastor Vita est." En zo Keble:

> *Als een kudde staan zij geschaard*
> *Voor het donkere graf; de dood leidt hun weg,*
> *De dood is nu hun herder.*
>
> — *Christopher Wordsworth.*

Vers 14

De woorden "in den morgenstond" betekenen volgens Dathe: op het moment van het oordeel. Hij denkt dat hier wordt gezinspeeld op het gewone tijdstip van de rechtszittingen, en die werden 's morgens ge-

houden. Vergelijk Psalm 73:14; 101:8; Jeremia 21:12. — Redactionele aantekening bij Calvijn, bij deze plaats.

Vers 14

Hun gedaante zal in het graf vergaan. Kijk eens even naar de tombes en graven van vorsten en edelen. Toen ze nog leefden, zagen we hun glans en majesteit. Zien we nu de afschuwelijke gedaante die ze hebben gekregen, dan roepen we vol ontzetting uit: is dit die heerlijkheid? Is dit die hoogheid en voortreffelijkheid? Waar zijn nu hun rijen dienstknechten? Waar zijn hun sieraden en juwelen? Waar is hun praal, hun overdaad en hun kieskeurigheid? Het is allemaal verdwenen als rook in de wind. Er is niets meer over dan stof, afschuw en stank, meer niet.

De ziel is losgemaakt van het lichaam. Op de grond ligt geen mens meer, maar een dood kadaver zonder leven, zonder gevoel, zonder kracht, en zo vreselijk om te zien dat je het bijna niet kunt aanzien. Eerlijk gezegd is het lichaam nauwelijks meer waard dan dat van een paard of een hond die dood in het veld ligt. Iedereen die voorbijloopt, houdt zijn neus dicht en maakt dat hij wegkomt, om de aanblik en de stank te ontlopen. Zo is nu het lichaam van de mens geworden, ja, zo wordt het van ieder van ons, al was het dat van een monarch, een keizer of een koning.

Waar is die majesteit, die voortreffelijkheid, dat gezag van vroeger, toen iedereen beefde bij de aanblik en niemand zonder diep ontzag in zijn tegenwoordigheid durfde te komen? Wat is er van dat alles geworden? Was het een droom, een schaduw?

Daarna wordt de begrafenis voorbereid, en dan is het afgelopen. Dat is alles wat mensen van hun rijkdom en hun koninkrijk kunnen meenemen, en zelfs dat zouden ze niet hebben als ze er tijdens hun leven niet zelf voor hadden gezorgd, voor hun waardigheid en eer. Want de profeet David zegt het naar waarheid, in Psalm 49:17 en 18: “Vrees niet, wanneer een man rijk wordt, wanneer de eer van zijn

huis groot wordt; want hij zal in zijn sterven niet met al medenemen, zijn eer zal hem niet nadalen." — Thomas Tymme.

Vers 14

Wat voor akelige, sombere tonelen doen zich voor als we een knekelhuis binnengaan en het graf bekijken! Wat een groot en gewichtig schouwspel! Ontstellende gruwelen treffen onze verbeelding. Afschuwelijke geluiden van ziekte, verwoesting en dood, met heel hun jammerlijke, zwarte gevolg, laten ons huiveren. Ach, wat een droevige, verwarde hoop puin van de mensheid! Wat een vreselijk bloedbad is er onder het menselijk geslacht aangericht! En wat een plechtig, ontzagwekkend toneel van sterfelijkheid ligt voor onze geest, bedekt met de door elkaar liggende resten van onze medeschepselen!

Daar liggen de beenderen van een trotse monarch, die zichzelf voor een kleine god hield, vermengd met het stof van zijn armste onderdanen. De dood greep hem op het toppunt van zijn ijdelheid. Hij kwam juist terug van een verovering, zijn hoogmoedige geest zwol van macht en grootheid, toen een van die noodlottige pijlen zijn hart doorboorde en met één slag al zijn vergankelijke gedachten en plannen beëindigde. Toen verdween de droom van roem, en zijn hele rijk kromp in tot het graf. Kijk eens hoe bleek die zegevierende veldheer eruitziet, hoe dood, koud en levenloos die armen zijn die eens zo gewend waren aan de oorlog. Kijk of je enig verschil ziet tussen zijn stof en dat van de allerverachtelijkste slaaf.

Daar ligt een talrijk leger, eens woest en vastberaden, met overwinningen zo snel als de bliksem, die alle volken deden sidderen van angst. Nu zijn ze zo zwak dat ze zelfs aan de geringste dieren ten prooi liggen: de walgelijke wormen die zegevierend over hen heen kruipen en spotten met hun vergane resten. Daar ligt een lichaam dat zo werd vergood en zo zorgvuldig werd verzorgd, en dat om zijn schoonheid en gestalte zo dwaas werd bewonderd. Nu is het stinkend

en rottend, en alleen gedierte heeft er nog behagen in. Zo diep ingrijpend heeft de dood het veranderd.

Kijk daarnaast ook naar de roemloze as van een rijke, gierige stakker, wiens ziel aan deze wereld vastgeplakt zat en zich koesterde in zijn schatten. Met welke machtige weeën en stuiptrekkingen rukte de dood hem los van deze aarde! Wat klemden zijn handen zich vast aan zijn goud! Met welk heftig verlangen hing hij aan zijn zilver, en alles was machteloos en tevergeefs! Kijk nu of de rijkdom hem redde op die dag, of je ook maar iets van zijn nutteloze schatten naast hem in het graf kunt ontdekken, of de eer van zijn huis hem is nagedaald!

Verderop ligt een eerzuchtig staatsman. Zijn verrotte beenderen zijn nauwelijks nog te herkennen. Wat prees hij zijn sluwe plannen! Hoe zeker dacht hij ze te hebben uitgezet, en hoe vleide hij zich met de hoop op een gevestigde grootheid! Maar de dood greep in en blies ze alle tegelijk op. Dit graf is de hele uitkomst van zijn raadgevingen. En kijk daar: wat een afschuwelijke, verstikkende stank stijgt er op uit al die helse offers van wellust en onreinheid, mensen die hun kracht verspilden aan losbandigheid en niets meenamen naar het graf dan de schaamte van beestachtig genot. Maar er komt geen einde aan de lijken, en we kunnen dit ontzagwekkende slagveld van de dood niet overzien. — William Dunlop.

Vers 15 (laatste zinsdeel)

Want Hij zal mij opnemen. Dit korte halve vers is, zoals Böttcher opmerkt, juist door zijn kortheid zo gewichtig. Dezelfde uitdrukking komt nog een keer voor, in Psalm 73:24: “Daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.” In beide gevallen is het oorspronkelijke woord ontleend aan Genesis 5:24, waar het gebruikt wordt voor het wegnemen van Henoch: “Hij was niet meer; want God nam hem weg.” — J. J. Stewart Perowne.

Vers 17

Want wanneer hij sterft, zal hij niets medenemen. De vorm van geld past goed bij zijn aard: het is rond geslagen, omdat het zo graag wegrolt. Stel dat we rijk konden zijn zolang we leven, dan nog was dat onzeker genoeg, want het leven zelf is een droom, een schaduw, slechts de droom van een schaduw. (Augustinus.) Rijke mensen zijn als hagelstenen. Ze maken lawaai in de wereld, zoals hagel op de dakpannen van een huis ratelt. Dan vallen ze neer, blijven liggen en smelten weg. Dus al zou rijkdom bij een mens kunnen blijven, hij kan niet bij haar blijven. Of hij wil of niet, hij neemt niets mee wanneer hij sterft.

Leven en bezit zitten allebei in hetzelfde schip, en ze worden allebei tegelijk weggeslagen. Van de twee heeft het leven zelfs nog de meeste kans om stand te houden. Laat het zo snel wegvliegen als het wil: rijkdom heeft arendsvleugels en vliegt het voorbij. Er zijn struikrovers die ons geld nemen en ons leven sparen. In onze strafwetten zijn er niet zoveel manieren om ons leven te verbeuren als ons goed. De rijke Job beleefde het dat hij zichzelf tot een spreekwoord arm zag worden. Hoeveel mensen hier in deze stad die voor rijk doorgingen, zijn niet failliet gegaan voor duizenden!

Er zijn ontelbaar veel manieren om arm te worden: een brand, een dief, een valse knecht, borgtocht, het vertrouwen op slechte klanten, een trouweloze handelsagent, een zeerover, een onbekwame loods. Al die dingen hebben rijke mensen al tot armoede gebracht. Eén windvlaag kan kooplieden rijk of bedelaars maken.

Het leven van een mens is als de oevers van een rivier, en zijn tijdelijke vermogen is de stroom. De tijd laat de oevers afbrokkelen, maar de stroom blijft daarom niet staan. Hij glijdt voortdurend verder, zonder ooit te wachten. Het leven is de boom, rijkdom is de vrucht, of liever het loof. Het loof valt, de vrucht wordt geplukt, en toch blijft de boom staan. Sommigen schrijven over de pijnboom dat hij lang blijft leven als de schors eraf wordt getrokken, maar rot als de

schors eraan blijft zitten. Als we de schors van de wereldling afstroopten, zou hij misschien langer leven, en er is grote hoop dat hij er beter van zou leven. — Thomas Adams.

Vers 17

Hij zal niets medenemen. Met ons in deze wereld gaat het zoals met de Joodse akkers en wijngaarden. Zolang ze daar waren, mochten ze plukken en eten wat ze wilden, maar ze mochten niets in hun zak steken of opbergen om mee te nemen. Zie Deuteronomium 23:25. — Thomas Gataker.

Vers 17

Hij zal niets medenemen. "Hij heeft goed ingeslokt, maar zal het uitspuwen; God zal het uit zijn buik uitdrijven." Job 20:15.

Vers 17

Neerdalen. De dood grijpt de zondaar bij de keel en "sleurt hem de trap af naar het graf." Wie toegeeft aan welke zondige neiging ook, gaat deze neerwaartse, dodelijke weg. Elke begeerte, of die nu rijkdom of eer betreft, het gokspel, wijn of vrouwen, leidt de misleide, ellendige dienaar stap voor stap naar de kamers van de dood. Er is geen enkele hoop in dat dreigende vooruitzicht. Benauwdheid en angst nemen de geest in bezit. Ben je ontkomen, o mijn ziel, aan het net van de helse vogelaar? Vergeet nooit dat je bent als een brandend stuk hout dat uit het vuur is gerukt. O, hoe diep staan we bij de genade in de schuld! — George Offor, aantekening in "The Works of John Bunyan."

Vers 17

Je zult niets van je rijkdom meenemen, dwaas, naar de wateren van de Acheron. Helemaal naakt word je overgezet in het helse schip. — Propertius.

Vers 18

Wat dwaas is het om jezelf een beter mens te vinden dan een ander, en dat alleen omdat jouw mesthoop wat groter is dan de zijne! Zulke dingen horen helemaal niet mee te tellen in de waarde en het gewicht van een mens. Ze liggen allemaal buiten je en raken je niet meer dan mooie kleren de gezondheid of de kracht van je lichaam. Rijkdom is het inderdaad die al het lawaai en rumoer in de wereld maakt en alle achting en eer voor zich opeist. Het onwetende volk, verblind door praal en pronk, betaalt haar met een domme, verbaasde eerbied.

Maar weet dit goed: het zijn alleen je zijde en fluweel, je landerijen of je gevolg en knechten waar ze voor buigen, niet jij. En als je daar anders over denkt, ben je net zo terecht belachelijk als die ezel uit de fabel. Die werd heel plechtig trots en deed gewichtig toen het volk zich voor hem op de grond wierp, niet om hem te aanbidden, maar het beeld dat hij droeg. — Ezekiel Hopkins.

Vers 20

Gelijk als de beesten, die vergaan. Mijne heren, ik zeg u: het is helemaal geen wonder dat mensen die beestachtig genot najagen en dwepen met vergankelijke eer, net worden als de beesten die vergaan. Het is geen wonder dat wie als een beest leeft, ook als een beest sterft. Neem iemand die heeft geleefd als de dwaas uit het evangelie en zeg me: wat heeft deze man voor zijn onsterfelijke ziel gedaan, meer dan een beest voor zijn vergankelijke ziel doet? “Ziel, ziel, houd op met zorgen, eet, drink en neem rust.” Dat is het eeuwige lied dat de meeste mensen in aanzien zichzelf voorzingen. Ze hebben zich verdiept in kleren en eten, titels en ambten, manieren om winst en plezier te halen. Ben ik nog niet op het hoogste punt?

Misschien hebben ze zich ook verdiept in de zwarte kunst van vleierij en verraad. Ze begrijpen de grillen van de tijd, de toegeeflijkheden en afhankelijkheden van deze en andere staatslieden, de plannen

van verschillende vorsten in het buitenland en het hoofdontwerp hier thuis. Is dat alles? Welnu, dan moet u weten dat mensen van dit slag voor hun kostbare zielen geen betere voorzieningen hebben getroffen dan wanneer ze de ziel van een beest in zich hadden, een vervliegende ziel. En als we de aard van mensenzielen zouden moeten beoordelen aan hun onwaardige, zinnelijke levenswandel, zouden we gemakkelijk in die ketterij kunnen vervallen, die gevaarlijke droom van sommigen die menen dat hun zielen sterfelijk zijn. — Francis Cheynell, in een preek met de titel "The Man of Honour", gehouden voor de Lords van het Parlement, 1645.

Vers 20

Gelijk als de beesten. De zonde is zowel formaliter als effective gemeen: ze is dat in zichzelf, en ze heeft de mens gemeen gemaakt. Geen schepsel is zo diep gezonken als de mens, die in dit opzicht gemener is geworden dan enig ander schepsel. In de natuur van geen enkel schepsel zit zo'n bederf, behalve in de duivelse natuur. Geen enkel schepsel heeft ooit Gods beeld uit zijn natuur uitgewist, behalve de mens. Alleen in de mens vinden we een afkeer van Gods wil en een neiging tot wat Hem mishaagt, en in geen enkel ander schepsel op aarde.

De mens, die eens de heerlijkheid van de schepping was, is dus het gemeenste van alle schepselen geworden. Want het gemeenste is wat het meest tegengesteld is aan de oneindige heerlijkheid, en zo is onze natuur: "De mens nochtans, die in waarde is, blijft niet", hij is nu gelijk de beesten die vergaan. Ja, erger dan zij, als het grootste kwaad hem erger kan maken.

De mens was een weinig minder gemaakt dan de engelen, met heerlijkheid gekroond, verheven tot heer en bestuurder van alle werken van zijn handen. Alle schepselen in deze wereld waren onder zijn voeten gesteld, zo staat het in Psalm 8:6, 7. Maar door dit natuurlijke bederf staat hij, die slechts een weinig minder was dan de engelen,

nu iets beneden de beesten. Hij hoorde te heersen, maar is lager gemaakt dan zij over wie hij heerst. Zij waren onder zijn voeten gesteld, maar nu is hij net zo laag als zij. Dat is het droevige gevolg van het bederf van onze natuur. — David Clarkson.

Vers 20

Gelijk als de beesten. De mens is zozeer een beest, dat hij zelfs niet kan weten dat hij er een is, tenzij God het hem leert. En we leren pas mens te zijn wanneer we hebben geleerd dat we beesten waren... Er staat niet dat hij gelijk is aan dit of dat beest, maar aan de beesten die vergaan. Neem welk beest je maar wilt, het maakt niet uit; neem alle beesten, of het ergste beest: hij is het evenbeeld van hen allemaal, en hij laat dagelijks de gemeenste eigenschappen van hen zien in zijn eigen leven. — Joseph Caryl.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 2

1. De gedeelde behoeften van rijke en arme mensen.
2. De gedeelde voorrechten van rijke en arme heiligen.
3. Hun gedeelde dienst.
4. Hun gedeelde hemel.

Vers 3

De diepe dingen van God zijn bedoeld:

1. Om onze geest te oefenen in het begrijpen ervan.
2. Om ons geloof op de proef te stellen, doordat we ze moeten geloven. “Neigen” wijst op een gemoed dat zich onderwerpt.
3. Om onze vreugde op te wekken wanneer we ze begrijpen: “op de harp.”
4. Om onze gaven te gebruiken bij het uitleggen ervan aan anderen.

Vers 5

1. De gevolgen van onze zonde blijven bestaan: (a) in onszelf, (b) in anderen.
2. Wanneer we ons schuldig weten, omringen ze ons. Dan liever nu, in dit leven, dan dat ze ons als spoken eeuwig blijven achtervolgen.
3. Zijn ze vergeven, dan hebben we niets meer te vrezen. — G. R.

Vers 7

1. Ingesloten. De ziel moet verlost worden.
2. Ontkend. Rijkdom, macht, geleerdheid: niets kan verlossen.
3. Geschonken: een losprijs, betaald door Jezus.
4. Toegepast: door de Geest, zodat we werkelijk verlost worden.

Vers 12 (laatste zinsdeel)

Waarin goddelozen op de beesten lijken, en waarin ze van hen verschillen.

Vers 12

Hier worden de plannen van de goddeloze wereldling dubbel doorkruist.

1. De eerste: hij zal niet worden wat hij altijd wilde zijn. Hij zal niet in eer blijven.
2. De tweede: hij zal worden wat hij nooit wilde zijn. Hij zal zijn als de beesten die sterven. Hij mist wat hij zocht en krijgt wat hij niet verwachtte. — S. Hieron.

Vers 13

1. In wereldse dingen doen mensen de wijsheid van anderen na.
2. In geestelijke dingen doen ze hun dwaasheid na. — G. R.

Vers 14

1. Naarmate de goddelozen het hier beter hebben, zal hun ellende hierna groter zijn: als schapen die uit de vette weide naar het slachthuis worden geleid.
2. Naarmate hun weelde hier groter is, zal hun verval hierna dieper zijn. De dood zal hen afweiden: ze zijn goed gevoed, opdat de dood van hen zou kunnen weiden.
3. Naarmate hun waardigheid hier groter is, zal hun vernedering hierna dieper zijn. De oprechten zullen over hen heersen, enzovoort. O, wat een tegenstelling dan tussen de rijke man en Lazarus!
4. Naarmate hun schoonheid hier groter is, zal hun lelijkheid hierna dieper zijn. “Gij zijt ook krank geworden, gelijk wij.” — G. R.

Vers 14

Schapen: wat een treffend beeld zijn ze van de goddelozen.

Vers 14

In den morgenstond. Kijk naar de verschillende profetieën in de Bijbel over wat “in den morgenstond” zal gebeuren.

Vers 15

1. Tot stof zal ik terugkeren.
2. Uit het stof zal Hij mij verlossen.
3. In de hemel zal Hij mij opnemen.
4. Eeuwig verblijd zal ik zijn.

Vers 17

De beladen en de onbeladen zondaar.

Vers 20

1. Mensen met geestelijk inzicht maar zonder wereldse eer staan hoger dan de engelen van God in de hemel.
2. Mensen met wereldse eer maar zonder ware wijsheid staan lager dan de beesten die vergaan. — G. R.

Psalm 50

Titel

Een psalm van Asaf. Dit is de eerste van de Asafpsalmen. Of Asaf, die voortreffelijke musicus, hem zelf heeft geschreven of dat hij alleen aan hem is opgedragen, kunnen we niet zeggen. Twaalf psalmen dragen zijn naam. Toch kan niet in al die gevallen bedoeld zijn dat hij de schrijver was, want sommige van die psalmen zijn veel jonger dan de rest. Een en dezelfde dichter kan ze dus onmogelijk allemaal hebben gemaakt.

In Davids tijd leefde er een Asaf die tot zijn belangrijkste musici behoorde. Zijn nakomelingen bleven nog lang daarna als tempelmusici dienen: het ambt ging van vader op zoon. Een Asaf wordt ook genoemd als kanselier of schrijver in de dagen van Hizkia (2 Kon. 18:18), en een andere Asaf was beheerder van de koninklijke bossen onder Artaxerxes.

Dat de eerste Asaf zeker een aantal psalmen zelf heeft geschreven, blijkt uit 2 Kron. 29:30. Daar staat dat de Levieten de opdracht kregen "den HEERE loven zouden, met de woorden van David en van Asaf, den ziener". Maar dat andere Asafpsalmen niet van zijn hand waren en hem alleen als musicus werden toevertrouwd, is even zeker. Dat lezen we in 1 Kron. 16:7, waar David een psalm in de handen van Asaf en zijn broeders legt.

Voor ons maakt het weinig uit of hij schreef of zong. Waar het om gaat, is dat de psalm ons voor God brengt. Dichter en musicus liggen dicht bij elkaar. Als de een de woorden maakt en de ander er muziek

bij zoekt, verheugen ze zich samen voor het aangezicht van de HEERE.

Indeling

Eerst roept de HEERE de hele aarde bijeen om Zijn verklaring te horen (Ps. 50:1-6). Daarna legt Hij uit welke eredienst Hij aanneemt (Ps. 50:7-15). Vervolgens beschuldigt Hij de goddelozen van overtredingen van de geboden van de tweede tafel (Ps. 50:16-21). Dan sluit Hij de rechtszitting af met een waarschuwing (Ps. 50:22) en een wenk van genade (Ps. 50:23).

Uitleg

Vers 1

De God der goden, de HEERE (Engels: de machtige God, de HEERE). El, Elohim, Jehova: drie schitterende namen voor de God van Israël. Ze worden hier bij elkaar gezet om de oproep indrukwekkender te maken. Zo staan ook in koninklijke besluiten eerst de namen en titels van de vorst. In deze drie namen zien we de ware God: de Almachtige, de enige en volmaakte Die we mogen aanbidden, de Zelfbestaande.

Spreekt, en roept de aarde, van den opgang der zon tot aan haar ondergang. Jehova regeert over de hele aarde, en daarom is Zijn besluit voor alle mensen bedoeld. Oost en west moeten luisteren naar de God Die Zijn zon laat opgaan aan elke kant van de wereld. Mogen we de oproep van de grote Koning dan negeren? Durven we Hem kwaad te maken door Zijn roepstem te verachten?

Vers 2

Uit Sion, de volkomenheid der schoonheid, verschijnt God blinkende. De Heere spreekt niet alleen tot de aarde. Hij komt ook naar buiten om de glans van Zijn aanwezigheid te laten zien aan een heelal dat zich om Hem heeft verzameld. In vroeger tijd woonde God in Sion, te midden van Zijn uitverkoren volk. Hier schijnen de stralen van Zijn luister echter over alle volken. In het eerste vers kwam de zon al voor, maar hier schijnt een veel helderder zon.

Gods majesteit is het best te zien bij Zijn eigen uitverkorenen, maar ze blijft niet tot hen beperkt. De kerk is geen afgedekte lantaarn, maar een kandelaar. God schijnt niet alleen in Sion, maar óók vanuit Sion. Doordat Hij er woont, is zij volmaakt in schoonheid. Iedereen die kijkt, ziet die schoonheid zodra de Heere vanuit haar straalt. Let op hoe de oneindige Jehova met bazuinstem en een vlammend vaandel hemel en aarde oproept om naar Zijn woord te luisteren.

Vers 3

Onze God zal komen. De dichter spreekt over zichzelf en zijn broeders alsof ze elk moment het optreden van de Heere verwachten. “Hij komt”, zeggen ze, “onze verbondsgod komt!” Ze horen Zijn stem al van verre en zien de pracht van Zijn gevolg. Zo moeten ook wij wachten op de komst van de Heere uit de hemel. Die is al zo lang beloofd, en we mogen er met vertrouwen naar uitzien.

En zal niet zwijgen. Hij komt om te spreken: om Zijn volk aan te spreken, de goddelozen aan te klagen en recht te spreken. Lange tijd heeft Hij geduldig gezwegen, maar straks spreekt Hij met kracht. Wat een ontzagwekkend moment, vol stilte en spanning, als de Almachtige Zichzelf gaat laten zien! Hoe eerbiedig blij en hoe plechtig gespannen zullen we dan zijn als het tafereel uit deze psalm op de grote laatste dag werkelijkheid wordt!

Een vuur voor Zijn aangezicht zal verteren, en rondom Hem zal het zeer stormen. Vuur en storm gaan vaak vooraf aan Gods verschijning. “Onze God is een verterend vuur.” “Van den glans, die voor Hem was, dreven Zijn wolken daarhenen, hagel en vurige kolen.” Ps. 18:13. “Hij voer op een cherub, en vloog; ja, Hij vloog snellijk op de vleugelen des winds.” “In de openbaring van den Heere Jezus van den hemel met de engelen Zijner kracht; met vlammend vuur wraak doende over degenen, die God niet kennen.” 2 Thess. 1:7, 8.

Vuur is het beeld van rechtvaardigheid die in actie komt. De storm laat zien hoe overweldigend Zijn macht is. Wie wordt er niet doodstil en luistert niet aandachtig, als dit de rechtszaal is waarin de Rechter Zijn zaak voorlegt aan hemel en aarde?

Vers 4

Hij zal roepen tot den hemel van boven, en tot de aarde. Engelen en mensen, de hogere en de lagere wereld: ze worden allemaal als getuigen opgeroepen bij dit plechtige gebeuren. De hele schepping staat in de rechtszaal om te bevestigen dat Gods aanklacht ernstig is en waar. Hemel en aarde zullen samen de zonde veroordelen. Wie schuldig is, kan niet in hoger beroep. Iedereen wordt wel opgeroepen, zodat wie durft kan protesteren.

Engelen en mensen hebben allebei gezien hoe schuldig de mensheid is en hoe goed de Heere is. Daarom zullen ze erkennen dat Gods uitspraak rechtvaardig is, en “Amen” zeggen op het vonnis van de hoogste Rechter. Wee, jullie verachters! Wat gaan jullie doen, en naar wie vluchten jullie?

Om Zijn volk te richten. Het oordeel begint bij het huis van God. Het gericht over het zichtbare volk van God zal een allerverschrikkelijkste gebeurtenis zijn. Hij zal Zijn dorsvloer grondig reinigen. Voor de ogen van het hele heelal zal Hij in een openbare zitting onderscheid maken tussen wie alleen Zijn naam draagt en wie echt bij Hem

hoort. Mijn ziel, als dit werkelijk gebeurt, hoe zal het dan met je gaan? Kun je de dag van Zijn komst verdragen?

Vers 5

Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten. Ga, snelle boden, en scheid het kostbare van het waardeloze! Lees het koren uit voor de hemelse schuur. Laat het volk dat zo lang verstrooid was maar wel uitverkoren, nu op één plaats samenkomen. Door Mijn genade, die hen apart zette, zijn ze bekend als Mijn geheiligden.

Niet iedereen is een heilige die dat lijkt te zijn. Er moet dus een scheiding komen. Laat daarom iedereen die belijdt een heilige te zijn, voor Mijn rechterstoel verzameld worden. Laat hen het woord horen dat alles doorzoekt en op de proef stelt. Dan worden de valse mensen ontmaskerd en de echte zichtbaar.

Die Mijn verbond maken met offerande. Dit is de beslissende toets, en toch hebben sommigen geprobeerd haar na te bootsen. Het verbond werd bekrachtigd door offerdieren te slachten, ze door te snijden en te verdelen. De rechtvaardigen hebben dat gedaan door met oprecht geloof het grote offer ter verzoening aan te nemen. De huichelaars deden het alleen in uiterlijke vorm.

Laat hen voor de troon worden verzameld om getoetst te worden. Allen die het verbond echt hebben bevestigd door te geloven in de Heere Jezus, zullen voor alle werelden worden bevestigd als mensen die bijzondere genade ontvingen. De formalisten zullen leren dat offers die alleen uiterlijk zijn, volkomen zinloos zijn. O, wat een plechtige rechtszitting! Mijn ziel buigt zich vol ontzag neer bij de gedachte eraan, en ze wil er stil van worden.

Vers 6

En de hemelen verkondigen Zijn gerechtigheid. Verstandige wezens in de hemel en de geesten van de volmaakte rechtvaardigen zullen het onfeilbare oordeel van Gods rechtbank prijzen. Nu staan ze ongetwijfeld versteld van de huichelarij van mensen. Dan zullen ze net zo

verbaasd zijn over hoe nauwkeurig God de ware en de valse mensen van elkaar scheidt.

Want God Zelf is Rechter. Daarom is het oordeel zo zuiver. Priesters uit vroeger tijd en kerken uit latere tijden lieten zich makkelijk om de tuin leiden, maar de Heere Die alles doorziet, nooit. Op de grote witte troon zit geen plaatsvervanger. De Heere van allen, Die gekrenkt is, weegt Zelf het bewijs en bepaalt of er straf of beloning komt.

Het tafereel in deze psalm is een groots gedicht, maar ook een profetie die door God is ingegeven: een voorspelling van de dag die zal branden als een oven, de dag waarop de Heere onderscheid maakt tussen wie Hem vreest en wie Hem niet vreest. Sela. Hier mogen we wel even stilstaan, diep gebogen voor God. We onderzoeken ons hart, bidden nederig en wachten vol ontzag af.

Verzen 7-15

De toespraak die nu volgt, is gericht tot het volk dat belijdt bij God te horen. In de eerste plaats gaat ze duidelijk over Israël, maar ze geldt evengoed voor de zichtbare kerk van God in elke eeuw. Ze laat zien hoe nutteloos uiterlijke godsdienst is als het geloof van het hart ontbreekt, en mensen tevreden blijven met alleen de plechtigheid zelf.

Vers 7

Hoort, Mijn volk! en Ik zal spreken. Jehova spreekt, en dit volk is openlijk Zijn eigen volk. Ze moeten dus ernstig luisteren. “Laat Mij spreken”, zegt de grote IK BEN. Hemel en aarde zijn slechts toehoorders. De Heere staat op het punt om zowel te getuigen als te oordelen.

Israel! en Ik zal onder u betuigen. God noemt hun verbondsnaam om Zijn woorden kracht bij te zetten. Het was dubbel erg dat het uitverkoren volk zo aards, zo ongeestelijk, zo vals en zo harteloos tegenover zijn God werd. God Zelf, Wiens ogen niet slapen en Die Zich niet laat misleiden door geruchten maar Zelf ziet, treedt op als getuige te-

gen Zijn bevoorrechte volk. Wee ons als God, ja de God van onze vaderen, getuigt tegen de huichelarij van de zichtbare kerk!

Ik, God, ben uw God. Hij had hen aangenomen als Zijn eigen volk, boven alle andere volken. Zij hadden plechtig beleden dat Hij hun God was. Daarom had Hij juist bijzondere reden om hen ter verantwoording te roepen. De wet begon met de woorden: "Ik ben de HEERE uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb." Nu begint de rechtszitting over hen met dezelfde herinnering aan hun unieke plaats, hun voorrecht en hun verantwoordelijkheid. Jehova is niet alleen God, maar úw God, o Israël. Daarom kan Hij u zo scherp aanspreken en doorzoeken.

Vers 8

Om uw offeranden zal Ik u niet straffen, want uw brandofferen zijn steeds voor Mij. Misschien hadden ze de uiterlijke eredienst netjes gevolgd, misschien ook niet. Daar zou Hij hen in elk geval niet op aanspreken, want er was nu iets veel belangrijkers aan de orde. Zij dachten dat de dagelijkse offers en de overvloedige brandoffers het belangrijkste waren. Voor Hem waren ze niets als het innerlijke offer van een toegewijd hart ontbrak. Wat voor hen het grootste was, was voor God het kleinste.

Zo is het vandaag nog steeds. Sacramenten (zogenaamd) en heilige plechtigheden zijn de grootste zorg van mensen die religieus zijn maar niet bekeerd. Voor de Allerhoogste telt juist de geestelijke dienst die zij vergeten. Laat iedereen het uiterlijke volledig in ere houden, zoals God het gebiedt. Maar als het verborgene en geestelijke eraan ontbreekt, is het een leeg offer, een dood ritueel, ja een gruwel voor de Heere.

Vers 9

Ik zal uit uw huis geen var nemen. Wat dwaas om te dromen dat stieren met hun hoorns en hoeven de Heere konden behagen, terwijl Hij harten en zielen zocht! Wat goddeloos om te denken dat Jehova die

voorraad nodig had en tevreden zou zijn als zij Zijn altaar voedden met hun vette dieren! Wat Hij bedoeld had om hen te onderwijzen, maakten zij tot hun houvast. Ze dachten er niet aan dat "gehoorzamen beter is dan slachtoffer, opmerken dan het vette der rammen."

Noch bokken uit uw kooien. Hij noemt ook deze kleinere offerdieren, alsof Hij hun gezond verstand wil wakker schudden. De grote Schepper vindt in puur dierlijke offers geen voldoening. Als Hij ze nodig had, zou Hij niet wijzen op hun povere stallen en kooien. Hij weigert hier zelfs om er ook maar één te nemen, als ze die brachten in de valse en onterende gedachte dat die offers op zichzelf Hem goed bevielen.

Dat laat ons zien dat de offers uit de wet slechts een beeld waren van hogere, geestelijke dingen. God had er alleen vreugde in vanwege wat ze afbeeldden. De gelovige die door het uiterlijke heen keek, werd aangenomen. De ongeestelijke had geen oog voor hun betekenis, verspilde zijn bezit en lasterde de God van de hemel.

Vers 10

Want al het gedierte des wouds is Mijn. Hoe konden ze denken dat God, de Allerhoogste en eigenaar van hemel en aarde, dieren nodig had? Alle ontelbare kuddes die schuilen in duizend bossen en woestijnen zijn immers van Hem. De beesten op duizend bergen. Niet alleen de wilde dieren, ook het tamme vee is allemaal Zijn bezit. Zelfs als God Zich om zulke dingen bekommerde, kon Hij Zichzelf wel voorzien.

Hun vee was uiteindelijk niet van henzelf maar nog steeds van de grote Schepper. Waarom zou Hij hun dan iets verschuldigd zijn? Van Dan tot Berséba, van Nebajoth tot de Libanon liep geen enkel dier rond dat niet het merkteken droeg van de grote Herder. Waarom zou Hij dan offers van Israël willen hebben?

Wat een geringschatting klinkt hier door, zelfs voor offers die God Zelf had ingesteld, als ze verkeerd werden gezien als dingen die God

op zichzelf behagen! En dat alles wordt zo nadrukkelijk gezegd onder de wet! Hoeveel duidelijker is het dan onder het evangelie, nu veel helderder is geopenbaard dat "God is een Geest, en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid"? Jullie ritualisten, jullie sacramentariërs, jullie moderne Farizeeën, wat zeggen jullie hiervan?

Vers 11

Ik ken al het gevogelte der bergen. Alle gevleugelde schepselen staan onder Mijn toezicht en zijn dicht bij Mijn hand. Wat is dan de waarde van uw paar tortelduiven en uw twee jonge duiven? De grote Heere voedt al Zijn schepselen. Maar Hij kent ze ook stuk voor stuk. Wat is die kennis wonderlijk, en wat is ze veel te groot om te begrijpen!

En het wild des velds is bij Mij. Alle dieren die over de vlakte trekken, zijn van Mij. Waarom zou Ik dan bij u runderen en rammen zoeken? In Mij leven en bewegen alle dingen zich. Hoe dwaas bent u dan om te denken dat Ik úw levende dieren wil hebben! Een God Die Geest is, vraagt een ander leven dan dat wat we in dieren zien. Hij zoekt geestelijke offers: liefde, vertrouwen, lof, het leven van uw hart.

Vers 12

Zo Mij hongerde, Ik zou het u niet zeggen. Wat een vreemde gedachte, een hongerende God! Maar stel dat zo'n ongerijmd idee waar kon zijn, en de Heere naar vlees zou hongeren. Dan zou Hij het nog niet aan mensen vragen. Hij kon Zichzelf voorzien uit Zijn eigen bezit. Hij zou niet als bedelaar naar Zijn eigen schepselen komen. Zelfs met het grofste beeld van God voor ogen is geloof in uiterlijke plechtigheden belachelijk.

Denken mensen soms dat de Heere vaandels nodig heeft, en muziek, en wierook, en fijn linnen? Als Hij dat nodig had, dan sierden de sterren Zijn banier. Dan werden de winden en golven Zijn orkest en ademden tienduizend maal tienduizend bloemen geur uit. Dan was

de sneeuw Zijn witte gewaad, de regenboog Zijn gordel en de lichtende wolken Zijn mantel.

O dwazen, traag van hart, jullie aanbidden wat jullie niet kennen! Want Mijn is de wereld en haar volheid. Wat kan Hij nodig hebben, Die van alle dingen de eigenaar is en alles kan scheppen wat Hij wil? Zo overweldigend stort de Heere Zijn bewijzen uit over de formalisten, die denken dat God tevreden is met hun uiterlijke vertoon.

Vers 13

"Zou Ik stierenvlees eten, of bokkenbloed drinken?" Denken jullie dat echt? Is de grote IK BEN afhankelijk van lichamelijke behoeften, en moeten die ook nog op zo'n grove manier gestild worden? Heidenen dachten zo over hun afgoden. Maar durven jullie zo te denken over de God Die hemel en aarde gemaakt heeft? Kunnen jullie werkelijk zo diep gezonken zijn dat jullie Mij zo zien, Israël?

Wat een levendige redenering! Als vuurflitsen schieten deze vragen de dwaze gezichten in van mensen die op uiterlijke vormen vertrouwen. Bedrogen volgelingen van Rome, kunnen jullie dit lezen en toch onberoerd blijven? De terechtwijzing is vol verontwaardiging. De vragen laten geen enkele uitvlucht over. De conclusie ligt voor de hand: alleen een dienst van het hart kan de ware God behagen. Het is ondenkbaar dat uiterlijke dingen Hem tevredenstellen, behalve voor zover ons geloof en onze liefde zich daardoor uitdrukken.

Vers 14

"Offert Gode dank." Zie je offers niet langer als geschenken die Mij op zichzelf goed doen. Breng ze als bewijs van je dankbaarheid. Dán neem Ik ze aan, maar niet zolang jullie arme zielen geen liefde en geen dankbaarheid hebben om Mij te geven. Offers op zichzelf worden verworpen. Wat wél geprezen wordt, is de liefde die ontstaat wanneer we aan Gods goedheid terugdenken: dát is de kern, de betekenis en de ziel van het offer. Dat was al zo toen de wetsvoorschrif-

ten nog golden, en toen ze ophielden werd het alleen maar duidelijker.

Israël werd niet berispt omdat er te weinig runderen op het altaar lagen, maar omdat er te weinig dankbare aanbidding was voor het aangezicht van de Heere. Het blonk uit in wat je kon zien, maar in de innerlijke genade, het ene wat nodig is, schoot het jammerlijk tekort. Veel mensen in onze tijd staan onder dezelfde veroordeling.

"En betaalt den Allerhoogste uw geloften." Laat het offer echt gebracht worden aan de God Die het hart ziet. Betaal Hem de liefde die je beloofd hebt, de dienst die je beloofd hebt te verrichten, de trouw van het hart die je gezworen hebt vast te houden. O, om genade om dit te doen! O, dat God ons de kracht geeft om Hem lief te hebben en te leven zoals we belijden! Echte dienaren van de Heere zijn, liefhebbers van Jezus: daar gaat het ons om. Wat heeft onze doop voor zin, waarom komen we samen aan de tafel van de Heere, waartoe zijn onze plechtige vergaderingen, als we de vreze des Heeren niet kennen en levende godsvrucht niet regeert in ons hart?

Vers 15

"En roept Mij aan in den dag der benauwdheid." Wat een gezegend vers! Is dit dan het ware offer? Is het een offer om bij de hemel om een aalmoes te vragen? Ja, zo is het. De Koning Zelf ziet het zo. Want hierin laat het geloof zich zien en bewijst de liefde zich: wanneer er gevaar dreigt, vluchten we naar mensen van wie we houden. Het lijkt een kleinigheid om tot God te bidden als we in nood zijn. Toch is dat een veel aangenamere eredienst dan het harteloos aanbieden van runderen en bokken.

Dit is een stem vanaf de troon, en wat is zij vol genade! Het stormt hevig rondom Jehova, en toch vallen er zachte druppels van genadige regen uit de schoot van die storm! Wie zou zulke offers niet willen brengen? Bedrukte ziel, haast je om het nú te brengen! Wie durft nog te zeggen dat de heiligen van het Oude Testament het evangelie niet

kenden? De geest en het wezen ervan stijgen als wierook op rondom deze heilige psalm.

"Ik zal er u uithelpen." Dat je gebed echt een offer is, zal blijken uit het antwoord. Of de rook van brandende stieren Mij nu aangenaam is of niet: je nederige gebed is dat zeker, en Ik zal het bewijzen door je smeking genadig te verhoren. Deze belofte is ruim. Ze kan gaan over verlossing in dit leven én over verlossing voor eeuwig. Het geloof kan haar alle kanten op draaien, als het zwaard van de cherubs.

"En gij zult Mij eren." Je gebed eert Mij, en ook je dankbaarheid voor het antwoord dat Ik in barmhartigheid gaf, zal Mij verheerlijken. Bokken en stieren konden een mislukking blijken, maar het ware offer nooit. De kalveren uit de stal konden een nutteloos offer zijn, maar de kalveren van oprechte lippen nooit. Zo zien we wat echte eredienst is. Hier lezen we de voorschriften die God Zelf ingegeven heeft. Aanbidding in de geest is de grote en beslissende zaak. Al het andere, zonder haar, ergert God eerder dan dat het Hem behaagt. Als hulpmiddel voor de ziel waren uiterlijke offers kostbaar. Maar wanneer mensen er niet verder mee kwamen, werd zelfs hun heiligste bezit in de ogen van de hemel ontwijd.

Verzen 16-21

Hier richt de Heere Zich tot de openlijk goddelozen onder Zijn volk. Zulke mensen waren er zelfs op de hoogste plaatsen van Zijn heiligdom. Als de zedelijke formalisten al terechtgewezen werden, hoeveel meer dan deze onzedelijke komedianten die zich op gemeenschap met de hemel beroepen? Als een gebrek aan hart de eredienst van de nette, deugdzame mensen al bedierf, hoeveel erger bedierven dan de offers van de goddelozen door overtredingen van de wet die met opgeheven hand begaan werden?

Vers 16

"Maar tot den goddeloze zegt God." Nu richt Hij Zich tot wie de tweede tafel van de wet overtreden. Eerder sprak Hij tot wie de eerste

verwaarloosden. “Wat hebt gij Mijn inzettingen te vertellen?” Jullie breken openlijk Mijn zedenwet, en toch zijn jullie vurige verdedigers van Mijn geboden voor de eredienst! Wat hebben jullie daarmee te maken? Welk recht hebben jullie erop? Durven jullie Mijn wet aan anderen te leren en haar zelf te schenden? Wat een schaamteloosheid, wat een lastering! Zeggen jullie dat je van Levi afstamt? Wat dan nog? Jullie goddeloosheid maakt je ongeschikt, onterft je en sluit je uit van de opvolging.

Ze zou jullie het zwijgen moeten opleggen. Dat zou ook gebeuren als Mijn volk zo geestelijk was als Ik wens, want dan zouden ze weigeren naar jullie te luisteren en jullie het deel aardse goederen te geven dat Mijn ware dienaren toekomt.

Jullie tellen de heilige dagen, jullie maken ruzie over rituelen en vechten voor uiterlijkheden, en ondertussen verachten jullie de zwaardere geboden van de wet! Blinde leiders, jullie zeven de mug uit en slikken de kameel door! Jullie huichelarij staat op je voorhoofd geschreven en iedereen ziet haar.

“En neemt Mijn verbond in uw mond?” Jullie zeggen dat je in verbond met Mij staat, maar jullie trappen Mijn heiligheid met voeten, zoals zwijnen parels vertrappen. Denken jullie dat Ik dat kan verdragen? Jullie monden zijn vol leugen en laster, en toch kauwen jullie op Mijn woorden alsof het passende hapjes voor mensen als jullie zijn!

Hoe afschuwelijk en slecht is het dat we tot op de dag van vandaag mensen leerstellingen zien uitleggen die zelf geboden verachten! Ze maken van genade een deken om de zonde onder te stoppen. Ze houden zichzelf zelfs voor gezond in het geloof, terwijl hun leven rot is. We hebben de genade van de leerstellingen even hard nodig als de leerstellingen van de genade. Zonder die genade is een apostel niets meer dan een Judas, en een welbespraakte belijder een doorgewinterde vijand van het kruis van Christus.

Vers 17

"Dewijl gij de kastijding haat." Goddeloze belijders zijn vaak te wijs om te leren en te verblind door eigenwaan om van God onderwezen te worden. Wat een monsterlijkheid dat mensen voorschriften verkondigen die ze met hun hart niet kennen en in hun leven openlijk verloochenen! Wee de mensen die de onderwijzing haten die ze zelf op zich nemen te geven.

"En Mijn woorden achter u henenwerpt." Ze verachten die woorden, gooien ze weg als waardeloos, stoppen ze als aanstootgevend uit het zicht. Veel mensen die op de wet roemden, deden dit in de praktijk. En in deze laatste dagen zijn er mensen die Gods woorden naar eigen smaak uitkiezen en uitzoeken, omdat ze het praktische deel van de Schrift niet kunnen verdragen. Ze walgen van plicht en verafschuwen verantwoordelijkheid. Ze halen de duidelijke betekenis uit teksten en verdraaien de Schriften tot hun eigen ondergang. Het is een slecht teken als iemand een Schriftwoord niet recht in het gezicht durft te kijken.

En het bewijst een bronzen schaamteloosheid wanneer hij het minder veroordelend over zijn zonden probeert te laten klinken, en moeite doet om aan te tonen dat het minder ver reikt in zijn eisen. Wat een krachtig argument is het dat zulke mensen geen recht hebben om Gods verbond in hun mond te nemen, omdat de geest ervan hun leven niet bestuurt!

Vers 18

"Indien gij een dief ziet, zo loopt gij met hem." Eerlijkheid in de omgang met mensen kan niet ontbreken waar ware genade is. Wie anderen in bedrog vrijpleit, is zelf schuldig. Wie anderen gebruikt om onrechtvaardige dingen voor zich te laten doen, is dubbel schuldig. Hoe godsdienstig iemand ook is: als zijn eigen daden oneerlijkheid niet bestraffen, is hij medeplichtig aan dieven. Als we kunnen berusten in

iets wat niet oprecht is, zijn we zelf niet oprecht, en dan is onze godsdienst een leugen.

"En uw deel is met de overspelers." Zo worden de geboden over ons gedrag één voor één overtreden door de zondaars in Sion. Mensen met een onrein leven verstoppen zich achter een masker van vroomheid. Dat kunnen wij ook doen: door te glimlachen om schuine grappen, te luisteren naar onfatsoenlijke taal en te knipogen naar losbandig gedrag dat zich in onze aanwezigheid afspeelt. Wie zo handelt, hoe durft hij dan te preken, voor te gaan in het openbaar gebed of de naam van christen te dragen? Zie hoe de Heere de gerechtigheid aan het schietlood legt.

Hoe duidelijk zegt dit alles dat niemand de Heere zal zien zonder heiliging! Geen hoeveelheid nauwkeurigheid in ceremonies of leerstellingen kan oneerlijkheid en hoererij toedekken. Die vuile dingen moeten door het bloed van Jezus uit ons gewassen worden. Anders ontsteken ze een vuur in Gods toorn dat brandt tot in de diepste hel.

Vers 19

"Uw mond slaat gij in het kwade." Hier gaat het om zonden tegen het negende gebod. Wie zich overgeeft aan de gewoonte van laster, is een gemene huichelaar als hij zich bij het volk van God voegt. Aan iemands tong kun je gemakkelijk zien hoe gezond hij is. Een vuile mond hoort bij een vuil hart. Sommigen lasteren bijna net zo vaak als ze ademhalen, en toch zijn ze grote steunpilaren van de kerk en vurige pleitbezorgers van heiligheid. Hoe diep zullen zij in het kwaad zinken die er plezier in hebben het met hun tong te verspreiden?

"En uw tong koppelt bedrog." Dit is een berekenender soort laster, waarbij iemand handig een vals getuigenis in elkaar zet en manieren bedenkt om iemand zwart te maken. Sommige mensen zijn uitvinders in laster, en helaas zelfs sommigen van wie gedacht wordt dat ze volgelingen van de Heere Jezus zijn. Ze fabriceren leugens, weven ze op hun getouw, smeden ze op hun aambeeld en venten ermee in elk

gezelschap. Neemt God die aan? Ze brengen hun rijkdom naar het altaar en spreken welsprekend over waarheid en zaligheid. Hebben ze daarmee enige gunst bij God? Als we dat zouden denken, zouden we de heilige God lasteren.

Zij zijn verdorven in Zijn ogen, een stank in Zijn neus. Hij zal alle leugenaars in de hel werpen. Laat ze maar preken, bidden en offeren zoveel ze willen: zolang ze niet waarachtig worden, verafschuwt de God van de waarheid hen volkomen.

Vers 20

"Gij zit, gij spreekt tegen uw broeder." Hij gaat er rustig voor zitten. Het wordt zijn voedsel, hij bestudeert het, hij besluit ertoe, hij wordt een meester in kwaadspreken en neemt plaats op de leerstoel van de laster. Zelfs zijn beste vriend is niet veilig en zijn dierbaarste bloedverwant ontsnapt niet.

"Tegen den zoon uwer moeder geeft gij lastering uit." Juist van hem had hij het meest moeten houden, maar hij heeft slechts een kwaad woord voor hem over. Voor een Oosterling was de zoon van je eigen moeder een heel innige verwant. Maar de ellendige lasteraar kent geen aanspraken van verwantschap. Hij steekt zijn broer in het donker neer en richt zijn slag op iemand die uit dezelfde schoot is voortgekomen. En toch hult hij zich in het kleed van de huichelarij en droomt hij dat hij een lieveling van de hemel is, een door de Heere aangenomen aanbidder.

Komen we zulke monsters in onze tijd nog tegen? Helaas! Ze bezoedelen onze kerken nog steeds. Het zijn wortels van bitterheid, vlekken bij onze plechtige maaltijden, dwaalsterren voor wie de donkerste duisternis voor eeuwig bewaard wordt. Misschien leest er wel zo iemand deze regels, maar waarschijnlijk leest hij ze tevergeefs. Zijn ogen zijn te dof om zijn eigen toestand te zien, zijn hart is vet geworden en zijn oren horen nauwelijks. Hij is overgegeven aan een krachtige dwaling om de leugen te geloven, zodat hij veroordeeld wordt.

Vers 21

"Deze dingen doet gij, en Ik zwijg." Geen snel oordeel velde de zondaar. De lankmoedigheid regeerde. Er klonk geen donder van bedreiging en er werd geen vuurstraal geslingerd om het oordeel uit te voeren. "Gij meent, dat Ik te enenmale ben, gelijk gij." De conclusie die uit de lankmoedigheid van de Heere werd getrokken, was schandelijk. De schuldige die uitstel kreeg, dacht dat zijn Rechter van hetzelfde slag was als hijzelf. Hij bracht een offer en vond dat het aangenomen werd. Hij bleef zondigen en bleef ongestraft, en daarom zei hij brutaal: "Waarom zouden we die gekke profeten geloven? God trekt zich niet aan hoe we leven, zolang we onze tienden betalen. Hij let maar weinig op hoe we aan onze buit komen, zolang we een rund naar Zijn altaar brengen." Wat verzinnen mensen toch over de Heere!

De ene keer vergelijken ze de heerlijkheid van Israël met een kalf, en de volgende keer met hun eigen beestachtige zelf.

"Ik zal u straffen." Uiteindelijk breek Ik Mijn zwijgen en laat Ik weten wat Ik denk. "En zal het ordentelijk voor uw ogen stellen." Ik laat je zonden in slagorde aantreden. Ik laat ze je zien en leg ze een voor een voor je neer, gerangschikt en geordend. Je zult weten dat Ik, al zweeg Ik een tijd, nooit blind of doof was. Ik laat je ervaren wat je geprobeerd hebt te ontkennen. Ik verlaat de genadetroon voor de rechterstoel, en daar laat Ik je zien hoe groot het verschil is tussen jou en Mij.

Vers 22

"Verstaat dit toch!" Dat "toch" is een smeekbede, want de Heere is er huiverig voor om zelfs de meest goddeloze door te laten lopen naar zijn ondergang. Denk hierover na. Neem deze waarheden ter harte, jullie die op ceremonies vertrouwen en jullie die in het kwaad leven, want jullie zondigen allebei doordat jullie God vergeten. Besef hoe weinig aanvaardbaar jullie zijn en keer terug naar de Heere. Zie hoe

jullie de Eeuwige bespot hebben en bekeer je van je ongerechtigheden. Jullie die God vergeten!

"Opdat Ik niet verscheure en niemand redde." Zoals de leeuw zijn prooi verscheurt en niemand haar kan bevrijden: geen Zaligmaker, geen toevlucht, geen hoop. Jullie verwerpen de Middelaar. Pas op, want in de dag van de toorn zullen jullie er dringend een nodig hebben, en niemand zal in de buurt zijn om voor jullie te pleiten. Hoe verschrikkelijk, hoe volledig, hoe pijnlijk en hoe vernederend zal de ondergang van de goddelozen zijn! God gebruikt geen zachte woorden of fluwelen beelden, en Zijn dienaren mogen dat ook niet doen wanneer ze spreken over de komende toorn. O lezer, overweeg dit.

Vers 23

"Wie dankoffert, die zal Mij eren." Lofzang is het mooiste offer dat er bestaat: echte, hartelijke dankbaarheid die uit een vernieuwd hart komt. Het loeien van stieren die aan het altaar zijn vastgebonden, is niet de muziek waar Jehova graag naar luistert. Dat zijn de liederen van mensen die door Hem verlost zijn. Offer God dus je liefdevolle dankbaarheid, en Hij wordt erdoor geëerd.

"En wie zijn weg wel aanstelt, dien zal Ik Gods heil doen zien." Een heilig leven is een duidelijk bewijs dat iemand gered is. Wie heel zijn weg onder Gods leiding stelt en er zorgvuldig op let om God in zijn leven te eren, brengt een offer dat de Heere aanneemt, omdat het komt door Zijn dierbare Zoon. Zo iemand zal steeds meer onderwezen worden en Gods heil in de praktijk leren kennen. Dat heil heeft hij ook nodig, want hoe goed we ons leven ook inrichten, ons redden kan het nooit. Maar dat heil zal hij krijgen! De zegen is niet beloofd aan ceremonies en ook niet aan onreine lippen, maar aan dankbare harten en heilige levens.

O Heere, geef dat we in het oordeel mogen staan bij hen die U op de juiste manier hebben aanbeden en Uw heil hebben gezien.

Gehele psalm

Het begin van deze psalm is zo groots en indrukwekkend als je je maar kunt voorstellen: de Spreker is *God*, en Zijn hoorders zijn een wereld die bijeen is geroepen! Geen enkel menselijk tafereel is hiermee te vergelijken. Ik denk ook niet dat de aarde zo'n dag ooit zal meemaken voordat het uur komt waarop de bazuin van de aartsengel klinkt. Dan roept die alle volken van de aarde bijeen uit de vier windstreken, van het ene einde van de hemel tot het andere. Dan staan de doden, groot en klein, voor God. De zee geeft haar doden terug, en de dood en het dodenrijk geven de doden terug die in hen zijn. — Barton Bouchier.

Vers 1

El, Elohim, Jehova heeft gesproken! Dat is precies wat er in het Hebreeuws staat. — Andrew A. Bonar.

Vers 1 (eerste zinsdeel)

Sommige uitleggers hebben opgemerkt dat de drie namen die hier genoemd worden, El, Elohim en Jehova, elk een eigen accentteken hebben gekregen. Samen staan ze bij één werkwoord in het enkelvoud (in het Hebreeuws), "spreekt". Daarin zien zij het geheim van de Drie-eenheid: drie Personen in het ene goddelijke Wezen. — John Gill.

Vers 1

"En roept de aarde", enzovoort. Dat wil zeggen: Hij heeft alle bewoners van de aarde bevolen te komen, als getuigen en toeschouwers van het oordeel. — Simon de Muis.

Verzen 1-5

> *Niet langer zullen godloochenaars spotten met Zijn lange uitstel;*
> *Zijn wraak slaapt niet meer; zie de dag!*
>
> *Zie! — de Rechter daalt neer; Zijn wachters zijn nabij,*
> *Stormen en vuur vergezellen Hem door de hemel omlaag.*
>
> *Wanneer God verschijnt, zal heel de natuur Hem aanbidden,*
> *Terwijl zondaars sidderen en de heiligen zich voor Zijn aangezicht verheugen.*
>
> *Hemel, aarde en hel, kom naderbij; laat alles komen*
> *Om Mijn gerechtigheid te horen en het vonnis van de zondaar;*
> *Maar verzamel eerst Mijn heiligen (gebiedt de Rechter),*
> *Breng hen, engelen, uit hun verre landen.*
>
> *Wanneer Christus wederkeert, wek alle blijde gevoelens,*
> *En juich, heiligen; Hij komt tot jullie zaligheid.*

— *Isaac Watts.*

Vers 5

"Verzamelt", enzovoort. Tot wie zijn deze woorden gericht? Velen denken: tot de engelen, als dienaren van Gods wil. Maar het is niet nodig om de uitdrukking duidelijker te maken dan ze in de psalm zelf is. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 5

"Mijn gunstgenoten": dat zijn de mensen op wie Mijn barmhartigheid rust, de mensen die Ik heb geroepen en apart gezet. Het woord beschrijft hier een verhouding en niet een eigenschap die in iemand zelf zit. — J. A. Alexander.

Vers 5

"Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten." Er is een tweevoudig verzamelen tot Christus. Het eerste is een verzamelen tot Christus door het geloof. Het gebeurt binnen de band van het verbond, in het huisgezin

van God, rondom de Wortel van Isaï die staat als een banier voor de volken. “Want het zal geschieden ten zelven dage, dat de heidenen naar den Wortel van Isai, Die staan zal tot een banier der volken, zullen vragen, en Zijn rust zal heerlijk zijn” (Jesaja 11:10). Dit is het hoofddoel van het evangelie en het grote werk van de dienaren van het Woord: zondaars verzamelen tot Christus.

Daarnaast is er een verzamelen bij het algemene oordeel, en dát wordt in deze woorden bedoeld. Het volgt op het eerste. Op de laatste dag brengt Christus alleen die mensen bij Zich die hier al door het geloof tot Hem zijn gekomen. Hij zal bevel geven om hen allemaal, en alleen hen, bij Zich te verzamelen: de mensen die Zijn verbond hebben vastgegrepen.

Ik wil spreken over de manier waarop Christus Zijn heiligen bij Zijn wederkomst erkent en voor iedereen belijdt. Die erkenning zit al in het bevel dat Hij geeft: “Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten.” ... Hierbij wil ik je op de volgende dingen wijzen.

1. Heiligheid is op die dag het enige kenmerk waaraan je mensen onderscheidt. Nu zijn er nog veel kenmerken waarmee mensen zich van elkaar onderscheiden, maar die verdwijnen allemaal. Alleen dit ene kenmerk blijft over.
2. Heiligheid is dan het ereteken van Christus. Pas op dat je nooit spot met heiligheid, met wijding en reinheid! Het is het ereteken van Christus, het kleed dat Zijn volgelingen dragen, en op die grote dag is het het enige ereteken dat telt.
3. Christus vergeet geen enkele heilige en verwisselt er geen. Hier worden veel heiligen vergeten; niemand weet meer dat zulke mensen ooit in de wereld waren. Maar Christus vergeet er op die grote dag niet één en haalt er niet één door elkaar. Hij leest de lijst van al Zijn heiligen voor en geeft bevel om hen allemaal bij Zich te brengen.
4. Hij erkent hen, belijdt hen en staat voor hen in bij Zijn Vader en bij Zijn heilige engelen (Matteüs 10:32; Lukas 12:8; Openbaring 3:5). Zij

gaan naar het huis van Zijn Vader, en zij gaan er in Zijn naam, op Zijn recht en achter Zijn rug. Daarom moet Hij hen erkennen en belijden voor Zijn Vader. Maar waarom moet Hij hen ook voor de engelen erkennen? Het antwoord is: zij worden de metgezellen van de engelen. Daarom moet Hij hen ook aan de engelen bekendmaken. Voor hen is dat als een getuigschrift dat ze aan de engelen kunnen laten zien.

Tot slot: dan komt openbaar te liggen dat Hij recht op hen heeft en dat zij Zijn eigendom zijn. "En zij zullen, zegt de HEERE der heirscharen, te dien dage, dien Ik maken zal, Mij een eigendom zijn" (Maleachi 3:17). Dan is het te laat om de Zijne nog te worden. De betekenis is dus: het zal duidelijk blijken dat zij de Mijne zijn. — James Scot, 1773.

Vers 5

"Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten." We kunnen deze tekst zien als de opdracht die de grote Rechter aan Zijn engelen geeft. Zij zijn dienende geesten die Zijn wil doen en luisteren naar de stem van Zijn kracht. De woorden lijken op wat onze Heere zei toen Hij sprak over de komst van de Zoon des mensen: "En Hij zal Zijn engelen uitzenden met een bazuin van groot geluid, en zij zullen Zijn uitverkorenen bijeenvergaderen uit de vier winden, van het ene uiterste der hemelen tot het andere uiterste derzelve."

Maar vóór dit laatste, algemene bijeenbrengen van Zijn heiligen voor het oordeel, verzamelt Jehova hen al op allerlei manieren, op verschillende plaatsen en door verschillende middelen, zowel van voorzienigheid als van genade. Voordat Hij op een troon van oordeel zit, zien we Hem op een troon van genade, en horen we Hem zeggen: "Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten." Deze woorden laten ons twee dingen opmerken. I. De personen die worden beschreven: Mijn heiligen. II. Het bevel dat wordt gegeven: Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten.

I. *De personen die hier worden beschreven.* “Mijn gunstgenoten”, dat wil zeggen: Mijn heiligen, Mijn geheiligden, mensen die God heeft afgezonderd en aan Zich heeft gewijd. Niemand van ons is dat van nature. We worden als zondaars geboren, en er is geen verschil tussen ons. Maar door Gods genade verandert onze natuur, en daarom krijgen we ook een andere naam.

De naam ‘heilige’ wordt aan Gods volk vaak uit spot gegeven. “Die en die”, zegt een wereldmens, “is een van uw heiligen.” Maar broeders, een hogere eer kan ons niet gegeven worden dan dat we heiligen worden genoemd, áls we die naam werkelijk verdienen. Maar op welke manier worden we dan heiligen?

1. Door Gods verkiezing. De heiligen zijn het voorwerp van eeuwige liefde. Hun namen staan geschreven in het boek des levens van het Lam. Opvallend is dat overal waar de Heilige Schrift over Gods volk spreekt als het voorwerp van die eeuwige liefde, dit samengaat met hun persoonlijke heiliging. Let wel: ze zijn niet uitverkoren omdat ze heilig zijn, en ook niet omdat God vooruit zag dat ze het zouden worden. Ze zijn uitverkoren om heilig te zijn. Heiliging is het gevolg van de verkiezing, en het enige bewijs ervan.
2. Door een goddelijke verandering, die het noodzakelijke gevolg van die verkiezing is. De kracht van de Heilige Geest werkt in de heiligen een innerlijke, geestelijke, bovennatuurlijke en volledige verandering. Zo worden ze vernieuwd in de geest van hun gemoed en krijgen ze deel aan een goddelijke natuur... Onthoud dus deze belangrijke waarheid: christenen zijn door het evangelie geroepen om heiligen te zijn. Je bent niet zozeer christen door je rechtzinnigheid als door je heiligheid. Je bent alleen heilige voor zover je in heel je levenswandel heilig bent.
3. Gods volk toont dat het heilig is door een godvrezende levenswandel. “Aan hun vruchten”, dus niet aan hun gevoelens; niet aan hun lippen, niet aan hun algemene belijdenis, maar “aan hun vruchten zult gij hen kennen.”

4. Het karakter van de heiligen blijkt uit hun toewijding aan God. Gods volk heet heilig voor zover het aan God gewijd is. Het is de plicht en het voorrecht van heiligen om zichzelf aan Gods dienst te wijden. Zelfs een heidense wijsgeer kon zeggen: "Ik leen mezelf aan de wereld, maar ik geef mezelf aan de goden." Wij hebben meer licht en kennis dan hij, en daarom rust op ons een grotere verplichting dan op Seneca.

II. *Het bevel dat wordt gegeven.* "Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten."

Jehova brengt Zijn heiligen op verschillende manieren bij Zichzelf bijeen.

1. Hij verzamelt hen tot Zich bij hun bekering. De opdracht die Christus aan Zijn dienaren gaf, was: "Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie aan alle kreaturen." Anders gezegd: "Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten." Het evangelie moet aan zondaars gepredikt worden, juist zodat zij heiligen kunnen worden.
2. God brengt Zijn heiligen bijeen in de openbare eredienst.
3. Hij verzamelt Zijn heiligen bij Zich in tijden van gevaar. Wanneer er stormen om hen heen samenpakken, wil Hij hen beschermen tegen de windstoot. Hij zegt tegen hen, in de woorden van Jesaja: "Ga henen, mijn volk! ga in uw binnenste kamers" — de kamers van Zijn volmaaktheden en Zijn beloften — "en sluit uw deuren na u toe; verberg u als een klein ogenblik, totdat de gramschap overga."
4. God verzamelt Zijn heiligen in de dienst van Zijn kerk. Zo riep Christus Zijn apostelen bijeen om hun de opdracht te geven eropuit te gaan en alle volken te onderwijzen. In de tijd van de Reformatie wekte het grote Hoofd van de kerk Luther en Calvijn op, samen met andere voortreffelijke hervormers. Zij moesten in Europa, ja over de hele wereld een vlam aansteken die de adem van het pausdom nooit zou kunnen uitblazen.
5. God verzamelt Zijn heiligen bij hun sterven en bij de opstanding. "Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten."

Dit is de opdracht die de dood meestal krijgt: “Ga, dood, en haal die en die van Mijn heiligen bij Mij.” Zoals een hovenier de tuin in gaat en de volgroeide bloem en de rijpe vrucht plukt, zo gaat Jezus Christus de tuin van Zijn kerk in en haalt Hij Zijn heiligen bij Zich. Want Hij zegt: “Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen.” — Samengevat uit J. Sibree’s “Sermon preached at the reopening of Surrey Chapel, August 29th, 1830.”

Vers 5 (tweede zinsdeel)

“Maken” of bekrachtigen van een verbond betekent letterlijk ‘snijden’ of ‘slaan’. Misschien wordt hier gezinspeeld op het gebruik om offerdieren te slachten en in stukken te verdelen als een godsdienstige handeling bij plechtige verdragen (zie Genesis 15:10-18).

Op hetzelfde gebruik kan gedoeld worden in de volgende woorden, “met offerande”. Dat betekent: staande bij of boven het offer, of op het offer. Met andere woorden: de verbintenis wordt gegrond op een voorafgaande aanroeping van God. Waarschijnlijk is er een zinspeling op de grote verbondshandeling die in Exodus 24:4-8 is opgetekend. Het feit dat het offer hier genoemd wordt, laat duidelijk zien dat wat volgt niet bedoeld was om dat wezenlijke zinnebeeld van het voorbeeldige of ceremoniële stelsel in diskrediet te brengen of te verwerpen. — J. A. Alexander.

Vers 5

“Die Mijn verbond maken.” Vroeger zwoeren soldaten dat ze nooit van hun vaandel zouden wijken en hun aanvoerders trouw zouden blijven. Dat noemden ze sacramentum militare, een krijgseed. Zo’n eed rust op elke christen. Hij hoort zo wezenlijk bij het heilig-zijn van een christen dat de heiligen er hier mee beschreven worden: “Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten, die Mijn verbond maken.”

We zijn pas christen als we dit verbond hebben ondertekend, en wel zonder enig voorbehoud. Wanneer we de naam van Christus be-

lijden, laten we ons inschrijven op Zijn monsterrol. Daarmee beloven we dat we met Hem willen leven en sterven, tegen al Zijn vijanden ... Hij neemt ons pas aan als we ons vrijwillig aan Hem overgeven. Dan blijft er achteraf geen gesteggel over Zijn geboden. We gaan en komen dan, als mensen onder Zijn gezag, op Zijn woord. — William Gurnall.

Vers 6

"De hemelen verkondigen Zijn gerechtigheid." De Schrift heeft de gewoonte om het onderwijs over wat ze het meest opvallend en belangrijk wil maken, aan hemel en aarde toe te vertrouwen. De hemelen worden immers door iedereen gezien, en hun licht maakt alles zichtbaar. Hier spreekt ze over de hemelen en niet over de aarde, omdat de hemelen blijven bestaan en de aarde niet. — Geier en Muis, in Poole's Synopsis.

Vers 8

"Om uw offeranden zal Ik u niet straffen." Dat wil zeggen: niet omdat je ze hebt verwaarloosd, maar omdat je erin blijft hangen. Je blijft steken in de bast. Je brengt Mij de kale schaal zonder de kern. Je let niet op het ware doel en gebruik ervan, maar stelt jezelf tevreden met het verrichte werk. — John Trapp.

Vers 8

"Om uw offeranden zal Ik u niet straffen, want uw brandofferen zijn steeds voor Mij." De woorden "zijn" (in de grondtekst: "te zijn geweest") hebben onze vertalers zelf toegevoegd. Je kunt ze weglaten, en de zin is nog helemaal in orde. Houd je ze toch aan, dan moet het ontkennende "niet" uit het eerste deel van het vers worden overgenomen, zodat het geheel zo klinkt: Ik zal u niet straffen om uw offeranden, of om uw brandofferen die niet steeds voor Mij zijn geweest. Dat wil zeggen: Ik zal u niet beschuldigen van het verwaarlozen van de uiterlijke plicht of eredienst, want het innerlijke of geestelijke

(waarover Hij in Psalm 50:14 spreekt) is wat Mij het meest behaagt. — Joseph Caryl.

Verzen 8, 9

Precies dit verwijt maakte onze Heere Zelf aan de Farizeeën van Zijn tijd. Zij hielden zich krampachtig vast aan de uiterlijke regels van hun eigen tradities: het wassen van potten en bekers en dat soort dingen, het afgeven van een tiende van anijs, munt en komijn, en het opzichtig nakomen van elk plechtig gebruik voor het oog van de mensen. Zo werd de schaduw groot gemaakt en de werkelijkheid vergeten.

En hebben we in onze eigen dagen niet hetzelfde gezien? Denk aan het kleed van de voorganger, aan de kniebuiging en aan de houding van het lichaam. Het lijkt wel of het zichtbare kerkgebouw het enige is dat telt, en of God geen Geest is, Die van Zijn aanbidders vraagt dat ze Hem aanbidden in geest en waarheid. Het lijkt of het goud en de sieraden van de tempel veel zwaarder wegen dan de verborgen mens van het hart, met het onvergankelijke sieraad van een zachtmoedige en stille geest, die in Gods ogen zeer kostbaar is. — Barton Bouchier.

Vers 10

"Want al het gedierte des wouds is Mijn, de beesten op duizend bergen." Die laatste, eigenaardige uitdrukking kan twee dingen betekenen: duizend bergen, of bergen waar het vee bij duizenden rondtrekt. Waarschijnlijk wordt gedacht aan het heuvelachtige land Basan, aan de overkant van de Jordaan.

Als we naar de herkomst van de woorden kijken, betekent het woord in het eerste zinsdeel gewoon een dier, en het woord in het tweede zinsdeel dieren of beesten in het algemeen. Maar zet je ze naast elkaar, dan wijst het eerste op een wild dier en het tweede op tamme dieren, het vee. Beide woorden waren nodig om uit te drukken dat God de vrije eigenaar is van de hele dierenwereld.

Zo begrepen geeft dit vers de reden voor wat het vorige vers ontkent. Stel dat God dierenoffers nodig had, voor Zichzelf of voor hen.

Dan hoefde Hij ze nog niet bij de mens te gaan halen, om welke reden dan ook. Alle dieren zijn immers van Hem en staan helemaal tot Zijn beschikking. — J. A. Alexander.

Verzen 11, 12

We laten onze geringschatting van Gods volheid zien als we in het geheim denken dat we bij Hem iets kunnen verdienen met een godsdienstige daad. Dan doen we alsof God ons iets verschuldigd kan zijn en door ons in de schuld kan komen. Of alsof onze vroomheid God een geluk kan geven dat Hij van Zichzelf niet al heeft. Terwijl: "mijn goedheid raakt niet tot U" (Ps. 16:2). Onze diensten aan God zijn veel meer diensten aan onszelf. Ze maken ons gelukkig, niet God.

Dit verborgen idee van verdienste is de mens van nature eigen, ook al wordt het door de papisten ontkend. Het zit in dat heimelijke zelfbehagen: we hebben een plicht vervuld en verwachten daarvoor van God een nette beloning, alsof we Hem van nut zijn geweest. Daar wijst God op met de woorden: "Het wild des velds is bij Mij. Zo Mij hongerde, Ik zou het u niet zeggen; want Mijn is de wereld en haar volheid." Hij maakt duidelijk dat ze Zijn oneindige volheid onrecht aandeden door te denken dat Hij hun offers en diensten nodig had, en dat Hij hun dank verschuldigd was voor hun aanbidding.

Alle verdienste veronderstelt een tekort, een morele of natuurlijke ontoereikendheid, bij degene bij wie we iets verdienen. Het betekent dat wij iets voor hem doen wat hij niet of niet zo goed voor zichzelf kan doen. Dat zit ook in onze klachten over hoe God met ons omgaat. Als er een reeks tegenslagen komt, denken mensen dat ze door hun dienst beter van Gods hand hadden verdiend dan zo opzijgezet en vernederd te worden. En als het ons goed gaat, denken we gemakkelijk in het geheim dat ons genot een schuld is die God aan ons moet betalen, en niet een geschenk dat Hij ons vrijwillig gaf.

Daarom geven mensen hun gerechtigheid met meer tegenzin op dan hun zonden. Ze eisen de zaligheid liever op als een recht dat hun

toekomt, dan dat ze erom bedelen als een daad van genade. — Stephen Charnock.

Vers 12

"Zo Mij hongerde", enzovoort. Offers van heidenen werden gezien als maaltijden voor hun goden. — Daniel Cresswell.

Vers 13

"Zou Ik stierenvlees eten, of bokkenbloed drinken?" Dat wil zeggen: als Mij iets ontbrak, zou Ik het je niet vertellen. Maar heb je werkelijk zulke grove ideeën over Mij? Denk je echt dat Ik het bloed en het vlees van dieren heb ingesteld en gevraagd om hun eigen waarde, en niet met een bedoeling? Verbeeld je dat Ik daar blij mee ben als ze zonder geloof, liefde en dankbaarheid worden gebracht? Nee, "Offert Gode dank", enzovoort. Bewijs Mij een geestelijke en redelijke dienst, en wel door je beloften na te komen. Dan zul je Mij vinden als een hulp die dicht bij is in de benauwdheid. — B. Boothroyd.

Vers 15

"Roept Mij aan", enzovoort. Bidden is als de ring die koningin Elizabeth aan de graaf van Essex gaf. Ze zei hem dat hij haar die ring moest sturen als hij ooit in nood zat, en dat ze hem dan zou helpen. Zo gebiedt God Zijn volk om, als het ergens in verlegenheid zit, deze ring naar Hem te sturen: "Roept Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren." — George Swinnock.

Vers 15

"Roept Mij aan in den dag der benauwdheid", enzovoort. Wie gaat er nu kruipen voor een boswachter om een stuk wild, als hij zelf bij de heer van het wild mag aankloppen om te vragen en te ontvangen? Ga niet op zoek naar andere helpers, maar steun alleen op Hem. Vertrouw Hem volkomen terwijl je de middelen gebruikt die Hij voorschrijft en geeft. God is jaloers. Hij duldt geen medeminnaar en laat je

(in dit geval) ook geen twee pijlen op je boog leggen. Hij Die alles in allen werkt, moet jouw alles in allen zijn. Uit Wie, door Wie en tot Wie alle dingen zijn, Hem zij de lof in eeuwigheid (Rom. 11:36). — George Gipps, in "A Sermon preached (before God, and from him) to the Honourable House of Commons", 1645.

Vers 15

"Roept Mij aan in den dag der benauwdheid", enzovoort. De Heere heeft Zijn kinderen beloofd dat Hij hen van alle goede dingen zal voorzien. Toch moeten zij de weg gebruiken waarlangs ze die ontvangen: het gebed. Hij voedt de jonge raven als ze tot Hem roepen (Ps. 147:9). Hij voedt ze, maar eerst roepen ze tot Hem. God houdt het achter voor wie niet vragen, om niet te geven aan wie niet verlangen. (Augustinus.)

David wist zeker dat hij door Gods kracht over een muur zou springen. Toch deed hij er zijn eigen kracht en behendigheid bij. Waar we om bidden, daarvoor moeten we ook werken. (Augustinus.) Een voerman bij Isidorus wilde, toen zijn kar was omgevallen, dat zijn god Hercules uit de hemel zou komen om hem die overeind te helpen. Maar zolang hij zelf zijn schouder er niet onder zette, bleef de kar liggen.

Abraham was zo rijk als wie van onze schepenen ook, David zo moedig als wie van onze edellieden ook, Salomo zo wijs als de diepzinnigste natuurkenner, en Susanna zo mooi als elk geschilderd portret. Toch dacht niemand van hen dat zijn rijkdom, moed, beleid, schoonheid of andere voortreffelijke gaven hem konden redden. Ze bliezen de vonken van de genade aan en gingen zelf aan het werk, vroom werk. Dat is ook onze weg, de enige die we hebben, als het ons ernst is om behouden te worden. — Thomas Adams.

Vers 15

"Ik zal er u uithelpen." Eigenlijk: Ik zal je met Mijn eigen machtige hand uit de nood trekken en je planten in vrijheid en voorspoed. — Hermann Venema.

Vers 16

"Maar tot den goddeloze zegt God: Wat hebt gij Mijn inzettingen te vertellen?" enzovoort. "Gelijk de sneeuw in den zomer, en gelijk de regen in den oogst, alzo past den zot de eer niet." Klopt dat niet? Dan is het geen wonder dat Gods wijsheid van ons vraagt dat we zelf eerst de oude mens afleggen, zoals slangen hun huid afleggen, voordat we de allereerbaarste taak op ons nemen: het bestraffen van zonde. Dat is een plicht die God meer eer brengt en mensen meer nut dan welke andere ook. Voor zover ik weet heeft God geen eervoller werk om ons mee te belasten.

En wat denk je zelf? Zijn vette keukenhulpen geschikt om voor koningen te staan? Zijn vuile straatvegers geschikt als gezanten met volmacht? Zijn onreine beesten geschikt om hofaalmoezenier te worden en de gunsten van de koning uit te delen? Zijn zwijnen geschikt om parels te werpen, en dan nog de allerkostbaarste parel van Gods koninklijke woord? Niemand die zich dat ook maar kan voorstellen. Dus kan niemand zich geschikt of gevolmachtigd achten om zonde te bestraffen totdat van hem geldt: "gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd, in den Naam van den Heere Jezus, en door den Geest onzes Gods."

In Athene woonde een krankzinnige bedelaar die vast geloofde dat alle schepen in de haven van hem waren. Zijn dwaling was niet groter dan die van mensen die denken dat dit rijkere ambt van hen is, voordat ze "uit de doden levende geworden" zijn en "uit den Geest geboren", voordat ze zich tot God of tot zichzelf hebben bekeerd. De hertog van Alva zou geklaagd hebben dat "zijn koning hem in boeien zond om voor hem te strijden", omdat de koning hem zonder vergif-

fenis en nog als gevangene in de oorlog gebruikte. Maar de hoogste Koning is barmhartiger. Hij wil dat onze liefde bij onszelf begint. Onze eerste plicht is onze zonden af te breken. En pas als we deze boeien hebben afgelegd, gaan we weg om Zijn oorlogen te voeren. — Daniel Burgess (1645–1712-13), in "The Golden Sufferers."

Vers 16

"Tot den goddeloze." Daarmee worden niet de openlijk goddeloze zondaars bedoeld, maar mensen die belijden gelovig te zijn en die ook leraren van anderen waren. Dat blijkt uit de bestraffingen die daarna volgen. Het gaat om de schriftgeleerden, Farizeeën en leraars van de Joden. Zo legt ook Kimchi het uit, over hun wijzen, die de wet leerden en onderwezen, maar er zelf niet naar leefden. — John Gill.

Vers 16

"Wat hebt gij Mijn inzettingen te vertellen?" enzovoort. Alle middeleeuwse schrijvers leren ons, ook vanuit de wet van Mozes over de melaatse, dat de schrijver van deze psalm alleen in woorden zei wat die voorschriften in feite uitbeeldden. Er staat immers geschreven: "De klederen des melaatsen, in wien die plaag is, ... en hij zal de bovenste lip bewimpelen." Zoals ze allemaal in navolging van Origenes zeggen: wie zelf bezoedelde lippen heeft, moet er goed voor oppassen anderen niet te onderwijzen.

Je kunt het ook omdraaien. Kijk hoe Jesaja niet tot zijn volk wilde spreken, omdat hij een man van onreine lippen was en woonde te midden van een volk van onreine lippen. Pas toen zij waren aangeraakt met de gloeiende kool van het altaar, en zo, als door een sacrament van het Oude Testament, vrijspraak over hen was uitgesproken, kon hij spreken. — J. M. Neale.

Vers 16 (tweede zinsdeel)

De nadruk ligt op de uitdrukking "Gods inzettingen vertellen". Die wijst op een zo nauwkeurige kennis ervan als je krijgt door ze te tel-

len, en ook op een ijverig en openlijk nalopen ervan. Het woord komt eigenlijk uit het Arabisch en betekent rekenen in stof. De oude volkeren rekenden namelijk met fijn stof dat ze op de tafels van het telraam strooiden. — Hermann Venema.

Vers 16

"Maar tot den goddeloze zegt God: Wat hebt gij … en neemt Mijn verbond in uw mond?" Voor wie is het verbond gemaakt, als niet voor de goddelozen? Als mensen niet goddeloos of zondig waren, waarom was er dan een genadeverbond nodig? Het verbond is er voor de goddelozen, en het brengt genoeg genade mee om zelfs de meest goddelozen te vergeven. Waarom zegt de Heere dan tegen de goddeloze: "Wat hebt gij … en neemt Mijn verbond in uw mond?"

Let op wat er volgt, dan wordt Zijn bedoeling duidelijk: "Dewijl gij de kastijding haat." Het is alsof God zei: Jij goddeloze, die je zonde beschermt en stevig vasthoudt, die weigert om terug te keren en een hekel hebt aan verbetering, wat heb jij met Mijn verbond te maken? Blijf er met je bezoedelde handen vanaf. Wie vastbesloten is zijn zonde te houden, grijpt het verbond tevergeefs. Of liever: hij laat het los, terwijl het lijkt alsof hij het vasthoudt. Wee hen die om barmhartigheid smeken en er intussen niet voor zorgen dat ze hun plicht doen. — Joseph Caryl.

Vers 16

Een dienaar die niet doet wat hij leert, wordt daardoor een schandelijk mens. Hij maakt zich zelfs belachelijk, zoals de apotheker van Lucianus. Die had in zijn winkel geneesmiddelen tegen hoest en vertelde anderen dat hij ze had, maar werd zelf toch door de hoest geplaagd. Met welk gezicht kun je op een kansel staan, Gods wetten verkondigen en de zorg voor zielen op je nemen, terwijl je eigen naaktheid aan het licht komt? Je tong is groter dan je handen, je bediening staat tegenover zichzelf, je levenswandel logenstraft je leer. Je zegt dat mensen heilig moeten zijn, en je daden onthullen de hui-

chelarij van je mond. Je richt meer schade aan dan honderd anderen. — William Fenner.

Vers 17

"En Mijn woorden achter u henenwerpt." Je werpt ze weg met minachting, met walging en afschuw, zoals afgoden uit een stad worden gegooid. Of zoals Mozes vol verontwaardiging de tafelen van de wet op de grond smeet. — Martin Geier.

Vers 17

"Mijn woorden." Hiermee worden kennelijk de tien geboden bedoeld, die gewoonlijk de tien woorden worden genoemd. Daarmee heeft God, zo wordt vaak gezegd, Zijn verbond met Israël gesloten. — Hermann Venema.

Vers 18

"Indien gij een dief ziet, zo loopt gij met hem", of: je bent met hem meegelopen. Dit was letterlijk waar van de schriftgeleerden en Farizeeën. Zij verslonden de huizen van weduwen en ontnamen hun bezit onder het mom van lange gebeden. Ze stemden in met wat Barabbas deed, een rover, toen ze hem boven Jezus Christus kozen. Ze voegden zich bij de dieven aan het kruis toen die Hem beschimpten. En in geestelijke zin stalen ze het woord van de Heere, ieder van zijn naaste. Ze namen de sleutel van de kennis weg bij het volk en gaven valse uitleg aan de heilige geschriften. — John Gill.

Vers 18

"Zo loopt gij met hem": je werd zijn medeplichtige. Sunetreces, in de Septuaginta. Dat wil zeggen: je hielp hem zijn buit weg te dragen en te ontkomen. — Samuel Horsley.

Vers 18

"Zo loopt gij met hem." Of: je stemt met hem in. Je bent deelgenoot geweest, dat wil zeggen: je bent zijn gezel. Het is een uitdrukking uit de handel van kooplieden, of uit maaltijden naar oud gebruik, waaraan velen bijdroegen en zo hun aandeel hadden. — John Diodati.

Vers 18 (laatste zinsdeel)

Gastvrijheid bieden aan mensen van wie we weten dat ze liederlijk leven, is meedoen aan hun zonden. — Thomas Adams.

Vers 19

"Uw mond slaat gij in het kwade", enzovoort. "Gij slaat." Het Hebreeuwse woord betekent: je zendt uit, en wel vrij en ongebonden. Het wordt namelijk gebruikt voor mensen die hun vrouw of knecht wegsturen en zo hun vrijheid teruggeven. Je hebt een tong zonder teugels. Je gooit alle remmen van Gods wet en van je eigen geweten van je af en geeft je tong de vrijheid om te zeggen wat je maar wilt, ook als het God beledigt en onteert, en je naaste of je eigen ziel schaadt. Terecht wordt dat aangevoerd als bewijs van hun schijnheiligheid. "In het kwade" betekent: in zondige of schadelijke taal. "Koppelt bedrog" wil zeggen: je smeedt leugens en mooie woorden om iedereen die met je te maken heeft om de tuin te leiden. — Matthew Poole.

Vers 19

Nu komt het negende gebod erbij, naast de andere twee. De man die hier wordt aangesproken, overtreedt het gewoontegetrouw. — J. A. Alexander.

Vers 20

"Gij zit, gij spreekt", enzovoort. Iemand kan kwaad spreken én kwaad doen terwijl hij rustig blijft zitten en niets uitvoert. Voor zulk werk is een luie houding genoeg. — Joseph Caryl.

Vers 20

"Gij zit, gij spreekt tegen uw broeder", enzovoort. Zit je rustig en heb je niets anders te doen, dan doe je je naaste voortdurend kwaad met je lasterpraat. Aan tafel maak je je beste vrienden zwart. — Samuel Horsley.

Vers 20

"Den zoon uwer moeder." Om de kracht van deze woorden te begrijpen, moeten we weten dat veelwijverij onder de Israëlieten was toegestaan. Kinderen van dezelfde vader waren allemaal broers. Maar tussen wie ook nog dezelfde moeder had, bestond een nóg innigere band. — French en Skinner.

Vers 21

"Deze dingen doet gij, en Ik zwijg." Bij God is geen slaap of sluimering, geen oogluikend toelaten, geen nalatigheid in wat dan ook. Omdat Hij niet meteen oordeelt en niet direct zichtbaar verwoest, trekt de godslastering er brutaal de conclusie uit: zou God Zich met zulke kleinigheden bemoeien? Zo dachten mensen over hun ingebeelde Jupiter. Non vacat exiguis rebus adesse Jovem. Wat een bekrompen en beperkt beeld van God! Hij Die elke handeling mogelijk maakt en voortbrengt — zou Hij niet bij elke handeling aanwezig zijn? Wat kunnen wij zonder Hem doen? We kunnen ons immers alleen in Hem bewegen.

Hij let op de mussen en telt de zaadjes die de ploeger zelf in de grond stopt. Kan dan één handeling van een mens aan Zijn kennis ontsnappen of uit Zijn blik wegglippen? Soms lijkt het alsof Hij Zijn ogen sluit voor wat er gebeurt, maar Hij sluit ze nooit. Hij laat niet altijd merken dat Hij het afkeurt, maar Hij weet het altijd. David sloeg Simeï niet toen die hem vervloekte, maar God hoorde Simeï wél vloeken. Rechters besluiten vaak om te luisteren, maar ze luisteren niet

om tot een besluit te komen. Zo ziet God ook niet om iets goed te keuren, maar Hij vindt het wel goed om te zien. — Thomas Adams.

Vers 21

"Gij meent, dat Ik te enenmale ben, gelijk gij." Onze natuur is zo blind en bedorven dat we een vertekend, misvormd beeld van God hebben, totdat we Zijn gezicht met het oog van het geloof zien in de spiegel van het Woord. Daarom zegt meester Perkins dat alle mensen die ooit van Adam afstamden (Christus alleen uitgezonderd) van nature atheïsten zijn. Op het moment dat ze God erkennen, ontkennen ze immers Zijn macht, Zijn aanwezigheid en Zijn gerechtigheid. Ze laten Hem alleen zijn wat henzelf uitkomt. Het is voor ieder mens heel natuurlijk om zijn begeerten aan te passen aan het Godsbeeld dat hem het gunstigst en het best uitkomt.

Daar beschuldigt God sommigen van: "Gij meent, dat Ik te enenmale ben, gelijk gij." Zondaars doen met God wat de Ethiopiërs met engelen doen. Zij schilderen die met zwarte gezichten, zodat ze op henzelf lijken. — William Gurnall.

Vers 21

"Gij meent, dat Ik te enenmale ben, gelijk gij." Dat doen mensen wanneer ze zonden verdedigen als klein, als vergeeflijk, als iets waar God Zich niet druk om hoeft te maken. Omdat zijzelf het zo zien, moet God het ook zo zien. Met reuzentrots wil de mens op de troon van de Almachtige klimmen. Hij wil zich tegen Gods wil verzetten door niet Gods wil, maar zijn eigen wil de maat en regel van zijn doen en laten te maken. Dit beginsel is in het paradijs begonnen. Daar wilde Adam niet afhangen van Gods geopenbaarde wil, maar van zichzelf en zijn eigen wil, en zo maakte hij zich aan God gelijk. — Stephen Charnock.

Vers 21

"En zal het ordentelijk voor uw ogen stellen." Dit moeten we militair opvatten (more militari): dan staan de zonden in rij en gelid, in bloe-

dige slagorde, tegenover je ziel. Of juridisch (more forensi): dan worden ze geordend als evenzovele aanklachten voor je opstand en verraad. — Stephen Charnock.

Vers 21

"En zal het ordentelijk voor uw ogen stellen." Het is alsof Hij zegt: Je dacht dat al je zonden verspreid en verstrooid lagen. Je dacht dat er geen enkele zonde te vinden was en dat ze nooit meer bij elkaar zouden worden gebracht. Maar Ik verzeker je: Ik maak er een leger van, een compleet leger. Ik zet ze in rij en gelid voor je ogen. Kijk dan maar hoe je zo'n heir kunt aanzien, laat staan bestrijden! Pas dus op dat je geen oorlog voert tegen je eigen ziel. Dat is de ergste van alle burgeroorlogen.

Als een leger van goddelijke verschrikkingen al zo angstaanjagend is, wat is dan een leger van zwarte, helse zonden! God zal hele regimenten zonden tegen je inzetten. Hier een regiment eden, daar een regiment leugens, een derde van oneerlijke handel, hier een troep vuile daden en daar een legioen onreine of goddeloze gedachten. Allemaal vechten ze tegelijk tegen je leven en je eeuwige vrede. — Joseph Caryl.

Vers 21

Atheïsten spotten met de Schriftplaatsen die zeggen dat we van al onze daden rekenschap moeten afleggen. Maar op de dag van de afrekening zal God hen laten ervaren dat het waar is. Het is voor Hem even gemakkelijk om hun vergeetachtige gedachten te laten terugdenken als om die gedachten in hen te scheppen. Wanneer Hij Zijn register tegen hun vergeetachtige geest legt, zien ze al hun vergeten zonden. Als de drukker schoon papier op zijn ingeoliede letters drukt, neemt het de afdruk van elke letter aan. Zo zien zij, wanneer God hun gedachten met Zijn register stempelt, al hun vroegere zonden in één oogopslag.

De hand bleef tegen Belsazar schrijven, zoals hij bleef zondigen, ook al zag hij het niet tot de beker vol was. Zo gaat het met de goddelozen. Hun zonden worden geteld en zijzelf gewogen, maar ze zien het niet, tot ze door een angstaanjagend ontwaken worden verdeeld. — William Struther.

Vers 21 (laatste zinsdeel)

God zet zijn zonden netjes op een rij voor zijn ogen. Ten eerste: de zonde van zijn ontvangenis. Item: de zonden van zijn kindertijd. Item: van zijn jeugd. Item: van zijn volwassen jaren, enzovoort. Of: ten eerste zonden tegen de eerste tafel. Item: zonden tegen de tweede. Zoveel uit onwetendheid, zoveel uit kennis, zoveel uit overmoed, elk apart gerangschikt. Hij zondigde door elkaar en stapelde ze op in hopen. Maar God ordent ze en legt ze hem voor, keurig in een stelsel gebracht. — Thomas Fuller.

Vers 22

"Verstaat dit toch, gij godvergetenden", enzovoort. Wat is kleiner dan een zandkorrel? Toch: wat is zwaarder dan het zand van de zee, als je het vermenigvuldigt? Een klein bedrag loopt flink op als je het keer op keer optelt. Zo zal ook een kleine zonde waarover we nooit berouw hebben gehad, ons verdoemen, zoals één lek in een schip ons laat verdrinken als niemand het goed in de gaten houdt. 'Kleine zonden', zoals de wereld ze noemt. Maar het zijn grote zonden tegen de majesteit van de almachtige God. Juist Zijn majesteit, waartegen ze begaan worden, geeft ze nadruk en gewicht.

Zonder berouw brengen ze ons de verdoemenis. Je zou denken dat het geen groot ding is om God te vergeten, en toch staat daar een zwaar oordeel op. Talenten niet gebruiken, genade niet oefenen: de wereld ziet het als een kleinigheid. Maar we lezen over hem die zijn talent in de aarde verborg. Hij had het niet opgemaakt, hij had er alleen niet mee gehandeld, en toch wordt hij veroordeeld. — Thomas Watson.

Vers 22

"Opdat Ik niet verscheure." Dit is beeldspraak, ontleend aan de kracht en de onstuitbare woede van een leeuw. Een herder die zich ertussen werpt, kan zijn kudde daartegen geen bescherming of verdediging bieden. — William Walford.

Vers 23

"Wie dankoffert, die zal Mij eren." Danken is werk dat God verhoogt. Niets kan ook maar een el toevoegen aan Gods wezenlijke heerlijkheid, en toch verheft lof Hem in de ogen van anderen. Lof is Gods eer tentoonspreiden, Zijn naam omhoogheffen, het zegeteken van Zijn goedheid laten zien, Zijn voortreffelijkheid uitroepen en Zijn roem verbreiden. Het is de kruik met zalf openbreken, zodat de zoete geur van Gods naam zich over de wereld verspreidt.

"Wie zijn weg wel aanstelt." Het belangrijkste werk van ons geloof speelt zich weliswaar vanbinnen af, maar toch moet "uw licht alzo schijnen" dat anderen het kunnen zien. Het fundament van oprechtheid ligt in het hart, maar de mooie voorgevel zie je in de manier waarop we leven. Gelovigen heten "een eigendom" (Engels: juwelen), omdat ze een fonkelende glans in de ogen van anderen werpen. Een oprecht christen lijkt op de tempel van Salomo: goud van binnen én van buiten. Oprechtheid is een heilig zuurdeeg. Als het in het hart zit, werkt het door in het leven en laat het dat rijzen tot aan de hemel. Fil. 3:20. — Thomas Watson.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Het is voor alle mensen van onuitsprekelijk groot belang te weten wat God heeft gezegd. — W. S. Plumer.

Vers 1

1. Wie heeft gesproken? De Machtige: niet mensen of engelen, maar God Zelf. 2. Tot wie heeft Hij gesproken? Tot alle volken, alle standen, alle karakters. Dat vraagt om (a) Eerbied, want het is de stem van God.

(b) Hoop, want Hij buigt Zich neer om zelfs tot opstandelingen te spreken.

1. Waar heeft Hij gesproken?

(a) In de schepping.
(b) In Zijn zorg voor de wereld (de voorzienigheid).
(c) In Zijn Woord. — G. R.

Verzen 1-6

1. Het gerechtshof wordt bijeengeroepen in de naam van de Koning der koningen.
2. De zitting is geopend en de Rechter neemt plaats op Zijn zetel; Ps. 50:2, 3. 3. De partijen worden gedagvaard; Ps. 50:8.
3. De uitkomst van deze plechtige rechtszaak wordt voorspeld; Ps. 50:6. — Matthew Henry.

Verzen 1-15

1. God roept de mens.
2. De mens roept tot God.

Vers 2

1. De innerlijke schoonheid van Sion.

(a) Schoonheid op zichzelf: van wijsheid, heiligheid en liefde.
(b) Vergeleken met de schoonheid van het paradijs en van de hemel van de engelen.
(c) Alles overtreffend: alle volmaaktheden van God samen.

1. Haar uiterlijke heerlijkheid. Uit haar heeft God geblonken.

(a) Over deze wereld.
(b) Over zielen die genade hebben ontvangen.
(c) Over engelen die ernaar verlangen erin te kijken, enzovoort.
(d) Over het hele heelal. “Alle schepsel … hoorde ik”, enzovoort.

Vers 4

1. Wat God voor Zijn volk zal doen. Hij zal hen richten: (a) Hij bevrijdt hen. (b) Hij verdedigt hen. (c) Hij ondersteunt hen.
2. De middelen die Hem daarvoor ten dienste staan. “Hij zal roepen”, enzovoort. Hemel en aarde dienen Hem, ten goede van Zijn kerk. — G. R.

Vers 4

Het oordeel over de zichtbare kerk. God Zelf voert het uit. Het is openbaar en doorzoekend, met vuur en wind, nauwkeurig en onherroepelijk.

Vers 5

De grote familiebijeenkomst.
(a) Wie er worden verzameld.
(b) Hoe ze worden verzameld.
(c) Bij wie.
(d) Wanneer ze worden verzameld.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

1. Het verbond.
2. Het offer dat het bekrachtigt.
3. Hoe wij kunnen zeggen dat wij het sluiten.

Vers 6 (laatste zinsdeel)

Dan zal laster het vonnis niet verdraaien, te grote strengheid het niet bitter maken, partijdigheid het niet goedpraten en leugen niemand misleiden. Er zal zeker recht geschieden.

Vers 7

De zonden van Gods volk gaan vooral tegen God in en zijn alleen aan God bekend. Een onderwerp dat diep doorzoekt.

Verzen 13-15

Wat offers niet zijn, en welke offers God welgevallig zijn.

Vers 15

1. De aanleiding: “benauwdheid.”
2. Het bevel: “roept Mij aan.”
3. De belofte: “Ik zal er u uithelpen.”
4. Het doel: “Gij zult Mij eren”, enzovoort. — G. R.

Vers 15

“Gij zult Mij eren.” Dat doen we door te bidden en door te loven als het gebed is verhoord. Ook door te vertrouwen op Zijn beloften, Zijn kastijdingen te aanvaarden, ons te bekommeren om Zijn eer, trouw te blijven aan Zijn zaak, Zijn volk lief te hebben en Zijn geboden voortdurend te gehoorzamen.

Vers 15

1. Een bijzondere uitnodiging, voor een bepaald persoon en een bepaald moment.
2. Een bijzondere belofte aan wie de uitnodiging aanneemt.
3. Een bijzondere plicht die ontstaat zodra de belofte wordt vervuld.

Verzen 16, 17

1. Het verbod dat wordt gegeven.

(a) De verboden dingen: “Mijn inzettingen te vertellen.” “Mijn verbond in uw mond”, enzovoort. (1.) Prediken. (2.) Onderwijzen, bijvoorbeeld op zondagsscholen. (3.) Bidden. (4.) Deelnemen aan de eredienst.

(b) De verboden personen: goddeloze predikers enzovoort, zolang ze in hun goddeloosheid volharden.

1. De reden die wordt opgegeven; Ps. 50:17.

(a) Ze passen de waarheid niet op zichzelf toe.
(b) Ze haten haar in hun hart.
(c) Ze wijzen haar openlijk af. — G. R.

Vers 17

1. Het noodlottige teken. (a) Een afkeer van onderwezen worden. (b) Een afkeer van wat er onderwezen wordt. 2. Wat dat aanduidt: (a) Hoogmoed. (b) Minachting van God. (c) Onverschilligheid voor de waarheid. (d) Atheïsme in het hart. (e) Een afgestompt geweten. 3. Waartoe het leidt. Zie Ps. 50:22.

Verzen 17, 18

Wie heilzaam onderwijs afwijst, komt vroeg of laat tot openlijke overtreding. Voorbeelden, redenen en waarschuwingen die daaruit volgen.

Verzen 20, 21

1. De mens spreekt en God zwijgt.
2. God spreekt en de mens zwijgt.

Vers 21

1. God laat mensen een tijd aan zichzelf over.
2. Daarom oordelen ze over God naar zichzelf.
3. Te zijner tijd laat Hij hun hele zelf aan henzelf zien. “Ik zal u straffen”, enzovoort. — G. R.

Verzen 21, 23

Let op het alternatief: nu een goed ingericht leven, of straks zonden die netjes op een rij worden gezet.

Vers 22

1. De beschuldiging: “Gij godvergetenden.” Dat zijn mensen die Zijn alwetendheid, Zijn macht, Zijn gerechtigheid, Zijn goedheid, Zijn barmhartigheid, Zijn woord en Zijn grote zaligheid vergeten. 2. De vermaning: “Verstaat dit toch.” Word wakker uit je vergeetachtigheid en denk ernstig na.
2. De veroordeling: “Opdat”, enzovoort. (a) Hoe vreselijk die is. “Verscheure”, zoals een leeuw of adelaar zijn prooi verscheurt: lichaam en ziel. (b) Hoe onweerstaanbaar ze is: “niemand redde.” — G. R.

Vers 23

1. Zaligheid is het werk van God.
2. Het bewijs van zaligheid is heiligheid van hart en leven. 3. Het gevolg van dat bewijs is lof.
3. Het doel van die lof is God te verheerlijken. God wordt niet verheerlijkt door de twijfels, angsten en klachten van Zijn volk, maar door hun lof. — G. R.

Vers 23 (laatste zinsdeel)

De ware orde van het leven.

1. Wat het eerste is, komt eerst.
2. Wat het meeste is, krijgt het meeste.
3. Wat altijd duurt, geldt altijd.
4. Wat alles is, krijgt alles.

Werk over de vijftigste psalm

In de oude kwartoeditie (1634) van “Mr. Paul Bayne’s Commentary on Colossians” staat, onder de “divers places of Scripture briefly explained”, een uitleg van Ps. 50:21-23 uit deze psalm, getiteld “The Terror of God displayed against carnal security.”

Psalm 51

Titel

"Voor den opperzangmeester." Dit lied was dus niet alleen bedoeld voor de stille overdenking, maar ook om te zingen in de eredienst. Het past bij de eenzaamheid van iemand die alleen met zijn berouw zit. Maar het past net zo goed bij een gemeente van mensen die arm zijn van geest. "Een psalm van David." Het is verbazingwekkend, maar waar: er zijn schrijvers die ontkennen dat David deze psalm heeft gemaakt. Hun bezwaren zijn gewichtloos, want deze psalm is van begin tot eind echt Davids werk. Het zou veel makkelijker zijn om Milton, Shakespeare of Tennyson na te doen dan David. Zijn stijl is helemaal zijn eigen stijl, een soort die geen tweede heeft. Je herkent hem net zo snel als de penseelstreek van Rafaël of de kleuren van Rubens.

"Toen de profeet Nathan tot hem was gekomen, nadat hij tot Bathseba was ingegaan." Door die boodschap van God werd zijn slapende geweten wakker. Hij zag hoe groot zijn schuld was, en toen schreef hij deze psalm. Zolang hij zijn lusten volgde, was hij zijn psalmen vergeten. Maar nu zijn geestelijk leven was ontwaakt, greep hij weer naar zijn harp en liet hij zijn lied klinken onder zuchten en tranen.

Davids grote zonde valt niet goed te praten. Toch is het goed om te bedenken dat zijn situatie bijzonder was. Hij had hevige hartstochten, hij was krijgsman en een oosterse vorst met onbeperkte macht. Geen enkele andere koning van zijn tijd zou spijt hebben gevoeld over wat hij deed. Er waren dus geen vaste gewoonten en omgangsregels om hem heen die een overtreding nog zwaarder maken zodra je ze

breekt. Hij zoekt zelf nergens een verzachtende omstandigheid, hij noemt er zelfs geen enkele. En ook wij noemen deze feiten niet om zijn zonde te verontschuldigen, want die was in alle opzichten verwerpelijk.

We noemen ze als waarschuwing aan anderen. Laten ze bedenken dat de ontucht in henzelf, in onze tijd, misschien een zwaardere schuld met zich meebrengt dan bij de dwalende koning van Israël. Als we aan zijn zonde denken, laten we dan vooral blijven stilstaan bij zijn berouw, en bij de lange reeks tuchtigingen die de rest van zijn leven tot zo'n droevige geschiedenis maakten.

Indeling

Het is het eenvoudigst om in de eerste twaalf verzen de belijdenissen te zien van de berouwvolle, samen met zijn pleidooi om vergeving. In de laatste zeven verzen zien we zijn dankbaarheid die al vooruitkijkt, en hoe hij zich voorneemt die dankbaarheid te tonen.

Uitleg

Vers 1

"Wees mij genadig, o God!" Meteen doet hij een beroep op Gods genade, nog voordat hij zijn zonde noemt. Genade zien doet goed aan ogen die rood zijn van het wenen om je schuld. Vergeving van zonde kan nooit iets anders zijn dan een gave van pure genade. Daarom vlucht de wakker geschudde zondaar naar die eigenschap van God. "Naar Uw goedertierenheid." Handel, o Heere, zoals U Zelf bent. Geef genade die past bij Uw genade. Toon een barmhartigheid die bij Uw liefdevolle goedheid hoort.

> *"Grote God, Uw wezen kent geen grens:*
> *Laat zo ook Uw vergevende liefde worden gevonden."*

Wat een prachtig woord heeft onze Engelse vertaling hier gekozen, en wat een rijke gedachte zit erin! Het is een zeldzaam samenspel van kostbare dingen, liefde en vriendelijkheid, heerlijk in één gesmolten: "lovingkindness".

"Naar de grootheid Uwer barmhartigheden." Laat Uw liefdevolste ontferming tot mij komen, en laat Uw vergeving zo groot zijn als die ontferming doet verwachten. Toon al Uw zachtste eigenschappen in mijn geval, niet alleen in wat ze zijn, maar ook in hun overvloed. Ontelbaar zijn Uw weldaden geweest en groot is Uw genade. Laat mij het voorwerp zijn van Uw oneindige barmhartigheid, en herhaal die barmhartigheid volledig in mij. Maak mijn ene geval tot een samenvatting van al Uw ontfermingen. Elke genadedaad aan anderen geeft mij moed. Ik bid U: laat mij daar nog één aan toevoegen, een nog grotere, aan de lange lijst van Uw ontfermingen, in mijn eigen leven.

"Delg mijn overtreding uit." Mijn opstandigheid en mijn uitspattingen staan allemaal tegen mij opgeschreven. Maar Heere, wis die regels uit. Haal Uw pen door de lijst. Laat het geschrift verdwijnen, ook al lijkt het nu voor eeuwig in de rots gebeiteld. Misschien zijn veel slagen van Uw barmhartigheid nodig om dat diepe opschrift weg te hakken. Maar U hebt een overvloed aan barmhartigheid, en daarom bid ik U: wis mijn zonden uit.

Vers 2

"Was mij wel." Het is niet genoeg dat de zonde wordt uitgewist. Hijzelf is bevlekt en wil graag gezuiverd worden. Hij wil dat God Zelf hem reinigt, want niemand anders kan dat echt doen. Het wassen moet grondig zijn en het moet herhaald worden. Daarom roept hij: "Vermenigvuldig het wassen van mij." De verf gaat er niet vanzelf uit. Ik, de zondaar, heb er lang in gelegen, tot het karmozijn diep in de stof zat. Maar Heere, was, en was, en was nog eens, tot de laatste vlek weg is en er geen spoor van mijn bevuiling over is.

De huichelaar is tevreden als zijn kleren gewassen worden, maar de oprechte smekeling roept: “was mij.” Een onverschillige ziel neemt genoegen met een schijnreiniging. Maar een geweten dat echt wakker is geworden, verlangt naar een echte, doeltreffende wassing, en wel van de meest volledige soort.

“Was mij wel van mijn ongerechtigheid.” Hij ziet die als één grote vervuiling, die zijn hele wezen besmet en die helemaal van hemzelf is. Het is alsof niets zozeer van hem was als zijn zonde. Die ene zonde met Bathseba liet de psalmist de hele berg van zijn ongerechtigheid zien, waarvan die vuile daad maar één afgebrokkelde steen was. Hij wil af van heel die massa onreinheid. Eerst viel ze nauwelijks op, maar nu was ze een afschuwelijke, achtervolgende schrik voor zijn gemoed geworden.

“En reinig mij van mijn zonde.” Dit is een algemenere uitdrukking, alsof de psalmist zegt: “Heere, als wassen niet helpt, probeer dan iets anders. Als water niet genoeg is, laat het dan vuur zijn, laat het maar iets zijn, als ik maar gereinigd word. Maak mij op de een of andere manier van mijn zonde af, op elke manier, op alle manieren. Reinig mij maar helemaal, en laat geen schuld op mijn ziel achter.”

Let op: hij roept niet tegen de straf, maar tegen de zonde zelf. Menige moordenaar is banger voor de galg dan voor de moord die hem daar bracht. De dief houdt van de buit, ook al vreest hij de gevangenis. David niet. Hij walgt van zonde als zonde. Zijn luidste kreten gaan tegen het kwaad van zijn overtreding, niet tegen de pijnlijke gevolgen ervan. Als wij onze zonde serieus nemen, gaat God zacht met ons om. Als wij haten wat de Heere haat, maakt Hij er snel een einde aan, tot onze vreugde en vrede.

Vers 3

“Want ik ken mijn overtredingen.” Hier ziet hij hoeveel zonden hij heeft, een onmetelijk aantal, en hij legt daar een openlijke verklaring over af. Hij lijkt te zeggen: ik belijd ze volledig. Dat is niet de reden

waarom ik vergeving mag vragen, maar het bewijst wel duidelijk dat ik barmhartigheid nodig heb en nergens anders hulp kan zoeken. Mijn schuldbekentenis heeft elk hoger beroep tegen het vonnis van de gerechtigheid afgesneden. O Heere, ik moet mij wel op Uw barmhartigheid werpen. Wijs mij niet af, bid ik U. U hebt mij bereid gemaakt om te belijden. Laat dit werk van genade nu gevolgd worden door een volledige, vrije kwijtschelding!

"En mijn zonde is steeds voor mij." Mijn zonde als geheel gaat nooit uit mijn gedachten. Ze drukt voortdurend op mijn geest. Ik leg haar voor U neer, omdat ze steeds voor mij staat. Heere, doe haar weg, bij U en bij mij. Bij een wakker geweten is de pijn om de zonde niet kortstondig en af en toe, maar hevig en blijvend. Dat is geen teken van Gods toorn, maar juist een zeker voorspel van overvloedige gunst.

Vers 4

"Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd." Het gif van de zonde zit in haar verzet tegen God. Het besef dat hij ook anderen onrecht had gedaan, versterkte bij de psalmist alleen maar het gevoel dat hij tegen God had gezondigd. Al zijn misdaden kwamen samen en bereikten hun hoogtepunt aan de voet van Gods troon. Onze medemensen schaden is zonde, vooral omdat we daarmee Gods wet breken. Het hart van de berouwvolle was zo vol van het onrecht dat de Heere Zelf was aangedaan, dat elke andere belijdenis erin verdween, in één gebroken erkenning: Hem heb ik beledigd.

"En gedaan, dat kwaad is in Uw ogen." Verraad plegen in het paleis van de koning zelf, onder zijn eigen ogen, is werkelijk schaamteloos. David voelde dat hij zijn zonde in al haar vuilheid had begaan terwijl Jehova Zelf toekeek. Alleen een kind van God bekommert zich om Gods oog. Maar waar genade in de ziel is, legt ze een vreselijke schuld op elke kwade daad, zodra we bedenken dat de God Die we beledigen erbij was toen de overtreding gebeurde.

"Opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken, en rein zijt in Uw richten." Hij kon geen enkel bewijs aanvoeren tegen Gods gerechtigheid, ook al zou God hem meteen veroordelen en straffen voor zijn misdaad. Zijn eigen belijdenis en het getuigenis van de Rechter, Die alles heeft gezien, maken de overtreding onbetwistbaar. Het onrecht was zonder twijfel begaan, het was een smerig onrecht, en daarom lag de weg van de gerechtigheid helder voor hem, vrij van elke twist.

Vers 5

"Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren." Hij is als door de bliksem getroffen bij de ontdekking van zijn aangeboren zonde, en hij gaat die verder uitleggen. Dit is niet bedoeld als zelfverdediging, maar om zijn belijdenis compleet te maken. Het is alsof hij zegt: ik heb niet alleen deze ene keer gezondigd, ik ben in mijn diepste wezen een zondaar. De bron van mijn leven is vervuild, net als de stromen die eruit voortkomen. Mijn aanleg van geboorte wijkt af van de maat van het recht. Van nature neig ik naar verboden dingen. Het is bij mij een ziekte die in mijn aard zelf zit, en die mij zelf Uw toorn waardig maakt.

"En in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen." Hij gaat terug naar het eerste moment van zijn bestaan, niet om zijn moeder te beschuldigen, maar om de diepe penwortels van zijn zonde te erkennen. Het is een goddeloze verdraaiing van de Schrift om te ontkennen dat hier erfzonde en natuurlijk verderf worden geleerd. Wie deze leer bekritiseert, moet zelf nog van de Heilige Geest leren wat de eerste beginselen van het geloof zijn. Davids moeder was een dienstmaagd van de Heere, hij werd geboren in een zuiver huwelijk, uit een goede vader, en hijzelf was "een man naar Zijn hart".

En toch was zijn natuur even gevallen als die van elke andere zoon van Adam. Er was alleen een gelegenheid nodig om dat droevige feit aan het licht te brengen. Toen we gevormd werden, werden we misvormd, en toen we ontvangen werden, ontving onze natuur zonde. Helaas voor de arme mensheid! Wie wil, mag haar ophemelen. Maar

het meest gezegend is hij die in zijn eigen ziel heeft leren treuren over zijn verloren staat.

Vers 6

"Zie." Hier ligt de kern van de zaak, en daar moeten we goed bij stilstaan. God verlangt niet alleen uiterlijke deugd, maar innerlijke reinheid. Het zondebesef van de berouwvolle wordt veel dieper wanneer hij met verbazing deze waarheid ontdekt, en ziet hoe ver hij is van wat God eist. Het tweede "Zie" staat treffend tegenover het eerste. Wat een kloof gaapt er tussen die twee! "Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste." Echtheid, oprechtheid, ware heiligheid, trouw van hart: dat vraagt God. Hij geeft niets om de schijn van reinheid. Hij kijkt naar het gemoed, het hart en de ziel.

De Heilige van Israël beoordeelt mensen altijd naar wat ze vanbinnen zijn, niet naar wat ze uiterlijk belijden. Voor Hem is het innerlijke even zichtbaar als het uiterlijke. En terecht oordeelt Hij dat het wezen van een daad ligt in het motief van wie haar doet.

"En in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend." De berouwvolle voelt dat God hem waarheid leert over zijn eigen natuur, die hij eerder niet had opgemerkt. De liefde van het hart, het geheim van zijn val en de weg van zijn reiniging: die verborgen wijsheid hebben wij allemaal nodig. Het is een grote zegen te mogen geloven: "in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend". Niemand kan ons innerlijk onderwijzen behalve de Heere, maar Hij kan ons werkelijk leren. De Heilige Geest kan de wet in ons hart schrijven, en dat is de som van alle praktische wijsheid.

Hij kan de vreze des Heeren in ons leggen, en dat is het begin van de wijsheid. Hij kan Christus in ons openbaren, en Hij is de wezenlijke wijsheid. Zulke arme, dwaze, door elkaar geschudde zielen als de onze zullen nog op orde komen, en waarheid en wijsheid zullen in ons regeren.

Vers 7

"Ontzondig mij met hysop." Besprenkel mij met het verzoenende bloed, op de manier die U hebt aangewezen. Geef mij de werkelijkheid waar de voorschriften van de wet maar een schaduw van zijn. Alleen bloed kan mijn bloedvlekken wegnemen. Alleen de sterkste reiniging kan mij zuiveren. Laat het zondoffer mijn zonde wegnemen en mij reinigen. Laat wie is aangesteld om te verzoenen, zijn heilige dienst aan mij verrichten, want niemand heeft die meer nodig dan ik.

Deze woorden kunnen ook gelezen worden als de stem van het geloof, niet alleen als gebed. Dan luiden ze: "Gij zult mij met hysop ontzondigen, en ik zal rein zijn." Hoe vuil ik ook ben, er zit zoveel kracht in Gods verzoening dat mijn zonde helemaal zal verdwijnen. Zoals de melaatse bij wie de priester de reinigingsrituelen heeft uitgevoerd, zal ik weer worden toegelaten tot de gemeenschap van Uw volk en mogen delen in de voorrechten van het ware Israël. En ook in Uw ogen zal ik aangenaam zijn, door Jezus, mijn Heere.

"Was mij." Laat het niet alleen in het zinnebeeld zijn dat ik rein ben, maar door een echte geestelijke zuivering, die de bevlekking van mijn natuur wegneemt. Laat het heiligmakende werk, net zo goed als het vergevende, in mij voltooid worden. Bevrijd mij van de kwalen die mijn zonde in mij heeft voortgebracht en gevoed.

"En ik zal witter zijn dan sneeuw." Niemand dan U Zelf kan mij wit maken. Maar U kunt uit genade de natuur zelf overtreffen in haar zuiverste staat. Sneeuw vangt snel rook en stof, ze smelt en verdwijnt. U kunt mij een blijvende reinheid geven. Sneeuw is van onderen even wit als aan de oppervlakte. Zo kunt U ook in mij dezelfde reinheid vanbinnen werken, en mij zo rein maken dat alleen een overdrijving mijn smetteloze staat kan beschrijven. Heere, doe dit. Mijn geloof gelooft dat U het zult doen, en het weet maar al te goed dat U het kunt.

Nauwelijks bevat de Heilige Schrift een vers dat voller is van geloof dan dit. Als we kijken naar de aard van de zonde en naar het diepe

besef dat de psalmist ervan had, dan is het een heerlijk geloof dat hij in het bloed genoeg verdienste kon zien, ja, een alles toereikende verdienste, om haar helemaal weg te nemen. Als we ook kijken naar het diepe, aangeboren verderf dat David in zichzelf zag en ervoer, dan is het een wonder van geloof dat hij zich kon verheugen in de hoop op volmaakte reinheid vanbinnen.

Toch moeten we erbij zeggen dat dit geloof niet verder gaat dan het woord toelaat, dan het bloed van de verzoening aanmoedigt en dan Gods belofte verdient. O, dat een lezer moed mocht vatten, zelfs nu hij nog onder zijn zonde gebukt gaat, om de Heere de eer te geven en zo vol vertrouwen te steunen op het volbrachte offer van Golgotha en op de oneindige barmhartigheid die daar is getoond.

Vers 8

"Doe mij vreugde en blijdschap horen." Hij bidt over zijn verdriet pas laat in de psalm. Hij begon meteen met zijn zonde. Eerst vraagt hij om vergeving te horen, en daarna om vreugde te horen. Zo zoekt hij troost op het juiste moment en uit de juiste bron. Zijn oor is dof en zwaar geworden door het zondigen, en daarom bidt hij: "Doe mij horen." Geen stem kon zijn gestorven vreugde laten herleven, behalve de stem die doden levend maakt. Vergeving van God zou hem dubbele vreugde geven: "vreugde en blijdschap." Wie vergeven is, wacht geen schrale blijdschap.

Hij zal niet alleen een dubbele, bloeiende vreugde hebben, hij zal haar ook horen. Ze zal jubelen en zingen. Sommige vreugde wordt gevoeld maar niet gehoord, omdat ze nog worstelt met angst. Maar de vreugde van de vergeving heeft een stem die luider is dan de stem van de zonde. Gods stem die vrede spreekt is de zoetste muziek die een oor kan horen.

"Dat de beenderen zich verheugen, die Gij verbrijzeld hebt." Hij was als een arme ellendeling wiens botten gebroken zijn, niet door gewone middelen, maar door de almacht zelf. Hij kreunde niet onder

gewone vleeswonden. Zijn sterkste en toch teerste krachten waren "verbrijzeld". Zijn mannelijkheid was een ontwrichte, verscheurde, trillende gevoeligheid geworden. Toch zou elke wond een nieuwe mond voor het lied worden als Hij Die hem verbrijzelde, hem wilde genezen. Elk bot dat eerst beefde van pijn zou dan net zo gevoelig worden voor intense verrukking.

Het beeld is stoutmoedig, en de smekeling is dat ook. Hij durft veel te vragen. Hij vraagt iets groots: vreugde voor een zondig hart, muziek voor verbrijzelde botten. Een ongerijmd gebed, overal behalve voor de troon van God! Het zou daar het meest ongerijmd zijn, als het kruis er niet was, waar Jehova Jezus onze zonden in Zijn eigen lichaam op het hout droeg. Een berouwvolle hoeft niet te vragen om een dagloner te zijn, of zich neer te leggen bij een wanhopige tevredenheid met eeuwige rouw. Hij mag om blijdschap vragen, en hij zal haar krijgen. Want als de vader blij is wanneer verloren zonen terugkeren, en buren en vrienden zich verheugen en vrolijk zijn met muziek en dans, welke reden is er dan dat de herstelde zelf ellendig zou moeten zijn?

Vers 9

Verberg Uw aangezicht van mijn zonden. Kijk er niet naar; doe moeite om ze niet te zien. Ze dringen zich op, maar Heere, weiger ze aan te zien. Want als U ze serieus overweegt, ontbrandt Uw toorn en sterf ik. Delg uit al mijn ongerechtigheden. Hier herhaalt David het gebed van het eerste vers, nu met het woordje "al" erbij. Niet elke herhaling is een "ijdel verhaal van woorden". Wie in doodsangst verkeert, heeft geen ruimte om met afwisselende woorden te komen: verdriet moet zich tevredenstellen met eentonigheid.

Davids gezicht gloeide van schaamte bij de aanblik van zijn zonde, en geen enkele afleiding kon haar uit zijn geheugen wissen. Daarom vraagt hij de Heere te doen met zijn zonde wat hij zelf niet kan. Als God Zijn aangezicht niet van onze zonde afwendt, moet Hij het voor

altijd van óns afwenden. En als Hij onze zonden niet uitwist, moet Hij onze namen uitwissen uit Zijn boek des levens.

Vers 10

Schep. Wat nu! Heeft de zonde ons zo grondig kapotgemaakt dat de Schepper er opnieuw aan te pas moet komen? Wat een ravage richt het kwaad toch aan onder de mensen! Schep mij (Engels: schep in mij). Uiterlijk bestaat er nog een 'ik', maar vanbinnen ben ik leeg, verlaten en woest. Kom dan, en laat Uw macht zien in een nieuwe schepping, midden in mijn oude, gevallen zelf. U hebt aan het begin een mens in de wereld gemaakt; Heere, maak een nieuwe mens in mij!

Een rein hart. In het zevende vers vroeg David om rein te worden; nu vraagt hij om een hart dat bij die reinheid past. Maar hij zegt niet: "Maak mijn oude hart schoon." Daarvoor kent hij de hopeloosheid van de oude natuur te goed. Hij wil dat de oude mens wordt begraven als een dood ding, en dat er een nieuwe schepping voor in de plaats komt. Niemand behalve God kan een nieuw hart scheppen, of een nieuwe aarde. Redding is een wonderlijke vertoning van de hoogste macht: het werk in ons is, net als het werk voor ons, helemaal het werk van de Almacht.

Eerst moeten onze liefdes en verlangens de goede richting krijgen, anders raakt heel ons leven op een dwaalspoor. Het hart is het roer van de ziel. Zolang de Heere het niet zelf in handen neemt, varen we een valse en vuile koers. O Heere, U Die mij ooit gemaakt hebt, maak mij nieuw, en vernieuw mij tot in mijn meest verborgen hoeken.

Vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest. Eens was die geest er, Heere; zet hem er weer in. De wet op mijn hart is net een opschrift geworden dat je nauwelijks nog kunt lezen: schrijf haar opnieuw, genadige Maker. Haal het kwaad weg, zoals ik U gesmeekt heb. Maar vul de leegte dan ook met goed! Anders komen er in mijn uitgeveegde, lege en opgepoetste hart, waaruit de duivel voor even is ver-

trokken, zeven andere geesten binnen die nog slechter zijn dan hij, en die gaan er wonen. Deze twee zinnen vormen samen één volledig gebed. Schep wat er helemaal niet is; vernieuw wat er wel is, maar in een erbarmelijk zwakke toestand.

Vers 11

Verwerp mij niet van Uw aangezicht. Gooi mij niet weg als waardeloos. Verban mij niet van Uw aangezicht en Uw gunst, zoals Kaïn. Laat mij een plaats houden bij hen die Uw liefde delen, al mag ik alleen de deur bewaken. Ik verdien het voor eeuwig dat de toegang tot Uw voorhoven mij wordt geweigerd. Maar, goede Heere, laat mij toch dat voorrecht houden dat mij zo dierbaar is als het leven zelf.

En neem Uw Heiligen Geest niet van mij. Trek Zijn troost, Zijn raad, Zijn hulp en Zijn levend makende kracht niet terug, want dan ben ik werkelijk als een dode. Laat mij niet achter zoals U Saul achterliet, toen U hem geen antwoord wilde geven, niet door Urim, niet door een profeet en niet door dromen. Uw Geest is mijn wijsheid: laat mij niet over aan mijn dwaasheid. Hij is mijn kracht: o, laat mij niet over aan mijn eigen zwakheid. Drijf mij niet van U weg, en ga U ook Zelf niet van mij weg. Houd de band tussen ons in stand, want hij is mijn enige hoop op behoud.

Het zal een groot wonder zijn als zo'n zuivere Geest bereid is te blijven wonen in een hart zo laag als het mijne. Maar dan, Heere, is het één en al wonder. Doe het daarom, om Uw barmhartigheid, ik smeek het U vurig.

Vers 12

Geef mij weder de vreugde Uws heils. Het heil had David gekend, en hij had het gekend als een heil dat van de Heere Zelf kwam. Ook de vreugde van gered te zijn in de Heere had hij gevoeld. Maar hij was die vreugde een tijdlang kwijtgeraakt, en daarom verlangde hij naar haar terugkeer. Niemand behalve God kan deze vreugde teruggeven. Hij kán het; wij mogen erom vragen; en Hij zál het doen, tot Zijn ei-

gen eer en tot ons voordeel. Deze vreugde komt niet als eerste, maar volgt op vergeving en reinheid. In die volgorde is zij veilig; in elke andere volgorde is zij valse inbeelding of zelfs waanzin.

En de vrijmoedige geest ondersteune mij (Engels: ondersteun mij met Uw vrije Geest). David weet hoe zwak hij is en bedenkt hoe kort geleden hij nog viel. Daarom zoekt hij een kracht die sterker is dan de zijne, om op de been te blijven. Die koninklijke Geest, Wiens heiligheid de ware waardigheid is, kan ons laten leven als koningen en priesters, in alle oprechtheid van heiligheid. En Hij zal het doen, als wij Zijn genadige steun zoeken. Zulke invloed maakt ons geen slaven, maar bevrijdt ons. Want heiligheid is vrijheid, en de Heilige Geest is een vrije Geest. Op de ruwste en gevaarlijkste wegen zijn we veilig bij zo'n Bewaarder; op de beste paden struikelen we zodra we aan onszelf worden overgelaten.

Bidden om vreugde en bidden om ondersteuning horen bij elkaar. Met de vreugde is het gedaan als onze voet niet wordt bewaard. En andersom geeft vreugde veel steun en helpt zij enorm bij een heilig leven. Onder beide ligt de vrije, edele, koninklijke Geest als fundament.

Vers 13

Zo zal ik de overtreders Uw wegen leren. David nam zich vast voor om anderen te onderwijzen. En inderdaad: niemand leert anderen zo goed als wie zelf uit eigen ervaring door God is onderwezen. Bekeerde stropers zijn de beste boswachters. De titel S.S., Sinner Saved ("Zondaar Gered"), die Huntington voor zichzelf koos, is voor een evangelist die zielen wil winnen meer waard dan M.A. of D.D.

Wie vergeven is, heeft goede stof om te vertellen: hij is op school geweest bij de ervaring. En zijn manier van spreken zal raken, want hij spreekt met medeleven, als iemand die zelf heeft gevoeld wat hij verkondigt. De hoorders die de dichter uitkiest, zijn bijzonder: hij wil overtreders onderwijzen, mensen zoals hijzelf. Anderen mogen op

hen neerkijken, maar "gelijk gevoel maakt ons wonderlijk vriendelijk." Is hij te onwaardig om heiligen op te bouwen, dan sluipt hij erbij tussen de zondaars en vertelt hun nederig van Gods liefde.

Gods barmhartigheid voor één mens laat zien hoe Hij gewoonlijk te werk gaat. Zo helpt ons eigen geval ons om Zijn "wegen" te begrijpen, Zijn algemene manieren van handelen. Misschien denkt David bij dat woord ook aan de geboden in Gods Woord. Die had hij overtreden, en hij had daar zelf de gevolgen van gedragen. Nu voelde hij zich in staat ze te verdedigen en andere overtreders aan te sporen er eerbied voor te hebben.

En de zondaars zullen zich tot U bekeren. Mijn val zal anderen weer overeind helpen. U zult mijn ontroerende getuigenis zegenen, zodat velen worden gered die, net als ik, op kromme wegen zijn afgedwaald. Zonder twijfel heeft deze psalm, samen met de hele geschiedenis van David, eeuwenlang de heilzaamste gevolgen gehad in de bekering van overtreders. Zo is het kwade ten goede gekeerd.

Vers 14

Verlos mij van bloedschulden. David was de oorzaak geweest van de dood van Uria, de Hethiet, een trouwe en toegewijde volgeling, en dat feit belijdt hij nu. Bovendien was zijn overspel een misdaad waar de doodstraf op stond, en hij stelt zich op als iemand die de dood verdient. Oprecht berouwvolle mensen draaien er niet omheen en verpakken hun zonden niet in sierlijke omschrijvingen. Ze komen ter zake, noemen de dingen bij hun naam en leggen een volledige biecht af. Welke andere weg is verstandig tegenover de Alwetende?

O God, Gij, God mijns heils! Zo dichtbij had David zich eerder niet gewaagd. Tot nu toe was het "o God" geweest, maar hier roept hij: "Gij, God mijns heils!" Geloof groeit door te oefenen in gebed. In dit vers belijdt hij zijn zonde duidelijker dan eerder, en toch gaat hij vrijmoediger met God om. Tegelijk omhoog en omlaag groeien kan prima samengaan. Alleen de Koning kan de doodstraf kwijtschelden. Voor

het geloof is het daarom een vreugde dat God Koning is, en dat Hij, de Leidsman en Voleinder, de maker van onze redding is.

Zo zal mijn tong Uw gerechtigheid vrolijk roemen. Je zou eerder verwachten dat hij zei: "Ik zal zingen van Uw barmhartigheid." Maar David ziet Gods weg om te rechtvaardigen. Dat is de gerechtigheid van God waarover Paulus later sprak, waardoor goddelozen rechtvaardig verklaard worden. David belooft te zingen, ja, uit volle borst te zingen over die rechtvaardige weg van barmhartigheid. Per slot van rekening is juist de rechtvaardigheid van Gods barmhartigheid het grootste wonder ervan.

Merk op: in het vorige vers wilde David nog preken, en nu wil hij zingen. We kunnen nooit te veel doen voor de Heere, aan Wie we meer dan alles verschuldigd zijn. Zouden we predikant, voorzanger, koster, plaatsaanwijzer, voetenwasser en nog veel meer tegelijk kunnen zijn, dan nog zou het te weinig zijn om al onze dankbaarheid te tonen. Een grote zondaar die vergeven is, wordt een groot zanger. De zonde heeft een luide stem, dus onze dankbaarheid moet die ook hebben. Als we gered worden, zingen we niet onze eigen lof. Ons thema is dan de Heere onze Gerechtigheid, in Wiens verdiensten wij als rechtvaardigen zijn aangenomen.

Vers 15

Heere, open mijn lippen. David is zo bang voor zichzelf dat hij heel zijn wezen aan Gods zorg toevertrouwt. Hij durft pas te spreken wanneer de Heere zijn mond opent, die door schaamte is dichtgeslagen. Wat kan de Heere onze lippen wonderlijk openen! En wat een goddelijke dingen kunnen wij arme dwazen uitstorten als Hij ons inspireert! Dit gebed van een berouwvolle is een gouden bede voor een prediker. Heere, ik bid het voor mijzelf en voor mijn broeders. Maar het kan ieder helpen die door schaamte over zijn zonde begint te stamelen in zijn gebeden. Wordt het helemaal verhoord, dan begint de tong van de stomme te zingen.

Zo zal mijn mond Uw lof verkondigen. Als God de mond opent, krijgt Hij er zeker de vrucht van. Wat uit iemands lippen komt, hangt af van de poortwachter. Ontgrendelen ijdelheid, woede, leugen of wellust de deur, dan stromen de gemeenste schurkenstreken naar buiten. Maar als de Heilige Geest de poort opent, komen genade, barmhartigheid, vrede en alle andere goede gaven naar buiten in een vrolijke, klinkende dans, zoals de dochters van Israël David tegemoet kwamen toen hij terugkeerde met het hoofd van de Filistijn.

Vers 16

Want Gij hebt geen lust tot offerande. Hierover ging ook de vorige psalm. De dichter zag zo helder dat hij ver voorbij het ritueel met zijn symbolen keek. Zijn geloofsoog staarde vol verrukking naar de werkelijke verzoening. Anders zou ik ze geven. Maar al te graag had hij tienduizenden offerdieren gebracht, als dat de zaak had kunnen oplossen. Alles wat de Heere voorschreef, zou hij met plezier hebben gedaan.

Wij zijn bereid alles op te geven wat we hebben, als we maar van onze zonden gereinigd worden. En is de zonde eenmaal vergeven, dan staat onze blije dankbaarheid klaar voor elk offer. In brandoffferen hebt Gij geen behagen. David wist dat geen enkel brandoffer een voldoende verzoening was. Zijn diepe nood deed hem opkijken van het voorbeeld naar de werkelijkheid zelf, van de uiterlijke plechtigheid naar de innerlijke genade.

Vers 17

De offeranden Gods zijn een gebroken geest. Alle offers worden aan U in één keer aangeboden, door de mens wiens gebroken hart U de verdienste van de Zaligmaker voorhoudt. Als een hart rouwt over de zonde, bent U meer tevreden dan wanneer de var bloedt onder de bijl. “Een gebroken hart” is een uitdrukking voor diepe droefheid, die het leven zelf bitter maakt. Er zit het beeld in van bijna dodelijke

angst op de plek die zo levensnoodzakelijk is dat zij de bron van het leven zelf is.

Een geest die vernederd is en treurt over de zonde, is zo kostbaar dat zij niet slechts één offer is. Zij bezit een hele reeks voortreffelijkheden en is bij uitstek "de offeranden Gods". Een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God! niet verachten. Een verbrijzeld hart is een geurig hart. Mensen verachten wie in hun eigen ogen verachtelijk zijn, maar de Heere ziet niet zoals de mens ziet. Hij verwerpt wat mensen hoog achten, en waardeert wat zij verachten.

Nooit heeft God een nederige, wenende zondaar afgewezen, en dat zal Hij nooit doen, zolang God liefde is en zolang Jezus bekendstaat als de Man Die zondaars aanneemt. Stieren en rammen verlangt Hij niet, maar verslagen harten zoekt Hij. Ja, één zo'n hart is Hem meer waard dan alle verschillende offers van het oude Joodse heiligdom bij elkaar.

Vers 18

Doe wel bij Sion naar Uw welbehagen. Laat zegen, zoals U dat gewoon bent, uitgegoten worden over Uw heilige berg en Uw uitverkoren stad. Sion was Davids lievelingsplek, waar hij een tempel had willen bouwen. Zijn grootste verlangen is zo sterk dat hij, zodra zijn geweten gezuiverd is, een woord voor Sion moet doen. Hij voelde dat hij het plan om de Heere daar te eren zoals hij wilde, in de weg had gestaan. Toch bad hij God om de plaats van Zijn ark nog altijd heerlijk te laten zijn, en om Zijn dienst en Zijn dienende volk te bevestigen.

Bouw de muren van Jeruzalem op. Dit was een van Davids plannen geweest: de heilige stad met muren omringen. Hij wil het voltooid zien. Maar wij geloven dat hij een geestelijker betekenis in gedachten had, en bad voor de voorspoed van de zaak en het volk van de Heere. Door zijn zonde had hij schade aangericht en als het ware de muren omvergehaald. Daarom smeekt hij de Heere het kwaad ongedaan te maken en Zijn kerk vast te zetten.

God kan Zijn zaak laten bloeien, en op gebed zal Hij het doen. Zonder Zijn bouwen werken we tevergeefs, en juist daarom bidden we des te ernstiger en aanhoudender. Zeker is er geen genade in ons als we niet meeleven met de kerk van God en geen blijvende belangstelling hebben voor haar welzijn.

Vers 19

In die dagen van blije voorspoed zullen Uw heiligen U overvloedig de rijkste en heiligste dankoffers brengen, en U zult er behagen in scheppen die aan te nemen. Een gered mens verwacht zijn gebeden verhoord te zien in een kerk die tot nieuw leven komt, en weet dan zeker dat God zeer verheerlijkt zal worden. Wij brengen geen offers meer voor de zonde. Toch zijn onze plechtige lofzangen en onze beloofde gaven, als priesters voor God, dankoffers die God aangenaam zijn door Jezus Christus.

Wij brengen de Heere niet het minste wat we hebben, onze duiven en tortelduiven. We geven Hem het beste wat we bezitten: onze stieren. We zijn blij dat we in deze tijd zelf kunnen waarmaken wat dit vers zegt. Maar we kijken ook vooruit en wachten op dagen waarin God heel dichtbij is. Dan zal de kerk van God met onuitsprekelijke vreugde gaven offeren op het altaar van God, en die gaven zullen alles overtreffen wat we in deze minder vurige tijd te zien krijgen. Bespoedig het, o Heere.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

“Nadat hij tot Bathseba was ingegaan.” Dit was het ei dat de duivel in het nest legde, zodat er zonde na zonde bij werd gelegd, de ene naast en boven op de andere. Kijk maar naar de ellendige ketting van Davids wellust in 2 Sam. 11:1-27 en 12:1-31. — John Trapp.

Titel

"Toen de profeet Nathan tot hem was gekomen, nadat hij (dat wil zeggen David) tot Bathseba was ingegaan." In de Engelse en de meeste andere vertalingen gaat een veelzeggende herhaling verloren: de uitdrukking "kwam tot" staat er twee keer. "Toen" is hier niet zomaar een tijdwoord dat hetzelfde betekent als "wanneer". Het roept ook de gedachte op aan overeenkomst, verhouding en vergelding. — J. A. Alexander.

Gehele psalm

Van alle juwelen in dit hele boek schittert deze psalm het helderst. Er zit zoveel onderwijs en zo'n kostbare leer in, dat zelfs de tong van engelen haar niet volledig recht zou kunnen doen. — Victorinus Strigelius, 1524-1569.

Gehele psalm

Deze psalm wordt vaak en terecht *de gids van de zondaar* genoemd. In sommige berijmingen ervan helpt zij de zondaar die terugkeert al heel vaak op weg. Athanasius raadde enkele christenen aan wie hij schreef aan om haar te herhalen als ze 's nachts wakker worden. Alle evangelische kerken kennen haar goed. Luther zegt: "Er is geen andere psalm die vaker in de kerk gezongen of gebeden wordt." Het is ook de eerste psalm waarin we het woord Geest gebruikt vinden voor de Heilige Geest. — William S. Plumer.

Gehele psalm

Ik twijfel er niet aan dat deze psalm een profetische betekenis heeft voor het volk Israël. In de laatste dagen zullen zij hun wegen overdenken. Berouw en afkeer van zichzelf zullen daarvan het gevolg zijn. Er moet een bloedschuld van dat volk worden weggenomen die zwaarder is dan die van David. Zij zullen de leraars van de heidenen worden, zodra eerst de ongerechtigheid van hun eigen overtredingen is weggenomen. — Arthur Pridham.

Gehele psalm

Dit is de meest aangrijpende van alle psalmen, en ik weet zeker dat geen enkele zo goed bij mij past. Het lijkt de uitstorting van een ziel die lijdt onder het besef van een recente en grote overtreding. Mijn God, of mijn schuld nu recent is of niet: laat mij voelen hoe verschrikkelijk mijn talloze misdaden zijn, en denk niet aan de zonden van mijn jeugd. Wat een rijke bron van woorden en gedachten voor het gebed! Was mij, reinig mij, Heere, en laat mijn zonde en mijn zondigheid steeds voor mij blijven.

Laat mij die vooral voelen als zonde tegen U, zodat mijn verdriet het verdriet is dat U behaagt. Laat mij voelen hoe giftig mijn aangeboren verdorvenheid is. Reinig mij daar grondig van en leg waarheid in mijn binnenste, zodat mijn bekering een echte afkeer van de zonde is en een terugkeer tot de Zaligmaker.

Schep mij opnieuw, o God. Neem Uw Geest niet van mij weg. Laat mij mij verheugen in een redding die ik nú beleef. Bevrijd mij, o God, van de bloedschuld dat ik een van Uw kleinen heb gekwetst. Open mijn lippen, zodat ik kan vertellen van de wonderen die U aan mijn ziel hebt gedaan! Laat mij geestelijke offers brengen. En o, laat geen tekortkoming van mij schande brengen over Uw kerk. Zuiver haar en bouw haar zó op dat zelfs haar uiterlijke diensten, vrij van elke smet van bederf of schijnheiligheid, in Uw ogen welgevallig zijn. — Thomas Chalmers.

Vers 1

Wees mij genadig, o God! Ik beef en bloos als ik mijn naam moet noemen. Mijn vroegere vertrouwelijke omgang met U maakt mij nu juist nog meer verward, nu U mij na mijn schuld herkent. Daarom zeg ik niet: “O HEERE! gedenk aan David”, zoals bij een gelukkiger gelegenheid. Ik zeg ook niet, zoals ik vroeger deed om U gunstig te stemmen: “Uw knecht” of “den zoon Uwer dienstmaagd.” Ik breng niets naar voren dat mijn vroegere band met U in herinnering zou roepen, want

dat zou mijn goddeloosheid alleen maar zwaarder maken. Vraag dan niet, Heere, wie ik ben. Vergeef alleen mij, die mijn zonde belijd, mijn schuld veroordeel en om Uw ontferming smeek.

Wees mij genadig, o God! Ik durf niet te zeggen "mijn God", want dat zou aanmatigend zijn. Door de zonde heb ik U verloren. Door de vijand te volgen heb ik mij van U vervreemd, en daarom ben ik onrein. Ik durf U niet te naderen. Ik sta van verre, verhef mijn stem met diepe toewijding en een verbrijzeld hart, en roep: Wees mij genadig, o God! — Uit "A Commentary on the Seven Penitential Psalms, chiefly from ancient sources." Door de Right Rev. A. P. Forbes, bisschop van Brechin, 1857.

Vers 1

Wees genadig. Het Hebreeuwse woord dat hier met "wees genadig" is vertaald, betekent: zonder reden of verdienste (Ps. 35:19; 69:5; Ezech. 14:23). Het betekent ook: om niet, zonder dat er een prijs wordt betaald (Ex. 21:11). Het woord wordt ook gebruikt in Gen. 6:8, waar staat dat Noach genade vond in de ogen van de HEERE. Dat wil zeggen: bijzondere gunst, zoals de Heere die draagt voor Zijn uitverkorenen in Christus Jezus. — Charles D. Coetlogon, A.M., in "The Portraiture of the Christian Penitent," 1775.

Vers 1

Genade, goedertierenheid, barmhartigheden. Ik moet hier wel iets zeggen over de opklimming in betekenis van de drie woorden die gebruikt worden voor Gods medelijden, en over de goede volgorde waarin ze staan. Bij een klassiek schrijver zou men dat als een echte voortreffelijkheid en schoonheid zien.

Het eerste woord (((Hebr.))) wijst op de genegenheid die we uiten door te kermen over iets wat we liefhebben en beklagen: (Gr.), natuurlijke liefde en tederheid. Zelfs redeloze dieren laten die voor hun jongen horen, ieder met zijn eigen geluiden. Denk vooral aan het schelle geluid van de kameel, waarmee hij zijn liefde voor zijn veulen

laat blijken. Het tweede woord (((Hebr.))) wijst op een sterke neiging, een gewillige, ruime en milde gezindheid tot goedheid en medelijden, die krachtig aanzet tot alle bewijzen van vriendelijkheid en mildheid. Die stroomt zo vrij en overvloedig als melk in de borsten, of als water uit een bron die nooit opdroogt.

Dat is een hogere graad van goedheid dan de eerste. Het derde woord (((Hebr.))) betekent wat de Grieken uitdrukken met (Gr.): dat allerteerste medelijden dat wij aanduiden met: ontroerd worden in hart en ingewanden. Dat is de hoogste graad van medelijden waartoe de menselijke natuur in staat is.

En wat een verkwikking is het om te geloven in, en na te denken over, Gods overvloedige en tedere ontferming als je in Davids situatie zit! Zijn gemoed boog onder de last van de zwaarste, ingewikkelde schuld, en hij vreesde Gods ongenade en vergelding! — Samuel Chandler.

Vers 1

Naar de grootheid. Mensen schrikken enorm van het grote aantal van hun zonden, maar hier is troost: onze God heeft een veelvoud aan barmhartigheden. Zijn onze zonden zo talrijk als de haren op ons hoofd, dan zijn Gods barmhartigheden zo talrijk als de sterren aan de hemel. Hij is een oneindig God, en daarom zijn ook Zijn barmhartigheden oneindig. Ja, Zijn barmhartigheden staan zoveel hoger dan onze zonden als Hij Zelf hoger staat dan wij, arme zondaars.

Daarom vraagt de psalmist om een veelvoud aan barmhartigheden. Hij wilde laten zien hoe diep zijn vele zonden hem hadden verwond: één zonde leek wel honderd. Zo gaat het ook met ons. Zolang Satan ons leidt, lijken duizend zonden maar één. Maar als wij ons aan Gods dienst wijden, lijkt één zonde duizend. — Archibald Symson.

Vers 1

Barmhartigheden. Volgens Zanchius, in zijn verhandeling over de eigenschappen van God, is dit het soort genegenheid dat ouders voe-

len wanneer ze hun kinderen in uiterste nood zien. Denk aan 1 Kon. 3:26. — Charles D. Coetlogon.

Vers 1

Delg mijn overtreding uit. ((Hebr.)), mecheh, uitwissen. Hier zit een zinspeling op een akte van beschuldiging. De psalmist weet wat daarin staat. Hij pleit schuldig, maar smeekt dat het geschrift onleesbaar wordt gemaakt. Er moet een geschikte vloeistof op het perkament komen die de inkt weghaalt, zodat er nooit meer een geschrift tegen hem opduikt. Dat kan alleen de barmhartigheid, goedertierenheid en tedere ontferming van de Heere doen. — Adam Clarke.

Vers 1

Delg mijn overtreding uit. De psalmist doelt hier niet op schulden die in een boek zijn opgeschreven en eruit worden doorgehaald zodra ze zijn kwijtgescholden, zoals de heer Leclerc denkt. Hij doelt op het afvegen of schoonmaken van een schotel, zodat er daarna niets meer in overblijft. Zijn verzoek betekent: laat God hem helemaal en volledig vergeven, zodat er niets overblijft van de schuld die hij op zich had geladen, en de straf ervoor geheel wordt weggenomen. — Samuel Chandler.

Vers 1

Delg uit. In Ex. 17:14 wordt hetzelfde woord gebruikt voor: helemaal uitroeien, zodat er voor eeuwig geen herinnering aan hen overblijft. Zie ook Jes. 43:25; 44:22. — Charles de Coetlogon.

Vers 1

Mijn overtreding. Een gezond geweten spreekt altijd zo: "*mijn* overtreding." Het is niet hún schuld die je heeft verleid. Zij dragen de hunne. Maar ieder mens handelt als afzonderlijk persoon en heeft zijn eigen mate van schuld. De jouwe is van jou alleen: het overtreden van jouw eigen besef van plicht, niet van dat van een ander. Je schuld is

eenzaam, vreselijk, niet te delen, en kleeft aan jou alleen van alle geesten in het heelal. — Frederick William Robertson.

Verzen 1, 5

Overtredingen ... ongerechtigheid ... zonde.

1. Het zijn overtredingen, ((Hebr.)), pesha: opstand.
2. Het is ongerechtigheid, ((Hebr.)), avon: krom handelen.
3. Het is zonde, ((Hebr.)), chattath: dwaling en afdwaling. — Adam Clarke.

Vers 2

Was mij. David bidt dat de Heere hem wast. Zonde maakt dus vuil: hij was door zijn zonde vuil en smerig geworden. Hij vraagt dat Hij hem veel wast, hem spoelt en baadt. Zo laat hij zien hoe uitermate de zonde hem had bevlekt en bezoedeld, aan ziel én lichaam, en hem walgelijk had gemaakt. Daarom wil hij gewassen, gereinigd en gezuiverd worden van de bezoedeling door de zonde.

Hieruit leren we wat een weerzinwekkend, vuil en ellendig ding de zonde is in Gods ogen. Zij bevlekt het lichaam van een mens en zij bevlekt zijn ziel. Zij maakt hem walgelijker dan het walgelijkste schepsel dat leeft. Geen pad is voor mensen zo weerzinwekkend als een zondaar, bevlekt en bezoedeld met zonde, voor God is, totdat hij ervan gereinigd en gewassen is in het bloed van Christus. — Samuel Smith.

Vers 2

Was mij, enzovoort. ((Hebr.)) wordt vooral gebruikt voor het wassen en schoonmaken van kleren, zoals vollers hun lakens wassen en zuiveren. 2 Kon. 18:17; Ex. 19:10; Lev. 17:15. — Samuel Chandler.

Vers 2

Was mij wel van mijn ongerechtigheid. Geen enkele andere wassing helpt dan lava tu: was Gíj! De zonde is zo vuil dat alleen Zijn grondige wassing haar kan reinigen. — Samuel Page, in "David's Broken Heart," 1646.

Vers 2

Was mij wel. Hebreeuws: maak het wassen van mij veel. Daarmee geeft hij te kennen hoe groot zijn schuld is, hoe ontoereikend alle wassingen volgens de wet zijn, en dat er beslist iets anders en beters nodig is om hem te wassen: Gods genade en het bloed van Christus. — Matthew Poole.

Vers 2

Was mij ... reinig mij. Maar waarom zou David zo overbodig spreken? Waarom twee woorden gebruiken als één genoeg was? Want als wij gereinigd worden, wat maakt het uit of dat door wassen gebeurt of niet? Toch had David goede reden voor beide woorden. Hij vraagt namelijk niet dat God hem door een wonder zou reinigen, maar op de gewone manier van reinigen, en dat was wassen. Hij noemt wassen daarom als het middel, en reinigen als het doel. Wassen noemt hij als het werk dat gebeurt, en reinigen als het werk dat klaar is. Wassen noemt hij vanuit de werker gezien, reinigen vanuit de lijder gezien.

En zoals er in het beeld van de wet geen ander gewoon middel was om te reinigen, zo is er ook in de waarheid van het evangelie geen ander gewoon middel dan alleen wassen. Daarom stroomden er uit de zijde van Christus, onze Zaligmaker, water en bloed. — Sir Richard Baker.

Vers 2

Reinig mij van mijn zonde. Merk op: hij vraagt om bevrijding van de schuld, niet van de straf. Dat het zwaard nooit van zijn huis zou wijken; dat de zonde, die niet alleen in het verborgen werd begaan, tot

in haar volle uitvoering, maar nog veel meer verborgen lag in de schuilhoeken van Davids hart, bestraft zou worden voor heel Israël en voor de zon; dat het kind dat David zo dierbaar was een zware straf voor zijn overtreding zou worden: dat kon, voor zover het deze psalm betreft, wel of niet gebeuren. David spreekt over de overtreding tegen God. Hij spreekt over het bezoedelen van Gods tempel door onreinheid, ook al was dat toen nog niet zo uitdrukkelijk gezegd. — Ambrosius, in J. M. Neale's Commentary.

Vers 2

Zonde. Het oorspronkelijke woord betekent: het doel missen, zoals een boogschutter die te kort schiet, erover heen schiet of er net naast. Het wordt ook gebruikt voor opzij stappen of struikelen tijdens het lopen. Geestelijk gezien betekent het: afwijken van een regel, door iets na te laten of door iets te doen. — Thomas T. Biddulph, A.M., in Lectures on the Fifty-first Psalm, 1835.

Vers 2

Zonde is vuil om aan te denken, vuil om over te praten, vuil om over te horen, vuil om te doen. Kortom: er zit niets in dan gemeenheid. — Archibald Symson.

Vers 3

Want ik ken mijn overtredingen, enzovoort. Onze overtredingen erkennen is belijdenis. Onze zonde steeds voor ons hebben is overtuiging en verbrijzeling. Onze overtredingen erkennen betekent onze zonden belijden. We roepen ze ons te binnen en halen ze, voor zover we kunnen, terug in onze herinnering. We erkennen ze met schaamte en vertellen ze met verdriet. We tellen ze een voor een op, doen er zo goed als ons geheugen reikt nauwkeurig verslag van en spreiden ze uit voor de Heere, zoals Hizkia de brief van Rabsake uitspreidde. In een nederig besef van onze eigen slechtheid smeken we Zijn goedheid dat Hij Zijn barmhartigheden over ons wil vermenigvuldigen, zo-

als wij onze overtredingen tegen Hem hebben vermenigvuldigd: door ze allemaal vrij en volledig te vergeven.

Onze zonde steeds voor ons hebben betekent er diep van overtuigd zijn, er voortdurend door gekweld worden in ons gemoed, er werkelijk onder gebukt gaan en de angsten en schrikbeelden van het geweten kennen. Die laten ons geen rust en geen stilte in ons eigen hart, totdat we ons met een genadige God hebben verzoend. — Adam Littleton.

Vers 3

Want ik ken (Engels: ik erken) mijn overtredingen, en mijn zonde is steeds voor mij. Er kan geen agnitio zijn, geen erkenning, als er geen cognitio peccati is, geen kennis van de zonde. David zet ze samen. Als onze zonden niet voor ons liggen, hoe kunnen we ze dan voor God leggen? Daarom is voor een juiste oefening van deze plicht eerst een onderzoek van ons hart nodig, een blik in ons leven, zodat we onze zonden kunnen zien. Wie zichzelf nog niet de vraag heeft gesteld: Quid feci? Wat heb ik gedaan? kan nooit de belijdenis uitspreken: si feci, dit en dat heb ik gedaan.

Daarom raad ik het aan, hoewel ik het niet eis, als een vrome en verstandige gewoonte, waar volgens mij veel christenen voordeel van hebben gehad: houd dagelijks een vaste lijst bij, zowel van ontvangen weldaden als van begane zonden. — Nathaniel Hardy.

Vers 3

Ik, mijn, mijn. David vond het niet genoeg om te erkennen dat het hele mensengeslacht uit zondaars bestaat. Alsof hij alleen in de wereld stond en de enige overtreder was, zegt hij: “Ik ken mijn overtredingen, en mijn zonde is steeds voor mij.” — Charles de Coetlogon.

Vers 3

Mijn zonde. David erkent zijn zonde en belijdt dat zij de zijne is. Hier ligt onze natuurlijke rijkdom: wat kunnen wij ons eigen noemen, be-

halve zonde? Ons eten en onze kleren, alles wat we nodig hebben om te leven, is geleend. We kwamen hongerig en naakt op de wereld, we brachten er niets van mee en we verdienden hier niets daarvan. Onze zonde kwam wél met ons mee, zoals David later belijdt. We hebben erfrecht op zonde: we ontvingen haar door voortplanting en overdracht van onze ouders. En we hebben ook bezitsrecht. Zo zegt Job: "Gij doet mij erven de misdaden mijner jonkheid." — Samuel Page.

Vers 3

Mijn *zonde*. Het gaat om de zonde als zonde. Niet om haar straf, niet nu en niet straks, en ook niet zomaar om een van haar kwade gevolgen. Het gaat om de zonde, de zonde tegen God: de brutale goddeloosheid van mijn overtreding van de goede en heilige wet van deze levende, liefhebbende God. — Thomas Alexander, D.D., in "The Penitent's Prayer," 1861.

Vers 3

Steeds voor mij. Verdriet over de zonde gaat dieper dan verdriet over ander leed, omdat het zo lang duurt en maar niet ophoudt. Ander verdriet is als een huisbaas: het komt snel en het gaat snel. Dit verdriet is als een gestage druppel of een stromende rivier die nooit droogvalt. Mijn zonden, zegt David, zijn steeds voor mij. Zo is het ook met het verdriet over de zonde in de ziel van een kind van God: 's morgens, 's avonds, overdag, 's nachts, ziek en gezond, vastend, thuis en onderweg. Het gaat nooit weg. Dit verdriet begint bij zijn bekering, blijft zijn hele leven bij hem en houdt pas op als hij sterft. — Thomas Fuller.

Vers 3

Voor mij. Coram populo, voor het volk: dat is schande voor hem. Coram ecclesia, voor de kerk: dat is verdriet voor de mensen daar. Coram inimicis, voor de vijanden: dat is vreugde voor hen. Coram Deo, voor God: dat is toorn tegen hem. Coram Nathane, voor Nathan: dat

is een bestraffing. Maar als er nog hoop is dat iemand berouw krijgt en zijn leven verbetert, dan staat er: peccatum meum coram me, mijn zonde voor mij. Dat is de nood van een zondaar, en zo zit het: hij ziet pas hoe ellendig hij eraan toe is wanneer zijn zonde voor hem staat. — Samuel Page.

Vers 4

Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan, dat kwaad is in Uw ogen. Over dit vers denkt iedereen weer anders, en altijd is gezegd dat dit ene kleine punt het moeilijkste is in de hele psalm. Ik laat anderen daarom graag hun eigen uitleg volgen. Toch hoop ik dat ik de ware en eigenlijke betekenis van de tekst kan geven.

Dit raad ik de lezer allereerst aan: onthoud wat ik aan het begin van de psalm opmerkte, namelijk dat David hier spreekt namens alle heiligen en niet alleen voor zichzelf, niet alleen als overspeler. Ik zeg niet dat het onmogelijk is dat juist deze val hem de ogen opende voor zichzelf en voor zijn hele menselijke natuur. Dan kan hij zo hebben gedacht en bij zichzelf hebben gezegd: "Kijk toch! Ik, zo'n heilig koning, die de wet en de dienst van God met zoveel toewijding heb onderhouden, ben zó verzocht en overwonnen door het aangeboren kwaad en de zonde van mijn vlees, dat ik een onschuldig man heb vermoord en zijn vrouw heb weggehaald om met haar te overspelen! Is dit geen duidelijk bewijs dat mijn natuur dieper door de zonde is aangetast en bedorven dan ik ooit dacht? Gisteren was ik nog kuis, vandaag ben ik een overspeler! Gisteren waren mijn handen nog onschuldig aan bloed, vandaag ben ik een man met bloedschuld!"

Zo kan hij, door zijn val in overspel en moord, diep hebben gevoeld hoe zondig hij helemaal was. En daaruit trok hij deze conclusie: noch de boom noch de vrucht van de menselijke natuur is goed. Alles is zo misvormd en verloren door de zonde dat er niets gezonds overblijft in de hele natuur. Dit is het eerste wat de lezer moet onthouden, als

hij echt wil begrijpen wat deze plaats zegt. Het geeft hem de sleutel in handen.

Ten tweede moeten we de opbouw van de zin uitleggen, want die lijkt enigszins duister. Wat de vertaler in de voltooid verleden tijd heeft weergegeven, moet eigenlijk de tegenwoordige tijd zijn: Tegen U alleen zondig ik. Dat betekent: ik weet dat ik voor U niets anders ben dan een zondaar. Of: voor U doe ik niets dan voortdurend kwaad. Mijn hele leven is slecht en verdorven door de zonde. Ik kan voor U niet roemen op verdienste of gerechtigheid. Ik ben van top tot teen slecht, en in Uw ogen is dit mijn kenmerk: ik doe kwaad. Ik heb gezondigd, ik zondig, en ik zal zondigen tot het einde van het hoofdstuk. — Maarten Luther.

Vers 4

Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd. Is hier geen reden om even stil te staan? Want zeggen: "Tegen U heb ik gezondigd" is heel terecht en passend. Maar zeggen: Tegen U *alleen* heb ik gezondigd, klinkt toch hard. Uit de mond van onze eerste vader Adam zou het misschien passend zijn geweest. Hij kon met recht tegen God zeggen: Tegen U alleen heb ik gezondigd, want hij had nooit tegen een ander gezondigd. Maar voor ons ligt het anders, want wij zondigen elke dag tegen onze naasten. En voor David is het nog vreemder, want hij had twee afschuwelijke zonden begaan tegen zijn naaste en trouwe vriend Uria. Een ongepastere uitspraak is nauwelijks te bedenken! Hoe kan hij dit dan zeggen?

Maar waren Davids daden tegen Uria niet inderdaad groot onrecht en ontzettende boosheid? Toch kunnen we eigenlijk niet zeggen dat het zonden tegen Uria waren. Want wat is zonde anders dan een overtreding van Gods wet? En hoe kun je dan zondigen tegen iemand anders dan tegen Hem alleen, Wiens wet we overtreden? Of mogen we terecht zeggen: Tegen U alleen heb ik gezondigd, omdat onze schuld aan anderen misschien nog maar een lager leenverband is,

terwijl we alleen aan God in capite schuldig zijn, rechtstreeks aan de opperheer? Of kon David met recht tegen God zeggen: “Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd”, omdat hij als koning zonder meerdere tegen anderen in beroep kon gaan, maar niet tegen God, de Koning der koningen en allerhoogste Heere over allen?

Of mogen wij zeggen: Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, omdat Christus al onze zonden op Zich heeft genomen en nog steeds neemt? Elke zonde die we begaan, wordt als een nieuwe last op Zijn rug gelegd, op Zijn rug alleen. Of kan ik ten slotte met recht zeggen: Tegen U, de enige, heb ik gezondigd, omdat ik het alleen in Uw oog heb gedaan? Voor anderen kon ik het verbergen, en dat deed ik ook. Maar wat kan er verborgen blijven voor het alziende oog?

En toch: als dit het ergste was geweest, dat ik alleen tegen U had gezondigd, dan was dat al erg genoeg, en oneindig veel te veel. Misschien had er dan nog verzoening kunnen zijn. Maar om dit kwaad te doen in Uw oog, alsof ik wilde zeggen: ik doe het, al staat U Zelf erbij en kijkt U toe, en bijna uitdagend — welke zonde is zo ontzagwekkend? Welke zonde is zo onvergeeflijk als je haar maar kunt bedenken? Welke zonde kun je nog zwaarder noemen? Een zonde uit zwakheid kan nog een verontschuldiging hebben. Een zonde uit onwetendheid kan een uitvlucht vinden. Maar een zonde uit uitdaging kan geen verdediging vinden. — Sir Richard Baker.

Vers 4

Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd. Er is een godvruchtig verdriet dat een mens naar het leven leidt. Dit verdriet wordt in een mens gewerkt door de Geest van God, in het hart van wie God vreest. Zo iemand treurt over de zonde omdat ze God mishaagt, Die voor hem zo’n dierbare en zoete Vader is. En al had hij geen hemel te verliezen en geen hel te ontlopen, toch zou hij bedroefd en bezwaard zijn van hart, omdat hij God bedroefd heeft. — John Welch, 1576-1622.

Vers 4

Heb ik gezondigd. Mij, mij, adsum, qui feci: hier ben ik, ik heb het gedaan. Ik, die U achter de zogende schapen vandaan haalde, wiens herdersstaf U voor een scepter hebt verruild, wiens schapen U hebt ingeruild voor Uw eigen volk Israël, en op wiens hoofd U een kroon van zuiver goud hebt gezet. Ik, die U onlangs de volle heerschappij over Uw volk gaf, aan wie U Jeruzalem uit de handen van de Jebusieten schonk. Ik die in Jeruzalem vrede, godsdienst en rechtspraak vestigde, zodat U gediend en geëerd zou worden, en die U daar zo graag een huis had willen bouwen.

Ego, ik, aan wie God het bestuur toevertrouwde om anderen te leiden en het oordeel om anderen te straffen, als koning over Zijn erfenis. Ik, aan wie God de zorg voor de zielen van anderen toevertrouwde: om hen te leiden door Zijn woord, te sturen met goede raad, te lokken met Zijn genadige beloften en te waarschuwen met Zijn bedreigingen, als des Heeren heilige profeet. Ik, die in beide hoedanigheden, als koning en als profeet, een voorbeeld van heiligheid en gerechtigheid voor heel Israël had moeten zijn. Nathan zei: Tu es homo, "Gij zijt die man", als rechtvaardige beschuldiging. Nu zegt David: Ego sum homo, ik ben die man, als nederige belijdenis. — Samuel Page.

Vers 4

En gedaan, dat kwaad is (Engels: ik heb dit kwaad gedaan). Uit ervaring weten we dat veel mensen er niet moeilijk over doen om in het algemeen te zeggen dat ze zondaars zijn. Maar over één bepaald kwaad willen ze nauwelijks rekenschap afleggen. Loop met hen de geboden langs, en ze bedenken meteen dat ze bijna nergens schuldig aan zijn. Het eerste gebod: ze erkennen geen andere God dan één. Het tweede: ze aanbidden geen beelden. Het derde: ze zweren zo weinig als wie ook, en nooit dan voor de waarheid. Het vierde: ze gaan op zondag net zo goed naar de kerk als de meesten.

In de tweede tafel is er geen verraad, moord, diefstal, hoererij of andere grove zonde, en daarvan betuigen ze graag hun onschuld. Wie hen zo punt voor punt hoort, kan nauwelijks geloven dat ze het menen als ze in het algemeen zeggen zondaars te zijn. Want zodra je hen bij elk gebod voor het gerecht dagvaardt, pleiten ze op alle punten onschuldig.

Zolang mensen zo weinig gevoel en inzicht hebben voor hun afzonderlijke zonden, is er geen hoop dat ze ooit beter worden. Gelukkig is wie diep in het hart wordt geraakt, zodat hij dit ene kwaad werkelijk voelt. Echt berouw over dat ene zal hem brengen tot diep berouw over heel zijn toestand. Dit ene kwaad, goed begrepen, bracht David op zijn knieën, brak zijn hart en deed zijn ziel smelten. Het deed hem roepen om vergeving en smeken om reiniging, en het deed hem de Heere bestormen om een vrije geest die hem zou ondersteunen. — Samuel Hieron, in "David's Penitential Psalm opened," 1617.

Vers 4

In Uw ogen. David was zo vastbesloten om te zondigen dat de majesteit en tegenwoordigheid van God hem helemaal geen ontzag inboezemden. Dat maakt zijn zonde veel zwaarder en des te gruwelijker. Een dief die steelt onder de ogen van de rechter zelf, is het toppunt van onbeschaamdheid. Zo is het ook met ieder mens die zondigt voor het oog van God en daar niet door geraakt wordt. Hij laat zich niet remmen door het ontzag dat hem zou moeten vervullen. — Thomas Horton.

Vers 4

"Opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken, en rein zijt in Uw richten." Heeft David hier geen verdediging, en dan nog een heel terechte? Want als hij zegt: "Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, … opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken", klinkt het dan niet alsof hij gezondigd heeft om God een plezier te doen? Alsof hij zondigde zodat God gerechtvaardigd zou worden? Wat valt er méér te zeggen ter recht-

vaardiging van God? Maar dat is volstrekt niet wat David bedoelt. Zijn woorden maken zijn zonde niet kleiner, maar juist zwaarder. Het is alsof hij zegt:

Een rechter kan terecht van onrechtvaardigheid beschuldigd worden als hij een overtreder zwaarder straft dan zijn overtreding verdient. Daarom, om U, o God, vrij te pleiten van elke mogelijkheid van dwaling op dit punt, erken ik dat mijn zonden zo gruwelijk en mijn overtredingen zo zwaar zijn, dat U nooit onbarmhartig kunt zijn in het straffen, al zou Uw straf nog zo onbarmhartig zijn. Want hoe kan een rechter de grenzen van billijkheid overschrijden als de schuldige alle grenzen van ongerechtigheid heeft overschreden? En welke dwaling kan er zijn in Uw strengheid, als de omvang van mijn schuld die strengheid rechtvaardigt?

Er is geen vonnis zo zwaar dat ik het niet verdiend heb. U kunt geen oordeel over mij uitspreken dat te hard voor mij is. Als U mij tot foltering veroordeelt, is het slechts mildheid. Als U mij ter dood veroordeelt, is het slechts mijn recht. En als U mij veroordeelt tot eeuwig sterven, kan ik niet zeggen dat het onrechtvaardig zou zijn. — Sir Richard Baker.

Vers 5

Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, enzovoort. Hij zei niet: "Zie, dit kwaad heb ik gedaan", maar: Zie, ik ben in zonde ontvangen, enzovoort. Hij zegt ook niet: "Zie, ik, David, een koning, die zoveel barmhartigheid van God heb ontvangen, die nog meer van Hem zou hebben gekregen (zoals God hem zei), die zo'n innige gemeenschap met Hem had en zoveel genade van Hem ontving — ik, ja ik, heb dit kwaad gedaan." Nee, hij hield het in tot hij hier aankwam. Toen kon zijn hart het niet langer houden: O, zie, ik ben in zonde ontvangen. Hier bereikte zijn vernedering haar hoogtepunt. Dieper kon hij niet zakken.

En tot wie zegt hij dit 'zie'? Tot mensen? Nee. Hij wil niet de mensen oproepen: O mensenkinderen, zie! Dat is maar zijn bijkomende

bedoeling, die voortkomt uit het feit dat hij het opschreef en aan de kerk doorgaf. Toen hij het uitsprak, zei hij het tot God, of liever: voor God. Toch riep hij God niet op om te kijken, want dat was niet nodig. David had elders gezegd: "God heeft van den hemel nedergezien op de mensenkinderen", enzovoort, over ditzelfde verderf. Hij wist dus dat God het ruimschoots zag. Maar hij sprak het uit voor God, als een gesprek tussen God en zichzelf, om zijn eigen verbazing en ontzetting te uiten bij het zien en beseffen van dit verderf.

Hij zag wat voor monster hij in Gods ogen bleek te zijn door deze zonde, en dat verbaasde hem diep. Het was een 'zie' van verbazing over zichzelf, uitgesproken voor de grote en heilige God.

Daarom laat hij er nog een 'zie' op volgen, gericht tot God: "Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste." Het is alsof hij met beide woorden zegt: O, wat ben ik van alle kanten overweldigd! Met het ene oog kijk ik naar mezelf en zie ik hoe oneindig bedorven ik ben, tot in de opbouw van mijn natuur. Met het andere oog kijk ik naar U en bedenk ik hoe oneindig heilig U bent in Uw natuur en wezen, en welke heiligheid U eist. Ik ben helemaal overweldigd door het zien van deze twee, en ik kan niets meer zien, ook niet meer naar U opzien, o heilige God! — Thomas Goodwin.

Vers 5

Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, enzovoort. We mogen niet denken dat David hier zijn ouders beschuldigt, alsof zij hem de bouwstenen van het kwaad hebben doorgegeven. Hij wil ook niet de ernst van zijn eigen misdaden kleiner maken door de leer van de erfzonde erbij te halen. Nee, we moeten hem zien als iemand die zichzelf kwelt met de vernederende gedachte dat zijn natuur zelf gevallen was. Zijn overtredingen kwamen voort uit een hart dat van nature vijandig is tegen God. Hij was niet bij toeval een zondaar, maar door een verdorvenheid van wil die doordrong tot in de diepste begeerten en plannen van de ziel.

Hij voelde dit zelf: er was “een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde” (Rom. 7:23). Hij besefte dat hij bij een geslacht van schuldige mensen hoorde, van wie niemand kon zeggen dat hij vrij was van een boos hart van ongeloof, een hart dat altijd klaarstaat om van de levende God af te wijken. Zolang we de zonde niet zien in de bron van het hart, zullen we haar nooit echt betreuren in ons leven en onze wandel. — John Morison.

Vers 5

Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren. Hij is nog niet laag genoeg, hij moet nog lager. Het is hem niet genoeg te belijden dat het water in de poel vuil is. Dat zegt nog te weinig. Hij gaat terug naar de bron en belijdt dat de hele rivier vervuild is tot aan haar oorsprong. De bron is onrein, de fontein zelf welt vuil water op. — Thomas Alexander.

Vers 5

Ik ben in ongerechtigheid geboren. Ik laat me niet gemakkelijk overtuigen dat ouders die zelf zondaars zijn en te veel onder de macht van kwade neigingen en hartstochten staan, kinderen kunnen voortbrengen zonder hun iets mee te geven van de verstoringen en bedervingen van de natuur waarmee ze zelf besmet zijn. Als dat een moeilijkheid is, wil ik erop wijzen dat het een moeilijkheid is die zowel de natuurlijke als de geopenbaarde godsdienst treft. We moeten de menselijke natuur nemen zoals ze is. Verkeert ze werkelijk in een staat van wanorde en bederf, en kan het niet anders gezien de gewone wet van haar voortplanting, dan moet die moeilijkheid even oud zijn als de eerste mens die geboren werd.

Dan is ze geen bezwaar tegen de waarheid van de openbaring, maar even goed een bezwaar tegen de natuurlijke godsdienst. Want ook die moet toegeven dat het zo is, als het echt een feit is, net als de openbaring zelf. — Samuel Chandler.

Vers 5

Zuigelingen zijn niet onschuldig, want ze worden geboren met de erfzonde. Het eerste laken waarin ze gewikkeld worden, is geweven van zonde, schande, bloed en vuil (Ezech. 16:4, enzovoort). Van hen wordt gezegd dat ze zondigen zoals ze in de lendenen van Adam waren, net zoals van Levi gezegd wordt dat hij tienden aan Melchizedek betaalde toen hij nog in de lendenen van zijn voorvader Abraham was (Hebr. 7:9, 10). Anders zouden zuigelingen niet sterven, want de dood is het loon van de zonde (Rom. 6:23), en de heerschappij van de dood komt voort uit de heerschappij van de zonde, die over alle mensen heeft geheerst behalve over Christus.

Allen zijn zondaars, allen zijn besmet met de schuld en het vuil van de zonde. De schurft, zoals het gezegde luidt, loopt door de hele kudde. Daarom ziet David de erfzonde als de oorzaak van al zijn daadwerkelijke zonden en zegt hij: Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen. Zo begint de kwaal van de mens vroeg, al bij onze ontvangenis. Die sluwe slang zaaide zijn onkruid heel vroeg, zodat wij allen “in zonden geboren” zijn (Joh. 9:34). — Christopher Ness’s “Divine Legacy,” 1700.

Vers 5

Grotius en anderen zien het anders, maar ik blijf erbij dat David het hier heeft over wat we gewoonlijk de erfzonde noemen. Daarmee bedoel ik de neiging tot het kwaad die elk mens meebrengt in de wereld. Uit die onuitputtelijke bron komt al onze overtreding voort. — Adam Clarke.

Vers 6

Zie. Voordat hij op één enkel deel van dit vers ingaat, roept hij eerst: Zie! Dat woordje van verbazing gebruikt hij nooit zomaar. Hij doet het alleen bij iets bijzonders, en zo wekt hij ons op om goed na te denken over de grote dingen die nu gaan komen. — Archibald Symson.

Vers 6

Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste. U houdt niet van schaduwen of afbeeldingen, maar van echte dingen. U houdt van waarheid van binnen: een oprecht hart, een zuiver geweten. Wie dat inwendig is, die is een christen. Rom. 2:29. — John Bull.

Vers 6

Waarheid in het binnenste. In Frankrijk kennen ze een grote peer die le bon chrétien heet, de goede christen. Ze noemen hem zo omdat hij volgens de mensen nooit rot is in het klokhuis. — George Swinnock.

Vers 6

In het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend. Piscator legt dit in zijn aantekeningen bij deze psalm zo uit: David looft God, omdat Hij hem deze bijzondere wijsheid heeft laten kennen in een zaak die zo diep verborgen ligt. God had die kennis, als een stuk zaligmakende wijsheid, tot de verborgen mens van zijn hart doen doordringen. Zo kon David dit aangeboren verderf helemaal en helder zien als de oorzaak van alle zonde, en nam hij het daarom ter harte. — Thomas Goodwin.

Vers 6

In het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend. Het is één ding om een wijs hoofd en een wijze tong te hebben, en iets heel anders om een wijs hart te hebben. Daarom zegt de Schrift vaak dat ware wijsheid in het hart zit. Van God Zelf wordt gezegd dat Hij wijs van hart is. Dwaze mensen zijn als Efraïm, “een botte duif, zonder hart.” Ze hebben misschien hoofd genoeg: kennis genoeg, flitsend licht, genoeg schijn voor de buitenwereld. Maar een hart hebben ze niet. Het grote werk is daar niet gedaan. Ze hebben een nieuw hoofd en een oud hart, een vol hoofd en een leeg hart, een stralende, vurige belijdenis en een donker, dood en koud hart. Wie daar genoegen mee neemt, is een dwaas, ja, een volslagen dwaas. — John Murcot, 1657.

Vers 6

En in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend. Sommigen lezen het zo: “In het verborgene had U mij wijsheid leren kennen.” Dan zegt David eigenlijk: U hebt het gedaan, maar ik ben van mijn hoge plaats gevallen en heb Uw handwerk bedorven. “Met één sprong in de wellust ben ik gevallen en heb ik mezelf bevuild.” — Arthur Jackson.

Vers 6

Het woordje ‘en’ dat de twee zinsdelen verbindt, laat zien dat twee dingen bij elkaar horen: aan de ene kant dat God Zijn wil openbaart, aan de andere kant het verlangen en het gebed van een berouwvol hart. Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste, én in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend. “Wat ik nodig heb, hebt U beloofd te geven.” Berouw en geloof zijn gaven van God, en een ontwaakt hart weet dat ook. — Thomas T. Biddulph.

Verzen 6-8

Echt overtuigd worden van zonde betekent dat we haar niet alleen in onze daden erkennen, maar in ons hele wezen. — August F. Tholuck.

Vers 8

Doe mij vreugde en blijdschap horen. Hier zien we hoe overweldigend groot de liefde van de Heere is voor Zijn kinderen. Hij heeft hun niet alleen een zekere zaligheid bereid door de vergeving van hun zonden in Christus Jezus. Hij verzegelt ook het getuigenis daarvan in hun hart, door Zijn Heilige Geest, de Geest van de aanneming. Zo vinden ze nu al troost en worden ze niet opgeslokt door zorgen onder voortdurende verzoekingen. Hij spreekt niet tegen al Zijn kinderen zoals tegen Daniël, door een engel: “Daniel, gij zeer gewenste man!” Ook niet zoals tegen de gezegende maagd Maria: “Wees gegroet, gij begenadigde.” Maar in het hart van Zijn kinderen getuigt Hij hetzelfde, met een innerlijke stem.

Horen ze die, dan leven ze. Missen ze die, dan zijn ze zo goed als dood. Elke andere troost, hoe die ook heet, wijzen hun zielen af. — William Cowper.

Vers 8

Doe mij vreugde en blijdschap horen. Een christen is de bedroefdste mens ter wereld, maar ook de blijdste. De oorzaak van zijn vreugde is namelijk het grootst. Zijn ellende was het grootst, zijn redding is het grootst, dus is ook zijn vreugde het grootst. Van hel en dood is hij bevrijd, en tot het leven in de hemel is hij gebracht ... De Persoon bij Wie hij deze vreugde zoekt, is God. "Doe mij horen", zegt hij. Daarmee leert hij ons dat deze vreugde alleen van God komt. Hij is het Die de bron is van vreugde en van alle genot, want "Alle goede gave ... is van boven." Natuurlijke vreugde komt uit een natuurlijke, vleselijke bron. Geestelijke vreugde ontspringt alleen bij God. Wie die vreugde hier beneden zoekt, zoekt heet water onder koud ijs. — Archibald Symson.

Vers 8

Doe mij vreugde en blijdschap horen. Dit is weer een zinspeling op de reiniging van de melaatse. Zijn oor moest met het bloed van het schuldoffer en met olie worden aangeraakt, net als zijn duim en zijn teen. Zo werd getoond dat zijn vermogens nu klaar waren voor de dienst van God. Zo bidt David dat zijn oren geheiligd mogen worden om vreugde en blijdschap te horen. Een ongeheiligd hart kan die nooit ontvangen. — W. Wilson.

Vers 8

De beenderen ..., die Gij verbrijzeld hebt. God straft Zijn kinderen uit genade om hun zonde. De uitdrukking dat Hij hun beenderen breekt, beschrijft uiterste ellende en pijn, maar toch zit er hoop in. Een gebroken bot kan immers door een bekwame hand weer worden gezet, en krijgt dan zijn oude kracht en bruikbaarheid terug. Een geweten dat benauwd is om zonden, is dus niet zonder hoop. Maar op die

hoop mag geen verstandig mens de zonde wagen, met de gedachte: ik ben wel gewond, maar ik kan weer genezen; ik ben wel gebroken, maar ik word wel hersteld. Laat hij eerst dit bedenken:

1. Wie zijn beenderen breekt: U. Hij Die ons onze beenderen maakte, ze op hun plaats zette, met banden aan elkaar bond en met vlees bedekte. Hij Die al onze beenderen voor breken bewaart. Het moet iets groots zijn dat Hem beweegt om de beenderen van één van ons te breken. De God van alle vertroosting, Die ons troost in al onze benauwdheden: als Hij Zelf komt om ons te benauwen, dan weegt dat zwaar ...
2. De pijn van de druk, zo gevoelig uitgedrukt in het breken van beenderen. Dat is, zoals gezegd, de angst van de ziel om de zonde, de vrees voor het verterende vuur van Gods toorn, en de storm van gramschap, zoals Job het noemt.
3. De pijn van het weer zetten van die beenderen. Want ontwrichte beenderen kunnen weliswaar weer in het gewricht worden gezet, en gebroken beenderen kunnen weer worden gezet, maar dat gaat niet zonder pijn en grote benauwdheid voor wie het ondergaat. Berouw zet al onze gebroken, pijnlijke beenderen terecht. Het haalt de ziel uit haar angst. Maar wie eenmaal de pijn van echt berouw heeft gevoeld, zal zeggen dat het genot van de zonde, dat maar voor even is, een even slechte koop is als hij ooit sloot, en even duur betaald. Het kost tranen, en die zijn sanguis vulnerati cordis, het bloed van een gewond hart.

Het kost zuchten en kreunen die niet te zeggen zijn. Het kost waken, vasten en het bedwingen van het lichaam om het onder tucht te brengen, ja zelfs het kruisigen van het vlees met zijn begeerten. Laat daarom niemand zijn beenderen wagen in de hoop ze straks weer te kunnen zetten. — Samuel Page.

Vers 8

Dat de beenderen zich verheugen, die Gij verbrijzeld hebt. God liet blijken dat Hij de zonden die David had begaan verafschuwde, en David voelde diep hoe zwaar ze wogen. Dat vervulde hem met zoveel pijn en angst in zijn gemoed, dat hij het vergelijkt met de uitgezochte marteling die hij zou hebben gevoeld als al zijn beenderen verbrijzeld waren geweest. Het oorspronkelijke woord (((Hebr.))) betekent namelijk meer dan gebroken: het betekent helemaal fijngeslagen. Als God zou verklaren dat Hij volkomen met hem verzoend was, zou dat in zijn gemoed een vreugde brengen. Die vergelijkt hij met het onvoorstelbare genot van een plotselinge genezing en herstel van die beenderen, nadat ze zo gebroken en tot gruzelementen verbrijzeld waren. — Samuel Chandler.

Vers 9

Verberg Uw aangezicht van mijn zonden. Het werkwoord (((Hebr.))) betekent eigenlijk: bedekken, of verbergen onder een sluier. — Samuel Chandler.

Vers 9

Verberg Uw aangezicht van mijn zonden. In het vijfde vers zei hij dat zijn zonde voortdurend voor zijn ogen stond. Nu bidt hij dat God haar uit Zijn zicht zal doen verdwijnen. Dat is een heel goede volgorde. Houden wij onze zonden voor ogen om ze na te jagen, dan werpt God ze achter Zijn rug om ze te vergeven. Denken we eraan en hebben we berouw, dan zal Hij ze vergeten en vergeven. Anders geldt: peccatum unde homo non advertit Deus: et si advertit, animadvertit — de zonde waarvan de mens zich niet afwendt, daarop ziet God. En als Hij erop ziet, zal Hij haar zeker straffen. — William Cowper.

Vers 9

Al mijn ongerechtigheden. Zie hoe één zonde er duizenden terugroept. Die liggen misschien lang te slapen, als een slapende schuld,

maar niemand weet hoe snel ze kunnen worden opgeëist. Zorg dus dat je een algemene vergeving ontvangt, en pas op dat je geen nieuwe zonden bij de oude voegt. — John Trapp.

Vers 10

Schep mij een rein hart, o God! U Die de eerste hemel en de eerste aarde uit niets schiep! U Die de nieuwe hemel en de nieuwe aarde zult scheppen (waarin gerechtigheid woont), nadat de zonde het schepsel slechter dan niets had gemaakt! U Die het nieuwe schepsel schept, de nieuwe mens, geschikt om te wonen in de nieuwe wereld, in het nieuwe Jeruzalem! U Die gezegd hebt: "Ziet, Ik maak alle dingen nieuw": schep dan in mij, ja in mij, een rein hart, en vernieuw in mijn binnenste een rechte geest. — Matthew Lawrence.

Vers 10

Schep mij een rein hart, o God! enzovoort. David vraagt de Heere niet om zijn oude hart te verbeteren, maar om hem een nieuw hart te scheppen. Zo laat hij zien dat zijn hart was als een oud kleed: zo rot en aan flarden dat er met lappen en stukken niets meer van te maken viel. Je moest het gewoon afsnijden en een nieuw nemen. Daarom zegt Paulus: "Dat gij zoudt afleggen … den ouden mens." Niet hem plukken en wassen tot hij schoon is, maar hem afwerpen en opnieuw beginnen, zoals David deed.

Wil je weten wat die vernieuwing is? Het is het herstel van het beeld van God, totdat we zijn zoals Adam toen hij in het paradijs woonde. Zoals er een gehele oude mens is, zo moet er een gehele nieuwe mens komen. De oude mens moet ruilen met de nieuwe: wijsheid voor wijsheid, liefde voor liefde, vrees voor vrees. Zijn wereldse wijsheid voor hemelse wijsheid, zijn vleselijke liefde voor geestelijke liefde, zijn slaafse vrees voor christelijke vrees, zijn ijdele gedachten voor geheiligde werken. — Henry Smith.

Vers 10

Schep mij een rein hart. Scheppen is, strikt genomen, maken uit niets, en hier wordt het woord niet in die strenge zin gebruikt. De profeet spreekt naar zijn eigen gevoel en naar zijn oordeel over zichzelf op dit moment, alsof hij alles kwijt was en niets goeds meer in zich had. Toch was het hart van de profeet ongetwijfeld voor een deel rein, al was het niet zo rein als hij wenste. Nu dit duidelijk is, komt er eerst een vraag die we moeten beantwoorden. Vraag. Kon David de reinheid van zijn hart verloren hebben, nadat hij die eenmaal had gehad?

Antwoord. Nee. De genadegaven en de roeping van God (daarmee bedoel ik, denk ik, de gaven van de krachtdadige roeping) zijn zo, dat God er nooit spijt van krijgt of ze terugneemt. Geloof, hoop en liefde zijn blijvende gaven, even zeker als de verkiezing van God, die onveranderlijk is. Als we de kinderen van God alleen in zichzelf zouden bekijken, omringd door hun vijanden, dan zouden ze inderdaad kunnen afvallen. Maar ze staan op de onveranderlijke natuur van God en op de vastheid van Zijn raad. Daarom kunnen ze niet afvallen: de poorten van de hel zullen hen niet overweldigen, en de uitverkorenen kunnen niet worden misleid of uit Christus' handen worden gerukt.

Zeker is ook dat David zijn vroegere reinheid niet werkelijk had verlaten. Want zijn hart sloeg hem (zoals het hier deed), en dat deed het ook al eerder in kleinere zaken. Het was dus niet helemaal leeg van reinheid. En een hart dat niet enigszins rein is, kan ook niet om reinheid bidden. Dit is wel zeker: door zware zonden komt er veel vuil in de ziel, zoals een storm een boom zijn bladeren en een paar takken kan afrukken. Dan kan de zondaar bijna evenzeer van streek raken alsof hij alles had verloren. Maar het verlangen naar genade is een onfeilbaar bewijs dat er enige genade van die soort aanwezig is.

De profeet vraagt dus niet om een rein hart omdat hij het helemaal niet had, maar omdat hij het niet zo goed in zichzelf kon merken, er niet de troost in vond die hij eerst had gehad, en het veel meer ver-

langde dan hij het nu bezat. Zo houden ook geleerde en rijke mensen zichzelf voor niet geleerd en niet rijk, als ze kijken naar wat ze nog willen. En als de zon opgaat, lijkt de maan geen licht meer te hebben. — George Estey, in "Certain Godly and Learned Expositions," 1603.

Vers 10

Schep mij een rein hart, o God! enzovoort. Dit 'scheppen' is uit niets. David gebruikt voor onze schepping hetzelfde woord dat Mozes gebruikt voor "de schepping van den hemel en de aarde." Onze schepping "in Christus Jezus" is niet alleen een versterking van onze vermogens. Het is niet alleen dat de macht van Gods genade onze natuurlijke zwakheid te hulp komt. Het is ook geen verbetering van onze zedelijke gewoonten. Het is een schepping uit niets, van wat we tevoren niet hadden. Er was niets in ons waaruit het gemaakt kon worden.

We waren vervallen, verdorven, dood in misdaden en zonden. Wat dood is, wordt pas levend door het toevoegen van wat het niet had. Wat verdorven is, wordt pas gezond als het zelf verdwijnt en vervangen wordt door iets nieuws. "De oude mens" gaat niet over in de nieuwe mens, maar wordt "afgelegd." Hij is niet de grondslag van het nieuwe leven, maar een hindernis ervoor. Hij moet "afgelegd" worden en de nieuwe mens "aangedaan", "geschapen in Christus Jezus." — E. B. Pusey, D.D., 1853.

Vers 10 (eerste zinsdeel)

David gebruikt hier het werkwoord scheppen (Hebr. bara). Dat woord wordt alleen gebruikt voor het werk van God. Het laat zien dat de verandering in David geen mensenwerk kon zijn. Alleen God kon haar tot stand brengen. — Christopher Wordsworth.

Vers 10

Een rein hart. Een priester moest de huid van een melaatse eerst nauwkeurig onderzoeken voordat hij hem rein kon verklaren. David vraagt God om zijn hart rein te maken. — W. Wilson.

Vers 10

Een vasten geest. Dat is een vaste, standvastige geest. Je kunt ook zeggen: een gemoed dat onwankelbaar op het pad van de plicht blijft. — French en Skinner.

Verzen 10-12

Wie moest dit werk doen? David zelf niet, God alleen. Daarom bidt hij: "O God, schep! O Heere, vernieuw! Ondersteun mij door Uw Geest." — Adam Clarke.

Vers 11

Verwerp mij niet van Uw aangezicht. Eerder klaagde David dat de zonde hem had gedood. Hij voelde zich als een dode, zonder hart en zonder levendmakende geest. Nu is hij bang dat de Heere hem verwerpt zoals levenden een dode verafschuwen: als iets doods en walgelijks, dat uit Zijn tegenwoordigheid wordt weggegooid.

Hieruit leren we dat dit een van de rechtvaardige straffen van de zonde is. Ze zorgt ervoor dat een mens van Gods aangezicht wordt verstoten. En we zien hoe duur de genoegens van de zonde betaald worden. Wie het gezicht van een schepsel wil genieten, berooft zichzelf van het troostrijke aangezicht van de Schepper. Zo ook David hier. Door zijn zinnelijke liefde voor het gezicht van Bathseba loopt hij het gevaar voor altijd uit de tegenwoordigheid van de Heere, zijn God, te worden geworpen.

Als een mens dit bij elke verzoeking van Satan voor ogen hield, wat de verleider aanbiedt en wat hij daarvoor terugvraagt, dan zou hij er rillingen van krijgen en ervoor terugdeinzen om de vergankelijke genoegens van de zonde tegen zo'n prijs te kopen. Hij zou de verleider

antwoorden zoals de apostel Simon de Tovenaar: “Uw geld zij met u ten verderve.” Dus: je winst, je roem, je plezier, alles wat je me wilt geven om de Heere, mijn God, te beledigen, mag met jou meegaan naar het verderf. Wat kun je me bieden dat ook maar in de buurt komt van wat je me wilt afpakken?

Maar waarom bidt David dan: “Verwerp mij niet van Uw aangezicht”? Kan een mens daar op enige manier van verworpen worden? Zegt hij zelf niet: “Waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht?” Het antwoord is eenvoudig, als we twee soorten van Gods tegenwoordigheid onderscheiden. De eerste is een tegenwoordigheid in barmhartigheid. Daarmee verkwikt en troost Hij de Zijnen, en wie in de hemel is, geniet daarvan zonder onderbreking. De tweede is een tegenwoordigheid in toorn. Daarmee jaagt Hij de verdoemden in de hel zonder ophouden schrik aan en pijnigt Hij hen.

Wat de mensen op aarde betreft: zeker is dat Hij op velen van hen vertoornd is. Zij zien Zijn toornige gezicht niet en letten er daarom niet op. Ze laten zich meedragen door aardse vermaken, die hen uiteindelijk in de steek zullen laten. En er zijn er ook velen naar wie Hij kijkt als een liefhebbende Vader in Christus, en toch zien zij Zijn barmhartige gezicht niet, omdat er allerlei sluiers tussen hangen. Maar wie ooit de zoetheid van Zijn gunstige aangezicht heeft gevoeld, voor hem is het de dood om dat te missen. Geen verlies snijdt dan dieper. — William Cowper.

Vers 11

Verwerp mij niet van Uw aangezicht. Zoals een melaatse uit de samenleving wordt verbannen tot hij gereinigd is. Of denk aan Saul, die als koning werd verworpen omdat hij het woord van de Heere niet gehoorzaamde (1 Sam. 15:23). David kon niet anders dan voelen, en dat zegt veel over zijn berouw, dat zijn overtreding zo’n verwerping wel had verdiend. — W. Wilson.

Vers 11

Verwerp mij niet. Heere, ik weet dat de schuld bij mij ligt: ik heb U helaas van mij weggeduwd, maar verwerp mij toch niet. Verberg Uw aangezicht niet voor mij, ook al heb ik zo vaak geweigerd naar U te kijken. Laat mij niet zonder hulp in mijn zonden omkomen, ook al heb ik U eerder verlaten. — Fra Thomé de Jesu.

Vers 11

Neem Uw Heiligen Geest niet van mij. Deze woorden laten zien dat de Geest niet helemaal van David was weggenomen, hoezeer Zijn gaven ook tijdelijk verduisterd waren ... Op één punt was David in een dodelijke slaperigheid weggezonken, maar hij was niet "overgegeven in een verkeerden zin". Wie dit overweegt, ziet: het is bijna ondenkbaar dat de terechtwijzing van de profeet Nathan zo snel en zo gemakkelijk bij hem zou hebben aangeslagen, als er niet nog een verborgen vonk van godzaligheid was overgebleven ...

Dit is geen bijzaak, maar een belangrijke waarheid, en daar dringen wij op aan. Veel geleerde mannen zijn namelijk onbezonnen meegegaan in de gedachte dat uitverkorenen, als ze in een doodzonde vallen, de Geest helemaal kunnen kwijtraken en van God vervreemd kunnen raken. Petrus zegt duidelijk het tegendeel: het woord waardoor we wedergeboren worden, is een onvergankelijk zaad (1 Petr. 1:23). En Johannes zegt even uitdrukkelijk dat de uitverkorenen bewaard worden, zodat ze nooit helemaal afvallen (1 Joh. 3:9). Soms lijkt het of God hen een tijd lang heeft verworpen. Later blijkt dan dat de genade al die tijd levend moet zijn geweest in hun hart, zelfs toen ze uitgedoofd leek.

Ook het bezwaar dat David klinkt alsof hij bang is de Geest kwijt te raken, snijdt geen hout. Het is heel natuurlijk dat heiligen die in zonde zijn gevallen en zo hun best hebben gedaan om Gods genade uit te drijven, daarover angstig worden. Maar het is hun plicht om vast te houden aan de waarheid dat genade Gods onvergankelijke zaad is.

Het kan nooit vergaan in een hart waarin het is gelegd. Dit is de houding die David laat zien. Als hij terugkijkt op zijn overtreding, wordt hij door angst bewogen. Toch rust hij in de overtuiging dat hij als kind van God niet beroofd zal worden van wat hij zelf terecht had verspeeld. — Johannes Calvijn.

Vers 12

Geef weder. Stel dat je het bewijs van een betaalde schuld kwijt bent. Dan is het geen kleine troost om te bedenken dat de man met wie je te maken hebt, goed en rechtvaardig is, ook al is jouw kwitantie nog niet gevonden. De God met Wie je te maken hebt, is zeer genadig. Wat je hebt verloren, geeft Hij graag terug. Ik bedoel: het bewijs van jouw genade. David vroeg erom, en hij kreeg het ook.

Ja, zegt het geloof: zelfs als het waar zou zijn wat je vreest, dat je genade nooit echt was, dan is er in Gods hart nog barmhartigheid genoeg om al je vroegere huichelarij te vergeven, als je maar met een oprecht hart komt. Zo spreekt het geloof de ziel moed in en haalt het haar over om het te wagen en zich op God in Christus te werpen. Zou je van God niet evenveel barmhartigheid verwachten als van een mens? Het gaat niet boven het vermogen van geschapen barmhartigheid uit om veel onvriendelijkheid, valsheid en ontrouw te vergeven, als iemand dat nederig en oprecht erkent.

Zo slecht is de wereld niet of er zijn volop ouders die dit voor hun kinderen doen, en meesters voor hun knechten. Zou het dan moeilijk zijn voor God om te doen wat voor Zijn schepsel zo gemakkelijk is? Zo verdedigt het geloof de naam van God, want het houdt zich vast aan Zijn goedheid.

En zolang we Gods barmhartige hart niet uit het oog verliezen, houden we ons hoofd boven water, ook al missen we het bewijs van onze eigen genade. — William Gurnall.

Vers 12

Geef mij weder de vreugde Uws heils, enzovoort. Hoe kan God teruggeven wat Hij niet heeft weggenomen? Kan ik God ervan beschuldigen dat Hij de vreugde van Zijn heil van mij heeft afgenomen? O genadige God, ik beschuldig niet U, dat U haar hebt genomen, maar mijzelf, dat ik haar heb verloren. Zo ellendig is de toestand van ons arme, zwakke stakkers: als U ons niet méér teruggaf dan wat wij verliezen, zouden we al snel tekortschieten en zou onze ondergang even plotseling als onvermijdelijk zijn.

Maar waarom verlang ik zo vurig naar herstel? Wat voor goeds zal herstel mij brengen? Hoe zal ik de vreugde, als ik haar terugkrijg, beter vasthouden dan voorheen, toen ik er nog van genoot? En als ik er zo van geniet dat ik nog steeds bang ben haar te verliezen, wat voor vreugde is dat dan? O herstel haar dus niet alleen, maar bevestig mij ook met Uw vrijen geest. Dan kan ik er door Uw herstel volledig van genieten, en door Uw bevestiging ook veilig. — Sir Richard Baker.

Vers 12

Ondersteune mij. Ik word verzocht te denken dat ik nu een gevestigd christen ben. Deze of gene begeerte heb ik al zo lang overwonnen, dat het tegenovergestelde goede bij mij een gewoonte is geworden. Er is dus niets te vrezen; ik kan me heel dicht bij de verzoeking wagen, dichterbij dan andere mensen. Dit is een leugen van Satan, en een gevaarlijke zelfoverschatting. Het is alsof ik zou zeggen dat buskruit door gewoonte de kracht krijgt om vuur te weerstaan, zodat het de vonk niet vat. Zolang het kruit nat is, weerstaat het de vonk.

Maar zodra het droog wordt, ontploft het bij de eerste aanraking. Zolang de Geest in mijn hart woont, maakt Hij mij dood voor de zonde. Word ik dan rechtmatig door een verzoeking geroepen, dan mag ik erop rekenen dat God mij erdoorheen draagt. Maar als de Geest mij verlaat, ben ik als droog buskruit. O, had ik daar toch een besef van! — Robert Murray M'Cheyne.

Vers 12

De vrijmoedige geest ondersteune mij. Een liefhebbende moeder kiest een geschikte plek en een geschikt moment uit om haar kleine kind te laten vallen. Het leert lopen, het wordt overmoedig en het kan op een gevaarlijke plek terechtkomen. Met al dat vertrouwen kan het vallen en zichzelf kapotmaken. Daarom laat zij het vallen op zo'n plek en op zo'n manier dat het zich wel bezeert, heilzaam bezeert, maar zonder gevaar. Nu is het kind zijn vertrouwen kwijt, en het klemt zich des te liefdevoller en vertrouwender vast aan de sterke hand die al zijn stappen kan ondersteunen.

Zo is het ook gegaan met David, dit kleine kind van de grote God. Hij is gevallen, en het was een zware val: al zijn botten zijn gebroken. Maar het is een kostbare en winstgevende les voor hem geweest. Hij heeft geen vertrouwen meer in zichzelf; zijn vertrouwen rust niet meer op een arm van vlees. "De vrijmoedige geest ondersteune mij." — Thomas Alexander.

Vers 12 (laatste zinsdeel)

De vrijmoedige geest ondersteune mij (Engels: laat een vrije geest mij schragen). Dat wil zeggen: laat mij geen slaaf meer zijn, een gebonden mens, van mijn zondige hartstochten, zoals ik dat geweest ben. — Henry Dimock, M.A., 1791.

Vers 13

Zo zal ik de overtreders Uw wegen leren, enzovoort. Onze plicht vraagt dit van ons: als we barmhartigheid van God hebben ontvangen, moeten we daar ook anderen mee opbouwen. Elk talent dat we van God krijgen, hoort winst op te leveren, maar zeker het talent van barmhartigheid. Naarmate het groter is, vraagt de Heere er meer vrucht van, tot Zijn eigen eer en tot opbouw van onze broeders. Dat is wat liefde van ons vraagt. We zijn vaten van barmhartigheid. Moet de geur van barmhartigheid dan niet van ons uitgaan naar anderen?

Christus vroeg deze plicht van Petrus: “En gij, als gij eens zult bekeerd zijn, zo versterk uw broeders.” En hoe David zijn belofte hier waarmaakte, kunnen we lezen: “Komt, hoort toe, o allen gij, die God vreest, en ik zal vertellen, wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft.” Een christen herkennen we aan fides per dilectionem efficax: geloof dat door liefde werkt. Wat heb je aan geloof in God als je je naaste niet liefhebt? En waaruit blijkt je liefde meer dan hieruit: dat je je naaste meetrekt in dezelfde genade waartoe God jou heeft geroepen?

Volgens de wet moest je het dwalende dier van je naaste terugbrengen als je het tegenkwam. Hoeveel te meer dan je naaste zelf, wanneer die van de Heere, zijn God, afdwaalt! Stel dat twee mensen samen over een weg lopen en allebei in dezelfde put vallen. De één wordt eruit geholpen, gaat zijns weegs en vergeet de ander. Zou je dat niet terecht een barbaarse, onmenselijke wreedheid noemen? Wij zijn allemaal in dezelfde modder van ongerechtigheid gevallen. De Heere heeft Zijn barmhartige hand uitgestoken om ons uit deze gevangenis van de zonde te trekken. Zullen wij dan weigeren onze hand uit te steken, om te kijken of we onze broeders misschien met ons mee omhoog kunnen trekken? — William Cowper (bisschop).

Vers 14 (eerste zinsdeel)

Verlos mij van bloedschulden. In het Hebreeuws kan het woord “bloeden” elke misdaad aanduiden waar de doodstraf op staat. Naar mijn mening moet het hier gelezen worden als een toespeling op het doodvonnis dat David boven zijn hoofd voelde hangen. Van dat vonnis vraagt hij bevrijding, en daar smeekt hij om. — Johannes Calvijn.

Vers 14 (eerste zinsdeel)

De Chaldeeuwse vertaling luidt: Verlos mij van het oordeel over moord.

Vers 14

"O God, Gij, God mijns heils!" De aanroep "O God" is een goede aanroeping, want Hij hoort gebeden. Maar David wil het nog scherper zeggen. Om Hem te onderscheiden van alle valse goden, zondert hij Hem af van alle andere goden: "Gij, God". En om Hem groot te maken en zijn verzoek kracht bij te zetten, noemt hij Hem Deum salutis, "God mijns heils". Daarmee zegt hij dat God machtig is om hem te verlossen. Dat spreekt vanzelf, want het hoort bij Zijn wezen, Zijn liefde en Zijn eer om een behouder van mensen te zijn.

En om deze vreugde en troost in zijn eigen hart thuis te brengen, voegt hij toe: salutis meae, "mijns heils". Zo wordt het een oratio fervens, een vurig gebed, en de apostel zegt ons dat zo'n gebed veel vermag bij God. Want God kan een Zaligmaker en een Verlosser zijn, en toch kunnen wij Zijn reddende hand ontlopen. Zijn rechterhand kan ons overslaan. Aan Gods gunsten hebben we geen troost, tenzij we ze persoonlijk op onszelf kunnen toepassen. Liever "dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar". — Samuel Page.

Vers 14

Zo zal mijn tong Uw gerechtigheid vrolijk roemen. De oude leraren Hiëronymus, Basilius, Euthymius en anderen merken op dat onze aangeboren verdorvenheid en onze daadwerkelijke zonden de bolwerken zijn die de vrije doorgang van het lied tegenhouden, met andere woorden: die onze mond dichthouden (Ps. 51:17). Zo legt David zichzelf uit: "Verlos mij van bloedschulden, o God, Gij, God mijns heils! zo zal mijn tong Uw gerechtigheid vrolijk roemen." Zijn gebrek aan dankbaarheid riep tot de Heere om wraak, zijn overspel riep, zijn moord riep. Maar hijzelf was helaas stom, totdat God in Zijn overgrote barmhartigheid de monden van zijn schreeuwende tegenstanders sloot en hem toestemming gaf te spreken. — John Boys.

Vers 14

Vrolijk roemen (Engels: luid). Dit geldt voor God, voor jezelf en voor de kerk. 1. Voor God, zodat Zijn eer wordt uitgeroepen. Daarom leenden zij hun stem aan zachte en luide instrumenten ... 2. Voor jezelf. Wie zo'n weldaad ontvangt, kan zich niet inhouden. De nieuwe wijn van geestelijke vreugde die zijn vat vult, moet lucht krijgen. Alle hartstochten zijn luid: toorn scheldt luid, verdriet huilt luid, angst gilt luid en vreugde zingt luid. Zo laat David horen hoe hevig zijn gevoel is, hoe diep het gaat, want wie veel vergeven is, heeft veel lief. 3. Voor anderen. IJzer scherpt ijzer. Voorbeelden van ijver en toewijding maken veel indruk. Daarom dienen plechtige, openbare samenkomsten God over het algemeen het best, omdat de een de ander aanwakkert. — Samuel Page.

Vers 15

Heere, open mijn lippen, zo zal mijn mond Uw lof verkondigen. Zoals de mens een kleine wereld is binnen de grote, zo is de tong een grote wereld binnen de kleine. Nihil habet medium; aut grande malum est, aut grande bonum. (Hiëronymus.) Dat betekent: ze kent geen middenweg. Ze is een groot kwaad of een groot goed. Is ze goed, dan is ze (zoals de Griekse schrijver Eunapius zei over die beroemde redenaar) een wandelende bibliotheek, een hele universiteit vol stichtende kennis. Is ze slecht, dan is ze (zoals Jakobus ons zegt, Jak. 3:6) "een wereld der ongerechtigheid". Goed gekruid is er geen beter gerecht voor Gods openbare dienst. Slecht behandeld is er geen slechter.

Willen wij dus poortwachters zijn in Gods huis, laten we God dan eerst vragen om poortwachter te zijn in ons eigen huis. Dat Hij het deurtje van onze mond sluit voor smakeloze praat, en de deur van onze lippen opent, zodat onze mond Zijn lof verkondigt. Dit was Davids gebed, en het hoort ook jouw praktijk te zijn. We letten daarbij vooral op drie punten: wie, de Heere; wat, open mijn lippen; waarom, opdat mijn mond Uw lof zal verkondigen.

Het eerste punt: de mens kan uit zichzelf de knopen van zijn eigen stamelende tong niet losmaken. Alleen God opent "de deur des Woords" (Kol. 4:3). Een goede gedachte is (zoals de scholastici zeggen) gratia infusa, ingestorte genade. Een goed woord is gratia effusa, uitgestorte genade. Een goed werk is gratia diffusa, uitgestrooide genade. De mens is een slot, en de Geest van God heeft de sleutel. Hij is Degene "Die opent, en niemand sluit", en ook "sluit, en niemand opent" (Openb. 3:7). Hij opende het hart van Lydia om goed te verstaan, de oren van de profeet om goed te horen, de ogen van Elisa's knecht om goed te zien, en hier de lippen van David om goed te spreken (Hand. 16:14; Jes. 50:4; 2 Kon. 6:17).

In het vorige vers leek David misschien te stellig, toen hij zei: "Zo zal mijn tong Uw gerechtigheid vrolijk roemen." Hier verbetert hij zichzelf als het ware, in een tweede uitgave van zijn gebed: O Heere, ik merk dat ik totaal niet in staat ben om te zingen of te spreken. Maar opent U mijn lippen en raakt U mijn tong aan, dan weet ik zeker dat mijn mond Uw lof zal verkondigen. — John Boys.

Vers 15

"Heere, open mijn lippen", enzovoort. Opnieuw lijkt hij de melaatse voor ogen te hebben: een man met bedekte bovenlip, die alleen mag roepen: onrein, onrein! Zo bidt hij als een geestelijk melaatse om de vrijheid en de kracht om de lof van zijn God overal en met volle mond te vertellen. — W. Wilson.

Vers 15 (eerste zinsdeel)

Hij bidt dat zijn lippen geopend worden. Anders gezegd: dat God hem reden geeft tot lof. Meestal wordt deze uitdrukking zo opgevat dat God zijn tong door de Geest zou leiden, zodat hij in staat is om Gods lof te zingen. Het is waar dat God ons de woorden moet geven, en dat we niet anders kunnen dan zwijgen als Hij dat niet doet. Toch bedoelt David waarschijnlijk iets anders. Zijn mond moest gesloten blijven,

totdat God hem door vergeving te schenken riep om te danken. — Johannes Calvijn.

Vers 16

"Want Gij hebt geen lust tot offerande", enzovoort. Er kan nog een andere reden zijn waarom David hier zegt dat God geen offer zou aannemen en geen behagen zou scheppen in een brandoffer. De wet van Mozes schreef geen bijzondere offers voor om de schuld van moord en overspel te verzoenen. Wie die misdaden had begaan, moest volgens Gods wet met de dood gestraft worden. Daarom kunnen we David zo verstaan: het was volkomen zinloos om voor de verzoening van zijn schuld zijn toevlucht te nemen tot offers en brandoffers. Zijn misdaad was van zo'n aard dat de ceremoniële wet geen uitweg bood uit het vonnis dat zijn gruweldaden verdienden. De enige offers die konden helpen, waren die uit het volgende vers: "De offeranden Gods zijn een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart." — Johannes Calvijn.

Vers 16

"Anders zou ik ze geven." En het is alleszins redelijk dat wij het niet te veel vinden om Hem zulke offers uit onze bezittingen terug te geven als Zijn wet vraagt. Wij liggen immers dagelijks bij de Schone Poort van de tempel en bedelen bij Hem om een aalmoes. We ontvangen uit Zijn open hand, uit de hand van Hem Die Zijn hand opent en al wat leeft met Zijn overvloed verzadigt. — Samuel Page.

Verzen 16, 17

Ik dacht na over wat ik God zou kunnen aanbieden voor al de goedheid die Hij mij heeft bewezen. Ik dacht aan offers, want die hebben Hem soms behaagd, en vaak heeft Hij er een liefelijke geur van geroken. Maar ik bedacht dat offers slechts schaduwen waren van wat komen zou. Nu zijn ze niet meer zo in tel als vroeger, want het oude is voorbijgegaan en het nieuwe is gekomen. De schaduwen zijn verdwe-

nen, de werkelijkheid is in hun plaats gekomen. De varren die nu geofferd moeten worden, zijn onze harten.

Het zou voor mij makkelijker zijn Hem varren te offeren dan Hem mijn hart te geven. Maar waarom zou ik Hem aanbieden wat Hem niet interesseert? Mijn hart, dat weet ik, vraagt Hij wel. Als het gebroken is en met boete en berouw wordt aangeboden, is het het enige offer waar Hij nu nog behagen in heeft. Maar kunnen we denken dat God zo onverschillig is dat Hij een gebroken hart aanneemt? Is iets dat gebroken is nog ergens goed voor? Kunnen we uit een gebroken glas drinken? Kunnen we steunen op een gebroken stok?

Andere dingen worden door breken slechter, maar een hart is nooit op zijn best voordat het gebroken is. Want zolang het niet gebroken is, kunnen we niet zien wat erin zit. Zolang het niet gebroken is, geeft het zijn zoetste geur niet af. Daarom houdt God van een heel hart in liefde, maar van een gebroken hart in het offer. En geen wonder, want Hij Zelf is het Die het breekt. Zoals alleen bokkenbloed een diamant kan breken, zo kan alleen het bloed van onze zondebok, Jezus Christus, onze diamanten harten breken. Neem dan aan, o God, mijn gebroken hart, dat ik U met een heel hart aanbied.

U kunt er niets tegen inbrengen dat het heel is, want het is gebroken in het offer. En U kunt er ook niets tegen inbrengen dat het gebroken is, want het is heel in liefde. — Sir Richard Baker.

Vers 17

"De offeranden Gods zijn een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart", enzovoort. Als hij over dankbaarheid spreekt, zouden we verwachten dat hij zegt: "een blij hart" of "een dankbaar hart". In plaats daarvan zegt hij: "een verslagen hart." De vreugde over vergeving neemt het verdriet en het berouw over de zonde namelijk niet weg. Dat blijft. En hoe dieper het besef van zonde is en hoe oprechter het verdriet erover, des te hartelijker is ook de dankbaarheid voor

vergeving en verzoening. Een teer, nederig en gebroken hart is daarom het beste dankoffer. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 17

Het tweede woord, dat wij met "verslagen" vertalen, betekent dat iets gekneusd en in stukken gebroken is, zoals iets in een vijzel wordt fijngestampt (zie Num. 11:8). In geestelijke zin wijst het op zo'n zwaar gewicht van verdriet dat het gemoed volledig zou moeten verpletteren, als er geen krachtige en tijdige hulp kwam. — Samuel Chandler.

Vers 18

"Naar Uw welbehagen." Alles wat we zoeken, moeten we zoeken met dit voorbehoud: Uw welbehagen. Bouw dan, maar op Uw eigen tijd en op Uw eigen goede manier. Bouw de afscheidingsmuren die de kerk van de wereld scheiden. Laat Uw volk in de wereld zijn, maar niet van de wereld, en bewaar het voor haar kwaad. Bouw de muren die verbinden, die Uw volk tot één stad maken onder één bestuur, zodat zij allen één zijn. Bouw en breek af. Breek alle binnenmuren af die Uw volk van Uw volk scheiden. Laat de dag snel komen waarop er, zoals er maar één Herder is, ook maar één schaapskooi zal zijn. — Thomas Alexander.

Verzen 18, 19

Enkele Joodse uitleggers, geleerde mannen, wijzen de psalm toe aan de gelegenheid uit het opschrift. Toch vermoeden zij dat een Joodse dichter vers 20 en 21 heeft toegevoegd, in de tijd van de Babylonische ballingschap. Venema, Green, Street, French en Skinner delen die mening. Maar er lijkt geen goede grond te zijn om het gedicht, geheel of gedeeltelijk, aan die tijd toe te schrijven. Tijdens Davids regering waren de muren van Jeruzalem en de gebouwen van Sion nog niet klaar. Dat geldt ook voor het koninklijk paleis en de prachtige tempel, waar David, zoals we weten, al over had nagedacht voor de dienst van

God (2 Sam. 7:2 enzovoort). Dat werd pas voltooid onder zijn zoon Salomo (1 Kon. 3:1).

Het gebed in vers 20 kan dus in het bijzonder gaan over het voltooien van deze gebouwen, en vooral over de bouw van de tempel, waar offers van ongekende omvang gebracht zouden worden. David kon gemakkelijk bang zijn dat zijn misdaden de bouw van de tempel zouden verhinderen, terwijl God had beloofd dat die er zou komen (2 Sam. 7:13). "De koning vergeet niet", zegt bisschop Horne, "om genade te vragen voor zijn volk, net zoals voor zichzelf. Zo wilde hij voorkomen dat zijn eigen zonden of die van het volk de bouw en de bloei van het aardse Jeruzalem in de weg zouden staan. Of, en dat was van oneindig groter belang, de beloofde zegen van de Messias, Die van hem zou afstammen en de muren van het Nieuwe Jeruzalem zou optrekken." — James Anderson, aantekening bij Calvijn, ter plaatse.

Wenken voor de dorpsprediker

Aan de oppervlakte zit deze psalm zo vol aanwijzingen voor preken dat ik niet heb geprobeerd er zelf bij te bedenken. Ik heb alleen een keuze opgenomen uit de werken van de heer G. Rogers en anderen.

Vers 1

1. Het gebed.

(a) Het gebed vraagt om genade, niet om gerechtigheid. Genade past bij de zondaar, en ze is net zozeer een deel van Gods wezen als gerechtigheid. Dat genade bestaat, laat zien dat zonde mogelijk is. Dat ze zich toont, laat zien dat zonde ook werkelijk is begaan.

(b) Het vraagt om vergeving: niet alleen om medelijden, maar om kwijtschelding.

1. Het pleidooi.

(a) Het pleit voor vergeving van grote zonden, omdat Gods barmhartigheid en goedertierenheid groot zijn.

(b) Het pleit voor vergeving van vele zonden, omdat Gods barmhartigheden talrijk zijn.

1. Het pleit voor zonden die de hel verdienen, omdat Gods barmhartigheid zo teder is. Wij die gezondigd hebben, zijn mensen. Hij Die vergeeft, is goddelijk.

> *"Grote God, Uw wezen kent geen grens:*
> *Laat zo ook Uw vergevende liefde worden gevonden."*

Vers 3

1. Belijdenis. "Ik ken", enzovoort.
2. Vernedering. Dat is meer dan een belijdenis met de lippen: mijn zonde is steeds voor mij. Ik zie haar schuld, haar bezoedeling en haar gevolgen, in dit leven en daarna.

Verzen 3, 4, 11, 12, 17

1. Wat de Schrift van de zonde vindt.

(a) Persoonlijke verantwoordelijkheid: Mijn zonde.
(b) De zonde is hatelijk voor God: Tegen U, enzovoort.
(c) De zonde is een scheiding van God.

1. Geestelijk herstel. De eerste stap is het offer van een gebroken geest. De laatste stap is een geest van vrijheid: de vrijmoedige geest (Engels: Uw vrije geest). — F. W. Robertson.

Vers 6

Zie de verhandeling van T. Goodwin, getiteld "An Unregenerate Man's Guiltiness before God, in respect of Sin and Punishment" (De schuld van een onwedergeboren mens voor God, wat zonde en straf betreft). Boek 9, hoofdstuk 1 en 2. (Uitgave van Nichol, deel X, blz. 324 en volgende.)

Vers 7

Hier vinden we:

1. Geloof in het feit dat er verzoening is voor de zonde. “Ik zal rein zijn.”
2. Geloof in de manier waarop die verzoening wordt toegepast. “Ontzondig mij”, enzovoort. Besprenkeld, zoals met het bloed van de offers.
3. Geloof in de kracht ervan. “Ik zal witter zijn”, enzovoort.

Vers 10

1. De verandering die tot stand moet komen.

(a) Een rein hart.

(b) Een rechte geest.

1. De kracht die dit volbrengt.

(a) Een scheppende kracht, zoals die in het begin de wereld schiep.

(b) Een vernieuwende kracht, zoals die het gezicht van de aarde steeds opnieuw vernieuwt.

(c) Hoe we deze zegeningen ontvangen: door het gebed “Schep”, enzovoort.

Verzen 12, 13

Een drievoudig verlangen.

1. Gelukkig zijn: “Geef weder”, enzovoort.
2. Standvastig zijn: “Ondersteune”, enzovoort.
3. Nuttig zijn: “Zo zal ik … leren”, enzovoort. — W. Jackson.

Vers 13

1. Het is niet onze plicht om de bekering van anderen te zoeken voordat we zelf bekeerd zijn.
2. Hoe meer vreugde we vinden in Gods wegen, des te trouwer en ernstiger zullen we ze aan anderen bekendmaken.

3. Hoe trouwer en ernstiger we ze aan anderen bekendmaken, des te meer invloed zullen ze op hen hebben.

Vers 15

1. Belijdenis. Zijn lippen zijn verzegeld, en wel door:

(a) Zijn val, en terecht.
(b) Aangeboren verlegenheid.
(c) Gebrek aan ijver.

1. Bede: "Open", enzovoort. Niet alleen mijn verstand en mijn hart, maar ook mijn "lippen."
2. Voornemen. Dan zou hij vrij spreken tot Gods lof.

Vers 15

1. Als God onze lippen niet opent, kunnen we ze beter gesloten houden.
2. Als Hij ze opent, moeten we ze niet weer sluiten.
3. Als Hij ze opent, is dat niet om onszelf te prijzen, en zelden om anderen te prijzen, maar altijd om Hem te prijzen.
4. We moeten dit gebed gebruiken telkens als we straks in Zijn naam gaan spreken: "Heere, open", enzovoort.

Verzen 16, 17

1. Mensen zouden graag iets doen voor hun eigen redding, als ze konden. "Gij hebt geen lust", enzovoort, anders zou ik ze geven.
2. Alles wat ze kunnen doen, helpt niet in het minst. Alle ceremonies van Joodse of heidense kerken konden geen vergeving verdienen voor de kleinste overtreding van de zedenwet.
3. Het enige offer van de mens dat God niet zal verachten, is een gebroken en verslagen hart.
4. Alles wat verder nodig is voor onze redding, zal God Zelf voorzien.

Vers 18

1. Voor wie wordt het gebed gebracht? Voor de kerk of voor Sion?

(a) Naast ons eigen welzijn moeten we het welzijn van Sion zoeken.
(b) Iedereen moet dat doen door te bidden.

1. Waarvoor wordt er gebeden?

(a) De soort van het goede: niet werelds of kerkelijk, maar geestelijk.
(b) De maat van het goede: "Naar Uw welbehagen." Dat is Uw eigen liefde ervoor en wat U er al voor gedaan hebt.
(c) Dat het goede blijft bestaan: "Bouw", enzovoort. Haar leer, haar genaden, haar ijver.

Vers 19

1. Als God ons heeft aangenomen, zijn onze offers ook aangenomen: "Dan", enzovoort.
2. Dan moeten we de rijkste offers brengen die we kunnen: onze tijd, onze gaven, onze invloed, enzovoort.

(a) Heilige gehoorzaamheid.
(b) Offers van onszelf: geen halve offers, maar hele "brandofferen". Niet alleen lammeren, maar "varren."
(c) IJver voor Gods geboden en instellingen: "Op Uw altaar."

1. God zal in zulke diensten behagen hebben: "Dan zult Gij lust hebben."
2. Omdat ze komen van mensen die Hij Zelf heeft verlost.
3. Omdat ze gegeven zijn in de naam van de Verlosser. In zulke offers heeft God een welbehagen.

Uitleg van de eenenvijftigste psalm, door Martin Luther, in "Select works of Martin Luther, translated by Rev. Henry Cole." Deel I, blz. 51-197.

"An Exposition upon the 51 Psalm", in "Certain Godly and learned Expositions upon divers parts of Scripture. As they were preached and afterwards more briefly penned by that worthy man of God, Maister George Estey ... Late preacher of the word of God in St. Edmund's Burie." 1603. (Kwarto.)

"David's Penitential Psalm opened: in thirtie severall Lectures thereon. By Sam. Hieron. 1617." (Kwarto.)

"Good News from Canaan; or, An Exposition on the 51 Psalm", in "The Workes of Mr. William Cowper, late Bishop of Galloway." 1629. (Folio.)

"David's Repentance; or, A plaine and familiar Exposition of the LI. Psalm: first preached, and now published for the benefit of God's church. Wherein euery faithful Christian may set before his eyes the Patterne of vnfeigned Repentance, whereby we may take heed of the falling into sin again. The eighth edition, newly revised and profitably amplified by the author, Samvel Smith, preacher of the word of God at Prittlewell in Essex ... 1630." (Duodecimo.)

"A Godly and Fruitful Exposition of the Fifty-one Psalm, the fifth of the Penitential", in Archibald Symson's "Sacred Septenarie." 1638.

"Meditations and Disquisitions upon the 51 Psalm of David", in "Meditations and Disquisitions upon the seven Psalms of David, commonly called the Penitential Psalmes." Door Sir Richard Baker, Knight. 1639.

"CLII. Lectures upon Psalm LI. Preached at Ashby Delazovch, in Leicester Shire. By the late faithful, and worthy Minister of Jesus Christ, Mr. Arthur Hildersam. 1642." (Folio.)

"An Exposition of the one-and-fiftieth Psalm", op blz. 51-239 van "Sermons with some religious and divine Meditations. By the Right Reverend Father in God, Arthvre Lake, late Lord Bishop of Bath and Wells." 1639. (Folio.)

"David's Broken Heart; or, an Exposition upon the whole Fifty-one Psalm. By that Reverend divine Doctor Samuel Page, late Pastour of Deptford Stroud, in Kent ... 1646." (Kwarto.)

Uitleg van Psalm LI, in "Chandler's Life of David." Deel 2, blz. 254-273.

"The Portraiture of the Christian Penitent: attempted in a course of Sermons upon Psalm LI ... By the Rev. Cha. de Coetlogon, A.M. 1775."

"Lectures on the Fifty-first Psalm, delivered in the Parish Church of St. James', Bristol. By the Rev. Thomas T. Biddulph, A.M. 1835."

"The Penitent's Prayer: a Practical Exposition of the Fifty-first Psalm. By the Rev. Thomas Alexander, M.A., Chelsea."

Psalm 52

Titel

“Voor den opperzangmeester.” Zelfs een korte psalm is onze beste zang waard, als hij maar één bewijs van de goedheid van de Heere vastlegt en de hoogmoed van de mens even terechtwijst. Elke psalm is opgedragen aan “den opperzangmeester”. Dat leert ons onze psalmzang hoog te schatten, en het verbiedt ons de Heere achteloos te loven.

“Een onderwijzing” (Engels: Maschil). Dat betekent: een onderwijzing. Zelfs de boosaardigheid van een Doëg kan een David nog iets leren. “Van David.” David was het belangrijkste doelwit van Doëgs hondse haat. Daarom was juist hij de meest geschikte man om uit dit voorval de les te halen die erin verborgen lag.

“Als Doeg, de Edomiet, gekomen was, en Saul te kennen gegeven, en tot hem gezegd had: David is gekomen ten huize van Achimelech.” Met dit achterbakse verraad veroorzaakte hij de dood van alle priesters in Nob. Het zou een misdaad zijn geweest om David als rebel te helpen. Maar de priesters wisten van niets en bedoelden niets kwaads. Aan die fout waren zij niet schuldig. David voelde de gemeenheid van deze aartsvijand diep. Hier hekelt hij hem in krachtige, felle woorden. Misschien had hij daarbij ook Saul voor ogen.

Indeling

We volgen de heilige rustpunten die de dichter met zijn Sela's heeft aangegeven.

Uitleg

Vers 1

"Wat beroemt gij u in het kwaad, o gij geweldige?" Doëg had weinig reden om te pochen. Hij had een groep weerloze priesters laten afslachten! Wat een geweldig man: hij liet mensen doden die nooit een zwaard hadden aangeraakt! Hij had zich moeten schamen over zijn lafheid. Er viel helemaal niets te juichen. Eervolle titels zijn niet meer dan bittere ironie als wie ze draagt laag en wreed is. Misschien dacht David hier aan Saul. Dan zei hij met medelijden: "Hoe kan iemand die voor edeler daden bestemd was, zo diep zinken? Hoe kan hij roem zoeken in zo'n harteloze en verwoestende slachting?"

"Gods goedertierenheid duurt toch den gansen dag." Wat een mooi contrast! De woede van een tiran kan de eeuwige stroom van Gods barmhartigheid niet doen opdrogen. Worden de priesters gedood, hun Meester leeft. Doëg mag een tijd lang triomferen, maar de Heere overleeft hem en maakt het onrecht dat hij heeft gedaan weer recht. Dat moet de trotse jubel van de goddelozen dempen. Zolang de Heere leeft, heeft het kwaad immers weinig reden om zich groot te maken.

Vers 2

"Uw tong denkt enkel schade." Doëg spreekt met een bijbedoeling. Zijn mededeling leek Saul te willen helpen. In werkelijkheid haatte deze Edomiet in zijn hart de priesters van de God van Jakob. Het wijst op diepe verdorvenheid als iemand kwaad spreekt en daarmee slim een nog groter kwaad wil bereiken.

“Als een geslepen scheermes, werkende bedrog.” David laat zien hoe een valse tong te werk gaat. Zij lijkt op een scheermes dat iemand kaal maakt zonder dat hij het merkt, want oosterse barbiers werken zo zacht en behendig. Of hij denkt aan iemand die onder het mom van scheren razendsnel een keel doorsnijdt. Zo scherp, zo gemeen en zo effectief heeft Doëg de groep priesters vernietigd. Hij was gescherpt door boosaardigheid en gestuurd door list. Zijn wrede werk deed hij met vervloekte grondigheid.

Vers 3

“Gij hebt het kwade liever dan het goede.” Het goede had hij echt helemaal niet lief. Zouden beide evenveel opleveren en even prettig zijn, dan nog koos hij het kwade. “De leugen, dan gerechtigheid te spreken.” Liegen lag hem beter dan de waarheid. De waarheid sprak hij alleen bij toeval. Maar met valsheid verkneukelde hij zich van harte.

“Sela.” Laten we hier even stilstaan om te kijken naar die trotse, opschepperige leugenaar. Doëg is dood en weg, maar er zijn nog altijd honden die tegen het volk van de Heere blaffen. Sauls veemeester ligt in het graf, maar de duivel heeft nog steeds zijn veedrijvers. Die zouden de heiligen maar al te graag als schapen naar de slachtbank drijven.

Vers 4

“Gij hebt lief.” Je hebt er smaak in, zou je kunnen zeggen, een echte zin in kwade taal. “Alle woorden van verslinding.” Sommige woorden slikken mensen helemaal in, als een boa constrictor. Andere scheuren mensen aan stukken, als een leeuw. Zulke woorden zijn voor kwaadaardige gemoederen een lust. Hun spreken is altijd woedend en bloeddorstig. Ze grijpen steeds naar wat de laagste driften het snelst wakker maakt. En ze noemen dat inspelen op de razernij van de goddelozen ook nog redenaarskunst van het hoogste niveau.

“En een tong des bedrogs.” Mensen kunnen heel veel woedends zeggen en het tóch allemaal bedekken met het voorwendsel van

rechtvaardigheid. Ze beweren te ijveren voor het recht. Maar in werkelijkheid zijn ze vastbesloten waarheid en heiligheid neer te halen. Onder dit doorzichtige voorwendsel gaan ze listig te werk.

Vers 5

"God zal u ook afbreken in eeuwigheid." De vervolger zou de kerk maar al te graag vernietigen. Daarom zal God hem vernietigen. Hij haalt zijn huis omver, rukt zijn wortels uit en maakt een einde aan hem. "Hij zal u wegrapen." God dooft zijn kool en veegt hem weg als de as uit de haard. Hij wilde de waarheid uitdoven, en God zal hém uitdoven. "En u uit de tent uitrukken." Zo gaat het met een plant die uit de grond wordt gescheurd waar zij groeide, of met een gevangene die uit zijn huis wordt gesleurd. Achimelech en zijn mede-priesters werden van hun woonplaats afgesneden. Zo zal het gaan met wie hun moord beraamd en bedacht hebben.

"Ja, Hij zal u uitwortelen uit het land der levenden." De vervolger wordt uitgeroeid. Hij wordt met wortel en tak uitgetrokken, met wortel en tak afgesneden. Hij zocht de dood van anderen, en de dood zal hem treffen. Hij joeg het land der levenden schrik aan, en nu wordt hij verbannen naar het land waar de goddelozen ophouden te beroeren. Wie anderen niet "laten leven", hebben zelf geen recht om te "leven". God draait de rollen om voor boosaardige mensen. Hij meet hun een deel toe met hun eigen maat.

"Sela." Sta hier weer even stil. Zie hoe Gods gerechtigheid meer dan opgewassen is tegen de zonde van de mens.

Vers 6

De rechtvaardigen werden gehaat door de tiran. Zij zullen zijn vijandschap overleven en zijn val meemaken. Ze zullen met eigen ogen het einde van de goddeloze onderdrukker zien. God liet Mordechai zien hoe Haman aan de galg hing. David kreeg de bewijzen van Sauls dood op Gilboa aangereikt.

"En vrezen." Heilig ontzag maakt het hart van de godvruchtige nuchter. Eerbiedig aanbidt hij de God Die alles bestuurt. "En zij zullen over hem lachen." Als dat al niet met rechtvaardige vreugde is, dan toch met plechtige minachting. Zulke vérstrekkende plannen: allemaal verijdeld. Zulke diepe, politiek slimme plannen: allemaal gedwarsboomd. Mefistofeles heeft zijn meester gevonden. De oude slang zit gevangen in zijn eigen sluwheid. Dit is stof voor die diepe lach die meer met ernst te maken heeft dan met vrolijkheid.

Vers 7

"Ziet." Kijk hier en lees het grafschrift van een geweldig man. Hij heerste trots in zijn korte uurtje en zette zijn hiel op de nek van de uitverkorenen van de Heere. "Den man, die God niet stelde tot Zijn Sterkte." Zie die man! Zie die grote, ijdele man! Hij vond een burcht, maar niet in God. Hij roemde in zijn eigen kracht, maar niet in de Almachtige. Waar is hij nu? Hoe is het hem vergaan toen hij in nood kwam? Kijk naar zijn ondergang en laat je erdoor onderwijzen.

"Maar vertrouwde op de veelheid zijns rijkdoms; hij was sterk geworden door zijn beschadigen." De bezittingen die hij had bijeengeraapt en het onheil dat hij had aangericht: daar was hij trots op en daarin zocht hij zijn eer. Rijkdom en goddeloosheid zijn verschrikkelijke metgezellen. Samen vormen ze een monster. Als de duivel de geldzakken beheert, is hij pas echt een duivel! Beëlzebub en Mammon samen stoken de oven zevenmaal heter voor het kind van God. Maar uiteindelijk brengen ze daarmee hun eigen ondergang dichterbij. Zien we vandaag iemand die groot is in zonde en bezit, laten we dan zijn einde alvast voor ogen houden. En laten we dit vers lezen als Gods eigen gedenkteken voor hem.

Vers 8

"Maar ik zal zijn als een groene olijfboom." Ik word niet uitgerukt en niet vernietigd. Ik ben als een bloeiende olijfboom, die zelfs uit de rots olie opzuigt en midden in de droogte blijft leven en groeien. "In

Gods huis." David hoorde bij het huisgezin van God. Daaruit kon niemand hem verjagen. Zijn plaats was dicht bij zijn God. Daar was hij veilig en gelukkig, ondanks alles wat zijn vijanden ook bekokstoofden. Hij droeg vrucht en zou dat blijven doen, ook als al zijn trotse vijanden verdord waren als takken die van de boom zijn afgehakt.

"Ik vertrouw op Gods goedertierenheid eeuwiglijk en altoos." Eeuwige barmhartigheid is nu mijn vertrouwen. David wist dat Gods barmhartigheid eeuwig en onvergankelijk is, en daarop vertrouwde hij. Wat een rots om op te bouwen! Wat een burcht om naartoe te vluchten!

Vers 9

"Ik zal U loven in eeuwigheid." Mijn dankbaarheid zal zo lang duren als Uw barmhartigheid. Anderen roemen in hun rijkdom, maar ik roem in mijn God. Als hun gepoch voorgoed in het graf is verstomd, blijft mijn lied de goedertierenheid van Jehova verkondigen. "Omdat Gij het gedaan hebt." U hebt de rechtvaardige recht gedaan en de goddeloze gestraft. Gods gedenkwaardige daden, zowel voor heiligen als voor zondaars, verdienen onze dankbaarheid en moeten die ook krijgen. David ziet zijn gebed als al verhoord en Gods belofte als al vervuld. Daarom heft hij meteen zijn heilige psalm aan.

"En ik zal Uw Naam verwachten." God blijft de hoop van de psalmist. Hij zal in de toekomst nergens anders zijn hoop op vestigen. Hij Wiens Naam zo heerlijk bekend is gemaakt in waarheid en gerechtigheid, is terecht onze verwachting voor de jaren die komen. "Want hij is goed voor Uw gunstgenoten." David wilde wachten in het midden van de heiligen. Hij voelde dat het voor hem en voor hen goed is om alleen op de Heere te zien, en te wachten tot Hij te Zijner tijd Zijn karakter openbaart. Laten we ons niet te zeer van streek laten brengen door mensen. Onze kracht is stil te zitten. Laat de geweldigen maar roemen. Wij wachten op de Heere. Brengt hun haast hen nu eer? Ons

geduld komt straks aan de beurt en geeft ons een eer die alles overtreft.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Dat Maschil een heilige compositie betekent, blijkt uit Psalm 47:8. Waar wij vertalen "Psalmzingt met een onderwijzing", staat letterlijk: "Zingt een Maschil", dus een lied van onderwijzing. Dit woord staat als opschrift boven dertien psalmen. Zesmaal staat het vóór een lied van David. Soms komt het in opeenvolgende psalmen voor: in de 42ste (waarvan de 43ste het vervolg is), de 44ste en 45ste, de 52ste, 53ste, 54ste en 55ste, en de 88ste en 89ste. Die bijzonderheid ondersteunt de gedachte dat een bepaalde bewerker of verzamelaar de term vooral gebruikte voor een deel van het Psalmboek. — John Jebb.

Vers 1 (eerste zinsdeel)

"Wat beroemt hij zich in kwaad, die geweldig is?" Dat wil zeggen: hij die geweldig is in het kwaad, waarom beroemt hij zich? Een mens moet geweldig zijn, maar in goedheid, niet in kwaad. Is het iets groots om te pochen op kwaad? Een huis bouwen kunnen maar weinigen. Maar elke onwetende kan het afbreken. Tarwe zaaien, het gewas verzorgen, wachten tot het rijp is en je verheugen in de oogst waarvoor je hebt gewerkt: dat is weinigen gegeven. Maar met één vonk kan iedere willekeurige man het hele gewas verbranden. ... Wat ben je van plan, geweldige man, wat ben je van plan, jij die zo opschept?

Je wilt een mens doden. Dat kan een schorpioen ook. Dat kan een koorts ook. Dat kan een giftige paddenstoel ook. Zo ver is jouw macht gezakt: zij is gelijkgesteld aan een giftige paddenstoel! — Augustinus.

Vers 1

Met “kwaad” wordt niet alleen bedoeld wat hij aan kwaad had gedaan. Het gaat ook om de voorspoed die hij nu genoot, door het kwaad verkregen. Dat blijkt duidelijk uit het woord “beroemen” en uit het negende vers. ... Eerst was hij het hoofd van Sauls herders, 1 Samuël 21:7. Maar door Sauls goddeloze vernietiging van de priesters van God en de uitvoering van dat wrede vonnis kreeg hij de hoogste plaats naast de koning. 1 Samuël 22:9. — Hermann Venema.

Vers 1

“O gij geweldige.” Deze woorden kunnen ironisch zijn bedoeld, alsof hij zei: Wat een dapperheid en stoutmoedigheid heb je getoond. Je hebt een groep ongewapende mannen gedood, de priesters van de Heere, ja zelfs vrouwen en kinderen, die je op geen enkele manier konden tegenhouden. Of ze geven de grond van zijn ijdele roem aan. Dat kan zijn huidige grootheid zijn, als iemand met een hoge positie en grote macht bij Saul. Of het zijn de grote beloningen die hij van Saul verwachtte. — Arthur Jackson.

Vers 1

“Gods goedertierenheid duurt toch den gansen dag.” David zet de goedheid van God tegenover Doëgs rijkdom en macht. Zijn eigen vertrouwen rust op een heel andere grond dan dat van Doëg, namelijk op de goedheid van God, die eeuwig duurt en zich krachtig laat zien. Het is alsof hij zegt: De goedheid van God, waarop ik vertrouw, is zeer krachtig en door alle tijden dezelfde. Daarin zal ik mij altijd zeker verheugen. Die goedheid ondersteunt mij nu, en zal mij te zijner tijd verhogen. Daarom is zij boven mij en blijft zij boven mij. ... Niet zonder nadruk zegt hij de goedheid van de sterke God. Dat is een tegenstelling met Doëg de held en met de verderfelijke grondslag van zijn geluk. — Hermann Venema.

Vers 2

"Uw tong denkt enkel schade als een geslepen scheermes, werkende bedrog." Zo luidt onze vertaling. Maar ik zie niet goed hoe het past dat een tong kwaad beraamt, en dan ook nog als een scherp scheermes. Die harde vergelijking kunnen we gemakkelijk vermijden door de woorden zo weer te geven: Je beraamt kwaad met je tong, alsof het een scherp scheermes was, bedrieger die je bent. Dat betekent: met je gladde, vleiende tong probeer je de goede naam en het karakter van anderen te beschadigen. Het is alsof je hun met een glad scheermes de keel afsneed. — Samuel Chandler.

Vers 2

Zoals een vlijmscherp scheermes: het haalt niet het haar weg maar snijdt het vlees open. Of het mist de baard en snijdt de keel door. — John Trapp.

Vers 2

Een gladde, handige uitvoering maakt een slecht plan niet minder slecht en verbergt zijn boosheid ook niet. Iemand vermoorden met een scherp scheermes is even verwerpelijk als met een slagersbijl of een knuppel. Een leugen die heel slim is bedacht en met vlijmende vaardigheid wordt verteld, is net zo zondig. Uiteindelijk blijkt hij ook net zo dwaas als de onhandigste poging tot bedrog. — William S. Plumer.

Vers 3

"Gij hebt het kwade liever dan het goede." Je hebt het kwade liever gehad dan het goede, zegt hij. Dat wil niet zeggen dat je het gewoon verkoos. Je hebt het goede er zelfs door vervangen: waar goed had moeten staan, deed je kwaad. Dat deed hij vanuit het diepst van zijn ziel, want zijn hart was op het kwaad gericht. David zegt dan ook niet dat hij het kwaad toeliet, maar dat hij het liefhad. Dat gold niet alleen in morele zin, maar ook lichamelijk, tot ondergang van zijn naasten.

Hij hield er zozeer van dat hij niets anders wilde dan kwaad en alles wat goed was van zich afwees. — Hermann Venema.

Vers 4

"Gij hebt lief alle woorden van verslinding, en een tong des bedrogs." Hij was helemaal tong: een man van woorden, en wel van de meest bedrieglijke en schadelijke soort. — Adam Clarke.

Vers 5

"God zal u ook afbreken in eeuwigheid", enzovoort. De psalmist gebruikt vier woorden voor de allesvernietigende wraak die deze bedrieglijke, bloeddorstige ellendeling te wachten stond. Elk van die woorden heeft een heel sterke betekenis. Het eerste, ((Hebr.)), komt van ((Hebr.)) en betekent afbreken en helemaal in stukken slaan, zoals wanneer een altaar wordt neergehaald (Richt. 6:30; 8:9). Het tweede, ((Hebr.)), komt van de wortel ((Hebr.)). Die betekent iets draaien, of het uit de grond trekken door het rond te draaien, zoals je soms bomen uitdraait. Het derde, ((Hebr.)), komt van ((Hebr.)) en betekent eigenlijk: iets volledig wegvegen, zoals stof of kaf.

De uitdrukking ((Hebr.)) betekent dan niet: u uit uw tent wegvegen, maar: u wegvegen, zodat u geen tent meer bent. Uzelf, uw gezin en uw bezit worden helemaal en volkomen weggevaagd en voorgoed verstrooid. Daarop antwoordt het vierde woord, ((Hebr.)): eradicabit te, Hij zal u uitwortelen uit het land der levenden. Geen woorden kunnen een completere en definitievere vernietiging uitdrukken. — Samuel Chandler.

Vers 5

"God zal u ook afbreken in eeuwigheid." Hier geldt: quot verba tot tonitrua, zoveel woorden, zoveel donderslagen. Jij hebt de priesters van de HEERE en hun hele stad vernietigd, verwoest en leeggeplunderd. Zo zal God ook jou helemaal afbreken en vernietigen, als een huis dat tot de grond toe wordt neergehaald, zodat er geen steen op de ande-

re blijft (Lev. 14:45). Zo zal God Doëg laten vallen van die hoge positie, die hij met gekruip aan het hof had verworven. — John Trapp.

Vers 5

Wonderbaar is de kracht van de werkwoorden in de grondtekst. Ze geven ons vier beelden: neerwerpen, oplossen als door vuur, wegvegen als met een bezem, en met wortel en tak uitroeien, zoals een boom wordt weggerukt van de plek waar hij groeide. Is er nog meer uitleg nodig, dan vinden we die in de geschiedenis van Davids vijanden en van hen die de Zoon van David kruisigden. Maar de volle en laatste verklaring geeft pas de vernietiging van de wereld der goddelozen op de laatste dag. — George Horne.

Vers 5

De dichter stapelt vreselijke, zware woorden op elkaar en mengt verschillende beelden. Zo kan hij de ondergang van deze man in levendiger kleuren schilderen. Als we letten op de kracht en de gewone betekenis van de woorden, lijken er drie beelden samen te komen. Het eerste is ontleend aan een gebouw, het tweede aan een tent, het derde aan een boom. — Hermann Venema.

Vers 5

"Hij zal u wegrapen", of: Hij zal u grijpen, zoals je kolen met een tang vastpakt. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 6

"De rechtvaardigen zullen het zien", enzovoort. Met de treffende woorden van Geierus: "Dit zal geen verborgen oordeel zijn en ook niet alleen aan een paar mensen bekend. De openbare mening zal de opvallende straffen van de goddelozen door het hele koninkrijk of de hele stad verspreiden. De rechtvaardigen zullen zo'n gebeurtenis niet onverschillig voorbij laten gaan. Ze zullen er met ernstige ogen naar kijken", enzovoort. Ik voeg eraan toe: ze zullen er vreugde uit putten,

er hun voordeel mee doen en er meer ontzag voor God door krijgen ... De rechtvaardigen, op wier ondergang de goddeloze uit was, zullen hem overleven.

Ze brengen hun leven veilig door in Gods gunst. Ze zullen met aandacht kijken en nadenken. Ze zullen er niet, zoals mensen van de wereld, zonder nadenken of nut aan voorbijgaan. Ze zullen zien en vrezen, namelijk God, de rechtvaardige Rechter. Door dit voorbeeld leren ze in Zijn oordeel hoe ze zich des te zorgvuldiger moeten onthouden van elk soortgelijk plan en elke soortgelijke misdaad. — Hermann Venema.

Vers 6

"En zij zullen over hem lachen", of: boven hem, boven de goddeloze die zo is neergeworpen, zullen ze lachen. Zo'n jubel lijkt ons als moderne mensen aanstootgevend. We kunnen ons er nauwelijks iets bij voorstellen zonder dat persoonlijke wraakzucht wordt bevredigd. Maar er bestaat zoiets als rechtvaardige haat en rechtvaardige minachting. Er bestaat zoiets als een kreet van gerechte vreugde bij de val van de tiran en onderdrukker, wanneer gerechtigheid en waarheid zegevieren over onrecht en leugen. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 7

"Ziet den man, die God niet stelde tot Zijn Sterkte." David heeft laten zien dat de goddeloze door Gods rechtvaardig oordeel wordt weggerukt uit het land der levenden (Ps. 52:7, 8). In het volgende vers toont hij ons de rechtvaardige, die dit gezicht tegelijk vreest en uitlacht. Ook hij wijst naar die man en zegt: "Ziet den man, die God niet stelde tot Zijn Sterkte." Deze woorden zijn een goddelijk, maar snijdend sarcasme. In het Hebreeuws staat geber, een sterke, dappere man. Wij zeggen in het Nederlands ook: kijk, daar heb je die dappere, flinke man die je kent!

Maar wat voor man was dit? Hij vertrouwde, zegt David, op zijn grote rijkdom. O, het is moeilijk om veel rijkdom te hebben en er niet

op te vertrouwen. Daarom de waarschuwing in Psalm 62:11: “Als het vermogen overvloedig aanwast, en zet er het hart niet op.” Wat is je hart op rijkdom zetten anders dan je erin verheugen en erop vertrouwen? Het hart van de mens laat zich zo gemakkelijk overhalen tot dit zondige vertrouwen op geld. Daarom dringt de apostel er bij Timotheüs op aan om alle rijken ertegen te waarschuwen, en niet alleen de wereldse rijken maar ook de godvrezende.

Ja, Timotheüs moet rijken waarschuwen voor twee zonden die erger zijn dan alle armoede ter wereld en die toch vaste metgezellen van rijkdom zijn: hoogmoed en zelfvertrouwen. “Beveel den rijken in deze tegenwoordige wereld, dat zij niet hoogmoedig zijn.” 1 Tim. 6:17. — Joseph Caryl.

Verzen 7, 8

Misschien belijden sommigen van jullie al lang het geloof en zijn ze toch weinig gegroeid in liefde voor God, in nederigheid, in hemelse gezindheid en in het afsterven van de zonde. Dan loont het de moeite om te graven en te zien wat er aan de wortel van je geloofsbelijdenis ligt. Is er misschien een wettisch beginsel dat je te veel heeft beïnvloed? Heb je niet gedacht alles bij God te bereiken met je plichten en je diensten? Heb je je hoop niet veel te veel gevestigd op wat je zelf doet?

Helaas, dat is allemaal dode aarde. Die moet eruit, en evangelische beginselen moeten ervoor in de plaats komen. Probeer dit maar, en kijk of de bron van je genade niet snel gaat stromen. David vertelt hoe hij ging staan en bloeien, terwijl sommigen die rijk en machtig waren plotseling verdorden en tot niets kwamen. Kijk, zegt hij, dit is de man die God niet tot zijn sterkte maakte, maar vertrouwde op zijn grote rijkdom. “Maar ik zal zijn als een groene olijfboom in Gods huis; ik vertrouw op Gods goedertierenheid eeuwiglijk en altoos.” Anderen vertrouwen op de rijkdom van hun eigen gerechtigheid en diensten en maken Christus niet hun sterkte.

Doe jij alles van je af en vertrouw op Gods barmhartigheid in Christus. Dan zul je een groene olijfboom zijn wanneer zij vergaan en verdorren. — William Gurnall.

Vers 8 (eerste zinsdeel)

> *"Maar ik ben een olijf beladen met vrucht,*
> *Groeiend in vruchtbare grond."*

Dit lijkt weer te geven wat de Hebreeuwse woorden bedoelen. Onze vertalers maken er "als een groene olijfboom" van, maar in werkelijkheid gaat het niet om de kleur. Het gaat om de bloeiende, krachtige en welvarende staat van de plant. Homerus geeft de olijf ook de bijvoeglijke naamwoorden "weelderig" en "bloeiend", en Ovidius "altijd bloeiend". De bladeren van deze boom zijn namelijk niet helder en levendig groen, maar donker, dof of geelachtig. Scheuchzer beschrijft de bladeren als "superne coloris atrovirentis, vel in viridi flavescentis." Een Engelse reiziger schreef uit Italië hoe de olijfboom hem tegenviel: "De velden, ja heel Toscane, zijn als het ware bedekt met olijfbomen. Maar de olijfboom is niet wat ik me ervan had voorgesteld. De koninklijke psalmist en enkele andere heilige schrijvers spreken vol verrukking van de 'groene olijfboom'. Ik verwachtte dus een prachtig groen, en ik beken u dat ik diep teleurgesteld was. De kleur lijkt op die van onze heggen wanneer ze onder het stof zitten." Ik heb andere reizigers dezelfde teleurstelling horen uiten.

Harmer merkt terecht op: "De ware manier om de moeilijkheid op te lossen is het woord dat met 'groen' is vertaald niet te zien als een beschrijving van de kleur, maar van een andere eigenschap: jeugdigheid, kracht, voorspoed of iets dergelijks." — Richard Mant.

Vers 8

"Groene olijfboom in Gods huis." Verschillende uitleggers bedenken fantasierijk dat er olijfbomen stonden in enkele voorhoven van de tabernakel. Dat idee mogen we niet dulden. Het zou te dicht bij de hei-

lige bossen van de heidenen hebben gestaan, althans in Davids tijd. We moeten de tekst zeker met enig oordeel lezen. De dichter wijst niet naar olijfbomen in Gods huis. Hij vergelijkt zichzelf, in Gods huis, met een olijfboom. Dat doet denken aan de woorden: "Uw kinderen als olijfplanten rondom uw tafel." Sommigen met meer fantasie dan verstand hebben daar een tafel gezien die niet door kinderen werd omringd, maar door olijfplanten.

Wie heeft ooit, in het rijk van het gezond verstand, gehoord van olijfplanten rondom een tafel? Thrupp veronderstelt dat Nob op de Olijfberg lag. Als dat zo is, zien we zonder enige gissing waarom hier naar een bloeiende olijfboom wordt verwezen. — C. H. S.

Vers 9

Hij vergelijkt zichzelf 1. met een olijfboom. Dat is een boom die altijd groen blijft, lang leeft en vruchtbaar is. Zijn vrucht is zeer nuttig en welkom. Zo schildert David zijn toekomst: blij, glorieus, duurzaam, nuttig en aangenaam voor de mensen. Duidelijk is hier een verwijzing naar het koninklijke en het profetische ambt. In allebei stelt hij zich voor als een olijfboom, omdat hij anderen van olie voorziet door zijn bestuur en zijn onderwijs:

1. Met de olijf die weelderig groeit, rijk aan uitgespreide takken en daardoor ruim en groot ...
2. Maar waarom voegt hij eraan toe: in het huis van God? Om aan te geven, tenzij ik me vergis:

(a) Dat hij een woonplaats zou krijgen op de plek waar het huis van God stond. Daar was hij nu uit verbannen door de lasteringen van Doëg en de aanvallen van Saul, die daardoor waren opgewekt:

(b) Dat hij uitstekende diensten zou bewijzen aan het huis van God. Hij zou het verfraaien en de godsdienst, die nu werd verwaarloosd, herstellen en met ijver beoefenen:

(c) Dat hij van God en van Zijn gunst, aan Wie dat huis toebehoorde, al zijn voorspoed zou ontvangen:

(d) Dat hij zich als een zoon van God zou verheugen in vertrouwelijke omgang met Hem. Hij zou erfgenaam worden van Zijn bezittingen en beloften. — Hermann Venema.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Het vertrouwen van het geloof.

1. De omstandigheden waren droevig.

(a) David werd verkeerd beoordeeld.
(b) David was verbannen.
(c) Een slecht mens had de macht.
(d) Gods priesters waren gedood.

1. De troost bleef bestaan.

(a) Er is een God.
(b) Hij is goed.
(c) Zijn goedheid houdt nooit op.
(d) Daarom zal het goede uiteindelijk winnen.

1. Het antwoord was een overwinning. “Wat beroemt gij u?”

(a) Het kwaad raakte de kern niet.
(b) God zou het ten goede keren.
(c) Het zou terugslaan op de dader.
(d) De daders zouden bespot worden.

Vers 3

In welke gevallen mensen duidelijk het kwade liever hebben dan het goede.

Verzen 7, 8

De wereldling lijkt op een uitgerukte boom. De gelovige is een krachtige, goed geplante olijf.

Vers 8

Het karakter, de plaats, het vertrouwen en het voortbestaan van de gelovige.

Vers 9

De tweeledige plicht en de tweeledige reden: het ongedeelde hart en zijn enige doel.

Vers 9

Wat God heeft gedaan, wat wij zullen doen, en waarom.

Werk over de tweeënvijftigste psalm

Chandler's "Life of David" bevat een uitleg van deze psalm. Deel 1, blz. 140-143.

© 2026 Teun van der Plas
Alle rechten voorbehouden.

De Nederlandse vertaling van ‘The Treasury of David’ van Charles H. Spurgeon is een uitgave van Teun van der Plas. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de vertaler.

CHARLES H. SPURGEON

Davids Schatkamer

Deel III
Psalm 53 – 78

Vertaald uit het Engels door Teun van der Plas
naar 'The Treasury of David'

© 2026 Teun van der Plas

Inhoud

Psalm 53 3
Psalm 54 22
Psalm 55 37
Psalm 56 88
Psalm 57 118
Psalm 58 150
Psalm 59 180
Psalm 60 217
Psalm 61 249
Psalm 62 272
Psalm 63 308
Psalm 64 345
Psalm 65 363
Psalm 66 408
Psalm 67 463
Psalm 68 485
Psalm 69 578
Psalm 70 648
Psalm 71 658
Psalm 72 706
Psalm 73 756
Psalm 74 814
Psalm 75 864
Psalm 76 882
Psalm 77 908
Psalm 78 957

Psalm 53

Titel

"Voor den opperzangmeester." Wie in het koor de jubelzangen over Gods genade mag aanheffen, mag ook de ellende van de menselijke verdorvenheid niet uit de weg gaan. Dit is al de tweede keer dat de koorleider déze psalm krijgt toevertrouwd (zie Psalm 14). Hij moet er dus nog zorgvuldiger mee omgaan.

"Op Machalath." Hier wordt voor de zanger de melodie aangegeven, waarschijnlijk een droevige, plechtige wijs. Misschien wordt er ook een muziekinstrument bedoeld, en wordt de leider van het koor gevraagd dat instrument de hoofdrol in het orkest te geven. Hoe het ook zij: dit is een aanwijzing die in de eerste uitgave van de psalm ontbreekt, en die vraagt om extra zorg. Het woord "Machalath" lijkt in sommige vormen "ziekte" te betekenen. En terecht, want deze psalm is *het lied van de ziekte van de mens*: de dodelijke, erfelijke smet van de zonde.

"Een onderwijzing" (Engels: Maschil). Dit is een tweede toevoeging, die in Psalm 14 niet voorkomt. Ze wijst erop dat we dit zeer leerzame lied met dubbele aandacht moeten lezen.

"Van David." Dit is geen kopie van de veertiende psalm, die door een vreemde hand is verbeterd en bijgewerkt. Het is een tweede uitgave van dezelfde dichter. Op sommige punten legt hij meer nadruk, en hij heeft de psalm herschreven voor een ander doel.

Onderwerp

Opnieuw houdt de Bijbel ons de verdorven natuur van de mens voor, in bijna dezelfde ingegeven woorden. Niet elke herhaling is een lege herhaling. We leren langzaam en hebben regel op regel nodig. David zag na een lang leven dat de mensen niet beter waren geworden dan in zijn jeugd. De Heilige Schrift herhaalt zichzelf nooit zomaar. Er is een goede reden voor dit tweede exemplaar van de psalm, dus laten we hem met meer aandacht lezen dan eerst. Wie van veertien jaar is opgegroeid tot drieënvijftig, zal de les van deze psalm duidelijker zien dan in zijn jeugd. De lezer wordt gevraagd eerst Psalm 14 door te lezen in "Treasury of David", deel 1.

Uitleg

Vers 1

"De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God." Hij zegt dat omdat hij een dwaas is. Een dwaas spreekt nu eenmaal naar zijn aard. En een grote dwaas waagt zich aan een groot onderwerp, en komt dan tot een wilde conclusie. De atheïst is een dwaas, op zedelijk gebied net zo goed als in zijn denken. Hij is dwaas in zijn hart én in zijn hoofd, in zijn leven én in zijn wijsbegeerte.

Wie zegt dat er geen God is, kiest een uitgangspunt waarna we zijn weg gerust kunnen omschrijven als snel, woest, razend en rampzalig. Wie bij goddeloosheid begint, is tot alles in staat. "Geen God" betekent, als je het uitlegt: geen wet, geen orde, geen rem op de lust, geen grens aan de hartstocht. Wie kan zo denken, behalve een dwaas? Wat zou de wereld een gekkenhuis worden, een Bedlam, ja, een Akeldama, een akker vol bloed, als zulke wetteloze principes algemeen werden! Wie uit overtuiging een ongelovige geest in huis haalt en die tot het einde volgt, is een zoon van Belial: gevaarlijk voor de samenleving, onredelijk en verachtelijk. Elk natuurlijk mens ontkent God in meer-

dere of mindere mate, ook wie dat nooit hardop zou zeggen. Praktisch atheïsme is de godsdienst van het hele menselijk geslacht.

"Zij verderven het" (Engels: verdorven zijn zij). Ze zijn rot. Het heeft geen enkele zin om hen te prijzen als eerlijke twijfelaars en sympathieke denkers. Ze zijn verrot. Tegenwoordig gaat men veel te voorzichtig met atheïsme om. Het is geen onschuldige vergissing. Het is een aanstootgevende, verrotte zonde, en rechtvaardige mensen moeten er ook zo naar kijken. Alle mensen die in meerdere of mindere mate atheïstisch van geest zijn, zijn ook in diezelfde mate verdorven. Hun hart is vuil en hun zedelijke natuur is aangetast.

"En zij bedrijven gruwelijk onrecht." Slechte principes leiden snel tot een slecht leven. Niemand zal beweren dat het voorbeeld van een Voltaire of een Tom Paine de deugd heeft gevoed. Wie zo schandelijk praat dat hij zijn Maker loochent, zal ook schandelijk handelen zodra het hem uitkomt. Het ontkennen en vergeten van God, zo wijdverbreid onder de mensen, is de bron van al het onrecht en alle misdaad die we om ons heen zien. Dat niet iedereen zichtbaar slecht is, komt niet door de mens zelf, maar door de kracht van andere, betere principes. Maar als de geest van "Geen God", die zo algemeen onder de mensen leeft, zijn gang kon gaan, zou hij niets anders voortbrengen dan de walgelijkste daden.

"Er is niemand, die goed doet." Die ene dwaas keert terug in het hele mensengeslacht. Zonder één uitzondering zijn de mensen de rechte weg kwijtgeraakt en hebben ze die vergeten. Deze beschuldiging staat tweemaal in de psalm en wordt een derde keer herhaald door de apostel Paulus, onder ingeving van de Geest. Het is een uiterst ernstige aanklacht die alle mensen treft. Maar Hij Die haar uitspreekt, kan Zich niet vergissen. Hij weet wat er in de mens is, en Hij zal de mens niet méér ten laste leggen dan Hij ook kan bewijzen. Zo'n oordeel mogen we dus gerust geloven.

Vers 2

"God heeft van den hemel nedergezien op de mensenkinderen." Dat deed Hij vroeger al, in alle eeuwen, en vanuit Zijn sterrenwacht, van waaruit Hij alles overziet, blijft Hij onafgebroken kijken. "Om te zien of iemand verstandig ware, die God zocht." Was er één verstandig mens geweest, één echte liefhebber van zijn God, dan had het oog van God hem gevonden. Over die "edele wilden" en schitterende heidenen wordt veel gesproken. Maar de Alwetende heeft ze kennelijk nooit gezien, want ze bestaan alleen in verhalen en fantasie. De Heere zocht geen grote genade, alleen oprechtheid en een eerlijk verlangen.

Zelfs dat vond Hij niet. Hij zag alle volken, alle mensen in elk volk, alle harten in elk mens en alle bewegingen van elk hart. Maar bij geen van allen zag Hij een helder hoofd of een rein hart. Waar God geen gunstig teken ziet, kunnen we er zeker van zijn dat er geen is.

Vers 3

"Een ieder van hen is teruggekeerd." De hele mensheid, zonder uitzondering, is teruggekeerd. In Psalm 14 stond dat zij "afgeweken" waren, en dat was al erg genoeg. Maar hier lezen we dat zij precies de tegenovergestelde kant op loopt. Het leven van de onwedergeboren mens staat lijnrecht tegenover Gods wet. Hij leeft niet alleen los van die wet, maar er rechtstreeks tegenin. "Te zamen zijn zij stinkende geworden." De hele deegmassa is zuur geworden van een kwaadaardig zuurdeeg, doortrokken van een vuiligheid die overal in zit, rank geworden door algemene verrotting.

Zo ziet God onze atheïstische natuur dus helemaal niet als de vergeeflijke zwakte waarvoor wij haar houden. Verkeerde gedachten over God zijn geen milde ziekten, zoals sommigen denken. Het zijn gruwelijke kwaden. Voor blinde ogen is de wereld mooi, maar voor de alziende Jehova ligt dat anders. "Er is niemand, die goed doet, ook niet een." Hoe zou dat ook kunnen, als de hele massa door zo'n kwaad

zuurdeeg is aangetast? Daarmee valt het verhaal van de onschuldige wilde en de eenzame aartsvader in duigen, en ook "de Indiaan wiens ongeleerd gemoed" en zo meer. Popes dichtregels

> *"Vader van allen, in elke eeuw,*
> *In elk gewest vereerd,*
> *Door heiligen, wilden of wijzen,*
> *Jehova, Jupiter of Heere" —*

lossen op in rook. Het gevallen menselijk geslacht heeft op eigen kracht geen enkele liefhebber van God voortgebracht, geen enkele doener van heiligheid, en zal dat ook nooit kunnen doen, hoe lang het ook duurt. Genade moet ingrijpen, anders vindt men geen enkel mens meer die het goede en ware zoekt. Dit is het oordeel van God, nadat Hij op het mensengeslacht heeft neergezien. Wie durft dat nog tegen te spreken?

Vers 4

"Hebben dan de werkers der ongerechtigheid geen kennis?" Wijsheid hebben ze zeker niet. Maar zelfs iets gewoons als kennis had hen kunnen tegenhouden. Zien ze dan niet dat er een God is? Dat zonde een kwaad is? Dat vervolging uiteindelijk terugslaat op je eigen hoofd? Zijn ze zulke volslagen dwazen dat ze niet weten dat ze hun eigen vijanden zijn en zichzelf kapotmaken?

"Die Mijn volk opeten, alsof zij brood aten." Zien ze niet dat dit voedsel zwaar op de maag zal liggen? Dat het hun een vreselijke misselijkheid en braken zal bezorgen wanneer God hen rechtvaardig straft? Verbeelden ze zich werkelijk dat de Heere hun toestaat Zijn volk ongestraft te verslinden? Dan zijn ze waarlijk krankzinnig.

"Zij roepen God niet aan." Ze zetten hun wrede plannen tegen de heiligen door en gebruiken daarbij elk middel, behalve het ene dat voor het welslagen van elk plan nodig is: het aanroepen van God. Op dit punt zijn vervolgers iets consequenter dan de Farizeeën, die de huizen van weduwen opaten én daarbij ook baden.

De natuurlijke mens is als Ismaël. Hij houdt niet van het geestelijke nageslacht, is er zeer jaloers op en wil het het liefst vernietigen, omdat God het liefheeft. En toch zoekt hij zelf niet dezelfde gunst bij God. De vleselijke gezindheid benijdt wie barmhartigheid ontvangen, maar zoekt zelf geen barmhartigheid. Ze gedraagt zich als de hond bij de krib. Zondaars verslinden uit boosaardige jaloezie wie bidden, en toch bidden ze zelf niet.

Vers 5

"Aldaar zijn zij met vervaardheid vervaard geworden, waar geen vervaardheid was." David ziet hoe het met de goddelozen afloopt en hoe het geestelijke nageslacht uiteindelijk zegeviert. De opstandigen trekken woedend ten strijde tegen de genadigen, maar ineens grijpt hen een paniek zonder reden aan. De snoevers die eerst nergens bang voor waren, beven als espenbladeren, geschrokken van hun eigen schaduw.

In deze zin en in dit vers wijkt deze psalm sterk af van de veertiende. Duidelijk spreekt hier een dichter die de werkelijkheid dieper beseft, want hij benadrukt de waarheid met sterkere woorden. De goddelozen zijn bang zonder reden. Wie God ontkent, is in de grond een lafaard. In zijn ongeloof lijkt hij op de jongen op het kerkhof die "fluit om zijn moed erin te houden."

"Want God heeft de beenderen desgenen, die u belegerde, verstrooid." Als de goddelozen zien hoe hun makkers worden vernietigd, mogen ze wel schrikken. De legers die Sion belegerden waren machtig, maar ze werden verslagen. Hun onbegraven lijken waren het bewijs van de kracht van de God Wiens bestaan ze durfden te ontkennen. "Gij hebt hen beschaamd gemaakt, want God heeft hen verworpen." Gods volk mag met recht neerkijken op zijn vijanden, want God Zelf veracht hen. Zij bespotten ons, maar wij hebben veel meer reden om hén uit te lachen. Want de Heere, onze God, ziet hen als minder dan niets, als leegte.

Vers 6

"Och, dat Israels verlossingen uit Sion kwamen!" Mocht God willen dat de laatste strijd voorbij was! Wanneer wreekt de Heere Zijn eigen uitverkorenen? Wanneer komt er een einde aan de lange onderdrukking van de heiligen, en wordt hun hoofd gekroond met heerlijkheid? Het woord "verlossing" staat in het meervoud om te laten zien hoe groot die verlossing is. "Als God de gevangenen Zijns volks zal doen wederkeren, dan zal zich Jakob verheugen, Israel zal verblijd zijn." Hoe zwaarder het juk is geweest en hoe wreder de slavernij, des te zoeter zal de vrijheid zijn en des te blijder de overwinning. De tweede komst van Christus en het herstel van Israël zijn onze hoop en onze verwachting. Wij hebben geprobeerd de laatste twee verzen van deze psalm op rijm te zetten:

> *Sions vijanden beven van schrik,*
> *Zij sidderen waar geen vrees was;*
> *Want goed kennen zij dat machtig zwaard*
> *Dat dwars door maliënkolders gaat.*
>
> *De Heere heeft van ouds hun schilden bevlekt,*
> *En al hun speren heeft Hij veracht;*
> *Hun beenderen lagen verstrooid over de velden,*
> *Onbegraven en onbeweend.*
>
> *Laat Sions vijanden vol schaamte zijn;*
> *Haar zonen zijn gezegend van God;*
> *Al verachten spotters nu hun naam,*
> *De Heere zal de roede verbreken.*
>
> *O, wilde onze God Zich tot Sion keren,*
> *God, in heil gehuld;*
> *Dan zouden Juda's harpen muziek leren*
> *En Israël verblijd zijn.*

Gehele psalm

Waarschijnlijk gaan de twee psalmen over verschillende tijdperken. De veertiende gaat over het eerdere deel van de wereldgeschiedenis, of van de Joodse geschiedenis. De drieënvijftigste gaat over een latere tijd, misschien zelfs een tijd die nog moet komen. Van Jehova wordt, door Christus heen, steeds opnieuw gezegd dat Hij Zich naar de wereld toekeert om te zien hoe het er voor staat. En steeds is de uitkomst dezelfde. “Al het vlees had zijn weg verdorven” in de dagen van Noach. En over de komst van de Zoon des mensen wordt aangegeven dat Hij nauwelijks zal “geloof vinden op de aarde.”

De twee psalmen gaan ook over verschillende mensen. De eerste gaat over de vijanden van God. Zij sidderen wanneer Zijn tegenwoordigheid bekend wordt. Ze zijn in grote angst omdat God hun zonden gaat wreken. Hier wordt het Allerhoogste Wezen Jehova genoemd. In de drieënvijftigste psalm staan vooral de belangen van Gods volk centraal. De goddelozen worden daar gezien als samenzweerders tegen de rechtvaardigen, en vanuit dat gezichtspunt wordt hun situatie bekeken. In Psalm 14 was de angst terecht en begrijpelijk, want ze trof de onrechtvaardigen die het komende oordeel voelden naderen. In Psalm 53 heet die angst ongegrond, omdat God midden in Zijn volk was.

Hij verstrooide de beenderen van hun vijanden en toonde Zich niet als Jehova, maar als de Elohim van Zijn verloste kinderen. Psalm 14 kijkt dus naar het oordeel en Psalm 53 naar de verlossing. Hoewel de twee psalmen op elkaar lijken, brengt elk een andere les over.

Deze psalm beschrijft het algemene en voortdurende bederf van de menselijke natuur. Daarom staat hij met recht aan het begin van een reeks die de vijanden van de Messias laat zien. Zij bestrijden Zijn kerk zolang Hij weg is, en zullen proberen Zijn macht te weerstaan wanneer Hij terugkomt. Voordat we het karakter van deze tegenstan-

ders onderzoeken, leert deze psalm ons twee dingen. Zolang mensen niet door genade zijn veranderd, zijn ze allemaal afgedwaald: "Er is niemand rechtvaardig, ook niet een." En voor iedereen is er maar één geneesmiddel: de Verlosser Die uit Sion komt en de goddeloosheden van Jakob zal afwenden. — R. H. Ryland, M.A., in "The Psalms restored to Messiah," 1853.

Gehele psalm

We moeten de toestand van de aarde diep voelen. De wereld die in het boze ligt, hoort een groot deel van onze gedachten te vullen. De enorme schuld, de onvoorstelbare bezoedeling en het onuitsprekelijk tergende atheïsme van dit gevallen deel van Gods rijk zijn een onderwerp waarover we onophoudelijk kunnen nadenken en rouwen. Om ons dat des te dieper bij te brengen, herhaalt de psalm wat al in Psalm 14 is gezongen. Het is dezelfde psalm, met maar enkele woorden veranderd. Het is "gebod op gebod, regel op regel": de meest weemoedige, sombere tonen van de harp klinken nog eens in ons oor.

De Heere wil ons niet altijd, of onevenredig lang, vasthouden te midden van droevige taferelen. Elders herhaalt Hij op dezelfde manier die zegevierende melodie, in Psalm 40:7-13 en Psalm 108:7-14. Maar het is goed om nu en dan terug te keren naar het open veld waar wij allen werden gevonden, uitgeworpen in walgelijke vernedering. — Andrew A. Bonar, in "Christ and his Church in the Book of Psalms," 1859.

Gehele psalm

Dit is een tweede uitgave van Psalm 14, met in elk vers grotere of kleinere afwijkingen. Dat een van beide teksten een onjuiste kopie van de andere is, is hoogst onwaarschijnlijk. Twee van zulke kopieën van dezelfde psalm zouden niet allebei in de verzameling bewaard zijn. Bovendien zijn de afwijkingen te regelmatig, te samenhangend en te veelzeggend om het werk van toeval te zijn, of van louter fouten bij het doorgeven. Het is ook onwaarschijnlijk dat een latere schrijver

de veranderingen er opzettelijk in heeft aangebracht. Zo'n vrijheid zou men dan nauwelijks bij een psalm van David hebben genomen. En in dat geval zou de latere vorm uit het Psalmboek zijn weggelaten, in de plaats van de eerste zijn gezet, of er direct aan vastgemaakt zijn.

De enige bevredigende verklaring is dat de oorspronkelijke dichter de psalm later zelf heeft herschreven. Hij paste hem aan om bepaalde punten duidelijk te laten uitkomen, zonder de bedoeling het gebruik van de eerste tekst te vervangen. Die tekst heeft daarom nog altijd zijn plaats in de verzameling. Deze veronderstelling wordt bevestigd door de opschriften, die beide psalmen aan David toeschrijven ... Als algemeen feit kunnen we stellen dat de afwijkingen in de psalm die voor ons ligt de uitdrukking sterker en stouter maken, en in een of twee gevallen duisterder en moeilijker. — J. A. Alexander, 1850.

Gehele psalm

Deze psalm is een variant op Psalm 14. In allebei de psalmen komt de naam van God precies zevenmaal voor. In Psalm 14 staat die driemaal als Elohim en viermaal als Jehova; in deze psalm staat hij zevenmaal als Elohim. — Christopher Wordsworth, 1868.

Gehele psalm

In deze psalm "spreekt God tweemaal", want ze is bijna woord voor woord gelijk aan Psalm 14. Het doel is ons van onze zonden te overtuigen, ons te laten blozen en beven. Daarvoor is "regel op regel" nodig. God laat ons door de psalmdichter hier het volgende zien.

1. Het feit van de zonde. God is er getuige van. Vanuit de hemel kijkt Hij neer en ziet Hij hoe zondig de harten en de levens van mensen zijn. Voor Hem ligt dat alles open en bloot.
2. De schuld van de zonde. Zonde is ongerechtigheid (Ps. 53:2, 5). Ze is onrecht. Ze is iets waarin niets goeds zit (Ps. 53:2, 4). Ze is een afkeer van God, een weglopen bij Hem (Ps. 53:4).

3. De bron van de zonde. Waarom zijn mensen zo slecht? Ongetwijfeld omdat ze geen ontzag voor God hebben. In hun hart zeggen ze dat er helemaal geen God is die ons ter verantwoording roept, niemand voor wie we eerbied hoeven te hebben. Slecht gedrag komt voort uit slechte uitgangspunten.
4. De dwaasheid van de zonde. Wie zulke verdorven gedachten koestert, is een dwaas. Dat is het oordeel van God, en we weten zeker dat Zijn oordeel klopt. Wat de "werkers der ongerechtigheid" ook beweren: ze "hebben geen kennis". Wie God niet kent, kun je met recht iemand noemen die niets weet. Ps. 53:5.
5. De vuilheid van de zonde. Zondaars "verderven het" (Ps. 53:2). Hun natuur is aangetast en kapotgemaakt. Hun ongerechtigheid is "gruwelijk": ze is weerzinwekkend voor de heilige God en maakt ook de zondaars zelf weerzinwekkend, terwijl Hij anders "niets haat wat Hij gemaakt heeft." Hoe netjes trotse zondaars zich ook voordoen, goddeloosheid is zonder twijfel het grootste vuil ter wereld.
6. De vrucht van de zonde. Kijk tot welke wreedheid ze mensen uiteindelijk brengt! Zie hoe hard ze zijn voor hun eigen broeders! Ze eten hen op, "alsof zij brood aten." Het lijkt wel of ze niet alleen dieren zijn geworden, maar roofdieren. Zie ook hoe ze tegelijk op God neerkijken: ze roepen Hem niet aan en vinden het vernederend iets aan Hem verschuldigd te zijn.
7. De angst en de schaamte die bij de zonde horen (Ps. 53:6). "Aldaar zijn zij met vervaardheid vervaard geworden": zij die God tot hun vijand hadden gemaakt, werden door hun eigen schuldige geweten bang gemaakt en met afgrijzen vervuld. Daardoor kan de maagd, de dochter van Sion, hen te schande maken en ontmaskeren, "want God heeft hen verworpen."
8. Het geloof van de heiligen, en hun hoop en kracht tegenover dit grote kwaad (Ps. 53:7). Er komt een Zaligmaker, een grote zaligheid: een redding van de zonde. O, mocht ze toch snel komen!

Want ze brengt heerlijke en vreugdevolle tijden. Al in de tijd van het Oude Testament waren er mensen die naar deze verlossing uitkeken en erop hoopten, ervoor baden en erop wachtten. Zulke verlossingen vonden vaak plaats, en ze wezen allemaal vooruit naar de eeuwige overwinning van de heerlijke kerk. — Samengetrokken uit Matthew Henry, 1662-1714.

Vers 1

De dwaas zegt in zijn hart, enzovoort. In zijn hárt zegt hij dit. Dit is het verborgen verlangen van elk onbekeerd hart. Als God binnen het bereik van mensen was, zouden ze Hem in één ogenblik een miljoen keer doorboren. Toen God in het vlees verscheen, was Hij door en door beminnelijk. Hij deed geen zonde en ging voortdurend rond om goed te doen. En toch grepen ze Hem, hingen Hem aan een hout, bespotten Hem en spuugden Hem in het gezicht. Zo zouden mensen opnieuw met God omgaan.

Leer hieruit, ten eerste: hoe vreselijk verdorven je hart is. Ik durf te zeggen dat niemand van de onbekeerden hier ook maar het verste idee heeft van de monsterlijke goddeloosheid die nu in zijn binnenste zit. Wacht maar tot je in de hel bent: dan breekt ze zonder rem los. Maar laat me je toch zeggen wat het is. Je hebt een hart dat God zou doden als je kon. Als Gods hart binnen je bereik lag en één klap het heelal van God kon bevrijden, dan heb je een hart dat die daad zou plegen. Ten tweede: de verbazingwekkende liefde van Christus — "Wij, vijanden zijnde, … verzoend zijn door den dood Zijns Zoons." — Robert Murray M'Cheyne, 1813-1843.

Vers 1

Er is geen God. ((Hebr.)) is eigenlijk een zelfstandig naamwoord en betekent "niet-zijn" of "niet-bestaan": "niets van God", of "zoiets als God bestaat niet." Je kunt het niet opvatten als een wens, als in "Geen God!", dat wil zeggen: och, was er maar geen God! Want ((Hebr.)) sluit in het gebruik altijd het werkwoord 'zijn' in. Het ontkent het bestaan,

of in elk geval de aanwezigheid, van de persoon of zaak waaraan het wordt voorgevoegd. Dat blijkt ook uit hetzelfde woord in de laatste zinsnede, waar de betekenis ondubbelzinnig is. — J. A. Alexander over Psalm XIV.

Vers 1

Er is geen God. Hiermee wordt het werk van de voorzienigheid ontkend. Het woord Elohim, hier vertaald met 'God', betekent namelijk 'rechter' (vergelijk Ex. 22:28) en slaat niet op Gods wezen, maar op de voorzienigheid van de Godheid. — Daniel Cresswell, 1776-1844.

Vers 1

Let erop dat de Schrift zegt: De dwaas zegt in zijn hart, en niet "denkt in zijn hart". Met andere woorden: hij denkt het niet zozeer uit overtuiging van zijn verstand, maar hij wíl graag dat geloof aanhangen. Omdat het hem niet uitkomt dat er een God is, probeert hij zichzelf met alle middelen daarvan te overtuigen. Hij legt zich erop toe het als stelling of thema voor zichzelf te bevestigen, te bewijzen en waar te maken. Maar al dat werk ten spijt brandt dat vonkje van ons scheppingslicht, waardoor mensen een Godheid erkennen, nog steeds in hem.

Tevergeefs probeert hij het helemaal weg te duwen of uit te doven. Zijn mening komt dus voort uit het bederf van zijn hart en wil, en niet uit het natuurlijke begrip van zijn hersens en verbeelding. Zoals de blijspeldichter zegt: "Toen kwam mijn verstand tot mijn mening", alsof hij en zijn verstand twee verschillende dingen waren. Daarom heeft de atheïst het liever in zijn hart gezegd en vastgehouden dan gedacht of geloofd dat er geen God is. — Francis Bacon (1560-1626), in "Thoughts on Holy Scripture".

Vers 2

Die God zocht. Hoewel alles vol is van God, moeten godvruchtige mensen Hem toch zoeken. Door de erfzonde ligt er immers een duis-

ternis over ons denken. Ons vlees, onze zinnen en onze aardse neigingen houden ons ervan af Hem te kennen, ook al is Hij vlakbij. — Petrus Martyr, 1500-1562.

Verzen 2, 3

Hun zonde wordt stap voor stap beschreven. Ze begrijpen het niet, want ware kennis van goddelijke zaken is de basis van het juiste gedrag tegenover God. Ze vragen niet naar God, want ze geven alleen om Hem Die ze met helder en zeker inzicht als hun hoogste bezit hebben leren kennen. Ze zijn afgeweken, want wie niets om Hem geeft, raakt vanzelf van Hem vervreemd en dwaalt af van Zijn paden. En ze zijn tezamen stinkend geworden (dat wil zeggen: waardeloos), want de eigen kracht en geschiktheid van de mens tot het goede moet opwellen uit de bron van gemeenschap met God. — August F. Tholuck.

Vers 3

Te zamen zijn zij stinkende geworden. ((Hebr.)), neelachu. Ze zijn zuur en ranzig geworden. Dit beeld komt van melk die is gaan gisten en zuur, ranzig en waardeloos is geworden. — Adam Clarke, 1760-1832.

Vers 3 (tweede zinsdeel)

Het woord ((Hebr.)), hier weergegeven met 'zij zijn stinkende geworden', kun je ook lezen als 'zij zijn verrot' of 'rottend geworden'. — John Morison, 1829.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

Goddeloze mensen zijn niet alleen schuldig aan het kwaad dat ze hebben gedaan, aan gruwelijk onrecht. Ze zijn ook schuldig aan veel zonden van nalatigheid. In feite hebben ze nooit één heilige daad verricht. Ze kunnen fatsoenlijk zijn, netjes, aardig, ze kunnen zelfs bij de

kerk horen. Maar er is niemand, die goed doet, ook niet een. — William S. Plumer.

Vers 4

Hebben dan de werkers der ongerechtigheid geen kennis? Ons geweten is een middel om ons verdorven gestel en zijn opzwellende uitbarstingen in toom te houden, te beheersen en te straffen. Het is er niet als oorspronkelijke bewoner, maar als bezettingsmacht, door de grote Bestuurder van de wereld in een opstandige stad gelegd om de opstand van de inwoners binnen perken te houden. Anders zouden ze meteen in chaos losbarsten. David sprak over het bederf van de mens van nature en stelde daarna de vraag of er dan geen enkele kennis is die hun boze daden aan hen onthult.

Jawel, zegt hij: “Hebben dan de werkers der ongerechtigheid geen kennis, die Mijn volk opeten, alsof zij brood aten?” Ja, die hebben ze. En daarom (Ps. 53:6) zijn ze vaak bang. God heeft dit geweten daar neergelegd om hen met angst te overweldigen en hen zo te weerhouden van veel gruweldaden tegen Gods volk, dat ze in hun begeerten, en soms in de praktijk, opeten alsof het brood was. Daarom is deze kennis erin gelegd als een toom voor het verdorven gestel, zoals een haak in de neus van Sanherib werd gelegd (Jes. 37:29) om mensen te beheersen, te temmen en met angst te overweldigen.

Hadden ze geen kennis, dan zouden ze elkaar en de kerk opeten als brood. Maar daar is hun angst, zegt hij. Dat wil zeggen: daardoor worden ze in ontzag gehouden. — Thomas Goodwin, 1600-1679.

Vers 4

Die Mijn volk opeten, alsof zij brood aten. C’est, n’en font non plus de conscience, que de manger un morceau de pain. (Dat wil zeggen: ze hebben er niet meer gewetensbezwaar over om dit te doen dan over het eten van een stuk brood.) — Franse kanttekening.

Vers 4

Mijn volk. David kon de ernstige gelovigen “zijn volk” noemen, omdat hij hen hoogachtte en omdat zij zijn steun en zijn vrienden waren. Ze bleven hem trouw in al zijn moeilijkheden. (“Uw volk is mijn volk, en uw God mijn God”, Ruth 1:16.) — Benjamin Boothroyd, 1836.

Vers 5

Aldaar zijn zij met vervaardheid vervaard geworden, waar geen vervaardheid was. Er bestaat een dwaze, bijgelovige angst, waarbij mensen bang zijn voor hun eigen schaduw. Pisander was zo bang zijn eigen ziel te ontmoeten, en Antenor ging nooit de deur uit, behalve in een rijtuig dat aan alle kanten gesloten was, of met een schild dat boven zijn hoofd werd gedragen. Hij vreesde, denk ik, dat de hemel erop zou vallen. Dat past bij wat de psalm zegt: Zij zijn met vervaardheid vervaard geworden, waar geen vervaardheid was. — John King, 1559-1621.

Vers 5

Aldaar zijn zij met vervaardheid vervaard geworden, waar geen vervaardheid was. Zie wat een vreselijke hel een gewond geweten is! Waarom was Kaïn bang gedood te worden, terwijl er niemand meer leefde om dat te doen behalve zijn vader en moeder, en misschien een paar dochters die de Schrift niet noemt? Het is Gods rechtvaardig oordeel dat wie de Heere niet wil vrezen, Die als enige te vrezen is, bang wordt voor mensen die terecht geen reden tot vrees zijn. Wie kort geleden niet terugdeinsde voor de moord op zijn broer, is nu een schrik voor zichzelf geworden. Hieruit kunnen we ook opmaken hoe het berouw van goddelozen eruitziet: ze zien misschien de schuld samen met de straf, maar ze erkennen de schuld en betreuren de straf. — Nicholas Gibbens, 1602.

Wenken voor de dorpsprediker

Zie de wenken bij Psalm 14.

Vers 1

Het binnenste en het buitenste van de dwaas.

Vers 1

1. De dwaasheid van het atheïsme. Wie zegt dat er geen God is, is een dwaas.

(a) Voor die bewering is geen enkele reden.
(b) Er zijn alle redenen tegen.

1. De plaats van het atheïsme is het hart. Het is een ongeloof van de moraal, niet van het verstand: de taal van de wil, niet van het denken.
2. De oorzaak van het atheïsme.

(a) Liefde voor het kwade.
(b) Haat tegen het goede. — G. R.

Vers 2

1. God heeft de wereld niet aan zichzelf overgelaten.
2. Hij let in het bijzonder op alles wat er in leeft.
3. Het enige wat Hij erin waardeert, is dat men Hem Zelf kent. — G. R.

Vers 4

In hoeverre kennis wel en niet een rem is op goddeloosheid.

Vers 4

Het is een zonde om God niet aan te roepen.

1. Wat betekent het om God aan te roepen? Er horen drie dingen bij.

(a) Dicht tot Hem naderen.

(b) Tot Hem spreken. 1 Sam. 1:12, 13.

(c) Tot Hem bidden.

1. Hoe moeten we God aanroepen?

(a) Met eerbied, en met het oog op (1) Gods heiligheid en grootheid; (2) onze eigen zonde en zwakheid. Gen. 18:27.

(b) Met inzicht. 1 Kor. 14:15. (1) Weten wat we vragen. (2) Weten van wie we het vragen.

(c) Onderworpen.

(d) Met geloof. Mark. 11:24; Jak. 1:6.

(e) Oprecht. Jak. 4:3.

(f) Volhardend. (1) Zodat we altijd in een biddende houding leven. (2) Zodat we elke gelegenheid grijpen om onze ziel in gebed voor God uit te storten. (3) Zodat we geen dag zonder gebed voorbij laten gaan.

1. Hoe blijkt dat het een zonde is om God niet aan te roepen?

(a) Hij heeft het geboden. Jes. 55:6; 1 Tim. 2:8.

(b) Omdat bidden een van de belangrijkste onderdelen is van de aanbidding die we God verschuldigd zijn.

1. Wie zijn schuldig aan deze zonde?

(a) Iedereen die tot een ander bidt dan tot God.

(b) Iedereen die het gebed verwaarloost, of dat nu openbaar is, persoonlijk of in het gezin.

(c) Iedereen die wel bidt, maar niet op de goede manier. — William Beveridge (1636-1708), in “Thesaurus Theologicus.”

Vers 5

1. Wat vervolgers voor zichzelf zijn: hun eigen kwelgeesten, vol van zelfs ongegronde angsten.
2. Wat ze voor elkaar zijn: hier spannen ze samen, maar later worden hun beenderen verstrooid.

3. Wat ze zijn voor wie ze vervolgen: voor hen worden ze te schande gemaakt.
4. Wat ze voor God zijn: een voorwerp van minachting en spot. — G. R.

Vers 6

1. Er is redding voor Israël.
2. Die redding komt uit Sion.
3. Hun redding blijft daar, ook wanneer ze eruit verbannen zijn.
4. Hun vreugde wordt groter wanneer ze terugkeren. — G. R.

Psalm 54

Titel

“Voor den opperzangmeester, op de Neginoth.” Dat betekent: met begeleiding van snaarinstrumenten. Afwisseling verdient ons aandacht, in onze melodieën en in alles wat met de heilige zang te maken heeft. Eentonigheid is vaak de doodsteek voor de lofzang van de gemeente. Zoals God in Zijn leiding van ons leven afwisseling brengt, zo hoort ook de liedkunst die dat leven vastlegt gevarieerd te zijn.

“Een onderwijzing” (Engels: Maschil). We moeten leren en onderwijzen met wat we zingen. Stichting en psalmzang horen bij elkaar; ze mogen nooit uit elkaar worden gehaald.

“Van David.” David schreef zoveel als wat zijn werk ons waard is. Zijn wisselvallige leven was een zegen voor ons, want juist daaruit komen deze liederen voort. Ze zijn nu, na al die eeuwen, nog net zo fris en kostbaar als op de dag dat hij ze schreef.

“Als de Zifieten gekomen waren, en tot Saul gezegd hadden: Verbergt zich David niet bij ons?” Om bij Saul in een goed blaadje te komen, gedroegen de Zifieten zich schandelijk tegenover een gast. Wat kon het hun schelen hoeveel onschuldig bloed er vloeide, als ze maar de glimlach van die meedogenloze koning wonnen! David was stilletjes onder hen komen wonen. Hij hoopte op wat rust in zijn eindeloze vlucht, maar zij lieten hem in de steek op zijn eenzame schuilplaats en verraadden hem. Hij keert zich in gebed tot God. Zijn geloof was zo sterk dat hij zichzelf al snel zingend tot een heerlijke rust bracht.

Indeling

In Ps. 54:3-5, waar de Sela ons even laat stilstaan, pleit de dichter bij God. In de rest van het lied zet hij alle twijfel van zich af en zingt hij een lofzang vol blije triomf. Geloof maakt een einde aan de angst en brengt veiligheid voor in de plaats.

Uitleg

Vers 1

"O God! verlos mij." U bent mijn Redder! Overal om mij heen zijn mijn vijanden, en zij hebben ijverige helpers. Er wordt mij geen enkele schuilplaats gegund. Elk land wijst mij af en geeft mij geen rust. Maar U, o God, zult mij een veilige plek geven en mij redden van al mijn vijanden.

"Door Uw Naam." Dat wil zeggen: door wie U bent, door Uw grote en heerlijke wezen. Zet al Uw eigenschappen voor mij in! Laat elke volmaaktheid die in Uw goddelijke naam samenkomt, voor mij werken. Staat Uw eer niet op het spel wanneer U mij verdedigt?

"En doe mij recht door Uw macht." Verschaf mij recht, want niemand anders wil of kan dat doen. U kunt mij werkelijk recht doen en het onrecht dat mij is aangedaan goedmaken met Uw almacht. We durven ons nooit op God te beroepen in een kwade zaak. Maar als we weten dat we onze zaak zonder angst voor Zijn gerechtigheid kunnen brengen, mogen we haar gerust aan Zijn macht toevertrouwen.

Vers 2

"O God! hoor mijn gebed." Dit is altijd het wapen van Gods kinderen geweest. Zolang God een open oor heeft, kunnen we in onze nood nooit echt gevangen zitten. Alle andere wapens kunnen nutteloos zijn, maar gebed werkt altijd. Geen vijand kan dit geschut onklaar maken.

“Neig de oren tot de redenen mijns monds.” Hardop bidden helpt wie smeekt. We blijven er beter bij met onze gedachten wanneer we onze tong gebruiken naast ons hart. Maar wat is bidden waard als God niet luistert? Als onze God ons geen gehoor geeft, maakt het niets uit of we wat onzin brabbelen of sterke argumenten aanvoeren. David was in groot gevaar en kon zich niet veroorloven om uit gewoonte te bidden. Hij móést slagen in zijn pleidooi, of hij zou de prooi van zijn tegenstander worden.

Vers 3

“Want vreemden staan tegen mij op.” Het waren mensen die geen enkele reden hadden om hem kwaad te willen. Hij had hen nooit beledigd, want hij kende hen niet. Ze waren bovendien vreemd voor zijn God. Zouden zulke mensen hem mogen kwellen en vernietigen? Een kind mag zich toch bij zijn vader beklagen als vreemden binnenkomen en hem lastigvallen? Welk recht hebben zij om zich ermee te bemoeien? Laat hen ophouden en hun eigen zaken regelen.

“En tirannen zoeken mijn ziel.” Saul, die vervolgende dwingeland, had zijn eigen stempel op veel anderen gedrukt. Koningen slaan hun eigen beeld nu eenmaal graag in munten. Hij ging voorop en anderen volgden hem. Samen zochten ze Davids ziel: zijn bloed, zijn leven, zijn bestaan zelf. Wreed en fel waren ze in hun boosheid. Ze wilden de goede man helemaal vermorzelen, want met half werk waren ze niet tevreden.

“Zij stellen God niet voor hun ogen.” Ze hielden evenmin rekening met recht en gerechtigheid als iemand die geen God kent of zich niets van Hem aantrekt. Hadden ze God wel in het oog gehouden, dan hadden ze een onschuldige man niet verraden om hem als een arm, argeloos hert te laten opjagen. David voelde aan dat achter de vijandschap die hem achtervolgde, atheïsme schuilging. Goede mensen worden gehaat omwille van God. Dat is een sterk argument voor hen om in hun gebed aan te voeren.

"Sela." Het is alsof David zegt: "Genoeg hierover, laten we stilhouden." Hij is buiten adem van verontwaardiging. Het besef van het onrecht dwingt hem de muziek even te stoppen. We kunnen hier ook uit leren dat meer rustpunten onze erediensten meestal ten goede zouden komen. We hebben gewoonlijk te veel haast. Wat meer heilige overpeinzing zou onze woorden gepaster maken en onze gevoelens warmer.

Vers 4

"Ziet, God is mij een Helper." Overal had hij vijanden gezien. Nu kijkt hij naar de schare van zijn verdedigers en ziet hij tot zijn vreugde Eén Wiens hulp beter is dan alle hulp van mensen. Hij herkent zijn goddelijke Kampioen en is overweldigd van blijdschap. Daarom roept hij: "Ziet!" Is het niet altijd een reden tot jubelen dat de grote God ons, Zijn eigen volk, beschermt? Wat maakt het uit hoeveel vijanden we hebben of hoe fel ze zijn, als *Hij* het schild van Zijn almacht opheft om ons te bewaken en het zwaard van Zijn kracht om ons te helpen? Zolang we Gods bescherming hebben, geven we weinig om de dreigementen van de vijand.

"De Heere is onder degenen, die mijn ziel ondersteunen." De regerende Heere, de grote Adonai, staat in het leger van mijn verdedigers! Hier was een grotere Kampioen dan een van de drie helden, of dan alle dappere mannen die David als hun aanvoerder kozen. De dichter was zo zeker van zijn zaak. Hij voelde zó volkomen dat zijn hart aan de kant van de Heere stond, dat hij wist dat God aan zijn kant stond.

In het derde vers vroeg hij om redding. Hier dankt hij voor de steun die hij al ontving. Als we God om één weldaad vragen die we nog niet hebben, mogen we een andere weldaad die we wél hebben niet vergeten. Het is een grote genade dat we nog vrienden over hebben. Maar het is een nog grotere genade om de Heere onder hen te zien. Want onze vrienden zijn als nullen: ze betekenen niets, totdat de Heere Zichzelf als een grote Eén vooraan zet.

Vers 5

"Hij zal dit kwaad mijn verspieders vergelden." Zij hebben voor het kwaad gewerkt en zullen hun loon krijgen. Het kan niet zo zijn dat kwaadaardigheid ongestraft blijft. Het zou wreed zijn tegenover de goede mensen als hun vervolgers zachtjes werden aangepakt. Er is bepaald, en zo zal het altijd blijven, dat wie de pijlen van boosheid omhoogschiet, ze op zichzelf ziet terugvallen. De terugslag van hun eigen geschut heeft al vaak onderdrukkers gedood.

"Roei hen uit door Uw waarheid." Dit wordt niet uit woeste wraakzucht gezegd, maar als een Amen op het zekere vonnis van de rechtvaardige Rechter. Laat zien dat Uw dreigementen betrouwbaar zijn en buiten twijfel staan. Het besluit is recht en rechtvaardig, laat het worden uitgevoerd! Dit is geen persoonlijke wens. Het is de ernstige uitspraak van een soldaat, van een zwaar gekrenkt man, van een openbaar leider die bestemd was koning te worden, en van iemand die goed onderwezen was in de school van Mozes, wiens wet oog om oog en tand om tand voorschrijft.

Vers 6

"Ik zal U met vrijwilligheid offeren." Uit mezelf zal ik mijn vrijwillige offers brengen. David is zo zeker van zijn redding dat hij nu al een belofte doet. Zijn overvloedige dankbaarheid zou Gods altaren beladen met offerdieren die hij blij zou brengen. Hoe meer we ontvangen, hoe meer we horen te geven. Dat onze gaven uit onszelf komen, is een groot deel van wat ze aanvaardbaar maakt. De Heere heeft een blijmoedige gever lief.

"Ik zal Uw Naam, o HEERE! loven." Het is alsof geen enkel offer zijn blijdschap kan uitdrukken. Daarom besluit hij ook veel te danken, met luide stem. De naam die hij in zijn gebed aanriep (Ps. 54:3), zal hij nu in lofzang groot maken. Let op hoe vol hij die naam uitspreekt: O Jehova! Dit is altijd de grote naam geweest van de God van Israël, Die Zich heeft laten kennen: een naam die de hoogste gevoelens wekt en

zo de mooiste lofzang voedt. Niemand kan de Heere beter prijzen dan wie in tijden van tegenspoed hebben ervaren hoe kostbaar Zijn naam is.

De dichter voegt toe: "want Hij is goed." Dit mogen we gerust op twee manieren lezen: Gods naam is goed, en Zijn lof ook. Het is heel goed voor onze ziel om veel te loven. We zijn nooit zo heilig of zo gelukkig als wanneer we God volop aanbidden. Lofzang is goed in zichzelf, goed voor ons en goed voor iedereen om ons heen. In Ps. 54:5 staat dat Davids vijanden God niet voor ogen hebben. Hier zegt David dat hij er helemaal anders over denkt dan zij. Hij neemt zich voor om de Heere voortdurend in gedachten te houden bij zijn offers en lofliederen.

Vers 7

"Want Hij heeft mij gered uit alle benauwdheid." Tot nu toe was er altijd redding gekomen, en ook uit dit gevaar voelde hij dat verlossing nabij was. David leefde een leven vol gevaren en nipte ontsnappingen, en toch was hij altijd veilig. Als hij terugkijkt op zijn vele reddingen, voelt hij dat hij God moet loven. Hij ziet de genade waar hij om bad al als ontvangen. Daarover zong hij dit lied:

> *"En een nieuw lied is in mijn mond,*
> *Op lang geliefde muziek gezet;*
> *Eer zij U voor al de genade*
> *Die ik nog niet heb gesmaakt."*

Onze God van het verbond heeft beloofd ons uit alle benauwdheid te brengen. Laten we daarom nu al het lied van triomf voor Jehova aanheffen, de trouwe beschermer van wie op Hem vertrouwen. Tot nu toe hebben we gemerkt dat Zijn belofte standhoudt. Hij verandert niet. In de hele onbekende toekomst zal Hij daarom net zo onze wachter en verdediger zijn, "om Zich sterk te bewijzen aan degenen, welker hart volkomen is tot Hem."

"En mijn oog heeft gezien op mijn vijanden" (Engels: en mijn oog heeft zijn lust gezien aan mijn vijanden). David wist dat hij nog neer zou zien op zijn trotse vijanden en hen in triomf zou zien, zoals zij nu minachtend op hem neerkeken. Hij wenste dit omdat hij gerechtigheid wilde en niet uit persoonlijke wrok. Zijn rechtvaardige ziel jubelde, omdat hij wist dat kwaadaardigheid zonder aanleiding en zonder reden een rechtvaardige straf zou krijgen.

Als wij alle persoonlijke haat net zo goed uit ons hart konden houden als de dichter in deze psalm, dan zouden ook wij met hem een heilige rust en vreugde kunnen voelen over Gods gerechtigheid, die de rechtvaardige redt en de goddeloze ten val brengt. Laten we tot slot erop vertrouwen: als we net zo vriendeloos achterblijven als deze man van God, kunnen we ons net als hij in gebed tot God wenden. We kunnen hetzelfde geloof oefenen en zullen onszelf spoedig hetzelfde blije loflied horen zingen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Uit het opschrift leren we: 1. Bijzondere nood en bijzondere redding verdienen bijzondere aandacht. David denkt hier terug aan het gevaar waarin hij zat door het verraad van de Zifieten.

1. Gewelddadige mensen vinden gemakkelijker meer vrienden voor een slechte zaak dan godvrezende mensen voor een goede zaak. Saul had de Zifieten, die hun diensten aanboden aan zijn wreedheid toen David in nood zat.
2. Goddelozen zijn er zeer happig op iemand een slechte dienst te bewijzen en zijn blij als ze daarvoor de kans krijgen. "Verbergt zich David niet bij ons?", zeggen ze, alsof dat goed en zegenrijk nieuws was. — David Dickson (1583-1662), in "A Brief Explication upon the Psalms."

Gehele psalm

De kerk heeft helder gezien door deze psalm aan te wijzen als een van de psalmen ter herinnering aan het lijden van Jezus. Hij komt het best tot zijn recht als een eenvoudige profetie over Christus. Zo gelezen is hij heel duidelijk en begrijpelijk. Er is nauwelijks meer nodig dan het eerste idee om te laten zien dat hij volmaakt past bij het leven en de gevoelens van de Messias. — William Hill Tucker, in "The Psalms ... with Notes," 1840.

Gehele psalm

In de eerste drie verzen bidt David tegen zijn vijanden, die hem op het spoor zijn. Dat was zijn gewoonte. Hij begon zijn strijd altijd bij God, worstelend en twistend met Hem om een zegen en om hulp. Hij durfde zijn handen niet eens tegen de vijanden van God op te heffen (en wat durfde David niet?) voordat hij ze eerst in nederige smeking had opgeheven tot de Heere, zijn sterkte. "Die mijn handen onderwijst ten strijde, mijn vingeren ten oorlog." Ps. 144:1.

Als dit gedaan is, breekt zijn moed los als bliksem en twijfelt hij er niet aan dat hij zijn duizenden en tienduizenden zal verslaan. In het zesde en zevende vers wordt hij zijn eigen profeet en belooft hij zichzelf de overwinning. Want wie kan standhouden tegen iemand die de Almacht aan zijn zijde heeft? Hoe kan een vijand een gevecht volhouden tegen een aanvoerder die hun krachten al van tevoren door zijn gebeden heeft verslagen en gebroken? Die zijn overwinning al zeker stelde voordat hij zijn wapenrusting aandeed?

Dan, in de laatste verzen, eindigt David waar hij begon. Hij erkent dankbaar Gods goedheid in zijn redding en in het uiteenjagen van zijn vijanden. Hij verplicht zich tot trouwe, liefdevolle dienst als antwoord op zulke grote barmhartigheid. — J. Dolben, in een Dankpreek, 1665.

Gehele psalm

Gezegende Verlosser! Geef mij genade om naar U te kijken en mij te herinneren hoe U het had te midden van de valse vrienden en openlijke vijanden die U omringden in de dagen van Uw vlees. Heere! Help mij zo na te denken over U, Die zo'n tegenspraak van zondaars tegen Uzelf hebt verdragen, dat ik niet moe word en in mijn gemoed niet bezwijk.

De Zifieten van dit moment kwellen en benauwen mij en willen mijn ziel in de hand van de vijand overleveren. O, geef mij genade om naar U te blijven opzien en kracht van U te ontvangen! Dan zal ik Uw genadige hand opmerken, die mij uit al mijn benauwdheden verlost en mij meer dan overwinnaar maakt in Uw kracht en in de sterkte van Uw macht. — Robert Hawker, D.D., 1753-1827.

Vers 1

O God! verlos mij. David was op dat moment buiten het bereik van menselijke hulp. Daarom moeten we zijn gebed zo verstaan dat hij vraagt om gered te worden door de naam en de macht van God, en dat nadrukkelijk, als iets anders dan de gewone middelen van redding. Alle hulp komt uiteindelijk van God. Toch zijn er gewone wegen waarlangs Hij haar meestal geeft. Als die wegen niet meer werken en elke aardse steun weg is, moet Hij het werk Zelf ter hand nemen. In zo'n toestand vluchtte David naar de laatste schuilplaats van Gods kinderen en vroeg hij om gered te worden door een wonder van Gods macht. — Johannes Calvijn.

Vers 1

Doe mij recht door Uw macht, of kracht. Dat wil zeggen: beslis mijn zaak door Uw machtige kracht. Saul was vastbesloten de zaak tussen hem en David alleen met geweld te beëindigen. Hij wilde geen andere uitspraak dan die van een werpspies, een zwaard of zijn leger. De dichter wist heel goed dat Saul hem op dat punt de baas zou zijn.

Daarom vraagt hij om bescherming en recht bij Hem Wiens macht, dat wist hij, onmetelijk groter was dan die van zijn tegenstanders. Hij was er zeker van dat Hij hem kon en zou verdedigen. — Samuel Chandler (1693-1766), in "A Critical History of the Life of David."

Vers 2 (tweede zinsdeel)

Laat de woorden van mijn mond, waarmee ik mijn zaak heb verdedigd, U behagen en welkom zijn. Zo kunnen gebeden en woorden van de mond goed van elkaar onderscheiden worden. Het kan ook zijn dat iemand er gewoon gebeden onder wil verstaan die met de mond worden uitgesproken. Maar zoals ik al zei: de uitdrukking is nadrukkelijker. — Hermann Venema, 1697-1787.

Vers 3

Vreemden: dat zijn mensen die vreemd zijn voor Gods waarheid. Door hun ongeloof hebben ze zichzelf losgemaakt van elk deel en lot in Zijn verbonden. Zij onderdrukken en vervolgen. — William Hill Tucker.

Vers 3 (eerste zinsdeel)

De Chaldeeuwse uitlegger leest hier: trotse mensen in plaats van vreemden. Dezelfde lezing staat ook in acht handschriften van Kennicott. Zo ook in Ps. 86:14. — William Walford, in "The Book of Psalms. A New Translation," enzovoort, 1837.

Vers 3 (eerste zinsdeel)

Er wordt een grote fout gemaakt door het woord ((Hebr.)) (zarim) met vreemden te vertalen. De Zifieten waren zeker Israëlieten en geen vreemden. Dat woord is afgeleid van ((Hebr.)) (zarah). De oorspronkelijke betekenis daarvan is "verstrooien" en "uiteenjagen", en ook "zeven", zoals je graan zeeft. Daarom betekent het ook figuurlijk: een zaak uitzeven, onderzoeken, uitvorsen, opsporen. David klaagt hier dus over de nieuwe en gevaarlijke vijanden die hij in de Zifieten had

gekregen, die Sauls spionnen werden. Als hij daarom om redding vraagt en zegt: “O God! verlos mij”, enzovoort, beschrijft hij het gevaar waarin hij zat: want spionnen zijn tegen mij opgestaan. — Benjamin Weiss, in “New Translation, Exposition, and Chronological Arrangement of the Psalms,” 1858.

Vers 3

Tirannen zoeken mijn ziel. Dat wil zeggen: mijn leven in elk geval. Mijn ziel zouden ze ook vernietigen als het in hun macht lag, zoals de roomsen Johannes Hus aan de duivel overgaven. — John Trapp, 1611-1662.

Vers 4

Ziet, zegt David, ik breng een vaststaand feit naar voren. Het is welbekend, het is door een nieuw bewijs aangetoond en het verdient alle aandacht. Want het woordje ziet heeft zo’n brede betekenis. — Hermann Venema.

Vers 4

Christus ziet met volkomen helderheid dat God Zelf Zijn Helper zal zijn, en dat Hij dat ook zal zijn voor hen — de leerlingen en gelovigen — die Zijn ziel ondersteunen. Op hetzelfde moment ziet Hij de ondergang van Zijn vijanden aankomen. In gedachten ziet Hij de legers van Titus, de val van het Joodse volk en de verstrooiing van wat er van over is. Hij ziet de wrekende hand van God, die vol woede is uitgestrekt over de verwoesters. — William Hill Tucker.

Vers 4 (tweede zinsdeel)

God zal partij kiezen voor wie partij kiest voor de vervolgde heiligen! “De Heere is onder degenen, die mijn ziel ondersteunen.” — David Dickson.

Verzen 4, 5

David is verzekerd van hulp voor zichzelf en zijn vrienden, en van wraak over zijn vijanden. Hieruit leren we: 1. Vurig gebed krijgt meestal snel antwoord, soms zelfs verrassend snel, nog voordat iemand zijn woorden heeft afgemaakt. Dat ervaart David hier. Ziet, zegt hij, God is mij een Helper.

1. Het zicht van het geloof is zeer helder en dringt door alle wolken heen als God het licht van Zijn Geest op het geloof laat schijnen. Dan kan het God in een oogwenk tegenwoordig laten zien, klaar om te helpen in de grootste nood: Ziet, God is mij een Helper.
2. Er is meer vreugde in Gods voelbare nabijheid dan verdriet in voelbare nood. Want: Ziet, God is mij een Helper, gaf David meer troost dan de onvriendelijkheid van zijn vrienden en de boosaardigheid van vreemden hem pijn deden. — David Dickson.

Vers 5

Roei hen uit. David wil dat God hen met een dodelijke slag vernietigt. Dat is de kracht die het woord ((Hebr.)) in zich heeft. De oorspronkelijke betekenis is zwijgen en stil zijn. Van daaruit wordt het overgedragen op een slag die diep doordringt en dodelijk raakt. Zo'n slag wordt een stille slag genoemd, tegenover een luide slag, die meestal terugkaatst en niet diep doordringt. — Hermann Venema.

Vers 6

Ik zal U met vrijwilligheid offeren. Hij wilde uit vrije wil offeren. Hij zinspeelt daarmee niet op het feit dat dankoffers in de keuze van de aanbidders lagen. Hij bedoelt de gretigheid en blijmoedigheid waarmee hij zijn belofte zou nakomen als hij zijn huidige gevaren was ontkomen. — Johannes Calvijn.

Vers 7

En mijn oog heeft gezien op mijn vijanden (Engels: heeft zijn lust gezien aan). Of: mijn oog heeft op mijn vijanden gekeken. Dat wil zeggen: hij kon hen zonder schrik onder de ogen komen. — Samuel Davidson, D.D., 1852.

Vers 7

De lezer zal opmerken dat de woorden “zijn lust” door onze vertalers zijn aangevuld en niet in de oorspronkelijke tekst staan. — C. H. S.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Bij de redding van Gods kinderen staan de eer en de macht van God op het spel.

1. Als zij mislukt, worden beide onteerd.
2. Als zij slaagt, worden beide verheerlijkt.
3. Beide zijn onveranderlijk. Daarom hebben we altijd een zeker pleitargument.

Vers 2

Onze hoofdzorg in het gebed.

1. Wat het betekent dat God gebed verhoort.
2. Hoe we kunnen weten dat Hij het heeft gedaan.
3. Wat we moeten doen als we daaraan twijfelen.
4. Wat we Hem verschuldigd zijn als Hij heeft verhoord.

Vers 3

Vreemde beproevingen.

1. Ze zijn niet helemaal vreemd.

(a) Niet voor God.

(b) Niet in de geschiedenis van de kerk.

(c) Niet voor de voorzieningen van de genade, waarin ze al voorzien zijn.

1. Waarin ze wel vreemd zijn.

(a) Ze laten God opnieuw zien.

(b) Ze maken vergeten beloften weer kostbaar.

(c) Ze oefenen genaden die we nog niet gebruikten.

(d) Ze brengen nieuwe lofliederen voort, enzovoort.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

De wortel van de zonde: als ze aan Zijn gezag dachten, durfden ze niet. Als ze Zijn liefde proefden, wilden ze niet. Als ze op Zijn wezen leken, konden ze niet.

Vers 4

Een onderwerp om je over te verwonderen.

1. Over Zijn onverdiende genade, dat Hij aan mijn zijde zou staan.
2. Over Zijn genadige macht, want wie kan Hem weerstaan?
3. Over Zijn praktische hulp, want Hij heeft mijn ziel ondersteund.

Vers 6

We horen te offeren uit vrije wil, royaal, blij, onafgebroken en met zuivere bedoelingen.

Vers 6

Het goede van het prijzen van de goede naam.

Vers 7 (eerste zinsdeel)

De uitroep van de pas vergeven boetvaardige, de kreet van de verloste gelovige, het lied van de rijpe christen, de jubelroep van de verheerlijkte gelovige.

Werk over de vierenvijftigste psalm

In Chandler's "Life of David", blz. 152-154, staat een uitleg van deze psalm.

Psalm 55

Titel

"Voor den opperzangmeester, op de Neginoth." Dit lied werd begeleid door snaarinstrumenten. De toon wisselt: soms klaagt het, soms klinkt het zacht en zoet. De leider van de zang moest er goed op letten dat de muziek echt het gevoel van de woorden weergaf.

"Een onderwijzing." Dit is niet zomaar een persoonlijk loflied. Er zit onderwijs in voor ons allemaal. En op de plaatsen waar onze Heere doorschemert in David, die Zijn voorafschaduwing is, ligt een grote diepte van betekenis.

"Van David." Deze man maakte heel verschillende dingen mee. Hij werd zwaar beproefd en rijk gezegend, vervolgd maar ook bevrijd en verhoogd. Juist daardoor kon hij uit eigen ervaring zulke kostbare verzen schrijven. Hij beschrijft hierin niet alleen het verdriet van gewone pelgrims, maar ook dat van de Heere van de weg Zelf.

Onderwerp

Het zou ijdel zijn om met stelligheid een tijd en een aanleiding voor deze psalm aan te wijzen. Toch leest hij als een lied uit de dagen van Absalom en Achitofel. David had eerder in vrede God kunnen aanbidden (Ps. 55:15). Hij woonde in een stad, of was daar net weggegaan (Ps. 55:10-12). En hij dacht terug aan zijn eerdere zwerftochten door de woestijn. Alles bij elkaar denken we aan die droevige tijd waarin de koning werd verraden door zijn vertrouwde raadsman. Het geestelijk

oog ziet steeds opnieuw de Zoon van David opdoemen, samen met Judas en de overpriesters. Ze verschijnen en verdwijnen op het gloeiende doek van deze psalm.

Indeling

In Ps. 55:2-9 legt de bidder zijn zaak in het algemeen aan God voor. In Ps. 55:10-12 schetst hij zijn vijanden. In Ps. 55:13-15 noemt hij één verrader in het bijzonder en roept hij om wraak, of kondigt hij die aan in Ps. 55:16. In Ps. 55:17-20 troost hij zich met gebed en geloof. In Ps. 55:21-22 heeft hij het opnieuw over de trouweloze verbondsbreker. Hij sluit af met een bemoedigende oproep aan de heiligen (Ps. 55:23) en met de aankondiging dat de goddelozen en bedriegers zullen worden verwoest (Ps. 55:24).

Uitleg

Vers 1

"O God! neem mijn gebed ter oren." Het is zo vertrouwd dat we er bijna overheen lezen. Anders zouden we verbaasd zijn hoe vanzelfsprekend en hoe vaak de heiligen in tijden van nood hun toevlucht tot het gebed nemen. Van de grote Oudste Broer tot het allerkleinste kind in Gods gezin: ze vinden allemaal vreugde in bidden. In moeilijke tijden rennen ze net zo natuurlijk naar de genadetroon als kuikentjes naar de kloek wanneer er gevaar dreigt. Maar let op: alleen het bidden zelf stelt een godvrezend mens nooit tevreden. Hij verlangt een audiëntie in de hemel en een antwoord van de troon. Met minder neemt hij geen genoegen. Een gebed dat nergens aankomt, is voor hem geen gebed.

"Verberg U niet voor mijn smeking." Sluit Uw oor niet en houd Uw hand niet terug. Wie zijn naaste in nood zag en er met opzet aan

voorbijliep, van hem zei men dat hij zich voor die ander verborg. De psalmdichter smeekt dat de Heere hem niet zo zal behandelen. Toen Jezus op het hout onze zonden droeg, verborg Zijn Vader Zich inderdaad. Dat was het ergste van alle angst die de Zoon van David doorstond. Wij mogen allemaal bidden dat zo'n ramp ons bespaard blijft: dat God onze hulpkreten niet wil horen.

Vers 2

"Merk op mij, en verhoor mij." Dit is de derde keer dat hij hetzelfde bidt, in andere woorden maar met dezelfde bede. Hij meent het, tot in zijn diepste ellende. Als zijn God niet luistert, is het met hem gedaan. Daarom smeekt hij Hem om te luisteren én te antwoorden.

"Ik bedrijf misbaar in mijn klacht, en maak getier." Hij laat zijn verdriet de vrije loop. Zijn gemoed mag zijn pijn opsommen en uitstorten in de woorden die op dat moment opkomen, of die nu samenhangen of niet. Wat een troost dat we zo vertrouwelijk met onze God mogen omgaan! We mogen niet over Hem klagen, maar wel tot Hem. Onze warrige gedachten, als verdriet ons verdooft, mogen we bij Hem neerleggen, ook als het meer lawaai is dan taal. Hij luistert zo aandachtig dat Hij ons begrijpt. Vaak vervult Hij wensen die wijzelf nooit in begrijpelijke woorden hadden kunnen zeggen. "Onuitsprekelijke zuchtingen" zijn vaak gebeden die niet kunnen worden afgewezen. Onze Heere Zelf bracht Zijn gebeden op met sterk geroep en tranen, en is verhoord uit de vreze.

Vers 3

"Om den roep des vijands." De vijand had een grote mond en wist altijd wat te zeggen. Zijn godvrezende slachtoffer had niet meer dan "getier". Laster heeft zelden woorden tekort. Ze kwebbelt en kletst maar door. Noch David, noch onze Heere, noch een andere heilige ontkwam aan giftige tongen. In elk van die gevallen was dit kwaad de oorzaak van diepe en bittere pijn.

“Vanwege de beangstiging des goddelozen.” De onrechtvaardigen drukten de rechtvaardige neer en onderdrukten hem. Als een ondraaglijke last verpletterden ze hem en brachten ze hem op zijn knieën voor de Heere. Dit verhaal is al driemaal verteld en zal tot het einde der tijden waar blijven: wie naar het vlees geboren is, vervolgt wie naar de Geest geboren is. Het grote Zaad van de vrouw kreeg een vermorzelde hiel.

“Want zij schuiven ongerechtigheid op mij.” Ze besmeuren mij met hun roetzakken, gooien het stof van hun leugens over mij heen en spuiten het zuur van hun laster over mij uit. Ze proberen mij te laten struikelen. En als ik niet val, beweren ze dat ik toch val. “En in toorn haten zij mij.” Ze verfoeiden die heilige man met hart en ziel. Dit was geen sluimerende vijandschap, maar een bittere wrok die in hun borst heerste. We hoeven de lezer niet uit te leggen hoe goed dit bij onze Heere past.

Vers 4

“Mijn hart smart in het binnenste van mij.” Zijn geest kronkelde van doodsangst, als een arme worm. Geestelijk had hij net zoveel pijn als een vrouw in barensnood lichamelijk. Zijn diepste ziel was geraakt, en een gewonde geest, wie kan die dragen? Als David dit schreef toen zijn eigen lievelingszoon hem aanviel en hem schandelijk uit zijn hoofdstad verjoeg, dan had hij alle reden voor deze woorden.

“En verschrikkingen des doods zijn op mij gevallen.” Doodsangst greep hem aan. Hij voelde zich als iemand die plotseling omringd wordt door het donker van de schaduw des doods, alsof de eeuwige nacht ineens over hem neerdaalt. Hij werd van binnen en van buiten gekweld, door angst in zijn hart en door vijanden om zich heen. Zijn grootste schrik leek zelfs van boven te komen, want hij zegt: “op mij gevallen”. Hij gaf zichzelf verloren. Hij voelde zich al zo goed als dood. Het diepste punt van zijn bestaan trilde van ontzetting.

Denk aan onze Heere in de hof, met Zijn "Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe". Dan zie je een gelijkenis met de smart van de psalmdichter. Misschien ben je, beste lezer, deze donkere weg nog niet gegaan. Dan zul je hem waarschijnlijk snel gaan. Let dan goed op de voetsporen van je Heere op dit modderige stuk van de weg.

Vers 5

"Vrees en beving komt mij aan." Als inbrekers drongen deze rovers zijn ziel binnen. De onderdrukte smekeling raakte in angst, als iemand die een flauwte voelt aankomen. Zijn vrees was zo groot dat hij beefde. Hij wist niet wat er hierna zou gebeuren en hoe snel het ergste zou komen. Het stiekeme, geheimzinnige gefluister van laster maakt een edel mens vaak banger dan open tegenstand. Tegen een vijand die zich openlijk laat zien, kunnen we dapper zijn, want dan weten we waar we aan toe zijn. Maar laffe, samenzwerende complotten brengen ons in verwarring en maken ons radeloos.

"En gruwen overdekt mij." Hij was als iemand die in een duisternis gehuld is die je kunt voelen. Zoals Jona in de zee wegzonk, zo leek David af te dalen in diepten van gruwel. Hij had alle kracht verloren, was verward en verkeerde in een afschuwelijke spanning en doodsangst.

Vers 6

"Zodat ik zeg: Och, dat mij iemand vleugelen, als ener duive, gave! ik zou henenvliegen, waar ik blijven mocht." Als hij niet als een arend kon standhouden, dan wilde hij als een duif ontsnappen. Snel en ongezien zou hij op sterke, onvermoeibare vleugels wegvliegen, weg van de plaatsen van laster en goddeloosheid. Zijn liefde voor vrede deed hem hevig verlangen om het strijdtoneel te ontvluchten.

> "O, *had ik een hut in een onmetelijke wildernis,*
> *Een grenzeloze uitgestrektheid van schaduw,*

> *Waar het gerucht van onderdrukking en bedrog*
> *Mij nooit meer zou bereiken!*"

We zijn allemaal maar al te geneigd om deze vergeefse wens uit te spreken, want vergeefs is hij. Geen duiven- of arendsvleugels kunnen ons wegdragen van het verdriet van een bevend hart. Innerlijk leed trekt zich niets aan van plaats. Je neemt het gewoon overal mee naartoe. Bovendien is het laf om de strijd te ontlopen die God ons wil laten strijden. We kunnen het gevaar beter onder ogen zien, want voor onze rug hebben we geen wapenrusting. Wie aan laster wil ontsnappen, heeft een snellere vlucht nodig dan duivenvleugels. Wie niet vlucht maar zijn zaak aan zijn God toevertrouwt, vindt rust.

Zelfs de duif van vroeger vond geen rust voordat ze terugkeerde naar haar ark. Wij mogen midden in al ons verdriet rust vinden in Jezus. We hoeven nergens heen. Alles komt goed als we op Hem vertrouwen.

Vers 7

"Ziet, ik zou ver wegzwerven." Toch verlangde David, toen hij ver weg was, juist naar Jeruzalem terug. Zo denken we in onze slechte tijden altijd dat het vroeger beter was dan nu. Wat we hebben, lijkt ons nooit genoeg. We zullen nog ver genoeg weg moeten vliegen, en misschien gaan we dan met tegenzin. Laten we ons geen ijdele voorstellingen maken over een voortijdige ontsnapping van deze aarde.

"Ik zou vernachten in de woestijn." Toen hij er was, vond hij de woestijn niet zo'n fijne woonplaats. En toch neemt hij nu het besluit om er voorgoed te gaan wonen. Als zijn wens was vervuld, had hij zich al snel gevoeld als Selkirk in de versregels van de dichter:

> *"O eenzaamheid, waar is de bekoring*
> *Die wijzen in uw gelaat hebben gezien?*
> *Beter te wonen te midden van gevaren*
> *Dan te heersen op deze afschuwelijke plaats."*

Onze Heere was vrij van alle ijdele wensen. Toch putte Hij veel kracht uit eenzaamheid. Hij hield van de bergtop om middernacht en van de stille schaduw van de olijfbomen van Gethsemane. Het is beter om afzondering in de praktijk te gebruiken dan er zuchtend naar te verlangen. Toch is het natuurlijk om ons terug te willen trekken als alle mensen ons onrecht doen. Maar de natuur moet wijken voor de genade. We moeten de tegenspraak van zondaars tegen ons verdragen en niet moede worden, niet bezwijken in onze ziel.

Sela. Na zo'n vlucht mag de geest even rusten. Als we te snel gaan en te gemakkelijk toegeven aan spijt, is het goed om "halt" te roepen en een tijdje stil te staan, tot nuchterder gedachten terugkomen.

Vers 8

"Ik zou haasten, dat ik ontkwame." Hij probeerde stil te staan, maar dat lukte niet. Hij was als een paard dat nog een stuk doorglijdt als je het inhoudt, door de vaart waarmee het ging. David zegt dat hij geen ogenblik zou verspillen en niet zou blijven om afscheid van zijn vrienden te nemen. Hij zou meteen opstaan en weggaan, zonder om te kijken, bang om te laat te zijn, en omdat hij het geschreeuw van zijn vijanden niet langer kon verdragen.

"Van den drijvenden wind, van den storm." Er trok een storm op. Als een duif zou hij er voor uit vliegen en een rustiger streek bereiken. Hij zou sneller vliegen dan de stormwolk, om te ontkomen aan de stortbui en de bliksemflits.

Helaas, arme ziel, zulke vleugels heb jij niet. Je moet hier nog blijven en de storm voelen. Maar houd moed! Binnenkort spreid jij je vleugels uit voor een stoutere vlucht. De hemel zal je ontvangen. Daar komt een einde aan je verdriet, in zaligheid, tussen de vogels van het paradijs.

Vers 9

"Verslind hen, HEERE!" Sla mijn vijanden op de vlucht, zodat ze niets meer kunnen beginnen. Laat het zwaard hen verslinden, want zij

hebben het tegen mij getrokken. Wat anders kon je van de verbannen vorst verwachten dan dit gebed tegen de opstandige benden van Absalom en de listige plannen van Achitofel?

"Deel hun tong." Maak van hun vergaderingen, hun beraadslagingen en krijgsraden een tweede Babel. Zet hen tegen elkaar op. Verdeel de meute, zodat de opgejaagde kan ontkomen. De verdeeldheid van de dwaling is de hoop van de waarheid.

"Want ik zie wrevel en twist in de stad." De menigte en haar leiders smeedden en beraamden plannen, raasden en vochten tegen hun koning. Ze renden achter duizend dwaze ideeën aan. De wetteloosheid had onder hen gegist. De koning hoopte dat juist die wetteloosheid die hem verbannen had, nu zijn vijanden zou verzwakken.

De revolutie verslindt haar eigen kinderen. Wie sterk is door geweld, merkt vroeg of laat dat zijn kracht zijn dood is. Absalom en Achitofel konden het gepeupel wel opruien, maar het was veel moeilijker om het te regeren, of om hun eigen beleid zo snel te regelen dat ze trouwe vrienden bleven. Davids gebed werd verhoord. De opstandelingen raakten al snel verdeeld in hun raadsvergaderingen. Achitofel ging heen om zich met een touw op te hangen, en Absalom om zonder touw opgehangen te worden.

Vers 10

"Dag en nacht omringen zij haar op haar muren." De stad, de heilige stad, was een broeinest van goddeloosheid geworden. Samenzweerders kwamen in het donker bijeen en fluisterden in kleine groepjes op straat, zelfs overdag. Intussen werd het land tot opstand aangezet. De verraders buiten de stad dreigden haar te omsingelen en samen te werken met de oproerkraaiers binnen. Ongetwijfeld smeulde er onder de as al een gesmoord vuur van opstand. Absalom stak het aan en blies erin. David had het al enige tijd voordat hij Jeruzalem verliet met schrik zien naderen. Toen hij de stad verliet, sloeg het uit in een open vlam.

“En ongerechtigheid en overlast is binnen in haar.” Arme hoofdstad! Door vijanden omsingeld, door haar vorst verlaten en vol van al die onrust die kwaad en moeite voortbrengt. Arme koning! Hij moest toezien hoe het onheil zich voltrok dat hij niet kon afwenden, en hoe de stad verwoest werd die hij zo liefhad. Er was nog een andere Koning, Wiens vele tranen de opstandige stad natmaakten. Hij zei: “Jeruzalem, Jeruzalem! … hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder de vleugels; en gijlieden hebt niet gewild.”

Vers 11

“Enkel verderving is binnen in haar.” Het hart van de stad zelf was verdorven. In haar machtscentra ging misdaad hand in hand met rampspoed. Alle woeste en goddeloze elementen kwamen naar boven. Het gepeupel voerde het bevel en het uitschot dreef boven. Gerechtigheid was niets meer waard en het volk was volledig zedeloos geworden. De welvaart was verdwenen en de orde met haar.

“List en bedrog wijkt niet van haar straat.” Overal waar mensen samenkwamen, probeerden sluwe tongen het volk te overreden met bedrieglijke woorden. Handige volksmenners leidden het volk bij de neus. Hun goede koning werd op alle manieren belasterd. Toen ze hem zagen vertrekken, begonnen ze de bestuurders die ze zelf gekozen hadden te beschimpen. Het forum was de burcht van het bedrog en de congreszaal een vergadering van sluwheid.

Wat is het treurig voor arm Jeruzalem, de heilige stad, om zo het slachtoffer te zijn van zonde en schande! De deugd werd bespot en de ondeugd regeerde. Haar plechtige samenkomsten werden verstoord, haar priesters waren gevlucht en haar koning was verbannen. Benden roekeloze schurken trokken door haar straten, koesterden zich op haar muren en spuugden hun lasteringen uit op haar heilige plaatsen. Hier was reden genoeg voor het verdriet dat zich zo klagend uitspreekt in deze verzen.

Vers 12

Let eens op hoe precies de psalmdichter zijn eigen psalm beschreef toen hij zei: “Ik bedrijf misbaar in mijn klacht”. Of liever: “ik laat mijn gedachten de vrije loop”. Hij springt van het ene punt van zijn verdriet naar het andere. Hij dwaalt voort als iemand in een doolhof, houdt weinig pauzes en geeft nauwelijks aan dat hij van onderwerp verandert.

Nu wendt zijn geest zich van de onrustige stad naar de valse raadsman. “Want het is geen vijand, die mij hoont, anders zou ik het hebben gedragen.” Het was geen openlijke vijand, maar een schijnvriend. Hij liep over naar het andere kamp, bij de vijanden van zijn vriend, en probeerde zijn verraad geloofwaardig te maken door zijn oude vriend te belasteren. Niemand is zo’n echte vijand als een valse vriend. Zijn haat is des te scherper omdat hij van dichtbij komt. Smaad van mensen met wie we vertrouwelijk omgingen en die we vertrouwden, snijdt ons door de ziel. Meestal kennen ze onze zwakke plekken zo goed dat ze weten waar ze ons het gevoeligst raken. Ze spreken precies zo dat het ons de meeste schade doet.

De lasteringen van een open tegenstander zijn zelden zo gemeen en laf als die van een verrader. Omdat er geen ondankbaarheid en trouweloosheid bij zit, zijn ze ook minder zwaar te dragen. Wat we van Simeï kunnen verdragen, kunnen we van Achitofel niet verduren. “Het is mijn hater niet, die zich tegen mij groot maakt, anders zou ik mij voor hem verborgen hebben.” Voor open vijanden kunnen we een schuilplaats vinden, maar wie kan aan verraad ontkomen? Als onze vijanden hoogmoedig over ons opscheppen, spannen we onze ziel tot verzet. Maar als mensen die beweerden van ons te houden ons minachtend uitgrijnzen, waar moeten we dan heen?

Onze gezegende Heere moest in de ergste vorm het bedrog en de trouweloosheid van een bevoorrechte leerling ondergaan. Laten we ons dus niet verbazen als wij geroepen worden om de weg te gaan die getekend is door Zijn doorboorde voeten.

Vers 13

"Maar gij zijt het." Nu ziet hij hem voor zich. De dichterlijke vervoering grijpt David aan, en hij ziet de verrader alsof die in levenden lijve voor hem staat. Hij pikt hem eruit, wijst met de vinger naar hem en daagt hem recht in zijn gezicht uit. Maar jij! Et tu, Brute. Ook jij, Achitofel, ben jij hier? Judas, "verraadt gij den Zoon des mensen?" Jij, "o mens, als van mijn waardigheid"! Ik behandelde je als iemand van mijn eigen stand, ik keek nooit op je neer en ik had je lief als een vertrouweling.

Jij was "mijn leidsman", een raadsman zo wijs dat ik op jouw advies vertrouwde en het verstandig vond ernaar te luisteren. Jij was "mijn bekende". Ik stond op de innigste voet met je, ik kende je zoals jij mij kende, want we deelden onze diepste gedachten. Je was geen vreemde met wie je zo nu en dan een praatje maakt, maar een dierbare vriend, die tot mijn geheimste kring was toegelaten. Dat zo iemand vals van hart bleek, was duivels verraad. Voor zulke gemeenheid bestaat geen enkel excuus.

Judas stond tegenover onze Heere in bijna dezelfde verhouding. Hij werd als gelijke behandeld, kreeg als penningmeester het vertrouwen en werd in die rol vaak om raad gevraagd. Hij wist waar de Meester Zijn eenzaamheid zocht. Ja, hij kende al de gangen van de Meester, en toch verried hij Hem aan Zijn meedogenloze tegenstanders. Met alle recht had de Heere naar hem kunnen wijzen en kunnen zeggen: "Maar gij!" Maar Zijn zachtere geest waarschuwde de zoon des verderfs op de mildste manier. En was Iskariot niet tienmaal meer een kind van de hel geweest, dan had hij van zijn afschuwelijke plan afgezien.

Vers 14

"Wij, die te zamen in zoetigheid heimelijk raadpleegden." Dit was geen overleg zoals mensen dat in het openbaar voeren, of over alledaagse zaken. Hun omgang was warm en vertrouwelijk geweest. De

verrader was liefdevol bejegend en kreeg veel vertrouwen. Uit hun innige gesprekken was wederzijdse, opbeurende troost gegroeid. Er waren geheimen tussen hen van een bijzondere soort. Ziel had met ziel gesproken, althans van Davids kant. Hoe gehuicheld de genegenheid van de trouweloze ook was, zijn bedrogen vriend had hem nooit koel behandeld en nooit zijn woorden voor hem op een goudschaaltje gewogen. Schande over die ellendeling, die zo'n band kon loochenen en zo'n vertrouwen kon beschamen!

"Wij wandelden in gezelschap ten huize Gods." Het geloof had hun omgang heilig gemaakt. Ze hadden samen aanbeden en over hemelse dingen gesproken. Als er al banden zijn die onaantastbaar moeten blijven, dan zijn het banden van geloof. Het is een bijzonder verfoeilijke goddeloosheid om de band te schenden tussen mensen die zeggen God te vrezen. Zal Gods eigen altaar met huichelarij worden besmet? Zullen de samenkomsten in de tempel worden bevuild door verraad? Dat gold voor Achitofel, en tot op zekere hoogte voor Judas. Hij was met de Heere verbonden op grond van geloof.

Ze deelden de heiligste ondernemingen, en Judas was op de genadigste zending uitgezonden. Maar hij werkte met Jezus samen om zijn eigen verfoeilijke doelen te dienen. Daarmee stempelde hij zichzelf tot de eerstgeborene van de hel. Het was beter voor hem geweest als hij nooit geboren was.

Laten alle huichelachtige belijders door zijn lot gewaarschuwd zijn. Want net als Achitofel ging hij door eigen hand naar zijn eigen plaats, en hij houdt een gruwelijke voorrang in de lijst van beruchte misdaden. Dit was één bron van hartzeer voor de Verlosser, en Zijn volgelingen delen erin. Uit het slangengebroed zijn nog altijd enkele adders over. Ze steken de hand die hen warm hield, en ze verkopen voor zilver wie hen hebben opgetild tot de positie waarin ze zo verfoeilijk trouweloos konden zijn.

Vers 15

"Dat hun de dood als een schuldeiser overvalle, dat zij als levend ter helle nederdalen." Zó zou Jezus niet bidden. Maar de ruwe krijgsman David stortte op deze manier zijn angst uit. Hij leed onder verraad en boosaardigheid die zelden zijn geëvenaard en waar hij geen enkele aanleiding toe had gegeven. Een krijger wenst zijn vijanden de ondergang. Daar vecht hij immers voor. En zuiver juridisch had David gelijk met deze wens. Hij voerde een rechtvaardige verdedigingsoorlog tegen mensen die niets gaven om waarheid en recht. Lees deze woorden dus als de vervloeking van een krijgsman.

"Dat hun de dood als een schuldeiser overvalle." Verraders als deze verdienen te sterven. Je kunt niet met hen leven, want de aarde wordt besmet door hun voetstappen. Als spionnen worden gefusilleerd, dan zeker deze sluipende schurken. "Dat zij als levend ter helle nederdalen." Nu ze nog in de kracht van hun leven staan, laat hen wegzinken in de Sheol. Laat hen plotseling het genot van de levenden ruilen voor het graf van de doden. Toch hoeven we dit vers niet als een vloek te lezen. Het is eerder een zekere verwachting, een profetie. David was er zeker van dat God hen zou verwoesten en hen uit het land der levenden zou werpen, naar de oorden van de doden.

"Want boosheden zijn in hun woning, in het binnenste van hen." Ze zijn te slecht om gespaard te worden. Hun huizen zijn schuilplaatsen van de misdaad en hun harten bronnen van onheil. Ze zijn een pest voor de samenleving, een zedelijke plaag, een geestelijke besmetting, die moet worden uitgeroeid door de wetten van mensen en door Gods voorzienigheid. Zowel Achitofel als Judas maakten snel een einde aan hun eigen leven. Absalom bleef hangen in de eik, en de opstandelingen kwamen in het woud met grote aantallen om.

Er is gerechtigheid in het heelal, en de liefde zelf eist haar. Medelijden met opstandelingen tegen God, als opstandelingen, is geen deugd. We bidden voor hen als schepselen van God, maar we verafschuwen hen als vijanden van God. In onze tijd moeten we veel meer

op onze hoede zijn voor de vermomde ongerechtigheid die met het kwaad meevoelt en straf wreedheid vindt, dan voor de hardheid van vroeger tijden. We hebben zo ver van Scylla weggestuurd dat Charybdis ons nu opslokt.

Vers 16

"Mij aangaande, ik zal tot God roepen." De psalmist wilde de plannen van zijn tegenstanders niet met tegenplannen beantwoorden, en hun voortdurende geweld niet nadoen. Lijnrecht tegenover hun goddeloze gedrag zou hij steeds zijn toevlucht nemen tot zijn God. Zo deed Jezus, en het is de wijsheid van alle gelovigen geweest hetzelfde te doen. Het laat zien hoe verschillend hun karakter is, en het voorspelt ook hoe verschillend hun einde zal zijn. De rechtvaardigen zullen opstijgen naar hun God, de goddelozen zullen wegzinken in het verderf.

"En de HEERE zal mij verlossen." Jehova zal mijn wens vervullen en Zichzelf verheerlijken in mijn redding. De psalmist is er zeker van. Hij weet dat hij zal bidden, en hij is net zo zeker dat hij verhoord zal worden. De naam waarmee God Zich in het verbond bekendmaakt, is het onderpand van de belofte in dat verbond.

Vers 17

"Des avonds, en des morgens, en des middags zal ik klagen." Vaak, maar niet te vaak. Tijden van grote nood vragen om veel momenten van aanbidding. De drie gekozen tijdstippen zijn heel passend. De dag beginnen met God, voortzetten met God en eindigen met God is de hoogste wijsheid. Waar de tijd zelf een grens heeft getrokken, laten we daar een altaarsteen oprichten. De psalmist bedoelt dat hij altijd zal bidden. Hij zal een lijn van gebed recht door de dag trekken en met zijn smeekbeden de zon volgen. Dag en nacht zag hij zijn vijanden bezig (Ps. 55:11). Daarom zou hij hun drukte beantwoorden met onophoudelijk gebed.

"En getier maken." Hij zou zijn klacht een stem geven. Hij zou met grote ernst bij de hemel pleiten. Sommigen roepen luid die geen

woord zeggen. Het is de bel van het hart die het hardst klinkt in de hemel. Sommigen lezen het zo: “Ik zal zuchten en mompelen.” Diepe gedachten van het hart horen vergezeld te gaan van onduidelijke maar hevige uitingen van verdriet. God zij dank: kreunen kan in de hemel worden verstaan. Het hart van een vader leest het hart van zijn kind.

“En Hij zal mijn stem horen.” Hij is er zeker van dat hij zal overwinnen. Hij twijfelt er niet aan dat hij wordt verhoord. Hij spreekt alsof hij al antwoord had gekregen. Als ons venster naar de hemel openstaat, staan de vensters van de hemel voor ons open. Heb alleen een smekend hart, en God zal een overvloedige hand hebben.

Vers 18

“Hij heeft mijn ziel in vrede verlost van den strijd tegen mij.” De redding is gekomen. Joab heeft de opstandelingen verslagen. De Heere heeft de zaak van Zijn gezalfde recht gedaan. Het geloof ziet net zo goed als het vooruitziet. Voor het geloof is vooruitzien hetzelfde als zien. David is niet alleen veilig maar ook kalm: “in vrede verlost”, vrede tot in zijn diepste ziel.

“Want met menigte zijn zij tegen mij geweest.” Of misschien erkent hij dankbaar dat de Heere hem onverwachte bondgenoten liet opstaan. Hij bracht hem hulp toen hij die het hardst nodig had, en maakte de vriendenloze vorst weer tot het hoofd van een groot leger. De Heere kan onze situatie snel veranderen, en Hij doet dat vaak wanneer onze gebeden vurig worden. De beslissende wending in een mensenleven vindt meestal plaats op de geheime plek van het worstelen met God. De Jabbok maakte Jakob tot een overwinnend vorst. Hij Die ons van alle vrienden beroofde, zodat we Hem Zelf zouden zien in hun afwezigheid, kan ze ons in groter getal teruggeven, zodat we Hem nog blijer zien in hun aanwezigheid.

Vers 19

"God zal horen, en zal hen plagen." Zij maken net zoveel lawaai als ik, en God zal hen horen. De stem van laster, boosaardigheid en hoogmoed wordt niet alleen gehoord door wie ze kwetst. Ze reikt tot de hemel, ze dringt door tot het oor van God, ze eist wraak, en ze zal die krijgen. God hoort en bevrijdt Zijn volk, Hij hoort en vernietigt de goddelozen. Hun wrede spot, hun lage leugens, hun laffe beledigingen en hun brutale godslasteringen worden gehoord. De eeuwige Rechter zal ze hun betaald zetten.

"Als die van ouds zit." Hij zit in de eeuwigheid, voor eeuwig op de troon als Rechter. Alle gebeden van de heiligen en alle godslasteringen van de zondaars liggen voor Zijn rechterstoel, en Hij zal erop toezien dat er gerechtigheid komt. Sela. De zanger houdt stil, overweldigd door ontzag in de tegenwoordigheid van de eeuwige God.

"Dewijl bij hen gans geen verandering is, en zij God niet vrezen." Zijn eigen eerbied doet hem denken aan de brutale goddeloosheid van de goddelozen. Hij voelt dat zijn eigen beproevingen hem naar zijn God hebben gedreven. En hij zegt dat hun onafgebroken voorspoed de reden was dat zij zo onverschillig leefden tegenover de Allerhoogste. Het is een duidelijk feit dat lang gemak en plezier de slechtste invloed hebben op mensen zonder genade. Moeiten bekeren hen niet, maar zonder moeiten krijgt hun verdorven natuur alle ruimte om uit te groeien. Stilstaand water gaat rotten. Zomerhitte brengt schadelijk gedierte voort. Wie geen zorgen heeft, heeft vaak ook geen God. Het is een krachtig bewijs van menselijke verdorvenheid dat de mens Gods barmhartigheid verandert in voedsel voor de zonde. De Heere behoede ons daarvoor.

Vers 20

De psalmist kan het gedrag van de verrader niet vergeten. Hij komt er steeds op terug om erover na te denken. "Hij slaat zijn handen aan degenen, die vrede met Hem hadden." Hij slaat hen aan wie hij de

hand van vriendschap had gegeven. Hij verbreekt de banden van het verbond. Hij is trouweloos tegenover mensen die gerust leefden op grond van zijn vriendelijke belijdenis. “Hij ontheiligt Zijn verbond.” Het plechtigste verbond heeft hij ontheiligd. Eden en beloften telden voor hem niet.

Vers 21

“Zijn mond is gladder dan boter.” Hij prees de man die hij hoopte te verslinden, en smeerde hem in. Hij besmeerde hem met vleierij en sloeg hem daarna neer met boosheid. Wees op je hoede voor een man met te veel honing op zijn tong. Waar het lokaas zo verleidelijk is, moet je een valstrik vermoeden. Zachte, gladde, olieachtige woorden vind je het meest waar waarheid en oprechtheid het zeldzaamst zijn. “Maar zijn hart is krijg.” Hij bracht boter in een prachtige schaal, maar hij had een tentpin klaar voor de slapen van zijn gast. Als hart en lippen zo ver uit elkaar liggen, is zo’n man een monster, en wie hij aanvalt is er diep ongelukkig aan toe.

“Zijn woorden zijn zachter dan olie.” Niets kon zalvender en vloeiender klinken. Er zat geen enkele aanstootgevende lettergreep in, geen wanklank of valse noot. Zijn woorden waren zo meegaand als het fijnste sap van de olijf. En toch waren ze getrokken zwaarden, ontblote degens, wapens die gezwaaid werden voor de strijd. Ach! Gemene ellendeling, je vleit je slachtoffer terwijl je van plan bent het te verslinden! Je probeert het in de val te lokken alsof het een roofdier was. Zo iemand ben je zelf, dat is zeker.

Vers 22

“Werp uw zorg op den HEERE.” Of wat God je ook oplegt: werp het op de Heere. Zijn wijsheid legt het op je schouders, en het is jouw wijsheid het op Hem te werpen. Hij wierp jouw lot voor je, werp jouw lot op Hem. Hij geeft je jouw deel van het lijden. Aanvaard het met een blij gemoed, en breng het dan naar Hem terug met je rotsvaste vertrouwen.

“Hij zal u onderhouden.” Je brood wordt je gegeven, je water zal niet opdrogen. Overvloedig voedsel maakt je geschikt om al je werk en alle beproevingen te dragen. Zoals je dagen, zo zal je kracht zijn.

“Hij zal in eeuwigheid niet toelaten, dat de rechtvaardige wankele.” Hij mag heen en weer bewegen als de takken van een boom in een storm, maar hij zal nooit bewogen worden als een boom die met wortel en al wordt uitgerukt. Wie in God staat, staat vast. Velen zouden de heiligen willen vernietigen, maar God heeft dat niet toegelaten en Hij zal het nooit toelaten. Als pilaren staan de godvruchtigen onwrikbaar, tot eer van de grote Bouwmeester.

Vers 23

Voor de goddelozen staat een zekere, verschrikkelijke en dodelijke ondergang klaar. Hoe hoog ze ook klimmen, de put gaapt al voor hen. God Zelf zal hen erin laten afdalen, en daar zal het verderf hun deel zijn. Bloeddorstige en bedrieglijke mensen, belast met de dubbele schuld van wreedheid en sluwheid, zullen de helft van hun dagen niet halen. Ze worden afgesneden in hun twisten, of ze gaan dood van ergernis als hun listen mislukken. In hun hart waren ze moordenaars van anderen, en in werkelijkheid werden ze moordenaars van zichzelf. Twijfel er niet aan: deugd verlengt het leven, en ondeugd verkort het.

“Ik, daarentegen, zal op U vertrouwen.” Wat een wijze, praktische slotsom! We kunnen geen betere grond voor vertrouwen hebben. De Heere is alles, en meer dan alles wat het geloof nodig kan hebben als fundament voor een rustig vertrouwen. Heere, vermeerder ons geloof, steeds opnieuw.

Titel

Maschil. Dit woord staat vaak boven de psalmen waarin David zegt dat God hem tuchtigt, want het doel van tuchtiging is onderwijs. — Simon de Muis, 1587-1644.

Gehele psalm

Een gebed van de Mens Christus in Zijn vernedering, veracht en verworpen door de mensen, toen Hij zonde werd gemaakt voor Zijn volk, opdat zij Gods gerechtigheid zouden worden in Hem. Hij stond op het punt hun straf te dragen, hun schuld te betalen en hun losprijs te voldoen. De inwoners van Jeruzalem waren door en door verdorven. De Messias werd verraden door een van de twaalf die Hij tot apostel had aangesteld, en die Hem op al Zijn reizen in Zijn ambt voortdurend vergezelde. De verrader Judas stierf vroegtijdig en als straf, net als anderen die samenspanden om de Heere der heerlijkheid te kruisigen. — John Noble Coleman, M.A., in "A Revision of the authorised English Version of the Book of Psalms," 1863.

Vers 1

In het eerste zinsdeel gebruikt hij het Hebreeuwse woord ((Hebr.)). Daarmee laat hij zien dat hij van God alleen rechtvaardigheid vroeg, zoals van een Rechter. In het tweede zinsdeel smeekt hij om Gods gunst. Want als het gebed om gerechtigheid minder gepast is voor hem als zondaar, mag God hem Zijn genade toch niet weigeren. — Hermann Venema.

Vers 1

"Verberg U niet voor mijn smeking." Dit beeld komt van een koning die een overtreder verbiedt zijn gezicht te zien (2 Sam. 14:24). Of van een vijand die zich verbergt voor de os van zijn tegenstander, enzo-

voort. Dat wil zeggen: hij doet alsof hij het dier niet ziet en loopt weg, en laat het in de steek (zie Deut. 22:1,3,4 en Jes. 58:7). Of van een valse vriend of een onvriendelijk mens. Die voorziet dat een ellendig en arm man hem om hulp zal smeken, laat zich daarom niet zien en probeert te ontsnappen. — Martin Geier, 1614-1681.

Vers 2

"Ik bedrijf misbaar." Zoals iemand die door verdriet is neergedrukt en een treurig geluid maakt. — Henry Ainsworth, 1662.

Vers 2

"Ik bedrijf misbaar", enzovoort. Een treurende smekeling verliest noch zijn gebeden noch zijn tranen. Want "ik bedrijf misbaar" wordt genoemd als reden voor zijn hoop dat God zal luisteren en horen. — David Dickson.

Vers 2

Ik bedrijf misbaar in mijn klacht. De letterlijke vertaling van deze woorden is: 'Ik laat mijn gedachten dwalen.' Dat wil zeggen: ik laat mijn gemoed vrij rondzwerven, en ik laat mijn gedachten gaan waarheen zij willen. — J. A. Alexander.

Vers 2

In mijn klacht. Heiligen hebben genoeg te klagen. Ze klagen over hun eigen zonden en verdorvenheid, over hun dorheid en onvruchtbaarheid, en over het wegkwijnen van het levende geloof in hen. Ze klagen over de lage toestand van Sion, over de dalende invloed van de zaak van Christus en over het geringe resultaat van Zijn evangelie. In al die klachten treuren en kreunen ze over hun eigen zonden en over de zonden van anderen, van belijders en van goddelozen. Ze treuren ook onder allerlei verdrukking, tijdelijke en geestelijke, hun eigen nood en die van de kerk.

Ook Christus had in de dagen van Zijn vlees Zijn klachten: over de verdraaidheid en het ongeloof van de mensen onder wie Hij leefde, over de koppigheid, de hoogmoed en de twisten van Zijn discipelen, over de smaad, de spot en het onrecht van Zijn vijanden, en over de verlating door Zijn God en Vader. Vaak treurde Hij om een van deze dingen, want Hij was een Man van smarten en verzocht in krankheid. — John Gill.

Vers 2

In mijn klacht. Het woord dat hier staat, betekent meestal 'gesprek' of 'overpeinzing'. Hier heeft het de betekenis van klacht, zoals in Job 7:13; 9:27; 21:4; 23:2; Psalm 142:3 en 1 Samuël 1:16. Het wordt niet gebruikt voor klagen in de zin van vitten, aanklagen of beschuldigen, en ook niet om het gevoel dat ons onrecht is aangedaan. Dat is niet wat het woord hier betekent, en elders in de Schrift in het algemeen evenmin. Dit is de taal van een angstige geest, niet van een gekrenkte geest. — Albert Barnes, 1868.

Vers 2

Belijdenis. Als de ziel smelt van heilige schaamte en droefheid over de zonden die ze voor de Heere uitspreidt, voelt ze van binnen een heilige pijn en smart. Dan speelt iemand geen treurspel met een vrolijk hart. Chrysostomus zegt: "Tranen schilderen is erger dan een gezicht schilderen." Hier is echte vurigheid, hier is echte gloed: Ik bedrijf misbaar in mijn klacht, en maak getier. Het buskruit kan opflitsen terwijl er geen schot uit het geweer komt, en een harde wind kan blazen zonder dat er regen valt. David maakte lawaai met zijn stem én treurde in zijn geest. — William Gurnall, 1617-1679.

Vers 3

Om den roep des vijands: daar hoor je hun gescheld. Vanwege de beangstiging des goddelozen: daar zie je hoe ze hem gewelddadig van zijn bezit beroven. Zij schuiven ongerechtigheid op mij: daar horen

we hun lasterlijke aantijgingen en hun valse beschuldigingen tegen hem. In toorn haten zij mij: daar zien we hoe wreed ze hem naar het leven staan. — David Dickson.

Vers 3

Want zij schuiven ongerechtigheid op mij. Ze rollen die op hem af, zoals mensen stenen of andere zware dingen op hun belegeraars laten rollen om hun schade te doen. Zo gooiden deze mannen zonde, schande, werkelijk alles op de onschuldige David, om hem gehaat te maken. — John Trapp.

Vers 4

Smart, of: beeft van pijn. Het woord wijst meestal op de pijn die een vrouw voelt bij de bevalling. — Henry Ainsworth.

Vers 4

Verschrikkingen des doods zijn op mij gevallen. Mijn hart, zei de gekwelde psalmist, smart in het binnenste van mij. En hoewel ik vaak gerustgesteld ben over mijn aandeel in de liefde en gunst van God, zijn nu toch de verschrikkingen des doods over mij gekomen. Wat David overkomt, is niet alleen voor hem bestemd. Het tekent in de treffendste kleuren een gemoedstoestand die veel voorbeeldige christenen vaak kennen, soms zelfs voortdurend. Velen hebben hun hoop op de juiste grond gebouwd, namelijk op Christus Jezus, en leiden een gelijkmatig en consequent leven. Toch worden ze bijna onophoudelijk gekweld door de knagende angst voor de dood...

Het zal een boeiend en nuttig onderzoek zijn om de echte oorzaken van die angst te onderzoeken. Want ze voedt aan de ene kant zwaarmoedigheid en moedeloosheid, en ze vernietigt aan de andere kant ons geluk. Om dit doel te bereiken, wil ik twee dingen bekijken:

1. De verschillende oorzaken van de angst voor de dood.
2. De argumenten die die angst kunnen wegnemen.

Er zijn maar weinig mensen die zo verhard zijn in het kwaad, of zo onverschillig voor elke waarschuwing, dat ze aan het ontzagwekkende ogenblik van het sterven kunnen denken zonder schrik en ontzetting. Er is iets diep indrukwekkends in de gedachte aan een verandering die we nog nooit hebben meegemaakt, en aan een toestand die niemand van ons heeft beproefd. Zelfs de stoutste oudgedienden hebben toegegeven hoe verschrikkelijk dat vooruitzicht eruitziet.

Een van de eerste oorzaken van de angst voor de dood is bewust schuldbesef: we weten van onze schuld. De meest verharde mens is zich bewust van veel dingen die hij liever niet bekent. En ook de meest zelfgerechtige kent veel misdaden die hij handig probeert te verbergen. Zolang de christen alleen naar zijn eigen gewoonten en karakter kijkt, kan hij niet anders dan ellendig zijn en zal hij dat ook blijven. Maar zodra hij opziet naar de grote Borg, Christus Jezus, verandert zijn sombere toekomst al snel in vreugde.

Gehechtheid aan deze wereld is een (tweede) oorzaak. Een (derde) oorzaak is de drang tot zelfbehoud. Onze lichamen worden vertroeteld door hoogmoed en gevoed door genot. Dat ze straks aan het stille graf worden overgegeven en zelfs voedsel voor wormen worden, is een vernederende gedachte voor de opgeblazen waardigheid van de mens. Bovendien komt de natuur in opstand tegen haar eigen ontbinding. Daarom is er in ons de duidelijke, ingeplante wens om in leven te blijven. Ook mag de duivel (ten vierde) vaak het geweten van mensen angst aanjagen, en zo de angst voor de dood nog groter maken.

Ongeloof is een (vijfde) oorzaak. Als ons geloof vaker werd geoefend, zouden we voorbij de sombere woningen van het graf kunnen kijken, met een hoop vol onsterfelijkheid. Soms komt onze angst voor de dood ook doordat we in onszelf een volmaaktheid zoeken die we nooit gemakkelijk zullen vinden.

Bekijk nu de argumenten die de angst voor de dood kunnen wegnemen. Eerst moeten we opmerken dat de troost van het geloof alleen bedoeld is voor echte christenen. Wie God niet vreest, heeft im-

mers goede reden om bang te zijn als de dood nadert. Maar wie zich gebogen heeft onder het besef van zijn eigen onwaardigheid en naar Christus is gevlucht voor vergeving en zaligheid, hoeft noch de pijn noch de gevolgen van de dood te vrezen. Want ten eerste is de angel van de dood weggenomen. Ten tweede is de dood geen vijand meer maar een vriend.

In plaats van ons met ellende te bedreigen, nodigt hij ons uit tot geluk. Ten derde rust de veiligheid van onze toestand op de eed, het voornemen en de beloften van God. Een vierde argument is de gedachte aan het voordeel dat de dood ons oplevert. En een vijfde argument zijn de weldaden die gelovigen van Christus ontvangen bij de opstanding. — Samengevat uit een preek van John Grove, M.A., F.A.S., 1802.

Verzen 4-5

In de vertaling van de Psalmen in het Gebedenboek staat dit vers eenvoudiger en directer, bijna huiselijk: “Mijn hart is verontrust in mij, en de vrees voor den dood is op mij gevallen. Vrees en beving komt mij aan, en een gruwelijke schrik heeft mij overdekt.”

De vrees voor de dood heerst over alle vlees. Het is geen teken van mannelijkheid om haar niet te voelen. Haar overwinnen op de weg van de plicht is moed. De dood geduldig tegemoet treden is geloof. Maar hem helemaal niet vrezen is óf een gave van bijzondere genade óf een gevaarlijke ongevoeligheid. Ongetwijfeld hebben grote heiligen kunnen zeggen: “Hebbende begeerte, om ontbonden te worden en met Christus te zijn.” En velen zijn naar het martelaarschap gesneld alsof ze naar de liefde en de armen van hun Heere renden. Maar voor de anderen, de menigte van Zijn kudde, die geen moedwillige zondaars zijn en toch niet bij de heiligen te tellen, is de gedachte aan de dood een gedachte vol angst.

Zodra ze maar één voet hebben gezet op het pad naar het graf, voelen ook goede mensen “de verschrikking des doods” en “een gru-

welijke schrik", die elke polsslag jaagt en laat bonken. Hun hele wezen, lichaam én ziel, beeft tot in het diepst van zichzelf, en hun hart is "verontrust" en "pijnlijk getroffen". Laten we nagaan wat de oorzaken of redenen zijn van die "vrees voor den dood."

De eerste moet wel het besef van eigen zondigheid zijn. We voelen ons ongeschikt om God te ontmoeten en onvoorbereid om te sterven. We zien een menigte persoonlijke tekortkomingen, boze neigingen, gedachten en verlangens. We herinneren ons ontelbare zonden, grote nalatigheid en lauwheid in alles wat met ons geloof te maken heeft, de geringe liefde en dankbaarheid die we God tonen, en hoe onvolmaakt ons berouw is. Al deze dingen samen doen ons beven bij de gedachte dat we rekenschap moeten afleggen. Het voelt alsof het onmogelijk is dat wij gered worden. Schaamte, vrees en "een gruwelijke schrik" overvallen ons. — Henry Edward Manning, M.A., 1850.

Vers 5

Vrees en beving komt mij aan. Leer uit deze erbarmelijke gemoedstoestand dat het niet strijdig is met een godvrezend leven om in tijden van gevaar sterk door angst bewogen te worden. Natuurlijke gevoelens worden bij de bekering niet weggenomen. Ze worden geheiligd en in toom gehouden. — David Dickson.

Vers 5

Vrees. Wat een levensecht beeld! Hij verkeert in nood, hij treurt, hij maakt lawaai, hij snikt en zucht, zijn hart is gewond en hij verwacht niets dan de dood. Dat brengt vrees voort, dat brengt beving voort, en het eindigt in dat diepe voorgevoel van naderend, onvermijdelijk verderf dat hem met afgrijzen overweldigt. Nooit heeft iemand zo overtuigend een gewond hart beschreven als David. — Adam Clarke.

Vers 6

Zodat ik zeg: Och, dat mij iemand vleugelen, als ener duive, gave! ik zou henenvliegen, waar ik blijven mocht. Waar de psalmist ook keek,

overal las hij hetzelfde opschrift: ijdelheid en kwelling des geestes. Een zondvloed van zonde en ellende bedekte de wereld. Net als Noachs duif vond hij hier beneden geen plekje om zijn voet neer te zetten. Daarom zet hij koers naar de hemel en zegt: Och, dat mij iemand vleugelen, als ener duive, gave! ik zou henenvliegen, waar ik blijven mocht. Maar rust is geen burger van deze wereld. Alleen de hemel der hemelen is in rust, en daar alleen vestigt hij zich. — Thomas Sharp (1630-1693), in "Divine Comforts."

Vers 6

Och, dat mij iemand vleugelen, als ener duive, gave enzovoort. Koning David was wat onschuld betreft niet alleen een duif maar de feniks onder de duiven. Zo was hij een bijzonder opvallend beeld van Christus, op Wie de Heilige Geest neerdaalde in de gedaante van een duif. Toch was zijn hele leven niets anders dan bellum sine induciis: een voortdurende vervolging zonder onderbreking. Dat was ook het deel van Christus, de Heere van David. En dat zal tot het einde van de wereld het lot zijn van allen die Christus' erfdeel zijn. Mijn tekst houdt niet minder in.

Historisch gezien is het de stem van David, opgejaagd door zijn vijanden. Profetisch is het de stem van Christus in Zijn lijden. Mystiek is het de stem van die mystieke duif, de onschuldige ziel, omringd en omsingeld door de strikken des doods. Ja, het is ook generalis quoendam querela (zegt Pellicanus): een algemene klacht over de boosheid van de goddelozen die de rechtvaardigen vervolgen. Want (helaas dat het zo moet zijn, maar zo is het) —

> "*Non rete accipitri tenditur, neque milvio,*
> *Qui male facinunt nobis; illis qui nil faciunt tenditur.*" — *Terentius.*

"Het net wordt niet uitgezet voor roofvogels als de havik en de wouw, maar voor arme, onschuldige vogels die nooit kwaad in de zin hebben." En

"Dat veniam corvis, vexat censura columbas."

“De duif wordt zeker beschoten, terwijl de aaskraai ongestraft wegkomt.” — Juvenalis.

Het zal je dan geen nieuws zijn dat de gelovige ziel, de bruid, de duif van Christus, verlangt “als een vogel uit haar kooi bevrijd te worden” zodra nood en zwaarmoedigheid haar in hun greep krijgen en de beken van Belial haar omringen (tanquam avis e cavea liberari cupit, zoals de heilige Augustinus zegt over de kloosterlingen van zijn tijd). Neem Jonas, wiens naam door uitlegging ‘duif’ betekent. Na drie dagen en drie nachten gevangenschap in de buik van de walvis kon hij niet anders dan verlangen naar vrijheid. Zo gaat het ook de duifachtige ziel van de mens, wanneer ze langer vastzit.

Ze zit niet drie dagen, maar vele dagen, maanden en jaren gevangen in het lichaam. Dan groeit er een hunkerend verlangen om verruimd te worden en op te vliegen naar God, Die haar maakte. Zo treurt ze als een duif in vrome smeking en stijgt ze op als een duif in hemelse overpeinzing, en dan barst ze los in deze droeve klaagzangen: “Och, dat ik vleugelen had!” en “Helaas dat ik geen vleugelen heb! O, wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars wone. Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel tot U, o God! … hebbende begeerte, om ontbonden te worden en met Christus te zijn. Wie zal mij vleugelen geven?” enzovoort.

Het is alsof de arme, bedroefde ziel haar verlaten toestand als pelgrim ontroerend beweent en zich dan nog uitvoeriger uitbreidt: “Mijn Bruidegom is al hoger opgevaren dan de winden, dan de wolken, dan de hoogste hemelen. En ik, arme ziel, ben als een weduwe zonder man, als een wees zonder voogd, als een balling zonder troost. Ik ben eenzaam en troosteloos achtergelaten in dit dal van tranen. Er is niemand die zich om mij bekommert, niemand die mij troost, totdat ik Hem heb teruggewonnen Die ik liefheb en in Wie ik leef. Ja, en wat erger is: mijn eigen vertrouwde vriend, mijn naaste en dierbaarste gezel, mijn lichaam, is mij zelfs een last. Het gewicht ervan, en vaak

ook de zonden die er zo vast aan kleven, houden mij zo tegen en leggen mij zo in de boeien, plakken en nagelen mij zo vast aan de aarde, dat ik mij niet kan verheffen naar de hemel. Laat Hij daarom afdalen om mij te verlichten, want ik ben fila, sponsa, soror: Zijn dochter, Zijn bruid en Zijn zuster. Of laat Hij mij vleugelen geven om naar Hem op te stijgen, onder Wiens vleugelen ik zeker veilig zal rusten."

"Ik moet bekennen dat het de bittere uiterste nood was die mij ertoe dwong Hem lief te hebben, hoewel Hij in Zichzelf niet minder lieflijk is dan de liefde zelf. De scherpe saus van het lijden gaf mijn verlangens een scherpe rand en maakte mijn eetlust scherp naar die zoete 'spijs, die blijft tot in het eeuwige leven.' Maar nu ik een klein voorsmaakje van Hem heb gehad, ben ik, zelfs in een heilige vervoering, zo verrukt en meegesleept door een vurig verlangen naar Hem en Zijn tegenwoordigheid, dat ubi sum, ibi non sum; ubi non sum, ibi animus est:" "waar ik ben, ben ik niet; en waar ik niet ben, daar ben ik." Want anima est ubi amat, non ubi animat (Erasmus): "De ziel is waar zij liefheeft, niet waar zij leeft." Nu zucht ik niet zozeer om de gevaren van dit ogenblik, die ik zou willen ontlopen, als wel om mijn afwezige Liefde, naar Wie ik het meest verlang. Wie zal mij vleugelen geven?" enzovoort.

Als je dit vers met mij ontleedt, zul je opmerken:

1. De werkende oorzaak, degene die deze vleugelen schenkt: God. Wie zal mij geven? Wie? Dat wil zeggen: wie anders dan God alleen?
2. De stof van de wens: vleugelen. "Wie zal mij vleugelen geven?"
3. De vorm van die vleugelen: duifachtig. Wie zal mij vleugelen geven gelijk aan een duif?
4. Het tussendoel: vliegen. Dan zou ik henenvliegen.
5. Het einddoel: rusten. En ik zou rusten.

(a) "Wie zal mij geven?" Daar spreekt christelijke nederigheid.
(b) "Wie zal mij vleugelen geven?" Daar spreekt verstandige spoed.

(c) “Vleugelen gelijk aan een duif.” Daar spreekt onschuldige eenvoud.

(d) “Dan zou ik henenvliegen.” Daar spreekt godvruchtige verheffing.

(e) “En ik zou rusten.” Daar spreekt blijvende veiligheid.

— John Rawlinson, in “The Dove like Soule. A Sermon preached before the Prince’s Highness at Whitehall,” 19 februari 1618.

Vers 6

Och, dat mij iemand vleugelen, als ener duive, gave enzovoort. Over deze tekst zijn enkele van de meest verbazingwekkende preken ooit gehouden. Oude godgeleerden hielden er erg van. Ze doorzochten de boeken van Plinius en Aldrovandus naar de wildste fabels over duiven, over hun ogen, hun levers, hun kroppen en zelfs hun uitwerpselen. Daarna gingen ze in elk feit en elke fabel een beeld van christenen zoeken.

Griffith Williams gaat uitvoerig in op het feit dat David geen vleugelen wenste als van een sprinkhaan, die van bloem naar bloem springt, zoals haastige zielen die in het geloof wel springen maar niet met volharding lopen. Ook geen vleugelen als van een struisvogel, die op de grond blijft hoewel hij een vogel is, zoals huichelaars doen die nooit opstijgen naar hemelse dingen. En ook niet als van een arend, een pauw, een kever, een kraai, een wouw of een vleermuis. Nadat hij op vele manieren heeft laten zien hoezeer godvrezenden op duiven lijken, verwijst hij ons voor meer naar Hugo Cardinalis en anderen.

Wij denken niet dat het tot stichting zou strekken om deze bladzijden te beladen met zulke zonderlinge dingen en gezochte vondsten. Eén enkele zin van bisschop Patrick is ze allemaal waard: “Hij wenste eerder te ontkomen dan dat hij het hoopte.” Hij zag geen uitweg behalve via een of ander onwaarschijnlijk of onmogelijk middel. — C. H. S.

Vers 6

Toen de Galliërs de wijn van Italië hadden geproefd, wilden ze weten waar de druiven groeiden. Ze rustten niet voordat ze er zelf waren. Zo kun je ook uitroepen: "Och, dat mij iemand vleugelen, als ener duive, gave! ik zou henenvliegen, waar ik blijven mocht." Een gelovige is graag bereid de wereld te verliezen om van Gods genade te kunnen genieten. En hij is bereid de wereld te verlaten om de heerlijkheid te mogen beleven. — William Secker.

Vers 6

Vleugelen, als ener duive. Een duif is een van de snelste vogels die er zijn. — Uit het "Book of Psalms, with Preface and Explanatory Notes" van de Religious Tract Society.

Vers 6

Een oude schrijver zegt dat het eervoller was geweest als David om de kracht van een os had gevraagd om zijn beproevingen te dragen, in plaats van om de vleugelen van een duif om ze te ontvluchten. — William Jay, 1769-1853.

Vers 6

Duif. Ik neem aan dat hier de tortelduif bedoeld is. In bepaalde jaargetijden hoor je hun lage, droeve klacht de hele dag door in de olijfgaarden en in de eenzame, schaduwrijke dalen tussen deze bergen. Het meest heeft het me getroffen in de uitgestrekte boomgaarden rond Damascus. Het klinkt daar zo gedempt en zo diep treurig tussen de bomen, waar de lucht zacht zucht en kleine beekjes hun zachte gemurmel door de bloemrijke lanen laten vloeien. Deze vogels laten zich nooit temmen. In een kooi kwijnen ze weg en zuchten ze, net als Cowper, naar

"Een hut in een onmetelijke wildernis — een grenzeloze uitgestrektheid van schaduw."

En zodra ze vrijgelaten worden, vliegen ze als een vogel naar hun berg. Ps. 11:1. David speelt op die gewoonte van de duif in als zijn hart hem pijn doet: "Och, dat mij iemand vleugelen, als ener duive, gave! ik zou henenvliegen, waar ik blijven mocht. Ziet, ik zou ver wegzwerven, ik zou vernachten in de woestijn." Daar, in de woestijn, kom je deze schuwe vogels tegen, ver weg van de plekken waar wrede jagers rondlopen. Van hun gezelschap zijn de duiven bijzonder op hun hoede. — W. M. Thomson, in "The Land and the Book," 1859.

Vers 6

"Och, dat mij iemand vleugelen, als ener duive, gave", enzovoort. —

> *"Eerst houdt zij haar moeder aarde dierbaar,*
> *En zij omhelst de wereld en wat werelds is;*
> *Zij vliegt dicht bij de grond en zweeft daar rond,*
> *En stijgt niet op met haar hemelse vleugelen.*
>
> *Toch kan zij onder de hemel niets vinden*
> *Dat met de hemelse natuur overeenstemt;*
> *Zij kan niet rusten, zij kan haar gedachte niet vestigen,*
> *Zij kan in deze wereld niet tevreden zijn:*
>
> *Dan, als een bij die in het onkruid valt,*
> *Dat zoete bloemen lijkt, met glans, fris en vrolijk;*
> *Zij strijkt neer op dat en op dit, en zij proeft alles,*
> *Maar met geen enkele voldaan, rijst zij op en zweeft weg;*
> *Zo, als de ziel hier geen ware tevredenheid vindt*
> *En als Noachs duif geen vaste voet kan zetten,*
> *Keert zij terug naar waar zij eerst vandaan gezonden werd,*
> *En vliegt naar Hem Die eerst haar vleugelen heeft gemaakt."*

— *Sir John Davies, 1569-1626.*

Vers 7

Ziet, ik zou ver wegzwerven, enzovoort. Een passage uit de "Octavia" van Seneca wordt aangehaald als verwant aan deze woorden van Da-

vid. Ze staat in het antwoord van Octavia aan het Koor, bedrijf 5, vers 914-923.

> *"Wie kan mijn smarten genoeg bewenen?*
> *Welke tonen kunnen mijn verdriet vertolken?*
> *Zelfs de zoete Philomela zou falen*
> *Om met haar klaaglijke jammerklacht te antwoorden.*
>
> *Had ik haar vleugelen, ik zou vliegen*
> *Naar waar ik nooit meer smarten zou gevoelen,*
> *Gedragen op haar veren door de lucht,*
> *En ik zou streken ver van de mensen verkennen.*
>
> *In een woud waar droeve stilte zou heersen,*
> *Zou ik mij alleen op een tak zetten;*
> *In schrille weeklachten zou ik klagen*
> *En in jammerkreten mijn geklaag uitstorten."*
>
> *— J. B. Clarke (uit Adam Clarke, bij dit vers.)*

Vers 8

"Ik zou haasten, dat ik ontkwame, van den drijvenden wind, van den storm." Buiten woedde een stormwind met onweer. En wat erger is: binnen in zijn gedachten heerste rumoer en verwarring. Aan uiterlijke onrust kan een mens ontkomen, maar hoe moet hij voor zichzelf op de vlucht slaan? Al is hij buiten het bereik van alle bloedzuigers op aarde en van alle furiën in de hel, toch heeft hij geen andere folteraars nodig als hij achtervolgd en geplaagd wordt door zijn eigen onstuimige, onbeheersbare gedachten. Deze heilige man had het dus dubbel zwaar.

Een storm buiten en een aardbeving thuis maakten zijn toestand zeer droevig. Maar voor beide had hij een uitweg. Hij gaat niet met de vossen van deze wereld op pad om zichzelf lucht te geven met slimme streken en gekonkel, met vleselijke uitvluchten en politiek gesjoemel. Dat is een ijdelheid, waarmee wie de dood zoeken heen en weer

worden geslingerd. Nee, zijn ene grote toevlucht is omhoog te gaan: op te stijgen tot God. — Thomas Sharp.

Vers 9

"Verslind hen, HEERE! deel hun tong." Allereerst werden hun tongen echt verslonden en werden de mensen zelf verdeeld, toen de getuigenissen van de twee valse getuigen niet met elkaar klopten. Daarnaast gebeurde het ook door het tegenstrijdige verhaal van de soldaten die de wacht hielden bij het graf. — Michael Ayguan (1416), in J. M. Neale's Commentary, 1860.

Vers 9

Deel hun tong: dat wil zeggen, laat hen met elkaar in tegenspraak komen en tegenstrijdige meningen geven. — French en Skinner, 1842.

Vers 10

"Ongerechtigheid en overlast is binnen in haar." Abenezra merkt op dat de stad als een cirkel was. Geweld en twist liepen als een lijn om haar heen, terwijl onheil en smart het middelpunt vormden. Die twee gaan meestal samen, want waar onheil is, volgt snel smart. — John Gill.

Vers 12

"Anders zou ik het hebben gedragen." Het is opmerkelijk dat de Heere alle andere onuitsprekelijke smarten en benauwdheden van Zijn lijden in volmaakte, wonderbaarlijke stilte onderging, maar dat Hij alleen over dít ene leed Zijn klacht liet ontsnappen. Hij beklaagde Zich bij Zijn discipelen dat een van hen Hem zou verraden. En toen Hij gegrepen werd, richtte Hij Zich tot die ene met deze verwijtende woorden: "Judas, verraadt gij den Zoon des mensen met een kus?" — Frau Thome de Jesu, 1582.

Vers 12

"Anders zou ik mij voor hem verborgen hebben." Een openlijke vijand kun je meestal gemakkelijk uit de weg gaan. Maar hoe kun je op je hoede zijn voor een trouweloze vriend? — A. R. Fausset, in "A Commentary, Critical, Experimental, and Practical," 1866.

Vers 13

"O mens, als van mijn waardigheid." De Septuagint geeft het hier niet slecht weer: isoquce ("van gelijke ziel"), en Hieronymus: unanimus mens ("van één gemoed"). — Hermann Venema.

Vers 14

"Wij, die te zamen in zoetigheid heimelijk raadpleegden." Het woord ((Hebr.)) betekent "zoet zijn", en ((Hebr.)) betekent gewoonlijk "geheim". De uitdrukking ((Hebr.)) moet dus letterlijk gelezen worden als: we maakten ons geheim zoet. Dat kan een sierlijke manier zijn om te laten zien hoe prettig zijn vriendschap was, of hoe fijn het was geheimen met hem te delen. — Henry Hammond.

Vers 14

Het eerste zinsdeel spreekt over persoonlijke innigheid. Het volgende gaat over het samen optrekken in het openbaar, vooral bij de grote feesten en optochten van de tempel. — J. J. Stewart Perowne, 1864.

Vers 14

"In gezelschap." Aan het einde van het vers kan ((Hebr.)) vertaald worden met: met een geruis. Zo lijkt de Chaldeeuwse vertaling het te hebben opgevat, want die leest: met haast. De Joodse leraars stemmen daarmee in. Volgens hen moet je haastig en met spoed naar de synagoge gaan, maar heel langzaam weer terugkeren. — Henry Hammond.

Vers 15

"Dat hun de dood als een schuldeiser overvalle, dat zij als levend ter helle nederdalen." Het laatste stuk van het leven van zondaars, hun einde, is voor hen het slechtst. Ze hebben in hun leven druk gehandeld in de wereld: kopen en verkopen, winst maken en zich breed maken. Maar intussen raken ze door hun zonden diep in de schuld bij God. En omdat ze geen deel hebben aan Christus als hun borg, loopt het bij de dood (misschien wel plotseling) uit op wat de psalmist zegt: "Dat hun de dood als een schuldeiser overvalle, dat zij als levend ter helle nederdalen." De dood overvalt hen onverwacht, als een gerechtsdienaar of bode.

Hij gooit hen in de gevangenis, en dat wordt uitgedrukt in hun levend ter helle nederdalen (zoals Korach en zijn rotgezellen deden, Num. 16:32-33). — Anthony Tuckney, 1599-1670.

Vers 15

Laat de dood hen overvallen op goddelijk gezag en laat hen levend ter helle varen. Laat hen in één ogenblik dood, begraven en verdoemd zijn, want boosheid zit overal waar zij zijn, midden in hen. De zielen van onboetvaardige zondaren gaan levend ter helle, want ze voelen hun ellende volkomen. Daarom blijven ze leven, opdat ze ellendig blijven. Dit gebed is een profetie van de totale, de definitieve, de eeuwige ondergang van allen die, heimelijk of openlijk, de Messias van de Heere weerstaan en tegen Hem in opstand komen. — Matthew Henry.

Vers 15

Levend, dat wil zeggen: in leven, zoals Korach, Datan en Abiram. — Uit "The Psalms chronologically arranged, By Four Friends," 1867.

Vers 15

In deze hele reeks psalmen lijkt aan elke soort overtreding een eigen straf verbonden te zijn. Of anders gezegd: elke vorm van verzet tegen

God vindt een passend einde. De goddelozen, dat wil zeggen de onreligieuzen en onverschilligen, leggen voor zichzelf een kwade vergelding op wanneer Gods toorn zal worden geopenbaard (Ps. 54:7). Maar op valse en trouweloze belijders valt een onmiddellijke straf. Paulus sprak "anathema" uit over allen die het evangelie van Christus in de gemeenten van Galatië verdraaiden. Zo kondigt ook deze psalm met de woorden "Dat hun de dood als een schuldeiser overvalle, dat zij als levend ter helle nederdalen" het ontzaglijke oordeel van Jehova aan, zoals het eens Datan en Abiram trof.

Die straf legt door haar plotselingheid en bekendheid tegelijk de schuld bloot en maakt Gods mishagen daarover openbaar. — R. H. Ryland, in "The Psalms restored to Messiah," 1853.

Vers 17

"Des avonds, en des morgens, en des middags zal ik klagen." Dit was de gewoonte van de vrome Hebreeën. Zie Dan. 6:11. De Hebreeën begonnen hun dag in de avond, en daarom noemt David eerst de avond. De rabbijnen zeggen dat je drie keer per dag moet bidden, omdat de dag drie keer verandert. In de eerste kerk hield men zich hieraan, al verschilden de tijden per plaats. Het oude Psalter geeft er een opmerkelijke draai aan: "Des avonds zal ik Zijn lof vertellen, wat de Christus was aan het Kruis; en des morgens zal ik Zijn lof tonen, toen Hij opstond uit den dood. En zo zal Hij mijn stem horen op den middag, dat is zittende ter rechterhand van Zijn Vader, waarheen Hij opvoer op den middag." — Adam Clarke.

Vers 17

"Des avonds, en des morgens," enzovoort. De drie hoofddelen van de dag worden genoemd. Dat is niet bedoeld als aanwijzing van vaste gebedstijden, maar als dichterlijke uitdrukking voor "de hele dag", "te allen tijde", "zonder ophouden". — J. J. Stewart Perowne.

Vers 17

Onze arme, zwakke lichamen hebben drie keer per dag voedsel nodig om op krachten te komen. Wie zijn eigen zwakheid kent, zal dan toch niet beweren dat onze arme, zwakke geesten niet net zo vaak verkwikking nodig hebben? — William S. Plumer, 1867.

Vers 17

Ik kan niet geloven dat iemand veelvuldig en geestelijk is in schietgebeden als hij de tijd van het plechtige gebed verzuimt. Net zomin geloof ik dat iemand elke dag van de week een sabbat houdt als hij die ene dag verzuimt die God heeft ingesteld. — William Gurnall, 1617-1679.

Vers 17

In het hof van de hemel is geen beperkte tijd om verzoekschriften te horen. Het is niet als het hof van aardse vorsten, want er is vrije toegang op elke dag van de week, op elk uur van de dag of de nacht, elke minuut van het uur. Zoals de rechtsgeleerde over de koning zegt, als het gaat om het verkrijgen van zijn recht: Nullum tempus occurrit regi, zo mag ik over de godvruchtige zeggen, als het gaat om het bidden en het ontvangen van zijn verzoeken: Nullum tempus occurrit fidelibus. Geen tijd is ongelegen, als het hart maar met geloof gekruid is. In Gods hof van verzoekschriften is er geen rechtsvakantie.

Hij houdt voortdurend open huis voor iedereen die komt en gaat, en eigenlijk meer voor wie komen dan voor wie gaan. Zijn ogen staan altijd open om onze tranen te zien. Zijn oren staan altijd open om onze zuchten te horen. Ook Zijn hart en Zijn ingewanden staan altijd open. Ze zijn nooit zo stevig gesloten dat ze niet zullen ontroeren en zich in Hem omkeren, hoe gering onze ellende ook is. Want zoals we geen Hogepriester hebben tot Wie we bidden “die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden”, zo hebben we ook geen God tot Wie we bidden, Die ons in nood zal zien, ons zal horen roepen en

schreeuwen, en nooit bewogen zal worden. — Zachary Bogan (1625-1659), in "Meditations of the Mirth of a Christian Life."

Vers 17

"En getier maken." Het woord dat hier gebruikt wordt, betekent eigenlijk mompelen: een zoemend geluid maken, zuchten, grommen, kreunen. De bedoeling is dat hij zijn diepe gevoelens zou uiten in passende klanken, of het nu woorden, zuchten of kreunen zijn. — Albert Barnes.

Vers 17

"En Hij zal mijn stem horen." En wat levert dit luide klagen op? Zonder twijfel een gehoor, zo verzekert hij zichzelf: Hij zal mij horen. Niet dat God welke gebeden dan ook hoort, of Hij nu wil of niet (zoals mensen soms doen als iemand blijft aandringen op iets wat ze niet willen). Nee, Hij heeft geen wil en geen zin om zulke gebeden níét te horen, de gebeden van wie luid tot Hem roepen. — Joseph Caryl, 1602-1673.

Vers 18

"Hij heeft mijn ziel in vrede verlost van den strijd." Midden in de oorlog kan de Heere een mens even veilig bewaren als in vredestijd, en in het uiterste gevaar behoedt Hij hem voor onheil. Wie in tijden van nood op God steunt, heeft méér met zich mee dan er tegen hem kunnen zijn, ook al staat een heel leger tegenover hem, omdat God met hem is. — David Dickson.

Vers 18

"Want." Dit "want" noemt de reden waarom God ingreep om hem te verlossen: het algemene beginsel dat God verlichting geeft wanneer Zijn volk het uiterste bereikt. — A. R. Fausset.

Vers 18

"Want met menigte zijn zij tegen mij geweest." Het is twijfelachtig of hier vijanden of vrienden bedoeld zijn. Gaat het om vijanden, dan kan het zo opgelost worden: want met velen (met een grote menigte) waren zij strijders tegen mij. Gaat het om vrienden, dan kan het verstaan worden van Gods engelen, die in groten getale bij hem waren en hun legerplaats opsloegen om hem te helpen (Ps. 34:8). Zoals Elisa zei: "Die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn." 2 Kon. 6:16-17. De Chaldeeuwse vertaling legt het zo uit: "Want in vele verdrukkingen was Zijn woord tot mijn hulp." — Henry Ainsworth.

Vers 19

"Als die van ouds zit." God heeft Zichzelf al sinds lang laten zien als de rechtvaardige Koning en Rechter. Denk aan de oordelen over de goddelozen in het land Sinear (Ps. 55:10), over de bende van Korach (Ps. 55:10,19) en over de steden van de vlakte (Ps. 55:16). Ze zijn een onderpand dat Hij nog steeds klaarstaat om in te grijpen. Hij Die al zo lang op de troon zit, moet Zich nu ook laten zien als Koning en Rechter. Hij kan, zo laat in de tijd, niet ineens een ander zijn geworden. — E. W. Hengstenberg, 1845.

Vers 19

"Dewijl bij hen gans geen verandering is, en zij God niet vrezen." Dat wil zeggen: er is niets nieuws onder hen, geen buitengewone wendingen in Gods leiding, geen oordelen die hun leven omgooien. Hun voorspoed gaat rustig door. En omdat ze zien dat alles in de oude gang van de voorzienigheid verder gaat, gaan zij ook verder in hun oude gang van zonde. Ze vrezen God niet. Dat laat zien dat zulke veranderingen altijd vrees zouden moeten wekken, en dat ze dat gewoonlijk ook doen. En als de Heere maar zou willen veranderen, en hen heen en weer zou werpen en laten tuimelen door allerlei moeilijke beschikkingen, dan zouden ze Hem zeker vrezen. — Joseph Caryl.

Vers 19

"Dewijl bij hen gans geen verandering is," enzovoort. Of: bij wie ook geen veranderingen zijn, en toch vrezen zij God niet. Als we veranderingen opvatten als wisselingen in hun tijdelijke toestand en welvaart, zoals in Job 10:17 (daar staat hetzelfde woord als hier, ((Hebr.))): "verwisselingen, ja, een heirleger, zijn tegen mij", dan geeft de eerste vertaling ("dewijl", enzovoort) een reden voor hun volharding in goddeloosheid en hun minachting van God: hun voortdurende, ononderbroken wereldse voorspoed. Volgens de tweede vertaling ("bij wie geen veranderingen zijn, en toch", enzovoort) maakt het hun onboetvaardigheid nog veel zwaarder dat ze, ondanks alle goedheid die hun geschonken is, toch zo ondankbaar blijven dat ze zo slecht vergelden, of zo gevoelloos en onbesuisd zijn dat ze de Gever niet erkennen.

Maar als de veranderingen, zoals velen doen, op de ziel worden betrokken, dan is de betekenis dat ze door langdurig zondigen en volharden in de zonde, door Gods rechtvaardig oordeel, helemaal verhard en onbuigzaam zijn geworden. Dan is het geen wonder dat niets hen tot bekering beweegt. "Zal ook een Moorman zijn huid veranderen?" enzovoort. Jer. 13:23.

Maar deze veranderingen kunnen ook een andere betekenis hebben. De Grieken zeiden vaak: streptai esylwn, dat de gemoederen of harten van goede mensen veranderlijk zijn. Ze bedoelen daarmee dat goede mensen barmhartig zijn. Quos quisque est major, magis est placabilis ira: et faciles motus mens generosa capit, zoals het Latijnse spreekwoord het zegt. Je kunt daarom zeggen dat zij door hun wrede onbarmhartigheid laten zien dat ze geen vrees of besef van God hebben. Anders zouden ze Hem vrezen, Wiens barmhartigheid ze zelf zo hard nodig hadden, en bedenken dat de mensen die ze zo fel vervolgen, evengoed Zijn schepselen zijn als zijzelf. — Westminster Assembly's Annotations.

Vers 19

"Bij hen gans geen verandering is", enzovoort. Wie zijn die mensen zonder veranderingen? Blijkbaar degenen die God, zo zegt Hij Zelf, vernedert en tuchtigt. En wat betekent het woord 'veranderingen' hier precies? Veel uitleggers denken aan een verandering van binnen: 'mensen zonder omkeer van hart en zonder beterschap.' Maar zo wordt het woord nergens gebruikt. Eigenlijk gaat het om 'een verandering' in de zin van een afwisseling, een opeenvolging. Denk aan een set schone kleren, aan soldaten die de wacht aflossen, aan knechten die hun werk neerleggen, en dergelijke. Voor het gedrag van mensen zou het daarom eerder dit betekenen: 'mensen die nooit tot stilstand komen op hun weg (omdat ze bijvoorbeeld niet als wachters worden afgelost), die steeds maar doorgaan en volharden in hun slechte leven.' Calvijn en anderen denken aan een omslag van het lot, dus aan 'mensen die altijd voorspoed hebben.' Maar ook dat past niet bij hoe het woord gebruikt wordt. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 19

"En zij God niet vrezen." De vrees die hier bedoeld wordt, is: God vrezen als God, zoals Hij Zich laat kennen onder deze naam, Elohim. Die naam wijst allereerst op macht en kracht (want El is Deus fortis, de machtige God; en zoals er geen liefde is zonder ontzag, is er ook geen ontzag zonder macht). Toch drukt de naam eigenlijk Gods oordeel uit, Zijn orde, Zijn zorg voor de wereld, Zijn beschikkingen en Zijn bestuur over Zijn schepselen. Het is de naam die door heel Gods scheppingswerk loopt, en door Zijn beschikken over alle schepselen, in het eerste hoofdstuk van Genesis.

Daar noemt de Schrift Hem met geen enkele andere naam dan met deze: God. Niet met Jehova, de naam voor Zijn oneindige majesteit. Niet met Adonai, de naam voor Zijn absolute macht. Niet met Tsebaoth, de naam voor kracht en overwinning. Alleen met de naam God, Zijn naam als Bestuurder.

Alles komt hierop neer: God vrezen is Hem aanhangen, op Zijn weg, zoals Hij Zich aan ons heeft laten zien en bekend heeft gemaakt. Dat wil zeggen: God zoals Hij geopenbaard is in Christus, in de Schriften, en zoals de kerk Hem ons uit diezelfde Schriften brengt. Dus niet rusten in de natuur zonder God, en ook niet in God zonder Christus. — John Donne, 1573-1631.

Vers 21

"Zijn mond is gladder dan boter", enzovoort. Zo klinkt het gepraat van huichelaars, de goedheid van schijnheiligen en fanatici, de vriendelijkheid van atheïsten, de beloften van de wereld, de lokroep van het vlees en de verleidingen van Satan, wanneer hij het slim vindt om op te treden als een engel des lichts. — George Horne, 1730-1792.

Vers 21

Boter. Oosterse boter lijkt helemaal niet op het vaste spul dat we in onze koudere streken onder die naam kennen. Ze is vloeibaar en glijdt gemakkelijk, zoals blijkt uit verschillende plaatsen in de Schrift, vooral Job 29:6 en 20:17, en zoals de verhalen van reizigers van nu bevestigen. In werkelijkheid lijkt ze dus meer op "room". Volgens Vitringa is dat ook precies wat het woord hier eigenlijk betekent. — Richard Mant, 1776-1849.

Vers 21

Het handigste middel om alle moeilijkheden te omzeilen, is de weergave van de Septuagint over te nemen van ((Hebr.)) diemerisyhsan: zij werden verdeeld, of worden verdeeld. Daarmee worden de ledematen van de goddeloze man bedoeld, over wie daar gesproken wordt: ze liggen ver uit elkaar. ((Hebr.)): boter zijn mond, of: zijn mond is boter. ((Hebr.)): en oorlog zijn hart, of: zijn hart is oorlog. Dit lijkt de eerlijkste weergave te zijn. — Henry Hammond, 1605-1660.

Vers 21

Een valse vriend lijkt veel op een krokodil: die vergiftigt terwijl hij lacht en verslindt terwijl hij huilt. Of op de hyena, die de stem van een mens heeft en het hart van een wolf, die als een vriend praat en als een duivel verslindt. Of op de vleiende sirenen, die zoet de schipbreuk van de zeeman bezingen. Of op de fluit van de vogelaar, die zacht de dood van de vogel speelt. Of op de bij, die honing in haar mond draagt en een angel in haar staart. Of op de buxusboom, waarvan de bladeren altijd groen zijn, maar het zaad vergif is.

Zo is zijn gezicht vriendelijk en zijn woorden zijn aangenaam, maar zijn bedoeling is gevaarlijk en zijn daden zijn ongezond. Zijn streek is vleien en vangen wat hij kan; is zijn doel bereikt, dan geeft hij geen vijg meer om zijn man.

— *L. Wright, 1616.*

Vers 21

"Zijn mond is gladder dan boter, maar zijn hart is krijg; zijn woorden zijn zachter dan olie, maar dezelve zijn blote zwaarden." Toen ik weer bij de rechter kwam, stond daar de heer Foster uit Bedford. Hij kwam uit een andere kamer en zag mij bij het licht van de kaars, want het was donkere nacht toen ik daar aankwam. Hij zei tegen mij: "Wie is daar? John Bunyan?" Hij deed zo hartelijk dat hij me bijna om de hals leek te willen vliegen om me te kussen (een echte Judas). Ik verbaasde me daar wel over. Zo'n man, die ik nauwelijks kende en die bovendien altijd een felle tegenstander van de wegen van God was geweest, behandelde mij met zoveel liefde!

Maar toen ik later zag wat hij deed, schoten me deze woorden te binnen: "Zijn woorden zijn zachter dan olie, maar dezelve zijn blote zwaarden", en ook: "Wacht u voor de mensen", enzovoort. Ik antwoordde hem dat het mij, God zij dank, goed ging. Daarop zei hij: "Wat is de reden dat u hier bent?", of iets in die trant. Ik vertelde hem dat ik op een samenkomst was, een eindje verderop, om de mensen

daar een woord van vermaning toe te spreken. Maar de rechter had dat gehoord (zei ik) en had de vriendelijkheid gehad zijn bevel te sturen om mij voor hem te halen, enzovoort. — John Bunyan. Over de gevangenschap van J.B., door hemzelf beschreven. Uitgave van Offor, deel 1, blz. 52.

Vers 21 (eerste zinsdeel)

—

> *"Zijn woorden zijn glad, zijn stem als honing zoet,*
> *Maar in zijn hart was oorlog, en duister bedrog."*

— Moschus (250 v. Chr.)

Vers 22

"Werp uw zorg op den HEERE", enzovoort. De remedie die de psalm aanwijst, en misschien de enige toevlucht in een nood als deze, waarin de vijanden van de ware godsdienst strijden onder de schijn van vriendschap, wordt met een stem als van een orakel uit naam van God aangekondigd: "Werp uw zorg op den HEERE, en Hij zal u onderhouden; Hij zal in eeuwigheid niet toelaten, dat de rechtvaardige wankele." — R. H. Ryland.

Vers 22

"Werp uw zorg op den HEERE", enzovoort. De beste manier om lichter te worden, is je last op God te leggen. Hij tilt hem op en draagt ook jou. Er zijn genoeg mensen die graag zelf zouden lopen als een ander maar hun last voor hen wilde dragen. Maar als je je last op God werpt, draagt Hij niet alleen die last, maar ook jou. Het maakt Hem niet uit hoeveel gewicht een christen op zijn rug legt. Een echte Israëliet mag zich ontlasten en behaagt zijn God daar tegelijk het meest mee.

God vindt het niet fijn om tranen in je ogen te zien of bleekheid op je gezicht. Je kreunen en zuchten zijn geen muziek in Zijn oren. Hij

wil liever dat je je last kwijtraakt door hem op Hem te werpen, zodat Hij Zich kan verheugen in jouw blijdschap en troost. Echt vertrouwen op God, rusten in God, haalt de last van je af én brengt Gods kracht binnen om je te dragen en voor vallen te behoeden. Wil je God dus erkennen als je sterkte, en kracht putten uit God voor je ziel? Rust dan op God, rol jezelf op Hem, en doe dat:

1. In tijden van de grootste zwakheid.
2. In tijden van de zwaarste dienst.
3. In tijden van de zwaarste beproevingen.

— *Samuel Blackerby, 1674.*

Vers 22

Werp uw last op Hem, zoals het schip in een storm zijn last op het anker werpt, dat zich vastklampt aan zijn vaste grond. Naar mijn mening is dat de mooiste van de twee betekenissen. Wie die betekenis eenmaal verstaat, kan haar volgen in deze prachtige verzen:

> *"En ik zie het goede schip liggen, midden op een gevaarlijke rede;*
> *Het lage rif buldert aan lij; de deining van de oceaan*
> *Goot zee na zee, van voor- tot achtersteven; de grote mast ging overboord;*
> *De verschansing neer, het roer verdwenen, de boten stukgeslagen aan de kettingen.*
> *Maar houd moed, dappere zeelieden: het anker blijft nog!*
> *En het wijkt niet — geen duimbreed — tot jullie hemelhoog geslingerd worden;*
> *Dan beweegt het zijn kop, alsof het zei: 'Vrees niet, want hier ben ik!'"*
> *— J. M. Neale's Commentary.*

Vers 23

"Zult die doen nederdalen in den put des verderfs." Dit wijst op een gewelddadige dood, zoals die van de geslachte os, van wie men zegt dat hij 'neerdaalt' wanneer hij onder de slag valt. Bedoeld is de put

van de verrotting, waarin het lijk vergaat. Het woord staat hier niet alleen voor het graf, maar voor de schandelijke toestand van een lijk dat is weggegooid, zoals wanneer iemand het in een put werpt. — Hermann Venema.

Vers 23

"De mannen des bloeds en bedrogs zullen hun dagen niet ter helft brengen." Een goddeloze leeft nooit de helft van zijn dagen. Of hij wordt weggerukt voordat hij de helft van de gewone levensloop heeft bereikt, of voordat hij een kwart van de levensloop van zijn begeerten heeft gehaald, of hij leeft niet half zo lang als hij zou willen. Laat hij dus sterven wanneer hij wil: zijn dood zit vol schrik, moeite en verwarring, omdat hij sterft buiten het seizoen. Hij hield nooit tijd of seizoen met God, en God zal zeker geen rekening houden met zíjn tijd of seizoen. — Joseph Caryl.

Vers 23

De helft van hun dagen. Bij de Joden gold zestig jaar als de levensduur van een mens. Wie daarvoor stierf, ging in hun ogen ontijdig heen. Die dood noemden ze ((Hebr.)), 'uitroeiing', waarvan ze zesendertig graden onderscheidden. De helft van iemands levensdagen niet halen betekent in hun taal dus: sterven vóór je dertigste. — Henry Hammond.

Vers 23 (tweede zinsdeel)

Hoe meer zonden we doen, hoe meer we onze eigen dood dichterbij halen. Want de wijze zegt: "De vreze des HEEREN vermeerdert de dagen; maar de jaren der goddelozen worden verkort" (Spr. 10:27), en de profeet David zegt: De mannen des bloeds en bedrogs zullen hun dagen niet ter helft brengen. Zonde verkort namelijk alles: ze vreet onze rijkdom op, ze beperkt onze vrijheid, ze tast onze gezondheid aan, ze maakt ons leven korter en brengt ons snel naar ons graf. — Griffith Williams, 1636.

Vers 1 (tweede zinsdeel)

1. Een kwaad om te vrezen: “Verberg U niet”, enzovoort.

(a) Door lang te wachten terwijl de nood hoog is.
(b) Bij de zondaar: door een volledige weigering om te horen.

1. Wat dit kwaad kan veroorzaken.

(a) Bij de mens zelf.
(b) In het gebed zelf.
(c) In de manier van bidden.

1. De gevolgen die eruit voortkomen — een rij die de prediker zelf gemakkelijk kan bedenken.
2. Middelen tegen het kwaad. Er is geen reden dat het blijft duren. Onderzoek van het hart, berouw, volharding, pleiten op de naam van Jezus, enzovoort, zullen ertoe leiden dat het wordt weggenomen.

Vers 2

De grote Hoorder.

1. Met welke woorden richten we ons tot Hem?
2. Wat voor aandacht willen we van Hem?
3. Hoe krijgen we die?
4. Wat is onze plicht daartegenover? Op Hem letten en naar Hem luisteren.

Vers 2 (tweede zinsdeel)

Klagen mag.

1. Niet over God, maar tot God.
2. Vooral over onszelf.
3. Over de wereld, voor zover die tegen God en het recht ingaat.

4. Altijd met heilig verdriet, nooit met zelfzuchtige ergernis.

Vers 4

De verschrikkingen van de dood. Zie de preek van Grove bij de Aantekeningen.

Vers 7

Eenzaamheid.

1. De voordelen die we ons ervan inbeelden.
2. De zware verzoekingen die erbij horen.
3. De voordelen die ze soms werkelijk heeft.
4. De zoete troost die ze geeft.

Vers 8

Te haastig vluchten voor beproeving.

1. Het zou verzet tegen God laten zien.
2. Het zou een laf gebrek aan geloof verraden.
3. Het zou betekenen dat we nuttige ervaring mislopen.
4. Het zou ons in andere en zwaardere beproevingen brengen.
5. Het zou ons beletten God te verheerlijken.
6. Het zou onze gelijkvormigheid aan Christus en onze gemeenschap met Zijn volk schaden.
7. Het zou de waarde van de hemel verkleinen.

Vers 9 (eerste zinsdeel)

De Babel van de dwalingen. Noodzakelijk, want de waarheid is één. Onvermijdelijk, want de beweegredenen van dwaalleraars botsen. Door God beschikt, want zo verzwakken ze elkaar. Als gerechte straf, want zo kwellen ze elkaar.

Vers 10 (eerste zinsdeel)

De bedrijvigheid van het kwaad.

Vers 10 (tweede zinsdeel)

De duivelse tweeling: oorzaak en gevolg.

Vers 14

De kringen van gelovigen die uit het geloof voortkomen.

1. Ze staan op een goede grondslag.
2. Ze leveren winst op — raad.
3. Ze geven plezier — zoet.
4. Ze wekken geestdrift — wandelden in gezelschap.
5. Ze verdienen het om heilig bewaard te worden.
6. Maar we moeten er wel goed op letten.

Vers 16

Het tegenbeeld.

1. Een kind van God zal anderen geen onrecht aandoen zoals zij hem aandoen.
2. Hij zal God aanroepen, wat zij niet doen.
3. God zal hem horen, zoals Hij de goddeloze niet hoort.
4. God zal uiteindelijk anders met hem omgaan dan met hen.

Vers 17

1. David zal vurig bidden: “ik zal klagen en getier maken.”
2. Hij zal vaak bidden: elke dag, en driemaal per dag, ’s avonds, ’s morgens en ’s middags. — Matthew Henry.

Vers 18

Onze gevechten, hoe we bijna werden verslagen, onze Helper, onze verlossingen, onze lof.

Vers 19

Gods eeuwige bestuur is een dreigement voor de goddelozen.

Vers 19 (tweede deel)

Voorspoed die atheïsme voortbrengt. Dit houdt in —

1. Ondankbaarheid — ze zouden juist toegewijder moeten zijn.
2. Onbeschaamdheid — ze denken zelf als God te zijn.
3. Vergeetachtigheid — ze vergeten dat er veranderingen zullen komen.
4. Onwetendheid — ze weten niet dat ononderbroken voorspoed vaak een tijdlang het deel van de vervloekten is.
5. Waanzin — want hun gedrag is niet redelijk.
6. Rotting — ze worden klaargemaakt om voor eeuwig te worden weggegooid.

Vers 21

De mond van de huichelaar.

1. Hij heeft veel woorden.
2. Ze komen alleen uit zijn mond.
3. Ze zijn spiegelglad.
4. Ze verbergen zijn bedoeling eerder dan dat ze die laten zien.
5. Ze snijden en doden.
6. Ze zullen hemzelf doden.

Vers 22 (eerste zinsdeel)

Hier zien we dat de gelovige heeft —

1. Een last die hem op de proef stelt.
2. Een plicht die hem bezighoudt: “Werp uw zorg”, enzovoort.
3. Een belofte die hem aanmoedigt: “Hij zal u onderhouden”, enzovoort. — Ebenezer Temple, 1850.

Vers 22 (laatste zinsdeel)

Wie zijn de rechtvaardigen? Wat bedoelt de tekst met hun wankelen? Wiens toestemming is nodig om dat te laten gebeuren? Zal Hij die geven? "In eeuwigheid niet." Waarom niet?

Vers 23 (laatste zinsdeel)

Het grote "*Ik zal*." Het vat de psalm samen.

1. Wanneer ik bid, Ps. 55:2-4.
2. Wanneer ik bezwijk, Ps. 55:5-8.
3. Wanneer ik hard bestookt word, Ps. 55:10-12.
4. Wanneer ik verraden word, Ps. 55:13-15,21-22.
5. Wanneer anderen omkomen, Ps. 55:16.
6. Nadat ik verlost ben, Ps. 55:19.
7. In elke toestand, Ps. 55:23.

Werk over de vijfenvijftigste psalm

Een uitleg van deze psalm staat in Chandler's "Life of David", deel 2, blz. 305-315.

Psalm 56

Titel

“Voor den opperzangmeester.” Die geweldige zanger bouwde stap voor stap een prachtig repertoire op van heilige liederen, en hij zette ze allemaal op muziek. “Op Jonath Elem Rechokim.” Dit was waarschijnlijk de naam van de melodie, zoals wij zouden zeggen: de wijs van de Oude Honderdste of van de Sicilische Zeelieden. Het kan ook zijn dat deze woorden bij de psalm zelf horen. Dan zijn ze leerzaam, want ze betekenen: “de stille duif in verre plaatsen”. We horen hier de liederen van een knecht van God. Hij is blij dat hij uit de ballingschap mag terugkeren.

Eindelijk laat hij die gevaarlijke streken achter zich, waar hij moest zwijgen, zelfs over het goede. Er zit zoveel diepe geestelijke kennis in deze psalm, zoveel inzicht in Gods wegen, dat we erover kunnen zeggen: “Zalig zijt gij, Simon, Bar-Jona! want vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard.” Als David de Jona speelt, lijkt hij toch niet op de profeet met die naam. Bij David overheerst de liefde van de duif; bij Jona valt vooral haar kreunen en klagen op.

“Een gouden kleinood van David.” Dit is de tweede gouden psalm. De eerste vonden we in Psalm 16, en die lijkt sterk op deze, vooral in het slot, want ook die eindigt in de vreugde van Gods tegenwoordigheid. In allebei de psalmen wordt op een heel mooie manier een gouden geheim onthuld: het genadige geheim van het leven uit geloof. En in allebei wordt een zuil opgericht ter ere van Gods waarheid. “Als de Filistijnen hem gegrepen hadden te Gath.” David was als een duif in

vreemde handen. Toen hij was ontsnapt, schreef hij zijn dankbaarheid op.

Indeling

In Ps. 56:2-3 schrijft David zijn klacht van zich af. In Ps. 56:4-5 zegt hij dat hij op God vertrouwt. In Ps. 56:6-7 begint hij weer te klagen, maar in Ps. 56:8-10 pleit hij vol hoop. Vanaf Ps. 56:11 tot het einde zingt hij een lied van dank.

Uitleg

Vers 1

"Wees mij genadig, o God!" In mijn diepe nood keert mijn ziel zich tot U, mijn God. De mens kent geen genade met mij; geef mij daarom dubbel zoveel van de Uwe. Heeft Uw gerechtigheid mijn vijanden losgelaten, laat Uw genade dan hun ketting korter maken. Het is mooi om te zien hoe de zachte, duifachtige geest van de psalmist zich vastklampt aan Gods tederste eigenschap, om hulp te vinden in het uur van gevaar.

"Want de mens zoekt mij op te slokken." Hij is toch maar Uw schepsel, een gewoon mens. En toch hunkert hij als een monster naar bloed. Hij hijgt, hij gaapt naar mij. Hij wil mij niet alleen verwonden, of leven van mijn bezit; hij wil mij het liefst in één keer inslikken en zo met mij afrekenen. Als zondaars hun muil opensperren en tegen ons tekeergaan, moeten wij onze mond opendoen in gebed. Wij mogen de wreedheid van mensen aanvoeren als reden dat God ingrijpt. Een vader is er snel bij wanneer zijn kinderen schandelijk worden behandeld.

"Den gansen dag dringt mij de bestrijder." Hij geeft mij geen adempauze. Hij vecht elke dag. Hij boekt succes in zijn onrechtvaardige

oorlog: hij onderdrukt mij, hij verplettert mij, hij drukt zwaar op mij. David richt zijn blik op de leider van zijn vijanden en brengt zijn klacht naar de juiste plaats. Mogen wij zo tegen een mens pleiten, hoeveel te meer dan tegen die grote vijand van onze zielen, de duivel! We vragen de Heere ons onze schulden te vergeven. Dat is een andere manier om te zeggen: "Wees mij genadig, o God." Daarna mogen we bidden: "En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze." Hoe heftiger de aanval van de satan, hoe sterker ons pleidooi om verlossing.

Vers 2

"Mijn verspieders zoeken mij den gansen dag op te slokken." Hun honger naar bloed houdt nooit op. Met hen is geen bestand of wapenstilstand mogelijk. Ze zijn met velen, maar één geest drijft hen allemaal. Niets wat ik doe, kan hen vriendelijker stemmen. Ze zijn pas tevreden als ze mij helemaal kunnen verslinden. De menseneters uit de sprookjes voor kinderen bestaan echt: het zijn de vijanden van de kerk. Zij zouden de botten van de godvruchtigen het liefst kraken en er één hap van maken.

"Want ik heb veel bestrijders." Zondaars zijn kuddedieren. Vervolgers jagen in roedels. Deze wolven rond de kerk komen zelden alleen op ons af. Dat hun aantal zo groot is, is een sterk argument om de enige Beschermer van de gelovigen om hulp te vragen. Hij is machtiger dan al hun benden bij elkaar. Deze vijanden van wie genade kennen, hebben bovendien scherpe ogen en staan altijd op de uitkijk. Daarom noemt de kanttekening hen "waarnemers".

"O Allerhoogste." Zo roept hij tegen de hoogmoedigen van de aarde de hulp in van Hem Die hoger is dan de hoogste. Sommigen vertalen de woorden anders. Zij denken dat David bedoelt dat zijn vijanden hem aanvielen vanaf de hoge plaatsen waar hun trots en macht hen hadden neergezet. Saul, zijn grootste vijand, viel hem aan vanaf zijn troon, met alle kracht die zijn hoge positie hem gaf. Dan is onze

troost dichtbij, want God zal ons helpen vanaf een hogere plaats dan onze trotse vijanden ooit kunnen innemen. Dat God de Allerhoogste is, is een rijke bron van troost voor zwakke heiligen die door machtige vijanden onder druk worden gezet.

Vers 3

"Ten dage, als ik zal vrezen." David was geen opschepper. Hij beweert niet dat hij nooit bang is. Hij was ook niet zo'n botte stoïcijn die geen angst kent, omdat hij geen gevoel heeft. Door zijn verstand kon David niet zorgeloos blijven, zoals mensen die van niets weten. Hij zag hoe dichtbij het gevaar was, en hij werd bang. Wij zijn mensen, dus we kunnen ten val komen. Wij zijn zwak, dus we kunnen dat niet tegenhouden. Wij zijn zondige mensen, dus we verdienen het ook nog. Om al die redenen zijn wij bang.

Maar in David speelde meer: "zal ik op U vertrouwen". Hij was bang, maar die angst vulde zijn hart niet helemaal. Zo kan het dus gebeuren dat angst en geloof tegelijk in ons wonen. We zijn vreemde wezens, en wat wij beleven in het leven met God is nog vreemder. Vaak zitten we in een schemering waarin licht en duisternis allebei aanwezig zijn, en je nauwelijks kunt zeggen wat wint. Het is een gezegende angst die ons naar vertrouwen drijft. Angst bij wie niet wedergeboren is, jaagt weg van God. Angst die uit genade komt, drijft naar Hem toe.

Ben ik bang voor mensen? Dan hoef ik alleen maar op God te vertrouwen, en dan heb ik het beste tegengif. Vertrouwen terwijl er niets te vrezen valt, is geloof in naam alleen. Maar op God steunen wanneer er volop reden is voor schrik, en die reden zich opdringt: dat is het overwinnende geloof van Gods uitverkorenen.

Dit vers klinkt als een voornemen, maar in Davids leven werd het werkelijkheid. Laten we het ook in ons leven werkelijkheid maken. Komt de angst van buiten of van binnen, uit het verleden, van nu of uit de toekomst, uit aardse of geestelijke dingen, van mensen of van

duivels? Laten we ons geloof vasthouden, dan krijgen we al snel nieuwe moed.

Vers 4

"In God zal ik Zijn woord prijzen." Geloof brengt lofprijs voort. Wie kan vertrouwen, gaat al snel zingen. Is Gods belofte eenmaal vervuld, dan is ze een prachtig onderwerp voor lof. Maar zelfs vóór de vervulling hoort ze het thema van ons lied te zijn. Het is in God, of door God, dat wij kunnen prijzen. We prijzen, net zoals we bidden, in de Geest. Je kunt het ook zo lezen: wie de Heere groot maakt, dankt Hem vooral voor Zijn geopenbaarde wil in de Schrift, en voor de trouw waarmee Hij Zijn beloften nakomt.

"Ik vertrouw op God." Helemaal en alleen op God moeten we ons verlaten. Wat in het vorige vers nog een genadig voornemen was, wordt hier genoemd als iets wat al gebeurd is. "Ik zal niet vrezen; wat zoude mij vlees doen?" Waar geloof wordt geoefend, verdwijnt de angst en volgt een heilige zegetocht. Dan vraagt de ziel: "Wat zoude mij vlees doen?" Wat inderdaad? Het kan mij geen echt kwaad doen. Al zijn boosheid zal worden omgebogen tot mijn bestwil. De mens is vlees, vlees is gras. Heere, in Uw naam tart ik zijn uiterste woede. Er waren twee verzen vol klacht, en nu volgen er twee vol vertrouwen. Het is goed om genoeg zoets af te wegen om het zure te temperen. Zo houdt de ziel evenwicht.

Vers 5

"Den gansen dag verdraaien zij mijn woorden." Zo voeren goddelozen vaak oorlog. Ze zetten onze woorden op de pijnbank. Ze persen er betekenissen uit die er eerlijk gezien niet in zitten. Zo ging het met de profetie van onze Heiland over de tempel van Zijn lichaam. En zo begonnen talloze beschuldigingen tegen Zijn knechten met opzettelijke verdraaiing. Wie dit elke dag doet, wordt er een meester in. Een wolf vindt in het praatje van een lam altijd wel een reden om het op te eten. Gebeden zijn godslasteringen, als je ze achterstevoren leest.

“Al hun gedachten zijn tegen mij ten kwade.” Geen greintje goede wil maakt hun boosheid milder. Of ze hem nu zagen als koning, als dichter van psalmen, als mens, als vader, als krijgsman of als lijder: het maakte niets uit. Ze keken door gekleurd glas en konden geen enkele edelmoedige gedachte over hem hebben. Zelfs wat hij deed tot ongetwijfeld zegen van het hele land, probeerden ze kleiner te maken. O, wat een vuile bron, waar nooit één druppel zuiver water uit kan komen!

Vers 6

“Zij rotten samen.” Brandende stukken hout branden feller als je ze tegen elkaar aan schuift. Ze durven de goede man pas onder ogen te komen als hun aantal hem verpletterend in de minderheid zet. Kom tevoorschijn, lafaards! Man tegen man, en vecht tegen de oude held! Nee, jullie wachten tot jullie met een hele bende zijn, als dieven, en dan nóg lopen jullie hem achterna in het donker. Er is niets dapper aan jullie, helemaal niets.

“Zij versteken zich.” In een hinderlaag wachten ze op hun kans. Mensen vol kwaadwilligheid zijn laffe mensen. Wie zijn tegenstander niet durft te ontmoeten op de open, gewone weg, stempelt zichzelf tot schurk. Steeds opnieuw worden de goede namen van goede mensen aangevallen met uitgekookte plannen en duivelse complotten, waarin vijanden zonder naam in het donker toesteken.

“Zij passen op mijn hielen.” Zoals jagers het spoor van hun wild in de gaten houden en volgen, zo volgen zij mijn stappen. Kwaadwillende mensen hebben vaak een bijzonder scherp oog voor de fouten van rechtvaardigen, of voor fouten die ze zich maar inbeelden. Niet alle spionnen en verklikkers werken voor aardse regeringen. Sommigen krijgen hun loon uitbetaald in gloeiend geld, van hem die zelf listiger is dan al het gedierte des velds.

“Als die op mijn ziel wachten.” Niets minder dan zijn leven zou hen tevredenstellen. Alleen zijn ondergang, nu en voor eeuwig, kan hen

helemaal verzadigen. De goede man is geen dwaas. Hij ziet dat hij vijanden heeft, dat het er veel zijn en dat ze sluw zijn. Hij ziet ook zijn eigen gevaar. En dan toont hij zijn wijsheid: hij legt de hele zaak open voor de Heere en stelt zich onder Gods bescherming.

Vers 7

"Zouden zij om hun ongerechtigheid vrijgaan?" Gaat zulke goddeloosheid hun goede diensten bewijzen? Kan het echt waar zijn dat dit gedrag hen redt van de straf van mensen? Ze belasteren de goede man om zichzelf te dekken. Zal hun dat iets opleveren? Tot nu toe zijn ze slim te werk gegaan, maar komt er geen einde aan hun spel?

"Stort de volken neder in toorn, o God!" Laat hen struikelen over hun eigen streken. Gooi hen van de Tarpeïsche rots. Een vervolgd mens vindt zelfs in een toornige God een vriend. Hoeveel te meer dan in de God van de liefde! Als mensen ons proberen neer te halen, is het heel gewoon, en helemaal niet verkeerd, om te bidden dat zij hun gemene plannen niet kunnen uitvoeren. Wat God vaak doet, mogen wij Hem gerust vragen te doen.

Vers 8

"Gij hebt mijn omzwerven geteld." Elke stap die de vluchteling zette terwijl zijn vijanden hem achtervolgden, werd niet alleen gezien. God vond die stap het waard om geteld en opgeschreven te worden. Wij zijn na een lange reeks moeiten misschien zo in de war dat we nauwelijks nog weten waar we wel en waar we niet zijn geweest. Maar de alwetende, zorgzame Vader van onze geesten onthoudt alles tot in de kleinste bijzonderheden. Hij heeft ze nageteld zoals mensen hun goud natellen. Zelfs de beproeving van ons geloof is kostbaar in Zijn ogen.

"Leg mijn tranen in Uw fles." Zijn verdriet was zo groot dat er een enorme wijnzak nodig was om het allemaal te bewaren. Het gaat hier niet om die kleine tranenflesjes die modieuze, fantasierijke Romeinen als beleefdheid gebruikten. Dit beeld is veel krachtiger. David had

zulke stromen tranen gehuild dat een leren fles ze nauwelijks kon bevatten. Hij vertrouwt erop dat de Heere zo zorgzaam met zijn tranen omgaat dat Hij ze opslaat zoals mensen het sap van de wijnstok bewaren. En hij hoopt dat de opslagplaats iets bijzonders is: "Uw fles", niet zomaar een fles.

"Zijn zij niet in Uw register?" Ja, daar staan ze opgeschreven. Maar laat niet alleen de aantekening, maar het verdriet zelf bij U zijn. Zie mijn smart aan als echte dingen. Die raken het hart meer dan een kaal verslag, hoe nauwkeurig ook. Wat buigt de Heere Zich diep neer! Wat kent Hij ons precies! Wat waardeert Hij ons royaal! Wat zorgt Hij teder voor ons!

Vers 9

"Dan zullen mijn vijanden achterwaarts keren, ten dage als ik roepen zal." Zodra ik bid, slaan ze op de vlucht. Zo zeker als ik roep, zo zeker worden ze op de vlucht gejaagd. Het gebed is hun nederlaag.

> *"Zo snel bereikt het gebed de hemel,*
> *Zo goed is God voor mij."*

Wat er bij het bidden gebeurt, zie je niet altijd. Toch werkt het bijzonder goed. God brengt ons ertoe te bidden. Wij roepen in angst van ons hart. Hij hoort, Hij grijpt in, en de vijand wordt teruggedreven. Wat een onweerstaanbaar geschut is dit: de slag is gewonnen zodra de knal klinkt! Wat een God is dit, Die luistert naar het roepen van Zijn kinderen en hen in een oogwenk bevrijdt van de machtigste tegenstanders!

"Dit weet ik." Dit is een van de zekerheden van de gelovige: zijn grondstellingen, zijn onfeilbare waarheden waaraan niemand kan twijfelen. "Dat God met mij is." Dat weten wij ook. En daarom weten we dat niemand tegen ons kan zijn die ook maar een ogenblik angst waard is. "Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?" Wie gaat het gebed afremmen als het zo krachtig is? Wie gaat een andere bondgenoot zoeken dan God? Hij is meteen aanwezig zodra wij het afge-

sproken teken geven, waarmee wij zowel onze nood als ons vertrouwen laten zien.

Vers 10

"In God zal ik het woord prijzen." Nu komt het danken. Wie hulp heeft gekregen en dan vergeet dankbaar te zijn, is een ellendeling. Het minste wat wij kunnen doen, is Hem prijzen van Wie we zulke grote gunsten ontvangen. Bedoelt David hier: "door Gods genade zal ik Hem prijzen"? Dan laat hij ons zien dat al onze gevoelens voor God in God moeten wortelen. Hij brengt ze voort, en zo moeten wij ze Hem aanbieden. Of bedoelt hij: "wat ik in God het meest wil prijzen, is Zijn woord en de trouw waarmee Hij het houdt"? Dan zien we hoe sterk ons hart gehecht moet zijn aan het vaste woord van de belofte, en vooral aan Hem Die het mensgeworden *Woord* is.

De Heere is te prijzen in elk opzicht, in al Zijn eigenschappen en daden. Maar bepaalde weldaden trekken onze bewondering in het bijzonder naar bepaalde delen van het grote geheel. Lof die nooit gericht is op iets bijzonders, kan niet erg doordacht zijn. En we moeten vrezen dat ze ook niet erg welgevallig is.

"In den HEERE zal ik het woord prijzen." Hij blijft graag stilstaan bij Gods lof, en daarom herhaalt hij zijn lied. Dat hij nu de heerlijke naam Jehova noemt, laat ongetwijfeld zien dat hij in elk opzicht blij is met zijn God en met Zijn woord.

Vers 11

"Ik vertrouw op God." Dit vers en het vorige vormen duidelijk het refrein van de psalm. We kunnen niet zorgvuldig genoeg zijn met ons geloof. We moeten er ijverig op letten dat het alleen op de Heere rust. "Ik zal niet vrezen; wat zou mij de mens doen?" Het geloof heeft de angst verjaagd. David ziet zijn vijanden op hun sterkst. Hij noemt hen niet 'vlees' maar 'mens', en toch is hij niet bang voor hen. Dat zegt veel. Al was het hele mensdom zijn vijand, hij zou niet vrezen, nu zijn vertrouwen op God rust.

Hij is niet bang voor wat ze dreigen te doen, want veel kunnen ze niet. En zelfs wat ze wel kunnen, tart hij met heilige durf. Hij spreekt over de toekomst: "Ik zal niet". Hij is er zeker van dat de veiligheid van vandaag genoeg zal zijn voor de dagen die komen.

Vers 12

"O God! op mij zijn Uw geloften." Geloften die hij in zijn nood heeft gedaan, vergeet hij niet zomaar. Wij mogen ze ook niet vergeten. We hebben ze uit vrije wil gedaan; laten we ze dan ook met blijdschap nakomen. Alle belijdende christenen zijn mensen die gebonden zijn aan geloften. Dat geldt vooral voor wie zich in uren van grote nood opnieuw aan de Heere heeft gewijd.

"Ik zal U dankzeggingen vergelden." Met hart, stem en gave moeten we de God van onze zaligheid met blijdschap groot maken. Het is goed om in tijden van nood plechtige geloften af te leggen, mits we ook doen wat veel minder gewoon is: ze nakomen wanneer de nood voorbij is.

Vers 13

"Want Gij hebt mijn ziel gered van den dood." Zijn vijanden werden verslagen in hun pogingen om hem te doden. Daarom beloofde hij zijn leven aan God te wijden. "Ook niet mijn voeten van aanstoot?" De ene barmhartigheid is een pleidooi voor de andere. Het kan zomaar zijn dat de tweede nodig is om de eerste compleet te maken. Het heeft weinig zin dat we leven, als we door de klappen van onze vijanden in ons karakter ten val komen. Je kunt net zo goed niet bestaan als leven zonder eer, terneergeworpen door je vijanden.

"Om voor Gods aangezicht te wandelen in het licht der levenden." Dat betekent: genieten van Gods gunst en nabijheid, en daarin de vreugde en glans van het leven vinden. Wandelen in vrijheid, in heilige dienst, in heilige gemeenschap, in voortdurende groei in heiligheid, genietend van de glimlach van de hemel: dat zoek ik. Hier ligt het hoogste doel van de eerzucht van een goed mens: wonen bij God,

in gerechtigheid voor Hem wandelen, blij zijn in Zijn nabijheid en in het licht en de heerlijkheid die ze geeft.

Zo zijn we in deze korte psalm uit de gulzige kaken van de vijand omhoog geklommen naar het licht van Jehova's nabijheid. Dat is een pad dat alleen het geloof kan gaan, en wie het gaat, komt veilig aan.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

De woorden Jonath-elem-rechokim kunnen we vertalen als: over de stomme duif te midden van hen die ver weg zijn, of: op verre plaatsen. — John Gill.

Titel

Michtam. Zie ook de verklarende aantekeningen bij Psalm 16, in de "Treasury of David", deel 1, blz. 222-223.

Vers 1

Wees genadig. Dit is de tweede psalm die met het miserere begint. De eerste was Psalm 51. — C. H. S.

Vers 1

Wees mij genadig, o God. Hierin ligt voor mij al mijn hoop. Dit is de ene bron waaruit alle beloften opwellen: Miserere mei, Deus, miserere mei. — Bernardus, 1091-1157.

Vers 1

Wees genadig. Zijn eerste worsteling in het gebed gaat tegen de aanklacht van zijn eigen geweten. Misschien denkt hij aan zijn zonden van elke dag. Misschien denkt hij vooral hieraan: hij had zich in een overduidelijk gevaar gestort. Zonder enige kans op veiligheid had hij beschutting durven zoeken bij vijanden van Gods volk, van wie hij zelf

zoveel mensen had gedood. Voor deze roekeloosheid, of voor andere zonden, smeekt hij om genade. — David Dickson.

Vers 1

Mens. In dit vers gebruikt David het algemene woord 'mens', terwijl hij in het volgende vers over veel vijanden spreekt. Zo drukt hij des te krachtiger de waarheid uit dat de hele wereld zich tegen hem had verbonden. Onder de mensen ontmoette hij geen greintje menselijkheid, en in zijn uiterste nood had hij alleen nog hulp van God. — Johannes Calvijn.

Vers 1

Op te slokken. Het woord betekent letterlijk 'opzuipen', zoals het Hebreeuwse woord klinkt: mij in één teug naar binnen werken, mij opzuigen als een maalstroom, mij verslinden als een uitgehongerd wild beest. — John Trapp.

Vers 1

"Den gansen dag dringt mij de bestrijder." Er is geen ochtend waarop we kunnen opstaan en de wereld ingaan met de gedachte: 'Vandaag komt er geen vijand tegen mij op.' Er is ook geen avond waarop we ons uit die wereld terugtrekken en denken dat we veilig zijn in de stilte van onze eigen kamer, met de woorden: 'Hier kan geen kwaad binnenkomen.' — Barton Bouchier, in "Manna in the Heart", 1855.

Verzen 1-2

Deze woorden passen op de toestand van David, die door zijn vijanden werd vervolgd. Ze passen ook op Christus, Die door de Joden werd vervolgd, op de kerk, die in de wereld wordt benauwd, en op de ziel, die door vijanden is omringd en onophoudelijk tegen hen strijd moet voeren. — George Horne.

Vers 2

O Allerhoogste. Het Hebreeuwse woord is een ander woord dan het woord dat in Psalm 7:18 met 'Allerhoogste' is vertaald. Ook in onze vertaling staat het nergens anders zo, hoewel het in de Hebreeuwse Bijbel meer dan vijftig keer voorkomt. Slechts op twee andere plaatsen wordt het als bijnaam voor God gebruikt: Psalm 92:9 en Micha 6:6. Meestal vertaalt men het met: van boven, in de hoogte, hoge plaatsen, hoog. Eén keer staat er 'hooghartig', in Psalm 73:8... Waarschijnlijk bedoelt David: ze vallen mij aan "vanaf de hoge plaatsen van gezag, zowel in Jeruzalem als in Gath". Met andere woorden: mijn vijanden hebben de macht. — William S. Plumer, in "Studies in the Book of Psalms", 1867.

Vers 3

Ten dage, als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen. Als het erop aankomt, helpt niets zoals geloof. Geloof lost twijfels op zoals de zon de mist verdrijft. En zodat je niet in verlegenheid raakt: het is altijd tijd om te geloven. Er zijn tijden waarin sommige christelijke deugden even niet nodig zijn, maar er is nooit een tijd waarin dat voor het geloof geldt. Daarom moet het geloof altijd aan het werk zijn. Geloof is je oog, je mond en je hand, en een van die drie kun je de hele dag gebruiken.

Met geloof zien we, ontvangen we, werken we en eten we. En een christen hoort de hele dag te zien, te ontvangen, te werken of zich te voeden. Laat het regenen, laat het waaien, laat het donderen en bliksemen: een christen moet toch geloven. "Ten dage," zei die goede man, "als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen." — John Bunyan.

Vers 3

Ten dage, als ik zal vrezen enzovoort. Een goddelijke vonk kan in een dikke rook van twijfels blijven leven, zonder meteen in vlam te slaan. Waar genade de bodem van het twijfelen is, blijft het steunen op

Christus en klinken levendige smeekbeden tot Hem. Petrus' geloof wankelde toen hij begon te zinken, maar hij sloeg een blik omhoog en riep naar zijn Zaligmaker. Zo erkende hij dat Hij genoeg was. Mattheüs 14:30: "Heere, behoud mij!" Soms maken juist die twijfels ons vertrouwen sterker en onze zekerheid dieper en laten ze ons steviger vastgrijpen aan God.

Psalm 56:4: Ten dage, als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen. Dit was vrees voor zichzelf of voor anderen, geen wantrouwen of kwade gedachten tegenover God. Had hij onwaardig over Hem gedacht, dan had hij Hem niet vertrouwd. Dan was hij niet voor redding gaan rennen naar Degene voor Wie hij bang was, zoals een kind dat bij het gevaar zelf zijn toevlucht zoekt. Het wankelen van wie gelooft lijkt op het slingeren van een schip dat stevig voor anker ligt (er is nog altijd steun bij God). Het lijkt niet op een boot die door de golven wordt meegesleurd en op een rots te pletter slaat.

Blijft het hart op Christus steunen te midden van die twijfels, dan is het geen slecht hart vol ongeloof. Zulke twijfels gaan samen met de inwoning van de Geest, Die in het hart is om als Trooster op te treden tegen zulke angsten en de zware dampen van onze natuur te verdrijven. — Stephen Charnock.

Vers 3

Ten dage, als ik zal vrezen enzovoort. Ik weet niet wat ik moet doen, maar ik ga mijn oude weg weer proberen. Het is goed voor mij om nog steeds dicht bij Hem te komen. Ik doe het zoals ik het altijd deed: ik werp mij neer op de vrije genade van Christus in de beloften. Het gewicht van mijn wegzinkende geest leg ik daar neer. Daar vernieuw ik mijn greep, mijn leven, mijn verwachting. Dit is mijn oude pad, en daar laat ik mij nooit van afbrengen of afslaan. Zo'n christen mag in zijn kracht alle poorten van de hel tarten.

Dit was ook de weg van David (Psalm 71:5): "Gij zijt mijn Verwachting, Heere, HEERE! mijn Vertrouwen van mijn jeugd aan" enzovoort.

Daarom kon hij zeggen: Ten dage, als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen. Zijn schild en zwaard had hij altijd in de hand, dus hij kon ze gebruiken zodra vrees en innerlijke benauwdheid kwamen. Bang! Helaas, wie is dat niet? Maar welke weg ga je dan op? Precies de weg die je altijd ging: geloof. Gebruik altijd geloof, en doe het nu. — Elias Pledger (-1676), in "Morning Exercises".

Vers 3

Ten dage enzovoort. Letterlijk: 'Op de dag dat'. Zoals "den gansen dag dringt mij de bestrijder" (Psalm 56:2), zo ook hier: "Elke dag dat ik bevreesd ben, vertrouw ik op U." — A. R. Fausset.

Vers 3

Dit is een goede levensspreuk om mee een gevaarlijke wereld in te gaan. Een goede spreuk om mee naar zee te gaan, in een storm, bij gevaar op het land, wanneer we ziek zijn en wanneer we denken aan de dood en het oordeel: Ten dage, als ik zal vrezen, *zal ik op U vertrouwen.* — Albert Barnes.

Vers 3

Ik zal op U vertrouwen. Geloof en vrees gaan samen, en vrees en liefde ook. — John Richardson, -1654.

Verzen 3-4

Soms komt het geloof uit het gebed met een triomfkreet: Victoria! Het geeft de barmhartigheid waarom we hebben gebeden al zo'n echt bestaan in de ziel van de christen, nog vóór verstand en zintuigen er iets van zien naderen, dat hij al zijn onrustige gedachten tot zwijgen kan brengen met het uitzicht op haar komst. Zo bad Hanna, en zij ging getroost weg: "en haar aangezicht was haar zodanig niet meer" (1 Samuël 1:18). Ja, het geloof laat de christen zijn lof voor de barmhartigheid uitbetalen lang vóórdat hij haar ontvangt. Zo werkte groot geloof in David.

Ten dage, als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen, en in de volgende woorden: In God zal ik Zijn woord prijzen. Hij zou God dus prijzen voor Zijn belofte voordat die in hem was vervuld, toen ze nog alleen bestond in Gods trouw en Davids geloof. Deze heilige man had zo'n scherp oog van geloof dat hij de belofte kon zien op het laagste punt van zijn ellende. Hij was zo zeker van Gods macht en waarheid dat hij God toen al kon prijzen, alsof de beloofde barmhartigheid hem werkelijk was geschonken. — William Gurnall.

Vers 4

In God zal ik Zijn woord prijzen. Of: prijs Hem om Zijn woord, om heel de Schrift die er toen was. — John Gill.

Vers 4

Het beste houvast dat het geloof aan God kan hebben, is Hem op Zijn woord te nemen, hoe Zijn beschikking er ook uitziet. Dat geeft uiteindelijk rust en voldoening. Want In God zal ik Zijn woord prijzen betekent zoveel als: ook al houdt Hij troost en verlossing van mij terug, zodat ik niet vind wat ik zoek, laat mij dan toch Zijn woord hebben, en ik zal Hem eren om al Zijn eigenschappen. — David Dickson.

Vers 4

Ik zal niet vrezen; wat zoude mij vlees doen? Vrees de mens niet, hij is maar vlees. Je hoeft het niet, en je mag het ook niet. Je hoeft het niet. Wat, ook niet voor zo'n groot man? Of een groep mensen die de sleutels van alle gevangenissen aan hun riem hebben, en kunnen doden of in leven laten? Nee, ook dezen niet. Zorg er alleen voor dat ze je vijanden zijn om de gerechtigheid, en niet door jouw eigen schuld. Maak niet het kleinste kind tot je vijand door het onrecht aan te doen.

God zal de goddeloze recht doen, ook als de ander een heilige is. Doet die heilige zelf onrecht, dan vindt hij onder Gods vleugel geen dekking voor zijn zonde. Dat deed Hieronymus klagen dat de zonden

van christenen de wapens van de barbaarse volken die de christenheid binnenvielen overwinnend maakten: Nostris peccatis fortes sunt barbari.

Maar als de toorn van de mens je op Gods weg vindt, en zijn woede vlam vat door je heiligheid, dan hoef je niet te vrezen, ook al is jouw leven de prooi waarop hij jaagt. Vlees kan alleen vlees verwonden. Hij kan je doden, maar je geen echte schade doen. Waarom zou je bang zijn te verliezen wat je al aan Christus hebt overgegeven? Dit is de eerste les die je als christen leert: jezelf verloochenen, je kruis opnemen en je Meester volgen. De vijand komt dus te laat. Je hebt geen leven meer te verliezen, want je hebt het al aan Christus gegeven.

Ook kan de mens het niet wegnemen zonder toestemming van God. Alles wat je hebt, is verzekerd. God heeft je op dit punt geen vrijstelling van lijden beloofd, maar Hij heeft wel op Zich genomen het verlies te dragen. Ja, Hij betaalt het je honderdvoud terug, en je hoeft er niet op te wachten tot een andere wereld.

Verder mag je vlees ook niet vrezen. Onze Zaligmaker gebiedt ons in Mattheüs 10, binnen zes verzen, drie keer om de mens niet te vrezen. Als je hart al voor hem beeft, hoe houd je je dan staande tegen Satan, wiens kleine vinger zwaarder weegt dan de lendenen van de mens? De Romeinen hadden arma proelusoria: wapens met een afgeronde punt, of knuppels, waarmee ze oefenden voordat ze op de scherpe overgingen. Als je geen blauwe plek kunt verdragen van de knuppels en stompe wapens van de mens, wat zul je dan doen wanneer je Satans zwaard in je zij hebt? God voelt Zich beledigd wanneer Zijn kinderen een armzalig mens vrezen. Daarom wordt ons gezegd de Heere te heiligen en hun vrezen niet te vrezen. — William Gurnall.

Vers 4

Ik zal niet vrezen enzovoort. Eusebius vertelt van een opmerkelijke toespraak die Ignatius hield toen hij in de handen van zijn vijanden was, kort voordat hij zou lijden. Die toespraak liet een geest zien die

wonderbaarlijk ver boven de wereld en boven zichzelf was uitgestegen. “Ik geef om niets, zichtbaar of onzichtbaar,” zegt hij, “als ik maar Christus mag winnen. Laat vuur, kruis, wilde beesten die op mij worden losgelaten, gebroken beenderen, verscheurde ledematen, een vermalen lichaam en alle folteringen van de duivels over mij komen, als ik Christus maar mag winnen.” — Uit Jeremiah Burroughs’ “Moses his Self denial”, 1649.

Vers 4

Wat zoude mij vlees doen enzovoort. Zo spreekt de Schrift wanneer ze minachtend over de mens wil spreken en hem als het laagste schepsel wil laten zien: ze noemt hem “vlees”, om de zwakheid uit te drukken waaraan hij onderhevig is. — John Arrowsmith, 1600-1660.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

Vrees voor de mens: een grimmige afgod met een bloedige muil! Veel zielen heeft hij verslonden en tot in de hel vertrapt. Zijn ogen zitten vol haat tegen de leerlingen van Christus. Spot en hoon loeren in zijn blik. Het gelach van de spotter gromt in zijn keel. Gooi deze afgod omver. Hij houdt sommigen van jullie weg van het gebed in het verborgene, van het aanbidden van God in jullie gezin, van het naar predikers gaan met jullie zaak, van het openlijk belijden van Christus. Jullie die Gods liefde en Geest hebben gevoeld: sla deze afgod aan stukken. “Wie zijt gij, dat gij vreest voor den mens, die sterven zal?” “Vrees niet, gij wormpje Jakobs.” “Wat heb Ik meer met de afgoden te doen?” — Robert Murray M’Cheyne, 1813-1843.

Vers 4

Het geloof wordt dapper in de strijd. Het begint misschien als een lafaard en wankelt in het eerste gevecht, maar al snel wordt het standvastig en trapt het zijn tegenstanders onder de voet: Ik vertrouw op God, ik zal niet vrezen; wat zoude mij vlees doen? — David Dickson.

Vers 5

Den gansen dag verdraaien zij mijn woorden; of: ze doen mijn woorden pijn en verdriet, of: ze verdraaien mijn woorden pijnlijk en kwellend. Davids vijanden namen op wat hij zei en gaven het een nieuwe vorm. Ze deden dat zo hatelijk dat er staat dat ze zijn woorden "verdraaien": iets wordt gekweld wanneer het wordt verwrongen en uit de vorm gewrongen waarin het eerst was. Dezelfde beeldspraak gebruikt de apostel Petrus over leer, wanneer hij het heeft over de brieven van Paulus, waarin "sommige dingen zwaar zijn om te verstaan, die de ongeleerde en onvaste mensen verdraaien" (2 Petrus 3:16).

Het woord betekent letterlijk: op de pijnbank leggen, dus pijnlijk uitrekken. Ze vormen zijn woorden pijnlijk om en geven ze een betekenis die hij nooit bedoelde. Wat er gezegd wordt, kan kloppen, zowel in de zaak als in de bedoeling van de spreker. Maar een ander verdraait het, perst het in zijn eigen vorm en laat het iets zeggen waar de spreker nooit aan dacht. — Joseph Caryl.

Vers 5

Den gansen dag verdraaien zij mijn woorden enzovoort. De heer Jewel, bisschop van Salisbury, stierf, zoals hij geleefd had, zeer godvruchtig en geduldig. Op het punt van sterven sprak hij het versje uit de hymne "Te Deum": "O Heere, op U heb ik vertrouwd, laat mij nimmer beschaamd worden." Zijn tegenstanders lieten de rest weg en maakten bekend dat de voornaamste kampioen van de ketters in zijn allerlaatste woorden had uitgeroepen dat hij beschaamd was. — Lord Bacon's "Bible Thoughts".

Vers 5

Zij verdraaien mijn woorden. Alles wat Christus zei om Zichzelf te rechtvaardigen, werd verdraaid tot een betekenis die Hem schade deed. Zo gaat het in de wereld nog steeds: voor goddeloze mensen

heeft zelfverdediging met woorden weinig zin. — W. Wilson, D.D., 1860.

Vers 6

Zij passen op mijn hielen. Waar ik ook heen ga, ze zitten me op de hielen. — William Nicholson (-1671), in "David's Harp Strung and Tuned."

Vers 8

Leg mijn tranen in Uw fles. In de verzameling van de heer Abbott uit Caïro zat onder andere een lachrymatorium, een traanfles, die in een graf bij Thebe was gevonden. Dat trok meteen mijn aandacht, en ik was er zeer door geboeid. In oude tijden was het gebruik dat vrienden iemand die ziek was of diep in de nood zat, gingen bezoeken en een traanfles meebrachten. Terwijl de tranen over de wangen van de lijder rolden, werden ze in zulke flesjes opgevangen, verzegeld en bewaard als herinnering aan wat er gebeurd was. Dát bedoelde David in Ps. 56:9: Leg mijn tranen in Uw fles.

Maar er zit veel meer achter dan je op het eerste gezicht zou denken, veel meer ook dan ik kan opschrijven. Je kunt het zo verstaan: het is alsof David zei: "Kom bij mij langs en zie mijn tranen" ("Bezoek mij met Uw heil!"). Want zonder zo'n bezoek kunnen zijn tranen onmogelijk worden opgevangen. "Gij hebt mijn omzwerven geteld; o bezoek mij, en zie mijn benauwdheid; leg mijn tranen in Uw fles," want "mijn tranen zijn mij tot spijs dag en nacht." Ps. 42:4. "Bewaar ze voor U als gedachtenis, en wanneer U de fles ziet, o denk dan aan hem wiens tranen erin zitten. Zijn zij niet in Uw register?" Dat wil zeggen: in Gods gedenkboek, dat werd geschreven voor hen "die aan Zijn Naam gedenken" (Mal. 3:16), zoals koningen vroeger een kroniek bijhielden van belangrijke gebeurtenissen. Zie Est. 6:1-11. — John Gadsby, 1860.

(Wij nemen dit hier op om te laten zien wat anderen hebben gezegd. Zelf denken we niet dat er in deze tekst ook maar de minste zinspeling zit op dit stukje Romeinse etiquette. C. H. S.)

Vers 8

Mijn tranen: een enkelvoud dat als verzamelnaam bedoeld is. In Uw fles: alsof iemand zegt: zorg voor mijn tranen als voor een kostbare wijn die U zeer welkom is; of: zodat U mij hierna precies zoveel vreugde kunt toemeten. Het beeld komt van de wijnbouwer die in zijn vat de druppels opvangt die de wijnpers van het lijden uit de druiven heeft geperst. Het woord ((Hebr.)) (een leren of vellen fles) wijst op de manier waarop men wijn bewaarde (1 Sam. 16:20; Joz. 9:4,13), en ook melk (Richt. 4:19). — Martin Geier.

Vers 8

Leg mijn tranen in Uw fles. Wat een lieflijke gedachte over de manier waarop God Zich de ellende van Zijn volk herinnert! Het is een treffend beeld, een bijzondere manier van spreken: hun tranen worden gebotteld. De bedoeling is: God vergeet ze niet. En wee de mens die een van Gods kleinen om Zijnentwil aanstoot geeft. Wat nu nog flessen vol tranen zijn, worden aan het einde uitgegoten als evenzoveel flessen vol toorn. Maar lezer, bedenk eens de tranen van Jezus. Hoe zorgvuldig zijn die bewaard toen Hij ze vergoot om de zonden van Zijn volk! — Robert Hawker, 1753-1827.

Vers 8

Leg mijn tranen in Uw fles. Iemand maakte de gevatte opmerking dat God volgens de Schrift een zak en een fles heeft: een zak voor onze zonden en een fles voor onze tranen. En wij moeten helpen om die fles te vullen, net zoals wij de zak vullen. In de grondtekst zit hier een woordspeling die we in het Nederlands niet kunnen nabootsen. — John Trapp.

Vers 8

Zijn zij niet in Uw register? Zolang wij in dit dal van ellende blijven, bewaart God al onze tranen in een fles. Zo kostbaar is het water dat uit boetvaardige ogen wordt gedestilleerd, als een kostbare essentie! En omdat Hij beslist niets wil missen, schrijft Hij in Zijn register op hoeveel druppels het er zijn. De zalf waarmee de vrouw in het huis van de farizeeër (men denkt dat het Maria Magdalena was) de voeten van Christus zalfde, was kostbaar. Maar haar tranen, waarmee ze die voeten waste, waren méér waard dan haar nardus. — Abraham Wright, in "A Practical Commentary or Exposition upon the Book of Psalms," 1661.

Vers 9

Als ik roepen zal. Het roepen van geloof en gebed tot God jaagt onze geestelijke vijanden meer schrik aan dan de oorlogskreet van de Indiaan zijn overrompelde stamgenoten, die hij onverwacht overvalt. — Adam Clarke.

Vers 9 (eerste zinsdeel)

Het was al veel dat David, toen hij bad, van zijn vijanden werd gered. "Ik riep den HEERE aan, Die te prijzen is, en ik werd verlost van mijn vijanden" (2 Sam. 22:4). Dat is de verdedigende kracht van het gebed: het beschermt ons. Maar het gaat nog verder: gebed slaat de vijanden zelf neer en verslaat hen. Wanneer ik tot U roep, dan keren mijn vijanden zich om en worden ze op de vlucht gejaagd. Dat is de aanvallende kracht van het gebed: het drijft de vijand terug. In Davids toren was een wapenkamer, thalpijoth, een plek om zwaarden op te hangen met twee scherpten, zwaarden met twee monden (Hooglied 4:4): een verdedigende en een aanvallende snede. Wie veiligheid zoekt, moet beide snijkanten gebruiken. Gebed is een zwaard met twee scherpe kanten.

“Keer uw zwaard weder in zijn plaats,” zegt Christus tegen Petrus, “want allen, die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan.” Matth. 26:52. Maar wie dit zwaard niet neemt, kan wél door het zwaard omkomen; en wie het trekt, kan ervoor bewaard blijven. Let op de laatste reden die onze Zaligmaker noemt waarom Petrus zijn zwaard moest wegsteken: “Of meent gij, dat Ik Mijn Vader nu niet kan bidden, en Hij zal Mij meer dan twaalf legioenen engelen bijzetten?” (Matth. 26:53). Het is alsof Hij zei: als Ik deze vijanden die Mij nu aanvallen wilde verslaan, dan had Ik jouw zwaard daarvoor niet nodig.

Ik kan Mijn Vader bidden, en dan zou Ik door gebed meteen zulke legermachten laten aanrukken dat ze al Mijn vijanden zouden verjagen en verstrooien. Daarmee liet Hij merken dat Hij Zijn vijanden, als Hij het wilde, met Zijn gebeden meer schade kon toebrengen dan met het zwaard en alle oorlogswapens bij elkaar. Gebed is dus twaalf legioenen sterk, ja, twaalf legioenen engelen sterk tegen vijanden. — Jeremiah Dyke (1620), in “The Righteous Man’s Tower.”

Vers 9

Dit weet ik. Geloof staat op vaste grond. Het is geen gok die mis kan zijn, maar een zeker weten. — David Dickson.

Vers 10

In God zal ik het woord prijzen: in den HEERE zal ik het woord prijzen. Het eerste woord, Elohim, is een naam die bij God past als Rechter. Het tweede, Jehova, is een naam van barmhartigheid. Ik wil God prijzen, of Hij nu met mij handelt in gerechtigheid of in barmhartigheid; als Hij donder in Zijn stem heeft, net zo goed als wanneer Hij honing onder Zijn tong heeft. O, wat zouden wij God moeten prijzen, en onszelf verblijden vanuit zo’n houding! — Stephen Charnock.

Vers 10 (eerste zinsdeel)

Met Gods hulp zal ik in staat zijn Hem te prijzen, omdat Hij Zijn beloften heeft waargemaakt. — Symon Patrick, 1626-1707.

Vers 12

O God! op mij zijn Uw geloften. Wie de Psalmen van David goed kent, ziet dat hij vaak geloften aflegt en er zorgvuldig op toeziet dat hij ze ook echt nakomt.

Toen deze woorden uit hem opwelden, was hij net uit een nijpend gevaar gered bij de Filistijnen. Bij hen had hij een schuilplaats gezocht voor de woede van koning Saul, die hem onvermoeibaar achtervolgde. Maar al snel merkte hij dat zijn vroegere heldendaden, waarmee hij hun veel schade had berokkend, daar nog zo vers in het geheugen lagen en dat ze er zo verbitterd over waren, dat zijn leven voortdurend gevaar liep. In zijn nood vlucht hij naar God, zijn vaste toevlucht, en stuurt hij ernstige smeekbeden naar Hem omhoog. Hij belooft dat hij, als God een uitweg uit deze nieuwe benauwdheid opent, zijn dankbaarheid voor zo'n bijzondere barmhartigheid zal tonen door voortaan nauwgezet en stipt te gehoorzamen.

God hoort hem en helpt hem. Dankbaar kijkt hij terug, probeert hij het besef van zijn verplichting aan zijn grote Verlosser levend te houden, en spoort hij zichzelf aan tot een passend antwoord. Zo roept hij uit: O God! op mij zijn Uw geloften. Het is alsof hij zegt: Ik neem me voor, Heere, niet te vergeten wat er gebeurde toen ik bang was. U hebt mijn roepen gehoord, en ik erken dat ik vast gebonden ben aan mijn geloften. Ik meende het toen ik ze deed, en ik zal laten zien dat ik het meende door ze zorgvuldig na te komen.

Uw geloften, o God, door mij weliswaar afgelegd, maar met recht door U op te eisen, rusten op mij. Ze houden mij werkelijk vast, en ik wil er niet van ontslagen worden. Ik besef dat ik het verdien om als trouweloze ellendeling gebrandmerkt te worden als ik ze ooit vergeet.

Zo dacht de heilige David over de geloften die hij toen deed. En zo behoren wij te denken over alle heilige geloften waaronder wij op wat voor manier dan ook komen. Alle christenen staan als christen noodzakelijk onder geloften aan de gezegende God, en bijzondere om-

standigheden kunnen het verstandig maken dat wij ons met bijzondere beloften aan Hem verbinden. Maar waar die zo zijn dat ze met recht geloften van God heten, dat wil zeggen: zulke als Zijn woord goedkeurt, daar moeten wij de heilige David in deze tekst tot voorbeeld nemen. Laten we ons dan ook voornemen hem na te volgen in het ernstig erkennen van hun bindende kracht, en in het streven om ze waar te maken en na te komen. — Edmund Calamy, in "A Practical Discourse Concerning Vows," 1704.

Vers 12

O God! op mij zijn Uw geloften. Een goed doordachte gelofte maakt je omzichtiger en voorzichtiger in de gewone gang van je leven. Dat is haar invloed: ze werkt rechtstreeks op één bepaald terrein, maar blijft daar niet toe beperkt. Zo ging het ook met David. Hij deed deze geloften toen zijn leven in gevaar was, zoals blijkt uit Ps. 56:14; want toen God hem hoorde, redde Hij zijn ziel van de dood. Daarvoor beloofde hij met name lofzeggingen, en die zal hij ook echt brengen. Maar tegelijk voelt hij zich hierdoor gebonden aan een nauwgezetter en omzichtiger leven voor God, in alle plichten. Zo drukt hij zich uit in het laatste deel van Ps. 56:14, waar hij zegt dat hij voor Gods aangezicht wil wandelen. — Henry Hurst (1629-1696), in "The Morning Exercise at Cripplegate," 1661.

Verzen 12-13

O God! op mij zijn Uw geloften. Het gaat hier om geloften die aan God zijn gedaan, niet door God; of om de verplichtingen van de geloften en gebeden die ik heb uitgesproken en waarop ik antwoord kreeg. Dankoffers heetten 'geloften', omdat ze in nood aan God beloofd waren en betaald moesten worden zodra de barmhartigheid ontvangen was. Lev. 7:16: "En zo het slachtoffer zijner offerande een gelofte is." Op mij zijn Uw geloften: de vrucht van mijn geloften, zodat ik bij God in het krijt sta voor het offer van lof dat ik Hem schuldig ben.

U hebt gered. Hij denkt aan een groot gevaar waarin hij zou zijn weggezonken als God hem niet had bijgestaan. Uit een grotere barmhartigheid, de redding van zijn ziel van de dood, leidt hij een kleinere af: het behoeden van zijn voeten voor vallen.

Om voor Gods aangezicht te wandelen in het licht der levenden. Met het licht der levenden wordt het leven bedoeld, dat 'verlicht worde met het licht der levenden' heet (Job 33:30). Soms is het eeuwige leven in de hemel bedoeld. Joh. 8:12: "Die Mij volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben." "Voor God te wandelen" betekent: gehoorzaam leven onder het oog van God, met eerbied voor Zijn aanwezigheid, een wandel die Hem in alles behaagt.

Dit is het laatste argument in de psalm, en daarop bouwt hij zijn sterkste pleidooi. Het lijkt wel of hij niet wist wat hij nog meer zou moeten aanvoeren als dit hem zou ontvallen. Het is alsof hij zei: Heere, ik heb Uw wijsheid ervaren in het beramen, Uw macht in het uitvoeren, Uw barmhartigheid in het schenken van verlossing, Uw goedheid in het verhoren van mijn geloften en gebeden. "Gij hebt mijn ziel gered van den dood," een gevaar zo groot en onontkoombaar als de dood zelf. O Heere, bent U niet dezelfde als vroeger? Bent U niet nog even wijs in het ontwerpen en even genadig in het schenken van nieuwe barmhartigheid?

Zult U mijn voeten dan niet net zo zeker van vallen redden? Het eerste is wat hij zelf heeft ervaren, het tweede de gevolgtrekking of slotsom die hij daaruit trekt.

Ontvangen barmhartigheden moeten we op een bijzondere manier in gedachten houden. Ze zijn een aanmoediging om te vragen, en een stevige grond om te hopen op de barmhartigheden die we nog missen. — Stephen Charnock.

Verzen 12-13

O God! op mij zijn Uw geloften. Zie de Psalmen bij “Ps. 56:13” voor nadere uitleg en meer informatie.

Vers 13

Van aanstoot: het woord betekent, letterlijker vertaald, ook een stoot of een duw waardoor iemand ten val komt. — O. Prescott Hiller.

Vers 13 (laatste zinsdeel)

Wandelen in de tegenwoordigheid van God betekent deels: onder Zijn ogen, Zijn leiding en Zijn zorg leven. Deels, meer in het bijzonder: wandelen op de plaats waar God gewoonlijk aanwezig is, waar Zijn volk Hem aanbidt en Hij Zijn zegeningen uitstrooit. Dat staat tegenover Davids huidige toestand, waarin hij ver weg was van de plaats van aanbidding en van Gods aanwezigheid. Vergelijk 1 Sam. 26:19 enzovoort.

Ten slotte betekent wandelen in het licht der levenden in het algemeen: leven onder mensen die in het licht leven, of die het licht genieten. Elders heet het ook: in het land der levenden (Ps. 27:13; Jes. 38:11; 53:8; Ezech. 32:32; Ps. 142:6), tegenover de doden, of het gebied van de doden, die in duisternis wonen. Maar in het bijzonder betekent het: leven in een veilige en voorspoedige staat, waarvan het licht het bekende zinnebeeld is. — Hermann Venema.

Vers 13 (laatste zinsdeel)

We kunnen deze uitdrukking niet beperken tot het licht van het sterfelijke leven. Davids geloften verbonden hem om te wandelen in het licht van het geestelijk leven, en ook in het licht van het eeuwige leven, waaraan hij door het geloof deel had. De meeste uitleggers passen dit vers dan ook toe op het licht van de heerlijkheid in de komende wereld, als het ware en uiteindelijke doel van de wandel van de gelovige hier op aarde. — W. Wilson, D.D.

Verzen 2-3

1. Angst kennen alle mensen, op de een of andere tijd.
2. Vaak grijpt men naar ongepaste en krachteloze middelen om de angst weg te nemen.
3. Hier wordt een echte en werkzame manier aangewezen om de angst weg te nemen.

— *Robert Morrison (1782-1834), in "A Parting Memorial."*

Vers 3

Ten dage, als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen. Wanneer we voor welk kwaad ook bang zijn, moeten we ons vertrouwen toch op God blijven stellen.

1. Wat is het, ons vertrouwen op God te stellen?

(a) Ons hart te behoeden voor moedeloosheid of wegzakken onder welke angst dan ook.

(b) Onszelf in God te troosten.

(c) Van Hem redding te verwachten.

1. Wat is er in God waarop we ons vertrouwen moeten stellen?

(a) Zijn beloften.

(b) Zijn eigenschappen: Zijn macht, wijsheid, rechtvaardigheid, barmhartigheid en volkomen toereikendheid.

1. Waarom zouden we in al onze angsten ons vertrouwen op God stellen?

(a) Omdat niemand anders ons voor onze angsten kan behoeden. Terwijl (b) er geen angst is waarvan God ons niet kan bevrijden: of door het gevreesde weg te nemen, of door onze angst ervoor te overwinnen. — Bisschop Beveridge.

Vers 3

1. Er is angst zonder vertrouwen.
2. Er is vertrouwen zonder angst.
3. Er is angst en vertrouwen samen. — G. R.

Vers 7

1. Uit ongerechtigheid is er een uitweg.
2. Door ongerechtigheid is er geen uitweg. Gods barmhartigheid zorgt voor het eerste. Gods gerechtigheid verhindert het tweede. — G. R.

Vers 8

Hier vinden we —

1. Rijke barmhartigheid, die ons terughaalt van het omzwerven.
2. Tedere barmhartigheid, die tranen in een fles legt.
3. Verbondsbarmhartigheid: "Zijn zij niet" enzovoort. — G. R.

Vers 9

1. God staat aan de kant van Zijn volk.
2. Het is bekend dat Hij aan hun kant staat.
3. Als antwoord op gebed treedt Hij aan hun kant op.
4. Wanneer Hij verschijnt, slaan de vijanden op de vlucht.

Of —

1. Het feit: God is met mij.
2. Het weten van dat feit: Dit weet ik.
3. Het gebruik van dat weten: Als ik roepen zal enzovoort.
4. Het gevolg van dat gebruik: Mijn vijanden keren zich terug. — G. R.

Vers 10

1. "Ik zal God prijzen om Zijn woord."

2. In Zijn woord, zoals Hij Zich daarin heeft geopenbaard.
3. Door Zijn woord. “Hij heeft een nieuw lied in mijn mond gegeven” enzovoort.

Vers 12

Hier vinden we —

1. Toewijding in het verleden, toen de geloften werden gedaan.
2. Wijding in het nu.
3. Verheerlijking in de toekomst. — G. R.

Verzen 12-13

Hier vinden we —

1. De herinnering aan vroegere barmhartigheden: U hebt gered.
2. Het vertrouwen op toekomstige: Zult U niet.
3. Het doel van alles: Te wandelen voor God in het licht der levenden. — Stephen Charnock.

Vers 13

1. De taal van dankbaarheid: U hebt enzovoort.
2. Van geloof: Zult U niet enzovoort.
3. Van hoop: Opdat ik wandele enzovoort. — G. R.

Werk over de zesenvijftigste psalm

In Chandler’s “Life of David,” deel 1, blz. 104-107, staat een uitleg van deze psalm.

Psalm 57

Titel

Voor den opperzangmeester. Een lied dat zo vrolijk eindigt als dit hoort thuis bij de allerbeste musicus van de tempel. Altascheth betekent: *verderf niet*. Wat een korte en toch wonderlijk rijke bede, even vol als kort! Ze is het waard om als motto boven een heilig lied te staan.

David had "verderf niet" gezegd toen Saul volledig in zijn macht was. Nu spreekt hij datzelfde woord met plezier uit tegen God, als smeekbede. Het Onze Vader laat ons iets zien: de Heere zal ons sparen zoals wij onze vijanden sparen. Er zijn vier van deze "Verderf niet"-psalmen: de 57e, de 58e, de 59e en de 75e. In elk van die psalmen staat duidelijk dat de goddelozen ten onder gaan en de rechtvaardigen behouden blijven. Waarschijnlijk wijzen ze ook vooruit op de val van de Joden, omdat zij de grote Zoon van David vervolgden. Zij zullen zwaar getuchtigd worden, maar over hen staat in Gods besluit geschreven: "Verderf hen niet."

Een Michtam van David. Om zijn waarde heet deze psalm "goud", of ook wel "een geheim". Die naam past bij hem. We kunnen de woorden lezen en toch het verborgen geluk van David niet kennen. Hij heeft het opgesloten in zijn gouden kistje.

Als hij voor Sauls aangezicht vlood in de spelonk. Dit lied komt uit de diepte van de aarde. Net als Jona's gebed uit de diepte van de zee ruikt en proeft het naar de plek waar het is ontstaan. Eerst zit de dichter nog in de schaduw van de grot. Maar langzaam komt hij bij de

opening, en daar zingt hij in de zachte, frisse lucht. Zijn ogen gaan naar de hemel en hij kijkt vol vreugde naar de wolken die erover drijven.

Indeling

We vinden hier eerst gebed, Ps. 57:2-7, en daarna lofprijzing, Ps. 57:8-12. De opgejaagde man haalt diep adem in gebed. Wanneer hij helemaal vervuld is, ademt hij zijn ziel uit in een jubelend lied.

Uitleg

Vers 1

Wees mij genadig, o God! Wees mij genadig. Grote nood dwingt tot herhaling. Zo'n dubbele roep laat zien hoe sterk het verlangen is. Men zegt: "wie snel geeft, geeft dubbel." Dan moet wie snel wil ontvangen ook tweemaal vragen. De psalmist pleit eerst om genade. Hij voelt dat hij zijn pleidooi niet kan verbeteren, en daarom komt hij erop terug. God is de God van genade en de Vader van alle barmhartigheid. Het is dus heel passend dat een mens in nood genade zoekt bij Hem, bij Wie ze woont.

Want mijn ziel betrouwt op U. Zo bepleit het geloof zijn zaak, en het doet dat uitstekend! Het beroept zich niet op eigen verdienste, maar op Gods hart. Hoe kan de Heere onbarmhartig zijn tegenover een ziel die op Hem vertrouwt? Ons geloof verdient geen genade, maar als het oprecht is, wint het die altijd uit Gods vrije genade. Dat zien we hier: de ziel van deze man geloofde. "Met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid."

En ik neem mijn toevlucht onder de schaduw Uwer vleugelen. Hij wilde zich niet alleen in de grot verbergen, maar in de rotskloof van de Rots der eeuwen. Kleine vogels vinden ruim onderdak onder de

vleugel van hun moeder. Zo zou ook de vluchteling zich stellen onder de veilige bescherming van Gods macht. Wat een mooi, vertrouwd beeld, en wat zegt het veel! Iedereen begrijpt het meteen. Mogen wij allemaal ervaren wat het betekent. Als we het zonlicht van Gods aangezicht niet kunnen zien, is het zalig om weg te duiken in de schaduw van Zijn vleugels.

Totdat de verdervingen zullen voorbij zijn gegaan. Het kwaad zal voorbijgaan, en de eeuwige vleugels blijven over ons uitgespreid tot het zover is. Gezegend zij God: onze rampen duren maar even, maar onze veiligheid duurt eeuwig. Zolang we onder Zijn schaduw zitten, kan de storm die overtrekt ons niet deren. Een havik kan door de lucht scheren, maar de kuikens die veilig onder de kloek zitten, hebben niets te vrezen.

Vers 2

Ik zal roepen. Hij is volkomen veilig en toch bidt hij, want het geloof is nooit stom. We bidden juist omdat we geloven. Door het geloof leven we in de geest van de kinderen van God, die roepen: Abba, Vader. Hij zegt niet: "ik roep" of "ik heb geroepen", maar: ik zal roepen. Dat besluit mag voor ons allemaal gelden, tot we door de poorten van parel binnengaan. Zolang we hier beneden zijn, blijven we immers roepen.

Tot God, den Allerhoogste. Gebeden zijn alleen voor God bestemd. Zijn grootheid en verhevenheid roepen ons tot bidden en moedigen ons daarbij aan. Hoe hoog onze vijanden ook staan, onze hemelse Vriend staat hoger, want Hij is de Allerhoogste. Vanuit de hoogte van Zijn macht kan Hij moeiteloos de hulp sturen die wij nodig hebben.

Tot God, Die het aan mij voleinden zal (Engels: Die alle dingen voor mij voleindigt). David heeft een overtuigende reden om te bidden, want hij ziet dat God Zijn werk afmaakt. De gelovige wacht en God werkt. De Heere heeft het voor ons op Zich genomen en Hij trekt Zich niet terug. Hij voert Zijn verbondsbeloften tot het einde door. Onze vertalers hebben er terecht "alle dingen" aan toegevoegd. In het

Hebreeuws is hier namelijk een open plek, als een blanco cheque. Je mag er zelf invullen dat de Heere alles, werkelijk alles, tot een goed einde brengt wat Hij begonnen is.

Wat de Heere ook ter hand neemt, Hij maakt het af. Daarom zijn Zijn vroegere weldaden een waarborg voor de toekomst, en een uitstekende reden om Hem te blijven aanroepen.

Vers 3

Hij zal van den hemel zenden, en mij verlossen. Als er op aarde geen geschikte middelen zijn, geeft de hemel Zijn legers engelen af om de heiligen te helpen. In tijden van grote nood mogen we hulp van een bijzondere soort verwachten. Net als Israël in de woestijn krijgen we ons brood warm uit de hemel, elke morgen vers. En om onze vijanden te verslaan opent God Zijn hemelse geschut en jaagt Hij hen in totale verwarring op de vlucht. Waar de strijd heftiger is dan gewoonlijk, komt hulp uit het hoofdkwartier. De Opperbevelhebber ziet immers alles.

Te schande makende dengene, die mij zoekt op te slokken (Engels: en mij redden van de smaad van hem die mij wil opslokken). Hij komt op tijd. Hij redt Zijn dienaren niet alleen van het opgeslokt worden, maar zelfs van de smaad. Ze ontkomen niet alleen aan de vlammen, ze ruiken niet eens naar vuur. O hond van de hel, ik ben niet alleen aan jouw beet ontkomen, maar zelfs aan jouw geblaf! Onze vijanden krijgen niet de kans om ons uit te lachen. Hun wrede grappen en spottende woorden verstommen door de boodschap uit de hemel, die ons voorgoed redt.

Sela. Een pauze in het lied. Zoveel barmhartigheid mag ons wel doen stilstaan, om erover na te denken en te danken. Rust maar uit, zanger, want God heeft jou rust gegeven!

God zal Zijn goedertierenheid en Zijn waarheid zenden. David vroeg om genade, en de waarheid kwam er zomaar bij. Zo geeft God altijd meer dan wij bidden of bedenken. Zijn eigenschappen zijn als

engelen op vleugels. Ze staan altijd klaar om Zijn uitverkorenen te hulp te komen.

Vers 4

Mijn ziel is in het midden der leeuwen. Hij was een echte Daniël. Hij werd uitgejouwd, opgejaagd, verwond, maar niet gedood. Wat een beeld van een gelovige die door alles heen gedragen wordt! Zijn plek was op zichzelf al uiterst gevaarlijk, en toch gaf het geloof hem de zekerheid dat hij veilig was, zodat hij kon gaan liggen. De grot kan hem aan een leeuwenkuil hebben doen denken. Saul en zijn bende schreeuwden en brulden van teleurstelling dat ze hem gemist hadden. Zij waren de leeuwen. Toch voelt David zich veilig onder Gods bescherming.

Ik lig onder stokebranden. Misschien hadden Saul en zijn mannen een vuur aangestoken in de grot terwijl ze er even stilhielden. Dan werd David eraan herinnerd hoe fel het vuur van hun haat in hun harten brandde. Zoals de braamstruik bij de Horeb staat de gelovige vaak midden in de vlammen, maar hij wordt nooit verteerd. Het is een machtige overwinning van het geloof als we zelfs tussen brandend hout kunnen gaan liggen en rust vinden, omdat God onze verdediging is.

Mensenkinderen, welker tanden spiesen en pijlen zijn, en hun tong een scherp zwaard. Boosaardige mensen dragen een hele wapenkamer in hun mond. Hun monden zijn geen onschuldige molens die alleen hun eigen voedsel malen. Hun kaken zijn zo gevaarlijk alsof elke tand een werpspeer of een pijl was. Ze hebben geen kiezen. Al hun tanden zijn hoektanden, en hun aard is die van een hond, een leeuw, een wolf, ja van de duivel zelf.

En die bedrijvige spier, de tong? Bij de kwaadwilligen is ze een tweesnijdend, scherp, snijdend, dodelijk zwaard. Let er ook op dat bij de tong, die met een zwaard wordt vergeleken, het woord “scherp” staat. Bij de tanden, die met speren worden vergeleken, staat dat

woord niet. Het lijkt alsof de dichter ons daarmee wil laten voelen: ook al zouden mensen ons als wilde dieren met hun tanden verscheuren, dan nog konden ze ons daarmee niet zo zwaar verwonden als met hun tong. Geen wapen is zo vreselijk als een tong die op de slijpsteen van de duivel is gescherpt. Toch hoeven we ook dat niet te vrezen, want "alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die in gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen."

Vers 5

Verhef U boven de hemelen, o God! Dit is het refrein van de psalm. Voordat hij zijn gebed helemaal heeft afgemaakt, voegt de goede man een vers van lofprijzing in. En wat een prachtige lofprijzing, want ze komt uit de leeuwenkuil en uit het midden van de gloeiende kolen! De Allerhoogste is hoger dan de hemelen, en zo hoog hoort ook onze lof te stijgen. Zelfs voor cherubs en serafs is Gods heerlijkheid te groot om ze uit te drukken. Toch is ze geopenbaard, en wij moeten haar erkennen.

Uw eer zij over de ganse aarde. Zoals boven, zo ook beneden: laat Uw lof, o grote Jehova, overal klinken. De lucht omgeeft heel de schepping. Zo mag ook Uw lof de aarde omgorden met een gordel van liederen.

Vers 6

Zij hebben een net bereid voor mijn gangen. De vijanden van de vromen sparen geen moeite. Ze gaan met ijskoude berekening te werk. Voor elke vis, vogel of ander dier is een ander net nodig. Zo passen de goddelozen hun net aan de omstandigheden en het karakter van hun slachtoffer aan, met een zorgvuldig uitgedachte sluwheid. Wat David ook deed en welke kant hij ook op ging, zijn vijanden stonden klaar om hem op de een of andere manier te vangen.

Mijn ziel was nedergebukt. Hij werd vastgehouden als een vogel in een strik. Zijn vijanden zorgden ervoor dat hij geen kans op troost

kreeg. Zij hebben een kuil voor mijn aangezicht gegraven; zij zijn er midden in gevallen. David vergelijkt de plannen van zijn vervolgers met kuilen. Jagers groeven die gewoonlijk om hun prooi te vangen, op het gebruikelijke pad van het slachtoffer. Daarom zegt David hier: "voor mijn aangezicht", dat wil zeggen: op mijn gewone weg. Hij verheugt zich dat hun listen op henzelf zijn teruggevallen. Saul joeg op David, maar David had Saul meer dan eens in zijn macht en had hem ter plekke kunnen doden. Het kwaad is een stroom die vroeg of laat terugvloeit naar zijn bron.

Sela. Laten we bij de rand van de kuil gaan zitten en vol verwondering toekijken hoe rechtvaardig de voorzienigheid vergeldt.

Vers 7

Mijn hart is bereid, o God! Je had kunnen verwachten dat hij zou zeggen: "Mijn hart is in paniek." Maar nee. Hij is kalm, vast, gelukkig, vastberaden, stevig gegrond. Zijn ziel ligt als een schip rustig voor anker. Als de as in het midden vastzit, is het hele wiel in orde. Als ons grote hoofdanker houdt, kan het schip niet afdrijven. O God, mijn hart is bereid. Ik ben vastbesloten om U te vertrouwen, U te dienen en U te prijzen. Twee keer verklaart hij dit, tot eer van God, Die zo de zielen van Zijn dienaren troost. Lezer, het gaat zeker goed met je als je eens zo zwervende hart nu stevig vastligt op God en op het verkondigen van Zijn heerlijkheid.

Ik zal zingen, en psalmzingen. Met stem en instrumenten vier ik Uw aanbidding. Met mijn lippen en met mijn hart geef ik U de eer. De satan houdt mij niet tegen, Saul ook niet, en de Filistijnen evenmin. Ik laat Adullam weergalmen van muziek en al zijn grotten nagalmen van blij gezang. Gelovige, neem een vast besluit: je ziel zal de Heere te allen tijde groot maken.

> *"Zing, al geven vlees en verstand je andere raad*
> *En willen zij dit blijde lied weerhouden:*

> *Zing, en noem het hoogverraad*
> *Als een heilige zijn tong zou inhouden.*"

Vers 8

Waak op, mijn eer! Laat de edelste krachten van mijn wezen in beweging komen: het verstand dat gedachten vormt, de tong die ze uitspreekt en de door God ingegeven verbeelding die ze mooier maakt. Laat alles waakzaam zijn, nu het uur van de lofprijzing is aangebroken. Waak op, gij, luit en harp! Laat alle muziek die ik ken goed gestemd zijn voor de heilige dienst van de lof.

Ik zal in den dageraad opwaken. Ik wek de dageraad met mijn blije tonen. Van mij hoor je geen slaperige verzen en vermoeide klanken. Ik maak mezelf helemaal wakker voor dit verheven werk. Ook als we op ons best zijn, schieten we tekort ten opzichte van wat de Heere toekomt. Laten we daarom zorgen dat wat we Hem brengen het beste is wat we hebben. En als het al door zwakte wordt ontsierd, laat het dan in elk geval niet door luiheid worden bedorven.

Drie keer roept de psalmist zichzelf op om wakker te worden. Hebben wij zoveel aansporing nodig, en dan nog voor zulk werk? Laten we die aansporing dan niet sparen. De taak is te eervol en te noodzakelijk om ongedaan of slecht gedaan te blijven omdat we onszelf niet wakker schudden.

Vers 9

Ik zal U loven onder de volken, o Heere! De heidenen zullen mijn lofzang horen. Hier zien we hoe de echte, evangelische vroomheid de grenzen overspringt die bekrompenheid optrekt. De gewone Jood wilde nooit dat de heidense honden de naam van Jehova zouden horen, behalve om ervoor te beven. Maar deze psalmist, door genade onderwezen, heeft een hart voor de zending. Hij wil de lof en de roem van zijn God overal bekendmaken en verspreiden.

Ik zal U psalmzingen onder de natien. Hoe ver weg ze ook wonen, ik laat hen van U horen door mijn blije psalmzang.

Vers 10

Want Uw goedertierenheid is groot tot aan de hemelen. Genade reikt recht omhoog, van de nederigheid van de mens tot de hoogte van de hemel. Onze verbeelding schiet tekort om te raden hoe hoog de hemel is. Zo gaat ook de rijkdom van Gods genade onze hoogste gedachten te boven. De psalmist zit bij de opening van de grot en kijkt omhoog naar het uitspansel. Hij verheugt zich dat Gods goedheid nog groter en verhevener is dan de gewelfde hemel.

En Uw waarheid tot aan de bovenste wolken. Op de wolk zet God het zegel van Zijn waarheid: de regenboog, die Zijn verbond bevestigt. In de wolk verbergt Hij Zijn regen en sneeuw, en die bewijzen Zijn trouw doordat ze ons zaaitijd en oogst, kou en hitte brengen. De schepping is groot, maar de Schepper is oneindig groter. De hemel kan Hem niet bevatten. Boven wolken en sterren reikt Zijn goedheid verder dan alles.

Vers 11

Verhef U boven de hemelen, o God! Wat een geweldig refrein. Neem het op, engelen en geesten van de volmaakte rechtvaardigen. En val erin, mensenkinderen hier beneden, en zeg: Uw eer zij over de ganse aarde. In het vorige vers sprak de profeet over genade “tot aan de hemelen”. Maar nu vliegt zijn lied “boven de hemelen” uit. Lofprijzing stijgt altijd hoger en kent geen grens.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Zoals het opschrift aangeeft, schreef David deze psalm al biddend, toen hij zich voor Saul in de spelonk verborg. De psalm draagt een dubbele titel: Altascheth, Michtam van David. Altascheth wijst op de strekking van de psalm, Michtam op de kostbaarheid van de inhoud. Altascheth betekent: verderf niet, of: laat er geen bloedbad zijn. Dat

kan slaan op Saul, over wie David zijn mannen opdracht gaf hem niet te doden. Beter lijkt het te slaan op God, bij Wie hij in deze grote nood zijn ziel uitstortte met deze ontroerende verzuchting: Altascheth, verderf niet. De tweede titel, Michtam, betekent een gouden sieraad. Dat past goed bij de keurige en voortreffelijke inhoud van deze psalm, die zo'n titel veel meer verdient dan de gouden verzen van Pythagoras.

— *John Flavel (1627-1692), in "Divine Conduct, or the Mystery of Providence."*

Titel

Dit is een psalm uit de tijd dat David voor Saul vluchtte naar de spelonk. Naar die spelonk wordt ook in Psalm 143 verwezen. Omdat ze zonder verdere aanduiding "de spelonk" heet, is het waarschijnlijk de beroemde grot waar David met zijn zeshonderd mannen verborgen zat toen Saul binnenkwam en David een slip van zijn mantel afsneed. De koning joeg hem op met drieduizend man, tot op de hoogste bergtoppen, "tot de schaapskooien", waar het vee alleen in de heetste zomermaanden naartoe werd gebracht. Hij wilde David in elke schuilplaats opsporen, hoe afgelegen ook.

Er was een spelonk, en in de donkere koelte daarvan zaten David en zijn mannen verborgen. Zulke grotten in Palestina en het Oosten zijn vaak door mensenhanden vergroot. Ze zijn zo ruim dat er duizenden mensen in kunnen. Dit klaaglied is geschreven in de spannende uren die David daar doorbracht, in afwachting dat de ramp voorbij zou zijn (Ps. 57:2). Pas langzaam krijgt hij weer een sterk hart (Ps. 57:8). Zijn leven hing echt aan een draadje, als Saul of iemand van zijn gevolg hem had opgemerkt!

— *August F. Tholuck.*

Titel

De spelonk. Er lijken goede redenen te zijn voor de plaatselijke overlevering die de grot aan de rand van de Dode Zee plaatst. Zekerheid over precies deze grot is er echter niet. De grot die men aanwijst, ligt

op een plek waar David zijn ouders waarschijnlijk eerder naartoe liet komen, toen hij hen van Bethlehem naar Moab wilde brengen, dan ergens in de westelijke vlakten... Het is een reusachtige natuurlijke grot, waarvan de ingang alleen te voet langs de rotswand te bereiken is. Irby en Mangles bezochten haar zonder te weten dat het de vermeende spelonk van Adullam was.

Ze schrijven dat zij "door een lange, kronkelende, smalle gang naar binnen liepen, met kleine kamers of holten aan weerszijden. Al snel kwamen we in een grote kamer met natuurlijke bogen van grote hoogte. Vanuit die kamer liepen talloze gangen in alle richtingen, soms verbonden door andere gangen onder rechte hoeken. Het was een perfect doolhof, dat volgens onze gidsen nooit helemaal was onderzocht, want de mensen waren bang dat ze zich zouden verliezen. De gangen zijn meestal vier voet hoog en drie voet breed, en liggen allemaal even hoog." ...Het lijkt waarschijnlijk dat David, als inwoner van Bethlehem, deze bijzondere plek goed moet hebben gekend.

Vermoedelijk gebruikte hij haar vaak als schuilplaats toen hij met de kudden van zijn vader buiten was. Het was dus logisch dat hij eraan dacht als toevluchtsoord toen hij uit Gath vluchtte.

— *John Kitto (1804-1854), in "A Cyclopaedia of Biblical Literature."*

Gehele psalm

In geestelijke zin kan dit lied op Christus worden toegepast. In de dagen van Zijn vlees werd Hij aangevallen door de tirannie van zowel geestelijke als aardse vijanden. Zijn aardse vijanden, Herodes en Pontius Pilatus, met de heidenen en het volk van Israël, raasden woedend en beraadslaagden samen tegen Hem. De overpriesters en leiders waren volgens Hieronymus als leeuwen, en het volk als jonge leeuwen. Allemaal stonden ze klaar om Zijn ziel te verslinden.

De leiders spanden een net voor Zijn voeten met hun listige vragen. Ze vroegen (Matth. 22:17): "Is het geoorloofd, den keizer schatting te geven of niet?" En ze vroegen (Joh. 8:5) of de vrouw die op heterdaad in overspel was betrapt, gestenigd moest worden of niet. Het

volk was “in brand gestoken” toen het tegen Hem tekeerging. Hun tanden en tongen waren speren en zwaarden toen ze riepen: “Kruis Hem, kruis Hem!”

Ook Zijn geestelijke vijanden probeerden Hem op te slokken. Zijn ziel was al de dagen van Zijn leven onder de leeuwen, vooral in het uur van Zijn sterven. De duivel had Hem verzocht en gekweld en zo een strik voor Zijn voeten gelegd. En de dood had een kuil voor Hem gegraven, in de gedachte dat hij Hem zou verslinden. Zoals David in de dood was, zo lag Christus, de Zoon van David, in het graf.

— *John Boys, 1571-1625.*

Vers 1

Wees mij genadig, o God, enzovoort. David schreef deze voortreffelijke psalm op een moment dat de beste mens ter wereld erdoor van streek zou raken. De herhaling laat zien hoe groot het gevaar is en hoe vurig de smekeling bidt. Genade! Genade! Niets dan genade, en dan wel genade die zich op buitengewone wijze toont, kan hem nu van de ondergang redden. De argumenten die hij aanvoert om in deze nood genade te krijgen, wegen zwaar.

1. David beroept zich op zijn vertrouwen op God als reden waarom God genadig zou moeten zijn. “Mijn ziel betrouwt op U”, enzovoort. Dit vertrouwen en deze afhankelijkheid verdienen op zichzelf geen beloning, want daarvoor is de daad te klein. Maar ze wegen wel zwaar vanwege Degene op Wie hij vertrouwt: een God vol medelijden, Die niemand aan zijn lot overlaat die onder Zijn vleugels schuilt. Ze wegen ook zwaar vanwege de belofte, die bescherming garandeert aan iedereen die bij Hem zijn toevlucht zoekt. Jes. 26:3.
2. David wijst op de hulp die hij eerder in zijn nood heeft gekregen. Dat geeft hem moed om te blijven hopen en door te bidden, ook nu hij zo in het nauw zit (Ps. 57:3). — John Flavel.

Vers 1

Wees mij genadig. Hoe zwaarder de last is die ons drukt, hoe luider de noodkreet die uit ons opstijgt. Denk aan arme, veroordeelde gevangenen die tot hun rechters roepen: "Heb medelijden met ons, heb medelijden met ons!" Zo verdubbelt David op de dag van zijn rampen zijn gebed om genade: "Wees mij genadig, o God! Wees mij genadig, want mijn ziel betrouwt op U, … totdat de verdervingen zullen voorbij zijn gegaan." Het was niet één ramp die David omringde, maar een hele menigte rampen. Daarom omsingelt hij ook de Heere met smeekbeden. Zijn geest, door het gebed wakker geschud, luidt als een klok die aan beide kanten slaat: Wees mij genadig, o God, wees mij genadig. — Joseph Caryl.

Vers 1

Wees mij genadig. In het eerste zinsdeel staat het gebed zelf, in een bijzonder krachtig woord ((Hebr.)). Dat betekent eigenlijk: "Toon mij Uw allerteerste genegenheid." Het is de genegenheid die dieren met een zacht, zoemend geluid aan hun jongen laten merken. — Hermann Venema.

Vers 1

Want mijn ziel betrouwt op U. Een betere reden kun je God niet geven. Hij "heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen, die op Zijn goedertierenheid hopen." Ps. 147:11. — Poole's Synopsis.

Vers 1

Ziel. Zijn ziel vertrouwde op God. Let goed op de kracht van deze uitdrukking, want ze laat zien dat zijn vertrouwen opkwam uit zijn allerdiepste gevoel. Het was geen vluchtig vertrouwen, maar diep en stevig geworteld. Dezelfde waarheid zegt hij in beeldtaal, als hij erbij vertelt dat hij ervan overtuigd is dat God hem zal bedekken met de schaduw van Zijn vleugels. — Johannes Calvijn.

Vers 1

Ik neem mijn toevlucht onder de schaduw Uwer vleugelen. Dat betekent eigenlijk: ik zoek bescherming. Dit prachtige, vertrouwde beeld komt van het kuiken dat veilig verborgen ligt onder de vleugels van de moederkip. Tegelijk lijkt het te wijzen op de vleugels van de cherubs, die het verzoendeksel overdekten. — Simon de Muis, 1587-1644.

Vers 1

De schaduw Uwer vleugelen. Vergelijk Ps. 17:8; 61:5 en Matth. 23:37. Denk ook aan het beeld uit Openbaring, waar de kerk voor de draak vlucht naar de woestijn: "en der vrouwe zijn gegeven twee vleugelen eens groten arends", en zo wordt ze gered van de draak die haar wil verslinden. Zie Openb. 12:6,14-15. — Christopher Wordsworth, 1868.

Vers 1

Totdat de verdervingen zullen voorbij zijn gegaan. David vergelijkt zijn verdrukking en tegenspoed met een storm die opsteekt en weer wegtrekt. In dit leven is het niet altijd mooi weer, maar het is ook niet altijd slecht weer. Athanasius zei over keizer Julianus, die tekeerging tegen de Gezalfde des Heeren: "Nubecula est, cito transibit", dat wil zeggen: het is maar een wolkje, het is zo voorbij. De mens is geboren om te zwoegen en te lijden, voor moeite en nood. Hij zwoegt in alles wat hij doet en hij lijdt onder wat hem overkomt.

Daarom staat er: "Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen; maar uit alle die redt hem de HEERE." Als we ons vertrouwen op Hem stellen en al onze zorg op Hem werpen, zorgt Hij er te zijner tijd voor dat al onze verdrukkingen voorbijgaan. Of Hij neemt ze van ons weg, of Hij neemt ons van hen weg. Dan weten we zeker dat de moeiten van dit tegenwoordige leven niet te vergelijken zijn met de heerlijkheid die ons in het leven hierna zal worden getoond.

Neem de aarde. Wij noemen haar "de wereld", omdat ze zo groot lijkt, en volgens de berekening van wiskundigen meet ze vele duizen-

den mijlen in omtrek. Toch is ze, naast de omtrek van de sterrenhemel gelegd, niet meer dan een middelpunt, een heel klein stipje. Zo is het ook met de moeite en de verdrukking van dit tijdelijke leven. Naast de eeuwige vreugde in de wereld hierna staan ze in geen enkele verhouding. Vergeleken daarmee zijn ze volkomen niets, een donkere wolk die in een oogwenk komt en gaat. — John Boys.

Verzen 1-3

Ik neem mijn toevlucht onder de schaduw Uwer vleugelen, totdat de verdervingen zullen voorbij zijn gegaan, enzovoort. Het is alsof hij zegt: Heere, ik zit al in de spelonk, in de schuilplaatsen en in hun schaduw. Toch voel ik me daar nog niet echt veilig, totdat ik mijn toevlucht heb genomen onder de schaduw van Uw vleugels. Dat is de weg die ik kies en waarop ik al mijn hoop bouw. Het was wijs van hem, en het is ook voor ons een goed voorbeeld. En let op hoe hij dat aanpakt, Ps. 57:3: "Ik zal roepen tot God, den Allerhoogste." Door te bidden zet hij zich onder de schaduw van Gods vleugels.

En let op de uitkomst die daarop moest volgen, Ps. 57:4: "Hij zal van den hemel zenden, en mij verlossen, te schande makende dengene, die mij zoekt op te slokken. Sela. God zal Zijn goedertierenheid en Zijn waarheid zenden." Als wij onze gebeden naar de hemel sturen, stuurt God hulp uit de hemel terug. David bidt dus net zo goed tot God als hij op God vertrouwt. En als we niet bidden naast vertrouwen, laat ons vertrouwen ons in de steek. We moeten immers op God vertrouwen voor wat we Hem vragen. — Jeremiah Dyke, 1620.

Vers 3

Dengene, die mij zoekt op te slokken. Stel dat ik je mee naar huis nam en zei dat ik een uitgelezen vette man had, en dat ik wilde dat je hem samen met mij opat. Je verontwaardiging zou door niets te bedwingen zijn. Je zou me gek verklaren. In New York is geen man zo laag dat hij niet iemand zou neerhalen die voorstelde om van een medemens een feestmaal te maken, met steaks die uit hem worden gesne-

den en opgegeten. En toch is dat precies wat jullie doen: smullen van het menselijk lichaam.

Jullie gaan allemaal zitten, nemen de ziel van een man, zoeken naar de malse lendenen en nodigen de buren uit om mee te proeven van de lekkere hapjes. Jullie nemen zijn eer en zijn naam, braden ze boven de kolen van jullie verontwaardiging, vullen de hele kamer met de geur ervan, geven je buurman een stukje en kijken toe en knipogen als hij proeft.

Jullie eten allemaal mensen op, dat is de waarheid... Jullie eten de zielen, het fijnste wat een mens heeft. Jullie zijn dolblij als je een woord kunt fluisteren dat een buurman schaadt, of zijn vrouw, of zijn dochter... Het hapje is te heerlijk om te laten liggen. Hier is de ziel van een mens, hier is zijn hoop voor deze wereld en de komende wereld, en jullie hebben haar op je vork. Je kunt het niet laten om te proeven en haar aan een ander te geven om ook te proeven. Jullie zijn kannibalen, die zich te goed doen aan andermans eer en naam en daar blij mee zijn. En dat terwijl jullie niet eens altijd weten of wat hun wordt verweten waar is. In negenennegentig van de honderd gevallen is het waarschijnlijk niet waar. — Henry Ward Beecher, 1870.

Vers 3

God zal Zijn goedertierenheid en Zijn waarheid zenden, namelijk om mij te redden. Dat wil zeggen: God zal mij redden om Zijn genade te laten zien en om de waarheid van Zijn beloften te bewijzen. De lezer zal opmerken dat genade en waarheid hier dichterlijk worden voorgesteld als dienaren van God. Ze staan in Zijn tegenwoordigheid, klaar om Zijn wil uit te voeren, en God zet ze in om Zijn volk te redden. — Samuel Chandler.

Vers 3

Zijn goedertierenheid en Zijn waarheid. Hij hoeft geen engelen naar beneden te sturen. Het is genoeg om goedertierenheid en waarheid te sturen, want daarvan wordt elders gezegd dat Hij ze in de hemelen

gereedmaakt. Ps. 61:8. Hij bereidt opdrachten voor hen voor en stuurt hen daarmee naar beneden om ze uit te voeren. — Thomas Goodwin.

Vers 4

Mijn ziel is in het midden der leeuwen. Dit kan ook van de kerk gezegd worden, zowel met het oog op haar geestelijke als op haar aardse vijanden. Wat haar geestelijke vijanden betreft: de duivel is een briesende leeuw (1 Petr. 5:8), en onze zonden zijn de welpen van de leeuwen, klaar om ons te verslinden. En wat haar vijanden van buiten betreft: de kerk is in deze wereld als Daniël in de leeuwenkuil, of als "een zoogkind zal zich vermaken over het hol van een adder." Jes. 11:8. Ze heeft hier geen zichtbare macht of hulp van buiten om heen te vluchten.

Al haar vertrouwen is op de Heere, en "onder de schaduw van Zijn vleugelen is haar toevlucht, totdat dit kwaad voorbij zal zijn gegaan."... Eén ding is zeker, geliefden: ook als de kerk geen andere vijanden had dan alleen deze monsterlijke antichristen van Rome, dan nog zou ze samen met onze profeet kunnen klagen: Mijn ziel is in het midden der leeuwen. Elf pausen droegen die naam. En op twee of drie na waren ze allemaal briesende leeuwen in hun bullen en roofzuchtige leeuwen in het zoeken naar hun prooi. Leo de Tiende plunderde en kaalplukte de prachtige volken van Duitsland zo met zijn onvergeeflijke vergiffenissen en meedogenloze aflaten, dat zijn onverdraaglijke wreedheid de eerste aanleiding werd voor de Hervorming van de godsdienst in dat land. — John Boys.

Vers 4 (eerste zinsdeel)

Mudge vertaalt letterlijk: Ik lig met mijn ziel te midden van leeuwinnen. Dat past bij de mening van Bochart. Volgens hem zijn de dieren die hier bedoeld worden leeuwinnen, en wel leeuwinnen die hun jongen zogen, een tijd waarin ze bijzonder woest en gevaarlijk zijn. "We hoeven ons er niet over te verbazen", merkt hij op, "dat de leeuwin bij de woestste leeuwen wordt gerekend. Want de leeuwin evenaart de

leeuw in kracht en woestheid, of overtreft hem zelfs." Dit bewijst hij ook met getuigenissen van oude schrijvers. — James Anderson's Aantekening bij Calvijn ter plaatse, 1846.

Vers 4

Ik lig onder stokebranden. Het hele geheim zit in het woord ((Hebr.)), ik zal neerliggen. Dat woord wijst op een rustige, veilige toestand van lichaam en geest, zoals bij een man die gaat liggen en slaapt. Vergelijk Ps. 3:6: "Ik lag neder en sliep; ik ontwaakte", en Ps. 4:9: "Ik zal in vrede te zamen nederliggen en slapen", enzovoort. — Hermann Venema.

Vers 4

De verschrikkingen van een leeuwenkuil, de gloed van een vurige oven en de wrede aanval van een oorlog: met deze treffende beelden beschrijft David hier het gevaar en de ellende van zijn toestand van dat moment. — John Morison.

Vers 6

Net. Omdat de mensen vroeger geen vuurwapens hadden, waren ze veel handiger dan wij in het gebruik van strikken, netten en kuilen om wilde dieren te vangen. Een grote groep Bijbelse beelden en toespelingen gaat daar noodzakelijk van uit. — W. M. Thomson.

Vers 7

Mijn hart is bereid, o God, enzovoort. De psalmist weet dat het Gods manier van werken is om eerst het hart klaar te maken voor gemeenschap met Hem, en dan Zijn oor te neigen om Zijn volk te horen en met hen gemeenschap te hebben in de verordeningen. Daarom houdt hij zich aan die volgorde en past hij daar zijn eigen handelen bij aan, elke dag als hij tot God nadert. Waar hij zijn hart klaar en toegerust vindt voor gemeenschap met God, laat hij dat niet weer wegzakken en uit de toon raken door luie nalatigheid.

Nee, hij gaat meteen aan het werk: God aanbidden en de daden van aanbidding verrichten die bij Zijn verordeningen horen. Zo zegt hij het zelf in Ps. 57:8: ((Hebr.)), Nachon libbi Elohim, nachon libbi. Eerst merkt hij dus op dat hij zijn hart gereed vindt en toegerust voor gemeenschap met God.

"Mijn hart", zegt hij, "is gereed of voorbereid." Het woord nachon is namelijk de lijdende vorm niphal. Het betekent: hij is gereedgemaakt of voorbereid, van de wortel chun, hij maakte gereed of bereidde voor, in de bedrijvende vorm. Daarom kunnen we het beter weergeven met voorbereid of gereed dan met "vast". Dus libbi is mijn hart, en nachon is gereed of voorbereid. "O God, mijn hart is gereed of voorbereid" voor gemeenschap met U.

Wat volgt er dan? Hij zet zich direct aan die grote plicht van gemeenschap met God: Zijn naam prijzen en die lofzangen zingen. Dat blijkt uit de woorden die in hetzelfde vers meteen volgen: "Mijn hart is bereid, o God! mijn hart is bereid", en daarom, ((Hebr.)), ashidah vaazamerah, "ik zal zingen, en psalmzingen." — William Strong, in "Communion with God," 1656.

Vers 7

Mijn hart is bereid, o God, enzovoort. Geschikt zijn voor je plicht ligt in een goede, ordelijke gesteldheid van lichaam en geest. Dan ben je bereid om aan je werk te beginnen en kun je het met blijmoedige voldoening afmaken. Is het lichaam of de geest van slag, dan is een mens ongeschikt voor zo'n onderneming. Beide moeten in een goede stemming zijn, als een goed gestemd instrument. Anders klinkt er geen melodie. Daarom vertelt David ons, toen hij zich voorbereidde op lof en aanbidding, dat zijn hart gereed en bereid was. Toen was ook zijn tong gereed (Ps. 45:2), en zo ook zijn hand met luit en harp.

Dit alles werd wakker geroepen, zodat alles in een passende houding stond. Dat iemand in goede staat is of was voor de dienst, blijkt uit:

1. De gretigheid waarmee hij een plicht aanpakt.
2. De ijver waarmee hij daarmee doorgaat.
3. De voldoening die hij daarna voelt. Dit alles onder de voorwaarde dat de juiste gronden en beginselen in deze dingen nog steeds overeind staan. — Richard Gilpin (1625-1699,1700), in "Daemonologia Sacra."

Vers 7

Ik zal zingen. De goddelozen zouden hiervan moeten schrikken: ze strijden tegen een volk dat zingt en juicht op het slagveld. Sterker nog: nooit zingen ze luider dan wanneer ze het zwaarst benauwd en bedrukt zijn. Of de heiligen nu winnen of verliezen, ze blijven zingen. God zij daarvoor gedankt. Laten zondaars maar beven bij de gedachte te strijden tegen mensen met zo'n hemelse geest. — William S. Plumer.

Vers 7

Oprechtheid laat de christen zingen, ook als hij geen avondeten heeft. David zat in de spelonk niet in de beste omstandigheden, en toch vinden we hem nooit vrolijker. Het hart van David maakte lieflijker muziek dan zijn harp ooit deed. — William Gurnall.

Verzen 7-8

Aanbidding met een slaperig, loom lichaam is zwakke aanbidding. Maar de psalmist maakt het wakker worden van het lichaam hier tot de vrucht en het gevolg van de voorbereiding van het hart: "Waak op, mijn eer! waak op, gij, luit en harp! ik zal in den dageraad opwaken." Waarom? Omdat zijn hart bereid is. Een hart dat voorbereid is en daardoor wakker, maakt ook het lichaam wakker. Wie God aanbidt

zonder voorbereid hart, aanbidt Hem dus met een loom lichaam, omdat zijn hart loom is, en daarmee zwak. — John Angier, in "An Help to Better Hearts, for Better Times," 1647.

Vers 8

Waak op, mijn eer! waak op, gij, luit en harp! ik zal in den dageraad opwaken. We moeten God niet alleen met ons gebed tegemoet treden, maar ook met een vroege lofzang. "De God mijner goedertierenheid zal mij voorkomen," zingt David. Elk kind van David moet daarom God op zijn beurt voorkomen met zijn liederen. Josafat verblijdde God met muziekinstrumenten al vóór zijn bevrijding. Het geloof moet een epinikion aanheffen, een overwinningslied, nog vóórdat de zegetocht begonnen is. Lofprijzing is de vindingrijke moeder van barmhartigheid die nog komen zal. Zo zong de maagd Maria in Hebron, voordat haar zoon in Bethlehem werd geboren. O, wat een hemelse wedstrijd tussen genade en plicht! — Samuel Lee, 1625-1691.

Vers 8

Waak op, mijn eer, enzovoort. We moeten zingen met een genade die wakker is gemaakt. Dus niet alleen met een genade die we bezitten, maar met een genade die gewekt is en werkelijk aan het werk gaat. Een muziekinstrument geeft pas vreugde wanneer erop gespeeld wordt. Hierin moeten we de raad opvolgen die Paulus aan Timotheüs gaf (2 Tim. 1:6): anazwpurein, "doe weer opvlammen" de genade die in ons is. En we mogen met David roepen: Waak op, liefde, waak op, vreugde. Ps. 57:9.

Een uurwerk moet eerst opgewonden worden, voordat het ons de tijd kan wijzen. Een vogel bevalt ons niet om zijn nest, maar om zijn zang. Een klokkenspel maakt alleen muziek wanneer het in beweging is. Laten we daarom de Geest bidden om over onze tuin te waaien, zodat de geuren van Zijn specerijen vrijkomen als we aan deze vreugdevolle dienst beginnen. God houdt van genade die in actie komt wanneer we onze plicht doen. Onze ziel moet klaarstaan, mooi ver-

zorgd, wanneer ze zich aan Christus aanbiedt in welke vorm van aanbidding dan ook. — John Wells, in "Morning Exercises," 1674.

Vers 8

Ik zal in den dageraad opwaken. Letterlijk staat er: "Ik zal de dageraad wakker maken." Dat is een gewaagd, dichterlijk beeld. Het is alsof de schrijver zegt: De ochtend zal mij niet wekken om te loven. Nee, in mijn liederen ben ik de zonsopgang te vlug af. — Aantekeningen van de R. T. Society.

Vers 8

Het past bij ons doel om eerst te letten op de woorden die David gebruikt. Daarna willen we de oproep zelf aan het hart leggen. Eerst dus de woorden die hij kiest:

1. Mijn eer. Sommigen zeggen: dat is mijn ziel. Want de geest van een mens is zijn eer. Daardoor wordt hij zo ver boven de redeloze dieren uitgetild dat hij slechts "een weinig minder dan de engelen" is, ja zelfs verwant aan God Zelf, "de Vader der geesten." Anderen denken aan mijn muzikale gave, de eer van de kunstenaar boven wie niets kan. Daarin mocht David uitblinken, zoals Jubal de eer had als eerste uitvinder. Weer anderen denken aan mijn tong. Ook die is de eer van de mens boven de stomme schepselen, en van de wijze boven de dwaas.

En zoals de tong de eer van de mens is, zo is het de eer van de tong om God te verheerlijken. Lofprijzing is het mooiste wat de tong kan doen. In het lichaam, die "tempel … van den Heiligen Geest", is de tong wat de zilveren bazuin was in de tempel van Salomo. Ze laat de hoge lof van God klinken en geeft stem aan de diepste verlangens van onze ziel.

1. Waak op, gij, luit en harp. Het ene instrument hoort bij een psalm, het andere bij een geestelijk lied of een hymne. Met andere woorden: al mijn instrumenten en al mijn kunnen wil ik inzetten en wij-

den aan de eer van Hem van Wie ik zeg: "Hij heeft een nieuw lied in mijn mond gegeven." Eerst leert Hij mijn vingers strijden, en daarna het epinikion spelen, het triomflied. Klink dan, mijn luit en harp, en wedijver met wie rondom de troon in de hemel zingen! Uw melodie kan mijn zorgen verzachten, mijn angsten tot bedaren brengen en mijn grot veranderen in een koor.

Wat deze instrumenten in de dienst van God betreft: ongetwijfeld waren ze toegestaan voor David en voor de gemeente van zijn tijd. Ze pasten bij de toestand van die gemeente en dat volk. Het liet zich sterk leiden door wat het zag en hoorde. In zijn kinderlijke, weinig onderscheidende staat had de natuurlijke mens iets nodig om zich aan vast te houden en mee bezig te zijn in de dienst van God, en om de moeite en de last van die dienst te verzachten. Maar de dienst van het evangelie en wat daarbij hoort is geestelijker, aangenamer en redelijker. Die heeft deze hulpmiddelen minder nodig. In de ordening van het evangelie vinden we er dan ook geen spoor van. En we weten wie ze als eerste in de kerk bracht, en ook wie ze als eerste in de wereld bracht.

Het is hier mijn taak niet om over deze kwestie te twisten. Iemand die van nature naar de andere kant overhelt en eigenlijk graag grondig weerlegd zou worden in alles wat hij aanvoert, kan dat ook nooit goed doen. Maar omdat ik deze instrumenten nu eenmaal in mijn tekst vind, en omdat teksten als deze zo vaak gebruikt worden om de openbare eredienst in een muziekuitvoering te veranderen, laat ik het bij één opmerking. Ook al vindt iemand ze draaglijk, dan past het hem veel beter ze te laten rusten, zeker in de openbare eredienst, dan te verklaren dat ze "God zeer mishagen en Zijn heilige huis en gebedsplaats vuil bezoedelen."

1. Ik zal in den dageraad opwaken. Zonder dit zou al het andere een holle klank zijn geweest. Er zou geen melodie voor de Heere geweest zijn, hoe mooi de muziek ook was die hij voor zichzelf maakte. God scheepte hij niet af met een offer van louter lucht. Hij

roept al zijn krachten bijeen. Hijzelf is de gave. Zijn muziek begeleidt het offer terwijl het opstijgt in heilige liefde en geestelijke blijdschap. Als die het lied niet vergezellen, is de adem van een orgel of het trillen van de snaren van een harp net zo goed godsdienst, en nog minder aanstootgevend voor God.

Bedenk hoe kostbaar deze plicht is en wat voor soort plicht het is. Psalmen zingen bundelt verschillende andere plichten in één. Het bevat bijzonder veel gebed: het uitrekken van de stem voedt en voert het vurige reiken van onze geest naar de gewenste zegen verder. Het is werkelijk de dampkring en de adem van de lofprijzing. En de apostel zegt ons: "Leert en vermaant elkander, met psalmen en lofzangen, en geestelijke liederen." Zingen we immers over het oordeel, dan schudt dat zondaren wakker. Zingen we over genade, dan troost het ieder van ons.

Voor het nadenken over Gods Woord bestaat geen betere hulp. Het plechtige tempo van de maat geeft onze geest de ruimte om de volle betekenis van de zaak te omvatten en diep in zich op te nemen. Terwijl de tong even rust, kan het hart zich verheffen.

Kortom, het zingen geeft nadruk aan al onze plichten. Het is de muziek bij alle andere genademiddelen. Het past bij alle omstandigheden. Dat blijkt uit de psalmen, die gedicht zijn bij elke gelegenheid en over elk onderwerp: leerstellig, profetisch, welsprekend en geschiedkundig. Er is lof en gebed, verdriet en vreugde, boetvaardigheid en klacht, overwinning en gejuich. Het is alsof het zingen van psalmen voor alles kan staan. Zoals het manna in de woestijn geeft het ons de smaak van al het andere voedsel dat we in het huis van God ontvangen.

— *Benjamin Grosvenor, D.D.* (1675-1758), *in* "*An Exhortation to the Duty of Singing*," *Eastcheap Lectures*, 1810.

Vers 8

De luit was een snaarinstrument, meestal met twaalf snaren, dat met de vingers werd bespeeld. De harp of lier was ook een snaarinstrument, meestal met tien snaren. Volgens Josephus sloeg of bespeelde men haar met een plectrum. Toch blijkt dat ze soms ook met de vingers werd bespeeld. — Albert Barnes.

Vers 9

Ik zal U loven onder de volken, o Heere! De Geest van God, Die deze Schriftplaats inspireerde, liet de schrijver weten dat ook de heidenen zijn psalmen zouden gebruiken. — David Dickson.

Vers 9

De volken, dat zijn de natiën. De Hebreeuwse gemeente was niet geroepen om een zendingsgenootschap te zijn, en daar ook niet toe in staat. Toch is ze nooit opgehouden te verlangen en te hopen dat de volken zich zouden bekeren. Dat zien we in de plaatsen waar de psalmdichters blijk geven van het besef dat ze ooit de hele wereld als hoorders zullen hebben. Wat een stoutmoedigheid in Davids uitroep: Ik zal U psalmzingen onder de natiën! Een latere psalmdichter roept de gemeente in dezelfde geest op haar stem te verheffen, zodat alle volken haar verhaal over de machtige daden van de Heere kunnen horen: “Looft den HEERE, roept Zijn Naam aan, maakt Zijn daden bekend onder de volken.” Ps. 105:1.

De volle kracht van dit soort teksten blijft voor de Engelse lezer vaak verborgen. Onze vertalers hebben het woord “volk” namelijk bijna nooit in het meervoud gebruikt. Tweemaal in Openbaring durven ze “volken” te schrijven. Overal elders moet het enkelvoud voor beide dienen. Daardoor wordt de zin op niet weinig plaatsen sterk verduisterd voor wie het oorspronkelijke Hebreeuws of andere vertalingen niet kan raadplegen. Vooral in de Psalmen komen de heidenen vaker voor dan de Engelse lezer beseft. Bovendien is er naast deze indirec-

te voorzegging ook iets anders. In veel heerlijke psalmen wordt de bekering van de wereld uitdrukkelijk bezongen.

Er zijn er zelfs zoveel, en ze zijn zo verspreid over de eeuwen tussen David en Ezra, dat de Geest in de lange geschiedenis van de ingegeven psalmzang nooit lijkt te zijn opgehouden nieuwe liederen te geven. Daarin konden de kinderen van Sion hun hoop uitspreken, een hoop die de hele wereld omarmt. — William Binnie, D.D., in "The Psalms: their History, Teachings, and Use," 1870.

Verzen 10-11

Een hard en ondankbaar hart ziet zelfs in voorspoed alleen losse druppels van Gods genade. Maar een dankbaar hart, zoals dat van David, ziet de barmhartigheid en trouw van God als een machtige oceaan. David werd door vervolgers opgejaagd en sloeg de harp in het donker van een grot, en toch zag hij die oceaan golven en rijzen van de aarde tot de wolken, en van de wolken weer terug naar de aarde. — August F. Tholuck.

Vers 11

Verhef U boven de hemelen, o God, enzovoort. Grotere gebedswoorden zijn nooit over mensenlippen gekomen. Hemel en aarde hebben, zoals deze woorden laten zien, een verweven geschiedenis. Het gelukkige, heerlijke einde daarvan is de zonsopgang van Gods majesteit over allebei. — Franz Delitzsch, 1869.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1 (eerste zinsdeel)

Herhaling in het gebed.

1. De gevaren ervan. Het kan verworden tot "ijdel verhaal van woorden." Wie het te ver doordrijft, wekt pijnlijk de indruk: God wil niet.

2. Het nut ervan. Het lucht de ziel op, zoals tranen dat doen. Het laat zien hoe diep iets ons raakt. Het helpt wie minder verstandelijk bezig is om mee te doen aan de gezamenlijke smeking. — R. A. Griffin.

Vers 1

Hier zien we — 1. Ellende:

(a) Oorlog.
(b) Pestilentie.
(c) Gebrek.
(d) Zonde, de ergste van allemaal.
(e) Dood.
(f) De vloek van een verbroken wet.

1. Hier is een toevlucht tegen die ellende.

(a) In God.
(b) Vooral in Gods genade.

1. Er is een vluchten naar die toevlucht.

(a) Door geloof: Mijn ziel betrouwt op U; Onder de schaduw enzovoort.
(b) Door gebed: "Wees" enzovoort.

1. Hier is doorgaan, zowel in geloof als in gebed, totdat enzovoort. — G. R.

Verzen 1, 4, 6-7

Let op de wisselende toestand van hetzelfde hart, op hetzelfde moment. Mijn ziel betrouwt op U... Mijn ziel is in het midden der leeuwen... Mijn ziel was nedergebukt... Mijn hart is bereid.

Vers 2

Gebed tot de God Die alles voltooit. Hij brengt al Zijn beloften tot vervulling, heel mijn zaligheid, heel mijn behoud, alles wat nodig is

van hier tot de hemel. Hier toont Hij Zijn almacht, Zijn genade, Zijn trouw, Zijn onveranderlijkheid. En wij zijn gehouden om ons geloof, ons geduld, onze blijdschap en onze dankbaarheid te laten zien.

Vers 2

Opmerkelijke redenen.

1. De psalmist roept in zijn diepste nood tot God, omdat Hij de Allerhoogste is in heerlijkheid. Dat besef zou hem zeker kunnen verlammen, uit vrees dat God onbereikbaar is. Maar een ziel die door lijden tot leven is gewekt, kijkt dwars door dat beeld heen en verheugt zich in de waarheid: "Want de HEERE is hoog, nochtans ziet Hij de nederige aan."
2. Hij roept tot God om hulp, omdat God alles voor hem voltooit. Waarom dan nog bij Hem aandringen? Gebed is de muziek waarop "de machtige krijgsman" ten strijde trekt. — R. A. G.

Vers 3

De troost van de heiligen in tegenspoed.

1. Op elk onverwacht moment is er voorzien: Hij zal zenden.
2. De hoogste hulpbronnen staan ons ter beschikking: van den hemel.
3. De ergste vijanden zullen uiteindelijk overwonnen worden: dengene, die mij zoekt op te slokken.
4. Door de heiligste middelen: goedertierenheid en waarheid. — R. A. G.

Vers 3

De hemelse boodschappers. Wie zij zijn. De zekerheid dat zij gezonden worden. Hun krachtige werk. Degene die dankbaar ontvangt.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

De overeenstemming van Gods eigenschappen in onze redding. Genade die op waarheid rust, waarheid die genade rechtvaardigt. Genade zonder onrecht, gerechtigheid die in genade geëerd wordt.

Vers 5

1. Het doel dat God voor ogen heeft, in de hemel en op aarde, in zondige werelden en in werelden zonder zonde: Zijn eigen eer.
2. Onze plicht om ons bij dat doel neer te leggen: Verhef U enzovoort. Niet onszelf, niet mensen, niet engelen. Verhef U enz. Hierbij moeten we ons neerleggen — (a) Actief, door dat doel na te streven.

(b) Lijdzaam, door ons aan Zijn wil te onderwerpen. — G. R.

Vers 7 (eerste zinsdeel)

Hierin ligt opgesloten dat het hart het belangrijkste is dat bij elke godsdienstige daad gevraagd wordt. In de godsdienst wordt niets zinvol gedaan, behalve wat met het hart gedaan wordt. Het hart moet vast zijn. Het moet vastbesloten zijn voor de plicht, erop voorbereid en ervoor klaargezet. En het moet vast zijn in de plicht, door er met volle aandacht mee bezig te zijn: de Heere dienen zonder afgeleid te raken. — Matthew Henry.

Vers 7

1. Wat is vast? Het hart. Niet alleen het verstand, maar ook de wil, het geweten en de gevoelens, die het verstand met zich meetrekken. Mijn hart is bereid: het heeft een anker gevonden, een rustplaats, en wordt dus niet meer heen en weer geslingerd door elke windvlaag, enzovoort.
2. De zaken waarop het vastligt.

(a) Op God.
(b) Op Zijn woord.

(c) Op Zijn heil.
(d) Op de hemel.

1. Dat het hart op deze zaken vastligt, wijst op — (a) Eén doel voor ogen.

(b) Een gelijkmatige levenswandel.
(c) Volharding tot het einde. — G. R.

Verzen 7-9

1. Wie dankbaar wil zijn, moet de goedheid die hem bewezen is bewaren in zijn hart en zijn geheugen. Zo deed David, en daarom noemt hij zijn hart. Om het nog sterker te zeggen, noemt hij het nog een keer: Mijn hart.
2. Als hij zich dat herinnert, moet het hem raken en moet hij zich eraan vastleggen. Zo doet David: Mijn hart is bereid, of ook: Mijn hart is vast. Ik ben erin bevestigd om dankbaar te zijn, en niets kan mij daarvan afbrengen.
3. Het is niet genoeg dat iemand een dankbaar hart met zich meedraagt. Hij moet het anunciare, dus wijd en zijd vertellen en openlijk bekendmaken wat God voor hem gedaan heeft. Ja, en hij moet het ook met blijdschap doen: Ik zal, zegt David, zingen en psalmzingen.
4. Hij moet alle middelen gebruiken die hij heeft om het bekend te maken. “Tong,” “luit” en “harp” zijn samen nauwelijks genoeg. Daarom richt David zich in een rechtstreekse aanspraak tot hen. Waak op, mijn eer: dat wil zeggen, tong, waak op; luit en harp, waak op; ik zal zelf ontwaken.
5. Hij moet het niet slaperig doen, maar met inspanning en ernst van geest: “Waak op, … waak op, … ik zal … opwaken.”
6. Hij moet de eerste kans benutten en niet talmen of uitstellen. Ik zal in den dageraad opwaken.

7. Hij moet het doen op een plaats en in een samenkomst waar het het meest tot eer van God strekt: Ik zal U loven onder de volken, o Heere! ik zal U psalmzingen onder de natien. — William Nicholson.

Vers 9

Wie? Ik. Wat? Zal loven. Wie? U, o Heere. Waar? Onder de volken. Waarom?

Vers 9

Openlijk belijden.

1. Een noodzaak.
2. Een voorrecht.
3. Een plicht. — R. A. G.

Vers 10

Gods genade reikt tot aan de hemelen.

1. Als een troon. In onze ogen wordt God groot door Zijn genade.
2. Als een ladder. Door genade klimmen we van de aarde omhoog naar de hemel.
3. Als een regenboog. Genade van nu en van vroeger bewijst dat de heiligen aan de toorn van de hemel ontkomen zijn.
4. Als een berg. Zijn voet staat op de aarde, terwijl de top in de wolken verdwijnt. De invloed van het kruis rijst op tot de hemel der hemelen. Wie kan vertellen hoe heerlijk de top van deze berg is, als zelfs de voet al straalt van heerlijkheid! — R. A. G.

Vers 10

De verbazingwekkende grootte van genade.

1. Er staat niet alleen dat ze zo hoog is als de hemel, maar groot tot aan de hemelen. Ze is zo hoog als de hemelen en torent uit boven de grootste zonde en het hoogste denken van de mens.

2. Ze is wijd als het uitspansel dat zover reikt. Mensen van alle tijden, landen en standen enzovoort worden erdoor omvat.
3. Ze is diep. Alles van God staat in verhouding tot elkaar. Daarom is ook deze genade diep: een blijvend fundament en oneindige wijsheid.

Werken over de zevenenvijftigste psalm

De Werken van John Boys, D.D., "Deane of Canterburie," 1629, folio, blz. 834-840, bevatten een uitleg van Psalm 57.

In Chandler's "Life of David," deel 1, blz. 176-179, staat een uitleg van deze psalm.

Psalm 58

Titel

“Voor den opperzangmeester.” David had zijn eigen situatie voor ogen. Toch schreef hij dit lied niet als een gewoon mens, maar als een profeet die door God werd geïnspireerd. Daarom gaf hij het aan de man die de zang in de tempel leidde, zodat het blijvend en door iedereen gebruikt kon worden. “Altascheth.” Dat betekent: “Verderf niet”. In deze psalm worden de goddelozen beoordeeld en veroordeeld, maar over de mensen die God dienen klinkt plechtig dat heilige “Verderf niet”.

“Een Michtam van David.” Dit is de vierde van de Psalmen van het Gouden Geheim, en de tweede van de “Verderf niet”-psalmen. Zulke namen zijn in elk geval handig om dingen te onthouden. Mensen geven hun paarden, juwelen en andere kostbaarheden een naam. Die naam is er niet zozeer om ze te beschrijven als wel om ze uit elkaar te houden. Soms laat de eigenaar er ook mee zien hoe hoog hij zijn schat waardeert. Zo gaf ook de oosterse dichter een titel aan het lied waar hij van hield. Dat hielp hem het te onthouden, en het liet zien hoeveel de melodie hem waard was. We hoeven in zulke opschriften niet altijd een diepe betekenis te zoeken. We kunnen ze gewoon behandelen zoals wij de titels van gedichten of de namen van melodieën behandelen.

Indeling

De goddeloze vijand wordt aangeklaagd (Ps. 58:2-6). Daarna wordt bij de Rechter om gericht gevraagd (Ps. 58:7-9). Tot slot ziet de dichter in een profetisch visioen dat dit oordeel al is voltrokken (Ps. 58:10-12).

Uitleg

Vers 1

"Spreekt gijlieden waarlijk gerechtigheid, gij, vergadering?" Davids vijanden vormden een grote groep die het onderling volkomen eens was. Omdat zij allemaal dezelfde veroordeling over de vervolgde uitspraken, vonden zij vanzelf dat hun oordeel klopte. "Wat iedereen zegt, moet waar zijn" is een leugenachtig spreekwoord. Het komt voort uit de overmoed van grote samenspanningen. "We zijn het er toch allemaal over eens dat die man de dood verdient? Wie durft te zeggen dat zoveel belangrijke mensen zich vergissen?"

Toch zet de vervolgde de bijl aan de wortel. Hij eist van zijn rechters antwoord op één vraag: handelen jullie echt rechtvaardig, ja of nee? Het zou goed zijn als mensen af en toe even stilstonden om daar eerlijk over na te denken. Sommigen in de omgeving van Saul waren eerder lijdelijke dan actieve vervolgers. Als iemand de man belasterde die de koning haatte, hielden zij hun mond. In de oorspronkelijke tekst lijkt deze eerste zin juist tot hen gericht. Zij moeten hun stilzwijgen verantwoorden. Zwijgen is instemmen. Wie nalaat het recht te verdedigen, is zelf medeplichtig aan het onrecht.

"Oordeelt gij billijkheden, gij, mensenkinderen?" Ook jullie zijn maar mensen, al hebben jullie een beetje gezag gekregen dat zo weer voorbij is. Jullie ambt en jullie plicht tegenover andere mensen verbinden jullie allebei tot eerlijkheid. Maar hebben jullie daar ooit aan gedacht? Hebben jullie niet alle waarheid opzijgeschoven toen jullie de vromen veroordeelden en elkaar opzochten om een onschuldige

ten val te brengen? Wees er echter niet te zeker van dat dit lukt. Jullie zijn immers maar "mensenkinderen", en er is een God Die jullie uitspraken kan en zal vernietigen.

Vers 2

"Ja, gij werkt ongerechtigheden in het hart." Diep in jullie binnenste oefenen jullie als het ware het onrecht dat jullie van plan zijn te plegen. Komt dan de gelegenheid, dan nemen jullie met smaak wraak. Jullie hart zit in dat boze werk, en daarom zijn jullie handen er ook meteen klaar voor. Juist de mannen die als rechter zaten en zich zo verontwaardigd voordeden over de fouten van hun slachtoffer, bedreven in hun hart allerlei kwaad.

"Gij weegt het geweld uwer handen op de aarde." Dit waren mensen die met opzet zondigden: koel, berekenend en schaamteloos. Een rechtvaardige rechter bestudeert de wet, weegt het bewijs en overziet de hele zaak. Zo delen ook de kwaadwilligen onrecht uit: met voorbedachten rade en in koelen bloede. Merk op dat deze mannen zondigden met hart én hand. In het verborgene deden zij het in hun hart, en openlijk deden zij het op de aarde. Ze gingen aan het werk en ze wogen af. Ze waren dus druk bezig en toch weloverwogen.

Wat voor soort mensen hebben de heiligen toch tegenover zich! Zo waren ook de vijanden van onze Heere: een adderengebroed, een boos en overspelig geslacht. Zij wilden Hem doden omdat Hij de gerechtigheid zelf was. Toch verborgen zij hun haat tegen Zijn goedheid door Hem van zonde te beschuldigen.

Vers 3

"De goddelozen zijn vervreemd van de baarmoeder aan." Het is geen wonder dat sommige mensen het rechtvaardige nageslacht van de vrouw vervolgen. Ze zijn immers allemaal van het slangengebroed, en God heeft vijandschap tussen hen gezet. Nauwelijks geboren en al van God vervreemd! Wat een toestand om in te verkeren. Raken wij

echt zó vroeg van het rechte pad af? Beginnen we op hetzelfde moment mens te zijn en zondaar te worden?

"De leugensprekers dolen van moeders buik aan." Iedere opmerkzame ouder ziet hoe snel kinderen liegen. Nog voor ze kunnen praten, oefenen ze al kleine trucjes om anderen te bedriegen. Dat geldt vooral voor wie later meesters in laster worden. Ze beginnen hun slechte vak jong, en het is geen wonder dat ze er goed in worden. Wie vroeg in de morgen vertrekt, komt voor de avond ver. Onwaarachtig zijn is een van de zekerste bewijzen dat we gevallen mensen zijn. En omdat de leugen overal voorkomt, is ook de menselijke verdorvenheid overal.

Vers 4

"Zij hebben vurig venijn, naar gelijkheid van vurig slangenvenijn." Is de mens dan ook een giftig kruipdier? Ja, en zijn gif is net dat van een slang. De adder heeft alleen dodelijk gif voor het lichaam in zijn tanden. Maar de onwedergeboren mens draagt gif onder zijn tong, dat de edelste kant van een mens kapotmaakt.

"Zij zijn als een dove adder, die haar oren toestopt." Terwijl hij over slangen schrijft, bedenkt de psalmist dat veel slangen door de kunst van de bezweerder zijn getemd. Maar de mensen met wie hij te maken had, waren door geen enkele kunst te temmen of te bedwingen. Daarom vergelijkt hij hen met een slang die minder gevoelig is dan andere voor de muziek van de bezweerder. Zij weigerden naar rede te luisteren, net zoals de adder haar oor sluit voor de bezweringen die andere kruipdieren betoveren. In zijn natuurlijke bedorvenheid lijkt de mens alle slechte eigenschappen van een slang te hebben, maar geen enkele van haar goede kanten. O zonde, wat heb je aangericht!

Vers 5

"Opdat zij niet hore naar de stem der belezers, desgenen, die ervaren is met bezweringen om te gaan." Goddeloze mensen zijn niet voor het

goede te winnen, ook niet met de meest logische redenering of de meest ontroerende oproep. Probeer al jullie kunsten maar, predikers van het Woord! Doe jullie best om rekening te houden met de vooroordelen en de smaak van zondaars, en jullie zullen toch nog moeten uitroepen: "Wie heeft onze prediking geloofd?" De oorzaak van het mislukken ligt niet in jullie muziek, maar in het oor van de zondaar. Alleen de kracht van God kan dat wegnemen.

> *"Je kunt geesten roepen uit de wijde diepte,*
> *Maar komen zij ook wanneer je hen roept?"*

Nee, wij roepen en roepen en roepen, en het is tevergeefs, totdat de arm van de Heere zich openbaart. Dit is meteen de schuld én het gevaar van de zondaar. Hij behoort te luisteren, maar wil het niet. En omdat hij niet wil luisteren, kan hij de verdoemenis van de hel niet ontlopen.

Vers 6

"O God! verbreek hun tanden in hun mond." Als zij geen aanleg voor het goede hebben, neem hun dan tenminste het vermogen om kwaad te doen. Behandel hen zoals slangenbezweerders hun slangen behandelen: trek hun giftanden uit en breek hun tanden. De Heere kan dit doen, en Hij zal het doen. Hij laat de boosheid van de goddelozen niet zegevieren. Hij zal hun zo'n harde klap geven dat zij geen onheil meer kunnen aanrichten.

"Breek af de baktanden der jonge leeuwen, o HEERE!" Het is alsof één redeloos dier nog niet genoeg kwaad in zich had om een beeld van de goddeloze natuur te geven. Daarom wordt er nog een wild roofdier bijgehaald. Voor hun woeste wreedheid worden de goddelozen vergeleken met jonge leeuwen: roofdieren in de bloei van hun kracht, vol woede en levenslust. En er wordt gebeden dat hun kiezen worden ingeslagen, afgebroken of uitgeslagen, zodat deze dieren voortaan geen kwaad meer kunnen doen. Het is goed te begrijpen waarom de verbannen zoon van Isaï zo bad. Hij werd vergiftigd door

de gifspuiterij van zijn vijanden, en hij werd gekweld door hun wrede macht. Daarom riep hij de hemel aan om snel en volledig van hen verlost te worden.

Vers 7

"Laat hen smelten als water, laat hen daarhenen drijven." Laat hen verdwijnen als bergstromen die door de zomerhitte zijn opgedroogd. Of laat hen voorbijgaan als stromende beken waarvan het water snel verdwenen is. Of laat hen uit het bestaan verdwijnen als gemorst water dat niemand ooit nog terugvindt. Weg met jullie, vuile stromen! Hoe sneller jullie vergeten worden, des te beter voor het heelal.

"Legt hij zijn pijlen aan, laat hen zijn, alsof zij afgesneden waren." Wanneer de Heere ten oorlog trekt, laat Zijn oordelen dan zo op deze vervolgers neerkomen dat zij helemaal in stukken worden gesneden, als een schietschijf die door tientallen pijlen is doorboord. Of misschien bedoelt de dichter: wanneer de goddeloze ten strijde trekt, laat zijn pijlen en zijn boog dan in stukken vallen. De pees is doorgesneden, de boog gebroken, de pijlen hebben geen punt meer en de uiteinden zijn bot. De opschepperige krijger heeft dan niets meer in handen om de man te treffen die hij haat. In beide gevallen is het gebed van deze psalm vaak werkelijkheid geworden, en het zal opnieuw verhoord worden zo vaak als nodig is.

Vers 8

"Laat hem henengaan, als een smeltende slak." Een slak baant zich een weg door haar eigen slijm en lost zo op terwijl ze kruipt. Haar huisje wordt vaak leeg gevonden, alsof de bewoner is weggesmolten. Zo zullen ook de kwaadwilligen hun eigen kracht verbruiken terwijl ze doorgaan met hun boze plannen, en zelf verdwijnen. Wie kwaad in de zin heeft, vernietigt zichzelf door nijd en verdriet.

"Laat hen, als ener vrouwe misdracht, de zon niet aanschouwen." Deze vloek is plechtig, maar hoe zeker treft hij veel genadelozen! Zij zijn alsof zij nooit bestaan hebben. Hun karakter heeft geen vorm, is

afzichtelijk en walgelijk. Ze passen beter in een onbekend graf waar niemand hen ziet dan onder de mensen waar ze meetellen. Hun leven komt nooit tot rijpheid. Hun plannen mislukken, en het enige wat zij bereiken is dat zij anderen ellende hebben bezorgd en zichzelf afschuw. Mannen als Herodes, Judas, Alva en Bonner: was het niet beter voor hen geweest als ze nooit geboren waren? Beter voor de moeders die hen baarden? Beter voor de landen die zij vervloekten? Beter voor de aarde waarin hun verrotte lijken voor de zon verborgen liggen?

Elk onwedergeboren mens is een misgeboorte. Hij mist de ware gestalte van de mens zoals God hem maakte. Hij rot weg in het donker van de zonde. Hij ziet het licht van God in al zijn zuiverheid in de hemel niet, en hij zal het ook nooit zien.

Vers 9

"Eer dan uw potten den doornstruik gewaar worden." Zo plotseling gaan de goddelozen ten onder, en zo volledig mislukt hun leven, dat zij nooit vreugde zien. Hun pot hangt aan de haak voor een vrolijk feestmaal en het brandhout ligt eronder. Maar voordat de doornen branden, voordat er enige hitte bij de pot kan komen, ja, zodra het hout de kookpot heeft aangeraakt, komt er een storm en die veegt alles weg. De pot wordt omgegooid en het brandhout ligt wijd en zijd verspreid.

Misschien denkt de dichter aan een ander beeld. Dan worden de doornen, het brandhout, wel aangestoken, maar de vlam is zo snel gedoofd dat er geen hitte kan ontstaan. Het vuur is uit, het vlees blijft rauw, de man is teleurgesteld, en zijn werk is een volledige mislukking.

"Zal Hij hem … wegstormen." Kok, vuur, pot en vlees: alles verdwijnt tegelijk, weggewenteld naar de ondergang. "Als levend, als in heten toorn." Midden in zijn leven en in de woede van zijn razernij tegen de rechtvaardige wordt de vervolger door een wervelwind over-

vallen. Zijn plannen worden gedwarsboomd, zijn listen mislukken, en hijzelf wordt vernietigd. Het is een moeilijke tekst, maar dit is waarschijnlijk wat hij bedoelt, en het is een heel angstaanjagende betekenis. De kwaadaardige ellendeling zet zijn grote kookpot op en verzamelt zijn brandhout. Hij is van plan als een kannibaal met de vromen te doen. Maar hij heeft buiten zijn waard gerekend, of liever buiten de Heere der heirscharen. De onverwachte storm laat geen spoor van hem over, ook niet van zijn vuur en zijn feestmaal, en dat gebeurt in een oogwenk.

Vers 10

"De rechtvaardige zal zich verblijden, als hij de wraak aanschouwt." Hij zal er zelf geen hand in hebben, en hij zal zich ook niet verheugen vanuit wraakzucht. Zijn rechtvaardige ziel zal zich neerleggen bij Gods oordelen, en hij zal blij zijn dat hij ziet hoe de gerechtigheid zegeviert. In de Schrift vind je niets van die sympathie met Gods vijanden die moderne verraders zo graag laten zien, alsof het de fijnste vorm van goedheid is. Uiteindelijk zullen wij "Amen" zeggen op de veroordeling van de goddelozen, en geen neiging voelen om Gods weg met mensen die zich niet bekeren in twijfel te trekken.

Bedenk hoe Johannes, de liefhebbende leerling, het zegt: "En na dezen hoorde ik als een grote stem ener grote schare in den hemel, zeggende: Halleluja, de zaligheid, en de heerlijkheid, en de eer, en de kracht zij den Heere, onzen God. Want Zijn oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig; dewijl Hij de grote hoer geoordeeld heeft, die de aarde verdorven heeft met haar hoererij, en Hij het bloed Zijner dienaren van haar hand gewroken heeft. En zij zeiden ten tweeden maal: Halleluja! En haar rook gaat op in alle eeuwigheid."

"Hij zal zijn voeten wassen in het bloed des goddelozen." Hij zal over hen triomferen. Zij zullen zo volledig verslagen worden dat hun ondergang definitief en fataal is, en dat zijn redding volkomen is en

als een kroon op alles. De verdoemenis van zondaars zal het geluk van de heiligen niet verstoren.

Vers 11

"En de mens zal zeggen." Iedereen, hoe onwetend ook, zal gedwongen worden te zeggen: "Immers is er vrucht voor den rechtvaardige." Als niets anders waar is, dan is dit het wel. De vromen zijn tenslotte niet in de steek gelaten en aan hun vijanden overgeleverd. De goddelozen zullen het niet het beste hebben. Waarheid en goedheid worden uiteindelijk beloond.

"Immers is er een God, Die op de aarde richt." Alle mensen zullen door het zien van het laatste oordeel gedwongen worden te erkennen dat er een God is en dat Hij de rechtvaardige bestuurder van het heelal is. Aan het einde zullen twee dingen helder uitkomen: er is een God, en er is vrucht voor de rechtvaardige. De tijd zal twijfels wegnemen, moeilijkheden oplossen en geheimen openbaren. Tot die tijd ziet het vooruitkijkende oog van het geloof de waarheid nu al, en verheugt het zich erover.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

De eigenlijke betekenis van de wortel van Michtam is graveren of een metaal stempelen. Strikt genomen betekent het woord dus een gravure of een beeldhouwwerk. Daarom is het in de Septuagint vertaald met sthlografia, een opschrift op een zuil.

Ik waag een gissing die hier volkomen mee overeenkomt. Uit de titels van vier van deze zes psalmen blijkt dat David ze maakte terwijl hij vluchtte en zich verborg voor de vervolgingen van Saul. Wat houdt ons dan tegen om ons voor te stellen dat ze zijn ingegraveerd in de rotsen en op de wanden van de spelonken die zo vaak zijn schuilplaats waren? Deze opvatting past bij de strikte oorspronkelijke bete-

kenis van het woord, en ze verklaart ook de weergave van de Septuagint. — John Jebb, in "A Literal Translation of the Book of Psalms," 1846.

(Zie ook de Verklarende Aantekeningen bij de Psalmen 6 en 56. "Treasury of David", deel 1, blz. 222-223; deel 3, blz. 40.)

Gehele psalm

Volgens Kimchi is deze psalm geschreven vanwege Abner en de andere oversten van Saul. Zij beschouwden David als een opstandeling tegen het gezag en zeiden dat het aan Saul was om hem na te jagen en te doden. Hadden zij hem namelijk tegengehouden, dan had Saul hem niet nagejaagd. Het lijken inderdaad goddeloze rechters te zijn die in deze psalm worden toegesproken. "Verderf niet." Arama zegt dat de psalm de boosheid van Sauls rechters laat zien. — John Gill.

Vers 1

"Zijt gij stom (wanneer) gij (behoort te) spreken gerechtigheid (en) billijk oordelen, mensenkinderen?" De eerste woorden zijn buitengewoon duister. Eén ervan, ((Hebr.)), is in het Engels en in de oude vertalingen niet weergegeven. Het betekent stomheid, zoals in Ps. 56:1, en wordt hier blijkbaar gebruikt als sterke uitdrukking voor volledig sprakeloos zijn. Het werkwoord dat volgt laat zien in welk opzicht zij zo stom waren. Maar dat verband kan in het Engels alleen met een omschrijving duidelijk worden gemaakt. De vraagvorm, "zijt gij werkelijk", drukt verbazing uit, zoals bij iets wat bijna ongelooflijk is. Kan het echt waar zijn? Is het mogelijk? Zwijgen jullie werkelijk, jullie wier ambt het juist is om voor God te spreken en tegen de zonden van mensen? — Joseph Addison Alexander.

Vers 1

"Gij, vergadering," o bende, of gezelschap. Het Hebreeuwse alem betekent binden, zoals een schoof of bundel. Hier lijkt het dus te gaan

om een gezelschap dat zich verbonden of samengezworen heeft. — Henry Ainsworth.

Vers 2

"Gij werkt ongerechtigheden in het hart" enzovoort. De psalmist zegt niet dat zij boosheid in hun hart hadden, maar dat zij die daar bewerkten. Het hart is een werkplaats van binnen, een werkplaats onder de grond. Daar smeedden, vormden en hamerden zij in het geheim hun boze plannen uit en pasten ze aan tot daden. Ja, "gij weegt het geweld uwer handen op de aarde". Dat is een zinspeling op kooplieden, die kopen en verkopen op gewicht. Zij wegen hun waar tot op de ons nauwkeurig af. Zij geven het niet in het groot uit, maar op exact gewicht.

Zo, zegt de psalmist, wegen zij het geweld van hun handen af. Ze onderdrukken niet ruw, maar met een zekere precisie en vaardigheid. Ze gaan zitten en overwegen wat voor geweld en hoeveel geweld ze in een bepaald geval mogen gebruiken. Ze bedenken hoeveel zo iemand kan verdragen, of hoeveel zo'n tijd kan dragen. Ze zijn te slim om alles in één keer te doen, of alles bij één persoon, want dan bederven ze alles.

Zij wegen wat zij doen, hoewel wat zij doen zo slecht is dat het geen gewicht heeft wanneer God het komt wegen. Ze krijgen die vaardigheid ook niet meteen, maar pas nadat ze er als het ware een leertijd in hebben doorgebracht. En ze binden zich al heel vroeg aan het handwerk. Want zoals in het vierde vers van de psalm volgt: "De goddelozen zijn vervreemd van de baarmoeder aan; de leugensprekers dolen van moeders buik aan." Dat wil zeggen: zij zijn vervreemd, zowel door hun natuur als door vroege oefening. Ze verliezen geen tijd. Ze beginnen jong, ja "van moeders buik aan". Zodra ze ergens voor geschikt zijn, of iets kunnen doen, zijn ze al bezig en zetten ze zich in om goddeloos te handelen. — Joseph Caryl.

Vers 2

Het Hebreeuwse woord ((Hebr.)) voor 'boosheid' betekent oorspronkelijk: het doorslaan van een weegschaal. Zakt één schaal naar beneden, dan helt alles over naar die kant, en is de weging niet meer eerlijk. Zo kreeg het woord de bredere betekenis van partijdigheid, van onrecht en onrechtvaardigheid, vooral in openbare rechtszaken en uitspraken van de rechter. Neem Psalm 82:2: "Hoe lang zult gijlieden onrecht oordelen," ((Hebr.)) dat wil zeggen: door de weegschaal onrechtvaardig te laten overhellen? — Hermann Venema.

Vers 2

De beginselen van de goddelozen zijn nog erger dan hun daden. Geweld dat van tevoren is bedacht, is dubbel schuldig en weegt dus dubbel zwaar. — George Rogers.

Vers 3

"De goddelozen zijn vervreemd van de baarmoeder aan" enzovoort. Hoe vroeg beginnen mensen te zondigen! Wat zondigen ze vroeg! En wat komen ze laat tot berouw! Nauwelijks zijn ze geboren, of ze "dolen". En als niemand ingrijpt, keren ze nooit meer terug, tot ze sterven. Een kind kan niet lopen en niet praten zodra het geboren is, maar dwalen en "leugens spreken" kan het wel. Met andere woorden: zijn eerste woorden zijn een leugen en zijn eerste stappen een dwaalspoor. Het kan nog niet gewoon lopen, maar zedelijk, bij wijze van spreken, kan het al de verkeerde kant op gaan. De eerste stap die het kan zetten, is een stap van de weg af. — Joseph Caryl.

Vers 3

De leugensprekers dolen van moeders buik aan. Van alle zonden kan geen enkele Satan zó haar vader noemen als liegen. Al het bederf in ons komt van Satan, maar juist deze zonde, het verzinnen en uitspreken van leugens, komt méér van de duivel dan elke andere en smaakt meer naar hem. Daarom is ieder mens een leugenaar (Rom. 3:4), en

daarmee ook elke andere soort zondaar. Toch is op een bijzondere manier elk mens een leugenaar. Het allereerste bederf van onze natuur kwam immers binnen door liegen, en onze natuur smaakt nog sterk naar dit oude blok: ze is geneigd tot liegen, en de duivel blaast ons ook nog eens een sterke adem in om ons daartoe op te zwepen.

Daarom liegen we zodra we kunnen praten. Ons lichaam is voor alle ziekten vatbaar, maar de één heeft toch meer aanleg voor deze kwaal en de ander voor die. Zo is ook onze ziel voor alle zonden vatbaar genoeg, en neigt de één meer tot dit kwaad en de ander meer tot dat. Maar tot liegen neigen we allemaal sterk. Een leugenaar lijkt dus zoveel op de duivel als maar mogelijk is, en is zo ongelijk aan God als hij maar kan zijn. — Richard Capel, 1586-1656, in "Tentations, their Nature, Danger, Cure."

Vers 3

Het beeld van goddelozen die al dwalen zodra ze geboren zijn, lijkt ontleend aan de aard en de kracht van een jonge slang vlak na haar geboorte. Zelfs de jongste slang kan gif overbrengen op alles wat ze bijt. De pijn is altijd groot, al is zo'n beet zelden dodelijk. Leg een stok bij een slangetje dat nog maar een paar dagen oud is, en het hapt er meteen naar. De jongen van de tijger en van de alligator zijn in hun eerste dagen al even woest. — Joseph Roberts, in "Oriental Illustrations of the Sacred Scriptures," 1844.

Vers 4

Gif. Er bestaat zoiets als gif, maar waar vinden we het? Ubicunque fuerit, in homine quis quaereret? Waar het ook zit: wie zou het in de mens zoeken? God maakte het lichaam van de mens uit stof, en Hij mengde er geen gif doorheen. Hij blaast de ziel van de mens in vanuit de hemel, en geen gif ademt Hij erin. Hij voedt hem met brood, en geen gif geeft Hij erbij. Unde venenum? Waar komt het gif vandaan? Matth. 13:27: "Hebt gij niet goed zaad in uw akker gezaaid? Van waar

heeft hij dan dit onkruid?" Unde zizaniae — "Van waar heeft hij dan dit onkruid?" Van waar?

Hoc fecit inimicus — "Een vijandig mens heeft dat gedaan." We kunnen er de duivel in herkennen. Die grote slang, de rode draak, heeft dit gif in goddeloze harten uitgegoten. Zijn eigen gif: malitiam, boosheid. Cum infundit peccatum, infundit venenum — "Wanneer hij zonde ingiet, giet hij gif in." Zonde is gif. Wat we de oorspronkelijke verdorvenheid noemen, heet bederf, maar het is écht gif. De heftigheid en giftigheid daarvan komt niet meteen. Nemo fit repente pessimus — Niemand wordt in één klap de slechtste. We worden bedorven geboren, en we hebben onszelf giftig gemaakt. In de zonde zijn drie stadia, als het ware drie leeftijden.

Eerst de verborgen zonde: een zweer diep in de botten, maar met een vlies van huichelarij bedekt. Dan de openbare zonde, die losbarst in zichtbare schurkenstreken. De eerste is bederf, de tweede is uitbarsting. Ten slotte de gewoonte en de vastgeroeste zonde, en dat is puur, onvervalst vergif, dat ziel en lichaam vergiftigt. — Thomas Adams, 1614.

Vers 4

Adder. Het Hebreeuwse ((Hebr.)) pethen is de Egyptische cobra (Naja haje), een van de giftige Colubrine slangen (Colubri). Dit is een van de zogeheten kapslangen, de slangen met een kap om hun hals, waar slangenbezweerders vooral mee werken. De echte Brilslang (Naja tripudians) is een nauw verwante soort. De bekende Cobra di Capello is er nog een. Ze staan allemaal bekend om hun dodelijke beet. De holle tanden zijn verbonden met een gifklier. Bij het bijten wordt die samengeperst, en dan komen er een paar druppels in de wond. Het gif werkt snel op het hele lichaam, en kort daarna volgt de dood. — John Duns, D.D., in "Biblical Natural Science," 1868.

Vers 4

De dove adder. Het staat wel vast, zegt een hedendaagse schrijver over de Psalmen, dat de gewone adder of vipera hier in Engeland (waarvan de beet overigens zeer giftig is) zo niet helemaal doof, dan toch zeer slecht hoort. Dat blijkt uit het gevaar om er per ongeluk op te trappen, tenzij je ze toevallig ziet. Want als ze jou niet zien en jij hen niet stoort, proberen ze je nooit te ontwijken. Dat doen ze juist wél angstvallig als ze gestoord worden en je zien. Stel nu dat er een soort van deze schadelijke dieren bestaat die niets of maar heel weinig hoort en dus gerust doof mag heten.

Dan kan dat ons helpen om deze dichterlijke passage van de psalmist te verklaren. Hij vergelijkt de verderfelijke praktijken van goddeloze mensen heel mooi met het gif van een slang. En door deze diersoort te noemen, kwam er bij hem blijkbaar nog een eigenschap op, althans van één soort slang, waarin ze ook lijken op koppige, verdwaalde zondaars: die zijn doof voor elk advies, volkomen onverbeterlijk en niet te overreden. Precies zo is de adder: een heel giftig dier dat bovendien doof is, of bijna. Misschien is de uitdrukking dat ze haar oor toestopt niet meer dan een dichterlijke manier om doofheid aan te duiden.

Net zoals je van de mol, die in gewone taal blind heet, dichterlijk kunt zeggen dat hij zijn ogen sluit. En dat doet hij ook echt als je hem aan het licht blootstelt. De volgende zinsnede, “Opdat zij niet hore” enzovoort, is een tweede dichterlijke uitdrukking voor hetzelfde. — Samuel Burder, in “The Scripture Expositor,” 1810.

Vers 4

De dove adder. Van verschillende slangensoorten denkt men dat ze helemaal doof zijn of heel slecht horen. Misschien geldt dat voor de zogeheten puddeyan, de “bevers slang”, meer dan voor welke andere ook. Ik ben herhaaldelijk vlak bij deze dieren gekomen, maar ze deden geen enkele poging om opzij te gaan. Ze liggen op de loer, mid-

den op het pad, en wachten af. Wie ze aanvallen, sterft binnen een paar minuten na de beet. — Joseph Roberts.

Vers 4

De dove adder. Volgens Cuvier is de adder, of asp, de haje naja, de cobra van Egypte. Alle slangen horen onvolkomen, want ze hebben geen trommelholte en geen uitwendige ooropeningen. De dove adder is dus geen aparte soort. Waar de berisping om draait: de pathen, de "adder" waar het hier over gaat, kon in zekere mate wél horen, maar wilde niet. Net zoals de onrechtvaardige rechters, of vervolgers, van David met hun gewone oren best konden horen wat hij in Ps. 58:2-3 aanvoert, maar niet wilden luisteren. De bezweerder kon de slang meestal betoveren met schelle geluiden van zijn stem of fluit.

Juist doordat de slang betrekkelijk doof is, reageert ze des te sterker op de geluiden die ze wél hoort. Maar er waren uitzonderlijke gevallen van een dove adder die alleen doof was in de zin dat ze weigerde te luisteren of zich te laten beïnvloeden. Zie ook Jer. 8:17; vergelijk Pred. 10:11. — A. R. Fausset.

Vers 4

De dove adder die haar oren toestopt. Over het dichtstoppen van de oren door het dier hoeven we niet aan te nemen dat het dat echt doet, zoals sommigen hebben beweerd. Het volstaat te weten dat sommige slangen op de hierboven beschreven manier worden bewerkt, terwijl andere gedeeltelijk of helemaal ongevoelig zijn voor de bezwering. — Richard Mant.

Vers 4 (tweede zinsdeel)

Dit zinsdeel kan ook anders worden opgebouwd: "als de dove adder stopt hij zijn oor". Sommige uitleggers geven daaraan de voorkeur, omdat een adder haar oren niet kán toestoppen en dat ook niet hoeft als ze van nature doof is, terwijl de goddeloze juist door het toestoppen van zijn oor gelijk wordt aan een dove adder. — J. A. Alexander.

Verzen 4-5

Hoe ervaren en bekwaam slangenbezweerders ook zijn, ze komen niet altijd ongestraft weg. Af en toe loopt zo'n vertoning van de psyllische kunst dodelijk af. Er zijn nog steeds "dove adders" te vinden, die niet horen "naar de stem der belezers, desgenen, die ervaren is met bezweringen om te gaan."... Roberts vertelt over een man die naar het huis van een heer kwam om tamme slangen te laten zien. Men zei hem dat er in huis een cobra of kapslang in een kooi zat, en vroeg of hij die kon betoveren. Hij zei van wel. De slang werd uit de kooi gelaten, ongetwijfeld in een staat van hevige woede.

De man begon zijn bezwering en herhaalde zijn formules, maar de slang schoot op hem af, beet zich vast in zijn arm, en nog voor het avond werd was hij een lijk. — Philip Henry Gosse, in "The Romance of Natural History," 1861.

Verzen 4-5

Op een dag kwam er een ratelslang ons kamp binnen. Bij ons was een Canadees die fluit kon spelen. Om ons te vermaken trok hij met zijn nieuwe soort wapen tegen de slang op. Als zijn vijand nadert, kromt het trotse beest zich in een spiraal, plat zijn kop, blaast zijn wangen op, trekt zijn lippen samen en laat zijn giftige tanden en zijn stoutmoedige keel zien. Zijn tong flakkert als twee vuurvlammen en zijn ogen zijn gloeiende kolen. Zijn lichaam zwelt van woede en rijst en daalt als de blaasbalg van een smidse.

Zijn opgezwollen huid wordt dof en schubbig, en zijn staart, waar het geluid vandaan komt dat de dood aankondigt, trilt zo snel dat hij op een lichte damp lijkt. De Canadees begint op zijn fluit te spelen. De slang schrikt van verbazing en trekt zijn kop terug. Naarmate de magische tonen hem raken, verliest zijn blik de felheid. Zijn staart schommelt langzamer, en de geluiden die hij maakt, worden zwakker en sterven geleidelijk weg. De ringen van de betoverde slang staan

minder steil op hun spiraal en worden langzaam uitgespreid. Eén voor één zakken ze op de grond in concentrische kringen.

De tinten azuur, groen, wit en goud krijgen hun glans terug op zijn sidderende huid. Met een licht gedraaide kop blijft hij onbeweeglijk liggen, in een houding van aandacht en genot. Dan zet de Canadees enkele stappen vooruit en speelt zoete, eenvoudige tonen. De slang buigt zijn bonte hals, baant zich met zijn kop een weg door het hoge gras en begint de muzikant achterna te kruipen. Staat de man stil, dan staat hij stil. Loopt de man weer verder, dan volgt hij weer. Zo werd de slang het kamp uitgeleid, gevolgd door een grote groep toeschouwers, zowel inheemsen als Europeanen.

Ze konden hun ogen nauwelijks geloven, nu ze dit effect van harmonie met eigen ogen hadden gezien. — François Auguste, burggraaf de Chateaubriand, 1768-1848.

Verzen 4-5

Zodra de slang de bezweerder begint te voelen, drukt ze meteen het ene oor tegen de grond en stopt ze het andere dicht met haar staart. Al zou ze, zoals sommigen opmerken, door naar de bezweerder te luisteren haar gif uitspuwen en haar leeftijd vernieuwen. (Dit is een staaltje van ouderwetse on-natuurlijke historie. Niemand zal erdoor worden misleid. — C. H. S.) Zo verhit is de mens op zijn hoerige zonde dat hij doof is voor alles wat hem het tegendeel zou aanraden. Hij stopt zijn oor, verhardt zijn hart en verstijft zijn nek tegen de donderslagen van de wet, de zachte stem van het evangelie, de aansporingen van de Geest en de overtuigingen van zijn eigen geweten.

Als de zonde roept, rennen ze door dik en dun, zo'n haast hebben ze. Als de wereld beveelt, wat luisteren ze gewillig, wat horen ze snel, wat gehoorzamen ze trouw! Maar als de gezegende God hen roept, hen beveelt met Zijn onbetwistbare gezag en hen smeekt om hun eigen onveranderlijke geluk, dan staan ze als standbeelden van mensen, eerder dan als levende wezens, stil en roeren zich niet. Andere

dingen snellen naar hun bestemming: stenen vallen tollend omlaag, vonken vliegen snel omhoog, konijnen rennen op hun holen af, rivieren stromen met geweld naar de oceaan.

En toch houdt de dwaze mens zich terug van zijn Maker, zodat geen smeekbede en geen bedreiging, geen woord en geen werk van God, geen hoop op de hemel en geen vrees voor de hel hem kunnen aansporen of haasten naar zijn geluk. Wie zou denken dat een redelijke ziel zo ver tegen verstand en zin in kan gaan? — George Swinnock, 1627-1673.

Vers 5

Opdat zij niet hore. De Heere heeft enkele van Zijn uitverkorenen die Hij op zijpaden en kromme wegen ziet lopen. Hij geeft Zijn knechten, de predikers, opdracht: Ga, nodig die ziel uit en roep haar om tot Mij te komen, en zeg: "Keer weder, keer weder, o Sulammith!" Maar de ziel roert zich niet. De Heere zendt en roept opnieuw, maar als de dove adder luistert ze niet naar de stem van de bezweerder. Welnu, zegt de Heere: "Als u niet komt, zal Ik u halen." Helpen goede middelen niet, dan moeten slechte middelen het doen.

Dan fluit Hij de vlieg en de bij van de verdrukking tevoorschijn, roept legers van moeite op en geeft hun opdracht zo'n man of vrouw te overvallen en te belegeren. Hij zegt: Bestook hen met jullie kanonschoten, totdat ze zwichten, de sleutels overgeven en het zeil strijken. Hij stuurt ziekte naar hun lichaam, een kwijnende aftakeling naar hun bezit, de dood naar hun vrienden, schande naar hun goede naam, brand naar hun huis, en dergelijke. En Hij beveelt hun te roven en te plunderen tot ze de opgeheven hand van de Heere zien en erkennen. — J. Votier's "Survey of Effectual Calling," 1652.

Vers 6

Verbreek hun tanden, dat wil zeggen: vernietig de giftanden van deze slangen, waarin hun gif zit. Dit komt op hetzelfde neer als wat we hierboven zagen. Red mij van de adders, de sluwe en giftige laste-

raars. Red mij ook van de leeuwen, de tirannieke en bloeddorstige mensen. — Adam Clarke.

Vers 6

Baktanden. Volgens Michaelis en Gesenius zijn ((Hebr.)) de hoektanden, die bij leeuwen scherp en angstaanjagend zijn. — George Phillips, B.D., in "The Psalms in Hebrew: With a Commentary," 1846.

Verzen 6-9

Davids vijanden waren sterk en woest als jonge leeuwen. Daarom bad hij er dan ook om dat hun tanden zouden worden verbroken, ook hun sterkste tanden, de kiezen waarmee ze klaarstonden om hem te verslinden, zodat ze niets meer konden aanrichten. Ze overspoelden hem als een vloed, maar hij wenste dat het een landvloed zou blijken, die snel is uitgeput. Ze stonden op het punt op hem te schieten, maar hij wilde dat hun bogen of hun pijlen in stukken zouden breken, als stro zouden worden en niets zouden uitrichten. Hij bad dat ze ongemerkt zouden wegkwijnen als de slak, die haar wezen over haar hele spoor achterlaat, en dat ze tot niets zouden komen, als een misgeboorte.

Ook voorspelde hij dat hun voorspoedige woede, die leek op het knetteren van doorns onder een pot, snel gedoofd zou zijn en niets zou uitwerken. De Heere zou hen in Zijn toorn in een snel verderf storten, zoals een woeste wervelwind een levend mens een afgrond in drijft, of in een afschuwelijke put. — Thomas Scott, 1747-1821.

Vers 8

"Als een slak die wegsmelt terwijl zij gaat." Letterlijk staat er: "die gaat in smelten" (of: in slijm). Het zelfstandig naamwoord staat in de vierde naamval en geeft aan hoe de handeling verloopt. De toespeling gaat over het slijmerige spoor dat een slak achter zich laat, waardoor het lijkt alsof zij langzaam wegkwijnt. Dit is zonder enige twijfel niets anders dan een dichterlijke overdrijving. We hoeven er dus geen volks-

geloof of vergissing in de natuurkunde van dieren in te zien. — J. J. Stewart Perowne, B.D., in "The Book of Psalms; a New Translation, with Introduction and Notes," 1864.

Vers 8

"Laat hem henengaan, als een smeltende slak." Dit is een opmerkelijke tekst, en niet gemakkelijk te begrijpen, ook niet voor wie er goed in thuis is. De Joodse Bijbel geeft de woorden zo weer dat meteen zichtbaar wordt hoe men er in de tijd van de Psalmen over dacht: "Als een slak laat hem smelten terwijl hij voortgaat." De mensen van toen waren ervan overtuigd dat het slijmspoor van een slak van haar eigen lichaam af ging. Hoe verder ze dus kroop, hoe kleiner ze werd, tot ze uiteindelijk helemaal wegkwijnde. De uitleggers van de Talmoed waren dezelfde mening toegedaan.

Het Hebreeuwse woord ((Hebr.)) shablul betekent ongetwijfeld een of andere slak. Zo wordt het uitgelegd: "De Shablul is een kruipend beestje. Als zij uit haar huisje komt, loopt er speeksel uit haarzelf tot zij vloeibaar wordt, en zo sterft zij." Er zijn nog andere verklaringen van deze plaats voorgesteld, maar het lijkt me zeker dat deze uitleggers gelijk hebben. Toen de psalmist die huiveringwekkende reeks vervloekingen opschreef, had hij het volksgeloof over de slak die langzaam wegkwijnt terwijl zij "voortgaat" voor ogen. Er wordt geen bepaalde soort slak bedoeld. Dat hoef ik nauwelijks te zeggen, net zomin als dat er in Palestina veel soorten slakken zijn waarop deze woorden allemaal evengoed passen. — J. G. Wood, in "Bible Animals," 1869.

Vers 8

"Als ener vrouwe misdracht." Je kunt zeggen dat de goddelozen allemaal mislukte mensen zijn. Ze blijven voor eeuwig onvolgroeide wezens, die het grote doel van hun bestaan nooit hebben gehaald. De hemel is het ene doel waarvoor de mens geschapen is. Wie dat mist,

bereikt zijn bestemming niet en blijft voor altijd een misdracht. — O. Prescott Hiller.

Vers 8 (tweede zinsdeel)

Zo vervloekt David de plannen van goddeloze mensen, en daarmee de mensen zelf. Zij hebben kwaad ontvangen, zijn er lang mee zwanger gegaan en staan op het punt het voort te brengen. Toch zegt hij: "Laat hen" (dat wil zeggen: laat hun plannen en ontwerpen) "als ener vrouwe misdracht, de zon niet aanschouwen." Dat betekent: laat hen verbrijzeld en bedorven worden, en laat hen hun giftige broed nooit voortbrengen tot schade en narigheid voor de wereld. — Joseph Caryl.

Vers 9 (eerste zinsdeel)

"Eer dan uw potten enzovoort." Zelfs Oedipus zou in verlegenheid raken als hij in de Engelse vertaling van dit vers een bruikbare zin moest vinden. Het verwijst naar wat reizigers in het Oosten doen. Als zij door de woestijn trekken, maken ze snel een vuurtje van doorntakken die ze verzamelen, sommige groen en vol sap, andere droog en dor, om hun eten te koken. Juist dan steken er nogal eens zware stormen op, die hun brandstof en hun hele kookspullen wegvegen voordat de pannen door de hitte warm zijn geworden. Een treffend en levendig beeld van de allesvernietigende ondergang van goddeloze mensen, hoe stevig zij ook dachten te staan. — William Walford, 1837.

Vers 9

"Eer dan uw potten den doornstruik gewaar worden." Met deze spreekwoordelijke uitdrukking beschrijft de psalmist hoe plotseling Gods toorn losbarst. Hij komt zo onverwachts en zo hevig als de dorre doornstruik oplaait onder de pot van de huisvrouw. De heldere vlam van dit brandhout, de hoogte die zij in een oogwenk bereikt en de woede waarmee zij rondom de pot lijkt te razen, geven kracht aan het beeld, ja zelfs verhevenheid. En dat terwijl het is ontleend aan iets

heel gewoons uit het eenvoudige leven: de vrouw van een kleine boer die haar pot kookt! De zin is dan: “Eer jullie potten de doornstruik gewaarworden, zal Hij hen wegvegen in wervelwind en orkaan.” — Samuel Horsley, 1733-1806.

Vers 9

In heel Gods Woord herinner ik me geen zin die zo verschillend en op zoveel manieren is vertaald als dit vers... Die verscheidenheid komt vooral door het oorspronkelijke Hebreeuwse woord ((Hebr.)) siroth. In het Hebreeuws betekent het ten eerste potten of ketels waarin vlees gekookt wordt, zoals in Ex. 16:3; 38:3 en Ezech. 11:11. Ten tweede betekent het doornen, de stekels van doorns en distels, zoals in Jes. 34:13 en Hos. 2:5. Ten derde wordt het woord ook voor vishaken gebruikt, omdat de stekels van de grote braamstruik zo scherp en gehaakt zijn (Amos 4:2).

In al onze Engelse Bijbels, de oude, de nieuwe en de Geneefse, en in sommige Latijnse Bijbels, wordt dit woord opgevat als potten of ketels. Maar de Septuagint, Hieronymus, de Vulgaat, Augustinus, Pagninus, Tremellius en alle anderen die ik heb gezien, nemen het in de tweede betekenis: de scherpe stekels van doorns en braamstruiken. Hier bedoelt het woord zeker de scherpe stekels van de grote hondsbraam. Die staat hier in de Hebreeuwse tekst als ((Hebr.)) en wordt in Jotams gelijkenis (Richt. 9:14-15) gebruikt voor de doornenstruik die tot koning over de bomen werd gemaakt, een vuur aanstak en de cederen van de Libanon verteerde.

Nu zit die braamstruik, zowel de stam als elke tak, vol scherpe, gehaakte stekels. Sommige daarvan zijn groen en bevatten leven en vocht. Hoe scherp ze ook zijn, ze zijn niet stijf en sterk genoeg om iemand een diepe wond toe te brengen. Andere zijn groter, meer gehaakt en hard geworden doordat de felle zon ze heeft gedroogd en verschroeid. Die gaan door tot op het levende vlees, blijven hangen of scheuren de huid of het vlees open waar ze iemand grijpen. De eerste

soort heet hier ((Hebr.)), levend of groen. De tweede heet ((Hebr.)), gedroogd, of uitgedroogd en verhard.

En de profetische psalmist bevestigt dat "God, Die op de aarde richt, hen allen zal wegnemen en vernietigen als met een stormachtige wervelwind, ieder van hen, zowel de groenen als de droge." Zo vertaalt Tremellius het woord vanuit de grondtekst het meest getrouw... De hele tekst luidt dan: "Voordat zij jullie doornen of stekels voelen, o braamstruik, zal Hij ieder van hen wegnemen als met een wervelwind, zowel de groenen als de droge." Met "voordat zij" worden de rechtvaardigen bedoeld, die jullie haten en vervolgen. Met "voelen" bedoelt hij dat zij volledig gewaarworden en begrijpen wat jullie doornen of stekels zijn, dat wil zeggen de scherpte, de woede en het kwaad die in het hart en de hand zitten van jullie allemaal en van ieder van jullie afzonderlijk.

Want iedereen in jullie bende en vergadering is een bittere doorn en een scherpe stekel van die vervloekte braamstruik, scherp gemaakt en gebogen om kwaad te doen, in boosheid en woede, tegen het volk en de kerk van God. "Hij Die God is, Die op de aarde richt" (zoals het in het elfde vers, in de laatste woorden staat) "zal hen wegnemen als met een wervelwind" (dat wil zeggen: ze met veel geweld verstrooien en vernietigen), "ieder van hen, zowel de levenden en groenen als de droge en verharde." Het gaat dus om alle soorten samenzweerders, jong en oud, zonder uitzondering.

Zowel de groenkoppen, de jonge vervolgers die scherp zijn maar nog niet sterk genoeg om te schaden, als de oude, droge vervolgers die door jarenlange gewoonte verhard zijn in hun boosheid en door hun macht en slimheid sterk zijn in het stichten van onheil. — George Walker, in een vastenpreek voor het Lagerhuis, 1644.

Vers 10

"De rechtvaardige zal zich verblijden, als hij de wraak aanschouwt." Als de rechtvaardige de wraak ziet en zich verblijdt, komt dat niet

door boosheid maar door welwillendheid. Misschien hoopt hij dat de goddelozen door de straf beter worden. Of hij houdt meer van Gods gerechtigheid dan van wie de mensen zijn. Dan stoort hij zich niet aan de straf van de goddelozen, omdat die van de Heere komt. En hij wil ook niet dat de goddelozen aan hun straf ontsnappen, omdat zij die rechtvaardig verdiend hebben. — Nicholas Gibbens.

Vers 10

"De rechtvaardige zal zich verblijden, als hij de wraak aanschouwt." Niet dat hij blij is met de wraak omdat het voor een schepsel pijn of lijden betekent. De rechtvaardige is blij wanneer hij Gods wraak ziet, omdat daarin Gods dreiging tegen de zonde van de mens wordt vervuld, en dat is ook een bewijs van zijn eigen heiligheid. Ps. 59:11-12. — Joseph Caryl.

Vers 10

"Hij zal zijn voeten wassen in het bloed des goddelozen." Dat wil zeggen: hij ontvangt troost en moed doordat hij ziet dat de Heere zijn zaak wreekt op zijn tegenstanders. — Joseph Caryl.

Vers 10

"Hij zal zijn voeten wassen in het bloed des goddelozen." Dat zou je kunnen zeggen van de overlevende van een gewonnen veldslag, die na afloop over het slagveld loopt en overal bloed om zich heen ziet. — Aantekeningen van de R. T. Society.

Vers 10

Als engelen Gods oordelen over zondaars voltrekken, zien de heiligen daar veel in. Zij zien er reden in voor ontzag en voor lof, allebei. Ontzag, omdat Gods macht, toorn en haat tegen de zonde en de zondaars in die oordelen zichtbaar worden. Lof, omdat zijzelf worden gered en er gerechtigheid geschiedt. Wanneer de goddelozen door een goddelijke slag worden weggenomen, door de hand van de ge-

rechtigheid, en God de eer krijgt voor Zijn gerechtigheid, verblijdt de rechtvaardige zich daarover. Maar is dat alles? Nee, hij wast zijn voeten in het bloed van de goddelozen.

Dat betekent: door dit oordeel gaat hij ontzag hebben en komt hij tot inkeer, en hij verandert zijn leven. Het beeld komt uit de gewoonte van die streken, waar men blootsvoets of op sandalen liep en dus veel vuil opdeed. Wie binnenkwam, waste en reinigde zijn voeten. Zo ziet ook de godvruchtige hier Gods hand tegen de goddelozen. Hij gaat ontzag voelen en oordeelt over zichzelf vanwege zijn zonden. Hij zuivert zijn geweten en zijn gevoelens, en staat nu in eerbied voor de God Die de goddelozen heeft geslagen voor zonden waaraan hij zelf deels schuldig is.

Waldus, een man van aanzien in Lyon, zag iemand voor zijn ogen dood neervallen en waste zijn handen in diens bloed. Hij gaf meteen aalmoezen aan de armen, leerde zijn gezin de ware kennis van God en spoorde iedereen die bij hem kwam aan tot bekering en een heilig leven. — William Greenhill, 1691-1777.

Vers 10

Toen Sodom, Gomorra, Adama en Zeboïm werden verwoest, hadden de engelen daar ongetwijfeld reden om zich te verheugen en "Halleluja" te zingen. De goddeloosheid was weggevaagd. De aarde was van een last bevrijd. De gerechtigheid, Gods gerechtigheid, was hoog verheven. En Zijn liefde voor Zijn andere schepselen werd getoond door hen te verlossen van de nabijheid van wat hen met de hel besmette. Op dezelfde gronden zullen de Heere Jezus Zelf en elk van Zijn leden "Halleluja" roepen over Antichrists verwoeste legers. Zij dringen dan nog dieper door in de gedachten van de Vader en leven volledig mee met Zijn gerechtigheid.

Openb. 19:3. "De rechtvaardige zal zich verblijden, als hij de wraak aanschouwt; hij zal zijn voeten wassen in het bloed des goddelozen." Hij wordt verfrist aan het einde van zijn reis (Joh. 13:5; Luk. 7:44; Gen.

18:4). Hij veegt al het stof van de weg van zich af en maakt een eind aan zijn vermoeidheid, doordat hij binnengaat in die vreemde, goddelijke vreugde. Het is vreugde over vernietigde zonde, geëerde gerechtigheid, een hooggehouden wet en genomen wraak voor de hoon die de Godheid is aangedaan. Het is de triomf van de Heilige over de onheilige.

Het is niet alleen het moment waarop die vreugde begint. Het is ook de aanleiding en de oorzaak van de heerlijke vreugde van die dag. — Andrew A. Bonar.

Vers 10

We moeten een groot en wezenlijk verschil maken tussen het verlangen naar persoonlijke wraak en ijver voor de eer van God. "De eer van God" omvat noodzakelijk ook het echte welzijn van de overtreder en het welzijn van de maatschappij. Verlangen naar vergelding is altijd verkeerd. Verlangen naar rechtvaardige straf kan in de hoogste mate prijzenswaardig zijn. Alleen uit persoonlijke motieven kan ik vergelding over de kwaaddoener wensen. Maar uit heel onbaatzuchtige en edele motieven mag ik rechtvaardige straf wensen. — R. A. Bertram, in "The Imprecatory Psalms," 1867.

Vers 11

"En de mens zal zeggen: Immers is er vrucht voor den rechtvaardige." Dit wordt niet gezegd door één mens, ook niet door één bepaald iemand die je zou kunnen noemen, maar door mensen in het algemeen, door de mens tegenover God. Het voegwoord dat met "immers" is vertaald betekent eigenlijk alleen maar "slechts" en wijst erop dat dit, en niets anders, waar is. — J. A. Alexander.

Vers 11

"En de mens zal zeggen enzovoort" (Engels: So that a man shall say). Het verband van dit vers met wat eraan voorafgaat is de moeite van het opmerken waard. Het zit in het eerste woord, "zodat". Dat ver-

bindt dit vers met de vorige delen van deze psalm en laat zien dat dit er een gevolgtrekking uit is. Wat dan? Heeft God die goddeloze rechters, die over Zijn volk de baas speelden, zo plotseling "als met een wervelwind" omvergeworpen? Heeft Hij die "leeuwen" als slakken laten wegsmelten? Heeft Hij de gewrichten van Zijn volk weer sterk gemaakt, dat kort daarvoor nog beefde en tegen elkaar sloeg, als een stel verlaten ongelukkigen die waren buitengezet en weggegooid, zonder dat er een oog was om medelijden met hen te hebben?

Als waren zij samen met Mozes in een biezen mandje op het water meegedreven, zonder loods om hen te leiden, en stonden ze al klaar om met de discipel uit te roepen: "Meester, bekommert het U niet, dat wij vergaan?" Heeft Hij toen een stilte bevolen en hen gebracht naar de haven waar zij wilden zijn? Heeft Hij hun gehuil als van draken en hun gekwetter als van kraanvogels, onder de zwepen en zagen van meedogenloze slavendrijvers, veranderd in een lied van vreugde en zegepraal? Heeft Hij Zich ontdaan van die wolk waarin Hij Zich een tijd lang zo had gehuld dat Hij de nood van Zijn volk niet leek te zien?

Heeft Hij, zeg ik, toen ingegrepen om Zijn volk te redden, door hun jukken te breken zoals op de dag van Midian, en hen te kussen met de kussen van Zijn mond? "En de mens zal zeggen: Immers is er vrucht voor den rechtvaardige; immers is er een God, Die op de aarde richt." Let wel: de wegen van Gods voorzienigheid mogen soms zo ruw en vreemd lijken, alsof ze rampzalig zijn voor Zijn kerk en misschien zelfs het oog van Zijn eigen heerlijkheid zullen uitdoven. Toch zal onze God ze uiteindelijk zo richten dat ze strekken tot Zijn eer en ons voordeel. — John Hinckley, 1657.

Vers 11

Sommige oordelen van God zijn als een ondiepte, een doorwaadbare plaats, waar zelfs een lam doorheen kan waden. Elk kind kan de betekenis ervan lezen. En een mens, ieder gewoon mens, kan zeggen:

“Immers is er vrucht voor den rechtvaardige; immers is er een God, Die op de aarde richt.” — Joseph Caryl.

Vers 11

Dit richten slaat hier niet op het komende oordeel op de laatste dag, wanneer levenden en doden samen voor de ontzagwekkende rechterstoel van de Heere komen. Het is wel zeker waar, affore tempus, dat er een tijd komt waarin God hier op plechtige wijze Zijn rechtszitting zal houden, zodat een mens zal zeggen: “Immers is er vrucht voor den rechtvaardige; immers is er een God, Die op de aarde richt.” Maar dat is niet waar deze tekst om gaat. Hij staat in de tegenwoordige tijd, o krinwn, Die nu richt, dus Die nu de aarde en haar bewoners oordeelt.

Daarom moet het worden opgevat als een oordeel aan deze kant van het oordeel van de grote dag. En zo richt God de aarde, of op de aarde, op drie manieren. Ten eerste door alles wat alle schepselen aangaat voorzienig te regelen en wijs te beschikken. Ten tweede door de onderdrukten te bevrijden en op te komen voor de zaak van de onschuldigen. Ten derde door de kwaaddoeners ten val te brengen en hen te straffen voor wat zij anderen aandoen. — John Hinckley.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 3

1. De natuurlijke gevolgen van de erfzonde zie je terug in vroeg lijden en sterven.
2. De zedelijke gevolgen zie je terug in het vroege begin van daadwerkelijke zonde.
3. Vroege verdorvenheid blijkt uit het bewuste schuldgevoel bij het liegen. — G. R.

Vers 3 (eerste zinsdeel)

Het gekke gedoe in ons binnenste, of de kalender van de misdaden van het hart.

Vers 4 (eerste zinsdeel)

Een geslacht van slangen. — Preek van T. Adams.

Vers 4

Zonde als vergif. Vergif kan er aantrekkelijk uitzien en lekker smaken. Het kan langzaam of snel werken, pijnlijk zijn, uitputten, slaperig maken of waanzinnig. Maar het is altijd dodelijk.

Vers 5

De slangenbezweerder.

1. Hij bezweert met morele overtuiging, beloften, dreigementen enzovoort.
2. Hij bezweert verstandig, ernstig, liefdevol en met goede redenen.
3. Hij bezweert tevergeefs, want de wil wil niet. Daarom hebben we Gods genade en het evangelie zo nodig.

Vers 8

De slakkengang van goddeloze mensen. Hun zonde breekt hun bezit af, hun gezondheid, hun tijd, hun invloed en uiteindelijk hun leven.

Vers 11

Opvallende voorbeelden van Gods oordelen en wat eruit voortkwam.

Psalm 59

Titel

Voor den opperzangmeester. Wat bijzonder dat juist de pijnlijke gebeurtenissen in Davids leven het zangrepertoire van zijn volk zouden verrijken! Uit een zure, schrale bodem groeien de bloemen waar de honing van de psalmen vandaan komt. Was David nooit meedogenloos door Saul opgejaagd, dan hadden Israël en de kerk van God in alle latere eeuwen dit lied gemist. De muziek van het heiligdom heeft een flink deel van haar schoonheid te danken aan de beproevingen van Gods kinderen. Lijden stemt de harpen van wie God zingend dient.

"Altascheth." Dat is alweer een psalm met de boodschap: 'Verderf niet.' Wie God bewaart, kan Satan niet vernietigen. De Heere kan het leven van Zijn profeten zelfs redden met behulp van de raven, die van nature hun ogen zouden uitpikken. Als Davids situatie levensgevaarlijk was, vond hij altijd wel een vriend die hem hielp. En die vriend woonde in het huis van zijn vijand. Ditmaal was het Michal, de dochter van Saul, zoals het eerder Jonathan was geweest, Sauls zoon.

"Een Michtam van David." Dit is het vijfde van Davids Gouden Geheimen. Gods uitverkoren volk heeft er veel van dit soort.

"Toen Saul gezonden had, die zijn huis bewaren zouden, om hem te doden." Er is flink geprobeerd om de psalmen toe te schrijven aan andere dichters en andere tijden dan de opschriften aangeven. Het is nu eenmaal de mode om je geleerdheid te tonen door het oneens te zijn met iedereen die voor je kwam. Misschien worden de oude op-

schriften over een paar jaar net zo hoog geacht als ze nu worden afgewezen. Op dit terrein, en op veel andere, zie je stuiptrekkingen bij de zogenaamde "intellectuelen" van de scholen. Wij willen niet graag laten zien hoe goed wij kunnen gissen. Daarom lezen we deze psalm tevreden in het licht van de omstandigheden die hier worden genoemd. Bij geen enkel vers passen ze slecht, en bij sommige verzen sluiten ze zelfs buitengewoon mooi aan.

Indeling

In Ps. 59:2-3 bidt David, in Ps. 59:4-5 klaagt hij over zijn nood, en in Ps. 59:6 bidt hij opnieuw. Daar plaatst hij een Sela en sluit hij een eerste deel van zijn lied af. In Ps. 59:7-8 herhaalt hij zijn klacht, in Ps. 59:9-11 zegt hij zijn vertrouwen op God uit, en in Ps. 59:12-14 richt hij zijn hart weer biddend omhoog. Met een Sela sluit hij ook dit tweede deel van zijn psalm af. Daarna bidt hij nog een keer in Ps. 59:15-16 en gaat hij over tot zingen.

Uitleg

Vers 1

"Red mij van mijn vijanden, o mijn God!" Ze stonden rondom het huis, met een bevelschrift van het gezag en genoeg manschappen om het uit te voeren. David moest worden gegrepen, dood of levend, gezond of ziek, en naar de slachtbank gebracht. Geen moed kon hem helpen om door de kring van gewapende mannen heen te breken. Geen welsprekendheid kon de hand van zijn bloeddorstige vervolger tegenhouden. Hij zat gevangen als een vogel in een net, en er was geen vriend in de buurt om hem te bevrijden.

Anders dan de beroemde spreeuw riep hij niet: "Ik kan er niet uit." Zijn geloof liet een heel andere toon horen. Ongeloof zou hebben ge-

fluisterd dat bidden zonde van de adem was. Maar zo dacht deze goede man niet, want het gebed is zijn enige toevlucht. Hij roept om redding en laat het hoe en waarmee aan zijn God over. Dat is geloof in zijn eenvoudigste en sterkste vorm.

"Stel mij in een hoog vertrek voor degenen, die tegen mij opstaan." Saul was koning en zat dus op hoge plaatsen. Al zijn macht zette hij in om David te vermorzelen. Daarom smeekt de vervolgde de Heere om ook hém hoog te plaatsen, maar dan in een andere zin. Hij vraagt om omhoog getild te worden, als in een hoge toren, buiten het bereik van zijn tegenstander.

Let op hoe hij de naam "mijn God" tegenover het woord "mijn vijanden" zet. Zo vang je de vurige pijlen van de vijand op met het schild van het geloof, en doof je ze. God is onze God. Daarom zijn Zijn redding en bescherming ook de onze.

Vers 2

"Red mij van de werkers der ongerechtigheid." Saul behandelde David diep onrechtvaardig. Bovendien ging hij ook tegenover anderen tiranniek en onrechtvaardig te werk. Daarom pleit David des te vuriger tegen hem. Slechte mannen hadden aan het hof de overhand en waren de gewillige werktuigen van de tiran. Ook tegen hen bidt hij. Tegen slechte mensen in een slechte zaak mag je zonder aarzelen pleiten.

Als dieven een huis belagen, slaat de goede man des huizes alarm. In deze verzen horen we die alarmbel luid luiden: "red mij", "stel mij in een hoog vertrek", "red mij", "verlos mij." Saul had meer reden tot angst dan David, want het onoverwinnelijke wapen van het gebed werd tegen hem gebruikt, en de hemel werd wakker geroepen om tegen hem te strijden.

"En verlos mij van de mannen des bloeds." David denkt eraan hoe vaak Saul hem al had willen vermoorden. Zo weet hij wat hij van die kant te verwachten heeft, en ook van de handlangers en gunstelingen

van de koning die hem bespiedden. David toont zijn vijand aan God zoals hij werkelijk is. Die bloeddorst is een goede reden voor de rechtvaardige God om in te grijpen, want de Heere verafschuwt iedereen die plezier heeft in bloedvergieten.

Vers 3

"Want zie, zij leggen mijner ziel lagen." Ze lagen op de loer naar het leven van deze goede man. Hij kende hun plan en riep tot God om ervan gered te worden. Als wilde dieren lagen ze ineengedoken te wachten op het moment van de dodelijke sprong. Maar hun slachtoffer gebruikte het beste middel om hen te dwarsbomen: hij legde de zaak aan de Heere voor. Terwijl de vijand loert als een roofdier, wachten wij voor God in de houding van het gebed. Want God wacht om ons genadig te zijn, en om ontzagwekkend te zijn voor onze vijanden.

"Sterken rotten zich tegen mij." Niemand van hen ontbrak toen er een heilige vermoord moest worden. Ze hielden te veel van zulk vermaak om weg te blijven. De krijgslieden die de veldslagen van hun land hadden moeten uitvechten, jagen nu op een rustige burger. De reusachtige vorst steekt al zijn kracht in het doden van een trouwe volgeling.

"Zonder mijn overtreding, en zonder mijn zonde, o HEERE!" Hij beroept zich op Jehova dat hij niets verkeerd had gedaan. Zijn enige fout was dat hij te dapper en te vriendelijk was. En bovendien was hij de uitverkorene van de Heere. Daarom kon de jaloerse koning geen rust vinden voordat hij zijn handen had gewassen in het bloed van zijn al te populaire rivaal.

We zullen altijd merken dat het veel waard is om onschuldig te zijn. Misschien brengt het onze zaak niet voor een aardse rechterstoel, maar in de rechtbank van het geweten blijkt het altijd het sterkste argument. En het is een blijvende troost wanneer we vervolgd worden. Let op hoe David zijn onschuld herhaalt. Hij is zeker

van zijn zaak, en daarom staat hij er rustig voor. Hij durft zijn pleidooi te herhalen.

Vers 4

"Zij lopen en bereiden zich zonder mijn misdaad." Ze zijn allemaal levendig en actief, en snel om bloed te vergieten. Ze bereiden zich voor en zetten hun beste krijgskunst in. Ze belegeren mij in mijn huis en leggen hun hinderlagen alsof ze een gevaarlijke vijand voor zich hebben. Volledig bewapend komen ze op me af. Ze vallen me aan met alle kracht en vaardigheid van een leger dat een kasteel gaat bestormen. En dat alles zonder reden, uit pure kwaadaardigheid.

Zo snel gehoorzamen ze hun wrede meester, dat ze nooit stilstaan bij de vraag of hun opdracht wel goed is. Ze rennen meteen, en gespen onderweg hun harnas om. Zo zonder reden aangevallen worden is een groot leed. Voor een dapper man doet het gevaar zelf weinig pijn in vergelijking met het onrecht dat hem wordt aangedaan. Het was een wrede, schreeuwende schande dat een held als David werd opgejaagd alsof hij een monster was, en in zijn eigen huis werd belegerd als een wild dier in zijn hol.

"Waak op mij tegemoet, en zie." Als anderen gaan slapen, houd U de wacht, o God. Toon Uw macht. Word wakker uit Uw werkloosheid. Kijk toch maar naar de droevige toestand van Uw dienaar, en Uw hand zal mij zeker redden. We zien hoe diep het geloof van de psalmist rustte op de barmhartigheid van zijn Heere. Hij weet zeker dat het Zijn werkzaam medelijden in beweging zal brengen, als de Heere zijn zaak maar bekijkt.

Vers 5

Uzelf, Heere, werk voor mij persoonlijk, want deze zaak vraagt om Uw ingrijpen. Ik word onrechtvaardig aangevallen en kan mezelf niet helpen. Ja, U, HEERE, God der heirscharen, U altijd Levende, Die mij kunt redden. God van Israël, door Uw verbond verplicht om Uw onderdrukte dienaar te verlossen: word wakker om al deze heidenen te

bezoeken. Wek Uw heilige gemoed op, en zet Uw heilige krachten in. Straf de heidenen in Uw Israël, de valsaards die zeggen dat ze Joden zijn en het niet zijn, maar liegen. En laat, als U toch bezig bent, alle volken die Uw vijand zijn, thuis en in het buitenland, weten dat U op rondreis bent om te oordelen en te straffen.

Het kenmerk van een doordacht gebed is dat de namen die we aan God geven bij de zaak passen. Ze moeten als het ware aansluiten bij wat we vragen, en het argument kracht bijzetten. Zal Jehova het verdragen dat Zijn volk wordt onderdrukt? Zal de God der heirscharen toelaten dat Zijn vijanden juichen over Zijn dienaar? Zal de trouwe God van een uitverkoren volk Zijn uitverkorenen laten omkomen? De naam van God is, zelfs in de letterlijke zin, een vesting en een hoge toren voor al Zijn volk.

Wat een krachtig verzoek zit er in de woorden: "ontwaak, om … te bezoeken"! Straf met daadkracht, oordeel met wijsheid, tuchtig met kracht. "Wees niemand van hen genadig, die trouwelooslijk ongerechtigheid bedrijven." Wees hun genadig als mensen, maar niet als overtreders. Als ze hardnekkig in hun zonde blijven, kijk dan niet weg van hun onderdrukking. Wie de zonde van overtreders door de vingers ziet, laat de rechtvaardigen in hun macht. Ga hun overtredingen dus niet voorbij, maar geef hun het loon dat ze verdienen.

De psalmist voelt dat de onderdrukking die voor hemzelf zo hard moest worden gebroken, ook voor talloze andere godvruchtigen in dezelfde positie een uitkomst zou zijn. Daarom bidt hij voor het hele gezelschap van de getrouwen, en tegen de hele bende van verraders.

"Sela." Bij zo'n onderwerp mogen we wel even stilstaan. Wie zou niet gaan zitten om na te denken, wanneer alle vijanden van God hun straf krijgen? Wat is dat een verkeerde gesteldheid van het hart, die er een afkeer van heeft te horen dat de goddelozen gestraft worden!

Vers 6

"Tegen den avond keren zij weder." Als wilde dieren die 's nachts rondzwerven, komen ze tevoorschijn om onheil te stichten. Mislukt hun plan in het daglicht, dan zoeken ze het duister dat beter bij hen past om uit te voeren wat ze van plan zijn. Ze willen midden in de nacht het huis binnendringen.

"Zij tieren als een hond, en zij gaan rondom de stad." Hongerig huilend naar hun prooi sluipen ze steeds weer rond de muren. Ze sluipen stilletjes, met heimelijke stap, en blaffen in een onvriendelijk koor. David vergelijkt zijn vijanden met oosterse honden: zonder baas, walgelijk, vernederd, mager en hongerig. Hij laat ze huilen van teleurstelling, omdat ze het voedsel dat ze zoeken niet kunnen vinden.

Sauls wachters en de wrede koning zelf moeten woedend hebben geraasd en getierd toen ze in het bed een beeld vonden, met een kussen van geitenhaar, in plaats van David. Hun waken was tevergeefs. Het slachtoffer was verlost, en wel door de dochter van de man die zijn bloed wilde. Ga maar, honden, terug naar jullie hokken en knaag aan jullie botten! Want deze goede man is geen vlees voor jullie kaken.

Vers 7

"Zie, zij storten overvloediglijk uit met hun mond." Deze lawaaimakers zijn zo opvallend in hun soort, dat de psalmist onze aandacht vraagt met het woord "zie". Ecce homines, zeggen we soms: zie de mens. Zouden we hier niet moeten zeggen: Ecce canes, zie de honden! Hun boosaardige taal stroomt uit hen als uit een borrelende bron. Goddelozen zijn welbespraakt in laster. Hun woordenschat aan smaad is overvloedig, en even weerzinwekkend als overvloedig. Wat een stromen van boze verwensingen zullen ze over de godvruchtigen uitgieten! Ze hebben geen souffleur nodig. Hun gevoelens banen zichzelf een weg en vormen hun eigen woorden.

“Zwaarden zijn op hun lippen.” Ze spreken dolken. Hun woorden doorboren als degens en klieven als sabels. Zoals het kussentje van een leeuwenpoot zijn klauw verbergt, zo verbergen hun zachte, robijnrode lippen bloedige woorden. “Want wie hoort het?” zeggen ze.

Ze kennen geen enkele rem. Ze vrezen geen God in de hemel, en het bestuur op aarde staat aan hun kant. Als mensen niemand hebben die hen ter verantwoording roept, is er geen houden aan wat ze zullen doen. Wie God niet vreest en de mens niet acht, gaat met smaak uit op onderdrukking, en gebruikt daarbij de wreedste taal die er is.

David moet in een bijzondere positie hebben verkeerd, dat hij het vuile gepraat en de afschuwelijke grootspraak van Sauls zwarte garde rondom het huis kon horen. Zoals een Cavalier een Puritein zou hebben uitgescholden, of Claverhouse een Covenanter, zo vloekten de mannen van Saul op de nieuwkomer die zij in naam van de koning moesten arresteren. David noemde hen honden, en het was ongetwijfeld een mooi stel: een vervloekt vloekend gezelschap van straathonden. Toen ze zeiden: “Wie hoort het?”, luisterde God. Dat wist David, en daarom vatte hij moed.

Vers 8

“Maar Gij, HEERE! zult hen belachen.” David spreekt tot God alsof Hij dicht bij hem staat. Hij wijst naar de belagers en praat met God over hen. Ze lachen mij uit en hunkeren naar mijn ondergang, maar U lacht het laatst. U bent van plan hen weg te sturen zonder hun slachtoffer, en door Michal voor gek te laten zetten.

De grootste, slimste en kwaadaardigste vijanden van de kerk zijn voor de Heere niet meer dan voorwerpen van spot. Al hun pogingen zijn volkomen zinloos. Ons geloof hoeft zich niet door hen te laten beangstigen.

“Gij zult alle heidenen bespotten.” Het is alsof David zegt: wat stellen deze kerels voor die daar in hinderlaag liggen! En wat is de koning, hun meester, als God aan mijn kant staat? Al zouden niet alleen

zij maar alle heidense volken het huis belegeren, Jehova zou hen nog gemakkelijk genoeg teleurstellen en mij verlossen.

Aan het einde van alle dingen zal blijken hoe volkomen verachtelijk en onbetekenend alle vijanden van de zaak en het koninkrijk van God zijn. Om dat vandaag al te zien, is een moedig mens nodig, nu de vijand grote macht heeft en de kerk zich zo vaak voelt als iemand die in zijn eigen huis is opgesloten en belegerd.

Vers 9

"Tegen zijn sterkte zal ik op U wachten." Is mijn vervolger sterk? Dan, mijn God, ga ik juist daarom naar U toe, en leg ik mijn zaken in Uw hand. Het is verstandig om juist in de grootte van onze problemen een reden te zien om ons op de Heere te werpen. Hoe zwaarder de last, hoe harder we Zijn hulp nodig hebben.

> *"En als het lijkt dat geen kans of verandering*
> *Mij van mijn verdriet kan bevrijden,*
> *Dan vindt de hoop haar kracht in hulpeloosheid*
> *En wacht geduldig op U."*

"Want God is mijn Hoog Vertrek", mijn hoge plaats, mijn vesting, de plek waar ik schuil in de tijd van gevaar. Als de vijand te sterk is om het met hem op te nemen, trek ik me terug in mijn burcht, waar hij mij niet kan bereiken.

Vers 10

"De God mijner goedertierenheid zal mij voorkomen." God is de Gever en de bron van alle onverdiende goedheid die ik ooit heb gekregen. Hij gaat voor mij uit en wijst mij de weg terwijl ik verder trek. Hij komt mij tegemoet op het moment dat ik Hem nodig heb. Ik hoef mijn vijanden niet alleen onder ogen te komen. Hij Wiens goedheid ik al zo lang heb ervaren en op de proef gesteld, maakt zachtjes de weg voor mij vrij en blijft mijn trouwe beschermer. Hoe vaak zijn we niet

Gods voorkomende genade tegengekomen, ieder van ons in zijn eigen leven!

De hulp lag al klaar voordat de nood er was. De schuilplaats stond al gebouwd voordat het gevaar opdook. Ver vooruit in de toekomst reikt de genade van de hemel, die alles van tevoren ziet en elke moeilijkheid de pas afsnijdt.

"God zal mij op mijn verspieders doen zien" (Engels: God zal mij mijn wens doen zien op mijn vijanden). Let op: de woorden "mijn wens" staan niet in de grondtekst. Uit het Hebreeuws leren we dat David verwachtte zijn vijanden zonder angst onder ogen te zien. God zal Zijn knecht in staat stellen de vijand rustig aan te kijken. Hij blijft kalm en helder van geest in het uur van gevaar. Straks kijkt hij op diezelfde vijanden neer: verslagen, omvergeworpen, vernietigd. Waar Jehova voorgaat, volgt de overwinning vlak achter Hem aan. Kijk naar God, en je hoeft werkelijk niet bang te zijn je vijanden te zien. Zo kijkt de opgejaagde David, in zijn eigen huis door verraders omsingeld, alleen naar God. En hij juicht over zijn vijanden.

Vers 11

"Dood hen niet, opdat mijn volk het niet vergete." Dat getuigt van groot geloof bij David. Zijn huis wordt omsingeld door zijn vijanden, en toch is hij zo zeker van hun ondergang dat hij die al voor zich ziet. Hij doet zelfs een uitgewerkt verzoek: laat hen niet te snel en niet te grondig worden weggevaagd. Gods overwinning op de sluwheid en wreedheid van de goddelozen is zo gemakkelijk en zo heerlijk, dat het jammer lijkt om de strijd te vroeg te beëindigen. Als God alle samenzweerders in één klap wegvaagde, zou het grote drama van de vergelding te plotseling afgelopen zijn.

Nee, laat de rechtvaardige nog even geslagen worden. Laat de grootsprekende onderdrukker zijn korte uurtje blazen en opscheppen. Het helpt Israël om Gods rechtvaardigheid niet te vergeten. En

de dappere mannen die aan de kant van Gods kampioen staan, raken zo gewend aan het ingrijpen van God.

Het is eigenlijk goed voor gelovigen dat ze tegenstanders hebben die hen belasteren, want de deugd schittert juist op de donkere achtergrond van laster. Vijanden houden de dienaren van de Heere wakker. Een levendige, lastige duivel is minder te vrezen dan een slaperige, vergeetachtige geest die steeds wil indommelen.

"Doe hen omzwerven door Uw macht." Blaas hen heen en weer, als kaf in de wind. Laat de vijand leven als een ronddolend volk. Maak Kaïns van hen. Laat hen levende gedenktekens zijn van Gods macht, een openlijke aankondiging van de waarheid van de hemel. Laat Gods gerechtigheid in hen in alle volheid zichtbaar worden. "En werp hen neder." Net als rot fruit van een boom. Laat hen vernederd worden en neerstorten van de zetels van macht die ze onteren, en uit de invloedrijke posities die ze bezoedelen. Dit was een rechtvaardige wens, en geen uitbarsting van persoonlijke wraakzucht. Als hij niet bij de zachtmoedigheid van Jezus lijkt te passen, moeten we bedenken dat dit het gebed van een soldaat is. Het is de wens van iemand die leed onder onrecht en kwaadwilligheid van een heel ongewone soort.

"O Heere, ons Schild!" David voelde zich de vertegenwoordiger van alle gelovigen in Israël. Daarom zegt hij: ons schild. Hij spreekt namens allen die Jehova tot hun verdediging maken. We zijn in goed gezelschap wanneer we schuilen achter het schild van de Eeuwige. En Hij Die het schild van Zijn volk is, is tegelijk Degene Die hun vijanden uiteenjaagt.

Vers 12

"Om de zonde huns monds, om het woord hunner lippen; en laat hen gevangen worden in hun hoogmoed." Zulke vreselijke taal vol goddeloosheid en overmoed verdient een passende straf. Zoals zij hopen hun slachtoffers te vangen, zo moeten zijzelf gevangen worden: verstrikt in hun eigen net, midden in hun grootsprekende zelfverzekerd-

heid gegrepen. Zonden van de lippen zijn echte zonden, en ze zijn strafbaar. Mensen moeten niet denken dat ze vrijuit gaan omdat hun haat niet verder komt dan schelden en godslastering. Hij Die de wil voor de daad neemt, neemt ook het woord voor de daad. Zo zal Hij dan ook met de mensen handelen. Ellendelingen die met woorden vervolgen, die met hun tong branden en steken, moeten verantwoording afleggen voor het kwaad dat ze in hun hart hadden.

Hoogmoed is een zonde, ook als hij zich niet in kleren laat zien maar alleen in woorden. En vervolgende hoogmoed, ook als hij geen brandstapels opricht in Smithfield maar alleen met zijn lippen smaadt, zal zich moeten verantwoorden. Zo iemand hoort thuis in een rij met die goddeloze bende van inquisiteurs.

"En om den vloek, en om de leugen, die zij vertellen." Zonden jagen, als honden, vaak in paren. Wie zich niet schaamt om te vloeken voor God, liegt zeker ook tegen mensen. Elke vloeker is een leugenaar. Vervolging leidt tot meineed. Ze liegen en zweren erbij. Ze vloeken en geven een valse reden voor hun haat. De Heere ziet dat, en Hij zal het vergelden. Hoe vaak is het niet gebeurd dat de hooghartige taal nog vers in de mond van de goddelozen lag, toen Gods wrekende voorzienigheid hen inhaalde en ze hun eigen kwaad op zichzelf zagen terugvallen!

Vers 13

"Verteer hen in grimmigheid." Het lijkt alsof David zich bedenkt. Hij wil hen snel aan hun einde zien komen. Of als ze gespaard blijven, wil hij dat ze als ruïnes overblijven. Daarom roept hij: verteer hen! En hij herhaalt het: verteer hen! Ja, hij roept het een derde keer, zodat ze er niet meer zijn. Een heilige ziel kan lasteraars van God niet verdragen, mensen wier mond zoveel vuil uitstort als David bij deze gelegenheid moest aanhoren. Er moet verontwaardiging oplaaien, die tot God tegen hen roept. Wanneer mensen de tijd en de plaats vervloeken

waarin ze leven, brengt gewone menselijkheid de rechtvaardige ertoe te wensen dat ze worden weggehaald.

Als ze zich konden bekeren, zou dat oneindig veel beter zijn. Maar als dat niet kan, als ze als dolle honden in een stad blijven rondlopen, laat hen dan ophouden te bestaan. Wie wil dat zo'n geslacht blijft voortduren?

"En laat hen weten", dat wil zeggen: laat alle volken weten, "dat God heerser is in Jakob, ja, tot aan de einden der aarde." Hij heerst over de hele wereld, maar Hij heeft Zijn hoofdkwartier bij Zijn uitverkoren volk. Daar straft Hij de zonde op een bijzondere manier. Zo wilde David dat alle mensen het zouden zien, in het bijzonder dat Gods bestuur nergens ophoudt. Laat zelfs de verst verwijderde volken weten dat de grote, rechtvaardige Bestuurder de macht heeft om goddeloosheid te vernietigen. Hij kijkt niet weg bij onrecht, bij niemand, op geen enkel moment en op geen enkele plaats.

Wanneer de zonde openlijk wordt gestraft, is dat een waardevolle les voor de hele mensheid. De val van een Napoleon is een lespredikking voor alle vorsten, de dood van een Tom Paine een waarschuwing voor alle ongelovigen, het beleg van Parijs een preek voor alle steden.

Sela. Er is goede reden voor deze rustpauze, nu zo'n groot en gewichtig onderwerp ter sprake komt. Plechtige onderwerpen moeten we niet haastig afhandelen. En het hart mag bij het nadenken over zulke verheven dingen niet onverschillig blijven. Lezer, neem dit ter harte. Ga even zitten en denk na over Gods wegen met de mensen.

Vers 14

Hier komt vers zeven terug, alsof de dichter zijn vijanden uitdaagt en zich verlustigt in het idee van hun vruchteloze zoektocht. Hij ziet hun boosheid, hun teleurstelling, hun woede, hun mislukte waakzaamheid en hun verspilde kracht voor zich. Hij moet lachen bij de gedachte dat de hele stad zou horen hoe ze bedrogen waren. Heel Israël zou

weergalmen van het verhaal over het beeld en het geitenhaar in het bed.

Niets vond men in het Oosten leuker dan een verhaal waarin de sluwen werden bedrogen. En niets maakt iemand meer belachelijk dan dat hij door een vrouw te slim af is gewezen. Zo ging het hier met Saul en zijn lage, slaafse dienaren, die door Michal werden beetgenomen. De dichter en krijgsman, die hier alles weer voor zich ziet, hoort in zijn verbeelding het woedende gehuil in de raad van zijn vijanden, toen ze ontdekten dat hun slachtoffer volledig aan hun handen was ontsnapt.

Vers 15

"Laat hen zelfs omzwerven om spijs." Als honden die het kadaver hebben gemist waar ze op rekenden, laten ze maar ontevreden heen en weer lopen. Ze snappen naar elkaar en zijn te teleurgesteld om rustig te blijven en de zaak kalm op te nemen. "En laat hen vernachten, al zijn zij niet verzadigd." Laat hen zich gedragen als mensen die niet kunnen geloven dat ze hun prooi zijn kwijtgeraakt. Laat hen rondsluipen als een roedel oosterse honden zonder huis en zonder hok, op zoek naar een prooi die ze nooit zullen vinden.

Zo trokken de slaafse volgelingen van Saul door de stad, in de ijdele hoop hun eigen woede en hun meester tevreden te stellen. "Zeker," zeggen ze, "we krijgen hem nog wel. We kunnen het niet verdragen hem te missen. Misschien zit hij in die hoek daar, of verstopt in zo'n schuilplaats. We moeten hem hebben. We gunnen hem zijn leven niet. Onze zin in zijn bloed is groot, en we laten ons niet aanpraten dat we hem niet te pakken krijgen."

Zie hoe rusteloos goddeloze mensen zijn. Die onrust groeit naarmate hun vijandschap tegen God groeit, en in de hel zal het hun eindeloze kwelling zijn. Want wat is de toestand van de verlorenen anders dan die van een ambitieus kamp opstandelingen? Ze hebben een hopeloze zaak omarmd en willen niet opgeven. Hun woedende harts-

tochten drijven hen ertoe te blijven razen tegen de zaak van God, tegen de waarheid en tegen Zijn volk.

Vers 16

"Maar ik zal Uw sterkte zingen." De goddelozen huilen, maar ik zing, en ik zal blijven zingen. Hun macht is zwakte, maar de Uwe is almacht. Ik zie hen verslagen en Uw macht zegevieren, en voor eeuwig en altijd zal ik van U zingen. "En des morgens Uw goedertierenheid vrolijk roemen." Die liefhebbers van de duisternis zullen merken dat hun spel is afgelopen. Hun gehuil in het holst van de nacht sterft weg. Dan zal ik mijn stem hoog verheffen en Gods goedertierenheid prijzen, zonder bang te hoeven zijn dat iemand mij stoort.

Wat een gezegende morgen breekt spoedig aan voor de rechtvaardigen, en wat een lied zullen ze zingen! Kinderen van de morgen, jullie mogen vanavond zuchten, maar de vreugde komt op de vleugels van de opkomende zon. Stem jullie harpen nu al, want het sein om de eeuwige muziek te beginnen wordt spoedig gegeven. De morgen komt, en jullie zon zal nooit meer ondergaan.

"Omdat Gij mij een Hoog Vertrek zijt geweest." Dit lied is voor God alleen, voor niemand anders. Alleen wie de goedertierenheid van zijn God heeft ervaren, kan het zingen. Als de heiligen terugkijken op een verleden vol barmhartigheid, zullen ze de Heere met hun hele hart zegenen. In Hem juichen ze, want Hij is de hoge, onneembare plaats waar ze veilig zijn. "En een Toevlucht ten dage, als mij bange was." Hoe zwaarder onze beproevingen nu zijn, hoe luider onze liederen straks zullen klinken en hoe inniger onze blijde dankbaarheid. Als we geen dag van benauwdheid hadden gehad, waar zou dan onze tijd van dankbaar terugkijken blijven? Davids omsingeling door Sauls bloedhonden geeft God de gelegenheid in te grijpen, en David zo de gelegenheid tot een zegevierende lofzang.

Vers 17

"Van U, o mijn Sterkte! zal ik psalmzingen." Wat een vervoering! Al zijn gevoelens zijn opgeëist voor één doel: God prijzen. Kracht is overwonnen door kracht. Niet door de eigen dapperheid van de held, maar door de macht van God alleen. Zie hoe de dichter zich omgordt met Gods almacht en die door geloof helemaal de zijne noemt. De muziek van de ervaring is lieflijk, maar ze is helemaal voor God. Er zit zelfs geen valse noot in voor een mens, voor onszelf of voor menselijke helpers.

"Want God is mijn Hoog Vertrek, de God mijner goedertierenheid." Met volle zekerheid eist hij de Oneindige op als zijn bescherming en veiligheid. Hij ziet God in alles, en alles als het zijne. Genade komt hem tegemoet, ongestoord en overvloedig, want hij voelt dat hij haar niet verdient. En veiligheid is bij hem, ongestoord en onneembaar, want hij weet dat hij veilig is in Gods hoede. O, wat een uitgelezen lied! Mijn ziel zou het nu willen zingen, ondanks alle honden van de hel. Weg, weg, tegenstanders van mijn ziel! De God van mijn goedertierenheid houdt jullie allemaal op afstand —

> *"Ook zal de helse leeuw niet verscheuren*
> *Wie Hij voornemens is te bewaren."*

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm klinkt in zijn strenge inhoud ongetwijfeld vreemd in onze oren. Maar laten we nooit vergeten de verschillende tijden en bedelingen uit elkaar te houden. Laten we ons zoveel mogelijk verplaatsen in de ervaring van een hart dat voor niets zo brandde als voor de eer van God in deze wereld. Alles wat de bijzondere band van God met Zijn volk verduisterde, bracht Davids ziel in hevige beroering. Saul en zijn omgekochte handlangers onderdrukten David, de man van God,

op een smadelijke manier. In ieders ogen moest het wel lijken alsof Jehova niet langer Heere was in Zijn eigen land, Hij Die onverbiddelijk aan Zijn wetten en rechten vasthield. Verraad, leugen en allerlei kwaad hadden vrij spel.

Geen wonder dus dat ook David zijn geest voelde oplaaien tegen de goddelozen om hem heen. Eeuwen eerder raakte Mozes in de woestijn ook verbitterd tegen het koppige volk. En David, die al had gebeefd voor Gods ontzagwekkende heiligheid, zou net als Job kunnen zeggen: "Mijn ingewand ziedt." — Frederick William Krummacher, D.D., in "David, the King of Israel," 1867.

Vers 1

"O mijn God." De psalmist brengt twee argumenten in. Het eerste is dat God zijn God is, Ps. 59:2. Het tweede is de macht en kracht van zijn vijanden. Het is een grote zegen dat we het verbond hebben om heen te vluchten in elke tijd van nood en moeite. Daar is altijd een anker van hoop. "Mijn God" is zo'n sterk argument dat het oneindig zwaarder weegt dan al het andere. God heeft Zichzelf eraan verbonden Zijn volk goed te doen. En het is tijd dat Hij aan het werk gaat wanneer de vijand zich verheft.

De vijanden van de kerk zijn nooit zo dicht bij hun ondergang als wanneer ze denken niets anders te hoeven doen dan de buit te pakken en te verdelen. We mogen zowel Gods belofte als de macht van de vijanden aanvoeren. Beide geven een gelovige in Jezus reden tot hoop. — John Hill (1711-1746), in "Sermons on Several Occasions."

Vers 1

"Die tegen mij opstaan." David wijst op de kracht en het geweld van zijn vijanden. Zo wil hij zichzelf aansporen om vuriger te bidden. Hij beschrijft hen als mensen die tegen hem opstaan. Daarmee bedoelt hij niet alleen hoe vermetel en woest hun aanvallen zijn, maar ook de enorme overmacht die ze hebben. En toch vraagt hij om hoog te wor-

den opgetild, als het ware boven het bereik van deze zwellende vloedgolf uit. — Johannes Calvijn.

Vers 3 (eerste zinsdeel)

Vergelijk de uitdrukking "zij leggen mijner ziel lagen" met 1 Sam. 19:11: "Dit gaf Michal, zijn huisvrouw, David te kennen, zeggende: Indien gij uw ziel dezen nacht niet behoedt, zo zult gij morgen gedood worden." Zie ook Ps. 7:3,6. — E. W. Hengstenberg.

Vers 3

"Sterken rotten zich tegen mij." Chandler vertaalt: "De sterken zijn op weg gegaan om mij een valstrik te zetten." Maar let op wat dit zegt: "Sterken rotten zich tegen mij." Het is alsof David zegt: "Ik ben zwak. Wees U dan toch mijn sterkte, en kom Zelf op voor mijn onschuld." — Arnd.

Verzen 3-4

David pleit hier op zijn onschuld. Niet tegenover God, maar tegenover zijn vervolgers. Let op twee dingen. Eerst dit: wie God vreest en onschuldig leeft, wordt daardoor nog niet gespaard voor de kwaadaardigheid van goddelozen. Gelovigen zijn zo onschadelijk als duiven. Toch worden ze om Christus' wil door iedereen gehaat, alsof ze zo gevaarlijk waren als slangen. En ze worden ook zo behandeld.

Het tweede is dit: onze onschuld beschermt ons niet tegen moeiten, maar ze steunt en troost ons er wel diep in. Ons geweten getuigt dat we goed gehandeld hebben tegenover mensen die slecht met ons omgingen. Op de dag van tegenspoed is dat een grote vreugde, een stille kracht die ons overeind houdt. Weten we ons onschuldig? Dan mogen we met nederig vertrouwen een beroep op God doen en Hem vragen om op te komen voor onze gekwetste zaak. Dat zal Hij ook doen, op Zijn eigen tijd en op Zijn eigen manier. — Matthew Henry.

Vers 4

"Zij lopen." Het zijn gewapende krijgers die tot de aanval stormen (Ps. 18:30). Het Hebreeuwse woord voor "zij bereiden zich" ((Hebr.)) kan ook betekenen: "zij zetten zich vast". Ze zoeken een stevige houding om te staan, als troepen die een stad bestormen. Zie Job 30:14. — A. R. Fausset.

Vers 4

"Zij lopen en bereiden zich." Hoe ijverig en vlijtig zijn goddelozen in het kwaad! Daar kunnen wij heiligen ons wel voor schamen, want hoe traag en lauw zijn we soms in het werk van het geloof en de arbeid van de liefde. In de kerk van God veroorzaakt niets zoveel schade als een gebrek aan echte ijver en levendigheid. Pas als "velen … het naspeuren" (Engels: velen heen en weer lopen), dus als we ons echt inzetten, "zal de wetenschap vermenigvuldigd worden." — William S. Plumer.

Vers 4

"Zonder mijn misdaad." Wat Saul betreft was David een trouwe onderdaan en een gehoorzame schoonzoon. — Benjamin Boothroyd.

Vers 4

"Waak op mij tegemoet." Letterlijk: "Waak op om mij te ontmoeten." Als we verzocht worden, lijkt de Heere ver weg. Het is alsof Hij onze nood niet opmerkt en niets met ons te maken heeft. Zo was het ook toen Jezus in de storm "in het achterschip, slapende" lag (Mark. 4:38). Maar het is alleen schijn. De Heere sluimert noch slaapt (Ps. 121:4). Wanneer we Hem aanroepen, staat Hij altijd klaar om ons te hulp te komen. — O. Prescott Hiller.

Vers 4

"En zie." Deze woorden verraden tegelijk geloof en de zwakheid van het vlees. David spreekt alsof God tot nu toe Zijn ogen dicht had ge-

had voor het onrecht dat hem werd aangedaan, en ze nu pas moest openen om het te ontdekken. Zo past hij zich aan onze zwakke en beperkte menselijke manier van begrijpen aan. Maar aan de andere kant geeft hij door Gods aandacht te vragen voor zijn zaak ook zijn geloof te kennen. Daarmee erkent hij feitelijk dat niets voor Gods voorziene kennis verborgen was. — Johannes Calvijn.

Vers 5

"Ja, Gij HEERE, God der heirscharen, God Israels!" Zitten we in nood? Dan moeten we onze ogen vooral richten op die namen van God die ons geloof het meest versterken. Dat zijn de namen die laten zien dat Hij machtig is en ook bereid om Zijn macht voor ons in te zetten. — David Dickson.

Vers 5

"HEERE, God der heirscharen." In het Hebreeuws staat hier Jahveh, Elohim, Tsebaoth, zoals ook in Ps. 80:5,20 en 84:9. Vergelijk 2 Sam. 5:10; 1 Kon. 19:10,14 en Ps. 89:9. — Uit "The Psalms translated from the Hebrew, with Notes chiefly exegetical", door William Kay, D.D., 1871.

Vers 5

"HEERE, God der heirscharen." Sommigen vonden dat dit zoiets betekent als "God van de veldslagen". De echte kracht van deze titel is echter een andere: "Heerser over de sterren, de zichtbare legers van de hemel, en over de engelen die daar wonen." — A. A. Hodge, in "Outlines of Theology", 1866.

Vers 5

1. God der heirscharen, en daarom machtig. 2. God Israëls, en daarom bereid. — Andrew A. Bonar.

Vers 6

"Tegen den avond." De avond staat voor een tijd van ramp en gebrek. Hij verwijst ook naar de wilde dieren die 's avonds op roof uitgaan. — Hermann Venema.

Vers 6

"Zij tieren als een hond." Het lawaai dat ik toen hoorde, vergeet ik nooit meer. Stel je alle herdershonden voor die op marktdag op weg zijn naar Smithfield, onophoudelijk blaffend en opgehitst door de keffende straathonden op elke kar van Londen. Dan nog zou je geen idee hebben van het hondenrumoer dat mij nu voor het eerst verbaasde. Zo'n beeld is veel te zwak. De hele stad weergalmde van één reusachtig tumult. Beneden mij, in Tophane. Aan de overkant, in Stamboel. Ver weg, in Scutari. Alle zestigduizend honden waarvan men zegt dat ze Constantinopel overspoelen, leken elkaar zonder een moment rust uit te roeien.

Het keffen, huilen, blaffen, grommen en snauwen ging op in één gelijkmatig en onafgebroken geluid, zoals het gekwaak van kikkers dat wordt als je het van veraf hoort. Urenlang kwam er geen stilte. Ik ging slapen en werd weer wakker. Mijn ramen stonden open, en nog steeds hoorde ik hetzelfde lawaai. Pas bij het aanbreken van de dag keerde er iets van rust terug. — Albert Smith, in "A Month at Constantinople", 1850.

Vers 6

Als ze hun geheime plannen uitvoeren, worden ze afgeschilderd als hongerige honden. Ze sluipen in het donker om de stad heen op zoek naar prooi. Ieder zwerft met zijn eigen doel, maar allemaal voor hetzelfde: één gemeenschappelijke zaak. Om dit beeld echt te voelen, moeten we bedenken dat het in oosterse steden vroeger gebruikelijk was, net als nu, om alle etensresten (beenderen, afval en zo meer) op straat te gooien. Dat werd vooral door honden opgegeten, en men

hield er kennelijk grote aantallen van voor dat doel. Met dit in gedachten past het beeld uitstekend op de vijanden van Christus.

> *"Elke avond keren zij terug,*
> *Zij huilen als honden*
> *En zij omringen de stad."*
>
> *— William Hill Tucker.*

Verzen 6-7

Dit is één doorlopend beeld, en het verdient goed bekeken te worden: een uitgehongerde, dolle hond die zijn honger noch zijn dorst kan stillen. Het beschrijft mensen die vroeger als honden huilden en alle goede dingen voor zichzelf najoegen, grepen en verslonden. Nu hebben ze alles verloren. Hun begeerte kunnen ze niet bevredigen. Ze zijn veracht, ellendig en wanhopig: zwervers zonder houvast, zonder rust en zonder hoop. Dat lieten Saul en zijn boden zien, die tegen David waren gezonden in Najoth bij Rama. Zo gaven ze een voorproefje van hun komende ellende. — Hermann Venema.

Verzen 6-7

1. Ze zijn er ijverig mee bezig: zij keren 's avonds weer terug.
2. Dol, en vastbesloten het te doen: zij tieren als een hond, en dreigen onbeschaamd.
3. Onvermoeid en verhard in hun plan: zij gaan rondom de stad.
4. Schaamteloos, pochend over wat ze mij zullen aandoen: zie, zij storten overvloedig uit met hun mond.
5. En hun woorden zijn bloedig: zwaarden zijn op hun lippen. — Adam Clarke.

Vers 7

"Zie, zij storten overvloediglijk uit met hun mond", enzovoort. Volgens Aben Ezra betekent dit: "blaffen als honden". Of: "opborrelen", zoals een bron opborrelt met water. Zo spuwen zij hun goddeloos-

heid in grote hoeveelheden uit (zie Jer. 6:7). De uitdrukking wijst op de overvloed aan kwaad en goddeloze taal die uit hun mond komt. Dat liet zien hoe verdorven hun hart was en hoe slecht hun bedoelingen waren. Zo raasden en dreigden Davids vijanden over wat ze met hem zouden doen als ze hem konden vinden. En zo stortten de vijanden van Christus hun goddeloze beschuldigingen van godslastering en opruiing massaal over Hem uit, zonder enig bewijs. — John Gill.

Vers 8

God ziet het en glimlacht. Hij kijkt naar deze reuzen en lacht hen uit. Hij zit in de hemel, hoog en ver buiten hun bereik. Hij maakt Zich ook niet veel zorgen over de zaak, en dat moeten wij evenmin doen. Laten we rustig blijven. We moeten op Hem vertrouwen en weten dat er in de hemel een raad bestaat die alle tegengestelde plannen op aarde in stukken slaat, zoals de steen die uit de berg werd gehouwen de vier grote wereldrijken verbrijzelde (Dan. 2:34).

Een goddeloze vervolgt in de hoogmoed van zijn hart de arme. Ze storten met hun mond veel uit, en proberen de onschuldige dubbel te vermoorden: met kwaadsprekerij en met dodelijke streken. Toch hoort God hun razernij en lacht Hij erom. Met weinig moeite maakt Hij al hun plannen tot niets. Ja, juist de wreedheid van Zijn vijanden zal God aansporen om Zich te haasten. De heiligen varen er zelfs beter bij door de overmoed en de uitspattingen van hun vijanden, want daardoor komt hun ondergang sneller. En God zal dan des te sneller iets voor Zijn volk doen, opdat de vijand zich niet verheft (Ps. 140:9). — Abraham Wright.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Aan het slot van het vers worden “alle heidenen” genoemd. Daarmee wil David zeggen: ook al zouden ze met hun aantal de hele wereld evenaren, met al hun invloed en middelen zouden ze toch een bespotting blijken. Of de woorden kunnen zo gelezen worden: “zoals U alle heidenen bespot”. Eén ding is duidelijk: David maakt de ijdele

grootspraak van zijn vijanden belachelijk. Zij dachten dat geen onderneming te groot was voor hun aantallen. — Johannes Calvijn.

Verzen 8-9

> *Maar U, Heere, U lacht hen uit;*
> *U bespot alle heidenen.*
>
> *Zijn kracht! Naar U zal ik de wacht houden,*
> *Want God is mijn hoge vesting. — William Kay.*

Vers 9

"Tegen zijn sterkte zal ik op U wachten." Het dichtst bij de bedoeling van de psalmist komen volgens mij zij die de woorden als één doorlopende zin lezen: "Ik zal zijn sterkte bij U in vertrouwen leggen." Hoe overdreven Saul ook mocht pochen op zijn kracht, David zou tevreden zijn met de zekerheid dat een verborgen, goddelijke voorzienigheid zijn daden in toom hield. Zo moeten we leren naar alle mensen te kijken: als ondergeschikt aan God, hoe groot ze ook lijken. Hun kracht en hun plannen hangen af van de soevereine wil van God.

Zelf vind ik de volgende vertaling de beste: "Zijn sterkte is bij U, ik zal wachten." Deze woorden lopen gelijk met die aan het einde van de psalm, waar zonder twijfel de eerste naamval wordt gebruikt: "Mijn sterkte is bij U, ik zal zingen." — Johannes Calvijn.

Vers 9 (eerste zinsdeel)

Zijn sterkte is groot, menselijk gezien. Maar wat is ze voor het oog van het geloof! De Septuagint heeft hier: to kratoz moi (—uzzi), en zo lezen de meeste oude vertalingen. (De tegenstelling vinden we in Ps. 59:17-18.) — William Kay.

Vers 9

"Zal ik op U wachten." Letterlijk: "ik zal de wacht houden naar U toe." Dit speelt in op het opschrift: "Toen Saul gezonden had, die zijn huis

bewaren zouden, om hem te doden." David zet zijn waken voor God tegenover hun waken om hem te doden. — A. R. Fausset.

Vers 9

Hoe zwak de gelovige zich ook voelt, en hoe machtig hij zijn vijand ook ziet, het maakt hem niets uit. Hij hoeft niets anders te doen dan zijn geloof aan het werk te zetten en te wachten tot God aan het werk gaat. "Tegen zijn sterkte" (dat is: de sterkte van de vijand) "zal ik op U wachten", zegt hij tot de Heere, "want God is mijn Hoog Vertrek." — David Dickson.

Vers 10

"De God mijner goedertierenheid zal mij voorkomen." O, wat zingen de heiligen over de liefde van Christus! Ze zingen dat deze liefde niet door verdienste werd bewogen. Ze wijst elk loon en elke prijs af, en heeft ons lief omdat Hij ons liefheeft (Deut. 7:8). Zing dan van Zijn wonderbare liefde, en van hoe deze liefde van Christus ons voorkomt: "De God mijner goedertierenheid zal mij voorkomen." Hoe dan? Op vier manieren. 1. Ze komt onze liefde tot Hem voor (1 Joh. 4:19). "Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft."

1. Ze komt onze zonden voor, zoals bij Paulus. Hand. 9:3: "En als hij reisde, is het geschied, dat hij nabij Damaskus kwam, en hem omscheen snellijk een licht van den hemel."
2. Ze komt onze rampen voor. Ps. 79:8: "Laat Uw barmhartigheden ons voorkomen." En 4. Ze komt onze pogingen voor. "De God mijner goedertierenheid zal mij voorkomen." — John Spalding, in "Synaxis Sacra", 1703.

Vers 10 (eerste zinsdeel)

De psalmist was om deze redenen zeker van barmhartigheid. Hij wist zich veilig, omdat God zijn God was, en de God van zijn goedertierenheid: "De God mijner goedertierenheid zal mij voorkomen." Som-

migen lezen: “heeft mij voorkomen”. Anderen: “komt mij voor”. Anderen, zoals in mijn tekst: “zal mij voorkomen”. Elk van deze lezingen is bijzonder lieflijk en rijk, en geeft de gelovige veel om van te leven.

Neem de eerste lezing, “heeft mij voorkomen”. Dan betekent het: de psalmist zat nooit in een moeilijkheid, verzoeking of angst, of God was hem al voor geweest. Altijd had Hij de barmhartigheid klaar die hij nodig had. En Hij gaf haar op tijd, juist toen hij het minst verwachtte, en misschien het minst voorbereid was.

Neem de tweede, “komt voor”. Dan laat het zien waarop de psalmist vertrouwde toen alles wat hij zag verdwenen was. Het is alsof hij zegt: “God is niet wispelturig. Zijn gedachten zijn gedachten van vrede en niet van kwaad. Hij mag Zijn voorzienigheid veranderen, Zijn hart is nog hetzelfde als altijd. Waarom zou ik vrezen? Waarom zou ik niet hopen en me verblijden? Mijn God is een beproefde God, Hij werkt zelfs nu voor mij. Hij komt mijn angsten voor, en Hij zal mijn val voorkomen.”

Neem de woorden zoals ze in mijn tekst staan, en het komt op hetzelfde neer. “God ziet alle plannen van mijn vijanden, en Hij staat voor hen klaar. Mijn gebed is verhoord, en ik weet zeker dat de verlossing komt, ook al ken ik de tijd niet.”

Mijn doel is om, onder leiding van de Geest, in mijn eigen hart en in het jouwe te kijken. Ik wil je daarbij laten zien welke wonderen van voorzienigheid en genade God als de God van onze goedertierenheid voor ons heeft laten gebeuren. Bij het uitleggen van deze woorden zal ik twee dingen onderzoeken. Eerst: in welke zin, of in welke opzichten, God de God van onze goedertierenheid is. En dan: hoe Hij ons, als de God van onze goedertierenheid, voorkomt.

1. Toepassing.

Ik moet onderzoeken in welke opzichten God de God van de goedertierenheid van Zijn volk wordt genoemd. Er lijken drie dingen in te zitten. Eerst: alle goedertierenheid die in Gods wezen is, is voor Zijn heiligen. Het is een groot woord (1 Petr. 5:10): “de God … aller genade”.

God heeft in Zichzelf alle soorten genade voor Zijn heiligen. Hij heeft vergevende, levendmakende, versterkende, vertroostende en bewarende genade. Zijn goedertierenheid is rijk, overvloedig, onuitputtelijk en zeker.

Iemands rijkdom is zijn eer. God roemt in Zijn goedertierenheid. Ze is Zijn vermaak, Hij rust erin. Zo mogen ook wij erin rusten, omdat er een oneindige, onvoorstelbare volheid van is in Hem. "Want bij U is de fontein des levens." God deelt en verdeelt deze goedertierenheid, zodat we haar beter kunnen vatten. Daarom noemt de apostel Hem de Vader der barmhartigheden en de God aller vertroosting (2 Kor. 1:3). God wordt niet de bewerker van onze barmhartigheden genoemd, maar hun Vader. Zo zien we hoe vrijelijk ze van Hem komen. Ze komen uit Zijn hart. Hij heeft er behagen in, zoals een vader in zijn eigen kind. Blijf bij die naam even stilstaan, het is een lieflijke: de Vader der barmhartigheden.

In mijn tekst grijpt David al deze goedertierenheid vast. Hij houdt haar vast als zijn eigen goedertierenheid: "De God mijner goedertierenheid zal mij voorkomen." Dat is de eerste betekenis.

1. Het houdt ook in dat God in Zijn eeuwige plan voor elke gelovige een deel van Zijn barmhartigheid heeft klaargelegd, een deel dat hij echt het zijne mag noemen. Sommigen horen dat ook in wat Christus tegen Paulus zei (2 Kor. 12:9): "Mijn genade is u genoeg." Dat wil zeggen: de genade die Ik voor je heb bestemd, zal voor jou toereikend zijn. Ik wist al in Mijn eeuwige besluiten wat je nodig zou hebben. Ik heb daar vooraf voor gezorgd en erop toegezien dat je genoeg zou hebben.
2. De woorden laten verder zien dat God het als Zijn eigen taak heeft aanvaard om dit deel van Zijn goedertierenheid voor Zijn volk te bewaren. Wat het ook is, ziel: het ligt voor je bij Hem klaar. Elke gelovige mag zich tot God wenden als de God van iedere barmhartigheid die hij nodig heeft. — Samengevat uit de preek van John Hill.

Vers 10

God zal mij op mijn verspieders doen zien. De woorden “mijn wens” staan niet in de oorspronkelijke tekst en kunnen beter wegblijven. De bedoeling is: God zal mij in staat stellen om rustig op mijn vijanden neer te kijken. Zo keek Christus naar Zijn moordenaars. Zo kon ook Stefanus kijken toen “zij knersten de tanden tegen hem.” “En allen, die in den raad zaten, de ogen op hem houdende, zagen zijn aangezicht als het aangezicht eens engels.” Hand. 6:15. — Christopher Wordsworth.

Vers 11

Dood hen niet, zodat zij een slijpsteen zijn voor het geloof van anderen. De Spartanen deden iets dergelijks (Plutarchus vertelt het in zijn Apophthegmata). Zij weigerden een naburige stad te vernietigen die hun legers vaak had uitgedaagd, en zeiden: “Verdelg den slijpsteen van onze jonge mannen niet.” — Andrew A. Bonar.

Vers 11

Dood hen niet:

> “*Leef lang en gehaat,*
> *Glimlachende, gladde, verfoeide klaplopers!*”
>
> — W. *Shakespeare.*

Vers 11

De vijanden moeten een gedenkteken zijn van Gods rechtvaardigheid. Dat geldt niet alleen voor hun plotselinge ondergang, maar net zo goed voor de aanhoudende ellende van hun nageslacht. Dit vers loopt gelijk met Ps. 59:7 en 15 en met de vloek die David in 2 Sam. 3:29 over Joab uitsprak: “En er worde van het huis van Joab niet afgesneden, die een vloed hebbe, en melaats zij, en zich aan den stok houde, en door het zwaard valle, en broodsgebrek hebbe!” Hetzelfde zien we

in de dreigende woorden die een man Gods tot Eli sprak, in 1 Sam. 2:36.

Daar wordt eerst het gewelddadige einde van de kwaaddoeners zelf aangekondigd, net als hier in 1 Sam. 3:13. Dan volgt: "En het zal geschieden, dat al wie van uw huis zal overig zijn, zal komen, om zich voor hem neder te buigen (den nieuwen hogepriester) voor een stukje gelds, en een bolle broods, en zal zeggen: Neem mij toch aan tot enige priesterlijke bediening, dat ik een bete broods moge eten."

Christelijke uitleggers wijzen er al lang op dat wat dit vers zegt, net als de verzen 7 en 15, is uitgekomen bij de Joden. "Zij zijn verstrooid in alle landen, en moeten gaan en staan voor de ogen van alle christenen, als een levend getuige dat zij den waren Messias en Zaligmaker der wereld gekruisigd hebben. Zodat, als gij een Jood ziet, denk dan aan dit woord." (Arndt.) — E. W. Hengstenberg.

Vers 11

Dood hen niet; dat wil zeggen: niet in één klap. Laat hen rondzwerven. Waarschijnlijk denkt hij hier aan de straf van Kaïn. God wilde hem niet laten doden, maar liet hem al de dagen van zijn leven een zwerver zijn, tot een schouwspel en een waarschuwend voorbeeld van Zijn oordelen. Gen. 4:12. Anderen vertalen: schud hen, dat wil zeggen: schud hen van hun rang, eer en heerlijkheid. — John Diodati, 1576-1649.

Vers 12

Om de zonde huns monds en het woord hunner lippen enzovoort. De vervolgers bereiken hun doel tegen de rechtvaardigen misschien niet. Toch is hun hoogmoed genoeg om hen te veroordelen en Gods toorn over hen af te roepen: hun grootspraak, hun leugens, hun lasteringen en hun vloeken tegen de godvrezenden. — David Dickson.

Vers 12

Het woord hunner lippen. “Woord der lippen” wordt vaak gebruikt voor leeg gepraat en opschepperij. Het is het tegenovergestelde van een woord dat solide is en op feiten rust, zoals in 2 Kon. 18:20: “Gij zegt (doch het is een woord der lippen).” En in Spr. 14:23: “In allen smartelijke arbeid is overschot; maar het woord der lippen strekt alleen tot gebrek.” — Hermann Venema.

Vers 13

Verteer hen, en wel nadrukkelijk: verteer hen in grimmigheid, dat zij er niet zijn. Op het eerste gezicht lijkt dat in strijd met zijn eerste wens: Dood hen niet. Maar dat is het niet. Hij heeft het namelijk niet over hun leven, alsof hij hen zo wilde verteren dat zij niet meer in leven zouden zijn. Hij wenst alleen dat hun macht, hun koninklijke waardigheid en hun gezag worden verteerd. Zo bekeken verklaren deze woorden zijn tweede wens nog verder: Werp hen neder. Hij wil dat zij zo worden neergeworpen en verteerd in hun kracht, hun waardigheid, hun gezag, hun bezit en hun rijkdom, de dingen die hen hoogmoedig maakten.

Dan kunnen zij God nooit meer weerstaan, Zijn volk geen kwaad meer doen en de godsdienst en Zijn kerk niet meer vertrappen. Maar leven mogen zij. — William Nicholson.

Vers 13

Verteer hen. Ik hoor over verdrietige toestanden in Polen: dorpen die tot de grond toe zijn afgebrand, vreedzame mannen die bij honderden naar Siberië worden afgevoerd, vrouwen die worden gegeseld. Dan kijk ik naar dat marktplein in Warschau, waar een bijna naakte vrouw openlijk wordt geslagen. Ik zie de wrede Mouravieff glimlachen terwijl het bloed uit haar gegeselde schouders spuit. En dan ontken ik niet dat ik sterk in de verleiding kom te zeggen: “Gelukkig de man wiens kogel in zuivere vlucht dat zadel zou ledigen!” Ben ik

hierin bloeddorstig? Ben ik wraakzuchtig? Veroordeel je mij om dit gevoel? — R. A. Bertram.

Vers 13

Dat zij er niet zijn. Met het woord ((Hebr.)), dat zij er niet zijn, kan men een slechte en ellendige toestand in het algemeen bedoelen, maar ook volledige vernietiging. Het eerste moeten we hier zeker toegeven, zoals de samenhang laat zien. Het tweede sluit dat niet uit, want een ellendige toestand loopt, zoals bij een ziekte, uiteindelijk uit op vernietiging. Niet te zijn wordt duidelijk heel vaak gebruikt in de zin van niemand te zijn: ellendig, terneergedrukt, veracht. Vergelijk Jer. 31:15. — Hermann Venema.

Vers 13

Sela. God is in al Zijn woorden Ja en Amen. Toch maakt Hij met dit zegel van Sela duidelijk dat Hij wil dat deze dingen des te beter worden begrepen en des te dieper worden ingeprent. Als de goddelozen de godvrezenden blijven vervolgen, dan zal God hen zeker bespotten. Sela! Hij zal zeker hun beenderen verbrijzelen, hun beste daden door elkaar schudden en hun onreinheid aan het licht brengen. Sela! Gods hand zal zeker zwaar op hen rusten, en zij zullen niet merken dat het Zijn hand is totdat zij verteerd zijn. Sela: zeker, werkelijk, amen. Dit is een trouwe, onfeilbare waarheid. Zo waar de Heere leeft, zal het gebeuren. — Abraham Wright.

Vers 14

Hond. Komt het door de invloed van het christendom, dat zijn wet van vriendelijkheid ook uitstrekt tot de lagere dieren? Of ligt het aan de aard van noordelijke honden en noordelijke mensen? In elk geval zijn de honden bij ons Angelsaksen, met alles wat daarbij hoort, heel anders dan in het Oosten. Stel je het beeld voor van een oosterse heilige die met zijn voeten op een hond rust. Zo ligt Willem de Zwijger,

de heldhaftige Prins van Oranje, met zijn voeten op de trouwe spaniël die zijn leven redde bij de nachtelijke aanval van de Spaanse troepen.

Zo liggen ook veel gebeeldhouwde ridders uit de middeleeuwen. In oosterse ogen zou al zo'n beeld de zwaarste ontheiliging zijn die een vijand een heilig gebouw kon aandoen. En hoe minachtend, en hoe onjuist voor Engelse honden, zijn de woorden die de Bijbel gebruikt voor de gewoonten van honden! "Zij tieren als een hond, en zij gaan rondom de stad"; "laat hen vernachten, al zijn zij niet verzadigd"; "Buiten zullen zijn de honden." Wat is de overeenkomst tussen zo'n beschrijving en de ernstige waardigheid van een Newfoundlander? Of de slimme, scherpe blik van een terriër? Of de weemoedige, bijna menselijke ogen van onze huisspaniëls?

Maar hier in Tyrus, net als in de meeste oosterse steden, kwamen de bekende woorden bij ons binnen met al hun echte, krachtige betekenis. Daar zijn de wolfachtige, hongerige honden zonder baas die "rondom de stad gaan" (in Alexandrië bijvoorbeeld). Ze verzamelen zich in roedels als jakhalzen, snuffelen rond naar afval en begunnen het als ze niet verzadigd worden. Of het zijn uitgehongerde verstotenen, zoals onze honden in Tyrus, die "buiten" de stad rondsluipen. Op deze honden mogen we de zeer ongunstige uitspraken van de Schrift toepassen. Elke Engelsman en Engelse vrouw moet ze verontwaardigd afwijzen waar het gaat om de trouwe, geduldige dieren die naast onze huizen waken als schildwachten, onze kudden bewaken als herders, ons dolblij begroeten als we thuiskomen en soms zelfs liever sterven dan het graf van hun baas te verlaten. — Uit "Wanderings over Bible Lands and Seas," 1862.

Vers 14

Wie berouw heeft over zijn zonden als het tegenzit, treurt als een duif. Wie een verhard hart heeft als het tegenzit, maakt lawaai als een hond. — Matthew Henry.

Vers 15

Laat hen zelfs omzwerven om spijs, enzovoort. Hun lot zal bedelarij en gebrek zijn, en dus een onverzadigbare, uitputtende toestand. Het ergste wat een mens in deze wereld kan overkomen: een enorme eetlust, zonder bezit of gewin om die te stillen. — Henry Hammond.

Vers 15

Al zijn zij niet verzadigd. Iemand die tevreden is, begint niet te grommen als hij niet krijgt wat hij graag zou willen. Hij maakt geen ruzie met Gods voorzienigheid en wordt vanbinnen niet verteerd. Maar wie zijn buik tot zijn god maakt, raakt overhoop met God én met zichzelf als die buik niet gevuld wordt en zijn begeerten onvervuld blijven. Niet armoede maakt een mens ongelukkig, maar ontevredenheid. — Matthew Henry.

Vers 15

De honger van een hond is terecht de plaag van mensen die door hun zonde op dat onreine dier zijn gaan lijken. Lezer, zorg dat je zulke zonden vermijdt en kweek een geest van levendige toewijding aan God. Dan ontvang je niet je deel op de plaats waar geween, gejammer en tandengeknars is, maar zing je tot in eeuwigheid voor de God van je goedertierenheid. — Benjamin Boothroyd.

Vers 16

We mogen niet voorbijgaan aan de tegenstelling met de ellendige toestand van de goddelozen. Die wordt aangeduid met het voornaamwoord ((Hebr.)), zij, in Ps. 59:16, tegenover ((Hebr.)), maar ik, dat er precies tegenover staat. Er is nog meer verschil, om andere bijzonderheden maar te laten rusten: de “avond” die eerder genoemd werd tegenover de “morgen” die nu volgt, voor tijden van nood en van geluk. En ook het hondachtige gehuil van de goddelozen tegenover het blijde zingen van David geeft het verschil tussen beide toestanden extra kracht. — Hermann Venema.

Vers 16

Cantabo en exaltabo: ik zal zingen, en ik zal luid zingen. Over Gods macht wordt alleen gezongen. Maar Zijn goedertierenheid wordt luid bezongen. Het is alsof Zijn goedertierenheid hoger te prijzen valt dan Zijn macht. De ene reikt tot aan de hemelen, de andere slechts tot aan de wolken. Ps. 57:11. — Uit de preek van Humphrey Sydenham, getiteld "The Well toned Cymball," 1637.

Vers 17

Mijn Sterkte, U zal ik psalmzingen. Eerder had hij gezegd dat de sterkte van zijn vijand bij God lag. Nu zegt hij hetzelfde van zijn eigen sterkte. Het woord kan twee dingen betekenen, en hij past het heel fraai in een andere zin op zichzelf toe. God houdt de kracht van de goddelozen in Zijn handen om haar te beteugelen en te bedwingen. Zo laat Hij zien dat elke macht waar zij op roemen, ijdel en bedrieglijk is. Zijn eigen volk daarentegen ondersteunt en beschermt Hij, zodat het niet valt, door het kracht te geven uit Zichzelf. — Johannes Calvijn.

Vers 17

Mijn Sterkte. Dit staat tegenover de sterkte van de vijand in Ps. 59:10. Uw macht of sterkte (het Hebreeuwse woord is hetzelfde, Ps. 59:17) is mijn sterkte. In het Hebreeuws zit hier een mooie woordspeling met gelijkluidende klanken: ik zal wachten op U, ((Hebr.)) (Ps. 59:10), en "ik zal psalmzingen," ((Hebr.)). — A. R. Fausset.

Vers 17 (eerste zinsdeel)

Omdat Saul zo sterk was, richtte mijn wachten zich op U. Zo zal nu, omdat U mij Uw sterkte geeft, ook mijn zingen van lofliederen alleen op U gericht zijn. — Martin Geier.

Vers 17

Sterkte en goedertierenheid. Hij verbindt deze twee eigenschappen, “sterkte” en “goedertierenheid”, heel treffend. Neem de sterkte weg, en hij kan niet beschermen. Neem de goedertierenheid weg, en hij wil niet beschermen. Beide horen samen te gaan in ieder die wil verdedigen: macht, zodat hij kan, en goedertierenheid, zodat hij wil. Anders is het zinloos om op zijn hulp te hopen. David ontdekte dat God beide is, en daarom prijst hij Hem voor allebei. — William Nicholson.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1 (eerste zinsdeel)

Red mij van verzoeking, houd mij vast in verzoeking, maak mij schoon van wat verzoeking achterlaat. De wereld, het vlees, de duivel en vooral de zonde zijn onze vijanden. Op eigen kracht ontkomen we er niet aan, maar de Heere kan ons redden door Zijn voorzienigheid en genade.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Red mij ervan dat ik word meegetrokken door hun beloften, geschrokken van hun dreigementen, bedorven door hun leer, beïnvloed door hun voorbeeld, beschadigd door hun laster, en belemmerd in mijn nuttig zijn door hun tegenstand.

Vers 3 (eerste zinsdeel)

De listen van Satan. Hij ligt op de loer, op plaatsen, momenten, omstandigheden en wegen, om ons aan te vallen. Dwalingen in leer, leven en gezindheid worden ons voorgehouden om ons te verstrikken. “Zijn gedachten zijn ons niet onbekend.” Of: de duivelse hinderlaag, ontdekt door waakzaamheid en verijdeld door geloof.

Vers 4

De ijver van het kwaad, een vermaning voor het goede.

1. Hun ijver: zij lopen.
2. Hun eensgezindheid: zij lopen.
3. Hun zorgvuldigheid: zij bereiden zich voor.
4. Hun gereedheid: zonder dat ik misdaan heb.

Vers 5

O HEERE, God der heirscharen, God Israëls. Deze titel geeft stof voor een uitstekende preek.

Vers 9

De omvang van de moeilijkheid is een reden voor gebed en geloof.

Vers 10 (eerste zinsdeel)

God is er altijd klaar voor om te zegenen.

Vers 11

Dat onze vijanden blijven bestaan, is een heilzame beschikking van God. Zo behoedt Hij ons voor een kwaad waar wij erg gevoelig voor zijn.

Vers 13 (laatste zinsdeel)

God als de God van de kerk. Zijn bestuur als zodanig, bekend uit heel de menselijke geschiedenis.

Vers 16

De hemelse zanger van het koor.

1. Zijn lied is lieflijk, in tegenstelling tot het schelden van anderen: maar ik.
2. Het gaat over onderwerpen die anderen doen schrikken: Uw sterkte.

3. Het wordt luider bij zachte onderwerpen: Uw goedertierenheid.
4. Het heeft zijn uitgekozen tijden: des morgens.
5. Het wordt gestemd door ervaring: omdat U.
6. Het is helemaal tot eer van God: Uw sterkte, Uw goedertierenheid, U bent.

Vers 17

1. Een leerstelling: God is de sterkte van Zijn volk.
2. Een toe-eigening: "mijn Sterkte."
3. Een besluit. Het lied van dankbaarheid voor het verleden, geloof voor vandaag, hoop voor de toekomst, en zaligheid voor de eeuwigheid.

Werk over de negenenvijftigste psalm

In Chandler's "Life of David," deel 1, blz. 85-89, staat een uitleg van deze psalm.

Psalm 60

Titel

Dit opschrift is lang, maar het helpt ons enorm om de psalm te begrijpen. “Voor den opperzangmeester, op Schusan Eduth”, of de Lelie van het Getuigenis. Ook Psalm 45 ging over lelies. Daar zagen we de koninklijke krijger in al zijn schoonheid de strijd ingaan. Hier zien we hem de buit verdelen en getuigen van de heerlijkheid van God. Melodieën hebben op het eerste gezicht soms vreemde namen. Dat komt doordat we niet weten wat de componist voor ogen had. Anders vonden we ze misschien juist ontroerend passend. Mogelijk hebben de muziek of de instrumenten meer met dit opschrift te maken dan de psalm zelf.

Toch komen rozen en lelies vaak voor in krijgsliederen. Je denkt aan het Lied van de Hugenoten van Macaulay, al vergissen we ons misschien door zo’n wereldse regel aan te halen:

> *“Nu, bij de lippen van wie jullie liefhebben, schone heren van Frankrijk,*
> *Stormt nu voor de gouden lelies — op hen af met de lans!”*

“Een gouden kleinood van David tot lering.” David gehoorzaamde het gebod om de kinderen van Israël te onderwijzen. Hij schreef de machtige daden van de Heere op, zodat ze in de oren van latere generaties zouden blijven klinken. Gouden geheimen moet je van de daken verkondigen. Dit is niet in een hoekje gebeurd en hoort niet in stilte begraven te worden. We willen graag leren wat de goddelijke inspiratie ons hier zo mooi leert.

"Als hij gevochten had met de Syriers van Mesopotamie, en met de Syriers van Zoba." De verbonden Aramese stammen wilden Israël overweldigen, maar ze werden vernietigend verslagen. "En Joab wederkwam." Hij was elders aan het strijden geweest. De vijanden van Israël maakten gebruik van zijn afwezigheid, maar toen hij samen met Abisai terugkwam, keerde het krijgsgeluk. "En de Edomieten sloeg in het Zoutdal, twaalf duizend." Volgens 1 Kronieken 18:12 zijn er meer gesneuveld, maar dit vers gedenkt één bijzonder moment uit de strijd. De slag moet verschrikkelijk zijn geweest, en de gevolgen waren beslissend: de macht van de vijand was volledig gebroken. De Heere verdiende zeker een lied van Zijn knecht.

Indeling

Je kunt zeggen dat het lied uit drie delen bestaat: de klagende verzen (Ps. 60:3-5), de blijde (Ps. 60:6-10) en de biddende (Ps. 60:11-14). Wij hebben het ingedeeld op de plekken waar de toon ons leek te veranderen.

Uitleg

Vers 1

Al vóór de dagen van Saul was Israël diep vernederd. Onder zijn bewind had het volk te lijden gehad van innerlijke verdeeldheid, en zijn regering eindigde met een verpletterende ramp bij Gilboa. David zat op een wankele troon. Hij kreeg met een dubbel kwaad tegelijk te maken: partijtwisten in eigen land en aanvallen van buitenaf. Meteen zocht hij de oorzaak waar die werkelijk lag, helemaal bij de bron. Zijn politiek was die van het geloof, en uiteindelijk is dat de wijste en diepste politiek die er is. Hij wist dat de toorn van de Heere deze

ramp over het volk had gebracht. Om die toorn weg te nemen, wierp hij zich in ernstig gebed neer.

"O God! Gij hadt ons verstoten." U hebt ons behandeld als vuile, walgelijke dingen die je wegdoet, als arme bedelaars die je met minachting ontloopt, als nutteloze dode takken die van de boom worden gerukt omdat ze hem ontsieren. Door God verstoten worden is vereweg de zwaarste ramp die een mens of een volk kan overkomen. Maar het ergste is het wanneer iemand het niet eens beseft en er onverschillig onder blijft. Als Gods verlating verdriet en berouw wakker maakt, is ze maar gedeeltelijk en tijdelijk. Een verstoten ziel die verlangend naar haar God zucht, is in werkelijkheid helemaal niet verstoten.

"Gij hadt ons gescheurd." David ziet heel duidelijk wat Gods toorn heeft aangericht. De vlucht van Israëls krijgers, de gebroken kracht van het volk, de verdeeldheid binnen het rijk: alles voert hij terug op de hand van God. Wie de vijanden ook als werktuig hebben gediend, voor David is de Heere de eerste oorzaak. Daarom pleit hij bij de Heere Zelf over deze zaak. Israël was als een stad met een bres in de muur, omdat haar God vertoornd was. Deze eerste twee verzen met hun neerdrukkende belijdenis zien we het best als een krachtige aanloop naar het geloof dat in de volgende verzen juicht over betere dagen, omdat de Heere genadig naar Zijn volk terugkeert.

"Gij zijt toornig geweest." Dat is het geheim van onze ellende. Als wij U hadden behaagd, zou U ons ook hebben behaagd. Maar omdat wij tegen U in zijn gegaan, bent U tegen ons in gegaan. "Keer weder tot ons." Vergeef onze zonde en glimlach weer naar ons. Breng ons terug bij U, en keer U Zelf weer naar ons toe. Vroeger was Uw gezicht naar Uw volk gericht. Kijk ons nu opnieuw aan met Uw gunst en genade. Sommigen lezen: "Gij zult U weer tot ons keren." Welke lezing we ook kiezen, het maakt weinig uit, want een oprecht gebed brengt zo snel een zegen dat het geen aanmatiging is die al als ontvangen te beschouwen.

Het was harder nodig dat God Zich tot Zijn volk keerde dan dat Juda's soldaten dapper waren of dat Joab en zijn bevelhebbers verstandig handelden. God met ons is beter dan sterke bataljons. Een vertoornde God is angstaanjagender dan alle Edomieten die ooit het Zoutdal introkken, of alle duivels die ooit de kerk hebben tegengestaan. Als de Heere Zich naar ons toe keert, wat zijn Aram-Naharaim en Aram-Zoba ons dan waard? Wat zijn dood en hel dan nog voor ons? Maar als Hij Zijn aanwezigheid terugtrekt, beven we al bij het vallen van een blad.

Vers 2

"Gij hebt het land geschud." Alles was zo onzeker alsof de vaste aarde zelf aan het schudden was gebracht. Niets stond nog stevig. Saul had de priesters vermoord, de slechtste mannen hadden ambten gekregen, de Filistijnen hadden het leger gebroken, en het gezag van de overheid was uitgehold door opstanden en burgertwisten. "Gij hebt het gespleten." Bij een zware aardbeving scheurt de grond en gaapt hij open in spleten. Zo was ook het koninkrijk verscheurd door ruzie en tegenspoed.

"Genees zijn breuken." Denk aan een huis tijdens een aardbeving: het schudt, de muren beginnen te scheuren en er openen zich dreigende kloven. Zo stond het met het koninkrijk, het wankelde in zijn voegen. "Want het wankelt." Het zwaaide naar zijn val toe. Als het niet snel werd gestut en hersteld, zou het helemaal instorten. Israël was zo ver heengegaan dat alleen God Zelf het nog kon behoeden voor totale vernietiging. Hoe vaak hebben we kerken in zo'n toestand gezien! En wat past dit gebed dan goed, want het gebruikt de uiterste nood als argument voor hulp.

Hetzelfde geldt voor ons eigen geloofsleven. Soms is het zo zwaar op de proef gesteld dat het, als een huis dat door een aardbeving is geschud, op instorten staat met een luid gekraak. Dan kan niemand

behalve de Heere Zelf de breuken herstellen en ons redden van de volledige ondergang.

Vers 3

"Gij hebt Uw volk een harde zaak doen zien." Zware tegenslagen hadden zich op hen opgestapeld, en de psalmist herleidt die strenge beschikkingen tot hun bron. Niets was toevallig gebeurd. Alles was gekomen door een goddelijk plan en met een doel. Toch was het Israël hard vergaan. De psalmist houdt vol dat ze nog altijd het eigen volk van de Heere waren, hoewel hij in het eerste vers had gezegd: "Gij hadt ons verstoten." Wie klaagt, spreekt meestal verward, en dat zie je hier. En het geloof spreekt in tijden van nood al snel de moedeloze uitspraken van het vlees tegen.

"Gij hebt ons gedrenkt met zwijmelwijn." Onze ellende heeft ons gemaakt als mannen die dronken zijn van een zware, bittere wijn. We zijn verbijsterd, verward, ijlend. Onze stappen waggelen en we wankelen als mensen die staan te vallen. De grote Heelmeester geeft Zijn patiënten krachtige drankjes om hun diepgewortelde ziekten uit te drijven. Verbijsterende rampen brengen verbijsterende uitkomsten. De druiven uit de wijngaard van de zonde leveren een wijn op die zelfs de meest verharde met angst vervult, wanneer de gerechtigheid hem dwingt de beker te drinken. Er bestaat een vuurwater van zielsangst, dat zelfs voor de rechtvaardige een beker van beven wordt en hem diep bedroeft, tot stervens toe. Wanneer verdriet zo gewoon wordt dat het onze drank is, de plaats van onze vreugde inneemt en onze enige wijn wordt, dan verkeren we werkelijk in een slechte staat.

Vers 4

Hier neemt de toon van het lied een wending. De Heere heeft Zijn knechten bij Zich teruggeroepen, hen gestuurd voor Zijn dienst en hun een vaandel gegeven voor Zijn oorlogen. "Gij dengenen, die U vrezen, een banier gegeven." Hun ellende had hen tot heilig ontzag

gebracht. En toen ze klaar waren voor de gunst van de Heere, gaf Hij hun een veldteken. Dat was een verzamelpunt voor hun legers, een bewijs dat Hij hen had gestuurd om te strijden, en een waarborg voor de overwinning.

Meestal krijgen de dapperste mannen de banier toevertrouwd. En zeker is het dat wie God vrezen, minder bang hoeven te zijn voor mensen dan alle anderen. De Heere heeft ons het vaandel van het evangelie gegeven. Laten we leven om het hoog te houden en, als het moet, sterven om het te verdedigen. Ons recht om voor God te strijden en onze reden om succes te verwachten liggen hierin: het geloof is de heiligen eens en voor altijd toevertrouwd, en wel door de Heere Zelf.

"Om die op te werpen, vanwege de waarheid." Banieren zijn er voor de wind, de zon en de strijd. Israël mocht gerust met moed uittrekken, vol vertrouwen, want een heilig vaandel werd voor hen uit omhoog gedragen. Het evangelie verkondigen is een heilige plicht, je ervoor schamen een dodelijke zonde. Gods waarheid stond op het spel bij de zege van Davids legers, want Hij had hun de overwinning beloofd. Zo hoeven ook wij bij het uitdragen van het evangelie niet te aarzelen. Want zo zeker als God waar is, zal Hij Zijn eigen woord laten slagen.

Om de waarheid, en omdat de ware God aan onze kant staat, laten we in deze moderne strijdtijd het voorbeeld van Israëls krijgers volgen. Laten we onze banieren vol vertrouwen en vreugde voor de wind ontrollen. Donkere tekenen van dreigend of naderend onheil mogen ons niet ontmoedigen. Als de Heere ons had willen vernietigen, had Hij ons het evangelie niet gegeven. Alleen al het feit dat Hij Zichzelf in Christus Jezus heeft bekendgemaakt, houdt de zekerheid van de overwinning in. Magna est veritas et praevalebit. (De waarheid is groot en zal zegevieren.)

> *"Harde dingen hebt U ons opgelegd*
> *En ons de bitterste wijn te drinken gegeven;*

> *Maar toch hebben wij Uw banier ontplooid*
> *En Uw goddelijke waarheid hoog verheven.*
>
> *Onze moed faalt niet, al vermag*
> *Geen aardse lamp de nacht te breken,*
> *Want U zult spoedig opstaan in macht,*
> *En van onze gevangenhouders gevangenen maken.*"

Sela. Er zit zoveel in het feit dat de legers van Israël een banier krijgen, zoveel hoop, plicht en troost, dat een pauze hier op haar plaats is. De inhoud rechtvaardigt haar, en de blijdere klank van de muziek maakt haar nodig.

Vers 5

"Opdat Uw beminden zouden bevrijd worden." David was de beminde van de Heere. Zijn naam betekent "geliefde". En in Israël was een overblijfsel, naar de verkiezing van de genade, dat de geliefde van de Heere was. Omwille van hen deed de Heere grote wonderen, en Hij had hen op het oog bij al Zijn machtige daden. Gods beminden zijn het innerlijke zaad. Ter wille van hen houdt Hij het hele volk in stand, dat als een bolster om het levende deel zit. Dit is het hoofddoel van Gods leiding in de wereld: "Opdat Uw beminden zouden bevrijd worden." Als het niet om hen ging, zou Hij geen banier geven en geen overwinning sturen.

"Geef heil door Uw rechterhand, en verhoor ons." Red meteen, nog voordat het gebed afgelopen is. De zaak is wanhopig, tenzij er onmiddellijk redding komt. Wacht niet, Heere, tot ik uitgepleit ben. Red eerst en verhoor daarna. Die redding moet echt koninklijk en voortreffelijk zijn, zoals alleen Gods almachtige hand samen met Zijn bekwame wijsheid die kan brengen. Dringende nood drijft mensen tot dringende, stoutmoedige smeekbeden als deze. Door het geloof mogen we vragen en verwachten dat onze uiterste nood Gods gelegenheid zal zijn. Bijzondere, gedenkwaardige verlossingen komen er wanneer vreselijke rampen op handen lijken.

Hier pleit één smekeling voor velen, net zoals onze Heere in Zijn voorbede voor Zijn heiligen. Hij, de David van de Heere, pleit voor de overige beminden, die in Hem, de Opperbeminde, bemind en aangenaam gemaakt zijn. Hij zoekt redding alsof het om Hemzelf ging, maar Zijn oog is altijd gericht op allen die met Hem één zijn in de liefde van de Vader. Als Gods tussenkomst nodig is om de uitverkorenen te redden, dan moet die er komen. Want het eerste en grootste wat Gods leiding vraagt, is de eer van God en de zaligheid van Zijn uitverkorenen. Dit is het vaste lot, de onwrikbare zekerheid, het middelpunt van het onveranderlijke besluit, de binnenste gedachte van de onveranderlijke Jehova.

Vers 6

"God heeft gesproken in Zijn heiligdom." Het geloof is nooit gelukkiger dan wanneer het kan terugvallen op Gods belofte. Het zet die tegenover alle ontmoedigende omstandigheden. Laat de gebeurtenissen om ons heen zeggen wat ze willen: de stem van een trouwe God overstemt elk geluid van angst. God had Israël de overwinning beloofd en David het koninkrijk. Gods heiligheid garandeerde dat Hij Zijn eigen verbond zou nakomen, en daarom sprak de koning vol vertrouwen. Het mooie land was de stammen verzekerd door de belofte aan Abraham. Die goddelijke gift was meer dan genoeg reden om te geloven dat Israëls wapens in de strijd zouden slagen.

Gelovige, maak hier goed gebruik van. Verban je twijfels zolang de beloften blijven staan. "Dies zal ik van vreugde opspringen", of: "ik zal triomferen." Het geloof ziet de belofte niet als verzinsel maar als werkelijkheid. Daarom drinkt het er vreugde uit en pakt het er de overwinning mee. "God heeft gesproken …; dies zal ik van vreugde opspringen." Dat is een passende leus voor elke strijder van het kruis.

"Ik zal Sichem delen." Als overwinnaar zou David het veroverde gebied verdelen onder hen aan wie God het bij loting had gegeven. Sichem was een belangrijk deel van het land en had zich tot nu toe niet

aan zijn gezag onderworpen. Maar hij zag dat het met Jehova's hulp zou gebeuren, ja dat het eigenlijk al helemaal van hem was. Het geloof verdeelt de buit, nog voordat de strijd gewonnen is. Het is zeker van wat God beloofd heeft en neemt meteen bezit.

"En het dal van Sukkoth zal ik afmeten." Zoals het oosten, zo moest ook het westen van de Jordaan worden toegewezen aan wie er recht op had. Vijanden zouden worden verdreven en de grensstenen van vreedzaam bezit zouden worden neergezet. Waar Jakob zijn tent had opgeslagen, zouden zijn rechtmatige erfgenamen de akker bewerken. Wanneer God gesproken heeft, wordt Zijn goddelijke "zal" ons "ik zal". Dat is geen ijdele grootspraak, maar de passende weerklank van Gods besluit.

Gelovige, sta op en neem de zegeningen van het verbond in bezit. Verdeel Sichem en meet het dal van Sukkoth af. Laat Kanaänitische twijfels en wettische gevoelens je niet buiten het erfdeel van de genade houden. Leef naar je voorrechten. Neem het goede dat God je geeft.

Vers 7

"Gilead is mijn, en Manasse is mijn." Hij eist het hele land op grond van de belofte. Hij noemt nog twee andere grote delen van het land bij naam. Duidelijk geniet hij ervan om het mooie land te overzien dat de Heere hem gegeven had. "Alles is uwe … hetzij tegenwoordige, hetzij toekomende dingen." Geen klein deel is voor de gelovige bestemd, dus laat hij er ook niet klein over denken. Geen vijand zal het echte geloof onthouden wat God het gegeven heeft, want de genade maakt het sterk genoeg om het de vijand te ontrukken. Het leven is mijn, de dood is mijn, want Christus is mijn.

"En Efraim is de sterkte mijns hoofds." Alle krijgsmacht van de dappere stam stond tot Davids beschikking, en hij prijst God daarvoor. God zal alle dapperheid van mensen buigen naar de uitvoering van

Zijn plannen. De kerk mag roepen: “de krachtdaden der legers zijn mijn.” God zal al hun daden richten op de voortgang van Zijn zaak.

“Juda is mijn wetgever.” Daar was de burgerlijke macht samengebracht, in die stam zat het wettelijk gezag. De koning uit die stam zond zijn wetten uit vanuit haar midden. Wij kennen geen andere wetgever dan de Koning Die uit Juda is voortgekomen. Alle aanspraken van Rome, van Oxford of van kerkvergaderingen van mensen negeren we. We zijn vrij van elk ander kerkelijk gezag dan dat van Christus. Maar Hem gehoorzamen we met blijdschap: “Juda is mijn wetgever.” In de verwarring is goede, gezonde wetgeving een groot goed. Ze was een balsem op Israëls wonden, en ze is onze vreugde in de kerk van Christus.

Vers 8

Nu hij met voldoening in eigen huis heeft rondgekeken, richt de heldenkoning zijn blik juichend naar buiten. “Moab is mijn waspot.” Moab deed mij in vroegere jaren zoveel kwaad. Het is het bekken waarin het water valt wanneer het uit een kan over mijn voeten wordt gegoten, een gewone pot voor het vuile water nadat mijn voeten erin gewassen zijn. Eens bezoedelde Moab Israël, op raad van Bileam, de zoon van Beor. Maar het kan niet langer zo’n lage daad uithalen. Het wordt een waspot voor hen die het wilde besmetten. De goddelozen, waarin we het kwaad, de vrucht en de straf van de zonde zien, helpen zo mee aan de reiniging van de heiligen.

Dat gaat tegen hun wil in en tegen de aard van de dingen, maar het geloof vindt honing in de leeuw en een waspot in het vuile Moab. David behandelt zijn vijanden als onbeduidend en gering. Een hele natie is voor hem niet meer dan een voetbad voor zijn koninkrijk.

“Op Edom zal ik mijn schoen werpen!” Zoals een man die zich baadt zijn schoenen opzij gooit, zo moeiteloos zou David zijn heerschappij over de trotse nakomelingen van Ezau verwerven. Misschien wierp hij zijn schoen zoals mensen tegenwoordig een handschoen

werpen: als uitdaging om zijn gezag maar te durven betwisten. Hij hoefde geen zwaard te trekken om zijn verlamde, volkomen moedeloze tegenstander te verslaan. Als die in opstand zou komen, hoefde hij maar zijn pantoffel naar hem te gooien en de man zou sidderen. We zijn gemakkelijk overwinnaars wanneer de Almacht voorgaat. De dag komt dat de kerk met even groot gemak China en Ethiopië zal onderwerpen aan de scepter van Davids Zoon.

Ook elke gelovige kan, ieder voor zich, door het geloof zegevieren over alle moeilijkheden en heersen met Hem Die ons tot koningen en priesters gemaakt heeft. "Zij hebben hem overwonnen door het bloed des Lams": dat zal nog gezegd worden van allen die vertrouwen op de kracht van Jezus.

Juich over mij, o Palestina! Het kan betekenen: wees zo volledig onderworpen dat je je verheugt over mijn overwinningen op mijn andere vijanden. Of bedoelt David: 'Ik heb jouw kampioen verslagen en jou uiteindelijk zo klein gekregen dat je nooit meer over Israël zult kunnen juichen. Maar moet je per se feestvieren? Doe dat dan met mij, niet tegen mij!' Of is het eerder een spottende uitdaging, een stukje ironie?

O trots Palestina, waar blijven nu jouw grote woorden? Waar zijn je hooghartige blikken en je beloofde veroveringen? Zo durven ook wij de laatste vijand te tarten: "Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?" De zaak van de hel is volkomen hopeloos zodra de Heere ten strijde trekt. Dan mag zelfs de zwakste dochter van Sion het hoofd schudden naar de vijand en hem uitlachen. O, wat is het geloof dan heerlijk verheven! Er zit geen greintje ijdele roem in, en toch kan niemand zijn heilige trots de mond snoeren. Spreekt de Heere een belofte uit, dan zullen wij niet aarzelen om ons daarover te verheugen en erin te roemen.

Vers 9

Tot nu toe waren de binnenste vestingen van Edom nog niet veroverd. De binnenvallende legers van Edom waren in het Zoutdal verslagen, en David wilde zijn veroveringen voortzetten tot aan Petra, de stad in de rots, die men onneembaar vond. “Wie zal mij voeren in een vaste stad?” Je kon er bijna niet bij komen, en daarom stelt David deze vraag. Een groot succes moet ons aansporen tot nog grotere inspanning, maar het mag nooit een reden worden om op onszelf te gaan vertrouwen. Aan het eind van een veldtocht moeten we net zo goed naar de Sterke opzien voor kracht als aan het begin.

“Wie zal mij leiden tot in Edom?” Hoog tussen de sterren lag die stad van steen, maar God kon Zijn dienaar erheen brengen. Geen hoogte van genade is te hoog voor ons als de Heere onze leider is. Maar we moeten ons wel hoeden voor hoge dingen die we in eigen kracht proberen. *Excelsior* – ‘steeds hoger!’ – is een prima lijfspreuk, maar voor onze leiding moeten we opzien naar de Allerhoogste. Joab kon David niet in Edom brengen. De oudgedienden uit het Zoutdal kregen de doorgang niet open, en toch moest het gewaagd worden. Daarom keek David op naar de Heere om hulp.

Er zijn nog heidense volken te onderwerpen. De stad op de zeven heuvels moet het evangelie nog horen. Wie zal de kerk de kracht geven om dat te volbrengen? Het antwoord is niet ver te zoeken.

Vers 10

“Zult Gij het niet zijn, o God! Die ons verstoten hadt?” Ja! De God Die ons tuchtigt is onze enige hoop. Hij heeft ons nog steeds lief. Voor een klein ogenblik verlaat Hij ons, maar met grote ontferming brengt Hij Zijn volk weer bijeen. Hij is sterk om te slaan, en Hij is net zo sterk om te redden. Hij liet ons zien hoe afhankelijk we van Hem zijn, door ons te tonen wat voor zwakke schepselen we zonder Hem zijn. Nu zal Hij de heerlijkheid van Zijn hulp openbaren door grote ondernemingen tot een goed einde te brengen.

“En niet uittoogt, o God! met onze heirkrachten?” U bent dezelfde God, en aan U blijft ons geloof zich vastklampen. Al doodt U ons, wij vertrouwen op U en blijven uitzien naar Uw barmhartige hulp.

Vers 11

“Geef Gij ons hulp uit de benauwdheid.” Help ons de rampen van burgertwist en vijandelijke invallen te boven te komen. Red ons van nieuwe aanvallen van buiten en van verdeeldheid binnen ons land. Wilt U, Heere, deze verlossing brengen, want ijdel is de hulp van mensen. Op pijnlijke wijze hebben we geleerd hoe machteloos legers, koningen en volken zijn zonder Uw hulp. Onze banieren, door het slijk gesleept, hebben bewezen hoe zwak we zonder U zijn. Maar die vlag daar, hoog voor ons uit gedragen, zal getuigen van onze moed nu U ons te hulp bent gekomen. Wat past dit vers mooi bij Gods beproefde volk, als een zucht die het telkens opnieuw slaakt! We weten hoe waar het is.

Vers 12

“In God zullen wij kloeke daden doen.” Alle kracht komt van God, en alles wat we goed doen, gebeurt door Zijn werk in ons. Toch moeten we als soldaten van de grote Koning vechten, en wel dapper. Dat God werkt is geen reden om achterover te leunen, maar juist de beste aanmoediging om ons moedig in te zetten. Tot nu toe heeft Hij ons geholpen, dus zal Hij ons ook in de toekomst helpen. Daar zijn we zeker van, en daarom besluiten we te strijden als mannen.

“En Hij zal onze wederpartijders vertreden.” Van Hem komt de kracht, en aan Hem zal de eer toekomen. Als stro op de dorsvloer onder de hoeven van de ossen zullen we onze verachte vijanden vertrappen. Maar het zal eerder Zijn voet zijn die hen neerdrukt dan de onze. Zijn hand gaat tegen hen uit om hen neer te werpen en onderworpen te houden.

Voor christenen zit er veel bemoediging in een besluit als dat in de eerste zin van dit vers. We zullen kloeke daden doen. We schamen ons niet voor onze vlag, we zijn niet bang voor onze vijanden en we

twijfelen niet aan onze zaak. De Heere is met ons, de Almacht ondersteunt ons, en we aarzelen niet: we durven geen lafaards te zijn. O, kwam onze Koning, de ware David, maar om de aarde op te eisen! Want het koninkrijk is van de Heere, en Hij regeert over de volken.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Als we het opschrift van deze psalm naast de inhoud leggen, rijzen er enkele vragen. Na zo'n opschrift verwachten we natuurlijk vreugde, gelukwensen en lof voor de overwinning. Maar de psalmist begint met klachten en bittere jammerklanken. Pas vanaf vers drie verandert zijn toon: dan begint hij vertrouwen te voelen en gebruikt hij de taal van jubel en zegepraal. Het beste middel om dit verschil weg te nemen is vermoedelijk dit: de psalm is geschreven na een aantal van de veldslagen die in het opschrift genoemd worden, maar de schrijver beperkt zich niet tot die gebeurtenissen.

Hij kijkt breder en neemt de ellende van zowel Israël als Juda mee, in het laatste deel van Sauls leven en de eerste jaren van Davids regering. Tegen het einde van Sauls leven kregen de Filistijnen de overhand over hem en vernietigden hem uiteindelijk samen met zijn leger. Daarna verkeerde het hele land in grote onrust en verwarring, door de twisten tussen de aanhangers van Sauls familie en de volgelingen van David. De volken rond het land Kanaän waren altijd vijandig tegenover de Joden en grepen elke kans aan om hen aan te vallen en te benadelen.

Toen David erin geslaagd was het hele volk onder zijn gezag te verenigen, nam hij wraak voor het onrecht en de beledigingen die zijn landgenoten van de Filistijnen, Edomieten, Moabieten en Syriërs hadden moeten verdragen. God vond het goed hem daarbij grote voorspoed te geven. David lijkt dus al die gebeurtenissen samen te vatten en tot onderwerp van deze psalm te maken. — William Walford.

Titel

Schusan Eduth. “De lelies van het getuigenis” – dit betekent dat deze psalm als hoofdonderwerp iets zeer liefelijks en bemoedigends in de wet heeft. Het gaat om de belofte die aan het begin van vers acht wordt aangehaald: het land Kanaän behoorde aan de Israëlieten toe. Daarop wordt het vertrouwen gegrond dat in Psalm 60:8-10 wordt uitgesproken over hun recht op het land en hun bezit ervan. Deze belofte staat – om niet veel andere plaatsen uit de vijf boeken van Mozes te noemen, en zelfs al bij de aartsvaders – in Genesis 49 en Deuteronomium 33. Het is duidelijk hoeveel waarde en gewicht deze belofte had, en vooral de herinnering eraan in deze tijd. — T. C. Barth, “Bible Manual,” 1865.

Titel

Het enige andere eduth, ofwel “getuigenis”, in het Psalmboek is Psalm 80. Daar worden de stammen Efraïm, Benjamin en Manasse bij name genoemd. Die psalm is een getuigenis tegen deze stammen, omdat zij de Herder van Israël hadden verlaten, Die hen uit het land Egypte had geleid. — Joseph Francis Thrupp, M.A., in “An Introduction to the Study and Use of the Psalms,” 1860.

Titel

Aram-Naharaim. De naam Aram komt overeen met Syrië in de ruimste en vaagste zin. Hij wordt met andere namen verbonden om bepaalde delen van dat grote land aan te duiden. Aram omvat zelfs Mesopotamië. Dat is een begrip uit de natuurkundige en niet uit de staatkundige aardrijkskunde, en het verwijst naar het gebied tussen de Tigris en de Eufraat. Het komt overeen met Aram-Naharaim, oftewel Syrië van de Twee Rivieren, in het vers dat voor ons ligt. De koning van dit land moest schatting betalen aan de koning van Aram-Zoba, zoals blijkt uit het verhaal van Davids tweede oorlog tegen de Arameeërs (2 Sam. 10:16,19). — Joseph Addison Alexander.

Titel

Toen hij gestreden had met Aram-Naharaim en met Aram-Zoba. Een belediging van Hanun, koning van de Ammonieten, aan het adres van Davids gezanten leidde tot een zware oorlog. Hanun huurde huurlingen uit Syrië om zijn leger te versterken. Joab en zijn broer Abisai, Davids legerleiders, leverden hun slag. Joab stond tegenover de Syriërs en behaalde de eerste overwinning. De Ammonieten zagen hun bondgenoten verslagen en sloegen op de vlucht naar hun stad. Maar deze nederlaag lokte een grote coalitie uit van alle volken tussen de Jordaan en de Eufraat. Toch trok David onbevreesd tegen hen op aan het hoofd van zijn leger.

Hij versloeg al zijn vijanden en werd meester over de kleine Aramese koninkrijken Damaskus, Zoba en Hamath. Ook onderwierp hij de oostelijke Idumeeën, die in het Zoutdal hun laatste nederlaag leden. — Francois Lenormant en E. Chevallier, in "A Manual of the Ancient History of the East," 1869.

Titel

"Joab wederkwam, en de Edomieten sloeg in het Zoutdal, twaalf duizend." Vergelijk 2 Sam. 8:13: "Ook maakte zich David een naam, als hij wederkwam, nadat hij de Syriers geslagen had, in het Zoutdal, achttien duizend," en 1 Kron. 18:12, waar juist deze dienst door Abisai werd verricht. Antwoord: in het ene geval wordt de overwinning toegeschreven aan de koning, tot zijn eer, omdat hij de oorzaak ervan was. In het andere geval worden de voornaamste legerleiders genoemd, door wie het werk werd gedaan. Onder God moet David de eer van het werk krijgen, zodat zijn naam groter wordt.

Hij is immers aangesteld om Christus uit te beelden, Die alle heerlijkheid van de dag moet ontvangen, welke overwinning Hij hier ook behaalt door middel van werktuigen. Die werktuigen worden eveneens uitgebeeld in Davids helden, van wie Joab en Abisai de voornaamsten waren. Door hen behaalde hij die grote zege over Hadad-

ezer. Toen Joab terugkeerde van die dienst, trof hij zijn broer Abisai aan in het Zoutdal, in de strijd tegen achttien duizend Edomieten of Syriërs (dat is hetzelfde). De Almachtige zag hun dapperheid aan, want Hij schrijft de hele slachting aan hem toe, omdat hij als eerste de aanval inzette.

Joab nam dit blijkbaar over op zijn terugweg van de vorige slachting en schoot zijn broer Abisai te hulp. Dat was immers hun gewone manier van doen: hoewel zij hun legers verdeelden, verdeelden zij hun harten niet. Maar als de vijanden te sterk waren, hielp de een de ander (1 Kron. 19:12). Van die achttien duizend, die hierboven aan David en Abisai worden toegeschreven, versloeg Joab er twaalf duizend. De herinnering aan die dienst wordt hier met een psalm gebalsemd. Eerst laat de psalm zien in welke uiterste nood zij verkeerden, aanvankelijk twijfelend of zij de overwinning wel zouden behalen.

Ten tweede past hij dit toe op het koninkrijk van Christus. Ten slotte schrijft hij alle eer van de verovering toe aan God, en zegt: door God is deze kloeke daad gedaan, Hij was het Die onze vijanden vertrad, en Hij zal het doen (laatste vers). — William Streat, in "The Dividing of the Hoof," 1654.

Titel

Het Zoutdal. De bergrug van Usdum laat zijn bijzondere vorm duidelijker zien. Het hoofdmassief van het gebergte is één vaste massa steenzout... We konden onze ogen eerst nauwelijks geloven. Pas nadat we de rotswanden herhaaldelijk genaderd waren en stukken hadden afgebroken, waren we overtuigd, zowel door voelen als door proeven. Waar het zout zo bloot ligt, is het overal min of meer door de regens doorploegd. Naarmate we verder kwamen, lagen er grote brokken en massa's die van boven waren afgebroken, als rotsen langs de oever, of ze waren als puin naar beneden gestort.

De stenen onder onze voeten waren helemaal zout... De ligging van dit gebergte aan het zuideinde van de zee stelt ons ook in staat de

plaats te bepalen van het Zoutdal dat in de Schrift genoemd wordt. Daar behaalden de Hebreeën onder David, en later weer onder Amazia, beslissende overwinningen op Edom. Dit dal kan geen ander zijn geweest dan de Ghor ten zuiden van de Dode Zee, naast het zoutgebergte. Het vormt inderdaad de scheiding tussen de oude gebieden van Juda en Edom. — Edward Robinson, "Biblical Researches in Palestine," 1867.

Titel

Het geschiedverhaal noemt achttien duizend doden, en hier zijn het er maar twaalf duizend. Het grotere getal omvat uiteraard het kleinere. Het verschil is op verschillende manieren te verklaren. Misschien noemt het opschrift de aantallen die één afdeling van het leger doodde. Of de twaalf duizend sneuvelden in de slag, en de rest op de vlucht. Of er is een fout in de tekst geslopen. Elke geleerde geeft toe dat het soms veel moeite kost de getallen in het Oude Testament vast te stellen. Hier heeft Calvijn tweeëntwintig duizend, de gewone vertaling twaalf duizend, terwijl er in de oorspronkelijke tekst "twee tien duizend" staat. Op één manier opgevat zou dat twintig duizend betekenen, dat wil zeggen twee tientallen duizenden. Hammond brengt het aantal gedoden in verband met verschillende veldslagen, en omzeilt zo de moeilijkheid. — William S. Plumer.

Vers 1

"O God! Gij hadt ons verstoten." Het woord dat hier staat betekent eigenlijk: vuil, ranzig of weerzinwekkend zijn. Vervolgens betekent het: iets behandelen alsof het vuil of ranzig is, dus afstoten, versmaden, wegwerpen. Het is sterke taal. Ze betekent dat God hen scheen te behandelen alsof ze walgelijk of weerzinwekkend voor Hem waren. — Albert Barnes.

Vers 2

"Genees zijn breuken, want het wankelt." Ze bidden dat dit met de grootste spoed gebeurt, want uitstel was gevaarlijk. Het koninkrijk werd al door een zware ramp neergedrukt en stond op de rand van de ondergang. Dat wordt aangeduid met het woord mot. Dit komt oorspronkelijk van een sterke, trillende helling naar één kant, en is ontleend aan het gebruik van een hefboom. Het wordt gezegd van mensen die zo ver naar één kant overhellen dat ze op het punt staan te vallen. Figuurlijk drukt het dus een uiterst gevaarlijke toestand uit, waarin iemand op de rand van de verwoesting staat. — Hermann Venema.

Vers 2

"Genees zijn breuken." Zelfs Israël is niet tegen breuken beschermd. Zo ging het met het letterlijke Israël dat als voorafbeelding diende, Davids koninkrijk. Zo kan het ook gaan met het geestelijke, mystieke Israël, het koninkrijk van Christus, de kerk van God op aarde. Er zijn breuken van buiten en breuken van binnen. Ik keer de volgorde om. Van buiten komen ze door openlijke vervolging, van binnen door binnenlandse en zelfgemaakte verdeeldheid. Van beide heeft de kerk van God in alle eeuwen genoeg ervaring gehad. Kijk naar de oudste tijden, de kindertijd van de kerk.

Hoe gezond en ongeschonden zij ook was, de gezondste kerk die ooit bestond: toch werd ze gebroken! Ze werd gebroken door vervolging van buiten en door verdeeldheid uit eigen kring. Op beide manieren werd de kerk in de tijd van de apostelen gebroken, bedrukt door vijanden buiten die haar vervolgden. — John Brinsley (1600-1665), in "The Healing of Israel's Breaches."

Vers 2

"Want het wankelt." Dat wil zeggen: het voorspelt niets dan ondergang en val, tenzij het snel gestut wordt en zijn breuken worden her-

steld en genezen. Zo zag David de kwaal van Israël. Daarom raakte die hem zo diep, en verlangde hij zo ernstig naar genezing. Volgens de uitleggers gaat het hier om die zelfgemaakte verdeeldheid, de burgeroorlogen tussen de huizen van Saul en David na de dood van Saul. Toen beefde en schudde de "aarde", het land, het land Israël (zoals de Chaldeeuwse vertaling het uitlegt). Het was gebroken en gespleten, zoals het woord in de grondtekst betekent. Zoals de aarde soms door aardbevingen wordt gespleten en uiteengescheurd met enorme kloven, openingen en gapingen, zo werd dat koninkrijk verdeeld door die burgerlijke onlusten. Edelen en volk kozen partij, sommigen voor David, sommigen voor Isboseth. — John Brinsley.

Vers 3

"Gij hebt Uw volk een harde zaak doen zien." God zal zeker Zijn eigen akker ploegen, wat er ook van de wildernis wordt. Hij wiedt Zijn eigen tuin, ook al laat Hij de rest van de wereld verwilderen en woekeren. — John Trapp.

Vers 3

"Gij hebt ons te drinken gegeven verbijstering", of verwarring, zoals mensen wijn drinken. Zo verklaart Hupfeld de constructie. Hij verwijst naar Ps. 80:6, "Gij spijst hen met tranenbrood"; 1 Kon. 22:27, "Spijst hem met brood der bedruktheid, en met water der bedruktheid"; Jes. 30:20. Maar het bijgevoegde woord kan ook anders verklaard worden. Het tweede zelfstandig naamwoord kan namelijk een naamwoordelijk gezegde zijn dat het eerste nader bepaalt: "U hebt ons wijn te drinken gegeven die (geen wijn, maar) verbijstering is." — J. J. Stewart Perowne.

Vers 3

"Zwijmelwijn" (Engels: de wijn der verbijstering). "Bedwelmende wijn." Hebreeuws: "Wijn van waggeling", dat wil zeggen wijn die waggelen veroorzaakt, met andere woorden: bedwelmend. Sommigen vertalen:

“wijn van verdoving”, dus verdovend. Symmachus: “wijn van beroering”. Deze betekenis heb ik overgenomen, en het is ook die van het Syrisch. — Benjamin Boothroyd.

Vers 4

“Gij dengenen, die U vrezen, een banier gegeven.” Misschien gold het overhandigen van een banier in oude tijden als een verplichting om te beschermen, en kon de psalmist het in dat licht zien. Dan zegt hij, na een overwinning op de Syriërs en Edomieten, nadat het met de openbare zaken van Israël slecht had gestaan: “Gij hebt Uw volk een harde zaak doen zien”, enzovoort. “Gij dengenen, die U vrezen, een banier gegeven.” Hoewel U Uw Israël een tijd lang in de handen van hun vijanden overgaf, hebt U hun nu de verzekering gegeven dat U hen onder Uw bescherming hebt opgenomen. — Thomas Harmer (1715-1788), in “Observations on Divers Passages of Scripture.”

Vers 4

“Gij dengenen, die U vrezen, een banier gegeven”, enz. Door de overwinning van zojuist hebt U ons, na de diepe val die we achter de rug hebben, een zegebanier gegeven om omhoog te steken (zo staat het in het Hebreeuws). U doet dat omdat U trouw blijft aan Uw belofte. ‘Waarheid’ betekent hier hetzelfde als Gods heiligheid (Ps. 60:8). Zolang soldaten hun banier hoog zien wapperen, verzamelen ze zich er vol vertrouwen omheen. Ligt ze op de grond, dan zakt hun moed en verdwijnt hun hoop. De banier is een onderpand van veiligheid en een verzamelplaats voor iedereen die eronder vecht. — A. R. Faussett.

Vers 4

“Gij dengenen, die U vrezen, een banier gegeven”, enz. De dichter vergelijkt de redding die de Heere Zijn volk schenkt met een prachtige banier. Zo’n banier is een teken voor iemand die in zijn ellende op de grond ligt: sta op! Misschien denkt hij daarbij aan Num. 21:8: “En de HEERE zeide tot Mozes: Maak u een vurige slang, en stel ze op een

stang; en het zal geschieden, dat al wie gebeten is, als hij haar aanziet, zo zal hij leven." Hoe dan ook: die passage, waarin de slang een beeld is van Gods genezende kracht, helpt ons om de tekst voor ons te verstaan. Vergelijk ook "genees zijn breuken". — E. W. Hengstenberg.

Vers 4

Een banier is een teken of hulpmiddel:

1. Van eenheid. Dit volk was kort geleden nog verdeeld en liep achter allerlei verschillende banieren aan. Nu hebt U de mensen bij elkaar gebracht onder één banier: onder mijn bewind.
2. Van strijd. U hebt ons een leger en de kracht gegeven om onze vijanden te weerstaan. Tegenover de banier van de vijand konden we onze eigen banier zetten.
3. Van overwinning. We hebben onze eigen banier niet verloren, maar die van de vijand veroverd en in triomf meegevoerd. Vergelijk Ps. 20:6. — Matthew Poole.

Vers 6

"God heeft gesproken in Zijn heiligdom." Dat wil zeggen: door Samuël heeft Hij beloofd, als heilige God Die woord houdt, dat ik koning zou worden over heel Israël. Nu heeft Hij die belofte waargemaakt. (2 Samuël 5.) Calvijn spreekt er toch over alsof het nog niet gebeurd was. Maar uit het verloop van de geschiedenis blijkt dat David nu koning was over de gebieden die hij hier noemt.

"Ik zal Sichem delen" betekent: omdat het mij onderworpen is. Zoals Jozua het land onder zijn gezag verdeelde onder zijn volk, zo verdeelt David als koning van het hele land de stukken grond die zijn volgelingen als erfdeel toekwamen. Sommigen van hen waren misschien verdreven in de tijd van Isboseths regering. Of er waren in die oorlogen hele families uitgeroeid. Dan had de koning de vrije hand

om hun land weg te geven, het onder zijn mannen te verdelen en zelf een deel te nemen. — John Mayer.

Vers 6

"God heeft gesproken in Zijn heiligdom." Dat wil zeggen: Hij heeft Zijn woord gegeven vanuit de hemel, de woonplaats van Zijn heiligheid en heerlijkheid. Of: Hij heeft het zeker gezegd, want in Zijn woord is niets dan heiligheid (en dat is de kracht van woorden).

David had dit woord ontvangen en wist dus: net zoals Sichem en Sukkoth, Gilead en Manasse, Efraïm en Juda zich gewillig aan hem zouden onderwerpen en hem gehoorzaam zouden zijn, zo zouden ook Moab, Edom en Filistea, zijn openlijke vijanden, onder zijn gezag komen. Hij verwachtte hen te overwinnen en over hen te triomferen. Hij zou hun het laagste werk laten doen, als zijn slaven. Want God had het besloten en in Zijn heiligheid gesproken.

God heeft het woord gesproken, zegt David, dus zal het gebeuren. Ja, het is al gebeurd! Daarom riep David: Alles is van mij, Gilead is van mij, Manasse is van mij, Moab en Edom zijn van mij. Hij riep het zodra God Zijn woord had gesproken. — Joseph Caryl.

Vers 6

"Ik zal Sichem delen." Het is alsof David zegt: ik wacht er niet op dat anderen mijn deel voor mij afmeten. Ik deel en meet het zelf af, want ik ben de rechtmatige eigenaar en bezitter. — Thomas Wilcocks.

Vers 6

"Ik zal Sichem delen", enz. Sichem en het dal van Sukkoth, of 'hutten', heten zo omdat Jakob daar hutten bouwde en zijn vee liet grazen. (Zie Gen. 33:17-18.) Met die plaatsen wordt Samaria bedoeld. Dat David het gebied 'deelt' en afmeet, laat zien dat hij er heerst. Het hoort immers bij het koninklijk gezag om het land in steden en streken te verdelen en er rechters en bestuurders aan te stellen.

Dan noemt David Gilead (dat heel Basan en de rest van het land aan de overkant van de Jordaan omvatte), en vervolgens Manasse en Efraïm. Met die losse delen wil hij het koninkrijk Israël aanduiden, de tien stammen. Dat zij van hem zijn en 'de sterkte van zijn hoofd', maakt hem tot heer over hen. Hij mag hun kracht gebruiken in zijn oorlogen, om zijn gebied te verdedigen of uit te breiden.

Dan is er Juda, "mijn wetgever". Dat wijst terug op de profetie van Jakob dat de scepter en de wetgever niet uit Juda zouden wijken. Zo wordt die stam aangewezen als de koninklijke stam. Met Juda is het koninkrijk Juda bedoeld (waar Benjamin onder valt). Ook dat bezat David dus. — Henry Hammond.

Vers 6

Sukkoth. Als de overwegingen hiervoor kloppen, mogen we aannemen dat het huidige Sâkût de naam en de plaats van het oude Sukkoth bewaart...

We reden schuin langs de noordelijke helling van dezelfde brede heuvelrug. De grond was alleen bedekt met een dichte begroeiing van distels. Rechts van ons lag een laagte waar we langzaam in afdaalden. Ze was vol gras, wilde haver en distels, met hier en daar een doornstruik. De bodem leek op die van een rivierdal in Ohio. Het gras, vermengd met hoge madeliefjes, en de wilde haver reikten tot aan de ruggen van de paarden. De distels staken soms boven de hoofden van de ruiters uit. Alles was nu dor, en op sommige plekken was het moeilijk om een weg te vinden door de weelderige begroeiing.

Eindelijk kwamen we bij de oorzaak van die vruchtbaarheid: een mooie beek die door de laagte kronkelde. We staken haar over en klommen schuin omhoog over een volgende, even brede heuvelrug, ook weer alleen met distels begroeid. Daar stond een oude olijfpers, heel groot en uit één stuk steen gehouwen. Hij was hier duidelijk naartoe gebracht en wijst erop dat de olijfboom hier vroeger welig groeide. Bij de oorsprong, Ain el Beida, kwamen we dezelfde beek

weer tegen: een grote, mooie bron, omringd door komkommertuinen, die een uitgestrekt gebied van water voorziet.

Hier waren we aan de rand van het hogere deel van de Ghôr. Lage ruggen en heuvels lopen daar uit vanaf de voet van de westelijke bergen en vormen een golvende vlakte of hoogvlakte. Die is goed bewaterd, vruchtbaar en wordt over een groot gebied gebruikt voor tarwe. Het gebied verder naar het oosten, dat we net waren doorgetrokken, reikt tot de hoge oever van het onderste deel van het Jordaandal. Het ligt lager en is vlakker, al wordt het doorsneden door lage golvingen tussen de waterlopen, en er wordt weinig akkerbouw bedreven.

De inwoners van Tûbâs zijn verdeeld in drie vijandige partijen, en die verdeeldheid nemen ze mee naar hun akkers in de Ghôr. De ene partij zaait bij Ain el Beida, waar wij nu waren. Een andere zaait rond Ain Makhûz, meer naar het noorden. De derde zaait bij Ridghah, Sâkût en verder zuidelijk. Ook de mensen van Teyâsîr zaaien ten zuiden van Mâlih, en gebruiken het water daarvan voor de bevloeiing. Het hele gebied ten noorden van Wady Mâlih werd, zo zei men, van de regering gepacht door een van de sjeiks van het geslacht Jenâr, die in Jeba en omgeving wonen. Hij verhuurt het weer aan de verschillende dorpen. — Robinson, “Biblical Researches in Palestine”.

Verzen 6-7

De belangrijkste plaatsen waar de opstandige partij woonde en verbleef, zijn die welke de dichter in vers 6 en 7 noemt: Sichem, een stad in de stam Efraïm. Sukkoth, een stad in de stam Gad. Gilead en Manasse, de uiterste grensgebieden van het land Kanaän aan de overkant van de Jordaan.

Dit waren enkele van de belangrijkste plaatsen die Isboseth steunden zolang hij leefde, zoals je kunt lezen in 2 Samuël 2. En het lijkt erop dat ze ook na zijn dood trouw bleven aan het huis van Saul, en David niet als hun koning erkenden. — John Brinsley.

Vers 7

"Gilead is mijn, en Manasse is mijn." Dat wil zeggen: ik zal ze in bezit nemen en over hen regeren. Niet als een overwinnaar over slaven, maar als een heer over onderdanen, als een vader over zijn kinderen. Ik erken hen als de mijnen en neem hen als de mijnen aan. Zij zijn mijn erfdeel en zullen mijn volk zijn, mijn onderdanen. — John Brinsley.

Vers 7

"En Efraim is de sterkte mijns hoofds." Efraïm was een sterke, strijdlustige stam. Voor het land was die stam wat de helm is voor de soldaat in de strijd. Of misschien is er een zinspeling op Deut. 33:17: "Hij heeft de heerlijkheid des eerstgeborenen zijns osses, en zijn hoornen zijn hoornen des eenhoorns; met dezelve zal hij de volken te zamen stoten." — J. J. Stewart Perowne.

Vers 7

"Juda is mijn wetgever" (of: zal mijn wetgever zijn). Dat betekent dat alle onderdanen onder één Hoofd zouden komen, één bestuurder die hun wetten gaf, zodat ze goed geordend en bestuurd werden. Die macht en dat gezag kwamen toe aan de stam Juda, volgens de profetie van Jakob (Gen. 49:10) waarop de dichter hier zinspeelt.

Er is geen andere weg om een volk tot eenheid te brengen, tot één lichaam, dan door het onder één hoofd te brengen, onder één wetgever wiens wetten het kunnen ordenen en besturen. In de kerk, en in alles wat met geloof te maken heeft, is dat ene Hoofd Christus, de Leeuw uit de stam van Juda, zoals Hij genoemd wordt (Openb. 5:5). Hij is de Wetgever van Zijn kerk, en zo moet het ook zijn. Dit is een, ja het enige middel om een heilige, godsdienstige eenheid te laten groeien en dwalende, zwervende schapen weer thuis te brengen. — John Brinsley.

Vers 7

Geen bestuur kon standhouden dat niet in Juda gevestigd was. — Johannes Calvijn.

Vers 8

"Moab is mijn waspot." Daarmee wordt gezegd dat Moab tot slavernij zou vervallen. Het was immers het werk van een slaaf om zijn heer de waskom voor zijn handen aan te reiken. Bij de Grieken was plunein tina, 'iemand afwassen', een alledaagse uitdrukking voor iemand belachelijk maken, mishandelen of slaan. Daarom vinden we het woord 'waspot' ook toegepast op degene die zo behandeld wordt. "U lijkt niet goed bij uw verstand te zijn, dat u in het bijzijn van zoveel mannen een waspot van mij maakt." Aristofanes. — Thomas S. Millington, in "The Testimony of the Heathen to the Truths of Holy Writ", 1863.

Vers 8 (tweede zinsdeel)

Stel dat iemand aan het voeten wassen denkt, en de schoenen die hij heeft uitgetrokken naar een ander toe gooit, zodat die ze weghaalt of schoonmaakt. Het werkwoord kyliwch met al en ook met el, 1 Kon. 19:19, betekent 'naar iemand toe gooien'. Degene die zo'n dienst moet verrichten, kan alleen een slaaf van de laagste soort zijn. — E. W. Hengstenberg.

Vers 8

"Op Edom zal ik mijn schoen werpen." Dat betekent ofwel dat David hen minacht, alsof hij zegt: kijk naar hen als mensen die er hooguit goed genoeg voor zijn om mijn schoenen af te schrapen en schoon te maken. Of het betekent, ten tweede, dat hij hen verovert: ik trek dwars door Edom heen en onderwerp het. — Joseph Caryl.

Vers 8

"Op Edom zal ik mijn schoen werpen." Als een schoen wordt uitgestrekt, ingeworpen of uitgeworpen, op de nek van volken of over hun

land, dan betekent dat niets anders dan: overwinnen, onderwerpen, onder je macht brengen, in bezit nemen, en zulke mensen en landen tot een lage dienstbaarheid dwingen. Het gewone woord 'bezit' zegt in zijn grammaticale betekenis precies hetzelfde, want 'possessio' komt niet van iets anders dan 'pedum positio': het neerzetten van de voeten.

Deze manier van spreken verwijst ook naar de wet die in Deut. 25:6-10 is opgetekend. De letter van die wet zegt: als de zwager de weduwe van zijn broer niet wilde trouwen en voor zijn broer een nageslacht wilde verwekken, maakte de weduwe zijn schoen los en spuwde hem in het gezicht. Dan verloor hij zijn aanspraak op de bezittingen die de vrouw van haar man had gekregen. Het huis van zo'n man heette 'domus discalceati', dat wil zeggen: "Het huis van degene wiens schoen losgemaakt is." We zien die wet ook toegepast in het boek Ruth, bij het land van Elimelech, tussen Boaz en de verwant, over de weduwe Ruth, die door het recht van haar man een belang had in dat land.

Bovendien komt deze uitdrukking in het boek van God zo vaak voor dat de betekenis van de woorden zo helder is als de dag. Deze koning zegt elders, wanneer hij zijn overwinningen bezingt: "Zij vielen onder mijn voeten." En over Kaleb: "Behalve Kaleb, de zoon van Jefunne; die zal het zien, en aan hem zal Ik het land geven, waarop hij getreden heeft." Het volk mocht zich echter niet "mengen" met het gebergte Seir, want God zou hun daarvan "ook niet tot de betreding van een voetzool" geven. Maar toch: de plaats waar de zolen van hun voeten zouden treden, van de woestijn van Libanon en van de rivier de Eufraat tot aan de verste zee, zou van hen zijn. Ps. 18:39; Deut. 1:36; 2:5. — William Loe, in "A Sermon before the King at Theobalds", getiteld "The King's Shoe, made and ordained to trample on, and to tread down enemies", 1623.

Vers 8

"Op Edom zal ik mijn schoen werpen." Turnus, nadat hij Pallas had gedood — "Stond over het lijk, en drukte het met zijn voet." — Vergilius.

Vers 8

Over de Filistijnen zegt David: Over Filistea mag ik roemen. Zo zou ik het namelijk vertalen, en niet zoals gewoonlijk: Filistea, juich over mij. Dat geeft geen logische zin. — Hermann Venema.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Laat onze tegenstanders niet juichen over onze scheuren en breuken. "Verblijd u niet over mij, o mijn vijandin!" Of, als ze het dan toch willen: laat hen maar juichen. Juich, o Filistea, om mijnentwil, of over mij. — John Brinsley.

Verzen 8-10

Moab ligt in het oosten, Edom in het zuiden en Filistea in het westen. (Het noorden wordt niet genoemd, omdat Davids banier daar al had gezegevierd.) — Augustus F. Tholuck.

Vers 11

"Want 's mensen heil is ijdelheid." Dat hadden ze onlangs zelf ondervonden aan Saul, een koning die ze zelf hadden uitgekozen, maar die hen niet kon redden van die trotse Filistijnen. — John Trapp.

Vers 11

Zolang onze ogen en ons verstand houvast vinden in een situatie, is er geen plaats voor geloof en hoop. Wie veel menselijke hulp heeft, zet Gods genade niet op de proef. De kracht van het geloof ligt juist in het ontbreken van al die hulp. Een man is sterker als hij op zijn eigen voeten staat dan wanneer hij als kind aan de leiband loopt of als oude man op een stok leunt. Zo dienen de twee voeten van geloof en

hoop ons het best wanneer we helemaal alleen op de Rots van Sion staan. — William Struther.

Vers 12

"In God zullen wij kloeke daden doen", enz. In een oorlog moeten deze twee samengaan, en eigenlijk bij alles wat we doen: *Hij* en wij, God en mens.

1. "In God zullen wij kloeke daden doen", want God helpt geen slappe, laffe of nalatige mannen.
2. En toch is het werk, als het gedaan is, van Hem: "Hij zal ... vertreden." De slag en de nederlaag van de vijand moeten we niet aan onszelf toeschrijven, maar aan Hem. — Adam Clarke.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Gebed van een kerk die diep gezonken is.

1. De klacht.

(a) De kerk is door Gods Geest verlaten.
(b) De kerk is verstrooid.

1. De oorzaak. Iets wat God mishaagt. Nalatigheid of echte zonde; een onderwerp om onszelf te onderzoeken.
2. De genezing. De Heere komt bij ons terug, en wij keren terug naar Hem. In onze vertaling is het een gebed. In de Septuaginta is het een uiting van geloof: "U zult U weer tot ons keren."

Vers 2

De beroering, het gebed, het pleidooi. — G. R.

Vers 3

Dat God Zijn volk streng tuchtigt, en dat Hij daar goede redenen voor heeft.

Vers 3

"Zwijmelwijn" (Engels: de wijn der verbijstering). Een zuiveringsmiddel en een versterkend middel. Verbijsterende zonde, gevolgd door verbijsterende kastijdingen: ontdekkingen van verdorvenheid, van de geestelijke diepte van de wet en van de verschrikking van Gods toorn. En daarna verbijsterende neerslachtigheid, verzoekingen en strijd.

Vers 4

De banier van het evangelie.

1. Waarom een banier? Een verzamelpunt om onder te strijden, enz.
2. Door wie gegeven? Door U.
3. Aan wie? Aan hen die U vrezen.
4. Wat moeten ze ermee doen? Haar omhoogsteken.
5. Om welke reden? Vanwege de waarheid. Waarheid bevordert waarheid.

Vers 5

De redding van de uitverkorenen vraagt om een God Die redt, een machtige God (de rechterhand) en een God Die gebeden verhoort.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

"Geef heil … en verhoor ons." De opvallende volgorde van deze woorden doet ons denken aan het feit dat Gods redden aan ons bidden voorafgaat:

1. In Gods voornemen.
2. In de eerste werken van genade.
3. Vaak in tijden van beproeving.
4. En vooral in hevige verzoekingen.

Vers 6

Gods heilige belofte: een grond voor vreugde nu, en om vrijmoedig in bezit te nemen wat Hij beloofd heeft.

Vers 7

“Gilead is mijn, en Manasse is mijn.” Hoe en in welk opzicht deze wereld van de christen is.

Vers 7

“Juda is mijn wetgever.” De gelovige die geen andere wet erkent dan de wet die van Christus komt.

Vers 8

“Moab is mijn waspot.” Hoe we zondaars dienstbaar kunnen maken aan onze heiliging. Hun zonde en straf waarschuwen ons, enz. Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 983, “Moab is mijn waspot.”

Vers 9

De vraag van de zielenwinner.

1. Het doelwit van de aanval: de sterke stad van het menselijk hart, versperd door verdorvenheid, onwetendheid, vooroordeel, gewoonte, enz.
2. Ons hoofddoel. Doordringen tot de burcht, om die voor Jezus te veroveren.
3. Onze grote vraag. Welsprekendheid, geleerdheid, vernuft: niets daarvan kan de poort forceren, maar er is Eén Die het kan.

Vers 12

Dat God werkt is een reden om zelf aan de slag te gaan.

Psalm 61

Titel

"Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op de Neginoth" (Engels: op Neginah). In de grondtekst zien we dat zowel het lied als het snaarinstrument van David zelf waren. Hij schreef de verzen en zong ze ook zelf, begeleid door het snarenspel waar hij zo veel van hield. De psalmen met de titel Michtam hebben we nu achter ons gelaten. Toch zullen we nog volop kostbare gedachten vinden, ook al ontbreekt die gouden naam. Deze titel kwamen we eerder tegen, in Psalm 4, 6, 54 en 55. Er is wel een verschil: het woord staat hier in het enkelvoud. De psalm zelf is heel persoonlijk en past bijzonder goed bij de persoonlijke omgang met God van één mens.

Onderwerp en indeling

Deze psalm is een parel: klein, maar kostbaar. Menig bedroefd mens heeft er woorden in gevonden op momenten dat de eigen geest geen taal kon bedenken. Het is duidelijk dat David hem schreef nadat hij koning was geworden (zie Ps. 61:7). Uit het tweede vers maken we op dat hij ontstond toen de dichter gedwongen weg moest van de tabernakel, de zichtbare woonplaats van God. Als dat klopt, dan past de tijd van Absaloms opstand heel goed als het moment waarop hij werd geschreven. En dan heeft Delitzsch gelijk als hij de psalm noemt: "Gebed en dankzegging van een verdreven koning op zijn terugweg naar zijn troon." We zouden de verzen kunnen indelen naar hun inhoud.

Beter is het om de indeling van de dichter zelf te volgen en bij elke *sela* even stil te staan.

Uitleg

Vers 1

"O God! hoor mijn geschrei." David meende het bloedserieus. Hij schreeuwde het uit, hij verhief zijn stem naar de hemel. Maar hij is er niet mee tevreden om zijn nood alleen maar te uiten. Zijn verdriet de ruimte geven is niet genoeg: hij wil dat de hemel écht luistert, en hij hoopt dat er rijkelijk hulp komt. Farizeeën kunnen rusten in hun gebeden. Echte gelovigen willen een antwoord. Wie aan ritueel hangt, is tevreden zodra de vaste gebeden en gebedsteksten "gezegd of gezongen" zijn. Maar levende kinderen van God komen pas tot rust wanneer hun smeekbeden de oren van de Heere, de God van de hemelse legers, hebben bereikt.

"Merk op mijn gebed." Geef er aandacht aan, en geef het antwoord dat U wijs vindt. Als wij zover komen dat we roepen, mogen we er zeker van zijn dat God dan ook luistert. Onze hemelse Vader is niet hard tegenover de kreten van Zijn eigen kinderen. Wat een troost: de Heere hoort altijd het roepen van Zijn volk en vergeet hun gebeden nooit! Wat Hem verder ook niet beweegt, een biddende adem gaat nooit verloren!

Vers 2

"Van het einde des lands roep ik tot U." David was verbannen van de plek die het middelpunt van zijn vreugde was. Tegelijk was hij somber en zwaarmoedig. Hij was een banneling, letterlijk en in zijn gevoel. Toch houdt hij zijn gebed niet in. Hij vindt er juist een reden in om luider en dringender te roepen. Voor gelovigen van vroeger was het een diep verdriet om weg te zijn van de plaats waar God werd aanbeden. Ze zagen de tabernakel als het middelpunt van de wereld. Kon-

den ze niet meer naar het heilige heiligdom, dan voelden ze zich aan de uiterste rand van het heelal. Hun hart was zwaar, als in een vreemd land, nu ze buiten de plechtige samenkomsten stonden.

Maar zelfs zij wisten heel goed dat geen enkele plaats ongeschikt is om te bidden. Er kan een einde komen aan het land, maar nooit aan de aanbidding. Aan de rand van de schepping kunnen we God aanroepen, want ook daar is Hij binnen gehoorsafstand. Geen plek is te troosteloos en geen situatie te schrijnend. Of het nu het einde van de wereld is of het einde van het leven: bidden kan altijd.

In sommige omstandigheden vraagt bidden om vastberadenheid. Die spreekt de psalmist hier uit: "roep ik" (Engels: ik zal roepen). Dat was een wijs besluit, en een dapper besluit. Was hij met bidden gestopt, dan was hij aan de wanhoop ten prooi gevallen. Wie stopt met bidden, is zelf ook aan zijn einde gekomen. Merk op dat David er nooit aan dacht om een andere God te zoeken. Hij stelde zich niet voor dat de heerschappij van Jehova aan één plek gebonden was. Hij stond aan de rand van het beloofde land, maar hij wist dat hij nog steeds in het gebied van de grote Koning was. Alleen tot Hem richt hij zijn verzoeken.

"Als mijn hart overstelpt is." Dat wil zeggen: als de enorme golven van moeite over mij heen slaan en ik helemaal onder water sta, niet alleen met mijn hoofd maar ook met mijn hart. Het is moeilijk bidden als je hart zelf verdrinkt. Toch pleiten gelovigen op zulke momenten het allerbest. Verdrukking brengt ons bij God en brengt God bij ons. De grootste overwinningen van het geloof worden behaald in de zwaarste beproevingen. Het is met mij gedaan, de ellende ligt over mij heen. Ze omringt mij als een wolk, ze slokt mij op als een zee, ze sluit mij op in dikke duisternis.

En toch is God dichtbij, dichtbij genoeg om mijn stem te horen. Ik zal Hem aanroepen! Is dat geen moedig spreken? Let op hoe de psalmist het de Heere vertelt, alsof hij weet dat Hij hem hoort: hij is van plan Hem aan te roepen. In onze nood kan ons bidden klinken als

roepen naar een vriend die ver weg is. Maar ons diepste geloof fluistert zijn stille woorden tot de Heere als tot Iemand Die zeker onze hulp is, en wel een hulp die vlakbij is.

"Leid mij op een rotssteen, die mij te hoog zou zijn." Ik zie U als mijn toevlucht, veilig en sterk. Maar ach, ik ben in de war en kan U niet vinden. Ik ben zwak en kan U niet beklimmen. U bent zo onwrikbaar: leid mij. U bent zo hoog: til mij omhoog. In dit korte gebed zit een schat aan betekenis.

Langs de ijzige kusten van onze noordelijke stranden gaan mensenlevens verloren, omdat de rotsen onbereikbaar zijn voor schipbreukelingen. Een predikant in een van die kustdorpen heeft met enorm veel moeite treden uitgehouwen, van het strand omhoog naar een grote ruimte die hij in de krijtrotsen heeft uitgegraven. Daar zijn veel zeelieden gered. Ze klommen de rots op, die anders te hoog voor hen was geweest, en zo ontkwamen ze. Maar we hoorden onlangs dat de stormen de treden hebben weggeslepen. Arme zeelieden zijn daardoor jammerlijk omgekomen, in het zicht van de schuilplaats die ze niet konden bereiken, want die was te hoog voor hen.

Daarom wil men nu ijzeren pinnen in de rots slaan en kettingladders ophangen, zodat schipbreukelingen de kamers in de rots wel kunnen bereiken. Dit voorbeeld legt zichzelf uit: wie een rots te hoog vindt, heeft hulp nodig om erbij te komen.

Uit eigen ervaring begrijpen we dit vers heel goed. Er was een tijd dat we zo ontdaan waren over onze zonde dat we de Heere Jezus wel kenden als een zeker heil voor zondaars, maar toch niet tot Hem konden komen. Onze vele twijfels en angsten stonden ons in de weg. Een Zaligmaker had ons niets geholpen als de Heilige Geest ons niet zachtjes naar Hem toe had geleid en ons niet in staat had gesteld op Hem te rusten. Zelfs nu voelen we vaak dat we niet alleen een rots nodig hebben, maar er ook naartoe gebracht moeten worden.

Daarom gaan we mild om met de half ongelovige gebeden van mensen die net wakker geschud zijn. In hun verwarring kunnen we

niet verwachten dat ze meteen vol geloof roepen. Wie Hem zoekt, hoort direct in Jezus te geloven. Maar het mag wel dat iemand vraagt om naar Jezus toe geleid te worden. De Heilige Geest kan dat doen, ook als het hart op de rand van wanhoop staat.

Hoe onmetelijk veel hoger dan wij is het heil van God! Wij zijn laag en kruipen over de grond, maar dat heil torent als een hoge klip ver boven ons uit. Dat is zijn glorie, en ons geluk zodra we eenmaal in de rots zijn geklommen en het als het onze hebben opgeëist. Zolang we nog bevende zoekers zijn, maken de heerlijkheid en hoogheid van dat heil ons juist bang. Dan voelen we ons te onwaardig om er ooit deel aan te krijgen. Zo gaan we roepen om genade op genade. We zien hoe afhankelijk we zijn voor alles: niet alleen voor de Zaligmaker zelf, maar ook voor de kracht om in Hem te geloven.

Vers 3

"Want Gij zijt mij een Toevlucht geweest." Merk op hoe de psalmist steeds wisselt tussen wat God deed en wat hij zelf zal doen: "Gij hebt" en "ik zal" (Ps. 61:4-7). Ervaring voedt het geloof. Uit het verleden halen we argumenten voor ons vertrouwen van nu. Telkens opnieuw bedreigden de vervolgingen van Saul en de gevaren van de strijd Davids leven. Alleen door een wonder was hij er levend uitgekomen, en toch leefde hij nog, ongedeerd. Daaraan denkt hij terug, en dat vult hem met hoop.

"Een sterke Toren voor den vijand." David had gewoond als in een onneembare vesting, omdat de Almacht hem omringde. Het is onuitsprekelijk zoet om terug te denken aan de goedertierenheid van de Heere in vroegere dagen. Hij verandert immers niet, en daarom zal Hij ons ook blijven behoeden voor alle kwaad.

Vers 4

"Ik zal in Uw hut verkeren in eeuwigheden." Laat mij maar eenmaal terugkeren naar Uw voorhoven, en niets zal mij daar ooit nog wegjagen. Zelfs nu, in mijn ballingschap, is mijn hart daar. En waar mijn lot

mij ook heen slingert: ik blijf U aanbidden in de geest. Misschien wordt met het woord tabernakel hier de woonplaats van God bedoeld. Dan is de bedoeling: ik zal bij de Heere wonen, genieten van Zijn heilige gastvrijheid en veilig zijn onder Zijn bescherming.

> *"Daar zou ik vaste rust vinden,*
> *Terwijl anderen komen en gaan;*
> *Niet langer vreemdeling of gast,*
> *Maar als een kind dat thuis is."*

Wie omgang heeft met God, is altijd thuis. Zo iemand beseft dat God overal aanwezig is. Zijn geloof ziet om zich heen het paleis van de Koning, waarin hij veilig en juichend rondloopt, overvloeiend van blijdschap. Gelukkig zijn de knechten in huis, die niet weggaan van Zijn aangezicht. Houthakkers en waterputters in de tenten van Jehova zijn meer te benijden dan de vorsten die woeste feesten vieren in de paviljoenen van koningen. Het mooiste van alles is dat ons verblijf bij God niet tijdelijk is, maar eeuwig. Ja, voor eeuwen der eeuwen, voor de tijd en voor de eeuwigheid. Dat is ons hoogste en hemelse voorrecht: "Ik zal in Uw hut verkeren in eeuwigheden."

"Ik zal mijn toevlucht nemen in het verborgene Uwer vleugelen." Onze liefelijke zanger gebruikt dit beeld vaak. En het is veel beter om één passend en leerzaam beeld te herhalen dan om uit hang naar nieuwigheid de hele schepping af te zoeken naar armzalige, vergezochte vergelijkingen. Denk aan de kuikens onder de kloek: hoe veilig, hoe behaaglijk, hoe gelukkig! Hoe warm is de borst van de moeder! Hoe zacht zijn de veren die hen koesteren! God buigt zich zo diep naar ons toe dat we dit beeld op onszelf mogen toepassen. Wat is het leerzaam en wat troost het ons! O, laten we méér vertrouwen hebben: het kan nooit te onvoorwaardelijk zijn. Zo'n schuilplaats nodigt ons uit tot de meest ongestoorde rust.

Sela. Rusten mogen we hier zeker, nu we dit punt bereiken. Zelfs de harp mag veelzeggend zwijgen wanneer diepe, innerlijke stilte het

hart helemaal vult en het verdriet zich in een vredige sluimer heeft uitgesnikt.

Vers 5

"Want Gij, o God! hebt gehoord naar mijn geloften." Bewijzen van Gods trouw moeten we niet vergeten. We moeten ze doorvertellen tot eer van de Heere. Het gebed uit Ps. 61:2 mag zeker op een antwoord rekenen, op grond van wat we in Ps. 61:6 ervaren. We hebben immers met een God te maken die niet verandert. Geloften mogen terecht samengaan met gebeden, als ze toegestaan zijn, goed overwogen en echt tot eer van God. Het is een grote genade dat God enige aandacht schenkt aan de geloften en beloften van zulke trouweloze en bedrieglijke schepsels als wij. Wat wij Hem beloven, is al van Hem, en toch neemt Hij onze geloften aan, alsof we niet zozeer Zijn knechten waren als vrije minnaars die naar believen konden geven of terughouden.

"Gij hebt mij gegeven de erfenis dergenen, die Uw Naam vrezen." We zijn erfgenamen gemaakt, medeerfgenamen met alle heiligen, die in hetzelfde deel delen. Daar mogen we echt blij mee zijn. Lijden we, dan is dat de erfenis van de heiligen. Worden we vervolgd, leven we in armoede of in verzoeking? Dat alles staat in de eigendomsbewijzen van het erfdeel van de uitverkorenen. Met wie we straks het avondmaal delen, met hen kunnen we nu ook best tevreden het middagmaal delen. We hebben dezelfde erfenis als de Eerstgeborene zelf. Wat is er nog beter denkbaar dan dat?

Heiligen worden beschreven als mensen die de naam van God vrezen. Dat zijn mensen die eerbiedig aanbidden. Ze hebben ontzag voor het gezag van de Heere, ze zijn bang Hem te kwetsen en ze voelen hun eigen kleinheid voor de Oneindige. Met zulke mensen te mogen delen en door God met dezelfde gunst behandeld te worden als Hij hun geeft, daar kunnen we eindeloos dankbaar voor zijn. Alle voor-

rechten van alle heiligen zijn ook de voorrechten van ieder afzonderlijk.

Vers 6

"Gij zult dagen tot des konings dagen toedoen", of beter: "dagen tot de dagen des Konings zult Gij toevoegen." De dood dreigde, maar God hield Zijn geliefde in leven. Gezien alle gevaren die hij doorstond, kreeg David een lange en voorspoedige regering. "Zijn jaren zullen zijn als van geslacht tot geslacht." Hij mocht zelf generatie na generatie zien opgroeien. In zijn nakomelingen bleef hij heel lang koning, zijn dynastie hield vele geslachten stand. En in Christus Jezus, zijn zaad en zoon, regeert David geestelijk voor eeuwig.

Zo wordt hij die onderaan de rots begon, half verdronken en bijna dood, hier naar de top gebracht. Daar zingt hij als priester die in de tabernakel woont, als koning die voor eeuwig met God regeert en als profeet die goede dingen in de toekomst voorzegt (Ps. 61:8). Zie hoe sterk geloof en gebed iemand omhoog tillen. Niemand staat zo laag, of hij kan nog hoog gezet worden.

Vers 7

"Hij zal eeuwiglijk voor Gods aangezicht zitten." In bepaalde zin geldt dit voor David. Maar wij zien er liever de Heere Jezus in, als directe afstammeling van David en vertegenwoordiger van zijn koninklijke geslacht. Jezus zit voor eeuwig op de troon voor het aangezicht van God. Daarin liggen onze veiligheid, onze waardigheid en onze vreugde. Wij regeren in Hem. In Hem zijn we samen gezet in de hemel. Davids eigen aanspraak om voor eeuwig op de troon te zitten is slechts een voorafschaduwing van het voorrecht dat nu is geopenbaard voor alle ware gelovigen.

"Bereid goedertierenheid en waarheid, dat zij hem behoeden." Zoals mensen roepen: "Leve de koning!", zo begroeten wij met gejuich onze gekroonde Immanuël en roepen: "Laat goedertierenheid en waarheid Hem behoeden!" Eeuwige liefde en onveranderlijke trouw

zijn de lijfwachten van Jezus' troon. Ze zorgen voor allen die in Hem tot koningen en priesters voor God zijn gemaakt, en ze beschermen hen. Wij kunnen onszelf niet bewaren, en niets minder dan Gods goedertierenheid en waarheid kan dat. Maar die twee kunnen het wél, en ze zullen het doen. Zelfs de geringste van Gods volk zal niet verloren gaan.

Vers 8

"Zo zal ik Uw Naam psalmzingen in eeuwigheid." Omdat mijn gebed is verhoord, zal mijn lied nooit ophouden. Omdat Jezus voor eeuwig aan Uw rechterhand zit, zal het U welgevallig zijn. Omdat ik in Hem bewaard word, zal het vol dankbaarheid zijn. David had zijn gebed stem gegeven met een schreeuw. Nu zal hij zijn lof laten horen in een lied. Onze smeekbeden en onze dankzeggingen horen op elkaar te lijken. We mogen niet springen in het gebed en hinken in de lofprijzing.

De belofte om Gods Naam eeuwig te vieren is geen overdreven grootspraak. Het is een belofte die we, door genade en heerlijkheid, letterlijk zullen kunnen waarmaken. "Opdat ik mijn geloften betale, dag bij dag." Aan God, Die dagen bij onze dagen voegt, willen we al onze dagen wijden. We beloofden eeuwige lof en we willen die zonder onderbreking brengen. We willen God aanbidden *de die in diem*, dus van dag tot dag, zonder te stoppen terwijl de dagen voorbijrollen. We vragen geen vakantie van deze hemelse roeping en we willen geen pauze nemen in deze heilige dienst. God vervult elke dag Zijn beloften, laten wij dus elke dag onze geloften nakomen. Hij houdt Zijn verbond, laten wij het onze dan ook niet vergeten. "De Naam des HEEREN zij geprezen, van nu aan tot in der eeuwigheid."

Titel

Het woord Neginah (het enkelvoud van Neginoth) kunnen we zien als een ander woord voor kinnor of harp. Dat is het instrument met acht snaren, dat waarschijnlijk met een strijkstok of plectrum werd bespeeld. — John Jess.

Vers 1

"O God! hoor mijn geschrei, merk op mijn gebed." Thomas van Aquino zegt dat sommigen deze woorden zo lezen: Intende ad cantica mea, "merk op mijn liederen". Dat kan inderdaad veilig, want het Hebreeuwse woord rannah betekent juichen of schel uitroepen van vreugde. Zo wordt aangeduid dat de gebeden van de heiligen als fijne liederen en heerlijke zangen klinken in Gods oren. Geen vrolijkheid en geen muziek kan ons zo behagen als de gebeden van de heiligen God behagen. Zie Hooglied 2:14 en Ps. 141:2. — Thomas Brooks.

Vers 1

"Mijn geschrei." In het boek Job staat een plaats waar de "die met het hart huichelachtig zijn" streng worden veroordeeld, omdat "zij roepen niet, als Hij hen gebonden heeft." Ik voel me er prettig bij dat van het getuchtigde kind van God geen harde standvastigheid wordt gevraagd. Het mag onder de roede voelen en roepen, zonder ook maar één opstandige gedachte. — Mary B. M. Duncan.

Verzen 1-2

Eén schietgebed wekt het volgende. "Hoor mijn geschrei, merk op mijn gebed" (hoewel er geen woorden van dat gebed staan), en dan, Ps. 61:3: "Van het einde des lands roep ik tot U." Hij had zo geroepen, en daarom zal hij steeds opnieuw roepen. Golven van verzoeking snoeren hem telkens de mond en onderbreken hem. Hij komt maar af

en toe boven water om adem te halen. Zo zal hij blijven roepen: "Leid mij", of "geleid mij", of draag mij naar die rots daar, die mij te hoog is. — Thomas Cobbet (1608-1686), over het gebed.

Vers 2

"Van het einde des lands." Dit kan op twee manieren worden opgevat. Ofwel natuurlijk: dan is het een zinspeling op mensen die ver weg zijn van hulp, verlichting en troost. Ofwel, zoals ik het zou noemen, kerkelijk: dan gaat het om de tempel van God, die "in medio terrae" stond, "in het midden en hart van het land". Daar liet God Zijn genadige aanwezigheid en gunst zien en gaf Hij er tekenen van. Het is alsof hij zei: "Ik ben aan het einde van het land, ver weg van elk teken, onderpand of openbaring van de liefde en gunst van God, en ook van alle hulp en bijstand van mensen." — John Owen.

Vers 2

"Het einde des lands." Welke plaats was dit, dat einde des lands, als we de uitdrukking toepassen op de schrijver van de psalm? We weten dat het middelpunt van de liefde en toewijding van de vrome Israëliet de "heilige stad, Jeruzalem" was, "waarheen de stammen opgaan, de stammen des HEEREN, tot de getuigenis Israels, om den Naam des HEEREN te danken." Het land waarvan deze stad de hoofdstad was, was voor de Jood de wereld. Het was de wereld in de wereld, de aarde in de aarde. De hele rest van de aardbol was voor hem een woestenij, een plaats buiten de wereld, een gebied buiten de aarde, voorbij de grenzen die de almachtige Heere had gesteld.

Zo betekent wat in de Heilige Schrift "de wereld" of "de aarde" heet, vaak alleen dat deel ervan dat het erfdeel van het uitverkoren volk was...

Het einde des lands zou, toegepast op de psalmist, dus elke plaats aanduiden waar hij lichamelijk weg was van de tempel, waar de Godheid Zijn bijzondere woning had genomen. Of elke plaats van waaruit zijn geestelijke liefde die tempel niet kon bereiken. Toegepast op ons

betekent de uitdrukking elke voelbare afstand tot God. God is immers het middelpunt van leven, hoop, liefde en vreugde. Afstand tot Hem, hoe groot of klein ook, is daarom de andere kant van de wereld voor de ziel: een streek van dorheid en duisternis, het IJsland van de menselijke geest. — Alfred Bowen Evans, 1852.

Vers 2

Ik roep tot U. In deze woorden hoor je iemand die dichter bij God probeert te komen. Het is net als wanneer je roept naar iemand die je in de verte ziet, en je bent bang dat hij nog verder van je weg zal gaan. Dat is het grote werk van het geloof: naar God roepen, van verafterwijl je vreest dat Hij bij de volgende bocht helemaal uit het gezicht verdwenen is. Wie tot de Heere roept, gaat ervan uit dat Hij Zich terugtrekt, ja, dat Hij steeds verder weg gaat. — John Owen.

Vers 2

Roepen. Het maakt niet uit hoe afgebroken een gebed klinkt, zolang het maar de stem van ons hart is. Zo deed David. Waar bidt hij? In de ballingschap. Wanneer? Als zijn geest overweldigd is. Hoe bidt hij? Hij roept. Zo bad ook Hanna zichzelf tot rust. Houd dit goed in gedachten: innerlijke rust is het werk van Gods Geest. Pleit er dus eerst om voordat je haar hebt. — John Singleton (1706), in “The Morning Exercises.”

Vers 2

Roepen. Roepen komt in de plaats van gewoon spreken. Het laat ook zien hoe ernstig iemand het meent. — William Jay.

Vers 2

Als mijn hart overstelpt is. Moeiten zijn er in alle soorten. Sommige tergen ons, sommige knagen aan ons, sommige brengen ons in verwarring en sommige overweldigen ons. Maar in welke vorm ze ook komen, het blijven moeiten, en ze horen bij de slijtage van het leven.

...Overweldigende moeiten spoelen over een mens heen, zoals de machtige golven van de oceaan over het strand spoelen en het onder water zetten. Het zijn moeiten die met ons worstelen op leven en dood. Moeiten die ons als hulpeloze wrakken zouden achterlaten. Ze botsen met ons op het hoogtepunt van onze kracht, ze grijpen ons aan als we gezond en sterk zijn, en dreigen ons met pure kracht te overwinnen, hoe dapper we ons ook verdedigen. Zo'n moeite kende de psalmist. — Philip Bennett Power, in "The I wills of the Psalms," 1861.

Vers 2

Hart. Hier wordt ons het hart voorgesteld als overstelpt, of, zoals het ook vertaald wordt, "bedekt". Het wordt gesmoord. Het kan zijn werk niet meer goed doen en het bloed niet meer naar de ledematen pompen, om hun de levenskracht te geven die ze voor elke noodzakelijke inspanning nodig hebben. Als het hart even maar verlamd raakt, voelt elk deel van het lichaam dat. Een rilling in het hart stuurt zijn koude trilling door alle ledematen.

De satan weet dit heel goed. Daarom richt hij al zijn aanvallen op het hart: hij probeert de bron van het leven zelf te verlammen. En dat hebben we zelf ook ervaren. We hebben de dood voor een deel in ons gevoeld. We hebben ons hart langzaam voelen verdoven, zijn slag voelen vertragen, en een gewicht voelen drukken, steeds zwaarder. Zo ging dat overweldigen in zijn werk. — Philip Bennett Power.

Vers 2

Leid mij op een rotssteen, die mij te hoog zou zijn. De toren in Psalm 18:3 is "mijn Hoog Vertrek" (Engels: mijn hoge toren), en de rots is hier een hoge rots, een rots hoger dan ik. Toch is er een manier om in de hoogste torens te komen: met stormladders kan een man over de hoge muren heen klimmen. Deze toren en deze rots waren voor David zelf te hoog om erin te komen. Daarom grijpt hij naar de stormladder. "Leid mij op de rots, en in den toren die mij te hoog is. Hoor

mijn geschrei, merk op mijn gebed." Zo maakt hij van het gebed de stormladder om op die rots te komen en in die toren, die anders te hoog voor hem zou zijn geweest.

De veiligheid en redding die hij nodig heeft, zijn zonder gebed tot God onmogelijk te krijgen. — Jeremiah Dyke.

Vers 2

Leid mij op een rotssteen, die mij te hoog zou zijn. Dit zijn opmerkelijke woorden. Ze laten ons een schipbreukeling zien. Zijn schip is gezonken. Hij is in de machtige oceaan terechtgekomen en worstelt daar met de golven. Hij vecht voor zijn leven, hapt naar adem en staat op het punt alles op te geven. Dan ontdekt hij plotseling een rots die boven hem uitsteekt. Als hij de top maar kan bereiken en daar vaste grond onder zijn voeten krijgt, kunnen de golven hem niet meer raken en is hij veilig.

Het gebed in onze tekst is de hulpkreet van deze arme drenkeling. Hij is zo uitgeput en afgemat dat hij de rots zelf niet kan bereiken. Hij schreeuwt om de vriendelijke hand van iemand die sterker is dan hij, of om een touw dat hem wordt toegeworpen door mensen die al veilig op de rots staan. Zo hoopt hij de rots te halen. "Leid mij op de rots", roept die arme, verloren ellendeling. "O, leid mij, geleid mij, wijs mij erheen! Ik ben zo afgemat en uitgeput dat ik er anders niet bij kan. Ik sta op het punt te sterven. Ik moet zinken en word nooit meer gezien, als niemand mij helpt." Zo roept hij om iemand die hem uit de diepte redt en op de rots zet.

Maar welke rots? Hij weet dat hij niet veilig is, ook al staat hij erop, tenzij het een hoge rots is. De rots, zegt hij, "moet hoger zijn dan ik, anders bereiken de golven mij en spoelen ze mij weer weg." Een rots waarvan de top maar net boven de zee uitkomt, niet hoger dan het lichaam van een mens, zal het leven van een schipbreukeling niet redden. Zo'n rots kan juist de oorzaak van de schipbreuk zijn, maar de drenkeling heeft er daarna niets aan. Het is een rots om op te stuklo-

pen en te vergaan, niet om op te staan en veilig te zijn. Leid mij op de rots, of zoals het in de vertaling van het Gebedenboek staat: “Zet mij op de rots die hoger is dan ik!”

...De tekst laat ons het gevaar van de zonde zien, maar laat ons niet troosteloos achter. Hij toont ons dat de toevlucht zeker is. We hebben al gezien dat David, als een schipbreukeling, bidt om “geleid te worden naar” een rots die hoger is dan hijzelf, en erop gezet te worden. Die uitdrukking lijkt veel in te houden. De rots die hoger is dan hij, moet hoger zijn dan welk mens ook, want David was een machtig koning. Hij wil dus zeggen: de toevlucht die ik zoek, moet meer zijn dan wat een “arm des vleses” mij ooit kan bieden. Ze moet dus goddelijk zijn. — Samengevat uit een preek van Fountain Elwin, 1842.

Vers 2

Het is meer het beeld van iemand die door het getij wordt ingehaald terwijl hij zich haast om buiten bereik te komen. Toch ziet hij bij elke stap hoe het water steeds dichterbij rolt. Hij hoort het woedende gebulder, het losse zand zakt onder zijn voeten weg. Nog een paar minuten, en de golven slaan om hem heen. De wanhoop heeft “zijn hart overstelpt”. Dan, in de diepste angst, ziet hij hoog boven de golven een punt van een rots. “O, kon ik die maar bereiken en veilig zijn!” En dan klinkt de kreet, de angstige kreet, tot Hem Die machtig is om te redden: Leid mij op de rots die hoger is dan ik.

Het is de kreet van de zondaar tot de Zaligmaker van zondaars! — Barton Bouchier, A.M., in “Manna in the Heart; or, Daily Comments on the Book of Psalms,” 1855.

Vers 2

Leid mij op de rots. Als we onszelf op de rots willen vinden en het ook echt willen ervaren, moeten we afhankelijk zijn van de hand van Een Ander. En die hand kan alles voor ons doen, zelfs in onze slechtste tijden. Soms zijn we zo verblind door de zoute golven die ons in de ogen slaan, en zo duizelig dat we niet eens kunnen denken, laat staan

blijven proberen. Dan is er een hand die ons kan leiden, die ons uit het water kan trekken en onze voeten op de rots kan zetten.

We hebben de kracht en de tederheid van die hand zeker al ervaren. En misschien hebben de golven in het leven van de lezer wel gemerkt dat hun prooi op wonderlijke wijze aan hen werd onttrokken. Hij werd op een rots gezet, onwrikbaar te midden van alle wateren, en sterk genoeg in elke storm! — Philip Bennett Power.

Vers 2

De rots die hoger is dan ik. De rots van onze zaligheid is dus "hoger dan wij". Hier zien we de Godheid van Christus, de Rots: daarin is Hij "hoger dan wij". En als Hij als God niet zo hoog was, zou Hij geen Zaligmaker kunnen zijn, want Hij is "een rechtvaardig God, en een Heiland". Iemand die niet hoger is dan wij, of maar iets hoger, zoals de engelen (wij zijn immers maar "een weinig minder gemaakt dan de engelen"), kan ons wel onderwijzen, waarschuwen of troosten, maar nooit redden. De prooi zit in de handen van de sterke, en alleen de Almachtige is sterker.

Maar een rots is niet alleen hoog, ze is ook diep. Ze steekt niet alleen boven de golven uit, haar voet staat ook vast in de bodem van de oceaan. "Zult gij de onderzoeking Gods vinden? Zult gij tot de volmaaktheid toe den Almachtige vinden? Zij is als de hoogten der hemelen, wat kunt gij doen? Dieper dan de hel, wat kunt gij weten? Langer dan de aarde is haar maat, en breder dan de zee." Job 11:7. Hier zien we de mensheid van Hem Die de rots is. Door die mensheid kon Hij afdalen naar de diepten, en toch zegevierend rijden op de boezem van de wateren.

Het zijn de diepten waarvan David, uit eigen ervaring sprekend, profetisch over Hem zei: de diepten van onze val en vernedering. In die mensheid daalde Hij af in het graf, naar de verborgen hoeken van de tussentoestand, en heeft Hij "den geesten, die in de gevangenis zijn, gepredikt."

Dit is onze rots, zowel diep als hoog: de rots van onze zaligheid. Wie door zijn zonden "aan het einde des lands" is neergezet, verlangt ernaar daarheen gebracht te worden, om vaste grond onder de voeten te vinden. Laat hen niet bang zijn die de bitterheid voelen van ver van God te zijn, want ze worden dichtbij gebracht. De kust waarheen ze gedreven worden, mag woest zijn, maar ertegenover ligt het Paradijs van God. Wolken en duisternis mogen zich verzamelen aan de voet van deze rots van veiligheid, maar "eeuwige zonneschijn rust op haar top." — Alfred Bowen Evans.

Vers 2

Hoger. Een schuilplaats moet locus excelsissimus zijn, de allerhoogste plaats. Jullie lage huisjes zijn zo beklommen. Jezus Christus is een hoge plaats. Hij is zo hoog als de hemel. Hij is de ladder van Jakob die van de aarde tot in de hemel reikt. Genesis 28:12. Hij is te hoog voor mensen en te hoog voor duivels. Geen enkel schepsel kan deze hoge muren beklimmen. — Ralph Robinson (1614-1655), in "Christ All and in All."

Vers 4

Ik zal in Uw hut verkeren. Sommigen vertalen: Ik zal wonen in Uw tent, het koninklijk paviljoen. Dan is het een beeld uit de oorlog, want wie in de eigen tent van de koning is, zit natuurlijk op de veiligste plek. Deze uitleg past goed bij de woorden die volgen: Ik zal mijn toevlucht nemen in het verborgene Uwer vleugelen. — John Trapp.

Vers 4

Het verborgene Uwer vleugelen. Wie in de tabernakel doordringt tot het Heilige der Heiligen, ziet als eerste de uitgespreide vleugels boven het verzoendeksel. Onder hun bescherming, en op het verzoendeksel zelf, zou David in stil vertrouwen blijven. — C. H. S.

Vers 5 (eerste zinsdeel)

Rond die tijd begon ik te weten dat er een God is Die gebed hoort en verhoort. — John Newton, in zijn Dagboek.

Vers 5

"Want Gij, o God! hebt gehoord naar mijn geloften." Dat wil zeggen: zijn gebeden, want die moeten altijd samengaan met geloften. Een gebed zonder gelofte is een leeg blad. Bid je God om een weldaad? Als je het meent, beloof je dan ook Hem ervoor te prijzen en Hem ermee te dienen. Bid je tegen een zonde? Tenzij je God probeert te bedriegen, beloof je er net zo goed iets tegen te doen als je erom bidt. — William Gurnall.

Vers 5

De erfenis. Het eeuwige leven heet een erfenis. Theodoretus zegt: "De ware erfenis is het eeuwige leven. Christus zegt over haar tot de schapen aan Zijn rechterhand: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders! beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld. Deze erfenis geeft de Heere aan hen die Hem vrezen." In Efeze 1:14 wordt van de Geest gezegd dat Hij "het onderpand is van onze erfenis". In Kolossenzen 1:12 spoort de apostel de gelovigen aan: "Dankende den Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft, om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht."

Bij dit vers hebben we de gouden uitleg van Chrysostomus, die Theophylactus herhaalt. Hij noemt het een erfenis om te laten zien dat niemand het koninkrijk krijgt door zijn eigen goede werken. Niemand heeft immers zo geleefd dat hij het koninkrijk waard werd. Alles is uit Gods genade. Daarom zegt hij: "Wanneer gij zult gedaan hebben al hetgeen u bevolen is, zo zegt: Wij zijn onnutte dienstknechten; want wij hebben maar gedaan, hetgeen wij schuldig waren te doen." — Johann Caspar Suicer, "Thesaurus," 1728.

Vers 6

"Gij zult dagen tot des konings dagen toedoen", enz. David kan deze woorden van gelukwens niet alleen op zichzelf bedoeld hebben. Het is waar dat hij een zeer hoge leeftijd bereikte en vol van dagen stierf. Hij liet het koninkrijk in een vaste toestand achter, in de handen van zijn zoon die hem opvolgde. Maar zijn leven duurde niet langer dan dat van een gewoon mens, en het grootste deel ervan bracht hij door in voortdurend gevaar en zorg. Het kan dus niet anders dan dat de reeks van jaren, ja zelfs eeuwen, waarover hij spreekt, vooruitwijst naar de komst van Christus.

Het was immers, zoals ik vaak heb opgemerkt, juist de toestand van het koninkrijk dat God hen als één volk onder één hoofd bijeenhield, of hen weer verenigde wanneer ze verstrooid waren. Dezelfde opvolging bestaat ook nu nog, wat ons betreft. We moeten Christus zien als levend in Zijn leden tot het einde van de wereld. Hierop doelt Jesaja wanneer hij zegt: "Wie zal Zijn leeftijd uitspreken?" Met die woorden voorzegt hij dat de kerk door alle eeuwen heen zou blijven bestaan, hoewel ze voortdurend in gevaar is om vernietigd te worden door de aanvallen van haar vijanden en door de vele stormen die haar bestoken. Zo voorzegt David hier dat het koninkrijk onafgebroken zou doorgaan tot de tijd van Christus. — Johannes Calvijn.

Vers 6

Des konings leven: en zijn jaren. David spreekt bewust over de dagen van de koning in plaats van over zijn eigen dagen, wat je na het voorgaande zou verwachten. Zo laat hij zien dat hij de belofte van eeuwige heerschappij niet op zichzelf als persoon betrok, maar op zijn familie, het koninklijk geslacht van David. — E. W. Hengstenberg.

Vers 7

Bereid goedertierenheid. David heeft in zijn eigen naam bekendgemaakt wat God met hem voorheeft: eeuwige zaligheid. Hij zal, zegt hij

van zichzelf, eeuwig voor Gods aangezicht zitten. Tegelijk denkt hij na over wat hij in dit leven nog moet doorlopen en wat het zal kosten om hem tot het einde te bewaren, en dus voor eeuwig. Daarom voegt hij er meteen aan toe, in de vorm van een gebed: bereid goedertierenheid en waarheid, dat zij mij behoeden. Alsof hij zegt: Ik heb nog een lange reis te gaan, door vele gevaren, en Uw belofte is dat ik eeuwig voor Uw aangezicht zal blijven. Heere, U moet dan wel een overvloed aan goedertierenheid en waarheid klaarleggen en vooraf gereedmaken om mij in de tijd die komt te behoeden. — Thomas Goodwin.

Vers 8

Wie godvrezend zijn, worden in de kerk of gemeente onderdrukt en gekweld met dit doel: dat ze roepen wanneer ze onder druk staan, dat ze verhoord worden wanneer ze roepen, en dat ze God loven en prijzen wanneer ze verhoord zijn. — Augustinus.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

De opeenvolgende “ik zal”-uitspraken.

1. Ik zal roepen.
2. Ik zal in Uw hut verkeren.
3. Ik zal betrouwen.
4. Ik zal psalmzingen.

Vers 1

Antwoorden op gebed moeten we ernstig zoeken.

1. Wat houdt het antwoord op gebed tegen?
2. Wat moeten we doen wanneer een antwoord uitblijft?

3. Welke aanmoediging hebben we om te geloven dat het uitstel maar tijdelijk is?

Vers 2

Leid mij.

1. Wijs mij de weg: maak Jezus bekend.
2. Maak mij in staat die weg te gaan: werk geloof in mij.
3. Til mij op wanneer ik niet kan lopen: doe voor mij wat boven mijn kracht gaat.

Vers 2

Hoger dan ik. Jezus is groter dan onze hoogste inspanningen, onze verworvenheden, onze wensen, onze verwachtingen en alles wat we kunnen bedenken.

Vers 2

God, de rots van de heilige. John Owen, Twee preken. Werken. Deel 9, blz. 237-256.

Vers 2

De roep en het verlangen van het hart.

1. Het erkennen van een plaats van veiligheid.
2. Daarna: die plaats wordt ons voorgehouden als meer dan voldoende, wanneer we onze eigen zwakheid hebben ingezien.
3. Deze plaats kunnen we niet bereiken zonder de hulp van de hand van Een Ander.
4. Het wezen van deze toevlucht, en de plaats van een gelovige wanneer hij ervan gebruikmaakt: de plaats van toevlucht is “een rots”, en de gelovige staat “op een rots.” — P. B. Power.

Verzen 2-3

1. Hoe zou hij bidden? Ik zal tot U roepen.

2. Waar zou hij bidden? Van het einde des lands.
3. Wanneer zou hij bidden? Als mijn hart overstelpt is.
4. Waarom zou hij bidden? Leid mij op een rotssteen, die mij te hoog zou zijn.
5. Waar haalt hij zijn aanmoediging om te bidden vandaan? “Want Gij zijt mij een Toevlucht geweest”, enz. (Psalm 61:4). — William Jay.

Vers 3

Een beschutting tegen de regen van moeite, de storm van vervolging, de vloed van satanische verzoeking, de hitte van Gods toorn en de vlaag van de dood. De ark, Lots berg, de met bloed bestreken deur in Egypte, de vrijstad, de spelonk Adullam. Een sterke Toren: duurzaam in zichzelf, onneembaar voor vijanden, veilig voor wie erin woont.

Vers 5 (tweede zinsdeel)

Onderzoek of het met ons gaat zoals met de heiligen.

Verzen 5, 8

1. Geloften die in de hemel gehoord worden.
2. Geloften die we op aarde zorgvuldig moeten nakomen.

Vers 5 (tweede zinsdeel)

1. Wie God vrezen, hebben een “erfenis.”
2. Deze erfenis is “gegeven.”
3. We kunnen weten dat we haar bezitten. — William Jay.

Vers 6

Onze Koning, Zijn eeuwige bestaan, onze persoonlijke vreugde daarin en onze vreugde voor onze nakomelingen.

Verzen 4, 7

1. Mijn voorrecht: ik zal verkeren (Psalm 61:5).

2. De grond ervan: Hij zal zitten, enz. (Psalm 61:8).

Verzen 5, 8

1. Geloften die in de hemel gehoord worden.
2. Geloften die we op aarde zorgvuldig moeten nakomen.

Psalm 62

Titel

Voor de koorleider, voor Jeduthun. Dit is de tweede psalm die aan Jeduthun (ook Ethan genoemd) is opgedragen. De eerste was psalm 39, een psalm die in veel opzichten bijna een tweeling van deze is. In de oorspronkelijke tekst staat het woordje “alleen” daar vier keer, en hier zes keer. We komen nog twee andere psalmen tegen die ook voor Jeduthun bestemd zijn: psalm 77 en psalm 89.

De zonen van Jeduthun waren poortwachters, zo lezen we in 1 Kronieken 16:42. Wie goed dient, wordt de beste zanger. En wie in het koor de hoogste plaatsen inneemt, hoeft zich niet te schamen om te wachten bij de deuren van het huis van de Heere.

Een psalm van David. Ook als de handtekening van de koninklijke dichter er niet had gestaan, was het ons aan de tekst zelf wel duidelijk geworden dat alleen hij deze verzen schreef. Ze zijn echt en door en door Davids werk. Omdat het woord ak, ‘alleen’, er zesmaal in voorkomt, noemen we deze psalm gewoonlijk *de enige psalm*.

Indeling

De psalmist heeft zelf aangegeven waar hij even stilstaat: aan het einde van vers 5 en van vers 9 heeft hij een *sela* gezet. Zijn waar en enig vertrouwen op God lacht al zijn vijanden uit. Wanneer hij deze psalm schreef, hoeven we niet te weten. Echt geloof is immers altijd op zijn plaats, en wordt meestal op de proef gesteld. Bovendien passen de

gevoelens die hier klinken bij situaties die in het leven van een gelovige heel vaak voorkomen. Daarom hebben we geen bepaalde gebeurtenis uit de geschiedenis nodig om de psalm te verklaren.

Uitleg

Vers 1

"Immers", of "voorwaar", of "alleen". Dat laatste is hier waarschijnlijk de betekenis die het sterkst op de voorgrond staat. Alleen dát geloof is echt, dat op God alleen rust. Een vertrouwen dat maar voor een deel op de Heere steunt, is waardeloos. Sommigen vertalen het woord met ons 'voorwaar'. Dan worden we eraan herinnerd hoe vaak onze gezegende Heere dat woord gebruikte.

"Immers is mijn ziel stil tot God" (Engels: mijn ziel wacht op God). Het diepste in mij komt eerbiedig en gehoorzaam bij God. Ik ben geen huichelaar en speel geen toneel. Op God wachten en van God wachten is de gewone houding van het geloof. Wie echt op Hem wacht, is oprecht. Wie alleen op Hem wacht, is geestelijk kuis: zijn hart is van Hem alleen.

De grondtekst luidt: "Alleen tot God is mijn ziel stil." Alleen Gods nabijheid kon het hart van David vol ontzag tot rust brengen: tot stilte, overgave en berusting. En toen hij die stilte voelde, verstoorde geen enkel opstandig woord of opstandige gedachte haar vrede. Het spreekwoord zegt dat spreken zilver is en zwijgen goud. Hier is dat meer dan waar. Geen enkele welsprekendheid ter wereld zegt de helft van wat de geduldige stilte van een kind van God zegt.

Het is een uitzonderlijk werk van de genade als onze wil zich buigt en onze gevoelens zo tot rust komen, dat heel onze geest voor de Heere ligt als de zee onder de wind. Zo'n geest is klaar om bewogen te worden door elke ademtocht uit Zijn mond. Maar hij is vrij van alle onrust die van binnenuit komt of die we zelf veroorzaken. En hij laat zich door niets anders bewegen dan door Gods wil. Voor de Heere

moeten we zacht zijn als was. Voor elke andere kracht moeten we hard zijn als diamant.

"Van Hem is mijn heil." Een goed mens bezit daarom zijn ziel in geduld, totdat de redding komt. Het geloof hoort de voetstappen van de naderende verlossing al, omdat het geleerd heeft stil te zijn. Onze redding komt in geen enkel opzicht en voor geen enkel deel uit een mindere bron. Laten we daarom alleen naar de ware bron opzien. En laten we die afschuwelijke misdaad vermijden: aan het schepsel toeschrijven wat alleen de Schepper toekomt. Als wachten op God aanbidding is, dan is wachten op een schepsel afgoderij. Als wachten op God alleen echt geloof is, dan is het vermetel ongeloof om er ook maar een mensenarm bij te halen.

Vers 2

"Immers is Hij mijn Rotssteen en mijn Heil." Soms zegt een beeld meer dan letterlijke taal, en is het rijker aan betekenis. Daarom gebruikt David hier het beeld van een rots. Alleen al het noemen van dat woord roept bij hem dankbare herinneringen op. Hij had zich vaak verborgen in rotsholen. Hier vergelijkt hij God met zo'n veilige schuilplaats. En hij zegt dat God zijn enige echte bescherming is: in Zichzelf genoeg, en nooit teleurstellend.

Tegelijk wil hij ons laten zien dat het hier om meer gaat dan dichterlijk gevoel. Het is gezegende werkelijkheid. Daarom volgt op het beeld het gewone woord 'heil'. Dat onze God onze toevlucht is, is geen verzinsel. Niets ter wereld is meer een feit.

"Mijn Hoog Vertrek", mijn hoogte, mijn hoge borstwering, mijn hoge vesting. Hier zien we nog een beeld, en een stouter beeld ook. De beproefde gelovige schuilt niet alleen in God als in een rotsholte. Hij woont in Hem, als een soldaat in een dappere, onneembare toren of in een prachtig kasteel.

"Ik zal niet grotelijks wankelen." Door zijn eigen zwakheid kon David wel een beetje wankelen. Maar zijn geloof zou erbij komen en elke

grote onrust voorkomen. Hij zou niet ver heen en weer geslingerd worden. Bewogen, zoals men zegt, “maar niet verplaatst”. Bewogen als een schip voor anker, dat met het getij meezwaait maar niet door de storm wordt meegevoerd. Wie zeker weet dat de Heere zijn redding is, kan niet diep neergeslagen worden. Er is meer nodig dan alle duivels in de hel samen om een hart dat God als zijn redding kent, echt aan het schrikken te maken.

Vers 3

“Hoe lang zult gijlieden kwaad aanstichten tegen een man?” Het is altijd het beste om met God te beginnen. Dan kunnen we onze vijanden aan. Maak alles in orde met de hemel, en je kunt de strijd aan met aarde en hel. David spreekt zijn onverstandige vijanden vermanend toe. Hij is verbaasd over hun hardnekkige volharding in het kwaad, na zoveel mislukkingen en terwijl hun nederlaag vaststaat. Hij zegt hun dat hun plan een illusie was die nooit zou lukken, hoe diep ze ook samenzweerden.

Het is een wonder dat mensen zo gemakkelijk doorgaan op nutteloze en zondige wegen, terwijl volhouden in de genade zo moeilijk is dat het zonder hulp van God onmogelijk zou zijn. De halsstarrigheid van wie Gods volk tegenstaan is zo vreemd, dat we hun gerust een vermaning mogen toeroepen: “Hoe lang gaan jullie nog door met jullie kwaad?”

De tekst geeft ook een wenk over de lafheid van zovelen die zich op één man storten. Maar niemand is minder geneigd om eerlijk en mannelijk te strijden dan wie Gods volk bestrijdt omdat ze rechtvaardig leven. Satan durfde Job niet in een eerlijk tweegevecht tegemoet te treden. Hij moest er de Sabeeërs en de Chaldeeën bij halen, en zelfs dan moest hij nog bliksem en wind te hulp roepen voordat zijn eerste aanval was voltooid. Als er enige schaamte in hem of in zijn kinderen zat, zouden ze zich schamen voor de lage manier waarop ze oorlog voeren tegen het zaad van de vrouw. Tienduizend tegen één

leek hun nog geen oneerlijk grote voorsprong. Er zit geen druppel ridderlijk bloed in hun aderen.

"Gij allen zult gedood worden." Jullie scherpe gereedschap snijdt in jullie eigen vingers. Wie naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen. Hoe talrijk of woest de benden van de goddelozen ook zijn, ze ontkomen niet aan de rechtvaardige vergelding van de hemel. De grote Wetgever zal onverbiddelijk bloed eisen van mannen van bloed. En Hij zal de dood toewijzen aan wie de dood van anderen zoeken.

"Gij zult zijn als een ingebogen wand, een aangestoten muur." Opscheppende vervolgers zwellen en bollen op van hoogmoed. Maar ze zijn niet meer dan een uitpuilende muur, klaar om in één hoop in te storten. Ze buigen voorover om hun prooi te grijpen, maar zo helt ook een wankelend hek over naar de aarde, waarop het straks languit zal liggen. Ze verwachten dat mensen voor hen buigen en van angst beven als zij in de buurt zijn. Maar mannen die door het geloof stoutmoedig zijn gemaakt, zien niets in hen om te eren, en heel, heel veel om te verachten.

We doen het nooit goed als we hoog opgeven van goddeloze mensen. Wat hun positie ook is, ze staan vlak bij hun ondergang en wankelen naar hun val. Het is verstandig om afstand te houden. Laten we dus niet te dichtbij komen, want niemand heeft voordeel van het staan naast een vallende muur. Als hij je niet onder zijn gewicht verplettert, verstikt hij je misschien met zijn stof.

Sommigen denken dat deze plaats beter zo vertaald kan worden: "Hoe lang blijven jullie op één man aandringen om hem allemaal samen te vermorzelen, als een omvallende muur, een inzakkend hek?" (Zo vertaalt Dr. Kay uit Calcutta het.) Wij hebben echter vastgehouden aan onze eigen vertaling, omdat die een goede en nuttige betekenis oplevert. Beide betekenissen kunnen in onze overdenking samenvloeien. Want als Davids vijanden hem sloegen alsof ze hem konden omverwerpen als een uitpuilende muur, dan zag hij aan de ande-

re kant dat zijzelf door de gerechtigheid, die vergeldt, zouden worden neergehaald als een oud, brokkelig, hellend en bezwijkend hek.

Vers 4

"Zij raadslagen slechts, om hem van zijn hoogheid te verstoten." De voortreffelijke kanten van de rechtvaardigen zijn de goddelozen een doorn in het oog. Ze zijn het hoofddoel van hun woede. De eer die God aan een godvrezende geeft, in Zijn leiding van het leven of in een geschil, wekt ook de afgunst van de lagere soort. Ze doen hun best om hem op hun eigen peil omlaag te trekken. Let op hoe alle boosheid zich op één punt richt, tegenover het enige vertrouwen van de gelovige op zijn Heere. Als de goddelozen alleen het werk van de genade in ons konden verwoesten, zouden ze tevreden zijn. Ons karakter breken en onze invloed omverwerpen is het doel van hun overleg.

"Zij hebben behagen in leugen." Daarom haten ze de waarheid en wie de waarheid liefhebben, en proberen ze met valsheid hun ondergang te bewerken. Liegen is laag genoeg. Maar er plezier in hebben is een van de zwartste tekenen van schande.

"Met hun mond zegenen zij; maar met hun binnenste vloeken zij." Vleierij is altijd een geliefd wapen geweest van de vijanden van goede mensen. Ze kunnen bitter genoeg vloeken wanneer het hun uitkomt. Intussen verbergen ze hun woede, omdat dat hun doel dient, en met gladde woorden doen ze alsof ze mensen zegenen die ze het liefst aan stukken zouden scheuren. Het was gelukkig voor David dat hij goed geoefend was in zwijgen. Want tegenover bedriegers die bedriegen, is er geen ander veilig antwoord.

Sela. Sta hier stil en bedenk vol verbazing hoe zinloos de wrok van goddeloze mensen is, en hoe volkomen veilig zij zijn die op de Heere rusten.

Vers 5

"Doch gij, o mijn ziel! zwijg Gode." Als we een deugd al hebben geoefend, moeten we ons toch opnieuw verbinden om ermee door te

gaan. Onze ziel wordt gemakkelijk van haar ankerplaats weggesleurd. Ze laat zich ook makkelijk verleiden om naast het ene, enige en zekere fundament van vertrouwen nog een tweede vertrouwen te zoeken. Daarom moeten we onszelf aansporen om vast te houden aan de heilige positie die we in het begin konden innemen.

Wees nog stil, o mijn ziel! Geef je helemaal over, vertrouw onwankelbaar, wacht geduldig. Laat niets van wat je vijanden bedenken, bespreken, vleiend zeggen of vloekend uitspreken je ertoe brengen de vrede van de Koning te verbreken. Wees als het schaap voor zijn scheerders. En overwin zoals je Heere: door het lijdzame verzet van zegevierend geduld. Dit lukt alleen als je van binnen overtuigd bent van Gods aanwezigheid, en alleen en uitsluitend op Hem wacht. Zuiver, onvermengd geloof is onverschrokken. Geloof met één oog ziet zichzelf veilig. Maar als twee vertrouwens zijn oog verduisteren, is het blind en nutteloos.

"Want van Hem is mijn verwachting." We verwachten iets van God, omdat we in Hem geloven. Verwachting is het kind van gebed en geloof, en de Heere erkent haar als een welkome genade. We moeten niets verlangen dan wat God rechtmatig kan geven. Dan is onze verwachting helemaal van God. En voor werkelijk goede dingen moeten we niet naar tweede oorzaken kijken, maar alleen naar de Heere. Zo is onze verwachting opnieuw helemaal van Hem.

De ijdele verwachtingen van wereldse mensen komen niet uit. Ze beloven veel, maar er komt niets van terecht. Onze verwachtingen zijn onderweg, en komen op de juiste tijd aan om onze hoop te vervullen. Gelukkig de mens die voelt dat alles wat hij heeft, alles wat hij mist en alles wat hij verwacht, te vinden is in zijn God.

Vers 6

"Hij is immers mijn Rotssteen en mijn Heil." Alleen, en zonder enige andere hulp, is God het fundament en de voltooiing van mijn veiligheid. We kunnen het luiden van die grote klok, het woord *alleen*,

nooit te vaak horen. Laat het de doodsklok luiden over elk vertrouwen op eigen kracht, en ons ertoe brengen ons te werpen op de blote arm van God.

"Mijn Hoog Vertrek" (Engels: mijn verdediging). Niet alleen mijn verdediger, maar mijn echte bescherming. Ik ben veilig, omdat Hij trouw is. "Ik zal niet wankelen." Niet eens een beetje! Zie hoe zijn vertrouwen groeit. In vers 3 beperkte nog een bijwoord zijn rust. Hier is ze volkomen. Hij tart de woede van zijn tegenstanders helemaal. Hij blijft staan waar hij staat, hij zal geen duimbreed wijken en zich zelfs niet een klein beetje bang laten maken. Een levend geloof groeit. Ervaring geeft de geestelijke spieren van de gelovige kracht. Ze geeft hem een mannelijke sterkte die we in onze geestelijke kindertijd nog niet bezaten.

Vers 7

"In God is mijn Heil en mijn Eer." Waarin zouden we ons beroemen, als niet in Hem Die ons redt? Onze eer is goed bewaard bij Hem Die onze zielen veilig houdt. Alles in God te vinden en je erin te beroemen dat het zo is, is een van de zekere kenmerken van een verlichte ziel.

"De Rotssteen mijner sterkte, mijn Toevlucht is in God." David stapelt de titels op. Hij wilde de Heere veel eer bewijzen, want hij had Hem op zoveel manieren beproefd en als een trouwe God bevonden. Onwetendheid heeft maar weinig woorden nodig. Maar als ervaring een rijkdom aan kennis brengt, hebben we afwisselende uitdrukkingen nodig, als schatkisten voor wat we bezitten. God is onze rots als we schuilen en bescherming zoeken. Hij is ook onze sterke rots als we pal staan en de vijand tarten. Beide kanten van Hem moeten we prijzen.

Merk op hoe de psalmist zijn eigen initialen brandt op elke naam die hij jubelend aan zijn God geeft: mijn verwachting, mijn rots, mijn heil, mijn eer, mijn sterkte, mijn toevlucht. Hij is er niet mee tevreden

te weten dat de Heere dit alles is. Hij oefent geloof in Hem, en eist Hem op in elke hoedanigheid. Wat zijn de mijnen van Peru of Golconda voor mij, als ik er geen erfdeel in heb? Het is het woordje *mijn* dat de honing in de raat brengt.

Als onze ervaring ons nog niet in staat heeft gesteld de Heere onder een van deze vertroostende titels te kennen, dan moeten we genade zoeken om ook deel te krijgen aan hun zoetheid. Bijen dringen op de een of andere manier de bloemen binnen en verzamelen hun sap. Het moet moeilijk voor hen zijn om in gesloten kelken en mondloze zakjes van sommige lievelingen van de tuin te komen. En toch vinden of maken de honingverzamelaars een doorgang. Daarin zijn ze onze leermeesters. In elke heerlijke naam, eigenschap en taak van onze verbondsGod moet ons volhardende geloof een ingang vinden, en uit elk moet het vreugde putten.

Vers 8

"Vertrouw op Hem te aller tijd." Geloof is een blijvende plicht en een voortdurend voorrecht. We moeten vertrouwen wanneer we kunnen zien, net zo goed als wanneer we in het donker zitten. Tegenspoed is een geschikte tijd voor geloof, maar voorspoed niet minder. God verdient te allen tijde ons vertrouwen. En we hebben het te allen tijde nodig om op Hem te vertrouwen. Een dag zonder vertrouwen op God is een dag van toorn, ook al is het een dag van vrolijkheid.

Leun altijd, heiligen, op Hem op Wie de wereld leunt. "O gij volk! Stort ulieder hart uit voor Zijn aangezicht." Jullie aan wie Zijn liefde is getoond: toon jezelf aan Hem. Zijn hart is op jullie gezet, leg ook jullie hart bloot voor Hem. Keer het vat van je ziel om in Zijn verborgen aanwezigheid, en laat je diepste gedachten, wensen, verdriet en zonden als water worden uitgegoten. Verberg niets voor Hem, want je kunt ook niets verbergen. Ontlast je ziel bij de Heere. Laat Hem je enige biechtvader zijn, want alleen Hij kan je ontbinden nadat Hij je belijdenis heeft gehoord.

Ons leed voor onszelf houden is ellende opstapelen. De stroom zal zwellen en woeden als je hem afdamt. Geef hem vrij baan, en hij springt vrolijk voort en jaagt niemand schrik aan. We hebben medeleven nodig. En als we ons hart uitstorten aan de voeten van Jezus, krijgen we een medeleven dat zo daadwerkelijk als oprecht is, zo vertroostend als veredelend. De schrijver van de Annotaties van de Westminster-Vergadering merkt terecht op dat het de neiging van onze goddeloze natuur is om op het bit te bijten en ons leed in gemelijkheid te verbergen. Maar de ziel die genade heeft ontvangen, zal die neiging overwinnen en haar verdriet bij de Heere uiten.

"God is ons een Toevlucht." Wat Hij voor anderen ook mag zijn: Zijn eigen volk heeft een bijzonder erfdeel in Hem. Voor ons is Hij zonder twijfel een toevlucht. Hier is dus de beste reden om naar Hem toe te gaan wanneer verdriet op ons hart drukt. Bidden is bij uitstek de plicht van hen aan wie de Heere Zich in het bijzonder als hun verdediging heeft laten kennen.

Sela. Kostbare pauze! Een stilte op het juiste moment! Schapen mogen gerust gaan liggen, wanneer zo'n weide voor hen openligt.

Vers 9

"Immers zijn de gemene lieden ijdelheid." Het woordje "alleen" komt hier opnieuw terug: gewone mensen zijn niets dan ijdelheid, méér valt er niet van te zeggen. Er zijn er veel en ze zijn vol vuur, maar je kunt niet op hen bouwen. Ze deinen mee als de golven van de zee en laten zich door elke wind heen en weer drijven. Vandaag roepen ze "Hosanna!", morgen "Kruis Hem!" Iedereen weet hoe wispelturig de gunst van de massa is; het is al een spreekwoord geworden. Je kunt net zo goed een huis van rook bouwen als troost zoeken in het gejuich van de menigte.

De eerste zoon van Adam heette Abel, en dat betekent "ijdelheid". Zo leert deze psalm ons dat alle zonen van Adam Abels zijn. Was het

maar zo dat ze het ook in hun karakter waren, net als in hun naam! Maar helaas, in dat opzicht zijn er veel te veel Kaïns.

"De grote lieden zijn leugen." Dat is nog erger. Het schiet niet op als we ons vertrouwen op de adel stellen, want zij zijn echt niet beter dan het gewone volk. Ze zijn zelfs slechter, want van hen verwachten we iets en toch krijgen we niets. Mogen we de elite dan niet vertrouwen? Kun je niet bouwen op de geleerden, de edelen, de verstandigen? Juist daarom zijn ze een leugen: ze beloven zoveel, en als we er dan op rekenen, leveren ze alleen maar teleurstelling. Wat is een mens ellendig die zijn vertrouwen op vorsten stelt, hoe machtig die ook lijken! Hoe meer we op God vertrouwen, hoe duidelijker we zien hoe hol elk ander vertrouwen is.

"In de weegschaal opgewogen, zouden zij samen lichter zijn dan de ijdelheid." Maak een eerlijke schatting van hen, zoals een koopman dat zou doen. Beoordeel ze niet op aantal of schijn, maar op gewicht, en ze bedriegen je niet meer. Denk er rustig over na en overweeg het in stilte, dan kom je tot het oordeel dat de Schrift hier uitspreekt: ijdeler dan de ijdelheid zelf is elk vertrouwen op mensen. Groot of klein, ze zijn ons vertrouwen geen van allen waard. Een veertje weegt nog iets op de weegschaal, ijdelheid weegt niets, en vertrouwen op een schepsel weegt nog minder. Toch is de verblinding zo algemeen dat mensen liever een arm van vlees kiezen dan de macht van de onzienlijke, almachtige Schepper. Zelfs Gods eigen kinderen laten zich maar al te gemakkelijk door deze dwaasheid aansteken.

Vers 10

"Vertrouwt niet op onderdrukking, noch op roverij." Wie met onrecht rijk wordt, bouwt zijn vertrouwen op dwaasheid. Er zit een dodelijke pest in dat geld. Het is doorgeroest van kanker en het stinkt naar Gods vloek. Veel opscheppers vinden het heerlijk om de armen te vertrappen en hun roep om recht te smoren. In hun hoogmoed denken ze dat ze God én mensen kunnen trotseren. Maar hier worden ze

gewaarschuwd, en het is verstandig als ze die waarschuwing aannemen. De Rechter van de hele aarde zal de onderdrukking van onschuldigen en de roof van de armen de mensen zeker betaald zetten. Voor een menselijke rechtbank kan beide soms nog volkomen legaal verlopen. Maar hoe je de wet ook verdraait, met trucs en uitvluchten kom je bij het Hof van de hemel nergens.

"Als het vermogen overvloedig aanwast, en zet er het hart niet op." Groeit je vermogen op een eerlijke manier, door hard werken of handelsgeluk, maak er dan geen ophef van. Word niet hoogmoedig en hang je hart niet aan je geldbuidel. Een onsterfelijke geest dwingen om voortdurend te staren naar bezittingen die vergaan, is de grootste dwaasheid. Zullen mensen die de Heere hun roem noemen, roemen in gele aarde? Mag het beeld en het opschrift van de keizer hen beroven van de gemeenschap met Hem Die het beeld is van de onzienlijke God? Zoals we niet op mensen mogen leunen, zo mogen we ook niet rusten in geld.

Winst en roem zijn niet meer dan schuim op de zee. Alle rijkdom en eer die de hele wereld kan geven, is een veel te dunne draad om het geluk van een onsterfelijke ziel te dragen.

Vers 11

"God heeft een ding gesproken." God verandert nooit. Daarom hoeft Hij niet twee keer te spreken, alsof Hij van gedachten was veranderd. Hij vergist Zich nooit, dus één uitspraak is genoeg. Hij is almachtig, en Zijn enkele woord brengt al Zijn plannen tot stand. Wij praten vaak en zeggen niets. God spreekt één keer en zegt eeuwige waarheden. Al ons praten kan uitlopen op niets dan geluid, maar als Hij spreekt, is het er. Als Hij beveelt, staat het er.

"Ik heb dit tweemaal gehoord." Onze nadenkende ziel moet de echo van Gods stem steeds opnieuw horen. Wat Hij één keer in Zijn openbaring zegt, moeten wij altijd blijven horen. Schepping en voorzienigheid, alles wat God gemaakt heeft en bestuurt, laten voortdu-

rend Gods stem klinken: “Wie oren heeft om te horen, die hore.” We hebben twee oren om goed te kunnen luisteren, en wie geestelijk is, heeft ook innerlijke oren waarmee hij echt hoort. Wie met zijn hart luistert en niet alleen met zijn oren, hoort in de beste zin twee keer.

“Dat de sterkte Godes is.” Hij is de bron ervan, en bij Hem woont ze werkelijk. Deze ene stem van God moeten we altijd horen, zodat we niet in de val lopen dat we vertrouwen op schepselen, in wie geen macht kan zijn, want alle macht is in God. Wat een reden om te geloven, en wat een rust voor ons vertrouwen! Het kan nooit onverstandig zijn om te rusten op de almachtige arm. Uit alle moeite kan Hij ons bevrijden en onder elke last kan Hij ons dragen, terwijl mensen ons uiteindelijk teleurstellen en ons nu al kunnen bedriegen. Mochten onze zielen de donder van Jehova’s stem horen, als Hij alle macht voor Zich opeist, en mochten we voortaan alleen nog op God wachten!

Vers 12

“En de goedertierenheid, o Heere! is Uwe.” Deze tedere eigenschap maakt de grote gedachte aan Gods macht zoet. Zijn kracht zal ons niet verpletteren. Ze wordt gebruikt voor ons welzijn. God is zo vol goedertierenheid dat ze bij Hem hoort, alsof alle goedertierenheid in het hele heelal van God afkomstig is en door Hem als Zijn eigendom wordt opgeëist. Net als Zijn macht duurt Zijn goedertierenheid eeuwig. Ze is altijd in Hem aanwezig en staat steeds klaar om getoond te worden aan wie haar nodig heeft.

“Want Gij zult een iegelijk vergelden naar zijn werk.” Dit klinkt meer als gerechtigheid dan als goedertierenheid. Maar als we het zo opvatten dat God de arme, onvolmaakte werken van Zijn volk genadig beloont, dan zien we er juist een duidelijk bewijs van Zijn goedertierenheid in. Zou het ook kunnen betekenen dat de kracht die Hij ons geeft, past bij het werk dat Hij ons toewijst? Hij is geen harde meester. Hij vraagt ons niet om stenen te maken zonder stro, maar geeft

ons kracht naar onze dag. In beide betekenissen komen macht en goedertierenheid samen, en dus hebben we dubbel reden om alleen op God te wachten.

Mensen helpen ons niet en belonen ons niet. God doet allebei, en Hij doet het volkomen. Macht en genade wonen eeuwig bij Hem. Ons geloof moet daarom geduldig hopen en stil wachten, want we zullen zeker Gods heil zien. Deo soli gloria: alle eer aan God alleen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Psalm 62 en 63 vergeleken: *alleen* en *vroeg*. Psalm 62 en 63 leren ons een zoete en nuttige les. Ons hart wil zijn vertrouwen altijd verdelen tussen God en het schepsel. Dat gaat nooit goed. We moeten alleen op God wachten: "Immers is mijn ziel stil tot God." "Hij alleen" moet onze "Rotssteen," ons "Heil" en ons "Hoog Vertrek" zijn. Vaak worden we ook verleid om eerst naar een arm van vlees om te kijken, en pas als die ons teleurstelt, naar God. Dat gaat evenmin. Hij moet onze eerste én onze enige toevlucht zijn. "O God! Gij zijt mijn God! ik zoek U in den dageraad" (Engels: vroeg zal ik U zoeken). Zo hoort het hart de gezegende God altijd te ontmoeten.

Dat is de les van Psalm 63. Als we hebben geleerd hoe zalig het is om God "alleen" te zoeken, zullen we Hem zeker ook "vroeg" zoeken. — Charles Mackintosh, in "Things New and Old," 1858.

Gehele psalm

Van begin tot eind staat er in deze psalm geen enkel woord (en dat is zeldzaam) waarin de profeet angst of moedeloosheid uitspreekt. Er staat ook geen gebed in, terwijl hij dat in andere gevallen van gevaar nooit nalaat... De profeet was bijzonder goed toegerust voor dat deel van de godsvrucht dat bestaat uit plerophoria: de volle zekerheid en volmaaktheid van het geloof. Daarom wilde hij van deze gemoedstoe-

stand een gedenkteken oprichten, om de lezer aan te sporen datzelfde te bereiken. — Moses Amyraut, 1596-1664.

Gehele psalm

Over deze psalm zegt Athanasius: "Tegen alle aanslagen op je lichaam, je positie, je ziel, je goede naam, tegen verzoekingen, verdrukkingen, samenzweringen en lasteringen," spreek deze psalm uit. — John Donne.

Vers 1

Alleen. Dit woordje kun je weergeven met "alleen" (beperkend) of met "waarlijk" (bevestigend). Onze vertalers hebben het in deze psalm op verschillende manieren vertaald: in Ps. 62:2 als "waarlijk", in Ps. 62:3 en 5-7 als "alleen" en in Ps. 62:10 als "voorwaar". Kiezen we voor "alleen", dan zegt de dichter hier dat God uitsluitend het voorwerp van vertrouwen is. Kiezen we voor "voorwaar", dan zegt hij dat deze waarheid, dat God zijn zaligheid is, met levendiger overtuiging en zaliger zekerheid dan ooit tot hem is doorgedrongen. De eerste regel van het vers luidt letterlijk: "Alleen tot God is mijn ziel stilte." — J. J. Stewart Perowne.

Vers 1

"Immers is mijn ziel stil tot God," enz. Het gaat om het gebruik van middelen, om antwoorden op gebed, om het vervullen van beloften, om verlossing van vijanden en uit elke nood. Zo leest ook de Targum: "is stil." Niet stil in het bidden, maar stil in het morren: geduldig en rustig wachten op de redding totdat de tijd van de Heere is gekomen om haar te geven. Onderworpen aan Hem, zoals de Septuaginta, de Vulgaat en de Latijnse, Arabische en Ethiopische vertalingen het weergeven: overgegeven aan Zijn wil en geduldig onder Zijn tuchtigende hand.

Het wijst op een stil, geduldig wachten op de Heere, en niet op alleen maar lichamelijke oefening in uiterlijke regels. Het gaat dus om

een innerlijke gesteldheid van de geest: een ziel die op de Heere wacht, in waarheid en werkelijkheid, tegenover louter vorm en schijn. — John Gill.

Vers 1

"Immers is mijn ziel stil tot God"; zo luidt ook het Hebreeuws: "Mijn ziel is stil." Wachten op God voor verlossing in een bedroefde toestand bestaat inderdaad voor een groot deel uit heilige stilte. In een ellende is het al een grote barmhartigheid dat we onze zinnen bij elkaar hebben en niet razend rondliggen, maar stil en rustig zijn. Nog veel groter is het als ons hart stil en geduldig is. En we merken dat het hart net zo snel door koorts verhit raakt als het hoofd. Wat de spons is voor een kanon dat heet is van het vele schieten, dat is de hoop voor de ziel in opgestapelde ellende. Ze koelt de geest af en maakt hem zachtmoediger, zodat hij niet losbarst in ongeregelde gedachten of woorden tegen God. (Zie ook Ps. 62:6.) — William Gurnall.

Vers 1

Wachten. Wachten is niets anders dan hoop en vertrouwen, lang volgehouden. — John Trapp.

Vers 1

"Immers is mijn ziel stil tot God." Alsof hij zegt: mij heeft God als mens al Zijn schepselen onderworpen. Mij heeft Hij als koning heel Judea onderworpen, en ook de Filistijnen, Moabieten, Syriërs, Idumeeën, Ammonieten en andere stammen. Hij haalde mij bij de schaapskooien weg, versierde mij nu al dertig jaar met kroon en scepter en breidde mijn koninkrijk uit tot de zee en tot de grote rivier de Eufraat. Het is dus niet zonder reden dat ik mij in deze ellende alleen aan God onderwerp. Absalom durft mij immers te vermorzelen, en vooral openbaart God mij de verlossing die Hij voor mij heeft klaargemaakt. Van Hem alleen kan ik die verwachten. — Thomas Le Blanc—1669, in Psalmorum Davidicorum Analysis.

Vers 1

"Stil tot God." Het Hebreeuwse woord is dumijah. Het betekent: stil, rustend, afwachtend, nadenkend, bezorgd en oplettend. Want ten eerste moeten we aan God onderworpen zijn als zwijgende leerlingen aan een meester... Wat God mij ook heeft laten overkomen, ik zal voor Hem zwijgen en vanuit mijn hart bewonderen, zowel het dragen van Zijn slagen als het ontvangen van Zijn onderwijs... Ten tweede moeten we aan God onderworpen zijn als schepselen die stil zijn voor hun Schepper... "Wee dien, die met zijn Formeerder twist." Jes. 45:9. Ten derde als leem in de handen van de pottenbakker, klaar voor de vorm waarin Hij ons wil maken...

"Ziet, gelijk leem in de hand des pottenbakkers, alzo zijt gijlieden in Mijn hand, o huis Israels!" Jer. 18:6. Ten vierde als een dienstmeid aan haar meester, die zijn wens opmerkt, zelfs in de kleinste dingen... Ten vijfde als een vrouw aan haar man (sponsa sponso), die in haar liefde bezorgd en zorgvuldig is om te doen wat hem behaagt. "Mijn Liefste is mijn, en ik ben Zijn." Hooglied 2:16. En: "Ik ben mijns Liefsten." Hooglied 6:3. — Thomas Le Blanc.

Vers 1

Na bijna elk stil gebed en elke heilige overpeinzing in Gods tegenwoordigheid zijn we ons ervan bewust dat er een oor was dat ons hoorde en een hart dat onze zuchten opving. Wat werkt een stil gesprek met God toch rustgevend! Er was een tijd dat ik me erg verbaasde over deze woorden van Luther:—

> *"Draag en verdraag, en wees stil,*
> *Vertel niemand je ellende;*
> *Geef in moeite niet toe aan ontzetting,*
> *God kan elke dag verlossen."*

Ik verbaasde me omdat we het uitstorten van verdriet bij een vriend zo zoet vinden. Wie veel over zijn moeiten met mensen praat, loopt tegelijk het risico er te weinig over tegen God te zeggen. Wie daaren-

tegen vaak de gezegende verlichting heeft ervaren die voortkomt uit stille omgang met de Eeuwige, verliest veel van zijn verlangen naar medeleven van zijn medemensen. Nu lijkt het me alsof het te ruim uitmeten van onze nood bij mensen haar alleen maar breder maakt en haar de pit ontneemt. Vandaar het gezegde: "Praten over moeite maakt haar dubbel." Maar als we in nood onze kalmte van geest weten te bewaren en haar altijd dragen alsof God ons ziet, onderworpen wachtend op Zijn hulp, zoals de psalmist zegt: "Immers is mijn ziel stil tot God; van Hem is mijn heil", dan wordt de nood noch breder noch dieper.

Ze ligt op het oppervlak van het hart als de ochtendmist, die de zon bij haar opkomst oplost in lichte wolkjes. — August F. Tholuck, in "Hours of Christian Devotion," 1870.

Vers 1

Ons natuurlijke hart wil altijd redeneren, terwijl we juist moeten geloven. Het wil druk bezig zijn, terwijl we rustig moeten zijn. Het wil zijn eigen weg gaan, terwijl we vastberaden op Gods wegen moeten blijven lopen, hoe moeilijk dat voor ons gevoel ook is…

En wat gebeurt er als we God zo vooruitlopen en onze eigen weg kiezen? Vaak laden we schuld op ons geweten. En lukt dat niet, dan verzwakken we in elk geval ons geloof in plaats van het te versterken. Telkens als we zelf een uitweg bedenken, wordt het moeilijker om op God te vertrouwen. Uiteindelijk geven we ons helemaal over aan ons gevallen, natuurlijke verstand, en wint het ongeloof.

Wat een verschil als iemand de kracht krijgt om Gods eigen tijd af te wachten en alleen van Hem hulp en redding te verwachten! Als die hulp dan eindelijk komt, misschien na vele tijden van gebed en na veel oefening in geloof en geduld, wat is dat dan zoet! Wat een rijke beloning krijgt de ziel meteen al voor het vertrouwen op God en het geduldig wachten op Zijn redding! Beste christelijke lezer, als je deze weg van gehoorzaamheid nog nooit eerder bent gegaan, begin er dan

nu mee. Dan zul je zelf ervaren hoe zoet de vreugde is die ervan komt. — George Müller, in "A Narrative of some of the Lord's Dealings," 1856.

Vers 2

"Ik zal niet grotelijks wankelen." Genade zorgt ervoor dat ons hart rustig blijft bij alles, behalve bij God. Wie voor zichzelf en de zonde is afgestorven, lijkt op een zee zonder wind: er is geen eb en geen vloed. Zo iemand zingt zonder lichtzinnig te worden en huilt zonder somber te worden. Hij is vol ijver, maar kan die ijver opgeven als God dat vraagt. Helaas, bijna niemand kan iets doen zonder te overdrijven. — Alexander Carmichael, in "The Believer's Mortification of Sin," 1677.

Vers 3

> *"Hoe lang blijven jullie een man bestormen?*
> *Hoe lang blijven jullie hem verbrijzelen,*
> *Alsof hij een hellende wand was —*
> *Een heining die bijna omgestoten is?" — French en Skinner.*

Vers 3

"Tegen een man." Dit is ongetwijfeld niet meer dan een dichterlijke manier om te zeggen: tegen mij. Dat wil zeggen: tegen David, die hier zelf aan het woord is. Tegen hem sloegen de buurvolken aan het oorlogvoeren en kwamen zijn eigen onderdanen in opstand. Zo spreekt Christus ook vaak over Zichzelf in de derde persoon, met de titel Zoon des mensen. En Paulus schrijft in 2 Kor. 12:2: Oida anthropon, "Ik ken een mens." Daarmee bedoelt hij zonder enige twijfel zichzelf. — Henry Hammond.

Vers 3

"Gij zult zijn als een ingebogen wand, een aangestoten muur." Christus sloeg niet eens toe. Hij vroeg Zijn moordenaars alleen wie zij zochten, en toch vielen zij plat voorover op de grond (Johannes 18).

Daarom vergelijkt de Schrift de goddeloze vervolgers van de vromen zo treffend met een wankelende, trillende muur.

Want zodra de stormvlagen van Gods toorn en oordeel tegen hen opsteken, beven zij zo en zijn zij zo troosteloos, dat zij hun beste vrienden zouden noemen wie hen het snelst uit de wereld hielp. Christus zei het ook zo van hen: zij zullen de bergen smeken op hen te vallen. Luk. 23:30. — John Hooper.

Vers 3

"Gij zult zijn als een ingebogen wand." Door zware regens en overstromingen, en door slechte fundamenten, zie je heel vaak muren die ver uit het lood staan. Sommige hellen zo sterk over dat het bijna onbegrijpelijk lijkt dat ze nog overeind blijven.

"De arme oude Raman is erg ziek, hoor ik." "Ja, de muur buigt." "Maak dat je wegkomt, lage kaste! Jij bent een kuttle chiover," dat wil zeggen: "een verwoeste muur." "Door de onderdrukking van het dorpshoofd zijn de mensen van dat dorp als een verwoeste muur." — J. Roberts, "Oriental Illustrations."

Vers 3

"Een ingebogen wand." Een slecht gebouwde muur puilt in het midden uit, zodat hij bijna twee keer zo breed lijkt als hij is. Maar omdat hij van binnen hol is, stort hij al snel in. Zo zijn de goddelozen ook opgeblazen van hoogmoed. Als ze samen plannen smeden, lijken ze heel indrukwekkend en gevaarlijk.

Maar David voorspelt dat ze onverwacht en volledig ten onder zullen gaan, als een slecht gebouwde muur die van binnen hol is. Zo'n muur valt met een plotselinge klap en breekt door zijn eigen gewicht in duizend stukken. — Johannes Calvijn.

Vers 4

"Zij raadslagen slechts," enz. Ik ben inderdaad iemand die zij van zijn hoogte willen afstoten. Zij zullen plezier hebben in leugens, met hun

mond zegenen en van binnen vloeken. Dat wil zeggen: ik heb gesproken over wereldse mensen, die op een mens roemen en in het verderf storten. Weet wel dat mij nooit hetzelfde lot zal treffen, want ik vertrouw op God. Bij mij ligt het anders. — Hermann Venema.

Vers 4

"Van zijn hoogheid" (Engels: voortreffelijkheid). Beter vertaald: verhevenheid. Zo loopt het beeld uit het vorige vers hier door. — Aantekeningen van de Religious Tract Society.

Vers 5

"Doch gij, o mijn ziel! zwijg Gode." Wie God niet alleen vertrouwt, vertrouwt Hem helemaal niet. Wie met één voet op een rots staat en met de andere op drijfzand, zinkt en vergaat even zeker als iemand die met beide voeten op drijfzand staat. David wist dat. Daarom spoort hij zijn ziel dringend aan om alleen op God te vertrouwen, want zijn zaak lag vooral in zijn eigen binnenste. Zie Ps. 62:2. — John Trapp.

Vers 5

"Van Hem is mijn verwachting." Het is alsof David zegt: Hij zal het geduldige wachten van Zijn heiligen nooit beschamen. Mijn stilte zal zeker beloond worden. Ik zal mij inhouden en geen valse haast maken, want dat zou mijn redding alleen maar vertragen. — Johannes Calvijn.

Vers 5

"Van Hem is mijn verwachting." In een verslag van de reis van enkele van de eerste zendelingen die Hermannsburg verlieten richting Zuid-Afrika, staat het volgende voorval.

Na een lange windstilte bad een broeder zo tot de Heere om gunstige wind: "Heere, U geeft wie U vrezen de wensen van hun hart en U helpt hen. Help ons nu, zodat we niet langer stil op zee blijven liggen. Help ons op onze reis, U Die rijdt op de vleugels van de wind." Hij

was zo blij met dit woord van de Heere dat hij opstond en in zijn hart zei: "Nu heb ik al wat ik gevraagd heb."

Na het gebed liep iemand van de bemanning naar de stuurman en zei, half spottend en half serieus: "Dus we krijgen wind. Heb je het gebed gehoord? Het ziet er niet erg naar uit!" Dat zei hij, en een half uur later stak er zo'n krachtige windvlaag op dat de golven over het schip sloegen. — William Fleming Stevenson, in "Praying and Working," 1862.

Vers 5

Wie het met God alleen regelt, bespaart zichzelf veel onnodige moeite en vindt grote tevredenheid. Alleen met mensen te maken te hebben, zonder God, is eindeloos en vruchteloos werk. Als we raad nodig hebben, hulp of voordeel zoeken of goedkeuring willen krijgen, dan houdt het bij mensen nooit op. Voor elk mens hebben we weer andere redenen en beweegredenen nodig. Wat de één bevalt, ergert twintig anderen: zoveel hoofden, zoveel zinnen en grillen.

Niemand kan iedereen tevredenstellen. Niemand kan zichzelf in zoveel gedaanten veranderen als hij buien tegenkomt. En toch is het makkelijker om allerlei gedaanten aan te nemen dan om in al die gedaanten welkom te zijn. — William Struther.

Verzen 6-7

Twee keer heeft David dit in deze psalm herhaald, in het derde en in het zevende vers: "Mijn Rotssteen en mijn Heil, mijn Hoog Vertrek." En in het achtste vers breidt hij dat uit met "mijn Toevlucht" en "mijn Eer." Is Hij mijn verdediging, welke verzoeking kan mij dan nog verwonden? Is Hij mijn rots, welke storm kan mij dan nog doen wankelen? Is Hij mijn heil, welke zwaarmoedigheid kan mij dan nog overwinnen? Is Hij mijn heerlijkheid, welke laster kan mij dan nog onteren? — John Donne.

Verzen 6-7

Wat keert de ziel van een gelovige snel terug naar de God op Wie ze vertrouwt! David nam even de tijd om de goddelozen te waarschuwen, maar net als de duif van Noach keert hij terug naar de ark. Let op hoe hij die uitingen van heilig vertrouwen herhaalt, steeds in mooi afwisselende woorden, om te laten zien hoe zijn hart er troost in vindt.

Lezer, vraag jezelf eens af: zijn dit ook jouw gedachten over Christus? Ken je Hem in die verbondsnamen? Is Jezus jouw rots, jouw heil, jouw verdediging? — Robert Hawker, D.D.

Vers 7 (eerste zinsdeel)

Op de schilden van de Grieken stond Neptunus afgebeeld, op die van de Trojanen Minerva. Zij stelden hun vertrouwen op die goden en voelden zich veilig onder hun bescherming... Voor ons is Christus het wapenteken op onze schilden. Vaak zegt David dat God zijn beschermer is. Het Hebreeuwse woord is magen. Dat betekent schild, rondas, zoals in Ps. 18:3,31. — Thomas Le Blanc.

Vers 7

In dit vers krijgt God verschillende namen, zodat elke ziel de naam kan kiezen die haar de meeste troost geeft.

Wie door een bepaalde verzoeking wordt achtervolgd, moet zich in God hullen, want God is een toevlucht en een schuilplaats. Wie door Satan wordt geslagen en door zijn eigen begeerte wordt gebeukt, moet God aannemen als zijn verdediging en schild. Wie door onzekerheid in zijn denken of gewetensbezwaren wordt geschud, moet zich aan God vastgrijpen, want God is zijn rots en zijn anker. Wie argwaan en twijfel koestert over Gods vrije en volle goedheid, moet God omarmen als zijn heil. En wie leeft zonder eer en door de wereld wordt veracht, moet naar God opzien als zijn heerlijkheid.

Elk van deze namen is voor ieder mens genoeg. Maar God is dit alles, en alles wat een ziel verder maar kan bedenken, voor ieder mens. — Abraham Wright.

Vers 9

Andere leerstellingen, morele of burgerlijke lessen, kunnen ons misschien worden voorgelegd als mogelijk, waarschijnlijk, vermoedelijk of geloofwaardig, met voorbehouden en kanttekeningen. Maar wat in onze tekst staat, is zeker, ongetwijfeld, onloochenbaar en onweerlegbaar: "Immers zijn de gemene lieden ijdelheid," enz.

Vergelijk je de twee groepen met elkaar, dan kun je er wel over discussiëren wie Gods wetten het meest overtreedt, de mensen van hoge of die van lage staat. Met andere woorden: of voorspoed of tegenspoed de mens het kwetsbaarst maakt voor de zonde. Maar zodra ze niet met elkaar worden vergeleken, maar beide met God, geldt voor beide dat "immers": "Immers zijn de gemene lieden ijdelheid, de grote lieden zijn leugen."

Misschien lijkt er dan nog ruimte over voor mensen van middelmatige rang, rijkdom en positie, alsof een gulden middenweg zekerheid en houvast kon geven. Maar zo is het niet. Op de weegschaal gelegd zijn zij allemaal, niet alleen de lagen of alleen de hogen, niet alleen de rijken of alleen de armen, maar iedereen in elke omstandigheid, samen lichter dan ijdelheid.

Dit alles vernietigt of dooft de neiging van de mens om te hopen, te vertrouwen en zekerheid te zoeken niet uit. Maar het zet die hoop, dat vertrouwen en die zekerheid recht en richt ze op het juiste doel. Vertrouw niet op het vlees, maar op geestelijke dingen. Zo buigen we onze hoop niet naar beneden, naar helse geesten, om hulp te zoeken bij heksen. En we laten haar ook niet naar boven afdwalen, naar heiligen of engelen. We vestigen haar op Hem Die ons nader is dan onze eigen ziel: onze gezegende, genadige en machtige God. In deze ene psalm wordt Hij ons voorgesteld onder zoveel namen van zekerheid

en vertrouwen: “mijn verwachting, mijn Heil, mijn Rotssteen, mijn Hoog Vertrek, mijn Eer, mijn sterkte, mijn Toevlucht,” en nog meer…

“De grote lieden zijn leugen.” De Heilige Geest heeft er bewust voor gekozen de uitdrukking hier te variëren. Hij noemt mensen van hoge staat niet “ijdelheid” maar een leugen. De armen, mensen van lage staat, beloven in hun omstandigheden immers geen hulp. Ze voeden niemand met hoop en kunnen dus ook niet liegen. Maar in de positie van mensen van hoge staat, die macht hebben, zit een stilzwijgende belofte: een natuurlijke, ingebouwde zekerheid dat zij bescherming en hulp zullen bieden.

De rechter kan niet zeggen dat hij mij nooit gerechtigheid of bescherming heeft beloofd. Door die plaats in te nemen, heeft hij mij die belofte gedaan. Zo kan ik zelf ook niet zeggen dat ik mijn gemeente nooit mijn dienst heb beloofd. Bij mijn bevestiging in het ambt heb ik hun die belofte gedaan, en als ik haar niet nakom, ben ik een leugen.

Dit woord chasab (dat wij met leugen vertalen) wordt in de Schrift namelijk vaak gebruikt voor iets dat tekortschiet in de plicht die het had moeten vervullen. God zegt bij Jesaja: “Gij zult zijn … als een springader der wateren,” cujus aquae non mentiuntur, “welker wateren niet ontbreken” (Engels: welker wateren niet liegen). Dat wil zeggen: ze drogen nooit op en laten nooit in de steek. Zo geldt dus: als mensen van hoge staat de plichten van hun plaats niet vervullen, zijn zij een leugen van hun eigen makelij. En als ik hen in hun positie te veel verheerlijk, vlei en naar de mond praat, hun meer toeschrijf, meer van hen verwacht en meer op hen vertrouw dan ik zou moeten, dan zijn zij een leugen van mijn makelij…

“In de weegschaal opgewogen, zouden zij samen lichter zijn dan de ijdelheid.” IJdelheid is niets, maar er bestaat een toestand die erger is dan niets. Vertrouwen op de dingen of de mensen van deze wereld, en nog het meest vertrouwen op onszelf, brengt ons uiteindelijk in een toestand waarin we graag niets zouden zijn en dat niet kunnen.

Toch is er in onze tekst een weegschaal, en al die dingen worden samen maar in één schaal gelegd. In de andere schaal wordt ook iets gelegd, en vergeleken daarmee is heel deze wereld zo licht. God laat ons grote, edele vermogen om te hopen, te vertrouwen en zekerheid te zoeken niet zonder iets om zich op te richten en recht te zetten. Dat doet Hij niet, want daarvoor stelt Hij Zichzelf voor. De woorden direct vóór de tekst zijn: God is een toevlucht. En vergeleken met Hem geldt: "In de weegschaal opgewogen, zouden zij samen lichter zijn dan de ijdelheid." — John Donne.

Vers 9

"Immers zijn de gemene lieden ijdelheid."

> *"Wie zou over de kudde willen regeren,*
> *Grillig, wispelturig, woest en ijdel!*
>
> *IJdel als het blad op de stroom,*
> *En wispelturig als een wisselende droom;*
> *Grillig als de luim van een vrouw,*
> *En woest als het koortsige bloed van de razernij,*
> *Jij veelhoofdig monsterding,*
> *O, wie zou jouw koning willen zijn!"*

— *Walter Scott* (1771-1832).

Vers 9

"Immers zijn de gemene lieden ijdelheid," enz. Of anders gezegd: zonen van Adam, van de aardse mens, van de gevallen Adam. Een van zijn eerste zonen heette Hebel, ijdelheid. Dat geldt voor al zijn zonen, maar hier wordt alleen één soort bedoeld: mensen die arm en laag zijn in de wereld. Het zijn geringe mensen, zoals de uitdrukking in Jes. 2:9 is weergegeven. Zij zijn onderhevig aan zondige ijdelheid. Hun gedachten zijn ijdel, hun verlangens ijdel, hun geest ijdel en hun levenswandel ijdel, zondig, dwaas, bedrieglijk en wisselvallig. — John Gill.

Vers 9

"De grote lieden zijn leugen." Een leugen die bedriegt: zij misleiden anderen. En een leugen die bedrogen wordt: zij worden door anderen misleid. Wie het meest een bedriegende leugen is, is meestal ook, en terecht, het meest een bedrogen leugen, of wordt met leugens gevoed. — Joseph Caryl.

Vers 9

"Lichter zijn dan de ijdelheid." Was er onder de mensen iemand onsterfelijk, vrij van zonde en verandering, door niemand te overwinnen en sterk als een engel, dan zou zo iemand misschien iets zijn. Maar ieder mens is een zondaar, sterfelijk en zwak, vatbaar voor ziekte en dood, blootgesteld aan pijn en angst. Zelfs de kleinste dieren konden Farao in het nauw brengen. En de mens staat bloot aan zoveel rampen dat het onmogelijk is ze te tellen. Daarom is de slotsom onvermijdelijk: "De mens is niets." — Arndt.

Vers 10

"Vertrouwt niet op onderdrukking, noch op roverij." Dit onrecht kan op twee manieren worden gepleegd: tegen God en tegen mensen. Wie voor zijn redding op iets anders vertrouwt dan op God, verliest niet alleen zijn redding. Hij berooft God ook van Zijn eer en doet Hem openlijk onrecht, voor zover hij daartoe in staat is. Zo deden de goddeloze mensen onder de Joden. Zij zeiden dat alles hun voorspoedig ging zolang zij de koningin des hemels vereerden en op haar vertrouwden. Maar toen zij naar de ware predikers van Gods woord gingen luisteren, liep het slechter met hen af en werden zij overspoeld door gebrek en moeite. Zie daarvoor Hosea 2 en Jeremia 44.

Wie zijn vertrouwen en zekerheid zet op enige geleerdheid of leer buiten Gods woord, raakt niet alleen in dwaling en verliest de waarheid. Hij berooft, voor zover hij daartoe in staat is, ook Gods boek van zijn volle waarheid en betrouwbaarheid, en schrijft die toe aan een

boek vol menselijke besluiten. Een groter onrecht tegen God en tegen Zijn boek kun je je nauwelijks voorstellen. In zulke roverij, of liever gezegd heiligschennis, mag niemand zijn vertrouwen stellen, zoals de profeet zegt. — John Hooper.

Vers 10

"Noch op roverij; wordt niet ijdel." Wat nu? Zou de psalmist willen dat ze serieus zijn in hun roverij? Natuurlijk niet. Hij bedoelt dit: vertrouw niet op iets dat niets is. Als je rooft, onderdrukt, bedriegt of een ander onrecht aandoet, bouw je op een leeg niets, op iets dat je nooit goed zal doen. Wat je op zo'n manier hebt binnengehaald, geeft geen houvast en heeft geen stevigheid. Denk je rijk te worden met oneerlijke handel, of door anderen stiekem te benadelen? Dan word je ijdel in roverij, en wat je zo bijeen hebt gegraaid, blijft niet staan. — Joseph Caryl.

Vers 10

"Als het vermogen overvloedig aanwast, en zet er het hart niet op." Van nature houden we van rijkdom. Daarom denken we er ook vanzelf veel over na, zowel over hoe we eraan komen als over hoe we het houden. Wie rijk is, of rijker wordt, mag best aan zijn bezit denken. (Toch moeten we daar zuinig mee zijn, want onze gedachten en de neiging van onze ziel horen altijd op God gericht te zijn.) Maar wat de psalmist verbiedt, is iets anders: ons hart er vast aan te hechten. Het is alsof hij zegt: laat je gedachten hier niet blijven hangen. Rijkdom is zelf vergankelijk, dus verdient ze ook maar vluchtige gedachten van ons. Zet je hart er niet op, want het kan snel worden losgerukt.

Samuël sprak Saul op dezelfde manier toe over een aardse zorg, toen die was weggegaan om de ezelinnen van zijn vader te zoeken: "Zet uw hart daarop niet." 1 Sam. 9:20. Waarschijnlijk werd Saul door die gedachte gekweld: "Wat is er van geworden, en wat moet ik doen voor de ezelinnen van mijn vader?" "Maak u over hen geen zorgen," zegt Samuël, "grotere dingen komen op u af." — Joseph Caryl.

Vers 10

"Als het vermogen overvloedig aanwast, en zet er het hart niet op." Bedenk eerst wat hier met "vermogen" bedoeld wordt. Misschien denkt iemand dat je dit gewone woord nauwelijks verkeerd kunt opvatten. Toch vergissen duizenden mensen zich hierin, en velen van hen volkomen te goeder trouw. Een man van aanzien hoorde een paar jaar geleden een preek over dit onderwerp. Half verbaasd en half verontwaardigd riep hij hardop: "Waarom heeft hij het hier over rijkdom? Er is in Whitehaven geen rijk man, behalve Sir James L——r." En het klopt dat alleen hij veertigduizend pond per jaar had, plus enkele miljoenen aan contant geld.

Maar iemand kan rijk zijn zonder honderd pond per jaar te verdienen, en zonder zelfs maar duizend pond in kas. Wie te eten heeft en kleren om aan te trekken, met nog iets over, is rijk. Wie het nodige én het gemakkelijke heeft voor zichzelf en zijn gezin, en een beetje overhoudt voor wie niets heeft, is eigenlijk al een rijk man. Tenminste, zolang hij geen vrek is, geen geldminnaar die oppot wat hij aan de armen zou kunnen en moeten geven. Want in dat geval blijft hij een arm man, ook al heeft hij miljoenen op de bank. Ja, dan is hij de armste van alle mensen, want

> *"De bedelaars betreuren slechts een gewoon lot;*
> *De rijke arme man is arm bij uitstek."*

...O, wie kan een rijk man ervan overtuigen dat hij zijn hart aan rijkdom hangt? Ruim vijftig jaar lang heb ik hierover gesproken, zo duidelijk als ik maar kon. Maar wat een geringe uitwerking! Ik betwijfel of ik in al die tijd vijftig vrekken van hun hebzucht heb overtuigd. Hoe helder en in welke felle kleuren de geldminnaar ook werd geschilderd: wie trok het zich aan? Tot wie zeiden God en iedereen die Hem kende ooit: "Gij zijt die man"? Als Hij nu tot iemand van jullie spreekt die hier aanwezig is, stop dan je oren niet dicht!

Zeg liever, net als Zacheüs: “Zie, de helft van mijn goederen, Heere, geef ik den armen; en indien ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vierdubbel weder.” Hij bedoelde niet dat hij dit vroeger al had gedaan, maar dat hij had besloten het voortaan te doen.

Ik bezweer je voor God, geldminnaar: “ga heen, en doe gij desgelijks!” Ik heb een boodschap van God voor je, o rijke man, of je nu wilt horen of niet. Je vermogen is toegenomen. Zet je hart er niet op, want je ziel staat op het spel! Wees dankbaar tegenover Hem Die je zo’n talent gaf, zoveel macht om goed te doen. Maar durf er alleen met vrees en beven blij mee te zijn. De vrome Kempis zegt: Cave ne inhaereas, ne capiaris et pereas; “Pas op dat je er niet aan blijft kleven, anders raak je verstrikt en ga je verloren.” Maak ze niet tot je doel, je grootste genot, je geluk, je god!

Verwacht geen geluk van geld, of van wat je ermee kunt kopen: van het bevredigen van de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen of de hoogmoed van het leven. — John Wesley, uit zijn preek “On the Danger of Increasing Riches.”

Vers 10

“Als het vermogen overvloedig aanwast,” enz. “De honger naar rijkdom,” zegt Valerianus, “prikt de harten van mensen met haar prikkel, zoals ossen onophoudelijk de akker omploegen.” Hugo zegt in zijn uitleg bij Jesaja: “Hoe dieper de rijkdom door liefde in het hart is gezaaid, des te dieper zal ze het hart met verdriet doorboren.” — Thomas Le Blanc.

Vers 10

“Als het vermogen overvloedig aanwast.” Het woord betekent letterlijk dat het uit zichzelf “opschiet”, in tegenstelling tot vermogen dat men met “onderdrukking” en “roverij” heeft binnengehaald. — A. R. Faussett.

Vers 10

Rijkdom is onzeker en bedrieglijk. Wie erop vertrouwde, is er nooit door trouw behandeld. Ze bleek altijd "een leugen in mijn rechterhand" te zijn. Jes. 44:20. Daarom heten ze ook "valse ijdelheden", Jona 2:8. Ze lijken op een zwerm vogels op iemands akker: bij de minste schrik slaan ze hun vleugels uit en vliegen weg. Rijkdom heeft "vleugelen", zegt Salomo, en liever dan dat ze ontbreekt, zal ze zich "vleugelen maken." Spr. 23:5. Ja, al hebben ze niet eens de vleugels van een kleine mus om naar je toe te vliegen, dan maken ze zich toch de grote vleugels van een arend om van je weg te vliegen.

O, hoe velen heeft rijkdom behandeld zoals Absaloms muilezel zijn meester! Het dier liet hem in de steek in zijn grootste nood, hangend tussen hemel en aarde, alsof beide hem hadden afgewezen. Een vonk vuur kan hun bezit doen wegvliegen. Een dief kan het stelen, een oneerlijke knecht kan het verduisteren, een zeerover of een schipbreuk kan het op zee kwijtraken, een rover of een slechte schuldenaar op het land. Ja, op honderd manieren pakt het zijn biezen en is het weg. Het lijkt op de appelen van Sodom: mooi om te zien, maar bij de minste aanraking vallen ze uiteen tot stof.

Het zijn gouden begoochelingen, een louter wiskundig bedenksel of verbeelding van mensenhersenen, 1 Kor. 7:31. Het is de schijn en het lege vertoon van het goede, zonder enige werkelijkheid of vaste grond. Nec vera, nec vestra: niet echt, en niet van jou. Zoals rijkdom glibberig is waar het de waarheid betreft, zo is ze dat ook wat voorspoed en bezit aangaat. Het zijn immers gevleugelde vogels, en vooral hierin dat ze van mens tot mens vliegen (zoals vogels van boom tot boom), en altijd weg van hun eigenaar.

Dit is een zwaar bedrog en een zware oplichterij. Toch is je hart nog bedrieglijker, want het zal je met deze bedrieglijke rijkdom bedriegen. A quo aliquid tale est, illus est magis tale: ze zijn zo, omdat het hart zo is. — Christopher Love (1618-1651), in "A Crystal Mirror, or Christian Looking glass," 1679.

Vers 10

"Zet er het hart niet op." Het Hebreeuwse woord sjiet betekent eigenlijk: plaatsen, in een vaste, stevige orde schikken. Het wordt vooral gebruikt voor de fundamentstenen van een gebouw, die goed passend en stevig op elkaar worden gezet... Het hart op rijkdom zetten betekent dus: je geest er dicht en stevig aan vastmaken en je er met al je krachten aan overgeven. Tegelijk word je opgeblazen van zelfvertrouwen en eigendunk, zoals Cl. Schultens opmerkt. — Hermann Venema.

Verzen 10-12

Hoe wij over mensen denken, hangt af van hoe wij over God denken. David weet dat mensen van lage én van hoge stand niets wegen als ze van de bron van alle goed zijn afgesneden. Ze zijn zelfs minder dan niets. Rijkdom is niets, en zeker onrechtmatig verkregen rijkdom. Een mens moet niet trots worden als zijn rijkdom toeneemt. Maar zo gaat het in de wereld nu eenmaal: hoe rijker de gaven van God zijn, hoe meer mensen op de gaven gaan vertrouwen in plaats van op de rijke Gever. De heilige David is beter onderwezen.

Hij heeft de stem van God diep in zijn ziel al meer dan eens gehoord, "dat de sterkte Godes is." Job 33:14. Deze machtige God is goedertieren. Kan er dan enige verdienste zijn in onze armzalige werken? Toch beloont de Heere elke vrome mens naar zijn onvolmaakte, vrome werk. — August F. Tholuck.

Vers 12

"En de goedertierenheid, o Heere! is Uwe." Er is méér nodig om ons uit te nodigen op God te steunen dan alleen Zijn kracht en Zijn vermogen om ons te helpen. We moeten er ook vast van overtuigd zijn dat Hij bereid en gewillig is te doen wat Hij kan. En dat vinden we in die andere eigenschap van Hem: Zijn goedertierenheid....

"Is Uwe", dat wil zeggen: van U alleen en van niemand anders. De tederste goedertierenheid onder de schepselen is helemaal niets vergeleken met de goedertierenheid van God. Ze is van U, als Uw voorrecht en Uw eigen voortreffelijkheid. Goedertierenheid is een bijzonder juweel in Zijn kroon. Of anders gelezen: Úw eigendom, o Heere, is goedertierenheid. Niets onder de schepselen verdient de naam goedertierenheid, behalve wat bij Hem alleen te vinden is. Niets is het waard zo genoemd te worden, tenzij het eigen en bijzonder is aan God. Of zoals elders staat: bij U is goedertierenheid. Ps. 130:4,7. Ze is bij Hem. Dat betekent: ze is onlosmakelijk verbonden met Zijn wezen. Hij is goedertieren op een manier die alleen Hem past, als "de Vader der barmhartigheden." 2 Kor. 1:3. — William Wisheart.

Vers 12

"Want Gij zult een iegelijk vergelden naar zijn werk", namelijk oordeel aan de goddelozen en goedertierenheid aan de rechtvaardigen. De Syrische vertaler maakt hierbij een goede opmerking: Est gratia Dei ut reddat homini secunda opera bona, quia merces bonorum operum est ex gratia. Het is genade van God dat Hij de mens nog eens beloont voor goede werken, want het loon voor goede werken komt uit genade. Het is goedertierenheid van God om Zijn liefde te schenken aan wie Zijn geboden houden. Ex. 20:6. — John Trapp.

Vers 12

"Gij zult een iegelijk vergelden naar zijn werk." Leer de genade van God te bewonderen in de manier waarop Hij je werken beloont. Het is al veel dat Hij ze aanneemt. Hoeveel te meer dat Hij ze beloont! Het is al veel dat Hij je er niet om veroordeelt, want ze zijn allemaal bevlekt en er kleeft zonde aan. Hoeveel te meer dat Hij ze kroont! Je zou het stomverbaasd bewonderen als iemand je een koninkrijk gaf omdat je een strohalm voor zijn voeten had opgeraapt. Of als hij je honderdduizend pond gaf omdat je een penning achterstallige huur had betaald.

Hoeveel meer moet je dan de rijke genade en de ongeëvenaarde vrijgevigheid van God aanbidden! Hij vergoedt zulke geringe diensten zo royaal. Hij zet je een kroon van heerlijkheid op het hoofd, als loon voor werken die je zelf nauwelijks goed kunt noemen.

Op een dag zul je blozen als je ziet hoezeer je geëerd wordt voor iets waarvoor je je schaamt, en waarmee je zelf weet niets verdiend te hebben. Dan zul je je verbazen dat God je beloont voor wat je plicht was, en voor wat Zijn werk in je was. Hij geeft je genade en kroont dan die genade. Hij maakt je in staat dingen te doen die Hem behagen, en beloont je daarna alsof je ze zelf had gedaan. — Edward Veal (1708), in "The Morning Exercises."

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Wat deed hij? Hij wachtte op God. Hij geloofde, was geduldig, zweeg in overgave en was gehoorzaam.
2. Voor wie deed hij dat? Voor zijn God, Die echt is: een Soeverein, genadig, enz.
3. Hoe deed hij dat? Met zijn ziel, oprecht en alleen.
4. Wat leverde het op? Redding voor nu, persoonlijk en eeuwig, enz.

Vers 2

God is een rots. David spreekt over Hem als hoog en sterk, als een rots om op te staan, een rots van verdediging en toevlucht, een rots om in te wonen (Ps. 71:3, in het Hebreeuws) en een rots om te prijzen. Ps. 95:1. Zie de Concordantie voor veel wenken. "Christus de Rots": een preek over 1 Kor. 10:4. Door Ralph Robinson, in "Christ All and in All."

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Zie “Spurgeon’s Sermons,” nr. 80, “God alone the Salvation of His People.”

Vers 2 en 6

“Ik zal niet grotelijks wankelen.” “Ik zal niet wankelen.” Groei in geloof. Hoe die ontstaat, bewaard wordt en zich laat zien.

Vers 4

Waarin ligt de voortreffelijkheid van een gelovige? Wie wil hem naar beneden halen, waarom, en hoe proberen ze dat te doen?

Vers 4

“Zij hebben behagen in leugen.” Wie bedenkt ze, wie verspreidt ze, wie lacht erom, en wie gelooft ze zo makkelijk? Roomsen, zelfgerechtigen, aanmatigende mensen, vervolgers, fanatieke dwaalleraars, enz.

Vers 5 (eerste zinsdeel)

Zie “Spurgeon’s Sermons,” nr. 144, “Waiting only upon God.”

Vers 5 (tweede zinsdeel)

Grote verwachtingen van een grote God: vanwege grote beloften, grote voorzieningen en grote voorproefjes.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

Wat verwachten wij van God, waarom en wanneer?

Vers 10

Het kwaad dat gewoonlijk samengaat met de liefde voor rijkdom. Afgoderij, hebzucht, knagende zorg, laaghartigheid, vergeten van God en van geestelijke waarheid, verwaarlozing van barmhartigheid, verharding van het hart, neiging tot onrecht, enz. Middelen om aan deze verleidelijke zonde te ontkomen.

Vers 11

1. Hoe God spreekt. “Een ding” (Engels: eenmaal): duidelijk, krachtig, onveranderlijk, enz.
2. Hoe wij moeten horen. Tweemaal: voortdurend, met het hart en niet alleen met het oor, oplettend in de praktijk, in de geest en niet alleen naar de letter.

Verzen 11-12

De voortdurende verbinding van macht en goedertierenheid in de taal van de Schrift.

Werken over de tweeënzestigste psalm

Een verklaring over enige uitgelezen Psalmen van David. Bevattende grote voorraad van zeer voortreffelijke en troostrijke leer en onderwijzing voor allen die (onder den last der zonde) dorsten naar troost in Christus Jezus. Geschreven door dien getrouwen knecht Gods, M. Robert Rollok, eertijds predikant in de kerk van Edinburgh: en uit het Latijn in het Engels vertaald door Charles Lumisden, predikant van het Evangelie van Christus te Dudingstoun... 1600. (Bevat een verklaring van Psalm 62.)

Enige troostrijke verklaringen van den standvastigen martelaar van Christus, John Hooper, bisschop van Gloucester en Worcester... Geschreven in den tijd van verdrukking en gevangenschap, over den Drieëntwintigsten, Tweeënzestigsten, Drieënzeventigsten en Zevenenzeventigsten Psalm van den profeet David.

Psalm 63

Titel

“Een psalm van David, als hij was in de woestijn van Juda.” Waarschijnlijk schreef David dit lied toen hij voor Absalom op de vlucht was. In elk geval was hij al koning toen hij het dichtte (vers 12), en werd hij hard bejaagd door mensen die hem naar het leven stonden.

David hield niet op met zingen omdat hij in de woestijn zat. Hij bleef ook niet slordig en werkeloos psalmen herhalen die voor heel andere momenten bedoeld waren. Nee, hij stemde zijn aanbidding zorgvuldig af op zijn omstandigheden. Hij bracht zijn God een woestijnlied, omdat hij in de woestijn was. Om hem heen lag een woestenij, maar in zijn hart was het niet dor.

Ook wij mogen verwachten dat we nog wel eens op ruwe plaatsen terechtkomen voordat we deze wereld verlaten. Dan hoop ik dat de eeuwige Trooster bij ons blijft! Dat Hij ons leert de Heere te allen tijde te danken, zodat zelfs een eenzame plek een tempel voor Jehova wordt.

Het kenmerkende woord van deze psalm is *vroeg*. Als ons bed lekker zacht is, worden we het sterkst verleid om lui uit te slapen. Maar als de gemakken weg zijn en ons leger hard is, hebben we reden genoeg om de woestijn te danken, wanneer we maar eerder opstaan om de Heere te zoeken.

Indeling

In vers 2 tot en met 9 spreekt de dichter zijn heilige verlangen naar God uit, en zijn vertrouwen op Hem. In de laatste drie verzen, vers 10 tot en met 12, kondigt hij profetisch aan dat al zijn vijanden ten onder zullen gaan.

Deze psalm past bijzonder goed bij een ziekbed, en bij elke situatie waarin we gedwongen wegblijven uit de gezamenlijke eredienst.

Uitleg

Vers 1

"O God! Gij zijt mijn God!", of: "O God, U bent mijn Sterke." De vorige psalm liet de echo van Gods macht nog nagalmen, en hier wordt ze opnieuw bezongen. Een sterk vertrouwen laat de vluchtende dichter zijn trouw belijden aan de enige levende God. En een vast geloof maakt hem in staat om Hem de zijne te noemen.

David twijfelt er niet aan dat hij zijn God bezit. En waarom zouden andere gelovigen dat dan wel doen? Deze rechte, heldere openingszin zou christenen veel beter passen dan de schuchtere, twijfelende woorden die onder belijders zo gewoon zijn. Wat klinkt zulke taal zoet! Is er een ander woord dat daar in verrukking tegenop kan? Meus Deus: mijn God! Kunnen engelen méér zeggen?

"Ik zoek U in den dageraad" (Engels: vroeg zal ik U zoeken). Wie iets bezit, krijgt er alleen maar meer zin in. Volle zekerheid remt onze ijver niet af, maar is juist de motor ervan. Hoe zou ik ooit de God van een ander kunnen zoeken? Nee, met brandend verlangen zoek ik Hem van Wie ik weet dat Hij van mij is.

Zie hoe gretig David is, blijkens het tijdstip dat hij noemt. Hij wacht niet tot de middag of de koele avond. Bij het kraaien van de haan is hij al op om zijn God te ontmoeten. De omgang met God is zo zoet dat hij de kou van de ochtend vergeet en de luxe van zijn bed zonder spijt

achterlaat. De morgen is de tijd van dauw en frisheid, en de psalmdichter wijdt hem aan gebed en gemeenschap met God. De besten onder de mensen hebben altijd vroeg op hun knieën gelegen.

Het woord "vroeg" betekent niet alleen: vroeg in de morgen. Het drukt ook gretigheid uit, en dat je niet wilt uitstellen. Wie echt naar God verlangt, verlangt nú naar Hem.

Heilig verlangen hoort bij de sterkste krachten die ons innerlijk in beweging brengen. Daarom volgt direct: "Mijn ziel dorst naar U." Dorst is een onstilbaar smachten naar iets wat we zo hard nodig hebben om te leven. Je kunt er niet mee redeneren, je kunt het niet vergeten, niet wegwuiven en ook niet met stoïcijnse onverschilligheid overwinnen. Dorst eist gehoor. De hele mens moet zich eraan overgeven. Precies zo gaat het met het goddelijke verlangen dat Gods genade schept in mensen die opnieuw geboren zijn. Alleen God Zelf kan het smachten stillen van een ziel die werkelijk door de Heilige Geest is wakker geschud.

"Mijn vlees verlangt naar U." Met de twee woorden "ziel" en "vlees" noemt David zijn hele wezen. "Vlees" in de zin van het Nieuwe Testament verlangt nooit naar de Heere. Het stelt zich juist op tegenover de Geest. David bedoelt hier alleen de samenklank die soms in ons lichaam ontstaat door hevige bewegingen van de ziel. Onze lichamelijke natuur trekt meestal de andere kant op. Maar als de geest gloeit, kan hij haar dwingen om haar kracht, hoe weinig ook, aan zijn kant in te zetten. Toen de woestijn David moe maakte, hem ongemak bezorgde en hem liet dorsten, riep zijn lichaam mee met het verlangen van zijn ziel.

"In een land, dor en mat, zonder water." Een vermoeiende plaats en een vermoeid hart maken Gods nabijheid des te kostbaarder. Is er hier beneden niets en in onszelf niets dat ons opfrist? Dan is het duizendvoudig genade dat we omhoog kunnen kijken en daar alles vinden wat we nodig hebben.

Hoe vaak hebben gelovigen dit dorre, dorstige land niet doorkruist, waar geestelijke vreugde vergeten is! En wat kunnen zij eerlijk getuigen dat dit land maar één echte behoefte heeft: de nabijheid van hun God! Het gemis van uiterlijk gemak kunnen we rustig dragen als we met God wandelen. En de grootste overvloed helpt ons niet als Hij Zich terugtrekt. Laten we daarom alleen naar God hijgen. Laten al onze verlangens samenvloeien tot één. "Zoekt eerst het Koninkrijk Gods" — al het andere wordt ons erbij gegeven.

Vers 2

"Ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer." David verlangde niet zozeer naar het heiligdom zelf als wel naar zijn God. Hij keek dwars door het voorhangsel van alle plechtigheden heen naar de Onzienlijke. Vaak was zijn hart verblijd door de gemeenschap met God in de uiterlijke eredienst. Naar die grote zegen smacht hij opnieuw, en terecht. Voor een christen is het de zwaarste aardse smart om het besef van de nabijheid van zijn verbonds-God kwijt te raken.

David noemt twee eigenschappen van God die zich het diepst in zijn gemoed hadden gegrift toen hij op de heilige plaats in aanbidding verzonken was. Bij die twee had hij ook in de vorige psalm stilgestaan. De geur van dat nadenken hangt nog duidelijk in zijn hart nu hij in de woestijn is. Daar, op de plek van zijn ballingschap, wil hij ze opnieuw zien.

Het is een kostbare gedachte dat Gods macht en heerlijkheid niet aan bepaalde plaatsen of streken gebonden zijn. We kunnen ze horen boven het bulderen van de zee, zien in het licht van de bliksem, voelen in het bos en op de prairie. Ze zijn te genieten overal waar een hart is dat verlangt en dorst om ze te zien.

Onze ellende is dat we zo weinig dorsten naar deze verheven dingen, en zo sterk naar het valse speelgoed van tijd en zintuigen. We zijn in waarheid altijd in een vermoeid land, want dit is onze rust-

plaats niet. Het is verbazend dat gelovigen niet onophoudelijker dorsten naar hun erfdeel aan de overkant van de rivier. Daar zullen ze geen honger en dorst meer hebben, maar het gezicht van hun God zien, met Zijn Naam op hun voorhoofd.

David dorstte niet naar water of naar iets anders op aarde, maar alleen naar geestelijke openbaringen. Eén blik op God was genoeg voor hem, en niets minder kon hem tevredenstellen. Wat een grote Vriend is Hij, Wiens aanblik alleen al troost geeft! O mijn ziel, volg de psalmdichter na. Laat al je verlangens opstijgen naar het hoogste goed. Smacht hier om God te zien, en zoek zelfs voor de eeuwigheid geen hogere vreugde.

Vers 3

"Want Uw goedertierenheid is beter dan het leven." Dit is een reden voor wat ervoor staat, en ook voor wat erna komt. Het leven is kostbaar, maar Gods liefde is kostbaarder. Bij God wonen is beter dan het leven op zijn best: het leven in gemak, in een paleis, in gezondheid, in aanzien, in rijkdom, in genot. Ja, duizend levens halen het niet bij het eeuwige leven dat in Jehova's glimlach woont.

In Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij. Als Hij het licht van Zijn gezicht onttrekt, is dat voor ons als de schaduw van de dood. Daarom kunnen we niet anders dan verlangen naar de genadige verschijning van de Heere.

Het leven is voor veel mensen een twijfelachtig bezit. Goedertierenheid is een onbetwistbare weldaad. Het leven is maar vergankelijk, Gods ontferming is eeuwig. Het leven delen zelfs de laagste dieren met ons, maar de goedertierenheid van de Heere is het bijzondere deel van de uitverkorenen.

"Mijn lippen zouden U prijzen." Openlijk, zodat Uw heerlijkheid bekend wordt, zal ik vertellen hoe goed U bent. Ook als ons hart meer verlangt dan geniet, moeten we de Allerhoogste blijven groot maken,

want Zijn liefde is werkelijk kostbaar. Dat geldt ook als we er op dit moment zelf niet vrolijk van worden.

We mogen onze lof aan God niet laten afhangen van wat we persoonlijk aan weldaden ontvangen. Dat zou louter egoïsme zijn. Zelfs tollenaars en zondaars hebben een goed woord over voor wie hun handen vol geeft. Alleen de echte gelovige prijst de Heere nog als Hij Zijn gaven wegneemt of Zijn gezicht verbergt.

Vers 4

"Alzo zou ik U loven in mijn leven." Zoals ik U nu zegen, zal ik dat altijd blijven doen. Of liever: naarmate U mij Uw goedertierenheid laat zien, zal ik U op mijn beurt blijven verheffen. Zolang we leven, zullen we liefhebben. Zien we geen reden om blij te zijn over onze toestand, dan hebben we altijd nog reden om blij te zijn in de Heere. Als niemand anders God zegent, dan toch Zijn volk. Zijn eigen wezen, als de oneindig goede God, is genoeg reden om Hem te prijzen zolang we bestaan.

"In Uw Naam zou ik mijn handen opheffen." Handen gingen omhoog bij aanbidding, maar ook in vreugde, in dankbaarheid, in arbeid en in vertrouwen. In al die betekenissen willen wij onze handen opheffen in de Naam van Jehova alleen. Niemand hoeft de handen te laten hangen als God in liefde nadert. De naam van Jezus heeft vaak lamme mensen laten springen als een hert, en bedroefde mensen laten klappen van vreugde.

Vers 5

"Mijn ziel zou als met smeer en vettigheid verzadigd worden." Ook al kan ik niet mee-eten van het offer op Uw altaar, zelfs hier zal mijn ziel vol raken van geestelijke vreugde. Ze krijgt een volle, een dubbele voldoening. Gods liefde is een schat vol rijkdom en overvloed, een volheid van vreugde die de ziel vervult. Je kunt haar vergelijken met het rijkste voedsel waarmee het lichaam gevoed kan worden.

De Hebreeën hielden meer van vet dan wij. Hun hoogste idee van een feestmaal zit in de twee woorden "smeer en vettigheid". Zo wordt hier een ziel getekend die op God hoopt en vol is van Zijn gunst. Ze eet het allerbeste van het beste, de lekkernijen van een koninklijk gastmaal.

"En mijn mond zou roemen met vrolijk zingende lippen." Meer vreugde betekent meer lof. Als onze mond vol is van Gods ontferming, hoort hij ook vol te zijn van dank. Geeft God ons het merg van Zijn liefde, dan moeten wij Hem het merg van ons hart aanbieden. We moeten God met onze mond loven, net zoals we Hem geestelijk aanbidden. Anderen zien wat Hij ons schenkt. Laat hen ook onze dank horen.

Vers 6

"Als ik Uwer gedenk op mijn legerstede." Wakker liggend zocht de goede man de stilte van het overdenken, en toen begon hij te zingen. Hij hield een feestmaal in de nacht, en zong een lied in de nacht. Zijn slaapkamer maakte hij tot een bidkapel. Zijn kussen wijdde hij aan God. Zijn lof liep al vooruit naar de plaats waarvan geschreven staat: "Aldaar zal geen nacht zijn."

Misschien hield de woestijn hem wel wakker. Zo ja, dan staan alle eeuwen na hem in het krijt voor dit prachtige loflied. Verleiden de zorgen van de dag ons om God te vergeten? Dan is het goed dat de stilte van de nacht ons doet denken aan Hem. We zien het best in het donker, als we daar God het best zien.

"Zo peins ik aan U in de nachtwaken." Zo hield hij heilige aanbidding levend in zijn hart, zoals de priesters en Levieten die vierden in het heiligdom. Misschien had David zich eerder aangesloten bij hen "die allen nacht in het huis des HEEREN staat". Nu hij niet persoonlijk bij hen kan zijn, telt hij de uren terwijl ze voorbijgaan. In de geest voegt hij zich bij de koorzangers en zegent Jehova zoals zij.

Het kan ook dat de koning de stemmen van de schildwachten hoorde als de wacht werd afgelost. Dan keerde hij telkens met nieuwe ernst terug naar zijn overpeinzingen over zijn God.

De nacht met zijn stilte en duisternis is weldadig voor een ziel die de wereld wil vergeten en zich tot hogere dingen wil verheffen. Als we helemaal opgaan in het heiligste onderwerp dat er is, vliegen nachtwaken voorbij die anders eindeloos zouden duren. Dan geeft zelfs het eenzame, harde bed de heerlijkste rust, een rust die méér verkwikt dan slaap. We lezen van bedden van ivoor. Maar bedden van godsvrucht zijn veel beter. Sommigen zwelgen in de nacht, maar die zijn bij lange na niet een tiende zo gelukkig als wie in de nacht over God nadenkt.

Vers 7

"Want Gij zijt mij een hulp geweest." Het overpeinzen had zijn geheugen opgefrist en hem herinnerd aan eerdere verlossingen. Het zou goed zijn als we vaker ons eigen dagboek lazen, en daarbij vooral letten op de hand van de Heere die ons hielp in lijden, gebrek, werk of nood. Dat is het grote nut van ons geheugen: het levert ons bewijzen van de trouw van de Heere en leidt ons tot een groeiend vertrouwen op Hem.

"En in de schaduw Uwer vleugelen zal ik vrolijk zingen." Zelfs Gods schaduw is zoet voor een gelovige. Onder de arendsvleugels van Jehova verbergen we ons voor alle angst. Dat doen we vanzelf en meteen, omdat we eerder Zijn liefde én Zijn macht hebben beproefd en echt bevonden. We zijn niet alleen veilig, maar ook gelukkig in God. We verheugen ons, net zoals we rusten.

Vers 8

"Mijn ziel kleeft U achteraan", of: "volgt U dicht op de voet". We volgen de Heere dicht op de hielen, omdat we één met Hem zijn. Wie zal ons scheiden van Zijn liefde? Kunnen we niet gelijk met Hem optrekken, dan volgen we Hem tenminste met alle kracht die Hij ons leent. We

hijgen ernaar Hem te bereiken en in Zijn gemeenschap te blijven. Belijders die dicht achter de wereld aan lopen, vallen in de gracht. Maar niemand heeft ooit te vurig naar gemeenschap met de Heere verlangd.

"Uw rechterhand ondersteunt mij." Anders zou David de Heere niet standvastig hebben gevolgd, of zelfs maar naar Hem hebben verlangd. Gods macht, waarbij in deze en de vorige psalmen zo vaak wordt stilgestaan, is hier de bron van onze gehechtheid aan God. Wat zijn we sterk als de Heere met Zijn eigen rechterhand in ons werkt! En wat zijn we volkomen hulpeloos als Hij Zijn bijstand achterhoudt!

Vers 9

Zoals David ernstig God zocht, zo waren er mannen van een heel andere soort die net zo gretig zijn bloed zochten. Over hen zegt hij: "Maar dezen, die mijn ziel zoeken tot verwoesting." Ze hadden het gemunt op zijn leven, zijn eer, zijn hoogste welzijn. Dat wilden ze niet alleen beschadigen, maar helemaal vernietigen.

De duivel is een verwoester, en heel zijn nageslacht is er happig op dezelfde schade aan te richten. Zoals hij zichzelf met zijn sluwe streken heeft verwoest, zo zullen ook zij ten onder gaan. Verwoesters worden verwoest. Wie zielen najaagt, wordt zelf het slachtoffer.

"Zullen komen in de onderste plaatsen der aarde." In de kuilen die zij voor anderen groeven, zullen ze zelf vallen. De slachters worden geslacht, en het graf zal hen bedekken. De hel die zij in hun vloek voor anderen afriepen, sluit haar muil over hen. Elke slag tegen de godvruchtigen slaat terug op de vervolger. Wie een gelovige slaat, slaat een spijker in zijn eigen doodskist.

Vers 10

"Men zal hen storten door het geweld des zwaards." Zo ging het ook met Davids vijanden. Wie naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen. Bloeddorstige mensen voelen hun eigen leven uit zich wegstromen als hun kwade dag eindelijk aanbreekt. Dan worden ze

overgeleverd om de verschrikkingen van de dood in hun eigen lichaam te voelen.

"Zij zullen de vossen ten deel worden." Ze zijn te min om een passende maaltijd voor de leeuwen te zijn. Dus snuffelen de vossen rond hun lijken, en de jakhalzen vieren feest op hun kadavers. Onbegraven en onbeweend worden ze voedsel voor de honden van de oorlog.

Vaak hebben goddeloze mensen een zo gruwelijk einde gevonden dat het duidelijk de maat was van vergeldende gerechtigheid. De grote zitting is bewaard voor een andere wereld. Toch trekt de gerechtigheid ook hier, tijdens de gewone zittingen van Gods voorzienigheid, vaak haar zwaard in het oog van het hele volk.

Vers 11

"Maar de koning zal zich in God verblijden." Overweldigers verwelken, maar hij zal bloeien, en iedereen zal openlijk zien dat zijn voorspoed een gave van God is. De gezalfde van de Heere laat zeker niet na om Hem blij te danken. Zijn stevig gegronde troon erkent de hogere heerschappij van de Koning der koningen, en zijn vreugde ligt alleen in God. Zingen zijn onderdanen "Io triumphe"? Dan beveelt hij hun: "Zing het Te Deum!"

"Een iegelijk, die bij Hem zweert, zal zich beroemen." Zijn trouwe volgelingen krijgen alle reden om te juichen en te triomferen. Ze hoeven zich nooit te schamen voor de eed van hun trouw. "Bij Hem zweren" kan ook betekenen: je aan God verbinden en Hem aanbidden. De heidenen zwoeren bij hun goden, en de Israëliet riep Jehova aan als getuige van zijn woorden. Wie de Heere als hun God erkenden, hadden dus reden om te roemen, zodra Hij Zich liet kennen als beschermer van de rechtvaardige zaak van de koning en als vernietiger van verraders.

"Want de mond der leugensprekers zal gestopt worden." En hoe eerder, hoe beter! Helpt schaamte niet, en vrees niet, en verstand ook niet? Laat dan de schop aarde van de doodgraver hun mond maar

sluiten. Want een leugenaar is een duivel in mensengedaante. Hij is een vloek voor de mensen en door God vervloekt, want God heeft heel duidelijk en ronduit gezegd: "al den leugenaars, is hun deel in den poel, die daar brandt van vuur en sulfer." Zie het verschil tussen de mond die God prijst en de mond die leugens smeedt. De eerste wordt nooit gestopt en zingt eeuwig door. De tweede wordt sprakeloos voor Gods rechterstoel.

O Heere, wij zoeken U en Uw waarheid. Verlos ons van alle boosaardigheid en laster, en maak Uzelf aan ons bekend, om Jezus' wil. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Toen hij in de woestijn van Juda was. Zelfs in Kanaän was het land wel vruchtbaar en het volk talrijk, en toch lagen er ook woestijnen... Zo is het in de wereld, zo is het in de kerk, maar zo zal het niet zijn in de hemel... Alle nood en moeite van een woestijn mogen ons niet ontmoedigen om heilige liederen te zingen. Juist dan is het onze plicht, en ook ons voordeel, om vrolijk met God verbonden te blijven. Er zijn psalmen die bij een woestijn passen. En we hebben reden om God te danken dat we in de woestijn van Juda zitten en niet in de woestijn van Sin. — Matthew Henry.

Titel

De woestijn van Juda is de hele woestenij ten oosten van de stam Juda. In het noorden grenst ze aan de stam Benjamin. Naar het zuiden loopt ze door tot het zuidwestelijke uiteinde van de Dode Zee, naar het westen tot de Dode Zee en de Jordaan, en naar het oosten tot de bergen van Juda. — E. W. Hengstenberg.

Titel

Het woord voor woestijn, midbar, verschilt van aravah (een steppe). Zo noemde men een streek die niet geregeld werd bewerkt en bewoond, maar als weidegrond diende (van dabar, 'drijven'). Meestal was er geen bos en weinig water, maar helemaal kaal was zo'n streek niet: er groeide wel iets. — J. P. Lange.

Titel

Hagar zag God in de woestijn en gaf een bron een naam die uit dat visioen voortkwam: Beër-Lachai-Roï. Gen. 16:13-14. Mozes zag God in de woestijn. Ex. 3:1-4. Elia zag God in de woestijn. 1 Kon. 19:4-18. David zag God in de woestijn. En de christelijke kerk zal God zien in de woestijn. Openb. 12:6,14. Elke godvrezende ziel die ervan hield God in Zijn huis te zien, wordt verkwikt door visioenen van God in de woestijn van eenzaamheid, verdriet, ziekte en dood. — Christopher Wordsworth.

Gehele psalm

Dit is zonder twijfel een van de mooiste en meest ontroerende psalmen van het hele Psalmboek. Donne zegt erover: "Het hele Boek der Psalmen is oleum effusum (zoals de bruid over de naam van Christus spreekt): een zalf die over allerlei wonden wordt uitgegoten, een wasdoek die alle builen en kneuzingen bedekt, een balsem die in alle wonden doordringt. Zo zijn er ook enkele psalmen die keizerlijke psalmen zijn. Ze gebieden over alle gevoelens en gelden bij alle gelegenheden. Het zijn katholieke, algemene psalmen, die bij alle noden passen. Dit is er zo een. Want van de regels die apostolisch heten, zegt één dat de kerk elke dag moest samenkomen om deze psalm te zingen. En zo getuigt ook de heilige Chrysostomus: 'Dat de eerste kerkvaders hadden bepaald en vastgesteld dat er geen dag voorbij mocht gaan zonder dat deze psalm openbaar werd gezongen.'" — J. J. Stewart Perowne.

Gehele psalm

Clauss omschrijft deze psalm treffend als “Een kostbare belijdenis van een ziel die dorst naar God en Zijn genade. Ze merkt dat ze door innerlijke gemeenschap met Hem levend wordt, en ze weet ook haar uiterlijke lot in Zijn hand te leggen.” De les van de psalm is dat het besef van gemeenschap met God in nood het zekere onderpand van redding is. Dat is de bijzondere bron van troost die voor de lijder in deze psalm opengaat. De Berleburger Bijbel noemt hem een psalm “die voortkomt uit een geest die werkelijk vol ernst is. Het was de lievelingspsalm van M. Schade, de beroemde prediker in Berlijn. Hij bad hem elke dag voor zichzelf, met zoveel ernst en zo persoonlijk, dat het onmogelijk was om hem te horen zonder ontroerd te raken.” — E. W. Hengstenberg.

Vers 1

O God, U bent mijn God; vroeg zal ik U zoeken (of: ik zal U vlijtig zoeken, zoals kooplieden kostbare stenen zoeken die de grootste waarde hebben); mijn ziel dorst naar U. Hij zegt niet: mijn ziel dorst naar water, maar: mijn ziel dorst naar U. Hij zegt ook niet: mijn ziel dorst naar het bloed van mijn vijanden, maar: mijn ziel dorst naar U. En hij zegt niet: mijn ziel dorst naar redding uit dit dorre en dorstige land waar geen water is. Hij zegt ook niet: mijn ziel dorst naar een kroon of een koninkrijk. Nee: mijn ziel dorst naar U, mijn vlees verlangt naar U. Dit is een opvallend beeld, ontleend aan zwangere vrouwen, om te laten zien hoe vurig, gloeiend en sterk zijn verlangen naar God is. — Thomas Brooks.

Vers 1

O God. Dit is een ernstig woord. Het is jammer dat het ooit als een gewone uitroep wordt gebruikt. — Matthew Henry.

Vers 1

"Mijn God" is in het Hebreeuws hetzelfde woord als waarmee de Heere aan het kruis tegen de Vader riep, rond het negende uur: "Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?" Want in het Hebreeuws begint deze psalm met Elohim, Eli. Elohim is een meervoud en Eli een enkelvoud. Zo wordt het geheimenis van de Drie-eenheid uitgedrukt: het geheimenis van de Eenheid, het onderscheiden bestaan van de (drie) hypostasen en hun eenwezenlijkheid. — Psalterium Quin. Fabri stapulensis, 1513.

Vers 1 (eerste zinsdeel)

In David zien we een opvallend voorbeeld van een gevoelige, tedere ziel die zichzelf onderzoekt. Hij leeft in voortdurende gemeenschap met God. Tegelijk voelt hij diep wat het burgerlijke en godsdienstige leven van Israël van hem vraagt, en daarnaast is hij ook nog overladen met een lange rij veeleisende openbare plichten. In deze psalm drijven openbare rampen hem juist terug naar de kern waaruit zijn geest leeft. Voor even is alles weg: zijn kroon, zijn paleis, zijn eer, de harten van zijn volk en de liefde van zijn kind, van wie hij, zoals we weten, met zo'n grote tederheid hield. De psalmist is alleen met God. In het uur van zijn verlatenheid kijkt hij vanuit de woestijn omhoog naar de hemel. "O God!" roept hij, "Gij zijt mijn God!"

In de oorspronkelijke taal herhaalt hij het woord dat met 'God' vertaald is niet. In Elohim is de eigenlijke gedachte van de wortel ontzag, en de bijvoeglijke vorm wijst op blijvendheid. In Eli, het tweede woord dat hij gebruikt, ligt de gedachte van macht en kracht. We zouden het zo kunnen weergeven: "O U, altijd Ontzagwekkende, mijn Sterkte, of mijn sterke God bent U."

Maar dat tweede woord, Eli, is op zichzelf al een aparte openbaring van een hele kant van Gods Wezen. Het wordt zelfs gebruikt als een eigen, aparte naam van God. Zoals Gesenius heeft opgemerkt, komen de persoonlijke achtervoegsels voor de tweede en derde per-

soon nooit bij deze naam El voor, terwijl Eli, de eerste persoon, alleen al in het Psalmboek heel vaak voorkomt. We kennen het allemaal uit de woorden die onze Heere Zelf aan het kruis uitsprak, en die Hij ontleende aan hun Syrische versie van Psalm 22. Dit woord onthult een waarheid die buiten de grenzen van de openbaring onbekend is: de Almachtige en Eeuwige geeft Zichzelf, in de volheid van Zijn Wezen, aan de ziel die Hem zoekt.

Het heidendom getuigde met zijn dienst aan huisgoden en plaatselijke goden, aan zijn penaten en zijn theoi epichorioi, door al dat bijgeloof wel degelijk van het diepe verlangen van het menselijk hart naar de persoonlijke liefde van een hogere macht. De ware God kennen betekende weten dat zo'n verlangen gestild wordt. "Mijn God." Dit woord geeft geen menselijke indruk weer, geen wens of inbeelding, maar een kant, een waarheid, een noodzaak van Gods eigen wezen.

Een mens kan zichzelf maar half geven. Hij kan een beetje van zijn gedachten, van zijn hart en van zijn inzet schenken aan een ander mens. Anders gezegd: de mens kan onvolkomen zijn in zijn daden, zoals hij onvolkomen en eindig is van natuur. Maar als God, het Volmaakte Wezen, het schepsel van Zijn hand liefheeft, kan Hij Zijn liefde niet zo verdelen. Hij móét liefhebben met de volle rechtstreeksheid, kracht en intensiteit van Zijn Wezen. Want Hij is God, en kan dus niet half of onvolkomen handelen. Hij moet Zichzelf aan die ene ziel geven met een even absolute volledigheid, alsof er verder geen enkel ander wezen bestond.

En de mens weet van zijn kant dat God Zichzelf zo geheel geeft. Niet uit bekrompen, eerzuchtige zelfzucht, maar omdat hij het als een letterlijk feit vastgrijpt en uitspreekt, roept hij: "Mijn God."

Daarom komt dit woord zo vaak voor in Hebreeuwse namen. Mensen bleven graag stilstaan bij die wonderlijke band tussen de Schepper en hun persoonlijk leven, die zo treffend is geopenbaard. Daarom, wanneer "alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggebo-

ren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe," zien we de heilige Paulus aan de Galaten schrijven alsof zijn eigen ziel, helemaal alleen, was verlost door het offer van Golgota: "Die mij liefgehad heeft, en Zichzelven voor mij overgegeven heeft." — Henry Parry Liddon, in "Some Words for God: being Sermons preached before the University of Oxford, 1863-1865."

Vers 1 (eerste zinsdeel)

Er zit veel méér in dan mensen van de wereld beseffen om, in dit verband en deze samenhang, te zeggen: O God, U bent mijn God. Er zit meer in wat de uitnemendheid ervan betreft, en er zit ook meer in wat de moeilijkheid betreft. Het is niet iets onvruchtbaars om het te zeggen, maar ook niet iets gemakkelijks. Het levert veel voordeel op en het vraagt ook veel genade, die erbij hoort, in de waarheid en werkelijkheid ervan.

Het voordeel is allereerst zeer groot. Ja, eigenlijk is het alles. Zeggen dat God de onze is, is zeggen dat de hele wereld de onze is, en nog veel meer. Het geeft ons recht op alles wat we nodig hebben of wat goed van pas komt. Alles wat we kunnen begeren of nodig hebben, ligt hierin besloten: U bent mijn God.

Maar het is ook een zaak van moeilijkheid, zoals dat bij alle uitnemende dingen gaat. Het is niet zo makkelijk te zeggen als de wereld denkt en zich voorstelt. Voor de mond is het inderdaad makkelijk, maar voor het hart niet. Het is makkelijk om een inval te hebben om het te zeggen, maar niet om het geloof te hebben om het te zeggen. Dat brengt enige moeite mee en is niet meteen bereikt. De geest van de mens deinst ervoor terug. Er zijn twee toestanden waarin het erg moeilijk is om te zeggen: O God, U bent mijn God. De ene is de staat van de natuur, waarin iemand nog niet wedergeboren is. De andere is de staat van verlating, wanneer God Zijn aangezicht voor de ziel verbergt. — Thomas Horton (1673).

Vers 1 (tweede zinsdeel)

De betrekkingen van God met Zijn volk zijn geen kale, lege titels. Ze brengen iets in beweging, van Hem naar hen toe en ook van hen naar Hem toe. Aan wie Hij tot God is, bewijst Hij bijzondere gunsten, en wie Hem als hun God hebben, brengen Hem ook bijzondere diensten terug. Zo vinden we het in heel de Schrift, ook bij David zelf op een andere plaats: "Gij zijt mijn God, daarom zal ik U loven; o mijn God! ik zal U verhogen." Ps. 118:28. Zo ook hier: U bent mijn God; vroeg zal ik U zoeken.

Zolang Gods knechten maar enige aanspraak op Hem hebben gemaakt, hebben ze ook hun plicht jegens Hem getoond. Deze tekst is niet alleen een uiting van geloof, maar ook van gehoorzaamheid, en zo moeten we hem zien. — Thomas Horton.

Vers 1

Vroeg: in de morgen, vóór alle dingen moet God gezocht worden. Anders zoek je Hem tevergeefs. Het is net als met het manna: als je het niet bij het eerste morgenlicht verzamelt, smelt het weg. — Simon de Muis.

Vers 1

Mijn ziel dorst naar U. O, kwam Christus maar dichtbij, bleef Hij maar staan en gaf Hij mij verlof naar Hem te kijken! Want kijken lijkt het voorrecht van de arme: voor niets en zonder loon mag hij toch de zon zien. Ik zou een koningsleven hebben als ik niets anders hoefde te doen dan eeuwig mijn schone Heere Jezus aan te zien en naar Hem te staren. Nee, stel dat ik buiten bleef staan bij de mooie ingang van de hemel: ik zou voor altijd gelukkig zijn als ik door een gat in de deur het gezicht van mijn liefste en schoonste Heere mocht zien.

O grote Koning! Waarom staat U op een afstand? Waarom blijft U achter de bergen? O Geliefde, waarom kwelt U een arme ziel met uitstel? Lang buiten Uw heerlijke tegenwoordigheid zijn is voor mij twee

keer sterven en twee keer hel. We moeten elkaar ontmoeten. Ik moet Hem zien, ik kan niet zonder Hem. (Ik ben niet in staat zonder Hem te zijn.) Honger en verlangen naar Christus hebben zo'n noodzaak teweeggebracht om Christus te genieten, dat ik niet wil, ik kan niet zonder Hem. Want ik kan de liefde van Christus niet beheersen of bevelen. — Samuel Rutherford (1600-1661).

Vers 1

Mijn vlees, dat wil zeggen: mijn lichamelijke, zintuiglijke begeerte, die dorst en hevig verlangt naar de vertroosting die zij ontvangt uit de overvloed van de geestelijke troost voor de ziel. Deze uitleg bevalt me zeer. God geeft de bovenste en de onderste bronnen. Rebekka voegde eraan toe, nadat zij water had geput in haar kruik voor Eliëzer, de knecht van Abraham: "Ik zal ook voor uw kemelen putten, totdat zij voleindigd hebben te drinken," Gen. 24:19. Jakob groef een put bij Sichar, dat later Samaria werd genoemd, en zoals de Samaritaanse vrouw zei: "hijzelf heeft daaruit gedronken, en zijn kinderen en zijn vee," Joh. 4:12.

Toen Mozes met de staf tweemaal op de rots sloeg, "kwam veel waters uit, zodat de vergadering dronk, en haar beesten," Num. 20:11. Zo verzadigt God met deze vertroosting zowel onze hogere als onze lagere natuur. — Thomas Le Blanc.

Vers 1

Mijn vlees verlangt naar U. Het werkwoord kamah komt alleen op deze plaats voor. Daarom is de betekenis ervan nogal onzeker, maar het Arabisch werpt er licht op. In het lexicon van Golius betekent het caligavit oculus, alteratus colore, et mente debilitatus fuit: het oog werd dof, de kleur veranderde en de geest raakte verzwakt. Zoals de psalmist het gebruikt, drukt het dus het uiterste van een brandend verlangen uit. Het is alsof dat verlangen bijna zijn zicht aantastte, de kleur van zijn lichaam veranderde en zelfs zijn verstand schaadde.

Zulke gevolgen kunnen soms ontstaan uit vurige begeerten die onbevredigd blijven. — Samuel Chandler.

Vers 1

In een dor. Hier moeten we ke-eretz (Keeretz) lezen in plaats van beeretz (Beeretz). Er staat dan "zoals in" en niet "in" (dat hier geen kracht heeft): zoals in dit dorre, vermoeide en waterloze gebied, zo verlang ik ernaar om U te zien in het heiligdom en om Uw macht en Uw heerlijkheid te zien. — Benjamin Weiss, in "A New Translation of the Book of the Psalms, with Critical Notes", enz. 1858. Weiss lijkt hiervoor het gezag van verscheidene handschriften te hebben, maar hij is zelden te voorzichtig met stellige beweringen. — C. H. S.

Verzen 1-2

"O God! Gij zijt mijn God!" David omhelst Hem bij het allereerste woord, zoals wij vrienden omhelzen als we hen voor het eerst weer zien. "Ik zoek U in den dageraad", zegt hij. "Mijn ziel dorst naar U; mijn vlees" (dat wil zeggen: ikzelf) "verlangt naar U, in een land, dor en mat, zonder water." David had nu zeker iets bijzonders met God te regelen voor zichzelf, zoals het vervolg laat zien (Ps. 63:3): "Voorwaar, ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer." Daar had God hem ontmoet en Zich aan hem bekendgemaakt...

Alleen al het zien van een vriend maakt een mens blij (Spr. 27:17): "Ijzer scherpt men met ijzer; alzo scherpt een man het aangezicht zijns naasten." Die vreugde wordt scherp door de verwantschap van twee geesten. Daarom wordt het zoeken van Gods aangezicht ook kenmerkend voor Gods volk genoemd. Dat wil zeggen: het zoeken van Hemzelf, want zo moeten we Zijn aangezicht hier verstaan: "Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben." Dat betekent: je krijgt Mij Zelf, of niemand dan Mij Zelf. Persoonlijke omgang met God is het einddoel van alle genade in ons.

Want zoals het verstand en het gesprek dat eruit voortkomt mensen gezellig voor elkaar maken, zo maakt de goddelijke natuur ons

gezellig voor God Zelf. En het leven waarvan wij leven is slechts een werktuig, een spiegel om God tot ons neer te brengen. — Thomas Goodwin.

Verzen 1-2

"O God! Gij zijt mijn God!" Zie voor meer uitleg het commentaar op de Psalmen bij "Ps. 63:2".

Vers 2

"Ziende Uw sterkheid en Uw eer", enzovoort.

1. Elke christen verlangt ernaar, of hoort ernaar te verlangen, steeds meer van Gods heerlijkheid te zien en te genieten.
2. Dit doel moeten we zoeken door ons vroom en ijverig te voegen bij de eredienst in het heiligdom. Hoe laat God in het heiligdom Zijn karakter aan de gelovigen zien?

(a) Door de bediening van de verzoening, dus door de verkondiging van de waarheid van het evangelie.

(b) Gelovigen groeien in het heiligdom in hun kennis van Gods karakter. Ze zien en voelen hoe die grote waarheden doorwerken in de zielen van mensen, door de kracht en de invloed van de Heilige Geest.

1. De gevolgen die een groeiende kennis van Gods macht en heerlijkheid heeft voor de gelovige, in zijn levensgeschiedenis en ervaring. Die gevolgen zijn groot en talrijk.

(a) Telkens nieuwe glimpen van Gods heerlijkheid maken de gelovige nuchter. De betovering van de wereld verliest haar greep op hem.

(b) Een tweede gevolg van een groeiende vertrouwdheid met God, en van elke blik op Zijn heerlijkheid die we krijgen, is dat onze geest vrijkomt uit de verwarring waarin hij soms raakt door wat we in Gods voorzienigheid zien gebeuren.

(c) Als we Gods macht en heerlijkheid in het heiligdom zien, krijgen we nieuwe kracht om onze weg als christen weer op te pakken.

1. Een blik op Gods heerlijkheid kruisigt onze lusten en doodt het verdorvene in ons hart.
2. Nieuwe blikken op Gods macht en heerlijkheid voeden onze nederigheid.
3. Zulke blikken op Gods heerlijkheid in het heiligdom wapenen ons voor de strijd met de laatste vijand.

Slotopmerkingen:

1. Het kenmerkt elk goed mens dat hij met heel zijn hart gehecht is aan de plechtige samenkomsten van de openbare eredienst.
2. Zijn doel bij het gaan naar het heiligdom is helder en duidelijk. — John Angell James.

Vers 2

"Ik heb U in het heiligdom aanschouwd." Je kunt met de verordeningen omgaan zonder met God om te gaan. Je kunt met de verordeningen bezig zijn zonder met God te maken te hebben. Helaas! Dan zijn ze slechts droge borsten, en een schoot die steeds weer een miskraam krijgt en nooit de vruchten van heiligheid zal voortbrengen. Verordeningen zonder God zijn als botten zonder merg, als schelpen zonder kern. Je luisteren zal zinloos zijn en je bidden ook. Er zal geen geest bewegen, geen stem antwoorden, geen waarschuwing voor het hart komen, geen verkwikking voor de ziel, geen ontmoeting met God. — William Strong (1654), in "Saints' Communion."

Vers 2

Gods heerlijkheid is te zien aan het uitspansel en in alle schepselen, maar vooral en het meest volledig in de kerk. Ps. 29:9: "In Zijn tempel zegt Hem een iegelijk eer." Daar is ze het best zichtbaar, het meest ontroerend en het sterkst prikkelend voor ieder om erover te spreken. In de wereld merken weinigen haar op, maar in de tempel ziet

ieder haar en spreekt erover. De wereld is God geopend, en dus heerlijk. De kerk is Christus geopend, en dus bijzonder heerlijk.

Dat deed David verlangen naar het heiligdom toen hij in de woestijn was. Waarom? "Ziende Uw sterkheid en Uw eer." Kon David die dan niet zien in de hemelen, in de bergen, in de prachtige cederbomen en in andere werken van God? Jazeker, maar niet zoals in het heiligdom. Daarom zegt hij: "Voorwaar, ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer." Daar heb ik U anders gezien dan ooit elders. Daar zag hij de Koning op Zijn troon en in Zijn heerlijkheid. — William Greenhill.

Vers 3

"Uw goedertierenheid is beter dan het leven", of, zoals het Hebreeuws heeft, beter dan levens (chajim). Gods gunst is beter dan het leven. Ze is beter dan het leven met al zijn inkomsten en toebehoren, zoals eer, rijkdom, genoegens en applaus. Ja, ze is beter dan vele levens bij elkaar. Je weet toch hoe hoog mensen hun leven aanslaan? Ze zullen bloeden, zweten, braken, zich laten zuiveren, een bezit opgeven, ja, een lid van hun lichaam, ja, meerdere leden, om hun leven te behouden. Zoals iemand uitriep: "Geef mij maar enige misvorming, enige foltering, enige ellende, als je mijn leven maar spaart."

Hoe dierbaar en kostbaar het leven ook is voor een mens, toch stelt een verlaten ziel de terugkeer van Gods gunst hoger dan het leven, ja, hoger dan vele levens. Veel mensen zijn hun leven moe geweest, dat blijkt uit de Schrift en uit de geschiedenis. Maar er is nog nooit iemand gevonden die Gods liefde en gunst moe was. Niemand waardeert de zon zo hoog als wie lang in een donkere kerker heeft gezeten, enzovoort. — Thomas Brooks.

Vers 3

"Uw goedertierenheid is beter dan het leven." De liefde voor het leven is een zeer gewone en verderfelijke valstrik. Het besef van Gods liefde moet ons ervoor behoeden erin verstrikt te raken. Wat is zo begeer-

lijk als het leven, als een mens geen plaats heeft in Gods hart? Het leven is de grootste tijdelijke zegen, en niets kan het overtreffen behalve de gunst van de God van ons leven. En die overtreft het ook echt. Welke vergelijking is er tussen de adem in onze neusgaten en de gunst van een eeuwige God? Net zo min als tussen een eeuwig licht en een armzalige, vervliegende damp. Vergelijk Jes. 60:19 met Jak. 4:14.

Wie zou dan zijn eigen leven niet haten, dat voortdurend in twijfel voor hem hangt en waarvan hij nooit zeker kan zijn, als hij weet dat de levende God zijn zekere deel is? Wie zou niet bereid zijn om tienduizend van zulke levens, het ene na het andere (als hij er zoveel had), af te staan en op te geven, liever dan dat Gods toorn ook maar een klein beetje zou ontbranden? — Timothy Cruso (1657-1697).

Vers 3 (eerste zinsdeel)

"Gods barmhartigheid is beter dan levens." Welke levens? De levens die mensen voor zichzelf hebben gekozen. De een koos voor zichzelf een leven van zaken, een ander een leven op het land, weer een ander een leven van woeker, een vierde het leven van een soldaat. De een dit, de ander dat. De levens verschillen, maar Uw leven is beter dan onze levens. Is wat U geeft aan mensen die zijn veranderd beter dan wat verkeerde mensen kiezen? Eén leven geeft U, dat boven al onze levens verkozen moet worden, welk leven in de wereld wij ook hadden kunnen kiezen. — Augustinus.

Vers 3

Het leven is een onzuiver goed. Het is een goed dat verward en verstrengeld is met een overvloed aan kwaad. Het leven van een mens is aan veel kruisen, moeiten en rampen onderworpen. Er zit misschien wel wat troost in, maar die troost is sterk verstoord en vermengd. Maar Gods gunst, die is goed, en niets dan goed. Zoals van Zijn zegen gezegd wordt: ze voegt geen droefenis toe, ze heeft geen enkel ongemak en brengt geen enkel kwaad met zich mee. — Thomas Horton.

Vers 3

"Mijn lippen zouden U prijzen." Is het mogelijk dat iemand een ander liefheeft en hem niet prijst of over hem spreekt? Als je maar een valk of een hond hebt waar je van houdt, dan prijs je hem. Kan het dan samengaan met liefde voor Christus dat je weinig of nooit over Hem spreekt, nooit over Zijn liefde, en Hem nooit bij anderen aanbeveelt, zodat ook zij Hem lief krijgen en verliefd op Hem worden? Kijk maar naar de Bruid (Hooglied 5:9,16). Toen haar gevraagd werd wat haar beminde boven anderen was, beschreef zij Hem in elk deel van Hem en sloot ze af met: "Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk." Zo zegt David: omdat Uw goedertierenheid beter is dan het leven, zullen mijn lippen U prijzen en zal ik U zegenen zolang ik leef.

Kan het samengaan met dit leven van liefde dat je altijd over wereldse zaken praat, of over nieuws in het beste geval? Op werkdagen en op de sabbat, in bed en aan tafel, in goed gezelschap en in slecht, thuis en onderweg? Ik zeg je: een van de voornaamste redenen waarom je wilt leven, zal zijn dat je de Heere Jezus bekend kunt maken aan je kinderen, vrienden en kennissen, zodat in de tijden die komen Zijn Naam zal klinken en de herinnering aan Hem een zoete geur zal zijn, van geslacht op geslacht. Ps. 71:18.

Als je vóór je bekering anderen hebt vergiftigd met ijdel en verdorven praten, dan zul je na je bekering proberen de harten van anderen te kruiden met genadige, zoete en wijze gesprekken vol smaakvolle en gezegende woorden. Wat de Heere je heeft geleerd, vertel je aan anderen, omwille van Hem Die je liefhebt. — Thomas Sheppard (1605-1649), in "The Sound Believer."

Verzen 3-6

David verheft Gods goedertierenheid als een koningin boven alle andere zegeningen die hem geschonken zijn, ook de kostbaarste, omdat "Uw goedertierenheid is beter dan (boven) het leven". Rondom haar troon plaatst hij zeven delen van zijn lichaam en vermogens van zijn

geest, als de zeven voornaamste engelen... die voor de Heere staan om haar te prijzen en te bewonderen. Dat zijn zijn lippen, zijn tong, zijn handen, zijn wil, zijn mond, zijn geheugen en zijn verstand.

Want ten eerste verheft hij Gods goedertierenheid met zijn lippen (Ps. 63:4): "Mijn lippen zouden U prijzen." Ten tweede met zijn tong (Ps. 63:5): "Alzo zou ik U loven in mijn leven." Ten derde met zijn handen: "In Uw Naam zou ik mijn handen opheffen." Ten vierde met zijn wil (Ps. 63:6): "*Mijn* ziel zou als met smeer en vettigheid verzadigd worden." Ten vijfde met zijn mond: "En mijn mond zou roemen met vrolijk zingende lippen." Ten zesde met zijn geheugen (Ps. 63:7): "Als ik Uwer gedenk op mijn legerstede." Ten zevende en laatste met zijn verstand: "Zo peins ik aan U in de nachtwaken." — Thomas Le Blanc.

Vers 6

"Als ik Uwer gedenk op mijn legerstede, (en) over U peins in de nachtwaken." Zo verbindt de Engelse vertaling dit vers met het vorige (Ps. 63:6). Maar de indeling van de strofen maakt de volgende vertaling beter, en die voorkomt bovendien dat we "en" moeten aanvullen: "Telkens wanneer ik Uwer gedenk op mijn legerstede, peins ik over U in de nachtwaken." De gedachte aan U op mijn leger houdt me zo bezig dat ik mijn geest er niet van los kan maken en dus niet in de vergetelheid van de slaap kan wegzinken. Vaak peins ik de hele nachtwaken door over U. Zo ook Ps. 119:55,148 en Ps. 1:2.

Het Hebreeuws heeft "bedden". Waarschijnlijk is dat een zinspeling op het feit dat hij in zijn onrustige ballingsleven zelden vele nachten in hetzelfde bed sliep, maar uit angst voor zijn tegenstanders op verschillende plaatsen overnachtte. Er waren drie nachtwaken: de eerste (Klaagl. 2:19), de middelste (Richt. 7:19) en de derde, of ochtendwake (Ex. 14:24; 1 Sam. 11:11). In het Nieuwe Testament heerst het Romeinse gebruik van vier. — A. R. Faussett.

Vers 6

Gedenken en overpeinzen. Overpeinzen heeft meer zoetheid in zich dan alleen maar herinneren. Het geheugen is de kist waarin je een waarheid opbergt, maar overpeinzing is het gehemelte waarmee je haar proeft. Het geheugen is als de ark waarin het manna werd bewaard; overpeinzing is als Israëls eten van het manna. Toen David over God begon te overpeinzen, was het hem zoet als merg. Er is evenveel verschil tussen een waarheid die je onthoudt en een waarheid die je overpeinst als tussen een hartversterking in het glas en een hartversterking die je hebt opgedronken. — John Wells (1668), in "Sabbath Holiness."

Vers 6

"Op mijn legerstede." Het bed kun je zien als een plaats om God te gedenken, en wel op drie manieren. 1. Als een plaats die we kiezen. In bed, liever dan ergens anders, waar ik aan mijn eigen vrijheid ben overgelaten. Toen David zin had om God te gedenken, koos hij daarvoor zijn bed, omdat dat het meest geschikt en passend was. Als het lichaam buitengewoon moe is geworden, om wat voor reden ook (de Schrift noemt dat vaak in het voorbijgaan), is dat de aanleiding om te spreken "in ulieder hart op uw leger", enzovoort. Het kan dus heel goed zijn dat het bed de meest passende plaats is voor zo'n plicht. Ps. 4:5.

1. Als een plaats die we nodig hebben. In mijn bed tenminste, wanneer het nergens anders kan, omdat ik beperkt word. David werd (zoals het nu met hem ging) van de openbare verordeningen weggehouden, door ziekte of door een andere belemmering die hij niet kon overwinnen. Toch wilde hij God nu niet helemaal vergeten. Hij wilde Hem zelfs in zijn bed gedenken. Zo kunnen we het ook opvatten.
2. Als een plaats van onverschilligheid, dat wil zeggen: daar even goed als ergens anders. Ik zal U niet alleen gedenken wanneer ik

op ben en het mijn taak maak om U te gedenken, maar zelfs in mijn bed. Ik zal daar een aanleiding en gelegenheid nemen om U te gedenken: door mezelf aan U toe te vertrouwen wanneer ik ga slapen, en door U te erkennen en te belijden wanneer ik voor het eerst wakker word. — Thomas Horton.

Vers 6

In de tabernakel werden nachtwaken gehouden om God te prijzen (Ps. 134:1). David voegde zich daar waarschijnlijk bij de Levieten, als hij er de vrijheid toe had. Maar nu kon hij zijn plaats bij hen niet innemen. Hij waakte wel op hetzelfde uur als zij, en in zijn hart wenste hij zichzelf bij hen. — Matthew Henry.

Vers 8

"Mijn ziel kleeft U achteraan." Dit is de taal van een goed mens in zijn slechtste gesteldheid. Want als hij zijn nabijheid tot God kwijt is, kan hij niet rusten tot hij die weer heeft, en jaagt hij er met alle kracht achteraan. Het is ook zijn taal in zijn beste gesteldheid. Want als hij het meest van God kent en geniet, wil hij nog meer kennen en genieten. Maar je kunt het vooral zien als de taal van een bedroefde en zoekende ziel, die niet bezwijkt onder haar last, maar vurig hijgt naar verlossing en wordt ondersteund door het uitzicht dat ze die zal krijgen. Daarom volgt er: "Uw rechterhand ondersteunt mij"... Eerst wil ik nagaan wat het inhoudt dat de ziel God op de voet volgt, en dan onderzoeken waarom ze dat doet.

1. Wie God op de voet volgt, gaat uit van iets wat eerst moet komen: (a) dat hij God al kent. Iets wat je niet kent, kun je niet verlangen, hoe goed het op zichzelf ook is. Daarom laat God Zijn licht in ons hart schijnen. Hij geeft ons het licht van de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van Jezus Christus. Dat licht is de grondslag van alles wat genade in ons werkt. Het is vooral de bron van elk vurig verlangen naar Hem.

(b) God op de voet volgen is vurig en diep verlangen. Het zit niet in koele, slappe wensen, maar in een onstilbare honger naar gemeenschap met God en naar een leven dat helemaal bij Zijn wil past. (c) Het kost ook hard werken en inspanning. "Mijn ziel kleeft U achteraan" (Engels: mijn ziel volgt dicht achter U aan). Het gaat niet alleen om de aarde of de hemel. We jagen God Zelf na! En de verlangens van een ziel die werkelijk vernieuwd is, zijn niet traag en krachteloos. Zo'n ziel gebruikt alle middelen die God heeft aangewezen en zet alles in wat ze heeft, totdat ze bereikt wat ze zoekt.

(d) Je blijft zoeken. Het woord 'volgen' zegt dat al, en 'dicht op de hielen volgen' zegt het nog sterker. Het is alsof de psalmist zei: "Trekt God Zich terug? Dan ga ik Hem achterna. Houdt Hij Zijn zegen achter? Dan worstel ik met Hem tot ik die ontvang. Hij heeft lang gewacht om genadig te zijn, en nu wacht ik tot Hij het is."

1. Daarna moeten we goed nagaan waarom David God zo dicht op de hielen volgde.

(a) Schuld en nood zaten hem zelf dicht op de hielen.

(b) Ook zijn vijanden zaten hem op de hielen. Satan deed dat ook, en liet hem meer dan eens struikelen en vallen.

(c) Andere dingen had hij al eens achternagelopen, maar tevergeefs.

(d) Daarbij kunnen we de sterke aantrekkingskracht van Gods genade rekenen. — Samengevat uit Benjamin Beddome's preek "The Christian's Pursuit," in "Short Discourses," 1809.

Vers 8

Mijn ziel kleeft U achteraan. dabeqah achareka. Het oorspronkelijke woord dabaq betekent letterlijk: aan elkaar lijmen. Daarom heeft het ook de overdrachtelijke betekenis van zich verbinden, aanhangen, één zijn met iemand. Vooral duidt het op een hechte band met sterke genegenheid. Neem de woorden: "Daarom zal de man zijn vader en zijn moeder verlaten, en zijn vrouw aankleven;" dat betekent dat hij

zich nauw met zijn vrouw verbindt, met de trouwste liefde. Gen. 2:24. De psalmist bedoelt dus eigenlijk dat zijn ziel met de warmste liefde aan God vastzat. Hij verlangde ernaar Hem in Zijn heiligdom zijn offer van lof te brengen. — Samuel Chandler.

Vers 8

Mijn ziel kleeft U achteraan. dabeqah, adhaesit, adherescit anima mea post te: Mijn ziel kleeft achter U aan, zoals dingen aan elkaar hangen. Dit woord komt in de Schrift heel vaak voor en is net zo vaak onderwerp van discussie onder de taalgeleerden. Het beschrijft de houding van Davids hart. Zijn ziel zat zo dicht bij God en hing zo van Hem af, dat niets haar van Hem kon losmaken. Satans sluwheid, Sauls wreedheid en Davids eigen verlies en schade hadden geen kracht en geen handigheid genoeg om deze Gordiaanse knoop van verbondenheid door te hakken of los te maken.

Davids hart was aan God vastgelijmd door de Geest van de Heere. Een huwelijk dat de Heere heeft gesloten, kan de duivel onmogelijk verbreken. Het is dan ook niet vreemd dat Davids woorden zijn toewijding aan God zo duidelijk laten zien. In dezelfde adem laten ze immers zien dat God hem ondersteunt: “Uw rechterhand ondersteunt mij,” zegt hij. — Alexander Pringle, in “A Stay in Trouble; or the Saint’s Rest in the Evil Day,” 1657.

Vers 8

Mijn ziel kleeft U achteraan. In de grondtekst staat dabeqah nafshi acharekha: Mijn ziel kleeft achter U aan. Het is alsof hij zei: Ga voor, mijn God, ga maar voor! Zie, ik volg zo dicht als ik maar kan; e vestigio, op Uw spoor. Ik wil geen afstand laten ontstaan. Ik loop Uw voetstappen na, stap voor stap. Ik leun op Uw eeuwige armen onder mij en volg waar U mij leidt. — John Gibbon, in “The Morning Exercises,” 1661.

Vers 8

Wat betekent het dat de ziel God volgt, en Hem zelfs dicht op de hielen volgt? Zeker veel meer dan een slappe, lusteloze neiging. Het gaat om veel meer dan zomaar wat goede wil. Het is niet "De begeerte des luiaards zal hem doden, want zijn handen weigeren te werken." Het wijst op een intense, gloeiende betrokkenheid die een mens wakker schudt en tot ernst brengt. Zo iemand sleept zijn eigen ziel mee. Hij legt zich neer bij elke nodige inspanning en elk offer, hoe zwaar ook, en blijft doorgaan, wat voor moeilijkheden of ontmoediging hij ook tegenkomt.

Soms is de afstand groot, gaat het bergop, is de weg ruw en het weer slecht, en proberen vijanden ons terug te dringen. Soms raken we Hem uit het oog en vragen we iedereen die we tegenkomen: "Hebt gij Dien gezien, Dien mijn ziel liefheeft?" En als we Hem weer ontdekken, lijkt Hij net zo snel vooruit te gaan als wij. Als we Hem inhalen en dichterbij komen, lijkt Hij om te kijken, te fronsen en ons te zeggen terug te gaan. Christenen die het leven met God kennen, begrijpen deze beelden uit eigen ervaring, want zij hebben het zelf zo meegemaakt.

Wie van hen is niet, net als de Joden, soms "verdrietig op dezen weg" geworden? Wie leek niet op de mannen van Gideon: "Moede, nochtans vervolgende"? En wie heeft niet vaak gezegd: Mijn ziel kleeft U achteraan? — William Jay.

Verzen 9-10

Davids verlangen naar God was niet uitgeblust. Zijn geloof ook niet. In het laatste deel van de psalm kondigt hij met volle zekerheid aan dat zijn vijanden uiteindelijk ten onder gaan. En zijn vervloekingen kwamen zelfs vrij nauwkeurig uit, in de strijd waarin hij zelf werd verlost. De legers ontmoetten elkaar in het woud van Efraïm, aan de overkant van de Jordaan. Daar was "te dienzelven dage een grote

slag, van twintig duizend;" en "het woud verteerde meer van het volk, dan die het zwaard verteerde."

Davids woorden over de diepten van de aarde, over het zwaard en over de vossen waren dus niet ijdel gesproken. De valkuilen in het bos, de zwaarden van de koninklijke achtervolgers en de wilde dieren die daar hun holen hadden, deden alle hun werk. Het opstandige leger deelde zijn lot met zijn leider. Die bleef met zijn haren in de dikke takken van de eik hangen, werd door Joab door het hart gestoken en door zijn dienaren neergehouwen. De enige begrafenis die hij kreeg, was dat hij werd gegooid "in het woud, in een groten kuil" en bedekt werd met "een zeer groten steenhoop." — Joseph Francis Thrupp, in "An Introduction to the Study and Use of the Psalms," 1860.

Vers 10

Zij zullen vallen. Dit woord wordt in de Bijbel meestal van water gezegd. 2 Sam. 14:14; Klaagl. 3:49. Maar doordat hier meteen het zwaard wordt genoemd, gaat het hier om het vergieten van bloed. En omdat het werkwoord in de derde persoon meervoud staat, in de bedrijvende vorm, moet je het volgens Hebreeuws taalgebruik lijdend opvatten: zij zullen uitgegoten worden door de hand van het zwaard. Dat wil zeggen: zij zullen door het zwaard worden uitgegoten, want de hand van het zwaard is niets anders dan de snede van het zwaard. — Henry Hammond.

Vers 10

Zij zullen de vossen ten deel worden. Dieren zijn aan mensen gegeven als voedsel, maar hier worden mensen aan dieren gegeven als prooi. Wat een jammerlijk gezicht: de gemeenste van alle schepselen die zich gulzig tegoed doen aan het vlees van de edelste, en zonder enig ontzag het kistje meesleuren en verscheuren waarin vroeger het kostbaarste juweel van de wereld zat. Gaat het niet tegen de wet van de natuur in dat mensen voedsel worden voor dieren, en dan nog voor dieren die aas eten en geen mensenvoedsel? Zeker wel. Toch

stemt de natuur zelf in met deze soort straf voor onnatuurlijke misdaden.

Het is ook alleszins redelijk dat de natuurwet wordt geschonden in de straf van wie haar met hun zonde schonden. Wie mensen verslond als dieren, wordt door dieren verslonden als mens. Wie met eigen handen onnatuurlijk geweld pleegde tegen zijn vorst, krijgt hetzelfde van de klauwen en tanden van wilde dieren, die zijn slaven zijn. Wie tijdens zijn leven een vos in zijn boezem droeg, wordt na zijn dood bijgezet in de buik van een vos.

Sint Augustinus legt deze hele profetie uit op Christus. Hij geeft een bijzondere reden voor dit oordeel van God, waardoor de Joden tot vossen werden veroordeeld. De Joden, zegt hij, doodden Christus om hun land niet te verliezen. Maar in werkelijkheid verloren ze hun land juist omdat ze Christus doodden. Ze wezen het Lam af en kozen Herodes, die vos, boven Hem. Daarom werden ze door de rechtvaardige vergelding van de Almachtige aan de vossen toegewezen als hun deel.

Augustinus verwijst hier vooral naar vossen. Toch rekken Jansenius en andere uitleggers de woorden van mijn tekst op tot alle wilde dieren en vogels, die als het ware ongeduldig zijn met de vos en alle ruimte en vrijheid hebben gekregen om zich te storten op de lijken van verraders van God en vaderland. Maar de vossen dragen hier de naam omdat ze in die streken in overvloed leefden. Er waren er zoveel dat Simson er in korte tijd, met een natte vinger, driehonderd ving. — Daniel Featley, D.D., in “Clavis Mystica,” 1636.

Vers 10

Zij zullen de vossen ten deel worden. Als het lichaam van een mens op de grond bleef liggen, zouden de jakhalzen er vast weinig van overlaten. In de oude oorlogstijden moeten ze op de slagvelden feest hebben gevierd, nadat de legers waren vertrokken. David verwijst naar deze eigenschap van de jakhals. Hij was zelf krijgsman, had op

menig slagveld gestreden en moet de lijken van gesneuvelden gezien hebben, verminkt door die nachtelijke rovers. — J. G. Wood.

Vers 10

Wat een lot spreekt David hier uit over wie de ziel van de rechtvaardige zoeken om haar te verwoesten: Zij zullen de vossen ten deel worden. Daarmee worden naar ik aanneem jakhalzen bedoeld. Deze onheilspellende, schuldige, ellendige dieren komen, gedreven door honger, in benden samen bij de graven. Ze janken van woede en vechten als duivels om hun middernachtelijke maaltijden. Maar op het slagveld houden ze hun grote carnaval. O, laat het mij nooit zelfs maar in een droom overkomen dat iemand die mij dierbaar is, door het zwaard valt en daar blijft liggen, om door deze afschuwelijke huilers te worden verscheurd, aangevreten en rondgesleept. — W. M. Thomson, D.D., in "The Land and the Book," 1861.

Vers 11

Een iegelijk die bij Hem zweert. Dat wil zeggen: bij David. Wie zijn zaak steunt en hem trouw zweert, zal zich verheugen en roemen in zijn voorspoed. Of het betekent: wie zweert bij de gezegende naam van God en niet bij een afgod. Deut. 6:13. Dan gaat het om alle goede mensen die oprecht en openlijk Gods naam belijden. Zij zullen in God roemen. Zij zullen roemen in Davids verheffing: "Die U vrezen, zullen mij aanzien, en zich verblijden." Wie van harte de zaak van Christus omarmt, zal uiteindelijk roemen in haar overwinning. "Indien wij verdragen, wij zullen ook met Hem heersen." — Matthew Henry.

Vers 1 (eerste zinsdeel)

De atheïst zegt: “Er is geen God,” en de heiden aanbidt “vele goden.” De ware gelovige zegt: “O God! Gij zijt mijn God!” God is dat voor hem:

1. Door keuze.
2. Door verbond.
3. Door belijdenis.

Vers 1 (tweede zinsdeel)

God vroeg zoeken.

1. Vroeg in het leven.
2. Vroeg in ijver.
3. Vroeg in (gloed).
4. Vroeg in tijd en duur. — Alexander Shanks.

Vers 1 (tweede zinsdeel)

Ernstig zoeken. Wat je begeert, zoek je gretig.

1. De ziel is vastberaden. Ik zal zoeken.
2. De ziel is redelijk. Ik zal zoeken.
3. De ziel is bereid. Vroeg zal ik. Zij staat klaar.
4. De ziel houdt vol.

Laat dit het besluit zijn van zowel geredden als ongeredden. — G. J. K.

Vers 3

1. Een besluit van liefde. Mijn lippen zullen U prijzen.

(a) Prijzen. Dat past bij de vernieuwde natuur. Zo’n natuur vindt geen plezier in mopperen, verwijten of schelden.

Lof laat waardering zien, en spreekt van dankbaarheid, geluk en genegenheid.

(b) God prijzen.

(c) God in de praktijk prijzen. Mijn lippen. Dat doe je door goed tot Hem te spreken en goed van Hem te spreken: over Zijn wijsheid, rechtvaardigheid, liefde, genade enzovoort.

(d) God voortdurend prijzen. Zolang ik leef, enzovoort.

1. De reden van de liefde. Omdat Uw goedertierenheid. De liefde moet God prijzen, omdat (a) zij haar bestaan aan Hem te danken heeft. "Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft."

(b) Omdat Hij haar voedt en koestert. "De liefde Gods in onze harten uitgestort is," enzovoort.

(c) Omdat de bewijzen van Zijn liefde lof verdienen. "Goedheid" voor wie arm, hulpeloos en verloren zijn. Een goedertierenheid die onze natuur niet kwetst. Beter dan het leven, of dat nu het beginsel, het genot of het werk van het leven is. — G. J. K.

Vers 3

Uw goedertierenheid is beter dan het leven.

1. Liefde die we samen met het leven genieten.
2. Liefde die we met het leven vergelijken.
3. Liefde die we boven het leven kiezen. — G. J. K.

Verzen 5-6

1. Het lege vat wordt gevuld! Hoe? Door overpeinzing. Waarmee? Met Gods goedheid, als merg en vettigheid. In welke mate? Tot verzadiging.
2. Het volle vat loopt over. Mijn mond zal U prijzen met vrolijke lippen. De ziel stroomt over van lof, vrolijke lof. — G. J. K.

Verzen 5-6

Beschrijf de aard van 1. het werk van de gelovige en 2. zijn genieten, en laat zien hoe nauw die twee met elkaar samenhangen. — J. S. Bruce.

Vers 7

Een besluit met een stevige basis.

1. Waarop het gegrond is, en waarom het zo stevig staat.
2. Hoe het wordt uitgedrukt. — J. S. B.

Vers 8

1. De ziel jaagt God na. Zij volgt: (a) in verlangen. (b) In daden. (c) Ernstig. (d) Snel. (e) Dicht achter Hem aan.
2. De ziel wordt gesteund. Uw rechterhand ondersteunt mij: de arm van kracht. In ons werk en in ons dragen. — G. J. K.

Vers 8

"Een geweldig jager voor het aangezicht des HEEREN."

1. Het doel van de jacht: U.
2. De manier van jagen: dicht achter Hem aan.
3. De gevaren onderweg. — J. S. B.

Vers 8 (tweede zinsdeel)

Gods rechterhand ondersteunt Zijn volk op drie manieren.

1. Bij de zonde: zodat zij er niet door vallen.
2. Bij het lijden: zodat zij er niet onder bezwijken.
3. Bij de plicht: zodat zij er niet van afwijken. — W. Jay.

Verzen 9-10

1. De vijanden van de christen. Boze geesten, boze mensen, slechte gewoonten enzovoort, enzovoort.

2. Hun doel. Zij willen de ziel verwoesten.
3. Hun val. Die komt zeker en is schandelijk en verwoestend.
4. Hun toekomst. De hel ligt voor hen klaar. — G. J. K.

Vers 11

Drie onderwerpen om over te preken.

1. Koninklijke blijdschap.
2. Geoorloofd zweren.
3. Kwaadspreken.

Werken over de drieënzestigste psalm

Chandler's "Life of David" bevat een uitleg van deze psalm. Deel 1, blz. 130-4.

"An Exposition of the 63 Psalm," in acht preken, in "Choice and Practical Expositions on four Select Psalms... Door Thomas Horton, D.D., 1675." (Folio.)

Twaalf preken (over Ps. 63:2-9) in "Sermons on various Practical Subjects. Door Alexander Shanks (1731-1799), wijlen predikant van de Associate Congregation van Jedburgh, Edinburgh, 1081."

Psalm 64

Titel

Voor de koorleider. Hij is nu even met dit lied belast. Het zou goed zijn als de voorzangers in al onze gemeenten hun taak met de nodige ernst bekeken. Het is immers geen kleinigheid om geroepen te worden het heilige lied van Gods volk voor te gaan, en die verantwoordelijkheid is zeker niet licht. Een psalm van David. Zijn leven was één lange strijd, en bijna nooit sluit hij een psalm af zonder zijn vijanden te noemen. Ook nu is al zijn denken vervuld van gebed tegen hen.

Indeling

In Ps. 64:2-7 beschrijft David hoe wreed en listig zijn vijanden zijn. In Ps. 64:8-11 voorspelt hij hun ondergang. Het beeld van de boogschutters keert daarbij steeds terug: eerst schieten zij, daarna worden zijzelf getroffen.

Uitleg

Vers 1

Hoor, o God! mijn stem in mijn geklag. Bidden helpt vaak beter als we onze stem gebruiken en hardop spreken. Maar ook een gebed dat alleen in de gedachten leeft, heeft bij God een stem die Hij hoort. We lezen nergens dat Mozes aan de Schelfzee iets met zijn lippen zei.

Toch zei de Heere tegen hem: “Wat roept gij tot Mij?” Gebeden die op aarde niemand hoort, kunnen in de hemel juist het best gehoord worden. Let eens op hoe vanzelfsprekend David steeds naar het gebed grijpt. Het is zijn strijdbijl, zijn wapen in de oorlog.

Hij gebruikt het onder elke druk: of die nu komt van zonde in zijn hart of van woede van buiten, van een inval van vreemde volken of van een opstand in eigen land. Wij handelen wijs als we het gebed tot God in elk uur van nood onze eerste en meest vertrouwde toevlucht maken, en niet pas als al het andere is mislukt.

Behoed mijn leven voor des vijands schrik. Bescherm mij tegen schade, en tegen de angst voor schade. Je kunt het ook lezen als een uiting van Davids zekerheid dat het zo zal gaan: “voor de schrik van de vijand zult U mijn leven bewaren.” Bij al onze gebedsoffers horen we het zout van het geloof te voegen. Bidden zonder vertrouwen is als offeren zonder zout.

Vers 2

Verberg mij voor den heimelijken raad der boosdoeners. Verberg mij voor hun verborgen valstrikken. Maak hun plannen onschadelijk. Laat hun geheimen botsen op Uw geheime leiding, en hun boosaardige plannen op Uw plannen van liefde. Voor de oproerigheid van de werkers der ongerechtigheid. Als hun heimelijke plannen losbarsten in luidruchtig oproer, blijf U dan mijn beschermer. Als zij kwaad bedenken, laat Uw goddelijke gedachten dan hun plan verijdelen. En als zij kwaad doen, laat Uw krachtige gerechtigheid hen dan omverwerpen. Houd mij in beide gevallen buiten het bereik van hun wrede hand, en zelfs buiten het zicht van hun boze oog.

Het is goed om kwaadwillige vijanden te overwinnen. Maar nog mooier is het als je helemaal niet met hen hoeft te vechten, omdat je buiten de twist bent gehouden. De Heere weet Zijn volk vrede te geven. Wil Hij rust brengen, dan is Hij zonder moeite sterker dan alle

onruststokers samen. Dan kan Hij zowel hun diep verborgen complotten als hun openlijke vijandschap doorkruisen.

Vers 3

Die hun tong scherpen als een zwaard. Laster is altijd het wapen bij uitstek geweest van wie een goed mens haat, en ze doen er alles aan om het zo doeltreffend mogelijk te gebruiken. Zoals soldaten hun zwaard slijpen, zodat het diep snijdt en dodelijk verwondt, zo verzinnen gewetenloze mensen leugens die pijn moeten doen, een reputatie moeten doorboren en de eer van een rechtvaardige moeten doden. Wat zegt een kwade tong niet allemaal? Welke ellende probeert zij niet aan te richten?

Een bitter woord aanleggen als hun pijl (Engels: hun bogen spannen om hun pijlen te schieten, bittere woorden). Ver weg schieten ze hun lasterpraat af, zoals boogschutters hun vergiftigde pijlen. Ze maken hun woorden zorgvuldig en krachtig klaar, als gespannen bogen. Dan laten ze, kalm en berekenend mikkend, de pijl vliegen die ze in bitterheid hebben gedoopt. Steken, pijn doen, vernietigen: dat is hun enige doel. Belediging, sarcasme, spottende tarting en het geven van scheldnamen: in het Oosten beoefende men dat alles als een soort kunst. In onze westerse streken hebben we verfijndere manieren en grijpen we minder snel naar grof geschimp. Toch is het te vrezen dat het minder zichtbare gif van de tong net zo scherpe pijn veroorzaakt.

Laten we in alle gevallen naar de Heere vluchten om hulp. David had maar één toevlucht, het gebed, tegen de twee wapens van de goddelozen. Tegen zwaard en pijl had hij maar één verdediging: het geloof in God.

Vers 4

Om in verborgen plaatsen den oprechte te schieten (Engels: de volmaakte). Ze liggen op de loer, met gespannen bogen, klaar om een laffe pijl op de oprechte af te schieten. Een oprechte, rechtschapen levenswandel behoedt ons niet voor de aanvallen van laster. De duivel

schoot zelfs op onze Heere Zelf. We mogen er dus zeker van zijn dat hij ook voor ons een vurige pijl achter de hand heeft. Christus was volstrekt volmaakt, wij zijn dat maar in beperkte zin. Daarom is er in ons brandstof die door vurige pijlen kan ontvlammen.

Zie hoe laag kwaadwillige mensen zijn. Een eerlijk gevecht aanvaarden ze niet. Ze mijden het open veld en loeren tussen de struiken. Daar liggen ze op de loer voor mensen die zo weinig met bedrog bekend zijn dat ze geen verraad vermoeden, en die te mannelijk zijn om hun verachtelijke manier van vechten na te volgen.

Haastig schieten zij naar hem, en vrezen niet. Bij het heimelijke komt het plotselinge. Hun nietsvermoedende slachtoffer krijgt geen kans zich te verdedigen. Ze storten zich op hem als een wild dier dat zijn prooi bespringt. Ze maken hun plannen zo behoedzaam dat ze niet bang zijn ontdekt te worden. Ze zien geen enkel gevaar.

In het gewone leven hebben we gezien hoe een pijl van laster zijn slachtoffer zwaar verwondde. Toch konden we niet ontdekken uit welke hoek hij was afgeschoten, en evenmin wie de pijlpunt had gesmeed of in gif had gedoopt. Bestaat er een straf die zwaar genoeg is voor de lafaard die mijn goede naam bezoedelt en zelf verborgen blijft? Een openlijke leugenaar is een engel vergeleken met deze demon. Adders en cobra's zijn onschuldige, vriendelijke beesten vergeleken met zo'n reptiel. Voorwaar, zelfs de duivel zou kunnen blozen als hij de vader was van zo'n laag nageslacht.

Vers 5

Zij sterken zichzelven in een boze zaak. Goede mensen raken vaak ontmoedigd, en ze ontmoedigen elkaar lang niet altijd. Maar de kinderen van de duisternis zijn slim in hun eigen kring. Zij houden de moed erin, en ieder heeft een opbeurend woord voor zijn medebooswicht. Alles wat hun handen kan versterken in hun gezamenlijke plan, grijpen ze aan. Hun hart zit helemaal in dat zwarte werk, en ze doen het met overgave.

Zij houden spraak van strikken te verbergen. Met de koppen bij elkaar tellen en herhalen ze al hun slimme trucs, om uit te komen bij een nieuwe, meesterlijke list. Ze weten wat samenwerking oplevert en zijn daar niet zuinig mee. Ze gooien hun ervaring in één gezamenlijke pot en leren elkaar nieuwe methoden. Zij zeggen: Wie zal ze zien? Zo ijverig verbergen ze hun aanvallen dat ze ontdekking tarten. Hun valkuilen zijn te goed verstopt, en zijzelf houden zich te zorgvuldig schuil om gevonden te worden. Zo denken ze. Maar ze vergeten het alziende oog en de alles ontdekkende hand, die altijd vlak bij hen zijn.

Grote complotten komen meestal aan het licht. Zoals bij het Buskruitcomplot gaat er meestal ergens iets mis. Tussen de samenzweerders zelf vindt de waarheid een bondgenoot, of de stenen van het veld roepen tegen hen. Laat geen enkele christen slaaf worden van angst voor diep beraamde jezuïetische plannen. Er is immers geen toverij tegen Jakob, en geen waarzeggerij tegen Israël. De mazen van het net zijn stuk, de pijlen van de boog zijn gebroken, de listen van de goddelozen zijn verijdeld. Wees daarom niet bang, jullie die beven: de Heere staat aan jullie rechterhand, en de vijand zal jullie geen kwaad doen.

Vers 6

Zij doorzoeken allerlei schalkheid. Ze overwegen, verzinnen, bedenken en zoeken ijverig goddeloze plannen om hun boosheid te koelen. Dit zijn geen gewone schurken, maar ontdekkingsreizigers in het rijk van het kwaad, uitvinders en brouwers van ongerechtigheid. Het is bedroevend dat kwaadwillige mensen, om een goed mens te vernietigen, vaak even gretig zijn alsof ze een schat zoeken. De Inquisitie kon martelwerktuigen tonen die net zoveel vernuft verraden als het machinepark op onze moderne tentoonstellingen. De bladzijden van de geschiedenis waarop het menselijk vernuft zich het diepst toont, zijn

die waar wraak de diplomatie heeft aangestuurd en intrige heeft gebruikt om haar duivelse doelen te bereiken.

Ten uiterste doorzoeken zij, wat te doorzoeken is (Engels: zij volbrengen een nauwkeurig onderzoek). Hun plan is af, uitgewerkt en klaar voor gebruik. Ze roepen "Eureka!" Ze hebben de zekere manier van wraak gezocht en gevonden. Wat een verfijnde boosaardigheid! De hel leent haar kunst aan de kunstenaars van het bedrog. De aarde en wat eronder ligt worden afgezocht naar materiaal voor de strijd, en diepe kennis maakt van alles gebruik. Zelfs het binnenste eens mans, en het diepe hart (Engels: de innerlijke gedachte van ieder van hen is diep, en het hart ook). Hun verstand is niet oppervlakkig, maar scherpzinnig, geslepen door oefening en bittere haat. Goddeloze mensen hebben vaak de sluwheid om haastig langzaam te zijn: te behagen om te verderven, te vleien om straks te verslinden, de knie te buigen om uiteindelijk onder hun voet te vermorzelen.

Wie met het zaad van de slang te maken heeft, heeft veel behoefte aan de wijsheid die van boven is. Het geslacht van de adders kronkelt en draait, wentelt en wriemelt. Toch blijven ze steeds vastberaden op hun doel gericht, en kiezen ze de kortste weg ernaartoe, ook als ze er een eind omheen lopen. Helaas, wat is de toestand van de gelovige gevaarlijk, en hoe makkelijk kan hij overwonnen worden als hij aan zichzelf wordt overgelaten! Dat is de klacht van het gewone verstand en de zucht van het ongeloof. Zo praat wie alleen naar zichzelf kijkt. Komt het geloof erbij, dan zien we dat de heiligen zelfs hierin nog veilig zijn. Zij zijn immers allemaal in Gods handen.

Vers 7

Maar God zal hen haastig met een pijl schieten. Zij schoten, en zij zullen beschoten worden. Een veel grotere boogschutter dan zij zal zeker op hun hart richten. Eén van Zijn pijlen is genoeg, want Hij mist nooit. De Heere draait de rollen om voor Zijn tegenstanders en verslaat hen met hun eigen wapens. Hun plagen zijn er. Zij wilden de

heilige verrassen, maar kijk: zijzelf worden onverwacht overvallen. Zij wilden dodelijke wonden toebrengen, en worden zelf geraakt door wonden die niemand kan helen. Terwijl zij hun bogen spanden, had de grote Heere Zijn boog al klaargemaakt. Hij liet de pijl los toen zij zo'n onverbiddelijke bode van de gerechtigheid het minst verwachtten.

"Mij komt de wraak toe; Ik zal het vergelden, zegt de Heere." De rechtvaardigen hoeven de kunst van zelfverdediging of aanval niet te leren. Hun wraak ligt in betere handen dan de hunne, namelijk in de handen van God.

Vers 9

En alle mensen zullen vrezen. Ze worden vervuld van ontzag door Gods rechtvaardige oordelen, zoals de Kanaänieten door de ondergang van Farao aan de Schelfzee. Wie stoutmoedig in de zonde had kunnen zijn, moet nu sidderen en ontzag hebben voor de rechtvaardige Rechter.

En Gods werk verkondigen. Het wordt een onderwerp van algemeen gesprek. De ondergang die de Heere de boosaardigen bezorgt, zal zo vreemd, zo treffend en zo ontzagwekkend zijn dat men er in elk gezelschap over praat. Zij zondigden in het verborgene, maar hun straf volgt voor het aangezicht van de zon, voor ieders ogen.

En Zijn doen verstandelijk aanmerken. Gods oordelen zijn vaak zo helder en openlijk dat mensen ze niet verkeerd kunnen lezen. Wie ook maar een beetje nadenkt, moet er de ware les uit trekken. Sommige goddelijke oordelen zijn een diepe afgrond. Maar bij kwaadwillige vervolgers is de zaak duidelijk genoeg, en ook de minst geleerde kan haar begrijpen.

Vers 10

De rechtvaardige zal zich verblijden in den HEERE. Ze bewonderen Gods gerechtigheid en stemmen er volkomen mee in, hoe die zich ook laat zien. Zo verheugen ze zich ook over de redding van gekrenk-

te onschuld. Toch is hun vreugde niet zelfzuchtig of zinnelijk, maar helemaal op de Heere gericht.

En op Hem betrouwen. Wat ze in Gods leiding zien, laat hun geloof groeien. Want Hij Die Zijn dreigementen uitvoert, vergeet Zijn beloften niet.

En alle oprechten van hart zullen zich beroemen. De overwinning van de onderdrukten is de overwinning van alle rechtschapen mensen. Het hele leger van de uitverkorenen verheugt zich over de zege van de deugd. Terwijl vreemden vrezen, zijn de kinderen blij als ze de macht en de gerechtigheid van hun Vader zien. Wat de bozen schrik aanjaagt, verkwikt de goeden. Zo werkt dezelfde daad van God op beide groepen heel verschillend.

Heere God van barmhartigheid, geef dat wij bewaard blijven voor al onze vijanden, en gered worden in Uw Zoon met een eeuwige zaligheid.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Rabbi Obadja past deze psalm toe op Haman en Mordechai. De vijand is Haman, en de volmaakte mens op wie geschoten wordt is Mordechai. Haman overlegde met zijn vrienden hoe hij strikken voor hem kon leggen, en zocht ijverig naar aanleidingen tegen hem en zijn volk. Dat liep uit op zijn eigen ondergang. De oude Midrasj van de Joden past de psalm toe op Daniël, toen hij in de leeuwenkuil werd geworpen. Jarchi denkt dat David door een geest van profetie dit voorzag en bad voor hem die uit zijn zaad was, en dat alles in de psalm prachtig bij dat verhaal past.

Daniël is de volmaakte mens op wie gemikt wordt. De vijanden zijn de vorsten aan het hof van Darius. Zij beraadslaagden tegen hem, spraken over het leggen van strikken voor hem en bereikten hun

doel, dat hun eigen ondergang bleek te zijn. Maar de psalm behoort naar de letter aan David, door wie hij is opgesteld. — John Gill.

Gehele psalm

Een kreet van Gods uitverkorenen tot hun Verlosser en zekere Wreker, wanneer zij vervolgd worden om de gerechtigheid. Het algemene beginsel dat hier wordt uiteengezet is heel duidelijk. Als ervaringsuiting past de psalm op de lippen van het christelijk geloof overal waar dat in aanraking komt met de boze machten van de vorst van deze wereld, zodat het lijdt omwille van het evangelie. Want de psalm drukt de toestand en de hoop uit van iemand die werkelijk in gevaar verkeert om de waarheid. Hoe goed een deel van deze psalm past op de lijdende Waarheid Zelf in de dagen van Zijn verdrukking, toen Hij, in Zijn geest doorboord door leugenachtige woorden, de tegenspraak van zondaren tegen Zichzelf verdroeg, hoeft niet te worden aangewezen. — Arthur Pridham, in "Notes and Reflections on the Psalms," 1869.

Vers 1

Behoed mijn leven. In het Hebreeuws staat hier 'levens', in het meervoud. Dat komt doordat het leven zoveel kanten heeft: er zijn zoveel vermogens, bezigheden, wendingen en voordelen in. — John Trapp.

Vers 3

Die hun tong scherpen, enz. Volgens Parkhurst betekent dit werkwoord 'scherpen' of 'slijpen'. Dat doe je door er steeds opnieuw met een wrijvende beweging overheen te gaan. Het is een mooi beeld, dat hier op een goddeloze tong wordt toegepast. Het woord is echter ook vertaald met 'trillen', zoals een slang dat zeker met zijn tong doet. — Richard Mant.

Vers 3

Wat is het menselijk vernuft al op de proef gesteld en geoefend, vooral op twee terreinen: wapens bedenken die verwoesten in de oorlog, en allerlei manieren verzinnen om mensen te gronde te richten met kwade woorden. De wapens van de eerste soort vind je in boeken over krijgskunde. Maar de vormen van kwaadspreken zijn bijna niet op te sommen. Kwaadsprekers hebben pijlen: scherp, met weerhaken, gedoopt in gif. Ze hebben "zwaarden, vlammende zwaarden, tweesnijdende zwaarden, getrokken zwaarden, in woede getrokken", en daarmee snijden ze in de goede naam van hun naaste, verwonden en doden ze hem.

Zonden van de tong zijn meestal heel wreed. Laster gebeurt gewoonlijk in het geheim, en dan kun je je niet tegen de aanval verdedigen. De spelregels ervan komen uit de hel. Eén ervan is: "Als een leugen beter uitkomt dan de waarheid, lieg dan." Een andere: "Gooi er maar veel modder tegenaan; er blijft altijd wat hangen." — William S. Plumer.

Verzen 3-4

In het museum van Venetië zagen we een apparaat waarmee een van de oude Italiaanse tirannen vergiftigde naalden afschoot op mensen die hij uit pure boosaardigheid wilde treffen. Dat deed ons denken aan roddelaars, kwaadsprekers en lasteraars die in het geheim te werk gaan. We wensten dat hun kwaadaardige vondsten snel een einde zouden nemen. Hun wapens zijn insinuaties, schouderophalen en gefluister. Die lijken net zo onschuldig als naalden. Maar het gif dat ze inspuiten, is dodelijk voor menige goede naam. — C. H. Spurgeon, in "Feathers for Arrows; or, Illustrations for Preachers and Teachers," 1870.

Verzen 3-4

Uit droevige ervaring vergelijkt David een goddeloze, lasterende tong met drie dodelijke wapens: een scheermes, een zwaard en een pijl.

Een scheermes neemt elk haartje weg. Zo haalt een lasterende tong voordeel uit elke grove zonde van een ander. Maar ook uit de kleine zonden, de geringste zwakheden, die anderen met een beter oog niet eens opmerken.

Een zwaard verwondt. Zo snijden de tongen van smaders diep in het aanzien en de goede naam van hun broeders. Maar een zwaard doet alleen van dichtbij schade, niet van veraf. Daarom wordt de tong ten derde vergeleken met een pijl, die op afstand kan raken. Lasteraars doen dus niet alleen kwaad aan mensen in hun eigen dorp of stad, maar ook aan anderen die ver weg wonen.

Wat is het daarom nodig dat ieder mens voorzichtig leeft! Geef geen terechte aanleiding tot smaad. Maak jezelf niet belachelijk voor de dwazen van deze wereld. En willen ze toch smaden (en dat zullen ze zeker doen), laat het dan zijn om je ijver voor Gods wegen en niet om zonde. Dan valt de smaad terug op hun eigen hoofd en hun gemene taal in hun eigen keel. — Jeremiah Burroughs.

Verzen 3, 7-8

De gevaarlijkste wapens van de goddelozen zijn woorden, en dan vooral bittere woorden. Maar het Woord is het belangrijkste wapen van de Heilige Geest. Zoals onze grote Aanvoerder met dit zwaard de verzoeker in de woestijn versloeg, kunnen ook wij “de werkers der ongerechtigheid” overwinnen met het echte Jeruzalemse lemmet. — J. L. K.

Vers 4

Om in verborgen plaatsen … te schieten. Over de goddelozen staat dat ze hun pijlen in het verborgene afschieten op de volmaakte. En dan “zeggen: Wie zal ze zien?” (Ps. 64:6). Zo laat de satan een verzoe-

king zo stiekem vliegen dat je hem er nauwelijks achter zoekt. Soms gebruikt hij de tong van een vrouw om zijn boodschap over te brengen. Een andere keer sluipt hij achter de rug van een man, vriend of knecht om, en niemand ziet hem bezig.

Wie had gedacht een duivel te vinden in Petrus, toen hij zijn Meester op de proef stelde? Of had durven vermoeden dat Abraham het werktuig zou zijn om zijn geliefde vrouw in de zonde te laten vallen? Toch was het echt zo. Soms is de satan zelfs zo sluw dat hij Gods boog leent om zijn pijlen mee af te schieten. Dan wordt de arme christen om de tuin geleid. Hij denkt dat God hem berispt en boos op hem is, terwijl het de duivel is die hem dat laat denken en alleen Gods stem nabootst. — William Gurnall.

Vers 8 (eerste zinsdeel)

> *"In zulke gevallen*
> *Hebben wij hier toch nog het oordeel: wij geven slechts*
> *Bloedige lessen, en die lessen keren, eenmaal geleerd,*
> *Terug om hun bedenker te kwellen. Dit onpartijdige recht*
> *Brengt de bestanddelen van onze vergiftigde beker*
> *Aan onze eigen lippen." — William Shakespeare.*

Vers 8

En hun tong zal hen doen aanstoten tegen zichzelven (Engels: hun eigen tong zal op hen vallen). Dat betekent: hun eigen woorden zullen worden als getuigenis tegen hen gebruikt en veroordelen hen. "Alzo is ook de tong een klein lid" (Jak. 3:5) en dus een licht lid. Toch valt ze zwaar, zo zwaar als lood. Een mens kan nog beter zijn huis op zich laten vallen dan zijn tong op zich, in deze zin.

Sommigen zijn doodgeperst omdat ze niet wilden spreken en stom bleven staan voor de rechter. Maar meer mensen zijn doodgeperst door hun zondige vrijheid om te spreken, of liever: hun losbandigheid. Die bracht hen voor het gerecht en deed hen hun zaak verliezen... Wat vreemd dat de val van een mensentong zijn lichaam en al

zijn bezit kan verpletteren! Toch is het zo: het gewicht van een tong die op iemand valt, vermorzelt hem tot stof. — Joseph Caryl.

Vers 8

En hun tong zal hen doen aanstoten tegen zichzelven (Engels: hun eigen tong zal op hen vallen). De pijlen van ijdele woorden worden uit het zicht afgeschoten en zijn misschien allang vergeten. Toch komen ze later neer op de hoofden van wie de boog spande. 'Woorden zijn maar wind', zegt het spreekwoord. Maar het is een wind die de ziel naar haar haven van rust kan blazen, als de woorden heilig, heilzaam, smaakvol en geestelijk zijn en tot opbouw dienen. Maar ook een wind die haar kan laten zinken in de Dode Zee en de bodemloze afgrond van eeuwige ellende, als ze ijdel, goddeloos, schuimend en nutteloos zijn. — Edward Reyner (1600-1670), in "Rules for the Government of the Tongue."

Vers 10

De rechtvaardige zal zich verblijden in den HEERE, en op Hem betrouwen. Dat wil zeggen: misschien hebben ze tot nu toe in hun vertrouwen gefaald en God de eer niet gegeven door op Hem te vertrouwen. Maar deze wonderbare werken van God (waarover hij in de psalm spreekt) wekken toch deze hoop. — Joseph Caryl.

Vers 10

Alle oprechten van hart. Het woord in deze tekst, jasjar, betekent rectitudinem et planitiem: een rechte weg. De weg van de duivel was namelijk een kringweg, rond de aarde. Maar de weg van de engelen naar de hemel, langs Jakobs ladder, was een rechte, directe weg. Het woord betekent bovendien een gewone, gladde, effen weg. Een weg die al tot een begaanbaar pad is platgelopen, een weg waar de vaderen en de kerk eerder op hebben gelopen. Het is dus geen ontdekking van onze eigen nieuwsgierigheid of zelfverzekerdheid, waarbij we op

eigen houtje of via anderen nieuwe leerstellingen en meningen omarmen.

De mensen die God uitnodigt om Zijn vergelding te delen, zijn dus ten eerste recti (dat wil zeggen: rechte én gewone mensen) en daarna recti corde. Die rechtheid en gladheid moet in het hart zitten. Alle oprechten van hart krijgen haar.

Op deze aarde kan niemand één stap in een volkomen rechte lijn zetten. De aarde zelf is rond. Elke stap die we erop doen, is dus noodzakelijk een stukje van een cirkel, een boog. Maar hoewel geen enkel stuk van een cirkel een rechte lijn is, heeft ook een hele cirkel nergens een hoek of een punt. Een volmaakte rechtheid kunnen we in deze wereld op geen enkele manier bereiken. In elk beroep liggen onvermijdelijke verzoekingen. Maar hoewel we geen cirkel uit rechte lijnen kunnen maken (dat is onmogelijk voor menselijke zwakheid), kunnen we wel verdergaan zonder hoeken en scherpe punten. Dat wil zeggen: zonder vermommingen in ons geloofsleven, en zonder liefde voor sluwheid, leugen en bedrog in onze zaken met anderen.

Een kompas is onmisbaar aan boord van een schip, en dankzij dat kompas komt het schip veilig thuis. Toch wijkt dat kompas een beetje af: het wijst niet precies naar het noorden. En de ster die we de noordpool noemen, of waaraan we de noordpool herkennen, is zelf de pool niet. Maar we noemen haar zo en we trekken er onze conclusies uit alsof het zo was, omdat het de ster is die het dichtst bij die pool staat. Wie zo dicht bij oprechtheid komt als zijn zwakheden toelaten, is een oprecht mens, ook al houdt hij nog van een paar scheve kantjes. — John Donne.

Vers 10

Alle oprechten van hart zullen zich beroemen. De psalm begon in de eerste persoon enkelvoud: “Hoor, o God! mijn stem.” Maar hij eindigt met alle rechtvaardigen erbij. Wie zich het meest bezorgd maakt over zijn eigen zaligheid, blijkt vaak de mens met de meest oprechte en

wijdste liefde voor anderen. En wie het meest praat over onbaatzuchtigheid in het geloof, is meestal de meest zelfzuchtige.

We kunnen anderen niet beter helpen dan door ernstig voor onszelf te bidden dat we voor de zonde bewaard blijven. Ons voorbeeld is dan al nuttig op zichzelf. En onze godsvrucht geeft kracht aan ons getuigenis, zodat elke bestraffing, waarschuwing of aanmoediging die we geven meer waard wordt. Onze zonde is, of wordt, het verdriet van de kerk. En de weg om alle oprechten te laten juichen is: zelf oprecht zijn. — C. H. S.

Vers 10

Zullen zich beroemen. In de grondtekst staat hier het woord halal. Voor de vertalers van ons Book of Common Prayer betekende halal 'blijdschap', want daar staat: 'Zij zullen verblijd zijn.' Voor de vertalers die daarna kwamen, was het 'zich verheugen': 'Zij zullen zich verheugen.' En onze laatste vertalers vonden dat het 'heerlijkheid' betekende: 'Zij zullen roemen', zeggen zij. Maar de allereerste vertaling in onze taal (die van lang vóór deze drie) noemt het lof en zet het in de lijdende vorm: 'Alle mensen van rechtvaardig hart zullen geprezen worden.' En zo kan het woord jithhalelu in de grondtekst inderdaad worden opgevat.

Ja, het vraagt er zelfs om. Het gaat dan niet om lof die zij aan God zullen geven, maar om lof die zij zullen ontvangen omdat ze God met een oprecht hart hebben gediend. Niet dat zij God prijzen door dit te doen, maar dat godvruchtige mensen hen zullen prijzen omdat zij het hebben gedaan.

Dit alles komt heel natuurlijk voort uit de wortel van het woord. De wortel van dit woord is namelijk lucere, splendere: stralen in de ogen van mensen en bij hen een heilige, eerbiedige bewondering opwekken. Zoals het Johannes de Doper tot lof werd gezegd dat hij "een brandende en lichtende kaars" was. Eigenlijk betekent het: door een goed en heilig voorbeeldig leven anderen ertoe brengen de heiligheid

naar waarde te schatten en heilige mannen de verschuldigde eer te geven...

Zullen zich beroemen. Dat God deze vergelding in de toekomst plaatst, doet niets af aan deze heerlijkheid. Het verhoogt juist onze troost. Roemen ze nu nog niet, dan zullen ze zeker roemen. En roemen ze nu al, dan dooft die roem niet uit. Ze zullen eeuwig roemen. — John Donne.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Het verlangen: behoud van het leven.

(a) Hoe dit verlangen wordt uitgesproken.

(b) Wat het precies inhoudt: bescherming tegen een gewelddadige dood, tegen angst voor, enz.

1. Het gebed om behoud van het leven.

(a) Om zelf beter te worden.

(b) Om nuttig te kunnen zijn.

(c) Voor de eer van God. — G. R.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Toegepast op de satan.

1. Het gevaar onder ogen zien.

(a) De vijand: goddeloos, machtig, boosaardig, ervaren.

(b) Zijn plan. Hij verzoekt sluw en weloverwogen.

(c) Het verborgene ervan. Hij kan anderen tegen mij ophitsen of kwaad in mijzelf zaaien.

1. Smeek om verlossing. Verberg mij.

(a) Houd mij weg van de verzoeking.

(b) Bewaar mij voor het kwaad als ik toch verzocht word.

(c) Breng mij er ongedeerd doorheen.
(d) Laat mij ondertussen op Uw verborgen plaats zijn.

1. De troost van het geloof.

(a) God beschermt biddende zielen.
(b) Onze vijand is Zijn vijand.
(c) Hij heeft ons tot nu toe bewaard.
(d) Wij zijn de Zijnen.
(e) Zijn eer staat op het spel.

Vers 3

Bittere woorden. Een uitstekend onderwerp, zowel voor de zondaar als voor belijdende heiligen.

Vers 3

Het scherpen van de tong. Nieuwe fouten worden opgespoord, slechte bedoelingen aangewreven, overdrijvingen verzonnen, leugens gesmeed, insinuaties gesuggereerd, oude lasterpraat opgegraven en oude haat opnieuw aangewakkerd.

Vers 6 (eerste twee zinsdelen)

De fouten-zoeker: zijn beweegreden, zijn karakter, zijn voorwendsels en zijn straf.

Vers 9

1. Het onderwerp van overdenking: oordelen over de goddelozen.

(a) Als oordelen.
(b) Als oordelen van God: dit is Zijn werk, Zijn doen.

1. Hoe we dit onderwerp overdenken.

(a) Ze zijn bedoeld om ook door anderen overdacht te worden.
(b) Ze moeten met wijsheid overdacht worden.

1. Het gevolg van deze overdenking.

(a) Ontzag voor God.

(b) Lof aan God; Gods werk verkondigen, enz. — G. R.

Verzen 9-10

1. Een daad van God; iets van Zijn werk.
2. Wat het teweegbrengt bij mensen in het algemeen: Alle mensen zullen vrezen, en Gods werk verkondigen, enz.
3. Een bijzondere plicht die daaruit volgt voor goede mensen: De rechtvaardigen, enz. — H. Dove.

Vers 10

1. De personen.

(a) Wat ze zijn, in onderscheid van anderen: de rechtvaardigen, de gerechtvaardigden.

(b) Wat ze in zichzelf zijn: oprecht van hart; niet volmaakt, maar oprecht.

1. Hun voorrecht.

(a) Zich midden in alle vervolging in God te verheugen.

(b) Midden in alle gevaren op God te vertrouwen. — G. R.

Psalm 65

Titel

Dit opschrift lijkt sterk op veel opschriften die we al eerder bekeken hebben. “Voor den opperzangmeester.” Het lied is toevertrouwd aan de vaste leider van de zang. Als iemand zijn werk goed doet, heeft het geen zin om er anderen bij te halen, alleen maar om iets nieuws te hebben. “Een psalm van David, een lied.” In het Hebreeuws staat er Sjir en Mizmor: een psalm en een lied tegelijk. Je kunt het het best weergeven met “een lyrisch gedicht”. Deze psalm kun je zowel opzeggen als zingen; hij past bij allebei even goed. Twee van zulke psalmen hadden we al, Psalm 30 en Psalm 48. Nu volgt de eerste van een kleine reeks van vier die op elkaar aansluiten. De bedoeling was dat psalmen vol smeking en verlangen gevolgd zouden worden door lofzangen.

Onderwerp en indeling

David bezingt de heerlijkheid van God in Zijn gemeente en op de velden van de natuur. Dit is dus een lied van genade en voorzienigheid tegelijk. Misschien wilde hij hiermee een uitzonderlijk rijke oogst gedenken, of een oogstlied schrijven voor alle eeuwen. Het lijkt geschreven nadat een zware opstand onderdrukt was, Ps. 65:8, en vreemde vijanden door een schitterende overwinning waren verslagen, Ps. 65:9. Het is een van de mooiste lofzangen in welke taal ook. In Ps. 65:2-5 bekijken we de weg waarlangs we God naderen. Daarna

zien we in Ps. 65:6-9 hoe de Heere op gebed wonderen doet, waarvoor Hij geprezen wordt. Van Ps. 65:10-14 zingen we dan het bijzondere oogstlied.

Uitleg

Vers 1

"De lofzang is in stilheid tot U, o God! in Sion." Babylon mag de Antichrist aanbidden, Sion blijft haar Koning trouw. Alleen Hem brengt zij voortdurend haar offer van aanbidding. Wie in Sion het bloed van de besprenging heeft gezien en weet dat hij hoort bij de gemeente van de eerstgeborenen, kan nooit aan Sion denken zonder nederig de God van Sion te loven. Zijn goedheid is te rijk en te kostbaar om te vergeten. Daarom stijgt de lof in Sion zonder ophouden op, en altijd voor Hem alleen.

De lofzangen van de heiligen wachten op een teken van hun goddelijke Heere. Zodra Hij Zijn gezicht laat zien, breken ze los. Denk aan een groep musici die bijeen is gekomen om een vorst te begroeten en te eren. Ze wachten tot hij verschijnt. Zo houden ook wij onze allermooiste lofzangen in reserve tot de Heere Zich openbaart in de samenkomst van Zijn heiligen. En zeker tot Hij uit de hemel neerdaalt op de dag van Zijn komst. De lof wacht ook als een dienaar of hoveling in de koninklijke zalen, want dankbaarheid is nederig en gehoorzaam.

Ze wacht op wat de Heere behaagt en blijft Hem zegenen, of Hij nu tekenen van Zijn gunst laat zien of niet. Ze wordt niet snel moe en geeft het niet op. De hele nacht zingt ze door, in de vaste hoop dat de morgen komt. Wij blijven wachten en stemmen onze harpen te midden van de tranen van deze aarde. Maar wat zullen dat voor klanken zijn wanneer de thuiskomst er is en de Koning verschijnt in Zijn heerlijkheid!

Je kunt de grondtekst ook vertalen met "de lof is stil voor U". Dan is de lof kalm en vredig, en bereid U in stilte te aanbidden. Het kan ook betekenen dat onze lof niet meer is dan stilte, vergeleken bij wat U verdient, o God. Of: in plechtige stilte aanbidden we U, omdat onze lof niet onder woorden te brengen is. Neem onze stilte dus aan als lof. Of: we gaan zo op in Uw lof dat we voor al het andere stom zijn; we hebben geen tong voor iets of iemand anders dan U. Misschien heeft een dichter de gedachte van de psalmdichter het mooist verwoord toen hij schreef:

> *"Een heilige eerbied houdt ons lied tegen,*
> *En zwijgend blijft de lof ons op de tong."*

Als de ziel het meest vervuld is van aanbiddend ontzag, is ze het minst tevreden met haar eigen woorden. Dan voelt ze het diepst hoe alle menselijke liederen tekortschieten om Gods goedheid te verkondigen. Een gemeente die door een diep besef van Gods barmhartigheid in stille aanbidding neergebogen is, brengt stellig meer echte lof dan de mooiste stemmen met fluiten en snaren erbij. Toch moeten we het zingen niet verwaarlozen, want dit lofgezang was bedoeld om gezongen te worden. Het is verstandig om voor het zingen eerst de ziel in een houding van wachten te brengen. Dan beseffen we nederig dat onze beste lof niet meer is dan stilte, vergeleken bij de heerlijkheid van Jehova.

"En U zal de gelofte betaald worden." Misschien was dit een bijzondere gelofte, gedaan in een tijd van droogte en politiek gevaar. Volken en gemeenten moeten eerlijk zijn en snel in het nakomen van hun beloften aan de Heere. Met Hem valt niet ongestraft te spotten. Dat geldt ook voor ieder persoon. We mogen onze geloften niet vergeten. We mogen ze ook niet nakomen om door mensen gezien te worden. Aan God alleen moeten ze betaald worden, met één enkel doel: Zijn welbehagen.

Alle gelovigen staan onder een verbond dat ze bij hun bekering sloten. Dat verbond hebben ze telkens opnieuw bevestigd, en ver-

nieuwd bij hun doop, bij hun toetreding tot de gemeente en bij hun komst aan de tafel van de Heere. Sommigen hebben bovendien bijzondere beloften gedaan, in bijzondere omstandigheden. Die moeten we met eerbied en nauwgezet vervullen. Wees heel bedachtzaam in het beloven en heel nauwkeurig in het nakomen. Een niet nagekomen gelofte brandt in je geweten als een gloeiend ijzer. Geloften van dienst, van een gift of van lof, of wat het ook mag zijn: het zijn geen kleinigheden. Op de dag van dankbare lofzang moeten ze zonder uitzondering vervuld worden, zo goed als we kunnen.

Vers 2

"Gij hoort het gebed." Dit is Uw naam, Uw wezen, Uw heerlijkheid. God heeft het gebed niet alleen gehoord. Hij hoort het nú, en Hij zal het altijd blijven horen, want Hij is onveranderlijk en verandert nooit in Zijn eigenschappen. Wat een prachtige titel voor de God en Vader van onze Heere Jezus Christus! Elk juist en oprecht gebed wordt net zo zeker gehoord als het wordt uitgesproken. Hier spreekt de psalmist God persoonlijk aan. Let eens op hoe vaak "U" en "Uw" in deze lofzang voorkomen. David geloofde duidelijk in een persoonlijke God. Hij aanbad geen idee en geen abstractie, maar Iemand Die luistert en antwoordt.

"Tot U zal alle vlees komen." Dat moedigt mensen van alle volken aan om te gaan smeken bij de enige God, Die Zijn Godheid bewijst door wie Zijn aangezicht zoekt te verhoren. Vlees zijn ze, en dus zwak. Broos en zondig als ze zijn, hebben ze het gebed nodig. En U bent precies de God Die ze nodig hebben, want U wordt door medelijden bewogen en buigt U neer om het roepen van arm vlees en bloed te horen. Velen komen nu al tot U in nederig geloof en worden met goede dingen vervuld. Maar er zullen er meer komen, getrokken door de aantrekkingskracht van Uw liefde, en uiteindelijk zal de hele aarde zich buigen aan Uw voeten.

Tot God komen is het leven van de ware godsdienst. We komen wenend bij onze bekering, hopend in ons smeken, juichend in onze lofzang en blij in onze dienst. Valse goden zullen vroeg of laat hun misleide aanbidders kwijtraken, want een mens die inzicht gekregen heeft, laat zich niet langer voor de gek houden. Maar wie de ware God op de proef stelt, wordt door zijn eigen ervaring aangemoedigd om ook anderen te overtuigen. Zo komt het koninkrijk van God bij de mensen, en komen de mensen bij dat koninkrijk.

Vers 3

"Ongerechtige dingen hadden de overhand over mij." Anderen beschuldigen en belasteren mij. Daar komen mijn eigen zonden bij. Die steken de kop op en zouden mij omsingelen tot ik in verwarring raak, als ik niet dacht aan de verzoening die al mijn ongerechtigheden bedekt. Zonder genade zouden al onze zonden de overhand over ons krijgen: voor de rechtbank van Gods gerechtigheid, voor de rechtbank van ons geweten en in de strijd van het leven. Ongelukkig is wie deze vijanden niet serieus neemt, en nog erger af is wie hen voor vrienden houdt! Het best onderwezen is wie hun dodelijke kracht kent en zijn toevlucht neemt tot Hem Die ongerechtigheid vergeeft.

"Maar onze overtredingen, die verzoent Gij." U bedekt ze allemaal, want U hebt een bedekkende verzoening gegeven: een genadetroon die Uw wet helemaal toedekt. Let op het woord "onze". In het eerste zinsdeel sprak één boetvaardige voor zichzelf. Hier omvat zijn geloof alle gelovigen in Sion. Hij is zo overtuigd van de wijdte van de vergevende liefde dat hij alle heiligen voorgaat in het zingen over deze zegen.

Wat een troost is het dat zonden die tegen ons de overhand hebben, niet de overhand hebben tegen God! Ze zouden ons bij God vandaan houden, maar Hij veegt ze weg, voor Zichzelf en voor ons. Ze zijn te sterk voor ons, maar niet voor onze Verlosser, Die machtig is, ja, almachtig om te redden. Het is opvallend dat de priester zich in

het wasvat waste voordat hij offerde. Zo laat David ons eerst reiniging van zonde ontvangen voordat we beginnen met de dienst van de lofzang. Als we onze lange gewaden gewassen en wit gemaakt hebben in Zijn bloed, dan zullen we met vreugde zingen: "Het Lam, Dat geslacht is, is waardig."

Vers 4

"Welgelukzalig is hij, dien Gij verkiest, en doet naderen." Na de reiniging komt de zegen, en wat een rijke zegen is dit! Hij omvat heel veel: verkiezing, krachtdadige roeping, toegang, aanneming en kindschap.

Eerst zijn we door God uitgekozen, naar het welbehagen van Zijn wil. Dat alleen is al zaligheid, ook als er verder niets bij zou komen. Dan volgt dit: uit onszelf kunnen en willen we niet tot God komen. Daarom werkt Hij genadig in ons en trekt Hij ons krachtig aan. Hij overwint onze onwil en neemt ons onvermogen weg door de almachtige werking van Zijn vernieuwende genade. Ook dat is geen kleine zaligheid. Verder worden we door Zijn goddelijk trekken dichtbij gebracht, door het bloed van Zijn Zoon, en door Zijn Geest in innige gemeenschap.

Zo hebben we met vrijmoedigheid toegang en zijn we niet langer als wie door boze werken ver van God af staan. Ook hier ligt een zaligheid zonder weerga, een gezegend voorrecht waar niets bij in de buurt komt. Als kroon op alles komen we niet dichtbij met gevaar voor ons leven, zoals Nadab en Abihu, maar als uitverkorenen en aangenomen kinderen, om te gaan wonen in Gods huisgezin. Dat is zaligheid op zaligheid, te groot om te bevatten.

En wie in dat huis woont, wordt behandeld als zoon. Want de dienstknecht blijft niet eeuwig in het huis, maar de zoon blijft er eeuwig. Zie toch hoe grote liefde en zaligheid de Vader ons gegeven heeft: we mogen in Zijn huis wonen en er nooit meer weggaan. Gelukkig de mensen die thuis zijn bij God! Mogen schrijver en lezer zulke mensen zijn.

"Dat hij wone in Uw voorhoven." Aanneming leidt tot blijven. God kiest niet voor even, en Hij geeft niets om het weer terug te nemen. Zijn gaven en Zijn roeping zijn onberouwelijk. Wie eenmaal tot Gods voorhoven is toegelaten, zal er voor eeuwig wonen. Hij zal zijn

> *"Niet langer een vreemdeling of gast,*
> *Maar als een kind thuis."*

Wat blijft, is kostbaar. Zegeningen die ophouden zijn maar halve zegeningen. In de voorhoven van de grote Koning wonen is veredeld worden. Er voor eeuwig wonen is in het paradijs geplaatst worden. En toch is dit het deel van ieder mens die God uitgekozen en dichtbij Zich gebracht heeft, ook al hadden zijn ongerechtigheden eens de overhand over hem.

Vers 5

"Vreselijke dingen zult Gij ons in gerechtigheid antwoorden, o God onzes heils!" Gods gedenkteken is dat Hij het gebed hoort. Zijn heerlijkheid is dat Hij het beantwoordt op een manier die Zijn volk met ontzag vervult. Aan het begin van de psalm brachten de heiligen lof in eerbiedige stilte. Nu krijgen ze, met datzelfde ontzag, antwoord op hun gebeden. Dit verwijst ongetwijfeld rechtstreeks naar hoe de Heere de vijanden van Zijn volk neerwierp, op een manier die iedereen die het zag schrik aanjoeg. Zijn oordelen waren zo streng en rechtvaardig dat vrienden en vijanden ervan schrokken. Wie zou geen ontzag hebben voor een God Wiens slagen zo verpletterend zijn? Dat is de God tot Wie we bidden.

We weten niet altijd wat we vragen als we bidden. Als het antwoord komt, het echte antwoord, kunnen we er zelfs van schrikken. We vragen om heiliging, en beproeving blijkt het antwoord. We vragen om meer geloof, en het gevolg is meer verdrukking. We bidden om verbreiding van het evangelie, en vervolging verstrooit ons. Toch is het goed om te blijven bidden, en niet bang te worden, want niets

wat de Heere uit liefde geeft, kan ons schaden. Vreselijke dingen blijken gezegende dingen te zijn als ze komen als antwoord op gebed.

Zie in dit vers hoe gerechtigheid en heil samengaan: de vreselijke dingen en de genadige antwoorden. Waar anders dan in Jezus konden ze samenkomen? De God Die redt, mag onze gebeden beantwoorden op een manier die het ongeloof in paniek brengt. Maar als het geloof de Zaligmaker ziet, denkt het terug aan het gezegde dat "dingen niet zijn wat ze lijken", en dan is het vol goede moed. Hij Die vreselijk is, is ook onze schuilplaats tegen de schrik, wanneer we Hem zien in de Geliefde.

"O Vertrouwen aller einden der aarde." De bewoners van de verre eilanden vertrouwen op God. Wie het verst van Sion woont, vertrouwt toch op de eeuwig levende Jehova. Ook wie leeft in landen die bevroren of verschroeid zijn, waar de natuur haar vele verschrikkingen laat zien, en wie vreselijke wonderen ziet op de diepte, vlucht toch voor de verschrikkingen van God en vertrouwt op de God van die verschrikkingen. Zijn arm is sterk om te slaan, maar ook sterk om te redden.

"En der verre gelegenen aan de zee." Beide elementen hebben hun eigen uitverkoren schare gelovigen. Als het land Mozes' oudsten gaf, gaf de zee de apostelen van Jezus. Noach was, toen alles oceaan was, even rustig bij God als Abraham in zijn tent. Alle mensen zijn evenzeer van God afhankelijk. De zeeman is zich daar meestal het meest van bewust, maar in werkelijkheid hangt hij niet méér van God af dan de boer, en de boer niet meer dan wie ook. Er is geen ruimte voor zelfvertrouwen, te land noch ter zee, want God is het enige echte vertrouwen van mensen op aarde en op de oceaan.

Geloof is een plant die overal groeit. Het is een boom des levens aan de kust en een plant van naam op zee. En God zij geloofd: wie in Hem gelooft, waar ook ter wereld, zal merken dat Hij snel en sterk is om gebeden te beantwoorden. Dat moeten we onthouden, ook als we

ver van huis zijn. Het geeft nieuw leven aan onze samenkomsten wanneer we de Heere onze God naderen.

Vers 6

"Die de bergen vastzet door Zijn kracht." Hij heeft ze als het ware in hun voegen vastgezet en behoed voor instorten door aardbeving of storm. Wat het vastst staat, dankt zijn standvastigheid aan Hem. Wijsgeren van de school die God vergeet, zijn te druk bezig met hun wetten van opheffing om aan Hem Die opheft te denken. Hun theorieën over vulkanen, gletsjers enzovoort worden vaak gebruikt als grendels en sloten om de Heere buiten Zijn eigen wereld te houden. Onze dichter denkt anders. Hij ziet Gods hand de Alpen en de Andes op hun fundament zetten, en daarom zingt hij tot Zijn lof. Laat mij altijd zo 'onwijsgerig' eenvoudig zijn als David, want hij stond dichter bij Salomo dan wie van onze moderne theoretici ook.

"Omgord zijnde met macht." De Heere is dat Zelf. Daarom slaat Hij een gordel van kracht om de heuvels, en daar staan ze rotsvast: ondersteund, omgord en versterkt door Zijn macht. Deze poëzie ligt voor de hand bij iemand die vertrouwd is met bergland: overal om je heen is kracht, verhevenheid, massale grootsheid en geweldige macht. En God is er, de maker en de bron van alles. Laten we leren dat wij, arme kleine mensen, naar de Sterke moeten gaan om kracht als we echt vastheid willen. Zonder Hem zouden de eeuwige heuvels afbrokkelen. Hoeveel eerder vervallen dan al onze plannen, ontwerpen en werk! Rust, gelovige, waar de bergen hun fundament vinden: in de ongeslonken macht van de Heere God.

Vers 7

"Die het bruisen der zeeën stilt." Zijn zachte adem strijkt de zee glad als een spiegel, en de bergen van golven worden kleine rimpels. Dat doet God, en Hij doet het moeiteloos! Windstilte komt van de God van de vrede. Als er staat dat Hij komt, hoeven we dus niet uit te kijken naar een orkaan. Vroeger wandelde Hij al in de hof, in de koelte

van de dag. Zelfs nu rust Hij nog, want Zijn grote zevende dag is nog niet voorbij. Hij is en blijft altijd "de Heere en gever van de vrede". Laten de zeelieden de God verheerlijken Die de golven de baas is.

"Het bruisen harer golven." Elke afzonderlijke woelmaker midden in de razende storm wordt tot bedaren gebracht door Gods stem. "En het rumoer der volken." Volken zijn net zo moeilijk te sturen als de zee zelf. Ze zijn wispelturig, verraderlijk, rusteloos en woest. Ze laten zich niet beteugelen en zich niet binden door wetten. Koning Knoet zat bij de rijzende golven niet gevaarlijker dan menig koning en keizer heeft gezeten, als de massa op onheil uit was en haar heersers beu werd. Alleen God is Koning van de volken, en niemand anders. De zee gehoorzaamt Hem, en de nog veel onstuimiger volken houdt Hij in bedwang.

Onze samenleving blijft alleen overeind door Gods onafgebroken macht. Boze driften zouden haar meteen laten uiteenvallen. Afgunst, eerzucht en wreedheid zouden morgen al chaos veroorzaken als God dat niet tegenhield. Daar hebben we in de verschillende Franse revoluties duidelijk het bewijs van gezien. Eer aan God, Die het bouwwerk van de maatschappelijke orde overeind houdt, steen voor steen! Eer aan Hem, Die de goddelozen in bedwang houdt, die het liefst alles zouden omverwerpen! Een kind van God moet in tijden van nood niet talmen, maar meteen vluchten naar Hem Die de zeeën stilt. Niets is Hem te moeilijk.

Vers 8

"En die op de einden wonen, vrezen voor Uw tekenen." Tekenen van Gods aanwezigheid zijn er volop, en ze zijn aan geen enkel gebied gebonden. Nova Zembla ziet ze net zo goed als Sion, en Vuurland net zo zeker als het Heilige Land. Soms zijn het angstaanjagende natuurverschijnselen, zoals aardbevingen, pest, wervelstormen of onweer. Zien mensen zoiets, dan beven zelfs de wildste volken voor God. Soms zijn het ontzagwekkende daden van Zijn bestuur over de wereld, werken

van Zijn voorzienigheid, zoals de ondergang van Sodom en de vernietiging van Farao. Het bericht over zulke oordelen reist tot aan de uiterste rand van de aarde. Alle volken worden vervuld met schrik en beving, met ontzag voor een God Die zo rechtvaardig en heilig is.

Wij danken God dat wij niet bang zijn, maar ons juist verheugen in Zijn tekenen. Met diep ontzag verheugen we ons als we Zijn machtige daden zien. We vrezen Hem, maar niet met slaafse angst.

"Gij doet de uitgangen des morgens en des avonds juichen." Oost en west worden blij door Gods goedheid voor de mensen die er wonen, elk op hun eigen manier. Onze ochtenduren, als we opstaan, stralen van hoop, en onze avonduren zijn rijp van dankbaarheid. Of de zon nu opkomt of ondergaat: we prijzen God en juichen bij de poorten van de dag. Als de mooie ochtend blost in het rozige morgenrood, zijn we blij. Als de stille avond rustig glimlacht, zijn we nog steeds blij. Wij geloven niet dat de dauw treurt om het sterven van de dag. Wij zien alleen juwelen, door de scheidende dag achtergelaten, zodat zijn opvolger ze van de aarde kan oprapen.

Als het geloof God ziet, rondt het de dag af met blijdschap. Het kan niet vasten, want de Bruidegom is bij het geloof. Nacht en dag zijn voor het geloof gelijk, want dezelfde God heeft ze gemaakt en gezegend. Het zou geen vreugde kennen als God het niet blij maakte. Maar geloofd zij Zijn Naam: Hij blijft altijd vreugde bereiden voor wie hun vreugde in Hem vinden.

Vers 9

"Gij bezoekt het land." Als God op bezoek komt, laat Hij een zegen achter. Dat kunnen we niet van elke bezoeker zeggen! Gaat de Heere op een bezoek van barmhartigheid, dan heeft Hij alles bij zich wat Zijn behoeftige schepselen nodig hebben. Hier zien we Hem over de aarde gaan, zoals een liefdevolle tuinman rondgaat en zijn tuin nauwkeurig bekijkt. Hij geeft water aan elke plant die het nodig heeft, en

niet zuinig: Hij geeft zoveel dat de aarde doordrenkt is en verzadigd met een rijke voorraad verfrissing.

O Heere, bezoek Uw gemeente op deze manier. Bezoek ook mijn arme, uitgedroogde en verwelkende godsvrucht. Laat Uw genade overvloeien naar mijn zwakke genadegaven. Besproei mij, want geen plant in Uw hof heeft het harder nodig.

> *"Mijn have ligt dood, en geen opbrengst*
> *Verbetert mijn trage landbouw;*
> *O laat Uw genade zonder ophouden*
> *Van boven neerdruppelen."*

"Gij verrijkt het grotelijks." Miljoenen aan geld zouden de mensheid minder verrijken dan de regenbuien. De regen maakt de bodem rijk, en daarna geeft de bodem zijn rijkdom door aan de mens. Maar God is de eerste Gever van alles. Hoe echt rijk zijn zij die met genade verrijkt zijn! Dat is pas grote rijkdom.

"De rivier Gods is vol waters." De beken op aarde drogen snel op. Alle menselijke hulpbronnen zijn eindig en kunnen tekortschieten. Maar Gods voorraad regen raakt nooit op. Er is geen bodem of oever aan Zijn rivier. De wolkbreuk van gisteren kan morgen door een nieuwe worden opgevolgd, en toch zullen de wateren boven het uitspansel niet opraken. Zo is het ook op het terrein van de genade. Daar is de rivier Gods vol water, en "uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade."

De ouden vertelden in hun fabels over de Paktolus, die over goudzand stroomde. Maar deze rivier van God, die daarboven stroomt en waaruit de regen wordt uitgegoten, maakt veel rijker. Want uiteindelijk bestaat de rijkdom van mensen vooral uit de oogst van hun velden. Zonder die oogst zou zelfs goud totaal waardeloos zijn, want je kunt het niet eten.

"Wanneer Gij het alzo bereid hebt, maakt Gij hunlieder koren gereed." Koren is speciaal apart gezet als voedsel voor de mens. In zijn verschillende soorten is het Gods voorziening om ons mensen te

voeden, en terecht wordt het 'de staf van het leven' genoemd. In de handel horen we van "toebereid korenmeel", maar God had het al lang bereid voordat een mens het aanraakte. Zo zeker als God het manna voor de stammen bereidde, zo zeker heeft Hij het koren gemaakt en gestuurd voor ons dagelijks gebruik, dag na dag.

Wat maakt het uit of we korenaren oogsten of manna? En wat doet het ertoe dat het ene van beneden naar ons toe komt en het andere van boven? God is beneden net zo aanwezig als boven. Voor God is het een even groot wonder dat voedsel uit het stof opkomt als dat het uit de hemel valt.

"Wanneer Gij het alzo bereid hebt." Is alles klaar om koren voort te brengen, dan geeft de Heere de laatste hand, en het graan is er. Zelfs als alle grondstoffen klaarliggen, wordt de tarwe pas volmaakt door de voortdurende, afrondende werking van de Allerhoogste. Geloofd zij de grote Huisvader! Hij laat de oogst niet mislukken. Jaar na jaar voorziet Hij de wemelende miljoenen op aarde van genoeg brood. Zo schenkt Hij ook hemels voedsel aan Zijn verlosten: "Hij heeft degenen, die Hem vrezen, spijs gegeven; Jod. Hij gedenkt in der eeuwigheid aan Zijn verbond."

Vers 10

"Gij maakt zijn omgeploegde aarde dronken; Gij doet ze dalen in zijn voren." De omgeploegde aarde en de voren zijn allebei doordrenkt. De kluiten worden platgeslagen en vastgezet, en de voren staan tot aan de rand vol, als overstroomde goten. "Gij maakt het week door de druppelen." De droogte maakte van de kluiten ijzer, maar de overvloedige buien maken de grond los en soepel. "Gij zegent zijn uitspruitsel." Door het vocht komen de planten tot leven en schieten ze krachtig op. Het zaad ontkiemt en zendt zijn groene spruit uit. De geur is die van een akker die de Heere heeft gezegend.

Dit alles kan ons een mooi beeld geven van het werk van de Heilige Geest. Hij slaat onze hoogmoedige, hoge gedachten neer, vervult

onze nederige verlangens, maakt de ziel zacht en laat alles wat heilig is groeien en zich uitbreiden.

Vers 11

"Gij kroont het jaar Uwer goedheid; en Uw voetstappen druipen van vettigheid." De oogst is het allerduidelijkste bewijs van Gods mildheid, en de kroon van het jaar. De Heere Zelf voert de kroning uit en zet de gouden kroon op het voorhoofd van het jaar. Of we vatten de woorden zo op dat Gods liefde het jaar als een kroon omringt: elke maand heeft haar edelstenen en elke dag haar parel. Onophoudelijke goedheid slaat een gordel van liefde om alle tijd. Gods zorg voor de wereld maakt bij elk bezoek een hele cirkel en omsluit het jaar.

"En Uw voetstappen druipen van vettigheid." Waar God op Zijn tocht het land met regen bezoekt, ontstaat vruchtbaarheid. Van de Tartaarse horden werd gezegd dat er geen gras meer groeide waar de hoeven van hun paarden hadden gelopen. Van Jehova, Die het land vruchtbaar maakt, geldt juist het omgekeerde: je kunt Zijn tocht volgen aan de overvloed die Hij schept. Voor geestelijke oogsten moeten we naar Hem kijken, want alleen Hij kan "tijden der verkoeling" en pinksterfeesten geven.

Vers 12

"Zij bedruipen de weiden der woestijn." De buien vallen niet alleen waar mensen wonen. Ver weg, op eenzame plekken waar alleen wilde dieren hun schuilplaats hebben, laat de gulle Heere de verkwikkende regen druipen. Tienduizend oases in de wildernis lachen als de Heere van de barmhartigheid voorbijgaat. De vogels van de hemel, de wilde geiten en de snelle herten juichen als ze drinken uit poelen die de hemel opnieuw heeft gevuld. Zelfs de meest eenzame en verlaten zielen zal God in liefde komen bezoeken.

"En de heuvelen zijn aangegord met verheuging." Aan alle kanten zijn de hoogten omgord met blijdschap. Onder de droogte kwijnen ze snel weg, maar na een tijd van regen lachen ze weer van het groen.

Vers 13

"De velden zijn bekleed met kudden." De kleding van de mens bekleedt eerst de velden. Als het gras volop groeit, lijken de weiden helemaal bedekt met talloze kudden. "En de dalen zijn bedekt met koren." Zowel akkers als weilanden worden vruchtbaar gemaakt. Gods wolken brengen ons, net als de raven die Elia voedden, zowel brood als vlees. Grazende kudden en golvende gewassen zijn allebei gaven van de Hoeder van de mensen, en voor beide hoort lof. Schapen scheren en oogsten moeten allebei heilig zijn voor de Heere.

"Zij juichen." Gods milde gaven vullen de aarde met stemmen tot Zijn lof, en voor wie oren heeft om te horen, klinkt een blij gejuich. Het vee loeit zijn goddelijke lofzangen uit, en de ruisende korenaren zingen een zachte, zoete melodie voor de Heere.

> *"Wouden, buigt u; oogsten, golft voor Hem;*
> *Ademt uw stille lied in het hart van de maaier,*
> *Terwijl hij naar huis gaat onder de blijde maan.*
>
> *Blaat opnieuw, o heuvels; bemoste rotsen,*
> *Houdt de toon vast; heft het wijde antwoordende loeien aan,*
> *O dalen; want de grote Herder regeert,*
> *En Zijn koninkrijk zonder lijden zal nog komen."*

"Ook zingen zij." De stem van de natuur is voor God te verstaan. Het is niet alleen gejuich, maar een lied. De klanken van de bezielde schepping zijn mooi geordend als ze samenvloeien met het even zuivere geruis van het water en het zuchten van de wind. De natuur kent geen valse noot en geen wanklank. Haar melodieën zijn lieflijk en haar koor is vol harmonie. Alles, alles is voor de Heere! De hele wereld is een lofzang voor de Eeuwige. Zalig is wie dit hoort, zich erbij voegt en één zanger wordt in het machtige koor.

Vanaf Psalm 65 zitten we midden in een reeks psalmen die, met een wisselende woordvolgorde, allemaal zowel als Mizmor als Sjir zijn opgeschreven (Psalm 65-68). Die twee woorden betekenen samen 'psalmlied'. Zoals meestal is ook deze reeks geordend op grond van gedeelde sleutelwoorden. In Psalm 65:2 lezen we: "U zal de gelofte betaald worden", en in Psalm 66:13: "Ik zal U mijn geloften betalen". Psalm 66:20 zegt: "Geloofd zij God", en Psalm 67:8: "God zal ons zegenen". Verder hebben Psalm 66 en 67 dit gemeen: het woord lamnatseach komt vijfenvijftig keer voor in de Psalmen en gaat telkens vergezeld van de naam van de dichter, behalve bij deze twee psalmen zonder naam. Het Sela dat in beide psalmen vaak voorkomt, wijst er ook op dat ze bedoeld waren voor muzikale begeleiding. — Franz Delitzsch.

Titel

Een psalm van Jeremia en Ezechiël. De psalm wordt aan hen toegeschreven, niet omdat zij hem schreven, maar omdat ze hem waarschijnlijk vaak opzeiden toen de terugkeer uit de ballingschap begon. Zo leren we dat we vooral díé dingen moeten bezingen over het gelukkige herstel waarover deze profeten steeds zongen. Maar dit opschrift staat niet in de Hebreeuwse tekst en ook niet in sommige vertalingen. Alleen in bepaalde versies komt het voor. Jeremia is niet naar Babel weggevoerd; zie Jer. 39:11 en verder. Bovendien stierven hij en Ezechiël allebei vóór de terugkeer. — Poole's Synopsis.

Gehele psalm

De schrijver van de psalm wordt genoemd, maar de tijd waarin hij ontstond niet. Als we de inhoud bekijken, lijkt het een lied voor de "verzoendag" en voor het "loofhuttenfeest" dat daar meteen op volgde. Num. 29:7,12. De zonden van het jaar werden toen "bedekt", en het

heiligdom werd grondig gereinigd door een bijzondere verzoeningsdienst. Al het werk van het jaar was af en de oogst was veilig binnengehaald. Israël kon terugkijken op Gods goedheid over het hele jaar, en deze psalm is geschreven als een passende uiting van hun gevoelens.

De psalm opent met een verwijzing naar de "stilte" in het heiligdom: een diepe, ononderbroken, plechtige stilte. Buiten wachtte het volk, diep vernederd en in stille verwachting, op de terugkeer van zijn hogepriester uit de directe aanwezigheid van God, Lev. 16:17. Daarna legt de psalm uit hoe zalig en gelukkig zij zijn die door God zijn aangenomen en toegelaten tot gemeenschap met Hem Die zo onuitsprekelijk groot is. Hij sluit af met een beschrijving van de verschillende manieren waarop de Almachtige de aarde had toebereid om voor Zijn volk een jaar lang voorraad voort te brengen. — Dalman Hapstone, in "The Ancient Psalms in appropriate Meters... with Notes," 1867.

Gehele psalm

We hebben hier een dankpsalm, bedoeld om in de tempel te zingen bij een openbaar feest. Daar moesten de offers gebracht worden die tijdens een lange, aanhoudende droogte beloofd waren (Ps. 65:2-3). Bij de dank voor een genadige regen en de hoop op een rijke oogst (Ps. 65:10-14) komt ook dankbaarheid voor een wonderlijke redding in een tijd van nood en onrust die alle omliggende volken trof (Ps. 65:8-9). Zo wordt de psalm één grote lofzang voor Jehova, de God van de geschiedenis én de God van de natuur. — Uit "The Psalms Chronologically Arranged. By Four Friends," 1867.

Gehele psalm

Dit is een bekoorlijke psalm. Na de voorgaande droevige psalmen is hij als de morgen na de duisternis van de nacht. Er zit een dauwverse frisheid in, en van het tiende vers tot het einde volgen lieflijke landschapsbeelden elkaar op, die doen denken aan de schoonheid van de lente. Het is een beschrijving, in beelden uit de natuur, van de geluk-

kige stemming die mensen zal vervullen als gevolg van het bezoek waarmee "ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte". Luk. 1:78. — O. Prescott Hiller.

Vers 1

"De lofzang is in stilheid tot U, o God! in Sion." De gelovige lijkt soms woorden te missen om God groot te maken, en houdt als het ware halverwege op: zijn gedachten vinden geen woorden. Zo wacht de lof, of zwijgt hij, voor God. Hij zwijgt over andere dingen en wacht om met Hem bezig te zijn. De ziel raakt vaak in verlegenheid als ze Gods genade wil uitroepen en prijzen. Ze heeft geen woorden voor de grootheid ervan en kan zelfs de hoogte van haar eigen gedachten niet bijhouden. Het hart dicht een loflied, maar kan het niet stemmen.

De psalmist wordt als het ware tot stilstand gebracht door verwondering (die silentium intellectus is, de stilte van het verstand). Want als de geest niet hoger kan stijgen, valt hij vol bewondering neer. Daarom zeggen sommigen dat God het hoogst wordt verheven met de minste woorden. — Alexander Carmichael.

Vers 1

De lofzang is in stilheid tot U, o God (Engels: de lof wacht op U). De barmhartigheid is er nog niet, maar we verwachten haar. Terwijl U de barmhartigheid klaarmaakt, maken wij de lofzang klaar. — Edward Leigh, in "Annotations on the Five Poetical Books of the Old Testament", 1657.

Vers 1

De lofzang is in stilheid tot U (Engels: de lof wacht op U). Dat kan betekenen: de lof staat gereed als een dienaar, wiens taak het is te doen wat U beveelt. Of: de lof wacht om voor U te klinken, klaar om in Uw voorhoven aangeboden te worden bij bijzondere gunsten. Volgens mij is er een toespeling op de dagelijkse dienst, waarin God werd geprezen. — Benjamin Boothroyd.

Vers 1

De lofzang is in stilheid tot U, o God (Engels: de lof wacht op U). De Vulgaat leest hier: Te decet hymnus, "U komt de lofzang toe". Aan U, Heere, komen onze hymnen toe, onze psalmen, onze lofliederen en onze blije jubelkreten. Zo vertalen wij het ook: de lof wacht op U, o God. Maar als we de grondtekst volgen, moet er staan: tibi, silentium laus est, "voor U is de stilte lof". Uw lof, Heere, bestaat dan in stilte. Wie prijst God het best? Wie het minst over Hem zegt: over Zijn raadselachtige wezen, over Zijn verborgen wil en Zijn geheime besluiten. — Abraham Wright.

Vers 1

"U komen stilte en lof toe." Zo vertaalt hij het. — Piscator.

Vers 1

In het Hebreeuws kan er staan: de lof is stil voor U. Het is alsof de heilige man zegt: "Heere, ik wacht rustig op het moment om U te loven. Mijn ziel is niet in opschudding omdat U talmt. Ik mor niet. Ik span liever mijn harp en stem mijn instrument, met veel geduld en vertrouwen. Zo sta ik klaar om in te zetten zodra het blijde nieuws van mijn verlossing komt." — William Gurnall.

Vers 1

"U behoort stilte, lof." Dat is: lof zonder rumoer. (Alexander.) Iemand heeft gezegd: "Het sterkste gevoel is het stilste, samengebald door zelfbeheersing." En over het gebed schrijft Hooker: "De stilte zelf, waartoe onze onwaardigheid ons dwingt, pleit voor ons, en dat in vertrouwen op Zijn genade. Kijken we naar binnen, dan staan we sprakeloos. Kijken we omhoog, dan spreken we en winnen we." Horsley vertaalt: "Op U is de rust van het gebed." — Andrew A. Bonar.

Vers 1

De lof is stil voor U. De Chaldeeuwse uitleg is dat onze lof niet waardig genoeg is om God te prijzen. Zelfs de lofzangen van de engelen tellen voor Hem als niets. Zo luidt die vertaling namelijk: "Voor U, o God, Wiens Majesteit in Sion woont, geldt de lof van de engelen als stilte."... Jeronimus vertaalt hier: "Voor U is de stilte lof, o God, in Sion." Athenaeus zegt dat stilte iets goddelijks is, en Thomas a Kempis noemt stilte het voedsel van de devotie. — Thomas Le Blanc.

Vers 1

"U komen onderwerping en lof toe, o God, in Sion." (Vertaling van de American Bible Union.) U hebt recht op onderwerping in tijden van verdriet, en op lof in tijden van vreugde. — Thomas J. Conant, in "The Psalms... with occasional notes", 1871.

Vers 1

Gelofte. Een gelofte is een vrijwillige en weloverwogen belofte aan God, gedaan in een bijzonder geval. "Het is een godsdienstige belofte aan God, op heilige wijze gedaan": zo omschrijft een recentere schrijver haar. (Szegedinus.) Het is een "heilige en godsdienstige belofte, weloverwogen en vrijwillig aan God gedaan, over iets wat te doen of na te laten Hem aangenaam en welgevallig lijkt", zegt Bucanus. Op de omschrijving van Thomas van Aquino ga ik niet in. Als de omschrijvingen die ik gaf niet voldoen, kijk dan naar de woorden van Petrus Martyr. Hij was een man van aanzien, goed bekend in ons eigen land in de dagen van Eduard VI, die in gezegende herinnering blijft: "Het is een heilige belofte, waarmee wij ons verplichten God iets aan te bieden."

Er is nog iemand die haar omschrijft, een man wiens oordeel, geleerdheid en heiligheid zijn naam hebben doen geuren: de geleerde Perkins, in zijn "Cases of Conscience". "Een gelofte", zegt hij, "is een

belofte aan God over dingen die geoorloofd en mogelijk zijn." — Henry Hurst (†1690), in "The Morning Exercises."

Vers 1 (laatste zinsdeel)

Hier wordt gedoeld op de geloften of beloften die het volk had gedaan met het oog op de oordelen die God had laten zien en de bewijzen van Zijn goedheid. Die geloften wilden ze nu inlossen in uitingen van lof. — Albert Barnes.

Vers 2

"Gij hoort het gebed", enzovoort. Dit is een van Zijn eretitels: Hij is een God Die gebed hoort. Die titel hoort net zo echt bij Hem als barmhartigheid of gerechtigheid. Hij hoort alle gebed. Daarom staat er: "Tot U zal alle vlees komen." Hij wijst nooit iemand af die de naam bidder werkelijk verdient, hoe zwak of onwaardig die ook is. Alle vlees! Zou Hij dan (zo mag het geloof zeggen) alleen het mijne afwijzen? Rom. 10:12: "Rijk zijnde over allen, die Hem aanroepen." Ps. 86:5: "Van grote goedertierenheid allen, die U aanroepen." Hebr. 11:6: "Een Beloner is dergenen, die Hem zoeken."

Dit moeten we even vast geloven als dat God bestaat, zonder enige twijfel. Zo zeker als God de ware God is en blijft, zo zeker is het dat niemand die Hem ernstig zocht, zonder beloning van Hem is weggegaan. Hij beloont alle zoekers, want indefinita in materia necessaria aequipollet universali (een onbepaalde uitspraak over een noodzakelijke zaak geldt voor allen). En als het voor allen geldt, waarom dan niet voor mij? Je kunt er evengoed aan twijfelen dat Hij God is als eraan twijfelen dat Hij zal belonen en het gebed zal horen. Zo ook Jak. 1:5: "En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt; en zij zal hem gegeven worden." — David Clarkson.

Vers 2

"Gij hoort het gebed; tot U zal alle vlees komen." Wat heeft bidden voor zin als er niet naar geluisterd wordt? Niets, zou je denken. Toch hoeft Gods volk het daarom niet weg te leggen. Onze tekst zegt over deze zaak twee dingen.

1. Een troostrijke titel die God krijgt, met algemene instemming van alle zonen van Sion, die allemaal mensen van gebed zijn: "Gij hoort het gebed." De psalmist spreekt tot God in Sion, tot de God van Sion. In nieuwtestamentische taal is dat: tot God in Christus. Een God Die los van Christus vanaf de Sinaï op zondaars afdondert, kan met hen via de wet geen troostrijke omgang hebben. Maar in Sion, vanaf de genadetroon, in Christus, is Hij Degene Die gebed hoort. Zij brengen hun smekingen naar voren en Hij hoort ze genadig. Zo sterk is hun geloof hierin, dat de lof daar wacht op de God Die het gebed hoort.
2. De werking van de geur van deze titel van God, verspreid over de wereld: "Tot U zal alle vlees komen", niet alleen Joden maar ook heidenen. De arme heidenen hebben lang tevergeefs de hulp van hun afgoden ingeroepen. Als ze horen en geloven dat God Degene is Die gebed hoort, stromen ze naar Hem toe en dienen hun verzoeken bij Hem in. Ze zullen zich verdringen bij Zijn deur, want daar worden bedelaars zo goed geholpen, zoals ze door het evangelie begrijpen. "Tot aan U toe", staat er in het Hebreeuws. Ze komen binnen tot Uw zetel, Uw genadetroon, ja tot U Zelf, via de Middelaar... Dat God de Hoorder van het gebed is en de gebeden van Zijn volk zal horen, blijkt uit de volgende overwegingen.

Ten eerste. Het bovennatuurlijke instinct om te bidden, dat zit in allen die uit God geboren zijn, Gal. 4:6. Het is voor hen net zo vanzelfsprekend om te gaan bidden als Gods genade hun hart heeft geraakt, als het voor pasgeboren kinderen is om te huilen of naar de borst te zoeken. Zach. 12:10, vergeleken met Hand. 9:11, waar in het verslag van Paulus' bekering bijzonder wordt opgemerkt: "Zie, hij bidt." Zo valt de

hele zaligmakende verandering die in een ziel plaatsvindt onder het kenmerk van dit instinct. Jer. 3:4,19.

Ten tweede. De voorbede van Christus, Rom. 8:34. Een groot deel van Christus' voorbede bestaat erin de gebeden van Zijn volk bij Zijn Vader te brengen, Openb. 8:4, en hun zaken, vervat in hun smekingen, in handen te nemen. 1 Joh. 2:1.

Ten derde. De beloften van het verbond, waarmee Gods trouw is verpand voor het verhoren van gebed, zoals Matth. 7:7. Zie ook Jes. 65:24.

Ten vierde. De vele aanmoedigingen in het Woord aan Gods volk om in het gebed met hun zaken naar de Heere te komen. Hij nodigt hen met hun smekingen uit naar Zijn genadetroon, om in hun behoeften te voorzien. Zo Hoogl. 2:14. Hij zendt hun verdrukkingen om hen te dringen te komen. Hos. 5:15. Hij geeft hun reden om op succes te hopen, Ps. 50:15, hoe diep hun toestand ook is gezonken. Jes. 41:17. Hij laat hun zien dat bidden en niet verslappen uiteindelijk toch succes zal brengen, hoe lang Hij hun beproeving ook uitstelt. Luk. 18:8.

Ten vijfde. De genadige natuur van God, met de innige banden waarin Hij tot Zijn volk staat. Ex. 22:27. Het ontbreekt Hem niet aan macht om de heilige verlangens van Zijn volk te vervullen. Hij is genadig en onthoudt niets goeds aan wie het werkelijk nodig hebben. Hij heeft het ontfermende hart van een vader om hen te beklagen, het hart van een moeder voor haar zogende kind. Hij leeft het diepst met hen mee in al hun verdrukkingen. Wat hen raakt, raakt Hem als Zijn oogappel. En geen verzoek wijst Hij ooit af, tenzij het voor hun bestwil is. Rom. 8:28.

Ten zesde. De ervaringen van de heiligen van alle eeuwen met gebedsverhoring. Het geloof daaraan brengt hen bij hun bekering tot God, zoals de tekst aangeeft. En wie gelooft, kan niet teleurgesteld worden.

Ten slotte. De verlichting en verlossing die het gebed de heiligen soms nu al geeft, terwijl de volledige verhoring nog niet gekomen is. Ps. 138:3. — Thomas Boston (1676-1732).

Vers 2

"Gij hoort het gebed." Let op twee dingen. 1. God heet de Hoorder van gebeden omdat Hij, zonder aanzien des persoons, de gebeden hoort van ieder die ze met godsvrucht uitstort, niet alleen van de Joden maar ook van de heidenen, zoals in Hand. 10:34-35... Daaruit volgt als noodzakelijk gevolg dat alle vlees tot Hem zou komen.

1. Tot God komen is niet zomaar hetzelfde als tot God naderen, Hem aanbidden, aanroepen en dienen. Het betekent: naar Sion komen om God te aanbidden. Net werd immers gezegd dat God in Sion geprezen moet worden, en daarop moet de uitdrukking "tot God komen" worden betrokken. Daarom wordt ook niet el gebruikt, maar ad, waarvan de eigenlijke kracht is "tot aan God toe", of tot aan de plaats van Gods woning, om God aanbidding te brengen. — Hermann Venema.

Vers 2

"Tot U zal alle vlees komen." Tot Christus "komt alle vlees", dat wil zeggen: (1.) elke zondaar en vleselijke mens. Hij Zelf zegt in Matth. 9:13: "Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars." Vroeger riep de Griekse priester, wanneer hij naderde om het offer te ontvangen: Wie komt daar? En het antwoord was: Velen, en goede mensen. Maar God nam tollenaars en zondaars aan. Hij nodigt hen aan Zijn maaltijd en eet met hen, om hen van de zonde te verlossen. "Alle vlees zal de zaligheid Gods zien." (2.) "Alle vlees" kan ook betekenen: het hele vlees, het hele lichaam. Alle zinnen en leden van het lichaam zullen tot God komen om Hem als hun Koning schatting te brengen. — Thomas Le Blanc.

Vers 2

Alle vlees. Met “vlees” wordt de mens bedoeld, de mens in zijn zwakheid en zijn behoefte aan hulp. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 3

“Ongerechtige dingen hadden de overhand over mij.” Ongerechtigheden kunnen op twee manieren de overhand krijgen over een christen. De eerste is door het groeiende besef van zijn schuld, de tweede door de kracht waarmee ze werken. Die overhand kan nooit volledig zijn, want de zonde zal niet over gelovigen heersen. Maar ze kan er wel nu en dan en gedeeltelijk zijn. Volgens de Schrift zuivert God onze overtredingen op twee manieren weg. Die twee gaan altijd samen.

De ene is door vergevende barmhartigheid. Zo bidt David: “Ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn.” Zo reinigt het bloed van Jezus Christus ons van alle zonde. De andere is door heiligende genade: “Dan zal Ik rein water op u sprengen, en gij zult rein worden.” Dit is net zo goed Gods werk als het eerste. Hij overwint onze ongerechtigheden evengoed als Hij ze vergeeft. — William Jay.

Vers 3

Ongerechtigheden. Dat staat er zo, maar letterlijk: “woorden van ongerechtigheden”. Sommigen zien dat als een overtollige uitdrukking voor de ongerechtigheden zelf. Waarschijnlijker betekent het echter de aanklacht of beschuldiging van ongerechtigheid. — Joseph Addison Alexander.

Vers 3

Er wordt gezegd dat de daden van ongerechtigheid de overhand over ons hebben, omdat ze te sterk en te machtig zijn om ze te ontkennen of te weerleggen. Dan onderwerpen we ons aan de eis van de straffen die de zonde verdient. Er blijft dus geen andere toevlucht over dan de goedertierenheid en genade van God, de Rechter. Zie Ps. 143:2; 130:3-4. — Hermann Venema.

Vers 3

"Maar onze overtredingen, die verzoent Gij." In het Hebreeuws staat: U zult ze verbergen. Het zinspeelt op de genadetroon, die bedekt was met de vleugels van de cherubs. Zo worden de zonden van de godvruchtigen, als ze berouw hebben, bedekt met de vleugels van barmhartigheid en gunst. — Thomas Watson.

Vers 3

"Die verzoent Gij", of: U bedekt ze. Op het voornaamwoord ligt de nadruk, alsof de overtuiging wordt uitgedrukt dat God, en God alleen, dit kon doen. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 3

De heilige profeten en schrijvers van de Schrift hebben voor vergeving van zonde geen andere gronden tot hoop dan de geringste van Gods volk. In zijn belijdenis beschuldigt David alleen zichzelf en maakt hij zijn eigen zonden het zwaarst: "Ongerechtige dingen hadden de overhand over mij", zegt hij. Maar in de hoop op vergeving schaart hij zich bij de rest van Gods volk: "Maar onze overtredingen, die verzoent Gij." — David Dickson.

Verzen 3-4

Nu, ziel, jij wordt gekweld door vele begeerten die je bezoedelen en je omgang met de hemel belemmeren. Je hebt zelfs bij je God geklaagd welke schade ze je hebben berokkend. Is het dan vermetel van Hem verlichting te verwachten, dat Hij je ervan zal redden, zodat je Hem zonder angst kunt dienen, Hem Die je rechtmatige Heere is?

Je hebt de heiligen als voorbeeld. Zij lagen in strijd met hun verdorvenheden en werden er soms zelfs door overwonnen, maar ze oefenden toch hun geloof op God. Ze verwachtten dat God de vijanden zou vernietigen die hen voor even hadden overweldigd. "Ongerechtige dingen hadden de overhand over mij", zegt David, en hij bedoelt zijn eigen zonden. Maar zie zijn geloof! Terwijl ze de overhand over

hem hadden, ziet hij God ze vernietigen. Dat blijkt uit de allereerstvolgende woorden: “Maar onze overtredingen, die verzoent Gij.”

Zie hier, arme christen, die denkt dat je nooit boven dek zult komen: de heilige David heeft een geloof, niet alleen voor zichzelf maar voor alle gelovigen. Ik neem aan dat jij er één van bent. En let op de grond van zijn vertrouwen, ontleend aan Gods daad van verkiezing: “Welgelukzalig is hij, dien Gij verkiest, en doet naderen, dat hij wone in Uw voorhoven.” Alsof hij zegt: Zeker zal Hij hen niet laten onderliggen aan de macht van de zonde, of zonder Zijn genadige bijstand laten, hen die Hij zo dicht bij Zichzelf brengt. Dit is Christus’ eigen argument tegen de satan, ten behoeve van Zijn volk. “De HEERE zeide tot den satan: De HEERE schelde u.” Zach. 3:2. — William Gurnall.

Vers 4

“Welgelukzalig is hij, dien Gij verkiest.” De zaligsprekingen in de Psalmen worden steeds dieper. Je ziet er een groei in. De eerste zegent de gelovige lezer van het Woord (Ps. 1:1). De tweede beschrijft het kind dat vergeving heeft ontvangen (Ps. 32:1). De derde spreekt een zegen uit over het geloof (Ps. 34:9; 40:5). De vierde prijst de gelovige die zich inzet en royaal geeft, rijk aan daden van liefde (Ps. 41:2). En deze laatste stijgt op naar de bron van alle zegen en zegent de uitverkorene van God. — C. H. S.

Vers 4

Hij, dien Gij verkiest. Christus is door God uitverkoren. Van Hem zei God: “Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb.” Hij is werkelijk “boven allen te prijzen in der eeuwigheid.” Maar in Hem zijn ook Zijn uitverkorenen gezegend. Om Zijnentwil zijn we uitverkoren, niet om de onze. In Hem, niet in onszelf, neemt God ons aan, want we zijn “begenadigd in den Geliefde.” Daarom zijn we in Hem gezegend: Hij is onze zegen.

Met die Hogepriester, Die is opgevaren naar het heilige en binnen het voorhangsel is gegaan, gaan ook wij het huis van God binnen. We

leren er te wonen. Zijn geestelijke vreugden vervullen ons. We hebben deel aan Zijn heilige geheimen en aan de sacramenten van genade en liefde. — Uit "A Plain Commentary on the Book of Psalms," 1859.

Vers 4

"Wij zullen verzadigd worden met het goed van Uw huis, met het heilige van Uw paleis." We zullen zo vol zijn dat er niets meer ontbreekt. We hoeven niets buiten ons te zoeken. Wat zou er ook ontbreken in het huis van Hem Die alles gemaakt heeft, Die Heere is over alles, Die alles in allen zal zijn, en in Wie een onuitputtelijke schat aan goeds ligt? Van Hem staat in Psalm 103: "Die uw mond verzadigt met het goede." — Robert Bellarmine (1542-1621).

Vers 4

"Verzadigd worden met het goed van Uw huis." Hier klinkt duidelijk een toespeling door op de offers die aan God gewijd waren. Ook de mensen die aan God toegewijd waren, mochten daarvan meeëten. — Hermann Venema.

Vers 5

"Vreselijke dingen zult Gij ons in gerechtigheid antwoorden." Waarom antwoordt God zo? Alles bij elkaar genomen is wat God voor Zijn volk doet steeds gericht op de kruisiging van het vlees. En wat is er vreselijker dan zo'n dood? We bidden om aangename dingen, denken we. Maar we zijn vlees én geest. Daarom heeft het vlees nog steeds een aandeel in elk gebed. Wat we vragen is voor een deel vleselijk, en eigenlijk vragen we voor een deel wat we zelf niet weten.

Het antwoord van God is, alles bij elkaar genomen, geestelijk. Voor het zondige vlees is dat een kruisigende zaak. Daar komt al de schrik vandaan... Je bidt om vergeving. Dat is iets aangenaams, maar goed begrepen niet voor het vlees. Vergeving doodt de verdorvenheid, breekt het hart en verplicht tot een heilig leven. Elk antwoord van onze God aan ons wijst die kant op, op de ene of de andere manier,

vroeg of laat. God geeft Zijn kinderen goede dingen zó dat Hij tegelijk Zichzelf geeft. In wat er gebeurt, laat Hij hun Zijn hemelse heerlijkheid zien...

Nu is God vreselijk voor het zondige vlees. Waar Hij verschijnt, sterft het. Toen Jakob God overwon in het gebed, werd hij daarom zelf overwonnen. Dat werd aangeduid door die aanraking aan zijn heup, die ontwricht werd, juist waar de grootste kracht van het worstelen zit. Als we zwak zijn, dan zijn we machtig. Want naarmate God verschijnt, sterven we aan onszelf af en leven we in Hem. — William Carter, in een vastendagpreek getiteld "Light in Darkness," 1648.

Vers 5

Gods oordelen zijn deze terribilia: vreselijke, schrikwekkende dingen. En Hij is trouw aan Zijn verbond. Door vreselijke oordelen zal Hij antwoorden, dat wil zeggen: onze verwachting bevredigen. Dat is een passende uitleg van deze woorden. Maar het woord dat we hier met 'gerechtigheid' vertalen, is tsedek. En tsedek betekent niet trouw, maar heiligheid. Die vreselijke dingen zijn dus eerbiedwaardige dingen. Zo vertaalt Tremellius het, en terecht: Per res reverendas, door eerbiedwaardige dingen, dingen waar eerbied bij hoort, zult U ons antwoorden.

Dan krijgt deze plaats de volgende zin. De God van ons heil (God Die werkt in de christelijke kerk) roept ons door vreselijke dingen tot heiligheid en gerechtigheid. Vreselijk niet als wraak, maar vreselijk in de zin van ontzagwekkend, eerbiedwaardig, geheimvol. Zo maken we van de godsdienst niet iets al te gewoons. We komen altijd met eerbied, met vrees en beven tot alles wat bij de dienst aan God hoort. En we maken verschil tussen wat met God te maken heeft en wat gewoon burgerlijk is. — John Donne.

Vers 5

God redt Zijn kerk en Zijn volk door vreselijke dingen, en Hij doet dat in gerechtigheid. Dit punt komt hierop neer: in al die reddingen door

vreselijke dingen laat God Zijn gerechtigheid zien. Hij doet daarin niets anders dan wat recht en rechtvaardig is, geen stap meer en geen stap minder. Om dat duidelijk te maken: er is een dubbele gerechtigheid. De ene is de gerechtigheid van Zijn woord, dat is Zijn trouw. De andere is de gerechtigheid van Zijn werken, Zijn rechtvaardige daden. En God laat beide zien als Hij Zijn volk redt door vreselijke dingen. — John Bewick, 1644.

Vers 5

Maar wat bedoelen ze met: "zult Gij ons antwoorden"? Ons, de inwoners van Sion, het volk dat U toebehoort en dat U werkelijk aanbidt. Ons ook, die botsen met vijanden, die ruzie met ons zochten en ons kwaad toewensten. En ons ten slotte, die ernaar streven en erom vragen dat Koninkrijk en Kerk blijven bestaan, met alle welzijn en veiligheid. Met zulke dingen zult U ons antwoorden, zegt hij. Dat wil zeggen: tot ons voordeel en onze bate, volgens onze geloften. U doet dat door onze zaak te bepleiten, in ons voordeel te beslissen en onze wensen te vervullen. Zo maakt U ons gelukkig en geeft U ons vaste grond, en U onderwerpt en beschaamt onze vijanden. — Hermann Venema.

Vers 5

"O Vertrouwen aller einden der aarde." Hoe zou God het vertrouwen van alle einden der aarde kunnen zijn als Hij niet regeert en onophoudelijk werkt? De vastheid van de bergen wordt niet aan bepaalde natuurwetten toegeschreven, maar aan Gods macht. Het bruisen van de zeeën komt niet tot rust door wetten zonder krachtige werker, maar door de directe invloed van de almachtige Heerser. Ook menselijke wetten kunnen middelen zijn om vervolging in te tomen, maar het blijven middelen. Het is God Die het rumoer van de volken stilt. Het is God Die de uitgangen van de morgen en de avond laat zingen.

Als de Schrift kijkt naar wat God door middelen doet, verliest ze God Zelf nooit uit het oog. God bezoekt de aarde en besproeit haar.

God bereidt het koren. Zonder Zijn eigen directe kracht konden de natuurwetten niets teweegbrengen.

Wat is deze kijk op Gods voorzienigheid troostrijk en geruststellend, en wat bevredigt hij het hart! Vergelijk dat met een ongelovige wijsbegeerte. Die verbiedt ons verder terug te gaan dan de macht van bepaalde natuurwetten. Ze geeft wel toe dat God die wetten in het begin heeft vastgesteld. Maar nu kunnen ze, zegt ze, hun werk zonder Hem doen. — Alexander Carson (1776-1844).

Vers 5

"Aller einden der aarde." In Zichzelf, als mogelijkheid, is God het vertrouwen van alle einden der aarde. Later zullen allen Hem zo erkennen (Ps. 22:28-29). De komst van de koningin van Scheba bij Salomo "van de einden der aarde" is daar een voorbeeld van. Matth. 12:42. — A. R. Faussett.

Vers 5

"En der verre gelegenen aan de zee." Met de woorden van deze psalm moeten we God smeken. Hij staat aan de oever en ziet de gevaren die ons bedreigen. Laat Hij ons, die op de woeste zee heen en weer geslingerd worden, veilig maken omwille van Zijn naam. Laat Hij ons in staat stellen tussen Scylla en Charybdis de middenweg te houden, het gevaar links en rechts te ontkomen en met een heel schip en een onbeschadigde lading de haven te bereiken. — Lorinus (naar Augustinus).

Verzen 5-8

Dat God de aarde besproeit, is duidelijk een beeld van de nederdaling van de Heilige Geest na Christus' hemelvaart. Op de grote Pinksterdag hoorden de vrome Joden "van allen volke dergenen, die onder den hemel zijn" de apostel in hun eigen talen spreken over de grote daden van God. Dat was een duidelijk getuigenis: God begon op gees-

telijke wijze de uitgangen van de morgen en de avond te laten juichen.

Na hun eerste botsing met de Joodse overheden namen de apostelen hun toevlucht tot God in gebed. Het was de eerste botsing van de zich ontwikkelende christelijke gemeente met de machten van deze wereld. Ze riepen Hem aan Die het bruisen van de golven en het rumoer van de volken stilt. De taal van de psalm (Ps. 65:6) klinkt door in de openingswoorden van hun gebed (Hand. 4:24). De psalm zegt: "O God onzes heils! o Vertrouwen aller einden der aarde, en der verre gelegenen aan de zee!" Hun gebed begint: "Heere! Gij zijt de God, Die gemaakt hebt den hemel, en de aarde, en de zee, en alle dingen, die in dezelve zijn." En toen ze baden, werd "de plaats, in welke zij vergaderd waren, bewogen. En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest." Dat was geen ijdel teken: door vreselijke dingen in gerechtigheid werden ze beantwoord door de God van hun heil.

Dit zijn natuurlijk maar illustraties van de innerlijke samenhang van de Schrift. Maar als zodanig zijn ze misschien niet zonder waarde. — Joseph Francis Thrupp.

Vers 6

"Die de bergen vastzet." Door Uw kracht zijn ze opgericht, en door Uw macht zijn ze omgord en bewaard. De dichter laat de bergen zien als gevormd en op hun juiste plek geplant door Gods machtige hand. En hij toont dat ze bewaard blijven voor splijten, instorten of als het ware wegbrokkelen, door een gordel die om hen heen ligt. Dat beeld is erg mooi en treffend. Door Gods macht waren ze als met hoepels omsloten. — Adam Clarke.

Vers 8

"Gij doet de uitgangen des morgens en des avonds juichen." Dat wil zeggen: U laat de mensen zich verheugen. Ze zijn blij, ze verheugen zich in of over de uitgangen van de morgen. En ook 's avonds verheugen de mensen zich, want dan gaan ze rusten, moe van het werk van

de dag. Of we kunnen het zo uitleggen: U laat de mensen die wonen aan de uitgangen van de morgen en aan de uitgangen van de avond zich verheugen. Alsof er stond: U laat de oostelijke en de westelijke volken, alle volken van oost tot west, zich verheugen. En wat alle volken van nature blij maakt, is het opkomen van het licht bij hen in het oosten en de komst van het licht naar hen toe in het westen. — Joseph Caryl.

Vers 8

"Gij doet de uitgangen des morgens en des avonds juichen." Licht en duisternis zijn elkaars tegendeel, en de scheiding tussen die twee is onaantastbaar (Gen. 1:4). Toch zijn ze allebei op hun tijd even welkom in de wereld. Je kunt moeilijk zeggen wat ons welkomer is: het licht van de morgen dat het werk van de dag vooruithelpt, of de schaduwen van de avond die de rust van de nacht dienen. Wacht de wachter op de morgen? Zo verlangt de dagloner ernstig naar de schaduw. Sommigen verstaan dit van het morgen- en avondoffer. Goede mensen verheugden zich daar zeer in, en God werd erin voortdurend geëerd. "U doet hen zingen," zo luidt het woord. Want elke morgen en elke avond zongen de Levieten lofzangen. Het was wat de plicht van elke dag nu eenmaal vroeg.

Ook onze dagelijkse eredienst, alleen en met ons gezin, moeten we zien als het noodzakelijkste van onze dagelijkse bezigheid én als het heerlijkste van onze dagelijkse troost. Houden we daarin de gemeenschap met God vast, dan worden de uitgangen van zowel de morgen als de avond daardoor werkelijk tot juichen gebracht. — Matthew Henry.

Vers 8

Lyranus, Dionysius Carthusianus, Cajetanus en Placidus Parmensis (die in de voetsporen van Cajetanus treedt, al noemt hij hem niet) lezen de eerste zinshelft als verwijzing naar de verwondering van alle mensen over Gods wonderlijke werken op het land en op de zee. De

tweede zinshelft leggen ze uit van de offers die 's morgens en 's avonds gebracht werden. God maakte die voor Zichzelf aanvaardbaar en voor wie ze brachten een bron van vreugde, vooral na de terugkeer uit de gevangenschap.

Aan het begin van de psalm worden offers aangeduid met lof en geloften, zoals we gezien hebben. En in het verhaal van Ezra staat dat de teruggekeerden het morgen- en avondoffer aan de Heere brachten. Wie naderde, gaf God lof bij het binnengaan, en anderen, die hun offers gebracht hadden, deden dat bij het weggaan. Daarom staat hier dat de uitgangen van de morgen en de avond, dat wil zeggen: wanneer wie God loven van beide offers weggaan, God welgevallen zal hebben. Hij zal vermaak hebben in die lof, en ze zal Hem aangenaam zijn. — Lorinus.

Vers 8

In beeldspraak is de uitgang van de morgen, of de dageraad, het licht van de genade aan het begin van de bekering. "De uitgang des avonds" is het laatste licht van de genade in het uur van de dood. — Thomas Le Blanc.

Vers 9

"Gij bezoekt het land, en hebbende het begerig gemaakt," enzovoort. Wat zijn de woorden van de bezielde dichter mooi, nu we ze lezen in deze oogstmaand, bijna drieduizend jaar nadat ze geschreven zijn! Bijna drieduizend jaar geleden keek de koninklijke dichter uit over de vlakten van Judea, bedekt met Gods overvloed, en barstte los in zijn prachtige lofzang. Sindsdien is de aarde door haar baan gerold. En Gods hand heeft haar en al haar kinderen gezegend met zaaitijd en oogst, met vreugde en overvloed. Juist omdat de Almachtige zo standvastig geeft, als een machtige oceaan die door de oneindige ruimte van het heelal stroomt, vergeten Zijn schepselen zich te verwonderen.

Ze voelen geen echte dankbaarheid meer voor zoveel onmetelijke goedheid. De zon komt zo zeker op en gaat zo zeker onder, en de jaargetijden volgen elkaar met zo'n onnavolgbare trouw op, door alle wisselingen heen, dat we vanzelfsprekend vinden wat alle verbeelding te boven gaat. En het is goed, meer dan het edelste mensenhart ooit zou kunnen bedenken.

De arme man met zijn half dozijn kinderen zwoegt, en sterft vaak, onder het vergeefse werk om brood voor hen te verdienen. God voedt Zijn gezin van ontelbare myriaden, die wemelen over het oppervlak van talloze werelden. En niemand kent gebrek, behalve door eigen dwaasheid of door de wreedheid van medemensen. God giet Zijn licht uit van ontelbare zonnen over ontelbare juichende planeten. Overal besproeit Hij ze op het juiste moment. Hij laat het voedsel van werelden en volken rijpen, en geeft hun goed weer om het binnen te halen. En van eeuw tot eeuw, te midden van Zijn eindeloze schepselen in eindeloze vormen en krachten, in de schoonheid, de zonneschijn en de pracht van de natuur, lijkt Hij door heel de schepping het heerlijke lied van Zijn eigen goddelijke vreugde te zingen.

Het klinkt van de onsterfelijkheid van Zijn jeugd, de almacht van Zijn wezen, de eeuwigheid van Zijn lankmoedigheid en de overvloeiende grenzeloosheid van Zijn liefde.

Wat een gezin hangt aan Zijn onderhoudende arm! Het leven en de ziel van oneindige eeuwen en van ontelbare werelden! Stel dat Zijn macht, Zijn waakzaamheid of Zijn wil om goed te doen ook maar een ogenblik zou haperen. Wat een zwaai van dood en vernietiging zou door het heelal gaan! Wat zouden de sterren waggelen, de planeten uitdoven en de volken vergaan! Maar van eeuw tot eeuw gebeurt zo'n ramp niet. Zelfs niet te midden van misdaden van volken, en van atheïsme dat de hand ontkent die het gemaakt heeft en voedt. Het leven ontspringt met steeds nieuwe kracht. Voedsel schiet even rijk op om het in stand te houden. Zonneschijn en vreugde worden over al-

les uitgegoten van de onzichtbare troon van God, als de poëzie van het bestaan dat Hij gegeven heeft.

Komen er tijden van schaarste of mislukking, dan komen ze slechts als waarschuwing voor trotse, tirannieke mensen. De aardappel wordt getroffen opdat een volk niet eeuwig onderdrukt wordt. De oogst wordt kleiner opdat de wetten van de onnatuurlijke hebzucht van de mens aan stukken gescheurd worden. En dan schijnt de zon weer, valt de regen weer, en verheugt de aarde zich in nieuwe schoonheid en dubbele overvloed. — William Howitt, in "The Year Book of the Country," 1850.

Vers 9

"Gij bezoekt het land." God lijkt met elk nieuw jaargetijde naar ons toe te komen. In de winter doet Hij denken aan een man die op reis is naar een ver land. Het is donker, de grond geeft niets en het is koud, alsof God er niet is. De lente voelt als Zijn terugkeer. Alles wat zij meebrengt fluistert blij: "Hij niet verre is van een iegelijk van ons." Met langere dagen, warmere lucht en een aarde die weer tot leven komt, komt God bij ons. Dat gebeurt niet uit een blinde noodzaak, maar door Zijn zorg. Er zijn wel tweede oorzaken, maar boven al die oorzaken staat de Eerste Oorzaak: verstandig, liefdevol en vrij. God regeert in alles, over alles en boven alles.

Hij wordt niet opzijgeschoven of vervangen door de krachten en werkingen die Hij Zelf inzet. Hij is niet zo druk met andere werelden dat Hij de aarde vergeet, en Hij is ook niet onverschillig voor ons. Persoonlijk toezicht en persoonlijke zorg zijn niet beneden Zijn waardigheid, en ze staan Hem ook helemaal niet tegen. Als Maker, Levengever en Vader bezoekt U de aarde en bevochtigt U haar. — Samuel Martin, in "Rain upon the Mown Grass, and other Sermons", 1871.

Vers 9

Hier kondigt de psalmist vooraf aan dat de Heilige Geest genadig zal worden uitgestort, en dat de volken van de aarde zich tot Christus zullen bekeren. — Origenes.

Vers 9

De grote namen onder de Hebreeuwse godgeleerden zeggen dat God vier sleutels heeft. Die heeft Hij nooit aan een engel of serafijn toevertrouwd, en de sleutel van de regen noemen ze als eerste. Over God Zelf staat in Job 28:26 dat Hij de regen een vaste orde geeft, en in Job 26:8 dat Hij de wateren in Zijn wolken bindt. — Thomas Le Blanc.

Vers 9

"De rivier Gods is vol waters." Daarmee worden bedoeld: de wolken, in beeldtaal beschreven. — Edward Leigh (1602-3-1671).

Vers 9

"De rivier Gods" staat hier tegenover de rivieren op aarde. Die kunnen opdrogen, maar wat God te geven heeft raakt nooit op. — Joseph Addison Alexander.

Vers 9

"De rivier Gods." In de Chaldeeuwse parafrase staat: Uit de bron van God die in de hemelen is, vol regenvlagen van zegen, zult U hun korenvelden gereedmaken. — Lorinus.

Vers 9

"U bereidt hun graan; want zo bereidt U de aarde." (Vertaling van de American Bible Union.) "Zo" betekent hier: met dit plan en met dit doel. Het Hebreeuws zegt letterlijk: "want zo bereidt U haar", en dat "haar" slaat terug op "de aarde". In het Hebreeuws is "aarde" vrouwelijk en "graan" mannelijk. In het Nederlands kunnen we dat alleen duidelijk maken door het woord "aarde" zelf te noemen. Het Nederland-

se “het” zou namelijk wel moeten verwijzen naar “graan”, en dan klopt zowel de betekenis als de vorm van het Hebreeuws niet meer. — Thomas J. Conant.

Vers 9

“Maakt Gij hunlieder koren gereed.” Koren is Gods bijzondere gave aan de mens. Er zijn verschillende boeiende en leerzame gedachten over te vertellen. Alle andere planten die we eten, kunnen in hun natuurlijke staat niet als voedsel dienen. Pas door langzame veredeling zijn hun voedzame eigenschappen ontwikkeld, en is hun aard en vorm tot op zekere hoogte veranderd. Geen enkele nuttige plant uit onze tuinen en akkers is in haar normale, wilde vorm iets waard als voedsel. De mens is aan zijn lot overgelaten en moest langzaam en met moeite ontdekken hoe hij die ruwe natuurproducten kon omvormen tot gezonde gewassen. Met koren is het anders gegaan. Dat is vanaf het begin een bijzonder gewas geweest.

We hebben alle reden om te geloven dat God het aan Adam gaf in dezelfde volmaakte, eetklare staat als waarin wij het vandaag nog vinden. Het was uitdrukkelijk voor de mens gemaakt en rechtstreeks in zijn handen gelegd. De Schepper zegt: “Ziet, Ik heb ulieden al het zaadzaaiende kruid gegeven, dat op de ganse aarde is.” Dat zijn alle graangewassen, zoals koren, tarwe, gerst, rijst en maïs, die er allemaal aan te herkennen zijn dat ze zaad voortbrengen...

Er is nog een bewijs dat koren speciaal voor de mens is geschapen: het is nooit in het wild gevonden. De oorspronkelijke vormen waarvan al onze andere eetbare planten afstammen, groeien in dit of andere landen nog altijd van nature. De wilde biet en de wilde kool staan nog langs onze kusten. De wilde appel en de sleedoorn, de ruwe voorouders van onze heerlijke appels en pruimen, vinden we nog tussen de bomen in het bos. Maar waar zijn de oorspronkelijke vormen van onze graansoorten? Waar zijn de wilde grassen die, volgens sommige schrijvers, door eeuwen van opeenvolgend landbouw-

werk zouden zijn uitgegroeid tot koren, tarwe en gerst? Er is veel over geschreven en er zijn veel proeven genomen om de natuurlijke oorsprong van deze granen te vinden, maar elke poging is tot nu toe mislukt.

Telkens weer ging het bericht rond dat koren en tarwe wild waren aangetroffen in delen van Perzië en op de steppen van Tartarije, blijkbaar ver buiten het bereik van de landbouw. Maar zodra deze berichten aan de gegevens van de plantkunde werden getoetst, bleken ze altijd ongegrond. Koren is nooit anders bekend geweest dan als gekweekte plant. Geschiedenis en waarneming laten zien dat het niet vanzelf kan groeien. Het zaait zich nooit uit en verspreidt zich nooit zelf, zoals andere planten dat wel doen. Als mensen het verwaarlozen, verdwijnt het snel en sterft het uit.

Het valt ook niet terug in een natuurlijke staat, zoals alle andere gekweekte plantensoorten, zodat het alleen als voedsel waardeloos wordt. Nee, het gaat helemaal te gronde, want het is van nature niet opgewassen tegen de strijd om het bestaan met de oorspronkelijke planten van de bodem.

Dit alles bewijst dat koren op wonderlijke wijze moet zijn voortgebracht. Anders gezegd: God heeft het rechtstreeks aan de mens gegeven, in dezelfde bijzondere staat waarin het nu voorkomt. De natuur zou het nooit hebben kunnen ontwikkelen of in stand houden. In de mythen van alle oude volken wordt met overtuiging beweerd dat het een bovennatuurlijke oorsprong had. De Grieken en Romeinen geloofden dat het een geschenk was van de godin Ceres. Zij leerde haar zoon Triptolemus het te verbouwen en over de aarde te verspreiden. Van haar kreeg de hele groep van deze planten de naam "cerealiën", die ze nog steeds draagt. Wij zeggen dus eigenlijk dezelfde waarheid wanneer we tot Hem zeggen Die deze heidenen zonder het te weten aanbaden: "Wanneer Gij het alzo bereid hebt, maakt Gij hunlieder koren gereed."

Ik wil nog een bewijs noemen van Gods bijzondere bedoeling, waaraan we Zijn hand in deze weldaad kunnen herkennen. Koren is overal te vinden. Het is bijna de enige plantensoort die overal kan groeien: in bijna elke grond en op bijna elke plek. In de ene of de andere vorm, aangepast aan alle verschillen in klimaat en omstandigheden in de diverse landen, komt het voor op een stuk van het aardoppervlak dat net zo groot is als het gebied waar mensen wonen...

Rijst wordt verbouwd in de tropen, waar met vaste tussenpozen regen en overstromingen komen, gevolgd door extreme hitte. Het is het belangrijkste voedsel voor het grootste deel van de mensheid. Tarwe doet het niet goed in hete streken, maar bloeit in het hele gematigde klimaat, op allerlei hoogten, en past uitstekend bij de behoeften van ver ontwikkelde samenlevingen. Maïs groeit op een onmetelijk gebied in de Nieuwe Wereld, waar het al sinds mensenheugenis bekend is. Het vormde een hoofdbestanddeel van de Indiaanse beschaving waarvan de Spanjaarden in Mexico en Peru stonden te kijken. Gerst wordt verbouwd in die delen van Europa en Azië waar bodem en klimaat niet geschikt zijn voor tarwe. Haver en rogge reiken ver in het kale noorden en verdwijnen pas in de woeste poolstreken, waar mensen in gemeenschap niet kunnen bestaan.

Zo past God verschillende graansoorten, die dezelfde wezenlijke bestanddelen bevatten, treffend aan bij verschillende bodems en klimaten. Daardoor heeft Zijn voorzienigheid het onmisbare voedsel gegeven om de mensheid overal op de bewoonbare aarde in leven te houden. Alle volken, stammen en talen kunnen zich samen, als één groot gezin, verheugen in de vreugde van de oogst. — Hugh Macmillan, in “Bible Teachings in Nature”, 1868.

Verzen 9-13

Ik ken geen tafereel uit het landleven dat ook maar in de buurt komt van de prachtige beschrijving die we hier voor ons hebben. Ieder hart herkent meteen hoe getrouw ze in al haar trekken de natuur volgt. In

het korte bestek van vijf verzen schildert de dichter het hele beeld levendig voor ons. Eerst de toebereiding van de aarde of de grond, en het koren dat voor de zaaier wordt klaargelegd. Dan de regen op zijn tijd, de vroege en de late regen, die de akkerruggen bevochtigt, de voren vult en het zaad laat zwellen, ontkiemen, knoppen krijgen en bloeien.

Dan de kroon op het hele jaar in de weken van de oogst, en de mensen die zich voor God verheugen zoals je je verheugt bij de oogst. Zelfs de voetpaden druipen van vruchtbaarheid, en de dalen jubelen en zingen van vreugde.

Onze oogstfeesten zijn ook tijden van blijdschap, maar ik zou willen dat onze boeren en landarbeiders alles net zo eerbiedig aan God toeschreven als de psalmist. U besproeit de aarde, U verrijkt haar enorm, U bereidt het koren, U drenkt de ruggen, U vult de voren, U maakt haar zacht met regenbuien, U zegent wat uit haar opkomt, U kroont het jaar met Uw goedheid. Er staat geen woord over de mens, over wat hij weet of wat hij doet, en ook geen gedachte aan zichzelf. Wat een verschil met die man wiens land veel opbracht, en die maar één gedachte had: "Ik zal tot mijn ziel zeggen: Ziel! gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink, wees vrolijk." — Barton Bouchier.

Vers 13

"De velden zijn bekleed met kudden." Dit is meer dan de gewone beeldtaal van dichters. Het is bijzonder mooi en treffend als we denken aan de talloze kudden die de vlakten van Syrië en Kanaän wit maakten. In de oostelijke landen zijn schapen veel vruchtbaarder dan bij ons, en daar hebben ze hun naam aan te danken. Er wordt van hen gezegd dat ze "bij duizenden werpen, ja, bij tienduizenden" (Psalm 144:13). Ze vormden dus een flink deel van de rijkdom van het Oosten. — James Anderson, in een noot van de uitgever bij Calvijn op deze plaats.

Vers 13

De heuvels waren, waar ze niet bewerkt werden, begroeid met struikgewas en groen, en bezaaid met talrijke kudden. De dalen waren breed en bedekt met een rijke tarweoogst. De velden stonden vol maaiers en arenlezers, midden in de oogsttijd. Ezels en kamelen kregen hun lading schoven opgeladen en aten, zonder muilkorf en ongestoord, van het rijpe graan. — Edward Robinson.

Vers 13

Het lijkt misschien vreemd dat hij eerst zegt dat ze juichen, en er dan het zwakkere woord bij zet dat ze zingen. Tussen die twee staat dan ook nog het matte woordje "ja": ze juichen, *ja*, ze zingen ook. Het werkwoord kan echter ook in de toekomende tijd worden gelezen: ze zullen zingen. Dat wijst op een blijvende vreugde: ze zouden zich niet alleen dit ene jaar verheugen, maar in alle jaargetijden die nog zullen volgen. Ik kan erbij zeggen, en het is algemeen bekend, dat in het Hebreeuws de volgorde van zo'n uitdrukking vaak op deze manier wordt omgedraaid. — Johannes Calvijn.

Vers 13

"Ook zingen zij." Ze zingen vurig. Dat is de echte betekenis van het woord "af". Eerst betekent het "hitte" of "warmte", daarna "gloed, hartstocht, toorn", en daarvan komt weer "de neusgaten", omdat die als de zetel van dit gevoel werden gezien. — John Mason Good.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Wat past bij stilte in de eredienst, waar hoort ze thuis, wat doet ze en welke kracht heeft ze?

Vers 1

De grenzen, de voordelen en de verplichtingen van geloften.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Gebed horen en verhoren is van de Heere alleen. Het is Zijn gewone manier van doen, Zijn vreugde, Zijn wezen en Zijn eer. — David Dickson.

Vers 3

1. De nederige belijdenis. Zonden zijn ons de baas geworden.

(a) Wanneer we niet waakzaam zijn of in verzoeking komen, en zelfs na de heiligste bezigheden.

(b) Hoe dat gebeurt. Door ons aangeboren bederf, onze natuurlijke aard, de plotselinge verzoeking, verwaarlozing van de genademiddelen en gebrek aan gemeenschap met God.

(c) Bij wie dat gebeurt. Bij de besten onder de mensen: David zegt "over mij". Laten we die waarschuwing ter harte nemen.

1. Het geruststellende vertrouwen. De zonde is vergeven.

(a) Door God Zelf: "U".
(b) Door verzoening: alles wordt bedekt.
(c) Krachtig: wegzuiveren.
(d) Omvattend: onze overtredingen.

Vers 3

1. Een noodkreet. De ziel van de mens is belegerd: "Ongerechtige dingen hadden de overhand over mij." 2. Een jubelkreet. De ziel van de mens ziet licht: "Maar onze overtredingen, die verzoent Gij." — E. G. Gange.

Vers 4

Dichtbij God zijn is de grondslag van het geluk van elk schepsel. Dat wordt helder als we de drie hoofdbestanddelen van echt geluk bekij-

ken. Het eerste is het beschouwen van het edelste voorwerp, waarmee alle vermogens van ons verstand tevreden zijn. Het tweede is liefde voor het hoogste goed, die past bij het diepste verlangen van onze wil. Het derde is het zoete, eeuwige besef en de zekerheid dat een Almachtige Vriend ons liefheeft. Hij zal ons verlossen van al het kwaad waarvoor onze natuur vreest, en ons alles schenken wat een wijs en onschuldig schepsel maar kan wensen. Zo worden alle krachten van de mens gebruikt in hun hoogste en zoetste oefeningen en genietingen. — Isaac Watts.

Vers 4

Verkiezing, krachtdadige roeping, toegang tot God, aanneming als kinderen, uiteindelijke volharding en verzadiging. Dit vers is een hele leer over God in het klein.

Vers 5

Behandel het eerste zinsdeel vanuit de ervaring. Laat zien hoe gebeden om onze eigen heiliging worden beantwoord met beproeving, gebeden om Gods eer met vervolging, gebeden om het heil van onze kinderen met hun dood, en gebeden om het goede van anderen met hun ziekte, enzovoort.

Vers 7

De Heere als gever, schepper en bewaarder van vrede.

Vers 8

Tekenen van Gods tegenwoordigheid: tekenen die schrik aanjagen en tekenen die vreugde geven.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

De bijzondere vreugden van de morgen en de avond.

Vers 9

De rivier Gods. John Bunyans verhandeling “The Water of Life” geeft aanwijzingen voor dit onderwerp.

Vers 9

Goddelijke bezoeken en wat ze teweegbrengen.

Verzen 9-13

Een oogstpreek.

1. Gods algemene goedheid, die de aarde bezoekt in de wisseling van de jaargetijden: “Zaaiing en oogst”, enzovoort.
2. De grootte van Zijn rijkdommen: “De rivier Gods is vol waters.” Niet zoals Elia’s beek, die opdroogde.
3. De verscheidenheid van Zijn weldaden: koren, water, “Gij zegent zijn uitspruitsel”, enzovoort.
4. Het blijvende van Zijn zegeningen: “Gij kroont het jaar.” — E. G. G.

Vers 13

Het lied van de natuur en het oor dat het hoort.

Psalm 66

Titel

"Voor den opperzangmeester." Dat moest wel een man van grote bekwaamheid zijn, want om zo'n psalm goed te zingen is veel vakmanschap nodig. De mooiste muziek ter wereld zou er eer van hebben als ze met zulke woorden werd verbonden.

"Een lied, een psalm," (Engels: "A Song or Psalm") of misschien een lied én een psalm. Je kunt hem opzeggen of zingen. Zelfs als je hem alleen leest, is het al een wonderlijk mooi gedicht. Maar op de juiste melodie gezet moet het een van de edelste wijzen zijn geweest die het Joodse volk ooit heeft gehoord.

We weten niet wie de schrijver is. Toch zien we geen reden om te twijfelen of David hem heeft geschreven. De psalm past bij zijn stijl en bevat niets wat niet bij zijn tijd hoort. Het is waar dat hier over het "huis" van God wordt gesproken. Maar die naam paste evengoed bij de tabernakel als bij de tempel.

Onderwerp en indeling

Het thema is lof. De stof voor het lied zijn de grote daden van de Heere, Zijn genadige weldaden, Zijn trouwe reddingen en alles wat Hij met Zijn volk heeft meegemaakt. Het geheel eindigt met een persoonlijk getuigenis van bijzondere goedheid die de dichter zelf, een profeet, van God ontving.

Psalm 66:1-4 vormen een soort openingslied. Alle volken worden opgeroepen God te loven, en ze krijgen de woorden voor een passend lied alvast aangereikt. Psalm 66:5-7 vragen de toeschouwer om te "komen en te zien" wat de Heere heeft gedaan. Onze aandacht gaat dan naar de Rode Zee, en misschien ook naar de tocht door de Jordaan.

Dat wijst ons op de vergelijkbare situatie van het onderdrukte volk dat in dit lied wordt beschreven, en op de blijde uitkomst die voor hen wordt aangekondigd (Psalm 66:8-12). Daarna wordt de zanger persoonlijk, en spreekt hij niet langer namens de volken. Hij belijdt wat hij de Heere verschuldigd is (Psalm 66:13-15). Dan breekt hij los met een krachtig "Komt, hoort toe", en vertelt hij vol dankbaarheid hoe bijzonder goed de Heere voor hemzelf is geweest (Psalm 66:16-20).

Uitleg

Vers 1

"Juicht Gode, gij ganse aarde!" In Sion zongen de heiligen die al diep in het geloof onderwezen waren, vaak stil voor God. Ze zonken weg in overpeinzing, en God nam hun lied aan. Maar in de grote volksvergaderingen paste een jubelend geluid beter, en dat was God even welkom.

Wil de lof zich wijd verspreiden, dan moet je hem kunnen horen. Juichende klanken raken de ziel en steken anderen aan met heilige dankbaarheid. Wie de melodieën voor de gemeente kiest, moet er dus op letten dat ze vrolijk zijn. Lawaai hebben we niet zoveel nodig, wel een écht juichend geluid. God moet met de stem worden geprezen, en het hart moet meegaan in heilig gejubel.

Alle volken moeten hun lof aan de Heere brengen. Wat zal het een gezegende dag zijn als er geen jubelkreten meer opstijgen voor Juggernaut of Boeddha, en de hele aarde de Schepper aanbidt!

“Gij ganse aarde.” Jullie heidense volken, die Jehova tot nu toe niet kennen: laat de hele aarde zich samen verheugen voor God. De talen van de landen zijn talrijk, maar hun lofzang moet één zijn, gericht aan de ene God.

Vers 2

“Psalmzingt de eer Zijns Naams.” Het geluid moet vorm krijgen in toon en maat, want we aanbidden een God van orde en harmonie. Wanneer we zingen, is Gods eer ons onderwerp en is het ons doel om Hem te eren. God eer geven is Hem alleen teruggeven wat van Hem is. Het is onze eer dat we God eer mógen geven. En alles wat in ons werkelijk eervol is, moeten we aan God toeschrijven, want het is Zijn eer.

“Alle aanbidding zij aan God alleen!” Dat moet de lijfspreuk zijn van elke ware gelovige. De naam, het wezen en de persoon van God verdienen de hoogste eer.

“Geeft eer Zijn lof.” Laat Zijn lof niet armzalig zijn en over de grond kruipen. Laat hem vol grootsheid en ontzag naar Hem opstijgen. De praal van de oude feesten hoeven we in deze tijd van de Geest niet na te doen. Wel moeten we zoveel hart en heilige eerbied in onze aanbidding leggen dat het het beste is wat we kunnen brengen. Aanbidding uit het hart en geestelijke blijdschap maken de lof heerlijker dan gewaden, wierook en muziek ooit zouden kunnen.

Vers 3

“Zegt tot God.” Richt al je lofzangen tot Hem. Vroomheid die niet vastberaden op de Heere gericht is, is niet beter dan fluiten tegen de wind.

“Hoe vreselijk zijt Gij in Uw werken!” Meestal worden we het eerst geraakt door die kanten van God die angst en beven wekken. Zelfs als ons hart God al liefgekregen heeft en bij Hem rust vindt, groeit onze aanbidding nog wanneer we ontzag krijgen voor de ontzagwekkende

kanten van Zijn wezen, doordat Hij op buitengewone wijze laat zien wat Hij kan.

Denk aan de aardbevingen die hele werelddelen hebben geschud, de orkanen die landen hebben verwoest en de plagen die steden hebben leeggehaald. Bij zulke grote en verbijsterende werken van God mogen mensen best zeggen: Hoe vreselijk bent U in Uw werken! Zolang we God niet in Christus zien, blijft het schrikwekkende alles overheersen in ons beeld van Hem.

Door de grootte van Gods kracht zullen Zijn vijanden zich aan Hem onderwerpen. Maar zoals het Hebreeuws duidelijk laat doorschemeren, zal het dan een gedwongen en valse onderwerping zijn. Macht dwingt een mens op zijn knieën, maar alleen liefde wint zijn hart. Farao zei dat hij Israël zou laten gaan, maar hij loog tegen God. Hij gaf met zijn woorden toe, maar niet met zijn daden.

Tienduizenden brengen zo'n afgedwongen hulde aan de Almachtige, op aarde en in de hel. Ze buigen alleen omdat ze niet anders kunnen. Niet hun trouw, maar Zijn macht houdt hen onder Zijn grenzeloze heerschappij.

Vers 4

"De ganse aarde aanbidde U, en psalmzinge U." Alle mensen zouden zich nu al voor U moeten neerwerpen. Maar er komt een tijd dat ze dat met blijdschap doen. Bij de aanbidding uit ontzag komt dan het zingen uit liefde. Wat een verandering zal het zijn wanneer zingen het zuchten wegdrukt en muziek de ellende verjaagt!

"Zij psalmzinge Uw Naam." Wat God is en wat Hij doet, wordt het thema van het lied dat de hele aarde samen zingt. En Hijzelf is het doel van de blije aanbidding van ons bevrijde mensengeslacht. Aanbidding die God welgevallig is, prijst Hem niet alleen als de verborgen Heere. Ze wordt ook welriekend doordat we Zijn naam en karakter enigszins kennen. God wil niet als een onbekende God worden aan-

beden. Het mag ook niet van Zijn volk gezegd worden: “Gijlieden aanbidt, wat gij niet weet.”

Mocht de kennis van de Heere de aarde snel bedekken, zodat verstandige aanbidding overal mogelijk wordt! De schrijver van deze psalm verwachtte zo’n voltooiing duidelijk. En eigenlijk wijzen alle geschriften van het Oude Testament vooruit naar een tijd waarin de aanbidding van God zich overal zal verspreiden.

Het was dus pure koppigheid en onverdraagzaamheid toen de Joden tekeergingen tegen het evangelie voor de heidenen. Een verdraaid jodendom mag misschien uitsluiten, maar de godsdienst van Mozes, David en Jesaja deed dat niet.

Sela. Na zo’n grote profetie past een korte stilte vol heilige verwachting. Het is ook een passende wenk om je hart op te heffen. Geen enkele overpeinzing geeft meer vreugde dan het vooruitzicht van een wereld die met haar Schepper is verzoend.

Vers 5

“Komt en ziet Gods daden.” Zulke indrukwekkende gebeurtenissen als het splijten van de Rode Zee en de ondergang van Farao zijn blijvende wonderen. Door alle eeuwen heen klinkt er een stem over: “Komt en ziet.” Tot het einde van de wereld zullen de wonderen van God bij de Rode Zee stof zijn voor overpeinzing en lofzang. Want op de glazen zee, met vuur vermengd, zingen de zegevierende legers van de hemel het lied van Mozes, de dienstknecht van God, en het lied van het Lam.

Altijd was dit het lievelingsthema van de dichters die door God werden ingegeven. Het is ook een heel natuurlijke keuze, en de dichters hebben hier met reden steeds opnieuw voor gekozen.

“Hij is vreselijk van werking aan de mensenkinderen.” Om Zijn kerk te beschermen en haar vijanden neer te halen, deelt Hij zware slagen uit. Zelfs de machtigen slaat Hij met schrik.

Vijand, waar pochen jullie nog op? Praat niet langer zo brutaal, maar denk aan de plagen die de wil van Farao hebben gebroken. Denk aan de Egyptische wagens die in de Rode Zee verdronken, aan de val van Og en Sihon en aan de Kanaänieten die voor de stammen uiteen werden gejaagd. Dezelfde God leeft nog, en we moeten Hem met bevende eerbied aanbidden.

Vers 6

"Hij heeft de zee veranderd in het droge." Het was geen klein wonder om een pad te banen door zo'n zee, zodat een héél volk erdoor kon trekken. Wie dat kan, kan alles. Hij moet God zijn, het enige echte voorwerp van aanbidding, en dus alle eer waard.

De christen mag hieruit concluderen dat niets op zijn reis naar de hemel hem echt kan tegenhouden. Een zee kon Israël niet tegenhouden, en zelfs de dood zal als leven zijn. Zodra we Gods nabijheid voelen, wordt de zee droog land.

"Zij zijn te voet doorgegaan door de rivier." De stammen trokken droogvoets door de rivier. De Jordaan week voor hen terug.

> *"Wat was er met u, o machtige zee?*
> *Waarom rolden uw golven vol schrik?*
> *Wat gebood uw vloed, o Jordaan, te vluchten*
> *En zijn diepste bedding bloot te leggen?"*
>
> *"Blijf beven, o aarde, voor de Heere, de God*
> *Van Jakob, Die de woestenij verandert in besproeide grond*
> *En de keisteen in een opspringende beek."*

"Daar hebben wij ons in Hem verblijd." Vandaag delen wij in die oude vreugde. Het tafereel staat ons zo levendig voor ogen dat het is alsof we er zelf bij waren, zingend voor de Heere omdat Hij zo glorieus heeft overwonnen. Het geloof stort zich als het ware in de vreugde van heiligen uit het verleden en maakt die tot de zijne. Zo stort het zich ook in de zaligheid van de toekomst, en wordt het de zekerheid van wat we hopen.

Let erop dat Israëls vreugde in zijn God lag, en zo moet het ook bij ons zijn. Niet zozeer wat Hij heeft gedaan, maar wie Hij is, moet in ons een heilige blijdschap wekken. “Deze is mijn God; daarom zal ik Hem een liefelijke woning maken; Hij is mijns vaders God, dies zal ik Hem verheffen!”

Vers 7

“Hij heerst eeuwiglijk met Zijn macht.” Hij is niet gestorven. Hij heeft ook geen afstand gedaan van Zijn troon en nooit een nederlaag geleden. De heldenmacht die bij de Rode Zee te zien was, is nog precies dezelfde. Gods heerschappij duurt voort tot in eeuwigheid.

“Zijn ogen houden wacht over de heidenen.” Zoals Hij vanuit de wolk neerkeek op de Egyptenaren en hen met schrik sloeg, zo houdt Hij Zijn vijanden in de gaten en ziet Hij hun complotten. Zijn hand regeert en Zijn oog let op. Zijn hand is niet slap geworden en Zijn oog is niet dof. Volken en stammen zijn voor Hem zo klein als sprinkhanen. Hij overziet al hun wegen in één oogopslag. Hij houdt alles in de gaten en verliest niets uit het oog.

“Laat de afvalligen niet verhoogd worden.” Zelfs de trotsten hebben niets om trots op te zijn. Als ze zichzelf konden zien zoals God hen ziet, zouden ze tot niets krimpen. Soms stijgt een opstand tot grote hoogte en hoopt men vol vertrouwen op succes. Dan mogen we gerust minder bang zijn: de Almachtige Heerser is ook de Alwetende Toeschouwer.

Trotse rebellen, bedenk dat de Heere Zijn pijlen richt op de hoogvliegende arenden en ze uit hun nest tussen de sterren haalt. “Hij heeft machtigen van de tronen afgetrokken, en nederigen heeft Hij verhoogd.” Wie de Rode Zee en de Jordaan goed bekijkt en bij zijn verstand is, heeft geen zin meer in de strijd. Zo iemand buigt zich neer aan de voeten van de Overwinnaar.

Sela. Pauzeer opnieuw. Neem de tijd om diep te buigen voor de troon van de Eeuwige.

Vers 8

"Looft, gij volken! onzen God." Jullie, Zijn uitverkoren volk, Zijn bijzonder geliefden: het is aan jullie om je verbondsGod te zegenen zoals andere volken dat niet kunnen. Jullie moeten de toon aangeven, want Hij is op een bijzondere manier jullie God. Omdat Zijn liefde jullie als eersten bezocht, moeten jullie ook de eersten zijn in Zijn lof.

"En laat horen de stem Zijns roems." Anderen mogen dan met ingehouden adem zingen, maar zorg dat jullie het lied vol uit je keel laten klinken. Dwing onwillige oren om de lofzangen op jullie verbondsGod te horen. Laat rotsen en heuvels, aarde en zee, ja de hemel zelf weergalmen van jullie blije jubelkreten.

Vers 9

"Die onze zielen in het leven stelt." Dat ons leven bewaard blijft, op elk moment, en vooral het leven van onze ziel, is altijd een grote reden tot dankbaarheid. Maar nog veel meer als we geroepen worden tot zware beproevingen, die ons bestaan op zichzelf zouden vernietigen.

Geloofd zij God! Hij heeft onze zielen het leven gegeven, en het heeft Hem behaagd dat leven uit de hemel te beschermen tegen de verwoestende macht van de vijand.

"En niet toelaat, dat onze voet wankele." Ook dit is een kostbaar geschenk. Als God het ons mogelijk heeft gemaakt om niet alleen ons leven, maar ook onze standplaats te behouden, dan moeten we Hem dubbel loven. Levend en staande: zo staat de heilige er door Gods genade voor. Wie door God wordt bewaard, is onsterfelijk en onbeweeglijk.

Zo wordt de satan beschaamd en staat hij voor schut. Hij hoopte de heiligen te doden, maar hij kan hen zelfs niet laten struikelen. God kan de zwakste vast laten staan, en Hij zal het doen.

Vers 10

"Want Gij hebt ons beproefd, o God!" Hij stelde Zijn Israël zwaar op de proef. David kende zijn verzoekingen. Alle heiligen moeten door het proefhuis. God had één Zoon zonder zonde, maar nooit een zoon zonder beproeving. Waarom zouden we klagen als we onder dezelfde regel vallen die voor het hele gezin geldt, en waaruit zoveel goeds is voortgekomen?

De Heere Zelf beproeft ons. Wie zal dan twijfelen aan de wijsheid en liefde die in Zijn werk te zien zijn? Er kan een dag komen waarop we, zoals hier, van onze smarten lofzangen maken. We zingen dan des te liefelijker, omdat onze monden zijn schoongespoeld met bittere dranken.

"Gij hebt ons gelouterd, gelijk men het zilver loutert." De toets was doordringend en werd herhaald, streng en grondig. We kregen dezelfde uitkomst als het kostbare metaal: het schuim en het tin zijn verbrand, en het zuivere erts is zichtbaar geworden. Nu de beproeving is geheiligd tot zo'n gewenst doel, moeten we ons er dan niet graag aan overgeven?

Vers 11

"Gij hadt ons in het net gebracht." In de oude tijd werd Gods volk vaak ingesloten door de macht van zijn vijanden, als vissen of vogels die verstrikt raken in een net. Er leek voor hen helemaal geen uitweg te zijn. De enige troost was dat God Zelf hen daar had gebracht. Maar zelfs die troost lag niet direct binnen handbereik. Ze wisten namelijk dat Hij hen in toorn daarheen had geleid, als straf voor hun overtredingen. Israël in Egypte leek veel op een vogel in het net van de vogelaar.

"Gij hadt een engen band om onze lenden gelegd." (Engels: "verdrukking op onze lenden gelegd") Ze werden zelfs tot angst toe gedrukt door hun lasten en pijn. De last lag niet alleen op hun rug. Ook

hun lenden werden samengedrukt en geperst door de benauwdheden en het gewicht van de tegenspoed.

Gods volk en verdrukking zijn onafscheidelijke metgezellen. Zoals in Egypte elke Israëliet een lastdrager was, zo is elke gelovige dat zolang hij in dit vreemde land verblijft. En zoals Israël om zijn harde slavernij tot God riep, doen de heiligen dat ook. We vergeten maar al te vaak dat God onze verdrukkingen op ons legt. Als we daaraan dachten, zouden we de druk die ons nu pijnigt geduldiger dragen. Er komt een tijd dat we voor elke last van nu een allesovertreffend, eeuwig gewicht van heerlijkheid ontvangen.

Vers 12

"Gij hadt den mens op ons hoofd doen rijden." Ze stormden op ons af, voerden het hoogste woord en behandelden ons als het vuil van de straat. Het waren zelf maar geringe mensen, maar in hun hoogmoed speelden ze de baas. Het volk van de Heere vonden ze het laagste van het laagste. Sommige uitleggers lezen het Hebreeuws zelfs zo dat ze hun gevangenen tot lastdieren maakten en op hun hoofden reden. Voor trotse vervolgers is geen behandeling te erg voor Gods dienaren, als die in hun handen vallen.

"Wij waren in het vuur en in het water gekomen." Israël heeft in Egypte allerlei beproevingen doorstaan, en de heiligen maken dat nog steeds mee. De vuren van de steenoven en het water van de Nijl deden hun uiterste best om dit uitverkoren volk te vernietigen. De tiran probeerde het met zware dwangarbeid en met kindermoord. Maar Israël kwam uit beide beproevingen ongedeerd tevoorschijn. Zo heeft de kerk van God alle listen en wreedheid van mensen overleefd, en zo zal het blijven gaan. Vuur en water zijn meedogenloos en verslindend, maar een goddelijk bevel houdt hun woede tegen. Geen van beide, en geen ander middel, mag het uitverkoren zaad ooit helemaal vernietigen.

Veel erfgenamen van de hemel hebben vreselijke verdrukking gekend. Het vuur waar ze doorheen gingen was erger dan vuur dat botten verkoolt. Het voedde zich met het merg van hun geest en brandde tot in de kern van hun hart. En de watervloeden van de verdrukking waren nog enger dan de onbarmhartige zee. Ze drongen door tot in de ziel en sleurden het diepste van hun wezen mee naar afgronden waar je alleen met rillingen aan kunt denken. Toch is elke heilige tot nu toe meer dan overwinnaar geweest, en zoals het was, zo zal het zijn. Er is geen vuur aangestoken dat het zaad van de vrouw kan verbranden. En de draak kan geen vloed uitspuwen die sterk genoeg is om het te verdrinken.

"Maar Gij hebt ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing." (Engels: "in een rijke plaats") Wat een gezegende afloop van een droevige geschiedenis! Kanaän was voor de stammen die eens slaven waren een ruim en koninklijk land. God had hen naar Egypte laten gaan, en Hij bracht hen ook in het land dat overvloeide van melk en honing. In Zijn plan lag Egypte gewoon op de weg naar Kanaän. Ook de weg naar de hemel loopt door de verdrukking.

> *"Het pad van smart, en dat pad alleen,*
> *Voert naar het land waar smart onbekend is."*

Wat is de plaats van elke gelovige rijk! En hoe sterk voelt hij dat, vergeleken met zijn vroegere slavernij. Welke liederen zijn genoeg om onze blijdschap en dankbaarheid uit te zingen voor zo'n heerlijke bevrijding en zo'n overvloedig erfdeel? En er komt nog meer. Ons verdriet is diep, maar het weegt niet op tegen de hoogte van onze zaligheid. Voor onze schande ontvangen we dubbel, en meer dan dubbel. Net als Jozef stijgen we op uit de gevangenis naar het paleis. Net als Mordechai ontkomen we aan de galg die uit kwaadaardigheid was opgesteld. En we rijden op het witte paard en dragen het koninklijke gewaad, dat uit welwillendheid voor ons is bestemd.

In plaats van het net krijgen we vrijheid. In plaats van een last op onze heupen een kroon op ons hoofd. In plaats van mensen die over

ons heen rijden zullen wij over de volken heersen. Vuur zal ons niet meer op de proef stellen, want we staan in heerlijkheid op de glazen zee, vermengd met vuur. En water zal ons niet meer deren, want er zal geen zee meer zijn. O, wat een pracht, wat een schitterend slot van een sombere geschiedenis! Eer aan Hem Die in het kwaad dat we zagen de ware weg zag naar het echte goede. Het donker van nu dragen we met geduld, want de morgen komt. Over de heuvels heen ziet het geloof de dageraad. In het licht daarvan gaan we de rijke plaats binnen.

Vers 13

"Ik zal." Een kind van God beseft zo goed hoeveel genade hij persoonlijk verschuldigd is, dat hij een eigen lied moet zingen. Hij doet mee met de dankzegging van allen. Maar een gezamenlijke vorm van dank past nooit helemaal bij ieders eigen situatie. Daarom zorgt hij ervoor dat de bijzondere barmhartigheid die hem is overkomen niet vergeten wordt. Hij schrijft haar op met zijn eigen pen en bezingt haar met zijn eigen lippen.

"Ik zal met brandofferen in Uw huis gaan." Dat waren de gewone offers van godvrezende mensen. Zelfs een dankbaar hart durft niet voor God te komen zonder een offer van dankbare lof. Voor de lof geldt hetzelfde als voor elke andere vorm van aanbidding: "zijn bloed is voor zijn ziel" (Engels: "het bloed is het leven daarvan"). Beste lezer, probeer nooit voor God te verschijnen zonder Jezus. Hij is het brandoffer dat God beloofd, gegeven en aanvaard heeft.

"Ik zal U mijn geloften betalen." Hij wilde niet met lege handen voor de Heere verschijnen. Maar hij wilde ook niet pochen op wat hij bracht, want hij was het allemaal verschuldigd door zijn eerdere geloften. Uiteindelijk zijn zelfs onze grootste gaven niets meer dan betalingen. Als we alles gegeven hebben, moeten we belijden: "Want het is alles van U, en wij geven het U uit Uw hand." We moeten langzaam zijn met het afleggen van geloften, maar snel met het nakomen ervan.

Zijn we uit de nood gered en mogen we weer naar het huis van de Heere? Dan horen we meteen te doen wat we beloofd hebben. Hoe kunnen we een volgende keer op hulp rekenen, als we ontrouw blijken aan afspraken die we zelf in tijden van nood vrijwillig hebben gemaakt?

Vers 15

"Brandofferen van mergbeesten zal ik U offeren." Een goed mens geeft God het beste wat hij heeft. Geen uitgehongerde bergbok brengt hij naar het altaar. Nee, de goed gevoede runderen van de weelderige weiden stijgen als rook op van het heilige vuur. Wie krenterig is tegenover God is werkelijk een zielig mens. Weinig mensen bedenken royale dingen, maar die enkelen vinden daar een rijke beloning in.

"Met rookwerk van rammen." Ook de rook van brandende rammen moest van het altaar opstijgen. Hij wilde de kracht en het beste van zijn kudden offeren, net als van zijn runderen. Van alles wat we hebben horen we de Heere Zijn deel te geven, en dat moet het beste zijn dat we kunnen uitkiezen. Het was geen verspilling om het vet op Jehova's altaar te verbranden of de kostbare zalf over het hoofd van Jezus uit te gieten. Zo is het ook geen verlies voor iemands bezit als hij royaal geeft aan de gemeente van God. Dat geld zet je uit tegen goede rente, op een plek waar dieven het niet kunnen stelen en roest het niet kan aantasten.

"Ik zal runderen met bokken bereiden." Zo'n volledig offer, dat de kring van de offeranden sluit, moest de diepe liefde van zijn hart laten zien. We moeten de Heere groot maken met het grote én het kleine. Geen enkele inzetting van Hem mag verwaarloosd worden. We mogen noch de runderen noch de bokken weglaten. In deze drie verzen zien we dankbaarheid in daden. Woorden zijn voor haar niet genoeg. Ze bewijst haar oprechtheid met offers van gehoorzaamheid.

Sela. Het past heel goed om het lied even te laten rusten terwijl de rook van de offerdieren naar de hemel opstijgt. Laat de brandoffers in plaats van lofzangen staan, terwijl we nadenken over het oneindig veel grotere offer van Golgota.

Vers 16

"Komt, hoort toe, o allen gij, die God vreest." Eerst moesten ze komen en zien. Horen is het zien van het geloof. Barmhartigheid bereikt ons via de poort van het oor. "Hoort, en uw ziel zal leven." Ze zagen hoe ontzagwekkend God was, maar ze hoorden hoe genadig Hij was.

"Allen gij, die God vreest." Dat is het juiste publiek als een goed mens zijn ervaringen gaat vertellen. Als het gaat om de diepste zaken van de ziel is het verstandig je toehoorders te kiezen. Het is ons verboden om parels voor de zwijnen te werpen. We willen oppervlakkige mensen geen stof leveren voor hun grappen. Daarom is het wijs om over persoonlijke geestelijke dingen te spreken waar ze begrepen worden, en niet waar ze bespot zullen worden. Alle godvrezende mensen mogen naar ons luisteren, maar weg met jullie, onheiligen!

"En ik zal vertellen, wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft." Ik zal opsommen en opnieuw vertellen wat God mij aan goeds heeft gedaan, mijn ziel, mijn beste deel, mijn meest echte zelf. Elke ervaren christen hoort zijn getuigenis te geven. Dan worden jongere en zwakkere gelovigen door zijn verhaal aangemoedigd om op de Heere te vertrouwen. Wat mensen doen hoef je niet te vertellen. Het is te onbeduidend, en er zijn trouwens trompetters genoeg voor de prullen van de mens. Maar de genadige daden van God vertellen is leerzaam, troostend, bezielend en op veel manieren heilzaam.

Laat ieder voor zichzelf spreken. Een persoonlijke getuige is de zekerste en de krachtigste. Ervaring uit de tweede hand is als "opgewarmde kool": ze mist de smaak van de eerste hand. Laat valse bescheidenheid een dankbare gelovige er niet van weerhouden over zichzelf te spreken. Of liever: over wat God met hem doet. Dat is hij

God immers verschuldigd. Laat hij ook niet bang zijn voor het persoonlijke 'ik', want dat is juist het passendst als je vertelt over de liefdevolle wegen van de Heere. We mogen geen egoïsten zijn. Maar als we getuigen van de Heere, moeten we wél egoïsten zijn.

Vers 17

"Ik riep tot Hem met mijn mond, en Hij werd verhoogd onder mijn tong." Het is goed als gebed en lof samengaan, zoals de paarden voor de wagen van Farao. Sommigen roepen maar zingen niet, en anderen zingen maar roepen niet. Allebei samen is het beste. De antwoorden van de Heere volgen onze smeekbeden zo vaak op de hielen, en halen ze zelfs in. Daarom hoort onze dankbare lofzang gelijke tred te houden met onze nederige gebeden.

Merk op dat de psalmist niet alleen riep maar ook sprak. De Heere heeft de stomme duivel uit Zijn kinderen verdreven. En wie van hen met de tong het minst vlot is, is vaak met het hart het welsprekendst.

Vers 18

"Had ik naar ongerechtigheid met mijn hart gezien, de Heere zou niet gehoord hebben." Stel dat ik zie dat de zonde er zit, en toch blijf kijken zonder afkeer. Stel dat ik haar koester, haar een verliefde zijdelingse blik gun, haar verontschuldig en goedpraat. Dan zal de Heere mij niet horen. Hoe zou Hij ook kunnen? Kan ik willen dat Hij mijn zonde door de vingers ziet en mij aanneemt terwijl ik bewust vasthoud aan een verkeerde weg? Niets staat gebed zo in de weg als onrecht dat in de borst wordt gekoesterd. Net als bij Kaïn ligt de zonde ook bij ons voor de deur, en ze verspert de doorgang.

Als je naar de duivel luistert, luistert God niet naar jou. Als je weigert te horen wat God gebiedt, weigert Hij zeker te horen wat jij vraagt. Een onvolmaakt smeekschrift hoort God om Christus' wil. Maar niet een smeekschrift dat opzettelijk met een verraderlijke hand verkeerd is geschreven. Als God onze godsdienstige oefeningen zou aanvaarden terwijl we plezier houden in de zonde, zou Hij Zich-

zelf tot de God van de huichelaars maken. Die naam past beter bij Satan dan bij de Heilige van Israël.

Vers 19

"Maar zeker, God heeft gehoord." Dit is een zeker teken dat de bidder geen heimelijke minnaar van de zonde was. Het antwoord op zijn gebed was een nieuwe verzekering dat zijn hart oprecht was voor de Heere. Zie hoe zeker de psalmist ervan is dat hij gehoord is. Voor hem is het geen hoop, vermoeden of inbeelding. Hij zet er een stevig "zeker" onder. Feiten zijn gezegende dingen als ze laten zien dat Gods hart liefdevol is en ons eigen hart oprecht.

"Hij heeft gemerkt op de stem mijns gebeds." Hij heeft Zijn gedachten gewijd aan mijn kreten. Hij heeft ze uitgelegd, aanvaard en beantwoord. Daarmee liet Hij Zijn genade zien, en ook dat mijn hart oprecht was. Liefde voor de zonde is een pestvlek, een veroordelend merkteken, een dodelijk teken. Maar gebeden die duidelijk leven en bij God winnen, komen het duidelijkst voort uit een hart dat niet speelt met het kwaad. Laat de lezer erop letten dat zijn binnenste ziel vrij is van elke verbondenheid met ongerechtigheid, van elke geheime lust die hij toelaat en van elk verborgen onrecht.

Vers 20

"Geloofd zij God." Laat Zijn naam geëerd en bemind zijn. "Die mijn gebed niet heeft afgewend, noch Zijn goedertierenheid van mij." Hij heeft Zijn liefde niet teruggetrokken, en ook niet mijn vrijheid om te bidden. Hij heeft mijn gebed niet verworpen, en mij ook niet. Zijn barmhartigheid en mijn kreten ontmoeten elkaar nog steeds. De psalm eindigt op zijn grondtoon. Lof is van begin tot eind zijn geest en bedoeling. Heere, maak ons in staat daarin mee te gaan. Amen.

Gehele psalm

Van deze psalm wordt gezegd dat de Griekse kerk hem op Paasdag reciteert. In de Griekse bijbel heet hij Een Psalm van de Opstanding. In profetische zin kan hij gelezen worden als een verwijzing naar de wedergeboorte van de wereld door de bekering van de heidenen. — Daniel Cresswell.

Vers 1

"Juicht Gode, gij ganse aarde!" In het Hebreeuws staat: heel de aarde, juich luid van vreugde. Zo deed het volk toen de ark terugkwam, zodat de aarde ervan nagalmde. God zal laten zien dat Hij niet alleen de God van de Joden is, maar ook van de heidenen. De heidenen zullen net zo goed Christus roepen als de Joden Jezus. De heidenen zeggen Vader, de Joden zeggen Abba. En zoals er grote blijdschap was in Samaria toen daar het evangelie werd aangenomen (Hand. 8:8), zo zal die blijdschap er ook zijn in alle andere delen van de aarde. — John Trapp.

Vers 1

"Gij ganse aarde." Bedenk hierbij dat wie alleen wil zingen, niet goed lofzingt. — Thomas Le Blanc.

Vers 2

"Geeft eer Zijn lof." Een andere betekenis is: geef of zet heerlijkheid, dat wil zeggen jullie eigen heerlijkheid, tot Zijn lof. Wees er volkomen van overtuigd dat het tot je eigen heerlijkheid strekt als je Hem looft. Zie het als jouw eigen heerlijkheid. Loof Hem zo dat al je lofzangen gegeven worden om God te verheerlijken. Of: laat je heerlijkheid ertoe dienen dat Hij geprezen wordt. Verlang naar de heerlijkheid van de eeuwige zaligheid alleen om de lof van God. Zo doen de gezegen-

de geesten in die tempel niets anders dan zeggen: eer aan God. Ze zingen zonder ophouden de hymne van Zijn heerlijkheid: "Heilig, heilig, heilig." — Lorinus.

Vers 3

"Zegt." Dicite, zegt, zegt David. Vind er vermaak in om over God te spreken. Dicite, zeg iets. Er werd meer gevraagd dan aan God denken. Overweging, overpeinzing en beschouwing van God en van goddelijke dingen hebben hun plaats en hun tijd. Maar dit is meer dan dat, en ook meer dan bewondering. Want dat alles kan eindigen in vervoering, in dofheid en in nutteloze, ijdele inbeelding. — John Donne.

Vers 3

"Tot God." Tot God, niet over God, zoals sommigen het uitleggen. Het is tot God Zelf, tot Zijn lof, met gemoederen die tot God zijn opgetild. Zo ook in Ps. 66:4: zing tot Hemzelf. Gejerus merkt terecht op dat de rede die volgt tot God gericht is. Bovendien gaat het om "onze God", zoals in Ps. 66:8: "Looft, gij volken! onzen God." Hij wordt God zonder meer genoemd omdat Hij alleen de ware God is. — Hermann Venema.

Vers 3

"Hoe vreselijk." Haal de ontzagwekkende leerstukken uit de Bijbel weg, en de schrikwekkende daden uit de voorzienigheid. Dan wordt het hele stelsel waaronder God ons geplaatst heeft van zijn kracht beroofd. — William S. Plumer.

Vers 3

"Om de grootheid Uwer sterkte zullen zich Uw vijanden geveinsdelijk aan U onderwerpen." Het eerste wat we hierbij bedenken is dat God Zelf vijanden heeft. En dan: hoe zouden wij kunnen hopen zonder vijanden te zijn? Waarom zouden we dat eigenlijk willen? God haalde goed, dat wil zeggen heerlijkheid, uit Zijn vijanden. En wij kunnen ook

goed halen uit onze vijanden, dat wil zeggen voordeel op de weg naar de heerlijkheid, doordat ze ons geduld oefenen. Zij aan wie God het meest gegeven had, de engelen, werden als eersten Zijn vijanden. Kwel jezelf dus niet als zij van wie je het meest hield je het dodelijkst haten... God Zelf heeft vijanden.

"Zullen zich Uw vijanden ... aan U onderwerpen", zegt de tekst, aan God. Daar heb je één troost, ook al heb je zelf vijanden. Maar de grotere troost is dat God jouw vijanden de Zijne noemt. Nolite tangere Christus meos (Ps. 105:15), zegt God van alle heilige mensen. Je kunt Mij net zo goed aanraken als een van hen, want "zij zijn de appel van Mijn oog" (Ps. 17:8). Onze Zaligmaker Christus heeft nooit voor Zichzelf geprotesteerd. Hij heeft nooit gezegd: Waarom geselen jullie Mij? Waarom spugen jullie op Mij? Waarom kruisigen jullie Mij? Zolang hun woede zich tot Zijn Persoon beperkte, deed Hij Zijn mond niet open. Maar toen Saulus het geweld uitbreidde tot de kerk, tot Zijn dienstknechten, toen kwam Christus daarmee: "Saul, Saul! wat vervolgt gij Mij?"

...Hier ligt een heilig verbond, om te verdedigen en aan te vallen. God zal ons niet alleen tegen anderen beschermen, maar Hij zal voor ons tegen hen strijden. Onze vijanden zijn Zijn vijanden. — Samengevat uit John Donne.

Vers 3

Uw vijanden onderwerpen zich. Letterlijk staat er: ze liegen tegen U. Dat gold in opvallende mate voor Farao en de Egyptenaren. Telkens als de hand van de Heere op hen drukte, beloofden ze het volk te laten gaan. En even vaak braken ze hun woord. — Adam Clarke.

Vers 3 (tweede zinsdeel)

Als het moeilijk wordt, staat elke huichelaar klaar om God te benaderen met een belijdenis die alleen aan de buitenkant blijft. Zelfs het gewone gepeupel doet mee. Maar zo'n onderwerping komt meestal niet uit een oprecht hart. Daarom staat er: "Om de grootheid Uwer

sterkte zullen zich Uw vijanden geveinsdelijk aan U onderwerpen." In het oorspronkelijke Hebreeuws staat: ze zullen tegen U liegen. Zo vertaalt Arias Montanus het, en ook enkele anderen. Ze willen ermee zeggen dat een afgedwongen onderwerping aan God zelden echt gemeend is. — Jeremiah Burroughs.

Vers 3

De aardbevingen in Nieuw-Engeland zorgden voor een soort godsdienstige paniek. Een schrijver, die toen predikant in Boston was, vertelt ons wat er gebeurde. Vlak na de zogenaamde grote aardbeving kwam een groot aantal mensen uit zijn kudde bij hem. Ze wilden zich bij de gemeente aansluiten.

Maar toen hij met hen sprak, merkte hij niets van een verandering in hun denken of voelen over het geloof. Ze beseften hun eigen zondigheid niet. Er was alleen een soort bijgelovige angst, omdat ze dachten dat het einde van de wereld nabij was. Al hun antwoorden lieten zien dat ze God niet hadden gevonden. Ze hadden Zijn grote macht in de aardbeving wel gezien. — Edward Payson, D.D.

Vers 5

Kom en zie de daden van God. Zonder het hardop te zeggen, krijgen we hier een berisping te horen. Bijna iedereen is zo achteloos dat hij God niet eens prijst. — John Calvin.

Vers 5

Kom en zie. De kerk roept de wereld in elk tijdperk toe: kom en zie! Zo zei Jezus het tegen de twee leerlingen van Johannes de Doper, en Filippus tegen Nathanaël (Joh. 1:39,46). Iedereen kan Gods wonderen zien. En als je ze ziet, is dat de eerste stap naar geloof in de God Die ze doet. — A. R. Faussett.

Vers 6

Hij veranderde de zee in droog land. De psalmist denkt aan de doortocht door de Rode Zee en door de Jordaan. Maar hij ziet die niet als gebeurtenissen die ooit op een bepaald moment plaatsvonden en toen voorbij waren. Ze gebeuren echt in elk tijdperk. Als God Zijn volk leidt, laat Hij steeds opnieuw de zee en de Jordaan opdrogen. En de vreugde over Zijn machtige daden krijgt dus altijd nieuwe stof. — E. W. Hengstenberg.

Vers 6

Daar verblijdden wij ons in Hem. Op de plaats waar die dingen gebeurd waren, daar verheugden we ons in Hem. We schreven onszelf geen enkele verdienste toe, alsof het onze eigen daden waren. We verblijdden ons in God, we roemden in Hem en we prezen Hem. Dat zien we in Exodus 15 en Jozua 3. De profeet gebruikt hier de toekomende tijd voor iets wat al gebeurd is. Misschien wilde hij daarmee zeggen dat op deze wonderen nog veel grotere zouden volgen, waarvan deze alleen een voorafbeelding waren.

Want wat is een veel groter wonder? Dat mensen door de bittere zee van dit leven trekken en de rivier van de sterfelijkheid oversteken. Die rivier houdt nooit op met stromen en verzwelgt en verdrinkt zovelen. En toch komen deze mensen veilig en levend aan in het land van de eeuwige belofte. Daar verblijden ze zich in God Zelf, want ze zien Hem van aangezicht tot aangezicht.

En dit grotere wonder doet God zó, dat velen door deze zee gaan alsof het droog land is. Ze steken deze rivier over met droge voeten. Dat wil zeggen: het kost hun geen moeite om alle aardse dingen los te laten, of die nu goed zijn of slecht. Ze hangen niet vast aan het goede van deze wereld en ze zijn niet bang voor het kwade. Zo komen ze veilig aan in het hemelse Jeruzalem. Daar zullen wij ons in Hem verblijden, niet meer in hoop, maar in het volle bezit, tot in eeuwigheid. — Robert Bellarmine.

Vers 7

Zijn ogen houden de volken in het oog. Het Hebreeuwse woord tsafah heeft als wortelbetekenis 'stralen'. Vandaar wordt het: met een heldere blik onderzoeken, iets doordringend bekijken, en dan ook: iets zien, in goede of in kwade zin. Zo staat er in Spreuken 15:3: "De ogen des HEEREN zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden."

Hier heeft het een dreigende klank. Het betekent: vanaf een uitkijktoren spiedend omlaag kijken, vanaf een hoge plaats dreigen. Psalm 37:32 zegt: "De goddeloze loert op den rechtvaardige." En volgens Job 15:22 wordt de goddeloze "beloerd … ten zwaarde". Dat wil zeggen: het zwaard wordt boven zijn hoofd getrokken, alsof God het hem vanaf de wachttoren voorhoudt. Maar er is ook een verwijzing naar het moment dat God vanuit de vuur- en wolkkolom neerkeek op het leger van Farao in de Rode Zee (Ex. 14:24). — Hermann Venema.

Vers 7

Zijn ogen houden de volken in het oog. Dit zou ons van heel veel kwaad moeten afhouden. Kan iemands geweten het zomaar rustig slikken als het weet dat God het ziet? En dat het in de ogen van Zijn heiligheid walgelijk is en Hem een gruwel maakt? Job zegt: "Ziet Hij niet mijn wegen, en telt Hij niet al mijn treden?" (Job 31:4)…

Als we hieraan denken, moeten we er klein van worden. Wat zou een mens terneergeslagen zijn als hij zeker wist dat alle engelen in de hemel en alle mensen op aarde zijn misdaden volledig kenden, met alles wat het erger maakte! Maar wat is de kennis van een schepsel vergeleken met een oneindig en rechtvaardig oordelend verstand?

Bedenk eens dat Hij al onze daden kent, en dat zijn er menigten. Dat Hij onze gedachten kent, en dat zijn er miljoenen. Dat Hij alle zegeningen overziet die Hij ons gaf, en al het onrecht dat wij Hem terugbetaalden. Dat Hij precies weet hoe vrijgevig Hij Zelf was en hoe ondankbaar wij waren. Dat Hij alle afgoderij, lastering en verborgen

vijandschap tegen Zich kent die in elk hart zit. Alle tirannieke onderdrukking, verborgen begeerten, verzuimde plichten, overtreden geboden, elke dwaze inbeelding, met alle omstandigheden erbij. Dat Hij dit alles tot in de kleinste onderdelen kent, elk greintje onwaardigheid en goddeloosheid in elke omstandigheid…

Zou het besef hiervan onze harten niet moeten laten smelten, zodat we ons voor Hem verootmoedigen? Zou het ons niet ernstig moeten laten smeken om genade en vergeving van Hem? — Stephen Charnock.

Vers 9

Die onze ziel in het leven houdt. In het begin werkte God door de schepping, en daarna houdt Hij alles in stand door Zijn macht en voorzienigheid. Die twee werken worden samengenomen als werken van hetzelfde wonder, aan de hele schepping geschonken (Hebr. 1:2-3). Op dezelfde manier vinden we de wedergeboorte en het volharden aan elkaar verbonden, als de samenvatting van alle andere werken in dit leven. Zo spreekt de apostel van mensen die "wedergeboren" zijn en "in de kracht Gods bewaard" worden "tot de zaligheid" (1 Petr. 1:3,5). Ook Judas 1 zegt: "De geroepenen, die … door Jezus Christus bewaard."

"Geloofd zij God," zegt Petrus, "Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren." En de psalmist zegt: "Looft, gij volken! onzen God; … Die onze zielen in het leven stelt." (Engels: "Die onze zielen in het leven houdt") Kijk je goed naar de woorden van beiden, dan loven Petrus en de psalmist God voor allebei tegelijk. Geloofd zij God, want Hij laat ons wedergeboren worden en daarna bewaart Hij ons door Zijn kracht. Zo gaat het verder bij Petrus. Bij de psalmist zit beide al in dit ene woord:

1. Die onze zielen in het leven stelt (zo staat het in de kanttekening, uit het Hebreeuws). Dat betekent: Die in het begin leven in je ziel

legt, zoals Hij bij Adam deed toen Hij hem tot een levende ziel maakte.

2. En dan: Die houdt. Dat wil zeggen: Die onze zielen in dat leven laat doorgaan. Zo vertalen de vertalers het ook, in de lijn van de psalmist. En de psalmist zegt: looft de Heere voor deze twee dingen samen. — Thomas Goodwin.

Vers 9

Die onze ziel in het leven houdt. Het is waar dat alles wat we hebben in Gods hand is. Maar ons leven houdt God als allerlaatste vast, en dat houdt Hij op een bijzondere manier in Zijn hand. De ziel blijft bestaan, maar het leven hoeft niet door te gaan. De ziel is er ook als het leven er niet meer is. Het leven is de band tussen ziel en lichaam. "U houdt onze ziel in het leven" betekent dus: U houdt ziel en lichaam bij elkaar.

Zo beschrijft Daniël God tegenover Belsazar (Dan. 5:23): "Den God, in Wiens hand uw adem is, en bij Wien al uw paden zijn, hebt gij niet verheerlijkt." De adem van koningen is in Gods hand, en dezelfde hand houdt de adem van de geringste onderdaan vast. Dat mag ons troosten in tijden van gevaar en op het moment van sterven. Als een mens zijn hand opheft om je leven te nemen, bedenk dan dat je leven in Gods hand wordt gehouden.

God zei tegen de satan (Job 2:6): kwel het lichaam van Job, maar spaar zijn leven. En zo zegt God ook nu nog tegen bloeddorstige ellendelingen, die als de handlangers van de satan zijn: het lichaam van die en die is in uw handen, de bezittingen van die en die zijn in uw handen, maar spaar hun leven. — Joseph Caryl.

Vers 9

Die onze ziel in het leven zet. Een mooie en krachtige uitdrukking. Je begrijpt haar alleen als je goed let op wat de woorden precies zeggen. De ziel is het leven, zoals bekend is. Het woord sim betekent plaatsen, neerzetten, indrukken. Het woord chajim betekent eigenlijk verbin-

dingen, het aan elkaar vastmaken. Het wijst dus op de vermogens en krachten waardoor de natuur bij elkaar wordt gehouden en stevig blijft staan. — Hermann Venema.

Vers 9

Die onze ziel in het leven houdt. Hij houdt onze ziel in het leven, zodat ze niet uit zichzelf wegvalt. Want ze ligt voortdurend in onze handen, en dan glipt ze zo gemakkelijk tussen onze vingers door. — Matthew Henry.

Vers 9

En niet toelaat dat onze voet wankele. Het is een grote barmhartigheid dat we bewaard worden voor wanhopige wegen als er droevige rampen komen. Dat we gesteund worden onder onze lasten, zodat we niet bezwijken. En dat we er niet toe komen God of Zijn waarheid te verloochenen als we vervolgd worden. — David Dickson.

Vers 10

U, o God, hebt ons beproefd. Je weet niet wat het koren oplevert voordat het onder de dorsvlegel komt. En je weet niet wat de druiven geven voordat ze onder de pers gaan. Genade zit verborgen in onze natuur, zoals zoet water in rozenblaadjes. Het vuur van de verdrukking haalt het eruit. — "Gij hebt ons gelouterd, gelijk men het zilver loutert." Ook de goddelozen worden beproefd (Openb. 3:10). Maar zij blijken afgekeurd zilver (Jer. 6:30). Of ze zijn op zijn best als goud van alchemisten, dat het zevende vuur niet verdraagt. Job deed dat wel (Job 23:10). — John Trapp.

Vers 10

Als zilver beproefd wordt. Dit beeld komt zo vaak voor dat ik ervan overtuigd raakte: in het keuren en zuiveren van zilver zit meer leerzaams dan je op het eerste gezicht zou denken. Daarom heb ik er een paar feiten over verzameld. Het afgekloven verhaal van de louteraar

die zijn gezicht ziet in het gesmolten zilver terwijl het in het vuur ligt, heeft de meesten van ons zo bekoord dat we niet verder hebben gekeken. Maar met wat zorgvuldiger onderzoek komt er veel meer boven.

Zilver keuren vraagt veel persoonlijke zorg van de werker. “In theorie is het principe van het keuren van goud en zilver heel eenvoudig. Maar in de praktijk is veel ervaring nodig om nauwkeurig te zijn. En geen vak vraagt meer persoonlijke en onverdeelde aandacht. De uitkomst hangt van zoveel omstandigheden af, dat geen proefmeester die zijn naam waardeert het hoofdproces zal overlaten aan iemand die niet net zo bekwaam is als hijzelf. Naast de uitkomst die je kunt wegen, moet je ook toeslagen en vergoedingen meerekenen. Die kent alleen een ervaren proefmeester. Worden ze verwaarloosd, zoals bij een beginneling kan gebeuren, dan zit het verslag ver van de waarheid af.” (Encyclopaedia Britannica.)

Pagnini vertaalt: “U hebt ons gesmolten door op ons te blazen.” En op de oude gedenktekens van Egypte zie je werklieden met een blaaspijp. Ze werken met kleine vuurhaarden, met wangen eromheen om de hitte vast te houden en terug te kaatsen. De werker schenkt duidelijk persoonlijk aandacht aan zijn werk. Dat blijkt ook uit Maleachi 3:3: “Hij zal zitten, louterende, en het zilver reinigende.”

Voor het keuren van zilver heb je een vakkundig gebouwde oven nodig. Een beschrijving van die oven zou de lezer alleen vermoeien, maar het is duidelijk een kunstwerk op zich. Zelfs de beproeving van ons geloof is veel kostbaarder dan die van goud, dat vergaat. Hij heeft ons gelouterd, maar niet met zilver. Dáár zou Hij ons niet aan toevertrouwen. De oven van de verdrukking is veel vakkundiger ingericht.

Bij het keuren van zilver moet de hitte precies geregeld worden. “Tijdens het werk moet de proefmeester letten op de hitte van de oven. Die mag niet te heet en niet te koud zijn. Is de oven te heet, dan gaan kleine hoeveelheden zilver mee met het lood, en dan klopt de proef niet meer. Bovendien staan de poriën van de afdrijfkroes dan

wijder open, waardoor meer wordt opgezogen en er verlies dreigt. Een teken van te veel hitte is dat de dampen snel en loodrecht omhoog naar het plafond van de moffel stijgen. Hoe je dat tegengaat en beheerst, staat beschreven bij de verbeterde oven. Als de dampen juist naar de bodem van de moffel zakken, is de oven te koud. Laat je dat zo, dan blijkt het afdrijven onvolledig te zijn gedaan, en is het zilver niet helemaal van de onedele metalen bevrijd." (Encyclopaedia Britannica.)

De proefmeester herhaalt zijn proef. Meestal doet hij twee of meer proeven met hetzelfde stuk, zodat hij heel nauwkeurig kan zijn. Men zegt dat zilver zevenmaal gezuiverd wordt. En zo bereiken de heiligen door allerlei beproevingen de beloofde rust. — C. H. S.

Vers 11

U hebt ons in het net gebracht, enzovoort. Onze vijanden hebben ons achternagezeten, zoals de jager wilde dieren vangt, tot in de allerbenauwdste engten (1 Sam. 13:6). Ze hebben ons behandeld als lastdieren. Ze legden ons zware lasten op en bonden die stevig op onze rug vast.

"Gij hadt een engen band om onze lenden gelegd." In het Latijn: coarctationem in lumbis. We zitten dus niet alleen vast als in een net, maar we zijn geboeid, als met ketenen. Het is alsof we in de handen van een cipier of een beul waren gevallen. — John Trapp.

Vers 12

"Gij hadt den mens op ons hoofd doen rijden." Wie zijn de daders? Mensen! Een mens is gemaakt om samen te leven. Hij hoort met zijn medemens om te gaan in liefde en vrede. Een mens hoort een steun voor de ander te zijn. Is hij dan een sloper geworden? Hij hoort zijn naaste te helpen en overeind te houden. Rijdt hij nu over hem heen en trapt hij hem onder de voet? O, wat een afval! Niet alleen van het geloof, maar zelfs van het gewone mens-zijn! Quid homini inimicissimum? Homo. (Seneca.) Wat is de grootste vijand van de mens? De

mens! Het grootste gevaar voor een mens komt vandaan waar het het minst zou moeten komen: van de mens zelf.

Caetera animantia, zegt Plinius, in suo genere, probe degunt, &c. Leeuwen vechten niet met leeuwen. Slangen spuiten hun gif niet op slangen. Maar de mens is de grootste aanstichter van onheil tegen zijn eigen soort...

1. Zij rijden. Waarom zouden ze zich op dieren zetten? Ze hebben zelf al voeten genoeg die boosaardig genoeg zijn om ons te vertrappen. Ze hebben een "voet der hovaardigen" (Psalm 36:12), waarvan David bad dat hij hem zou bewaren. Ze hebben een aanmatigende hiel, die ze durven opheffen tegen God. En dus ook een tirannieke teen, om mensen die al neergeslagen zijn nog weg te schoppen. Ze hebben geen paarden of muilezels nodig. Ze kunnen zelf schoppen met de voet van hun wraakzuchtige boosheid (Psalm 32:9).
2. Over ons. De weg waarop zij reizen is breed genoeg, want het is de weg van de duivel. Ze hadden de armen best kunnen ontlopen, er is ruimte genoeg naast hen. Ze hoeven helemaal niet over ons heen te rijden. Het zou veel moediger zijn om te botsen met sterke mannen die hun de weg niet vrijgeven. Wij strijden nooit om hun pad. Zij mogen het hebben, zonder dat wij hen benijden, maar niet zonder dat wij medelijden met hen hebben. Waarom zouden zij dan over ons heen rijden?
3. Over onze hoofden. Is het niet genoeg dat hun hoogmoed rijdt en dat hun boosheid over ons heen rijdt? Moeten ze er ook nog plezier in hebben om bloedig over onze hoofden te rijden? Is hun woede nog niet gestild als ze onze armen en benen en zulke minder belangrijke ledematen breken? Is het nog niet genoeg dat ze onze kracht kwellen, onze onschuld bespotten en onze bezittingen willen inpikken? Moeten ze ook nog dorsten naar ons bloed en ons leven? Quo tendit saeva libido? Waar gaat hun razernij nog heen? Maar we moeten het niet te letterlijk nemen. Hier zien we

een beeldende, stap voor stap oplopende wreedheid. Hun rijden is hoogmoedig. Hun rijden over ons is boosaardig. En hun rijden over onze hoofden is bloedige onderdrukking. — Thomas Adams.

Vers 12 (eerste zinsdeel)

Er was een tijd dat de Bonners en de slagers over het gezicht van Gods heiligen reden en de aarde doordrenkten met hun bloed (madefied. Madefy betekent: bevochtigen, nat maken). Elke druppel daarvan bracht een nieuwe gelovige voort. — Thomas Adams.

Vers 12

"Gij hadt den mens op ons hoofd doen rijden." Dit vers lijkt op die zee uit Matteüs 8:24. Eerst was ze zo wild dat de golven over het schip sloegen. Maar Christus sprak een bestraffend woord, alles werd rustig en er kwam een grote stilte. Hier rijden wrede Nimrods over onschuldige hoofden, zoals ze over een stuk braakland zouden rijden. We gaan door gevaarlijke plekken, door vuur en water. Maar de storm is snel voorbij. Of liever: de passagiers worden aan land gezet. "Gij hebt ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing." (Engels: "in een rijke plaats")

Dit stukje van Davids muziek, deze psalmzang, bestaat dus uit twee noten. De ene is droevig, de andere vrolijk. De ene raakt aan nood, de andere aan redding. Zo kijken we naar twee dingen: ellende en barmhartigheid. Een pijnlijke ellende en een genadige barmhartigheid. In één vers horen we verlatenheid en troost. Eerst een diepe neerslachtigheid, alsof we onder de voeten van dieren liggen. Dan een gelukkige verlossing: "Gij hebt ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing." In beide klanken laat God Zijn hand zien. Hij speelt de hoofdrol in dit concert. Hij treedt op als speler én als schrijver.

Speler in de vervolging, schrijver in de verlossing. "Gij hadt … doen rijden", enzovoort. "Gij hebt … uitgevoerd", enzovoort. In het eerste is Hij één van de werkers. In het tweede is Hij de enige oorzaak. In het eerste werkt Hij samen met anderen. In het tweede werkt Hij alleen.

Bij het eerste heeft Hij één vinger in het spel. Bij het laatste is Zijn hele hand erbij.

We moeten eerst door de ellende heen voordat we de barmhartigheid zien. Als er nooit moeite was, zouden we niet weten wat een bevrijding waard is. Het lijden van de heiligen wordt in warme en zware woorden beschreven als heel pijnlijk. Toch staat boven de tekst geschreven: "De Heere deed het." "Gij hadt den mens … doen rijden", enzovoort. Nu kan een goddeloze zedeloze man hier zijn eigen vuil willen afwrijven aan Gods reinheid. Hij kan zich met deze woorden willen verdedigen: al zijn gemene daden tegen de heiligen mocht hij doen, want de Heere had het gedaan.

Wij antwoorden, om de waarheid zelf recht te doen, dat God elke vervolging die Zijn kinderen treft bepaalt en regelt. Maar Hij geeft het werktuig dat de slag uitdeelt geen enkele toestemming of vrijbrief. God werkt in dezelfde daad mee met anderen, maar niet op dezelfde manier.

In Jobs ellende waren drie werkers aan de gang: God, de satan en de Sabeeërs. De duivel trof zijn lichaam, de Sabeeërs namen zijn bezit. Toch zag Job een derde Partij: "De HEERE heeft gegeven, en de HEERE heeft genomen." Hier vertrappen onderdrukkers de vromen, en er wordt gezegd dat God het veroorzaakt. Hij veroorzaakt verdrukking om te beproeven (zie Psalm 66:10-11: "Gij hebt ons beproefd", enzovoort). Zij doen het uit boosheid. God kan dus niet worden beschuldigd en zij kunnen niet worden vrijgepleit. — Thomas Adams.

Vers 12

"Gij hebt mensen over onze hoofden geplaatst." Zo vertaalt Hiëronymus het. Het Hebreeuwse woord enosj staat in het enkelvoud. Het woord zelf wijst op een onbeduidend, gering mens, over wie je alleen met minachting praat en die eigenlijk vergeten zou moeten worden. Dat enkelvoud geldt voor een hele groep. Hetzelfde geldt voor roshe-

noe, met het achtervoegsel erbij. Zulke mensen waren de Egyptische en Babylonische afgodsdienaars, die de Hebreeën moesten dienen.

Iemand boven het hoofd van een ander plaatsen betekent, zoals het Hebreeuwse woord hirkavta zegt, ook: laten rijden. Dat wil zeggen: hem de baas zijn, hem onderwerpen en klein maken. Je zit op hem en kleineert hem, net zoals een ruiter met teugel, spoor en zweep het dier beheerst dat hij berijdt. — Lorinus.

Vers 12

"Op ons hoofd doen rijden." Dit is een toespeling op lastdieren, vooral op kamelen. De ruiter zit bijna boven hun hoofd en heerst zo over hen zoals hij wil. — Thomas Fenton, in "Annotations on the Book of Job, and the Psalms", 1732.

Vers 12

"Wij waren in het vuur en in het water gekomen." De Israëlieten waren de Rode Zee ontkomen en zagen hun vijanden, de Egyptenaren, dood liggen. Nu dachten ze dat alles in orde was. Daarom zongen ze Epicinia, overwinningsliederen vol vreugde. Maar wat gebeurde er kort daarna? De Heere liet als het ware uit hun eigen midden een nieuwe vijand opstaan: de honger. Die benauwde hen, vonden ze, nog erger dan de Egyptenaar. Was dat de laatste? Nee. Na de honger kwam de dorst, en daarover mopperden ze net zo erg als over het vorige. Na de dorst kwamen vurige slangen, vuur en pest, Amalekieten, Midianieten en wat al niet meer.

Zo is het de kerk vergaan, niet alleen onder de wet, maar ook onder Christus, zoals je gemakkelijk zou kunnen aantonen. En de afzonderlijke leden ervan hebben het niet beter gehad. Ook zij zijn gelijkgemaakt aan het lichaam en aan het Hoofd. Wat een rij verzoekingen heeft Abraham doorstaan! Zo ook Jakob, Jozef, de aartsvaders en de profeten. En ja, ook allen die godvruchtig willen leven in Christus Jezus. Hun verdriet werd uiteindelijk in vreugde veranderd, maar eerst

huilden en klaagden zij. Ze werden uiteindelijk in een rijke plaats gebracht, maar eerst gingen ze door vuur en water. — Miles Smith, 1624.

Vers 12

"Wij waren in het vuur en in het water gekomen." Er waren veel verschillende gevaren. Niet alleen van verschillende soort, maar zelfs tegengestelde. "Wij waren in het vuur en in het water gekomen." Elk van die twee betekent op zichzelf al een uiterste aan kwaad. Neem het water (Psalm 69:2-3): "Verlos mij, o God! want de wateren zijn gekomen tot aan de ziel. Ik ben gezonken in grondeloze modder, waar men niet kan staan; ik ben gekomen in de diepten der wateren, en de vloed overstroomt mij." Of het vuur (Ezechiël 15:7): "Want Ik zal Mijn aangezicht tegen hen zetten; als zij van het ene vuur uitgaan, zal het andere vuur hen verteren; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik Mijn aangezicht tegen hen gesteld zal hebben."

Maar als iemand door allebei heen moet, het ene na het andere, dan wijst dat op een opeenstapeling van ellende en beproevingen. Dat lezen we ook in Jesaja 43:2, waar God Zijn volk in zulke toestanden iets belooft: "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken." Zoals je ziet, erkent de psalmist hier dat deze belofte vervuld is. God was bij de drie jongemannen toen zij door het vuur gingen, helemaal naar de letter van Jesaja's woorden. En Hij was bij de Israëlieten toen zij door het water van de Rode Zee gingen. — Thomas Goodwin.

Vers 12

"Wij waren in het vuur en in het water gekomen." Waarschijnlijk is dit een toespeling op de beproeving door vuur en water, die al heel oud is. Op de vraag wie het lichaam van Polynices had begraven:

> *"Allen ontkenden het:*
> *Zij boden aan, als bewijs van onschuld, het gloeiende staal te grijpen,*
> *Door het vuur te gaan en met een plechtige eed te zweren dat zij van de daad niets wisten."*

— Sophocles. Uit T. S. Millington's "Testimony of the Heathen to the Truths of Holy Writ", 1863.

Vers 12

Vuur en water. De Joodse wet eiste allebei voor de reiniging van de oorlogsbuit, voor zover die ertegen kon. Numeri 31:23: "Alle ding, dat het vuur lijdt, zult gij door het vuur laten doorgaan, dat het rein worde; evenwel zal het door het water der afzondering ontzondigd worden." Gods heiligen krijgen dus allebei de beproevingen te verwerken. — C. H. S.

Vers 12

"Maar Gij hebt ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing." Elk woord is heerlijk veelzeggend en maakt Gods barmhartigheid voor ons nog groter. Vier dingen vallen vooral op: 1. de Verlosser, 2. de verlossing, 3. de verlosten en 4. hun geluk, hun gezegende verheffing.

Zo vinden we bij de Verlosser, aliquid celsitudinis, iets van hoogte: "Gij". Bij de verlossing, certitudinis, zekerheid: "hebt uitgevoerd". Bij de verlosten, solitudinis, hun nood: "ons". Bij het geluk, plenitudinis, volheid: "in een overvloeiende verversing". Er is dus hoogte en diepte, zekerheid en volheid. De Verlosser is groot, de verlossing is zeker, de nood was zwaar en de verheffing is heerlijk.

Er is nog een eerste woordje, dat als een sleutel deze gouden poort van barmhartigheid opent: een veruntamen, *maar*. Dit is vox respirationis, een diepe zucht van opluchting, die het leven van de troost terugbrengt. "Maar Gij hebt ons uitgevoerd", enzovoort. We waren in vreselijk gevaar gebracht, in de handen van onze vijanden. Ze reden en trapten op ons en joegen ons door harde nood heen. "Maar Gij", enzovoort. Als er een punt of een volle stop was gevallen na onze el-

lende, als de kolken van de vervolging ons helemaal hadden verzwolgen en al het licht van onze troost zo was gesmoord en gedoofd, dan hadden we kunnen roepen: Periit spes nostra, ja, periit salus nostra.

Onze hoop, onze hulp is helemaal weg. Wie dan had gezegd: "Houd moed", had ons bespot. Dit ene "maar" is als een gelukkige roeispaan, die ons schip van de rotsen van de wanhoop afduwt en het aan de haven van de troost aan wal zet. — Thomas Adams.

Vers 12 (tweede en derde zinsdeel)

1. De uitgang uit de nood is gelukkig. Ze zitten midden in vuur en water, maar ze komen erdoorheen. "Wij waren in het vuur en in het water gekomen." We zijn niet omgekomen in de vlammen of de vloeden. Hoe zwaar de moeiten van de heiligen ook zijn: God zij geprezen, er is een weg doorheen.
2. De ingang tot een betere toestand is nog veel gelukkiger. "Gij hebt ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing", een goed bewaterde plaats. Want het woord betekent: zoals de tuinen van de Heere, en dus vruchtbaar. — Matthew Henry.

Vers 12 (laatste zinsdeel)

U, o God, hebt met de verzoeking ook de uitweg gegeven. "Gij hebt ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing."

1. U hebt beproefd, en U hebt uitgebracht.
2. U hebt de moeite op ons gelegd, en U hebt haar weggenomen. Ja, U hebt ons zelfs rijkelijk schadeloos gesteld. U hebt ons gebracht in een vochtige, liefelijke, vruchtbare, rijke plaats, een gelukkige toestand, een bloeiende toestand van zaken, zodat U ons al onze moeite hebt laten vergeten. — William Nicholson, in "David's Harp strung and tuned", 1662.

Vers 12

Een rijke plaats. Gods hand leidde hen in dat vuur en water van de verdrukking waar ze doorheen gingen. Maar wie leidde hen eruit? De psalmist zegt het ons in de volgende woorden: “Gij hebt ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing.” (Engels: “in een rijke plaats”) In de kanttekening staat: in een vochtige plaats. Ze waren eerst in vuur en water. Vuur is het uiterste van hitte en droogte. Water is het uiterste van vochtigheid en koude.

Een vochtige plaats wijst op de juiste mengverhouding van warmte en koude, van droogte en vochtigheid. Daarmee tekent ze mooi die troostrijke en tevreden toestand waarin Gods goede hand hen had gebracht. Onze vertaling zegt dat veelbetekenend met “een rijke plaats”. Want juist die plaatsen bloeien het meest van vruchtbaarheid en dus van rijkdom, die niet te heet en niet te koud zijn, niet te droog en niet te vochtig. — Joseph Caryl.

Vers 13

Hier zie je alle delen van dit lied. Het hele concert, de harmonie van alles, is God te prijzen. Je ziet quo loco, waar: in Zijn huis. Quo modo, hoe: met brandoffers. Quo animo, met welk hart: onze geloften betalend. — Thomas Adams.

Vers 13

Brandofferen. Laten we er zeker van zijn dat het beste offer dat we God kunnen brengen gehoorzaamheid is. Geen dood dier, maar een levende ziel. De Heere vindt geen behagen in het bloed van redeloze schepselen. Wat Hij vraagt is de geest, het leven, de ziel, de gehoorzaamheid. 1 Samuël 15:22: “Gehoorzamen is beter dan slachtoffer.” Laat dit ons brandoffer zijn, ons hele offer: een geheiligd lichaam en gemoed, aan de Heere overgegeven (Romeinen 12:1-2).

Eerst het hart: “Mijn zoon! geef mij uw hart.” Is het hart genoeg? Nee, ook de hand: “Wast de handen van bloed en bezoedeling” (Jesaja

1:16). Is de hand genoeg? Nee, ook de voet: “Wend uw voet af van het kwade.” Is de voet genoeg? Nee, ook de lippen: “Bewaar de deuren uws monds.” En Psalm 34:14: “Bewaar uw tong van het kwaad.” Is uw tong genoeg? Nee, ook het oor: “Wie oren heeft om te horen, die hore.” Is het oor genoeg? Nee, ook het oog: “Laat uw ogen op den Heere gericht zijn.” Is dit alles nog niet genoeg? Nee, geef lichaam en geest. 1 Korinthe 6:20: “Gij zijt duur gekocht: zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn.”

Als je ogen een afschuw hebben van wellustige dingen, je oor van lasteringen, je voet van dwaalwegen, je handen van onrecht en geweld, je tong van vleierij en vloeken, je hart van hoogmoed en huichelarij: dan is dit je heel-offer, je volledige brandoffer. — Thomas Adams.

Verzen 13, 15

In de brandofferen zien we hoe hij naar het altaar komt met het gewone, algemene offer. Door het betalen van zijn geloften zien we daarna dat hij ook zijn vredeoffers heeft meegebracht. Daarom zegt hij bij het altaar opnieuw: “Brandofferen van mergbeesten zal ik U offeren” (Psalm 66:15). Dit is het algemene offer, uit het beste van zijn kudde en vee. Daarna volgen de vredeoffers: “Met rookwerk” (ketoret, rokende damp) “van rammen; ik zal runderen met bokken bereiden. Sela.”

Nadat hij zijn offers gebracht heeft, heeft hij toch geen haast om weg te gaan. Zijn hart is vol. Voordat hij het heiligdom verlaat, spreekt hij daarom de taal van een ziel die vrede heeft met God (Psalm 66:16-20). Dit is waarlijk iemand die door de God van de vrede Zelf geheiligd is. Zijn hele geest, lichaam en ziel zal Hij onberispelijk bewaren tot de komst van onze Heere Jezus Christus (1 Tessalonicenzen 5:23). — Andrew A. Bonar.

Verzen 13-15

Hier vertelt hij welke geloften hij in zijn nood had gedaan. Hij zegt dat hij het rijkste offerdier had beloofd dat volgens de wet gebracht mocht worden. Dat waren er drie: rammen, koeien en bokken. Dat was het beste wat je aan vee kon brengen. Met rammen worden ook lammeren bedoeld, met koeien ook jonge koeien, en met bokken ook geitenbokjes. — Robert Bellarmine.

Vers 14

Die mijn lippen hebben geuit. In het Hebreeuws staat: hebben geopend. Dus: wat ik heb uitgesproken, diductis labiis, met wijd geopende lippen. Videmus qualiter vota nuncupari soleant, zegt Vatablus. Dat betekent: hier zien we hoe geloften meestal worden afgelegd, namelijk wanneer we in zware, benauwende nood zitten. Maar zodra de redding er eenmaal is, wat vinden velen het dan moeilijk om te betalen wat ze beloofd hadden! — John Trapp.

Vers 14

Er wordt uitdrukkelijk gesproken over geopende lippen. Daarmee laat de dichter merken dat hij zijn geloften met een heftig gemoed deed, benauwd en in grote nood. Zijn lippen werden als het ware doorbroken en gingen wijd open, zo sterk drong de nood. Het Hebreeuwse woord patsah draagt namelijk het beeld in zich van iets met kracht openen, openbreken. In het Latijn zegt men daarom rumpere labia. — Hermann Venema.

Vers 15

Ik zal offeren, enz. U zult het beste van de runderen en van de schaapskooi krijgen. — Adam Clarke.

Vers 15

Mergbeesten. Want zoals ik niet met lege handen in Uw huis zal komen, zo zal ik U ook geen schamel geschenk brengen. Ik breng offers

van allerlei soort, en uit elke soort het beste en het meest uitgelezene dat er te vinden is. — Symon Patrick.

Vers 15

Runderen met bokken. Dat wil zeggen: ik zal royaal zorgen voor elk onderdeel van de dienst aan de tabernakel. — Thomas Scott.

Vers 16

"Komt, hoort toe, o allen gij, die God vreest." De gelovigen nodigen telkens weer iedereen die God vreest uit om bij hen te komen. Waarom? Omdat ze zien en weten hoeveel goeds ze van die mensen kunnen ontvangen.

Kinderen van de duisternis zijn in hun eigen kring bijzonder slim. Ze zoeken de vriendschap van mensen van wie ze denken dat die hun het meest kunnen opleveren. Ze veinzen veel vriendschap waar het meeste voordeel te verwachten is. Zouden dan de heiligen, de kinderen van het licht, niet om diezelfde reden moeten wensen en verlangen naar het gezelschap van wie God vrezen? Ook zij zien immers hoeveel goeds ze door hen zullen krijgen.

Het is dus geen wonder dat mensen die God vrezen zo gezocht zijn. Omgang met hen is helemaal winstgevend en nuttig. Het is geen wonder dat ze zoveel uitnodigingen krijgen, want bij hen valt altijd iets te halen. Van alle mensen die leven zijn zij inderdaad de nuttigsten en de meest verrijkende. — Samuel Heskins, in "Soul Mercies Precious in the Eyes of Saints... set forth in a little Treatise on Ps. 66:16", 1654.

Vers 16

"Allen gij, die God vreest." Want alleen zij zullen er werkelijk goed naar luisteren. Anderen kunnen dat niet, of het kan hun niet schelen.

"En ik zal vertellen", enz. Dat betekent: ik deel met jullie de geheimen van mijn ziel en wat ik heb meegemaakt. Zulke verhalen zijn niet weinig waard. Bilney merkte dat Latimer wel vol ijver was, maar wei-

nig begreep. Hij kwam bij hem in zijn studeerkamer en vroeg hem om Gods wil naar zijn belijdenis te luisteren. “Dat deed ik”, zegt Latimer, “en eerlijk gezegd leerde ik door die belijdenis meer dan ik daarvoor in vele jaren had geleerd. Van toen af aan begon ik Gods woord te ruiken. Ik liet de schoolleraren, de scholastieke theologen, achter me, met al dat soort dwaasheden.” — John Trapp.

Vers 16

“Gij, die God vreest.” Let op: de uitnodiging geldt alleen voor wie God vrezen. “De vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid.” Die vreze maakt de voeten los om te komen en opent de oren om te horen. Wie geen ontzag voor God heeft, wordt dus tot niets geroepen: hij wordt niet uitgenodigd om te komen en ook niet om te horen. — Robert Bellarmine.

Vers 16

“Ik zal vertellen.” Denk eens na over het doel dat een gelovige voor ogen moet hebben als hij zijn ervaringen met anderen deelt.

Het eerste doel is de eer van die God Die zo goed voor hem heeft gezorgd. Hij wil beslist dat de Heere wordt geprezen om Zijn trouw en goedheid aan hem. Hij wil dat het algemeen bekend wordt, zodat de naam van de Heere groot wordt. Zondaars moeten weten dat zijn God trouw is aan Zijn woord. De Heere heeft Zich niet alleen beloofd als “krachtelijk bevonden een Hulp in benauwdheden”, de gelovige heeft Hem in werkelijkheid ook zo leren kennen.

De vijanden van God zijn maar al te gauw bereid Hem te beschuldigen. Dat doen ze graag. Ze beweren dat Hij Zijn volk verwaarloost en in de steek laat, omdat dat volk door zoveel beproevingen en tegenslagen heen moet. Daar zet de gelovige zijn eigen ervaring tegenover, om hen tegen te spreken. Hij wil getuigen wat hij heeft gezien: dat God trouw blijft, ook wanneer Hij hen verdrukt die Hem het dierbaarst zijn.

En wat een glans geeft het aan Gods heerlijkheid wanneer Zijn kinderen bereid zijn te erkennen dat Hij hen nooit voor een taak heeft gesteld of Zijn genade was voor hen genoeg! Nooit heeft Hij Zijn hand in een of ander lijden op hen gelegd, of Hij gaf hun tegelijk alle steun die ze nodig hadden. Wanneer christenen op gepaste momenten openlijk opstaan en zo getuigen van Gods trouw en goedheid, brengt dat de naam van de Heere, Die hun sterke toren is geweest, tot eer te midden van de aarde...

Wat zouden we moeten blozen en ons schamen! We praten zoveel met de wereld, maar zo weinig over wat God voor onze ziel heeft gedaan. Het is voor ons, in onze dagen, een heel slecht teken dat de dingen van God steeds weer worden uitgesteld en op de achtergrond raken. Gesprekken gaan over zaken van de staat, over het dagelijks leven, of over andere dingen die misschien nog onbelangrijker zijn. Wat! Schamen we ons voor het edelste en meest boeiende onderwerp dat er is? Het is een armzalig teken als we er wel iets van gevoeld hebben, maar het niet nodig vinden om dat aan onze medechristenen uit te leggen.

Wat denk je ervan? Stel je voor dat twee van ons op een barbaarse kust waren aangespoeld. We verstaan er de taal niet en kennen de gewoonten van de bewoners niet. Ze behandelen ons met minachting en wreedheid. Zouden we het dan geen geluk vinden dat we ons hart bij elkaar kunnen luchten en over onze pijn en moeite kunnen praten? En is het minder waard nu we in een wereld als deze leven, in een vreemd land, ver van het huis van onze Vader? Zullen we dan niet met elkaar spreken? Nee. Laat onze wandel niet alleen in de hemel zijn, maar ook ons gesprek over geestelijke en hemelse dingen. — Samuel Wilson (1703-1750), in “Sermons on Various Subjects”.

Vers 16

“Ik zal vertellen.” Zijn we bevrijd van de vreselijke voorstellingen van Gods toorn? Dan is het onze plicht om openlijk dankbaar te zijn, en

dat ook te laten horen. Het is een eer voor onze Heelmeester, Christus, als we vertellen over de afschuwelijke wonden die ons eens zoveel pijn deden, en over die vriendelijke hand die ons redde toen we diep gevallen waren. Het is ook een eer voor onze Loods als we vertellen over de rotsen en zandbanken, over de vele gevaren en dreigende rampen waaraan Hij ons door Zijn wijze leiding liet ontkomen.

Als anderen ons veilig aan wal zien, die nog hulpbehoevend zijn en door de stormen heen en weer geslingerd worden, kijken zij misschien op naar Hem om hulp. Want Hij heeft de macht en de bereidheid om hen net zo goed te redden als ons.

Zoals soldaten na het einde van een lange oorlog met plezier vertellen over hun gevechten, hun angsten en hun gevaren, zo moeten ook wij onze ervaringen doorgeven. Dat geldt voor twijfelende, onrustige christenen, en voor hen die nog nooit zulke lange en zware beproevingen hebben meegemaakt als wij. — Timothy Rogers (1660-1729), in "A Discourse on Trouble of Mind".

Vers 17

Dit vers kan ook zo worden vertaald: Ik riep tot Hem met mijn mond, en Zijn verheffing was onder mijn tong. Dat betekent: ik dacht na en piekerde erover hoe ik Gods naam kon verheffen en hoog kon laten klinken, en hoe ik Zijn lof groot kon maken. Van heilige gedachten wordt gezegd dat ze onder de tong liggen, als we bezig zijn ze uit te spreken. — Joseph Caryl.

Vers 17

"Hij werd verhoogd onder mijn tong." Dat een gebed uit onwaardige motieven is voortgekomen, merk je hieraan: de zegeningen die erop volgen worden dan niet met evenveel vuur erkend als ze eerst werden gevraagd. De tien melaatsen riepen allemaal om barmhartigheid, en allemaal kregen ze die. Maar slechts één van hen keerde terug om te bedanken. — John Morison.

Vers 17

"Hij werd verhoogd onder mijn tong." Letterlijk staat er: een verheffing (van Hem was) onder mijn tong. Dat wijst op een volle overvloed aan lof (Ps. 10:7). Een voorraad lof wordt gedacht als iets wat onder de tong ligt, waarvan bij elke gelegenheid een deel kan worden genomen. De betekenis is: ik had nauwelijks tot Hem geroepen, of door mij te redden gaf Hij mij meer dan genoeg reden om Hem te verheffen. (Ps. 34:7.) — A. R. Faussett.

Vers 17

"Onder mijn tong." Laat de lof van God in je tong zijn, onder je tong en op je tong. Zo schijnt die voor alle mensen, en kunnen ze zien dat je hart goed is. De vis lucerna heeft een schitterende tong (een recensent veroordeelt ons omdat we onjuiste natuurkunde aanhalen, maar geen verstandige lezer zal zich daardoor laten misleiden — Redacteur), en daaraan ontleent hij zijn naam. In de diepten van de zee verraadt het licht van zijn tong hem. Zo is het ook met jou: als je hart een tong heeft die schittert van Gods lof, laat dat duidelijk zien wat voor hart het is. Vandaar het oude gezegde: "Spreek, opdat ik je zie." — Thomas Le Blanc.

Vers 18

"Had ik naar ongerechtigheid met mijn hart gezien, de Heere zou niet gehoord hebben." De dichter zegt: hád ik in mijn hart naar ongerechtigheid gekeken, dan had de Heere mij niet gehoord. Alleen al die veronderstelling laat zien dat de dichter het mogelijk acht dat zoiets ook bij gelovigen voorkomt. En we hebben meer dan genoeg reden om te vrezen dat hun gebeden hierdoor zo vaak worden tegengehouden, en dat hun smeekbeden zo vaak onbeantwoord blijven.

Het is ook niet moeilijk om te begrijpen hoe gelovigen op ongerechtigheid in hun hart kunnen letten, zelfs midden in de plechtigheid van het komen voor Gods aangezicht en terwijl ze Hem recht-

streeks aanspreken in gebed en smeking. Het kan gebeuren dat ze zichzelf in een toestand brengen waarin ze helemaal niet geschikt zijn voor die heilige bezigheid. Voor even kan de wereld, in de een of andere vorm, de overhand hebben in hun hart. Dan zit er zoveel loze vorm in wat ze belijden en zoveel onverschilligheid in hun smeken, dat ze na afloop niet eerlijk kunnen zeggen dat ze meenden wat ze beleden, of dat ze ernstig verlangden naar wat ze baden.

Het is waar: een christen kan niet tevreden blijven in zo'n toestand. Vroeg of laat wordt hij er wakker uit geschud, en dan kijkt hij er vol schaamte en nederigheid op terug. Maar we vrezen dat gelovigen soms heel dicht in de buurt van zo'n toestand komen. Wat is dan de ware betekenis van de gebeden die ze op zo'n moment opzenden? Eigenlijk komt het hierop neer: er is iets wat ze op dat moment liever willen dan wat ze officieel van God vragen. Al wordt de zegen waarom ze vragen een tijd lang onthouden, ze vinden wel een troost in het genieten van de wereldse dingen die nu hun liefde bezighouden.

En in werkelijkheid zouden ze op dat ogenblik niet eens zo'n overvloed van de invloed van de Geest willen ontvangen, want daardoor zouden die wereldse dingen in hun ogen minder waard worden, en zou heel de stroom van hun liefde zich naar geestelijke dingen keren...

Soms neemt een christen zijn toevlucht tot het gebed om raad te vragen aan God bij een lastige vraag over de waarheid, of om leiding te zoeken bij een onzeker punt in zijn plicht. Maar hij gebruikt zijn oordeel niet eerlijk, zodat de redenen voor de waarheid helder en overtuigend voor hem worden. In plaats daarvan heeft hij zijn neigingen hun werk laten doen. Zo helt zijn oordeel al over naar de dwaling, of naar de weg die hij graag wil gaan. Als hij dan om raad vraagt, hoopt hij alleen dat zijn vroegere mening bevestigd wordt. En als hij om leiding vraagt, gaat het in werkelijkheid over een punt waarover hij allang had besloten...

Een ander geval komt, vrees ik, maar al te vaak voor. Daarin kan de gelovige nog rechtstreekser beschuldigd worden van het letten op ongerechtigheid in zijn hart. Misschien is er in zijn hart of leven iets waarvan hij zelf wel weet dat het niet helemaal is zoals het hoort. Een of andere aardse gehechtheid die hij niet gemakkelijk kan rechtvaardigen. Of een punt waarop hij meegaat met de stelregels en gewoonten van de wereld, dat hij maar moeilijk met zijn christelijke beginselen kan rijmen. Toch kan al de strijd die hem dat van tijd tot tijd heeft gekost, niets meer zijn geweest dan een slimme poging om het te kunnen houden zonder rechtstreeks zijn geweten geweld aan te doen.

Hij sprokkelt met veel moeite argumenten bij elkaar om te laten zien hoe het te verdedigen valt, of op welke manier het toelaatbaar is om erin mee te gaan. Ondertussen blijft de ware en eenvoudige reden dat hij erin meegaat, namelijk de liefde voor de wereld, de hele tijd buiten beeld.

En hoe zwak en weinig overtuigend al deze argumenten zijn, en hoe ongewillig hij nog is om zijn geliefde dingen op te geven, blijkt uit iets anders. Hij merkt misschien dat hij ze bij het belijden van zijn zonden weglaat uit het rijtje. Hij doet dat niet omdat hij ervan overtuigd is dat ze er niet in hoeven te staan, maar omdat hij ze maar al te graag wil overslaan. Hij voelt dat hij ze niet kan en niet durft te maken tot het onmiddellijke onderwerp van een plechtig, weloverwogen gesprek met God. En na al zijn talrijke en vernuftige verdedigingen raakt hij er uiteindelijk alleen mee verzoend doordat hij ophoudt de vraag te stellen of ze geoorloofd zijn of niet. — Robert Gordon, D.D., 1825.

Vers 18

Hoe komt het dat het letten op zonde in iemands hart, of het liefhebben ervan, zijn gebeden belet om bij God aangenaam te zijn?

1. De eerste reden is dat hij in dat geval niet door de Geest kan bidden. Alle gebeden die God behagen zijn de ademtochten van Zijn eigen Geest in ons. Rom. 8:26. Zoals we zonder de voorspraak van Christus onze gebeden niet aanvaard kunnen krijgen, zo kunnen we zonder de voorspraak van de Geest niet bidden...
2. De tweede reden: zolang iemand in zijn hart aan het kwaad blijft hechten, kan hij niet met geloof bidden. Hij kan dan niet redelijkerwijs erop vertrouwen dat God hem zal aannemen. Geloof kijkt immers altijd naar de belofte, en de belofte van aanneming geldt alleen voor wie oprecht is. Mensen die de zonde in hun hart blijven liefhebben, begrijpen die beloften dus niet en bidden zonder inzicht. Of ze begrijpen ze wel, maar passen ze verkeerd op zichzelf toe en bidden aanmatigend. In beide gevallen hebben ze weinig reden om te hopen dat God hen aanneemt...
3. De derde reden: zolang we het kwaad in ons hart koesteren, kunnen we niet vurig bidden. Naast oprechtheid is dat juist de grote eigenschap van het gebed, waaraan God een belofte van aanneming heeft verbonden (Matth. 11:12): “Het Koninkrijk der hemelen wordt geweld aangedaan, en de geweldigers nemen hetzelve met geweld.” Zo ook in Matth. 7:7: alleen wie zoekt, zal waarschijnlijk vinden, en alleen wie klopt, krijgt toegang. Al deze uitdrukkingen wijzen op hevigheid en aandringen.

Wat maakt ons zo hevig in het nastreven van iets goeds? Onze liefde ervoor. Hoe sterker onze genegenheid, hoe ernstiger ons verlangen en hoe groter onze ijver om het te krijgen. Zolang de liefde tot de zonde ons hart bezet houdt, is onze liefde voor geestelijke dingen dof, log en traag. Dan kunnen onze gebeden daarom ook niet anders zijn.

Wat een ellendig zelfbedrog haalt de ziel zich hier op de hals! Ze houdt van haar zonde en bidt er tegelijk tegen. Ze smeekt om genade, maar wil eigenlijk niet winnen. Een kerkvader bekent van zichzelf dat hij vóór zijn bekering om een zuiver leven bad, met een heimelijk voorbehoud: hij hoopte dat God zijn gebed niet zou verhoren. Zo geheimzinnig en ingewikkeld is de list waarmee de liefde tot de zonde een ziel misleidt en insluit. Hoe loom en flauw bidt zo'n ziel om geestelijke zegeningen, terwijl haar geweten elke bede intussen logenstraft!

In zo'n toestand kan de ziel niet ernstig tegen de zonde bidden. Ze vecht er wel tegen, maar zonder hoop en zonder de wil om te overwinnen. Zo spelen verliefden soms een spel tegen elkaar: ze willen stiekem verliezen.

Zolang we dus acht slaan op ongerechtigheid, hoe kunnen we dan nog waarde hechten aan geestelijke dingen, het enige geoorloofde onderwerp van ons gebed? En als we die dingen niet waarderen, hoe kunnen we dan bij God aandringen om ze te geven? Waar er aan onze kant geen ijver is, hoeven we ons niet te verbazen dat er aan Gods kant geen antwoord komt. — Robert South, 1633-1716.

Vers 18

Als ik in mijn hart acht sla op ongerechtigheid, zal de Heere mij niet horen. De inhoud van het gebed van een gelovige kan nog zo stevig op het Woord gegrond zijn. Maar als zijn doel niet zuiver gericht is, wordt dat de deur waarop zijn gebed vastloopt: "Gij bidt, en gij ontvangt niet, omdat gij kwalijk bidt, opdat gij het in uw wellusten doorbrengen zoudt." Jak. 4:3.

Neem een christen in zijn beste gesteldheid, en hij zoekt de eer van God. Toch kan het gaan als met een kompasnaald die met een magneetsteen is aangeraakt. Ze kan van haar richting worden weggeduwd, het punt waarnaar de natuur haar gericht heeft, ook al blijft ze trillen tot ze het weer bereikt. Zo kan een gelovige ziel bij één bepaal-

de daad of bede van dat doel afdwalen, aangestoten door Satan, ja, gestoord door een vijand nog dichter bij huis: haar eigen verdorvenheid, die nog niet is gedood.

Denk je niet dat het kan gebeuren dat een gelovige in nood van lichaam en geest om gezondheid bidt, en om troost, met te veel oog voor zijn eigen gemak en rust? Jazeker. En ook dat hij om gaven en hulp voor een belangrijke dienst bidt, met een schuin oog op zijn eigen eer en applaus? Of dat hij om een kind bidt met een té groot verlangen dat de eer van zijn huis door dat kind wordt opgebouwd? Zo kunnen we voor een deel ook de woorden verstaan: Als ik in mijn hart acht sla op ongerechtigheid, zal de Heere mij niet horen.

Het is namelijk geen zonde om gezondheid, vrede en een goede naam te wensen, zolang dat binnen de grenzen blijft die God gesteld heeft. Maar als die wensen zo hoog opkomen dat ze de eer van God overstijgen, of er zelfs maar gelijk mee komen te staan, zijn ze een grote gruwel. Wat in de eerste of tweede dosis gezond voedsel is, kan in de vierde of vijfde dosis een dodelijk vergif worden.

Daarom, christen: ondervraag jezelf voordat je bidt. O, mijn ziel, wat brengt je op dit pad? Weet maar wat je zelf wilt met je gebed, en je zult snel weten hoe God erover denkt en hoe het je zal vergaan. Zorg dat God Zijn eer krijgt, en je zult snel weten hoe het je zal vergaan. — William Gurnall.

Vers 18

Als ik in mijn hart acht sla op ongerechtigheid, zal de Heere mij niet horen.

1. Dat zijn zij die de zonde in het geheim doen, omdat de wereld hen in toom houdt, maar die geen blijvend ontzag hebben voor de alwetende God. Hij onderzoekt alle harten, en voor Zijn ogen bestaat geen dikke duisternis waarin wie het kwaad doet zich kan verbergen. Jer. 23:24.

2. Zij slaan acht op ongerechtigheid in hun hart die hun verlangen naar de zonde voeden en toegeven, ook al worden ze door omstandigheden gehinderd om haar echt te doen. Ik ben ervan overtuigd dat zulke gevallen niet zeldzaam zijn: mensen die zich voeden met zondige begeerten, ook al durven ze die niet uit te voeren, omdat ze de gelegenheid missen, bang zijn voor mensen of door hun geweten een beetje worden tegengehouden.
3. Zij slaan acht op ongerechtigheid in hun hart die met plezier, of zonder oprechte vernedering voor God, op vroegere zonden terugkijken. Wat er werkelijk in ons leeft, tegenover de zonde en tegenover onze plicht, blijkt misschien even zeker uit de gesteldheid van ons gemoed achteraf als op het moment zelf. De kracht en de plotselinge aanval van een verzoeking kunnen zelfs een goed mens tot zonde verleiden. De traagheid van het hart en de macht van ons innerlijk bederf kunnen het doen van onze plicht zwaar maken en veel tekorten veroorzaken. Maar elke echte christen denkt aan zijn vroegere zonden terug met oprecht berouw en een diep besef dat hij God niet waard is. En als hij zijn plicht heeft gedaan, hoe moeilijk dat op dat moment ook was, geeft het hem achteraf de grootste voldoening.

Bij velen is het anders. Zij kunnen hun zonden zonder verdriet herinneren en er zonder schaamte over praten, soms zelfs met een mengeling van opschepperij en ijdele trots. Heb je hen nooit hun vroegere dwaasheden zien ophalen, met zoveel smaak dat het lijkt alsof ze het genot beleven in plaats van de zonde te betreuren? Stel dat zulke mensen met een zonde gestopt zijn. Als ze er toch nog zo met innerlijk welbehagen naar kunnen kijken, dan komt hun schijnbare verbetering uit een heel andere bron dan uit een vernieuwd hart.

1. Zij slaan acht op ongerechtigheid in hun hart die de zonden van anderen goedkeuren, of die ze zonder verdriet kunnen aanzien. De zonde is zo'n afschuwelijk ding, zo onterend voor God en zo verwoestend voor mensenzielen, dat geen echte christen haar

zonder bezorgdheid kan zien. Daarom wordt in de Schrift zo vaak als kenmerk van een dienaar van God genoemd dat hij treurt over de zonden van anderen. Ps. 119:136,158.

2. Tot slot vermoed ik dat zij acht slaan op zonde in het hart die er huiverig voor zijn zichzelf te laten toetsen, en die er niet echt voor openstaan dat God Zelf hen onderzoekt en beproeft. Wie niet getoetst wil worden en terugdeinst voor zelfonderzoek, laat zien dat hij sterk aan de zonde vastzit. Dat kan nergens anders vandaan komen dan uit een heimelijke angst voor een onaangename ontdekking, of voor het aan het licht komen van een verlangen waar hij geen afstand van wil doen...

Er zijn er maar al te veel die in de praktijk van de zonde leven en in hun hart acht slaan op ongerechtigheid, en toch gewoon de godsdienstige gebruiken blijven bijwonen die God heeft ingesteld. Op vaste tijden grijpen ze de tekenen van Gods verbond. Zullen zij daar enige aanneming bij Hem vinden? Nee. Hij beschouwt het als een goddeloze bespotting en als heiligschennende aanmatiging. Ps. 50:16-17. Zullen zij er enige troost in hebben? Nee, behalve voor zover Hij in rechtvaardig oordeel toelaat dat ze bedrogen worden. En wie het langst onder die misleiding blijft, is het ongelukkigst.

Ps. 50:21. Zullen zij er enig voordeel van hebben? Nee. In plaats van Zijn toorn te stillen, tart het Zijn wraak. In plaats van hun verstand te verlichten, maakt het hun ogen blind. In plaats van hun natuur te heiligen, verhardt het hun hart. Kijk maar naar de beschrijving van mensen die lang met uiterlijke voorrechten waren begunstigd en daarop roemden. Joh. 12:39-40.

Niets is dus belangrijker voor een aangename nadering tot God in de plichten van Zijn dienst, en vooral voor het ontvangen van de tekenen van Zijn verbond, dan een grondige en volledige breuk met alle zonde die we kennen. Job 11:13-14. — John Witherspoon (1722-1749), in een preek met de titel “The Petitions of the Insincere Unavailing.”

Verzen 18-20

Heere, ik zie David hier een sluitrede maken, volgens de regels van de kunst: twee stellingen voert hij af. Als ik in mijn hart acht sla op ongerechtigheid, zal de Heere mij niet horen; maar zeker, God heeft mij gehoord; Hij heeft gelet op de stem van mijn gebed.

Ik verwachtte nu dat David zou afsluiten met: "Daarom sla ik geen acht op boosheid in mijn hart." Maar hij besluit heel anders: Geloofd zij God, Die mijn gebed niet heeft afgewezen, noch Zijn goedertierenheid van mij. Zo heeft David mijn verwachting beschaamd, maar mij niets tekortgedaan. Ik verwachtte dat hij de kroon op zijn eigen hoofd zou zetten, en hij zet haar op het hoofd van God. Deze uitstekende logica wil ik leren. Davids redenering bevalt mij beter dan alle sluitredenen van Aristoteles, want wat de uitgangspunten ook zijn, ik laat de eer van God de conclusie zijn. — Thomas Fuller.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 3

Het ontzagwekkende in Gods werken in de natuur en in Zijn leiding van de wereld.

Vers 4

1. Wie? De hele aarde.

(a) Allen samen, alle groepen en stammen.
(b) Allen, tot de laatste toe.
(c) Allen, in harmonie, met één stem.

1. Wat? Ze zullen aanbidden en zingen.

(a) Eerst vernedering; daarna (b) verheffing.

1. Wanneer? Zal, enzovoort. Dat wijst op (a) de toekomst.

(b) Op zekerheid. God heeft het gezegd. Alles op aarde is erop gericht. — G. R.

Vers 5

Hier hebben we—

1. Een onderwerp om in het algemeen te bestuderen: de werken van God.
2. Een onderwerp om in het bijzonder te bestuderen: Zijn handelen met, enzovoort.

(a) Dit handelen is het wonderbaarlijkst.
(b) Hierbij zijn wij het meest betrokken.

Vers 7

Soevereiniteit, onveranderlijkheid ("eeuwiglijk") en alwetendheid: de vijanden van trotse opstandelingen.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Het evangelie een gehoor bezorgen: moeilijk, noodzakelijk en toch mogelijk. Hoe en met welke middelen we dat doen.

Verzen 8-9

1. Lof voor wie?

(a) Voor Hem als God.
(b) Voor Hem als onze God.

1. Lof waarvoor? Voor behoud.

(a) Van het natuurlijke leven.
(b) Van het geestelijke leven.

1. Lof door wie? Door jullie, volken.

(a) Namens jullie zelf.
(b) Namens anderen.
Of (a) ieder voor zich.

(b) Allen samen. — G. R.

Vers 9

Volharding als reden tot dankbaarheid.

1. Het levend houden van het innerlijk leven.
2. Een onberispelijke levenswandel naar buiten toe.

Vers 10

De beproeving van de gelovigen.

Vers 10

1. Waarvoor dienen de beproevingen?

(a) Om hen te toetsen.
(b) Om hen te vermanen.

1. Het beeld dat dit doel uitlegt. Zoals zilver, enzovoort.
2. Waar de beproeving op uitloopt.

Verzen 11-12

We moeten de hand van God erkennen.

1. In onze verzoekingen: U hebt ons gebracht.
2. In onze lichamelijke nood: U hebt gelegd, enzovoort.
3. In onze vervolgingen: U hebt gedaan, enzovoort.
4. In onze verlossingen: U hebt ons uitgeleid, enzovoort. — G. R.

Vers 12

Vuur en water. Allerlei soorten beproevingen.

1. Ze brengen allerlei soorten kwaad aan het licht.
2. Ze toetsen elk deel van ons mens-zijn.
3. Ze laten allerlei genadegaven groeien.
4. Ze maken vele beloften kostbaar.
5. Ze maken Gods eigenschappen duidelijk.

6. Ze geven ons een brede kennis.
7. Ze maken ons vatbaar voor de vele soorten vreugde in de hemel.

Vers 12 (eerste zinsdeel)

De woede van de onderdrukking. — Preek van Thomas Adams.

Vers 12 (laatste zinsdeel)

Een overvloedige plaats, zonder gebrek; een heerlijke plaats, zonder verdriet; een veilige plaats, zonder gevaren en benauwdheden. — Daniel Wilcocks.

Vers 12 (laatste zinsdeel)

De overwinning van het geduld, waarbij de boosaardigheid wegsterft. — Preek van Thomas Adams.

Vers 12 (laatste zinsdeel)

De rijkdom van een ziel die God heeft beproefd en bevrijd. Hij bezit onder andere de rijkdom van ervaring, van gesterkte genadegaven, van bevestigd geloof en van meeleven met anderen.

Vers 13

Het huis van God, of de plaats van de lofzangen. — Preek van Thomas Adams.

Verzen 13-15

1. Voornemens die gemaakt worden (Ps. 66:13).

(a) Wat? Lof brengen als offer.
(b) Waarom? Vanwege de verlossing.
(c) Waar? In Uw huis.

1. Voornemens die worden uitgesproken (Ps. 66:14).

(a) Tegenover God.

(b) Voor de ogen van mensen.

1. Voornemens die worden waargemaakt.

(a) Door er openlijk voor uit te komen.
(b) Door oprechte dankbaarheid.
(c) Door trouwer naar het huis van God te gaan.
(d) Door onszelf opnieuw aan Hem toe te wijden.
(e) Door met meer overvloed te geven. — G. R.

Vers 16

1. Wat heeft God gedaan voor de ziel van elke christen?
2. Waarom wil de christen vertellen wat God voor zijn ziel heeft gedaan?
3. Waarom wil hij dat alleen vertellen aan mensen die God vrezen?

(a) Alleen zij kunnen zo'n verhaal begrijpen.
(b) Alleen zij zullen hem echt geloven.
(c) Alleen zij zullen er met belangstelling naar luisteren, of met hem meedoen in het prijzen van zijn Weldoener. — E. Payson.

Vers 16

1. Onderwijs over het geloof moet eenvoudig zijn: Ik zal vertellen.
2. Het moet ernstig zijn: Kom en hoor.
3. Het moet op het juiste moment komen: Allen die.
4. Het moet onderscheid maken: God vrezen.
5. Het moet uit eigen ervaring komen: Wat Hij, enzovoort.

Vers 17

1. De twee hoofdonderdelen van een leven met God: gebed en lof.
2. Hun sterkte. In het gebed: roepen. In de lof: verheffen.
3. Hun volgorde.

(a) Eerst gebed.
(b) Dan lof. Wat we met gebed hebben gewonnen, dragen we in lof.

Verzen 18-19

1. De toets die is toegestaan.
2. De toets die wordt toegepast.
3. De toets die wordt doorstaan.

Vers 19

Het feit dat God gebed heeft verhoord.

Vers 20

De barmhartigheid van God.

1. Hij staat ons toe te bidden.
2. Hij maakt ons geneigd om te bidden.
3. Hij verhoort ons gebed.

Werk over de zesenzestigste psalm

"A fourth Proceeding in the Harmony of King David's Harp. That is to say; A Godly and learned Exposition of six Psalms more of the princely Prophet David, beginning with the 62, and ending with the 67, Psalm." Uit het Latijn vertaald door de eerwaarde doctor Victorinus Strigelius, hoogleraar in de godgeleerdheid aan de universiteit van Leipzig in Duitsland, anno 1562. Naar het Engels overgezet door Richard Robinson, burger van Londen. 1596... Londen... 1596.

(Dit is het "vierde" deel en, voor zover wij hebben kunnen nagaan, het laatste deel van de vertaling van Strigelius door R. Robinson. De vier delen, ieder met een eigen titel en eigen paginanummering, bevatten uitleggingen van Psalm 1-67. Jaartallen: 1591-3-5-6.)

Psalm 67

Titel

Voor de koorleider. Wie dat was, doet er niet toe. En wie wij zijn evenmin, zolang de Heere maar de eer krijgt. Op Neginoth, dat wil zeggen: met snarenspel. Dit is al de vijfde psalm met zo'n opschrift. Net als de andere was ook deze ongetwijfeld bedoeld om gezongen te worden met begeleiding van "citerspelers, spelende op hun citers." Er staat geen dichter bij vermeld, maar het zou een stoutmoedig mens zijn die wilde bewijzen dat David hem niet schreef. We moeten écht in het nauw zitten voordat we naar een andere schrijver zoeken voor deze naamloze liederen.

Ze staan immers naast de psalmen van David en lijken er als twee druppels water op. Een psalm, een lied. Ernst en levendigheid komen hier samen. Een psalm is een lied, maar niet elk lied is een psalm. Dit lied is allebei tegelijk.

Uitleg

Vers 1

"God zij ons genadig en zegene ons; Hij doe Zijn aanschijn aan ons lichten." Dit past prachtig als slotlied bij de zegen die de hogepriester uitsprak in de naam van de Heere. Die staat in Num. 6:24-26: "De HEERE zegene u, en behoede u! De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten, en zij u genadig!" Het begint bij het begin, met een roep om ontferming. Vergeving van zonden is altijd de eerste schakel in de ke-

ten van genaden die we ontvangen. Barmhartigheid is de grondtoon van onze redding. De beste heiligen en de grootste zondaars kunnen dit gebed samen bidden. Het is gericht tot de God van alle barmhartigheid, door mensen die voelen hoe hard ze die nodig hebben. En het maakt een einde aan elke hoop op eigen verdienste.

Daarna vraagt de gemeente om zegen: "zegene ons". Wat een veelomvattend gebed! Als wij God zegenen, stelt dat weinig voor, want onze zegen is niet meer dan woorden. Maar als God zegent, maakt Hij ons echt rijk, want Zijn zegeningen zijn gaven en daden. Toch is Zijn zegen alleen nog niet alles wat Zijn volk verlangt. Ze willen ook persoonlijk ervaren dat Hij hen goedgezind is, en ze bidden om een glimlach van Zijn gezicht. Deze drie beden bevatten alles wat we hier en straks in de hemel nodig hebben.

Je kunt dit vers lezen als het gebed van Israël, en in geestelijke zin als het gebed van de christelijke gemeente. Deze psalm laat een liefde zien die de hele wereld omarmt, maar ze begint thuis. De hele gemeente, elke kerk en elk klein groepje mag terecht bidden: "zegene ons". Het zou echter heel verkeerd zijn om onze liefde te laten stoppen waar ze begint, zoals sommigen doen. Onze liefde moet lange afstanden afleggen en onze gebeden moeten een wijde boog trekken. In onze voorbede horen we de hele wereld te omarmen.

Sela. Verhef je hart, verhef je stem! Er wordt een hogere toon gevraagd, een zoetere klank.

Vers 2

"Opdat men op de aarde Uw weg kenne." Regenbuien vallen eerst op de bergen en stromen daarna via beken omlaag naar de dalen. Zo komt ook de zegen van de Allerhoogste over de wereld: via Zijn gemeente. We worden gezegend ter wille van anderen, net zo goed als ter wille van onszelf. God gaat in barmhartigheid met Zijn heiligen om. Zij maken die weg vervolgens wijd en zijd bekend, en zo wordt de naam van de Heere beroemd op aarde. Onwetendheid over God is de

grote vijand van de mensheid. De getuigenissen van de heiligen, uit eigen ervaring en vol dankbaarheid, overwinnen die dodelijke vijand.

God heeft een weg en een manier vastgesteld om barmhartigheid aan mensen uit te delen. Het is de plicht én het voorrecht van een gemeente die nieuw leven heeft gekregen, die weg overal bekend te maken.

"Onder alle heidenen Uw heil" (Engels: "Uw zaligmakende gezondheid onder alle volken"), of: "Uw zaligheid." Het zijn oude, vertrouwde woorden, "zaligmakende gezondheid", en je houdt ervan. Maar het zijn niet de woorden van de Geest. Ze komen van onze vertalers, dus moeten we ze loslaten. Het woord is "zaligheid", en niets anders. Alle volken hebben die nodig, maar velen weten het niet, verlangen er niet naar en zoeken haar niet. Ons gebed en onze inzet moeten erop gericht zijn dat de kennis van de zaligheid even algemeen wordt als het licht van de zon. Sommigen kijken somber naar de toekomst. Wij houden echter vast aan het geloof dat het koninkrijk van Christus de hele bewoonbare wereld zal omvatten, en dat alle vlees Gods zaligheid zal zien. Voor dat heerlijke einde worstelen we in gebed.

Vers 3

"De volken zullen U, o God! loven." Laat hen Uw goedheid erkennen en U danken met heel hun hart. Laat de volken dat doen, en blijven doen, onderwezen in Uw genadige weg. "De volken, altemaal, zullen U loven." Mocht elk mens zijn muziek brengen, elke stadsbewoner zijn lied, elke boer zijn lofzang, elke vorst zijn psalm! Iedereen is U iets verschuldigd. Wie U dankt, doet er zichzelf en anderen goed mee, en de lof van allen zal U grote eer geven. Daarom, o Heere: schenk alle mensen de genade om Uw genade te aanbidden, en de goedheid om Uw goedheid te zien.

Wat in onze vertaling als een gebed klinkt, kun je ook als een profetie lezen, als we de oorspronkelijke Hebreeuwse tekst volgen.

Vers 4

"De natien zullen zich verblijden en juichen", of: "zij zullen zich verheugen en triomferen." Als mensen Gods weg kennen en Zijn zaligheid zien, vult dat hun hart met geluk. Niets brengt zo snel, zo zeker en zo blijvend blijdschap als de zaligheid van God. Volken worden pas echt blij als ze de leiding van de grote Herder volgen. Ze kunnen hun staatsvorm veranderen van monarchie in republiek en van republiek in commune, maar hun ellende blijft totdat ze zich buigen voor de Heere van allen.

Wat een mooi woord is dat: juichen! Sommigen zingen uit gewoonte, anderen voor de schijn, sommigen uit plichtsgevoel, anderen voor de gezelligheid. Maar zingen vanuit het hart, omdat overvloeiende vreugde een uitweg zoekt, dát is pas zingen. Hele volken zullen dat doen wanneer Jezus over hen regeert in de kracht van Zijn genade. We hebben honderden, ja duizenden mensen samen horen zingen. Maar wat zal het zijn als hele volken hun stem verheffen, "als een stem veler wateren, en als een stem van een groten donderslag"? Wanneer breekt het tijdperk van het zingen aan? Wanneer worden zuchten en mopperen ingeruild voor heilige lofzangen en vreugdevolle melodieën?

"Omdat Gij de volken zult richten in rechtmatigheid." Onrecht bij de machthebbers is een rijke bron van volksellende. Maar waar de Heere regeert, heerst eerlijkheid. Hij doet niemand kwaad. Zijn wetten zijn de gerechtigheid zelf. Hij herstelt elk onrecht en bevrijdt iedereen die onderdrukt wordt. Rechtvaardigheid op de troon is een goede reden voor een heel volk om te juichen.

"En de natien op de aarde die zult Gij leiden." Hij zal hen leiden zoals een herder zijn kudde. Door Zijn genade volgen ze Hem gewillig, en dan komt er vrede, overvloed en voorspoed. Het is een grote neerbuigendheid van God om de Herder van volken te worden en hen te besturen voor hun eigen welzijn. En het is een vreselijke misdaad wanneer een volk dat Gods zaligheid kent, afvallig wordt en tegen de

Heere zegt: "Wijk van ons." Er is reden om te beven dat ons eigen volk onder dit oordeel valt. God verhoede het!

Sela. Voordat het refrein opnieuw klinkt, gaat de toon weer omhoog. Zo krijgen de uitbarsting van het zingen en de begeleiding van de harpen alle kracht.

> *"Snaren en stemmen, handen en harten,*
> *Neemt in het concert uw eigen parten;*
> *Al wat ademt, aanbidt uw Heere,*
> *Looft Hem, looft Hem, immermeer!"*

Vers 5

Deze woorden zijn geen loze herhaling. Het is een refrein dat het waard is om steeds opnieuw gezongen te worden. Het grote thema van deze psalm is dat ook de heidenen mogen meedoen in de dienst aan Jehova. De psalmist is er zo vol van dat hij nauwelijks weet hoe hij zijn blijdschap moet bedwingen of onder woorden moet brengen.

Vers 6

"De aarde geeft haar gewas." De zonde legde als eerste een vloek op de grond, en alleen genade kan die wegnemen. Onder tirannieke regeringen raken landen onvruchtbaar. Zelfs het land dat van melk en honing vloeide, is onder Turks bewind bijna een woestenij. Maar wanneer de beginselen van de ware godsdienst de mensheid hebben opgetild en de heerschappij van Jezus overal wordt erkend, dan bereikt de landbouw volmaaktheid. Mensen worden aangemoedigd om te werken, ijver verdrijft de armoede, en de grond wordt zelfs vruchtbaarder dan hij ooit was.

We lezen dat de Heere "het vruchtbaar land tot zouten grond" maakt, vanwege de goddeloosheid van wie erop wonen. Wat we zien, bevestigt dat deze goddelijke bedreiging waar is. Maar zelfs onder de wet werd beloofd: "De HEERE, uw God, zal u doen overvloeien in al het werk uwer hand, ... in de vrucht uwer beesten, en in de vrucht

uws lands, ten goede." Er is vast en zeker een innig verband tussen zedelijk en lichamelijk kwaad, en tussen geestelijk en lichamelijk goed.

Alexander merkt op dat het Hebreeuws in de verleden tijd staat. Daarom vindt hij het ongrammaticaal om het in de toekomende tijd weer te geven. Wij denken echter dat de profetische dichter de volken de Heere hoort prijzen en daarom de rijke oogst al als gegeven beschouwt, als gevolg daarvan. Stel dat alle volken Jehova loven: dan heeft de aarde haar gewas gegeven. De toekomende tijd in het Nederlands lijkt de duidelijkste weergave van het Hebreeuws.

"God, onze God, zal ons zegenen." Hij maakt de oogst van de aarde tot een echte zegen. Mensen zullen in Zijn gaven de hand zien van dezelfde God Die Israël vroeger aanbad. Israël in het bijzonder zal zich over die zegen verblijden en juichen in zijn eigen God. We houden nooit echt van God voordat we Hem kennen als de onze. En hoe meer we van Hem houden, hoe sterker we willen weten dat Hij ook helemaal van ons is. Welke dierbaardere naam kunnen we Hem geven dan "mijn eigen God"? De bruid in het lied heeft geen mooier lied dan: "Mijn Liefste is mijn, en ik ben Zijn."

Elke gelovige Jood moet een heilige vreugde voelen bij de gedachte dat de volken gezegend zullen worden door Abrahams God. Maar ook elke gelovige heiden verheugt zich dat de hele wereld eens de God en Vader van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus zal aanbidden. Hij is onze Vader en onze God.

Vers 7

"God zal ons zegenen." Het gebed van het eerste vers is het lied van het laatste. Dezelfde woorden staan er twee keer, en terecht: de zegen van de Heere is overvloedig. Hij zegent, en zegent, en zegent opnieuw. Wat zijn er veel zaligsprekingen! Wat zijn Zijn zegeningen uitgelezen! Ze zijn het bijzondere erfdeel van Zijn uitverkorenen. Hij is de Behouder van alle mensen, maar in het bijzonder van wie geloven.

In dit vers vinden we een lied voor alle tijden die komen. “God zal ons zegenen” is ons vaste vertrouwen. Hij mag ons slaan, ons alles afnemen of ons zelfs doden, maar Hij móét ons zegenen. Hij kan Zich er niet van afhouden Zijn uitverkorenen goed te doen.

“En alle einden der aarde zullen Hem vrezen.” Ook de verste volken zullen Hem vrezen. De uithoeken van de aarde maken een einde aan hun afgodendienst en aanbidden hun God. Alle stammen, zonder uitzondering, zullen een heilig ontzag voelen voor de God van Israël. Onwetendheid wordt weggenomen, overmoed bedwongen, onrecht verbannen en afgoderij verafschuwd. Over alles komen de liefde, het licht, het leven en de vrijheid van de Heere, want Hij Zelf is Koning der koningen en Heere der heren. Amen, en amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Wat zijn de delen van dit zendingslied prachtig in evenwicht! Het volk van God verlangt ernaar dat alle volken delen in hun voorrechten, “bezocht met Gods zaligheid, en verblijd met de blijdschap Zijns volks” (Ps. 106:5). Ze willen alle volken de Heere horen danken en Zijn naam horen heiligen. Ze willen het gezicht van de hele aarde, dat door de zonde zo lang verduisterd is, zien glimlachen in de glans van een tweede Eden. Dit is geen leeg gevoel. Het verlangen is zo verwoord dat het de gedachte aan plicht en verantwoordelijkheid meeneemt.

Want hoe verwachten ze dat die gelukkige tijden komen? Ze vertrouwen er in de eerste plaats op dat de kennis van Gods weg zich overal verspreidt, dat de waarheid over de weg van de zaligheid wordt verkondigd. Met dat doel roepen ze om een tijd van verkwikking van voor het aangezicht van de Heere. Moed voor dit gebed halen ze uit de woorden van de zegen die God Zelf heeft voorgeschreven. Het is alsof ze zeggen: “Hebt U niet de zonen van Aäron geboden

Uw naam op ons te leggen en te zeggen: 'De HEERE zegene u, en behoede u! De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten, en zij u genadig!'? Denk aan dat zekere woord van U. God zij ons genadig en zegene ons, en doe Zijn aanschijn aan ons lichten. Laat ons zo gezegend worden, en dan zullen wij op onze beurt een zegen worden. Alle geslachten der aarde zullen door ons Uw zaligheid leren kennen."

Dit is wat de gemeente verwacht. En wie zal zeggen dat dat onredelijk is? Honderdtwintig discipelen kwamen samen in de bovenzaal in Jeruzalem. Het waren allemaal mensen van eenvoudige komaf en met bescheiden gaven. Toch werden zij door de doop met de Heilige Geest met zoveel kracht toegerust dat het heidendom binnen driehonderd jaar uit het rijk was verdreven. Dan hoeven we niet bang te zijn om te zeggen dat er voor de verkondiging van het evangelie aan de hele wereld niets méér nodig is dan dit: dat de kerken van de christenheid opnieuw worden gedoopt met een nieuwe uitstorting van dezelfde Geest van kracht. — William Binnie.

Gehele psalm

Er zijn zeven strofen: twee keer drie strofen van twee regels, met in het midden één van drie regels. Die vormt de sluiting of het sieraad van het zevental. Dat past opvallend goed bij het feit dat sommige oude uitleggers deze psalm "het Onze Vader van het Oude Testament" noemen. — Franz Delitzsch.

Vers 1

"God zij ons genadig en zegene ons", enzovoort. God vergeeft eerst, en geeft daarna. Zolang Hij ons niet genadig is om onze zonden door Christus te vergeven, kan Hij ons niet zegenen of ons zondaren vriendelijk aankijken. Al ons genot is niet meer dan zegen in ruwe staven, totdat de genade van het evangelie en vergevende barmhartigheid er hun stempel op zetten en het gangbaar maken. God kan ons zelfs geen goede gezindheid toedragen voordat Christus vrede voor ons maakt: "vrede op aarde, in de mensen een welbehagen." Luk.

2:14. En welke vreugde kan een zondaar hebben, al hoorde hij dat hem een koninkrijk ten deel is gevallen, als hij het niet met Gods goedgunstigheid mag bezitten? — William Gurnall.

Vers 1

"God zij ons genadig." Hugo wijst deze woorden toe aan boetvaardigen. "Zegene ons" hoort bij wie net aan het christelijk leven beginnen. "Doe Zijn aanschijn aan ons lichten" hoort bij wie dat leven al bereikt hebben, de geheiligden. De eersten zoeken vergeving, de tweeden de vrede van de rechtvaardiging, de derden opbouw en de genade van het overpeinzen. — Lorinus.

Verzen 1-2

Verbind het laatste zinsdeel van Ps. 67:2 met het eerste van Ps. 67:3. Dan zie je dat God Zijn aangezicht over Mozes deed lichten en hem Zijn weg bekendmaakte. "Hij heeft Mozes Zijn wegen bekend gemaakt, den kinderen Israels Zijn daden." Het lijkt alsof het gewone volk alleen de daden van de Heere kon zien, terwijl Zijn weg, Zijn plannen en Zijn verborgenheden alleen werden geopenbaard aan hem over wie het licht van Gods aangezicht had geschenen. — C. H. S.

Vers 2

"Opdat men op de aarde Uw weg kenne", enzovoort. De psalmist gaat er hier van uit dat er bepaalde regels of beginselen zijn waarmee God zegeningen aan de mensheid schenkt. En hij bidt dat die regels en beginselen overal op aarde bekend mogen worden. — Albert Barnes.

Vers 2

"Opdat men op de aarde Uw weg kenne", enzovoort. Van nature weten we weinig van God, en niets van Christus of van de weg van de redding door Hem. Het oog van het schepsel moet dus eerst geopend worden om de weg van het leven te zien, voordat het door het geloof

die weg kan betreden. God is niet gewend zielen naar de hemel te brengen zoals passagiers op een schip, die onder het dek zijn opgesloten en niets zien van de hele route naar hun haven. Was dat zo, dan hadden we ons het gebed kunnen besparen dat de psalmist, door God ingegeven, uitspreekt voor de blinde heidenen: "Opdat men op de aarde Uw weg kenne, onder alle heidenen Uw heil."

Het geloof is niet alleen maar een kale instemming. Het is vertrouwen, en steunen op Christus (een daad van leunen). Maar het is ook geen blinde instemming zonder enige kennis. Als je dus nog altijd in je dierlijke onwetendheid volhardt, niet eens weet wie Christus is, wat Hij heeft gedaan voor de redding van arme zondaren en wat je zelf moet doen om met Hem verbonden te raken, dan ben je ver van geloven. Als de dag in je ziel nog niet is aangebroken, is de Zon der gerechtigheid door het geloof zeker nog niet in je ziel opgegaan. — William Gurnall.

Vers 2

"Opdat men op de aarde Uw weg kenne." De zondige Jood, hardnekkig in zijn ongeloof, zal het zien en haten. Hij zal de redding van de heidenen zien en er woedend over zijn. Maar laten wij zien en kennen, en dat betekent: liefhebben. Want "kennen" staat vaak voor "liefhebben", zoals in de plaatsen: "Mijn schapen horen Mijn stem, en Ik ken dezelve", en: "Ik ken de Mijnen, en worde van de Mijnen gekend." Dat wil zeggen: Ik heb Mijn eigen schapen lief, en zij hebben Mij lief...

Hier is een plotselinge overgang van de derde naar de tweede persoon. Zo hoeft de dichter, als hij over God spreekt, niet te zeggen: "Zijn weg" of "Zijn heil", maar "Uw weg" en "Uw heil". Dat laat de hevigheid van een vurige smeker zien, en de genade van God, zoals Hij Zich aan die smeker openbaart terwijl hij nog zijn gebeden uitstort. — Gerhohus (1093-1169).

Vers 2

"Opdat men op de aarde Uw weg kenne", enzovoort. Zoals het licht zich laat delen, zo is ook het deelhebben aan Gods licht iets om door te geven. We mogen niet alleen voor onszelf bidden, maar voor alle anderen: dat Gods weg op aarde bekend wordt, en Zijn heil onder alle heidenen. "Uw weg" betekent: Uw wil, Uw woord, Uw werken. Gods wil moet op aarde bekend worden, zodat hij ook op aarde gedaan wordt, zoals in de hemel. Als we de wil van onze Meester niet kennen, hoe zullen we die dan doen? Bid daarom eerst met David: "De natien zullen zich verblijden en juichen, omdat Gij de volken zult richten in rechtmatigheid; en de natien op de aarde die zult Gij leiden", en daarna: "De volken zullen U, o God! loven; de volken, altemaal."

Gods wil is geopenbaard in Zijn woord, en Zijn woord is Zijn weg waarop we moeten wandelen, zonder naar rechts of links af te wijken. Of "Uw weg" betekent: Uw werken, zoals David elders zegt (Ps. 25:10): "Alle paden des HEEREN zijn goedertierenheid en waarheid." Of, zoals anderen (Augustinus, Hieronymus en Hilarius) het meest passend uitleggen: "Uw weg", dat is Uw Christus, en "Uw heil", dat is Uw Jezus. Want onze Zaligmaker zegt: "Ik ben de Weg" (Joh. 14:6), en: "Niemand komt tot den Vader, dan door Mij." Daarom bidden we: "Laat Uw Zoon bekend worden op aarde, Uw Jezus onder alle heidenen." — John Boys.

Vers 3

"De volken zullen U, o God! loven." Zie hoe mooi de Heilige Geest de volgorde heeft gekozen: eerst barmhartigheid, dan kennis, en ten slotte lofprijs aan God. Zijn gezicht kunnen we niet zien als Hij ons niet genadig is. En we kunnen Hem niet loven als Zijn weg op aarde onbekend blijft. Zijn barmhartigheid brengt kennis voort, en Zijn kennis brengt lofprijs voort. — John Boys.

Vers 3

"De volken zullen U, o God! loven; de volken, altemaal, zullen U loven." En wat gebeurt er dan? "De aarde geeft haar gewas; God, onze God, zal ons zegenen." Hoe meer we God danken voor wat we al hebben ontvangen, des te meer troost krijgen we erbij. Het is net als met de regen: hoe meer damp er opstijgt, hoe meer buien er neerkomen. Rivieren geven door wat ze ontvangen, en alles stroomt uiteindelijk terug naar de zee. Zo gaat er een eindeloze kringloop van de zee naar de zee. Zo gaat het ook tussen God en ons.

Hoe meer we Hem loven, hoe meer van Zijn zegeningen op ons neerdalen. En hoe meer zegeningen we van Hem krijgen, hoe meer we Hem weer loven. Daarom zegenen we God eigenlijk niet zozeer. We zegenen vooral onszelf. Staat de bron laag, dan gieten we een beetje water in de pomp. Dat doen we niet om de bron te vullen, maar om er zelf meer uit omhoog te halen. — Thomas Manton.

Vers 3

Dit vers legt zware nadruk op wat het zegt. Dat zien we op drie manieren.

1. Ten eerste ligt de nadruk in het woordje "U", waarmee de dichter zich rechtstreeks tot God richt. Het is alsof hij zegt: laat de volken U loven, en niet hun eigen valse goden. Want U bent de enige ware God.
2. Ten tweede staat er niet: laat óns U loven, o God. Er staat: laat de volken U loven, laat alle volken het doen. Hierin horen we het diepste verlangen van een vroom hart. Het wil zó graag dat God in elk land en door elk volk op de hele aarde wordt geprezen en groot gemaakt.
3. Ten derde zit de nadruk in de herhaling. Dezelfde zin komt in dit vers en in het vijfde vers maar liefst vier keer voor. Het lijkt wel of de dichter dit nooit genoeg kan inscherpen. Eén keer zeggen is

niet genoeg. Het is heerlijk om het steeds opnieuw te zeggen. — Wolfgang Musculus (1497-1563).

Vers 4

"Omdat Gij de volken zult richten in rechtmatigheid", enzovoort. De dichter lijkt hier met zichzelf in tegenspraak te komen. Barmhartigheid maakt mensen immers blij, maar een oordeel doet hen beven. Het antwoord is dit. Wie de wegen van de Heere heeft leren kennen en zich verheugt in de kracht van Zijn redding, hoeft die vreselijke rechtszitting niet te vrezen. Zij weten dat hun Rechter hun Voorspraak is. Hun zonden zijn immers vergeven, en dat is verzegeld.

Of, zoals Hieronymus zegt: alle volken mogen blij zijn, omdat God rechtvaardig oordeelt. Hij is net zozeer de God van de heidenen als van de Joden (Handelingen 10:34).

Of: alle volken mogen blij zijn, omdat God alle volken bestuurt. Eerder dwaalden zij rond in de domme verzinsels van hun eigen hart, over kronkelwegen en sluipwegen. Nu leidt de Geest van de waarheid hen over Gods brede hoofdweg, die naar het hemelse Jeruzalem voert. Nu leren zij Christus kennen: de weg, de waarheid en het leven. "Richten" betekent namelijk vaak "besturen" (1 Samuël 7:15; 2 Korinthe 1:10). David legt zichzelf hier dus zelf uit: U zult richten, dat wil zeggen: U zult de volken besturen. — John Boys.

Vers 4

"Leiden." Leid hen en wijs hun de weg, zoals een herder zijn kudde. — Benjamin Boothroyd.

Vers 4

"En de natien op de aarde die zult Gij leiden." God houdt de volken nu al in hun wegen onder Zijn beheer. Toch lijkt het alsof een andere gids hen voorgaat. Er ligt een bit in hun mond, en dat zet hen op een dwaalspoor. Ze worden vastgehouden en door de zeef van de ijdel-

heid heen en weer geschud, tot Hij komt Wie het bestuur toekomt. — Arthur Pridham.

Verzen 5-6

"De volken zullen U, o God! loven; de volken, altemaal, zullen U loven!" En dan? "De aarde geeft haar gewas; God, onze God, zal ons zegenen." Onze ondankbaarheid is de reden dat de aarde onvruchtbaar blijft. Zodra de mens God zegent voor Zijn goedheid, zegent Hij de mens met Zijn goedheid. — William Secker, in "The Nonsuch Professor", 1660.

Vers 6

"De aarde geeft haar gewas." Meer welvaart is gewoon het vanzelfsprekende gevolg van meer vroomheid en inzicht. Wie goed wil leven in dit leven, heeft bepaalde eigenschappen nodig: vlijt, zuinigheid en matigheid. Dat zijn precies de eigenschappen die een godvrezend leven voortbrengt. . . .

Het is ook niet onredelijk om te verwachten dat onze aarde, onder het bewind van gerechtigheid, alle voordelen zal geven waartoe zij in staat is. Wetenschap die door vroomheid wordt gesteund, kan de vruchtbaarheid van de grond sterk vergroten. En vernuftige uitvinders kunnen het zware werk van mensen nog verder verkorten en hun leven nog aangenamer maken. De grote uitvindingen en ontdekkingen van de wetenschap, die de arbeid verlichten en het leven makkelijker maken, komen allemaal voort uit christelijke geesten...

Kunnen we dan nog twijfelen dat arbeid in het tijdperk waar we naar uitkijken geen last meer zal zijn? Geloven we echt dat het leven van de werkende klasse bijna een eindeloze ketting van zwoegen en zorgen blijft? Dat elke hand zich blijft uitstrekken om iets te krijgen wat nodig is, of om iets af te weren wat gevreesd wordt? De Schrift voorspelt dat de vloek zal worden verzacht. In de ontdekkingen van de wetenschap en de uitvindingen van de techniek zien we de middelen waarmee die voorspelling vervuld zal worden. Dat zal mis-

schien nog lang duren. Maar als we de eik zijn jaren van groei gunnen, dan is de heerlijkheid die straks zal worden onthuld stellig een even geleidelijk proces waard. — William Reid, in "Things to Come Practically Considered", 1871.

Vers 6

"God, onze God, zal ons zegenen." Wat een heerlijke uitdrukking: God, onze God, zal ons zegenen! En ook deze: "Uw God tot uw Sierlijkheid." Wie God als zijn deel heeft, krijgt ook deel aan Zijn heerlijkheid en zaligheid. Die zijn zoveel dierbaarder en kostbaarder, omdat ze van henzelf zijn: hun heerlijkheid van hun God. Zij worden gezegend door God, hun eigen God. Zij "drinken water uit hun eigen bak". Wat een hartelijke zaak is het toch, als iets van jezelf is! Het kind van een ander is slim, mooi en knap? Dat kan je jaloers maken. Maar is je eigen kind zo? Dan is het pure vreugde.

Ik las in het leven van een vrome Franse edelman (Monsieur de Renti) het volgende. Hij kreeg een brief van een vriend met daarin de woorden "Deus meus et omnia", mijn God en mijn alles. Hij schreef zo terug: "Ik weet niet wat je bedoelde toen je deze woorden in je brief zette: 'Deus meus et omnia, mijn God en mijn alles'. Misschien nodig je me er zo toe uit om hetzelfde aan jou en aan alle schepselen terug te geven. 'Mijn God en mijn alles; mijn God en mijn alles; mijn God en mijn alles.' Misschien neem je dit als je lijfspreuk, om te laten zien hoe vol je hart ervan is. Denk je dan dat ik bij zo'n uitnodiging kan zwijgen en niet zeg wat ik erbij voel? Weet dus dat Hij ook voor mij 'mijn God en mijn alles' is. En als je daaraan twijfelt, zeg ik het je honderd keer. Ik voeg er niets meer aan toe, want al het andere is overbodig voor wie echt doordrongen is van 'mijn God en mijn alles'. Ik laat je dus achter in deze gelukkige staat van jubel. Ik smeek je: vraag voor mij aan God dat ik de diepe zin van deze woorden mag ervaren."

En denken we dat "mijn God en mijn alles", of "mijn God en mijn heerlijkheid", in de hemel zijn kracht zal hebben verloren? Of dat het

minder zal betekenen voor zielen die zijn wakker geworden? Alles komt hier samen wat het doel van ons verlangen betreft. Het is voortreffelijker. Het is goddelijk, volkomen en blijvend. En het is van hen. Hoe zou het dan niet kunnen voldoen? — John Howe, in "The Blessedness of the Righteous".

Vers 6

"God, onze God." Wat een onbeschrijfelijk diep genoegen moet er in deze woorden hebben meegeklonken toen ze werden uitgesproken. Wat een heerlijk eigen maken! Het is alsof er staat dat de zegen zelf minder waard zou zijn, en niet zo zou smaken, als hij niet van onze eigen God kwam. Sta jezelf dus niet alleen toe, maar spoor jezelf aan om zo naar God te kijken. Verheug je in Hem om wie Hij in Zichzelf is, de Voortreffelijkste. En verheug je ook in Hem omdat Hij de jouwe is. Want weet: het is je niet alleen toegestaan, het is je plicht om Hem zo te zien, zo aan te nemen en je zo in Hem te verblijden. — John Howe.

Verzen 6-7

De belofte wijst rechtstreeks naar de zichtbare vruchtbaarheid van de vernieuwde aarde, in de tijd dat Israël wordt hersteld. Maar ze wijst ook verder, naar hogere dingen. De echte opbrengst van Gods werken is namelijk de lofprijs die Zijn heilige naam krijgt. Zo luidt de belofte die ik je wil voorhouden. In de breedste zin is de zichtbare schepping nu aan ijdelheid onderworpen, vanwege de zonde van de mens. Maar in het koninkrijk van Christus wordt die vloek weggenomen. Dan brengen al Gods werken hun volle opbrengst: een belasting van zuivere eer en lof aan Zijn naam.

Laten we drie dingen overwegen. (1.) De voorbereiding op deze opbrengst. (2.) De opbrengst zelf. (3.) De zegen van God, die haar zal bekronen.

I. De voorbereiding op deze opbrengst. Wat zijn de middelen? Langs welke weg komt ze tot stand? Waar komt ze vandaan? Onze psalm staat vol onderwijs. Let op: 1. De bron. Dat is de vrije barmhar-

tigheid van God. De psalm begint: “God zij ons genadig en zegene ons; Hij doe Zijn aanschijn aan ons lichten.” Hoe het werk van verlossing ook in details en stappen verloopt, alles gaat terug op deze oorspronkelijke bron: de soevereine genade en barmhartigheid van onze God...

De eeuwige, vrije, onveranderlijke en onuitputtelijke barmhartigheid van onze God, geopenbaard door Zijn dierbare Zoon Jezus Christus. Daar komt de gezegende opbrengst vandaan die hier wordt voorzegd...

1. Vervolgens moeten we letten op de volgorde waarin deze opbrengst wordt geschonken. De redding wordt eerst aan de Jood gegeven, en daarna ook aan de Griek. De psalm bidt: “Hij doe Zijn aanschijn aan ons lichten. ... Opdat men op de aarde Uw weg kenne, onder alle heidenen Uw heil.” Het is Gods plan om eerst Zijn eigen volk te verkiezen en te zegenen, en het daarna tot een zegen voor anderen te maken. Dat zien we bij Abraham, de vader van alle gelovigen. God zegent de wereld door Zijn gemeente. . . . Hetzelfde principe geldt bij elke opleving van zuivere godsdienst...

Maar deze hele volgorde van Gods barmhartigheid zal nog veel completer zichtbaar worden in wat voor ons ligt: in het herstel van Israël, en in het effect daarvan op de wereld als geheel...

1. Wat deze opbrengst direct voorafgaat, is de terugkomst van onze Heere uit de hemel. Christus komt om de aarde te richten en over alle volken te regeren. De psalm roept alle volken op om zich hierover te verheugen: “De natien zullen zich verblijden en juichen, omdat Gij de volken zult richten in rechtmatigheid; en de natien op de aarde die zult Gij leiden.” ... De wereld verlangt naar rechtvaardig bestuur, en dat verlangen zal alleen maar sterker worden. De Heere heeft beloofd in deze natuurlijke behoefte van het menselijk hart te voorzien, ook al neemt Hij wraak op Zijn verharde vijanden. Zelfs wanneer de Heere komt om te oordelen, zal het goe-

de zó volledig zegevieren dat de volken zich verblijden en juichen...

Het is de Heere Die de volken oordeelt en de natiën bestuurt. En alle volken die Hem loven, worden daardoor meteen en rechtstreeks klaargemaakt voor de beloofde redding. “De aarde geeft haar gewas.”

II. De opbrengst zelf. Deze opbrengst heeft veel kanten. Laten we ze bekijken als een opgaande lijn van weldaden.

1. Natuurlijke vruchtbaarheid. Het eerste vonnis van vloek en onvruchtbaarheid, van doornen en distels, werd uitgesproken toen Adam viel. Het werd vernieuwd toen Kaïn zijn broer vermoordde. Na de zondvloed lijkt het in het bijzonder te zijn opgeheven... Zelfs nu nog bestaat twee derde van onze wereld uit oceaan, die niets kan opbrengen. De helft van de rest, en misschien nog meer, is bijna woestijn. En van wat overblijft, wordt het grootste deel zeer slecht bewerkt. Zelfs daar is ruimte voor een enorme toename, wanneer de hele aarde kan worden als de hof van de Heere.
2. De verlossing van de kunst. Haar bedrijvigheid, talent en ontdekkingen zijn nu groot en wonderbaarlijk. Maar ze zijn vooral gericht op menselijke tevredenheid met zichzelf en op ijdelheid. Ze dragen weinig vrucht tot eer van God en tot het hoogste welzijn van de mens. Maar in het tijdperk dat deze psalm voorspelt, wordt elk schepsel dat is verlost voor het gebruik van de mens ook teruggewonnen voor de eer van God...
3. De verlossing van de wetenschap...
4. De maatschappij zal haar opbrengst aan God geven... De mensen leven nu alsof er geen God in de wereld is, terwijl de wereld vol is van bewijzen van Zijn wijsheid en liefde... Wat een verandering zal het zijn wanneer elke kring in de samenleving een gemeenschap van heiligen is, allen gericht op één groot doel: Gods heerlijkheid en elkaars zaligheid.

5. De ziel zal haar opbrengst geven. De aarde is slechts een beeld van het menselijk hart: een grond die altijd vruchtbaar is, voor goed of voor kwaad. Zo ziet de apostel haar in zijn brief aan de Hebreeën: "Want de aarde, die den regen, menigmaal op haar komende, indrinkt, en bekwaam kruid voortbrengt voor degenen, door welke zij ook gebouwd wordt, die ontvangt zegen van God; maar die doornen en distelen draagt, die is verwerpelijk, en nabij de vervloeking, welker einde is tot verbranding. Maar, geliefden! wij verzekeren ons van u betere dingen, en met de zaligheid gevoegd, hoewel wij alzo spreken."

Dan houden de doornen en distels van een verdraaid en verkeerd geslacht op te bestaan... De vruchten van gerechtigheid zullen uit het mensdom overvloeien tot eer van God. Veel lof, veel ijver, veel eerbied en veel nederigheid zullen Zijn dienaren kenmerken. Geloof, hoop en liefde zullen alle drie volop werken. Christus zal alles en in allen zijn, en elke kracht zal aan Hem zijn gewijd. Dit is de beste opbrengst die de aarde aan God kan geven.

1. Het grote aantal ware dienaren van God, die zich zo aan Hem overgeven, is nog een deel van deze zaligheid...
2. Deze heerlijkheid moet nog één ding krijgen: de bestendigheid van de opbrengst. Dat komt overeen met de belofte aan de Wonderbare, de Raadsman, de Sterke God, de Eeuwige Vader, de Vredevorst. — Samengevat uit een preek van Edward Bickersteth in de "Bloomsbury Lent Lectures", 1848.

Verzen 6-7

Dubbele zegeningen van God: zegeningen voor het hier en nu, en zegeningen voor de ziel. Er zijn zegeningen die bij de Joden passen, en zegeningen die bij christenen horen. O Heere, ik wijs de zegeningen voor dit leven niet af die het U behaagt mij te sturen. Ik ontvang ze met nederige dankbaarheid als geschenk van Uw goedheid. Maar bovenal smeek ik U om geestelijke zegeningen. Behandel mij liever als

een christen dan als een Jood. — Pasquier Quesnel (1634-1719), in “Les Psaumes de David avec des Reflexions Morales”.

Vers 7

Let op hoe vreugde in God en ontzag voor God samengaan. Door de vreugde verdwijnen verdriet en de angst van wantrouwen. Door het ontzag verdwijnen minachting en valse zekerheid. Zo staat het ook in Psalm 2: “Dient den HEERE met vreze, en verheugt u met beving.” — Wolfgang Musculus.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Hier is barmhartigheid bij God de Vader.
2. Hier is zegen als vrucht van die barmhartigheid, bij God de Zoon.
3. Hier is de ervaring van die zegen, in de troost van de Heilige Geest.

Vers 1

Waarom we een zegen voor onszelf móeten zoeken.

Verzen 1-2

Bloei van de gemeente hier thuis, en hoop voor de zending ver weg.

Vers 2

1. Hoe God met de aarde omgaat.

(a) Het is een weg van barmhartigheid.
(b) Een weg van zegen.
(c) Een weg van troost.

1. Hoe we die weg leren kennen.

(a) Door middelen van buitenaf.

(b) Door onderricht van binnenuit.

1. Wat die kennis oplevert. Redding onder alle volken.

Vers 2

Waaruit bestaat de echte gezondheid van mensen?

Vers 3

We bekijken het zo:

1. Als het verlangen van elk vernieuwd hart.
2. Als een gebed.
3. Als een profetie.

Vers 4

1. God regeert de wereld. Ze is niet aan zichzelf overgelaten.
2. De wereld is daar blij mee: "De natien zullen", enzovoort.
3. De reden van die blijdschap: Hij zal rechtvaardig oordelen.

(a) Trouw aan Zijn wet.

(b) Trouw aan Zijn beloften van barmhartigheid.

Verzen 5-7

1. Het gebed (Psalm 67:6).
2. De belofte (Psalm 67:7).

(a) Van goede dingen voor dit leven.

(b) Van goede dingen voor de ziel.

1. De voorspelling (Psalm 67:8).

Verzen 6-7

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 819: "The Minstrelsy of Hope".

Vers 7

1. God tot de mens: Hij zal ons zegenen.

2. De mens tot God: hij zal Hem vrezen.

Werk over de zevenenzestigste psalm

In “The Works of John Boys”, 1626, folio, blz. 42-45, staat een uitleg van deze psalm.

Psalm 68

Titel

Voor de koorleider, een psalm of lied van David. Over dit opschrift hebben we bij Psalm 65 en 66 al genoeg gezegd. Dit lied is duidelijk bedoeld voor de overbrenging van de ark. Waarschijnlijk werd het gezongen toen David de ark met heilige vreugde uit het huis van Obed-Edom haalde en naar de plek bracht die voor haar klaarstond op de berg Sion. Wat een ontroerend lied! De eerste verzen waren vaak het strijdlied van de Covenanters en van Cromwells Ironsides. En de hele psalm laat prachtig zien welke weg de Heere Jezus onder Zijn heiligen gaat, en hoe Hij daarna naar de hemel opvaart.

Deze psalm is schitterend, maar ook moeilijk. Op sommige plaatsen is hij volkomen ondoordringbaar. Een Duitse kritikus noemde hem terecht een Titan die haast niet te temmen is. Onze eigen geleerdheid stelt niet veel voor en liet ons hier helemaal in de steek. Daarom hebben we een betrouwbaarder Gids gevolgd. We hopen dat onze gedachten toch iets opleveren.

Indeling

Met de woorden van de eerste twee verzen wordt de ark opgetild en zet de stoet zich in beweging. In Ps. 68:4-7 worden de gelovigen in de samenkomst opgeroepen hun blije liederen aan te heffen. Er worden ook redenen genoemd waarom ze zich mogen verheugen. Daarna bezingt de dichter de machtige tocht van Jehova door de woestijn (Ps.

68:8-11) en vieren de verzen 12 tot 15 Zijn overwinningen in de oorlog. De jubelkreten worden luider naarmate Sion in zicht komt en de ark de heuvel wordt opgedragen (Ps. 68:16-20). Boven op de berg zingen de priesters over de goedheid en rechtvaardigheid van de Heere, over de veiligheid van Zijn vrienden en over de ondergang van Zijn vijanden (Ps. 68:21-24).

Intussen lezen we hoe de stoet zich de heuvel op slingert (Ps. 68:25-28). De dichter verwacht een tijd van nog grotere overwinningen (Ps. 68:29-32) en sluit af met een prachtige uitbarsting van lofzang voor Jehova.

Uitleg

Vers 1

"God zal opstaan." Zulke woorden sprak Mozes toen de wolk verder trok en de ark werd opgetild. De ark zou een zielige gids zijn geweest als de Heere niet bij dit teken aanwezig was. Voordat we ergens aan beginnen, moeten we altijd verlangen dat we de Heere voor ons uit zien gaan.

Deze woorden gaan ervan uit dat de Heere een tijdlang rustig toekeek. Hij liet Zijn vijanden woeden en hield Zijn macht in. Daarom smeekt Israël Hem "op te staan", zoals het elders vraagt dat Hij "ontwaakt" of "Zijn zwaard aangordt". Ook wij mogen de Heere zo dringend aanroepen, dat Hij Zijn arm ontbloot en Zijn eigen zaak verdedigt.

"Zijn vijanden zullen verstrooid worden." Onze heerlijke Aanvoerder baant voorop de weg, hoeveel mensen die ook willen versperren. Hij hoeft alleen maar op te staan en ze slaan op de vlucht. In vroeger tijden wierp Hij Zijn vijanden met gemak omver, en dat zal Hij door alle komende eeuwen blijven doen. Zonde, dood en hel kennen de schrik van Zijn arm. Als Hij dichterbij komt, vallen hun gelederen uit-

een. Onze vijanden zijn Zijn vijanden. Daarop bouwen we als we vertrouwen op de overwinning.

"En Zijn haters zullen van Zijn aangezicht vlieden." De oneindig goede God haten is schandelijk, en geen straf is daarvoor te zwaar. Toch is haat tegen God machteloos. Zelfs Zijn hoogmoedigste vijanden kunnen Hem geen kwaad doen. Buiten zichzelf van schrik rennen ze weg, nog voordat het tot een gevecht komt. Lang voordat het leger van Israël de strijd ingaat, vluchten de haters van God al voor *Hem* Die de kampioen van Zijn uitverkorenen is. Hij komt, Hij ziet, Hij overwint.

Wat is dit een passend gebed bij het begin van een opwekking, wanneer Gods volk weer in beweging komt! En wat laat het mooi zien hoe je zo'n opwekking moet leiden: de Heere gaat voorop, Zijn volk volgt Hem en de vijanden vluchten.

Nieuwe vertaling. Zodat onze lezers de psalm in één oogopslag in een goede vertaling kunnen overzien, voegen we de vertaling van Franz Delitzsch toe. We raden onze collega's in het ambt aan de delen van zijn waardevolle Commentaar op de Psalmen aan te schaffen, uitgegeven door de heren Clark in Edinburgh.

Lofzang van oorlog en overwinning in de trant van Debora

> *2 Moge Elohim opstaan, mogen Zijn vijanden verstrooid worden,*
> *En mogen die Hem haten vlieden voor Zijn aangezicht.*
>
> *3 Gelijk rook verdreven wordt, verdrijf U hen;*
> *Gelijk was smelt voor het vuur,*
> *Mogen de goddelozen vergaan voor Elohim.*
>
> *4 En mogen de rechtvaardigen zich verblijden, mogen zij opspringen voor Elohim,*
> *En mogen zij vrolijk zijn van vreugde.*
>
> *5 Zingt Elohim, bespeelt de harp voor Zijn naam,*
> *Effent een weg voor Hem Die voortrijdt door de vlakten;*
> *Jah is Zijn naam, en springt op van vreugde voor Zijn aangezicht.*

6 Een Vader der wezen en een Beschermer der weduwen
Is Elohim in Zijn heilige woning.

7 Elohim maakt een huisgezin voor den eenzame,
Hij voert gevangenen uit naar voorspoed;
Maar de weerspannigen blijven in een land van dorheid.

8 Elohim, toen U uittoogt voor Uw volk,
Toen U voortschreedt in de woestijn — Sela.

9 De aarde beefde,
Ook de hemelen droopten voor Elohim,
Ginds Sinai voor Elohim, den God van Israël.

10 Met overvloedigen regen besproeide U, Elohim, Uw erfdeel,
En toen het verdord was, bevestigde U het.

11 Uw schepselen hebben zich daarin nedergezet,
U hebt in Uw goedheid voorzien voor den arme, Elohim.
12 De Heere zal het bevel doen klinken;
Van de vrouwen die de overwinning verkondigen is er een groot leger.

13 De koningen der heerscharen zullen vluchten, zullen vluchten,
En zij die thuis blijft zal den buit delen.

14 Indien jullie legeren tussen de schaapskooien,
Zijn de vleugelen der duif met zilver bedekt
En haar veren met blinkend goud.

15 Wanneer de Almachtige koningen daarin verstrooit,
Wordt het sneeuwwit op Zalmon.

16 Een berg van Elohim is de berg Basan,
Een berg vol toppen is de berg Basan.

17 Waarom kijken jullie afgunstig, jullie veeltoppige bergen,
Op den berg dien Elohim uitverkoren heeft om daarop te wonen?
Ja, Jahve zal er wonen voor altoos.

18 *De krijgswagenen van Elohim zijn tienduizendtallen, duizendmaal duizenden,*
De Heere is onder hen, het is een Sinai in heiligheid.

19 *U bent opgevaren in de hoogte,*
U hebt gevangenen gevankelijk geleid,
U hebt gaven ontvangen onder de mensen,
Zelfs van de weerspannigen, opdat Jah Elohim (daar) woonde.
20 *Geloofd zij de Heere:*
Dag aan dag draagt Hij onze last,
Hij, God, is onze zaligheid. (Sela.)

21 *Hij, God, is ons een God van daden der verlossing,*
En Jahve, de Heere, heeft uitwegen voor den dood.

22 *Ja, Elohim zal het hoofd Zijner vijanden verslaan,*
Den harigen schedel van hem die voortstapt in zijn overtredingen.
23 *De Heere heeft gezegd: Uit Basan zal Ik terugbrengen,*
Ik zal terugbrengen uit de diepten der zee,
24 *Opdat jij je voet in bloed mag baden,*
Opdat de tong van je honden haar deel van de vijand heeft.
25 *Zij zien Uw prachtigen optocht, Elohim,*
Den prachtigen optocht van mijn God, mijn Koning in heiligheid.

26 *Vooraan gingen de zangers, achteraan de snarenspelers,*
In het midden van maagden die de trommels sloegen.

27 *In de koren der gemeente zegent Elohim,*
Den Heere, jullie die uit de bron van Israël zijt.

28 *Daar is Benjamin de jongste, hun heerser;*
De vorsten van Juda—hun bonte bende,
De vorsten van Zebulon, de vorsten van Nafthali,
29 *Uw God heeft uw oppermacht geboden—*
Houd in kracht staande, Elohim, wat U voor ons gewrocht hebt!—
30 *Vanuit Uw tempel boven Jeruzalem*
Laten koningen U geschenken brengen.

31 *Dreig het wilde beest van het riet, de troepen stieren met de kalveren der volken,*

Opdat zij zich nederwerpen met zilverstaven!—
Hij heeft de volken verstrooid die behagen scheppen in oorlogen.

32 Groten komen uit Egypte, Kus—snel strekken zijn handen zich uit
tot Elohim.

33 Koninkrijken der aarde, zingt Elohim,
Den Heere lovend met snarenspel—(Sela.)

34 Hem Die rijdt in den hemel der hemelen van den oertijd—
Zie, Hij deed Zich horen met Zijn stem, een machtige stem.

35 Kent kracht toe aan Elohim!
Over Israël is Zijn majesteit,
En Zijn almacht in de hoogten der hemelen.

36 Vreselijk is Elohim uit uw heiligdommen;
"De God van Israël geeft macht en overvloedige kracht aan het volk!"
Gezegend zij Elohim!

Vers 2

"Gelijk rook verdreven wordt." De wind jaagt rook moeiteloos weg. Hij blaast hem helemaal weg, en je ziet er niets meer van terug: er blijft geen spoor van over. Zo, Heere, moet U doen met de vijanden van Uw volk. Ze walmen van hoogmoed, ze verduisteren met hun boosheid de hemel, ze stijgen hoger en hoger in aanmatiging, en ze bevuilen alles waar ze de overhand hebben. Heere, laat Uw adem, Uw Geest, Uw Voorzienigheid hen voorgoed wegblazen van de weg van Uw volk. Wijsgerig scepticisme is net zo vluchtig en net zo smerig als rook. Moge de Heere Zijn Kerk van die walm bevrijden, zodat ze weer vrij kan ademen.

"Gelijk was voor het vuur smelt, zullen de goddelozen vergaan van Gods aangezicht." Was is hard zolang het alleen ligt, maar houd het bij het vuur en kijk hoe week het wordt! Zo zijn goddeloze mensen hooghartig, totdat ze met de Heere in aanraking komen. Dan bezwijmen ze van angst. Hun hart smelt als was wanneer ze de kracht van Zijn toorn voelen. Was brandt ook en verdwijnt: de kaars wordt door

de vlam helemaal verteerd. Zo wordt alle grootspraak van wie het evangelie bestrijden tot niets. Rome zal wegsmelten, net als de kaarsen op haar altaren, en het ongeloof zal even zeker verdwijnen.

Israël zag in de ark God op de genadetroon: macht, verbonden met verzoening. Daarom verheugden de Israëlieten zich in de almacht die zich zo liet zien. Voor de gemeente van het Nieuwe Testament is dat vertrouwen nog duidelijker. Wij zien immers Jezus, de door God bestemde verzoening, bekleed met heerlijkheid en majesteit. Voor Zijn opmars smelt alle tegenstand als sneeuw voor de zon. Wat de Heere behaagt, zal in Zijn hand slagen. Komt Hij door Zijn Heilige Geest, dan volgt de overwinning. Maar staat Hij Zelf in persoon op, dan zullen Zijn vijanden helemaal vergaan.

Vers 3

"Maar de rechtvaardigen zullen zich verblijden." Dat God aanwezig is op de genadetroon, is voor gelovigen een overvloedige bron van blijdschap. Laten ze dan vooral drinken van de stromen die gemaakt zijn om hen blij te maken. "Zij zullen van vreugde opspringen voor Gods aangezicht." Wie bij het hof van de gelukzalige God hoort, hoort feestkleren te dragen, want in Zijn nabijheid is volheid van vreugde. Die nabijheid is de schrik en de dood van de goddelozen, maar voor de heiligen is ze een verlangen en een verrukking.

Ja, laat hen zich uitbundig verheugen! Laat hen dansen uit alle macht, zoals David deed, louter van blijdschap. Blijdschap in de Heere mag geen grenzen hebben. "Wederom zeg ik: Verblijdt u," zegt de apostel. Het lijkt alsof hij wil dat we vreugde op vreugde stapelen, zonder maat en zonder pauze. Als we God genadig zien schijnen boven de genadetroon, in de Persoon van onze Immanuel, moeten onze harten opspringen van vreugde. Dat geldt tenminste als we echt horen bij hen die gerechtvaardigd zijn door Zijn gerechtigheid en geheiligd door Zijn Geest. Trek op, leger van de levende God, met juichkreten vol overvloedige zegepraal, want Jezus leidt de voorhoede!

Vers 4

"Zingt Gode, psalmzingt Zijn Naam." Zing in maat en toon, met orde en zorg, en vier wie God is en wat Hij doet, de God van Zijn volk. Doe het telkens en telkens weer, en richt je lof met een vastberaden hart helemaal op Hem. Zing niet om indruk te maken, maar uit aanbidding. Zing niet om door mensen gehoord te worden, maar door de Heere Zelf. Zing niet tot de gemeente, maar "tot God".

"Hoogt de wegen voor Dien, Die in de vlakken velden rijdt, omdat Zijn Naam is HEERE" (Engels: "verheft Hem, Die rijdt op de hemelen, bij Zijn naam JAH"). Denk aan Zijn zeer grote, onbegrijpelijke en ontzagwekkende naam. Overdenk dat Hij uit Zichzelf bestaat en over alles heerst. Stijg op tot de hoogste trap van blij ontzag als je Hem aanbidt. De hemel ziet Hem op de wolken rijden in de storm, en de aarde heeft Hem met majesteit over haar vlakten zien trekken.

Het Hebreeuws lijkt te luiden: "Werpt een baan op voor Hem Die door de woestijn trekt." Dat verwijst naar de zwerftocht van de stammen door de woestijn. Gods tochten gingen door de dorre, huilende wildernis. Daar werd Zijn eeuwige kracht en goddelijkheid zichtbaar, doordat Hij de enorme scharen die Hij uit Egypte had geleid voedde, bestuurde en beschermde. De ark bracht dit alles in herinnering en gaf het aan als onderwerp voor het lied.

De naam JAH is een verkorting van de naam Jehova. Het is geen verkleining van die naam, maar een versterkt woord, waarin de kern van de langere, verheven titel besloten ligt. In onze Bijbelvertaling komt deze naam alleen hier voor, behalve in verbindingen met andere woorden zoals Halleluja.

"En springt op van vreugde voor Zijn aangezicht." Voor Hem Die zo majestueus voorop trok aan het hoofd van het uitverkoren volk past het uitstekend dat heel Zijn volk zich heilig verheugt. We moeten lusteloosheid in onze eredienst vermijden. Onze gezangen horen vol ernst te zijn, maar niet zwaar van droefheid. Engelen staan dichter bij de troon dan wij, maar hun diepste ontzag gaat samen met de zui-

verste zaligheid. Ons besef van Gods grootheid moet onze ziel geen schrik aanjagen maar blij maken. We horen ons te verblijden voor Zijn aangezicht.

Het moet onze wens en ons gebed zijn dat er in deze woestijnwereld een baan wordt aangelegd voor de God van de genade. "Bereidt den weg des HEEREN, maakt recht in de wildernis een baan voor onzen God," roepen de boodschappers van het evangelie. Wij moeten allemaal ons best doen die roep te gehoorzamen. Want waar de God van de genadetroon komt, worden ontelbare zegeningen aan mensenkinderen geschonken.

Vers 5

"Hij is een Vader der wezen, en een Rechter der weduwen; God, in de woonstede Zijner heiligheid." In de woestijn was het volk als een weeskind, maar God was meer dan een vader voor hen. Het geslacht dat uit Egypte was gekomen, stierf langzaam uit. Er waren veel weduwen en wezen in het leger, maar zij leden geen gebrek en geen onrecht. De rechtvaardige wetten en de rechtvaardige leiders die God had aangesteld, zorgden goed voor de belangen van wie niets hadden.

De tabernakel was het Paleis van Gerechtigheid en de ark was de zetel van de grote Koning. Voor Israël was dat een grote reden tot blijdschap: het werd geregeerd door *de Ene* Die niet toeliet dat armen en behoeftigen werden onderdrukt. Tot op de dag van vandaag en voor eeuwig is God, en zal Hij zijn, de bijzondere beschermer van wie zich niet kunnen verdedigen. Hij is de Voorzitter van de weeshuizen en de Beschermer van de weduwen. Hij is zo groots dat Hij over de hemelen rijdt, en toch zo vol medelijden dat Hij de armen op aarde niet vergeet.

Wat moet Zijn gemeente zich ijverig inzetten voor wie hier als Jehova's bijzondere zorg worden genoemd! Zegt Hij hier niet in feite: "Weid Mijn lammeren"? Wat een gezegende plicht, en wat een mooie

taak! Het zal ons een voorrecht zijn hiervan een van de dierbaarste doelen van ons leven te maken. Nog een waarschuwing voor de lezer: haal dit vers niet verkeerd aan. Meestal wordt er "de man der weduwe" van gemaakt, maar het is beter de Schrift te laten zoals God haar heeft gegeven.

Vers 6

"Een God, Die de eenzamen zet in een huisgezin." Het volk was verbroken en verspreid over heel Egypte. Familiebanden waren verwaarloosd en gevoelens vertrapt. Maar toen het volk aan Farao ontkwam, kwam het weer samen, en alles wat het huiselijk leven zo hecht maakt, werd hersteld. Dat was een grote vreugde voor het hele volk. "... uitvoert, die in boeien gevangen zijn." De zwaarst onderdrukten in Egypte waren geketend en in de gevangenis gezet, maar de goddelijke Bevrijder leidde hen allemaal naar volkomen vrijheid.

Wat Hij toen deed, blijft Hij uit genade doen. Het eenzame hart dat van zonde overtuigd is en alleen moet wegkwijnen, wordt opgenomen in het gezin van de Eerstgeborene. De geboeide geest wordt vrij en zijn gevangenis valt weg zodra de zonde wordt vergeven. Voor dit alles moet God hoog worden geprezen, want Hij heeft het gedaan en de heerlijkheid van Zijn genade groot gemaakt.

"Maar de afvalligen wonen in het dorre." Als iemand het bestuur van Jehova drukkend vindt, komt dat doordat zijn opstandige geest tegen Zijn macht tekeergaat. Israël vond de woestijn niet dor, want de geslagen rots gaf stromen water. Maar zelfs in Kanaän werden mensen door honger verteerd, omdat ze hun trouw aan hun Verbondsgod hadden weggegooid. Ook waar God op de genadetroon is geopenbaard, blijven sommige mensen in opstand. Zij moeten zich niet verbazen als ze geen vrede, troost of vreugde vinden, zelfs niet op een plek waar die in overvloed zijn.

Gerechtigheid is de regel in het koninkrijk van de Heere. Daarom is er geen ruimte voor onrechtvaardigen om hun kwade lusten uit te le-

ven. Een volmaakte aarde, ja zelfs de hemel zelf, zou een dor land zijn voor wie alleen uit de wateren van de zonde kan drinken. Over de heilige inzettingen die de ziel het meest verzadigen, roepen deze onverstandige opstandelingen: "Ziet, wat een vermoeidheid!" En onder de bediening die de ziel het meest ondersteunt, klagen ze over "de dwaasheid der prediking". Wie een opstandig hart heeft, vindt onvermijdelijk alles om zich heen dor.

Vers 7

"O God! toen Gij voor het aangezicht Uws volks uittoogt." Wat een mooie samenhang: "Gij" en "Uw volk"! U voorop, en Uw volk erachter. De Heere ging voorop. Daarom maakte het niet uit of er een Rode Zee of brandend zand op de weg lag. De wolk- en vuurkolom leidde hen altijd langs een rechte weg. "Toen Gij daarhenen tradt in de woestijn." Hij was de Opperbevelhebber van Israël, van Wie het volk al zijn bevelen kreeg. De tocht was dus Zijn tocht. "Zijn statige tred zag het woeste land." We mogen, als we dat willen, spreken van de "omzwervingen van de kinderen van Israël", maar we moeten ze niet zien als doelloos ronddwalen. In werkelijkheid was het een goed geordende en weloverwogen tocht.

Sela. Dit lijkt een vreemde plek voor een muzikale rust of aanwijzing, maar het is beter een zin te onderbreken dan het loflied te bederven. De zin staat op het punt buitengewoon groots te worden. Daarom laat het sela de spelers en zangers weten dat ze hun partij met passende plechtigheid mogen uitvoeren. Het is nooit misplaatst een gemeente eraan te herinneren dat aanbidding doordacht en met het hart gebracht moet worden.

Vers 8

"Daverde de aarde." Onder die verheven tred beefde de vaste grond. Ook de hemelen dropen voor Gods aangezicht, alsof ze zich voor hun God bogen. De wolken daalden neer en "enkele donkere regendruppels drongen naar buiten". Zelfs Sinai zelf werd bewogen voor het

aangezicht van God. Mozes vertelt ons in Exodus 19 dat "de ganse berg beefde zeer". Die berg, zo eenzaam en hoog, boog zich voor de God Die Zich openbaarde.

"Des Gods van Israel." De enige levende en ware God, Die Israël aanbad en Die dat volk uit alle volken op aarde tot het Zijne had uitverkoren. Deze passage is zo verheven dat je er nauwelijks iets vergelijkbaars bij kunt vinden. Moge het hart van de lezer Hem aanbidden, voor Wie zelfs de levenloze aarde en hemel zich gedragen alsof ze hun Maker erkenden en door een huivering van ontzag bewogen werden.

Vers 9

"Gij hebt zeer milden regen doen druipen, o God." De tocht van God door de woestijn liet niet alleen schrikwekkend machtsvertoon zien. Ook Zijn goedheid en vrijgevigheid werden zichtbaar. Er viel een regen zoals nooit tevoren, op het dorre woestijnzand. Brood uit de hemel en vogels met vleugels daalden rondom het kamp neer. Goede gaven werden over het volk uitgestort, en rivieren sprongen uit de rotsen. De aarde beefde van angst, en als antwoord schudde de Heere zegeningen over haar uit, als uit een hoorn des overvloeds. Zo kunnen we de oorspronkelijke tekst ook weergeven. "En Gij hebt Uw erfenis gesterkt, als zij mat was geworden." Na elke dagmars, als het volk moe halt hield, wachtte hen zo'n overvloed aan goede dingen dat ze snel weer op krachten kwamen.

Veertig jaar lang zwollen hun voeten niet op. Als zij uitgeput waren, was God dat niet. Als zij moe waren, was Hij het niet. Zij waren Zijn uitverkoren erfdeel. Daarom liet Hij hen, tot hun eigen bestwil, soms moe worden, maar Hij waakte over hen en leefde teder met hun nood mee. Zo gaat het tot op de dag van vandaag. De uitverkorenen van God worden in deze woestijntijd maar al te gemakkelijk moe en mat. Maar hun altijd liefhebbende Jehova komt hen op tijd te hulp. Hij

moedigt de moeden aan, geeft de zwakken kracht en verkwikt de hongerigen.

Zodra de zilveren bazuinen opnieuw klinken, gaat de strijdende gemeente dan ook met stoutmoedige, vaste tred verder, op weg naar "een rust … voor het volk Gods". Door deze trouw wordt het geloof van Gods volk versterkt en hun hart gerustgesteld. Als vermoeidheid en gebrek hen aan het wankelen brengen, zet de genade die op tijd komt hen opnieuw op de eeuwige fundamenten.

Vers 10

"Uw hoop woonde daarin." Midden in de woestijn, als door een muur van vuur omsloten, vond Uw uitverkoren gemeente een thuis. Of beter gezegd: Uw kudde rustte uit, omringd door de regen van vrije genade die rondom het kamp neerviel. De gemeente van de gelovigen vindt in de Heere haar "Toevlucht van geslacht tot geslacht". Waar geen mensenhuizen stonden, was God Zelf de woning van Zijn volk.

"Gij bereiddet ze door Uw goedheid voor den ellendige, o God!" Binnen die beschermde kring was genoeg voor iedereen. Ze waren allemaal arm in zichzelf, en toch was er in het hele kamp geen bedelaar te vinden, want hemels voedsel lag klaar om te rapen.

Ook wij wonen nog binnen de beschermende kring van de Allerhoogste, en ook voor ons ligt goedheid klaar. Van nature zijn we arm en hebben we niets, maar door genade worden we rijk gemaakt. God heeft alles voorbereid: in Zijn besluit, in het verbond, in de verzoening, in Zijn zorg voor de wereld en in het werk van de Geest. Zo ligt er voor ons een overvloed van de zegen van de Heere klaar. Gelukkig volk, ook al leeft het in de woestijn! Alles is van ons, want wij bezitten de gunst en de nabijheid van onze God.

Vers 11

In het volgende vers zingen we niet over een tocht, maar over strijd en overwinning. "De HEERE gaf te spreken." De vijand was dichtbij. De zilveren bazuin bij de ingang van de tabernakel was Gods mond

om het kamp te waarschuwen. Toen brak er een druk heen-en-weergeloop los, en het nieuws ging van mond tot mond. Groot was het gezelschap van hen die het verkondigden. De vrouwen liepen van tent naar tent en wekten hun mannen voor de strijd. Ze waren altijd klaar om de overwinning te bezingen, en ze waren even vlug met het bericht dat het strijdsignaal had geklonken. De tienduizenden meisjes van Israël wekten, als goede dienaressen van de Heere, de slapers. Ze riepen de zwervers terug en stuurden de dappere mannen naar het slagveld.

O, was er maar zo'n ijver in de gemeente van vandaag! Dan zouden mannen én vrouwen, zodra het evangelie wordt verkondigd, gretig de blijde boodschap van grote blijdschap verspreiden.

Vers 12

"De koningen der heirscharen vloden weg, zij vloden weg." De heren van de legers sloegen op de vlucht voor de Heere der heirscharen. Nauwelijks zette de ark zich in beweging, of de vijand draaide zich om en rende weg. Zelfs de vorstelijke aanvoerders hielden geen stand. De nederlaag was totaal en de aftocht een overhaaste chaos. Ze "vloden weg, zij vloden weg", halsoverkop, holderdebolder, zoals wij dat noemen. "Waar zijn de koningen van machtige heirscharen?

> *Ver weggevlucht, zij vloden ver en wijd.*
> *Hun triomf en de trofeeën waarop zij pochten*
> *Verdelen de maagden in hun prielen."*

"En zij, die te huis bleef, deelde den roof uit." De vrouwen die de krijgskreet hadden doorgegeven, verdeelden nu de buit. Zelfs de zwakste in Israël kreeg een deel van de prooi. Dappere krijgers gooiden hun buit de vrouwen voor de voeten en zeiden dat ze zich er prachtig mee moesten optuigen. Ieder nam "een buit van verscheidene verven, een buit van verscheidene verven, gestikt; van verscheiden verf aan beide zijden gestikt". Wanneer de Heere Zijn evangelie laat

slagen, worden zelfs de allerbeste van Zijn heiligen blij en voelen zij zich deelgenoten van de zegen.

Vers 13

"Al laagt gijlieden tussen twee rijen van stenen." Bedoelt hij dat de vrouwen thuis, die armoedig gekleed gingen terwijl ze hun huishoudelijk werk deden, nu zo schitterend zouden zijn getooid met de buit dat ze op duiven met zilveren vleugels en gouden veren zouden lijken? Of wil hij zeggen dat Israël, dat zwart van het vuil was geworden in de steenbakkerijen van Egypte, stralend en gelukkig tevoorschijn zou komen, in overwinning en vrijheid? Of zong het lied dat de ark uit haar armoedige onderkomen bij Obed-Edom naar een mooiere woonplaats zou worden gebracht? Het is een moeilijke passage, een harde noot om te kraken voor de geleerden.

Als we alles wisten wat bekend was toen deze oude lofzang werd gedicht, zou de toespeling ons ongetwijfeld prachtig passend voorkomen. Maar dat weten we niet, dus laten we haar rusten onder de onopgeloste raadsels. Alexander leest: "Wanneer gij zult nederliggen tussen de grenzen, zult gij zijn als de vleugelen", enzovoort. Volgens hem betekent dat: "wanneer het land in vrede gevestigd is, zal het voorspoed kennen". Maar die vertaling lijkt ons niet duidelijker dan onze gewone. Er komt geen einde aan het gissen, hoe lang je ook zoekt. De zin lijkt echter te zijn dat de Heere Zijn volk uit de diepste vernedering optilt, naar vreugde, vrijheid, rijkdom en schoonheid.

Hun vijanden hebben hen misschien "neerzitters tussen de potten" genoemd, met een steek naar hun slavernij in Egypte. Ze hebben hen misschien bespot als de pottenschrobbers uit Farao's keuken. Maar de Heere zou hen recht doen en hun schoonheid geven voor zwartheid, heerlijkheid voor vuil.

"Zo zult gij toch worden als vleugelen ener duive, overdekt met zilver, en welker vederen zijn met uitgegraven geluwen goud." De vleugel van een duif flitst als zilver en glanst dan weer als "het bleke, zui-

vere goud". De lieflijke, wisselende kleuren van de duif zijn een mooi beeld van de zachte, stralende schoonheid van het volk, wanneer het in wit feestgewaad verscheen, versierd met zijn edelstenen, juwelen en gouden sieraden. Gods heiligen hebben op slechtere plaatsen gezeten dan tussen de potten, maar nu zweven zij omhoog, in de hemelse gewesten in Christus Jezus.

Vers 14

"Als de Almachtige de koningen daarin verstrooide, werd zij sneeuwwit als op Zalmon." De overwinning was aan de arm van de Almachtige alleen te danken. Hij verstrooide de hoogmoedigen die tegen Zijn volk optrokken, en Hij deed dat zo moeiteloos als de wind sneeuw van de kale hellingen van Zalmon wegblaast. Het woord "wit" lijkt aan de tekst te zijn toegevoegd. Als we het weglaten, wordt de zin eenvoudig en helder.

Een reiziger vertelde de schrijver dat hij op een gure, winderige dag de flank van de berg die hij voor Zalmon hield, plotseling door een windstoot kaal zag geveegd worden. De sneeuw stoof alle kanten op de lucht in, als distelpluis of zeeschuim. Zo verstrooide de Almachtige alle machthebbers die Israël tartten.

Als de gangbare vertaling moet blijven staan, lijken de gissingen ons wat al te vergezocht voor heilige poëzie: dat de witte beenderen van de vijanden, of de koningsmantels die op de vlucht werden weggegooid, het slagveld wit maakten. Een andere gedachte is dat Zalmon met donkere bossen bedekt was en zwart leek, maar er heel anders uitzag toen de sneeuw erop lag. Door die opvallende overgang van sombere schaduw naar glinsterend wit zou de dichter dan de overgang van oorlog naar vrede schetsen. Wat de juiste betekenis ook is, het moest de heerlijkheid en de volledigheid van de goddelijke zegepraal over de grootste vijanden laten zien. Daarin mogen alle gelovigen zich verheugen.

Vers 15

Hier beginnen de priesters op de top van de uitverkoren heuvel de Heere te prijzen, omdat Hij Sion als Zijn woonplaats heeft gekozen. “De berg Basan is een berg Gods” (Engels: “de heuvel Gods is als de heuvel Basans”), of nauwkeuriger: “een heuvel Gods is Basan”. Met andere woorden: Basan is een uitzonderlijk hoge berg, die Sion in hoogte ver overtreft. Zo noemen de Hebreeën alles wat groot of opmerkelijk is. Wij spreken van de Duivelsdijk, de Duivelsgracht, de Duivelspunchkom en zo meer. De Hebreeën hebben een mooiere gewoonte: zij spreken van de heuvel Gods, de bomen van de Heere, de rivier Gods, enzovoort.

“De berg Basan is een bultige berg” (Engels: “een hoge heuvel als de heuvel Basans”), of liever: “een berg van toppen is Basan”. Sion wordt hier niet met Basan vergeleken, maar ertegenover gezet. Sion was beslist geen hoge heuvel. Hier wordt toegegeven dat Basan de grotere berg is, maar niet de roemrijkere. Want de Heere had Sion boven de hogere heuvels uitgetild door haar te kiezen. Wat in de natuur hoog is, wordt voor de Heere tot niets. Hij kiest zoals het Hem behaagt. Naar de raad van Zijn eigen wil kiest Hij Sion uit en gaat Hij de trotse, verheven toppen van Basan voorbij. Zo maakt Hij de nietige en geringe dingen van deze wereld tot gedenktekens van Zijn genade en soevereiniteit.

Vers 16

“Waarom springt gij op, gij bultige bergen?” Wees maar zo afgunstig als jullie willen: de keuze van de Heere staat vast. Spring maar op van jullie plaats. Jullie halen de hoogheid niet die de aanwezigheid van Jehova aan de kleine heuvel Moria heeft geschonken. “Deze berg heeft God begeerd tot Zijn woning.” Elohim maakt Sion tot Zijn verblijf, ja, Jehova woont er. “Ook zal er de HEERE wonen in eeuwigheid.”

Geestelijk woont de Heere eeuwig in Sion, Zijn uitverkoren gemeente, en het was Sions eer daar een afbeelding van te zijn. Wat

waren Karmel en Sirion met al hun hoogte, vergeleken bij Sion, de vreugde van de hele aarde! Gods verkiezing is een adelbrief. Het zijn bijzondere mensen die God heeft uitgekozen, en de plaats die Hij met Zijn aanwezigheid eert, is boven alle maat geëerd.

Vers 17

"Gods wagenen zijn tweemaal tien duizend." Andere landen, die in het vorige vers beeldend "bultige bergen" heetten, schepten op over hun oorlogswagens. Maar Sion was, hoewel veel lager, sterker dan zij, want de almacht van God was voor Sion als twee tienduizendtallen wagens. De Heere der heirscharen kon meer troepen in het veld brengen dan alle kleine heren bij elkaar die op hun legers pochten. Zijn vurige paarden en vurige wagens waren meer dan opgewassen tegen hun vurige rossen en flitsende karren. De grondtekst zegt het indrukwekkend: "de krijgswagenen van Elohim zijn tienduizendtallen, duizendmaal duizenden."

De kanttekening in onze bijbels, "zelfs vele duizenden", is veel nauwkeuriger dan "zelfs duizenden engelen". Het is niet gemakkelijk te zien waar onze eerwaarde vertalers die "engelen" vonden, want in de tekst staan ze niet. Maar het is een zegen om engelen te herbergen zonder het te weten. Daarom zijn we blij hen in onze vertaling te ontmoeten, ook al kent het Hebreeuws ze hier niet. Zeker omdat niemand kan betwijfelen dat zij een zeer edel korps vormen binnen de tienduizendtallen legers van God. In Deut. 33:2 lezen we dat de Heere komt "met tien duizenden der heiligen", of heilige wezens.

En in Hebr. 12:22 vinden we op de berg Sion "de vele duizenden der engelen". Onze waardige vertalers hebben de teksten naast elkaar gelegd en daaruit de engelen afgeleid. Het zinsdeel verklaart de zaak zo getrouw dat we er geen fout in vinden.

"De Heere is onder hen" (Engels: "als in Sinai, in het heiligdom"), of: "een Sinai in heiligheid". God is in Sion de opperbevelhebber van Zijn ontelbare heirscharen, en waar Hij is, daar is heiligheid. De genade-

troon op Sion is net zo heilig als de troon van gerechtigheid op Sinai. Onder het nieuwe verbond is Zijn heerlijkheid misschien minder schrikwekkend dan onder het oude. Toch is ze nog wonderbaarlijker, voor wie haar met het geestelijk oog ziet. Sinai heeft geen heerlijkheid die Sion niet heeft. Het licht van zijn wet verbleekt zelfs bij de middagglans van Sions genade en waarheid.

Wat was het verheugend voor een vrome Hebreeër te weten dat God in de tabernakel en de tempel net zo echt bij Zijn volk was als te midden van de verschrikkingen op de berg Horeb! Maar voor ons is het nog hartverwarmender om zeker te weten dat de Heere in Zijn gemeente woont en haar voor eeuwig tot Zijn rustplaats heeft gekozen. Laten we ijveren voor heiligheid in het geestelijk huis waarin God zo genadig is te wonen. Laat het besef van Zijn aanwezigheid, als vlammen van vuur, elke valse weg verbranden.

De aanwezigheid van God is de kracht van de gemeente. Alle macht is van ons, wanneer God van ons is. Tweemaal tienduizend wagens zullen het evangelie naar de einden van de aarde brengen, en tienduizenden middelen zullen werken aan het welslagen ervan. De Voorzienigheid staat aan onze kant en "heeft overal dienaren". Er is geen plaats voor een schaduw van twijfel of ontmoediging. Wel is er alle reden om te juichen en te vertrouwen.

Vers 18

"Gij zijt opgevaren in de hoogte." De ark werd naar de top van Sion gebracht. God Zelf nam bezit van de hoge plaatsen van de aarde, verheven en zeer hoog. Het tegenbeeld van de ark, de Heere Jezus, is met onmiskenbare tekenen van zegepraal ten hemel gevaren. Om onze vijanden te bestrijden daalde de Heere neer en verliet Hij Zijn troon. Nu de strijd gestreden is, keert Hij terug naar Zijn heerlijkheid. Hoog boven alle dingen is Hij nu verheven.

"Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd." Een menigte mensenkinderen is gewillig gevangen door de macht van de Messias. Zo-

als grote veroveraars vroeger hele volken als gevangenen wegvoerden, zo leidt Jezus uit het gebied van Zijn vijand een enorme schare mee, als zegetekens van Zijn machtige genade. Zijn heerschappij is zo vol genade dat het betekent: door Hem gevangen te worden genomen, is het einde van onze gevangenschap. Of liever: onze gevangenschap wordt zelf gevangen weggevoerd. Wat een heerlijke uitkomst, en wat een genade! De Heere Jezus verslaat Zijn vijanden met hun eigen wapens. Hij doodt de dood, begraaft het graf en voert de gevangenis gevankelijk.

"Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen", of: gaven ontvangen in de mensen. Zij hebben U schatting betaald, o machtige Overwinnaar, en zullen dat in elk tijdperk gewillig blijven doen, met vreugde over Uw heerschappij. Paulus' weergave is die van het evangelie: Jezus "heeft den mensen gaven gegeven", en daar deelt Hij rijkelijk van uit. Hij verrijkt Zijn gemeente met de onschatbare vruchten van Zijn hemelvaart: apostelen, evangelisten, herders en leraars, met al hun uiteenlopende gaven. In Hem, de Mens Die gaven ontving voor de mens, zijn wij begiftigd met onschatbare schatten. Uit dankbaarheid geven wij gaven aan Hem terug. Ja, wij geven Hem onszelf, ons alles.

"Ja, ook de wederhorigen": ook de opstandelingen mogen in deze gaven delen. Door liefde overwonnen, worden zij gelaafd met de weldaden die eigen zijn aan de uitverkorenen. De grondtekst luidt: "zelfs de wederhorigen", of: "zelfs van de wederhorigen". De zin daarvan is dat opstandelingen gevangenen worden van de macht van de Heere en schatplichtigen van Zijn troon.

> *"Grote Koning der genade, onderwerp mijn hart,*
> *Ook ik wil meegevoerd worden in de zegetocht,*
> *Als een gewillig gevangene van mijn Heere,*
> *Om de overwinningen van Zijn woord te erkennen."*

"Ja, ook de wederhorigen om bij U te wonen, o HEERE God!" In het veroverde gebied zou Jah Elohim wonen als Heere van alles, en met

Zijn neerbuigende nabijheid zou Hij zegenen wie eens Zijn vijanden waren. Toen Kanaän veroverd was en de burcht van Sion bij storm was genomen, vond de ark van God een rustplaats. Zo gaat het ook nu: wanneer de wapens van de overwinnende genade de harten van mensen hebben veroverd, maakt de Heere God, in al de heerlijkheid van Zijn naam, hen tot Zijn levende tempels.

Bovendien is de hemelvaart van Jezus de reden dat de Heere God, de Heilige Geest, neerdaalt. Omdat Jezus bij God woont, woont God bij de mensen. Christus in de hoogte is de reden voor de Geest hier beneden. Het was goed dat de Verlosser opstond, zodat de Trooster kon neerdalen.

Vers 19

"Geloofd zij de HEERE." Zodra de zangers horen dat God midden onder de mensen woont, barst er een ernstig, oprecht gejuich los. Het komt voort uit eerbiedige liefde. Ze geven de zegen terug aan Hem Die Zijn volk zo rijk zegent: "Dag bij dag overlaadt Hij ons" (Engels: "Die ons dagelijks met weldaden overlaadt"). In onze vertaling staat een grote en kostbare waarheid, al bedoelt de psalmist hier waarschijnlijk iets anders.

Gods weldaden zijn niet schaars en ook niet licht: het zijn volle ladingen. Ze komen niet met tussenpozen, maar "dag bij dag". En ze zijn niet voor een paar lievelingen bestemd, want heel Israël mag zeggen: Hij overlaadt ons met weldaden. Delitzsch vertaalt: "Hij draagt dagelijks onze last." Alexander schrijft: "Wie ons ook een last oplegt, de machtige God is onze redding." Belast Hij ons Zelf met verdriet, dan geeft Hij ook genoeg kracht om het te dragen. En proberen anderen ons te onderdrukken, dan hoeven we niet bang te zijn: de Heere komt Zijn volk te hulp. Gelukkig volk, dat onder een Koning staat Wiens juk zacht is! Hij beschermt Zijn volk tegen alle angst voor vreemde lasten die hun vijanden hun willen opleggen.

“Die God is onze Zaligheid.” Wat een naam! Hij is vol heerlijkheid voor Hem en vol troost voor ons. Hoe sterk onze vijand ook is, we worden uit zijn greep gered. God Zelf neemt als Koning op Zich om Zijn volk van alle kwaad te redden. Wat een prachtige strofe! Ze lijkt alleen donker omdat er zoveel licht in zit. Een hele wereld aan betekenis is in een paar woorden samengebald. Zijn juk is zacht en Zijn last is licht. Daarom: gezegend zij de naam van onze Zaligmaker, voor eeuwig!

Wees gegroet, U driemaal gezegende Vredevorst! Al Uw verloste zielen aanbidden U en noemen U gezegend. Sela. Geen wonder dat de snaren bijgestemd moeten worden: in dit machtige lied hebben ze een spanning verdragen zonder weerga. Hoger en steeds hoger, jullie muzikanten, zet de lofzang in! Dans voor de ark, maagden van Israël! Pak de tamboerijn en zing voor de Heere, Die zo glorieus de overwinning heeft behaald.

Vers 20

“Die God is ons een God van volkomene Zaligheid.” De Almachtige heeft een verbond met ons gesloten. Hij is de bron van onze veiligheid en Hij brengt onze verlossing tot stand. Zo zeker als Hij onze God is, zo zeker zal Hij ons behouden. Van Hem zijn is veilig zijn.

“En bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood.” Hij kent wegen en middelen om Zijn kinderen uit de dood te redden. Zijn ze ten einde raad en zien ze geen uitweg meer? Dan kan Hij voor hen nog een deur naar bevrijding vinden. Niemand kan de poorten van het graf openen, behalve Hij. Wij gaan er pas in als Hij het zegt. Aan de hemelse kant heeft Hij de deuren voor al Zijn volk wijd opengezet, en zij zullen als overwinnaars uit de dood tevoorschijn komen. Jezus, onze God, zal Zijn volk redden van hun zonden en van al het andere erbij, in leven en in sterven.

Vers 21

"Voorzeker zal God den kop Zijner vijanden verslaan." Wie ons behoudt, is ook Degene Die vernietigt. Hij slaat Zijn vijanden op de kruin van hun hoogmoed. Het zaad van de vrouw vermorzelt de kop van de slang. Tegen de Heere is geen verdediging mogelijk: in een oogwenk kan Hij de trotse kammen van Zijn hoogmoedige vijanden volkomen verwoesten.

"En den harigen schedel desgenen, die in zijn schulden wandelt." Zo iemand mag opscheppen over zijn uiterlijk en trots zijn op zijn haar, net als Absalom. Maar het zwaard van de Heere vindt hem en stort zijn ziel uit. Koppige zondaren zullen merken dat de Voorzienigheid sterker is dan hun harde kop. Wie in de zonde blijft volharden, krijgt oordelen over zich heen, en waar hij zo trots op was, kan juist zijn ondergang worden. Hij beschermt het hoofd van Zijn dienaren, maar Hij verbrijzelt het hoofd van Zijn vijanden. Als de Heere Jezus terugkomt, zullen Zijn vijanden Zijn oordelen onvoorstelbaar vreselijk vinden.

Vers 22

Door het toevoegen van de woorden 'mijn volk' krijgt dit vers de betekenis die de vertalers het beste vonden. Laten we dat toegevoegde woord weglaten, dan komen we waarschijnlijk dichter bij wat er bedoeld wordt. De Heere zei: "Ik zal wederbrengen uit Basan; Ik zal wederbrengen uit de diepten der zee." Al zouden Zijn vijanden proberen te ontkomen, het zou hun niet lukken. Zo laat Amos de Heere spreken: "Al groeven zij tot in de hel, zo zal Mijn hand ze van daar halen, en al klommen zij in den hemel, zo zal Ik ze van daar doen nederdalen. En al verstaken zij zich op de hoogte van Karmel, zo zal Ik ze naspeuren en van daar halen; en al verborgen zij zich van voor Mijn ogen in den grond van de zee, zo zal Ik van daar een slang gebieden, die zal ze bijten."

Net zoals niemand de God van Israël kan weerstaan, kan niemand aan Hem ontkomen. Noch de hoogten van Basan, noch de diepten van de grote zee bieden bescherming tegen Zijn speurende blik en Zijn hand van gerechtigheid. De machten van het kwaad mogen vluchten tot aan de uiterste hoeken van de aarde, maar de Heere houdt hen aan en voert hen geboeid terug, om Zijn zegetocht luister bij te zetten.

Vers 23

"Opdat gij uw voet … moogt steken in het bloed van de vijanden." Het onderdrukte volk zal wraak krijgen, en wel een volkomen en vreselijke. "Ja, de tong uwer honden." De nederlaag van de vijand zal zo overweldigend zijn dat honden hun bloed oplikken. Hier komt "de strenge vreugde die krijgers voelen" tot uiting, in taal die voor het oor van het Oosten heel gewoon is. Voor ons klinkt dit vers hard, tenzij we het geestelijk opvatten. Lees het echter met innerlijk inzicht, dan verlangen ook wij naar de totale en verpletterende nederlaag van alle kwaad, en willen we dat onrecht en zonde alleen nog diepe verachting oogsten.

Vreselijk is de God van Israël wanneer Hij als krijgsman optrekt, en ontzagwekkend is zelfs de Christus van God wanneer Hij Zijn arm ontbloot om Zijn vijanden te slaan. Lees Openbaring 19 en let op het volgende:

"En ik zag den hemel geopend; en ziet, een wit paard, en Die op hetzelve zat, was genaamd Getrouw en Waarachtig, en Hij oordeelt en voert krijg in gerechtigheid. En Zijn ogen waren als een vlam vuurs, en op Zijn hoofd waren vele koninklijke hoeden; en Hij had een naam geschreven, die niemand wist, dan Hijzelf. En Hij was bekleed met een kleed, dat met bloed geverfd was; en Zijn naam wordt genoemd het Woord Gods. … En ik zag een engel, staande in de zon; en hij riep met een grote stem, zeggende tot al de vogelen, die in het midden des hemels vlogen: Komt herwaarts, en vergadert u tot het

avondmaal des groten Gods; Opdat gij eet het vlees der koningen, en het vlees der oversten over duizend, en het vlees der sterken, en het vlees der paarden en dergenen, die daarop zitten; en het vlees van alle vrijen en dienstknechten, en kleinen en groten. En ik zag het beest, en de koningen der aarde, en hun heirlegers vergaderd, om krijg te voeren tegen Hem, Die op het paard zat, en tegen Zijn heirlegers. En het beest werd gegrepen, en met hetzelve de valse profeet, die de tekenen in de tegenwoordigheid van hetzelve gedaan had, door welke hij verleid had, die het merkteken van het beest ontvangen hadden, en die deszelfs beeld aanbaden. Deze twee zijn levend geworpen in den poel des vuurs, die met sulfer brandt. En de overigen werden gedood met het zwaard Desgenen, Die op het paard zat, hetwelk uit Zijn mond ging; en al de vogelen werden verzadigd van hun vlees."

Vers 24

"O God! zij hebben Uw gangen gezien." In het lied zijn de tochten van de Heere beschreven. Vrienden en vijanden hadden Hem zien uittrekken met de ark en met Zijn volk. We nemen aan dat de stoet nu de heuvel opklom en het omheinde terrein betrad waar de tent met de ark was opgeslagen. Op dit moment paste het om zingend te verklaren dat de stammen de glorieuze opmars van de Heere hadden gezien, toen Hij Zijn volk voorging.

"Zij hebben Uw gangen gezien, de gangen mijns Gods, mijns Konings, in het heiligdom." De schitterende optocht van de ark, die de troon van de grote Koning voorstelde, vond plaats voor de ogen van mensen en engelen, terwijl ze naar de heilige plaats optrok. De psalmist wijst er juichend op, nog voordat hij hem gaat beschrijven. Heel de schepping en heel Gods leiding van de wereld lijken wel een optocht die de grote Heere vergezelt, wanneer Hij deze lage aarde bezoekt. Winter en zomer, zon en maan, storm en stilte, en alle wisse-

lende pracht van de natuur: ze vergroten de glans van de Koning der koningen, Wiens heerschappij geen einde kent.

Vers 25

"De zangers gingen voor, de speellieden achter." Zo was de volgorde van de tocht, en zo moeten we God altijd aanbidden: met passende orde en waardigheid. Eerst kwamen de zangers en helemaal achteraan de muzikanten, want het lied moet de muziek leiden, en de muziek mag de zang niet overstemmen. Midden in de groep van zangers en spelers, of rondom hen, liepen de meisjes: onder hen de jonge vrouwen die de tamboerijnen sloegen.

Sommigen denken dat deze volgorde laat zien dat zang boven instrumentale muziek gaat. Maar zo ver hoeven we niet te zoeken naar bewijzen, want de eenvoud en geestelijkheid van het evangelie leren ons dat al. De optocht in dit verheven lied was een feest van vreugde. Men zette alles in om de blijdschap van het volk in de Heere, hun God, te laten klinken.

Vers 26

"Looft God in de gemeenten." Laat de verzamelde menigte de God groot maken Wiens ark ze volgde. Lofzang van velen samen is als het gemengde reukwerk dat Aäron maakte: het moet helemaal aan God worden aangeboden. Hij zegent ons, dus laat Hem gezegend worden.

"Den Heere, gij, die zijt uit den springader van Israel." Dit lijkt op wat Debora zong: "Van het gedruis der schutters, tussen de plaatsen, waar men water schept, spreekt aldaar te zamen van de gerechtigheid des HEEREN." De plek waar de ark stond, zou voor alle stammen een bron van verkwikking zijn, en daar moesten ze Zijn lof zingen. "Drink," staat op een oud opschrift, "drink, vermoeide reiziger; drink en bid." Wij mogen één woord veranderen en lezen: drink en prijs. Is de Heere overvloedig in genade, dan moeten wij overvloeien van dankbaarheid.

Ezechiël zag een steeds sterker wordende stroom onder het altaar vandaan komen en onder de drempel van het heiligdom doorlopen, en overal waar die stroom kwam, bracht hij leven. Laten allen die van deze levenschenkende stroom hebben gedronken "den springader van Israel" verheerlijken.

Vers 27

"Daar is Benjamin de kleine, die over hen heerste." De stam was klein en sterk in aantal afgenomen, maar hij had de eer dat Sion binnen zijn grenzen lag. "En van Benjamin zeide hij: De beminde des HEEREN, hij zal zeker bij Hem wonen. Hij zal hem den gansen dag overdekken, en tussen Zijn schouders zal hij wonen!" De kleine Benjamin was Jakobs lieveling geweest. Nu mocht de stam vooraan in de stoet lopen en het dichtst bij de heilige plaats wonen.

"De vorsten van Juda, met hun vergadering." Juda was een grote en machtige stam. Hij had niet één bestuurder zoals Benjamin, maar vele vorsten "en hun gezelschap", want zo staat het in de kantlezing. "Daarvan is hij een herder, een steen Israels": de stam was een steengroeve waaruit volken werden opgebouwd. Zo'n gedachte klinkt ook in het Hebreeuws door.

"De vorsten van Zebulon, de vorsten van Nafthali." Israël was er net zo goed als Juda: er was geen scheuring onder het volk. Het noorden stuurde een afvaardiging, net als het zuiden, en zo liet de lange stoet zien hoe trouw alle stammen hun Heere en Koning waren toegedaan. O, gelukkige dag waarop alle gelovigen één zullen zijn rond de ark van de Heere, en alleen nog strijden voor de eer van de God van genade! Nu legt de profeet de aanwezigen een lied in de mond dat de komende overwinningen van Jehova aankondigt.

Vers 28

"Uw God heeft uw sterkte geboden." Zijn besluit had het volk sterk gemaakt, en Zijn arm had dat waargemaakt. Als opperbevelhebber liet de Heere de dappere mannen in slagorde voorbijtrekken, en Hij ge-

bood hun sterk te zijn op de dag van de strijd. Het is een korte zin, maar zeer rijk. Of we hem nu toepassen op één gelovige of op de hele gemeente: hij is vol troost.

"Sterk, o God, wat Gij aan ons gewrocht hebt." Alle kracht komt oorspronkelijk van God, en ook het blijvende behoud ervan komt van Hem. Wij die leven hebben, moeten bidden om het "overvloediger" te hebben. Hebben we kracht, dan moeten we ernaar streven nog steviger te staan. We verwachten dat God Zijn eigen werk zegent. Hij heeft nog nooit een werk onafgemaakt gelaten en Hij zal dat ook nooit doen. "Christus, als wij nog krachteloos waren, is te Zijner tijd voor de goddelozen gestorven." Nu we met God verzoend zijn, mogen we van Hem verwachten dat Hij voltooit wat ons aangaat, want het werk van Zijn eigen handen laat Hij nooit in de steek.

Vers 29

"Om Uws tempels wil te Jeruzalem, zullen U de koningen geschenk toebrengen." Het paleis van God dat boven Jeruzalem uittorende, zou volgens de profetie een wonder voor alle landen worden. Toen het uitgroeide van de tent van David tot de tempel van Salomo, kwam dat ook uit. Dat gebouw was zo prachtig dat de koningin van het verre Scheba met haar geschenken kwam. Ook veel naburige vorsten kwamen met schatting naar de God van Israël, vol ontzag voor de rijkdom en macht die daar te zien waren.

De gemeente van God, als ze werkelijk geestelijk is, verwerft voor haar God de eer van de volken. In de heerlijkheid van de laatste dagen zal deze waarheid veel letterlijker en veel breder uitkomen.

Vers 30

"Scheld het wild gedierte des riets" (Engels: "het gezelschap der speermannen"), of, zoals de kantlezing het juister weergeeft, de dieren van het riet. Spreek tot Egypte, en laat zijn groeiende macht en naijver door één woord van U in bedwang houden. Israël denkt aan zijn oude vijand, die al het kwaad beraamde dat onder Jerobeam zou

losbarsten. Het smeekt zijn almachtige Vriend om een bestraffend woord. Ook de antichrist, die grote rode draak, heeft het krachtige woord van de Heere nodig om zijn overmoed te breken.

"De vergadering der stieren": de sterkere vijanden. De trotse, koppige, dartele, vette en brullende stieren, die het uitverkoren volk wilden doorboren. Ook zij hebben de bestraffing van de Heere nodig, en ze zullen die krijgen. Alle heilige stieren van Egypte hielpen niet tegen één "zo zegt Jehova." Pauselijke bullen en keizerlijke bevelen hebben zich stukgeslagen op de gemeente van de Heere. Ze hebben haar niet overwonnen en zullen dat nooit doen.

"Met de kalveren der volken." De armere en lagere soort is net zo op kwaad uit, maar de goddelijke stem kan hen beheersen. Menigten zijn niets voor de Heere wanneer Hij met macht uittrekt. Of het nu stieren zijn of kalveren: het is slechts slachtvee wanneer de Almacht Zich laat zien. Het evangelie heeft, net als de ark, niets te vrezen van groot of klein. Het is een steen waaraan ieder die struikelt, te pletter zal vallen.

"En dien, die zich onderwerpt met stukken zilvers" (Engels: "totdat ieder zich onderwerpt met stukken zilvers"). De Heere wordt gevraagd de vijanden van Israël te onderwerpen, totdat ze schatting zouden betalen in zilverstaven. Gezegend is de bestraffing die niet breekt maar buigt. Want onderwerping aan de Heere der heirscharen is vrijheid, en wat we Hem als schatting geven, maakt de gever rijker. De belasting van de zonde is oneindig veeleisender dan de schatting van de godsdienst. Het kleine vingertje van de wellust weegt zwaarder dan de lendenen van de wet. Stukken zilver die aan God gegeven worden, krijgen we terug als stukken goud.

"Hij heeft de volken verstrooid, die lust hebben in oorlogen" (Engels: "verstrooi de volken, die lust hebben in oorlog"). Ondanks de harde woorden van Psalm 68:24 was Gods volk dus een volk van vrede. Het wilde alleen dat onderdrukkende volken verbrijzeld werden, zodat er geen oorlog meer zou komen. Laat de strijd van de

vrede zo fel zijn als hij maar wil: stapel vurige kolen op het hoofd van de vijand en dood zo zijn vijandschap. Dat "want allen, die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan", is een rechtvaardige regel om rust op aarde te vestigen. Wat voor vrede kan er zijn, zolang er zoveel bloeddorstige tirannen en hun handlangers zijn?

Met nederigheid mogen we dit gebed opzenden. Met evenveel nederigheid mogen we God zegenen dat het zeker verhoord zal worden, want Hij is het, "Die ... de boog verbreekt, en de spies aan twee slaat, de wagenen met vuur verbrandt."

Vers 31

"Prinselijke gezanten zullen komen uit Egypte." Oude vijanden zullen nieuwe vrienden worden. Salomo zal een bruid vinden in het huis van de farao. Christus zal Zich een volk verzamelen uit het rijk van de zonde. Grote zondaren zullen zich overgeven aan de scepter van de genade, en grote mannen zullen goede mannen worden doordat ze tot God komen. Morenland zal zich haasten zijn handen naar God uit te strekken. Kus zal zich haasten vredeoffers te brengen. De koningin van Scheba zal uit het verre zuiden komen. De kamerling van Candace zal vragen naar Hem Die als een lam ter slachting werd geleid. Abessinië zal nog tot bekering komen, en Afrika zal vurig naar genade verlangen en de Christus van God gretig omhelzen.

Arm Morenland, jouw handen zijn lang geketend en hard geworden door wreed werk. Maar miljoenen van jouw zonen hebben in hun slavernij de vrijheid gevonden waarmee Christus mensen vrijmaakte. Zo is jouw kruis, net als het kruis van Simon van Cyrene, het kruis van Christus geweest, en is God jouw Zaligheid geweest. Breng haastig die dag dichterbij, o Heere, waarop de beschaving én de barbaarsheid van de aarde U zullen aanbidden, en Egypte en Morenland in blije eensgezindheid samensmelten in de aanbidding van U!

Hier ligt het vertrouwen van Uw heiligen, ja, Uw eigen belofte. Breng haar op Uw tijd tot vervulling, goede Heere.

Vers 32

"Gij koninkrijken der aarde, zingt Gode." Wat zal dat een prachtig lied zijn, als hele rijken samen zingen! Gelukkig de mensen die een God hebben Die altijd met blijdschap aanbeden mag worden. Dat kunnen de afgoden van de heidenen niet zeggen. Zingen is zo'n kostbare gave dat het helemaal van de Heere hoort te zijn. Wereldse vertoning is bijna heiligschennis, en een schunnig liedje is verraad. "Psalmzingt den Heere!" Steeds opnieuw moet God groot gemaakt worden. We zondigen al veel te veel tegen God, maar we kunnen nooit te veel voor God zingen.

Sela. Nu mogen we wel even rusten, want onze overdenking is aangekomen bij de glorie van het duizendjarig rijk. Welk hart kan weigeren zich door zo'n vooruitzicht te laten opheffen!

Vers 33

"Dien, Die daar rijdt in den hemel der hemelen, Die van ouds is." Eerder zagen we Hem aan het werk op aarde, op weg door de woestijn. Nu zien we Hem in Zijn hemelse heerlijkheid, rijdend door de hemelen van de oertijd. Lang voordat deze hemel en aarde gemaakt werden, stonden de hoge woonplaatsen van de Godheid al vast. Voordat er mensen of engelen bestonden, was de pracht van de grote Koning al even groot als nu, en waren Zijn zegetochten al even glorieus. Wat wij van het leven van God weten, is maar een klein stukje. "Wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid." Terecht bezong de Joodse gemeente de eeuwige God. En terecht voegen wij daar onze aanbidding van de grote Eerstgeborene aan toe:

> *"Eer zonde werd geboren, of Satan viel,*
> *Leidde Hij het heir der morgensterren.*
> *Uw geslacht, wie kan het vertellen?*
> *Of het getal van Uw jaren tellen?"*

"Ziet, Hij geeft Zijn stem, een stem der sterkte." Rolde er op dat moment een donderslag door de hemel? Of sprong de geest van de

dichter terug naar het moment waarop de stem van Jehova uit de hemel der hemelen de lange stilte verbrak en zei: “Daar zij licht!” en er licht was? Tot op de dag van vandaag is de stem van God macht. Dit evangelie, waarin Zijn woord klinkt en bekend wordt, is “een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die gelooft.” Onze stemmen mogen dus terecht worden opgeroepen om Hem te prijzen, Wiens stem ons tot leven sprak en ons de krachtige genade schenkt die ons heil zeker maakt.

Vers 34

“Geeft Gode sterkte.” Als alleen al Zijn stem rotsen doet splijten en ceders ontwortelt, wat kan Zijn hand dan niet? Zijn vinger laat de aarde beven. Wie kan de kracht van Zijn arm bevatten? Laten we nooit door onze twijfels of onze brutale tartingen de indruk wekken dat God geen macht heeft. Laat ons hart Zijn kracht juist erkennen door ons aan Hem over te geven en op Hem te vertrouwen. Zijn we met God verzoend, dan is Zijn almacht een eigenschap waar we met vreugde over zingen.

“Zijn hoogheid is over Israel.” Het volk dat Hij zo bevoorrecht heeft, wordt beschermd door Zijn majesteit. Zijn grootheid is hun goedheid, Zijn heerlijkheid hun bescherming. “En Zijn sterkte in de bovenste wolken.” Hij houdt Zijn macht niet beperkt tot de mensenkinderen, maar spant haar uit als een hemel die de luchten bedekt. Regen, sneeuw, hagel en storm zijn Zijn geschut. Met ontzagwekkende majesteit heerst Hij over de hele natuur. Niets staat zo hoog dat het boven Hem uitkomt, en niets is zo laag dat het onder Hem valt. Prijs Hem dus in de hoogste hoogte!

Vers 35

“O God! Gij zijt vreselijk uit Uw heiligdommen.” U boezemt ontzag en vrees in. Uw heiligen gehoorzamen met vrees en beven, en Uw vijanden vluchten in paniek. Uit Uw drievoudige voorhoven, en vooral uit

het heilige der heiligen, straalt Uw majesteit. Zo komt het dat de mensenkinderen zich vol ontzag voor U neerwerpen.

"De God Israels, Die geeft den volke sterkte en krachten." Hierin bent U, Die door het verbond de God van Israël bent, een schrik voor Uw vijanden: U maakt Uw volk sterk, zodat één man er duizend zal achtervolgen en twee er tienduizend op de vlucht zullen jagen. Alle kracht van Israëls krijgers komt van de Heere, de bron van alle sterkte. Hij is sterk, en Hij maakt ook anderen sterk. Gezegend zijn zij die uit Zijn bronnen putten: zij zullen hun kracht vernieuwen. Wie genoeg is voor zichzelf, bezwijkt. Maar de Alle-genoegzame onderhoudt zelfs de zwakste gelovige.

"Geloofd zij God." Een korte maar zoete afsluiting van de psalm. Laat onze ziel er Amen op zeggen, en nog eens: Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Bij deze psalm hebben we bijzondere reden om de schuchterheid van onze vertalers af te keuren of juist te bewonderen — noem het schuchterheid, voorzichtigheid of fijngevoeligheid — vanwege de manier waarop zij de namen van de Almachtige hebben weergegeven. Bijna overal vertalen zij die met "God" of "Heere". Toch is opgemerkt dat bijna alle bijzondere titels van de Godheid voorkomen waar Hij, Die hier wordt toegesproken, beschreven en geprezen wordt. Hij heet "Elohim" in Ps. 68:2, "Adonai" in Ps. 68:12, "Sjaddai" in Ps. 68:15, "Jehova" in Ps. 68:17, "Jah" in Ps. 68:19 en "El" in Ps. 68:20.

Elke Hebreeuwse godsnaam heeft een eigen, aparte betekenis, en elk van die betekenissen is rijk. Geen enkel woord dekt ze allemaal. Door "God" en "Heere" zo vaag te gebruiken, kan onze vertaling de lezer nooit de gewichtige gedachten laten zien die in de oorspronkelijke uitdrukking zitten, als die goed vertaald was. Zo zijn we een sterke extra bevestiging van de Godheid van de Messias kwijtgeraakt:

we hebben het getuigenis losgelaten dat Gods eigen titels, aan Hem toegekend, aan deze grote waarheid zouden geven. — R. H. Ryland.

Gehele psalm

Zoals Psalm 65 begon met een verwijzing naar de zegenformule (Num. 6:24-26), zo begint deze psalm met een verwijzing naar het gebed dat werd uitgesproken wanneer de wolkkolom het leger opriep om op te breken. Daar wierp de tegenwoordigheid (panim) van God reddend licht op Zijn volk. Hier vluchten Zijn vijanden ervoor weg (mippanav), Ps. 68:2... In het Joodse ritueel wordt de psalm gebruikt met Pinksteren, de gedenkdag van de gave van de Wet, en bij het Feest van de voltooide oogst... Hoe bijzonder deze psalm is, blijkt uit het feit dat er maar liefst dertien woorden in voorkomen die nergens anders te vinden zijn. Om hem helemaal uit te leggen lijkt de Pinkstergave van de talen nodig. — William Kay.

Gehele psalm

Veel critici beschouwen dit lied als de allerhoogste en verhevenste uitstorting van Davids dichterlijke muze. — William Binnie.

Gehele psalm

Als we afgaan op de ouderdom van de taal, de beknopte beschrijving en de volkomen frisse, krachtige en soms onopgesmukt ironische uitdrukkingen van de poëzie, dan beschouwen we dit gedicht als een van de oudste gedenktekenen van de Hebreeuwse dichtkunst. — Boettcher.

Gehele psalm

Je moet toegeven dat er in deze psalm even veel afgronden en doolhoven zijn als er verzen zijn, ja zelfs woorden. Niet ten onrechte is hij “het kruis der critici, de schande der uitleggers” genoemd. — Simon de Muis.

Gehele psalm

Het begin van deze psalm laat duidelijk zien dat de bezielde psalmist licht kreeg om de tocht van Israël door de woestijn te zien: de ark van het verbond trok voor het volk uit om een rustplaats te zoeken. De psalmist is vol lof wanneer hij mag zien dat God in heel die beweging Zijn vaderlijke liefde liet zien. Zijn oog rustte op de wezen, de weduwe, de eenzame en de bedrukte. Maar David wordt door de Geest ook meegenomen naar de Olijfberg, waar hij de Heere ziet opvaren. Hij ziet de zegewagens met een ontelbare schare engelen, en dan ziet hij hoe de Heere in heerlijkheid wordt verwelkomd als de machtige Overwinnaar.

En niet alleen dat: Hij heeft ook gaven ontvangen, of gekocht, voor mensen, zelfs voor de weerspannigen (Ps. 68:19), "om bij U te wonen, o HEERE God" (Engels: "opdat de Heere God bij hen zou wonen"), of in hen. "Daarom," zo luidt het gebod van onze Vader, "gaat uit het midden van hen, en scheidt u af," enz. (2 Kor. 6:17-18). Gods volk looft Hem met de woorden: "Geloofd zij de HEERE; dag bij dag overlaadt Hij ons." Onze gezegende Meester zorgt dag aan dag voor al onze behoeften en laat Zijn liefde naar ons toe stromen, omdat Hij God onze Zaligheid is—Sela.

Wat een troost zou dit ons moeten geven, in elke omstandigheid! Want de Heere Jezus gaat voor ons uit door de woestijn. Hij voelt mee met onze zwakheden. De weduwe, de wezen en de eenzamen zijn allemaal voorwerp van Zijn zorg en liefde. Hij is ons voorgegaan om onze hemelse rust klaar te maken. Het werk is af. Nu komt Hij dag na dag om ons met zegeningen te overladen, en uiteindelijk brengt Hij ons veilig door de dood heen, naar leven en heerlijkheid. Bij de Heere, onze Zaligmaker, zijn de uitkomsten tegen de dood. Dan mogen we zeggen: "Dood, waar is uw prikkel?" enz. — Ridley H. Herschell, in "Strength in Weakness. Meditations on some of the Psalms in time of Trial," 1860.

Vers 1

"God zal opstaan," enz. De ark die vooruit trekt (zie Num. 10:35-36) is een beeld van Jezus, Die erop uittrekt om opstandige vijanden neer te werpen. Wat is het heerlijk om de zegetocht van het Tegenbeeld na te gaan. Wat rukte de Heere machtig op! Gods kracht zat in Zijn arm. Zijn zwaard was Godheid. Zijn pijlen hadden weerhaken van Jehova's volle macht. "Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn dij dezen Naam geschreven: Koning der koningen, en Heere der heren." Openb. 19:16.

Zijn vijanden vochten wel degelijk fel terug. Het was geen gemakkelijk werk om zielen uit Satans greep te redden en de gevangenis van de duisternis neer te halen. De vijand stormde aan in zijn wreedste wapenrusting, dol van de scherpste woede, sluw met zijn dodelijkste kunsten. Hij zette al zijn verzoekingen in als een angstaanjagende batterij kanonnen. Maar de ware Ark deinsde nooit terug. De tegenstander likte het stof. In vijandige harten woedden boosaardige driften. De koningen stonden op, de oversten hielden samen raad, alle listen werden bedacht, en de smadelijke dood werd beraamd en uitgevoerd. Toch trok de Ark door. Het kruis bracht hulp, geen schade. Het graf kon Hem niet vasthouden. De dood kon Hem niet overwinnen. De poorten van de hel vliegen open. De machtige Overwinnaar verschijnt.

En zoals de ark in Kanaän onder jubelende kreten de heuvel Sion beklom, zo stijgt Jezus omhoog. De hemel der hemelen ontvangt Hem. De Vader verwelkomt de Zaligmaker Die alles overwon. Engelenlegers aanbidden de heerlijke Godmens. Het Gebed bij het Opbreken is volledig vervuld: "Sta op, HEERE! en laat Uw vijanden verstrooid worden, en Uw haters van Uw aangezicht vlieden."

En nu bemoedigt Hij vanaf de troon van heerlijkheid Zijn nederige volgelingen op hun tocht door de woestijn. Hun zwoegen, hun strijd en hun angsten zijn talrijk. Vaak lijken ze een arme worm onder verpletterende voeten. Maar ze overleven, ze groeien, ze heffen het hoofd op. Zoals de ark vroeger de overwinning was, zo is Jezus dat

nu. Ja, elk kind van het geloof zal zeker een zegevierende voet zetten op het leger van de vijanden. Luister, dolle tegenstanders, en houd op! Waar zijn de volken die zich tegen Israël verzetten? Waar zijn de Farao's, de belegerende koningen, de Herodessen, de overpriesters, de Pilatussen? Deel niet in hun boosheid, anders deel je ook in hun einde. Lees in dit Woord je eigen nabije ondergang: "Sta op, HEERE! en laat Uw vijanden verstrooid worden, en Uw haters van Uw aangezicht vlieden."

En zoals het Gebed bij het Opbreken nooit heeft gefaald, zo wemelt ook het Gebed bij het Rusten nu van leven. "Kom weder, HEERE!" Jezus staat klaar om terug te vliegen. De vele duizenden van Israël wachten, maar niet tevergeefs. "Nog een zeer weinig tijds en Hij, Die te komen staat, zal komen, en niet vertoeven," Hebr. 10:37. O vreugdevolle dag, zegevierend gezicht! Wat een verrukking, wat een gejuich, wat een heerlijkheid! De Heere van het heil keert terug. Welkom, welkom aan Hem! — Henry Law, in "Christ is All. The Gospel of the Old Testament," 1858.

Vers 1

"God zal opstaan." Gods barmhartigheid blijkt uit Zijn geduld met de goddelozen. Dat zit in het woord opstaan, want Hij lijkt als het ware te slapen (Ps. 44:24) en niet te letten op wat er verkeerd gaat. De Heere heeft geduld. Hij wil niet dat iemand verloren gaat, maar dat allen tot bekering komen. Hij deed er langer over om één stad te verwoesten (Jericho, Joz. 6:4) dan om de hele wereld te bouwen. Hij is langzaam tot toorn en bereid te vergeven. Hij wil niet de dood van de zondaar, maar dat die zich liever bekeert.

Hij staat niet op voor bijzondere straffen, en nog minder voor het algemeen gericht, dan na lang geduld en grote goedheid. "Jeruzalem, Jeruzalem! … hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder de

vleugels; en gijlieden hebt niet gewild," zei onze Heere. Matth. 23:37. — John Boys.

Vers 1

"Zijn vijanden zullen verstrooid worden." Je kunt deze woorden, als je wilt, opvatten als een gebed of als een profetie. Als gebed: dat zij verstrooid mogen worden. Als profetie: dat zij verstrooid zullen worden. Of je leest: Surgente Domino, "Zodra de Heere opstaat, zullen Zijn vijanden verstrooid worden," en maakt er zo een theologisch axioma van. Dan is het een propositio aeternae veritatis, een eeuwig ware stelling: waar in het eerste tijdperk van de wereld, waar in het laatste tijdperk van de wereld, en waar tot aan het einde van de wereld. We kunnen er een gebed van maken dat zij verdelgd mogen worden, en we kunnen profeteren dat zij verdelgd zullen worden. Summa votorum est, non ex incerto poscentis, sed ex cognitione scientiaque sperantis, zegt Hilarius.

Het is een gebed dat niet voortkomt uit een twijfelend, weifelend hart, alsof God Zijn gemeente soms redde en op andere momenten tekortschoot en haar aan de willekeur van haar vijanden overliet. Het rust op zekere kennis en onfeilbare zekerheid dat Hij zal "opstaan, en niet zwijgen," en Zich op Zijn vijand zal wreken. Want in het gebed zit een soort voorgevoel en profetie. Als we bidden zoals het hoort, heeft Hij beloofd ons verzoek te verhoren, en dat is een mooiere zekerheid dan welke profeet ons ook kan geven. "Moge God opstaan" en "God zal opstaan" verschillen alleen in de tijd, en de Hebreeën gebruiken de ene vorm gewoonlijk voor de andere...

In dit gebed, of deze profetie, of slotsom, kun je als in een spiegel Gods zorg voor Zijn volk zien, en de bestemming en de noodlottige ondergang van goddeloze mensen. Of je kunt je God voorstellen, zittend in de hemel, neerkijkend op de mensenkinderen en lachend om alle plannen van Zijn vijanden. Zijn exsurgat, Zijn opstaan, is als een storm die hen verstrooit en als een vuur dat hen laat smelten. Deze

twee woorden, exsurgat en dissipabuntur, Gods opstaan en de ondergang van Zijn vijanden, verdelen de tekst. Ze zetten als het ware twee partijen, twee kanten, lijnrecht tegenover elkaar voor onze ogen.

Nu komt het exsurgat weliswaar vóór het dissipabuntur, Gods opstaan vóór het verstrooien, maar toch moeten er mensen zijn die God wakker maken en opwekken voordat Hij opstaat om te verdelgen. Daarom kijken we eerst, zoals de natuurlijke volgorde vraagt, naar de personen die ons met drie verschillende namen worden aangewezen, als met evenzoveel merktekens en brandmerken op hun voorhoofd. Dat zijn: 1. Vijanden; 2. Haters van God; 3. Goddeloze mensen.

Maar als God zo opstaat, is dat meer tegen de daad dan tegen de persoon, en tegen de persoon alleen vanwege de daad. Dat moeten we dus onderzoeken en naspeuren. We vinden het ingewikkeld en heimelijk verborgen in het dissipabuntur, in hun straf. Want verstrooien veronderstelt eerst een verzamelen, zoals bederf een voortbrenging veronderstelt. Wat God bewoog om op te staan, is dit: Zijn vijanden, zij die Hem haatten, de goddelozen, waren samengekomen en beraadslaagden tegen God en Zijn gemeente, zoals we het vandaag zien. En omdat we dat zien, zijn we hier bijeengekomen om ons in alle nederigheid voor God neer te werpen, zodat Hij opstaat en hen verstrooit.

Dit is het nunc opportunitatis: het juiste en vastgestelde tijdstip voor God om op te staan. In die uitdrukking ligt een soort pauze en beraad besloten, alsof God niet altijd op is en klaarstaat om het oordeel uit te voeren.

En daardoor laat Hij ons zien: 1. Zijn geduld met de goddelozen: Hij is niet altijd als het ware op om Zijn vijanden te verdelgen; 2. Zijn rechtvaardigheid, die uiteindelijk komt, ook al komt ze niet zo snel als mensen in nood verwachten; 3. Zijn barmhartigheid voor Zijn kinderen: hoewel Hij een tijd lijkt te slapen en niet te luisteren naar hun klachten, staat Hij uiteindelijk toch op en helpt Hij hen.

Tot slot letten we op de uitwerking, of het einde, van dit opstaan. Dat is de ondergang van Zijn vijanden, die ons hier voor ogen wordt gesteld in vier verschillende uitdrukkingen, als in evenzoveel kleuren: — 1. Dissipabuntur, zij zullen verstrooid worden; 2. Fugient, zij zullen vluchten; 3. Deficient, zij zullen verdwijnen als rook; 4. Liquefient, zij zullen smelten als was. Alle vier komen samen in peribunt: zij zullen vergaan voor Gods aangezicht. — Anthony Farindon.

Verzen 1-3

Zie voor meer uitleg de aantekeningen bij Ps. 68:2.

Vers 3

Maar de rechtvaardigen zullen zich verblijden. De goddelozen slaan op de vlucht voor Gods aanwezigheid, omdat die hun schrik aanjaagt. De rechtvaardigen juichen er juist om. Niets maakt hen blijer dan de gedachte dat God vlak bij hen is. Voor hen is dat het mooiste wat er is. — Johannes Calvijn.

Vers 4

Hoogt de wegen voor Dien, Die in de vlakken velden rijdt (Engels: Verheft Hem, Die rijdt op de hemelen). Anderen, zoals Symmachus, Hieronymus, bisschop Lowth, Merrick en nog meer vertalers, lezen: “Baan de weg voor Hem Die door de woestijnen rijdt.” In het Hebreeuws staat ba-aravot. Dan gaat het om God Die op de cherubim door de woestijn trok, een toespeling op de tocht van de ark. — “Comprehensive Bible.”

Vers 4

Rijdt. Misschien is hier gedacht aan de cherubim waarop Jehova werd gedragen (Ps. 18:11). God Zelf is de Leider en Aanvoerder van Zijn volk. Hij rijdt als het ware vooraan, zoals een aardse bevelhebber zijn leger op een strijdpaard voorgaat. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 4

In de vlakken velden (Engels: Op de hemelen). De oude vertalingen geven dit woord meestal weer met super occasus of occasum. De eigenlijke en gewone betekenis is "woestijn" of "eenzaamheid." Voor de vertaling "de hemelen" is er geen gezag, behalve dat van de rabbijnen, en dat is eigenlijk niets waard. Ook de Chaldeeuwse parafrase kiest ervoor, met super thronam gloriae ejus in nono caelo: Die op de troon van Zijn heerlijkheid zit in de negende hemel.

Ik denk zelf dat de psalmist hier doelt op de tocht van de Israëlieten door de woestijnen naar het beloofde land. In de volgende verzen beschrijft hij die tocht met veel van de belangrijkste omstandigheden. Er staat dat God rijdt, of gedragen wordt, door de woestijnen. Zo ging ook de ark van Zijn aanwezigheid door de woestijn. Zij ging met de Israëlieten mee naar al hun kampplaatsen, zolang hun pelgrimstocht duurde. — Samuel Chandler.

Vers 4

God gaat Zijn volk altijd voor door de woestijnen van lijden en nood. Wie in benauwdheid verkeert, vindt in Hem een echte leidsman. — E. W. Hengstenberg.

Vers 4

Zijn Naam is HEERE (Engels: Zijn naam JAH). JAH is de ingekorte vorm van Jehova en klinkt nadrukkelijker (Stier). We komen de naam voor het eerst tegen in Ex. 15:2. — Frederic Fysh, in "A Lyrical Literary Version of the Psalms," 1850.

Vers 5

Een Vader der wezen. Volgens Hilarius gaat het hier om geestelijke wezen. Dat zijn mensen die de duivel als vader hebben afgezworen. Aan hen heeft Christus bij Zijn heengaan een andere Trooster gestuurd, zoals Hij beloofde: "Ik zal u geen wezen laten." — Lorinus.

Vers 5

Verwijst Jak. 1:27 niet naar dit vers? Daar vinden we de wezen, de weduwe en daarna de heiligheid van de God Die wij dienen. — Andrew A. Bonar.

Vers 5

God, in de woonstede Zijner heiligheid. De Heere is oneindig en geen plaats kan Hem omvatten. Toch heeft Hij een ontmoetingsplaats aangewezen waar Zijn volk Hem volgens Zijn eigen inzetting kan vinden. Dat is de vergadering van Zijn heiligen, Zijn heilige tempel. Die tempel wees vooruit naar Christus, Die mens zou worden. Nu is Hij in de hemel, als mens aan de rechterhand van God, en in Hem woont de Godheid. Hier, hier is God te vinden. Wie Hem zoekt, hoeft dus niet te raden waar Hij Zich laat ontmoeten. — David Dickson.

Vers 6

God zet de eenzamen in een huisgezin. Je kunt hierbij denken aan de groei van de gemeente door nieuwe bekeerlingen onder het evangelie, ook uit de heidenen. Zij waren eerst eenzaam, alleen, zonder God en Christus, vreemdelingen die geen deel hadden aan het burgerschap van Israël. Maar door de bediening van het Woord werden ze geroepen en bekeerd. Zo kregen ze een plaats in de gemeenten van het evangelie, de huisgezinnen van God.

Zulke gemeenten zijn als huisgezinnen. Ze hebben een Heere, Christus, de Zoon en Eerstgeborene, naar Wie zij genoemd zijn. Er wonen heiligen van elke leeftijd, grootte en stand. Sommigen zijn vaders, sommigen jongemannen en sommigen kinderen. Er is voedsel dat bij hen past, en er zijn rentmeesters die op tijd ieders deel uitdelen: de dienaren van het Woord. En er zijn wetten en regels die hen leiden, zodat alles netjes en in goede orde verloopt. — John Gill.

Vers 8

De God van Israël. De Sinaï was niet alleen de woonplaats van God, maar van de Verbondsgod van het volk Israël. Daar werd de wet gegeven en het verbond tussen God en Zijn volk gesloten. — Hermann Venema.

Vers 9

In het Hebreeuws ligt de nadruk op het woord "U." Uw erfdeel, zelfs toen het mat was (dat wil zeggen uitgeput), hebt U bevestigd, of "versterkt." U alleen kon iemand die uitgeput was weer overeind helpen, en dat deed U voor Uw volk. — A. R. Fausset.

Vers 9

Een milde regen. Letterlijk staat er in het Hebreeuws: "een regen van vrijwilligheden." Met de uitleggers denk ik dat dit een toespeling is op de zegen die komt uit vrije gunst. God voorzag in alle nood van Zijn volk uit Zijn eigen, ongedwongen goedheid. Sommigen lezen: "een begerenswaardige regen." Anderen: "een regen die zonder geweld valt," dus zacht. Geen van die vertalingen lijkt mij beter. Weer anderen lezen: "een overvloedige, rijke regen." Maar ik heb al gezegd welke betekenis ik de beste vind. — Johannes Calvijn.

Vers 9

Een genadige regen, dat wil zeggen een regen van manna. — Edmund Law (1703-1787), aangehaald door Richard Warner bij deze tekst, 1828.

Vers 9

Regen. Cyrillus zegt: één fontein bevloeit je paradijs, en de regen die over de hele wereld valt is steeds dezelfde. In de bloesem van de meidoorn is hij wit, in de roos rood, in de hyacint purper. Hij komt in allerlei soorten voor en is alles in allen, en toch blijft hij zelf dezelfde en van dezelfde soort. . . . Zo deelt ook de Heilige Geest aan ieder gena-

de toe zoals Hij wil, hoewel Hij één en dezelfde is en niet in stukken te delen. — Thomas Le Blanc.

Vers 9

Een milde regen. Uw liefde was als een regenbui! En onze wederkeer is maar een druppel dauw, en die druppel is nog bevlekt met zonde. — James Harrington Evans, 1785-1849.

Vers 10

Uw hoop (Engels: Uw gemeente). Deze woorden zijn zorgvuldig gekozen en zeggen veel. De dichter richt zich tot God en noemt het volk Israël opzettelijk en nadrukkelijk chajatcha: Uw verenigde gemeente. Dat staat tegenover vroegere verdeeldheid en onderlinge twisten. Het volk was nu samengesmeed tot één gemeenschap. Het was ook goed geordend en ingericht als de samenleving van God, waarin Zijn wetten bloeiden en meestal werden nageleefd. — Hermann Venema.

Vers 10

Uw hoop (Engels: Uw gemeente). Of: Uw levende wezens, chajatcha, ta zoa in de LXX, animalia in de Vulgaat. Waarschijnlijk wordt hier gedoeld op de enorme zwermen kwakkels die op wonderlijke wijze naar het kamp van de Israëlieten werden gebracht en als het ware rondom dat kamp woonden. — Aantekening in de “Congregational Bible.”

Vers 10

Uw hoop (Engels: Uw gemeente). Of: Uw levende wezens. Op die woeste plaats konden eerst alleen wilde dieren leven. Maar door de regens van manna (Ps. 68:10) kon het er nu een menigte andere, tamere wezens voeden: mensen, met al hun kudden en runderen. — Henry Hammond.

Vers 10 (eerste zinsdeel)

Beter is: “Wat Uw voedsel betreft (manna en kwakkels), zij woonden er middenin.” — Edmund Law.

Vers 10 (eerste zinsdeel)

Wat Uw voedsel betreft, zij woonden er middenin. Het Hebreeuwse woord chajjah kan op meer manieren worden opgevat, en daarom is deze regel op verschillende manieren vertaald. Volgens Parkhurst is de grondbetekenis van chajjah “krachtig, sterk zijn.” Daarom wijst het zelfstandig naamwoord op kracht, op een groep mannen (2 Sam. 23:13), en ook op wat kracht geeft: het levensonderhoud, het voedsel (Richt. 6:4; 17:10). Vergelijk ook Neh. 9:6.

Onze vertalers kozen de eerste betekenis. Ik kies de tweede, omdat de samenhang die lijkt te eisen. Bovendien slaat chajat altijd op een groep mannen, zoals soldaten die echt in een oorlog bezig zijn. Daarom heet wat in 2 Sam. 23:13 de troep van de Filistijnen heet, in 1 Kron. 11:15 het leger van de Filistijnen. Ten slotte heeft de gewone vertaling geen woord waar bah, “daarin” of “er middenin,” naar kan verwijzen. In deze vertaling is dat er wel: het zelfstandig naamwoord “voedsel.”

Ik denk dus dat het gaat om meer dan alleen manna. Het gaat ook om de kwakkels, die God in overvloed rond het kamp bracht (Ex. 16:13; Num. 11:31). Zo zorgde Hij in Zijn goedheid voor de arme, die zelf niets had. — Benjamin Boothroyd.

Vers 10

U hebt in Uw eigen zoetheid voor de arme gezorgd, o God. In Uw eigen zoetheid, niet in zijn zoetheid. Want hij is behoeftig, hij is zwak gemaakt om volmaakt te worden gemaakt. Hij heeft erkend arm te zijn, zodat hij gevuld kan worden. — Augustinus.

Vers 11

De HEERE gaf te spreken; der boodschappers van goede tijdingen was een grote heirschaar (Engels: De Heere gaf het woord: groot was het gezelschap van hen die het verkondigden). Je zult merken dat God, als de vijanden van de gemeente zijn vernietigd, veel predikers heeft gemaakt die Zijn lof leren... De woorden in het oorspronkelijke zeggen veel, en wijzen op twee dingen.

Ten eerste: het woord dat je als "gezelschap" leest, is in het Hebreeuws "leger." Groot was het leger van predikers! Een leger van predikers is iets groots. Het is al iets groots als je zeven of acht goede predikers hebt in een groot leger. Maar een heel leger van predikers, dat is heerlijk.

Ten tweede: het wijst op de hartelijkheid van dit predikende leger. Het woord nefesj, ziel, moet hier worden verstaan zoals in dat gedeelte in Prediker. Daar staat: "De woorden of het boek van den prediker." Dat woord is vrouwelijk en veronderstelt dus nefesj. Het is alsof hij zeggen wil, zoals Vatablus het uitdrukt: de woorden of het boek van iemand met een predikende ziel of een predikend hart. Zo is het ook hier. Er staat: groot is het leger van predikers, en omdat het woord vrouwelijk is, is het alsof er staat: groot is het leger van predikende zielen, wier harten van binnen zullen prediken over de werken van de Heere.

Mijn broeders, het is al veel om een predikend leger te hebben. Maar als dat leger met hart en ziel Gods lof verkondigt, o, dat is zalig. Toch zal het zo gaan wanneer de vijanden van God zijn vernietigd. God laat geen enkele van die preken tot Zijn eer verloren gaan. Daarom worden de vijanden van de gemeente op Zijn tijd verstrooid. — William Bridge, in "The True Soldier's Convoy," 1640.

Vers 11

Dat sommige mensen worden aangezet of in staat gesteld om het evangelie te prediken, komt door het woord, het bevel en de macht van God. — John Newton (1725-1807), in "Messiah."

Verzen 11-12

Dit verhaal van Israëls overwinningen past ook op de overwinningen van de verheven Verlosser. De vijanden van onze zaligheid werden verslagen door de opstanding van Christus, en de heidense volken moesten Zijn macht erkennen. Vrouwen maakten deze grote overwinning als eersten aan de discipelen bekend. — Uit "A Practical Illustration of the Book of Psalms; by the Author of the Family Commentary on the New Testament." (Mevr. Thompson.) 1826.

Verzen 11-12

De Heere gaf Zijn woord bij Zijn hemelvaart, en een menigte verkondigde het. Daardoor sloegen koningen met hun legers op de vlucht. Zij wonnen met het woord. Er is geen andere manier om koningen en hun legers te verslaan, want alleen Gods woord heeft die kracht. — William Strong. 1654.

Verzen 11-14

> *De Heere geeft het woord!*
> *Een groot gezelschap van vrouwen kondigt de blijde tijding aan!*
> *Koningen met hun legers vluchten—zij vluchten!*
> *En zij die binnen het huis wonen, delen den buit!*
> *Hoewel zij liggen tussen de haardstenen,*
> *Zijn zij geworden als de vleugelen eener duif, overdekt met zilver,*
> *En als haar pluimen overdekt met geel goud.*
> *Wanneer de Almachtige koningen verstrooit,*
> *Schitteren zij daarin, als sneeuw op Zalmon.*

Zij die binnen het huis wonen, dat zijn de vrouwen. Zo worden ze genoemd omdat vrouwen in oosterse landen erg teruggetrokken leef-

den. Liggen tussen de haardstenen: dat wil zeggen dat ze gewoonlijk de laagste huishoudelijke karweitjes deden. Daarom was hun dagelijkse kleding armoedig en vuil. De haardstenen zijn in het Hebreeuws "rustplaatsen" (voor ketels). Zij zijn geworden: doordat ze getooid zijn met de buit van de vijanden. Schitteren als sneeuw: in het Hebreeuws "(elke vrouw) is sneeuwachtig." Daarin: dat wil zeggen in de buit die onder hen is verdeeld. — Vertaling en aantekeningen van French en Skinner.

Vers 12

De koningen der heirscharen vloden weg. In het Hebreeuws staat: zij vloden, zij vloden. Twee keer "vloden"! Waarom? Het betekent dat ze heel haastig vluchtten, en in complete verwarring, in alle richtingen. Zij vloden, zij vloden: zo groot en zo wild was de vlucht. Er bleef niets van hun orde over. — William Bridge.

Vers 12

De koningen der heirscharen zullen vluchten. Met die "heirscharen" worden de grote, goed uitgeruste legers bedoeld die de heidense koningen tegen het volk van God ten strijde voeren. De ongewone uitdrukking "koningen der heirscharen" klinkt sterk als een spottende tegenstelling met het gebruikelijke "Jahve der heirscharen." — Bottcher, aangehaald door Delitzsch.

Vers 12

Zij die te huis bleef. Volgens Kimchi zijn dat alle mensen die niet meevochten. Of ook de vrouwen (die domi portae, "thuis bij de poort") kwamen naar buiten om te plunderen. In deze dagen van het evangelie zijn er veel godvruchtige oudere vrouwen en heilige jonge vrouwen. En het valt gemakkelijk op dat het Nieuwe Testament meer goede vrouwen laat zien dan het Oude. — John Trapp.

Vers 12

Deelde den roof uit. Het betekent niet alleen (zoals Hupfeld meent) "krijgt haar deel van de roof." Het is eerder: "verdeelt onder haar dochters en dienstmaagden en anderen het aandeel in de buit" dat haar man thuis heeft gebracht. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 14

Salmon of Zalmon, eigenlijk Tsalmon, was een beboste heuvel bij Sichem (Richt. 9:48). Of Ps. 68:15 deze heuvel bedoelt, wordt betwist. Sommige uitleggers nemen het woord hier in zijn oorspronkelijke betekenis van duisternis, tselem. Zo vertaalt Luther de zin: "so wird es helle wo es dunkel ist," dus: zo wordt het licht waar het donker was. Hij verstaat het als een verwijzing naar de Messias. Ewald neemt bijna dezelfde vertaling aan. De meesten houden de naam echter als eigennaam, maar ze leggen de passage heel verschillend uit.

Hengstenberg vindt dat de zin "het sneeuwt op Tsalmon" hetzelfde betekent als "er is helderheid waar duisternis was." De heuvel, eerst donker van het bos, is nu wit van de sneeuw. De Dieu denkt aan een vergelijking: Tsalmon is wit van de beenderen van de verslagen koningen, zoals van sneeuw. Anderen denken dat het alleen om een tijdsaanduiding gaat: het was winter en er lag sneeuw op Tsalmon (Herder). Hupfeld sluit zich daarbij aan. Volgens hem is de opmerking spottend bedoeld, tegenover wie thuisbleven omdat de wintersneeuw hen afschrikte. Hij ziet de passage (Ps. 68:13-15) als een brokstuk van een oud lied. Dat lied viert enkele van Israëls vroege overwinningen in Kanaän en bespot wie uit luiheid of angst voor de onderneming terugschrokken. Hij vertaalt het zo: "De koningen der legers, vluchten, vluchten, En de huisvrouw deelt den buit!

> *Willen jullie tussen de stallen liggen?*
> *Duivenveren met zilver getooid,*
> *En hun vleugels met geel goud!*

> *Toen de Almachtige koningen daarin verstrooide,*
> *Sneeuwde het op Tsalmon.*"

— *William Lindsay Alexander, in "A Cyclopaedia of Biblical Literature," 1866.*

Vers 14

Het werkwoord kan ook in de tweede persoon worden opgevat: U, o God, maakte het mooi en wit, als de berg Salmon met sneeuw. De lezer mag beide opvattingen aannemen, want de betekenis is dezelfde. Het is duidelijk dat David het beeld van wit zilver blijft gebruiken, dat hij eerder had ingevoerd. Het land was als het ware zwart gemaakt, bezoedeld door de verwarring die de vijanden erin hadden aangericht. Nu, zegt hij, had het zijn mooie uiterlijk teruggekregen en leek het op Salmon, een berg waarvan we weten dat hij gewoonlijk met sneeuw bedekt was.

Anderen vinden dat Salmon geen plaatsnaam is, maar een soortnaam, die "donkere schaduw" betekent. Ik zou de algemeen aanvaarde lezing houden. Tegelijk acht ik het mogelijk dat er een zinspeling is op de afleiding van het woord. Het komt van tselem, dat schaduw betekent, en de berg Salmon heette zo omdat hij zo zwart was. Dan wordt de vergelijking nog treffender. Ze geeft dan aan: zoals sneeuw deze zwarte berg wit maakte, zo had het land zijn vroegere schoonheid terug en zag het er vrolijk uit, toen God het duister verdreef dat tijdens de onderdrukking door de vijanden op het land had gelegen. — Johannes Calvijn.

Vers 14

Het was zo wit als sneeuw in Salmon. Dat wil zeggen: dit erfdeel van U, Uw eigen volk, scheen zo helder en heerlijk in de ogen van hun buren als de besneeuwde top van Salmon die schittert door de weerkaatsing van de zonnestralen. — Thomas Fenton.

Vers 14

Wit als sneeuw in Salmon. Deze uitdrukking lijkt te zeggen dat alles voor Gods volk even helder en vrolijk leek als Salmon voor hun ogen is wanneer de berg schittert van de sneeuw. In Judea is sneeuw veel zeldzamer en ligt hij veel korter dan in Engeland. Het is dus niet vreemd dat men er veel meer bewondering voor heeft. Wie zelden sneeuw ziet, kijkt er met verwondering naar. De zoon van Sirach spreekt er ook met een soort verrukking over: "Het oog zal verbaasd staan over de schoonheid van haar witheid, en het hart verrukt worden bij het neerregenen ervan." Sirach 43:18 of 20. — Samuel Burder.

Vers 14

Salmon. Deken Stanley vermoedt dat Salmon een andere naam is voor de berg Ebal. Zeker is dat de berg vlak bij Sichem lag (zie Richt. 9:48). Maar wie hem precies wil aanwijzen, heeft vrijwel geen kans. De heer Mills, de ijverige schrijver van "Nablus and the modern Samaritans", kon namelijk niemand vinden die de naam Salmon kende. Ook ontdekte hij geen overleveringen over deze berg, en zelfs in de Samaritaanse literatuur vond hij geen enkele toespeling erop. Het woord betekent "schaduw". In de volksmond zou je het kunnen gelijkstellen met de naam "het Zwarte Woud". — C. H. S.

Vers 15

De heuvel van Basan. De lichamelijke grootte van de wereld moet buigen voor de geestelijke grootte van de gemeente. De "heuvel Gods" is hier een beeld van de wereldrijken. Ook die zijn (Ps. 65:7) alleen groot door Gods genade. Een grote heuvel doet ons denken aan Gods scheppende macht. Daarom staat "de heuvel van Elohim" (de algemene naam van God als Schepper) hier tegenover de heuvel waarop "de Heere" (Jehova) voor eeuwig zal wonen. Basan lag in het noorden, in het gebied ten oosten van de Jordaan, het land van Hermon.

Het was het koninkrijk van Og, de gevaarlijkste vijand die Israël op zijn tocht naar Kanaän tegenkwam.

"De heuvel Basan is de hoge, besneeuwde top van de Antilibanon, of Hermon, de uiterste grens van Basan. Hij lag op de grens tussen Judea en de heidense wereld, en daarom was hij bij uitstek geschikt als beeld van de macht van de wereld (Ps. 68:23; 42:7; 89:13)" (Hengstenberg). Hermon heette oorspronkelijk Sion, en dat betekent "hoog" (Deut. 4:48). Die naam lijkt in klank op Sion, en dat wees hier op de tegenstelling tussen de heuvels van de wereld en de heuvel van de Heere. — A. R. Fausset.

Verzen 15-16

> *"Een berg van God is de berg Basan.*
> *Een berg van toppen is de berg Basan,*
> *Waarom zijn jullie gebelgd, jullie getopte bergen?*
> *Op de berg die God begeert te bewonen?*
> *Ja, Jehova zal er voor eeuwig wonen."*

— Frederic Fysh's vertaling.

Vers 16

"Waarom springt gij op?" Dat doen ze als overwinnaars, om te pronken met hun natuurlijke voordelen boven Sion. Of ze willen Sion bespotten en zich met haar op één lijn stellen in eer. Dat zijn beeldende, dichterlijke woorden. Anderen vertalen: Waarom staren jullie, alsof je door bewondering werd meegesleept? — John Diodati.

Vers 16

"Deze berg heeft God begeerd tot Zijn woning." Dat is deze lage, kleine, dorre heuvel Sion. Gods verkiezing maakt het verschil. Zo onderscheidde ze Aärons staf van alle andere staven, en zo onderscheidt ze nog steeds de gemeente van de rest van de wereld. Het Lam, Christus, staat op de berg Sion. Openb. 14:1. — John Trapp.

Vers 17

"Gods wagenen." Wat zijn die "Gods wagenen" eigenlijk? Laten we er niet omheen draaien. Kijk maar eens om je heen. Dan zie je die ontelbare wagens en engelen waar het hier over gaat. Zoveel schepselen als je ziet, zoveel engelen en wagens van God zie je. Ze zijn allemaal Zijn leger, allemaal de wagens waarin Hij rijdt. En of je het nu ziet of niet: de Heere is te midden van hen, zoals op de Sinaï, in het heiligdom. Zijn heerlijkheid vervult hen allemaal (als we maar open ogen hadden om dat te zien). Ze staan allemaal onder Zijn bevel, en er is geen enkel schepsel dat niet doet wat Hem behaagt.

O broeders, wat is het heerlijk en zalig om rondom ons te kijken en te beseffen: al die schepselen, zichtbaar en onzichtbaar, die je ziet of je in gedachten voorstelt, mag je nu voor je ziel zien als evenzoveel vurige wagens en ruiters. Ze zijn er om haar te verdedigen, te beschermen en te bewaren! Maar aan de andere kant: "Vreselijk is het te vallen in de handen des levenden Gods", Die al deze wagens en ruiters tot Zijn beschikking heeft om Zijn wil en wraak uit te voeren op wie Hem negeren, haten en tegenstaan. — John Everard, in "Militia Caelestis, or the Heavenly Host", 1653.

Vers 17

> *"Rondom Zijn wagen werden talloos uitgestort*
> *Cherubs en serafs, machten en tronen,*
> *En Krachten, gevleugelde geesten, en wagens met vleugels*
> *Uit het wapenhuis Gods, waar van oudsher*
> *Tienduizenden gereedstaan."*
>
> — *John Milton, in "Paradise Lost."*

Vers 17

"Tweemaal tien duizend" (Engels: "twintigduizend"). Beter is: twee myriaden, ribbotajim. Het enkelvoud is rechev. Het woord ribbot komt alleen hier voor in de dualis, dus het onmetelijke getal wordt

verdubbeld. “De duizenden verdubbeld” (Engels: “duizenden engelen”) betekent letterlijk “duizenden van herhaling”. Dat wil zeggen, met de kantlijn: vele duizenden (Bythner, Gesenius en anderen). Sjin’an komt alleen hier voor en stamt van sjanah, “herhalen”. De vertaling “engelen” werd waarschijnlijk ingegeven door de verwijzing naar Sinaï in het volgende zinsdeel (zie Deut. 33:2, waar in plaats van “heiligen” beter “heilige” te lezen is). Wagens, rekev, is een verzamelwoord voor wie erin reden. Dat zie je ook elders vaak. — William de Burgh.

Vers 18

“Gij zijt opgevaren in de hoogte”, enzovoort. Sommigen denken dat dit gaat over de uittochten van God ten behoeve van Zijn volk Israël. Hij leidde het tot de overwinning, voerde de vijanden van Israël gevankelijk weg en maakte Zijn volk rijk met de buit. Stel dat dat zo is. Dan mogen we dit woord toch vooral op Christus betrekken, want de apostel heeft het zo toegepast (Ef. 4:8). Hij past het niet alleen op Christus toe, maar bewijst ook dat het past. Hij redeneert zo (Ef. 4:9-10): “Nu dit: Hij is opgevaren; wat is het, dan dat Hij ook eerst is nedergedaald”, enzovoort.

De gevangenis die Hij gevankelijk voerde, was die van onze geestelijke vijanden, die ons gevangen hadden weggevoerd: Satan en de dood. Nu Hij de overwinning heeft behaald, verdeelt Hij de buit. Gaven aan mensen, zoals David geschenken uitdeelde. En daaruit komen onze inzettingen, onze dienaren en alles wat daarbij hoort. Direct na Zijn hemelvaart was er een heerlijke vervulling: een rijke overvloed van gaven en genaden voor Zijn gemeente, als de geschenken van David. Hier staat dat Hij ontving, in Efeze dat Hij gaf. Hij ontving om te geven. Hij nam de buit om hem uit te delen. Ik wil dit gedeelte toepassen op het werk dat mij is toevertrouwd. Daarom zal al-

les wat ik nu onder jullie aandacht wil brengen, in twee punten besloten liggen:

1. De grote zegeningen van de christelijke bediening.

(a) Dienaren zijn voor jullie ontvangen en door Christus aan jullie gegeven. Als mensen, en dan nog als zondige mensen, zijn dienaren niets, en zelf willen ze ook niets van zichzelf maken. Maar als gaven van Christus past het jullie om veel van hen te maken. (1.) Als jullie Christus liefhebben, zullen jullie veel van jullie dienaar maken, omdat hij Zijn gave is. Het is een gave die in zekere zin de afwezigheid van Christus moet opvullen. Christus is heengegaan ("opgevaren"), maar Hij geeft jullie Zijn dienaren. Straks hopen jullie bij Hem te zijn, maar voorlopig zijn jullie als schapen in de woestijn.

Daarom geeft Hij jullie een herder. (2.) Als jullie God vrezen, zullen jullie er bang voor zijn om jullie herder verkeerd te behandelen, want hij is een gave van Christus. God nam het Israël kwalijk dat het Mozes minachtte (Num. 12:8). Mozes was immers "Mijn knecht".

(b) Dienaren zijn niet alleen aan jullie gegeven, maar ook voor jullie ontvangen van God de Vader, als een zegen van het verbond, een van de geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten in Christus. Bedenk daarbij dat Christus van de hand van Zijn Vader niets ontving wat Hem niet duur kwam te staan. Het kostte Hem Zijn leven. Of, als de toespeling gaat over het verdelen van de buit: laten we zeggen dat Hij hen ontving zoals een overwinnaar de buit ontvangt uit de hand van de vijand. Jullie dienaar was een van hen die, net als jullie zelf, als brandhout in het vuur wegbrandden. Christus heeft hem van jullie vijanden genomen en geeft hem aan jullie. Maak daarom veel van deze gave. "Dit ontving ik van den Amoriet."

(c) Bedenk hoe onwaardig jullie zijn voor zo'n zegen. Jullie zijn mensen, gewone mensen, en erger nog: weerspannige mensen, die zich bij Satan hadden aangesloten. En dan mogen jullie de buit delen? Gewoonlijk verdeelt men de buit niet onder opstandelingen... Mensen die Hem ter dood brachten, kregen deze gaven. En wij allemaal zou-

den hetzelfde hebben gedaan. Sommigen van jullie zijn waarschijnlijk snode, verloren figuren geweest en toch, enzovoort...

(d) Het doel ervan: dat de Heere God bij hen zou wonen. "Maar waarlijk, zou God bij de mensen op de aarde wonen?" Zolang de zonde heerste, woonde God niet bij de wereld en ook niet in haar. Maar Christus' middelaarschap was bedoeld om dat te bewerken. "Zou God bij de mensen op de aarde wonen?" Dat zal Hij. En hoe? Door middel van inzettingen en dienaren. Een gemeente van Christus is Gods huis. En als iemand ergens een huis bouwt, is dat een teken dat hij er wil wonen. Wat een zegen is het voor een dorp, voor een land, als God daar een huis bouwt! Hierdoor mogen we een zegen verwachten op de middelen tot bekering van onze kinderen en vrienden, en tot opbouw van de gelovigen.

1. Noem enkele plichten die bij deze voorrechten horen, als antwoord erop.

(a) Trouw en ijverig het huis van God bezoeken. Als het huis van God Gods woning is, laat het dan ook jullie woning zijn, jullie thuis. Als God jullie een herder geeft, ontvang hem dan met dankbaarheid en waardeer hem. Zo heeft Hij niet voor elk dorp gezorgd.

(b) Draag gewillig bij aan zijn onderhoud. Christus heeft jullie royaal gegeven, dus jullie horen Hem ook royaal te geven. Bedenk dat het geen gift is maar een schuld, en dat jullie het niet aan hem geven, maar aan Christus.

(c) Streef na wat de vrede dient. Daaraan zijn de tegenwoordigheid en de zegen van God verbonden.

(d) Mijd alles wat de Heere ertoe kan brengen Zijn gaven terug te trekken en niet langer onder jullie te wonen. — Andrew Fuller's schets van een preek, gehouden voor de Gemeente te Moulton, bij de ordening van de heer (sedert Doctor) Carey, 1 augustus 1787.

Vers 18

"Maar wie is het van wien geschreven is dat Hij opgevaren is in de hoogte?" Ik beken dat de achtenzestigste psalm, waarin deze woorden voor het eerst staan, letterlijk moet worden opgevat. Hij gaat niet over een zegepraal na de slachting van het leger van Sanherib in de tijd van koning Hizkia, zoals de Joden zeer fabelachtig dromen, want het opschrift van deze psalm, dat hem aan David toeschrijft, weerlegt die ijdele gedachte al genoeg. Hij gaat ook niet over overwinningen die David behaalde op zijn buurvolken, de Ammonieten, de Moabieten, de Idumeeën en de Filistijnen (zoals sommigen het willen hebben). Nee, hij gaat over die grote, schitterende optocht, toen koning David met grote vreugde en zegepraal de ark van het verbond naar de heuvel Sion bracht.

Daarom betekenen de woorden "Gij zijt opgevaren in de hoogte" dit: de ark had eerst op een verborgen plaats gelegen en was van de ene plek naar de andere gebracht, maar kreeg nu een zeer luisterrijke, opvallende plaats, in het koninklijk paleis zelf. De woorden "Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd" wijzen op de vijanden die eerder verschillende landen hadden geplunderd en verwoest, maar nu door koning David overwonnen waren en in deze zegetocht als gevangenen werden meegevoerd. (Zo ging het in die tijd, zoals Plutarchus uitstekend beschrijft in het leven van Paulus Aemilius.) En de woorden "Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen" wijzen op de buit die vrijwillig werd aangeboden als voorwaarde voor vrede en die in de zegetocht triomfantelijk werd rondgedragen, om er meer plechtigheid aan te geven.

Daarna werden er gaven geschonken aan verschillende mannen, op verschillende manieren, zoals de veldheren bij hun triomf gewoon waren (Bellica laudatis dona dedisse viris: krijgsgeschenken te schenken aan waardige mannen). Sigonius laat dat zien.

Toch zeg ik dat deze psalm in mystieke zin een epinikion is, een zegelied. Koning David schreef het in het vooruitzicht van Jezus

Christus. Hij zou opstaan uit de doden en met grote vreugde en zegepraal opvaren naar de hemel, en vandaar Zijn Heilige Geest zenden aan Zijn apostelen en discipelen. Nadat Hij al Zijn vijanden had overwonnen, zou Hij door de dienst van Zijn predikers Zijn gemeenten en Zijn uitverkoren volk bijeenbrengen. Zo zou Hij hen hier in dit leven leiden en verdedigen, totdat Hij hen in de eeuwige heerlijkheid ontvangt. — Griffith Williams, 1636.

Vers 18

"Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd." Deze uitdrukking is nadrukkelijk. Christus heeft overwonnen en gezegevierd over alle machten die ons gevangen hielden. Zo is de gevangenschap zelf gevankelijk weggevoerd. Haar geest en kracht zijn vernietigd. Zijn volk is door Hem losgemaakt en wandelt op Zijn wegen. Het heeft niets meer te vrezen van hen wier gevangenen ze waren, net zomin als een overwinnaar iets te vrezen heeft van een gevangene in boeien. De kracht van deze uitdrukking lijkt op die van de apostel: "De dood is verslonden tot overwinning." — John Newton.

Vers 18

"Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd", enzovoort. De oude profetie van David is hier vervuld aan de voet van de Olijfberg. "De gevangenis gevankelijk voeren" betekent dat Christus de verbonden overheden en machten overwon: de duivel, de zonde, de dood en de hel. Hij nam hun de werktuigen af waarmee ze mensen tot slaaf maakten. Hij bracht niet alleen het kanon op het geestelijke Gibraltar tot zwijgen, maar nam de rots, de vestingwerken en alles in. Hij legde niet alleen de verschrikkelijke, verwoestende borstweringen van de machtige, hecht verbonden geestelijke vijanden het zwijgen op, maar Hij wierp ook de torens omver, sloopte de kastelen en nam de sleutels van de kerkers weg.

Voortaan en voor eeuwig is Hij de Meester. Op hetzelfde moment redde Hij ook Zijn volk. Waar, o Jezus, is het leger waarvan U de Aan-

voerder bent? “Hier! Alle namen staan in parels geschreven op het borstschild dat Ik draag als hogepriester.”

Nauwelijks had Hij het graf verlaten of Hij begon Zijn gaven uit te delen. Dat deed Hij de hele weg op Zijn tocht naar het huis van Zijn Vader. Vooral nadat Hij de hemel der hemelen was binnengegaan, strooide Hij gaven uit onder de mensen, als een machtig veroveraar beladen met schatten, waarmee Hij Zijn volgelingen en Zijn volk verrijkte en versierde. Het waren gaven van barmhartigheid: gaven aan wederhorigen, aan mensen die hun wapens in boetvaardige onderwerping voor Zijn voeten neerwierpen, “om bij U te wonen, o HEERE God” (Engels: “opdat de Heere God bij hen zou wonen”). De apostel laat zien dat een deel van deze gaven gaven van de bediening zijn.

Daarom geeft Hij, telkens wanneer God ergens onder een volk en in een land wil wonen, aan dat volk en dat land deze bediening. Hij zendt hun Zijn evangelie in de mond van trouwe dienaren. Hij vestigt daar Zijn huis, de tafel en de kandelaar. Dan woont Hij daar door Zijn Geest en zegent Hij Zijn erfdeel. — Christmas Evans, 1766-1838.

Vers 18

De apostel (Ef. 4:8) haalt de woorden van de psalm niet letterlijk aan, maar naar de zin. De uitdrukking “Gij hebt gaven genomen”, toegepast op Christus bij Zijn verheerlijking, kon alleen als doel hebben om uit te delen. Daarom citeert de apostel haar in die zin: Hij heeft de mensen gaven gegeven. Deze Hebreeuwse uitdrukking kan vertaald worden als “Gij hebt gaven ontvangen in de menselijke natuur”, of als “Gij hebt gaven ontvangen ter wille van de mens” (zie Gen. 18:28; 2 Kon. 14:6). De apostel gebruikt de woorden in de zin van het doel waarvoor de gaven werden ontvangen. Er is dus geen tegenspraak tussen de psalmist en de apostel. Als we de aanhaling van dichtbij onderzoeken, verdwijnen de moeilijkheden en blijken het Oude en het Nieuwe Testament volkomen met elkaar overeen te stemmen.

Rosenmüller legt Psalm 68 uit zonder ook maar één keer de naam van Christus te noemen. De neologen (de rationalistische theologen) zien in het algemeen geen Messias in het Oude Testament. Voor hen zou Ef. 4:8, als ze enige bescheidenheid hadden, inderdaad een geduchte hindernis zijn. Paulus zegt dat de psalm over Christus gaat. Zij beweren dat hij zich vergist en dat hij de zin ervan heeft verdraaid (De Wette) en vernietigd. Zij zeggen dat lamarom, "in de hoogte", de hoogten van de berg Sion betekent, en Paulus zegt dat het de hemel betekent. Wie heeft gelijk? (Zie hoe de Schrift het woord gebruikt: Ps. 7:8; 18:17; 93:4; 102:20; Jer. 25:30; Jes. 37:23).

Die plaatsen verbinden het woord met de hemelse woningen en rechtvaardigen zo de toepassing van de apostel. — William Graham, in "Lectures on St. Paul's Epistle to the Ephesians."

Vers 18

Zodra Christus op Zijn troon is ingehuldigd, strooit Hij Zijn munten rond en deelt Hij gaven uit. Hij geeft gaven, of beter: de gave der gaven, de gave van de Heilige Geest. "Indien gij de gave Gods kendet", zei Christus tegen de Samaritaanse vrouw (Joh. 4:10). Die gave was het levende water, en dat levende water was de Geest. Johannes, die Zijn gedachten het beste kende, legt het zo uit: "En dit zeide Hij van den Geest." Joh. 7:39. O mijn ziel, sta stil bij deze vorstelijke gave van Christus! Zo'n gave was er nooit eerder, behalve toen God Zijn Zoon gaf. "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft", en Christus heeft de wereld alzo liefgehad dat Hij Zijn Geest gegeven heeft.

Maar, o mijn ziel, bedenk vooral aan wie deze Geest gegeven werd. De toepassing van de gave is de eigenlijke ziel van je overpeinzing: "een Zoon is ons gegeven", zegt de profeet (Jes. 9:5), en "den Heiligen Geest, Die ons is gegeven", zegt de apostel (Rom. 5:5). Bedenk bovenal waarom deze gave jou persoonlijk is gegeven. Was het niet om van jou een tempel en woning van de Heilige Geest te maken? Blijf hier

even bij stilstaan! Verwonder je, o mijn ziel, over Christus' neerbuigende, heerlijke en onuitsprekelijke liefde! Het was oneindige liefde om af te dalen in onze natuur toen Hij mens werd.

Maar dit is meer: afdalen in je hart door Zijn Heilige Geest. Toen kwam Hij ons nabij, maar alsof dat nog niet dichtbij genoeg was, komt Hij nu nog dichterbij. Nu verenigt Hij Zich met je persoon. Nu komt Hij en woont Hij in je ziel door Zijn Heilige Geest. — Isaac Ambrose, 1592-1674.

Vers 18

"Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen." Toen God van de berg Sinaï opvoer, nadat Hij de wet had gegeven, was dat een afbeelding ervan dat Hij "opgevaren is verre boven al de hemelen, opdat Hij alle dingen vervullen zou" (Ef. 4:10). Zoals God destijds "de gevangenis gevankelijk voerde" door Farao en de Egyptenaren te vernietigen, die Zijn volk lange tijd gevangen hadden gehouden en wreed hadden uitgebuit, zo versloeg Christus later Satan en al zijn machten en nam Hij hen gevangen (Kol. 2:15).

Er is wel een verschil. In de psalm staat dat Hij "gaven genomen" heeft "om uit te delen onder de mensen", maar in Efeze 4:8 staat dat Hij "heeft den mensen gaven gegeven". Daar ligt een groot geheim in verborgen, en dat is niet gering. Christus is God, en de psalm schildert Hem zo heerlijk. Toch geeft de psalm een wenk dat Hij dit werk zou doen in een toestand waarin Hij iets van een ander kon ontvangen. En zo deed Hij het ook (Hand. 2:33). De grondtekst zegt het nog duidelijker: lakachta matanot ba'adam, "Gij hebt gaven ontvangen in Adam". Dat wil zeggen: in de mens, in de menselijke natuur. Bovendien betekent lakach zowel 'geven' als 'ontvangen', vooral als je iets ontvangt om het door te geven. Christus ontving deze gave in Zijn menselijke natuur, om haar aan anderen te geven.

Waarom is dit machtige schouwspel dan zo voorbereid? Waarom zijn al deze toebereidselen getroffen, en waarom werden alle mensen

erbij geroepen? Om te laten zien hoe groot de gave is die Hij zou schenken, en hoe heerlijk het werk dat Hij zou volbrengen. Dat werk was: de gemeente voorzien van dienaren, en die dienaren van gaven om hun ambt en hun taak te kunnen vervullen. Op een dag zal blijken dat er meer heerlijkheid en glans zit in het geven van één arme dienaar aan een gemeente, door hem uit te rusten met geestelijke gaven voor zijn taak, dan in de praalvolle installatie van duizend pausen, kardinalen of metropolieten.

Zelfs de slechtste mensen kunnen dat laatste doen, gewoon door een paar uiterlijke plechtigheden en ceremonies te houden. Alleen Christus kan het eerste doen, en Hij deed het toen Hij daartoe opvoer naar de hoogte. — John Owen.

Vers 18

In Efeze 4:8 past Paulus deze tekst in een meer geestelijke zin op Christus toe. Daarom is het nodig te laten zien hoe dat past bij wat de psalmdichter bedoelde. Eén ding staat onomstotelijk vast: David, die over Gods oude volk regeerde, wierp een eerste schaduw vooruit van het eeuwige koninkrijk van Christus. Dat is duidelijk voor iedereen die zich de belofte herinnert die hem is gedaan: een opvolging die nooit zou ophouden en die haar vervulling vond in de Persoon van Christus. Zoals God Zijn macht verheerlijkte in David, door hem hoog te verheffen om Zijn volk te bevrijden, zo heeft Hij Zijn Naam groot gemaakt in Zijn eniggeboren Zoon.

Laten we nu wat nauwkeuriger bekijken hoe die vergelijking opgaat. Voordat Christus werd verhoogd, heeft Hij Zichzelf van Zijn heerlijkheid ontledigd. Hij nam niet alleen de gestalte van een dienstknecht aan, maar vernederde Zichzelf tot de dood aan het kruis. Om te laten zien hoe precies het beeld is uitgekomen, wijst Paulus erop dat wat David voorzegde, in de Persoon van Christus is vervuld. Christus werd immers neergeworpen in de onderste delen der aarde,

in de smaad en de schande waaraan Hij werd overgeleverd, voordat Hij opvoer naar de rechterhand van Zijn Vader (Ps. 22:8).

Als we aan de hemelvaart denken, moeten we onze blik niet beperken tot het lichaam van Christus. Daarom richt Paulus onze aandacht op de uitkomst en de vrucht ervan: Christus brengt hemel en aarde onder Zijn bestuur. Mensen die eerst Zijn felle vijanden waren, dwong Hij tot onderwerping en maakte Hij tot Zijn schatplichtigen. Dat is precies wat het woord van het evangelie in mensen doet: het brengt mensen ertoe hun trots en hun koppigheid los te laten, elke hoge gedachte die zich verheft neer te halen, en hun gedachten en gevoelens te buigen onder de gehoorzaamheid aan Christus.

En de duivelen en verworpen mensen, die door hardnekkige boosaardigheid worden aangezet tot opstand en afval? Hen houdt Hij door een verborgen beheersing in bedwang. Hij belet hun het verderf uit te voeren dat zij van plan waren, en laat hun kwaad niet los. Tot zover klopt de overeenkomst dus volledig, in elk onderdeel.

Er is ook geen echte tegenspraak met wat de psalm zegt, wanneer Paulus schrijft dat Christus den mensen gaven gegeven heeft. Hij heeft de woorden weliswaar veranderd, want hij volgt de Griekse vertaling, zoals die voor een ongeleerde lezer te volgen is. Maar het was niet Christus Zelf Die God met de buit van de vijanden verrijkte. Het was Zijn volk. Christus zocht Zijn eigen verhoging ook niet en had die niet nodig. Hij maakte Zijn vijanden schatplichtig om met de buit Zijn Gemeente te versieren. Het hoofd en de leden zijn zo nauw met elkaar verbonden, dat het op hetzelfde neerkomt of je zegt: God, geopenbaard in het vlees, ontving gaven van de gevangenen, of: Hij deelde ze uit aan Zijn Gemeente.

Wat aan het slot van het vers staat, past net zo goed op Christus: Hij behaalde Zijn overwinningen om als God bij ons te wonen. Hij ging weg, maar niet om ver van ons te zijn. Zoals Paulus zegt: “opdat Hij alle dingen vervullen zou” (Ef. 4:10). Door Zijn hemelvaart is de heerlijkheid van Zijn Godheid juist des te schitterender getoond. Hij

is niet meer lichamelijk bij ons, maar onze zielen worden geestelijk gevoed met Zijn lichaam en bloed. Ondanks de afstand tussen hier en de hemel merken wij dat Zijn vlees waarlijk spijs is en Zijn bloed waarlijk drank. — Johannes Calvijn.

Vers 18

"Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen." Het Hebreeuwse ba'adam betekent: in de mens. "In de menselijke natuur," zegt dr. Adam Clarke, "en God, geopenbaard in menselijk vlees, woont onder sterfelijke mensen." En verder: "De gaven die Jezus Christus aan de mens uitdeelt, heeft Hij in de mens ontvangen. Dat gebeurde in en door Zijn menswording. Doordat Hij mens is geworden, kan gezegd worden: 'de Heere God woont onder hen'. Jezus werd immers Immanuël genoemd, 'God met ons', vanwege Zijn menswording." — Redactionele noot bij Calvijn op deze plaats.

Vers 18

"Ja, ook de wederhorigen." Ik was ook bang dat dit het teken was dat de Heere op Kaïn zette: voortdurende angst en beving onder de zware schuldenlast voor het bloed van zijn broer Abel. Zo kronkelde en wrong ik mij, en kromp ineen onder de last die op mij lag. Die last benauwde mij zo, dat ik niet kon staan, niet kon lopen en niet kon liggen, in geen enkele rust of stilte. Toch kwam soms, onverwacht, dit woord bij mij boven: "Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja, ook de wederhorigen" (Ps. 68:19).

"De wederhorigen," dacht ik. Dat zijn vast mensen die eens onderdanig waren aan hun vorst: zij die, nadat ze trouw aan zijn bestuur hadden gezworen, de wapens tegen hem hebben opgenomen. En dat, dacht ik, is precies mijn eigen toestand. Eens had ik Hem lief, vreesde ik Hem en diende ik Hem. Nu ben ik een rebel; ik heb Hem zelfs verkocht. Ik heb gezegd: laat Hem maar gaan als Hij wil. En toch heeft Hij gaven voor rebellen. Waarom dan niet voor mij? — John Bunyan, in "Grace Abounding."

Vers 18 (laatste zinsdeel)

U hebt hun vroegere ongehoorzaamheid niet bijgehouden. Hoewel U hen zag tegenspreken, bleef U hun goed doen, totdat U hen tot Uw eigen woonplaats maakte, oikètèrion. — Theodoretus.

Vers 18 (laatste zinsdeel)

De Chaldeeuwse vertaling zegt: "Over de wederhorigen, die proselieten worden en door berouw terugkeren, woont de sjechina der heerlijkheid van den Heere God." (De sjechina is Gods zichtbare aanwezigheid.)

Vers 19

"Geloofd zij de HEERE", enzovoort. Het lijkt wel alsof de zoete zanger van Israël zijn stem verheft om met het koor van de hemel te wedijveren in hun Alleluja's. Ja, nu hij daarboven zingt in dat zalige koor van heerlijke geesten, kan zijn lied niet mooier zijn dan dit lied dat hij hier op aarde zong. Wij gaan er zo meteen, op dit moment, onze eigen partij in meezingen. Zet, ik bid je, je beide oren open voor Davids lied, en je hart en je tong voor het jouwe.

Let eerst op twee dingen in deze engelenklank: de bovenstem en de grondtoon. De bovenstem is de dankzegging, "Geloofd zij de HEERE". Daarin zitten twee dingen: instemming en opwekking. Het is instemming met Gods goedheid, en een oproep aan anderen om diezelfde instemming te laten horen.

De grondtoon heeft drie kanten. Eerst: wat God in Zichzelf is, God en Heere. Dan: wat God voor ons is en doet, "dag bij dag overlaadt Hij ons". Tot slot: wat Hij is, zowel in Zichzelf als voor ons, "Die God is onze Zaligheid". Dat laatste wordt, als een kostbare edelsteen, gezet op een donkere achtergrond: "Bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood." Zo gaat het eerste om Zijn eigen wil, het tweede om onze wil, en het derde om Zijn én onze wil. Hij is God,

Heere en Weldoener; Zaligmaker en Bevrijder. “Geloofd zij de HEERE.”

Het is niet moeilijk om op te merken dat Davids Alleluja’s zwaarder wegen dan zijn Hosanna’s: zijn dankzeggingen zijn talrijker dan zijn smeekbeden. Vaak looft hij God terwijl hij niets vraagt. Zelden smeekt hij om een gunst zonder eerst zijn ziel op te heffen in dankzegging. Dat is dan ook het telkens terugkerende onderlied van al zijn hemelse gezangen: “Geloofd zij de HEERE.”

‘Lofprijzingen’, zoals onze vroegere vertaling het had, is te zwak. Eer is meer dan lof, en zegenen is meer dan eer. Het is ook niet voor niets dat het woord barak, zegenen, verwant is aan berech, de knie, die gebogen wordt bij het zegenen. De heraut die vóór Jozef uit ging, riep Abrech uit en eiste daarmee van alle toeschouwers de eer van hun knie (Gen. 41:43). Elke vluchtige, onbeduidende erkenning van iemands waarde is een lof. Zegenen is een hogere toon van dankbaarheid, die het hele hart meesleept in een soort goddelijke verrukking. Lof is een zaak van beleefdheid; zegenen is een zaak van aanbidding.

De regel van de apostel is dat het mindere door het meerdere wordt gezegend: Abraham door de koning van Salem. Maar de opdracht van de profeet is dat het meerdere gezegend moet worden door het mindere, ja het grootste door het kleinste: God door de mens. Dat past goed bij elkaar, en het is geen tegenspraak, want zegenen is een daad waarin beide kanten iets doen. God zegent de mens met een bevel; de mens zegent God met een wens. God zegent de mens in daden van barmhartigheid; de mens zegent God in gedachten en woorden van dank.

God zegent de mens wanneer Hij hem goed en gelukkig maakt; de mens zegent God wanneer hij belijdt hoe goed, hoe genadig en hoe glorierijk Hij is. Zo gaat zegenen helemaal op in erkennen, belijden en vieren. In het ene erkennen wij Gods mildheid tegenover ons; in het andere verheffen wij Hem met stem en daad om die mildheid.

O, zie toch hoe hoog God de gevoelens en daden waardeert van Zijn arme, eenvoudige schepselen, die over de aarde kruipen! Hij geeft ons daarin de macht om Hemzelf te zegenen, en Hij neemt het als een eer aan door ons gezegend te worden. David staat verbaasd dat God Zich verwaardigt de mens te zegenen. Hoeveel meer moeten wij ons dan verbazen over Gods barmhartigheid, Die Zich verwaardigt gezegend te worden door de mens, een worm, een atoom, een niets! Toch zegt Jakobus ons dat wij met de tong God zegenen. En de psalmist vraagt er hier om als om een dienst die Hem dierbaar is: "Geloofd zij de HEERE." Ook wij mensen leven niet (zoals de kameleon) van de lucht van dank, en worden er niet vetter van door lofprijzingen. Hoeveel minder dan onze Maker, Die dat niet nodig heeft!

O God, wij weten heel goed dat U oneindig gezegend bent in Uzelf, wat mensen of engelen ook doen of laten. Voordat er één schepsel bestond, genoot U al van alle eeuwigheid evenveel van Uw gezegende Zelf. Wat kan dit waardeloze, losse velletje vlees aan Uw oneindigheid toevoegen of ervan afnemen? Toch buigt U Zich neer, U Die Zich neerbuigt om te zien wat er in hemel en aarde gebeurt, om ook de zwakke adem van onze lofzangen aan te nemen, die van de aarde naar de hemel naar U opstijgen. Moet het niet al onze geloften en al onze pogingen tot oprechte dankbaarheid aanmoedigen, als we zien dat ze genadig worden aangenomen?

Als mensen tevreden waren met goede woorden en goede wensen, en onze schuldbrieven kwijtscholden voor een woord van dank, wie zou dan nog schuldenaar zijn? Bij de God van alle barmhartigheid is deze goedkope betaling gangbaar. Wil Hij ons dus zoveel eer bewijzen dat Hij Zich door ons laat zegenen? Laten wij Hem dan ook zoveel eer bewijzen dat wij Hem zegenen. — Joseph Hall, in "A Sermon of Public Thanksgiving for the Wonderful Mitigation of the late Mortality," 1625.

Vers 19

"Geloofd zij de HEERE." Het is bijzonder opmerkelijk dat de heiligen zo zwaar beladen en overladen zijn met de plicht om Zijn lof te zingen, dat zij 1. met een overmaat aan lof moeten uitpakken. Ze bieden aan Hem te loven en laten het dan als het ware zoals ze het vonden. Ze zeggen niets meer, om Zijn lof niet te bederven. Denk aan Openb. 5:12: "Het Lam … is waardig te ontvangen … eer, en heerlijkheid", al ben ikzelf niet waardig of in staat het Hem te geven.

1. Dat zij in hun gezangen gebroken taal en halve zinnen spreken, wanneer zij diep overweldigd zijn door het besef van Zijn liefde. Zoals: "Geloofd zij de HEERE; dag bij dag overlaadt Hij ons" (Engels: "Die ons dagelijks overlaadt met weldaden"). In de grondtekst staat niet meer dan: "Geloofd zij de HEERE; dag bij dag overlaadt Hij ons." — John Spalding, in "Synaxis Sacra," 1703.

Vers 19

"Dag bij dag overlaadt Hij ons." Sommigen hebben misschien meer dan anderen, maar toch heeft ieder zijn eigen last, zoveel als hij dragen kan. Niet elk schip kan evenveel zeil voeren. Daarom legt God er, om ons voor omslaan te behoeden, juist zoveel op als ons het veiligst naar de hemel brengt, onze gewenste haven. — Ezekiel Hopkins.

Vers 19

"Dag bij dag overlaadt Hij ons." Zo zit de mens in elkaar, in zijn eigenliefde: geen innerlijke waarde trekt zijn lof zo aan als uiterlijke goedheid. Maak je veel van jezelf, dan spreekt iedereen goed over je. Hoeveel te meer als je veel van hén maakt! Ook daarin is God ons tegemoetgekomen, en Hij heeft ons ontmoet.

Ik wil je niet in de war brengen door alle verschillende betekenissen uit te pluizen waarvan deze psalm, meer dan welke andere psalm van David ook, overvloeit. Kijk daarom, ik bid je, naar vier trappen van Gods goedheid, de ene nog hoger dan de andere. Ten eerste: er zijn

weldaden. Dat woord staat niet in de grondtekst, maar het ligt noodzakelijk in de zin besloten. Er zijn namelijk maar drie soorten lasten die de mens van God kan krijgen: gunsten, geboden en straffen. De andere twee laten geen ruimte voor dankbaarheid. Terwijl we dus oordelen hadden kunnen verwachten: zie, weldaden!

Ten tweede: die weldaden worden ons niet karig toegestopt, handvol voor handvol, maar bij de hele vracht toegemeten. We worden beladen met weldaden. Ten derde: wie overlaadt Hij dan? Niet waardige onderdanen die het verdiend hebben, maar ons: marim, rebellen. En tot slot: dit doet Hij niet bij één uitdeling en niet meer (zelfs de zeldzame feesten van vrekken zijn meestal overvloedig), maar jom jom, dag na dag, onvermoeid en onophoudelijk. Eén gunst zou al te veel zijn: hier zijn weldaden. Een besprenkeling zou al te veel zijn: hier is een vracht. Eén keer zou al te vaak zijn: hier is dagelijks méér, ruimhartig en vrijgevig.

Sla dus even je ogen op naar deze drievoudige overdrijving van goedheid: de maat, een vracht aan weldaden; de ontvangers, onwaardige wij; de tijd, dagelijks. "Dag bij dag overlaadt Hij ons." Waar zullen we beginnen om deze ontzaglijke vracht aan barmhartigheden ook maar te overzien?

Stel dat God ons niet meer had gegeven dan een wereld om in te leven, een leven om van te genieten, lucht om in te ademen, aarde om op te lopen, vuur om ons te verwarmen, water om ons te verkoelen en te reinigen, kleren om ons te bedekken, voedsel om ons te voeden, slaap om ons te verkwikken, huizen om ons te beschutten en allerlei schepselen om ons te dienen en te verblijden. Dan was dat al een flinke, rechtmatige vracht. Maar voeg daar nu aan toe: een beschaafde opvoeding, dierbare vrienden, genoeg bezit, eer en aanzien, een eerlijk of waardig beroep, de gunst van vorsten, succes in ons werk, troost thuis, vrede om ons heen, een goede naam, bewaring voor gevaren en redding uit kwaad. Dan is de vracht al heel wat voller, en nog zwaarder.

Kom je nog dichterbij en voeg je ook nog toe: een goed gebouwd lichaam, ledematen die compleet zijn, scherpe zintuigen, natuurlijke kracht, redelijke gezondheid, goede eetlust, een sterke spijsvertering, gezonde jaargetijden en vrijheid van zorgen? Dan weegt het nog meer. En als je daar nog bij optelt: orde, kracht en oefening van onze innerlijke vermogens, verrijkt met wijsheid, kunde, kennis en ervaring, uitgedrukt in bevallige welsprekendheid? Leg dan alles bij elkaar wat met ons bezit, ons lichaam en onze geest te maken heeft. Hoe kan de as van de ziel dan niet barsten onder de last van al deze gunsten?

Maar kijken we van wat God voor ons als mensen heeft gedaan naar wat Hij voor ons als christenen heeft gedaan, dan zien we dit: Hij heeft ons levend gemaakt door Zijn Geest, ons gevoed met Zijn woord en met de sacramenten, ons bekleed met Zijn verdiensten en ons gekocht met Zijn bloed. Hij werd gering om ons heerlijk te maken, een vloek om ons met zaligheid te bekleden. Kortom: Hij heeft Zichzelf aan ons gegeven, Zijn Zoon voor ons. O, de hoogte, de diepte en de breedte van de rijke barmhartigheid van onze God!

O, die grenzeloze, topeloze, bodemloze vracht van goddelijke weldaden, zo onmetelijk dat ze reikt van het middelpunt van deze aarde tot de onbegrensde uitgestrektheid van de keizerlijke hemelen zelf! “Laat hen voor den HEERE Zijn goedertierenheid loven, en Zijn wonderwerken voor de kinderen der mensen.” — Joseph Hall.

Vers 20

Onze God is een God van heil, dat wil zeggen: van verlossing, ook uit uiterlijke nood. En “bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood”, of de uitwegen uit de dood. God houdt dus alle wegen die uit de dood leiden in Zijn eigen hand. Hij bewaart de sleutel van de deur waardoor wij uit de dood naar buiten kunnen. Stel je iemand voor in het dal van de schaduw van de dood. Waar komt hij ooit weer

uit? Welke doorgang is er nog voor hem? “Nergens”, zegt de mens, “hij ontkomt niet.” Maar God beheert alle doorgangen.

Als mensen denken dat zij ons in de kaken van de dood hebben opgesloten, kan Hij die kaken openen en ons bevrijden. “Bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood.” Dat is een toespeling op iemand die een doorgang of een deur bewaakt. En God is een trouwe en vriendelijke deurwachter. Hij opent de deur zodat Zijn volk kan ontkomen, wanneer het tot Hem roept. — Joseph Caryl.

Vers 20

“En bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood.” Een gebouw blijft staan dankzij drie dingen. Het eerste is het fundament, dat het draagt en ondersteunt. Het tweede zijn de steunberen, die het omvatten en omhelzen. Het derde is de verbinding van de balken en spanten (het Latijnse contigno betekent: samenvoegen of met balken aan elkaar leggen), die alles aan elkaar knoopt en bijeenhoudt. Het fundament laat het gebouw niet zakken. De steunberen laten het niet scheef trekken. En door de verbinding en knoopwerking scheurt het niet uit elkaar.

Het hoofdgebouw van ons betoog staat in het eerste deel van dit vers: onze God is een God van volkomen heil. In het oorspronkelijke staat zelfs ad salutes, “van heilsdaden” in het meervoud. Dat is de God Die ons zowel geestelijk als tijdelijk redt. Maar het fundament, de steunberen en de verbinding van dit gebouw liggen in het tweede deel van het vers, dat onze tekst vormt. En omdat de uitleggers de woorden op drie manieren opvatten, krijgen we ook drie lijnen: “Bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood.”

Ten eerste het fundament, namelijk dat onze God de God van alle heil is. Dat fundament ligt hierin: bij deze God, de Heere, zijn de uitkomsten tegen de dood. Het ligt dus in Zijn macht ons een uitweg en bevrijding te geven, zelfs wanneer wij al tot aan de kaken en tanden van de dood zijn gebracht, tot aan de rand van die draaikolk, het graf.

In deze opvatting is exitus mortis, de uitkomst tegen de dood, een liberatio a morte: een verlossing van de dood. Dit is de meest voor de hand liggende en gewone opvatting van de woorden, en onze vertaling kiest haar ook: de uitkomsten tegen de dood.

Ten tweede de steunberen die dit gebouw omvatten en vastzetten. Dat Hij Die onze God is, de God van het heil is, wordt hier zo overeind gehouden: "Bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood." Dat wil zeggen: Hij beschikt over de manier waarop wij sterven. Hij bepaalt wat voor uitgang en overgang wij uit deze wereld zullen hebben. Die kan voorbereid zijn of plotseling, gewelddadig of natuurlijk, met helder bewustzijn of in de war door ziekte. Uit die manier valt geen enkele veroordeling af te leiden en over de gestorvene valt daardoor geen oordeel te vellen.

Want hoe zij ook sterven, kostbaar is in Zijn ogen de dood van Zijn heiligen. Bij Hem zijn de uitkomsten tegen de dood: de wegen van ons heengaan uit dit leven liggen in Zijn handen. In deze zin is exitus mortis een liberatio in morte: een verlossing in de dood. God redt ons dan niet van het sterven zelf, maar Hij zorgt voor ons op het uur van onze dood, hoe onze doorgang ook verloopt. Ook deze opvatting past goed in het raamwerk en de samenhang van de tekst, en zegt veel.

Ten laatste de verbinding en knoopwerking van dit gebouw. Dat Hij Die onze God is, de God van alle heil is, berust hierop: bij deze God, de Heere, zijn de uitkomsten tegen de dood. Deze God, de Heere, heeft beide naturen in Zich verenigd en verknoopt. Hij is God, en Hij kwam ook in ons vlees in deze wereld. Daarom kon Hij ons niet anders redden dan door te sterven. Een andere uitweg uit deze wereld had Hij niet, en ook geen andere weg terug naar Zijn vroegere heerlijkheid. In deze zin is exitus mortis een liberatio per mortem: een verlossing door de dood, namelijk door de dood van deze God, onze Heere, Christus Jezus. Zo vatte de heilige Augustinus de woorden op, samen met de vele grote mannen die hem volgden.

Aan de hand van deze drie lijnen zullen we de woorden overdenken. Eerst zien we hoe God als de God van de macht, de almachtige Vader, Zijn dienaren uit de kaken van de dood redt. Daarna zien we hoe Hij als de God van de barmhartigheid, de roemrijke Zoon, ons redt doordat Hij de uitweg door de dood zelf op Zich neemt. En tussen die twee in zien we hoe Hij als de God van de troost, de Heilige Geest, ons redt van alle troosteloosheid, doordat Hij ons vooraf Zijn gezegende indrukken schenkt. Zo wordt, welke dood ons ook is toebedeeld, deze exitus mortis toch een introitus in vitam: onze uitgang in de dood wordt een ingang in het eeuwige leven.

Deze drie overwegingen — onze verlossing a morte, in morte en per mortem (van de dood, in de dood en door de dood) — vormen samen het fundament, de steunberen en de verbinding van ons gebouw. Want Hij Die onze God is, is de God van het heil, omdat bij deze God, de Heere, de uitkomsten tegen de dood zijn. — John Donne.

Vers 20

"Uitkomsten tegen den dood." Dat betekent: de uitkomst, of het ontkomen, uit de dood. Het geldt voor de opstanding, maar ook voor de velerlei gevaren van ons huidige leven. — Thomas Le Blanc.

Vers 20

"Uitkomsten tegen den dood." De Engelse vertaling is met het Hebreeuws niet vol te houden. De lamed betekent namelijk nooit "van". Daarom moet de uitdrukking, zoals dr. Hammond opmerkt, slaan op de verschillende plagen en oordelen die God over onboetvaardige vijanden brengt. Denk aan verdrinken in de zee of doden door het zwaard. Op die manieren strafte en verdelgde God de Egyptenaren en de Kanaänieten. Zo zijn de twee delen van het vers elkaars tegenstelling. Het eerste spreekt over God als Redder, het tweede over God als Bestraffer. En in dat opzicht sluit dit vers aan bij het vorige. — Ge-

orge Phillips, in "The Psalms... with a Critical, Exegetical, and Philological Commentary," 1846.

Vers 21

"Den harigen schedel." Hiermee worden zelfs de meest gevreesde vijanden bedoeld. Met hun afschuwelijke gezicht, door het lange haar nog lelijker gemaakt, joegen zij de mensen die naar hen keken schrik aan. — Edward Leigh.

Vers 21

"Den harigen schedel." Sommige oude bewoners van Arabië hadden de gewoonte om hun haar boven op het hoofd ruim te laten groeien en de rest van het hoofd kaal te scheren. — Francis Hare, 1740.

Vers 22

"Ik zal wederbrengen uit Basan." Hier wordt de vijand bedoeld, en niet zoals veel uitleggers invullen: "mijn volk". Dat blijkt zowel uit het vers hiervoor als uit het vers hierna. Basan lag ten oosten van Judea en de zee ten westen. De betekenis is dus dat God Zijn vijanden van alle kanten zou aanvoeren, zodat Zijn volk hen kon verslaan. — Benjamin Boothroyd.

Vers 23

"Opdat gij uw voet, ja, de tong uwer honden, moogt steken in het bloed van de vijanden", enzovoort. Het bloed van Uw vijanden wordt in zulke hoeveelheden vergoten dat Uw honden het zullen oplikken en drinken. Dat bloed wordt de zee waar U doorheen trekt, en dan letterlijk rood, zonder beeldspraak. In dezelfde mate zullen de vijanden van Christus en van de christenen worden verdelgd in het tijdperk van de Messias. — Henry Hammond.

Verzen 26-28

Dit lied werd waarschijnlijk gezongen toen de ark naar de stad van David werd overgebracht (Numeri 10). Toen kreeg de ark rust. De stammen kwamen driemaal per jaar samen in Jeruzalem, de plaats die God had uitgekozen. Deze tekst geeft een levendig beeld van hun eredienst.

1. Enkele opmerkingen ter uitleg van het gedeelte.

(a) Israël had gewoonlijk elke sabbat zijn kleinere samenkomsten en driemaal per jaar de landelijke feesten. Bij al die gelegenheden ging het erom God te loven.

(b) Dit werk moest door heel Israël worden gedaan, vanaf de bron en door alle stromen heen. God had Israël gezegend, dus liet Israël God zegenen.

(c) Alle stammen worden verondersteld aanwezig te zijn. Vier ervan worden genoemd namens het geheel, omdat zij aan de grenzen van het land woonden. Hun eenheid gaf grote vreugde. Door burgeroorlogen waren zij verdeeld geweest, maar nu waren zij samen.

(d) Elk van de genoemde stammen had zijn eigen bijzonderheid. Het kleine Benjamin (zie Richteren 21) was bijna een stam geweest die in Israël ontbrak, maar komt nu met zijn leider. Juda had oorlog gevoerd met Benjamin. Saul was een Benjaminiet en David kwam uit Juda. Toch lieten zij gelukkig hun afkeer van elkaar los in de aanbidding van God. Zebulon en Nafthali waren verre stammen, maar ze waren er! Donker was hun land ook, maar ze waren er.

(e) De vorsten en het volk waren allen samen.

(f) Men dacht dat zij sterk waren, maar zij werden eraan herinnerd dat hun kracht door God was bevolen. Hun eenheid en voorspoed kwamen van God. Dat gold ook voor de mate van gerechtigheid onder hen, die de natie verhief. Zij waren niet zo sterk dat zij geen nieu-

we kracht nodig hadden. Daarom wordt hun gezegd te bidden en niet alleen te loven: “Sterk, o God, wat Gij aan ons gewrocht hebt.”

1. Pas het onderwerp toe. Twee dingen worden hier voorgeleefd: ijver en broederlijke eensgezindheid. En drie dingen worden aanbevolen: gezamenlijke lofprijzing, gezamenlijke erkenning dat we aan God te danken hebben wat we zijn, en gezamenlijk gebed om barmhartigheid voor de toekomst. Elk van deze dingen geeft ons een richtlijn.

(a) Bij de aanbidding van God hoort ijver. Kijk naar de vorsten van Zebulon en Nafthali. Zij moesten driemaal per jaar ongeveer tweehonderd mijl heen en weer reizen. Dat is twaalfhonderd mijl in een jaar, vierentwintig per week. Wie de aanbidding van God verzuimt om kleine moeilijkheden, laat zien dat zijn hart er niet bij is. En als zulke mensen er toch komen, hoeven zij geen zegen te verwachten: “gij zoudt het kunnen wegblazen.” Wie met zijn hart meedoet, haalt er vaak groot voordeel uit. God zegende de Israëlieten op hun reis, net zozeer als wanneer zij er al waren (Ps. 84:7): “ook zal de regen hen gans rijkelijk overdekken.” Zo gaat het ook de christenen. Er is een bijzondere belofte voor wie Hem vroeg zoeken.

(b) Bij de aanbidding van God hoort broederlijke liefde. Alle stammen moesten samen optrekken. Het is een vriendelijke wet die gezamenlijke aanbidding voorschrijft. We hebben elkaar nodig om elkaar aan te sporen. “Maakt den HEERE met mij groot, en laat ons Zijn Naam samen verhogen.” God heeft ons zo gemaakt dat we sterk door elkaar worden beïnvloed, ten goede en ten kwade. Het is dus erg belangrijk dat we zo’n geest kweken. Daarom moeten we in ons gewone omgaan met elkaar liefdevol blijven: verdragen, verschonen en vergeven. En welke verschillen we ook hebben, we mogen ze onze aanbidding niet laten hinderen. De stammen hadden, zoals we zagen, hun verschillen, en toch waren ze er. Toen heel Israël in Hebron bijeenkwam om David tot koning te zalven, wat hadden we dan gezegd van mensen die wegbleven omdat anderen wél gingen?

(c) Als we samenkomen, is het onze taak God te zegenen in onze gemeenten. En dat is mooi werk. Israël had redenen om dat te doen, goede redenen, en christenen hebben er nog meer. Dank Hem voor Zijn onuitsprekelijke gave. Zegen Hem voor de middelen van genade en voor de hoop op de heerlijkheid. Zegen Hem, Die "al uw krankheden geneest", enzovoort (Psalm 103). Dit werk maakt ons klaar voor de hemel. Men dacht dat de tranen van een treurende in Gods huis Zijn altaar ontheiligden. We mogen treuren over onze zonde. Maar een knorrige geest, ontevreden en ondankbaar, ontheiligt Gods altaar nog altijd.

(d) Een ander deel van ons werk is dat we samen erkennen dat we alles wat we zijn alleen aan God danken: "Uw God heeft uw sterkte geboden." Elk van ons heeft een zekere mate van kracht, en samen ook. Ben jij sterk in geloof, in hoop, in ijver? In Hem ben je sterk. Zijn we sterk als gemeenschap? Het is God Die ons laat toenemen met mensen als een kudde schapen. Hij houdt ons in eenheid en geeft ons voorspoed, enzovoort.

(e) Een ander deel van ons werk moet zijn dat we samen bidden om barmhartigheid voor de toekomst. We zijn niet zo sterk, als enkeling of als gemeenschap, dat er geen ruimte meer is om te groeien. En juist daar is het gebed voor bedoeld. God heeft een groot werk voor ons gedaan in de wedergeboorte. Ook als gemeente heeft Hij veel voor ons gedaan: Hij gaf ons groei, aanzien en ruimte op aarde. Bid dat elk van die dingen mag toenemen. Of, in de woorden van de tekst: "Sterk, o God, wat Gij aan ons gewrocht hebt." Zijn er soms mensen die van dit alles niets weten? — Andrew Fuller.

Vers 27

"Benjamin … Juda … Zebulon … Nafthali." Dat zijn twee koninklijke stammen: 1. Benjamin, waaruit de eerste koning voortkwam, en 2. Juda, waaruit de tweede kwam. En daarnaast twee geleerde stammen, Zebulon en Nafthali. We mogen hierbij opmerken dat het ko-

ninkrijk van de Messias uiteindelijk door alle machthebbers en geleerde mannen van de wereld zal worden erkend. — Henry Hammond.

Vers 27

"Benjamin … Juda … Zebulon … Nafthali." Dezelfde stammen staan ook in het Nieuwe Testament vooraan, in de strijd van de gemeente tegen de wereld. Paulus, de "minste" van de apostelen (1 Kor. 15:8-10), was van oorsprong Saulus uit Benjamin (Filipp. 3:5). Christus, "de Leeuw, Die uit den stam van Juda", en de broers Jakobus en Johannes, de andere Jakobus, Thaddeüs en Simon kwamen uit Juda. De overige apostelen kwamen uit Nafthali en Zebulon, oftewel Galilea (Matth. 4:13). — A. R. Fausset.

Vers 27

"Die over hen heerste." Dat is de vorst van die stam. De Griekse vertaling zegt: "in een vervoering". Daarbij ziet zij het Hebreeuwse rodem aan voor een vorm van radam, hoewel het woord elders niet in deze vorm voorkomt. Toch komen zeldzame woorden die maar één keer gebruikt worden soms in deze en andere psalmen voor. Wanneer we deze dingen toepassen op de tijd van Christus en daarna, worden ze zeer verborgen en diepzinnig. Benjamin, de kleinste, wordt hier als eerste genoemd. Zo is in het hemelse Jeruzalem de eerste fundamentsteen een jaspis (Openb. 21:19).

Dat was de laatste kostbare steen op de borstplaat van Aäron, waarin de naam van Benjamin gegraveerd stond (Ex. 28:10,20-21). In deze stam blonk Paulus uit als vorst van God, hoewel hij een van de minste apostelen was (1 Kor. 15:8-10). Hij werd bekeerd in een vervoering of extase (Hand. 9:3-4, enzovoort). En in extase zagen hij en andere apostelen de verborgenheden van het koninkrijk van Christus. — Henry Ainsworth.

Vers 27

"Hun vergadering", of: "hun steen". Dat is de Messias, Die uit Juda is voortgekomen, Gen. 49:24; Ps. 118:22. — John Gill.

Verzen 27-28

Hier zijn alle twaalf stammen van Israël met hun leiders aanwezig. Ze begeleiden de ark van God naar de heuvel waar het Hem behaagt te wonen. Niet alle stammen worden genoemd, maar de genoemde vertegenwoordigen het geheel. Zebulon en Nafthali woonden namelijk het verst weg van Sion, en Juda en Benjamin het dichtstbij. Benjamin was een uitgedunde familie, doordat die stam zo sterk ontvolkt was geraakt. Daar is hij nooit helemaal van hersteld. Richt. 20:43-48; 1 Kron. 12:29. — Edward Garrard Marsh, in "The Book of Psalms translated into English Verse... with Practical and Explanatory Notes," 1832.

Vers 28

"Uw God heeft uw sterkte geboden." Deze aansporende woorden passen bijzonder goed bij de gelegenheid waarvoor het lied gedicht werd. De ark van God was een aantal jaren in particuliere huizen bewaard. David had een tent opgezet om haar te ontvangen en wilde later een betere schrijn bouwen. Hij zou de ark in het tijdelijke heiligdom plaatsen. Daarom verzamelt hij dertigduizend uitgelezen mannen van Israël. Samen met hen en met een grote menigte uit het volk gaat hij naar het huis waar de ark stond. Het volk kan zorgen voor de gezangen; zo lezen we: "En David en het ganse huis Israels speelden voor het aangezicht des HEEREN, met allerlei snarenspel van dennenhout, als met harpen, en met luiten, en met trommelen, ook met schellen, en met cimbalen" (2 Sam. 6:5).

De dood van Uzza hield het terugbrengen van de ark drie maanden op. Maar David pakte het werk weer op, en met vreugde, met brandoffers en dankoffers, met een feestmaal, dans en bazuingeschal

bracht hij de ark van de Heere naar binnen. Hij zette haar op haar plaats in de tabernakel die hij ervoor had opgeslagen.

David kan een heilige plaats bereiden voor de ark van zijn God, en zijn "God heeft zijn sterkte geboden." Dertigduizend uitgelezen mannen kunnen er die dag bij zijn, en daarnaast nog een menigte. Waarom zouden zij dan thuisblijven? De gelegenheid is hun aanwezigheid waard, en hun "God heeft hun sterkte geboden." Er zijn liefelijke zangers en bekwame spelers in Israël. Waarom zouden zij zwijgen? De gelegenheid vraagt om lofprijzing, en hun "God heeft hun sterkte geboden." Er is vee op de duizend heuvels van Kanaän. Zou er dan geen offer worden gebracht? De gelegenheid vraagt om offers, en Israëls "God heeft hun sterkte geboden." In Kanaän ligt een berg, mooi gelegen en rijk aan historische herinneringen.

Gods ark kan naar die berg worden gebracht, en als het kan, moet het ook, want Israëls God heeft Israëls sterkte geboden. Er zijn twaalf stammen in Israël die zich kunnen verenigen om Gods ark naar boven te brengen. Laat dan niemand achterblijven, want hun "God heeft hun sterkte geboden."

Jouw sterkte is het beste wat je hebt: alles wat in je is, alles wat je kunt doen, zijn en worden, en alles wat je bezit. Dat kunnen de twee penningen zijn, als dat alles is wat je hebt, of de albasten kruik met zeer kostbare nardus, als dat jouw bezit is... Om wie God in Zichzelf is, om wat God voor ons is, om de wet op het hart, de wet in woord en schrift, het nieuwe koninkrijk van Zijn liefde en al Zijn weldaden, gebiedt jouw God jouw sterkte. Hij spreekt vanaf het begin en vanaf het einde der tijden, uit het midden van de chaos en uit de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde, uit Bethel en uit Gethsemane, van Sinaï en van Golgota.

En Hij zegt tot ons allen: "Mijn zoon! geef mij uw hart." Wijd Mij het beste wat je hebt en besteed je sterkte aan Mij. — Samuel Martin.

Vers 30

"Scheld het wild gedierte des riets." Zo staat het in onze kanttekening, en die lezing is de juiste. De meeste nieuwere uitleggers denken hier aan de leeuw, want die maakt zijn hol vaak tussen het riet of in het struikgewas. Er zwerven ontelbare leeuwen rond in het riet en de bosjes langs de oevers van de rivieren in Mesopotamië. Ook de Jordaan zat er vol mee (Jer. 4:7; 49:19). Daarom kunnen de wilde dieren van het riet een beeld zijn van de Syrische koningen, die vaak met David overhoop lagen. — Benjamin Boothroyd.

Vers 30

De afgodische koning van Egypte wordt hier in raadselvorm afgeschilderd. Hij woont, net als de krokodil, tussen het riet van de Nijl. Samen met hem treden de stieren en kalveren op, de goden van het Egyptische volk, voor wie ze in hun bijgelovige feestvreugde steeds maar dansten. "Houd deze spot met Uw majesteit in toom. Werp niet alleen het bijgeloof van Egypte omver, maar ook al hun krijgsgepronk, zodat de heidenen zich tot U bekeren en de afgoden helemaal verdwijnen." — Edward Garrard Marsh.

Vers 30

Als de vijanden van God tegen Zijn gemeente opstaan, is het voor de gemeente tijd om zich voor God neer te buigen en Hem om hulp tegen die vijanden te smeken. Heilige gebeden zijn sterker dan goddeloze zwaarden. — Thomas Wall, in "A Comment on the Times", 1657.

Vers 30

In deze woorden zit eerst een beschrijving van Gods vijanden en daarna een vervloeking over die vijanden. De vijanden staan in vier rijen opgesteld.

1. Een bende speermannen, of (zoals sommige vertalingen het zeggen) het wilde dier van het riet.

2. De menigte van de stieren.
3. De kalveren van de volken.
4. De mensen die plezier hebben in oorlog.

Ook de vervloeking heeft twee kanten. De eerste is milder: het is alleen maar "scheld het wild gedierte des riets" (Engels: "scheld de speermannen"), en zelfs dat met een beperking, namelijk totdat zij zich met stukken zilver onderwerpen. Wie dat niet wil en plezier houdt in oorlog, wordt harder aangepakt: "Hij heeft de volken verstrooid, die lust hebben in oorlogen" (Engels: "verstrooi hen, verstrooi de volken die lust hebben in oorlog"). De gemeente van God heeft nooit zonder vijanden gezeten en zal dat ook nooit. "De goddelozen", zegt mijn God, "hebben geen vrede." Maar de goddelozen zeggen: er komt geen vrede voor de vromen. De goddelozen krijgen nooit de vrede die God kan geven. De vromen verliezen nooit de vrede die de goddelozen niet kunnen afnemen. — Thomas Wall.

Vers 30

Vier vijanden van de gemeente:

1. Overdreven angstvalligheid.
2. Jaloezie.
3. Onwetendheid.
4. Eerzucht of hoogmoed.

Deze vier dieren uit de tekst laten hun vijandschap tegen de gemeente op die manier zien. Angstvalligheid is voor ons het wilde dier van het riet, jaloezie zijn de stieren, onwetendheid de kalveren en hoogmoed de mensen die plezier hebben in oorlog. — Thomas Wall.

Deze proeve van overdreven vergeestelijking dient meer als waarschuwing dan als voorbeeld om na te volgen. De schrijver was een knap theoloog, maar in deze preek laat hij zijn fantasie meer de vrije loop dan zijn gezonde verstand.

Vers 31

Morenland. De geleerde lezer weet het: in onze Engelse vertaling van het Oude Testament staan de namen Ethiopië en "Ethiopiërs" vaak op plaatsen waar het Hebreeuws de eigennaam "Kus" heeft laten staan. En de naam "Kus" hoort in de Schrift altijd thuis in het Ethiopië van Azië, dat wil zeggen Arabië, en nooit in het Afrikaanse. — Charles Forster, in "The Historical Geography of Arabia".

Vers 33

"Een stem der sterkte." Dat is: een stem van kracht, sterk en krachtig, zoals het evangelie is wanneer de kracht en de Geest van God erbij zijn. Het is een stem die de ziel door elkaar schudt en wakker maakt. Ze doet het hart smelten en breken. Ze maakt levend en brengt licht. Dode zondaars krijgen door haar nieuw leven, en zodra ze binnenkomt, wordt het licht in duistere gemoederen. Ze trekt de ziel aan en lokt haar naar Christus, bindt het hart aan Hem en vervult het met onbeschrijfelijke blijdschap en vreugde. — John Gill.

Vers 33

"Dien, Die daar rijdt in den hemel der hemelen." Hij regeert de hemelen en bepaalt hun loop en hun invloed. Hij vormde elke hemelbol, gaf hem zijn beweging en stemde zijn massa af op de baan waarin hij zou draaien en op de andere hemellichamen van hetzelfde stelsel. Zoals een bekwame ruiter zijn paard leidt, zo leidt God de zon, de maan, de planeten en het hele leger van de hemel. — W. Greenfield, in "Comprehensive Bible".

Vers 33

De lofzangen van de gemeente klinken voor Hem Die, na Zijn lijden hier beneden, weer opvoer om Zijn oude troon in bezit te nemen, ver boven alle hemelen. Van daar spreekt Hij tot de wereld door Zijn heerlijke evangelie, machtig en krachtig als de donder in wat het teweegbrengt in de harten van mensen (zie heel Psalm 29). Hoe sterk

de stem van Christus was toen Hij op aarde was, zagen we aan wat er gebeurde als Hij zei: “Jongeling, Ik zeg u, sta op!”, “Lazarus, kom uit!” en “Zwijg, wees stil!” Dat zal nog duidelijker worden wanneer “allen, die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen; en zullen uitgaan.” — George Horne.

Vers 34

“Zijn sterkte in de bovenste wolken.” Hier gaat het om donder en bliksem. Alle volken hebben namelijk gezien dat het elektrische vuur een niet te stuiten kracht is. Het neemt levens weg, scheurt torens en kastelen aan stukken, splijt de sterkste eiken en klooft de hardste rotsen. De meest verlichte volken hebben het daarom terecht gezien als een bijzondere openbaring van Gods macht en soevereiniteit. — W. Greenfield, in “Comprehensive Bible”.

Wenken voor de dorpsprediker

Verzen 1-2

Ten eerste. De gemeente van God heeft altijd vijanden en haters gehad en zal ze houden. Daarom wapent de psalmdichter zichzelf en de gemeente met dit gebed tegen hen.

Ten tweede. De vijanden van de gemeente zijn vijanden van God. Wie de gemeente haat, haat God. “Zijn vijanden … en Zijn haters.”

Ten derde. God lijkt soms te slapen of stil te liggen, en deze vijanden en haters een tijdlang hun gang te laten gaan. Dat zit ook in het gebed: Hij tot Wie wij zeggen “Sta op”, slaapt blijkbaar of ligt stil.

Ten vierde. Er komt een tijd dat God opstaat.

Ten vijfde. Wanneer God opstaat, worden Zijn vijanden verstrooid. Dan slaan Zijn haters op de vlucht.

Ten zesde. Het is de plicht van Gods volk om Hem wakker te bidden wanneer Hij neergelegen lijkt, en om Hem te verheffen in hun lofzangen wanneer Hij opstaat om hen te helpen en te redden. Deze

woorden zijn namelijk zowel een gebed als een overwinningslied, zoals Mozes en David ze beiden gebruikt hebben. — Thomas Case, in een vastenpreek voor het Lagerhuis, getiteld "God's Rising, his Enemies' Scattering", 1644.

Verzen 1-3

Bidden om de wederkomst. — A. Macaul.

Vers 4

1. De naam die tot zingen aanzet: Jah.

(a) Hij bestaat uit Zichzelf.
(b) Hij verandert nooit.
(c) Hij is eeuwig.

1. Het lied dat die naam ingeeft.

(a) Een lied van jubel.
(b) Een lied van vertrouwen.
(c) Een lied van blijdschap. — G. R.

Vers 5

Weduwen en wezen mogen een beroep doen op de gemeente van God, omdat God zo met hen verbonden is en in de gemeente woont.

Vers 6

Gemeenten vergeleken met gezinnen. Zie het fragment van dr. Gill.

Vers 6

1. Twee kwalen die te genezen zijn: "eenzamen" en "die in boeien gevangen zijn".
2. Twee rijke zegeningen: "zet in een huisgezin" en "uitvoert".
3. Eén monsterlijk kwaad, en de ellendige gevolgen daarvan.

Verzen 7-8

1. God heeft Zijn eigen tijden om Zijn volk uit hun nood te redden: "Toen Gij", enzovoort.
2. Zijn redding is volledig: "Daverde de aarde", enzovoort. Alles bezweek voor Hem.
3. Door het wachten wordt de redding nog groter.

(a) Dat is ze op zichzelf al.

(b) We waarderen haar meer, zoals bij Job, Abraham, Israël bij de Rode Zee, Daniël en zijn drie vrienden, enzovoort. — G. R.

Verzen 7-9

1. Gods aanwezigheid in Zijn gemeente.

(a) Hij gaat voorop: "voor".
(b) Hij is de verbondsGod van Israël.
(c) Hij is zelf aan het werk en zet ook anderen aan het werk.
(d) Zo regeert Hij binnen de gemeente: zij volgen Hem.
(e) Zo is Zijn plan naar buiten toe: Hij trekt ten strijde.

1. De gezegende gevolgen.

(a) Zelfs de meest onbewogen mensen gaan beven.
(b) De hoogmoedigen buigen zich.
(c) Moeilijkheden worden uit de weg geruimd: "Sinai".
(d) Er is zegen in overvloed.
(e) De gemeente leeft weer op.

Vers 9

1. Gods barmhartigheid vergeleken met een regenbui.

(a) Ze komt rechtstreeks uit de hemel en niet via priesters.
(b) Ze is zuiver en onvermengd.
(c) Niemand heeft het alleenrecht erop.
(d) Niets kan haar vervangen.

(e) God deelt haar uit zoals Hij Zelf wil, wat betreft (1) het tijdstip; (2) de plaats; (3) de manier; en (4) de hoeveelheid.

(f) Ze doet haar werk krachtig. Jes. 55:10.

(g) Door te bidden kunnen we haar ontvangen.

1. Er zijn momenten waarop deze buien vallen.

(a) In het huis van God.

(b) In de genademiddelen.

(c) In het gebed.

(d) In tijden van aanvechting.

(e) Wanneer heiligen moe zijn (1) van hun werk; (2) van ziekte; (3) omdat het niet lukt.

(f) Door de Heilige Geest, Die het hart verkwikt.

1. Deze buien zijn bedoeld om Gods erfenis te sterken: "Gij hebt Uw erfenis gesterkt."
2. We hebben ze nu hard nodig.

Vers 9

1. De gemeente is het erfdeel van God.

(a) Door Hem uitgekozen.

(b) Door Hem gekocht.

(c) Door Hem verworven.

1. Ook al is ze Zijn erfdeel, soms kan ze moe zijn.
2. Is ze moe, dan zal Hij haar nieuwe kracht geven. — G. R.

Vers 10 (tweede zinsdeel)

Bijzondere goedheid, voor een bijzonder volk, dat bijzonder is toegerust.

Vers 10 (tweede zinsdeel)

Dit wordt over de arme gezegd, omdat 1. de armen het grootste deel van de mensheid vormen. En wat de hoogmoed ook mag denken:

voor het verstand, de politiek en de openbaring zijn zij verreweg het belangrijkste, nuttigste en onmisbaarste deel.

1. Zij zouden het zwaarst getroffen worden door gebrek.
2. Mensen met een eenvoudig en moeilijk leven worden zo aangemoedigd om op Hem te leunen.
3. Door Gods voorbeeld worden wij gedwongen om oog voor hen te hebben. — W. Jay.

Vers 11

Het evangelie is goddelijk, en er zijn allerlei wegen en werktuigen om het te verkondigen.

Verzen 11-12

1. Het woord wordt gegeven: "De HEERE gaf te spreken", enzovoort.
2. Het woord wordt bekendgemaakt: "Der boodschappers van goede tijdingen", enzovoort.
3. Het woord wordt gehoorzaamd: "De koningen der heirscharen", enzovoort. Zo ging het in de tijd van het Oude Testament, toen de Heere het woord gaf aan Jozua, aan Gideon, aan David en anderen, en het door de legers ging en "koningen der heirscharen" enzovoort. Zo ging het in de tijd van de apostelen, toen het woord van de verzoening werd gegeven. Zo is het nog steeds, en het zal in de toekomst nog opvallender zijn dan ooit. — G. R.

Vers 12 (laatste zinsdeel)

De gemeente in de verlossing als een bruid die thuis blijft: haar taken in huis, de buit van het heerlijke, voltooide werk van haar Heere, en hoe zij die buit verdeelt.

Vers 13

1. De tegenstelling.

(a) Verhoging in plaats van vernedering.

(b) Reinheid in plaats van vuil.
(c) Bedrijvigheid in plaats van stilzitten.
(d) Schoonheid in plaats van lelijkheid.

1. Hoe we dit toepassen.

(a) Op berouw en vergeving.
(b) Op verdorvenheid en wedergeboorte.
(c) Op aanvechting en herstel.
(d) Op verlatenheid en troost.
(e) Op sterven en heerlijkheid. — G. R.

Vers 14

1. Waar de grootste veldslagen van de aarde worden uitgevochten. "Verstrooide", "daarin", dat wil zeggen in Sion. "Aldaar heeft Hij verbroken", enzovoort.
2. Door wie? Door de Almachtige.
3. Wanneer? Als antwoord op het geloof en het gebed van Zijn volk.
4. Hoe?

(a) Zonder lawaai, zachtjes, zoals sneeuw valt.
(b) Zonder hulp van mensen, als ongerepte sneeuw.
(c) Zonder geweld: "Zonder bloed lag de ongerepte sneeuw." — G. R.

Verzen 15-16

1. Sion is mooier dan elke andere berg.

(a) In vruchtbaarheid overtreft Sion de berg Basan, en ook alle aardse genoegens.
(b) In heerlijkheid overtreft Sion alle andere bergen, en ook de menselijke hoogten van geleerdheid en macht.

1. Waarom dat zo is.

(a) Het is de plaats die God koos.

(b) Het is de plaats van Zijn welbehagen.
(c) Het is de plaats van Zijn woning.
(d) Het is de plaats waar Hij voor eeuwig blijft. — G. R.

Vers 16

1. De gemeente is de woonplaats van God.

(a) Al heel lang door Hem uitgekozen.
(b) Voor altijd door Hem begunstigd.
(c) Ze biedt rust, enzovoort, als thuis voor God.
(d) Ze ontvangt eer, enzovoort, voor zichzelf.

1. Daarom wordt de gemeente door anderen benijd.

(a) Ze zien dat hun eigen grootheid wordt overtroffen.
(b) Ze springen op van woede.
(c) Daarmee hebben ze geen gelijk.

Verzen 17-18

1. Sion en Sinaï naast elkaar gelegd.

(a) Dezelfde Heere is er: "De Heere is onder hen", enzovoort.
(b) Dezelfde gevolgen: "Gods wagenen", enzovoort.

1. Het verschil.

(a) God kwam neer op Sinaï, maar voer op vanuit de buurt van Sion.
(b) Bij Sinaï legde Hij hun een juk op, bij Sion voert Hij de gevangenen als buit mee.
(c) Bij Sinaï eiste Hij gehoorzaamheid, in Sion deelt Hij gaven uit.
(d) Op Sinaï sprak Hij met schrik, in Sion ontvangt Hij gaven voor de weerspannigen.
(e) Op Sinaï liet Hij Zich maar kort zien, in Sion woont Hij voor eeuwig. — G. R.

Vers 18

1. De hemelvaart van Christus.

2. Zijn overwinningen.
3. De gaven die Hij voor de mensen ontving.
4. Het grote doel waarvoor Hij ze uitdeelt. — John Newton.

Vers 18

"Ja, ook de wederhorigen om bij U te wonen, o HEERE God!" Het is reden tot verwondering dat God onder mensen wil wonen, als we denken aan Zijn onmetelijkheid, verhevenheid, onafhankelijkheid, heiligheid en soevereiniteit. Toch doet Hij het.

1. In de komst van Christus in de wereld.
2. In de inwoning van Zijn Geest in het hart.
3. In de aanwezigheid van God in Zijn gemeenten.

— *William Staughton, D.D., 1770-1829.*

Vers 19

1. De last van de weldaden.
2. De last van de verplichting.
3. De last van de lof die we Hem schuldig zijn.

Vers 19

1. We mogen onze redding niet vergeten midden in al die dagelijkse barmhartigheid.
2. We mogen de dagelijkse barmhartigheid niet vergeten terwijl we genieten van onze redding. — G. R.

Vers 20

De dood in Gods hand.

1. Hoe we eraan ontkomen.
2. Hoe we erin terechtkomen.
3. De uitgang daarachter, verderop.
4. De poort die ons voor eeuwig opsluit als ze dicht is.

Vers 20

1. Wat God voor Zijn volk is geweest.

(a) Hun redding.
(b) Hun deel: “Onze God.”

1. Wat Hij zal zijn: bij hen.

(a) Tot aan de dood.
(b) In de dood.
(c) Na de dood. — G. R.

Vers 21

De macht, de hoogmoed, de sluwheid en het eigenlijke leven van het kwaad, die God zal overwinnen.

Vers 22

1. Waarheen Zijn volk gejaagd kan worden.
2. De zekerheid dat zij terugkeren.
3. De redenen waarom we daar zeker van mogen zijn.

Vers 24

De toegestane optocht in het heiligdom. De geordende leer, de heilige wandel van de gelovigen, de vrolijke banieren, de muziek van de eredienst en het gejuich voor de Koning.

Vers 25 (laatste zinsdeel)

Werk voor heilige vrouwen in de gemeente.

Vers 27

1. De verscheidenheid in het zingen.

(a) De koninklijke stam Benjamin in de tijd van Saul.
(b) De vorstelijke stam Juda, omdat David in de tijd van Saul al een prins en regent was.

(c) De stam Zebulon met zijn schrijvers: “Uit Zebulon” komen zij die de schrijfstaf van de schrijver hanteren.

(d) De stam die goed kon spreken: “Nafthali … hij geeft schone woorden.”

1. De eenstemmigheid in het zingen. Laat iedereen samen de Heere loven, de springader van Israël. “Tienduizend maal tienduizend zijn hun tongen”, enzovoort. — G. R.

Verzen 30-31

1. Wat de voortgang van de goddelijke waarheid belemmert.

(a) Afgoderij. Het aanbidden van de krokodil (dieren van het riet, volgens de Septuaginta), van stieren en kalveren, zoals in Egypte.

(b) Geldzucht.

(c) Oorlog.

1. Hoe ze weggehaald worden. Door gebed en door Gods bestraffing. “Hij heeft de volken verstrooid”, enzovoort.
2. Wat er gebeurt als ze weg zijn: Ps. 68:32.

Vers 35

1. Bedenk hoe fel God over Zijn heiligheid waakt bij Zijn volk, in de drie “heiligdommen”.

(a) In het buitenste voorhof van onze belijdenis.

(b) In het heilige van ons priesterschap.

(c) In het heilige der heiligen, samen met Zijn Zoon.

1. Bedenk hoe vreselijk Hij is voor Zijn vijanden, zoals we uit die “heiligdommen” kunnen afleiden.

Vers 35

“Geloofd zij God.” Een korte tekst, maar een die ontzettend veel zegt.

Psalm 69

Titel

“Voor den opperzangmeester, op Schoschannim.” Dit is al de tweede keer dat een psalm het opschrift “op de lelies” draagt. In Psalm 45 ging het om gouden lelies. Ze druppelen van geurende mirre en bloeien in prachtige tuinen langs de ivoren paleizen. Hier zien we iets anders: de lelie tussen de doornen, de lelie der dalen, mooi en lieflijk, bloeiend in de hof van Gethsemane. “Een psalm van David.” Stel dat iemand vraagt: “Over wie schrijft de psalmist dit? Over zichzelf of over een ander?” Dan zeggen we: over zichzelf én over een ander.

Wie die ander is, hoeven we niet lang te zoeken. Alleen de Gekruisigde kan zeggen: “In mijn dorst hebben zij mij edik te drinken gegeven.” De Heilige Geest wijst in het Nieuwe Testament Zijn voetsporen aan, door heel dit droeve lied heen. Daarom geloven we, en we zijn er zeker van, dat hier de Zoon des mensen aan het woord is.

Toch lijkt de Geest nog iets anders te willen. Hij laat ons persoonlijke voorbeelden zien en toont zo de gelijkenis met de Eerstgeborene die er is bij de erfgenamen van de zaligheid. Maar tegelijk zet Hij de verschillen neer tussen de beste van alle mensenkinderen en de Zoon van God. Er staan hier namelijk verzen die we niet op onze Heere durven toepassen. We huiveren bijna als we onze broeders dat zien proberen, bijvoorbeeld bij Psalm 69:6. Vooral het verschil tussen David en de Zoon van David valt op. David spreekt vervloekingen uit over zijn vijanden, terwijl de Zoon van David voor Zijn vijanden bidt. We beginnen onze uitleg van deze psalm met veel ontzag en beven.

We voelen dat we samen met onze Grote Hogepriester het heilige der heiligen binnengaan.

Indeling

Deze psalm heeft twee delen van elk 18 verzen, en elk deel valt weer uiteen in drie stukken. In het eerste stuk (Ps. 69:2-5) legt de lijder Zijn klacht aan God voor. Daarna zegt Hij dat Zijn ijver voor God de oorzaak van Zijn lijden is (Ps. 69:6-13). Dat geeft Hem moed om te bidden om hulp en redding (Ps. 69:14-19). In de tweede helft beschrijft Hij eerst hoe slecht Zijn tegenstanders met Hem omgaan (Ps. 69:20-22). Dan roept Hij om hun straf (Ps. 69:23-29). Ten slotte keert Hij terug naar het gebed. Hij kijkt blij uit naar Gods ingrijpen en naar wat dat teweegbrengt (Ps. 69:30-37).

Uitleg

Vers 1

Verlos mij, o God. "Anderen heeft Hij verlost, Hij kan Zichzelven niet verlossen." Met sterk geroep en tranen bracht Hij gebeden en smekingen voor Hem Die Hem uit de dood kon redden, en Hij werd verhoord vanwege Zijn ontzag (Hebr. 5:7). Zo had David gebeden, en hier slaakt zijn Zoon en Heere dezelfde kreet. Dit is de tweede psalm die begint met "Verlos mij, o God". De vorige keer (Psalm 54) was het maar een korte samenvatting van deze uitgebreidere klacht. Het is opvallend dat zo'n tafereel vol leed ons meteen na de jubelende hemelvaartshymne van de vorige psalm wordt voorgehouden.

Het laat zien hoe nauw de heerlijkheid en het lijden van onze eeuwig gezegende Verlosser met elkaar verweven zijn. Het hoofd dat nu met eer gekroond is, is hetzelfde hoofd dat de doornen droeg. Hij tot

Wie wij bidden: “Verlos ons, o God”, is dezelfde Persoon Die riep: “Verlos mij, o God.”

Want de wateren zijn gekomen tot aan de ziel. Diepe, overstelpende, dodelijke smart was Zijn binnenste binnengedrongen. Lichamelijke pijn is Zijn eerste klacht niet. Hij begint niet met de gal die Zijn lippen bitter maakte, het ergste dat Hij aan de buitenkant onderging, maar met het machtige leed dat in Zijn hart losbrak. De zee buiten een schip is minder te vrezen dan het water dat in het ruim komt. Een gewonde geest, wie kan die dragen? Dat is een last die geen mens op zijn eentje tilt. Hier zien we onze Heere als een Jona die roept: “De wateren hadden mij omgeven tot de ziel toe.” Op bevel van Zijn Vader ging Hij voor ons de grote wateren op.

De storm joeg de golven omhoog en Hij zonk weg in de diepte, totdat Zijn ziel vergaan wilde van benauwdheid. In dit alles leeft Hij met ons mee, en Hij is in staat ons te helpen. Dat geldt ook voor ons wanneer wij, net als Petrus, beginnen te zinken en tot Hem roepen: “Heere, behoed ons, wij vergaan!”

Vers 2

Ik ben gezonken in grondeloze modder. In water kun je nog zwemmen, maar in modder en slijk is alle worstelen hopeloos. Het slijk zuigt zijn slachtoffer naar beneden. Waar men niet kan staan. Alles gaf mee onder de Lijder. Hij kon geen grond onder Zijn voeten vinden om Zich aan vast te houden, en dat is nog erger dan verdrinken. Zo schildert onze Heere hoe vast en benauwend het leed van Zijn hart om Hem heen zat. Hij begon “droevig en zeer beangst te worden.” De zonde is als slijk, omdat ze zo vuil is.

De heilige ziel van de Zaligmaker moet er een afschuw van gehad hebben dat Hij ermee verbonden werd, hoe nodig dat ook was voor onze verzoening. Zijn zuivere, gevoelige natuur leek erin weg te zinken. Dit was Zijn element niet. Hij was niet, zoals wij, geboren in dit grote, troosteloze moeras en eraan gewend.

Hier werd onze Verlosser een tweede Jeremia. Van hem staat in Jer. 38:6 dat zijn vijanden hem in een kuil wierpen waarin "geen water, maar slijk; en Jeremia zonk in het slijk." Laten onze harten bewogen worden, met berouw én met dankbaarheid, nu we in dit beeld zien hoe diep onze Heere Zich vernederde. Zo diep ging Hij voor ons.

Ik ben gekomen in de diepten der wateren, en de vloed overstroomt mij. Het leed wordt nog zwaarder. Hij is als iemand die in zee geworpen is en wiens hoofd onder water verdwijnt. Eerst zaten Zijn smarten binnen in Hem, toen om Hem heen, en nu boven Hem. Onze Heere was geen overgevoelige zwakkeling. Zijn leed was echt. Hij droeg het als een held, met een moed die ons verbaast, maar het was zelfs voor Hem afschuwelijk. Geen lijden is met het Zijne te vergelijken. De wateren drongen tot in Zijn ziel door. Het slijk was het slijk van de afgrond zelf, en de vloeden waren diep en overweldigend. Ons is beloofd: "de rivieren, zij zullen u niet overstromen." Zo'n troostwoord kreeg Hij niet.

Mijn ziel, je Geliefde heeft dit alles voor je doorstaan. Vele wateren konden Zijn liefde niet blussen en rivieren konden haar niet verdrinken. Daarom heb je nu de rijke zekerheid van het verbond: "Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; alzo heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal." Hij hield de stroom van Gods almachtige toorn tegen, zodat wij voor altijd mogen rusten in Jehova's liefde.

Vers 3

Ik ben vermoeid van mijn roepen. Niet vermoeid van het bidden zelf, maar door het bidden, en samen met het bidden. Hij had gebeden tot Hij zweette als grote druppels bloed. Dan hoeft het niemand te verbazen dat er ook lichamelijke uitputting bijkwam. Mijn keel is ontstoken, uitgedroogd, verschroeid en brandend. Lang pleiten met een ontzagwekkende gloed had Zijn keel verschroeid, als door vlammen.

Maar weinig van Zijn heiligen volgen hun Heere zo ver in het gebed. Wij zijn, zo moeten we vrezen, eerder hees van het praten over onbenulligheden dan van het pleiten bij God.

Toch heeft onze zondige natuur meer gebed nodig dan Zijn volmaakte mensheid ooit nodig leek te hebben. Zijn gebeden moeten ons beschamen, zodat we vurig worden in ons eigen bidden. De smekingen van onze Heere waren met vuur gezouten en gloeiden van angst. Daarom putten ze Zijn lichaam uit. Ze maakten Hem tot "een vermoeid man en vol van smarten".

Mijn ogen zijn bezweken, daar ik ben hopende op mijn God. In Zijn felste nood wilde Hij niets meer dan Zijn God. Die zou Hem alles in allen zijn. Velen van ons weten wat waken en wachten is. We kennen iets van de ogen die moe worden wanneer de hoop lang uitblijft. Maar hierin draagt Jezus de prijs. Geen ogen zijn ooit zo bezweken als de Zijne, en om zo'n diepe reden. Geen schilder kan die ogen ooit uitbeelden. Hun penselen schieten tekort bij elk trekje van Zijn gezicht, dat bijna mooi was en toch helemaal misvormd.

Ze schieten het meest tekort wanneer ze die ogen proberen te schilderen, die bronnen van tranen waren. Hij wist hoe je moet bidden én hoe je moet waken, en Hij wil dat wij hetzelfde leren. Soms moeten we bidden tot onze keel droog is en waken tot onze ogen dof worden. Alleen zo kunnen we echt delen in Zijn lijden en met Hem verbonden zijn. Wat! Kunnen we dan niet één uur met Hem waken? Deinst het vlees terug? O wreed vlees, zo zacht voor jezelf en zo harteloos tegenover je Heere!

Vers 4

Die mij … haten. Het is een verbijsterende zonde dat mensen Hem haatten Die geheel liefelijk is. Terecht staat erbij: zonder oorzaak. Voor deze zinloze vijandschap was geen enkele reden. Hij had God niet gelasterd en niemand kwaad gedaan. Zoals Samuël zei: "Wiens os ik genomen heb, en wiens ezel ik genomen heb, en wien ik veronge-

lijkt heb, wien ik onderdrukt heb?" Dat kon Jezus ook vragen, en op precies dezelfde manier. Hij had ons niet alleen geen kwaad gedaan, maar ontelbare en onschatbare weldaden bewezen. Hij mocht met recht vragen: "Om welk werk van die stenigt gij Mij?" En toch had Hij van Zijn wieg tot Zijn kruis vijanden zonder tal, beginnend bij Herodes en niet eindigend bij Judas. En Hij zei terecht: ze zijn meer dan de haren van Mijn hoofd.

Burgers en soldaten, leken en geestelijken, geleerden en dronkaards, vorsten en volk: ze keerden zich allemaal tegen de Gezalfde des Heren. "Deze is de erfgenaam, komt, laat ons hem doden, en zijn erfenis aan ons behouden", zo luidde het eensgezinde besluit van alle bewakers van de Joodse wijngaard. De heidenen buiten de tuinmuur leverden de wapens voor Zijn moord en voerden de daad ook echt uit. De legers van aarde en hel sloegen de handen ineen en vormden een enorme macht van tegenstanders. Niemand van hen had een eerlijke reden om Hem te haten, niet één van al die tegenstanders.

Die mij zoeken te vernielen, die mij om valse oorzaken vijand zijn, zijn machtig geworden. Het was al erg dat er zoveel waren, maar nog erger dat ze zoveel macht hadden. Alle kerkelijke en militaire machten in Zijn land stonden tegen Hem op. Het Sanhedrin, de volksmenigte en de Romeinse legioenen waren verenigd om Hem volledig te vernietigen. "Weg van de aarde met zulk een, want het is niet behoorlijk, dat hij leve", riepen Zijn woeste vijanden. Davids tegenstanders zaten op de troon terwijl hij zich in holen verborg. De vijanden van onze Heere waren de groten der aarde, terwijl Hij, van Wie de wereld niet waardig was, door de mensen werd verguisd en door het volk veracht.

Wat ik niet geroofd heb, moet ik alsdan wedergeven. Hoewel Hij onschuldig was, werd Hij behandeld als een schuldige. David had niets te maken met de samenzweringen tegen Saul en werd er toch voor verantwoordelijk gehouden. Over onze Heere mag met waarheid gezegd worden dat Hij teruggeeft wat Hij niet geroofd heeft. Hij geeft

Gods gekrenkte eer een vergoeding en de mens zijn verloren geluk. Toch waren de smaad van de een en de val van de ander op geen enkele manier Zijn werk. Meestal lijdt het volk wanneer de heerser zondigt. Hier is het spreekwoord omgekeerd: de schapen dwalen, en hun dwaling wordt de Herder aangerekend.

Vers 5

"O God, Gij weet van mijn dwaasheid." David mocht dit wel zeggen, maar de Heere van David niet. Tenzij we het opvatten als een beroep op God: U weet dat Ik vrij ben van de dwaasheid die de mensen Mij toeschreven toen ze zeiden dat Hij buiten zinnen was. Wat voor mensen dwaasheid was, was voor God de hoogste wijsheid. Wij kunnen deze woorden vaak in hun gewone betekenis gebruiken. Als we niet zulke dwazen waren dat we blind zijn voor onze eigen dwaasheid, zou deze belijdenis dikwijls op onze lippen liggen. Als we merken dat we dwaas zijn geweest, moeten we daarom niet ophouden met bidden. We moeten juist des te gretiger en vuriger bidden. Dwazen doen er goed aan de oneindig Wijze te raadplegen.

En mijn schulden zijn voor U niet verborgen. Met mijn eigen vijgenbladeren kan ik ze niet verbergen. Alleen de bedekking die U mij zult brengen, kan hun naaktheid en de mijne toedekken. Belijden wordt gemakkelijker als we zeker weten dat alles al bekend is. Een gebed zonder belijdenis kan de trots van een Farizeeër strelen, maar het zal nooit rechtvaardiging brengen. Wie zijn zonden nooit in het licht van Gods alwetendheid heeft gezien, kan zich ook niet op die alwetendheid beroepen als bewijs van zijn vroomheid. Alleen wie kan zeggen: "Gij weet van mijn dwaasheid", kan ook toevoegen: "Gij weet, dat ik U liefheb."

Vers 6

Laat hen door mij niet beschaamd worden, die U verwachten, o Heere, HEERE der heirscharen. Als Hij zou worden verlaten, zouden anderen die op hetzelfde pad van geloof lopen de moed verliezen en te-

leurgesteld raken. Ongelovigen grijpen maar al te graag alles aan om nederig geloof belachelijk te maken. Daarom, o God van alle legers van Israël: laat mijn geval de vijand niet aan het lasteren brengen. Dat is de geest van dit vers. Onze gezegende Heere maakte Zich altijd zorgen om Zijn volk. Hij wilde niet dat Zijn eigen benauwdheid hen zou ontmoedigen.

Laat hen door mij niet te schande worden, die U zoeken, o God Israels. Hij roept eerst de Heere der heirscharen aan, om Hem met Zijn macht te helpen. Daarna roept Hij de God van Israël aan, om Hem in Zijn trouw aan het verbond te redden. Als de aanvoerder van het leger bezwijkt, hoe moet het dan met de gewone manschappen? Als David vlucht, wat moeten zijn volgelingen dan doen? Als de koning van de gelovigen zijn geloof onbeloond ziet, hoe moeten de zwakken dan hun weg vervolgen?

Hoe onze Heere Zich gedroeg in Zijn zwaarste doodsstrijd, hoeft ons niet te beschamen. Hij weende, want Hij was mens. Maar Hij morde niet, want Hij was een zondeloos mens. Hij riep: “Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan.” Dat deed Hij omdat Hij waarlijk menselijk was. Maar Hij voegde eraan toe: “Doch niet, gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.” Want in Zijn mensheid zat geen smet van opstand. Midden in de diepste verdrukking ontsnapte Hem geen klagend woord, want er was geen klagen in Zijn hart. De Heere der martelaren legde een goede belijdenis af. Hij werd gesterkt in het uur van gevaar en kwam eruit als meer dan overwinnaar. Dat zullen ook wij doen, als we onze vrijmoedigheid vasthouden tot het einde.

Vers 7

Want om Uwentwil draag ik versmaadheid. Omdat Hij op Zich nam de wil van de Vader te doen en Zijn waarheid te leren, werden de mensen woedend. Omdat Hij Zichzelf de Zoon van God noemde, raasde het priesterdom. Ze konden geen echte fout in Hem vinden. Daarom

moesten ze eerst een leugenachtige beschuldiging verzinnen voordat ze hun schijnproces konden beginnen. De kern van de ruzie was dat God met Hem was en Hij met God, terwijl de schriftgeleerden en Farizeeën alleen hun eigen eer zochten. Smaad snijdt altijd diep bij een mens met een eerlijk hart.

Hij moet extra scherp zijn aangekomen bij Iemand met een zo smetteloos karakter als onze Heere. Toch zien we hoe Hij Zich tot Zijn God wendt. Zijn troost is dat Hij alles verdraagt omwille van Zijn Vader. Dezelfde troost hoort bij alle heiligen die verkeerd worden voorgesteld en vervolgd.

Schande heeft mijn aangezicht bedekt. Wie ter dood veroordeeld was, kreeg vaak het gezicht bedekt wanneer hij van de rechterstoel werd weggesleurd. Zo gebeurde het met de goddeloze Haman in Esth. 7:8. Zo bedekten ze ook onze Heere het gezicht: eerst met de sluier van een smadelijke beschuldiging, en toen haastten ze Hem weg om gekruisigd te worden. Bovendien lieten ze Hem de wreedste bespotting ondergaan. Ze besmeurden Zijn gezicht met speeksel en bedekten het met builen. Zo vestigde Pilatus' "Ecce Homo" de aandacht van de wereld op een schouwspel van wee en schande waar niets mee te vergelijken is. Het ontkleden aan het kruis moet ook een bescheiden blos op het gezicht van de Verlosser hebben gebracht, terwijl Hij daar hing onder de wrede blikken van een schaamteloze menigte.

Ach, gezegende Heere, het was onze schande die U moest dragen! Niets verdient meer verguizing en minachting dan de zonde. En zie: toen U voor ons zonde werd gemaakt, moest U smaad en hoon verdragen. Gezegend zij Uw naam, o Heere. Het is nu voorbij, en het lijden ligt achter U. Maar we zijn U meer verschuldigd dan ons hart kan bevatten, voor Uw verbazingwekkende neerbuigende liefde.

Vers 8

Ik ben mijn broederen vreemd geworden. De Joden, Zijn broeders naar het ras, wezen Hem af. Zijn eigen familie, Zijn broeders naar het bloed, namen aanstoot aan Hem. Zijn discipelen, Zijn broeders naar de geest, lieten Hem in de steek en vluchtten. Eén van hen verkocht Hem en een ander verloochende Hem met eden en vloeken. Helaas, mijn Heere, welke pijn moet Uw liefhebbende hart hebben doorboord, toen juist zij U zo in de steek lieten! Zij hadden U moeten liefhebben, U moeten verdedigen en zo nodig voor U moeten sterven.

En onbekend aan mijner moeders kinderen. Dit waren de allernaaste bloedverwanten. Kinderen van één vader met meer vrouwen voelden de familieband maar los. Maar kinderen van dezelfde moeder erkenden de band van liefde. Toch zag onze Heere dat Zijn naasten en dierbaarsten zich schaamden om Hem te erkennen. Davids broers waren jaloers op hem en spraken kwaad over hem. Zo waren ook de bloedverwanten van onze Heere afgunstig op Hem. En Zijn meest geliefde volgelingen waren in het uur van Zijn doodsstrijd bang om bekend te staan als iemand die met Hem te maken had. Dit waren scherpe pijlen van een sterke hand, die de ziel van Jezus troffen, de tederste van alle vrienden.

Laat niemand van ons ooit handelen alsof wij vreemden voor Hem zijn. Laat ons Hem nooit behandelen alsof Hij een vreemde voor ons is. Laten we liever besluiten met Hem gekruisigd te worden, en moge genade dat besluit tot daad maken.

Vers 9

“Want de ijver van Uw huis heeft mij verteerd.” Zijn vurige gloed vrat aan Zijn krachten, zoals de vlam van een kaars de kaars zelf opbrandt. Zijn hart sneed door Zijn lichaam heen, zoals een scherp zwaard door zijn schede snijdt. Sommige mensen gaan kapot aan wellust, anderen aan hebzucht, weer anderen aan hoogmoed. Maar de drijfveer die

onze grote Leider boven alles beheerste was de eer van God, de zorg voor Zijn naam en de liefde voor Zijn gezin op aarde.

Mensen van de wereld begrijpen zo weinig van ijver voor God, dat wie ervan vervuld is altijd tegenstand oproept. Zo iemand wordt al snel verdacht van slinkse bedoelingen, van schijnheiligheid of van gekte. Als de ijver ons verteert, proberen goddeloze mensen óns ook te verteren. Bij onze Heere was dat het sterkst van al, want Zijn heilige ijver was ook het grootst. Hij gloeide met meer dan het vuur van een serafijn en verteerde Zichzelf in Zijn gloed.

"En de smaadheden dergenen, die U smaden, zijn op mij gevallen." Wie gewoonlijk God lastert, richt zijn vloeken nu op Hem. Hij is de schietschijf geworden van pijlen die eigenlijk voor de Heere Zelf bedoeld waren. Zo nam de grote Middelaar in dit opzicht de plaats in van God én van de mens: Hij droeg de smaad die tegen de één was gericht, en ook de zonden die door de ander waren begaan.

Vers 10

"En ik heb geweend in het vasten mijner ziel; maar het is mij geworden tot allerlei smaad." Ze hadden besloten Hem te haten. Daarom werd alles wat Hij deed een nieuwe aanleiding om Hem uit te schelden. Als Hij at en dronk zoals anderen, noemden ze Hem "een vraat en wijnzuiper". Als Hij Zich uitputte met huilen en vasten, zeiden ze dat Hij een duivel had en niet goed bij Zijn hoofd was. Niets is wreder dan vooroordeel. Het kleurt alles wat het ziet met zijn eigen bril, en zijn tong scheldt zonder onderscheid op alles.

Onze Zaligmaker huilde veel in het verborgen over onze zonden. Ongetwijfeld waren Zijn stille zielsworstelingen voor ons heel talrijk. Eenzame bergen en verlaten plaatsen zagen Hem steeds opnieuw in doodsangst. Als ze het konden vertellen, zouden we er werkelijk van opkijken. Door dit alles zag Hij er met nog maar iets meer dan dertig jaar uit alsof Hij bijna vijftig was. Wat Hem tot eer strekte, werd als smaad tegen Hem gebruikt.

Vers 11

"En ik heb een zak tot mijn kleed aangedaan." David deed dat echt, maar we hebben geen reden om te denken dat Jezus dat deed. In geestelijke zin droeg Hij wel altijd een rouwkleed: Hij was een Man vol verdriet. "Maar ik ben hun tot een spreekwoord geworden." Ze bespotten Hem als "een Man van smarten", als iemand die "verzocht in krankheid" is. Hij had kunnen zeggen: 'Hier zit ik, samen met het verdriet.' Wat Hem medelijden had moeten opleveren, bracht Hem alleen nieuwe en nog bredere spot. Iemands naam te verwerken in een spottend gezegde is het toppunt van boosaardigheid. En iemands vrome daden bespotten is wreedheid die ook nog goddeloos is.

Vers 12

"Die in de poort zitten, klappen van mij." De gewone kletskousen die bij de stadspoorten samenkomen om wat te praten, maken mij tot hun gespreksonderwerp. De zakenlui die er zaken doen, vergeten hun koopwaar om mij zwart te maken. Zelfs de bedelaars die bij de huizen om een aalmoes wachten, dragen hun deel aan de hoon bij. Zo groeit de hoop schande steeds verder aan.

"En ik ben een snarenspel dergenen, die sterken drank drinken." Voor goddelozen is er geen leukere grap dan een grap waarin de naam van de Heilige wordt bezoedeld. Laster smaakt pikant en geeft de wijn van de feestvierders extra smaak. De Man van Nazareth stond zo ver boven het begrip van mannen die vooral sterk zijn in het mengen van drank. Hij lag zo ver buiten hun wereld en hun gedachten, dat het geen wonder is dat Hij hun belachelijk voorkwam. Zo was Hij geschikt om de lachers aan hun bekers te vermaken.

De heiligen zijn altijd gewilde doelwitten voor spot. Butlers Hudibras dankte zijn populariteit meer aan het goddeloze gespot dan aan enige echte vernuftigheid. Tot op de dag van vandaag maakt de kroeg zich vrolijk over de tabernakel, en de bierbank is de zetel van de spotters. Wat een wonder van nederigheid dat Hij, Die door de enge-

len wordt aanbeden, Zich zover buigt dat Hij het drinklied van dronkaards wordt! Wat een onbegrijpelijke zonde dat Hij, voor Wie serafs met bedekt gezicht neerknielen, een bespottelijk spreekwoord zou zijn onder de laagste mensen!

> *"Het spotwoord van de menigte die voorbijgaat,*
> *De hoon van de heerser, het lied van de dronkaard."*

Vers 13

"Maar mij aangaande, mijn gebed is tot U, o HEERE." Hij wendde zich in gebed tot Jehova, want dat is het meest vanzelfsprekende wat de godvruchtigen in hun nood kunnen doen. Tot wie zou een kind zich anders wenden dan tot zijn vader? Aan hen gaf Hij geen antwoord. Als een schaap voor zijn scheerders was Hij stil tegenover hen. Maar Hij opende Zijn mond tot de Heere, Zijn God, want Die zou luisteren en redden.

"Er is een tijd des welbehagens." Bij de mensen was het een tijd van afwijzing, maar bij God een tijd van aanneming. Dat verschil is groot. De zonde regeerde op aarde, maar in de hemel regeerde de genade. Voor ieder van ons is er zo'n aangename tijd. Wee ons als we hem ongebruikt voorbij laten gaan! Gods tijd moet onze tijd worden. Anders zoeken we, als de tijd om is, tevergeefs naar ruimte om ons te bekeren. De gebeden van onze Heere kwamen altijd op het juiste moment en werden altijd aangenomen.

"O God! door de grootheid Uwer goedertierenheid." Zelfs de Volmaakte beroept zich op Gods rijke barmhartigheid. Hoeveel te meer moeten wij dat dan doen! Voor wie in ellende zit, is geen eigenschap van God zo zoet als Zijn barmhartigheid. Als het verdriet zich opstapelt, wordt de overvloed van Gods barmhartigheid zeer kostbaar. Als onze vijanden talrijker zijn dan de haren van ons hoofd, kunnen ze toch geteld worden. Maar Gods barmhartigheden zijn volkomen ontelbaar. Vergeet nooit dat elk van die barmhartigheden een krachtig argument is dat het geloof kan inbrengen.

“Door de getrouwheid Uws heils.” “Jehova’s trouw is nog een tweede machtig pleidooi.” Zijn heil is geen verzinsel, geen bedrog en niets wat met de wind meewaait. Daarom wordt Hem gevraagd het te laten zien, zodat alle mensen zien hoe trouw Hij is aan Zijn belofte. Hier leert onze Heere ons de heilige kunst van het worstelen in gebed en van het ordenen van onze zaak met argumenten. Hij wijst ons er ook op dat Gods wezen de grote schatkamer is van sterke redenen. Juist die redenen zijn in ons smeken het krachtigst.

Vers 14

“Ruk mij uit het slijk, en laat mij niet verzinken.” Hij maakt de woorden van Zijn klacht zelf tot gebed. Het is goed als we, ook wanneer we klagen en ons hart uitstorten, niets voelen of zeggen wat we niet als gebed voor de Heere durven uitspreken. We mogen bidden om verlossing uit de nood, net zo goed als om steun in de nood. Beide verzoeken komen hier samen. Hoe vreemd is het om zulke woorden te horen uit de mond van de Heere van de heerlijkheid!

“Laat mij gered worden van mijn haters, en uit de diepten der wateren.” Hij vraagt om redding van Zijn vijanden én van het leed dat zij Hem aandeden. God kan ons op alle manieren helpen. Daarom mogen we allerlei verzoeken tot Hem richten, zonder bang te zijn dat we te veel vragen of dat Hij niet zou kunnen antwoorden.

Vers 15

“Laat de watervloed mij niet overstromen.” Hij blijft de woorden van Zijn klacht samenvatten. Hij is bereid het lijden te dragen. Maar Hij smeekt om genade, zodat het niet de overhand over Hem krijgt. Hij werd verhoord “uit de vreze”. “En laat de diepte mij niet verslinden.” Zoals Jona weer boven kwam, zo moge ook Hij opstaan uit de afgrond van het leed. Ook hier werd onze Heere verhoord, en wij zullen dat ook worden. Zelfs de dood moet ons weer uitspuwen.

“En laat den put zijn mond over mij niet toesluiten.” Als er een grote steen over de put of kuil werd gerold die als kerker diende, zat de

gevangene helemaal opgesloten. Hij werd vergeten, zoals iemand in de geheime kerkers van de Bastille. Zo ziet een mens eruit die levend begraven is in verdriet en zonder hulp is achtergelaten. Daartegen pleitte de grote Lijder, en Hij werd verhoord. Hij werd ondergedompeld in doodsangst, maar verdronk er niet in. Het graf sloot Hem in, maar voordat het zijn muil kon dichtdoen, had Hij Zijn kerker al verbroken.

Er wordt gezegd dat de waarheid in een put ligt. Maar dat is beslist een open put, want de waarheid trekt rond in kracht! Zo was onze grote Plaatsvervanger, midden in de put van leed en dood, toch de Overwinnaar van dood en hel. Wat een passend gebed is dit voor velen van ons! We verdienen het om als door een vloed te worden weggespoeld, in onze zonden te verdrinken en in de hel te worden opgesloten. Laten we daarom de verdiensten van onze Zaligmaker inroepen, zodat dit ons niet overkomt.

Vers 16

"Verhoor mij, o HEERE." Wijs Uw smekende Zoon niet af. Hij roept met luide stem tot de God van het verbond, de eeuwig levende Jehova. "Want Uw goedertierenheid is goed." Door de grootte van Uw liefde: heb medelijden met Uw bedrukten. Het geeft de ziel altijd steun om stil te staan bij hoe uitnemend en voortreffelijk de barmhartigheid van de Heere is.

Het heeft bedroefde mensen veel moed gegeven om dat prachtige oude Saksische woord, dat in onze vertaling hier wordt gebruikt, uit elkaar te halen: "lovingkindness", ofwel goedertierenheid. Het is samengesteld uit twee heel zoete en geurige dingen. Ze zijn gemaakt om kracht te geven aan wie bezwijkt, en om verlaten harten van vreugde te laten zingen.

"Zie mij aan naar de grootheid Uwer barmhartigheden." Als de Heere Zijn oog vol medelijden op ons richt en Zijn machtige hand uitsteekt, leeft de geest van wie rouwt weer op. Zonder de troostende

glimlach van God te moeten leven is het bitterste dat er bestaat, als gal. Bij onze Heere bereikte Zijn smart het hoogtepunt in "Lama Sabachthani". Zijn bitterste kreet was die waarin Hij een afwezige God beweende. Let erop hoe Hij opnieuw stilstaat bij Gods tederheid, en opnieuw die toon van overvloed aanslaat: "De grootheid Uwer barmhartigheden."

Vers 17

"En verberg Uw aangezicht niet van Uw knecht." Een goede knecht verlangt naar het licht op het gezicht van zijn meester. Hij Die de Dienaar van alle dienaren was en tegelijk de Koning der koningen, kon het niet verdragen de aanwezigheid van Zijn God te missen. Hoe meer Hij Zijn Vader liefhad, des te zwaarder voelde Hij het verbergen van Zijn aangezicht.

"Want mij is bange." Houd Uw ruwe wind tegen op de dag van Uw oostenwind; voeg geen verdriet toe aan verdriet. Als een mens ooit de troostende nabijheid van God nodig heeft, dan is het wel in nood. En juist die nood is een reden om bij een barmhartig God te pleiten dat Hij ons niet moet verlaten. We mogen bidden dat onze vlucht niet in de winter plaatsvindt, en dat God geen geestelijke verlating toevoegt aan al onze andere ellende.

"Haast U, verhoor mij." De zaak was dringend. Uitstel was gevaarlijk, ja dodelijk. Onze Heere was de volmaaktheid van geduld, en toch riep Hij dringend om snelle barmhartigheid. Daarmee geeft Hij ons de vrijheid hetzelfde te doen, zolang we eraan toevoegen: "doch niet, gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt."

Vers 18

"Nader tot mijn ziel." Als God dichtbij komt, is dat alles wat de lijdende nodig heeft. Eén glimlach uit de hemel brengt de woede van de hel tot zwijgen. "Bevrijd ze." Het zal een bevrijding voor mij zijn als U verschijnt om mij te troosten. Dit is een diep geestelijk gebed, heel ge-

schikt voor een verlaten ziel. Juist in hernieuwde gemeenschap met God ontdekken we wat verlossing werkelijk is.

"Verlos mij om mijner vijanden wil." Anders zouden zij in hun grootspraak Uw naam kunnen lasteren en opscheppen dat U hen die op U vertrouwen niet kunt redden. Door zich zo te verlagen dat Hij zulke smeekbeden gebruikt, vervult Jezus het verzoek van Zijn discipelen: "Heere, leer ons bidden." Hier lezen we een droevig overzicht van Zijn leed, met bijzondere aandacht voor de mensen die het Hem hebben aangedaan.

Vers 19

"Gij weet mijn versmaadheid, en mijn schaamte, en mijn schande." Dit is geen nieuw of geheim leed. Het duurt al lang. U, o God, hebt het gezien. En dat U de onschuldige ziet lijden, is een garantie dat er hulp komt. Hier staan drie woorden opgestapeld om uit te drukken hoe scherp de Verlosser de verachting voelde die over Hem werd uitgestort. Ook drukt het Zijn zekerheid uit dat de Heere elke vorm van kwaadaardige hoon opmerkte.

"Al mijn benauwers zijn voor U." Het hele losbandige, luidruchtige gezelschap staat nu voor Uw ogen, en niemand ontsnapt aan Uw blik. Judas met zijn verraad, Herodes met zijn sluwheid, Kajafas met zijn raadsbesluit, Pilatus met zijn weifeling. Joden, priesters, volk en leiders: U ziet hen allen en U zult hen oordelen.

Vers 20

"De versmaadheid heeft mijn hart gebroken." Geen hamer slaat zo hard als smaad. Onze Heere stierf met een gebroken hart, en de smaad had dat gedaan. Laster veroorzaakt diepe geestelijke pijn. Bij de gevoelige natuur van de vlekkeloze Zoon des mensen was het genoeg om Zijn hart te verscheuren tot het brak. "Toen brak Zijn machtig hart."

"En ik ben zeer zwak." Laster en hoon drukten Hem in het stof. Hij was ziek van hart. De zwaarmoedigheid van onze Heere in de hof

wordt in de vier evangeliën met vele krachtige woorden beschreven. Elk van die woorden laat zien dat Zijn doodsstrijd onmetelijk groot was. Hij werd helemaal gevuld met ellende, als een vat dat tot de rand toe gevuld is.

"En ik heb gewacht naar medelijden, maar er is geen." "Verlaten in Zijn uiterste nood door hen die Zijn vroegere gulheid voedde." Niemand zei een vriendelijk woord tegen Hem of liet een medelevende traan vallen. Onder tienduizend vijanden was er niet één die door Zijn ellende werd geraakt. Niet één had een hart dat menselijk gevoel voor Hem kon opbrengen.

"En naar vertroosters, maar heb ze niet gevonden." Zijn dierbaarsten hadden hun eigen veiligheid gezocht en hun Heere helemaal alleen gelaten. Een zieke heeft mensen nodig die troosten, en een vervolgde heeft medeleven nodig. Maar onze gezegende Borg vond geen van beide in die donkere, droevige nacht waarin de machten van de duisternis hun uur hadden. Een geest als die van onze Heere voelt het diep als geliefde en vertrouwde vrienden Hem in de steek laten, en verlangt naar oprecht medeleven. Dat zien we in het verhaal van Gethsemane:

> *"Driemaal liep Hij heen en weer,*
> *Alsof Hij hulp bij mensen zocht;*
> *Of wenste althans dat zij zouden meelijden*
> *Met Zijn gekwelde ziel — meer konden zij niet doen."*
>
> *"Wat Hij ook zocht, Hij vond er geen;*
> *Onze Aanvoerder streed de strijd alleen.*
> *Zodra de veldheer ten strijde voorging,*
> *Op dat ogenblik vluchtte elke soldaat."*

Vers 21

"Ja, zij hebben mij gal tot mijn spijs gegeven." Dit was het enige wat de wreedheid voor Hem had klaargezet om Hem te verkwikken. Anderen genieten van hun voedsel, maar Zijn eten werd voor Hem een

extra pad van pijn. “En in mijn dorst hebben zij mij edik te drinken gegeven.” Een misdadigersdrank kreeg onze onschuldige Heere aangeboden, een bitter deel voor onze stervende Meester. Een droevig onthaal had de aarde klaar voor haar Koning en Zaligmaker! Zo ontving zij Hem.

Hoe vaak hebben onze zonden de galbeker voor onze Verlosser gevuld? Terwijl we de Joden beschuldigen, moeten we onszelf niet vrijpleiten. Vanaf dit punt gaan David en onze Heere een tijdlang uiteen, als we de weergave van onze vertaling volgen. De strenge geest van de wet ademt vervloekingen uit, terwijl het tedere hart van Jezus gebeden opdraagt voor Zijn moordenaars.

Toch kunnen al deze verzen ook als voorzeggingen worden gelezen. Dan wijzen ze ongetwijfeld op onze Heere. Delen ervan worden namelijk zo aangehaald door de apostel in Romeinen 11:9-10, en door Christus Zelf in Mattheüs 23:38.

Vers 22

“Hun tafel worde voor hun aangezicht tot een strik.” Daar legden zij strikken, en daar zullen zij ze zelf vinden. Hun feesten leverden voor hun onschuldige slachtoffer niets dan alsem op, en nu worden hun banketten hun ondergang. Het is heel gemakkelijk dat de dagelijkse gaven van Gods barmhartigheid een verleiding tot zonde worden. Zoals vogels en dieren in een val worden gevangen met aas voor hun eetlust, zo raken mensen vaak verstrikt door hun eten en drinken.

Wie de hogere bronnen van de genade verachten, zullen merken dat de lagere bronnen van wereldse troost hun vergif worden. De tafel dient trouwens niet alleen om te eten, maar ook voor gesprekken, zaken, overleg, vermaak en godsdienstoefening. Voor wie vijanden zijn van de Heere Jezus kan die tafel in al die opzichten een strik worden. Deze eerste plaag is vreselijk, en de tweede lijkt erop.

“En tot volle vergelding tot een valstrik.” Als we de oorspronkelijke tekst en de weergave van Paulus in Romeinen nauwgezet volgen, her-

haalt dit de vorige zin. Maar we dwalen niet als we zeggen dat voor wie Christus verwerpt zelfs dingen die bedoeld zijn om hun geestelijk en eeuwig goed te dienen, aanleiding worden tot nog meer zonde. Ze wijzen Christus af en worden veroordeeld omdat ze niet in Hem geloven. Ze struikelen over deze steen en worden erdoor verbrijzeld. Wat zijn ze erbarmelijk eraan toe, de mensen op wie niet alleen in hun gewone zegeningen een vloek rust, maar ook in de geestelijke kansen die hun worden geboden om gered te worden.

"Als olie en balsem iemand doden, welke zalf kan hem dan nog genezen?"

Deze tweede plaag is zelfs nog erger dan de eerste.

Vers 23

"Laat hun ogen duister worden, dat zij niet zien." Ze zullen ronddwalen in een duisternis die je kunt voelen. Ze hebben de duisternis liever gehad dan het licht, en in het donker zullen ze blijven. Een oordeel van blindheid trof Israël na de dood van onze Heere en na de vervolging van Zijn apostelen. Het licht dat ze niet wilden aannemen, maakte hen blind. Ogen die geen schoonheid zien in de Heere Jezus en alleen woede op Hem afvuren, worden vanzelf nog doffer, tot de geestelijke dood overgaat in de eeuwige dood.

"En doe hun lenden gedurig waggelen." Hun geweten raakt zo onrustig dat ze voortdurend beven van angst. Sommigen lezen het zo: hun ruggen buigen naar de aarde, krom van kruipende hebzucht. Hun kracht is dan helemaal verlamd, zodat ze niet stevig kunnen staan en bij elke stap wankelen. Kijk eens hoe angstaanjagend, vernederend en verzwakkend ongeloof werkt! Zie ook hoe rechtvaardig de vergelding is: wie niet wil zien, zal niet zien. Wie niet oprecht wilde leven, kan dat straks ook niet meer.

Vers 24

"Stort over hen Uw gramschap uit." Welke straf is te zwaar voor mensen die de vleesgeworden God afwijzen en weigeren te luisteren naar

de oproepen van Zijn barmhartigheid? Ze verdienen het om onder de toorn bedolven te worden, en dat zal ook gebeuren. Want van iedereen die zich verzet tegen de Zaligmaker, Christus de Heere, geldt: "De toorn is over hen gekomen tot het einde." 1 Thess. 2:16.

Gods gramschap is geen kleinigheid. De toorn van een heilig, rechtvaardig, almachtig en oneindig Wezen is het meest te vrezen van alles. Al één druppel ervan verteert. Maar de hele toorn over ons uitgestort krijgen is niet te bevatten, zo vreselijk is het. O God, wie kent de kracht van Uw toorn?

"En de hittigheid Uws toorns grijpe hen aan." Die toorn grijpt hen vast, houdt hen vast en blijft op hen rusten. Als ze vluchten, laat de toorn hen dan inhalen en pakken. Laat hem hen bij de hielen grijpen in de dodencel, zodat ze de terechtstelling niet kunnen ontlopen. Zo zal het inderdaad gaan met iedereen die uiteindelijk niet tot inkeer komt, en zo hoort het ook.

Met God valt niet straffeloos te spotten. En Zijn Zoon, onze altijd genadige Zaligmaker en de beste gave van oneindige liefde, mag je niet zomaar minachten en bespotten. Wie de wet van Mozes verwierp, stierf "zonder barmhartigheid". Hoe zwaar moet dan wel de "te zwaarder straf" zijn die bewaard wordt voor wie de Zoon van God hebben vertreden?

Vers 25

"Hun paleis zij verwoest; in hun tenten zij geen inwoner." Dit kan betekenen dat hun nageslacht wordt uitgeroeid en dat hun huis een ruïne blijft. Of het slaat, zoals onze Heere het aanhaalde, op de tempel. Die werd verlaten door de goddelijke Bewoner, God Zelf, en veranderde in een woestenij.

Wat bij gezinnen en volken op grote schaal gebeurt, komt vaak ook bij een enkel mens uit. Dat zagen we heel duidelijk bij Judas. Petrus paste deze profetie op hem toe in Hand. 1:20: "Want er staat geschre-

ven in het boek der Psalmen; Zijn woonstede worde woest, en er zij niemand die in dezelve wone."

Het woeste bevel van Nebukadnezar was: "dat alle volk, natie en tong, die lastering spreekt tegen den God van Sadrach, Mesach en Abed-nego, in stukken gehouwen worde, en zijn huis tot een drekhoop gesteld worde." Dat is maar een voorproefje van dat ontzagwekkende uur waarop de vijanden van de Heere in stukken gebroken worden en uit het land verdwijnen.

Vers 26

"Want zij vervolgen, dien Gij geslagen hebt." Waar ze medelijden hadden moeten tonen, zijn ze wreed. Als God iemand in Zijn voorzienigheid een slag geeft, komen zijn vrienden meestal om hem heen staan om mee te leven. Maar deze ellendelingen jagen achter de gewonde aan en kwellen de zieke. Hun harteloze harten bedenken nieuwe klappen voor iemand die "van God geslagen en verdrukt" is.

"En maken een praat van de smart Uwer verwonden." Met hun ruwe tongen leggen ze zijn wonden bloot. Ze maken de treurende belachelijk, spotten met zijn pijn en lachen om zijn leed. Zo wezen ze ook naar de wonden van de Zaligmaker. Ze keken en staarden naar Hem en slingerden Hem toen schandelijke beschuldigingen naar het hoofd.

Zo behandelt de wereld de leden van Christus nog steeds. "Geef ons te kennen," zeggen ze, "en wij zullen het te kennen geven." Gaat het met een godvrezend mens wat slechter, dan staan ze te popelen om hem helemaal omver te duwen en intussen overal kwaad over hem te praten.

God ziet dit en Hij zal het straffen bij de vijanden van Zijn kinderen. Soms laat Hij hen optreden als een roede voor Zijn heiligen, maar Zijn eigen uitverkorenen zal Hij toch wreken. "Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Ik ijver over Jeruzalem en over Sion met een groten ijver. En Ik ben met een zeer groten toorn vertoornd tegen die gerus-

te heidenen; want Ik was een weinig toornig, maar zij hebben ten kwade geholpen."

Vers 27

"Doe misdaad tot hun misdaad." Wie niet gelooft, voegt zonde bij zonde en daarmee ook straf bij straf. Dit is de zwaarste vervloeking van allemaal, of liever: de zwaarste profetie. Dat mensen aan zichzelf worden overgelaten om de maat van hun ongerechtigheid vol te maken, is volkomen rechtvaardig, maar ook uiterst ontzagwekkend. "En laat hen niet komen tot Uw gerechtigheid." Als ze die afwijzen en zich verzetten tegen Uw evangelie, laat hen er dan zelf buiten blijven.

> *"Wie niet wil wanneer hij kan,*
> *Krijgt nee wanneer hij wil."*

Wie het kwaad kiest, krijgt wat hij kiest. Mensen die de goddelijke barmhartigheid haten, krijgen haar niet opgedrongen. Tenzij soevereine genade ingrijpt, worden ze aan zichzelf overgelaten, zodat ze hun schuld nog zwaarder maken en hun ondergang bezegelen.

Vers 28

"Laat hen uitgedelgd worden uit het boek des levens." In hun verbeelding hebben ze zich misschien onder Gods volk ingeschreven en anderen laten geloven dat ze erbij hoorden. Maar ze worden ontmaskerd en hun namen worden van de lijst geschrapt. Eerst met eer ingeschreven, nu met schande doorgehaald. De dood wist elke herinnering aan hen uit. Ze tellen niet meer mee, zelfs niet voor de mensen die hen vroeger hulde brachten.

Judas eerst, en Pilatus, Herodes en Kajafas: allemaal werden ze op hun tijd snel uit het bestaan weggevaagd. Hun namen leven alleen nog voort als spreekwoord. Onder de geëerde mannen die na hun heengaan blijven voortleven, wordt hun naam niet genoemd.

"En met de rechtvaardigen niet aangeschreven worden." Deze zin loopt parallel met de vorige. Hij laat zien wat het in de kern betekent

om uit het boek des levens te worden uitgedelgd: dan komt aan het licht dat die naam er nooit in heeft gestaan. De mens moet in zijn onvolmaakte afschrift van Gods boek des levens veel verbeteren, zowel door bij te schrijven als door door te halen. Maar voor de Heere ligt het register voor eeuwig vast en kan het niet veranderen.

Pas op, mens, dat je Christus en Zijn volk niet veracht! Anders krijgt je ziel nooit deel aan de gerechtigheid van God, en zonder die gerechtigheid zijn mensen nu al veroordeeld.

De vervloekingen, profetieën en klachten zijn voorbij. Nu begint een mildere soort gebed, afgewisseld met uitbarstingen van dankbaar gezang en een bemoedigende blik op het goede dat komt.

Vers 29

"Doch ik ben ellendig en in smart." De psalmist werd zwaar onderdrukt, maar zijn geloof rustte in God. Onder het evangelie zijn zowel de armen van geest als de treurenden gezegend. De Heere heeft dus dubbel reden om Zijn smekeling toe te lachen. Niemand was ooit armer of treuriger dan Jezus van Nazareth. Toch werd Zijn kreet uit de diepte gehoord en werd Hij verheven tot de hoogste heerlijkheid.

"Uw heil, o God, zette mij in een hoog vertrek." Wat is dit volkomen beantwoord bij onze grote Meester! Hij ontkwam niet alleen persoonlijk aan Zijn vijanden, maar is ook de Oorzaak van eeuwige zaligheid geworden voor iedereen die Hem gehoorzaamt. En dat blijft Hem steeds meer verheerlijken.

Arme, treurende mensen, kop op! Zoals het met jullie Heere is gegaan, zo gaat het ook met jullie. Nu word je vertrapt als het slijk van de straat, maar straks rijd je over de hoogten van de aarde. Ja, nu al ben je met Hem opgewekt en met Hem gezet in de hemelse gewesten in Christus Jezus.

Vers 30

"Ik zal Gods Naam prijzen met gezang." Hij Die na het pascha zong, zingt nog blijer na Zijn opstanding en hemelvaart. Hij is werkelijk "lie-

felijk in psalmen van Israel." Hij zet de eeuwige melodieën in en al Zijn heiligen vallen in met het koor. "En Hem met dankzegging grootmaken."

Wat was onze Verlosser zeker van de uiteindelijke overwinning! Hij belooft al een lied terwijl Hij nog in de smeltoven staat. Ook bij ons ziet het geloof de goede afloop van elke verdrukking vooraf al. Het laat ons nu al de muziek van de dankbaarheid inzetten, die steeds krachtiger blijft aanzwellen, tot in alle eeuwigheid.

Wat een helder schijnen na de regen vinden we in dit vers en in de verzen hierna! De duisternis is voorbij en het licht van de heerlijkheid schijnt als de zon. Alle eer gaat naar Hem tot Wie al het gebed werd gericht. Alleen Hij kon verlossen en Hij heeft verlost. Daarom komt alleen Hem de lof toe.

Vers 31

"En het zal den HEERE aangenamer zijn dan een os, of een gehoornde var, die de klauwen verdeelt." Geen offer is zo welgevallig voor God, Die een Geest is, als een geestelijk offer. In een donkere, symbolische tijd nam Hij ossen aan, maar in zulke offers op zichzelf had Hij geen vreugde. "Zou Ik stierenvlees eten, of bokkenbloed drinken?" Hier maakt Hij uiterlijke offers bijna belachelijk door te wijzen op de hoorns en klauwen, het afval van het slachtdier.

Het opus operatum, de gedachte dat de handeling zelf al werkt, waar onze ritualisten zoveel van maken, blaast de Heere weg. Hoorns en klauwen zeggen Hem niets. Voor Joodse ritualisten waren het grote punten, zaken voor nauwkeurig onderzoek. Onze rabbijnen van nu zijn net zo precies met het mengen van water door hun wijn, het bakken van hun hosties, de snit van hun gewaden en het maken van kniebuigingen in de juiste windrichting.

O, dwazen, traag van hart om alles te geloven wat de Heere heeft gezegd! "Offert Gode dank" is de eeuwige regel in het ware voorschrift voor aanbidding.

De diepten van smart waarin de smekeling was ondergedompeld, gaven hem een des te rijkere ervaring van Gods macht en genade in zijn redding. Zo kon hij "het lied der liefde" nog liefelijker zingen. Zulke muziek is altijd het meest welkom bij de oneindige Jehova.

Vers 32

"De zachtmoedigen, dit gezien hebbende, zullen zich verblijden." Dankbare harten zoeken altijd nieuwe medestanders. De juichende psalmist ziet met blijdschap dat andere verdrukte, nederige mensen zien hoe de Heere met Zijn dienaren omgaat. Daardoor krijgen ze moed om voor hun eigen verdrukking dezelfde afloop te verwachten.

Wat gelovigen blijvend troost, is wat hun Heere heeft meegemaakt. Zoals Hij is, zo zijn ook wij in deze wereld. Meer nog: Zijn zegepraal heeft de onze veiliggesteld. Daarom mogen we ons op de allerstevigste grond in Hem verblijden. Dit gaf onze grote Leider voldoening toen Hij vooruitzag welke troost uit Zijn strijd en overwinning naar ons toe zou stromen.

"En gij, die God zoekt, ulieder hart zal leven." Dezelfde belofte vinden we in Psalm 22, die nauw met deze psalm verwant is. Het zou zinloos zijn geweest om te zoeken als de overwinningen van Jezus de weg niet hadden vrijgemaakt en een deur van hoop hadden geopend. Maar nu de Doorbreker ons is voorgegaan, met de Koning aan ons hoofd, is onze hoop levend, ons geloof levend en onze liefde levend. Onze vernieuwde natuur zit vol levenskracht, die de koude hand van de dood uitdaagt haar te doven.

Vers 33

"Want de HEERE hoort de nooddruftigen." David, Davids Heere en tienduizenden heiligen zijn daar het bewijs van. Koningen van de volken zijn doof voor de armen, maar de Heerser van het heelal heeft een scherp oor voor wie niets heeft. Niemand kan dieper vallen dan de Nazarener, en kijk eens hoe hoog Hij nu is verheven! In welke

diepte we ook belanden: de God Die gebeden hoort, kan ons weer omhoog halen.

"En Hij veracht Zijn gevangenen niet." Armen zijn tenminste vrij, maar deze mensen zijn gebonden. Toch zijn het Gods gevangenen, en daarom gevangenen van de hoop. De gevangene in de kerker is de laagste en minst geachte van alle mensen. Maar de Heere kijkt niet zoals mensen kijken. Hij bezocht wie met ketenen gebonden zijn en roept voor Zijn bedrukten een gevangenisbevrijding uit.

God veracht geen mens en geen gebed dat eerlijk en oprecht is. Rangen en standen betekenen niets bij Hem. Aan de armen wordt het evangelie gepredikt en gevangenen worden door Zijn genade losgemaakt. Laten alle armen en behoeftigen zich haasten om Zijn aangezicht te zoeken en Hem hun liefde te geven.

Vers 34

"Dat Hem prijzen de hemel en de aarde, de zeeen, en al wat daarin wriemelt." Zo klinkt de lofzegging van een gloeiend hart. De schrijver had de diepten gepeild en was naar de hoogten opgestegen. Daarom roept hij heel de schepping op om de Heere te zegenen. Onze Welbeminde wekt ons hier allemaal op tot dankbare aanbidding. Wie van ons houdt zich dan nog in?

Gods liefde voor Christus is goed nieuws voor alle vormen van leven. Wordt het Hoofd verhoogd, dan komt dat de leden ten goede, en iedereen die ook maar enigszins met Hem verbonden is. En nu ook de schepping zelf door het werk van Christus van haar slavernij zal worden verlost, laat alles wat leeft en beweegt de Heere groot maken.

U komt de heerlijkheid toe, o Heere, voor het zekere pand van de zegepraal van onze Borg, dat alles omvat. Daarin zien we de verhoging van al Uw armen en treurenden, en ons hart is blij.

Vers 35

"Want God zal Sion verlossen, en de steden van Juda bouwen." Het arme, gevallen Israël krijgt deel aan de barmhartigheid van de Heere.

Maar vooral de gemeente, zo dierbaar voor het hart van haar heerlijke Bruidegom, zal weer opleven en sterker worden. Oude heiligen hadden Sion zo lief dat ze haar zelfs midden in hun eigen nood niet vergaten. Bij de eerste lichtstraal die hen bezocht, gingen ze meteen pleiten voor de trouwen. Opvallende voorbeelden hiervan hebben we al eerder gezien: Ps. 5:12; 14:7; 22:24; 51:20.

Voor ons, in deze tijd, is het een bemoedigende hoop dat er betere dagen komen voor Gods uitverkoren volk. Daar willen we altijd voor blijven bidden. O Sion, welke andere herinneringen ook vervagen: wij kunnen jou niet vergeten.

"En aldaar zullen zij wonen, en haar erfelijk bezitten." Welke gevangenschap er ook komt en welke verwoesting er ook wordt aangericht: het land Kanaän behoort aan Israël door een zoutverbond, en ze zullen het zeker weer in bezit nemen. Dat is voor ons een teken dat door de verzoening van de Christus van God alle armen van geest de barmhartigheid zullen genieten die in het genadeverbond is beloofd. De zekere weldaden van David zijn het erfdeel van het hele zaad.

Vers 36

"En het zaad Zijner knechten zal haar beerven." In dit beeld, dat we niet durven te zien als een loutere vergelijking maar als iets met een eigen letterlijke betekenis, wordt ons de verrijking van de heiligen voorgehouden, als gevolg van het lijden van hun Heere. Het slot van deze psalm doet ons sterk denken aan dat van Psalm 22.

Het zaad ligt de Zaligmaker na aan het hart. Dat zij genieten van al het beloofde goede, is de grote zorg van Zijn onbaatzuchtige ziel. Omdat zij de dienaren van Zijn Vader zijn, verheugt Hij Zich in hun welzijn.

"En de liefhebbers Zijns Naams zullen daarin wonen." Hij heeft oog voor de heerlijkheid van de Vader. Want het is tot Zijn lof dat wie Hem liefhebben het hoogste geluk bereiken en dat voor eeuwig mo-

gen genieten. Zo eindigt een psalm die in de diepe wateren begon, in de stad die fundamenten heeft. Wat een genadige verandering! Halleluja.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

"Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op Schoschannim." Met 'op de lelies' wordt gewezen op de schoonheid van het onderwerp waar dit lied over gaat. — E. W. Hengstenberg.

Gehele psalm

In deze psalm gaat het om een ideaal persoon: één figuur die alle gelovigen vertegenwoordigt die moeten lijden. Er is maar Eén in Wie al die trekken samenkomen, en dat is Christus. Toch is Hij niet het enige, en zelfs niet het eerste onderwerp van de psalm. Dat zie je meteen aan de schuldbelijdenis in Ps. 69:6, die je niet zomaar op Christus kunt betrekken. Behalve Psalm 22 wordt geen enkele psalm in het Nieuwe Testament zo nadrukkelijk op Hem betrokken. — Joseph Addison Alexander.

Gehele psalm

Meestal ziet men dit als een messiaanse psalm, een psalm die over de Messias gaat. Op Psalm 22 na wordt geen enkel stuk uit het Oude Testament vaker in het Nieuwe aangehaald. Als Jezus de kopers en verkopers uit de tempel jaagt (Joh. 2:17), denken Zijn discipelen aan het eerste deel van Ps. 69:10. In Joh. 15:25 staat dat de vijanden Jezus zonder reden haatten, en dat daarmee de Schrift vervuld werd. Daar gaat het waarschijnlijk om vers 5, al kan ook Ps. 35:19 bedoeld zijn. Paulus past het tweede deel van Ps. 69:10 op Hem toe, op de smaad die Hij om Gods wil droeg: "De smadingen dergenen, die U smaden, zijn op Mij gevallen."

In Ps. 69:13 zien we alvast hoe de soldaten in het praetorium onze Heere bespotten (Matth. 27:27-30). Ps. 69:22 vindt zijn tegenhanger op Golgota, bij de kruisiging: de edik en de gal (Matth. 27:34). Joh. 19:28 zinspeelt waarschijnlijk op vers 22 van deze psalm en op Ps. 22:16. De vervloeking in Ps. 69:26 is volgens Hand. 1:20 uitgekomen bij Judas Iskariot. Omdat de psalm daar in het meervoud spreekt, is die aanhaling wel met enige vrijheid gedaan. En volgens Rom. 11:9-10 kun je de verwerping van Israël het best beschrijven met de woorden van Ps. 69:23-24. — J. J. Stewart Perowne.

Gehele psalm

Deze psalm sluit opvallend mooi aan op de vorige, al vormt hij ook een scherp contrast met de heerlijkheid van Zijn koninkrijk. Beide psalmen zijn vergeleken met de verheerlijking op de berg. Daar verschenen, kort nadat Christus in heerlijkheid was verschenen, ook Mozes en Elia. Zij spraken over Zijn heengaan, dat Hij in Jeruzalem zou volbrengen. Hoe helder we ook mogen uitzien naar de heerlijkheid die komt, die verwachting mag ons nooit doen vergeten dat we alleen door veel verdrukking heen het koninkrijk binnengaan. — W. Wilson.

Gehele psalm

Houd dit goed voor ogen: dit is de vierde psalm die uitvoerig vertelt over het lijden en de opstanding van onze Heere. Door de hele psalm heen spreekt Christus Zelf. Hij bidt de Vader om verlossing, omdat de Joden Hem zonder reden zoveel leed en vervolging bezorgd hebben. Namens Zijn leden smeekt Hij dat de hoop van de gelovigen, die op Zijn opstanding rust, niet beschaamd wordt. En omdat Hij alles vooraf weet, kondigt Hij aan wat Zijn vijanden later zal overkomen. — Magnus Aurelius Cassiodorus, circa 468-560.

Gehele psalm

In deze psalm spreekt de hele Christus. Soms spreekt Hij in Zijn eigen Persoon, dan weer roept Hij met de stem van Zijn leden tot God, Zijn Vader. — Gerhohus.

Vers 1

Verlos mij, o God. Hoe ver weg hij ook is, hij is vastbesloten tot de Heere te roepen. En als hij zijn hoofd maar even boven water krijgt, hoort de Heere van hem. Je zou denken dat hij te ontmoedigd is om nog te kunnen roepen. De wateren zijn tot in zijn ziel gekomen, diepe wateren, de stromen gaan over hem heen. Hij zit vast in het slijk waar geen staan is (hij is helemaal op de bodem, muurvast in de modder). Hij is doodmoe van het roepen. En toch, Ps. 69:7,14: Maar mij aangaande, mijn gebed is tot U, o HEERE. Zodra hij weer op adem komt, ademt hij nieuwe smeekbeden uit tot de Heere.

Mensen of duivels kunnen proberen het bidden te verbieden, zoals de menigte de arme blinde wilde tegenhouden toen hij naar Jezus riep. Maar een smekeling die niet loslaat, doet net als hij: hij zal "zoveel temeer" roepen: "Jezus, Gij Zone Davids! ontferm U mijner." Mark. 10:47-48. — Thomas Cobbet.

Vers 1

De wateren zijn gekomen tot aan de ziel. Wat bedoelt hij met: tot in zijn ziel gekomen? Niets anders dan dit: ze benauwden zijn geest en drongen als het ware door in zijn geweten. Ze wekten daar angst en verwarring wegens zijn zonden, en dat bracht zijn geloof en hoop even in de war. Een tijdlang zag hij daardoor het goede einde van zijn ellende niet. Hij was als iemand die onder water zit, bedolven onder zijn angst. Dat blijkt uit wat volgt (Ps. 69:3): "Ik ben gezonken in grondeloze modder, waar men niet kan staan." Hij vergelijkt zichzelf met iemand in een moeras, die onder zijn voeten geen vaste grond voelt die hem kan dragen.

Let ook op waar zijn nood vandaan kwam, en waar de wateren binnendrongen (Ps. 69:6): "O God, Gij weet van mijn dwaasheid, en mijn schulden zijn voor U niet verborgen." Deze heilige man leed onder een verse schuld. Daarom was hij zo troosteloos in zijn verdrukking: hij keek zijn zonde recht in het gezicht, en proefde in zijn uiterlijke nood iets van Gods mishagen. Dat maakte zijn lijden zo bitter dat het moeilijk door te slikken was. Maar toen hij zich eenmaal had vernederd door zijn zonde te belijden, kon hij weer helder zien dat er niets meer tussen de hemel en hem stond.

Hij kon geloven dat zijn zonde vergeven was en weer hopen op goed nieuws van God. Dan keert hij terug tot zijn zachte gemoed, en zingt hij midden in dezelfde ellende waarin hij eerst wegzonk. — William Gurnall.

Vers 3

Ik ben vermoeid van mijn roepen. Het woord jaga betekent eigenlijk: gapen, naar adem snakken, en daarna: moe worden... Maar naar adem snakken in zijn roepen betekent niet zozeer dat hij moe wordt door de felheid ervan. Het betekent dat hij, zolang het roepen duurt en hij ermee bezig is, bezwijkt onder de last van zijn gevaarlijke en beschamende ellende. — Hermann Venema.

Vers 3

Ik ben vermoeid van mijn roepen. Hij had tot God geroepen over de wegen van de mensen. Hij had tot de mensen geroepen over de wegen van God. Van Zijn eerste onderwijs af was Hij niet opgehouden, tot Hij aan het kruis zei: "Mij dorst." Zijn ogen waren dof geworden. Zijn lichaam was zwak en moe van het lijden, van de lange lijdensweg van Zijn leven op aarde. Hij had gewacht te midden van armoede, hoon, verraad, geseling en pijn, totdat Hij uitriep: "Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten!" — Uit "A Plain Commentary."

Vers 3

Ik ben vermoeid van mijn roepen, enz. David lijkt op de postiljon die drie paarden als buiten adem terzijde zet: zijn hart, zijn keel, zijn ogen... Tegenwerping: Maar ik heb geen tranen, noch gewone, noch gebroken. Antwoord: In Gods boeken geldt ook het opzien naar de hemel, het opheffen van de ogen, als gebed. "Des morgens zal ik mij tot U schikken, en wacht houden" (Engels: "ik zal mijn gebed tot U richten, en opzien") (Ps. 5:4). "Mijn ogen verhieven zich omhoog" (Jes. 38:14).

Want ten eerste is gebed een uitstorting van de ziel tot God, en het geloof kan door het oog naar buiten komen als er geen andere deur is. Vaak breken de gevoelens door het venster naar buiten wanneer de deur dicht is, zoals rook door het venster naar buiten gaat als de schoorsteen haar de doorgang weigert. Stefanus keek op naar de hemel (Hand. 7:55). Zo stuurde hij een bode vooruit: een gretige, bewogen, hongerige blik omhoog naar Christus, uit het venster, langs de kortste weg, om te melden dat er een arme vriend naar Hem op weg was.

Ten tweede: zelfs in de hel zou ik niets liever willen dan één blik naar de hemel kunnen sturen. Er liggen veel liefdesblikken van heiligen voor de troon, in de schoot van Christus. Het knipperen van je ogen in het gebed gaat niet verloren voor Christus. Anders zou de blik van Stefanus, de blik van David, niet al honderden jaren in Christus' geschreven Testament zijn opgetekend. — Samuel Rutherford, in "The Trial and Triumph of Faith."

Vers 3

Roepen. Hier zien we dat de heiligen, midden in de wisselvalligheden van het leven, zelfs als ze onschuldig zijn, niet ongevoelig en hard als steen zijn. Dreigende gevaren nemen ze niet zomaar op de lichte schouder. Ze worden angstig, ze roepen en zuchten in hun beproevingen. — Musculus.

Vers 3

Mijn ogen zijn bezweken. O, wat een treurig gezicht! Dat bezweek, ja: het oog waarmee Jezus de scharen zag, en daarom de berg opging om de voorschriften van het Nieuwe Testament te geven. Het oog waarmee Hij Petrus en Andreas zag en hen riep. Waarmee Hij de man zag zitten aan de tolplaats, hem riep en tot evangelist maakte. Waarmee Hij de stad zag en over haar weende... Met deze ogen keek U Simon aan, toen U zei: "Gij zijt Simon, de zoon van Jonas; gij zult genaamd worden Cefas." Met deze ogen keek U naar de vrouw die een zondares was, en U zei tot haar: "Uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede." Richt deze ogen op ons, en wend ze nooit af van ons voortdurende bidden. — Gerhohus.

Vers 3

Daar ik ben hopende op mijn God. Er komt een uur waarop onze ogen bezwijken en dichtgaan. Maar zelfs dan: "Laat ons wachten op onzen God." Laten we in dat opzicht de dood sterven van de rechtvaardige, Die voor ons gestorven is: "en mijn uiterste zij gelijk het zijne." — George Horne.

Vers 4

Zonder oorzaak. Wie lijdt, moet zich niet laten overstuur maken. Het onrecht dat een onschuldige in zijn lijden overkomt, komt niet voor rekening van de lijder, maar van degene die het lijden veroorzaakt... Bekend is wat Tertullianus over Sokrates vertelt. Na zijn veroordeling kwam zijn vrouw hem tegen en sprak hem met tranen aan: "Je bent onrechtvaardig veroordeeld, Sokrates." Zijn antwoord was kort: "Had je dan liever gezien dat ik terecht veroordeeld was?" — Lorinus.

Vers 4

"Wat ik niet geroofd heb, moet ik alsdan wedergeven." Het grote, gezegende werk van onze Heere Jezus hier op aarde was: teruggeven wat Hij niet had weggenomen. Dit onderwerp kunnen we zo uitwer-

ken: (1) Wat is er weggenomen, en van wie? (2) Waaruit blijkt dat Christus het niet heeft weggenomen? (3) Hoe heeft Hij het teruggegeven? (4) Waarom heeft Hij dat gedaan? (5) Toepassing. 1. Wat is er weggenomen, en van wie?

(a) Aan God is heerlijkheid ontnomen. Niet Zijn wezenlijke heerlijkheid, en ook geen enkele volmaaktheid van Zijn wezen, want die kan niemand wegnemen. Wel de heerlijkheid die schittert in Zijn rechtvaardig bestuur over Zijn schepselen, en de heerlijkheid die wij Hem verplicht zijn te geven.

(b) Ook aan de mens is gerechtigheid, heiligheid en gelukzaligheid ontnomen. (1.) De schuldige zondaar verloor zijn gerechtigheid; (2.) de bezoedelde zondaar zijn heiligheid; (3.) de ellendige zondaar zijn gelukzaligheid.

1. Waaruit blijkt dat Christus die dingen van geen van beiden heeft weggenomen?

(a) Wat God betreft is het duidelijk dat Christus nooit enige heerlijkheid van Hem heeft weggenomen. Want Hij deed nooit iets wat oneervol was of God kon ergeren. Joh. 8:29; Jes. 50:5; Luk. 1:35.

(b) Ook wat de mens betreft is het duidelijk dat Hij geen gerechtigheid, heiligheid of gelukzaligheid van hem heeft weggenomen. Hij was geen bron van schuld, bezoedeling en ellende, zoals de eerste Adam dat was geweest. Hij was juist het tegendeel.

(c) Daarom zegt de Schrift wel dat Christus werd afgesneden, maar niet voor Zichzelf. Dan. 9:26; 1 Petr. 3:18; Jes. 53:4-5.

(d) Christus' onschuld bleek zelfs in Zijn lijden. Ze vonden geen reden voor de doodstraf in Hem, en toch eisten ze van Pilatus dat Hij gedood zou worden. Hand. 13:28.

1. Hoe heeft Christus teruggegeven wat Hij niet had weggenomen? In het algemeen door Zijn gehoorzaamheid in daden en in lijden.

(a) Christus deed Gods wil op de manier waarop Hij die deed, en dat bracht God meer eer dan ooit gegeven is of gegeven kon worden.

(b) Doordat Christus Gods wil ook onderging in Zijn lijden, voegde Hij aanzienlijk toe aan Gods heerlijkheid, die door de zonde van de mens was aangetast. Hebr. 5:8; Joh. 17:4; 13:31.

(c) Door de gehoorzaamheid die Hij volbracht heeft Christus gezorgd voor de rechtvaardiging van de zondaar. Rom. 5:8.

(d) Christus deelt ook de genade mee die we nodig hebben om geheiligd te worden.

(e) Christus heeft voor ons een gelukzaligheid verdiend die we nu al in deze wereld hebben.

(f) En Jezus Christus heeft voor ons een nog rijkere en volkomener gelukzaligheid verworven in de wereld die komt.

1. Waarom maakte Jezus Christus er Zijn werk van om terug te geven wat Hij niet had weggenomen?

(a) Het was noodzakelijk werk, werk dat gedaan móést worden om een Zaligmaker te kunnen zijn.

(b) Geen enkel gewoon schepsel kon dit werk doen. Als Christus het dus niet deed, kon niemand anders het doen. — Timothy Cruso, uit een preek.

Vers 4

"Wat ik niet geroofd heb, moet ik alsdan wedergeven." Rosenmüller merkt op dat dit een spreekwoord lijkt te zijn voor een onschuldige die onrechtvaardig wordt behandeld. Volgens de wet moest wie een os stal en doodde of verkocht, vijf ossen teruggeven. Bij een schaap waren dat er vier. En als de os of het schaap nog levend werd gevonden, twee. Iemand dwingen iets terug te geven terwijl hij niets had genomen, was dus het grootste onrecht. Ex. 22:1-5.

Ainsworth merkt op dat het wel voor alle onterechte beschuldigingen kan gelden, waarvan David en Christus onschuldig waren. Maar het kwam vooral uit in Christus, Die "in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn", Filipp. 2:6. Toch

brachten de Joden Hem ter dood, omdat Hij getuigde Gods Zoon te zijn. Joh. 19:7. — Benjamin Boothroyd.

Vers 4

"Wat ik niet geroofd heb, moet ik alsdan wedergeven." De duivel nam weg wat niet van hem was, toen hij zich in de hemel aanmatigde wat hem niet toekwam. Hij roemde dat hij gelijk was aan de Allerhoogste, en daarvoor krijgt hij een rechtvaardige straf... Ook Adam nam weg wat niet van hem was. Door de verleiding van de duivel streefde hij naar gelijkheid met God: "gij zult als God wezen". Hij zwichtte, doordat de vrouw zich had laten misleiden. Maar de Heere Jezus achtte het geen roof Gode even gelijk te zijn... En toch zeiden Zijn vijanden: "Laat Hem gekruisigd worden", want "Hij heeft Zichzelven Gods Zoon gemaakt." — Gerhohus.

Vers 4

"Wat ik niet geroofd heb, moet ik alsdan wedergeven." Wat een gezegend vers! Midden in al het verzet en alle tegenspraak van zondaren tegen Zichzelf liet Jezus het karakter zien waarmee Jehova Hem door de profeet aan de gemeente had aangewezen: "de fondamenten, van geslacht tot geslacht verwoest, zult gij oprichten; en gij zult genaamd worden: Die de bressen toemuurt, die de paden weder opmaakt, om te bewonen." Jes. 58:12.

Maar wat herstelde Christus? Alles wat verloren was! Door de zonde had Adam alles gedaan om Gods heerlijkheid weg te nemen, en daarmee zijn eigen heerlijkheid en geluk. Hij had God van Zijn heerlijkheid beroofd, Gods wet van haar recht, en zichzelf van Gods beeld en Gods gunst. De zonde had de dood binnengebracht, geestelijk en eeuwig. Hij en al zijn nakomelingen stonden bevend bloot aan eeuwige ellende. Dit alles, en nog veel meer, heeft Jezus hersteld. Als Borg en Vertegenwoordiger van de mens, en daartoe geroepen door het gezag van Jehova, gaf de Heere Christus aan God Zijn heerlijkheid terug, en aan de mens het beeld van Gods gunst.

Hij vernietigde zonde, dood, hel en graf, en gaf Zijn verlosten een beter paradijs dan onze natuur verloren had! Wees gegroet, gezegende Hersteller van al onze lang verloren voorrechten! — Robert Hawker.

Vers 5

"Gij weet." Dat God alles weet, is op twee manieren nuttig voor vrome mensen. Ten eerste troost het de onschuldigen, zoals we hier zien. Ten tweede maakt het hen voorzichtig, omdat al hun gedachten, woorden en daden onder Gods oog liggen. — Musculus.

Vers 5

"Gij weet van mijn dwaasheid", enz., dat wil zeggen: ik ben geen overtreder. Dit vers is geen schuldbelijdenis maar een verklaring van onschuld. De schrijver houdt vol dat hij niet lijdt om zijn zonden, maar om zijn godsvrucht. Zie Ps. 69:8, enz. — George R. Noyes, in "A New Translation of the Book of Psalms, with Notes", enz. 1846.

Vers 5

"Mijn schulden zijn voor U niet verborgen." De zonden van hen voor wie Christus gestorven is, werden Hem toegerekend. Daardoor waren ze in de ogen van de wet ongetwijfeld Zijn zonden geworden, zodat Hij er aansprakelijk voor was. Maar let op: de Schriften spreken wel van Hem als "om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld", en als "Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout". Toch lijken ze schroomvallig elke uitdrukking te mijden die ook maar schijnbaar afbreuk zou doen aan Zijn smetteloze reinheid. Nooit spreken ze over de zonden van hen voor wie Hij stierf als Zijn eigen zonden. — James Anderson, noot bij Calvijn op deze plaats.

Vers 5

"Mijn schulden zijn voor U niet verborgen." Ik, de tweede Adam, verberg Mijzelf en Mijn zonden niet, zoals de eerste Adam deed, en zeker niet voor Uw aangezicht, o God. Nee, aan het kruis opgeheven leed Ik buiten de poort voor zonden, en Ik wil dat die zonden zichtbaar zijn voor elk schepsel in de hemel, op aarde en in de hel. Wat Mijzelf betreft, kleeft er geen enkele smet aan die zonden. En voor mijn volk, dat in Mij gelooft, zijn ze helemaal uitgewist door Mijn bloed. — Gerhohus.

Vers 6

"Laat hen door mij niet beschaamd worden, die U verwachten, o Heere, HEERE der heirscharen", enz. Dat wil zeggen: als het gedrag van een godvrezend mens de andere gelovigen niet bemoedigt, dan brengt het hen op de een of andere manier in diskrediet. Dat gebeurt wanneer ze van de goede weg afraken of zich onbetamelijk gedragen. Ze lopen er allemaal gevaar voor. Het moet hen daarom diep raken, ja zelfs innerlijk kwellen, dat ze dit zouden laten gebeuren. Daarom moeten ze alles doen om het te voorkomen.

Medegelovigen schamen zich voor iemand die niet recht leeft. Ze schamen zich dat ze ooit met hem optrokken. Ze schamen zich dat zo iemand ooit voor deze zaak koos, en dat zoiets een belijder van deze zaak kon overkomen. Bovendien verliezen ze door hem de hoop dat ze zelf zullen volhouden. Ze dreigen ook een schande te worden voor alle godvruchtigen. Want, zeggen ze, het lijkt erop dat de Heere geen vaste belofte heeft gedaan over de manier waarop zij uiteindelijk volharden. En er blijft nog genoeg verdorvenheid in hen over om al hun voorraad aan genade omver te werpen, als ze niet meteen nieuwe kracht ontvangen. — William Guthrie, 1620-1655.

Vers 6

"Laat hen door mij niet beschaamd worden." Ik bid dat zij niet beschaamd gemaakt worden door vijanden van buiten, met hun eindeloze beledigingen en hun smaad. Die vijanden zien hen immers als aanbidders van een gekruisigde en gestorven God. Ze denken dat zij zelf als doden zijn en wegrotten voor Zijn graf, alsof hun goede naam verloren is. Laat in plaats daarvan liever Mijn vijanden, die niet willen dat Ik leef, door Mijn engelachtige gelaat met schrik geslagen worden en als doden neervallen. — Gerhohus.

Vers 6

"Door mij." Nauwkeuriger vertaald: in mij. In deze woorden horen we duidelijk de stem van Hem, Die als Borg instaat voor de vrede van Zijn volk (een borg staat voor een ander in). Het gebed van de Lijder krijgt zijn antwoord in de verklaring die nu de grondslag van het evangelie vormt: "Die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden." 1 Petrus 2:6. — Arthur Pridham.

Vers 6

Ik draag op Uw bevel de schande die zij anders zelf hadden moeten dragen. Heere, neem die dan van hen weg, want U hebt haar op Mij gelegd. Zo volgt het ook meteen in Psalm 69:8: "Want om Uwentwil draag ik versmaadheid; schande heeft mijn aangezicht bedekt." — Thomas Goodwin.

Vers 7

"Schande heeft mijn aangezicht bedekt." Wat is erger: schande of de dood? Het is een grote vraag, waarover je lang kunt nadenken. Er zijn mensen geweest die liever de dood kozen en hun eer met hun eigen bloed schoonwasten. Zo doodde Saul zichzelf liever dan dat hij in de handen van de Filistijnen viel, want die zouden hem uitlachen en bespotten, zoals ze met Simson deden. En zo verkoos die koning (Jeremia 38:19) liever zijn land, zijn leven en alles te verliezen, dan dat hij

werd uitgeleverd aan de Joden, zijn eigen onderdanen, om door hen bespot te worden... Een beschaamd aangezicht hoort bij de ergste ellenden waarmee zelfs de hel ons beschreven wordt.

Een edele natuur verafschuwt niets zo erg als schande. Eer is immers een vonk van Gods beeld. Hoe meer van Gods beeld iemand draagt, des te heviger verafschuwt hij schande, want schande is de ontsiering van dat beeld. Daarom geldt: hoe groter en edeler iemands geest is, hoe meer hij schande uit de weg gaat. Een lage, gewone geest trekt zich van schande niets aan. Maar voor een grote geest (zoals David) is er niets pijnlijker dan dat zijn "eer tot schande" wordt, zoals in Psalm 4:3. En hoe meer eer iemand verliest, hoe groter zijn schande.

Wat moet het dan voor Christus zijn geweest! Hij moest herstellen wat de zonde van de mens aan Gods eer had aangetast, en zo God genoegdoen. Daarom onderging Hij van alle straffen juist de schande het zwaarst, en die hoort (zoals gezegd) ook bij de zwaarste straffen in de hel. Christus nam ook andere zwakheden van onze natuur aan, waardoor Hij kon lijden: honger, slaapgebrek, lichamelijke folteringen, onvriendelijkheid en verachting. Zo nam Hij ook oneer en schande aan, net als angst. En hoewel Hij de kracht had om ze te dragen en te verachten (zoals de schrijver aan de Hebreeën zegt), was toch niemand ooit gevoeliger ervoor.

Zijn lichaam was zo teer gebouwd dat Hij pijn dieper voelde dan wie ook. Zo zorgde ook de grootheid van Zijn geest, de ruimte en edelheid van Zijn hart, ervoor dat Hij het kwaad van de schande scherper aanvoelde dan wie ook. En omdat Zijn liefde en openhartigheid voor de mensheid oneindig waren, nam Hij de onvriendelijkheid en de krenkingen die ze op Hem stapelden met even groot verdriet op. — Thomas Goodwin.

Vers 8

"Ik ben mijn broederen vreemd geworden." Als de afkeer van Zijn broeders Hem geen pijn had gedaan, had Hij er niet over geklaagd. En het had Hem geen pijn gedaan als Hij niet een bijzondere genegenheid voor hen had gevoeld. Hij hield dus echt van Zijn broeders. — Musculus.

Vers 8

In het Oosten is veelwijverij gewoon. Daar is de man een harde, gevoelloze heerser en zijn harem een groep bevende slavinnen. De kinderen kijken met onverschilligheid of angst naar hun gezamenlijke vader, maar hangen met de innigste liefde aan hun eigen moeder. Zij is voor hen het enige echte deel van het gezin, de enige ouder voor wie ze iets voelen. Daarom maakte het Davids verdriet zoveel zwaarder dat hij een vreemdeling was geworden voor de kinderen van zijn moeder. De vijandschap van de andere kinderen van zijn vader, geboren uit de andere vrouwen van zijn vader, baarde hem minder zorgen. — W. Greenfield, in "Comprehensive Bible."

Vers 9

"Want de ijver van Uw huis heeft mij verteerd." De Schrift spreekt over een "vrede Gods, die alle verstand te boven gaat" en over een "onuitsprekelijke en heerlijke vreugde". Wie dat bedenkt, zal eerder treuren over het lage peil van zijn eigen gevoel, dan dat hij gaat twijfelen aan gevoelens die volkomen redelijk en bijbels zijn, alleen omdat ze hoger reiken dan hij ooit bereikt heeft. De Heilige Schrift geeft geen enkele steun aan het idee dat gevoelens in het geloof als dweperig en fanatiek moeten worden afgewezen, alleen omdat ze zo hevig zijn en zo hoog gaan. Als ze van de juiste soort zijn en uit rechtmatige bronnen opwellen, leren ze ons nooit te vermoeden dat ze te ver kunnen gaan.

David danste met al zijn kracht voor de Heere. Toen men hem verweet dat hij zich in de ogen van zijn volk vernederde door zich aan zulke vervoering over te geven, antwoordde hij: “Ook zal ik mij nog geringer houden dan alzo.” Dat de dingen die ons hart in het geloof raken veel blijvender en belangrijker zijn dan alle andere dingen, zal niemand tegenspreken. Waarom zou het dan onredelijk zijn om er in een mate door geraakt te worden die enigszins bij hun waarde past? — Robert Hall, 1764-1831.

Vers 9

“De ijver van Uw huis heeft mij verteerd.” Denk aan de voorbeelden van de heiligen van vroeger, die de hemel met geweld hebben genomen. David onderbrak zijn slaap om te mediteren (Psalm 119:148). Zijn vurigheid voor de hemel liep op tot ijver: “Mijn ijver heeft mij doen vergaan” (Psalm 119:139). En Paulus zegt: “strekkende mij (epekteinomenos) tot hetgeen voor is”. Het Griekse woord betekent: je hals uitstrekken. Het beeld komt van renners die elke spier inspannen en zich naar voren buigen om de prijs te grijpen. We lezen van Anna, een profetes (Lukas 2:37): “dewelke niet week uit den tempel, met vasten en bidden, God dienende nacht en dag.”

Wat werkte Calvijn hard in de wijngaard van de Heere! Zijn vrienden haalden hem over om voor zijn gezondheid wat minder te werken. Hij antwoordde: “Wilt u dat de Heere mij werkeloos vindt wanneer Hij komt?” Luther bracht elke dag drie uur door in gebed. Van de heilige Bradford wordt gezegd dat preken, lezen en bidden zijn hele leven vulden. “Ik ben blij”, zei bisschop Jewel, “dat mijn lichaam wordt uitgeput in het werk van mijn heilige roeping.”

Wat een vuur hadden de gezegende martelaren! Ze droegen hun ketenen als sieraden, grepen folteringen aan als kronen en omhelsden de vlammen even blij als Elia de vurige wagen die hem naar de hemel kwam halen. “Laat pijnbanken, vuren, katrollen en allerlei folteringen maar komen, als ik Christus maar mag winnen”, zei Ignatius.

Deze vrome zielen hebben "tot den bloede toe … tegengestaan." Wat zou dit onze ijver moeten aanwakkeren! Neem deze mooie voorbeelden als schrijfvoorbeeld en schrijf ze na met je eigen leven. — Thomas Watson.

Vers 9

"De ijver van Uw huis heeft mij verteerd." IJver voor de ware godsdienst is iets lofwaardigs. Was David ijverig? Dan past dat bij een koninklijke geest. Was Christus, onze Zaligmaker, ijverig? Dan past dat bij een heldenhart. De meeste mensen, die liever stilzitten en hun rust willen, moeten van ijver niets hebben. Maar voor een edelmoedige geest die opnieuw geboren is, is het geen schande dat de ijver voor Gods huis hem verteert. Het is laster om dat dwaasheid te noemen. Was de ijverige David niet wijzer dan zijn leraars, zijn vijanden en de oudsten? Lauwe mensen noemen het razernij. Gods Geest noemt het "vurige kolen, vlammen des HEEREN".

Waarom staat ijver bloot aan de beschuldiging van onbezonnenheid, overhaasting, puritanisme of koppigheid? Was het Davids onbezonnenheid? Nee, het was vuur in zijn geloof. Was Christus onbezonnen? Nee, Hij was de wijsheid van Zijn Vader. Festus noemde Paulus met luide stem een razende (Handelingen 26:24), terwijl Paulus alleen woorden van waarheid en nuchter verstand sprak (Handelingen 26:25). Christus' familieleden dachten dat Hij buiten Zijn zinnen was (Markus 3:21). Deed het oordeel van zulke botte mensen afbreuk aan de ijver van onze Zaligmaker? Nee, het is juist een aanbeveling. Het kwaad uit het huis van God verwijderen en het goede daarin vestigen is een goede zaak (Galaten 4:18). — Thomas Wilson, in "A Sermon preached before sundry of the Honourable House of Commons", getiteld "David's Zeal for Zion", 1641.

Vers 9

"IJver", "smaadheden". Genade reikt nooit zo hoog als in tijden van vervolging. Tijden van lijden zijn oogsttijden voor een christen. Ik laat

dat zien aan één genade: die van de ijver. Ik herinner me dat Moulin over de Franse protestanten zegt: "Zolang de papisten ons kwaad deden omdat we de Schrift lazen, brandden we van ijver om haar te lezen. Maar nu de vervolging voorbij is, zijn onze Bijbels als oude almanakken", enzovoort. Alle smaad, boze blikken, bedreigingen, tegenstand en vervolging die een christen op een weg van heiligheid tegenkomt, maken zijn ijver en moed alleen maar groter.

Michals bespotting van David deed zijn ijver alleen maar oplaaien en groeien: "Ook zal ik mij nog geringer houden dan alzo" (2 Samuël 6:20-22). Kijk maar: een vuur brandt in de winter heter, door antiperistasis (de tegenwerking van de koude lucht eromheen). Zo brandt in de winter van verdrukking en vervolging dat goddelijke vuur, de ijver van een christen, des te heter en laait het des te heviger en krachtiger op.

In tijden van de zwaarste verdrukking en vervolging om de heiligheid heeft een christen vier dingen. Ten eerste een goede Aanvoerder, Die hem leidt en bemoedigt. Ten tweede een rechtvaardige zaak, die hem aandrijft en moed geeft. Ten derde een genadige God, Die hem helpt en ondersteunt. Ten vierde een heerlijke hemel, die hem ontvangt en beloont. Zulke dingen kunnen hem niet anders dan machtig optillen en doen ontvlammen onder de grootste tegenstand. Ze behoeden hem voor angst, vleierij, bezwijken, wegzinken en op de vlucht slaan op een stormachtige dag. Ja, ze maken zijn gezicht als het gezicht van een diamant, zoals God beloofd heeft dat van Ezechiël te maken (Ezechiël 3:7-9 en Job 41:15).

Een diamant is de hardste van alle stenen, harder dan vuursteen, ja zelfs harder dan de onderste molensteen. Natuurkundigen (Plinius) merken op dat de hardheid van deze steen niet te beschrijven is. Het vuur kan hem niet verbranden of zelfs maar verhitten, de hamer kan hem niet breken en het water kan hem niet oplossen. Daarom noemen de Grieken hem een adamas: de ontembare. In alle stormen krimpt de diamant niet. Hij vreest niet, hij verandert niet van kleur.

Laat de tijden zijn zoals ze willen, de diamant blijft dezelfde. In tijden van vervolging maken een goede zaak, een goede God en een goed geweten een christen als een diamant: onoverwinnelijk en onveranderlijk.

Toen iemand wilde weten wat voor man Basilius was, kreeg hij, zo vertelt de geschiedenis, in een droom een vuurkolom te zien met het opschrift: Talis est Basilius, Basilius is zo iemand: hij staat helemaal in lichterlaaie voor God. Vervolgingen zetten een christen alleen maar helemaal in lichterlaaie voor God. — Thomas Brooks.

Vers 9

"Verteerd." Het werkwoord betekent niet alleen "opeten" of "verslinden", maar ook "wegvreten" of "verteren", doordat de delen van elkaar worden losgemaakt, zoals vuur dat doet. De grondbetekenis van het Hebreeuwse woord voor ijver lijkt "inbijten, wegvreten" te zijn, net als vuur. Volgens Parkhurst gebruikt de Hebreeuwse Bijbel dit woord meestal voor de vurige of gloeiende gevoelens van de mens. Van die gevoelens is bekend dat ze altijd werken als vuur: ze vreten weg en verteren. Dichters, oude en nieuwe, wemelen daarom van beschrijvingen van zulke gloeiende, verterende gevoelens, ontleend aan het vuur en zijn werking. — Richard Mant.

Vers 9

"Verteerd." Wie ijverig is in zijn geloof of vurig in zijn verbondenheid, van hem zegt men dat hij verteerd is. "Oude Muttoo heeft besloten zijn huis voorgoed te verlaten. Hij moet op blote voeten naar de Ganges lopen voor het heil van zijn ziel. Zijn ijver heeft hem verteerd." — J. Roberts' "Oriental Illustrations."

Vers 9

"De smaadheden dergenen, die U smaden, zijn op mij gevallen." Als het enigszins mogelijk is, moeten we ons erop toeleggen alle smaad van Christus weg te nemen en op onszelf te laden, zodat wij liever

bespuwd en veracht worden dan Christus. Ambrosius zei het mooi: hij wenste dat God het zou behagen alle tegenstanders van de gemeente op hemzelf af te leiden en hen hun dorst te laten lessen met zijn bloed. Dat is een echt christelijk hart. Als het dus om onzentwil gebeurt, en wij iets te maken hebben met de zaak waardoor Christus wordt gesmaad, moeten we bereid zijn liever onszelf op te offeren dan dat Christus wordt gesmaad.

Zo zei Jona, toen hij begreep dat de storm om zijnentwil opstak: "Werpt mij in de zee." En zo zei Nazianzen, toen er twist om hem ontstond: "Werp mij in de zee, laat mij mijn plaats verliezen, liever dan dat de naam van Christus om mijnentwil lijdt." — Jeremiah Burroughs.

Vers 10

"En ik heb geweend in het vasten mijner ziel; maar het is mij geworden tot allerlei smaad." Kijk eens wat er gebeurt: deugd wordt voor ondeugd aangezien, waarheid voor godslastering, wijsheid voor dwaasheid. De vredestichter van de wereld wordt beschouwd als een oproerkraaier. Hij Die de wet vervulde, geldt als wetsovertreder, onze Zaligmaker als zondaar, onze God als een duivel. O arm, verontrust hart! Waarom klaag je zo zwakjes over het onrecht of de mishandeling die je overkomt?

God behandelt je in deze wereld niet anders dan Hij Zijn enige Zoon behandelde. Die heeft je deze bittere drank toegedronken, en niet alleen om ervan te proeven: Hij dronk je een volle teug toe. Het is niet alleen een troost, het is zelfs een eer om deelgenoot en medelijder van Christus te zijn. Hij ziet ook graag iets van Zichzelf in ons terug. Honden blaffen niet tegen wie ze kennen en met wie ze vertrouwd zijn. Tegen vreemden blaffen ze meestal, niet altijd om enig kwaad dat ze voelen of vrezen, maar meestal uit aard of uit slechte gewoonte. Hoe kun je dan een vreemdeling voor de wereld zijn, als ze je niet lastigvalt en niets van je afbreekt? — Sir John Hayward (1560-1627), in "The Sanctuary of a Troubled Soul."

Vers 10

Niets is zo goed bedoeld of het kan verkeerd worden uitgelegd. — Simon Patrick.

Verzen 10-11

Dat Christus werd bespot en uitgelachen, blijkt duidelijk uit wat we lezen in Markus 5. Toen Hij zei: "Het kind is niet gestorven, maar het slaapt", lachten ze Hem uit. En toen Hij sprak over de noodzaak om aalmoezen te geven, staat er: "En al deze dingen hoorden ook de Farizeen, die geldgierig waren, en zij beschimpten Hem." Ook tijdens Zijn lijden werd Hij bespot: door de soldaten, door Herodes, door de hogepriesters en door vele anderen. — Robert Bellarmine.

Vers 11

"En ik heb een zak tot mijn kleed aangedaan", enz. Nergens lezen we dat Jezus ooit een rouwkleed van zakkenstof droeg. Toch is het best mogelijk dat Hij dat deed. Bovendien wil de uitdrukking misschien alleen zeggen dat Hij op bepaalde momenten treurde en verdriet had, zoals mensen dat doen die zich in zak kleden. Zijn voorloper droeg gewoonlijk een kleed van kameelhaar met een lederen riem om het middel. Het is dus heel waarschijnlijk dat ook Zijn kleding zeer eenvoudig was, passend bij Zijn positie. Hij was immers rijk en werd om ónzentwil arm. "Maar ik ben hun tot een spreekwoord geworden": een spotnaam. Als zij iemand zagen in een zak of in armoedige kleren, zeiden ze: kijk, die ziet eruit als Jezus van Nazareth. — John Gill.

Vers 11

"Ik ben hun tot een spreekwoord geworden." Als iemand een spotnaam heeft gekregen, bedoelen we meestal twee dingen. Ten eerste: hij zit diep in de put. Sommige mensen staan zo hoog dat het gewone volk niet over hen durft te praten, maar waar de heg laag is, stapt iedereen eroverheen. Ten tweede: hij is verachtelijk geworden. Een spotnaam werpt altijd een schaduw van schande. Wie veel besproken

wordt, wordt in dit geval slecht besproken. En wie zo in ieders mond rondgaat, is in de mening van de mensen helemaal verloren...

Daaruit leren we dat wie in deze wereld veel lijdt, vaak het gespreksonderwerp van iedereen wordt, en dikwijls ook een voorwerp van smaad. Over kwalen die maar weinig mensen ooit hebben gezien of gevoeld, praat iedereen. Groot verdriet, zeker als het om het verdriet van groten gaat, wordt in liederen gegoten. Zelfs de treurigste rampen krijgen een rol in de dichtkunst, en er wordt over gezongen...

De heilige David kreeg precies dit te verduren op de dag van zijn smarten: "Ik heb geweend in het vasten mijner ziel; maar het is mij geworden tot allerlei smaad. En ik heb een zak tot mijn kleed aangedaan; maar ik ben hun tot een spreekwoord (of spotnaam) geworden." In het volgende vers vertelt hij precies wie dat deden: "Die in de poort zitten (dat wil zeggen: de groten), klappen van mij; en ik ben een snarenspel dergenen, die sterken drank drinken", dat wil zeggen: van het gewone slag. — Joseph Caryl.

Vers 12

"Die in de poort zitten." Meestal legt men dit uit als: de rechters of de belangrijkste mannen van het land, want de stadspoorten waren de plaatsen waar recht werd gesproken. Hilarius ziet het anders. Hij denkt aan de mensen die bij de stadspoort zaten te bedelen. Dat lijkt een waarschijnlijker uitleg. Die past beter bij wat de psalmdichter wil zeggen, en bij de dronkaards die in de volgende zinsnede worden genoemd. — Samuel Burder.

Vers 12

"Die in de poort zitten." De rechters bij de poort. Letterlijk: "bijzitters aan de poort", dat zijn "rechters die zitten om zaken te beslissen". — John Mason Good.

Vers 12

"Ik ben een snarenspel dergenen, die sterken drank drinken." Een heilige levenswandel is het lied van de dronkaard, zoals het bij David was. Zo gaat het meestal met een nauwgezette, strenge levenswandel: wie het precies neemt, wordt bespot. De wereld kan het brandende, stralende leven van sommige heiligen niet verdragen. Zij voelen zich door hen zo scherp terechtgewezen dat zij, net als die heidenen, de zon vervloeken, omdat haar schijnsel hen verschroeit.

Het is niets nieuws, het is zo oud als de wereld. Het zaad van de slang heeft altijd het zaad van de vrouw vervolgd, en wie naar het vlees geboren was, vervolgt wie naar de Geest geboren was. "alzo ook nu", zegt de apostel, en ook wij mogen zeggen: zo is het nog steeds. Ismaël bespotte Izak, en is dat vandaag anders? Misschien gaat het minder brutaal dan vroeger, maar dan zijn het de tijden die veranderd zijn, niet de harten van de zondaars. Ze haten hen nog steeds en loeren op hun misstap: "Geef ons te kennen," zeggen zij, "en wij zullen het te kennen geven." — John Murcot.

Vers 12

"Ik ben een snarenspel dergenen, die sterken drank drinken." Als de overheid de ware godsdienst onwelwillend bejegent, wordt die een bespotting voor schurken, voor elke gemene booswicht die zich nergens aan bindt, en een gespreksstof voor elke drinkebroer. De schande van het kruis doet meer pijn dan de rest van het lijden dat ermee gepaard gaat. In deze laatste vier verzen wordt de schande van het kruis al voor de vierde keer aan God voorgelegd: "Ik ben een snarenspel dergenen, die sterken drank drinken", nadat hij eerst klaagde dat hij gesmaad werd en tot een spreekwoord was gemaakt. — David Dickson.

Vers 12

Zo zie je het in elke herberg, waar ontheiligde vrolijkheid heerst met drinken, razen en brassen. In plaats van een andere speelman moet David het lied van de dronkaards zijn. Ook de Filistijnen konden eenvoudig niet vrolijk zijn zolang Simson niet als de dwaas in hun spel werd rondgeleid (Richt. 16:25). "Als zij niet spotten met de wegen en de dienaren van God", zegt de heer Greenham, "weten de dwazen niet hoe ze vrolijk moeten zijn." En dan hoort de duivel bij het gezelschap en is hij vrolijk met hen mee.

Maar wat nu? Kunnen ze niet vrolijk zijn zonder hun gastheer te mishandelen? Wat een schandelijk gedrag! Sommigen zullen dat duur moeten betalen wanneer de rekening komt, of liever: wanneer ze worden geroepen om die rekening te voldoen. Dan is het feest voorbij, en dan zullen ze van hun vrolijke stoel afkomen. En ze zullen merken dat dit heel ver afstond van "de vertroosting des Heiligen Geestes", waarbij die goede Geest en onze Trooster bedroefd werd en heiligheid bespot en uitgelachen werd. — Anthony Tuckney (1599-1670), in "A Good Day Well Improved."

Vers 13

"Maar mij aangaande, mijn gebed", enz. Deze zinsnede is vol nadruk. "En ik, mijn gebed tot U", dat wil zeggen: zo ben ik door en door, dit is mijn belangrijkste bezigheid. Zo staat het ook in Ps. 109:4: "En ik, een gebed." Bidden was zijn werk. Het was altijd zijn enige toevlucht, zijn hulp op dit moment en zijn redmiddel. — Venema.

Vers 13

"Een tijd des welbehagens." Niet alle tijden zijn gelijk. We vinden niet altijd even gemakkelijk toegang. Hij zal niet altijd twisten, maar Hij is ook niet altijd even welwillend. We kunnen kloppen en nog eens kloppen en toch een tijdlang buiten blijven staan. Soms duurt dat zo lang dat onze knieën bijna bezwijken, onze ogen bijna uitvallen en

druipen van verwachting, en ons hart bijna breekt, terwijl niemand luistert en niemand er acht op slaat, hoe lang we ook wachten. We hadden eerder moeten komen, of we hadden onze komst op een beter moment moeten kiezen...

De profeet David spreekt uitdrukkelijk over een gunstige tijd om te bidden. En de woorden uit de psalm: "Heden, zo gij Zijn stem hoort", door de apostel in eigen woorden herhaald als: "zolang als het heden genaamd wordt", laten zien dat God bepaalde dagen heeft waarop Hij ons wil ontvangen. Dan staat Hij als het ware helemaal klaar om ons te horen en te helpen. Zo'n tijd noemt de Schrift een aangename tijd, een tijd van welbehagen.

En wil je weten wat zo'n tijd maakt? Daar zijn maar twee dingen voor nodig. Of God is vriendelijk en welwillend tegenover ons, of wij zijn vriendelijk en welwillend tegenover Hem. Komen we in een van die twee stemmingen tot Hem, dan hebben we het goede moment getroffen. Dan zijn we er zeker van dat we welkom zijn en dat ons gebed wordt aanvaard. — Mark Frank. 1613-1664.

Vers 13

> *Hoe zwaarder het kruis, hoe inniger het gebed;*
> *De kruiden geuren het sterkst wanneer men ze verplet.*
> *Indien hemel en wind altijd schoon waren,*
> *Zou de zeeman niet naar de ster staren;*
> *En Davids psalmen waren nooit gezongen*
> *Indien smart zijn hart nooit had gewrongen.*

— Uit het Duits.

Vers 15

Geloof in God geeft hoop om geholpen te worden. Het is al een halve verlossing, en wel voordat de hele verlossing er is. De psalmdichter heeft zijn hoofd nu boven water en is niet meer zo bang als toen hij aan deze psalm begon. — David Dickson.

Vers 15

"De put." Volgens deken Stanley wordt het Hebreeuwse woord be'er hier altijd vertaald met "bron", behalve in dit geval en in drie andere. Als zulke bronnen geen water meer gaven, gebruikte men ze als gevangenis. Niemand maakte de modder op de bodem schoon. In de bijlage van zijn "Sinai and Palestine" vertelt de deken ook dat "ze rondom de opening een brede rand van metselwerk hebben, en vaak een steen die de opening afsluit." Als die steen over de mond van de put werd gerold, "sloot de put zijn mond", en de arme gevangene lag in alle opzichten levend begraven. — C. H. S.

Vers 17

"Verberg Uw aangezicht niet van Uw knecht, want mij is bange." Een oprechte knecht kan om de zaak van God in nood zitten en Gods troost missen. Toch ruilt hij zijn Meester nooit in voor een ander en wanhoopt hij niet aan Zijn gunst. — David Dickson.

Vers 17

"Verberg Uw aangezicht niet." De eigenlijke betekenis van het Hebreeuwse woord sathar verklaart de zin: bedek Uw aangezicht niet voor Uw knecht. Het beeld is dat van een koning. Hij spant een sluier voor de ingang van zijn kamer, zodat niet iedereen zomaar binnen kan komen, en laat alleen zijn vertrouwde dienaar tot zich. Zo staat het ook in Ps. 31:21. Het aangezicht van God is Zijn majesteit en Zijn genadige, vriendelijke aanwezigheid. Gods knecht is Zijn dienaar die vrij bij Hem mag komen. Zijn aangezicht voor hem verbergen betekent: hem de toegang tot Gods tegenwoordigheid beletten. Daarom hoort Gods knecht op een heel andere manier behandeld te worden dan andere mensen. — Hermann Venema.

Vers 17

"Uw knecht." Verberg niet, zegt hij, voor Uw knecht. Het is alsof hij zegt: hoe ik er ook aan toe ben, ik blijf Uw knecht. Het is aan de

meester om voor zijn knecht te zorgen als die om zijnentwil in gevaar verkeert, en dat geldt ook hier. In ditzelfde vers zegt David dat hij in het nauw zit. In Ps. 69:19 verklaart hij dat zijn leven op het spel staat. — Musculus.

Vers 19

"Gij weet mijn versmaadheid", enz. Het is een grote troost dat God let op onze smaad. Dat was ook de troost van de psalmdichter zelf. Stel dat iemand smaad, schande en moeite lijdt voor zijn vrienden terwijl hij bij hen weg is. Dan zegt hij: o, als mijn vrienden wisten wat ik lijd, en dat ik voor hen lijd, dan zou dat mij troosten. Is het al een troost om gekend te zijn, dan is het dat nog veel meer wanneer ze hem als de hunne zullen erkennen.

Christus kent al het lijden van elk lid van Zijn lichaam. Zeg dus niet: ik ben maar een arm schepsel, wie let er op mijn lijden? De hemel let op je lijden. Christus let er beter op dan jij zelf. — Jeremiah Burroughs.

Vers 20

"De versmaadheid heeft mijn hart gebroken." Iedereen weet dat gemoedsbewegingen en hartstochten de werking van het hart beïnvloeden, bijvoorbeeld door hartkloppingen of flauwvallen. De meeste medische autoriteiten die over de aandoeningen van dit orgaan hebben geschreven, zeggen dat zulke gevoelens, als ze overweldigend zijn, soms (al is het zelden) de wand van het hart kunnen laten scheuren of breken. Onze dichters spelen zelfs op dit gevolg in alsof het een vaststaand feit is: "De smart die niet spreekt, fluistert het overladen hart toe, en beveelt het te breken."

Maar áls ooit een mensenhart door de pure omvang van zielsangst is gespleten en gebroken, dan was het zeker het hart van onze Verlosser. Dat mogen we zelfs vooraf al beredeneren, nog vóór we naar de feiten kijken. Hij werd "een vloek … voor ons". In die donkere, vreselijke uren aan het kruis "heeft Hij onze krankheden op Zich geno-

men, en onze smarten heeft Hij gedragen". Hij onderging voor de zonde de vervloeking van God en mensen, "in zwaren strijd zijnde", en nu "geheel bedroefd tot den dood toe".

Er zijn zowel godgeleerde als medische argumenten voor de opvatting dat Christus werkelijk stierf aan een gescheurd of gebroken hart. In Psalm 22 en 69 staan veel wonderlijke profetieën en nauwkeurige voorzeggingen over de omstandigheden rond de dood van Christus. We beschouwen die met recht als letterlijk waar, zoals: "Zij hebben mijn handen en mijn voeten doorgraven" en "Zij delen mijn klederen onder zich, en werpen het lot over mijn gewaad." Waarom zouden we dan, vraag ik, de uitspraken in diezelfde psalmen, "De versmaadheid heeft mijn hart gebroken" en "Mijn hart is als was, het is gesmolten in het midden mijns ingewands", alleen als beeldspraak zien en niet ook als letterlijk waar? — Sir James Young Simpson (1811-1870), in W. Stroud's "Treatise on the Physical Cause of the Death of Christ."

Vers 20

"En ik heb gewacht naar medelijden, maar er is geen." Zelfs in gewone omstandigheden verlangen we naar medeleven. Zonder dat krimpt het hart ineen en hangt het slap. Het sluit zich als een bloem in een kille lucht. Maar te midden van openhartige woorden en liefdevolle taferelen gaat het weer open, zoals een bloem in de zon.

Wanneer we in nood zijn, wordt dat gemis naar verhouding nog dringender. Voor een bedroefd hart is het een smart die groter is dan de natuur kan dragen om zich alleen te voelen. Een blik van medeleven lijkt dan meer te helpen dan een gift van onmetelijke rijkdom. Een liefdevolle blik van zelfs een klein kind dat met ons meeleeft, of een eenvoudig woord van een gewone vriend, geeft de geest soms nieuwe moed om opnieuw te beginnen. Het lijkt dan bijna alsof er leven wordt gewekt in de greep van de dood. — Charles Stanford, in "Central Truths", 1859.

Vers 21

"Ja, zij hebben mij gal tot mijn spijs gegeven", enz. Zo ziet de troost eruit die de wereld vaak aan een bedrukte, verlaten ziel aanbiedt. — George Horne.

Vers 21

Gal en edik worden hier samen genoemd als het onsmakelijkste voedsel en de onsmakelijkste drank die er zijn. Het lijden van onze Heere is door de Voorzienigheid zo geleid dat het opmerkelijk samenviel met dit vers. De Romeinen gaven gekruisigde misdadigers gewoonlijk zure wijn met een aftreksel van mirre om de pijn te verdoven. Dat gebeurde ook bij onze Zaligmaker (Mark. 15:23). Op zichzelf was dat niet wreed, integendeel. Maar het hoorde wel bij het grote proces van moordzuchtige vervolging.

Bij de Romeinse soldaten kan het een vriendelijk gebaar geweest zijn. Maar vanuit de ongelovige Joden gezien kwam het erop neer dat een man die al overweldigd was door angst, gal en edik kreeg. Zo beschrijft Mattheüs het ook, geheel naar zijn gewone werkwijze, als een vervulling van deze tekst (Matth. 27:34). Hij spreekt het verhaal van Markus, waar ik hierboven naar verwees, niet tegen. Hij laat alleen zien dat de wijn met mirre die men Hem aanbood, hetzelfde is als de gal en de edik uit deze voorzegging. En om te voorkomen dat iemand dit samenvallen over het hoofd zou zien, klaagde onze Heere vlak voor Zijn sterven over dorst, en men gaf Hem edik. — Joseph Addison Alexander.

Vers 21

"Gal tot mijn spijs." Het leven van de zonde begon met proeven, tegen de gehoorzaamheid in die we aan God verschuldigd zijn. Daarom wilde de Verlosser van zondaars gehoorzaam zijn tot de dood toe, aan het kruis. Om de profetie te vervullen eindigde Hij Zijn leven met de bittere smaak van gal en edik. Zo zien wij het begin van ons verderf

en het einde van onze verlossing, en mogen we ons volkomen verlost en volmaakt genezen weten. — Thomé de Jesus (1582), in "The Sufferings of Jesus."

Vers 21

"Edik." Uitleggers hebben vaak opgemerkt hoe verfrissend Oosterse edik is. Ik zal hun opmerkingen niet herhalen. Ik wil liever vragen: als edik zo verfrissend is, waarom klaagt de psalmdichter dan profetisch dat hij edik te drinken kreeg in die doodsdorst, die hij in een andere psalm beschrijft met een tong die aan de kaken kleeft? Aan de verfrissende kracht ervan valt niet te twijfelen, dat staat vast. Maar kan men niet antwoorden dat naast de gal, die we niet mogen vergeten, ook edik zelf, hoe verfrissend ook, alleen door de armste mensen werd gedronken?

Als een vorstelijk persoon in zijn dorst edik krijgt, het drankje van een slaaf of van een ellendige gevangene in plaats van dat van een prins, dan wordt hij diep onteerd, en hij mag dan best klagen dat dit een bittere hoon is, of zulke beledigingen met dit beeld uitdrukken.

Zoete wijn werd vroeger het meest gewaardeerd, zo blijkt uit de oude Oosterse vertalers van de Septuaginta. Voor wat onze vertaling weergeeft als "veel koninklijke wijn, naar des konings vermogen" (Esth. 1:7), schrijven zij "veel en zoete wijn, zoals de koning zelf dronk." Misschien boden de soldaten onze Heere daarom edik aan, wijn die erg zuur geworden was, als tegenstelling tot de zoete wijn die vorsten dronken. Lukas vertelt ons immers dat ze dit uit spot deden (Luk. 23:36): "En ook de krijgsknechten, tot Hem komende, bespotten Hem, en brachten Hem edik."

Men zegt dat Joodse misdadigers vlak voor hun terechtstelling gemengde wijn kregen om hun pijn te verdoven. Maar onze Heere kreeg edik, en wel uit spot. Zij bespotten daarmee, zoals ze ook met andere dingen deden, Zijn aanspraak op het koningschap. Maar de scherpte van die spot zien we pas als we niet vergeten wat voor wijn vorsten

vroeger dronken. Dat was, zo blijkt, wijn van de zoete soort. — Thomas Harmer.

Vers 22

De vloeken in dit vers en in het volgende zijn alleen weerzinwekkend als je ze leest als de uitbarsting van kwaadaardige zelfzucht. Spreekt God ze uit, dan hoeven ze niemands gevoel te kwetsen, en dat doen ze ook niet. Dat geldt ook als je ze leest als de woorden van een ideale persoon, die alle rechtvaardigen vertegenwoordigt die onrecht lijden. Hij vertegenwoordigt in het bijzonder Hem Die, hoewel Hij tijdens Zijn sterven bad voor Zijn moordenaars (Luk. 23:34), eerder precies de woorden van deze passage op de ongelovige Joden had toegepast (Matth. 23:38). Later deed Paulus dat ook (Rom. 11:9-10). De leer dat God het kwaad vergeldt, is niet beperkt tot het Oude Testament. Onze Zaligmaker leert haar duidelijk in veel van Zijn gelijkenissen. Zie Matth. 21:41; 22:7; 24:51. — Joseph Addison Alexander.

Vers 22

Hun tafel worde tot een strik. Hun tafel staat als beeld voor hun voorspoed: een overvloed aan alles. Ze staat ook voor vrede en veiligheid, zoals in Ps. 23:5 en Job 36:16. Verder wijst ze op vriendschap tussen mensen, op gedeelde gedachten en plannen. Maaltijden zijn daar immers het teken en het zinnebeeld van. Ps. 41:10; Dan. 11:27. — Hermann Venema.

Vers 22

Hun tafel, enz. Iemand zei terecht: Licitis perimus omnes, enz., “We gaan meestal ten onder door het gebruik van geoorloofde dingen.” Het gevaar is immers het grootst waar we het minst vermoeden. In al onze zegeningen zit een verboden vrucht. Ze ziet er mooi uit en smaakt zoet, maar we mogen haar niet aanraken. — Henry Wilkinson (1675), in “Morning Exercises.”

Vers 22

Hun tafel worde tot een strik. In de gelijkenis van het feestmaal hadden veel mensen een excuus om Christus niet te volgen. Sommigen hadden land gekocht, anderen waren getrouwd, weer anderen hadden span ossen gekocht, en ze konden daarom niet komen (Luk. 14:18-20). Met andere woorden: een overdreven liefde voor de wereld hield hen tegen. Wat ze mochten genieten, was van dienaar hun afgod geworden. Ze aanbaden het meer dan God en wilden het niet loslaten om naar God te komen. Maar dit staat er om hen te beschamen. We zien er ook in hoeveel macht het eigen ik over de wereldse mens heeft, en welk gevaar hem bedreigt als hij geoorloofde dingen misbruikt.

Wat, is je vrouw je dierbaarder dan je Zaligmaker? En gaan je land en je ossen vóór het heil van je ziel? O, pas op dat je zegeningen niet eerst een strik worden en daarna een vloek! Wie ze te hoog schat, daagt Hem Die ze gaf uit om ze weer weg te nemen. Kom, en volg Hem Die het eeuwige leven aan de ziel geeft. — William Penn (1644-1718), in "No Cross, No Crown."

Vers 22

Hun tafel worde tot een strik. Dat wil zeggen: als vergelding voor hun onmenselijkheid en wreedheid tegenover mij. Michaelis laat zien hoe nauwkeurig deze bedreigingen uitkwamen bij de laatste belegering van Jeruzalem door de Romeinen. Vele duizenden Joden waren in de stad bijeengekomen om het paaslam te eten, toen Titus hen plotseling aanviel. Bij dit beleg kwam het grootste deel van de inwoners van Jeruzalem op ellendige wijze om het leven. — William Walford.

Verzen 22-23

Let op hoe God de Joden vergold. Zij gaven Christus gal en edik te eten en te drinken. Nu is hun eigen geestelijke spijs en drank een strik voor hen geworden. Zijn ogen werden geblinddoekt; hun ogen

zijn verduisterd. Zijn rug werd gegeseld; hun lendenen laat God wankelen. — Christopher Wordsworth.

Verzen 23-28

Hier kondigt Hij tien plagen aan, tien gevolgen van Gods toorn, die hen om hun goddeloosheid zullen treffen. — David Dickson.

Vers 24

Uitstorten. Let op wat dit woord ons laat zien. Ten eerste: hoe gemakkelijk God Zijn vijanden kan vernietigen, zonder enige moeite. Het is net zo gemakkelijk als een fles omkeren en leeggieten. Ten tweede: hoe overvloedig Zijn toorn is. Ten derde: Zijn gramschap komt plotseling, overweldigend en onontkoombaar. Als ze druppelt, kun je je nog in acht nemen. Wordt ze uitgestort, dan verplettert ze wie niet op zijn hoede is. — Thomas Le Blanc.

Vers 28

Laat hen uitgedelgd worden uit het boek des levens. Alle Israëlieten die uit Egypte trokken, werden in een lijst van de levenden opgeschreven. Die lijst heet "het schrift van het huis Israels" (Ezech. 13:9) en "het boek des levens." Elk jaar werden de namen opnieuw uitgeschreven, en wie gestorven was, viel dan af. Zo raakten zij in de vergetelheid (Spr. 10:7). Daarom werd het boek des levens een beeld van Gods boek van de voorbeschikking tot eeuwig leven (Ps. 139:16; Ex. 32:32; Ps. 87:6; Dan. 12:1; Filipp. 4:3; Openb. 17:8; 13:8; 21:27; Luk. 10:20).

Vanuit menselijk oogpunt staan in dat boek de namen van mensen die de naam hebben te leven, maar dood zijn. Ze staan er alleen door een uiterlijke roeping, of omdat zijzelf en anderen dat denken. Maar vanuit Gods oogpunt staan er uiteindelijk alleen mensen in die uitverkoren zijn tot het leven. De eersten kunnen worden uitgedelgd, zoals Judas (Openb. 3:5; Matth. 13:12; 25:29; 7:23; Ex. 32:33). De laatsten nooit (Openb. 20:12,15; Joh. 10:28-29; Hand. 13:48). — A. R. Fausset.

Vers 28

Laat hen uitgedelgd worden, enz. Dit vers verwijst naar een oud Joods gebruik. De namen van de inwoners van elke afdeling of stam van het volk werden opgeschreven in een boekdeel, een beetje zoals het Dom-boc van de Saksen. Zie Luk. 2:1. De namen van wie stierven, werden doorgehaald of uitgewist en stonden niet langer op de lijst van de levenden. Zo'n boek wordt aan God toegeschreven in Ps. 139:16. Dat Mozes uit Gods boek werd uitgedelgd (Ex. 32:32), is een beeldspraak voor: hem het leven ontnemen. — Richard Warner.

Vers 28

Laat hen uitgedelgd worden uit het boek des levens, enz. Nu komen we bij de vraag: is het een onfeilbare zekerheid van behoud als je in de hemel bent ingeschreven? Of kan iemand die daar geregistreerd staat, toch worden uitgedelgd? De waarheid is dat niemand die in de hemel is opgeschreven ooit verloren kan gaan. Toch brengen sommigen dit vers daartegenin. Daaruit leiden ze af dat sommige namen eerst worden opgetekend en later worden uitgedelgd. Maar die opvatting werpt een dubbele smet op God Zelf.

Of ze maakt Hem onwetend van wat komen gaat. Dan zou Hij het einde van uitverkorenen en verworpenen niet voorzien hebben en Zich hebben vergist in Zijn besluit om mensen zalig te maken die toch niet zalig worden. Of ze maakt Zijn besluit veranderlijk: dan zou Hij om hun zonden mensen uitsluiten die Hij eerder had uitverkoren. Van beide zwakheden pleit Paulus Hem vrij (2 Tim. 2:19): "Evenwel het vaste fondament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn."

Neem de eerste woorden: "De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn." Dat zou niet waar zijn als Gods voorkennis zich kon laten misleiden. Neem dan: "het vaste fondament Gods staat." Het zou geen vast fondament zijn als mensen die Hij had bepaald de Zijnen te zijn, later toch niet de Zijnen bleken. De ware slotsom is deze: impossibilis est

deletio. Wie "in de hemelen opgeschreven" is, kan nooit in de hel terechtkomen. Om deze waarheid vrij te maken van de tegenwerping, kies ik uit vele mogelijkheden drie passende onderscheidingen:

1. Je kunt zeggen dat iemand in de hemel is geschreven simpliciter, op zichzelf en zonder meer, en secundum quid, op zekere wijze. Wie daar zonder meer is geschreven, in quantum praedestinatus ad vitam, omdat hij tot het leven is uitverkoren, kan nooit worden uitgedelgd. Wie er op zekere wijze is geschreven, kan het wel. Hij is namelijk geschreven non secundum Dei praescientiam, sed secundum praesentem justitiam, niet volgens Gods eerdere besluit, maar volgens zijn rechtvaardigheid op dit moment. Van zulke mensen zegt men dat ze worden uitgedelgd. Dat is niet met het oog op Gods kennis, want Hij weet dat ze daar nooit geschreven stonden. Het gaat om hun huidige toestand: ze vallen af van genade tot zonde. (Lyra.)
2. Sommigen worden uitgedelgd non secundum rei veritatem, sed hominum opinionem, niet volgens de waarheid van de zaak, maar volgens wat mensen denken. In de Schrift wordt vaak gezegd dat iets gedaan is quando innotescat fieri, op het moment dat bekend wordt dat het gebeurt. Huichelaars hebben een schijn van uiterlijke heiligheid. Daarom oordelen mensen vol liefde dat zij in de hemel zijn opgeschreven. Maar als die glinsterende sterren slechts ignes fatui blijken, dwaallichtjes, en van het uitspansel van de gemeente vallen, dan zeggen we dat ze zijn uitgedelgd.

Wie ex existentia is opgeschreven, door een volmaakt Wezen, gaat nooit verloren. Wie ex apparentia is opgeschreven, op grond van de schijn, kan dat wel. Sommigen schrijft God zo op, in se ut simpliciter habituri vitam: ze hebben het leven gewoon in zichzelf, al is het niet uit zichzelf. Anderen schrijft Hij zo op, ut habeant non in se, sed in

sua causa: ze hebben het leven niet in zichzelf, maar in zijn oorzaak. Als zij daarvan afvallen, heet het dat ze zijn uitgewist. (Aquino.)

1. Augustinus zegt dat we dit niet zo moeten opvatten dat God eerst schrijft en dan doorhaalt. Want een Pilatus kon zeggen: Quod scripsi, scripsi, "Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven", en het blijft staan. Zou God dan zeggen: Quod scripsi expungam, "Wat Ik geschreven heb, zal Ik uitwissen", zodat het niet blijft staan?

Nee, ze zijn geschreven secundum spem ipsorum, qui ibi se scriptos putabant, naar hun eigen hoop, want zij meenden dat hun namen daar stonden. En ze worden uitgedelgd quando ipsis constet illos non ibi fuisse, wanneer hun zelf duidelijk wordt dat hun namen nooit de eer van een inschrijving hebben gehad. Dit versterkt zelfs de psalm waaraan ze hun tegenwerping ontlenen: Laat hen uitgedelgd worden uit het boek des levens, en met de rechtvaardigen niet aangeschreven worden. Uitgedelgd worden uit dat boek is dus in feite: er nooit in geschreven zijn. Aan het eind uitgewist worden is niet meer dan een verklaring dat zulke mensen er vanaf het begin niet in stonden. — Thomas Adams.

Vers 32

"En gij, die God zoekt, ulieder hart zal leven." Wie arm van geest is en echt vernederd, leeft van Gods aalmoezen. Zo iemand staat elke dag aan Zijn deur om Hem zijn nood te klagen en in gemeenschap te leven met Zijn genadige goedheid. Dat is een vak waarin zulke mensen goed gedijen. — David Dickson.

Vers 32

Uw hart zal leven. Er wordt van het hart of de ziel gezegd dat het leeft, bekeerd wordt of terugkeert, wanneer het is verkwikt en genezen van zijn pijn en verdriet. Zo kon van Jakob worden gezegd dat zijn geest herleefde toen hij het goede nieuws kreeg... Van Nabal wordt

juist gezegd dat zijn hart in hem stierf toen hij het slechte nieuws hoorde. Hij werd als een steen. — Lorinus.

Vers 33

De HEERE hoort de nooddruftigen. Het is veel troostrijker wanneer er staat: "De HEERE hoort de nooddruftigen", dan wanneer er had gestaan: Hij heeft de arme David gehoord. — Musculus.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Onze beproevingen zijn als water.

1. We moeten ze buiten ons hart houden.
2. Toch zijn er lekken waardoor ze naar binnen kunnen.
3. Let op wanneer het ruim volloopt.
4. Gebruik de pompen en roep om hulp.

Verzen 2-3

De zondaar die zijn toestand beseft. Hij kan niet meer hopen, wordt overweldigd door angst, vindt geen troost in het gebed en krijgt geen bezoek van goddelijke vertroosting. Wijs hem terecht en troost hem.

Vers 3

1. Hier is geloof midden in de nood: Mijn God.
2. Hier is hoop midden in de teleurstelling: Mijn ogen zijn bezweken, enz.
3. Hier is gebed midden in de moedeloosheid: Ik ben vermoeid, enz.; Mijn keel, enz. Of: (a) Er is een bidden dat verder gaat dan bidden: Ik ben vermoeid, enz.; (b) een hopen waar geen hoop meer is: Mijn ogen, enz. — G. R.

Vers 4

Jezus als de Hersteller. De christen die Hem in dezelfde taak navolgt. Het christendom als een kracht die dit op Gods tijd voor het hele mensdom zal doen.

Vers 5

Onze dwaasheid. Waaraan we haar in het algemeen herkennen, hoe ze zich bij mensen kan laten zien, wat ze veroorzaakt en welke middelen God heeft om haar te keren.

Vers 5

1. Dat God onze zonde kent, is een aansporing om ons te bekeren.

(a) Want het is dwaas om te proberen enige zonde voor Hem te verbergen. (b) Want het is onmogelijk om al onze zonde aan Hem te belijden.

1. Het is een bemoediging om te hopen op vergeving.

(a) Want Hij kent de zonde volledig, en toch heeft Hij Zich barmhartig getoond en bereid om te vergeven.

(b) Want Hij heeft in vergeving voorzien, niet naar onze kennis van de zonde, maar naar de Zijne.

Verzen 8-9

1. Een pijnlijke beproeving.
2. Een eervolle reden daarvoor: om Christus' wil.
3. Troostrijke steun daarin.

Vers 9

1. Waar de ijver zich op richt: Uw huis; Uw Sion; Uw Gemeente.
2. Hoe groot de ijver is: heeft mij verteerd. Onze Heere werd verteerd door Zijn eigen ijver. Zo ook Paulus: "Ja, indien ik ook tot een

drankoffer geofferd worde over de offerande en bediening uws geloofs", enz.

3. Hoe de ijver zich uit: De smaadheden, enz.; van Uw gerechtigheid; van Uw wet; van Uw zedelijk bestuur; van Uw goedertierenheid. "Die Zelf onze zonden ... gedragen heeft", enz. — G. R.

Verzen 10-12

Een profetie.

1. Over de tranen van de Heiland: Als ik weende.
2. Over Zijn vasten.
3. Over smaad.
4. Over Zijn vernedering: Ik maakte een zak tot mijn kleed, enz.
5. Over het verdraaien van Zijn woorden, zoals "Breekt dezen tempel", enz.
6. Over het verzet van de Farizeeën en de oversten: Die in de poort zitten, enz.
7. Over de minachting van het gewone volk: Ik was hun spotlied, enz. — G. R.

Vers 11

Spreekwoorden die spot uitdrukken.

Vers 13

Een tijd des welbehagens. Meestal is dat zolang het leven duurt. Het is het meest van toepassing wanneer we berouw hebben, onze nood voelen, blijven aanhouden, alle eer aan God geven, Zijn belofte geloven en een genadig antwoord verwachten.

Vers 13

De veelheid Uwer barmhartigheden. Die zien we in alle geduld dat Hij met ons had vóór onze bekering, in ontelbare vergevingen, talloze

gaven, vele beloften, regelmatige bezoeken en overvloedige verlossingen. Wie kan van dit alles ook maar het duizendste deel tellen?

Vers 13

De getrouwheid Uws heils. Een leerzaam onderwerp. Hoe echt, zeker, volledig en eeuwig dat heil is, enzovoort: dat alles laat op verschillende manieren zien dat het waar is.

Verzen 14-16

1. De diepte waaruit een gebed kan opstijgen.
2. De hoogte die het kan bereiken. Zo zegt Jona, toen hij op de bodem van de zee lag: "Mijn gebed kwam tot U", enz. — G. R.

Vers 17

1. Het gebed: Verberg Uw aangezicht niet.
2. De persoon: Uw knecht.
3. De reden: Want mij is bange.
4. De aandrang: Haast U, verhoor mij.

Vers 19

1. God weet wat Zijn volk lijdt: hoeveel, hoe lang, door wie en waarom.
2. Zijn volk moet in deze wetenschap troost vinden.

(a) Dat Hij de beproeving toelaat.
(b) Dat Hij haar toemeet.
(c) Dat Hij er een doel mee heeft.
(d) Dat Hij haar wegneemt wanneer dat doel bereikt is. — G. R.

Vers 20

Het gebroken hart van de Heiland. Er zijn verschillende soorten gebroken harten: een sentimenteel hart, een hart gebroken door ge-

kwetste trots, door berouw, door vervolging, door medelijden, enzovoort.

Vers 21

Hoe mensen met Jezus omgingen gedurende Zijn hele leven. Ze vergolden Hem kwaad voor al het goede dat Hij deed, terwijl goed de vanzelfsprekende vergelding had moeten zijn.

Vers 22

De tafel als strik. Overdaad bij het feestvieren; losbandigheid in het gesprek; gebrek aan beginselen in samenzweerderige raadsvergaderingen; bijgeloof in de godsdienst.

Vers 23

De vloek die als rechterlijke straf sommige verachters van Christus treft. Hun verstand ziet de waarheid niet in, en ze sidderen omdat ze geen versterkende troost kunnen ontvangen.

Vers 29

1. De vernedering die aan de verhoging voorafgaat.

(a) Diep: Ik ben ellendig en in smart.
(b) Beleden: Ik ben ellendig, enz.

1. De verhoging die op de vernedering volgt.

(a) Goddelijk: Uw heil, o God! Hoewel de Heere hoog is, enz.
(b) Volkomen: God doet niets half.
(c) Uitnemend: zette mij in een hoog vertrek. — G. R.

Verzen 30-31

1. Wat de verlossing teweegbrengt bij Gods volk. Ze vervult hen met lof en dankzegging.
2. Wat ze teweegbrengt bij God. Hij heeft er meer behagen in dan in enig ander offer: “Wie dankoffert, die zal Mij eren”, enz. — G. R.

Vers 32

1. De vreugde van het hart van een goed mens zit in wat anderen ervaren.
2. Het leven van zijn hart is in God.

Vers 33

1. Wat Gods volk in eigen ogen is: “nooddruftigen” en “gevangenen”.
2. Wat het in Gods ogen is: niet onopgemerkt, niet onverhoord, niet veracht.

Vers 34

De zee, enz. Hoe God door de zee wordt geprezen, hoe dat behoort te gebeuren en hoe dat zal gebeuren.

Vers 35

Verlossing, opbouw, behoud, vrede, volle zekerheid.

Verzen 35-36

Let op de volgorde: “Verlossen”, “bouwen”, “wonen, en … erfelijk bezitten”, “beerven”, “liefhebbers … wonen”.

Vers 36

1. Het zekere kenmerk van genade: “de liefhebbers Zijns Naams”.
2. De zegen die gegeven wordt.
3. Hoe blijvend die zegen is: “zullen wonen”.

Vers 36

1. De erfenis: “Beerven”. We heersen met Christus op aarde, en daarna in de hemel.
2. Het recht daarop.

(a) Wettelijk: “Het zaad Zijner knechten” — Abraham, Jakob, David — de Heere én Zoon van David.

(b) Zedelijk: “De liefhebbers Zijns Naams”. — G. R.

Psalm 70

Titel

Voor de opperzangmeester, een psalm van David. Tot hier toe is het opschrift gelijk aan dat van Psalm 40. Deze psalm is namelijk een kopie van dat lied, met een paar veranderingen. Het lijkt erop dat David de hele psalm zelf schreef en er ook dit korte uittreksel uit maakte, dat hij bij een bepaalde gelegenheid aanpaste. Zo vormt dit lied een mooi tegenstuk bij Psalm 69 en een passende opmaat voor Psalm 71.

"Om te doen gedenken." Dit is het gedenkschrift van de arme. David pleit persoonlijk bij God dat hij niet vergeten zal worden. Maar ook de Heere van David mag hier verhoord worden. Zelfs als de Heere ons lijkt te vergeten, mogen wij Hem nooit vergeten. Deze gedenkpsalm is een schakel tussen twee psalmen van smekende klacht. Samen vormen die drie liederen een kostbaar drieluik.

Uitleg

(Voor een volledige uitleg en aantekeningen verwijzen we de lezer naar Psalm 40:14–18, in "Treasury of David", deel 2, blz. 267–268.)

Vers 1

Dit is de tweede psalm die een herhaling is van een eerdere psalm. De eerste was Psalm 53, die Psalm 14 herhaalt. Deze psalm verschilt aan het begin van Psalm 40. Dáár staat: "Het behage U". Hier klinkt het dringender, in onze vertaling met: Haast U. In het Hebreeuws is

het zelfs een plotselinge, afgebroken kreet: O God, om mij te redden; o Heere, om mij te helpen, haast U!

Het is ons niet verboden om in uren van diepe nood te vragen dat God Zich haast om ons te redden. Het enige andere verschil met vers 14 van Psalm 40 is dat hier aan het begin Elohim staat in plaats van Jehova. Waarom dat zo is, weten we niet. Misschien hebben de geleerden met hun gissingen gelijk, maar misschien ook niet.

We hebben de woorden van deze psalm twee keer letterlijk gekregen. Laten ze dan ook twee keer in onze geest leven. Het past ons heel goed, en het is ook heel nodig, om dag na dag tot God te roepen om redding en hulp. Onze zwakheid en onze vele gevaren maken dat tot een voortdurende noodzaak.

Vers 2

Hier ontbreken de woorden "te zamen" en "om die te vernielen", die in Psalm 40 wel staan. Wie haast heeft, gebruikt niet meer woorden dan nodig is. Zijn vijanden wilden zijn geloof te schande maken. Daarom smeekt hij vurig dat zíj teleurgesteld worden en zelf met schaamte overdekt. Zo zal het ook zeker gaan. Als het niet eerder gebeurt, dan wel op die ontzagwekkende dag waarop de goddelozen wakker worden tot schaamte en eeuwige verachting.

"Laat hen beschaamd en schaamrood worden, die mijn ziel zoeken; laat hen achterwaarts gedreven en te schande worden, die lust hebben aan mijn kwaad." "Achterwaarts gedreven" en "teruggedreven" zijn eigenlijk slechts twee verschillende vertalingen van hetzelfde. Als mensen zich inspannen om anderen van de goede weg af te brengen, is het Gods vergelding dat Hij hén terugdrijft van het doel waarop zij mikken.

Vers 3

"Laat hen terugkeren." Dat is milder gezegd dan in Psalm 40, waar hij roept: "Laat hen verwoest worden." Hadden de jaren de geest van de psalmist rijper en zachter gemaakt? Maar "teruggedreven" worden

kan op hetzelfde neerkomen als “verwoest” zijn. Teleurgestelde boosheid komt zo dicht bij verwoesting als maar denkbaar is.

“Tot loon hunner beschaming, die daar zeggen: Ha, ha!” Zij dachten de vromen te beschamen. Maar het was hun eigen schande, en dat zal het voor eeuwig blijven. Wat spotten mensen toch graag! Het zijn zelfs betekenisloze ha’s, eerder dierlijke kreten dan menselijke woorden. Dat doet er niet toe, als ze maar lucht geven aan hun minachting en het slachtoffer raken.

Wees er zeker van dat de vijanden van Christus en van Zijn volk loon voor hun werk krijgen. Zij worden betaald in hun eigen munt. Zij hielden van spotten, en daar zullen zij mee verzadigd worden. Ja, zij zullen voor eeuwig een spreekwoord en een spotnaam worden.

Vers 4

Onze woede tegen onze vijanden mag ons onze vrienden niet doen vergeten. Het is immers beter één burger van Sion te behouden dan duizend vijanden te verslaan.

“Laat in U vrolijk en verblijd zijn allen, die U zoeken.” Alle echte aanbidders hebben reden tot vreugde, ook als ze nog maar bij de nederige zoekers horen. Ook als het zoeken in duisternis begint, brengt het licht met zich mee.

“Laat de liefhebbers Uws heils geduriglijk zeggen: God zij groot gemaakt!” Wie Gods genade heeft gesmaakt en daardoor aan haar verbonden is, is al een stuk verder gekomen. Zulke mensen voelen niet alleen vreugde. Ze vertellen haar ook door, met heilige vastberadenheid en volharding, en roepen anderen op God te eren. De lofzang: “God zij groot gemaakt!” is oneindig veel mannelijker en edeler dan het blaffen van een hond: “Ha, ha.”

Vers 5

“Doch ik ben ellendig en nooddruftig.” Dit is precies hetzelfde pleidooi als in de vorige psalm, Psalm 69:30. Blijkbaar is het een geliefd argument van beproefde heiligen. Onze armoede is kennelijk onze

rijkdom, net zoals onze zwakheid onze kracht is. Mogen wij dit raadsel goed leren verstaan.

"O God, haast U tot mij." Dit staat er in plaats van "maar de HEERE denkt aan mij" in Psalm 40. En daar is een reden voor. De grondtoon van een psalm bepaalt namelijk vaak ook hoe hij eindigt. Psalm 40 zingt over Gods gedachten en sluit daar dus mee af. Maar de eigen toon van Psalm 70 is "Haast U", en daarom eindigt deze psalm zo.

"Gij zijt mijn Hulp en mijn Bevrijder." Mijn Hulp in de nood, mijn Bevrijder eruit. "HEERE, vertoef niet!" Hier staat de naam "Jehova" in plaats van "mijn God". We mogen alle namen van God gebruiken, want elke naam heeft zijn eigen schoonheid en majesteit. Elke naam verdient onze eerbied: dat wij hem heilig gebruiken en nooit ijdel.

Ik heb mij de vrijheid veroorloofd deze beknopte uitleg af te sluiten met een eigen lied. Het wachtwoord van deze psalm bracht mij daartoe: "HAAST U."

Haast U, o God, en zegen mijn ziel!

> *Mijn Hulp en mijn Bevrijder bent U;*
> *haast U, want ik verkeer in diepe nood,*
> *mijn zaak is dringend; help mij nu.*

Haast U, o God! haast U mij te redden!

> *Want de tijd is kort en de dood is nabij;*
> *haast U, voordat ik in mijn graf ben*
> *en voor eeuwig bij de verlorenen lig.*
>
> *Haast U, want ik ben arm en gering;*
> *en Satan bespot mijn gebeden en tranen;*
> *o God, wees in Uw barmhartigheid niet traag,*
> *maar ruk mij los uit mijn gruwelijke vrees.*
>
> *Haast U, o God, en hoor mijn geroep;*
> *dan zal ik, met de zielen die Uw aangezicht zoeken*
> *en met wie Uw heil op prijs stellen,*
> *Uw weergaloze genade grootmaken.*

Vers 2

"Laat hen beschaamd": dat wil zeggen onder elkaar en in hun eigen oordeel. "En schaamrood worden": dat wil zeggen onder de ogen van mensen, bij wie zij denken grote eer te behalen door zich tegen mij te verbinden. — Thomas Wilcocks.

Vers 3

Ha, ha. Wanneer onze Heiland Zijn menselijke vijanden beschrijft, laat Hij hen tegen Zich zeggen: Ha, ha. Zulke uitroepen zijn uitbarstingen van juichende brutaliteit. Ze komen alleen over de lippen van mensen die hooghartig en wreed zijn, en geen gevoel hebben voor beleefdheid en fatsoen.

Ongetwijfeld waren het de lievelingsuitdrukkingen van het ruwe gepeupel dat de verrader volgde op zijn laaghartige tocht tegen de Mensgeworden Liefde. Ze klonken ook uit de grove, deftige menigte die de Apostel van de hemel de bespotting van een kerkelijk proces liet ondergaan. En ze klonken uit de nog grotere, opgewondener en verbitterder menigte die Hem hoonde op de weg naar het kruis. Zij bespotten Hem, schudden het hoofd naar Hem en vernederden Hem, terwijl Hij zachtmoedig maar majestueus aan het vervloekte hout hing.

De Heiland, Die vooruitzag, hoorde ongetwijfeld al het verre gemompel van alle gewelddadige en meedogenloze kreten waarmee Zijn vijanden spoedig de lucht zouden doorklieven. Midden in die harteloze, honende uitroepen voelde Hij onvermijdelijk de scherpe, vergiftigde steek van die boosaardige, uitgelaten kreet: Ha, ha.

O wonder van barmhartigheid! Hij Die de hallelujah's van een heelal vol verstandige wezens verdiende, en de eigen hosanna's van alle mensenkinderen, moest eerst voorzien en daarna ondergaan, uit de

mond van juist de opstandelingen die Hij kwam zegenen en redden, het boosaardige gehoon van Ha, ha. — James Frame.

Vers 4

"De liefhebbers Uws heils." Zij houden ervan om wat het is. Zij houden ervan omwille van Hem Die het voor hen verwierf door Zijn gehoorzaamheid tot in de dood. Zij houden ervan omwille van de Heilige Geest Die hen bewoog om het te zoeken en aan te nemen. En zij houden ervan omwille van hun eigen ziel, die ze niet anders kunnen dan liefhebben, en die zonder dit heil de ellendigste verworpene van het heelal zou zijn. Geen wonder dat zij, als ze zien wat dit heil in zichzelf is en wat het voor hen betekent, "liefhebbers van Gods heil" zijn.

Alle mensen zijn liefhebbers en zoekers, want alle mensen hebben iets lief. Sommigen hebben geld liever dan Gods heil. Anderen hebben genot liever, zelfs de geneugten van de zonde. En weer anderen houden meer van drukte en zaken dan van Gods heil. Maar op al die aardse dingen waar mensen van houden, staat het stempel van het stoffelijke, het tijdelijke en het vergankelijke. Daarom stellen de vrienden van Jezus Gods heil boven alles. Zij achten en omhelzen het als het waardigste. — James Frame.

Vers 4

God zij groot gemaakt! Niet alleen: De Heere zij groot gemaakt, maar ook: altijd. Kijk, toen je dwaalde en je van Hem had afgekeerd, riep Hij je terug: De Heere zij groot gemaakt. Kijk, Hij gaf je de belijdenis van je zonden in. Je hebt beleden, Hij heeft vergeving geschonken: De Heere zij groot gemaakt. …

Nu ben je vooruitgekomen. Je bent gerechtvaardigd, je hebt een zekere voortreffelijkheid van deugd bereikt. Is het dan niet gepast dat nu ook jij eens groot gemaakt wordt? Nee! Laat hen zeggen: De Heere zij altijd groot gemaakt. Ben je een zondaar: Hij zij groot gemaakt, opdat Hij je roept. Belijd je: Hij zij groot gemaakt, opdat Hij vergeeft.

Leef je nu rechtvaardig: Hij zij groot gemaakt, opdat Hij leidt. Volhard je tot het einde: Hij zij groot gemaakt, opdat Hij verheerlijkt. De Heere zij dan altijd groot gemaakt. Laten de rechtvaardigen dit zeggen, laten zij die Hem zoeken dit zeggen. Wie dit niet zegt, zoekt Hem niet. …

De Heere zij groot gemaakt. Maar zul je dan zelf nooit groot zijn? Zul je nergens zijn? In Hem was iets, in mij niets. Maar als in Hem is wat ik ben, dan zij Hij groot gemaakt, niet ik. Maar hoe zit het met jou? "Doch ik ben ellendig en nooddruftig." Hij is rijk, Hij is overvloedig, Hij heeft niets nodig. Zie mijn licht, zie waarvan ik verlicht word, want ik roep: "Gij doet mijn lamp lichten; de HEERE, mijn God, doet mijn duisternis opklaren. … De HEERE maakt de gevangenen los. De HEERE opent de ogen der blinden; de HEERE richt de gebogenen op; … de HEERE bewaart de vreemdelingen." Ps. 18:29; 146:7-9.

Hoe zit het dan met jou? Maar ik ben nooddruftig en arm. Ik ben als een wees, mijn ziel is als een weduwe, verlaten en verwoest. Ik zoek hulp, altijd beken ik mijn zwakheid. "Doch ik ben ellendig en nooddruftig." Mijn zonden zijn mij vergeven en nu ben ik begonnen de geboden van God te volgen. Toch ben ik nog nooddruftig en arm. Waarom nog nooddruftig en arm? Omdat ik een andere wet zie in mijn leden, die strijdt tegen de wet van mijn gemoed. Rom. 7:23. Waarom nooddruftig en arm? Omdat "zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid." Matth. 5:6. Nog steeds heb ik honger, nog steeds heb ik dorst. — Augustinus.

Vers 5

"Doch ik ben ellendig en nooddruftig." Hij was rijk geweest, maar om onzentwil werd Hij arm, zodat wij door Zijn armoede rijk zouden worden. Uit de volheid van Zijn genade was Hij om onzentwil vrijwillig getreden in een toestand waarin Hij ondervond, en wel bitter ondervond, wat het is de middelen tot genieten te missen. …

Maar het woord dat hier met “arm” is vertaald, wordt elders vaak met “verdrukt” weergegeven. Op allerlei manieren was Hij verdrukt. Hij was veracht en door de mensen verworpen, een man van smarten en vertrouwd met ziekte. Hij werd gesmaad, en: “De versmaadheid heeft mijn hart gebroken.” — James Frame.

Vers 5

“Ik ben ellendig en nooddruftig.” Hiermee bedoelt de psalmist volgens mij: de kastijdingen en vurige beproevingen die van God de Vader komen; de verzoekingen en bittere aanvallen van die vuile, wrede vijand, Satan; de vervolgingen en plagerijen die onredelijke, goddeloze mensen ons aandoen; en (maar hierin moet Christus worden uitgezonderd) de innerlijke verdorvenheid, de ongeordende bewegingen, de onvaste neigingen en de oorspronkelijke bezoedeling die we uit de moederschoot meebrengen. Ook hoort daarbij het onvermogen van ziel en lichaam om met blijmoedigheid en standvastigheid de rechte en rechtvaardige paden van Gods geboden te lopen. Veel hiervan maakte het Hoofd arm en nooddruftig. Alles hiervan, en nog meer, maakte de leden arm en nooddruftig. — John Barlow, 1618.

Vers 5

“HEERE, vertoef niet!” Zijn gebed voor Zichzelf werd, net als Zijn gebed voor Zijn vijanden en voor Zijn vrienden, verhoord. De Heere vertoefde niet. Er waren nog geen vierentwintig uur voorbij, of Zijn bevrijde geest was in het Paradijs, en de gekruisigde moordenaar was bij Hem.

O, wat een verandering! ’s Morgens zag men Hem staan voor de rechtbank van een aards gerecht, ter dood veroordeeld en vastgenageld aan het bittere hout. Voordat de avond zich over de heuvel van Golgota uitspreidde, rustte Hij in de schoot van God. Toen was Hij het grote middelpunt van aantrekking en bewondering voor alle heilige verstanden van het heelal.

’s Morgens zag men Hem door de poort van het Jeruzalem hier beneden geleid, omringd door een schunnige menigte, wier gejouw in Zijn oren klonk. Maar voordat de nacht viel, was Hij door de poort van het Jeruzalem boven gegaan. Zijn voet stond op de gouden straten, engelenhymnen stegen hoog op door het hemelgewelf, en vreugde vervulde het hart van God. — James Frame.

Vers 5 (derde zinsdeel)

Helper, in alle goede werken; Bevrijder, van alle kwade. “Vertoef niet”: dat is de kreet van de enkele zondaar. — Dionysius de Karthuizer (1471), aangehaald in het Commentaar van Neale en Littledale.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. De aanleiding van zijn gebed.

(a) Verdrukking.
(b) Hulpeloosheid.

1. Het onderwerp van zijn gebed. Redding, hulp.
2. De aandrang van zijn gebed. Het tijdstip van de redding kan net zo goed een gebedsverhoring zijn als de redding zelf.

Vers 1

1. Tijden waarin zo’n dringend gebed toegestaan, lofwaardig of af te keuren is.
2. Redenen om snel een antwoord te verwachten.
3. Troost als er toch uitstel komt.

Vers 2

1. Er zijn mensen die het kwaad van onze ziel zoeken.
2. We moeten hen weerstaan, niet talmen of toegeven.

3. Ons beste wapen is gebed tot God.
4. Hun nederlaag wordt hier beschreven.

Vers 3

1. Wie zijn zij die “Ha, ha!” roepen?
2. Welke meester dienen zij?
3. Wat zal hun loon zijn?

Vers 4

Vreugde voor wie zoeken, en werk voor wie vinden.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

1. Het karakter.
2. De spreuk.
3. De wens.

Vers 5

1. Wie heeft hulp nodig?
2. Wie geeft hulp?
3. Waar het op uitloopt: “Bevrijder”.
4. Welk gebed het ingeeft.

Vers 5

1. Belijdenis! “Ik ben ellendig en nooddruftig.”
2. Erkenning: “Gij zijt mijn Hulp”, enzovoort.
3. Smeking: “Haast U”; “Vertoef niet.”

Psalm 71

Titel

Deze psalm heeft geen opschrift. Sommigen denken daarom dat Psalm 70 als voorspel bedoeld was en er later van is losgeraakt. Zulke verzinsels zijn voor ons waardeloos. We kennen al vijf psalmen zonder opschrift, en die zijn net zo volledig als de psalmen die er wel een dragen. Hier horen we *het gebed van de bejaarde gelovige*. Hij heeft een lang en bijzonder leven met God achter de rug, en dat geeft zijn geloof een heilige zekerheid. Vol vertrouwen pleit hij tegen zijn vijanden en vraagt hij om nog meer zegen voor zichzelf. Hij rekent op een genadig antwoord en belooft de Heere daarom uitbundig te prijzen.

Indeling

De eerste vier verzen zijn een hulpkreet van het geloof; de vier daarna zijn een getuigenis van wat hij heeft meegemaakt. In Ps. 71:9–13 pleit de oude heilige tegen zijn vijanden. Daarna verheugt hij zich in zijn hoop, in Ps. 71:14–16. In Ps. 71:17–18 keert hij terug naar het gebed. In Ps. 71:19–21 herhaalt hij het vertrouwen dat zijn ziel zo opbeurde, en aan het slot belooft hij overvloedig te danken. Je kunt de hele psalm lezen als de stem van een geloof dat strijdt, maar nooit wankelt.

Uitleg

Vers 2

"Red mij door Uw gerechtigheid, en bevrijd mij." Wees trouw aan Uw woord, o God! Het is rechtvaardig van U om de beloften na te komen die U aan Uw knechten hebt gedaan. Ik heb op U vertrouwd, en U zult zo onrechtvaardig niet zijn dat U mijn geloof vergeet. Ik zit gevangen als in een net, maar bevrijd mij van de boosheid van mijn vervolgers. "Neig Uw oor tot mij, en verlos mij." Buig U neer naar mijn zwakheid en hoor mijn zachte gefluister. Heb medelijden met mijn gebreken en glimlach naar mij. Ik vraag om redding; luister naar mijn smeken en verlos mij!

Mijn vijanden hebben mij neergeslagen en voor dood laten liggen. Daarom heb ik nodig dat U Zich over mij heen buigt en mijn wonden verbindt. We vragen deze barmhartigheid op grond van ons geloof, en daarom kan ze ons niet geweigerd worden.

Vers 3

"Wees mij tot een Rotssteen, om daarin te wonen." Laat mij bij U binnengaan en daar zo thuis zijn als een man in zijn eigen huis. Laat mij dan ook in U blijven wonen, als in mijn vaste verblijf. Mijn vijanden vallen mij lastig. Ik heb dus een woning nodig die stevig is gebouwd en versterkt, een huis dat een belegering doorstaat en tegen legers bestand is. Laat Uw almacht mij veilig bewaren en wees voor mij een vesting. Hier zien we een zwakke man in een sterke woning. Zijn veiligheid hangt af van de toren waarin hij schuilt, en komt niet in gevaar door zijn eigen zwakheid.

"Om geduriglijk daarin te gaan." Dit slot is stevig dicht voor elke tegenstander. Ze kunnen de poorten niet openbreken: de ophaalbrug is omhoog, het valhek is neergelaten en de grendels zitten vast. Maar er is een geheime deur. Daardoor kunnen de vrienden van de grote Heere op elk uur van de dag en de nacht naar binnen, zo vaak ze

maar willen. Er is nooit een uur waarop bidden niet mag. De poorten van de barmhartigheid staan wijd open en ze blijven open, totdat de Heere van het huis ten slotte opstaat en de deur sluit.

Gelovigen ontdekken dat hun God hun woning is: sterk en toch toegankelijk. Dat is voor hen genoeg tegen alle kwalen van hun sterfelijke leven.

"Gij hebt bevel gegeven, om mij te verlossen." De natuur heeft de opdracht om zacht te zijn voor Gods knechten. De Voorzienigheid heeft het bevel hun welzijn te bewerken, en de krachten van de onzichtbare wereld zijn aangesteld als hun bewakers. David gaf al zijn troepen de order om de jonge Absalom te sparen, en toch viel hij. Gods bevel heeft veel meer gezag, want het dwingt gehoorzaamheid af en bereikt zijn doel. Verderf kan ons niet verderven en hongersnood kan ons niet uithongeren. We lachen om beide, zolang Gods bevel ons beschermt. Geen stenen op het veld kunnen ons neerhalen zolang engelen ons op hun handen dragen. De wilde dieren kunnen ons niet verslinden zolang Davids God ons uit hun woede redt, of Daniëls God hun ontzag voor ons geeft.

"Want Gij zijt mijn Steenrots en mijn Burg." In God vinden we alle veiligheid die de natuur met haar rots en de kunst met haar burcht ooit zouden kunnen bieden. Hij is de volmaakte beschermer van Zijn volk. De rots staat voor Zijn onveranderlijkheid, de burcht voor Zijn almacht. Gelukkig is wie het bezittelijk voornaamwoord "mijn" mag gebruiken, en niet maar één keer, maar zo vaak als de vele kanten van de Heere dat gepast maken. Is Hij een sterke woning? Dan noem ik Hem "mijn sterke woning". Dan is Hij ook mijn rots, mijn burcht, mijn God (Ps. 71:4), mijn hoop, mijn vertrouwen (Ps. 71:5) en mijn lof (Ps. 71:6). Alles wat van mij is, zal van Hem zijn, en alles wat van Hem is, zal van mij zijn.

Daarom was de psalmist ervan overtuigd dat God zijn redding had bevolen: Hij had hem in staat gesteld tot een rustig geloof dat zich Gods genade toe-eigent.

Vers 4

"Mijn God, bevrijd mij van de hand des goddelozen." God staat aan onze kant. Wie onze vijanden zijn, zijn ook de Zijne, want ze zijn goddeloos. Daarom zal de Heere Zijn eigen bondgenoten zeker redden, en Hij zal niet toelaten dat het kwaad over de rechtvaardige zegeviert. Wie zo'n gebed naar de hemel stuurt, doet zijn vijanden meer kwaad dan wanneer hij een batterij Armstrong-kanonnen op hen had gericht.

"Van de hand desgenen, die verkeerdelijk handelt, en des opgeblazenen." Omdat ze goddeloos zijn tegenover God, gedragen ze zich onrechtvaardig tegenover mensen en wreed in hun vervolging van de vromen. Er worden hier twee handen genoemd. De ene grijpt, de andere verplettert. Ze slaan en zouden doden, als God het niet verhinderde. Al hadden ze zoveel handen als Briareüs, Gods vinger is meer dan genoeg voor hen.

Vers 5

"Want Gij zijt mijn Verwachting, Heere, HEERE!" God geeft ons genade om op Hem te hopen. Dan zal Hij onze hoop ook zeker vervullen, en daarom mogen we die hoop in ons gebed aanvoeren. Zijn naam is "O HEERE, Israels Verwachting!" (Jer. 17:13). Hij kan geen valse of falende hoop zijn. We mogen dus verwachten dat ons vertrouwen wordt bevestigd.

"Mijn Vertrouwen van mijn jeugd aan." David had zijn geloof al bewezen met opmerkelijke daden toen hij nog jong was en blozend. Hij dacht er bemoedigd aan terug, en hij was er zeker van dat de God van zijn jeugd hem op zijn oude dag niet zou verlaten. Wat zijn ze bevoorrecht, die net als David, Samuël, Josia, Timotheüs en anderen kunnen zeggen: "Gij zijt … mijn Vertrouwen van mijn jeugd aan."

Vers 6

"Op U heb ik gesteund van den buik aan." Voordat hij de macht kon begrijpen die hem bewaarde, werd hij er al door gedragen. God kent ons nog voordat we iets weten. De uitverkorenen lagen van oudsher in Gods schoot, vóór ze op de schoot van hun moeder werden gelegd. En toen hun kinderlijke zwakheid nog geen voeten had die sterk genoeg waren om haar te dragen, hield de Heere haar overeind. We doen er goed aan na te denken over Gods goedheid voor ons in onze kinderjaren, want die geeft ons veel reden tot dank.

"Van mijner moeders ingewand aan zijt Gij mijn Uithelper." Zelfs vóór het bewuste leven zorgt God al voor Zijn uitverkorenen. Een geboorte is een geheim van barmhartigheid, en God is er bij moeder én kind. Als huwelijken in de hemel worden ingeschreven, dan zeker ook geboorten. Godvrezende vrouwen doen er goed aan God te danken voor Zijn barmhartigheid in het gevaarlijke uur van de bevalling. Maar ieder die uit een vrouw geboren is, heeft evenveel reden tot dankbaarheid. Wie het leven heeft behouden, moet danken, en wie het leven heeft gekregen ook.

"Mijn lof is geduriglijk van U." Wie voortdurend goedheid ontvangt, moet voortdurend lof brengen. God is de cirkel waarin de lof begint, doorgaat en eindeloos blijft ronddraaien, want in Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij.

Vers 7

"Ik ben velen als een wonder geweest." Voor duizend ogen ben ik een mikpunt en een bezienswaardigheid. De heiligen zijn mensen over wie men zich verbaast. Hun donkere kant is vaak om van te schrikken, hun lichte kant is soms verbluffend mooi. De gelovige is een raadsel, een puzzel voor wie geen geestelijk leven kent. Hij is een vreemde eend die strijd voert tegen de geneugten van het vlees, terwijl die voor andere mensen alles zijn. Hij is een wonderteken dat goddeloze mensen niet kunnen verklaren: een wonder waar men

naar staart, waar men bang voor is en dat men al snel minachtend bespot. Weinigen begrijpen ons en velen verbazen zich over ons.

"Doch Gij zijt mijn sterke Toevlucht." Hier ligt het antwoord op ons raadsel. Zijn we sterk? Dan is dat in God. Zijn we veilig? Dan geeft onze toevlucht ons beschutting. Zijn we kalm? Dan heeft onze ziel haar steun in God gevonden. Als je het geloof begrijpt en de gronden van zijn vertrouwen ziet, is de gelovige geen wonder meer. Het echte wonder is dat er onder de mensenkinderen nog zoveel ongeloof overblijft.

Vers 8

"Laat mijn mond vervuld worden met Uw lof, den gansen dag met Uw heerlijkheid." Wat een gezegende mondvol! Daar word je nooit afkerig van, ook al proef je het de hele dag. Gods brood is altijd in onze mond, en zo moet ook Zijn lof er altijd zijn. Hij vervult ons met het goede; laten wij ook vol dankbaarheid zijn. Dan blijft er geen ruimte over voor mopperen of achterklap. We mogen dus gerust instemmen met deze heilige wens van David.

Vers 9

"Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms." David was zijn Meester niet beu. Zijn enige angst was dat zijn Meester hem beu zou worden. In de Bijbelse geschiedenis liet de Amalekiet zijn Egyptische knecht van honger omkomen toen die oud en ziek werd. Maar zo doet de Heere der heiligen niet. Tot in onze grijze haren draagt en torst Hij ons. Wee ons als God ons zou laten vallen, zoals menig vorst zijn hoveling heeft laten vallen! De ouderdom neemt onze lichamelijke schoonheid weg en ontneemt ons de kracht voor actieve dienst. Maar ze maakt ons niet minder in Gods liefde en gunst. Een ondankbaar vaderland laat zijn afgeleefde verdedigers verhongeren met een schamel pensioen, maar de gepensioneerden van de hemel worden verzadigd met goede dingen.

“Verlaat mij niet, terwijl mijn kracht vergaat.” Draag mij en verdraag mijn gebreken. Door God verlaten worden is het ergste kwaad dat we kunnen bedenken. Als de gelovige van die angstige vrees maar verlost is, is hij gelukkig. Geen heilig hart hoeft op dit punt ook maar enige zorg te hebben.

Vers 10

“Want mijn vijanden spreken van mij.” Honden huilen om een stervende leeuw. Toen Davids arm nog sterk genoeg was om zijn vijanden te straffen, durfden ze hem al te belasteren. Nu vreest hij dat ze zich in het uur van zijn zwakheid nog meer vrijheid zullen veroorloven. Eigenlijk bedoelt de tekst dat zijn vijanden hadden gezegd dat God hem zou verlaten. Daarom bidt hij des te dringender dat de trouwe daden van de Heere hen te schande zullen maken.

“En die op mijn ziel loeren, beraadslagen te zamen.” De psalmist had vijanden, en ze waren door en door kwaadaardig. Ze zochten zijn totale ondergang. Ze waren hardnekkig en bleven lang op de loer liggen. Daar kwam sluwheid bij: ze lagen in een hinderlaag om hem te verrassen en in het nadeel te grijpen. En dit alles deden ze in de grootste eensgezindheid en na rijp overleg. Ze bedierven hun plan niet door onvoorzichtigheid en schaadden de uitvoering niet door gebrek aan eendracht. De Heere, onze God, is onze enige en volkomen toevlucht tegen elke vorm van vervolging.

Vers 11

“Zeggende: God heeft hem verlaten.” O, wat een bittere hoon! In alle pijlenkokers van de hel zit geen ergere pijl. Onze Heere voelde deze weerhaak in Zijn vlees, en het is dus geen wonder dat Zijn leerlingen hem ook voelen. Als deze uitroep waar was, zou het werkelijk een kwade dag voor ons zijn. Maar God zij dank: het is een schaamteloze leugen.

“Jaagt na, en grijpt hem.” Zet de honden van de vervolging op hem af! Grijp hem, kwel hem, want er is niemand om hem te redden. Weg

met hem, want hij heeft geen vrienden. Het is veilig om hem te beledigen, want niemand komt hem te hulp. O, wat een laffe grootspraak van een snoevende vijand! Wat verwondt u de ziel van de gelovige! Alleen wanneer zijn geloof tot zijn Heere roept, kan hij uw wreedheid verdragen.

Vers 12

"O God, wees niet verre van mij." Dicht bij God zijn: daar voelen we ons veilig. Een kind in het donker wordt gerustgesteld als het de hand van zijn vader vastpakt. "Mijn God! haast U tot mijn hulp." Als God een verbond met ons heeft gesloten, mogen we Hem de onze noemen. Dat is een machtig pleidooi in het gebed en een grote steun voor ons geloof. De kreet "Haast U" hebben we in dit gedeelte van de Psalmen al vaak gehoord. Hij wordt ontlokt door de zware druk van de ellende. Scherpe pijn maakt snel een einde aan talmend bidden.

Vers 13

"Laat hen beschaamd worden, laat hen verteerd worden, die mijn ziel tegen zijn." Dit alles zal het voor hen zijn als ze zien dat Uw knecht behouden wordt. Als hun plannen mislukken, vervult hun nijd en boosheid hen met een bitterheid die hun leven opvreet. De nederlaag van hun plannen laat hen met lege handen achter. Ze staan beschaamd als ze zich afvragen waarom ze ten onder gaan. De mensen die ze willen vernietigen lijken zo zwak en hun zaak zo verachtelijk, dat ze met stomheid geslagen zijn als ze zien dat die niet alleen alle tegenstand overleven, maar zelfs overwinnen.

Wat moet Farao zich beschaamd hebben gevoeld toen Israël zich vermenigvuldigde, ondanks al zijn pogingen om dat volk uit te roeien! En hoe verteerd van woede moeten de schriftgeleerden en Farizeeën zijn geworden toen ze zagen dat het evangelie van land tot land ging, juist door de middelen die zij hadden gebruikt om het te vernietigen.

"Laat hen met smaad en schande overdekt worden, die mijn kwaad zoeken." Hij wilde dat hun schande voor alle ogen zichtbaar zou zijn,

zodat ze haar als een mantel zouden dragen in hun blozen. Ze zouden de gelovige belachelijk hebben gemaakt als zijn God hem had verlaten. Laat dus hun ongeloof en goddeloosheid in hun eigen personen een openbare spot worden.

Vers 14

In deze drie verzen komt het heilige geloof van de vervolgde heilige naar voren. “Doch ik zal geduriglijk hopen.” Als ik me niet kan verheugen in wat ik heb, kijk ik vooruit naar wat nog voor mij komt, en dan verheug ik me alsnog. Hoop blijft leven op een kale heide en zingt op een tak die onder de sneeuw buigt. Geen tijd en geen plaats zijn ongeschikt voor hoop. Behalve in de hel woont de hoop in alle streken. We mogen altijd hopen, want we hebben altijd redenen daarvoor. We zullen altijd hopen, want ze is een troost die nooit faalt.

“En zal al Uw lof nog groter maken.” Hij was niet traag in danken. Nee, nooit was iemand er ijveriger in. Toch was hij niet tevreden met al zijn eerdere lofprijzingen. Hij beloofde steeds meer een dankbare aanbidder te worden. Als het goede bij ons voortdurend is en blijft groeien, zitten we op de goede weg. We moeten gierigaards zijn in het goede doen, en onze lijfspreuk hoort te zijn: “meer en meer”. We verachten het niet om “uit te rusten en dankbaar te zijn”, maar we kunnen er niet bij blijven rusten in onze dankbaarheid. “Superior!” roept de arend als hij naar de zon opstijgt. Hoger en nog hoger is ook ons doel als we in plicht en toewijding omhoog zweven. Onze blijvende hoop is dat we de Heere meer en meer mogen groot maken.

Vers 15

“Mijn mond zal Uw gerechtigheid vertellen, den gansen dag Uw heil.” We moeten getuigen voor zover onze ervaring reikt. Wat we hebben geproefd en betast, mogen we anderen niet onthouden. Gods trouw verdient het overal te worden verkondigd door wie haar in hun eigen leven hebben ervaren: Zijn trouw in het redden van ons, in het verlossen uit de hand van onze vijanden en in het vervullen van Zijn be-

loften. Wat schittert de gerechtigheid in Gods plan van verlossing! Ze hoort het thema van ons voortdurende gesprek te zijn.

De duivel raast tegen het plaatsvervangende offer, en dwaalleraars van elke soort maken er het hoofdpunt van hun aanval van. Laten wij daarom deze leer liefhebben en haar blijde boodschap overal en altijd verbreiden. Een mond wordt nooit nuttiger gebruikt dan wanneer hij de gerechtigheid van God vertelt, die geopenbaard is in de redding van wie in Jezus gelooft. Een prediker die tot dit ene thema beperkt was, zou nooit een ander hoeven zoeken. Dit is de medulla theologiae, het merg en de kern van de geopenbaarde waarheid. Heeft onze lezer over dit uitgelezen onderwerp gezwegen? Laten we hem dan aansporen om door te vertellen wat hij van binnen geniet. Wie zo'n blijde boodschap voor zichzelf houdt, doet verkeerd.

"Hoewel ik de getallen niet weet." Hij kende de zoetheid ervan, de zekerheid, de heerlijkheid en de waarheid. Maar toen hij de volheid, de verscheidenheid en de toereikendheid ervan helemaal wilde berekenen, voelde hij dat hij de hoogte van dit grote onderwerp niet kon bereiken. Heere, waar ik niet kan tellen, zal ik geloven. En als een waarheid alle tellen te boven gaat, geef ik mij over aan bewondering. Toen David over zijn vijanden sprak, zei hij dat ze talrijker waren dan de haren van zijn hoofd. Hij had dus enig idee van hun aantal en vond een passend beeld om dat uit te drukken.

Maar bij de verbondsbarmhartigheden van de Heere zegt hij: "Hoewel ik de getallen niet weet", en hij waagt zich aan geen enkele vergelijking. Bij schepselen horen getal en grens. Bij God en Zijn genade hoort geen van beide. We mogen daarom Zijn grote heil de hele dag blijven verkondigen, want dit thema is volkomen onuitputtelijk.

Vers 16

"Ik zal heengaan in de mogendheden des Heeren HEEREN." De Statenvertalers geven een goede zin, maar niet de zin die hier bedoeld is. Die luidt: "Ik zal komen met de machtige daden van de Heere Je-

hova." Hij wilde in die daden binnengaan door ze bewonderend te overdenken. Waar hij daarna ook kwam, bleef hij ze vertellen. Wie ons van de machtige daden van de Heere kan vertellen en ons helpt om op Hem te vertrouwen, is altijd een welkome gast.

De woorden van de Statenvertaling mogen we gebruiken als voornemen bij al onze inspanningen. In eigen kracht moeten we falen. Maar als we de stem horen die zegt: "Ga heen in deze uw kracht", mogen we zonder angst verder gaan. Al stond de hel zelf in de weg, de gelovige zou het pad van de plicht blijven volgen en roepen: Ik zal heengaan in de mogendheden des Heeren HEEREN. Ik zal Uw gerechtigheid vermelden, de Uwe alleen.

Aan de gerechtigheid van mensen valt niets te vermelden. Vuile lompen kun je het best verbergen. En er is geen gerechtigheid onder de hemel, noch in de hemel, die met de gerechtigheid van God te vergelijken is. God Zelf vult alle ruimte en is daarom de enige God, Die geen plaats laat voor een ander. Zo vult Gods gerechtigheid in Christus Jezus de ziel van de gelovige. Hij ziet alle andere dingen slechts als drek en afval, "opdat ik Christus moge gewinnen. En in Hem gevonden worde, niet hebbende mijn rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid, die uit God is door het geloof." Wat baat het een stervend mens om over een andere gerechtigheid te spreken? En we zijn allemaal stervende mensen.

Laat wie wil maar de natuurlijke onschuld van de mens prijzen, de waardigheid van ons geslacht, de zuiverheid van de wijsgeren, de lieflijkheid van onbeschaafde wilden, de kracht van de sacramenten en de onfeilbaarheid van de pausen. Dit is het onwrikbare besluit van de ware gelovige: "Ik zal Uw gerechtigheid vermelden, de Uwe alleen." Voor altijd aan U gewijd, mijn Heere, zij deze arme, onwaardige tong, wier eer het zal zijn U te verheerlijken.

Vers 17

"O God! Gij hebt mij geleerd van mijn jeugd aan." Het was een troost voor de psalmist om terug te denken aan zijn vroegste dagen. Al van jongs af was hij een leerling van de Heere geweest. Niemand is te jong om door God onderwezen te worden. Wie vroeg begint, maakt zelfs de beste vorderingen. "En tot nog toe verkondig ik Uw wonderen." Wat hij geleerd had, vertelde hij door. Hij was een leerling die al les gaf. Hij bleef leren en vertellen en liep nooit weg bij zijn eerste Meester. Ook dát was een troost voor hem, en het gaf hem rust.

Die rust kennen zij niet die uit de school van het evangelie zijn weggelokt naar de universiteiten van wijsbegeerte en ongeloof. In onze tijd, nu mensen oude lichten inruilen voor nieuwe, hebben we een heilig vasthouden aan het goede hard nodig. Wij willen de wonderen van Gods reddende liefde blijven leren én doorgeven, totdat we iets edelers vinden dat onze ziel méér bevredigt. Daarom hopen we dat men onze grijze hoofden nog zal aantreffen op dezelfde weg die we altijd gegaan zijn, helemaal terug tot onze baardloze jeugd.

Vers 18

"Daarom ook, terwijl de ouderdom en grijsheid daar is, verlaat mij niet, o God." Iemand die wit is geworden door de sneeuw van vele winters, raakt ons. De oude, trouwe soldaat krijgt eerbied van zijn koning. De dienaar die lang gediend heeft, is zijn meester dierbaar. Nemen onze krachten af? Dan mogen we vol vertrouwen méér voorrechten verwachten in het rijk van de genade, als vergoeding voor het kleiner wordende terrein waarop we in het gewone leven nog iets kunnen doen. Niets kan God ertoe brengen om wie Hem niet verlaten hebben, toch te verlaten. Wij zijn bang dat Hij het zal doen. Maar Zijn belofte kust die angst tot zwijgen.

"Totdat ik dezen geslachte verkondige Uw arm." Hij wilde zijn getuigenis niet halverwege laten liggen, maar voortzetten en afmaken. Hij zag de jonge mannen en de kleine kinderen om zich heen. Hij wist

hoe buitengewoon belangrijk het is om hen op te voeden in ontzag voor God. Daarom wilde hij hen allemaal laten kennismaken met Gods kracht, waarmee Hij Zijn volk schraagt, zodat ook zij zouden leren te leven vanuit geloof. Hij had op die almachtige arm geleund en kon uit eigen ervaring zeggen dat die sterk genoeg is voor alles. Dat wilde hij vertellen voordat zijn leven voorbij was.

"Allen nakomelingen Uw macht." Hij wilde iets nalaten dat nog ongeboren generaties zouden kunnen lezen. Gods macht vond hij zó lofwaardig, dat hij de eeuwen ervan wilde laten weerklinken tot de tijd niet meer bestaat. Daarvoor leven gelovigen. Ze moeten er dus op toezien dat ze ijverig bezig zijn met dit werk, dat zo echt het hunne is en zo noodzakelijk. Gezegend zijn zij die al in hun jeugd beginnen de Naam van de Heere bekend te maken en niet ophouden totdat hun laatste uur hun laatste woord brengt aan hun goddelijke Meester.

Vers 19

"Ook is Uw gerechtigheid, o God, tot in de hoogte." Hoog verheven, niet te doorgronden en glorierijk is het heilige karakter van God, en ook Zijn manier om mensen rechtvaardig te maken. Zijn plan van gerechtigheid tilt mensen op uit de poorten van de hel en brengt hen naar de woningen van de hemel. Het evangelie is een hoge leer. Het geeft een hoge ervaring, leidt tot een hoog leven en eindigt in hoog geluk.

"Gij, Die grote dingen gedaan hebt." Wat anderen doen, is kinderspel naast wat U doet. Het is niet eens waard om in hetzelfde tijdperk genoemd te worden. Schepping, voorzienigheid en verlossing: elk is volkomen uniek, en niets haalt het erbij. "O God! wie is U gelijk?" Zo verheven als Uw werken zijn, zo verheven bent U. U staat zonder weerga, zonder zelfs maar een tweede naast U. Zo zijn ook Uw werken, en zo is vooral Uw plan om zondaars rechtvaardig te maken door de gerechtigheid die U Zelf hebt aangebracht.

Aanbidding is de houding die bij de gelovige past. Wanneer hij God nadert, betreedt hij een gebied waar alles hoger is dan hoog. Overal zijn wonderen van liefde, en wonderen waarin rechtvaardigheid en genade samenkomen. Een reiziger in de hoge Alpen wordt vaak overweldigd door ontzag bij al die verbazingwekkende hoogten. Nog veel sterker gebeurt dat wanneer wij kijken naar de hoogten en diepten van de barmhartigheid en heiligheid van de Heere. "O God! wie is U gelijk?"

Vers 20

"Gij, Die mij veel benauwdheden en kwaden hebt doen zien, zult mij weder levend maken." Hier trekt het geloof een stellige conclusie uit de oneindige grootheid van de Heere. Hij was sterk genoeg om te slaan; Hij is ook sterk genoeg om te redden. Hij liet mij veel zware, felle beproevingen zien, en Hij zal mij ook veel kostbare barmhartigheden laten zien. Hij heeft mij bijna gedood, maar Hij zal mij snel weer laten opleven. En al ben ik bijna dood en begraven geweest, Hij zal mij laten opstaan en mij weer omhoog halen uit de diepten van de aarde.

Hoe diep de Heere ons ook laat zinken: aan die daling stelt Hij een grens, en op Zijn tijd brengt Hij ons weer omhoog. Zelfs als we in het graf liggen, is het genade dat we niet lager kunnen gaan. We zullen onze schreden terugvinden en opklimmen naar betere landen. En dat alles omdat de Heere altijd machtig is om te redden. Een kleine God zou ons laten vallen, maar niet Jehova, de Almachtige. Op Hem leunen is veilig, want Hij draagt de pilaren van hemel en aarde.

Vers 21

"Gij zult mijn grootheid vermeerderen." Als koning groeide David in invloed en macht. God deed grote dingen voor hem en door hem, en meer grootheid zoeken gelovigen niet. Mogen wij zo'n geloof in God hebben als uit deze woorden spreekt.

“En mij rondom vertroosten.” Zoals verdrukkingen ons omringden, zo zullen we nu omgeven worden door vertroostingen. Van boven en van alle kanten komt er licht dat onze vroegere somberheid verdrijft. Wat een grote verandering zal dat zijn, wanneer de Heere terugkomt om ons te troosten! Hier staat de laatste belofte van lof.

Vers 22

“Ook zal ik U loven met het instrument der luit.” Zo’n verbazingwekkende liefde van God vraagt om de zoetste lof. David wilde zijn beste muziek aan de beste Meester geven, zowel zang als instrument. Zijn harp zou niet zwijgen, en zijn stem ook niet. “Uw trouw, mijn God.” Dit blijft altijd een betoverende eigenschap van God: de waarheid en getrouwheid van onze God van het verbond. Daarop rusten wij, en daaruit putten we stromen van de rijkste troost. Zijn beloften zijn zeker, Zijn liefde verandert niet, Zijn waarachtigheid is niet te weerspreken. Welke heilige zal Hem niet prijzen als hij hieraan denkt?

“Ik zal U psalmzingen met de harp, o Heilige Israels!” Hier horen we een nieuwe naam, en bijna een nieuw lied. “Heilige Israels” is tegelijk een verheven en een innemende naam, vol onderwijs. Laten we besluiten Hem te eren met alle middelen die we hebben. Hier staat de laatste belofte van lof.

Vers 23

“Mijn lippen zullen juichen, wanneer ik U zal psalmzingen.” Het zal mij nooit vermoeien om U te loven, hoe lang het ook duurt. Het zal een heerlijke ontspanning zijn, een troost en een vreugde. Een lied is pas een lied door de heilige vreugde van de zanger.

“En mijn ziel, die Gij verlost hebt.” Zingen met de ziel is de ziel van het zingen. Zolang mensen niet verlost zijn, lijken ze op ontstemde instrumenten. Maar zodra het dierbare bloed hen vrij heeft gemaakt, zijn ze geschikt om de Heere groot te maken Die hen gekocht heeft. Dat we voor een prijs gekocht zijn, is meer dan genoeg reden om ons

met hart en ziel te wijden aan de aanbidding van God, onze Zaligmaker. Hier staat de laatste belofte van lof.

Vers 24

"Ook zal mijn tong Uw gerechtigheid den gansen dag uitspreken." Ik zal praten met mezelf, met U, mijn God, en met mijn medemensen. Mijn thema is Uw manier om zondaars rechtvaardig te maken: de heerlijke ontplooiing van Uw gerechtigheid en genade in Uw dierbare Zoon. Dit altijd verse onderwerp, dat nooit uitgeput raakt, zal steeds bij mij zijn, van zonsopgang tot zonsondergang. Anderen praten over hun geliefden; zij zullen van mij over de mijne horen. Ik word een onvermoeibare prater, zolang dit mij op het hart ligt. In elk gezelschap past dit onderwerp immers.

"Want zij zijn beschaamd, want zij zijn schaamrood geworden, die mijn kwaad zoeken." Zoals in veel andere psalmen spreken de slotverzen over iets als over een voldongen feit, terwijl er in eerdere verzen alleen nog om werd gebeden. Het geloof gelooft dat het zijn verzoek heeft gekregen, en het heeft het ook. Het geloof is "een vaste grond der dingen, die men hoopt", een grond zó echt en tastbaar dat de blijde ziel ervan gaat zingen. Zonde, Satan en wereld zijn al overwonnen, en de overwinning is de onze.

> *"Zonde, Satan en dood verschijnen,*
> *om te kwellen en angst aan te jagen;*
> *maar nu de genadige Heere nabij is,*
> *deinzen zij terug en vallen."*
>
> *"Wij ontmoeten hen van aangezicht tot aangezicht,*
> *gezegend door Jezus' overwinning;*
> *wij trekken op in de triomf van Zijn genade,*
> *recht voorwaarts naar onze rust."*

Gehele psalm

In het Hebreeuws heeft deze psalm geen opschrift. In de Septuaginta (LXX) staat er wel een: Van David, van de zonen van Jonadab en van hen die als eersten gevangen werden genomen. Als we aan dit opschrift enig gezag toekennen, was dit een psalm van David die de Rechabieten gebruikten omdat hij zo goed paste bij hun omstandigheden. Zij stamden af van Jonadab (Jer. 35). Ook de Joden die door de Chaldeeën als gevangenen naar Babel werden weggevoerd, zongen haar. Hoe dan ook: waarschijnlijk is David de schrijver, en schreef hij haar op zeer hoge leeftijd, kort voor zijn dood.

De regel die op de volgende psalm volgt en het tweede boek afsluit, wijst misschien op dit feit. Sommige kerkvaders leggen de psalm mystiek uit, als de kerk in haar ouderdom en haar beproevingen aan het einde van de wereld. — "Plain Commentary."

Gehele psalm

Ik weet dat deze psalm anoniem is. Daarom schrijven veel moderne critici haar toe aan een latere dichter. Maar ik ben ervan overtuigd dat Venema en Hengstenberg voldoende redenen hebben gegeven om vast te houden aan de mening van Calvijn en de oudere uitleggers: de psalm komt uit Davids pen en is het klaaglied van zijn ouderdom. Ze laat ons de ziel zien van een bejaarde heilige, overschaduwd door de herinnering aan zijn grote overtreding en door de zwermen van smarten waarmee die zonde al zijn latere jaren vulde. Maar hij vindt troost door terug te keren naar de gelukkige dagen van zijn kindertijd, en vooral naar het onwankelbare vertrouwen dat hij toen op God mocht stellen.

De gedachten en gevoelens in deze psalm doen denken aan die welke de Tweede Brief aan Timotheüs met zo'n plechtige, tedere betrokkenheid vervullen, de brief die de laatste gedachten van de grote

apostel bewaart. Net als Paulus kijkt David terug op alles wat de Heere met hem gedaan heeft, vanaf het begin. In feite zegt hij met de stervende apostel: "Ik … word niet beschaamd; want ik weet, Wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is, mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag." 2 Tim. 1:12. Er is alleen een opvallend verschil. Paulus putte steun voor zijn geloof uit dertig jaar wandelen met zijn Heere. Davids ervaring besloeg meer dan twee keer zoveel jaren, want die begon al in zijn kindertijd. — William Binnie.

Gehele psalm

Je kunt je afvragen hoe Christus verzen als Ps. 71:9 en 18 kon gebruiken, want die kijken blijkbaar vooruit naar de zwakte van de ouderdom. Het antwoord is dat Hij zulke woorden gebruikt vanuit Zijn medeleven met Zijn leden, en dat ze in Zijn eigen geval wijzen op een toestand die met ouderdom vergelijkbaar is. Zijn ouderdom kwam al vóór Zijn drieëndertigste jaar, zoals Joh. 8:57 schijnt te impliceren. Want "afgeleefde mensen leven snel." Barclay lijkt de juiste betekenis te treffen in de volgende regels:—

> *"Oud en zwak geworden, met pijn en verdriet,*
> *nog voordat de helft van zijn jaren voorbij was."*

Bovendien betekenen de woorden: "Verlaat mij niet van nu af aan, al zou ik tot grijze haren leven." Dat geeft dierbare troost aan bejaarde gelovigen. Zij zouden kunnen zeggen dat Christus hun gevoelens niet helemaal kon begrijpen, omdat Hij nooit de wegkwijnende zwakte van de ouderdom heeft gekend: de afname van krachten, het verval, de lichamelijke gebreken die de geest zo zwaar op de proef stellen. Maar deze psalm laat zien dat Hij ook dat deel van onze pelgrimsreis wél doorlopen heeft. Hij was uitgeput en verteerd in lichaam en gevoel, doordat Hij zoveel leefde in zo'n korte tijd.

De oudere leden van Zijn kerk mogen Zijn zoete medeleven voelen in Jes. 46:3–4. Hier kunnen ze bijna zien hoe Hij op menselijke wijze

Zijn les leert, terwijl Hij buigt onder het gewicht van onze zwakheden. Mede om die reden hield Robert Blair, een van onze godvruchtige voorvaderen, bijzonder veel van deze psalm. Hij noemde haar "Zijn Psalm." — Andrew A. Bonar.

Vers 1

Op U, o HEERE! betrouw ik. Het is alsof hij zegt: Heere, laat niet toe dat wie op U vertrouwen, beschaamd uitkomen en bespot worden. Ik heb al mijn hoop op U gesteld. U bent de God Die, omwille van Uw goedheid en waarheid, nooit in de steek hebt gelaten wie op U hopen. Als U toelaat dat ik beschaamd word, dat mijn vijanden triomferen en dat mijn hoop op U ijdel blijkt, dan komt die schande ongetwijfeld terecht op Uw eigen naam. ...

Laten we hieruit leren om ons meer zorgen te maken over wat er door ons met Gods naam gebeurt dan over onszelf. Dat geldt voor wat we doen, en net zo goed voor wat we ondergaan. De profeet is bang dat hij beschaamd wordt omdat hij zijn hoop op God heeft gesteld. Toch lag dat niet in zijn macht en kon hij het ook niet voorkomen. ...

Eerst is het nodig dat we echt behoren tot hen die hun hoop op God stellen. Daarna is het nodig dat die godsvrucht van ons hart niet binnenshuis blijft, maar bekend is bij iedereen met wie we te maken hebben, zelfs bij onze tegenstanders en vijanden. Anders hoeven we de beschaming waar de profeet bang voor is helemaal niet te vrezen. Als niemand weet dat onze hoop op God is gericht, valt er immers niets te beschamen. Een kunstenaar die nooit door zijn medemensen hoog is aangeslagen, kan ook niet te schande worden gemaakt. Niemand zegt tegen een zieke: "Medicijnmeester, genees uzelven", als die arts nooit een goede naam had in de geneeskunde.

Zo zal ook niemand zeggen: "Zij hoopten op God, laat Hij hen dan redden als Hij hen wil hebben", over mensen van wie nooit iemand heeft gemerkt dat ze op God hoopten. Die bezorgdheid hoort dus al-

leen thuis bij wie werkelijk op de Heere hopen. Bij anderen past ze niet. — Musculus.

Vers 1

Op U, o HEERE! betrouw ik. Het is een goed begin, en een aanbeveling voor onze gebeden, als we kunnen zeggen dat ons geloof en vertrouwen alleen op God rusten. — Edward Walter, in "A Help to the profitable reading of the Psalms", 1854.

Vers 2

Red mij door Uw gerechtigheid. Neig Uw oor. Laat mijn redding de vrucht zijn van Uw belofte én van mijn gebed. Dan is ze veel zoeter. — John Trapp.

Vers 2

Door Uw gerechtigheid. Met Gods gerechtigheid bedoelt David hier de deugd waarmee Hij Zijn beloften nakomt: Hij straft onrecht en beloont godsvrucht. Elders heet dat Zijn waarachtigheid. Op deze volmaaktheid doet David een beroep. Niet omdat hij onschuldig was voor God, maar omdat God Zich door beloften aan hem had verbonden. Tegenover de mensen die hem vervolgden stond hij als iemand die onschuldig en rechtvaardig was. Dus verdiende hij het om bevrijd te worden uit deze laatste vreselijke ramp, waarin hij door Absalom was beland. God had immers zo aan hem gehandeld. — Hermann Venema.

Vers 2

Uw gerechtigheid. Niet de mijne. Hij wist dat hij werd getuchtigd om zijn zonde tegen Uria. Hij beroept zich daarom op geen enkele verdienste van zichzelf. — Simon de Muis.

Vers 2

Neig Uw oor. Ik ben zo zwaar gewond dat ik mijn kreet niet eens tot U, de Allerhoogste, kan opzenden. Neig daarom Zelf Uw oor naar mij toe, nu ik halfdood neerlig, achtergelaten door de rovers die mij hebben verwond en beroofd. — Gerhohus.

Vers 3

Om geduriglijk daarin te gaan. Zou hij dan altijd bij Hem aankloppen? Ja, want onze nood, ons werk en ons gevaar vragen daar voortdurend om. We hebben het bevel gekregen om zonder ophouden te bidden. Als we dat gebod erkennen en voelen, en tegelijk vernieuwd worden in de gezindheid van ons gemoed, zullen we er geen spijt van krijgen. We houden van Hem en zijn van Hem afhankelijk. Daarom vinden we het goed om dicht bij God te komen en onze vreugde te zoeken bij de Almachtige. Als we Hem nodig hebben, zullen we Hem nooit onbereikbaar vinden.

Er is een weg naar onze sterke woning, en we kennen die weg. Er is een deur, en wij hebben de sleutel. Geen schildwacht houdt ons tegen. Het huis is van ons, en wie durft ons te verbieden om alles wat erin is te gebruiken? Koningen, hoe welwillend ook, zijn niet altijd te bereiken. Door de menigte van aanvragen, door de grenzen aan hun macht en doordat ze hun waardigheid hoog moeten houden, zijn ze alleen op vaste tijden toegankelijk, en dan met veel plechtige omhaal. Maar de Koning der koningen laat ons vrijmoedig naderen tot de troon van de genade. Hij gebiedt ons zelfs om in alles, door gebed en smeking, onze wensen aan Hem bekend te maken. We kunnen nooit te aanhoudend zijn, en Hem nooit vermoeien door steeds weer te komen. — William Jay.

Vers 3

Gij hebt bevel gegeven, om mij te verlossen. Let op zijn woorden. Hij schrijft aan het woord en het bevel van God een reddende kracht toe,

die geen macht op aarde, geen macht in de hel en zelfs de dood niet kan weerstaan. Geef slechts het bevel dat ik gered word, zegt hij, en ik ben in een ogenblik helemaal gered. — Musculus.

Vers 4

De wreedaard is letterlijk de gedesemde: iemand die doortrokken is van haat tegen de waarheid en vijandschap tegen God. Daarom bestrijdt hij Gods volk met geweld. In 1 Korinthe 5:8 worden we gewaarschuwd tegen "den zuurdesem der kwaadheid en der boosheid". Volgens dat beeld kan zo'n zuurdeeg het hele natuurlijke karakter van een goddeloos mens doortrekken, zijn vermogens en zijn gevoelens. — W. Wilson.

Vers 5

Gij zijt mijn Verwachting. Onze hoop ligt niet alleen in Hem, Hij Zelf is onze hoop. "God, onzen Zaligmaker, en den Heere Jezus Christus", zegt Paulus, "Die onze Hope is." 1 Tim. 1:1. Ja, er is iets wat nog dieper en nabijer is: "De rijkdom der heerlijkheid dezer verborgenheid onder de heidenen", zegt Paulus, "welke is Christus onder u (Engels: in you), de Hoop der heerlijkheid." Kol. 1:27. Christus Zelf is onze hoop: als haar enige Schepper, want Hij heeft haar gewekt, en als haar Einde, want in Hem komt ze uit. En omdat Christus het Begin en het Einde is, is Hij ook onze hoop onderweg. Hij zegt immers: "Christus onder u, de Hoop der heerlijkheid." Kol. 1:27.

Elk verlangen van ons hart, elke hoopvolle lichtstraal die ons tegemoet schijnt, elke aanraking die ons doorstroomt, elke stem die diep in ons binnenste fluistert over het goede dat voor ons klaarligt als we God liefhebben, is het licht van Christus dat ons verlicht. Het is de aanraking van Christus die ons tot nieuw leven opricht. Het is de stem van Christus: "Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen." Het is "Christus onder u, de Hoop der heerlijkheid", Die ons door Zijn Geest, Die in ons woont, naar Zichzelf toe optrekt: onze hoop.

Want onze hoop is niet de heerlijkheid van de hemel, niet vreugde, niet vrede, niet rust na het werk, niet de vervulling van onze wensen. Ze is ook niet de zoete tevredenheid van de hele ziel, niet inzicht in alle verborgenheden en alle kennis, en niet zomaar een stroom van verrukking. Ze is "Christus onze God", "de Hoop der heerlijkheid." Niets wat God zou kunnen scheppen, is wat wij verwachten. Niets wat God ons uit Zichzelf zou kunnen geven: geen geschapen heerlijkheid, geen zaligheid, schoonheid, majesteit of rijkdom. Wat wij verwachten is onze Verlossende God Zelf. Zijn liefde, Zijn zaligheid, de vreugde van onze Heere Zelf, Die ons zo heeft liefgehad, om voor eeuwig onze vreugde en ons deel te zijn. — E. B. Pusey.

Vers 5

Van mijn jeugd aan. Wie in zijn jeugd aan God denkt en Hem erkent, zal daar op oude leeftijd veel voldoening van hebben. O, wat een vreugde zal het zijn om terug te denken aan een vroom jeugdig leven! Zelfs Seneca, een heiden, kon zeggen: "Een goed bestede jeugd is de grootste troost van de ouderdom." David kon met vertrouwen bij God pleiten om uitredding uit de hand van de goddelozen. Want, zegt hij, U bent mijn Verwachting, Heere, HEERE! U bent mijn Vertrouwen van mijn jeugd aan. "Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms; verlaat mij niet, terwijl mijn kracht vergaat" (Ps. 71:9, 17–18). Een edelmoedig meester zet zijn afgeleefde knecht niet aan de deur.

Toen de proconsul Polycarpus beval Christus te verloochenen en bij de keizer te zweren, antwoordde hij: "Ik heb Christus nu zesentachtig jaar gediend, en Hij heeft mij nooit één keer onrecht gedaan. Zou ik Hem nu verloochenen?" Jakob kon zeggen: "God, Die mij gevoed heeft, van dat ik was, tot op dezen dag." Hij is mij al mijn dagen goed geweest, en ik vertrouw erop dat Hij ook aan het einde voor mij zal zorgen. Zou ik Hem dan nu de rug toekeren? Waar kan ik heen om het bij een andere meester beter te krijgen? "Gij hebt de woorden des eeuwigen levens." Hij Die de steun van mijn jeugd is geweest, zal de

wandelstaf van mijn ouderdom zijn. Ik durf mijn ziel te wagen op de belofte van Hem Die mij tot nu toe door Zijn voorzienigheid heeft onderhouden.

"In de dagen mijner jonkheid, toen Gods verborgenheid over mijn tent was"; "toen Hij Zijn lamp deed schijnen over mijn hoofd, en ik bij Zijn licht de duisternis doorwandelde." En al zijn nu "de zon, en het licht, en de maan, en de sterren verduisterd" aan mijn natuurlijke horizon, toch geldt: "De HEERE is mijn Licht en mijn Heil, voor wien zou ik vrezen?" "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij." Ik heb overvloedig ervaren hoe genadig en nabij Hij is. O, die dagen van barmhartigheid, vele jaren geleden! Een goed mens zei: "In mijn jeugd heb ik verworven wat ik nu voor geen goud ter wereld nog zou willen moeten verwerven." — Oliver Heywood, 1629–1702.

Vers 6

Hij erkende Gods hand niet, zoals de meeste mensen, alleen wanneer die zich op buitengewone wijze in het leven liet zien. Zijn oog des geloofs zag in Gods gewone werken wonderen. Dat hij uit de schoot van zijn moeder in het daglicht kwam, is voor hem een reden tot lofzegging (Ps. 22:10–11). En is het inderdaad niet een wonder dat het ongeboren kind in die enge ruimte bewaard blijft? Het is een onderpand, vanaf het allereerste begin van ons leven, van wat we later nog zullen ervaren: dat we een God hebben bij Wie "uitkomsten tegen den dood" zijn (Ps. 68:21).

Ligt de reden dat we zo weinig lof aantreffen niet hierin, dat we geen oog hebben voor Zijn dagelijkse wonderen? De psalmist heeft dat oog wél voor de dagelijkse wonderen van de Heere. Daarom is zijn mond elke dag vol van de lof van de Heere. — Augustus F. Tholuck.

Vers 6

Gezegend zij God dat ik ooit geboren ben! — Halyburton.

Vers 6

Dit vers sluit aan op het vorige, maar David gaat hier verder. Hij prijst niet alleen Gods goedheid die hij sinds zijn kindertijd had ervaren, maar ook de bewijzen daarvan die hij al vóór zijn geboorte had ontvangen. Een bijna gelijke belijdenis staat in Psalm 22:10–11. Daar worden Gods wonderbare macht en onschatbare goedheid verheerlijkt in de wijze waarop mensen ontstaan. Dat zou volkomen ongelooflijk zijn, als het niet iets was waar we zo vertrouwd mee zijn.

We staan verbaasd over dat deel van het verhaal van de zondvloed waarin Mozes vertelt (Gen. 8) dat Noach en zijn gezin tien maanden leefden te midden van de stinkende viezigheid van zoveel levende dieren, terwijl hij nauwelijks adem kon halen. Maar hebben we dan niet evenveel reden om ons erover te verwonderen dat het kind, opgesloten in de schoot van zijn moeder, kan leven in een toestand die de sterkste man in een half uur zou doen stikken? Zo zien we echter hoe weinig we rekening houden met de wonderen die God doet, omdat we er zo aan gewend zijn. De Geest bestraft deze ondankbaarheid daarom terecht, door dit gedenkwaardige voorbeeld van Gods genade, bewezen bij onze geboorte en ons ontstaan, onder onze aandacht te brengen.

Wanneer we ter wereld komen, doet de moeder haar werk. Er is misschien een vroedvrouw bij, en veel anderen helpen mee. Maar wat zou er van ons worden als God ons niet, om het zo te zeggen, Zijn hand onderschoof en ons in Zijn schoot ontving? Welke hoop zou er dan zijn dat ons leven voortduurt? Sterker nog: zonder Hem zou onze geboorte zelf de ingang zijn tot duizend doden. Met de grootste juistheid wordt daarom gezegd dat God ons uit het lichaam van onze moeder heeft genomen. Daarbij past het slot van het vers: Mijn lof is

geduriglijk van U. De psalmist bedoelt daarmee dat hij steeds stof had gekregen om God zonder ophouden te prijzen. — Johannes Calvijn.

Vers 8

Laat mijn mond vervuld worden met Uw lof. Laat mijn mond, zeg ik, zo vol zijn van Uw lof dat de rijkdom van Uw genade, o God, die in mijn hart is gestort en over mijn lippen is uitgegoten, U trouw kan verheerlijken, van de bodem van mijn hart tot aan de lippen van mijn mond. Dan zal ik niet gelijken op dat volk, over wie U zegt: "Dit volk … nadert met zijn mond, en zij Mij met hun lippen eren, doch hun hart verre van Mij doen." Jes. 29:13. — Gerhohus.

Vers 9

Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms, enz.; want nu heb ik U het meest nodig. De witte roos wordt het eerst door kanker aangetast. Zo wordt ook het witte hoofd het eerst bedorven. Saepe nigrum cor est, caput album: vaak is het hart zwart waar het hoofd wit is. Satan maakt van Salomo, Asa, Lot en anderen een prooi als ze oud zijn, terwijl hij hen als jonge mannen nooit zo kon bedriegen. De heidenen waarschuwen ons daarom terecht goed op onze oude dag te letten. Die komt niet alleen, maar wordt bezocht door veel kwalen van lichaam en geest.

Dat wist David, en daarom bad hij zoals hier: Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms; verlaat mij niet, terwijl mijn kracht vergaat. Een oude man die met Kaleb kan zeggen (Joz. 14:10, 14): "Zie, de HEERE heeft mij in het leven behouden", enz., is zeldzaam. — John Trapp.

Vers 9

Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms, enz. Het is niet onnatuurlijk of misplaatst dat iemand die de ouderdom op zich af ziet komen, bidt om bijzondere genade en bijzondere kracht. Die heeft hij nodig om onder ogen te zien wat hij niet kan afweren en niet anders kan dan vrezen. Want wie kan de gebreken van de ouderdom op zich-

zelf zien afkomen zonder droefheid en zware gedachten? Wie wil een oude man zijn? Wie kan kijken naar een man die wankelt van de jaren en is gebroken door gebreken? Een man wiens zicht en gehoor verdwenen zijn, die alleen staat te midden van de graven van alle vrienden uit zijn jeugd, en die zichzelf en de wereld tot last is?

Een man die is aangekomen bij "het laatste tafereel van alles, dat dit vreemde, bewogen verhaal besluit", dat tafereel van "tweede kindsheid, en louter vergetelheid, zonder tanden, zonder ogen, zonder smaak, zonder alles";

dat tafereel waarin men kan zeggen:—

> *"Ik heb lang genoeg geleefd; mijn levensweg*
> *is vervallen tot het dorre, het gele blad;*
> *en wat de ouderdom behoort te vergezellen,*
> *zoals eer en liefde, gehoorzaamheid en een schare vrienden,*
> *dat mag ik niet verwachten;"*

Wie kan dit alles overdenken en niet bidden om bijzondere genade voor zichzelf, mocht hij zulke dagen van zwakte en gebrek meemaken? En wie kan, als hij zulke gebreken bedenkt, nalaten in te zien hoe gepast het is om Gods gunst al in jonge jaren te zoeken? — Albert Barnes.

Vers 9

"Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms", enzovoort. David denkt terug aan de edele daden die hij in zijn jeugd met Gods hulp had gedaan. Nu wordt hij op zijn oude dag vervolgd door een opstandige zoon, en daarom smeekt hij God: laat Uw knecht niet in de steek. Elke levensfase kent haar eigen zwakheid en haar eigen verleidingen. Juist daarom is dit een gebed dat iedereen moet bidden, voordat de ouderdom ons inhaalt. De kerk heeft maar al te veel reden om hetzelfde te bidden, nu zij op leeftijd is gekomen. Het geloof kwijnt, de liefde koelt af en de gebreken van een geestelijke ouderdom overvallen haar snel. — George Horne.

Vers 9

"Verwerp mij niet." God had Davids voorganger Saul verworpen, en het leek erop dat Hij nu ook hem wilde verwerpen. Ook het volk scheen hem af te willen wijzen, nu het zich bij Absalom aansloot. Daarom heeft dit gebed zoveel kracht. — Andrew Fuller.

Vers 9

"Verlaat mij niet, terwijl mijn kracht vergaat." Zo zal Christus ook Zijn kerk niet verlaten in de late dagen van haar bestaan, wanneer het geloof steeds zwakker wordt. — W. Wilson.

Vers 9

"Verlaat mij niet, terwijl mijn kracht vergaat." 28 juni. Vandaag begin ik aan mijn zesentachtigste levensjaar. Ik merk dat ik oud word:

1. Mijn ogen zijn zwakker geworden. Kleine letters kan ik alleen nog lezen bij sterk licht.
2. Mijn kracht is afgenomen. Ik loop veel langzamer dan een paar jaar geleden.
3. Mijn geheugen voor namen van mensen en plaatsen is verzwakt. Ik moet even blijven stilstaan om ze mij te herinneren.

Als ik me zorgen zou maken over de dag van morgen, zou ik moeten vrezen dat mijn lichaam mijn geest naar beneden trekt. Mijn afnemende verstand zou me dan koppig kunnen maken, en de toenemende lichamelijke gebreken knorrig. Maar U, Heere mijn God, zult voor mij antwoorden. — John Wesley.

Vers 11

Elke vorm van nood kan door kwaadwillige mensen op de allerergste manier verkeerd worden uitgelegd. Dat zien we aan het lijden van Christus, dat deze beschuldigende spot opleverde: "Dat Hij Hem nu verlosse, indien Hij Hem wel wil" (Matth. 27:43). Davids moeilijkheden maakten het zijn tegenstanders gemakkelijk om te concluderen dat

God hem had verlaten en dat niemand hem zou verlossen. Vooral bij zulke moeilijkheden, waarbij vreselijke klachten tegen de lijdende zelf klinken, oordelen mensen sneller stellig en liefdeloos over hem. De nood zelf is namelijk vrij ongewoon en wekt gemakkelijk afschuwelijke indrukken. En wie bedroefd is, zoekt verlichting door zijn nood uit te spreken, maar dat wordt alleen opgevat als een getuigenis tegen hemzelf en als de onbetwijfelbare echo van wat hij werkelijk voelt. — Richard Gilpin (1625–1700), in "Daemonologia Sacra; or, a Treatise of Satan's Temptations." (In Nichols Series of Puritan Divines.)

Vers 13

"Laat hen beschaamd worden", enzovoort. Er zijn mensen die zo goddeloos waren dat ze nooit iets goeds van mij verwachtten. Laat hen beschaamd worden door het bewijs van de zegeningen die duidelijk op mij neerkomen. En laat hen mislukken, nu de grond voor hun smaad is weggevallen, zoals een vuur dooft wanneer het rijshout wordt weggehaald. — Gerhohus.

Vers 13

"Laat hen beschaamd worden", enzovoort. Volgens de wet van de vergelding (talio) had David kunnen zeggen: "Treed hun zielen vijandig tegemoet en zoek hun kwaad." Maar zoiets zegt hij niet. Hij wil alleen dat ze beschaamd worden en mislukken, overdekt met schande en smaad. Meer vraagt hij niet dan dat hun pogingen worden verijdeld. Dan gaan ze zich schamen en hebben ze geen reden meer om te pochen dat ze als overwinnaars uit de strijd kwamen. — Musculus.

Vers 13

Schaamte komt voort uit volledige teleurstelling. Als uitgestelde hoop al beschaamd maakt, geldt dat nog veel meer voor hoop die vernietigd is. Wie ziet dat zijn hoop helemaal is afgesneden en dat hij op geen enkele manier kan krijgen wat hij verwachtte, wordt door schaamte stevig in zijn greep genomen. — Joseph Caryl.

Vers 13

"Die mijn ziel tegen zijn." Zij haatten hem met een duivelse haat, zoals de duivel de zielen van mensen haat. Van het woord dat hier gebruikt wordt, heeft de duivel zelfs zijn naam Satan gekregen. Alle goddeloze mensen zijn satans, vol vijandschap tegen God en tegen alle goede mensen. Zo waren ook Davids vijanden: boosaardig en kwaadwillig. Niets minder dan zijn leven zou hen tevredenstellen. — John Gill.

Vers 14

"Doch ik zal geduriglijk hopen." Zie, Heere, ik heb tot U gebeden en ik ben getroost. Zo heeft de hoop het mij geleerd. Ik ben blij, want op U heb ik vertrouwd: ik zal nooit beschaamd worden.

De Droefheid kwam terug met een geweldige legermacht. Hij was aan alle kanten versterkt met zwaarden en speren en belegerde mijn stad onder luid geschreeuw. Het rumoer van zijn ruiters joeg mij schrik aan. Bij de poorten gebood hij stilte en riep luid: "Kijk naar deze man, die op God vertrouwde! Hij zei: Ik zal in eeuwigheid niet beschaamd worden. Hij nam de hoop tot zijn trooster." Toen hij zag dat ik bloosde bij deze woorden, kwam hij dichterbij en zei: "Waar zijn de beloften waarop je vertrouwde? Waar is de troost? Waar is de verlossing? Wat hebben je tranen je opgeleverd? Welke hulp hebben je gebeden je uit de hemel gebracht? Je hebt geroepen en niemand heeft geantwoord. Je hebt geweend en wie is met medelijden voor je bewogen? Je hebt je God aangeroepen en Hij heeft gezwegen. Je hebt tot Hem gebeden en Hij heeft Zich voor je verborgen: er is geen stem gekomen en geen geluid. … Sta dus op en vlucht naar mensen om hulp, zodat zij je uit je gevangenis bevrijden."

Bij deze woorden ontstond er zo'n lawaai van wapens in het leger, zo'n geschreeuw van mannen en geschal van trompetten, dat ik nauwelijks moed kon houden. Als mijn geliefde Hoop mij niet te hulp was gekomen, had de Droefheid mij gegrepen en in ketenen naar zijn eigen oord weggevoerd. Maar daar kwam de Hoop naar mij toe, stra-

lend in goddelijke glans. Glimlachend zei zij: “O krijgsman van Christus, hoe is het met je hart? Wat is dit gevecht in je binnenste?” Bij deze woorden begon ik te blozen. “Wees niet bang,” zei zij, “het Kwaad zal je niet vangen. Je zult nooit omkomen. Kijk, ik ben bij je om je te bevrijden. Weet je niet wat er geschreven staat (Psalm 14): ‘De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God’? Deze Droefheid heeft gesproken als een van de dwaze vrouwen. Nooit zal hij je kunnen overtuigen dat er geen God is, of dat God geen voorzienigheid oefent over alles.” — Girolamo Savonarola, 1452–1498.

Vers 14

“En ik zal altijd hopen, en (letterlijk: eraan toevoegen, opstapelen, vermeerderen) al Uw lof.” Aan al Uw lof die ik tot nu toe heb uitgesproken, blijf ik nog méér toevoegen. — Joseph Addison Alexander.

Vers 14

“Ik zal geduriglijk hopen.” Maar waarop hoopte hij dan? Precies datgene waarom hij in vers 9 had gebeden: dat zijn welvaren bewaard zou blijven, en dat God hem tot aan het einde van zijn leven nabij zou zijn en zou helpen. Daarom voegt hij eraan toe: geduriglijk, dat wil zeggen voortdurend, ook in den tijd des ouderdoms, usque ad mortem, tot aan de dood toe. — Hermann Venema.

Vers 14

De goedertierenheid van Jehova kent geen einde. Zo behoort ook onze dankbaarheid geen einde te kennen. De hoop van een christen maakt het hem mogelijk dankbaar te zijn, zelfs in het donkere seizoen van de verdrukking. — Mrs. Thomson.

Vers 15

De gerechtigheid van God, die hier wordt genoemd, omvat niet alleen de rechtheid van Zijn wezen en de billijkheid van Zijn handelen. Ze omvat ook die eeuwige gerechtigheid die Zijn Zoon heeft aange-

bracht om ons te rechtvaardigen. Gods gerechtigheid en heil worden hier samen genoemd. Laat dus niemand proberen ze van elkaar te scheiden, of heil te verwachten zonder gerechtigheid. — Mrs. Thomson.

Vers 15

"Hoewel ik de getallen niet weet." In Psalm 71:14 begon David zijn rekenwerk met optellen: "... zal al Uw lof nog groter maken." Maar al bij deze eerste regel van de heilige wiskunde loopt hij vast. Zijn berekening laat hem in de steek. Alleen al het optellen van de barmhartigheden van de Heere overweldigt zijn geest, en hij geeft toe dat hij het niet kan. Reken naar tijd, naar plaats of naar waarde: Gods heil tart elke schatting. — C. H. S.

Vers 16

"Ik zal heengaan." Het woord "gaan" moet hier worden opgevat als: ten strijde trekken tegen de vijanden. Dat zal hij doen, zegt hij, en niet op eigen kracht, maar op de kracht van de Heere. Zijn hart is in vuur en vlam gezet door de herinnering aan Gods gerechtigheid. Zo staat het ook elders: "Dezen vermelden van wagens, en die van paarden; maar wij zullen vermelden van den Naam des HEEREN, onzes Gods." — Musculus.

Vers 16

"Ik zal heengaan in de mogendheden des Heeren HEEREN." De dienaar gaat zo, doordat hij deze kracht beseft en erop vertrouwt. In die kracht loopt hij het pad van gemeenschap met God. In die kracht trekt hij de strijdvelden op, leeft hij in de stilte van zijn gezin en loopt hij alle wegen van zijn werkzame leven. Zijn roem is de gerechtigheid van Christus. Die noemt hij tegenover God als de grond van zijn vertrouwen, tegenover zichzelf als de bron van zijn troost en tegenover anderen als de hoop op zaligheid. — Hoofdzaak van een preek van Ja-

mes Sherman. Het was de eerste preek die hij hield na zijn vestiging in Surrey Chapel, op 4 september 1836.

Vers 16

"De mogendheden des Heeren HEEREN." Gods macht wordt hier in het meervoud uitgedrukt om haar grootheid aan te geven. Voor de gelovige is die macht als een garnizoen dat hem omringt. — John Gill.

Vers 16

"Ik zal heengaan in de mogendheden des Heeren HEEREN." De uitdrukking "gaan in" of "gaan met" de krachten van God leert ons niet dat hij zou gaan door middel van die krachten, met hun hulp en bijstand, zoals velen hebben gedacht. Dat blijkt ten eerste doordat het woord wordt gebruikt voor de roemrijke en machtige daden van God. Ten tweede wijst het op het onderwerp van lof. Maar "gaan met de kracht van Jehova", zoals de vertaling moet luiden … betekent: gaan, omgord met Zijn vroegere machtsdaden, ermee omgord als met de stof voor lofzang. — Hermann Venema.

Vers 17

"O God! Gij hebt mij geleerd van mijn jeugd aan." Hoe kwam het dat David kon zeggen: "Ik ben voorzichtiger dan de ouden" (Psalm 119:100)? Hij had een Vader die hem onderwees. God was zijn leermeester. Menig kind van God klaagt over onwetendheid en traag begrip. Bedenk dan: jouw Vader zal je leermeester zijn. Hij heeft beloofd Zijn Geest te geven: "Hij zal u in al de waarheid leiden" (Joh. 16:13). God verlicht niet alleen het verstand, maar buigt ook de wil. Hij leert ons niet alleen wat we moeten doen, maar maakt ons er ook toe in staat.

Zie Ezechiël 36:27: "Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen." Wat een heerlijk voorrecht is het om de ster van het Woord te hebben die ons naar Christus wijst, en de magneet van de Geest die ons trekt! — Thomas Watson.

Vers 17

"Gij hebt mij geleerd van mijn jeugd aan." Vraag je me langs welke wegen David is onderwezen? Dan vraag ik jou: langs welke niet? ... God onderwees hem door zijn herdersstaf, en ook door de staf en de scepter van een koning. Hij onderwees hem door het gejuich van de menigte ("Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden!") en net zo goed, misschien nog meer, door de minachting die hij aan het hof van de Filistijnen ontmoette. Hij onderwees hem door de pijlen van Jonathan, uit vriendschap gericht, en door de speer van Saul, op zijn leven gericht.

Hij onderwees hem door de ontrouw van Abjathar en zelfs van zijn trouwe Joab, en door de trouw van Abisaï en van Mefiboseth. En laat me dit ook zeggen: door de opstand van Absalom en de zelfzucht van Adonia. Het waren allemaal middelen waarmee de Heere deze knecht van Hem onderwees.

Wees er zeker van, jij die onder Zijn onderwijs staat: er is niets in je leven waarmee Hij je niet kan leren. Hij doet het door vertroostingen en door kruisen, door je wonden en je genezingen, door wat Hij geeft en door wat Hij wegneemt. Hij laat Zijn kind afleren, zodat Hij het kan leren. Hij toont het zijn dwaasheid, zodat Hij het wijs kan maken. Hij ontneemt het zijn ijdele vertrouwen, zodat Hij het kracht kan geven. Hij laat het ontdekken dat het niets is, zodat Hij kan laten zien dat het alles heeft in de Heere, in Jezus, Zijn Beminde. — James Harrington Evans.

Vers 17

"Gij hebt mij geleerd van mijn jeugd aan." De jeugd heeft een leraar nodig om de deugd aan te nemen. Seneca zegt: deugd is voor jonge mensen iets moeilijks. Ze hebben een leider en gids nodig, want ondeugden leer je zonder meester. Hoe geneigd David al in zijn jongensjaren was tot ondeugd, zien we in Psalm 25: "Gedenk niet der zonden mijner jonkheid, noch mijner overtredingen." Hieronymus

schrijft in zijn brief aan Nepotianus: "Zoals vuur in groen hout wordt gesmoord, zo komt de wijsheid in de jeugd niet tot haar glans. Verzoekingen en begeerte houden haar tegen, tenzij door hard werken, voortdurende toewijding en gebed de prikkels van de jeugd van binnen worden afgeweerd." Daarom hebben bijna alle volken goede en wijze leraren voor de jeugd aangesteld.

Bij de Spartanen werd een van de magistraten en senatoren gekozen als paidonomos, rector van de jongens. ... In Athene waren twaalf mannen, Sophronisten genoemd, door de stemmen van alle stammen gekozen om de zeden van de jeugd te regelen. ...

God is de leraar van Zijn knechten. Plato zegt, ouden einai theioteron, dat er niets goddelijkers is dan de opvoeding van kinderen. Over God de Vader, of over de hele Drie-eenheid, zegt Hanna, de moeder van Samuël, in 1 Samuël 2:3: "De HEERE is een God der wetenschappen" (Scientiarum, Vulg.). Dat betekent, zoals de Chaldeeuwse vertaling het geeft: Hij weet alle dingen. ... Socrates zegt dat Hij de geest van het heelal is. Zonder Hem zijn dus allen verstandeloos, maar met Hem en door Hem worden ze in één ogenblik wijs. Philo zegt in zijn verhandeling over het offer van Kaïn en Abel dat leraren de geest van hun leerlingen niet kunnen vullen alsof ze water in een vat gieten.

Maar wanneer God, de bron van wijsheid, kennis meedeelt aan de mensheid, doet Hij dat zonder uitstel, in een oogwenk. ... "... dezelfde zalving u leert van alle dingen." 1 Joh. 2:27. — Thomas Le Blanc.

Vers 17

"Van mijn jeugd aan." Is het zo'n "sierlijke kroon" om oud bevonden te worden op de wegen van de gerechtigheid? Begin dan vroeg met een godvruchtig leven. Dan wordt deze kroon je op het hoofd gezet als je oud bent. Is het niet beter om een plant in Gods huis te zijn dan onkruid op de mesthoop? De goddelozen zijn slechts als onkruid op een mesthoop, maar jullie die godvruchtig zijn, zijn als planten in Gods eigen boomgaard. In Romeinen 16:7 lezen we dat Andronikus en Juni-

as geprezen worden omdat zij vóór Paulus in Christus waren: "die ook voor mij in Christus geweest zijn." Het is eervol om vóór anderen in Christus te zijn.

Dat is al eervol als je jong bent. Ga dan door op de wegen van de godzaligheid, heel je jonge tijd, en zo ook in je middelbare leeftijd, totdat je oud wordt. — Jeremiah Burroughs.

Vers 17

"Wonderen." Merk op dat David de zegen van Gods hulp, die hij zo vaak in verdrukking ontving, "wonderen" noemt. Zo laat hij ons zien door wat voor ontzettende gevaren hij heen en weer geslingerd was, en hoe Gods hand hem er tegen ieders verwachting in uit had gerukt. Daarom is God wonderbaar in Zijn heiligen. Daartoe dienen de tegenspoeden van de heiligen: dat zij daarin Gods wonderen tonen. — Musculus.

Vers 17–18

De oprechtheid van ons hart en onze wegen, in ons vroegere wandelen met God en onze vroegere dienst voor God, mogen we door het geloof in Christus aanvoeren, net als bij heel onze rechtvaardiging. Zie ook Jesaja 38:3 en Psalm 119:10. De Heere Zelf maakt het voor Zichzelf een reden om Zijn volk barmhartigheid te bewijzen (Jesaja 63:8; Jeremia 2:2). Alleen moeten we dit pleidooi zeldzamer en spaarzamer gebruiken, zelfverloochenend, in het geloof in de gerechtigheid van Christus, die de onze is geworden. — Thomas Cobbet.

Vers 18

Zelfs nu ik oud en grijs ben, verlaat mij niet, o God. Bij de één laat God vooral Zijn vergevende genade zien, bij de ander vooral de genade die iemand heiliger maakt. Hij is de God van alle genade.

Denk aan schepen die lange reizen over zee hebben gemaakt. Drie of vier jaar zijn ze van huis geweest. Ze voeren door hete en koude streken, staken telkens opnieuw de evenaar over, kwamen door aller-

lei moeilijkheden en zware stormen heen, en bleven toch op zee in leven, zoals zeelui dat noemen. Wanneer zulke schepen elkaar vlak bij de haven tegenkomen, wat zullen ze elkaar dan van harte feliciteren! Zo moeten ook oude leerlingen van de Heere doen, want God heeft de genade in hun ziel in leven gehouden.

En laat mij je iets vragen. Hoeveel duizend schepen heb je voor je ogen zien vergaan? Hoeveel mensen hebben "van het geloof schipbreuk geleden", zoals de apostel het zegt? De een is in deze verderfelijke dwaling beland, de ander in die valse leer, ook al leken ze van minder gewicht. Weer anderen zijn gestrand op de drijfzandbanken van wereldse voorkeuren, en velen zijn op de rotsen te pletter geslagen. Jij bent toch behouden gebleven! Laat dat je aansporen om je God, de God van alle genade, des te meer te zegenen.

Kom, laat mij eens op je hart kloppen. Zijn er onder jullie oude belijders die lijken op oude, holle eiken? Ze staan nog in het bos tussen de andere belijders, houden hun plaats vast en gaan trouw naar de kerkdiensten, enzovoort. Maar "den regen, menigmaal op haar komende", die zij indrinken, dient, zoals de apostel zegt, nergens toe dan om hen te laten wegrotten. "Die is verwerpelijk, en nabij de vervloeking." Of groeien er bij jou nog groene vruchten? Ik bedoel levendige gevoelens voor God en Christus, geloof en liefde, zoals in het begin, en nog rijker. Dank God dat je zo dicht bij de haven bent!

Hef je hart omhoog, want je verlossing is nabij. Vertrouw er ook op dat de God van alle genade, Die je geroepen heeft tot Zijn eeuwige heerlijkheid, je daarvoor zal bewaren en je er binnenkort in zal laten delen. — Thomas Goodwin.

Vers 18

Verlaat mij niet; totdat, enzovoort. Afvallig worden op hoge leeftijd is vreselijk. Wie bijna boven op een toren is en dan terugglijdt, valt des te dieper. Een patiënt die bijna beter is, wordt door een terugval nog zieker dan eerst. Er waren sterren die door de staart van de draak uit

de hemel werden geslagen (Openb. 12:4). Ze hadden beter nooit zo hoog kunnen staan.

De Israëlieten pleegden hun grote dwaasheid met de dochters van Moab in de vlakte, met het Heilige Land recht in zicht. Ze zagen hun erfdeel en misten het toch. Zo schrijnend is het wanneer oude mensen vlak voor de ingang van de hemel vallen. Denk aan de oude Eli met zijn toegeeflijkheid (1 Sam. 2), de oude Juda met zijn bloedschande (Gen. 38), de oude David met Bathseba, de oude Asa die meer op artsen vertrouwde dan op God (2 Kron. 16:12), en de oude Salomo die de hoogten bouwde. Sommigen liepen als cherubs rond te midden van vurige stenen, en toch zijn ze als onheilig van Gods berg geworpen (Ezech. 28:14, 16).

Zo vaart een zeeman over de hele oceaan en lijdt dan schipbreuk vlak bij de haven. Het koren belooft in de halm vaak een rijke oogst en slinkt in de aar. Je hebt bomen gezien die vol bloesem hingen, maar in het seizoen van de verwachting geen vrucht droegen. Een blijspel dat vele taferelen goed volhoudt, maar kreupel afloopt in het laatste bedrijf, oogst geen applaus. Denk aan de vrouw van Lot (Luk. 17:32). Denk aan die zoutpilaar, zodat hij jou als zout bewaart voor bederf. — Thomas Adams.

Vers 18

"Totdat ik dezen geslachte verkondige Uw arm", enzovoort. Waar vind je betere predikers van Gods werken dan grijze ouders te midden van hun kinderen, of grootouders te midden van hun kleinkinderen? — Augustus F. Tholuck.

Vers 18

> *Door jaren gebogen, door smarten versleten,*
> *neerslachtig, gekweld, ziek en verlaten,*
> *tot U, o God, bid ik;*
> *tot U rijzen mijn verdorde handen,*
> *tot U hef ik mijn dovende ogen:*

O, verwerp mij niet!

> *Uw erbarmen verhoorde mijn kindergebed;*
> *Uw liefde heeft, met heel een moeders zorg,*
> *mijn kinderdagen gedragen:*
>
> *Uw goedheid waakte over mijn rijpende jeugd,*
> *en vormde mijn hart om Uw waarheid lief te hebben,*
> *en vulde mijn lippen met lof.*

O Heiland! is Uw genade verminderd?

> *Kunnen jaren de eeuwige Geest aantasten,*
> *of kan de tijd Zijn liefde vernietigen?*
>
> *Duizend eeuwen gaan voor Uw oog voorbij,*
> *en heel hun lange, vermoeiende vlucht*
> *is verdwenen als gisteren.*
>
> *Dan zal, ook in ouderdom en smart, Uw naam*
> *mijn moede hart nog doen ontvlammen,*
> *en mijn wankelende knie doen buigen:*
>
> *O, nog voelt dit hart het vuur,*
> *deze bevende hand en deze neerhangende lier*
> *hebben nog een lied voor U!*
>
> *Ja, gebroken, nog altijd ontstemd, o Heere,*
> *zal deze stem, verrukt, getuigen*
> *van Uw zo lang beproefde goedheid;*
> *totdat zij, langzaam wegzinkend, in stille aftakeling,*
> *haar zwakke gemurmel laat versmelten*
> *in het lied van een seraf.*

— *Sir Robert Grant.*

Vers 19

O God, wie is U gelijk? In grootheid of goedheid, in macht of barmhartigheid, in gerechtigheid, waarheid en trouw. In de volmaaktheid

van Zijn wezen of in het werk van Zijn handen. En ook in de lof, de eer en de aanbidding die Hem toekomen, zoals Hij is. — John Gill.

Vers 19

Wie is U gelijk! Mi camocha. God staat alleen: wie kan Hem evenaren? Hij is eeuwig. Niemand was er vóór Hem en niemand kan na Hem komen. Want in de oneindige eenheid van de Drie-eenheid is Hij het eeuwige, onbegrensde, ondeelbare, onbegrijpelijke en niet-samengestelde Wezen, onuitsprekelijk groot. Zijn wezen blijft verborgen voor ieder geschapen verstand. Geen schepsel dat Zijn eigen hand heeft gevormd, kan Zijn raadsbesluiten doorgronden. "*Wie is U gelijk!*" Die uitroep zal de verwondering, verbazing, lof en aanbidding van engelen en mensen wekken tot in alle eeuwigheid. — Adam Clarke.

Vers 20

"Gij, Die mij veel benauwdheden en kwaden hebt doen zien, zult mij weder levend maken", enzovoort. Hier juicht Hieronymus over de Joden en daagt hen uit: wanneer is dit ooit bij David uitgekomen? Hij is immers nooit gestorven en weer levend gemaakt. Daarom moet dit noodzakelijk op Christus worden betrokken, net als in Psalm 16: "Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten". En op "de afgronden der aarde" antwoorden hier de woorden uit Ef. 4:9: "Dat Hij ook eerst is nedergedaald in de nederste delen der aarde?" Toch kunnen de woorden ook op David slaan, als beeldspraak, zoals in een vergelijkbare uitspraak van Hanna in 1 Sam. 2. — John Mayer.

Vers 20

"En zult mij weder ophalen", enzovoort. Dit speelt in op mensen die ongelukkig in een diepe waterkuil zijn gevallen. Wat de dichter bedoelt: U trekt mij uit het uiterste gevaar waarin ik ben weggezonken en waarin ik zonder Uw hulp zou omkomen. — Thomas Fenton.

Vers 21

Grootheid die samengaat met troost, en troost die samengaat met grootheid. Heel zelden vind je die twee samen. — George Rogers.

Vers 22

Met de luit … met de harp. Deze instrumenten hadden een voorbeeldelijke betekenis: ze wezen vooruit naar iets anders. Daarom worden ze door vrijwel het hele leger van protestantse godgeleerden afgewezen en veroordeeld, bijvoorbeeld door Zwingli, Calvijn, Petrus Martyr, Zepperus, Paraeus, Willet, Ainsworth, Ames, Calderwood en Cotton. Zij getuigen er met één mond tegen. De meesten zeggen uitdrukkelijk dat ze horen bij de afgeschafte wettische opvoeding. Dan konden we net zo goed wierook, waskaarsen, offers, nieuwe manen, besnijdenis en alle andere schaduwen van de wet weer invoeren.

Maar ook Thomas van Aquino zelf pleit ertegen, om dezelfde reden, ook al was hij een schoolgeleerde van de paus. Quia aliquid figurabant, zegt hij: ze waren een beeld van iets. En hij merkt op dat de Kerk in zijn tijd ze niet gebruikte, ne videatur judaizare, om niet te lijken op joods gebruik terug te vallen. — Samuel Mather, over "The Types."

Vers 22

Luit … harp. Stel dat zingen met instrumenten geen beeld van iets anders was, maar alleen een uiterlijk onderdeel van de eredienst, afgestemd op de zintuigen van onmondige kinderen, zoals de Israëlieten in het Oude Testament waren (Gal. 4:1–3). Dan nog is het zo dat zulke uiterlijke, pompeuze plechtigheden nu zijn opgehouden, nu de erfgenamen van het Nieuwe Testament volwassen zijn. Er is geen andere uiterlijke eredienst overgebleven dan die eenvoud en ernst uitstraalt. In de gemeente van Christus hoort nu ook geen enkele stem meer te klinken dan een stem die iets betekent en door die betekenis

opbouwt (1 Kor. 14:10–11, 26). Dat doet de stem van instrumenten niet. — John Cotton, 1585–1652.

Vers 22

"Heilige Israels." Deze naam van God komt in de Psalmen alleen op twee andere plaatsen voor: Ps. 78:41 en 89:19. Volgens Delitzsch zijn die twee psalmen ouder dan deze. In Jesaja staat de naam dertig keer, in Habakuk één keer, en in Jeremia (die hem misschien van Jesaja heeft overgenomen) twee keer (Jer. 50:29; 51:5). — J. J. Stewart Perowne.

Vers 23

Mijn lippen; mijn ziel. Huichelaars prijzen God alleen met hun lippen. David doet er zijn ziel bij. — William Nicholson.

Vers 23

Zeer. Kijk hoe vaak het woord "groot" terugkomt. Grote dingen gedaan, Ps. 71:19. Grote benauwdheden laten zien, Ps. 71:20. Grootheid vermeerderd, Ps. 71:21. En daarop volgt grote, juichende blijdschap, Ps. 71:23. Bij een grote God Die grote dingen doet, past het om uitbundig te juichen. — C. H. S.

Wenken voor de dorpsprediker

De argumenten waarmee de dichter de Heere probeert te bewegen om te luisteren, komen uit:

1. Zijn gerechtigheid en billijkheid: "Red mij door Uw gerechtigheid."
2. Zijn woord en belofte: "Gij hebt bevel gegeven", enzovoort.
3. Zijn macht: "Gij zijt mijn Steenrots", enzovoort.
4. Zijn band met hem: "Mijn God, mijn Verwachting."
5. Hoe zijn tegenstanders zijn: goddeloos, onrechtvaardig en wreed.

6. Zijn eigen vertrouwen: “Gij zijt mijn Verwachting.”
7. Zijn genadige zorg voor hem: “Op U heb ik gesteund”, enzovoort.
8. Zijn dankbare hart: “Mijn lof is geduriglijk”, enzovoort.
9. Hij had niemand om op te vertrouwen dan God: “Gij zijt mijn sterke Toevlucht.” — Adam Clarke.

Vers 1

Geloof is een daad van nu. Geloof is een persoonlijke daad. Geloof heeft alleen met God te maken. Geloof weet wat het doet. Geloof doodt zijn angst door te bidden.

Vers 2

Een beroep op God.

1. Op Gods macht: “Bevrijd mij.”
2. Op Gods trouw: “Door Uw gerechtigheid.”
3. Op Gods zorg voor ons: “Red mij.”
4. Op Gods goedheid, die zich tot ons neerbuigt: “Neig Uw oor.”
5. Op Gods barmhartigheid: “Verlos mij.”

Vers 2

“Red mij.” Van wie? Van wat? Hoe? Met welke kracht? Met welk doel?

Vers 3 (eerste twee zinsdelen)

De gelovige die in God blijft en steeds weer bij Hem schuilt.

Vers 3 (derde zinsdeel)

Een bevel dat rust op Gods belofte en bekleed is met Gods macht. Het richt zich tot alle krachten die nodig zijn en dekt elke noodsituatie.

Vers 4

1. Als God voor ons is, zijn de goddelozen tegen ons.

2. Als de goddelozen tegen ons zijn, is God voor ons.

Vers 5

God, de kern van hoop en geloof.

Vers 7 (eerste zinsdeel)

Dit kan worden toegepast op: 1. De Heiland.

1. De heilige. Hij is een wonder door (a) wat hij eens was; (b) wat hij nu is; (c) wat hij straks zal zijn.
2. De zondaar is "velen als een wonder". Hij is een wonder voor drie werelden: voor (a) engelen; (b) heiligen; (c) duivels en verloren zielen.

— *Warwell Fenn, 1830.*

Vers 7

Bekijk de tekst in verband met David, met Christus en met de christen.

1. In verband met David.

(a) David was een wonder als mens.
(b) Als koning.
(c) Als dienaar van God.

1. In verband met Christus.

(a) Christus was een wonder in Zijn Persoon.
(b) In Zijn leven.
(c) In Zijn wonderen.
(d) In Zijn onderwijs.
(e) In Zijn lijden.
(f) In Zijn hemelvaart en in Zijn heerlijkheid als Middelaar.

1. In verband met de christen.

(a) De christen is een wonder voor zichzelf.
(b) Voor de wereld.

(c) Voor boze geesten.
(d) Voor de engelen in de hemel.

— *John Cawood*, 1830.

Vers 8

1. Wat? Waarmee gevuld? Met gemor? Twijfel? Vrees? Nee! Met lof. De mijne? Of die van mensen? Nee. Uw lof. Uw heerlijkheid.
2. Wanneer? De hele dag.

(a) Heel de dag.
(b) Elke dag; een goede voorbereiding op de hemel.

Vers 9

Op hoge leeftijd gelden enkele bijzondere omstandigheden die deze zegen, Gods gunst en nabijheid, onmisbaar maken. 1. De ouderdom is een tijd met maar weinig natuurlijk genot, zoals Barzillai erkende, 2 Sam. 19:35.

1. Het is een levensfase waarin je de moeiten van het leven vaak ziet toenemen.
2. De ouderdom is een tijd waarin de moeiten van het leven niet alleen toenemen, maar ook zwaarder te dragen worden.
3. De ouderdom hoort eerbied af te dwingen, en dat doet hij ook bij trouwe kinderen en bij alle ernstige christenen. Maar we weten dat hij vaak gepaard gaat met verwaarlozing. Dat geldt vooral wanneer ouderen arm en afhankelijk zijn. Het is ook gebeurd bij mensen in het openbaar leven die hun jeugdige levendigheid en de glans van hun gaven kwijt waren. — A. Fuller.

Vers 9

Hier vinden we 1. Vrees, vermengd met geloof.
(a) Eigen aan de ouderdom.
(b) Opgewekt door de gewoonten van de wereld.

1. Geloof, vermengd met vrees: “Verwerp mij niet”, enzovoort.

(a) Oud zijn is geen zonde.
(b) Het is een sierlijke kroon als hij gevonden wordt, enzovoort.

Vers 11–12

Twee grote leugens en twee zoete gebeden.

Vers 13–14

1. Wat de goddelozen winnen door de rechtvaardigen te bestrijden: "Laat hen", enzovoort, Ps. 71:13.
2. Wat de rechtvaardigen winnen doordat zij door hen bestreden worden, Ps. 71:14: "Doch ik", enzovoort.

Vers 14

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 998: "More and More."

Vers 15

1. Het uitgesproken besluit.

(a) Te vertellen hoe God in Zijn reddingen trouw is gebleken.
(b) Het openlijk te vertellen: "Mijn mond", enzovoort.
(c) Voortdurend: "Den gansen dag."

1. De reden die hij opgeeft: "Hoewel ik de getallen niet weet." "Te kort is de eeuwigheid om al Uw lof uit te spreken." Daarom begin ik er nu mee en zal ik doorgaan.

Vers 16

1. Het besluit: "Ik zal heengaan."
2. Het voorbehoud: alleen Uw kracht, alleen Uw gerechtigheid.

Vers 17

"O God! Gij hebt mij geleerd." Niemand dan God kan ons uit ervaring leren, en de lessen die Hij geeft zijn altijd nuttig en belangrijk. Hij leert al Zijn leerlingen zichzelf kennen: hun verdorvenheid, armoede

en slavernij. Hij leert hun Zijn wet kennen: haar reinheid, haar eisen en haar straf. Hij leert hun Zijn evangelie kennen: de volheid, de vrijheid en de voelbare kracht ervan. Hij leert hun Hemzelf kennen, als een verzoende God, als hun Vader en trouwe vriend. Zijn onderwijs gaat samen met kracht en gezag. Aan de gevolgen herkennen we goddelijk onderwijs. Het brengt altijd nederigheid voort (ze zitten aan Zijn voeten), afhankelijkheid van Hem, afschuw van de zonde, liefde tot God als Leraar, gehoorzaamheid aan de geleerde lessen en dorst naar verdere groei. En het brengt ons elke dag bij Jezus. — James Smith.

Vers 18

De bijzondere getuigenis van vrome ouderen: waarop die rust, tot wie ze gericht moet zijn en wat we ervan mogen verwachten.

Vers 19

Over "de hoge dingen van God" zou je een leerzame preek kunnen uitwerken.

Vers 20

1. Het voordeel dat de beproevingen van nu later opleveren: "Hierna", zei Aeneas tegen zijn schipbreukelingen, "zal het ons verheugen aan deze dingen te denken."
2. Het voordeel dat barmhartigheden die nog komen nu al geven: "Eer zij U voor al de genade die wij nog niet hebben gesmaakt."

Vers 22

Een uitgelezen onderwerp voor een lied: "Uw trouw". Dat kan de waarheid van de leer betekenen, maar ook de eigenschap van trouw, zoals die zich laat zien in de geschiedenis en in onze eigen ervaring.

Vers 22–23

1. De ziel van de muziek: niet in het instrument of de stem, maar in de ziel. “Ik zal ook met het verstand.” “Zingende en psalmende den Heere in uw hart”, enzovoort.
2. De muziek van de ziel. “Mijn ziel, die Gij verlost hebt.” Verlossing is de muziek van eens verloren zielen. Het enige lied dat zij in de hemel zingen.

Vers 24

Hoe je een gewoon gesprek opbouwend en nuttig kunt maken.

Werk over de eenenzeventigste psalm

Hieronymi Savonarolae Ferrariensis Meditationes in Psalmos — Miserere — In Te Domine Speravi, et Qui Regis Israel (12mo. Leiden: 1633).

Psalm 72

Titel

Een psalm voor Salomo. De beste taalkenners zeggen dat we dit moeten vertalen met: van of door Salomo. Voor de vertaling "voor" is niet genoeg grond. Het opschrift wijst vrijwel zeker Salomo aan als de dichter van deze psalm. Toch lijkt uit Psalm 72:20 dat David hem biddend uitsprak vlak voor zijn dood. Met enige schroom opperen we dat de geest en de inhoud van de psalm van David zijn, maar dat hij te dicht bij zijn einde was om de woorden op te schrijven of in dichtvorm te gieten. Salomo ving daarom het stervenslied van zijn vader op, kleedde het in mooie verzen en maakte de psalm tot de zijne, zonder zijn vader iets te ontnemen. Zo is het, denken we vooral, het Gebed van David, maar de Psalm van Salomo.

Jezus staat hier, zonder enige twijfel, voor ons in de glorie van Zijn regering: zoals Hij nu is, en zoals Hij zal worden geopenbaard in de heerlijkheid van de laatste dagen.

Indeling

We volgen de indeling die Alexander voorstelt. "Een gloeiende beschrijving van de regering van de Messias als rechtvaardig, Ps. 72:1–7; alomvattend, Ps. 72:8–11; weldadig, Ps. 72:12–14; en blijvend, Ps. 72:15–17. Daaraan zijn een lofprijzing toegevoegd, Ps. 72:18–19, en een naschrift, Ps. 72:20."

Uitleg

Vers 1

"O God! geef den koning Uw rechten." Het recht om te regeren ging door afstamming van David over op Salomo. Maar dat was niet het enige: Israël was een theocratie, en de koningen waren slechts onderkoningen van de grotere Koning. Daarom bidt David dat de nieuwe koning door goddelijk recht op de troon wordt gezet en daarna met goddelijke wijsheid wordt toegerust. Onze heerlijke Koning op Sion heeft al het oordeel in handen gekregen. Hij regeert in de naam van God over alle landen. Hij is koning "Dei Gratia", bij de gratie Gods, net zo goed als door het recht van erfopvolging.

"En Uw gerechtigheid den zoon des konings." Salomo was zowel koning als koningszoon. Zo is het ook met onze Heere. Hij heeft macht en gezag in Zichzelf, en daarbij de koninklijke waardigheid die Zijn Vader Hem gaf. Hij is de rechtvaardige Koning; in één woord: Hij is "de HEERE: ONZE GERECHTIGHEID." We wachten tot Hij onder de mensen zal verschijnen als de altijd rechtvaardige Rechter. Moge de Heere op Zijn tijd de lang verwachte dag dichterbij brengen. Nu is er nog oorlog en strijd, zelfs in Israël zelf. Maar binnenkort verandert die tijd. Dan wordt David, het voorbeeld van Jezus, Die onze vijanden bestrijdt, opgevolgd door Salomo, de vredevorst.

Vers 2

"Zo zal hij Uw volk richten met gerechtigheid." Met goddelijk gezag bekleed zet Hij dat gezag in voor het volk dat Zijn gunst geniet. Voor dat volk zal Hij Zich sterk tonen, zodat het niet verkeerd wordt beoordeeld, belasterd of op wat voor manier ook kwaadaardig wordt behandeld. Zijn vonnis brengt hun aanklagers tot zwijgen en geeft de heiligen hun ware plaats: die van mensen die de Heere welgevallig zijn. Wat een troost om te voelen dat in Christus' koninkrijk niemand onrecht kan lijden! Hij zit op de grote witte troon, zonder één on-

rechtvaardige daad, en zonder zelfs maar een vergissing in Zijn oordeel. Een goede naam is bij Hem volkomen veilig.

"En Uw ellendigen met recht." In elke beslissing van Sions Koning zien we ware wijsheid. We begrijpen Zijn handelwijze niet altijd, maar ze is altijd rechtvaardig. Rijke en machtige mensen zijn maar al te vaak voorgetrokken. De Koning van het laatste en beste van alle koninkrijken spreekt echter onpartijdig recht, tot vreugde van de armen en verachten.

Let op: hier worden de armen genoemd naast de koning. Dat God soeverein regeert, is een heerlijk onderwerp voor wie arm is van geest, voor wie niets te bieden heeft. Zij zien graag dat de Heere verheven is, en ze maken geen ruzie met Hem over hoe Hij de rechten van Zijn kroon gebruikt. Het is de ingebeelde rijkdom, die echte armoede probeert te verbergen, die mensen kritiek laat leveren op de regerende Heere. Wie diep beseft wat hij geestelijk tekortkomt, heeft een hart dat klaar is om de Verlosser-Koning trouw te aanbidden. En de Koning heeft bijzonder veel behagen in de gebroken harten van Zijn verslagenen. Al Zijn macht en wijsheid zet Hij voor hen in, zoals Jozef in Egypte regeerde ten bate van zijn broers.

Vers 3

"De bergen zullen den volke vrede dragen." Vroeger stormden vanaf die bergen de roversbenden naar beneden die het land teisterden. Nu bewaken de forten die daar zijn gebouwd het land, en de wachters roepen wijd en zijd dat er geen vijand te zien is. Waar Jezus is, is vrede: blijvend, diep, eeuwig. Zelfs wat ons ooit angst aanjoeg, verliest zijn schrik als Jezus als heerser van het hart wordt erkend. De dood zelf, die donkere berg, is niet meer zo somber. Als de Heere bij ons is, geven beproevingen en verdrukkingen ons niet minder, maar juist méér vrede.

"Ook de heuvelen, met gerechtigheid." Omdat de koning rechtvaardig regeerde, leek elk heuveltje met vrede bekleed. Onrecht heeft

van Palestina een woestijn gemaakt. Als de Turk en de Bedoeïen weg waren, zou het land weer lachen. Want zelfs in de meest letterlijke zin is gerechtigheid de mest van het land: mensen ploegen en oogsten ijverig als ze mogen hopen de vrucht van hun werk te eten. Geestelijk gezien schenkt de gerechtigheid van Christus vrede aan het hart. Alle krachten en hartstochten van de ziel worden met heilige rust vervuld, zodra de weg van de redding door een goddelijke gerechtigheid wordt onthuld. Dan gaan we uit met blijdschap en worden we met vrede voortgeleid. De bergen en heuvels barsten voor ons los in juichend gezang.

Vers 4

"Hij zal de ellendigen des volks richten." Hij zal hun recht doen, ja, en, geprezen zij Zijn naam, meer dan recht: Hij vindt het heerlijk om hun goed te doen. "Hij zal de kinderen des nooddruftigen verlossen." Arme, hulpeloze mensen! Ze waren lastdieren voor anderen en zelf bedelaars, maar hun Koning wordt hun beschermer. Gelukkig zijn Gods armen en nooddruftigen. Ze zijn veilig onder de vleugel van de Vredevorst, want Hij redt hen van al hun vijanden.

"En den verdrukker verbrijzelen." Hij is sterk genoeg om de vijanden van Zijn volk neer te slaan. Verdrukkers hebben veel stukgemaakt, maar hun tijd van vergelding komt, en dan worden zijzelf gebroken. Zonde, Satan en al onze vijanden moeten verpletterd worden door de ijzeren scepter van Koning Jezus. We hoeven dus niet bang te zijn; we hebben juist alle reden om te zingen —

> *"Heil de macht van Jezus' naam!*
> *Laat engelen ter aarde vallen,*
> *breng het koninklijk diadeem voort,*
> *en kroon Hem Heere van allen."*

Het is veel beter om arm te zijn dan een verdrukker! Zowel de nooddruftigen als hun kinderen vinden een pleitbezorger in de hemelse

Salomo. Al Zijn slagen richt Hij op de hooghartigen, en Hij rust niet voordat zij helemaal zijn weggevaagd.

Vers 5

"Zij zullen U vrezen, zolang de zon en maan zullen zijn." En terecht! Zo'n rechtvaardigheid wint de blije eerbied van de armen en de godvrezenden, en jaagt onrechtvaardige verdrukkers de schrik op het lijf. Zo worden in alle landen zowel goede als slechte mensen met ontzag vervuld. Waar Jezus met kracht regeert, moeten mensen op de een of andere manier hulde brengen. Bovendien is Zijn koninkrijk geen kaartenhuis en ook geen dynastie van een paar dagen. Het is zo hecht als de lichten aan de hemel. Dag en nacht zullen ophouden voordat Hij Zijn troon afstaat.

Zon en maan laten tot nu toe geen enkele afname van hun glans zien, en ook in het koninkrijk van Jezus is geen teken van aftakeling te vinden. Integendeel: het staat nog in zijn jeugd en is duidelijk de komende macht, de rijzende zon. Gave God toch dat alle burgers van dat rijk nieuwe kracht kregen om de veroveringen van Immanuël meteen voort te zetten tot de uiterste einden van de aarde!

"Van geslacht tot geslacht." Door alle generaties heen blijft de troon van de Verlosser staan. De mensheid put het geloof in de mensgeworden God niet uit. Geen enkel ongeloof laat het verdorren, geen bijgeloof kan het smoren. Het herrijst onsterfelijk uit wat al een graf leek. Als de ware feniks komt het uit zijn as weer tot leven! Zolang er mensen op aarde zijn, heeft Christus een troon onder hen. "In plaats der vaderen zullen de kinderen zijn." Elke generatie krijgt midden onder zich een wedergeboorte, laat paus en duivel maar doen wat ze willen.

Zelfs op dit moment hebben we de tekenen van Zijn eeuwige macht voor ogen. Sinds Hij achttienhonderd jaar geleden op Zijn troon is gaan zitten, is Zijn heerschappij niet omvergeworpen, terwijl de machtigste rijken zijn verdwenen als visioenen van de nacht. Aan

de oever van de tijd zien we de wrakken van de Caesars, de resten van de Mogols en de laatste overblijfselen van de Ottomanen. Karel de Grote, Maximiliaan, Napoleon: wat vliegen ze als schaduwen aan ons voorbij! Ze waren, en ze zijn niet meer. Maar Jezus is er voor eeuwig. De huizen van Hohenzollern, Welf en Habsburg hebben hun uur, maar de Zoon van David heeft alle uren en eeuwen in bezit.

Vers 6

"Hij zal nederdalen als een regen op het nagras." Een zegen is Zijn zachte bewind! Die grote veroveraars, de gesels van de mensheid, zijn neergekomen als de vurige hagel op Sodom en hebben vruchtbaar land in woestijn veranderd. Maar Hij verkwikt met milde, goedgunstige invloed de vermoeiden en gewonden onder de mensen. Zacht en teder laat Hij hen opspringen tot nieuw leven. Weilanden die met de zeis zijn gemaaid of door het vee kaalgevreten, lijken wel één bloedende massa grashalmen. Maar als de regen valt, is die balsem voor al die wonden: hij herstelt het groen en de schoonheid van het veld. Zo is het ook met de bezoeken en zegeningen van "de vertroosting Israels."

Mijn ziel, wat is het goed voor je om vernederd te worden, ja, zelfs te zijn als de weiden die kaalgegeten en platgetrapt zijn door het vee! Want dan zal de Heere naar je omzien. Hij zal je ellende gedenken en je met Zijn eigen dierbaarste liefde herstellen tot meer dan je vroegere heerlijkheid. Wees welkom, Jezus, U ware Bien-aimé, de Welbeminde! U bent veel meer dan Titus ooit was: de Verrukking van de Mensheid.

"Als de druppelen, die de aarde bevochtigen." Elke kristallen regendruppel spreekt van hemelse barmhartigheid, die de uitgedroogde vlakten niet vergeet. Jezus is louter genade; alles wat Hij doet is liefde, en Zijn aanwezigheid onder de mensen is vreugde. We moeten Hem meer verkondigen, want geen enkele regenbui kan de volken zo verkwikken. Een wijsgerige preek bespot de mensen als met een stof-

regen, maar het evangelie komt tegemoet aan de nood van de gevallen mensheid, en onder zijn milde kracht bloeit het geluk. Kom neer, o Heere, op mijn ziel, en mijn hart zal bloeien tot Uw lof: —

> *"Hij zal nederdalen, zo stil en zacht*
> *als verstrooide druppels op een weldadig veld;*
> *en in Zijn tijd zal wie het recht liefheeft*
> *vrijuit bloeien, en zoete vrede haar oogst geven."*

Vers 7

"In zijn dagen zal de rechtvaardige bloeien." Onder de dodelijke upasboom van een onrechtvaardig bewind kunnen eerlijke beginselen zich niet ontwikkelen, en kunnen goede mensen amper leven. Maar waar waarheid en oprechtheid op de troon zitten, gedijen de besten het meest. Een rechtvaardige koning beschermt rechtvaardige onderdanen en brengt ze voort. Onder Nero bloeit alleen wie net zo'n monster is als hij: soort zoekt soort. Het slechte trekt het slechte aan. Onder de zachtmoedige Jezus vinden de godvrezenden een gelukkige schuilplaats.

"En de veelheid van vrede, totdat de maan niet meer zij." Waar Jezus regeert, is Hij bekend als de ware Melchizedek, koning van gerechtigheid én van vrede. Vrede die op recht rust, blijft zeker bestaan, maar geen andere vrede doet dat. Menig zogenaamd Heilig Verbond is ingestort voordat veel manen hun hoorns hadden gevuld, want list sloot het verbond, meineed bekrachtigde het en onderdrukking was het doel. Maar als Jezus de grote Godsvrede afkondigt, stelt Hij blijvende vrede in, en leren de mensen geen oorlog meer. De vrede die Jezus brengt, is niet oppervlakkig of van korte duur. Ze is overvloedig, in diepte én in duur. Laat alle harten en stemmen de Koning van de volken welkom heten: Jezus de Goede, de Grote, de Rechtvaardige, de Altijd Gezegende!

Vers 8

"En hij zal heersen van de zee tot aan de zee." Wijd zal het rijk van de Messias zich uitstrekken. Alleen Land's End zal de grens van Zijn gebied zijn: tot Ultima Thule reikt Zijn scepter. Van de Stille tot de Atlantische Oceaan, en van de Atlantische tot de Stille Oceaan is Hij Heere, en ook de oceanen rond beide polen vallen onder Zijn gezag. Alle andere macht is aan de Zijne ondergeschikt; Hij kent geen rivaal en geen tegenstander naast Zich. Men spreekt van de keizer van alle Russen, maar Jezus zal Heerser van alle mensen zijn.

"En van de rivier tot aan de einden der aarde." Begin waar je wilt, bij welke rivier je maar kiest: het koninkrijk van de Messias reikt tot de uiterste grenzen van de ronde aardbol. Het rijk van Salomo omvatte het hele beloofde land en liet geen onveroverde rand over. Zo zal ook de Zoon van David alle landen regeren die Hem in het betere verbond zijn gegeven, en geen volk laten kwijnen onder de tirannie van de vorst der duisternis.

Zo'n tekst moedigt ons aan om uit te zien naar de wereldwijde heerschappij van de Heiland. Of die vóór of ná Zijn persoonlijke komst aanbreekt, laten we aan anderen om te bespreken. In deze psalm zien we in elk geval een persoonlijke Vorst. Hij is de middelste figuur, het brandpunt van alle heerlijkheid. We zien niet Zijn dienaar, maar Hemzelf de heerschappij bezitten en het bestuur voeren. Persoonlijke voornaamwoorden voor onze grote Koning komen voortdurend in deze psalm voor: Hij heeft heerschappij, koningen vallen voor Hem neer en dienen Hem. Want Hij verlost, Hij spaart, Hij redt, Hij leeft, en dagelijks wordt Hij geprezen.

Vers 9

"De ingezetenen van dorre plaatsen zullen voor zijn aangezicht knielen." Wapens hebben hen niet overwonnen, maar liefde onderwerpt hen. Wild en wetteloos waren ze, maar nu dragen ze blij Zijn zachte

juk. Dan worden hun woestijnen vrolijk, ja, dan juichen ze en bloeien ze als een roos.

"En zijn vijanden zullen het stof lekken." Willen zij Zijn vrienden niet zijn, dan worden ze volledig gebroken en vernederd. "Stof zal de spijze der slang zijn": het zaad van de slang wordt ermee verzadigd. In het Oosten wordt hulde vaak op de meest vernederende manier gebracht, en geen teken is te vernederend om de totale nederlaag en onderwerping van de vijanden van de Messias uit te beelden. Tongen die de Verlosser lasteren, verdienen het inderdaad om stof te likken. Wie zich niet blij voor zo'n vorst wil buigen, verdient het ten volle neergeworpen te worden en plat te liggen. Het stof is nog te goed voor hen, want zij hebben het bloed van Christus vertrapt.

Vers 10

"De koningen van Tharsis en de eilanden zullen geschenken aanbrengen." De handel zal dienstbaar worden aan de doelen van het middelaarsbestuur. Handelsvorsten, van ver en dichtbij, dragen blij van hun rijkdom bij aan Zijn troon. Zeevarende plaatsen zijn goede uitvalsbases om het evangelie te verspreiden, en zeelieden zijn vaak vurige herauten van het kruis. Tharsis lag van oudsher zo ver weg dat het voor het oosterse denken in de verte verdween en aan de rand van het heelal leek te liggen. Zo ver als onze verbeelding maar kan reizen, zal de Zoon van David heersen.

Over de blauwe zee wordt Zijn scepter uitgestrekt. De witte kliffen van Brittannië erkennen Hem al, de juwelen van de Zuidzee schitteren voor Hem, zelfs het hart van IJsland gloeit van Zijn liefde. Madagaskar springt op om Hem te ontvangen. En zijn er eilanden in de evenaarszeeën waarvan de specerijen nog niet aan Hem zijn aangeboden? Ook daar zal Hij een opbrengst van heerlijkheid ontvangen. Menig eilandje heeft Hij tot een Heilig Eiland gemaakt, dus tot een echt Formosa.

“De koningen van Scheba en Seba zullen vereringen toevoeren.” Ook landbouw en veeteelt zullen hun deel bijdragen. Vreemde vorsten uit binnenlandse streken, tot nu toe onbekend, erkennen het allesomvattende koningschap van de Koning der koningen. Ze zijn er als de kippen bij om hun eerbiedige schatting te betalen. Godsdienstige offers brengen ze, want hun Koning is hun God. Dan is Arabia Felix, het ‘Gelukkige Arabië’, echt gelukkig, en de Gelukzalige Eilanden meer dan gelukzalig.

Let op: ware godsdienst leidt tot mild geven. In Christus’ gebied worden we niet belast, maar brengen we Hem graag vrijwillig onze offers. Het wordt een grote dag als koningen dat doen. De arme weduwe is hun lang geleden voorgegaan; het wordt tijd dat zij volgen. Hun onderdanen zullen het koninklijke voorbeeld zeker navolgen. Dit vrijwillige offer is alles wat Christus en Zijn kerk willen. Ze verlangen geen gedwongen heffingen en inbeslagnames. Laat alle mensen uit vrije wil geven, koningen zowel als burgers. Helaas, tot nu toe gaven koningen meestal het eigendom van hun onderdanen aan de kerk, en een ellendige kerk heeft die roof als brandoffer aangenomen. Zo zal het niet gaan, zodra Jezus openlijker de troon bestijgt.

Vers 11

“Ja, alle koningen zullen zich voor hem nederbuigen.” Ze zullen Hem persoonlijk eer bewijzen, hoe machtig ze ook zijn. Hoe hoog hun positie ook is, hoe oud hun dynastie, hoe ver hun rijk ook reikt: ze nemen Hem gewillig aan als hun Keizerlijke Heere. “Alle heidenen zullen hem dienen.” Het gewone volk zal Hem net zo gehoorzaam zijn als zijn bestuurders. Die twee ruime woorden “alle”, alle koningen en alle heidenen, laten zien hoe ver het bewind van de Middelaar reikt. We zien nog niet dat alles Hem onderworpen is. Maar we zien Jezus in de hemel gekroond met heerlijkheid en eer, en daarom twijfelen we er niet aan dat Hij ook op aarde over iedereen Koning zal zijn.

Je kunt je niet voorstellen dat een Alexander of een Caesar ooit meer macht zal hebben dan de Zoon van God. “In de Naam van Jezus zich zou buigen alle knie … en alle tong zou belijden, dat Jezus Christus de Heere zij, tot heerlijkheid Gods des Vaders.” Laat die dag snel komen, o Heere, op Uw tijd!

Vers 12

“Want hij zal den nooddruftige redden.” Hier lezen we een prachtige reden waarom mensen zich aan Christus onderwerpen. Ze doen dat niet omdat ze bang zijn voor Zijn overweldigende macht, maar omdat Zijn rechtvaardige en vriendelijke bestuur hen voor Hem wint. Wie zou zo’n goede Vorst niet met ontzag eren? Hij maakt de nooddruftigen tot Zijn bijzondere zorg en belooft hun bevrijder te zijn als de nood hoog is.

“Die daar roept.” Hij laat hen zo diep in nood komen dat ze om hulp schreeuwen. Maar dan hoort Hij hen en komt Hij hun te hulp. Een kinderstem raakt het hart van een vader, en onze Koning is de Vader van Zijn volk. Kunnen we niet meer doen dan roepen? Dan brengt dat de almacht ons al te hulp. Een noodkreet is de moedertaal van een ziel die geestelijk arm is. Voor mooie zinnen en lange toespraken is dan geen plaats meer; ze grijpt naar snikken en kreunen. Zo grijpt ze in feite het krachtigste wapen dat er bestaat, want de hemel geeft altijd toe aan zulk geschut.

“Mitsgaders den ellendige, en die geen helper heeft.” Het spreekwoord zegt: “God helpt wie zichzelf helpt.” Maar nog veel meer waar is dit: Jezus helpt wie zichzelf niet kan helpen en ook bij anderen geen hulp vindt. Alle hulpelozen staan onder de bijzondere zorg van de medelevende Koning van Sion. Laten ze zich haasten om met Hem in gemeenschap te komen. Laten ze naar Hem opzien, want Hij zoekt hén al.

Vers 13

"Hij zal den arme en nooddruftige verschonen." Hij laat hun Zijn medelijden zien. Hij staat niet toe dat hun moeiten hen overweldigen. Zijn tuchtroede valt licht neer. Hij is zuinig met Zijn bestraffingen en royaal met Zijn troost. "En de zielen der nooddruftigen verlossen." Hij heerst over zielen: Zijn rijk is geestelijk en niet werelds. De nooddruftigen, dat wil zeggen de mensen die zich bewust zijn van hun onwaardigheid en zwakheid, zullen ervaren dat Hij hun Zijn zaligheid geeft. Jezus roept niet de rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering.

Hij verspilt Zijn tijd niet aan trotse Farizeeën die hun ijdelheid willen luchten. Hij zorgt wel voor arme tollenaars, die door hun besef van zonde hun ogen niet durven opheffen naar de hemel. Laten we verlangen om bij deze nooddruftigen te horen, want de grote Koning is hun zo goed gezind.

Vers 14

"Hij zal hun zielen van list en geweld bevrijden." Met die twee wapens worden de armen aangevallen. Wet én wetteloosheid worden ingezet om hen kaal te plukken. De vos en de leeuw hebben zich verbonden tegen de lammeren van Christus. Maar de Herder verslaat hen en redt de weerlozen uit hun tanden. Is een ziel op de vlucht voor de verzoekingen van Satans list en voor de ingevingen van duivelse boosheid? Dan doet ze er goed aan te vluchten naar de troon van Jezus, want daar vindt ze beschutting.

"En hun bloed zal dierbaar zijn in zijn ogen." Hij gooit Zijn onderdanen niet weg in onnodige oorlogen, zoals tirannen dat deden. Hij doet er alles aan om ook de geringsten onder hen te behouden. Veroveraars telden duizenden levens als kleinigheden. Ze kleurden akkers rood van het bloed, alsof bloed water was en vlees niets dan mest voor de oogst. Maar Jezus gaf Zijn eigen bloed, en toch gaat Hij uiterst zuinig om met het bloed van Zijn dienaren. Moeten ze voor Hem

als martelaren sterven? Dan koestert Hij hun gedachtenis en telt Hij hun levens onder Zijn kostbaarste bezittingen.

Vers 15

"En hij zal leven." Vive le Roi! O Koning, leef voor eeuwig! Hij werd gedood, maar is opgestaan en leeft voor altijd.

"En men zal hem geven van het goud van Scheba." Dit zijn kroningsgeschenken van de rijkste soort, die men blij aan Zijn troon aanbiedt. Wat zouden we Hem graag alles geven wat we hebben en zijn! Toch zouden we het nog te weinig vinden. We mogen ons erover verheugen dat het werk van Christus niet stil zal vallen door gebrek aan geld. Het zilver en het goud zijn van Hem. Is er in eigen land te weinig? Dan haasten verre landen zich om het tekort aan te vullen. Och, had God ons maar meer geloof en meer gulheid gegeven!

"En men zal geduriglijk voor hem bidden." Mogen alle zegeningen op Zijn hoofd rusten! Heel Zijn volk wil dat Zijn zaak bloeit, en daarom bidden ze elk uur: "Uw Koninkrijk kome." Bidden voor Jezus is een bijzonder zoete gedachte, en we moeten dat altijd met liefde blijven doen. De kerk is immers het lichaam van Christus en de waarheid is Zijn scepter. Als we voor die twee pleiten, bidden we dus voor Hem. Je kunt dit vers ook lezen als "door Hem". Het is immers door Christus, onze Middelaar, dat een gebed de hemel binnengaat en overwint. "Houdt sterk aan in het gebed": dat is het blijvende gebod in het koninkrijk van de Messias, en het houdt in dat de Heere steeds zal blijven zegenen.

"Den gansen dag zal men hem zegenen." Hij zal steeds opnieuw bewijzen dat Hij eer waard is, en daarom zal men Hem ook onophoudelijk prijzen: —

> *"Voor Hem zal altijd weer gebed opgaan,*
> *en lofzang dringt samen om Zijn hoofd te kronen;*
> *Zijn naam zal als een zoete reuk opstijgen*
> *bij elk morgenoffer."*

Vers 16

"Is er een hand vol koren in het land op de hoogte der bergen." Uit kleine beginnetjes komen grote resultaten voort. Een handvol zaad, op een plek waar van nature niets wil groeien, geeft een oogst zonder weerga. Wat een zegen dat er een handvol ís! "Zo niet de HEERE der heirscharen ons nog een weinig overblijfsel had gelaten, als Sodom zouden wij geworden zijn; wij zouden Gomorra gelijk zijn geworden." Maar nu zijn de gelovigen levend zaad, en ze zullen zich vermenigvuldigen in het land. "De vrucht daarvan zal ruisen als de Libanon." De oogst wordt zo overvloedig dat de wind er hoorbaar doorheen zal ruisen, net als door de cederbomen op de Libanon: —

> *"Als de Libanon, door zachte winden doorwaaid,*
> *ruist de gouden oogst wijd en zijd."*

Gods kerk is niet iets kleins. Haar begin is klein, maar haar groei is verbijsterend. Zoals de Libanon opvalt en beroemd is, zo zal ook de kerk zijn. "En die van de stad zullen bloeien als het kruid der aarde." Hier komt een ander beeld. De onderdanen van Christus zullen zo talrijk zijn als de grashalmen. Ze zullen even plotseling opkomen als het oosterse groen na een zware bui. We hoeven niet bang te zijn voor de zaak van de waarheid in ons land. Ze ligt in goede handen, en wat de Heere behaagt zal zeker slagen. "Vreest niet, gij klein kuddeken, want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven." Wanneer zullen deze woorden, die zo'n blij vergezicht openen, midden op de aarde werkelijkheid worden?

Vers 17

"Zijn naam zal zijn tot in eeuwigheid." Door Zijn reddende kracht, als het verzamelpunt van de gelovigen en als de beroemde en verheerlijkte Naam, blijft Zijn naam voor altijd dezelfde. "Zolang als er de zon is, zal zijn naam van kind tot kind voortgeplant worden." Zolang de tijd in dagen wordt gemeten, zal Jezus onder de mensen heerlijk zijn.

"En zij zullen in hem gezegend worden." Er is alle reden voor al die eer, want Hij zal werkelijk een weldoener van het mensdom zijn. Hij Zelf zal de grootste zegen van de aarde zijn. Willen mensen anderen zegenen? Dan zegenen ze in Zijn naam. "Alle heidenen zullen hem welgelukzalig roemen." De dankbare volken zullen Zijn zegeningen laten weerklinken. Ze wensen Hem Die hen gelukkig heeft gemaakt alle goeds. Het zullen niet alleen sommigen zijn die de Heere verheerlijken, maar allen. Geen enkel land blijft heidens, want alle volken zullen het zich tot vreugde rekenen Hem eer te bewijzen.

Vers 18–19

Quesnel merkt terecht op dat deze verzen voor zichzelf spreken. Ze vragen niet om een inspanning van ons verstand, maar om diepe dankbaarheid en ontroering van ons hart. Ze zijn er om God te aanbidden, niet om uit te leggen. Het is en blijft het hoogste verlangen van ons hart en het hoogtepunt van onze gebeden: Jezus verheven te zien als Koning der koningen en Heere der heren. Hij heeft grote wonderen gedaan die niemand kan evenaren. Hij laat alle anderen zo ver achter zich dat Hij de enige wonderdoener blijft. Maar er staan nog evengrote wonderen te komen, en we kijken er blij naar uit.

Hij is de Gezegende God, en Zijn naam zal gezegend worden. Zijn naam is heerlijk, en die heerlijkheid zal de hele aarde vullen. Naar zo'n schitterend einde verlangt ons hart elke dag, en we roepen: Amen, en Amen.

Vers 20

"De gebeden van David, den zoon van Isai, hebbende een einde." Wat kon hij nog meer vragen? Hij heeft de top van Gods berg beklommen en wil niets meer. Met dit op zijn lippen is hij tevreden om te sterven. Hij legt zijn eigen koningschap af en wordt nog maar de "zoon van Isai". Hij is gelukkig, driewerf gelukkig, dat hij wegzinkt in het niet voor de gekroonde Messias. Voor zijn gelovige oog vulde het bewind van Jezus alles om hem heen met licht, zoals de zon. De heilige ziel

van deze man naar Gods hart juichte erover en zong zijn "Nunc dimittis": "Nu laat Gij, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede … want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien!" Ook wij zullen niet meer smeken als we de dag van de Heere mogen zien. Onze zalige geesten hoeven dan niets anders meer te doen dan voor eeuwig de Heere, onze God, te prijzen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Voor Salomo. Ik noem maar drie dingen waarin Christus en Salomo op elkaar lijken.

1. Ze lijken op elkaar in hun persoonlijke wijsheid (1 Kon. 4:29–30). Zo is het ook bij Christus (Kol. 2:3): "In Denwelken al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn."
2. Ze lijken op elkaar in de heerlijke vrede en welvaart van hun koninkrijk. Het koninkrijk werd in Salomo's hand rustig gevestigd (1 Kron. 22:9; 1 Kon. 4:24–25). Daarna ging hij aan de slag om de tempel te bouwen, zoals Christus de kerk bouwt. Zo is Christus de Vredevorst (Jes. 9:5), de grote Vredestichter (Ef. 2:14).
3. Ze lijken op elkaar in Salomo's huwelijk met Farao's dochter. Sommigen merken op dat zij hem nooit tot zonde heeft verleid, en dat bij haar ook nergens Egyptische afgoden worden genoemd (1 Kon. 11:5, 7). Bij zijn andere buitenlandse huwelijken zondigde hij wel. Maar dat huwelijk wordt als een bijzondere uitzondering genoemd (1 Kon. 11:1). Zij was namelijk een proseliet, dus het was geen zonde met haar te trouwen. De liefde tussen haar en Salomo wordt een beeld van de liefde tussen Christus en de kerk. Zo heeft Christus ons, heidenen, tot Zijn bruid aangenomen. Psalm 45. — Samuel Mather (1626–1671), in "The Figures or Types of the Old Testament."

Gehele psalm

Psalm 72 beschrijft een verheven koning en de zegeningen van zijn bewind. Die zegeningen zijn van zo'n aard dat ze bewijzen dat het onderwerp van deze psalm een goddelijk Persoon moet zijn.

1. Zijn koninkrijk is eeuwig.
2. Het is een koninkrijk voor iedereen.
3. Het geeft volmaakte vrede met God en welwillendheid tussen mensen.
4. Alle mensen moeten uit liefde tot onderwerping aan Hem komen.
5. In Hem zullen alle volken van de aarde gezegend worden. Dat betekent, zoals Gal. 3:16 ons duidelijk leert, dat alle zegeningen van de verlossing door Hem over de wereld zullen komen. — Charles Hodge, in "Systematic Theology," 1871.

Gehele psalm

Een koning heeft deze psalm geschreven, aan een koning is hij opgedragen, en hij gaat vooral over Hem Die "Koning der koningen" is. — Joseph Caryl, in een preek getiteld "David's Prayer for Solomon."

Gehele psalm

Twee psalmen dragen de naam van Salomo in hun opschrift: Psalm 127 en Psalm 72. In beide zie je onmiskenbaar zijn pen. Bij de slotzin van deze psalm staat: "De gebeden van David, den zoon van Isai, hebbende een einde." Die zin is verkeerd uitgelegd, en daardoor schreven de meeste oude uitleggers de psalm aan David toe. Ze namen aan dat het een gebed was dat hij op hoge leeftijd "voor Salomo" opzond, voor de vredelievende vorst die hem op de troon zou opvolgen. Maar het is allang bekend dat die slotzin slaat op het hele voorgaande deel van het Psalter, waarvan veel door Asaf en de zonen van Korach is geschreven. En het opschrift kan niet anders vertaald worden dan "van Salomo."

Je voelt Salomo's hand zo duidelijk dat zelfs Calvijn, die in dit soort kritiek nooit door iemand is overtroffen in scherpzinnigheid, het merkte. Door die slotzin vond hij zich verplicht de kern van de psalm aan David toe te schrijven. Toch voelde hij Salomo's hand zo sterk dat hij vermoedde dat het gebed van de vader was, maar later door de zoon in dichtvorm is gegoten.

Dit is niet de plaats voor een uitgebreide uitleg. Ik beperk me daarom tot de opmerking dat de psalm, strikt genomen, helemaal niet "voor Salomo" is. Slaat hij op hem en zijn vredige regering? Dan alleen voor zover die een voorafschaduwing waren van de Persoon en het Koninkrijk van de Vredevorst. Van begin tot eind is de psalm niet alleen op Christus toepasbaar, maar een groot deel ervan kun je met recht op niemand anders toepassen. — William Binnie.

Gehele psalm

Dit is de vierde van de psalmen die vooruitwijzen naar de twee naturen van Christus. Deze psalm roept ons op te geloven in Christus als volmaakt God, én volmaakt Mens en Koning. — Psalter van Petrus Lombardus (†1164).

Gehele psalm

Dat de Messias "de Koning" is over wie deze psalm gaat, met Salomo (aan wie hij is opgedragen) als beeld, daarover zijn niet alleen de beste godgeleerden van de nieuwere tijd het eens, en ook de vaders van de oude christelijke kerk, maar ook de oude en meest uitmuntende Joodse uitleggers. De psalm zelf bevat daarvoor het overtuigendste bewijs. En zoals bij een nieuw beeld zien we het koninkrijk hier in een nieuw licht. Het staat in scherp contrast met hoe het werd voorafgeschaduwd door zijn andere grote beeld, Davids koningschap. Want Davids regering stond in het teken van verovering. Hij was "een krijgsman" (1 Kron. 28:1–3). Hij was het aangewezen werktuig om de vijanden van Gods volk Israël te onderwerpen, zodat dat volk het beloofde land ongestoord kon bezitten.

Maar Salomo's regering stond in het teken van vrede, de betekenis van zijn naam. Hij kwam op de troon toen alle vijanden onderworpen waren, en bestuurde het koninkrijk dat Davids oorlogen hadden gevestigd (1 Kon. 2:12). Deze twee beelden wijzen respectievelijk vooruit naar Christus zoals Hij nog geopenbaard zal worden bij Zijn tweede komst. Eerst verschijnt Hij als David, zoals we zien in het visioen van die gebeurtenis (Openb. 19:11): "Ik zag den hemel geopend; en ziet, een wit paard, en Die op hetzelve zat, was genaamd Getrouw en Waarachtig, en Hij oordeelt en voert krijg in gerechtigheid", enzovoort.

Hij onderwerpt dan het antichristelijke verbond (Openb. 19:19–21), zoals tevoren al voorzegd in Psalm 2 over ditzelfde verbond: "Gij zult hen verpletteren met een ijzeren scepter; Gij zult hen in stukken slaan als een pottenbakkersvat." En daarna komt Hij als Salomo: Hij bestijgt Zijn troon en breidt de zegeningen van Zijn vredesrijk uit tot de einden van de aarde. David in Psalm 2; Salomo in deze psalm. — William De Burgh.

Gehele psalm

Deze psalm doet denken aan het lied van James Montgomery dat begint met "Hail to the Lord's Anointed". Het is een zeer mooie berijming van deze psalm. Je vindt het in "Our Own Hymn Book," nr. 353.

Vers 1

"O God! geef den koning Uw rechten." Dat wil zeggen: het recht en het gezag om te oordelen en om gerechtigheid te doen, zoals God dat Zelf doet. De Vader heeft al het oordeel aan de Zoon gegeven. — John Fry.

Vers 1

De koning ... de zoon van de koning. De meeste uitleggers denken dat David hier zichzelf en zijn zoon bedoelt. Ik denk dat niet. Volgens mij gaat het alleen om Salomo, en om niemand anders. Beide titels pas-

sen op hem: hij was een zoon van David, en David had hem nog tijdens zijn leven tot koning gezalfd. — Samuel Chandler.

Vers 1

De koning ... de zoon van de koning. Hier zien we dat onze Heere zowel melek (koning) als ben-melek (zoon van een koning) wordt genoemd. Hij is Zelf Koning én Hij is de zoon van een koning. Als Mens stamt Hij uit het geslacht van David. Maar ook als God heeft Hij een koninklijke afkomst, want de Vader van het heelal mag met recht Koning heten. Op Turkse munten staat hetzelfde: Sultan, zoon van Sultan. — George Phillips.

Vers 2

"Uw rechten." Van wie vraagt de dichter die? Van God: "O God, geef ze!" Dat een koning rechtvaardig oordeelt en gerechtigheid betracht, is dus een gave van God. En let op wat hij precies vraagt. Hij zegt niet eenvoudig: geef de koning oordeel en zijn zoon gerechtigheid. Nee, hij vraagt om Uw rechten en Uw gerechtigheid. Schenk hun de genade om te oordelen wat in Uw ogen rechtvaardig is. De wereld heeft haar eigen oordelen en haar eigen gerechtigheid. Maar in de praktijk wordt ware gerechtigheid daardoor meer onderdrukt dan gesteund. Zo zijn Gods oordelen en Gods gerechtigheid niet. Die komen van boven. — Musculus.

Vers 3

"De bergen zullen den volke vrede dragen," enzovoort. Wie deze psalm op Salomo betrekken, leggen dit vers met twee regels zo uit: "De steile bergen aan de grens zijn sterk bezet en beschermen het land tegen vijandelijke invallen. En de heuvels zijn schoongeveegd van de bandieten die er in ruwe tijden woonden. Onder het bewind van de koning uit deze psalm worden ze het vredige thuis van nijvere, beschaafde boeren." Mr. Merrick heeft dat in zijn vertaling niet slecht onder woorden gebracht, vind ik. Hij schrijft:

> *"Vrede, daal van de bergtop met forten bekroond*
> *neer op de vlakte beneden en zegen haar;*
> *en gerechtigheid zal, uit elke rotsgrot,*
> *geweld en bedrog verdrijven."*

Maar nauwelijks iets van deze psalm past echt op Salomo. Het grootste deel gaat zo volledig over de Messias, dat ik denk dat de bergen en heuvels verwijzen naar de aard van het land Judea. De algemene gedachte is dan: in de tijd van de grote Koning zullen de bewoners van dat bergachtige land in vrede en rust leven. Bedoeld is dus de gelukkige toestand van het natuurlijke Israël, dat in de laatste dagen weer in Gods gunst wordt aangenomen en vredig in zijn eigen land woont. Er is een sterk argument voor deze uitleg, vind ik: gerechtigheid wordt genoemd als de bron van de vrede die men zal genieten. — Samuel Horsley.

Vers 3

"De bergen zullen den volke vrede dragen." In het Oosten was en is het nog steeds gewoon om goed of slecht nieuws vanaf bergtoppen en andere hoogten te verkondigen. Zo werden rechtvaardige beslissingen razendsnel doorgegeven aan de uithoeken van het land, zodat iedereen ze kon horen. Toen Salomo bijvoorbeeld de zaak van de twee vrouwen besliste, was zijn uitspraak al snel in het hele land bekend. Zie 1 Koningen 3:28. — Alexander Geddes.

Vers 3

"De bergen zullen den volke vrede dragen." Dit verwijst naar de vruchtbaarheid van de grond. Die wordt nu op een bijzondere manier zichtbaar. Bergtoppen zijn normaal hopeloos onvruchtbaar, of brengen veel minder voort dan de dalen. Nu geven ze alles in overvloed. Met dit beeld laat de dichter zien dat het geluk van dit koninkrijk niet voor een paar mensen is bedoeld. Het is er op alle plaatsen en voor iedereen, van elke stand en elke leeftijd. Geen hoekje van het land

blijft verstoken van deze vruchtbaarheid, zegt hij, en niemand wordt vergeten. — Mollerus.

Vers 3

"De bergen zullen den volke vrede dragen." Je mag er zeker van zijn dat je vrede hebt, als jouw bergen vrede voortbrengen. Dat zijn dan de bergen die vroeger roofbergen waren, heuvels vol rovers, en die nu een rustige woonplaats zijn. De vrede zit dan niet opgesloten binnen stadsmuren of achter bolwerken. Nee, je vindt haar overvloedig op de open velden en langs de grote wegen, in de bergen en op de heuvels. Je vindt haar onder elke heg en onder elke groene boom. Zelfs de kleine boeren en de bergbewoners krijgen hun volle deel. Ze eten en worden verzadigd, ze gaan liggen en niemand jaagt hen schrik aan. Dan is de zegen voor iedereen, niet voor een paar mensen alleen. En dit is het werk van de gerechtigheid. — Joseph Caryl.

Vers 3

De bergen en heuvels worden zeker niet genoemd als de onvruchtbaarste plekken van het land. In Palestina waren ze dat ook niet. Vergelijk Deuteronomium 33:15 en Psalm 147:8: "Die het gras op de bergen doet uitspruiten", en ook Psalm 65:13. Ze worden evenmin genoemd omdat alles wat erop staat van alle kanten te zien is (zo Tholuck). Daartegen pleit Joël 3:18: "De bergen van zoeten wijn zullen druipen, en de heuvelen van melk vlieten", en ook Jesaja 55:12. Nee, bergen en heuvels zijn de meest opvallende punten en sieraden van het land. Daarom staan ze voor het hele land, ze vertegenwoordigen het. En zo drukken ze heel goed de gedachte uit dat het land overal vol vrede zal zijn. — E. W. Hengstenberg.

Vers 4

"De kinderen des nooddruftigen." Met "de kinderen van de verdrukten" worden gewoon "de verdrukten" bedoeld. Dat is in het Hebreeuws een heel gewone manier van spreken, die vaak voorkomt.

Ook de Grieken gebruiken die soms. Ze zeggen huious iatrōn, "zonen van de artsen", en bedoelen daarmee gewoon artsen. — Johannes Calvijn.

Vers 5

—

> *De verheven glorie van het Flavische geslacht zal blijven, duurzaam als zon en sterren. — Martialis, Boek 9, Epigram 7.*

Vers 6

"Hij zal nederdalen als een regen op het nagras," enzovoort. Dit wordt van Christus gezegd en beloofd. Het leert ons dat Christus, wanneer Hij tot Zijn kerk en Zijn volk komt, hun zielen ontzettend veel goeds doet en hen vernieuwt. Door de genadige werking van Zijn Heilige Geest verkwikt Hij hen, zoals een regenbui de dorre grond of een pas gemaaide weide laat opleven. Mensen zonder Christus zijn als dorre grond. Zonder het vocht van de reddende genade zijn hun harten hard. Geen tuchtroede, geen weldaad en geen preek maakt indruk op hen. Ze blijven onaangedaan.

Waarom niet? Omdat ze zonder Christus zijn, de bron van genade en geestelijke kracht. Vóór de zondeval was de ziel van de mens als een goed bewaterde tuin: mooi, groen en geurig. Maar door zijn afval van God in Adam, ons eerste hoofd, zijn de bronnen van genade en heiligheid in zijn ziel helemaal opgedroogd. Er is maar één genezing voor die droogte: de ziel moet verbonden worden met een nieuw hoofd, namelijk Christus, onze tweede Adam. Hij heeft de Geest zonder mate ontvangen, voor al Zijn leden. Als wij door het geloof met Christus verbonden worden, ons Hoofd, wordt het dorre land een plek vol waterbronnen.

Dan "daalt Hij neder als de regen" door Zijn Geest van wedergeboorte en brengt Hij de bronnen van genade in onze ziel. Hij is de eerste en rechtstreekse ontvanger van de Heilige Geest, met alle

kracht die opnieuw geboren laat worden en heilig maakt. Uit Zijn volheid moeten wij die door geloof ontvangen. En raken de bronnen van genade in de ziel op een dag verstopt door zonde of ongeloof, zodat de grond droog wordt, de planten verwelken en wat overblijft bijna sterft? Dan moet de ziel opzien naar Jezus Christus, of Hij opnieuw met buien wil neerdalen op die dorstige grond en die kwijnende planten.

1. Regen is een gratis gave van God aan de dorre aarde. Hij valt vrij en zonder kosten voor arm en rijk, klein en groot. Zo is Christus, met al Zijn zegeningen, Gods gratis gave aan een dorre, verloren wereld. Daar moeten we Hem voortdurend dankbaar voor zijn.
2. Niets kan de regen tegenhouden. Zo kan ook niets de genadige werking van Christus tegenhouden, wanneer Hij een hard hart wil wakker schudden, overtuigen of week maken. Als die buien op zondaars vallen, moet zelfs de koppigste wil buigen en uitroepen: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?"
3. Regen is hard nodig en past precies bij de dorre grond, bij alle planten die eruit opkomen en bij elk deel van die planten: wortel, stam, takken, bladeren, bloemen en vrucht. Zo is Christus absoluut onmisbaar voor alle zielen van Zijn volk, en past Zijn werking precies bij elk vermogen van hun ziel: het verstand, de wil, het geheugen en de gevoelens. Dat geldt ook voor al hun geestelijke vruchten, zoals geloof, liefde en bekering. Hij laat ze wortelen en vast staan, maakt ze sterk en zeker, geeft ze leven en laat ze groeien, verzorgt ze en bewaart ze.
4. Regen komt op allerlei manieren op de aarde. Soms komt hij met koude wind en storm, met donder en bliksem, en soms in alle rust en warmte. Zo komt Christus ook tot zondaars, en Hij kent precies de juiste manier voor ieder hart. Soms komt Hij met scherpe overtuiging en de schrik van de wet, en soms met vriendelijke uitnodigingen en beloften.

5. Wat doet regen aangenaam werk bij kwijnende planten! Ze worden groen en mooi, levendig en sterk, geurig en fraai. Zo wensen we ook het werk van Christus voor neerhangende zielen. Hij verlicht en verlevendigt ze, maakt ze vast en sterk, troost ze en geeft ze ruimte, wekt hun eetlust en verzadigt ze, schept ze nieuw en maakt ze mooi. Eén bui van Christus zou de kerk, hoe verdord ook, snel groen en mooi maken. Ze zou een geur verspreiden als van een veld dat de Heere gezegend heeft. En een paar druppels van die bui op de kwijnende genaden van mensen die aan het avondmaal gaan, zouden hen snel krachtig en levendig maken om de dood van hun Heiland aan Zijn tafel te verkondigen. — John Willison.

Vers 6

Er bestaat geen levendiger beeld van een bloeiende toestand dan dat wat deze woorden ons voor ogen schilderen. Gras dat door de zonnehitte wordt voortgejaagd voordat de grond goed door regen is voorbereid, is zwak en kwijnend en bleek van kleur. Maar volgt er heldere zonneschijn op de zachte lenteregens, dan geeft het veld zijn beste kracht. Het ligt er mooier bij dan Salomo ooit gekleed ging in al zijn heerlijkheid. — Thomas Sherlock, 1678.

Vers 6

"Hij zal nederdalen." De Schrift spreekt van een viervoudig nederdalen van Christus.

1. Zijn menswording: Hij openbaarde Zichzelf in het vlees.
2. Zijn vernedering: Hij nam niet alleen een menselijk lichaam aan, maar ook alle natuurlijke zwakheden van ons vlees.
3. Zijn onderwerping aan de dood.
4. Het neerdruppelen van Zijn genade en geestelijke zegeningen op Zijn kerk. — Ralph Robinson.

Vers 6 (eerste zinsdeel)

Sommigen vertalen dit met "als dauw op het vlies". Denk aan het wonderlijke vlies van Gideon. Eerst werd het in de open lucht helemaal vol dauw uit de hemel, terwijl de grond eromheen kurkdroog bleef. Daarna was het vlies droog terwijl de aarde nat was. Volgens de oude godgeleerden is dat een beeld van de dauw van hemelse genade. Die werd over Judea uitgestort in een tijd dat de rest van de wereld onvruchtbaar bleef en God niet kende. Maar nu is het door een vreemde ommekeer andersom. Judea ligt droog en vergeet God, terwijl alle andere volken van de aarde overstroomd worden met de dauw van de hemelse genade. — Pasquier Quesnel.

Vers 6

"Op het nagras." Het Hebreeuwse woord dat hier staat, heeft twee betekenissen. Het kan een geschoren schapenvacht betekenen, en het kan een pas gemaaide weide betekenen. Daardoor zijn er verschillende lezingen ontstaan. Sommigen lezen: "Hij zal nederdalen als regen in een wollen vlies." Zo doet de Septuaginta het. Wie die lezing volgt, ziet in deze woorden een toespeling op de dauw die op het vlies van Gideon viel (Richteren 6:37-39), toen al het land ernaast droog was, en daarna op de rest van het land toen het vlies droog was. Anderen lezen het zoals onze vertaling: "Hij zal nederdalen als een regen op het nagras." Dat lijkt mij beter bij de bedoeling van de Heilige Geest te passen, vooral vanwege het volgende zinsdeel, dat als uitleg is toegevoegd: "Als de druppelen, die de aarde bevochtigen." Als de buien, ribbibim.

Regen en buien verschillen alleen in zwaarte. Regen zijn kleinere buien en buien zijn zwaardere regen (Deuteronomium 32:2). Regen die in een heleboel druppels valt, noemen we een bui. "Die de aarde bevochtigen." Het woord zarzif, hier vertaald met "bevochtigen", komt in heel de Bijbel alleen op deze plek voor. Het betekent: nat maken door druppels te verspreiden. De buien worden in druppels over het

hele aardoppervlak verdeeld, heel regelmatig en vakkundig. “Wie deelt,” zegt Job, “voor den stortregen een waterloop uit” (Job 38:25). De regen valt druppelsgewijs uit de wolk, zodat elk deel van de aarde zijn aandeel krijgt. — Ralph Robinson.

Vers 6

Het nagras. Letterlijk staat er: dat wat geschoren is, een vlies of een weide. In de eerste betekenis komt het woord voor in Richteren 6:37. Alle oudere vertalers nemen het in deze betekenis op (Aquila: epi kouran; de Septuaginta en anderen: epi plokon; Hiëronymus en de Vulgaat: in vellus). Waarschijnlijk dachten zij dat het bewind van deze vorst zou gaan met opmerkelijke tekenen van Gods gunst en zegen, zoals de dauw op het vlies van Gideon. In de tweede betekenis komt het woord voor in Amos 7:1. En die betekenis heeft het hier ontegenzeggelijk, zoals het parallellisme laat zien.

De gemaaide weide wordt met opzet genoemd. Nadat de oogst is binnengehaald, liggen de graswortels het meest bloot aan de zomerhitte. En dan is het effect het mooist en het meest opvallend: na de bui schiet het jonge groene sprietje op. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 7

Rechtvaardige. Vrede. Je vraagt wie Hij persoonlijk is? Dan is het antwoord kort en krachtig: “Koning der gerechtigheid.” Hij is een Wezen dat van gerechtigheid houdt, gerechtigheid doet, gerechtigheid bevordert en gerechtigheid verwerft. Hij deelt die gerechtigheid mee aan wie Hij redt. Hij is volmaakt zonder zonde, en de vijand van alle zonde, die er een einde aan maakt. Je vraagt wat Hij in de praktijk is, en wat Zijn regering oplevert? Dan is het antwoord weer kort: “Koning des vredes.” Zijn koninkrijk is een schuilplaats voor iedereen die ellendig is, een beschutting voor wie vervolgd wordt, een rustplaats voor wie moe is, een thuis voor wie niets heeft en een toevlucht voor wie verloren is. — Charles Stanford.

Vers 7

"De veelheid van vrede." Letterlijk: een menigte van vrede. Dat wil zeggen: de dingen die vrede brengen of die op vrede wijzen, zullen niet schaars zijn maar talrijk. Ze zullen overal in overvloed te vinden zijn. Je vindt ze in steden, dorpen en gewone huizen. Je vindt ze in een kalm en rechtvaardig bestuur van het land, in rijke oogsten, in groeiende kennis, in goed onderwijs en in werk dat niemand verstoort. En je vindt ze in de bescherming die de rechten van iedereen krijgen. — Albert Barnes.

Vers 7

"Totdat de maan niet meer zij." Uit deze woorden volgt niet per se dat de maan ooit zal ophouden te bestaan. Het veelgehoorde idee dat het sterrenfirmament ooit vernietigd zal worden, heeft geen enkele grond in de Schrift. Zo'n gedachte heeft een slechte invloed op de menselijke geest. Ze zet mensen er zelfs toe aan weinig waarde te hechten aan wat zo duidelijk het merkteken en het stempel van Gods heerlijkheid draagt. — Frederic Fysh.

Vers 8

"Van de rivier." Veel hedendaagse uitleggers wijzen op de vermelding van "de rivier", de Eufraat, in het andere zinsdeel van dit vers. Ze concluderen dat hier de grenzen van Palestina bedoeld zijn. Dat land wordt dan beschreven als een gebied van de Rode Zee tot de Syrische Zee, ook wel de Zee der Filistijnen en de Grote Zee genoemd. En van de Eufraat tot de Grote Woestijn achter Palestina en Egypte. Dat zijn de grenzen van het gebied van Israël, en wel zo: de eerste lopen van zuid naar west, de laatste van noord naar oost (Genesis 15:18).

Maar op deze plek kan er nauwelijks twijfel over bestaan dat de rivier, de Eufraat, de uiterste oostgrens van de aarde aanduidt. In zo'n dichterlijke, prachtige beschrijving van een koning die boven alle anderen verheven is, kun je je niets ongepasters voorstellen dan te zeg-

gen dat zijn heerschappij ophoudt bij de grenzen van Palestina. — Ernst F. C. Rosenmüller (1768–1835), in "The Biblical Cabinet", deel 32.

Vers 9

De ingezetenen van dorre plaatsen zullen voor zijn aangezicht knielen, enz. Dat wil zeggen: de wilde Arabieren, die zelfs de grootste veroveraars nooit hebben kunnen temmen, zullen zich voor Hem buigen of Zijn dienaren worden. Ja, Zijn vijanden, en dus ook deze Arabieren, zullen het stof likken. Dat betekent dat ze Hem op hun knieën, met de diepste nederigheid, om Zijn gunst zullen smeken. — T. Harmer's Observations.

Vers 9

Zijn vijanden zullen het stof lekken. Denk eraan dat veel volken een vaste gewoonte hadden: wie bij zijn koning kwam, kuste de aarde en wierp zich helemaal voor hem neer. Zo ging het vooral overal in Azië. Niemand mocht de Perzische koningen toespreken zonder zich eerst op de grond te werpen en de voetsporen van de koning te kussen, zoals Xenofon vertelt. — Thomas Le Blanc.

Vers 9–10

Woestijn, Tharsis, Scheba. De meest onbeschaafde, de meest verafgelegen en de rijkste volken zullen Hem hun hulde brengen. — Augustus F. Tholuck.

Vers 9–11

De ingezetenen van dorre plaatsen zullen voor zijn aangezicht knielen, en zijn vijanden zullen het stof lekken. Ze zullen zich vernederen onder de machtige hand van Christus. Ze zullen Hem erkennen en aannemen als hun Heere. Ze zullen Hem vrezen en eren als hun Koning en zich buigen voor Zijn scepter. Ze zullen zichzelf en alles wat ze hebben onder Christus stellen en zich geven om Hem groot te maken en Zijn heerschappij op te richten. De koningen van Tharsis en

de eilanden zullen geschenken aanbrengen; de koningen van Scheba en Seba zullen vereringen toevoeren.

Ze zullen hun gaven en mogelijkheden in dienst van Christus stellen. Van hun bezit zullen ze bijdragen aan het onderhoud van Zijn gemeente, en aan het behoud en de groei van Zijn koninkrijk. Alle koningen zullen zich voor hem nederbuigen, alle heidenen zullen hem dienen. Allen zullen Hem aanbidden en dienen als hun Koning. Allen zullen Hem verheffen en eren, als trouwe onderdanen hun hemelse Vorst. Alle mensen, van de hoogste tot de laagste, moeten de Heere Jezus dienen en zich erop toeleggen Hem heerlijk te maken. Genade werkt gehoorzaamheid in het hart van vorsten, net zo goed als in het hart van bedelaars.

De zon, net zo goed als de sterren, huldigde Christus onder Zijn koninkrijk en Zijn evangelie. — Alexander Grosse (†1654), in "Sweet and Soul Persuading Inducements leading unto Christ", 1632.

Vers 9–11

De ingezetenen van dorre plaatsen zullen voor zijn aangezicht knielen, en zijn vijanden zullen het stof lekken.

Vers 10

Tharsis was een oude, beroemde, rijke en beschaafde handelsstad. De stad dreef handel op de Middellandse Zee en met de havens van Syrië, vooral Tyrus en Joppe, en lag hoogstwaarschijnlijk helemaal in het westen van die zee. Was er in de oudheid een stad in die streken die bij deze vaststaande gegevens past? Jazeker. Dat was Tartessus in Spanje, naar het heet een Fenicische kolonie. Dat feit alleen al zou verklaren waarom Tharsis zo nauw verbonden was met Palestina en met de verhalen van de Bijbel. Waar Tartessis (zo werd de naam oorspronkelijk geschreven) precies lag, daarover zijn de kenners het niet eens, want de stad bestond al niet meer toen de aardrijkskunde belangstelling begon te krijgen.

Maar ze lag niet ver van de Straat van Gibraltar, vlak bij de monding van de Guadalquivir, en dus niet ver van het beroemde Granada van latere eeuwen. We moeten ons echter meer voorstellen dan één enkele stad. Hoe groot die ook was, ze zou nauwelijks passen bij het beeld van omvang, welvaart en macht dat de Schrift ons schetst. De naam is van Fenicische oorsprong en wijst waarschijnlijk op het gebied in het zuidwesten van Spanje, met alle kolonies die Tyrus daar stichtte. Zeg maar: Fenicisch Spanje. Toch zijn we er niet van overtuigd dat de overliggende kust van Afrika erbuiten viel.

Dan zou het woord voor een inwoner van Palestina de uiterste westelijke uithoeken van de wereld aanduiden. — J. R. Beard, in "A Cyclopaedia of Biblical Literature", 1866.

Vers 10

De eilanden. Het Hebreeuwse woord iyyim komt in het Psalmboek verder alleen voor in Ps. 97:1, waar het ook zo vertaald is, en zo is het overal vertaald. Toch betekent het woord alle bewoonbare grond, als tegenstelling tot water (zie Gen. 10:5, waar het voor het eerst voorkomt, en Jes. 42:15). Het betekent dus "kustland, hetzij de zeekust van een vasteland of een eiland" (Gesenius). Het gaat vooral om de landen die door de Middellandse Zee worden omspoeld en om de verre kusten ten westen van Palestina. Zo ook in de parallelle profetie: Jes. 60:9; 11:11; 41:1–2; 42:10–12; 49:1, enz. Daarom wordt "De eilanden zullen naar Zijn leer wachten" (Jes. 42:4) in Matth. 12:21 toegelicht met de woorden: "In Zijn Naam zullen de heidenen hopen." — William De Burgh.

Vers 10

Scheba en Seba. Het lijkt erop dat er twee volken woonden in hetzelfde gebied, namelijk Zuid-Arabië. Het ene stamde af van Cusch, de zoon van Cham, het andere van Joktan, een nakomeling van Sem. Deze twee volken stonden vaak tegenover elkaar, ondanks hun bijna gelijke namen. Maar hun verdeeldheid zou genezen worden, en sa-

men zouden ze schatting brengen aan de Grote Koning. Een Arabisch spreekwoord zegt: "verdeeld als de Sabeeërs." Maar Christus maakt hen één. "De Griekse aardrijkskundigen koppelen Abessinië meestal aan Jemen, in Arabië, en beschrijven de Abessijn steeds als iemand van een Arabisch of Sabeeïsch ras. Ook nieuwere reizigers zijn het erover eens dat onder de Abessijnse bevolking, voor zover die niet tot de Afrikaanse stam behoort, het Arabische type te herkennen is." Dat de Sabeeïsche volken rijk waren, blijkt duidelijk uit de Griekse geschiedschrijver Agatharchides.

"De Sabeeërs," zegt hij, "hebben in hun huizen een ongelooflijk aantal vazen en gebruiksvoorwerpen van allerlei soort, van goud en zilver, bedden en driepoten van zilver, en huisraad van verbazingwekkende pracht. Hun gebouwen hebben zuilengangen, met zuilen die met goud zijn bekleed of bekroond met zilveren kapitelen. Op de friezen, de versieringen en het lijstwerk van de deuren zetten ze gouden platen, ingelegd met edelstenen. Ze geven enorme bedragen uit aan de verfraaiing van deze gebouwen, met goud, zilver, ivoor, edelstenen en de kostbaarste materialen." Ook door hun handel met zowel India als Afrika lijken ze een enorme rijkdom te hebben vergaard, want hun schiereiland ligt tussen die twee gebieden in. Rijk zouden hun geschenken zijn, als de beschrijving van hun handel door Lenormant en Chevallier klopt.

"De belangrijkste invoer uit India bestond uit goud, tin, edelstenen, ivoor, sandelhout, specerijen, peper, kaneel en katoen. Daarnaast kwamen er in de pakhuizen van Zuid-Arabië producten van de overliggende kust van Afrika. Die kregen de Sabeeërs binnen door hun drukke kustvaart op dat nabije land, waar Mosyton (nu Ras Abourgabeh) de belangrijkste haven was. Het ging daarbij om, behalve de specerijen waaraan die kust haar naam dankt, ebbenhout, struisvogelveren en nog meer goud en ivoor. Voeg daar de producten van de bodem van Zuid-Arabië zelf aan toe: wierook, mirre, laudanum, edelstenen zoals onyx en agaat, en tot slot aloë van het eiland Socotra en

parels uit de parelvisserij in de Golf van Ormuz. Dan hebben we de lijst van alle waren in de handel van dit land met Egypte en met de Aziatische landen aan de Middellandse Zee. En tegelijk zien we dan hoe bedrijvig die handel was." "Arm zoals Gods volk meestal is, toch zal er zeker een tijd komen waarin de allerrijksten het een vreugde vinden hun schatten aan de voeten van Jezus te leggen." — C. H. S.

Vers 9–11

De ingezetenen van dorre plaatsen zullen voor zijn aangezicht knielen, en zijn vijanden zullen het stof lekken.

Vers 12

Hij zal den nooddruftige redden, die daar roept. Tussen Hem en Zijn onderdanen is geen middelaar nodig. Hij hoort de nooddruftigen zodra ze roepen. Iemand die niets in zichzelf heeft en niets buiten zichzelf wat hem bij Christus kan aanbevelen, of hem in hemel of op aarde kan bijstaan, helpen, verlichten of troosten, wordt door Christus niet veracht. Christus bevrijdt hem juist van wat hij vreest. — David Dickson.

Vers 13

Hij zal verschonen. Beter vertaald: Hij zal medelijden hebben met de arme en nooddruftige, of Hij zal hen troosten. En de zielen der nooddruftigen zal Hij verlossen, dat wil zeggen: Hij zal het leven van de nooddruftigen bewaren. — William Henry Alexander, in "The Book of Praises: being the Book of Psalms … with Notes Original and Selected", 1867.

Vers 13

En de zielen der nooddruftigen verlossen. Scipio zei vaak dat hij liever één enkele burger zou redden dan duizend vijanden doden. Zo hoort elke vorst te denken over zijn onderdanen. Maar deze genegenheid en liefde bereikten hun hoogste glans en kracht in het hart

van Christus. Zo vurig is Zijn liefde voor de Zijnen dat Hij geen enkele van hen verloren laat gaan. Hij leidt hen naar de volle zaligheid. Hij stelt Zichzelf op tegenover duivels en tirannen die hun zielen willen verderven, houdt hun woede in toom en maakt hun razernij te schande. — Mollerus.

Vers 14

En hun bloed zal dierbaar zijn in zijn ogen. De Angolanen hadden zoveel minachting voor hun slaven dat ze er soms wel tweeëntwintig gaven voor één jachthond. … Maar Christus kiest de ziel van één van Zijn knechten boven de hele wereld, want Hij stierf opdat die ziel beter in staat zou zijn het eeuwige geluk binnen te gaan. Om één gebroken beker wierp de Romein zijn slaaf in de vijver, om door de murenen te worden verslonden. Maar de Zoon van God kwam uit de hemel naar de aarde om de mensheid te bevrijden, Zijn gemene, ondankbare, trouweloze dienstknechten, uit de muil van de slang (zoals het gulden vlies), en om hen te redden zoals Jona uit de walvis. Is hun bloed dan niet dierbaar in Zijn ogen? — Thomas Le Blanc.

Vers 15

En hij zal leven. Hebreeuws: “Zo zal hij leven”; dat wil zeggen: de arme man. — Charles Carter.

Vers 15

En hij zal leven. Hier wordt duidelijk gewezen op de kroning van koningen, met de luide jubelkreet “De koning leve!” en het aanbieden van de gebruikelijke gaven en geschenken. Dat blijkt uit 2 Sam. 16:16; 1 Kon. 1:39; 1 Sam. 10:24; 2 Kron. 17:5. — Hermann Venema.

Vers 15

Hij zal leven. Toen Alexander de Grote stierf, gaf hij toe dat hij een broos en zwak mens was. “Zie,” zei hij, “ik sterf, ik die door jullie ten onrechte een god werd genoemd.” Maar Christus bewees dat Hij God

was, toen Hij door Zijn eigen dood de dood overwon en, als ik het zo mag zeggen, doodde. — Thomas Le Blanc.

Vers 15

Hij zal leven. Het is een grote troost voor soldaten die te midden van allerlei soorten dood in gevaar verkeren, dat hun koning zal leven. Daarom zei een van de voornaamste van deze krijgers, om zichzelf te troosten: "Ik weet: mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan." Groot is de troost van wie sterven: Hij voor Wie, of in Wie, zij sterven, zal eeuwig leven. Als wij sterven, zullen wij met Hem ook weer leven en Zijn rijkdom delen, gelijk met Hemzelf. Want rijk is onze Salomo, in Wie al de schatten van de wijsheid en de kennis van God verborgen zijn. — Gerhohus.

Vers 15

En men zal geduriglijk voor hem bidden; den gansen dag zal men hem zegenen. Het had ook vertaald kunnen worden: "Ook zal gedurig gebeden worden door Hem, en dagelijks zal Hij gezegend worden." Het woord wordt met "gezegend" vertaald wanneer het gaat om een daad van aanbidding tegenover God. En het woord dat met "voor" is vertaald, wordt soms gebruikt in de betekenis van "door", zoals in Joz. 2:15: "Door het venster." Houden we vast aan de vertaling "voor Hem", dan moeten we denken aan heiligen die bidden dat de Vader Zijn beloften aan de Zoon vervult, de beloften uit het verbond van de verlossing: dat Zijn koninkrijk komt, dat Zijn naam wordt verheerlijkt, dat Hij Zijn zaad ziet, dat Hij de volle beloning krijgt voor Zijn lijden, en dat Hij zo de blijdschap ontvangt die Hem was voorgehouden. — Jonathan Edwards.

Vers 15

Men zal geduriglijk voor hem bidden; den gansen dag zal men hem zegenen. In alle veroverde landen werd de onderwerping van het volk aan twee dingen zichtbaar:

1. Hun geld werd gestempeld met de naam van de veroveraar.
2. Ze moesten in hun openbare erediensten voor hem bidden. — Adam Clarke.

Vers 16

Is er een hand vol koren in het land op de hoogte der bergen. Niet alleen zal de grond daar waarschijnlijk te ondiep zijn, maar het zaad zelf zou ook gemakkelijk door de winden van de hemel worden weggeblazen of door de stromende regen naar beneden worden gespoeld. — Peter Grant, 1867.

Vers 16

Een hand vol koren, enz. Na rijp beraad ben ik ervan overtuigd dat het woord pissath eigenlijk "een lap" of "een stuk" betekent. Het wordt hier gebruikt zoals wij in het Engels dezelfde woorden gebruiken, in uitdrukkingen als: "een lap tarwe, een lap gerst, een stuk koren." — Samuel Horsley.

Vers 16

Een hand vol koren. Je hebt vast wel eens graanhandelaren gezien met kleine zakjes waar maar een handvol koren in zit. Dat laten ze zien als monster van de voorraad die ze te koop hebben. Ik smeek jullie allemaal: draag zo'n zakje bij je, met dit kostbare koren van het evangelie. Schrijf je een brief, laat er dan een woord voor Christus in vallen; het kan een zaadje zijn dat wortel schiet. … Spreek overal waar je komt een woord voor Christus; het kan een zaad zijn dat veel vrucht draagt. Laat een traktaatje achter op een toonbank of in een huis; het kan een zaad zijn dat een rijke oogst voortbrengt.

De moeilijkste plek, de steilste berg, de plaats waar de minste hoop is op vrucht, moet het eerste doelwit van de aanval zijn. En hoe meer arbeid er nodig is, hoe meer zaad er uitgestrooid moet worden. — James Sherman.

Vers 16

De vrucht daarvan zal ruisen als de Libanon. Met een overvloedige aar zal er zo'n grote en sterke halm opschieten dat hij, als de wind beweegt, zal schudden als een ceder. — Joseph Hall.

Vers 16

De vrucht daarvan zal schudden als de Libanon. Dat wil zeggen: ze zal met de wind heen en weer golven, zoals de hoge cederen van de Libanon. Dit betekent dat het koren hoog en weelderig zal staan. — French en Skinner.

Vers 16

Noch "golven" noch "schudden" geeft de volle kracht weer van het Hebreeuwse werkwoord ra'ash. Dat roept bovendien het beeld op van een ruisend geluid, zoals de wind dat maakt onder de cederen van de Libanon. Deze vergelijking ligt zeker meer voor de hand dan die van sommige uitleggers, die denken aan de graanvelden en oogstlanden van de Libanon zelf. Dat zou maar het ene gewas met het andere vergelijken. Bovendien wordt nergens anders zo'n toespeling op het gebergte gemaakt, hoewel de omliggende vlakten en dalen vruchtbaar waren. — Joseph Addison Alexander.

Vers 16

Als de Libanon. Met vakmanschap en hard werk hebben ze een rotsachtige bodem gedwongen vruchtbaar te worden. Soms hebben ze, om het water te benutten, er een geul voor gegraven, die in duizend bochten langs de hellingen loopt. Of ze hebben het water in de dalen tegengehouden met dijken. Soms hebben ze de aarde die naar bene-

den dreigde te rollen, vastgezet met terrassen en muren. Bijna alle bergen die zo bewerkt zijn, zien eruit als een trap of een amfitheater, waarvan elke rij een reeks wijnstokken of moerbeibomen is. Ik heb aan één helling wel honderd of honderdtwintig rijen geteld, van de bodem van het dal tot de top van de heuvel. Even vergat ik dat ik in Turkije was. — Volney.

Vers 16

Als de Libanon. Om de beelden te begrijpen die aan de berg Libanon ontleend zijn, moeten we weten dat er vier bergruggen worden beschreven, de ene boven de andere. De eerste en laagste is rijk aan graan en vruchten. De tweede is onvruchtbaar, alleen bedekt met doorns, rotsen en keien. De derde, nog hoger, wordt gezegend met een eeuwige lente; de bomen zijn er altijd groen. Er zijn talloze boomgaarden vol vruchten, en alles bij elkaar is het een aards paradijs:

> *"Waar vruchten en bloesems blozen,*
> *in gezellige zoetheid, aan dezelfde tak."*

De vierde en hoogste bergketen van allemaal is het gebied van eeuwige sneeuw. Het beeld in de tweeënzeventigste psalm is duidelijk ontleend aan de eerste van deze ketens van de Libanon. Daar werkten de monniken van de Libanon, want zij waren de voornaamste bewerkers van de terrasvormige grond. Hoogstwaarschijnlijk volgden ze de oude manier van bebouwing en benutten ze ijverig elk stukje vruchtbare aarde. In de veelzeggende woorden van Burckhardt: "Elke duim grond is bebouwd." Geen beeld had dus treffender kunnen zijn voor de bebouwing van de hele aarde onder de regering van de Messias, dan te zeggen dat Zijn vrucht zal ruisen als de Libanon.

Of neem aan dat de psalmist beeldend spreekt: welk zedelijk landschap kan rijker geschilderd worden dan hij doet, wanneer hij zegt dat de dorre bergen van onze wereld, die nu geen vrucht voor God dragen, op die dag zo ijverig en zo volledig bebouwd zullen worden

dat de vrucht zal golven als de terrassen van de Libanon? — Robert Murray M'Cheyne, 1813–1843.

Vers 16

Zullen bloeien als het kruid. Gras heeft twee eigenschappen waardoor het zo goed past bij wat mensen nodig hebben: het lijkt nederig en het lijkt vrolijk. Nederig, omdat het alleen gemaakt lijkt voor het allergewoonste werk: om betreden en afgegraasd te worden. Vrolijk, omdat het lijkt te juichen onder alle geweld en tegenslag. Je walst erover heen en de volgende dag staat het sterker. Je maait het en het schiet nog meer scheuten, alsof het dankbaar is. Je trapt erop en het geeft juist een rijkere geur af. Komt de lente, dan verheugt het zich met de hele aarde: het gloeit van gekleurde vlammen van bloemen en golft in zachte diepte van vruchtbare kracht.

Komt de winter, dan weigert het zijn medeplanten te bespotten door dan te groeien, maar het kwijnt en treurt ook niet, en het wordt niet kleurloos en kaal zoals zij. Het is altijd groen, en door de rijp wordt het alleen maar helderder en blijer. — John Ruskin.

Vers 17

Zijn naam zal voortgeplant worden. Jinnon: in de Kethiv staat janin, en dat betekent "zal nieuw nageslacht voortbrengen" of "zal nieuwe scheuten laten uitlopen." De heer Renan was zeker niet van plan een uitleg bij dit vers te geven toen hij over de Heere Jezus zei: "Son culte se rajeunira sans cesse." Toch zou je moeilijk een krachtiger toelichting op de betekenis van jannin kunnen vinden. — William Kay.

Vers 17 (tweede zinsdeel)

Van alle vertalingen en opvattingen lijkt die van Gussetius de beste: Zijn naam zal kinderen voortbrengen of verwekken voor de zon. Dat betekent: Zijn naam, gepredikt als het evangelie (want dat is Zijn naam, Hand. 9:15), zal het middel zijn om veel zonen en dochters te

verwekken, openlijk en voor ieders ogen, in het aangezicht van de zon en overal waar zij schijnt. — John Gill.

Vers 17

Alle heidenen zullen hem welgelukzalig roemen. Soms wordt zonder nadenken beweerd dat het Oude Testament eng en uitsluitend is, en het Nieuwe Testament ruim en voor iedereen. Dat is een vergissing. Op dit punt zijn het Oude en het Nieuwe Testament het eens. "Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren": dat is de leer van het Nieuwe Testament evengoed als van het Oude. Allebei verkondigen ze het evangelie even ruim aan alle mensen. Het verbond met Adam en met Noach geldt nog steeds, zeker voor iedereen die zich tot God keert. En van de roeping van Abram wordt uitdrukkelijk gezegd dat ze een middel is om zegen te brengen aan alle geslachten van de mensen.

Het Nieuwe Testament wil niets anders dan dit: het begroet alleen dat hetzelfde genadige doel nu dichtbij zijn vervulling komt. — James G. Murphy, in "A Critical and Exegetical Commentary on the Book of Genesis," 1863.

Vers 19

Amen, ja, amen. Rabbi Jehuda de Heilige zei: "Wie in deze wereld Amen zegt, is het waard om het ook te zeggen in de toekomende wereld. Daarom spreekt David in deze psalm twee keer Amen uit: het ene 'Amen' hoort bij deze wereld, het andere bij de wereld die komen zal. Wie met eerbied 'Amen' zegt, staat hoger dan wie de gebeden uitspreekt. De gebeden zijn namelijk alleen de letters, en het Amen is het zegel. De schrijver schrijft de letters, maar alleen de vorst zet er zijn zegel op." — Neale en Littledale.

Vers 19

Amen, ja, amen. Wat Amen is in Matth. 16:28, is alēthōs, "voorwaar," in Luk. 9:27. Onze Heiland gebruikt dit "Amen, Amen" als Zijn eigen uit-

drukking. Hij bevestigt er de leer mee en vraagt onze aandacht en ons geloof. Of Hij wil laten merken dat er niet alleen waarheid wordt gesproken, maar dat het gesproken wordt door Hem Die de waarheid Zelf is. ... Je hebt geen voorschrift van de mannen van de Grote Synagoge nodig, geen regel, om een mens te gebieden te blozen, als het alleen de natuurlijke aandrift is die dat doet.

Zo stroomt ook, als het hart warm is in gebed, met ernstige en vurige gevoelens, een dubbel Amen even vanzelf uit ons op als melk uit de borst van een moeder voor haar zuigeling. En Amen komt van aman, dat "zogen" betekent. Het is als het ware, zo niet de moeder, dan toch de trouwe min van levende toewijding aan God. Instemming met herhalingen hoort wezenlijk bij het gebed, en die wordt in het openbaar alleen aangeduid met één Amen. — Thomas Woodcock (†1695), in "Morning Exercises."

Vers 19

Amen is een kort woord, maar wonderlijk zwanger, vol betekenis, vol geest. Het is een woord dat alle waarheden van God verzegelt, en elke afzonderlijke belofte van God. In de ziel komt het waarschijnlijk nooit op, tenzij er eerst een almachtige kracht uit de hemel komt die de krachten van de ziel grijpt, onderwerpt en haar "Amen" laat zeggen. Het hart komt van binnen zo in opstand en verzet zich van nature zo hevig tegen Gods gezegende waarheid, dat het nooit "Amen" zal of kan zeggen, tenzij God het hart met Zijn sterke arm neerbuigt. — Richard Sibbes.

Vers 20

"De gebeden van David, den zoon van Isai, hebbende een einde." Deze mededeling laat doorschemeren dat er behalve deze nog andere psalmen zullen volgen. Ze zou overbodig zijn als er geen psalmen volgden die de naam van David op hun voorhoofd dragen. Daar moet ze dus wel op wijzen, en dat heeft iets van een raadsel: die extra psalmen staan in andere verbanden dan de psalmen in de eerste twee

boeken. Alles wordt volkomen helder en zeker als we merken dat alle psalmen van David in de laatste twee boeken als onderdelen zijn opgenomen in latere verzamelingen.

Het onderschrift aan het einde van het tweede boek moet bedoeld zijn om het losse te scheiden van het gebondene: de verspreide, op zichzelf staande psalmen van David van elkaar. Enigszins vergelijkbaar is het onderschrift "De woorden van Job hebben een einde," Job 31:40. Dat wordt niet weerlegd doordat Job in hoofdstuk 41 en 42 weer aan het woord komt. Het moet juist gezien worden als een hulp om die formele afsluiting goed te begrijpen. — E. W. Hengstenberg.

Vers 20

Aan het slot van deze psalm staat in de Hebreeuwse afschriften: "Hier eindigen de gebeden van David, den zoon van Isai." Maar omdat er nog meer psalmen van David volgen, moeten we deze aantekening zo opvatten: "Hier eindigt dit boek met gebeden van David," of: "Hier eindigt de verzameling lofzangen die David zelf heeft gemaakt." Later zijn er namelijk toevoegingen bij gekomen, met andere lofzangen van David, van Asaf en anderen, en ten slotte van Ezra. — Daniel Cresswell.

Vers 20

"De gebeden van David, den zoon van Isai, hebbende een einde." Zolang de indeling van het Psalter in vijf boeken genegeerd werd, bezorgde deze aantekening de uitleggers alleen maar hoofdbrekens. Augustinus en zijn leermeester Ambrosius van Milaan vonden haar in hun Psalters tussen psalm 72 en psalm 73. Ze hielden haar voor een deel van het opschrift van die laatste psalm en pijnigden hun verstand om haar betekenis te ontrafelen. Calvijn zag wel dat de aantekening terugkijkt, maar omdat hij niet had gemerkt dat ze aan het einde van een boek staat, dacht hij dat ze alleen hoorde bij de psalm die er direct aan voorafgaat.

Voor hem betekende ze dat die psalm de laatste gebeden van de bejaarde koning bewaart. Maar dat kon hij niet rijmen met twee duidelijke feiten: het opschrift van de psalm schrijft hem toe aan Salomo, en een heel andere psalm wordt elders bewaard als "de laatste woorden van David" (2 Sam. 23:1). Die verlegenheid van de grote Hervormer deelden de oudere uitleggers over het algemeen. Wij zijn er in één keer van af als we gewoon letten op de plaats van deze aantekening. Ze staat na een lofprijzing die het einde van het Tweede Boek markeert.

Ze heeft dus geen bijzondere band met psalm 72. Ze verwijst naar het Tweede Boek, of, waarschijnlijker, naar het Eerste en het Tweede samen. — William Binnie.

Vers 20

"De gebeden van David, den zoon van Isai, hebbende een einde." (Vergelijk Psalm 86, opschrift: Een gebed van David.) Hoe kunnen de gebeden van David afgelopen heten, als er nog meer beginnen? Antwoord: het doel dat David had met het maken van psalmen, gebeden en lofzangen, is één ding. Maar een definitief einde maken aan het bidden is iets anders. Er zijn veel verschillende meningen gegeven om dit met elkaar te verzoenen. Sommigen menen dat hier de gebeden eindigen die hij voor Salomo deed. Anderen dat het de gebeden zijn uit de dagen van zijn verdrukking.

Weer anderen zeggen dat hier de lofzangen eindigen die hij maakte, en niet de gebeden, doordat ze het woord tephilloth veranderen in tehilloth. Sommigen denken dat hier Davids psalmen eindigen en dat de rest die volgt van Asaf is. Sommigen dat deze psalm de laatste was en dat de overige pas na zijn dood zijn gevonden. Weer anderen vinden dat het gezegd is zoals in Job 31:40: "De woorden van Job hebben een einde." En toch sprak Job daarna nog wel enkele woorden, maar niet zoveel. De gezondste oplossing is echter deze: "Hier eindi-

gen de gebeden van David, den zoon van Isai" betekent: hier zijn ze voltooid.

Vraagt iemand daarna wat het einddoel is, en waar het ligt, waarvoor al deze psalmen gemaakt zijn? Zeg hun: het ligt hier, in deze psalm, en daarom is ze midden tussen alle andere geplaatst. Als het middelpunt in het midden van een cirkel komen hier alle lijnen samen, en alle psalmen eindigen hier. Want deze psalm is niets anders dan een profetische verhandeling over het koninkrijk van Christus, levensecht uitgewerkt, en ze is aan Salomo opgedragen omdat hier wijsheid is. Andere mensen hadden misschien andere einddoelen, maar de zoon van Isai had in de wereld geen ander doel dan met zijn psalmen het koninkrijk van Christus uit te beelden. — William Streat, in "The Dividing of the Hoof," 1654.

Vers 20

De zoon van Isai. Het kenmerk van ware nederigheid en oprechte liefde tot God is dat we onszelf vernederen en onze lage staat erkennen, de staat waarin God ons aantrof toen Hij Zijn liefde over ons uitstortte. Zo kunnen we de rijkdom van Gods goedheid en genade jegens ons prijzen, zoals dat hier bij David te zien is. — David Dickson.

Vers 20

Hebbende een einde. Bedoeld wordt dat David, de zoon van Isai, niets meer had om voor te bidden of naar te verlangen buiten de grote dingen die in deze psalm beschreven staan. Niets kan inspirerender zijn dan deze afsluiting. Nadat hij de zegeningen van de regering van de Messias heeft beschreven, besluit hij het geheel met deze prachtige lofprijzing:

> *Geloofd zij Jehova God, de God van Israël, Die alleen wonderen doet;*
> *en geloofd zij Zijn Naam der heerlijkheid,*
> *en de gehele aarde worde met Zijn heerlijkheid vervuld.*

Amen, en amen.

Voltooid zijn de gebeden van David, de zoon van Isai.

— *Samuel Horsley.*

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

1. Hij zal.
2. Zij zullen. Speel met deze wisselingen, zoals de psalm zelf doet.

Vers 1

Het gebed van de oude kerk, nu vervuld.

1. De titels van onze Heere.

(a) Koning, door Zijn goddelijke natuur.

(b) Koningszoon, in beide naturen. Zo zien we Zijn eigen, aangeboren macht en Zijn afgeleide macht.

1. Het gezag van onze Heere: "Rechten."

(a) Om over Zijn volk te regeren.

(b) Om de wereld te besturen, tot voordeel van Zijn volk.

(c) Om de mensheid te oordelen.

(d) Om de duivels te oordelen.

1. Het karakter van onze Heere. Hij is rechtvaardig in belonen en in straffen, rechtvaardig tegenover God en tegenover mensen.
2. Ons trouwe gebed. Daarmee vragen we om Zijn heerschappij over onszelf en over het hele heelal.

Vers 2

De heerschappij van Christus in Zijn kerk.

1. De onderdanen.

(a) Uw volk: de uitverkorenen, de geroepenen, enzovoort.

(b) Uw ellendigen: ellendig door overtuiging en bewustzijn van zonde.

1. De heerser. Hij alleen, Hij werkelijk, Hij voortdurend, enzovoort.
2. De heerschappij. Rechtvaardig, onpartijdig, zachtmoedig, verstandig, enzovoort. Les: verlang naar deze heerschappij.

Vers 3

Bergen van goddelijk besluit, van onveranderlijke waarheid, van almachtige kracht, van eeuwige genade, enzovoort. Deze bergen van God zijn waarborgen voor vrede.

Vers 4

De koning van de armen, oftewel: wat de armen te winnen hebben bij de regering van Jezus.

Vers 5

Het blijvende karakter van het evangelie: de redenen daarvoor, wat het bedreigt en welke lessen we eruit trekken.

Vers 6

Het veld, de regenbui, het resultaat. Dit vers is op allerlei manieren gemakkelijk genoeg te behandelen.

Vers 7

1. Rechtvaardigen bloeien de ene tijd meer dan de andere.
2. Ze bloeien het meest wanneer Jezus bij hen is: “in zijn dagen,” enzovoort.
3. De vrucht van hun groei is daarmee evenredig overvloedig: en de overvloed, enzovoort. — G. Rogers.

Vers 7

De overvloed van vrede. Overvloedige aanbiedingen van vrede, overvloedige verlossing die vrede sticht, overvloedige vergeving die vrede

geeft, overvloedige invloed van de Geest die vrede verzegelt, overvloedige beloften die vrede waarborgen, overvloedige liefde die vrede verspreidt, enzovoort.

Vers 8

De verbreiding van het evangelie over de hele wereld. Andere opvattingen over de toekomst worden weerlegd en hun schadelijke invloed wordt blootgelegd, terwijl het nut en de zekerheid van deze waarheid worden verdedigd.

Vers 9 (laatste zinsdeel)

Het smadelijke einde van Christus' vijanden.

Vers 10

Christenen en hun geld: vrijwillig, maar rijkelijk zijn de gaven die aan Jezus worden gebracht.

Vers 12

Christus' bijzondere zorg voor de armen.

Vers 12

1. Mensen om medelijden mee te hebben.
2. Diepe ellende: "roept"; "geen helper."
3. Een natuurlijke toevlucht: "roept."
4. Een heerlijk ingrijpen. — G. Rogers.

Vers 14

De hoop van de martelaar in het leven en zijn troost in de dood. — G. Rogers.

Vers 14 (laatste zinsdeel)

Het bloed van de martelaar.

1. Door God gezien op het moment dat het wordt vergoten.

2. Door Hem onthouden.
3. Geëerd doordat het de kerk tot zegen is.
4. Vooral in de hemel beloond.

Vers 15

"Men zal geduriglijk voor hem bidden." We moeten bidden voor Jezus Christus. Hij is betrokken bij bepaalde zaken en mensen. Wat daarvoor gedaan wordt, is dus voor Hemzelf gedaan, en Hij beschouwt het ook zo. We bidden daarom voor Hem als we bidden voor Zijn dienaren, Zijn verordeningen, Zijn evangelie, Zijn kerk, kortom: voor Zijn zaak. Maar waarvoor moeten we namens Hem bidden?

1. De omvang van haar middelen: dat er altijd genoeg geschikte en bekwame mensen als werktuigen zijn om het werk voort te zetten.
2. De vrijheid van haar bestuur: dat alles wat haar voortgang tegenhoudt of belemmert, uit de weg wordt geruimd.
3. De verspreiding van haar beginselen: dat ze algemeen en universeel worden.
4. De groei van haar heerlijkheid, net als van haar omvang. — W. Jay.

Vers 15

Gebed voor Jezus: een veelzeggend onderwerp. Dagelijkse lofprijzing: een christenplicht.

Vers 15

Een levende Heiland, een gevend volk: het verband tussen die twee. Of: Christus in de kerk vult de schatkist, stimuleert de gebedssamenkomst en maakt van het zingen een heilige dienst.

Vers 16

1. Een treffende beschrijving van het evangelie: het is een handvol koren.
2. De plaatsen waar het wordt gezaaid.

3. De gezegende gevolgen die dit evangelie, zo gezaaid, in de wereld zal hebben. — J. Sherman.

Vers 16

1. Het begin.
2. De openbaarheid.
3. De groei.
4. De uitkomst.

Vers 16

1. Wat? Koren.
2. Hoeveel? Een handvol.
3. Waar? "In het land op de hoogte der bergen."
4. Zal het groeien? "De vrucht daarvan," enzovoort.
5. En dan? "Die van de stad," enzovoort.

Vers 17

1. Christus verheerlijkt in de kerk: mensen zullen in Hem gezegend worden, enzovoort.
2. Verheerlijkt in de wereld: alle heidenen, enzovoort.
3. Verheerlijkt in de komende werelden: zal zijn tot in eeuwigheid, zal voortgeplant worden, enzovoort.
4. Voor eeuwig verheerlijkt. — G. Rogers.

Vers 17–19

De vier gezegenden: hun betekenis en hun volgorde.

Vers 20

1. Gebed moet veelvuldig zijn: "De gebeden."
2. Het moet persoonlijk zijn: "Van David."
3. Je moet er vroeg mee beginnen: "den zoon van Isai."

4. Het moet worden voortgezet tot de gebeden niet meer nodig zijn.

Hier eindigt het Tweede Boek der Psalmen.

Werk over de tweeënzeventigste psalm

In Chandler's "Life of David," deel 2, blz. 440–44, staat een uitleg van deze psalm.

Psalm 73

Titel

Een psalm van Asaf. Dit is de tweede psalm die aan Asaf wordt toegeschreven, en de eerste van elf psalmen achter elkaar die de naam van deze beroemde zanger dragen. Sommige schrijvers weten niet zeker of Asaf ze zelf heeft gedicht. Ze denken eerder dat David ze schreef en ze aan Asaf gaf, zodat hij ze kon zingen zodra hij op zijn beurt de hoofdzanger werd.

Ons eigen hart gaat dezelfde kant op. Toch moeten we naar de feiten luisteren. In 2 Kronieken 29:30 lezen we dat Hizkia de Levieten opdroeg te zingen "de woorden van David en van Asaf, den ziener". En in Nehemia 12:46 worden David en Asaf samen genoemd, los van de "hoofden der zangers". Het lijkt erop dat ze samen psalmen hebben gemaakt. We mogen dus aannemen dat Asaf de dichter is van een aantal van de twaalf psalmen die zijn naam dragen, misschien zelfs van alle.

Soms lijkt een grote ster voor het blote oog maar één ster te zijn. Kijk je beter, dan blijkt het een dubbelster. Zo zijn de psalmen van David hier ook de psalmen van Asaf. De grote zon van David heeft een metgezel in de maan van Asaf. Wie onze aantekeningen bij Psalm 50 in deel 2 leest, hoort wat meer over deze man van God.

Onderwerp

Het is opvallend dat deze drieënzeventigste psalm over hetzelfde gaat als de zevenendertigste. Wie de cijfers omdraait, onthoudt het gemakkelijker; jongeren kunnen dat gebruiken. Het onderwerp is een oude valkuil voor vrome mensen, waar zelfs de vrienden van Job niet uit kwamen: de goddelozen hebben het goed, en wie God vreest heeft het zwaar. Heidense wijzen hebben er hun hoofd over gebroken. Voor gelovigen is het maar al te vaak een bron van verleiding geweest.

Indeling

In vers 1 spreekt de dichter zijn vertrouwen op God uit. Hij zet als het ware zijn voeten op een rots, en vertelt dan van zijn innerlijke strijd. In vers 2 tot en met 14 beschrijft hij hoe hij in verzoeking kwam. In vers 15 tot en met 17 staat hij met zijn handen in het haar, maar hij vindt uiteindelijk een uitweg. In vers 18 tot en met 20 beschrijft hij met ontzag het einde van de goddelozen. In vers 21 tot en met 24 veroordeelt hij zijn eigen dwaasheid en looft hij Gods genade. Hij sluit af door zich opnieuw aan zijn God toe te wijden: Hem kiest hij weer als zijn deel en zijn vreugde.

Uitleg

Vers 1

"Immers is God Israel goed." Of, nog juister vertaald: God is "slechts" goed. Hij is niets anders dan goed voor Zijn verbondsvolk. Hij kan onmogelijk onrechtvaardig of onvriendelijk met hen omgaan. Zijn goedheid voor hen staat buiten kijf en is door niets vertroebeld.

“Dengenen, die rein van harte zijn.” Dat is het ware Israël, het Israël dat God Zelf als het Zijne erkent. Niet zij die alleen volgens de ceremoniële regels rein zijn, maar zij die écht rein zijn: zuiver van binnen, zuiver in de drijfveer van hun daden. Voor hen is Hij de goedheid zelf, en Hij kan niet anders zijn.

De dichter twijfelt hier niet. Hij zet het neer als zijn vaste overtuiging. En dat is verstandig van hem. Het is goed om vast te houden wat we wél zeker weten, want dat is ons anker wanneer we worden geteisterd door die geheimzinnige stormen die opsteken uit dingen die we niet begrijpen. Wat de waarheid ook is over raadselachtige en onbegrijpelijke zaken: er zijn zekerheden. Onze ervaring heeft ons een paar tastbare feiten in handen gegeven. Laten we ons daaraan vastklampen. Dan blazen de orkanen van het ongeloof ons niet weg, die nog steeds uit de woestijn komen en als wervelwinden alle vier de hoeken van ons huis raken, klaar om het om te gooien.

O mijn God, hoe verward ik ook ben, laat mij nooit slecht over U denken. Als ik U niet kan begrijpen, laat mij dan nooit ophouden in U te geloven. Zo is het, en het kan niet anders: U bent goed voor wie U goed hebt gemaakt. En een hart dat U vernieuwd hebt, laat U niet aan zijn vijanden over.

Vers 2

Hier begint het verhaal van een grote strijd in een mensenziel, een geestelijke marathon, een harde en goed uitgevochten slag. Wie halfweg bijna verslagen was, wordt uiteindelijk de overwinnaar.

“Maar mij aangaande.” Asaf zet zichzelf tegenover zijn God, Die altijd goed is. Hij erkent dat hij zelf tekortschiet in het goede. Dan vergelijkt hij zich met de reinen van hart en begint hij te belijden hoe bevlekt hij is. De Heere is goed voor Zijn heiligen, maar ik? Hoor ík daar wel bij? Mag ik rekenen op Zijn genade? Ja, die genade is ook voor mij. Maar ik heb me onwaardig gedragen, heel anders dan iemand die werkelijk rein van hart is.

“Mijn voeten waren bijna uitgeweken.” Dwalingen in hart en hoofd werken al snel door in hoe we leven. Er is een nauwe band tussen het hart en de voeten. Asaf kon nauwelijks nog staan. Zijn oprechtheid brokkelde af, zijn knieën zakten weg als een instortende muur. Wie aan Gods gerechtigheid begint te twijfelen, ziet zijn eigen rechtschapenheid wankelen.

“Mijn treden waren bijkans uitgeschoten.” Asaf kwam niet meer vooruit op de goede weg. Zijn voeten gleden onder hem weg als bij iemand op een ijsvlakte. Hij was te zwak om nog iets goeds te doen, en liep groot gevaar echt te zondigen, en dus smadelijk te vallen. Wat moeten we waakzaam zijn over onze binnenwereld! Ze drukt zo sterk haar stempel op ons gedrag naar buiten. Deze belijdenis is, zoals het hoort, heel duidelijk en eerlijk.

Vers 3

“Want ik was nijdig op de dwazen.” “De dwazen” is de algemene naam voor alle goddelozen. Ze zijn dwazen bij uitstek, en wie dwazen benijdt, is zelf een dwaas. Sommige vertalers lezen hier “de hoogmoedigen”. Dat past ook goed. Wie zo met zijn bezit te koop loopt, wekt jaloezie, en menig gelovige die geestelijk uit balans is, raakt besmet met die slopende ziekte.

Het is al zo bedroevend dat een erfgenaam van de hemel moet bekennen: “Ik was nijdig.” Maar het is nog erger dat hij moet zeggen: “Ik was nijdig op de dwazen.” Toch moeten de meesten van ons dit, vrezen we, ook van zichzelf zeggen.

“Ziende der goddelozen vrede.” Zijn blik bleef te veel aan één ding hangen. Hij zag hun heden en vergat hun toekomst. Hij zag hun uiterlijke praal en zag over het hoofd hoe onrustig het van binnen was. Wie benijdt de os zijn vet, als hij aan het slachthuis denkt? Toch is menig arme, beproefde gelovige hevig in verzoeking geweest om de goddeloze zijn tijdelijke overvloed te misgunnen. Alles bij elkaar had

de rijke man meer reden om Lazarus te benijden dan Lazarus de rijke man.

Vers 4

"Want er zijn geen banden tot hun dood toe." Dit noemt Asaf als het grootste wonder. We verwachten immers dat er bij het ernstige moment van sterven verschil zichtbaar wordt, en dat de goddeloze dan duidelijk in nood komt. Veel mensen denken nog steeds dat een rustig sterfbed wijst op een gelukkig hiernamaals. De dichter had gezien dat het precies andersom kan zijn. Onbezorgde mensen worden hard als steen en blijven tot het eind overmoedig zeker van zichzelf. Sommigen schrikken wakker als het oordeel nadert en worden bang, maar nog veel meer mensen hebben een krachtige dwaling gekregen om de leugen te geloven. Door de middeltjes van de dokter en hun eigen ongeloof, of een valse rust, glijden ze zonder strijd de eeuwigheid in.

We hebben godvruchtige mensen gezien die vastzaten in twijfels en geketend waren aan zorgen, die voortkwamen uit hun heilige bezorgdheid. Maar de goddelozen kennen zulke banden niet. Ze trekken zich niets aan van God, en evenmin van de duivel. "Hun kracht is fris." Wat kan de dood hen schelen? Vaak zijn ze brutaal en vol overmoed, en uiten ze zelfs op hun sterfbed nog tartende godslasteringen. Dat kan gelovigen veel verdriet doen en met stomheid slaan, maar het hoort geen nijd te wekken. Want de zwaarste innerlijke strijd is oneindig veel beter dan de diepste kalmte die brutale overmoed kan geven. Laat de rechtvaardigen sterven hoe ze willen: laat mijn einde zijn als het hunne.

Vers 5

"Zij zijn niet in de moeite als andere mensen." De goddelozen die het goed hebben, ontlopen de slopende zwoegerij waaronder de meeste mensen gebukt gaan. Hun brood komt vanzelf, hun wijn in overvloed. Ze hoeven zich nooit af te vragen: "Waar halen we brood vandaan

voor onze kinderen, of kleren voor onze kleintjes?" De gewone zorgen van een huishouden en van het persoonlijke leven lijken hen niet te raken.

"En worden met andere mensen niet geplaagd." Zware beproevingen komen hen niet te na. Ze voelen niets van Gods tuchtroede. Terwijl veel heiligen arm én onderdrukt zijn, is de voorspoedige zondaar geen van beide. Hij is slechter dan andere mensen en toch beter af. Hij ploegt het minst en toch heeft hij het meeste voer. Hij verdient de heetste hel en heeft het warmste nest.

Voor de ogen van het geloof is dit helder, want het geloof ontrafelt het raadsel. Maar voor het troebele oog van de zintuigen is het werkelijk een raadsel. Ze krijgen straks niets, dus laat hen nu maar hebben wat ze kunnen. Wat ze bezitten is uiteindelijk van ondergeschikte waarde, en dat ze het bezitten moet ons leren weinig waarde te hechten aan wat voorbijgaat. Als aards bezit veel waard was, zou de Heere er niet zo ruim van geven aan wie het minst van Zijn liefde weten.

Vers 6

"Daarom omringt hen de hovaardij als een keten." Ze denken zo groot over zichzelf alsof ze wethouders van het Nieuwe Jeruzalem waren. Ze hebben geen andere versiering nodig dan hun eigen opgeblazenheid. Geen juwelier kan hen genoeg opsieraden. Hun eigen hoogmoed staat hun beter dan een gouden ketting.

"Het geweld bedekt hen als een gewaad." In hun opschepperige aanmatiging tooien ze zich ermee. Ze dragen de livrei van de duivel, en ze dragen die met trots. Ze zijn er dol op. Je ziet het meteen: er moet ruim baan voor hen worden gemaakt. Ze trekken zich niets aan van de gevoelens en de rechten van anderen en zetten door wat zij willen. Ze pochen en razen, schreeuwen en intimideren, alsof ze een vergunning hebben om over alle mensen heen te lopen.

Vers 7

"Hun ogen puilen uit van vet." Bij zwaarlijvige mensen liggen de ogen meestal diep in het vet, maar soms puilen ze juist uit. In beide gevallen verandert het gezicht. Het verliest zijn menselijke vorm en lijkt op dat van een vetgemest varken. Het gezicht verraadt hier de man, en wat het verraadt is geen fraai gezicht. Hij heeft meer dan genoeg, hij zwelgt in rijkdom en kan er toch geen genoeg van krijgen. En toch is hij een van de goddelozen die God verafschuwt.

"Zij gaan de inbeeldingen des harten te boven." Hun wensen worden vervuld, en meer dan dat. Ze krijgen zelfs meer dan ze durfden te hopen. Ze vragen om water en de wereld geeft hun melk. Ze vragen om honderden en er worden duizenden voor hun voeten gegoten. Het menselijk hart is mateloos vraatzuchtig. En toch lijkt het bij sommige goddeloze miljonairs, die Sardanapalus hebben geëvenaard in lust en weelde, alsof hun wensen werden overtroffen en hun eten groter was dan hun eetlust.

Vers 8

"Zij mergelen de lieden uit." Zij persen de mensen uit tot op het merg. Hun hart en hun leven zijn verdorven. "En spreken boselijk van verdrukking." De stank van het graf stijgt op uit hun mond. Je hoort aan iemands woorden wat voor ziel hij heeft. Verdrukking is hun favoriete onderwerp. Ze verdedigen het niet alleen, ze pleiten ervoor, ze roemen erin en zouden het het liefst tot algemene regel maken voor alle volken.

"Wie zijn de armen? Waar zijn die voor gemaakt? Waarvoor anders dan om te zwoegen en te sloven, zodat mensen met opleiding en een goede familie zich kunnen vermaken? Weg met die schurken die zeuren over hun rechten! Een stel sluwe volksmenners hitst hen op, want die verdienen hun brood met opruiing. Laat ze maar werken als paarden en geef ze te eten als honden. En durven ze te klagen, stuur ze dan naar de gevangenis of laat ze sterven in het werkhuis."

Er wordt nog steeds te veel van dit goddeloze gepraat rondgestrooid. De arbeiders hebben hun fouten, en velen van hen zelfs zeer ernstige. Toch bestaat er een soort mensen dat altijd over hen praat alsof het een lagere diersoort is. God vergeve die ellendelingen die zo spreken.

"Zij spreken uit de hoogte." Hun hoge hoofden braken zwarte rook uit, als hoge schoorstenen. Er stroomt grootspraak uit hen. Hun taal is kolossaal en hun gewichtigdoenerij is gewoonweg belachelijk. Ze spelen altijd Sir Oracle. Ze praten alsof ze vanaf de rechterstoel spreken en verwachten dat de hele wereld ontzag voor hen heeft.

Vers 9

"Zij zetten hun mond tegen den hemel." Hun lasteringen richten zich tegen God Zelf. Als je hen hoort, zou je denken dat ze halfgoden zijn die hun hoofd boven de wolken houden. Ze praten op andere mensen neer vanaf een verheven hoogte die alleen van hen is. Toch zouden ze God met rust kunnen laten. Hun trots bezorgt hen al vijanden genoeg, ook zonder dat ze Hem uitdagen.

"En hun tong wandelt op de aarde." Op hun gemak en uit gewoonte trekken ze de hele wereld door op zoek naar slachtoffers voor hun laster en hoon. Hun tong sluipt in elke hoek, ver weg en dichtbij, en spaart niemand. Ze doen alsof ze de rechters van iedereen zijn, maar in werkelijkheid zijn ze eeuwige landlopers. Als de slang laten ze overal hun slijm achter. Als er nog een tweede Eden te vinden was, zouden onschuld en schoonheid het niet beschermen tegen hun vuile spoor.

Zijzelf verdienen alle eer, mateloos veel. De rest van de mensheid, op een paar van hun klaplopers na, zijn schurken, dwazen, huichelaars of nog erger. Als de tongen van zulke mensen uit wandelen zijn, wee wie hen tegenkomt! Ze duwen alle reizigers de goot in. Ze helemaal ontlopen is onmogelijk, want ze maken hun rondgangen op beide halfronden, te land en ter zee. De stad is niet vrij van hen en het

dorp zwermt ervan. Ze liggen mensen op de openbare weg op te wachten, maar ze kunnen ook dwars door het land jagen. Hun zweep heeft een lange slag en reikt zowel hoog als laag.

Vers 10

"Daarom keert zich Zijn volk hiertoe." Gods volk wordt gedreven om naar Zijn troon te vluchten voor bescherming. De blaffende tongen drijven de schapen terug naar de Herder. Telkens weer komen de heiligen naar hun Heere, beladen met klachten over de vervolging die ze moeten verdragen van deze trotse, genadeloze mensen.

"Als hun wateren eens vollen bekers worden uitgedrukt." Ook al houdt God van hen, ze moeten de bittere beker leegdrinken. Hun verdriet is even vol als de voorspoed van de goddeloze. Het doet hen veel pijn dat de vijanden van God zo hoog zitten en zijzelf zo laag. Toch verandert de Heere Zijn beleid niet. Hij blijft Zijn kinderen tuchtigen en Zijn vijanden hun gang laten gaan. De beker met medicijn is niet voor opstandelingen, maar voor wie Jehova Rofi liefheeft.

Vers 11

"Dat zij zeggen: Hoe zou het God weten?" Zo durven de goddelozen te praten. Ze houden zichzelf voor dat de hemel hun onderdrukking en vervolging niet opmerkt. Als er al een God is, is Hij dan niet veel te druk met andere zaken om te weten wat er op deze wereld gebeurt? Zo troosten ze zichzelf als er oordelen worden aangekondigd.

Ze pochen op hun eigen kennis en toch durven ze te vragen: "Zou er wetenschap zijn bij den Allerhoogste?" Terecht werden ze dwazen genoemd. Een God, en dan niet weten? Dat is een taalfout, een waanzin van het denken. Toch is dat precies de gespeelde krankzinnigheid van de goddeloze theïsten van onze tijd. Theïsten in naam, omdat openlijk ongeloof een slechte naam heeft, maar zonder enige twijfel atheïsten in de praktijk.

Ik kon me er niet toe brengen de vertaling van veel uitleggers over te nemen, die dit vers toepassen op beproefde en radeloze gelovigen.

Ik kan me niet voorstellen dat zulke woorden over hun lippen zouden komen, zelfs niet in de zwaarste benauwdheid.

Vers 12

"Ziet, dezen zijn goddeloos." Kijk! Zie! Bedenk het! Hier is het raadsel dat maar blijft terugkomen! De crux van de Voorzienigheid! De struikelsteen van het geloof! Hier worden onrechtvaardigen beloond en verwend, en niet voor een dag of een uur, maar voortdurend. Vanaf hun jeugd baden deze mensen, die de ondergang verdienen, in voorspoed.

Ze verdienen het om in ketenen te worden opgehangen, en er worden ketenen om hun hals gehangen. Ze verdienen het om uit de wereld te worden verjaagd, en toch wordt de hele wereld van hen. Ons arme, kortzichtige verstand roept: kijk dat nou toch eens! Sta er verbaasd bij, en probeer dit maar eens te rijmen met Gods rechtvaardig bestuur, als je kunt.

"Zij vermenigvuldigen het vermogen", of: de kracht. Rijkdom én gezondheid zijn hun bruidsschat. Geen slechte schulden en faillissementen drukken hen neer. Roof en woeker stapelen hun bezit juist op. Geld trekt geld aan, gouden munten vliegen in zwermen, de rijken worden rijker en de trotsen trotser. Heere, hoe kan dat? Uw arme knechten, die nog armer worden en kreunen onder hun lasten, moeten zich verwonderen over Uw geheimzinnige wegen.

Vers 13

"Immers heb ik tevergeefs mijn hart gezuiverd." Arme Asaf! Hij vraagt zich af of heiligheid wel iets waard is, nu ze met ellende wordt uitbetaald. Zijn oprechtheid heeft helemaal niets opgeleverd, zo denkt hij. Zijn reinheid heeft hem geen enkel voordeel gebracht, terwijl mensen met een onrein hart worden verheven en het beste van het land mogen eten. Zo dwaas kan zelfs de wijste mens redeneren, als zijn geloof in slaap is gevallen. Asaf was een ziener, maar als de rede hem in het

donker laat zitten, ziet hij niets meer. Ook zieners hebben het zonlicht van de geopenbaarde waarheid nodig.

Zonder dat licht tasten ze rond als blinden, ook al zijn ze nog zo wijs. Kijken we alleen naar wat nu voor ons ligt, dan lijkt het soms alsof de reinen van hart hun hart helemaal voor niets hebben gezuiverd. Maar we mogen niet oordelen naar wat onze ogen zien.

"En mijn handen in onschuld gewassen." Asaf was met zijn handen even zorgvuldig geweest als met zijn hart. Hij had zijn leven naar buiten én naar binnen bewaakt. Het was een bittere gedachte dat dit alles nutteloos was geweest. Het liet hem er zelfs slechter aan toe dan die mensen van de wereld met hun vuile handen en zwarte harten. Toch moet juist het afschuwelijke van deze conclusie hem hebben geholpen om haar los te laten. Zo kon het niet zijn, zolang God God was. Ze rook veel te sterk naar een leugen om lang in de ziel van een goed mens te blijven. Daarom zien we zijn gedachten een vers of twee later al een andere kant op gaan.

Vers 14

"Dewijl ik den gansen dag geplaagd ben." Van het moment dat hij wakker werd tot het moment dat hij naar bed ging, kreeg hij slagen. Zijn pijn hield niet alleen aan, ze begon ook elke dag opnieuw. "En mijn straffing is er alle morgens." Wat een schrijnend contrast met het lot van de goddelozen! Zo leek het althans. Voor de verworpenen lagen er kronen klaar, voor de uitverkorenen kruisen. Wat vreemd dat de heiligen zuchten en de zondaars zingen! De onruststokers kregen rust, en de vredestichters werd vrede geweigerd.

De neergeslagen ziener was ten einde raad en in de war. Het leven van de mensen leek hem één grote warboel. Hoe kon een rechtvaardige Heerser toelaten dat alles zo op zijn kop kwam te staan en dat het recht zo volledig uit zijn voegen raakte? Daar kwam hij niet uit.

Vers 15

"Indien ik zou zeggen: Ik zal ook alzo spreken." Het is niet altijd verstandig om te zeggen wat je denkt. Zolang gedachten binnen blijven, schaden ze alleen onszelf. Maar eenmaal uitgesproken kunnen ze enorm veel kwaad doen, en dan krijg je ze niet meer terug. Als een man als de psalmist zijn ontevredenheid had uitgesproken, had dat de hele gemeenschap van gelovigen een zware klap gegeven en diep ontmoedigd. Daarom durfde hij die stap niet te zetten. Hij hield zich in en wilde zijn gevoelens niet bekendmaken. Dat was goed, want in zijn geval waren de tweede gedachten verreweg de beste.

"Zo zou ik trouweloos zijn aan het geslacht Uwer kinderen." Hij zou hen ergeren en bedroeven, en misschien zelfs aanzetten tot zonde. We moeten bij alles wat we zeggen denken aan de gevolgen voor anderen, en vooral voor de kerk van God. "Wee dien mens, door welken de ergernis komt!" Overhaaste, onverteerde en onbezonnen woorden zijn de oorzaak van veel verdriet en moeite in de kerken. Wilde God dat mensen, net als Asaf, hun tong in bedwang hielden! Dan bleef de kerk veel verdriet bespaard. Als we ook maar vermoeden dat we ongelijk hebben, is het beter om te zwijgen. Stil zijn kan geen kwaad. Maar onze snel gevormde meningen rondstrooien kan ernstige schade aanrichten.

Kinderen van God verdriet doen door ogenschijnlijk trouweloos te zijn en de waarheid te verraden, is zo'n gruwelijke zonde, dat ketterijmakers hun nieuwigheden nooit zo vlot zouden rondbazuinen als hun geweten niet als met een gloeiend ijzer was dichtgeschroeid. Uitspraken die de indruk wekken dat de Heere onrechtvaardig of onvriendelijk handelt, zijn vooral gevaarlijk als ze van mensen komen die bekendstaan om hun karakter en ervaring. Ze zijn als vuurbrandjes in een stoppelveld. Kwaadwilligen gebruiken ze om te lasteren, en bange en bevende mensen worden er zeker door neergeslagen. Zij vinden er alleen maar reden in voor nog diepere zielenpijn.

Vers 16

"Nochtans heb ik gedacht om dit te mogen verstaan; maar het was moeite in mijn ogen." Het idee dat hij Gods gezin tot ergernis kon zijn, kon hij niet verdragen. Toch kookte en gistte het binnen in hem, en dat veroorzaakte een ondraaglijke pijn. Spreken had één pijn kunnen verlichten, maar omdat het een andere pijn zou hebben veroorzaakt, hield hij zich van dit gevaarlijke geneesmiddel af. Maar daarmee verdween de eerste pijn niet. Die werd erger en erger en dreigde hem helemaal te overweldigen.

Gesmoord verdriet is zwaar om te dragen. Door de overwinning van ons geweten houden we de wolf verborgen onder onze eigen kleren, maar dat belet hem niet om aan onze ingewanden te knagen. Een onderdrukt vuur in onze beenderen woedt heviger dan wanneer het zich door de mond lucht had kunnen geven. Wie Asafs dilemma kent, zal met niemand zoveel medeleven hebben als met hem.

Vers 17

"Totdat ik in Gods heiligdommen inging." Zijn geest ging de eeuwigheid binnen, waar God woont als in een heilige plaats. Hij liet alles achter zich wat de zinnen kunnen waarnemen, voor het onzienlijke. Zijn hart staarde naar binnen, achter het voorhangsel. Hij stond waar de driemaal heilige God staat. Zo veranderde zijn kijk op alles om hem heen, en de schijnbare wanorde loste zich op in harmonie. De banen van de planeten lijken het meest in de war vanaf onze wereld, die zelf een planeet is. Ze lijken "voortgaand, teruggaand en stilstaand". Maar konden we onze sterrenwacht in de zon bouwen, het middelpunt van het stelsel, dan zouden we alle planeten in een volmaakte cirkel zien bewegen rond het hoofd van het grote zonnegezin.

"En op hun einde merkte." Hij had te weinig gezien om te kunnen oordelen. Een ruimer overzicht veranderde zijn oordeel. Met het verlichte oog van zijn verstand zag hij wat de goddelozen te wachten

staat, en zijn ziel maakte geen ruzie meer over het geluk van hun leven. Er knaagde geen afgunst meer aan zijn hart. In plaats daarvan vervulde een heilige afschuw zijn ziel, zowel over wat hun te wachten staat als over hun schuld van nu. Hij deinst ervoor terug om net zo behandeld te worden als die trotse zondaars, die hij zojuist nog met bewondering bekeek.

Vers 18

De smart van de psalmist had haar hoogtepunt niet bereikt omdat de goddelozen voorspoed hadden, maar omdat God het zo had beschikt. Was het louter toeval geweest, dan had hij zich verbaasd, maar niet kunnen klagen. De kwellende vraag was juist hoe de Bestuurder van alle dingen Zijn tijdelijke gunsten op zo'n manier kon uitdelen. Om dit probleem op te lossen, ziet hij nu in dat Gods hand deze mensen met opzet op een voorspoedige en hoge plaats had gezet. Dat deed Hij niet om hen te zegenen, maar juist om het tegendeel te bereiken.

"Immers zet Gij hen op gladde plaatsen." Hun positie was gevaarlijk. Daarom plaatste God Zijn vrienden daar niet, maar alleen Zijn vijanden. In Zijn oneindige liefde koos Hij voor Zijn eigen geliefden een ruwere maar veiligere standplaats. "Gij doet hen vallen in verwoestingen." Dezelfde hand die hen naar hun Tarpeïsche rots bracht, slingerde hen er ook vanaf. Ze werden alleen verhoogd door een rechterlijke beschikking, zodat hun vonnis volledig kon worden uitgevoerd. De eeuwige straf is des te verschrikkelijker door het contrast met de voorspoed van vroeger bij hen die ervoor rijpen.

Het lot van de goddelozen is van begin tot eind gruwelijk. Hun wereldse vreugde maakt die gruwel niet kleiner, maar het effect juist ontzettender. Zo verlicht de felle bliksem in een storm de dikke duisternis eromheen niet, maar maakt hem alleen zwaarder. Haman moest eerst naar de galg omhoog klimmen, en dat hoorde bij de schrik van zijn vonnis: "Hang hem daaraan." Waren de goddelozen niet zo hoog verheven, dan hadden ze niet zo diep kunnen vallen.

Vers 19

"Hoe worden zij als in een ogenblik tot verwoesting!" Dit is een uitroep van vrome verbazing over hoe plotseling en hoe volledig de zondaars ten val komen. Halsoverkop storten ze neer. Zonder waarschuwing, zonder ontkomen, zonder hoop op herstel! Ondanks hun gouden kettingen en prachtige kleren wacht de dood niet op goede manieren, maar voert hen haastig weg. De strenge gerechtigheid laat zich niet omkopen door hun rijkdom en slingert hen in het verderf.

"Nemen een einde, worden te niet van verschrikkingen!" Ze hebben geen wortel en geen tak meer. Ze houden op te bestaan onder de mensenkinderen, en in de andere wereld is niets meer over van hun vroegere glorie. Als bomen die door de bliksem zijn verteerd en verschroeid, staan ze daar als gedenktekens van Gods wraak. Zoals de puinhopen van Babel laten ze in de omvang van hun verwoesting de oordelen van de Heere zien over iedereen die zich op het verkeerde moment verheft. De glorie van de genadelozen duurt maar een oogwenk en wordt in een oogwenk uitgewist. Hun hoogheid is in één ogenblik verteerd.

Vers 20

"Als een droom na het ontwaken! Als Gij opwaakt, o Heere, dan zult Gij hun beeld verachten." Dat ze nog bestaan en voorspoed hebben, danken ze aan Gods lankmoedigheid. De psalmist vergelijkt die met een slaap. Maar zoals een droom verdwijnt zodra iemand wakker wordt, zo zal de praal en voorspoed van die trotse overtreders wegsmelten op het ogenblik dat de Heere Zijn gerechtigheid begint te oefenen en de mensen voor Zich dagvaardt.

Wanneer God ontwaakt om te oordelen, zullen zij die Hem verachten zelf veracht worden. Ze zijn nu al "van het maaksel waaruit dromen zijn gemaakt", maar dan zal het grondeloze weefsel geen wrak achterlaten. Laat ze maar pronken, dat korte uurtje, arme onstoffelijke zonen van de dromen. Ze zijn zo weg. Zodra de dag aanbreekt en

de Heere wakker wordt als een sterke man uit Zijn slaap, verdwijnen ze. Wie geeft nu iets om de rijkdom van droomland? Wie anders dan dwazen? En wie is dan eigenlijk de dwaas? Heere, laat ons niet over aan de waanzin die naar onstoffelijke rijkdom verlangt, en leer ons steeds Uw eigen ware wijsheid.

Vers 21

"Als mijn hart opgezwollen was, en ik in mijn nieren geprikkeld werd." De heilige dichter kijkt terug op zijn innerlijke strijd en berispt zichzelf om zijn dwaasheid. Zijn pijn was hevig geweest. Hij zegt: "Als mijn hart opgezwollen was" (Engels: "Zo was mijn hart bedroefd"). Zo erg was het met hem gesteld. Het was een diepe smart die tot in zijn binnenste doordrong. Alexander vertaalt: "Mijn hart is verzuurd." Zijn geest was bitter geworden. Hij had hard, kribbig en nors geoordeeld. Hij was zwartgallig geworden, vol zwarte gal, zwaarmoedig en driftig. Hij had zijn eigen leven bij de bron vergiftigd en al zijn stromen zo bitter als gal gemaakt.

"En ik in mijn nieren geprikkeld werd." Hij had net zoveel pijn als een man met een nierziekte. Hij had zichzelf met veel smarten doorboord. Zijn harde gedachten waren als nierstenen in zijn lichaam. Hij was door en door ellendig en treurig, en dat alles door zijn eigen overpeinzingen. O, ellendige wijsbegeerte, die de geest op de pijnbank spant en op het rad breekt! O, gezegend geloof, dat de beulen wegjaagt en de gevangenen vrijlaat!

Vers 22

"Toen was ik onvernuftig." Hoewel hij een heilige van God was, had hij gehandeld alsof hij een van die dwazen was die God verafschuwt. Had hij hen niet zelfs benijd? En wat is dat anders dan ernaar streven om zoals zij te worden? De wijste mensen hebben genoeg dwaasheid in zich om zichzelf te gronde te richten, tenzij de genade het verhindert. "En wist niets." Hij had gehandeld alsof hij van niets wist. Hij had gebrabbeld als een idioot en het gezwam van een dwaze domoor uit-

gekraamd. Hij wist niet hoe hij sterk genoeg kon uitdrukken hoe goed hij zijn eigen dwaasheid inzag.

"Ik was een groot beest bij U." Zelfs in Gods tegenwoordigheid had hij onredelijk gedacht, erger dan een beest. Een os die gras eet, kent alleen dit tegenwoordige leven. Hij kan de dingen alleen daarnaar beoordelen, naar het genot dat ze zijn zinnen geven. Zo had ook de psalmist geluk beoordeeld naar dit sterfelijke leven, naar de buitenkant en naar vleselijk genot. Even had hij de waardigheid van een onsterfelijke geest losgelaten en als een gewoon dier geoordeeld naar wat zijn ogen zagen.

We noemen een door God geïnspireerde man maar ongaarne een beest, en toch liet zijn berouw hem zichzelf zo noemen. Hij gebruikt zelfs het meervoud, als nadruk, alsof hij erger was dan één enkel beest. Dat hij zich zijn eigen dwaasheid zo diep bewust was, bewijst juist zijn ware wijsheid. We zien hoe bitter goede mensen rouwen over hun geestelijke dwalingen. Ze zoeken geen excuses voor zichzelf, maar zetten hun zonden aan de schandpaal en werpen de zwaarste verwijten op hun eigen hoofd. O, genade om zelfs de schijn van kwaad te verafschuwen!

Vers 23

"Ik zal dan geduriglijk bij U zijn." Hij geeft zijn geloof niet op, ook al belijdt hij zijn dwaasheid. Zonde kan ons bedroeven, en toch kunnen we in gemeenschap met God blijven. Het is de zonde die we liefhebben en waar we plezier in hebben die ons van de Heere scheidt. Maar als we haar van harte betreuren, trekt de Heere Zich niet van ons terug. Wat een tegenstelling met het vorige vers! Hij is als een beest, en toch voortdurend bij God. Onze dubbele natuur veroorzaakt altijd strijd en is een voortdurende tegenstrijdigheid. Het vlees verbindt ons met de dieren, en de geest verbindt ons met God.

"Gij hebt mijn rechterhand gevat." U omhelst mij met liefde, U maakt mij edel met eer, U ondersteunt mij met kracht. Hij was bijna

gevallen en toch steeds ondersteund. Hij was een raadsel voor zichzelf, zoals hij voor velen een wonder was geweest. Dit vers bevat twee kostbare gaven van barmhartigheid: gemeenschap en ondersteuning. Omdat God ze gaf aan iemand die zichzelf een dwaas noemde, mogen ook wij hopen ze te ontvangen.

Vers 24

"Gij zult mij leiden door Uw raad." Ik ben klaar met het kiezen van mijn eigen weg en met het zoeken naar een pad in de wildernis van de rede. Hij gaf niet alleen het punt van de discussie op, maar elk voornemen om te discussiëren. Hij legt zijn hand in die van de grote Vader. Hij vraagt om geleid te worden en belooft te volgen. Onze eerdere vergissingen zijn een zegen, als ze ons zover brengen. Het einde van onze eigen wijsheid is het begin van onze wijsheid. Bij Hem is raad, en als we naar Hem toe komen, worden we zeker goed geleid.

"En daarna." "Daarna!" Wat een gezegend woord. Het geeft ons moed. We kunnen het heden vrolijk dragen als we de toekomst voor ons zien. Wat er nu om ons heen is, stelt weinig voor naast dat "daarna". "Zult Gij mij in heerlijkheid opnemen." Neem mij op in de glans van Uw vreugde. Uw leiding zal mij brengen naar dit weergaloze eindpunt. Heerlijkheid zal ik hebben, en U Zelf zult mij erin toelaten. Zoals Henoch er niet meer was, want God nam hem weg, zo worden alle heiligen opgenomen. Opgenomen in heerlijkheid!

Vers 25

"Wien heb ik nevens U in den hemel?" Zo keert hij zich af van de glans die hem had verleid, en wendt hij zich tot het echte goud, zijn werkelijke schat. Hij voelde dat zijn God beter voor hem was dan alle rijkdom, gezondheid, eer en vrede die hij zo had benijd bij de mensen van de wereld. Ja, God was niet alleen beter dan alles op aarde, maar zelfs voortreffelijker dan alles in de hemel. Hij stuurde alle andere dingen weg, helemaal weg, om met zijn God vervuld te worden.

“Nevens U lust mij ook niets op de aarde!” Zijn wensen zouden niet langer ronddwalen en niets zou hen nog verleiden om af te dwalen. Voortaan zou de Eeuwig Levende alles in allen voor hem zijn.

Vers 26

“Bezwijkt mijn vlees en mijn hart.” Ze hadden hem al in de steek gelaten, en hij was bijna gevallen. Ze zouden hem in het uur van zijn dood opnieuw in de steek laten, en als hij op hen vertrouwde, zouden ze hem direct begeven. “Zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid.” Zijn God zou hem niet in de steek laten, niet als beschermer en niet als bron van vreugde. Goddelijke liefde zou zijn hart overeind houden en het eeuwig vullen met goddelijke heerlijkheid.

Nadat hij ver de zee op was gedreven, gooit Asaf het anker uit in de oude haven. We doen er goed aan zijn voorbeeld te volgen. Er is niets begeerlijks behalve God. Laten we dan alleen Hem begeren. Al het andere moet voorbijgaan. Laat onze harten blijven bij Hem, Die alleen voor eeuwig blijft.

Vers 27

“Want ziet, die verre van U zijn, zullen vergaan.” We moeten dicht bij God zijn om te leven. Door goddeloze daden ver van Hem af te zijn, is de dood. “Gij roeit uit, al wie van U afhoereert.” Als we zeggen dat we de knechten van de Heere zijn, moeten we bedenken dat Hij een jaloerse God is. Hij eist van heel Zijn volk geestelijke trouw. Overtredingen van huwelijksbeloften zijn heel aanstootgevend, en alle zonden tegen God hebben hetzelfde in zich en worden met de zwaarste straffen bezocht. Gewone heidenen, die ver van God zijn, vergaan op hun tijd.

Maar wie als Zijn belijdend volk trouweloos is aan zijn belijdenis, wordt door een daadwerkelijk vonnis getroffen en vermorzeld onder Zijn toorn. We lezen voorbeelden hiervan in de geschiedenis van Isra-

ël. Laten we nooit zelf een nieuw voorbeeld worden, in ons eigen leven.

Vers 28

"Maar mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen." Had hij dit in het begin gedaan, dan was hij niet in zoveel ellende terechtgekomen. Toen hij het deed, ontkwam hij aan zijn dilemma. En als hij het bleef doen, zou hij niet opnieuw in hetzelfde kwaad vallen. Hoe dichter we bij God komen, des te minder hebben we last van de aantrekkingskracht en de afleidingen van de aarde. Toegang tot het heiligste is een groot voorrecht en een geneesmiddel tegen een heleboel kwalen. Het is goed voor alle heiligen, het is goed voor mij persoonlijk. Het is altijd goed en zal altijd goed voor mij zijn om het hoogste goed te naderen, de bron van al het goede, God Zelf.

"Ik zet mijn betrouwen op den Heere HEERE." Hij blijft stilstaan bij de heerlijke naam van de Heere Jehova en belijdt die als de grondslag van zijn geloof. Geloof is wijsheid. Het is de sleutel van raadsels, de leidraad in doolhoven en de poolster op wegloze zeeën. Vertrouw, en je zult weten. Wie vertrouwt, gaat uiteindelijk ook begrijpen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Psalm 73 is een indringend verslag van de innerlijke strijd van een zeer vrome Jood. Hij keek naar de verschillende levens van de rechtvaardigen en de goddelozen, en raakte daar diep van in de war. Nog vers van die strijd opent hij de psalm vrij abrupt met een stellige uitspraak. Het is een waarheid waarvan hij nu, na zijn overwinning op de twijfel, met hoofd en hart zekerder is dan ooit: God is goed voor Israël, ook voor wie rein van hart is. Daarna vertelt hij wat de zwaarste klap voor zijn geloof was.

Hij zag de goddelozen voorspoed hebben. Ze verachtten God en mensen met trots, maar ze slaagden in de wereld en werden steeds rijker. Zelf had hij zijn hart gezuiverd en zijn handen in onschuld gewassen, en toch werd hij de hele dag geplaagd en elke morgen getuchtigd.

De plaats waar zijn twijfels verdwenen en zijn wankelende geloof weer overeind kwam, was het heiligdom van God. God Zelf was de leraar. Wat leerde Hij hem dan? Welke overwegingen, door God ingegeven, brachten de psalmist tot rust?

Hoe we Psalm 73:4 ook het best kunnen vertalen, of het nu is: 'Er zijn geen smarten die tot hun dood leiden', of: 'Er zijn geen smarten tot aan hun dood toe' (heel hun leven, tot het allerlaatste toe, is dan één ongestoorde gang van geluk), dit vers laat ons zien hoe verkeerd de psalmist de voorspoed van de goddelozen inschatte voordat hij het heiligdom van God binnenging. De ware inschatting, waartoe hij later kwam, vinden we in Psalm 73:18–20.

Stel nu dat het einde van deze mensen alleen en altijd hun einde in déze wereld betekent. Dat is overigens moeilijk te geloven, want je kunt niet aantonen dat álle voorspoedige mensen, of zelfs maar de allerrijksten, plotseling en vreselijk ten onder gaan. Dan komen we tot deze slotsom: wat de goddelozen betreft leert deze psalm niet duidelijk en onloochenbaar dat na de dood straf op hen wacht. Hij leert alleen dit. Wie hun toestand wil beoordelen en Gods gerechtigheid wil verdedigen, moet naar hun hele levensloop kijken. Hij moet hun grote voorspoed afwegen tegen de plotselinge, verschrikkelijke omkeringen en de ondergang die hen zo vaak treffen.

Kijken we dan naar de andere kant van de vergelijking, naar de rechtvaardige, dan komen we de omgekeerde gedachte niet tegen. De voorspoed van de goddelozen is slechts de voorbereiding op hun ondergang: de toren wordt hoger opgetrokken, zodat de val des te groter wordt. Maar de tegenspoed van de godvruchtigen is niet slechts een inleiding tot rijkdom en eer in de wereld. Zo'n gedachte is

de schrijvers van het Oude Testament overigens niet vreemd. “De boosdoeners zullen uitgeroeid worden”, schrijft een van hen, “maar die den HEERE verwachten, die zullen de aarde erfelijk bezitten. En nog een weinig, en de goddeloze zal er niet zijn; en gij zult acht nemen op zijn plaats, maar hij zal er niet wezen. De zachtmoedigen daarentegen zullen de aarde erfelijk bezitten, en zich verlustigen over groten vrede.” Ps. 37:9–11.

Maar hier wordt daar helemaal niet op gezinspeeld. De dagelijkse tuchtiging mag blijven doorgaan, vlees en hart mogen bezwijken, en toch is God goed voor Israël. Hij is hun deel, hun gids en hun hulp zolang ze leven, en Hij zal hen opnemen in Zijn heerlijke tegenwoordigheid wanneer ze sterven.

“Ik zal dan geduriglijk bij U zijn; Gij hebt mijn rechterhand gevat. Gij zult mij leiden door Uw raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.”

Het Nieuwe Testament heeft niets hogers of geestelijkers te bieden dan dit. Dat het laatste zinsdeel gaat over geluk na de dood, wordt volgens mij over het algemeen ook door Joodse uitleggers erkend. Zij lieten het aan de eerlijkheid van christelijke uitleggers over om dat te betwijfelen of te ontkennen. — Thomas Thompson Perowne, in “The Essential Coherence of the Old and New Testaments”, 1858.

Gehele psalm

In Psalm 73 kijkt de ziel om zich heen en denkt na over wat ze ziet: een goddeloosheid die slaagt en een rechtvaardigheid die lijdt. Wat is de slotsom? “Immers heb ik tevergeefs mijn hart gezuiverd.” Dat is alles wat het rondkijken oplevert. In Psalm 77 kijkt de ziel juist naar binnen en denkt na over wat ze daar vindt. Wat is de slotsom? “Heeft God vergeten genadig te zijn?” Dat is alles wat het naar binnen kijken oplevert. Waar moeten we dan heen kijken? Kijk omhoog, recht omhoog, en geloof wat je daar ziet. Wat zal dan de slotsom zijn? Je zult

het “einde” van de mens begrijpen en de “weg” van God volgen. — Uit “Things New and Old, a Monthly Magazine”, 1858.

Gehele psalm

In deze psalm vertelt de psalmist (Asaf) over de grote moeilijkheid in zijn eigen gemoed. Die kwam doordat hij naar de goddelozen keek. Hij zegt (Ps. 73:2–3): “Mijn voeten waren bijna uitgeweken; mijn treden waren bijkans uitgeschoten. Want ik was nijdig op de dwazen, ziende der goddelozen vrede.” In het vierde vers en de verzen daarna vertelt hij waaruit de verzoeking bij de goddelozen bestond. Eerst zag hij dat ze voorspoedig waren en dat alles hun meezat. Daarna lette hij op hun gedrag in die voorspoed en op wat ze ermee deden. En hij zag dat God, ondanks dat misbruik, hun voorspoed bleef voortzetten. Vervolgens vertelt hij ons hoe hij uit deze moeilijkheid werd geholpen: door het heiligdom binnen te gaan (Ps. 73:16–17). Daarna deelt hij de overwegingen mee die hem hielpen, namelijk:—

1. De gedachte aan het ellendige einde van goddeloze mensen. Hoe voorspoedig ze op dit moment ook zijn, uiteindelijk komen ze toch tot een jammerlijk einde (Ps. 73:18–20).
2. De gedachte aan het zalige einde van de heiligen. Zolang ze leven, kunnen de heiligen onderdrukt worden, maar uiteindelijk komen ze toch tot een gelukkig einde (Ps. 73:21–24).
3. De gedachte dat de godvruchtigen een veel beter deel hebben dan de goddelozen, zelfs als ze geen ander deel hebben dan God; zoals in Ps. 73:25–26.

De goddelozen mogen dan voorspoedig zijn en niet in moeite als andere mensen; de godvruchtigen zijn, ook al lijden ze, toch in een oneindig betere toestand, omdat ze God tot hun deel hebben. Ze hoeven niets anders te verlangen: wie God heeft, heeft alles. Zo belijdt de psalmist hoe hij de dingen inzag en begreep: “Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde!”

In het vierentwintigste vers merkt de psalmist op hoe gelukkig de heiligen zijn in God, zowel in deze wereld als wanneer ze naar een andere worden opgenomen. In deze wereld zijn ze gezegend in God doordat Hij hen leidt met Zijn raad. En wanneer Hij hen eruit wegneemt, zijn ze nog steeds gelukkig, doordat Hij hen in heerlijkheid opneemt. Dit bracht hem waarschijnlijk tot de verklaring dat hij geen ander deel wilde hebben, niet in deze wereld en niet in de wereld die komt, niet in de hemel en niet op aarde. — Jonathan Edwards.

Vers 1

Immers: het is maar een klein woordje, maar ook de kleinste vijlsels goud worden opgeraapt. Kleine parels zijn veel waard. En dit kleine woordje is niet van klein nut, als we het goed toepassen en gebruiken. Ten eerste: neem het (zoals onze vertalers het ons gaven) als een woord van bekrachtiging. Immers. Dat is een woord van het geloof, dat ingaat tegen het gevoel van de psalmist en tegen de ingevingen van de satan. Wat het gevoel ook ziet of voelt, en wat de satan ook insinueert en zegt: het kostbare geloof beweert vol vertrouwen: Immers, God is werkelijk goed. Hij is niet alleen goed in woord, maar ook in daad. Niet alleen schijnbaar goed, maar zeker goed.

Ten tweede: zie het als een woord van tegenstelling, Toch, zoals onze oude vertaling heeft. Ainsworth geeft het weer als: toch zeker, waarbij hij beide betekenissen samenneemt. Dan luidt de zin zo: hoe slecht het ook gaat in de wereld, hoe slecht het ook gaat met Gods kerk en volk onder de mensen, toch is God goed voor Israël.

Ten derde menen sommigen dat het woord verwondering uitdrukt. O, hoe goed is God voor Israël! Waar woorden en begrippen tekortschieten, staat de psalmist vol bewondering stil bij Gods voorzienigheid. O, hoe wonderbaar, hoe alles te boven gaand goed is God voor Israël!

Dit “toch” heeft (naar ik meen) een drievoudig verband met de rest van de psalm. Want zoals de uitleggers opmerken: hoewel deze woor-

den vooraan staan, geven ze toch de slotsom van de strijd van de psalmist aan. En de psalmist lijkt vrij abrupt te beginnen. Toch is God goed. Maar zijn gedachten zijn nog vol van zijn vroegere dwaasheden en angsten, en nu ziet hij zichzelf veilig, voor het heden én voor de toekomst. Hij is vol vertrouwen en troost. Wat het sterkst en het belangrijkst in zijn hart was, breekt daarom het eerst naar buiten: Toch is God goed.

1. Dit "toch" heeft te maken met zijn lijden, Ps. 73:14: "Dewijl ik den gansen dag geplaagd ben, en mijn straffing is er alle morgens." Hoe veelsoortig en hoe vaak de heilige ook lijdt, God is toch goed. Verdriet begroet hen elke morgen zodra ze wakker worden, en moeite vergezelt hen 's avonds naar bed, maar God is toch goed. Vele verschrikkelijke verzoekingen mogen als kanonnen bressen in hun geest schieten, toch is God goed voor Israël.
2. Dit "toch" kijkt terug op zijn zondigen: het mopperen en twisten van zijn ontstemde hart (Ps. 73:2–3, 21). In de ziel kunnen zondige opwellingen in opstand komen tegen Gods wijze bestuur. Er kunnen dwaze, hoogmoedige twisten zijn met Gods voorzienigheid, en onverontschuldigbaar wantrouwen tegenover Zijn trouwe beloften. Er kan knorrigheid zijn over andermans voorspoed en ontevredenheid over eigen tegenspoed. Toch is God goed. De zondige ontstemming van Israël brengt de Almachtige er niet toe Zijn gewone goedheid te veranderen. Zolang het verdorvene in ons niet openlijk tot ergernis losbreekt, zolang de ziel ertegen strijdt en zich ervoor vernedert (zoals de psalmist deed), moeten we deze slotsom vasthouden: toch is God goed.
3. Dit "toch" kijkt terug op zijn twijfels. Er was wantrouwige moedeloosheid in het hart van deze goede man geweest. Uit de twee punten hiervoor (zijn lijden en zijn zondigen) had hij namelijk deze slotsom getrokken, Ps. 73:13: "Immers heb ik tevergeefs mijn hart gezuiverd, en mijn handen in onschuld gewassen." Het was alsof hij zei: "Ik heb gevast, sabbatten gehouden, preken gehoord, gebe-

> den gedaan, sacramenten ontvangen, aalmoezen gegeven, zonden gemeden, verzoekingen weerstaan, lusten bestreden, ik ben voor Christus en Zijn zaak en Zijn dienaren uitgekomen: allemaal tevergeefs." Ja, zijn hart had zelfs een bekrachtiging (immers) aan deze ongelovige gedachte toegevoegd. Maar nu denkt hij anders: Toch is God goed.

Gods bestuur is niet zoals de droeve vermoedens van de wantrouwige harten van Zijn volk. Want hoewel zij uit kleingeloof geneigd zijn hun heilige arbeid als verloren op te geven, en al hun gewetensvolle zorg en wandel als volkomen weggegooid, toch is God goed voor Israël. — Simeon Ash, in een preek getiteld "God's Incomparable Goodness unto Israel", 1647.

Vers 1

David opent de psalm abrupt. Daaruit leren we iets wat bijzondere aandacht verdient: voordat hij deze woorden uitsprak, was zijn gemoed bewogen door veel twijfels en tegenstrijdige gedachten. Als een dappere, kloeke strijder was hij geoefend in zeer pijnlijke worstelingen en verzoekingen. Maar na lange, zware inspanning slaagde hij er eindelijk in alle verkeerde voorstellingen van zich af te schudden. Hij kwam tot de slotsom dat God toch genadig is voor Zijn knechten en de trouwe bewaker van hun welzijn.

Zo bevatten deze woorden een stilzwijgende tegenstelling: aan de ene kant de goddeloze voorstellingen die de satan hem had ingegeven, aan de andere kant het getuigenis ten gunste van de ware godsdienst waarmee hij zich nu sterkt. Het is alsof hij het oordeel van het vlees veroordeelt, dat ruimte gaf aan twijfelende gedachten over Gods voorzienigheid. We zien dus hoe nadrukkelijk deze uitroep van de psalmist is. Hij klimt niet op de katheder om te twisten zoals de wijsgeren, of om zijn betoog te houden in een stijl van uitgekiende redekunst. Nee, alsof hij aan de hel ontsnapt was, roept hij met luide

stem en vol hartstocht dat hij de overwinning had behaald. — Johannes Calvijn.

Vers 1 (eerste zinsdeel)

> *"Toch zijn de goden zeker goed: dat zou ik denken,*
> *als zij mij verlof gaven!*
> *Maar deugd in nood en ondeugd in zegepraal*
> *maken atheïsten van de mensheid."* — *Dryden.*

Vers 1

God is goed. De naam die de Saksische volken aan de Godheid gaven is van een schoonheid die door niets wordt geëvenaard, behalve door Zijn meest eerbiedige Hebreeuwse naam. Zij noemden Hem "*God*", en dat is letterlijk "*de Goede*". Eén woord betekent dus de Godheid én Zijn meest innemende eigenschap. — Turner.

Vers 1

God is goed. Laat de duivel en zijn werktuigen van het tegendeel zeggen wat ze willen, ik zal hen nooit geloven. Ik heb het eerder gezegd en ik zie geen reden mijn oordeel te herroepen: Immers, God is goed. Soms verbergt Hij een tijd lang Zijn aangezicht, maar ook dat doet Hij in trouw en liefde. Er is goedheid in Zijn geselslagen zelf en liefde ingebonden in Zijn roeden. Hij is goed voor Israël: let er maar op, vroeg of laat: "De ware Israëliet, in wien geen bedrog is, zal door zijn Heiland verkwikt worden."

De Israëliet die huilend met God worstelt, die Zijn liefde hoger acht dan de hele wereld en zich niet laat afschepen zonder de zegen van zijn Vader, zal die ruimschoots ontvangen: "Hij zal met vreugde maaien, hoewel hij nu met tranen zaait. Zelfs dengenen, die rein van harte zijn."

De valse, geveinsde huichelaar daarentegen geeft God alleen zijn tong en lip, zijn muts en zijn knie, maar bewaart zijn hart en liefde voor de zonde en de wereld. Hij heeft veel beleefdheid, maar niets

van echte genegenheid. Zo iemand moet nooit verwachten dat hij, zolang hij zo is, de verkwikkende vertroostingen zal proeven waarover ik heb geschreven. Zolang hij zo handelt, moet hij Gods gezelschap niet verwachten. — James Janeway, 1636–1674.

Vers 1

"Dengenen, die rein van harte zijn." Reinheid van hart is het kenmerk van Gods volk. Hartreinheid noemt ons het Israël van God. Ze maakt ons tot Israël in waarheid, "want die zijn niet allen Israel, die uit Israel zijn." Rom. 9:6. Reinheid van hart is het juweel dat alleen aan de uitverkorenen hangt. Zoals kuisheid een deugdzame vrouw onderscheidt van een hoer, zo onderscheidt de reinheid van zijn hart de ware heilige van de huichelaar. Het is als de ster of de kouseband van een edelman, een bijzonder eerteken dat hem van het gewone volk onderscheidt.

Wanneer de heldere ster van reinheid in het hart van een christen schijnt, onderscheidt ze hem van de belijder die alleen de vorm heeft. ... God is goed voor de reinen van hart. We verlangen allemaal dat God ons goed is; het is het gebed van de zieke: "De Heere zij mij goed." Maar hoe is God hun goed? Op twee manieren.

1. Voor wie rein zijn, is alles geheiligd, Tit. 1:15: "Alle dingen zijn wel rein den reinen"; bezit is geheiligd, betrekkingen zijn geheiligd, zoals de tempel het goud heiligde en het altaar het offer. Voor de onreine is niets rein: hun tafel is een strik, hun tempeldienst een zonde. Op een goddeloos mens rust een vloek die als erfenis wordt doorgegeven (Deut. 28:16), maar heiligheid neemt de vloek weg en snijdt de erfopvolging af: "Alle dingen zijn wel rein den reinen."
2. Voor wie rein van hart is, werkt alles mee ten goede. Rom. 8:28. Zowel Gods barmhartigheid als de verdrukking zal hun tot zegen zijn. Zelfs het giftigste drankje wordt voor hen een geneesmiddel, en de meest tegenwerkende gebeurtenis in hun leven brengt Gods

plan met hun redding toch weer een stap verder. Wie zou dan niet rein van hart willen zijn? — Thomas Watson.

Vers 2

Maar mij aangaande. Letterlijk staat er: "En ik." Daar moet de nadruk op liggen. David bedoelt namelijk: zulke verzoekingen, die Gods eer in het stof trekken en het geloof overspoelen, vallen niet alleen gewone mensen aan, of mensen die maar een klein beetje ontzag voor God hebben. Nee, ook hij, die meer dan wie ook in Gods school vooruitgang had moeten boeken, kreeg zijn deel ervan. Door zichzelf zo als voorbeeld te noemen, schudt hij ons des te krachtiger wakker en spoort hij ons aan om goed op onszelf te letten. — Johannes Calvijn.

Vers 2

Ook wie God vreest en toch begint om met een schuin oog naar de dingen van deze wereld te kijken, moet weten dat het ook voor hem of haar zwaar zal worden om in tijden van beproeving het geloof en de vreze Gods vast te houden. Denk aan het voorbeeld van David. Hij was al lange tijd onderweg geweest naar de hemel. Toch raakte hij de weg bijna kwijt, alleen doordat hij een ogenblik naar de glinsterende schijn van deze wereld keek. Zijn voeten waren bijna uitgeweken, zijn stappen bijkans uitgegleden. — Edward Elton, 1620.

Vers 2

David zegt ons dat zijn voeten bijna uitgeweken waren. Het woord betekent: buigen, of onder iemand door de knieën gaan. "Mijn treden waren bijkans uitgeschoten" kan ook betekenen: uitgegoten. Ze bleven niet binnen hun grenzen, maar liepen weg zoals water dat wordt uitgegoten en nergens wordt opgevangen.

Deze uitdrukkingen zijn beeldspraak, en op het eerste gezicht duister en wolkig. Toch laten ze ons heel duidelijk één ding zien: Davids verstand was op een dwaalspoor gebracht, zijn oordeel was aangetast, en zijn gevoelens waren ontregeld, onstuimig en schuldig aan

te veel opwinding. Dat bevestigen de gevolgen genoeg (Ps. 73:22), waar hij zichzelf onwetend, dwaas en redeloos noemt.

Ons verstand en ons oordeel kunnen we trouwens best met voeten vergelijken. Zoals onze voeten het lichaam dragen wanneer we ons bewegen, zo dragen verstand en oordeel de ziel in alles wat een mens doet. Ook onze gevoelens zijn als paden en stappen. Net als de voetafdrukken laten zij zien wat het oordeel en de geest in ons beweegt. — Edward Parry, in "David Restored," 1660.

Vers 2

Bijna uitgeweken. Merk op dat de dichter zegt: "bijna" uitgeweken, en niet: helemaal. Daarin zien we op wonderlijke wijze hoe de Almachtige bij de mens aanwezig is en over hem waakt, hem kracht geeft, beschermt en bewaart. Ook al worden we verzocht en zelfs tot het uiterste gedreven om allerlei kwaad te doen, toch houdt Hij ons tegen en bewaart Hij ons, zodat de verzoeking ons niet overwint. — John Hooper, 1495–1555.

Vers 2–14

Veel goddeloze en onrechtvaardige mensen hebben voorspoed, zowel in het openbare als in het persoonlijke leven. In werkelijkheid zijn ze niet gelukkig, maar de meeste mensen denken van wel, en dichters en schrijvers prijzen hen op ongepaste wijze de hemel in. Dat kan jou ertoe brengen te geloven dat de goden zich niets aantrekken van wat mensen doen. Ik verbaas me niet dat je zo gaat denken. Deze dingen houden je bezig. Je bent door dwaze gedachten op een dwaalspoor gebracht, en toch durf je niets kwaads van de goden te denken. Daarom ben je gekomen waar je nu staat: je denkt dat de goden wel bestaan, maar dat ze op de zaken van de mensen neerkijken en er geen aandacht aan geven. — Plato.

Vers 8

Zij zijn verdorven. Voorspoed kweekt in een goddeloos hart verdorvenheid. Die komt dan met de adem naar buiten, in elk gesprek, en besmet en bederft de gedachten van anderen. — George Horne.

Vers 8

Zij spreken boselijk van verdrukking. Zo is het inderdaad. Als alles hen een tijd lang meezit, gooien goddeloze mensen alle schaamte van zich af. Ze doen geen moeite meer zich te verbergen als ze onrecht willen plegen, maar roepen hun eigen gemeenheid luid door de straten. “Wat!” zeggen ze dan. “Kan ik je niet van alles beroven wat je hebt, en je zelfs de keel afsnijden?” Ook rovers kunnen dat, maar die verstoppen zich uit angst. De reuzen, of liever de onmenselijke monsters, over wie David schrijft, denken daarentegen niet alleen dat geen enkele wet voor hen geldt. Ze vergeten ook hun eigen zwakheid en schuimbekken van woede, alsof er geen verschil bestaat tussen goed en kwaad, tussen recht en onrecht. — Johannes Calvijn.

Vers 15

Ik zou trouweloos zijn, enz. Dat wil zeggen: ik doe Gods kerk, die altijd onder druk heeft gestaan, ernstig onrecht als ik denk of zeg dat al haar toewijding zonder hoop was, of haar hoop zonder resultaat. Anderen leggen het zo uit: ik bedrieg het geslacht, ik houd hun een valse leer voor die hen kan verleiden. Weer anderen lezen: “zie het geslacht,” enz. Dat betekent dan dit: ondanks alle verdrukkingen staat vast dat U alleen een Vader voor de kerk bent. Dat is genoeg om mij gunstig over deze verdrukkingen te laten oordelen. Ik heb verkeerd gedaan, en ik beken dat ik me heb vergist in dit overhaaste oordeel van mij. — John Diodati.

Vers 17

Met “Gods heiligdommen” bedoelen sommigen, zelfs onder de Hebreeën, de hemelse woningen waar de geesten van de rechtvaardigen

en de engelen wonen. Dan zou David zeggen: dit was pijnlijk in mijn ogen, totdat ik oprecht inzag dat mensen niet geschapen zijn om een korte tijd in deze wereld te bloeien en zich in genoegens te wentelen. Hun leven hier is dat van pelgrims, die op hun aardse tocht naar de hemel gericht moeten zijn. Ik geef graag toe dat alleen wie zijn geest boven de aarde verheft, juist over Gods voorzienigheid kan oordelen.

Toch ligt het meer voor de hand, en is het eenvoudiger, om het woord heiligdom te verstaan als hemelse leer. In het heiligdom lag het wetboek bewaard, waaruit de uitspraken van de hemel te halen waren, dat wil zeggen: de verklaring van Gods wil. Dat was de echte weg naar nuttig onderwijs. Daarom noemt David het binnengaan van de heiligdommen zeer terecht het komen in Gods school. Het is alsof hij zegt: zolang God niet mijn leraar werd en ik niet uit Zijn woord leerde wat mijn verstand uit zichzelf niet kan vatten wanneer het over het bestuur van de wereld nadenkt, bleef ik steken en begreep ik niets van het onderwerp.

Hier horen we dus dat mensen niet in staat zijn om over Gods besluiten na te denken, zolang ze hun wijsheid niet ergens anders vandaan halen dan uit zichzelf. Waar halen we dan wijsheid vandaan, behalve door nederig aan te nemen wat God ons leert, zowel door Zijn woord als door Zijn Heilige Geest? Met het woord heiligdom wijst David naar de uiterlijke manier van onderwijs die God Zijn oude volk had gegeven. Maar tegelijk bedoelt hij ermee de verborgen verlichting door de Heilige Geest. — Johannes Calvijn.

Vers 17

De vreugde van een goddeloos mens is op zichzelf gebrekkig, omdat ze niet is wat ze lijkt, en niet echt. Het is geen zuiver goud, maar goud dat vermengd en vervalst is met verdriet. Voor iemand met troebele ogen ziet ze er misschien goed uit, maar wie goed kijkt, neemt haar niet voor echt aan. Laat iemand haar maar overwegen en wegen op

de weegschaal van het heiligdom, waar David met hetzelfde doel de weegschaal ging halen: hij zal haar vele korrels te licht bevinden.

Van binnen is ze niet wat ze van buiten lijkt. Ze is niet meer dan een lemen muur met een laagje witkalk, of een stinkend graf onder een prachtig gedenkteken. Ze is *hupoulos*: mooi en glad van buiten, net als echte vreugde. Ze lijkt op een wond die te vroeg is dichtgegroeid (je weet hoe God door de profeet klaagt over de wond van Zijn volk, die te lichtvaardig werd genezen, Jer. 6:14). Aan de buitenkant ziet het er net zo goed uit als de rest van het lichaam, maar eronder zit nog een zweer.

Die zweert des te heviger en is des te erger, juist omdat de buitenkant er zo goed uitziet. Waar de schijn, de mantels en de vermommingen het mooist zijn, daar zijn de schurkenstreken, het gif en het verborgen kwaad meestal het smerigst. — Zachary Bogan (1625–1659), in "Meditations of the Mirth of a Christian Life."

Vers 17

En op hun einde merkte (Engels: Toen verstond ik). Bradwardine vertelt hierover een beroemd verhaal over de voorzienigheid. Een kluizenaar werd hevig verzocht en kon zich helemaal niet vinden in Gods voorzienigheid. Hij besloot van plaats naar plaats te reizen, tot hij iemand zou ontmoeten die hem tevreden kon stellen. Onderweg voegde een engel zich bij hem, in de gedaante van een mens. Hij zei dat God hem had gestuurd om de twijfels van de kluizenaar over de voorzienigheid weg te nemen.

De eerste nacht sliepen ze bij een zeer vroom man. Ze brachten de tijd door met gesprekken over de hemel en met lofprijs aan God, en werden met veel gulheid en blijdschap ontvangen. De volgende ochtend, bij het vertrek, nam de engel een grote gouden beker mee. De tweede nacht kwamen ze bij een andere vrome man, die hen hartelijk welkom heette en erg blij was met hun gezelschap en gesprek. Maar bij het weggaan doodde de engel het kind in de wieg. Het was zijn

enige zoon, want hij was jarenlang kinderloos geweest en daarom een zeer teder vader voor dit kind.

De derde nacht kwamen ze bij een ander huis, waar ze net zo gul werden ontvangen. De heer des huizes had een rentmeester die hij hoog waardeerde, en hij vertelde hoe gelukkig hij zich prees met zo'n trouwe dienaar. De volgende morgen stuurde hij zijn rentmeester een stuk met hen mee om hun de weg te wijzen. Toen ze over de brug liepen, gooide de engel de rentmeester in de rivier, en die verdronk. De laatste nacht kwamen ze bij een zeer goddeloze man, waar ze heel onvriendelijk werden onthaald. Toch gaf de engel hem de volgende morgen de gouden beker.

Toen dit alles gebeurd was, vroeg de engel de kluizenaar of hij nu begreep wat hij had gezien. Die antwoordde dat zijn twijfels over de voorzienigheid alleen maar groter waren geworden. Hij kon namelijk niet begrijpen waarom de engel zo hard was geweest voor die vrome mannen, die hen met zoveel liefde en vreugde hadden ontvangen, en toch zo'n geschenk had gegeven aan die goddeloze man, die hen zo slecht had behandeld.

De engel zei: "Ik zal het je nu uitleggen. In het eerste huis woonde een vroom man. Maar omdat hij elke morgen uit die veel te grote beker dronk, was hij een beetje ongeschikt geworden voor heilige plichten, al merkten anderen of hijzelf dat nauwelijks. Daarom nam ik de beker weg: het is beter voor hem de gouden beker te verliezen dan zijn matigheid. De man bij wie we de tweede nacht sliepen, bad en overdacht veel, besteedde veel tijd aan heilige plichten en gaf mild aan de armen, zolang hij kinderloos was. Maar zodra hij een zoon had, raakte hij zo aan hem gehecht en speelde hij zoveel met hem, dat hij zijn vroegere toewijding sterk verwaarloosde. Hij gaf weinig aan de armen, want hij dacht dat hij nooit genoeg voor zijn kind kon sparen. Daarom heb ik het kind naar de hemel genomen, en heb ik hem achtergelaten om God beter op aarde te dienen.

"De rentmeester die ik liet verdrinken, was van plan de volgende nacht zijn heer te vermoorden. En die goddeloze man aan wie ik de gouden beker gaf, zou in de andere wereld niets krijgen. Daarom gaf ik hem iets in deze wereld. Dat wordt echter een strik voor hem, want hij zal nog onmatiger worden. 'En die vuil is, dat hij nog vuil worde.'"

Ik zeg niet dat dit verhaal waar is, maar de les ervan is zeer goed. Ze laat zien dat God een toegeeflijke Vader is voor Zijn heiligen, juist wanneer Hij hen het zwaarst drukt. En wanneer Hij de goddelozen hoog zet, zet Hij hen ook op gladde plaatsen, en wordt hun voorspoed hun ondergang. Spr. 1:32. — Thomas White, in "A Treatise of the Power of Godliness," 1658.

Vers 17

Hun einde. Gods voorzienigheid is vaak geheimzinnig en brengt ons in verlegenheid. Toen ik op een dag in Hyde Park wandelde, zag ik een stuk papier op het gras liggen. Ik raapte het op. Het was een deel van een brief. Het begin ontbrak en het einde was er niet bij, dus ik kon er niets van maken. Zo is het ook met Gods voorzienigheid. Je ziet geen begin en geen einde, je ziet maar een klein stukje ervan. Pas als je het geheel kunt zien, wordt het geheim onthuld. — Thomas Jones, 1871.

Vers 18

Gladde plaatsen. In de grondtekst betekent dit woord glad of effen, zoals ijs of gepolijst marmer. Daarom wordt het ook als beeld gebruikt voor vleierij. Aben Ezra vertaalt het dan ook: *In locis adulationis posuisti eos*, oftewel: U hebt hen op plaatsen van vleierij gezet. — Edward Parry.

Vers 18

Ze worden alleen maar hoog opgetild, zoals de arend volgens de natuuronderzoekers schelpdieren de lucht in neemt, om ze op een rots

te laten vallen en dan op te eten. Hun schitterendste voorspoed is niet meer dan een regenboog, die even in al zijn felle kleuren verschijnt en dan verdwijnt. De Turken denken aan het ongelukkige einde van hun vizieren en gebruiken daarom dit spreekwoord: "Wie het hoogste ambt heeft, is maar een standbeeld van glas." Goddeloze mensen lopen over glas of ijs. U hebt hen op gladde plaatsen gezet. Plotseling glijden hun voeten weg. Ze vallen en breken hun nek. — George Swinnock.

Vers 18, 20

Hun feestzaal is spiegelglad, en het feest zelf is niet meer dan een droom. — Thomas Adams.

Vers 19

Zij worden te niet van verschrikkingen. Hun ondergang komt niet alleen plotseling, maar is ook helemaal compleet. Het is alsof een pottenbakkersvat aan diggelen valt, zodat er geen scherf meer te vinden is die je kunt gebruiken. Of alsof een molensteen in zee wordt geworpen, die nooit meer boven komt. En het gaat gepaard met verschrikkingen. Die komen soms als vreselijke oordelen van buitenaf over hen, soms als angsten die hun gemoed en geweten van binnenuit overvallen. Dat kan gebeuren bij rampen in dit leven, bij de dood, en zeker bij het oordeel, wanneer het verschrikkelijke vonnis over hen wordt uitgesproken. Zie Job 27:20. — John Gill.

Vers 19

Stel dat je de langste tijd leefde die ooit een mens heeft geleefd, en al die tijd niets anders deed dan genieten (wat nog nooit iemand is gelukt zonder kruisen, verdrukkingen of ziekten tegen te komen). En stel dat je aan het eind van dat leven je nachtverblijf moest nemen bij een "eeuwigen gloed" en een "verterend vuur" (Jes. 33:14). Zouden die genoegens dan tegen die eeuwige branden opwegen?

Een Engelse koopman die in Danzig woonde en nu bij God is, vertelde ons dit verhaal, en het was waar. Een vriend van hem, ook een koopman, ging om redenen die ik niet ken naar een klooster en at met enkele broeders mee. Hij werd er zeer deftig onthaald, als een gast van stand. Toen hij gegeten en alles gezien had, begon de koopman hun aangename leven te prijzen. "Ja," zei een van de broeders tegen hem, "wij leven inderdaad prachtig. Als we maar iemand hadden die voor ons naar de hel ging wanneer wij sterven." — Giles Firmin (1617–1697), in "The Real Christian, or, A Treatise of Effectual Calling."

Vers 20

Als een droom na het ontwaken. Deze gedachte is nogal fijn, maar Shakespeare heeft haar scherpzinnig doorgrond. Hij laat de Plantagenet-prins (misschien in de houding van een heerser die in Gods plaats staat) tegen zijn verstoten gunsteling zeggen:

> *"Lang heb ik gedroomd van zo'n soort man,*
> *zo opgezwollen van overdaad, zo oud en zo profaan;*
> *maar nu ik ontwaakt ben, veracht ik mijn droom."*

— *Hendrik IV.*

Want de slaper is traag van wil en verstand, en juist daardoor krijgen de gestalten en verzinsels, de gevoelens en plannen die zijn geest bevolken, schijnbaar werkelijkheid. Op dezelfde manier lijkt het alsof de nalatigheid van de Zedelijke Heerser, Die over het hoofd ziet wat er gebeurt, het goddeloze of ijdele leven en zijn invloed laat gedijen. Zo zegt Paulus over het veelgodendom van de oude wereld: "God dan, de tijden der onwetendheid overzien hebbende." Hand. 17:30. — C. B. Cayley, in "The Psalms in Metre," 1860.

Vers 21

Als mijn hart opgezwollen was, enz. De psalmist gebruikt twee beelden om zijn pijn en zijn brandende verontwaardiging te beschrijven. Eerst zegt hij dat zijn hart overkookte als gist. De hartstocht die in

zijn gedachten was losgebarsten, vergelijkt hij met gist: die laat het hele deeg opzwellen en over de rand kolken. … Het tweede beeld komt van de felle pijn diep van binnen die nierstenen veroorzaken: "ik in mijn nieren geprikkeld werd." Wie dat heeft meegemaakt, kent die marteling, en veel uitleg is niet nodig. Hij bedoelt dat zijn zware pijn vermengd was met verontwaardiging, en dat die hem telkens opnieuw overviel zodra hij zag hoe voorspoedig het de goddelozen verging. — Mollerus.

Vers 21

Nieren. Van alle organen in het lichaam noemt de Schrift de nieren misschien wel het vaakst, en altijd met een diepe, innerlijke betekenis. De nieren zijn de plek waar het zachtste en innigste gevoel van velerlei aard wordt ondergebracht. Zij liggen aan weerszijden van de lendenwervels, tegen de achterwand van de buik (in het Hebreeuws kelajoth, in het Grieks nefroi). Wie van binnen het diepst lijdt, wordt in zijn nieren geprikkeld. Wanneer knagend leed hem overweldigt, worden zijn nieren doorkliefd (Job 16:13; vergelijk Klaagl. 3:13). Wanneer hij diep verheugd is, springen ze op van vreugde (Spr. 23:16).

Voelt hij zich heel scherp gewaarschuwd, dan onderwijzen ze hem (Ps. 16:7). En verlangt hij vurig, dan vergaan ze samen met zijn lichaam (Job 19:27). God weet alles en doorziet alles, ook wat het diepst verborgen ligt in een mens. Daarom wordt Hij vaak (van Ps. 7:10 tot in Openbaring) de Beproever van harten en nieren genoemd. Van de goddelozen wordt gezegd dat God ver is van hun nieren (Jer. 12:2). Dat betekent dat Hij Zich in Zichzelf terugtrekt en Zich door hen niet laat opmerken. — Franz Delitzsch.

Vers 22

Toen was ik onvernuftig, en wist niets, enz. Is mopperen en vitten op wat de Heere beschikt niet slecht, in zijn wortels én in zijn vruchten? Wat zijn die wortels dan? (1) Onwetendheid. (2) Hoogmoed, die zich verheft (Hab. 2:4). (3) Ongeduld: we willen niet op God wachten tot

we zien hoe het afloopt, zoals in Jona 4:8–11. (4) We vergeten wie de Heere is en wie wij zijn, mensen die tegen onze Maker tekeergaan (Klaagl. 3:39; Rom. 9:20). En de vruchten? Die zijn allesbehalve goed, ja, ronduit slecht. Mensen worden lui in hun plicht, ze gooien die zelfs van zich af (Mal. 3:14), ja, ze komen er soms bij om God te lasteren; zie Job 2:9; Mal. 3:13; Openb. 16:9. — Thomas Crane, in "A Prospect of Divine Providence", 1672.

Vers 22

Ik was een groot beest bij U. Ik liet mijn denken helemaal opgaan in wat je kunt zien, horen en aanraken, net als de dieren die vergaan. Ik keek niet vooruit naar een toekomst na dit leven, en ik dacht er niet over na dat ik me moest buigen voor de wijze plannen van Gods onfeilbare leiding. — Adam Clarke.

Vers 22

Ik was een groot beest bij U. In de grondtekst staat geen woord van vergelijking. Je zou beter kunnen vertalen: "Ik was een echt beest bij U." Het Hebreeuwse woord staat bovendien in het meervoud, en dat geeft er een bijzondere nadruk aan: het wijst op een of ander monsterlijk, verbijsterend dier. Het is hetzelfde woord dat Job gebruikt en dat wordt weergegeven als "behemoth". Dus: "Ik was een regelrecht monster bij U." Niet zomaar een beest, maar een van de meest redeloze dieren die er bestaan, een van de koppigste en onhandelbaarste. Ik denk dat niemand in nederige belijdenis veel dieper kan zakken dan dit. Het is een beschrijving van de menselijke natuur, en van de oude mens die ook in een wedergeboren heilige nog leeft. Je kunt het niet overtreffen. — C. H. S.

Vers 22

Er zijn veel bewijzen dat de schrijvers van de Schrift door Gods Geest zijn ingegeven. Dit is niet het minste en niet het geringste: zij schrijven hun eigen fouten op, en ook de fouten van hun dierbaarste en

naaste familie. Kijk maar eens hoe ruw David over zichzelf spreekt: "Toen was ik onvernuftig, en wist niets; ik was een groot beest bij U." En denk je dat Paulus er lelijker uitziet omdat hij zichzelf met zijn eigen penseel tekent, wanneer hij zegt: "Die te voren een gods lasteraar was, en een vervolger, en een verdrukker", en: "van welke ik de voornaamste ben", enz.? Zo gaat het niet bij gewone schrijvers.

Die prijzen zichzelf zoveel ze maar kunnen, en laten liever geen druppel lof verloren gaan dan dat ze hem met hun eigen tong oplikken. Cicero schrijft uitvoerig over de goede diensten die hij aan de Romeinse staat bewees, maar met geen woord over zijn hebzucht, zijn jacht op de gunst van het volk, zijn trots en ijdelheid, zijn lage afkomst en dergelijke. Mozes doet precies het tegenovergestelde. Hij schrijft de zonde en de straf van zijn eigen zuster op, de afgoderij en het bijgeloof van zijn broer Aäron, en zijn eigen fout, het onbezonnen slaan op de rots, waardoor hij het land Kanaän niet mocht binnengaan. — Thomas Fuller.

Vers 23

Ik zal dan geduriglijk bij U zijn, zoals een kind blijft rekenen op de tedere zorg van een ouder. En zoals een ouder zijn kind vasthoudt wanneer het dreigt uit te glijden op een gladde weg, zo "hebt Gij mijn rechterhand gevat" (de hand van Uw kind). — George Horne.

Vers 23

Ik zal dan geduriglijk bij U zijn. Hij zegt niet dat de Heere voortdurend bij "Zijn volk" is, hen vasthoudt, leidt en opneemt. Hij zegt: "Hij is voortdurend bij mij. Hij houdt mij vast. Hij zal mij leiden. Hij zal mij opnemen." Deze man zag, voelde en verheugde zich over zijn eigen, persoonlijke deel in Gods zorg en liefde. En let op: hij deed dat midden in zijn verdrukking, terwijl "mijn vlees en mijn hart" bezweken. Hij deed het ondanks allerlei verkeerde, tegenstrijdige en zondige gevoelens die net achter hem lagen, en terwijl hij onder de indruk was van zijn eigen zondigheid en dwaasheid, ja, van wat hij zelf noemt:

“onvernuftig” zijn. O, broeders, wat een zegen is het om zo’n geloof te hebben! — Charles Bradley, 1838.

Vers 23

Ik zal dan geduriglijk bij U zijn (Engels: Ik ben nog bij U). Het woord dat hier met “nog” is vertaald, betekent eigenlijk “altijd”. Het laat zien dat er in de band tussen beiden nooit iets was veranderd of onderbroken. In het Frans bestaat een volkomen vergelijkbaar gebruik van het woord toujours. — Joseph Addison Alexander.

Vers 24

“Gij zult mij leiden.” Hoe vinden we onze weg in een vreemd land, als we helemaal op onszelf zijn aangewezen? Daarom wordt er in de Bijbel zoveel over gidsen gesproken, en daarom heet de Heere de gids van Zijn volk. Zij zijn in een vreemd land, vol kuilen en strikken. Zonder goede gids vallen ze zeker in het ene of raken ze verstrikt in het andere. “Deze God is onze God eeuwiglijk en altoos”, zegt de psalmist. En dat is niet alles: “Hij zal ons geleiden tot den dood toe” (Ps. 48:15).

Kunnen we een betere gids krijgen? Als mensen die een gids hebben uitgeprobeerd hem sterk aanbevelen, is het verstandig om ons zonder voorbehoud aan hem toe te vertrouwen. Zegt hij dat onze weg naar rechts loopt, dan is het dwaas om te zeggen dat we per se naar links willen. — John Gadsby.

Vers 24

Leiden … opnemen. Ook na onze bekering blijft God met ons bezig. Hij geeft niet alleen genade, maar helpt ons ook echt in het werk van de gehoorzaamheid: “Gij hebt ons ook al onze zaken uitgericht”, Jes. 26:12. Zijn daadwerkelijke hulp hebben we nodig om ons de richting te wijzen, ons levend te houden, ons te sterken, te beschermen en te verdedigen. Op onze weg naar de hemel hebben we niet alleen een

regel en een pad nodig, maar ook een gids. De regel is Gods wet. De gids is Gods Geest. — Thomas Manton.

Vers 24

Daarna. Na al ons zware werk en onze plichten, na al onze kruisen en verdrukkingen, na al onze twijfel en angst dat we het nooit zouden ontvangen, na al die keren dat Hij Zijn gezicht verborg en wolken en duisternis over ons heen trokken, en na al onze strijd en gevechten om het te bereiken: o, wat komt het ontvangen van deze beloning dan op het juiste moment! "Gij zult mij leiden door Uw raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen." O zalig daarna! Wanneer al je werk gedaan is, wanneer al je twijfel en angst voorbij zijn en je strijd is gestreden, dan, o dan ontvang je de beloning. — John Spalding.

Vers 24

"Zult Gij mij in heerlijkheid opnemen." Mendelssohn heeft in zijn Beor opgemerkt dat deze zinsnede waarschijnlijk zinspeelt op de wegneming van Henoch. Van Henoch staat in Gen. 5:24: laqach otho Elohim, "God nam hem weg." Hier (Ps. 73:24) schrijft de psalmist: achar kabod tikkacheni, "zult Gij mij in heerlijkheid opnemen", of: "heerlijk". Elders (Ps. 49:16) lezen we: ki yikkacheni, "Want Hij zal mij opnemen." Ik kan me nauwelijks voorstellen dat Joodse lezers die twee laatste uitdrukkingen in hun samenhang schreven en lazen zonder aan de eerste te denken. — Thomas Thompson Perowne.

Vers 26

"Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid." In deze woorden vallen vijf dingen op.

1. De omgekeerde volgorde. Wanneer de psalmist zijn kwaal noemt, begint hij met het bezwijken van het vlees en daarna van het hart. Maar wanneer hij vertelt wat hem hielp, begint hij met het hart. Daaruit leren we dat God, wanneer Hij uit liefde een mens ge-

neest, bij het hart begint. Dat geneest Hij eerst. Daar kunnen deze redenen voor zijn.

2. De zonde van het hart is vaak de oorzaak van de kwaal in lichaam en ziel.
3. Het lichaam heeft er altijd baat bij als het met de ziel goed gaat, maar de ziel niet bij het lichaam.
4. De genezing van de ziel is de belangrijkste genezing.
5. Het geneesmiddel past bij de kwaal. Kracht voor het hart dat bezwijkt, en een gezegend deel voor het vlees dat bezwijkt. Let erop dat er in God voor elke kwaal en elke moeilijkheid, van binnen én van buiten, een passend geneesmiddel en een passende verlichting te vinden is. Laat je hart je in de steek, dan is God je sterkte. Laat je vlees je in de steek, of laten je troostmiddelen je los, dan is God je deel.
6. Het belang dat de profeet heeft. Hij noemt God zijn deel. Let erop dat ware Israëlieten een onbetwistbaar belang bij God hebben: Hij is de hunne.
7. De ervaring van de profeet in de moeilijkste tijd. Hij ontdekt dat het waar is: wanneer de kracht die ons gegeven werd bezwijkt, is er in God een kracht die nooit faalt. Let erop dat christenen Gods alvoldoende kracht het volst en het diepst ervaren wanneer al het geschapen troostende hen in de steek laat.
8. Hoe de profeet zijn ervaring gebruikt als steun en troost tegen komende beproevingen en verzoekingen. Let erop dat een heilige aan zijn ervaring van Gods alvoldoende kracht in tijden van nood genoeg heeft om zijn geest te dragen en te versterken tegen alle beproevingen en verzoekingen die nog komen.

Zo kun je de tekst gebruiken door er enkele dingen bij op te merken. Maar er zijn twee hoofdleerstukken waar we langer bij moeten stilstaan. Ten eerste: God is de rots van het hart, de sterkte en het deel van een heilige in eeuwigheid. Ten tweede: Gods kracht en Gods ver-

lichting komen bij Zijn volk aan wanneer zij die het hardst nodig hebben.

Ten eerste. God is de rots van het hart, de sterkte en het deel van een heilige in eeuwigheid. In dit leerstuk zitten twee onderdelen of takken.

1. God is de rots van het hart, de sterkte van een heilige.
2. God is het deel van een heilige.

Tak 1. God is de rots van het hart, de sterkte van een heilige. Hij is niet alleen sterkte, en de sterkte van hun hart, maar de rots van hun sterkte; zo staat het in Jes. 17:10. In Ps. 62:8 staat tsoer, hetzelfde woord als in onze tekst; daar komt ons Engelse woord "sure" (zeker) vandaan.

Uitleg. God is de rots van onze sterkte, in ons natuurlijke leven én in ons geestelijke leven. Hij is de sterkte van de natuur en van de genade (Ps. 27:1), de sterkte van mijn leven, lichamelijk en geestelijk. God is de sterkte van je natuurlijke vermogens: van je redelijk denken en verstand, van je wijsheid en voorzichtigheid, van je wil en je gevoelens. Hij is de sterkte van al je genadegaven: geloof, geduld, zachtmoedigheid, matigheid, hoop en liefde, zowel dat ze er zijn als dat je ze gebruikt. Hij is de sterkte van al je troost en moed, je vrede en geluk, je zaligheid en heerlijkheid. Ps. 140:8: "HEERE, Heere, Sterkte mijns heils!" Dat geldt in drie opzichten.

Ten eerste. Hij is de maker en de gever van alle sterkte. Ps. 18:33: "Het is God, Die mij met kracht omgordt." Ps. 29:11: "De HEERE zal Zijn volk sterkte geven." Zie ook Ps. 138:3 en 68:36.

Ten tweede. Hij is Degene Die de kracht van een heilige groter maakt en voltooit. God maakt een heilige sterk en machtig, zowel om te doen als om te lijden, om te dragen als om na te laten, om te geloven en te hopen tot het einde. Zo staat het in Hebr. 11:34: "Uit zwakheid krachten hebben gekregen", en zo in 1 Joh. 2:14. Daarom is Petrus' gebed in 1 Petr. 5:10 ook zo gepast.

Ten derde. Hij is de bewaarder van je kracht. Je leven ligt in God weggelegd, Kol. 3:3. Je kracht wordt bewaard door Gods kracht; zo ook Ps. 91:1. God overschaduwt de kracht van de heiligen, zodat er geen bres in geslagen kan worden. Ps. 63:8: "In de schaduw Uwer vleugelen zal ik vrolijk zingen." — Samuel Blackerby, 1673.

Vers 26

Wat een merkwaardige redenering! Genade heeft geleerd om sterke conclusies te trekken uit zwakke uitgangspunten, en blije conclusies uit droevige. Stel dat het eerste uitgangspunt is: "Bezwijkt mijn vlees en mijn hart", en het tweede: "Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan den wijnstok zijn zal", enz. Toch staat zijn slotsom vast en is ze onweerlegbaar: de Heere is de rotssteen van mijn hart en mijn Deel in eeuwigheid. Of: "Zo zal ik nochtans in den HEERE van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in den God mijns heils." En als er in de slotsom meer zit dan in de uitgangspunten, is dat alleen maar beter. God Zelf komt in de slotsom voor! — John Sheffield, in "The Rising Sun", 1654.

Vers 26

Bezwijkt mijn vlees en mijn hart. Sommigen vatten deze woorden negatief op. Volgens hen belijdt de psalmist hier zijn vroegere zonde, en wijst hij terug op de strijd tussen vlees en geest waarover de psalm begon. Alsof hij zegt: ik was zo vol van mezelf dat ik durfde te beweren dat Gods handelen voor de rechtbank van de menselijke rede moest komen. Ik hield de stok in het water voor krom, omdat mijn oog me dat liet zien, terwijl hij in werkelijkheid recht was. Maar nu zie ik dat het vlees geen geschikte rechter is in zaken van het geloof.

Mijn vlees en mijn hart kunnen niet juist oordelen over wat God beschikt, en ze kunnen ook niet rechtop blijven staan onder de verzoekingen van de satan. Want als God mij niet had ondersteund, had mijn vlees me volledig ten val gebracht. "Bezwijkt mijn vlees en mijn hart", maar God is de sterkte van mijn hart.

"Vlees" wordt soms gebruikt voor onze verdorven natuur, Gal. 5:13. Ten eerste omdat die verdorvenheid door het vlees wordt doorgegeven (Joh. 3:6). Ten tweede omdat ze door het vlees wordt uitgevoerd (Rom. 7:25). Ten derde omdat de verdorvenheid door het vlees wordt gevoed, sterker wordt en toeneemt, 1 Joh. 2:16. Anderen vatten de woorden positief op. Zij laten ze niet helemaal terugwijzen naar het begin van de psalm, maar alleen naar het vers ervoor. — George Swinnock.

Vers 26

Zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid (Engels: God is de sterkte van mijn hart, en mijn deel in eeuwigheid). In het Hebreeuws staat: maar God is de rots van mijn hart. Dat betekent: een zekere, sterke en onwrikbare grondslag om op te bouwen. De winden mogen waaien en de golven mogen beuken, en de storm van de dood mag losbarsten, toch hoef ik niet te vrezen dat het huis van mijn hart instort. Het is gebouwd op een vast fundament: God is de rots van mijn hart.

Het sterkste kind van God kan niet op zichzelf staan. Zoals de hop of de klimop moet het iets hebben om zich aan op te trekken, anders ligt het zo op de grond. Op geen enkel moment heeft een christen zoveel hulp nodig als in zijn laatste uur. Dan moet hij afscheid nemen van al zijn troost op aarde, en dan krijgt hij zeker de zwaarste gevechten uit de hel te verduren. Het is daarom onmogelijk dat hij standhoudt zonder uitzonderlijke hulp uit de hemel.

Maar de psalmist had een beproefde wapenrusting klaarliggen om zijn laatste vijand tegemoet te treden. Hoe zwak en angstig een kind hij ook was, hij durfde een wandeling te wagen door de donkere gang van de dood, met zijn Vader aan de hand: "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij", Psalm 23. Misschien dreigt mijn hart het te begeven bij de moeiten van mijn leven en bij

mijn beproeving in de dood. Toch heb ik een krachtig hartversterkend middel dat mij opvrolijkt in mijn droevigste toestand: God is de sterkte van mijn hart.

En mijn Deel. Dit beeld komt uit een oud gebruik bij de Joden: bij het verdelen van een erfenis kreeg ieder een eigen, toegewezen deel. Het is alsof de dichter zegt: God is niet alleen mijn rots, die mij beschermt tegen de stormen die mij bestoken, zodat ik vrij blijf van het kwaad. Hij is ook mijn deel! Hij voorziet in wat ik nodig heb en schenkt mij het genot van alles wat goed is. Anderen hebben hun erfdeel wel, maar aan deze kant van het beloofde land. Maar bij mij is de Maker van alle erfdelen zelf mijn deel.

Mijn deel bestaat niet uit afval en rommel, zoals het deel van mensen die alleen in dit leven hun deel hebben, hoe groot dat ook is. Mijn deel bevat Hem Die de hemelen en de hemel der hemelen nooit kunnen bevatten. God is de sterkte van mijn hart en mijn deel in eeuwigheid. Niet voor een jaar, niet voor een eeuw, niet voor een miljoen eeuwen, maar voor altijd!

Het deel van anderen is als een roos: hoe voller ze bloeit, hoe sneller ze verwelkt. Vaak worden die mensen door hun eigen trots geveld en verspillen ze alles door hun overdaad, zodat ze uiteindelijk gebrek lijden. En de dood scheurt hen en hun bezit altijd van elkaar. Maar mijn deel blijft altijd vol en wordt nooit minder. Deze God blijft onveranderlijk mijn God, voor eeuwig en altijd, mijn gids en mijn hulp tot aan de dood. Ja, de dood ontbindt zoveel banden en maakt zulke vaste knopen los, maar mij en mijn deel scheidt hij nooit. Hij geeft mij juist het volmaakte en eeuwige bezit ervan. — George Swinnock.

Vers 28

Het is mij goed nabij God te wezen. Als de dichter zegt dat het goed is, bedoelt hij dat het het beste is. Het woord ‘goed’ krijgt hier de kracht van een overtreffende trap. Het is meer dan goed om steeds tot God te naderen: het is het beste wat we kunnen doen. En het niet

doen is levensgevaarlijk. Want zegt de dichter niet in Psalm 73:27: “Want ziet, die verre van U zijn, zullen vergaan; Gij roeit uit, al wie van U afhoereert”?

Het is gevaarlijk om ver van God te zijn, maar nog gevaarlijker om steeds verder van Hem weg te gaan. Van nature staat ieder mens ver van God af, en goddeloze mensen gaan nog verder weg. De eersten zullen vergaan, de laatsten zullen uitgeroeid worden. Wie het beste vaart terwijl hij zich van God terugtrekt, vaart nog slecht genoeg. Daarom is het het beste om tot God te naderen. Hij is altijd de beste vriend, en soms de enige.

En mogen we niet zeggen dat God moeilijke tijden toelaat en stuurt, en dat Hij schepselen laat wegvallen, juist met dit doel: dat we dichter tot Hem komen? Geeft Hij de wereld niet over aan een geest van schelden en spotten, zodat Hij in Zijn volk een geest van gebed kan opwekken? — Joseph Caryl.

Vers 28

Het is goed. Dat betekent ten eerste: het werkt een gezegende eigenschap en gesteldheid in ons. Het maakt een mens gelijk aan God Zelf. Ten tweede betekent het: het is troostrijk, want het is het geluk van een schepsel om dicht bij zijn Schepper te zijn. Het is nuttig en helpend.

Nabij God te wezen (Engels: te naderen). Hoe kan een mens eigenlijk anders dan nabij God zijn, nu Hij hemel en aarde vervult? “Waar zou ik heengaan voor Uw Geest en waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht?” (Psalm 139:7). Met Zijn macht en Zijn zorg is Hij overal altijd aanwezig. Maar bij sommigen is Hij op een bijzondere, genadige manier aanwezig door Zijn Geest: Hij steunt, troost en versterkt het hart van een godvrezend mens. Zoals van de ziel gezegd wordt dat zij geheel in het geheel is (tota in toto) en toch in de verschillende delen door verschillende vermogens werkt, zo is God bij allen aanwezig, maar op verschillende manieren.

We worden nabij God genoemd in verschillende gradaties. Ten eerste: als ons verstand verlicht wordt. Het verstand is de bruid van de waarheid (intellectus est veritatis sponsa). Zo werd van de jongeman die verstandig sprak over de dingen van God gezegd dat hij niet ver was van het Koninkrijk Gods (Markus 12:34). Ten tweede: in ons denken. Dan is God aanwezig in onze gedachten, zodat de ziel dicht bij datgene is waaraan zij denkt. Van de goddelozen wordt daarentegen gezegd: "al zijn gedachten zijn, dat er geen God is" (Psalm 10:4). Ten derde: als de wil, nadat het verstand iets ontdekt heeft, het betere deel kiest en door die keuze wordt getrokken om Hem aan te hangen. Zo werd van Jonathan gezegd: "dat de ziel van Jonathan verbonden werd aan de ziel van David" (1 Samuël 18:1).

Ten vierde: als al onze genegenheden naar God uitgaan en we Hem liefhebben als het hoogste goed. Liefde is de eerstgeboren genegenheid. Zij wekt het verlangen naar gemeenschap met God, en daaruit ontstaat blijdschap in Hem, zodat de ziel naar God smacht, "gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen" (Psalm 42:2). Ten vijfde, en dat is het allerbelangrijkste: als de Geest van God de ziel aanraakt en geloof werkt, en afhankelijkheid, vertrouwen en overgave aan God wekt. Hieruit groeit zoete gemeenschap. De ziel komt nooit tot rust voordat zij op Hem rust. Dan is ze bang om met Hem te breken of Hem te mishagen. Ze wordt vol ijver en vastberadenheid, gloeiend in liefde, standvastig in het goede en vastbesloten tegen Zijn vijanden.

Toch is dit nog niet alles. God wil ook de buitenkant van de mens hebben: de hele mens moet zich voor God stellen, in woord en in sacramenten. We spreken over Hem en tot Hem met eerbied, en toch met een vurige liefde die in gebed opstijgt als in een brandende wagen. We horen Hem tot ons spreken, raadplegen Zijn woorden, halen er troost uit voor onze nood en richting tegen onze kwalen. Ten zesde, en dat is ook heel belangrijk: we naderen tot Hem als we Hem loven. Dat is immers het werk van de zielen die ons zijn voorgegaan en van de engelen in de hemel, die voortdurend dicht bij Hem zijn.

De dichter zegt hier: Het is mij goed. Hoe wist hij dat? Heel eenvoudig: hij had het zelf ervaren, en daardoor was hij er diep van overtuigd. — Richard Sibbes.

Vers 28

Nabij God te wezen (Engels: te naderen tot God). Dit is geen losse handeling. Het is niet maar één keer je tot God wenden en zeggen: "Nu ben ik bij Hem gekomen." Het woord betekent: dichtbij komen. Dat is geen eenmalige daad. Het is een voortdurend trekken en komen, de gewone levenswandel die doorgaat en doorgaat zolang we op aarde zijn. Daarom moeten we ons dit gewone, dagelijkse geloofsleven goed voorhouden en inprenten. — Montagu Villiers, 1855.

Vers 28

Nabij God te wezen (Engels: te naderen tot God). Wie tot God wil naderen, moet ten eerste vrede met God maken, in en door de Middelaar Jezus Christus. Zolang dat niet gebeurd is, staat een mens ver van God af en staat er een scheidingsmuur tussen God en hem. Het is hetzelfde als de raad die Elifaz aan Job gaf: "Gewen u toch aan Hem, en heb vrede; daardoor zal u het goede overkomen" (Job 22:21). Word vrienden met God, en het zal je in alles goed gaan.

1. Het betekent: meer gemeenschap en omgang met God zoeken, streven naar innigheid en vertrouwelijkheid met Hem, en Zijn gezegende gezelschap meer om ons heen hebben op onze gewone levensweg. Dat past bij het woord: "Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent; o HEERE! zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen" (Psalm 89:16).
2. Zoals het hier in de tekst staat, zijn het de woorden van iemand die al vrede met God gemaakt heeft en met Hem op goede voet staat. Het betekent dus iets anders dan wat de woorden op zichzelf zouden zeggen. We kunnen het zo opvatten. (a) Het houdt in dat we ons aandeel in God vastmaken en zeker weten. Het veron-

derstelt dus dat de vrede van de mens met God al gesloten is. Want wie de schrijver van deze psalm ook is, hij gaat ervan uit dat hij zijn vrede gemaakt heeft. Daarom voegt hij in de volgende woorden toe: Ik zet mijn betrouwen op den Heere HEERE, enzovoort.

Dat wil zeggen: ik heb mijn ziel aan God toevertrouwd en door een middelaar vrede met Hem gemaakt. Wat er ook komt: het is altijd goed om zo dicht bij God te zijn en in Hem veilig te zijn.

(b) Het houdt in dat we steeds meer gelijk worden aan het beeld van God. Daarom wordt dit nabij Hem zijn hier tegenover ver van God zijn gezet. Het is goed, zegt hij, om in onze plicht tot God te naderen, terwijl zoveel anderen ver van Hem af zijn.

(c) Het houdt in dat we alles in de wereld opzijleggen, gemeenschap en omgang met God zoeken, meer apart gezet worden voor Zijn gezegende gezelschap, en met Hem leven in afhankelijkheid van Hem. Hij is de grote Lastdrager, Hij Die alles in allen voor ons moet zijn. In één woord: tot God naderen is vrede met Hem maken, die vrede zeker en vast maken, streven naar gelijkvormigheid aan Hem, en in onze levenswandel en omgang dicht bij Hem blijven. In onze gemeenschap met Hem, in heel onze houding en ons gedrag willen we altijd bij Hem in de buurt zijn. — William Guthrie.

Vers 28

Augustinus zegt: de epicurist zegt gewoonlijk: Het is mij goed om van de geneugten van het vlees te genieten. De stoïcijn zegt: Het is mij goed om van de geneugten van de geest te genieten. De apostel zei, niet in deze woorden maar wel naar de zin: Het is mij goed om God aan te hangen. — Lorinus.

Vers 28

De Heere HEERE. De namen 'de Heere Jehova' vormen samen een uitdrukking van Gods soevereiniteit, Zijn zelfbestaan en Zijn verbondsrelatie met Zijn volk. — Joseph Addison Alexander.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

Hij bevat de beproeving van de godvrezende man in het eerste deel, en zijn overwinning in het laatste deel. We zien hier:

1. De pijnlijke strijd tussen vlees en geest, tot en met vers 15.
2. De heerlijke zege van de geest over het vlees, tot het einde. — G. Swinnock.

Gehele psalm

1. De oorzaak van zijn onrust.
2. De genezing daarvan.
3. Hoe de dichter zich daarna gedroeg.

— *G. Swinnock.*

Vers 1

Het ware Israël, de grote zegen en de zekerheid daarvan. Of: de stelling van de tekst uitgelegd, nadrukkelijk voorgehouden en toegepast.

Vers 1 (eerste zinsdeel)

Wat Israël van God ontvangt is: 1. in hoeveelheid het grootste; 2. in verscheidenheid het uitgelezenste; 3. in kwaliteit het zoetste; 4. in zekerheid het zekerste; 5. in duur het langstdurende.

— *Simeon Ash.*

Vers 2

1. Hoe diep een gelovige kan vallen.
2. Hoe diep hij nooit zal vallen.
3. Welke angsten wel en welke niet geoorloofd zijn.

Vers 2

Een terugblik op onze misstappen; een vooruitblik op het gevaar dat komt; en de voorbereiding die we nu daarop treffen.

Vers 4

Een rustige dood. Het verschil tussen de godvrezende en de goddeloze mens, gezien aan de oorzaken van hun rust, en hoe onbetrouwbaar louter gevoelens zijn.

Vers 5

Het deel van een onechte zoon tegenover dat van de ware zoon.

Vers 7

De gevaren van overvloed en weelde.

Vers 8

Het verband tussen een verdorven hart en een trotse tong.

Vers 10

1. De beker van de gelovige is bitter.
2. Hij is vol.
3. Hij bevat water van velerlei soort.
4. Het is maar een beker, afgemeten en begrensd.
5. Het is de beker van Zijn volk en werkt daarom in de hoogste mate ten goede.

Vers 11

De openlijke vraag van de atheïst. De praktische vraag van de verdrukker. De heimelijke vraag van de onbezorgde mens. En de vraag van de angstige gelovige, die hem bijna doet bezwijmen. De redenen waarom deze vraag steeds weer gesteld wordt, en de doorslaggevende redenen die de zaak boven alle twijfel verheffen.

Vers 12

Dit vers roept ernstige vragen op voor mensen die rijk worden.

Vers 14

De vele en zelfs voortdurende tuchtiging van de rechtvaardige. Waarom die nodig is en wat ermee bedoeld wordt, en welke vertroostingen eraan verbonden zijn.

Vers 15

Hoe we de heiligen kunnen schaden, waarom we dat moeten vermijden en hoe we dat doen.

Vers 17

1. De toegang tot de plaats van gemeenschap met God, de voorrechten daarvan en de weg ernaartoe.
2. Lessen die we leren in die heilige plaats. De tekst noemt er één.
3. Hoe gemeenschap en onderricht doorwerken in ons leven.

Vers 17–18

Het einde van de zondaar. Zie ‘Spurgeon’s Sermons’, nr. 486.

Vers 18

“Immers zet Gij hen op gladde plaatsen.”

1. Het houdt in dat zij voortdurend blootstaan aan plotselinge, onverwachte ondergang. Wie op gladde grond loopt, kan elk moment vallen. Hij kan geen enkel ogenblik voorzien of hij het volgende

ogenblik blijft staan of valt. En als hij valt, valt hij meteen, zonder waarschuwing.
2. Zij kunnen uit zichzelf vallen, zonder dat iemand hen neerwerpt. Wie op glad terrein staat of loopt, heeft niets anders nodig dan zijn eigen gewicht om te vallen.
3. Niets houdt goddeloze mensen ook maar één ogenblik buiten de hel, behalve het pure welbehagen van God. — Jonathan Edwards.

Vers 18–20

Het einde van de goddelozen is: 1. Dichtbij: "Gij zet hen," enzovoort. Het kan elk moment gebeuren.

1. Een rechterlijke uitspraak: "Gij doet hen vallen," enzovoort.
2. Plotseling: "Hoe worden zij," enzovoort.
3. Kwellend: "Worden te niet van verschrikkingen," enzovoort.
4. Eeuwig: aan zichzelf overgelaten, uit Gods gedachten verdwenen en niet meer opgemerkt, als een droom na het ontwaken. Er komt geen latere daad meer voor hen, noch tot verlossing, noch tot vernietiging.

Vers 19

Het eerste zicht op de hel, en het eerste besef ervan, bij een trotse en rijke zondaar die zojuist in vrede gestorven is.

Vers 20

Een verachtelijk gezicht: een eigengerechtige, of opschepperige, of vervolgende, of muggenziftende, of rijke zondaar op het moment dat zijn ziel voor God wordt geroepen.

Vers 22

Onze dwaasheid, onwetendheid en onverstand. Wanneer die zichtbaar worden. Welk gevolg dat voor ons moet hebben, en hoe sterk het Gods genade in het licht zet.

Vers 22–25

1. Wat de dichter belijdt over het vlees.
2. De trouwe uitingen van de geest.
3. De slotsom van het geheel. Zie ‘Spurgeon’s Sermons’, nr. 467.

Vers 25

God is het beste deel van de christen. Jonathan Edwards, ‘Works’, deel 2, blz. 104–107.

Vers 25

Hemel en aarde zijn doorzocht om een vreugde te vinden die gelijk is aan de Heere Zelf. De prediker kan verschillende vreugden nemen en laten zien dat ze er niet bij in de buurt komen.

Vers 26

1. De klacht van de dichter: Bezwijkt mijn vlees en mijn hart. 2. Zijn troost: Zo is God, enzovoort. Of we kunnen letten op (a) de broosheid van zijn vlees en (b) de bloei van zijn geloof. Leerstelling 1. Het vlees van de mens laat hem in de steek. Het hart van de grootste, de heiligste mens houdt niet altijd stand. De profeet was groot en vol genade, en toch liet zijn vlees hem in de steek.

Leerstelling 2. Het is de troost van een christen, ook in zijn droevigste toestand, dat God zijn deel is. — G. Swinnock.

Vers 26

‘Het verwelken van het vlees’, in Swinnocks verhandeling. (Nichol’s Puritan Series.)

Vers 26

Waar we tekortschieten en waar we nooit kunnen tekortschieten.

Vers 27

1. De droevige toestanden.
2. De vreselijke straffen.
3. De troost die erin besloten ligt.

Vers 28

Tot God naderen is onze wijsheid, onze eer, onze veiligheid, onze vrede en onze rijkdom. Preek van Thomas Watson, 'The Happiness of Drawing near to God', 1669. Zie ook 'The Saint's Happiness' in de preken van R. Sibbes.

Vers 28

Davids slotsom, of: het besluit van de heilige. — R. Sibbes.

Vers 28

1. De taal van het gebed: Het is goed, enzovoort.
2. De taal van het geloof: Ik zet, enzovoort.
3. De taal van de lofprijs: Om te vertellen. — G. R.

Vers 28

Zie 'Spurgeon's Sermons', nr. 287–288, 'Let us pray', en nr. 879, 'An assuredly good thing'.

Werken over de drieënzeventigste psalm

'Certain Comfortable Expositions of the Constant Martyr of Christ John Hooper, Bishop of Gloucester and Worcester, 1555, written in the time of his Tribulation and Imprisonment, upon the Twenty-third, Sixty-second, Seventy-third, and Seventy-seventh Psalm of the prophet David.' (Te vinden in de uitgaven van de Parker Society, en ook in de reeks 'British Reformers' van de Religious Tract Society.)

‘David Restored; or, An Antidote against the Prosperity of the Wicked and the Afflictions of the Just, shewing the different ends of both. In a most seasonable discourse upon the Seventy-third Psalm. By the Right Reverend Father in God Edward Parry. Late Lord Bishop of Killaloe. 1660.’

Psalm 74

Titel

Een onderwijzing van Asaf. Het is een leerzame psalm. Het verhaal van de lijdende kerk bouwt ons altijd op. We zien hoe gelovigen in tijden van diepe nood op hun God bleven vertrouwen en met Hem worstelden. Zo leren we hoe wij ons in dezelfde omstandigheden kunnen gedragen. En nog iets: als er een vuurproef over ons komt, overkomt ons niets vreemds. We lopen in het spoor van het leger van God.

Indeling

In Psalm 74:1-11 legt de dichter de pijn van het volk voor aan God, en ook de smaad die de samenkomsten van de Heere is aangedaan. Daarna wijst hij op eerdere bewijzen van Gods kracht. Dat is voor hem de reden waarom God nu moet redden (Psalm 74:12-23).

Is dit een profetische psalm, bedoeld voor tijden van nood die van tevoren werden gezien? Of schreef een latere Asaf hem na de inval van Sanherib, of in de tijd van de Makkabeeënoorlogen? Dat is erg moeilijk te beslissen. Wij zien echter geen bezwaar tegen de eerste gedachte.

Uitleg

Vers 1

"O God! waarom verstoot Gij in eeuwigheid?" Verstoten worden is al hard. Maar als U Uw volk zó lang alleen laat, is dat een kwaad dat niemand kan dragen. Het is het toppunt van alle rampen, een afgrond van ellende.

Het is wijs om, zolang we onder Gods tuchtiging zijn, te vragen: "Doe mij weten, waarover Gij met mij twist." En duurt de beproeving lang? Dan moeten we nog ernstiger vragen wat ze bedoelt. Zonde ligt meestal ten grondslag aan elke keer dat de Heere Zijn gezicht verbergt. Laten we de Heere bidden ons de bijzondere vorm ervan te laten zien. Dan kunnen we ons ervan bekeren, haar overwinnen en haar voortaan achter ons laten. Een kerk die door God is verlaten, mag niet onverschillig blijven zitten. Ze moet zich omkeren naar de hand die haar slaat en nederig vragen waarom.

Toch is de vraag uit onze tekst niet helemaal juist, want ze bevat twee misvattingen. Er zijn twee vragen die maar één antwoord toelaten: nee. "Heeft God Zijn volk verstoten?" (Romeinen 11:1). En de andere: "Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten?" (Psalm 77:8). God wordt Zijn volk nooit moe, zodat Hij een afkeer van hen zou krijgen. En zelfs als Zijn toorn tegen hen brandt, duurt dat maar een klein ogenblik, en het dient hun eeuwige goed. Verdriet stelt in zijn verwarring vreemde vragen en vreest dingen die helemaal niet kunnen gebeuren.

Het is een wonder van genade dat de Heere ons niet allang heeft weggelegd, zoals mensen versleten kleren wegleggen. Maar Hij haat het om weg te leggen en blijft geduld hebben met Zijn uitverkorenen.

"Waarom zou Uw toorn roken tegen de schapen Uwer weide?" Ze zijn van U. U zorgt voor hen. Het zijn arme, onnozele, weerloze schepsels. Heb medelijden met hen, vergeef hun en kom hun te hulp. Het zijn maar schapen. Blijf niet boos op hen. Het is vreselijk als Gods

toorn rookt. Maar het is oneindige barmhartigheid dat die toorn niet losbarst in een verterend vuur.

Het past ons om de Heere te bidden elk teken van Zijn woede weg te nemen. Want voor wie echt Zijn schapen zijn, is het heel pijnlijk om het voorwerp van Zijn afkeuring te zijn. De Heilige Geest bedroeven is geen kleine zonde, en hoe vaak zijn we er toch schuldig aan! Geen wonder dat we zo vaak onder een wolk leven.

Vers 2

"Gedenk aan Uw vergadering, die Gij van ouds verworven hebt." Wat een krachtig argument is de verlossing! O God, ziet U het bloedteken op Uw eigen schapen en laat U toch toe dat woeste wolven hen verscheuren? De kerk is voor de Heere geen nieuwe aankoop. Al vóór de grondlegging van de wereld werden de uitverkorenen gezien als verlost door het geslachte Lam. Zou die oude liefde doven? Zou het eeuwige raadsbesluit mislukken?

De Heere wil dat Zijn volk denkt aan het paaslam, aan de met bloed bestreken deurpost en aan de ondergang van Egypte. En zou Hij dat zelf allemaal vergeten? Laten we Hem eraan herinneren. Laten we samen pleiten. Kan Hij Zijn met bloed gekochte volk in de steek laten? Kan Hij Zijn verlosten verlaten? Kan de verkiezing mislukken en de eeuwige liefde ophouden te gloeien? Onmogelijk! De smarten van Golgotha en het verbond waarvan die smarten het zegel zijn: daarop kunnen de heiligen rekenen.

"De roede Uwer erfenis, die Gij verlost hebt." Zo'n zoet argument verdient het om herhaald en uitgewerkt te worden. Het deel van de Heere is Zijn volk. Zou Hij Zijn erfenis kwijtraken? Zijn kerk is Zijn koninkrijk, en over haar strekt Hij de scepter van Zijn heerschappij uit. Zou Hij toestaan dat Zijn bezit Hem wordt ontrukt?

Dat God ons bezit, is een feit vol troost. Hoe Hij ons waardeert, hoe Hij over ons regeert en hoe Hij met ons verbonden is: het zijn allemaal lichten die ons donker verhelderen. Niemand geeft zijn erfdeel

graag op. Geen vorst geeft zijn rijk zomaar prijs. Daarom geloven we dat de Koning der koningen vasthoudt aan wat van Hem is. Hij zal Zijn rechten verdedigen tegen iedereen die zich tegen Hem verheft.

"Den berg Sion, waarop Gij gewoond hebt." De Heere heeft Sion gekozen als het middelpunt van Zijn aanbidding en als de plek waar Hij Zich liet zien. Ook dat is een reden om Jeruzalem te behouden. Zou de heilige tempel van Jehova door heidenen worden ontwijd? Zou de troon van de grote Koning door Zijn vijanden worden bezoedeld? Heeft Gods Geest in onze harten gewoond, en zou Hij ze dan overlaten als verblijfplaats voor de duivel? Heeft Hij ons geheiligd door in ons te wonen, en zou Hij uiteindelijk toch Zijn troon verlaten? God verhoede het!

Het is goed om op te merken dat deze psalm duidelijk is geschreven met de tempel op Sion voor ogen. Niet met de tabernakel die er in de tijd van David stond, want dat was maar een tent. De verwoesting waarover hier wordt gerouwd, trof het snijwerk van een stevig gebouw. Wie Gods heerlijkheid in Salomo's ongeëvenaarde tempel hadden gezien, konden bitter treuren toen de Heere Zijn vijanden dat onvergelijkelijke gebouw helemaal liet verwoesten.

Vers 3

"Hef Uw voeten op tot de eeuwige verwoestingen." De ravage die was aangericht, was de smekeling al lang een doorn in het oog. Er leek geen hoop meer op herstel. De verwoesting heerste niet maar één dag of één jaar, ze heerste onafgebroken. Ook dit is een argument bij God. Zou Jehova blijven zitten terwijl Zijn eigen land een woestijn wordt en Zijn eigen paleis een puinhoop? Tot Hij opstaat en dichterbij komt, blijft de verwoesting. Alleen Zijn aanwezigheid kan het kwaad genezen. Daarom wordt Hij gesmeekt Zich met opgeheven voeten te haasten om Zijn volk te verlossen.

"De vijand heeft alles in het heiligdom verdorven." Elke steen van de verwoeste tempel riep tot de Heere. Overal waren de sporen van

goddeloze plunderaars te zien. De heiligste plaatsen getuigden van hun boosaardige snoodheid. Zou de Heere dit voor altijd toelaten? Zou Hij niet snel de vijand neerwerpen, die Hem recht in het gezicht tartte en de troon van Zijn heerlijkheid ontwijdde?

Het geloof vindt argumenten in de slechtste omstandigheden. Het gebruikt zelfs de gevallen stenen van zijn verwoeste paleizen: met het grote werptuig van het gebed slingert het ze tegen de poorten van de hemel en bestormt die.

Vers 4

"Uw wederpartijders hebben in het midden van Uw vergaderplaatsen gebruld." Waar Uw volk zong als engelen, brullen deze barbaren als wilde dieren. Als Uw heiligen samenkomen om U te aanbidden, vallen deze wrede mensen hen aan met de woede van leeuwen. Ze hebben geen enkel ontzag voor de plechtigste samenkomsten. Ze dringen met hun lasteringen binnen in onze meest gewijde bijeenkomsten.

Hoe vaak heeft de kerk in tijden van vervolging of van heersende ketterij gemerkt wat zulke woorden betekenen! Moge de Heere ons zulke ellende besparen. Wanneer er veel schijnheiligen in de kerk zijn die haar aanbidding bezoedelen, is het net als hier. Heere, bewaar ons voor zo'n zware beproeving.

"Zij hebben hun tekenen tot tekenen gesteld." Afgodische symbolen, in de oorlog gebruikt, werden boven Gods altaar opgesteld. Ze waren een beledigend teken van overwinning en van minachting voor de overwonnenen en hun God. Aanhangers van de paus, volgelingen van Arius en de moderne school van de Neologen hebben in hun tijd hun tekenen tot tekenen gesteld. Bijgeloof, ongeloof en vleselijke wijsheid hebben geprobeerd de plaats in te nemen van de gekruisigde Christus. Dat deed de kerk van God veel verdriet.

De vijanden buiten de kerk doen ons weinig schade. Maar de vijanden binnen de kerk richten ernstig kwaad aan. Ze verdringen de waarheid en zetten de dwaling in haar plaats. Zo bedriegen ze het

volk en leiden ze mensenmassa's naar het verderf. Een Jood voelde een heilige huivering als hij een afgodisch symbool in het heiligdom zag staan. Zo voelen wij het ook wanneer we in een protestantse kerk de dwaasheden van Rome zien, en wanneer we vanaf kansels waarop vroeger mannen van God stonden, nu filosofie en ijdele verleiding horen.

Vers 5

"Een ieder werd er bekend als een, die de bijlen omhoog aanbrengt in de dichtigheid van een geboomte." Vroeger werden mensen beroemd omdat ze de cederbomen velden en klaarmaakten voor de bouw van de tempel. Nu vindt de bijl ander werk. Mensen zijn trots op verwoesten, zoals hun vaders trots waren op bouwen.

Zo sloegen onze vaders in vroegere tijden krachtige slagen tegen de wouden van de dwaling. Ze werkten hard om de bijl aan de wortel van de bomen te leggen. Maar helaas, hun zonen lijken net zo ijverig om de waarheid te vernielen en alles omver te halen wat hun vaders hebben opgebouwd. O, kwamen die goede oude tijden maar terug! O, had ik maar één uur de bijl van Luther of de machtige houwer van Calvijn!

Vers 6

"Alzo hebben zij nu derzelver graveerselen samen met houwelen en beukhamers in stukken geslagen." De indringers waren net zo ijverig in het verwoesten als de oude bouwers in het bouwen waren geweest. Zulk mooi snijwerk aan stukken hakken was barbaars. Maar de Vandalen kenden geen genade. Ze sloegen alles kapot met elk gereedschap dat ze maar te pakken kregen.

In onze tijd gebruiken mensen bijlen en voorhamers tegen het evangelie en tegen de kerk. Heerlijke waarheden, veel kostbaarder dan het mooiste snijwerk, worden bekritiseerd en versplinterd door de slagen van de moderne kritiek. Waarheden die bedrukten hebben gesteund en stervenden hebben getroost, worden vernield door aan-

matigende Goten. Zij willen als geleerden doorgaan, maar kennen zelfs de eerste beginselen van de waarheid niet.

Met bijtende spot en zware slagen van drogredenen breken ze het geloof van sommigen af. En als het mogelijk was, zouden ze zelfs het vertrouwen van de uitverkorenen vernietigen. Assyriërs, Babyloniërs en Romeinen zijn slechts voorbeelden van de geestelijke vijanden die werken om de waarheid en het volk van God te vermorzelen.

Vers 7

"Zij hebben Uw heiligdommen in het vuur gezet." Bijlen en hamers waren voor de verwoesters niet genoeg. Ze moesten het ook met vuur proberen. Boosaardigheid kent geen grenzen. Wie God haten, sparen nooit de wreedste wapens. Tot op de dag van vandaag, tot in onze eigen tijd, is de vijandschap van het menselijk hart net zo groot als altijd. Als Gods voorzienigheid haar niet in toom hield, zouden de heiligen nog steeds brandstof voor de vlammen zijn.

"Ter aarde toe hebben zij de woning Uws Naams ontheiligd." Ze maakten van de tempel een puinhoop en lieten geen steen op de andere. De Heere had de berg Sion verlaten en de Romein was binnengedrongen. Toen dreef de oorlogswoede de soldaten ertoe om het gedenkteken van het beroemde Huis van de Heere uit te branden en weg te vagen. Als de machten van de duisternis hun zin konden krijgen, zou de kerk van Christus hetzelfde lot treffen. "Ontbloot ze," zeggen ze, "ontbloot ze, tot haar fondament toe!"

De kerk ontheiligen is haar verwoesten. Haar vijanden zouden haar ontheiligen tot er niets meer overbleef van haar reinheid, en daarmee van haar wezen. Maar zelfs al konden ze hun woede op de zaak van Christus botvieren, ze kunnen haar niet vernietigen. Ze zal hun slagen en hun branden overleven. De Heere houdt hen nog steeds als honden aan de lijn. Uiteindelijk laat Hij al hun plannen mislukken.

Vers 8

"Zij hebben in hun hart gezegd: Laat ze ons te zamen uitplunderen." Dit was geen ijdele wens, geen loze kreet. Hun wreedheid was oprecht, diep geworteld, een zaak van hun diepste binnenste. Uitroeiing was de wens van Haman en het doel van menig andere tiran. Er zou niets van Gods volk zijn overgebleven als de onderdrukkers hun zin hadden gekregen. De plannen van Farao om het volk uit te roeien zijn voor anderen een voorbeeld geweest. Toch bestaan de Joden nog en ze zullen blijven bestaan: de braamstruik heeft gebrand, maar is niet verteerd. Zo is ook de kerk van Christus door een doop van bloed en vuur gegaan. Ze is er alleen maar helderder door geworden.

"Zij hebben alle Gods vergaderplaatsen in het land verbrand." Hier wordt niet gedoeld op gebouwen die synagogen heetten, maar op samenkomsten. Er werd maar op één plaats samengekomen om God te aanbidden. De verwoesting van de tempel betekende dus het einde van alle heilige bijeenkomsten. Zo werden in feite alle vergaderplaatsen vernield.

Vervolgers hebben er altijd naar gestreefd een einde te maken aan alle conventikels, zoals zij die noemden. "Belet hen samen te komen en je verstrooit hen," zeiden de vijanden. Maar God zij dank, de heiligen zijn niet afhankelijk van muren. Ze kwamen samen op de berghelling, in het veen, in de catacomben, of in een boot op zee. Toch lukte de poging bijna. De jacht was zo fel dat de gelovigen eenzaam rondzwierven en hun plechtige samenkomsten onder die omstandigheden schaars waren. Wat voor zuchten en kreten zijn in zulke tijden opgegaan naar de oren van de HEERE der heirscharen! Wat zijn wij gelukkig dat we kunnen samenkomen om God te dienen op elke plaats die we kiezen, en dat niemand ons durft lastig te vallen.

Vers 9

"Wij zien onze tekenen niet." Och, arm Israël! Op de borst van de hogepriester schitterden geen Urim en Thummim meer. Tussen de che-

rubs scheen geen Sjechina. De rook van het offer en de wolk van het reukwerk stegen niet meer op van de heilige berg. De plechtige feesten waren stopgezet. Zelfs de besnijdenis, het teken van het verbond, werd door de tiran verboden.

Ook wij als gelovigen weten wat het is om onze zekerheden kwijt te raken en in het donker te tasten. Te vaak missen ook onze kerken de tekenen van de aanwezigheid van de Verlosser, en blijven hun lampen ongesnoeid. Wat een droevige klacht van een volk onder een wolk!

"Er is geen profeet meer." De profetie lag stil. Er kwam geen bezielend lied en geen troostende belofte meer van dichter of ziener. Het gaat slecht met Gods volk als de stem van de prediker van het evangelie verstomt en er een hongersnood naar het woord des levens over het volk komt. Door God gezonden dienaren zijn voor de heiligen even nodig als hun dagelijks brood. Het is een groot verdriet als een gemeente geen trouwe herder heeft. We moeten vrezen dat er, bij alle predikers die er nu zijn, toch een tekort is aan mannen van wie hart en tong zijn aangeraakt door hemels vuur.

"Noch iemand bij ons, die weet, hoe lang." Als iemand een einde kon voorspellen, zou je het kwaad met enig geduld kunnen dragen. Maar als niemand een einde ziet of een uitkomst kan voorzeggen, ziet de ellende er hopeloos uit en overweldigt ze ons.

God zij dank: in onze dagen heeft Hij Zijn kerk niet zó jammerlijk zonder bemoedigende woorden gelaten. Laten we bidden dat Hij dat nooit zal doen. Minachting van het Woord komt heel veel voor. Dat kan de Heere maar al te goed aanzetten om het ons te ontnemen. Moge Zijn lankmoedigheid die tarting verdragen en Zijn barmhartigheid ons nog altijd het woord des levens geven.

Vers 10

"Hoe lang, o God! zal de wederpartijder smaden?" Wij weten niet hoe lang, maar U weet het wel. De tijden en gelegenheden zijn bij U. Als

God wordt gesmaad, is er hoop voor ons. Dan zal Hij misschien luisteren en Zijn onteerde Naam wreken. Aan de goddeloosheid wordt veel vrijheid gelaten, en de gerechtigheid draalt onderweg. God heeft Zijn redenen voor uitstel en Zijn tijden om te handelen. Uiteindelijk zal blijken dat Hij niet traag is met Zijn belofte, zoals sommige mensen traagheid beschouwen.

"Zal de vijand Uw Naam in eeuwigheid lasteren?" Dat zal hij eeuwig doen, tenzij U hem de genadeslag geeft. Zult U Uzelf nooit verdedigen en lasterende tongen nooit de mond snoeren? Zult U altijd de spot van de goddelozen blijven dulden? Komt er geen einde aan al dat heiligschennen en vloeken? Jawel, het komt allemaal tot een einde, maar niet meteen. Er is een tijd waarin de zondaar mag razen, en een tijd waarin het geduld hem draagt. Maar het is slechts een tijd. En dan, ach, dan!

Vers 11

"Waarom trekt Gij Uw hand, ja, Uw rechterhand af?" Waarom zit U zo werkloos toe te kijken? Waarom bent U zo onverschillig voor Uw eigen eer en voor de veiligheid van Uw volk? Wat is de smekeling vrijmoedig! Dwaalt hij? Nee, zeker niet. Wij zijn de dwalenden, wij die zo koel, zo ver weg en zo lusteloos zijn in het gebed. Het koninkrijk der hemelen lijdt geweld. Wie de kunst van het bidden verstaat, zal daarmee bij God stellig overwinnen.

Het is goed om te vragen waarom het werk van de genade zo langzaam voortgaat en waarom de vijand zoveel macht over de mensen heeft. Die vraag kan ons praktische overwegingen aanreiken die van onmetelijke waarde zijn.

> *"Waarom blijft U weg uit de strijd?*
> *Waarom dralen de wielen van Uw wagen?*
> *Verhef U, doe het rijk van de hel beven,*
> *Arm des HEEREN, ontwaak, ontwaak!"*

“Trek haar uit het midden van Uw boezem.” Wat een gedurfd beeld! Maar mensen die vechten voor hun leven, moeten alles durven. Lijkt het alsof God Zijn armen over elkaar slaat? Dan mogen wij de onze niet over elkaar slaan. Laten we juist onze smeekbeden vernieuwen, zodat Hij Zijn hand weer aan het werk zet. O, als er onder belijdende christenen méér strijd in het gebed was, wat zouden we dan wonderen van genade zien!

Hier hebben we een voorbeeld van echt pleiten, een gebed vol vervoering. Het is nederig, maar ook vrijmoedig, vurig, innig en krachtig. Zulke smeekbeden raken altijd het hart van God. Als wij onze sterkste redenen aanvoeren, brengt Hij Zijn uitgelezen barmhartigheden naar voren.

Verzen 12–23

Nadat de bidder de treurige toestand aan de Heere heeft voorgelegd, brengt hij nu een nieuwe reeks redenen naar voren waarom God moet helpen. Hij kijkt terug op de wonderen van genade en de krachtige daden van de Heere uit het verleden, en smeekt of Hij die werken opnieuw wil doen.

Vers 12

“Evenwel is God mijn Koning van ouds af.” Wat een troost zit er in deze belijdenis! Israël erkent trouw en met heilig ontzag zijn Koning. Het beroept zich erop dat het van oudsher Zijn eigendom is, en put daar een reden uit om te vragen om bescherming en redding. Is de Heere echt de enige heerser over ons hart? Dan zet Hij in Zijn liefde Zijn kracht voor ons in. Heeft Hij ons van eeuwigheid af als de Zijnen opgeëist? Dan beschermt Hij ons tegen de vijand die ons bespot.

“Die verlossingen werkt in het midden der aarde.” Vanaf de vroegste tijden van Israëls geschiedenis had de Heere Zijn volk telkens gered. Vooral bij de Rode Zee stond het hart van de wereld zelf versteld van Zijn reddende wonderen. Elke gelovige mag zich vandaag op die oude daden van de Heere beroepen: het werk van Golgotha, de over-

winning op zonde, dood en hel. Wie onze redding al zo lang geleden heeft bewerkt, laat ons nu niet in de steek. Dat kan Hij niet eens! Elk wonder van genade uit het verleden verzekert ons: Hij Die begonnen is met verlossen, blijft ons van alle kwaad verlossen.

Zijn daden van toen waren openbaar en gebeurden onder de ogen van Zijn vijanden. Het was geen goocheltruc en geen schijn. Daarom verwachten we in al onze gevaren echte, zichtbare hulp. En die zullen we zeker krijgen.

Vers 21

"Laat den verdrukte niet beschaamd wederkeren." Ze zijn gebroken en verpletterd, maar ze komen toch vol vertrouwen naar U toe. Laat hen niet teleurgesteld worden! Dan zouden ze zich schamen voor hun hoop. "Laat den ellendige en nooddruftige Uw Naam prijzen." Maak hun hart blij door snel te antwoorden wanneer ze roepen. Dan brengen ze U hun mooiste lofzangen.

De Heere laat niemand beschaamd uitkomen die op Hem vertrouwt. Dat is Zijn manier niet. Want Zijn woord is: "Roept Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren."

Vers 22

"Sta op, o God! twist Uw twistzaak." Antwoord op de hoon van de goddelozen met bewijzen die zowel de lastering als de lasteraar vernietigen. Gods oordelen zijn ontzagwekkende antwoorden op de tarting van Zijn vijanden. Als Hij machtige rijken laat instorten en vervolgers recht in het hart treft, verdedigt Hij Zijn zaak Zelf, zoals niemand anders dat had gekund. O, dat de Heere Zelf het slagveld opkwam! Al lang trilt de strijd in de weegschaal. Eén blik van Zijn ogen, één woord van Zijn lippen, en de vaandels van de overwinning wapperen in de wind.

"Gedenk der smaadheid, die U van den dwaze wedervaart den gansen dag." De Heere wordt gevraagd te bedenken dat Hij Zelf wordt bespot. En dan nog door een gewoon mens, en nog wel door een

dwaas! Ook wordt Hij eraan herinnerd dat deze vuile woorden nooit ophouden en met elke nieuwe dag opnieuw klinken. Het is dapper gedaan als het geloof redenen uit de muil van de draak kan rukken, en in de lasteringen van dwazen nog argumenten kan vinden om bij God mee te pleiten.

Vers 23

"Vergeet niet het geroep Uwer wederpartijders." Grote krijgsman, laat de hoon van de vijand U aanzetten tot de strijd! Ze dagen U uit. Neem de handschoen op en sla hen met Uw geduchte hand. Zijn de kreten van Uw kinderen te zwak om gehoord te worden? Let dan op de luide stemmen van Uw vijanden, en breng hun godslasteringen voor altijd tot zwijgen.

"Het getier dergenen, die tegen U opstaan, klimt geduriglijk op." De goddelozen schreeuwen tegen U en tegen Uw volk. Hun lasteringen zijn luid en houden nooit op. Ze tarten U, ja U! En omdat U niet antwoordt, lachen ze U uit. Het gaat van kwaad tot erger, en van erger tot het ergste. Hun woede zwelt aan als het gerommel van een onweer dat dichterbij komt. Waar moet dit op uitlopen? Welke schande wordt er nu weer over U en de Uwen uitgestort? O God, blijft U dit eeuwig verdragen? Hebt U dan geen oog voor Uw eer, geen achting voor Uw heerlijkheid?

Veel van deze psalm is door onze gedachten gegaan toen we de afgoderij van Rome zagen. (De schrijver bezocht Rome in november en december 1871, terwijl dit deel van de Schatkamer in bewerking was.) Ook dachten we aan haar bloedige vervolging van de heiligen. O Heere, hoe lang duurt het nog voordat U Zich ontdoet van die goddeloze ellendelingen, de priesters, en de hoer van Babel in de poel van het verderf werpt? Moge de kerk nooit ophouden bij U te pleiten, totdat het oordeel is voltrokken en de Heere Zich heeft gewroken op de Antichrist.

Gehele psalm

Deze psalm heeft één opvallende eigenschap, en die doet sterk denken aan Psalm 44. Nergens wordt nationale of persoonlijke zonde genoemd. Er is geen zinspeling op de rechtvaardige manier waarop de Heere hen straft, en er wordt niet gesmeekt om vergeving en vergiffenis. En toch lijdt het nauwelijks twijfel dat de schrijver van de psalm, wie hij ook was, de zonden en ongerechtigheden die al dit bittere kwaad over hen hadden gebracht even diep moet hebben gevoeld als Jeremia, Ezechiël, Daniël of enige andere profeet uit de ballingschap.

Er zijn wel verwijten, maar geen aanklacht. Er is rouw, maar geen gemor. Het is veel meer de kreet van een kind dat geslagen wordt. Het vraagt zich af waarom, en het treurt dat het gezicht van zijn Vader zich in ongenoegen van hem heeft afgekeerd en dat de hand van een Vader zo zwaar rust op het kind van Zijn liefde.

Of je zou bijna zeggen: het is de kreet van een van de gedode getuigen onder het altaar. Die staat verbaasd over de rover en onderdrukker en roept: “Hoelang, o heilige en waarachtige Heerser …?” En toch is het de roep van iemand die nog steeds lijdt en nog steeds kermt onder de druk van zijn rampen: “Waarom verstoot Gij in eeuwigheid? … Wij zien onze tekenen niet; er is geen profeet meer.” — Barton Bouchier.

Gehele psalm

Een bijzonder kenmerk van deze psalm is dat het woord netsach, “voor eeuwig”, er zo vaak in voorkomt: Ps. 74:1,3,10. — E. W. Hengstenberg.

Vers 1

Deze psalm, en vooral deze woorden, bevatten de droevige klacht van de kerk over haar diepe ellende. Ook legt de kerk God ernstig de vraag voor wat hiervan de oorzaak is. Twee dingen brengt de kerk in deze woorden bij God naar voren. Ten eerste: hoe groot haar ellende is. Ten tweede: hoe nauw zij met Hem verbonden is.

1. De grootte van haar ellende. Drie dingen maakten haar ellende zo zwaar. Ten eerste de wortel ervan, en dat was Gods toorn: "Waarom zou Uw toorn roken?" enz. Ten tweede de hoogte ervan: God was niet alleen toornig, Hij rookte in Zijn toorn. Ten derde de duur ervan: ze was zo lang dat God hen voor eeuwig scheen te verstoten.
2. De nauwe band tussen God en Zijn volk: "Tegen de schapen Uwer weide." Het is alsof ze zeggen: Heere, als U dit tegen Uw vijanden had gedaan, was het geen wonder geweest. Als U Uw grimmigheid had uitgegoten over de vaten van de toorn, was het niet zo erg geweest. Maar wat nu! Trekt U Uw zwaard tegen de schapen van Uw weide? Het zou geen wonder zijn geweest als U de vetten en de sterken had genomen en Uw oordelen over hen had uitgegoten. Maar doet U dat nu ook aan Uw schapen?

Uit deze woorden kan ik verschillende leerstukken afleiden. Eerste leerstuk: Gods volk zijn Zijn schapen.

Tweede leerstuk: God kan heel toornig zijn op Zijn eigen volk, op Zijn eigen schapen.

Derde leerstuk: Als God toornt op Zijn volk, past het Zijn volk om zorgvuldig te vragen waar dat door komt.

Vierde leerstuk: Als Gods volk onder druk staat, moet het letten op Gods toorn waar die druk uit voortkomt, en daar diep door geraakt zijn.

Vijfde leerstuk: Gods volk wordt in tijden van verdrukking meer geraakt door Gods toorn dan door zijn eigen pijn, of behoort dat al-

thans te worden. Hierover klaagt de kerk. Niet dat zij zoveel leed, maar dat God ontstemd was en toornig. Dat raakte haar het diepst.

Zesde leerstuk: Gods volk is geneigd om in zware verdrukking kwade gedachten over God te hebben. God was toornig op Zijn volk, en hun hart zag het donker in, alsof God Zijn volk verstootte.

Zevende leerstuk: God kan zo zwaar en zo lang toornig zijn op Zijn volk dat het, naar het oordeel van de zintuigen, lijkt alsof ze voor altijd zijn verstoten.

Achtste leerstuk: Gods volk mag niet morren tegen Zijn handelen, maar mag Hem wel in alle nederigheid ter verantwoording roepen over de oorzaak. — Joseph Alleine, 1633–1668.

Vers 1

"Waarom zou Uw toorn roken?" enz. Toorn is een vuur. Bij woedende mensen en andere schepselen lijkt er rook uit de neusgaten te komen. Xenophon zegt van de Thebanen dat ze vuur ademen wanneer ze toornig zijn. Dit wordt dus van God gezegd zoals we dat over mensen zeggen. — John Trapp.

Vers 1

"De schapen Uwer weide." Niets is hulpelozer dan een schaap: eenvoudig, genoegzaam, zachtaardig, tam, lijdzaam, vruchtbaar, schuw, aan de mens gewend, dom, nuttig. Met het woord schapen wordt hier dus aangegeven hoe dringend de nood aan goddelijke hulp is, en hoe goed het de Allerhoogste zou passen om hun zaak tot de Zijne te maken. — Lorinus.

Vers 2

"Gedenk aan Uw vergadering." Niet zonder reden zeggen ze niet: "Denk aan ons", maar: "Gedenk aan Uw vergadering." Niet de onze, maar de Uwe. En niet omdat ze nu pas de Uwe is gaan worden, maar omdat U haar al van ouds hebt verworven, "de roede Uwer erfenis", die U hebt verlost. Zo ook deze berg Sion, waar niet wij hebben ge-

woond, maar U. Er was niets wat ze met meer vrijmoedigheid aan een vertoornde God konden voorhouden dan de oude goedertierenheid die Hij hun vaderen in vroegere dagen had bewezen. — Musculus.

Vers 2

"De roede Uwer erfenis." Shebet nachalah, de erfenisroede, is de staf waarmee een erfdeel wordt opgemeten. Qeneh hammiddah is de meetriet van de landmeter (Ezech. 40:3). Het woord wordt gebruikt zoals goral, het lot, voor het deel, dus voor de erfenis zelf. — E. W. Hengstenberg.

Vers 2

"De roede Uwer erfenis." Dit betekent een volk waarop God in alle generaties een bijzonder recht en een bijzondere aanspraak had. — Henry Hammond.

Vers 2

"Die Gij verlost hebt", dat wil zeggen: het gekochte volk, doordat Hij het terugbracht toen het vervreemd was en in andere handen was gevallen. Zo doet een goël, een naaste bloedverwant, die een broer loskoopt die in gevangenschap is weggevoerd, en die een verkochte erfenis terugwint. — Hermann Venema.

Vers 3

"Hef Uw voeten op." Of: "Uw hamers", dat wil zeggen: "Uw slagen", om de vijand "te vertrappen" of "neer te slaan" "tot de eeuwige verwoestingen". Zo worden "voeten" gebruikt om mee "te vertrappen", Jes. 26:6. Ook het Grieks vat het hier zo op, maar dan verandert het beeld: daar staat "Uw handen", en die zijn ook werktuigen om mee neer te slaan. Of: hef Uw voeten op, dat betekent: kom snel kijken naar de eeuwige verwoestingen die de vijand heeft aangericht. — Henry Ainsworth.

Vers 3

"Hef Uw voeten op." Abu Walid vertaalt: Treed hard op Uw vijanden. De Joodse Arabier: Toon Uw straf. Daarbij merkt hij op dat het opheffen van de voeten straf betekent, omdat iets met geweld onderwerpen meestal wordt uitgedrukt als het onder de voeten treden. — Henry Hammond.

Vers 3

"Hef Uw voeten op", enz. Ze smeken dat God bij deze verwoestingen Zijn voetstappen opheft, dat wil zeggen: dat Hij dichterbij komt. In Gen. 29:1 staat de uitdrukking "de voeten opheffen". Hier is de uitdrukking veel sterker: de voetstappen opheffen. Ze moet worden opgevat als een snelle, stormachtige, majestueuze en krachtige nadering. Denk aan een held die met zware tred de grond raakt en snel doorloopt, met voetstappen die ver klinken. — Hermann Venema.

Vers 3

"In het heiligdom." Hun steden waren verwoest, hun streken, hun landerijen, hun wijngaarden, hun olijfgaarden. Zijzelf waren overal neergehouwen zonder dat ze één slag hadden kunnen leveren om zich te verdedigen, en hun levensonderhoud was hun ontnomen zonder tegenstand. Toch spreken ze daar niet over. Niet omdat zulke dingen geen verdriet mogen doen, en ook niet omdat de heiligen hun verlies niet voelen. Maar wat de godsdienst en de dienst aan God dreigde uit te doven, woog met een ondraaglijk verdriet zwaarder dan het gevoel van al die andere rampen. — Musculus.

Vers 4

"Uw wederpartijders hebben in het midden van Uw vergaderplaatsen gebruld", enz. Het woord sha'ag wordt vooral gebruikt voor het brullen van de leeuw... Op deze plaats mogen we het werkwoord met recht ruimer opvatten: voor al het lawaai dat de vijand maakt, of het nu uitgelaten is of opschepperig, godslasterlijk tegen God en ramp-

zalig voor Zijn volk (Ps. 74:10). Het gaat om woorden die schrik en bedreigingen uitademen in bevelschriften. Of om ruwe, zinloze geluiden, zoals in hun afgodische dienst, in hun gebeden en in hun onbezonnen liederen. Zoals in Jes. 52:5 is de betekenis: huilen. — Hermann Venema.

Vers 4

"Zij hebben hun tekenen tot tekenen gesteld." Bedoeld wordt dit: de vijand schafte de tekenen van de ware God, van Zijn volk en van Zijn godsdienst af, zoals de besnijdenis, de feesten, de offers, de andere verordeningen van de godsdienst en andere tekenen van vrijheid. In plaats daarvan zette hij zijn eigen afgodische tekenen neer, als tekenen van zijn gezag en zijn godsdienst. — Hermann Venema.

Verzen 4–7

(De vervolging onder Antiochus, 168 v. Chr.) Athenaeus trok naar Jeruzalem. Met hulp van het garnizoen verbood en onderdrukte hij daar elke beoefening van de Joodse godsdienst. Hij dwong het volk de sabbat te ontheiligen en varkensvlees en ander onrein voedsel te eten, en hij verbood uitdrukkelijk de besnijdenis, het nationale teken van het volk. De tempel werd gewijd aan Jupiter Olympius. Het beeld van die god werd opgericht op een deel van het brandofferaltaar, en het offer werd volgens de regels gebracht...

Als laatste hoon kwamen de Bacchanaliën in de plaats van het nationale Loofhuttenfeest. Hun losbandigheid, zoals die in de latere eeuwen van Griekenland werd gevierd, schokte de strenge deugd van de oudere Romeinen. De onwillige Joden werden gedwongen mee te doen aan deze luidruchtige orgieën en de klimop te dragen, het teken van de god. Zo dicht was het Joodse volk, en de dienst aan Jehova, bij totale uitroeiing. — Henry Hart Milman (1791–1868), in "A History of the Jews."

(Onder Titus.) De oproerlingen waren de stad in gevlucht, en het heilige huis zelf en alle gebouwen eromheen waren verbrand. Nu

brachten de Romeinen hun veldtekenen naar de tempel en zetten die op tegenover de oostelijke poort. Daar brachten ze er offers aan, en daar riepen ze Titus onder luid gejuich van vreugde uit tot imperator. — Josephus.

Vers 8

"Gods vergaderplaatsen." Spencer, Vitringa en de geleerden in het algemeen zijn van mening dat de synagogen voor de eredienst zijn ontstaan uit de openbare lezing van de wet, nadat Ezra de boeken ervan had verzameld. Dan zou er vóór de Babylonische ballingschap dus geen van zulke plaatsen voor plechtige samenkomsten zijn geweest. Sommige Joden zelf zijn daar ook van overtuigd, en de Schrift geeft geen enkele aanwijzing dat die plaatsen vóór die tijd bestonden. Toch weten we dat een van de eerste Hebraïsten van deze tijd, de eerwaarde dr. Macaul, neigt naar een vroegere oorsprong dan algemeen wordt aangenomen. We citeren zijn woorden: "Het bestaan van zulke plaatsen vóór de Babylonische ballingschap is veel betwist."

De meeste schrijvers redeneren vanuit het zwijgen van het Oude Testament. Zij neigen naar de mening dat de synagogen in Babel zijn ontstaan en dat er na de terugkeer soortgelijke gebedsruimten in het land Israël zijn geopend. Sommigen leiden daaruit af dat de vierenzeventigste psalm in de tijd na Babel is geschreven, want in het achtste vers staat: "Zij hebben alle Gods vergaderplaatsen in het land verbrand." Maar het argument uit het zwijgen is verre van afdoende.

De vertaling van mo'ade als synagogen in het zojuist aangehaalde vers zou redelijkerwijs ook tot dezelfde vertaling kunnen leiden in enkele andere plaatsen die zonder twijfel vóór de ballingschap zijn geschreven. Bovendien bewijzen de omstandigheden, het karakter en de behoeften van de Israëlieten onweerlegbaar dat ze in hun steden en dorpen een of andere plaats moeten hebben gehad, want het grootste deel van hen woonde ver van de tempel. Op die plaats kwamen ze op hun sabbatten, nieuwe manen en andere plechtige dagen

samen om onderricht in de wet te ontvangen en om openbaar te bidden. Die plaats, hoe anders ook dan latere regelingen, was de oorsprong van de synagoge. Hoe zulke bijeenkomsten vóór de ballingschap verliepen, is nu onmogelijk te zeggen. — F. A. Cox.

Vers 8

Synagogen. Dr. Prideaux houdt vol dat er vóór de Babylonische ballingschap helemaal geen synagogen waren. Zijn redenering gaat als volgt: het belangrijkste in een synagogedienst was dat de wet aan het volk werd voorgelezen. Waar geen wetboek was om uit voor te lezen, kon dus ook geen synagoge zijn. Hoe zeldzaam zo'n wetboek in heel Juda vóór de ballingschap was, laten veel Bijbelplaatsen ons zien. Toen Josafat leraren door heel Juda stuurde om het volk te onderwijzen in de wet van God, namen zij een wetboek mee (2 Kron. 17:9). Dat hadden zij niet hoeven te doen als er in de steden waar zij heen gingen al afschriften van de wet hadden gelegen. En die zouden er zeker hebben gelegen als die steden synagogen hadden gehad, want daar draaide de dienst om het voorlezen van de wet.

En toen Hilkia de wet in de tempel vond (2 Kon. 22:8), hoefden hij en koning Josia zich daar niet zo over te verbazen als wetboeken in die tijd gewoon waren geweest. Hoe zij op dat moment reageerden, bewijst genoeg dat zij de wet nooit eerder hadden gezien. Dat zou onmogelijk zijn als er toen nog andere afschriften onder het volk rondgingen. En als het volk toen geen afschriften van de wet had, bestond er zeker ook geen synagoge waar zij die wet konden horen voorlezen. Daaruit trekt Prideaux de conclusie dat er onder de Joden pas na de Babylonische ballingschap synagogen kunnen zijn ontstaan. — Cruden's Concordance.

Vers 8

Synagogen. Er zijn mensen die vinden dat deze psalm uit de tijd van de Makkabeeën komt. Zij beweren dan dat deze woorden de verwoesting van de synagogen beschrijven. Die bewering wordt weer-

legd door een eenvoudige opmerking: in alle uitvoerige verslagen die we over die tijd hebben, staat niets over zo'n verwoestingswerk. — E. W. Hengstenberg.

Vers 8

Synagogen. In het Oude Testament vinden we geen enkel spoor van samenkomsten voor de eredienst in synagogen. Tijdelijke altaren, bosjes en hoogten werden door vrome Joden en door zondaars allebei gebruikt, de ene groep om God te dienen, de andere om afgoden te dienen. Er is maar één voorbeeld uit de tijd vóór de ballingschap dat erop lijkt te wijzen dat vromen in Israël de gewoonte hadden om op vaste tijden naar godvrezende leiders te gaan voor zegen en onderwijs. Dat staat in 2 Kon. 4:23, waar de man van de Sunamitische vrouw vraagt: "Waarom gaat gij heden tot hem? Het is geen nieuwe maan, noch sabbat." Toch getuigen 2 Kon. 22:8 en volgende en 2 Kron. 34:14 en volgende ondubbelzinnig tegen het bestaan van plaatsen voor de eredienst in de tijd van het koningschap.

Pas tijdens de ballingschap, toen de tempeldienst stillag, vinden we onmiskenbaar bewijs van vaste samenkomsten op vastendagen voor gebed en onderwijs (Zach. 7:3–5; 8:19). Er waren ook bijeenkomsten op sabbatten en vastendagen om de ballingen te onderwijzen in de wet van God en hen aan te sporen de voorschriften van God te gehoorzamen (Ezra 10:1–9; Neh. 8:1–3; 9:1–3; 13:1–3). Deze bijeenkomsten, gehouden bij de tempel en op andere plaatsen, vormden het begin van de synagoge. De plaats waar het volk samenkwam, kreeg de naam huis der vergadering. Zo kwam er uiteindelijk ook een synagoge in de tempel zelf...

Deze synagogen werden al snel heel populair onder het volk. Daarom zegt de psalmist, die de eredienst in de tijd van de Makkabeeën beschrijft, dat de vele ontmoetingsplaatsen van God verwoest zijn, of de "Synagogen Gods", zoals de Engelse vertaling terecht zegt. — Christian D. Ginsburg, in "Cyclopaedia of Biblical Literature."

Vers 8 (tweede zinsdeel)

De bedoeling lijkt te zijn dat de Chaldeeuwse indringers alle plechtigheden in het land hebben afgeschaft. Ze hebben het dagelijkse offer weggenomen. Ze hebben een einde gemaakt aan de feesten en hoogtijden van onze heilige eredienst. Vergelijk Klaagl. 2:6: “Hij heeft Zijn hut met geweld afgerukt, als een hof, Hij heeft Zijn vergaderplaats verdorven” (of liever: Zijn samenkomst, Zijn mo’ed). “De HEERE heeft in Sion doen vergeten den hoogtijd en den sabbat.” — Christopher Wordsworth.

Vers 9

Wij zien onze tekenen niet. Het is alsof ze willen zeggen: vroeger gaf God ons altijd tekenen en wonderen. Hij deed zelfs wonderen voor ons, of Hij stuurde een profeet om ons te leren en te raden wat we moesten doen. We hadden mensen die ons konden vertellen hoe lang onze benauwdheid zou duren en wanneer we het einde ervan mochten verwachten. Maar nu zitten we in nood en niemand kan ons zeggen hoe lang. Nu zijn we aan de wijde wereld overgelaten, helemaal op onszelf aangewezen, en moeten we onszelf zien te redden zo goed als we kunnen.

De Heere zal ons niet meer raden wat we moeten doen. Hij laat ons ook niet weten wat Hij het beste vindt of hoe we verder moeten. Zo jammerlijk, zo troosteloos was hun toestand toen God Zijn aangezicht voor hen verborg. — Joseph Caryl.

Vers 9

Wij zien onze tekenen niet. De tekenen die de psalmist niet kon zien en waarover hij treurde, waren bepaalde zichtbare kentekenen van Gods bijzondere gunst. Het waren getuigenissen van Zijn aanwezigheid en gedenktekenen dat Hij bij hen was om hen te zegenen. Er wordt gezegd dat er vijf dingen waren in de tempel van Salomo, die Nebukadnezar verwoestte, en die in de tweede tempel, na de Babylo-

nische ballingschap gebouwd, niet meer terugkwamen. Vijf gedenktekenen van Gods bijzondere aanwezigheid ontbraken toen. Het eerste was de ark van het verbond. Het tweede was het vuur uit de hemel op het koperen altaar. Het derde was de Sechina, de zichtbare wolk die op het verzoendeksel rustte. Het vierde waren de Urim en Thummim op het borstschild van de hogepriester. Het vijfde was de geest van de profetie.

Het is waar dat er wel profeten waren – Haggaï, Zacharia en Maleachi – ten tijde van de terugkeer en kort daarna. Maar de geest van de profetie hield op met Maleachi en verscheen pas weer bij Johannes de Doper, de voorloper van de Heere Jezus... De klacht van de kerk was hier dus dat zij haar tekenen niet zag. Zo heeft ook nu de kerk van de levende God, het wedergeboren gezin van Sion, vaak reden om dezelfde droevige klacht aan te heffen. Tekenen van Gods gunst, kentekenen en getuigenissen van Zijn genadewerk in hun ziel, zijn vaak zo uit het zicht, zo begraven in duisternis en gehuld in donkere wolken, dat het levende gezin vanuit zijn eigen zielservaring de klagende woorden wel móét overnemen en zeggen: Wij zien onze tekenen niet. — J. C. Philpot, 1802–1869.

Vers 9

Onze tekenen. De gewone tekenen van Israël als Gods eigen volk zijn het pascha (Ex. 12:13), de sabbat (Ex. 31:13), de tempel, het altaar en de offers. De buitengewone tekenen zijn de wonderen die God voor Zijn volk heeft gedaan (Ps. 78:43). — A. R. Fausset.

Vers 9

Er is geen profeet meer. Let eens op wat ze níet zeggen. Ze zeggen niet: er is geen reus of krijgsoverste meer die ons van de tegenstander kan redden. Ze zeggen: er is geen profeet meer. En toch waren de profeten, toen ze nog bij hen waren, in ieders ogen verachtelijk. De goddelozen mishandelden hen en doodden hen. — Musculus.

Vers 10

Zal de vijand Uw Naam in eeuwigheid lasteren? De zondaar laat zijn zonde nooit los voordat de zonde hém loslaat. Als de dood geen einde maakte aan zijn zonde, zou hij nooit ophouden met zondigen. Een vergelijking maakt dat duidelijk, en die is bijna als een kleine gelijkenis. Een gezelschap speelzieke mensen besluit de hele nacht door te spelen. Ze gaan zitten bij schaakborden of een ander spel. Dan gaat hun kaars per ongeluk of onverwacht uit, of iemand blaast hem uit, of hij brandt op. Nu hun kaars uit is, moeten ze hun spel opgeven en in het donker naar bed gaan. Maar als de kaars de hele nacht had gebrand, hadden ze de hele nacht gespeeld.

Zo gaat het met elke zondaar als het om de zonde gaat. Als de dood de kaars van het leven niet uitblies, zou de zondaar blijven zondigen. Zou hij eeuwig leven, dan zou hij eeuwig zondigen. Daarom is het rechtvaardig van God, en niet onredelijk, om hem eeuwig te straffen in helse kwellingen. Elke onboetvaardige zondaar zou tot in de dagen van de eeuwigheid zondigen, als hij tot in de dagen van de eeuwigheid mocht leven. “Hoe lang, o God! zal de wederpartijder smaden? Zal de vijand Uw Naam in eeuwigheid lasteren?”

Voor eeuwig en altoos, of: voor eeuwig en nóg langer – want zo overdrijft het Hebreeuws graag. Het is alsof de zondaar en lasteraar een tijdsduur wil vaststellen die langer is dan de eeuwigheid om in te zondigen. De psalmist zegt hiermee tussen de regels door: Heere, als U hen maar voor altijd hun gang laat gaan, zullen zij Uw Naam zeker voor eeuwig en altoos lasteren. Ik heb over de krokodil gelezen, en dat vind ik een treffend beeld, dat hij geen *maximum quod sic* kent: hij blijft groeien, wordt steeds groter en bereikt nooit een bepaalde graad van monsterlijkheid zolang hij leeft. *Quamdiu vivit crescit.* Elke verharde zondaar zou, als hij met rust gelaten werd, zo’n monster zijn, voortdurend slechter en slechter wordend. — Thomas Brooks.

Vers 12

God is mijn Koning van ouds af, enz. Uit dit vers kunnen we leren hoe we over onze God moeten denken. Ten eerste: Hij is onze Koning. Daarom mogen we moed vatten en gerust om Zijn hulp te vragen tegen de goddelozen, en ons helemaal onderwerpen aan Zijn wil en Zijn bestuur. Ten tweede: Hij is geen nieuwe God, maar de Oude van dagen, de God van altijd. Al het heil dat ooit is gewerkt, niet alleen te midden van Zijn eigen volk maar op de hele aarde, zelfs bij mensen die Hem niet erkennen, is door Hem gewerkt. Laat deze gedachte de wortel raken van elk vertrouwen op andere goden of op welk schepsel dan ook. — Musculus.

Vers 13

"Gij hebt door Uw sterkte de zee gespleten." U, Heere, hebt de stromende zee vast gemaakt, zodat onze vaders er een weg doorheen hadden. En in dezelfde wateren waar U Uw verloste volk doorheen leidde, hebt U de legers van Egypte volkomen vernietigd. Zij waren zo woest als draken toen zij Uw volk wilden verslinden. — Jansenius.

Vers 14

"Gij hebt de koppen des Leviathans verpletterd," enz. Dit wordt gezegd van het leger van Farao, dat God in de Rode Zee vernietigde. De ondergang van de Egyptenaren was een onderpand ervan dat God Zijn belofte zou waarmaken: de Kanaänieten uit het beloofde land verdrijven en dat land aan Israël geven. In de woestijn wachtten hen nog veel moeilijkheden. Maar God gaf hun deze barmhartigheid als voedsel, niet voor hun lichaam maar voor hun geloof, zolang zij in de woestijn waren. Zo werden die eerdere grote en heerlijke beloften vervuld. Eerdere barmhartigheden zijn dus voedsel dat God aan het geloof van Zijn volk geeft om van te leven, totdat Hij volledig heeft waargemaakt wat Hij aan Zijn kerk heeft beloofd. — William Strong.

Vers 14

Leviathan. Arabische woordenboekschrijvers (aangehaald door Bochart) verzekeren dat Farao in de Egyptische taal "krokodil" betekende. Parkhurst merkt op dat je in Scheuchzers Physica Sacra een penning kunt zien met aan de ene kant het hoofd van Julius Caesar en op de keerzijde een krokodil met het opschrift: AGYPTO CAPTA, Egypte genomen. De heer Mariette heeft in Karnak een gedenkzuil van Thoetmosis ontdekt, waarop de koning van zichzelf zegt: "Woest als de geweldige krokodil liet ik hen de heerlijkheid van mijn God zien; Verschrikkelijke Heere der wateren, niemand durft hem zelfs te naderen."

Vers 14

Leviathan is een naam die niet alleen aan de krokodil wordt gegeven, maar ook aan de walvis en andere grote vissen. Veel verstandige schrijvers nemen aan dat de Zum, de bewoners van de woestijn, de Ichthyophagen of visseneters zijn. Volgens oude schrijvers woonden zij aan een deel van de kust van de Rode Zee. De psalmist spreekt hier over Israëls doortocht door die wateren. Opmerkelijk, en zeker de moeite waard om te weten, is dat Diodorus, die zo'n tweeduizend jaar geleden leefde, een overlevering vermeldt die juist onder deze mensen leefde. In de tijd van hun verre voorvaderen zou er een buitengewone eb zijn geweest.

De bedding van de golf droogde op en de groene bodem kwam tevoorschijn, terwijl al het water de andere kant op rolde. Er is weinig twijfel dat dit vreemde volk, dat daar langs de kust leefde, de grote vissen die na afloop van het wonder aan land lagen, als voedsel en voor allerlei andere doeleinden zou hebben gebruikt.

De meeste schrijvers geven deze tekst een beeldende betekenis. Dat is echter geen reden waarom ze niet ook letterlijk verstaan zou kunnen worden, want zo'n manier van spreken is in de Bijbel heel gewoon. Maar of we haar nu zo of zo opvatten: we hebben het getuige-

nis van heidenen voor de juistheid en de kracht ervan. Als we met de term Leviathan Egypte bedoeld zien, en met zijn koppen de kleine staten waarin dat land was verdeeld, dan leren de overleveringen van India en het Oosten ons dat zulke benamingen daar goed werden begrepen. Ze passen dus prachtig bij elkaar en zeggen iets treffends. — Anoniem, in "Biblical and Theological Gleanings"; door William O'Neill, 1854.

Vers 14

Tot spijs gegeven aan het volk in dorre plaatsen. Hier kan een mooie gedachte in zitten. Zou de juiste betekenis niet kunnen zijn dat het zo ging: zoals de zeemonsters die op het strand spoelden voedsel gaven aan de bewoners van de Rode Zee, zo werd ook de symbolische drakenmacht van Egypte, toen zij bij de Rode Zee werd vernietigd, voedsel voor Israëls geloof? Zij zorgde zelfs voor hun woestijnreis, door de buit die het getij uitwierp. — C. H. S.

Vers 15

Beek. Toen God de Jordaan splijtte, verdeelde Hij niet alleen het water dat gewoonlijk bij de rivier hoorde of uit haar bronnen kwam. Hij verdeelde ook het buitengewone extra water van de zware regens kort vóór de oogst. Zo kliefde God zowel de fontein, dat wil zeggen het bronwater, als de beek. — Jonathan Edwards.

Vers 16

"De dag is Uwe, ook is de nacht Uwe."

> *Ach, wees toch niet bedroefd, mijn liefste,*
> *wees toch niet bedroefd, ik bid u;*
> *nemen wij het jaar in zijn geheel, mijn lieve,*
> *dan is er niet meer nacht dan dag.*
>
> *En God is God, mijn liefste,*
> *van de nacht net zo goed als van de dag;*

en wij voelen en weten dat wij kunnen gaan
waarheen Hij ons ook de weg wijst.

Een God van de nacht, mijn liefste,
van de nacht van de dood, zo grimmig;
de poort die uit het leven leidt, goede vrouw,
is de poort die naar Hem toe leidt.

— *Uit "In the Sere and Yellow Leaf," in "The Circling Year."*

Vers 16

Dag. Nacht. Deze wisselingen volgen een vaste wet. Dag en nacht zijn de ordeningen van de hemel op aarde voor de groei van het leven op aarde. Als we de zonneschijn en het duister in het leven van elke volgeling van God konden nagaan, zouden we zien dat ook die met evenveel wijsheid zijn geordend. Het is ingewikkelder werk, want ieder mensenleven is anders. Maar wees er zeker van dat er orde is in alles. De hand die de wereld in haar baan houdt en haar haar loop laat voltooien door licht en schaduw, leidt ook ons leven naar een hoger doel dan alleen dit aardse.

Eén trek van die wet wordt ons tot nu toe als richtsnoer voorgehouden. Het is een wet van afwisseling. Het is dag en nacht, en laten we God danken dat het op zijn tijd ook nacht en dag is. Elk heeft zijn tijd en zijn nut. — John Ker, 1869.

Vers 16

"Gij hebt het licht en de zon bereid." Pas kort geleden hebben we enig idee gekregen van de kracht van het licht als werkende kracht in de huishouding van de aardbol. De ontdekkingen over het actinisme behoren tot het interessantste en wonderbaarlijkste dat de natuurwetenschap te bieden heeft. De ontdekking dat "geen stof aan de stralen der zon kan worden blootgesteld zonder een scheikundige verandering te ondergaan", is beschreven als in haar gevolgen bijna net zo belangrijk als de ontdekking van de wet van de zwaartekracht. Een zon-

nestraal is een van de krachtigste werkingen in de natuur. Hoe betoverend hij ook is, toch breekt hij de sterkste scheikundige verwantschappen. Hij is de maker van de kleur en schept talloze verbindingen, die er allemaal toe bijdragen dat de wereld een harmonie is.

Ook de zedelijke invloed van het licht mogen we niet vergeten. Dat voelen we allemaal aan: we merken het verschil dat een heldere of een donkere dag in ons innerlijk teweegbrengt. Licht geeft de geest pit en klank. Licht geeft de ziel veerkracht en vreugde. Licht vult de kamers van de geest met gedachten. Licht is Leven: het kleinste insect zou zonder licht niet kunnen leven, en zelfs blinde schepsels merken met andere organen dan hun ogen dat het weldadig werkt. Licht is Orde: op zijn wenk en bevel scheiden donker en licht zich en zetten zij zich in hun eigen gelederen.

Licht is Schoonheid: in de glans van de maan, het koele fonkelen van de sterren, het ongeëvenaarde kleurenspel in het dunne vlies van een zeepbel (tegelijk speelgoed voor kinderen en gereedschap voor de wijze), het rijke spel van tinten in parelmoer, of de prachtige stralende kleuren in het verenkleed van vogels.

Licht is Reinheid: wat wegkwijnt buiten het bereik van zijn heldere, vaste straal, wekt walging en afkeer en wordt een broeinest van viezigheid en schande. Licht is Groei: waar licht is, weten we dat de natuur haar werk met leven en kracht voortzet. Licht geeft levenskracht aan het sap en haalt hindernissen weg uit het pad van de groeikrachten. Waar het ontbreekt, worden vormen kreupel, knoestig en zwak. Licht is Gezondheid: terwijl het zijn heldere, schitterende punten heen en weer schiet, brengt het veerkracht en energie mee. Die geven de volheid van het bestaan, en dat is voor alles wat zich ontwikkelt volmaakte gezondheid.

Het is prachtig, en geen toeval, dat de Schrift het licht als het ware de zaden van alle dingen laat bevatten, en dat het voorspel van heel de schepping bestaat uit de woorden: “God zeide: Daar zij licht.” Dit is dus, in het kort, de rol die het licht in de geschiedenis van de wereld

mag spelen: zedelijke macht gebruikt het om de maker van zedelijke invloed te worden. Wat een lange reeks van scheppingsdaden ging er voorbij voordat zedelijke oorzaken in de aardse gebeurtenissen leken te werken! Maar Hij Wiens natuur en Wiens namen Licht zijn, had het licht een eigen bestaan en een eigen werk gegeven. Dat scheppende woord van God, "Daar zij licht," sprak rechtstreeks tot de zedelijke krachten die door het ontstaan van het licht zouden worden ingeleid.

Zo ging het licht dus, dat is waar, vóór alle dingen uit en werd het de oorzaak van zedelijke gevolgen. Maar dat kwam voort uit de hand van God, vanwaar zijn weldadige stralen schoten. God gaf het een goddelijke opdracht: licht en duisternis scheiden. God maakte het tot de bron van kennis en van de dag. God schonk het de gave om op zijn beurt een schepper te worden en talloze zaden en vormen van lieflijkheid tot leven en schoonheid te verwarmen. — E. Paxton Hood.

Vers 16

Het licht en de zon. Toen ik jonger was, hield een oud bezwaar mij flink bezig: Mozes laat het licht al bestaan vóór de zon is geschapen. In de boeken van die tijd stond meestal – en sommigen denken dat nog steeds – dat er zonder dit hemellichaam helemaal geen licht kan zijn. Maar bij zo'n gewichtige zaak wilde ik mijn geloof niet laten steunen op een algemene bewering. Dus ging ik op zoek naar een onderzoeker van het licht die had opgemerkt dat licht zich in zijn eigenschappen of werking anders gedraagt dan verwacht, zodat het een vloeistof of stof zou zijn die los van de zon bestaat.

Dat was niet eenvoudig, want vóór het jaar 1791 vond je nauwelijks werk van natuuronderzoekers over dit onderwerp: er werd weinig aandacht aan besteed. Uiteindelijk ontdekte ik dat Henckel het beweerde, een Duitser van de oude school die in zijn tijd best gezag had. Kort daarna werden in Engeland proeven bekendgemaakt die deze veronderstelling bevestigden. Sindsdien ben ik er altijd in geïnteresseerd gebleven. En geen enkele waarheid in de wijsbegeerte lijkt

me nu duidelijker vast te staan dan deze: licht bestaat op zichzelf, los van de zon en onafhankelijk van haar.

Dit is een opvallende bevestiging van het verslag van Mozes. Dat maakt namelijk een uitdrukkelijk onderscheid tussen het bestaan en de werking van het licht en wat de zon daarmee doet, en ook tussen het licht en de straling die bij de zonnestralen en de aanwezigheid van de zon hoort. Volgens Mozes liggen er drie dagen tussen de schepping van het licht en het verschijnen en de plaatsing van zon en maan, en dat is geen toeval. Van de eerste tot de vierde dag van het ontstaan van onze aarde werkte het licht dus volgens zijn eigen wetten en krachten, zonder de zon en zonder haar bijzondere invloed.

Maar vanaf het moment dat de zon haar plaats in het midden kreeg en haar stralen op onze aarde mochten werken, hebben die altijd de meest weldadige dingen gedaan, onmisbaar voor de gang van zaken in het geheel. — Sharon Turner (1768–1847), in "The Sacred History of the World."

Vers 17

"Gij hebt al de palen der aarde gesteld." Ook de manier waarop zee en land over de aardbol verdeeld zijn, is van het grootste belang voor het leven zoals het nu is. Stel dat de oceaan een flink stuk kleiner was, of dat Azië en Amerika samen binnen de keerkringen lagen. Dan zouden de getijden, de zeestromingen en de weersverschijnselen waar planten en dieren van afhangen zo ingrijpend veranderen dat het hoogst twijfelachtig is of de mens dan zou kunnen bestaan. En het is zeker dat hij nooit een hoog beschavingsniveau zou hebben bereikt.

Onze vooruitgang hangt dus af van de vorm van de aardbol zoals die nu is. Daaruit moeten we wel concluderen dat beide het harmonieuze werk zijn van dezelfde almachtige kracht, en dat een goddelijk, onveranderlijk plan van eeuwigheid af over het lot van onze planeet heeft gewaakt. Eigenlijk hoef ik er nauwelijks op te wijzen hoeveel de grillige kustlijnen hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het

menselijk geslacht: de talloze eilanden verspreid over het water, de landtongen die ver de zee in steken en de baaien die diep het land in dringen. Ze maakten het aantal plekken waar mensen de oceaan kunnen bereiken veel groter, en die oceaan is de grote snelweg van de volken. — G. Hartwig, in "The Harmonies of Nature," 1866.

Vers 17

"Gij hebt al de palen der aarde gesteld." Denk eens na over de vorm van de aarde. Zoals bekend is zij bolvormig, ongeveer als een sinaasappel. Waarom heeft God juist die vorm gekozen? Zodat levende wezens haar hele oppervlak kunnen bewonen. Daarvoor moet elk deel van de aardbol genoeg licht en warmte krijgen, moet de wind vrij kunnen waaien en moet het water overal te vinden zijn. Door haar ronde vorm gebeurt dat het best. Die vorm laat licht en warmte binnen, en zonder die twee zou er nergens op aarde leven kunnen zijn. Ook de wisseling van dag en nacht en alle verschillen in temperatuur, hitte, kou, droogte en vochtigheid zouden zonder deze vorm niet kunnen bestaan.

Stel dat de aarde vierkant was geweest, of kegelvormig, of zeshoekig, of een andere hoekige vorm. Wat was er dan gebeurd? Het grootste deel zou verdronken zijn en de rest zou van de droogte verschroeien. Sommige landen zouden door stormen aan stukken zijn gescheurd, en andere zouden de heilzame luchtstroom moeten missen. Ik heb opnieuw een reden om de hoogste wijsheid te bewonderen als ik nadenk over de enorme massa waaruit onze wereld bestaat. Was de aarde zachter of sponsachtiger dan nu, dan zouden mensen en dieren erin wegzakken. Was zij harder en minder doordringbaar, dan zou zij zich verzetten tegen het werk van de boer. En dan zou zij de menigte planten, kruiden, wortels en bloemen niet meer kunnen voortbrengen en voeden, die nu uit haar schoot opkomen.

In de aarde vinden we ook regelmatige, aparte lagen: sommige van steen, andere van metaal en mineralen. Daar heeft de mensheid dui-

delijk veel voordeel van, en dat is voor iedereen zichtbaar. Zuiveren de grindlagen, diep in de grond, het water niet? Ze filteren het als het ware, en maken het zoet en geschikt om te gebruiken. En kijk naar het oppervlak van de aarde: wat een afwisselend uitzicht! Vlakten en dalen, heuvels en bergen wisselen elkaar prachtig af. Wie dan het wijze doel van de grote Maker van de natuur niet ziet in dit afwisselende landschap, moet wel blind zijn.

Als de aarde één effen vlakte was, hoeveel schoonheid zou zij dan verliezen! En die afwisseling van dal en berg is ook goed voor de gezondheid van levende wezens. Zonder heuvels zouden er minder mensen en dieren op aarde wonen. Er zouden minder planten zijn, minder geneeskruiden en minder bomen. We zouden geen metalen en mineralen hebben. De dampen zouden niet condenseren, en dan zouden we geen bronnen en rivieren hebben.

Moeten we dan niet erkennen dat het hele plan van de aarde, haar vorm en haar innerlijke en uiterlijke bouw, geordend is volgens wijze wetten, die allemaal samenwerken voor het genoegen en het geluk van het menselijk geslacht? O U, opperste Maker van de natuur, U hebt alles goed gemaakt! Waar ik mijn ogen ook op richt, of ik nu doordring tot de innerlijke bouw van de aardbol, die U mij als woonplaats hebt aangewezen, of dat ik haar oppervlak onderzoek: overal ontdek ik sporen van diepe wijsheid en oneindige goedheid. — Christopher Christian Sturm.

Vers 17

"Zomer en winter, die hebt Gij geformeerd." *Plasmasti ea.* Nu hebt U dit alles en nog veel meer gedaan voor de mensheid in het algemeen. Zou U dan tekortschieten voor Uw kerk? — John Trapp.

Vers 17

Winter. Alsof ze moe is van zoveel zorgen, rust de natuur nu uit. Maar dat is alleen om nieuwe kracht te verzamelen, zodat ze straks weer ten dienste van de wereld kan staan. Toch is zelfs deze winterrust

van de natuur een verborgen bezigheid. Er wordt in stilte een nieuwe schepping voorbereid. De nodige maatregelen worden al genomen, zodat de verlaten aarde de kinderen die zij verloren heeft weer kan ontvangen. Het koren dat ons straks tot voedsel dient, schiet al op. De vezels van de planten die onze akkers en tuinen moeten sieren, beginnen ongemerkt open te gaan.

O mijn weldadige Schepper! Hier vind ik opnieuw een reden om Uw wijsheid en macht te aanbidden. De rust die de natuur neemt, hoort volgens mij net zo goed bij het plan van Uw wijze voorzienigheid als de bedrijvigheid die zij in lente en zomer laat zien. U hebt de verschillende omwentelingen van de aarde wijs samengevoegd. U hebt haar rust en werk gelijk verdeeld. Het is Uw wil dat het toneel van de natuur elke dag verandert op de manier die het best past bij de volmaaktheid van het geheel. Vergeef mij, o God, mijn vermetelheid, als ik zo dom ben geweest om iets af te keuren in het bestuur van de wereld.

Ik ben meer dan ooit overtuigd dat alle plannen van Uw voorzienigheid vol zijn van wijsheid en goedheid, ook al komen ze mijn zwakke verstand vreemd voor. — Christopher Christian Sturm, 1750–1786.

Vers 19

"Geef aan het wild gedierte de ziel Uwer tortelduif niet over," enz. Hoe zwak de kerk ook mag zijn, en hoe talrijk en sterk de vijand ook, toch kunnen ze haar samen niet verslinden, tenzij de Heere Zijn kerk in hun handen overlevert. Juist tegen dat kwaad heeft de kerk een vaste grond om te bidden: "Geef aan het wild gedierte de ziel Uwer tortelduif niet over" (Engels: aan de menigte van de goddelozen). Want Hij heeft Zijn kerk vleugels gegeven, en ook een schuilplaats, zoals het beeld aangeeft, als het Hem behaagt haar ook het gebruik daarvan te geven. — David Dickson.

Vers 19

In deze vorm van smeking leert Gods volk hoe het zijn gebeden scherp en krachtig kan maken: door elk eigen vermogen en elke eigen kracht te loochenen, en door zichzelf een kudde arme, onnozele, zwakke duiven te noemen, volkomen machteloos tegenover een leger van woeste, sluwe, listige, bloeddorstige en ruwe vijanden. Op dit argument beroept zich het volk van God: "Immers zal een wees bij U ontfermd worden," Hos. 14:4. — John Langley.

Vers 19

"De ziel Uwer tortelduif." Ze vergelijken zichzelf met een tortelduif. Hoe die ook wordt gekweld, haar aard brengt haar er niet toe luidruchtig ongeduldig te worden, maar liever in het verborgen te treuren. Zo konden de gekwelde mensen van Israël niets anders doen dan hun zuchten en kermen tot God uitspreken. — Musculus.

Vers 19

"De ziel Uwer tortelduif." Gods volk is een onschadelijk, onschuldig volk. Het staat volkomen machteloos en kan zichzelf helemaal niet helpen tegen zijn vijanden, die talrijk, wreed en barbaars zijn. Daarom worden de gelovigen vergeleken met schapen en duiven. In het Woord heten zij wezen, onnozelen, kleinen, kinderen, armen, eenvoudigen en noodlijdenden. Het zijn mensen die zich netjes moeten gedragen en die zelfs geen enkele kwade gedachte over iemand mogen koesteren. Ze zijn geroepen om te lijden, niet om onrecht te doen. Julianus bespotte hen daarom. Hij sloeg hen op de ene wang en zei dat hun Meester hen leerde de andere toe te keren. Zijn soldaten namen hun mantels af en zeiden dat ze ook hun onderkleed moesten missen.

Vanuit hun eigen gezindheid oordelen ze over anderen, en daarom zijn ze gemakkelijk te misleiden en in de val te lokken. Zo wilde Gedalja, die lieve man, de waarschuwing van Johanan niet geloven over

de samenzwering van de verraderlijke Ismaël tegen hem. Hij was zelfs boos op Johanan om zijn trouwe waarschuwing, en het kostte hem het leven. Jer. 40:16; 41:2. Of neem die beroemde admiraal van Frankrijk, Jasper Coligny. Uit verschillende landen overzee had hij berichten gekregen dat het hof van plan was hem kwaad te doen, en dat de beloften en afspraken van de koning onbetrouwbaar waren, ook al werden ze met eden bekrachtigd.

Toch liep hij zo de leeuw in de bek. Met de ene poot werd hij gestreeld, en met de andere verscheurd. Zo zijn zulke mensen nu eenmaal: ze liggen open voor de woede van veel tegenstanders...

Je zou toch denken dat deze tortelduiven eerder de liefde van iedereen in hun buurt zouden winnen dan de haat van wie dan ook op zich laden, want het zijn rustige, vredelievende mensen. Op de berg van de Heere wordt geen kwaad gedaan (Jes. 11:9), en toch worden ze door een wereld vol mensen belasterd. Waarom? Omdat ze niet zijn zoals die anderen (1 Petr. 4:4). Omdat ze er niet bij horen (Joh. 15:19). Omdat zij zelf en hun offers aangenamer zijn voor God dan die van anderen (Gen. 4:4). Omdat ze hen terechtwijzen om hun slechte wegen (Joh. 3:20).

Omdat ze meestal arm en gering zijn, niet vooruitkijken in wereldse zaken en geen sluwe politici zijn. Ze lijken op die *pauperes Lugdunenses*, de armen van Lyon in Frankrijk, en zijn daarom blootgesteld aan wilde dieren en leeuwen (Matth. 10:16). En omdat ze treuren over zonde, bij zichzelf en bij anderen: ze maken zelfs ruzie met de duif om haar treurende toon.

Ze spotten met zuchtende zusters en met mannen die het hoofd laten hangen als een bies. Maar deze bies kan niet groeien zonder slijk en modder, dus waarom zou hij het hoofd dan niet laten hangen? — John Langley.

Vers 19

"De ziel Uwer tortelduif." Deze uitdrukking kan misschien nog verder worden toegelicht aan de hand van een gebruik van vroeger en nu: duiven houden als lievelingsvogels (zie Theocritus v. 96 en Vergilius, Ecl. 3, v. 68, 69). En aan de zorg om ze te beschermen tegen dieren die hun gevaarlijk zijn. — James Merrick.

Vers 19

Tortelduiven, van welke soort ook, trekvogels of tamme, worden door de inwoners van Egypte allemaal gespaard. Ze doden ze niet en eten ze nooit. Ik wilde graag de reden weten van deze terughoudendheid bij een volk dat in het grootste deel van zijn doen en laten zo weinig bezit, en ik kreeg te horen dat het ter ere van de menselijkheid gebeurt. Het komt voort uit de eerbied voor gastvrijheid, die de Arabieren zo hoog achten en waarvan zij iets hebben doorgegeven aan de volken die onder hen wonen.

Ze zouden het een schending van die gastvrijheid vinden om vogels niet te sparen die in volledig vertrouwen bij hen komen wonen en daar bekwame maar nutteloze ontvangers van liefde en tederheid worden. Zelfs de boer die zijn oogst ziet prijsgeven aan de zwermen tortelduiven die op zijn velden neerstrijken, vernietigt of kwelt ze niet. Hij laat ze rustig talrijker worden. — C. N. S. de M. Sonnini, 1775–1811.

Vers 19

"Vergeet den hoop Uwer ellendigen niet." Let op het woordje Uwer: het maakt een onderscheid. Tussen de ene arme en de andere arme kan een grotere afstand liggen dan tussen arm en rijk. Er zijn heel wat "haveloze regimenten" en "scharen van armen" die de Heere voor altijd zal vergeten. Maar Zijn armen worden gered. En die armen zijn er in twee soorten: mensen die arm zijn aan geld en bezit, en mensen die arm zijn aan vrienden en hulp van buiten. Een rijk man, zeker een

godvrezende rijke, kan er ook ellendig aan toe zijn: verlaten, aan zijn lot overgelaten, zonder iemand die hem beschermt of voor hem opkomt. God redt de armen in beide betekenissen: wie geen vrienden heeft en wie geen bezit heeft. — Joseph Caryl.

Vers 20

"Aanschouw." Oorspronkelijk betekent dit woord: je ogen strak richten op iets wat je wilt doorgronden. Daarna gaat het over op de ogen van de geest, en dan betekent het: een zaak ernstig wegen en overdenken. Van God wordt gezegd dat Hij "de tijden der onwetendheid overzien" heeft, dat wil zeggen: er geen aandacht aan schenkt (Hand. 17:30). Gods volk kijkt hier naar God op, alsof Hij Zijn verbond over het hoofd ziet en Zich niet meer bekommert om dat verbond, en ook niet om hen in hun ellende. De psalmist vraagt Hem daarom aan het verbond te denken en Zijn volk te redden. — Francis Taylor, in "A Sermon preached before the House of Commons", getiteld "God's Covenant the Churches Plea", 1645.

Vers 20

"Aanschouw het verbond." Dit pleidooi dringt bij de Heere sterker aan dan het vorige. Je grijpt Hem hier als het ware stevig vast, met de woorden van Jakob: "Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent." Het is het zwaarste noodanker dat je tijdens de storm kunt uitwerpen, want het houdt zich vast aan Gods trouw, Zijn waarheid en Zijn vaderlijke goedheid. Wie niet in het verbond met God staat, kan te horen krijgen: "Gij hebt Mijn heilige wet overtreden, gij hebt Mijn toorn tegen u ontstoken door uw verkeerde wegen, daarom zal Ik u niet helpen, maar u overgeven." Maar zielen die wél in het verbond met God zijn, laten zich zo niet wegsturen (met heilige eerbied gezegd). Zij roepen: "O Heere, onze ongerechtigheden getuigen weliswaar tegen ons, maar aanschouw toch Uw verbond!"

Zorg er echter voor dat je oprecht leeft voor het aangezicht van de Heere. Met welk recht kan iemand zeggen: "Heere, aanschouw Uw

verbond", als hij zelf zijn eigen verbond achter zijn rug gooit en niet met David kan merken "op al Uw geboden"? Hoe kun je bidden: "Geef mij niet over aan de vele beesten buiten", terwijl je er niet voor terugschrikt om jezelf over te geven aan de gemene, beestachtige lusten en neigingen die in jou huizen? Huichelaar! Werk eerst aan het bedwingen van de monsters in je eigen hart. Dan ligt er daarna een mooie weg open om ook je vijanden om je heen te overwinnen. — John Langley.

Vers 20

"Aanschouw het verbond." Er zijn mensen en predikers die er niet over willen denken of spreken dat genade uit het evangelie en vrije zaligheid door een verbond zijn verzekerd. Zij beroven zichzelf en anderen van een groot deel van de gezegende troost uit Gods woord. Zo ging de door God geïnspireerde psalmist niet te werk. — William S. Plumer.

Vers 20

Soms lijkt het alsof God Zijn verbond met Zijn volk verwaarloost, namelijk wanneer goddeloze mensen hen onderdrukken. Zo klaagt Asaf. Eerst erkent hij dat God de Herder van Israël is en dus in verbond staat met Zijn volk. Hij herinnert eraan dat God hen op wonderbaarlijke wijze uit Egypte had geleid en hen in het land Kanaän machtig had laten opbloeien. Toch schrijft hij hun ellende toe aan Gods nalatigheid.

Voor die onvriendelijke houding van Gods volk tegenover Hem zijn veel redenen te geven. Ten eerste maakt onze ellende ons blind, en wie blind is en geslagen wordt, wantrouwt iedereen die in zijn buurt komt. Ten tweede zorgt eigenliefde ervoor dat we iedereen eerder verdenken dan onszelf, zelfs God Zelf. Het volk had naar zichzelf moeten kijken, want daar zat de schuld, maar in hun verdriet keken zij naar God, Die onschuldig was. We zijn allemaal kinderen van Adam en Eva. Toen Eva van de verboden vrucht had gegeten, schoof ze de

schuld stilzwijgend op God af: “De slang heeft mij bedrogen, en ik heb gegeten” (Gen. 3:13).

Alsof ze zei: Had U geen sluwe slang gemaakt, dan had ik Uw gebod niet overtreden. Adam schoof het openlijk op God: “De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt, die heeft mij van dien boom gegeven, en ik heb gegeten” (Gen. 3:12). Alsof hij zei: Had U mij niet zo’n levensgezellin gegeven om mij te verraden, dan was ik onschuldig gebleven. Zo zijn wij, hun nageslacht, nog steeds. Als de nood ons overvalt, verdenken we God liever van verbondsbreuk dan onszelf. Het lijkt op een kindermeid die tegen de steen schopt als een kind uit eigen onoplettendheid struikelt.

Ten derde verdenken we in tijden van nood meestal juist degenen die ons het best kunnen helpen. Een zieke die in levensgevaar verkeert, verdenkt niet zijn onwetende buren maar zijn deskundige arts. Wie zijn bezit dreigt kwijt te raken, verdenkt na een ongunstig vonnis niemand zo sterk als zijn advocaat of de rechter. We weten dat God ons het best kan helpen. Daarom maakt ons bedorven hart ons het meest achterdochtig tegenover Hem, zodra onze nood aanhoudt. Ten vierde verdenken we het sterkst degenen van wie we denken dat zij de meeste reden hebben om ons in onze ellende te helpen, maar het niet doen.

Heeft een knecht gebrek aan meel of kleren, dan klaagt hij niet over zijn collega’s maar over zijn baas, die door afspraak verplicht is voor hem te zorgen. Doen de knechten een kind onrecht aan, dan geeft het niet zijn broers de schuld maar zijn vader, die door natuurlijke banden verplicht is voor hem te zorgen. Zo is het ook met ons, die in verbond staan met God. Als anderen ons in de steek laten, verbaast ons dat niet zo erg. Maar we klagen luid wanneer God ons lijkt te verwaarlozen. — Francis Taylor.

Vers 20

De psalmist vraagt God in zijn gebed om naar Zijn verbond om te zien, en hij geeft daarvoor deze reden: "Want de duistere plaatsen des lands zijn vol woningen van geweld." Dat wil zeggen: vol wrede mensen. Of liever: vol mensen die zo doortrokken zijn van wreedheid dat je ze beter "wreedheid zelf" kunt noemen dan "wreed". Mensen van dit slag wonen op alle plaatsen waar het licht van de heilige waarheid niet schijnt, en ze vullen die plaatsen.

Als nu mensen die het licht missen, en geen echte kennis van God hebben, daardoor al klaarstaan om allerlei kwaad te doen, hoeveel te meer staan dan zij klaar voor kwaad die het licht van zich af hebben gestoten en in duistere plaatsen van eigen maaksel leven? De profeet Hosea laat zien (Hos. 4:1) dat in een land waar geen kennis van God is, omdat de middelen ontbreken, geen trouw of liefde te vinden is (dat wil zeggen: ze wordt er niet beoefend). Onderdrukking, bedrog en leugen halen daar alles neer. Hoeveel erger moet het dan zijn wanneer er geen kennis van God in een land is omdat men de middelen veracht en in opstand komt tegen het licht!

Welk kwaad doen mensen niet in het donker, als ze de kaars uitblazen om maar niet te hoeven zien wat ze doen? — Joseph Caryl.

Vers 20 (tweede zinsdeel)

Dit kan een letterlijke betekenis hebben. Sommigen denken dat de duistere plaatsen des lands in de eerste plaats de grotten, holen en bossen van het land beschrijven. Daarvan zijn er veel in Judea, zeggen reizigers. In onrustige tijden waren het vaak schuilplaatsen van rovers en moordenaars. Van daaruit vielen zij reizigers lastig en vermoordden hen, overvielen ze vredige dorpen, ze loerden op kooplieden om hen te beroven en pleegden allerlei misdaden. Daarna trokken ze ongestraft terug naar hun donkere schuilhoeken, waar ze lachten om elke wet, van mensen of van God. Met afschuwelijk genoegen dronken ze op de herinnering aan de tranen van de weduwe,

en met onmenselijke vreugde luisterden ze naar de nagalm van het gejammer van de wees en de doodskreet van de stervende vader.

Maar zo'n geteisterd land is slechts een flauwe afspiegeling van de heidense wereld. Overal waar het heidendom zich verspreidt, liggen de duistere plaatsen der aarde. De Schrift zegt dat ons vaak. — John Hambleton, 1839.

Vers 20

De duistere plaatsen. Uitleggers denken soms dat dit zinspeelt op de holen van wilde dieren, waarin ze zich verbergen om hun prooi te pakken (Ps. 104:21–22). Wrede mensen worden met die dieren vergeleken. Ps. 10:8–9: "Hij zit in de achterlage der hoeven, in verborgene plaatsen doodt hij den onschuldige... Hij legt lagen in een verborgen plaats, gelijk een leeuw in zijn hol; hij legt lagen, om den ellendige te roven." Zulke plaatsen kiezen onderdrukkers en rovers uit.

Anderen denken aan gevangenissen en donkere kerkers zonder licht. Zo beschrijft de profeet in Jes. 42:7 een gevangenis: "Om te openen de blinde ogen, om de gebondenen uit te voeren uit de gevangenis, en uit het gevangenhuis, die in duisternis zitten." In de Schrift wordt benauwdheid met duisternis vergeleken en voorspoed met licht, omdat duisternis onaangenaam is en licht troost geeft: "Het volk, dat in duisternis zat, heeft een groot licht gezien." Dan zijn de armzalige schuilplaatsen bedoeld waar Gods volk heen vluchtte om zich te verbergen. Maar ook daar kwamen ze niet tot rust: hun tegenstanders joegen hen na, spoorden hen op en beroofden hen.

Weer anderen zien in duistere plaatsen onbekende en geringe plaatsen. Zo heten de mensen die de grondtekst 'duister' noemt, in onze vertaling "ongeachte lieden" (Spr. 22:29). Dan kan het betekenen dat de allergeringste mensen Gods volk onderdrukten, of dat zelfs de armsten en geringsten van Gods volk niet werden gespaard. Zo'n behandeling hebben wij in onze tijd zelf meegemaakt. De armzalige hutten van onze vijanden stuurden plunderaars op ons af, en op ver-

schillende plaatsen is geen hutbewoner van ons aan beroving ontkomen. — Francis Taylor.

Vers 20

Wreedheid. Het heidendom is wreed. Het is niet van karakter veranderd sinds de tijd dat ouders hun kinderen door het vuur lieten gaan voor Molech. In China komt tot op de dag van vandaag kindermoord voor. Een gezaghebbend boek zegt: "De wet, anders zo streng, neemt geen enkele notitie van dat misdrijf en straft de daders nooit. Elke ochtend, vóór het licht wordt, rijden er wagens door de wijken van de stad Peking om de dode kinderen op te halen." Ze mogen wel gaan "vóór het licht wordt": "de duistere plaatsen des lands zijn vol woningen van geweld." "De zendelingen van die stad kregen gegevens waaruit blijkt dat daar elk jaar ruim drieduizend kinderen worden omgebracht, vooral meisjes." Stel je voor dat hetzelfde in dat dichtbevolkte rijk overal gebeurt.

Ook zelfmoord komt bij datzelfde volk veel voor. Wat een tegenstelling met de godsdienst die de overmoedige hand tegenhoudt en roept: "Doe uzelven geen kwaad!"

We zouden ook naar India kunnen kijken. De vlammen van de brandstapels waarop elk jaar zoveel weduwen werden verbrand, waren nog maar nauwelijks gedoofd toen we enkele jaren geleden werden opgeschrikt door nieuwe bewijzen van de wreedheid van het heidendom. Wat een pijnlijke feiten bracht onze regering aan het licht over de geheime moordenaars van India! Wat denk je van een uitgebreide broederschap van moordenaars, vele duizenden personen sterk, dat van generatie op generatie heeft bestaan? Het was vertakt over het hele land, van Kaap Comorin tot het Himalayagebergte. Het bloeide onder hindoeïstische, islamitische en Britse heersers, en doodde elk jaar scharen slachtoffers, en dat alles met de goedkeuring van de godsdienst!

Dit moordzuchtige stelsel is hun opgelegd door de godin Kali, zeggen ze. Zij zou de helft van het menselijk geslacht aan haar vereerders hebben geschonken, om volgens bepaalde voorgeschreven rituelen vermoord te worden. — John Hambleton.

Vers 23

Soms moeten we onze plechtigste, dringendste gebeden en onze vurigste smekingen afsluiten zonder dat er ook maar één lichtstraal op ons pad valt. Dan kan het ons troosten dat de vrome psalmist zijn klacht ook zo besloot. Hopen tegen alle hoop in is de gezegendste hoop die er is. — William S. Plumer.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Dat God ons Zijn ongenade laat voelen, is een feit.
2. Ze is er maar in beperkte mate, en wij zijn erg geneigd haar groter te maken dan ze is.
3. Zelfs zolang ze duurt, blijft onze band met Hem heel: “schapen Uwer weide”.
4. Onze taak is te vragen waarom ze er is, en daar vervolgens naar te handelen.

Vers 1 (tweede zinsdeel)

De toorn van de Heere tegen Zijn volk wordt vergeleken met rook.

1. Rook is geen vuur dat alles verteert.
2. Ze maakt ons bang voor het vuur.
3. Ze verduistert het licht van onze vreugde.
4. Ze maakt de ogen van het geloof blind.
5. Ze snijdt de adem van het leven af.
6. Ze maakt de schoonheid van onze aardse gemakken zwart.

Vers 2

1. Hoe de Heere Zich met Zijn volk verbonden heeft.

(a) Door verkiezing.
(b) Door verlossing.
(c) Door in hen te wonen.

1. Het gebed dat daaruit volgt: “Gedenk.”

Vers 3

Onheil in de kerk.

1. De kerk heeft vijanden.
2. Goddeloosheid binnen de kerk is hun grootste wapen.
3. Dat richt veel verwoesting aan bij zwakke heiligen, bij zoekers, in de vrede, in het gebed en in het nuttig zijn voor anderen.
4. Het middel daartegen is dat God ingrijpt.

Verzen 3–4

De kracht van het gebed.

1. Aan de ene kant stonden: (a) Verwoesting: voor altijd, enzovoort.

(b) Ontheiliging.
(c) Gebrul: de vijanden brullen.
(d) Vertoon: zij zetten hun tekenen op.

1. Aan de andere kant staat: (a) Smeking.

(b) Die brengt God snel en krachtig tot redding.

Vers 4

“Tekenen tot tekenen.” De list van de satan is om de waarheid te verdringen met bedrieglijke namaak.

Vers 5

Echte roem. Voor God bouwen met inzet, moed, ijver, vakmanschap, enzovoort.

Vers 6

Vandalisme tegen de waarheid van God.

Verzen 6–7

Waar een kerk bang voor is.

1. Schade aan haar leer of haar verordeningen: het snijwerk.
2. Het vuur van ruzie, verdeeldheid en dergelijke.
3. De bezoedeling door zonde. Elk van deze drie kan een kerk ten val brengen. Laat ze zich daartegen wapenen en erom bidden.

Vers 8

De vernieling van plattelandskerken is wat onze vijanden willen bereiken. Het kwaad dat ze daarmee zouden aanrichten, en onze plicht om dat te voorkomen. De middelen die de verwoesters gebruiken: omkoping, onderdrukking en dergelijke. Hoe we zulke kerken op de juiste manier kunnen steunen.

Vers 9 (eerste zinsdeel)

1. Er bestaan tekenen, dat wil zeggen: kentekenen en merktekenen van Gods bijzondere gunst voor de ziel.
2. Je kunt die tekenen ook zien, wanneer God de Heilige Geest er Zijn licht op wil laten vallen.
3. Er is nog een derde toestand: dan zie je de tekenen niet, omdat ze in duisternis, donkerte en onduidelijkheid gehuld zijn. — J. C. Philpot.

Vers 10

Een gebed om opwekking.

1. Hoe God wordt gesmaad.
2. Welke kwade gevolgen dat heeft.
3. Wanneer we mogen verwachten dat Hij opstaat.

Vers 11

1. Hoe lankmoedig God is met de mens: “Waarom trekt Gij Uw hand, ja,” enzovoort. Hij aarzelt om te slaan.
2. Hoe ongeduldig de mens is met God: “Trek haar”, enzovoort. — G. R.

Vers 12

1. Gods soevereiniteit.
2. Hoe oud ze is.
3. Onze trouw eraan.
4. Het praktische karakter van Zijn heerschappij: ze werkt.
5. De genade ervan: ze werkt heil.
6. Waar ze werkt: in het midden der aarde.

Vers 14

Gods overwinning op onze vijanden en het voordeel dat wij daarvan hebben.

Vers 15

Het wonderlijke karakter van Gods genadige zorg, toegelicht aan de hand van de geslagen rots.

Vers 16

God is even nabij in alle wegen van Zijn voorzienigheid.

Verzen 16–17

1. De God van de genade is de God van de natuur: “De dag is Uwe”, enzovoort. 2. De God van de natuur is de God van de genade: dezelfde wijsheid, dezelfde macht, dezelfde trouw. Zie Psalm 19. — G. R.

Vers 19

De ziel van de gelovige, vergeleken met een tortelduif.

Vers 20

1. De naam die aan de heidense volken wordt gegeven: duistere plaatsen der aarde. Ze hebben wel het licht van de natuur, van de rede, van het natuurlijk geweten, of van de wijsbegeerte, zoals in Griekenland en Rome. Maar ze missen het licht van de openbaring.
2. Hun toestand: vol van, enzovoort: wreedheid in hun openbare, maatschappelijke en persoonlijke relaties. Zie Rom. 1: “zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijken, onbarmhartigen.”
3. Hun aandeel in het verbond. Dat blijkt uit hun deel in de beloften en in de profetieën: “Ik zal de heidenen geven”, enzovoort.
4. Het gebed van anderen voor hen: “Aanschouw”, enzovoort; “Zend Uw licht”, enzovoort.

De bekering van de wereld zal het antwoord zijn op de gebeden van de kerk.

Vers 22

God bepleit Zijn eigen zaak wanneer Hij volken en mensen met Zijn voorzienigheid bezoekt, en ook in opmerkelijke bekeringen en opwekkingen.

Vers 22

1. De heerlijkheid van onze zaak: ze is van de Heere Zelf.

2. De hoop voor onze zaak: Hij zal haar Zelf bepleiten.
3. De hoop die we daaruit kunnen putten ondanks het geweld van de mensen: het zal de Heere bewegen op te staan.

Psalm 75

Titel

"Voor den opperzangmeester." Wat een prachtige opdracht voor hem! Want de noodkreet uit de vorige psalm wordt bijna verhoord, en de uitdaging van Israëls vijanden neemt God Zelf op. Hier ziet de maagdelijke dochter van Sion neer op haar vijand, en ze lacht hem uit. De verwoesting van het leger van Sanherib is een treffende illustratie bij dit heilige lied. "Altascheth." Dit is weer een van de "Verderf niet"-psalmen. Die woorden kunnen een rem zijn op de natuurlijke woede van onderdrukten. Of ze klinken als bittere spot tegen de woeste vijand: ga je gang, verderf maar niet, want het volk weet heel goed dat hij het niet kán.

Hier speelt in heilig geloof het zuigelingetje bij het hol van de adder, en steekt het gespeende kind zijn hand uit naar het nest van de basilisk. "Een psalm, een lied, voor Asaf." Om te lezen of te zingen: een lofzang voor God en een lied voor Zijn heiligen. Wat was dat volk gelukkig! Het had in David een Milton gevonden, en in Asaf een bijna even groot dichter. Het gelukkigst van al was het omdat deze dichters niet werden gedreven door de Castalische bron van de aarde, maar dronken uit "de bron van alle zegen."

Indeling

Het danklied en de aanbidding van het volk openen de lofzang (Ps. 75:2). In de vier verzen daarna (Ps. 75:3–6) laat de Heere Zich zien als

Bestuurder van de wereld, in alles rechtvaardig. Dan klinkt er een waarschuwende stem van de kerk tot haar vijanden (Ps. 75:7–9). Het slot is een lied dat alvast de heerlijkheid bezingt die aan God toekomt, en de volledige nederlaag van de vijand.

Uitleg

Vers 1

"Wij loven U, o God." Niet onszelf, want we waren hulpeloos. We loven Elohim, Die onze noodkreet hoorde en antwoord gaf op de hoon van onze vijanden. Laten we het danken nooit overslaan. Anders moeten we vrezen dat onze gebeden een volgende keer onbeantwoord blijven.

Bloemen glimlachen ons toe in hun prachtige kleuren. Zo kaatsen ze, dankbaar als het ware, de verschillende kleuren van de zonnestraal terug. Zo hoort ook dankbaarheid in ons hart open te bloeien als God ons met Zijn voorzienigheid heeft toegelachen.

"Wij loven U." Dat moeten we God steeds weer zeggen, telkens opnieuw. Zuinig danken is niet danken. Bij oneindige goedheid hoort dank zonder maat. Het geloof belooft dubbele lof voor verlossingen die we hard nodig hadden en die ons echt opvielen.

"Dat Uw Naam nabij is; men vertelt Uw wonderen." God is dichtbij om te antwoorden en wonderen te doen. Laten we dus de God aanbidden Die er nú is! We zingen niet over een verborgen God Die slaapt en Zijn kerk aan haar lot overlaat. Nee, Hij is juist in onze donkerste dagen het dichtst bij ons, een hulp die in nood altijd klaarstaat. "Uw Naam nabij is." Baäl is op reis, maar Jehova woont in Zijn kerk. Eer aan de Heere! Wat Hij voortdurend doet in genade en majesteit is het zekere bewijs dat Hij bij ons is, alle dagen, tot aan de voleinding van de wereld.

Vers 2

"Als ik het bestemde ambt zal ontvangen hebben, zo zal ik gans recht richten." Meestal gelooft men dat hier God spreekt. Als Hij het bestemde ambt aanvaardt, zal Hij plaatsnemen op Zijn rechterstoel en in alle rechtvaardigheid voor Zijn volk opkomen. Sommigen vertalen: "Ik zal een vaste tijd bepalen." Anderen: "Ik zal het juiste ogenblik aangrijpen."

> *"God is nooit vóór Zijn tijd,*
> *Hij is nooit te laat."*

Hij bepaalt Zelf het moment waarop Hij ingrijpt. Als dat moment komt, zijn Zijn slagen snel en Zijn verlossingen zeker. God stuurt geen plaatsvervangend rechter. Hij zit Zelf op de troon. O Heere, laat Uw vastgestelde tijd van genade aanbreken! Draal niet langer, maar ga snel aan het werk voor de waarheid en voor de troon van Jezus. Laat de afgesproken rechtszitting komen, o Jezus, en neem plaats op Uw troon om de wereld met rechtvaardigheid te oordelen.

Vers 3

"Het land en al zijn inwoners waren versmolten." Zodra de anarchie rondwaart en tirannen de macht grijpen, raakt alles los. Dan dreigt alles uiteen te vallen en smelten de vaste bergen van het gezag weg als was. Maar zelfs dán houdt de Heere het recht overeind en ondersteunt Hij het.

"Ik heb zijn pilaren vastgemaakt." Daarom is er geen reden om echt bang te zijn. Zolang de pilaren blijven staan – en ze moéten blijven staan, want God houdt ze overeind – blijft het huis de storm trotseren. Op de dag dat de Heere verschijnt, zal alles smelten. Maar op die dag is onze verbondsgod de zekere steun van ons vertrouwen.

> *"Hoe zou ik zinken, met zulk een steun*
> *als mijn eeuwige God,*

> *Die de geweldige pilaren der aarde draagt*
> *en de hemelen wijd uitspreidt?"*

Sela. Hier mag de muziek even stilvallen, terwijl dit verheven visioen aan ons voorbijtrekt: een wereld die uiteenvalt, en een God Die niet verandert en al Zijn volk boven de vreselijke chaos uittilt.

Vers 4

"Ik heb gezegd tot de onzinnigen: Weest niet onzinnig." De Heere zegt tegen de opscheppers: schep niet op! Hij beveelt de dolle onderdrukkers om met hun dwaasheid op te houden. Wat is Hij kalm, wat zijn Zijn woorden zacht, en toch, wat een goddelijke bestraffing! Als de goddelozen niet zo krankzinnig waren, zouden ze nu al in hun geweten die stille, zachte stem horen. Die zegt dat ze met het kwaad moeten stoppen en hun trots moeten inslikken.

"En tot de goddelozen: Verhoogt den hoorn niet." Hij gebiedt de goddelozen om op te houden met hun hoogmoed. De hoorn was het teken van opschepperige macht. Alleen dwazen steken hem hoog op, net als wilde, woeste dieren. Maar daarmee bestormen ze de hemel zelf, alsof ze de Almachtige Zelf zouden doorboren. In waardige majesteit wijst Hij de lege grootspraak van de goddelozen terecht. Ze verheffen zich buitensporig op de dag van hun ingebeelde macht.

Vers 5

"Verhoogt uw hoorn niet omhoog." Voor hun overdadige hoogmoed is er een dubbele waarschuwing. Eén woord van God maakt de trotse al snel klein. Och, dat alle hoogmoedige mensen toch zouden luisteren naar wat hun hier wordt gezegd! Doen ze dat niet, dan zet God krachtige middelen in om gehoorzaamheid af te dwingen. Dan komt er ellende over hen, want hun hoorns zullen breken en hun glorie rolt voorgoed door het slijk.

"Spreekt niet met stijven hals." Brutaal zijn tegenover God is waanzin. Wie zijn nek uitsteekt in hoogmoedige brutaliteit, lokt Zijn bijl

vanzelf uit. Wie zijn hoofd hoog draagt, zal ontdekken dat hij nog hoger wordt opgetild, net zoals Haman, aan de galg die hij voor de rechtvaardige had klaargezet.

Zwijg, dwaze pocher! Zwijg, anders geeft God je antwoord! Wie ben je, worm, dat je zo overmoedig durft in te gaan tegen de wetten van je Maker en kritiek hebt op Zijn waarheid? Houd je stil, ijdele praatjesmaker, anders brengt de wraak je tot zwijgen, tot je eeuwige schaamte.

Vers 6

"Want het verhogen komt niet uit het oosten, noch uit het westen, noch uit de woestijn." Er is een God en er is een voorzienigheid. Dingen gebeuren niet zomaar bij toeval. Misschien is er uit alle windrichtingen geen redding te verwachten. Toch kan God die redding voor Zijn volk bewerken. En ook al komt het oordeel niet uit de opgang of de ondergang van de zon, en ook niet uit de bergwildernis, het komt wel degelijk, want de Heere regeert.

Mensen vergeten dat alles in de hemel is vastgesteld. Ze zien alleen menselijke kracht en vleselijke hartstocht. Maar de onzichtbare Heere is veel echter dan die twee. Hij is aan het werk achter en in de wolk. Dwazen dromen dat Hij dat niet is. Maar Hij is zelfs nú dichtbij en onderweg, met in Zijn hand die beker met gekruide wijn van de wraak. Eén slok daarvan laat al Zijn vijanden waggelen.

Vers 7

"Maar God is Rechter." Ook nu oordeelt Hij echt. Zijn zetel is niet leeg en Zijn gezag is niet neergelegd. De Heere regeert in eeuwigheid. "Hij vernedert dezen, en verhoogt genen." Op Zijn wenk komen rijken op en vallen ze. Een kerker hier en een troon daar: Zijn wil wijst het toe. Assyrië moet wijken voor Babel, en Babel voor de Meden. Koningen zijn niet meer dan marionetten in Zijn hand. Of ze nu opkomen of ten onder gaan, ze dienen Zijn plan.

Een zekere schrijver bracht een boek uit met de titel "Historic Ninepins" (Timbs), oftewel "Historische kegeltjes". Wat een toepasselijke spotnaam voor alle groten van de aarde! God alleen ís. Alle macht is van Hem. Al het andere is schaduw: het komt en gaat, het is onwezenlijk, nevelig, bijna een droom.

Vers 8

"Want in des HEEREN hand is een beker." De straf voor de goddelozen ligt klaar. God Zelf houdt die gereed. Hij heeft de vreselijkste rampen bijeengebracht en gemengd, en in de kelk van Zijn gramschap houdt Hij ze vast. Ze hebben Zijn liefdemaal bespot. Daarom worden ze nu naar Zijn tafel van gerechtigheid gesleurd, en gedwongen te drinken wat ze verdiend hebben.

"En de wijn is beroerd." De vergelding is verschrikkelijk: bloed voor bloed, schuimende wraak voor schuimende boosheid. Zelfs de kleur van Gods toorn is angstaanjagend. Hoe zal de smaak dan zijn? "Vol van mengeling." Er zitten kruiden in van toorn, van gerechtigheid en van getergde barmhartigheid. Hun wandaden, hun godslasteringen, hun vervolgingen hebben de drank sterker gemaakt, alsof er krachtige kruiden doorheen waren geroerd.

> "*Gemengd, sterk en hoog opschuimend;*
> *zie de toorn van God.*"

Tienduizend rampen branden in de diepte van die vurige beker, die tot de rand toe gevuld is met verontwaardiging. "En Hij schenkt daaruit." De volle beker móét worden leeggedronken. De goddelozen kunnen die vreselijke teug niet weigeren, want God Zelf schenkt hem voor hen in, en in hen. Hun kreten en smeekbeden zijn tevergeefs. Eens konden ze Hem trotseren, maar dat uur is voorbij. Nu is het tijd om hun te vergelden, en die tijd is helemaal aangebroken.

"Doch alle goddelozen der aarde zullen zijn droesemen uitzuigende drinken." De toorn gaat door tot het bittere einde. Ze moeten blijven drinken, en blijven drinken, voor eeuwig. Ze moeten drinken tot

op de bodem, waar de droesem van de diepe verdoemenis ligt. Die moeten ze opzuigen, en nog moeten ze de beker leegdrinken. O, de angst en het hartverscheurende leed van de dag van de toorn!

Let goed op: dit geldt voor álle goddelozen. De hele hel is voor alle mensen die God niet vrezen. De droesem is voor het uitvaagsel, bitterheid voor wie bitter is, toorn voor de erfgenamen van de toorn. De gerechtigheid is overduidelijk. Maar over alles spreidt de verschrikking een tienvoudige nacht, troosteloos, zonder één ster.

O, gelukkig zijn zij die de beker van godzalig verdriet drinken, en de beker van het heil! Nu worden ze misschien nog veracht. Maar dan zullen ze benijd worden door juist de mensen die hen met voeten traden.

Vers 9

"En ik zal het in eeuwigheid verkondigen." Zo zullen de heiligen bezig zijn met het opzeggen van Jehova's lof, terwijl hun vijanden dronken zijn van de wijn van Zijn toorn. Zij zullen lofzingen terwijl de anderen brullen van angst. Dat is terecht, want de vorige psalm vertelde ons dat het op aarde al zo was geweest: "Uw wederpartijders hebben in het midden van Uw vergaderplaatsen gebruld." Dat was de plaats waar de uitverkorenen de Heere prezen.

"Ik zal den God Jakobs psalmzingen." De verbondsgod, Die Jakob uit duizend benauwdheden heeft bevrijd, zal onze ziel groot maken. Hij heeft Zijn verbond gehouden, dat Hij met de aartsvader sloot, en Hij heeft Zijn nageslacht verlost. Daarom zullen we Zijn roem verspreiden, eeuwig en altijd.

Vers 10

"En ik zal alle hoornen der goddelozen afhouwen." Israël heeft nu macht en vrijheid terug en begint opnieuw recht te spreken. Het vernedert de goddelozen die schitterden in het rijk van de onderdrukking. Hun macht en pracht moeten worden neergeslagen. In die tijd droegen mensen hoorns als onderdeel van hun statie. Die moesten

zowel letterlijk als figuurlijk worden afgehouwen. Want God verfoeit de hoogmoedigen, en daarom duldt Zijn kerk hen niet langer.

"De hoornen des rechtvaardigen zullen verhoogd worden." In een goed geordende samenleving telt een goed mens als groot. Deugd geeft dan echte rang, en genade is meer waard dan goud. De leider van het uitverkoren volk is gered van onrechtvaardige overheersing. Hij belooft hier om de misstanden recht te zetten die in het gemenebest waren binnengeslopen. Net als de Heere Zelf wil hij de hoogmoedigen laag maken en de nederigen verheffen.

Deze gedenkwaardige lofzang kun je zingen in tijden van diepe somberheid, wanneer het gebed zijn boodschap bij de genadetroon heeft afgegeven en het geloof uitkijkt naar snelle verlossing. Het is een lied over de wederkomst, *over de nabijheid van de Rechter met de beker van de toorn.*

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Altascheth. Verderf niet. David lijkt dit als motto te hebben gebruikt tijdens Sauls felle vervolgingen. Het was alsof hij zichzelf eraan wilde herinneren dat hij geen wraak mocht nemen. En dat terwijl hij er vaak zelf toe in staat was geweest om die wraak op zijn onnatuurlijke vijand uit te voeren. — F. G. Hubbard, in "The Psalms Chronologically arranged, with Historical Introductions." New York, 1856.

Gehele psalm

Deze woorden zijn in feite een gebed. Toch heeft de psalm niet de vorm van smeekbeden, maar van een dankzegging. Daarom moeten we hem zien als een dankgebed dat vooraf wordt uitgesproken en toch smeekbeden bevat. — Berleburger Bijbel.

Vers 1

Dat Uw Naam nabij is. Gods Naam heet nabij omdat die openlijk bekend was geworden en in ieders gedachten en op ieders tong leefde. Dat is het tegenovergestelde van wat onbekend en duister is, en wat we "ver weg" noemen. Vergelijk Deut. 30:11. — Hermann Venema.

Vers 1

De psalmist maakt van deze plicht een dubbele plicht voor de heiligen: "Wij loven U, o God; wij loven", wij doen het. Het lijkt alsof niemand anders het deed dan zij, of alsof zij nooit iets anders hadden gedaan. — Joseph Caryl, in "A Sermon before the House of Commons," getiteld "The Saints' Thankful Acclamation."

Vers 3

Ik heb zijn pilaren vastgemaakt. Ik voorkom dat alles instort. Zo gaat het met een huis dat op te zwakke zuilen staat om zijn gewicht te dragen: dat valt in stukken uit elkaar. — Daniel Cresswell.

Vers 3

Ik heb zijn pilaren vastgemaakt (Engels: ik draag zijn pilaren). Leer wie de eer toekomt voor het dragen van de wereld. Gods voorzienigheid is de echte Atlas die de wereld steunt. Hij draagt haar op Zijn schouders en trapt ondertussen op zonde en zondaars. Als we de voorzienigheid zo bekijken, mogen we zeggen wat ze vanouds zeiden: "De HEERE is God, de HEERE is God!" 1 Kon. 18:39. — Thomas Crane.

Vers 3

Stel je een koning voor, vooral een oosterse vorst, op het hoogtepunt van zijn macht en vol hoogmoed. Trots kijkt hij uit over de tekenen van zijn kracht en zegt bij zichzelf: "Ik draag de pilaren der aarde." Maar zo'n gedachte kun je je bij David of Hizkia nooit voorstellen. Die kwam nooit op in hun hart en nooit over hun lippen. Ik weet niet welke zoon van Adam, zwak en broos op zijn best, ooit had durven

zeggen: Het land en al zijn bewoners smelten weg, maar ík houd de pilaren overeind.

Ik ken er maar Eén die dat kan: Hij Die zei: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde." Nadat Hij die woorden had gesproken, voer Hij op naar de hemel. Daar oefent Hij Zijn heerschappij uit en herstelt Hij de enorme ravage die op aarde was aangericht toen de satan in het paradijs triomfeerde. — Barton Bouchier.

Vers 4

Onzinnigen. Goddelozen zijn geestelijke dwazen. Stel dat je een prachtig kind hebt, maar het blijkt een dwaas te zijn. Dan beleef je weinig vreugde aan dat kind. De Schrift heeft de zondaar een dwazenpak aangetrokken. En laat me je dit zeggen: beter een dwaas zonder verstand dan een dwaas zonder genade. Dát is de dwaas van de duivel. Spr. 14:9. Is hij geen dwaas, die een rijk erfdeel afslaat? God biedt Christus en zaligheid aan, maar de zondaar wijst dat deel af: "Israel heeft Mijner niet gewild." Ps. 81:12. Is hij geen dwaas, die liever een lijfrente kiest dan een erfenis?

Is hij geen dwaas, die zijn sterfelijke deel verzorgt en zijn engelachtige deel verwaarloost? Het is alsof iemand de muur van zijn huis verft en het houtwerk laat wegrotten. Is hij geen dwaas, die de duivel voedt met zijn ziel? Net als die keizer die zijn leeuw een fazant te eten gaf. Is hij geen dwaas, die zichzelf een strik spant? Spr. 1:18. Die zijn eigen schande beraamt? Hab. 2:10. Die de dood liefheeft? Spr. 8:36. — Thomas Watson.

Vers 5

Hoorn. In het Hebreeuws gebruikte men het woord hoorn als beeld. Het stond voor eer, bijvoorbeeld in Ps. 112:9 en 132:17, enzovoort. Of het stond voor kracht, zoals in Micha 4:13: "Ik zal uw hoorn ijzer maken." Zie ook Deut. 33:17, enzovoort. Iemand vernederen en neerwerpen beeldde men vaak uit door de hoorn te breken of af te hakken, zoals hier (Ps. 75:11). Klaagl. 2:3: "Hij heeft … den gehelen hoorn Israels

afgehouwen." Iemands hoorn verhogen betekende hem eer en waardigheid geven. Hetzelfde geldt voor: hem laten uitspruiten. Ps. 132:17; 89:18; Ezech. 29:21. Hier betekent het opsteken van de hoorn: aanmatiging. Wat later werd de hoorn ook een zinnebeeld voor een koninkrijk, Zach. 1:18 en Daniël. — "Vier Vrienden."

Vers 5

Spreekt niet met stijven hals. De heer Bruce merkte op dat de Abessijnse koningen een hoorn op hun diadeem dragen. Houden zij die rechtop of naar voren, dan lijkt het alsof zij een stijve hals hebben. Hij verwijst naar deze bijbelplaats voor de ouderdom van dit gebruik én voor de aanblik ervan. — Adam Clarke.

Vers 6

Want het verhogen komt niet uit het oosten, enz. Het woord verhoging is hier heel veelzeggend gekozen. Het draait om het verlangen naar vooruitgang voor onszelf, herim. Het leert ons dat al onze innerlijke plannen en uiterlijke voornemens ons niet verder brengen, tenzij ze steunen op ontzag en liefde voor God. We hopen op een beter bestaan, alsof we een berg beklimmen. We zetten alles op alles voor de klim en denken dwaas dat geen oog onze inspanning ziet. Maar zoals "elkeen der zotten neemt schande op zich" (Engels: schande is de verhoging der dwazen), zo loopt onbezonnenheid vaak uit op teleurstelling...

Uit het oosten komt geen verhoging. Het woord 'oosten' is hier heel veelzeggend: mimmotza, de opkomst van de zon, het uitgaan van het licht, het aanbreken van de dag en de openbaring van God. We kijken om ons heen. In de vroege ochtend van de jeugd rekenen we, met hoge verwachtingen, veel energie en misschien bijzonder talent, op de overwinning op onze leeftijdgenoten en op een leven vol succes en voorspoed. Maar helaas! Hoe vaak worden al die verwachtingen de bodem ingeslagen, en drukt een reeks tegenslagen onze moed omlaag.

Uit het westen komt geen verhoging. In de grondtekst staat umimma'arab. Dat betekent donkerheid, duisternis en de ondergaande zon, en dus: het westen. De wolken van de jaren drukken op ons en donkere schaduwen halen ons op allerlei manieren in. We verliezen dierbare vrienden uit onze jonge jaren, de veerkracht van de jeugd is voorbij, onze verwachtingen zijn teruggebracht tot een beetje persoonlijk gemak en onze lichamelijke kracht neemt af. Dan wil God vaak dat de verhoging uitblijft.

We komen nu bij het laatste punt waar geen verhoging vandaan komt: het zuiden, midbar, een woeste plek, de Arabische woestijn. Op droge, eenzame plaatsen zoals de zandwoestijn is weinig vooruitgang te verwachten. Zo is ook ons menselijk verstand: als zorg en opvoeding het niet bewerken en verbeteren, is het voor alle heilige gevoelens en elke vooruitgang net zo onvruchtbaar als de woestijn. De natuurlijke hartstochten smoren als zand elk plekje dat bebouwd kon worden, en sluiten alle wegen naar nadenken en godsvrucht af. Een goddeloos mens lijkt op de Arabische woestijn. Hij is nutteloos voor zichzelf en voor zijn naasten.

Als eindeloos verschuivend zand wordt hij heen en weer geslingerd door zijn eigen koppige hartstochten. Verhit door de zonnen van onrust, eigenwil en roekeloosheid is hij een woestijn, een wildernis waar God het licht van Zijn aangezicht niet wil laten schijnen om hem te verhogen. Over zo'n mens kunnen we zeggen wat er in Ps. 78:40 staat over de ongehoorzame Joden van vroeger: "Hoe dikwijls verbitterden zij Hem in de woestijn, deden Hem smart aan in de wildernis!"

Laten we daarom ook het hogere deel van ons wezen bebouwen. Dan kunnen we vrucht dragen tot heiligheid. Laten we een zo edel schip als de ziel niet laten vergaan door slordig sturen en verwaarlozing, maar haar zeilen goed afstellen met vroeg, goed onderwijs. Dan komen we aan in de haven waar we wezen willen. Nu we de drie punten uit onze tekst hebben toegelicht, kijken we naar het punt (het noorden) waar we wél verhoging of vooruitgang van mogen verwach-

ten. Koude is een beeld van reinheid, en koude hoort bij het noorden. De reinen van hart zullen God zien.

God is het noorderlicht dat schittert boven de stilte van de nacht van ons leven. “Hij geeft sneeuw als wol; Hij strooit den rijm als as. Hij werpt Zijn ijs heen als stukken.” Laten we ervoor zorgen dat we nederig van God afhankelijk zijn. Op welke plaats Hij ons ook wil houden: alleen godzaligheid zal onze verhoging en onze ware rijkdom blijken. Als we ons erop richten Hem te behagen, zullen we voorspoedig zijn. Dan zal Hij ons laten zien “een zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit den troon Gods, en des Lams.” (Openb. 22:1.) — Samengevat uit een preek van Gregory Bateman, gehouden op 16 maart 1862 bij zijn intrede als predikant van Ulrome.

Vers 6

Want het verhogen komt niet uit het oosten, noch uit het westen, noch uit de woestijn. Hier worden drie van de vier windstreken genoemd, en uit geen van die drie komt volgens de tekst “verhoging”. Maar waarom staat er niet bij dat verhoging ook niet uit het noorden komt? Dat is de vraag. Mijn antwoord: het zou genoeg zijn te zeggen dat we over zulke dingen niet nieuwsgierig moeten vragen. Het moet ons genoeg zijn dat de Geest van God het goed vindt dit zo te zeggen, en niet meer.

Toch zeggen sommigen dat het noorden niet wordt genoemd, omdat de verhoging wél uit het noorden komt. Dat zou blijken uit het Hebreeuwse woord voor noorden, dat ‘verborgen’ of ‘geheim’ betekent. Verhoging komt dus niet uit het oosten, westen of zuiden, maar uit het noorden, als in een beeld of verborgenheid. Dat wil zeggen: ze komt uit een verborgen beschikking of een geheime hand, waar velen net zo weinig op letten als wij op het uiterste noorden. God verheft in deze wereld velen tot macht en zendt hun grote voorspoed, zonder dat wij zien hoe of op welke manier.

De oorzaken en de beschikkingen daarvan liggen diep verborgen in de boezem van God. Ook dit is waar, en in die zin mogen we zeggen: “Als van het noorden het goud komt” (Engels: uit het noorden komt schoon weer). De verhoging is zichtbaar, maar hoe ze komt, is een geheim. We zien de oorzaken niet, en ook niet de wegen waarlangs ze komt. Het is genoeg om deze fijne punten even aan te stippen. Dat kan geen kwaad, want wat eruit volgt, stemt duidelijk overeen met andere heldere plaatsen in de Schrift. — Joseph Caryl.

Vers 6

Verhoging, of: opheffing. Het is duidelijk een nadrukkelijk woord in deze psalm. Het komt ook voor in vers vier en vijf, en opnieuw in vers zeven en tien. Daarom heb ik het overal op dezelfde manier weergegeven. De Engelse vertaling “promotion” (bevordering) verliest niet alleen deze bedoelde herhaling van hetzelfde woord uit het oog. Ze is ook bijzonder ongelukkig, omdat ze een verkeerd idee overbrengt. Opheffing betekent in het Hebreeuws niet bevordering zoals wij dat meestal begrijpen. Het gaat om bevrijding uit nood, veiligheid en overwinning. Vooral het beeld van het opheffen van het hoofd of van de hoorn (dat laatste is ontleend aan wilde dieren zoals buffels, bij wie de hoorn een teken van kracht is) wijst op moed, kracht en overwinning op vijanden. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 6

Noch uit het zuiden. “Uit de woestijn”: de grote woestijn die in die richting ligt. Drie windstreken worden genoemd; alleen het noorden ontbreekt. Dat is te verklaren als we aannemen dat de psalm over Sanherib gaat. Het Assyrische leger naderde namelijk uit het noorden. Het lag dus voor de hand om in alle richtingen hulp te zoeken om de indringer af te slaan, behalve in die ene. — J. J. Stewart Perowne.

Verzen 6–7

"Ik had gezegd, dat ik u hoog vereren zou," (Engels: ik dacht u tot grote eer te verheffen) zei de koning van Moab tegen Bileam. Toch eindigde die verheffing in een smadelijke, bloedige dood. Ik heb vaak gedacht aan al die dienaren van de Heere hier op aarde, die met zoveel minachting werden voorbijgelopen en overgeslagen in het rijtje van mensen die ertoe doen. Wat zullen zij vol blijde en dankbare verrassing eindelijk de verhoging ontvangen die hun op aarde werd geweigerd! Hun eigen Meester zegt dan tot hen: "Vriend, ga hoger op." En zittend aan tafel met Abraham, Izak en Jakob in het koninkrijk der hemelen ontvangen zij eer van allen die met hen aanzitten. — Barton Bouchier.

Verzen 6–10

In deze psalm wordt de opkomst en ondergang van volken en rijken aan God toegeschreven. Hij verhoogt de een en vernedert de ander, zoals het Hem behaagt, en dat doet Hij steeds opnieuw. Meestal gebruikt Hij daarvoor middelen, maar die middelen worden altijd pas doeltreffend door Zijn eigen werking. Als volken of mensen voorspoedig, roemrijk en machtig zijn, schrijven ze dat meestal toe aan zichzelf of aan het toeval. Maar het is God Die hen tot die hoogte heeft gebracht. Als ze pochen, kan Hij hen vernederen. In deze verzen zien we God als de Bestuurder van de wereld. Hij straft de goddelozen en stort Zijn oordeel uit over Zijn vijanden. De rampen van oorlog, pest en hongersnood zijn allemaal dienaren van Zijn voorzienigheid om Zijn toorn uit te voeren. — Alexander Carson.

Vers 7

> *"Hier verheft Hij veronachtzaamde wormen*
> *tot schepters en een kroon;*
> *straks slaat Hij de volgende bladzijde om*
> *en trapt de vorst neer."*

— *Isaac Watts.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

De kerk dankt onophoudelijk, en dat is haar roeping. Ze heeft alle reden om te aanbidden: haar God is dichtbij, en dat blijkt duidelijk uit de bewijzen van Zijn macht.

Vers 1

1. Danken wij wel?
2. Ja, wij danken.
3. Wat voor dank brengen wij?
4. Wanneer danken wij?
5. Laten we nog eens danken.

Goede voornemens verdienen lof. Maar hoe moeten we ze maken, hoe kunnen we ze versterken en hoe voeren we ze werkelijk uit?

Vers 3

De Heere is de steun van Zijn volk, ook in de ergste omstandigheden.

Vers 3

Dit leert ons dat geen wanorde of verwarring ons mag tegenhouden te doen wat God van ons vraagt. Integendeel: hoe meer er in wanorde is, hoe bereidwilliger we moeten werken om het te herstellen. — Thomas Wilcocks.

Vers 4

1. Wie sprak er tegen hen? Ik.
2. Wie waren dat? Dwazen en goddelozen.
3. Wat werd er gezegd?

4. Wat had het voor zin? Of: Zonde bestraffen is een plicht.

Vers 4

Het ongewijde drietal: goddeloosheid, dwaasheid en hoogmoed.

Vers 5

Argumenten tegen hoogmoed: in het hart, in het uiterlijk voorkomen en in de woorden die we spreken.

Verzen 6–7

De wisselingen van de voorzienigheid zijn geen grillen van het lot.

Vers 7

God handelt als rechter en niet willekeurig in wat Hij in Zijn voorzienigheid beschikt.

Vers 8

In des HEEREN hand is een beker, enz.

1. Denk aan de bereiding: zo bekeken is de beker in de hand van de Heere.
2. Denk aan de samenstelling: Hij is het Die hem mengt; hij was vol van mengeling.
3. Denk aan de uitdeling: Hij geeft ieder zijn aandeel en zijn deel daarin. — Thomas Horton.

Vers 8

De beker van de toorn. Waar staat hij, wat is hij, hoe vol is hij, wie brengt hem, wie moet hem drinken?

Vers 8

Vol van mengeling. Gods toorn, wroeging, herinnering aan verloren vreugde, angst voor de toekomst, beschuldigingen over en weer,

wanhoop, schaamte en meer: dit alles zijn ingrediënten van de gemengde beker.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

1. “Zijn droesemen” van de beker: de toorn van de toorn, de gal der bitterheid.
2. De droesem van het volk: “alle goddelozen.”

Vers 9

Ons levenswerk: verkondigen en zingen.

Psalm 76

Titel

“Voor den opperzangmeester, op de Neginoth.” De voorzanger krijgt hier de opdracht om dit lied uit te voeren met begeleiding van snaarinstrumenten. De leider van de harpspelers werd erbij gehaald voor zijn allerbeste spel. En dit lied is de mooiste klanken ook zeker waard, de zoetste die snaren maar kunnen voortbrengen. “Een psalm, een lied van Asaf.” Stijl en inhoud wijzen op dezelfde schrijver als bij de vorige psalm. Het is een prachtige keuze dat deze twee liederen naast elkaar staan. In psalm 75 zong het geloof over overwinningen die nog moesten komen.

Hier zingt het over zegepralen die al behaald zijn. Deze psalm is een bijzonder jubelend krijgslied, een lofzang op de Koning der koningen, het lied van een volk dat door God Zelf wordt geregeerd, voor zijn goddelijke Heerser. We hoeven in dit lied geen indeling aan te brengen, want de eenheid is er van begin tot eind zo sterk.

Uitleg

Vers 1

“God is bekend in Juda.” Is Hij in de rest van de wereld onbekend? Voor Zijn volk is Hij dat niet. Door Zijn daden van genade heeft Hij Zich zo aan hen laten kennen dat Hij voor hen geen onbekende God is. “Zijn Naam is groot in Israel.” Wanneer de Heere bekend is, wordt Hij ook geëerd. Wie Zijn Naam kennen, bewonderen hoe groot die is.

Juda en Israël waren staatkundig helaas verdeeld. Toch waren de gelovigen in beide volken het eens over Jehova, hun God. En zo is het nog steeds. Welke scheuren er ook in de zichtbare kerk zitten, de heiligen "verschijnen altijd als één" wanneer ze de Heere hun God groot maken.

Buiten Zijn volk is het donker, maar binnen de kring van Zijn uitverkorenen is Jehova geopenbaard. Iedereen die Hem daar ziet, aanbidt Hem. De wereld kent Hem niet en lastert Hem daarom. Zijn kerk daarentegen brandt van verlangen om Zijn roem te verkondigen tot aan de einden van de aarde.

Vers 2

"En in Salem is Zijn hut." In de vredige stad woont Hij. En de vrede blijft bestaan, omdat Zijn heilige tent daar staat. De kerk van God is de plaats waar de Heere woont. Hij is voor haar de Heere en de Gever van de vrede. "En Zijn woning in Sion." Op de uitverkoren berg stond het paleis van Israëls Heere. Dat is de grote eer van de kerk: de Verlosser woont in haar door Zijn Heilige Geest. De aanvallen van de vijand zijn dan ook vergeefs. Ze richten zich immers niet alleen tegen ons, maar tegen de Heere Zelf. Immanuël, God met ons, heeft een thuis gevonden onder Zijn volk. Wie kan ons dan kwaad doen?

Vers 3

"Aldaar heeft Hij verbroken de vurige pijlen van den boog." Hij hoefde Zijn rustige woonplaats niet eens te verlaten. Hij stuurde Zijn woord uit en brak de pijlen van Zijn vijanden in tweeën, nog vóór ze konden worden afgeschoten. Wat een verheven gedachte! We zien er hoe gemakkelijk, hoe volkomen en hoe snel God ingrijpt. "Het schild, en het zwaard, en den krijg." Elk wapen, om aan te vallen en om zich te beschermen, sloeg de Heere in stukken. Pijlen die de dood brengen en harnassen die het leven moesten redden: ze waren allemaal nutteloos toen de Verbreker Zijn machtige woord uitsprak.

Hetzelfde zien we in de geestelijke strijd van deze tijd, en van elke tijd. Geen wapen dat tegen de kerk wordt gesmeed, zal slagen, en elke tong die haar in een rechtszaak aanklaagt, zal zij veroordelen. "Sela." Bij zo'n indrukwekkend onderwerp horen we even stil te staan. We brengen de Heere onze dankbare aanbidding. Daarom is hier een pauze ingelast.

Vers 4

"Gij zijt doorluchtiger en heerlijker dan de roofbergen." De Heere is veel groter dan alle binnenvallende machten die Zijn volk wilden onderdrukken, ook al waren die zo machtig en groot als bergen. Assyrië had de volken geplunderd, tot het zelf rijk was geworden met bergen vol buit. Onder de mensen sprak men daar vol bewondering over. Maar de psalmdichter verafschuwt zo'n roem. Hij zegt dat de Heere veel schitterender is. Wat zijn de eerbewijzen van de oorlog anders dan opschepperij over moord? Wat is de faam van veroveraars anders dan de walm van bloedvergieten?

De Heere is anders: Hij is heerlijk in heiligheid. Zijn ontzagwekkende daden doet Hij in gerechtigheid, om de zwakke te verdedigen en de slaaf te bevrijden. Pure macht kan indrukwekkend zijn, maar daarmee is ze nog niet voortreffelijk. Als we de machtige daden van de Heere zien, zien we beide eigenschappen volmaakt samengaan.

Vers 5

"De stouthartigen zijn beroofd geworden." Ze kwamen om te roven, en kijk! Nu zijn ze zelf beroofd. Hun stoute harten zijn koud in de dood. De pestengel heeft hun levensbloed opgedroogd. Hun hart is hun zelfs ontnomen. "Zij hebben hun slaap gesluimerd." Dat was hun laatste slaap, de slaap van de dood. "En geen van de dappere mannen hebben hun handen gevonden." Hun armen zijn verlamd. Ze kunnen geen vinger meer optillen, want de starheid van de dood heeft hen stijf gemaakt.

Wat een tafereel was het, toen het leger van Sanherib in één nacht helemaal werd vernietigd! Die handen, die woedend waren om Jeruzalem te verwoesten, konden niet eens meer van de grond komen. De dapperste krijgers waren zo hulpeloos als de verlamde bedelaars bij de tempelpoort. Zelfs hun ogen konden ze niet meer openen. Een diepe slaap verzegelde hun blik in eeuwige duisternis.

O God, wat bent U ontzagwekkend! Zo zult U ook voor ons strijden. In het uur van gevaar zult U de vijanden van Uw evangelie neerwerpen. Daarom vertrouwen wij op U en zijn we niet bang.

Vers 6

"Van Uw schelden." Eén woord was genoeg. Er was geen enkele slag voor nodig. "O God van Jakob." U bent de God van Uw worstelende volk, dat net als hun vader Jakob telkens weer zijn vijand overwint. U bent de God van het verbond en van de belofte. In dat genadige karakter hebt U voor Uw uitverkoren volk gestreden. "Is samen wagen en paard in slaap gezonken." Ze zullen niet meer hinniken en niet meer ratelen. Het stampen van de paarden is verstomd en het gekletter van de wagens ook. De ruiterij maakt geen lawaai meer.

De Israëlieten hadden altijd een bijzondere angst voor paarden en voor wagens met zeisen aan de wielen. Daarom wordt de plotselinge stilte van deze hele vijandelijke macht juist hier extra bezongen als reden tot vreugde. De paarden lagen languit op de grond en de wagens stonden stil, alsof het hele leger in slaap was gevallen.

Zo kan de Heere ook over de vijanden van de kerk een slaap van het oordeel brengen, een voorbode van de tweede dood. Dat kan Hij doen als ze op het toppunt van hun macht zijn. Op het moment dat zij denken de herinnering aan Zijn volk uit te wissen. De Rabsaké's van deze wereld kunnen angstaanjagende brieven schrijven. Maar de Heere antwoordt niet met pen en inkt. Hij antwoordt met een schelden dat in elke lettergreep de dood draagt.

Vers 7

"Gij, vreselijk zijt Gij." Niet Sanherib, en ook niet Nisrok, zijn god. Jehova alleen is te vrezen. Met een stil schelden liet Hij het hele leger van de koning verdorren.

> *"Vrees Hem, heiligen, en dan heb je*
> *Niets anders meer te vrezen."*

Angst voor mensen is een valstrik. Maar het ontzag voor God is een grote deugd, met een sterke goede invloed op de menselijke geest. We moeten God diep, voortdurend en alleen vrezen. Laat alle aanbidding voor Hem alleen zijn.

"En wie zal voor Uw aangezicht bestaan, van den tijd Uws toorns af?" Ja, wie? De engelen vielen toen hun opstand Zijn gerechtigheid tartte. Zo verloor ook Adam zijn plaats in het Paradijs. Farao en andere hoogmoedige vorsten verdwenen bij Zijn frons. Er is niemand op aarde, of in de hel, die de schrik van Zijn toorn kan doorstaan. Wat zijn ze gezegend die schuilen in de verzoening van Jezus! Zij hoeven de rechtvaardige toorn van de Rechter van de hele aarde niet te vrezen.

Vers 8

"Gij deedt een oordeel horen uit den hemel." Zo'n volledige nederlaag was duidelijk een oordeel uit de hemel. Wie het niet met eigen ogen zagen, hoorden er toch over. Ze zeiden: "Dit is Gods vinger." De mens wil Gods stem liever niet horen, als hij eraan kan ontkomen. Maar God zorgt ervoor dat ze toch gehoord wordt. De echo's van dat oordeel over de hoogmoedige Assyriër klinken nog steeds. Ze zullen door alle eeuwen heen blijven klinken, tot lof van Gods rechtvaardigheid.

"De aarde vreesde en werd stil." Alle volken beefden bij het nieuws en zaten er nederig en ontzet bij. Na alle onrust van de oorlog kwam er rust. De macht van de onderdrukker was gebroken, en God werd met ontzag geëerd, omdat Hij de volken stilte had geschonken. Wat

kan Jehova gemakkelijk gehoor afdwingen! Misschien zal Hij in de laatste dagen, met zulke wonderen van macht in het rijk van de genade, alle bewoners van de aarde dwingen om naar het evangelie te luisteren. Dan buigen ze zich voor het gezag van Zijn alheerlijke Zoon. Zo zij het, goede Heere.

Vers 9

"Als God opstond ten oordeel." De mensen werden stil toen Hij de rechterstoel besteeg en de bevelen van de gerechtigheid krachtig uitvoerde. Als God zwijgt, is het volk in rep en roer. Maar als Hij opstaat, zijn ze doodstil, als een steen. "Om alle zachtmoedigen der aarde te verlossen." De Bestuurder van de mensen heeft een bijzonder oog voor de armen en de verachten. Het is Zijn eerste zorg om al hun onrecht recht te zetten. "Zalig zijn de zachtmoedigen; want zij zullen het aardrijk beerven." Nu bezitten ze er maar weinig van. Maar hun Wreker is sterk, en Hij zal hen zeker redden.

Hij Die Zijn volk redt, is dezelfde God Die hun vijanden neerwerpt. Hij is net zo almachtig om te redden als om te vernietigen. "Eer zij Zijn Naam." "Sela." Sta hier even stil, en laat vrome overpeinzing de God van Jakob aanbidden.

Vers 10

"Want de grimmigheid des mensen zal U loffelijk maken." Die grimmigheid wordt niet alleen overwonnen, ze wordt ook dienstbaar gemaakt aan Uw heerlijkheid. De mens, met zijn dreigende adem, blaast alleen maar op de bazuin van de eeuwige roem van de Heere. Woeste winden jagen schepen vaak juist sneller de haven in. De duivel blaast het vuur aan en smelt het ijzer. Daarna vormt de Heere het voor Zijn eigen doelen. Laat mensen en duivels maar razen zo veel ze willen. Ze kunnen niet anders dan Gods plannen dienen.

"Het overblijfsel der grimmigheden zult Gij opbinden." Boosaardigheid wordt aan de ketting gehouden en kan haar grenzen niet overschrijden. Het vuur dat God niet kan gebruiken, zal Hij doven. Som-

migen lezen: “U zult omgorden.” Dan lijkt het alsof de Heere de woede van de mens omgordt als een zwaard, om het voor Zijn eigen plannen te gebruiken. En inderdaad zijn mensen van de wereld vaak een zwaard in Gods hand om anderen te tuchtigen. Het vers leert ons duidelijk: zelfs het wildste kwaad staat onder het gezag van de Heere. Uiteindelijk wordt het door Hem overheerst en dient het tot Zijn lof.

Vers 11

“Doet geloften en betaalt ze den HEERE, uw God.” Dat mogen we zeker doen, ter herinnering aan zulke barmhartigheid en zulke oordelen. Of we een gelofte doen, is een kwestie van keuze. Maar onze geloften nakomen is onze plicht, daar kunnen we niet onderuit. Wie God, zijn eigen God, zou bedriegen, is werkelijk een ellendeling. De Heere houdt Zijn beloften. Laat Zijn volk dan ook niet tekortschieten in de hunne. Hij is hun trouwe God en verdient een trouw volk.

“Gij allen, die rondom Hem zijt! Laat hen Dien, Die te vrezen is, geschenken brengen.” Laat de volken in de omtrek zich onderwerpen aan de enige levende God. Laat Zijn eigen volk met blijdschap zijn offers brengen. Laat Zijn priesters en Levieten voorop gaan in het heilige offer. Wie zo geprezen moet worden als onze God, verdient meer dan alleen woorden van eerbetoon. Hij verdient werkelijke tribuut. Ontzagwekkende Vorst, kijk, ik geef mijzelf aan U.

Vers 12

“Die den geest der vorsten als druiven afsnijdt.” Hun moed, hun vaardigheid en hun leven liggen in Zijn hand. Hij kan ze wegnemen, zoals een tuinman een loot van een plant afsnijdt. “Niemand is groot in Zijn hand.” Caesars en Napoleons vallen onder Zijn macht, zoals de takken van een boom onder de bijl van de houthakker. “Die den koningen der aarde vreselijk is.” Zij zijn voor anderen vreselijk, maar Hij is vreselijk voor hén. Als ze zich tegen Zijn volk keren, maakt Hij korte metten met hen. Ze vergaan voor de schrik van Zijn arm. “De HEERE is een

krijgsman; HEERE is Zijn Naam!" Juich voor Hem, jullie allen die de God van Jakob aanbidden.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Geen enkele psalm heeft meer recht om op psalm 75 te volgen dan deze. Hij is opgedragen aan de voorzanger, met begeleiding van snaarinstrumenten (vergelijk Ps. 4:1): een psalm van Asaf, een lied. Soortgelijke uitdrukkingen komen in beide psalmen voor: God van Jakob (Ps. 75:10 en 76:7), en heiligen en goddelozen der aarde (Ps. 75:9 en 76:10). Ook het hele lied draagt hetzelfde stempel. Dat pleit voor één schrijver. Ook in andere opzichten vormen ze een paar. Psalm 75 bereidt de weg voor een goddelijke daad van oordeel, die nabij is. Psalm 76 bezingt dat oordeel als voltrokken. — Franz Delitzsch.

Vers 1

"God is bekend in Juda." God wordt alleen echt en tot zaligheid gekend in en door Zijn Zoon. In Zijn werken wordt Hij wel gekend, maar vaag en gedeeltelijk, als een God van macht. In Zijn voorzienigheid kennen we Hem als een God van gezag, wijsheid en orde. In Zijn algemene barmhartigheid kennen we Hem als een God van mildheid, en in Zijn straffen en oordelen als een God van gerechtigheid. Maar in Christus, Die in het evangelie wordt uitgelegd en gepredikt, wordt God gekend met een heldere, vertroostende en zaligmakende kennis: als een Vader vol genade, bijzondere barmhartigheid en goedertierenheid.

Wat zegt de psalmdichter? In Juda is God bekend. "Zijn Naam is groot in Israel." In Juda, dat is in Zijn kerk, waar Zijn woord en Zijn verordeningen zijn, waar Christus wordt gepredikt en het geheim van de zaligheid van de mens wordt geopend, daar wordt God gekend. Echt, zonder dwaling. Helder, zonder duisternis. En zaligmakend,

zonder onzekerheden. Hij wordt er gekend als een Koning in Zijn hoven, vanwege de heerlijkheid en schoonheid die Hij daar laat zien. Als een leraar in Zijn school, vanwege de wijsheid en kennis die Hij daar uitdeelt. Als de bewoner van Zijn huis, vanwege de heilige ordeningen die Hij daar voorschrijft, en vanwege het genadige bestuur dat Hij daar vestigt en voert in de zielen van Zijn knechten.

Hij wordt gekend als een bruidegom in het bruiloftshuis, vanwege de geestelijke lekkernijen die Hij daar klaarmaakt, vanwege de heldere en openlijke openbaring van Zichzelf, en vanwege de liefde en de troost die Hij daar aan Zijn geestelijke vrienden en gasten schenkt. En Zijn Naam is groot in Israël. Zijn macht, wijsheid, waarheid, liefde en goedheid worden zeer verheerlijkt, en ze zijn zeer glorierijk in het begrip van wie Hem kennen in Christus Jezus. — Alexander Grosse.

Vers 1

Zijn Naam. Met de Naam van God wordt hier God Zelf bedoeld. God laat Zich aan Zijn kerk op zoveel goede manieren zien, dat Hij ook zoveel namen krijgt waarmee de kerk Hem kan prijzen. Neem bijvoorbeeld de belofte van genade en barmhartigheid die Hij Zijn kerk uit vrije wil geeft: dan geeft de kerk Hem een naam en noemt Hem barmhartig. Houdt Hij Zijn belofte en toont Hij Zich trouw aan Zijn kerk, dan noemt de kerk Hem een waarachtig God. Redt Hij Zijn kerk uit gevaar en toont Hij Zich machtig en geducht voor Zijn vijanden, dan noemt de kerk Hem een machtig God.

En zo gaat het door bij al Zijn andere daden: elke daad geeft de kerk een nieuwe reden om Hem een naam te geven. Met de Naam van God wordt hier dus God Zelf bedoeld, zoals Hij Zich in Zijn wonderlijke werken laat kennen. — Robert Bruce.

Vers 1

Zijn Naam is groot in Israel. Wat in Israël – dat is de kerk – eigenlijk groot is, dat is de naam van Jezus. Die naam is groot door zijn kracht, want hij betekent Zaligmaker. Onder de hemel is geen andere naam

waardoor wij gered moeten worden. Die naam is ook groot in waardigheid, want het is de naam boven alle naam... En hij is groot in bereik, zoals Psalm 8:2 zegt: "Hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde." — Thomas Le Blanc.

Vers 2

En in Salem is Zijn hut. Jeruzalem heet niet zonder reden Salem. Daarmee wordt gezegd dat Gods tabernakel, ondanks de aanval van de vijanden, midden in de onrust van de oorlog in vrede bleef. En als dat zelfs toen zo was, hoeveel meer zal er dan welvaart zijn nu de indringers zijn neergeslagen? — Hermann Venema.

Vers 2

En in Salem is Zijn hut. God de Heilige Geest is een Geest van vrede. Hij is de Trooster en Hij verzegelt de vrede (2 Kor. 1:22). Deze gezegende duif brengt de olijftak van de vrede in Zijn snavel. Een vredelievende gezindheid in een mens laat zien dat er iets van God in hem is, en daarom woont God er graag. "In Salem is Zijn hut": Salem betekent vrede, en God woont in een vredelievende geest. — Thomas Watson.

Vers 2

En in Salem is Zijn hut, enz. Alle oude vertalingen, en ook de beide Engelse, hebben iets belangrijks in deze plaats gemist, namelijk één bijzondere kracht van deze woorden. De woorden wijzen niet rechtstreeks naar een menselijke woning, maar naar het leger van de Leeuw van Juda. Het woord sukko betekent niet alleen 'Zijn hut', maar ook 'Zijn schuilplaats', en zo wordt het op een andere plaats vertaald (Jer. 25:38): "Hij heeft, als een jonge leeuw, Zijn hutte verlaten." Het vagere woord me'onato dat daarna volgt, kan goed worden weergegeven met 'hol' of een soortgelijke uitdrukking. Ps. 10:9. — Simon De Muis.

Verzen 2–3

Onder alles wat God krachtig doet en werkt onder de mensenkinderen ligt Zijn zorg voor Salem, of Sion. Elk machtig werk van God, overal ter wereld, kun je met deze twee verzen inleiden. Ze vertellen waarom Hij doet wat Hij doet. De hele loop van de wereld wordt door Gods voorzienigheid gestuurd met het oog op het welzijn van Salem. — John Owen.

Vers 3

Aldaar. Let op hoe er staat: 'Aldaar heeft Hij verbroken', dat wil zeggen in Zijn tempel, Zijn woning daar. Het vers ervoor voert ons namelijk daarheen, want dat werd het laatst genoemd, en met de grootste nadruk. In het verhaal lezen we dat de nederlaag van Sanherib voortkwam uit het gebed van Hizkia in de tempel. Toen Hizkia Sanheribs brief kreeg en hoorde van de lastering, ging hij meteen naar de tempel en begon zijn gebed met de woorden: "O HEERE, God Israels, Die tussen de cherubim woont!" Hij roept God aan als Degene Die in het heilige der heiligen woont en daar gebeden hoort. Zo staat het opgetekend, zowel in Jesaja als in 2 Kon. 19:15.

En wat past het mooi dat God in deze psalm daarop antwoordt! Hij sprak het vonnis meteen uit vanuit Zijn tabernakel, en zó plotseling dat de uitvoering zelf daar heet te zijn gebeurd, dat wil zeggen: vanuit die plaats. Toch heet het in het negende vers van de psalm weer een vonnis uit de hemel: Gij deedt een oordeel horen uit den hemel (het heet een oordeel, omdat het het vonnis was van God als Rechter). Zo bad Hizkia en zo hoorde God, en beide keren in de tempel. Gebed en antwoord kwamen dus uit dezelfde plaats. — Thomas Goodwin.

Vers 3

Aldaar. Deze mannen, de koning van Assur en zijn medeplichtigen, kwamen om God uit Zijn woonplaats te verjagen. Maar Hij stond op

om Zijn eigen huis te verdedigen en liet hun zien dat Hij niet zou wijken omdat zij dat wilden. — Robert Bruce.

Vers 4

God was niet bekend in Babel, in Egypte of bij andere volken. Zijn tabernakel en woonplaats waren niet bij hen, en daarom waren zij niet glorierijk. Maar kijk wat er in het vijfde vers staat: "Gij zijt doorluchtiger en heerlijker dan de roofbergen." Dat geldt voor jou, Juda, voor jou, Israël, voor jou, Salem, en voor jou, Sion. Jullie hebben geestelijke barmhartigheid en zegeningen, en daarom ben je heerlijker dan zij, hoe groot hun glans ook is.

Hebben de volken om je heen mooie torens? Jij hebt de tempel. Hebben zij statige steden? Jij hebt Jeruzalem, de stad van God. Hebben zij wijze mannen? Jij hebt de profeten. Hebben zij goden van goud, zilver en steen? Jij hebt de ware, levende God, Jehova, als jouw God. Hebben zij menselijke wetten die goed zijn? Jij hebt goddelijke wetten die daar ver bovenuit steken. Hebben zij aardse voortreffelijkheden? Jij hebt geestelijke. Hebben zij de pracht van de wereld? Jij hebt de pracht van de hemel. — William Greenhill.

Vers 4

De roofbergen. Waarom heten ze roofbergen? Het verwijst naar de schuilplaatsen van de leeuwen in de bergen, waaruit zij uitvallen op wie daar langskomt, om die in stukken te scheuren. Zo werd hierboven ook Gods woonplaats voorgesteld als een tabernakel of leger. Bovendien is dit een verborgen bijnaam voor de bergen van Juda. Daarmee wordt te kennen gegeven dat vijanden die dat leger durven te naderen meestal worden verscheurd. Een afschrikwekkend voorbeeld daarvan was zojuist getoond bij de Assyriër, die daar werd neergeworpen, verscheurd en beroofd. Vergelijk Jes. 31:4. — Hermann Venema.

Vers 5

De stouthartigen zijn beroofd geworden. Deze woorden wijzen op een ontzetting van de geest die iemand zijn oordeel en zijn kracht ontneemt. De dapperen zijn van hun hart beroofd. Mensen die anders wijs en moedig waren, hebben nu hun hart verloren en zijn vervallen tot dwaasheid en stompzinnigheid. — Hermann Venema.

Vers 5

De stouthartigen zijn beroofd geworden. Nadat hun wapens zijn gebroken, wordt gezegd dat zij beroofd zijn, want dat volgt op de slachting van de vijanden. Dat wordt ook niet zonder reden vermeld, want het laat zien dat het rechtvaardig is. Zij kwamen om te beroven, en daarom zijn zij terecht zelf beroofd. — Musculus.

Vers 5

De stouthartigen zijn beroofd geworden. Sommigen vertalen: Zij zijn van hun stoute hart beroofd. Of: de stouthartigen, de sterken, zijn beroofd. Een sterke man kan door een sterkere worden beroofd, en dat is een goede gedachte. Maar mooier is de vertaling: zij zijn van hun stoute hart beroofd. Dat wil zeggen: de Heere haalt hun hart uit hun borst. Stoutmoedige mannen die nergens bang voor zijn, veranderen in Magor-missabibs, 'schrik van rondom'. Hun stoute harten worden hun ontnomen. Ze jagen anderen dan ook geen schrik meer aan, integendeel: ze vluchten voor de schaduw van een mens. Hun moed is weg, helemaal weg. Ze kunnen een kind geen vastberaden blik meer geven, laat staan gevaren of vijanden recht in de ogen zien. — Joseph Caryl.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

De kracht en macht van een mens zit in zijn handen. Als die weg zijn, is al zijn hoop weg. Neem je een man zijn zwaard af, dan doet hij met zijn handen wat hij kan. Maar zijn zijn handen weg, dan kan hij net zo goed gaan slapen, want dan zal hij niemand meer last bezorgen. Dat

mensen hun handen niet kunnen vinden, wil zeggen dat zij de macht om hun plannen uit te voeren, die zij eerst hadden, niet meer hebben. — John Owen.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

Van iemand die mank of lui loopt, zeggen we: 'Hij kan zijn voeten niet vinden.' Zo zeggen we ook van iemand die mank of lui te werk gaat, of van een soldaat die slap en laf vecht, dat hij zijn handen niet kan vinden. — Joseph Caryl.

Verzen 5–6

> *Want de Engel des Doods breidde zijn vleugels uit op de stormwind,*
> *En blies de vijand in het gezicht toen hij voorbijging;*
> *En de ogen van de slapers werden dodelijk en kil,*
> *En hun harten hieven zich maar één keer, en werden voor altijd stil!*
> *En daar lag het strijdros, zijn neusgaten wijd open,*
> *Maar daardoor stroomde de adem van zijn trots niet meer:*
>
> *En het schuim van zijn hijgen lag wit op het gras,*
> *En zo koud als het schuim van de branding die op de rots breekt.*
>
> *En daar lag de ruiter, verwrongen en vaal,*
> *Met de dauw op zijn voorhoofd en de roest op zijn maliënkolder;*
> *En de tenten waren alle stil, alleen de banieren nog,*
> *Geen lans die zich hief, geen bazuin die nog klonk.*
>
> — *George Gordon, Lord Byron.*

Vers 6

In slaap gezonken. Opmerkelijk is dat het werkwoord hier hetzelfde is als in het verhaal over de daad van Jaël en over de dood van Sisera, Israëls trotse vijand. Ook hij werd door Gods macht in diepe slaap gebracht, via de hand van een vrouw. — Christopher Wordsworth.

Vers 7

Gij, vreselijk zijt Gij. De nadruk ligt op het woord U, dat zelfs verdubbeld is. Het is alsof er staat: niet overheden, niet machten, niet de hel, niet de dood, niets voor zichzelf, maar U, o Heere, alleen bent te vrezen. Er worden in de tekst twee argumenten genoemd om dit te bevestigen. Het eerste komt voort uit Gods toorn: Hij heeft besloten wraak te nemen over alle hoogmoedigen en voert dat ook uit. Het tweede komt voort uit Zijn macht: geen vorsten, legers, mensen of engelen kunnen de adem van Zijn woede verdragen. Want: "Wie zal voor Uw aangezicht bestaan, van den tijd Uws toorns af?"... De toorn van God is een vreselijke, onuitsprekelijke, onhoudbare, onverdraaglijke last. Elk woord in de tekst heeft een eigen nadruk om dat te bewijzen. Let maar op.

Wie zal bestaan? Wie? Zullen engelen het kunnen? Zij zijn maar als gebroken lichtstralen: als God Zijn aangezicht verborg, zouden zij ophouden te schijnen. Zal de mens het kunnen? Zijn glans en praal verdwijnen als de kleuren van de regenboog wanneer God in toorn de schittering van Zijn aangezicht laat uitgaan. Zullen duivels het kunnen? Spreekt Hij het woord, dan storten zij als een bliksem uit de hemel.

Voor Uw aangezicht bestaan. Bestaan! Wat? Een riet tegenover een ceder? Een distel op de Libanon tegenover een ceder op de Libanon? Een veertje tegenover een vlam? Een sprinkhaan tegenover de Almachtige? Een glazen kop tegenover een koperen roede? Van den tijd Uws toorns af. Toorn! Toornig doordat Hij Zijn gramschap uitzendt, zodat zij verwondt als pijlen. Toornig doordat Hij haar uitgiet, zodat zij verdrinkt als water. Toornig doordat Hij haar aansteekt, zodat zij brandt als vuur: een verterend vuur. Maar je zegt me dat zo'n vuur gedoofd kan worden. Dan een onblusbaar vuur! Maar ook dat kan ophouden te branden als er geen brandstof meer is.

Het is dus, in één woord, een eeuwig vuur dat nooit uitgaat. Dát is het! Zo'n toorn wordt alleen volledig zichtbaar in de straf van de ver-

worpenen: in geen andere straf dan die in de hel, en in de hel in geen andere dan de eeuwige. — John Cragge, in "Cabinet of Spiritual Jewells," 1657.

Vers 9

Als God opstond ten oordeel. Dit grote oordeel werd over de vijanden voltrokken toen God opstond. Het gebeurde niet toen God zat. Zolang Hij zat, bleven Zijn vijanden bovenaan. Ze roerden zich volop en woedden, zonder dat iemand hen tegenhield, in moord, onderdrukking en bloedvergieten... Hier laat de profeet God optreden zoals onze aardse rechters dat doen. Eerst gaan zij zitten, onderzoeken, zoeken uit en overleggen. Na rijp beraad nemen zij een besluit, en daarna staan zij op, spreken het oordeel uit en kondigen het vonnis af. Zo laat de profeet ook God optreden: zittend, en na het zitten opstaand om het vonnis af te kondigen. — Robert Bruce.

Vers 9

Om alle zachtmoedigen der aarde te verlossen. Hier zien we hoe God zorgt voor wie het zwaar hebben. Als Hij boos is op de goddelozen, is dat vooral omdat zij de armen en onschuldigen hebben onderdrukt. Hij verafschuwt alle onrecht, maar het meest verontwaardigd is Hij over het onrecht tegen de behoeftigen en onschuldigen. Zo ook in Psalm 12: "Om de verwoesting der ellendigen, om het kermen der nooddruftigen, zal Ik nu opstaan, zegt de HEERE." Zo ook in dit vers, toen God opstond ten oordeel, om alle zachtmoedigen der aarde te verlossen. — Musculus.

Vers 9

Is dit niet de dag waarop de Zaligmaker komt om te regeren? De dag waarop we het best zullen zien hoe alles is uitgepakt? De dag waarop elke heilige met gezalfd oog zal zien dat alle gebeurtenissen strekten tot Gods heerlijkheid? De dag waarop zij veel mooier zullen zingen dan nu?

> *"Voorzeker, de grimmigheid des mensen prijst U;*
> *Gij omgordt U met het overblijfsel der grimmigheid."*

— Andrew A. Bonar.

Vers 10

Want de grimmigheid des mensen zal U loffelijk maken. Vervolgingen helpen om de gebreken van goede mensen te verbeteren, en ze laten hun verschillende genaden en deugden oefenen en zien. Daardoor worden goede mensen meestal veel beter en beproefder. Vervolging oefent onze lijdzaamheid, brengt onze godsvrucht tot leven, bewijst onze ijver en christelijke standvastigheid, en laat de hele wereld zien hoeveel liefde we voor de waarheid hebben en hoeveel we willen verdragen tot eer van God.

Zolang we er niets voor hebben geleden, wordt de waarheid maar al te gemakkelijk goedkoop en minder waard gevonden, vaak zelfs door mensen die in de grond goed zijn. Aan de andere kant waarderen we haar nooit hoger, zijn we er nooit ijveriger voor en maken we er nooit beter gebruik van dan wanneer zij wordt tegengestaan en vervolgd.

Wat is dan werkelijk nuttiger, of meer tot eer van God, dan dat God, Die gewend is goed uit kwaad voort te brengen, ook de bestrijders van Zijn waarheid gebruikt? Daarmee schudt Hij Zijn dienaren wakker die Hij slapper en nalatiger ziet worden dan het hoort. Hij laat zulke verzoekingen over hen komen en laat hen aanvallen, zodat hun slaperige geest wordt aangespoord tot meer liefde en ijver voor de waarheid en tot een dieper besef van Gods weldaad daarin, en zo in het algemeen wordt opgewekt om hun plicht ijveriger te doen. — Richard Pearson, 1684.

Vers 10

"De grimmigheid des mensen zal U loffelijk maken." In de Septuaginta, de oude Griekse vertaling, staat: "De grimmigheid van de mens zal

voor U feest vieren, zal een feest voor U groter maken." Heel vaak klimt God omhoog op de schouders van de satan. Zitten de zaken in de knoop en is alles een warboel, dan vindt Hij precies het goede einde van de draad en weet Hij hoe Hij ons weer kan ontwarren. Hebben wij een zaak verprutst, dan buigt Hij haar toch ten goede en haalt Hij voordeel uit dingen die de eer van Zijn Naam lijken te verduisteren. — Thomas Manton.

Vers 10

"De grimmigheid des mensen zal U loffelijk maken." De woede van goddeloze mensen tegen Gods volk draagt sterk bij aan Zijn lof. Dat gebeurt op meerdere manieren.

1. Die woede zet hen aan tot allerlei listige plannen en sluwe streken. Als Hij die plannen verijdelt, wordt Gods wijsheid en Zijn zorg voor Zijn kerk volop zichtbaar en geëerd.
2. De woede van goddeloze mensen drijft hen tot talloze gewelddadige aanvallen op Gods volk, om het uit te roeien. Zo geeft ze God de gelegenheid om te laten zien hoe krachtig Hij Zijn volk beschermt.
3. Soms maakt die woede hen geschikt om Gods werktuig te zijn bij het tuchtigen van Zijn volk. Zo reinigt Hij Zichzelf van de verdenking dat Hij de zonde beschermt bij hen die Hem het nauwst verwant zijn. Mensen die heiligheid haten, bevorderen haar dan juist bij Zijn volk. En wie Gods kinderen het ergste kwaad wil doen, bezorgt hun het grootste goed.
4. De woede geeft Hem gelegenheid de kracht van Zijn genade te tonen. Hij ondersteunt de geest van Zijn volk en houdt Zijn kerk in stand, wat vijanden ook tegen hen ondernemen.
5. Ze maakt Gods meest indrukwekkende daden voor Zijn volk in de wereld nog mooier.
6. Ze laat de heerlijkheid van Gods gerechtigheid zien over de vijanden van Zijn volk, op de dag dat Hij opstaat om Zich op hen te

wreken. Dan staat Hij boven hen en geselt hen met schorpioenen. Bij elke slag herinnert Hij hen aan hun vroegere wreedheid. "Hier, dit is voor je mensonterende woede tegen Mijn volk, op die plaats. En dit voor je barbaarse behandeling ervan, toen en toen. Zie nu eens hoe goed het is om gevangen gezet, geslagen, gemarteld, verbrand en doorgezaagd te worden." Zo moeten de vijanden zelf vaak met Adoni-Bezek erkennen dat Gods rechtvaardige hand op hen rust, op de dag van het onderzoek. — Samengevat uit de preek van John Warren voor het Parlement, 1656.

Vers 10

"De grimmigheid des mensen." Grimmigheid is toorn tot het hoogste niveau opgevoerd, of opgeblazen tot een vlam. Staat er "de grimmigheid des mensen"? In het oorspronkelijke Hebreeuws staat: de grimmigheid van Adam, ofwel de grimmigheid van klei, van de zwakke, machteloze mens. "Zal U loffelijk maken" betekent: ze loopt door Gods overheersende voorzienigheid uit op Zijn lof en eer, hoewel de mens dat helemaal niet bedoelde. God zal er eer voor Zichzelf uit halen en Zijn eigen heilige en wijze plannen mee dienen...

De uitdrukking "de grimmigheid des mensen" wijst al op de zwakte en onmacht ervan. Het is maar de grimmigheid van Adam, van rode klei. Hoe geringschattend spreekt de Geest van God in de Schrift over de mens en zijn macht! "Laat gijlieden dan af van den mens, wiens adem in zijn neus is, want waarin is hij te achten?" Zelfs als de grimmigheid van de mens tot het uiterste wordt opgevoerd, kan ze niet verder gaan dan het lichaam doden. Ze kan alleen de huls van klei breken waarin de ziel woont. Meer kan ze niet. — Ebenezer Erskine.

Vers 10

"Zal U loffelijk maken." God laat de grimmigheid van de mens uitdraaien op lof voor Zijn aanbiddelijke soevereiniteit. Nooit hebben de kinderen van de Heere zo'n diep ontzag voor Gods soevereiniteit ge-

had als wanneer zij in de smeltoven van de woede van mensen zaten. Dan zwijgen ze van verbazing. Toen de Chaldeeuwse en Sabeese rovers op Jobs bezit werden losgelaten om te plunderen en te roven, kon hij daarin Gods aanbiddelijke soevereiniteit zien. Hij zei: "De HEERE heeft gegeven, en de HEERE heeft genomen; de Naam des HEEREN zij geloofd!" In zo'n geval zegt God tot Zijn eigen volk: "Laat af, en weet, dat Ik God ben; Ik zal verhoogd worden onder de heidenen." Welk werk van God aan de kerk wordt door de woede van mensen bevorderd?

1. Zijn werk van scheiden. Met de wind van de woede van mensen scheidt Hij het kostbare van het waardeloze, het kaf van het koren. Als het goed gaat met de kerk en het rustig is, lopen huichelaars en echte gelovigen door elkaar, zoals kaf en koren op de dorsvloer. Maar de Heere doet als de boer de deur van Zijn schuur open en laat de wind van de woede van mensen erdoor waaien. Zo ziet de wereld wat wat is. Vrienden, er is al veel kaf opgewaaid, zowel onder predikers als onder belijders. Toch moeten we vrezen dat wind en wan er nog veel meer zullen opwerpen voordat alles voorbij is.
2. Gods werk van zuivering onder Zijn eigen kinderen. In de woestijn blijft er veel schuim van het bederf aan Gods volk kleven. Nu maakt de Heere de oven van de woede van mensen heet en werpt Zijn volk erin. Zo zal Hij hen, nadat Hij hen beproefd heeft, als goud tevoorschijn halen.
3. Gods werk van verenigen. In tijden van vrede en uiterlijke rust gaan Christus' schapen uit elkaar en raken ze verdeeld. Dan laat God de honden op hen los, en de kudde rent weer bij elkaar. Of ze smelten, als stukken metaal in het vuur, samen tot één klomp.
4. Gods werk van uitbreiden, het verspreiden van het evangelie. Ook dat wordt soms bevorderd door de woede van mensen. Handelingen 8:1–5. Het evangelie is als kamille: hoe harder je erop trapt, hoe meer het zich uitbreidt. — Ebenezer Erskine.

Vers 10

"Het overblijfsel der grimmigheden zult Gij opbinden." Het overblijfsel van de grimmigheid is wat er van de woede van de mensen overblijft nadat God Zichzelf daardoor heeft verheerlijkt. Ook als God de plannen van goddeloze mensen heeft verijdeld en hen heeft laten bijdragen aan Zijn eer, blijft er nog een overvloed aan woede over. Maar wat gebeurt er met de woede die overblijft? God houdt haar in toom. Het woord betekent: opbinden. God vindt het goed de teugel van Zijn voorzienigheid soms te laten vieren. Dan laat Hij goddeloze mensen hun woede en vijandschap uiten, zolang dat tot Zijn eer strekt. Maar wat daarboven uitgaat en niet dient tot Zijn eer en het voordeel van Zijn volk, bindt Hij op, zodat ze het niet kunnen uiten...

Blijft er enige grimmigheid van de mens over die meer is dan wat God lof oplevert? Dan houdt Hij haar in bedwang en bindt haar op, zoals het water van een molen. Hij laat net zoveel water op het rad stromen als nodig is om het rond te draaien en Zijn koren te malen. Maar de rest van het water stuurt Hij een andere kant op. Zo laat God net zoveel van de stroom van de woede van mensen uitlopen als dient voor Zijn heerlijkheid en ons goed. Wat overblijft van die stroom houdt Hij tegen en stuurt Hij een andere kant op.

In Jesaja 28 staat dat God niet eeuwig dorst: "hij dorst het niet geduriglijk dorsende; noch hij breekt het met het wiel zijn wagens, noch hij verbrijzelt het met zijn paarden. Zulks komt ook voort van den HEERE der heirscharen; Hij is wonderlijk van raad, Hij is groot van daad."

Al deze troost is zeker en vast. Er is geen enkele twijfel mogelijk: de vlam van de woede van mensen zal de Heere loven, en het overtollige vuur wordt gedoofd of ingedamd. Want hier hebben we Gods erewoord erop: "Want de grimmigheid des mensen zal U loffelijk maken; het overblijfsel der grimmigheden zult Gij opbinden." — Ebenezer Erskine.

Vers 10

"Het overblijfsel der grimmigheden zult Gij opbinden." Het Hebreeuwse woord chemoth, "grimmigheden", staat hier in het meervoud. Het lijkt bewust tegenover chamoth te staan, de enkelvoudige grimmigheid van de mens in het eerste deel van het vers. Zo laat de dichter zien dat er meer grimmigheid is die God in toom zal houden dan alleen die van mensen.

Er is ook meer hoogmoed die zo'n beteugeling nodig heeft. Denk aan die van de eerste Lucifer, die zondigde en, zo denkt men, viel doordat hij naar boven wilde klimmen en de Allerhoogste gelijk wilde zijn. Er zijn tot slot ook andere plannen, andere grimmigheid en andere hoogmoed dan de menselijke, die God in de war stuurt. Er bestaat een wijsheid die niet van boven afkomt (nee, ze groeit ook niet op aarde), maar duivels is, Jakobus 3:15. Grimmigheid, hoogmoed en wijsheid, van duivels én van mensen, zal God allemaal beteugelen wanneer Hij ze niet tot Zijn lof wil laten uitdraaien. Laat er maar helse samenzweringen zijn: onze God brengt ze in verwarring. — Uit "A Sermon preached"... voor de Koningin... door Edward Wetenhall, bisschop van Cork en Ross, 1691.

Vers 10

"Het overblijfsel der grimmigheden zult Gij opbinden." In het Hebreeuws staat hier één woord: tachgor. Het betekent dat de woede aan alle kanten omgord en vastgebonden wordt. Ze kan dus op geen enkele manier meer uitbreken. Ze wordt vastgehouden, als een hond aan een ketting of een leeuw in zijn hol, hoe woest hij ook is. — Cornelius Burges, in "Another Sermon preached to the Honourable House of Commons... November the fifth, 1641."

Vers 11

"Rondom Hem." Dit beschrijft Gods volk, zoals de twaalf stammen rondom de tabernakel hun kamp hadden, Numeri 2:2. En zoals de

vierentwintig oudsten rondom Gods troon zaten, Openbaring 4:4. Zo verklaart ook de Chaldeeuwse vertaling het: u die rondom Zijn heiligdom woont. — Henry Ainsworth.

Vers 12

"Afsnijden." God behandelt vorsten zoals mensen een wijnstok behandelen. Een bijl is veel te zwaar voor een druiventros of een rank. Je snijdt ze zo af. Zo snijdt God met één oordeel de geest van vorsten moeiteloos af. Tegen de geringste oordelen van God houden ze geen stand. Geeft Hij wormen of een ander schepsel kracht, dan vallen ze. — William Greenhill, in een preek met de titel "The Axe at the Root."

Vers 12

"Die den geest der vorsten als druiven afsnijdt." Het woord betekent: Hij knipt af, zoals je een bloem tussen je vingers afknipt of een tros druiven van de wijnstok. Zo snel is het gebeurd. Hoe wankel bleek de uiterlijke glans en wereldse gelukzaligheid van veel groten, tot hun eigen ellende! Wat heeft een korte tijd veel veranderd aan al hun eer, rijkdom en vermaak! Keizer Hendrik de Vierde was een zegevierend leider die tweeënvijftig veldslagen had geleverd. Toch raakte hij voor zijn dood zo verarmd dat hij moest smeken om een prebende in de kerk van Spiers, een inkomen om hem op zijn oude dag te onderhouden.

Procopius vertelt over koning Gelimer, een machtig koning van de Vandalen. Hij was zo diep gevallen dat hij zijn vrienden vroeg hem een spons, een brood en een harp te sturen: een spons om zijn tranen te drogen, een brood om in leven te blijven en een harp om zichzelf in zijn ellende te troosten. Philippe de Commines vertelt over een hertog van Exeter. Hoewel hij getrouwd was met een zus van Eduard de Vierde, zag Commines hem in de Nederlanden blootsvoets bedelen. En Belisarius, de belangrijkste man van zijn tijd, werd uiteindelijk met uitgestoken ogen aan een touw rondgeleid. Hij riep: "Geef een halve stuiver aan Belisarius." — Jeremiah Burroughs.

Vers 1

Eerbied voor Gods Naam, in verhouding tot de mate waarin we Hem werkelijk kennen.

Vers 2

Gods bijzondere band met Zijn kerk.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Een vredige kerk is de tabernakel van God. Wat vrede ons oplevert, wat ruzie kapotmaakt, waar verdeeldheid vandaan komt en hoe we eenheid kunnen bevorderen.

Vers 3

De glorie van christenen, of de overwinningen die de kerk heeft gekregen op heidendom, ketterij, vervolging enzovoort.

Vers 3

1. Waar vijanden worden overwonnen: "Aldaar." Niet zozeer op het slagveld als in het huis van God. Zo werd Amalek verslagen door Mozes op de berg, en Sanherib door Hizkia in het heiligdom.
2. Hoe gebeurt dat daar?

(a) Door geloof.
(b) Door gebed. "De wapenen van onzen krijg", enzovoort.

Vers 4

De Heere als ons erfdeel, vergeleken met de schatten van de rijken.

Vers 4

1. Wat de wereld is, vergeleken met de kerk: roofbergen.

(a) Wreedheid in plaats van liefde.

(b) Geweld in plaats van vrede.

1. Wat de kerk is, vergeleken met de wereld.

(a) Heerlijker, omdat ze voortreffelijker is.

(b) Voortreffelijker, omdat ze heerlijker is. Beide zijn echter en duurzamer. — G. R.

Vers 5

"Zij hebben hun slaap gesluimerd." Verschillende soorten dood of slaap voor de verschillende groepen mensen.

Vers 7

De toorn van God. Een onderwerp dat veel te zeggen geeft.

Verzen 8–9

1. De mensen die hier beschreven worden: de zachtmoedigen van de aarde.
2. De behoefte die hierin besloten ligt.

(a) Gerechtvaardigd te worden.

(b) Verlost te worden.

1. God komt voor hen tussenbeide: "Gij deedt", enzovoort. Toen God opstond, enzovoort.
2. Het gevolg van hun verlossing: "De aarde vreesde", enzovoort. — G. R.

Vers 10

1. Het kwaad wordt toegelaten ten goede: de grimmigheid, enzovoort.
2. Het kwaad wordt ten goede beteugeld: "Het overblijfsel", enzovoort.

Of: 1. Bestuurd.

1. Overheerst. — G. R.

Vers 11

1. Aan wie geloften gedaan mogen worden. Niet aan mensen, maar aan God.
2. Welke geloften we zo moeten doen.

(a) Geloften van toewijding aan God.
(b) Geloften van dienst aan Hem.
(c) Geloften van zelfopoffering.

1. Hoe we ze houden: “Doet geloften en betaalt ze.”

(a) Uit plicht.
(b) Uit vrees voor Zijn mishagen. — G. R.

Vers 11

Hoe passend het is om geschenken aan de Heere te brengen, hoe verplichtend, hoe fijn en hoe nuttig.

Psalm 77

Titel

"Voor den opperzangmeester, over Jeduthun." Het was passend dat er weer een andere voorzanger aan de beurt kwam. In de hof van het huis van de Heere mag geen enkele harp zwijgen. "Een psalm van Asaf." Asaf was een man die veel had doorstaan, en hij sloeg vaak de mineurtoon aan. Hij was een denker, een mijmeraar en een gelovige, maar er zat ook een zweem van weemoed in hem. Juist dat geeft zijn liederen hun kracht en hun eigen smaak. Wie hem echt wil begrijpen, moet zelf het harde werk op de woeste wateren hebben meegemaakt en menige Atlantische storm hebben doorstaan.

Indeling

Volgen we de opbouw van het gedicht en splitsen we het bij de Sela's, dan zien we eerst de ontstelde man van God smeken (vers 2-4). Daarna horen we hem klagen en met zichzelf in discussie gaan (vers 5-10). In vers 11-16 gaan zijn gedachten naar God toe. Aan het eind lijkt hij als in een visioen de wonderen bij de Rode Zee en in de woestijn voor zich te zien.

Op dat moment, alsof hij helemaal opgaat in verrukking, breekt hij de psalm plotseling af. Het effect daarvan is verrassend sterk, bijna een schok voor de lezer. De Geest van God weet wanneer Hij moet ophouden met spreken. Dat weten lang niet alle sprekers: velen rekken hun woorden tot vermoeidheid toe uit, alleen om een nette af-

sluiting te krijgen. Misschien was deze psalm bedoeld als inleiding op de volgende. Dan is dat abrupte einde meteen verklaard.

Dit lied is alleen bedoeld voor ervaren gelovigen. Maar voor hen is het zeldzaam kostbaar, omdat zij hun eigen strijd van binnen er als in een afschrift in terugvinden.

Uitleg

Vers 1

"Mijn stem is tot God, en ik roep." Deze psalm is vol verdriet, maar we mogen er zeker van zijn dat hij goed afloopt. Hij begint immers met gebed, en een gebed loopt nooit slecht af. Asaf haastte zich niet naar mensen, maar naar de Heere. En hij ging niet met verzorgde, plechtige, opgeblazen woorden, maar met een kreet: de natuurlijke, onopgesmukte, oprechte uiting van pijn.

Hij gebruikte ook zijn stem. Hardop bidden is voor het gebed niet nodig, maar onze verlangens dringen het ons vaak op. Soms moet de ziel haar stem gebruiken, want zo kan haar angst gemakkelijker weg. Het is een geruststelling om de alarmbel te horen als er dieven in huis zijn.

"Mijn stem is tot God." Hij keerde terug naar zijn smeekbede. Was één keer niet genoeg, dan riep hij opnieuw. Hij had een antwoord nodig, hij verwachtte er een en hij wilde het graag snel hebben. Daarom riep hij steeds weer, en ook nog hardop, want het geluid gaf zijn ernst kracht.

"En Hij zal het oor tot mij neigen" (Engels: en Hij neigde het oor tot mij). Volharding won het. De poort ging open voor het aanhoudende kloppen. Zo zal het ook bij ons gaan in onze tijd van beproeving: de God van alle genade zal ons horen, op Zijn tijd.

Vers 2

"Ten dage mijner benauwdheid zocht ik den HEERE." De hele dag dreef zijn nood hem naar zijn God. Toen de nacht viel, zocht hij nog steeds verder. God had Zijn gezicht voor Zijn knecht verborgen. Daarom was het eerste wat deze bedroefde gelovige wilde: de Heere opnieuw vinden. Dat was recht op de kern van de zaak afgaan en eerst de grootste hindernis wegnemen. Ziekte en verdriet zijn goed te dragen als we God hebben gevonden. Zonder Hem drukken ze ons tegen de grond.

"Mijn hand was des nachts uitgestrekt, en liet niet af" (Engels: mijn wond liep des nachts en hield niet op). Zoals overdag, zo drukte ook 's nachts zijn nood op hem en ging zijn gebed door. Sommigen van ons weten wat dit betekent, lichamelijk én geestelijk. De stilte van de nacht bracht ons geen rust. Ons bed was een folterbank, ons lichaam een en al kwelling en onze geest een en al angst.

Het lijkt erop dat deze zin verkeerd vertaald is en dat er eigenlijk staat: "mijn hand was de hele nacht uitgestrekt." Dan blijkt dat zijn gebed nooit ophield. Met opgeheven hand bleef hij bij zijn God om hulp vragen.

"Mijn ziel weigerde getroost te worden." Sommige troost wees hij af omdat die te zwak was voor zijn nood, andere omdat ze onwaar was, weer andere omdat ze onheilig was. Vooral door zijn verwarring sloeg hij zelfs de troost af die voor hem juist had moeten werken. Hij deed als een zieke die zelfs het voedzaamste eten weigert.

Het is onmogelijk om mensen te troosten die niet getroost willen worden. Je kunt iemand naar het water van de belofte brengen, maar wie laat hem drinken als hij niet wil? Menige dochter van de moedeloosheid heeft de beker van de vreugde van zich afgeduwd. Menige zoon van het verdriet heeft zijn eigen ketenen omarmd. Soms vertrouwen we goed nieuws niet en laten we ons niet tot vrede overhalen, terwijl de goede waarheid zo duidelijk voor ons ligt als de koninklijke weg.

Vers 3

"Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar." Hij Die voor het geloof een bron van vreugde is, wordt voor het verwarde hart van de psalmdichter een reden tot schrik. Gods gerechtigheid, heiligheid, macht en waarheid hebben allemaal een donkere kant. Ja, elke eigenschap van God kan ons zwart toeschijnen als ons oog kwaad is. Zelfs de glans van Gods liefde kan ons verblinden. Dan vult hij ons met de vreselijke gedachte dat wij er part noch deel aan hebben.

Wat een ellende voor wie door de herinnering aan de eeuwig Gezegende alleen maar verdrietig wordt! Toch kennen ook de beste mensen de diepte van deze afgrond.

"Peinsde ik, zo werd mijn ziel overstelpt." Hij piekerde en piekerde, maar zonk alleen maar dieper. Zijn onrust viel niet in slaap zodra hij die had uitgesproken. Ze kwam juist terug en sloeg over hem heen als de woeste golven van een zee in woede. Niet alleen zijn lichaam leed pijn, ook zijn edelste wezen kronkelde van smart. Zijn leven zelf leek in de grond gedrukt. In zo'n toestand verlangt iemand naar de dood als verlichting, want het leven is dan een onverdraaglijke last.

Als er geen geest meer in ons is om onze zwakheid te dragen, is onze situatie hopeloos. We zijn dan als een man die zijn kleren kwijt is en in een doornstruik zit. Elke haak van de doornen wordt een mes en we bloeden uit duizenden wonden.

Helaas, mijn God, wie dit schrijft weet heel goed wat Uw knecht Asaf bedoelde, want zijn ziel kent de weg van het verdriet. Diepe dalen en eenzame grotten van zielsmoedeloosheid, mijn geest kent jullie vreselijke duisternis maar al te goed!

"Sela." Laat het lied zacht klinken. Dit is geen vrolijke dans voor de snelle voeten van de dochters van de muziek. Houd even stil en geef het verdriet de ruimte om adem te halen tussen zijn zuchten.

Vers 4

"Gij hieldt mijn ogen wakende." De angst die Uw slagen in mij oproepen, laat mijn oogleden niet dichtvallen. Mijn ogen blijven wakker als schildwachten die niet mogen rusten. Slaap is een grote trooster, maar hij verlaat bedroefde mensen. Dan wordt hun verdriet alleen maar dieper en vreet het zich in de ziel vast. Als God onze ogen wakker houdt, welk slaapmiddel kan ons dan nog rust geven? Wat hebben we veel te danken aan Hem Die Zijn geliefden slaap geeft!

"Ik was verslagen, en sprak niet." Groot verdriet is stom. Diepe rivieren razen niet tussen de keien, zoals ondiepe beekjes die van een regenbui leven. Wie met zijn hart in de put zit, vindt geen woorden meer.

Asaf had tot God geroepen, maar tot mensen kon hij niet spreken. Wat een genade is het dat we niet hoeven te wanhopen als we het eerste kunnen, ook al lukt het tweede helemaal niet. Slapeloos en sprakeloos was Asaf tot het uiterste gekomen. Toch kwam hij weer overeind, en zo zal het ook ons gaan.

Vers 5

"Ik overdacht de dagen van ouds, de jaren der eeuwen." Was er in zijn eigen tijd niets goeds, dan doorzocht zijn geheugen het verleden op zoek naar troost. Het wilde graag licht lenen van de altaren van gisteren om de duisternis van vandaag te verlichten. Het is onze plicht om troost te zoeken. We mogen niet in norse luiheid toegeven aan wanhoop. Als we in alle rust nadenken, schiet ons soms iets te binnen waardoor onze geest weer overeind komt.

Bijna geen onderwerp geeft zo waarschijnlijk troost als de dagen van weleer, de jaren van lang geleden. Toen werd de trouw van de Heere door scharen van Zijn volk beproefd en bewezen.

Toch werd de goede man hier eerder neerslachtig van dan blij. Hij zette zijn eigen trieste toestand af tegen alles wat stralend was in de eerbiedwaardige ervaringen van de heiligen van vroeger. Zo klaagde

hij nog méér. Wat een droevige ramp is een geest met geelzucht: hij ziet niets zoals het gezien moet worden, maar alles als door een sluier van mist.

Vers 6

"Ik dacht aan mijn snarenspel; in den nacht overlegde ik in mijn hart." Vroeger had zijn geest zelfs voor het donkerste uur een lied. Nu kon hij aan dat snarenspel alleen nog terugdenken als aan iets wat voorbij was. Waar is de harp die eens meetrilde bij de aanraking van die blije vingers?

"Mijn tong, ben je vergeten te loven? Kun je alleen nog treurige liedjes zingen? Ach, wat ben ik diep gevallen! Wat jammerlijk dat ik, die als de nachtegaal de nacht kon betoveren, nu een passende makker ben voor de krassende uil."

"Overlegde ik in mijn hart." Hij hield niet op zichzelf te onderzoeken. Hij was vastbesloten de bodem van zijn verdriet te vinden en het tot de bron na te sporen. Hij ging er serieus voor aan het werk: hij sprak niet alleen met zijn verstand, maar met zijn diepste hart. Het was hartenwerk.

Hij was geen leegloper en geen treurende speler. Hij zat er bovenop, was actief bezig en was vastbesloten niet lamlendig aan wanhoop te sterven. Hij wilde voor zijn hoop vechten tot het laatste ogenblik van zijn leven.

"En mijn geest onderzocht." Hij doorzocht zijn ervaring, zijn geheugen, zijn verstand, zijn hele wezen, zijn hele zelf. Hij wilde troost vinden, of ontdekken waarom die hem werd onthouden. Wie nog genoeg zielskracht over heeft om zo te worstelen, zal niet sterven door de hand van de vijand.

Vers 7

"Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten?" Dit was een van de dingen die hij onderzocht. Hij wist uit pijnlijke ervaring dat de Heere Zijn volk een tijdlang kan verlaten. Maar hij vreesde dat die tijd ver-

lengd zou worden en nooit meer zou eindigen. Daarom vroeg hij gretig: zal de Heere hen die van Hem zijn helemaal en voorgoed verwerpen? Zal Hij toelaten dat zij Zijn verachte, eeuwige weggeworpenen worden?

Dit kon niet waar zijn, daarvan was hij diep overtuigd. Geen enkel voorbeeld uit de jaren van lang geleden gaf hem reden om dat te vrezen.

"En voortaan niet meer goedgunstig zijn?" Goedgunstig was Hij geweest. Zou die goede wil zich nooit meer laten zien? Was de zon ondergegaan om nooit meer op te komen? Zou de lente nooit meer volgen op de lange, sombere winter? Angst bracht deze vragen op, maar ze zijn ook het medicijn tegen angst. Het is een zalige zaak, een groot voorrecht, om genoeg genade te hebben om zulke vragen recht in de ogen te kijken. Het antwoord is immers vanzelfsprekend, en het is bij uitstek geschikt om het hart te verblijden.

Vers 8

"Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op?" Als Hij geen liefde meer heeft voor Zijn uitverkorenen, heeft Hij dan niet nog Zijn barmhartigheid? Is die opgedroogd? Heeft Hij geen medelijden met bedroefde mensen? Is de belofte van geslacht op geslacht afgelopen? Zijn woord is verpand aan wie met Hem pleiten. Is dat krachteloos geworden?

Zal men kunnen zeggen dat het woord van de Heere van het ene geslacht op het andere op de grond is gevallen? Terwijl Hij vroeger Zijn verbond hield aan alle geslachten van wie Hem vrezen?

Het is verstandig om het ongeloof zo door de catechismus te halen. Elke vraag is een pijl die recht op het hart van de wanhoop is gericht. Zo hebben ook wij in onze donkere dagen gevochten voor ons leven zelf.

Vers 9

"Heeft God vergeten genadig te zijn?" Is El, de Sterke, groot geworden in alles behalve in genade? Weet Hij wel hoe Hij moet bedroeven, maar niet hoe Hij moet ondersteunen? Kan Hij iets vergeten? En kan Hij vooral vergeten die eigenschap uit te oefenen die het dichtst bij Zijn wezen ligt? Want Hij is liefde!

"Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten?" Zijn de leidingen van Zijn goedheid verstopt, zodat de liefde er niet meer doorheen kan stromen? Verlangt het hart van Jehova niet meer naar Zijn eigen geliefde kinderen?

Zo wordt het ongeloof met slag na slag geraakt en uit de ziel verjaagd. Het werpt vragen op en wij gaan het met vragen te lijf. Het laat ons belachelijk denken en doen, en wij overladen het met hoon. Het betoog in dit gedeelte lijkt sterk op een bewijs door ongerijmdheid: je laat zien dat iets tot onzin leidt. Haal de schijn eraf, en wantrouwen is een monsterlijk stuk dwaasheid.

"Sela." Rust hier een poosje, want de strijd van de vragen heeft een windstilte nodig.

Vers 10

"Daarna zeide ik: Dit krenkt mij." Hij heeft de strijd gewonnen. Hij spreekt nu redelijk en overziet het slagveld met een koeler hoofd. Hij belijdt dat dit hem krenkt: ongeloof is een zwakte, een tekort, een dwaasheid, een zonde.

Je kunt de woorden ook zo opvatten: "dit is het leed dat voor mij bestemd is," en ik zal het zonder klagen dragen. Als we merken dat onze nood ons door de Heere is toegemeten en dat het ons aangewezen deel uit de beker is, berusten we erin. Dan verzetten we ons niet langer tegen het onvermijdelijke. Waarom zouden we niet tevreden zijn als het de wil van de Heere is? Wat Hij beschikt, is niet aan ons om te bekritiseren.

“Maar de rechterhand des Allerhoogsten verandert” (Engels: maar ik zal de jaren der rechterhand des Allerhoogsten gedenken). Onze vertalers vullen hier veel aan. Volgens hen wil de psalmist zich troosten door te denken aan Gods goedheid voor hemzelf en voor anderen van Zijn volk in vroegere tijden. Maar de grondtekst lijkt alleen te bestaan uit de woorden “de jaren van de rechterhand van de Allerhoogste.” Dan is de gedachte dat zijn lange verdrukking, die zich over verscheidene jaren uitstrekte, hem was toebedeeld door de Soevereine Heere van alles.

Het is goed als het nadenken over Gods goedheid en grootheid alle klagen stil maakt en een kinderlijke berusting geeft.

Vers 11

“Ik zal de daden des HEEREN gedenken.” Vlieg terug, mijn ziel, weg van de onrust van nu, naar de grootse gebeurtenissen van de geschiedenis. Denk aan de verheven daden van Jehova, de HEERE der heirscharen. Hij is dezelfde en staat ook nu klaar om Zijn knechten te verdedigen, net als in de dagen van ouds.

“Ja, ik zal gedenken Uw wonderen van ouds her.” Wat er ook in de vergetelheid mag wegglijden, de wonderbare werken van de Heere uit de oude dagen mogen niet vergeten worden. Het geheugen is een passende dienstmaagd voor het geloof. Als het geloof zijn zeven jaren van hongersnood krijgt, opent het geheugen zijn graanschuren, zoals Jozef deed in Egypte.

Vers 12

“En zal al Uw werken betrachten.” Wat een zoet werk, en wat een rijke bezigheid voor de ziel: in Jehova’s genadewerk binnengaan, daar neerliggen en het herkauwen, met elke gedachte opgenomen in dat ene kostbare onderwerp.

“En van Uw daden spreken.” Het is goed dat de overvloed van de mond laat zien welke goede stof het hart vult. Overdenking maakt het spreken rijk. Het is jammer dat zoveel gesprekken van belijders vol-

komen onvruchtbaar zijn, omdat zij geen tijd nemen om na te denken.

Wie veel nadenkt, moet ook een prater zijn. Anders is hij een geestelijke vrek, een molen die koren maalt alleen voor de molenaar. Het onderwerp van ons nadenken moet uitgelezen zijn, dan zal ons werk ook opbouwend zijn. Denken we na over dwaasheid en doen we alsof we wijs spreken, dan weet iedereen al gauw hoe tweeslachtig we zijn.

Heilig spreken dat op overdenking volgt, heeft een troostende kracht in zich, voor onszelf en voor wie luisteren. Daarom is het zo waardevol in het verband waarin we het hier vinden.

Vers 13

"O God! Uw weg is in het heiligdom," of: in heiligheid. In de heilige plaats begrijpen we onze God. Daar zijn we er zeker van dat al Zijn wegen rechtvaardig en recht zijn. Soms kunnen we Zijn weg niet nagaan, omdat hij "in de zee" is. Dan is het een rijke troost dat we hem toch kunnen vertrouwen, want hij is in heiligheid.

We moeten gemeenschap hebben met heiligheid als we "de wegen van God met de mens" willen begrijpen. Wie wijs wil zijn, moet aanbidden. De reinen van hart zullen God zien, en zuivere aanbidding is de weg naar het begrip van Gods voorzienigheid.

"Wie is een groot God, gelijk God?" In Hem zijn het goede en het grote met elkaar verweven. Hij overtreft ons in beide. Niemand kan ook maar een ogenblik met de Machtige van Israël vergeleken worden.

Vers 14

"Gij zijt die God, Die wonder doet." U alleen bent almachtig. Rond de valse goden hangt de schijn van wonderen, maar U doet ze echt. Wonderen doen is Uw eigen voorrecht. Het is voor U niets nieuws of vreemds, het hoort bij Uw gewoonte. Hierin ligt een nieuwe reden voor heilig vertrouwen. Het zou pas een groot wonder zijn als we de wonderdoende God niet vertrouwden.

“Gij hebt Uw sterkte bekend gemaakt onder de volken.” Niet alleen Israël, maar ook Egypte, Basan, Edom, Filistea en alle volken hebben de macht van Jehova gezien. In de oude tijd was dat geen geheim, en tot op de dag van vandaag wordt het wijd en zijd verkondigd.

Gods voorzienigheid en Zijn genade staan beide vol met bewijzen van Zijn macht. In Zijn genade valt Hij vooral op als “machtig … te verlossen.” Wie zal niet sterk zijn in het geloof als er zo’n sterke arm is om op te leunen? Zal ons vertrouwen wankelen terwijl Zijn macht boven elke twijfel verheven is? Mijn ziel, zorg ervoor dat deze gedachten je wantrouwen verjagen.

Vers 15

“Gij hebt Uw volk door Uw arm verlost, de kinderen van Jakob en van Jozef.” Heel Israël werd uit Egypte geleid: de twee stammen die van Jozef afkomstig waren, en ook alle stammen van Jakobs andere zonen. Dat gebeurde door een openbaring van Gods kracht. Let wel: die wordt hier niet aan Zijn hand toegeschreven, maar aan Zijn arm, want Zijn arm laat zien wat Hij allemaal aan macht in huis heeft. De gelovigen van vroeger wezen steeds opnieuw terug op de wonderen bij de Rode Zee. Dat kunnen ook wij met hen doen, en laten we dan niet vergeten om het lied van het Lam toe te voegen aan het lied van Mozes, de knecht van God.

Zulk nadenken geeft ons rijkelijk troost, dat ligt voor de hand. Want Hij Die Zijn volk uit het slavenhuis heeft geleid, zal blijven redden en bevrijden, totdat wij de beloofde rust bereiken.

Sela. Hier volgt weer een korte pauze, om ons voor te bereiden op een laatste uitbarsting van zang.

Vers 16

“De wateren zagen U, o God! de wateren zagen U, zij beefden.” Het lijkt wel alsof het water voelde dat zijn Maker er was: de zeeën stonden klaar om weg te vluchten voor Zijn gezicht. Wat een dichterlijk beeld! De psalmist ziet het tafereel voor zich en schildert het prach-

tig. Het water zag zijn God, terwijl de mens weigert Hem te zien. Het water was bang, terwijl trotse zondaren in opstand komen en de Heere niet vrezen.

"Ook waren de afgronden beroerd." Tot in hun diepste kern werden de watermassa's met schrik vervuld. De stille grotten van de zee, diep onder het oppervlak, trilden van angst. En de allerlaagste geulen kwamen droog te liggen, toen het water van zijn plaats wegstoof, in paniek voor de God van Israël.

Vers 17

"De dikke wolken goten water uit." De Heere hoefde maar te spreken, en de onderste luchtlagen stelden zich gehoorzaam in dienst om het Egyptische leger neer te halen. De wolkenwagens van de hemel joegen voorwaarts om hun stortvloed los te laten. "De bovenste wolken gaven geluid." Hoog uit de lucht dreunde het vreselijke geschut van de HEERE der heirscharen. Donderslag na donderslag rolde over de hoofden van de vluchtende vijanden. Het bracht hun verstand in de war en maakte hun schrik nog groter.

"Ook gingen Uw pijlen daarhenen." Bliksems schoten weg als pijlen van Gods boog. Snel, heen en weer, flitsten de rode vlamtongen en glansden op helm en schild. Dan weer onthulden ze, met blauw waarschuwingsvuur, de binnenste grotten van de hongerige zee, die wachtte om de hoogmoed van Misraïm te verslinden. Zie hoe alle schepselen op hun God wachten en hun kracht tonen om Zijn vijanden neer te werpen.

Vers 18

"Het geluid Uws donders was in het ronde," of: in de wervelwind. De storm raasde met vreselijke snelheid voort en nam alles mee wat hij tegenkwam. Hij leek wel een wagen die op hol is geslagen. Uit die vurige wagen klonk een stem (ja, Uw stem, o Heere!), zoals een machtige man in de strijd zijn strijdros voortdrijft en het luid toeroept. De hele hemel galmde van de stem van de Heere.

“De bliksemen verlichtten de wereld.” De hele aardbol baadde in het licht van Jehova’s bliksems. Geen ander licht was nodig in de strijd van die vreselijke nacht. Elke golf glansde in de vuurschichten en de oever lag verlicht in de gloed. Wat zagen de mensen bleek in dat uur! Rondom hen sprong het vuur van zee naar oever, van rots naar heuvel, van berg tot ster, totdat het hele heelal baadde in licht, ter ere van Jehova’s zegepraal.

“De aarde werd beroerd en daverde.” Ze beefde, en ze beefde opnieuw. Uit meeleven met de zee vergat het vaste land zijn rust en schudde van ontzetting. Hoe vreselijk bent U, o God, wanneer U in Uw majesteit uitgaat om Uw overmoedige tegenstanders te vernederen!

Vers 19

“Uw weg was in de zee.” Diep in de verborgen kanalen van de oceaan ligt Uw heerbaan. Wanneer U het wilt, maakt U van een zee een hoofdweg voor Uw glorierijke tocht. “En Uw pad in grote wateren.” Daar waar de golven bruisen en zwellen, wandelt U nog steeds, Heere van elke golf met zijn schuimkop. “En Uw voetstappen werden niet bekend.” Niemand kan Uw sporen volgen, noch met zijn voet, noch met zijn oog. U staat alleen in Uw heerlijkheid, en Uw wegen blijven verborgen voor sterfelijke ogen.

Wat U van plan bent, brengt U tot stand. Maar de middelen blijven vaak verborgen. Eigenlijk hoeven ze niet eens verborgen te worden: ze zijn op zichzelf te groot en te geheimzinnig voor ons verstand. Eer zij U, o Jehova!

Vers 20

“Gij leiddet Uw volk, als een kudde door de hand van Mozes en Aaron.” Wat een overgang: van storm naar vrede, van toorn naar liefde! Rustig als een kudde werd Israël voortgeleid, door mensen die de overweldigende glans van Gods aanwezigheid verhulden. De slager van Egypte was de herder van Israël. Zijn vijanden dreef Hij voor Zich

uit, maar Zijn volk ging Hij voor. Hemel en aarde streden aan Zijn kant tegen de zonen van Cham, en dienden evengoed het welzijn van de zonen van Jakob.

Daarom sluiten we deze psalm af met vrome blijdschap en vol troost. Het is het lied van iemand die vergeten was hoe hij moest spreken, en toch veel liefelijker leerde zingen dan zijn tijdgenoten.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Wanneer en door wie deze psalm ook geschreven is: hij is duidelijk persoonlijk, niet nationaal. Als we ons voorstellen dat het volk hier in de ik-vorm aan het woord komt, gaat alle schoonheid, tederheid en diepte van gevoel in het eerste deel verloren. De toespelingen op de geschiedenis van het volk laten zeker zien dat het een tijd van nationale nood was. Ze laten ook zien dat de lieflijke zanger zelf gebukt ging onder de last van die tijd en gedrukt werd door rampen die hij niet kon verlichten. Maar het is zijn eigen verdriet, niet dat van anderen, waaronder hij zucht en waarvan hij dit aangrijpende verslag heeft nagelaten. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 1

Aan het begin van de psalm haast de dichter zich om, nog voordat hij over zijn pijn spreekt, het noodzakelijke en meest werkzame middel tegen verdriet te laten zien. Hij zegt dat hij niet deed wat velen doen uit ongeduld of morren. Hij beschuldigde God niet van wreedheid of tirannie. Hij sprak geen godslasterlijke woorden waardoor er oneer op God zou kunnen vallen. Hij bespoedigde zijn eigen ondergang niet door zich over te geven aan droefheid en wantrouwen, en hij vulde de lucht niet met nutteloos geklaag. Hij vluchtte rechtstreeks naar God, stortte bij Hem zijn verdriet uit en bad dat Hij hem niet zou uitsluiten van die genade die Hij ruimhartig aan allen aanbiedt. Dit is het

enige, zekere en machtige geneesmiddel dat zijn pijn het krachtigst heelt. — Mollerus.

Vers 1

"Ik roep." Voor de mensen in het Oosten riep het woord za'aq het beeld op van een dreun, zoals wanneer de hemel donder en bliksem uitzendt. Daarom zegt de dichter, in beeldspraak, dat hij vóór alles riep van smart. ... Door een storm van gedachten geschud barstte hij los in een openlijke, luid klinkende klacht. — Hermann Venema.

Vers 1

"Mijn stem is tot God." De herhaling is hier nadrukkelijk bedoeld. Het wil zeggen dat het een ernstige, vurige kreet was. — Albert Barnes.

Vers 1 (laatste zinsdeel)

Bij het tweede kloppen sprong de deur van de genade open: de Heere verhoorde mij. — John Collings.

Vers 2

"Ten dage mijner benauwdheid zocht ik den HEERE." Dagen van nood moeten dagen van gebed zijn. Als we innerlijk in nood zijn, vooral wanneer God Zich van ons lijkt te hebben teruggetrokken, moeten we Hem zoeken, en blijven zoeken totdat we Hem vinden. Op de dag van zijn nood zocht de dichter geen afleiding in drukte of ontspanning om zijn zorgen van zich af te schudden. Hij zocht God, Zijn gunst en Zijn genade. Wie innerlijk benauwd is, moet niet denken dat hij dat kan wegdrinken of weglachen. Hij moet het wegbidden. — Matthew Henry.

Vers 2

"Mijn hand was des nachts uitgestrekt." Hebreeuws: Mijn hand werd uitgegoten; dat wil zeggen: uitgestrekt in gebed, of nat van aanhoudend wenen. Non fuit remissa, nec retracta in lectum. — John Trapp.

Vers 2

"Mijn hand was des nachts uitgestrekt, en liet niet af", enzovoort. Die hand bleef uitgestrekt, want de wond geneest niet, de zweer wordt niet verlicht, het geweten niet gereinigd en de geest van een mens niet tot rust gebracht, totdat God, naar Wie de ziel zoekt, Zich als de Heelmeester laat zien. Zolang dat niet gebeurt, gaat het kwaad door en wordt het groter. — David Dickson.

Vers 2

"Mijn ziel weigerde getroost te worden." God heeft passende en toereikende troost voor Zijn volk klaargelegd. Hij stuurt hun troosters precies zoals hun omstandigheden dat vragen. Toch weigeren Zijn kinderen soms om de stem van de bezweerder te horen.

Misschien heeft de Heere een afgod weggenomen. Of Hij onthoudt hun Zijn voelbare nabijheid, zodat ze leren te leven door geloof. Of Hij heeft hun aardse vooruitzichten laten verdorren. Of Hij heeft ijdelheid en leegte geschreven op al hun kalebassen, bakken en vermaken. En dan geven ze toe aan hun hartstocht, zoals Jona, of ze zakken weg in norse somberheid, of ze laten onvernederde trots hun geest beheersen. Of ze geven zich over aan uiterste droefheid, zoals Rachel, of bezwijken voor de verzoeking, of nemen de gedachte in zich op dat ze geen recht hebben op troost.

Dit is verkeerd, helemaal verkeerd, zonder twijfel verkeerd. Kijk naar wat je nog overhoudt, naar wat het evangelie je voorhoudt, naar wat de hemel voor je zal zijn. Maar de psalmist werd van deze toestand hersteld. Hij zag in dat het verkeerd was en had berouw over zijn zonde. Zijn geest en zijn gedrag werden vernieuwd. Hij schreef deze psalm om ons te onderrichten, te waarschuwen en aan te sporen. Let erop: juist wie recht heeft op alle troost, geniet er door eigen dwaasheid vaak het minst van. Gods volk is vaak zijn eigen kweller. Het schuift de beker van de troost van zich af en zegt dat het die niet waard is.

> *O U, Bron van alle zegen,*
> *Verdrijf mijn smart, verkwik mijn hart,*
> *Totdat ik in de hemel Uw glimlach bezit,*
> *Deel leven en vreugde en vrede uit.*
> *— James Smith.*

Vers 2

"Mijn ziel weigerde getroost te worden." Ik, arme, die maar van gisteren ben, heb mensen gekend die zo diep in de put van wanhoop waren weggezonken dat ze alle geestelijke bemoediging die hun werd aangeboden, tegen de muren gooiden. Ze redeneerden sterk tegen hun eigen ziel en stelden zich hard op tegen alles wat hun tot troost en steun kon zijn. Ze keerden zich tegen alle door God ingestelde ordeningen en alle godsdienstige diensten. Heilige plichten wierpen ze zelf van zich af, en ze weigerden beslist om samen met anderen daaraan mee te doen. Ja, onder het gewicht van hun besef van zonde en toorn weigerden ze zelfs de noodzakelijke vertroostingen van dit leven, tot schade van hun lichamelijk leven.

En toch heeft God hun ziel gered uit deze vreselijke kuil, deze hel op aarde. Hij heeft hun zulke bewijzen van Zijn genade en gunst gegeven dat ze die voor geen duizend werelden zouden ruilen.

O wanhopige zielen, je ziet dat anderen, die er even slecht of zelfs slechter aan toe waren dan jij, barmhartigheid hebben gevonden. God heeft hun hel in een hemel veranderd. Hij heeft aan hen gedacht in hun diepe ellende, hun razende geweten tot rust gebracht en hun verwarde ziel gestild. Hij heeft alle tranen van hun ogen afgewist en is een springbron van leven voor hun hart geweest. Wees daarom niet ontmoedigd, o wanhopige zielen, maar kijk omhoog naar de genadetroon. — Thomas Brooks.

Vers 3

"Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar." Als ons hart of geweten ons veroordeelt, kunnen we niet aan Hem denken zonder te schrikken.

Dan is het pijnlijk om te bedenken dat Hij onze Schepper en Verlosser is, want die gedachte brengt het besef mee van laaghartige ondankbaarheid. Het is pijnlijk om aan Hem te denken als Wetgever, want dan herinneren we ons dat we Zijn wet hebben overtreden. Het is pijnlijk om aan Zijn heiligheid te denken: als Hij heilig is, moet Hij onze zonden haten en toornig op ons zijn als zondaren. Zo is het ook met Zijn gerechtigheid en waarheid: omdat Hij rechtvaardig en waarachtig is, moet Hij Zijn dreigingen waarmaken en ons voor onze zonden straffen.

Het is pijnlijk om aan Zijn alwetendheid te denken, want daardoor kent Hij onze meest verborgen overtredingen en kunnen we ze onmogelijk voor Zijn blik verbergen. Het is pijnlijk om aan Zijn alomtegenwoordigheid te denken, want een onzichtbare getuige die altijd aanwezig is, is onaangenaam voor wie zijn zondige neigingen wil botvieren. Het is pijnlijk om aan Zijn macht te denken, want daardoor kan Hij ons tegenhouden of vernietigen zoals Hij wil. Zo is het ook met Zijn soevereiniteit, want zondaren haten het altijd om in de handen van een soevereine God te zijn. En zo is het met Zijn eeuwigheid en onveranderlijkheid: omdat Hij die bezit, zal Hij de dreiging die Hij tegen zondaren heeft uitgesproken nooit veranderen, en zal Hij altijd leven om haar uit te voeren.

Het is pijnlijk om aan Hem als Rechter te denken, want we voelen dat we als zondaren geen reden hebben om een gunstig vonnis uit Zijn mond te verwachten. Zelfs de volmaakte goedheid en voortreffelijkheid van Zijn karakter is pijnlijk om aan te denken. Zijn goedheid laat ons zonder verontschuldiging in onze opstand tegen Hem en laat onze zonden buitengewoon zondig lijken. — Edward Payson.

Vers 3

"Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar." Niet alles was goed geweest tussen God en hem. Vroeger dacht hij bij het gedenken aan God vooral aan Zijn liefde en goedheid, maar nu werden zijn gedachten

volledig in beslag genomen door zijn eigen zonde en onvriendelijkheid. Daarom maakt hij misbaar. Hierin zit een deel van de verwarring die zonde veroorzaakt. Zo'n ziel zegt bij zichzelf: "Dwaas schepsel, heb je de Heere zo vergolden?"

Is dit het antwoord dat je Hem hebt gegeven voor al Zijn liefde, Zijn goedheid, Zijn troost, Zijn barmhartigheid? Is dit jouw vriendelijkheid voor Hem, jouw liefde tot Hem? Is dit jouw vriendelijkheid voor je vriend? Is dit jouw roem op Hem: dat je zoveel goedheid en voortreffelijkheid in Hem en in Zijn liefde had gevonden, dat je Hem nooit zou verlaten, ook al zouden alle mensen Hem verlaten? Zijn al je beloften en toezeggingen aan God, in tijden van nood, onder overweldigende verplichtingen en machtige indrukken van Zijn goede Geest op je ziel, hierop uitgelopen? Dat je Hem zo dwaas vergeet, verwaarloost, veracht en wegwerpt? Welnu! Nu is Hij weggegaan. Hij heeft Zich van je teruggetrokken. En wat ga je doen? Schaam je je niet eens om Hem te vragen terug te komen?

Zulke gedachten sneden Petrus door het hart bij zijn val. De ziel vindt ze wreed als de dood en sterk als het graf. Ze ligt in hun ketenen gebonden en kan niet getroost worden, Ps. 38:4–7. — John Owen.

Vers 3

Er zijn momenten in het leven van alle gelovigen waarop God en Zijn wegen voor hen onbegrijpelijk worden. Ze raken verloren in diepe overpeinzing en er blijft hun niets over dan een moedeloze zucht. Maar we weten van de apostel Paulus dat de Heilige Geest voor de gelovigen bij God bidt wanneer zij hun zuchten niet kunnen uiten. Rom. 8:26. — Augustus F. Tholuck.

Vers 3

Sela. Aan het einde van dit vers staat het woord Sela. Het laat de lezer of hoorder zien hoe ellendig en troosteloos een mens in nood is als God niet bij hem is om hem te helpen. Het staat er ook als een prikkel voor elke christen, man of vrouw, om God te gedenken en aan te roe-

pen in de dagen van nood. Want zoals de Joden zeggen: waar dit woord Sela ook staat, het waarschuwt en wekt de lezer of hoorder op om te letten op wat eraan voorafging. Het is namelijk een woord dat altijd na zeer opmerkelijke zinnen wordt geplaatst. — John Hooper.

Vers 4

"Gij hieldt mijn ogen wakende." Je wordt gekweld door gebrek aan slaap, een klacht die bij zieke lichamen en bezorgde gemoederen hoort. Wat is het vermoeiend om de lange nacht door te brengen met woelen en draaien in een rusteloos bed, op jacht naar slaap! Hoe vuriger je hem najaagt, hoe verder hij van je wegvliegt. Als je het kon opbrengen om het verlangen ernaar los te laten, zou hij misschien vanzelf komen. Nu je hem achternazit, is hij als een eigenzinnig meisje: schuw en afstandelijk, en hij straft je met je eigen verlangen.

Kijk, hij die over honderdzevenentwintig landschappen kon heersen, kon toch geen rust bevelen. "In denzelfden nacht was de slaap van den koning geweken," Esth. 6:1, en de slaap was niet naar zijn bed te dwingen of te smeken. En de grote Babylonische monarch had de slaap weliswaar enigszins in zijn macht, maar kon hem toch niet vasthouden, want "zijn slaap werd in hem gebroken," Dan. 2:1. En voor de grote en wijze Salomo kwam hij nooit eens in zicht. "Dat men ook, des daags of des nachts, den slaap niet ziet met zijne ogen." Pred. 8:16. Zeker, zoals er niets op aarde is wat de natuur aangenamer vindt dan lichamelijke rust (Jer. 31:26), zo is er niets pijnlijkers en ontmoedigenders...

In plaats van je oogleden te sluiten om op slaap te wachten, sla je stijve ogen op naar Hem Die "het Zijn beminden als in den slaap geeft" (Engels: Die Zijn beminden den slaap geeft), Ps. 127:2. Wat het middel ook is: Hij is het Die mijn ogen wakend houdt. Hij Die je ogen maakte, houdt de slaap van je lichaam weg ten goede van je ziel. Laat je ogen niet waken zonder je hart. De bruid van Christus kan zeggen: "Ik sliep, maar mijn hart waakte," Hoogl. 5:2. Hoeveel te meer moet zij

zeggen: “Mijn ogen waken, en mijn hart waakt ook!” Als je niet met je ogen kunt slapen, probeer dan Hem te zien Die onzichtbaar is.

Eén glimp van dat gezicht is meer waard dan alle slaap waarvoor je ogen vatbaar zijn. Geef jezelf in Zijn handen, om over je te beschikken naar Zijn wil. Wat is deze zoete overgave anders dan de rust van de ziel? Als je die in jezelf kunt vinden, zul je het gemis van je lichamelijke slaap rustig verwerken. — Joseph Hall, in zijn “Balm of Gilead.”

Vers 4

Ik was verslagen, en sprak niet. Hij voegt eraan toe dat hij zo neergeslagen en levenloos was dat er geen woord meer over zijn lippen kwam. Een klein verdriet, zegt men vaak, kun je uitspreken, maar groot verdriet maakt ons stom. Bij zware nood en angst laat de geest de ledematen in de steek en trekt zich terug naar zijn bron. Dan staan armen en benen stil, het hele lichaam beeft, de ogen staren en de tong vergeet waar ze voor dient. Daarom beeldden de dichters Niobe uit als een versteend mens. Bekend is ook het verhaal van Psammenitus bij Herodotus. Over de rampen van zijn kinderen zat hij zwijgend, als verlamd, maar toen hij de ellende van zijn vriend zag, huilde hij bittere tranen. — Mollerus.

Vers 4

Ik was verslagen, en sprak niet. Soms is ons verdriet zo hevig dat het nergens heen kan. Het snoert ons de keel dicht en we worden overmand. Het gaat ons in tijden van verlatenheid als een man met een lichte verwonding. Eerst loopt hij nog rond. Maar omdat hij niet op tijd ingrijpt, gaat de verwaarloosde wond ontsteken en zweren, en dat bezorgt hem uiteindelijk meer pijn en schade. Zo gaat het ons vaak in onze geestelijke droefheid. Als we voor het eerst bedroefd zijn, bidden we en storten we ons hart uit voor de Heere.

Maar later verdrinken de wateren van ons verdriet onze kreten. We zijn zo overstelpt dat we, al kregen we de hele wereld, niet kunnen bidden. Of we vinden in ons gebed in elk geval geen ruimte, geen

leven en geen vreugde. Zelfs God Zelf lijkt er geen plezier in te hebben, en dat maakt ons nog droeviger. Zie Psalm 22:3. — Timothy Rogers (1660–1729), in "A Discourse on Trouble of Mind, and the Disease of Melancholy."

Vers 4

Verslagen. Of: gekneusd. Het Hebreeuwse woord betekent waarschijnlijk dat iemand geschokt is door een zware slag. — John Diodati.

Vers 4

En sprak niet. Woorden zijn maar het lichaam van het gebed, het kleed, de buitenkant. Zuchten liggen dichter bij het hart. Een stomme bedelaar krijgt bij de poort van Christus toch een aalmoes, doordat hij gebaren maakt als zijn tong niet voor hem kan pleiten. En juist omdat hij stom is, wordt hij eerder geholpen.

Tegenwerping: 'Ik heb niet eens een stem om tot God te spreken. En Christus zegt: "Doe Mij uw stem horen" (Hoogl. 2:14).' Antwoord: ja, maar er is nog iets anders dat een stem heeft, behalve de tong. "De HEERE heeft de stem mijns geweens gehoord" (Ps. 6:9). Tranen hebben een tong, een grammatica en een taal die onze Vader verstaat. Zuigelingen kennen aan de borst geen ander gebed dan huilen, en een moeder hoort in dat huilen de honger. — Samuel Rutherford.

Vers 4

Word je toestand, ondanks al je moedeloosheid, steeds slechter? Kun je niet meer bidden en sta je stomgeslagen als je voor Zijn aangezicht komt, zoals David? Maak dan gebaren als je niet kunt spreken. Kreun, zucht, snik en piep, zoals Hizkia deed: "alzo piepte ik." Beklaag jezelf om je onwaardigheid. Vraag Christus om jouw verzoeken voor je uit te spreken, en vraag God om Hem voor jou te horen. — Thomas Goodwin.

Vers 5

De dagen van ouds. Voor onze eerste ouders was het donker van de eerste nacht vast vreemd en een beetje beangstigend. Ze hadden immers nooit iets anders gekend dan het daglicht. Maar toen ze na een aantal nachten telkens weer de ochtend zagen opkomen, brachten ze ook de zwartste nachten zonder angst door, even rustig als de mooiste dagen. Zo is het ook met mensen die altijd op het land hebben gewoond. De eerste keer op zee zijn wind, golven en stormen vreselijk voor hen. Maar als ze door de ervaring wat gehard zijn, verandert hun angst in vastberadenheid en moed.

Het is heel nuttig om te bedenken dat de dingen die ons het meest kwellen niet nieuw zijn. Ze zijn al eerder voorgekomen, in de tijd vóór ons. — Robert Baylie, in een preek voor het Lagerhuis, 1643.

Vers 6

Ik dacht aan mijn snarenspel (Engels: ik breng mijn lied in den nacht in gedachtenis). Dit kan op twee manieren worden opgevat. De eerste is: "Nu, in de nacht van mijn verdrukking, denk ik terug aan mijn vroegere liederen." Het is een tijd van nood en mijn omstandigheden zijn somber, maar ik heb ook helderder dagen gekend. Hij Die mij verhoogd heeft, heeft mij neergeworpen, en Hij kan mij weer opheffen. Soms maakt deze gedachte onze benauwdheid juist scherper, zoals bij David in Psalm 42:5. Toch kan ze een beter gebruik krijgen, zoals hij er zelf in Psalm 77:12 gebruik van lijkt te maken.

Zo deed ook Job (Job 2:10): "Zouden wij het goede van God ontvangen, en het kwade niet ontvangen?" Zijn geval laat zien dat de Heere ook na de meest verwoestende rampen alles weer ten goede kan keren voor wie op Hem hopen. Onze huidige moeiten mogen ons dus onze vroegere vertroostingen niet doen vergeten. Die vertroostingen waren veel groter dan wij verdienden, en onze huidige verdrukkingen zijn nog altijd veel lichter dan onze zonden verdienen.

De tweede opvatting is: “Ik zal eraan denken hoe ik in de vroegere nachten van verdrukking kon zingen.” En het past zeker om te denken aan de steun en troost uit eerdere benauwdheden. Elihu klaagde (Job 35:10): “Maar niemand zegt: Waar is God, mijn Maker, Die de psalmen geeft in den nacht?” David troostte zich met de gedachte: “De HEERE zal des daags Zijn goedertierenheid gebieden, en des nachts zal Zijn lied bij mij zijn.” (Ps. 42:9). En de Heere beloofde door Jesaja (Jes. 30:29): “Er zal een lofzang bij ulieden zijn, gelijk in den nacht, wanneer het feest geheiligd wordt.” Paulus en Silas dachten ongetwijfeld aan hun lied in de nacht toen ze in Filippi gevangen zaten. Het gaf hun moed in latere beproevingen.

En kunnen jullie, broeders, niet ook denken aan de steun en troost uit eerdere moeilijkheden? En aan hoe de Heere de schaduw des doods in de morgen veranderde? Moeten we dan niet vertrouwen dat Hij Die heeft verlost, ook nu zal verlossen? Hij Die ons uit zes benauwdheden heeft gered, zal ons in de zevende niet verlaten. De wolken mogen “wederkomen na den regen”, maar geen druppel valt zonder toestemming van Hem, Die op de hemelen vaart om jullie te helpen en in Zijn hoogheid op de wolken. Verwachtten jullie niet eerst een heel ander einde van die vroegere moeilijkheden?

Toch maakte de Heere jullie vrees te schande en legde Hij een nieuw lied in jullie mond. Willen jullie Hem dan nu niet beginnen te vertrouwen en in Hem te juichen? Jullie hebben zeker ervaren dat de Heere de donkerste luchten kan opklaren. “Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid”, en over niet al te lange tijd zullen jullie een eeuwige dag zien. Als er al zulke liederen worden gegeven aan de pelgrims van de nacht, hoe zullen zij dan zingen in die wereld waar de zon nooit meer ondergaat! Daar zal geen nacht zijn. — John Ryland, 1753–1825.

Vers 6

Ik dacht aan mijn snarenspel. Hij leeft blij van de oude voorraad, nu er zo weinig troost is, zoals bijen in de winter. — John Trapp.

Vers 6

Mijn snarenspel; in den nacht (Engels: mijn lied in den nacht). "Liederen in de nacht" is een uitdrukking die het Oude Testament even dierbaar is als "roemen in de verdrukking" het Nieuwe. Het is een van de dingen die bewijzen dat beide Testamenten dezelfde wortel en dezelfde geest hebben. — John Kerr.

Vers 6

En mijn geest onderzocht. Hij begint aan zelfonderzoek en doorzoekt zijn geest. Hij wil begrijpen waarom Gods hand zo zwaar op hem rust en waarom Gods aangezicht voor hem verborgen is. Sommigen vertalen: "Ik groef in mijn geest." Ezechiël groef ook in de muur om de gruwel te zoeken en te vinden. Om die gruwel had de Heere hem zo in het donker laten zitten en Zijn aangezicht voor hem verborgen. Hij onderzoekt de wond van zijn geest, en dat is een andere manier om haar te genezen. Het is een uitstekende manier om de wonden van de ziel te helen: dat de ziel ze zelf onderzoekt. — John Collings.

Vers 6

En mijn geest onderzocht. Het werkwoord chaphas beschrijft zo'n onderzoek als iemand doet die zich daarvoor moet uitkleden. Of iemand die dekens optilt om plooi voor plooi te doorzoeken. Of, in onze eigen woorden: geen steen onomgekeerd laten. — Adam Clarke.

Vers 6

En mijn geest onderzocht. Ahasveros kon eens niet slapen en liet de gedenkschriften en kronieken van zijn rijk halen. Zo gaat ook de twijfelende ziel naar de gedenkschriften van de hemel, naar het Woord van God in de Schriften. Soms leest ze daar, soms kijkt ze in haar ei-

gen hart of ze daar iets vindt dat overeenkomt met de kenmerken van het geloof uit de Schrift, zoals je gezicht in de spiegel overeenkomt met je gezicht zelf.

David wist niet wat hij van zichzelf moest denken. Veel twijfels belemmerden zijn geloof, zodat het denken aan God zijn benauwdheid alleen maar groter maakte. Toch ging hij niet bij de pakken neerzitten en liet hij het schip niet maar drijven, zoals we zeggen, alsof het hem niets kon schelen of God van hem hield. Nee, hij sprak met zijn eigen hart en zijn geest onderzocht nauwkeurig. Zo is het met elke oprechte ziel in twijfel. Ze durft niet tevreden te blijven zitten in die onopgeloste toestand. Je kunt het vergelijken met iemand die denkt dat hij brand ruikt in zijn huis.

Hij durft niet te gaan slapen voordat hij in elke kamer en elke hoek heeft gekeken en zeker weet dat alles veilig is. Anders wordt hij 's nachts met het vuur om zijn oren wakker. En de arme twijfelende ziel is nog veel banger om wakker te worden met het vuur van de hel om zich heen. Een ziel die onder de macht van het ongeloof leeft, is daarentegen zorgeloos en onbekommerd. — William Gurnall.

Vers 6

Nauwkeurig onderzoek. Zo vraagt de plicht om ijver. Uiterlijke godsdienstige handelingen zijn makkelijk. Je ogen naar de hemel opslaan, je knie buigen, een gebed voorlezen: dat kost niet meer moeite dan een papist nodig heeft om zijn rozenkrans af te tellen. Maar jezelf onderzoeken, je hart als een horloge helemaal uit elkaar halen en zien wat er stuk is, dat is niet makkelijk. Het moeilijkst zijn de handelingen die op onszelf terugkaatsen. Het oog ziet alles, behalve zichzelf. Het is makkelijk om de fouten van anderen op te sporen, maar moeilijk om onze eigen fouten te vinden. — Thomas Watson.

Vers 8

Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht? Laat geen schijnbare onmogelijkheden je eraan doen twijfelen of God één van

Zijn genadige woorden zal waarmaken. Je kunt misschien niet zien hoe het kan gebeuren. Maar als God heeft gezegd dat Hij het zal doen, is dat genoeg. We hoeven geen enkele hindernis te vrezen voor de beloofde redding. Hij Die de God van deze redding is en de Schrijver van de belofte, baant Zijn eigen weg voor Zijn eigen werk. Zo staat er: "Alle dal zal gevuld worden, en alle berg en heuvel zal vernederd worden." (Luk. 3:5).

De dalen kunnen zo diep zijn dat we de bodem niet zien en de bergen zo hoog dat we de toppen niet zien. God weet de ene op te hogen en de andere gelijk te maken. Zie Jes. 63:1: "Ik ben het, Die in gerechtigheid spreek, Die machtig ben te verlossen."

Als er íets het koninkrijk van Christus zou kunnen tegenhouden, dan zou het ons ongeloof zijn. Maar Hij zal komen, ook al vindt Hij geen geloof op aarde. Zie Rom. 3:3. Gooi je vertrouwen niet weg omdat God Zijn uitvoering uitstelt. De voorzienigheid lijkt misschien tegen te werken en alles lijkt heen en weer te gaan. Toch heb je een zeker en betrouwbaar woord om op te steunen. Beloften lijken soms een tijd lang uitgesteld, maar ze kunnen uiteindelijk nooit worden verijdeld. Waag het niet zo'n gedachte in je hart te koesteren. Het bestaan van God kan net zo goed falen als de belofte van God. Wat niet op jouw tijd komt, wordt versneld op Zijn tijd, en dat is altijd het beste moment. — Timothy Cruso.

Vers 9

Heeft God vergeten genadig te zijn? In wat voor angsten verkeerde je, Asaf, dat je zo'n jammerlijk woord liet vallen: Heeft God vergeten genadig te zijn? De verzoeking ging zeker zo hoog dat de volgende stap godslastering zou zijn geweest. Die goede God, Die jij in je stoute zwakheid van vergeetachtigheid beschuldigt, had in grote barmhartigheid aan je gedacht. Hij liet je snel weer aan jezelf en aan Hem denken. Wat je zelf een zwakheid noemt, was anders zondige wan-

hoop geworden. Ik durf van je te zeggen dat dat woord je wangen met menige traan nat maakte, en dat het méér waard was.

Want, o God, wat is voor U zo kostbaar als de heerlijkheid van Uw barmhartigheid? Geen van Uw gezegende eigenschappen wilt U zo graag laten zien aan de mensenkinderen. En geen enkele verafschuwt U zo, als ze door onze lasterlijke woorden wordt aangetast, als Uw barmhartigheid.

U kunt, o Heere, Uw ongenoegen tegen Uw volk vergeten. U kunt onze ongerechtigheden vergeten en onze zonden uit Uw gedachtenis werpen (Micha 7:18–19). Maar U kunt net zomin vergeten genadig te zijn als U kunt ophouden Uzelf te zijn. O mijn God, ik zondig elk uur tegen Uw gerechtigheid, en Uw barmhartigheid treedt tussenbeide om mij te vergeven. Maar o, bewaar mij ervoor om te zondigen tegen Uw barmhartigheid. Welk pleidooi kan ik dan nog hopen, als ik mijn pleitbezorger tot mijn vijand heb gemaakt? — Joseph Hall.

Vers 9

Heeft God vergeten genadig te zijn? Het arme kind roept om zijn moeder. Wat moet ik doen zonder mijn moeder! O, mijn moeder, mijn moeder, wat moet ik doen zonder mijn moeder! Misschien staat de moeder wel vlak achter het kind. Ze verbergt zich alleen om de liefde van het kind op de proef te stellen. Zo roept ook de arme ziel naar God en klaagt: O mijn Vader! Mijn Vader! Waar is mijn hemelse Vader? Is Hij vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn goedertierenheid in toorn opgesloten? Terwijl God al die tijd dichterbij is dan ze denken. Hij schijnt op hen in “den Geest der genade en der gebeden”, met “onuitsprekelijke zuchtingen.”

Zo huilt de genadige vrouw: Mijn lieve Zaligmaker, mijn lieve Heere en Meester! “Zij hebben mijn Heere weggenomen, en ik weet niet, waar zij Hem gelegd hebben.” Zo klaagt ze tegen de discipelen en zo klaagt ze tegen de engelen, terwijl Christus vlak achter haar staat en alles afluistert. Zelfs toen ze zich omdraaide en Hem zag, herkende

ze Hem eerst niet. Zelfs toen Hij tot haar sprak en zij tot Hem, kende ze Hem nog niet, maar dacht ze dat Hij de hovenier was (Joh. 20:15). Zo gaat het met menige genadige ziel.

God spreekt tot hun hart in Zijn Woord en zij spreken tot Hem in gebed. Ze kunnen niet ontkennen dat de Geest hun zwakheden te hulp komt. Toch klagen ze dat Zijn tegenwoordigheid ontbreekt, alsof er niets van God in hen zou zijn. — Matthew Lawrence.

Vers 9

Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten? Dit beeld komt van een bron waarvan de opening is dichtgestopt. Het water kan dan niet meer in dezelfde bedding stromen. Het blijft opgesloten, breekt ergens door en zoekt zich een andere weg. Wilt U Uw barmhartigheid bij de Israëlieten wegnemen en aan een ander volk geven? — Adam Clarke.

Vers 9

Sela. Zo ging hij maar door met zijn donkere, bedroefde gedachten, zonder uitweg. Maar plotseling hield hij zichzelf tegen met dat ene woord: Sela! Stop hier. Ga niet verder, houd op. Laten we niets meer horen van die ongelovige vermoedens. En toen hield hij zichzelf een standje, in vers 11: Dit krenkt mij. — Matthew Henry.

Vers 10

Dit krenkt mij (Engels: dit is mijn zwakheid). Letterlijk staat er: dit is mijn ziekte. Dat lijkt te betekenen: dit is mijn lot en ik moet het dragen. Het is maar een deel van het kwaad, een beperkt leed, en daarom mag ik Gods bestuur niet van onrecht beschuldigen. De Engelse vertaling, This is my infirmity (dit is mijn zwakheid), wijst misschien met opzet een andere kant op: deze gedachten zijn niet meer dan waanbeelden van mijn angst. Maar ik aarzel om voor die uitleg te kiezen en wil er mijn naam niet aan verbinden. — C. B. Cayley.

Vers 10

Het is de zwakheid van een gelovige dat hij steeds met zichzelf bezig is. Hij trekt verkeerde conclusies uit wat hij ziet of voelt, over hoe God hem ziet en beoordeelt. En alle zulke conclusies zijn onvermijdelijk fout. Zijn kracht is juist dit: stilstaan bij en denken aan de rechterhand van de Allerhoogste. Hij mag nadenken over de onveranderlijke waarheid en barmhartigheid van die God, Die Zichzelf in heiligheid heeft vastgelegd op de zekere redding van de gelovige zondaar. Want Hij liet de Zoon van Zijn liefde in onze plaats de verschrikkelijke werkelijkheid van de strafdood ondergaan. — Arthur Pridham.

Vers 10

Dit krenkt mij (Engels: zwakheid). Wat bedoelen we eigenlijk met een zwakheid? Het is een ziekte of ongesteldheid van de ziel, die voortkomt uit zwakke genade.

Of het is dit: je wilt van harte het goede, maar je mist de kracht om het te doen. “De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak” (Matth. 26:41). Dan kun je met de apostel zeggen: “Het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet,” Rom. 7:18. Je hart wijst de goede kant op, maar een sterke neiging tot het kwade of de kracht van een verzoeking sleurt je weg en brengt je van de weg af.

Denk aan de naald in het kompas van een zeeman. Je weet: als hij goed is, wijst hij altijd naar het noorden. Maar als hij een schok krijgt of wordt opgeschud, kan hij een tijdlang van zijn plek raken. Toch blijft zijn richting het noorden. Dat is een zwakheid. — James Nalton, 1664.

Vers 10

Het is niet nodig alle vertalingen op te sommen die geleerden van dit vers hebben gegeven. Het is zonder twijfel dubbelzinnig, en daar kun je niet omheen. Dat zie je meteen, want het woord challothi kan van verschillende wortels komen, met elk een eigen betekenis. Ik leid het

af van chul of chalal. Dat betekent pijn hebben als een vrouw die moet bevallen. Omdat het in de onbepaalde wijs staat, vertaal ik: “de tijd van mijn smart of pijn.”

Het volgende woord, shenoth, leid ik af van shanah, veranderen. Zo doet ook de Chaldeeuwse vertaling, en Ainsworth, Hammond en anderen. Ik vertaal het in de mogelijkheidsvorm. Ik zie het geheel als een mooi beeld. De dichter ziet zichzelf in nood, als een vrouw in barensnood. En net als zij hoopt hij dat zijn smart snel in vreugde verandert. Hij vertrouwt erop dat God zo’n verandering kan brengen, want Gods macht staat hem voor ogen, en dat geeft hem moed. Daarom denkt hij vanzelf terug aan de eerdere bewijzen van Gods goedheid voor Zijn volk. — Benjamin Boothroyd.

Vers 10

De rechterhand des Allerhoogsten verandert (Engels: ik zal de jaren van de rechterhand van de Allerhoogste gedenken). Dus niet de ogenblikken, de uren of de dagen van een paar korte tegenslagen die Zijn linkerhand mij heeft toegemeten. Nee, de jaren van Zijn rechterhand: al die lange, ruime en grenzeloze barmhartigheden waarmee Hij mij heeft getroost. — Thomas Adams.

Vers 10

De rechterhand des Allerhoogsten verandert (Engels: ik zal de jaren gedenken), enzovoort. In de Hebreeuwse tekst staat shenoth jemin eljon. Uitleggers geven dat op verschillende manieren weer. Ik wil je niet vermoeien met alles wat er gezegd is en noem er daarom maar twee, die ik voor de belangrijkste en meest omvattende houd. De ene is onze oudste Engelse vertaling, de andere onze nieuwste. De eerste leest: De rechterhand van de Allerhoogste kan dit alles veranderen. De tweede leest het zoals wij het nu voor ons hebben: Ik zal de jaren gedenken, enzovoort.

Hoe dat komt? Het verschil komt vooral doordat het Hebreeuwse woord shenoth op twee manieren kan worden opgevat. Het kan een

werkwoord zijn in de onbepaalde wijs, veranderen, of een zelfstandig naamwoord in het meervoud, jaren. Dat heeft dit verschil in vertaling veroorzaakt. Maar de zin is in beide gevallen goed en passend.

Neem eerst de eerste vertaling. Die houdt ons Gods macht voor. De rechterhand van de Heere kan dit alles veranderen. Daarmee hield David zichzelf overeind in zijn benauwdheid: de Heere kon zijn toestand veranderen, en wel ten goede...

Dan de tweede lezing, de woorden zoals wij ze voor ons hebben: Ik zal de jaren van de rechterhand van de Allerhoogste gedenken. Het woord gedenken is overgenomen uit het volgende vers om de zin aan te vullen, want in deze tekst staat het zelf niet. Hier put de profeet David troost uit wat God gewoon is te doen, zoals hij eerder troost putte uit Zijn macht. Daar ging het om wat God kón doen, hier om wat Hij al gedaan heeft, in vroegere tijden, eeuwen en generaties. — Thomas Horton.

Vers 11

Ik zal gedenken, enzovoort. Gedenken en gedachtenis vieren, zoals het Hebreeuws door de dubbele lezing aangeeft. — John Trapp.

Vers 11

Ik zal gedenken. Geloof is een kracht die zich laat overdenken. Wie gelooft, jaagt niet. Hij haast zich niet om aan God te denken of over Hem te spreken. Het geloof heeft een goed geheugen, ook voor kleine dingen. Het kan een christen veel vertellen over barmhartigheden van vroeger. En als de maaltijd van vandaag te schraal is, kan het de ziel een koud gerecht voorzetten, zonder te klagen dat God een slecht huishouden voert. Zo kwam David weer overeind toen hij al van de heuvel der verzoeking aan het afglijden was. Hij zei: Dit krenkt mij; maar de rechterhand des Allerhoogsten verandert. Ik zal de daden des HEEREN gedenken; ja, ik zal gedenken Uw wonderen van ouds her.

Daarom, christen, luister: als je diep in de benauwdheid zit en Satan je wil laten klagen over God, alsof Hij je vergeten is, stop hem dan de mond hiermee: Nee, Satan, God is niet vergeten iets voor mij te doen. Ík ben vergeten wat Hij voor mij heeft gedaan. Anders zou ik Zijn vaderlijke zorg nu niet kunnen betwijfelen. Ga je gang, christen, speel je eigen lessen nog eens af. Prijs God voor eerdere barmhartigheden, en het duurt niet lang of je hebt een nieuw lied in je mond voor een barmhartigheid van vandaag. . . .

Soms wordt in iemands studeerkamer een klein geschrift gevonden dat zijn bezit helpt redden. Zonder dat papiertje was hij in de gevangenis beland. Zo houdt ook één enkele ervaring die iemand zich herinnert de ziel uit de wanhoop, een gevangenis waar de duivel de christen maar al te graag in zou hebben. "Dit zal ik mij ter harte nemen, daarom zal ik hopen," Klaagl. 3:21.

David was beroemd om zijn hoop. Even bijzonder was hij in de zorg waarmee hij de ervaringen van Gods goedheid opmerkte en bewaarde. Hij kon precies vertellen hoe God met hem was omgegaan. Het was zo vaak het onderwerp van zijn overpeinzing en de stof van zijn gesprekken dat hij het helemaal van zichzelf had gemaakt. Als zijn hoop het spoor bijster is, hoeft hij alleen maar even zijn geheugen te oefenen. Dan komt hij meteen weer bij zinnen en berispt hij zichzelf om zijn zwakheid. Daarna zeide ik: Dit krenkt mij (Engels: dit is mijn zwakheid); maar de rechterhand des Allerhoogsten verandert (Engels: ik zal de jaren van de rechterhand van de Allerhoogste gedenken).

Een hond die het spoor kwijt is, zoekt terug, vindt het weer en zet de jacht voort met luider geblaf dan ooit. Zo ook jij, christen: als je hoop het spoor kwijt is en je aan je behoud in de andere wereld twijfelt, kijk dan terug en zie wat God al voor je gedaan heeft. Sommige beloften hebben hier hun betaaldag. Op andere moeten we wachten tot we in de hemel zijn. Wat God nu al van sommige beloften uitbetaalt, is een onderpand voor ons geloof, een zekerheid dat ook de andere trouw worden voldaan als hun tijd gekomen is. Zo is ook elk

oordeel dat hier over de goddelozen komt, een onderpand van die toorn waarvan God de volle som in de hel zal betalen. — William Gurnall.

Vers 11

De daden des HEEREN... Uw wonderen. De psalmist wil geen verschil maken tussen Gods werken en Gods wonderen. Hij bedoelt eerder: alle werken van God zijn wonderen... Alles, in Gods voorzienigheid of in Zijn genade, alles wat God doet is wonderbaarlijk. Neem de persoonlijke ervaring van een christen. Waaruit bestaat die? Uit wonderen.

Zijn bekering: wonderbaarlijk! Hij werd, zo lang hij kon, vastgehouden in een leven van onbezonnenheid en goddeloosheid, en toch genadig opgezocht en zachtjes gedwongen vrede te sluiten met God, Wiens toorn hij zelf had opgewekt. Het leren kennen van God: wonderbaarlijk! Godheid en eeuwigheid worden stukje bij beetje opgestapeld. De Bijbel wordt bladzijde voor bladzijde gelezen, en elke bladzijde groeit uit tot een boekdeel dat geen onderzoek kan uitputten. De hulp in de strijd: wonderbaarlijk! Hij is zelf een kind van het bederf, en toch kan hij worstelen met wereld, vlees en duivel en ze vaak onder de voet lopen.

De troost in verdrukking: wonderbaarlijk! Verdriet wordt zo geheiligd dat het tot vreugde leidt, en op een akker die met tranen is bevochtigd groeit een oogst van blijdschap. De voorsmaak van de hemel: wonderbaarlijk! Engelen brengen de druiventrossen uit het beloofde land, en de ziel wandelt met lichte stap langs de kristallen rivier en de straten van goud.

Alles is wonderbaarlijk, van het begin tot het einde! Wonderbaarlijk dat de Geest zo lang met een mens wil twisten. Wonderbaarlijk dat God zijn afvalligheid wil dragen. Wonderbaarlijk dat God hem liefheeft ondanks zijn bezoedeling. Wonderbaarlijk dat God blijft volharden om hem te redden, als het ware tegen zijn eigen wil in. O, wie van

jullie iets van redding door Christus uit eigen ervaring kent, weet dat dit werk wonderbaarlijk is in zijn begin en wonderbaarlijk in zijn voortgang. Je hebt geen betoog nodig om de overgang van werken naar wonderen uit te leggen. Die overgang gaat vanzelf, vanuit je eigen gedachten en gevoelens.

Je zult nooit vertellen hoe God met je is omgegaan zonder over te gaan, zoals de psalmist overging, van vermelden naar loven. Je kunt je voornemen Gods werken te gedenken, maar je zult merken dat je Gods wonderen verheft. Je kunt beginnen met te zeggen: Ik zal de daden des HEEREN gedenken, maar je zult eindigen met uit te roepen: Ja, ik zal gedenken Uw wonderen van ouds her. — Henry Melvill.

Vers 11

Uw wonderen. Het woord staat hier in het enkelvoud, net als in vers 15. Zo ook in het volgende vers: Uw werk, ook in het enkelvoud. Hij denkt aan het ene grote wonder, het ene grote werk waarin alle andere besloten liggen. Dat staat hem helder voor ogen. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 11

Uw wonderen. Eerst had hij tot anderen gesproken, maar hier richt hij zich tot God. Voor een ziel in zware strijd is het goed om op te klimmen van denken aan God en Zijn werken naar rechtstreeks tot God spreken. We vinden pas verlichting en ruimte als we ons tot Hemzelf wenden, ons gezicht naar Hem toekeren en met onze woorden bij Hem aankomen. Zo doet de psalmist het hier, vanaf het midden van vers 12 tot het einde van de psalm. — David Dickson.

Vers 13

O God! Uw weg is in het heiligdom. Met het heiligdom kan de hemel bedoeld zijn of de tempel. Zelf denk ik liever aan de hemel. Dan is de gedachte dat Gods wegen hoog boven de wereld uitgaan. Als we ze echt willen kennen, moeten we dus boven alle hemelen uitstijgen.

Gods werken zijn voor ons maar gedeeltelijk zichtbaar. Een stukje daarvan mogen we zien. Al onze kennis erover blijft ver onder hun onmetelijke hoogte.

Let ook op dit: niemand krijgt de minste smaak van Gods werken, behalve wie door het geloof naar de hemel opstijgt. Toch is het uiterste dat wij ooit kunnen bereiken, dat we vol bewondering en eerbied naar Gods verborgen wijsheid en macht kijken. Die stralen in Zijn werken, maar ze gaan ver boven wat ons beperkte verstand aankan. — Johannes Calvijn.

Vers 13

Uw weg is in het heiligdom. Dat wil zeggen: elke uitverkorene kan en moet in Uw kerk leren kennen hoe Uw voorzienigheid te werk gaat met hen die de Uwen waren. — John Diodati.

Verzen 13, 19

In het heiligdom en in de zee. Zijn weg is in het heiligdom, en Zijn weg is in de zee. Tussen die twee zit een groot verschil.

Allereerst is Gods weg in het heiligdom. Daar is alles licht en helder. Daar is geen dwaling. Daar is niets wat de geest ook maar in het minst kwelt of benauwt. Als de arme, bedroefde mens het heiligdom binnengaat en de dingen daar ziet in het licht van God, ziet hij het einde van al het andere. Alles wat verward is en waarvan hij op aarde het einde niet kan vinden, wordt daar duidelijk.

Maar Gods weg is niet alleen in het heiligdom, waar alles helder en gelukkig is. Gods weg is ook in de “zee”. Hij gaat waar wij Zijn voetstappen niet altijd kunnen volgen. God beweegt Zich soms geheimzinnig, zoals we allemaal weten. Er zijn wegen van God die er met opzet zijn om ons op de proef te stellen. Ik hoef niet te zeggen dat God geen plezier heeft in onze verlegenheid. En het is ook niet zo dat we geen heiligdom hebben om naartoe te gaan, waar we boven de moeite kunnen uitstijgen. Toch is er in Gods wegen veel dat we helemaal

in Zijn handen moeten laten. Gods weg is dus niet alleen in het heiligdom, maar ook in de zee.

En toch lezen we zelfs bij Zijn voetstappen in de zee: "Gij leiddet Uw volk, als een kudde door de hand van Mozes en Aaron." Dat was door de zee. Daarna was het door de woestijn. Maar het begon met de zee. Daar lagen de eerste beginselen van Gods wegen met Zijn volk, en die blijven gelden. Want God moet van begin tot einde het vertrouwen van Zijn heilige zijn. Het is misschien een eerste les voor zijn ziel, maar het is een les die je nooit uitgeleerd hebt.

Wat een geluk is het om te weten dat het heiligdom voor ons openstaat, en dat God Zelf nóg dichterbij is. Tot Hem zijn we nu gebracht. Zoals in 1 Petr. 3 staat: "Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen." Dit is het allerkostbaarste wat er is. Want zo zijn we meteen in het heiligdom en bij God Zelf gebracht. Ik durf te zeggen dat zelfs de hemel maar een kleinigheid zou zijn als we daar niet tot God werden gebracht.

Het is beter dan elke vrijstelling van beproeving, en beter dan welke zegen ook om te zijn in de tegenwoordigheid van Hem aan Wie wij toebehoren, Die Zelf de bron is van alle zegen en vreugde. Dat we nu tot Hem gebracht zijn, is oneindig kostbaar. Daar zijn we in het heiligdom tot God gebracht.

Maar er zijn ook wegen van God buiten het heiligdom, in de zee. Daar staan we vaak met de mond vol tanden. Als we bezig zijn met de zee zelf en proberen Gods voetstappen daar te onderzoeken, dan blijven ze onbekend. Maar vertrouwen op God Zelf is altijd de kracht van het geloof. Moge de Heere ons meer eenvoud en stilte geven midden in alles waar we doorheen gaan, om Zijns Naams wil. — Uit "Things New and Old," 1865.

Vers 14

Gij zijt die God, Die wonder doet. Had hij gezegd: U bent de God Die wonderen hebt gedaan, dan was duidelijk dat hij alleen sprak over de oude wonderen van vroeger. Maar hij zegt: Gij zijt die God, Die wonder doet. Hij wijst dus kennelijk op de wonderbare werken die God nú doet, en die Hij tot het einde van de wereld zal blijven doen. — Gerhohus.

Vers 15

De kinderen van Jakob en van Jozef. Het onderscheid tussen de zonen van Jakob en van Jozef is niet zonder betekenis. Met de zonen van Jakob of Israël worden eigenlijk de gelovige Joden bedoeld. Zij stammen van hem af, niet alleen naar het vlees maar ook naar het geloof.

Jozef was ook een van hen. Maar hij werd door zijn broers verkocht en kwam na veel lijden onder vreemde stammen tot hoge rang. Daarom is het heel passend hem van de zonen van Jakob te onderscheiden, en dat doet de psalm dan ook. Terecht wordt hij gezien als een vorst van de heidenen, apart gezet van de zonen van Jakob die hem verkochten. — Gerhohus.

Vers 15

De kinderen van Jakob en van Jozef. Wie bracht de kinderen van Israël voort: Jozef of Jakob? Natuurlijk Jakob. Maar Jozef zorgde voor hun voedsel, en daarom dragen ook zij zijn naam. — De Talmud.

Vers 16

De wateren zagen U, o God! enz. “De wateren van de Rode Zee,” zegt bisschop Horne, “worden hier prachtig voorgesteld als wezens met gevoel. Ze zien, ze voelen, ze raken in verwarring, tot in de diepste diepten, voor de aanwezigheid en de macht van hun grote Schepper. Hij gebood hun een weg te openen en aan elke kant een muur te vormen, totdat Zijn volk was overgetrokken.” Dit is echte poëzie! Als het

erom gaat leven, geest, gevoel, daden en lijden toe te schrijven aan dingen zonder leven, kan geen dichter wedijveren met de dichters van het Hebreeuwse volk. — Richard Mant.

Vers 16

Ook waren de afgronden beroerd. Naast de wateren worden ook de afgronden genoemd. Zo laat de psalmist zien dat Gods heerschappij en macht niet alleen reiken tot het wateroppervlak. Ze dringen door tot in de diepste afgronden, en vanaf de allerlaagste bodem brengen ze de wateren in beweging en houden ze in bedwang. — Mollerus.

Verzen 16–18

De wateren zagen U, maar mensen zien U niet. De afgronden werden beroerd, maar mensen zeggen in hun hart: Er is geen God. De wolken goten water uit, maar mensen storten geen kreten en tranen uit tot God. De hemelen lieten hun geluid horen, maar mensen vragen niet: Waar is God, mijn Maker? Uw pijlen vlogen alle kanten op, maar geen pijlen van berouw en smeking sturen mensen als antwoord terug. Het geluid van Uw donder galmde rondom, maar mensen horen de nog luidere donderslagen van de wet niet. De bliksems verlichtten de wereld, maar het licht van de waarheid schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft het niet begrepen.

> *De aarde werd beroerd en daverde, maar de menselijke harten blijven onbewogen.*
> *"Mijn hart beeft niet voor de toorn*
> *En de verschrikkingen van een God."*
> *— George Rogers.*

Verzen 16–19

Zodra het hele Egyptische leger in de zee was, stroomde de zee terug naar haar plaats. Ze kwam neer als een stortvloed, opgezweept door stormwinden, en sloot de Egyptenaren in. Er kwamen ook regenbuien uit de lucht, met vreselijke donderslagen en bliksem vol vuur-

schichten. Bliksemstralen sloegen in op de mannen. Alles wat God de mensen gewoonlijk stuurt als teken van Zijn toorn, gebeurde in die tijd. Een donkere, droeve nacht drukte zwaar op hen. Zo kwamen al deze mannen om. Er bleef niet één man over die de andere Egyptenaren het nieuws van deze ramp kon brengen. — Josephus.

Vers 19

Uw weg was in de zee, en Uw pad in grote wateren, enz. Tot voor kort wist men weinig van zeestromingen. Men kende hun invloed niet op de gesteldheid van bepaalde streken en op het verkeer tussen mensen. Nu worden ze gezien als de weg of het pad van de Schepper door de grote wateren. Veel krachten werken mee aan het ontstaan van deze stromingen. We kunnen onder andere rekenen: de golf van het getij die over de aardbol trekt, de duur en kracht van bepaalde winden, de verschillen in dichtheid die zeewater heeft op verschillende breedten en diepten door temperatuurverandering en zoutgehalte, en de wisselingen van luchtdruk per uur binnen de keerkringen.

De zeestromingen behouden bijna dezelfde breedte en doorkruisen de zee in veel richtingen. Lange banden zeewier, door de stromingen meegevoerd, laten meteen hun snelheid zien, en ook de scheidslijn tussen stilstaand en bewegend water. Tussen de keerkringen beweegt de zee over het algemeen van oost naar west. Dat noemt men de equatoriale stroming. Men neemt aan dat die voortkomt uit de passaatwinden en de voortgang van de getijdegolf. Er zijn ook smallere stromingen. Die voeren warm water naar hogere breedten en koud water naar lagere. — Edwin Sidney, in "Conversations on the Bible and Science," 1860.

Vers 19

Uw weg was in de zee. Daar kan geen mens doorheen waden, tenzij God voor hem uit gaat. Maar iedereen kan er wandelen, als God hem bij de hand neemt en hem erdoor leidt. — David Dickson.

Vers 19

Uw voetstappen werden niet bekend. Vaak gaat Hij zo ver buiten ons zicht dat we geen verslag kunnen doen van wat Hij doet of van wat Hij gaat doen. Vaak is de wolkkolom van Gods voorzienigheid helemaal donker, voor Israëlieten én voor Egyptenaren. Zijn eigen volk begrijpt de raadsels dan niet, totdat het Hem behaagt Zelf Zijn uitlegger te zijn en hen in Zijn geheimen te leiden. — Samuel Slater (†1704), in "The Morning Exercises."

Vers 19

Uw voetstappen werden niet bekend. Met andere woorden: ze zijn niet altijd bekend. Of: ze zijn niet in alle dingen bekend. Ja, in niets zijn ze volkomen bekend. — Joseph Caryl.

Vers 19

Uw voetstappen werden niet bekend. Er was iets van groot gewicht gebeurd in Gods leiding. Luther vroeg daar vol aandrang aan de genadetroon naar wat God ermee bedoelde. Het leek hem alsof hij God zo tot zijn hart hoorde spreken: "Ik ben niet na te sporen." Iemand die naar dit voorval verwijst, voegt eraan toe: "Als Hij niet is na te sporen, kan Hij worden vertrouwd." Een geloof dat een mens niet helpt God te vertrouwen waar hij Hem niet kan naspeuren of zien, is weinig waard.

Maar alles heeft zijn tijd onder de zon, en de Almachtige heeft Zijn "tijden of gelegenheden." Met mijn hoop en verlangens ten aanzien van de voorzienigheid ging het vaak zoals met mijn horloge en de zon: het liep dikwijls voor op de ware tijd. Ik ging sneller dan de voorzienigheid. Dan moest ik stilstaan en wachten, of ik werd pijnlijk teruggezet. Mooi was die uitspraak van Flavel: "Sommige voorzienigheden moeten, net als Hebreeuwse letters, achterstevoren worden gelezen." Aangehaald in "Christian Treasury," 1849. Schrijver niet genoemd.

Vers 20

Gij leiddet Uw volk, als een kudde, enz. Uit dit vers kunnen mensen in nood veel troost putten. Ten eerste: de allerbeste mensen kunnen de verzoeking niet beter weerstaan dan een eenvoudig schaap de doornstruik kan weerstaan die het vasthoudt. Ten tweede: een mens heeft niet meer kracht om zich voor verzoekingen te hoeden dan het arme schaap om de doornstruik te ontlopen. Alleen de zorg van de herder bewaart het. Ten derde: zoals de herder zorgvuldig is voor zijn verstrikte schapen vol doornen, zo is God dat voor Zijn bedrukte gelovigen. En ten vierde: het volk van Israël kon van het water geen kwaad oplopen, omdat het de zee in ging op Gods bevel.

Daaruit leren we dat geen gevaar ons kan schaden wanneer God ons opdraagt erin te gaan. Maar alle gevaren overwinnen ons wanneer we ze zelf kiezen, buiten Gods bevel om. Zo liep Petrus geen kwaad op toen hij op Gods bevel over het water ging. Maar toen hij uit eigen vermetelheid het huis van de bisschop binnenging, werd hij overwonnen en verloochende hij Christus. Toen de Israëlieten streden op Gods bevel, was het gevaar niets. Maar toen ze het op eigen gezag wilden doen, kwamen ze om. We moeten dus letten op Gods bevel. Dan zal geen gevaar ons verderven, ook al kan het ons pijn doen.

De andere les is dat God het dienstwerk van Mozes en Aaron gebruikte bij de bevrijding van Zijn volk. Zij droegen het volk niets op dan wat de Heere eerst had opgedragen. Daaruit leren we dat dienaren die door God zijn aangesteld en niets doen dan wat God gebiedt, te volgen zijn. Paulus zegt immers: “Weest mijn navolgers, gelijkerwijs ook ik van Christus.” — John Hooper.

Vers 20

Gij leiddet Uw volk, als een kudde. Merk op dat de goede herder zijn volgelingen leidt zoals schapen worden geleid. Ten eerste met grote bezorgdheid en zorg, om hen tegen wolven te beschermen. Ten

tweede met bedachtzaamheid en vriendelijkheid, want een schaap is een onschadelijk dier. Ten derde met wijze strengheid, want schapen dwalen gemakkelijk af en zijn van alle dieren de domste. — Thomas Le Blanc.

Vers 20

Gij leiddet. Onze leiding moet zacht en vriendelijk zijn. Anders is het geen duxisti ('ik heb geleid') maar traxisti ('ik heb getrokken'): trekken en drijven, en geen leiden. Leni spiritu non dure manu: liever geleid worden door een innerlijke, zoete invloed dan voortgedwongen door uiterlijk, hard geweld. Zo leidde God hier Zijn volk. Niet in het snelste tempo, zoveel weet ik: ze waren een jaar onderweg, terwijl ze er in elf dagen hadden kunnen zijn, zoals Mozes zegt (Deut. 1:2). Ook niet langs de kortste weg, zoals Mozes ons vertelt (Ex. 13:18). Want Hij nam meer dan eens een omweg.

Zo moeten alle wijze bestuurders naar Zijn voorbeeld doen, die liever veilig willen leiden dan haastig voortjagen. "Gelijk een beest, dat afgaat in de valleien, heeft hun de Geest des HEEREN rust gegeven," zegt Jesaja (Jes. 63:14): als een paard dat van den heuvel in een dal wordt bereden. Dat gaat niet in galop, anders storten paard en ruiter samen neer. Het gaat behoedzaam en rustig. — Lancelot Andrewes.

Vers 20

Door de hand van Mozes en Aaron. Er staat niet: Mozes en Aaron leidden het volk van Israël. Er staat: U leidde het volk, en wel Uw volk, door de hand van Mozes en Aaron. Groot was de macht van deze twee mannen. Toch was geen van beiden de herder van de schapen. Elk van hen was dienaar van de enige, ware Herder, aan Wie de schapen alleen toebehoorden. Ook was geen van beiden de leider van de schapen. De Herder Zelf was aanwezig en leidde Zijn eigen kudde, en deze twee dienden Hem. Uit deze plaats zijn dus drie dingen te leren.

Ten eerste: de schapen behoren niet aan de dienaren toe, maar aan de ware Herder. Ten tweede: de ware Herder leidt Zijn eigen

schapen. Ten derde: de taak van Mozes en Aaron was erop toe te zien dat de schapen van de Heere goed werden geleid en geweid. Zo leidt Christus Zelf de schapen, Zijn eigen schapen, en voor dit werk gebruikt Hij het dienstwerk van Zijn knechten. — Musculus.

Vers 20

De psalmist is aan het hoogtepunt van zijn lied gekomen. Zijn smart is verlicht doordat hij zijn gedachten een andere kant op dwong en lang stilstond bij alle machtige wonderen die God van oudsher heeft gedaan. Maar hier moet hij ophouden. In de hevigheid van zijn gevoel durft hij zichzelf niet toe te vertrouwen om in bijzonderheden enkele lessen van troost uit te werken. Er zijn tijden dat zelfs het heiligste geloof niet kan luisteren naar redeneringen. Toch kan het nog een steun vinden om op te rusten: de eenvoudige beschouwing, in al hun oorspronkelijke grootheid, van de daden die God heeft gedaan. — Joseph Francis Thrupp.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Het voordeel van het gebruik van de stem in het persoonlijke gebed.

Verzen 1, 3, 5, 10

Let op de weg die de wijze man aflegt uit zijn zielsangst.

1. Ik riep.
2. Ik herinnerde me.
3. Ik overdacht.
4. Ik zei.

Vers 2

Zie “Spurgeon’s Sermons,” nr. 853: “A Sermon for the Most Miserable of Men.”

Vers 2

1. Bijzonder gebed: “Ten dage mijner benauwdheid,” enz.
2. Volhardend gebed: de handen worden bij nacht én bij dag naar God opgeheven.
3. Worstelend gebed: mijn ziel weigerde getroost te worden, totdat het antwoord kwam. “In zwaren strijd zijnde, bad Hij,” enz.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

Wanneer dit verstandig is en wanneer het af te keuren is.

Vers 4

1. Een goed mens kan niet rusten op zijn bed zolang zijn ziel niet rust in God.
2. Zo iemand kan niet vrij met anderen spreken zolang God geen vrede tot zijn ziel spreekt. — G. R.

Vers 4

Werk voor wie niet kan slapen, en troost voor wie geen woord kan uitbrengen.

Verzen 5–6

Er zijn vier regels om troost te vinden in verdrukking.

1. Denk na over Gods goedheid voor Zijn volk van vroeger.
2. Denk terug aan onze eigen ervaringen van vroeger.
3. Onderzoek jezelf.
4. Bestudeer nauwgezet het Woord. — G. R.

Vers 6

Gedachtenis. Een goed geheugen is een grote hulp en van groot nut.

1. Het is een belangrijk middel tot kennis. Wat heb je immers aan lezen of horen als je niets onthoudt?
2. Het is een middel tot geloof: 1 Kor. 15:2.

3. Het is een middel tot troost. Als een arme christen in nood Gods beloften kon onthouden, zouden die hem nieuw leven geven. Maar als hij ze vergeten is, zakt de moed hem in de schoenen.
4. Het is een middel tot dankbaarheid.
5. Het is een middel tot hoop. Want "de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hoop" (Rom. 5:4), en het geheugen is de schatkamer van de ervaring.
6. Het is een middel tot berouw. Hoe kunnen we berouw hebben of treuren over wat we vergeten zijn?
7. Het is een middel om nuttig te zijn. Wanneer één vonk van genade echt in het hart is aangestoken, probeert die al snel ook anderen warm te maken. — R. Steele.

Vers 7 (eerste zinsdeel)

Om de vraag in een helder licht te zetten, kijken we naar het volgende.

1. Aan wie wordt de vraag gesteld? Aan de Heere.
2. Welke handelwijze staat ter sprake? Voor eeuwig verstoten.
3. Tegenover wie zou dat gebeuren?

Vers 8

Deze vragen:

1. Gaan ervan uit dat de onveranderlijke Jehova verandert, en wel in twee heerlijke eigenschappen.
2. Staan haaks op alles wat het verleden ons laat zien.
3. Kunnen alleen voortkomen uit het vlees en uit de satan. Daarom:
4. Moeten we ze tegemoet treden in de kracht van de Geest, met sterk geloof in de eeuwige God.

Vers 10

Een belijdenis die op veel andere zaken van toepassing is. Denk aan: angst voor de dood, angst voor verlating, vrees voor openbare dienst, gevoeligheid voor verwaarlozing, enz.

Vers 10

Mijn zwakheid. Dit woord heeft verschillende betekenissen. Dat zou een goed onderwerp opleveren. Sommige zwakheden moeten we geduldig dragen, op andere mogen we ons beroemen. Weer andere leggen we in gebed voor aan Gods Geest om hulp, en nog andere betreuren we en bekeren we ons ervan.

Verzen 10–12

Denk terug, overpeins, spreek.

Verzen 11–12

1. Troost uit de herinnering aan het verleden.
2. Troost die groeit door overpeinzing.
3. Troost die sterker wordt door ze te delen: “en van Uw daden spreken,” enz. — G. R.

Verzen 11–12

1. Troost uit de herinnering aan het verleden.
2. Troost die groeit door overpeinzing.
3. Troost die sterker wordt door ze te delen: “en van Uw daden spreken,” enz. — G. R.

Vers 12

Onderwerpen om over na te denken en stof voor gesprek: schepping, voorzienigheid, verlossing, enz.

Verzen 13, 19

In de zee, in het heiligdom. Gods weg is onbegrijpelijk, maar zonder twijfel juist. In Zijn heiligheid ligt het antwoord op de raadsels van die weg.

Vers 14

Thaumaturgeis, oftewel de Grote Wonderdoener.

Vers 15

En Jozef. De eer om hen te voeden die door het werk van anderen uit God geboren zijn.

Vers 15

Uw macht tot verlossing: dat is het gevolg, het bewijs en de noodzakelijke begeleiding van verlossing door een losprijs.

Vers 15

1. De verlosten: Uw volk; de kinderen van, enz.

(a) Ze zijn in gevangenschap, hoewel ze Zijn volk zijn.
(b) Ze zijn Zijn volk, hoewel ze in gevangenschap zijn.

1. De verlossing: uit de Egyptische slavernij.
2. De Verlosser: U, met Uw arm, enz. God door Christus, Zijn arm. "Daarom heeft Mijn arm Mij heil beschikt," enz. Aan wien is de arm des HEEREN geopenbaard? — G. R.

Verzen 16–18

1. De hulde van de natuur aan de God van de genade.
2. Haar dienstbaarheid aan Zijn plannen. — G. R.

Vers 19

1. Gods wegen met mensen zijn bijzonder: in de zee, Uw pad, enz.
2. Ze zijn gelijkmatig: ze liggen in regelmatige voetstappen.

3. Ze zijn ondoorgrondelijk: als het spoor van een schip op het water, en niet als dat van de ploegschaar op het land.

Vers 19

Gods weg is in de zee. Over alles wat wisselvallig, onbestuurbaar, uitgestrekt, ondoorgrondelijk, verschrikkelijk en overweldigend is, heeft de Heere de heersende macht.

Vers 20

1. Wie God leidt: Uw volk.
2. Hoe zij worden geleid: als een kudde, afgezonderd, verenigd en afhankelijk.
3. De middelen die Hij gebruikt: door de hand. De Grote Herder leidt door de hand van onderherders. "Moge elke onderherder zijn oog gespannen op U gericht houden."

Vers 20

Kerkgeschiedenis.

1. De kerk is een kudde.
2. We zien God als Degene Die haar voorgaat.
3. Hij werkt altijd door middel van werktuigen.

Werk over de zevenenzeventigste psalm

"An Exposition upon the Seventy-seventh Psalm, made by the constant Martyr of Christ, Master John Hooper, Bishop of Gloucester and Worcester." In de "Later Writings of Bishop Hooper." (In de uitgaven van de Parker Society, en ook in de reeks "British Reformers" van de Religious Tract Society.)

Psalm 78

Titel

Een onderwijzing van Asaf. Deze psalm draagt terecht de naam 'onderwijzende psalm'. Het is meer dan een opsomming van belangrijke gebeurtenissen uit de geschiedenis van Israël. We moeten hem lezen als een gelijkenis: hij laat zien hoe gelovigen van alle tijden leven en wat zij meemaken.

Veel belijdende christenen zijn opvallend traag van begrip. Ze maken bezwaar tegen preken en uitleg over de geschiedenisgedeelten van de Bijbel, alsof je daar niets uit kunt leren over het leven met God. Als zulke mensen echt door de Geest van God verlicht waren, zouden ze zien dat de hele Schrift nuttig is. Dan zouden ze blozen om hun eigen dwaasheid, want ze hebben een deel van het door God ingegeven boek te licht geteld.

Indeling

De psalm vormt een geheel, maar voor het gemak van de lezer kunnen we er toch een overzicht van geven. Psalm 78:1-8 is een voorwoord. Daarin vertelt de dichter wat hij met dit grote heldendicht wil bereiken. Psalm 78:9-41 gaat over Israël in de woestijn. Daarna kijkt hij terug op wat de Heere eerder voor Zijn volk deed: Hij leidde hen uit Egypte met plagen en wonderen (Psalm 78:42-52).

Vanaf Psalm 78:53 gaat de geschiedenis van de stammen verder, tot en met Psalm 78:66. Dan zijn we bij het moment waarop de ark

naar Sion wordt gebracht en de leiding over Israël van Efraïm overgaat op Juda. Dat wordt bezongen in Psalm 78:67-72.

Uitleg

Vers 1

"O mijn volk! neem mijn leer ter oren." De dichter, door God geïnspireerd, roept zijn landgenoten op om te luisteren naar zijn onderricht. Hij houdt van zijn land en van zijn volk, en dat hoor je. We mogen verwachten dat Gods uitverkoren volk als eerste naar Zijn stem luistert. God laat Zijn waarheid spreken en stuurt boden die goed zijn toegerust om Zijn woord met kracht te brengen. Het minste wat we dan kunnen doen is hun ons oor geven, en ons hart om gehoorzaam te zijn. Zou God spreken en zouden Zijn kinderen niet willen horen? Zijn onderwijs heeft het gezag van een wet. Laten we er dus met oor én hart naar luisteren.

"Neigt ulieder oor tot de redenen mijns monds." Luister met volle aandacht. Buig die stijve nek en leun naar voren om geen lettergreep te missen. Wij lezen vandaag de heilige geschriften. Daarom zijn we verplicht ze diep te bestuderen, hun betekenis na te gaan en er hard aan te werken om te doen wat ze ons leren. Een officier begint zijn exercitie met het bevel: "Geeft acht!" Net zo wordt elke geoefende soldaat van Christus geroepen om te luisteren naar Zijn woorden. Mensen lenen graag hun oren aan muziek. Hoeveel meer moeten ze dan luisteren naar de harmonie van het evangelie! Ze zitten ademloos te luisteren naar een goede spreker. Hoeveel liever moeten ze zich dan overgeven aan de welsprekendheid van de hemel!

Vers 2

"Ik zal mijn mond opendoen met spreuken." Zulke verbanden hoeven we niet te verzinnen. God heeft zelf bedoeld dat we ze ontdekken tussen het verhaal van Israël en het leven van gelovigen. Israël was

door God aangewezen als een voorbeeld. De stammen en hun tochten zijn levende beelden, getekend door de hand van een alwijze voorzienigheid. Onkerkelijke mensen spotten graag met fantasie en mystiek. Maar Paulus zei het goed: "Hetwelk dingen zijn, die andere beduiding hebben." En Asaf had ook gelijk toen hij zijn verhaal "spreuken" noemde.

Dat hij dat bedoelde, blijkt uit dit citaat: "Al deze dingen heeft Jezus tot de scharen gesproken door gelijkenissen, en zonder gelijkenis sprak Hij tot hen niet. Opdat vervuld zou worden, wat gesproken is door den profeet, zeggende: Ik zal Mijn mond opendoen door gelijkenissen; Ik zal voortbrengen dingen, die verborgen waren van de grondlegging der wereld." Mattheüs 13:34-35.

"Ik zal verborgenheden overvloediglijk uitstorten, van ouds her." Dat zijn raadsels uit de oudheid, raadsels van lang geleden. De profetische dichter was zo vol van oude kennis dat hij haar uitstortte in een rijke stroom van zang. Onder die stromende vloed lagen parels en edelstenen van geestelijke waarheid. Ze maken rijk wie durft te duiken en ze naar boven haalt. De letter van dit lied is kostbaar. Maar de diepere betekenis is met geen goud te betalen.

Het eerste vers vroeg om aandacht. Het tweede vers laat zien waarom die aandacht nodig is: onder de buitenkant zit een verborgen betekenis. Alleen wie goed nadenkt, zal die ontdekken.

Vers 3

"Die wij gehoord hebben en weten ze, en onze vaders ons verteld hebben." In de oude tijd was wat de ouders doorvertelden van het hoogste belang voor Gods volk. Het zekerder profetische woord was toen nog niet voltooid en lag nog niet voor iedereen binnen bereik. Wie de waarheid van anderen had gehoord, had daarmee een ernstige plicht gekregen: hij moest haar doorgeven aan de volgende generatie.

De waarheid is ons dierbaar, omdat ze verbonden is met godvruchtige ouders en gerespecteerde vrienden. Dan moeten we ons ook van ganser harte inspannen om haar te bewaren en te verspreiden. Onze vaders hebben het ons verteld. We horen hen nog, en we weten zelf wat zij leerden. Nu is het aan ons om het op onze beurt door te geven.

Gode zij dank, we hebben nu het stabielere getuigenis van de geschreven openbaring. Toch maakt dat onze plicht niet kleiner om onze kinderen ook mondeling te leren wie God is. Juist met zo'n genadige hulp kunnen we hun veel meer vertellen over de dingen van God. Dr. Doddridge had veel te danken aan de Hollandse tegels en aan de uitleg die zijn moeder gaf bij de Bijbelverhalen. Hoe meer onderwijs van ouders, hoe beter. Predikers en zondagsschoolleiders waren nooit bedoeld als vervanging van de tranen van een moeder en de gebeden van een vader.

Vers 4

"Wij zullen het niet verbergen voor hun kinderen." Als wij uit nalatigheid zwijgen, nemen we onze eigen kinderen en kleinkinderen de kostbare waarheid van God af, en die van onze vaders ook. Dat zou echt een schande zijn. "Voor het navolgende geslacht, vertellende de loffelijkheden des HEEREN." We kijken vooruit naar de generaties die komen en zorgen dat zij een godvruchtige opvoeding krijgen.

De kerk van God heeft de plicht om alles wat bedoeld is voor de christelijke opvoeding van de jeugd met volle kracht in stand te houden. Van die jongeren moeten we de kerk van de toekomst verwachten. En zoals we in hen zaaien, zullen we oogsten. Kinderen moeten leren de Heere groot te maken. Ze moeten goed horen wat Hij in vroegere eeuwen aan wonderen deed. Ze moeten Zijn kracht leren kennen, en "Zijn wonderen, die Hij gedaan heeft".

De beste opvoeding is een opvoeding in het beste. De eerste les voor een kind gaat over de God van zijn moeder. Leer hem wat je wilt:

als hij de vreze des Heeren niet leert, komt hij om door gebrek aan kennis. Taalleer is armoedig voedsel voor de ziel als er geen genade bij zit. Er hoort een Bijbel in elke schooltas. De wereld mag alleen wereldse kennis onderwijzen, want meer wil ze niet weten. Maar de kerk mag zo niet met haar kinderen omgaan. Zij moet goed letten op elke Timotheüs, en erop toezien dat hij van kindsbeen af de heilige Schriften kent.

Rond de haard moeten vaders niet alleen de Bijbelverhalen navertellen. Ze moeten ook vertellen over de martelaren en de hervormers, en over wat de Heere Zelf met hen heeft gedaan in Zijn voorzienigheid en genade. We durven de ijdele en verkeerde overleveringen van de afvallige kerk van Rome niet te volgen. We zetten ook het feilbare verslag van de beste menselijke herinnering niet gelijk aan het onfeilbare, geschreven woord. Toch zouden we graag zien dat elke christen in zijn gezin mondeling vertelt. Kinderen leren dan met plezier van hun eigen vader en moeder, en niet alleen uit gedrukte pagina's die ze al te vaak zien als saaie, droge schoolboeken.

Wat een gelukkige uren en gezellige avonden hebben kinderen niet gehad op de schoot van hun ouders, luisterend naar een "lieflijke geschiedenis van vroeger"! Lezer, als je kinderen hebt: zorg dat je in deze plicht niet tekortschiet.

Vers 5

"Want Hij heeft een getuigenis opgericht in Jakob." Het geliefde volk bestond precies hiervoor: om de waarheid van God overeind te houden te midden van de afgoderij om hen heen. Hun waren de godsspraken. Zij waren de bewaarders en hoeders van de waarheid. "En een wet gesteld in Israel; die Hij onzen vaderen geboden heeft, dat zij ze hun kinderen zouden bekend maken."

Het getuigenis over de ware God moest van generatie op generatie worden doorgegeven. Dat gebeurde door zorgvuldig onderwijs in de gezinnen die elkaar opvolgden. Dit gebod om mondeling door te ge-

ven staat heel vaak in de eerste vijf boeken van de Bijbel. Eén voorbeeld volstaat, uit Deuteronomium 6:7: “En gij zult ze uw kinderen inscherpen, en daarvan spreken, als gij in uw huis zit, en als gij op den weg gaat, en als gij nederligt, en als gij opstaat.” Lezer, als je zelf ouder bent: heb je deze plicht serieus genomen?

Vers 6

“Opdat het navolgende geslacht die weten zou, de kinderen, die geboren zouden worden.” Voor zover ons korte leven het ons toestaat vooruit te plannen, moeten we ijverig zorgen voor een godvruchtige opvoeding van de jeugd. De verhalen, de geboden en de leer van Gods woord zijn niet verouderd. Ze blijven hun invloed houden zolang er mensen bestaan. “En zouden opstaan, en vertellen ze hun kinderen.” Eén ding staat centraal: doorgeven. Het getuigenis wordt alleen gegeven om het weer door te geven aan de volgende generaties.

Vers 7

“En dat zij hun hoop op God zouden stellen.” Het geloof is uit het gehoor. Wie de Naam van de Heere kent, zal zijn hoop op Hem vestigen. Dat mensen zover komen, is het hoofddoel van elk geestelijk onderwijs. “En Gods daden niet vergeten.” Genade geneest een slecht geheugen. Wie de barmhartige werken van de Heere snel vergeet, heeft onderwijs nodig. Zo iemand moet de goddelijke kunst leren om heilig te onthouden. “Maar Zijn geboden bewaren.” Wie Gods werken vergeet, zal in zijn eigen werk zeker tekortschieten. Wie Gods liefde niet in gedachten houdt, onthoudt waarschijnlijk ook Zijn wet niet. Het doel van het onderwijs is praktisch. We streven naar heiligheid voor God, niet naar een hoofd vol theorieën.

Vers 8

“En dat zij niet zouden worden gelijk hun vaders, een wederhorig en wederspannig geslacht.” Er was nog ruimte voor verbetering. Vaders

die koppig hun eigen weg gaan en zich verzetten tegen Gods weg, zijn een treurig voorbeeld voor hun kinderen. Men hoopt vurig dat beter onderwijs een beter geslacht voortbrengt. In sommige streken vinden mensen de gewoonten van hun familie de allerbeste regel. Maar ongehoorzaamheid is niet te verontschuldigen omdat ze erfelijk is. Melaatsheid was niet minder afschuwelijk omdat ze al lang in de familie zat. Als onze vaders opstandig waren, moeten wij beter zijn dan zij. Anders komen we om, net als zij.

"Een geslacht, dat zijn hart niet richtte." Ze kozen niet vastberaden voor gerechtigheid en waarheid. Ze waren niet bereid om de Zaligmaker met een gewillig hart te ontvangen. Noch oordelen noch weldaden konden hun genegenheid aan hun God binden. Ze waren wispelturig als de wind en wisselvallig als de golven. "En welks geest niet getrouw was met God." De stammen in de woestijn waren alleen standvastig in hun onstandvastigheid. Je kon niet op hen rekenen. Het was echt nodig om hun nakomelingen te waarschuwen, zodat ze hen niet blind zouden navolgen.

Wat zou het mooi zijn als elke generatie beter was dan de vorige! Maar helaas, we moeten vrezen dat het vaker bergafwaarts gaat dan bergopwaarts. Te vaak zijn de erfgenamen van echte heiligen veel opstandiger dan hun vaders, zelfs toen die nog niet wedergeboren waren. Moge het lezen van dit vaderlandslievende, goddelijke lied velen bewegen om zich in te zetten voor hun eigen groei, en voor die van hun nageslacht.

Vers 9

"(De kinderen van Efraim, gewapende boogschutters, keerden om ten dage des strijds.)." Ze waren goed uitgerust en hadden de beste wapens van die tijd. Toch schoot de leidende stam tekort in geloof en moed, en week terug voor de vijand. Er zijn meerdere voorbeelden van, maar de dichter bedoelt waarschijnlijk dat Efraïm in het alge-

meen faalde om de stammen aan te voeren bij de verovering van Kanaän.

Hoe vaak zijn ook wij, hoewel we elk genadewapen hadden, tekortgeschoten in de strijd tegen onze zonden! We trokken dapper op, tot het uur van de beproeving kwam. En dan bleken we "ten dage des strijds" ontrouw aan onze goede voornemens en heilige verplichtingen. Wat is de onwedergeboren mens toch ijdel! Geef hem het beste wat natuur en genade te bieden hebben: hij blijft een hulpeloze lafaard in de heilige oorlog, zolang hij geen trouw geloof in zijn God heeft.

Vers 10

"Zij hielden Gods verbond niet." Beloften en geloften werden gebroken, afgoden werden opgericht en de levende God werd verlaten. Ze waren uit Egypte geleid om een volk te zijn dat voor de Heere was afgezonderd. Maar ze vervielen in de zonden van de andere volken en hielden het getuigenis over de enige ware God niet zuiver. "En weigerden te wandelen in Zijn wet." Ze gaven zich over aan hoererij, afgoderij en andere overtredingen van de tien geboden. Vaak waren ze in opstand tegen de milde theocratie waaronder ze leefden. Aan de Sinaï hadden ze beloofd de wet te houden. Daarna overtraden ze die opzettelijk, en zo werden ze verbondsbrekers.

Vers 11

"En zij vergaten Zijn daden, en Zijn wonderen, die Hij hun had doen zien." Als ze eraan hadden gedacht, hadden ze vol dankbaarheid en heilig ontzag gestaan. Maar de herinnering aan Gods goedheid voor hen was net zo snel gewist als iets wat op water is geschreven. Een enkele generatie kon het besef van Gods aanwezigheid in wonderlijke kracht al nauwelijks vasthouden. De volgende generatie had weer nieuwe buitengewone wonderen nodig. En zelfs dan was ze pas tevreden als ze er heel veel te zien kreeg.

Laten we hen niet te snel veroordelen. Laten we eerst berouw hebben over onze eigen kwalijke vergeetachtigheid. Laten we belijden hoe vaak ook wij vroegere weldaden zijn vergeten.

Vers 12

"Voor hun vaderen had Hij wonder gedaan, in Egypteland, in het veld van Zoan." Egypte, hier het veld van Zoan genoemd, was het toneel van wonderlijke dingen die overdag, voor de ogen van Israël, gebeurden. Het waren buitengewone wonderen op reusachtige schaal. Ze waren verbijsterend en niet te ontkennen. Ze hadden het voor een Israëliet onmogelijk moeten maken om Jehova, de God van Israël, ontrouw te zijn.

Vers 13

"Hij kliefde de zee, en deed er hen doorgaan." Dit was een dubbel wonder. Toen het water was gescheiden, lag de zeebodem er natuurlijk zeer ongeschikt bij voor zo'n enorm leger als dat van Israël. Hij zou in feite onbegaanbaar zijn geweest, als de Heere niet Zelf de weg voor Zijn volk had gebaand. Wie anders heeft ooit een volk door een zee geleid? Toch heeft de Heere dit voor Zijn heiligen heel vaak gedaan, in verlossingen die Hij door Zijn voorzienigheid bracht. Hij maakte een gebaande weg voor hen waar alleen een almachtige arm dat kon.

"En de wateren deed Hij staan als een hoop." Hij verbood dat ook maar één druppel op Zijn uitverkorenen viel. Ze voelden geen enkele spat van de kristallen muren aan weerszijden. Vuur zal neerdalen en water zal rechtop staan als de Heere van alles het beveelt. De aard van Zijn schepselen is niet iets wat ze uit zichzelf bezitten. Ze blijft bestaan of verandert naar de wil van Hem Die ze eerst schiep. De Heere kan de kwalen die ons dreigen te overspoelen, laten ophouden met hun gewone werking. Dan worden ze voor ons ongevaarlijk.

Vers 14

"En Hij leidde hen des daags met een wolk." *Hij* deed het allemaal. Hij alleen. Hij bracht hen de woestijn in, en Hij leidde hen erdoorheen. Het is de manier van de Heere niet om een werk te beginnen en het dan halverwege te laten liggen. De wolk leidde de stammen én gaf schaduw. Overdag was ze een enorm zonnescherm, dat de felle hitte van de zon en de weerkaatsing van het woestijnzand draaglijk maakte.

"En den gansen nacht met een licht des vuurs." De Grote Herder zorgde zo onophoudelijk voor hen dat het teken van Zijn aanwezigheid de hele nacht, elke nacht, bij Zijn volk was. De wolk die overdag schaduw gaf, was 's nachts als een zon. Zo werkt ook de genade. Ze verkoelt en kalmeert onze vreugde, en ze troost en verzacht ons verdriet. Wat een barmhartigheid dat we een vuurlicht bij ons hebben, midden in de eenzame verschrikkingen van de woestijn van het lijden! Onze God is dit alles voor ons geweest. Zullen wij Hem dan ontrouw zijn? We hebben Hem ervaren als schaduw én als licht, al naar gelang onze wisselende omstandigheden dat nodig maakten.

> *"Hij is onze vreugde geweest in de smart,*
> *Hij beurde ons hart op toen het neerslachtig was,*
> *En met waarschuwingen, zacht en bedroefd,*
> *Bracht Hij ons hart tot rust toen het blij was."*

Laat deze telkens opnieuw beleefde ervaring ons hart met de sterkste banden aan Hem vastbinden.

Vers 15

"Hij kliefde de rotsstenen in de woestijn." Mozes was het werktuig, maar de Heere deed het allemaal. Tweemaal maakte Hij van de harde keisteen een springende beek. Wat kan Hij niet?

"En drenkte hen overvloedig, als uit afgronden." Het was alsof het water opwelde uit de diepste voorraadkamers van de aarde. De stromen waren zo fris, zo rijk en zo gestaag dat ze wel uit de oerbronnen

van de aarde leken te komen. Ze leken in één keer omhoog te springen uit "de diepte, die beneden is liggende."

Hier zorgde God voor Israëls nijpende nood, en op zo'n manier dat het volk Hem, hun wonderdoende God, voor altijd onwankelbaar trouw had moeten blijven.

Vers 16

"Want Hij bracht stromen voort uit de steenrots." Er was evenveel water als er wonder zat in de herkomst ervan. Er kwamen geen druppeltjes uit de rotsen, maar stortvloeden. De stromen trokken met het leger mee. Het was geen voorraad voor een uur of een dag. Zo'n goedheid is een wonder! Als we nadenken over de overvloed van Gods genade, staan we sprakeloos van bewondering. Machtige rivieren van liefde hebben voor ons door de woestijn gestroomd. Helaas, grote God, wat we daartegenover zetten, kwam er niet bij in de buurt. Het was juist het tegenovergestelde.

Vers 17

"Nog voeren zij wijders voort tegen Hem te zondigen." Ze deden er zelfs nog een schepje bovenop. Hun vroegere zonden werden overtroffen, want ze zakten steeds dieper weg in het kwaad. Hoe meer ze kregen, hoe harder ze om meer schreeuwden. Ze mopperden dat ze niet elke luxe hadden die een verwende smaak maar kon bedenken. Het was al erg genoeg dat ze hun God niet vertrouwden voor het hoognodige. Maar in een vlaag van hebzuchtige woede tegen Hem in opstand komen om overbodige dingen was nog veel erger.

Zo werkt de ziekte van de zonde altijd: van kwaad tot erger. Mensen worden het zondigen nooit moe. Ze gaan juist steeds sneller in de wedloop van het onrecht. Hier werd zelfs Gods goedheid misbruikt als reden voor nog meer zonde. Was de Heere minder goed geweest, dan waren zij minder slecht geweest. Had Hij eerder minder wonderen gedaan, dan waren ze met hun ongeloof en hun baldadige afgoderij niet zó onverontschuldigbaar geweest.

“Verbitterende den Allerhoogste in de dorre wildernis.” Ze waren voor alles van God afhankelijk, en dat was ook duidelijk. Ze zaten in een woestijn waar de grond hun geen eten kon geven. Toch waren ze meedogenloos genoeg om hun Weldoener te tergen. Eerst prikkelden ze Zijn naijver met hun hunkering naar valse goden. Daarna wekten ze Zijn toorn door Zijn macht uit te dagen, Zijn liefde te belasteren en tegen Zijn wil in opstand te komen. Hij was louter overvloedige liefde, en zij waren louter overvloedige snoodheid. Geen volk kreeg zoveel gunst als zij, en toch was er geen volk dat zo weinig waardering toonde. Voor hen droop de hemel van manna, en zij gaven mopperen terug. De rotsen gaven hun rivieren, en zij antwoordden met vloeden van goddeloosheid.

Hierin zien we onszelf als in een spiegel. Israël in de woestijn speelde als in een toneelstuk het hele verhaal na van hoe de mens zich tegenover zijn God gedraagt.

Vers 18

“En zij verzochten God in hun hart.” Hij werd niet echt verzocht, want niemand kan Hem verzoeken. Maar zij handelden zo dat het Hem wel móést uitlokken. En het is altijd terecht om mensen aan te rekenen waar hun gedrag duidelijk op neerkomt. Christus kan niet opnieuw sterven, en toch kruisigen velen Hem opnieuw. Dat is namelijk het gevolg waar hun gedrag naartoe zou leiden, als andere krachten die uitwerking niet tegenhielden. De zondaars in de woestijn wilden dat de Heere Zijn wijze handelwijze zou veranderen om aan hun grillen tegemoet te komen. Daarom heet het dat ze Hem verzochten.

“Begerende spijs naar hun lust.” Moest God soms de leverancier van hun gulzigheid worden? Was er niets anders op dan dat Hij hun gaf wat hun zieke eetlust ook maar verlangde? De zonde begon in hun hart, maar kwam al snel op hun tong. Wat ze eerst stilletjes wensten, eisten ze kort daarna luid en duidelijk, met dreigementen, sluwe toespelingen en verwijten.

Vers 19

Uit dit vers leren we dat ongeloof tegenover God een laster tegen Hem is. “En zij spraken tegen God.” Maar hoe dan? Dit is het antwoord: ze zeiden: “Zou God een tafel kunnen toerichten in de woestijn?” Wie twijfelt aan het vermogen van Iemand Die ontegenzeglijk almachtig is, spreekt tegen Hem.

Deze mensen waren laag genoeg om te zeggen dat God hun wel brood en water had gegeven, maar toch geen tafel goed kon dekken. Grof voedsel kon Hij leveren, maar een feestmaal netjes klaarmaken kon Hij niet. Zo ondankbaar waren ze! Voor hen was het manna een noodoplossing en de stromende rotsbeek een tijdelijk hulpmiddel. Ze eisten een tafel die altijd keurig gedekt stond, zoals ze in Egypte gewend waren geweest.

Helaas, hoe vaak hebben ook wij overhoop gelegen met onze zegeningen! Hoe vaak hebben we klagend gesmacht naar een ingebeeld geluk. Wat we werkelijk hadden, telde voor niets, alleen omdat het toevallig niet precies paste bij onze dwaze fantasieën. Wie niet tevreden wil zijn, gaat tegen Gods voorzienigheid in, ook als die hem elke dag met weldaden overlaadt.

Vers 20

“Ziet, Hij heeft den rotssteen geslagen, dat er wateren uitvloeiden, en beken overvloediglijk uitbraken.” Ze geven toe wat Hij gedaan had. En toch eisen ze, met een overdaad aan dwaasheid en brutaliteit, nieuwe bewijzen van Zijn almacht. “Zou Hij ook brood kunnen geven? Zou Hij Zijn volke vlees toebereiden?” Alsof het manna niets was! Alsof alleen dierlijk voedsel echte voeding is voor mensen. Hadden ze gevraagd: “Kan Hij ons geen vlees geven?”, dan was dat een redelijk argument geweest. Maar ze werden krankzinnig. Ze hadden al zoveel wonderen van Zijn almacht gezien, en toch durfden ze te insinueren dat andere dingen buiten Gods macht lagen.

Toch hebben ook wij hun zinloze gedrag nagedaan. Elke nieuwe moeilijkheid wekte nieuw ongeloof in ons. We zijn nog steeds dwaas en traag van hart om onze God te geloven. Daar moeten we met het diepste berouw om rouwen. Daarom is de Heere vaak toornig op ons en tuchtigt Hij ons zwaar. Ongeloof is immers een vorm van tergen van de ergste soort.

Vers 21

"Daarom hoorde de HEERE, en werd verbolgen." Hij was niet onverschillig voor wat ze zeiden. Hij woonde midden onder hen in het heiligdom, en dus beledigden ze Hem recht in Zijn gezicht. Hij hoorde er niet slechts geruchten over. De woorden zelf kwamen in Zijn oren. "En een vuur werd ontstoken tegen Jakob." Dat was het vuur van Zijn toorn, dat ook echte branden met zich meebracht. "En toorn ging ook op tegen Israel." Of Hij hen nu bekeek in het lagere of in het hogere licht, als Jakob of als Israël, Hij was toornig op hen.

Al als gewone mensen hadden ze Hem moeten geloven. En als uitverkoren stammen hadden ze voor hun goddeloze ongeloof geen enkel excuus. De Heere doet er goed aan toornig te zijn over zo'n ondankbare, ongegronde en laffe belediging als het in twijfel trekken van Zijn macht.

Vers 22

"Omdat zij in God niet geloofden, en op Zijn heil niet vertrouwden." Dit is de hoofdzonde, de zonde die om straf schreeuwt. Net als Jerobeam, de zoon van Nebat, zondigt ze zelf en brengt ze Israël aan het zondigen. Ze is op zichzelf kwaad en de moeder van alle kwaad. Deze zonde sloot Israël buiten Kanaän, en ze sluit ontelbaren buiten de hemel. God wil redden, want bij Hem gaan macht en bereidwilligheid samen. Maar de weerspannige mens wil zijn Zaligmaker niet vertrouwen, en daarom is hij al veroordeeld.

In de tekst lijkt het alsof alle andere zonden van Israël niets waren vergeleken bij deze. Hier legt de Heere Zijn vinger op de zere plek: dít

was de daad die Hem in het bijzonder tergde en vertoornde. Laat elke ongelovige hieruit leren méér te sidderen voor zijn ongeloof dan voor wat dan ook. Is hij geen overspeler, dief of leugenaar? Laat hij dan bedenken dat dit alleen al ruim genoeg is om hem te veroordelen: hij vertrouwt niet op Gods heil.

Vers 23

"Daar Hij den wolken van boven gebood." Zo'n wonder had ongeloof onmogelijk moeten maken. Als wolken graanschuren worden, moet zien wel geloven zijn en moeten alle twijfels smelten. "En de deuren des hemels opende." De grote deuren van Gods voorraadschuur gingen wijd open, en het koren van de hemel stortte in hopen naar beneden. Wie in zo'n geval nog niet wilde geloven, was echt verhard.

Toch lijkt onze eigen situatie er sterk op. De Heere heeft ook voor ons grote verlossingen gewerkt, even gedenkwaardig en onloochenbaar. En toch spoken verdenkingen en sombere voorgevoelens in ons rond. Hij had de poorten van de hel over ons kunnen sluiten. In plaats daarvan opende Hij de deuren van de hemel. Zullen we Hem daarvoor niet geloven en groot maken?

Vers 24

"En regende op hen het Man om te eten." Er was zoveel van! De hemelen stroomden over van eten, de wolken barstten van het voedsel. Het was passend voedsel: niet om naar te kijken, maar om te eten. Ze konden het opeten zodra ze het hadden verzameld. Hoe geheimzinnig het ook was – daarom noemden ze het manna, oftewel "wat is dat?" – het was bij uitstek geschikt om een mens te voeden. Het was overvloedig, het was geschikt, en het was ook nog binnen handbereik! Ze hoefden het niet van ver te halen. Het lag vlak bij hen, ze hoefden het alleen maar op te rapen.

O Heere Jezus, U gezegend manna des hemels, wat past dit alles bij U! Nu al willen we ons met U voeden als onze geestelijke spijs. En we bidden U: jaag alle goddeloos ongeloof bij ons weg. Onze vaders aten

manna en twijfelden. Wij voeden ons met U en worden vervuld met zekerheid.

"En gaf hun hemels koren." Alles was een geschenk, zonder geld en zonder prijs. Voedsel dat van boven viel en van de beste kwaliteit was, zodat het "hemels koren" heette, kregen ze zomaar. Het manna was rond als korianderzaad en heette daarom terecht koren. Het kwam niet uit de aarde omhoog, maar daalde neer uit de wolken. Daarom kloppen de woorden van het vers letterlijk. Waar het om gaat, is dit: dit wonder der wonderen liet de toeschouwers en de eters even geneigd als altijd om hun Heere te wantrouwen.

Vers 25

"Een iegelijk at het brood der Machtigen." De lekkernijen van koningen werden overtroffen, want ze kregen de lekkernijen van engelen. Brood van de sterken viel op zwakke mensen. Wie lager staat dan de engelen, kreeg net zo goed te eten. Het manna viel niet alleen voor de priesters of de vorsten, maar voor het hele volk. Voor elke man, vrouw en elk kind in het leger. En er was genoeg voor allemaal, want "Hij zond hun teerkost tot verzadiging." Gods maaltijden zijn nooit karig. Hij geeft het beste eten, en er is volop van.

Wat het evangelie ons voorzet, verdient alle lof die we maar kunnen bedenken. Het is gratis, rijk en uitnemend. God heeft het bereid, gezonden en geschonken. Goed gevoed is wie God voedt. Hemels voedsel is voedzaam en overvloedig. Hebben we ooit van Jezus gegeten? Dan hebben we iets beters geproefd dan engelenspijs. Want

> *"Nooit proefden engelen daarboven*
> *Verlossende genade en stervende liefde."*

Het is verstandig om er volop van te eten. God heeft het zo gezonden dat wij niet bij Hem tekortkomen, maar alleen in onze eigen ingewanden. Gelukkige pelgrims, die in de woestijn hun voedsel krijgen uit het eigen paleis van de Heere boven! Laat hen overvloedig eten van het hemelse gastmaal. Laat hen de alles-genoegzame genade groot

maken, die in al hun behoeften voorziet, “naar Zijn rijkdom … in heerlijkheid, door Christus Jezus.”

Vers 26

“Hij dreef den oostenwind voort in den hemel.” Hij is de oppermachtige Heere, hoger dan de vorst van de macht der lucht. Stormen steken op en onweren razen op Zijn bevel. Winden slapen tot God ze wekt. Dan antwoordt elke wind, zoals Samuël: “Zie, hier ben ik, want gij hebt mij geroepen.”

“En voerde den zuidenwind aan door Zijn sterkte.” Misschien volgden de winden elkaar op en dreven ze zo de vogels in de gewenste richting. Of ze vormden samen een zuidoostenwind. In elk geval voerden ze het plan van de Heere uit en lieten ze Zijn allerhoogste en alomvattende macht zien. Doet de ene wind het niet, dan doet een andere het. En als het nodig is, waaien ze allebei tegelijk. We spreken van wispelturige winden, maar ze gehoorzamen hun Heere zo goed dat ze een beter woord verdienen. Waren wijzelf maar half zo gehoorzaam als de winden, dan waren we veel beter dan we nu zijn.

Vers 27

“En regende op hen vlees als stof.” Eerst regende Hij brood en daarna vlees, terwijl Hij ook vuur en zwavel had kunnen laten regenen. De woorden wijzen op de snelheid en de overvloed van de neerdalende kwartels. “En gevleugeld gevogelte als zand der zeeen.” Er was geen tellen aan! Door een bijzondere voorzienigheid, zo niet door een wonder, streken enorme zwermen trekvogels neer rond de tenten van de stammen. Toch was het een twijfelachtige zegen, zoals snel verworven en overvloedige rijkdom dat meestal is. De Heere behoede ons voor vlees dat gekruid is met Gods toorn.

Vers 28

“En deed het vallen in het midden zijns legers.” Ze hoefden er geen reis voor te maken. Ze hadden om vlees geschreeuwd, en het vloog

hun bijna in de mond, rondom hun woningen. Dat maakte hen even blij. Maar ze wisten niet dat een barmhartigheid ook in toorn gestuurd kan worden. Anders hadden ze gebeefd bij het zien van die goede dingen waar ze zo naar gesmacht hadden.

Vers 29

"Toen aten zij, en werden zeer zat." Gulzig verslonden ze de vogels, tot ze overvol zaten. De Heere liet hun zien dat Hij "Zijn volke vlees toebereiden" kon, zelfs meer dan genoeg. Hij liet hun ook zien dat de begeerte teleurgesteld wordt als ze haar zin krijgt, en via verzadiging uitkomt bij afkeer. Eerst verzadigt het eten, dan doet het walgen. "Zodat Hij hun hun lust toebracht." Ze werden vol van hun eigen wegen. Het vlees was ongezond voor hen. Maar omdat ze erom riepen, kregen ze het, en een vloek erbij. O mijn God, weiger mij liever mijn dringendste gebeden dan dat U ze verhoort in ongenoegen. Beter honger en dorst naar de gerechtigheid dan verzadigd worden met de lekkernijen van de zonde.

Vers 30-31

"Zij waren nog niet vervreemd van hun lust." Begeerte groeit van wat haar voedt. Mensen kunnen ziek zijn van te veel vlees en toch worden ze hun begeerte niet beu. Ze veranderen alleen het voorwerp en blijven begeren. Als een zonde bitter is gebleken, houden mensen er niet mee op. Ze jagen een andere ongerechtigheid na. Keren ze zich, zoals Jehu, af van Baäl, dan vervallen ze tot het dienen van de kalveren van Bethel.

Maar terwijl hun eten nog in hun mond zat, nog voordat ze hun begeerde voedsel hadden kunnen verteren, werd het hun ondergang. Gods toorn kwam over hen voordat ze hun eerste maaltijd vlees hadden doorgeslikt. Kort was het genot, plotseling het oordeel. Het feest eindigde in een begrafenis.

"Dat Hij van hun vetsten doodde, en de uitgelezenen van Israel nedervelde." Misschien waren dit de aanvoerders in het begeren. Dan

zijn ze ook de eersten in de straf. Gods gerechtigheid kent geen aanzien des persoons: de sterken en dapperen vallen net zo goed als de zwakken en gewone mensen. Wat ze op aarde aten, verteerden ze in de hel, zoals velen sindsdien hebben gedaan. Hoe snel stierven ze, al voelden ze de scherpte van het zwaard niet! Hoe vreselijk was de verwoesting, al was het niet te midden van het lawaai van de strijd!

Mijn ziel, zie hier het gevaar van bevredigde driften: ze zijn de portiers van de hel. Als het volk van de Heere honger lijdt, houdt God van hen. Lazarus is Zijn geliefde, ook al kwijnt hij weg van kruimels. Maar als Hij de goddelozen vetmest, verafschuwt Hij hen. Dives wordt door de hemel gehaat, terwijl hij elke dag schitterend en overvloedig leeft. We mogen nooit wagen het geluk van mensen te beoordelen naar hun tafels. Het hart is de plaats om naar te kijken. De armste, uitgehongerde gelovige is meer te benijden dan de best gevoede lieveling van de wereld. Beter Gods hond dan des duivels lieveling.

Vers 32

"Boven dit alles zondigden zij nog." Oordelen raakten hen niet meer dan zegeningen. Ze tartten de toorn van God. De dood zat in de beker van hun ongerechtigheid, maar ze wilden hem niet weggooien. Ze bleven eruit drinken alsof het een gezonde drank was. Hoe waar zijn deze woorden voor goddeloze mensen die vaak zijn getroffen. Ze lagen op een ziekbed, waren gebroken van geest, raakten hun bezit kwijt, en toch hielden ze vol in hun boze wegen. Schrik maakte geen indruk op hen, bedreigingen veranderden niets.

"En geloofden niet, door Zijn wonderen." Hun ongeloof was chronisch en ongeneeslijk. Wonderen van barmhartigheid én van oordeel hielpen niet. Ze konden tot verwondering gebracht worden, maar je kon hun niet leren te geloven. Blijven zondigen en ongeloof gaan samen. Hadden ze geloofd, dan hadden ze niet gezondigd. Waren ze niet verblind door de zonde, dan hadden ze geloofd. Geloof en karakter werken op elkaar in. Hoe kan wie de zonde liefheeft geloven? En

hoe kan de ongelovige aan de andere kant van de zonde afblijven? Gods wegen met ons in Zijn voorzienigheid overtuigen en bekeren op zichzelf al. Maar de niet-vernieuwde natuur weigert zich daardoor te laten overtuigen of bekeren.

Vers 33

"Dies deed Hij hun dagen vergaan in ijdelheid." Zonder geloof is het leven leeg. Eindeloos heen en weer zwerven door de woestijn was echt een zinloos bestaan, nu hun ongeloof het beloofde land voor hen had afgesloten. Het was rechtvaardig, en het was ook een bittere les. Omdat ze niet wilden leven om in geloof en gehoorzaamheid Gods plan met hen te dienen, mochten ze ook leven zonder doel. Ze stierven vóór hun tijd, onbevredigd en ongezegend. Wie zijn dagen in zonde verspilt, hoeft zich niet te verwonderen dat de Heere zijn leven verkort. Hij zwoer immers dat ze nooit zouden ingaan in de rust die ze hadden veracht.

"En hun jaren in verschrikking." Uitputtende tochten waren hun verdriet, en nooit ergens tot rust komen was hun ijdelheid. Langs het hele spoor van Israël bleven ontelbare graven achter. Vraagt iemand: "Wie heeft al die mensen gedood?", dan is het antwoord: "Wij zien, dat zij niet hebben kunnen ingaan vanwege hun ongeloof."

Veel kwelling en mislukking in zoveel levens komt ongetwijfeld doordat ongeloof ze ondermijnt en slechte driften ze uithollen. Niemand leeft zo vruchteloos en zo ellendig als wie zijn zintuigen zwaarder laat wegen dan zijn geloof, en zijn verstand en eetlust laat regeren over zijn ontzag voor God. Onze dagen gaan al snel genoeg voorbij, in de gewone loop van de tijd. Maar de Heere kan ze veel bitterder laten wegroesten, tot we het gevoel krijgen dat het verdriet het hart van ons leven wegvreet en ons bestaan opslokt als een kanker. Dat was de straf van het weerspannige Israël, het volk dat zo vaak was gewaarschuwd. De Heere geve dat het nooit de onze wordt.

Vers 34

"Als Hij hen doodde, zo vraagden zij naar Hem." Als geslagen honden likten ze de voeten van hun Meester. Ze gehoorzaamden alleen zolang ze de zweep op hun rug voelden. Wat zijn dat voor harde harten, die alleen de dood kan bewegen! Terwijl overal om hen heen duizenden stierven, werd het volk van Israël ineens godsdienstig en haastte het zich naar de deur van de tabernakel. Zo rent een kudde schapen in een dichte drom zolang de zwarte hond hen opjaagt, om uiteen te stuiven en rond te dwalen zodra de herder de hond terugfluit.

"En keerden weder, en zochten God vroeg." Ze konden niet ijverig genoeg zijn. Ze haastten zich om hun trouw aan hun goddelijke Koning te bewijzen. Het oude gezegde luidt: "Toen de duivel ziek was, wilde de duivel wel monnik zijn." Wie wordt er ook niet vroom als de pest heerst? Deuren die nooit eerder zo heilig waren, krijgen dan het witte kruis. Zelfs mensen die God hun hele leven hebben afgewezen, laten de dominee halen als ze op sterven liggen. Zo brengen zondaars schoorvoetend hulde aan de macht van het recht en aan Gods oppermacht. Maar hun huichelachtige hulde is in de ogen van de grote Rechter weinig waard.

Vers 35

"En gedachten, dat God hun Rotssteen was." Scherpe slagen maakten hun slaperige herinnering wakker. Op de tuchtiging volgde nadenken. Ze kwamen tot het inzicht dat ze al hun vertrouwen op hun God moesten stellen. Want Hij alleen was hun schuilplaats, hun fundament, hun bron van voorziening en hun onveranderlijke vriend geweest. Hoe was het mogelijk dat ze dit vergaten? Kwam het doordat hun magen zo vol vlees zaten dat er geen ruimte meer was om over geestelijke dingen na te kauwen?

"En God, de Allerhoogste, hun Verlosser." Ook dát hadden ze vergeten. De hoge hand en de uitgestrekte arm die hen uit de slavernij hadden bevrijd, waren allebei uit hun geestesoog verdwenen.

Helaas, arme mens, hoe snel vergeet je je God! Schaam je, ondankbare worm: een paar dagen nadat je weldaden hebt ontvangen, besef je er al niets meer van. Moet je de barmhartigheid van je God pas weer onthouden als Hij die helemaal heeft ingetrokken?

Vers 36

"En zij vleiden Hem met hun mond." Op hun best waren ze nog slecht. Vals op hun knieën, leugenaars in hun gebeden. Een mond die aanbidt terwijl het hart ver weg is, moet God diep tegen de borst stuiten. Andere koningen houden van vleierij, maar de Koning der koningen verfoeit haar. De scherpste ellende perst vleselijke mensen niet meer dan een gespeelde onderwerping aan God af. Dat bewijst onmiskenbaar dat het hart hopeloos op kwaad uit is en dat de zonde in onze natuur zelf is ingeworteld. Sla een tijger met talloze striemen, en je maakt er nog geen schaap van. De duivel laat zich niet uit de menselijke natuur slaan, al kan er wel een andere duivel in worden geslagen: de huichelarij.

Godsvrucht die voortkomt uit de vochten van verdriet en de hitte van schrik, groeit als een paddenstoel. Ze schiet snel omhoog ("en zochten God vroeg"), maar het is niet meer dan een schimmel van voorbijgaande opwinding.

"En logen Hem met hun tong." Hun vrome praat was schijnheilig gepraat, hun lofprijzing louter wind, hun gebed bedrog. Hun oppervlakkige berouw was een vliesje, veel te dun om de dodelijke wond van de zonde te bedekken. Dat leert ons weinig vertrouwen te hebben in berouwbetuigingen van mensen die op sterven liggen, ook als de grond ervan duidelijk slaafse angst is en niets meer. Elke dief zal berouw tonen als hij denkt dat de rechter daardoor bewogen wordt hem vrij te laten.

Vers 37

"Want hun hart was niet recht met Hem." Hun berouw had geen diepte. Het kwam niet uit het hart. Ze waren wispelturig als een weer-

haan: elke wind draaide hen om, en hun gemoed was niet op God gevestigd. “En zij waren niet getrouw in Zijn verbond.” Hun beloften waren nauwelijks gedaan of ze werden alweer gebroken, alsof ze maar voor de spot waren uitgesproken. Goede voornemens klopten bij hen aan zoals reizigers bij een herberg: ze bleven een tijdje en namen dan weer afscheid.

Vandaag waren ze heet voor heiligheid, morgen koud. Ze wisselden van kleur als een dolfijn, van eerbied naar opstand, van dankbaarheid naar mopperen. Op één dag gaven ze hun goud om een tabernakel voor Jehova te bouwen. De volgende dag rukten ze hun oorringen af om er een gouden kalf van te maken. Het hart is werkelijk een kameleon! Zelfs Proteus had niet zoveel gedaanten. Zoals we bij koorts tegelijk branden en rillen, zo gedragen onbestendige mensen zich in hun geloof.

Vers 38

“Doch Hij, barmhartig zijnde, verzoende de ongerechtigheid, en verdierf hen niet.” Zij zaten vol vleierij, maar Hij zat vol barmhartigheid, en daarom had Hij medelijden met hen. Hij zag hun tergingen door de vingers, niet vanwege hun jammerlijke, huichelachtige schijn van boetvaardigheid, maar vanwege Zijn eigen, echte ontferming. “Maar wendde dikwijls Zijn toorn af.” Telkens als Hij boos op hen was geworden, trok Hij Zijn misnoegen weer in. Zelfs tot zeventigmaal zevenmaal vergaf Hij hun overtredingen. Hij was langzaam, zeer langzaam tot toorn. Het zwaard was geheven en flitste door de lucht, maar het werd weer in de schede gestoken, en het volk leefde nog.

De tekst zegt het niet, maar we weten uit de geschiedenis dat er een middelaar tussenbeide kwam: Mozes stond in de bres. Zo pleit ook nu de Heere Jezus voor zondaars, en wendt Hij Gods toorn af. Menige onvruchtbare boom blijft staan omdat de wijngaardenier roept: “Laat hem ook nog dit jaar.”

“En wekte Zijn ganse grimmigheid niet op.” Had Hij dat wel gedaan, dan waren ze in een oogwenk vergaan. Als Zijn toorn maar een klein beetje ontbrandt, verbranden mensen al als kaf. Maar liet Hij Zijn verbolgenheid los, dan zou de vaste aarde zelf smelten en zou de hel elke rebel verzwelgen. “Wie kent de sterkte Uws toorns?” We zien de volheid van Gods ontferming, maar Zijn volle toorn zien we nooit.

Vers 39

“En Hij dacht, dat zij vlees waren.” Zij waren God vergeten, maar Hij dacht aan hen. Hij wist dat ze gemaakt waren van aardse, broze, vergankelijke stof, en daarom ging Hij zacht met hen om. Hierin zag Hij geen excuus voor hun zonde, want zonde blijft zonde. Toch maakte Hij er een reden voor barmhartigheid van. De Heere is altijd bereid een grond te vinden waarop Hij genadig kan zijn.

“Een wind, die henengaat en niet wederkeert.” De mens is niet meer dan een zucht, heengegaan om nooit terug te keren. Geest en wind lijken hierin op elkaar, wat onze menselijkheid betreft: ze gaan voorbij en laten zich niet terugroepen. Wat is ons leven een niets! En wat is het genadig van de Heere om juist de nietigheid van de mens als reden te nemen om Zijn toorn in te houden.

Vers 40

“Hoe dikwijls verbitterden zij Hem in de woestijn.” Tijden genoeg waren ze opstandig. Ze bleven even standvastig in tergen als Hij in Zijn lankmoedigheid. Wie kan bij ons zelf al onze dwalingen tellen? In welk boek zouden al onze verkeerde opstanden te boeken zijn? De woestijn was een plaats waar ze duidelijk afhankelijk waren, waar de stammen zonder Gods voorziening hulpeloos stonden. En toch verwondden ze de hand die hen voedde, terwijl ze nog aan het eten waren. Lijken wij niet op hen? Komen er geen tranen in onze ogen als we onszelf zien in die spiegel?

“Deden Hem smart aan in de wildernis!” Hun tergingen hadden effect. God liet ze niet koud: er staat dat Hij bedroefd was. Zijn heilig-

heid kon geen behagen scheppen in hun zonde, Zijn gerechtigheid niet in hun onrechtvaardige behandeling en Zijn waarheid niet in hun valsheid. Wat moet het erg zijn om de Heere van liefde te bedroeven! Toch hebben ook wij de Heilige Geest bedroefd. Hij zou Zich allang van ons hebben teruggetrokken, als Hij niet God was en geen mens. We bevinden ons in de woestijn, waar we onze God hard nodig hebben. Laten we er geen wildernis van zonde van maken door Hem te bedroeven.

Vers 41

"Want zij kwamen alweder." Hun hart verlangde naar Egypte en zijn vleespotten. Telkens weer keerden ze terug naar hun oude wegen, hoe vaak ze er ook vandaan waren gegeseld. Vol kronkels en bochten bleven ze nooit op het rechte pad, zoals een kromme weg zelden recht wordt. "En verzochten God." Voor zover het aan hen lag, stelden ze Hem op de proef. Zijn wegen waren goed, en door te eisen dat die veranderd werden, daagden ze God uit. Voordat ze Hem wilden geloven, eisten ze tekenen. Ze daagden de Heere uit om dit of dat te doen, en deden alsof Hij overgehaald kon worden de gunsteling van hun begeerten te zijn. Wat een godslastering was dat! Laten we Christus toch niet op de proef stellen, anders worden ook wij door de verderver verdorven.

"En stelden den Heilige Israels een perk." Ze twijfelden aan Zijn macht en beperkten Hem zo. Ze schreven Zijn wijsheid voor wat die moest doen, en deden daarmee hetzelfde. Een weg voor God afbakenen is aanmatigende goddeloosheid. De Heilige moet rechtvaardig handelen, de God van Zijn verbond met Israël moet waarachtig zijn. Het is zelfs heiligschennis om tegen Hem te zeggen: "U moet dit of dat doen, anders aanbid ik U niet." Zo laat de eeuwige God Zich niet aan een touwtje leiden door Zijn machteloze schepsel. Hij is de Heere, en Hij zal doen wat Hem goeddunkt.

Vers 42

"Zij dachten niet aan Zijn hand." En toch moet het moeilijk zijn geweest om die te vergeten. Zulke machtsvertoningen van God, waarmee Egypte werd verbijsterd, uit de tafelen van het geheugen wissen kostte meer dan gewone inspanning. Waarschijnlijk bedoelt de psalmist dat ze Hem in de praktijk vergaten, meer dan in werkelijkheid. Wie de vanzelfsprekende wederdienst van dankbaarheid vergeet, kan er terecht van worden beschuldigd dat hij zijn plicht niet indachtig is.

"Aan den dag, toen Hij hen van den wederpartijder verloste." Die dag was uit hun kalender gewist, in elk geval wat betreft enig passend gevolg of enige tegenprestatie. Vreemd is het vermogen van het geheugen, in zijn vergeten evengoed als in zijn onthouden. De zonde verdraait de krachten van de mens. Ze maakt ze sterk in verkeerde richtingen en in de praktijk dood voor rechtvaardige doelen.

Vers 43

"Hoe Hij Zijn tekenen stelde in Egypte." De plagen waren vaandels van Jehova's aanwezigheid en bewijzen van Zijn haat tegen afgoden. Deze lessen in kracht werden voor ieders ogen uitgevoerd, zoals signalen worden opgericht om van heel ver en van dichtbij gezien te worden. "En Zijn wonderheden in het veld van Zoan." Overal in het land werden wonderen gedaan, niet alleen in de steden maar in het hele wijde gebied, in de uitgelezen en oudste streken van het trotse volk. Dit hadden de Israëlieten nooit mogen vergeten, want zij waren het bevoorrechte volk voor wie deze gedenkwaardige daden werden verricht.

Vers 44

"En hun vloeden in bloed veranderde." Het water was het middel geweest om de pasgeboren kinderen van Israël te laten omkomen. Nu verraadt het als het ware de misdaad: het bloost ervoor en wreekt haar op de moordenaars. De Nijl was het leven van Egypte, zijn ware

levensbloed. Op Gods bevel werd hij een vloeiende vloek. Elke druppel was een gruwel, vergif om te drinken en een afschuw om te zien. Hoe snel kan de Almachtige dit ook met de Theems of de Seine doen! Soms heeft Hij toegelaten dat mensen, die Zijn roede waren, rivieren rood kleurden met bloed, en dat is een zwaar oordeel. Maar wat we hier voor ons hebben, was geheimzinniger, algemener en volledig. Het moet dus een plaag van de eerste orde zijn geweest.

"En hun stromen, opdat zij niet zouden drinken." De kleinere stromen deelden in de vloek, reservoirs en kanalen voelden het kwaad. God doet niets half. Heel Egypte roemde op het zoete water van zijn rivier, maar ze moesten er meer van walgen dan ze er ooit van gehouden hadden. Onze zegeningen kunnen zo snel onze ellende worden, als de Heere in toorn met ons handelt.

Vers 45

"Hij zond een vermenging van ongedierte onder hen, dat hen verteerde." Kleine schepsels kunnen grote kwelgeesten worden. Als ze zwermen, steken ze een mens tot ze hem dreigen op te eten. Hier streden allerlei soorten insecten onder dezelfde vlag. Luizen en kevers, muggen en horzels, wespen en steekvliegen stormden vooruit in woeste bataljons en plaagden de zondaars van Egypte zonder genade. De kleinste plagen zijn de grootste. Welk zwaard of welke speer kon strijden tegen deze ontelbare benden? Het harnas en de staatsiekleding van de koning waren nutteloos. De kleine menseneters waren niet milder voor koninklijk vlees dan voor ander vlees. Het had hetzelfde bloed in zich, en dezelfde zonde erop. Wat is die God groot, Die zo met het kleine het prachtige kan verpletteren!

"En vorsen, die hen verdierven." Deze beesten zwermden overal toen ze nog leefden, tot het volk bij het zien ervan liever wilde sterven. En toen de kruipers stierven, deden de hopen dode lijfjes het land zo stinken dat er een pestepidemie dreigde. Zo stuurden niet alleen aarde en lucht legers van afschuwelijk leven, maar voegde ook

het water zijn legioenen van walging toe. Het leek wel alsof de Nijl eerst walgelijk werd gemaakt en toen gedwongen werd zijn bedding helemaal te verlaten, kruipend en springend in de gedaante van kikvorsen. Wie strijd voert tegen de Almachtige, weet weinig van de pijlen in Zijn koker. Verrassende zonde zal met een verrassende straf bezocht worden.

Vers 46

"En Hij gaf hun gewas den kruidworm, en hun arbeid den sprinkhaan." Allerlei soorten vraatzuchtige beesten aten elk groen kruid en elke boom kaal. Wat de ene niet opat, deed de ander. Wat ze verwachtten van de natuurlijke vruchtbaarheid van de bodem, en wat ze hoopten van hun eigen werk, zagen ze voor hun ogen opgeslokt worden door een onverzadelijke menigte. Tegen die verwoesting was geen verdediging te vinden. Let in de tekst op dat de Heere het allemaal deed: "Hij zond", "Hij gaf", "Hij doodde", "gaf Hij … over" enzovoort. Wie de tweede oorzaak ook is, in elke ramp over een volk is de rechtstreekse hand van de Heere aanwezig.

Vers 47

"Hij doodde hun wijnstok door den hagel." Nooit meer zal jouw schenker de druiven in jouw beker uitpersen, Farao! De jonge, vruchtdragende ranken werden afgeslagen en de wijnoogst mislukte. "En hun wilde vijgebomen door vurigen hagelsteen." Vorst kwam daar zelden voor. Maar Jehova trekt zich niets aan van de natuurwetten wanneer mensen zich niets aan Zijn zedelijke wetten gelegen laten liggen.

De wilde vijg was misschien voor meer mensen een bron van voedsel dan de wijnstok. Dit oordeel was dus bedoeld voor de armen, terwijl het eerste het zwaarst op de rijken viel. Zie hoe de hemelen hun Heere gehoorzamen en hun voorraad hagel uitdelen. En merk op dat zelfs het wispelturige weer net zo goed aan Gods wil onderworpen is.

Vers 48

"Ook gaf Hij hun vee den hagel over." Wat voor hagel moet dat geweest zijn! Hij had kracht genoeg om ossen en ander groot vee neer te slaan. Normaal beschermt God de dieren tegen zulke rampen. Hier haalt Hij Zijn bescherming weg en geeft Hij hen prijs. Moge de Heere ons nooit prijsgeven, wat we ook verdienen! Sommigen vertalen: "sloot op". Dan zien we hetzelfde beeld in een andere vorm: overgeleverd aan verwoestende krachten.

"En hun beesten aan de vurige kolen." Met de hagel was vuur vermengd. Het vuur schoot over de grond en trof het kleinvee. Wat een storm moet dat geweest zijn! Wat hij met de planten deed, was al verschrikkelijk genoeg. Maar de arme, stomme dieren zien lijden moet hartverscheurend geweest zijn. Wie onder zulke plagen niet beefde, had een hart van diamant. En harder dan diamant waren de harten die later alles vergaten wat de Heere gedaan had en zich losscheurden van hun gehoorzaamheid aan Hem.

Vers 49

"Hij zond onder hen de hittigheid Zijns toorns, verbolgenheid, en verstoordheid, en benauwdheid." Zijn laatste pijl was de scherpste. De sterkste wijn van Zijn verbolgenheid had Hij tot het laatst bewaard. Zie hoe de psalmist de woorden opstapelt, en terecht! Slag volgde op slag, elke slag nog zwaarder dan de vorige. En de verpletterende klap bewaarde Hij voor het einde.

"Met uitzending der boden van veel kwaads." Boodschappers van het kwaad kwamen midden in de nacht hun huizen binnen en troffen wat hun het dierbaarst was. De engelen waren kwaad voor hen, al zijn ze op zichzelf goed genoeg. Wie voor de erfgenamen van de zaligheid dienaren van genade zijn, zijn voor de erfgenamen van de toorn uitvoerders van het oordeel. Wanneer God engelen zendt, komen ze zeker, en als Hij hun beveelt te doden, sparen ze niet. Zie hoe de zonde alle machten van de hemel tegen de mens in slagorde zet! Dat zou

ons aan het denken moeten zetten. Hij heeft geen vriend meer in het hele heelal als God zijn vijand is.

Vers 50

"Hij woog een pad voor Zijn toorn." Stap voor stap kwam Hij dichter bij hen. Eerst viel Hij hun buitenste verdedigingswerken aan, door hun bezit te vernietigen. Daarna drong Hij door tot hun personen, als door een bres in de muur. Hij sloopte alle gemakken van hun leven en rukte toen op tegen hun leven zelf. Niets kon Hem tegenhouden. Hij maakte ruimte om het oordeel te voltrekken op Zijn tegenstanders.

"Hij onttrok hun ziel niet van den dood; en hun gedierte gaf Hij aan de pestilentie over" (Engels: maar Hij gaf hun leven over aan de pestilentie). De zonde had haar oorsprong in hun ziel. Daarom volgde Hij haar tot aan de bron en trof haar daar. Een felle ziekte vulde het land met talloze begrafenissen. Jehova deelde tienduizenden slagen uit en menigten geesten bezweken voor Hem.

Vers 51

"En Hij sloeg al het eerstgeborene in Egypte." Er werden geen uitzonderingen gemaakt. De koning rouwde om zijn erfgenaam, net als de knecht aan de molen. Zij sloegen de eerstgeborene van de Heere, Israël, en Hij sloeg die van hen.

"Het beginsel der krachten in de tenten van Cham." De dood zwaaide zijn zeis over het veld en maaide de hoogste bloemen af. Elke tent van Cham kende een eigen, bijzonder verdriet. Zo moesten de Egyptenaren meevoelen met het leed dat zij de woningen van Israël zonder medelijden hadden aangedaan. Zo komen vloeken thuis om er te nestelen, als vogels die terugkeren naar hun nest. Onderdrukkers worden in hun eigen munt betaald, zonder één cent korting.

Vers 52

"En Hij voerde Zijn volk als schapen." Wat een treffend contrast, dat het volk nooit had mogen vergeten! De wolven werden bij hopen ge-

dood. De schapen werden zorgvuldig bijeengebracht en zegevierend naar buiten geleid. De rollen werden omgedraaid. De arme lijfeigenen werden het geëerde volk, en hun onderdrukkers moesten zich voor hen verootmoedigen. Israël trok uit als één kudde, in een gesloten groep. Op zichzelf waren ze weerloos als schapen, maar onder hun Grote Herder waren ze veilig. Ze verlieten Egypte net zo gemakkelijk als een kudde de ene weide voor de andere verlaat.

"En leidde hen, als een kudde, in de woestijn." Zelf kenden ze de weg niet, door eigen inzicht of ervaring. Toch werden ze precies goed geleid, want de alwijze God kende elk plekje van de woestijn. Naar de zee, door de zee en van de zee af: zo leidde de Heere Zijn uitverkorenen. Hun vroegere drijvers waren intussen te moedeloos en te krachteloos om hen nog lastig te durven vallen.

Vers 53

"Ja, Hij leidde hen zeker, zodat zij niet vreesden." Even waren ze geschrokken, en dat is begrijpelijk, want hun oude drijvers zaten hen op de hielen. Maar daarna vatten ze moed. Ze waagden zich dapper in de zee, en daarna in de woestijn waar niemand woonde. "Want de zee had hun vijanden overdekt." Weg waren ze, voor altijd weg, en ze zouden de vluchtelingen nooit meer storen. Die geweldige slag beschermde de stammen veertig jaar lang doeltreffend tegen elke nieuwe poging om hen terug te drijven. Egypte vond de steen te zwaar en liet hem liever met rust. Geprezen zij de Heere, Die Zijn uitverkoren volk zo volkomen bevrijdde!

Wat een groots verhaal hebben we hier overdacht! Terecht koos de grootste meester van de gewijde zang "Israël in Egypte" als uitgelezen onderwerp voor zijn genie. En terecht mag elke gelovige bij elk onderdeel van deze verbazingwekkende gebeurtenis blijven stilstaan. Het wonder is dat het bevoorrechte volk kon leven alsof het alles vergeten was. Maar zo is de menselijke natuur. Helaas, arme mens! Of liever: helaas, verdorven hart!

Na een korte pauze nemen we de draad van de gebeurtenissen weer op. Het verhaal werd even onderbroken door een terugblik. Nu zien we Israël het beloofde land binnentrekken, om daar zijn dwaasheden te herhalen en zijn misdaden uit te breiden.

Vers 54

"En Hij bracht hen tot de landpale Zijner heiligheid." Hij bracht hen tot de grens van het Heilige Land. Daar wilde Hij de tabernakel neerzetten, als blijvend teken dat Hij onder Zijn volk woonde. Halverwege hun reis naar hun erfdeel liet Hij hen niet in de steek. Zijn macht en wijsheid bewaarden het volk tot de palmbomen van Jericho aan de overkant van de rivier in zicht kwamen.

"Tot dezen berg, dien Zijn rechterhand verkregen heeft." Ook toen liet Hij hen niet los. Hij leidde hen verder, tot ze in de streek rond Sion waren, de plaats die het middelpunt van Zijn aanbidding zou worden. Die berg had de Heere al lang tevoren als voorbeeld verworven, door het offer van Izak. Dat was een passend beeld van het grotere offer dat daar op het juiste moment zou worden gebracht. Ook werd die berg met kracht bevrijd: de rechterhand van de Heere stelde Zijn dappere mannen in staat de Jebusieten te verslaan en de heilige heuvel te veroveren op de hoonlachende Kanaäniet.

Zo zullen de uitverkorenen van God de zekere bescherming van de Heere der heirscharen ervaren: tot aan het grensgebied van de dood, door de rivier heen, tot aan de heuvel van de Heere in heerlijkheid. Het gekochte volk bereikt veilig het gekochte erfdeel.

Vers 55

"En Hij verdreef voor hun aangezicht de heidenen", of: "Hij dreef de volken uit." Het ging niet alleen om legers die op de vlucht werden gejaagd. Hele volken moesten verhuizen. De ongerechtigheid van de Kanaänieten was vol. Hun gebreken lieten hen boven de grond al wegrotten. Daarom verslond het land zijn inwoners, plaagden de horzels hen en richtte de pestilentie hen te gronde. Het zwaard van de

stammen voltooide wat de gerechtigheid van de lang getergde hemel hun uiteindelijk had toegemeten.

De Heere was de ware veroveraar van Kanaän. Hij gooide die volken eruit, zoals mensen vuil uit hun huis gooien. Hij rukte hen uit, zoals een boer schadelijk onkruid uitroeit.

"En deed hen vallen in het snoer hunner erfenis." Hij verdeelde het land van die volken onder de stammen, door loting en met de meetlijn. Hevitisch, Perizzitisch en Jebusitisch gebied wees Hij toe aan Simeon, Juda of Efraïm, zoals het uitkwam. Onder die veroordeelde volken waren niet alleen reuzen van gestalte, maar ook reuzen in misdaad. Die monsters van ongerechtigheid hadden de aarde al veel te lang bevlekt. Het werd tijd dat ze de onnatuurlijke misdaden waarvoor ze berucht waren, niet langer pleegden. Daarom moesten ze leven en land verliezen door de hand van de stammen van Israël. De verdeling van het afgenomen land gebeurde op Gods aanwijzing. Het was geen geduw en getrek, maar een rechtvaardige toewijzing van gebieden die door het verbeuren van de vroegere bezitters aan de kroon waren vervallen.

"En deed de stammen Israels in hun tenten wonen." Het bevoorrechte volk trok in een gemeubileerd huis. De provisiekamer was gevuld, want ze aten van het oude koren van het land. De huizen waren al gebouwd, klaar om in te wonen. Zo treedt vaak een nieuw geslacht in het lot van een eerder volk. Het is echt triest wanneer de verandering die een oordeel brengt, niet veel verbetering blijkt te zijn, omdat de nieuwkomers de kwalen van de verdrevenen erven, net als hun bezittingen. Zo'n oordeel had de stammen goed moeten doen. Maar helaas, ze waren onverbeterlijk. Ze wilden zelfs niet leren van voorbeelden die zo dichtbij huis waren en zo vreselijk veelzeggend.

Vers 56

"Maar zij verzochten en verbitterden God, den Allerhoogste." Een andere omgeving had hun gedrag niet veranderd. Hun zwervende le-

venswijze lieten ze achter zich, maar hun neiging om van hun God af te dwalen namen ze mee. Elke belofte van God was tot op de letter vervuld. Het land dat overvloeit van melk en honing was echt van hen geworden. Toch stelden ze de Heere opnieuw op de proef met hun ongeloof en tergden ze Hem met andere zonden.

Hij is niet alleen hoog en heerlijk, maar de Allerhoogste, ja de Allerhoogste: het enige Wezen dat zo hoog geëerd moet worden. En in plaats van Hem te eren, verdrietigde Israël Hem met opstand.

"En onderhielden Zijn getuigenissen niet." Ze waren aan niets trouw behalve aan hun erfelijke ontrouw, en in niets standvastig behalve in leugen. Ze kenden Zijn waarheid en vergaten haar. Ze kenden Zijn wil en lieten die links liggen. Ze kenden Zijn genade en maakten er een aanleiding van voor nog grotere overtredingen. Lezer, heb je een spiegel nodig? Hier is er een die de schrijver van deze uitleg goed past. Geeft hij niet ook jouw beeld weer?

Vers 57

"En zij weken terug." Ze sloegen het oude blad om en herhaalden dezelfde overtredingen. Als een slecht gemaakte boog sprongen ze opzij. Ze waren vals en ontrouw aan hun mooiste beloften.

"En handelden trouwelooslijk, gelijk hun vaders." Zo bewezen ze echte kinderen te zijn: ze toonden dezelfde ontrouw als hun vaders. Het was een nieuw geslacht, maar geen nieuw volk. Het was een ander ras, maar toch niet anders. Slechte neigingen worden doorgegeven. De geboorte volgt de voortbrenger. De wilde ezel krijgt wilde ezels. De jongen van de raaf vliegen naar het aas. De menselijke natuur wordt niet beter. De nieuwe uitgaven bevatten alle drukfouten van de eerste, en soms komen er nieuwe fouten bij.

Ze zijn omgeslagen als een bedriegelijke boog. Zo'n boog stuurt de pijl niet alleen niet in een rechte lijn naar het doel, hij springt ook terug en verwondt de schutter. Misschien schiet hij de pijl zelfs tussen zijn vrienden, tot hun groot gevaar. Israël roemde op de boog als na-

tionaal wapen. Ze zongen het lied van de boog. Daarom wordt juist een bedriegelijke boog het beeld en teken van hun eigen onbetrouwbaarheid. God kan de roem van mensen tot het teken van hun schande maken. Hij trekt een dwarsbalk over het wapenschild van verraders.

Vers 58

"En zij verwekten Hem tot toorn door hun hoogten." Dit was hun eerste dwaling: eigenwillige godsdienst, oftewel God dienen op een andere manier dan Hij heeft geboden. Velen nemen dat licht op, maar het was geen kleine zonde. En de neiging die ze meebrengt tot verdere overtredingen is zeer sterk. De Heere wilde dat Zijn heilige plaats de enige plek voor het offer bleef. Maar Israël kwam opzettelijk in opstand (ongetwijfeld verbloemd met het excuus van grote vroomheid) en besloot veel altaren op veel heuvels te hebben. Als ze dan maar één God hadden! Ze stonden erop niet tot één heilige offerplaats beperkt te worden.

Hoeveel van de eredienst van onze tijd is niets meer of minder dan pure eigenwillige godsdienst! Niemand durft voor een tiende van de ambten, feesten, plechtigheden en gebruiken van bepaalde kerken een goddelijke instelling aan te wijzen. God wordt zeker niet geëerd door een dienst die Hij niet heeft geboden. Integendeel: Hij is er zeer boos over, en dat met recht.

"En verwekten Hem tot ijver door hun gesneden beelden." Dit was maar één stap verder. Ze maakten afbeeldingen van de onzichtbare God, want ze verlangden naar iets tastbaars en zichtbaars waar ze eerbied voor konden tonen. Ook dit is de schreeuwende zonde van onze tijd. Zien en horen we niet overal bijgeloof? Beelden, schilderijen, kruisbeelden en een menigte zichtbare dingen worden in religieuze eer gehouden. En het ergste van alles: mensen aanbidden tegenwoordig wat ze eten. Ze noemen een god wat in hun buik terechtkomt en vandaar op nog lagere plaatsen. De Heere is waarlijk zeer

geduldig, anders zou Hij de aarde bezoeken vanwege deze slechtste en laagste afgoderij. Hij is een ijverig God. Het is Hem een gruwel dat Hij onteerd wordt door welke voorstelling dan ook die uit mensenhanden kan komen.

Vers 59

"God hoorde het en werd verbolgen." Alleen al het gerucht erover vervulde Hem met verontwaardiging. Hij kon het niet verdragen. Hij was tot het uiterste vergramd, en dat met recht. "En versmaadde Israel zeer." Hij stootte Zijn afgodische volk uit Zijn gunst en liet het aan zichzelf en zijn eigen bedenksels over. Hoe zou Hij gemeenschap kunnen hebben met afgoden? Wat heeft Christus met Belial te maken? De zonde is op zichzelf zo beledigend dat ze ook de zondaar beledigend maakt.

Afgoden van welke soort ook zijn God buitengewoon verfoeilijk. Door Gods genade moeten we ons ervan vrijhouden. Want wees er zeker van: afgoderij gaat niet samen met ware genade in het hart. Als Dagon bovenaan in een ziel zit, is de ark van God er niet. Waar de Heere woont, wordt geen beeld van jaloezie geduld. Een zichtbare kerk wordt snel een zichtbare vloek als er afgoden in worden opgericht. Dan neemt het snoeimes haar weg als een dorre tak van de wijnstok.

Let erop dat God Zijn volk Israël niet helemaal verwierp, zelfs niet toen Hij het zeer versmaadde. Hij keerde in barmhartigheid naar hen terug, zoals de volgende verzen ons vertellen. Zo zal ook het zaad van Abraham, hoewel een tijdlang onder een zware wolk, opnieuw verzameld worden, want het zoutverbond wordt niet verbroken. En het geestelijke zaad? Dat heeft de Heere niet veracht en niet versmaad. Zij zijn Zijn bijzondere schat en liggen voor eeuwig dicht bij Zijn hart.

Vers 60

"Dies verliet Hij den tabernakel te Silo, de tent, die Hij tot een woning gesteld had onder de mensen." Zijn heerlijkheid zou zich daar niet

meer tonen. Hij liet Silo een complete puinhoop worden. Bij de ingang van die tent was schaamteloos gezondigd, en rondom de tent waren afgoden aanbeden. Daarom week de heerlijkheid, en werd "Ikabod" uitgesproken, een woord van schrik over Silo en de stam Efraïm. Zo kan de kandelaar weggenomen worden, ook al is de kaars niet gedoofd. Dwalende gemeenten vallen af, maar een ware gemeente blijft bestaan. Is Silo ontheiligd, Sion is gewijd.

Toch blijft het altijd een ernstige waarschuwing voor elke vergadering van heiligen. Ze roept ons op om nederig met onze God te wandelen, wanneer we woorden lezen zoals die van de profeet Jeremia in zijn zevende hoofdstuk:

"Vertrouwt niet op valse woorden, zeggende: Des HEEREN tempel, des HEEREN tempel, des HEEREN tempel, zijn deze! ... Want gaat nu henen naar Mijn plaats, die te Silo was, alwaar Ik Mijn Naam in het eerst had doen wonen; en ziet, wat Ik daaraan gedaan heb vanwege de boosheid van Mijn volk Israel."

Laten we dus goed oppassen. De ark keerde na haar gevangenneming door de Filistijnen nooit naar Silo terug. Zo kan ook het evangelie ons in een oordeel ontnomen worden, om nooit meer aan dezelfde gemeente teruggegeven te worden.

Vers 61

"En Hij gaf Zijn sterkte in de gevangenis." De Filistijnen konden de ark alleen in een gevecht veroveren omdat de Heere haar Zelf in hun handen gaf, als straf voor Israël. Anders hadden ze er geen been tegen kunnen stellen. Het teken van Gods aanwezigheid noemt de dichter hier "Zijn sterkte". Dat klopt ook: onder Zijn volk is de aanwezigheid van de Heere Zijn kracht. Wat een zwarte dag was het toen het verzoendeksel werd weggehaald, de cherubs wegvlogen en wat Israël als zijn beschermer zag in vreemde handen viel!

"En Zijn heerlijkheid in de hand des wederpartijders." In de ark woonde Gods geopenbaarde heerlijkheid. Toen Zijn vijanden haar

naar hun eigen steden droegen, juichten ze luid. Duidelijker kon Gods ongenoegen niet worden. Het leek wel alsof Jehova liever tussen Zijn openlijke tegenstanders wilde wonen dan bij zo'n vals volk als Israël. Hij nam liever de beledigingen van Filistea op de koop toe dan de trouweloosheid van Efraïm. Het was alsof Hij zei: liever vijanden die het openlijk zijn dan vrienden die Mij verraden.

Voor het volk dat zoveel gunst had ontvangen was dit een vreselijke val. Zware oordelen volgden, de ergste die je je kunt voorstellen. Als God weg is, is alles weg. Geen ramp is te vergelijken met het moment waarop Gods aanwezigheid een volk verlaat. O Israël, wat ben je diep gezonken! Wie helpt je nu, nu je God je heeft verlaten?

Vers 62

"En Hij leverde Zijn volk over ten zwaarde." Ze sneuvelden in de strijd omdat Gods kracht hen niet meer steunde. Het zwaard was scherp, maar de reden waarom het werd getrokken was nog scherper.

"En werd verbolgen tegen Zijn erfenis." Ze waren nog steeds van Hem. In dit vers staat dat zelfs twee keer. Toch weerhield Zijn gunst Hem er niet van hen te straffen, zelfs met een ijzeren roede. Waar de liefde het heetst brandt, is de jaloezie het hardst. Zonde kan niet worden geduld bij mensen die God zo nabij zijn. Wie zo dicht bij het vuur staat, merkt het als hij zich eraan brandt.

Vers 63

"Het vuur verteerde hun jongelingen." Zoals vuur Nadab en Abihu letterlijk doodde, zo trof het vuur van Gods toorn de zonen van Eli, die het heiligdom van de Heere hadden bezoedeld. Dezelfde vuurgloed, nu in de vorm van oorlog, verteerde de bloem van het volk.

"En hun jonge dochters werden niet geprezen." Geen bruiloftslied klonk. De bruid miste haar bruidegom. Het scherpe zwaard had de banden van hun verloving doorgesneden. Meisjes die anders met liederen en gelukwensen zouden zijn bezongen, bleven ongehuwd achter.

Zo diep was Israël vernederd, en zo bitter was de leegte in elk huis: het kon voor zijn dochters geen echtgenoten vinden. Daardoor werd het volk niet aangevuld en klommen er geen kleine kinderen meer op de knieën van hun ouders. Het volk had de jeugd niet in de vreze van Jehova onderwezen, zoals het zijn plechtige opdracht was. Het was dus een passend oordeel dat juist het voortbestaan van het nageslacht in gevaar kwam.

Vers 64

"Hun priesters vielen door het zwaard." Hofni en Pinehas kwamen om. Ze behoorden tot de ergste zondaars en gingen daarom met de rest ten onder. Het priesterschap is geen schuilplaats voor wie kwaad doet. Het borstschild vol edelstenen houdt de pijlen van het oordeel niet tegen.

"En hun weduwen weenden niet." Hun eigen verdriet ging verloren in de veel grotere nationale smart: de ark van God was genomen. Zoals de meisjes geen hart hadden voor een bruiloftslied, zo hadden de weduwen zelfs geen kracht om de klaagzang voor de doden aan te heffen. Er vielen te veel doden, en ze moesten te snel worden begraven voor de gebruikelijke rouwplechtigheden. Dit was het diepste punt. Vanaf hier gaat alles een genadige wending nemen.

Vers 65

"Toen ontwaakte de Heere, als een slapende." Hij had Zijn werkeloosheid met recht gekozen. Zo liet Hij de vijand zegevieren, Zijn ark veroveren en Zijn volk doden. Maar nu wekt Hij Zichzelf op. Zijn hart is vol medelijden met Zijn uitverkorenen en vol toorn tegen de hoonlachende vijand. Wee u, Filistea! Nu voel je het gewicht van Zijn rechterhand!

"Als een held, die juicht van den wijn." Zo wordt Hij beschreven: als iemand die wakker wordt en nieuwe kracht voelt na een verfrissende dronk. Sterk en vol vuur stortte de Heere Zich op Zijn vijanden en liet hen onder Zijn slagen wankelen. Zijn ark trok van stad naar stad,

meer als een wreker dan als een zegeteken. Overal vielen de valse goden hulpeloos voor haar neer, alsof ze niets te vertellen hadden.

Vers 66

"En Hij sloeg Zijn wederpartijders aan het achterste." De builen maakten hen belachelijk, en hun talloze nederlagen nog meer. Ze sloegen op de vlucht, maar werden ingehaald en in de rug getroffen, tot hun eeuwige schande.

"Hij deed hun eeuwige smaadheid aan." De mensen in het Oosten zijn niet bijzonder kieskeurig in hun taal. We kunnen ons best voorstellen dat de aambeien een geliefd onderwerp van spot over de Filistijnen waren, net als hun herhaalde nederlagen tegen Israël. Uiteindelijk werden ze volledig verpletterd, om nooit meer als apart volk te bestaan.

Vers 67

"Doch Hij verwierp de tent van Jozef." God had Efraïm eer bewezen. Tot die stam behoorde Jozua, de grote overwinnaar, en Gideon, de grote richter. Binnen zijn grenzen lag Silo, de plaats van de ark en het heiligdom. Maar nu veranderde de Heere dit alles en stelde Hij andere leiders aan. Hij wilde de zaken niet langer aan Efraïm overlaten, want die stam was op de proef gesteld en te licht bevonden.

"En den stam van Efraim verkoos Hij niet." Bij hen vond Hij zonde, dwaasheid en onbetrouwbaarheid. Daarom werden ze als ongeschikt voor het leiderschap aan de kant gezet.

Vers 68

"Maar Hij verkoos den stam van Juda." Om het volk nog een kans te geven, werd deze stam tot de hoogste macht verheven. Dat sluit aan bij de stervensprofetie van Jakob. Onze Heere is uit Juda voortgekomen, en Hij is het Die Zijn broeders zullen prijzen.

"Den berg Sion, dien Hij liefhad." Onder de regering van David werden de tabernakel en de ark naar Sion gebracht. Voor de eigen-

zinnige Efraïmieten bleef er geen eer over. Vlak bij deze berg had de vader van alle gelovigen zijn enige zoon geofferd. En hier zouden later de grote bijeenkomsten van Zijn uitverkoren zaad plaatsvinden. Daarom zegt de Schrift dat Sion God zo dierbaar is.

Vers 69

"En Hij bouwde Zijn heiligdom als hoogten." De tabernakel kreeg een hoge plaats, in de letterlijke en in de geestelijke zin. Het was een berg van schoonheid. De ware godsdienst stond in het land omhoog. Wat heiligheid betreft was het een tempel, en wat majesteit betreft een paleis.

"Als de aarde, die Hij gegrond heeft in eeuwigheid." In de tempel zag je vastheid en pracht samen, en dat geldt ook voor de gemeente van God. De profeten zagen ze beide in hun visioen.

Vers 70

"En Hij verkoos Zijn knecht David." Dit was een verkiezing uit soevereine genade, en ze werkte in de praktijk: de uitverkorene werd een gewillige knecht van de Heere. Hij werd niet gekozen omdat hij een knecht was, maar om het te worden. Gods kiezen maakt dus geschikt, het vindt niet alleen wat er al is. David vond het altijd een grote eer dat hij én een uitverkorene van God was én Zijn knecht.

"En nam hem van de schaapskooien." Hij was herder van schapen geweest, en dat was een goede leerschool voor een herder van mensen. Een nederig beroep sluit niemand uit van de eer die de verkiezing van de Heere geeft. De Heere kijkt immers niet zoals de mens kijkt. Hij vindt het heerlijk om mensen te zegenen die laag in aanzien staan.

Vers 71

"Van achter de zogende schapen deed Hij hem komen, om te weiden Jakob, Zijn volk, en Israel, Zijn erfenis." David volgde de ooien op hun zwerftochten en zorgde met kunde en toewijding voor de jonge lam-

meren. De tederheid en het geduld die hij zo leerde, hielpen de eigenschappen groeien die een koning het meest sieren.

Voor de man die zo was voorbereid, kwamen op Gods tijd het ambt en de waardigheid die God voor hem had bestemd. En hij kreeg de kracht om ze waardig te dragen. Het is wonderlijk hoe vaak Gods wijsheid het vroege, onopvallende deel van een uitverkoren leven zo inricht dat het een voorbereidende school wordt voor een werkzamere en edelere toekomst.

Vers 72

"Ook heeft hij hen geweid naar de oprechtheid zijns harten." David was oprecht voor God. In zijn hart week hij nooit af van de gehoorzame aanbidding van Jehova. Welke fouten hij ook had, hij was ongeveinsd trouw aan de hogere Koning van Israël. Hij weidde het volk voor God, met een eerlijk hart.

"En heeft hen geleid met een zeer verstandig beleid zijner handen." Hij was een scherpzinnig heerser, en de psalmist prijst de Heere dat Hij hem heeft aangesteld. Onder David kreeg het Joodse koninkrijk een eervolle plaats onder de volken en kreeg het invloed op de buurlanden.

We sluiten nu een psalm af die de wisselende lotgevallen van het uitverkoren volk heeft beschreven. Hoe goed is het dat we zo vredig eindigen! Al het rumoer van oproer en zondige plechtigheden is tot zwijgen gebracht. Na een lange reis over een stormachtige zee kwam de ark van de Joodse staat tot rust op haar Ararat, onder een wijze en zachte regering. Nooit meer zou ze door vloeden en stormen heen en weer worden gesleurd.

De psalmist was al die tijd van plan om dit zijn laatste couplet te laten zijn. Ook wij mogen er tevreden mee zijn al onze liefdesliederen af te sluiten met de regering van de Gezalfde van de Heere. Maar we mogen wel vol verlangen vragen: wanneer komt ze? Wanneer maken we een einde aan deze woestijnzwervingen, deze opstanden en tuch-

tigingen? Wanneer gaan we binnen in de rust van een vast gevestigd koninkrijk, waar de Heere Jezus regeert als "den Vorst van het huis van David"?

Zo hebben we deze lange gelijkenis tot het einde toe gevolgd. Moge er in ons eigen levensverhaal minder zonde zijn, en net zoveel genade als er in Israëls geschiedenis te zien is. En moge het eindigen onder de veilige leiding van "den grote Herder der schapen". Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm lijkt ontstaan te zijn doordat het heiligdom van Silo, in de stam Efraïm, naar Juda werd overgebracht. Tegelijk ging de voorrang in Israël van de eerste stam over naar de tweede, zoals duidelijk blijkt uit Davids benoeming tot hoofd van kerk en volk. Dit was de uitvoering van Gods raad. Maar de schrijver laat hier zien dat het ook voortkwam uit Gods oordeel over Efraïm. Onder hun leiding had het volk hetzelfde zondige en weerspannige karakter getoond dat hun voorouders in Egypte kenmerkte. — B. M. Smith, in "The Critical and Explanatory Pocket Bible," 1867.

Vers 1

"Neigt ulieder oor." Een oor neigen is meer dan gewoon horen. Het is luisteren zoals een leerling naar zijn meester: onderworpen, met eerbied in je hart, stil en ernstig. Zo hoor je alles wat tot onderwijs wordt gezegd goed en versta je het, en er glipt niets door je vingers. Er bestaat ook een ander soort hoorder, die achteloos luistert. Hij wil niet leren of navolgen, maar kritiek leveren, grappen maken, zijn vijandschap botvieren of de tijd doden. — Musculus.

Vers 1

"Neigt ulieder oor." Leg ze dicht tegen mijn lippen, zodat er door jullie schuld geen enkel stukje van deze heilige taal op de grond valt. — John Trapp.

Vers 1

"Tot de redenen mijns monds." Was het voor het parallellisme niet genoeg geweest om te zeggen: tot mijn redenen? Natuurlijk wel. Waarom wordt dan de mond genoemd? Omdat wie hun onderdanen wetten kunnen opleggen, het ook beneden zich vinden om hen met hun eigen mond toe te spreken. Zo gaat het bij koningen, vorsten en pausen, zowel de Roomse als andere. Hoe hoger iemand stijgt in waardigheid, des te minder past het volgens hem om tot het volk te spreken en het met zijn mond te leren en te onderrichten.

Ze denken dat ze het volk niets verschuldigd zijn. Ze zijn er volledig mee bezig dat men tegen hen opkijkt als tegen vorsten, zodat ze een zeker wereldlijk gezag van bevelen behouden. Maar met je eigen mond de onwetenden onderwijzen is een bijzonder bewijs van liefde en vaderlijke genegenheid, zoals het een leermeester, herder en onderwijzer betaamt.

Dit heeft Christus het standvastigst gedaan. Hij was met vaderlijke genegenheid bewogen over de verloren schapen en kwam als Herder om ze te zoeken. Zo wees Hij de manier van de aardse vorsten af. Hij nam de vaderlijke gewoonte aan die een herder en leraar past: Hij trok rond en opende Zijn mond om onderricht te geven. Zie Mattheüs 5. Daarom was de profeet terecht niet tevreden met de woorden: "Neem mijn leer ter oren." Hij voegt eraan toe: "Neigt ulieder oor tot de redenen mijns monds." Zo laat hij zien dat hij hen met vaderlijke genegenheid wilde toespreken en onderwijzen, als een vader die zijn kinderen om zich heen roept. — Musculus.

Vers 2

"Spreuken." Duistere zegswijzen. Mashal is een gezaghebbende, gewichtige uitspraak. Het Hebreeuwse woord komt vrijwel overeen met het Griekse kuriai doxai: gezaghebbende uitspraken of spreuken, of gewichtige woorden, die een vergelijking uitdrukken of inhouden, zoals zulke uitspraken vaak doen. Chidah is een raadsel, een gelijkenis. Zo'n gelijkenis dringt tot je gemoed door en maakt, als je haar begrijpt, een diepe indruk van wat ermee wordt bedoeld of voorgesteld. Hier lijkt chidoth te wijzen op de geschiedkundige feiten die verderop in de psalm worden verteld. Zij worden gezien als raadsels van geestelijk belang. — John Parkhurst.

Vers 2

"Spreuken." Spreuken zijn de woorden van wijze mensen. Het zijn zelfs de uittreksels en de kern van wijsheid. Het Hebreeuwse woord betekent heersen of gezag hebben. Zulke woorden komen immers met gezag op ons af en overwinnen ons verstand door hun gewicht. — Joseph Caryl.

Vers 2

"Ik zal verborgenheden overvloediglijk uitstorten." Dit beeld komt van een fontein die overvloedig water laat stromen. Nabá betekent namelijk eigenlijk: voortvloeien, opborrelen. Het hart van de leraars in de kerk hoort vol te zijn en klaar om de stromen uit te storten waarmee de kerk wordt bevloeid. Hun bron mag niet leeglopen en in de zomer opdrogen. — Mollerus.

Vers 3

"Die wij gehoord hebben en weten ze." We hebben de wet gehoord en de feiten gekend. — Adam Clarke.

Vers 3

"Vaders." De naam vader in de kerk verdienen zij die aan het nageslacht de waarheid van God doorgeven zoals die in de Schrift staat, zoals hier in deze psalm. Dat is de enige onfeilbare vorm van overlevering: zij geeft aan het nageslacht door wat God aan de profeten of hun voorgangers in de Schrift heeft overgeleverd, zoals de leer die in deze psalm wordt doorgegeven. — David Dickson.

Vers 4

"Wij zullen het niet verbergen voor hun kinderen," enzovoort. Je moet God niet alleen zelf prijzen, maar ook je best doen om de herinnering aan Zijn goedheid door te geven aan het nageslacht. Kinderen zijn de erfgenamen van hun ouders. Het zou tegennatuurlijk zijn als een vader zijn schat vlak voor zijn dood in de grond begroef, waar zijn kinderen hem niet kunnen vinden of gebruiken. De barmhartigheden van God zijn niet het minste deel van de schat van een goed mens. Ze zijn ook niet het minste deel van de erfenis van zijn kinderen. Ze helpen hun geloof, geven stof voor hun lofprijs en prikkelen hen tot gehoorzaamheid.

"Onze vaders hebben het ons verteld: Gij hebt een werk gewrocht in hun dagen, in de dagen van ouds. Gij hebt de heidenen met Uw hand uit de bezitting verdreven," enzovoort, Psalm 44:2-3. Hieruit putten zij hun vertrouwen, Psalm 44:5: "Gij Zelf zijt mijn Koning, o God! gebied de verlossingen Jakobs," en het wekt hun dankbaarheid, Psalm 44:9: "In God roemen wij den gansen dag, en Uw Naam zullen wij loven in eeuwigheid."

Zoals kinderen de erfgenamen van hun ouders zijn, zo zijn ze volgens het recht ook verplicht de schulden van hun ouders te betalen. De grote schuld waarmee een heilige sterft, is wat hij aan God verschuldigd is voor Zijn barmhartigheden. Het is dus billijk dat hij zijn nageslacht aan de betaling daarvan bindt. Zo kun je God tegelijk in de hemel en op aarde loven. — William Gurnall.

Verzen 4-6

Stof die in de wol is geverfd, houdt zijn kleur het langst. Wie als kind leert, groeit uit tot een engel op leeftijd. Oefening en ervaring maken je sterker en zekerder in elk vak en in elke wetenschap. Hoe langer je kind op Christus' school zit, hoe beter het de listen en valstrikken van de satan herkent en ontloopt. En hoe langer het bij dit vak in de leer is, hoe handiger het erin wordt en hoe meer vreugde het vindt in de aanbidding en het genieten van de gezegende God. Een boom die oud is, staat sterk tegen de wind, precies zoals hij als jonge boom is geplant.

De kinderen van Merindol gaven in zaken van geloof zulke antwoorden aan de vervolgende bisschop van Cavaillon, dat een omstander tegen de bisschop zei: 'Ik moet toegeven dat ik vaak bij de disputen van de doctoren in de Sorbonne ben geweest. Maar nog nooit heb ik zoveel geleerd als van deze kinderen.' Zeven kinderen stierven eens tegelijk als martelaar, samen met hun moeder Symphrosia, een godvruchtige vrouw. Zo'n zegen hoort vaak bij een christelijke opvoeding. Daarom wilde keizer Julianus de Afvallige niet dat kinderen onderwezen werden, in geen enkele wetenschap, menselijk of goddelijk. Hij wilde zo voorkomen dat het christendom zou groeien en zich zou verspreiden.

Filippus was blij dat Alexander werd geboren toen Aristoteles nog leefde, zodat Aristoteles hem wijsbegeerte kon leren. Het is geen kleine genade dat je kinderen geboren worden in de dagen van het evangelie. Ze groeien op in een dal van openbaring, in een land van licht, waar ze het christelijk geloof kunnen leren kennen. Verzuim dus niet je kinderen te vertellen wie God is. Vertel hun wie Christus is en wat Hij doet. Vertel hun hoe zondig en ellendig ze van nature zijn, en hoe ze daaruit kunnen worden gered. Leer hun waarvoor ze op de wereld zijn gezonden, en dat ze opnieuw geboren moeten worden en heilig moeten leven, willen ze ooit aan de eeuwige dood ontkomen!

Hoe zouden ze ooit in de hemel aankomen als ze de weg ernaartoe niet kennen?

De inwoners van Mitylene, die ooit de zeeën beheersten, kenden een bijzondere straf voor buren die zich van hen afkeerden. Ze verboden die buren hun kinderen te onderwijzen. Zij vonden dat wraak genoeg. (Aelianus.) Lezer, als je hier zelf onachtzaam in bent, wil ik je vragen welk kwaad je kinderen jou hebben gedaan. Waarom zou je op hen wraak nemen door hun te onthouden wat hun toekomt? Ik bedoel: onderricht in het geloof.

De Joodse rabbijnen spreken over een zeer strenge gewoonte en methode om hun kinderen les te geven, passend bij hun leeftijd en bevattingsvermogen. Op hun vijfde waren ze filii legis, zonen van de wet, en leerden ze de wet lezen. Op hun dertiende waren ze filii praecepti, zonen van het gebod, en leerden ze de wet begrijpen. Op hun vijftiende waren ze Talmudisten en verdiepten ze zich in lastiger onderdelen van de wet, tot en met de twijfelvragen van de Talmoed. Zo moet jij je kinderen ook, naarmate ze ouder worden, steeds verder onderwijzen in Gods wil.

Ze zijn immers "als het veulen eens woudezels geboren", Job 11:12. Dat wil zeggen: ongetemd, dwaas en onwetend. We noemen een dwaas vaak een ezel. Maar hier staat "het veulen eens woudezels", en dat is het ruwste, wildste en domste wat er is. Hoe moeten je onwetende kinderen dan zonder onderricht God of zichzelf leren kennen?

Het is jouw plicht om je kinderen te vertellen wat God heeft gedaan. Leer hun Zijn daden net zo goed als Zijn woorden. "Alleenlijk wacht u, en bewaart uw ziel wel, dat gij niet vergeet de dingen, die uw ogen gezien hebben; ... en gij zult ze aan uw kinderen en uw kindskinderen bekend maken", Deuteronomium 4:9. Gods wonderen moeten we voor altijd in herinnering houden. "Hij heeft Zijn wonderen een gedachtenis gemaakt", Psalm 111:4. Een bijzonder goede manier om dat te doen, is ze in het geheugen van onze kinderen te schrijven. Zo worden ze aan het nageslacht doorgegeven.

Dit deden de aartsvaders al. Ze vertelden hun kinderen over de schepping van de wereld, de val van de mens, de ondergang van de oude wereld, Gods voorzienigheid, de Messias Die Zich zou openbaren, en meer van zulke dingen. De monden van de ouders waren grote boeken, waarin hun kinderen de roemrijke daden van de Heere lazen.

Het gebod wordt hier (Psalm 78:2-7) om twee redenen met nadruk gegeven. De eerste reden is Gods eer, en het blijvende karakter van Zijn grote daden. Zijn woorden hebben groot gewicht. Daarom moeten ze, als kunstige schilderijen of kostbare juwelen, ter herinnering aan Hem van vader op zoon worden nagelaten, zolang de wereld bestaat. Wat op papier of perkament is geschreven, kan verloren gaan. (En zou het niet duizend keer jammer zijn als zulke voortreffelijke gedenkstukken verdwenen?) Maar als vaders het met succes in de harten van hun kinderen schrijven, dan wist geen tijd het uit en slijt het nooit af, Exodus 12:26-27.

Daarom deden de Joden dit, zoals de rabbijnen opmerken, in de nacht vóór het pascha. Om Gods barmhartigheid tot Zijn eer te blijven herinneren, spraken ze dan met hun kinderen. Het kind vroeg: 'Waarom heet het pascha?' De vader zei: 'Omdat de engel ons voorbijging toen hij de Egyptenaren sloeg, en ons niet liet omkomen.' Het kind vroeg: 'Waarom eten we ongezuurd brood?' De vader antwoordde: 'Omdat we in alle haast uit Egypte moesten vertrekken.' Het kind vroeg: 'Waarom eten we bittere kruiden?' De vader antwoordde: 'Om ons te herinneren aan onze onderdrukking in Egypte.'

De tweede reden voor dit gebod is hun eigen voordeel, Psalm 78:7: "dat zij hun hoop op God zouden stellen", enzovoort. Wie weet hoe goed God is, krijgt moed om te geloven. Wie Zijn macht kent, vindt het gemakkelijker Zijn belofte te geloven. Lezer, gehoorzaam je aan dit gebod, dan kan dat zowel jou als je kinderen veel opleveren. Als je je kinderen leert wat God doet, zet je het ook steviger vast in je eigen geest, en het maakt dan meer indruk op hen. Dingen steeds opnieuw

noemen is de beste manier om ze te onthouden. Wat de mond vaak verkondigt, dat overweegt het gemoed lang.

Bovendien kan het hun heil dienen. Hoe beter ze de goedheid, de wijsheid, de macht en de trouw van God leren kennen, die in Zijn werken zichtbaar zijn, hoe meer ze Hem zullen vrezen, liefhebben en vertrouwen. — George Swinnock.

Verzen 5-6

Het lijkt erop dat hier vijf generaties worden genoemd:

1. Vaders; 2. Hun kinderen; 3. De generatie die nog komt; 4. Hun kinderen; 5. En weer hun kinderen.

— *Adam Clarke.*

Vers 6

Kinderen moeten goed luisteren naar wat hun ouders hun leren. Zo kunnen ze later zelf hetzelfde aan hun zonen vertellen, en ontstaat er een gouden keten. Met die keten aan elkaar verbonden zoekt het hele gezin de hemel. De vader trekt de zoon, de zoon trekt de kleinzoon, en de kleinzoon trekt zijn kinderen naar Christus toe. Hij is de magneet van hen allen, zodat zij allen één worden. — Thomas Le Blanc.

Vers 7

Hun hoop op God stellen. Hun hoop moest niet rusten op de wet, die straft. Ze moest rusten op de genade, die om niet wordt geschonken en die redt. Daarom staat er ook bij: “en Gods daden niet vergeten”. — Johannes de Turrecremata, 1476.

Vers 8

“En dat zij niet zouden worden gelijk hun vaders.” De waarschuwing is ontleend aan een voorbeeld dicht bij huis. De dichter zegt niet: ‘Laat hen niet zijn als de volken die God niet kennen.’ Hij zegt: ‘Laat hen niet zijn als hun vaders.’ Voorbeelden van kwaad in je eigen gezin

zijn veel schadelijker dan voorbeelden uit den vreemde. Daarom zegt een dichter: Sic natura jubet, velocius et citius nos corrumpunt vitiorum exempla domestica. Dat betekent: 'Zo wil de natuur het: de slechte voorbeelden thuis bederven ons sneller en eerder.' Laten we hieruit leren dat het niet in alle dingen veilig is om in de voetsporen van onze vaders te lopen. De dichter bedoelt de vaders die in de woestijn omkwamen. Zie daarover Numeri 14, Deuteronomium 1 en Psalm 68:7. — Musculus.

Vers 8

"Gelijk hun vaders, een wederhorig en wederspannig geslacht." We hebben van nature een diepe eerbied voor onze vaders. Daardoor is het moeilijk om de slechte navolging van onze voorouders uit het hart van mensen te halen. Daarom stapelt de profeet de woorden op bij zijn beschrijving van de misdaden van hun vaders. Hij zegt dat ze dor moreh waren. Dat is een geslacht dat het gezag van God aantastte en voortdurend de banden van de wet verbrak. In hun overmoed wierpen ze het juk af, als een wild en weerspannig paard of een ongetemde stier. Zo'n dier verdraagt de teugel niet en weigert zijn nek onder het juk te buigen. Het trekt zich steeds terug en slaat het bit weg. — Mollerus.

Verzen 8-9

Let goed op de grond van je daadwerkelijke gehoorzaamheid. Hij moet gezond en oprecht zijn. Dezelfde zuivere beginselen waarmee een oprechte ziel voor Christus werkt, drijven haar ook om voor Christus te lijden, als God haar met zo'n opdracht roept. "De kinderen van Efraim, gewapende boogschutters, keerden om ten dage des strijds." Waarom? Wat is er aan de hand? Zo goed bewapend en toch zo laf? Dat lijkt vreemd. Lees het vers ervoor en je zult je niet meer verbazen. Daar staan ze beschreven als "een geslacht, dat zijn hart niet richtte, en welks geest niet getrouw was met God".

De wapenrusting mag zijn wat ze wil. Stel dat de soldaten in een kasteel zaten met een fundament van rots en muren van koper. Als hun hart niet recht staat tegenover hun vorst, jaagt een lichte storm hen van de muren, en opent een kleine schrik de poort. Die poort heeft de grendel van oprechtheid niet om haar dicht te houden. In onze laatste oorlogen hebben we gezien dat eerlijke harten een stad hielden, achter dunne en zwakke verdedigingswerken. Maar geen muren konden verhinderen dat verraad het vertrouwen verried. — William Gurnall.

Vers 9

"De kinderen van Efraim, gewapende boogschutters", enzovoort. "Als gij nu een iegelijk zijn krijgsgereedschap aangorddet, en willens waart, om naar het gebergte henen op te trekken, zo zeide de HEERE tot mij: Zeg hun: Trekt niet op, en strijdt niet, want Ik ben niet in het midden van u; opdat gij niet voor het aangezicht uwer vijanden geslagen wordet. Doch als ik tot u sprak, zo hoordet gij niet, maar waart den mond des HEEREN wederspannig, en handeldet trotselijk, en toogt op naar het gebergte. Toen togen de Amorieten uit, die op dat gebergte woonden, u tegemoet, en vervolgden u, gelijk als de bijen doen; en zij verpletterden u in Seir tot Horma toe." Deuteronomium 1:41-44.

Vers 9

Veel mensen denken dat deze passage gaat over de gebeurtenis in 1 Kronieken 7:21-22. Daar worden de zonen van Efraïm genoemd: "de mannen van Gath, die in het land geboren waren, doodden hen, omdat zij afgekomen waren om hun vee te nemen. Daarom droeg Efraim, hun vader, vele dagen leed; en zijn broeders kwamen om hem te troosten." Uit de manier waarop dit wordt verteld, blijkt dat de slachting groot moet zijn geweest. Volgens deze gedachte heeft de psalmist deze vlucht en nederlaag op het oog, en ook dat de mannen hun afhankelijkheid van God niet erkenden.

Maar er is bezwaar tegen deze uitleg. De gebeurtenis in het boek Kronieken vond duidelijk plaats vóór de uittocht van Israël uit Egypte. Vers 11 zegt echter dat dezelfde Efraïmieten Gods daden en wonderen vergaten, die Hij deed ten tijde van hun uittocht uit Egypte. Het is dus waarschijnlijker dat bene Efraïm het Israëlitische volk in het algemeen aanduidt. Mendelssohn denkt dat ook.

Hij merkt op dat "het zelfstandig naamwoord Efraïm vóór de regering van het huis van David een algemene benaming voor Israël was. Jozua, de zoon van Nun, de eerste richter, kwam namelijk uit deze stam. Het gebied dat aan deze stam was toegewezen, lag ook in de streek van Silo. En het is mogelijk dat al wie in die dagen hoog in aanzien stond, ook Efraïmiet werd genoemd, vanwege de reputatie van deze stam."

Hij had nog een andere, sterkere reden kunnen noemen dan alle voorgaande om Israël zo te noemen: Jerobeam, die als de stichter van de Israëlitische monarchie kan worden gezien, wordt in 1 Koningen 11:26 een afstammeling van Efraïm genoemd. De oorlog waarop hier wordt gezinspeeld, kan een van de oorlogen zijn geweest tussen de tien stammen en het volk van Juda. — George Phillips.

Vers 10

"Zij hielden Gods verbond niet, en weigerden te wandelen in Zijn wet." Let op: we moeten wandelen in Gods wet. Dat is de smalle, heilige weg die Christus voor ons baant. In Athene was er een hiera hodos, een heilige weg. Volgens Harpocration trokken de priesters van de mysteriën daarlangs naar Eleusis. Ook in Rome was er een weg die de Via Sacra heette. Ook voor ons is er een weg naar de hemel, gewijd door de voetstappen van de heiligen. Het past ons dan ook niet om te talmen. We moeten altijd onderweg zijn. — Thomas Le Blanc.

Vers 12

Zoan. Zoan is de naam van een stad in Egypte (Numeri 13:22). In het verhaal van Exodus wordt ze niet genoemd. Toch noemt de schrijver

van deze psalm haar twee keer, hier en in Psalm 78:43, als het toneel van de wonderen die Mozes voor Farao deed. Misschien kwam dat doordat de eerste en belangrijkste wonderen echt daar aan Farao werden getoond, omdat de koning in deze stad zetelde. Het was ook een zeer oude stad. Dat blijkt uit wat er over Hebron wordt gezegd in Numeri 13:22. Daar woonde Abraham, de tiende na Noach. Om te laten zien hoe oud die stad was, staat er dat ze "zeven jaren gebouwd voor Zoan in Egypte".

Of misschien is het alleen dichterlijke taal, want "het veld" of het land van Zoan is hetzelfde als "Egypteland" dat eraan voorafgaat. Zo vinden we in andere profetische geschriften, wanneer er oordelen worden gedreigd, soms alleen "Zoan" in plaats van "Egypte". Jesaja 19:11 is zo'n plek, waar de "vorsten van Zoan" dezelfde zijn als de raadslieden van Farao. Soms staan "de vorsten van Zoan" samen met een andere stad, zoals in Jesaja 19:13: "de vorsten van Zoan … de vorsten van Nof". Dat zijn weer de raadslieden van dat koninkrijk. Zij hebben, zoals het verder zegt, "Egypte doen dwalen": ze hebben het hele volk in het verderf gebracht. Zo ook Jesaja 30:4. Daar stuurden ze boden naar Egypte om hulp, en wordt gezegd dat "zijn vorsten zullen geweest zijn tot Zoan, en zijn gezanten zullen gekomen zijn tot nabij Chanes". — Henry Hammond.

Vers 12

"In het veld van Zoan." In deze passage zien we dat God Zijn wonderen, Zijn kracht en Zijn heerlijkheid niet zonder reden het sterkst liet zien in de beroemdste steden. Hij minachtte de eenvoudige en onbekende plaatsen niet. Maar zo kon Hij de kennis en de roem van Zijn Naam gemakkelijker verspreiden. Daarom wilde Hij dat Mozes zijn wonderen deed in de koninklijke stad en op haar veld. Om dezelfde reden vestigde Hij later Zijn woning in de beroemdste stad van Kanaän. Daar besloot Hij ook dat Christus, Zijn Zoon, gekruisigd zou

worden en dat de basis van Zijn hemelse koninkrijk gelegd zou worden. — Musculus.

Vers 13

"De wateren deed Hij staan als een hoop." Het oorspronkelijke woord wijst op die grote hopen die als dijken of wallen worden gebruikt om water tegen te houden. De Joden hebben deze uitdrukkingen niet alleen letterlijk opgevat. Ze hebben ook de vrijheid genomen om bijzonderheden toe te voegen, alsof het verhaal te kort was en aangevuld moest worden. Ze zeggen dat de zee als het ware twaalf wegen of dammen had gevormd, voor elke stam van Israël één. — James Saurin.

Vers 13

"De wateren deed Hij staan als een hoop." God wilde de zee niet helemaal aan het oog van de Hebreeën onttrekken. Hij wilde haar onderbreken en verdelen, zodat ze als een muur aan beide kanten van de weg bleef staan. Daar waren vier redenen voor. Ten eerste: het wonder moest duidelijk te herkennen zijn. In die zee is namelijk geen getij, geen opkomend en wegtrekkend water. Ten tweede: het volk kreeg zo grotere vreugde bij het zien van zo'n groot wonder. Ten derde: tijdens hun hele tocht door de zee zouden ze meer op Gods voorzienigheid steunen.

Hij kon in één ogenblik de zee in haar bedding laten terugstromen en hen allemaal laten verdrinken. God wil dat we des te vuriger naar Hem vluchten, naarmate het gevaar dichterbij lijkt. Ten vierde en ten laatste: het volk zou zo sneller oversteken, want ze wisten niet hoe lang God het wonder wilde laten duren. — Thomas Le Blanc.

Vers 14

Dat deze wolkkolom en vuurkolom een verborgen betekenis hadden, blijkt uit Jesaja 4:5-6. Op de berg Sion heeft nooit een echte wolk met vuur gestaan. De vuurkolom verdween bovendien zodra Israël Ka-

naän was binnengetrokken. Jesaja bedoelt met deze woorden dus iets geestelijks. Zo laat ook de apostel het zien: de kolom was een afbeelding van een geheim van het evangelie (1 Kor. 10:2). Ze wees heen en wierp een schaduw vooruit op drie dingen: 1. Christus Zelf; 2. de weldaden van Christus; 3. de verordeningen van Christus.

1. Christus Zelf. Sommigen zien in de kolom een schaduw van Zijn Godheid én van Zijn mensheid. Er school een vurige gloed in de wolken. Toch was dat maar een zwakke afschaduwing van de heerlijkheid van Zijn Godheid, die in visioenen vaak zo wordt afgebeeld. Zijn goddelijke natuur was immers gehuld en overschaduwd door Zijn menselijke natuur. Zo was er in deze schaduw ook net zo goed een wolkkolom als een vuurkolom. In Openbaring 10:1 zien we Christus gekleed in een wolk, met voeten als pilaren van vuur. Dat past opvallend goed bij dit oude voorbeeld en schaduwbeeld, waar de wolk en het vuur samen voorkwamen.
2. De kolom wijst ook op de weldaden van Christus. Welke weldaden ontvingen de Israëlieten eigenlijk van deze vuurkolom en wolkkolom? Drie: (1) licht en leiding, (2) verdediging en bescherming, (3) sieraad en heerlijkheid. Dit alles hebben wij in nog veel rijkere mate in Christus, door het evangelie.
3. De kolom was ook een beeld van de verordeningen, en van Zijn aanwezigheid in en bij die verordeningen. De verordeningen zijn immers de uiterlijke, zichtbare tekenen van Gods aanwezigheid bij Zijn volk, precies zoals deze vurige kolom dat vanouds was. Daarom bleef de kolom ook op de tabernakel rusten toen die was gemaakt en opgericht (Ex. 40:38).

Sommige plichten zijn verborgen. De wereld ziet ze niet en hoeft ze ook niet te zien, zoals het geven van aalmoezen en het persoonlijke gebed in het verborgene. Maar de verordeningen die God Zelf heeft ingesteld, horen we zo openlijk mogelijk te houden. Het zijn uiterlijke, zichtbare tekenen van Gods aanwezigheid. Dat geldt vooral voor die grote verordening van de doop, zoals in 1 Korinthe 10:2.

De wolk had, zo lijkt het, een verfrissende vochtigheid in zich. Die gaf schaduw, verkwikte hen en verkoelde hen in de brandende hitte. Ze werden er als het ware mee bedauwd (liever: erin "gedoopt", zoals Paulus het zegt in 1 Korinthe 10:2), net zoals wij met het water van de doop. Zo werd deze wolk uit de tijd van de wet een voorbeeld van de doop van het evangelie. En zo zie je hoe de kolom iets liet zien van Christus Zelf, iets van Zijn weldaden en iets van al Zijn verordeningen onder het Nieuwe Testament. — Samuel Mather.

Vers 14

Den gansen nacht. Hoeveel dit woord "gansen" voor de Israëlieten betekende, daar hoeven we niet lang bij stil te staan. Of ze nu 's nachts onderweg waren of rustten: het licht was voor hen kostbaar, even nodig en even goed. Als dit vuurlicht niet ononderbroken had geschenen, was het nauwelijks iets waard geweest. Zou het plotseling zijn gedoofd terwijl ze marcheerden, dan was heel Israël in verwarring en angst gestort. Het doven van het licht had het geordende leger in een wanordelijke bende veranderd, in plaats van in een rij gelederen. — Philip Bennett Power, in "Breviates: or Short Texts and Their Teachings."

Vers 15

De rotsstenen. Ze waren een beeld van Christus (1 Kor. 10:4). Die wordt vaak met een rots vergeleken: om Zijn hoogte, sterkte en duurzaamheid, en om de schaduw, de schuilplaats en de bescherming die Hij biedt. Hij heet "de Rotssteen Israels", "een steen des aanstoots ... den twee huizen van Israel", "de Rotssteen mijns heils", "Steenrots mijner toevlucht", "de Rotssteen mijner sterkte" en "een rotssteen, die mij te hoog zou zijn". Op Hem is de gemeente gebouwd, en Hij is ook "de schaduw van een zwaren rotssteen in een dorstig land". — John Gill.

Vers 15

En drenkte hen overvloedig, als uit afgronden. Het was alsof Hij een meer of een oceaan had gemaakt, die hun een onuitputtelijke voorraad leverde. — Albert Barnes.

Vers 16

Want Hij bracht stromen voort uit de steenrots, enz. "Waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veel meer overvloedig geweest." Het tweede morren om water, bij Kades, was blijkbaar een zwaardere daad van opstand dan het eerste. Toch wordt het water nu in nog grotere overvloed gegeven. O, wat is Gods soevereine genade vrij! — W. Wilson.

Vers 17

Nog voeren zij wijders voort tegen Hem te zondigen. De psalmist zegt niet dat ze alleen maar zondigden. Hij zegt dat ze tegen God zondigden. En ze bleven tegen Hem zondigen, tegen God dus. Tegen welke God? Tegen Hem Die hen met grote, nooit eerder vertoonde wonderen uit Egypte had bevrijd. Tegen Hem Die hen als vrije mensen droogvoets door de Rode Zee had geleid. Tegen Hem Die hen bij dag en bij nacht bleef leiden en beschermen met de wolkkolom en de vuurkolom, en Die hun overvloedig water te drinken gaf, getrokken uit de dorre rots. Tegen deze God hadden ze zonde op zonde gestapeld.

Gewoon zondigen is menselijk. Het overkomt zelfs heiligen die al genade hebben ontvangen. Maar tegen God zondigen laat een heel bijzondere mate van goddeloosheid zien. Dan krenk en onteer je Hem juist in dingen die Hemzelf rechtstreeks aangaan. Zo zondigden zij tegen God. Ze hadden immers zoveel uitgelezen bewijzen van Zijn zorg gezien, en toch bleven ze kwaad over Hem denken en spreken.

Alle zonden, van welke soort ook, worden in feite tegen God bedreven, want ze gaan in tegen Zijn wil. Maar de zonden die zich in het

bijzonder tegen God richten, zijn zeker zwaarder dan andere. Dat zijn de zonden tegen Zijn Naam, Zijn goedheid, Zijn voorzienigheid, Zijn macht, Zijn waarheid en Zijn dienst, en tegen alles wat Hem bijzonder aangaat. Zo lezen we over de zonden van de zonen van Eli in 1 Samuël 2:24-25, waar hun vader zegt: "Dit is geen goed gerucht, dat ik hoor; gij maakt, dat het volk des HEEREN overtreedt. Wanneer een mens tegen een mens zondigt, zo zullen de goden hem oordelen; maar wanneer een mens tegen den HEERE zondigt, wie zal voor hem bidden?" — Musculus.

Vers 17

Nog voeren zij wijders voort tegen Hem te zondigen. Hun zonde bestond niet alleen uit morren, hoe zondig dat ook is. Het was ongebreidelde begeerte. En waar ging die begeerte naar uit? Naar vlees. Ze waren zo ver gekomen dat ze genoeg hadden van het brood uit de hemel, dat God zo barmhartig gaf. Ze wilden er iets bij, iets wat voor hun bestaan helemaal niet nodig was.

Toen ze bij Massa om water morden, morden ze om iets wat ze echt nodig hadden. Hun zonde was toen dat ze morden in plaats van te bidden. Hier verlangden ze naar iets overbodigs, en dat maakte hun zonde zwaarder. Daarom zegt de psalmist, die deze zonde hier duidelijk met het morren bij Massa vergelijkt: "Nog voeren zij wijders voort tegen Hem te zondigen." — George Wagner, in "The Wanderings of the Children of Israel."

Vers 18

Zij verzochten God. We weten: "God kan niet verzocht worden met het kwade." Toch kun je met recht zeggen dat Hij wordt verzocht, telkens wanneer mensen ontevreden zijn over wat Hij doet. Zij vragen Hem dan eigenlijk om Zijn handelen te veranderen en te doen wat beter bij hun gevoel past. Denk er maar even over na, dan kun je haast niet anders dan inzien dat dit en dergelijke dingen in strikte zin een verzoeking van God zijn.

Stel dat iemand ontevreden is over wat de Voorzienigheid hem toewijst. Hij morrt en klaagt hardop over wat de Almachtige hem te doen of te dragen geeft. Moeten we hem dan niet beschuldigen van het tarten van God, zodat Hij Zijn plan verandert? En wat is dat anders dan "God verzoeken": proberen Hem van Zijn plannen af te brengen, terwijl elk van die plannen door oneindige wijsheid is vastgesteld? Of neem dit. Stel dat iemand van ons, ondanks talloze bewijzen van Gods goedertierenheid, twijfelt of God hem werkelijk liefheeft. Waaraan maakt hij zich dan schuldig, als het niet het verzoeken van de Heere is? Hij vraagt God om extra bewijs, alsof er iets tekortschoot. Hij daagt Hem uit tot nieuwe bewijzen van wat Hij allang overvloedig heeft laten zien.

Tussen mensen zou je dat ook verzoeken noemen. Stel dat een kind met zijn gedrag laat merken dat het twijfelt aan de liefde van zijn ouders of er niet in gelooft. Dan zou je zeggen dat het nieuwe bewijzen van die liefde probeert af te dwingen. En dat terwijl de ouders al zoveel hadden gedaan als ze in alle redelijkheid en wijsheid hoorden te doen. Dat is duidelijk een verzoeking van hen, in de gewone betekenis van het woord. Kortom: ongeloof, van elke soort en in elke mate, is een verzoeking van God. Wie niet gelooft op grond van het bewijs dat God goed vond te geven, vraagt Hem om méér te geven dan Hij al gaf.

Hij biedt zijn mogelijke instemming aan, als het bewijs groter wordt, als lokaas om God verder te laten gaan dan Zijn wijsheid heeft bepaald...

Je kunt God niet wantrouwen zonder Hem te beschuldigen van gebrek aan macht of aan goedheid. Je kunt niet morren, zelfs niet in gedachten, zonder Hem in feite te zeggen dat Zijn plannen niet de beste zijn, en dat Zijn beschikkingen over jouw leven niet de wijste zijn die er mogelijk waren. Je angst, je moedeloosheid of je bezorgdheid in tijden van verlegenheid of gevaar is dus niets minder dan een oproep aan God om van Zijn vaste koers af te wijken. Het is een ver-

moeden, of liever een bewering, dat Hij op een manier kon handelen die Hemzelf meer waardig was. En dus daag je Hem uit om Zijn handelwijze te veranderen, als Hij wil bewijzen dat Hij de eigenschappen bezit die Hij zegt te hebben.

Misschien bedoel je God niet zo te beschuldigen of te tergen, telkens wanneer je morrend klaagt. Maar je morren doet dit allemaal, en kan niet anders. Je kunt niet ontevreden zijn zonder in feite te zeggen dat God de dingen beter had kunnen regelen. En je kunt niet zeggen dat Hij de dingen beter had kunnen regelen zonder in feite te eisen dat Hij Zijn handelwijze verandert en andere bewijzen geeft van Zijn oneindige volmaaktheid. Zo verzoek je Hem, net zoals de Israëlieten Hem in de woestijn verzochten. — Henry Melvill.

Vers 18

Begerende spijs naar hun lust. God had hun voedsel gegeven voor hun honger, het manna: gezond, aangenaam en in overvloed. Hij had hun ook voedsel gegeven voor hun geloof, uit de koppen van Leviatan, die Hij verbrijzelde (Ps. 74:14). Maar dat was niet genoeg. Ze moesten ook voedsel hebben voor hun lust: lekkernijen en afwisseling, om een verwende eetlust te bevredigen. Niets tergt God zozeer als wanneer wij ruziën met wat Hij ons toewijst en toegeven aan de begeerten van het vlees. — Matthew Henry.

Vers 19

Let goed op waaraan Israël zich bij deze gelegenheid schuldig maakte. Dat was niet het verlangen naar brood en water. Het was de gedachte, al was het maar voor een ogenblik, dat de Heere hen eerst uit Egypte had geleid en daarna zou toelaten dat ze Kanaän niet zouden bereiken, omdat het hun aan iets noodzakelijks ontbrak. Honger en dorst hebben was geen zonde. Het hoorde bij hun menselijke natuur. Alles wat leeft, verlangt naar voedsel en heeft het nodig. Als wij dat niet doen, zijn we dood. Dat zij het wel deden, was dus geen zonde.

Hun zonde was dat ze twijfelden of God hen in de woestijn kon of wilde onderhouden, of Hij hen die Zijn leiding volgden iets goeds zou laten ontbreken. Dat was hun zonde, meer niet. Met de christen van nu is het precies zo. Deze Israëlieten hadden niet meer letterlijk dagelijks voedsel voor hun lichaam nodig dan de christen voor zijn ziel. Wie dat niet nodig heeft, is dood, en een levende ziel zou zonder dat voedsel snel sterven. Het is dus geen zonde. Onze Heere heeft zelfs gelukzalig genoemd wie hongert en dorst naar de gerechtigheid, met de kostbare belofte erbij dat allen die zo zijn, verzadigd zullen worden.

Maar het is wél een zonde, en een grote zonde, als we gaan morren en bang worden zodra dat voedsel niet direct merkbaar voor onze zintuigen wordt gegeven. Deze dingen overkwamen de Israëlieten om hun geloof te beproeven, zoals de beproevingen van alle christenen in alle eeuwen. En het is "nadat wij een weinig tijds zullen geleden hebben" dat we mogen verwachten bevestigd, gesterkt en gegrondvest te worden. — Brownlow North, in "Ourselves. A Picture sketched from the History of the Children of Israel," 1865.

Verzen 19-20

Na alles wat ze hadden meegemaakt, twijfelden ze aan Gods almacht. Ze behandelden die alsof ze niets voorstelde, zodra ze hun lusten niet wilde bevredigen. Ongeloof zit zo diep in het menselijk hart geworteld dat het, wanneer God wonderen doet op aarde, betwijfelt of Hij ze ook in de hemel kan doen. En wanneer Hij ze in de hemel doet, betwijfelt het of Hij ze ook op aarde kan doen. — Augustus F. Tholuck.

Vers 20

Zou Hij ook brood kunnen geven? Ze hadden moeten zeggen: "Zal Hij onze lusten dienen?" Maar dat schaamden ze zich te zeggen. — John Trapp.

Vers 20

Wie kan zeggen dat iemand zijn vriend dankbaar is voor een goedheid van vroeger, als hij ondertussen slecht over hem denkt voor de toekomst? Meer was het niet wat het ondankbare Israël aan God teruggaf, nadat Hij zo wonderlijk de rots had geopend om hun dorst te lessen: "Ziet, Hij heeft den rotssteen geslagen"... "Zou Hij ook brood kunnen geven?" Dit was eigenlijk hun gewone houding, zolang ze in de woestijn waren.

Daarom beschrijft God hun karakter niet naar hoe ze leken terwijl Zijn goedheid nog voor hen lag. Toen konden ze zeggen: "God hun Rotssteen was, en God, de Allerhoogste, hun Verlosser." Hij beschrijft hen naar hun gemoed en hun gedrag in nood. Wat dachten ze van God toen het tafelkleed was weggehaald en het feestmaal uit hun zicht verdwenen was? Konden ze Zijn Naam zoveel eer geven dat ze Hem vertrouwden voor hun middagmaal van morgen, Hem Die hen gisteren nog had onthaald? Welnee. Zodra ze hun honger voelden terugkomen, schreeuwden ze als koppige kinderen, alsof God hen wilde uithongeren. Daarom wijst God hun lofzangen af en erkent Hij hun huichelachtige belijdenissen niet. Hij schrijft hun ondankbaarheid op: "zij vergaten haast Zijn werken, zij verbeidden naar Zijn raad niet."

O, wat is het droevig dat God een ziel aan Zijn tafel kan onthalen met uitgelezen barmhartigheid en verlossing, en dat die ziel er zo slecht mee omgaat! Er blijft geen kruimel over om het geloof een maaltijd te geven, of om het hart voor bezwijken te behoeden wanneer God niet zo snel komt helpen als we hopen. De dankbaarste mens is degene die Gods barmhartigheden in zijn geheugen opspaart en zijn geloof kan voeden met wat God voor hem heeft gedaan. In de kracht daarvan loopt hij door de benauwdheden van nu. — William Gurnall.

Vers 23

De deuren des hemels opende. Hier wordt gezinspeeld op de zondvloed, net als in Psalm 78:15. — A. R. Fausset.

Vers 23

De deuren des hemels opende. God, Die de sleutel van de wolken heeft, opende de deuren van de hemel. Dat is meer dan het openen van de vensters, wat toch ook als een grote zegen wordt genoemd (Mal. 3:10). — Matthew Henry.

Vers 23

De deuren des hemels opende. Dit is een beeld dat is ontleend aan een graanschuur, waaruit koren wordt gehaald. Het openen van de deuren wil zeggen dat het manna heel overvloedig viel. Vergelijk Genesis 7:11. — Thomas Fenton.

Verzen 24-25

Manna. De profeet prijst dit wonder om vier redenen. Ten eerste vanwege de ongewone plaats waar het manna vandaan kwam. God liet geen vruchten uit de aarde groeien om hen te voeden, maar liet dit voedsel uit de wolken regenen, uit de diepten van de lucht. Ten tweede vanwege het gemak waarmee het werd uitgedeeld. Op Gods bevel alleen was dit voedsel klaar, zonder enige menselijke arbeid, ja zelfs terwijl ze sliepen. Daarom staat er: "gaf hun", enz. Ten derde prijst hij de grote overvloed, die genoeg was voor zo'n enorme menigte. Ten vierde de uitnemendheid van het voedsel. Hij noemt het "het brood der Machtigen" of der sterken. Het smaakte niet alleen de gewone mensen, maar ook de vorsten en de helden, want het was voedsel voor machtigen. — Mollerus.

Vers 25

Een iegelijk. Liever, zoals in Exodus 16:16: een ieder. Niemand van hen werd overgeslagen; niet één bleef zonder. — A. R. Fausset.

Vers 25

Het brood der Machtigen. Het wordt engelenspijs genoemd. Dat is niet omdat de engelen er elke dag van eten, maar omdat engelen het klaarmaakten en uitdeelden. Met die naam wordt duidelijk hoe uitnemend dit brood was. — Christopher Ness (1621-1705), in "The Sacred History and Mystery of the Old Testament."

Vers 25

Het brood der Machtigen (Engels: engelenspijs). Het manna heet het brood van de engelen, omdat engelen het naar beneden brachten. Het smaakte bovendien zó heerlijk dat het de engelen had kunnen dienen, als zij brood hadden gegeten. — John Weemse.

Vers 25

Het brood der Machtigen (Engels: engelenspijs). Zo werd hun manna genoemd om een van deze drie redenen. Ten eerste: engelen zorgden ervoor dat het er was en zonden het. Ten tweede: het leek uit de hemel te komen, de woonplaats van de engelen. Ten derde: zo kon men laten zien hoe voortreffelijk dit brood was. Het was spijs, zou je kunnen zeggen, die goed genoeg was voor engelen, als engelen eten nodig hadden.

Zo wordt ook de overweldigende glans op het gezicht van Stefanus beschreven: "zij zagen zijn aangezicht als het aangezicht eens engels" (Hand. 6:15). En Paulus spreekt over een uitzonderlijk mooie taal als "de talen … der engelen" (1 Kor. 13:1). — Arthur Jackson.

Vers 25

Hoe kostbaarder het geschenk is dat God geeft, des te zwaarder weegt de ondankbaarheid van wie het niet op prijs stelt en er niet zorgvuldig mee omgaat. Dat zien we aan de zonde van Israël: zij waardeerden het manna niet zoals ze hadden moeten doen. Had de Heere hun stof uit de aarde te eten gegeven, of graswortels, of iets

anders van weinig waarde, dan hadden ze geen reden tot klagen gehad.

Maar Hij gaf hun een nieuw voedsel, elke morgen speciaal voor hen gemaakt. Elke dag kwam er vers voedsel uit de hemel, met een prachtige kleur, een heerlijke smaak, een heerlijke geur en een goede werking op hun gezondheid. Hoe tartten zij God dan door daar niet tevreden mee te zijn! Zeker toen Hij hun er ruimschoots van gaf. Hij zond hun voedsel tot verzadiging. — David Dickson.

Vers 26

"Hij dreef den oostenwind voort in den hemel, en voerde den zuidenwind aan door Zijn sterkte." Kijken we naar de ligging van het land waar de Israëlieten zich toen bevonden, dan zien we precies hoe een zuidoostenwind de kwartels kon aanvoeren. Israël was net langs de Rode Zee getrokken en begon al iets te voelen van de ontberingen die in de woestijn op het volk wachtten. Trekkende vogels vliegen op hun reis naar het noorden eerst naar de kust van de Rode Zee. Daar wachten ze tot een gunstige wind hun de oversteek over het water mogelijk maakt. De zuidoostenwind gaf hun precies de hulp die ze nodig hadden, en ze maakten er vanzelfsprekend gebruik van. — J. G. Wood, in "Bible Animals," 1869.

Vers 27

Als stof. Het gaat hier om de enorme wolken fijn stof en zand die een zware wind in de woestijnen van het Oosten opjaagt. Daarmee wordt het vergeleken. — William Keatinge Clay.

Vers 27

Gevleugeld gevogelte. Letterlijk staat er in het Hebreeuws: "gevogelte van vleugel." Dat betekent: vliegend gevogelte, om het te onderscheiden van tam pluimvee. — Williams, in aantekeningen bij Calvijn op deze plaats.

Verzen 27 en 31

Als het kerkhof bij Sarbut el Khadem inderdaad het werk van de Israëlieten is, zoals alle eerdere aanwijzingen samen laten zien (een belangrijke begraafplaats van hun noodlottige kamp bij Kibroth-Hattaäva), dan mogen we met reden verwachten dat de grafmonumenten symbolische afbeeldingen bevatten van het wonder van het "gevleugeld gevogelte" en van de verschrikkelijke plaag die daarop volgde. Gelukkig kan Niebuhr aan die redelijke verwachting tegemoetkomen. Hij heeft afbeeldingen gemaakt van de hiërogliefen op drie van die grafstenen. Die zijn gepubliceerd op de platen 45 en 46 van zijn eerste deel. Op plaat 44 staat een plattegrond van het kerkhof zelf, en die is meer waard dan alle latere beschrijvingen.

De schrijver van deze regels ontdekte (zoals hij in een eerder werk, "The Voice of Israel," heeft verteld) aan de hand van minstens vier Sinaïtische opschriften iets bijzonders. De vogels van het wonder noemt Mozes in het algemeen salu. De psalmist noemt ze nog algemener oph kanaph, gevleugelde vogels, of juister "langvleugelige vogels." Het waren geen kwartels, zoals al onze vertalingen, oud en nieuw, ervan maken. Het was een kraanachtige rode vogel die op een gans lijkt, in het Arabisch nuham genoemd. Die ontdekking kreeg later een bijzondere en opvallende bevestiging. Deken Stanley, en eerder al Schubert, vonden namelijk reusachtige zwermen van precies deze nuhams op de plek waar het wonder zou zijn gebeurd, bij Kibroth-Hattaäva.

Houd die gegevens in gedachten en kijk dan naar de drie gedenktekenen die Niebuhr op het kerkhof van Sarbut el Khadem heeft getekend. Meteen valt op dat een kraanachtige vogel die op een gans lijkt, met een slank lijf en lange poten, het belangrijkste hiërogliefenteken is op alle drie de stenen. Op de eerste steen komen maar liefst vijfentwintig van deze vogels voor, op de tweede tien en op de derde vijftien. Af en toe zie je ook een gans, maar de belangrijkste afbeeldingen hebben de houding van een gans en de vorm van een kraan.

Kortom: het zijn precies de vogelsoorten die deken Stanley zag, zowel op deze plek op de Sinaï als bij de eerste waterval van de Nijl. Ze komen ook voortdurend voor op Egyptische gedenktekenen. Het lijkt wel alsof juist het voedsel van Egypte, waar de Israëlieten naar verlangden, hun werd gezonden om tegelijk hun prooi en hun plaag te zijn.

"En de kinderen Israels zeiden tot hen: Och, dat wij in Egypteland gestorven waren door de hand des HEEREN, toen wij bij de vleespotten zaten" (Ex. 16:3). Hier ligt dus een onweerlegbaar feit voor ons. De vogels die door allerlei bewijzen zijn vastgesteld als de salu's, de langbenige en langvleugelige vogels van het wonder, zijn precies de vogels die op de grafstenen van Sarbut el Khadem staan afgebeeld: staand, vliegend en blijkbaar zelfs gebonden en gekookt... De onvermijdelijke conclusie is... dat deze grafstenen het wonder van het "gevleugeld gevogelte" gedenken, en dat ze staan boven de graven van de gulzigaards die ze hebben opgegeten. — Charles Forster, in "Israel in the Wilderness," 1865.

Meneer Forster ontcijfert met zijn alfabet enkele van de door elkaar staande opschriften en tekens als volgt:

> *"Van de zee verzamelen de kranen zich op één plaats;*
> *De boogschutters schieten op de kranen die over de vlakte trekken.*
>
> *Met een gulzige maag stormen zij op de prooi los —*
> *Het graf hun lot — hun merg door God bedorven,*
> *De slaperige uil, zinnebeeld des doods,*
> *God zendt verderf onder hen."*
>
> *"De moeder der graven — de zwarte en witte ganzen,*
> *Een plotselinge dood, gretig begerend naar vlees, sterven de gulzigaards.*
> *De Hebreeën bestijgen de bergtop,*
> *Zij eten, verslinden, verteren, totdat niets overblijft, alle perken te buiten gaande,*
> *Hun lichamen bedorven, door gulzigheid sterven zij."*

Vers 29

Let op hoe de profeet in deze psalm als het ware een gevecht laat zien tussen God en de mens. God strijdt met zegeningen, de mens met zonden. God zet Zijn macht in ten voordele van de onwaardige mens: “Voor hun vaderen had Hij wonder gedaan” (Ps. 78:12). De mens betaalt de goddelijke macht terug met ontrouw: “Nog voeren zij wijders voort tegen Hem te zondigen” (Ps. 78:17). En even verder, in Psalm 78:19: “Zou God een tafel kunnen toerichten in de woestijn?”

Ten tweede laat God Zijn mildheid als regen neerdalen om ondankbare zondaars met Zijn gaven te overladen: “Hij den wolken van boven gebood,” enzovoort, “en regende op hen het Man” (Ps. 78:23-24). Deze mensjes (homunciones) zetten

hun gulzigheid tegenover Gods vrijgevigheid en misbruiken de gaven die zij kregen: “Toen aten zij, en werden zeer zat” (Ps. 78:29). Ten derde begint de goddelijke gerechtigheid opnieuw te strijden, om tegelijk hun botheid te straffen: “Hun spijs was nog in hun mond, als Gods toorn tegen hen opging” (Ps. 78:30-31). Toch blijven ze koppig tegen de prikkel uitslaan: “Boven dit alles zondigden zij nog” (Ps. 78:32).

Ten vierde daalt de barmhartigheid uit de hemel neer om hen uit te nodigen tot vrede: “Doch Hij, barmhartig zijnde” (Ps. 78:38). Maar Zijn ontferming maakt de mensen alleen maar brutaler, en ze vallen daardoor nog makkelijker terug in de zonde: “Hoe dikwijls verbitterden zij Hem in de woestijn?” (Ps. 78:40). Ten vijfde en ten laatste, als alles verloren lijkt, komt de liefde dichtbij. Ze doet ongehoorde wonderen om hun hardheid te raken en hen te redden uit de gevaren waarin ze verkeerden: “Hoe Hij Zijn tekenen stelde in Egypte” (Ps. 78:43). Maar tegen deze pijlen van Zijn liefde zetten zondaars hun vergeten van al Zijn weldaden: “Zij dachten niet aan Zijn hand, aan den dag, toen Hij hen van den wederpartijder verloste” (Ps. 78:42).

Dit alles gebeurde nog vóór ze het beloofde land binnengingen. De strijd die zich in het beloofde land tussen de Hebreeën en God af-

speelde, wordt in het volgende deel van de psalm verteld. — Thomas Le Blanc.

Verzen 29-31

Gevaarlijke gebeden. Als onze begeerte de woorden dicteert, kan Gods toorn het antwoord zijn. Laat Gods genade dicteren, en Zijn barmhartigheid zal antwoorden. — C. D.

Vers 30

"Zij waren nog niet vervreemd van hun lust." Dit betekent dat ze nog steeds brandden van verlangen. Iemand kan tegenwerpen dat dit niet past bij de zin ervoor, waar staat dat "aten zij, en werden zeer zat." Mijn antwoord is: als de gedachten van mensen niet binnen de grenzen van verstand en matigheid blijven, worden ze onverzadigbaar, zoals bekend is. Daarom zal grote overvloed het vuur van een verdorven eetlust niet doven. — Johannes Calvijn.

Vers 30

"Zij waren nog niet vervreemd van hun lust." Verzadigd waren ze wel, maar tevreden niet. Het is even makkelijk het vuur van de Etna te doven als de gedachten die door begeerte in brand zijn gestoken. — John Trapp.

Vers 30

"Zij waren nog niet vervreemd van hun lust." Bedenk dat je meer echte voldoening vindt in het doden van je begeerten dan in het voeden of vervullen ervan. Er is meer waar genot in je vlees te kruisigen en te beteugelen dan in het te bevredigen. Was er enig echt genot in de zonde, dan zou de hel geen hel zijn, want hoe meer zonde, hoe meer vreugde. Je kunt niet één begeerte tevredenstellen, hoe je ook je best doet en hoe volkomen slaaf je er ook van wordt. Je denkt dat je rust zou hebben als je kreeg wat je hart wenst. Daar vergis je je zwaar in: zij kregen het immers. — Alexander Carmichael.

Vers 31

"Als Gods toorn tegen hen opging, dat Hij van hun vetsten doodde." Hier vallen twee dingen op. Ten eerste: waarom gaf Hij hun overvloed en genoeg kwartels, en strafte Hij daarna de morrende, ongelovige mensen? Had Hij hen eerder gestraft, dan zou het erop hebben geleken dat Hij meer kracht had om hen te verdelgen dan om hun vlees te geven. Daarom toonde Hij eerst Zijn macht. Zo werd het ongeloof van het volk des te duidelijker, en zo bleek hoe terecht de straf was. Eerst liet Hij zien dat Hij kon geven, omdat zij geloofden dat Hij het niet kon. Daarna strafte Hij hen voor hun ongeloof...

Ten tweede: Hij vernietigde de vetsten en de uitgelezenen van het volk, hoewel van hen allen wordt gezegd dat zij morden. Ongetwijfeld waren die de eersten in de overtreding, en daarom worden ze bij de straf in het bijzonder genoemd. — Musculus.

Vers 31

"Dat Hij van hun vetsten doodde." Ze werden vetgemest als schapen voor de slacht. De slager pakt de vetste altijd het eerst. We mogen aannemen dat er ook vrome, tevreden Israëlieten waren. Zij aten met mate van de kwartels en kwamen er niet slechter van af. Want niet het vlees vergiftigde hen, maar hun eigen begeerte. Laat de genotzoekers en zinnelijke mensen hier hun vonnis lezen: zij, "welker einde is het verderf, welker God is de buik" (Filipp. 3:19). — Matthew Henry.

Verzen 31-34

Een christen heeft meer echt genot van het geschapene dan de goddeloze, want het komt zuiverder bij hem aan dan bij de ander. De goddeloze ellendeling slurpt het op met droesem en al: droesem van zonde en droesem van toorn. De beker van de christen is niet zo vermengd. Eerst de droesem van zonde. Hoe meer genietingen de schepping hem geeft, des te meer zondigt hij ermee. O, het is droevig om te bedenken wat ze in zijn goddeloze hart aanrichten! Ze zijn al-

leen brandstof waaraan zijn begeerte kan ontvlammen. Ze rennen weg met hun genietingen, zoals de verloren zoon met zijn geldbuidels, of als zwijnen die in de aarde wroeten. Je krijgt geen glimp van hen te zien en ze denken niet aan terugkeren, zolang ze buitenshuis nog iets kunnen krijgen tussen de genoegens van de wereld. Niemand is zo buitensporig goddeloos als wie hoog wordt gevoed met vleselijke genoegens.

Voor de goddelozen zijn die genoegens als de mest en het vuil voor het zwijn dat er vet van wordt door erin te liggen. Zo worden hun harten grof en vet, en hun gewetens stompen af en worden ongevoeliger voor de zonde door die dingen. De troost en het genot die God aan een heilige ziel geeft door het geschapene, worden daarentegen geestelijk voedsel voor haar genade. Ze brengen oefening in het goede voort, zoals ze bij anderen begeerten voortbrengen.

Dan de droesem van toorn. De Israëlieten hadden weinig plezier van hun lekkernijen, want Gods toorn viel op hen nog vóór ze het door hun keel konden krijgen. Het feestmaal van de zondaar is nauwelijks opgediend, of de goddelijke gerechtigheid maakt zich klaar om er een rekening achteraan te sturen. De vreselijke verwachting daarvan kan niet anders dan de smaak van het andere bederven. — William Gurnall.

Vers 33

"Dies deed Hij hun dagen vergaan in ijdelheid." Met grote nadruk zegt hij: "In ijdelheid vergingen hun dagen." Ze werden duidelijk beroofd van hun hoop, en al hun lijden ondergingen ze tevergeefs. Ze bereikten niet wat ze hadden gehoopt. Alleen hun kinderen gingen het land binnen. — Mollerus.

Vers 33

De dagen worden het eerst genoemd en daarna de jaren. Daarmee wordt te kennen gegeven dat Gods vloek de duur van hun leven ver-

kortte, en dat heel duidelijk te zien was dat ze midden in hun levensloop bezweken. — Johannes Calvijn.

Verzen 34-36

Sommige mensen nemen goede voornemens en besluiten zodra ze onder bezoekingen komen, ziek worden of koorts krijgen en God de dood boven hun hoofd laat zwaaien, of wanneer ze bij een plechtige verordening zijn. Ze leggen al snel geloften af, een persoonlijk verbond met God. Maar zoals ze gemakkelijk komen, zo gaan ze ook gemakkelijk weer weg: "Als Hij hen doodde, zo vraagden zij naar Hem, en keerden weder, en zochten God vroeg." Onze bezoekingen zijn vaak als een dakgoot: bij een flinke bui lopen we over van voornemens richting God.

"En zij vleiden Hem met hun mond, en logen Hem met hun tong. Want hun hart was niet recht met Hem, en zij waren niet getrouw in Zijn verbond." En toch zochten ze Hem, en zochten ze Hem vroeg, toen Hij hen doodde. Dat laat zien dat voornemens en een verbond met God, als ze haastig tot stand komen, net zo plotseling weer verdwijnen. Het besluit moet dus doordacht zijn als we met de Borg een overeenkomst sluiten en ons verbinden tot meer waakzaamheid en tederheid. Anders is het zo weer verdwenen. — Alexander Wedderburn, in "David's Testament, opened up in Forty Sermons," 1701.

Verzen 34-37

In deze woorden zie je duidelijk dat dit volk heel vroeg en ernstig God zocht. Ze wilden dat Hij Zijn hand terugtrok en de oordelen wegnam die op hen lagen. Maar ze vroegen niet dat God hen zou genezen van de zonden die Hem hadden gebracht tot het trekken van Zijn zwaard, om het dronken te maken van hun bloed. Ondanks de droevige slachtingen die de goddelijke gerechtigheid onder hen had aangericht, vleiden en logen ze alleen maar en speelden ze toneel voor God. Ze wilden wel verlost worden van hun lijden, maar het kon hun niet schelen of ze van hun zonden verlost werden.

Ach! Een ziel die Gods genade kent, roept juist uit: Heere, neem alleen mijn zonden weg, dan ben ik tevreden en blij, ook als U Uw zware hand nooit terugtrekt. Een ware Nathanaël zucht het uit onder zijn zwaarste beproeving, zoals die goede man deed: A me, me salva, Domine, (Augustinus) verlos mij, o Heere, van die kwade mens, mijzelf. Geen last is zo zwaar als de last van de zonde. Heere! zegt de gelovige ziel, verlos mij van mijn innerlijke last, en leg op mij elke uiterlijke last die U maar wilt. — Thomas Brooks.

Verzen 34-37

Er is een soort mensen die van nature vijanden van God zijn en nog niet met Hem verzoend zijn, maar die toch midden in de zichtbare kerk leven. Ze houden zich sterk in en slikken hun vijandschap in. Door een zwakkere werking van het woord en de Geest van God in hun hart gaan ze zelfs God zoeken om vrienden met Hem te worden. Ze doen ook veel voor Hem, in uiterlijke daden, en ze kiezen de kant van Zijn vrienden. En toch blijft hun hart onveranderd. De vervloekte vijandschap van hun natuur leeft voort en is niet weggenomen, en zo blijven ze in de gal der bitterheid liggen.

Kijk maar naar de mensen in Psalm 78:34-37. Daar staat letterlijk dat ze “zochten God vroeg” en “gedachten, dat God … de Allerhoogste, hun Verlosser” was, terwijl Hij hen doodde. En toch vleiden ze Hem alleen met hun mond, enzovoort.

Een vleier is geen vriend, dat weet je best. Hij doet alsof hij heel vriendelijk is, maar zijn goede wil is van binnen niet echt. Hij doet het voor zijn eigen doel. Zo zoeken ook velen God, terwijl Hij hen toch als vijanden ziet. Ze zoeken Hem namelijk alleen omdat ze zelf in Zijn macht zijn. Het is moeilijk om zulke mensen te ontdekken. Ze doen zoveel alsof ze Zijn vrienden zijn, en ze bewijzen uiterlijk (misschien) net zoveel vriendelijkheden als echte vrienden. Vleiers zijn net zo gul met uiterlijke vriendelijkheid als ware vrienden, ja, vaak nog guller, juist omdat ze niet ontdekt willen worden.

Als geen van de eerdere kenmerken bij hen aanslaat of hen raakt, blijft er maar één goede weg over. We moeten de drijfveren achter alles wat ze doen onderzoeken. Komt het voort uit echte, innerlijke, zuivere en standvastige goede wil, ja of nee? Of komt het voort uit eigenbelang?

Zo gaan we ook te werk als we een aap veel dingen zien doen die een mens doet. Hoe maken we dan onderscheid tussen die handelingen bij de een en bij de ander? Door te kijken naar de innerlijke beginselen waaruit ze voortkomen. Bij de een komen ze voort uit verstand, bij de ander niet. Als dus bewezen kan worden dat alles wat iemand voor God lijkt te doen niet voortkomt uit goede wil jegens Hem, is dat genoeg om hem ervan te overtuigen dat hij nog niet met God verzoend is. Want als alle uiterlijke vriendelijkheid en alle vriendschapsbetuigingen niet uit een vriendelijke gezindheid en zuivere goede wil komen, maar helemaal uit eigenbelang, dan is het niets dan gemaakte vleierij, zelfs tussen mensen.

En zodra dat uitkomt, roept het dubbele haat op. Bij God is daar nog veel meer reden voor. Hij kent immers het hart, en Hem vleien is de grootste bespotting. Dat is juist wat mensen zo kwaad maakt bij wie vriendschap veinst: er zit spot in.

Dat God iedereen die zich niet uit zuivere goede wil tot Hem keert, voor een vleier houdt, blijkt duidelijk uit Psalm 78:36-37: “En zij vleiden Hem met hun mond, … en zij waren niet getrouw in Zijn verbond.” Als het hart van mensen in hun daden niet innerlijk bij God is, zoals een vriend bij een vriend is, dan rekent Hij hen tot Zijn tegenstanders. “Uw hart,” zegt Petrus tegen Simon de tovenaar, “is niet recht voor God” (Handelingen 8:21), en daarom zegt hij hem dat hij “in een gans bittere gal” was (Handelingen 8:23). — Thomas Goodwin.

Vers 36

Vleierij tegenover God.

1. Een veelvoorkomende zonde.

2. Een hatelijke zonde.
3. Een gevaarlijke zonde. — B. D.

Verzen 36-38

Eén ding staat vast, en het geeft de tekst zijn juistheid: God werd bewogen door een berouw dat zelfs niet de beginselen van een droefheid naar Gods wil over de zonde in zich had. Zelfs een toevallige toeschouwer, laat staan Hij Die het hart doorzoekt, zou het nooit hebben aangezien voor die boetvaardigheid die een diepe, innerlijke verandering veronderstelt. En toch was zelfs zo'n berouw nog genoeg om een beloning van God te krijgen. De rouwkleding zat wel om het lichaam, maar niet om de ziel. Niet de zonde zelf, maar de straf op de zonde bracht dit uiterlijke vernederen voort. Toch wees God dat afgedwongen smeken niet af. Hij gaf de redding waar ze Hem om vroegen, ook al kwam die smeking niet uit het hart.

Ja, God, Die voor geen karakter meer afschuw toont dan voor dat van de huichelaar, en Die niets verontwaardigder afwijst dan uiterlijk eerbetoon dat niet voortkomt uit een innerlijke, diepe buiging: van Hem kan worden gezegd dat Hij de vernedering van het volk wegnam alsof Hij hun hart niet kon lezen. Of alsof Hij hun hart wél las en hun ongebroken weerspannigheid zag, en dat schijnbare berouw toch een beloning waard vond...

Als God de schijn en het uiterlijk van berouw al niet zonder beloning laat, zal Hij dan écht berouw vergeten? Hij wendde vaak Zijn toorn af van mensen die Hem alleen met hun mond vleiden en met hun tong tegen Hem logen. Heeft Hij dan niets in voorraad voor wie nederig van geest is en met het offer van een gebroken hart tot Hem komt?

O, dat God Zijn tijdelijke toorn afwendde omdat de afgoden uiterlijk werden verlaten, is een machtig onderpand dat ook Zijn eeuwige toorn wordt afgewend als wij innerlijk verslagen zijn en bij de Zaligmaker schuilen. God moet eeuwig goed in voorraad hebben voor Zijn

vrienden, als Hij zelfs Zijn vijanden met tijdelijk goed beloont. Ja, als ik zie hoe de Filistijnen en Ammonieten de afgodische Israëlieten onderdrukten, en daarna zie hoe die onderdrukkers werden teruggedreven, zelfs als beloning voor een hartloze dienst, o, dan leer ik dit: echt berouw over de zonde en echt geloof in het offer van Jezus Christus zullen alle vijanden verstrooien.

Ik laat het afvallige volk achter me, bevrijd ondanks de bekende holheid van hun beloften. En ik keer terug met de zekerheid dat een koninkrijk waar geen Filistijn en geen Ammoniet in kan vallen, het deel zal zijn van allen die redding zoeken door Christus. — Henry Melvill.

Vers 37

Hun hart was niet recht met Hem. God bevalt hun zolang Hij hen met eten verzadigt, maar niet wanneer Hij hun hart met Zijn genade vervult. Daarom betalen ze Hem terug met de mond en niet met het hart. Ze zijn helemaal mond en tong, zonder hart, maar God is helemaal hart en borst. Zij geven woorden; God geeft melk en volmaakte liefde. Bij velen dringt de liefde niet door tot hun diepste wezen. Ze blijft in de ingang steken. — Thomas Le Blanc.

Vers 37

Hun hart was niet recht met Hem, en zij waren niet getrouw, enz. Dit is de klacht die steeds terugkomt; zie Psalm 78:8 en 22. De hervorming die tot stand is gebracht, heeft geen duur en geen vastheid. Vergelijk Hosea 6:4. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 38

Volgens de Babylonische Talmoed (B. Kiddoesjin 30a) is dit vers het middelste van de 5896 pesukim, de verzen van de Psalmen. Volgens B. Makkoth 22b werden Psalm 78:38 en daarvóór Deuteronomium 28:58-59 en 29:9 opgezegd terwijl de negenendertig zweepslagen

werden geteld die de schuldige kreeg. Paulus kreeg die slagen volgens 2 Korinthe 11:24 vijf keer. — Franz Delitzsch.

Vers 38

Doch Hij, barmhartig zijnde, enz. Toen Zijn hand al omhoog was en Hij de slag wilde geven, trok Hij haar terug. Zo doet iemand die het niet over zijn hart kan verkrijgen. En toen Hij het uiteindelijk toch deed, wekte Hij niet al Zijn grimmigheid op. Hij liet een paar druppels vallen, maar goot niet de hele bui uit. Voor beide geeft Hij de reden: zij zijn maar vlees. Zijn voornaamste doel is immers barmhartigheid te bewijzen. Dat Hij bedroeft, gebeurt alleen bij gelegenheid. Daarom wordt Hij eerst getergd, en zwaar getergd, voordat Hij het doet.

Het is voor een bij van nature om honing te geven, maar ze steekt. Toch steekt ze alleen bij gelegenheid, als ze getergd wordt. Dat zien we uit ervaring ook bij God: Hij verdraagt mensen, en Hij verdraagt hen lang. Zij blijven in hun zonden en Hij blijft in Zijn barmhartigheden en houdt Zijn oordelen tegen. — John Preston (1587-1628), in "The Golden Sceptre held forth to the Humble."

Vers 38

"Verzoende" is een heel ontoereikende vertaling van het Hebreeuwse woord. Dat roept onvermijdelijk de gedachte op aan verzoening als grond voor vergeving. — Joseph Addison Alexander.

Vers 38

Maar wendde dikwijls Zijn toorn af. God wordt elke dag getergd, en toch is Hij langzaam tot toorn. Soms heeft Hij zelfs besloten kwaad over een volk te brengen. Hij heeft Zich dan in de houding van het oordeel gesteld, het zwaard getrokken en hen geslagen. Zelfs dan houden zij niet op Hem te tergen, maar Hij houdt op hen te straffen. Zo houdt een liefdevolle vader die een weerspannig en slecht kind tuchtigt, soms zijn hand in, nog voordat het kind om genade smeekt. Hij houdt zich dan uit louter genade in.

Zo deed God met Israël. Ondanks hun veinzerij, met hun vleiende tongen en verbondbrekende harten, verzoende Hij hun ongerechtigheid en verdierf Hij hen niet. Ja, dikwijls wendde Hij Zijn toorn af en wekte Hij Zijn grimmigheid niet op. De woorden zijn: Hij vermenigvuldigde om Zijn toorn af te wenden. Zoals zij het aantal van hun daden vermenigvuldigden om Zijn toorn op te wekken, zo vermeerderde Hij het aantal van Zijn daden om haar af te wenden. En zo overtrof Hij uiteindelijk hun zonden in aantal met Zijn barmhartigheden, zodat zij niet omkwamen. — John Strickland, in "A Sermon preached before the House of Commons," getiteld "Mercy rejoicing against Judgment," 1645.

Vers 38

En wekte Zijn ganse grimmigheid niet op. Zijn lankmoedigheid blijkt uit de manier waarop Hij Zijn oordelen temt wanneer Hij ze zendt. Leegt Hij Zijn koker met pijlen? Raakt Zijn voorraad donder op? Nee! Hij zou het ene onweer na het andere over alle mensen kunnen laten rollen. Voor Hem is het even gemakkelijk een voortdurende beweging van bliksem en donder te scheppen als van zon en sterren, en de wereld net zo angstaanjagend te maken door het een als ze prachtig is door het ander. Hij opent niet al Zijn voorraad. Hij stuurt een lichte afdeling uit om met de mensen te schermutselen, maar zet niet Zijn hele leger in slagorde. Hij wekt niet al Zijn toorn op.

Hij knijpt maar, waar Hij had kunnen verscheuren. Wanneer Hij veel wegneemt, laat Hij genoeg over om ons in leven te houden. Had Hij al Zijn toorn opgewekt, dan had Hij alles weggenomen, en ons leven erbij. Hij raapt slechts een paar vonken bijeen en grijpt maar één brandende tak om naar de mensen te gooien, terwijl Hij de hele oven over hen had kunnen leegstorten. Hij stuurt maar een paar druppels uit de wolk, die Hij in haar geheel kon laten losbreken en op onze hoofden laten neerstorten om ons te overweldigen. Hij houdt veel in van wat Hij zou kunnen doen, en dat is genade. — Stephen Charnock.

Vers 39

Een wind, die henengaat.

> *"De geheime raderen van de jagende tijd geven*
> *Zo korte waarschuwing, en rijden zo snel voort,*
> *Dat ik dood ben voordat ik schijn te leven.*
>
> *En wat is een leven? een vermoeiende pelgrimstocht,*
> *Waarvan de glorie op één dag het toneel vult*
> *Met kindertijd, mannenjaren en afgeleefde ouderdom.*
>
> *En wat is een leven? het bloeiende gewaad*
> *Van de trotse zomerweide, die vandaag*
> *Haar groene fluweel draagt en morgen hooi is.*
>
> *En wat is een leven? een windstoot, gevoed met kleding,*
> *Onderhouden met voedsel, vastgehouden met vuile zelfverachting,*
> *Dan moe van zichzelf, terug naar het niets."* — *Francis Quarles.*

Vers 40

Hoe dikwijls verbitterden zij Hem, enz. Ze tergden God minstens tien keer (Numeri 14:22) tijdens de eerste twee jaar van hun reis door de woestijn: (1) bij de Rode Zee (Exodus 14:11-12); (2) bij de wateren van Mara (Exodus 15:24); (3) in de woestijn Sin (Exodus 16:2); (4) toen ze het manna bewaarden tot de volgende dag (Exodus 16:20); (5) toen ze op de sabbat manna verzamelden (Exodus 16:27); (6) in Rafidim, waar geen water was (Numeri 20:2,13); (7) bij de Horeb, toen een gegoten kalf werd gemaakt (Exodus 32:1 enz.); (8) in Tabera (Numeri 11:1-3); (9) toen ze naar vlees verlangden (Numeri 11:4); (10) toen ze morden over het bericht van de mannen die waren gestuurd om het land te verkennen (Numeri 14:1 enz.). — Daniel Cresswell.

Vers 40

Hoe dikwijls. God hield bij hoe vaak ze Hem tergden, ook al deden zij dat zelf niet. Zie Numeri 14:22: "Mij nu tienmaal verzocht hebben." — Matthew Henry.

Vers 41

Want zij kwamen alweder. Over het woord vayashuvu, dat wij vertalen met: en zij keerden terug. Sommigen zeggen dat dit betekent dat ze weer naar Egypte wilden, anderen dat ze terugvielen in hun oude gewoonte van opstand. Ik zeg: hier heeft het zo'n betekenis niet. Het is een Hebraïsme, een eigen Hebreeuwse manier van zeggen, en moet worden weergegeven als: zij keerden terug en verzochten. Dat wil zeggen: saepius tentaverunt, zij verzochten Hem telkens weer, of zij verzochten Hem opnieuw. — Thomas Froysel, in "Sermons concerning Grace and Temptation," 1678.

Vers 41

Verzochten God. Dit zegt alleen dat mensen met God omgaan alsof Hij verzocht kon worden. Ze gedragen zich zo dat ze Hem op de proef stellen, Zijn rechtvaardige ongenoegen opwekken en Hem tegen zich in beweging brengen, alsof het voor Hem billijk zou zijn dat ook werkelijk te doen vanwege hun overtredingen. Dit staat helemaal niet haaks op wat Jakobus zegt: "God kan niet verzocht worden met het kwade." Dat betekent dat het kwade geen invloed op Hem kan hebben. Het kan Hem er niet in meetrekken en niet tot zich keren, zodat Hij de macht ervan zou voelen of besmet zou raken.

Hij staat er oneindig ver van af, er hoog boven verheven, in al zijn vormen. En dat is Hij door de volstrekte volmaaktheid van Zijn wezen en Zijn zaligheid. — John Adam, in "Exposition of the Epistle of James," 1867.

Vers 41

En stelden den Heilige Israels een perk. Ze beperkten óf (1) Gods macht, zoals hierboven in Psalm 78:19-20, óf (2) Gods wil. Dan schreven ze Hem voor wat Hij moest doen, en wanneer, en op welke manier, en morden ze tegen Hem als Hij hun bijzondere en velerlei wensen niet steeds inwilligde. — Matthew Poole.

Vers 41

En stelden den Heilige Israels een perk. Wat een vreselijke beschuldiging! En hoe geheimzinnig lijkt ze ons, nu ze zo vreselijk is. Hoe ontzettend dat de mens, die worm, zich aanmatigt tot Hem Die hem gemaakt heeft te zeggen: "Tot hiertoe zult Gij komen, en niet verder." Verbazend, zeg ik, is die beschuldiging: de afmetingen en werkingen van de Godheid beperken! Wat een verbazende brutaliteit om een grenslijn te trekken waar de Schepper Zelf niet overheen mag, en de Wetgever van de natuur Zelf de weg van Zijn voorzienigheid voor te schrijven! De lelijkheid daarvan is onmetelijk.

Maar we weten, vrienden, dat deze misdaad niet ongewoon is. Eén van de natuurlijke gevolgen van de zonde lijkt dit te zijn: de zondige geest, of het nu die van de mens is of van de verloren aartsengel, kan de vaste grondvesten van de eeuwige troon niet laten wankelen. Daarom vermaakt hij zijn boosaardigheid, en zoekt hij tijdelijke verlichting van zijn verterende zorgen door aan de buitenranden en grenzen van het rijk van de Almachtige afsluitingen op te richten. Hij hoopt tevergeefs de Bezitter van de troon te hinderen, Die hij toch niet kan verontrusten.

Wat een ontroerende woorden! Raken ze je echt zoals ze mij raken? "Want zij kwamen alweder, en verzochten God, en stelden den Heilige Israels een perk." Op de een of andere manier lijkt geen combinatie van woorden zo ontroerend te kunnen zijn. Zij beperkten God. Zij beperkten de Almachtige. Zij beperkten de Oneindige. Nee! Deze woorden bevatten een ontzaglijke, ontroerende golfslag van betekenis. Want ze beschrijven Hem, een ontzagwekkend, in Zichzelf besloten Wezen, Wiens essentie eeuwigheid en macht is, Wiens zelfbestaan blijkt uit de verbazende wonderen van de natuur, Wiens leven wezenlijk bestaan was.

Zij beperkten Hem. Hem in Wiens wezen al het bestaan werd opgeslorpt en opgenomen. Hem voor Wiens blik bergen en heuvels wegvluchtten en niet meer werden gevonden. Hem Die van eeuwig-

heid is, God, Die boven allen is, tot in eeuwigheid gezegend. Hem voor Wie alle volken waren als een druppel aan een emmer, en Die de eilanden optilde als een heel klein ding. Hém beperkten zij! Wat een onbeschaamdheid!

Zij hadden Zijn karakter gekend als dat van de Heilige. Het was alles wat ze van Zijn karakter wisten. Maar het was omringd met een ontzag dat nog verschrikkelijker was dan de eenzame macht en zelfrust van de Godheid. In ontzagwekkende woorden en betekenissen hadden ze Zijn karakter horen uitroepen: de Heilige. Hém beperkten zij. Hem Wiens troon omhangen was met de vreselijke vleugels van de zondeloze aartsengelen, die door de duisternis van die onuitsprekelijke helderheid roepen: "Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige!" En Wiens heiligheid zelfs bevestigd werd door de wanorde van de rollende wereld. Zij beperkten Hem.

Persoonlijker, en daarom wonderlijker, werd de gruwelijkheid. De generaties van hun volk hadden van Hem getuigd als de Heilige Israëls. Zij hadden de wonderen van Zijn heiligheid en macht gezien in Egypte en in de Rode Zee. Zij hadden gehoord van de God van Abraham, Izak en Jakob. Zij hadden gehoord van Hem Die tot hun Aanvoerder had gesproken in de braamstruik, brandend van vuur. Zij zagen Zijn vuur- en wolkkolom. Zij wisten zichzelf goddelijk uitgezocht en verkoren. En Hem Die hen koos, beperkten zij! Wat hun geloof had moeten verzekeren, werd alleen maar de bron van hun misdadigheid. — E. Paxton Hood.

Vers 41

"En stelden den Heilige Israels een perk." God kan het niet verdragen dat wij Hem beperken. Niet in de tijd, niet in de manier, niet in de middelen waarmee Hij helpt. Hij beschuldigt de Joden van deze vermetelheid: zij stelden den Heilige Israëls een perk. Het is ondraaglijk als iemand een oneindige wijsheid en macht probeert af te bakenen. Hij zal werken, maar wanneer het Hem behaagt, en hoe het Hem be-

haagt, en met de middelen die Hem behagen. Of, als het Hem goeddunkt, zonder enig middel. Ook door zwakke en onwaarschijnlijke middelen, door middelen die iedereen veracht en afwijst. — Joseph Caryl, in een "Sermon before the House of Commons" (een preek voor het Lagerhuis), getiteld "The Works of Ephesus."

Vers 41 (laatste zinsnede)

Dit was de zonde van Israël. En zijn wij daar niet vaak schuldig aan geweest? Onze God is de "Heilige". Hij zal doen wat het meest tot Zijn eer strekt. Hij is de Heilige Israëls, en daarom zoekt Hij het welzijn van Zijn volk. We mogen Zijn wijsheid niet beperken, want die is oneindig. We mogen Zijn macht niet beperken, want die is almachtig. We mogen Hem ook niet aan onze tijd binden, want Hij zal Zijn soevereiniteit tonen. Hij laat Zich niet dwingen om onze regels te volgen, en Hij is niet verplicht om onze klok aan te houden. Maar Hij brengt Zijn woord tot vervulling, Hij eert ons geloof en Hij beloont wie Hem ijverig zoeken. — James Smith.

Vers 41

Stelden een perk. Het Hebreeuwse woord komt nog maar op één andere plaats voor (Ezra 9:4). Daar betekent het: een merkteken op iemand zetten. Sommigen passen dat hier bij wijze van spreken toe, in de zin van brandmerken of beledigen. — Joseph Addison Alexander.

Vers 41

En stelden den Heilige Israels een perk, of: zij merkten Hem. Volgens de Targum merkten ze Hem met een teken. Jarchi legt het zo uit: zij daagden Hem uit door van Hem een teken te vragen. Ze drongen aan op een wonder, waaraan te zien zou zijn of de Heere wel of niet onder hen was (Ex. 17:7; vergelijk Matth. 16:1). Kimchi denkt aan grenzen: zij stelden grenzen aan Zijn macht en goedheid. Dit kon Hij wel doen, zeiden ze, en dat andere niet (zie Ps. 78:19-20).

Zo beperken mensen de Heere ook als ze de zegen die ze willen precies vastleggen: déze zegen en geen andere. Ook de mate leggen ze vast, tot welke hoogte hij hun geschonken moet worden, en het tijdstip waarop ze hem willen ontvangen. Maar de zegen zelf, de mate ervan en het tijdstip van de gift horen allemaal aan de Heere overgelaten te worden. Hij weet wat daarvan voor ons het beste is en wanneer het beste moment is om het ons te geven. — John Gill.

Vers 41

Den Heilige Israëls een perk stellen: dat is wantrouwen dat God de macht heeft om al Zijn genaden waar te maken. Wantrouwen dat Hij kan doen wat in elk geval nodig is voor Zijn volk, en dat Hij Zijn plannen met hen kan uitvoeren. Op het moment dat ik veronderstel dat iets niet tot zegen kan zijn, beperk ik God. Dat is een grote zonde. Dubbel groot, als we bedenken wat Hij al niet voor ons gedaan heeft. De Heilige Geest redeneert altijd vanuit Gods geopenbaarde, oneindige liefde door tot al haar gevolgen. Hij heeft verzoend; dan zal Hij ons zeker ook zaligmaken tot het einde toe. Hij heeft Zijn Zoon niet gespaard; hoe zal Hij ons dan met Hem niet alle dingen schenken? — J. N. Darby.

Vers 42

“Zij dachten niet aan Zijn hand”, enzovoort. God haat het als we Zijn weldaden vergeten. Ten eerste omdat Hij ons geboden heeft ze niet te vergeten (Deut. 4:9; 8:14). Ten tweede omdat vergeten een teken van minachting is. Ten derde omdat het een bijzondere onachtzaamheid verraadt. Ten vierde omdat het voortkomt uit ongeloof. Ten vijfde omdat het het duidelijkste kenmerk van ondankbaarheid is. — Thomas Le Blanc.

Vers 42

“Zij dachten niet aan Zijn hand”, enzovoort. Waar komt het geloof samen in tijden van beproeving? Bij de eerste openbaring van genade.

Voor een Israëliet is de herinnering aan de verlossing uit Egypte de toetssteen van een levend geloof. Zo is het voor de beproefde gelovige van nu het *kruis* dat de uitweg wijst uit de nevelachtige duisternis waarin Satan ons geweten soms mag hullen, wanneer we de Heere niet waakzaam voor ogen hebben gehouden.

Omdat Israël die eerste verlossing vergat, ging het eigenzinnig verder op de weg van het kwaad. Zo blijft ook een christen in zijn geestelijke strijd soms steken vóór hij het kruis bereikt. Hij verslaat de vijand dan niet, en blijft onvruchtbaar en ongelukkig. Dat duurt voort totdat de grote Herstelder ingrijpt en hem in zijn hart terugbrengt naar de plaats waar God hem voor het eerst ontmoette, en hem in Jezus welkom heette in de volheid van vergeving en vrede. Geen ervaring daartussen helpt hem hier, hoe echt die ook is.

Alleen bij het kruis krijgen we een gezonde, eerlijke houding terug, tegenover onszelf én tegenover God. Willen we Hem verheerlijken, dan moeten we "het beginsel van dezen vasten grond tot het einde toe vast behouden", Hebr. 3:14. — Arthur Pridham.

Vers 42

"Zij dachten niet aan Zijn hand", enzovoort. Gegeten brood is snel vergeten. Nihil citius senescit quam gratia: niets veroudert zo snel als een gunst. — John Trapp.

Vers 43

Zoan, ook wel San genoemd, was blijkbaar een van de belangrijkste hoofdsteden van de Farao's, een van hun koninklijke residenties (Jes. 19:11, 13; 30:4). Daarom wordt het veld van Zoan, de mooie vruchtbare vlakte van aangeslibde grond rondom de stad, beschreven als het toneel van de wonderlijke werken die God in de tijd van Mozes deed. — John Kitto.

Verzen 43-51

Mozes deed wonderen die verwoestten; Christus deed wonderen die bewaren. Mozes veranderde water in bloed; Christus veranderde water in wijn. Mozes bracht vliegen, kikvorsen, sprinkhanen en rupsen, die de vruchten van de aarde opvraten en kwelden. Christus liet een klein beetje van die vruchten groeien, vijf broden en enkele vissen, door ze te zegenen, zodat Hij er vijfduizend mannen mee voedde.

Mozes sloeg mensen en vee met hagel, donder en bliksem, zodat ze stierven. Christus maakte sommige doden weer levend en redde zieken en kranken van de dood. Mozes was een werktuig om allerlei toorn en kwade engelen onder hen te brengen. Christus wierp duivels uit en deed allerlei goed: Hij gaf de blinden hun gezicht, de doven hun gehoor, de stommen hun spraak, de lammen hun benen en de melaatsen reiniging. En toen de zee onstuimig was, bedaarde Hij haar.

Mozes doodde hun eerstgeborenen en veroorzaakte zo een ontzettend geschrei in heel Egypte. Christus redt álle eerstgeborenen, of Hij maakt hen tot eerstgeborenen door hen te redden. Want zo worden zij genoemd, Hebr. 12:23. — John Mayer.

Vers 46

Kruidworm. Het woord chasil geeft de Septuagint in 2 Kron. 6:28 weer met broukos. Aquila doet dat hier ook, en de Vulgaat in Kronieken en in Jes. 33:4. Hieronymus vertaalt het hier met bruchas, “de kever”, en iedereen weet dat die de bladeren van bomen massaal verslindt. De Syrische vertaling geeft het in Joël 1:4; 2:25 weer met tzartzooro. Michaëlis leidt dat af van het Arabische tzartzar, “krekel”, en verstaat het als de molkrekel. Ook die richt in zijn larvestadium grote verwoesting aan in koren, gras en andere gewassen, doordat hij de wortels aanvreet waarvan hij leeft. — Redactionele aantekening bij Calvijn op deze plaats.

Vers 46

Rups. Vroeger noemde men zo elk verwoestend, kruipend schepsel dat op bebouwde grond voorkwam. Tegenwoordig beperken we de term, in onderlinge overeenstemming, tot het tweede stadium van de insecten uit de orde van de schubvleugeligen, dat zijn vlinders en motten. Rupsen vallen op door de vraatzucht waarmee ze de bladeren, de vrucht en soms zelfs het harde hout van planten en bomen aanvallen. Dat merkt ook wie weinig van de natuur weet. — "Biblical Treasury."

Vers 46

Sprinkhaan. Wie hun verbazende menigte nooit zelf gezien heeft, gelooft hun aantal niet. Over een gebied van meerdere mijlen is de hele aarde ermee bedekt. Het geluid dat ze maken terwijl ze bomen en kruid afknagen, is op grote afstand te horen. Het klinkt als een leger dat in het geheim plundert. Zelfs de Tartaren zijn een minder verwoestende vijand dan deze kleine diertjes. Je zou denken dat het vuur hun route gevolgd had. Waar hun myriaden zich verspreiden, verdwijnt het groen van het land. Bomen en planten, kaalgevreten en teruggebracht tot hun naakte takken en stammen, laten het troosteloze beeld van de winter in een oogwenk de plaats innemen van het rijke tafereel van de lente.

Wanneer deze wolken sprinkhanen opvliegen, om een hindernis te nemen of sneller een dorre vlakte over te steken, kun je letterlijk zeggen dat de hemel erdoor verduisterd wordt. — F. C., graaf de Volney.

Vers 47

"Hij doodde hun wijnstok door den hagel, en hun wilde vijgebomen door vurigen hagelsteen." De wijnstok voor de rijke en de wilde vijg voor de arme: Gods rechtvaardig oordeel nam ze beide weg van het volk. — W. Wilson.

Vers 47

De wilde vijgeboom (sycomore, niet sycamore, want dat is iets heel anders, al wordt het door een drukfout in onze Bijbels vaak met de sycomore verward) was een boom die in Egypte veel voorkwam, Amos 7:14; Luk. 19:4. Zijn bladeren leken op die van de moerbei en zijn vrucht op die van de vijg. Van zijn opbrengst leefden de lagere standen grotendeels. De psalmist noemt maar één soort, maar hij bedoelt duidelijk elke soort kostbare boom. — William Keatinge Clay.

Vers 49

"Met uitzending der boden van veel kwaads" (Engels: kwade engelen). Het kwaad komt ongeroepen, maar nooit ongezonden. Worden ze hier niet engelen genoemd? Ze worden gezonden. Het woord engel betekent immers bode. Geen levenloos ding, maar ook geen levend wezen, geen dier, geen mens, zelfs Satan zelf niet, kan schaden tenzij God het gebiedt.

De duisternis van drie dagen in Egypte: hoe kwam die? "Hij zond duisternis", zegt David (Ps. 105:28). Zo ook de hagel, de donder en de bliksem: de Heere zond ze, zegt Mozes. De kikvorsen, vliegen, luizen, sprinkhanen en rupsen die Egypte plaagden, en de leeuwen die de afgodendienaars in Samaria doodden (2 Kon. 17): over hen allen zegt de tekst: Dominus immisit, de Heere zond ze. En wat mensen betreft: "Ben ik", zegt Rabsake, "zonder den HEERE opgetogen tegen deze plaats?" Hij had mij bevolen te gaan. Ja, zelfs de duivel, de boze aartsengel die zoekt te verslinden, moet eerst gezonden worden voor hij iets kan doen. De leugengeest in de monden van de valse profeten wilde Achab verleiden. God moest eerst bevelen: Egredere, ga uit, en doe zo.

Het nut hiervan ziet iedereen zonder mijn hulp. Wie het goede doet, hoeft niets te vrezen. Geen mens, geen duivel, geen schepsel kan je schaden, want God zendt ze niet. Maar wie zondigt, moet alles vrezen. Het zwakste schepsel kan de machtigste mens overmeeste-

ren als God zegt: ga! Een muis, zegt de dichter, zal een goddeloos mens bijten. Al is het de trotse Herodes of de grote Antiochus: als God de schepselen maar vraagt: Quem mittam, wie van jullie zal Ik zenden?, dan antwoordt de worm: Ecce me, zend mij; ik zal hem verslinden. En zulke arme, eenvoudige, verachtelijke schepselen zijn sommige van deze kwade engelen in mijn tekst.

Hij zond: wat zond Hij? Kwade engelen, staat er direct in dezelfde Schriftplaats. Kwade engelen? Par dispar: twee woorden die niet goed bij elkaar lijken te passen. Het tweede kan tegen het eerste zeggen: Quid mihi et tibi, wat heb ik met jou te maken? Engelen waren immers de beste en heiligste van Gods schepselen. Allen waren ze goed, zeer goed, zegt Mozes; maar engelen waren kat' exochen, bij uitstek goed. Dan zou "kwaad" hier een kwaad bijvoeglijk naamwoord bij engelen zijn. Dat lees je nergens anders dan hier, en hier (denken sommigen) is het niet goed vertaald.

De uitdrukking "kwade engelen" heeft hier namelijk een andere betekenis: de engelen, dat wil zeggen de boden van het kwaad. In het Hebreeuws staat niet malakim maar mal'achei. Daarom denken sommige uitleggers dat de psalmist doelt op de woorden van Mozes en Aäron. Die werden van God gezonden als boden van het kwaad, dat wil zeggen alle plagen die God over Egypte zou brengen. Die uitleg veroordeel ik niet, maar ik volg hem ook niet. De Griekse kerkvaders hebben een andere: onder de kwade engelen worden de boze geesten verstaan. Ook Christus noemt hen engelen: de engelen van de duivel. Augustinus houdt niet van die uitleg. De meest gangbare uitleg is die van een Joods schrijver: de "kwade engelen" zijn de tien afzonderlijke plagen. — Richard Clerke (gest. 1634).

Vers 49

"Met uitzending der boden van veel kwaads" (Engels: kwade engelen). Elke gelovige weet dat de duivel en zijn engelen zo boos zijn dat het eeuwige vuur voor hen bereid is. Maar dat door hun bemiddeling een

bezoeking van de Heere God gezonden wordt over mensen die Hij deze straf waardig acht, lijkt hard. Zo voelt het wie weinig geneigd is na te denken over hoe Gods volkomen gerechtigheid zelfs kwade dingen goed gebruikt. Want wat hun wezen betreft: welke andere persoon dan Hij heeft hen gemaakt? Boos heeft Hij hen niet gemaakt. Toch gebruikt Hij hen, omdat Hij goed is, op een gepaste en rechtvaardige manier. Zoals onrechtvaardige mensen omgekeerd Zijn goede schepselen op een kwade manier gebruiken.

God gebruikt dus kwade engelen om kwade mensen te straffen, zoals bij allen over wie de psalm spreekt. Zoals bij koning Achab, die een leugengeest naar Gods wil misleidde, zodat hij in de oorlog zou vallen. Maar Hij gebruikt hen ook om goede mensen te beproeven en openbaar te maken, zoals Hij bij Job deed. — Augustinus.

Vers 50

"Hij woog een pad voor Zijn toorn." Letterlijk: "Hij woog een weg." Dat laat zien dat God, door de Egyptenaren zo zwaar te straffen, niets anders deed dan wat rechtvaardig en billijk was, afgewogen op de weegschaal van het recht. Vergelijk Spr. 4:26. — A. R. Fausset.

Vers 50

"Hij woog een pad voor Zijn toorn." Het is alsof de psalmist zegt: als er geen weg was voor Zijn toorn, dat wil zeggen voor het uitvoeren van Zijn toorn, dan baande Hij Zich er zelf een. Hij vond geen weg, dus maakte Hij er een. Hij vocht Zich door alle moeilijkheden heen die de vernietiging van Zijn vijanden leken tegen te houden.

In de kantlijn van onze Bijbel staat: Hij woog een pad. Hij maakte het pad zo nauwkeurig alsof Hij het in een weegschaal had gelegd. De weg paste bij de grootte van Zijn eigen toorn en bij de afmetingen van hun goddeloosheid. Zo maakte Hij een weg voor Zijn toorn: Hij stemde de weg af op Zijn toorn én ruimde alle hindernissen uit de weg van Zijn toorn. Als God werkt om te redden, wie zal het verhin-

deren? En als God werkt om te verdelgen, wie of wat zal het verhinderen? — Joseph Caryl.

Vers 51

"Het beginsel der krachten in de tenten van Cham." De zon van de laatste dag van Israëls verblijf in Egypte was ondergegaan. Het was de vierde dag na het gesprek met Mozes. Farao, zijn vorsten en de priesters van zijn afgoden hadden ongetwijfeld moed geput uit dit ongewone uitstel. Jehova en Zijn dienaren waren eindelijk verslagen, want nu behaalden de goden van Egypte de overhand! De zege zou gevierd worden met praal en offers, met feesten en dansen. Niets is waarschijnlijker dan dat de feestzalen van Farao in Rameses straalden van de lampen. En dat hij en zijn vorsten plengoffers van wijn uitgoten voor hun goden, en midden in hun slemppartij plannen smeedden om Israëls slavernij te laten voortduren...

Farao Sethos schoot die nacht overeind van zijn legerstede, gillend van woeste en bittere pijn. Hij knaagde aan de scherpe pijl die als bij een gewonde leeuw in zijn ingewanden woelde. Zijn zoon, zijn eerstgeborene, zijn enige zoon, net volwassen, net tot koning van Egypte gekroond en met zijn vader verbonden in de zorg voor het bestuur, kronkelde voor hem in doodsstuipen en stierf. Zijn uitbarstingen van verdriet werden weergalmd, en niet met een gespeelde stem, door de vorsten, de raadslieden en de priesters die zijn brasserij deelden. Ieder scheurde zijn kleren en drukte het trillende lichaam van zijn eerstgeboren zoon tegen zijn borst.

In die vreselijke nacht: "er was een groot geschrei in Egypte". Maar als we haar geschiedenis juist gelezen hebben, steeg de luidste, wildste klacht van wroegende angst op uit de feestzaal van Farao! — William Osburn, in "Israel in Egypt", 1856.

Vers 52

En Hij voerde Zijn volk als schapen. Er staat niet dat ze als schapen uittrokken, maar dat Hij hen als schapen liet uittrekken. Dit zegt dus

niets over het karakter van het volk zelf. Het is juist een lofprijzing op Gods zorg en goedheid. Zoals een goede herder bracht Hij Zijn eigen volk volkomen veilig uit Egypte, als schapen die uit het midden van de wolven worden weggegrist. — Musculus.

Vers 53

Zodat zij niet vreesden. Ten eerste hadden ze bij hun vertrek uit Egypte geen enkele reden tot angst: (1) ze zagen de Egyptenaren sterven, maar tegen hen liet zelfs geen hond een kik horen; (2) ze waren allemaal gezond; (3) ze waren rijk geworden door de buit van de Egyptenaren; (4) ze trokken uit als een grote menigte; (5) ze hadden zich van wapens voorzien. Ten tweede vreesden ze ook niet om de Rode Zee in te gaan, want de schrik die Farao's nadering had veroorzaakt, was snel verdwenen. Ten derde waren ze niet bang om veertig jaar door de woestijn te zwerven, omdat God Zijn kolom voor hen uit liet gaan. Ten vierde vreesden ze niets, ook al werden ze door vijanden aangevallen en bedreigd. — Thomas Le Blanc.

Vers 54

En Hij bracht hen tot de landpale Zijner heiligheid. Dat wil zeggen: tot het heilige land. Dat gebied heet zo om verschillende redenen, maar vooral vanwege Gods heiligdom, de plaats waar Hij woonde. Het hele land was daarbij slechts de grens en de omlijsting. Zo bijzonder was die ene plaats, de plek waar Hij Zelf woonde! Haar heiligheid straalde als het ware uit over elk ander deel van het land, alsof het geheel één heiligdom was, gewijde grond. Het is dus een eer voor het hele land, en niet alleen voor het heiligdom, dat Hij het noemt: de heilige landpale, een landpale van Zijn heiligheid. — Annotaties van de Westminster-synode.

Vers 57

Zij zijn omgekeerd, als een bedriegelijke boog. Een oosterse boog heeft in rust één bepaalde kromming. Om hem te spannen en van de

pees te voorzien, moet je hem eerst de andere kant op buigen. Probeert iemand die er niets van kent of die zwak is dat te doen, dan springt de boog terug in zijn oude stand, als hij niet erg oplet. Dat kan zelfs je arm breken, als het ongelukkig uitpakt. Ik heb het zelf meegemaakt: een gespannen boog schoot opzij en sprong terug in zijn ruststand. Dat was niet zonder gevaar voor mij, en een paar keer kreeg ik er letsel van.

Dit beeld komt vaak voor in de Heilige Schrift, maar niemand heeft het begrepen, omdat men de oosterse boog niet kende. Zo'n boog moet eerst naar de tegenovergestelde kant worden gebogen, voordat hij bruikbaar is. Is hij niet goed gemaakt, dan vliegt hij terug als je de pijl afschiet. Van de boog van Jonathan staat geschreven: "werd Jonathans boog niet achterwaarts gedreven", 2 Sam. 1:22, lo nasog achor, "hij kromde zich niet naar achteren". Het was een goede boog, een boog waarop hij kon rekenen. Hosea, Hos. 7:16, vergelijkt het ontrouwe Israël met een bedrieglijke boog. Die schiet, als hij gespannen is, plotseling opzij en keert terug naar zijn vroegere stand. Dezelfde gedachte vinden we in Jer. 9:3.

Het is precies de boog waarover Homerus schrijft, Odyssee 21. Geen van Penelope's vrijers kon hem spannen. In rust heet hij toxon palinonon, de kromme boog. Is hij klaar voor gebruik, dan heet hij toxon palintonon, de teruggebogen boog. Wat Odysseus' boog en de proef van zijn kracht en handigheid bij het spannen betreft, daar hebben de critici en uitleggers niets van kunnen maken. Ze kenden het bedoelde werktuig immers niet. Elders heb ik een verhandeling over de boog van Homerus geschreven. Het beeld klopt volkomen en is heel treffend. Toen deze Israëlieten uit hun natuurlijke kromming werden gebracht, sprongen ze snel terug en vielen ze weer in hun oude gedrag. — Adam Clarke.

Vers 57

Opzij schietend als een gebroken boog (Engels Gebedenboek). Maar als een boog breekt, schiet hij niet meer opzij. De veerkracht die hem zou laten wegschieten, is dan juist verdwenen. — Stephen Street.

Vers 57

Zij zijn omgekeerd, als een bedriegelijke boog. Zolang de boog niet gespannen is, valt de barst die erin zit misschien niet op. Maar gebruik hem: trek de pijl tot aan de punt, en hij spat uit elkaar. Zo gaat het met een vals hart als het op de proef wordt gesteld. In de fabel kleedt men een aap als een mens. Gooi je dan noten voor haar neer, dan kan ze haar aard niet langer verbergen en laat ze zien dat ze echt een aap is. Een vals hart verraadt zichzelf, nog voor het er erg in heeft, zodra er een mooie gelegenheid is voor zijn verlangens. Oprechtheid daarentegen houdt de ziel zuiver als de verleiding komt. — William Gurnall.

Vers 57

Het vierde is de bedriegelijke boog (qeshet remiyyah), een slappe of kromtrekkende boog: arcus doli vel dolosus seu fallax (Hebreeuws). Zo'n boog bedriegt zeker de schutter die ermee schiet. Hij slaat terug in de buik, zoals boogschutters dat noemen. Je kunt je oog en je pijl nog zo recht op het doel richten en vol vertrouwen bij jezelf denken dat je raakt, toch vliegt de pijl door het kromtrekken van de boog uiteindelijk de tegenovergestelde kant op. Soms keert hij zelfs terug naar de schutter zelf. Non semper feriet, quodcunque minabitur arcus: de boog treft niet alles waarmee hij dreigt.

Een slecht gemaakte of kromtrekkende boog draait om in de hand van de schutter en stuurt de pijl nu eens deze kant op, dan weer die kant. Soms springt hij terug in zijn eigen zij. En een rotte boog, hoe mooi hij er ook uitziet, breekt in de hand zodra de pijl tot aan de punt wordt getrokken, en zo bedriegt hij de boogschutter. Hetzelfde ge-

beurt als de pees slecht is en breekt wanneer je de pijl trekt. Dit is niets minder dan een goddelijke beeldspraak uit de Schrift.

Kijk: zo'n bedrieglijke, kromtrekkende en rotte boog is het bedrieglijke hart van de mens. Zijn goede voornemens en beloften zijn de pijlen die hij op de pees legt. Het doel waarop hij mikt is berouw. Vooral in tijden van benauwdheid richt hij daar zijn scherpe, gespannen blik op, alsof hij echt berouw wil hebben. Maar helaas! Zijn hart bedriegt hem, want het is niet oprecht in Gods verordeningen, Ps. 119:80. Daarom vallen zijn beloften en voorwendsels voor zijn voeten neer of verdwijnen ze als rook in de lucht. Zo doet een bedriegend, maar ook een bedrogen hart, de mens afdwalen, Jes. 44:20, zoals het deze valse Israëlieten deed.

O, let dus op het verborgen kromtrekken van je eigen hart! Je bent Gods boog, dus moet je door Hem gespannen worden en voor Hem gespannen blijven staan, Zach. 9:13. Dan zul je zijn als de boog van Jonathan, die "niet achterwaarts gedreven" werd, 2 Sam. 1:22. — Christopher Ness, in "A Crystal Mirror", 1679.

Verzen 57-59

Wie niet vast staat in het geloof, tart God. Wie de waarheid eerst omarmt en dan afvalt, brengt het evangelie in kwaad daglicht. Dat blijft niet ongestraft, en het wordt ook zeker gezien. Zij weken terug, en handelden trouwelooslijk. God hoorde het en werd verbolgen, en versmaadde Israel zeer. Wie afvalt, valt als een afgevallen vrucht de duivel in de mond. — Thomas Watson.

Vers 58

Hoogten. Dat zijn altaren, kapellen en vergelijkbare plaatsen om God te dienen buiten de ene plaats die Hij Zelf had gewijd en die Hem alleen welgevallig was. Misschien waren ze ook aan afgoden gewijd. Ze heetten zo, omdat het volk daarvoor de allermooiste heuvels en heuveltjes uitzocht. — John Diodati.

Vers 59

God hoorde het en werd verbolgen. De psalmdichter laat het lawaai van de slechte daden van het volk opstijgen tot de oren van de Eeuwige. — Armand de Mestral, in "Commentaire sur le Livre de Psaumes", 1856.

Vers 60

Het is heidense waan en een vals vertrouwen om te denken dat God aan een plaats of plek gebonden is. De Trojanen dachten dat hun stad onneembaar was, omdat ze de tempel van Pallas binnen hun muren hadden. In onze tijd binden de aanhangers van Rome Christus aan Rome en aan de stoel van Petrus. Daarna houden ze er uitdagend aan vast en zeggen ze: "Ik zal niet wankelen", Ps. 10:6. Want, zeggen ze, het schip van Petrus kan wel een beetje zinken, maar nooit helemaal. Het enige wat dan nog ontbreekt aan hun verhaal, is dat zij helemaal niet het schip van Petrus zijn.

Ze lijken veel meer op een Oost-Indiëvaarder, een handelsschip met een lading Italiaanse apen en andere vreemde koopwaar: parels, purper, zijde, koper, ijzer, zilver, goud, wierook, lood. Zo kunnen ze handel drijven in geestelijke ambten, van de godsdienst een winkel maken en de hele wereld bedriegen, Openb. 18:11-24. — Johann Andreas Cramer, 1723-1788.

Vers 61

En Hij gaf Zijn sterkte in de gevangenis, enz. Hij noemt de ark de sterkte van God. Dat is niet gezegd omdat Gods kracht er helemaal in opgesloten zat, alsof Hij alleen door de ark machtig en sterk kon zijn. Maar Zijn aanwezigheid, waarvan de ark het teken was, had Israël altijd Zijn kracht en macht laten zien: in de blijvende bescherming en de vele reddingen van dat volk. Op dezelfde manier noemt Hij de ark de schoonheid of heerlijkheid van God. God maakte Zijn heerlijkheid

immers bekend onder het volk door Zijn eigen aanwezigheid, en Hij wilde dat ze door dit uiterlijke teken zichtbaar werd. — Mollerus.

Vers 63

Het vuur verteerde hun jongelingen. Vuur kan hier een beeld zijn van verwoestende oorlog, zoals in Num. 21:28: "Want er is een vuur uitgegaan uit Hesbon; een vlam uit de stad van Sihon; zij heeft verteerd Ar der Moabieten", enz. — Albert Barnes.

Vers 63 (eerste zinsnede)

Als de godsdienst onder Gods volk omver wordt gehaald, moet de staat niet denken dat hij zelf overeind blijft. Toen God Zijn heerlijkheid in de hand van de vijand gaf, "Hij leverde Zijn volk over ten zwaarde … Het vuur verteerde hun jongelingen." — David Dickson.

Vers 63

Niet geprezen. Dat wil zeggen: ze kregen geen bruiloftsliederen, zoals in die tijd de gewoonte was; zie Jer. 7:34; 16:9; 25:10. Het betekent dat ze niet met eer waren getrouwd, omdat er door de oorlogen te weinig mannen waren, Jes. 4:1; Jer. 18:21. Of dat ze zonder enige plechtigheid trouwden, als arme slavinnen. Of in het geheim, zoals in tijden van algemene ramp. — John Diodati.

Vers 64

Hun weduwen weenden niet. Dit laat zien hoe groot de verwoesting werkelijk was. Het zegt veel voor iedereen die in een oosterse stad is geweest tijdens een pestepidemie of een andere vernietigende ramp. In het begin is het gejammer dat na elk sterfgeval hoort, luid en overal te horen. Maar naarmate de ramp en de verwoesting groter worden, wordt het gejammer niet luider. Het sterft weg. De dood wordt een vertrouwde gast in elk huis. Iedereen is zo vol van zijn eigen verlies dat hij weinig medeleven overheeft voor een ander. Daarom let

niemand meer op de luidste klachten, en er komen geen troostende vrienden meer naar het huis van de rouw.

Dat komt ook door de afgestompte gevoelens die voortdurende gruwelen altijd teweegbrengen. Een nieuw sterfgeval wordt in stilte ontvangen, of met niet meer dan zuchten en tranen. Alle gewone gebruiken worden stopgezet. De doden worden zonder rouwplechtigheid weggedragen en begraven, zonder dat overlevende vrienden erbij zijn. Mannen die dit als beroep doen, voeren ze op de rug van muilezels of ezels af uit de huizen die ze verlaten achterlaten. Wij hebben dit zelf gezien. — Kitto's "Pictorial Bible", 1856.

Vers 64

Hun weduwen weenden niet. Dit kan vier dingen betekenen. Of 1. dat ze door verdriet overweldigd waren en niet konden wenen. Of 2. dat ze in gevangenschap bij de Filistijnen zaten en de dood van hun mannen niet mochten beklagen. Of 3. dat ze van verdriet stierven en dus niet meer leefden om bij de begrafenis te klagen. Of 4. dat ze zo in beslag werden genomen en bezwaard waren door hun eigen ellende, en vooral door de ellende van de gemeente en het volk van God in het algemeen, dat ze geen tijd hadden om hun mannen te bewenen. Van die laatste twee hebben we een duidelijk voorbeeld in de vrouw van Pinehas. Toen ze stierf, sprak ze met geen woord over haar man, 1 Sam. 4:19-20. — Arthur Jackson.

Vers 64

De schoondochter van Eli was tegelijk in barensnood en stervende. Zo werd het oordeel van God over dat goddeloze huis voltooid. Alsof ze nauwelijks iets voelde bij de dood van haar schoonvader, haar man en zichzelf, vergeleken met dit verlies, noemde ze haar zoon, die te vroeg geboren werd, Ikabod. Met haar laatste adem zei ze: "De eer is gevankelijk weggevoerd uit Israel, want de ark Gods is genomen." — Joseph Hall.

Vers 65

Toen ontwaakte de Heere. Weet hoe je deze en vergelijkbare plaatsen in de Schrift moet begrijpen, waar van de Heere wordt gezegd dat Hij slaapt en Zijn volk vergeet, Ps. 13:2; 44:24; 77:10. Het gaat hier dus niet om een algemeen en totaal vergeten of slapen van Gods voorzienigheid. God kent immers geen vakantie: Hij houdt overal ter wereld, elk moment, voortdurend de teugels van het bewind in Zijn hand. Het betekent ook niet dat Zijn voorzienigheid helemaal stilstaat ten opzichte van datgene wat de Heere, naar ons idee, lijkt te vergeten en waar Hij slapend bij ligt. Want Zijn voorzienigheid werkt voortdurend door, op een manier die we niet zien en waar we nu nog niet van weten, zoals is aangetoond.

Bovendien laat zo'n vergeten en slapen van de voorzienigheid juist zien hoe mooi Gods voorzienigheid werkt in de manier waarop ze dingen tot stand brengt. Het is geen tussenbewind en God laat de scepter van het bestuur niet vallen. Het is juist een prachtig bewijs dat God alles wijs regelt, terwijl Hij lijkt te vergeten en te zijn als iemand die slaapt. De nacht valt als nacht even goed onder Gods voorzienigheid als de dag, want ook voor de nacht zijn er hemelse ordeningen, Jer. 31:35. Zo is ook de donkere nacht, waarin de Heere in bepaalde zaken lijkt te slapen, een deel van Zijn alwijze regeringsplan. De zeventigjarige gevangenschap was een lange nacht van benauwdheid voor de gemeente, en toch moest het zo gaan volgens de ordening van de voorzienigheid, Jer. 29:10. — Thomas Crane.

Vers 65

Als een held, die juicht van den wijn. Zijn geest en moed leven weer op en vatten vlam door een flinke teug edele wijn. Deze vergelijking is niet beledigender voor de goddelijke Majesteit dan die van een dief die in de nacht komt, waarmee de wederkomst van Christus wordt vergeleken, 1 Thess. 5:2. — Matthew Poole.

Vers 66

En Hij sloeg Zijn wederpartijders aan het achterste. Dit slaat op de Filistijnen, die met aambeien of builen werden geslagen terwijl ze de ark gevangen hielden, 1 Sam. 5:6, 12 ... De Griekse vertaling, zoals Suïdas die aanhaalt, luidt: Hij sloeg Zijn vijanden aan de achterkant van de zetel. Dat wijst, zegt hij, op een ziekte die men liever netjes en omfloerst omschrijft. — John Gill.

Vers 67

Als de ark wordt verplaatst, is ze nog niet weggenomen. Silo heeft haar verloren, maar Israël niet. God zal een gemeente in de wereld hebben en een koninkrijk onder de mensen, ook al wordt de kandelaar van deze of gene plaats weggenomen. Sterker nog: dat Silo wordt verworpen, betekent dat Sion wordt uitverkoren. — Matthew Henry.

Verzen 67-68

"Verwierp." "Verkoos niet." "Verkoos." Gods liefde wordt ons niet voorgesteld als iets vaags dat ergens neerdaalt, maar als een liefde die alle mensen kent en hen stuk voor stuk in het oog heeft. Daarom heeft Hij haar ook niet op iedereen gelegd. Dat is iets anders dan het voorgaande, want een liefde zonder bepaald doel weet niet op wie ze valt. God wist wél op wie Hij Zijn liefde legde, en dus legde Hij haar alleen op sommigen, niet op ieder mens.

Als God wilde liefhebben, moest Hij daarin vrij zijn. Het is vreemd dat je God niet gunt wat je aan koningen en vorsten wel gunt. Zij mogen gunstelingen hebben die zij liefhebben, en anderen die zij niet liefhebben. Toch willen mensen God die vrijheid niet geven. Volgens hen moet Hij ofwel alle mensen liefhebben, ofwel wreed en onrechtvaardig zijn. Maar juist het bijzondere van Zijn liefde maakt haar groter en voor ons kostbaarder. Je ziet bijna overal in de Bijbel dat God, als Hij Zijn liefde wil laten zien, die liefde richt op Zijn eigen uitverkorenen.

Hij maakt dat duidelijk door te laten zien wat Hij anderen aandoet. ... Ook zul je vaak in de Schrift merken dat Hij, wanneer Hij zegt wie Hij gekozen heeft, er met opzet bij zegt wie Hij verworpen heeft. ... Als Hij spreekt over een keuze uit de stammen, laat Hij het niet bij de mededeling dat Hij Juda koos, maar noemt Hij er ook de verwerping van Jozef bij, of in elk geval dat Hij hem voorbijging. "Doch Hij verwierp de tent van Jozef, en den stam van Efraim verkoos Hij niet. Maar Hij verkoos den stam van Juda, den berg Sion, dien Hij liefhad." ... Hij spreekt over de tijd van de richters.

Al snel werd zichtbaar dat de tien stammen verworpen werden: Hij zegt dat Hij de tent van Efraïm verwierp, maar Juda verkoos. Na Salomo's tijd gingen zij kalveren dienen. (Let op: het is het wegvallen van de verkiezing dat een volk ten val brengt. Als de verkiezing in een volk zeldzaam wordt en in een tijdperk ophoudt, is het met dat volk gedaan.) Uiteindelijk werden de tien stammen verstoten, en zo zijn ze tot op de dag van vandaag. Maar de stam Juda had de verkiezing in zijn midden...

In het begin, en lange tijd daarna, waren beide even goed Zijn volk. Maar op de duur raakte de verkiezing bij het ene deel onderbroken. Efraïm, dat wil zeggen de tien stammen, had in het begin een streepje voor op Juda in geestelijke dingen. De ark, het teken van Gods aanwezigheid, was hun in Silo in bewaring gegeven. Het zegel van Gods dienst en Zijn verordeningen was aan hen toevertrouwd, en Juda moest naar hen toe optrekken als het de Heere wilde zoeken.

Maar Efraïm zondigde tegen die dienst. Daardoor verspeelde en verloor het die eer, en het mocht haar niet langer bewaren, nee, nooit meer. Juda kreeg haar in Bethlehem, totdat ze ten slotte een vaste plaats kreeg op Sion, "als de aarde, die Hij gegrond heeft in eeuwigheid" (Ps. 78:69). En dat gebeurde om geen andere reden dan dat Hij hen had liefgehad en hen uit liefde had gekozen (Ps. 78:67-69). Want verder zat Juda net zo goed als Efraïm vast in dezelfde schuld van zonde, waardoor het de ark had kunnen verspelen. Dat laten Ps.

78:56-60 van deze psalm duidelijk zien: “Maar zij verzochten en verbitterden God, den Allerhoogste, en onderhielden Zijn getuigenissen niet,” enzovoort. In die verzen heeft Hij het over het hele volk, en toch grijpt Hij de gelegenheid aan om de ark voorgoed bij Efraïm weg te nemen.

Zo zijn de eersten de laatsten en de laatsten de eersten. Wie een tijdlang Gods aanwezigheid bij zich heeft, van die mensen begint God Zich terug te trekken zodra ze een of andere opvallende zonde bedrijven. Hij doet dat stap voor stap, zoals Hij deed met het volk van de tien stammen, totdat Hij hen ten slotte verwierp als Zijn volk. Zo handelde Hij echter niet met Juda. Dat verspeelde in de gevangenschap van Babel weliswaar zijn tempel, zijn eredienst en zijn volksbestaan, maar uiteindelijk bracht God alles weer terug, en nog heerlijker dan eerst. De grond daarvoor staat in Ps. 78:68: de berg Sion, “dien Hij liefhad.” — Thomas Goodwin.

Verzen 67-68

“Verwierp.” “Verkoos niet.” “Verkoos.”

Vers 70

“En nam hem van de schaapskooien.” Volgens Basilius zijn het hoeden van vee en het regeren van mensen zussen van elkaar. — John Trapp.

Vers 71

“Van achter de zogende schapen.” Een goede en betrouwbare lammerenhoeder is veel waard voor een veehouder. Toch zou ik alle veehouders aanraden om dit werk zelf in de gaten te houden. Maar weinig knechten brengen de aandacht op die nodig is, of die een meester zelf zou geven, en in veel gevallen levert de kleinste slordigheid de grootste schade op. Ik let al jaren op het lammeren, dus ik hoop dat ik er geen nieuweling in ben en er wel een beschrijving van mag geven. Veel lammeren kunnen verloren gaan zonder dat je de lammerenhoeder van slordigheid of onkunde kunt beschuldigen, al hadden er met

meer aandacht van zijn kant vaak veel gered kunnen worden die nu omkomen. ...

Het lammeren is soms heel ingewikkeld en put gemakkelijk het geduld van de lammerenhoeder uit. Schapen zijn koppig, en het lammeren geeft een tafereel van chaos, wanorde en gesjouw. Het is aan de lammerenhoeder om dat recht te zetten, en daarop moet hij altijd voorbereid zijn. Sommige ooien laten hun lammeren misschien in de steek, of de lammeren raken door elkaar. Ooien die hun lam kwijt zijn, lopen blatend rond, terwijl andere hulp nodig hebben. Dit zijn maar enkele van de vele voorvallen die direct de aandacht van de lammerenhoeder vragen. — Daniel Price, in "A System of Sheep grazing and Management," 1809.

Vers 71

"Van achter de zogende schapen." Er wordt verteld dat een geleerde doctor in Oxford zijn lederen broek in zijn studeerkamer ophing, als herinnering voor bezoekers aan zijn eenvoudige afkomst. Of dat waar is, kan ik niet garanderen. Maar de geschiedenis vertelt ons van Agathocles, die van pottenbakker opklom tot koning van Sicilië. Aan zijn tafel liet hij zich alleen bedienen met aardewerk, om zich te herinneren aan zijn vroegere slavenwerk.

Het zou goed zijn als sommigen zich zouden herinneren wiens schoenen ze hebben gepoetst, wiens kolen ze hebben gesjouwd en wiens geld ze hebben geleend, en als ze hun schuldeisers dankbaar behandelden. Zo deed de goede lord Cromwell dat tegenover de Florentijnse koopman in de tijd van Hendrik VIII, toen Wolsey (zie Foxe's Martelaarsboek) als een slager zijn koning en meester vergat. Bij de heilige David was het anders. Hij was koning, en toch dacht hij genadig terug aan zijn werk achter de zogende schapen, nu hij de schapen van Israël weidde. Zijn gouden scepter wijst naar zijn houten herdersstaf. Op zijn algumharp speelt hij de oude liedjes van zijn her-

dersfluit, en midden in zijn marmeren paleis op de berg Sion slaat hij zijn Bethlehemse tent op. — Samuel Lee.

Vers 71

"Om te weiden Jakob, Zijn volk." (Dit is een opvallend voorbeeld van middeleeuws vergeestelijken en wordt hier alleen als zodanig opgenomen. Het is grappig om te zien dat een Tractariaanse uitlegger de passage aanhaalt met duidelijk grote bewondering. C. H. S.)

Let op: een goede herder moet nederig en trouw zijn. Hij hoort brood in een reistas te hebben, een hond aan een touw, een staf met een roede en een welluidende hoorn. Het brood is het woord van God. De reistas is het geheugen dat dat woord bewaart. De hond is de ijver waarmee de herder brandt voor het huis van God. Hij verjaagt de wolven met vroom geblaf, door te preken en onvermoeibaar te bidden. Het touw waaraan de hond gehouden wordt, is de matiging van die ijver, en het inzicht waardoor de ijver van de herder getemperd wordt door een geest van godsvrucht en kennis.

De staf is de troost van vrome vermaning, waardoor de al te angstigen worden gesteund en verkwikt, zodat ze in tijden van verdrukking niet bezwijken. De roede is het gezag en de macht waarmee de onstuimigen in bedwang worden gehouden. De welluidende hoorn, die zo lieflijk klinkt, staat voor de zoetheid van de eeuwige gelukzaligheid, die de trouwe herder zachtjes en vaak zijn kudde in de oren fluistert. — Johannes Paulus Palanterius, 1600.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

De plicht om goed te luisteren naar Gods woord. Manieren waarop we die plicht verzuimen; wegen om haar te vervullen; redenen om te gehoorzamen; het kwaad van onoplettendheid.

Vers 2 (eerste zinsnede)

Preek over de "Gelijkenis van het verloren volk," zoals die in de hele psalm wordt verteld. — C. A. Davies, van Chesterfield.

Verzen 2-3

1. Waarheden zijn niet minder waar omdat ze oud zijn: "spreuken; ... van ouds her." "Oud hout," zegt lord Bacon, "brandt het best; oude boeken zijn het best om te lezen; en oude vrienden zijn het best om te vertrouwen."
2. Waarheden zijn niet minder waar omdat ze in beeldspraak verborgen zijn: "Ik zal mijn mond opendoen met spreuken; ik zal verborgenheden ... uitstorten."
3. Waarheden zijn niet minder waar omdat ze vaak herhaald worden.

(a) Ze worden daardoor beter beproefd.
(b) Ze worden daardoor beter bevestigd. — G. R.

Vers 3

Het verband tussen wat we "gehoord" hebben en wat we in ons geloof persoonlijk "weten".

Vers 4

Een goed voornemen en een gezegend gevolg. — C. D.

Vers 4

1. Wat moet bekend worden gemaakt? De lofprijzingen van de Heere, Zijn kracht en Zijn wonderen.
2. Aan wie moet het bekend worden gemaakt? Aan de komende geslachten.
3. Door wie? Door ouders, het ene geslacht aan het andere.
4. Hoe maken we het bekend?

(a) Door niets te verbergen.

(b) Door alles te vertellen wat God gedaan heeft. — G. R.

Vers 5

Overlevering volgens de Schrift, of het erfstuk van het evangelie.

Verzen 5-8

Godsdienst in het gezin.

1. De kennis van de vaders is de erfenis van de kinderen — Ps. 78:5-6.
2. De val van de vaders is de bewaring van de kinderen — Ps. 78:7-8.

Verzen 5-8

1. Waarheid die eenmaal op weg is gezet, kan nooit meer worden tegengehouden — Ps. 78:5-6.
2. Waarheid die we aannemen, bindt de ziel aan God — Ps. 78:7.
3. Waarheid die we verwerpen, steekt waarschuwingsvuren aan voor anderen — Ps. 78:8.

Verzen 7-8

Over het bedrog van het hart, wanneer we in het algemeen de beschikkingen van Gods voorzienigheid in de wind slaan. — John Jamieson, "Sermons on the Heart," I. 430.

Vers 8

Halsstarrigheid is iets anders dan standvastigheid: het verschil tussen een natuurlijke ondeugd en een eigenschap die uit genade komt.

Vers 8

Het valse hart (middelste zinsnede). Met zijn linkerhand houdt het vast aan "Halsstarrigheid in het verkeerde" (eerste zinsnede), en met zijn rechterhand aan "Wankelmoedigheid in het goede" (laatste zinsnede). — C. D.

Vers 9

Wie waren zij? Wat hadden zij? Wat deden zij? Wanneer deden zij het?

Verzen 9, 67

Het terugvallen van vooraanstaande gelovigen.

1. De soldaten van de Heere: wie zij waren; ze hoorden bij Gods uitverkoren volk; ze waren door genade onderscheiden. Gen. 48:17-20. Sterk door Gods zegen. Deut. 33:17. Een eervolle plaats onder hun broeders. Begunstigd met de tabernakel in Silo — Ps. 78:60.
2. Hun uitrusting: wapenrusting om zich te verdedigen en om aan te vallen, zoals die van anderen die de overwinning behaalden.
3. Hun gedrag in de strijd: omkeren was verraderlijk, laf, gevaarlijk, rampzalig en oneervol.
4. Hun straf — Ps. 78:57. Ze werden beroofd van hun bijzondere eer. Openb. 3:11. — C. D.

Verzen 10-11

De trappen van de zonde: God verwaarlozen, God afwijzen, God vergeten. — C. D.

Verzen 12-16

God laat Zich kennen in Zijn daden. De God Die wonderen doet — Ps. 78:12-16. De God Die wraak neemt — Ps. 78:12. De God Die ingrijpt — Ps. 78:13. De God Die leidt — Ps. 78:14. De God Die als een Vader zorgt — Ps. 78:14-16. — C. D.

Verzen 12-17

De hardnekkigheid van het ongeloof. Het verzet zich tegen Gods majesteit — Ps. 78:17; tegen Zijn genadige voorzienigheid — Ps. 78:14-16; tegen Zijn ingrijpende zorg — Ps. 78:13; tegen Zijn wrekende gerech-

tigheid — Ps. 78:12; tegen Zijn onderscheidende genade — Ps. 78:12-16. — C. D.

Verzen 12-17

Wonderen kunnen een ziel niet bekeren. Luk. 16:31. — C. D.

Verzen 15-16

Gods voorziening komt op het juiste moment, is overvloedig, van het beste en wonderbaarlijk.

Vers 16

Stromen uit de Rots, Christus Jezus.

1. Waar ze vandaan komen.
2. Hun verscheidenheid.
3. Hun overvloed.

— *B. Davies, van Greenwich.*

Vers 17

In haar opmars voedt de zonde zich met Gods barmhartigheid, om zo verder te komen, net zoals met elke andere omstandigheid om haar heen.

Verzen 17-21

1. Ze stelden Gods geduld op de proef; Ps. 78:17.
2. Ze stelden Gods wijsheid op de proef; Ps. 78:18.
3. Ze stelden Gods macht op de proef; Ps. 78:19-20.
4. Ze stelden Gods toorn op de proef; Ps. 78:21.

— *E. G. Gange, van Bristol.*

Verzen 18-21

Hoe het kwaad voortschrijdt.

1. Ze worden door hun begeerte meegesleept: Ps. 78:18.

2. Als de begeerte zwanger is geworden, baart ze zonde: Ps. 78:19-20.
3. Als de zonde volwassen is, baart ze de dood: Ps. 78:21.

"Welker lichamen gevallen zijn in de woestijn." — C. D.

Verzen 21-22

De kwade gevolgen van ongeloof.

1. De zonde zelf: ze twijfelden aan de uiteindelijke zekerheid, de volledigheid en de echtheid van Gods verlossing uit Egypte.
2. Wat haar nog zwaarder maakt: ze richtte zich tegen God, en wie haar koesterden, waren Gods eigen volk. De hulpmiddelen voor het geloof werden over het hoofd gezien: het woordje "daar."
3. Waartoe het hen bracht: zonde van binnen — Ps. 78:18; zonde van buiten — Ps. 78:19, enzovoort.
4. Wat het over hen bracht; Ps. 78:21. Vurige slangen, enzovoort. — C. D.

Vers 25

Verschillende soorten voedsel. Voedsel voor beesten, Luk. 15:16. Voedsel voor zondaars, Hos. 4:8. Voedsel voor vormendienaars, Hos. 12:2. Voedsel voor heiligen, Jer. 15:16; Joh. 6:53-57. Voedsel voor engelen. Het voedsel van Christus, Joh. 4:34. — C. D.

Verzen 34-37

De voeten van de huichelaar, Ps. 78:34. Het geheugen van de huichelaar, Ps. 78:35. De tong van de huichelaar, Ps. 78:36. Het hart van de huichelaar, Ps. 78:37. Of: de mantel van de huichelaar en het hart van de huichelaar. — C. D.

Vers 38 (laatste zinsnede) en vers 50 (eerste zinsnede)

Gods toorn zoals die Zijn volk treft en zoals die Zijn vijanden treft. — C. D.

Verzen 39, 35

Hoe God aan Zijn volk denkt, en hoe Zijn volk aan God denkt.

Vers 42

De dag der dagen.

1. De vijand die op die dag werd ontmoet.
2. De strijd die werd doorstaan.
3. De verlossing die werd bewerkt.
4. De vreugde die werd ervaren. — B. D.

Vers 45

De kracht van kleine dingen, wanneer ze de opdracht hebben ons te plagen.

Vers 47 (laatste zinsnede)

Soms wil hij niet schieten. Soms wel. En als hij schiet, mist hij zijn doel.

Vers 52

1. God heeft een volk in de wereld.
2. Hij leidt hen weg bij anderen vandaan.
3. Hij brengt hen in gemeenschap met Zichzelf.
4. Hij brengt hen in gemeenschap met elkaar.
5. Hij leidt hen naar hun rust.

Vers 55

God verdringt. Hij verdringt de gevallen engelen in de hemel. Op aarde verdringt het ene volk het andere (zie de hele geschiedenis). In de wedergeboorte worden de gedachten en genegenheden van het hart verdrongen, enzovoort. — Jes. 55:13. — C. D.

Verzen 56-57

Over het bedrog van het hart bij het doen van onze plicht. — J. Jamieson, I. 326. Over het bedrog van het hart bij het nalaten van onze plicht. — J. Jamieson, I. 353.

Verzen 59-72

1. Een sombere zonsondergang, Ps. 78:59-60.
2. Een onheilspellende nacht, Ps. 78:60-64.
3. Een gezegende zonsopgang, Ps. 78:65-72. — C. D.

Verzen 70-72

Geestelijke promoties.

Vers 72

Ondanks zijn overtredingen, waar hij altijd bitter berouw over had en die daarom uit het Boek van God zijn uitgewist, blijft hij voor alle vorsten en heersers op aarde het edelste voorbeeld. In volle innerlijke waarheid kende en voelde hij zich "Koning bij de genade Gods." De kroon en de scepter droeg hij maar in bewaring van de Koning der koningen. Tot zijn laatste ademtocht deed hij zijn best om bevonden te worden als een echte theocratische koning, die in alles zijn aardse bestuur moet voeren naar de geboden en aanwijzingen van God. Daarom liet de Heere alles wat hij ondernam gelukken, en niets was voor het volk duidelijker dan dat de Heere werkelijk met de koning was. — Frederick William Krummacher, in "David, the King of Israel," 1867.

Werken over de achtenzeventigste psalm

Waardevolle informatie over *de plagen van Egypte* vind je in de volgende werken: — "Observations upon the Plagues inflicted upon the Egyptians: in which is shewn the peculiarity of those Judgments, and

their correspondence with the Rites and Idolatry of that People... By JACOB BRYANT. 1794."

"Israel in Egypt; or the Books of Genesis and Exodus illustrated by existing Monuments. By WILLIAM OSBURN. 1856."

Over Israël in de woestijn: "The wanderings of the Children of Israel." Door wijlen de eerwaarde George Wagner, 1862.

"The Church in the Wilderness." Door William Seaton. In twee delen. 1821.

© 2026 Teun van der Plas
Alle rechten voorbehouden.

De Nederlandse vertaling van ‘The Treasury of David’ van Charles H. Spurgeon is een uitgave van Teun van der Plas. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de vertaler.

CHARLES H. SPURGEON

Davids Schatkamer

Deel IV
Psalm 79 – 103

Vertaald uit het Engels door Teun van der Plas
naar 'The Treasury of David'

© 2026 Teun van der Plas

Inhoud

Psalm 79 3
Psalm 80 31
Psalm 81 57
Psalm 82 87
Psalm 83 107
Psalm 84 139
Psalm 85 187
Psalm 86 227
Psalm 87 264
Psalm 88 301
Psalm 89 359
Psalm 90 460
Psalm 91 537
Psalm 92 614
Psalm 93 661
Psalm 94 682
Psalm 95 742
Psalm 96 786
Psalm 97 823
Psalm 98 866
Psalm 99 899
Psalm 100 928
Psalm 101 944
Psalm 102 972
Psalm 103 1043

Psalm 79

Titel en onderwerp

Een psalm van Asaf. Het is een klaagpsalm, zoals Jeremia die had kunnen schrijven te midden van de puinhopen van de geliefde stad. Het gaat duidelijk over een tijd van invasie, onderdrukking en de ondergang van het volk. Asaf was een dichter die zijn land liefhad. Hij was nooit zó in zijn element als wanneer hij de geschiedenis van zijn volk navertelde. Gave God dat we zulke volksdichters hadden, die over de Heere zongen!

Indeling

In Psalm 79:1-4 stort de dichter zijn klacht uit. In Psalm 79:5-12 brengt hij zijn gebed voor God, en in het laatste vers belooft hij lofprijs.

Uitleg

Vers 1

"O God! Heidenen zijn gekomen in Uw erfenis." Dit is de kreet van iemand die sprakeloos is van schrik over zo'n heiligschennende inbraak, alsof de dichter huiverend van afschuw staat te kijken. De vreemdeling ontwijdt Uw gewijde voorhoven met zijn voetstappen. Heel Kanaän is Uw land, maar Uw vijanden hebben het verwoest. "Zij hebben den tempel Uwer heiligheid verontreinigd." Tot in het bin-

nenste heiligdom hebben zij zich met geweld een weg gebaand, en daar gedroegen zij zich hoogmoedig. Zo werden het heilige land, het heilige huis en de heilige stad alle drie bezoedeld door de onbesneden volken.

Het is iets afschuwelijks wanneer goddeloze mensen in de kerk te vinden zijn en zelfs meetellen onder haar voorgangers. Dan wordt het onkruid tussen de tarwe gezaaid, en komen de vergiftigde wilde komkommers in de pot terecht. "Zij hebben Jeruzalem tot steenhopen gesteld." Eerst hebben ze verslonden en ontwijd, en daarna zijn ze overgegaan tot verwoesten. Hun werk deden ze met wrede grondigheid. Jeruzalem, de geliefde stad, de vreugde van het volk, de woonplaats van haar God, was totaal vernield. Wee, wee Israël!

Het is pijnlijk om de vijand in ons eigen huis te zien, maar nog erger om hem in het huis van God te ontmoeten. Wie ons geloof raakt, slaat het hardst. De dichter maakt de pijn steeds groter. Hij pleit bij God, en hij weet precies de sterkste punten van zijn zaak naar voren te brengen. Ook wij moeten onze zaak voor de Heere net zo zorgvuldig ordenen, alsof ons succes van ons pleiten afhing. Mensen gebruiken in rechtbanken op aarde al hun krachten om hun doel te bereiken. Zo moeten ook wij onze zaak ernstig uiteenzetten en onze sterkste argumenten laten horen.

Vers 2

"Zij hebben de dode lichamen Uwer knechten aan het gevogelte des hemels tot spijs gegeven; het vlees Uwer gunstgenoten aan het gedierte des lands." De vijand trok zich niet aan van de doden die begraven moesten worden, en er waren in Israël te weinig overlevenden om de begrafenissen te regelen. Daarom bleven de kostbare lichamen van de overledenen liggen, om door gieren te worden verslonden en door wolven te worden verscheurd. Dieren die de mens niet kon eten, aten hém. Het vlees van de heer van de schepping werd voedsel voor aaskraaien en hongerige honden.

Vreselijk zijn de rampen van de oorlog, en toch troffen ze Gods heiligen en dienaren. Dit kon het hart van de dichter wel breken. Hij deed er goed aan een beroep te doen op Gods hart door dit schrijnende onrecht te noemen. Zo zou ook een christen uit de eerste eeuwen kunnen hebben geklaagd, wanneer hij dacht aan het amfitheater en alle bloedige spelen daar. Let in deze twee verzen op hoe het pleidooi draait om wat van God is, in de tempel en onder het volk. We lezen "Uw erfenis", "den tempel Uwer heiligheid", "Uwer knechten" en "Uwer gunstgenoten". De Heere zal ongetwijfeld verdedigen wat van Hem is. Hij zal niet toelaten dat dolle tegenstanders het plunderen.

Vers 3

"Zij hebben hun bloed rondom Jeruzalem als water vergoten." De indringers doodden mensen alsof hun bloed niet meer waard was dan water. Ze lieten het zo kwistig stromen als wanneer overstromingen de vlakten onderspoelen. De stad van heilige vrede werd een slagveld vol bloed. "En er was niemand, die hen begroef." De weinigen die het hadden overleefd, durfden deze taak niet aan. Dit was een zware beproeving en een diepe gruwel voor de Joden, want zij besteedden veel zorg aan hun begrafenissen.

Is het dan zo ver gekomen, Heere, dat er niemand is om de doden van Uw eigen huisgezin te begraven? Is er niemand te vinden die een schop aarde wil geven om de arme lichamen van Uw vermoorde heiligen te bedekken? Wat een leed is hier! Wat moeten we blij zijn dat we in zo'n rustige tijd leven, nu het geschal van de bazuin niet meer door onze straten klinkt.

Vers 4

"Wij zijn onzen naburen een smaadheid geworden." Wie de gemeenschappelijke vijand is ontkomen, drijft de spot met ons. Ze gooien onze rampen ons in het gezicht en vragen: "Waar is uw God?" Wie gebukt gaat onder lijden, verdient medeleven. Maar al te vaak krijgt hij het niet, want een harde redenering zegt dat wie meer dan gewo-

ne rampen meemaakt, wel een buitengewone zondaar moet zijn geweest. Juist buren zijn vaak allesbehalve buurman: hoe dichterbij ze wonen, hoe minder ze meeleven. Het is echt diep treurig dat het zo gaat, en toch is het zo.

"Een spot en schimp dien, die rondom ons zijn." Plezier hebben in de ellende van een ander en juichen over andermans leed, past alleen bij de duivel en bij hen van wie hij de vader is. Zo wordt de zaak aan de Heere voorgelegd, en het is een zeer droevige zaak. Asaf was een uitstekend pleitbezorger. Hij beschreef treffend een ellende die hij met eigen ogen zag en waarin hij met hen meeleefde. Maar wij hebben daarboven een nog machtiger Voorspraak, Die nooit ophoudt onze zaak voor de eeuwige troon te bepleiten.

Vers 5

"Hoe lang, HEERE?" Komt er dan geen einde aan deze tuchtigingen? Ze zijn bijtend scherp en overweldigend. Wilt U ze nog veel langer voortzetten? "Zult Gij eeuwiglijk toornen?" Is Uw genade verdwenen, zodat U voor eeuwig blijft slaan? "Zal Uw ijver als vuur branden?" De Heere had alle reden om vurig te zijn voor Zijn eer, want er waren afgoden opgericht en Israël had zich van Zijn dienst afgekeerd. Toch smeekt de dichter de Heere Zijn volk niet helemaal als met vuur te verteren, maar hun leed te verzachten.

Vers 6

"Stort Uw grimmigheid uit over de heidenen, die U niet kennen." Als U moet slaan, kijk dan verder weg. Spaar Uw kinderen en tref Uw vijanden. Er zijn landen waar U helemaal niet wordt erkend. Wilt U die als eersten met Uw oordelen bezoeken, en Uw dwalende Israël even laten ademhalen? "En over de koninkrijken, die Uw Naam niet aanroepen." Verhoor ons, die bidden, en neem wraak op hen die niet bidden.

Soms lijkt het bestuur van God over de wereld veel strenger voor de rechtvaardigen dan voor de goddelozen. Dit vers is een gedurfd

beroep op die schijn. In feite zegt het: Heere, als U de schalen van Uw toorn moet leegschenken, begin dan bij hen die U helemaal niet achten, maar openlijk tegen U de wapens opnemen. En wilt U Uw volk sparen, dat ondanks al zijn zonden toch van U is?

Vers 7

"Want men heeft Jakob opgegeten." De onderdrukker zou de heiligen helemaal verslinden als hij kon. Als deze leeuwen ons niet opeten, komt dat doordat de Heere Zijn engel heeft gestuurd en de muilen van de leeuwen heeft gesloten. "En zij hebben zijn liefelijke woning verwoest", of zijn weide. De indringer liet geen voedsel over voor mens of dier, maar vrat alles kaal als een sprinkhaan. De barmhartigheid van de goddelozen is wreed.

Vers 8

"Gedenk ons de vorige misdaden niet." Zonden stapelen zich op tegen volken. Generaties leggen voorraden van overtredingen aan, die hun opvolgers later moeten opdraaien. Vandaar dit dringende gebed. In de dagen van Josia kon zelfs het oprechtste berouw het oordeel niet meer afwenden. Dat was door de lange jaren van afgoderij ervoor al over Juda bezegeld. Ieder mens heeft reden om te vragen dat zijn vroegere zonden vergeten worden, en elk volk zou hier voortdurend om moeten bidden.

"Haast U, laat Uw barmhartigheden ons voorkomen; want wij zijn zeer dun geworden" (Engels: zeer diep gezonken). Haast U om ons te redden, want ons volk stort zich in het verderf. Ons aantal is geslonken en onze toestand is jammerlijk. Zie hoe berouwvol verdriet zich vastklampt aan de zachtere eigenschappen van God en haar argumenten put uit Zijn "barmhartigheden". Zie ook dat zij als reden voor Gods erbarmen haar eigen nood noemt en niet haar goedheid. Laten ook zielen die diep gezonken zijn in hun ellendige toestand een argument vinden. Wat doet zo krachtig een beroep op medelijden als vreselijk leed?

De ouderwetse vertaling in het gebedenboek is ontroerend welsprekend: “O gedenk onze oude zonden niet, maar ontferm U over ons, en dat spoedig; want wij zijn tot grote ellende gekomen.” Dit smeekgebed past bij het leven van een zondaar. We hebben tijden gekend waarin dit voor ons zware hart een even goed gebed was als wat een mensenverstand ook maar kan bedenken.

Vers 9

“Help ons, o God onzes heils! ter oorzake van de eer Uws Naams.” Dit is meesterlijk pleiten, een pleidooi van een echte meester. Geen argument heeft zoveel kracht als dit. In de ogen van de heidenen was Gods eer aangetast door de nederlaag van Zijn volk en de ontwijding van Zijn tempel. Daarom vragen Zijn bedrukte dienaren om Zijn hulp, zodat Zijn grote Naam niet langer de spot is van lasterende vijanden.

“En red ons, en doe verzoening over onze zonden, om Uws Naams wil.” De zonde, de wortel van het kwaad, wordt gezien en beleden. Men vraagt om vergeving van zonde en niet alleen om het wegnemen van de tuchtiging. Beide worden gevraagd, niet als iets waar men recht op heeft, maar als een geschenk van genade. Voor de tweede keer wordt Gods Naam in het pleidooi gebracht. Gelovigen doen er verstandig aan dit edele argument heel vaak te gebruiken. Het is het zware kanon in de strijd, het machtigste wapen in de wapenkamer van het gebed.

Vers 10

“Waarom zouden de heidenen zeggen: Waar is hun God?” Waarom zouden die goddeloze monden gevuld worden met voedsel dat voor hen zo zoet is en voor ons zo bitter? Wanneer het lijden van Gods volk de spot van zondaars wordt en hen het geloof laat bespotten, hebben wij alle reden om de Heere ter verantwoording te roepen.

“Laat de wraak des vergoten bloeds Uwer knechten onder de heidenen voor onze ogen bekend worden.” Men vraagt om gerechtigheid, zodat God wordt gerechtvaardigd en gevreesd. Het is niet meer

dan billijk dat wie Gods volk beschimpten omdat het onder de roede van de Heere leed, zelf ook door dezelfde hand geslagen worden. Als iemand zich stoort aan de geest van deze vervloeking, dan doet hij dat naar ons oordeel zonder noodzaak. Het is immers een gewoon gevoel van iedere vaderlander dat hij wil zien dat het onrecht aan zijn land wordt hersteld. En iedere christen wil een edele wraak voor de kerk, in de val van de dwaling.

De vernietiging van de Antichrist is de vergelding voor het bloed van de martelaren. In geen geval is die af te keuren. Het is veeleer een van de heerlijkste verwachtingen van de laatste dagen.

Vers 11

"Laat het gekerm der gevangenen voor Uw aanschijn komen." Wanneer Uw volk niet kan zingen en niet durft te juichen, laat dan zijn stille zucht opstijgen tot Uw oor en hun bevrijding veiligstellen. Deze woorden passen bij bedrukte mensen in allerlei omstandigheden. Wie ervaring heeft, weet ze op zijn eigen situatie toe te passen en voor anderen te gebruiken.

"Behoud overig de kinderen des doods, naar de grootheid Uws arms" — zij die zijn bestemd om te sterven. Het geloof groeit terwijl het bidt. Het beroep op de tedere barmhartigheid van de Heere wordt hier aangevuld met een beroep op Zijn goddelijke macht. De bidder gaat van een verzoek voor wie diep gezonken zijn naar een gebed voor wie op de rand van de dood staan, als offerdieren apart gezet voor de slacht. Wat een troost voor moedeloze gelovigen om te bedenken dat God zelfs hen kan behouden die het doodvonnis in zichzelf dragen!

Mensen en duivels mogen ons aan het verderf overleveren, ziekte mag ons naar het graf slepen en verdriet ons in het stof laten zinken. Toch is er Eén Die onze ziel in leven kan houden en haar zelfs uit de diepten van de wanhoop weer kan optillen. Een lam zal leven tussen

de kaken van de leeuw als de Heere het wil. Zelfs in het knekelhuis zal het leven de dood overwinnen, als God dichtbij is.

Vers 12

"En geef onze naburen zevenvoudig weder in hun schoot hun smaad, waarmede zij U, o Heere! gesmaad hebben." Zij ontkenden Uw bestaan, bespotten Uw macht, beledigden Uw dienst en verwoestten Uw huis. Sta dus op, Heere, en laat hen ten volle voelen dat er met U niet ongestraft te spotten valt. Giet een flinke voorraad schande in hun schoot, omdat zij de God van Israël durfden te beledigen. Vergeld hun volledig, tot zij het volle aantal straffen hebben ontvangen.

Zo zal het gaan, daar is geen twijfel over. De wens van de tekst wordt werkelijkheid. De Heere zal Zijn eigen uitverkorenen wreken, ook al heeft Hij lang geduld met hen.

Vers 13

"Zo zullen wij, Uw volk en de schapen Uwer weide, U loven in eeuwigheid, van geslacht tot geslacht; wij zullen Uw roem vertellen." De dankbaarheid van de kerk is blijvend en diep. Op haar tafelen staan gedenktekenen van grote verlossingen, en zolang zij bestaat, zullen haar zonen die met vreugde navertellen. Wij hebben een geschiedenis die alle andere geschriften zal overleven, en elke regel ervan straalt van de heerlijkheid van de Heere. Uit de ergste rampen ontspringt Gods heerlijkheid, en de donkere dagen van Zijn volk worden de aanloop naar bijzondere vertoningen van de liefde en macht van de Heere.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm is in elk opzicht het tegenstuk van Psalm 74. De raakpunten gaan niet alleen over stijl (Ps. 79:5, "hoe lang ... eeuwiglijk?", met

Ps. 74:1, 10; Ps. 79:10, yiwwada', met Ps. 74:5; Ps. 79:2, het overgeven aan het wilde gedierte, met Ps. 74:19; Ps. 79:13, het beeld van Israël als een kudde, waarin Psalm 79 terecht aansluit bij Ps. 78:70-72, met Ps. 74:1 en ook met Ps. 74:19). Maar de onderlinge band gaat nog dieper. Beide psalmen dragen hetzelfde stempel van Asaf, beide staan in dezelfde verhouding tot Jeremia, en beide sturen hun klacht uit vanuit dezelfde omstandigheden.

Het gaat om een verwoesting van de tempel en van Jeruzalem, zoals alleen de tijd van de Seleuciden en de Chaldeeuwse tijd die kunnen laten zien, samen met een ontwijding van de tempel en een bloedbad onder de dienaren van God, de Chasidim (1 Makk. 7:13; 14:6), zoals alleen de tijd van de Seleuciden dat kan laten zien. De verwoesting van de tempel die in Ps. 74:1-23 nog bezig was, staat in Ps. 79:1-13 als voltooid voor ons. En hier, net als in de vorige psalm, krijgt men de indruk van gruwelen die niet horen bij een of andere oorlog, maar bij een vervolging: het is rechtstreeks de godsdienst van Israël waarvoor de heiligdommen worden verwoest en de gelovigen worden vermoord. — Franz Delitzsch.

Vers 1

Zij hebben den tempel Uwer heiligheid verontreinigd. Dit was niet alleen de hoogste graad van de onmenselijkheid en barbaarsheid van de vijand, ... maar ook een ramp voor het volk van God die nooit genoeg te betreuren is. Want door de omverwerping van de tempel scheen de ware dienst van God, die alleen in die tempel was ingesteld, te worden uitgedoofd, en de kennis van God onder de mensen te verdwijnen. Geen vroom hart kon dit overwegen zonder het grootste verdriet. — Mollerus.

Vers 1

"Zij hebben Jeruzalem tot steenhopen gesteld." Van Jeruzalem hebben zij niets overgelaten dan graven. Er werden zóveel mensen wreed

vermoord en afgeslacht dat de hele stad als het ware één groot graf was. — Joseph Caryl.

Verzen 1-4

Tijdens de opstand van de Makkabeeën stuurde Demetrius, de zoon van Seleucus, Bacchides naar Jeruzalem. Die liet de schriftgeleerden doden die kwamen vragen om recht. Ook doodde hij de Assideën, de eersten onder de kinderen van Israël die vrede met hem zochten. Bacchides "nam van hen zestig mannen, en doodde hen op één dag", precies zoals het woord dat hij schreef: "Het vlees Uwer heiligen hebben zij uitgeworpen, en hun bloed hebben zij rondom Jeruzalem vergoten, en er was niemand die hen begroef."

Denk ook aan die laatste, allerverschrikkelijkste verwoesting. De adelaars van Rome verzamelden zich rond de gedoemde stad. De tempel waarvan God had gezegd: "Laat ons van hier vertrekken", zou geen steen op de andere houden. Het vuur zou het heiligdom verteren en de fundamenten van Sion zouden worden omgeploegd. Jeruzalem zou vollopen met doden, en de zonen van Juda zouden zó dicht op elkaar aan haar muren worden gekruisigd dat er geen plaats meer overbleef voor de dood. Belediging, schande en hoon werden het lot van het kind van Israël, dat als balling en vluchteling door alle landen zwierf.

Toen al deze bittere, dodelijke rampen over Jeruzalem kwamen, was dat een straf voor veel misdaden die zich lang hadden herhaald. Het was de vervulling van een waarschuwing die vaak was gegeven, maar die telkens vergeefs was geweest. Ja, Jeruzalem, woest vielen je vijanden je aan, maar je eigen zonden nog veel woester! — "Plain Commentary."

Verzen 1, 4, 5

Ik liep het bewoonde deel van de oude stad in en wandelde door een paar kronkelige, vuile steegjes. Bij een scherpe hoek stond ik ineens op een plek met een heel bijzondere betekenis: de "Klaagplaats van

de Joden". Het is een klein, bestraat plein. Aan de ene kant staan de achterkanten van lage, moderne huizen, zonder deur of raam. Aan de andere kant rijst de hoge muur van de Haram op. Bovenaan is die muur nog niet zo oud, maar onderaan liggen vijf rijen schuin afgewerkte stenen in volmaakte staat. Hier mogen de Joden het heilige terrein naderen om te klagen over de gevallen tempel. Zelfs het stof van die tempel is hun dierbaar, en zijn stenen vinden zij nog altijd mooi. Ps. 102:15.

Het was vrijdag, en een menigte ongelukkige aanbidders was samengekomen. Het waren mannen en vrouwen van alle leeftijden en volken, gekleed in de eigenaardige klederdracht van ieder land van Europa en Azië. Er waren oude mannen, bleek, uitgemergeld en door zorgen gebogen, die wankelden op hun pelgrimsstaf. Er waren meisjes met witte gezichten en glanzende zwarte ogen, die nu eens verlangend naar hun ouders keken en dan weer naar de oude muur. Sommigen zaten geknield en zongen klagend uit een boek met Hebreeuwse gebeden, terwijl hun lichaam heen en weer wiegde. Sommigen lagen languit op de grond, met hun voorhoofd en lippen tegen de aarde gedrukt.

Sommigen stonden vlak bij de muur en verborgen hun gezicht in de spleten en kieren van de oude stenen. Sommigen kusten die stenen, anderen spreidden hun armen uit alsof zij ze tegen hun borst wilden drukken, weer anderen baadden ze in hun tranen. En al die tijd snikten zij alsof hun hart zou breken. Het was een treurig, ontroerend gezicht. Achttien eeuwen van ballingschap en verdriet hebben hun liefde niet afgestompt en hun toewijding niet gedood.

Hier zien we hen samen, uit alle uithoeken van de aarde: arme, verachte, vertrapte verstotenen. Ze staan te midden van de verwoesting van hun vaderland, naast de onteerde puinhopen van hun oude heiligdom. Nu eens zingen ze met diepe ontroering, dan weer met wilde smart de profetische woorden van hun eigen psalmdichter: "O God! Heidenen zijn gekomen in Uw erfenis; zij hebben den tempel

Uwer heiligheid verontreinigd ... Wij zijn onzen naburen een smaadheid geworden; een spot en schimp dien, die rondom ons zijn. Hoe lang, HEERE? Zult Gij eeuwiglijk toornen?" — J. L. Porter, in "The Giant Cities of Bashan," 1865.

Vers 2

"De dode lichamen Uwer knechten," enz. Augustinus zegt het zo waar: de zorg voor onze begrafenis, de manier waarop we begraven worden, de plechtige uitvaartpraal, dit alles magis sunt vivorum solatia quam subsidia mortuorum, oftewel: het is eerder een troost voor de levenden dan enige hulp voor de doden. Een begrafenis doet de overledene geen goed. Zijn lichaam voelt het niet en zijn ziel let er niet op. We weten ook dat veel heilige martelaren geen begrafenis kregen. Vol christelijke minachting daarvoor riepen zij hun vervolgers toe wat de mannen zeiden die bij Farsalus werden gedood: "Met deze woede bereik je niets; wat maakt het uit of ziekte het lichaam ontbindt, of de brandstapel!"

Toch komt het dode lichaam van een mens een zekere eerbaarheid toe, dat wil zeggen: een recht op passend ontzag. Jehu gebood dat Izebel begraven zou worden. David bedankte de inwoners van Jabes in Gilead omdat zij Saul hadden begraven. Petrus gaf Ananias en Saffira, die hun erfdeel op bedrieglijke wijze hadden weggegeven, het bevel te sterven, en toen zij dood waren, liet hij hen begraven. Het is een grondregel van liefde: Mortuo non prohibeas gratiam, onthoud de doden je vriendelijkheid niet. Als we mensen van ons eigen vlees en bloed begraven, laten we zien dat we van hen houden en hen waarderen. Het laat ook ons geloof en onze hoop op de opstanding zien.

Daarom is het volgende zo ernstig. Dat lichaam zal weer opstaan en in de hemel heerlijk en onsterfelijk worden gemaakt. Als het dan wordt voorgeworpen aan de vogels van de hemel of de dieren van het veld, getuigt dat bij God van grote verontwaardiging tegen de zonde

(Jer. 22:19, over Jojakim: “Met een ezelsbegrafenis zal hij begraven worden; men zal hem slepen en daarhenen werpen, verre weg van de poorten van Jeruzalem”). Bij de mens getuigt het van onmenselijke, barbaarse wreedheid. — John Dunster, in “Prodromus,” 1613.

Verzen 2, 3

(Het volgende fragment komt uit de geschriften van een godvruchtige monnik. Hij past de taal van de psalm toe op de vervolgingen van zijn eigen tijd. Hij schreef in Rome in de tijd van de Reformatie en stond duidelijk aan de kant van het evangelie.) Welke rivier, welke beek in ons bedrukte Europa (als het nog ons Europa is) hebben we vandaag niet zien stromen van het bloed van christenen? En dan ook nog vergoten door de zwaarden en speren van christenen! Daarom wordt er groot geklaagd in Israël. De vorsten en de oudsten rouwen, de jongemannen en meisjes zijn krachteloos en de schoonheid van de vrouwen is veranderd. Waarom? De heilige plaats zelf ligt verwoest als een woestijn.

Heb je ooit zo’n vreselijk schouwspel gezien? Zij hebben de dode lichamen van Uw knechten opgestapeld in hopen, om door vogels te worden opgevreten. De onbegraven resten van Uw heiligen, zeg ik, hebben zij aan de dieren van het veld gegeven. Welke wreedheid kan nog groter zijn? Er werd in die tijd zoveel mensenbloed vergoten dat de beekjes, ja liever de rivieren rondom de hele stad ervan stroomden. Zo is onze mooiste stad werkelijk verwoest en is haar lieflijkheid verdwenen. Het is zover gekomen dat zelfs mannen die de doden moeten wegdragen om ze te begraven, niet meer te vinden zijn, hoe hoog de beloning ook is die men hun biedt. Zo vol angst en schrik waren hun gemoederen.

En dit was des te bitterder, omdat “wij zijn onzen naburen een smaadheid geworden”, en de ongelovigen buiten en de vijanden binnen met spot over ons spreken. Wie is zo moedig dat hij dit kan ver-

dragen en toch blijft leven? Hoe lang zal dan deze bitterste onrust nog duren? — Giambattista Folengo, 1490-1559.

Vers 2

"Zij hebben de dode lichamen Uwer knechten aan het gevogelte des hemels tot spijs gegeven." Wat kijken we toch onverschillig toe, overal om ons heen, naar de menigten die "dood … door de misdaden en de zonden" zijn. Ze worden verscheurd en verslonden door wilde driften, vuile lusten en helse geesten, de honden en gieren van de zedelijke wereld! Toch is dit laatste voor een scherp oog en een nadenkend gemoed verreweg het droevigste schouwspel van de twee. — George Horne.

Vers 2

"Uwer knechten." "Uwer gunstgenoten." Geen tijdelijke toorn en geen ramp, van welke aard ook, kan de kinderen van de Heere scheiden van Gods liefde voor hen en van Zijn waardering voor hen. Ook de band tussen God en hen kan niet worden losgemaakt. Want hoewel hun lichamen hier vallen en worden opgevreten door de vogels van de hemel en de dieren van het veld, blijven zij in dit lijden toch knechten en heiligen van de Heere. — David Dickson.

Vers 4

"Wij zijn onzen naburen een smaadheid geworden." Als Gods belijdend volk afglijdt van wat het zelf en zijn vaderen waren, moet het verwachten daarop te worden aangesproken. En het is goed als een terechte smaad ons helpt tot echt berouw te komen. Maar het is het lot van het evangelische Israël geweest dat het ten onrechte tot een voorwerp van smaad en spot werd gemaakt. Zelfs de apostelen werden "als uitvaagsels der wereld en aller afschrapsel." — Matthew Henry.

Vers 4

"Een spot en schimp dien, die rondom ons zijn." Dit deed hun meer pijn dan slagen of wonden, zegt Chrysostomus. Slagen treffen immers het lichaam en worden zo als het ware verdeeld tussen ziel en lichaam, maar spot en smaad verwonden alleen de ziel. Habet quendam aculeum contumelia: ze laten een angel achter, zoals Cicero opmerkt. — John Trapp.

Vers 4

Een vader die zijn slaaf opdraagt zijn kind te slaan, krenkt dat kind het diepst. Van alle uitwendige oordelen is dit het zwaarste: dat vreemden over ons heersen, want het bestaat uit schande én wreedheid. Als de heidenen eenmaal Gods erfenis binnendringen, is het geen wonder dat de kerk klaagt dat zij "onzen naburen een smaadheid geworden" is, "een spot en schimp dien, die rondom ons zijn." — Abraham Wright.

Vers 5

"Hoe lang, HEERE? Zult Gij eeuwiglijk toornen?" De stem van de klacht zegt niet: Hoe lang, Heere, zal deze goddeloosheid van onze vijand duren? Hoe lang moeten we deze verwoesting nog aanzien? Nee, ze zegt: Hoe lang, o Heere? Zult U eeuwig toornen? Zo worden we hier gewaarschuwd om in al onze nood Gods toorn tegen ons te erkennen. Anders doen we wat de volken gewoonlijk doen: we geven alleen de kwaadaardigheid van onze vijanden de schuld en denken nooit aan onze eigen zonden en aan Gods straf.

Wie Gods toorn over zich erkent, erkent tegelijk zijn eigen schuld. Het kan haast niet anders, tenzij hij God ervan wil beschuldigen onrechtvaardig te zijn, dat Hij toornt en slagen uitdeelt aan onschuldigen. — Musculus.

Vers 5

Het woord “ijver” betekent niet zomaar wraak, maar wraak vermengd met liefde. Hieronymus zegt: als Hij niet liefhad, zou Hij niet ijveren. Zoals een echtgenoot wraak neemt voor de zonde van zijn vrouw, zo wreekt Hij de zonde van Zijn bruid. — Lorinus.

Vers 6

Wie niet gelooft en niet bidt, wordt met straf bedreigd. Wat de profeet hier uitspreekt, werkt als een bedreiging; zie Jer. 10:25, waar dezelfde vloek staat als in Ps. 79:6. De profeten zouden zo’n vloek niet hebben uitgesproken over mensen die God niet aanroepen, als hun verzuim om Zijn Naam aan te roepen hen niet blootstelde aan Zijn toorn en grimmigheid. En niets anders stelt mensen aan Gods toorn bloot dan het verzuimen van hun plicht. Bidden is dus een plicht, zelfs voor de heiden. Als hij het nalaat, tergt hij Hem om Zijn grimmigheid over hem uit te storten. — David Clarkson.

Vers 7

“Men heeft Jakob opgegeten.” Zoals wolven een kudde schapen wreed verscheuren en verslinden. Want het woord dat hierna volgt, betekent niet alleen een woonplaats in het algemeen, maar ook een schaapskooi. — Mollerus.

Vers 8

“Gedenk ons de vorige misdaden niet.” De profeet rekent zichzelf tot het volk. Hij deelt niet alleen in hun druk, maar ook in hun nood en in hun aansprakelijkheid voor Gods toorn over de begane misdaden. Hij had geen deel aan die gruwelijke zonden waarmee zij Gods ijver hadden opgewekt, en toch neemt hij zichzelf niet uit van het volk als geheel. Zo zegt hij ook in het volgende vers: “En doe verzoening over onze zonden.” Hij zegt niet: Gedenk de ongerechtigheid van dit volk niet, en ook niet: Doe verzoening over hun zonden. Hij zegt: Gedenk onze misdaden niet, en: Doe verzoening over onze zonden.

Zo deden de profeten dat, hoewel zij heilige mannen waren. Zij maakten zich medeplichtig aan de zonden van het volk, niet door zelf te zondigen, maar door te wenen, te bidden en Gods barmhartigheid af te smeken. Zie Jesaja 59:12: "Want onze overtredingen zijn vele voor U, en onze zonden getuigen tegen ons." ... Daniël 9:5: "Wij hebben gezondigd, en hebben onrecht gedaan, en goddelooslijk gehandeld, en gerebelleerd," enz.

1. Laten ook wij dit voorbeeld volgen, zodat we in zoverre gemeenschap hebben met heel de kerk dat we delen met allen die God waarlijk liefhebben en aanbidden. 2. Laten we ons dan onthouden van valse eredienst, zodat we niet goddeloos zondigen met de goddelozen. 3. Laten we, wanneer we moeten wenen of bidden, niet alleen onze eigen tekorten betreuren en belijden, maar ook die van de hele kerk als lichaam, alsof ze ons allemaal toebehoorden, ook als wij er zelf geen deel aan hebben. En laten we voor hen Gods barmhartigheid afsmeken. — Musculus.

Vers 8

"Gedenk ons de vorige misdaden niet." De Joden hebben een gezegde: er komt geen straf over Israël of er zit een ons in voor de zonde van het kalf. Ze bedoelen daarmee dat die zonde altijd wordt herinnerd en bezocht, volgens Exodus 32:34. Deze uitdrukking kan alle zonden omvatten van eerdere mensen, van hun voorouders en van vroegere tijden, waarin zij van eeuw tot eeuw bleven volharden en die de ondergang over hen hadden gebracht. Ze omvat ook al hun eigen zonden, van hun natuur en van hun jeugd: alle vroegere zonden tot op de dag van vandaag. — John Gill.

Vers 8

"Gedenk ons de vorige misdaden niet." Oude schulden kwellen het meest. Uitstel van betaling maakt ze groter door rente op rente, en omdat ze onverwacht terugkomen, is men er het slechtst op voorbe-

reid. Oude zweren die weer opbreken, noemen we ongeneeslijk. Keizer Augustus verbaasde zich over iemand die rustig sliep terwijl hij diep in de schulden zat. Hij liet diens hoofdkussen halen en zei: "Dat kussen heeft vast een vreemde kracht, dat die man er zo gerust op slaapt."

Mijn broeders, als één schuld aan Gods wet al meer is dan de hele schepping kan betalen, wat bedoelen wij dan met zo gerust slapen, met zo'n ontzaglijke last op ons geweten en onze rekening? Ach, pas op dat je niet wordt overvallen en aangehouden voor oude schulden. O God, U houdt ons vorige misdaden voor. God zal je zonden opnoemen en tegen je inbrengen, wanneer al het zoete weg is. — Elias Pledger (gest. 1681), in "Morning Exercises."

Vers 8

"Gedenk ons de vorige misdaden niet." Er is maar één juiste weg om uit een ellendige toestand te komen: vergeving van zonden zoeken en opnieuw het bewijs van verzoening. Want voordat de kerk hier iets vraagt voor haar uitwendige verlossing, bidt zij: "Gedenk ons de vorige misdaden niet." — David Dickson.

Vers 8

"Haast U." Zodat ze niet te laat komen, want we zijn al bij onze laatste ademtocht. — John Trapp.

Vers 8

"Laat ... ons voorkomen." Gods barmhartigheid moet de nood van de mens vóór zijn, ze moet hem "tegemoet komen." — J. J. Stewart Perowne.

Vers 8

"Wij zijn zeer dun geworden." Letterlijk: "Wij zijn zeer uitgedund." Er blijven er nog maar weinigen van ons over. — Adam Clarke.

Vers 8

"Wij zijn zeer dun geworden." We zijn volkomen uitgeput (leeggemaakt). Dat wil zeggen: we hebben niets meer over, geen bezit en geen kracht van gemoed of lichaam, precies als een put of een vat dat helemaal is leeggemaakt. — Martin Geier.

Vers 8

"Zeer dun." We zijn zo dun geworden dat geen mens ons nog kan helpen. Daarom zal de eer van onze redding helemaal aan U toekomen. — Matthew Pool.

Vers 9

"Help ons, o God onzes heils! ter oorzake van de eer Uws Naams; en red ons." "Help ons" in onze nood, zodat we die goed kunnen dragen. "Help ons" ook uít onze nood, zodat onze geest niet bezwijkt. "Red ons" van de zonde en van het wegzinken. — Matthew Henry.

Vers 9

"God onzes heils." Als de menselijke rede moest oordelen over de vele en zware slagen waarmee God Zijn volk zo vaak trof en verwoestte, zou zij God nooit de Redder van Zijn volk noemen. Zij zou spreken van een verwoester en een onderdrukker. Maar het geloof van de profeet denkt daar heel anders over. Het ziet zelfs in een toornige God, Die Zijn volk achtervolgt, nog het heil van dat volk. De goden van de volken brengen soms niet eens tijdelijk verdriet, en toch zijn zij voor hun aanbidders geen God van heil maar van verderf. Onze God is dat wél: zelfs wanneer Hij op Zijn zwaarst toornt en slaat, is Hij niet de God van het verderf maar van het heil. — Musculus.

Vers 9

"Om Uws Naams wil." Twee keer klinkt dit beroep: "om Uws Naams wil." Daarmee wordt verwezen naar wat God van Zichzelf aan Mozes

liet zien, toen Hij voorbijging en de Naam van Jehova uitriep (Ex. 34:6-7). Vergelijk Ps. 20:2; 23:3; 29:2. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 9

"Om Uws Naams wil." Al het goede dat God Zijn kerk geeft, of het nu tijdelijk is of geestelijk, doet Hij omwille van Zichzelf. "Wat Ik doe," zegt God, "doe Ik om Mijns heiligen Naams wil. Niets beweegt Mij dan Mijn eigen Naam. Die is heilig, groot en heerlijk, en om Mijns Naams wil zal Ik veel doen voor Mijn kerk en Mijn volk." Dat Zijn volk in Babel bewaard bleef, was om Zijns heiligen Naams wil. Dat het uit Babel werd geleid, was om Zijns heiligen Naams wil. Dat het in Kanaän weer werd geplant, was om Zijns heiligen Naams wil.

Dat het opnieuw een tempel had, met offers, priesters, profeten en verordeningen, was om Zijns Naams wil. Toen het in vroeger dagen vaak op de rand van de ondergang stond, greep God in om Zijns Naams wil (Ezech. 20; zie ook Jes. 48:8, 9).

Het is niet om de vijanden dat God Zijn volk bewaart en redt. En het is ook niet om hún gebeden, tranen, geloof, gehoorzaamheid of heiligheid dat Hij grote dingen voor hen doet en hun grote barmhartigheid bewijst. Het is om Zijns eigen Naams wil. Om de mens vervloekte God de aarde (Gen. 8:21), maar om Zijns Naams wil zegent Hij haar. De kostbaarste gaven van Gods volk komen allemaal om Zijns Naams wil. Vergeving van zonde ontvangen zij om Zijns Naams wil (Ps. 25:11; 1 Joh. 2:12). Reiniging van zonde ontvangen zij om Zijns Naams wil (Ps. 79:9).

Leiding op de paden van gerechtigheid krijgen zij om Zijns Naams wil (Ps. 23:3). En nieuw leven voor hun dode, trage harten komt om Zijns Naams wil (Ps. 143:11). Ook al beledigt Zijn volk Hem, toch verlaat Hij het niet, om Zijns groten Naams wil. — William Greenhill.

Vers 9

Als God in onze vrede en verzoening niet méér verheerlijkt kon worden dan in onze dood en verdoemenis, zou het goddeloos zijn om die

vrede te wensen. Maar God heeft ons duidelijk laten zien dat Hij door daden van barmhartigheid niets verliest. Daarin ligt juist de grootste opbrengst van Zijn kroon. Anders zou Hij niet "barmhartigheid, en niet offerande" liefhebben. God is vrij om te kiezen wat Zijn eigen hart het meeste behaagt en wat het meeste bijdraagt aan de grootheid van Zijn Naam. En Hij vindt meer vreugde in de barmhartigheid die aan één mens bewezen wordt dan in het bloed van alle verdoemden, die als offer aan Zijn gerechtigheid gebracht zijn.

Eigenlijk had Hij met hun verdoemenis een hoger doel dan hun lijden. Dat doel was: de heerlijkheid van Zijn barmhartigheid groter te maken in de uitverkorenen die Hij behoudt. Dát is het mooie werkstuk waar God vreugde in vindt. Het andere is er maar de schaduw van.

Dan ben je in de juiste gesteldheid om vrede af te smeken. Dan mag je met moed naar God gaan, als je hart diep geraakt is door de eer die Hem daardoor toekomt. Dit is een argument dat God niet zal afwijzen. "Zo zal dit u," zei Abigaïl tegen David, "mijn heer, niet zijn tot wankeling, noch aanstoot des harten" (1 Sam. 25:31). Ze bedoelde dat hij nooit spijt zou krijgen dat hij van bloedvergieten was teruggehouden. Zo mag je ook bij God pleiten en zeggen: O Heere, wanneer ik samen met heiligen en engelen Uw vergevende genade in de hemel prijs, zal het U niet pijn doen dat Uw barmhartigheid U heeft tegengehouden mijn bloed te vergieten en mijn ziel in de hel te verdoemen. — William Gurnall.

Vers 9

Wanneer het volk van de Heere diep gezonken is, moet het geen opluchting of verlichting verwachten van iemand anders dan van God alleen. Daarom zeggen zij hier: "Help ons, o God." Zij die zich aan God hebben vastgeklampt voor het heil dat in het verbond beloofd is, mogen ook bijzondere bevrijdingen uit bijzondere benauwdheden verwachten, als bijgaven bij het hoofdgeschenk van het heil. Daarom

zeggen zij: “Help ons, o God onzes heils.” Wie iets vraagt waarvan het geven God kan verheerlijken, mag vrijmoedig verwachten het te krijgen. Dat geldt vooral wanneer God zo verheerlijkt kan worden en Zijn volk tegelijk bewaard en getroost kan worden: “Help ons” (zeggen zij) “ter oorzake van de eer Uws Naams; en red ons.”

Ons geweten schuift zich vaak tussen ons en Gods barmhartigheid. Daarom moeten we ook vaker om vergeving van zonde roepen. Vurig verlangen kan hetzelfde verzoek twee- en driemaal herhalen zonder te brabbelen: “Red ons, en doe verzoening over onze zonden.” Het is de eer van de Heere om zonde te vergeten. En wanneer we om vergeving bidden naar Gods belofte, is Zijn eer ermee gemoeid dat Hij ons geloof helpt die vergeving te ontvangen: “Doe verzoening over onze zonden, om Uws Naams wil.” — David Dickson.

Vers 11

“Laat het gekerm der gevangenen voor Uw aanschijn komen.” Het is bijna vanzelfsprekend dat de zonen van Adam “gevangenen” heten. Denk aan de belemmeringen die de onsterfelijke geest ondergaat zolang hij in zijn huidige aardse huis woont. Denk aan de ontberingen die velen van ons geslacht moeten dragen. Of denk aan de vernederende slavernij waarin mensen zichzelf brengen door hun eigen lusten te dienen en niet vast te staan in de vrijheid waarmee Christus hen wil vrijmaken.

In welke van deze betekenissen mensen ook gevangenen zijn, het is duidelijk dat zij reden hebben om te zuchten, en dat ze dat ook doen. En het is de taak van de godvrezende, trouwe gelovige om dat in gedachten te houden. Hij heeft immers een hart vol ontferming gekregen en zegt, voor anderen net zo goed als voor zichzelf: “Laat het gekerm der gevangenen voor Uw aanschijn komen.”

Drie dingen springen uit de eerste woorden van onze tekst naar voren. Het eerste is dat iedereen die in deze wereld leeft een gevangene is . . . Het tweede is dat al deze verschillende gevangenen hun

eigen, treurige zuchten hebben. Het derde is dat de gelovige, die al die verschillende zuchten van de menigte gevangenen overal om zich heen ziet, tot de Almachtige zal bidden dat die zuchten voor Zijn eeuwige aanwezigheid mogen komen. — W. C. Le Breton, 1849.

Vers 11

"Het gekerm." Als we goed naar de aard van een zucht kijken, leren we enkele belangrijke dingen over de gevangenschap waarover de tekst spreekt. Een zucht is een woordeloze verklaring. We zeggen niets, en toch kunnen we met één zucht een lang verhaal van verdriet vertellen. Hoe vaak lucht iemand die rouwt zich niet op met een diepe, ongelijkmatige zucht, als hij alleen is en zijn smart aan niemand wil vertellen!

Ik vestig hier jullie aandacht op, omdat dit een volmaakt beeld is van de geestelijke toestand van sommige mensen. Zij klagen niet luidruchtig. Zij staan niet op straathoeken hun grenzeloze zondigheid uit te roepen. Zij laten hun naasten en vrienden niet voortdurend luisteren naar hun preken over hoe slecht ze zijn. En als een ander hun die slechtheid zou toeschrijven, zouden ze vuurrood van woede worden. Zij zijn geen mensen die twisten, maar mensen die een zware last dragen, een last die hun een bewijs afperst van wat zij doorstaan. Wie van jullie, broeders, zo in zuchten en verdriet voor God leeft: God neemt die zuchten aan als verzoeken om verlichting.

Als je ellende helemaal opgesloten bleef, zou het hardnekkig weigeren zijn om je te bekeren. Maar als je haar lucht, al is het maar in een zucht, dan is zij een verklaring van je nood.

Laat me jullie aanmoedigen, broeders: spaar deze tekenen van je toestand niet. Er zijn tijden dat je je zo dood voelt dat je geen lange belijdenissen kunt uitspreken, en dat je geest zo moe is dat je niet kunt praten. Op zo'n moment kan een teken veel zeggen. "Verderf ze niet," zeggen wij, "want er is een zegen in." Stort het uit, en het zal de troon bereiken. Zo'n zucht blijkt dan niet alleen een woordeloze ver-

klaring van je toestand te zijn, maar ook een woordeloze wens om daaruit verlost te worden.

Kijk naar de gevangene die door de ijzeren tralies staart. Dag en nacht staan zij als stomme wachters voor het smalle venster van zijn cel. Zijn ogen vallen op de groene velden en bosjes daarachter. Hij zucht en wendt zich af van het uitzicht, met een wens. Hij zei geen woord, en toch wenste hij iets. Die zucht was de wens om in vrijheid gesteld te worden. Zulke zuchten worden door God gehoord. Je verlangens, je pijn zolang die niet verdwijnt, je droevige gedachten: "O! wanneer word ik bevrijd van de last van mijn zonde en van de kilte van mijn hart!" Al die wensen waren zuchten, en ze zijn in de hoogte gehoord. — Philip Bennett Power.

Vers 11

"Het gekerm der gevangenen." Een oosterse gevangenis is nog altijd een plaats van diepe ellende, vooral omdat de gevangenen maar weinig water krijgen. — Daniel Cresswell.

Vers 11

"Voor Uw aanschijn komen."

> *Hoewel hij geen menselijke stem hoort,*
> *en geen menselijke gestalte verschijnt*
> *om zijn eenzaamheid te delen,*
> *is hij niet geheel alleen — het oog*
> *van Hem Die de zucht van de gevangene hoort*
> *is zelfs daar op hem.*
>
> *— J. L. Chester.*

Vers 11

"Behoud overig ... de kinderen des doods." Moeten godvruchtige mensen hun hemelse Vader niet nauwkeuriger navolgen in de zorg voor wie ter dood veroordeeld is? Een voortreffelijke christelijke

vrouw houdt een lijst bij van iedereen die ter dood veroordeeld is, voor zover zij daarover hoort. Zij bidt elke dag voor hen, tot hun einde komt. Past zo'n gedrag niet bij het hart van God! — William S. Plummer.

Vers 12

"Geef onze naburen zevenvoudig weder in hun schoot," enz. Dit lijkt misschien in strijd met het gewone recht, want de straf mag de schuld niet overtreffen. Maar bedenk goed dat dit niet gaat over wat de vijanden van Gods kerk gedaan hebben, maar over wat zij verdiend hebben. Wanneer de profeet dus zegt: "Geef onze naburen zevenvoudig weder," dan is dat niet zevenvoudig méér dan ze verdienen. Eén smaadwoord van een goddeloos mens over een kind van God (en daarmee over God Zelf) kan zelfs niet vergolden worden met tienduizend smaadwoorden over goddeloze mensen.

Het kleinste smaadwoord over God is al een oneindig onrecht. En de smaad over Zijn volk is zozeer Zijn eigen smaad dat Hij haar als de Zijne rekent. Daarom zal Hij hun vijanden hun smaad "zevenvoudig" (en dat is nog maar eerlijk) "in hun schoot" teruggeven. — Abraham Wright.

Vers 12

"Onze naburen." Hun hoon was moeilijker te verdragen, en ook minder te verontschuldigen dan de onderdrukking door vijanden uit de verte. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 12

"In hun schoot." Deze uitdrukking verwijst oorspronkelijk blijkbaar naar het gebruik om dingen in de schoot te dragen en te bewaren, in de voorste plooi van het wijde oosterse gewaad. In het gebruik heeft ze de bijbetekenis gekregen van vergelding of weervergelding. — Joseph Addison Alexander.

Vers 4

Gelovigen als mikpunt van de spot van zondaars. Wanneer dat terecht is en wanneer ten onrechte. Wat zien zondaars waar zij de spot mee drijven? Wat doen wij onder deze beproeving? Hoe loopt het af?

Vers 5

1. De oorzaak van de toorn: ijver.
2. De beperking ervan. Als de toorn eeuwig doorging, zou het volk vergaan, zouden de beloften onvervuld blijven, zou het verbond falen en zou de eer van de Heere worden aangetast.
3. Het ophouden ervan. Door gebed; door te pleiten op Zijn Naam, op Zijn eer en op het bloed van Jezus.

Vers 8

De belijdenis, de smeking en de pleitgrond van een zondaar.

Vers 9

I. Een gebed met drie delen. II. Een bemoedigende titel: “God onzes heils.” III. Een pleitgrond die de overwinning brengt.

Vers 10

I. Het gebed. “Help ons,” enz.

1. Doe verzoening over de zonde.
2. Verlos ons uit onze nood.
3. Help ons U in de toekomst te dienen.

II. De pleitgrond.

1. Om Uws Naams wil.
2. De eer van Uw Naam.

3. De eer van Uw Naam als ons heil. In beide gevallen is de volgorde omgekeerd. — G. R.

Vers 10

De wraak voor de martelaren: iets wat we mogen verlangen en zelfs behoren te verlangen.

Vers 11

I. De gevangene.

1. Gevangen in de gedwongen slavernij van de zonde.
2. Gevangen in de slavernij van de overtuiging.
3. Gevangen in de kerker van de wanhoop.

II. Het verzoek van de gevangene om verlichting.

III. De bron waar hij hulp van verwachtte. — P. B. Power.

Vers 11

I. De mate van de gevraagde bescherming: “Naar de grootheid Uws arms.”

II. De bescherming zelf: “Behoud overig.”

III. Wie haar ontvangen: “De kinderen des doods.” — W. C. Le Breton.

Vers 11

I. Een treurige toestand: een gevangene die zucht en tot sterven bestemd is. II. Hoopvolle feiten: er is een God, een God Die zuchten hoort, een God met grote macht. III. Passende gebeden: “laat … voor Uw aanschijn komen”; “behoud overig.”

Vers 11

“De kinderen des doods,” gebruikt als beeld van diepe geestelijke nood. Angst voor het goddelijk besluit, angst afvallig te zijn geworden, angst de dag van de genade te hebben weggezondigd, of de zon-

de te hebben begaan die ten dode is, enz. Hoe zulke gevallen doeltreffend tegemoet getreden kunnen worden.

Vers 13

De verplichtingen van de protestantse kerk, gegrond op het bloed van haar martelaren, haar grote bevrijdingen en haar nabijheid tot God. Zij moet ervoor zorgen dat de komende geslachten evangelieonderwijs krijgen.

Vers 13

I. De band die we claimen: "Zo zullen wij, Uw volk en de schapen Uwer weide," enz.

II. De verplichting die we erkennen: "Zo zullen wij," enz. Wanneer U tussenbeide gekomen bent tot onze verlossing, zullen wij U loven.

III. Het besluit dat we nemen. 1. Dank te zeggen tot in eeuwigheid. 2. Zijn lof door te geven aan de volgende geslachten. — G. R.

Werk over de negenenzeventigste psalm

"Prodromus, or the Literal Destruction of Jerusalem as it is described in the 79th Psalm ... 1613." (Door John Dunster.)

Psalm 80

Titel

"Voor den opperzangmeester, op Schoschannim." Voor de vierde keer komen we een lied tegen op Schoschannim, "de lelies". De eerdere waren Psalm 45, 60 en 69. Waarom dit opschrift er staat, is niet met zekerheid te zeggen. Maar de bijzonder dichterlijke vorm van deze psalm rechtvaardigt de bekoorlijke titel zeker. Een lied als dit mag best "lelies" heten. Eduth betekent getuigenis. Deze psalm is een getuigenis van de kerk als "een lelie onder de doornen".

Sommige uitleggers denken bij deze titel aan een instrument met zes snaren, en Schleusner vertaalt de twee woorden met "de hexachord van het getuigenis". Misschien opent verder onderzoek ons ooit deze "verborgene rede op de harp". Vooralsnog zijn we al tevreden met wat ze ons laten zien: in de oude tijd werd heilige zang niet licht geacht.

Dan het opschrift "Een psalm van Asaf". Daarbij denken we aan een latere Asaf, die het ongeluk had om, als "de laatste minstreel", in kwade tijden te leven. Is de psalm geschreven door de Asaf uit Davids tijd, dan is hij in profetische geest geschreven. Hij bezingt dan namelijk tijden die David nog niet kende.

Indeling

Het refrein "O God! breng ons weder" komt drie keer voor. Daar vallen vanzelf de grenzen van de psalm. Psalm 80:2-4 is een openings-

woord tot de HEERE, de God van Israël. In Psalm 80:5-8 volgt een klaagzang over de ramp die het volk getroffen heeft. In Psalm 80:9-20 klinkt dezelfde klacht opnieuw, nu met een prachtig beeld: het volk als wijnstok. Het is een droevige psalm. Zijn lelies zijn lelies van de dalen.

Uitleg

Vers 1

"O Herder Israels! neem ter ore." Hoor het blaten van Uw lijdende kudde! Luister naar hun kreten. De naam Herder is vol tederheid. Daarom kiest de bedrukte dichter die naam juist hier: gebroken harten genieten van namen vol genade. De goede oude Jakob dacht graag aan God als de Herder van Israël. Dit vers kan verwijzen naar zijn woorden op zijn sterfbed: "Daarvan is hij een herder, een steen Israels." We mogen er zeker van zijn: Wie zich verwaardigt de Herder van Zijn volk te zijn, sluit Zijn oren niet voor hun klachten.

"Die Jozef als schapen leiddet." Het volk draagt hier de naam van die beroemde zoon, die een tweede vader werd voor de stammen en hen in Egypte in leven hield. Misschien kenden de Egyptenaren hen als "het huisgezin van Jozef". Als dat zo is, ligt het voor de hand dat ze hier zo genoemd worden. Maar de naam kan ook slaan op de tien stammen, met Manasse als erkend hoofd. Vroeger had de Heere in de woestijn alle stammen geleid, begeleid en geweid als een herder. Daarom doet de dichter nu een beroep op Hem. Wat de Heere in het verleden deed, is een sterke grond voor ons pleiten en onze verwachting, voor nu en voor later.

"Die tussen de cherubim zit, verschijn blinkende." Op het verzoendeksel, tussen de cherubs, werd de bijzondere aanwezigheid van de Heere zichtbaar. In al ons pleiten moeten we langs die weg tot Hem komen: alleen op het verzoendeksel laat God Zijn genade zien, en alleen daar kunnen we hopen Hem te ontmoeten. Laten we daarom

steeds de naam van Jezus bij God inbrengen. Hij is ons ware verzoendeksel, Die ons toegang geeft. Met vrijmoedigheid mogen we tot Hem komen, en door Hem mogen we verwachten dat de heerlijkheid van de Heere zich ten goede aan ons toont.

Dat Hij Zijn aanwezigheid terugtrekt, vrezen we het meest van alles. Dat Hij terugkeert, is onze helderste hoop. In Israëls donkerste tijden heeft het volk maar één ding nodig: het licht op het gezicht van zijn Herder.

Vers 2

"Wek Uw macht op voor het aangezicht van Efraim, en Benjamin, en Manasse, en kom tot onze verlossing." Het is verstandig om in het gebed de namen van Gods volk te noemen, want ze zijn Hem dierbaar. Jezus draagt de namen van Zijn volk op Zijn borstschild. De namen van zijn kinderen hebben macht bij een vader. Zo is het ook bij de Heere: wie bij Hem de namen van Zijn kinderen noemt, raakt Zijn hart.

De drie namen zijn nauw met elkaar verwant. Efraïm en Manasse vertegenwoordigen Jozef, en het was passend om Benjamin, de andere zoon van de geliefde Rachel, in dezelfde adem te noemen. In de woestijn trokken deze drie stammen samen op, direct achter de ark aan. Het gebed vraagt dat de God van Israël krachtig optreedt voor Zijn volk: Hij moet hun vijanden wegjagen en Zijn volk redden.

O, dat de Heere het in onze dagen zou behagen aan elk deel van Zijn kerk te denken, en al haar stammen Zijn heil te laten zien! We willen niet alleen onze eigen kerkelijke richting noemen, maar bidden voor alle onderdelen van de ene kerk.

Vers 3

"O God! breng ons weder." Er staat niet zozeer: "wend onze gevangenis", maar: "breng ons weder". Het komt allemaal goed als wij zelf goed zijn. De beste ommekeer is niet die van de omstandigheden, maar die van ons karakter. Als de Heere Zijn volk terugbrengt, zal Hij

hun situatie snel ten goede keren. Daar is de Heere Zelf voor nodig, niemand anders kan dit doen. Bekering is immers een even goddelijk werk als schepping. En wie ooit tot God bekeerd is en later afvalt, heeft de Heere even hard nodig om weer teruggebracht te worden als om voor het eerst bekeerd te worden. Het woord kan ook vertaald worden als: "herstel ons". En wat een uitgelezen barmhartigheid is het: "Hij verkwikt mijn ziel" (Engels: Hij herstelt mijn ziel)!

"En laat Uw aanschijn lichten." Wees ons gunstig, lach ons toe. Dit was de zegen die de hogepriester over Israël uitsprak. Wat de Heere ons al heeft gegeven door onze Hogepriester en Middelaar, mogen we met alle vrijmoedigheid van Hem vragen. "Zo zullen wij verlost worden." Voor onze redding is alleen de gunst van de Heere nodig. Eén blik van Zijn genadige oog zou Tofet in het Paradijs veranderen. Hoe woest de vijand ook is, of hoe vreselijk de gevangenschap: het stralende gezicht van God verzekert ons van overwinning én vrijheid.

Dit vers is een bijzonder nuttig gebed voor elke dag. We dwalen maar al te vaak af. Laten we daarom vaak, met onze lippen én met ons hart, roepen: "Breng ons weder, en laat Uw aanschijn lichten, zo zullen wij verlost worden."

Vers 4

"O HEERE, God der heirscharen! hoe lang zult Gij roken tegen het gebed Uws volks?" Hoe lang nog zal de rook van Uw toorn de rokende wierook van onze gebeden verstikken? Ons gebed wil Uw heilige plaats binnengaan, maar Uw toorn strijdt ertegen en houdt het tegen bij de ingang. Dat God boos op ons is als we zondigen, lijkt vanzelfsprekend. Maar dat Hij zelfs boos is op onze gebeden, is een bittere pijn. Met veel smart mag de smekeling vragen: "Hoe lang?" U bent de Bevelhebber over alle legers van Uw schepselen! U kunt Uw heiligen redden, ook in hun uiterste nood. Moeten zij dan eeuwig tevergeefs tot U roepen?

Vers 5

"Gij spijst hen met tranenbrood." Hun eten is gekruid met zout water, uit wenende ogen gedruppeld. Vroeger waren hun maaltijden gezellig en vrolijk. Nu lijken ze op rouwmaaltijden, waarbij ieder zijn bittere brokje meebrengt. Uw volk at eerst tarwebrood. Maar nu krijgt het uit Uw eigen hand niets beters dan tranenbrood.

"En drenkt hen met tranen uit een drieling." Tranen zijn hun eten én hun drinken, en ze krijgen er onbeperkt van. Ze slikken tonnen vol tranen weg en zwemmen in zeeën van verdriet. En dat alles gebeurt door Gods eigen beschikking. Hun vijanden hebben hen niet met wapengeweld in hun macht, maar hun God weigert tussenbeide te komen.

Tranenbrood is nog meer een vrucht van de vloek dan brood eten in het zweet van je aangezicht. Maar door Gods liefde wordt het een nog grotere zegen, omdat het dient tot onze geestelijke gezondheid.

Vers 6

"Gij hebt ons onzen naburen tot een twist gesteld." Edom en Moab, altijd jaloers en kwaadwillend, juichten over Israëls nood. Daarna kregen ze ruzie over hun deel van de buit. De spot van buren snijdt altijd het scherpst, vooral als je hoger stond dan zij en meer genade beweerde te hebben. Niemand is zo onvriendelijk als jaloerse buren.

"En onze vijanden spotten onder zich." Onze ellende is hun vermaak. Ons treurspel is hun blijspel. In de pekel van onze tranen vinden ze het zout voor hun grappen, en onze ontsteltenis amuseert hen. Het is duivels om te spelen met andermans verdriet. Toch doet de wereld, die in de macht van de boze ligt, dat voortdurend: ze maakt zich vrolijk over de verdrukkingen van de heiligen. Het nageslacht van de slang volgt zijn stamvader na en verblijdt zich in het kwaad.

Vers 7

"O God der heirscharen! breng ons weder." Het gebed stijgt hoger, dat zie je aan de manier waarop God wordt aangesproken. Hij is hier "de God der heirscharen". Hoe dichter we de Heere in gebed en overdenking naderen, hoe groter onze gedachten over Hem worden.

Vers 8

"Gij hebt een wijnstok uit Egypte overgebracht." Daar stond hij in onvriendelijke grond, ver van wat hij nodig had. Het water van de Nijl gaf hem geen leven, maar was voor zijn scheuten als de dood. De bewoners van het land verachtten hem en trapten hem plat. Maar wat was de rechterhand van de Heere glorieus, toen Hij met kracht en grote wonderen Zijn lieflijke plant verplantte, ondanks al wie hem wilde vernietigen!

"Hebt de heidenen verdreven, en hebt denzelven geplant." Zeven volken werden uitgegraven om ruimte te maken voor de wijnstok van de Heere. De oude bomen, die de grond al zo lang bezet hielden, werden met wortel en tak uitgerukt. Eiken van Basan en palmbomen van Jericho moesten wijken voor de uitverkoren wijnstok. Met goddelijke voorzichtigheid en wijsheid kreeg hij veilig zijn vaste plek.

De wijnstok van Israël leek klein, was zeer afhankelijk, uiterst zwak en kroop graag over de grond. Toch had de Heere hem uitgekozen. Hij wist dat Hij er met onophoudelijke zorg en rijke vakkennis een prachtige vruchtdragende plant van kon maken.

Vers 9

"Gij hebt de plaats voor hem bereid." Het onkruid, de doornstruiken en de enorme stenen werden weggehaald. De Amorieten en hun broers in ongerechtigheid moesten het toneel verlaten. Hun legers werden verslagen, hun koningen gedood, hun steden ingenomen. Kanaän werd een stuk land dat klaargemaakt is voor een wijngaard. "En zijn wortelen doen inwortelen, zodat hij het land vervuld heeft." Israël

werd stevig gevestigd, als een goed gewortelde wijnstok. Toen begon het te bloeien en te groeien en zich naar alle kanten uit te breiden.

Dit beeld kunnen we toepassen op de ervaring van elke gelovige in Jezus. De Heere heeft ons geplant. We groeien naar beneden, "wortel schietend", en door Zijn genade groeien we ook zichtbaar vooruit. Voor de kerk geldt het nog sterker. Nu, op dit moment, spreiden haar takken zich wijd en zijd uit, door de goede wil van de wijngaardenier.

Vers 10

"De bergen zijn met zijn schaduw bedekt geweest." Israël woonde op de bergtoppen en bewerkte elke voet grond. Het volk werd talrijk en zo groot dat andere landen de invloed ervan voelden, of in zijn schaduw kwamen te liggen. "En zijn ranken waren als cederbomen Gods." Het volk zelf was zo groot dat zelfs de afzonderlijke stammen machtig waren, en het waard om onder de machtigen te worden gerekend.

Een betere vertaling zegt dat de cederen met de wijnstok bedekt zijn. We weten dat wijnstokken in veel landen in bomen klimmen en ze overdekken. Wat moet dat een wijnstok zijn, die de cederen van God beklimt en ze zelfs overtopt! Het is een edel beeld van de bloei van het volk Israël in zijn beste dagen. In Salomo's tijd had het kleine land Israël een hoge plaats onder de volken. Ook de kerk van God heeft zulke tijden gekend: ze viel uitzonderlijk op en haar kracht was ver en wijd te voelen.

Vers 11

"Hij schoot zijn ranken uit tot aan de zee." Langs de Middellandse Zee, en misschien zelfs over het water, was Israëls macht voelbaar. "En zijn scheuten tot aan de rivier." Aan de oostkant drong het met zijn handel door tot de Eufraat. Dat waren moedige, grootse dagen voor Israël. Ze zouden zijn blijven duren, als de zonde ze niet had ingekort en afgebroken.

Wanneer de kerk de Heere behaagt, wordt haar invloed onmetelijk, veel groter dan haar aantal of kracht zou doen verwachten. Maar he-

laas! Als de Heere haar verlaat, wordt ze even waardeloos, nutteloos en veracht als een verwaarloosde wijnstok, de minst waardevolle van alle planten.

Vers 12

"Waarom hebt Gij zijn muren doorgebroken?" U hebt Uw bescherming van haar teruggetrokken, nadat U haar met zoveel zorg had omringd. Waarom, o Heere? Een onbeschermde wijnstok staat aan allerlei schade bloot. Niemand let erop. Iedereen heeft het op haar gemunt, want ze ligt open en onbeschut. Zo ging het Israël toen het aan zijn vijanden was overgegeven. En zo is het de kerk vaak vergaan.

"Zodat allen, die den weg voorbijgaan, hem plukken?" Wrede buren plukken van haar, en plunderende benden pikken eraan als rondzwervende dieren. Met God kan geen vijand ons schaden. Zonder Hem is niemand zo zwak dat hij ons geen schade kan doen.

Vers 13

"Het zwijn uit het woud heeft hem uitgewroet." Zulke dieren staan bekend om het verscheuren en opeten van wijnstokken. Babel kwam op als een beest uit de moerassen van de Eufraat en verwoestte Juda en Israël. Woeste volken, te vergelijken met wilde zwijnen uit het woud, voerden oorlog tegen het Joodse volk. Ze doorstaken en verscheurden het, als een wijnstok die door gulzige zwijnen is vernield.

"En het wild des velds heeft hem afgeweid." De ene vijand na de andere nam wraak op het volk, en God greep niet in om hen te verjagen. De ene ondergang volgde op de andere. De vos verslond de jonge scheuten die aan de schade van het zwijn waren ontkomen. Helaas, arm land! Wat ben je diep gevallen! Een eik of ceder had door zulke verwoestingen verbrijzeld kunnen worden. Maar hoe kun jij dit verdragen, zwakke, tedere wijnstok?

Zie welke rampen de zonde in haar kielzog meebrengt. En hoe vreselijk is het voor een volk om door zijn God verlaten te zijn!

Vers 14

"O God der heirscharen! keer toch weder." Keer U tot ons, net zoals wij ons tot U moeten keren. U bent van ons weggegaan om onze zonden. Kom naar ons terug, want we zuchten en roepen naar U. Of is het te veel gevraagd dat U komt? Dan vragen we minder. Schenk ons dan tenminste enige aandacht en werp een blik op onze smart.

"Aanschouw uit den hemel, en zie, en bezoek dezen wijnstok." Sluit Uw ogen niet! Het is Uw wijnstok. Wend U niet helemaal van hem af en laat hem niet vergeten zijn, alsof hij volledig uit Uw gedachten is. Grote Landman, let in elk geval op het onheil dat de dieren hebben aangericht. Wie weet raakt dat Uw hart met medelijden, en strekt Uw hand zich uit om te redden.

Vers 15

"En den stam, dien Uw rechterhand geplant heeft." Moet al Uw zorg verloren gaan? U hebt zoveel gedaan; laat U Uw werk nu teloorgaan? Met Uw kracht en wijsheid deed U grote dingen voor Uw volk. Wilt U hen nu helemaal opgeven? Moeten Uw vijanden juichen over het kwaad waar ze zo'n plezier in hebben? "En dat om den zoon, dien Gij U gesterkt hebt!" Dit is een gebed voor de leider die de Heere had opgewekt, of voor de Messias naar Wie ze uitzagen. De wijnstok mocht dan verlaten zijn, maar één tak had de Heere toch in het oog gehouden, alsof die een loot moest leveren voor een nieuwe wijnstok.

Daarom wordt het gebed in deze vorm gebracht. Laten we de Heere vragen dat Hij, als Hij niet allereerst naar Zijn kerk wil kijken, naar de Heere Jezus kijkt en haar daarna om Zijnentwil in barmhartigheid aanziet. Dat is de ware kunst van het bidden: Christus vooropzetten en uitroepen:

> *"Zie Hem, en zie dan de zondaar,*
> *Zie door Jezus' wonden op mij."*

Vers 16

"Hij is met vuur verbrand." De treurende zanger stamelt zijn nood. De wijngaard lijkt wel een bos waarin brand is uitgebroken; de mooiste wijnstokken zijn verkoold en dood. "Hij is afgehouwen." De wrede bijl heeft moordzuchtig huisgehouden: de takken zijn afgehakt, de stam is gewond, overal heerst verwoesting. "Zij komen om van het schelden Uws aangezichts." Gods bestraffing was voor Israël wat vuur en bijl voor een wijnstok zijn. Zijn gunst is leven; Zijn toorn is als een bode van de dood. Eén toornige blik uit Jehova's oog is genoeg om alle wijngaarden van Efraïm in een woestenij te veranderen. O Heere, kijk onze kerken niet zo aan! Bestraf ons, maar niet in toorn.

Vers 17

"Uw hand zij over den man Uwer rechterhand." Laat Uw macht rusten op Uw ware Benjamin, de zoon van Uw rechterhand. Geef een opdracht aan de uitverkoren man door Wie U wilt redden. Eer Hem, red ons en verheerlijk Uzelf. Hier is zonder twijfel een blik op de Messias, naar Wie gelovige Joden leerden uit te zien als de Redder in tijden van nood. "Over des mensen zoon, dien Gij U gesterkt hebt." Zend Uw kracht met Hem mee, Die U zult sterken om Uw plannen van genade uit te voeren. God vindt het goed om voor mensenkinderen te werken door mensenkinderen.

"Dewijl de dood door een mens is, zo is ook de opstanding der doden door een Mens." Volken staan op of gaan ten onder, vooral door het werk van enkelen: door een Napoleon worden koninkrijken gegeseld, en door een Wellington worden volken van de tiran gered. Door de Mens Christus Jezus zal het gevallen Israël nog opstaan. Ja, door Hem, Die Zich verwaardigt Zichzelf de Mensenzoon te noemen, zal de wereld bevrijd worden van de heerschappij van de satan en van de vloek van de zonde. O Heere, maak Uw belofte waar aan de Man van Uw rechterhand, Die deelt in Uw heerlijkheid, en laat Hem zien dat het welbehagen van de Heere voorspoedig is in Zijn hand.

Vers 18

"Zo zullen wij van U niet terugkeren." Met een leider die God Zelf had uitgekozen, zou het volk trouw blijven. Genade wekt dankbaarheid, en die houdt hen vast aan hun trouw. In Christus blijven we trouw: omdat Hij leeft, leven ook wij. Buiten Hem is er geen enkele hoop dat we volhouden. "Behoud ons in het leven, zo zullen wij Uw Naam aanroepen." Als de Heere leven geeft uit de dood, komt Zijn lof er zeker. De Heere Jezus is zo'n leider: in Hem is leven, en dat leven is het licht van de mensen. Hij is ons leven. Als Hij onze zielen opnieuw bezoekt, leven we weer op en stijgt onze lof op tot de Naam van de drie-enige God.

Vers 19

"O HEERE, God der heirscharen! breng ons weder." Hier zetten we weer een stap vooruit in de titel waarmee God wordt aangesproken. De naam die Hij met niemand deelt, Jehova, de *Ik ben*, komt er nu bij. De dag van het geloof wordt helderder naarmate de uren verstrijken, en de gebeden van het geloof worden voller en krachtiger. "Laat Uw aanschijn lichten, zo zullen wij verlost worden." Zelfs wij, die zo verwoest waren! Voor de macht van God is niets te groot. Hij kan redden op het allerlaatste moment, alleen al door Zijn lachende gezicht naar Zijn bedrukten te keren. Mensen kunnen met hun arm weinig doen, maar God doet alles met één blik. O, voor eeuwig te mogen leven in het licht van Jehova's aangezicht!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Weer een gebed van Asaf, vol pleitgronden voor Israël. Het is alsof ze Jesaja 63:11 voor zich hadden: "Nochtans dacht Hij aan de dagen van ouds." Ze herinneren Hem aan de dagen van Jozef, toen de Heere hen in Egypte op wonderlijke wijze voedde (Genesis 49:24). Dan aan de

dagen van de tabernakel, toen voor het eerst sinds Eden bekend werd dat de Heere tussen de cherubim woonde, op het verzoendeksel. Ze herinneren Hem aan de tijd in de woestijn (vers 3), toen Zijn tegenwoordigheid hun tocht verblijdde. “Efraim, en Benjamin, en Manasse” zagen de Wolkkolom van de Heerlijkheid voor zich uit opstijgen, de gids en metgezel op hun weg (zie Numeri 10:32-34): “O God! breng ons weder, en laat Uw aanschijn lichten”, en alles zal weer goed zijn! — Andrew A. Bonar.

Vers 1

De profeet begint zijn gebed niet zomaar. Hij vlecht er bepaalde titels doorheen, waarmee hij God het passendst aanspreekt en zijn zaak bepleit. Hij zegt niet: O U, Die alle dingen in hemel en op aarde onderhoudt en bestuurt, U Die Uw woonplaats boven de hemel der hemelen hebt gesteld. Nee: U Die de Herder van Israël bent, U Die Jozef leidt als schapen, U Die tussen de cherubim woont. Wat Gods gunst en zorg voor Israël groot maakt, brengt hij in herinnering om het vertrouwen in het gebed te voeden en te versterken... Laten we van dit voorbeeld leren om ons vertrouwen bij het bidden tot God te voeden en te sterken met de kenmerken van die goddelijke, vaderlijke goedheid die ons in Christus, onze Herder en Verzoener, is getoond. — Musculus.

Vers 1

“O Herder Israels! neem ter ore.” Het hoort bij de taak van een herder om het blaten en roepen van zijn schapen te horen en hen in gedachten te houden, zodat hij klaarstaat om hun te hulp te snellen. — Venema.

Vers 1

“O Herder Israels! neem ter ore, Die Jozef als schapen leiddet.” Kijk, daar gaat een herder zijn kudde over de rivier brengen. Net zoals onze Heere over de goede herder zegt, zie je dat hij voorop loopt en

dat de schapen volgen. Maar niet allemaal op dezelfde manier. Sommige stappen vol vertrouwen het water in en komen recht aan de overkant. Dat zijn de lievelingen van de kudde, die dicht bij de voetstappen van de herder blijven, of ze nu door groene weiden slenteren, langs stille wateren, op de bergen grazen of 's middags rusten in de schaduw van grote rotsen.

Anderen gaan ook het water in, maar twijfelend en bang. Ver van hun gids missen ze de doorwaadbare plaats en worden ze door de stroom meegevoerd, de een verder, de ander minder ver. Toch worstelen ze zich één voor één naar de overkant en komen aan land. Kijk eens naar die kleine lammeren. Ze weigeren het water in te gaan en moeten door de hond van de herder, die Job in zijn "gelijkenis" noemt, de stroom in worden gedreven. Arme dieren! Wat springen en spartelen ze, en wat blaten ze van angst! Dat zwakke lammetje daar wordt vast helemaal meegesleurd en zal in de zee omkomen.

Maar nee: de herder zelf springt in de stroom, tilt het op in zijn armen en draagt het sidderend naar de oever. Allemaal veilig aan de overkant, wat zien ze er gelukkig uit! De lammeren huppelen en springen vrolijk rond, terwijl de oudere dieren zich rond hun trouwe gids scharen en met ingehouden maar veelzeggende dankbaarheid naar hem opkijken.

Kun je zo'n tafereel zien en niet denken aan die Herder Die Jozef als schapen leidt, en aan een andere rivier die al Zijn schapen moeten oversteken? Ook Hij gaat voorop. En net als bij deze kudde vrezen wie dicht bij Hem blijven geen kwaad. Ze horen Zijn lieflijke stem zeggen: "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen." Met hun ogen op Hem gericht zien ze de stroom nauwelijks en voelen ze de koude, dreigende golven niet. De grote meerderheid echter "talmt, rillend aan den oever, en vreest af te stoten." Zij blijven achter, staren neer op de donkere rivier en beginnen te zinken, zoals Petrus op het stormachtige meer van Gennesaret toen zijn geloof het liet afweten.

Dan roepen ze om hulp, en niet tevergeefs. De Goede Herder snelt hun te hulp, en niet één schaap uit heel Zijn kudde kan ooit omkomen. Zelfs de zwakste lammeren worden veilig overgedragen.

Ik zag eens kudden de Jordaan oversteken "naar Kanaäns schone en gelukkige land", en dat tafereel was nog treffender en indrukwekkender. De rivier was breder, de stroom sterker, de kudden groter, en de herders waren schilderachtiger en meer zoals in de Bijbel. Ook het gevaar waarmee veel meer schapen bedreigd werden, was ernstiger en veelzeggender: meegesleurd te worden naar die geheimzinnige zee des doods, die de Jordaan zelf verslindt. — W. M. Thomson, in "The Land and the Book."

Vers 1

"Die Jozef als schapen leiddet." De ongelovigen denken dat U, Die Jozef als een kudde leidt, Zich niets van onze zaken aantrekt. Steek daarom Uw hand uit om ons te helpen, zodat de mond van hen die onrecht spreken gesloten wordt. We zoeken geen goud en rijkdom of de eer van deze wereld, maar we verlangen naar Uw licht. We willen U vuriger leren kennen. Verschijn daarom in Uw glans! — Savonarola.

Vers 1

"Die tussen de cherubim zit." Uit deze woorden kunnen we de volgende gedachten afleiden:

1. God is een Koning. Hij zit op Zijn troon, omringd door Zijn "dienaren." Zijn troon is de hemel, en het heilige der heiligen is daar het zinnebeeld van. Zijn "dienaren" zijn "engelen" en worden elders met die naam aangeduid, zoals in Genesis 3:24 en Psalm 18:11.
2. God is de "Koning" van Israël en woont onder hen door het zichtbare teken van Zijn tegenwoordigheid. Zijn roemrijkste dienaren worden afgebeeld door de "cherubim", die Zijn hemelse en Zijn aardse dienaren samen omvatten.

3. God is de “Koning” van Zijn volk in het verbond. Hij heeft Zijn woonplaats gevestigd boven de “ark des verbonds”. Dat is een pleitgrond dat Hij het verbond zal houden en Zijn beloften zal vervullen, dat Hij Zijn volk zal bewaken en hun alle geluk zal geven.
4. Ten slotte: God is bereid Zijn genade en barmhartigheid aan het volk te tonen door het deksel van de ark, het “verzoendeksel” genoemd, waarop God zat. — Venema.

Vers 2

“Voor het aangezicht van Efraim, en Benjamin, en Manasse.” De drie stammen Efraïm, Manasse en Benjamin, de drie zonen van Rachel, liepen vlak achter de ark. Elke keer als de ark tegen de vijand optrok, riep Mozes: “Sta op, HEERE! en laat Uw vijanden verstrooid worden, en Uw haters van Uw aangezicht vlieden!” De psalmdichter herhaalt die uitroep. “Laat Uw aanschijn lichten” was de zegen van Aäron; de psalmist bidt dat die zegen vernieuwd wordt. — Augustus F. Tholuck.

Vers 3

“Breng ons weder, en laat Uw aanschijn lichten.” Breng ons naar U toe, weg van het aardse naar het hemelse. Buig onze weerspannige wil naar U toe. En als we bekeerd zijn, toon dan Uw gezicht, zodat we U kennen; toon Uw macht, zodat we U vrezen; toon Uw wijsheid, zodat we U eerbiedigen; toon Uw goedheid, zodat we van U houden. Toon ze één keer, toon ze een tweede keer, toon ze altijd, zodat we met een blij gezicht door de verdrukking mogen gaan en verlost worden. Als U verlost, zullen wij verlost worden. Als U Uw hand terugtrekt, kunnen wij niet verlost worden. — Savonarola.

Vers 4

“HEERE, God der heirscharen.” Alle schepselen worden op Zijn bevel gemonsterd, getraind, in garnizoen gelegd of te velde gebracht. Waar kunnen we kijken zonder Zijn legers te zien? Kijken we omhoog naar de hemel, dan staat daar een troep soldaten, ja een menigte van het

hemelse leger, die God prijzen (Lukas 2:13). Kijken we naar de lagere hemelen, dan staat daar ook een troep soldaten (Genesis 2:1). Het was de universa militia caeli, het hele leger van de hemel, waarvoor die afgodendienaars wierook brandden. Op aarde worden niet alleen mensen voor de dienst opgesteld; zo werd Israël de "slagorden van den levenden God" genoemd.

Zelfs de redeloze dieren staan in slagorde. God liet een zwerm vliegen op de Egyptenaren los en een leger kikvorsen dat tot in hun slaapkamers optrok. Hij heeft troepen sprinkhanen (Spreuken 30:27) en legers rupsen. Hij heeft niet alleen de wagens en ruiters van de hemel om Zijn profeet te beschermen, maar ook de geringste, onhandelbaarste en meest verachte schepselen om Zijn vijanden in verwarring te brengen.

Als Goliath voortstapt om de God van Israël uit te dagen, wordt hij weerlegd met een keisteentje. Als Herodes zich opblaast tot een god, zet God Zijn gedierte op hem, en alle lijfwachten van de koning kunnen hem er niet tegen beschermen. Je hebt vast wel eens gehoord van de ratten die pas weggingen toen ze die hebzuchtige prelaat hadden gedood, en van de vlieg die paus Adrianus doodde. God heeft meer middelen om te straffen dan Hij schepselen heeft.

"De HEERE, God der heirscharen" is eigenlijk geen titel van de schepping, maar van de Voorzienigheid. Alle schepselen danken hun bestaan aan God als hun Maker. Maar zo danken ze ook hun orde aan Hem als hun Bestuurder. De titel zegt niet zozeer iets over hun bestaan als wel over hun opstelling; niet over hun natuurlijke staat, maar over hun strijdende staat. Ze zijn Hem niet alleen als schepselen hun maaksel verschuldigd, maar als soldaten hun leiding. Hun orde is krijgshaftig en ze dienen onder de vaandels van de Almachtige. God wil hier dus niet worden gezien als Schepper, maar als veldheer.

Zijn toorn lijkt daarom des te vreselijker, omdat die ons onder zo'n grote titel wordt voorgesteld: "de HEERE, God der heirscharen" is toornig. Men vertelt van Tamerlan dat hij zijn vijanden kon ontmoe-

digen met niets meer dan één blik van zijn gezicht. O, welke schrik woont dan in het gezicht van een vertoornde God! De verworpenen zullen de rotsen toeroepen om hen te verbergen voor de toorn van het Lam (Openbaring 6:16). Als ira agni, de toorn van het Lam, hen al zo verschrikt, hoe vreselijk is dan ira leonis, de toorn van de leeuw?

Het mag ons allemaal terecht verontrusten te horen dat de Heere, "de HEERE, God der heirscharen", toornig is. In dat besef breekt de profeet hier uit in deze klacht: "O HEERE, God der heirscharen! hoe lang zult Gij roken tegen het gebed Uws volks?" — Thomas Adams.

Vers 4

"Hoe lang zult Gij roken tegen het gebed Uws volks?" Onze gebeden zelf kunnen zoveel gebreken hebben dat God ze niet kan waarderen. Bijvoorbeeld wanneer ze Exanimes zijn: zonder leven en zonder ziel, omdat het hart niet weet wat de tong uitspreekt. Of Perfunctoriae: God wil niets weten van gebeden die van geveinsde lippen komen. Of Tentativae: wie bidt om petere tentando, dus om God op de proef te stellen, gaat met lege handen weg. Of Fluctuantes: wilde, dwalende gebeden die maar op en neer zwerven. De apostel noemt dat "als de lucht slaande", zoals jagers de struiken afkloppen en zoals Saul de ezelinnen van zijn vader zocht.

Zulke gebeden stuiten nooit op het koninkrijk der hemelen. Of ze zijn Preproperae: in haast afgedraaid, zoals sommigen hun gebeden afraffelen en intussen al denken aan het moment dat ze klaar zijn. Maar wie zo gehaast bidt, krijgt pas op Gods gemak antwoord. Of sine fiducia, zonder vertrouwen. Een ongelovige kan beter zwijgen dan bidden. Hij kan wel brabbelen, maar hij bidt niet. Zijn gebed heeft geen uitwerking en hij ontvangt niets. Hij heft zijn handen op, maar niet zijn hart. Alleen het gebed van de rechtvaardige vermag veel, en alleen de gelovige is rechtvaardig.

De vormelijke vroomheid van een ongelovige is de korst brood niet waard waar hij om vraagt. Of sine humilitate, zonder nederigheid. Zo

was het gebed van de Farizeeër geen supplicatio, een smeekbede, maar superlatio, een zelfverheffing. Een aanmatigend gebed ontheiligt de naam van God in plaats van Hem te aanbidden. Elk van deze gebreken, of alle samen, kan ons gebed laten mislukken. — Thomas Adams.

Vers 5

"Uit een drieling." Het Hebreeuwse woord shalish is de naam van een maat. Die heeft haar naam van het getal drie, omdat ze een derde deel van de grootste maat bevat. Ze is vier keer zo groot als de gewone drinkbeker. — Henry Ainsworth.

Vers 7

"O God der heirscharen! breng ons weder." Kijk even naar Psalm 80:4. Daar staat alleen: "O God! breng ons weder." Hier staat: "O God der heirscharen", en in vers 20: "O HEERE, God der heirscharen." Een vogel vangt door veel te klapwieken wind onder zijn vleugels en stijgt daardoor hoger. Zo werkt ook het geloof in het gebed: viresque acquirit eundo, het wint kracht naarmate het vooruitgaat. — John Trapp.

Vers 7

Verlossing mogen we met zekerheid verwachten, wanneer we Gods volgorde aanhouden. Doen we ons best om zeker te weten dat we tot God bekeerd zijn? En leven we in het besef dat we gemeenschap met Hem hebben? Dan hoeven we niet aan onze verlossing te twijfelen, want die volgt onfeilbaar op die twee. "O God der heirscharen! breng ons weder, en laat Uw aangezicht lichten; zo zullen wij verlost worden." Dat laatste wordt hier niet als gebed uitgesproken. Ze beloven het zichzelf, en ze stellen buiten kijf dat het komen zal. "Breng ons weder, … zo zullen wij verlost worden", zeggen ze. — David Dickson.

Vers 8

"Gij hebt een wijnstok uit Egypte overgebracht", enz. Hier worden ons de zegeningen voorgehouden in beeldtaal, ontleend aan de wijnstok en aan de zorg die daaraan gewoonlijk wordt besteed. Het gaat om drie dingen.

1. De wijnstok wordt verplant: van een onvruchtbare bodem naar een zeer rijke en vruchtbare grond.
2. Hij wordt geplant en verzorgd.
3. Daardoor draagt hij ongelooflijk veel vrucht. — Venema.

Verzen 8-19

De weergave van deze passage door Mant is zo voortreffelijk dat we haar helemaal aanhalen:

> *8. Uw handen brachten uit Egypte een mooie wijnstok,*
> *En plantten hem in het vruchtbare Palestina;*
> *9. Zij ruimden het onbewoonde land voor zijn grijpende wortels,*
> *En lieten hem hoog opgaan en vast staan.*
>
> *10. Ver over de eeuwige heuvels spreidde zijn schaduw zich uit,*
> *Zijn ranken omkransten de torenhoge kruin van de ceder;*
> *11. En als het middelpunt van het land stond hij daar,*
> *Zijn takken reikten tot de zee, zijn loten tot de rivier in het oosten.*
>
> *12. Waarom hebt U nu zijn heggen weggescheurd*
> *En hem onbeschut gelaten, een prooi voor de voorbijtrekkende reiziger?*
>
> *13. Het dier van het veld verslindt elke tere loot,*
> *Woest valt het zwijn uit het woud zijn wortel aan.*
>
> *14. Keer toch weer, o God; richt uit de hemel Uw ogen hierheen;*
> *Zie naar deze verwaarloosde wijnstok om en bezoek hem:*
>
> *15. Zie naar de plant die U eens zo liefhad,*
> *En vooral naar Uw lieflijke tak, de hoop van Israël.*

> *16. Al is hij verbrand en verscheurd, zijn trotse vijand*
> *Zal de dodelijke verschrikking van Uw toorn leren kennen.*
>
> *17. Maar op de man die door U met kracht bekleed is,*
> *De Mensenzoon, door U tot overwinnen bestemd,*
> *18. Zal Uw hand rusten; totdat wij Uw zegepraal zien,*
> *Uw lof laten klinken en U blijven gedenken.*
>
> *19. Breng ons weder, U, God van de hoge machten van de hemel,*
> *Laat Uw glans uitstralen, en vrede zal toch ons deel zijn.*

Vers 14

"Aanschouw uit den hemel, en zie." Dit gebed past alleen bij wie echt berouw heeft en van harte terugkeert. Met welk geweten zouden we God anders durven vragen om uit de hemel neer te zien op onze zaken? We zouden Zijn toorn alleen maar méér ontsteken als we, terwijl we in zonde leven, ook nog de volkomen heilige ogen van God durfden uit te dagen om vanuit de hemel onze goddeloosheid te zien. — Musculus.

Vers 14

"Aanschouw uit den hemel." U bent ver van ons weggegaan, U bent ten hemel opgevaren. U hebt ons verlaten. Zie dan tenminste vanuit de hemel op ons neer, als U niet naar de aarde wilt afdalen omdat onze zonden dat niet verdienen. — Savonarola.

Vers 14

"Bezoek dezen wijnstok." Hij heeft nog wortels, en er leven nog takken. Hij begon in het begin van de wereld, nooit is hij mislukt en nooit zal hij mislukken. Want U hebt gezegd: "Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld." Hij kan kleiner worden, maar nooit helemaal vallen. Deze wijnstok is de wijnstok die U geplant hebt. Er is één Geest, één geloof, één doop, één God en Heere van allen, Die alles in allen is. Bezoek dan deze wijnstok, want Uw be-

zoek behoudt haar geest. Bezoek haar met Uw genade, met Uw tegenwoordigheid, met Uw Heilige Geest.

Bezoek haar met Uw roede en met Uw staf, want Uw roede en Uw staf vertroosten haar. Bezoek haar met Uw gesel, zodat ze getuchtigd en gezuiverd wordt, want de tijd van het snoeien komt. Gooi de stenen weg, verzamel de dorre takken en bind ze in bundels om te verbranden. Richt haar weer op, snijd de overtollige loten af, maak haar steunen stevig, maak de grond rijker, bouw de omheining weer op en bezoek deze wijnstok, zoals U nu ook de aarde bezoekt en bewatert. — Savonarola.

Vers 17

"Uw hand zij over den man Uwer rechterhand", enz. De kerk en haar leden hebben niets méér nodig dan Christus om zeker te zijn dat ze blijft bestaan en standhoudt. Nu de wijngaard verbrand is en de zichtbare kerk beschadigd, laten de overblijvenden het hierbij en rusten ze daarin. Dat aanvaarden en onderschrijven ze ook werkelijk: "Uw hand zij over den man Uwer rechterhand, over des mensen zoon, dien Gij U gesterkt hebt." Christus is een bloedverwant van de gelovige en heeft Zich vernederd in Zijn menselijke natuur. Dat zijn sterke steunen voor het geloof en een troost voor Zijn volk, dat redding bij Hem zoekt.

Daarom houden de gelovigen zich hieraan vast: zoals Hij Gods Zoon is, is Hij ook een tak van hun wijngaard. Zoals Hij als God aan de rechterhand van de Vader zit, is Hij ook de man van Zijn rechterhand. Hij is de Zoon des Mensen, of van Adam: deelgenoot van vlees en bloed met ons, van dezelfde stam als wij, in alle dingen aan ons gelijk, behalve in de zonde. Want "de Zoon des Mensen" is de naam waarmee Christus Zichzelf noemde in Zijn vernedering. Dat de kerk blijft bestaan en dat de heiligen volharden, rust erop dat Christus genoeg is voor alles.

Zo mag de oprechte gelovige, net als van het voortbestaan van de kerk, ook van zijn eigen volharding en blijvende gemeenschap met God door Hem verzekerd zijn. “Uw hand zij over den man Uwer rechterhand”, enz.; “zo zullen wij van U niet terugkeren.” — David Dickson.

Vers 17

“Den man Uwer rechterhand, … des mensen zoon.” Deze sprekende uitdrukkingen passen in de diepste en volste zin op Christus. De Man van Gods rechterhand is de Man Die daar is neergezet. Op wie kan die titel dan van toepassing zijn, behalve op Hem? Tot welke van de engelen heeft God ooit gezegd: “Zit aan Mijn rechter hand”? (Hebr. 1:13). Van een Joodse koning heeft Hij dat al helemaal nooit gezegd. Dan de andere titel, de Zoon des Mensen. Dat is een van de duidelijkste titels van Christus, want in de Schrift krijgt Hij die niet minder dan eenenzeventig keer: zevenenzestig keer van Hemzelf, één keer van Daniël, één keer van de martelaar Stefanus en twee keer van de apostel Johannes in Openbaring.

Hij is het ook die de Vader sterk heeft gemaakt tot behoud van Zijn kerk. Hij zal de gevangenschap van het uitverkoren volk nog keren en hun een plaats in de kerk teruggeven, zodat ze voortaan niet meer van God terugkeren. — Redactionele aantekening bij Calvijn op deze plaats.

Vers 17

“Den man Uwer rechterhand.” De man van de rechterhand is, 1. Zeer dierbaar: iemand die je net zo kostbaar vindt als je eigen rechterhand (Matth. 5:29-30). Jakob noemde de zoon van zijn meest beminde vrouw Benjamin, zoon van de rechterhand (Gen. 35:18). Hij was hem zo dierbaar dat zijn leven aan het leven van de jongen vastzat (Gen. 44:30).

1. Het meest geëerd. Iemand aan wie je de hoogste eer wilt bewijzen, zet je aan je rechterhand. Zo plaatste Salomo zijn moeder (1 Kon.

2:19), en zo staat de bruid aan de rechterhand (Ps. 45:10). Aan de rechterhand zitten is in de Schrift het bewijs van de grootste eer.

2. Verbonden. Verbonden en onderlinge afspraken worden bekrachtigd door elkaar de rechterhand te geven (2 Kon. 10:15). Jehu zei tegen Jonadab: Is uw hart recht? En Jonadab antwoordde: Het is. Als dat zo is, geef mij uw hand. En hij gaf hem zijn hand. Zo gaf men gewoonlijk de rechterhand, zoals in Gal. 2:9. De man van Gods rechterhand is dus iemand die Hem zeer dierbaar is, hoog geëerd en met Hem verbonden in een verbond. — James Alting, 1618-1679.

Vers 17

De uitdrukking "man Uwer rechterhand" kan direct slaan op de koning die in Juda regeerde toen deze psalm werd geschreven. Maar uiteindelijk, en in de eigenlijke zin, bedoelt ze Jezus Christus, het grote voorbeeld van alle koningen uit Davids lijn. Het Nieuwe Testament is de beste uitlegger van het Oude, en het verzekert ons dat deze hooggeëerde man de Zoon van God is (Hebr. 1:1, 3, 13). Wie de eigenlijke betekenis van de uitdrukking wil begrijpen, moet echter letten op een gebruik in Judea en andere oosterse landen. Bij maaltijden zette de gastheer degene van wie hij het meest hield aan zijn rechterhand, als teken van liefde en achting.

Omdat men op rustbanken zat, leunde de gastheer tussen de gangen op zijn linkerelleboog. De man aan zijn rechterhand leunde dan ook op zijn elleboog en legde als vanzelf zijn hoofd op de borst van de gastheer. Tegelijk legde de gastheer zijn rechterhand op de schouder of zijde van zijn gunsteling, ten teken van zijn welwillendheid. Op dit gebruik wordt duidelijk gezinspeeld in Joh. 21:20, waar Johannes de discipel heet die Jezus liefhad en die ook aan Zijn borst had gelegen bij het avondmaal. Omdat Christus de man van Gods rechterhand heet, zegt dat dus dat Hij het voorwerp is van Gods warmste en meest eervolle achting.

De Vader heeft een welbehagen in Hem en heeft Hem als teken daarvan op de meest eervolle plaats gezet. Hij is de Zoon des Mensen, Die de Vader sterk heeft gemaakt voor Zichzelf. Dat wil zeggen: om de eer en waardigheid van Gods karakter te handhaven te midden van een verkeerd en verdraaid geslacht. De gedachte dat de rechterhand van de Vader op Hem rust, en dat de Vader in Hem als onze Borg voldaan is, moet ons bezielen en bemoedigen om tot Zijn troon te naderen. Het is ook de scherpste prikkel om dat voornemen waar te maken: "Zo zullen wij van U niet terugkeren." — Alexander Pirie.

Vers 18

"Zo zullen wij van U niet terugkeren", enz. Hoe moeten we het verband zien tussen deze woorden en wat eraan voorafgaat? Dat kan op twee manieren.

1. Het zou hen verplichten tot standvastige gehoorzaamheid. Het zou hen op een bijzondere manier binden om nooit meer af te vallen, zoals ze eerder wel deden. Als God dit verzoek zou inwilligen, zou dat voor hen een uitstekende band en verplichting zijn om Hem het meest standvastig en trouw te dienen.
2. Het zou hen in staat stellen zulke gehoorzaamheid te bewijzen. Dat is volgens mij vooral bedoeld. Als God zulke hulp voor hen op Christus zou leggen, zouden ze daardoor kracht krijgen om hun plicht tegenover Hem beter te vervullen dan ooit tevoren. Uit zichzelf zijn ze zwak en wankel, vals en trouweloos, maar hier is toch een doeltreffend geneesmiddel. — Timothy Cruso.

Vers 19

In de nood komt God, en als Hij komt, is het geen nood meer. — Gaelisch spreekwoord.

Vers 19

"Breng ons weder." Wat een zegen dat we naar God kunnen opzien wanneer ons gezicht de verkeerde kant op wijst, zodat Hij ons kan omkeren! Dan laat Hij Zijn aangezicht over ons lichten en brengt Hij Zijn volk zegen en verlossing, nu meteen. — J. N. Darby.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Op welke manieren de Heere voor Israël handelde als een Herder, als toelichting bij Zijn omgang met Zijn kerk.

Vers 2

De verlossing die we verwachten, in verband met Gods volk, hun gebeden, hun werk en hun dagelijkse dienst.

Vers 3

Het dubbele werk in de verlossing: (1) Breng ons weder; (2) Keer U tot ons.

Vers 4

Welke gebeden God toornig maken.

Vers 5

Onsmakelijk voedsel.

1. Bekijk eens goed wat er aan voedsel is.
2. Let op de hand die het aanreikt.
3. Bedenk hoe gezond dit voedsel is.
4. Houd rekening met de verzachtende omstandigheden.

Vers 7

Bekering, gemeenschap met God en de zekerheid van verlossing.

Verzen 8-15

Waarin de kerk op een wijnstok lijkt.

Vers 12

1. De heggen om de kerk.
2. Hoe ze worden weggehaald.
3. De droevige gevolgen.

Vers 13

Wie zijn de grootste vijanden van de kerk? Waar komen ze vandaan? Hoe kunnen we ze overwinnen?

Verzen 17-18

Gods macht zichtbaar in Jezus, de oorzaak waarom de heiligen volharden.

Vers 18 (laatste zinsnede)

Waarom nieuw leven nodig is voor aanbidding die God welgevallig is.

Werk over de tachtigste psalm

Hieronymi Savonarolae Ferrariensis Meditationes in Psalmos — Miserere — In Te Domine Speravi, et Qui Regis Israel (12mo. Leiden: 1633).

Psalm 81

Titel

"Voor den opperzangmeester, op de Gittith." Over de betekenis van deze titel is maar weinig bekend. De beste uitleg die wij kennen, hebben we gegeven bij Psalm 8 in het eerste deel van dit werk. Als de titel op een druivenoogstlied wijst, zegt dat veel goeds over de vroomheid van het volk voor wie het lied was bedoeld. Ik vrees dat er maar weinig plaatsen zijn, zelfs in christelijke landen, waar men heilige lofzangen geschikt vindt voor bij de wijnpers. Maar wanneer de belletjes aan de paarden aan de Heere gewijd zijn, dan zal het druivensap opwellen onder heilige zang.

"Een psalm van Asaf." Opnieuw staat deze dichter stil bij de geschiedenis van zijn volk. Zijn kracht lijkt te liggen in het bezingen van het verleden, in liederen die waarschuwen en vermanen. Hij is de dichter van de geschiedenis en de staatkunde van Israël. Een echte volkszanger dus, een man die vroom en vaderlandslievend tegelijk is.

Indeling

De psalm roept op tot lofzang om een gedenkwaardige dag te vieren, misschien het Pascha. Daarna wordt de verlossing uit Egypte beschreven (Ps. 81:2-8). Vervolgens wijst de HEERE Zijn volk vriendelijk terecht om hun ondankbaarheid. En Hij schildert hoe gelukkig ze zouden zijn geweest als ze Zijn geboden maar hadden gehoorzaamd.

Uitleg

Vers 1

"Zingt vrolijk Gode, onze Sterkte." Zing zuiver en in de maat, zodat de lofzang van heel de gemeente één klank wordt. Zing met blijde tonen en een mooi geluid. En zing luid! Want de hartelijkste lof komt onze goede Heere toe. Zijn daden van liefde voor ons zeggen meer dan al onze woorden van dank ooit kunnen zeggen. Laat nooit lusteloosheid onze psalmzang verlammen, en laat halfheid hem niet doen hinken. Zing luid, jij die je hele leven aan soevereine genade dankt. Je hart is diep dankbaar, laat dat dan ook in je stem klinken.

"Onze Sterkte." De Heere was de sterkte van Zijn volk toen Hij hen met opgeheven hand uit Egypte verloste. Hij was het ook toen Hij hen in de woestijn onderhield, hen in Kanaän vestigde, hen tegen hun vijanden beschermde en hun de overwinning gaf. Wie eren mensen méér dan hen op wie ze steunen? Laten we dus luid zingen voor onze God, Die onze sterkte en onze zang is.

"Juicht den God van Jakob." De God van het volk, de God van hun vader Jakob, werd door de Israëlieten met blijde muziek verheven. Geen enkele christen mag daarbij zwijgen of achterblijven in de lofprijs, want deze God is onze God. Het is jammer dat de beschaafdheid van de zang van nu onze gemeenten afschrikt om uit volle borst mee te zingen. Wij genieten althans van een volle uitbarsting van lofprijs. We laten liever zien dat we geen muzikale scholing hebben, dan dat we de hartelijkheid van de zang door heel de gemeente missen.

Die deftigheid die de melodie in keurige fluistertoon prevelt, of de zang helemaal aan het koor overlaat, lijkt sterk op een bespotting van de eredienst. De goden van Griekenland en Rome mogen best met klassieke muziek worden vereerd, maar Jehova kan alleen met het hart worden aanbeden. En de beste muziek voor Zijn dienst is de muziek die het hart de meeste ruimte geeft.

Vers 2

"Heft een psalm op." Kies een heilig lied en zet het dan in met jullie hartelijke stemmen. "En geeft de trommel." Sla op jullie tamboerijnen, meisjes, en laat het geluid luid en opwekkend klinken. "Blaast de trompetten, slaat de trommen." God wil niet gediend worden met somberheid, maar met vrolijke muziek. Laat de luide trom dus klinken, zoals jullie die vroeger sloegen bij "de donkere Egyptische zee."

"De liefelijke harp met de luit." De trom geeft het geluid, maar die moet samengaan met de harp voor de lieflijkheid, en de harp weer met andere snaarinstrumenten voor de afwisseling. Laat het hele bereik van de muziek aan de Heere gewijd zijn.

Vers 3

"Blaast de bazuin in de nieuwe maan." Kondig de heilige maand aan, het begin van de maanden, de tijd waarin de Heere Zijn volk uit het diensthuis leidde. Helder en schel moet de oproep klinken die heel Israël roept om de Heere, de Bevrijder, te aanbidden.

"Ter bestemder tijd, op onzen feestdag." Gehoorzaamheid moet onze aanbidding leiden, niet een bui of een gevoel. Doordat God de tijd heeft bepaald, krijgen plechtigheden en feesttijden een ernst die geen ceremoniële praal en geen kerkelijk voorschrift kan geven. De Joden hielden niet alleen de voorgeschreven maand, maar ook dat deel van de maand dat God apart had gezet. Het volk van de Heere ging die bestemde tijden voor de aanbidding in de oude tijd met vreugde tegemoet. Laten we dezelfde blijdschap voelen en nooit over de sabbat praten alsof hij iets anders kan zijn dan "een verlustiging" en "te eren." Wie zich op deze plaats beroept, zal de feesten vieren die de Heere bepaalt, maar niet die welke Rome of Canterbury mogen voorschrijven.

Vers 4

"Want dit is een inzetting in Israel, een recht van den God Jakobs." Het was een voorschrift dat alle stammen bond: er moest een heilige tijd worden apart gezet ter herinnering aan de barmhartigheid van de Heere. En terecht, want het was niet meer dan het recht van de Heere. Hij had aanspraak op zulke bijzondere eer.

Als iemand kan bewijzen dat het vieren van Kerstmis, Pinksteren en andere pauselijke feesten ooit door een goddelijke inzetting is ingesteld, dan zullen ook wij erop letten. Maar niet eerder. Het is net zozeer onze plicht om de overleveringen van mensen te verwerpen als om de inzettingen van de Heere te onderhouden. Bij elk ritueel en elk voorschrift vragen wij: "Is dit een recht van den God Jakobs?" En als dat niet duidelijk zo is, heeft het geen gezag over ons, want wij leven in christelijke vrijheid.

Vers 5

"Hij heeft het gezet tot een getuigenis in Jozef." Het volk heet hier Jozef. In Egypte kende en noemde men hen waarschijnlijk als het gezin van Jozef, en Jozef was ook echt de pleegvader van het volk. Het Pascha, waarop hier waarschijnlijk wordt gedoeld, bleef een blijvende herinnering aan de verlossing uit Egypte. Alles eraan moest aan alle eeuwen en alle volken getuigen van de heerlijkheid van de Heere, Die Zijn uitverkoren volk verloste.

"Als Hij uitgetogen was tegen Egypteland." De stammen trokken tijdens hun uittocht door een groot deel van Egypte. Overal was het feest dat ze in de nacht van Egypte's bezoeking hadden gehouden een getuigenis voor de Heere, Die in de middernachtelijke slachting Zelf door het land Egypte was getrokken. De Israëlieten, eens zo onderdrukt, trokken als overwinnaars over het land van hun slavernij en liepen over de verslagenen heen.

"Alwaar ik gehoord heb een spraak, die ik niet verstond." Het verband eist zeker dat we deze woorden opvatten als de taal van de

Heere. Het zou de taal geweld aandoen als dit “ik” op één persoon sloeg en het “ik” in het volgende vers op een ander. Maar hoe kan de Heere spreken over een taal die Hij niet verstond? Hij weet toch alle dingen, en geen enkele manier van spreken is voor Hem onbegrijpelijk?

Het antwoord is dat de Heere hier spreekt als de God van Israël. Hij vereenzelvigt Zich met Zijn eigen uitverkoren volk, en noemt een taal die voor hen onbekend was ook onbekend voor Zichzelf. Nooit was Hij met psalm of gebed aanbeden in de taal van Egypte. Het Hebreeuws was de taal die in Zijn heilige huis bekend was, en het Egyptisch was daar vreemd en buitenlands. In de strengste zin, en niet alleen figuurlijk, kon de Heere dit zo zeggen, omdat Hij de goddeloze gebruiken en afgodische rituelen van Egypte afkeurde. In die zin kende Hij ze niet.

Van de goddelozen zal Jezus zeggen: “Ik heb u nooit gekend.” Waarschijnlijk moet deze uitdrukking in dezelfde zin worden verstaan, want ze kan ook zo vertaald worden: “een spraak die Ik niet ken, hoor Ik.” Het hoorde bij het verdriet van Israël dat hun slavendrijvers een onbekende taal spraken. Zo werden ze er voortdurend aan herinnerd dat ze vreemdelingen in een vreemd land waren. De Heere had medelijden met hen en maakte hen vrij. Daarom was het hun plicht om de herinnering aan Gods goedheid onverkort te bewaren. Het is geen kleine barmhartigheid om uit een goddeloze wereld te worden geleid en voor de Heere apart te worden gezet.

Vers 6

“Ik heb zijn schouder van den last onttrokken.” Israël was de slaaf en de sjouwer van Egypte, maar God gaf hem de vrijheid. God alleen bevrijdde het volk. Andere volken danken hun vrijheid aan hun eigen inspanning en moed, maar Israël kreeg zijn Magna Charta als een vrij geschenk van goddelijke macht. De Heere mag van ieder van Zijn be-

vrijden werkelijk zeggen: Ik heb zijn schouder van den last onttrokken.

"Zijn handen zijn van de potten ontslagen." Hij hoefde niet langer aarde te dragen, te kneden en te bakken. De aardemand werd het volk niet meer opgelegd en het aantal stenen werd niet meer geëist, want ze kwamen in het open veld, waar niemand hun iets kon opleggen. Wat een beeld is dit van de verlossing van de gelovige uit de slavernij van de wet! Door het geloof glijdt de last van de zonde in het graf van de Zaligmaker, en het slaafse zwoegen van de eigengerechtigheid komt voorgoed ten einde.

Vers 7

"In de benauwdheid riept gij, en Ik hielp u uit." God hoorde de kreten van Zijn volk in Egypte en bij de Rode Zee. Dat had hen voor altijd aan Hem moeten binden. Omdat God ons in onze nood niet verlaat, moeten wij Hem nooit verlaten. Wanneer ons hart van God afdwaalt, roepen onze verhoorde gebeden "schande" over ons.

"Ik antwoordde u uit de schuilplaats des donders." Uit de wolk stuurde de Heere onweer op de vijanden van Zijn uitverkorenen. Die wolk was Zijn verborgen tent. Daarin hing Hij Zijn krijgswapens op: Zijn speren van bliksem en Zijn bazuin van donder. Uit die tent kwam Hij tevoorschijn en wierp Hij de vijand omver, zodat Zijn eigen uitverkorenen veilig konden zijn.

"Ik beproefde u aan de wateren van Meriba." Zij hadden Hem beproefd en Hem trouw bevonden. Daarna beproefde Hij hen op Zijn beurt. Kostbare dingen worden getest, en daarom werd ook de trouw van Israël aan zijn Koning op de proef gesteld. Helaas schoot die jammerlijk tekort. De God Die de ene dag om Zijn goedheid werd aanbeden, werd de volgende dag gelasterd, toen het volk even de kwelling van honger en dorst voelde.

De geschiedenis van Israël is gewoon onze eigen geschiedenis in een andere vorm. God heeft ons gehoord, ons verlost, ons bevrijd. En

al te vaak geeft ons ongeloof het ellendige antwoord van wantrouwen, mopperen en opstand. Onze zonde is groot, en de barmhartigheid van onze God is groot. Laten we beide overdenken en een poos stilstaan. “Sela.” Haastig lezen helpt weinig. Even gaan zitten en nadenken is heel nuttig.

Vers 8

“Mijn volk, zeide Ik hoor toe, en Ik zal onder u betuigen.” Wat nu? Zijn de mensen dan zo ongevoelig dat ze doof zijn voor hun God? Zo lijkt het, want Hij vraagt dringend om gehoor. Zijn ook wij soms niet net zo zorgeloos en onbeweeglijk?

“Israel, of gij naar Mij hoordet!” In dat “of” ligt veel besloten. Wat zijn ze diep gezonken, die zelfs God Zelf niet willen horen! De dove adder kruipt niet lager. We houden er niet van om bestraft te worden. We ontlopen liever scherpe en snijdende waarheden. En ook als de Heere ons Zelf berispt, vluchten we nog voor Zijn zachte terechtwijzing.

Vers 9

“Er zal onder u geen uitlands god wezen.” Geen vreemde god mag geduld worden in de tenten van Israël. “En gij zult u voor geen vreemden god nederbuigen.” Waar valse goden zijn, volgt vanzelf hun aanbidding. De mens is zo hopeloos verslaafd aan afgoden dat een beeld altijd een sterke verleiding blijft. Zolang de nesten er zijn, willen de vogels er graag naar terug. Geen enkele andere god had iets voor de Joden gedaan, en daarom hadden ze geen enkele reden om een andere god eer te bewijzen.

Voor ons geldt hetzelfde argument. Wij danken alles aan de God en Vader van onze Heere Jezus Christus. De wereld, het vlees en de duivel hebben ons nooit gediend. Het zijn vreemden, buitenlanders, vijanden, en het past ons niet om ons voor hen neer te buigen. “Kinderkens, bewaart uzelven van de afgoden,” zegt onze Heere tot ons. Door de kracht van Zijn Geest willen we elke valse god uit ons hart werpen.

Vers 10

"Ik ben de Heere, uw God, Die u heb opgevoerd uit het land van Egypte." Zo stelde Jehova Zich gewoonlijk aan Zijn volk voor. De grote verlossing uit Egypte was het beroep op de trouw van Zijn volk dat Hij het vaakst deed. Als ooit een volk aan zijn God gebonden was, dan was Israël duizendmaal aan Jehova verplicht door de wonderbaarlijke daden die Hij bij de uittocht voor hen had gedaan.

"Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen." Omdat Hij hen uit Egypte had geleid, kon Hij grote dingen voor hen doen. Hij had Zijn macht en Zijn goede wil bewezen. Het enige wat nog ontbrak, was dat Zijn volk in Hem geloofde en grote dingen van Hem vroeg. Hoe hoog hun verwachtingen ook gespannen werden, ze konden nooit meer verwachten dan de Heere wilde geven. Jonge vogeltjes in het nest sperren hun bek wijd genoeg open, en misschien schieten de oudervogels tekort in het vullen ervan. Maar zo zal het bij onze God nooit zijn. Zijn schatten van genade zijn onuitputtelijk, "Zo diep als onze hulpeloze ellenden zijn, En zo grenzeloos als onze zonden."

De Heere begon met Zijn uitverkoren volk op grote schaal. Hij deed grote wonderen voor hen en bood hun een rijke beloning voor hun geloof en liefde, als ze Hem maar trouw wilden zijn. Droevig was inderdaad de uitkomst van dit grootse proefstuk.

Vers 11

"Maar Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord." Zijn waarschuwingen werden verworpen, Zijn beloften vergeten, Zijn voorschriften genegeerd. Hoewel de stem van God hun niets dan goeds voorstelde, en dat zo mild als nooit eerder, bleven ze toch afdwalen.

"En Israel heeft Mijner niet gewild." Ze wilden Zijn voorstellen niet aannemen. Ze liepen in regelrecht verzet tegen Zijn geboden. Ze snakten naar de os, de god van Egypte, en hun hart werd betoverd door de afgoden van de volken om hen heen. Dezelfde geest van afval

zit in ons allemaal. En als we niet helemaal van de Heere zijn afgeweken, is het alleen genade die dat heeft voorkomen.

Vers 12

"Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten." Er is geen straf die rechtvaardiger of zwaarder is dan deze. Als mensen zich niet laten tegenhouden, maar dwaas het bit tussen de tanden nemen en gehoorzaamheid weigeren, wie verbaast zich dan als de teugels hun op de nek worden gelegd en ze met rust worden gelaten om hun eigen ondergang te bewerken? Het zou beter zijn om aan leeuwen te worden overgegeven dan aan de lusten van ons hart.

"Dat zij wandelden in hun raadslagen." Er was geen twijfel welke weg ze zouden kiezen. Want de mens is overal eigenzinnig en houdt van zijn eigen weg, die altijd recht tegenover Gods weg staat. Mensen die door de weerhoudende genade zijn verlaten, zondigen met overleg. Ze overleggen, redetwisten en wegen af, en kiezen dan het kwade boven het goede, met voorbedachten rade en met koel bloed. Het is een opvallende verharding in opstand wanneer mensen niet alleen uit hartstocht in de zonde vallen, maar rustig wandelen "in hun raadslagen" van ongerechtigheid.

Vers 13

"Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord had, dat Israel in Mijn wegen gewandeld had!" De neerbuigende liefde van God uit zich in pijnlijk verdriet over de zonde en de straf van Israël. Zulke klachten waren ook die van Jezus over Jeruzalem. Sommige leerstellig ingestelde mensen struikelen over zulke plaatsen en doen hun best om ze weg te verklaren. Maar voor wie meeleeft met het wezen van God zijn de woorden en de gevoelens duidelijk genoeg. Een barmhartige God kan niet aanzien hoe mensen door hun zonden verdriet over zichzelf ophopen, zonder dat Zijn medelijden met hen wordt gewekt.

Vers 14

"In kort zou Ik hun vijanden gedempt hebben." Zoals Hij in Egypte Farao had neergeworpen, zo zou Hij elke vijand hebben verijdeld. "En Mijn hand gewend hebben tegen hun wederpartijders." Hij zou hen één keer hebben geslagen en hun daarna met de rug van Zijn hand een terugslag hebben gegeven.

Zie toch wat wij door de zonde verliezen. Onze vijanden vinden de scherpste wapens tegen ons in het wapenhuis van onze overtredingen. Ze zouden ons nooit kunnen omverwerpen als we niet eerst onszelf omver hadden geworpen. De zonde ontneemt een mens zijn wapenrusting en laat hem naakt achter voor zijn vijanden. Onze twijfels en angsten zouden allang gedood zijn als we trouwer aan onze God waren geweest. Tienduizend kwaden die ons nu plagen, zouden ver van ons verdreven zijn als we ijveriger waren geweest voor heiligheid in onze levenswandel.

We moeten niet alleen nadenken over wat de zonde ons afpakt van wat we nu hebben, maar ook over wat ze ons belet te winnen. Als we erover nadenken, zien we al snel dat de zonde ons altijd duur komt te staan. Als we van God afwijken, beginnen onze innerlijke verdorvenheden zeker een opstand. Satan zal ons aanvallen, de wereld zal ons kwellen en twijfels zullen ons hinderen, en dat alles door onze eigen schuld. Salomo's afwijking van God riep vijanden tegen hem op, en zo zal het ook bij ons gaan. Maar als onze wegen de Heere behagen, zal Hij zelfs onze vijanden met ons in vrede laten leven.

Vers 15

"Die den HEERE haten, zouden zich Hem geveinsdelijk onderworpen hebben." Die onderwerping zou vals en vleierig zijn geweest. Toch zouden de vijanden van Israël zó diep vernederd zijn dat ze er haastig op uit waren vrede te sluiten met de stammen die God begunstigde. Zo gaat het met onze vijanden ook: ze worden bedeesd en laf wanneer wij vastberaden en zorgvuldig met de Heere wandelen. God kan

de felste tegenstander in bedwang houden, en dat doet Hij ook, als wij een kinderlijke vrees voor Hem hebben, een vrome eerbied. “Maar hunlieder tijd zou eeuwig geweest zijn.” Het volk zou stevig staan en zijn voorspoed zou blijvend zijn. Niets maakt een staat of een kerk zo sterk als heiligheid. Staan wij vast in gehoorzaamheid, dan staan wij ook vast in ons geluk. Gerechtigheid bouwt op, zonde breekt af.

Vers 16

“En Hij zou het gespijsd hebben met het vette der tarwe.” Honger zou een onbekend woord zijn geweest in het hele land. Ze zouden het beste van het beste hebben gegeten, en wel in overvloed, elke dag weer. “Ja, Ik zou u verzadigd hebben met honig uit de rotsstenen.” Er zou niet alleen genoeg zijn geweest voor het levensnoodzakelijke, maar ook luxe. Zelfs de rotsen van het land zouden rijke en zoete voorraad opleveren. De bijen zouden de spleten in de rotsen vullen met heerlijke honing, en zo zou het onvruchtbaarste stuk van het land toch nog nut hebben.

De Heere kan grote dingen doen voor een volk dat Hem gehoorzaamt. Wanneer Zijn volk wandelt in het licht van Zijn aangezicht en zijn heiligheid onbevlekt bewaart, gaan de vreugde en de vertroosting die Hij hun geeft elke voorstelling te boven. Voor die mensen is de vreugde van de hemel zelfs op aarde al begonnen. Ze kunnen zingen op de wegen van de Heere. De lente van de eeuwige zomer is bij hen al aangebroken. Ze zijn nu al gezegend, en ze zien uit naar nog mooiere dingen.

Dit laat ons door het contrast pijnlijk duidelijk zien hoe droevig het is wanneer een kind van God zich als gevangene aan de zonde verkoopt en zijn ziel laat uithongeren doordat hij een andere god naloopt. O Heere, bind ons voor eeuwig aan U alleen, en houd ons trouw tot het einde.

Titel

Het is opvallend dat Psalm 80 over de kerk van God spreekt in het beeld van een wijnstok, en dat deze psalm als opschrift heeft: “op de Gittith”, letterlijk: op de wijnpers. Of dit woord een muziekinstrument aanduidt of een aanwijzing voor de melodie is, weten we niet zeker. Toen onze Zaligmaker het beeld van een wijngaard overnam voor Zijn kerk, sprak Hij ook van een wijnpers die daarin was uitgehouwen, Matth. 21:33. Dat beeld wijst in zekere zin vooruit naar de uiteindelijke uitkomst: naar de manier waarop zielen worden gered. Hetzelfde beeld van de wijnpers komt in Openbaring 16 terug voor de laatste vernietiging van de goddelozen. — W. Wilson.

Vers 2

“Trommel.” Het Hebreeuwse woord is toph. In de Engelse vertaling staat tabret of timbrel, bij de LXX tumpanon, één keer qalthrion. Het was wat wij nu een tamboerijn zouden noemen: je bespeelde haar met de hand, en vooral vrouwen gebruikten haar. In de Psalmen wordt ze drie keer genoemd: Ps. 81:3, 149:3 en 150:4. — Joseph Francis Thrupp.

Vers 2

De luit. Wat er precies bedoeld wordt met een psalter, is waarschijnlijk met geen mogelijkheid met zekerheid te zeggen. De Geneefse vertaling noemt het een viool, en de oude viool was een gitaar met zes snaren. In de vertaling van het Gebedenboek staat voor het Hebreeuwse woord luit, een instrument dat op de gitaar leek maar mooier klonk. Het Griekse woord “psalterion” betekent een snaarinstrument dat met de vingers werd bespeeld. Cassiodorus zegt dat het psalter driehoekig van vorm was en met een strijkstok werd bespeeld.

Aben Ezra zag het kennelijk als een soort pijp, maar de meeste kenners houden het voor een snaarinstrument.

Het is een instrument dat lang in gebruik is geweest. In Davids tijd lezen we erover, gemaakt van dennenhout (2 Sam. 6:5), in de regering van Salomo gemaakt van algummimhout (2 Kron. 9:11), en nog in de dagen van Nebukadnezar werd het bespeeld.

Vers 3

"Blaast de bazuin," enz. De Joden zeggen dat dit bazuinblazen plaatsvond ter herinnering aan de bevrijding van Izak, toen er een ram werd geofferd. Daarom bliezen ze op bazuinen van ramshoorns. Of het gebeurde ter herinnering aan de bazuin die klonk toen de wet werd gegeven. Maar waarschijnlijker is het een beeld van het evangelie en de bediening ervan. Daardoor worden zondaars opgeschud, wakker gemaakt en levend gemaakt, en worden zielen getrokken en aangelokt en vervuld met geestelijke blijdschap en vreugde. — John Gill.

Vers 3

De bazuin. In de Schrift is het geluid van de bazuin een heel gewoon beeld voor de stem of het woord van God. Op de berg Sinaï klonken de stem van God en de stem van de bazuin samen (Ex. 19:16,19). Eerst was het bazuingeluid het teken, daarna kwam de werkelijkheid. Zo hoorde ook Johannes de stem van de Heere als de stem van een bazuin (Openb. 1:10; 4:1). En steeds weer wordt het geluid van de bazuin genoemd als voorbode van de Zoon des mensen, wanneer Hij komt in kracht en grote heerlijkheid. Dan zal Hij het almachtige woord spreken dat de doden tot leven wekt en alle dingen nieuw maakt (Matth. 24:31; 1 Kor. 15:52; 1 Thess. 4:16).

Het geluid van de bazuin was dus een beeld van de majestueuze, almachtige stem of het woord van God. Maar dat geldt uiteraard alleen voor wat God de mensen te zeggen had. Het kon ook gebruikt worden van mensen naar God toe, of door het volk onderling. Dan

was het een oproep om met meer dan gewone inzet en vuur bezig te zijn met het werk en de dienst van God. Dat was waarschijnlijk ook het eigenlijke doel van het bazuinblazen op de feesten in het algemeen, en vooral op het feest van de bazuinen op de eerste dag van de zevende maand. — Joseph Francis Thrupp.

Vers 3

"In de nieuwe maan," enz. Het feest van de nieuwe maan werd altijd met bazuingeklank aangekondigd. Omdat de arme Joden geen sterrenkundige kennis hadden, wisten ze vaak niet goed wanneer het echt nieuwe maan was. Meestal stuurden ze mensen naar de top van een heuvel of berg, rond de tijd waarop volgens hun berekening de nieuwe maan moest verschijnen. Wie haar als eerste zag, moest dat meteen melden aan het Sanhedrin. Dat ondervroeg de boodschapper nauwkeurig: was hij wel betrouwbaar, en klopte zijn bericht met hun berekening? Als alles in orde bleek, kondigde de voorzitter de nieuwe maan af met de uitroep: mekuddash! "Zij is geheiligd." Het volk herhaalde dit woord twee keer luid, en daarna werd het overal bekendgemaakt met hoorngeschal, wat men het geklank van de bazuinen noemt. Bij de Hindoes worden sommige feesten aangekondigd met de schelphoorn, de heilige schelp. — Adam Clarke.

Vers 3

"Ter bestemder tijd." Het woord dat hier met "bestemde tijd" is vertaald, betekent de verborgen of bedekte periode. Dat wil zeggen: de tijd waarin de maan verborgen is of met duisternis bedekt. Deze dag was een vreugdevol feest dat elke maand terugkwam. Maar de eerste dag van de zevende maand was de plechtigste van allemaal, want hij was niet alleen de eerste van de maand, maar ook van het burgerlijke jaar. Dit heette het feest van de bazuinen, omdat het van zonsopgang tot zonsondergang werd gevierd met bazuinblazen, naar het gebod: "Het zal u een dag des geklanks zijn."

Deze vreugde was een herinnering aan de vreugde bij de schepping en bij het geven van de wet. Ze wees ook vooruit naar het blazen van de bazuin van het evangelie, na de donkere, bedekte periode van de dood van Christus, toen het gezicht van de kerk veranderde en het jaar van de "verlosten" begon. En ten slotte beeldde ze de laatste dag uit, wanneer de bazuin van God zal klinken en de doden zullen worden opgewekt. — Alexander Pirie.

Vers 5

"Alwaar ik gehoord heb een spraak, die ik niet verstond." De taal die Hij toen hoorde, was de godsdienstige aanbidding van afgodendienaars: geloften aan "en van gevogelte, en van viervoetige en kruipende gedierten," Rom. 1:23, en kracht en barmhartigheid gezocht bij elk voorwerp in de natuur, behalve bij Hemzelf. Het was een taal die Hem volkomen vreemd was, een taal die Hij niet kende: "Hij kende haar niet." — William Hill Tucker.

Vers 6

"Potten," of draagmanden. Vergelijk Ex. 6:6-7. Rosellini geeft een tekening van deze manden, naar een schildering die in een graf bij Thebe is ontdekt. "Van de arbeiders," zegt hij, "zijn sommigen bezig de klei in vaten te vervoeren en anderen mengen haar met stro. Weer anderen halen de stenen uit de vorm en leggen ze in rijen, en nog anderen sjouwen de al gebakken of gedroogde stenen weg, met een stuk hout op hun rug en touwen aan weerszijden. Hoe ze verschillen van de Egyptenaren, zie je meteen: hun huidskleur, hun gezicht en hun baard laten geen ruimte voor twijfel dat het Hebreeën zijn." — Frederic Fysh.

Vers 6

"Potten." Dat waren de manden van de metselaar. Ze hingen aan de uiteinden van een juk dat over de schouders lag, aan elk uiteinde één. — William Kay.

Vers 7

"Ik antwoordde u uit de schuilplaats des donders" brengt ons bij de wolk- en vuurkolom. Daar woonde de ontzagwekkende Majesteit van God. Vanuit die kolom keek God met toornige ogen naar de Egyptenaren, vervulde Hij hen met schrik en wierp Hij hen omver. — Venema.

Vers 10

"Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen." Dit leert ons dus: hoe groter en kostbaarder de zegeningen zijn die we van Gods goedheid vragen, hoe zekerder we kunnen zijn dat we ze als antwoord op ons gebed ontvangen... Mensen zijn te laken omdat ze God op zo weinig punten erkennen, maar nog meer omdat ze bij Hem niet het hoogste goed zoeken. Toch kan het gebeuren dat mensen om mindere dingen tot God roepen en vergeefs aankloppen. Ook goede mensen kunnen vragen om tijdelijke zegeningen en ze niet krijgen. Want wat wij goed vinden, is misschien niet goed, of niet goed voor ons, of niet goed voor ons op dit moment.

Maar niemand zoekt God vergeefs om de beste zegeningen. Als we genoeg vragen, krijgen we het. De wereldse mens drinkt zijn geluk, als het die naam al verdient, op met de mond van een insect, maar de christen zuigt zijn gelukzaligheid in met de mond van een engel. Zijn genietingen zijn van dezelfde soort als het genoegen van de oneindig gelukzalige God. — John Ryland.

Vers 10

"Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen." Van een schepsel kun je gemakkelijk te veel verwachten, maar van God nooit te veel. "Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen." Maak de verlangens en verwachtingen van je ziel ruim en wijd, en God kan elke spleet tot in de uiterste ruimte vullen. Zo eren we God: door grote verwachtingen van Hem te hebben en Hem veel toe te vertrouwen.

Het is een manier om God te heiligen in onze harten. — Thomas Case (1598-1682), in "Morning Exercises."

Vers 10

"Doe uw mond wijd open." Dit houdt in: 1. Warmte en vuur in het gebed. Je mond openen is eigenlijk je hart openen, zodat het betrokken en ruim wordt... We kunnen zeggen dat we onze mond wijd openen wanneer onze gevoelens levendig en bezield zijn en hart en lippen met elkaar overeenstemmen, of wanneer we echt bidden en niet alleen maar lijken te bidden. Dat wordt krachtig en mooi gezegd in Ps. 119:131: "Ik heb mijn mond wijd opengedaan, en gehijgd, want ik heb verlangd naar Uw geboden."

1. Het houdt ook in: een heilige vlotheid en rijkdom van uitdrukking, zodat we onze zaak voor Hem ordenen en onze mond vullen met pleitgronden. Wanneer de goede mens dicht bij God komt, heeft hij veel met Hem te bespreken: veel klachten uit te spreken en veel zegeningen te vragen. Zulke momenten komen niet vaak voor, en daarom let hij des te beter op dat hij ze benut. Dan stort hij zijn hele ziel uit en zit hij niet verlegen om woorden. Want als het hart vol is, loopt de tong over. Verdriet en nood maken zelfs mensen die van nature traag van spraak zijn, welsprekend.
2. Het houdt ook in: ruime hoop en verwachting. We kunnen te oneerbiedig zijn als we God naderen, en te eisend in ons verzoek. Maar als de inhoud en de manier van ons gebed goed zijn, kunnen we nooit te zeker zijn van wat we van Hem verwachten. Doe dus je mond wijd open, christen. Strek je verlangens zo ver uit als je kunt, omvat hemel en aarde in je grenzeloze wensen en geloof dat er in God genoeg is om je volkomen te bevredigen. Kom niet alleen, maar kom met vrijmoedigheid naar de troon van genade: die is opgericht voor zondaars, ja voor de voornaamste der zondaars.

Ga er dus heen en blijf er wachten, tot je barmhartigheid ontvangt en genade vindt om op tijd geholpen te worden. Wie het meest van God

verwacht, ontvangt waarschijnlijk ook het meest. Wat de rechtvaardigen verlangen, hoe uitgebreid ook, zal hun worden gegeven. — Benjamin Beddome.

Vers 10

"Ik zal hem vervullen." Denk na over wat deze belofte inhoudt: "Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen." "Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden." Vooral dit: 1. Als we onze mond in gebed voor God openen, vult Hij hem steeds meer met passende verzoeken en pleitgronden. Wanneer wij proberen onze mond te openen, doet God hem nog wijder open. Zo ging Hij met Abraham om toen die voor Sodom pleitte: hoe langer hij bad, des te nederiger en toch des te dringender werd hij. Door te bidden worden we beter in bidden, en het gaat ons steeds gemakkelijker af. "Want een iegelijk, die heeft, dien zal gegeven worden, en hij zal overvloedig hebben."

1. God vult de mond met overvloedige dankzegging. Veel psalmen van David beginnen met gebed en eindigen met de meest bezielde lofzangen. Geen enkele weldaad maakt zo dankbaar als wat we ontvangen als antwoord op ons gebed. Want hoe groter het verlangen, des te zoeter is het genieten...
2. We worden vervuld met de zegeningen waarom we bidden, als ze ons echt tot welzijn strekken en de eer van God dienen. Verlangen we naar nieuwe mededelingen van genade en openbaringen van goddelijke liefde? Naar een vernieuwd besef van vergevende barmhartigheid en een toepassing van het bloed van Christus? Willen we heiligheid, vrede en zekerheid? Willen we iets van God horen, Hem zien en Hem gelijk worden? Dan is dit de belofte: "Doch mijn God zal naar Zijn rijkdom vervullen al uw nooddruft, in heerlijkheid, door Christus Jezus." Je zult hebben wat je verlangt en verzadigd worden: het zal genoeg zijn, en je zult het ook zo vinden. "De HEERE zal genade en eer geven; Hij zal het goede niet

onthouden dengenen, die in oprechtheid wandelen." — Benjamin Beddome.

Vers 10

Er wordt gezegd dat in Perzië nog steeds de gewoonte bestaat dat de koning, als hij een bezoeker, bijvoorbeeld een gezant, een bijzondere eer wil bewijzen, hem vraagt zijn mond wijd open te doen. De koning stopt die mond dan zo vol met zoetigheid als erin past, soms zelfs met juwelen. Hoe vreemd die gewoonte ook is, hierop wordt ongetwijfeld gedoeld in Ps. 81:11: "Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen", en dan niet met glimmend prulwerk van juwelen, maar met een veel rijkere schat. — John Gadsby.

Vers 11

"Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord; en Israel heeft Mijner niet gewild." Weet het, zondaar: als je uiteindelijk de hemel misloopt, wat God verhoede, dan kan de Heere Zijn handen boven je hoofd wassen en Zich vrijpleiten van je bloed. Je verdoemenis wordt dan voor je eigen deur gelegd. Dan blijkt dat er geen bedrog zat in de belofte en geen drogreden in het evangelie, maar dat jij zelf het eeuwige leven van je hebt afgestoten, wat je leugenachtige lippen ook mochten beweren: "Israel heeft Mijner niet gewild." En wanneer de jury zich over je vermoorde ziel buigt om te onderzoeken hoe je aan je jammerlijke einde bent gekomen, word je schuldig bevonden aan je eigen verdoemenis. Niemand verliest God, behalve wie bereid is afscheid van Hem te nemen. — William Gurnall.

Vers 11

"En Israel heeft Mijner niet gewild." Er wordt aan toegevoegd: en Israel heeft Mijner niet gewild. Preciezer gezegd: Israël werd niet door een natuurlijke drang naar Mij toe gedragen. Dat is namelijk de oorspronkelijke betekenis en kracht van het woord abha, die nog voort-

leeft in Job 9, waar het gebruikt wordt van schepen die door gunstige wind en stroming naar buiten worden gedragen. — Venema.

Vers 11

"Israel heeft Mijner niet gewild." Dat wil zeggen: het was niet met Mij alleen tevreden en vond geen rustig genoegen in Mij (zoals het Hebreeuwse woord betekent). De Heere was voor hen niet goed genoeg, maar hun harten gingen van Hem weg naar andere dingen. — Thomas Sheppard, 1605-1649.

Vers 12

"Dies heb Ik het overgegeven." Het woord "overgeven" doet denken aan een echtscheiding, waarbij een man zijn wispelturige vrouw wegstuurt en haar beveelt op zichzelf te leven... Op God overgebracht leert het ons niets anders dan dat God Zijn beschermende en leidende hand van het volk terugtrekt en het aan zichzelf overlaat. Hij houdt dan op het te tuchtigen en te beschermen, maar laat het aan de andere kant verharden en verloren gaan. — Venema.

Vers 12

"Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten," enz. Een mens kan aan de satan worden overgegeven om zijn vlees te laten verderven, zodat zijn ziel toch behouden blijft. Maar aan de zonde zelf overgegeven worden is duizend keer erger. Dat is namelijk de vrucht van Gods toorn, en het eindigt in de verdoemenis van de ziel. Hier verwondt God als een vijand, en nog wel als een meedogenloze. We mogen gerust zeggen: God heeft nooit een man of vrouw met dit geestelijke oordeel gestraft uit goedheid en liefde. — John Shower (1657-1715), in "The Day of Grace."

Vers 12

"Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten." O, wat een vreselijk woord! Precies hetzelfde doet de Geest als we Zijn lei-

ding afwijzen of ons ertegen verzetten. Hij kan lang strijden, maar Hij zal "niet in eeuwigheid twisten", Gen. 6:3. Stel dat iemand die geleid wordt zich gaat verzetten tegen Hem Die hem leidt, en weigert Zijn aanwijzingen te volgen. Wat blijft er dan anders over dan hem aan zichzelf over te laten? Wie telkens, hardnekkig en bewust tegen de Geest ingaat, bereikt dat Hij zo iemand loslaat en niet meer leidt...

Maak er daarom jouw grote en blijvende zorg van dat de leiding van de Geest bij je blijft. Je hebt die leiding nu, bewaar haar dus goed! Kan het nog goed gaan met een christen als die leiding wordt opgeschort of van hem wordt weggenomen? Hoe dwaalt en verdwaalt hij als de Geest hem niet leidt! Hoe onwillig is hij tot het goede als de Geest hem daar niet toe buigt en neigt! Hoe krachteloos om vooruit te komen als de Geest hem niet ondersteunt! Wat voor gemene begeerten en driften krijgen de macht over hem als de Geest Zijn heilige en genadige heerschappij over hem niet uitoefent! O, het is van oneindig belang voor iedereen die bij God hoort om de leiding van de Geest te bewaren en vast te houden!

Neem een goed mens zonder die leiding. Hij is als een schip zonder stuurman, als een blinde zonder gids, als een arm kind dat niemand heeft om het te steunen, als een woeste menigte die niemand heeft om haar enigszins in toom te houden. Wat een droevig verschil is er bij dezelfde persoon tussen wat hij is als de Geest hem leidt en wat hij is als de Geest hem verlaat!

Bezwaar. "Maar doet de Geest dat ooit bij Gods volk? Trekt Hij Zijn leiding ooit terug van mensen die er eens onder leefden?"

Antwoord. Ja, helaas maar al te vaak. Het is wat Hij gewoonlijk doet als Zijn leiding niet wordt opgevolgd. Dat grieft Hem, en als Hij bedroefd is, trekt Hij Zich terug. Hij houdt Zijn eerdere genadige invloed achter of neemt die terug. Niet helemaal en niet voorgoed, maar wel voor een tijd en tot op zekere hoogte. Denk aan een gids die een reiziger moet begeleiden. Als die reiziger weigert hem te volgen of hem onvriendelijk behandelt, wat doet die gids dan? Hij trekt

zich terug en laat de reiziger het zelf maar uitzoeken. Zo gaat het ook hier. Luisteren we naar de Geest als Hij ons beweegt, en gaan we zorgvuldig met Hem om, dan blijft Hij ons leiden. Doen we dat niet, dan bemoeit Hij Zich niet langer met ons.

O, let goed op hoe je met Hem omgaat. Doe dat uit edelmoedigheid, want het is laag om onvriendelijk te zijn tegen onze Gids ("Doet gij dit niet zelven, doordien gij den HEERE, uw God, verlaat, ten tijde als Hij u op den weg leidt?" Jer. 2:17). Maar doe het ook uit eigenliefde, want "gelijk wij ons jegens Hem gedragen, zo zal Hij Zich jegens ons gedragen": "Ita nos tractat, ut a nobis tractatur." — Thomas Jacombe (1622-1687), in "Morning Exercises."

Vers 12

"Dies heb Ik het overgegeven ... dat zij wandelden in hun raadslagen." Dat betekende: hen overgeven aan een geest van verdeeldheid, van ontevredenheid, van nijd en jaloezie, van eerzucht, van eigenbelang en naijver. Zo ontstaat een geest van verwarring en wanorde, en daarmee ondergang en verderf. Niet beter is de uitkomst wanneer God een volk aan zijn eigen raadslagen overlaat. Zo'n volk wordt al snel een ware chaos en stort zichzelf in een puinhoop. Dan heb je net zo goed helemaal geen raad, als alleen maar de raad van mensen. — Joseph Caryl.

Vers 12

God roept Israël op om naar Hem te luisteren en Hem te gehoorzamen, maar ze willen niet: "Maar Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord; en Israel heeft Mijner niet gewild." Wat was het gevolg van die weigering? "Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelden in hun raadslagen." God laat Zijn toorn over hun minachting niet blijken door pest, vuur of wilde dieren onder hen te sturen. Hij zegt niet: 'Nu ze Mijn gezag zo gering achten, zal Ik Mij flink op hen wreken. Ik lever hen over aan het zwaard, aan hon-

gersnood, aan slopende ziekten of aan gulzige, verslindende leeuwen.' Dat alles zou al droevig en pijnlijk genoeg zijn geweest.

Maar Hij voltrekt een veel droeviger en pijnlijker oordeel als Hij zegt: "Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelden in hun raadslagen."

Als God een ziel aan één enkele begeerte overlaat, is dat erger dan haar aan alle leeuwen ter wereld over te laten. Helaas! Die begeerte verscheurt de ziel erger dan een leeuw het lichaam kan verscheuren, en rijt haar aan stukken zonder dat iemand haar redt. Dat God hen aan hun eigen wil overgeeft, zodat ze in hun eigen raadslagen wandelen, is in feite hen overgeven aan eeuwige toorn en eeuwig wee. — George Swinnock.

Vers 12

God beweegt alles in Zijn gewone voorzienigheid volgens de eigen aard van elk schepsel. Meestal beweegt Hij alles naar de aard die Hij er al in aantreft. Waren wij onschuldig gebleven, dan waren we bewogen volgens die oorspronkelijke, rechtvaardige aard. Maar sinds de zondeval worden we bewogen volgens de aard die in ons is gekomen toen de eerste werd verdreven. Onze eerste verdorvenheid was onze eigen daad en niet Gods werk. Onze schepping danken we aan God, onze verdorvenheid aan onszelf. Nu God Zijn schepsel wil regeren, zie ik niet hoe dat anders kan dan volgens de aard die het schepsel nu heeft, tenzij God die aard wil veranderen.

God dwingt niemand tegen zijn aard in. Bij de bekering dwingt Hij de wil niet, maar Hij neigt hem genadig en krachtig. Nooit dwingt of neigt Hij de wil tot zonde. Hij laat hem over aan de verdorven gewoonten die hij zelf heeft aangenomen: "Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelden in hun raadslagen" — raadslagen van hun eigen makelij, niet van God. Hij beweegt de wil, die uit zichzelf slecht is (sponte mala), naar zijn eigen aard en raadslagen.

Denk aan iemand die allerlei voorwerpen uit zijn hand werpt, elk met een eigen vorm: sommige bolvormig, andere vierkant, cilindervormig of kegelvormig. De beweging komt van de werper, maar het verschil tussen die bewegingen komt van de vorm en bouw van elk voorwerp zelf. Houd je een hand op een bal terwijl die rolt, dan beweegt hij regelmatig volgens zijn aard en vorm. Wie een kegelbal uit zijn hand werpt, veroorzaakt de beweging, maar de scheve zwaarte van de bal veroorzaakt het onregelmatige verloop. De kracht om te handelen komt van God, maar het verkeerde van die handeling komt uit onze eigen aard.

Zo is het ook met een klok of horloge met een fout in een van de raderen. Wie het opwindt of zijn hand op de raderen legt, veroorzaakt de beweging, maar het gebrek, iets wat ontbreekt, veroorzaakt de verkeerde loop. Die fout komt niet van de maker, en ook niet van degene die het opwindt en aan de gang zet, maar van een andere oorzaak. Toch loopt het niet anders zolang het in beweging is gezet, totdat het hersteld is. Onze beweging komt van God (Hand. 17:28, "In Hem leven wij, en bewegen ons"), maar de wanorde in die beweging niet. Iemands zeeziekte komt door een volle maag en niet doordat de loods het schip stuurt. God stort de begeerte niet in om haar op te wekken, ook al stelt Hij het voorwerp voor waar die begeerte zich op richt.

God leverde Christus aan de Joden over. Hij stelde Hem hun voor, maar Hij beval hun nooit Hem te kruisigen. Hij goot die boosheid niet in hen en wekte haar ook niet op. Toen Hij zag in welke gesteldheid ze verkeerden, trok Hij Zijn weerhoudende genade terug en liet Hij hen over aan het beleid van hun eigen verdorven wil. Alle verdorvenheid in de wereld komt voort uit de begeerte in ons, en niet uit de dingen die God ons in Zijn voorzienigheid voorhoudt: 2 Petr. 1:4, "Het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid." — Stephen Charnock.

Vers 13

"Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord had," enz. Soms let God niet op Zijn kinderen wanneer zij roepen. Dan komen ze vanzelf op de gedachte hoe vaak Hij Zelf heeft geroepen zonder dat zij Hem hoorden. Roept de Heere Zijn volk niet op tot hun plicht, en luisteren ze dan naar Hem? Klaagt Hij hier niet over die nalatigheid, niet alleen als over oneer maar ook als over verdriet voor Hem? Geen wonder dus dat God Zijn volk laat roepen om hun ellende en hen niet verhoort. De Heere sluit Zijn oor opdat wij zouden bedenken hoe wij onze oren hebben gesloten.

Ja, Hij sluit Zijn oren om de onze te openen. We worden bewogen om Gods roep en gebod te horen en te beantwoorden, ook al merken we dat Hij onze roep en ons geschrei niet hoort of beantwoordt. Was de Heere altijd meteen klaar om ons te horen, hoe traag zouden wij dan zijn in het luisteren naar Hem! Dan houden we vast aan onze wensen en vergeten we de meeste van onze plichten. — Abraham Wright.

Vers 13

"Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord had," enz. God spreekt alsof Hij getroost wordt als Hij maar gehoord wordt, of alsof wij Hem troosten wanneer wij naar Hem luisteren. God smeekt ons en spreekt ons indringend toe, opdat Zijn raad en Zijn geboden gehoord zouden worden: "Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord had." De Heere zegt hun zeker dat het hun tot troost zou zijn geweest (Ps. 81:15): "In kort zou Ik hun vijanden gedempt hebben, en Mijn hand gewend hebben tegen hun wederpartijders." Toch lijkt Hij, terwijl Hij zo ontroerend spreekt, Zijn eigen vertroosting erbij te betrekken, net zo goed als de hunne. "Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord had": het zou goed voor hen zijn geweest, en het zou Mijzelf grote voldoening hebben gegeven. — Joseph Caryl.

Vers 13

"Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord had," enz. Dit alles is voor ons een diepe verborgenheid. Maar Gods verlangen naar onze redding en naar een recht zedelijk leven bij ons wordt hier heel duidelijk getoond. Laten we dus doorgaan op wat duidelijk is, en niet op wat duister is. — Thomas Chalmers.

Vers 13

"In Mijn wegen gewandeld had." Niemand wordt gevonden op de wegen van God, behalve wie naar Zijn woorden heeft geluisterd. — W. Wilson.

Vers 14

"Mijn hand gewend." God drukt de totale ondergang van de vijanden van Zijn volk uit met niets meer dan het keren van een hand. Hoeft God Zijn hand maar te wenden, dan zijn ze allemaal meteen verdwenen, in een oogwenk bedwongen. Raakt Hij maar even de macht, de pracht, de grootheid, de rijkdom en de kracht aan van alle tegenstanders van Zijn kerk in de wereld, dan storten ze meteen ter aarde. Eén aanraking van Gods hand maakt een einde aan onze oorlogen. — Joseph Caryl.

Vers 16

"Honig uit de rotsstenen." De rots staat in geestelijke, verborgen zin voor Christus, de Rots van ons heil (1 Kor. 10:4). De honing uit de rots is de volheid van genade in Hem en alle zegeningen daarvan: de zekere barmhartigheden van David, de kostbare beloften van het eeuwige verbond, en het evangelie, dat zoeter is dan honing of honingraat. Daarmee worden allen vervuld en verzadigd die naar Christus luisteren en op Zijn wegen wandelen. Want alles wat hier gezegd wordt laat zien wat Israël door ongehoorzaamheid verloor, en geeft daarmee duidelijk te kennen wat zij genieten die horen en gehoorzamen. — John Gill.

Vers 16

"Honig uit de rotsstenen." God haalt honing uit de rots: de zoetste bronnen en genietingen uit de hardheid van verdrukking. Uit de berg Golgota en het kruis komen de zegeningen die het grootste genot geven. De wereld doet het omgekeerd: uit de bronnen van vermaak maakt zij stenen en rotsen van foltering. — Thomas Le Blanc.

Vers 16

"Honig uit de rotsstenen." De meeste reizigers die Palestina in de zomer bezochten, zagen hoeveel honing de bijen van dat land in holle bomen en rotsspleten hebben opgeslagen. In streken waar alleen de kale woestijnrotsen de eentonigheid van het landschap doorbreken, en alles rondom wijst op verlatenheid en dood, wordt de reiziger levendig herinnerd aan Gods zorg voor Zijn uitverkoren volk. Hij ziet dan de honing die de bijen buiten zijn bereik hadden verzameld, in glinsterende druppels langs de rotswand naar beneden druipen. — John Duns.

Vers 16

Zodra een volk of een persoon door God is aangenomen, spaart Hij geen kosten en vindt Hij niets te kostbaar voor hen. "En Hij zou het gespijsd hebben met het vette der tarwe; ja, Ik zou u verzadigd hebben met honig uit de rotsstenen." Ik zou je niet alleen met tarwe gevoed hebben, dat is goed, maar met het vette der tarwe, dat is het beste. In onze kanttekening staat: "met het vet der tarwe". Ze zouden geen zemelen hebben gehad maar meel, en wel het fijnste meel. Ze zouden niet slechts honing hebben gehad, maar honing uit de rots, die volgens natuurkundigen de beste en zuiverste honing is.

Zeker kan God niets van deze wereld te goed vinden voor Zijn volk, Hij Die de komende wereld niet te goed voor hen heeft gevonden. Zeker kan God niets van deze uiterlijke genietingen te goed vinden voor Zijn volk, Hij Die Zijn Zoon niet te goed voor Zijn volk heeft ge-

vonden. Dat is het argument van de apostel in Rom. 8:32: “Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?” Ja, zelfs het beste van de uiterlijke goede dingen, wanneer Hij ziet dat het goed voor ons is. — Joseph Caryl.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

De samenzang van de gemeente moet door iedereen gedragen worden, hartelijk en blijmoedig zijn. Waarom dat zo is, en wat het oplevert.

Verzen 1-3

1. De lofzang moet oprecht zijn. Hij kan alleen van Gods volk komen.
2. Hij moet voortdurend zijn: zij moeten God te allen tijde loven.
3. Hij moet bijzonder zijn. Er moeten tijden van bijzondere lof zijn.

(a) Door God bepaald, zoals sabbatten en plechtige feesten.

(b) Gevraagd door Gods leiding bij bijzondere verlossingen en bijzondere barmhartigheden.

1. Hij moet openbaar zijn: “zingt vrolijk” (Engels: zingt luid), “geeft de trommel”, enz. — G. R.

Vers 4

De regel voor de inzettingen en de eredienst; de redenen die mensen aanvoeren om er toch buiten te gaan; voorbeelden uit verschillende kerken; de zonde en het gevaar van zulke zelfbedachte eredienst.

Vers 5

Wat er in de taal van de wereld is dat de kinderen van God niet kunnen verstaan.

Vers 6

De bevrijding van de gelovigen. Werken van de wet zijn zwaar, slaafs, nooit af, onbeloond en worden steeds drukkender. Alleen de Heere kan ons van dit slavenwerk verlossen, en Hij doet dat door genade en door Zijn kracht. We doen er goed aan de tijd van onze bevrijding te herdenken, er dankbaar voor te zijn en er naar te leven.

Vers 7

1. Verhoorde gebeden: banden van dankbaarheid.
2. Vroegere beproevingstijden: waarschuwende herinneringen.
3. De tijd van nu is een tijd voor nieuwe verhoringen, zoals hij ook een tijd is voor nieuwe beproevingen.

Vers 7

"Wateren van Meriba." De verschillende toetspunten in het leven van de gelovige.

Verzen 8-10

1. Een barmhartige Vader die Zijn kind roept: "Mijn volk, zeide Ik hoor toe, en Ik zal onder u betuigen, Israel, of gij naar Mij hoordet!"
2. Een jaloerse Vorst die Zijn wet vastlegt: "Er zal onder u geen uitlands god wezen."
3. Een alvoldoende Vriend die om vertrouwen vraagt: "Ik ben de Heere, uw God, … doe uw mond wijd open." — Richard Cecil, 1748-1810.

Verzen 8, 11, 13

Het gebod, de ongehoorzaamheid, het leedwezen.

Verzen 11, 12

1. De zonde van Israël. Zij wilden niet horen. De mond gaat open door aandachtig te luisteren: “doe uw mond wijd open”; “maar Mijn volk”, enz. Hun zonde werd zwaarder gemaakt:
2. Door wat God voor hen had gedaan.
3. Door de goden die zij boven Hem hadden verkozen.
4. De straf.
5. Hoe groot ze is: “Dies heb Ik het overgegeven”, enz.
6. Hoe rechtvaardig ze is: “Israel heeft Mijner niet gewild.” — G. R.

Verzen 8, 11, 13

Het gebod, de ongehoorzaamheid, het leedwezen.

Vers 13

De uitnemende staat van een gehoorzame gelovige.

1. Vijanden bedwongen.
2. Genietingen die blijven.
3. Overvloed in bezit.

Verzen 13-14

De zonde en het verlies van de afvallige.

Vers 14

Geestelijke vijanden bestrijd je het best met een gehoorzaam leven.

Vers 16

1. Geestelijke lekkernijen.
2. Door wie bereid.
3. Aan wie gegeven.
4. Met welke uitkomst: “verzadigd.”

Psalm 82

Titel en onderwerp

"Een psalm van Asaf." Deze dichter van de tempel treedt hier op als prediker, voor het hof en voor de overheid. Wie één ding goed kan, kan meestal nog wel iets anders goed. Wie mooie verzen schrijft, kan vaak ook sterk preken. Wat zou dat een preek zijn geweest als Milton de kansel had beklommen, of als Vergilius een apostel was geweest!

Asafs preek voor de rechters hebben we nu voor ons. Hij spreekt heel duidelijk, en zijn lied valt meer op door kracht dan door zoetheid. Hier zien we dat niet elke psalm of lofzang een rechtstreekse lofprijs aan God hoeft te zijn. Naar het voorbeeld van deze psalm mogen we elkaar ook in onze liederen vermanen.

Asaf zag om zich heen ongetwijfeld veel omkoping en bederf. David strafte dat met het zwaard, en Asaf nam zich voor het te geselen met een profetische psalm. Daarmee liet de lieflijke zanger zijn roeping als musicus voor de Heere niet los. Hij oefende die juist op een ander terrein uit. Hij loofde God toen hij de zonde bestrafte die Hem onteerde. En al maakte hij geen muziek, hij bracht toch de wanklank tot zwijgen toen hij de machthebbers opdroeg om zonder aanzien des persoons recht te spreken.

Indeling

Deze psalm vormt één geheel. Een aparte indeling is niet nodig.

Uitleg

Vers 1

"God staat in de vergadering Godes." Hij houdt toezicht. Vanuit Zijn eigen hoogte ziet Hij alles wat de groten van de aarde doen. Zitten zij in vol ornaat op hun zetel, dan staat Hij boven hen, klaar om met hen af te rekenen als zij het recht verdraaien. Rechters zullen zelf geoordeeld worden, en voor de rechtbanken wacht ook een recht dat hen zal treffen. Onze dorpsjonkers en vrederechters zouden daar goed aan doen te denken. Sommigen van hen moesten bij Asaf in de leer, tot ze deze psalm door en door kenden. Hun harde beslissingen en vreemde vonnissen worden uitgesproken in de tegenwoordigheid van Hem Die hen zeker ter verantwoording zal roepen voor elke onbetamelijke daad. Hij ziet immers niemands persoon aan en komt op voor de armen en behoeftigen. Een hoger gezag zal het besluit van de lagere rechtbank beoordelen. Zelfs de vonnissen van onze meest onpartijdige rechters worden nog herzien door het Hoogste Gerechtshof van de hemel.

"Hij oordeelt in het midden der goden." Voor andere mensen zijn zij goden, maar voor hén is Hij *God*. Hij leent hun Zijn naam, en dat is hun volmacht om als rechter op te treden. Maar ze moeten oppassen dat ze de macht die hun is toevertrouwd niet misbruiken, want de Rechter van alle rechters zit midden tussen hen in de zitting. Onze lagere rechters zijn maar kleine rechters. En hun collega's die het gewone recht toepassen, zullen op een dag zelf door dat gewone recht berecht worden.

Over het geheel nemen we deze grote waarheid in onze tijd goed ter harte. In de vroegere eeuwen van de Engelse geschiedenis was dat anders, toen Jeffries en zijn soortgenoten een schande waren voor de naam van gerechtigheid. Rechters in het Oosten zijn zelfs nu vaak, zo niet meestal, te koop. In vroeger tijd was het erg moeilijk om een heerser te vinden die enig besef van recht had buiten zijn eigen

willekeurige wil. Zulk eenvoudig onderwijs als in deze psalm was dus echt nodig. En het was een moedig en goed man die op zulke hoofse wijze zijn eigen ziel redde.

Vers 2

"Hoe lang zult gijlieden onrecht oordelen, en het aangezicht der goddelozen aannemen?" Hier wordt tussen de regels door gezegd dat de rechters onrechtvaardig en verdorven waren geweest. Ze nemen het niet alleen op voor de goddelozen. Ze beslissen zelfs in hun voordeel en tegen de rechtvaardigen. Een beetje hiervan is al te veel, en een korte tijd al te lang. Sommige rechtzoekenden kregen hun zaak meteen afgehandeld, en nog in hun eigen voordeel ook. Anderen verspilden hun leven met wachten op een hoorzitting, of werden door de rechtsgang zelf beroofd, omdat hun tegenstanders het oor van de rechter hadden. Hoe lang zou dat nog doorgaan? Zouden zij nooit aan de grote Rechter denken en hun goddeloosheid afzweren?

Dit vers is zó streng dat je zou zeggen: "Hier is zeker een Elia aan het woord." "Sela." Dat is een rustpunt voor de overtreders, om na te denken en te belijden.

Vers 3

"Doet recht den arme en den wees." Stop met kwaad doen en leer goed te doen. Kijk niet naar de belangen van de rijken, die u geschenken toeschuiven. Bescherm de rechten van wie niets heeft. Zet u vooral in voor de wezen, wier bezit zo vaak een prooi wordt. Jaag de boer niet na omdat hij een paar takken heeft opgeraapt, en laat de nette zwendelaar niet door de mazen van de wet glippen.

"Rechtvaardigt den verdrukte en den arme." Ook zij kunnen van u als rechter niet meer vragen dan recht. Medelijden met hun situatie mag de weegschaal niet scheef doen hangen. Maar geef hun dan in elk geval dat recht ten volle. Laat de verdrukte niet nog verder verdrukt worden doordat u onrecht toelaat. En laat de behoeftige niet lang wachten op een eerlijke behandeling.

Vers 4

"Verlost den arme en den behoeftige, rukt hem uit der goddelozen hand." Breek de netten van de mensenvangers, de juridische valstrikken, de boeien en de waarborgen waarmee sluwe mensen armen en mensen in nood vangen en in slavernij houden. Het is moedig als een rechter een slachtoffer kan bevrijden, zoals een vlieg uit het web van de spin. Het is afschuwelijk als rechter en plunderaar onder één hoedje spelen. De wet is al te vaak een wraakwapen geweest in de hand van gewetenloze mensen, een wapen zo dodelijk als gif of een dolk. Het is aan de rechter zulke schurkenstreken tegen te houden.

Vers 5

"Zij weten niet, en verstaan niet." Het is een ellendige toestand voor een volk als zijn rechters geen recht kennen en zijn oordelaars geen oordeel hebben. Je plicht niet kennen en hem ook niet willen kennen: dat past meer bij een verstokte misdadiger dan bij een overheidsdienaar. Toch werd zo'n brandmerk met recht op de leiders van Israël gezet.

"Zij wandelen steeds in duisternis." Ze zijn net zo roekeloos als onwetend. Ze zijn onwetend én goddeloos, en toch durven ze een weg te gaan waar kennis en gerechtigheid onmisbaar zijn. Zonder aarzelen gaan ze verder. Ze vergeten welke verantwoordelijkheid ze dragen en welke straf ze over zich afroepen.

"Dies wankelen alle fondamenten der aarde." Als de uitdelers van het recht het recht hebben afgeschaft, wordt orde wanorde, raakt de samenleving ontwricht en schudt het hele bouwwerk van het volk op zijn grondvesten. Wordt onrecht gepleegd binnen de gewone gang van het recht, dan is de wereld echt uit haar voegen. Als "het recht van de vrederechters" een spreekwoord wordt, is het tijd dat het recht de rechters aanpakt. Sommige "grote onbezoldigden" zouden gerust ontslagen mogen worden, nu hun vonnissen dag na dag laten zien dat ze geen oordeel hebben. Wat te denken als boeren onge-

straft arbeiders met de rijzweep mogen afranselen, en een mooie vogel meer waard wordt gevonden dan arme mensen? Dan zakken de fundamenten van de aarde echt weg, als verrotte palen die de bouwwerken erop niet meer kunnen dragen.

God zij dank hebben wij bijna zonder uitzondering onomkoopbare rechters. Moge dat altijd zo blijven. Ook onze lagere rechters zijn over het algemeen zeer waardige mannen. Daarvoor mogen we God eeuwig dankbaar zijn.

Vers 6

"Ik heb wel gezegd: Gij zijt goden." Zo kregen ze de grootste eer die denkbaar is. Ze waren goden in opdracht, voor een tijd bekleed met een beetje van het gezag waarmee de Heere oordeelt onder de mensenkinderen. "En gij zijt allen kinderen des Allerhoogsten." Dit zegt iets over hun ambt, niet over hun zedelijke of geestelijke verhouding tot God. Er moet onder mensen nu eenmaal bestuur zijn. En omdat er geen engelen gestuurd worden om dat uit te oefenen, laat God toe dat mensen over mensen heersen. Hij bekrachtigt hun ambt, tenminste voor zover het misbruik ervan een belediging wordt van Zijn eigen rechten.

Rechters zouden niet het recht hebben de schuldigen te veroordelen als God het bestuur, het toepassen van het recht en het uitvoeren van vonnissen niet had goedgekeurd. Hier spreekt de Geest dus zeer eervol over deze ambten, ook al berispt Hij de ambtsdragers. Daarmee leert Hij ons eer te bewijzen aan wie eer toekomt. We eren het ambt, ook als we de man die het bekleedt terechtwijzen.

Vers 7

"Nochtans zult gij sterven als een mens." Wat klinkt dit sarcastisch! Hoe groot hun ambt hen ook maakte, ze waren toch maar mensen en moesten sterven. Voor elke rechter is dit vers een memento mori, een herinnering aan de dood! Hij moet de rechterstoel verlaten om

zelf voor de balie te staan. Onderweg moet hij zijn hermelijn afleggen en het doodskleed aantrekken.

"En als een van de vorsten zult gij vallen." Zij stierven meestal het eerst. Oorlog, opstand en weelde richtten onder de groten immers meer verwoesting aan dan onder anderen. Zoals vorsten vaak door plotselinge en gewelddadige sterfgevallen zijn weggerukt, zo zal het ook gaan met rechters die vergeten recht te doen. Gewoonlijk hebben mensen ontzag voor het ambt van een rechter. Ze spannen niet samen om hem te doden, zoals ze wel doen om vorsten en koningen om te brengen. Maar onrecht neemt die bescherming weg en brengt de onrechtvaardige rechter persoonlijk in gevaar.

Hoe snel kleedt de dood de groten uit! Wat is hij een gelijkmaker! Een voorstander van vrijheid is hij niet, maar in het bevorderen van gelijkheid en broederschap is hij een meesterlijk democraat. Groten sterven net als gewone mensen. Hun bloed is hetzelfde, dus de slag die hun leven doet wegvloeien brengt dezelfde pijn en dezelfde stuiptrekkingen met zich mee. Geen plaats is te hoog voor de pijlen van de dood. Hij haalt zijn vogels uit de hoogste bomen. Het wordt tijd dat alle mensen dit goed bedenken.

Vers 8

"Sta op, o God! oordeel het aardrijk." Kom, Rechter van alle mensen, breng de slechte rechters voor Uw balie en maak een eind aan hun bederf en gemeenheid. Hier ligt de echte hoop van de wereld om uit de klauwen van de tirannie gered te worden.

"Want Gij bezit alle natien." Er komt een tijd dat alle volken van de aarde hun God erkennen en Hem als hun Koning aanvaarden. Eén Koning heeft het recht van God Zelf, en Hij is zelfs nu al onderweg. In de laatste dagen zullen we Hem op de troon zien, en alle onrechtvaardige machthebbers worden verbrijzeld als potten van een pottenbakker door Zijn krachtige scepter. De wederkomst van Christus

is nog altijd de mooiste hoop van de aarde. Kom snel, ja, kom, Heere Jezus!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

In de voorgaande psalmen schreef Asaf veel over de komst van Christus in het vlees. Nu spreekt hij over Zijn tweede komst, om te oordelen. — Josephus Maria Thomasius, 1649-1713.

Vers 1

"God staat." Er wordt gezegd dat Hij staat vanwege Zijn onveranderlijkheid, Zijn macht en Zijn blijvende tegenwoordigheid. Ook laat het zien hoe snel Hij handelt: Hij staat klaar om het recht te laten zegevieren en de arme te helpen, zoals Hij deed bij de heilige Stefanus.

Eén uitlegger haalt uit het woord "staan" nog een diepere les. Hij herinnert ons eraan dat de rechter hoort te zitten, terwijl de rechtzoekenden of beschuldigden staan. Zo staat er geschreven: Mozes zat om het volk te richten, en het volk stond bij Mozes van de morgen tot de avond, Ex. 18:13. Het is dus een ernstige waarschuwing aan rechters. Elke zaak die voor hen komt, is Gods zaak, omdat er recht en onrecht in het geding zijn. Spreken ze schuldigen vrij of veroordelen ze onschuldigen, dan spreken ze een vonnis uit tegen God Zelf. — Albertus Magnus, Le Blanc en Agellius, aangehaald door Neale en Littledale.

Vers 1

"God staat in de vergadering Godes" (Engels: in de vergadering der machtigen), of: van God. Deze woorden lichten toe wat eerder gezegd was: God staat in de vergadering van God. Wat betekent dat? Hij oordeelt als de Hoogste onder de rechters van de wereld. Hij staat er

niet als een nul of een gewone toeschouwer, maar Hij is Zelf één van hen.

1. Hij oordeelt actief onder hen. Wij kijken naar mensen en denken dat het oordeel van hen is. Maar het is God Die onder hen recht spreekt.
2. Hij is ook lijdelijk zo midden tussen deze aardse goden aanwezig dat Hij, als zij onrecht doen, recht over hen zal uitoefenen en de rechters van de wereld zal oordelen. Want hoe groot ze ook zijn, er is Eén groter dan zij, aan Wie ze binnenkort rekenschap moeten afleggen. — Thomas Hall, 1659-60.

Vers 1

"In de vergadering." Heersers moeten begrijpen dat ze niet over blokken en stenen zijn gesteld, ook niet over zwijnen en honden, maar over de vergadering van God. Ze moeten er dus bang voor zijn dat ze tegen God Zelf ingaan wanneer ze onrechtvaardig handelen. — Maarten Luther.

Vers 2

"En het aangezicht der goddelozen aannemen." In de laatste zin zit een van de meest eigenaardige Hebreeuwse uitdrukkingen. De combinatie die in de Engelse Bijbel meestal vertaald wordt met "persoon aanzien", en die op partijdigheid van rechters wordt toegepast, betekent letterlijk "het aangezicht opnemen" (of opheffen). Sommigen denken dat dit het opheffen van het gezicht is, of iemand doen opkijken uit neerslachtigheid.

Maar de beste taalkundigen zijn het er tegenwoordig over eens dat het grondbegrip is: het gezicht of de persoon van de ene mens aanvaarden boven die van een ander. De precieze vorm van de uitdrukking is wat duister. Waarschijnlijk komt ze van de gewoonte om rechtzoekenden toe te laten bij stadhouders of heersers, om hen van aangezicht tot aangezicht te spreken. Dat voorrecht was soms alleen

met omkoping te krijgen, vooral, maar niet alleen, aan oosterse hoven. — Joseph Addison Alexander.

Vers 3

Er wordt van Frans de Eerste van Frankrijk verteld dat hij een vrouw die voor hem knielde om recht te vragen, gebood op te staan. "Vrouw," zei hij, "het is recht wat ik u schuldig ben, en recht zult u krijgen. Als u iets van mij vraagt, laat het dan genade zijn."

Wat een gelukkige plaats en wat een gelukkig volk, waar het recht (zo lijkt het) niet werd afgeperst maar zo vriendelijk viel als honing uit de raat. Daar was geen verkoop van ambten, geen gesjacher met vergoedingen, geen spitsvondig uitstel en geen gesol om haast te maken. Er werden geen strikken gemaakt van kleine en strafrechtelijke verordeningen. Justitia hield weegschalen in haar hand, niet om goud te wegen maar billijkheid. Rechters en overheden waren als Noachs ark, die vermoeide duiven opnam, en als de hoornen van het altaar, waarheen onschuldige verdrukten konden vluchten.

Advocaten, pleiters en procureurs noemden het kwade daar niet goed en het goede niet kwaad, het bittere niet zoet, enzovoort. Eisers en aanklagers brachten niets uit boosheid, nijd of eigenbelang naar voren en vervolgden niemand om die redenen. Lagere ambtenaren durfden machtige misdadigers niet uit de nood te helpen. Ze lieten ook arme mensen, heen en weer geslingerd in hun rechtszaak, niet versmachten in het zicht van de haven, omdat ze Cerberus geen koekje toewierpen of de grote Diana van de spoed niet offerden. De speurhonden, zoals de lage, zich opwerkende aangevers, werden niet begunstigd. Ze werden zwaar gestraft bij elke valse, onrechtvaardige of boosaardige aangifte.

Om het af te ronden: daar was de overheid het volk recht schuldig en betaalde dat ook. Daar smeekte het volk om genade en kreeg die. — William Price, 1642.

Verzen 3-4

De toetssteen voor de rechtvaardigheid van overheden zijn de zaken van de armen, de wezen, de verdrukten en de behoeftigen. Zij kunnen hun rechtszaken niet lang volhouden en hebben geen vrienden of geld om het voor hen op te nemen. Daarom moesten de machtigen voor hen ogen zijn om hen te leiden en een staf voor hun zwakheid, om hen te steunen en te helpen aan hun recht. — David Dickson.

Vers 5

"Zij weten niet, en verstaan niet," enzovoort. Elke rechter moet, zoals Baldus terecht zei, tweeërlei zout in zich hebben. Het eerste is sal scientiae, het zout van de kennis, zodat hij zijn plicht kent. Het tweede is sal conscientiae, het zout van het geweten, zodat hij zijn plicht doet. Wie in het eerste tekortschiet, wordt hier gestraft met een nescierunt en non intellexerunt: zij weten niet en verstaan niet. Wie in het tweede faalt, wordt hier gebrandmerkt met een ambulant in tenebris: zij wandelen in duisternis.

Het verwaarlozen van deze plichten brengt tweeërlei gevaar met zich mee. Het eerste betreft de hele gemeenschap: alle fondamenten der aarde wankelen. Het tweede raakt vooral de rechters zelf, in het zevende vers: "Nochtans zult gij sterven als een mens; en als een van de vorsten zult gij vallen." En na de dood komt het oordeel, Ps. 82:8: "Sta op, o God! oordeel het aardrijk." De almachtige God "staat in de vergadering Godes; Hij oordeelt in het midden der goden." Als Opperrechter zit Hij bij elke zitting en elk assisenhof. Hij let op welke zaken er voorkomen en hoe ze worden afgedaan. Hij staat klaar om rechtvaardig te oordelen over wie anderen onrechtvaardig oordelen, "onrecht oordelen, en het aangezicht der goddelozen aannemen." Ps. 67:5, pros to kritèrion tou Theou.

Zo heb ik de weg voor u gebaand. God, oneindig rijk aan barmhartigheid, geve dat zowel ik in het spreken als u in het horen daarop

wandelt, zoals de zalige apostel het uitdrukt, Gal. 2:14, “recht wandelden” (Engels: met een rechten voet).

“Zij weten niet, en verstaan niet.” Dat wil zeggen: zij kennen God niet, Die hen tot goden gemaakt heeft. Ze begrijpen ook Zijn wet niet, die een lantaarn is voor hun voet en een licht op hun paden. Of, zoals Placidus Parmensis erover zegt: zij overwegen niet hoe zij, die goden worden genoemd, als gevolmachtigden en dienaren van God anderen horen te oordelen. Ze bedenken ook niet hoe zijzelf geoordeeld zullen worden op de laatste dag, wanneer “alle fondamenten der aarde” zullen wankelen en God Zelf zal opstaan “om de aarde te richten.” Of: ze zijn zo verdorven en weerzinwekkend dat ze noch van anderen willen leren wat hun taak is, noch die zelf willen begrijpen.

Of, kort gezegd, om de uitleg te geven die volgens mij het best bij de tekst past, en naar ik zeker weet bij deze tijd: Nescierunt quid facti, non intellexerunt quid juris. Ze waren onwetend over het feit, omdat ze de oorzaak niet uitzochten. En ze waren onwetend over het recht. Ze zaten, zoals Paulus van Ananias zei, om volgens de wet te oordelen, en toch bevalen ze wat tegen de wet is. Het eerste raakt voor een groot deel de jury, het tweede voor een groot deel de rechters. Allebei worden ze veroordeeld, als de voedsters van alle verwarring in een gemenebest: ignorantia simplex en affectata. Dat is eenvoudige onwetendheid, wanneer ze zo oppervlakkig zijn dat ze het niet kunnen, en geveinsde onwetendheid, wanneer ze zo diep zijn dat ze niet willen begrijpen wat recht en redelijk is. — John Boys, in “The Judge’s Charge”, 1618.

Vers 6

“Gij zijt goden”, enz. Het spreekt vanzelf dat de profeet deze strenge waarschuwing richt aan wereldlijke bestuurders, en vooral aan hen die recht moeten spreken. Hij noemt hen “goden” en “kinderen des Allerhoogsten”. Voor het volk Israël was zo’n titel niet te gewaagd, want in bekende teksten uit de wet van Mozes kregen rechters hem

al. In de wetten voor het burgerlijk leven die op de Sinaï werden gegeven staat bijvoorbeeld: “De goden zult gij niet vloeken, en de oversten in uw volk zult gij niet lasteren” (Ex. 22:28). En dat is niet het enige voorbeeld. Op nog twee andere plaatsen in diezelfde wetten (Ex. 21:6; 22:8-9) staat in het Hebreeuws “de goden” of “God”, waar onze vertalers “de rechters” hebben gezet.

Het gewone Hebreeuwse woord voor God (Elohim) staat bijna altijd in het meervoud. Daarom is het moeilijk te zeggen of je het op deze plaatsen in het enkelvoud of in het meervoud moet vertalen. Voor de betekenis maakt het niet uit. Neem Exodus 21:6. Je kunt lezen: “Zo zal hem (de dienstknecht) zijn heer tot de goden brengen”, maar met de Septuaginta ook: zijn heer zal hem brengen voor de rechterstoel van God (pros to kritèrion tou Theou). Hoe je het ook leest, de woorden willen duidelijk zeggen dat de majesteit van God aanwezig is op de plaats waar recht wordt gesproken.

Van Salomo staat dat hij als koning op de troon van de HEERE zat (1 Kron. 29:23). Zo kun je van elke overheidspersoon zeggen dat hij op Gods zetel zit. God heeft hem een deel van Zijn eigen heerschappij en gezag toevertrouwd. Hij heeft bevolen dat men hem gehoorzaamt, niet alleen uit angst voor straf, maar ook omwille van het geweten. Als de overheid haar hoge taak vervult, mag zij met recht zeggen dat zij regeert met goddelijk recht.

Niemand hoeft te horen dat deze oude leer van het goddelijk recht van heersers vreselijk is misbruikt. Kruiperige theologen hebben er vaak een zoete, vleiende troost voor vorsten van gemaakt. Ze leerden dat vorsten zich aan geen enkele wet hoefden te houden. Ze leerden dat zij alleen aan God verantwoording schuldig waren voor hun bestuur. En ze leerden dat elke poging van het volk om hun tirannie te breidelen, of om hen van hun zetel te verdrijven als mildere middelen niet hielpen, een opstand was tegen God, Wiens stadhouders zij immers waren. Zelfs nu klinkt dezelfde leer soms nog vanaf de kansel en

in de pers. Zo proberen mensen het geweten van het volk te onderwerpen aan de grillen van tirannen.

Let er goed op dat de harp van Asaf dit "goddelijk recht van koningen om verkeerd te regeren" op geen enkele manier goedkeurt. Als de profeet zegt dat vorsten goden zijn, dan geldt die eer ook voor de allergeringste overheidspersoon. De oudsten die recht spraken in de poort van Bethlehem, hoe klein hun stad ook was onder de duizenden van Juda, zaten even echt op Gods zetel als koning Salomo op zijn ivoren troon in de rechtszaal van Jeruzalem. Het bekende gezegde "het goddelijk recht van koningen is het goddelijk recht van veldwachters" is een ruwe manier om een Bijbelse waarheid te zeggen. Houd dat in gedachten, en niemand zal de Schrift nog gebruiken om koninklijke aanspraken op onaantastbaar en onverantwoordelijk gezag te verdedigen, of voor zulk gezag de goedkeuring van een goddelijk recht opeisen.

Maar we moeten het goddelijk recht van de overheid wel beschermen tegen misbruik, en daarbij mogen we het recht zelf niet vergeten. De staat is een ordening van God. Net als het gezin heeft hij zijn fundament in de aard van de mens zelf. De ambtenaren van de staat, hoog of laag, hebben een goddelijk recht om recht te spreken in de gemeenschap waar de Voorzienigheid hen heeft neergezet. Wie bij de overheid komt voor een oordeel, komt bij de rechterstoel van God. Zo komt ook wie de bediening van het Woord zoekt, bij de grote Profeet van de kerk. Had de overheid geen opdracht van God gekregen, dan mocht zij het zwaard niet met recht dragen. Het leven van een weerloze medemens nemen, zonder een opdracht van de Allerhoogste waardoor die daad gerechtvaardigd is, zou moord zijn. — William Binnie.

Vers 6

In zijn Lex Rex leidt Rutherford uit deze psalm af dat rechters niet de schepselen van koningen zijn, die hun wil moeten uitvoeren. Hun

macht komt niet van de vorst. Net als de koning zijn zij door God Zelf gemachtigd. Daarom moeten zij recht doen, of de vorst dat nu wil of niet.

Vers 6

"Ik heb wel gezegd: Gij zijt goden." Vorsten en rechters zijn goden (Elohim), omdat het woord van God tot hen kwam (Joh. 10:35) en hen daartoe maakte. Zelfs hier, waar God op het punt staat hen te veroordelen, begint Hij met de waardigheid te erkennen die Hij hun Zelf heeft gegeven. Daar beriepen zij zich op, alsof die hun absolute macht gaf om te doen wat ze wilden, goed of fout. Ze vergaten dat een hoog ambt zowel plichten heeft als waardigheid. Zoonschap ligt dicht bij koningschap en rechterschap. Al die waardigheden zijn door alle anderen misbruikt, maar ze zullen in hun grootste ideaal waargemaakt worden door de komende Koning, Rechter en Zoon van de Allerhoogste (Ps. 2:6-7,10-12). — A. R. Fausset.

Vers 6

"Ik heb wel gezegd: Gij zijt goden." Vleiers hebben sommige machthebbers zo genoemd, uit lage vleierij en om hun hoogmoed te sussen. Sommige vorsten hebben zelfs op goddeloze en lasterlijke wijze geprobeerd om goden genoemd, ja als goden aanbeden te worden. (God zal de zwaarste wraak nemen over iedereen die Zijn naam op zich neemt, of zich eraan onderwerpt wanneer die hem wordt gegeven.) Maar God Zelf heeft Zijn eigen naam op overheden gelegd. Hij wil hen aan hun plicht herinneren, en Hij heeft daarmee een tweeledig doel.

Ten eerste: omdat zij goden worden genoemd, moeten zij oordelen en regeren zoals God dat doet, of met een gezindheid als van God. Dat is vrij van elke vermenging met een eigenzinnige of driftige geest, en vol liefde voor en vreugde in eerlijk oordeel en gerechtigheid. Ten tweede: omdat zij goden worden genoemd, moeten alle mensen leren wat hun plicht is, namelijk om zich gewillig aan hen te onderwerpen

en hen naar behoren te eren. Want elke oneer die hun wordt aangedaan, treft God, Wiens naam zij dragen. — Joseph Caryl.

Vers 6

"Goden." Dit is niet Jah of Jehova, een naam die zegt wat God is, maar Eloah of Elohim, een naam die een ambt aanduidt. Die naam wordt hun gegeven. — Thomas Gataker.

Verzen 6-7

"Gij zijt goden": daar kijkt Hij naar hun praal en waardigheid. "Nochtans zult gij sterven als een mens": daar herinnert Hij hen aan hun einde. Zijn toon verandert, zodat ook zij van gezicht zouden veranderen. Hij zegt hun wat hun eer is, maar ook wat hun lot is. In macht, rijkdom, gevolg, titels en vrienden zijn zij anders dan anderen. In de dood zijn ze niet anders. Zij hebben het koud als de winter komt, verdorren van ouderdom, worden zwak van ziekte en smelten weg in de dood, net als de geringste. Alles wordt as.

"Alle vlees is als gras, en alle heerlijkheid des mensen is als een bloem van het gras" (1 Petr. 1:24). De heerlijkheid, dat is: het beste ervan, is maar een bloem. Veel verschil is er niet: de bloem ziet er mooier uit, het gras blijft langer staan, maar één zeis maait ze allebei neer. Dieren, vet en mager, grazen in één weide en worden in één slachting gedood. De vorst in zijn hoge paleis en de bedelaar in zijn lage hut verschillen op twee manieren, in plaats en in rang, hoog en laag. Toch ontmoeten ze elkaar bij het graf en vermengen ze zich in de as.

We lopen door deze wereld als een man door een sneeuwveld. De hele weg lijkt vlak, maar van geen enkele stap zijn we zeker. Wij zijn allemaal als spelers op een toneel, de een met deze rol, de ander met die. De dood is steeds aan het werk onder ons. Hier valt een van de spelers; we begraven hem met verdriet en gaan terug naar ons toneel. Dan valt er een ander, ja, ze vallen allemaal, de een na de ander, totdat alleen de dood nog op het toneel staat. De dood is de verstik-

kende damp die alle flauwe lichtjes van de ijdelheid dooft. En toch gelooft de mens makkelijker dat de hele wereld zal sterven dan dat hij zelf ooit zal sterven. — Thomas Adams.

Vers 7

"Nochtans zult gij sterven als een mens", enz. Zelfs u, die blinkt als engelen, die de hele wereld bewondert, voor wie men smeekt en buigt, en die eerbare, machtige en genadige heren wordt genoemd: ik zeg u waar uw eer op uitloopt. Eerst wordt u oud als anderen, dan wordt u ziek als anderen, dan sterft u als anderen, dan wordt u begraven als anderen, dan wordt u verteerd als anderen, dan wordt u geoordeeld als anderen. Ja, net als de bedelaars die bij uw poort om hulp roepen: de een wordt ziek, de ander wordt ziek; de een sterft, de ander sterft; de een verrot, de ander verrot. Kijk in het graf en wijs mij aan wie de rijke man was en wie Lazarus.

Voor de arme is er toch één troost: eens zal hij zijn als de rijke. Eens zal hij even rijk en even heerlijk zijn als een koning. Eén uur van de dood maakt iedereen gelijk. Wie over anderen kraaiden en op hen neerkeken als eiken, over hen lopen anderen heen als over wormen, en ze zullen weg zijn alsof ze nooit hebben bestaan. — Henry Smith.

Vers 7

"Nochtans zult gij sterven als een mens; en als een van de vorsten zult gij vallen." Wie aan de dood denkt, haalt de pluimen van de hoogmoed neer. Je bent maar bezield stof. Zou stof en as dan hovaardig zijn? Je lichaam is van gras, en het wordt binnenkort afgemaaid. "Ik heb wel gezegd: Gij zijt goden", maar omdat ze anders hoogmoedig zouden worden, voegt Hij er een tegengif aan toe: "nochtans zult gij sterven als een mens." Jullie zijn stervende goden. — Thomas Watson.

Vers 7

"En als een van de vorsten zult gij vallen." Tirannen gaan zelden in vrede naar hun graf. De meeste Caesars vielen door de handen van

het volk. Alsof God zegt (q.d.): als u net als tirannen zondigt, verwacht dan ook net als zij gestraft te worden. Zoals Ik hen van hun tronen heb geworpen om hun overmoed en geweld, zo zal Ik u werpen, en u zult vallen als een van deze tirannieke vorsten. — Thomas Hall.

Vers 7

1. U valt van de hoogste top van eer en goede naam. De rechterstoel die u nu kent, zal u niet meer kennen. Een van de ouden roept bij het graf van Caesar uit: Ubi nunc pulchritudo Caesaris? quo abiit magnificentia ejus? Waar is nu de schoonheid van Caesar, wat is er van zijn pracht geworden? Waar zijn nu zijn legers, zijn eerbewijzen, zijn zegetochten, zijn zegeborden? Alles was weg toen Caesar weg was. Uw eerbewijzen en waardigheden, uw macht en uw posten sterven allemaal met u, zo niet vóór u.
2. U valt van uw grootste schatten en bezittingen. Zoals u niets in de wereld hebt meegebracht, zo is het zeker dat u er niets uit zult meenemen (1 Tim. 6:7). Saladin, de machtige heerser van het Oosten, is heengegaan en heeft niet meer meegenomen dan u ziet, namelijk een hemd dat daarvoor was opgehangen, zei de priester die voor de baar uit liep.
3. U valt van al uw vrienden en bekenden. Als u sterft, laten zij u in de steek, ook wie u na en dierbaar waren. — George Swinnock.

Vers 7

Indrukwekkendheid is een kenmerk van de “dood” of “val” van “vorsten”. Zulke gebeurtenissen maken om allerlei redenen diepe indruk. Maar kun je dat meestal ook zeggen van het sterven van de kinderen van de armoede? Het heengaan van een machthebber kan een verbijsterend effect hebben. Heeft het heengaan van een landarbeider, bijvoorbeeld, op zichzelf dezelfde kracht om plechtigheid en ontzag te wekken? Kun je dan, ook vanuit dit oogpunt, met recht van de landman zeggen dat hij valt als een van de vorsten? Als u denkt aan

de uiterlijke omstandigheden van zijn laatste ogenblikken, en meteen daarna aan die bij het levenseinde van wie in vorstelijke of statige zalen woonde, lijkt er nauwelijks reden om ook maar de geringste vergelijking te maken.

Maar ik wil dat u de man, zoals hij daar ligt aan de vooravond van zijn ontbinding, niet vergelijkt met anderen die hem in rang overtreffen en in dezelfde toestand verkeren. Zet hem naast zichzelf, toen hij in de volle kracht van het bestaan heen en weer liep en zijn eigen nederige maar zware aandeel in de zaken van deze wereld deed. Kijk dan hoe de grote Verwoester al zijn krachten heeft gebroken en niets dan een lijk heeft achtergelaten. Dan zult u zeker toegeven dat het verschil tussen de mens zoals hij was en zoals hij nu is, even groot is als het verschil kan zijn tussen de tonelen aan de sterfbedden van vorsten en van armen. Ja, en even indrukwekkend. U hoeft alleen die ingrijpende verandering haar rechtmatige werking op uw gemoed te laten hebben. Dan kunt u, wat die werking betreft, van de landarbeider zeggen dat hij "als een van de vorsten" is gevallen. Want hij heeft een les gegeven die in haar waarschuwingen even wakker schudt en even krachtig is als wat de ander ooit kan geven. — Hugh B. Moffatt, 1861.

Verzen 7-8

Uw dag komt! De heiligen heffen de luide kreet van Psalm 82:8 aan. Ze nodigen de Messias uit, de ware God, de Zoon van de Allerhoogste (Joh. 10:34), de Machtige, de Rechter en Heerser, om op te staan en Zijn erfdeel in bezit te nemen, want Hij is de erfgenaam van alle dingen. Ze vragen Hem de ware Othniël, Ehud, Samgar, Barak, Gideon, Tola, Jaïr, Jeftha, Simson en Samuël te zijn, Die een slecht bestuurde aarde zal richten, of besturen en regeren.

We zingen dit lied van Sion in Zijn oren en sporen Hem aan om snel te komen. En we zingen het elkaar toe in blijde hoop, nu de fundamenten van de aarde uit hun baan lijken te raken, omdat we hier

de Messias vinden als de ware Rechter van een slecht bestuurde wereld. — Andrew A. Bonar.

Vers 8

"Sta op, o God." Dit beeld is ontleend aan de gewone gebaren van rechters. Zij zitten meestal terwijl ze zaken aanhoren, en staan op wanneer ze het vonnis komen uitspreken. — Thomas Gataker.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

De soevereiniteit van God over de machtigsten en hoogstgeplaatsten. Hoe die soevereiniteit zich toont, en wat we ervan mogen verwachten.

Vers 1

De aanwezigheid van de Heere in kabinetten en senaten.

Vers 2

Een zonde die veel voorkomt. Het aanzien van personen beïnvloedt vaak ons oordeel over de meningen, deugden, gebreken en het hele optreden van mensen. Dat doet anderen onrecht en richt diepe schade aan bij wie wordt gevleid.

Vers 3

Een pleidooi voor de wezen.

Vers 5

1. De kenmerken van goddeloze vorsten.

(a) Onwetendheid: zij weten niet.
(b) Bewuste blindheid: noch willen zij, enz.

(c) Ongeremd verkeerd gedrag: zij wandelen steeds voort, enz.

1. De gevolgen voor anderen: alle fondamenten, enz.

(a) Voor de persoonlijke veiligheid.
(b) Voor het welzijn van de samenleving.
(c) Voor de bloei van de handel.
(d) Voor de rust in het land.
(e) Voor de vrijheid van godsdienst. Alles raakt uit zijn baan. — G. R.

Vers 5 (middelste zinsnede)

Een beschrijving van de pelgrimsreis van vermetele zondaars.

Vers 6

"Gij zijt goden." De plaats in het Oude Testament waarin de leer van de godheid van Christus besloten ligt. — J. P. Lange.

Vers 8

1. De aanroeping: "Sta op", enz.
2. De voorspelling: "Want Gij bezit", enz. — G. R.

Werk over de tweeëntachtigste psalm

"The Beauty of Magistracy. An Exposition of Psalm 82." Door Thomas Hall, B.D. 1659-60. (In Swinnock's Works. Deel 4. Nichol's uitgave.)

Psalm 83

Titel

Een lied, een psalm van Asaf. Dit is de laatste keer dat we deze welsprekende dichter ontmoeten. Hij zingt opnieuw over oorlog en dreigend gevaar. Maar dit is geen goddeloos lied van een lichtzinnig volk dat onbezorgd ten strijde trekt. Asaf, de ziener, weet heel goed hoe gevaarlijk die machtige samenwerking van volken is. Toch rust zijn ziel in het geloof op Jehova. Als dichter en prediker spoort hij zijn landgenoten met dit heilige lied aan om te bidden.

De Asaf die dit lied schreef, was hoogstwaarschijnlijk de man die in 2 Kron. 20:14 wordt genoemd. Het bewijs uit de psalm zelf dat het onderwerp bij de tijd van Josafat hoort, is overweldigend. In de woestijn van Tekoa raakte het leger van de verbonden volken onderling verdeeld. Dat brak niet alleen hun bondgenootschap. Het liep uit op een bloedbad onder henzelf, en sommige volken kwamen daar nog jarenlang niet van bij. Ze wilden Israël uitroeien en roeiden elkaar uit.

Indeling

Eerst doet de dichter een algemeen beroep op God (Ps. 83:2-5). Daarna gaat hij in op de bijzonderheden van het bondgenootschap tegen Israël (Ps. 83:6-9). Dan volgt een indringende smeekbede om de ondergang van de vijand (Ps. 83:10-16), met de wens dat God hierdoor geëerd wordt.

Uitleg

Vers 1

"O God! zwijg niet." De mens maakt lawaai; wees U dan niet stil. Hij scheldt en lastert. Zou U dan niet antwoorden? Eén woord van U kan Uw volk redden. Verbreek daarom Uw zwijgen, o Heere, en laat Uw stem horen. "Houd U niet als doof, en zijt niet stil, o God!" Het beroep gaat hier naar El, de Machtige. Hij wordt gesmeekt om te handelen en te spreken, want Zijn volk lijdt en verkeert in groot gevaar. Hoe volkomen ziet de dichter naar God op! Hij vraagt niet om "een stoutmoedigen en dapperen aanvoerder" en ook niet om enige menselijke macht. Hij legt zijn last bij de Heere neer en rekent op niemand anders, in de vaste overtuiging dat Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid elk probleem aankunnen.

Vers 2

"Want zie, Uw vijanden maken getier." Ze houden hun mond niet. Ze zijn als een hongerige troep honden die allemaal tegelijk blaffen. Ze zijn er zo zeker van dat ze Uw volk zullen verslinden, dat ze nu al juichen om het feestmaal. "En Uw haters steken het hoofd op." Overtuigd van de overwinning lopen ze trots rond en zetten ze zich op, alsof hun verwachte zegetochten al binnen zijn.

Deze vijanden van Israël waren ook vijanden van God. Ze worden hier zo beschreven om het pleidooi van de voorbede extra kracht te geven. De tegenstanders van de kerk zijn meestal een luidruchtig en grootsprekend gezelschap. Hun trots is een koperen klok die altijd galmt, een cimbaal die nooit ophoudt te tingelen.

Vers 3

"Zij maken listiglijk een heimelijken aanslag tegen Uw volk." Wat wij ook doen, onze vijanden gebruiken hun verstand en steken de koppen bij elkaar. Eensgezind overleggen ze over de eisen en plannen

van de veldtocht, en ze smeden hun plannen met veel verraad en slangachtige sluwheid. Boosaardigheid is koelbloedig genoeg om rustig te plannen, en hoogmoed is nooit wijs, maar gaat wel vaak samen met sluwheid. “En beraadslagen zich tegen Uw verborgenen.” De uitverkorenen van de Heere zijn beschermd tegen alle kwaad. Hun vijanden denken daar anders over en hopen hen te treffen. Ze kunnen net zo goed proberen de engelen voor Gods troon te vernietigen.

Vers 4

“Komt, en laat ons hen uitroeien, dat zij geen volk meer zijn.” Gemakkelijker gezegd dan gedaan! Maar het laat zien hoe grondig de vijanden van de kerk te werk gaan. Hun beleid was uitroeiing. Ze zetten de bijl aan de wortel. Rome heeft altijd van zulke oorlogvoering gehouden. Daarom verheugde het zich in het bloedbad van de Bartholomeusnacht en van de moorden van de Inquisitie.

“Dat aan den naam Israels niet meer gedacht worde.” Ze wilden Israël net zo uit de geschiedenis wissen als uit het bestaan. Het kwaad kan het goede niet verdragen. Zelfs als Israël Edom met rust laat, kan Edom zelf niet rustig blijven. Net als zijn voorvader probeert het de uitverkorene van de Heere te doden. Mensen zouden de kerk maar al te graag de wereld uit werpen. Ze wijst hen immers terecht en vormt zo een blijvende bedreiging voor hun zondige rust.

Vers 5

“Want zij hebben in het hart te zamen geraadslaagd.” Ze zijn vol overgave en eensgezind in hun plannen. Ze lijken maar één hart te hebben, en dat is een woest hart, gericht tegen het uitverkoren volk en tegen hun God. “Tegen U hebben zij een verbond gemaakt.” Ze richten zich op de HEERE Zelf, dwars door de zijden van Zijn heiligen heen. Ze sluiten een verbond en bezegelen het met bloed. Vastbesloten binden ze zich aan elkaar om oorlog te voeren tegen de machtige God.

Vers 6

"De tenten van Edom." Het naast verwant naar het bloed, maar het eerst in vijandschap. Hun stamvader minachtte het eerstgeboorterecht, en zij minachten wie het bezitten. Ze verlieten hun huizen in de rotsen voor de tenten van de oorlog en vielen het land Israël binnen. "En der Ismaelieten." Vervolging zat hun in het bloed. Ze hielden de oude wrok in stand tussen het kind van de slavin en de zoon van de vrije. "Moab." Uit bloedschande geboren, maar toch een naaste verwant. Moabs vete tegen Israël was bitter. De rechtvaardige Lot had nooit kunnen dromen dat zijn onheilige nageslacht zulke onverzoenlijke vijanden zou worden van de nakomelingen van zijn oom Abraham.

"En de Hagarenen" – misschien nakomelingen van Hagar bij een tweede man. Wie ze ook waren: ze gooiden hun macht in de verkeerde schaal en zochten met al hun kracht de ondergang van Israël. De kinderen van Hagar, en allen die rond de berg Sinaï in Arabië wonen, horen bij het zaad dat tot slavernij baart. Daarom haten ze het zaad naar de belofte.

Vers 7

"Gebal" was waarschijnlijk een buurman van Edom, al lag er ook een Gebal in het gebied van Tyrus en Sidon. "En Ammon, en Amalek." Nog twee erfvijanden van Israël, woest en meedogenloos als hongerige wolven. Deze namen moeten in de lijst van de schande blijven staan, afschuwelijk vereeuwigd, tot waarschuwing voor allen die na hen komen. Wat staan ze dicht op elkaar! Hun naam is legio, want ze zijn met velen. Arm Israël, hoe moet jij standhouden tegen zo'n bloedig verbond?

En dit is nog niet alles. Daar komt nog een oude vijand: de Filistijnen. Zij hadden eens Simson verblind en de ark van de Heere buitgemaakt. En hier zijn oude bondgenoten nieuwe vijanden geworden: de bouwers van de tempel spannen samen om hem af te breken, name-

lijk de inwoners van Tyrus. Zij waren huurlingen. Het kon hen niet schelen in wiens opdracht ze het zwaard trokken, zolang ze er zelf maar iets aan overhielden. De ware godsdienst heeft altijd ruzie gehad met kooplieden en handwerkslieden. Omdat ze hun winst in de weg stond, hebben ze tegen haar samengespannen.

Vers 8

"Ook heeft zich Assur bij hen gevoegd." Assur was toen een opkomende macht die wilde groeien, en het liet al zo vroeg zien dat het voor het kwaad koos. Wat een bonte stoet was dit! Een verbond tegen Israël is altijd aantrekkelijk en bindt hele volken aan zich. Herodes en Pilatus worden vrienden, als Jezus gekruisigd moet worden. Romanisme en ritualisme maken samen front tegen het evangelie. "Zij zijn den kinderen van Lot tot een arm geweest." Al die volken kwamen Moab en Ammon te hulp, en die twee waren de felsten in het complot.

Het was tien tegen één tegen Israël, en toch overwon Israël al zijn vijanden. Zijn naam is niet uitgewist. Maar velen van zijn tegenstanders, ja de meesten, zijn nu nog slechts een naam. Hun macht en hun glans zijn allebei verdwenen. "Sela." Er was alle reden voor een pauze, nu het volk in zo'n groot gevaar verkeerde. Toch is geloof nodig om stil te staan, want ongeloof heeft altijd haast. Wie in nood zit, moet dus niet overhaast handelen, maar eerst stilstaan en op God vertrouwen.

Vers 9

"Doe hun als Midian." Het geloof vindt het heerlijk om voorbeelden op te sporen en die aan de Heere voor te houden. Asaf vond hier een zeer passend voorbeeld, want de volken waren in beide gevallen vrijwel dezelfde, en de nood van de Israëlieten leek er sterk op. Daarom paste dit voorbeeld zo goed bij wat er nu gebeurde. Toch ging Midian ten onder. En de dichter vertrouwde erop dat Israëls vijanden van nu uit de hand van de Heere dezelfde val zouden ondergaan.

"Als Sisera, als Jabin aan de beek Kison." De legers werden meegesleurd door de plotseling gezwollen stroom en kwamen volledig om. Dat was een tweede voorbeeld van Gods wraak op de verbonden vijanden van Israël. Als God het wil, kan een beek net zo dodelijk zijn als een zee. Voor Jabin was de Kison net zo vreselijk als de Rode Zee voor Farao. Hoe makkelijk kan de Heere de vijanden van Zijn volk verslaan! God van Gideon en van Barak, wilt U Uw erfdeel niet opnieuw wreken op hun bloeddorstige vijanden?

Vers 10

"Die verdelgd zijn te Endor." Daar lag het middelpunt van het bloedbad, waar de hopen gesneuvelden het dichtst op elkaar lagen. "Zij zijn geworden tot drek der aarde." Ze bemestten de grond met mensen, alsof de aarde, zoals Saturnus, haar eigen kinderen opat. Oorlog is wreed, maar hier was de vergelding zeer rechtvaardig. Zij die Israël geen plaats boven de grond gunden, kregen zelf geen schuilplaats onder de grond. Ze hielden Gods volk voor vuil en werden zelf vuil. Asaf wenste dat andere vijanden van Israël hetzelfde lot zou treffen. Zijn gebed was een profetie, want het is hun ook werkelijk zo vergaan, precies zoals hij bad.

Vers 11

"Maak hen en hun prinsen als Oreb en als Zeeb." Sla de groten net zo goed als het gewone volk. Laat de belhamels niet ontkomen. Oreb viel bij de rots en Zeëb bij de wijnpers. Meet zo ook Sions vijanden hun vergelding toe, waar U hen ook inhaalt. Ze vergelijken zichzelf trots met raven en wolven. Laat hen dan het lot krijgen dat zulke wilde dieren toekomt.

"En al hun vorsten als Zebah en als Zalmuna." Gideon nam hen gevangen en doodde hen, ondanks hun aanspraak dat ze gezalfd waren tot het koningschap. Zebah werd een offer, en Zalmuna werd gestuurd naar die schimmige beelden waar zijn naam van is afgeleid. De dichter ziet deze vier schuldigen in de geschiedenis als aan een hoge

galg hangen. Hij vraagt dringend dat anderen van hetzelfde slag, omwille van waarheid en gerechtigheid, hetzelfde lot delen.

Vers 12

"Die zeiden: Laat ons de schone woningen Gods voor ons in erfelijke bezitting nemen." Ze zagen de tempel én de woonplaatsen van de stammen als bezit van God. Die hebzuchtige plunderaars besloten de bewoners te verjagen en te doden, en zelf landheer en pachter van alles te worden. Dat waren grote woorden en duistere plannen, vol hebzucht en kwade bedoelingen. Maar God kon ze alle tot niets maken. Mensen zeggen tevergeefs "Laat ons … nemen", als God niet geeft. Wie Gods huis berooft, ontdekt dat hij een bezit heeft dat naar vloek stinkt. Het zal hem en zijn nageslacht eeuwig kwellen. "Zal een mens God beroven?" Laat hij het maar proberen, en hij zal merken hoe heet en zwaar dat werk is.

Vers 13

"Mijn God! maak hen als een wervel." Als iets dat rolt en nooit tot rust komt, maar bij elke ademtocht in beweging wordt gezet. Laat hen geen rust vinden. Laat hun gedachten eeuwig rondtollen zonder ooit tot vrede te komen. Blaas hen weg als distelpluis, "als stoppelen voor den wind." Verstrooi hen, jaag hen op, drijf hen naar de ondergang. Elke vaderlandsliefhebber bidt zo tegen de vijanden van zijn land. Hij zou niet beter zijn dan een verrader als hij het niet deed. Zo'n gebed is dus geen haat, maar trouw aan zijn volk.

Vers 14

"Gelijk het vuur een woud verbrandt." Jarenlang hebben bladeren diepe lagen op de grond gevormd. In de zon drogen ze uit en vatten dan razendsnel vlam. Als dat gebeurt, is de brand vreselijk. Het kreupelhout en de varens laaien op, de struiken knetteren en de grote bomen vatten vuur en staan tot in hun toppen in lichterlaaie, terwijl de

grond roodgloeiend is als een smeltoven. Zo, o Heere, meet verderf toe aan Uw vijanden en maak een einde aan hen allen.

"En gelijk de vlam de bergen aansteekt." Langs de berghellingen gloeien de hangende bossen als een groot offer, en de wouden op de bergtop roken ten hemel. O Heere, werp zo ook de vijanden van Uw Israël omver, zichtbaar en vreselijk.

Vers 15

"Vervolg hen alzo met Uw onweder, en verschrik hen met Uw draaiwind." De Heere zal Zijn vijanden achtervolgen, doodsbang maken en najagen, tot ze in een hopeloze vlucht uiteenvallen. Hoe snel ze ook rennen, ze ontkomen Hem niet. Dat deed Hij, zoals deze psalm bidt, voor Zijn knecht Josafat, en Hij is nog steeds dezelfde. Op dezelfde manier komt Hij elk van Zijn uitverkorenen, of hen allemaal, te hulp.

Vers 16

"Maak hun aangezicht vol schande, opdat zij, o HEERE! Uw Naam zoeken." Schaamte heeft mensen vaak losgemaakt van hun afgoden en hen de Heere doen zoeken. Bij de vijanden van de Heere had het in dit geval misschien niet die gelukkige uitkomst. Maar bij Zijn volk, dat zo snel dwaalde, werkte het wel zo. Ze zouden gebogen worden door Zijn barmhartigheid en zich schamen over zichzelf vanwege Zijn genade. Dan zouden ze oprecht terugkeren tot de ernstige aanbidding van Jehova, hun God, Die hen had verlost.

Vers 17

Soms volgde er geen goede uitkomst, en bleven de mensen even woest en halsstarrig als altijd. Dan werd de gerechtigheid aangeroepen om het doodvonnis uit te voeren. "Laat hen beschaamd en verschrikt wezen tot in eeuwigheid, en laat hen schaamrood worden, en omkomen." Wat kon er anders met hen gebeuren? Het was beter dat zij omkwamen dan dat Israël werd uitgeroeid. Wat een vreselijk vonnis zal het zijn voor de vijanden van God om "beschaamd en ver-

schrikt" te zijn "tot in eeuwigheid": al hun plannen en hoop verijdeld te zien, en lichaam en ziel vol pijn zonder einde. Moge onze ziel van zo'n schandelijke ondergang gered worden.

Vers 18

"Opdat zij weten, dat Gij alleen met Uw Naam zijt de HEERE, de Allerhoogste over de ganse aarde." Als zelfs de heidenen horen van de wonderlijke daden van de Heere, Die zo'n talrijk verbond versloeg, zullen ze gedwongen worden de grootheid van Jehova te erkennen. In 2 Kron. 20:29 lezen we dat de vreze Gods over alle omliggende koninkrijken kwam toen ze hoorden dat Jehova streed tegen de vijanden van Israël. Jehova is in Zijn wezen de Allerhoogste. Hij Die uit Zichzelf bestaat, staat oneindig boven alle schepselen, en de hele aarde is slechts Zijn voetbank.

Het goddeloze mensdom slaat daar geen acht op. Toch dwingen de wonderen van de Heere soms ook de meest onwilligen om Zijn majesteit te aanbidden. Zo is dit aangrijpende lied opgestegen van klachten tot aanbidding. Laten we in onze eredienst altijd hetzelfde proberen: van onze nood opklimmen tot aanbidding. Nationale nood riep de dichter van het volk naar voren, en hij sprak goed over haar smart, haar gebeden en haar hoop. De heilige literatuur dankt dus veel aan verdriet en nood. Wat een verrijking is de hand van de tegenspoed! Het volgende gedicht probeert de psalm op rijm te brengen en op het evangelie toe te passen. We bieden het met grote schroom aan.

> *O God, wees niet langer stil;*
> *Uw vijanden hebben zich tegen Uw wet verbonden.*
> *Ontbloot Uw arm op Sions berg,*
> *o grote Veldheer van onze heilige strijd.*
>
> *Zoals Amalek en Ismaël*
> *voor eeuwig oorlog voerden tegen Uw zaad,*

zo voerden al de legers van Rome en de hel
hun strijdmacht aan tegen de Zoon.

Al zijn zij het over niets anders eens,
tegen Uw waarheid verenigen zij zich allen;
zij razen tegen de Gekruisigde
en haten de groeiende kracht van het evangelie.

Aan Kisons beek werd heel het leger van Jabin
op Uw bestraffing weggevaagd;
o Heere, toon Uw machtige hand:
één enkele slag brengt de overwinning.

Kom, stormwind, en jaag de stoppels weg!
Kom, heilig vuur, verbrand de wouden!
Kom, Heere, met al Uw overwinnende genade,
en keer opstandige harten tot Jezus!

Opdat de mensen meteen weten dat U,
Jehova, de waarheid van harte liefhebt;
en dat Uw kerk zich nooit zal buigen
voor de pochende poorten van de hel.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Opschrift. "Een lied, een psalm." Als de twee woorden (Sjir en Mizmor) samen voorkomen, lijkt dit te betekenen: een lyrisch gedicht dat bedoeld is om gezongen te worden. — John Jebb.

Opschrift. Volgens het opschrift is deze psalm door Asaf gedicht. Daarmee komt overeen wat we in 2 Kron. 20:14 lezen: de Geest van de HEERE kwam midden in de gemeente op Jahaziël, een van de zonen van Asaf. Deze Jahaziël is waarschijnlijk de dichter van de psalm. Onze psalm geeft een echt beeld van de stemming onder het hele volk in het gevaar onder Josafat. Volgens het verhaal in Kronieken loofden ze God in die tijd, midden in hun gevaar, met luide stem (2 Kron. 20:19). En hier, in het opschrift, dat een aanhangsel is van dat

bij Psalm 48, heet de psalm een lied van lof. Dat is hij ook echt, al heeft hij de vorm van een gebed: een triomflied gezongen vóór de overwinning, zonder strijd en zonder twijfel, waarin de nood eenvoudig aan God wordt toevertrouwd.

Dat de Amalekieten onder de vijanden van Israël worden genoemd (Ps. 83:8), maakt het onmogelijk de psalm in een tijd na Josafat te plaatsen. De laatste resten van de Amalekieten werden volgens 1 Kron. 4:43 door de Simeonieten uitgeroeid, onder Hizkia. Vanaf die tijd verdwijnen ze volledig uit de geschiedenis. Ewalds bewering dat Amalek hier staat "slechts als een schandnaam, toegepast op partijen die toen welbekend waren", moeten we zien als een ellendige uitvlucht. De psalm moet geschreven zijn vóór het rijk van de Assyriërs zich over West-Azië uitbreidde. Want de Assyriërs, die in het negende vers het laatst worden genoemd, treden hier op in een zeer ongewone rol: als bondgenoot van de zonen van Lot. — E. W. Hengstenberg.

Vers 1

"O God! zwijg niet." De Schrift noemt drie redenen waarom de Heere zwijgt als Zijn volk in gevaar is, en stilzit als hulp en bijstand het hardst nodig zijn. De eerste reden is dat de Heere hun geloof op de proef stelt. Dat zien we duidelijk in Matth. 8:24, waar staat dat onze Heere Christus sliep. Er stak een zware storm op in de zee, zodat de boot door de golven werd overspoeld. Maar Hij sliep. Zijn discipelen kwamen bij Hem, maakten Hem wakker en zeiden: "Heere, behoed ons, wij vergaan!" In Markus 4 en Lukas 8 lezen we het uitgebreider.

Daar had Hij hen verlaten toen de boot vol golven stond, en ze roeiden voor hun leven, terwijl hun Heere intussen sliep. Toen zei Hij tot hen: "Wat zijt gij zo vreesachtig? Hoe hebt gij geen geloof?" Hij stond op, bestrafte de wind en zei tegen de zee: "Zwijg, wees stil!" De wind ging liggen en er kwam een grote stilte. De Heere zal werkelijk niet toelaten dat Zijn volk wordt overweldigd. Dat is zeker. Maar Hij

laat het wel heel dichtbij komen: de golven slaan over hen heen, en angst en schrik overvallen hun ziel. Dat alles gebeurt om hun geloof op de proef te stellen...

Een tweede reden vind ik in Jesaja 59: de Heere zwijgt midden in de moeiten van Zijn volk om te toetsen hoe oprecht het hart van mensen is. Als God immers altijd openlijk voor Zijn zaak zou opkomen, zouden God en Zijn zaak veel gunstelingen en vrienden hebben. Maar soms laat God Zijn zaak, Zijn volk, Zijn evangelie en Zijn verordeningen aan de wijde wereld over, om te zien wie ervoor pleit en erbij blijft...

Er is een derde reden. God zwijgt als het ware midden in de grootste moeiten, zodat Hij de goddelozen tot één bundel, één takkenbos kan samenbinden om ze samen te vernietigen. Het kost veel moeite om "de heiligen te verzamelen" in deze wereld. En eerlijk gezegd kost het ook enige moeite om de goddelozen te verzamelen. Zo trekt God Zich terug van Zijn volk, en toch heeft Hij een haak in hun hart. In het verborgen houdt Hij hen door Zijn Geest omhoog, zodat ze Hem niet verlaten. Maar de wereld ziet alleen dat God hen helemaal verlaten heeft, met al hun verordeningen, Zijn evangelie en alles.

Dan komen de goddelozen samen en verheffen zich, zodat God hen in één keer kan overvallen en verdelgen. Zo vinden we in de psalm tien volken. Zo wekt God in Genesis ook de volken op tegen Abraham en zijn nageslacht, en God beloofde dat Hij tien volken in één keer voor Abraham zou uitroeien: de Perizzieten, de Jebusieten, de Kanaänieten enzovoort. Zo hoopt God ze op en verbrandt Hij ze als stoppels. Wie stoppels verbrandt, heeft harken, en harkt ze tot hopen en steekt ze dan aan. Zo zwijgt God onder Zijn volk en zit Hij stil te midden van hun ellende: Hij harkt hun vijanden bijeen als stoppels, om ze samen te verbranden. — Gualter (Walter) Cradock, in "Divine Drops." 1650.

Vers 1

"Zwijg niet", enzovoort. De Hebreeuwse woorden hebben hier een enorm gewicht. Ze noemen de eigenlijke oorzaken van het zwijgen: een gesloten mond, dove oren, en een rust die zo ver wordt doorgevoerd dat alle onrust wordt afgewezen.

De eerste zin, "laat Uw mond niet gesloten zijn, en Uw tong niet roerloos aan het gehemelte kleven", zegt dit al door de kracht van het woord zelf. De wortel betekent: stevig aan elkaar vastmaken, zoals iets wat met kalk is dichtgezet of met pleister is bestreken... De tweede zin, "houd U niet als doof", gaat eigenlijk over de oren, net als in Micha 7:16: "Hun oren zullen doof worden." De derde zin, "zijt niet stil", laat ons zien hoe een geest tot rust komt: alle zorgen en alle onrust zijn opzijgezet.

Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk: bezinken, naar beneden zakken. Denk aan de opgewoelde droesem van een drank, die weer tot rust komt en naar de bodem zinkt. Zo wordt het woord ook gebruikt voor een geest die bevrijd is van een grote gisting van zorgen, van het bezinksel van angst en bitterheid: een gemoed dat helder, kalm en gelouterd is...

Laten we nu kijken wat de dichter voor ogen had toen hij deze gebeden uitsprak. Wat wilde hij ermee zeggen? Hij laat doorschemeren dat het volk tot deze indringende smeekbeden was gedreven door één zorg: als God hen niet snel te hulp kwam, zou het kunnen lijken dat Jehova, de God van Israël, net als de valse goden een soort godheid is die stom is, of doof, of die het zich gemakkelijk maakt. — Hermann Venema.

Vers 1

Zwijgt de Heere? Zwijg dan niet zelf, maar blijf tot Hem roepen totdat Hij de stilte doorbreekt. — Starke, in Lange's Bibelwerk.

Vers 1

Het rumoer waarover het volgende vers spreekt, geeft extra kracht aan de dringende smeekbede in dit vers. Terwijl de vijanden zich van alle kanten verzamelen en tekeergaan, roept hij God vurig aan om Zijn stilte te verbreken en in toorn tot hen te spreken. — W. Wilson.

Vers 2

"Want zie." Het gebed begint met het woordje "zie". Dat wekt God niet alleen op, het wijst ook op iets wat nú gebeurt. Het geeft aan dat dit het juiste moment is voor God om Zich te omgorden voor Zijn werk. — Hermann Venema.

Vers 2

"Uw vijanden maken getier." De hele wereld is eigenlijk één groot leger, een brigade mensen onder een generaal. God is de Heere der heirscharen, de Heere van Zijn legers. Als er oproer uitbreekt in een leger, gaan de soldaten klagen bij hun officieren, en vooral bij de generaal. Hij moet erbij komen en het neerslaan. Daarom zegt de dichter als het ware: U, Heere der heirscharen, bent de generaal van de wereld. Kijk, er is oproer in de wereld, er is muiterij! — Walter Cradock.

Vers 3

"Uw verborgenen." Dit beeld van Gods volk verdient onze aandacht, want het zegt veel over hen. We kunnen het op twee manieren opvatten. Eerst als een verwijzing naar hun veiligheid. Wie iets verbergt, wil het vaak alleen maar beschermen. Zo gebruikt de gelijkenis het woord bij de schat in de akker: "welken een mens gevonden hebbende, verborg dien." Die man wil de schat niet wegstoppen maar veiligstellen. De oorzaak wordt hier dus voor het gevolg genomen.

Zo zijn Gods kinderen verborgen. Hij verborg Noach in de ark, en de wateren die de wereld deden verdrinken, konden hem niet vinden. Toen Zijn oordelen over het land zouden komen, zei Hij: "Ga henen,

mijn volk! ga in uw binnenste kamers, en sluit uw deuren na u toe; verberg u als een klein ogenblik, totdat de gramschap overga." Daarom is er ook de belofte: "Gij verbergt hen in het verborgene Uws aangezichts voor de hoogmoedigheden des mans; Gij versteekt hen in een hut voor de twist der tongen." Daarom kan David vol vertrouwen zeggen: "Want Hij versteekt mij in Zijn hut, ten dage des kwaads; Hij verbergt mij in het verborgene Zijner tent; Hij verhoogt mij op een rotssteen." De Zaligmaker kon zeggen: "Onder de schaduw Zijner hand heeft Hij Mij bedekt." En: "Al zijn heiligen zijn in Uw hand." Zij worden "in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid." Want Hij Zelf is hun "toevlucht" en hun "schuilplaats". Zij zijn Zijn verborgenen.

Ten tweede kan "verborgen" betekenen dat ze aan het oog van anderen onttrokken zijn. Dat geldt niet volledig, maar wel in verschillende opzichten en in verschillende mate. Dat zien we allereerst aan de aard van het geestelijk leven. Ons leven, zegt de apostel, "is met Christus verborgen in God". Dat hij dan doelt op de onzichtbaarheid en niet op de veiligheid, blijkt uit de woorden die erop volgen: "Wanneer nu Christus zal geopenbaard zijn, Die ons leven is, dan zult ook gij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid." ...Het hart van de gelovige kent alleen zijn eigen bitterheid, en een vreemde deelt niet in zijn blijdschap. Het manna waarvan hij leeft, is verborgen manna. En niemand kent de nieuwe naam op de witte keursteen, behalve wie hem ontvangt...

Soms zijn ze verborgen door vervolging. Vervolging maakt van hen geen minder goede christenen, maar ze kunnen zich niet meer als christen laten zien, vooral doordat ze worden buitengesloten van de gezellige en openbare samenkomsten... Soms zijn ze verborgen door hun onopvallende plaats in de maatschappij. "Niet vele wijzen ... naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen" zijn geroepen, maar als ze geroepen worden, komen ze ook in het openbaar. Ze zijn als steden die op bergen liggen en die niet verborgen kunnen blijven.

Een beetje godsdienst in hoge kringen gaat ver en wordt veel besproken, omdat het zo vaak iets vreemds is.

Maar God heeft de armen van deze wereld uitverkoren, en zij zijn vaak rijk in het geloof. Hoe moet hun morele rijkdom dan bekend worden? Wat hebben zij weinig kansen om hun geloof te tonen of er iets mee te doen! Er kan een goede gezindheid zijn waar het vermogen om te geven ontbreekt. De Heere ziet het hart, maar mensen kunnen alleen op daden afgaan. Velen die in de ogen van de Heere groot zijn, leven in hutten en krotten en zijn nauwelijks bekend, behalve bij een paar even onopvallende buren.

Soms zijn ze verborgen door hun karakter. Ze zijn terughoudend en trekken zich terug voor aandacht. Ze zijn verlegen en wantrouwen zichzelf. Daardoor durven ze in een gesprek over het geloof weinig te zeggen, vooral over hun eigen ervaring. Daardoor leggen ze ook geen openbare belijdenis af en sluiten ze zich niet aan bij een christelijke gemeente. Jozef van Arimathea was een discipel van Jezus, maar in het geheim, uit angst voor de Joden. En Nikodemus kwam om dezelfde reden 's nachts naar Jezus. Zij hadden moeilijkheden in hun omstandigheden waar anderen geen last van hadden. Ze hadden die moeten overwinnen, en dat deden ze uiteindelijk ook, maar in het begin was het bij hen een dag van kleine dingen. Anderen verkeren in vergelijkbare omstandigheden en worden op dezelfde manier beproefd. Daarom moeten we geduld hebben met alle mensen.

Soms zijn ze verborgen door hun zwakheden. We willen niet pleiten voor de zonde, maar genade kan er ook zijn naast veel onvolkomenheden. Zulke mensen hebben in zich wat voor het geloof werkelijk nodig is, maar niet alles wat fraai, aantrekkelijk en een goede naam waard is. Hetzelfde geldt voor dwalingen. Ook hier zijn we er ver van verwijderd de waarheid van God te onderschatten. Het is goed dat het hart door genade wordt versterkt. Maar het is voor ons onmogelijk te zeggen hoeveel onwetendheid en hoeveel vergissingen

er te vinden zijn, zelfs bij de echte Israëlieten, in wie geen bedrog is. — William Jay.

Vers 3

Hoe minder de wereld jou kent, hoe beter voor jou. Je mag met dit ene tevreden zijn: God kent de Zijnen. "Niet verloren, al is hij verborgen": dat is het kenmerk van een christen. — Frisch, in Lange's Bijbelwerk.

Vers 4

"Dat aan den naam Israels niet meer gedacht worde." Dit wanhopige en vreselijke plan, dit ellendige opzet van hen, is niet gelukt. Integendeel: de verschillende volken die hierna worden genoemd en die aan deze samenzwering meededen, bestaan niet meer. Al vele honderden jaren hebben ze geen naam meer in de wereld. De Joden daarentegen zijn nog steeds een volk. Ze worden bewaard om geroepen en gered te worden, zoals heel Israël in de laatste tijd gered zal worden, Romeinen 11:25. Zo dacht ook keizer Diocletianus de christennaam van de aardbodem te kunnen wegvagen, maar tevergeefs. — John Gill.

Vers 5

"Want zij hebben in het hart te zamen geraadslaagd." In de kantlijn staat, zoals in het Hebreeuws: hart. Er is geen verdeeldheid in hun overleg over dit onderwerp. Ze hebben één wens en één doel in deze zaak. Pilatus en Herodes werden vrienden tegen Christus (Lukas 23:12). En de wereld, die over andere dingen verdeeld en vijandig is, was meestal eensgezind in haar verzet tegen Christus en tegen een zuivere, geestelijke godsdienst. — Albert Barnes.

Vers 5

"Zij hebben in het hart te zamen geraadslaagd", enzovoort. Om deze goddeloze oorlog vooruit te drijven steken ze de koppen bij elkaar, en hun horens, en hun harten ook. Fas est et ab hoste doceri: het is toe-

gestaan om ook van de vijand te leren. Handelen de vijanden van de kerk dan eensgezind om haar te vernietigen? Zijn de koningen van de aarde eensgezind in het besluit hun macht en eer aan het beest te geven? En zouden de vrienden van de kerk dan niet eensgezind haar belangen dienen? Als Herodes en Pilatus vrienden worden om samen Christus te kruisigen, dan worden Paulus en Barnabas, Paulus en Petrus ongetwijfeld snel vrienden om samen Christus te prediken. — Matthew Henry.

Vers 5

"Zij hebben in het hart te zamen geraadslaagd", enzovoort. Goddelozen kunnen onderling wel een persoonlijke wrok hebben, maar tegen de heiligen sluiten ze allemaal de rijen. Twee windhonden kunnen grommend om een bot vechten, maar jaag een haas tussen hen op en ze laten het bot liggen en rennen samen achter de haas aan. Zo gaat het ook met goddeloze mensen: ze houden op met hun onderlinge ruzies zodra de vromen in de buurt komen. Dan laten ze het grommen naar elkaar zitten en zetten ze de vromen na. — Thomas Watson.

Vers 5

"Tegen U hebben zij een verbond gemaakt." "Zij hebben een verbond gemaakt": berit jikrothu, letterlijk "zij hebben het verbondsoffer gesneden". Ze hebben een dier geslacht, in twee stukken gedeeld en zijn tussen de stukken van het offerdier doorgelopen. Zo hebben ze zichzelf gebonden om hun voornemen uit te voeren. — Adam Clarke.

Vers 6

"De tenten van Edom", enzovoort. De profeet heeft zijn verzoek en zijn klacht eerst in het algemeen voorgelegd. Nu gaat hij in op de details en vertelt hij God wie dit gedaan hebben. God had kunnen zeggen: Wie zijn dit, die samenspannen tegen Mij, en tegen Mijn volk, en Mijn verborgenen? Heere, zegt de profeet, ik zal U zeggen wie zij

zijn... Hij noemt een stuk of tien volken, en die hadden zich allemaal tegen het ene arme Israël verbonden.

Let hierop: als er tegen Gods volk wordt samengespannen, blijft God niet steken in algemene klachten. Hij wil weten wie het zijn. Zoals ik al zei: Hij is de Heere der heirscharen, de grote generaal. Bij muiterij vraagt een generaal: welke officier, welke korporaal, welke sergeant, wie is ermee begonnen? En het is vreselijk als een arme vervolgde heilige jouw naam als vervolger voor de God van de hemel brengt. Wanneer een arme heilige naar huis gaat en zegt: er is een bondgenootschap in Londen, een samenzwering tegen de heiligen van God. Of wanneer hij zegt: die ene overheidspersoon, die predikant, die man in die straat, die vrouw heeft haar man opgezet tegen de heiligen en tegen Uw ordinanties. Dat is een vreselijke zaak.

Ik moet denken aan een gezegende vrouw, als tenminste waar is wat het Martelaarsboek over haar vertelt. Toen de goddelozen haar mishandelden, beschimpten en onderdrukten, zei ze niets anders dan dit: "Ik zal naar huis gaan en het mijn Vader vertellen." Houd op, anders breng ik jullie namen voor God en vertel ik het Hem: dat was alles, en het was genoeg. Want Hij zou het meteen oppakken. Je kunt beter een pond vuil aan je voeten dragen dan een korreltje vuil in je oog. De heiligen zijn "Gods oogappel". — Walter Cradock.

Vers 6

"Hagarenen." Dit volk woonde ten oosten van Gilead. In de dagen van Saul werd het bijna uitgeroeid, omdat het volledig uit zijn land werd verdreven, 1 Kronieken 5:10. Later kreeg het echter weer wat kracht en wat aanzien. — Adam Clarke.

Verzen 6-8

Je ziet dat deze volken aan alle kanten van het land Israël woonden. De Edomieten, Ismaëlieten en Amalekieten woonden in het zuiden. De Moabieten, Ammonieten en Hagarenen woonden in het oosten, de Assyriërs in het noorden, en de Filistijnen, Gebalieten en Tyriërs

in het westen. Israël werd dus aan alle kanten door vijanden omringd, zoals Gods volk aan alle kanten in het nauw wordt gebracht, 2 Korinthe 4:8. Zo zal ook het leger van Gog en Magog, waar sommigen dit op betrekken, de legerplaats van de heiligen en de geliefde stad rondom omsingelen, Openbaring 20:9. — John Gill.

Verzen 6-8

De vijanden van Israël die de psalmist opsomt, vallen in vier hoofdgroepen uiteen. Eerst zijn er de volken die door bloedverwantschap het nauwst met de Israëlieten zelf verbonden zijn: de nakomelingen van Ezau en Ismaël. Daarna komen de twee takken van Lots nakomelingen met hun Arabische hulptroepen. Dat zijn de Moabieten, die de hulp van de Hagarenen hadden ingeroepen, en de Ammonieten, die de Giblieten en Amalekieten achter hun banier hadden verzameld. In de derde plaats komen de kustbewoners, de Filistijnen en Tyriërs. En ten vierde de Assyriërs, die verder weg woonden.

Van al die volken waren de bitterste vijanden van Israël degenen die er door bloed het dichtst mee verwant waren: de Edomieten. Hun vijandschap kwam voort uit haat. Als we zien hoe ze zich door de lange jaren heen tegenover de Israëlieten gedragen hebben, lijkt het alsof in hen de oude haat bleef doorleven waarmee hun stamvader Ezau Jakob had gehaat vanwege de zegen van Izak. Volgens de profetie slaagden ze er meerdere keren in om Israëls juk van hun nek te schudden. Maar het erfdeel van de eerstgeborene konden ze Israël nooit afnemen, en daarmee ook de beloften niet, want hun voorvader had dat erfdeel goddeloos veracht. De Verlosser van de wereld zou uit Israël voortkomen, niet uit Edom, en in Israël zouden alle geslachten van de aarde gezegend worden.

De Edomieten kunnen dan ook als voorbeeld gezien worden van hen die de kerk van Christus altijd als haar bitterste vijanden heeft ervaren: de twijfelaars. Zij weigeren de verlossing te erkennen door een persoonlijke Verlosser, terwijl juist daarop de kerk als op een

fundament gebouwd is. Hun verstandelijke trots wordt gekwetst door de vernederende leerstellingen van het christendom. Ze haten degenen die het geloof bezitten, omdat zij zegeningen hebben waarvan zij zelf bewust niets willen weten. Toch heeft hun menselijke geleerdheid over het geheel genomen steeds bijgedragen aan de opbouw van de kerk, ondanks het geweld waarmee zij geprobeerd hebben de heerschappij over haar te winnen door haar tegen te werken.

Soms leek het zelfs alsof ze daarin een tijdlang slaagden en tijdelijk de baas waren. Zelf wonen ze in tenten en ze kunnen het niet verdragen dat anderen, rijker gezegend dan zij, de huizen van God bezitten. "Ze erkennen dat ze op een dwaalspoor zijn en de weg van de waarheid niet kunnen vinden, maar ze dringen er toch heel nadrukkelijk en bazig op aan dat anderen de oude paden verlaten en zich bij hen aansluiten, of in elk geval net zo ronddwalen als zij."

Naast de Edomieten noemt de psalmist de Ismaëlieten. Zij zijn nakomelingen van de slavin, en zij kunnen daarom goed de Joodse tegenstanders van het christendom voorstellen. Misschien zijn die op sommige plaatsen, zo niet overal, nog steeds geduchte tegenstanders. Als zij de christelijke leer afwijzen, worden zij gedreven door dezelfde verstandelijke trots als de twijfelaars met een christelijke achtergrond. Ze zeggen vast te houden aan het verbond van de berg Sinaï, dat tot slavernij baart, en vervolgden zolang ze konden hen die naar de Geest geboren waren.

In de nazaten van Lot en hun Arabische bondgenoten zien we een heel andere soort vijanden afgebeeld. Door hun afkomst, want ze stammen af van Lot, staan de eersten voor mensen die slaaf zijn van hun zondige begeerten. Zij haten de kerk niet omdat haar leer ons zo klein maakt, maar vanwege de maatstaf van heiligheid die zij stelt en waar zij onophoudelijk voor getuigt. En de ervaring leert dat zulke mensen in hun aanvallen op de kerk graag anderen inschakelen die nog woester én onwetender in hun goddeloosheid zijn dan zijzelf. Ze willen de grenzen en beschermende hekken van de wet der heilig-

heid, Gods heilige wet, omverhalen, want zelf hebben ze die overschreden en kijken er niet graag naar. Daarom spreken ze de ontembare driften aan van een wetteloze menigte, die van het bestaan van die hekken nooit iets heeft willen weten.

Van de vijanden die uit pure haat handelen gaan we over naar de vijanden die rekenen in plaats van razen. Alles wat zij doen, is gericht op hun eigen aardse vooruitgang en groei. De Filistijnen en de Tyriërs hadden zich bij het vijandige verbond aangesloten in de hoop gevangen Israëlieten te bemachtigen. Die konden ze in het buitenland als slaaf verkopen en daar flink aan verdienen. Het lijkt er niet op dat zij Israël zelf met meer dan zelfzuchtige onverschilligheid bekeken. Beide volken hadden Israël hun diensten aangeboden toen het goed ging. De Filistijnen hadden waarschijnlijk de Kretenzen en Pelethieten geleverd die Davids lijfwacht vormden, en de Tyriërs hadden Salomo materiaal en werklieden gestuurd voor de bouw van de tempel. Nu het slecht ging met Israël, wilden beide volken juist daar rijk van worden.

Zij zijn dus het passende toonbeeld van iedereen die zijn vriendschap of vijandschap tegenover Gods kerk laat afhangen van wat het oplevert. Zolang ze er goed voor betaald krijgen, zetten ze zich zelfs ijverig voor haar in. Maar zodra ze er hun wereldse bezit mee kunnen vergroten, sluiten ze zich zonder aarzelen aan bij haar bitterste vijanden om haar zwart te maken en te beroven.

De laatste soort vijanden wordt afgebeeld door Assyrië. Dat zijn de machthebbers van deze wereld, geestelijk of wereldlijk, pausen of keizers, die zonder scrupules elk middel inzetten voor hun ene doel: hun heerschappij uitbreiden en verstevigen. Zij laten het best zien hoe star en vastberaden eigenbelang kan zijn. Wie zich niet laat verblinden door de grootsheid van zijn omvang en de pracht waarmee het zich tooit, ziet er een van de verschrikkelijkste vormen in van de vijandschap van de wereld tegen God.

Hoogmoed van het verstand en ongeloof, een onheilig en wetteloos leven, hebzucht en wereldse eerzucht: dat zijn de kenmerken van vier belangrijke groepen mensen die Gods kerk bedreigen. — Joseph Francis Thrupp.

Vers 7

"Gebal."

1. Meestal denkt men aan het bergland dat van de Dode Zee naar het zuiden loopt tot aan Petra. Die streek heet nog altijd Jebal. Maar sommige van de beste schrijvers zien Gebal als dezelfde plaats als nummer 2, de plaats die samen met Tyrus wordt genoemd.
2. Een plaats die samen met Tyrus wordt genoemd, Ezechiël 27:9. Het was hoogstwaarschijnlijk de woonplaats van de Giblieten en lag dus ten noorden van Palestina, Jozua 13:5. Hiram, de koning van Tyrus, liet de Giblieten materiaal voor Salomo's tempel klaarmaken, 1 Koningen 5:18, kanttekening. De Grieken noemden deze stad Byblus. Nu heet ze Jebeil en heeft ze zo'n zeshonderd inwoners. Ze ligt ongeveer zeventien mijl ten noorden van Beiroet. De oude ruïnes zijn heel uitgestrekt. In het dorp en op de akkers eromheen liggen enorme aantallen granieten zuilen verspreid. De meeste zijn klein, tussen een en twee voet dik. Sommige stenen zijn bijna twintig voet lang. De burcht is de opmerkelijkste ruïne. De haven is bijna dichtgeslibd met zand en puin. — George H. Whitney, in "Hand Book of Bible Geography." 1872.

Vers 8

"Ook heeft zich Assur bij hen gevoegd," enzovoort. Hieruit blijkt dat deze psalm uit de latere tijd van het Joodse koninkrijk komt. De andere volken die hier genoemd worden, hadden Israël al eerder lastiggevallen, maar de Assyriërs pas tegen het einde. — William Wall, 1645 of 1646-1727-8.

Vers 9

"Doe hun als Midian." Dat wil zeggen: laat hun hoofden tegen elkaar botsen, en laat hun plannen en bedoelingen elkaar dwarsbomen en kruisen. — Walter Cradock.

Vers 9

"De beek Kison." De rivier de Kison doorsnijdt de vlakte van Jizreël en komt uit in de baai van Akko, ook wel Akka genoemd. Over deze stroom staat geschreven, nadat Barak en Debora hun overwinning op Sisera hadden behaald: "De beek Kison wentelde hen weg, de beek Kedumin, de beek Kison; vertreed, o mijn ziel! de sterken." Tegenwoordig is het geen onbeduidend stroompje meer. Toch is er veel regen nodig om haar echt breed te maken. Haar omvang wisselt sterk en ze lijkt maar tijdelijk water te voeren. Toen Robinson midden in de zomer langs haar bovenloop kwam, was de bedding in elk geval kurkdroog, en dat was al een vol jaar zo geweest.

In de winter daarentegen is er vaak overvloedig water, vooral in de grootste zijrivieren in het noorden en het zuiden. Zo kwamen in 1799, tijdens de Franse inval, veel verslagen Turken om in de vloedgolven die van Deburieh afstroomden en de vlakte overspoelden. Het was een tafereel zoals Richteren 5 dat beschrijft over het lot van de legers van Sisera. — Carl Ritter (1779-1859), in "The Comparative Geography of Palestine and the Sinaitic Peninsula." Vertaald door William L. Gage. 1866.

Vers 10

"Zij zijn geworden tot drek der aarde." Het land werd rijk en vruchtbaar gemaakt door hun vlees, hun bloed en hun beenderen. — Albert Barnes.

Vers 10

"Zij zijn geworden tot drek der aarde." In 1830 zijn volgens schattingen meer dan een miljoen bushels "menselijke en onmenselijke been-

deren" uit het vasteland van Europa naar de haven van Hull gebracht. Rond Leipzig, Austerlitz, Waterloo en andere plaatsen waar vijftien of twintig jaar eerder de grote veldslagen waren uitgevochten, werden de beenderen van de held en van zijn paard allebei opgeruimd. Zo werden ze uit alle windstreken bijeengebracht en naar Hull verscheept. Vandaar gingen ze naar de beenderenmolens van Yorkshire, waar stoommachines en zware apparatuur ze tot korrels vermaalden. In die vorm werden ze vooral naar Doncaster gestuurd, een van de grootste landbouwmarkten van het land.

Daar kochten boeren ze om hun akkers mee te bemesten. Er komt langzaam een olieachtige stof vrij wanneer het bot verkalkt. Die geeft betere mest dan bijna alles wat er is, en vooral menselijke beenderen werken goed. — K. Arvine.

Vers 11

Het woord "edelen" staat hier in tegenstelling met de namen Oreb en Zeëb. Het Hebreeuwse woord nedivim, edelen, betekent eigenlijk vrijgevige, royale en weldoende mensen. Zo zouden vorsten en machthebbers onder de mensen moeten zijn. Maar de namen Oreb en Zeëb betekenen precies het tegenovergestelde: de ene betekent raaf, de andere wolf. Als hun edelen zijn verworden tot zulke roofzuchtige en wrede dieren, dan komt de klap van de vijand als een rechtvaardige vergelding over hen heen. — Hermann Venema.

Vers 13

"Een wervel." Wat voor plant is dit, waarvan onze muilezeldrijvers de stengels afsnijden en met zoveel smaak kauwen? Het is een wilde artisjok. Laten we ons even met deze plant en haar gedrag vermaken. Misschien kunnen we er iets kostbaarders uit halen dan het smaakloze sap waar onze mannen zo dol op zijn. Je ziet dat ze bij het groeien tal van takken van gelijke grootte en lengte in alle richtingen uitstuurt. Zo ontstaat een soort bol van een voet of meer doorsnee. Wanneer ze in de herfst rijp en droog is, worden die takken stijf en

licht als een veer. De hoofdstengel breekt aan de grond af en de wind blaast deze plantenbollen mee waarheen hij maar wil.

Op het juiste moment van het jaar komen er duizenden over de vlakte aanstuiven. Ze rollen, springen en stuiteren met veel lawaai, tot grote schrik van paard en ruiter. Eens, op de vlakte ten noorden van Hamath, werd mijn paard tussen die bollen helemaal onhandelbaar. Ze stormden op ons af op de vleugels van de wind, die ze van hun wortels had gerukt en in ontelbare aantallen over de woestijn liet tollen. Onze uitstekende inheemse rondreizende evangelist, A—- F —-, maakte iets dergelijks mee met deze bollen in de oostelijke woestijn voorbij de Hauran. Zijn paard schrok zo erg dat hij moest afstappen en het aan de hand moest leiden.

Ik vermoed al lang dat deze wilde artisjok de gulgal is. Dat woord wordt in Psalm 83:14 vertaald met "wervel" en in Jesaja 17:13 met "een kloot". Onze vertalers wisten duidelijk niet hoe ze het moesten noemen. De eerste plaats luidt: "Mijn God! maak hen als een wervel." De tweede: "Hij zal hem schelden, zo zal hij verre wegvlieden, ja, hij zal gejaagd worden, als het kaf der bergen van den wind, en gelijk een kloot—gulgal—van den wervelwind." Door de opbouw van de parallelle regels kan de gulgal geen wiel zijn. Het moet iets zijn dat lijkt op kaf.

Maar het vliegt niet zoals kaf; het rolt opvallend voor de wind uit. De betekenis van gulgal in het Hebreeuws en van het gelijke woord in andere Semitische talen vraagt hierom, en deze rollende artisjok past er uitstekend bij, vooral wanneer ze voor de wervelwind uit rolt.

Bij de ontmoeting ten noorden van Hamath werd ik half verblind door de stoppels en het kaf in de lucht. Maar wat mijn aandacht echt vasthield, was het buitengewone gedrag van dit rollende ding. Honderden van deze bollen sprongen als gazellen allemaal dezelfde kant op over de woestijn. Dan zwenkten ze plotseling scherp om, op bevel van een windvlaag uit de tegenovergestelde richting, en stoven met dezelfde snelheid weg in hun nieuwe koers. Een Arabisch spreek-

woord richt zich tot dit "rollende ding": "Hé, akkub, waar overnacht je vannacht?" Dan antwoordt het al vliegend: "Waar de wind overnacht." Ook een van hun vele vloeken is aan deze plant ontleend: "Mocht je rondgewenteld worden als de akkub voor de wind, tot je vast komt te zitten in de doornen of in zee wordt geworpen." Als dit niet de wervel van David en het rollende ding van Jesaja is, waaraan ook zij hun verwensingen over de goddelozen ontlenen, dan heb ik in dit land niets gezien dat bij die vergelijking past. — W. M. Thomson, in "The Land and the Book."

Vers 13

"Maak hen als een wervel." Dat wil zeggen: laat hen in zulke grote rampen vallen dat ze voor hun ongeluk geen raad en geen redding meer vinden. Laat hen heen en weer rennen als een wiel of een bal, zonder te zien waar ze moeten stoppen of waarheen ze moeten vluchten. Zo is het gesteld met het hart van goddeloze mensen wanneer er rampen komen. Waar ze zich ook heen keren, ze vinden geen haven om tot rust te komen en ze ontdekken nergens zekere troost. Ze worden heen en weer geslingerd door voortdurende onrust.

Door steeds te rennen en allerlei geneesmiddelen te zoeken, putten ze zichzelf alleen maar verder uit en zakken ze dieper weg in hun ellende. Zo moet het wel gaan met wie kwaad met kwaad probeert te genezen, want het ene kwaad lost het andere nooit op. Daarom zegt Jesaja ook dat de goddelozen zijn als de onrustige zee. — Mollerus.

Vers 13

"Als een wervel." Sterfelijke mensen worden als rollers heen en weer gerold, gedrukt door ontelbare kwalen. — Aurea Carmina.— Pythagoras.

Vers 13

Er is geen sterker bewijs tegen dwaling dan dat ze zichzelf nooit gelijk blijft, en zelf nooit zeker van haar zaak is. En er is geen sterker ar-

gument tegen deze zogenaamde grote geesten dan dat ze niet kunnen blijven zitten. Ze weten niet waar ze zich moeten vestigen en zijn altijd in beweging, alsof de vloek van de psalmist hen had getroffen. Het is alsof God hen heeft gemaakt tot een wervel en tot stoppels voor de wind, die nergens kunnen zitten en bij niets tot rust komen, maar van de ene onzekerheid naar de andere tollen. De Heilige Geest is een Geest Die rustig blijft zitten, in vrede blijft en volhardt. — Mark Frank.

Verzen 13-14

De psalmist gebruikt beelden die voor elke bewoner van de winderige heuvels en vlakten van Palestina helder en levendig zijn, al zijn ze voor ons nogal onbegrijpelijk. Hij beschrijft hoe de vijanden worden voortgejaagd over de hoogten van Gilead, als wolken kaf die van de dorsvloeren wegwaaien. Ze worden verjaagd als de bolvormige kluwens droge planten die over de vlakten van Jizreël en Filistea rennen. Ze vliegen met de angstaanjagende haast en verwarring van vlammen, die van boom naar boom en van heuvel naar heuvel springen en razen wanneer de beboste bergen van een tropisch land per ongeluk in brand raken. — William Smith, in "A Dictionary of the Bible." 1863.

Vers 14

"Gelijk de vlam de bergen aansteekt." Veel bergen in dit land zijn bedekt met dichte bossen. Elke herfst vallen er bladeren, en die blijven liggen en stapelen zich soms jarenlang op. Dan komt er een bijzonder droge zomer, en dan wordt het hele dikke pak bladeren op de een of andere manier, door een ongeluk of met opzet, altijd in brand gestoken. Soms brandt het dagenlang. Terwijl ik dit schrijf, staan de bergen in een van de staten van de buurrepubliek op ditzelfde ogenblik in brand, en dat al ruim een week. We zien duidelijk de rode gloed aan de hemel erboven, hoewel zelfs de toppen van de bergen waar de vlammen opstijgen door hun grote afstand buiten onze horizon lig-

gen. — Uit “Philip Musgrave: or Memoirs of a Church of England Missionary in the North American Colonies.” 1846.

Vers 14

Vuur heeft meer kracht op een berg, waar de wind sterker is, dan in een bos dat in een dal ligt. — Honorius Augustodunensis.

Vers 14

Humboldt zag in Zuid-Amerika bossen branden en beschrijft het zo: “Verschillende delen van de uitgestrekte wouden rond de berg waren in brand geraakt. Roodachtige vlammen, half gehuld in rookwolken, vormden een zeer groots schouwspel. De bewoners steken de wouden in brand om de weidegrond te verbeteren en om de struiken te vernietigen die het gras verstikken. Ook ontstaan er vaak enorme branden door de onachtzaamheid van de Indianen. Als zij op reis zijn, vergeten ze de vuren te doven waarop ze hun eten hebben bereid.”

Vers 14

Laten we bidden om Gods hulp om de macht en de vijandschap van de natuurlijke mens te breken. Laten we bidden dat hij zich overgeeft aan het woord van genade, en dat het hout, het hooi en de stoppels van alle valse leer vergaan voor de glans van Gods aangezicht. — Edward Walter. 1854.

Vers 18

“Opdat zij weten, dat Gij alleen met Uw Naam zijt de HEERE,” enzovoort. De vroege Engelse geschiedenis vertelt dat een paar bloeddorstige vervolgers eens optrokken tegen een groep christenen. Toen de christenen hen zagen aankomen, gingen ze hun tegemoet en riepen luidkeels: “Halleluja, halleluja!” (Looft Jehova). Doordat de naam van de Heere hun zo werd voorgehouden, zakte de woede van de vervolgers weg en bedaarde hun razernij.

Volgens Josephus werd Alexander de Grote tijdens zijn zegetocht bij Jeruzalem door de Joodse hogepriester tegemoetgetreden. Op diens mijter stond de naam Jehova gegraveerd. Alexander "liep alleen naar voren en aanbad die naam" en liet zijn vijandige plannen varen. Er lag betekenis en kracht in die heerlijke oude naam, zoals de Joden hem opschreven en uitspraken. Maar de naam van Jezus is nu veel machtiger in de wereld dan de naam Jehova in die vroegere eeuwen. — "The Dictionary of Illustrations," 1872.

Vers 18

Jehova is een van de namen van God die aan niemand anders gegeven kunnen worden. Zijn naam wijst op Zijn eeuwige wezen. De Joden zeggen dat in Gods naam Jehova de Drie-eenheid besloten ligt. De lettergreep "Je" staat voor de tegenwoordige tijd, "ho" voor de verleden tijd en "vah" voor de toekomende tijd. Ook merken de Joden op dat alle Hebreeuwse letters in Zijn naam Jehova literae quiescentes zijn, dat wil zeggen rustletters. Dat betekent dat al onze rust in God en van God komt. Elke ziel die genade heeft ontvangen, is als Noachs duif: ze kan nergens rust en voldoening vinden dan in God.

God alleen is de ark van rust en veiligheid voor wie Hem vreest. Jehova is de naam van God die niemand anders mag dragen, en die wordt nooit aan iemand anders gegeven dan aan God: "Opdat zij weten, dat Gij alleen met Uw Naam zijt de HEERE."

Vers 18

"De Allerhoogste." Dat Hij de Hoge en Verhevene is, laat zien hoe hoog en uitnemend Zijn goddelijke wezen in Zichzelf is. Het is van een geheel andere soort dan de schepselen, en zelfs het enige wezen dat werkelijk bestaat. Wanneer de psalmist zegt: "Opdat zij weten, dat Gij alleen met Uw Naam zijt de HEERE, de Allerhoogste over de ganse aarde," leidt hij Gods hoogheid af uit Zijn naam. Zijn naam is alleen Jehova en daarom is Hij de Allerhoogste, juist in dat opzicht. Jehova is nu de naam van Zijn wezen, "IK BEN", en Hij is de *Allerhoogste*

vanwege zo'n heerlijk wezen, dat alleen Hem toebehoort. — Thomas Goodwin.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Het lange zwijgen van God, de redenen daarvoor, en onze redenen om te wensen dat Hij er een einde aan maakt.

Vers 3

"Uw verborgenen."

1. Verborgen wat hun nieuwe natuur betreft, die voor mensen een raadsel is.
2. Verborgen om beschermd te worden, zoals kostbare dingen.
3. Verborgen om getroost te worden en tot rust te komen.
4. Verborgen, omdat ze nog niet volledig zijn onthuld.

Vers 4

De onsterfelijkheid van de kerk: zij gaat nooit ten onder.

Vers 5

De verbonden van het kwaad tegen de heiligen.

Verzen 13-15

De onbestendigheid, de rusteloosheid en de onmacht van de goddelozen, en hun schrik wanneer God rechtvaardig met hen afrekent.

Vers 16

Een gebed voor de paus en voor zijn priesters.

Vers 17

Het rechtvaardige lot van vervolgers en onruststokers.

Vers 18

De Gouden Les: hoe wordt ze geleerd, aan wie, door wie en door wie?

Werken over de drieëntachtigste psalm

"Expositions and Observations on Psalm LXXXIII.," in "Divine Drops distilled from the Fountain of Holy Scriptures: delivered in several Exercises before Sermons, upon Twenty and Three Texts of Scripture. By that worthy Gospel Preacher, GUALTER CRADOCK, late Preacher at All Hallows Great in London... 1650."

Psalm 84

Titel en onderwerp

"Voor den opperzangmeester, op de Gittith; een psalm, voor de kinderen van Korach." Deze psalm verdient de allerbeste zangers. Geen muziek is te zoet voor zo'n onderwerp, en geen klank is mooi genoeg voor zulke prachtige woorden. Het woord "Gittith" heeft waarschijnlijk met de wijnpers te maken, de plek waar de druiven worden getreden. Maar nog zoeter dan de vreugde bij de wijnpers is de vreugde van de samenkomsten in het huis van de Heere. Zelfs de bevoorrechte kinderen van Gods genade, mensen zoals de zonen van Korach, kunnen geen rijker onderwerp voor hun lied vinden dan de heilige feesten van Sion.

Het maakt weinig uit wanneer deze psalm is geschreven en door wie. Voor ons ruikt hij naar David, onmiskenbaar. Je proeft de bergheide erin, en de eenzame plekken in de woestijn waar koning David in zijn vele oorlogen vaak moet hebben overnacht. Dit heilige lied is een van de mooiste uit de hele verzameling. Er ligt een zachte glans overheen, en daarom mag het met recht de Parel van de Psalmen heten.

Psalm 23 is de meest geliefde, Psalm 103 de meest vreugdevolle, Psalm 119 de meest doorleefde en Psalm 51 de meest klagende. En deze psalm? Die is een van de liefelijkste vredespsalmen.

Bedevaarten naar de tabernakel waren als bijna niets anders met het Joodse leven verweven. In ons eigen land waren bedevaarten naar het heiligdom van Thomas van Canterbury en naar Onze Lieve Vrouw

van Walsingham zo gewoon dat ze het hele volk raakten. Er werden wegen voor aangelegd, er kwamen herbergen die onderhouden moesten worden, en er ontstond zelfs een eigen soort literatuur. Dat helpt ons te begrijpen hoeveel invloed zo'n bedevaart had op de Israëlieten van toen.

Hele gezinnen gingen samen op weg. Bij elke rustplaats groeide het gezelschap aan. Ze legerden zich op zonnige open plekken, zongen eensgezind langs de weg, sjouwden samen over heuvels en door de modder, en verzamelden onderweg gelukkige herinneringen die ze nooit meer zouden vergeten. Wie niet bij dit heilige gezelschap van pelgrims mocht zijn, en niet kon meedoen aan de vurige aanbidding van de gemeente, vindt in deze psalm precies de woorden voor zijn bedroefde hart.

Indeling

We nemen onze rustpunten waar de dichter of de musicus ze zelf heeft gezet: bij de Sela's.

Uitleg

Vers 1

"Hoe liefelijk", of: hoe lieflijk! De dichter zegt niet hóé lieflijk, want dat kan hij niet. Zijn uitroep laat zien dat zijn gevoel met woorden niet te vangen is. Lieflijk voor het geheugen, voor het verstand, voor het hart, voor het oog, voor de hele ziel: zo zijn de samenkomsten van de heiligen. Op aarde is er geen schouwspel dat ons zo verkwikt als gelovigen die samenkomen om God te aanbidden. Het zijn treurige heiligen die in de diensten van het huis van de Heere helemaal niets lieflijks zien.

“Zijn Uw woningen.” De tabernakel had op verschillende plaatsen gestaan en bestond bovendien uit meerdere voorhoven en onderdelen. Daarom staat hier waarschijnlijk het meervoud. Voor David was het door en door lieflijk. Buitenhof of binnenhof: hij hield van elk deel. Elk koord en elk voorhangsel was hem dierbaar. Zelfs van een afstand verheugde hij zich bij de gedachte aan de heilige tent waar Jehova Zich openbaarde. Jubelend riep hij het uit, terwijl hij zich in zijn liefdevolle verbeelding de heilige diensten en plechtige gebruiken weer voor de geest haalde, zoals hij ze in vroeger tijd had gezien.

Het zijn Uw woningen, “o HEERE der heirscharen”, en daarom zijn ze zo dierbaar voor Uw volk. Uw tent staat midden in het kamp. Al Uw schepselen verzamelen zich eromheen en hun ogen zijn erop gericht, zoals legers opkijken naar de tent van hun koning. U regeert alle scharen van Uw schepselen met zoveel goedheid dat al hun legers zich verheugen in Uw woonplaats. En de benden van Uw heiligen begroeten U bijzonder blij en trouw als Jehova der heirscharen.

Vers 2

“Mijn ziel is begerig.” Ze smacht, ze kwijnt weg, ze zwijmelt van verlangen om de heiligen te ontmoeten in het huis van de Heere. Het verlangen was diep en nooit te stillen: de ziel van deze man smachtte werkelijk naar zijn God. “En bezwijkt ook van verlangen.” Het was alsof ze het niet lang meer volhield en door het uitstel helemaal uitgeput raakte. Hij had een heilige liefdeskwaal, en een innerlijke koorts vrat aan hem, omdat hij de aanbidding van de Heere op de aangewezen plaats moest missen.

“Naar de voorhoven des HEEREN.” Nog één keer staan in die ruimten die aan de heilige aanbidding waren gewijd: dat was het diepste verlangen van de psalmist. Echte onderdanen houden van de voorhoven van hun koning.

“Mijn hart en mijn vlees roepen uit tot den levenden God.” Het ging hem om God Zelf, de enige levende en ware God. Zijn hele wezen

ging op in dit verlangen. Zelfs het ijskoude vlees werd warm door het vuur van zijn geest. Meestal trekt ons vlees juist de verkeerde kant op. Maar als het om de dienst op zondag gaat, komt ons vermoeide lichaam soms ons verlangende hart te hulp: het snakt naar lichamelijke rust, zoals de ziel snakt naar rust van de geest.

De psalmist zegt dat hij zijn verlangen niet kon inhouden. Hij begon te roepen om God en Zijn huis. Hij huilde, hij zuchtte, hij smeekte om dit voorrecht. Sommige mensen moeten bijna naar de kerk worden gesleept, en hier roept David erom! Hij had geen klokgebeier vanuit de toren nodig om naar binnen te worden geluid. Hij droeg zijn klok in zijn eigen borst, altijd bij zich. Een heilige honger is een betere oproep tot aanbidding dan een compleet carillon.

Vers 3

"Zelfs vindt de mus een huis." Hij benijdde de mussen die rond het huis van God leefden en de verdwaalde kruimels in de voorhoven oppikten. Hij wenste dat ook hij de plechtige samenkomsten kon bezoeken en een beetje van het hemelse voedsel mee naar huis kon nemen. "En de zwaluw een nest voor zich, waar zij haar jongen legt." Ook de zwaluwen benijdde hij, want hun nesten zaten onder de dakranden van de huizen van de priesters. Daar vonden ze een veilige plek voor hun jongen, en niet alleen voor zichzelf.

Wij genieten niet alleen van onze eigen godsdienstige gelegenheden. Het is een grote zegen dat we onze kinderen mee naar het heiligdom kunnen nemen. De gemeente van God is een huis voor ons en een nest voor onze kleintjes.

"Bij Uw altaren, HEERE der heirscharen." Tot aan de altaren zelf kwamen deze vrije vogels. Niemand kon hen tegenhouden en niemand zou dat willen. En David wilde net zo vrij komen en gaan als zij. Merk op hoe hij de gezegende naam Jehova der heirscharen herhaalt. Hij vond daarin een zoetheid die hem echt hielp zijn innerlijke honger te dragen. Waarschijnlijk was David zelf bij het leger. Daarom stond

hij zo nadrukkelijk stil bij deze titel: die leerde hem dat de Heere in het legerkamp was, net zo goed als achter de heilige voorhangsels.

"Mijn Koning, en mijn God!" Hier betuigt hij van verre zijn trouw. Mag hij de voorhoven niet betreden, toch houdt hij van de Koning. Hij is een balling, maar geen rebel. Als wij geen zitplaats in Gods huis kunnen innemen, zal Hij een plaats hebben in onze herinnering en een troon in ons hart. Dat dubbele "mijn" is bijzonder kostbaar. Met beide handen klampt hij zich vast aan zijn God, vastbesloten Hem niet los te laten voordat Hij de gevraagde gunst eindelijk heeft gegeven.

Vers 4

"Welgelukzalig zijn zij, die in Uw huis wonen." Hij vindt hen zeer bevoorrecht die voortdurend met de dienst aan God bezig zijn: de kanunniken die er vast verblijven, ja zelfs de koster die de banken aanwijst en de dienstmeisjes die vegen en afstoffen. Komen en gaan verfrist, maar blijven in de plaats van het gebed moet een hemel op aarde zijn. Gasten van God zijn! Genieten van de gastvrijheid van de hemel, apart gezet voor heilig werk, afgeschermd van een rumoerige wereld en vertrouwd met heilige dingen. Dit is zonder twijfel het mooiste erfdeel dat een mensenkind kan hebben. Meer kun je als mens niet krijgen.

"Zij prijzen U gestadiglijk." Zo dicht bij God moet hun hele leven wel aanbidding zijn. Hun hart en hun tong houden vast nooit op de Heere groot te maken. Helaas vrezen wij dat David hier eerder tekende wat het zou móéten zijn dan wat het is. Want wie dagelijks bezig is met alles wat voor de openbare eredienst nodig is, hoort lang niet altijd bij de meest vromen. Integendeel: "hoe dichter bij de kerk, hoe verder van God."

Toch is het in geestelijke zin zeker waar. Want Gods kinderen die in hun hart zelfs in Zijn huis wonen, zijn ook altijd vol van Zijn lof. Gemeenschap met God is de moeder van de aanbidding. Wie ver van de

Heere afdwaalt, schiet tekort in Zijn lof. Maar wie in Hem woont, maakt Hem altijd groot.

"Sela." Met zo'n bezigheid zouden we tevreden zijn tot in eeuwigheid. Het loont de moeite om hier even stil te staan en na te denken over het vooruitzicht om bij God te wonen en Hem eeuwig te prijzen.

Vers 5

"Welgelukzalig is de mens, wiens sterkte in U is." Eerst sprak de dichter over het geluk van hen die in het huis van God wonen. Nu spreekt hij over hen die het voorrecht hebben het op vaste tijden te bezoeken en samen met hun godvruchtige broeders op bedevaart te gaan. Maar hij prijst niet zomaar iedereen. Hij bedoelt alleen wie met heel zijn hart naar de heilige feesten gaat. Het geluk van de heilige eredienst is niet voor halfhartige, lauwe aanbidders. Het is voor wie er al zijn krachten in stopt.

Gebed, lofzang of het horen van het Woord zijn niet aangenaam of nuttig voor mensen die hun hart hebben achtergelaten. Een groep pelgrims die haar hart thuis had laten liggen, zou niet beter zijn dan een karavaan van lijken. Ze past helemaal niet bij levende heiligen die de levende God aanbidden.

"In welker hart de gebaande wegen zijn", of, veel beter: in wier hart Uw wegen zijn. Gezegend zijn zij die van Gods wegen houden. Als we Gods wegen in ons hart hebben, en ons hart in Zijn wegen, zijn we wie en waar we moeten zijn. Dan mogen we ook Zijn goedkeuring ervaren.

Vers 6

"Als zij door het dal der moerbezienbomen doorgaan, stellen zij Hem tot een fontein." De gelukkige pelgrims gingen vol blijdschap op weg naar de grote samenkomst. Zelfs op het meest troosteloze stuk van de weg vonden ze verkwikking. Mensen komen rond een put bij elkaar, praten opgewekt en worden verfrist na hun reis. Zo vinden ook de pelgrims naar de hemel, zelfs in het dal der tranen of in welk som-

ber dal dan ook, een zoete troost in de gemeenschap met elkaar. Ze verheugen zich op de grote vergadering daarboven, met haar onuitsprekelijke vreugde.

Waarschijnlijk zit hier een toespeling op een bepaalde plek, die we nooit meer zullen kunnen ontcijferen. Maar de algemene bedoeling is duidelijk genoeg. Een bedevaart kent vreugden waardoor mensen de ongemakken van de weg vergeten.

"Ook zal de regen hen gans rijkelijk overdekken." God geeft Zijn volk wat het nodig heeft terwijl het de wegen volgt die Hij wijst. Waar geen natuurlijke bronnen van beneden waren, vonden de pelgrims een rijke vergoeding in water van boven. Zo zal het ook gaan met het hele heilige leger van Gods uitverkorenen. Wegen die anders verlaten zouden zijn gebleven omdat er niets te krijgen was, werden drukke hoofdwegen, rijk voorzien van alles wat reizigers nodig hadden, omdat de grote jaarlijkse bedevaarten die kant op gingen. Zo maakt ook de omgang tussen christenen en de vreugde van de gezamenlijke eredienst veel plichten gemakkelijk en heerlijk, die anders moeilijk en pijnlijk zouden zijn geweest.

Vers 7

"Zij gaan van kracht tot kracht." Ze worden niet moe, integendeel: ze verzamelen kracht naarmate ze verder komen. Elke pelgrim wordt gelukkiger, elk gezelschap groeit, elk heilig lied klinkt zoeter en voller. Wij groeien terwijl we vooruitgaan, als de hemel ons doel is. Als we onze kracht besteden aan Gods wegen, zullen we merken dat die toeneemt.

"Een iegelijk van hen zal verschijnen voor God in Sion." Dit was het einde van de pelgrimstocht, het middelpunt waar iedereen samenkwam en de vreugde van elk hart. Het ging niet alleen om erbij zijn in de vergadering, maar om te verschijnen voor God. Dat was het doel van elke godvruchtige Israëliet. Mocht dit de oprechte wens zijn van iedereen die in deze dagen aan onze godsdienstige bijeenkomsten

meedoet! Als we de tegenwoordigheid van God niet beseffen, hebben we niets bereikt. Alleen maar samenkomen is niets waard.

Vers 8

"HEERE, God der heirscharen! hoor mijn gebed." Laat mij opgaan naar Uw huis. En als ik dat niet mag, laat dan tenminste mijn roep gehoord worden. U luistert naar de gezamenlijke smeekbeden van Uw heiligen, maar sluit mijn eenzame gebed niet buiten, hoe onwaardig ik ook ben.

"Neem het ter oren, o God van Jakob!" U bent de Jehova der heirscharen, maar ook de God van het verbond met eenzame smekelingen zoals Jakob. Neem dus mijn klagende bede ter harte. Ik worstel hier alleen met U, terwijl het gezelschap van Uw volk mij vooruit is gegaan naar gelukkiger oorden. Ik smeek U: zegen mij! Want ik ben vastbesloten U vast te houden, totdat U het woord van genade tot mijn ziel spreekt.

Dat hij zijn verzoek om een antwoord op zijn gebed herhaalt, laat zien hoe hevig hij naar een zegen verlangt. Wat een barmhartigheid dat wij, als we ons niet bij de heiligen kunnen voegen, toch met hun Meester kunnen spreken. "Sela." Na zo'n hevige kreet, zo'n ernstig gebed, was een pauze nodig.

Vers 9

"O God, ons Schild! zie, en aanschouw het aangezicht Uws gezalfden." Hier vinden we het gebed van het volk voor David, en het gebed van de gelovige voor de Zoon van David. Laat de Heere maar kijken naar onze Heere Jezus, dan zijn we tegen alle kwaad beschermd. Laat Hij het gezicht van Zijn Gezalfde zien, dan kunnen ook wij Zijn gezicht met vreugde zien.

Ook wij zijn gezalfd door Gods genade. Onze wens is dat Hij ons met een liefdevol oog aankijkt in Christus Jezus. Onze beste gebeden, op onze beste momenten, gaan om onze heerlijke Koning en om het genieten van de glimlach van Zijn Vader.

Vers 10

"Want een dag in Uw voorhoven is beter dan duizend." De psalmist bedoelt natuurlijk: duizend dagen die ergens anders worden doorgebracht. Zelfs onder de gunstigste omstandigheden waarin we het genot van deze wereld kunnen proeven, haalt dat het niet bij een duizendste deel van de verrukkingen van de dienst aan God. Zijn liefde voelen, blij zijn in de Persoon van de gezalfde Zaligmaker, de beloften overzien en de kracht van de Heilige Geest voelen wanneer Hij kostbare waarheid op de ziel toepast: dat is een vreugde die wereldse mensen niet begrijpen, maar die echte gelovigen in vervoering brengt. Zelfs één glimp van Gods liefde is beter dan eeuwen vol genoegens voor de zinnen.

"Ik koos liever aan den dorpel in het huis mijns Gods te wezen, dan lang te wonen in de tenten der goddeloosheid." De laagste plaats in het huis van de Heere is beter dan de hoogste positie onder de goddelozen. Alleen al aan Zijn drempel wachten en naar binnen gluren om Jezus te zien, is zaligheid. Lasten dragen en deuren openen voor de Heere is meer eer dan heersen onder de goddelozen. Iedereen maakt zijn keuze, en dit is de onze. Het slechtste van God is beter dan het beste van de duivel. Gods drempel is een gelukkiger rustplaats dan een donzen bed in de tenten van koninklijke zondaars, ook al zouden we er ons hele leven in weelde kunnen liggen.

Let erop dat hij de tabernakel "het huis mijns Gods" noemt. Daar zit de zoetheid: als Jehova onze God is, worden Zijn huis, Zijn altaren en Zijn drempel ons allemaal dierbaar. Wij weten uit ervaring dat de buitenkant van een huis waar Jezus binnen is, beter is dan de mooiste kamers waar de Zoon van God ontbreekt.

Vers 11

"Want God, de HEERE, is een Zon en Schild." Pelgrims hebben beide nodig, al naar het weer. De kou zou hen treffen als de zon er niet was, en vijanden liggen gemakkelijk op de loer voor een heilige karavaan

en zouden haar misschien vernietigen als ze geen schild had. Hemelse pelgrims worden niet zonder troost of bescherming gelaten. Het pelgrimsvolk vond zon en schild allebei in die vurige wolkkolom, het teken van de tegenwoordigheid van Jehova. En de christen vindt nog steeds licht én beschutting in de Heere, zijn God. Een zon voor de gelukkige dagen en een schild voor de gevaarlijke.

Een zon boven ons hoofd, een schild om ons heen. Een licht om de weg te wijzen en een schild om de gevaren af te weren. Gezegend zijn zij die met zo'n gids reizen: de zonnige en de schaduwkant van het leven zijn voor hen allebei goed.

"De HEERE zal genade en eer geven." Allebei op Zijn tijd, allebei naar onze behoefte, allebei in volle mate, allebei met absolute zekerheid. De Heere heeft genade én heerlijkheid in oneindige overvloed. Jezus is de volheid van beide, en als Zijn uitverkoren volk zullen wij beide ontvangen, als vrije gave van de God van onze zaligheid. Wat kan de Heere méér geven, of kunnen wij méér ontvangen of verlangen?

"Hij zal het goede niet onthouden dengenen, die in oprechtheid wandelen." Genade maakt dat we oprecht leven, en dat verzekert ons van elke verbondszegen. Wat een ruime belofte! Een schijnbaar goede zaak kan ons misschien worden onthouden, maar nooit iets dat werkelijk goed is. Nee, geen enkel ding. "Alles is uwe. … Doch gij zijt van Christus, en Christus is Gods." God heeft alle goed. Buiten Hem bestaat geen goed. Er is niets goeds dat Hij ons zou moeten onthouden of op wat voor grond ook zou weigeren, als wij het maar willen ontvangen.

We moeten oprecht zijn en niet overhellen naar de ene of de andere vorm van kwaad. En die oprechtheid moet praktisch zijn: we moeten in waarheid en heiligheid leven. Dan zullen we erfgenamen van alle dingen zijn. Naarmate we volwassen worden, komen alle dingen werkelijk in ons bezit. Tot die tijd geeft Hij ons zoveel als wij kunnen

ontvangen. Dit geldt niet voor een paar bevoorrechten, maar voor alle heiligen, voor eeuwig.

Vers 12

"HEERE der heirscharen! welgelukzalig is de mens, die op U vertrouwt." Hier ligt de sleutel van deze hele psalm. Wie aanbidt, doet dat in geloof, en het geluk waarover de psalm zingt is alleen voor gelovigen bestemd. Iemand die alleen de vormen volgt, komt dit geheim nooit binnen. Je moet de Heere leren kennen door een leven van echt geloof. Anders kun je geen ware vreugde vinden in de aanbidding van de Heere, in Zijn huis, bij Zijn Zoon of op Zijn wegen. Beste lezer, hoe staat het met je ziel?

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Let hier goed op: de zonen van Korach, dat wil zeggen de nakomelingen van die goddeloze en opstandige man, krijgen een eervolle plaats in de heilige, plechtige dienst van God. Aan hen worden namelijk verschillende psalmen van David toevertrouwd... Hier zien we Gods woord bevestigd, tot troost van alle kinderen die God vrezen: de zoon draagt de ongerechtigheid van zijn vader niet, Ezech. 18:14,17,20, als hij de zonden van zijn vader ziet en zich daarvan afkeert. — Thomas Pierson (1570-1633), in "David's Heart's Desire."

Gehele psalm

> *O HEERE der heirscharen, hoe lieflijk zijn in mijn ogen*
> *de tenten waar U woont!*
> *Mijn geest bezwijkt en zucht naar Uw woning,*
> *naar de voorhoven die ik zo liefheb.*
>
> *Mijn smachtende ziel is moe*
> *van verlangen om in Uw huis te zijn;*

deze wereld is woest en troosteloos,
voor mij een dorre woestijn.

De mus, Heere, heeft een beschut huis gevonden,
de zwaluw haar nest;
daar legt zij haar jongen, en hoe ver zij ook zwerft,
daar keert zij terug en vindt rust.

Ook ik vlieg op naar Uw altaar
en wil daar voor altijd zijn;
mijn hart en mijn vlees roepen uit
tot U, o levende God!

Hoe gezegend zijn zij die in Uw huis wonen!
Zij zullen U altijd prijzen.

Hoe sterk is de mens die U alleen leidt,
wiens hart Uw wegen bewaart.

Een pelgrim en een vreemdeling,
hij leunt op Uw arm;
en in de tijd van gevaar
beschermt U hem voor de schrik.

Van kracht tot kracht door Baca's dal van leed
gaan zij biddend verder,
en stromen van levend water wellen op,
door hun trouwe zorg gegraven;
Uw regen wordt uit de hemel gezonden
om het land vruchtbaar te maken,
en onderweg wordt genade gegeven,
totdat zij staan in Sion.

HEERE, God der heirscharen, hoor mijn gebed!
O God van Jakob, geef gehoor!

Zie, o God, ons Schild: door Uw zorg verschijnen wij
binnen Uw voorhoven!

Zie op de heerlijkheid
van het aangezicht van Uw Gezalfde;

in Hem staan wij voor U
om van Uw genade te getuigen!

Eén dag bij U overtreft keer op keer
duizend dagen daarbuiten;
in Uw woning, bij Uw tempeldeur,
daar wil mijn waakzaam hart staan.

Mensen spreken mij over de schat
die in hun tenten van zonde verborgen ligt;
ik zoek daar geen vermaak
en kies niet om daar binnen te gaan.

Erken dan de HEERE als je Zon en je Schild —
geen goed zal Hij je onthouden;
Hij geeft genade, en spoedig wordt openbaar
Zijn heerlijkheid, die nog niet is uitgesproken.

Belijd dan Zijn machtige Naam
en wandel in vrede en vrijheid;
o HEERE, hoe rijk is de zegen
van de mens die op U vertrouwt!

— Duitse koraalmuziek.

Vers 1

"Hoe liefelijk zijn Uw woningen." Wat was er in die woningen dat zo lieflijk leek? Misschien was het gebouw beroemd om de kunst en de kosten die erin gestoken waren? Maar de tempel van uitzonderlijke schoonheid was nog niet gebouwd. De tabernakel was eenvoudig: meer geschikt voor pelgrims dan voor een groot volk, en nauwelijks passend voor de koning zelf. Vrome mensen hebben dus geen uitgestrekte of prachtige tempels nodig om het huis van God lief te hebben. — Musculus.

Vers 1

"Hoe liefelijk zijn Uw woningen." Wat de tabernakel van Mozes lieflijk maakte, was niet de buitenkant. Die was heel gewoon, net zoals de kerk van God er door vervolging, verdrukking en armoede aan de buitenkant vaak gewoon uitziet. Het zat in wat erbinnen was: veel gouden voorwerpen, die wezen op dingen die veel kostbaarder zijn. Je zag er ook de priesters in hun gewaden, bezig met hun plicht en hun dienst, en op vaste tijden de hogepriester in zijn rijke kleding. Hier zag je de offers slachten en brengen, en zo leerde het volk wat zonde is, hoe streng de gerechtigheid is en hoe nodig en krachtig het offer van Christus is. Hier hoorde je de Levieten hun liederen zingen en hun bazuinen blazen.

Maar veel lieflijker zijn de kerk van God en haar ordeningen in de tijd van het evangelie. Daar wordt Christus, de grote Hogepriester, gezien in de heerlijkheid van Zijn persoon en de volheid van Zijn genade. Daar staan de priesters van Sion, de dienaren van het evangelie, vol van zaligheid en van het goede nieuws daarover. Daar wordt Christus duidelijk voorgesteld als de Gekruisigde en Geslachte, in de bediening van het woord en van de ordeningen. Daar klinkt de bazuin van het evangelie met haar blijde klank, en alle gelovigen zingen liederen van liefde en genade.

En wat deze woningen nog lieflijker maakt: God is hier aanwezig. Ze zijn niets anders dan het huis van God, de poort van de hemel. Dan zijn er nog de voorzieningen die hier worden getroffen en het gezelschap dat je hier vindt. — John Gill.

Vers 1

"Liefelijk." De Engelse vertalingen geven dit bijvoeglijk naamwoord weer met "amiable", in de betekenis van het Franse amiable: beminnelijk, lieflijk. Maar het gebruik van het Hebreeuwse woord vraagt om de betekenis dierbaar, bemind. En dat is precies wat het verband hier vraagt. Het meervoud "woningen" gaat over de onderdelen en bijge-

bouwen van het heiligdom. In Ps. 43:3 wordt het ook op de tabernakel toegepast. Vergelijk Ps. 68:36. De titels van God zeggen, zoals gewoonlijk, veel. De ene wijst op het verbond tussen God en wie tot Hem bidt. De andere maakt Zijn soevereine macht tot grond voor een gebed om Zijn bescherming. — Joseph Addison Alexander.

Vers 1

"Woningen" (Engels: tabernakelen). De naam tabernakelen, dat zijn tenten, herinnert ons aan het rondtrekken en zwerven van de kerk, van de ene plaats naar de andere, totdat zij aankomt in haar eigen, ware vaderland. Een tabernakel of legertent wordt immers steeds verplaatst. Zo heeft ook de kerk van God in dit leven geen vaste, rustige woonplaats en moet ze vaak haar zetel verplaatsen. Deze pelgrimsreis, waarop volgens Augustinus ieder mens een pelgrim is in deze wereld, wijst ons op de zonde, want die is de oorzaak van het zwerven. Door de zonde zijn we samen met onze eerste ouders uit het paradijs gejaagd naar het land waar we nu verblijven.

Zo zijn we ver weggeraakt van Jeruzalem, dat wil zeggen van het zicht op de vrede en het genieten ervan, en terechtgekomen in Babylon: verwarring en ballingschap, waar we wijd en zijd ronddwalen. — Nicholas Heminge (Hemminguis) (1513-1600), in "The Faith of the Church Militant."

Verzen 1-2

Als we de grootheid van iets niet rechtstreeks in woorden kunnen vangen, nemen we graag onze toevlucht tot verwondering. Zo doet David het hier. Hij kan niet genoeg zeggen hoe lieflijk de tabernakelen van de Heere zijn en begint zich daarom te verwonderen. Hij helpt zichzelf met een vraag: Hoe lieflijk zijn Uw tabernakelen, o Heere der heirscharen? Maar is Davids verwondering zelf niet verwonderlijk? Dat de tabernakelen van de Heere der heirscharen zo wonderlijk lieflijk zouden zijn? Is het niet al een wonder dat ze überhaupt lieflijk zijn? Het zijn immers oorlogstenten, en wat is er lieflijk aan oorlog?

Had hij gezegd: Hoe schrikwekkend zijn Uw tabernakelen, o Heere der heirscharen, dan had zijn verwondering nog enigszins gepast. Want de Heere der heirscharen is schrikwekkend in al Zijn werken. Maar zeggen: Hoe lieflijk zijn Uw tabernakelen, o Heere der heirscharen, lijkt een tegenstrijdigheid. Als tabernakelen mogen ze dan lieflijk zijn, maar als tabernakelen van de Heere der heirscharen moeten ze ook schrikwekkend zijn. En als die schrik hun lieflijkheid aantast, waar blijft dan nog ruimte voor verwondering, die ons doet zeggen: Hoe lieflijk zijn Uw tabernakelen, o Heere der heirscharen?

Had hij gezegd: Hoe schrikwekkend zijn Uw tabernakelen, dan was dat misschien wonderlijk geweest in mate, maar niet in soort. Want wat is er wonderlijk aan als de tabernakelen van de Heere der heirscharen schrikwekkend zijn? Maar nu hij zegt: Hoe lieflijk zijn Uw tabernakelen, is het niet alleen in mate wonderlijk, maar nog veel meer in soort. Wat is wonderlijker dan dat het tabernakelen van de Heere der heirscharen zijn, en toch zo lieflijk dat je je erover verwondert?

Komt het niet doordat God in Zichzelf zo lieflijk is dat alles wat van Hem is lieflijk is, zelfs Zijn verschrikkingen? Zijn tabernakelen en Zijn tenten, Zijn zwaard en Zijn speer, Zijn pijlen en Zijn schichten: alles is lieflijk. Voor Zijn vijanden zijn ze ongetwijfeld schrikwekkend, maar voor allen die Hem liefhebben en vrezen zijn ze lieflijk, wonderlijk lieflijk. En daar is alle reden voor, want ze dienen allemaal tot hun verdediging en veiligheid. Voor de goddelozen zijn het tabernakelen van de Heere der heirscharen, maar voor de godvruchtigen zijn het voorhoven van de Vorst des Vredes. En dat doet mijn ziel smachten naar de voorhoven van de Heere.

Ik wil namelijk graag een hoveling zijn, maar niet zoals ik nu ben. God weet dat ik daar heel ongeschikt voor ben. Maar Gods voorhoven zijn zo, dat ze iedereen geschikt maken die er maar binnenkomt. Ze nemen geen mensen aan die al geschikt zijn, ze máken ze geschikt. Wie eerst nog maar een struik was in Baca, wordt zodra hij de voor-

hoven van de Heere binnengaat meteen een ceder op de Libanon. — Sir Richard Baker.

Vers 2

"Mijn ziel is begerig, en bezwijkt ook van verlangen," enz. Niet elke lieflijkheid is groot genoeg om verlangen te wekken. Niet elk verlangen is groot genoeg om te laten bezwijken. En niet elk bezwijken is groot genoeg om de ziel zelf te laten bezwijken. Bedenk dan hoe groot deze lieflijkheid moet zijn, die mijn ziel niet alleen laat verlangen, maar laat bezwijken van verlangen! En verwijt mij dat bezwijken niet, alsof het mijn eigen schuld is dat ik mijn verlangen niet kon intomen. Want Zijn tabernakelen zijn oneindig lieflijk. Dus moeten ze in mij een oneindig verlustigen wekken, en dat verlustigen een oneindig verlangen. Welke teugel is er voor wat oneindig is? Nee, helaas, mijn bezwijken past slechts bij mijn verlangen, en mijn verlangen slechts bij de lieflijkheid.

Stel dat mij werd aangeboden wat Christus werd aangeboden: alle koninkrijken van de aarde te genieten, op voorwaarde dat ik de voorhoven van de Heere moest missen. Dan zou dat missen mijn ziel meer verdriet doen dan dat genieten haar voldoening zou geven. Want als Zijn tabernakelen al zo lieflijk zijn, waar Hij Heere der heirscharen is, hoe lieflijk moeten ze dan wel zijn waar Hij Vorst des Vredes is? En Vorst des Vredes is Hij in Zijn voorhoven, ook al is Hij in Zijn leger Heere der heirscharen. — Sir Richard Baker.

Vers 2

"Mijn ziel is begerig, en bezwijkt ook van verlangen." Het woord kalah ("bezwijkt") betekent: verteerd worden door verlangen. De Latijnen zeggen van iemand zo: deperire aliquem amore (hij sterft van liefde). Dat wil zeggen: hij houdt zo hevig van iets en brandt zo van verlangen om het geliefde te krijgen, dat hij wegkwijnt en vergaat als zijn wens niet wordt vervuld. Er wordt dus een gloeiend verlangen bedoeld, dat

het gemoed zo kwelt en verbrandt dat vlees en merg wegteren, zolang het niet mag genieten van waar het naar verlangt. — Mollerus.

Vers 2

Ziel... hart... vlees. Hier gaat het om de hele mens, met elk vermogen en elke neiging. De werkwoorden zeggen ook veel. Het eerste, "is begerig", betekent letterlijk "is bleek geworden", door de kracht van het gevoel. Het tweede, "bezwijkt", is nauwkeuriger "faalt" of "wordt verteerd". Vergelijk Job 19:27. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 2

"Roepen uit." Het woord dat hier met "roepen uit" is vertaald, komt van ranan. Dat betekent schreeuwen, gillen of uitroepen, zoals soldaten doen aan het begin van een slag, als ze roepen: Val aan, val aan, val aan! Of na een overwinning: Victorie, victorie, victorie! Het Hebreeuwse woord wijst op een sterke kreet. Of op roepen zoals een kind roept dat jammerlijk honger heeft. Dan roept elk stukje van dat kind: de handen roepen, het gezicht roept en de voeten roepen. — Thomas Brooks.

Vers 2

"Den levenden God." Ps. 42:3, "Mijn ziel dorst naar God, naar den levenden God", is de enige andere plaats in de Psalmen waar God zo wordt genoemd. Deze bijzondere uitdrukking, El Chay, komt daarnaast nog maar twee keer elders in de Bijbel voor: Joz. 3:10 en Hos. 1:10. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 3

"Zelfs vindt de mus een huis," enz. Hier wordt heel ontroerend gewezen op Gods tedere zorg voor de kleinste van Zijn schepselen. De psalmist is een balling en benijdt de vogels om hun voorrechten. Hij verlangt ernaar om als het ware te nestelen in de woonplaats van God. De gelovige vindt een volmaakt thuis en volmaakte rust bij Gods

altaren, of liever: in de grote waarheden die ze uitbeelden. Toch wordt zijn vertrouwen op God ook zoeter en sterker doordat hij weet hoe nauwgezet en alomvattend God voor alles zorgt. Dat vervult hem met bewonderend genot. “God laat het nooit na,” zoals iemand mooi heeft gezegd, “een huis te vinden voor de meest waardeloze, en een nest voor de meest rusteloze van de vogels.”

Wat een vertrouwen zou ons dat moeten geven! Hoe zouden we moeten rusten! Wat een rust vindt de ziel die zich werpt op de waakzame, tedere zorg van Hem Die zo volkomen voorziet in wat al Zijn schepselen nodig hebben! We weten wat het woord “nest” inhoudt, net zo goed als het woord “huis”. Is het niet een plaats van veiligheid, een beschutting tegen de storm, een schuilplaats tegen alle kwaad, een bescherming tegen alles wat kan schaden, “een plaats om in te rusten, in te nestelen, in te verblijden”?

Maar één ding aan deze zo bevoorrechte vogels treft ons sterk als we erover nadenken: ze kenden Hem niet van Wie al die vriendelijkheid kwam. Ze kenden Zijn hart niet en ook Zijn hand niet. Ze genoten de rijke voorzieningen van Zijn tedere zorg. Hij dacht aan alles wat ze nodig hadden, maar er was geen gemeenschap tussen hen en de Grote Gever. Hieruit, o mijn ziel, kun je een nuttige les leren. Neem nooit genoegen met alleen het bezoeken van zulke plaatsen, of met bepaalde voorrechten die je daar hebt. Maar sta op, in de geest, en zoek, vind en geniet rechtstreekse gemeenschap met de levende God, door Jezus Christus onze Heere. Davids hart keert zich tot God Zelf. “Mijn hart en mijn vlees roepen uit tot den levenden God.” — Things New and Old.

Vers 3

“De zwaluw een nest,” enz. Het vertrouwen dat deze vogels in de mensen stellen, is bijzonder groot. Ze leggen niet alleen zichzelf in de macht van mensen, maar ook hun jongen. Ik heb hun nesten gezien op plaatsen waar je er met je hand bij kon, en waar ze in een ogenblik

te vernielen waren. Ik zag ze onder een deuropening, onder de dakrand van een laag huisje, tegen de muur van een gereedschapsschuur, op de klopper van een deur en op de balk van een drukbezochte hooizolder. — Edward Jesse, in "Gleanings in Natural History." 1856.

Vers 3

"Bij Uw altaren." Er stonden twee altaren: het koperen altaar en het gouden altaar. De psalmdichter bedoelt ongetwijfeld die twee. Allebei waren ze gemaakt van sittimhout. Dat hout wijst op de heilige menselijkheid van de Heere Jezus, op Zijn volmaakte mens-zijn. Dat Hij mens werd, ligt onder al Zijn werk voor ons en onder alle zegen die wij in Hem ontvangen. Het ene altaar was bekleed met koper, het andere met zuiver goud. Die bekleding wijst vooruit op Zijn Godheid, maar telkens van een andere kant bekeken. In beide altaren hebben we dezelfde Jezus, alleen zien we Hem in andere omstandigheden. Bij het eerste zien we vernedering en lijden, bij het tweede verhoging en heerlijkheid. — Things New and Old.

Vers 3

"Uw altaren." In de oorspronkelijke tekst hoor je een ontroerde, hartstochtelijke, bijna brekende uitroep: O, Uw altaren! David zegt als het ware: het is waar, U bent hier bij mij in de woestijn, ik mag U hier zien en U hier dienen. Maar o, Uw altaren, o HEERE der heirscharen, mijn Koning en mijn God! — John Donne.

Vers 3

"Uw altaren" is een dichterlijke manier om "Uw huis" te zeggen. Er staat dus een bepaald onderdeel voor het geheel. Toch heeft men ernstig volgehouden dat vogels nooit op het altaar zelf een nest konden of mochten bouwen. Maar zo'n uitdrukking, die nauwelijks beeldspraak te noemen is, komt overal voor. De Latijnen zeiden het al: het geheel krijgt zijn naam van het belangrijkste deel. Wij zeggen ook: "Daar gaat een zeil." Wat zouden we denken van iemand die volhield

dat een zeil niet kan gaan? De altaren staan hier voor de hele tempel. Er was immers "geen uitspringende fries, steunbeer of hoekje om te schuilen, of deze vogels hadden er hun hangende bed gemaakt."

En dan hebben we nog niet eens gezegd dat er bomen groeiden binnen het heilige terrein, waar vogels ook nesten konden bouwen. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 3

Bij verschillende volken uit de oudheid bestond een gewoonte die deze plaats kan verklaren. Vogels die toevallig hun nest op de tempels of binnen het tempelterrein hadden gebouwd, mocht men niet verjagen en al helemaal niet doden. Ze vonden daar een veilige en ongestoorde woonplaats, waar niemand hen lastigviel. — William Keating Clay.

Vers 4

"Welgelukzalig zijn zij, die in Uw huis wonen," enzovoort. Maar hoe kan dit? Eerst was er sprake van tabernakelen, die bij een Heere horen. Daarna van voorhoven, die bij een koning horen, en daarna van altaren, die bij een God horen. En nu is er alleen nog maar een huis, zoals een gewoon man dat heeft! Moet al die grote hoogte dan eindigen in een val?

Nee, mijn ziel, het is geen val. Het is juist alles bij elkaar. Want Zijn tabernakelen lieten alleen Zijn macht zien, Zijn voorhoven alleen Zijn majesteit en Zijn altaren alleen Zijn Godheid. Maar Zijn huis laat dit alles zien. In Zijn huis blijft men Hem immers prijzen, en Zijn lof en heerlijkheid zijn de som van alles.

Of zit het zo: in Gods huis wonen is Hem een beetje voor onszelf houden. Zijn tabernakelen en voorhoven staan open voor vreemden, maar Zijn huis voor niemand behalve Zijn dienaren. En alle ware gelukzaligheid bestaat in de nabijheid van God en het omgaan met Hem. Daarom: welgelukzalig zijn zij die in Zijn huis wonen. Maar hoe dan wonen? Niet door af en toe even naar binnen te kijken als we

voorbijkomen. Niet door er een tijdje te blijven, zoals we in een herberg doen. Nee, we moeten er vaste bewoners van zijn, dag en nacht, als mensen die zich helemaal aan Hem hebben gegeven en Hem hun dienst hebben aangeboden. — Sir Richard Baker.

Vers 4

"Welgelukzalig zijn zij, die in Uw huis wonen." Wat was dit huis voor David meer dan welk ander huis ook? Alleen dit: hier rekende hij op Gods tegenwoordigheid, op het genieten van Zijn nabijheid. Hier sloeg een hart dat zo vertrouwd was geraakt met die tegenwoordigheid, dat het er thuis wilde zijn. David wilde zijn leven met God leiden en al zijn dagen bij Hem wonen. Een bezoekje nu en dan kon hem niet tevredenstellen.

En waarom zou zo'n hartsgesteldheid nu, in het helderder licht van het evangelie, onbereikbaar zijn? Lui en moedeloos blijven en je laten wijsmaken dat het bescheiden is om niet zo hoog te mikken: dat laat het geloof verhongeren en smoort elk werkelijk edel en grootmoedig verlangen. Maak dit daarom jouw doel. Zet je er voortdurend voor in, tot je zo met heel je gezindheid op God gericht bent. — John Howe.

Vers 4

"Welgelukzalig zijn zij, die in Uw huis wonen," enzovoort. Gezegend inderdaad, mogen ook wij uitroepen, en gezegend zullen ze zijn voor eeuwig. Zij zijn bewoners van Gods huis, geen bezoekers. "Ik zal in het huis des HEEREN blijven in lengte van dagen." Dat is waar, heerlijk waar, voor iedereen die nu op Jezus vertrouwt.

Toch is er een verschil dat we niet mogen vergeten. Alle kinderen van God zijn priesters door hun geboorte, zoals de zonen van Aäron. Maar ze zijn helaas niet allemaal priesters door hun wijding. (Zie Exodus 29.) Relatief weinigen kennen hun priesterlijke plaats bij het gouden altaar. Veel gelovigen twijfelen of hun zonden, met wortel en tak, wel helemaal buiten de legerplaats zijn verteerd. Daarom durven ze het voorhof niet in. En dat ze in de Opgestane volkomen gerechtvaar-

digd en geheiligd zijn, daar twijfelen ze ernstig aan. Ze betwijfelen of zo'n gelukzaligheid ooit hún deel kan zijn. Daardoor kennen en genieten ze die toestand van de ziel niet, die past bij de priesterlijke wijding bij het wasvat en bij de blije aanbidding bij het gouden altaar. Ze zijn geen priesters door wijding.

Onze tekst is duidelijk: "Zij prijzen U gestadiglijk." Twijfel, angst, onopgeloste vragen: alles is weg. Dat kan in het heiligdom niet bestaan. Iedereen die in Christus is, staat in Gods ogen daar waar Christus is. Maar niet iedereen die in Christus gelooft, weet en gelooft ook dat hij nú in Hem is, één met Hem. Als de toestand van onze ziel overeenkomt met wat het heiligdom afbeeldt, kunnen we alleen nog maar loven: "Welgelukzalig zijn zij, die in Uw huis wonen; zij prijzen U gestadiglijk." Dan zijn we gelukkig dicht bij God en hebben we gemeenschap met Hem, in de verheerlijkte Christus, door de kracht van de Heilige Geest. — Things New and Old.

Vers 4

"Zij prijzen U gestadiglijk." Hoe kan het waar zijn dat wie in Gods huis woont Hem altijd prijst? Je ziet toch zelden dat knechten zo graag hun meester loven! Och mijn ziel, het komt niet zozeer door de goede instelling van de knechten. Het komt door de oneindige waardigheid van de Meester. Zij zien hoe prachtig Zijn bestuur is geregeld. Zij zien hoe lieflijk Hij alles naar gewicht en maat verdeelt. Zij ontdekken dat Hij hen meer behandelt als kinderen dan als knechten. Welk hart is dan zo ondankbaar dat het Hem niet prijst? En omdat zij in Gods huis dit alles voortdurend voor ogen hebben, zullen zij die in Zijn huis wonen Hem ook altijd prijzen. — Sir Richard Baker.

Vers 4

"Zij prijzen U gestadiglijk." Want ze hebben harten vol hemel en een geweten vol troost. In de tempel van de Heilige Geest kan het niet anders dan dat er muziek klinkt. — John Trapp.

Vers 4

"Zij prijzen U gestadiglijk." Het is niet genoeg om Hem te prijzen. Het moet een voortdurend prijzen zijn, anders maakt het ons niet gelukzalig. Het is makkelijk om God te prijzen, maar Hem voortdurend prijzen blijkt een drukke bezigheid. Voor vlees en bloed is het zelfs een uitputtende bezigheid. Want als ik Hem steeds prijs, wanneer heb ik dan nog tijd voor ander vermaak?

O mijn ziel, als je het niet je plezier maakt, je belangrijkste, je enige plezier, om Hem te prijzen, dan heb je er waarschijnlijk weinig haast mee om gelukzalig te worden. En verbaas je er niet over dat David zo spreekt onder de wet. Paulus zegt onder het evangelie precies hetzelfde: "Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter ere Gods." — Sir Richard Baker.

Vers 5

"In welker hart de gebaande wegen zijn." Dat wil zeggen: wie de wegen liefhebben die naar Uw huis leiden. — Earnest Hawkins.

Vers 5

"In welker hart de gebaande wegen zijn." Letterlijk staat er: De steile paden liggen in hun hart. Het gaat om de steile hellingen en opgangen waarop de tabernakel stond. Horsley vertaalt: Hun hart is erop gezet om die steile opgangen te beklimmen. Misschien waren die mesillot eigenlijk de verhoogde wegen of trappen die naar de berg Sion leidden. Of ze liepen door het hele bergland op de weg naar Jeruzalem. — John Fry.

Vers 5

"In welker hart de gebaande wegen zijn." Van nature is het hart een woestenij zonder paden, vol rotswanden en afgronden. Wanneer genade het hart vernieuwt, wordt er een weg aangelegd, een baan gebaand voor onze God. Lees maar Jesaja 40:3-4. — Frederick Fysh.

Vers 6

"Als zij door het dal der moerbezienbomen doorgaan, stellen zij Hem tot een fontein," enzovoort. Ik denk dat dit dal hetzelfde is als het dal Bochim uit Richteren 2:1,5. Dat dal kreeg zijn naam van het wenen van de Joden, toen een engel hen terechtwees omdat ze Gods geboden niet hadden gehoorzaamd. In 2 Samuël 5:24 heet het dal Habbekaim, waarbij de h van het woord voor wenen in een a is veranderd. Josephus schrijft dat wat daar verteld wordt, gebeurde tois alsesi tois kaloumenois Klauthmosi ("in de bossen die Weeklachten heten"). Zie zijn Oudheden der Joden, boek 7, hoofdstuk 4. De Septuagint vertaalt Habbekaim in dat vers met Klauthmon, wenen. In Richteren 2:1 vertaalt ze Habbochim ook met Klauthmon, wenen. En het dal uit Psalm 84:7 heet in de Septuagint eveneens Klauthmon.

Daarom neig ik ertoe dat we hier een andere lezing moeten volgen dan de overgeleverde tekst. Dan voegen we de m van het volgende woord toe aan het woord voor Baca en vullen er een jod voor in... Alle oude vertalers lijken te hebben gedacht dat het dal in dit vers zijn naam kreeg van het werkwoord bakah, wenen. Ik vertaal het vers zo: Als ze door het dal Bochim trekken, maken ze het tot een fontein, ja, tot een bron van zegeningen. Het zal bedekt worden met de vroege regen.

Sommigen denken dat Josafat deze psalm schreef. Waarschijnlijk trok hij door Bochim, dat een dor dal lijkt te zijn geweest, toen hij optrok tegen de Moabieten en Ammonieten (zie 2 Kronieken 20). Na de overwinning verzamelde Josafats leger zich in een dal, waar ze de Heere zegenden. Daarom kreeg het de naam Beracha: zie 2 Kronieken 20:26. Misschien zinspeelt het woord berakot in dit vers daarop. En misschien heette het dal van Beracha vóór die heerlijke gebeurtenis het dal Bochim. — Richard Dixon.

Vers 6

"Als zij door het dal der moerbezienbomen doorgaan, stellen zij Hem tot een fontein." Hem, dat is Jehova: zij vertrouwen op Hem en verwachten van Hem hulp. Zij hebben gebaande wegen in hun hart en moeten toch door veel moeilijkheden heen. Zo zoeken ook reizigers hulp die door een droog dal moeten voortploegen met nauwelijks water. Toch wanhopen ze niet en raken ze niet moedeloos. Ze hebben God tot hun fontein, waaruit ze drinken en nieuwe kracht krijgen. — Venema.

Vers 6

Het dal van Baca. Dat is: het dal van de tranenstruiken. — E. W. Hengstenberg.

Vers 6

Baca betekent moerbeiboom. Zo'n boom groeit graag op droge plaatsen, zandig en onvruchtbaar, zie 2 Samuël 5:23-24 en 1 Kronieken 14:14-15. Wie nu zijn hart heeft gezet op Gods huis en Zijn heilige eredienst, en daarheen gaat door een zandig, droog en onvruchtbaar dal, die maakt dat dal tot een put. Dat betekent: hij houdt het ervoor en beschouwt het als een put. Het woord sjit betekent zetten of stellen, zoals in Genesis 3:15 en Psalm 21:7,13 en 83:12,14. Zo zullen ze bij zichzelf zeggen, terwijl ze denken aan de troost van de gunst van God, naar Wie ze op weg zijn: dit zal voor ons zijn als de regen van zegeningen, een rijke, milde regen op de grond. — Thomas Pierson.

Vers 6

"Stellen zij Hem tot een fontein." Wat een hindernis leek, wordt een hulp op de weg. Geen ellende is zo groot en geen toestand zo dor, of een godvrezend hart kan er een put van maken waaruit het water van troost kan putten. Soms is het water om te reinigen, zodat het een weg wordt tot bekering. Soms is het water om te verkoelen, zodat het een weg wordt tot geduld. Soms is het water om te bevochtigen, zo-

dat het een weg wordt tot groei in genade. En als de put toevallig droog is en beneden geen water geeft, dan zal de regen hun poelen vullen en krijgen ze water van boven.

Als onze natuurlijke krachten tekortschieten, wordt er bovennatuurlijke genade bij gegeven om ons te helpen. De moeiten van de wereld lijken wel obstakels op de weg naar de gelukzaligheid, maar dat zijn ze in werkelijkheid niet. Ze houden ons niet tegen om het doel te bereiken waar we naar streven. Ze houden ons niet tegen om leden van Sion te worden. Ze houden ons niet tegen om Gods tegenwoordigheid te naderen. Nee, mijn ziel, ze zijn eerder hulpen. Zo gaan we immers van kracht tot kracht: van de kracht van lijdzaamheid naar de kracht van hoop, van de kracht van hoop naar de kracht van geloof en naar de kracht van het zien. Dan komt uit wat David hier zegt: Welgelukzalig is de mens wiens sterkte in God is en in wiens hart Zijn wegen zijn. — Sir Richard Baker.

Vers 6

"De regen." Hoe weinig water er ook is, dat weinige is genoeg op hun weg. Het is voor hen een put. Ze vinden slechts "poelen (die) de vroege regen (nauwelijks) bedekt heeft", maar ze zijn tevreden met wat de weg hun biedt. Het is voor hen even goed en voldoende alsof de zware herfstbuien de put hadden gevuld. Pelgrims vergeten de schamele voorziening in een herberg, als ze aan het einde overvloed in het vooruitzicht hebben. Israëlieten die naar het Pascha optrokken, maakten weinig werk van een tekort aan water, want hun hart stond naar Jeruzalem. — Andrew A. Bonar.

Verzen 6-7

Hun somberste dag wordt voor hen licht. Zelfs als ze door een vreselijke woestijn trekken, maken ze er een plaats van bronnen van. Hun blijde hoop en de oneindige schoonheid van het einddoel, dat alle inspanning en moeite waard is, geven hun levendmakende troost, verfrissing en kracht midden in de dorre steppe. Hun geloof laat niet al-

leen water opwellen uit het zand en de rotsen van de woestijn. Ook God Zelf komt liefdevol hun liefde tegemoet en beloont hun trouw bij voorbaat. Een zachte regen, zoals die in de herfst de gezaaide velden verkwikt, daalt van boven neer en hult het dal van Baca in een volheid van zegen...

De dorre steppe schittert in een feestgewaad vol bloemen (Jesaja 35:1-10). Dat is niet te zien aan de buitenkant, maar voor hen is het geestelijk net zo waar en werkelijk. Onder gewone omstandigheden neemt de kracht van een reiziger af naarmate hij meer van zijn zware weg heeft afgelegd. Bij hen is het juist omgekeerd: zij gaan van kracht tot kracht. — Franz Delitzsch.

Vers 7

"Zij gaan van kracht tot kracht." Junius vertaalt: "Zij gaan van gezelschap tot gezelschap." Zo staat het ook in het Hebreeuws. Toen ze naar Jeruzalem optrokken, gingen ze in troepen en groepen. Misschien vertalen wij het met "kracht" omdat onze veiligheid voor een groot deel in goed gezelschap ligt. — George Swinnock.

Vers 7

"Een iegelijk van hen zal verschijnen voor God in Sion." Dat wil zeggen: ieder van hen die past bij het beschreven karakter. Anderen zouden net als zij in Sion voor God verschijnen. Maar zij zouden Zijn tegenwoordigheid niet genieten en geen tekenen van Zijn gunst ontvangen. Wie de gelukzaligheid wilde genieten, moest er eerst voor geschikt gemaakt zijn door zijn karakter en zijn verworven gesteldheid. Zo zeker als dat verworven was, zo zeker zou ieder van hen die gelukzaligheid genieten.

"Een iegelijk van hen zal verschijnen voor God in Sion." Niemand is onderweg omgekomen. Niemand is verslonden door wilde dieren. Niemand is afgesneden door rondzwervende rovers. Niemand is kleinmoedig geworden en teruggekeerd. De hele groep is verzameld, jong en oud, zwak en sterk. Ieder antwoordt op zijn naam en getuigt

van de goedheid van de Heere. Hij heeft hen gedragen en erdoorheen gebracht, Hij gaf hun rust en schonk hun vreugde.

Zo zal het altijd gaan met echte geestelijke pelgrims. Gods genade zal altijd genoeg blijken om hen veilig en onberispelijk te bewaren, tot in Zijn hemelse koninkrijk en heerlijkheid. Moeiten zullen hen niet overweldigen. Verzoekingen zullen hen niet volledig overwinnen. Geestelijke vijanden zullen hen niet vernietigen. Ze worden door Gods kracht bewaard, door het geloof, tot de zaligheid die bereid is om geopenbaard te worden in den laatsten tijd. Hun namen staan geschreven in het boek des levens van het Lam. Het Lam Zelf zal erop toezien dat ieder van hen op de dag van de rekenschap wordt gevonden. Dan zal Hij kunnen zeggen: "Die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik bewaard, en niemand uit hen is verloren gegaan." "Zij zijn allen hier voor God." — William Makelvie. 1863.

Vers 8

In dit korte gebed zitten twee gedachten die in de praktijk voor een christen van grote waarde zijn: het besef van Gods majesteit en het besef van onze band met Hem. Als HEERE der heirscharen is Hij almachtig in kracht. Als de God van Jakob is Hij grenzeloos barmhartig en goed voor Zijn volk. — Things New and Old.

Vers 9

Helaas zijn veel mensen tevreden met uiterlijke vormen van godsdienst, of met droge discussies over leerstellingen, hoge of lage, hoe je ze ook noemt. Laat je daar niet mee vullen, maar houd je bezig met Christus Zelf. Wie Zijn persoon kent, krijgt kracht en vreugde in zijn ziel. Altijd en in alle omstandigheden kunnen we zeggen: "Zie, en aanschouw het aangezicht Uws gezalfden." We kunnen niet altijd zeggen: 'Zie op ons.' Maar we kunnen altijd zeggen: 'Zie op Hem.' Zijn we diep bedroefd omdat we bewust tekortgeschoten zijn, en we dat ook zelf beseffen? Of lijden we onder moeilijkheden omdat we trouw blij-

ven aan Zijn naam? Dan nog kunnen we God altijd voorhouden wie Christus is, en dat is genoeg.

God heeft altijd Zijn welbehagen in Hem. Hij is voortdurend met Hem bezig, met Hem als de Opgewekte uit de doden en de Verhoogde aan Zijn eigen rechterhand in de hemel. En Hij wil dat ook wij ons met Hem bezighouden, als het enige wat ons hart werkelijk bezighoudt. Echt geloof kan alleen rusten op wat God van Christus vindt, nooit op onze eigen gedachten en gevoelens. Het geloof van de vormelijke mens, zoals je dat kunt noemen, steunt op het vermogen van zijn eigen verstand om over deze dingen te oordelen. Hij vertrouwt op zichzelf. Daar zit het wezenlijke verschil tussen geloof in schijn en geloof in werkelijkheid, tussen een geloof dat alleen zo lijkt en een geloof dat echt is. — Things New and Old.

Vers 9

"Zie, en aanschouw het aangezicht Uws gezalfden." Want ik zal nooit komen om naar Uw aangezicht te kijken, als U niet eerst naar het mijne wilt kijken. Als U mij Uw ogen niet even goed gunt om mij aan te zien als Uw oren om mij te horen, blijf ik steken in een kale verwachting en kom ik nooit tot de gelukkige vervulling. Maar wanneer U Zich verwaardigt mijn gezicht aan te zien, dan stroomt vanuit die blik van U alle ware zaligheid over mij uit. Dan ontdek ik pas hoe gelukkig het is om de God van Jakob als mijn schild te hebben. — Sir Richard Baker.

Vers 10

"Een dag." De kleinste vriendelijke blik die een mens van God krijgt, het kleinste goede woord dat een mens van God hoort, het kleinste liefdesbriefje en het kleinste liefdesteken dat hij van God ontvangt, is ontzettend, bovenmate kostbaar voor die mens, voor iemand die God als zijn deel heeft.

"Een dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders." Hij zegt niet: 'Een jaar in Uw voorhoven is beter dan duizend elders', maar:

een dág. Hij zegt ook niet: 'Een kwartaal in Uw voorhoven is beter dan duizend elders', maar: een dág in Uw voorhoven is beter dan duizend elders. En hij zegt niet: 'Een maand is beter dan duizend elders', maar: een dág in Uw voorhoven is beter dan duizend elders. Zo wil hij laten zien dat zelfs het allerkleinste wat van God komt, ontzettend kostbaar is voor een ziel die genade kent en God als haar deel heeft. — Thomas Brooks.

Vers 10

Nog een kenmerk van Gods kinderen is dat ze er vreugde in vinden veel in Gods nabijheid te zijn. Kinderen horen bij hun vader te zijn. Waar de koning is, daar is het hof, en waar Gods tegenwoordigheid is, daar is de hemel. God is op een bijzondere manier aanwezig in Zijn ordinanties, de heilige instellingen voor de eredienst. Ze zijn als de Ark van Zijn tegenwoordigheid. Als we Zijn kinderen zijn, zoeken we dus graag de heilige bezigheden op.

In het gebruik van die ordinanties komen we dicht bij God. We komen in de nabijheid van onze Vader. In het gebed spreken we in het diepste geheim met God, en de ziel is, terwijl ze bidt, als het ware met God in gesprek. In het Woord horen we God vanuit de hemel tot ons spreken. En wat geniet elk kind van God ervan om de stem van zijn Vader te horen! Bij het avondmaal kust God Zijn kinderen met de kussen van Zijn lippen. Hij schenkt hun een glimlach van Zijn gelaat en een geheim zegel van Zijn liefde.

O, het is goed om dicht bij God te komen! Het is zoet om in Zijn tegenwoordigheid te zijn, en dat weet elk kind. Elk echt kind van God zegt dan ook uit volle overtuiging: "Een dag in Uw voorhoven is beter dan duizend!" — Thomas Watson.

Vers 10

"Ik koos liever aan den dorpel," enzovoort. Sommigen lezen het zo: "Ik zou liever aan een post in het huis van mijn God vastgemaakt zijn dan in vrijheid leven in de tenten der goddelozen." Dat verwijst naar de

wet over dienstknechten. Wilden zij niet vrij weggaan, dan werd hun oor met een els tegen de deurpost doorboord, Ex. 21:5-6. David hield van zijn Meester en van zijn werk. Hij wilde zó graag voorgoed aan deze dienst gebonden zijn, dat hij er alleen maar vrijer door zou worden, en er nooit meer vrij van zou komen. Banden aan zijn plicht gingen hem veel verder dan de grootste vrijheid om te zondigen. Zo'n alles overtreffende vreugde vinden heilige harten in heilige taken. Niets in hun rekening kan zich meten met de gemeenschap met God. — Matthew Henry.

Vers 10

"Ik koos liever aan den dorpel." Omdat Christus een Deur is, mag David best tevreden zijn met de plaats van een deurwachter. In Gods huis zijn veel woningen, en omdat ze alle heerlijk zijn, mist zelfs de plaats van de deurwachter de heerlijkheid niet. Vind je het een geringe taak, een klein ambt? Bedenk dan Wiens dienaar hij is. Zelfs een deurwachter is een ambtenaar in Gods huis, en God zet Zijn ambtenaren nooit af, tenzij om hen een hogere plaats te geven. Aan de hoven van vorsten worden juist de grootste ambtenaren vaak afgezet en niet zelden met schande weggejaagd. — Sir Richard Baker.

Vers 10

"Ik koos liever aan den dorpel in het huis mijns Gods," enzovoort. Gelukkig zijn de mensen die God als bezem wil gebruiken om het stof uit Zijn tempel te vegen. Gelukkig ook zij die aan een roeiriem mogen trekken in het schip waarin Christus en Zijn kerk zijn ingescheept. — William Secker, in "The Nonsuch Professor."

Vers 10

"Aan den dorpel" (Engels: deurwachter). Dit is een psalm van de Korachieten, en de nakomelingen van Korach waren in feite poortwachters. Zij waren "wachters der dorpelen des tabernakels; … bewaarders van den ingang", en mochten ook het koor van Israëls geïnspi-

reerde zangers versterken. — Bossuet, aangehaald door Neale en Littledale.

Vers 10

In plaats van "Ik koos liever deurwachter te zijn" staat in de kantlijn, naar het Hebreeuws: "Ik zou liever kiezen aan den drempel te zitten." Ainsworth vertaalt: "Ik heb gekozen aan den drempel te zitten, in het huis mijns Gods." En dr. Boothroyd: "Blijf, of zit, aan den drempel." Zie 2 Kon. 12:10; 22:4; 25:18; 1 Kron. 9:19; 2 Kron. 23:4; Esth. 2:21; 6:2. In al die plaatsen is de kantlijnlezing: drempel.

Ik denk dat het woord "deurwachter" niet goed weergeeft wat "aan den drempel zitten" bedoelt. De psalmist koos duidelijk voor een heel nederige plaats, terwijl een deurwachter in Oosterse ogen juist een aanzienlijke en vertrouwde positie heeft. De kantlijnlezing, "aan den drempel zitten", raakt een Oosters gemoed daarentegen meteen als een beeld van diepe nederigheid. Kijk naar de arme heidense gelovige: hij gaat bij de drempel van zijn tempel zitten. Kijk ook naar de bedelaar: hij zit of werpt zich neer op de drempel van een deur of poort, tot hij zijn verzoek heeft gekregen. — Joseph Roberts.

Vers 10

"Huis. Tenten." Let goed op de kracht van deze tegenover elkaar geplaatste woorden. Het huis is van de HEERE, de tenten zijn van de goddelozen. De pleziertjes van de zonde duren maar kort. De wereld gaat voorbij, en haar begeerte. — Arthur Pridham.

Vers 10

"De tenten." Hier gaat het niet om zomaar wat tenten, of tenten van een gewone soort. Bedoeld zijn rijke, machtige, schitterende en prachtige tenten. — Venema.

Vers 11

"Want God, de HEERE, is een Zon." Dat brengt al een treffende en indrukwekkende waarheid over, als we bij de zon alleen denken aan wat we ervan zien: een bron van licht en warmte. Maar hoeveel nieuwe kracht krijgt dit prachtige beeld als we uit de sterrenkunde leren dat de zon een groot middelpunt van aantrekkingskracht is! En nog meer als we de grote gedachte erbij nemen dat de zon uiteindelijk de bron is van elke vorm van kracht die er in de wereld bestaat!

De wind voert de handel van elk volk over de machtige oceaan. Maar de hitte van de zon heeft die lucht doen uitzetten en die wind in beweging gebracht. De stromende beek geeft een kracht die je graan maalt, je spoelen laat draaien, je weefgetouwen en smidsen aandrijft. Maar dat komt doordat de zon de damp uit de oceaan heeft opgezogen, die op de heuvels viel en nu zijn weg terugzoekt naar de bron waar hij vandaan kwam. De zetkracht van stoom drijft je machine aan. Maar de kracht daarvan ligt opgesloten in de steenkool, de overblijfselen van uitgestorven wouden die onder je heuvels liggen, of komt uit het hout dat in je bossen overvloedig groeit en nu de heuveltoppen bekroont en siert.

Die oerwouden en deze bossen van nu hebben allebei hun stof uit de zon gehaald. De scheikundige kracht in haar stralen maakte hun koolstof uit de lucht los en sloeg die op als een voorraad kracht voor later.

Een dier levert kracht door zijn spieren samen te trekken. Die kracht haalt het uit de planten waarvan het leeft, en de planten halen haar uit de zon, wier stralen hun groei bepalen. Elke keer dat je je arm optilt en elke keer dat je een stap zet, put je uit de kracht die de zon je heeft gegeven. Stap je in de trein, dan is het zonnekracht die je voortjaagt. Koelt een zachte bries je vermoeide wang, of verwoest een rusteloze wervelstorm in zijn woede hele steden? Beide zijn dienaren van de zon. Wat een beeld, wat een zinnebeeld van Hem in Wie wij leven, ons bewegen en zijn! — Professor Green.

Vers 11

De zon, het voortreffelijkste onder alle levenloze schepselen, staat voor elke vorm van uitnemendheid, voorziening en voorspoed. Het schild, het belangrijkste onder alle door mensen gemaakte dingen, staat voor elke soort bescherming, van welke aard ook. In de naam genade zit al het geestelijk goed opgesloten. In de naam heerlijkheid zit al het eeuwige goed opgesloten. En in de laatste zin, "Hij zal het goede niet onthouden", zit al het tijdelijke goed opgesloten. Alles bij elkaar genomen laat dat zien dat God een alles-genoegzaam deel is. — Thomas Brooks.

Vers 11

"Een Zon en Schild." Hij is een schild voor onze personen, voor onszelf zoals wij zijn. "Tast Mijn gezalfden niet aan," zei Hij, "en doet Mijn profeten geen kwaad." "De HEERE," zei Mozes in Zijn naam, "zal uw uitgang en uw ingang bewaren." "Hij zal Zijn engelen van u bevelen, dat zij u bewaren in al uw wegen. … opdat gij uw voet aan geen steen stoot." "Hebt gij ook acht geslagen op Mijn knecht Job?" zei God tegen Satan. "Ja," antwoordde Satan, "dat heb ik. U hebt een omheining om hem heen gezet." Ja, broeders en zusters, wees er zeker van: de HEERE God is een schild.

Hij is ook een schild voor onze genaden, de gaven van genade in ons. De afkeer en de boosheid van Satan richten zich vooral op ons als er goddelijke invloed in ons werkt. "Simon, Simon," zei onze Zaligmaker, "ziet, de satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe." Maar, voegt Hij eraan toe: "Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude." Er was een schild voor het geloof van die goede man, anders was hij het kwijtgeraakt, en zijn geloof ook. Je herinnert je misschien de naam Kleingeloof uit Bunyans Pelgrimsreis.

Hopeful was erg verbaasd, zo lijkt het, dat de rovers hem zijn juwelen niet hadden afgenomen. Maar hem werd duidelijk gemaakt dat die niet in zijn eigen bewaring waren. Ja, christen, *Hij* zal jouw

“schild” zijn om je hoop te beschermen, ook als die je lijkt te bezwijken...

Ja, en Hij zal ook een schild zijn voor je bezit. “Hebt Gij niet een betuining gemaakt voor hem, en voor zijn huis, en voor al wat hij heeft rondom?” Job werd een korte tijd beproefd, maar zijn bezit was slechts op rente gezet. Al spoedig kwam het met honderd procent rente terug. En hij kreeg er een enorme groei in kennis en genade bij. — Matthew Wilks. 1746-1829.

Vers 11

Richt je gedachten op het samengaan van die twee: de HEERE God is een zon én een schild. Als zon laat Hij mij steeds meer van mijn zondigheid zien. Maar als schild geeft Hij mij kracht om haar te weerstaan, en de zekerheid dat ik zal overwinnen. Als zon legt Hij zoveel van de afschuwelijkheid van schuld bloot, dat ik moet uitroepen: “Mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden.” Maar als schild toont Hij mij dat Hij die last op een Borg heeft gelegd, Die hem heeft weggedragen naar een land van vergetelheid.

Als zon maakt Hij mij elke dag meer bewust dat ik onmogelijk een eigen gerechtigheid kan opbouwen. Maar als schild richt Hij mijn gedachten telkens weer op de gerechtigheid van Zijn Zoon, die als verdienste wordt toegerekend aan allen die in Zijn naam geloven.

Kortom: als zon brengt Hij dingen aan het licht, want Hij laat mij mezelf en mijn vijanden zien, waardoor mijn redding buiten bereik en hopeloos zou lijken als Hij niet tegelijk een schild was. Maar omdat Hij zowel schild als zon is, maken de onthullingen van de zon mij alleen maar klaar voor de zegeningen van het schild. Wie zal dan verbaasd zijn dat de psalmist, nadat hij Gods karakter heeft beschreven, losbarst in uitspraken van vertrouwen en zekerheid? Naarmate mij het bederf van mijn natuur steeds dieper, wijder en donkerder wordt getoond, kan Satan mij influisteren: “De schuld zit te diep om uitge-

roeid te worden, en is te gruwelijk om vergeven te worden." Als God alleen een zon was en niets meer, zou het moeilijk zijn die ingeving af te wijzen als een list van de vader der leugen.

Dan zou ik kunnen vrezen. Ik zou dan Gods heiligheid kunnen vrezen, uit angst dat ik nooit geschikt zou worden voor gemeenschap met de Godheid. Ik zou Gods gerechtigheid kunnen vrezen, uit angst dat ik nooit vrijspraak zou vinden bij het laatste ontzagwekkende gericht.

Maar kan ik dan het een of het ander nog vrezen, als God behalve een zon ook een schild is? Kan ik Gods gerechtigheid vrezen, als Hij mij als schild het lijden toerekent dat aan de wet voldoet, tot de laatste cent? Kan ik Zijn heiligheid vrezen, als Hij mij laat delen in een gehoorzaamheid die elk gebod vervult? Helpt die ene eigenschap, die van het schild, mij niet om de zorgen te verjagen die door die andere eigenschap, die van de zon, wel eens kunnen opkomen? En heb ik niet het recht (ja, leef ik niet ver onder mijn voorrecht!) om uit die combinatie een vrijmoedigheid en een vertrouwen te halen, die niet overweldigd worden door verdenkingen waarvan Satan de bedenker is?

Als zon toont God mij mijzelf. Als schild toont God mij Zichzelf. De zon onthult mijn eigen nietigheid, het schild Gods genoegzaamheid. Het eerste laat mij zien dat ik niets dan toorn verdien en niets dan schande kan verdienen. Het tweede laat mij zien dat ik recht heb op onsterfelijkheid en aanspraak mag maken op een blijvend erfdeel in de hemel. Kortom: van God als Zon leer ik dat ik, als ik "bezoldiging" moet hebben, de eeuwige dood moet hebben. Van God als Schild leer ik dat ik, als ik de "genadegift" wil ontvangen, het "eeuwige leven" mag hebben.

Wie zal ik dan nog vrezen? Mijzelf, die ik erken als mijn ergste vijand? "De Zon" laat een mens van zichzelf schrikken. "Het Schild" verzekert hem dat hij tegen zichzelf beschermd zal worden en gebouwd "tot een woonstede Gods in den Geest." Zal ik terugdeinzen voor Sa-

tan en de heerscharen van overheden en machten? “De Zon” toont hen ontzagwekkend in hun macht en fel in hun boosheid. Maar “het Schild” toont hen beroofd en gevankelijk weggevoerd, toen Christus stierf en weer opstond. Zal ik de dood vrezen? Zeker, “de Zon” maakt de dood verschrikkelijk. Ze dwingt mij Gods vloek te lezen in de bewegingloze ledematen en de vervallende gelaatstrekken.

Maar dan toont “het Schild” ons het open graf, het levend gemaakte stof en de wonderen van een opstanding, waarbij berg, oceaan en dal de slapende geslachten teruggeven. Is de dood te vrezen? Neem de lijst van alles wat God als onze “Zon” ons, voor zover we gevallen schepselen zijn, leert te vrezen. Dan zullen we ontdekken dat God als ons “Schild” ons, voor zover we verloste schepselen zijn, in staat stelt over al onze angsten te zegevieren.

Wie zal dan aarzelen toe te geven dat uit deze combinatie van eigenschappen precies dat stelsel van tegenwicht voortvloeit dat, zo beweren wij, in genade net zo goed te ontdekken is als in de voorzienigheid? Het is een tweevoudig onderwijs. Eerst leert het de mens dat hij zichzelf heeft vernietigd, en dan dat God “hulp besteld” heeft “bij een held.” De eerste les vernedert, de tweede bemoedigt, en de ene maakt de weg vrij voor de andere. Zo wordt de leerling leeggemaakt van elk vals vertrouwen, om klaar te zijn voor het ware.

Wie kan, als hij daardoor werkelijk is getuchtigd, nalaten uit de combinatie van Gods eigenschappen de conclusie van de psalmist te trekken? Wie kan nalaten, na te hebben opgetekend: “God, de HEERE, is een Zon en Schild”, uit te roepen: Hij zal genade en eer geven; Hij zal het goede niet onthouden aan hen die in oprechtheid wandelen? — Henry Melvill.

Vers 11

Deze woorden klinken als een stem uit de hemel. Ze nodigen mij uit om daarheen te komen, en ze beantwoorden alle twijfels en angsten van wie het blijde nieuws geloven en volgen. Zit ik in het donker, en

ben ik bang dat ik de weg nooit zal vinden? Open je ogen, mijn ziel! Kijk omhoog naar de Vader van het licht: de Heere is een zon, en Zijn vaste stralen wijzen je de weg. Moet er ook een sluier van mijn gemoed worden weggehaald, net zoals het duister van mijn pad? Hij is voor allebei genoeg.

God, Die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen, kan ook in ons hart schijnen. Dan geeft Hij ons het licht van de kennis van Zijn heerlijkheid en brengt Hij ons er helemaal naartoe. (2 Kor. 4:6.) Hij kan de dag laten aanbreken en de morgenster laten opgaan in onze harten (2 Petr. 1:19). Met die twee richt Hij onze voeten op de weg van de vrede. (Luk. 1:79.)

Laat hetzelfde licht dat mijn weg zichtbaar maakt, ook zien welke tegenstand ik waarschijnlijk tegenkom? Welke vijanden en gevaren moet ik doorstaan? Luister, mijn ziel: de Heere is een schild. Licht en kracht gaan samen. Wie Hij leidt, komt niet om en heeft geen reden om de moed te verliezen. Hiermee troostte Hij Abraham. Gen. 15:1, "Vrees niet, Abram! Ik ben u een Schild."

Kreun ik onder het besef dat ik niet geschikt ben voor het hemelse koninkrijk? Laat dit mijn ziel steunen: de Heere zal genade geven. Ben ik helemaal onwaardig voor zo'n hoog geluk? Het komt voort uit Zijn eigen, volkomen vrije en grenzeloze liefde: de Heere zal eer geven. Word ik bestormd door duizend behoeften die vervuld moeten worden? Wat kan er dan nog meer worden toegevoegd? "Hij zal het goede niet onthouden dengenen, die in oprechtheid wandelen." Niets wat slecht is, hoeven we te begeren, en niets wat goed is, wordt ons geweigerd. Hier, mijn ziel, is een bron geopend! Hier kan je brandende dorst helemaal gelest worden, worden je grootste verlangens vervuld en komt je gemoed voor altijd tot rust. — Daniel Wilcox.

Vers 11

Waarom zou een gelovige duisternis vrezen, als hij zo'n zon heeft om hem te leiden? Waarom zou hij gevaren vrezen, als hij zo'n schild heeft om hem te beschermen? — William Secker.

Vers 11

"De HEERE zal genade en eer geven." "De mens," zegt een wijs schrijver, "is de eer van deze lagere wereld; de ziel is de eer van de mens; genade is de eer van de ziel; en de hemel is de eer van de genade." De hemel, oftewel heerlijkheid, is genade die tot volle rijpheid is gekomen en tot oneindige volmaaktheid is gebracht. Daar zullen we Zijn gezicht zien en staat Zijn naam op onze voorhoofden geschreven. En we zullen met Hem regeren, voor eeuwig en altijd. — Matthew Wilks.

Vers 11

"Hij zal het goede niet onthouden," enzovoort. Maar hoe kan dit waar zijn? God onthoudt mensen toch vaak rijkdom, eer en een goede gezondheid, hoe oprecht ze ook leven. Dan weten we dus dat eer, rijkdom en lichamelijke kracht niet bij Gods goede dingen horen. Ze behoren tot de neutrale dingen, die God zonder onderscheid aan rechtvaardigen en onrechtvaardigen geeft, zoals Hij de regen laat vallen en de zon laat schijnen. De goede dingen van God zijn vooral vrede voor het geweten en vreugde in de Heilige Geest in dit leven. In het leven hierna zijn dat het genieten van Gods aanwezigheid en het zien van Zijn zalige gezicht.

Deze goede dingen geeft God nooit aan de goddelozen, en Hij onthoudt ze nooit aan de godvruchtigen. Samen staan ze in één woord: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt: Zalig zijn de reinen van hart (en dat zijn alleen zij die oprecht wandelen), want zij zullen God zien.

Maar is oprecht wandelen voor God zó belangrijk dat het zo beloond moet worden? Ziet God ons niet liever gebukt gaan dan recht-

op lopen? Gebukt gaan is immers de houding van nederigheid, en niets is God aangenamer. Het is zeker lastig om tegelijk gebukt te gaan en rechtop te lopen. Toch moet allebei, en allebei gebeurt ook, tegelijk, bij iedereen die godvruchtig is. Ik bedoel dan niet het lichaam, want twee zulke houdingen tegelijk zijn voor het lichaam onmogelijk. Maar de ziel kan het wel. De ziel kan zich buigen en tegelijk rechtop lopen. Want de ziel wandelt oprecht voor God wanneer ze zich nederig buigt voor God en mensen. — Sir Richard Baker.

Vers 11

Dit is een onmetelijke bron! Moge de Heere alle emmers van ons hart bij die bron vullen, en ons ruime zielen geven, zoals Hij een milde hand heeft. — Thomas Adams.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Waarom heten ze tabernakels? Omdat dat meer plaatsen omvat: (a) het heilige der heiligen; (b) de heilige plaats; (c) het voorhof en de omgeving van de tabernakel. Van al deze plaatsen wordt gezegd dat ze "liefelijk" zijn. De voorhoven zijn lieflijk, de heilige plaats nog lieflijker en het heilige der heiligen het allerlieflijkst.
2. Waarom heten ze de tabernakels van de Heere der heirscharen? Om te laten zien (a) hoe ze verbonden zijn met het grenzeloze heelal.

(b) Hoe ze zich daarvan onderscheiden. God is overal aanwezig, maar hier is Hij op een bijzondere manier aanwezig.

1. Waarom heten ze lieflijk?

(a) Door het karakter waarin God hier woont. Is Zijn neerbuigende goedheid niet lieflijk? Is liefde dat niet? Barmhartigheid? Genade? Dit alles wordt hier getoond.

(b) Door het doel waarvoor Hij hier woont: om zondaren te redden en heiligen te troosten.

Verzen 1-3

Het loont de moeite om stil te staan bij de namen en titels die in deze drie verzen voor God worden gebruikt: Jehova der heirscharen, de levende God, mijn Koning en mijn God. — G. R.

Vers 3

1. De welsprekendheid van het verdriet. In zijn ballingschap benijdt David de mussen en zwaluwen die hun nesten bij het huis van God hadden gebouwd. Dat raakt hem meer dan het feit dat Absalom zijn paleis en zijn troon had ingenomen.
2. De vindingrijkheid van het gebed. Waarom zouden mussen en zwaluwen dichter bij Uw altaren zijn dan ik, Heere der heirscharen, mijn Koning en mijn God! "Vreest dan niet; gij gaat vele musjes te boven." — G. R.

Vers 4

1. Het voorrecht waar dit vers op wijst: wonen in het huis van God. Sommige vogels vliegen over het huis van God heen. Andere strijken er af en toe op neer. Weer andere bouwen er hun nest en voeden er hun jongen op. Dát voorrecht was wat de psalmist verlangde.
2. De stelling die wordt uitgesproken. Welgelukzalig zijn zij die wonen, enz.: zij die er hun geestelijk thuis van maken, voor zichzelf en voor hun kinderen.
3. De reden die wordt genoemd. Zij zullen gestadig, enz.

(a) Ze zullen veel hebben om God voor te danken; (b) ze zullen veel zien om in God te prijzen. — G. R.

Vers 5

Een mens is gezegend, 1. wanneer zijn kracht in God ligt. Kracht om te geloven, kracht om te gehoorzamen, kracht om te lijden.

1. Wanneer Gods wegen in hem zijn. “In welker hart,” enz. Dat is wanneer Gods leerstellingen, geboden en beloften diep in het hart zijn gegrift. — G. R.

Vers 5

Hoe kostbaar het is om vol vuur en geestdrift te geloven, te aanbidden en te leven.

Verzen 5-7

De gezegende mensen worden beschreven, 1. door hun oprechte verlangen en hun besluit om deze reis te maken, ook al woonden ze ver van de tabernakel, Ps. 84:6.

1. Door hun zware tocht, waarbij ze onderweg toch enige verkwikking krijgen, Ps. 84:7.
2. Door hun voortdurende voortgang, tot ze aankomen op de plaats waar ze heen wilden, Ps. 84:8. — T. Manton.

Vers 6

Zoals het dal van tranen neerslachtigheid uitbeeldt, zo staat een “put” voor eeuwig stromende redding en troost (vergelijk Joh. 4:14; Jes. 12:3).

Vers 6

1. Het dal van Baca. Over dit dal kunnen we zeggen: (a) Veel mensen komen er.

(b) Voor vlees en bloed is het onaangenaam.
(c) Het is zeer gezond.
(d) Het is zeer veilig.

(e) Het loont zeer de moeite.

1. De zware inspanning: maak er een put van.

(a) Zelfs in de diepste moeite kun je troost vinden.
(b) Troost krijg je alleen door inspanning.
(c) Troost die iemand vindt, helpt ook anderen, net zoals een put dat doet.

1. De hemelse voorziening. De regen vult ook de poelen. Alles komt van God; inspanning helpt niets zonder Hem.

Vers 7

1. Wie God vertrouwt in moeite, krijgt nu al troost: "Als zij door het dal der moerbezienbomen doorgaan," enz.
2. Troost nu geeft de zekerheid dat er nog meer volgt: "Ook zal de regen," enz. — G. R.

Vers 8

Er is, 1. Voortgang. Ze gaan. (a) Het volk van God kan niet stilstaan; (b) ze mogen niet achteruitgaan; (c) ze horen altijd vooruit te gaan.

1. Versterking. Van kracht tot kracht.

(a) Van de ene ordinantie (het ene genademiddel) naar de andere; (b) van de ene plicht naar de andere; (c) van de ene genade naar de andere; (d) van de ene graad van genade naar de volgende. Voeg geloof toe aan geloof, deugd aan deugd, kennis aan kennis, enz.

1. Voltooiing. "Een iegelijk van hen," enz. — G. R.

Vers 8

1. Gebed is niet aan het heiligdom gebonden. In zijn ballingschap zegt David: "Hoor mijn gebed."
2. Hulp is niet aan het heiligdom gebonden. De Heere der heirscharen is "hier", net zoals in Zijn tabernakel. Zie Ps. 84:2.

3. Genade is niet aan het heiligdom gebonden. Ook hier, in de woestijn, is de God van het verbond, de God van Jakob. — G. R.

Vers 8

Redenen om te geloven dat God gebed verhoort, vinden we in de titels die hier worden gebruikt. 1. Hij is *Jehova*, de levende, alwijze, almachtige, trouwe, genadige en onveranderlijke God.

1. Hij is de God der heirscharen en heeft overvloedige middelen tot Zijn beschikking. Hij kan engelen sturen, duivels aan banden leggen, goede mensen in beweging brengen, slechte mensen overheersen en alle andere werkers leiden.
2. Hij is de God van Jakob, de uitverkoren Jakob, zoals we zien in Jakobs droom. Hij is de God van Jakob in zijn ballingschap en in zijn worsteling (dus een God Die door gebed wordt overwonnen). Hij vergeeft Jakobs zonden en bewaart Jakob en zijn nageslacht na hem.

Vers 9

Let op, 1. Het geloof. Ons Schild is Uw Gezalfde: Uw Gezalfde is ons Schild. Dit is niet David, want hij zegt "ons Schild". Het is Davids grotere Zoon. Een straal van evangelielicht door de dikke wolken.

1. Het gebed. "O God, ons Schild! zie," enz. Zie op Hem als onze Vertegenwoordiger, en zie op ons in Hem.
2. Het pleidooi.

(a) Hij heeft Zich verbonden om onze bescherming te zijn tegen Uw toorn; (b) U hebt Hem voor deze taak gezalfd. — G. R.

Vers 9

1. Wat God voor ons is.
2. Waar we willen dat Hij naar kijkt.

3. Waar we willen zijn: verborgen achter het schild, gezien in de persoon van Christus.

Vers 10

Hier is, 1. Een vergelijking van plaatsen. “Een dag in Uw voorhoven,” enz. Hoeveel méér is een dag in de hemel! En wat moet dan een eeuwigheid in de hemel zijn!

1. Een vergelijking van personen. “Ik koos liever aan den dorpel,” enz. Beter de minste in de kerk dan de grootste in de wereld. Zodra Satan gevallen was, dacht hij als eerste: “Beter heersen in de hel dan dienen in de hemel.” Maar dat was alleen zijn eerste gedachte. — G. R.

Vers 10

1. Dagen in Gods voorhoven. Dagen van luisteren, van berouw, van geloof, van aanbidding, van gemeenschap, van opwekking, enz.
2. Hoe kostbaar die dagen zijn. Beter dan duizend dagen vol overwinning, plezier, geld verdienen, oogsten, discussiëren of reizen te midden van de schoonheid van de natuur.
3. Redenen waarom ze zo kostbaar zijn. Ze zijn aangenamer en nuttiger voor nu, en ze bereiden beter voor op de toekomst en op de hemel. Het werk, het gezelschap, het genot, de uitkomst, enz. zijn allemaal beter.

Vers 11

1. Wat God voor Zijn volk is: een zon en een schild.

(a) De bron van al het goede; (b) een bescherming tegen al het kwade.

1. Wat Hij geeft.

(a) Genade hier; (b) heerlijkheid hierna.

1. Wat Hij onthoudt: alles wat niet goed is. Houdt Hij gezondheid of rijkdom, of Zijn eigen vriendelijke lach van ons terug, dan is dat omdat ze op dat moment niet goed voor ons zijn. — G. R.

Vers 12

1. Het ene wat een mens gezegend maakt: vertrouwen op God. "Welgelukzalig," enz. (a) In alle dingen; (b) te allen tijde; (c) in alle omstandigheden.
2. De zegen die in dat ene besloten ligt. God Zelf wordt de onze: (a) Zijn barmhartigheid voor onze vergeving; (b) Zijn macht voor onze bescherming; (c) Zijn wijsheid voor onze leiding; (d) Zijn trouw om ons te bewaren; (e) Zijn volle toereikendheid voor alles wat we nodig hebben.
3. De zekerheid van de zegen.

(a) Uit Davids eigen ervaring; (b) uit zijn plechtige beroep op God hierover: "HEERE der heirscharen!" enz. — G. R.

Vers 12

Hoeveel gelukkiger het leven van geloof is dan dat van vleselijk genot, godsdienstig gevoel, zelfvertrouwen, leven op grond van tekenen en bewijzen, vertrouwen op mensen, enz.

Werken over de vierentachtigste psalm

"The Faith of the Church Militant, made moste effectualie described in this exposition of the 84. Psalme, by that reverend Pastor, and publike Professor of God's word, in the famous universitie of Haffine in Denmarke, NICHOLAS HEMMINGIVS. A treatise written as to the instruction of the ignorant in the groundes of religion, so to the confutation of the Jews, the Turkes, Atheists, Papists, Heretiks, and all

other adversaries of the trueth whatsoever. Translated out of Latin into English, &c. by THOMAS ROGERS. At London, printed by H. Middleton for Andrew Maunsel. Anno. 1581."

"David's Heart's Desire; or An Exposition of Psalm 84.; in Excellent Encouragments against Afflictions... by Thomas Pierson, M.A." (Herdrukt in Nichol's Series of Puritan Commentaries.)

"An Exposition upon some select Psalms of David... By ROBERT ROLLOCK. 1600. 16mo."

"Meditations and Disquisitions upon seven Consolatorie Psalmes of David... By Sir RICHARD BAKER, Knight. 1640. (pg 119-142.) Meditations on the Eighty-fourth Psalm, in 'Things New and Old. A Monthly Magazine.' Vol. IX. 1866."

Psalm 85

Titel

Voor de opperzangmeester, een psalm voor de zonen van Korach. Over een opschrift dat zo vaak voorkomt, hoeven we niet steeds hetzelfde te zeggen. De lezer kan de aantekeningen bij de opschriften van eerdere psalmen nalezen. Toch is het passend om Nehemia 12:46 aan te halen: "Want in de dagen van David en Asaf, van ouds, waren er hoofden der zangers, en des lofgezangs, en der dankzeggingen tot God."

Doel en aanleiding

Dit is het gebed van een vaderlandslievende dichter voor zijn onderdrukte land. Hij houdt de Heere de barmhartigheid van vroeger voor en ziet in geloof al betere dagen in de verte.

We zijn ervan overtuigd dat David deze psalm schreef, maar velen betwijfelen dat. Sommige uitleggers gunnen David maar liever geen enkele psalm en schuiven de heilige liederen bij bosjes door naar de tijd van Hizkia, Josia, de Ballingschap en de Makkabeeën. Opvallend is dat een schrijver doorgaans vastberadener van David af wil naarmate hij meer twijfelt. De uitleggers die zuiver het evangelie volgen, vinden het doorgaans goed dat de koninklijke dichter op de stoel van de auteur blijft zitten. Ook de aantrekkingskracht van een nieuwe theorie doet veel bij schrijvers die niets te vertellen zouden hebben als ze

niet met een nieuwe veronderstelling kwamen. Ze verdraaien de taal van de psalm net zo lang tot die erbij past.

Ook deze psalm is natuurlijk naar de Ballingschap verschoven. De critici konden die verleiding niet weerstaan, al zien wij er zelf de noodzaak niet van in. Het is waar dat Psalm 85:2 een gevangenschap noemt, maar daaruit volgt niet dat het volk als balling was weggevoerd. Ook Jobs gevangenschap werd gekeerd, en toch had hij zijn geboorteland nooit verlaten. Bovendien zegt de tekst dat de gevangenschap van Jakob is teruggebracht. Als de dichter de terugtocht uit Babel had bedoeld, dan had hij over Juda gesproken, want Jakob of Israël als zodanig keerde niet terug. En vers 2 spreekt over "Uw lande". Daaruit blijkt dat de schrijver zelf geen balling was.

Wij zijn zelf overtuigd dat David dit nationale lied schreef toen de Filistijnen het land onderdrukten. In de geest van de profetie voorzei hij de vredige jaren van zijn eigen regering en de rust onder Salomo. Maar de psalm heeft steeds ook een diepere, innerlijke betekenis, en de sleutel daartoe zijn Jezus en Zijn zaligheid. Waar Jezus de Zaligmaker aanwezig is, zijn hemel en aarde met elkaar verzoend. Dan breekt voor ons de gouden eeuw aan, de zachte dagen van vrede voor iedereen.

Indeling

In Psalm 85:2-5 bezingt de dichter de barmhartigheid die de Heere vroeger bewees, en smeekt hij Hem om aan Zijn volk te denken. In Psalm 85:6-8 pleit hij de zaak van het benauwde Israël. Daarna luistert hij in Psalm 85:9 naar het heilige orakel, en vol vreugde maakt hij de boodschap van het goede dat komt bekend in Psalm 85:10-14.

Uitleg

Vers 1

"Gij zijt Uw lande gunstig geweest." Hier wordt de zelfbestaande, alvoldoende Jehova aangesproken. Onder die naam maakte Hij Zich aan Mozes bekend toen Zijn volk in slavernij zat, en onder diezelfde naam wordt Hij hier gesmeekt. Het is verstandig stil te staan bij die kant van Gods karakter die de zoetste herinneringen aan Zijn liefde wakker roept. Nog zoeter klinkt de dierbare naam "Onze Vader", waarmee christenen hun gebeden hebben leren beginnen.

De psalmist noemt Kanaän het land van de Heere. Hij koos het uit voor Zijn volk, schonk het hun bij verbond, veroverde het met Zijn macht en woonde er in barmhartigheid. Het paste dus bij Hem om vriendelijk te zijn voor een land dat zo duidelijk het Zijne was. Het is bijzonder wijs om de Heere te herinneren aan wat Hij en wij samen hebben. Het is alsof we ons kleine bootje stevig vastsjorren aan Zijn grote schip, zodat we de golven van de storm echt samen met Hem doormaken. Het is ons land dat verwoest is, maar o Jehova, het is ook Uw land!

De dichter blijft stilstaan bij de gunst die de Heere het uitverkoren land op duizend manieren had bewezen. Wat God in het verleden deed, wijst vooruit naar wat Hij zal doen. Daarom is dit een bemoedigend argument: "Gij zijt Uw lande gunstig geweest", ga dus opnieuw genadig met het land om. Vaak waren vijanden verslagen, pest gestopt, hongersnood afgewend en redding geschonken, dankzij de gunst van de Heere. Daarom wordt diezelfde vriendelijke blik nu opnieuw ingeroepen. Bij een God Die niet verandert, is dat een krachtige redenering. Omdat Hij niet verandert, zijn wij niet verteerd. En als Hij ons eenmaal gunstig is geweest, weten we dat we ook nooit verteerd zullen worden. Uit dit gebed kunnen we leren hoe we onze zaak voor God moeten ordenen.

Het is duidelijk dat Israël niet in ballingschap zat. Anders zou het gebed niet over het land gaan, maar over het volk. “De gevangenis van Jakob hebt Gij gewend.” Toen het volk door eigen zonde vertrapt en onderdrukt werd, had de Eeuwig Barmhartige naar hen omgezien. Hij had hun droeve toestand veranderd, de indringers verjaagd en Zijn volk rust gegeven. Dat had Hij niet één of twee keer gedaan, maar ontelbare keren.

Ook wij raakten door onze terugvallen vaak gevangen in onze eigen ziel. Maar Hij heeft ons daar niet gelaten. De God Die Jakob uit Paddan-Aram terugbracht naar het huis van zijn vader, heeft ons teruggebracht in de heilige gemeenschap met Hem. Zal Hij dan niet opnieuw doen wat Hij eerder deed? Laten we Hem aanroepen zoals Jakob worstelde. Laten we Hem smeken ons gunstig te zijn, uit soevereine genade, ondanks alle keren dat we Zijn liefde hebben gekrenkt. Laten kerken die aan kracht verliezen, terugdenken aan hun vroegere geschiedenis en de Heere met heilig vertrouwen vragen hun gevangenschap nog eens te keren.

Vers 2

“De misdaad Uws volks hebt Gij weggenomen.” Telkens opnieuw had Hij dat gedaan. Hij hield Zijn hand in om te vergeven, zelfs toen Zijn zwaard al getrokken was om te straffen. Wie is een God als U, o Jehova, zo bereid om te vergeven? Wie is zo langzaam tot toorn?

Elke gelovige in Jezus geniet de zegen van vergeven zonde. Die onschatbare gave mag hij zien als onderpand van alle andere barmhartigheid die hij nodig heeft. Hij moet haar aan God voorhouden: “Heere, U hebt mij vergeven. Zult U mij dan laten omkomen omdat het mij aan genade ontbreekt, of in de handen van mijn vijanden laten vallen omdat het mij aan hulp ontbreekt? U zult Uw werk niet zo onaf laten.”

“Gij hebt al hun zonden bedekt.” Alle zonden, elke vlek en elke rimpel: de sluier van de liefde heeft alles bedekt. God Zelf heeft de zonde uit het zicht gebracht. Hij verborg haar onder het verzoendeksel, be-

dekte haar met de zee van de verzoening, wiste haar uit en liet haar ophouden te bestaan. Zo volkomen heeft de Heere haar weggedaan dat zelfs Zijn alwetende oog haar niet meer ziet. Wat een wonder! De zon bedekken zou eenvoudig zijn vergeleken met het bedekken van zonde. Zonder een bedekkende verzoening wordt zonde niet weggenomen. Maar door het grote offer van onze Heere Jezus is ze met één daad, volkomen en voor eeuwig, weggedaan. Wat een bedekking geeft Zijn bloed!

Vers 3

"Gij hebt weggenomen al Uw verbolgenheid." Nu de zonde weg is, is ook de toorn weg. Hoe vaak nam de lankmoedigheid van God de straffen van Israël weg, die zij rechtvaardig verdiend hadden! En hoe vaak werd ook de tuchtigende hand van de Heere van ons weggenomen, terwijl onze weerspannigheid zwaardere slagen verdiende!

"Gij hebt U gewend van de hittigheid Uws toorns." Zelfs toen de oordelen het zwaarst waren, hield de Heere in Zijn barmhartigheid Zijn hand tegen. Midden in een salvo hield Hij Zijn donder in. Klaar om te vernietigen, wendde Hij Zijn gezicht af van Zijn plan om te oordelen en liet Hij de barmhartigheid tussenbeide komen. Het boek Richteren staat vol voorbeelden hiervan, en de dichter doet er goed aan ze aan te halen terwijl hij voorbidt. Is onze eigen ervaring niet net zo bezaaid met gevallen waarin het oordeel werd tegengehouden en tederheid regeerde?

Wat een verschil tussen de felle toorn die hier gevreesd en afgesmeekt wordt, en de vrede die in vers 9 wordt voorzegd! Het leven van een christen kent veel wisselingen. Laten we dus niet wanhopen als we door het sombere deel van het geestelijk leven gaan. Want al snel, heel snel, kan het veranderen in blijdschap. "De Heere kan de donkerste lucht doen klaren en ons dag geven voor nacht. Hij laat druppels van heilige droefheid opwellen tot stromen van vreugde."

Vers 4

"Breng ons weder, o God onzes heils." Dit was de hoofdzaak. Als de dwalende stammen tot berouw te brengen waren, zou alles goed komen. Het gaat er niet zozeer om dat God Zijn toorn moet laten varen, maar dat wij ons van onze zonde moeten afkeren. Hier zit het scharnier van de hele zaak. Onze beproevingen komen vaak voort uit onze zonden, en ze gaan niet weg voordat de zonden weggaan. We moeten ons van onze zonden afkeren, maar alleen God kan ons laten omkeren. God de Zaligmaker moet Zelf de hand aan het werk slaan. Het is werkelijk een hoofdbestanddeel van onze zaligheid. Bekering is de dageraad van de zaligheid.

Een hart tot God keren is even moeilijk als de wereld om haar as laten draaien. Toch is er hoop voor een mens die leert bidden om bekering. Wie zich tot het gebed keert, begint zich al van de zonde af te keren. Het is een heel gezegend gezicht als een hele natie zich tot haar God keert. Mocht de Heere Zijn bekerende genade zo over ons land uitzenden dat we mogen meemaken hoe het volk toestroomt naar de liefelijke aanbidding van God, zoals duiven naar hun duiventil.

"En doe te niet Uw toornigheid over ons." Maak er een eind aan. Laat hem niet langer branden. Als zondaars ophouden te rebelleren, houdt de Heere op boos op hen te zijn. Als zij naar Hem terugkeren, keert Hij naar hen terug. Ja, Hij is de eerste Die de verzoening zoekt, en Hij keert hen om als ze zichzelf anders nooit zouden omkeren. Mogen allen die nu moeten verdragen dat Jehova Zijn gezicht voor hen verbergt, met diepe ernst zoeken om opnieuw tot de Heere gekeerd te worden. Zo komt er een einde aan al hun moedeloosheid.

Zo vraagt de lieflijke zanger onschatbare zegeningen voor zijn volk, en hij haalt de beste argumenten aan. Omdat de God van Israël in vroegere jaren zo rijk was aan gunst, smeekt hij Hem nu om Zijn afvallige volk te hervormen en te herstellen.

Vers 5

"Zult Gij eeuwiglijk tegen ons toornen?" Zie hoe stoutmoedig de psalmist pleit. We leven nog in de tijd en niet in de eeuwigheid, en de tijd loopt toch ten einde, en dus ook Uw toorn! Zult U altijd toornen alsof het eeuwigheid was? Is er geen grens aan Uw verontwaardiging? Zal Uw gramschap nooit ophouden? En als U voor eeuwig toornig bent, zult U dan toornen tegen ons, Uw geliefde volk, het zaad van Abraham, Uw vriend? Dat onze vijanden altijd boos zijn, is begrijpelijk. Maar zult U, onze God, voor altijd kwaad op ons blijven? Elk woord is een argument. Mensen in nood verspillen nooit woorden.

"Zult Gij Uw toorn uitstrekken van geslacht tot geslacht?" Moeten zonen lijden voor de fouten van hun vaders, en moet straf een erfenis worden die wordt doorgegeven? O barmhartige God, hebt U er zin in Uw toorn uit te rekken en zo lang te maken als de eeuwen? Houd op, zoals U eerder opgehouden bent, en laat genade regeren zoals in de oude dagen. Als we geestelijk verlaten zijn, mogen we op dezelfde manier smeken dat de dagen van onderdrukking worden bekort, zodat onze geest niet helemaal bezwijkt onder de beproeving.

Vers 6

"Zult Gij ons niet weder levend maken?" Hier wordt de hoop bijna zekerheid. Ze is ervan overtuigd dat de Heere met al Zijn macht zal terugkomen om te redden. We zijn dood of stervend, flauw en zwak. Alleen God kan ons weer levend maken. In andere tijden heeft Hij Zijn volk verkwikt, en Hij is nog dezelfde. Hij zal Zijn liefde herhalen. Zal Hij dat niet doen? Waarom zou Hij het niet doen? We beroepen ons op Hem: zult U het niet doen?

"Opdat Uw volk zich in U verblijde." U vindt het heerlijk Uw kinderen gelukkig te zien met dat beste geluk dat zijn middelpunt in U Zelf heeft. Maak ons daarom levend, want een opwekking zal ons de grootste blijdschap brengen. De woorden die voor ons liggen, leren ons dat dankbaarheid meer let op de Gever dan op de gave: "Uw volk

zich in U." Wie levend gemaakt was, zou zich niet alleen verblijden in het nieuwe leven, maar in de Heere, Die er de oorzaak van was.

Blijdschap in de Heere is de rijpste vrucht van genade, en alle opwekkingen en vernieuwingen leiden ernaartoe. Aan de mate waarin we haar bezitten, kunnen we onze geestelijke toestand afmeten. Ze is een zekere peilstok voor innerlijke voorspoed. Een echte opwekking zonder blijdschap in de Heere is even onmogelijk als een lente zonder bloemen of een dageraad zonder licht.

Zien we verval, in onze eigen ziel of in het hart van anderen, dan past het ons dit gebed veel te bidden. En als we juist bezoekingen van de Geest en bedauwingen van genade ervaren, laten we dan overvloeien van heilige blijdschap en er onze voortdurende vreugde van maken ons in God te verblijden.

Vers 7

"Toon ons Uw goedertierenheid, o HEERE." Maak haar zichtbaar voor onze arme, half verblinde ogen. Door onze lange ellende kunnen we haar niet zien of geloven, maar U kunt haar voor ons duidelijk maken. Anderen hebben haar gezien, Heere. Toon haar ook aan ons. We hebben Uw toorn gezien, Heere. Laat ons nu Uw barmhartigheid zien. Uw profeten hebben ons erover verteld, maar o Heere, laat U Zelf haar zien nu we in nood zijn.

"En geef ons Uw heil." Dat omvat verlossing van de zonde en van de tuchtiging. Het reikt van de diepte van hun ellende tot de hoogte van Gods liefde. Gods zaligheid is volmaakt van soort, veelomvattend van omvang en uitnemend van mate. Geef ons die, o Heere, en we hebben alles.

Na zijn ernstige voorbede voor het benauwde maar berouwvolle volk wacht de heilige dichter, in de ware geest van het geloof, op een antwoord van het heilige orakel. Hij zwijgt in blije zekerheid. Dan geeft hij in extatische triomf zijn verwachtingen een stem in het rijkste lied.

Vers 8

"Ik zal horen, wat God, de HEERE, spreken zal." Als we geloven dat God ons hoort, is het maar natuurlijk dat we Hem graag willen horen. Alleen van Hem kan het woord komen dat vrede kan spreken tot verontruste geesten. Mensenstemmen zijn dan zwak, een pleister die veel te smal is voor de wond. Maar Gods stem is kracht: Hij spreekt en het gebeurt. Daarom is onze nood voorbij zodra we Hem horen. Gelukkig is de smekeling die genade heeft om geduldig aan de deur van de Heere te blijven liggen en te wachten tot Zijn liefde weer handelt zoals vanouds en alle verdriet ver wegjaagt.

"Want Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken." Ook al klinkt Zijn stem een tijd lang streng van verdiende berisping, Hij zal niet altijd twisten. De grote Vader zal Zijn natuurlijke toon van zachtheid en medelijden weer aannemen. Vrede spreken is het eigen voorrecht van de Heere Jehova, en diep, blijvend, ja eeuwig is de vrede die Hij zo schept. Toch brengt het goddelijke woord niet voor iedereen vrede, maar alleen voor Zijn eigen volk, dat Hij heilig wil maken, en voor hen die Hij al heilig gemaakt heeft.

"Maar dat zij niet weder tot dwaasheid keren." Want als ze dat doen, valt Zijn roede opnieuw op hen en wordt hun vrede aangetast. Wie gemeenschap met God wil genieten, moet jaloers op zichzelf zijn en alles mijden wat de Heilige Geest bedroeft. Dat gaat niet alleen om de grovere zonden: ook de dwaasheden van het leven moeten vermeden worden door wie begunstigd wordt met de vreugde van bewuste gemeenschap. We dienen een jaloerse God, en daarom moeten we onophoudelijk waakzaam zijn tegen het kwaad.

Afvalligen zouden dit vers met de grootste zorg moeten bestuderen. Het troost hen en waarschuwt hen tegelijk. Het trekt de afgedwaalden terug naar hun trouw en boezemt hun een gezonde angst in om verder af te dwalen. Opnieuw tot dwaasheid keren is erger dan één keer dwaas zijn. Het wijst op eigenzinnigheid en halsstarrigheid,

en het wikkelt de ziel in zevenvoudige zonde. Er is geen grotere dwaas dan de mens die dwaas wil zijn, kost wat kost.

Vers 9

"Zekerlijk, Zijn heil is nabij degenen, die Hem vrezen." Het geloof weet dat een reddende God altijd dichtbij is. Maar alleen (want dat is de juiste weergave) voor wie de Heere vreest en Hem met heilig ontzag aanbidt. In de bediening van het evangelie wordt deze waarheid duidelijk zichtbaar. Als de zaligheid nabij is voor zoekende zondaars, is ze zeker heel dichtbij voor wie haar ooit gekend hebben en het genot ervan door eigen dwaasheid kwijt zijn geraakt. Zij hoeven zich alleen tot de Heere te keren, dan genieten ze haar weer.

We hoeven geen lange omweg te maken langs persoonlijke kastijdingen of geestelijke voorbereidingen. We kunnen tot de Heere komen, door Jezus Christus, precies zoals we de eerste keer deden, en Hij ontvangt ons weer in Zijn liefdevolle armen. Of het nu een volk in tegenspoed is of één mens onder tucht: deze lieflijke waarheid is rijk aan bemoediging tot berouw en vernieuwde heiligheid.

"Opdat in ons land eer wone." Het doel van de terugkeer van de genade is dat een betere toestand blijvend gevestigd wordt. Dan wordt er voortdurend een glorierijke, godvrezende aanbidding aan God gebracht en genieten we daardoor ook een heerlijke mate van welvaart. Israël was heerlijk als het trouw was; zijn schande volgde altijd op zijn ontrouw. Ook gelovigen leiden een heerlijk leven als ze gehoorzaam wandelen, en ze verliezen de ware heerlijkheid van hun geloof alleen als ze van hun standvastigheid afvallen.

In deze twee verzen vinden we, onder de sluier van de letter, een aanwijzing voor de komst van *het Woord Gods* tot de volken, in tijden van diepe afval en nood, toen trouwe harten uitzagen en verlangden naar de belofte die zo lang op zich liet wachten. Door Zijn komst wordt de zaligheid dichtbij gebracht en woont de heerlijkheid, ja de

heerlijkheid van de tegenwoordigheid van de Heere, onder de mensen. De volgende verzen spreken hier zonder duisterheid over.

Vers 10

"De goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten." God heeft het gebed verhoord, en de jubelende psalmist ziet hoe de eigenschappen van God samenwerken om het volk te zegenen dat zo lang onder druk stond. Barmhartigheid en Waarheid komen hand in hand om de trouwe belofte van hun genadige God waar te maken. Het volk ziet meteen: Jehova is genadig én betrouwbaar. Hij is geen tiran en geen bedrieger. "De gerechtigheid en vrede zullen elkander kussen." De Heere had met rechtvaardige strengheid pijn veroorzaakt, maar nu zendt Hij uit erbarmen vrede om de wond te verbinden. Het volk is bereid gemaakt om de zonde achter zich te laten en de gerechtigheid na te jagen, en ontvangt daarom direct vrede. "De oorlogstrom klopte niet meer, en de slagvaandels waren opgerold;" want de afgoderij was verlaten en Jehova werd weer aanbeden.

Dit lijkt de eerste en meest directe betekenis van deze verzen te zijn. Maar de diepste zin is Christus Jezus, het Woord dat verzoening brengt. In Hem komen de eigenschappen van God in blije eensgezindheid samen om schuldige mensen te redden. Ze ontmoeten en omhelzen elkaar op een manier die we nooit hadden kunnen bedenken, ook niet in onze rechtvaardige vrees of in onze meest verlichte hoop. God is net zo waarachtig alsof Hij elke letter van Zijn dreigementen had uitgevoerd. En Hij is net zo rechtvaardig alsof Hij nooit vrede had toegesproken aan het geweten van een zondaar. Zijn liefde straalt in onverminderde glans, en toch wordt geen enkele andere van Zijn eeuwig gezegende eigenschappen daardoor overschaduwd.

Moderne denkers(?) maken er vaak een sport van om te spotten met deze voorstelling van wat de plaatsvervangende verzoening van onze Heere heeft bereikt. Maar als ze zelf ooit het gewicht van de zonde op een wakker geschud geweten hadden gevoeld, zouden ze

met hun lege spot ophouden. Dr. Duncan heeft hun leer over de verzoening treffend beschreven als de erkenning "dat de Heere Jezus Christus het een of ander gedaan heeft, dat op de een of andere wijze, op de een of andere manier verband hield met de zaligheid van den mens." Dat is hun vervanging voor plaatsvervanging! Onze feiten zijn oneindig beter dan hun dromen, en toch lachen ze ons uit.

Dat is eigenlijk niet vreemd, want natuurlijke mensen doen nu eenmaal wat bij hen past. We kunnen van dieren ook niet verwachten dat ze veel waarde hechten aan de ontdekkingen van de wetenschap. En evenmin kunnen we hopen dat mensen zonder de Geest de oplossing van geestelijke raadsels op waarde schatten. Die liggen ver boven hen en buiten hun gezichtsveld. Voor wie zich verblijdt in de grote verzoening blijft er intussen maar één ding over: ons blijven verwonderen en aanbidden.

Vers 11

"De waarheid zal uit de aarde spruiten." Beloften die nog niet zijn vervuld, liggen er als begraven zaden. Ze zullen opschieten en een oogst van blijdschap opleveren. En mensen die door genade vernieuwd zijn, zullen leren om trouw te zijn aan elkaar en aan hun God. Ze gaan de leugen verafschuwen waar ze eerst zo van hielden. "En gerechtigheid zal van den hemel nederzien," alsof ze de vensters openzwaait en naar buiten leunt om een berouwvol volk te bekijken. Eerder kon ze niet naar dit volk kijken zonder een verontwaardiging die hen noodlottig zou zijn geworden. Wat een heerlijk tafereel! De aarde brengt bloemen van waarheid voort, en de hemel schittert van sterren van heiligheid. De twee werelden weerklinken in elkaar, of spiegelen elkaars schoonheid.

"De aarde met waarheid bekleed en met gerechtigheid overwelfd," zal een hemel op aarde zijn. Wanneer God genadig neerziet, richt de mens zijn hart omhoog in gehoorzaamheid. Dit vers wordt prachtig toegelicht door de Persoon van onze aanbiddelijke Heere Jezus

Christus. In Hem vinden we waarheid in onze menselijke natuur, en door Zijn Godheid komt goddelijke gerechtigheid tot ons. Zijn Geest werkt zelfs nu al een heilige harmonie tussen Zijn kerk hier beneden en de soevereine gerechtigheid daarboven. En op de laatste dag zal de hele aarde versierd zijn met elke kostbare deugd, en zal de hemel er innig mee omgaan.

Er ligt een wereld van betekenis in deze verzen. Men hoeft er alleen maar over na te denken om die naar boven te halen. Lezer, "de put is diep", maar als u de Geest hebt, kunt u niet zeggen: "Gij hebt niet om mede te putten."

Vers 12

"Ook zal de HEERE het goede geven." God is Zelf pure goedheid. Daarom keert Hij gemakkelijk terug van Zijn toorn en deelt Hij goede dingen uit aan Zijn berouwvolle volk. Ons kwaad brengt kwaad over ons. Maar als we terugkeren naar het goede, verrijkt de Heere ons overvloedig met goede gaven. Materiële zegen krijgen we altijd waar we die kunnen genieten zonder dat het ten koste gaat van het geestelijke goed. "En ons land zal zijn vrucht geven." De vloek van de onvruchtbaarheid verdwijnt samen met de vloek van de zonde. Wanneer het volk God gaf wat Hem toekwam, zou de grond hun werk op het land belonen.

Kijk maar wat de zonde tot op de dag van vandaag met Palestina heeft gedaan: ze heeft de tuinen veranderd in een woestijn. De verlaten stukken land zijn de littekens van haar ongerechtigheid. Alleen berouw en goddelijke vergeving kunnen dit verwoeste land herstellen. Ook de hele wereld zal in de komende dagen stralen van dezelfde zegen:

> *"Van de vloek bevrijd, geeft de dankbare tuin*
> *zijn vrucht in rijke opbrengst. Geen vorst,*
> *geen brandkoren, geen meeldauw valt neer, geen worm*
> *en geen rups bederft één rijpende hoop.*

> *De wolken druipen van vettigheid. Zelfs de elementen zijn onderworpen aan de biddende wil van hen wier verlangen één is met het verlangen van God."*

Vers 13

"De gerechtigheid zal voor Zijn aangezicht henengaan, en Hij zal ze zetten op den weg Zijner voetstappen." Wanneer God in gerechtigheid vooruit marcheert, laat Hij een spoor na waarin Zijn volk blij zal volgen. Wie in gerechtigheid heeft geslagen, zal ook in gerechtigheid zegenen. In beide laat Hij Zijn gerechtigheid zien, zodat die de harten en levens van heel Zijn volk raakt. Zo zijn de zegeningen van de eerste komst van onze Heere, en zo zullen ze nog veel duidelijker het gevolg zijn van Zijn tweede komst. Ja, kom, Heere Jezus!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze mooie psalm is, net als enkele andere, zonder naam of datum tot ons gekomen. Hij is het werk van een onbekend dichterlijk genie, aangeraakt, gelouterd en verheven door het vuur van hemelse inspiratie. Het is een kostbaar overblijfsel uit die gouden tijd waarin de Hebreeuwse muziek doordrongen was van een geest die nooit over Griekenland of Rome heeft gewaaid.

Het stemt tot nadenken dat sommige psalmen een naamloze oorsprong hebben. Bedenk hoeveel de kerk van God verschuldigd is aan een paar naamloze goede mensen, die voor ons liederen en geestelijke gezangen schreven. Hun klanken zijn rijker dan ooit zijn uitgegoten door de beroemdste namen uit de heidense wereld. Deze heilige mannen zijn heengegaan, zonder een overlevering van hun levensverhaal na te laten. Maar ze hebben ons een erfenis nagelaten van rijke, gevarieerde en door God ingegeven gevoelens. Daardoor blijft de

kerk tot het einde der tijden bij hen in het krijt staan. — John Stoughton. 1852.

Gehele psalm

We kunnen deze psalm als volgt indelen. Ps. 85:2-4 spreken de dank van het volk uit voor hun terugkeer uit de ballingschap. Ps. 85:5-7 is hun gebed om zelf hervormd te worden. In Ps. 85:8 bidden ze om de komst van de Messias. Ps. 85:9 bevat de woorden van de Hogepriester, met Gods genadige antwoord. Daarna volgt de dankbare juichkreet van het volk, tot het einde van de psalm.

Om deze uitleg voor te bereiden, kijken we eerst hoe vreemd de woorden nu klinken: "Ik zal horen, wat God, de HEERE, spreken zal; WANT Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken." Zeker, God kon niet geraadpleegd worden, want dat was niet nodig. En de Hogepriester kon onmogelijk zeggen dat hij God zou vragen, want hij wist al wat God zou antwoorden. Dat geldt vooral omdat we nu een vraag aan God hebben gesteld en toch geen antwoord van God krijgen. Gelukkig worden we uit deze moeilijkheden gered. Op gezaghebbende gronden blijkt namelijk dat het woordje dat met "want" is vertaald, oorspronkelijk "in" of "door mij" betekende. Die kleine wijziging neemt de duisternis weg en geeft ons het licht terug dat we zo lang hebben gemist.

Het volk had gebeden om de snelle komst van hun grote redding. De Hogepriester zegt (zo moet het hier staan): "Ik zal horen wat de Almachtige zegt. Jehova zegt, DOOR MIJ, VREDE tot Zijn volk, ja tot Zijn heiligen; maar laat hen niet weder tot dwaasheid keren." De Joden verstonden onder vrede elke zegen, dus hun grootste zegen. Daarom erkenden ze meteen dat deze redding zeker was, de heerlijkheid van hun land. Ze kondigen haar aan als nabij. En dan zien ze, in een waarlijk profetische vervoering, die heerlijkheid al aangekomen en al wonend in Judea.

Ze zien God Zijn genadige beloften tot in de puntjes vervullen. Ze zien dus de barmhartigheid en de waarheid van God elkaar ontmoeten. Ze zien het plan voltooid waarin Gods gerechtigheid (dat is Zijn recht) in harmonie is met de vrede (dat is het geluk) van de mens, zodat gerechtigheid en vrede elkaar met de teerste genegenheid begroeten. Kortom: ze zien de *waarheid* uit de aarde bloeien. Dat wil zeggen: ze zien Hem Die de weg, de waarheid en het leven is, hier op aarde geboren worden. En ze zien zelfs de gerechtigheid, of het recht van God, met welbehagen uit de hemel neerzien.

Ps. 85:13 is nu zo ongelukkig vertaald dat het al zijn echte glans kwijt is. Kon de profeet, na alles wat hij zojuist in vervoering had gezegd, hier nuchter zeggen dat God het goede zou geven en dat Judea een rijke oogst zou krijgen? Nee! Samenhang en gezond verstand verbieden dat, en de waarheid steunt hun protest. De woorden geven hier de redenen voor alle voorgaande krachtsinspanningen en betekenen eigenlijk: Ja, Jehova schenkt *de zegen*, en ons land schenkt *zijn nageslacht*. En wat kan die zegen zijn? Wat kan, te midden van deze verheven beelden, het nageslacht van Judea zijn, behalve *Hij*, en *Hij* alleen, Die de zegen was van alle landen in het algemeen en de heerlijkheid van Judea in het bijzonder?

En wat zegt het volgende vers? Gerechtigheid gaat voor *Hem* henen. Dat kan stellig niet gaan over de vrucht van de aarde, maar zeker wel over die roemrijke Persoon, de *Messias*. Gerechtigheid gaat voor *Hem* henen en richt Zijn gangen op de weg. Dan het woord dat met "het goede" is vertaald en op de verlossing wordt toegepast. Datzelfde woord wordt door Jeremia zo gebruikt: "Ziet, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik het goede woord (den zegen) verwekken zal, dat Ik tot het huis van Israel en over het huis van Juda gesproken heb. … te dier tijd zal Ik David een SPRUIT der gerechtigheid doen uitspruiten" (Jer. 33:14-15). En dat de Messias hier deels wordt beschreven als iemand die uit de aarde opspruit, zegt Jesaja ook: "Te

dien dage zal des HEEREN SPRUIT zijn tot sieraad en tot heerlijkheid, en de vrucht der aarde tot voortreffelijkheid en tot versiering."

Maar deze evangelische profeet gebruikt elders precies dezelfde combinatie van beelden als in onze psalm. Ook bij Jesaja vinden we de hemelen met hun gerechtigheid en de aarde met haar zaligheid: "Drupt, gij hemelen! van boven af, en dat de wolken vloeien van gerechtigheid; en de aarde opene zich, en dat allerlei heil uitwasse" (Engels: en laat hen heil voortbrengen). Maar "laat hen voortbrengen": wie of wat kan hier met "hen" bedoeld zijn, behalve de hemelen en de aarde? Het zijn hemel en aarde die hier worden voorgesteld als de voortbrengers die de Zaligmaker van de wereld binnenleiden. Wat kan hier anders bedoeld zijn dan datgene wat zij voortbrengen? Wie anders dan *Hij* alleen? Hij ontleende Zijn goddelijke natuur aan de hemel en Zijn menselijke aan de aarde, en was zo (wat geen ander wezen ooit was) zowel *God* als *mens*. — Benjamin Kennicott.

Vers 1

"Gij zijt Uw lande gunstig geweest." De dichter spreekt van het land van de Heere. Zo wijst hij op de nauwe band van God met dit land en met het volk dat er woont, en bevestigt hij Gods gunst ervoor. Want God heeft dit land gekozen als woonplaats voor Zijn volk, voor de ware godsdienst en voor Zijn eigen aanwezigheid. Ook heeft Hij het op Zijn tijd Zelf betreden, in de persoon van Zijn Zoon. Daar heeft Hij Zijn kerk voor het eerst bijeengebracht en gegrondvest. — Venema.

Vers 1

"De gevangenis van Jakob." Alle ware gelovigen zijn zonen van Jakob en zaad van Abraham. Dat geldt ook voor de gelovige heidenen: zij zijn zonen van Jakob naar de Geest, net zoals gelovige Joden zonen van Jakob zijn naar het vlees. De kerk van deze ware Jakobijnen en Israëlieten is het land van de Heere. De gevangenschap die hier wordt genoemd, is de slavernij onder de zonde. In deze gevangenschap is Satan de cipier, ons vlees de gevangenis, goddeloze lusten de hand-

boeien en een slecht geweten de kwelgeest. Ze staan allemaal tegen ons. Alleen Christus is Immanuël, God met ons. Hij maakt een einde aan de gevangenschap van Jakob door al zijn overtredingen te vergeven en al zijn zonden te bedekken. — Abraham Wright.

Vers 2

"De misdaad Uws volks hebt Gij weggenomen." nasatha awon: U hebt de ongerechtigheid gedragen, of weggedragen. Dit is een zinspeling op de ceremonie van de zondebok. — Adam Clarke.

Vers 2

"Gij hebt al hun zonden bedekt." Als gezegd wordt dat God zonde bedekt, doet Hij dat niet zoals iemand een zweer met een pleister afdekt, waardoor hij haar alleen maar verbergt. Nee, Hij bedekt haar met een pleister die haar echt geneest en helemaal wegneemt. — Bellarmijn.

Vers 2

"Sela." Rabbi Kimchi ziet het als een teken om de stem te verheffen. De vertalers van de Septuaginta lijken het te hebben opgevat als een muzikale of ritmische aanduiding. Herder zag er een wisseling van toon in. Mathewson hield het ook voor een muzikale aanduiding, misschien gelijk aan het woord herhaal. Volgens Luther en anderen betekent het stilte. Gesenius legt het uit als: "Laat de instrumenten spelen en de zangers ophouden." Wocher ziet het als gelijk aan sursum corda: omhoog, mijn ziel! Sommer heeft alle vierenzeventig plaatsen onderzocht waar het woord voorkomt. Hij erkent daarin telkens "een werkelijk beroep of oproep tot Jehova." Het zijn kreten om hulp en gebeden om verhoord te worden.

Soms staan ze volkomen rechtstreeks, en zo niet in de gebiedende wijs, dan toch als "Hoor, Jehova!" of "Ontwaak, Jehova!" en dergelijke: ernstige aanroepingen tot God dat Hij wil gedenken en horen, enzovoort. Het woord zelf ziet hij als een trompetstoot van de priesters.

Sela zelf, denkt hij, is een afgekorte uitdrukking voor Higgajon Sela. Higgajon wijst dan op het geluid van de snaarinstrumenten en Sela op een krachtige trompetstoot. Uit de "Bibliotheca Sacra", aangehaald door Plumer.

Vers 3

"Gij hebt weggenomen al Uw verbolgenheid." Of: verzameld. Zonde veroorzaakt toorn, en Gods volk verdient die net zo goed als anderen. Maar de Heere heeft die toorn verzameld en uitgegoten over Zijn Zoon, hun Borg. Daarom zal niets van die aard ooit nog op hen vallen, nu niet en later niet. De toorn is van hen weggenomen, zodat ze er geen gevoel, besef of geweten van hebben. Dat had de wet vroeger in hen gewerkt, maar dat gebeurt niet meer wanneer vergeving op hen wordt toegepast, en dat is hier bedoeld. — John Gill.

Vers 3

"Gij hebt U gewend." Hier staan zes keer "hebt", die het volgende "keer" in vers 5 binnenhalen. God heeft, en daarom zal God: dat is een sterk houvast voor de hoop, zo niet een bewijs volgens de logica van de Schrift. Zie 2 Kor. 1:10. — John Trapp.

Vers 4

"Doe te niet Uw toornigheid over ons." De uitdrukking "breek Uw verontwaardiging jegens ons" (dat wil zeggen: waarmee U op ons toornt, zodat ze vanzelf ophoudt) omvat het opheffen van de tekenen en de gevolgen van de toorn. Het woord par (want dat is de wortel die we hier moeten nemen) betekent eigenlijk: breken door middel van keepjes en scharten. Denk aan de snede van een mes die door veel keepjes en scharten gebroken wordt, zodat het geheel versleten en onbruikbaar raakt. Zolang verontwaardiging krachtig is en haar uitwerking verspreidt, heeft ze een snede die slaat en doorboort. Maar ze geldt als stomp en gebroken wanneer ze zich niet meer uit en

geen kwaad meer voortbrengt. Dat, zeggen zij, geldt ook voor Gods toorn. — Venema.

Vers 6

"Zult Gij ons niet weder levend maken?" In het Hebreeuws staat er: Zult U niet terugkeren en ons levend maken? Wij hebben het werkwoord "terugkeren" weergegeven met het woordje "weder", dus: "Zult Gij ons niet weder levend maken?" U hebt ons al zo vaak nieuw leven gegeven. Toen we als doden waren, als lijken die wegrotten in het graf, hebt U ons levend gemaakt. Wilt U ons dan niet nog een keer levend maken? Wilt U die krachtige, barmhartige daden en die machtige reddingen niet nog eens herhalen, opnieuw doen? — Joseph Caryl.

Vers 6

"Opdat Uw volk zich in U verblijde." Bernard zegt in zijn 15e preek over het Hooglied dat Jezus honing is in de mond, muziek in het oor en vreugde in het hart. Is er iemand onder ons bedroefd? Laat Jezus het hart binnenkomen en vandaar naar het gezicht opspringen. En zie: voor de rijzende glans van Zijn naam trekt elke wolk weg en keert de rust terug.

Origenes merkt in zijn 10e homilie over Genesis op: Abraham verheugde zich niet over wat hij toen bezat, niet over mooie woorden en niet over de daden van zijn tijd. Maar wil je weten waar zijn blijdschap vandaan kwam? Luister dan naar de Heere, Die tot de Joden zegt, in Johannes 8:56: "Abraham, uw vader, heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijn dag zien zou; en hij heeft hem gezien, en is verblijd geweest." Hoop stapelde zijn vreugde op. — Le Blanc.

Vers 6

"Opdat Uw volk zich in U verblijde." Wanneer God de stemming van Zijn volk verandert, moet hun blijdschap niet liggen in de gave, maar in de Gever. — David Dickson.

Vers 6

Het is het natuurlijkste en het mooiste wat er is voor het volk van God: zich in God verblijden. God is de bron van alle blijdschap. Wie zou Hij daarmee vullen, als Zijn volk niet? En bij wie zou Zijn volk die blijdschap weer inblazen, als niet bij Hem? Zo wil God Zijn kinderen graag zien, en zo staan zij er zelf ook graag bij: blij, en blij in Hem. Maar dat kan niet in de toestand van dood en gevangenschap waarin God hen een lange tijd opsluit. "De levende, de levende, die zal U loven", maar helaas, de doden kunnen dat niet. — John Pennington, 1656.

Vers 6

Het is waar: zonde doodt. Mensen zijn dood in overtredingen en zonden, dood in de wet, dood in hun gevoelens, dood doordat ze de troostrijke omgang met God kwijt zijn. Waarschijnlijk is de grootste praktische dwaalleer van elke tijd dat we te licht denken over onze verloren toestand onder de schuld en de heerschappij van de zonde. Zolang die gedachte de boventoon voert, vragen we maar traag om nieuw leven of verkwikking. Wat zondaren en kerken nodig hebben, is nieuw leven door de Heilige Geest. — William S. Plumer.

Verzen 6-7

Zult U ons niet levend maken door de eerste, geestelijke opstanding? Dan zal Uw volk, levend gemaakt van een leven in zonde tot een leven in genade, zich in U verblijden en niet in zichzelf, zonder op eigen kracht te rekenen. En opdat dit alles in ons werkelijkheid wordt: Toon ons, o Heere, Uw goedertierenheid. Dat is Christus, door Wie U Zich over het mensdom hebt ontfermd. Toon Hem aan ons na deze ballingschap, zodat wij Hem van aangezicht tot aangezicht zien. — Richardus Hampolus.

Vers 7

"Uw goedertierenheid." We zijn niet alleen dankzij de barmhartigheden van de Heere niet verteerd. Nee, alles is barmhartigheid, van het begin tot het einde. Barmhartigheid die ons onderweg tegemoet kwam. Barmhartigheid die ons in onze ellende aanzag. Barmhartigheid die ons van onze zonden waste in Zijn eigen bloed. Barmhartigheid die onze naaktheid bedekte en ons kleedde in Zijn eigen kleed van gerechtigheid. Barmhartigheid die ons leidde en begeleidde op de weg. En barmhartigheid die ons nooit zal begeven of verlaten, totdat de barmhartigheid haar volmaakte werk heeft voltooid in de eeuwige zaligheid van onze zielen, door Jezus Christus. — Barton Bouchier.

Vers 8

"Ik zal horen", enzovoort. Een zondaar die voor Gods openbaring staat, hoort eerst te luisteren. Wie de plaats van een doener inneemt voordat hij luisteraar is geworden, zet Gods orde op zijn kop en brengt alles in verwarring. Adam probeerde dat en het mislukte. Hij probeerde het met "werken". Zij "hechtten vijgeboombladeren samen", maar het hielp niet. Hij kon zelfs zijn eigen geweten niet tevredenstellen en zijn schuldige angst niet wegnemen. Hij moest luisteren naar de stem van God en gehoor geven aan Gods openbaring. — "Things New and Old." 1859.

Vers 8

"Ik zal horen", enzovoort. Het oog is maar een zintuig en moet voor het oor wijken. Daarom merkt iemand geestig op dat onze Zaligmaker wel gebood om de hand, de voet en het oog af te hakken als ze ons doen struikelen (Markus 9:43-47), maar het oor nooit noemde. Als je hand, je voet of je oog je doet struikelen, doe ze dan weg. Maar scheid je niet van je oor, want dat is het werktuig dat je ziel tot behoud kan leiden. Zoals Christus daar zegt: een mens kan de hemel

binnengaan met lamme voeten, zoals Mefiboseth, blind, zoals Barzillai, of verminkt aan zijn hand, zoals de man met de verdorde hand in het evangelie.

Maar als er geen oor is om over de weg te horen, is er ook geen voet om de hemel in te gaan. Als God niet eerst in het oor komt, wordt Hij niet in heiligheid met de mond beleden en geeft Hij het hart ook geen troost. De Joden hadden ogen om de wonderen van Christus te zien. Maar omdat ze geen oren hadden om Zijn wijsheid te horen, hadden ze ook geen voeten om Zijn koninkrijk binnen te gaan.

In een huis kom je door de deur binnen, niet door het raam. Het oog is slechts het raam van het hart; het oor is de deur. En Christus staat nu aan de deur te kloppen, niet aan het raam (Openbaring 3:20). Hij komt niet door het raam binnen, maar door de deur. "Die door de deur ingaat, is een herder der schapen" (Johannes 10:2). Hij komt nu binnen door Zijn woorden, dan weer door Zijn wonderen. "Dezen doet de deurwachter open, en de schapen horen zijn stem" (Johannes 10:3). Om Hem open te doen en binnen te laten, moeten we dus via de deur: Zijn stem horen.

In het evangelie was er een man die blind en doof was. Blinde ogen zijn erg, maar dove oren zijn erger. Het is slecht als je ogen dichtgenaaid zijn (Seel, dichtnaaien: een term uit de valkenjacht), maar nog slechter als je oren verzegeld zijn.

Open je oren dus voor deze hemelse stem. Bernard geeft deze beschrijving van een goed oor: een oor dat graag hoort wat er geleerd wordt, wijs begrijpt wat het hoort en gehoorzaam doet wat het begrijpt. O, geef mij zo'n oor, en ik hang er juwelen van goud aan: sieraden van lof. — Thomas Adams.

Vers 8

"Ik zal horen", enzovoort. In mijn tekst zit een dichterlijke zinspeling op het raadplegen van de wolk van heerlijkheid tussen de cherubs,

waaruit bij alle beslissende gelegenheden antwoord kwam. David richtte zijn gedachten van alle andere mogelijkheden op dit ene: Ik zal horen, wat God, de HEERE, spreken zal. Zo kon hij volledig steunen op de zekerheid van Gods gunst, die hij zou ontvangen vanwege het berouw en de gebeden van het volk. Hij dacht aan Gods verbond met hen en wist: het antwoord zal vrede zijn. In die tijd was dat de groet tussen vrienden, en het betekende volledige verzoening.

"Vrede spreken" wil dus zeggen: zekerheid geven van Gods liefde en gunst voor Zijn volk en Zijn heiligen. Dat is het volk dat, zoals iedereen wist, door zoveel verbondsrituelen geheiligd en aan Gods dienst gewijd was. — Gilbert Burnet, 1643-1714/5.

Vers 8

"Ik zal horen, wat God, de HEERE, spreken zal." Mensen die naar het vlees leven, spreken zichzelf vrede toe vanwege een of andere goedheid die ze in zichzelf menen te zien. Onoprechte belijders stelen vrede uit Gods beloften, zoals in Jesaja 55:7 en Hosea 14:5. Maar een oprecht hart is pas tevreden als het God door Zijn Geest vrede tot dat hart hoort spreken. Daarom zal het bidden, wachten en luisteren. En als God vrede spreekt, komt er zoveel zoetheid mee en zo'n inkijk in Zijn liefde, dat de ziel er krachtig door wordt bewaard om niet weer tot dwaasheid terug te keren. Deze vrede maakt klein en doet smelten. Hij brengt nederigheid mee voor de ziel, en ook blijdschap. Maar dat gebeurt nooit wanneer mensen zichzelf vrede toespreken. — John Berridge, 1716-1793.

Vers 8

"Ik zal horen, wat God, de HEERE, spreken zal", enzovoort. Hij is klaar met bidden en heeft gesproken. Nu staat hij stil en luistert, zoals je doet als je een echo verwacht: welke weerklank zal hij krijgen, welk antwoord wordt er uit de hemel teruggegeven, is zijn gebed al aangekomen? Ik zal horen wat de Heere spreken zal; of, zoals sommigen het lezen: Ik zal horen wat de Heere spreekt. Want soms komt er

meteen een weerklank, een snel antwoord in iemands hart, nog voordat het gebed half af is.

"Hij zal … van vrede spreken." Als Gods kind geen vrede heeft, kan het die pas krijgen als God die spreekt... Hoe groot de nood van Gods volk ook is, voor God is het een gemakkelijke zaak hun vrede te geven. Let op de uitdrukking die hier gebruikt wordt: het is slechts vrede spreken. Dat wil zeggen: voor Hem is het even makkelijk vrede te geven als voor ons om een woord te zeggen. Het kost Hem niets meer. Onze troost is dus: omdat alleen Hij het kan doen, kan Hij het ook gemakkelijk doen, zelfs met één woord. — Thomas Goodwin.

Vers 8

"Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken", enzovoort. De stem van de Heere troost, en Zijn woorden zijn zoet voor wie Hem vrezen. Het is een duidelijk teken dat het niet helemaal goed met ons gaat als Gods stem ons angst aanjaagt. Of als we bang zijn om het gepredikte woord te horen, als terechte vermaningen over onze zonden ons onwelkom zijn en ons kwaad maken, en we minder gaan denken over onze predikant omdat hij ons berispt en waarschuwt. Wie goed leeft en een nette levenswandel heeft, is niet bang voor Gods stem.

Gods woord is het licht dat God in Zijn kerk heeft aangestoken om haar voeten te leiden op de wegen van de vrede. Wie kwaad doet, haat het licht en komt er niet bij in de buurt, bang dat zijn werken bestraft worden. De kinderen van het licht zoeken het juist op en roepen tot God: "Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwigen weg." — Edward Marbury.

Vers 8

"Tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten." Hij zal het volk in het algemeen voorspoed geven, en Zijn gunstgenoten, Zijn volgelingen, in het bijzonder. — Adam Clarke.

Vers 8

"Tot Zijn gunstgenoten." Opvallend is dat we een beroemde Joodse schrijver, Kimchi, aan onze kant hebben. Hij verstaat het woord dat hier met "gunstgenoten" is weergegeven, als de godvrezenden onder de heidenen, anders dan het volk van de Heere, de Joden. — John Fry.

Vers 8

"Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken; maar dat zij niet weder tot dwaasheid keren." Dat betekent: als Zijn gunstgenoten weer tot dwaasheid terugkeren, en uit treurige ervaring zien we dat helaas veel te vaak, dan kan God Zijn stem veranderen. Dan kan Hij de vrede die Hij eerder sprak, omkeren in een oorlogsverklaring aan hun geweten. — Thomas Fuller.

Vers 8

"Maar dat zij niet weder tot dwaasheid keren." Als God uiteindelijk geen vrede sprak, zouden zij zeker tot dwaasheid terugkeren. Want Zijn einddoel met het spreken van vrede is juist dat zij niet tot dwaasheid terugkeren. Psalm 125:3: "Want de scepter der goddeloosheid zal niet rusten op het lot der rechtvaardigen; opdat de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken tot onrecht." Daarom staat in het laatste vers: "vrede zal over Israel zijn." In de geneeskunde geldt als regel dat je de natuurlijke krachten van de patiënt altijd op peil houdt. Dreigen die te bezwijken, dan stoppen artsen met laxeermiddelen en geven ze versterkende middelen.

Zo doet God ook met Zijn volk. Met zuiveringen maakt Hij hun geest vaak heel zwak en laag. Toch ondersteunt en behoudt Hij hun geest, zodat ze niet bezwijken en uitgedoofd worden. Daarna geeft Hij versterkende middelen om hen weer op te richten. — Thomas Goodwin.

Vers 8

In geestelijke dingen is het moeilijk te zeggen wat moeilijker is: een goede gesteldheid verkrijgen, of die bewaren en behouden als je haar eenmaal hebt. Of er meer ernst nodig is om vrede met God te sluiten, of om die vrede te bewaren als hij gesloten is. Of er meer vlijt nodig is bij de voorbereiding op een avondmaal, of meer waakzaamheid erna. Zeker, beide zijn nodig, en geen van beide mag worden overgeslagen. En het was het woord van onze gezegende Heere, in Matteüs 26:41, na de eerste viering van Zijn avondmaal: "Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt." Hier geldt dat gezegde bij uitstek: "Non minor est virtus, quam quaerere, parta tueri": er is geen geringere deugd en dapperheid nodig om te behouden dan om iets te winnen of te veroveren.

In de woorden vinden we: 1. Een grote barmhartigheid die de Heere aan Zijn volk belooft, namelijk: Hij zal vrede tot hen spreken.

1. Een bijzondere waarschuwing aan hen, die wijst op hun gevaar: Maar dat zij niet weder tot dwaasheid keren. Dat betekent: laat Zijn volk en Zijn gunstgenoten, tot wie Hij vrede heeft gesproken, niet terugkeren naar de zonde. Laat hen oppassen voor "bourding" (bourding: gekscheren) en voor spelen met Gods barmhartigheid, voor het veranderen van Zijn genade in losbandigheid, voor het koel worden van hun liefde tot Hem, voor het terugglijden op hun oude weg en voor het omhelzen van hun oude liefjes en afgoden. Want dat is dwaasheid, ja, dwaasheid in folio, om het zo te zeggen. — James Durham, in "The Unsearchable Riches of Christ."

Vers 9

"Opdat in ons land eer wone." In het land waar de ware kerk van Christus woont, waar heiligen en godvrezenden wonen, daar woont heerlijkheid. Daar is God, daar is Christus door Zijn Geest, Die gerechtigheid en zaligheid brengt aan zo'n gezelschap, en dat is heer-

lijk. Door Zijn aanwezigheid is het volk heerlijk, en het land heerlijker dan alle andere landen, welke ook. — David Dickson.

Vers 10

"De goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten; de gerechtigheid en vrede zullen elkander kussen." Let goed op: bij de menswording van Christus treden vier deugden nadrukkelijk op, namelijk goedertierenheid, waarheid, gerechtigheid en vrede, of liefde die vrede brengt. Zij waren als vier treden van de troon van Christus, of vier vorsten die dicht bij Hem stonden en Hem vergezelden.

1. Aan de rechterhand staat de goedertierenheid, die een olijftak aanbiedt.
2. Aan de linkerhand staat de waarheid, die de witte lelie draagt.
3. Vóór Hem uit loopt de gerechtigheid, die de weegschaal draagt.
4. Vrede volgt Hem, met een hoorn des overvloeds vol bloemen, en strooit die bloemen rondom. — Le Blanc.

Vers 10

"De goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten; de gerechtigheid en vrede zullen elkander kussen." Deze vier eigenschappen van God gingen uiteen bij de val van Adam en ontmoetten elkaar weer bij de geboorte van Christus. Barmhartigheid wilde de mens altijd redden, en Vrede kon zijn vijand niet zijn. Maar Waarheid eiste dat Gods dreiging werd uitgevoerd: "De ziel, die zondigt, die zal sterven." En Gerechtigheid kon niet nalaten ieder het zijne te geven: Jehova moet waarachtig zijn in al Zijn wegen en rechtvaardig in al Zijn werken. Nu is er op aarde geen godsdienst, behalve de christelijke, die aan de eisen van al deze eisers kan voldoen en tussen hen weer eenheid kan brengen.

Alleen zij kan laten zien hoe Gods woord waar kan zijn en Zijn werk rechtvaardig, terwijl de zondaar toch barmhartigheid vindt en vrede krijgt. — George Horne.

Vers 10

Dit is een opmerkelijke tekst, en er is veel over gezegd. Maar ik denk dat er een schoonheid in zit die nog niet is opgemerkt. Barmhartigheid en vrede staan aan de ene kant, waarheid en gerechtigheid aan de andere. Waarheid eist gerechtigheid; barmhartigheid roept om vrede. Ze ontmoeten elkaar onderweg: de een om de zonde te onderzoeken, de ander om te pleiten voor verzoening.

Na die ontmoeting worden hun verschillen bijgelegd, op grond van bepaalde overwegingen die hier niet bij name worden genoemd. Hun wederzijdse eisen smelten samen tot één gemeenschappelijk belang. Daarop omhelzen vrede en gerechtigheid elkaar meteen. Zo wordt gerechtigheid aan waarheid gegeven en vrede aan barmhartigheid. Waar ontmoetten zij elkaar dan? In Christus Jezus. Wanneer werden zij verzoend? Toen Hij Zijn leven uitstortte op Golgotha. — Adam Clarke.

Vers 10

"Goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten."

1. Eerst ontmoeten ze elkaar in God Zelf. Want al Gods wegen zijn goedertierenheid en waarheid (Ps. 25:10): Hij is vriendelijk als Hij iets belooft en trouw als Hij Zijn belofte nakomt. Paulus zegt dat Jezus Christus een dienaar van de besnijdenis is geworden, ter wille van Gods waarheid, om de beloften aan de vaderen te bevestigen, en opdat de heidenen God zouden eren om Zijn barmhartigheid (Rom. 15:8).

God beloofde Zijn Zoon aan de Joden en gaf Hem toen de tijd rijp was. Hij kwam als een licht voor de heidenen en als de eer van Zijn volk Israël. Zo liet God vooral de heidenen Zijn barmhartigheid zien en de Joden Zijn waarheid. Zijn barmhartigheid en waarheid vielen elkaar in de armen, en Hij maakte van beide volken één: één kudde, in één schaapskooi, onder één herder.

Misschien denken we bij waarheid en gerechtigheid aan Gods recht om te straffen, en bij barmhartigheid en vrede aan Zijn genade om te vergeven. Zelfs dan komen ze elkaar tegen op al Zijn wegen met wie Zijn verbond en Zijn getuigenissen bewaart. Want zoals de barmhartigheid van de goddelozen vol wreedheid zit, zo zitten Gods oordelen over Zijn dienaren vol barmhartigheid. Zelfs in Zijn toorn denkt Hij aan erbarmen. Hij straft een beetje om veel te kunnen vergeven. Hij sloopt alleen het vlees om de geest te redden (1 Kor. 5:5). Misericordiae est aliquando subtrahere misericordiam: soms is het barmhartig om barmhartigheid even in te houden.

Het was goed voor Jozef dat hij gevangen zat, goed voor Naäman dat hij melaats was, goed voor Bartimeüs dat hij blind was en goed voor David dat hij in nood zat. Bradford bedankte God meer voor zijn gevangenis dan voor elke mooie kamer of elk vermaak. Voor wie trouw is aan God werkt alles mee ten goede. Zo ontmoeten Gods barmhartigheid en waarheid elkaar, en kussen gerechtigheid en vrede elkaar: Zijn barmhartigheid is rechtvaardig en Zijn rechtvaardigheid is barmhartig.

Het mooist liet God dat zien toen Hij Zijn enige Zoon aan de wereld gaf. Daarin kusten Zijn barmhartigheid en Zijn rechtvaardigheid elkaar het innigst. Zijn rechtvaardigheid eist dat elke ziel die zondigt sterven moet. Zijn barmhartigheid wil de dood van een zondaar niet (Ezech. 33:11)...

1. Gerechtigheid en vrede ontmoeten elkaar ook in de mens. Zo legt Augustinus het uit. Wie onrechtvaardig is, ligt overal mee overhoop, zoals Ismaël: “zijn hand zal tegen allen zijn, en de hand van allen tegen hem.” Maar wie rechtvaardig is en iedereen geeft wat hem toekomt, zal vrede hebben met alle mensen, zover dat mogelijk is, en vooral met zichzelf en zijn eigen ziel. Gerechtigheid en vrede liggen zo dicht bij elkaar, en zijn elkaar zo dierbaar, dat je de één niet kunt hebben zonder de ander.

2. Gerechtigheid en vrede ontmoeten elkaar in Christus, Gods Mens. Sommige godgeleerden zien in die twee namelijk het Oude en het Nieuwe Testament. De wet eist recht. Van wie kwaad doet verlangt zij "oog voor oog, tand voor tand, hand voor hand, voet voor voet." Het evangelie is daarentegen vol barmhartigheid en vrede. Het zegt tegen de zondaar die zich echt van zijn zonden afkeert en de belofte van harte gelooft: "Zoon! wees welgemoed; uw zonden zijn u vergeven"; "Wees welgemoed, dochter! uw geloof heeft u behouden"; "Ga heen, uw geloof heeft u behouden"; "Zie, gij zijt gezond geworden; zondig niet meer."

Die twee testamenten komen in Christus samen, als in hun eigen middelpunt. Op deze (kerst)dag kusten ze elkaar, want het evangelie bracht tot vervulling wat de wet had beloofd. — John Boys.

Vers 10

Toen onze Heere het verhaal van de verloren zoon vertelde, liet Hij de Vader zien, Die Zijn kind al van ver in zijn ellende ziet aankomen. Hij had medelijden, rende hem tegemoet, viel hem om de hals en kuste hem. Dan voel je wel hoe ontroerend en teder Hij hiermee Zijn eigen prachtige woord heeft uitgelegd: "Goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten; de gerechtigheid en vrede zullen elkander kussen." — Barton Bouchier.

Verzen 10-11

Het zou niet vreemd zijn geweest als Barmhartigheid en Vrede elkaar ontmoetten, of Waarheid en Gerechtigheid: elk van die twee paren hoort bij elkaar. Maar dat degenen die tegenover elkaar lijken te staan dit doen, dat maakt deze ontmoeting wonderbaarlijk in onze ogen. Blijf je even staan om de partijen te bekijken? Het zijn er vier: 1. Barmhartigheid, 2. Waarheid, 3. Gerechtigheid en 4. Vrede. Op het eerste gezicht vallen ze uiteen in twee paren.

Barmhartigheid en Vrede passen goed bij elkaar. Het zijn collectanae, zegt Bernard ergens van hen: "bedgenoten" die samen slapen. Op een andere plaats zegt hij, ook weer collectanae: ze "dronken aan dezelfde borst dezelfde melk". En zoals die twee zo zijn, zo zijn ook de andere twee. Waarheid en Gerechtigheid lijken van dezelfde aard en gezindheid te zijn en kiezen meestal samen partij.

Barmhartigheid lijkt ons goedgezind. Vrede is niemands vijand, ook de onze niet (we spreken over hen als over personen). Het zijn allebei zachte, milde personen. Over Gerechtigheid weet ik niet goed wat ik moet zeggen: gestat gladium, "zij draagt het zwaard", en ik vrees non frustra, "niet voor niets". Over Waarheid evenmin, die vera is, maar ook severa, soms "streng". Ik ben bang dat zij niet dezelfde gevoelens koesteren.

Waarom ik twijfel? Van één van hen, Gerechtigheid, wordt hier als groot nieuws gemeld dat zij slechts "van den hemel nederzien" zal. Vroeger zou zij dat niet eens hebben gedaan. Het is een teken van diepe wrok als iemand een ander niet eens wil aankijken, zijn aanblik niet kan verdragen. Veel goeds kunnen we van haar dus niet verwachten. Van Waarheid ook niet. Iemand was zo vrijpostig om ergens te zeggen: omnis homo mendax (Rom. 3:4), "alle mens leugenachtig", en niemand daagde hem daarvoor uit. Daaruit blijkt dat het ook met haar niet allemaal goed staat. Dus twee voor ons en twee tegen ons.

Dan hun volgorde. Barmhartigheid staat vooraan en Vrede achteraan. Met de twee uiteinden komen we wel klaar. God geve dat het ons met het midden ook lukt! Toch is het niet slecht dat degenen die ons minder gunstig gezind zijn in het midden staan: ze zijn aan beide kanten omsloten en omringd door wie het goed met ons voorheeft, en die staan tussen ons en hen in. Aan de ene kant gaat Barmhartigheid voorop, aan de andere kant komt Vrede achter een ander aan. Zo gaat Barmhartigheid in deze dubbele ontmoeting niet naar Gerechtigheid toe, en Gerechtigheid niet naar haar, maar naar Vrede.

Het is als het ware een kruisende ontmoeting, en dat geeft meer hoop op overeenstemming. Barmhartigheid en Gerechtigheid hebben geen enkele eigenschap gemeen, daar valt niets van te hopen. Maar Waarheid en Barmhartigheid wel. Er zit immers waarheid in de belofte van barmhartigheid en ook in de dreiging van gerechtigheid. — Lancelot Andrewes.

Vers 11

"De waarheid zal uit de aarde spruiten." Letterlijk bedoelt dit dat beloften die lang niet worden vervuld en als zaden of wortels onder de grond verborgen lijken te liggen, zullen opspruiten en groeien zodra ze worden vervuld. — Lorinus.

Vers 11

"Spruiten." Dit beeld komt van bloemen en bomen. In het Grieks staat hier aneile, dat wil zeggen: is opgegaan als de morgen. Want anatello en anatole worden eigenlijk gezegd van het opgaan van zon en maan. — Le Blanc.

Vers 11

"Gerechtigheid zal van den hemel nederzien." Het woord sjaqaf, in het Grieks meestal weergegeven met parakupto, wijst op een blik als in 1 Petr. 1:12, waar engelen de dingen van de zaligheid indringend bekijken, en als van de discipelen die in het graf keken. Het is werkelijk de Rechtvaardige Zelf Die met welgevallen en liefde over hen rust. Niet zoals in Ps. 14:2 en 53:3, maar zoals Ps. 102:20-21 het vervuld ziet. — Andrew A. Bonar.

Vers 12

Soms wordt ingebracht dat de christelijke leer van een Duizendjarig Rijk niet waar kan zijn. De aarde zou de krioelende miljoenen die dan zouden leven niet kunnen voeden, als oorlog en ondeugd haar bevolking niet langer uitdunden. We laten andere, goede antwoorden nu

rusten, want hier vinden we er één dat alles dekt: de aarde zal haar vrucht geven. Soms is een seizoen opvallend gunstig, en dan zien we een voorproefje van wat God kan doen als Hij wil. Zonder enig wonder kan Hij de aarde vele malen vruchtbaarder maken dan ze ooit is geweest. — William S. Plumer.

Vers 13

"De gerechtigheid zal voor Zijn aangezicht henengaan", enzovoort. Dit moeilijke vers betekent waarschijnlijk dit: Gerechtigheid zal voor Hem (Jehova) uit gaan en van Zijn voetstappen een pad maken waarop Zijn dienaren kunnen lopen. — Ernest Hawkins.

Vers 13

"En Hij zal ze zetten op den weg Zijner voetstappen." In de Boheemse Geschiedenis wordt verteld over koning Wenceslaus. Op een winternacht ging hij blootsvoets door de sneeuw, over scherp en ongelijk ijs, naar een afgelegen kerk om te bidden. Zijn dienaar Podivinus, die zijn heer in zijn vroomheid diende en hem wilde navolgen, begon te bezwijken onder de sneeuw en de kou. Toen zei de koning dat hij hem moest volgen en zijn voeten moest zetten in de sporen die de koning voor hem achterliet. De dienaar deed het, en hij verbeeldde zich dat hij genas, of werd werkelijk genezen. Want hij volgde zijn vorst, werd voortgedragen door schaamte en ijver om hem na te doen, en door de sporen die voor hem in de sneeuw lagen.

Zo doet de gezegende Jezus ook. Onze weg is moeilijk en donker, vol bezwaren en gevaren. Het is makkelijk om hem verkeerd te begrijpen, en hij kan onze ijver doen schrikken. Daarom gebiedt Jezus ons op Zijn voetstappen te letten en te lopen waar Zijn voeten hebben gestaan. Hij nodigt ons niet alleen uit met het argument van Zijn voorbeeld: Hij heeft ook een flink deel van de moeite al platgetreden en de weg gemakkelijker gemaakt voor onze voeten. Hij kent onze zwakheden en heeft ze Zelf in alles ervaren, behalve in de buurt van de zonde.

Daarom heeft Hij een weg en een pad gekozen dat past bij onze kracht en ons vermogen. Net als Jakob trok Hij zachtjes en rustig mee met de kinderen en het vee, om ons te verwelkomen met de troost van Zijn gezelschap en de invloed van een gids die nooit weggaat. — Jeremy Taylor.

Vers 13 (laatste zinsnede)

De zondaar die zijn nood voelt en zaligheid nodig heeft, wordt gezet op de weg van Zijn voetstappen. Zo zat Bartimeüs te bedelen langs de weg waar Jezus liep. Toen Jezus bij hem kwam, hoorde Hij zijn gebed en gaf Hij hem zijn gezicht terug. — Adam Clarke.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Er is, 1. Gevangenschap.

(a) Gevangenschap van Gods volk.

(b) Ook al zijn ze Gods volk.

(c) Juist omdat ze Gods volk zijn: "Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend", enzovoort.

1. Herstel uit de gevangenschap: U hebt teruggebracht, enzovoort.

(a) Het feit zelf.

(b) Wie het deed: U. Door Uw eigen kracht, op Uw eigen manier, op het tijdstip dat U koos.

1. Waarom dit herstel kwam: Gods gunst. U bent gunstig geweest.

(a) Om de gunst die al is gegeven: "Gij hebt."

(b) Om de gunst die nog in voorraad ligt.

Vers 2

1. Wie vergeving ontvangen: Uw volk.

(a) Door uitverkiezing.

(b) Door verlossing.

(c) Door krachtdadige roeping.

1. Het moment van vergeving: U hebt vergeven, enzovoort.
2. De manier van vergeving.

(a) Vergeven. In het Hebreeuws is dat: gedragen, hetzelfde woord als in Lev. 16:22: "Alzo zal die bok op zich al hun ongerechtigheden … wegdragen."

(b) Bedekt, zoals het verzoendeksel de gebroken wet bedekte.

1. Hoe ver de vergeving reikt: al hun zonde.

Vers 3

1. De taal van berouw. Het wordt hier verondersteld dat de toorn (a) groot was.

(b) Rechtvaardig, want het is Uw toorn.

1. De taal van geloof.

(a) Over de genade van de vergeving: U hebt de toorn afgewend. Dat konden wij niet, met niets wat wij konden doen of lijden.

(b) Over de manier van vergeving: afgewend. Van ons weggedraaid, naar onze Borg toe.

1. De taal van lof: U hebt, U hebt.

Vers 4

1. Waar zaligheid uit bestaat.

(a) Dat Gods vijandschap tegen ons wordt weggenomen.

(b) Dat onze vijandschap tegen Hem wordt weggenomen.

1. Door Wie ze tot stand komt: door de God van onze zaligheid.

(a) Hij laat Zijn toorn tegen ons ophouden, en (b) onze toorn tegen Hem.

1. Hoe krijgen we haar? Door gebed: "Breng ons weder", enzovoort.

Vers 6

1. Opwekkingen laten zien dat er verval is.

(a) Er is genade om weer op te wekken.
(b) Maar die genade is minder geworden.

1. Opwekkingen komen van God: "Zult Gij niet", enzovoort. Mensen kunnen ze niet zelf op gang brengen.
2. Opwekkingen zijn vaak nodig: "Zult Gij ons niet weder levend maken?"
3. Opwekkingen zijn het antwoord op gebed: "Zult Gij niet", enzovoort.
4. Opwekkingen geven aanleiding tot grote blijdschap.

(a) Voor de heiligen.
(b) In God.

Vers 7

1. Zaligheid is Gods werk: Uw heil.

(a) Het plan is van Hem.
(b) De voorziening is van Hem.
(c) De voorwaarde is van Hem.
(d) De toepassing is van Hem.
(e) De voltooiing is van Hem.

1. Zaligheid is Gods geschenk.

(a) Van Zijn barmhartigheid: "Toon ons Uw goedertierenheid."
(b) Van Zijn genade: "Geef ons", enzovoort.

1. Zaligheid is Gods antwoord op gebed.

(a) Het is het eerste wat we in gebed vragen.

(b) Ze omvat alles wat daarna nog komt.

Vers 8

1. We moeten uitkijken naar een antwoord op ons gebed. We hebben tot God gesproken; nu moeten we horen wat Hij ons te zeggen heeft.

(a) In Zijn woord.
(b) In Zijn leiding van ons leven.
(c) Door Zijn Geest in ons eigen hart.

1. We moeten uitkijken naar een antwoord van vrede: "Hij zal … van vrede spreken."
2. We moeten alles mijden wat ons van die vrede zou kunnen beroven: "Maar dat zij niet weder", enzovoort. — G. R.

Vers 8

Thomas Goodwin heeft drie preken over dit vers. De eerste zinsnede heet De Terugkeer van Gebeden, de tweede Tijdingen van Vrede en de laatste De Dwaasheid van Terugval na Gesproken Vrede.

Vers 8 (laatste zinsnede)

Zij moeten niet terugkeren tot dwaasheid, 1. omdat dat hun zonde zwaarder maakt. Zo wordt het Salomo als verzwaring van zijn zonde aangerekend dat God "hem tweemaal verschenen was" (1 Kon. 11:9).

1. De tweede reden zit in het woord dwaasheid. Het is alsof de Heere zegt: Laat de onvriendelijkheid en het onrecht dat je Mij aandoet maar buiten beschouwing, toch maak je jezelf er dwaas mee. Jij trekt daarbij aan het kortste eind. — T. Goodwin.

Vers 10

1. De eigenschappen die in de zaligheid van de mens te zien zijn.

(a) Barmhartigheid in de belofte.
(b) Waarheid in de vervulling ervan.

(c) Gerechtigheid in de manier waarop de belofte wordt vervuld.
(d) Vrede in de gevolgen.

1. Deze eigenschappen worden in de zaligheid van de mens in harmonie gebracht.

(a) Hoe? Ze ontmoeten elkaar en kussen elkaar.
(b) Waarom? Elk om zichzelf, en allemaal om elkaars wil.
(c) Waar? Ontmoeten en kussen: (1.) in het verbond. (2.) Bij de menswording. (3.) Aan het kruis. (4.) Bij de bekering van elke zondaar. (5.) Bij de voltooiing van de heiligen in de hemel. — G. R.

Vers 10

In The Pulpit, deel 28, 1836, staat een preek van R. W. Sibthorpe. Daarin overweegt de prediker, 1. de harmonie van Gods volmaaktheden in de verlossing van een zondaar.

1. De wijsheid van Gods handelen in de roeping en leiding van de gelovige. Zo komen barmhartigheid, waarheid enzovoort om beurten duidelijk naar voren in onze ervaring.
2. De volheid van Gods beeld in de geheiligde ziel. De volmaakte heilige stroomt dan over van barmhartigheid en waarheid, is vervuld van vrede en lijkt op zijn rechtvaardige Heere.

Vers 12

1. Al het geestelijk goede komt van God: “Ook zal de HEERE … geven”, enzovoort.

(a) Is bekering iets goeds? De Heere zal bekering geven.
(b) Is vergeving iets goeds? De Heere, enzovoort.
(c) Is geloof iets goeds?
(d) Is rechtvaardigmaking iets goeds?
(e) Is wedergeboorte iets goeds?
(f) Is groei in genade iets goeds?
(g) Is bewaring tot het einde iets goeds?

(h) Is eeuwige heerlijkheid iets goeds? “Ook zal de HEERE … geven”, enzovoort.

1. Al het aardse goede komt van God. Ons land, enzovoort.

(a) Op een eerlijke en rechtmatige manier: ons land.

(b) Door de middelen te gebruiken die God heeft ingesteld: “Zal zijn vrucht geven”, enzovoort.

(c) In afhankelijkheid van Gods zegen: “vruchtbare tijden gevende”, enzovoort. Ook het geestelijk goede wordt niet minder gegeven wanneer we de door God ingestelde middelen gebruiken. — G. R.

Vers 12

De vruchtbaarheid van onze arbeidsvelden is een gave van God.

Vers 13

1. De gerechtigheid waardoor we rechtvaardig worden verklaard, gaat lang aan onze rechtvaardiging vooraf: deze gerechtigheid is voorafgegaan, enzovoort.
2. Onze rechtvaardiging door die gerechtigheid gaat vooraf aan onze heiliging.
3. De gerechtigheid van de heiliging volgt altijd op die van de rechtvaardiging. — G. R.

Werk over de vijfentachtigste psalm

In een oud kwartoboek van 788 bladzijden met uitleggingen van verschillende Schriftplaatsen staat een korte uitleg van deze psalm (blz. 452-64). De titel luidt “A Taste of the Breathings, Pantings, Waitings, and Hopes of Israel after the true Saviour, and his effectual Redemption.” De schrijver wordt niet genoemd, maar een vroegere eigenaar heeft op het titelblad “John Pennington” geschreven, met het jaartal 1656.

Psalm 86

Titel

“Een gebed van David.” Dit is een van de vijf psalmen met het opschrift Tefilla’s, oftewel gebeden. In deze psalm klinkt lofprijzing net zo goed als gebed. Toch is hij van begin tot eind zo rechtstreeks tot God gericht dat hij met recht “een gebed” heet. Een gebed wordt er niet minder een gebed om, maar juist des te meer, wanneer er lofprijzing doorheen stroomt als bloed door je aderen. Het lijkt erop dat deze psalm vroeger bekendstond als hét gebed van David, zoals psalm 90 “het gebed van Mozes” is. David dichtte hem zelf, en ongetwijfeld bad hij vaak met dezelfde woorden. Zowel de inhoud als de woordkeus passen bij zijn wisselende omstandigheden en laten zien hoe veelkleurig zijn gemoed was.

In veel opzichten lijkt deze psalm op psalm 17, die hetzelfde opschrift draagt. In andere opzichten is hij juist heel anders. De gebeden van een goed mens lijken op elkaar als leden van één familie, maar ze verschillen net zoveel als ze overeenkomen. Uit deze psalm leren we dat de grote heiligen van vroeger ongeveer net zo baden als wij. Gelovigen van alle eeuwen komen uit één en dezelfde stam.

Gods naam komt in deze psalm heel vaak voor. Soms staat er Jehova, maar vaker Adonai. Veel geleerden denken dat de Joodse kopiisten die titel opschreven in plaats van de verhevener naam, omdat bijgelovige schroom hen daartoe dreef. Wij worden niet door zo’n knagende angst geplaagd en verheugen ons in Jehova, onze God. Het is bijna ironisch: mensen die zó bang waren voor hun God dat ze Zijn naam

niet durfden op te schrijven, hadden toch zo weinig ontzag dat ze Zijn woord durfden te veranderen.

Indeling

De psalm is onregelmatig opgebouwd, maar we kunnen hem in drie delen verdelen. Elk deel eindigt met een toon van dankbaarheid of vertrouwen. We lezen daarom eerst psalm 86:1-7. Daarna gaan we verder tot het einde, met een tweede pauze aan het eind van vers 13.

Uitleg

Vers 1

"HEERE! neig Uw oor, verhoor mij." Ik ben klein en zwak. Wilt U Zich daarom vriendelijk naar mij toe buigen? "HEERE! neig Uw oor." Soms zijn onze gebeden laag bij de grond door onze nederigheid, zwak door onze ziekte, of vleugellam door onze somberheid. Dan buigt de Heere Zich naar ze toe, en dat is Zijn goedheid. De oneindig verheven Jehova schenkt ze Zijn aandacht en neemt ze serieus, hoe zacht of onbeholpen ze ook klinken.

Het geloof heeft de hoogste naam van God op de lippen en spreekt Hem aan als Jehova. En toch durft het Hem te vragen om de tederste en meest nederbuigende daden van liefde. Hoe groot Hij ook is, Hij wil dat Zijn kinderen vrijmoedig met Hem omgaan.

"Want ik ben ellendig en nooddruftig." Dubbel een kind van de armoede: eerst arm, zonder wat ik nodig heb, en dan ook nog nooddruftig, vol behoeften die ik zelf niet kan vervullen. Onze ellende is een heel krachtige reden waarom de Heere God, barmhartig en genadig, naar ons moet luisteren. Bij barmhartigheid wint ellende altijd het pleit. Een trots mens zou nooit zo redeneren. Horen we zulke woorden in een openbare samenkomst, uit de mond van grote heren

die gewone boeren amper beter vinden dan de grond onder hun voeten, dan klinkt het als een bespotting van de Allerhoogste. Van alle verachtelijke zondaars zijn dié het ergst die de taal van geestelijke armoede spreken terwijl ze zichzelf rijk vinden en vol bezit.

Vers 2

"Bewaar mijn ziel." Laat mijn leven veilig zijn voor mijn vijanden en hun aanslagen, en laat mijn geestelijk leven beschermd zijn tegen hun verleidingen. David voelt zich onveilig als Gods bescherming hem niet dekt. "Want ik ben Uw gunstgenoot." Ik ben apart gezet voor heilig gebruik. Laat Uw vijanden dus geen heiligschennis plegen door mij kwaad te doen of te bezoedelen, want ik ben van U. Ik ben vrij van de misdaden waarvan ze mij beschuldigen, en in die zin onschuldig. Daarom smeek ik U dringend: laat mij niet lijden onder onterechte aanklachten. En ik ben onschadelijk, zachtmoedig en vriendelijk voor anderen. Behandel mij dus barmhartig, zoals ik mijn medemensen heb behandeld.

Elk van deze lezingen kan de tekst verklaren. Misschien leggen ze hem samen het beste uit. Het is niet eigengerechtig van goede mensen om hun onschuld aan te voeren als reden om te ontkomen aan de gevolgen van zonden die ze ten onrechte krijgen toegeschreven. Wie oprecht berouw heeft, rolt zich niet voor de lol in de modder en maakt zichzelf niet slechter dan hij is, om de hemel een plezier te doen. Nee, ook de nederigste heilige is geen dwaas. Hij weet even goed waarin hij onschuldig is als waarin hij "peccavi" ("ik heb gezondigd") moet roepen. Schuld bekennen voor misdaden die we nooit hebben begaan is een even grote leugen als het ontkennen van onze echte fouten.

"O Gij, mijn God! verlos Uw knecht die op U betrouwt." Niemand mag denken dat David op zijn eigen heiligheid vertrouwde. Daarom zegt hij meteen dat hij op de Heere vertrouwt. Hij smeekt om gered te worden als iemand die niet heilig is in de zin van volmaakt, maar

zelfs de allereerste beginselen van de zaligheid nog nodig heeft. Wat een lieflijke, warme titel is "mijn God", gevoegd bij "Uw knecht"! En wat een lieflijke hoop dat we op die grond gered zullen worden. Onze God is immers niet zoals de Amalekitische meester die zijn arme, zieke knecht liet omkomen.

Merk ook op hoe Davids arme "ik" (of liever: het "ik" dat zich herhaalt zonder "ben") een beroep doet op de grote IK BEN. Het is een heilige vrijmoedigheid, geboren uit nood, die door stenen muren breekt. Het geloof staat erachter, en dat geloof verzet bergen.

Vers 3

"Zijt mij genadig, HEERE!" Ook de beste mensen hebben barmhartigheid nodig. Ze doen een beroep op barmhartigheid, ja op niets anders dan barmhartigheid. Ze hebben die voor zichzelf nodig en vragen er hun God vurig om, als om iets wat ze persoonlijk niet kunnen missen.

"Want ik roep tot U den gansen dag." Is er niet een belofte dat volhouden loont? Mogen we dan niet ons volhouden als argument bij God gebruiken? Wie elke dag bidt, en de hele dag door (want zo kan het woord ook betekenen), mag er zeker van zijn dat de Heere hem verhoort op de dag van zijn nood. Als we soms tot mensen riepen, of tot andere valse steunpunten, mogen we verwachten dat we in het uur van onze ramp naar hen worden verwezen. Maar hebben we al die tijd alleen naar de Heere gekeken? Dan weten we zeker dat Hij ons nu niet in de steek laat.

Zie eens hoe David pleit. Eerst zegt hij dat hij ellendig en nooddruftig is. Dan dat hij door de Heere apart gezet is. Daarna dat hij Gods eigen knecht is en geleerd heeft op de Heere te vertrouwen. En tot slot dat hij elke dag heeft leren bidden. Wat een heilige pleidooien! Elke beproefde gelovige kan ze gebruiken als hij worstelt met een God Die gebeden verhoort. Met zulke wapens mag zelfs de meest bevende smekeling hopen de strijd te winnen.

Vers 4

"Verheug de ziel Uws knechts." Maak mijn hart blij, mijn Maker. Het is voor mij een eer om mezelf telkens weer Uw knecht te noemen, en Uw gunst is alle loon dat ik maar kan wensen. Al mijn geluk verwacht ik van U alleen, en daarom "tot U, HEERE! verhef ik mijn ziel." Zoals de zonnebloem naar de zon opkijkt voor haar glimlach, zo richt ik mijn hart op U. U bent voor mijn zieke natuur als de koperen slang. Ik sla het oog van mijn ziel naar U op, zodat ik leef. Ik heb ervaren dat mijn blijdschap groter wordt naarmate ik dichter bij U ben. Wilt U mij daarom dichter naar U toe trekken, nu ik mijn best doe om nader te komen?

Een ziel optillen is niet makkelijk. Er is een sterke schouder nodig onder het wiel wanneer een hart vastzit in de modderige klei van moedeloosheid. Een ziel optillen tot de Heere is nóg moeilijker, want de hoogte is groot en het gewicht zwaar. Maar de Heere neemt de wil voor de daad aan. Hij komt met een hand van almachtige genade en tilt Zijn arme knecht op uit de aarde, tot in de hemel.

Vers 5

"Want Gij, HEERE! zijt goed, en gaarne vergevende." Goed in geven en goed in vergeven: Hij geeft ons wat goed is en neemt weg wat kwaad is in ons leven. Hier ligt de diepste reden waarom de psalmist alleen naar de Heere opkijkt voor zijn vreugde. Elke eigenschap die vreugde geeft, is in volmaakte vorm alleen in Jehova te vinden, en nergens anders. Sommige mensen die voor goed door willen gaan, zijn zo vol zelfingenomen verontwaardiging over het onrecht dat anderen hun aandoen, dat ze niet kunnen vergeven. Maar we mogen er zeker van zijn: hoe beter iemand is, hoe bereidwilliger hij vergeeft. En de beste en hoogste van allen is altijd klaar om de overtredingen van Zijn schepselen uit te wissen.

"En van grote goedertierenheid allen, die U aanroepen." God deelt Zijn barmhartigheid niet uit een karig voorraadje, waarvan misschien

zo weinig overblijft dat het opraakt. Uit een hoorn des overvloeds giet Hij de oneindige rijkdom van Zijn barmhartigheid uit. Zijn goedheid stroomt als rijke beken naar wie bidt en in aanbidding Zijn naam noemt. Het lijkt erop dat David samen met Mozes in de kloof van de rots heeft gestaan en de naam van de Heere heeft horen uitroepen, net als de grote wetgever. Op twee plaatsen in deze psalm haalt hij namelijk bijna woordelijk Exodus 34:6 aan: "HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid."

Vers 6

"HEERE! neem mijn gebed ter ore." De heerlijkheid die zijn geest had gezien hield hem niet van bidden af. Ze spoorde hem juist aan om vuriger te bidden. Daarom smeekt hij de Heere om zijn verzoeken te horen. "En merk op de stem mijner smekingen." Hier worden dingen herhaald, maar het zijn geen lege herhalingen. Een kind dat huilt, herhaalt steeds dezelfde toon, maar het meent het elke keer even oprecht en even sterk. Zo was het ook met deze smekeling.

Let op de uitdrukking "de stem mijner smekingen". Het lijkt alsof zijn gebeden niet helemaal uit stem bestonden, maar deels uit onsamenhangend geluid. Toch was er tussen alles wat overbodig was echt een duidelijke stem: een innerlijke betekenis, een levende zin, namelijk wat het hart bedoelde. Dat wil hij dat de Heere uit het kaf zeeft en te midden van het verwarde rumoer opmerkt, zodat Hij het hoort. Laten onze gebeden nooit stemloos zijn. Laat wat onze ziel bedoelt ze altijd een levende kern van betekenis geven.

Vers 7

"In den dag mijner benauwdheid roep ik U aan, want Gij verhoort mij." Een vroom besluit, en een verstandige reden om het te nemen. Het heeft geen enkele zin om te roepen tot wie niet kan of niet wil horen. Zodra mensen overtuigd zijn dat gebed geen invloed heeft op God, willen ze er niets meer van weten. In deze drukke tijd, en zeker

in roerige tijden, kunnen mensen het zich niet permitteren tijd te verspillen aan smeekbeden die toch niets uithalen.

Onze eigen ervaring bevestigt ons geloof dat Jehova, de levende God, werkelijk helpt wie Hem aanroept. Daarom bidden we, en zijn we vast van plan te blijven bidden. Niet omdat we zo gefascineerd zijn door het gebed dat we er om zichzelf mee door zouden gaan, ook al bleek het louter dwaasheid en bijgeloof, zoals ijdele wijsgeren beweren. Nee, we bidden omdat we het werkelijk, echt en in waarheid een praktisch en doeltreffend middel vinden om hulp van God te krijgen in het uur van nood.

Er is geen reden om te bidden als we niet verwachten dat de Heere antwoordt. Wie zou het zich tot gewetenszaak maken om met de wind te pleiten, of troost vinden in smeken tot de golven? De genadetroon is een bespotting als er niemand hoort en niemand antwoordt. David geloofde, zoals de volgende verzen laten zien, dat de Heere een levende en machtige God is, ja "Gij alleen zijt God". Juist daarom nam hij zich voor Hem in elk uur van benauwdheid aan te roepen.

Vers 8

"Onder de goden is niemand U gelijk, Heere!" Er zijn goden door een overgedragen ambt, zoals koningen en rechters. Maar naast Jehova zijn zij als niets. Er zijn ook goden die het bijgeloof heeft aangewezen. Die zijn pure ijdelheid en zijn niet te vergelijken met de levende en ware God. Zelfs als de afgoden van de heidenen echt goden waren, kon geen van hen in macht, of zelfs maar in karakter, op één lijn worden gesteld met de zelfbestaande God van Israël, Die alles geschapen heeft. Stel dat elke ingebeelde godheid ineens echt zou gaan bestaan en werkelijk goddelijk zou worden. Dan zouden we nóg Jehova tot onze God kiezen en alle anderen afwijzen.

"En er zijn geen gelijk Uw werken." Wat hebben valse goden ooit gemaakt of ongedaan gemaakt? Welke wonderen hebben ze gedaan?

Wanneer hebben ze een zee gespleten, of zijn ze door een woestijn getrokken terwijl ze brood uit de hemel strooiden? O Jehova, in wie U bent en in wat U doet staat U zo ver boven alle goden als de hemel boven de diepste afgrond.

Vers 9

"Al de heidenen, Heere! die Gij gemaakt hebt." Dat zijn alle mensen, want ze stammen allemaal af van de eerste Adam. Ze zijn Uw schepsel, en elk leven is een aparte schepping van Uw almacht. "Zullen komen." Ze zullen allemaal komen met een berouwvol hart, op de weg die U Zelf hebt gekozen, naar U toe, "en zullen zich voor Uw aanschijn nederbuigen", o Heere. U staat zo ver boven alle goden. Daarom zullen de volken die zo lang zijn misleid, eindelijk Uw grootheid ontdekken en U de aanbidding brengen die U toekomt. U hebt hen allen geschapen, en zij zullen U allen eer bewijzen. Dit was voor David de reden om in zijn nood bij de Heere te schuilen: hij voelde dat eens alle mensen de Heere als de enige God zouden erkennen.

Het stelt ons tevreden om vandaag in de minderheid te zijn, als we zeker weten dat de meerderheid morgen aan onze kant staat. Ja, dat de waarheid ooit unaniem en van harte zal worden aanvaard. David geloofde niet in de theorie dat de wereld steeds slechter wordt en dat dit tijdperk zal eindigen in algehele duisternis en afgoderij. Als sommige van onze profeterende broeders gelijk hebben, gaat de zon van de aarde onder in een tienvoudige nacht. Zo verwachten wij het niet, en zo staat het ook niet in de Schrift. Wij kijken juist uit naar een dag waarop de inwoners van alle landen gerechtigheid leren, op de Zaligmaker vertrouwen, U alleen aanbidden, o God, en Uw naam eren.

Dat moderne idee heeft de ijver van de kerk voor de zending sterk gedempt. Hoe eerder bewezen wordt dat het tegen de Schrift ingaat, hoe beter voor Gods zaak. Het past niet bij wat de profeten zeiden, het eert God niet en het vuurt de kerk niet aan met nieuw enthousi-

asme. Weg ermee, laat het nergens meer postvatten, en jaag het ver weg!

Vers 10

"Want Gij zijt groot." Eerder had hij gezegd: "Gij, HEERE! zijt goed." Het is iets groots en bijzonders als grootheid en goedheid samenkomen. Alleen in het goddelijk Wezen bestaan ze allebei volkomen en wezenlijk. Wat een geluk, en wat een zegen voor ons dat ze in de Heere in gelijke mate aanwezig zijn! Een koning die groot is maar niet goed, kan een tiran worden. Een koning die goed is maar niet groot, kan zijn onderdanen onnoemelijk veel ellende bezorgen door aanvallen van vijanden van buiten. Beide mogelijkheden zijn vreselijk. Laat die twee samenkomen, en we hebben een vorst bij wie het volk kan rusten en blij kan zijn.

"En doet wonderwerken." Omdat Hij goed is, vergeeft Hij graag. Omdat Hij groot is, doet Hij wonderen. We mogen die twee samen nemen, want geen wonder is zo wonderbaarlijk als de vergeving van onze overtredingen. Alles wat God doet of maakt, bevat een wonder. Hij ademt, en de wind is een geheim dat niemand doorgrondt. Hij spreekt, en de donder verbaast ons. Zelfs het gewoonste madeliefje is een wonder, en een kiezelsteen sluit wijsheid in. Alleen een dwaas vindt iets wat God gemaakt heeft saai en oninteressant: de wereld is een wereld vol wonderen.

Let erop dat "doet" in de tegenwoordige tijd staat. De Heere doet wonderen, ze gebeuren voor onze ogen. Waar dan? Kijk naar de uitbottende knoppen van de lente of de rijpende vruchten van de herfst. Staar naar de hemel of vaar over de zee. Let op de uitkomsten van Gods leiding en de overwinningen van Zijn genade. Overal en op elk moment steekt de grote Wonderdoener de staf van Zijn macht uit.

"Gij alleen zijt God." Voordat Uw schepselen er waren, was U alleen God, en niemand deelde Uw troon. Zelfs nu U aan scharen van wezens het leven hebt gegeven, bent U alleen in Uw Godheid. U zult

voor altijd alleen zijn, want niemand kan ooit met U wedijveren. De ware godsdienst sluit geen compromissen. Ze erkent Baäl of Dagon niet als een god. Ze is uitsluitend en eist alles op, en voor Jehova eist ze niets minder dan alles.

De geprezen ruimdenkendheid van sommige belijders van de moderne gedachte mogen gelovigen van de waarheid niet navolgen. "Filosofische ruimdenkendheid" wil een Pantheon bouwen en stapelt in werkelijkheid een Pandemonium op. Het is niet aan ons om bij zulk kwaad te helpen. Wij zouden de mensen, met goede bedoelingen maar onverdraagzaam, willen ontnuchteren over de waarde van hun compromissen, ten goede van de mensheid en tot eer van God. Ze zijn niets anders dan verraad aan de waarheid, hoe vriendelijk ze ook klinken. Onze God mag niet worden aanbeden als één onder vele goede en ware wezens, maar als God alleen. Zijn evangelie moet niet worden gepredikt als één van verschillende zaligmakende stelsels, maar als de enige weg naar zaligheid. Leugens kunnen elkaar onder één gemeenschappelijke koepel verdragen. Maar in de tempel van de waarheid is de aanbidding één en ondeelbaar.

Vers 11

"Leer mij, HEERE! Uw weg." Blijf mij altijd onderwijzen. Laat mij leven in Uw school. Maar leer mij nú, nu ik zo in nood en in verwarring zit. Wilt U mij de weg laten zien die Uw wijsheid en barmhartigheid voor mijn redding hebben klaargelegd? Kijk, ik geef mijn eigenzinnigheid op. Ik wil maar één ding: weten wat Uw heilige en genadige bedoeling is. Geef mij niet mijn eigen weg, maar leer mij de Uwe. Ik wil U volgen en niet mijn eigen zin doen.

"Ik zal in Uw waarheid wandelen." Als ik het geleerd heb, zal ik ook doen wat ik weet. De waarheid is voor mij dan geen kale leer en geen vluchtig gevoel, maar iets voor elke dag van mijn leven. Wie God echt dient, richt zijn leven naar de wil van zijn Meester. Daarom loopt hij nooit op slinkse paden, want Gods weg is altijd waarheid. Gods lei-

ding heeft voor ons een weg klaarliggen, en het is verstandig daarop te blijven. We moeten niet zijn als de os die voortgedreven moet worden omdat hij de weg niet wil gaan. We moeten zijn als mensen die gewillig gaan waar hun vertrouwde vriend en helper hun pad aanwijst.

"Verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams." U hebt mij nu één weg geleerd. Geef mij dan ook één hart om die te gaan. Want veel te vaak voel ik twee harten in mij, twee naturen die met elkaar vechten, twee machten die strijden om de leiding. Onze gedachten raken zo gemakkelijk verdeeld over allerlei dingen. Het is net als bij druppelende beekjes die hun kracht kwijtraken in honderd kleine geultjes. Ons grootste verlangen zou moeten zijn dat al onze levensstromen samenvloeien in één bedding, en dat die bedding helemaal op de Heere gericht is. Een man met een verdeeld hart is zwak. De man met één doel is de man.

God heeft de banden van onze natuur geschapen. Hij kan ze dus ook samentrekken, strak aanspannen, versterken en vastzetten. Wanneer Zijn verenigende genade ons zo innerlijk bij elkaar houdt, kunnen we veel goeds doen. Zonder die genade lukt dat niet. Ontzag voor God is het begin van wijsheid, maar ook de groei en de rijpheid ervan. Daarom moeten we ons er ongedeeld aan geven, met hart en ziel.

Vers 12

"Heere, mijn God! ik zal U met mijn ganse hart loven." Als mijn hart één is, zal ik U dat hele hart geven. Onze lofprijs moet altijd komen uit ons hele hart, met heel onze ziel en al onze kracht. Een halfslachtige lofzang is niet echt en God neemt hem ook niet aan.

Dit is de tweede keer in deze psalm dat David de Heere "mijn God" noemt. De eerste keer riep hij het in doodsnood tijdens zijn gebed (Ps. 86:2). Nu zegt hij het in vervoering, terwijl hij God looft. Als iets

een mens kan laten bidden en loven, dan is het dit: weten dat de Heere jouw God is.

"En ik zal Uw Naam eren in eeuwigheid." Ook in de eeuwigheid zal onze dankbaarheid blijven zingen. God is nooit klaar met ons te zegenen. Laten wij dan nooit klaar zijn met Hem te danken. Hij blijft ons genade geven. Laten wij Hem daarom altijd de eer ervan geven.

Vers 13

"Want Uw goedertierenheid is groot over mij." Wat je zelf hebt ervaren, zingt het mooiste. Wat U voor anderen ook bent: voor mij is Uw barmhartigheid het wonderlijkst. De psalmist wil bij de luidste zangers horen, want wat hij aan Gods barmhartigheid te danken heeft, is zo groot als het maar kan zijn.

"En Gij hebt mijn ziel uit het onderste des grafs uitgerukt" (Engels: uit de onderste hel). God had David gered van de afschuwelijkste dood en de diepste schande. Zijn vijanden hadden hem meer dan graag naar de hel gestuurd, als ze het hadden gekund. En doordat hij zijn eigen zonde zo scherp zag, voelde het alsof de meest verpletterende ondergang ook zijn deel was geweest, als de genade het niet had verhinderd. Daarom spreekt hij over redding uit de diepste woonplaats van de verloren geesten.

Er zijn mensen die deze woorden vandaag oprecht kunnen overnemen. Wie deze regels schrijft, belijdt in alle nederigheid dat hij er één van is. Stel dat ik aan mezelf was overgelaten, om mijn driften uit te leven, door te razen met mijn natuurlijke heftigheid en de Heere te tarten met roekeloze lichtzinnigheid. Wat zou ik dan inmiddels een kandidaat zijn geweest voor de diepste afgrond! Ik had maar één keus: grote barmhartigheid, of de diepste hel. Met heel mijn hart zing ik daarom: "Uw goedertierenheid is groot over mij; en Gij hebt mijn ziel uit het onderste des grafs uitgerukt" (Engels: uit de onderste hel). De psalmist slaat hier opnieuw een stoute, blije toon aan. Maar al snel verruilt hij die voor de droevige snaar.

Vers 14

"O God! de hovaardigen staan tegen mij op." Ze konden Gods arme knecht niet met rust laten. Zijn leven met God was als rook in hun ogen, en daarom besloten ze hem kapot te maken. Niemand haat goede mensen zo fel als wie trots is en heerszuchtig.

"En de vergaderingen der tirannen zoeken mijn ziel." Samen jaagden de onderdrukkers op het leven van deze goede man, in roedels, met scherpe neus en gretige tred. In tijden van vervolging hebben veel heiligen deze woorden gebruikt over pauselijke bisschoppen en inquisiteurs.

"En zij stellen U niet voor hun ogen." Ze hadden de knecht niet lastiggevallen als ze ook maar iets om zijn Meester hadden gegeven. Wie God niet vreest, schrikt er niet voor terug om geweld te gebruiken en wreed te zijn. Een atheïst is een mensenhater. Wie God loochent, is niet ver van onmenselijkheid.

Vers 15

"Maar Gij, Heere!" Wat een tegenstelling! We laten het schelden en grootspreken van trotse, maar nietige mensen achter ons. We komen bij de heerlijkheid en goedheid van de Heere. Zo gaan we van het woeste schuim van kolkende golven naar de glazen zee, met vuur gemengd, kalm en rustig.

"Zijt een barmhartig en genadig God, lankmoedig, en groot van goedertierenheid en waarheid." Wat een prachtige lofspraak! Er staat geen enkel overbodig woord in. Zoals we al eerder opmerkten, is ze vooral overgenomen uit Ex. 34:6. Er is barmhartigheid voor de zwakken en bedroefden, genade voor wie het niet verdient, geduld voor wie Hem tergt, goedertierenheid voor de schuldigen en trouw voor wie beproefd worden.

Gods liefde heeft vele vormen en in elke vorm is ze lieflijk. In welke toestand we ook terechtkomen, er is altijd een bijzondere tint in het licht van die liefde die bij onze nood past. De liefde is één, en toch

heeft ze zeven kleuren: in haar witte straal zit het hele kleurenspectrum. Zijn we bedroefd? Dan vinden we de Heere vol barmhartigheid. Vechten we tegen verleiding? Dan komt Zijn genade ons te hulp. Dwalen we? Dan heeft Hij geduld met ons. Hebben we gezondigd? Dan is Hij groot van goedertierenheid. Rusten we op Zijn belofte? Dan zal Hij die vervullen, met overvloedige trouw.

Vers 16

"Wend U tot mij." Het lijkt alsof Gods gezicht eerder in toorn van hem was afgewend. Daarom bidt de smekeling dat Hij Zich weer naar hem toe keert, zodat hij Zijn gunst voelt. Zodra God Zich één keer naar ons toewendt, verandert al onze duisternis in dag.

"En zijt mij genadig." Dat is alles wat hij vraagt, want zijn hart is nederig. Het is ook alles wat hij nodig heeft, want genade is het antwoord op alles wat een zondaar tekortkomt. "Geef Uw knecht Uw sterkte." Omgord mij ermee, zodat ik U kan dienen. Bewaak mij ermee, zodat ik niet word overwonnen. Als de Heere ons Zijn eigen sterkte geeft, kunnen we alles aan en hoeven we geen enkele tegenstander te vrezen.

"En verlos den zoon Uwer dienstmaagd." David bedoelt dat hij een thuisgeboren dienaar van God was. Kinderen van slavinnen waren door hun geboorte bezit van hun heer. Zo was ook hij er trots op de zoon te zijn van een vrouw die zelf bij de Heere hoorde. Anderen vinden zo'n vergelijking misschien vernederend. Hij gebruikt haar met vreugde, om te laten zien hoe innig hij het dienen van de Heere liefhad. En hij gebruikt haar ook als reden voor de Heere om in te grijpen en hem te redden: hij was geen pas gekochte dienaar, maar sinds zijn geboorte altijd al in Gods huis geweest.

Vers 17

"Doe aan mij een teken ten goede." Laat mij zeker weten dat U mij genadig bent, door mij uit mijn nood te bevrijden.

"Opdat het mijn haters zien, en beschaamd worden."

> *"Toon mij een teken van Uw gunst,*
> *een blijk dat al mijn vijanden zien;*
> *dan weten zij, vol verbijstering,*
> *dat mijn troost en mijn hulp in U zijn."*

Wat mij goed voorspelt, laat hen sidderen en blozen.

Teleurgesteld en verslagen zullen de vijanden van de goede man zich schamen voor wat ze hadden bedacht. "Als Gij, HEERE! mij geholpen, en mij getroost zult hebben." God doet nooit iets half. Wie Hij helpt, troost Hij ook. Zo maakt Hij Zijn kinderen niet alleen veilig, maar ook blij. Dat maakt de vijanden van de rechtvaardigen buitengewoon boos. Maar het brengt de Heere dubbele eer. Heere, handel altijd zo met ons. Dan zullen we U verheerlijken zolang de wereld bestaat. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

De profeet David schreef twee psalmen die hij heel bewust als de zijne heeft aangemerkt. De ene heet Davids gebed, ook al zijn veel andere psalmen gebeden: dat is Ps. 86. De andere heet Davids lofzang: Ps. 145. De eerste is zijn tefilla, de tweede zijn tehilla. In allebei haalt hij heel plechtig de eigen woorden van Mozes aan uit Ex. 34:6-7.

In Ps. 86 gebruikt hij die woorden als steun voor zijn geloof in zijn nood door zonde en ellende. Hij doet dat in Ps. 86:3-4 en 6-7. In Ps. 86:16-17 maakt hij van diezelfde woorden opnieuw een pleidooi, in de vorm van een gebed. In Ps. 145 haalt hij ze aan als een lofrede op de heerlijke natuur en uitnemende eigenschappen van God. Zo spoort hij de mensenkinderen aan om Hem lief te hebben en te prijzen. — Thomas Goodwin.

Titel

Deze psalm kreeg de titel Een gebed van David. Dat betekent niet dat David al zijn gebeden zong. Maar in sommige van zijn liederen voegde hij gebeden toe, want een psalm laat ruimte voor elk vroom en godvruchtig gevoel. Opvallend is hoe eenvoudig de taal van deze psalm is. Vergeleken met andere psalmen zitten er maar weinig dichterlijke vluchten of beelden in. En dat past ook, want het vuurwerk van onze vernuftigheid is niet de echte sier van het gebed. — Matthew Henry.

Titel

Aan het slot van de vorige psalm kwam heel veel, ja heel veel, van Gods bijzondere karakter naar voren, van Zijn heerlijke naam. Dat verklaart misschien waarom daarna weer een psalm volgt, Een gebed van David, die bijna even vol is van het karakter van Jehova. De hoofdtoon van deze psalm is de naam van Jehova. — Andrew A. Bonar.

Gehele psalm

Christus bidt door de hele psalm heen. Alle woorden worden alleen door Christus gesproken, Die zowel God als mens is. — Psalt. Cassiodori, 1491.

Gehele psalm

In deze psalm bidt Christus, de Zoon van God en Zoon des mensen. Hij is één God met de Vader en één mens met de mensen. Wij bidden tot Hem als tot God, maar Hij bidt hier in de gestalte van een dienstknecht. Want Hij bidt voor ons, Hij bidt in ons en wij aanbidden Hem. Hij bidt voor ons als onze Priester. Hij bidt in ons als ons Hoofd. Wij aanbidden Hem als onze God. — Psalt. Pet. Lombard. 1474.

Vers 1

“HEERE! neig Uw oor.” Zo doet een zorgzame arts voor zijn zwakke patiënt. Dat is de uitleg van Basilius bij deze woorden. — John Trapp.

Verzen 1-4

Arm, heilig, vertrouwend, roepend. De smekeling wordt eerst beschreven als arm, dan als heilig, daarna als vertrouwend, vervolgens als roepend, en ten slotte als iemand die tot God is opgetild. Bij elk van die woorden past een eigen werkwoord. Neig U tot de arme, bewaar de heilige, verlos wie vertrouwt, wees genadig voor wie roept, en verblijd wie tot U is opgetild. Het is de hele toonladder van de liefde, van de menswording tot de hemelvaart. Het leert ons dat de vernedering van Christus onze heerlijkheid en vreugde zal worden. — Neale en Littledale's Commentary.

Vers 2

"Gunstgenoot." Dit woord is op verschillende manieren vertaald. Als godvrezend, door De Muis, Ainsworth en anderen. Als liefdadig of weldadig, door Piscator. Als barmhartig of teerhartig, door Mariana. Als ijverig of vurig medelevend, door Vatablus. Als zachtmoedig, door Calvijn. Als een beminde, in de vertaling van de American Bible Union. Als iemand die U liefhebt, door Perowne. En als een toegewijd of gewijd man, door Weiss.

Vers 2

"Want ik ben Uw gunstgenoot." Sommigen vinden het verkeerd dat David zijn eigen goede karakter als argument gebruikt. Maar als hij niet verder gaat dan de waarheid, en de gelegenheid erom vraagt, is daar niets mis mee. Job, David, Petrus, Johannes en Paulus deden het allemaal: Job 27:5; Ps. 116:16; Joh. 21:15-17; Openb. 1:10; 1 Kor. 9:1. Het is ook niet aanmatigend om God te vragen ons barmhartig te zijn, want ook wij zijn barmhartig voor anderen. En het is niet aanmatigend om Hem te vragen ons te vergeven, want ook wij vergeven anderen: Matth. 5:7; 6:14-15. — William S. Plumer.

Vers 2

"Ik ben Uw gunstgenoot... Uw knecht die op U betrouwt." Wie heilig leeft, mag toch niet op zichzelf bouwen en ook niet op zijn eigen gerechtigheid. Hij vertrouwt alleen op God en op Zijn genade. — Matthew Henry.

Vers 2

"Verlos Uw knecht die op U betrouwt." Als God Zijn knecht redt, redt Hij iemand die al van Hem is. En als Hij iemand redt die op Hem vertrouwt, laat Hij zien dat Hij rechtvaardig en trouw is: Hij doet precies wat Hij beloofd heeft. — Bellarminus.

Verzen 2-5

In deze psalm klinkt een diep verlangen naar heiligheid. Tegelijk wordt hier ernstig een beroep gedaan op de barmhartigheid van de God bij Wie vergeving is. Daarom past deze psalm zo goed bij mensen die elke dag naar de troon komen waar genade te vinden is voor wie ze nodig hebben.

Christenen weten dat ze voor God volmaakt en zonder smet staan, omdat de Heere hun Gerechtigheid is. Toch blijven ze in veel dingen schuldig. En hoe kostbaar Jezus als ons deel is, ervaren we pas helemaal wanneer de Geest ons naar Hem toe trekt. Die Geest laat ons zien hoe naakt en arm we in onszelf zijn, en alleen Zijn gezegende volheid kan die nood opheffen.

Zo is er het besef dat we door het geloof geheiligd zijn (Ps. 86:2), en tegelijk een scherp gevoel van eigen onwaardigheid. Dat gevoel vindt alleen rust in de gedachte aan genade die nooit verandert (Ps. 86:5). Voor iemand die werkelijk groeit in de kennis van God is dat een bijzonder welkome boodschap. — Arthur Pridham.

Vers 3

"Zijt mij genadig." David heeft net gezegd: "ik ben Uw gunstgenoot" (Engels: ik ben heilig). Niemand mag nu denken dat hij op zijn

verdiensten uit is. Daarom smeekt hij om barmhartigheid, met aandrang en zonder op te houden. — John Trapp.

Vers 3

"Want ik roep tot U den gansen dag." Wie bidt, kan een groot verschil zien tussen heiligen en zondaars. Zondaars bidden, als ze al bidden, alleen wanneer ze in nood zijn. Heiligen roepen elke dag tot God. Vergelijk Job 27:10. — William S. Plumer.

Vers 4

"Verheug de ziel Uws knechts," enzovoort. Ik vond nergens in de schepping rust. Daarom heb ik mijn ziel op de vleugels van gedachte en verlangen opgetild naar U, mijn Schepper.

Liefde draagt de ziel omhoog. Men zegt terecht dat de ziel meer is waar ze liefheeft dan waar ze werkelijk is. Gedachte en verlangen zijn de vleugels van de liefde. Wie liefheeft, wordt meegedragen naar wat hij liefheeft. Hij blijft daar, omdat hij er onophoudelijk aan denkt en ernaar verlangt.

Wie God echt en met heel zijn hart liefheeft, tilt zijn ziel naar God op door aan Hem te denken en naar Hem te verlangen. Wie de aarde liefheeft, doet het omgekeerde. Hij denkt aan aardse dingen en wil ze bezitten, en zo laat hij zijn ziel zakken tot het niveau van die dingen. — Bellarminus.

Vers 4

"Tot U, HEERE! verhef ik mijn ziel." Stel dat je graan op de benedenverdieping had liggen. Dan bracht je het naar boven, zodat het niet zou gaan rotten. Je zou je graan toch verhuizen? Waarom laat je dan je hart wegrotten op de aarde? Breng je graan hoger, en verhef je hart naar de hemel.

"Maar hoe kan ik dat?" vraag je. "Welke touwen heb ik nodig? Welke werktuigen? Welke ladders?" Je verlangens zijn de treden en je wil is de weg. Door lief te hebben ga je omhoog, door slordigheid ga je

omlaag. Je staat op aarde, maar je bent in de hemel als je God liefhebt.

Want een hart wordt niet op dezelfde manier opgetild als een lichaam. Een lichaam moet van plaats veranderen om omhoog te komen. Een hart moet van wil veranderen om omhoog te komen. — Augustinus.

Vers 4

"Tot U, HEERE! verhef ik mijn ziel." Hiermee zegt David dat hij zichzelf als een levend offer aan de Heere heeft gebracht. Hij is als het hefoffer in de tabernakel: de priesters hieven het omhoog om te laten zien dat het aan God en Zijn altaar toebehoorde en dat de mens er part noch deel aan had. — Benjamin Weiss.

Vers 4

"Tot U, HEERE! verhef ik mijn ziel." Deze woorden laten zien hoe toegewijd, vurig, hartelijk en oprecht zijn gebed is. Hij bidt met een waarachtig hart. Hij heft zijn hart op met zijn handen naar God (Klaagl. 3:41). Of hij brengt een offer aan de Heere, en dan niet alleen zijn lichaam maar ook zijn ziel en zijn hart. Of hij legt zijn ziel als een kostbaar bezit in Gods handen om die te bewaren. — John Gill.

Vers 4

"Heere." Hier, en in alle verzen van deze psalm waar Adonai staat, hebben veel handschriften Jehova. Uit eerbied voor de naam Jehova, die van niemand anders kan zijn, spreken de Joden Adonai uit waar Jehova in de tekst staat. Het is dus goed mogelijk dat Jehova op al die plaatsen de oorspronkelijke tekst is. — Aantekening bij Calvijn op deze plaats.

Vers 5

"Want Gij, HEERE! zijt goed." En waar zouden bedelaars anders heen gaan dan naar de deur van een goede huisvader? — Matthew Henry.

Vers 5

"Gaarne vergevende." Gods barmhartigheid ligt altijd klaar. Zijn vergevingen liggen klaar voor Zijn volk. Je hoeft ze niet te gaan zoeken, want Hij heeft ze bij de hand. Hij is goed en gaarne vergevende.

De meeste mensen vergeven wel, maar niet graag. Ze hebben moeite om ertoe te komen, al doen ze het uiteindelijk. God is anders: Hij is "gaarne vergevende". Het is alsof Hij Zijn vergevingen al opgesteld heeft. Denk aan iemand die een zaak snel wil afhandelen en de papieren daarvoor al klaar heeft liggen. Er hoeft alleen nog een datum en een naam ingevuld te worden. Sterker nog: datum en naam staan er al van eeuwigheid in.

Zo spreekt de Schrift, om te laten zien hoe bereid God is om goed te doen. Hij hoeft Zijn hart er niet eerst op te zetten, want Zijn hart staat altijd volkomen klaar. — Joseph Caryl.

Vers 5

"Van grote goedertierenheid." Het geeft een mens een wonderlijk gevoel van voldoening en rust om steeds uit een grote voorraad te kunnen putten. Daarom bestaan er spreekwoorden als: er is niets beters dan vissen in de zee, en er is geen dienst zoals de dienst bij een koning. In de zee is namelijk de grootste overvloed aan wat vissers zoeken. En wie moet leven van zijn dienstwerk, vindt niets beter dan een vorst als werkgever, want die heeft ruim voldoende loon en gelegenheid om zijn dienaren en hovelingen te belonen. …

Om dezelfde reden zegt de Schrift op meerdere plaatsen niet alleen dat God barmhartig en genadig is, maar ook dat Hij overvloedig is in barmhartigheid en vol van genade. Ze zegt niet alleen dat er verlossing bij Hem is, maar dat er overvloedige verlossing is: Ps. 103:8; 130:7; Jes. 55:7: "De goddeloze verlate zijn weg," enzovoort; "en hij bekere zich tot den HEERE, zo zal Hij Zich Zijner ontfermen, en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk."

Wat wij nodig hebben, is barmhartigheid en vergeving van onze zonden, voor het geval we onheilige en goddeloze schepselen zijn geweest. Daarvan heeft God een overvloedige voorraad. Zij ligt bij Hem opgehoopt als het water in de schatkamer van de zee. Er komt geen einde aan de schatten van Zijn genade, barmhartigheid, vergeving en ontferming.

Wie in nood zit, gaat tien keer liever naar de deur van een rijk man om geholpen te worden dan naar de deur van een arm man. Hij moet dan wel weten dat de rijke net zo gul en vrijgevig is als de arme maar kan zijn. — John Goodwin.

Vers 6

"Smekingen" (tsjoenoot), afsmekingen. De psalmist vormt hier een bijzonder Hebreeuws woord, een vrouwelijk meervoud dat nergens anders voorkomt. Zo laat hij nadrukkelijker voelen hoe zwak en smekend hij is. — A.R. Fausset.

Verzen 8-10

Er zijn twee soorten twijfel die de ziel in het uur van verzoeking plegen aan te vallen: twijfel of God bereid is te helpen, en twijfel of Hij de macht heeft om te helpen. De eerste twijfel heeft de psalmist al van zich afgezet. Nu laat hij zien dat hij ook de tweede heeft overwonnen.

God kan helpen, en Hij wil helpen. Alles wat leeft op de aardbodem en hulp ontvangt, krijgt die uit de hand van Hem Die de enige God is. Eens zal Hij ook als de enige God erkend worden. Zo spreekt de sterke, profetische hoop in David (Ps. 86:9). — J.J.S. Perowne.

Verzen 9-10

"Al de heidenen … zullen zich voor Uw aanschijn nederbuigen", want U bent groot als Koning van de volken. Uw heerschappij is absoluut en niemand kan er iets tegenin brengen. Uw majesteit is ontzagwekkend, bijna te groot om te dragen. Uw macht reikt overal en niets

houdt haar tegen. Uw rijkdom is enorm en raakt nooit op. Uw gezag kent geen grenzen en is boven alle twijfel verheven.

Ten bewijs hiervan doet U wonderen, en alle volken staan er verbaasd bij. Daaruit zouden ze zonder moeite kunnen afleiden dat U God alleen bent. Er is niet alleen niemand zoals U, er is niemand behalve U. — Matthew Henry.

Vers 11

"Leer mij, HEERE! Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen; verenig mijn hart." Hier horen we het "Via, Veritas, Vita" van het evangelie: de Weg, de Waarheid en het Leven (Joh. 14:6). "Via tua, Veritas tua, Vita tua, Christus": Uw Weg, Uw Waarheid, Uw Leven is Christus. Christus is onze Weg, Waarheid en Leven omdat Hij Mens is, verbonden met God, en van één wezen met de Vader. — Christopher Wordsworth.

Vers 11

"Leer mij." Op geen enkel punt is de wereld zo blind als op het punt van haar eigen onwetendheid. We kunnen echt zeggen: "ze weet niet eens dat ze niets weet." Ze meent genoeg te weten als ze een paar eerste beginselen van de godsdienst uit het hoofd heeft geleerd. Ze stelt zichzelf gerust dat ze geen atheïst is, omdat ze gelooft dat er een God bestaat. Maar Zijn wegen, Zijn wetten, Zijn gezindheid en dat soort dingen? Daar heeft ze helemaal niets mee te maken.

Mensen van de wereld vragen niet om verlichting. Ze voelen geen dringende behoefte eraan. Waarschijnlijk voelen ze instinctief aan dat ze, als ze verlicht werden, iets meer zouden weten dan ze willen weten. Ze merken dat hun nieuwe kennis zou botsen met hun oude gewoonten en wegen. Dat is een reden waarom de meeste mensen geestelijk onderwijs dat dieper gaat dan de oppervlakte niet kunnen verdragen. Ze willen niet met God in aanraking komen, behalve in algemene zin. De bijzonderheden van Zijn karakter passen misschien niet zo goed bij de bijzonderheden van hun leven!

Tegenwoordig is het in de mode om te praten over de verlichting van de mensheid. De mens wordt dan voorgesteld als iemand die kreunt onder zijn last en reikhalst naar kennis van de waarheid. Zo is het in werkelijkheid niet. En als een geest die niet door de Geest is onderwezen zich al inspant, dan richt die zich op God als het grote zedelijke Wezen, niet als het grote geestelijke Wezen. Wie niet door de Heilige Geest is onderwezen, kan verlangen een zedelijk Wezen te kennen, maar nooit een geestelijk Wezen. — John Hyatt, 1767-1826.

Vers 11

"Leer." De gebruikelijke vertaling van dit werkwoord is hier te vaag. Ze laat niet zien waarom juist dit woord zo goed past bij het soort onderwijs dat bedoeld is. Het Hebreeuwse woord betekent oorspronkelijk: de weg aanwijzen of afbakenen. — J.A. Alexander.

Vers 11

"Ik zal in Uw waarheid wandelen." Richt je naar de Schrift. Laten we een leven leiden dat bij de Schrift past. O, dat men de Bijbel in ons leven gedrukt kon zien! Doe wat het Woord gebiedt. Gehoorzaamheid is de beste manier om de Bijbel uit te leggen.

Laat het Woord de zonnewijzer zijn waarop je je leven afstemt. Wat hebben we eraan om de Schriften te bezitten als we niet al onze woorden en daden erdoor sturen? Wat heeft een timmerman aan zijn maatstok als hij die achter op zijn rug steekt en er nooit mee meet of de hoeken controleert? Zo gaat het ook met ons. Wat hebben we aan de maatstaf van het Woord als we hem niet gebruiken en ons leven er niet door laten regelen? — Thomas Watson.

Vers 11

"Ik zal in Uw waarheid wandelen." In de Schrift omvat wandelen onze hele omgang en ons hele gedrag. Wie in iets wandelt, doet dat volledig. Als iemand in hoogmoed wandelt, is dat meer dan alleen hoog-

moedig zijn. Het betekent dat hoogmoed zijn weg is, zijn element, en dat hij er helemaal door beheerst wordt. — William Jay.

Vers 11

"Verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams." David wilde dat hij God echt zou vrezen, dat wil zeggen: Hem de juiste eerbied en eer geven. Het middel dat hij daarvoor nodig vond, was dat zijn "hart" in dit ene grote doel "verenigd" zou worden. Zijn hart moest dus eenvoudig en ongedeeld zijn in zijn bedoelingen en plannen. Er mochten geen plannen zijn die hem uit elkaar trokken. Eén groot doel moest hem altijd voor ogen staan.

Het woord dat met "verenigen" is weergegeven — jachad — komt als werkwoord maar op drie plaatsen voor. In Gen. 49:6 is het vertaald met verenigd: "mijn eer worde niet verenigd met hun vergadering!" In Jes. 14:20 met verbonden: "Gij zult bij dezelve niet gevoegd worden in de begrafenis" (Engels: Gij zult met hen niet verbonden worden). Het bijwoord — jachad — komt vaak voor en is vertaald met tezamen: Gen. 13:6; 22:6, 8, 19; 36:7 en vaak elders.

Het gaat dus om vereniging of samenvoeging: bij elkaar zijn en één geheel vormen. In het hart gebeurt dat wanneer de geest één groot, allesbepalend doel voor ogen heeft, waar niets tussen mag komen. We kunnen er nog bij zeggen dat een mens geen passender gebed kan bidden dan dit: dat zijn hart zo'n eenheid van doel mag hebben en dat niets dat ene hoogste doel mag verstoren. — Albert Barnes.

Vers 11

"Verenig mijn hart," enzovoort. Oprechtheid jaagt maar één doel na: God behagen en van Hem genieten. En wat kan de ziel in het uur van verzoeking meer vastigheid en houvast geven dan dat? De apostel geeft ons de reden waarom een huichelaar in al zijn wegen onstandvastig is. Hij is "een dubbelhartig man" (Engels: een man dubbel van ziel), een man met twee zielen in één lichaam. Zo pochte eens een

goddeloze ellendeling dat hij één ziel voor God had en een andere voor al het andere.

Maar alle bedoelingen van een hart dat door genade is veranderd, zijn tot één gebundeld. Daarom stroomt de hele rivier van zijn verlangens krachtig door. Het zijn lage bijbedoelingen en eigenbelang die, als vele sloten uit de oever van een rivier gegraven, het water uit zijn eigenlijke bedding wegtappen, zodat de rivier droogvalt.

Maar is het hart voor God verenigd? Dan kunnen we van zo'n christen zeggen wat men van een jonge Romein zei: "Wat hij doet, doet hij met al zijn kracht." Wie maar één doel heeft, zet al zijn kracht in om het te bereiken, en niets houdt hem tegen. Oprechtheid brengt de wil van een mens onder de wil van God. Is dat gebeurd, dan is het grootste gevaar en de grootste moeite voor zo iemand voorbij. Oprechtheid is de heilige olie die de raderen van de ziel soepel laat draaien, zelfs op de moeilijke paden van gehoorzaamheid. — John Flavel.

Vers 11

"Verenig mijn hart."

> *Geef Mij je hart, zoals Ik het jou heb gegeven;*
> *of geef het Mij ten minste zoals Ik*
> *Mijn eigen hart heb gegeven*
> *om het jouwe te kopen.*
>
> *Ik heb het niet gehalveerd toen Ik stierf,*
> *maar Ik gaf Mijzelf geheel om je vrij te maken.*
>
> *Het hart dat Ik je gaf, was een levend hart;*
> *en toen jouw hart door de zonde gedood was,*
> *legde Ik het Mijne neer*
> *om het jouwe los te kopen,*
> *zodat je dode hart weer zou leven,*
> *en geheel volmaakt zou leven, niet ten dele.*

Maar zolang je hart verdeeld is, is het dood;
dood voor Mij, tenzij het leeft
voor Mij alleen.
Het komt op hetzelfde neer
om alles te houden of een deel te geven:
want wat is een lichaam waard zonder hoofd!

Toch is dit nog erger: wat je Mij onthoudt,
dat geef je aan Mijn vijanden,
en die zijn niet alleen
de Mijne, maar ook de jouwe;
zij zijn de eigenlijke oorzaak van je wee,
en van hen heb Ik je vrijgemaakt door Mijn leven te geven.

Heb Ik je aan Mijzelf verloofd, en zullen
de duivel en de wereld zich dan opdringen
aan wat Mij toekomt,
nog wel voor Mijn eigen ogen?
Denk niet dat je Mij zo kunt misleiden:
Ik wil niemand hebben, tenzij Ik alles mag hebben.

Ik heb het geheel gemaakt, Ik heb het je geheel gegeven,
Ik gaf alles wat Ik had ervoor;
en moet Ik dan verliezen, dan geef Ik
liever heel Mijn aandeel prijs:
houd het geheel, of geef het geheel aan Mij.

— *Francis Quarles, in "The School of the Heart."*

Vers 11

"Verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams."

Knoop met knopen die nooit losgaan
mijn hart voor eeuwig aan U vast,
zodat ik Uw Naam mag toedragen
vrezende liefde en liefdevolle vrees.

— *Francis Davison.*

Vers 12

"Ik zal U met mijn ganse hart loven, en ik zal Uw Naam eren." We geven God eer door Hem te loven. Lofprijs, de doxologie, is werk dat God verhoogt. Psalm 50:23 zegt: "Wie dankoffert, die zal Mij eren." De Hebreeuwse woorden Bara (scheppen) en Barak (loven) lijken sterk op elkaar. Dat is niet vreemd, want de schepping bestaat om God te loven.

Niets kan Gods eigen heerlijkheid groter maken. Toch tilt onze lofprijs Hem omhoog in de ogen van anderen. Als we God loven, maken we Zijn naam en faam bekend. We laten de zegetekenen van Zijn grootheid zien. Zo eren ook de engelen Hem: zij zijn de koorzangers van de hemel en laten Zijn lof schallen. God loven is een van de hoogste en zuiverste dingen die een gelovige kan doen. In het gebed zijn we mensen; in de lofprijs zijn we als engelen.

Gelovigen heten "Gods tempel" (1 Korinthe 3:16). Als onze tongen loven, klinken de orgels van Gods geestelijke tempel. Wat jammer dat God zo weinig eer van ons krijgt! Velen zitten vol mopperen en ontevredenheid, maar geven God zelden de lof die Zijn naam toekomt. We lezen dat de heiligen harpen in hun handen hadden, het teken van lofzang. Veel mensen hebben tranen in hun ogen en klachten op hun lippen, maar weinigen houden een harp vast terwijl ze God zegenen en verheerlijken. Laten we God op deze manier eren. Lof is de huur die we aan God betalen. Zolang God ons pachtcontract steeds verlengt, moeten wij de pacht blijven betalen. — Thomas Watson.

Vers 12

"Ik zal U met mijn ganse hart loven," enz. Een ziel zoals die van David wordt ruim van hart om hoog van God te spreken: "Heere, mijn God! ik zal U met mijn ganse hart loven, en ik zal Uw Naam eren in eeuwigheid." Maar arm schepsel, hoe kun je Hem "in eeuwigheid" bekendmaken? Een ziel die brandt van verlangen om God te loven, wil meer en beters dan ze ooit kan volbrengen. Ze zegt met Paulus: "Het

willen is wel bij mij," enz. Kijk hoe zo'n ziel reikt en smacht, en hoe ze overloopt van het verlangen om God te verheerlijken! — Thomas Goodwin.

Vers 12

"Met mijn ganse hart." Als mijn hart verenigd is om Uw naam te vrezen, dan zal ik U loven met mijn héle hart. — Adam Clarke.

Vers 13

Met de hel worden hier beeldend grote en uiterste gevaren of nood bedoeld, die hopeloos en onoplosbaar lijken. We noemen ze hel, omdat de hel in de eigenlijke zin een plaats is waar geen herstel meer bestaat. Uit de ketenen van de duisternis komt niemand vrij. Alle veranderingen vinden plaats op aarde; hemel en hel kennen ze niet.

Als David de Heere looft voor de redding van zijn ziel uit de onderste hel, bedoelt hij een toestand op aarde: het laagste en diepste gevaar dat je je kunt voorstellen. Zelfs in het ergste kwam Gods barmhartigheid hem te hulp. Zo laag zijn als de hel, dat is op de bodem zijn. — Joseph Caryl.

Vers 13

"Het onderste des grafs." Volgens Joodse overleveringen zijn er zeven verschillende gebieden in het verblijf van de gestorven zielen. — Daniel Creswell.

Vers 13

"Gij hebt mijn ziel uit het onderste des grafs uitgerukt." Iemand met een lastige zaak zou naar de gevangenis gebracht worden. Een ander komt en verdedigt hem. Wat zegt de man als hij die ander bedankt? "U hebt mijn ziel uit de gevangenis gered." Een schuldenaar zou gemarteld worden, maar zijn schuld wordt betaald. Dan zegt hij dat hij van de marteling is verlost.

Zulke mensen zaten niet echt in al die ellende. Ze waren er alleen zó dichtbij dat ze erin terechtgekomen zouden zijn als er geen hulp was gekomen. Daarom zeggen ze terecht dat ze verlost zijn van de plek waar hun redders hen niet naartoe lieten gaan. — Augustinus.

Verzen 13 en 16

Er is geen sterker bewijs dat God onze verzoeken zeker wil verhoren dan wat we van Hem al ontvangen hebben. Zo redeneert David: "De HEERE, Die mij van de hand des leeuws gered heeft, en uit de hand des beers, Die zal mij redden uit de hand van dezen Filistijn" (1 Samuël 17:37). Dit is een bewijs vooraf, de stem van een sterk geloof. Zo'n geloof overtuigt het geweten dat God genadig zal zijn, omdat Hij genadig is geweest.

Zo troostte de profeet zijn ziel vaak: "In benauwdheid hebt Gij mij ruimte gemaakt"; daarom: "wees mij genadig, en hoor mijn gebed" (Psalm 4:2). Zo ook hier: "Gij hebt mijn ziel uit het onderste des grafs uitgerukt"; daarom, o wend U tot mij en wees mij genadig. Wie zichzelf rechtvaardigt, put zijn argumenten uit zijn eigen verdiensten van nu. Mijn ziel put ze uit Gods barmhartigheid van vroeger. U, Heere, hebt mij goed gemaakt en hersteld toen ik slecht was. Wees mij dus genadig, ellendige zondaar, en geef mij Uw heil.

Zo bouwde ook Paulus zijn zekerheid. De Heere had bij hem gestaan en hem uit de muil van de leeuw gered. Daarom, zei hij, zal de Heere mij ook verder redden van alle boos werk en mij bewaren voor Zijn hemelse koninkrijk (2 Timotheüs 4:17-18). — Thomas Adams.

Vers 15

"Maar Gij, Heere", Adonai, "zijt een … God"; El, de sterke God, "barmhartig". Dat zijn dezelfde woorden die Mozes gebruikt. In plaats van Jehova staat hier Adonai, "o Heere", maar El, sterke God, is hetzelfde woord. Wat bedoelt David? Laat alle kracht en macht die U, de sterke God, in U hebt, mij ten goede komen.

Is dat niet een gewaagd verzoek: Heere, wilt U mij al Uw kracht geven om mij te helpen? Ja, een heel gewaagd verzoek! Maar Zijn barmhartigheid beweegt Hem om het te geven. Bid dus zo tot Hem: U bent een barmhartige en genadige God, geef Uw kracht aan mij! O God, U stelt al Uw eigenschappen ter beschikking van Uw kinderen, tot hun voordeel en ook tot Uw eigen eer. Geef mij Uw kracht! — Thomas Goodwin.

Vers 15

"Een barmhartig en genadig God." Het oorspronkelijke woord Rachum zegt heel veel. Het betekent de tederheid die ouders voor hun kinderen voelen, wanneer hun binnenste in hen beweegt van ontferming. — "Critical and Practical Exposition of the Pentateuch." 1748.

Vers 16

"Verlos den zoon Uwer dienstmaagd." Red mij, die helemaal van U ben, zoals het kind van een slavin dat in het huis van haar meester is geboren. Zo'n kind hoort van rechtswege bij hem (Genesis 14:14; Jeremia 2:14). — William Keatinge Clay.

Vers 17

"Doe aan mij een teken ten goede." Deze woorden betekenen niet per se, zoals sommigen denken, dat David om een bepaald of wonderlijk teken vraagt. Hij ziet de verlossing zelf als een teken. We kunnen ons afvragen: klopt het niet dat we, naarmate we Gods verborgen bestuur in gewone gebeurtenissen meer erkennen, ook meer tekenen en wonderen zien in dingen die anderen heel gewoon vinden? — Augustus F. Tholuck.

Vers 17

Misschien bedoelt het teken ten goede de geestelijke blijdschap waar hij aan het begin van de psalm om vroeg: "Verheug de ziel Uws knechts." Voor een heilige ziel in verdrukking is zulke blijdschap na-

melijk het duidelijkste teken van Gods genade. Als hun vervolgers die blijdschap zien, worden ze beschaamd.

Dan is de betekenis van "doe aan mij een teken ten goede": geef mij de genade van die geestelijke vreugde, zodat ze op mijn gezicht te zien is, "opdat mijn haters zo'n kalmte en rust van de ziel zien, en beschaamd worden". Want U, Heere, hebt mij geholpen in de strijd en getroost in mijn verdriet. U hebt mijn droefheid al veranderd in innerlijke blijdschap en vreugde. — Robertus Bellarminus.

Vers 17

"Doe aan mij een teken ten goede" kan ook vertaald worden als: "maak mij tot een teken ten goede." Weiss omschrijft het zo: "Maak mij tot zo'n teken of gedenkteken van het goede, dat al mijn vijanden erdoor worden tegengehouden en ervoor terugdeinzen een man kwaad te doen die zo door de Heere wordt bijgestaan."

Vers 17

"Geholpen", in de strijd; "en getroost", in het verdriet. — Augustinus.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Een uniek verzoek: dat de Heere Zijn oor wil neigen.
2. Een uniek pleidooi: "Ik ben ellendig en nooddruftig."
3. Alleen Gods unieke genade kan dit verzoek beantwoorden, want unieke genade heeft de smekeling zijn nood laten voelen.

Vers 2

1. De gezochte zegen is bewaring: nu, geestelijk, volledig en blijvend.
2. Dit zijn onze redenen om haar te verwachten:

(a) We horen bij God: "Ik ben Uw gunstgenoot."

(b) God hoort bij ons: “mijn God.”
(c) Ons geloof, dat de belofte heeft.
(d) Onze vruchten, die ons geloof bewijzen: “Uw knecht.”

Vers 3

Aanhoudend bidden.

1. Wanneer de ziel pleit: “den gansen dag.”
2. Hoe zij pleit: “ik roep.”
3. Bij wie zij pleit: “tot U.”
4. Waarom zij pleit: “zijt mij genadig.”

Vers 3

Elke dag zal ik roepen om genade die vergeeft, heiligt, bijstaat, bewaart, voorziet en leidt. — William Jay.

Vers 4

1. De vreugde van de gelovige komt van God: “Verheug,” enz.
2. De vreugde van de gelovige is in God: “tot U,” enz. — G.R.

Vers 4

1. De zware last die moet worden opgetild.
2. Het grote gewicht: “mijn ziel.”
3. De zwakke werker: “verhef ik.”
4. De enorme hoogte: “tot U.”
5. De middelen die ons gegeven zijn: de genademiddelen.
6. En de hulp die we mogen verwachten: “Verheug,” enz.

Vers 5

Bemoedigende gedachten over God.

1. Hij is goed in Zijn wezen.
2. Hij houdt vergeving klaar.

3. Hij is aan het werk met barmhartigheid, die overvloedig van Hem uitstroomt.
4. Zelfs wie Hij kiest, laat Zijn genade zien: “allen, die U aanroepen.”

Vers 6

Iemand die bidt, wil boven alles een antwoord. Bezwaren tegen zo’n verwachting. Redenen om te blijven verwachten, en wat wij moeten doen als we zien dat zulke verwachtingen uitkomen.

Vers 6

De stem van het smeken. Het is de stem van zwakheid, van berouw, van geloof, van hoop, van de nieuwe natuur, van kennis, enz.

Vers 7

1. Hulp nodig.
2. Hulp zoeken.
3. Hulp vinden. — G.R.

Vers 7

1. Een tijd om op te vertrouwen: “den dag mijner benauwdheid.”
2. Een besluit om uit te voeren: “roep ik U aan.”
3. Een uitkomst om te beleven: “Gij verhoort mij.”

Vers 7

Gebed is het doel van onze nood, het bewijs dat die nood geheiligd is, de troost ervan en het middel om eruit bevrijd te worden. — William Jay.

Vers 8

1. God is één, de enige God. Wat de valse goden kenmerkt, staat ver beneden Hem.

2. Zijn werken hebben geen gelijke. Schepping, voorzienigheid en genade zijn alle op veel punten bijzonder. Een mooi thema voor een bedachtzame prediker.

Vers 9

De zekere bekering van de wereld, tegenover de moderne theorieën.

Vers 10

1. God is "groot", daarom mogen we grote dingen van Hem verwachten.
2. Hij is ondoorgrondelijk, daarom mogen we "wonderwerken" van Hem verwachten.
3. Niemand kan Hem weerstaan, daarom mogen we van Hem verwachten wat voor anderen onmogelijk is: "Gij alleen zijt God." — G.R.

Vers 11

In de gemoedstoestand die deze woorden uitdrukken, staat de gelovige tegenover vier soorten mensen.

1. De onwetende, onnadenkende zondaar, die niet let op zijn weg en ook niet op zijn einde.
2. De antinomiaan, die vurig is voor leerstellingen maar niets moet hebben van een leven in de praktijk.
3. De Farizeeër, die het gevoel in zijn geloof verwaarloost en alles om het doen laat draaien.
4. De huichelaar, die lijkt te zwalken tussen geloof en wereld. — John Hyatt, 1811.

Vers 11

De christen als leerling, als man van daden en als man van gebed.

Vers 11

Heiligheid leren, waarheid in praktijk brengen, God aanbidden; zo wordt het leven volmaakt.

Vers 11 (middelste zinsdeel)

We moeten wandelen in het geloof in de waarheid, in het doen ervan, het genieten ervan en het belijden ervan. — William Jay.

Vers 11 (derde zinsdeel)

Waarom we heel ons hart in het geloof moeten leggen: de noodzaak, het nut en de redelijkheid ervan.

Vers 12

De kunst om God van harte te loven.

Vers 13

1. Waar ik had kunnen zijn: “het onderste des grafs.”
2. Wat U voor mij hebt gedaan: “Gij hebt … uitgerukt.”
3. Wat U blijft doen: “Uw goedertierenheid is groot.”

Vers 13 (eerste zinsdeel)

Gods barmhartigheid is groot in verkiezing, verlossing, roeping, vergeving, ondersteuning, enz. Dat is ze op dit moment ook: ze voorziet in mijn behoeften, bewaart mij voor gevaar, troost mij in verdriet, enz. “Uw goedertierenheid is groot over mij”: zo’n grote zondaar, met zulke behoeften, zo uitdagend, zo vol twijfel, enz.

Verzen 13-15

De drie verzen beschrijven het heil, de vervolging die daaruit volgt en de troost die alles overtreft.

Vers 15

De kleuren van het licht van de liefde. Medelijden met wie lijdt, genade voor wie het niet verdient, geduld met wie tart, barmhartigheid voor de zonde, trouw aan de belofte.

Vers 16

1. Mijn afkomst: “zoon Uwer dienstmaagd.”
2. Mijn werk: “Uw knecht.”
3. Mijn karakter: ik heb genade nodig.
4. Mijn verzoek: “wend U tot mij.”

Vers 16

Op welke manieren een dienstknecht van God met goddelijke kracht kan worden uitgerust.

Vers 17

Welke innerlijke gevoelens en uiterlijke voorzieningen van God “tekenen ten goede” zijn.

Psalm 87

Titel

Een psalm of lied voor de zonen van Korach. Het is een heilige hymne en tegelijk een volkslied. In een theocratie, een land dat door God wordt geregeerd, horen geloof en vaderlandsliefde bij elkaar. En naarmate volken meer christelijk worden, zullen hun volksliederen ook dieper van vroom gevoel doordrenkt raken. Als we dat als maatstaf nemen, loopt ons eigen land er ver bij achter. Deze "psalm, een lied" is door de zonen van Korach gedicht, of aan hen opgedragen. Zij bewaakten de deuren van het huis van de Heere. Daarom konden zij dit mooie stuk binnen die deuren als psalm gebruiken en daarbuiten als lied.

Onderwerp en indeling

Dit lied is geschreven ter ere van Sion, oftewel Jeruzalem. Het gaat over Gods genegenheid voor die stad tussen de bergen, over de profetieën die haar beroemd maakten en over de eer om daar geboren te zijn.

Veel mensen denken dat het gedicht ontstond toen Davids stad Sion werd gesticht. Maar wijst het noemen van Babel niet op een latere tijd? Het lijkt eerder geschreven nadat Jeruzalem en de tempel waren gebouwd en al een geschiedenis hadden, waarvan je heerlijke dingen kon vertellen. Een van de wonderen van Gods liefde in die latere geschiedenis was dat Sanherib de stad met rust liet, terwijl hij

andere steden in Israël en Juda wreed had verwoest. Onder koning Hizkia kwam Babel op de voorgrond, toen de gezanten kwamen om de koning geluk te wensen met zijn herstel. Ook Tyrus zal in die tijd beroemder zijn geweest dan ooit in Davids dagen.

Maar we weten er niets zeker over, en het is ook niet belangrijk. Laten we dat dus rusten laten en met de psalm zelf aan de slag gaan. Zo'n kort lied hoeven we niet in delen op te splitsen.

Uitleg

Vers 1

"Zijn grondslag is op de bergen der heiligheid." De psalm begint abrupt. Het hart van de dichter was zo vol dat het ineens overliep.

> *"Gods grondslag staat voor eeuwig*
> *hoog op de heilige bergen;*
> *de poorten van Sion heeft Jehova lief*
> *boven Jakobs duizend woningen."*

Een plotselinge opwelling van woede is gevaarlijk, maar een uitbarsting van heilige vreugde is zeer kostbaar. God heeft ervoor gekozen om Zijn tempel op aarde op de bergen te bouwen. Hij had andere plaatsen kunnen kiezen, maar het was Zijn wens om Zijn uitverkoren woonplaats op Sion te hebben. Door Zijn keuze werden die bergen heilig. Op grond van Zijn besluit werden ze apart gezet voor de dienst aan de Heere.

De grondslag van de gemeente, het geestelijke Jeruzalem, ligt in de eeuwige, onveranderlijke en onoverwinnelijke besluiten van Jehova. Hij wil dat de gemeente er is. Hij regelt alles voor haar roeping, haar redding, haar onderhoud en haar volmaking. En al Zijn eigenschappen geven haar kracht en steun, net zoals de bergen rondom Jeruzalem de stad beschermden. De Heere heeft Zijn gemeente niet gebouwd op het zand van mensenpolitiek, en ook niet in het moeras

van aardse koninkrijken. Hij bouwde haar op Zijn eigen macht en Godheid. Daarvoor heeft Hij Zich zelfs persoonlijk verbonden. Zijn beminde gemeente staat bij Hem boven al Zijn andere werken.

Wat een onderwerp om over na te denken: de gemeente van God, gegrondvest in de oude verbondsbeloften van de eeuwigheid! Dat dit vers zo abrupt begint, laat zien dat de schrijver er lang over had nagedacht. Zijn verwondering en aanbidding braken ten slotte los. En terecht kon zo'n onderwerp zijn hart laten gloeien.

Rome staat op zeven heuvels en heeft nooit een dichter tekortgekomen om haar luister te bezingen. Maar veel heerlijker ben jij, Sion, op de eeuwige bergen van God! Zolang een pen kan schrijven of een mond kan spreken, zal jouw lof nooit in roemloze stilte verdwijnen.

Vers 2

"De HEERE bemint de poorten van Sion boven alle woningen van Jakob." De poorten staan hier voor de hele stad. Gods liefde gaat het meest uit naar Zijn eigen uitverkoren volk, de nakomelingen van Zijn knecht Jakob. Toch is de plaats waar Hij als middelpunt van de eredienst wordt gediend, Hem nóg dierbaarder. Een sterker voorbeeld van Jehova's liefde voor Jeruzalem is niet te bedenken: Jakob heeft Hij het liefst, en Sion heeft Hij liever dan het liefste.

Wat betekent dit geestelijk? God vindt het heerlijk als christelijke gezinnen en mensen persoonlijk bidden en Hem loven. Maar Hij heeft een bijzonder oog voor de samenkomsten van de gelovigen, en Hij heeft bijzonder veel plezier in hun eredienst als gemeente. De grote feesten, wanneer de mensenmenigte rond de tempelpoorten stond, waren mooi in de ogen van de Heere. Dat geldt ook voor de algemene vergadering en gemeente van de eerstgeborenen, wier namen in de hemelen zijn opgeschreven.

Dit zou elke gelovige moeten aanzetten om zich met Gods gemeente één te voelen. Waar de Heere Zijn liefde het meest laat zien, daar hoort ieder van ons het liefst te zijn. Ons eigen huis is ons heel

dierbaar, maar we mogen het niet belangrijker vinden dan de samenkomsten van de heiligen. Van de gemeente moeten we zeggen:

> *"Hier wonen mijn beste vrienden en verwanten,*
> *hier regeert God, mijn Zaligmaker."*

Vers 3

"Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods!" Dat is waar van Jeruzalem. Haar geschiedenis, die tegelijk het verhaal is van het volk waarvan zij de hoofdstad was, zit vol heerlijke gebeurtenissen. En haar doel als woonplaats van de ware God en van de dienst aan Hem was verreweg het heerlijkst. Heerlijke dingen werden in haar straten onderwezen en in haar tempels gezien. Heerlijke dingen werden over haar voorspeld. En zij was zelf een beeld van de allerheerlijkste dingen.

Dit geldt nog sterker voor de gemeente. Ze is gegrondvest op genade, maar haar torens gloeien van heerlijkheid. Je mag in haar roemen zonder een opschepper te zijn. Haar voorhoofd draagt een glans die niemand kan evenaren. Hoe heerlijk de heiligen ook over de gemeente spreken, ze kunnen nooit meer zeggen dan wat de profeten hebben voorzegd, wat de engelen hebben bezongen of wat God Zelf heeft verklaard. Gelukkig zijn de tongen die zich met zo'n verheven onderwerp bezighouden! Mogen ze te horen zijn rond onze haardvuren, op onze markten en op alle plaatsen waar mensen het meest samenkomen.

Laat je lof nooit ophouden, bruid van Christus, schoonste onder de vrouwen, jij in wie de Heere Zelf Zijn behagen heeft gesteld! Hij noemt je Hefzi-Bah, de parel onder alle namen: "Mijn lust is aan haar!" Omdat de Heere jou heeft gekozen en Zich verwaardigt in jou te wonen, o stad van de schoonheid, kan niemand zich met je meten. Jij bent het oog van de wereld, de parel en de koningin van alle steden van het heelal. Jij bent de ware "eeuwige stad", de hoofdstad, de moeder van ons allemaal. De komende jaren zullen jouw schoonheid

laten zien aan de verbaasde ogen van alle volken. En de dag van jouw luister zal uitgroeien tot een middag in volle zon, zeven keer zo helder.

Sela. Hier mocht de psalmist wel even pauzeren. Hij ziet een bekeerde wereld voor zich, en zelfs de bitterste vijanden zijn vrienden geworden. Hoe kon hij nu verder gaan met de glorie van het pas geboren Tyrus en Ethiopië, die met open armen in Sion worden ontvangen? Eerst moest hij op adem komen en zijn stem en zijn hart klaarmaken voor zo'n goddelijk lied.

Vers 4

"Ik zal Rahab en Babel vermelden, onder degenen, die Mij kennen." Over Sion kan dus iets prachtigs worden verteld: haar oude vijanden zijn opnieuw geboren en nu haar vrienden. Ze aanbidden in de tempel van haar God. Rahab, een andere naam voor Egypte, dat Israël had onderdrukt, wordt een zusterland. Babel, waar de stammen hun tweede grote gevangenschap doorstonden, wordt een medeaanbidder. Dan zal men met elkaar vertrouwelijk praten over de oude vijandschappen die zijn vergeten en over de nieuwe vriendschappen die zijn gesloten.

Sommigen denken dat dit de woorden van God Zelf zijn. Dan zou je moeten vertalen: "Ik zal Rahab en Babel noemen als Mij kennende." Maar wij zijn tevreden met de gewone vertaling. We beschouwen deze woorden als die van de psalmist zelf. Hij ziet vooruit hoe die twee grote rivaliserende volken zich bekeren, en hij spreekt daar juichend over.

"Ziet, de Filistijn, en de Tyrier, met den Moor." Ook zij zullen zich buigen voor de Heere. Filistea zal haar oude haat afleggen. Tyrus zal niet helemaal opgaan in haar gedachten aan de handel. En het verre Ethiopië is niet te ver weg om de redding van de Heere te ontvangen. "Deze is aldaar geboren." (Engels: deze man is daar geboren.) Het woord "man" is door de vertalers toegevoegd, en dat schaadt de zin.

Die is helder genoeg als je het overbodige woord weglaat: "Filistea, en Tyrus, met Ethiopië; deze is daar geboren." Dat betekent: dit volk is in Sion geboren, wedergeboren in de gemeente van God.

Over de nieuwe geboorte van volken zullen we dus spreken. Het is namelijk een grote zegen én een groot wonder. Het is werkelijk iets heerlijks wanneer hele volken voor God geboren worden.

> *"Let goed op Filistea's legerscharen:*
> *zie, zij kwamen om de Heere te zoeken;*
> *en binnen de heilige gewesten*
> *hebben Tyrus en Cush een thuis gevonden."*

Veel uitleggers verstaan deze verzen zo: alle mensen zijn trots op hun geboorteland, en dus ook de burger van Sion. Van de een wordt gezegd "hij is in Egypte geboren", van de ander "hij kwam uit Ethiopië". Het zou dan evengoed tot eer van anderen strekken dat zij zonen van de stad van God zijn, daar geboren en getogen. Het gedeelte is niet zo duidelijk dat iemand er stellig over moet zijn. Wij geven wel de voorkeur aan de uitleg die we hierboven gaven.

Vers 5

"En van Sion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren." Dat gebeurt niet alleen met volken als geheel. Ook één voor één, als personen, worden de burgers van het Nieuwe Jeruzalem geteld, en hun namen worden openlijk bekendgemaakt. De Heere rekent hen man voor man, want ieder van hen is kostbaar in Zijn ogen. Niemand gaat verloren in de massa. Ieder wordt hoog geacht.

Wat een adelbrief is het voor een mens als hem wordt betuigd dat hij in Sion is geboren! Wie twee keer geboren is, hoort bij een koninklijk priesterdom. Het is de echte adel, het keizerlijke geslacht van de mensheid. De grondtekst gebruikt het meest eervolle woord voor "man". Zo geeft hij aan dat er veel opvallende mannen in de gemeente geboren zullen worden. En inderdaad: iedereen die wordt vernieuwd naar het beeld van Christus, is een bijzonder mens. Sommigen stralen

zelfs in de dofgekeken ogen van de wereld met zo'n schitterend karakter, dat je het alleen ongewoon en bewonderenswaardig kunt noemen.

De gemeente heeft roemrijke namen: profeten, apostelen, martelaren, belijders, hervormers, zendelingen en nog vele anderen. Zij doorstaan de vergelijking met de grootste namen die de wereld eert. In veel opzichten overtreffen ze die verre. Sion heeft geen reden om zich voor haar zonen te schamen, en haar zonen niet voor haar. "De wijsheid is gerechtvaardigd geworden van al haar kinderen."

"En de Allerhoogste Zelf zal hen bevestigen": de enige verzekering die de moeite waard is. Wanneer het aantal gelovigen door de nieuwe geboorte groeit, bewijst de Heere dat Hij de bouwer van de gemeente is. Alleen de Heere verdient de titel Verdediger van het geloof. Hij alleen is Beschermheer en Beschermer van de ware gemeente, en dat is voldoende. We hoeven niet bang te zijn voor het erfdeel van de Heere. Zijn eigen arm is sterk genoeg om Zijn rechten te verdedigen. De Allerhoogste staat boven iedereen die tegen ons is, en de goede oude zaak zal over alles zegevieren.

Vers 6

"De HEERE zal hen rekenen in het opschrijven der volken, zeggende: Deze is aldaar geboren." De Heere houdt Zelf een grote volkstelling. Daarbij telt Hij alle volken zonder uitzondering en maakt Hij een nauwkeurig register van hen. Het maakt niet uit of ze van nature Babyloniërs of Tyriërs waren, of andere verre heidenen. Mogen wij het geluk hebben om met de uitverkorenen van de Heere te worden geteld, in het leven en in de dood, in de kerkregisters hier beneden en in de kerkregisters boven!

Jehova's telling van Zijn uitverkorenen zal heel anders zijn dan de onze. Hij zal er velen bij tellen die wij zouden hebben verstoten. En Hij zal er velen weglaten die wij zouden hebben meegerekend. Zijn registratie is onfeilbaar. Laten we dus bidden om die aanneming als

kind en die wedergeboorte die ons een plaats geeft onder hen die uit de hemel zijn geboren.

Vroeger gold het als een grote eer om je naam geschreven te zien in het gouden boek van de Republiek Venetië. Koningen en vorsten betaalden duur voor die eer. Maar het boek des levens geeft een veel zeldzamere waardigheid aan iedereen wiens naam daarin is opgeschreven.

Vers 7

In een visioen ziet de psalmist de burgers van Sion zich verheugen op een heilig feest. Ze trekken zegevierend voorbij met zang en muziek: "En de zangers, gelijk de speellieden, zullen daar zijn." Waar God is, moet vreugde zijn. En waar de gemeente groeit door vele bekeringen, wordt die vreugde overvloedig en vindt ze manieren om zich te laten zien. Zangers en dansers, psalmzangers en fluitspelers voegden hun krachten samen en maakten een blije optocht naar de tempel. Ze werden niet aangespoord door Bacchus of door de Castalische bron, maar door teugen uit de heilige bron van alle goed. Daarover zingt ieder van hen: "al mijn fonteinen, zullen binnen u zijn."

Bedoelde de dichter dat hij voortaan al zijn vreugde in Sion zou vinden? Of dat hij van de Heere alle inspiratie, troost, kracht, vreugde, leven en alles zou verwachten? Het laatste is de ware leer. De gemeenten hebben zelf niet zoveel in zich dat we alles van hen mogen verwachten. Maar de Heere, Die de gemeente heeft gegrondvest, is de eeuwige bron van alles wat we nodig hebben. Als we naar Hem opzien, zullen we nooit verslappen of falen.

Onze hele ervaring brengt ons ertoe om in geloof naar de Heere op te zien en te zeggen: "al mijn fonteinen, zullen binnen U zijn." De bronnen van mijn geloof en van al mijn gaven van genade, de bronnen van mijn leven en van al mijn genieten, de bronnen van mijn werkkracht en van al mijn goede daden, de bronnen van mijn hoop en van al mijn hemelse verwachtingen: ze liggen allemaal in U, mijn Heere.

Zonder Uw Geest zou ik een droge put zijn, een bedrieglijke regenbak, zonder kracht om mezelf of anderen te zegenen. O Heere, ik weet zeker dat ik bij de wedergeborenen hoor, wier leven in U is. Ik voel immers dat ik zonder U niet kan leven. Daarom zal ik met heel Uw blije volk Uw lof zingen.

> *"Met vreugde zal het koor zingen*
> *en de spelers blazen het antwoordende lied:*
> *'O Sion, schoon Sion, in jou zie ik*
> *de fonteinen van mijn zaligheid.'"*

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Een psalm of lied voor de zonen van Korach. Het opschrift luidt: "Een psalm, een lied voor de kinderen van Korach", dat wil zeggen: van de gevallen mens. Korach betekent de toestand van bomen in de winter, als ze hun groen en hun vruchten kwijt zijn. Zo wordt het woord ook gebruikt voor een kaal hoofd, wanneer ouderdom of ziekte het van zijn sieraad heeft beroofd en zonder haar heeft achtergelaten.

Dat is een levendig beeld van de gevallen mens. Hij heeft zijn oorspronkelijke schoonheid en vruchtbaarheid verloren. Toen hij God verliet en zijn eigen weg ging, werd hij als de bomen in het veld in de winter, waaraan de milde warmte van de zon is onttrokken. Of als het hoofd dat naakt en kaal wordt, doordat de natuurlijke warmte en kracht afnemen.

Maar iemand die dit een beetje gaat beseffen, ziet dat hij van alle luister is ontdaan die de eerste Adam in het paradijs had. Dan gaat hij het herstel van zijn natuur zoeken. En van de tweede Adam, de Heere uit de hemel, heeft hij een veel betere staat gekregen dan hij had verloren. Ieder zo'n mens heeft het recht om deze heilige hymne te zingen, en hij wordt daar ook toe opgeroepen. Aanvankelijk wordt de

naam niet genoemd van Hem Die hij moet bezingen. Maar al snel wordt die ontdekt aan het karakter dat van Hem wordt beschreven. — William Romaine.

Gehele psalm

Bisschop Bruno geeft deze psalm als opschrift: "De stem van de profetie over het hemelse Jeruzalem." Daarmee bedoelt hij de gemeente van Christus.

Vers 1

"Zijn grondslag is op de bergen der heiligheid." God Zelf heeft de grondslag van Zijn stad gelegd, en die ligt "op de bergen der heiligheid". Welke heilige bergen zijn dat? Wat kunnen het anders zijn dan het eeuwige voornemen van Jehova? Uit dat voornemen is de gemeente ontstaan, en uit dat voornemen komt alles voort wat Gods liefde voor ons heeft gedaan.

Wat zijn het anders dan Gods eigenschappen van barmhartigheid, rechtvaardigheid, heiligheid en soevereiniteit? Ze werken op een onuitsprekelijke manier samen, en juist daardoor wordt Zijn uitverkoren volk verlost. Wat zijn het anders dan de belofte van het leven, die in Christus al vóór de grondlegging van de wereld aan de uitverkorenen is gegeven? Wat anders dan het eeuwige verbond, "in alles wel geordineerd en bewaard", waaruit genade en zaligheid voortkomen? En wat anders dan Christus Zelf, de Rots der eeuwen? Op die Rots rust de gemeente zo vast dat de poorten van de hel haar niet zullen overweldigen.

Ja, dit zijn de heilige bergen waarop de stad van God is gebouwd, en daarin liggen haar diepe, vaste fundamenten. Het vaste besluit van God, Zijn goddelijke volmaaktheden, de belofte van Hem Die niet kan liegen, Zijn eed en Zijn verbond, en de vleesgeworden Zoon Zelf: dat zijn de heilige bergen, de eeuwige heuvels. Hun toppen worden prachtig bekroond door de stad van de grote Koning. Daar ligt de

stad veilig, schitterend gelegen, een vreugde voor de hele aarde. — Andrew Gray.

Vers 1

"Bergen." Jeruzalem ligt op een heel bijzondere plek, anders dan de andere steden van Palestina. Het opvallende is haar hoogte. Dat komt niet doordat ze, zoals de meeste steden en dorpen, op de top van een van de vele heuvels van Judea staat. Ze ligt aan de rand van een van de hoogste plateaus van het land. Hebron ligt nog een paar honderd voet hoger, en wie vanuit het zuiden komt, daalt dus een stukje af naar Jeruzalem. Maar vanuit elke andere richting is het een voortdurende klim.

Wie Jeruzalem vanuit het westen of het oosten naderde, zag daarom altijd een bergstad. Geen andere hoofdstad van de toenmalige wereld maakte die indruk (we mogen er gerust aan toevoegen: geen enkele belangrijke stad die ooit op aarde heeft bestaan). Vergeleken met de bloedhete vlakten van de Jordaan of de kust ademde je er berglucht. Vergeleken met Jericho of Damascus, Gaza of Tyrus troonde Jeruzalem op een bergvesting. Zo droeg de stad het karakter van het hele land in zich, waarvan ze de hoofdstad moest zijn: Gods "bergtroon" en Gods "berggeheiligdom". "De berg Basan is een berg Gods; de berg Basan is een bultige berg. Waarom springt gij op, gij bultige bergen? Deze berg heeft God begeerd tot Zijn woning" …

Jeruzalem was nadrukkelijk het leger van de leeuw van Juda, van "Ariël", de Leeuw van God. "God is bekend in Juda; Zijn Naam is groot in Israel. En in Salem is Zijn hut, en Zijn woning in Sion … Gij zijt doorluchtiger en heerlijker dan de roofbergen." Dat woeste, onneembare karakter van Jeruzalem kwam nog eens samen in de burcht, de "sterkte" van Sion. Dat punt is het hoogste van de stad, en vanuit elke richting trekt het als eerste de blik. Het is nadrukkelijk het "bergfort" en het "rotsvaste bolwerk" van Jeruzalem. Het was de toevlucht waar

eerst de Jebusiet standhield tegen de jagers, en daarna de Leeuw van God. — Arthur Penrhyn Stanley.

Verzen 1-2

Stel dat de psalm in de dagen van Hizkia is gedicht. Dan is het goed te begrijpen waarom de psalmist aan het begin zo plotseling losbarst in een lofzang op de veiligheid van Sion. Hij geeft in dat geval alleen een stem aan wat het hele volk in zijn hart voelt. Dan krijgt ook de uitspraak "De HEERE bemint de poorten van Sion boven alle woningen van Jakob" haar volle gewicht. Die voorkeur voor Sion werd in die tijd immers bewezen: haar poorten bleven gesloten voor de vijanden, terwijl de rest van het land aan hun macht was overgeleverd. — E.W. Hengstenberg.

Vers 2

"De HEERE bemint de poorten," enz. De poorten van een ommuurde stad geven toegang tot die stad en macht over haar. Daarom staan ze hier voor de hele stad. Het Hebreeuwse deelwoord ("beminnend") wijst op een blijvende, vaste gehechtheid. — J.A. Alexander.

Vers 2

"De HEERE bemint de poorten van Sion." Dat komt door het in- en uitgaan van het volk van God. Zo gaat het nu eenmaal bij mensen die liefhebben. Ze voelen een bijzondere genegenheid voor de plaatsen waar degenen van wie ze houden vaak doorheen komen, zoals deuren en poorten, en voor de wegen die zij elke dag bewandelen. Welke andere reden kon God hebben om de poorten van Sion lief te hebben? — Musculus.

Vers 2

De poorten van Sion zijn de leerstukken van het evangelie. De tenten van Jakob zijn de leringen van de wet, en de wet is in het evangelie

vervuld. Daarom wordt gezegd: “De HEERE bemint de poorten van Sion boven alle woningen van Jakob.” — “Plain Commentary”, 1859.

Vers 2

“De HEERE bemint de poorten van Sion boven,” enz. De gebeden die gelovigen onder hun eigen dak naar de hemel stuurden, waren God ongetwijfeld zeer welgevallig. Maar als de stem van één heilige in het gebed al zo zoet is voor Gods oor, hoeveel meer dan het koor van de gemeente, waar de gebeden van Zijn heiligen samenklinken! Een vader is blij met elk van zijn kinderen en heet hem welkom als hij op bezoek komt. Maar het is veel mooier als ze samen komen. Het grootste feest is er als ze allemaal tegelijk in zijn huis bijeen zijn. De openbare lofzangen van de gemeente zijn een beeld van de hemel zelf, waar alle engelen samen maar één koor vormen. — William Gurnall.

Vers 2

“De HEERE bemint de poorten van Sion boven alle,” enz. Hier wordt vooropgesteld dat de Heere de woningen van Jakob liefheeft. Hij heeft hen lief die echte Israëlieten zijn. Op hen volgen nu zij die de naam christen dragen, want de christelijke kerk is nu het ware Israël van God geworden. Hij heeft Zijn heiligen lief omdat ze Zijn beeld dragen. Hij heeft hen lief om de genadegaven die in hen zijn gelegd toen de Geest hen vernieuwde. Hij heeft hen lief om de band die zij met Hem hebben als Zijn volk en Zijn gemeente. Die band maakt hen geschikt voor wat bij hun plaats hoort: liefde voor hun Vader, vertrouwen op Zijn zorg, vreugde in Zijn Persoon en blijdschap in Zijn dienst. Zo hoort het ook bij gehoorzame, liefhebbende kinderen.

Hij heeft hen lief omdat ze Zijn volmaaktheden navolgen, al is het op een bescheiden manier. Hij heeft hen lief omdat ze het woord uit Zijn mond ontvangen, omdat ze bereid zijn elke roepstem van Zijn voorzienigheid te gehoorzamen, en de paden van Zijn getuigenis in te slaan, waar Hij ook heen wijst. Hij heeft hen lief omdat ze zich aan God geven als mensen die uit de doden levend zijn, met hun lichaam

als wapens van gerechtigheid. Ze leven niet langer naar de werken van het vlees, maar naar de wil van God. Hij heeft een welbehagen in hen. De Heere heeft een welbehagen in de rechtvaardigen. Hij kent hun weg. Hij heeft hen lief, keurt hen goed en maakt hen sterk.

Zelfs de gewoonste bezigheden van ons leven, het eerlijke werk van Gods knechten, ziet Hij met welgevallen aan. Daarin laten zij hun Vader zien, en de deugden van Hem Die hen uit de duisternis tot het licht heeft geroepen. De gewoonste plichten van ons beroep worden offers aan God en daden van godsdienst, wanneer we ze in de Geest doen en richten op het grote doel: Gods verheerlijking. Met bijzonder welgevallen kijkt Hij naar de huizen van Zijn volk. Daar wordt Zijn majesteit thuis in gebed erkend, en daar gaat het hoofd van het gezin zijn huisgenoten voor als een priester om God te loven en te danken. Dat trekt Zijn goedkeuring en Zijn vreugde aan.

Hij ziet graag dat Zijn volk de kinderen opvoedt in de tucht en vermaning van de Heere, en dat die kinderen hun ouders volgen op de paden van de gehoorzaamheid die Hij heeft geboden. Hij verheugt Zich in de reinheid die door christelijke gezinnen stroomt. Hij ziet graag hoe de jongere leden van gelovige gezinnen groeien in vroomheid, terwijl ze toenemen in genade en in gunst bij God en mensen. Met bijzonder genoegen kijkt Hij op zulke kringen neer. Daar verwaardigt Hij Zich tot Zijn tegenwoordigheid en daar schenkt Hij bijzondere zegeningen. Hoe onopvallend de woningen van Jakob ook zijn, voor Hem liggen ze altijd open en bloot. Of het nu hutten zijn of paleizen, Zijn oog rust er met welgevallen op. Van zulke plaatsen zegt Hij: “Dit is Mijn rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen.”

Gebed en godsvrucht heiligen elk gezin. Ze verspreiden een geest van vroomheid door alle bezigheden van het leven. We hoeven ons dus niet uit de wereld terug te trekken. We zijn juist geroepen om de deugden van het christelijke leven midden in die wereld te laten zien. Toch staat er dat Hij, hoewel Hij “de woningen van Jakob liefheeft”, toch “de poorten van Sion” bemint “boven alle woningen van Jakob”.

Dat betekent dat niets in de woningen van Jakob Zijn aandacht zo trekt als het volk van God dat in geestelijke zin met elkaar verbonden is.

1. Ten eerste kijkt God met bijzonder welgevallen naar de aanbidding van Zijn heiligen, om die aanbidding zelf.
2. Vanwege de eensgezindheid van geest en de overeenstemming van hart die zichtbaar worden wanneer Gods volk samenkomt en zich tot een gemeente vormt.
3. Vanwege het getuigenis dat de gemeente aflegt voor de waarheid.
4. Vanwege het ontzag voor Zijn gezag, dat blijkt uit het vasthouden aan en in stand houden van de inzettingen die helemaal op dat gezag rusten.
5. Doordat Hij de samenkomst van de heiligen tot het grote middel van bekering maakt.
6. Die bijzondere tegenwoordigheid van God wordt aan Zijn heiligen gewoonlijk geschonken en aan hen getoond. Voor de wereld blijft ze verborgen, en toch wordt zij overtuigd dat God werkelijk aanwezig is.
7. God laat Zijn voorkeur voor de poorten van Sion boven de woningen van Jakob zien doordat Hij voortdurend de gaven laat werken die de heiligen opbouwen. Zonder die gaven zou de eenheid van de heiligen maar met moeite behouden blijven.
8. God laat Zijn voorkeur voor Sion zien door de wonderbare bescherming die Hij aan de belangen van Zijn gemeente geeft. Ze is zwak en vaak teruggebracht tot een handvol leerlingen. Toch is ze beschermd, en haar gezelschap op aarde is blijven bestaan. — Robert Hall.

Vers 2

Sommigen blijven weg van de openbare eredienst. Ze beweren dat ze de Heere thuis, in het verborgene, net zo goed kunnen dienen. Hoeveel mensen zeggen niet dat hun tijd thuis toch minstens zo goed be-

steed is, met bidden, een goed boek lezen of een nuttig onderwerp bespreken, als in het gebruik van de middelen van genade in openbare samenkomsten! Ze zien niet in waarom verborgen gebed voor hen niet net zo goed zou zijn als openbaar gebed. Ze zien niet in waarom het lezen en openen van de Schrift thuis niet even nuttig zou zijn als de openbare prediking.

Over hun verborgen godsdienst zeggen ze, zoals Naäman over de wateren van Damascus (2 Kon. 5:12): Kan ik de Heere niet even aangenaam dienen, met evenveel voordeel, in verborgen godsdienstoefeningen? Kan ik me daarin niet wassen en rein worden? Ze zien de grote zegeningen niet die God aan de openbare eredienst heeft verbonden, méér dan aan de verborgene. O, maar als dat zo is, als het ene net zo goed is als het andere, wat bedoelt de Heere dan met Zijn voorkeur voor het één boven het ander? Waarom koos de Heere de poorten van Sion om Zijn Naam daar te vestigen, als men Hem in de woningen van Jakob net zo goed had kunnen aanbidden?

Wat gaan mensen met zulke ideeën tegen de Heere in! Hij kiest de poorten van Sion, niet alleen boven één of enkele, maar boven alle woningen van Jakob. En zij kiezen één zo'n woning boven de poorten van Sion. — David Clarkson.

Vers 3

"Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken." Dat geldt ook van het volk van God. Neem de gemeente als zichtbare gemeente, als gemengde gemeente: ook dan worden er heerlijke dingen van gezegd. Ze is het huis van God. Zie haar zoals ze zichtbaar is, met vaten, "sommige ter ere, maar sommige ter onere" (2 Tim. 2:20), en met de akker, "het onkruid en de tarwe" (Matth. 13). Het is Gods akker. Ook als we de gemeente alleen zichtbaar bekijken, heeft ze een heerlijke naam vanwege het goede dat erin is, vooral de tarwe.

Maar neem de gemeente van God als het gezelschap van Zijn kinderen. Zij zijn bijeengebracht door de middelen van genade, ze wo-

nen in de zichtbare kerk en genieten de verordeningen. Dan zijn zij het huis en de tempel van Christus, "de tempel van den Heiligen Geest, het lichaam van Christus, de bruid van Christus." Zij zijn Gods lust, geestelijke koningen en priesters, enzovoort. Er kunnen geen heerlijker dingen zijn. Alle andere uitnemendheden in de wereld zijn slechts titels, louter schaduwen van dingen. Er zit wel een klein beetje werkelijkheid in aardse dingen, maar het is niets in vergelijking. Het is nauwelijks de naam werkelijkheid waard. Salomo noemt ze "ijdelheid der ijdelheden." Naast de uitnemendheden van de gemeente is alles niets.

Hier zou ik uitgebreid over kunnen spreken. Maar het is genoeg als ik je de hoofdlijnen geef van de verlustigingen en uitnemendheden van Gods huis, "de liefelijkheid des HEEREN." — Richard Sibbes.

Vers 3

"De heerlijkheden der woestijn zijn in u." De Sjechina, de zichtbare tegenwoordigheid van God, verscheen op de Sinaï en leidde het leger van de Israëlieten door de woestijn. Nu heeft ze haar woonplaats in u gekozen, o stad van God. Vergelijk Ps. 68:18. — Samuel Horsley.

Vers 4

"Ik zal Rahab en Babel vermelden," enz. Het is alsof de dichter zegt: Ik ontken de lof niet die andere plaatsen en landen verdienen. Ik spreek juist met eer over hen bij mijn bekenden. Ik geef ook toe dat deze man, dat wil zeggen een of andere aanzienlijke persoon, daar geboren is, hoewel hij in vergelijking met anderen niet van groot belang was. — Thomas Fenton.

Vers 4

Rahab is een dichterlijke naam voor Egypte. Hetzelfde woord betekent "woestheid, overmoed, hoogmoed". Als het een Hebreeuws woord is, wijst het, toegepast op Egypte, op het volkskarakter van de inwoners. — Smith's Dictionary of the Bible.

Vers 4

De gemeente mag er troost uit putten dat God haar grootste vijanden tot bekeerlingen kan maken. Hij heeft dat al meerdere keren gedaan, en Hij zal het nog vaker doen. Ook kan Hij orde scheppen onder de vijanden die zich niet zullen bekeren, zoals Hij deed met Rahab en Babel. Want "Ik zal Rahab en Babel vermelden, onder degenen, die Mij kennen" betekent dat Hij van hen gewag maakt. Dat doet Hij tot stichting van de kinderen van de gemeente: Hij vermeldt zowel wat Hij in gerechtigheid aan die volken had gedaan, als wat Hij in barmhartigheid aan hen zou doen, of aan anderen die net zulke vijanden zijn. — David Dickson.

Vers 4

Rahab, Babel, Filistea, Tyrus, Ethiopië. Dit is de glorie van de gemeente en hierin ligt haar grootheid: de volheid van de volken zal bij haar binnengaan. Zij komen allemaal tot haar. De trotse mensen uit Egypte, dat om zijn hoogmoed Rahab heet. De wereldgezinden uit Babel, de stad van de verwarring. De driftige mensen uit Filistea, al zo lang de vijand van Israël. De hebzuchtige mensen uit Tyrus, de rijke handelsstad. En de slaven van de onwetendheid uit Cush en het land van Cham. Al deze mensen zullen de liefde van Christus leren kennen en Zijn waarheid belijden. Ze gaan binnen in die allesovertreffende, schitterende stad, worden daar welkom geheten en erkend als burgers van het hemelse Sion. — "Plain Commentary."

Vers 4

Wat deze volken hier getuigen, mogen we opvatten als het getuigenis van de christenen uit de heidenen in het algemeen. Misschien wordt er in het bijzonder gedacht aan dat buitengewone gebeuren in Jeruzalem op de dag van Pinksteren: "En er waren Joden, te Jeruzalem wonende, godvruchtige mannen van allen volke dergenen, die onder den hemel zijn. En als deze stem geschied was, kwam de menigte sa-

men, en werd beroerd, want een iegelijk hoorde hen in zijn eigen taal spreken. En zij ontzetten zich allen, en verwonderden zich, zeggende tot elkander: Ziet, zijn niet alle dezen, die daar spreken, Galileers? En hoe horen wij hen een iegelijk in onze eigen taal, in welke wij geboren zijn?" Hand. 2:5-8.

De lezer zal merken dat de volken uit het boek Handelingen opvallend goed overeenkomen met de volken uit onze psalm. Rahab, dat is Egypte, wordt als eerste genoemd. In Handelingen lezen we: "Egypte, en de delen van Libye, hetwelk bij Cyrene ligt". Vervolgens komt Babel in de optekening van de psalm voor. De Partten, Meden, Elamieten en de bewoners van Mesopotamië woonden in wat eens het Babylonische rijk was. Ook Filistea wordt genoemd, en in Handelingen wordt "Judea" vermeld. Dat waren mensen met een andere taal dan men in Jeruzalem gewoonlijk sprak.

Wie kunnen dat waarschijnlijker zijn geweest dan de bewoners van het oude Filistea, dat binnen het gebied van Juda lag? Misschien was hier, door de haven van Joppe, ook wel een grote verzamelplaats van "Kretenzen en Arabieren" en "uitlandse Romeinen". Alleen de Griekse nederzettingen van Klein-Azië uit Handelingen vinden we niet terug in de psalm: "Cappadocie, Pontus en Azie … Frygie, en Pamfylie". Maar waar kunnen deze landen, en iedereen die een Griekse taal sprak, beter voor staan dan voor de grote markt van Tyrus? Daar hadden de Joden de meeste gelegenheid om met deze volken om te gaan. — John Fry.

Vers 4

"Deze is aldaar geboren." Het Zendingsgenootschap dat de profeten, onze Heere en Zijn apostelen ons voorhouden, is de Gemeente. Sinds de val van Adam waren we vervreemd van God en verdeeld onder elkaar. Toch wilde Hij "ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen" herstellen. Dat doet Hij door

ons samen te binden in één heilige gemeenschap, en door Zijn zegeningen te laten afhangen van die eenheid, die Hij schenkt en bewaart.

Om hier alle bewijzen voor te geven, zouden we het hele Oude Testament moeten doorlopen. Want het Oude Testament is één grote profetie en afbeelding van de Verlosser en van Zijn Koninkrijk of Gemeente. De mensheid raakte meer en meer verdeeld naarmate ze groeide. Maar al in de tweede generatie na Adam bracht Hij eenheid tot stand door een Gemeente. "Toen begon men den naam des HEEREN aan te roepen" (Gen. 4:26). Dat betekent: de mensen begonnen zich te verenigen in het aanbidden van de Heere. Terwijl het kwaad toenam, bleef het geloof niet langer de zorg van een paar afzonderlijke gezinnen, maar kwam het samen in een gemeente.

Na de zondvloed werd één rechtvaardige uit de snel bedorven wereld geroepen. Ook toen bleef de eenheid bewaard, want er werd er maar één geroepen, en in die ene werd een gemeente gegrondvest. God Zelf gaf daarvoor de reden: "Alle volken der aarde in hem gezegend zullen worden? Want Ik heb hem gekend, opdat hij zijn kinderen en zijn huis na hem zoude bevelen, en zij den weg des HEEREN houden", (Gen. 18:18-19). "Ik riep hem, toen hij nog alleen was, en Ik zegende hem, en Ik vermenigvuldigde hem" (Jes. 51:2). Uit hem vormde Hij de Joodse Kerk, en zo bleef alles uit één bron voortkomen.

Hoe wijd ze zich ook zou uitbreiden, ze bleef door haar oorsprong in één man aan elkaar verbonden. Bovendien gaf Hij haar uiterlijke kentekenen en tekenen tussen Hem en haar. Die zonderden haar af van anderen en hielden haar in zichzelf één.

Het volk van toen had zijn eenheid door een aardse geboorte uit één vader en door uiterlijke tekenen. De christelijke Kerk heeft haar eenheid door een geestelijke geboorte en door inwendige gaven van genade. Er is in haar een kracht gelegd om geestelijk leven te geven. Zo zijn wij allemaal door één moeder uit één Vader, God, geboren. En omdat we leden zijn van Één, onze eeuwig gezegende Heere, zijn we onderling broeders.

De eenheid van de christelijke Kerk en haar opdracht om alle volken bij de Heere te verzamelen, komen in de profetie op veel manieren voor. In onze psalm bijvoorbeeld wordt Sion getekend als het bijzondere voorwerp van Gods liefde. In woorden die al vooruitwijzen naar het evangelie is zij door Hem gegrondvest "op de bergen der heiligheid". Zij is de "stad Gods", van welke "zeer heerlijke dingen worden … gesproken." En wat zijn die dingen? Dat zij de geestelijke geboorteplaats van alle volken zal zijn.

Er staat niet alleen, zoals elders, dat de volken naar haar toe "komen" of in haar "toevloeien". Er staat dat ze in haar "geboren" worden. "Van Sion zal gezegd worden: Die en die (dat is: allen, stuk voor stuk) is daarin geboren." En waar komen ze vandaan? Uit alle volken van de aarde: Rahab of Egypte, Babel, Tyrus, Ethiopië en Filistea. Dat zijn dus de meest geleerden, de machtigsten en de rijksten, de volken die het verst weg wonen, en haar naaste, oudste en bitterste vijand, Filistea. Al die mensen zijn naar het vlees al geboren als Egyptenaren, Babyloniërs, Ethiopiërs, Tyriërs of Filistijnen. Toch zullen ze "in haar geboren" worden. Door die geboorte worden ze kinderen van God en burgers van het hemelse Jeruzalem, door God opgeschreven in het register van Zijn boek.

"De HEERE zal hen rekenen in het opschrijven der volken, zeggende: Deze is aldaar geboren." Hij zal hen tellen als de Zijnen, opnieuw geboren in Zijn Gemeente. Zo is het ook, in dezelfde lijn, met elke profetie waar mensenharten sneller van gaan kloppen, en die ons aanmoedigt tot het zendingswerk. Steeds is het de Heere en Zaligmaker van de Gemeente, of de Gemeente zelf, vervuld met Zijn Geest. Ze wordt hersteld en groter, ze breidt zich uit door Zijn gunst en verzamelt Zijn volk, Zijn kudde, in zich. — E.B. Pusey, in een preek getiteld "De Kerk als bekeerster der heidenen." 1838.

Verzen 4-6

Het is de eer en de waardigheid van Sion, de ware Gemeente van God, dat zulke en zulke mensen daar geboren zijn: "Die en die is daarin geboren." In deze uitdrukking zitten twee dingen die haar eer uitmaken: wat voor mensen het zijn, en hoeveel het er zijn. "Die" wijst op hun kwaliteit, "en die" op hun aantal. Dat in Sion beide geboren worden, zowel mensen van naam en uitmuntendheid als een grote menigte van zulke mensen, hoort bij de waardigheid en de faam die haar toekomen. Dat is een deel van haar eer. …

Let ook op het woord "man". Het Hebreeuwse woord isj dat hier voor een man staat, betekent, zolang er geen ander woord bij komt dat het inperkt, een man van waarde. Het gaat dus niet om een gewone, alledaagse figuur. De Gemeente brengt zulke mensen voort: anasjé sjem, mannen van naam, beroemde en uitstekende mannen. Ze zijn er in allerlei soorten van voortreffelijkheid, op natuurlijk, maatschappelijk en geestelijk gebied: mannen met gaven, mannen met macht en mannen met vroomheid. In al deze vormen van uitmuntendheid zijn er in haar geboren, en dat gebeurt nog steeds.

Neem ten eerste de natuurlijke of aangeleerde vermogens, en denk dan aan mannen met talent, kennis, wijsheid en een geoefend verstand. De gemeente mist die niet: deze man, dat wil zeggen deze geleerde of wijze man, is in Sion geboren. Christenen zijn niet allemaal onnozele mensen. Er zijn er bij, in elke soort en elk onderdeel van de studie, die op allerlei terreinen van geleerdheid en wereldse kennis bijzonder knap en bewonderenswaardig zijn, en God heeft hun in Zijn genade die gaven gegeven. Daar heb je Paulus met zijn perkamenten, en Petrus met zijn visnet.

Neem daarna, ten tweede, de maatschappelijke of wereldse kwaliteiten: mannen met aanzien, macht en bezit. "Deze" (Engels: this man), dat wil zeggen deze eervolle man, nesoé panim, "aanzienlijk van aangezicht", zoals hij in Jes. 3:3 heet, is evengoed in Sion geboren. Ook de machtige man en de krijgsman zijn er geboren. De Syrische

vertaler zag dat zo duidelijk dat hij het in de tekst zelf zette. In plaats van "Deze is aldaar geboren" schrijft hij: "Een machtig man is daar geboren, 'en hij heeft haar gevestigd'." Zo neemt hij, naar ik meen, het woord "Allerhoogste" erbij dat verderop in het vers staat, en betrekt het op deze plek. …

En de Chaldeeuwse omschrijver zegt in de tekst: "Deze Koning is daar geboren." Daarmee bedoelt hij Salomo, zoals de meesten het opvatten en begrijpen.

Neem ten derde het geestelijke, en dus het innerlijke leven, en dan vooral deze eigenschappen: deze man, dat wil zeggen deze godvrezende man. Dit is het meest eigene van Sion en van het daar geboren zijn. Sterker nog: dit is wat Sion zelf tot Sion maakt, in de betekenis waarin wij het nu nemen. Het is haar hoogste volmaaktheid en haar grootste aanbeveling boven al het andere. Hierin ligt de grote eer van de gemeente: ze vormt mensen tot een karakter en een gezindheid zoals geen enkele andere plaats ze kan voortbrengen. …

Andere plaatsen brengen het soms misschien tot enkele andere beginselen, die in de ogen van de wereld ook heel mooi zijn: fatsoen, beschaving, vernuft en gladde omgangsvormen. De school van de natuur en van het gewone verstand kan hier soms heel ver in komen. Maar ga nu eens een stuk hoger en kijk wat er dan komt: een gebroken hart, zelfverloochening, liefde voor vijanden, het aannemen van Christus, de aard en de geest van het evangelie. Dat vind je nergens anders dan in Sion. En daar is het: "Deze is aldaar geboren."

"Ziet, de Filistijn, en de Tyrier, met den Moor; deze is aldaar geboren." Hier zien we hoe voortreffelijk de verordeningen van God zijn, en welke kracht en werkzaamheid er in beweging is in de Gemeente van Christus. Ze kan zo'n wonderlijke verandering teweegbrengen! Ze brengt mensen uit de duisternis naar het licht, van Satan naar God. Ze voert hen uit een staat van zonde, verdorvenheid en onwedergeborenheid naar een staat van genade, heiligheid en wedergeboorte.

Ze brengt hen zelfs van de allerlaagste trap van het ene naar de allerhoogste trap van het andere.

Dat Filistea verandert in Palestina, Tyrus in Jeruzalem en Ethiopië in Judea: dat is het wonder van alle wonderen. Twee tegenovergestelde werelden worden zo met elkaar verzoend. "Prinselijke gezanten" zullen uit Egypte komen, en Ethiopië zal zijn handen naar God uitstrekken, zoals Ps. 68:32 zegt. De Moor verandert van huid en de luipaard van vlekken, en deze Ethiopiër wordt deze christen. "Hij die daar geboren was, zal hier geboren worden." — Thomas Horton, in "Zion's Birth Register unfolded in a Sermon to the native citizens of London." 1656.

Verzen 4-6

Vreemde volken worden hier niet beschreven als gevangenen of schatplichtigen. Ze brengen zelfs niet vrijwillig hulde aan de grootheid en heerlijkheid van Sion. Nee, door een nieuwe geboorte worden ze echt opgenomen en ingeschreven onder haar zonen. Zelfs de ergste vijanden van hun geslacht, de tirannen en onderdrukkers van de Joden, Egypte en Babel, worden met geen enkele vloek bedreigd. Er klinkt geen jubel bij het vooruitzicht van hun ondergang. In plaats daarvan krijgen ze de voorrechten van het burgerschap en worden ze als broers welkom geheten.

Meer nog: God Zelf ontvangt ieder van hen als een kind dat net in Zijn gezin is geboren. Hij erkent elk van hen als Zijn zoon en schrijft hem met Zijn eigen hand in het heilige register van Zijn kinderen. Wat zo opmerkelijk is, is dus de manier waarop hier een toekomstige eenheid en broederschap van alle volken op aarde wordt voorzien. Het gebeurt niet door verovering, maar doordat ze worden opgenomen in één staat, met een geboorterecht dat ze zo hebben gekregen. Bij sommige profeten, vooral bij Jesaja, vinden we dezelfde ruimhartige, verzoenende en alomvattende taal over vreemde landen als Tyrus en Ethiopië.

Nog treffender is die taal over Egypte en Assyrië (Jes. 19:22-25). Maar deze psalm staat helemaal alleen onder de geschriften van het Oude Testament in het beschrijven van die vereniging van de volken als een nieuwe geboorte in de stad van God. …

Het is de eerste aankondiging van iets waar de heidense wijsgeren alleen van droomden: een groot verbond van volken, of liever een gezamenlijk burgerschap voor iedereen. Dat was "in de geest van Socrates toen hij zichzelf een wereldburger noemde". Het was een gemeenplaats van de stoïsche wijsbegeerte geworden. Het Jodendom probeerde het uiteindelijk waar te maken door proselieten via de doop in de Joodse gemeenschap op te nemen. Rome bracht het, voor zover het de buitenkant betrof, tot stand: eerst door de volken te onderwerpen, en daarna door hun de rechten van het Romeinse burgerschap te geven.

Maar de ware vervulling van deze hoop vinden we alleen in het koninkrijk dat Christus heeft opgericht. In Zijn rijk heeft Hij alle koninkrijken van de aarde verzameld. Hij heeft mensen tot één gemaakt, leden van hetzelfde gezin, door hun te leren dat ze allemaal kinderen zijn van dezelfde Vader. Hij heeft heel duidelijk gemaakt dat de hoop van de Joodse zanger geen valse hoop is. Er is een Vader in de hemel Die voor iedereen zorgt, welke naam ze ook dragen. Zo heeft de psalm een betere en hogere vervulling gekregen dan wat aan de oppervlakte van zijn woorden ligt. Hij is vervuld in Christus. — J.J. Stewart Perowne.

Verzen 4-7

De hoofdgedachte staat in Ps. 87:4-7: Sion wordt verheerlijkt doordat de heidenen worden opgenomen onder haar burgers. De goed afgebakende vorm en indeling van die gedachte maken de eigenlijke kern van de psalm uit: "Sion, de geboorteplaats der volken". Die gedachte komt terug in elk van de drie verzen (Ps. 87:4-6) die aan weerszijden door een Sela worden begrensd. — E.W. Hengstenberg.

Vers 5

"Die en die." (Engels: this and that man.) Het woord dat met "man" is vertaald, wordt meestal gebruikt voor een persoon van aanzien. De woorden "die en die" betekenen eenvoudig: "een Man en een Man". Sommigen denken dat dit als een bijzondere overtreffende trap is bedoeld. Dan zou het betekenen: de voornaamste van alle mannen, namelijk de Heere Jezus Christus. Zij gaan ervan uit dat Hij, naar Zijn goddelijke natuur, de Allerhoogste is Die de gemeente "zal ... bevestigen". Ongetwijfeld is Hij de heerlijkheid van de gemeente en van Zijn volk Israël, dat is waar. Maar Zijn kruisiging was de diepste schande die je je maar kunt voorstellen, en wel voor Jeruzalem zelf. — Thomas Scott.

Vers 5

"Die en die." (Engels: this and that man.) Het is goed om op te merken dat het woord voor "man" dat hier wordt gebruikt niet adam is, de gewone naam voor een mens. Het is isj. Dat woord gebruikt men meestal als iemand met onderscheiding en eer wordt aangeduid. In het Hebreeuws zijn er namelijk drie woorden voor "mens", elk met een eigen betekenis. Adam is de gewone naam. Isj is de naam van voortreffelijkheid en eer. Enosj is de mens in zijn zwakke en mindere kant, als iemand die kwetsbaar is voor tegenspoed, ellende en dood.

Doordat deze woorden zo duidelijk van elkaar worden onderscheiden, krijgen veel plaatsen in de Hebreeuwse Schriften een kracht en betekenis die we in een vertaling niet kunnen vasthouden. In onze taal staat maar één woord voor al die betekenissen. Of er is eigenlijk alleen een woord dat overeenkomt met Adam, tenzij ons woord "mannelijk", in de zin van waardigheid en kracht, in zekere mate bij isj past. — John Kitto, in "The Pictorial Bible."

Vers 6

De HEERE zal rekenen (saphar), dat wil zeggen: opschrijven in een boek, wanneer Hij de volken optekent (be-khtoov ammim), wanneer Hij de verschillende volken van de aarde inschrijft, om vast te leggen dat "deze man in" Sion "geboren is." Hier laat de psalmist zien hoe bijzonder God voor de inwoners van Jeruzalem zorgt. Hij schildert God als iemand die een register bijhoudt van alle volken van de aarde. Bij ieder die burger van Jeruzalem is, maakt Hij als het ware een aantekening. Zo iemand heeft daardoor recht op Zijn bijzondere gunst en bescherming. — Samuel Chandler.

Vers 6

"Deze is aldaar geboren." Op de laatste dag worden alle gebeurtenissen teruggebracht tot hun oorsprong. Dan komt er bij veel dingen die we nu nauwelijks opmerken ineens het echte verhaal naar voren. Eenvoudige gemeenten blijken dan de geboorteplaats te zijn geweest van onsterfelijke zielen, terwijl statige paleizen het graf werden van velen van hen. En elke gered mens zal de bron van zijn heerlijkheid toeschrijven aan zijn Verlosser, Die dat deed door middel van de gemeente die Hij Zelf heeft ingesteld. — Edward Garrard Marsh.

Vers 6

"Sela." De Hebreeuwse tekst voegt hier "Sela" aan toe. Hieronymus vertaalt dat met semper, dat betekent: altijd. De Kerk is immers een bruid die schittert door haar Bruidegom, en daarom zal er altijd over haar gepredikt worden. Er zullen heerlijke dingen over haar gezegd worden, en in haar zal onophoudelijk de onuitsprekelijke heerlijkheid van Gods eeuwige genade in Christus, onze Heere, worden bezongen. De Joden leggen het woord "Sela" meestal uit als "eeuwig". Dat blijkt uit hun grafschriften, bijvoorbeeld uit het Joodse grafschrift in het Hebreeuws in Bazel: "Zijn ziel blijft in het Paradijs, Amen, Amen,

Amen, tot in alle eeuwigheid." — Urbanus Regius (Le Roi) (1541), in "The Solace of Sion."

Vers 7

"De zangers, gelijk de speellieden." In Davids tijd waren zang en muziek belangrijke onderdelen van de eredienst. Dat zien we aan het grote aantal van tweehonderdachtentachtig Levieten, die uitdrukkelijk waren aangesteld om te zingen en muziek te maken. Uit de ballingschap keerden zelfs tweehonderdvijfenvijftig zangers en zangeressen terug. ... De Levieten gebruikten vooral cymbalen, harpen en luiten, zo lezen we in de boeken Kronieken. Volgens het opschrift van Ps. 5:1 moeten we daar de fluit aan toevoegen, die we vaak afgebeeld zien op Egyptische gedenktekens. — Augustus F. Tholuck.

Vers 7 (Eerste zinsnede)

Want al haar inwoners zijn geoefende muzikanten. Letterlijk staat er: "Zingen als fluitspelers." De Hebreeën lijken alle andere volken te hebben overtroffen in dichtkunst en muziek, en elke burger kon zingen en dansen. Op die uitblinkende gave lijkt de psalmist hier te zinspelen. — Alexander Geddes.

Vers 7

"Al mijn fonteinen, zullen binnen u zijn." Het oorspronkelijke woord majan, dat wij met "fonteinen" vertalen, wordt beeldend gebruikt voor iemands nageslacht. Zo staat het bijvoorbeeld in Spr. 5:16: "Laat uw fonteinen zich buiten verspreiden." Dat betekent: laat uw nageslacht buitengewoon talrijk zijn. Zo moeten we het ook hier lezen. De inwoners van Jeruzalem juichen en zingen: "Al mijn fonteinen", dat zijn mijn vrienden, mijn gezin en mijn kinderen, "zullen binnen u zijn." Zij zijn uw burgers, zij genieten de prachtige voorrechten waarmee u bent begunstigd, en zij staan allemaal ingeschreven in Gods register, met recht op Zijn bescherming en gunst. Zo hangen alle delen van dit

lied met elkaar samen. Ik vind dat heel begrijpelijk en dichterlijk. — Samuel Chandler.

Vers 7

"Al mijn fonteinen, zullen binnen u zijn." Welk kanaal er ook wordt gebruikt: Christus is de bron en de grondslag van elke druppel troost. Christus is de God van alle ware vertroosting. Alle engelen van de hemel samen kunnen een ziel geen enkele druppel troost geven, en alles op aarde kan dat ook niet. Ze kunnen wel woorden van troost spreken, maar ze kunnen de ziel niet laten ontvangen. God troost door hen heen (2 Kor. 7:6). Titus was maar een werktuig. In de Schrift heet troosten vaak: spreken naar het hart (Hos. 2:14).

Wie kan naar het hart spreken, behalve Hij Die Heere en Bevelhebber van het hart is? God heeft alle olie van geestelijke vreugde in de handen van Christus gelegd (Jes. 61:3), en niemand behalve Hij kan die uitdelen. Wie troost nodig heeft, moet naar Christus gaan. Wie ooit echte troost heeft gekregen, moet die aan Christus toeschrijven. "Al mijn fonteinen", zegt de Gemeente, "zullen binnen U zijn." — Ralph Robinson.

Vers 7

De zilveren bronnen van de genade en de gouden bronnen van de heerlijkheid zijn allemaal in Hem. — Thomas Watson.

Vers 7

"Fonteinen." De betekenis van dit vers is niet gemakkelijk te vatten. Dat komt deels doordat de zin zo abrupt en kort is, deels doordat één woord twee kanten op kan. Zonder enige twijfel moet "fonteinen" hier beeldend worden opgevat. Maar uitleggers zijn het niet eens over wat het beeld betekent. Sommigen denken aan hoop, anderen aan gevoelens, weer anderen aan gedachten. Als de taal het toeliet, zou ik me graag aansluiten bij wie vertalen met melodieën of liederen. Maar het Hebreeuwse woord wordt nergens zo gebruikt. Daarom

kies ik liever de uitleg die het best bij het onderwerp past: “blikken” is de juiste vertaling, want de stam van het woord betekent “oog”. Het is alsof de psalmist zegt: Ik zal altijd ernstig, met strakke blik, naar U opzien. — Johannes Calvijn.

Vers 7

“Mijn fonteinen.”

> *Of het liederen zijn of melodieën:*
> *in u zijn al mijn bronnen.*

Deze passage wordt in de meeste vertalingen onduidelijk weergegeven. Hier staat ze letterlijk vertaald, en naar de schrijver hoopt ook helder. De Grieken hadden hun Pierische bronnen en hun fonteinen van Aganippe, gewijd aan de Muzen. Zo had Jeruzalem ook haar heilige bronnen, haar fonteinen van inspiratie, en in veel hogere mate. Daarop zinspeelt de heilige zanger in deze passage. Milton doet dat ook in de volgende regels, en hij heeft de psalm misschien nagevolgd in zijn aanroeping van de “Hemelse Muze”:

> *“Of indien Sions heuvel u meer behaagt,*
> *of Siloa’s bron, die vloeide*
> *dicht langs Gods orakel — dan roep ik*
> *vandaar uw hulp in voor mijn gewaagde lied.”*

— John Mason Good.

Vers 7

“Al mijn fonteinen.” Hier mogen we terecht de prachtige hymne van Robert Robinson aanhalen. Veel mensen weten er geen raad mee, maar ze bevat een fijne klassieke zinspeling op Hippokrene en de berg Parnassus.

> *“Kom, Fontein van alle zegen,*
> *stem mijn hart om Uw genade te bezingen;*

> *stromen van barmhartigheid, die nooit ophouden,*
> *vragen om liederen van de luidste lof.*
>
> *Leer mij een welluidend gezang,*
> *zoals vlammende tongen daarboven het zingen:*
> *prijs de berg — o, zet mij vast daarop,*
> *de berg van Gods onveranderlijke liefde.*"

— *C.H.S.*

Wenken voor de dorpsprediker

Verzen 2-3

1. Het fundament van Sion.

(a) Er is er maar één: "de grondslag."

(b) Het is van de Heere: "Zijn" grondslag.

(c) Het past bij heiligheid: "op de bergen der heiligheid."

(d) Het bestaat uit eeuwige voornemens.

(e) Het rust op onveranderlijke beginselen.

(f) Het ligt op een schitterende plek.

1. De gunst die Sion ontvangt.

(a) God bemint "de woningen van Jakob." Hij leidde, voedde, bewaakte, verlichtte en bezocht hen.

(b) Sion bemint Hij "boven" die woningen, en al die zegeningen geeft Hij daar in rijkere vorm.

(c) Er is meer om lief te hebben.

(d) Hun bezigheden zijn geestelijker.

(e) Hun zang en aanbidding zijn vuriger.

(f) Hun getuigenis heeft meer kracht.

(g) Hun kennis van de waarheid is helderder.

(h) Hun gemeenschap is van een meer hemelse soort. Laten we in de Gemeente zijn en haar liefhebben.

1. De faam van Sion. "Zeer heerlijke dingen worden … gesproken": (a) over haar in de geschiedenis; (b) in haar door de bediening; (c) voor haar door Jezus; (d) over haar in de profetie.

Hier ligt een vruchtbaar thema.

Vers 3

In deze tekst is de Gemeente de "stad Gods". Laten we enkele van de "heerlijke dingen" noemen die over haar gezegd worden.

1. Er zijn heerlijke dingen te zeggen over de bouw van de stad.

(a) Er is het bouwplan. Nooit was er een plan zo foutloos, zo volledig, zo wonderlijk mooi en groots. De poorten, de muren, de gebouwen, de straten, de gedenktekens, de fonteinen en de tuinen: samen verkondigen ze dat dit een meesterwerk is. De Bouwmeester was Hij Die de hemelen heeft gebouwd.

(b) Er is de plek waar de stad is gebouwd. Zie Ps. 87:1.

(c) Er is het jaar waarin de stad werd gebouwd. Een hoge ouderdom geeft in zo'n geval glans en heerlijkheid. Welnu, de stad is al heel lang geleden gebouwd. Ze stond er al in de dagen van Paulus: "Gij zijt gekomen tot … de stad des levenden Gods." Hebr. 12:22. David kende haar goed. Zie Ps. 46.

(d) Ze stond er al vóór de zondvloed. Noach, Henoch en Abel woonden erin. Ze is bijna even oud als de schepping.

1. Er zijn heerlijke dingen te vertellen over de verdedigingswerken van de stad. Zolang ze een stad is, wordt ze belegerd, en tot op dit uur is ze niet ingenomen. "Wij hebben een sterke stad", enz.
2. Er zijn heerlijke dingen over de voorraden en de aanvoer waarvan de stad afhangt: (a) hoe uitstekend ze zijn; (b) hoe overvloedig; (c) waar ze vandaan komen.

3. Er zijn heerlijke dingen te zeggen over de Koning van de stad: Zijn naam, Zijn persoon, Zijn karakter, enz.
4. Er zijn heerlijke dingen over de burgers van de stad vandaag. — Andrew Gray, 1805-1861.

Vers 3

1. Let op: een stad is niet als een bloem, een boom of een plant, iets wat uit de aarde opgroeit, door de aarde wordt gevoed en helemaal van haar sappen afhangt. Een stad is een gemaakt ding. Wijsheid heeft haar gebouwd, kracht heeft haar opgericht, en vernuft en vooruitziende blik hebben haar ontworpen.
2. Een stad op aarde wordt meestal door muren omringd.
3. Jeruzalem, de beroemdste van alle steden, waaraan dit beeld duidelijk is ontleend, lag op de rand van een heuvel. Dat was een bijzonder opvallend en mooi gezicht.
4. In een stad staan allerlei gebouwen en bouwwerken, verschillend in vorm, materiaal en waarde. Toon dit aan uit de verschillende benamingen, enz.
5. Een stad heeft eigen wetten voor het bestuur.
6. Ze heeft ook handel, verkeer, enz.
7. Passen we het beeld toe op de Gemeente van Christus, dan zit daar de gedachte in van veiligheid en zekerheid, van eer, enz.
8. Er zit ook de gedachte in dat ze klein is in aantal. — John Cumming, 1843.

Vers 3

De dingen die over de stad van God “gesproken” worden.

1. Ze zal de blijvende en bijzondere woonplaats van God zijn.
2. Ze zal het toneel zijn van heerlijke voorrechten en zegeningen.
3. Ze zal volkomen en onaantastbaar veilig zijn.
4. Ze zal roem en heerschappij hebben over de hele wereld.

5. Haar instellingen en haar bestaan zullen in de hemel volmaakt worden. — James Parsons, 1839.

Vers 4 (laatste zinsnede)

1. Zie wat "deze" (Engels: this man) was: een inwoner van "Filistea", een heiden en een vijand van God.
2. Zie wat hem overkwam: hij "is aldaar geboren", dat wil zeggen: hij werd in Sion opnieuw geboren.
3. Zie wat hij werd: door zijn nieuwe geboorte werd hij een vrij man en een burger van Sion, enz.

Verzen 4-5

1. Wat is niet de eervolste geboorteplaats? Niet Rahab of Egypte, niet Babel, en ook geen aards paleis of koninkrijk.
2. Wat is het dan wel? "Van Sion", enz.

(a) Omdat het een edelere geboorte is: opnieuw geboren worden uit de Geest van God.

(b) Omdat het een edelere plaats is: de woonplaats van de Allerhoogste, voor eeuwig gevestigd.

(c) Omdat het een hogere rang en edeler voorrechten geeft. — G.R.

Verzen 4-7

1. Sion zal veel goede en grote mannen voortbrengen.
2. Het belang van Sion zal door goddelijke macht vast komen te staan.
3. De zonen van Sion zullen met eer worden ingeschreven.
4. De gezangen van Sion zullen met vreugde en triomf worden gezongen. — Matthew Henry.

Verzen 4-7

1. Hier wordt uiteengezet hoe voortreffelijk de gemeente is.

2. Hier wordt beloofd dat ze zich zal uitbreiden. — J. Scholefield, 1825.

Vers 5

De beroemde mannen van de gemeente van God.

1. Grote strijders, die tegen de verzoeking hebben gevochten.
2. Grote dichters, wier levens psalmen waren.
3. Grote helden, die voor Jezus hebben geleefd en zijn gestorven.
4. Grote koningen, die over zichzelf hebben geheerst, enz. Apostelen, martelaren, belijders, hervormers: mannen die beroemd zijn om deugden die alleen genade kan voortbrengen.

Vers 5

"Die en die is daarin geboren." Het persoonlijke karakter van het ware geloof.

1. Elke ziel zondigt voor zichzelf.
2. Elke ziel verwerpt of aanvaardt de Zaligmaker voor zichzelf.
3. Elke ziel moet geoordeeld worden, en 4. behouden worden of verloren gaan, ieder afzonderlijk.

Hieruit volgt dat persoonlijke vroomheid noodzakelijk is. Bespreek ook de verzoekingen om haar te verwaarlozen, en de gewoonten die haar bevorderen.

Vers 5 (laatste zinsnede)

De gevestigde Kerk van God: haar Hoofd, haar bescherming, haar kracht, enz.

Vers 6

1. "De HEERE" zal de volkstelling houden.
2. Hij zal "rekenen" of iemand terecht daar thuishoort of niet.
3. Ieder die echt in Sion geboren is, wordt in het register toegelaten.

Vers 6

1. Het tijdstip waarover het gaat: “In het opschrijven der volken”, enz., dat is wanneer het hele ware Israël gered is.
2. De telling die gehouden wordt: “In het opschrijven der volken”, enz. Dat wil zeggen: Hij gaat de namen in het Boek des Levens van het Lam na en schrijft ze opnieuw in. Hij vergelijkt de geroepenen met de uitverkorenen.
3. De toets die wordt toegepast.

(a) Of ze in Sion waren, dus of ze de genademiddelen hadden.
(b) Of ze daar geboren waren.

1. Het volledig worden van hun getal: “De HEERE zal hen rekenen.” Een volmaakt gebouw heeft precies het juiste aantal stenen, en een volmaakt lichaam precies het juiste aantal leden. Zo is het ook in de Gemeente van Christus. Samen vormen ze één bruid.
2. De aandacht voor ieder afzonderlijk: “Deze is aldaar geboren.” De mensen zijn als geheel gevallen, maar ze worden stuk voor stuk gered. — G.R.

Vers 7

1. In God vinden we onze vreugde.
2. Van God ontvangen we ons onderhoud.
3. Tot God stijgt onze lof op.

Vers 7 (laatste zinsnede)

Alle bronnen in mij, alle bronnen die voor mij stromen, zijn in mijn God. Er zijn “hoge waterwellingen en lage waterwellingen”, “besloten” bronnen, dalbronnen (Ps. 104:10), rotsbronnen, enz. Maar al die bronnen stromen van de Heere.

In “Sermons preached before the University of Oxford … door John Eveleigh, D.D., 1815,” staat “Sermon, twelve, in which is proposed a New Interpretation of the Eighty-Seventh Psalm.”

The Solace of Sion, and Joy of Jerusalem. Or consolation of God’s Church in the latter age, redeemed by the preaching of the Gospel universally. Being a godly and learned exposition of the Eighty-Seventh Psalme of the Princelye Prophet David: Written in Letine by the reverend Doctor Urbanus Regius, Pastor of Christes Church at Zelle, in Saxonie 1536. Translated into English by R. Robinson, Citizen of London, 1587.

Psalm 88

Titel

“Een lied, een psalm voor de kinderen van Korach.” Wat een droevige klacht, en wat weinig lijkt ze op een echt lied! Ik kan me nauwelijks voorstellen hoe je haar kunt aanduiden met een woord dat lofzang of overwinningslied betekent. Toch is dat misschien met opzet gedaan. Zo wordt ons duidelijk zichtbaar hoe het geloof “ook in de verdrukkingen” roemt. Als er ooit een lied van verdriet en een psalm van zwaarmoedigheid bestond, dan is het deze. De zonen van Korach hadden zo vaak vrolijke lofzangen aangeheven. Nu worden zij gevraagd deze treurzang over te nemen.

Wie dient en zingt, mag niet zelf kiezen wat hij zingt. “Voor den opperzangmeester.” Hij moet de zangers leiden en er nauwkeurig op toezien dat zij hun werk goed doen. Heilig verdriet vraagt immers net zoveel zorg als de blijdste lofzang. In het huis van de Heere mag niets slordig gaan. Verdriet op de juiste manier onder woorden brengen is zelfs moeilijker dan vreugde laten klinken. “Op Machalath Leannoth.” Alexander geeft dit weer met “betreffende een kwellende ziekte”. Klopt dat, dan wijst het op de geestelijke ziekte waaruit dit klaaglied is voortgekomen. “Maschil.” Dit woord is al vaak voorbijgekomen en de lezer weet nog dat het een leerdicht aanduidt.

Wat een heilige doormaakt, leert de anderen iets. Wie zelf iets heeft meegemaakt en doorstaan, kan bijzonder goed onderwijzen. “Van Heman, den Ezrahiet.” Waarschijnlijk zegt dit wie de dichter is. Heman heeft het geschreven, maar welke Heman dat was, valt moei-

lijk te zeggen. Het is geen grote fout als we denken aan de man die in 1 Kon. 4:31 wordt genoemd. Hij was een broer van Ethan en een van de vijf zonen van Zerah (1 Kron. 2:6), de zoon van Juda. Daarom heet hij de "Ezrahiet". Als hij het is, was hij beroemd om zijn wijsheid.

Misschien was hij in Egypte toen Farao het volk onderdrukte. Dat zou verklaren waarom dit lied zo diep klinkt en waarom veel uitdrukkingen ouderwets aandoen, meer zoals bij Job dan bij David. Maar er leefde in Davids tijd ook een Heman. Hij hoorde bij het beroemde drietal van de hoofdzangers: "Heman, Asaf en Ethan" (1 Kron. 15:19). Niemand kan bewijzen dat hij niet de dichter was. Het doet er werkelijk niet toe. Wie deze psalm ook schreef, het was een man met diepe ervaring, die handel had gedreven op de wijde wateren van de zielenood.

Onderwerp en indeling

Deze psalm bestaat uit losse stukken. De enige indeling die ons iets helpt, is die van Albert Barnes: eerst een beschrijving van wat de zieke lijdt (Ps. 88:2-10) en dan een gebed om genade en redding (Ps. 88:11-19). Wij nemen toch elk vers afzonderlijk door. Zo zien we beter hoe verward het verdriet van de dichter is. De lezer doet er verstandig aan eerst de hele psalm achter elkaar te lezen.

Uitleg

Vers 1

"O HEERE, God mijns heils." Een hoopvolle manier om de Heere aan te spreken! Het is de enige lichtstraal van troost die door heel de psalm schijnt. De schrijver heeft zaligheid, daar is hij zeker van, en God alleen geeft haar. Zolang iemand God als zijn Redder kan zien, is het voor hem nog niet helemaal middernacht. Zolang we de levende

God nog het leven van onze zaligheid kunnen noemen, sterft onze hoop niet helemaal. Dit is een van de kenmerken van echt geloof: het keert zich naar Jehova, de God Die redt, wanneer al het andere vertrouwen zich als bedrieger heeft laten kennen.

"Bij dag, bij nacht roep ik voor U." (Engels: ik heb dag en nacht voor U geschreeuwd.) Zijn ellende had de vonken van zijn gebed niet uitgeblazen. Ze waren juist feller gaan gloeien, tot ze zonder ophouden brandden als een oven met de blaasbalg erop. Zijn gebed was persoonlijk. Wie er ook niet bad, hij bad wél. Het was zo vurig dat het terecht een schreeuw genoemd wordt, zoals kinderen schreeuwen om het medelijden van hun ouders te wekken. En het hield niet op: het werk van de dag noch de moeheid van de nacht kon het stilleggen. Zulke smeekbeden kunnen toch niet tevergeefs zijn.

Als Heman geen onafgebroken pijn had gehad, had hij misschien ook met tussenpozen gebeden. Het is een goede zaak dat ziekte ons geen rust gunt, als we die onrust maar in gebed omzetten. Dag en nacht zijn allebei geschikt om te bidden. Bidden is geen daad van de duisternis. Laten we daarom met Daniël bidden terwijl mensen het kunnen zien. Maar omdat smeken geen licht nodig heeft, laten we ook met Jakob bij de Jabbok worstelen tot de dag aanbreekt. Het kwade wordt tot goed als het ons naar het gebed toe drijft. Eén uitdrukking uit de tekst verdient bijzondere aandacht: "voor U".

Daaruit blijkt dat de psalmist niet zomaar riep. Zijn roepen had een doel en een richting, naar de Heere toe. Het was geen kreet die zomaar uit de natuur opkwam, maar het kermen van een door genade geraakt hart naar Jehova, de God van de zaligheid. Wat heb je nu aan pijlen die je zomaar de lucht in schiet? Een boogschutter moet goed kijken naar het doel waarop hij mikt. Zo moeten ook wij onze gebeden met veel zorg en ernst naar de hemel richten. Zo deed Heman het: al zijn kreten waren bedoeld voor het hart van zijn God.

Hij keek niet naar het publiek, zoals de farizeeën doen. Al zijn gebeden kwamen voor het aangezicht van zijn God.

Vers 2

"Laat mijn gebed voor Uw aanschijn komen." Geef het gehoor. Laat het met U in gesprek komen. Het is mijn gebed en dus erg onvolmaakt. Toch bid ik: sla er in Uw genade acht op. "Neig Uw oor tot mijn geschrei." Alleen voor een barmhartig oor is het muziek. Maar laat de valse klanken U niet ergeren. Het is slechts een geschrei, maar het is de meest natuurlijke uiting van de angst in mijn ziel. Spreekt mijn hart, laat Uw oor dan luisteren. Er kunnen allerlei obstakels zijn die het opstijgen van onze gebeden hinderen.

Laten we de Heere vragen die weg te halen. En er kunnen ook zonden zijn die de Heere beletten onze verzoeken met welgevallen te bekijken. Laten we Hem bidden ook die uit de weg te ruimen. Wie dag en nacht heeft gebeden, kan het niet hebben dat al zijn moeite verloren gaat. Alleen wie koel en onverschillig bidt, is ook onverschillig over wat het gebed oplevert.

Vers 3

"Want mijn ziel is der tegenheden zat." Ik ben het meer dan zat, ik word er misselijk van. Mijn hart is zo vol ellende als een vat dat tot de rand toe met azijn gevuld is. Er past niets meer bij. Zijn huis zat vol en zijn handen zaten vol verdriet, maar het ergste was dat zijn hart er vol van zat. Nood in de ziel is de kern van alle nood. Een klein beetje zielennood is al zielig. Wat moet het dan zijn om er helemaal mee verzadigd te raken? En hoeveel erger is het nog als je gebeden leeg terugkomen terwijl je ziel vol smart blijft.

"En mijn leven raakt tot aan het graf." Hij voelde heel sterk dat hij moest sterven. Hij achtte zichzelf zelfs al half dood. Zijn hele leven liep langzaam ten einde. Zijn geestelijk leven nam af, zijn verstand verzwakte en zijn lichaam flakkerde als een kaars. Hij was dichter bij de dood dan bij het leven. Sommigen van ons herkennen dit. Wij zijn al vaak door dit dal van de schaduw des doods gelopen en hebben er soms maandenlang gewoond. Echt sterven en bij Christus zijn zal een

feestdag van genot zijn, vergeleken met onze ellende wanneer iets ergers dan de lichamelijke dood zijn vreselijke schaduw over ons werpt.

Wie door neerslachtigheid een bestaan heeft dat een levende dood is, zou de dood als verlichting begroeten. Mogen goede mensen echt zo lijden? Jazeker. Sommigen zijn zelfs hun hele leven lang aan slavernij onderworpen. O Heere, maak toch Uw gevangenen van de hoop vrij! Laat niemand van Uw treurenden denken dat hem iets vreemds overkomt. Laat hem zich liever verblijden wanneer hij de voetsporen ziet van broeders die vóór hem door deze woestijn zijn getrokken.

Vers 4

"Ik ben gerekend met degenen, die in de kuil nederdalen." Ik ben zo zwak dat ik zowel in mijn eigen ogen als in die van anderen zo goed als dood ben. Misschien hebben de mensen om mij heen nog geen kist voor me besteld, maar over mijn graf hebben ze het zeker al gehad, met elkaar, achter mijn rug. Ze hebben mijn bezit besproken en berekend wat hun deel zal zijn. Menigeen is begraven vóórdat hij gestorven was. Er werd alleen over hem geklaagd omdat hij de hebzuchtige verwachtingen van zijn schijnheilige familie niet inwilligde en niet meteen in de kuil afdaalde.

Bij sommige beproefde gelovigen is het zo ver gekomen dat hun hongerige erfgenamen vinden dat ze te lang leven. "Ik ben geworden als een man, die krachteloos is." Ik heb alleen nog maar de naam dat ik leef. Mijn lichaam is gebroken. Ik kan me nog maar amper door mijn ziekenkamer slepen. Mijn geest is zelfs zwakker dan mijn lichaam en mijn geloof is het zwakst van alles. Zonen en dochters van het verdriet hebben bij deze zinnen weinig uitleg nodig. Voor zulke beproefden zijn het woorden uit het dagelijks leven.

Vers 5

"Afgezonderd onder de doden." Losgemaakt van alles wat een mens aan het leven bindt. Thuis bij de poort van de dood. Burger van de stad van het graf. Ik lijk geen slaaf van deze aarde meer en begin al uit te zien naar de rust van het graf. Het is een treurige toestand als onze enige hoop op de dood gericht is. Het is treurig als de enige vrijheid van onze geest te vinden is tussen de passende gruwelen van het bederf. "Gelijk de verslagenen, die in het graf liggen, die Gij niet meer gedenkt." Hij voelde zich even volledig vergeten als zij wier lijken op het slagveld blijven liggen om weg te rotten.

Een soldaat die dodelijk gewond is, bloedt ongezien leeg tussen de stapels gesneuvelden. Tot zijn laatste kreun krijgt hij geen medelijden en geen hulp. Zo zuchtte Heman zijn ziel uit in de diepste eenzaamheid. Hij voelde zich zelfs door God Zelf helemaal vergeten. Wat kan de moed van goede en dappere mensen diep wegzakken! Bij bepaalde ziektes krijgt alles een donkere kleur en duikt het hart in de diepste poelen van ellende. Wie sterk en gezond is en vol levenslust zit, praat gemakkelijk kritisch over mensen wier leven is aangetast door de bleke schaduw van zwaarmoedigheid.

Maar die ellende is echt, net zoals een open wond echt is. Ze is des te zwaarder te dragen omdat ze zo diep in de ziel zit dat ze voor wie het niet kent een inbeelding lijkt, een ziekelijke fantasie. Lezer, lach nooit om mensen met zwakke zenuwen en zwaarmoedigheid. Hun pijn is écht. Veel van het kwaad speelt zich af in de verbeelding, maar het is niet verbeeld. "En zij zijn afgesneden van Uw hand." Arme Heman. Hij voelde zich alsof God Zelf hem had weggezet. Alsof God hem had geslagen en had neergelegd tussen de lijken van wie door Zijn rechtvaardigheid zijn gedood.

Hij klaagde dat de hand van de Heere tegen hem was opgestaan en dat hij was losgesneden van de grote Bron van zijn leven. Dit is de kern van de alsem, het bitterste van het bittere. Slagen van mensen zijn kleinigheden. Maar slagen van God zijn verschrikkelijk voor een

hart dat door genade is aangeraakt. Je volkomen verlaten voelen door de Heere, en weggegooid alsof je hopeloos bedorven bent, is het toppunt van hartverscheurende eenzaamheid.

Vers 6

"Gij hebt mij in den ondersten kuil gelegd, in duisternissen, in diepten." Wat een opeenstapeling van sterke, felle beelden! Elk ervan brengt het diepste verdriet onder woorden. Heman noemt zijn eenzame toestand een gevangenschap in een kerker onder de grond. Hij noemt hem ook een verblijf in het rijk van de doden en een val in de afgrond. Overdreven is niets daarvan, helemaal niets. Onze geest kan veel dieper wegzinken dan ons lichaam, want voor de geest zijn er putten zonder bodem. Het lichaam kan maar zoveel wonden verdragen, daarna houdt het op.

De ziel bloedt op tienduizend manieren en sterft elk uur opnieuw. Een goed mens voelt het als een scherpe pijn wanneer de Heere, Die hij liefheeft, hem begraaft in de grafkelder van de moedeloosheid. Daar wordt nachtschade over hem uitgestrooid. Alle lichtjes gaan uit en loodzware smart bedelft hem. Kwaad uit zo'n goede hand voelt dubbel zo kwaad. Toch zou het geloof, als we het maar lieten praten, de terneergedrukte ziel iets in herinnering brengen. Het is beter terecht te komen in de hand van de Heere dan in de handen van mensen. En het zou het mismoedige hart toefluisteren dat God nog nooit een Jozef in een put liet liggen zonder hem er weer uit te trekken en op een troon te zetten.

Nooit liet Hij een verschrikking van grote duisternis op een Abraham vallen zonder hem daarna Zijn verbond te laten zien. Nooit gooide Hij een Jona in de diepte zonder alles klaar te hebben om hem veilig aan land te brengen. Helaas, wie diep in de put zit, vergeet dat allemaal. Dan merkt hij alleen nog zijn onzegbare ellende, en niets anders. Hij ziet de leeuw, maar niet de honing in het dode dier. Hij voelt de doornen, maar ruikt de rozen niet die erbij horen. Wie deze woor-

den nu met zwakke stem uitlegt, kent zelf veel meer van die innerlijke afgronden dan hij wil of durft te zeggen.

Hij heeft de Stormkaap al gerond en is langs de kale kapen van de wanhoop gedreven. Met een man van lang geleden heeft hij geklaagd: “Des nachts doorboort Hij mijn beenderen in mij, en mijn polsaderen rusten niet … Ik ga zwart daarheen, niet van de zon … Men is met verschrikkingen tegen mij gekeerd; elk een vervolgt als een wind mijn edele ziel.” Wie deze bitterheid zelf heeft geproefd, leeft met je mee. Van andere mensen hoef je geen medelijden te verwachten. En hun medelijden zou weinig voorstellen, ook al kreeg je het. Het is een troost die je niet onder woorden kunt brengen: onze Heere Jezus kent dit gevoel van binnenuit.

De zonde die erbij kan zitten, kende Hij niet. Al het andere heeft Hij doorleefd, en nog veel meer, in Gethsemane, toen Zijn ziel bedroefd was tot de dood toe.

Vers 7

“Uw grimmigheid ligt op mij.” Hier zit een mens in de allerergste nood. Gramschap weegt al zwaar. Gods gramschap is nog zwaarder dan we ons kunnen voorstellen. Als die op de ziel blijft drukken, wordt zij echt vermorzeld. De toorn van God is de hel van de hel. Ligt die op het geweten, dan voelt een mens een kwelling die alleen door de pijn van verdoemde geesten wordt overtroffen. Voor iemand die deze verschrikkelijke last torst, is er geen vreugde en geen vrede. Zelfs gevoelloze onverschilligheid ontbreekt. “Gij hebt mij nedergedrukt met al Uw baren”, dat wil zeggen met al Uw golven.

Hij ziet Gods toorn over zich heen breken, als golven die zwellen en razen en woest tegen de kust slaan. Hoe kon zijn kwetsbare boot die gemene branding doorstaan, wit als de hongerige tanden van de dood? Het leek of zeeën van ellende met heel de kracht van de Almachtige op hem afkwamen. Hij voelde zich verdrukt en gebroken, zoals Israël in Egypte, toen het schreeuwde onder zijn verdrukkin-

gen. Nog meer lijden kon hij zich niet voorstellen. Alle soorten van tegenspoed had hij gehad, elke golf was over hem heen gegaan. Zo denken ook wij soms, als we diep zitten.

Maar zo erg is het nooit echt. Het kan altijd nog erger. Bij elk verdriet is er iets dat het lichter maakt. God heeft nog andere golven, en die zijn schrikwekkender. Als Hij die losliet, sleepten ze ons mee naar de diepste afgrond, waar de hoop al lang niet meer komt. Sela. Even rust was hard nodig voor de zanger. Boven de branding tilt de zwemmer zijn hoofd op en kijkt rond. Een moment haalt hij adem, tot de volgende golf aanrolt. Ook een klaaglied heeft stiltes nodig. De nacht heeft zijn wakes en ook de rouw kent pauzes.

Zo'n droevige melodie slijt zowel stemmen als instrumenten. Dan is het goed de zangers een poosje te laten uitrusten in de stilte.

Vers 8

"Mijn bekenden hebt Gij verre van mij gedaan." Wanneer hebben we vrienden harder nodig dan in het sombere uur van neerslachtigheid, of in de moeizame dagen van lichamelijke ziekte? Daarom klaagt de arme lijder dat de goddelijke voorzienigheid zijn vrienden had weggenomen. Zijn ziekte was misschien besmettelijk of maakte onrein, zodat de wet hem van anderen afzonderde. Of zijn vrienden bleven weg uit angst voor zijn huis, waar de plaag woonde. Of zijn goede naam was zo beschadigd dat ze hem uit zichzelf meden. Bij vrienden is er weinig voor nodig om iemand in nood de rug toe te keren.

Zwaluwen zeggen ook geen sorry als ze ons alleen laten overwinteren. En toch is het een scherpe pijn wanneer geliefde vrienden je verlaten. Zo'n wond gaat ontsteken en wil niet dichtgaan. "Gij hebt mij hun tot een groten gruwel gesteld." Ze draaiden zich van hem weg alsof hij walgelijk was en iedereen kon aansteken. Dat lag aan iets wat de Heere met hem had gedaan. Daarom legt hij zijn klacht neer bij Hem Die de eerste Oorzaak van zijn leed is. Zolang de vrienden van je

plezier je nog vleien, kun je niet bevroeden hoe ellendig je het krijgt als je arm wordt of ten onrechte wordt aangeklaagd.

Dan verdwijnen de meelifters van je voorspoed één voor één en laten je aan je lot over. Vaak laten ze bij het weggaan nog een paar bijtende opmerkingen achter om je ellende groter te maken. Met vriendschap kunnen mensen minder zegenen dan ze met verraad kunnen vervloeken. Het gif van de aarde doodt sterker dan haar medicijnen genezen. De massa die om iemand heen staat en hem vleit, lijkt op tamme luipaarden. Als ze zijn hand likken, doet hij er goed aan te bedenken dat ze zijn bloed met evenveel lust zouden drinken. “Vervloekt is de man, die op een mens vertrouwt.” “Ik ben besloten, en kan niet uitkomen.” In zijn kamer zat hij als gevangene.

Hij leek een melaatse in een afgezonderd ziekenhuis, of een veroordeelde in zijn cel. Ook zijn geest zat vast, alsof ijzeren ketenen hem bonden. Hij had geen ruimte om te hopen en kon niet opvliegen van vreugde. Als God de vrienden buiten houdt en ons opsluit om alleen te verkommeren, is het niet vreemd dat we ons bed met tranen doorweken.

Vers 9

“Mijn oog treurt vanwege verdrukking.” Hij huilde zijn ogen uit zijn hoofd. Zijn traanklieren raakten leeg en zijn zicht slonk zelfs. Een regenbui van tranen is een zegen en doet ons goed. Maar een stortvloed richt schade aan en vernielt. “HEERE! ik roep tot U den gansen dag.” Zijn tranen maakten zijn gebeden nat, maar zijn vuur bleef branden. Hij bad door, ook al kwam er geen antwoord om zijn ogen af te drogen. Niets kan een echte gelovige van het bidden afhouden. Het zit diep in hem en hij kan niet anders.

“Ik strek mijn handen uit tot U.” Hij nam uit zichzelf de houding aan die een smekeling past. Wie vurig om genade smeekt, heeft geen leraar in houdingen nodig en geen ceremoniemeester. De natuur geeft hem de juiste gebaren vanzelf in. Een klein kind strekt zijn arm-

pjes naar zijn moeder uit terwijl het huilt. Zo deed dit bedroefde kind van God het ook. Hij bad met heel zijn lichaam. Zijn ogen huilden, zijn stem schreeuwde, zijn handen reikten omhoog en zijn hart brak. Dát was bidden in de volle zin van het woord.

Vers 10

"Zult Gij wonder doen aan de doden?" Waarom laat U mij dan sterven? Zolang ik leef, kunt U in mij de heerlijkheid van Uw genade laten zien. Maar als ik naar het onbekende land ben vertrokken, hoe toont U Uw liefde dan nog aan mij? Gaat mijn leven verloren, dan mist U een aanbidder. Hij heeft eerbied gehad voor de wonderen van Uw wezen en van Uw werk, en hij heeft ze in zijn eigen leven ervaren. Zo pleit hij sterk, en daarom zegt hij het nog een keer. "Zullen de overledenen opstaan, zullen zij U loven?" Hij denkt alleen aan het nu en niet aan de grote laatste dag.

Hij houdt de Heere voor dat Hij dan één lofzanger minder heeft onder de mensenkinderen. Schimmen zingen niet mee in de koren van de sabbat. Geesten laten geen blije psalmen horen. Uit graven en grafkelders klinkt geen dank. Het is waar dat de zielen van gestorven heiligen God eren. Maar de moedeloze psalmist kijkt niet omhoog naar de hemel. Hij staart naar het donkere graf. Hij blijft aan deze kant van de eeuwigheid. Daar ziet hij in het graf geen wonderen en hoort hij geen liederen. Sela. Bij de opening van het graf gaat hij zitten peinzen. Dan pakt hij zijn onderwerp weer op.

Vers 11

"Zal Uw goedertierenheid in het graf verteld worden?" Uw tedere goedheid: wie getuigt daarvan op die koude plek, waar de worm en het verval het voor het zeggen hebben? Levenden kunnen "overpeinzingen onder de graven" schrijven. Maar de doden weten niets en dus kunnen ze ook niets vertellen. "Uw getrouwheid in het verderf?" Als de Heere Zijn dienaar zou laten sterven vóór Zijn belofte vervuld was, kon Zijn trouw onmogelijk worden uitgeroepen. De dichter denkt al-

leen aan dit leven. Hij kijkt naar de zaak zoals die zich voordoet binnen de tijd, voor het mensengeslacht dat nu leeft.

Wie gelooft, kan in de steek gelaten worden en wanhopig sterven. Dan klinkt uit zijn graf geen stem om de mensen te zeggen dat de Heere zijn onrecht heeft rechtgezet en weggenomen en hem van zijn beproevingen heeft verlost. Er zouden geen liederen uit de koude grond opstijgen die over de waarheid en goedheid van de Heere zingen. Voor de mensen zou een stem die Gods genade zo graag verheerlijkte, voorgoed zwijgen. Een liefhebbende getuige van de Heere zou dan zijn weggenomen uit het gebied waar getuigd wordt.

Vers 12

"Zullen Uw wonderen bekend worden in de duisternis?" Als de zanger hier niet mag laten zien hoe goed Jehova is, hoe zou hij dat dan doen in het land van duisternis en dodenschaduw? Kan zijn tong, nu een kluit aarde, nog door het dikke, koude oor van de dood heen dringen? Is een levende hond niet beter dan een dode leeuw? Is één levende gelovige niet meer waard voor Gods zaak op aarde dan alle overledenen samen? "En Uw gerechtigheid in het land der vergetelheid?" Wat valt er over U te zeggen in het gebied van het vergeten?

Daar is het geheugen verdwenen en de liefde ook. Daar kent niemand iets en wordt niemand meer gekend. Daar vergeet iedereen en wordt iedereen vergeten. Wat voor getuigenis over Gods heiligheid kan daar nog klinken? De hele redenering komt hierop neer: als een gelovige sterft zonder gezegend te zijn, hoe wordt dan Gods eer beschermd? Wie getuigt dan nog van Zijn waarheid en gerechtigheid?

Vers 13

"Maar ik, HEERE! roep tot U." Ik ben blijven bidden om hulp bij U, o Jehova, levende God. Ik deed dat ook al liet U zo lang op Uw antwoord wachten. Een echt kind van God herken je eraan dat het blijft roepen. Een schijnheilige gelovige haalt veel uit een plotselinge uitbarsting, maar de oprechte gelovige houdt vol tot hij zijn zaak heeft

gewonnen. “En mijn gebed komt U voor in den morgenstond.” Hij was van plan om door te pleiten, en met nog meer ernst. Hij wilde vroeg opstaan, het daglicht te vlug af zijn en al bidden voordat de zon opkwam. Als de Heere het goed vindt te wachten, dan mag Hij dat. Hij doet wat Hem behaagt. Wij mogen daarom niet loom worden in ons smeken. Vinden wij dat de Heere traag is met Zijn belofte? Dan moeten we nog ijveriger proberen Hem voor te blijven. Zo voorkomen we dat onze zondige luiheid de zegen in de weg staat.

> *“Laat bede en heilig lied*
> *de ochtendlucht met geur vervullen;*
> *voordat de wereld dof wordt van de rook,*
> *wek dan je ziel op tot gebed.”*
>
> *“Zolang de bloemen nog nat zijn van de dauw,*
> *beween je zonden met tranen;*
> *en voordat de zon opnieuw gaat schijnen,*
> *vertel je Heere waar je voor vreest.”*

Vers 14

“HEERE! waarom verstoot Gij mijn ziel?” Hebt U mij niet vroeger uitgekozen? Wilt U mij nu afwijzen? Worden Uw uitverkorenen Uw verworpenen? Geeft U, net als wispelturige mensen, een scheidbrief aan wie Uw liefde als bruid heeft aangenomen? Kunnen Uw geliefden Uw verstoten kinderen worden? “En verbergt Uw aanschijn voor mij?” Wilt U mij zelfs niet aankijken? Kunt U mij niet één enkele glimlach gunnen? Waarom bent U zo streng voor iemand die in betere tijden in het licht van Uw gunst heeft mogen zitten? Zulke vragen mogen we aan de Heere stellen.

Sterker nog, we horen dat te doen. Dat is geen aanmatigende vertrouwelijkheid, maar heilige vrijmoedigheid. Misschien helpt het ons het kwaad weg te doen dat de Heere tot jaloezie prikkelt, als we Hem oprecht vragen ons te laten zien waarom Hij met ons in strijd is. Hij kan nooit anders met ons omgaan dan rechtvaardig en genadig. Elke

slag met Zijn roede heeft dus voldoende reden in het oordeel van Zijn liefdevolle hart. Laten we die reden proberen te leren kennen en er onze winst mee te doen.

Vers 15

"Van der jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende." Zijn ellende duurde zo lang al dat hij zich amper nog herinnerde wanneer ze was begonnen. Het leek hem of hij al op de drempel van de dood stond sinds hij een kind was. Dat was ongetwijfeld overdreven, zoals een terneergeslagen geest dat doet. En toch kan Heman wel degelijk onder de cipres geboren zijn. Hij kan zijn hele leven hebben geleden aan een slepende ziekte of een lichamelijke zwakte. Er zijn heilige mannen en vrouwen wier leven één lange leerschool van geduld is.

Zij verdienen ons medeleven en ook onze eerbied. Onze eerbied, durven wij te zeggen, want sinds de Zaligmaker met het lijden vertrouwd is geraakt, heeft verdriet in de ogen van gelovigen waardigheid gekregen. Door Gods genade kan een ziekte die een leven lang duurt, ook een leven lang tot zegen zijn. Het is beter van jongs af tot op hoge leeftijd te lijden dan met rust gelaten te worden om plezier te vinden in de zonde. "Ik draag Uw vervaarnissen, ik ben twijfelmoedig." Lang lijden had de scherpe kant van het verdriet niet bot gemaakt.

Gods verschrikkingen waren niet minder schrikwekkend geworden. Ze waren juist overweldigender geworden en hadden de man tot wanhoop gebracht. Zijn gedachten kon hij niet bij elkaar houden. Hij werd zo heen en weer geworpen dat hij zijn eigen toestand niet rustig en redelijk kon bekijken en wegen. Alleen al ziekte brengt de geest zo in verwarring. Komt daar het gevoel van goddelijke toorn bij, dan hoeft het niemand te verbazen dat het verstand de teugels moeilijk vasthoudt. Hoe dicht zwaarmoedigheid van de ziel soms bij waanzin ligt, is niet aan ons om te zeggen. Maar we weten waarover we praten

als we zeggen dat soms één veertje genoeg is om de weegschaal te laten doorslaan.

Dank God, jullie die verzocht worden en toch je verstand houden! Dank Hem dat zelfs de duivel dat veertje niet kan toevoegen zolang de Heere erbij staat om alles recht te leggen. We zijn wel eens langs de rots van volslagen verwarring geschampt. Toch prijzen we de oneindig genadige Stuurman, want het schip is nog zeewaardig en luistert nog naar het roer. Vanaf de dag van de tewaterlating tot nu toe is het door stormen heen en weer geslingerd. En toch stijgt het op de golven en daagt het de orkaan uit.

Vers 16

"Uw hittige toornigheden gaan over mij; Uw verschrikkingen doen mij vergaan." Hittige toorn! En het is nota bene een man van God die dit voelt. Willen we weten hoe dat kan? Zo ervoer hij het, maar "de dingen zijn niet wat zij lijken". Over iemand die gered is, komt nooit een straffende woede, want Jezus houdt die van hem af. Een vader kan echter wel boos worden op zijn liefste kind. Dat gebeurt niet ondanks zijn liefde, maar juist daardoor. Jezus nam mijn schuld op Zich als mijn plaatsvervanger. Mijn Rechter kan mij dus niet meer straffen.

Mijn Vader kan en zal mij wél opvoeden en tuchtigen. In die zin kan de Vader Zijn dwalende kind zelfs "hittige toornigheden" laten merken. Dan ligt dat dierbare, gebroken kind in het stof en is het diep ongelukkig. Toch blijft het intussen door de Heere aangenomen en bemind. Heman ziet Gods toorn over zich heen breken, zoals golven over een scheepswrak. "Uw verschrikkingen doen mij vergaan." (Engels: hebben mij afgesneden.) Ze hebben hem tot een gebrandmerkte gemaakt. Hij voelde zich een melaatse die van Gods volk is gescheiden. En anderen gingen hem door die verschrikkingen zien als iemand die al dood is.

Gode zij dank is dit alleen wat de lijder denkt, en niet de waarheid zelf. De Heere zal Zijn volk niet wegwerpen of afsnijden. Hij komt Zijn treurenden juist opzoeken met de beste verkwikking.

Vers 17

"Den gansen dag omringen zij mij als water." Mijn zorgen en Uw tuchtiging liepen als een vloed over mij heen. Ze sijpelden overal naar binnen en lieten alles verdrinken. Dat is wat geestelijke nood doet: ze dringt overal door en is overal aanwezig. Je houdt haar niet buiten de deur. Ze trekt de ziel in, zoals de dauw in het vlies van Gideon trok. Ze zuigt de geest omlaag, zoals drijfzand een schip opslokt. Ze overspoelt alles, zoals de zondvloed de groene aarde onder water zette. "Te zamen omgeven zij mij." Smart sloot hem van alle kanten in. Hij leek op een hert dat wordt opgejaagd, met de honden overal om zich heen en vlak bij zijn keel. Arme ziel! En toch was hij een man van wie de hemel innig hield!

Vers 18

"Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan." Ook wie lichamelijk dicht bij me is, kan niet met mij meezwemmen in zulk diep water. Zo iemand staat als een toeschouwer ver weg op het strand, terwijl de golven mij heen en weer slingeren. En erger nog: ze gaan me uit de weg. Mijn allerliefste is bang voor een mens die zo van streek is, en wie met mij overlegden, ontwijken mij nu! De Heere Jezus wist precies wat dit betekende, in al Zijn bitterheid en gal, toen Hij leed. In vreselijke eenzaamheid trapte Hij de wijnpers alleen.

Heel Zijn kleed werd rood gekleurd door het bloed van die zure druiven. Veel mensen krijgen eenzaam verdriet te dragen. Laten zij daar niet over mopperen. Laten zij er in plaats daarvan innige gemeenschap vinden met die dierbaarste Geliefde en Vriend, Die nooit ver is van Zijn beproefden. "Mijn bekenden zijn in duisternis", of beter nog: mijn bekende is duisternis. Alleen droefheid is mij nog vertrouwd. Al het andere is weg. Ik ben een kind dat in het donker alleen

zit te huilen. Zal de hemelse Vader Zijn kind daar laten? Hier houdt hij op.

Al het andere dat wij zouden zeggen, zou alleen de plotselinge, onverwachte stilte van het *einde* verstoren. (Wij hebben niet geprobeerd deze psalm op onze Heere toe te passen. Wij geloven wel volledig dat waar de leden zijn, vooral het Hoofd te zien is. Bij elk vers een dubbele verklaring geven was moeilijk en verwarrend geweest. Daarom wijzen wij in de Aantekeningen op wat naar de Messias verwijst. Als God de Heilige Geest de bladzijde wil verlichten, hebben wij daar meer dan genoeg verzameld om elke vrome lezer naar Jezus te leiden, de Man van smarten, vertrouwd met het lijden.)

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Machalat Leannoth. Volgens mij gaat het hier om de naam van een muziekinstrument dat klagend klinkt. Kimchi en andere joodse schrijvers denken er precies zo over. Zij zeggen dat het een blaasinstrument was, dicht bij de fluit. Men speelde erop als men gevoelens van smart wilde laten klinken bij grote droefheid en rouw. Als je de titel zo opvat, hoef je geen nieuwe vertaling te zoeken. Dan kun je hem in grote lijnen lezen zoals onze vertalers hier: “Een lied, een psalm voor de kinderen van Korach”, voor Hem Die de overwinning schenkt, op Machalat Leannoth, een onderricht voor Heman, de Ezrahiet. — John Morison.

Titel

Over de vertaling van Leannoth bestaat verschil van mening, omdat het woord op twee manieren wordt afgeleid: van hne, anah, dat lijden of bedroefd zijn betekent, of van hne anah, dat zingen of een lied

aanheffen betekent. Gesenius, De Wette, dr. Davies en anderen volgen de laatste afleiding. Mudge, Hengstenberg, Alexander en anderen volgen de eerste. Mudge vertaalt: neerslachtigheid teweegbrengen. Alexander: Machalat Leannoth, betreffende een kwellende ziekte. Hengstenberg: over de nood van onderdrukking. De Septuaginta (apokrithènai) en de Vulgaat (respondendum) denken aan een wisselzang. Houbigant geeft de woorden in kwestie weer als: voor de koren, opdat zij antwoorden.

Veel taalkundigen zeggen dat de grondgedachte van hne, anah, zingen, het antwoorden is. De psalm heeft echter duidelijk een sombere en neerslachtige toon. Het ligt daarom meer voor de hand dat leannoth wijst op het strikt klagende karakter van het stuk. De titel kan dan als geheel zo klinken: "Een lied of psalm voor de zonen van Korach, voor den opperzangmeester, op de fluiten (of de holle instrumenten), om te bedroeven (of neerslachtigheid teweeg te brengen), een leerdicht van Heman, den Ezrahiet." — F.G. Hibbard, in "The Psalms chronologically arranged, with Historical Introductions." New York, 1856.

Titel

Wat de uitleg betreft: de psalm moet treurig en met gedempte stem gezongen worden. Dat past bij wat erin staat, want de toon is zelfs nog donkerder dan die van Ps. 77:1-21. — Uit "The Psalms, by C.B. Moll." (Lange's Series of Commentaries.)

Titel

Heman.

1. David was niet de enige die droevige worstelingen en benauwdheid van geest kende. Hier is nog iemand: Heman, de Ezrahiet. Hij zat even diep in benauwdheid van geest als David of wie dan ook.
2. Mensen die benauwdheid van geest kennen en gebukt gaan onder het gevoel van Gods toorn, zijn niet allemaal zwak van geest of op-

pervlakkig van verstand. Hier hebben we Heman, een van de wijste mannen van heel Israël. Alleen Salomo overtrof hem in wijsheid. En toch heeft hij de zwaarste beproeving doorstaan die we ons bij een heilige kunnen voorstellen.

3. Als het God behaagt een begaafd man met grote gaven en genade te beproeven, dan kan Hij diens last afstemmen op zijn kracht. Hij kan hem met de moeilijkheden waarin Hij hem brengt net zoveel te doen geven als een zwakker mens in zijn beproeving krijgt. Dat zien we aan wat Heman heeft meegemaakt.
4. In hun nood moeten wijze mensen dezelfde weg gaan als eenvoudige mensen. Ze moeten, precies zoals alle anderen, naar God toe vluchten en alleen hulp zoeken in Zijn genade. Hij bepaalt hoeveel nood er komt, maar Hij kan ook troost, verlichting en uitkomst geven. Dat leert ons de manier waarop Heman zelf in zijn nood handelde.
5. De benauwdheid van een gewonde geest die sommige kinderen van God vroeger hebben gevoeld, kunnen anderen die God dierbaar zijn in latere eeuwen net zo ervaren. Alle mensen horen zich daarop voor te bereiden. Als zo'n beproeving komt, moeten ze die niet vreemd vinden. Ze kunnen zich troosten met de gedachte dat andere heiligen, van wie de beproevingen in de Schrift staan opgeschreven, hetzelfde verdriet hebben gekend. Want de psalm is bedoeld "om onderwijs te geven". Het is een Maschil van Heman.
6. Wat voor een kind van God op een bepaald moment reden is tot rouw, kan later reden worden tot blijdschap en lofzang, voor hemzelf en voor anderen. Zo is ook het droevige benauwde gevoel van Heman veranderd in een vreugdelied tot eer van God. Het is een troost voor alle bedroefde zielen, tot aan het einde van de wereld, die gebukt gaan onder het besef van hun zonde en de toorn van God die ze voelen. Het is een lied, een psalm voor de zonen van Korach.

7. Wie in zijn geest het diepst bedroefd is en tot God vlucht voor verzoening en troost door Christus, hoeft er niet aan te twijfelen dat God hem als dierbaar kind ziet en liefheeft. Dat hij zoveel van Gods toorn voelt, is daarvoor geen reden. Want hier is een heilige die uit die beker gedronken heeft, even diep als wie deze psalm ook leest. Hier is iemand van wie God zoveel hield en die Hij zo eerde dat hij een schrijver van de Heilige Schrift werd. Hij werd een voorbeeld van geloof en geduld voor anderen: Heman, de Ezrahiet. — David Dickson.

Gehele psalm

"In deze psalm horen we de stem van onze lijdende Verlosser", zegt Horne. De inhoud laat zich kort zo weergeven. 1. Het klagende geween van de lijder, Ps. 88:2-3. Dat lijkt sterk op Ps. 22:2-3.

1. Zijn ziel is diep bedroefd tot de dood toe, Ps. 88:4-6. Het woord "vrij" in onze vertaling is in het Hebreeuws chofschi. Eigenlijk betekent dat: afgezonderd van anderen. Junius en Tremellius vertalen het hier met "buitengesloten van omgang en gemeenschap met mensen, zonder iets met hen gemeen te hebben, zoals mensen die aan melaatsheid lijden en naar aparte huizen worden gestuurd." Zij wijzen naar 2 Kron. 26:21.
2. Zijn gevoel in de hel te zijn, Ps. 88:7-8. Hij voelt Gods gevangenis en het donker van Gods zwaarste toorn. En Sela geeft ons tijd om erover na te denken.
3. Zijn gevoel van schaamte en machteloosheid, Ps. 88:9. "De Zijnen hebben Hem niet aangenomen."
4. Wat de zielenangst met zijn lichaam doet, Ps. 88:10.
5. Zijn overgave aan de Heere, Ps. 88:10. Hier klinkt precies de toon van Gethsemane: "Doch niet Mijn wil!"
6. De hoop op de opstanding die hem overeind houdt, Ps. 88:11 (met een plechtige stilte, "Sela"), Ps. 88:12-13. Het "land der vergetelheid" en "de duisternis" wijzen op de onzichtbare wereld. Voor

ons, die nog aan deze kant van het voorhangsel staan, is zij volkomen onbekend. Wie haar binnengaan, zijn voor de achterblijvers als voorgoed vergeten. Daar zullen Gods wonderen bekend worden. Over de dood en het graf zal de overwinning worden behaald. Gods "goedertierenheid" voor de mens en Zijn "getrouwheid" binden Hem eraan dit nieuwe in het heelal te doen. De Messias moet terugkeren uit de verblijven van de onzichtbare wereld.

En op Gods tijd moeten ook Heman en alle andere leden van het lichaam van de Messias terugkeren. Ja, Gods wonderen zullen bekend worden bij de ingang van het graf. Gods gerechtigheid is op prachtige wijze zichtbaar geworden doordat Hij gaf wat nodig was om aan het recht te voldoen, ten bate van de leden van de Messias. Daarom móét de opstanding volgen en moet het land van de vergetelheid zijn doden teruggeven. O ochtend van onovertroffen zaligheid, kom snel! De Messias is opgestaan. Wanneer staan allen op die bij Hem horen? Tot die dag aanbreekt, nemen zij de klagende vragen van hun Hoofd over.

Met de klanken van Heman herinneren ze hun God aan wat Hij nog moet volbrengen. "Zult Gij wonder doen aan de doden?" enzovoort.

1. Zijn vasthoudendheid in het hevige gebed, Ps. 88:14-15.
2. Zijn langdurige en veelsoortige ellende, Ps. 88:16-18.
3. Zijn eenzaamheid van ziel, Ps. 88:19.

Hengstenberg vertaalt het laatste deel van dit vers letterlijker: "Het donkere rijk van de doden is in de plaats van al mijn metgezellen." Wat een onbeschrijfelijke somberheid! Ze wordt voltooid door deze laatste donkere schaduw: alle medeleven is van alle kanten volledig weggehaald! Wat een verlatenheid! Hij zakt weg van het ene duister in het andere, van de ene diepte in de volgende. Elke golf slaat over hem heen. De toorn rust als een enorme berg, zo zwaar dat ze op de geplette worm "leunt". Zelfs Ps. 22:1-32 maakt niet dieper ontzag. In deze diep zwaarmoedige psalm is er maar één bemoedigende licht-

glimp door het zware duister: de opstanding waarop men hoopt, hoewel ze nog ver weg is.

Zo duur is de zaligheid gekocht door Hem Die de opstanding en het leven is. Hij Zelf heeft in onze naam geworsteld om leven en opstanding. Dat Hij die prijs zo betaald heeft, is ook de reden dat de zaligheid voor ons gratis is. Zo horen wij met ernstige vreugde de harp van Juda, bespeeld door Heman. Zijn bedoeling is niet dat onze zielen ontzag krijgen voor zijn eigen smarten. Zij moeten ontzag krijgen voor wat Horsley noemt "de klaagzang van de Messias", of volledig gezegd: de droevige dagen en nachten van de Man van smarten. — Andrew A. Bonar.

Gehele psalm

In heel het Psalmboek staat deze psalm op zichzelf, door zijn onverminderde somberheid en de hopeloze droefheid in zijn toon. Zelfs de allertreurigste van de andere psalmen en de Klaagliederen zelf hebben hier en daar een wisseling van toon en een enkele klank van hoop. Hier is alles duisternis, tot aan het einde. — Neale en Littledale.

Gehele psalm

In de voorgaande psalm staat de profetie dat alle volken zich zullen bekeren. Daarna volgt deze lijdenspsalm, zodat we nooit zullen vergeten dat God Zich door het kostbare bloed van Zijn dierbare Zoon een kerk heeft verworven die over de hele wereld is. — Christopher Wordsworth.

Gehele psalm

Volgens Brentius is alle ellende en smart die in deze psalm beschreven wordt, het lot van het volk van Christus geweest. Daarom, voegt hij eraan toe, mogen we deze psalm beschouwen als een psalm van Christus en Zijn kerk samen. — W. Wilson.

Vers 1

Mijn. Dat kleine woordje "mijn" maakt voor even een gat tussen de wolken. Daardoor valt één enkele straal van de Zon der gerechtigheid naar beneden. Meestal merk je dat een psalm die met klagen begint, met lof eindigt. Zo gaat het ook met de zon: ze komt op in wolken en nevel, maar gaat helder onder en schiet vlak voor haar ondergang nog haar laatste stralen uit. Hier is het anders. De eerste straal schiet over de hemel precies op het moment dat de zon opkomt. Nauwelijks is hij verschenen, of dikke wolken en duisternis pakken zich erboven samen.

De zon legt haar hele dagweg af, ingepakt in wolken. Uiteindelijk gaat ze onder in een nog dikker wolkendek dan ze de hele dag om zich heen had. "Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan; mijn bekenden zijn in duisternis." In wat een donkere wolk gaat de zon van Heman onder! — J.C. Philpot.

Vers 1

Voor Uw aangezicht. Hij had zijn klachten niet roekeloos geuit en ook niet aan de wind prijsgegeven, zoals velen doen die in hun ellende geen hoop hebben. Hij had zijn klagen altijd vermengd met gebeden om verlossing. Die richtte hij tot God, daar waar het geloof hem de zekerheid gaf dat zijn gebeden zouden worden gezien. Hier moeten we goed op letten. Het laat namelijk zien wat voor soort klachten de heiligen hebben. — Mollerus.

Vers 1

Voor Uw aangezicht. Anderen zoeken een schuilhoek om tegen God te mopperen. De psalmist treedt echter binnen in de tegenwoordigheid van de Heere en legt Hem zijn grieven voor. Wie het aandurft zijn klacht voor het aangezicht van de Heere Zelf uit te storten, heeft echte smart. Het is dan geen kwestie van gemelijkheid of een opstandige geest. — C.H.S.

Verzen 1-2

Voor Uw aangezicht. Het gaat niet om gezien worden door mensenogen, maar door God alleen. Laat daarom mijn gebed voor Uw aangezicht komen. Met andere woorden: laat het welgevallig zijn bij U, zoals gezanten die tot een gehoor worden toegelaten. Is mijn gebed binnengekomen? Neig dan Uw oor tot mijn geschrei, want U hoort het verlangen van wie ellendig is. — Richardus Hampolus.

Vers 2

Neig Uw oor enz. Als God Zijn oor niet naar ons gebed buigt, heeft het geen zin dat we voor Zijn aangezicht komen. De verloren zoon durfde niets te vragen totdat zijn vader hem tegemoet kwam rennen, hem om de hals viel en kuste. Pas toen sprak hij, Luk. 15:21: "Vader, ik heb gezondigd tegen den Hemel, en voor u" enz. Zo kreeg hij barmhartigheid. Esther legde haar vraag ook pas aan Ahasveros voor toen hij van zijn troon was afgedaald en zich naar haar had gebogen. Esth. 5:2 enz. — Le Blanc.

Vers 3

"Want mijn ziel is der tegenheden zat." De Heere Jezus gaf Zijn heerlijkheid op om met nood gevuld te worden. Zijn ziel bevatte geen menselijke zonde, wel menselijke nood. Daardoor kunnen wij, die vol zonde zitten, van de nood verlost worden. Zijn leven kwam in de buurt van de schrik van de onzichtbare wereld, om te voorkomen dat wij daar ten prooi aan zouden vallen. — "Plain Commentary."

Vers 3

"Want mijn ziel is der tegenheden zat." Hoor eens in wat voor diepe geestelijke nood drie eerbiedwaardige dienaren van God in onze tijd zijn terechtgekomen. Het besef van Gods toorn over de zonde drukte hen plat. Mevrouw Brettergh, een gezegende vrouw, lag op haar sterfbed. De pijn van de dood sloot haar vreselijk in. Zelfs het leed van de hel pakte haar ziel beet. Zij zei zelf dat er in haar een brullen-

de woestenij van ellende was. Haar zonde, zei ze, had haar tot prooi van Satan gemaakt. Ze wenste dat ze nooit geboren was, of dat ze als ieder ander schepsel was geschapen, maar niet als vrouw.

Telkens weer riep ze: wee, wee, wee enzovoort. Een zwakke, een ongelukkige, een ellendige, een verlaten vrouw. Ze huilde onophoudelijk, de tranen stroomden langs haar wangen. Meester Peacock, die man van God, kreeg te maken met een verschrikkelijke bezoeking en verlating. Hij somde enkele kleinere zonden op en barstte toen uit: "En vanwege deze", zei hij, "voel ik nu een hel in mijn geweten." Bij andere gelegenheden kreunde hij ontzettend jammerlijk: "Ach, ik ellendige! Ach, mijn hart is ongelukkig! Ach, ach, wat ben ik ongelukkig en diep treurig! De last van mijn zonde drukt zo zwaar op mij dat ik bang ben dat mijn hart eraan breekt. Ach, wat ben ik er slecht aan toe, ik word opgejaagd door helhonden!" De mensen om hem heen vroegen of hij wilde bidden.

"Ik kan het niet", antwoordde hij. "Mogen wij dan voor u bidden?", vroegen zij. "Misbruik de naam van God niet", zei hij, "door te bidden voor een verworpene."

Wat die gezegende heilige van God, John Glover, binnenin zijn geest aan scherpe pijn, aan bittere kwelling en aan gloeiende vuurhitte van de hel heeft gevoeld, zegt Foxe, dat kan geen mens met woorden zeggen. Foxe vertelt: als jongen was ik een keer of twee bij hem. Wat hij zei en wat ik zelf zag, liet mij begrijpen dat hij vijf jaar lang zo was uitgeput en verteerd dat hij bijna geen trek in eten had, geen rustige slaap, geen plezier in het leven. Zelfs bijna geen enkel gevoel was hem nog gebleven. Hij dacht dat hij ergens was teruggevallen.

Dat bracht hem zo van streek dat hij, ook al had hij in de diepste put van de hel gezeten, nauwelijks méér aan zijn zaligheid had kunnen wanhopen. In die ondraaglijke geestelijke pijn smaakte zijn eten hem niet. Dat kon ook niet. Toch moest hij zichzelf dwingen te eten, ook al wilde hij niet. Zo hield hij het moment van zijn verdoemenis zo

lang mogelijk tegen. Want hij dacht dat hij, zodra zijn adem zijn lichaam verliet, onherroepelijk in de hel zou belanden. Ik durf dit onderdeel echt niet af te sluiten voordat ik jullie iets heb verteld, want ik wil niet dat een kind van God hier de moed door verliest.

Ieder van deze drie is uiteindelijk, tot hun zegen, hersteld. Nog vóór hun dood zijn ze op een heerlijke wijze uit hun diepten van uiterste geestelijke ellende teruggekomen. Hoor daarom de overwinningsliederen van mevrouw Brettergh en hoe haar geest jubelde nadat haar Welbeminde was teruggekeerd: "O Heere Jezus, bidt U voor mij? O gezegende en lieve Zaligmaker, wat is dit wonderlijk! Hoe wonderlijk zijn Uw ontfermingen! O, mijn woorden schieten tekort voor Uw liefde. U bent zo genadig voor mij geweest! O mijn Heere en mijn God, geprezen zij Uw Naam voor eeuwig. U hebt mij het pad des levens laten zien. Heere, een korte tijd hebt U Uw aangezicht voor mij verborgen. Maar met eeuwige barmhartigheid hebt U Zich over mij ontfermd. En nu, gezegende Heere, bent U vertroostend bij mij. Ja, Heere, U hebt Uw dienstmaagd aangezien en U bent gekomen met volheid van vreugde en overvloed aan troost. O, geprezen zij Uw Naam, mijn Heere en mijn God. O, de vreugden die ik in mijn ziel voel! Wonderlijk zijn ze. O Vader, wat bent U barmhartig en wat bent U wonderlijk genadig voor mij! Ja, Heere, ik voel Uw barmhartigheid en weet dat U mij liefhebt. Zo zeker als U de God van de waarheid bent, zo zeker weet ik dat ik de Uwe ben, o Heere mijn God. Mijn ziel weet dat heel goed. Geprezen zij de Heere, Die mij zo getroost heeft. Hij heeft mij nu naar een plaats gebracht die mij zoeter is dan de hof van Eden. O, de vreugde, de heerlijke vreugde die ik voel! O, prijs de Heere voor Zijn barmhartigheid en voor deze vreugde, die mijn ziel zo diep voelt. Prijs Zijn Naam voor eeuwig."

Luister hoe het hart van meester Peacock werd opgefrist en meegenomen door hemelse rust en zoete troost, toen de storm voorbij was. "Waarlijk", zei hij toen het noodweer wat was gaan liggen, "mijn hart en mijn ziel zijn ver afgedwaald en diep geteisterd door verzoe-

kingen en steken van het geweten. Maar ik dank God dat ze nu voor een groot deel zijn verlicht. Daarom vraag ik dat men mij niet brandmerkt als een verworpene of weggeworpene. Zulke vragen en tegenwerpingen, en alles wat daarheen leidt, wijs ik van mij af. Voor de onbezonnen woorden die ik tijdens mijn verzoeking sprak, vraag ik God nederig en oprecht om genade, voor ze allemaal." Daarna werd het in zijn hart beetje bij beetje lichter.

Hij sprak woorden als deze: "Ik voel, God zij geprezen, zo'n troost door dat, hoe zal ik het noemen?" "Doodsangst", zei iemand die erbij stond. "Nee", zei hij, "dat is te weinig. Al bezat ik vijfhonderd werelden, voor zo'n uitkomst zou ik niets kunnen terugbetalen. O, de zee heeft niet meer water en de zon niet meer licht dan de Heere vol is van barmhartigheid. Ja, Zijn barmhartigheid is nog tienduizend keer groter. Wat heb ik veel reden om de grote goedheid van God te prijzen! Hij heeft zo'n ellendige booswicht, van zo lage afkomst, klein gemaakt en tot zo'n schitterende, verheven staat gebracht. De Heere heeft mij met Zijn goedheid vereerd! Ik weet zeker dat Hij voor mij een heerlijk koninkrijk heeft voorbereid. De vreugde die ik in mijn hart voel, is niet te geloven."

Over de derde, John Glover namelijk, horen we meester Foxe: "Deze goede dienaar van God moest vele jaren zulke scherpe verzoekingen en harde klappen van Satan verdragen. Toch bewaarde de Heere hem al die tijd in Zijn genade. Uiteindelijk bevrijdde Hij hem niet alleen van alle troosteloosheid, maar vormde Hij hem er ook door tot een zelden geziene afsterving van het leven. Hij was als iemand die al in de hemel is geplaatst en voor deze wereld is gestorven, in zijn woorden en in zijn overdenken. Zijn leven was helemaal hemels. Alles wat goddeloos was, verafschuwde hij in zijn gemoed." — Robert Bolton (1572-1631), in "Instructions for a right Comforting afflicted Consciences."

Vers 3

Mijn leven. Het Hebreeuwse woord dat met leven is vertaald, staat in het meervoud, net als in Gen. 2:7, 3:14, 17, 6:17, 7:15 en op andere plaatsen. Waarom voor leven een meervoud wordt gebruikt, weten we nu niet zeker. Misschien past het bij het feit dat een mens twee soorten leven heeft. Er is het dierlijke leven, dat hij deelt met de lagere schepping, en er is het verstandelijke of hogere leven, het leven van de ziel. Hier wil de dichter zeggen dat hij op het punt staat te sterven. Zijn leven, of zijn levens, naderen het punt waarop het graf zich over ons sluit. Dan dooft het louter dierlijke leven uit en wordt de ziel, het onsterfelijke deel, van het lichaam gescheiden. — Albert Barnes.

Vers 3

Het graf. In de vertaling van het gebedenboek staat voor dit woord "hel". De bijbelvertaling heeft "het graf". Vaak wordt het weergegeven als hel of als graf. In het Hebreeuws heet het sjeol en in het Grieks "Hades." "Hades" wil zeggen "de onzienlijke wereld." "Sjeol" betekent letterlijk "de Verslindende" of "de Onverzadelijke". Vergelijk Hab. 2:5: "die zijn ziel wijd opendoet als het graf, en gelijk de dood is, die niet zat wordt", en ook Spr. 30:15-16. De oude Hebreeën dachten bij "Sjeol" aan een sombere, stille en geheimzinnige verblijfplaats waar niemand aan ontkomt.

Ze lag diep in de aarde. Wanneer zielen van het lichaam waren gescheiden, moesten ze daarheen gaan en daar blijven (Jes. 14:9-20). Volgens hen werden de geesten van alle mensen daar vastgehouden en bleven ze er wachten. Vooral de zielen van de reuzen van vóór de zondvloed woonden daar (1 Petr. 3:19-20), en ook die van de groten uit de oude tijd, de Refaïeten. Zij zagen die voor zich als beangstigende, reusachtige schimmen (vergelijk Spr. 2:18). Naarmate Gods onderwijs duidelijker werd, kregen deze ideeën een andere vorm en groeiden ze verder. Men deelde de woonplaats van de doden in naar verschillende toestanden.

Er was een toestand van hoop en troost, die ze Abrahams schoot en het paradijs noemden (Luk. 16:22-23, 23:43). Er was ook een toestand van ellende en pijn (Spr. 3:1). Door de Zaligmaker kwamen leven en onsterfelijkheid aan het licht. Ook het oordeel kwam aan het licht, en de Hel, de Gehenna van de eeuwige straf, die iets anders is dan de Onzienlijke Wereld (vergelijk Openb. 20:13-14). Het lijkt erop dat de kerk van Rome uit deze bespiegelingen van joodse rabbijnen over Sjeol haar leer van het vagevuur heeft ontwikkeld. Daar komt nog iets bij.

Wie het rabbijnse onderwijs volgde, hield algemeen voor waar dat alle nakomelingen van Abraham wel in Sjeol zouden wonen tot de algemene opstanding, maar uiteindelijk aan de Gehenna met het eeuwige vuur zouden ontkomen. De rijke man (Luk. 16:23) ligt in Hades, in kwellingen, wanneer hij Abraham, zijn vader, aanroept. — "Plain Commentary."

Vers 4

"Ik ben gerekend met degenen, die in de kuil nederdalen." Niet ik alleen, zegt hij, maar ook anderen denken zo. Ook anderen geven nu de hoop op mijn leven op. Ze zetten mij bij hen wier lijken naar de begraafplaats worden gedragen. Want al mijn krachten zijn op en mijn levensgeesten zijn gedoofd. Hij kiest het woord geber, dat meer wijst op standvastigheid dan adam of isj. Zo laat hij zien hoe zwaar deze kwalen waren en hoe fel zijn pijn, die zelfs een heel sterke man zou hebben gebroken. — Mollerus.

Vers 4

"Ik ben gerekend met degenen, die in de kuil nederdalen." Na de benauwdheden van Christus' ziel komen de schande en vernedering die Hij onderging. Hij was de bron van onsterfelijkheid. Niemand kon Zijn leven afnemen. In een oogwenk kon Hij twaalf legioenen engelen laten komen. Met één woord kon Hij hemel en aarde voor Zich laten vluchten. En toch werd Hij gerekend bij hen die in de kuil nederdalen.

Voor wie het zag, stierf Hij als ieder ander gewoon mens. Ja, men doodde Hem met geweld, als een misdadiger. In de handen van Zijn beulen leek Hij een man zonder kracht, zonder macht, zonder vermogen om Zichzelf te helpen of te redden.

Zijn kracht week van Hem. Hij werd zwak, als ieder ander. De mensen schudden het hoofd over Hem en zeiden: "Anderen heeft Hij verlost, Hij kan Zichzelven niet verlossen." — Samuel Burder.

Vers 4

In het oorspronkelijke staat een tegenstelling die je met gewoon vertalen niet kunt overbrengen. Ze komt doordat het eerste woord voor man een woord is dat kracht in zich heeft. — J.A. Alexander.

Vers 5

"Afgezonderd onder de doden." In het vorige vers zei hij dat hij heel dicht bij de dood was gekomen. Nu is hij duidelijk dood. Eerder stond hij op het punt begraven te worden, nu ligt hij in het graf. Zo was zijn lijden steeds erger geworden. "Vrij" moet je begrijpen met het oog op de zaken van dit leven, zoals in Job 3:19: "En de knecht vrij van zijn heer." — Martin Bucer, 1491-1551.

Vers 5

"Afgezonderd onder de doden." Chofschi bammetim betekent volgens mij liever: uitgekleed onder de doden. Zowel vers 4 als vers 5 lijken te zinspelen op een slagveld. Verspreid over de vlakte liggen gesneuvelden en gewonden. De plunderaars lopen tussen hen door. Ze kleden niet alleen de doden uit, maar ook zij die dodelijk gewond lijken, niet meer kunnen herstellen en te zwak zijn om zich te verweren. Daarom zegt de psalmist: "Ik ben geworden als een man, die krachteloos is", Ps. 88:5. — Adam Clarke.

Vers 5

Vrij. Zolang wij nog in het vlees leven, is er geen vrijstelling. Er is geen wapenstilstand voor ons. Voortdurende onrust beheerst ons en brengt ons in verwarring. Vrijheid krijgen wij daarom pas na de dood, omdat we dan uitrusten van ons werk. — Franciscus Vatablus.

Vers 5

"En zij zijn afgesneden van Uw hand." Pas ervoor op dat je jezelf ooit ziet als iemand die is afgesneden van het leven en van alle genot. Dat ben je niet. Je bent apart genomen en terzijde gelegd, misschien maar voor even, misschien je hele leven lang. Toch ben je nog altijd een deel van het lichaam waarvan Christus het Hoofd is. Sommigen moeten lijden en anderen moeten dienen, maar iedereen heeft de ander nodig. "Het gehele lichaam bekwamelijk samengevoegd en samen vastgemaakt zijnde, door alle voegselen der toebrenging", en "het oog kan niet zeggen tot de hand: Ik heb u niet van node, of wederom het hoofd tot de voeten: Ik heb u niet van node." Ef. 4:16; 1 Kor. 12:21.

Misschien zitten je voeten vast. Misschien hebben ze vroeger heel levendig gerend en heb je er nu verdriet van dat ze niet meer kunnen lopen. Maar treur daar niet zo over en wees niet jaloers op wie nog wél rent. Jij hebt een taak. Dat kan het werk van het hoofd zijn, of van het oog. In elk geval is het het werk dat God je geeft. Het kan zijn dat je werk bestaat uit stil liggen, geen hand of voet bewegen, bijna niets zeggen en nauwelijks laten zien dat je leeft. Wees niet bang.

Heeft Hij, je hemelse Meester, je dit te doen gegeven? Dan is het Zijn werk en dan zal Hij het zegenen. Mopper er niet over. Zeg niet: dit is werk en dat is geen werk. Hoe weet je dat? Wat voor werk deed Daniël volgens jou in de leeuwenkuil? En Sadrach, Mesach en Abednego in de brandende oven? Hun werk was schitterend, "tot lof, en eer". Zij maakten God groot in hun lijden. — Uit "Sickness, its Trials and Blessings." (Anoniem) 1868.

Vers 6

"Gij hebt mij in den ondersten kuil gelegd, in duisternissen, in diepten" enz. Hij werkt zijn gedachte verder uit met een nieuw beeld. Hij ziet zichzelf als een gevangene die in een diepe, vuile, donkere en modderige put is geworpen. Daar zit hij opgesloten, ondergedompeld in vuil en duisternis, zonder een spoortje hoop of leven. Zo is het ook Jeremia vergaan in zijn lijden, Jer. 37:1-21. Met dit beeld wil hij zeggen dat hij in de grootste angst en het diepste verdriet van geest verkeerde. Elke hoop en elk gevoel van troost ontbrak hem. De verschrikkingen van de dood werden voortdurend groter en zwaarder. — Mollerus.

Vers 6

Een heilige die diep onder de indruk is van Jehova's oneindige toorn, kan niet anders dan in grote gewetensangst verkeren. Hij verkeert in verwarrende diepten van geestelijke nood. Hij weet dat Gods toorn straft. Daardoor ontstaat in zijn geest een strijd die onbeschrijflijk pijnlijk en schrikwekkend is. Zijn onrustige geweten wordt aangewakkerd door het besef van de vurige woede van God de Almachtige. Hoe meer hij Hem als zijn oneindige Vijand ziet, hoe banger hij wordt. Elke gedachte aan Hem brengt onheilstijding en giet olie op de laaiende vlam.

Gewetensnood om de zonde is werkelijk zeer verontrustend en beklemmend. Maar het gevoel van Gods wraakzuchtige toorn, dat in het geweten brandt, is nog veel verschrikkelijker. Geen woorden kunnen beschrijven hoe vreselijk de wanhopige ziel dan lijdt. Dan kan een christen niet één rustgevende of bemoedigende gedachte vasthouden. Waar hij ook eerst aan denkt, het martelt zijn gewonde geest. Hij ruilt die gedachte in voor een andere, maar die martelt nog erger. Hij zit vast, alsof hij midden in een dichte doornstruik staat. Waarheen hij zich ook draait, steeds wordt hij opnieuw doorboord en gekweld.

Vaak komt in zijn verontruste geest deze sombere gedachte op: als de dood hem nu, in deze toestand, zou overvallen en wegnemen, zou hij voor altijd wegzinken onder de ondraaglijke toorn van de oneindige Jehova. De allerergste pijn in het lichaam is bijna niets vergeleken met de angst van zijn geest op zulke momenten. O, hoe ontzettend is de angst, de doodsstrijd, vooral van een heilige ziel, die worstelt met de overweldigende toorn van de eeuwige God!

Zelfs lichamelijke marteling, zoals bij de kruisiging, perste de heilige Jezus niet de minste zucht of klacht af. Maar het besef van de toorn van Zijn Vader in Zijn ziel dwong Hem tot die jammerlijke kreet: "Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten!" — John Colquhoun, in "A Treatise on Spiritual Comfort." 1814.

Vers 7

"Uw grimmigheid ligt op mij." Anderen vertalen: ze steunt op zichzelf, of ze laat haar volle gewicht op mij rusten. Het is alsof een reus zich met heel zijn gewicht ophangt aan een klein kind. — Thomas Goodwin.

Vers 7

Sommige mensen voelen Gods toorn op hun ziel en geweten, en toch staan ze niet onder die toorn. Het zijn ware heiligen van God. Voorbeelden daarvan zie je in Paulus, het uitverkoren werktuig van God om de Naam van Jezus onder de heidenen te dragen. Hij had strijd van buiten en angst van binnen. Heman, de Ezrahiet, zei: "De golven van de gramschap van de Heere zijn over mijn hoofd heengegaan, zodat zij mij dreigen te verdrinken. Ik lijd verschrikkingen en twijfelingen van mijn prille jeugd af, zodat ik er nooit van verlost kan worden." Beiden waren dierbare kinderen van God.

Stel nu dat je niets dan toorn voelt. Stel dat je vraagt hoe je je toestand moet beoordelen terwijl je zo'n toorn draagt dat al het zand van de zee, op de weegschaal ertegenover gelegd, het niet zou opwegen. En stel dat je zo'n vuur in je geweten hebt dat ijzer en koper erin zou-

den smelten, omdat ze het niet zouden kunnen verdragen. Hoe kun je dan weten dat God je liefheeft en je verkoren heeft tot het eeuwige leven? Ik zeg je: ben je Gods uitverkoren kind en een vat van barmhartigheid, dan zul je in zo'n toestand het volgende merken bij jezelf.

Ten eerste haat en verafschuw je je zonde. Zij is de oorzaak van je ellende en heeft je tot deze pijn gebracht. Ten tweede voel je verdriet en pijn over je zonde, en je klaagt omdat je God tot toorn tegen je hebt geprikkeld. Ten derde verlang je ernaar met God verzoend te worden en in vrede met Hem te leven, zodat je zonden voor Zijn ogen worden weggenomen. Ten vierde heb je honger en dorst naar het bloed van Christus om die toorn te doven, en naar Zijn gerechtigheid om je ziel te bedekken. Ten vijfde wacht je geduldig op de redding van de Heere. En kun je die zekerheid niet bereiken, dan is er een hoop boven hoop en zeg je met Job (Job 13:15): "Heere, ik zal op U vertrouwen, al zoudt Gij mij doden." — John Welch.

Vers 8

Soms word ik ineens overspoeld door een droefheid waar ik geen woorden voor heb. Een enorme eenzaamheid trekt mijn ziel naar zich toe. Misschien verlang ik naar een hand en een stem die verdwenen zijn en die me zouden troosten zoals vroeger. Het is een leegte zonder vorm, die zich in haar plooien om mij heen slaat en mijn diepste wezen donker maakt. De eerste dagen van mijn ziekte voelden niet zo. Alles was toen zo nieuw en onbekend dat een vreemde geestelijke kracht mijn ziel vulde, alsof engelenhanden mij droegen. De liefde en vriendelijkheid die mijn ziekte wakker riep, overvielen mij als een zoete verrassing.

Door tedere zorg werd zelfs mijn pijn voor mij een aanleiding tot blijdschap. De hoop was sterk en het herstel kwam eraan. Nog maar een paar weken scheidden mij van mijn gezondheid. Van de ziekte zou alleen de herinnering blijven aan al die liefde en meeleven, als een lichtspoor dat de voeten van mijn Zaligmaker hadden achtergela-

ten toen Hij met mij over de stormachtige zee liep. Nu schuift die hoop echter steeds op. Mijn gezondheid lijkt onderweg te treuzelen. Het herstel blijft weg en de beproeving wordt langer en langer, als een keten die zich almaar verlengt.

Mijn ziel begint te verslappen en te vermoeien en de last wordt zwaarder. Zelfs voor wie het allermeest van mij houdt, is mijn pijn en hulpeloosheid gewoon geworden. Voor mij blijft ze net zo scherp, nauwelijks afgesleten door gewenning. Mijn klachten zijn voor hen een langdradig verhaal dat ze al vaak hebben gehoord en dat steeds met dezelfde doffe herhaling terugkomt. Het is bijna normaal geworden dat ik bij een leuk uitstapje niet word meegevraagd en bij een mooie wandeling achterblijf. Het is normaal geworden dat de plezierige dingen van het leven met gevouwen handen en afgewend gezicht langs mij heen gaan. Ziekte, eentonige dagen en grijze schaduwen zijn mijn deel...

En o mijn God, soms bezwijkt mijn geest onder een angst waar ik geen naam voor heb. Ik ben bang dat deze eenzaamheid steeds dieper wordt, als het Uw wil is dat mijn ziekte blijft of het herstel lang uitblijft. Ik kan niet meer naast hen lopen van wie ik houd. Zal ik hun nog even dierbaar zijn alsof ik aan hun zijde was gebleven en alles met hen had gedeeld, hun bezigheden en hun plezier? Ik moet toezien hoe anderen mijn plaats innemen en mijn werk voor hen doen. Zal ik in hun ogen niet minder gaan gelden?

Zullen anderen de erfenis van liefde niet krijgen die van mij had kunnen zijn? Zullen ze mij niet beu worden, beu van dezelfde oude klachten, telkens herhaald maar steeds nieuw? Zullen ze zich dan niet, met een onbewust gevoel van opluchting, wenden tot vrolijker harten en blijere levens? Mijn God, mijn God, bij wie kan ik troost zoeken, behalve bij U? U dronk de bittere beker van menselijke eenzaamheid tot op de bodem leeg. Zo werd U een Broeder van de eenzamen en een barmhartige en trouwe Hogepriester voor de ziel die niet meer verder kan.

U alleen kunt naar binnen gaan als alle deuren voor menselijke hulp op slot zijn, naar die verborgen plaats van de donder. Daar lijdt en worstelt de door storm getroffen ziel alleen. U alleen kunt de winden en stormen bevelen. U zegt tegen de zee: "Zwijg!" en tegen de wind: "Waai niet!" En er komt een grote stilte. Als een kind dat alleen in het donker is, roept mijn hart naar U. Het roept om Uw omarmende armen, om Uw stem van troost en om Uw doorboorde hart, waarop ik mijn zere hoofd kan leggen om te voelen dat de Liefde dichtbij is. — Uit "Christ the Consoler. A Book of Comfort for the Sick." Anoniem. 1872.

Vers 8

"Gij hebt mijn bekenden verre van mij gedaan." Deze storm van ellende drukt des te zwaarder, ten eerste omdat al mijn bekenden ver bij mij vandaan zijn gegaan, zoals zwaluwen in de winter: Spr. 14:20: "Ook wordt de arme door zijn naaste gehaat, maar die rijk is, heeft vele vrienden." Seneca waarschuwt terecht: vliegen gaan af op honing, wolven op lijken, mieren op voedsel, en de menigte op loon, niet op de mens. Job zei (Job 19:13): "Hij heeft mijn broeders verre van mij gedaan, en die mij kennen, zijn mij gans vreemd geworden. Mijn naasten hebben het opgegeven en mijn bekenden hebben mij vergeten." Ten tweede verlaten ze de bedroefde niet alleen vaak, ze maken zijn ellende ook zelf nog groter en versnellen zijn val.

Een rijke man die begint te vallen, wordt door zijn vrienden overeind gehouden. Maar een arme man die ligt, wordt weggeduwd door wie vroeger deden alsof ze van hem hielden. — Le Blanc.

Vers 8

"Gij hebt mij hun tot een groten gruwel gesteld": letterlijk "gruwelen", alsof ik één grote hoop gruwelen ben. (Gen. 46:34; 43:32). Voor de Egyptenaren was Israël een gruwel. Zo was ook de Messias, het ware Israël waar dat volk een beeld van was, dat voor de wereld. — A.R. Fausset.

Vers 8

Een gruwel. Dat zegt men van iemand die onrein is en daarom buiten de omgang met anderen wordt gehouden; Gen. 46:34. Vergelijk Job 9:31; 19:19; 30:10. "Ik kan niet uitgaan." Wie van melaatsheid werd verdacht, werd "zeven dagen opgesloten"; Lev. 13:4. — William Kay.

Vers 9

"Mijn oog versmacht... ik heb geroepen." Huilen mag ons bidden niet in de weg staan. Wij moeten zaaien met tranen: "Mijn oog versmacht", maar toch "roep ik tot U al den dag." Laat gebed en tranen samen optrekken, dan worden ze ook samen aanvaard: "Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uw tranen gezien." — Matthew Henry.

Vers 9

De eerste woorden bedoelen waarschijnlijk letterlijk de pijn en de wazigheid in de ogen die ontstaan door te veel huilen. Zo vatten veel uitleggers ze ook op. Lorinus haalt er een Latijnse dichter bij, Catullus, die dat treffend verwoordt:

> *Moesta neque assiduo tabescere lumina fletu*
> *Cessarent.*
>
> *En mijn bedroefde ogen bleven maar wegkwijnen*
> *van onophoudelijke tranen.*

— *Neale's Commentary.*

Vers 10

Hij houdt zichzelf stellig voor dat God hem niet zou nalaten te troosten vóór zijn dood. En ook dat de Heere hem liever op wonderbaarlijke wijze uit de dood zou opwekken dan Zichzelf niet te verheerlijken in zijn redding. Zo kiest hij ook hierin weer een veilige weg. Wat hij van God kan verwachten, zoekt hij liever op de gewone manier dan door naar wonderen uit te kijken. — David Dickson.

Vers 10

"Zullen de overledenen opstaan, zullen zij U loven?" Wie hierin een bezwaar tegen de opstanding ziet, vergist zich. Het is juist het krachtigste argument dat de Messias Zelf ervoor aanvoert. Anders zou de mens zijn zaligheid mislopen, en God zou de lofprijzing mislopen die de verlosten Hem daarvoor tot in eeuwigheid zouden geven. Aan doden als zodanig kunt U geen wonderen doen, want "God is niet een God der doden, maar der levenden." (Matth. 22:32.) En zelfs wanneer U Uw wonderen wél liet zien, kunnen zij U daar alleen goed voor danken als zij opnieuw levend zijn geworden. — A.R. Fausset.

Vers 10

De doden. Dit woord stamt van een wortel die iets aanduidt wat zwak en slap is en tegelijk gestrekt en lang. Daarom past het bij de schimmige gestalten in de onderwereld, maar evengoed bij de reuzen en helden uit de oude tijd. — Carl Bernhard Moll, in Lange's Commentary.

Vers 10

De doden. Als je er aandachtig over nadenkt, kun je haast niet twijfelen dat de doden Refaïeten werden genoemd (Gesenius laat dat ook doorschemeren) omdat men zich Sjeol voorstelde als de woonplaats van gevallen geesten of begraven reuzen. — F.W. Farrar, in Smith's Dictionary of the Bible.

Verzen 10-11

Zal mijn ziel ooit kunnen geloven dat ik leef in Uw gunst, in Uw vrije genade en goedertierenheid? Dat ik daardoor word vrijgesproken, mijzelf als levend mens mag zien en weet dat al mijn zonden vergeven zijn? Dat geloven, zegt hij, is even wonderbaarlijk als een dode uit het graf tot leven roepen. Daarom kiest hij deze woorden: "Zult Gij onder de doden wonderen doen?" Hij spreekt van een wonder. Van alles wat God doet, wordt de opstanding uit de doden in de Schrift

het grootste wonder genoemd. De woorden uit Ps. 88:10 klinken in de weergave van de Septuaginta bijzonder sterk.

Daar zegt hij: "Zult Gij onder de doden wonderen doen? Zullen de artsen opstaan en U loven?" Zo lazen zij het, en enkele goede kenners van het Hebreeuws lezen het ook zo. Het betekent ongeveer: haal het hele gezelschap van artsen er maar bij. Haal alle engelen uit de hemel, alle bekwame predikers en profeten die toen op aarde leefden, Gad en David (want hij leefde in Davids tijd). Roep ze allemaal bijeen. Al die artsen kunnen komen met hun versterkende drankjes en zalven. Ze genezen mij nooit, ze maken mijn ziel nooit heel en ze brengen mij nooit terug tot leven, tenzij U mij opwekt.

Want ik ben "vrij onder de doden", zegt hij. Wat moet er nu gebeuren om bij zo iemand geloof te laten ontstaan? Deze arme, dode ziel moet uit zichzelf wegstappen. Ze moet met naakt en puur geloof naar Jezus Christus alleen gaan, Die God uit de doden heeft opgewekt, en in Hem alleen geloven. Daar is een kracht voor nodig die even groot is als werkelijk iemand uit de dood tot het leven roepen. — Thomas Goodwin.

Verzen 10-12

In deze verzen worden vier dingen van God genoemd: "wonderen", "goedertierenheid", "trouw" en "gerechtigheid". Het zijn vier eigenschappen van de gezegende Jehova. Heman had ze met open ogen gezien en in zijn hart gevoeld. Door goddelijk onderwijs belandt hij nu op een plek waar die eigenschappen helemaal verdwenen lijken. En toch (hoe geheimzinnig zijn Gods wegen!) werd juist die plek het terrein waar die eigenschappen sterker oplichtten en waar zijn ziel ze dieper en uit eigen ervaring leerde kennen. De Heere nam de blinde mee langs een weg die hij niet kende, naar deze ervaringen.

Daar wilde Hij hem nog volledig laten zien wat Zijn eigenschappen zijn, waarvan hij al iets had gezien. Maar de Heere deed dat op zo'n verborgen manier dat al zijn oude kennis hem niet meer hielp. Hij

stelt de Heere daarom deze vraag: hoe kunnen die eigenschappen nu getoond of bekend worden op de plaats waar hij zich bevindt? Hij begint: "Zult Gij onder de doden wonderen doen?" Hij spreekt over zijn eigen ervaring. Hij is zelf de "dode" aan wie de "wonderen" getoond moeten worden. Omdat hij daar zat, vond hij dat elke vorm van barmhartigheid die hem op die plek overkwam, een "wonder" zou zijn.

"Zullen de overledenen opstaan om U te loven?" Hoe dan! Een ziel die donker is, dof, koud, dor en onmachtig, die geen vinger kan opheffen, geen geestelijk woord kan zeggen, geen genadig verlangen kan voortbrengen en zich geen haarbreed kan optrekken uit de massa die haar plat drukt: "Zal die opstaan?" En nog meer: "U loven?" Hoe dan! Kan klagen ooit lofzang worden? Kan klacht ooit overgaan in dank? Kan iemand die rouwt ooit juichen en zingen? O, het is een wonder boven alle wonderen als "de doden" zullen "opstaan" en "de doden" U zullen "loven", als de doden op hun benen gaan staan en dankzij Uw bloed zegevierend roepen! — J.C. Philpot.

Vers 11

In het graf. Dit is een treffend beeld van wat een levende ziel voelt wanneer de diepe verdorvenheid van haar hart zichtbaar wordt. Haar goede woorden, die ze eens zo op prijs stelde, haar goede werken, die ze eens zo waardeerde, al haar gebeden, haar geloof, haar hoop en liefde en alles wat haar hart bedacht: het is niet alleen verlamd en dood en volkomen hulpeloos geworden. In het gevoel van de ziel is het ook verrot en bedorven. Voelen wij dit, dan zijn we geestelijk op de plek waar Heman was toen hij zei: "Zal Uw goedertierenheid in het graf verteld worden?"

Hoe dan! Zult U Uw liefde laten zien aan een stinkend lijk? Hoe dan! Moet Uw liefde worden uitgestort over een hart vol smerigheid en verrotting? Moet Uw goedertierenheid vertrekken uit Uw schitterende heiligdom, waar U regeert in majesteit, heiligheid en reinheid? Moet ze die eeuwige woning van onzegbaar licht en heerlijkheid ver-

laten en afdalen in het donkere, vuile en afstotende "graf"? Hoe dan! Moet Uw goedertierenheid uit het heiligdom naar het dodenhuis? Zal ze daar "verteld" worden, daar onthuld, daar uitgesproken, daar getoond, daar bekendgemaakt? Want met minder dan verkondiging juist daar is hij niet tevreden.

Hij zegt niet: "Zal Uw goedertierenheid in de Schriften verteld worden?" Hij zegt niet: "Zal Uw goedertierenheid in Christus verteld worden?" … Hij zegt ook niet: "Zal Uw goedertierenheid door de mond van predikers verteld worden?" En niet: "Zal Uw goedertierenheid in heilige en zuivere harten verteld worden?" Nee, hij zegt: "Zal Uw goedertierenheid verteld worden", uitgesproken, gezegd, onthuld, getoond, "in het graf?" Dat is de plaats waar alles tegen haar ingaat en alles haar onwaardig is.

Het is de allerlaatste plek waar de goedertierenheid van een God Die volkomen zuiver is, naar binnen zou willen gaan. — J.C. Philpot.

Vers 11

"Uw getrouwheid in het verderf?" Je zult merken dat Gods getrouwheid het duidelijkst zichtbaar wordt in het verderf. Zijn trouw aan Zijn verbond zie je het sterkst wanneer Hij jouw valse godsdienst afbreekt om Zijn eigen koninkrijk in je ziel te bouwen. Dat zie je ook wanneer Hij alles vernietigt wat jouw liefde van Hem vervreemdde en wegtrok, zodat Hij alleen in je hart zou wonen. Wanneer de Heere je jaren later de weg laat overzien die Hij met je is gegaan, zul je zeggen: "Van alle ontfermingen van God zijn de grootste die geweest die op dat moment de zwaarste ellende leken. De rijkste zegeningen die Hij ons gegeven heeft, zijn de zegeningen die verpakt zaten in een omhulsel van vloeken. En Zijn trouw is minstens zo duidelijk gebleken in verderf als in herstel, misschien zelfs meer." — J.C. Philpot.

Vers 11

Het is niet doordat God de mens laat zitten in het "verderf" dat zonde en dood aanrichten, dat Hij Zijn "trouw" bewijst aan Zijn beloften, die

voortkomen uit Zijn "goedertierenheid". Neem bijvoorbeeld Zijn belofte dat het zaad van de vrouw de kop van de slang zou vermorzelen (Gen. 3:15 en Hos. 13:14). — A.R. Fausset.

Vers 12

Zult U Uw gerechtigheid tonen in het land van de vergetelheid? Daar waar ik U vergeten ben en van U afgedwaald, waar ik alles wat U ooit voor mij deed, uit mijn herinnering heb laten glijden: zal Uw gerechtigheid zelfs daar zichtbaar worden? Wilt U laten zien dat U rechtvaardig bent door barmhartig te zijn, omdat er voor mij een offer is gebracht en Uw gerechtigheid samen optrekt met de verzoenende stroom van het bloed van Christus? Ik ben U vergeten en heb U verlaten. Ik heb U de rug toegekeerd. Kan Uw gerechtigheid zich dáár nog laten zien?

Hoe dan! Gerechtigheid naast barmhartigheid! Gerechtigheid die haar onbuigzame strengheid helemaal behoudt, omdat juist deze afval van het hart, juist deze vergetelheid van de ziel, juist dit vervreemd zijn van liefde en juist dit mij van U afkeren, allemaal is verzoend. Zo kan gerechtigheid nog steeds worden getoond "in het land der vergetelheid", omdat al mijn zonden, die ik in het land van de vergetelheid beging, zijn verzoend door verlossend bloed! — J.C. Philpot.

Vers 13

"Maar" enz. Dat "maar" drukt een besluit uit waaraan hij tot nu toe had vastgehouden. Hoe hij ook over zijn toestand dacht, hij had de Heere gezocht en daarmee zou hij doorgaan. Misschien smaken de inzettingen je niet meer. Gebruik ze toch. Misschien ben je doodziek. Eet dan toch en neem alles wat je wordt aangereikt, want er komt wat kracht van. Zeg dan maar: of ik nu verdoemd of zalig word, schijnheilig of oprecht, ik ben vastbesloten door te gaan. — Thomas Goodwin.

Vers 13

"En mijn gebed komt U voor in den morgenstond." Het gebed in de ochtend is het allerbeste. In de morgen heeft God allerlei gaven aan mensen gegeven. Ten eerste het manna, Ex. 16:13: "En des morgens lag er een dauw rondom het leger." Wie in het leger van God staat en dapper strijdt, krijgt van God dauw en troost, als hij in de morgen bidt. Dat betekent: aan het begin van de verzoeking. 's Avonds kregen de Israëlieten vlees, en daardoor overviel de dood hen. Maar 's morgens kregen ze het manna, en daarmee bleef het leven in stand, tot ze in het beloofde land aankwamen.

Ten tweede werd de wet 's morgens gegeven, Ex. 19:16: "En het geschiedde ten derden dage, als het morgen werd, dat er donderslagen en bliksemen waren, en een dikke wolk op den berg, en een geluid van een zeer sterke bazuin." Als je 's morgens bidt, hoor je de donderslagen van God het duidelijkst. Dat zijn Zijn oordelen. Je ziet Zijn bliksemstralen het best, dat zijn Zijn goddelijke lichtstralen in ons denken. Je merkt de dikke wolk op de berg op, de goddelijke schaduw over de ziel. En het geluid van de bazuin hoor je het scherpst. Dat wil zeggen: dan beweegt Gods ingeving ons gemoed met meer kracht.

Ten derde vertrokken de kinderen van Israël 's morgens, heel vroeg, uit Egypte. Want midden in de nacht doodde God alle eerstgeborenen in het land Egypte, Ex. 12:29 … Bid dus in de morgen. Dan overwin je je vijanden van de dag en van de nacht. En zelfs de Rode Zee, de plaats van de verzoeking, wordt voor jou een slagveld van eer, van overwinning en van gejuich. Dan zal alles goed met je gaan. — Le Blanc.

Vers 13

"Maar ik, HEERE! roep tot U." Er is iets wat de geestelijke duisternis van een christen gewoonlijk vergezelt en wat haar onderscheidt van de angst van een schijnheilige: de levende werking van de genade van God. Meestal is die juist zichtbaar wanneer hij zelf het meest betwij-

felt of hij nog vrede heeft en de troost van vroeger. Hoe minder vreugde hij haalt uit een besef van Gods liefde op dit moment, des te meer zul je hem vinden in verdriet over zijn zonde, die zijn vreugde overschaduwde.

Hoe verder Christus uit zijn zicht is weggegaan en verdwenen, hoe steviger hij zich in zijn liefde aan Christus vastklampt en hoe heftiger hij in gebed naar Hem roept, zoals we hier zien bij Heman. O, wat een vurige gebeden schiet hij dan uit zijn verontruste geest naar de hemel! Wat een hartstochtelijk verlangen stijgt dan op naar God, naar Zijn gezicht en gunst! Een verbannen kind heeft nooit zo sterk gesmacht om weer bij zijn vertoornde vader te mogen komen als hij ernaar smacht dat Gods aangezicht weer over hem schijnt. Dat licht is nu voor hem verborgen. — William Gurnall.

Vers 14

"Waarom verstoot Gij mijn ziel, en verbergt Uw aanschijn voor mij?" Goede mensen klagen er vaak over dat deze donkere wolk boven hen hangt. Voor een kind van het licht is het echt een duisternis die je kunt voelen. Ze maakt de geest mistig en verward. De helderste bewijzen blijven grotendeels verborgen. Zelfs de Bijbel is als verzegeld en vast gesloten. We zien onze tekenen niet en niets wat ons goed doet. Alles wat goed is, ligt ver van ons af en buiten ons bereik, achter de wolk, en we kunnen er niet bij.

Over ons pad ligt een diepe somberheid. We weten niet waar we zijn, waar we onze voet moeten neerzetten en welke kant we op moeten sturen. Waarheen God is gegaan, weten we niet, maar Hij kent de weg die wij nemen. Zo'n gebed past dan goed bij ons: Zoek Uw knechten, want wij zijn verdwaald. Christus is verborgen. Op het lieve gezicht van God ligt een dreigende wolk, waarachter Hij Zijn gezegende aangezicht verbergt. Of Hij houdt onze ogen vast, zoals Hij bij de discipelen deed, zodat wij Hem niet herkennen. Maar dit gebeurt gelovigen heel vaak.

Dan kunnen ze geen enkele lichtstraal voor zich zien. Alle bewijzen zijn verborgen en het licht van het aangezicht van de Heere is weggetrokken. Er verschijnen geen tekenen en geen bewijzen van liefde. Het gebod dat leven geeft, blijft voor hen verborgen en Hij toont hun geen wonderen uit Zijn wet. Toch hebben deze Israëlieten licht in hun huizen. Ze hebben licht om het verderf van hun eigen hart te zien. Ze zien hoe ongeloof werkt, hoe trots op de wet, vijandschap en opstandigheid werken, hoe Satan dubbel zo hard zijn best doet en welk ellendig voordeel hij in zulke donkere tijden uit hen haalt. — William Huntington.

Vers 15

"Ik ben twijfelmoedig." (Vulgaat: Pauper sum ego.) Een arme verhoort God eerder. Aan hem schenkt Hij Zichzelf geheel. Eerst geeft Hij hem Zijn ogen, die op hem gericht zijn, Ps. 11:4: "Zijn ogen zien den arme." Dan geeft Hij hem Zijn oren, die luisteren, Ps. 10:17: "Gij zult hun hart bereiden, Gij zult Uw oor doen horen." Daarna Zijn hand, die helpt, Ps. 107:41: "Doch Hij zet den nooddruftige op een hoogte uit de ellende." Vervolgens Zijn borst en Zijn armen, die vluchtelingen en mensen in gevaar opnemen, Ps. 9:9: "En de HEERE zal een hoog vertrek zijn den verdrukte."

Ten vijfde geeft Hij hun Zijn geheugen, dat hen niet vergeet en aan hen blijft denken, Ps. 9:18: "De nooddruftige zal niet voor altoos vergeten worden." Ten zesde Zijn verstand, dat voor hen zorgt en over hun troost waakt, Ps. 40:17: "Doch ik ben ellendig en nooddruftig; de Heere denkt aan mij." Ten zevende Zijn goede wil, die hun gebeden graag hoort, Ps. 22:24: "Want Hij heeft de verdrukking des verdrukten niet veracht, noch verfoeid; en Hij heeft Zijn aangezicht niet voor hem verborgen." Ten achtste en laatste geeft Hij Zichzelf geheel aan hen, om hen te bewaren en te beschermen, Ps. 72:13: "Hij zal de zielen der nooddruftigen verlossen." — Le Blanc.

Vers 15

"Van der jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende." Wat lijden sommige mensen toch veel! Ik heb zelf een kind gekend dat op de leeftijd van twintig maanden waarschijnlijk meer lichamelijke pijn had geleden dan de hele gemeente van duizend mensen bij wie zijn ouders kerkten. Asaf lijkt een bedroefd hart gehad te hebben. Jeremia leefde en stierf klagend. Heman lijkt hetzelfde lot en dezelfde gemoedsaard te hebben gehad. — William S. Plumer.

Vers 15 (Eerste zinsnede.)

Die dag vonden we de hitte zwaarder dan ooit. We trokken in het gewone tempo van de kamelen langzaam tussen zandheuvels door. De heuvels weerkaatsten de zonnestralen naar ons terug, tot onze gezichten gloeiden alsof we naast een oven zaten … Misschien is Hagar wel eens door dit deel van de woestijn Sur gezworven toen ze terug wilde naar haar geboorteland. En misschien nam Jozef deze weg met het kleine kind Jezus, toen ze naar het land Egypte vluchtten. Al in Zijn tere kindertijd begon het lijden van de Verlosser. Hij klaagt: "Ik ben ellendig en bijna dood van mijn jeugd af." Misschien brandden deze stralen op Zijn kinderlijk voorhoofd en droogde deze zandwind Zijn kinderlijke lippen uit, terwijl de gloed van Gods vloek in Zijn hart begon te smelten.

Zelfs in de woestijn zien we Jezus als onze Borg. — R.M. M'Cheyne, "Narrative of a Mission of Inquiry to the Jews."

Vers 15

"Van der jeugd aan." Dat betekent: al een lange tijd. Zo lang, dat het in mijn herinnering terugreikt tot mijn kinderjaren. Heel mijn leven is vol moeite en verdriet geweest en ik heb geen kracht meer om het nog langer te dragen. Misschien is het letterlijk waar, en was de dichter van deze psalm zijn hele leven een man in nood. Of het is de taal van een sterk gevoel. Dan wil hij zeggen dat zijn lijden zo lang had ge-

duurd dat het leek alsof het al in zijn jongensjaren was begonnen. — Albert Barnes.

Vers 15

"Ik draag Uw vervaarnissen, ik ben twijfelmoedig." Eigenlijk gaat het woord niet over een gek geworden mens. Het gaat over iemand die twijfelt en niet verder kan. Het is de twijfelmoedigheid van iemand die niet weet wat hij moet doen, niet van iemand die niet weet wat hij doet. Toch loopt die eerste vaak uit op de tweede. Wie erg piekert over wat hij moet doen en dat niet kan ontdekken, gaat uiteindelijk dingen doen waarvan hij zelf niet weet wat hij doet. — Joseph Caryl.

Vers 15

"Ik draag Uw vervaarnissen, ik ben twijfelmoedig." Deze psalm heeft iets bijzonders. Hij gaat niet alleen over de Heere Jezus Christus, en over Hem alleen. Hij Zelf is ook van het begin tot het eind de Enige Die hier spreekt. Alle psalmen zijn min of meer van Hem en over Hem. Hij is het grote doel en onderwerp van ze allemaal. Toch zien we daarnaast, op de tweede en ondergeschikte plaats, in de psalmen veel passages waar ook Zijn kerk wordt genoemd en, door haar verbondenheid met Hem, bij het gezegde betrokken is.

Maar in deze psalm wordt niemand anders aangeduid. (Wij zijn het niet eens met dr. Hawker dat de heiligen uit deze psalm worden uitgesloten. Waar het Hoofd is, zijn de leden nooit ver weg. — RED.) Alles gaat over Hem en over Zijn unieke werk, dat niemand met Hem kan delen. Alles gaat over de Zoon van God in onze menselijke natuur. De psalm beschrijft de kreten van de Heere Jezus, "toen Hij in de dagen Zijns vleses gebeden en smekingen heeft opgeofferd, met sterke roeping en tranen." De zielenangst van Christus, vanaf het moment van Zijn menswording tot Zijn sterven, kunnen we overdenken of lezen in de heilige bladzijden van de Schrift.

Maar geen enkele geschapen kracht kan dat bevatten, laat staan uitleggen. Het is opmerkelijk dat, wat de Heere ook bedoeld heeft

met de woorden “ik ben twijfelmoedig”, het Hebreeuwse woord dat hier staat nergens anders in heel de Bijbel voorkomt. De door God geïnspireerde schrijvers hebben steeds andere woorden gekozen als ze over het lijden van Christus spraken, alsof ze er geen volledig beeld van konden geven. Mattheüs zegt dat de Heere Jezus sprak: “Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe!” (Matth. 26:38.) Markus beschrijft Hem als “zeer verbaasd en beangst”! (Mark. 14:33.) En Lukas zegt dat Hij “in den strijd” was! (Luk. 22:44.) Maar hier moeten we, wat ons begrijpen betreft, stilstaan, want verder komen we niet. — Robert Hawker.

Vers 15

O Heere, de eentonigheid van mijn dagen die steeds hetzelfde zijn, trekt mij omlaag. De eindeloze moeheid van mijn lichaam maakt mij zwaar. Ik kan er niet meer tegen steeds naar dezelfde doffe dingen te kijken. Dag na dag dezelfde saaie kringloop: ik word er moe van. Zelfs de levenloze dingen in mijn kamer en het behang met zijn patronen lijken te gaan leven, doordat mijn leven zo verloren gaat. Wat ze bij mij oproepen, brengt mijn eigen gedachten en mijn eigen pijn met een doffe echo naar mij terug. Mijn hart is te moe om te hopen.

Ik durf niet vooruit te kijken. Van de komende dagen verwacht ik niets. Toch wordt mijn hart er stil van als ik denk aan de grijze, lege jaren die voor mij liggen. Ik vraag me af hoe ik dat ga volhouden en of ik onderweg niet zal bezwijken, voordat ik mijn verre thuis heb bereikt. — Uit “Christ the Consoler.”

Vers 16

“Uw hittige toornigheden gaan over mij; Uw verschrikkingen doen mij vergaan.” Als een zee van vloeibaar vuur (Ps. 42:8). In het Hebreeuws staat: “Uw hete grimmigheden.” LXX (Septuaginta): ai orgai sou. — William Kay.

Vers 16

"Uw verschrikkingen hebben mij afgesneden." In het Hebreeuwse werkwoord komt de laatste lettergreep twee keer voor, om de uitdrukking sterker te maken. Het woord tsmt betekent: dichtsluiten en samenpersen in een nauwe ruimte, zodat iemand niet kan ademen of ontsnappen … In die betekenis noemt Gregorius van Nazianze het verdriet in zijn eerste rede over de vrede "de gevangenis van het hart". — Mollerus.

Vers 17

"Als water." Water laat niet alleen mensen verdrinken. Het gaat ook in elke spleet, zakt helemaal naar beneden en vindt overal een uitweg zodra het eenmaal een opening heeft gevonden. Daarmee wordt mooi getekend hoe diep verzoeking en nood kunnen doordringen. — Hugo Cardinalis.

Vers 18

"Vriend en metgezel hebt Gij verre van mij gedaan" enz. Na de blijdschap van het geloof is de blijdschap van vriendschap het meest redelijk, het meest verheven en het meest bevredigend. Maar net als alle aardse blijdschap is ze met andere dingen vermengd en zeer wankel. Regelmatig huilen we met onze vrienden, en soms huilen we om hen.

Tranen en verdriet om hun sterven zijn de bittere prijs voor wie liefheeft, bemind wordt en lang leeft in deze wereld. Zo ging het kennelijk ook met de schrijver van deze treurige psalm waarin onze tekst staat. Zijn lichaam werd zwaar beproefd en zijn geest verkeerde in diepe nood. "Zijn ziel was met kwalen verzadigd en zijn leven genaakte tot het graf. Hij zat gevangen door zwakte en pijn en kon niet uitgaan", niet naar zijn werk of ontspanning, niet naar een feestelijke of plechtige bijeenkomst, Ps. 88:3-8. Hij zegt er ook bij dat "hij van jongs af ellendig en bijna dood was" in Ps. 88:15.

Dat doet denken dat hij inmiddels oud was. Enkele kennissen en vrienden hadden hem laten vallen. Hij was "hun tot een gruwel geworden", Ps. 88:8. Ze weigerden hem te helpen en bleven weg. Een vriendelijk bezoek kreeg hij niet van hen, en zelfs geen vriendelijk, zacht en meelevend woord, dat toch niets kost. Anderen hadden hem in zijn nood trouw en liefdevol kunnen bijstaan, maar die waren al uit de wereld gehaald. En dat terwijl hij door zijn leeftijd en zijn gebreken hun gezelschap en hulp juist zo nodig had. Daarop doelt hij in de tekst, en met die klacht sluit hij zijn psalm af, als met de zwaarste klap van allemaal: "Vriend en metgezel hebt Gij verre van mij gedaan, en mijn bekenden in duisternis." Dit overkomt veel mensen, en vooral bejaarden overkomt het vaak.

Vaak leven oude mensen langer dan hun naaste familie, de metgezellen van hun leven, hun kinderen en soms ook hun kleinkinderen. Dan zijn ze, zoals de psalmist zegt, "als een mus alleen op het dak." ... Waar de psalmist het meest onder leed, en elk edelmoedig hart zal eronder lijden, was dit: zijn vrienden en geliefden waren in "duisternis" weggehaald. Daarmee wordt het graf bedoeld, dat weten we. De Schrift noemt dat "het land van duisternis en schaduw des doods, zonder enige orde of opeenvolging, en waar het licht is als duisternis", Job 10:21-22. Ze waren zó ver bij hem vandaan dat hij ze niet meer zag.

Ze lagen dood en begraven, buiten zijn blikveld. Ook hun vrienden op aarde zouden ze nooit meer zien. Zo gaan onze vrienden de duisternis in. Hun ogen, die vroeger glinsterden van vreugde als we elkaar na lange tijd terugzagen, zijn in de dood gesloten. Hun stem, waar wij van genoten en die ons opbouwde, is voor altijd stil. Je kunt niet meer met hen praten, niet in persoon en niet via brieven. Er liggen tussen hen en ons geen landen of zeeën. Er ligt een onmetelijke, onbekende ruimte, waar wij nog niet doorheen kunnen en waarover zij niet terug kunnen komen.

Dat zouden ze ook niet willen, hoe veel ze ook van ons hielden. We kunnen hun geen bericht sturen en we krijgen er geen van hen. Misschien zijn ze al jong bij ons weggehaald, of midden in hun leven, vol van hun werk. Dan hadden wij nog zoveel jaren van genoegen verwacht in hun vriendschap en gesprekken. We rekenden nog jarenlang op hun inzet voor hun gezin, voor de kerk en voor de wereld. Helaas! Eén vreselijke, noodlottige slag heeft dat hele mooie bouwwerk van liefde en geluk omvergehaald. Maar bij zulke gedachten mogen we niet te lang blijven.

Als ze pijnlijk gaan worden, en dat gaat snel, is het tijd om ons denken te richten op het tweede dat in de tekst opvalt. Dat is hoe de psalmist eerbiedig Gods hand in deze ellende erkent. "Gij hebt hen verre van mij gedaan." De hele psalm door schrijft deze goede man al zijn ellende, en vooral het overlijden van zijn vrienden, toe aan Gods hand. De ziektes van zijn vrienden noemt hij niet. Hij verwijt hun geen onvoorzichtigheid of dralen. Ook verwijt hij de verzorgers geen nalatigheid of misgrepen. Hij kijkt langs alle bijkomende oorzaken heen naar de grote Heere van alles.

Hij belijdt Hem als de hoogste Heerser over elk leven en Degene Die elke gebeurtenis bepaalt. Het is goed als wij dit beeld van de gezegende God vertrouwd laten worden in ons denken. Het geeft ons de meeste lering en tegelijk de meeste troost die we kunnen krijgen. De heilige Schrift bevestigt wat ons verstand hierover zegt. Ze verzekert ons dat God "den vrede maakt en het kwade schept" en dat "uit den mond des Allerhoogsten kwaad en goed voortkomt". Zelfs de meest toevallige gebeurtenissen staan onder Zijn leiding. Daarom "valt niet een mus ter aarde", en strijkt er ook niet op neer, "zonder Hem".

Nog veel minder sterven Zijn redelijke schepselen en kinderen buiten Zijn weten en Zijn bepaling om. Aan welke ziekte of door welk ongeluk ze ook sterven, God is het Die "hun adem wegneemt, hun gelaat verandert en hen in duisternis wegzendt." Met ontzagwekken-

de majesteit eist God dit als Zijn eigen recht op: “Ik doe wonden, en Ik heel; en er is niemand die uit Mijn hand redt.” (Deut. 32:39.) Hij heeft het recht om onze vrienden weg te nemen, en Hij doet het. Zij waren onze vrienden, maar ze zijn Zijn schepselen. Mag Hij met wat van Hem is niet doen wat Hij wil?

Uit pure goedheid gaf Hij hun het leven. Hij mag het terugvragen wanneer Hij wil. Ze waren ons dierbaar, maar we moeten bekennen dat ze zondaars waren. Daarmee hadden ze hun leven verbeurd aan Gods rechtvaardigheid. Mag dan niet Hij bepalen wanneer Hij hen wegneemt? Ze waren onze vrienden. Maar we hopen en geloven toch dat ze door bekering, geloof in Christus en heiligende genade ook Zijn vrienden waren geworden? Door veel onverbreekbare banden waren ze Hem dierbaar. Heeft Hij dan geen sterkere aanspraak op hen en een groter belang bij hen? Past het niet dat Hij als eerste wordt gediend?

Mag Hij Zijn vrienden niet naar huis roepen wanneer het Hem goeddunkt? Moet Hij wachten op onze toestemming of er zelfs om vragen? Hij doet het, Hij Die wij niet kunnen en niet durven tegenspreken. “Zie, Hij neemt weg, wie zal Hem doen wederkeren? Wie zal tot Hem zeggen: Wat doet Gij?” (Job 9:12.) Hij doet het, Die oneindig goed en wijs is en alles op het beste moment en op de beste manier doet. Zijn kennis is volmaakt en feilloos. Zijn goedheid is grenzeloos en raakt nooit uitgeput. Zijn oordelen zijn een diepe afgrond en Zijn plannen kunnen wij niet doorgronden.

Toch mogen we met recht geloven dat Hij het geluk van Zijn dienaren in het oog houdt, ook in wat het meest geheimzinnig en het zwaarst is. Zijn Woord geeft ons daarvan de sterkste zekerheid. Of we nu als christen gelovig denken of als mens verstandig, we moeten Gods hand erkennen, ja Zijn wijsheid en goedheid, als onze bekenden in de duisternis worden weggenomen. — Job Orton, 1717-1783.

Vers 18

"En mijn bekenden in duisternis."

Beter vertaald: mijn omgang is duisternis. Dat wil zeggen dat duisternis alles is wat ik nog heb om mee te praten. Mijn hele kring van bekenden bestaat uit niets dan pure duisternis. — Ernest Hawkins.

Vers 18

Als christelijke vrienden je links laten liggen of kil behandelen, komt dat vaak doordat een gelovige zijn geestelijke troost kwijt is. Is de Heere boos op Zijn weerspannige kind en tuchtigt Hij het? Dan geeft Hij Satan niet alleen vrijheid om het te kwellen. Dan laat Hij ook toe dat een paar heiligen die het kind kennen, het links laten liggen en door hun koele houding zijn verdriet nog zwaarder maken.

Wil een vader zijn halsstarrige kind krachtiger tuchtigen? Dan zegt hij tegen de anderen in huis: "Wees niet vertrouwelijk met hem, kijk hem niet vriendelijk aan, breng hem in schaamte." Zo zegt ook de Heere, zou je kunnen zeggen, als Hij Zijn ongehoorzame kind slaat, vooral met geestelijke nood, als het ware tegen Zijn andere kinderen: "Wees een tijd lang niet vertrouwelijk met hem, behandel hem koel en zie hem niet staan, zodat hij zich schaamt en gebogen wordt vanwege zijn ongerechtigheid." Zo klaagde Job in zijn zware ellende: "Hij heeft mijn broeders verre van mij gedaan, en die mij kennen, zijn mij gans vreemd geworden" enz. (Job 19:13-19).

En zo ook Heman: "Gij hebt mij gelegd in den onderste kuil, in duisternissen." Verdwijnt Gods gunst voor de ziel achter wolken? Dan wordt ook de troost van de christelijke gemeenschap donker. Fronst Hij naar iemand, dan fronsen Zijn kinderen meestal mee. Is Hij vreemd tegen iemand, dan zijn zij dat meestal ook. Raakt een heilige in geestelijke nood dus in aanraking met minachting, of zelfs verachting, van enkele christelijke broeders? Dan moet hij zich daarover niet verbazen. Hij moet er ook geen reden in zien om boos te worden of met hen ruzie te zoeken.

Hij moet over hen heen kijken en dit pijnlijke gebeuren alleen aannemen uit de hand van de Heere, als een noodzakelijk deel van de tuchtiging die Hij voor hem heeft bepaald. Over hen moet hij zeggen wat David over Simeï zei: "De HEERE heeft het hem bevolen", of wat Heman zei: "*Gij* hebt mijn bekenden verre van mij gedaan." — John Colquhoun.

Vers 18

Het ritme van de laatste regel zelf laat zien dat het stuk niet af is. Het oor blijft in spanning, tot de majestueuze Ps. 89:1-52 erover losbarst als een heldere opstandingsmorgen. — William Kay.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Vertrouwen bij het bidden: "God mijner zaligheid."
2. Ernst bij het bidden: "Ik heb geroepen."
3. Volharding bij het bidden: "Dag en nacht." — G.R.

Vers 2

Het gebed als gezant.

1. Om gehoor gevraagd, of het voordeel dat je toegang hebt.
2. Om aandacht gesmeekt, of de zegen van succes.
3. Uitleg over hoe het gaat: het gebed komt en God neigt.

Vers 3

1. Een goed mens kan innerlijke nood krijgen.

(a) Nood in de ziel.
(b) Een ziel vol nood.

1. Hij kan ook uiterlijke nood krijgen. "Mijn leven" enz.

(a) Door vervolging van buiten.
(b) Door verdriet van binnen.

1. Hij kan innerlijke en uiterlijke nood tegelijk krijgen. “Ziel vol” enz., “en mijn leven” enz. — G.R.

Vers 4 (laatste zinsnede.)

Een zwakheid waarvan we ons bewust zijn: op sommige momenten en bij verschillende plichten pijnlijk voelbaar. Het is bedoeld om ons nederig te houden, ons op onze knieën te dwingen en God meer eer te laten geven.

Verzen 4-5

1. Waarin de rechtvaardige lijkt op de goddeloze.

(a) In de natuurlijke dood.
(b) In lichamelijke gebreken.

1. Waarin hij van hen verschilt. Hij wordt “met hen gerekend” maar hoort niet bij hen.

(a) Hij ondergaat alleen de natuurlijke dood.
(b) Zijn kracht wordt in zwakheid volkomen.
(c) Voor hem is sterven gewin. — G.R.

Verzen 6-7

1. Hoe het lijden van Gods volk hen zelf voorkomt.

(a) Uiterst: “gelegd in den onderste kuil.”
(b) Onbegrijpelijk: “in duisternissen.”
(c) Vernederend: “in diepten.”
(d) Streng: “Uw gramschap ligt zwaar.”
(e) Uitputtend: “gedrukt met al Uw baren.”

1. Hoe het in werkelijkheid is.

(a) Niet uiterst maar licht.
(b) Niet onbegrijpelijk maar naar Gods wil.

(c) Niet vernederend maar verheffend. “Vernedert u onder” enz.

(d) Niet streng maar mild. Niet in toorn maar in liefde.

(e) Niet uitputtend maar gedeeltelijk. Niet al Uw baren, maar slechts enkele rimpelingen. Een zachte deining in de haven, terwijl buiten de haven een woeste oceaan ligt. — G.R.

Vers 8 (laatste zinsnede.)

Dit kan ons beschrijven als neerslachtigheid blijvend is, als de nood overweldigend is, als ziekte ons thuis houdt, als we ons beperkt voelen in ons werk voor de Heere of gehinderd in ons gebed.

Vers 9

1. Verdriet voor God: “Mijn oog” enz.
2. Gebed tot God: “heb geroepen” enz.
3. Op God wachten: “heb geroepen al den dag”.
4. Van God afhankelijk zijn: “Ik heb uitgebreid” enz. Deze handen kunnen zonder U niets doen. — G.R.

Verzen 10-12

1. Wat hier wordt aangenomen.

(a) Dat een kind van God helemaal dood zou zijn.

(b) Dat hij voor altijd in het graf zou blijven.

(c) Dat hij zou worden vernietigd.

(d) Dat hij altijd in het donker zou blijven.

(e) Dat hij helemaal zou worden vergeten, alsof hij nooit had bestaan.

1. Wat daaruit zou volgen.

(a) Gods wonderen aan hen zouden stoppen.

(b) Zijn lof uit hun mond zou verloren gaan.

(c) Zijn goedertierenheid voor hen zou niemand kennen.

(d) Zijn trouw zou vernietigd zijn.

(e) Zijn wonderen aan hen zouden ook voor anderen verloren zijn.

(f) Zijn gerechtigheid van vroeger tegenover hen zou worden vergeten.

1. Het pleidooi dat daarop rust: “Zult Gij” enz. Het kan niet zo zijn dat de lof voor Uw genade aan Uw volk verloren gaat. Niemand kan die brengen behalve zij zelf. “Wat zult Gij dan doen aan Uw groten Naam?” — G.R.

Vers 13

1. Zegeningen die op zich laten wachten na gebed: “Tot U” enz.
2. Zegeningen die het gebed al vooruit tegemoet gaat: “des morgens” enz. Dagelijkse barmhartigheid die al in de ochtendgebeden wordt tegemoetgetreden. — G.R.

Vers 13 (laatste zinsnede.)

Wat bijeenkomsten voor gebed in de vroege morgen ons te bieden hebben.

Vers 14

1. Verdriet is raadselachtig, maar toch rechtvaardig.
2. Het is rechtvaardig, maar toch raadselachtig. — G.R.

Vers 14

Ernstige vragen. Daarna volgt een grondig onderzoek van onszelf, pijnlijke belijdenissen, harde zelfverloochening en zoete herstellingen.

Vers 15

1. Het lijden van de rechtvaardigen kan lang duren, ook al is het zwaar. “Ik ben ellendig” enz., “van mijn jeugd af.”
2. Het is zwaar, ook al duurt het lang.

(a) Het doet pijn: “ellendig.”

(b) Het bedreigt: “bijna dood.”
(c) Het jaagt schrik aan: “Uw verschrikkingen dragen.”
(d) Het maakt radeloos: “Ik ben” enz. — G.R.

Vers 15

Wat Christus Zelf heeft geleden voor de zaligheid van Zijn volk. — Preek van Robert Hawker. Works, deel 4, blz. 91.

Vers 16

1. Goede mensen worden vaak op de proef gesteld.
2. Mensen die op de proef zijn gesteld, begrijpen Gods handelen vaak verkeerd.
3. De Heere neemt hen niet op hun woord. Hij is beter dan hun angsten. — G.R.

Vers 18

Dat we vrienden verliezen, moet ons herinneren aan onze eigen sterfelijkheid. Het maakt ons los van de aarde, brengt ons tot nog groter vertrouwen op de Heere, tuchtigt ons voor onze zonde en trekt ons weg naar de grote plaats van ontmoeting.

Vers 18

De woorden van onze tekst laten ons dit zien: 1. Hoe gelukkig we zijn in het leven, hangt sterk af van hechte vriendschappen. 2. Afscheid nemen van hechte vrienden is een bijzonder pijnlijke beproeving. 3. Hierin, net als in elk verdriet, put je de beste troost uit het geloof in Gods bestuur over alles, en uit het nadenken daarover. — Joseph Lathrop, 1845.

Psalm 89

We zijn nu bij de majestueuze verbondspsalm gekomen. Volgens de joodse indeling sluit die het derde boek van de Psalmen af. Het is de stem van een gelovige man die midden in een grote ramp voor het hele volk met zijn God pleit. Hij houdt Hem het grote argument voor van wat Hij in Zijn verbond heeft beloofd. Hij rekent op redding en hulp, omdat Jehova trouw is.

Titel

"Maschil." Deze psalm heet terecht een Maschil, want hij is bijzonder leerzaam. Geen onderwerp is zo gewichtig als het verbond. Niets anders is zo duidelijk de sleutel tot alle theologie. Wie door de Heilige Geest heeft geleerd het genadeverbond helder te zien, is een schriftgeleerde die goed thuis is in de dingen van het koninkrijk. Wie in zijn leer werken en genade door elkaar mengt, is nauwelijks geschikt om kleine kinderen les te geven.

"Van Ethan, de Ezrahiet." Misschien is dat dezelfde man als Jeduthun, die in de tijd van David musicus was. Onder Salomo stond hij bekend om zijn wijsheid. Waarschijnlijk leefde hij nog tijdens de moeilijke jaren van Rehabeam. Is hij de schrijver, dan schreef hij deze psalm op hoge leeftijd. In die tijd kwam de ellende in volle hevigheid over het huis van David en over het land Juda. Dat is zeker niet onwaarschijnlijk, en in de psalm zelf wijst veel in die richting.

Indeling

Eerst belijdt de heilige dichter dat hij op de trouw van de Heere vertrouwt, Die Zijn verbond met het huis van David houdt. Dan neemt hij voor het eerst even rust, bij Ps. 89:4. Daarna looft hij de Naam van de Heere en maakt Hem groot om Zijn macht, Zijn gerechtigheid en Zijn barmhartigheid, Ps. 89:5-14. Dat doet hem zingen over het geluk van het volk dat zo'n God heeft als hun eer en hun bescherming, Ps. 89:15-18. Daarna geeft hij de voorwaarden van het verbond uitvoerig weer, en je merkt dat hij daar plezier in heeft, Ps. 89:19-37. Dan stort hij treurig zijn klacht en zijn verzoek uit, Ps. 89:38-51. Het geheel besluit hij met een hartelijke zegenbede en een tweevoudig Amen. Mocht de Heilige Geest ons rijk zegenen bij het lezen van deze zeer kostbare leerpsalm.

Uitleg

Vers 1

"Ik zal de goedertierenheid des HEEREN eeuwiglijk zingen." Dit is een eerbiedig voornemen, en een zeer lovenswaardig voornemen bij iemand die zwaar wordt beproefd doordat de Heere van Zijn verbond en belofte lijkt af te wijken. Wat we buiten onszelf ook zien of aan den lijve ondervinden, we moeten God toch prijzen voor Zijn weldadigheden. Ze blijven immers zonder twijfel dezelfde, of we ze nu zien of niet. Het gevoel zingt maar af en toe, maar het geloof zingt eeuwig. Of anderen nu zingen of niet, gelovigen mogen nooit ophouden. Zij moeten standvastig blijven in hun lof.

Gods liefde voor hen kan onmogelijk veranderd zijn, hoe streng de voorzienigheid ook kijkt. We moeten Gods goedheid niet alleen geloven, maar ons er altijd in verblijden. Ze is de bron van al onze blijdschap. Zoals die bron niet kan opdrogen, zo moet de stroom nooit ophouden met vloeien en nooit ophouden te schitteren als spranke-

lend kristal van een lied. Het gaat niet om één weldaad, maar om vele weldaden waarover we blij mogen zijn. Daarom moeten we onze dank op vele manieren laten horen. Jehova deelt ons elke dag Zijn goede gaven uit, en Hij is de God Die genoeg is voor alles en nooit verandert.

Onze blijdschap in Hem mag dus nooit minder worden. Laat de schatkist van Zijn heerlijkheid nooit de voortdurende opbrengst missen die wij haar schuldig zijn. Zelfs de tijd mag onze lof niet begrenzen of insluiten. Onze lof moet overvloeien in de eeuwigheid. Hij zegent ons met eeuwige weldaden. Laten we Hem dus voor altijd zingen.

"Van geslacht tot geslacht zal ik Uw trouw met mijn mond bekend maken." Wat nu wordt gezegd, onderwijst ongetwijfeld ook de komende geslachten. Wat Ethan zong, is voor christenen nu een leerboek. Dat blijft het zolang deze tijd duurt. Bij alles wat we schrijven moeten we denken aan wie na ons komen, want wij zijn de schoolmeesters van latere eeuwen. Ethan sprak eerst hardop met zijn mond uit wat hij daarna met zijn pen opschreef. Dat is een mooi voorbeeld van hoe je beide middelen kunt gebruiken om iets door te geven.

De mond klinkt warmer dan de pen, maar de taal van de pen leeft het langst en wordt verder en breder gehoord. Als je deze psalm leest, is de stijl zo fris dat je de woorden uit de mond van de dichter lijkt te horen stromen. Hij laat de letters leven en spreken, of liever nog: zingen, voor ons allemaal. Merk op dat hij in deze tweede zin over trouw spreekt. Dat is de barmhartigheid in Gods barmhartigheden: het helderste juweel in de kroon van Zijn goedheid. De genade van een ontrouwe God zou een armzalig onderwerp voor muziek zijn.

Maar liefde die niet verandert en beloften die niet wankelen, vragen om eeuwige liederen. In moeilijke tijden houdt de ziel zich vast aan Gods trouw. Ze is het zware anker van de ziel, haar houvast en haar steun. God is trouw en blijft trouw. Daarom hebben wij stof voor een lied dat ook voor toekomstige generaties niet oud wordt. Het slijt

nooit, wordt nooit weerlegd, wordt nooit overbodig en nooit een leeg onderwerp dat de mensheid niets zegt. Het is ook altijd goed om het bekend te maken, want mensen vergeten het snel of gaan eraan twijfelen als het hun moeilijk wordt.

We kunnen niet genoeg getuigenissen verzamelen van Gods trouwe barmhartigheid. Heeft onze eigen generatie ze niet nodig, dan hebben anderen ze wel nodig. Sceptici zijn zo snel met het herhalen van oude twijfels en het verzinnen van nieuwe, dat gelovigen even snel moeten zijn met bewijzen, zowel oude als nieuwe. Wie deze plicht ook verwaarloost, wie zo bevoorrecht is als Ethan mag zeker niet achterblijven.

Vers 2

"Want ik heb gezegd: Uw goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden." Zijn hart was daarvan overtuigd en hij had het als een zekere waarheid uitgesproken. Hij wist het zeker: de Heere wilde op een vaste grond een prachtig paleis van goedheid bouwen. Het zou een toevluchtsoord zijn, een schuilplaats voor alle volken, waarin de Zoon van David voor altijd geëerd zou worden als Degene Die hemelse genade uitdeelt. "Gij zult Uw getrouwheid in de hemel zelf bevestigen." Dit goddelijke bouwwerk, zo voelde hij, zou tot in de hemel reiken. Het zou door Gods trouw met torens bekroond worden, net zoals de fundamenten ervan in eeuwige liefde zijn gelegd.

Gods trouw heeft niets aards. Hier beneden is niets vast en alles lijkt op de wisselingen van de maan en de grillen van de zee. De hemel is de geboorteplaats van de waarheid, en daar woont ze, vol eeuwige kracht. Het blauwe gewelf boven ons wordt niet aangetast door ouderdom, en zo gaat het ook met de waarheid van de Heere. Zoals Hij Zijn verbondsboog aan het uitspansel hangt, zo is Gods trouw in de hoogste hemelen op de troon gezet in onveranderlijke heerlijkheid. Dit zei Ethan, en dit kunnen ook wij zeggen: wat er ook gebeurt,

weldadigheid en trouw worden gebouwd door “de Eeuwige Bouwmeester”.

Zijn eigen wezen staat er garant voor dat ze blijven. Dit moeten we ons goed herinneren als de kerk in nood is of onze eigen geest gebukt gaat onder verdriet.

Vers 3

“Ik heb een verbond gemaakt met Mijn uitverkorene; Ik heb Mijn knecht David gezworen.” Op dit woord rustte het vertrouwen van de psalmist in Gods barmhartigheid en waarheid. Hij kende immers heel goed het genadeverbond dat de Heere met David en zijn nakomelingen had gesloten en met een eed had bevestigd. Hij haalt hier Gods eigen woorden aan. De Heilige Geest had ze hem geopenbaard, en ze zijn een korte samenvatting van het oorspronkelijke verbond in 2 Sam. 7:1-29. Het is begrijpelijk dat hij in het vorige vers kon schrijven: “Ik zeide.” Hij wist immers dat Jehova had gezegd: “Ik heb gezworen.” David was Gods uitverkorene.

Met hem werd een verbond gesloten dat voortliep langs de lijn van zijn nageslacht, tot het uiteindelijk en voor altijd werd vervuld in “de Zoon van David.” Het huis van David moest koninklijk zijn. Zolang Juda nog een scepter had, kon alleen Davids nageslacht rechtmatig regeren. De grote “Koning der Joden” stierf met die titel boven Zijn hoofd, geschreven in de drie meest gebruikte talen van de toenmalige wereld. Vandaag nog erkennen mensen uit alle talen Hem als hun Koning. De eed die aan David werd gezworen, is niet gebroken, ook al draagt niemand de aardse kroon nog.

Want het verbond zelf zei al dat zijn koninkrijk eeuwig zou duren. In Christus Jezus is er een verbond bevestigd met alle uitverkorenen van de Heere. Door genade worden zij gebracht tot dienst aan de Heere. Daarna maakt Christus Jezus hen tot koningen en priesters. Wat is het heerlijk dat de Heere niet alleen een verbond sluit, maar er ook later openlijk voor uitkomt en getuigt van Zijn eigen eed! Hierop

kan ons geloof stevig bouwen en rusten. Zo zag Ethan, de Ezrahiet, het kennelijk ook, en hij had daar alle reden toe. Laten lezer en schrijver samen bij zulke prachtige regels stilstaan en zingen van de weldadigheden van de Heere.

Zo vrij erkent Hij de banden van het verbond. Daarmee geeft Hij opnieuw een onderpand dat Hij Zijn trouw aan het verbond zal houden. "Ik heb", zegt de Heere, en dan nog eens: "Ik heb." Het is alsof Hij er geen enkele moeite mee heeft om bij dit thema te blijven. Ook wij blijven er graag liefdevol bij stilstaan: bij de ipsissima verba van het verbond met David. We lezen ze langzaam, aandachtig en blij.

Ze staan opgetekend in 2 Sam. 7:12-16: "Wanneer uw dagen vervuld zullen zijn, dat gij met uw vaderen zult slapen, zo zal Ik uw zaad na u verwekken, dat uit uw lijf zal voortkomen, en Ik zal zijn koninkrijk bevestigen. Die zal Mijn Naam een huis bouwen, en Ik zal den troon zijns koninkrijks bevestigen tot in eeuwigheid. Ik zal hem tot een vader zijn, en hij zal Mij tot een zoon zijn; die, wanneer hij misdoet, zo zal Ik hem met een mensenroede en met mensenkinderen plagen kastijden. Maar Mijn goedertierenheid zal van hem niet wijken, gelijk als Ik ze van Saul heb doen wijken, dien Ik van voor uw aangezicht heb weggedaan. Maar uw huis en uw koninkrijk zal bestendig zijn tot in eeuwigheid voor uw aangezicht; uw troon zal vast zijn tot in eeuwigheid." Als we dit hebben gelezen, denken we aan wat de Heere ook tegen ons heeft gezegd, door Zijn knecht Jesaja: "En Ik zal met ulieden een eeuwig verbond maken, namelijk de gewisse weldadigheden Davids."

Vers 4

"Uw zaad tot in eeuwigheid." Er moet altijd een nageslacht van David zijn. In Jezus gaat dat verder dan David ooit had durven hopen. Kijk eens hoeveel kinderen David heeft in al die mensen die zijn voortgekomen uit Hem, Die zowel zijn Zoon als zijn Heere was! De Zoon van David is de grote Stamvader. Hij is de tweede Adam en de Eeuwige

Vader. Hij kijkt naar Zijn nakomelingen en ziet in hen de vrucht van wat Zijn ziel heeft doorstaan. “En Ik zal Uw troon bouwen van geslacht tot geslacht.” Nooit valt het koningshuis van David uiteen.

Integendeel: de grote Bouwmeester van hemel en aarde maakt het steeds sterker. Jezus is een Koning en tegelijk een Stamvader. Aan Zijn troon wordt zonder ophouden verder gebouwd. Zijn rijk komt en Zijn macht reikt steeds verder. Dat is wat het verbond zegt. Gaat de kerk achteruit? Dan is het onze taak dit verbond voor te leggen aan de God Die altijd trouw is. Dat doet de psalmist ook, in de laatste verzen van dit heilige lied. Christus moet regeren. Maar waarom wordt Zijn Naam dan gelasterd en Zijn evangelie zo geminacht? Wie meer genade heeft ontvangen, wordt sterker geprikkeld door de treurige toestand waarin de zaak van de Verlosser verkeert.

Zo iemand zal ook vaker met de grote Verbondssluiter in gesprek gaan over die zaak. Dag en nacht roept hij tot Hem: “Uw Koninkrijk kome.” Sela. Het past niet om zomaar door te hollen. Blijf stilstaan, lezer, nu dit Sela je dat vraagt. Laat elke lettergreep van het verbond in je oren nagalmen. Til daarna je hart op en zing met de heilige dichter verder, om Gods lof bekend te maken.

Vers 5

“En de hemelen zullen Uw wonderen loven, o HEERE!” De hele hemel zal vol aanbiddende verbazing zijn wanneer hij neerkijkt op wat God heeft gedaan en nog gaat doen met Zijn genadeverbond.

De zon en de maan zijn als tekenen van het verbond gemaakt. Zij zouden God danken voor zo’n buitengewone vertoning van barmhartigheid. De engelen en de verloste geesten zouden “als het ware een nieuw lied” zingen. “Ja Uw getrouwheid in de gemeente der heiligen.” Hiermee bedoelt de dichter waarschijnlijk de heiligen op aarde. Zo doet “het hele geslacht in de hemel en op aarde” mee aan de lofzang. Hemel en aarde staan samen in het bewonderen en aanbidden van de

God van het verbond. De heiligen daarboven kunnen het scherpst zien hoe hoog en diep Gods liefde reikt.

Daarom prijzen ze haar wonderen. De heiligen hieronder beseffen dat ze veel zonden hebben en de Heere vaak hebben getergd. Daarom staan ze versteld van Zijn trouw. Toen het goede nieuws over Bethlehem klonk, vol wonderen van barmhartigheid, brak de hemel los in muziek. De heiligen die in de tempel samenkwamen, vierden Gods trouw toen de Zoon van David werd geboren. Sinds die gezegende dag zijn de grote vergadering boven en de heilige gemeente beneden niet gestopt met zingen voor Jehova, de Heere Die Zijn verbond houdt met Zijn uitverkorenen.

Vers 6

"Want wie mag in den hemel tegen den HEERE geschat worden?" Daarom aanbidt de hele hemel Hem: niemand is aan Hem gelijk. "Wie is den HEERE gelijk, onder de kinderen der sterken?" Daarom buigen de gemeenten van de heiligen op aarde voor Hem: niemand kan zich met Hem meten. Totdat iemand verschijnt die net zo waardig is om geprezen te worden, krijgt alleen de Heere de hulde van onze lof. Je vindt geen gelijke voor Jehova, niet onder de zonen van de morgen en niet onder de zonen van de machtigen. Er is zelfs niemand die in één adem met Hem genoemd kan worden.

Daarom wordt Hij terecht geprezen. De Heere Jezus is, als God én als mens, hoog verheven boven alle schepselen. Ook Hem moeten we dus eerbiedig aanbidden. Wat zit er een dichterlijk vuur in dit vers! Wat een stoute uitdaging, wat een zegevierend, heilig roemen! De zoete zanger blijft jubelend stilstaan bij de Naam Jehova. Voor hem is de God van Israël werkelijk God, en niemand anders. Hij volgt de woorden van Mirjam, lang daarvoor, toen zij zong: "Wie is aan U gelijk, o HEERE, onder de goden? Wie is aan U gelijk?" Zijn gedachten vliegen duidelijk terug naar de tijd van Mozes en de wonderen bij de Rode Zee.

Toen kon iedereen God kennen bij Zijn Naam, die van Hem alleen is. In die dubbele vraag hoor je tamboerijnen rinkelen en het trippelen van de voeten van dansende, juichende meisjes. Hebben wij tegenwoordig geen dichters? Is er niemand onder ons die liederen kan schrijven die van dit vuur gloeien? O Geest van de levende God, geef enkele meesterlijke geesten onder ons Uw inspiratie!

Vers 7

"God is grotelijks geducht in den raad der heiligen." De heiligsten trillen van ontzag voor de driewerf Heilige. Hun vertrouwelijke omgang met Hem is doordrenkt van de diepste eerbied. Volmaakte liefde verjaagt de angst die pijn doet. Ze brengt in de plaats daarvan een andere vrees voort, die dichtbij onzegbare vreugde ligt. Wat moet onze aanbidding eerbiedig zijn! Waar engelen hun gezicht bedekken, moeten mensen toch zeker diep buigen, zo laag als ze kunnen. Zonde ligt dicht bij brutale overmoed. Heiligheid is verwant aan heilige vrees. "En vreselijk boven allen die rondom Hem zijn." Hoe dichterbij, hoe meer aanbidding.

Raken zelfs gewone schepselen vol ontzag? Dan moeten de hovelingen en lievelingen van de hemel nog eerbiediger zijn in de buurt van de grote Koning. Kinderen van God bidden het vurigst: "Uw Naam worde geheiligd." Wie geen eerbied toont, komt in opstand. Wie nadenkt over het genadeverbond, krijgt dieper ontzag voor God. Zulke gedachten brengen ons dichter bij Hem. Zien we van zo dichtbij Zijn heerlijkheid, dan werpen we ons des te nederiger neer voor Zijn Majesteit.

Vers 8

"O HEERE, God der heirscharen! wie is als Gij, grootmachtig, o HEERE!" Of vertaald: Jehova, God van de legermachten, wie is als U, machtige Jah? Alexander zegt dat hier Gods oneindige verhevenheid boven mensen en engelen wordt uitgedrukt, of beter gezegd aangeduid, door een stapeling van titels. Eerst is er de naam die laat zien

dat Hij bestaat door Zichzelf. Dan komt de titel die Zijn heerschappij over alle schepselen aangeeft. Daarbij staat een bijvoeglijk naamwoord dat de kracht beschrijft waarmee Hij regeert. En toch heeft deze grote, ontzagwekkende God een verbond met mensen gesloten!

Wie zou Hem niet met diepe liefde eerbiedigen? "En Uw getrouwheid is rondom U." Hij woont in trouw. Van die trouw wordt gezegd dat ze de gordel is om het middel van Zijn eniggeboren Zoon, Die het afdruksel van Zijn Persoon is. In heel de schepping is niemand zo trouw als Hij. Zelfs Zijn engelen zouden ontrouw kunnen worden, als Hij hen aan zichzelf liet. Maar Hij kan niet "tegen David liegen" en Hij vergeet Zijn eed niet te houden. Mensen houden hun woord vaak niet omdat hun macht beperkt is. Voor hen is het dan makkelijker hun woord te breken dan het na te komen.

Maar de sterke Jehova is opgewassen tegen alles wat Hij heeft toegezegd, en Hij komt het zeker na. Onovertroffen macht en onvergelijkelijke waarheid gaan in het karakter van Jehova samen. Gezegend zij Zijn Naam dat het zo is.

Vers 9

"Gij heerst over de opgeblazenheid der zee." De Heere houdt de zee altijd in bedwang, ook wanneer ze het allerwildst tekeergaat. Bij de Rode Zee zagen de schuimende golven hun God, en uit ontzag bleven ze rechtop staan. "Als hare baren zich verheffen, Gij stilt ze." Niemand anders kan dit. Wie het probeert, is niet bij zinnen. Maar als de Heere "stil!" zegt, valt de woeste storm stil. Zo bracht de Gezalfde van de Heere de stormen op het meer van Galilea tot bedaren, want Hij is Heere over alles. Zo houdt de grote Bestuurder van de voorzienigheid ook de wispelturige wil van mensen steeds in de hand en maakt Hij een einde aan de opwinding onder de volken.

Een moeder brengt haar kindje tot rust en in slaap. Zo brengt de Heere de woede van de zee tot rust, de boosheid van mensen, de storm van tegenspoed, de wanhoop van de ziel en de razernij van de

hel. “De HEERE zit als Koning op de watervloed; ja, de HEERE zit als Koning in eeuwigheid”, en bij al Zijn regeren en overheersen houdt Hij Zijn verbond voor ogen. Daarom zijn wij blij met Zijn verbond, dat in alles goed geordend en vast is, ook als het in ons eigen huis niet zo met God staat als ons hart zou willen.

Wij zoeken ons genot in Hem, onze hele zaligheid en ons enige verlangen.

Vers 10

“Gij hebt Rahab verbrijzeld als een verslagene.” Egypte werd als een lijk platgereden onder de wagenwielen van de Verwoester. Zijn pracht en praal braken zoals de ledematen van de doden in een slag. Egypte was de oude vijand van Israël. Vrome mensen kwamen steeds terug op zijn val, als op een onderwerp dat bij hun jubelendste liederen past. Ook wij hebben onze Rahab zien breken. Onze zonden zijn omvergegooid, en wij kunnen niet anders dan meedoen in de lof aan de Heere.

“Met den arm Uwer sterkte hebt Gij Uw vijanden verstrooid.” Door Uw kracht liggen Uw vijanden dood verspreid over de vlakte, of ze zijn, bevangen door schrik, alle kanten op gevlucht. Jehova heeft Zijn vijanden verslagen met Zijn eigen rechterarm, helemaal alleen en zonder hulp. De trotse Rahab zwol van woede, zoals de zee. Maar ze werd volkomen gebroken en uiteengeslagen voor de Heere van de legermachten.

Vers 11

“De hemel is Uwe, ook is de aarde Uwe; de wereld.” Alles is op dezelfde manier van God, de opstandige aarde net zo goed als de aanbiddende hemel. We mogen niet wanhopen over het koninkrijk van de waarheid. De Heere heeft de troon over de aarde niet verlaten. Hij heeft hem ook niet aan Satan laten overdragen. “De wereld en hare volheid, Gij hebt ze gegrond.” De bewoonde en bewerkte aarde met

alles wat erop groeit, belijdt dat de Heere haar Schepper is en Onderhouder, haar Bouwer en Steun.

Vers 12

"Het noorden en het zuiden, die hebt Gij geschapen." Noord en zuid zijn tegengestelde polen. Toch zijn ze het in dit ene eens: Jehova heeft ze gemaakt. "Thabor en Hermon zullen in Uw Naam juichen." Dat betekent: ook oost en west heeft U gemaakt, en daarom prijzen ze U. Kijk in alle richtingen van het kompas, en zie: de Heere is er. De sneeuwstreken en de zonnetuinen behoren tot Zijn gebied. Het land waar de dag aanbreekt en de plek waar de zon ondergaat, zijn allebei blij dat ze Zijn heerschappij mogen erkennen. Thabor lag ten westen van de Jordaan en Hermon ten oosten ervan. Het ligt daarom voor de hand om die twee bergen te zien als vertegenwoordigers van oost en west. Keble geeft de passage zo weer:

> *"Het vochtige Hermon en de eenzame Thabor,*
> *zij staan U met blij gejuich ten dienst."*

Vers 13

"Gij hebt een arm met macht." Aan U behoort de almacht, om neer te slaan en om op te tillen. "Uw hand is sterk." Uw kracht om te scheppen en vast te grijpen is zo groot dat ons verstand er niet bij kan. "Uw rechterhand is hoog." Uw kunde is niet te vergelijken, Uw gunst maakt edel, Uw werk is schitterend. Gods macht maakte zo'n diepe indruk op de psalmist dat hij dezelfde gedachte op allerlei manieren herhaalt. En inderdaad, de waarheid van Gods almacht verkwikt een door genade geraakt hart zo sterk dat je er niet genoeg bij kunt stilstaan.

Dat geldt vooral als je haar samen ziet met Zijn barmhartigheid en trouw, zoals in het volgende vers.

Vers 14

"Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Uws troons." Dat is de basis van Gods bestuur, het gebied waarin Zijn heerschappij zich beweegt. God is als Heerser nooit onrechtvaardig of onverstandig. Hij is te heilig om onrecht te doen en te wijs om zich te vergissen. Wie oprecht van hart is, heeft daar altijd reden tot blijdschap in. "Goedertierenheid en waarheid zullen voor Uw aangezicht henengaan." Zij gaan de Heere vooruit, als Zijn voorlopers en herauten. Hij roept ze naar voren om met de schuldige, wispelturige mens om te gaan. In de persoon van de Heere Jezus maakt Hij hen tot Zijn gezanten. Zo kan een arm, schuldig mens toch de aanwezigheid van zijn rechtvaardige Heere verdragen.

Had de barmhartigheid de weg niet geëffend, dan had Gods komst bij wie dan ook een snelle ondergang betekend. Zo heeft de dichter de glorie van de God van het verbond bezongen. Het was gepast dat hij eerst Gods lof opschreef en pas daarna zijn klacht liet horen. Zo kon niemand denken dat zijn verdriet zijn geloof had doen verwelken. Voordat we onze zaak aan de Heere voorleggen, past het ons te erkennen dat Hij hoog verheven en goed is, hoe Zijn bestuur er ook uitziet. Zo handelt elke wijze mens die op de dag van nood een antwoord van vrede wil krijgen.

Vers 15

"Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent." De God over Wie de psalmist heeft gezongen is gezegend. Daarom is ook het volk gezegend dat in Zijn overvloed deelt en weet hoe het in Zijn gunst moet jubelen. Lofzang is een bijzonder blij geluid, en gelukkig zijn zij die de klanken ervan goed kennen. Ook de beloften van het verbond hebben een klank die uitermate kostbaar is. Wie hun betekenis begrijpt en ontdekt dat hij er zelf deel aan heeft, is rijk begunstigd. Misschien denkt de dichter hier ook aan het blazen op bazuinen en andere vrolijke geluiden bij de eredienst voor Jehova.

Hij werd niet, zoals de goden van de heidenen, vereerd met de kreten van ongelukkige slachtoffers of met het gegil en geschreeuw van een menigte die van angst was verlamd. Hij werd vereerd met het blije gejuich van Zijn gelukkige volk. “Zij zullen, o HEERE! wandelen in het licht Uws aanschijns.” Voor hen is het vreugde genoeg dat Jehova hun goedgezind is. Dat maakt hen de hele dag tevreden en geeft hun kracht om hun pelgrimstocht voort te zetten. Alleen een God van het verbond kon de mensen met goedheid aankijken. Wie Hem in die relatie heeft leren kennen, leert zich in Hem te verheugen, ja zelfs met Hem te wandelen in gemeenschap en bij Hem te blijven.

Luisteren we aandachtig naar God en horen we het blije geluid? Dan laat Hij ons Zijn gezicht zien en maakt Hij ons blij. Wie in de zon loopt, struikelt niet met zijn voeten. En als de Heere ons toelacht, lopen we door het leven zonder verdriet in onze ziel.

Vers 16

“Zij zullen zich den gansen dag verheugen in Uw Naam.” En ze hebben daar goede redenen voor. Voor een ziel die in Christus Jezus een verbond met God heeft gesloten, is elke eigenschap van God een bron van blijdschap. Er is geen uur van de dag en geen dag van ons leven waarop we ons niet in de naam, de persoon en het karakter van de Heere mogen verblijden. We hebben geen andere reden tot vreugde nodig. Filosofen konden vrolijk zijn zonder muziek. Zo kunnen wij blij zijn zonder wereldse troost. De Heere, Die genoeg is voor alles, is een bron van vreugde die genoeg is voor alles.

“En in Uw gerechtigheid zullen zij verhoogd worden.” Wanneer de Heere rechtvaardig handelt, worden de heiligen op Zijn tijd opgetild, hoe zwaar de onderdrukking en neerslachtigheid ook waren waaronder ze leden. In de gerechtigheid die het verbond geeft, die helemaal van de Heere komt, krijgen gelovigen een hoge, veilige en gezegende plaats. Daardoor zijn ze vol heilig geluk. Was God onrechtvaardig, of zag Hij ons als mensen zonder gerechtigheid, dan zouden we diep el-

lendig zijn. Maar geen van beide is waar. Daarom zijn we echt verhoogd en willen we de Naam van de Heere groot maken.

Vers 17

"Want Gij zijt de heerlijkheid hunner sterkte." In de Heere Jehova hebben we zeker zowel gerechtigheid als kracht. Hij is onze schoonheid en luister als we in Hem sterk zijn. Hij is onze troost en onze steun als we beven omdat we zelf zo zwak zijn. Wie de Heere sterk heeft gemaakt, mag zich niet laten verleiden tot trots op zichzelf. Hij moet alle eer alleen aan de Heere geven. Buiten Hem hebben we geen kracht en geen schoonheid. "En door Uw welbehagen zal onze hoorn verhoogd worden." Met het woord "onze" rekent de psalmist zichzelf bij het gezegende volk.

Zo zie je hoeveel mooier het is om in de ik- of wij-vorm te zingen dan over anderen. Mochten wij de genade krijgen om een plaats op te eisen bij hen die in Christus Jezus een verbond met God hebben. Dan maakt het besef van Gods gunst ook ons moedig en blij. Een dier vol kracht en moed steekt zijn hoorn omhoog, en zo wordt ook een gelovige krachtig, dapper en vol durf. De hoorn was een oosters sieraad, gedragen door mannen en vrouwen, of in elk geval is dat nu nog zo. Wie hem omhoog hield, liet zien dat hij vrolijk was en zelfverzekerd.

Zulke uiterlijke opschik dragen wij niet. Maar onze ziel van binnen wordt versierd en krijgt een moedige zegekracht als we Gods gunst voelen. Wereldse mensen hebben uiterlijk succes nodig om hun hoofd op te heffen, maar de heiligen vinden in Gods verborgen liefde meer dan genoeg aanmoediging.

Vers 18

"Want ons schild." Wie ons verder ook verdedigt, Hij is onze hoogste Beschermer en ons Schild. "En de Heilige Israëls is onze koning." Wie beschermt, hoort ook te regeren. Wie ons verdedigt, moeten we als onze koning erkennen. Men noemt koningen de schilden van de volken. De God van Israël is voor ons allebei: Heerser en Beschermer.

Het kan ook betekenen dat de beschermer en koning van Israël van de Heere kwam. Hij behoorde Hem toe en was door Hem gestuurd. Dan werden zelfs de beschermers van het land zelf door de Heere beschermd.

De titel "de Heilige Israëls" klinkt een vernieuwd hart bijzonder mooi in de oren. God is één. Naast Hem aanbidden we niemand. Hij is de heiligheid zelf, het enige wezen dat "de Heilige" heet. In de volmaaktheid van Zijn karakter zien we de beste reden om te geloven. Wie heilig is, kan Zijn beloften niet breken en niet onrechtvaardig omgaan met Zijn eed en verbond. Bovendien is Hij de Heilige Israëls. Hij is namelijk in het bijzonder de God van Zijn eigen uitverkorenen. Hij is de onze, door bijzondere banden, voor eeuwig en altijd.

Welke heilige verheugt zich niet in de God van de verkiezing? Is dit dan geen zeer gezegend volk, dat deze God voor eeuwig en altijd de zijne mag noemen?

Vers 19

"Toen hebt Gij in een gezicht gesproken van Uw heilige." De psalmist komt terug op het verbond dat met David werd gesloten, en denkt erover na. Met "de heilige" kan David bedoeld zijn, maar ook de profeet Nathan. Waarschijnlijk gaat het om Nathan, want bij hem kwam in de nacht het woord van de Heere. 2 Sam. 7:4-5. God neemt de moeite Zijn begenadigde dienaren te gebruiken om tot Zijn gunstgenoten te spreken. Zelfs aan koning David maakte de profeet Nathan het verbond bekend. Zo geeft de Heere eer aan Zijn dienaren. "Ik heb hulp gelegd op een held." De Heere had David tot een machtig en moedig man gemaakt.

Nu beloofde Hij hem tot helper en verdediger van de joodse staat te maken. In veel diepere zin is de Heere Jezus uit Zichzelf grenzeloos machtig. Door Gods aanstelling ligt de zaligheid van Zijn volk op Hem, en Zijn succes staat vast omdat Gods kracht zich eraan heeft verbonden bij Hem te zijn. Laten wij ons geloof neerleggen waar God

onze hulp heeft neergelegd. “Ik heb een uitverkorene uit het volk verhoogd.” David was Gods uitverkorene. God koos hem uit het volk, als iemand van henzelf, voor de hoogste plaats in het land. Zijn afkomst, zijn uitverkiezing en zijn verhoging maakten hem tot een prachtig beeld van de Heere Jezus.

Die is de Man uit het volk, de Uitverkorene van God en de Koning van Zijn kerk. Wie God verhoogt, laten wij ook verhogen. Wee wie Hem verachten. Zij maken zich schuldig aan minachting van het hof van de Heere van de legermachten, en tegelijk aan het verwerpen van de Zoon van God.

Vers 20

“Ik heb David, Mijn knecht, gevonden.” De Heere ontdekte David tussen de schaapskooien. Hij zag in hem een man met een genadige geest, vol geloof en moed, en daarom geschikt om leider in Israël te worden. “Ik heb hem met Mijn heiligen olie gezalfd.” Door de hand van Samuël werd David al tot koning gezalfd, lang voordat hij op de troon kwam. Het vers moet ook van Prins Immanuël worden uitgelegd. Om onze wil werd Hij de Knecht van de Heere. De Vader had in Hem voor ons een machtige Verlosser gevonden. Daarom rustte de Geest zonder maat op Hem, zodat Hij klaar was voor alle taken van liefde waarvoor Hij was uitgekozen.

Wij hebben geen Zaligmaker Die Zichzelf heeft aangesteld en niet is voorbereid. Wij hebben Iemand Die door God is gestuurd en door God is uitgerust voor Zijn werk. Onze Zaligmaker Jezus is ook de Christus van de Heere, dat wil zeggen de Gezalfde. De olie waarmee Hij is gezalfd, is Gods eigen olie, heilige olie. God heeft Hem uitgerust met de Geest van heiligheid.

Vers 21

“Met welken Mijn hand vast blijven zal; ook”, of “met wie Mijn hand altoos zal zijn.” Gods almacht blijft voortdurend bij Jezus, in Zijn werk als Verlosser en als Heerser over Zijn volk. “Ook zal Mijn arm hem

sterken." De volle goddelijke kracht zal Hem begeleiden. Deze belofte uit het verbond moeten we in het gebed aan de Heere voorhouden, want de kerk heeft op dit moment vooral kracht nodig. We hebben alles, behalve Gods energie. Wij mogen niet rusten voordat we die in volle werking onder ons zien. Jezus moet onder ons zijn. Dan zal er in geen enkel werk van onze kerken nog kracht ontbreken.

Vers 22

"De vijand zal hem niet dringen." Hij wordt niet lastiggevallen en achtervolgd als een machteloze schuldenaar door een meedogenloze schuldeiser. "En de zoon der boosheid zal hem niet drukken." Mensen zonder genade zullen zijn leven niet meer zwaar maken. Vroeger had Saul David opgejaagd als een patrijs op de bergen. David had zijn best gedaan om Saul in alles eerlijk te behandelen, want Saul was de gezalfde van de Heere. Toch was Saul nooit tevreden met zijn bewijzen van trouw en vervolgde hij hem genadeloos. Daarom beloofde het verbond dat het leven vol ontbering en onderdrukking voorgoed zou ophouden.

Dat gebeurde bij David zelf, en nog opvallender in het leven van zijn zoon Salomo. Wie ziet hierin geen beeld van de Heere Jezus? Eens werd Hij gegrepen en opgeëist voor onze schulden en door goddeloze mensen slecht behandeld. Nu is Hij zo hoog verheven dat niemand nog iets van Hem kan eisen en zelfs Zijn felste vijanden Hem niet opnieuw kunnen kwellen. Geen Judas kan Hem nu nog uitleveren aan de dood. Geen Pilatus kan Hem nog laten kruisigen. Satan kan Hem niet verleiden en onze zonden kunnen Hem niet meer belasten.

Vers 23

"Maar Ik zal zijn wederpartijders verpletteren voor zijn aangezicht, en die hem haten." Dat betekent: ze worden vermorzeld, en hun plannen ook. Zo vecht God Zelf de oorlogen van Zijn Zoon en gooit Hij Zijn vijanden werkelijk omver. "En die hem haten zal Ik plagen", of: wie hem haten, zal Ik slaan. Mocht niemand van ons ooit de schrik

van deze dreiging leren kennen. Ze wordt zeker vervuld aan alle ongelovigen die de Zoon van God hebben afgewezen en zijn gestorven met een verhard hart. De profetie wordt ook op een andere manier vervuld: valse leerstelsels worden omvergeworpen en wie ze verkondigen, ergeren zich daaraan.

Goddeloze mensen kunnen niets zo slecht verdragen als de voorspoed van de zaak van Jezus: dat is voor hen de ergste plaag.

Vers 24

"En Mijn getrouwheid en Mijn goedertierenheid zullen met hem zijn." Over deze twee eigenschappen begon de psalmist in Ps. 89:1 te zingen. Hij deed dat ongetwijfeld, omdat hij heel duidelijk zag dat zij het meest opvallen in het verbond dat hij bij God ging bepleiten. David en zijn nageslacht ervoeren Gods genade en trouw. Door hun zonde verloor het koninkrijk in letterlijke zin al zijn glans en werd het koningshuis bijna vergeten, maar de lijn bleef ononderbroken.

Alle glans van vroeger werd nog overtroffen toen Hij op de troon kwam Die de Vorst van de koningen van de aarde is. Bij Hem blijven Gods barmhartigheid en trouw voor eeuwig. Allen die in Jezus zijn, moeten zich verheugen, want zij zullen aan den lijve Gods trouwe barmhartigheid ervaren. "En zijn hoorn zal in Mijn Naam verhoogd worden." De Heere Jezus heft Zijn hoofd heerlijk omhoog; op bevel van de Vader is Hij verhoogd tot de hoogste erezetel. David en Salomo waren in hun waardigheid maar zwakke beelden van de Heere Jezus, Die ver boven alle overheden en machten staat.

De hoogste verhoging van de hoorn van Jezus komt nog, in het duizendjarig rijk dat steeds dichterbij komt.

Vers 25

"En Ik zal zijn hand in de zee zetten, en zijn rechterhand in de rivieren." Hij reikt veel verder dan de kleine riviertjes die in Palestina de grenzen vormen. Met Zijn macht omarmt Hij alle landen, van zee tot zee. Zijn hand rust op de oceaan en Zijn rechterhand op de krachtig-

ste stromen van de aarde. Een vorst houdt een wereldbol in zijn hand, als teken dat hij over de aarde heerst. Zo houdt Hij de zee vast, die veel moeilijker te temmen is, en is Hij Heere over alles. De Heere geeft Hem deze macht en ze blijft Hem.

Zo begrijpen wij de woorden "Ik zal zetten." Dit vers klinkt als een bemoediging voor zeelieden en iedereen die op het water leeft en werkt. De hand van Jezus rust op hen. Zijn eerste apostelen vond Hij aan de zee. Zo vertrouwen wij erop dat Hij ook nu daar nog toegewijde leerlingen vindt, mensen die Hem echt willen volgen.

Vers 27

"Ook zal Ik hem ten eerstgeborenen zoon stellen." God zou de nakomelingen van David onder alle koningen het meest begunstigen, en het meest overladen met liefde en vaderlijke zorg. Maar pas in Jezus zien we dat helemaal bewaarheid. Hij is de eerste in alle dingen. Wat Hij erft, is een naam die heerlijker is dan elke andere naam. Hij staat hoger dan de koningen van de aarde. Wie kan er nu wedijveren met de Eerstgeborene van de hemel? Het dubbele erfdeel en het bestuur zijn voor Hem. Koningen krijgen eer wanneer ze Hem eer bewijzen, en wie Hem eren, zijn koningen!

In de heerlijkheid van de duizend jaar zullen we zien wat het verbond heeft opgespaard voor de Zoon van David, Die eens zo werd veracht. Maar ook nu ziet het geloof Hem al verheven als Koning der koningen en Heere der heren. Zie, wij buigen ons voor U, Erfgenaam van alle dingen! Onze schoven buigen voor Uw schoof. Alle kinderen van Uw moeder noemen U gezegend. U bent Degene Die Uw broeders zullen prijzen. Jezus is niet in dienst van vorsten. Hij wil ook niet dat Zijn bruid, de kerk, zichzelf kleiner maakt door voor koningen te knielen en het brood van een kostganger uit hun handen te eten.

Hij en Zijn koninkrijk staan boven de koningen van de aarde. Laten de groten van de wereld verstandig zijn en zich aan Hem onderwerpen. Want Hij is Heere en Hij is de Regeerder over de volken.

Vers 28

"Ik zal hem Mijn goedertierenheid in eeuwigheid." De koningen uit het geslacht van David hadden barmhartigheid nodig. Die barmhartigheid zorgde ervoor dat hun huis niet helemaal verging, totdat de Zoon van Maria kwam. Voor Zichzelf heeft Hij geen barmhartigheid nodig. Maar Hij staat voor anderen en handelt namens hen, en Gods barmhartigheid is nodig voor wie in Hem zijn. Zulke barmhartigheid wordt voor hen voor altijd bewaard. "En Mijn verbond zal hem vast zijn." Bij Jezus is het verbond bekrachtigd met het bloed van het offer en met Gods eed. Je kunt het niet intrekken of wijzigen.

Het is een eeuwige werkelijkheid, gebouwd op de betrouwbaarheid van Hem Die niet kan liegen. Wat jubelt ons hart wanneer we zien en weten dat het genadeverbond vaststaat voor alle nakomelingen. Het staat vast bij Hem met Wie wij onlosmakelijk verbonden zijn, voor altijd.

Vers 29

"En Ik zal zijn zaad in eeuwigheid." Het nageslacht van David leeft voort in de Heere Jezus. Het nageslacht van Jezus leeft voort in de gelovigen. De heiligen zijn een volk dat noch de dood noch het leven kan vernietigen. Rome en zijn priesters hebben met hun inquisitie en andere helse wreedheden hun best gedaan het zaad van het verbond uit te roeien. Maar "vergeefs is hun woede, hun pogingen zijn vergeefs." Zolang God leeft, moet Zijn volk leven. "En zijn troon als de dagen des hemels." Jezus blijft regeren. Hij zal blijven regeren tot de hemelen vallen.

En wanneer de hemelen met groot gedruis voorbijgaan en de elementen smelten van de hitte, blijft Zijn troon nog staan. Wat een gezegend verbond is dit! Sommige uitleggers hebben het over voorwaarden, maar wij kunnen er geen vinden. De beloften zijn zo onvoorwaardelijk als maar kan. Zijn er toch voorwaarden te bedenken

over hoe de ontvangers zich gedragen, dan komen die in de volgende verzen aan bod en worden ze daar meteen en volledig afgehandeld.

Vers 30

"Indien zijn kinderen Mijn wet verlaten, en in Mijn rechten niet wandelen." Het kon gebeuren, het kon vreselijk gebeuren, dat Davids nageslacht van de Heere zou afdwalen. Dat gebeurde ook. Maar wat dan? Moest Gods barmhartigheid dan het zaad van David voorbijgaan? Verre van dat. Ook de nakomelingen van de Zoon van David dwalen vaak opzij. Worden zij daarom verstoten? Er staat geen woord waardoor je zoiets mag denken, eerder het omgekeerde. Uit angst voor de calvinistische leer hebben uitleggers de vrees laten varen om iets aan het Woord van God toe te voegen. Anders hadden ze hun tijd niet besteed aan het praten over "de voorwaarden" van dit volstrekt onvoorwaardelijke verbond.

Vers 31

"Indien zij Mijn inzettingen ontheiligen, en Mijn geboden niet houden." Opnieuw duikt het vreselijke "indien" op, en het trieste geval wordt in andere woorden beschreven. Maar als het zo gaat, wat dan? Dood en verstoting? Ach nee. Gode zij dank: nee! Of hun zonde nu is dat ze iets nalaten of iets doen, of het een verlaten is of een ontheiligen, of nu rechten worden geschonden of geboden of allebei: toch staat er niets over een definitieve vernietiging. Er staat het tegenovergestelde. Wie vanuit de wet denkt, haalt zijn indien's erbij. Maar de Heere maakt de indien's dood zodra ze opkomen. Eeuwige zullen's en zal-ik's richten onder de indien's en maar's een prachtige ravage aan.

Vers 32

"Zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken." Niet met het zwaard, niet met dood en verderf. Maar wel met een roede die brandt, prikt en pijn doet. Heiligen moeten voelen wat zonde kost.

God zorgt daarvoor. Hij haat de zonde te zeer om haar ongemoeid te laten, en Hij houdt te veel van Zijn heiligen om hen niet te tuchtigen. God speelt nooit met Zijn roede. Hij laat haar goed aankomen bij Zijn kinderen. Hij zoekt hen ermee op in hun huis, hun lichaam en hun hart. Zo laat Hij hen weten dat Hij verdriet heeft over hun wegen.

Hij slaat raak en straft hun ongerechtigheid met slagen. Dat zijn er veel of weinig, afhankelijk van hoe sterk hun hart erdoor wordt geraakt. De roede is een zegen van het verbond en is bedoeld om gebruikt te worden. Zonde komt zo vaak voor dat de roede nooit lang kan rusten. In Gods gezin wordt de roede niet gespaard. Anders zouden de kinderen verwend raken.

Vers 33

Toch.

En wat een heerlijk toch!

"Maar Mijn goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen." O, wat een heerlijke zin, die alle angst doodt! Dit zet de kroon van overvloedige glorie op het verbond. Het kan lijken alsof Gods barmhartigheid bij Zijn uitverkorenen wegtrekt, maar dat gebeurt nooit helemaal. Jezus heeft nog steeds Gods gunst, en wij zijn in Hem. Daarom houdt Gods goedertierenheid voor ieder van Zijn uitverkorenen stand, ook onder de zwaarste druk. Kon onze zonde het verbond ongeldig maken, dan was het allang ongeldig geweest. Zou het opnieuw gesloten worden en van ons afhangen, dan zou het geen uur standhouden.

God kan Zijn volk verlaten. Dan kunnen ze veel lijden en heel diep vallen. Maar helemaal en volledig neemt Hij Zijn liefde nooit van hen weg. Dat zou een smet werpen op Zijn eigen waarheid, en dat laat Hij nooit toe. Daarom voegt Hij eraan toe: "noch toelaten dat Mijn getrouwheid faalt." De mens faalt op alle punten, God op geen enkel. Trouw zijn is een van Gods eeuwige kenmerken, en juist daarin legt Hij altijd een groot deel van Zijn heerlijkheid. Zijn waarheid is een van

Zijn bijzondere schatten en kroonjuwelen. Hij zal nooit toelaten dat daar ook maar de geringste vlek op komt.

Deze passage geeft ons lieflijke zekerheid dat de erfgenamen van de heerlijkheid niet helemaal zullen worden verstoten. Wie de bewaring van de heiligen wil ontkennen, mag dat doen, als hij dat wil. Wij hebben Christus niet zo leren kennen. Wij geloven in de roede van het evangelie, maar niet in het zwaard van de straf voor aangenomen kinderen.

Vers 34

"Mijn verbond niet ontheiligen, en hetgeen uit Mijn lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen." Dit verbond is van Hem Zelf. Hij heeft het bedacht, Hij heeft het ontwerp opgesteld en Hij is het vrijwillig aangegaan. Daarom weegt het voor Hem zwaar. Het is geen verbond van mensen: de HEERE noemt het nadrukkelijk het Zijne. Onder mensen is het een schande om een "verbondsbreker" te heten. Zo'n smadelijke naam zal de Allerhoogste nooit passen. "Noch veranderen wat uit Mijn lippen is uitgegaan." Wie zijn plannen wijzigt of er later iets achteraan bedenkt, is een mens met een beperkt zicht.

Die wordt verrast door gebeurtenissen en komt daardoor op andere gedachten. Maar de HEERE overziet alles vanaf het begin. Hij heeft geen enkele reden om Zijn standpunt te verlaten. Bovendien verandert Hij nooit, noch in Zijn wezen, noch in Zijn plannen. Zijn hart wankelt niet, dus Zijn belofte ook niet. Een gegeven woord is heilig. Is een belofte eenmaal over onze lippen, dan verbiedt eerlijkheid ons om haar terug te nemen. Alleen als het beloofde onmogelijk is of verkeerd, ligt dat anders. Maar bij de beloften van God komt dat nooit voor. Wat is het goed en troostrijk om te zien hoe vastbesloten de HEERE hier is!

In deze woorden zegt Hij Zijn verbond in feite opnieuw toe en somt Hij Zijn verplichtingen nog eens op. Hij doet dat zo uitgebreid en zo herhaald dat je merkt hoe Hij Zich verheugt in dat eeuwenou-

de, plechtige verdrag. Had Hij er spijt van gehad, dan zou Hij er niet zo lang bij blijven stilstaan en het niet telkens met nieuwe nadruk herhalen.

Vers 35

"Ik heb eens gezworen bij Mijn heiligheid: Zo Ik aan David liege!" Er was niemand groter om bij te zweren. Daarom zwoer Hij bij Zichzelf, bij die ene eigenschap die Zijn hoogste glorie is. Alle hemelse machten roepen daar immers driemaal om uit in aanbidding. God zet hier de kroon van Zijn koninkrijk in pand. Hij zet de schoonheid van Zijn Persoon en de kern van Zijn wezen op het spel. Het komt hierop neer: als Ik Mijn verbond niet trouw blijf, heb Ik Mijn heilige karakter verspeeld. Wat kan Hij nog meer zeggen?

Hoe zou Hij nog duidelijker kunnen maken dat Hij onwrikbaar aan Zijn belofte vasthoudt? Een eed maakt een eind aan elke twist. Voor ons moet hij ook een eind maken aan elke twijfel. We kunnen ons niet voorstellen dat God zou liegen. Toch zegt Hij het zo: hield Hij Zijn verbond niet, dan zou Hij dat zelf een leugen noemen. Dit geeft ons alle reden tot een sterk en rustig vertrouwen. Laat ons geloof zo zijn dat het bij deze zekerheden past.

Vers 36

"Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn." In de Persoon van Jezus houdt Davids geslacht nooit op. En ook het nageslacht van Jezus, dat in de ene generatie gelovigen na de andere zichtbaar wordt, laat geen teken van verval zien. Geen macht, van mensen of van de satan, kan de rij van christenen doorbreken. Als heiligen sterven, staan er anderen op om hun plek over te nemen. Zo heeft Jezus tot de laatste dag, de dag van het oordeel, een nageslacht dat Hem dient. "En zijn troon als de zon voor Mij." In onze Heere Jezus zit Davids koningshuis nog steeds op de troon.

Jezus heeft nooit afstand gedaan van Zijn troon en is nooit verbannen. Hij regeert, en Hij moet regeren zolang de zon boven de aarde

schijnt. Een zaad en een troon zijn de twee grote beloften van het verbond. Voor ons zijn ze even belangrijk als voor onze Heere Jezus Zelf. Want wij zijn dat zaad dat eeuwig moet blijven bestaan. En wij staan onder de bescherming van de Koning Die ons tot edelen maakt, een Koning Wiens heerschappij nooit eindigt.

Vers 37

"Hij zal eeuwiglijk bevestigd worden, gelijk de maan; en de Getuige in den hemel is getrouw. Sela." Voor sterfelijke ogen lijkt het koninkrijk soms te groeien en dan weer te krimpen. Toch blijft het bestaan zolang de maan in haar zilveren glans haar baan trekt. "Een getrouwe getuige in de hemelen." Het meest vaste deel van het heelal is uitgekozen als beeld van het koninkrijk van de Messias. Zon en maan samen verwijzen naar de eindeloze duur ervan. Alles wat verder aan de hemel trouw getuigt van de vaste loop van de natuur, wordt ook opgeroepen als teken van de betrouwbaarheid van de HEERE.

Als hemel en aarde getuigen en de HEERE Zelf een eed zweert, is er geen enkel excuus voor twijfel meer. Dan rust het geloof vrolijk in zijn vertrouwen op wat komt.

Vers 38

"Doch Gij hebt verstoten en verworpen." De HEERE had beloofd het zaad van David niet te verstoten. Toch leek het alsof Hij het wel gedaan had, en dan ook nog in groot ongenoegen, alsof Hij de koning verafschuwde. Wat God doet, kan ons soms lijken te botsen met Zijn beloften. Het beste wat we dan kunnen doen, is bidden. We gaan naar Hem toe en leggen de zaak voor Hem neer, precies zoals wij haar ervaren.

Dat mag zeker. Deze heilige, door God bewogen man deed het ook, zonder dat Hij hem terechtwees. Maar we moeten het nederig doen, en in geloof. "Gij zijt zeer toornig geweest op Uw gezalfde." Die toorn had hij ongetwijfeld verdiend. Maar de psalmist wil zeggen dat het hem leek te botsen met het genadeverbond. Hij zegt het recht uit en

spreekt de HEERE vrijmoedig aan. En de HEERE heeft er behagen in als Zijn knechten dat doen. Het toont dat zij Zijn toezeggingen als vaste feiten zien.

Vers 39

"Gij hebt het verbond Uws knechts verbroken." Wat God in het leven liet gebeuren, leek op het ongeldig maken van het heilige verbond.

Maar in werkelijkheid was dat helemaal niet zo. "Gij hebt zijn kroon ter aarde toe ontheiligd." De koning was zoveel verdriet en schande overkomen dat zijn kroon als het ware van zijn hoofd was gerukt, op de grond gesmeten en door de modder gesleurd. Hij was een koning onder Gods eigen bestuur. En de HEERE, Die hem zijn kroon had gegeven, nam haar weer af en behandelde haar met minachting. Zo leek het in elk geval. Ook in deze droeve tijd kunnen wij dezelfde klacht uiten. Want in veel kerken wordt Jezus niet erkend en hebben aanmatigers Zijn kroon ontheiligd.

Koningen en koninginnen worden opgeworpen als "hoofden van de kerk". Een priester krijgt de titel "de Stadhouder van Christus". Parlementen en rechtbanken nemen het op zich om wetten te maken voor de kerk van God. Als we dat horen, mogen we diep treuren dat het zo ellendig ver is gekomen. Er zijn maar weinig mensen die de kroonrechten van Koning Jezus erkennen. Het onderwerp zelf geldt in onze tijd zelfs als achterhaald en oud. O Heere, hoe lang nog moet dit duren!

Vers 40

"Gij hebt al zijn muren doorgebroken." Tegen de lasterlijke aanvallen van minachtende tongen was hij niet langer beschermd. De eerbied die de koninklijke naam hoort te omringen, hield hem niet meer apart van zijn medemensen. De "goddelijkheid die een koning omheent" was verdwenen. Tot nu toe was het koningshuis als een wijnstok binnen een omheining. Maar de muur was neergehaald en de wijnstok stond er onbeschermd bij. Het is treurig maar waar dat op veel plaat-

sen de omheiningen van de kerk zijn vernield. De grens tussen kerk en wereld is bijna uitgewist, en goddeloze mensen bekleden de heilige ambten.

Helaas, o Heere God, moet het altijd zo blijven? Laat U Uw ware wijnstok in de steek, U grote Landman? Zet de grenzen opnieuw uit en bewaar Uw kerk als een wijngaard die alleen voor U is. "Gij hebt zijn vestingen een verwoesting gemaakt." De forten van het land lagen in de handen van de vijand en werden gesloopt. De verdedigingswerken van het koninkrijk waren omvergehaald. Zo is het ook gegaan met kostbare waarheden, de bolwerken van de kerk. Ketterij heeft ze aangevallen, en de burchten van de gezonde leer zijn aan de vijand overgelaten.

O God, hoe kunt U dit toestaan? U bent de God van de waarheid. Wilt U niet opstaan en de leugen vertrappen?

Vers 41

"Allen, die den weg voorbijgingen, hebben hem beroofd." Luie voorbijgangers die niets beters te doen hebben, móéten aan deze wijnstok plukken. En het kost hen geen moeite, want de heggen zijn weg. Wee de dag waarop elke kleine denker een argument tegen het geloof heeft en dronken mensen vlot zijn met bezwaren tegen het evangelie van Jezus. Jezus aan het kruis zegt hun niets. Ze lopen Hem voorbij zonder uit te zoeken wat Hij voor hen heeft gedaan. Maar ze blijven graag dralen, als er maar kans is om nog een spijker in Zijn handen te slaan en de Heere opnieuw te helpen kruisigen.

Met de vinger van het geloof raken ze Hem niet aan. Met de hand van kwaadwilligheid plukken ze wel aan Hem. "Hij is zijn naburen een smaadheid geworden." De opvolgers van David hadden onvriendelijke buren. Die schaadden de goede verstandhouding, want ze waren maar al te gretig om hun buurman te smaden. De omringende heidenen bespotten de Joden hevig zodra die in moeilijkheden kwamen. Ook nu krijgt Gods volk, dat de HEERE volledig volgt, duizend smaad-

woorden te verwerken, en sommige zijn heel bitter. Die smaad is in werkelijkheid de smaad van Christus. In de grond is hij tegen Hem gericht.

Moet het altijd zo gaan? Moet Hij, Die het verdient door iedereen aanbeden te worden, overal als minderwaardig worden bejegend? Waar blijft dan, o God, Uw trouw aan Uw verbond?

Vers 42

"Gij hebt de rechterhand zijner wederpartijders verhoogd." U hebt dit gedaan, U, Die gezworen hebt hem te helpen en de overwinning te geven. In plaats daarvan koos U de kant van zijn vijanden en leende hun Uw kracht. Zo kregen zij de overhand. "Gij hebt al zijn vijanden verblijd." Ze snoeven over hem en genieten van zijn nederlaag. En U Zelf hebt dat gedaan. O God, hoe kan dit? Waar is dan het verbond? Bent U Uw eigen woorden en beloften vergeten?

Vers 43

"Gij hebt ook de scherpte zijns zwaards omgekeerd." Gaat hij ten strijde, dan behaalt hij zo weinig voordeel alsof zijn zwaard niet wilde snijden en slap meegaf als lood. Zijn wapens laten hem helemaal in de steek. "En hebt hem in den krijg niet doen bestaan." Niet alleen zijn zwaard faalt. Ook zijn moed laat hem in de steek. Hij wankelt en valt. Dat is zelfs mannen overkomen die van nature dapper zijn. Een vreselijke angst heeft hun de moed doen verliezen. Op dit moment heeft de kerk maar weinig zwaarden van echt Jeruzalemstaal.

Haar zonen laten zich buigen. Haar predikers zwichten voor druk. We hebben mannen nodig wier snede niet kan worden omgebogen. Mannen die onbuigzaam zijn voor de waarheid, scherp tegen dwaling en snijdend tegen zonde. Mannen die zich een weg banen naar de harten van mensen. Moed en vastberadenheid zijn nu harder nodig dan ooit. Mild zijn tegenover ketterij is de modezonde geworden. Onverschilligheid voor alle waarheid, onder de naam van ruimdenkendheid, geldt als de hoogste deugd van onze tijd. Moge de HEERE

ons mannen sturen uit de school van Elia, of in elk geval van Luther en Knox.

Vers 44

"Gij hebt zijn schoonheid doen ophouden." De pracht van zijn bewind en de voorspoed van zijn huis zijn voorbij. Zijn goede naam is bevlekt en zijn eer is geschonden. "En zijn troon ter aarde nedergeworpen." Hij heeft de kracht niet meer om te regeren in eigen land en ook niet meer om te veroveren over de grens. Dit is koningen van Davids geslacht overkomen. En wat nog droeviger is om te zeggen: in onze dagen gebeurt het met het zichtbare koninkrijk van de Heere Jezus. Waar is de heerlijkheid van Pinksteren? Waar is de majesteit van de Reformatie? Waar komt Zijn koninkrijk nog bij de mensenkinderen? Wee ons, want helaas, de heerlijkheid is weg en de evangelietroon van Jezus is voor onze ogen verborgen!

Vers 45

"Gij hebt de dagen zijner jeugd verkort." De tijd waarin de koning vol kracht was, duurde maar kort. Hij werd zwak voordat zijn tijd gekomen was. "Gij hebt hem met schaamte overdekt." Zijn vroege verval en zijn mislukte veldtochten stapelden de schande op hem. De schrijver van deze psalm voelde dat diep. Hij was duidelijk een aanhanger van Davids huis die zich helemaal met hen verbonden wist. Ook in onze eigen tijd moeten we treuren over het gebrek aan kracht in het geloofsleven. De heldentijd van het christendom ligt achter ons. Zijn ravenzwarte lokken zijn te vroeg met grijs doorweven.

Klopt dit met het verbond? Kan dit wel de bedoeling zijn van wat de HEERE heeft beloofd? Laten we pleiten bij de rechtvaardige Rechter van heel de aarde. We smeken Hem Zijn woord waar te maken, het woord waarin Hij beloofde dat wie op Hem wachten, hun kracht zullen vernieuwen. "Sela." De dichter pleit voor zijn volk en haalt midden in zijn klacht even adem. Dan houdt hij op met het beschrijven

van de pijn van het koninkrijk en gaat hij de HEERE Zelf om hulp vragen.

Vers 46

"Hoe lang, o HEERE?" Hij doet een beroep op Jehova en zijn argument is hoe lang het lijden al duurt. Een tuchtiging met de roede is niet iets dat eindeloos moet voortduren. Daarom roept hij God aan om de periode van benauwdheid te bekorten. "Zult Gij U eeuwiglijk verbergen?" Hebt U niet beloofd dat U voor Uw knecht zult verschijnen? Wilt U hem dan voorgoed in de steek laten? "Zal Uw grimmigheid als een vuur branden?" Zal die maar doorgaan en doorgaan, tot in eeuwigheid, tot zij haar doelwit helemaal heeft opgeslokt? Trek toch een grens!

Hoever wilt U gaan? Gaat U de troon in brand steken waarvan U gezworen hebt dat hij blijft bestaan? Zo smeken ook wij de HEERE om in onze dagen de zaak van Christus niet te vergeten. Kan Hij zo toornig zijn op Zijn kerk dat Hij haar nog veel langer alleen laat? Hoe ver laat Hij de dingen komen? Moet de waarheid uitsterven en zijn er straks geen heiligen meer? Hoe lang laat Hij alles op zijn beloop? Hij móét toch snel ingrijpen! Doet Hij dat niet, dan wordt het ware geloof als het ware helemaal door vuur verteerd.

Vers 47

"Gedenk van hoedanige eeuw ik ben." Is mijn tijd zo kort, maak hem dan niet ook nog helemaal bitter. Blijft Uw toorn branden, dan duurt die langer dan dit sterfelijke leven. Dan is er geen tijd meer over voor Uw barmhartigheid om mij weer op te richten. Sommige uitleggers betrekken deze woorden, en alle verzen ervoor, op de Heere Jezus in de dagen van Zijn vernedering. Dat geeft een leerzame gedachte. Wij blijven echter liever steeds denken aan de kerk. Zij is het zaad van de Heere Jezus, zoals de latere koningen het zaad van David waren.

Wij hebben misdaan en krijgen daarom de roede te voelen. Maar we bidden de HEERE Zijn slagen niet te laten doorgaan, anders bren-

gen we ons hele leven in ellende door. “Waartoe hebt Gij alle mensenkinderen te vergeefs geschapen?” Als de HEERE niet over Zijn werk schijnt, leven we voor niets. We noemen het geen leven meer als Zijn zaak niet bloeit. We leven zolang de Koning leeft, en niet anders. Is het geloof leeg en nutteloos, dan is alles leeg en nutteloos. Mislukt het koninkrijk van de hemel, dan is alles mislukt. De schepping is dan een smet, de voorzienigheid een vergissing en ons eigen bestaan een hel.

Dat geldt als Gods trouw kan falen en Zijn genadeverbond kan worden opgeheven. Als het evangelie zou kunnen worden weerlegd, blijft er voor ons en alle andere mensenkinderen niets over dat het bestaan nog de moeite waard maakt.

Vers 48

“Wat man leeft er, die den dood niet zien zal?” Sterven doet iedereen. Niemand van ons mensen kan de vraag die hier gesteld wordt anders beantwoorden dan met nee. Niemand kan zeggen dat hij de pijlen van de dood weet te ontlopen. “Zal hij zijn ziel uit de hand des grafs redden?” Met al zijn kracht, wijsheid of deugd ontkomt niemand aan het vonnis dat voor iedereen geldt. We moeten allemaal terug naar het stof. We gaan dus allemaal dood. Maak dan, o HEERE, dit leven niet louter ellende door ons zo lang te slaan.

Uw Zoon, ons Verbondshoofd, is gestorven, en wij zullen ook sterven. Laat ons in deze korte spanne tijds niet zozeer door U verlaten zijn dat we helemaal niet meer van Uw trouw kunnen getuigen. Laat ons niet het gevoel hebben dat we tevergeefs hebben geleefd. Zo worden de korte duur van het leven en de zekerheid van de dood redenen waarmee we de Allerhoogste bestoken. “Sela.” Hier rusten we opnieuw even uit, en dan gaan we verder met onze smeekbeden.

Vers 49

“HEERE! waar zijn Uw vorige goedertierenheden, die Gij David gezworen hebt bij Uw trouw?” Nu komt hij bij het grote pleiten, het

handgemeen met de Engel van het verbond. We mogen de HEERE herinneren aan Zijn eerste daden van liefde. We mogen Hem wijzen op Zijn vroegere liefde voor Zijn kerk en Zijn vroegere gunst voor onszelf. Dan mogen we ons beroepen op Zijn eed. We vragen Hem te bedenken dat Hij gezworen heeft Zijn uitverkorenen te zegenen. We mogen ook hard worstelen. We houden Hem Zijn eigen karakter voor en grijpen Zijn onschendbare waarheid vast. Ziet alles er zwart uit, dan mogen we onze sterkste redenen op tafel leggen. We bespreken de zaak met onze God, Die Zich zo ver naar ons toe buigt en Zelf gezegd heeft: "Komt dan, en laat ons samen rechten."

Vers 50

"Gedenk, HEERE! aan de smaad Uwer knechten." Door hun grote nood werden zij door goddeloze mensen bespot. Daarom doet de dichter een beroep op het medelijden van de HEERE. Blijft een vader er rustig bij staan als zijn kinderen worden beledigd? De psalmist smeekt de HEERE medelijden te hebben met de ellende van Zijn knechten. Hun tegenstanders hebben hen daarin gebracht door hun hoon, want zij dreven de spot met hun lijden. "Hoe ik in mijn boezem de smaad van al de machtige volken draag." De psalmist nam de minachting van de groten en de hoogmoedigen zelf ter harte.

Hij voelde alsof alle smaad die zijn volk kwelde, in hemzelf samenkwam. Daarom stortte hij uit heilig medeleven met het volk zijn hart uit. We horen te wenen met wie wenen. De smaad die de heiligen en hun zaak treft, hoort ons te drukken. Kunnen we horen hoe Christus wordt gelasterd en zien hoe Zijn knechten worden beledigd zonder dat het ons raakt? Dan hebben we de geest van de ware Israëliet niet. Ons verdriet over het verdriet van Gods volk mogen we in het gebed aanvoeren. Het is een argument dat de HEERE welkom is.

Eén uitleg van dit vers mogen we niet overslaan. In de grondtekst staat: "Gedenk dat ik in mijn boezem al de vele volken draag." Dat kan worden gezien als het pleidooi van de kerk. Zij vraagt de HEERE aan

haar te denken, omdat zij nog de moeder van vele volken moet worden, zoals de profetie van Ps. 87 zegt. Zij stond als het ware op het punt volken te baren. Maar hoe moeten zij geboren worden als zijzelf ondertussen sterft? De kerk is de hoop van de wereld. Sterft zij, dan komen de volken nooit tot de geboorte van de wedergeboorte. Dan moeten zij in de dood blijven.

Vers 51

"HEERE! Uw vijanden smaden, waarmede zij." Dit is nog een zwaarwegend argument. De spotters zijn niet alleen onze vijanden maar ook de vijanden van de HEERE. Hun smaad treft Hem net zo goed als ons. Daarom roepen we dat de HEERE moet ingrijpen. Als de Naam van Jehova Zelf in het geding is, zal Hij zeker opstaan. "Waarmee zij smaden de voetstappen Uws gezalfden." Ze volgen Zijn spoor en vinden bij elke stap een aanleiding om te lasteren. Ze letten niet alleen op wat Hij zegt en doet. Zelfs Zijn onschuldige voetstappen volgen ze.

Noch Christus noch Zijn kerk kan de wereld tevredenstellen. Wij kunnen gaan waarheen we willen: spotters blijven schelden. Slaat dit vers op de spot die steeds weer wordt herhaald: "Waar is de belofte van Zijn komst?" Richt de hoon zich op het uitblijven van de Messias? Op die lang verwachte voetstappen die nog altijd niet te horen zijn? O Heere, hoe lang gaat deze afgesleten hoon nog door? Hoe lang? Hoe lang?

> *"Kom, want de schepping kreunt,*
> *ongeduldig omdat U nog uitblijft,*
> *uitgeput door deze lange jaren van kwaad,*
> *deze eeuwen van uitstel."*
>
> *"Kom in Uw heerlijke macht,*
> *kom met Uw ijzeren roede;*
> *verstrooi Uw vijanden voor Uw aangezicht,*
> *o machtigste Zoon van God."*

Vers 52

"Geloofd zij de HEERE in eeuwigheid!" Hij sluit af waar hij begon. Hij is om de wereld heen gevaren en nu weer in de haven aangekomen. Laten we God loven voordat we bidden, terwijl we bidden en als we uitgebeden zijn. Hij verdient dat altijd van ons. Begrijpen we Hem niet, dan wantrouwen we Hem toch niet. Gaan Zijn wegen ons verstand te boven, dan zijn we niet zo dwaas om er een oordeel over te vellen. Toch doen we dat als we Zijn handelen onvriendelijk of ontrouw vinden. Hij is voor eeuwig onze gezegende God, Hij moet het zijn en Hij zal het zijn. "Amen en Amen." Al onze harten zeggen het. Het zij zo, Heere, we wensen het telkens en telkens weer. Wees U gezegend tot in eeuwigheid.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm hoort bij de vorige als tweede van een paar. Hij is een geestelijk Allegro naast dat Penseroso... Die psalm was een treurzang voor de Lijdenstijd en deze psalm is een lofzang voor Kerstmis. — Christopher Wordsworth.

Gehele psalm

In deze psalm staan veel woorden die duidelijk laten zien dat ze over Christus gaan. Sterker nog: er staan dingen in die helder, passend en juist alleen op Jezus Christus te betrekken zijn, op niemand anders. Een voorproefje geeft Ps. 89:19: "Ik heb hulp besteld bij een held." Een held die machtig is om te vergeven, te verzoenen, te rechtvaardigen, zalig te maken en tot heerlijkheid te brengen. Dat sluit aan bij Hebr. 7:25, waar de apostel zegt: "Hij kan ook ten volle zalig maken." Dat betekent: voor elk doel en in elk opzicht, volmaakt, helemaal, onafgebroken en voor altijd.

Christus is een Zaligmaker Die het grondig doet. Hij is een machtige Zaligmaker. Jes. 63:1: "Machtig om te verlossen." Niemand hoeft na Hem te komen om Zijn begonnen werk af te maken. Ps. 89:19: "Ik heb een uitverkorene uit het volk verhoogd." Dat is precies de titel die onze Heere Jezus draagt. Jes. 42:1: "Zie, Mijn Knecht, Dien Ik ondersteun, Mijn Uitverkorene", ofwel de Uitverkorene, "in Wien Mijn ziel een welbehagen heeft." Ps. 89:20: "Ik heb David, Mijn knecht, gevonden." Christus krijgt heel vaak die naam. God houdt namelijk het meest van Hem en acht Hem het hoogst.

Bovendien was David een afbeelding van Hem, als koning en als profeet van Zijn kerk. Ps. 89:20: "Ik heb hem met Mijn heiligen olie gezalfd." Dat klinkt door in wat Christus Zelf zegt in Luk. 4:18: "De Geest des Heeren is op Mij, omdat Hij Mij gezalfd heeft om den armen het evangelie te verkondigen." Daarom hoeven we niet te twijfelen aan de uitnemendheid van het evangelie, aan zijn gezag, zijn zekerheid en zijn kracht om te volbrengen. Ps. 89:27: "Ook zal Ik hem tot den eerstgeborene stellen, tot den hoogste bij de koningen der aarde." Christus is de eerstgeborene van heel de schepping.

In alles komt Hem de eerste plaats toe. Ps. 89:29: "En Ik zal zijn zaad doen bestaan tot in eeuwigheid, en zijn troon als de dagen des hemels." Dit wordt vooral over Christus en Zijn koninkrijk gezegd. De hemel die we kunnen zien, vergaat. Maar het koninkrijk van de hemel is eeuwig. Zo zullen ook het zaad, de troon en het koninkrijk van Christus zijn. Ps. 89:36: "Zijn zaad zal in eeuwigheid zijn, en zijn troon als de zon voor Mij." "Christus zal zaad zien, Hij zal Zijn dagen verlengen, en het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan" (Jes. 53:10).

"En zijn troon als de zon voor Mij": dat wil zeggen, blijvend en vol luister. De Chaldeeuwse vertaling legt het zo uit: hij zal schijnen als de zon. Andere koninkrijken en tronen hebben hun tijd en hun beurt. Ze rijzen en ze vallen. Dat geldt niet voor het koninkrijk en de troon van Jezus Christus. Christus' heerschappij is "een eeuwige heer-

schappij", die niet zal voorbijgaan, "en Zijn koninkrijk, dat niet verdorven zal worden" (Dan. 7:13-14). Ik kan nog meer voorbeelden uit deze psalm geven, maar genoeg is net zo goed als een feestmaal. Nu zegt God: "Ik heb een verbond gemaakt met Mijn uitverkorene." Er bestaat dus een verbond dat God de Vader met Christus, de Middelaar, heeft gesloten.

De Vader zegt de Zoon toe dat dit verbond vast zal staan. Het wordt nooit afgeschaft of ontbonden. God de Vader heeft niet alleen in Christus een genadeverbond met de heiligen gesloten. Hij heeft ook, om het verschil duidelijk te maken, een verbond van de verlossing gemaakt, zoals wij het noemen, met Jezus Christus Zelf. "Mijn verbond zal hem vast blijven", dat wil zeggen met Christus. Dat hebben we uitvoerig aangetoond. — Thomas Brooks.

Vers 1

In dit ene korte vers staat de hele lange psalm in een notendop, met zijn kern en zijn hoofdgedachte. Let daarbij op twee dingen. Ten eerste het onderwerp van het lied: de goedertierenheid en trouw van de HEERE. Die laat Hij zien aan de hele wereld, en in het bijzonder aan het huis van David, dat wil zeggen aan de kerk. Ten tweede de opdracht aan de zanger: hij moet Gods barmhartigheden altijd groot maken, van generatie op generatie. En dat met heel zijn wezen. Met zijn mond, want dat staat in dit vers.

En met zijn verstand, want dat zit in het volgende vers: "Ik heb gezegd", enzovoort. Dat betekent: ik heb het in mijn hart geloofd en daarom met mijn tong gezegd (Ps. 116:10). "Want uit den overvloed des harten spreekt de mond" (Matth. 12:34). — John Boys.

Vers 1

"Ik zal zingen." Merk op dat hij niet zegt: ik zal over de goedheid van de HEERE spreken. Hij zegt: ik zal zingen. Wie Gods goedheid prijst, kan de blijdschap van een vroom hart niet inhouden. Die blijdschap kan nergens beter uitgestort worden dan in een lied.

Een gelukkige geest is vol zoetheid en overvloed. Door het zingen stroomt die in de oren van de luisteraars. Dat heeft een wonderlijke kracht om gevoelens te bewegen. Het is dus niet zonder reden dat de Heilige Geest vrome mensen heeft geleerd om Gods wonderlijke werk in te scherpen met liederen die daarvoor zijn gemaakt. Ze moesten die uit het hoofd leren, en er werd bepaald dat ze gezongen zouden worden. — Musculus.

Vers 1

"Ik zal de goedertierenheid des HEEREN eeuwiglijk zingen." De psalmist heeft een zeer droevige klacht over de rampzalige toestand van Davids familie in die dagen. En toch opent hij zijn psalm met lofprijs. We moeten immers in alles en in elke toestand danken. Wij denken dat het ons lucht geeft als we in nood klagen. Maar loven geeft ons meer dan lucht: het geeft ons vreugde. Laten we onze klachten dus omzetten in dank. In deze verzen vinden we iets wat zelfs in de slechtste tijden stof geeft om te loven en te danken, of het nu om ons persoonlijk gaat of om het volk als geheel. — Matthew Henry.

Vers 1

"Ik zal de goedertierenheid des HEEREN eeuwiglijk." De heilige Gregorius de Grote werpt hier een vraag op. Hoe kan een eeuwig zingen over Gods barmhartigheid samengaan met ongestoord geluk in de hemel? Denk je aan barmhartigheid, dan denk je immers aan zonde en verdriet, want daar was die barmhartigheid voor nodig. Maar Jesaja zegt dat "de vorige benauwdheden zijn vergeten" en dat "der vorige dingen niet zal gedacht worden, en zij in het hart niet zullen opkomen" (Jes. 65:16-17). Gregorius antwoordt dat het zal zijn als de herinnering aan een ziekte uit het verleden, nu je gezond bent. Er zit geen vlek aan en geen pijn. Ze dient alleen om het geluk van de verlosten te vergroten, doordat ze het verschil met vroeger zien. Zo wordt hun liefde en dankbaarheid tegenover God nog groter. Zo zingt de monnik van Cluny (Bernardus van Cluny):

> *"Hun borst is vol van vreugde,*
> *hun mond is gestemd tot lof,*
> *wanneer zij, nu voor altijd veilig,*
> *hun zonden van vroeger bezien:"*
>
> *"Hoe vuiler was de dwaling,*
> *hoe droeviger was de val,*
> *hoe overvloediger zijn de lofprijzingen*
> *voor Hem Die alles vergaf."*

Let ook op de woorden "met mijn mond". Hij zegt dus niet: door een ander voor mij. "Ik zal bekend maken" betekent: niet in het geheim, niet schuchter en niet fluisterend, maar vrijmoedig verkondigen. "Uw getrouwheid", dat is Uw waarheid. Niet mijn eigen mening, en al helemaal niet mijn eigen leugen, maar Uw Waarheid, en dat is Uw eniggeboren Zoon. — Gregorius, Bernardus, Hugo en Augustinus, aangehaald door Neale en Littledale.

Vers 1

Goedertierenheden. Je kunt dit woord ook vertalen met genaden, vriendelijkheden of goedheden. Het duidt op een overvloed aan genade. — John Gill.

Vers 1

De goedertierenheden. Gods velerlei en verschillende goedertierenheden. Het is alsof de dichter zegt: we hebben er meer dan één geproefd, ja, we hebben al Zijn goedertierenheden gevoeld. Daarom zal ik Hem er eeuwig voor loven. Ik zal Zijn goedertierenheid bezingen, omdat Hij dit heelal heeft geschapen, de macrocosmos, een grote wereld. En ik bezing haar omdat Hij de mens heeft gemaakt, de microcosmos, een kleine wereld. 1. Mijn lied zal Zijn vriendelijkheid bekendmaken, omdat Hij mij het bestaan gaf. 2. Omdat Hij bij mijn be-

staan het leven voegde, dat Hij aan stenen niet geeft. 3. Omdat Hij bij het leven gevoel voegde, dat Hij aan planten niet geeft.

1. Omdat Hij bij het gevoel spraak en verstand voegde, dat Hij aan redeloze dieren niet geeft...

Wat ben ik God veel verschuldigd! Hij maakte mij toen ik nog niets was, en sinds die dag houdt Hij mij onder Zijn vleugels. Maar aan Zijn barmhartigheid ben ik nog veel meer verschuldigd. Want Hij kocht mij los. In Christus, Zijn Zoon, gaf Hij mij elke geestelijke zegen die er in de hemel te vinden is (Ef. 1:1-23; 3:1-21). Hij koos mij uit, Hij riep mij, Hij sprak mij vrij en Hij maakte mij heilig. Al die gaven vormen de rijkdom van Zijn goedheid en Zijn heerlijkheid: misericordiae in aeternum, barmhartigheden die eeuwig duren.

Ze beginnen bij de verkiezing van vóór alle tijden en ze lopen door tot in de heerlijkheid die nooit meer ophoudt. O Heere, zolang ik leef wil ik zingen van Uw barmhartigheid in alles wat U belooft. En zolang ik leef wil ik laten zien hoe trouw U bent in alles wat U doet. Die belofte gaf U aan David, Uw uitverkoren knecht, en zij ging over Uw Zoon, mijn Zaligmaker. U zei namelijk: “uw zaad zal Ik bevestigen tot in eeuwigheid.” Zo verklaren de kerkvaders onze tekst. Ik wil altijd zingen van Uw barmhartigheid, want U wilde Uw Zoon zenden.

Hij kwam Uw knechten bezoeken, die door hun zonde ziek lagen tot op de dood. Eerst zing ik dus van Uw barmhartigheid, en daarna laat ik Uw trouw zien. Neque enim exhiberetur veritas in impletione promissorum nisi praecederet misericordia in remissione peccatorum. (Want bij het vervullen van de beloften zou de waarheid niet te zien zijn, als de barmhartigheid in het vergeven van de zonden er niet aan voorafging.) En wat is nu die barmhartigheid van God die voor eeuwig vaststaat, en die waarheid van Hem die in de hemel bevestigd is? Niets anders dan wat Jesaja “de gewisse weldadigheden Davids” noemt.

Paulus legt Jesaja zo uit, dat het gaat om de heilige belofte die aan David gedaan is. En die belofte komt kort gezegd hierop neer: “Ik zal

uw zaad tot in eeuwigheid bevestigen, en uw troon opbouwen van geslacht tot geslacht." — John Boys.

Vers 1

"Eeuwiglijk." Volgens sommigen hoort in aeternum bij het zelfstandig naamwoord misericordias en niet bij het werkwoord cantabo. Dan luidt de zin: ik zal Uw barmhartigheden bezingen die eeuwig duren. Maar "altijd" past minstens zo goed, misschien beter, bij het werkwoord "ik zal zingen". De dichter zegt als het ware: Heere, Uw barmhartigheden liggen zo open en bloot, zijn zo veelvoudig, zo talrijk en zo goed van aard dat ik U lof zal zingen zolang ik besta. Misschien werpt iemand tegen: "Alle vlees is gras, en al zijn liefelijkheid als een bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af" (Jes. 40:6-7).

Toen Saul hem achternazat, zei David: "Er is maar als een schrede tussen mij en tussen den dood" (1 Sam. 20:3). Nee, David, het is waar: je leven is zelfs korter dan een schrede. Het is "een handbreed", zoals je zelf getuigt in Ps. 39:5. Hoe kan iemand die maar voor één dag om brood bedelt, dan beloven dat hij zijn adem zal gebruiken om de HEERE eeuwig te verheffen? Het antwoord is dat de profeet de barmhartigheid van de HEERE niet alleen met woorden zal prijzen. Hij zal haar ook opschrijven. Ut sciat haec aetas, posteritasque legat (Eobanus Hessus.) (Opdat deze tijd het weet en het nageslacht het leze.) Elders heet de tong van de profeet "de pen van een schrijver".

Zo noemt men hier zijn geschrift zijn mond, zoals Euthymius bij deze plaats zegt (Hand. 4:25): Liber Psalmorum os David (Het boek van de Psalmen is de mond van David). Hij wil Gods barmhartigheden vastleggen en Zijn waarheid in een boek bekendmaken. Dat boek laat hij achter als een middel om dit door te geven, van generatie op generatie, van de generatie van de Joden naar die van de christenen. Of van het Oude Testament naar het Nieuwe. Want de gezegende apostelen halen in hun preken vaak zinnen uit de Psalmen aan. Petrus

vertelt ons dat het evangelie ook aan de doden is verkondigd (1 Petr. 4:6).

Zo kunnen we zeggen dat het evangelie ook door de doden wordt verkondigd. De oudste kerkvaders en andere weldenkende schrijvers brachten hun dagen door met het schrijven van geleerde uitleg en godvruchtige overdenkingen over de Heilige Schrift. Zij zijn gestorven, en toch zingen zij "al de goedertierenheden des HEEREN" en maken "Zijn waarheid bekend van geslacht tot geslacht". Over Athelstan zeggen onze kronieken: parum aetati vixit, multum gloriae (hij leefde weinig jaren, maar veel roem). Zo hebben veel ijverige en werkzame leraren naar de maat van hun leeftijd maar kort geleefd. Naar de maat van hun daden leefden ze lang, want ze schijnen nog steeds als lichten van de wereld in hun werk en hun geschriften.

Je kunt ook zeggen dat de profeet altijd zingt in zijn bedoeling, ook al doet hij het niet in werkelijkheid. De goddeloze zou immers altijd zondigen als hij eeuwig kon leven. Zo zou ook de goede mens altijd de barmhartigheid van de HEERE zingen, als God hem voor altijd op aarde liet ademen. — John Boys.

Vers 1

"Met mijn mond." De schrijver heeft onophoudelijk lofprijs gehoord uit een tong die half door kanker was aangevreten. Wat doe jij eigenlijk met jouw tong, lieve lezer? — Philip Bennett Power.

Vers 2

"Ik heb gezegd." Het woord amarti, "ik heb gezegd", wordt in het boek van de Psalmen voor twee dingen gebruikt. Het geeft aan dat degene die spreekt een vast voornemen heeft, of een vaste overtuiging. De psalmist laat dus dit hele tweede vers uit zijn eigen mond komen. God laat hij pas in het volgende vers aan het woord. — Samuel Horsley.

Vers 2

"Ik heb gezegd" enzovoort. Dat Gods barmhartigheid blijft, is een van de mooiste punten van deze psalm, want daarmee begint hij: "Goedertierenheid zal tot in eeuwigheid gebouwd worden" enzovoort. Hij bedoelt de gewisse weldadigheden van onze geestelijke David (Christus). Om te laten zien dat ze blijvend zijn, kiest hij eerst woorden die vastheid uitdrukken, zoals bevestigd en voor eeuwig gebouwd (Ps. 89:2,4). Daarna gebruikt hij vergelijkingen met dingen die onder mensen voor het vastste en onschendbaarste gelden. Zoals in Ps. 89:4: foedus incidi, "ik heb Mijn verbond uitgesneden of ingegraveerd" (zo staat het in het Hebreeuws).

Dat is een verwijzing naar de gewoonte uit die tijd. Sloot men onderling een verbond dat onschendbaar moest zijn en nooit verbroken mocht worden, dan sneed en graveerde men het in de meest duurzame stof, zoals marmer of koper. Zo wilde men laten zien hoe hecht en onherroepelijk het was. Je ziet dat dit de gewone manier was om iets te schrijven dat eeuwig moest blijven, zoals in Job 19:23-24: "Och, dat nu mijn woorden opgeschreven werden! Och, dat zij in een boek gesteld werden! Dat zij met een ijzeren griffie en lood in de rotssteen gehouwen werden, voor eeuwig!" En wat is hier die rots of dat marmer?

Het is niets anders dan het hart van onze genadige en volkomen barmhartige Jehova Zelf. Het zijn Zijn onveranderlijke en onwrikbare plannen, Zijn waarheid en Zijn trouw. Dat is het fundament in de hemelen waarop de barmhartigheid voor eeuwig is gebouwd, zoals in Ps. 89:2. Die barmhartigheid "blijft in der eeuwigheid", zegt de apostel, en zo worden het "de gewisse weldadigheden Davids" (Jes. 55:3). Verder gebruiken mensen plechtige eden om iets te bekrachtigen en blijvend te maken waarop ze gezworen hebben. Ook dat wordt hier genoemd als iets wat God gedaan heeft: "Eenmaal heb Ik gezworen bij Mijn heiligheid" enzovoort.

Hij zwoer bij Hem Die niet kan liegen, en met dit doel: “om te tonen de onveranderlijkheid van Zijn raad” (Hebr. 6:17). Gods onveranderlijke barmhartigheid wordt niet alleen toegelicht met wat op aarde vaststaat. De dichter stijgt ook op naar de hemelen, eerst naar de allerhoogste: Ps. 89:2, “Want Ik heb gezegd: Goedertierenheid zal in eeuwigheid gebouwd worden; Gij zult Uw trouw in de hemelen zelf bevestigen.” Hij vergelijkt die barmhartigheid met een huis dat niet op aarde is gebouwd en ook niet op een aards fundament. Op aarde breken dieven in en richt geweld schade aan. Dit huis staat in de hemel, en daar kunnen ze niet bij. — Thomas Goodwin.

Vers 2

“Goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden.” Wat is die “goedertierenheid” die “voor eeuwig gebouwd” wordt? Het is het heerlijke, genadige plan en bouwwerk van onze zaligheid. Het heeft zijn grond in Gods eeuwige besluit. Jezus Christus heeft het uitgevoerd door Zijn werk en Zijn dood. En de verlichtende en bekerende kracht van de Heilige Geest brengt het daarna tot in het hart. Dát is de “goedertierenheid” die “voor eeuwig gebouwd” wordt. Ze is van eeuwigheid af ontworpen. Ze zal nooit instorten of vervallen, over de eindeloze lijn van de eeuwigheid zelf. Wie is de bouwer van dit bouwwerk?

Niet de vrije wil van de mens. Niet zijn eigen gerechtigheid of wijsheid. Ook niet menselijke kracht of menselijk kunnen. Elke ware gelovige zal hier met David volmondig zeggen dat God, en God alleen, de tempel van Zijn Kerk bouwt. Als bouwer komt Hem alle eer toe, en niemand anders. De uitverkorenen vormen samen één groot huis van barmhartigheid. Dit huis is opgericht om de rijkdom te tonen van de vrije genade van de Vader, de verzoenende verdienste van de Zoon en het krachtige werk van de Heilige Geest. En het moet die rijkdom ook laten voortduren.

Alle gebouwen onder de maan vallen ooit in puin. Dit huis niet, nooit. Het zal nooit instorten en nooit worden afgebroken. Er kan

niets aan worden toegevoegd en er kan niets van af. Vuur kan het geen schade doen. Stormen halen het niet neer. Ouderdom tast het niet aan. Het staat op een rots en blijft net zo onwrikbaar als de rots waarop het staat. Die rots is drievoudig: Gods onschendbare besluit, de voltooide verlossing van Christus en de nooit falende trouw van de Geest. — Augustus Montague Toplady, 1740-1778.

Vers 2

"Gebouwd." Wie spreekt over een gebouw van barmhartigheid, gaat uit van ellendige puinhopen. Het laat zien dat dit gebouw bedoeld is ten bate van een uitverkoren wereld die door Adams val in puin lag. Vrije genade en liefde zijn voor hen met dit gebouw begonnen. Elke steen erin is barmhartigheid voor hen, van de laagste tot de hoogste. Van onder tot boven, van de fundamentsteen tot de topsteen, is alles vrije en rijke barmhartigheid voor hen. De grond van dit schitterende gebouw is Gods verbond met Zijn uitverkorenen: "Ik heb een verbond gemaakt met Mijn uitverkorene." — Thomas Boston.

Vers 2

"Gebouwd." Vroegere barmhartigheden vormen de basis voor latere. De barmhartigheden die we vandaag ontvangen, rusten op die van vroeger dagen. Daar horen we blij en dankbaar bij stil te staan en ze met vreugde te vertellen, met genoegen en lof. En we denken daarbij aan "de jaren van de rechterhand des Allerhoogsten". — John Howe.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

Deze woorden lijken dit te bedoelen: de hemellichamen gaan altijd dezelfde vaste gang, dag en nacht volgen elkaar steeds weer op, en de seizoenen komen keer op keer terug. Dat alles was een beeld van God Zelf, Die nooit verandert. — R. Warner, 1828.

Vers 2

> *"Want ik heb gezegd: Uw goedertierenheden gaan*
> *tot in de hemel op, een bouwwerk dat nooit zal vergaan:*
>
> *De hemelen zelf zijn geplant door Uw hand,*
> *en net als zij houdt Uw waarheid altijd stand."*

— *Richard Mant.*

Vers 3

"Ik heb een verbond gemaakt met Mijn uitverkorene." Hier moeten we met vrome verbazing over nadenken: hoe laag God Zich heeft willen buigen om een verbond met de mens aan te gaan. Hij, de Onsterfelijke, sloot het met een sterfelijke, de Machtigste met de zwakste, de Rechtvaardigste met de onrechtvaardigste, de Rijkste met de armste, de Gelukzaligste met de ellendigste. De profeet staat verbaasd dat God aan de mens denkt en naar het mensenkind omkijkt. Hoeveel meer bewondering verdient het dan dat God en mens ook nog aan elkaar verbonden zijn! En dan niet zomaar op een eenvoudige manier, maar door de banden van een verbond.

Als een mens had gezegd dat God door een verbond met hem verenigd en aan hem gebonden was, wie zou hem dan niet van overmoed beschuldigd hebben? Maar nu is het God Zelf Die ons dit over Zichzelf vertelt: Hij heeft een verbond met de mens gesloten. Welke heilige ziet daaraan niet hoe groot de filanthropia van God is, Zijn liefde voor mensen! — Musculus.

Vers 3

"Ik heb een verbond gemaakt met Mijn uitverkorene." Aan de hemelse kant staat God Zelf. Hij is de Partij Die het eerste woord neemt. En dat terwijl Hij Degene was tegen Wie gezondigd werd. Toch komt het aanbod van een verbond bij Hem vandaan. De Vader der barmhartigheden zegt: "Die verloren schepselen kunnen zelf geen verbond aangaan. Staat niemand anders voor hen in, dan gaan zij verloren. Ook

kunnen zij zelf geen borg uitzoeken. Daarom zoek Ik er een voor hen uit, en met die uitverkorene van Mij sluit Ik een verbond." Aan de kant van de mens staat Gods uitverkorene.

Beter gezegd: de Uitverkorene, want God gebruikt hier het enkelvoud. Het is de Zoon, de laatste Adam. Wie zou er beter geschikt zijn om aan de kant van de mens borg te staan? Wie had de Vader anders kunnen uitkiezen voor zo'n reusachtige taak? Geen engel kon het, en geen mens. Alleen de Machtige kon het (Ps. 89:19). En juist Hem wijst de Vader ons aan als Zijn uitverkorene (Jes. 42:1). — Thomas Boston.

Verzen 3-4

"Ik heb een verbond gemaakt met Mijn uitverkorene" enzovoort. Denk je dat dit alleen tegen David zelf is gezegd? Zeker niet. Het is gezegd tegen David als het voorbeeld en vooruitwijzende beeld, het beeld en de voorloper van Jezus Christus. Daarom vertaalt de Septuaginta het zo: Ik heb een verbond gesloten tois eklektois mou, met Mijn uitverkoren volk, ofwel met Mijn uitverkorenen. Dat betekent: met hen in Christus, en met Christus in hun naam. "Ik heb gezworen aan David, Mijn knecht." Dat is gezworen aan de Messias, van Wie David een beeld was.

Het is gezworen aan Mijn Zoon, Die even eeuwig is als Ik, en Die Zich bereid verklaarde "de gestalte eens dienstknechts" aan te nemen. "Uw zaad" zijn allen die Ik U gegeven heb in het besluit van de verkiezing. Het zijn allen die U zult verlossen doordat U voor hen leeft en sterft. Hen zal Ik voor eeuwig bevestigen. Hun zaligheid wordt zo onherroepelijk en onaantastbaar. "En Uw troon bouwen", Uw troon als Middelaar, als Koning van de heiligen en als verbondshoofd van de uitverkorenen, "van geslacht tot geslacht". Er zal altijd weer een nieuwe stoet van zondaren zijn die genade ontvangen, die geroepen worden en geheiligd.

Dat is het gevolg van Uw gehoorzaamheid aan het verbond, tot in de dood. Elke periode in de tijd betaalt Uw lijden voor het verbond

terug met steeds meer bekeerde zielen. Dat gaat door tot iedereen die voor het eeuwige leven bestemd is, binnengehaald is. Let op: Christus ontvangt van de Vader de belofte dat Zijn troon van geslacht tot geslacht gevestigd wordt. Dat betekent duidelijk dat Zijn volk zo gevestigd zal worden. Als je Christus alleen ziet als de Zoon van God, dan stond Zijn troon allang vast, van eeuwigheid af. Die zou eindeloos zijn blijven staan, ook als Hij nooit mens was geworden.

De belofte zegt dus in feite dat Christus zal regeren. Niet gewoon als Persoon van de Godheid, want dat deed Hij altijd, dat zal Hij altijd doen en dat moet Hij altijd doen. Maar Hij regeert nu in een bijzondere rol: als Middelaar, in Zijn ambt, als de Bevrijder en Koning van Sion. Daaruit volgt dat Zijn volk niet verloren kan gaan. Een koning zonder onderdanen om over te heersen, of die ze zou kunnen missen, zou maar een armzalige koning zijn. Daarom wordt de "troon" van heerlijkheid waarop Christus zit nu al voor een deel omringd.

Uiteindelijk zal hij helemaal omringd worden, en daardoor nog heerlijker. Hij wordt omringd door die ontelbare schare, de grote vergadering en de kerk van de eerstgeborenen, wier namen in de hemelen opgeschreven zijn. — Augustus Montague Toplady.

Vers 5

"De hemelen" enzovoort. Van de hemelen wordt gezegd dat ze Zijn wonderen loven, voor dit koninkrijk van Hem. Dat gaat over de engelen. Door hun woonplaats worden zij vaak "de hemelen" genoemd. Zo staat er in Job: "De hemelen zijn niet rein in Zijn ogen." Zij kennen de wonderen van dat genadeverbond. Daarom wordt juist van hen gezegd dat ze loven: "De hemelen zullen Uw wonderheid loven, HEERE." In het Hebreeuws staat "Uw wonder" of "Uw mirakel", in het enkelvoud. Volgens Ef. 3:10 aanbidden de engelen dat, en Luk. 2:14 zegt dat zij "eer aan de Allerhoogste" zingen.

Want Zijn genade voor de mens is dat wonder. De stoffelijke hemelen loven Gods barmhartigheid niet. Ze loven ook Gods genade niet,

het genadeverbond niet en de genadetroon niet, die in de hemelen staat. Van Christus begrijpen ze niets. Ze geven de mens zelfs niet in materiële zin een reden om God daarvoor te loven. Dus gaat dit over de engelen, en de meeste uitleggers betrekken de volgende woorden ook op hen: "Ook is Uw getrouwheid in de gemeente der heiligen." Dat zijn de engelen en de volmaakte heiligen, want daar is de grote gemeente.

Want zelfs in de hemelen: wie is te vergelijken met de HEERE, waar al Zijn engelen Hem zo loven? Wie onder de zonen van de sterken, onder alle machten van de aarde, is aan de HEERE gelijk? Hij is immers de "Koning der koningen en Heere der heeren". Hij is een God boven alle goden, zelfs boven de engelen, zoals de psalmist elders zegt. En hij zegt niet alleen: niemand is zoals U. Hij zegt: "Wie is U gelijk?" Zo ver gaat Zijn voortreffelijkheid boven alles uit. In Ps. 89:7 zien we Hem met al Zijn heiligen en engelen rondom Zich.

Hij is Iemand Die diep ontzag verdient en in Zichzelf ontzagwekkend is door Zijn grootheid. Zo zit Hij in de raad en vergadering van Zijn heiligen, en iedereen om Hem heen moet Hem met eerbied benaderen. Want heiligen en engelen horen in de hemel bij Zijn raad (dat zou je kunnen aantonen). Daar staan ze rondom, waar Zijn heerlijkheid zich laat zien. — Thomas Goodwin.

Vers 5

"Uw wonderen" enzovoort. De hemelen bewijzen Gods macht, omdat Hij ze eens uit het niets heeft gemaakt. Maar ze laten ook Gods trouw zien. Sinds hun ontstaan bewegen ze immers voortdurend en ordelijk volgens Zijn woord: "De hemelen zullen ook Uw getrouwheid loven." Alle mensen kunnen Gods macht en trouw zien en horen in het werk en de taal van de hemelen. Toch letten alleen Gods kinderen daarop en luisteren ze ernaar, in de Kerk. Daarom zegt hij: "Zij zullen Uw getrouwheid ook loven in de gemeente der heiligen." — David Dickson.

Vers 5

"Uw wonderen." Uw wonderbaarlijkheid (letterlijk: wonder). Er staat niet "Uw wonderlijke werken", maar "Uw wonderlijke, geheimvolle aard en wezen", zoals dat afgescheiden is van alle geschapen wezens en zich daarvan onderscheidt. — J.J.S. Perowne.

Vers 5

"Uw wonderen" enzovoort. Dit is een verbazingwekkende, wonderbaarlijke zaligheid. Het is een zaligheid waar de engelen graag in willen kijken. En alle profeten wilden er ook in kijken. Het is nu bijna zesduizend jaar geleden dat alle engelen in de hemel in een zee van verwondering wegzonken bij deze grote zaligheid. Even lang geleden, bijna zesduizend jaar, verdween ook Abel in een zee van verwondering. En wat denk je dat hij vandaag doet? Hij staat nog altijd vol verbazing te kijken naar deze grote zaligheid. — Andrew Gray, 1616.

Vers 6

"Wie mag in den hemel." Ainsworth vertaalt: "Wie in de lucht?" "In de wolken", in nubibus, aequabitur, wordt gelijkgesteld, zegt Calvijn, aan Jehova. Quis enim in superiore nube par aestimetur Jehovae. Wie in de hogere wolken is gelijk aan Jehova? Zo geeft Tremellius het weer. "Wie mag in den hemel?" Sommigen zeggen: in de sterrenhemel, tussen de hemellichamen zon, maan en sterren. Niet alleen de Perzen aanbaden die als goden, ook sommige afgodische Joden deden dat, om hun helderheid en schoonheid, hun glans en pracht. Welke van al die beroemde lampen en hemellichten is te vergelijken met de Vader van de lichten en de Zon van de gerechtigheid?

Ze mogen glinsteren als glimwormpjes in de nacht van het heidendom, bij hen die in een mantel van duisternis gehuld zijn en niets anders kennen. Maar zodra deze Zon opgaat en de dag aanbreekt, verdwijnen ze allemaal. "Wie mag in den hemel?" Anderen zeggen: in de hemel van de hemelen, de hoogste, de derde hemel, onder de hemel-

se geesten. Dus onder cherubs en serafs, engelen en aartsengelen, overheden en machten, tronen en heerschappijen? Wie onder die ontelbare schare engelen? Wie onder die zuivere, volmaakte geesten, het oudste en meest eerbiedwaardige geslacht van de schepping, kan met de Vader van de geesten worden vergeleken? — George Swinnock.

Vers 6

"Tegen den HEERE geschat worden." De Nederlandse vertalers geven deze woorden zo weer: Wie kan met Hem worden beschaduwd? Dat wil zeggen: zij verdienen het niet eens om schaduwen te heten wanneer ze met Hem worden vergeleken. — Thomas Goodwin.

Vers 6

"Onder de kinderen der sterken." Letterlijk: "Wie is hij onder de kinderen van" Alim (of van Goden, zoals in Ps. 29:1). Volgens Suicer zijn dat de machtigen en de vorsten van de aarde. — Daniel Cresswell.

Vers 7

"God is zeer te vrezen." Ainsworth vertaalt: "God is ontzagwekkend vreselijk." Het grondwoord is Uren, van Ure arats: hij werd gebroken, verbrijzeld, met schrik geslagen. "Een bijnaam van God", zegt Bythner, "alsof Hij alles breekt." — Redactionele noot bij Calvijn op deze plaats.

Vers 7

"God is zeer te vrezen." Wie God wil dienen, moet dat doen met grote vrees en diepe eerbied: "God is zeer te vrezen." Piscator vertaalt het: Vehementer formidandus, ontzettend te vrezen.

Hij zet dit tegenover de vormelijke, onverschillige, speelse en lege houding die al te vaak te vinden is bij mensen die de HEERE benaderen in de plichten van Zijn dienst. — John Flavel.

Vers 7

"God is grotelijks geducht in den raad der heiligen." Die heiligen van Hem die dicht bij Hem leven, hebben in hun verschijning een ontzagwekkende kracht. Ik doe een beroep op schuldige gewetens, op afvalligen en op belijders met verborgen schuilplaatsen van het kwaad. Soms kom je maar even in de buurt van iemand die echt genadig en godvrezend is, een man of vrouw van wie je geweten zegt dat die dicht bij God leeft. Schrik je dan niet al bij de aanblik van zo iemand? Zelfs alleen al van het zien? De glans van die heiligheid die je bij zo iemand ziet, raakt je geweten.

Dan denk je: die leeft werkelijk dicht bij God. Maar ik heb de HEERE schandelijk verlaten, ik heb zo'n schuilplaats van het kwaad gehad, ik heb vreselijke schuld op mijn ziel geladen sinds ik die persoon voor het laatst zag. De kerkgeschiedenis vertelt over Basilius. Toen de beambten hem kwamen oppakken, was hij bezig met heilige taken. Er ging zo'n majesteit en glans van zijn gezicht uit dat de beambten achterover vielen, net als zij die Christus kwamen oppakken. Ze konden hem niet vastgrijpen. Wanneer de heiligen straks in hun heiligheid verheven worden en ieder van hen een hart vol heiligheid heeft, zal dat zeker veel ontzag opwekken in alle harten van wie met hen omgaan. — Jeremiah Burrows.

Vers 8

"Uw getrouwheid is rondom U." De tirannen van deze wereld trekken rond met goddeloosheid, hebzucht, minachting van God en hoogmoed als lijfwacht om zich heen. Zo zit God op Zijn verheven troon, helemaal omringd door majesteit, trouw, barmhartigheid en een gelijke liefde voor heel Zijn volk, als door een gewaad van goud. — J. Baptista Folengius.

Vers 8

"Uw getrouwheid is rondom U." Wat Hij ook doet, Hij denkt aan Zijn trouw en Zijn verbond, voor en achter, aan elke kant. Waarheen Hij ook kijkt, ze staan Hem altijd voor ogen. Hij gebruikt engelen en stuurt ze naar de wereld. Zij staan rondom Hem. Maar Hij heeft betere voorboden dan zij: barmhartigheid, waarheid en trouw, die rondom Hem wachten. — Thomas Goodwin.

Vers 9

"Gij heerst over de opgeblazenheid der zee." Zeker wil de Geest van God dat we dit opmerken. De zee is inderdaad zo'n reus, zo'n monster dat een eikenhouten hart doet beven en een hart van koper doet smelten. Toch is ze voor God niet meer dan een zuigeling. Hij kan haar vastbinden en in slaap leggen, net als een klein kind. Ligt de grote zee in Gods hand als een klein kind, wat is dan nog groot voor God! En hoe groot is God! Wat is sterk voor God! En hoe sterk is God! Wat of wie is te groot of te sterk voor God om het mee aan te kunnen? — Joseph Caryl.

Vers 9

"Gij heerst." Hier zien we Gods macht, in een beeld dat uit Gods wereldbestuur komt. Hij laat alles mislukken wat de vijanden van Zijn Kerk proberen. Een voorbeeld in de gewone, letterlijke zin is het moment waarop onze Heere de storm tot bedaren bracht: "En Hij opgewekt zijnde, bestrafte den wind, en zeide tot de zee: Zwijg, wees stil! En de wind ging liggen, en er werd grote stilte." Daar zien we dat God Zelf direct over de zee regeert. Zoals Hij het wil, verandert Hij de vaste orde van de natuur of stuurt Hij die bij.

Wat Jezus bij die ene gelegenheid deed, doet de God van de voorzienigheid voortdurend. Hij heeft de oceaan niet overgelaten aan de willekeur van de winden. Hij laat haar ook niet alleen door natuurwetten in rust houden. Hij heerst over het woeden van de zee. Hij laat

de golven opkomen en Hij brengt ze tot rust. Zo is Zijn voorzienigheid zonder ophouden aan het werk. En wat Hij in Zijn voorzienigheid doet, doet Hij ook in Zijn koninkrijk van genade. Hij laat de woede van de vijand tegen Zijn zaak aanzwellen, maar als het Hem goeddunkt, brengt Hij haar tot bedaren. — Alexander Carson.

Vers 10

"Vijanden verstrooid." God heeft meer dan één middel om af te rekenen met Zijn eigen vijanden en met die van Zijn kerk. — Matthew Henry.

Vers 10

"Rahab." Dat de Schrift Egypte met dit woord aanduidt, komt doordat het twee betekenissen heeft. Ten eerste betekent het kracht. Egypte was een zeer sterk volk. Daarom werden de Israëlieten bestraft toen ze hulp bij Egypte zochten en rekenden op zijn kracht. Die kracht was op zichzelf groot, maar voor hen zou het maar een gebroken riet zijn. Ten tweede betekent het trots, of de trotsen. Mensen worden gewoonlijk trots op hun kracht. En omdat Egypte een sterk volk was, was het ook een erg trots volk. — Joseph Caryl.

Vers 11

"De hemel is Uwe, ook is de aarde Uwe; de wereld." Daarom prijzen we U. Daarom vertrouwen we op U. En daarom zijn we niet bang voor alles wat mensen ons kunnen aandoen. — Matthew Henry.

Vers 12

"Het noorden en het zuiden, die hebt Gij geschapen" enzovoort. De hoogten van Hattin worden volgens de overlevering meestal aangewezen als de Berg van de Zaligsprekingen. Ze liggen iets ten westen van Tiberias en zijn goed te zien. Daarachter zien we de sierlijke top van de berg Tabor. Verder weg ligt de kleine Hermon, beroemd om zijn dauw. Nog verder weg, en schijnbaar hoger, liggen de kale bergen

van Gilboa, waar David bad dat er geen dauw of regen zou vallen. We stonden op een plek vanwaar we de ligging van Tabor en Hermon goed konden zien.

Zo begrepen we hoe terecht ze de "umbilicus terrae" kunnen heten: de navel van het land, het middelpunt. Daardoor kwamen we op de gedachte dat dit de ware verklaring is voor de manier waarop ze in Ps. 89:12 worden genoemd. Het is alsof de psalmist zei: noord, zuid en alles daartussen, met andere woorden heel het land van noord tot zuid, tot in zijn kern en door merg en been, zal zich verheugen in Uw Naam. — R.M. M'Cheyne.

Vers 12

"Thabor en Hermon." Deze heuvels liggen in Kanaän, de ene in het oosten en de andere in het westen. Gods heiligen kwamen er vaak. David spreekt over de heilige heuvel van Hermon en vergelijkt broederlijke liefde met de dauw ervan (Ps. 42:7; 133:3). Tabor is nog beroemder, omdat Christus daar werd verheerlijkt. Vanaf die plek liet God de Vader weten hoe volmaakt Hij Jezus liefhad en hoe Hij Hem goedkeurde als Zijn geliefde Zoon. Dit lied zinspeelt op die heerlijke gebeurtenissen. Het mocht dus zelfs de heilige heuvels oproepen zich te verheugen in de Naam van Jehova (Matth. 17:1-5). — Robert Hawker.

Vers 13

"Met macht; Uw hand", ja, Uw linkerhand. Het betekent: tu polles utraque manu, U bent met beide handen even sterk. — John Trapp.

Vers 14

"Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Uws troons; goedertierenheid en waarheid gaan voor Uw aanschijn." Het is alsof de psalmist zegt: "God draagt geen purperen mantel, diadeem of scepter als sieraad. Zijn sieraad is dat Hij de rechtvaardige en onpartijdige Rechter van de wereld is, een barmhartige Vader en een trouwe Beschermer

van Zijn volk." Aardse koningen hebben uit zichzelf niets wat hun gezag of waardigheid geeft. Daarom moeten ze elders lenen waarmee ze zich bekleden. Maar God heeft alles in Zichzelf en heeft geen andere hulp nodig. Hij laat ons de glans van Zijn eigen beeld zien in Zijn gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid. — Johannes Calvijn.

Vers 14

"Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Uws troons; goedertierenheid en waarheid gaan voor Uw aanschijn." De Heilige Geest verwijst hier naar de tronen van aardse vorsten. Die werden door pilaren gesteund, zoals Salomo's troon door leeuwen (1 Kon. 10:19-20), en die waren zowel steun als sieraad. De psalmist zegt nu dat gerechtigheid en gericht de pilaren zijn waarop Gods troon staat. Calvijn legt het zo uit: ze zijn het gewaad en de diadeem, het purper en de scepter, de regalia waarmee Gods troon is versierd. — George Swinnock.

Vers 14

"Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Uws troons; goedertierenheid en waarheid gaan voor Uw aanschijn." De heilige dichter toont ons Jehova hier als Soeverein en als Rechter. We zien Hem op Zijn troon, de troon van een wereldwijde heerschappij en een absolute macht. Vanaf die troon oefent Hij Zijn gezag uit en voert Hij Zijn wetten uit, met een hand die almachtig is en toch onpartijdig. Want "gerechtigheid en gericht" zijn de "woonplaats", de voorbereiding, de vaste ondergrond of de grondslag van deze troon. In onze vertaling staat "woonplaats", in de kantlijn "vastigheid" en in de Septuaginta "bereiding".

Als ik me niet vergis, vertalen onze beste moderne uitleggers het grondwoord met grondslag of fundament. Dat lijkt, alles bij elkaar genomen, het beste te passen en ook zo bedoeld te zijn. De grondslag waarop Jehova's bestuur rust, is dus "gerechtigheid en gericht". Met "gerechtigheid" bedoelt de dichter volgens mij de eigenschap die zo heet. Met "gericht" bedoelt hij dat die eigenschap van God onpartijdig

wordt toegepast in Zijn goddelijk bestuur. Zou de Allerhoogste in Zijn zedelijk bestuur geen onpartijdige gerechtigheid betrachten, dan zou je, als je die uitdrukking mag gebruiken, kunnen zeggen dat Hij afstand doet van Zijn troon. — Abraham Booth, 1734-1806.

Vers 14

Gerechtigheid, die Zijn onderdanen beschermt en ieder recht doet. Gericht, dat opstandelingen in bedwang houdt en onrecht afweert. Goedertierenheid, die medelijden toont, vergeeft en de zwakken steunt. Waarheid, die alles doet wat Hij belooft. — William Nicholson.

Vers 14

"Goedertierenheid en waarheid gaan voor Uw aanschijn henen." Let op: 1. Er wordt gezegd dat goedertierenheid voor Gods aangezicht uitgaat, omdat God eerst goedertierenheid vooruitstuurt en pas daarna oordeelt. Zo vindt Hij minder om te straffen. Aldus Bellarminus.

1. Dat God Zijn aangezicht niet laat zien voordat Hij onze zonden uit barmhartigheid heeft vergeven. Aldus Rickelius.
2. Dat niemand God leert kennen tenzij hij eerst barmhartigheid heeft ontvangen.
3. Dat God bij niemand komt tenzij Zijn genade vooruitgaat. ... De waarheid gaat voor Gods aangezicht uit, omdat God haar steeds voor ogen houdt. Hij laat Zijn daden erdoor vormen. Pindarus noemt de waarheid thugatera Dios, dat is: de dochter van God. Epaminondas, de Thebaanse veldheer, hield zo veel van de waarheid dat hij naar verluidt nooit een onwaarheid zei, zelfs niet voor de grap. Aan de hoven van koningen is dit een zeldzame deugd, want daar komt ze bijna niet voor. — Le Blanc.

Vers 14

"Goedertierenheid en waarheid." Goedertierenheid als U iets belooft, waarheid als U het uitvoert. Waarheid doordat U net zo goed bent als Uw woord, goedertierenheid doordat U beter bent. — Matthew Henry.

Vers 14

"Gaan voor Uw aanschijn henen." Treedt Hij Zelf handelend op, dan kondigen tedere goedertierenheid en goedheid Hem aan. Trouwe waarheid zal Zijn volk vertellen dat Hij er is wanneer Hij naar voren komt. Wat Hij handelend doet, is goedertierenheid en trouw, want Zijn wil is aan het werk en Zijn wezen is liefde. Toch blijven gerechtigheid en gericht de grondslag van Zijn troon. — J.N. Darby.

Vers 15

"Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent." Er staat niet: dat het hoort. Want dan zou de zegen wel erg goedkoop zijn. Duizenden horen de klank van het evangelie, maar soms kennen hem er geen tien van de duizend. — Thomas James Judkin, 1841.

Vers 15

"Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent." Het gaat om de klank van de bazuinen. Die werden ten teken van vreugde geblazen bij de grote feesten, vooral op de eerste dag van de zevende maand, het feest van de bazuinen (Lev. 23:24). Ook bij bijzondere gelegenheden werd er geblazen, vooral na de jaarlijkse verzoening. Dat gebeurde op de jubeldag, de tiende dag van de zevende maand van het vijftigste jaar. Dan werd er vrijheid uitgeroepen voor slaven, en wie zijn erfenis was kwijtgeraakt, kreeg die terug (Lev. 25:8-10). De jubelvreugde kwam pas na de verzoening.

Zo is er ook voor ons geen vreugde en vrijheid door het evangelie, voordat we Christus eerst kennen als onze verzoening. "Op de dag van het blijde feest van het volk" bliezen ze de bazuinen over hun of-

fers, “opdat zij hun tot een gedachtenis zouden zijn voor het aangezicht van God” (Num. 10:10). David en Israël brachten de ark van de HEERE naar Sion “met gejuich en met geklank der bazuin” (2 Sam. 6:15). In Num. 23:21 noemt Bileam dit het kenmerk van Israëls heerlijkheid: “De HEERE, zijn God, is met hem, en het geklank eens konings is in het midden van hen” (vergelijk Ps. 98:6; 27:6, kanttekening). — A.R. Fausset.

Vers 15

“Het volk dat den blijden klank kent.” Hier gaan we ervan uit dat we begrijpen wat “den blijden klank” is. Want er bestaat een kennen dat niet alleen de woorden en de toon raakt, maar ook de zin en inhoud, de gedachte en het gevoel die ze overbrengen. Volgens mij bedoelt Christus dit als Hij zegt: “Mijn schapen horen Mijn stem, en zij volgen Mij; en een vreemde zullen zij niet volgen, want zij kennen de stem der vreemden niet.” Het heeft mij vaak verrast hoe scherp sommige mensen zijn. Ze zijn niet bijzonder slim, niet breed onderlegd en geen kritische denkers.

En toch kunnen ze na het horen van een preek meteen oordelen, onderscheiden en beslissen. Ze kunnen meteen zeggen: “Waarheid, helder, zuiver, zonder wolkje.” Of: “Vertroebelde leer, verwarde uitspraken, niet het heldere evangelie.” Of, als het zo is: “Helemaal geen evangelie; het is in strijd met de waarheid van Christus.” Ze “kennen den blijden klank”. Ze kennen hem zoals hij voortrolt uit de volheid van Gods eigen stem en hart, in Zijn verheven en gezegende openbaringen.

Ze kennen hem zoals hij bevestigd, bekrachtigd en verzegeld is door het dierbare bloed van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus, en zoals de eeuwige Geest ervan getuigt: “den blijden klank” dat er zaligheid is voor verloren en verwoeste mensen, door het geloof in het bloed en de gehoorzaamheid van Hem Die aan het hout stierf en

nu op de hoogste plaats in de hemel de troon bezet. — James Stratten, 1845.

Vers 15

"Zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen." Na de liefde van Gods hart is de glimlach van Zijn aangezicht wat gelovigen het kostbaarst vinden. Door die glimlach groeit er van alles, zoals door de kracht van de zon. Er komen knoppen van bewuste vreugde, bladeren van een zuivere belijdenis, kleurrijke bloesems van een heilige gezindheid en weldadige vruchten van een rechtvaardig leven. Sommigen denken dat het licht van Gods aangezicht, de rijke gaven van het evangelie en de troost van de Geest ons loom en lui maken op de weg van onze plicht. Zij hebben het volledig mis.

De tekst rukt dat vermoeden met wortel en tak uit de grond. Er staat immers niet: ze zullen zitten in het licht van Uw aangezicht. Er staat ook niet: ze zullen liggen in het licht van Uw aangezicht. Er staat: "zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen." Wat is wandelen? Het is je voortbewegen van het ene punt naar het andere. En wat is dan die heilige wandel waartoe Gods Geest al Zijn mensen in staat stelt? Het is een voortdurend onderweg zijn, van zonde naar heiligheid, van alles wat slecht is naar elk goed woord en werk.

En juist dat "licht van Gods aangezicht" waarin jij, gelovige, mag wandelen, gaf je in het begin geestelijke voeten om te kunnen lopen. Datzelfde licht houdt je lopend en aan het werk, tot de laatste dag van je strijd. — Augustus Montague Toplady.

Vers 15

Er bestaat een klank die schrik aanjaagt, en er bestaat een blijde klank. De schrikwekkende klank klonk bij de berg Sinaï; de blijde klank komt van de berg Sion. Toen het volk de eerste hoorde, kon het Gods aangezicht en heerlijkheid niet eens van dichtbij zien. Alleen Mozes mocht Zijn "achterste delen" zien, en dat was al bijzonder. Het volk werd op afstand gehouden. Het licht van Gods heerlijkheid dat

ze zagen, joeg hun zoveel schrik aan dat ze het niet konden verdragen. Maar wie "den blijden klank" kennen, mogen dichtbij komen, dichterbij dan Mozes.

Zij zullen de heerlijkheid van Gods aangezicht zien, de glans van Zijn gelaat. En dat niet maar even, zoals Mozes Gods achterkant zag, maar altijd. Voor hen is Gods lichtglans niet beangstigend. Ze is voor hen zacht en zoet, een rust. Ze kunnen erin wonen en erin wandelen. Het komt voor hen in de plaats van het zonlicht. Want de zon zal overdag niet langer hun licht zijn en de maan 's nachts ook niet, maar God zal hun eeuwige licht zijn. Vergelijk dit met Jes. 2:5; Openb. 21:23-24; 22:4-5. — Jonathan Edwards.

Vers 16

"En in Uw gerechtigheid zullen zij verhoogd worden." In deze woorden zien we kort samengevat het volgende. 1. De verheffing van de gelovige: hij wordt verhoogd. In de eerste Adam zijn we tot in de diepste hel vernederd, want de kroon viel van ons hoofd. Maar in Christus, de tweede Adam, zijn we opnieuw verhoogd, ja, zo hoog als de hemel zelf, want we "zitten samen met Hem in de hemelse gewesten", zegt de apostel. Voor een blinde wereld is dit ongelooflijk, zelfs een tegenspraak. Want de gelovige zit op dit moment op de mesthoop van deze aarde en tegelijk in de hemel, in Christus, zijn heerlijke Hoofd en Plaatsvervanger (Ef. 2:6).

1. We zien de grond van de verhoging en verheffing van de gelovige: die is "in Uw gerechtigheid". Dat is geen gerechtigheid van hemzelf. Nee, die wijst hij helemaal af. Hij ziet haar als "drek en schade", als "vuile lompen", als hondenvoer. Het is Uw gerechtigheid, dus de gerechtigheid van God, zoals de apostel haar noemt (Rom. 1:17; Filipp. 3:9). In de Schrift heeft de gerechtigheid van God verschillende betekenissen. Soms gaat het om de oneindige zuiverheid en rechtvaardigheid van Zijn eigen wezen, zoals in Ps. 11:7: "Want de HEERE is rechtvaardig, Hij heeft gerechtigheden lief."

Soms gaat het om Zijn rechtvaardigheid als Bestuurder, Zijn verdelende rechtvaardigheid.

Die oefent Hij uit wanneer Hij de wereld bestuurt, door de goeden te belonen en kwaaddoeners te straffen, zoals in Ps. 97:2: "Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Zijns troons." Soms staat het voor Zijn betrouwbaarheid en trouw, wanneer Hij Zijn beloften waarmaakt of Zijn dreigingen uitvoert, zoals in Ps. 36:5-6: "Uw trouw reikt tot aan de wolken; Uw gerechtigheid is als de grote bergen." En soms staat het voor de volmaakte gerechtigheid die Christus, de Zoon van God, als onze Borg en Middelaar heeft aangebracht. Dat deed Hij door de wet te gehoorzamen en aan het kruis te sterven, om schuldige zondaren te rechtvaardigen.

Die wordt, zoals ik zei, vaak de gerechtigheid van God genoemd. En zo versta ik haar ook hier in de tekst: "In Uw gerechtigheid zullen zij verhoogd worden." — Ebenezer Erskine.

Vers 17

"Door Uw welbehagen zal onze hoorn verhoogd worden." Van een hooghartig mens zegt men dat hij zijn hoorn heel hoog draagt. Mengt iemand zich vol trots in andermans zaken, dan zegt men tegen hem: "Wat laat je hier je kombu zien, je hoorn?" "Kijk eens naar die vent, wat een prachtige hoorn heeft hij! Hij jaagt de mensen op de vlucht." "Werkelijk, meneer, u hebt een grote hoorn." "Chinnan heeft zijn geld verloren. Ja, en zijn hoornschap ook." "Ach, ach! Ik ben als het hert wiens gewei is afgevallen." — Joseph Roberts, "Oriental Illustrations".

Vers 19 (tweede zinsdeel) (Nieuwe vertaling)

Een machtig aanvoerder heb Ik van hulp voorzien. Letterlijk: "Ik heb hulp gelijkgemaakt." Dat betekent: Ik heb voldoende hulp neergelegd, of gegeven, "op een machtige". Het werkwoord betekent letterlijk "gelijkmaken", dus het ene even zwaar maken als het andere. Het gaat om een middel voor een doel, of andersom. — Richard Mant.

Vers 19

"Uitverkorene" heeft hier zijn strikte betekenis. Toch zit er een zinspeling in op het bijzondere gebruik ervan voor een jonge krijger. — J. A. Alexander.

Vers 20

"Met Mijn heiligen olie heb Ik hem gezalfd." De historische David werd driemaal tot koning gezalfd. De eerste keer door Samuël, in het huis van Isaï in Bethlehem. De tweede keer in Hebron, na de dood van Saul, als koning over Juda. En de derde keer na zeven jaar, als heerser over heel Israël. Zo "heeft ook God Jezus van Nazareth gezalfd met den Heiligen Geest en met kracht": de eerste keer bij Zijn geboorte in Bethlehem. Een tweede keer bij Zijn opstanding, over Zijn Kerk. De tiran die Hem naar het leven stond, was toen verslagen, maar het ging nog slechts om het kleine "bondgenootschap" (dat is de betekenis van Hebron) van Zijn Joodse leerlingen.

Een derde keer bij Zijn hemelvaart naar het hemelse Jeruzalem, het Visioen van de Vrede. Daar werd Hij, nu gekroond als Koning der ere, gezalfd over hemel en aarde, boven alle vorsten van God. Hij werd ook in een andere zin driemaal gezalfd: één keer als Profeet, één keer als Priester en één keer als Koning. — Neale en Littledale.

Verzen 20-24

"Ik heb David *gevonden*", roept God uit. De zonde bracht de dood in de wereld, en alle hoop van de mensheid op het eerste verbond ging daardoor verloren. Toen ging Ik, de Almachtige, uit zorg voor de mensen op zoek naar een Verlosser voor hen. Ik zocht Hem in de goddelijke natuur, en Ik "vond" Hem in Mijn eniggeboren Zoon. Ik gaf Hem grote volmacht. En Ik beloofde dat Mijn hand en arm Hem zouden sterken in de zwakheid van Zijn menswording. Ik verklaarde dat Satan, de vijand, niets van Hem zou afpersen, helemaal niets.

Ik beloofde ook dat Judas, de zoon van de goddeloosheid, Hem niet zou kunnen kwellen. De Joden, Zijn vijanden, zullen voor Hem vallen. Ze worden neergeslagen omdat ze Hem verworpen hebben. Ze verdwijnen uit hun eigen land en worden over de volken verspreid. Mijn waarheid zal altijd bij Hem zijn. Hij handelt dan in Mijn naam en met Mijn kracht, zonder ophouden. Zo zal Hij onder de mensen verhoogd en verheerlijkt worden. — William Hill Tucker.

Vers 22

"De vijand zal niets van hem afpersen." Wij denken dat hier gedoeld wordt op een wrede en onrechtvaardige schuldeiser. Die int niet alleen wat hem rechtens toekomt, maar stelt ook een overdreven eis met woekerrente, wat niet geoorloofd was. — Williams, aangehaald door de uitgever van Calvijn.

Vers 25

"Ik zal ook zijn hand aan de zee zetten, en zijn rechterhand aan de rivieren." Dat betekent dat hij zou regeren van de Middellandse Zee tot de Eufraat. Dat wordt in een beeld uitgedrukt: zijn linkerhand reikt naar de zee en zijn rechterhand naar de rivieren. Volgens Curtius gebruikten de Scythische gezanten iets dergelijks tegenover Alexander. "Als de goden u een lichaam hadden gegeven dat zo groot was als uw geest," zeiden ze, "dan zou heel de wereld u niet kunnen bevatten. Met de ene hand zou u het oosten kunnen bereiken en met de andere het westen." — "Kitto's Pictorial Bible".

Vers 25

"Ik zal zijn hand in de zee zetten, en zijn rechterhand in de rivieren." Een zekere kunstenaar zei vaak dat hij Alexander zo wilde afbeelden dat die in de ene hand een stad vasthield en uit de andere een rivier liet stromen. Christus wordt hier voorgesteld als een reus van geweldige gestalte, hoger dan alle bergen samen. Met de ene hand houdt

Hij de aarde vast, met de andere de zee. Zijn armen reiken van de oostelijke zee tot de westelijke. — Le Blanc.

Vers 26

"Hij zal Mij noemen: Gij zijt mijn Vader." Wanneer noemde David God zijn Vader? Het valt op dat we nergens in het Oude Testament lezen dat de aartsvaders of de profeten God hun Vader noemden. Je vindt niet dat ze Hem met Vader aanspraken. Ze kenden Hem niet als zodanig, zo vertrouwelijk. Dit vers is onbegrijpelijk als het over David gaat. Maar voor de ware David is het precies wat Hij gezegd heeft: "Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God." Pas toen Christus deze woorden sprak, noemde een mens God voor het eerst zo vertrouwelijk.

Pas toen Hij als mens op aarde kwam, als de Zoon van God, deed iemand het; daarvoor deed niemand dat. Pas nadat Christus had gezegd: "Ik vare op tot Mijn Vader en uw Vader", konden gelovigen naar God opzien en zeggen: "Abba, Vader." Hier zie je heel duidelijk dat dit op Christus slaat, en niet op David. Hij was de eerste die dit zei; David zei het niet. Zelfs als er in de hele psalm geen ander bewijs was, dan nog zou dit ene zinsdeel mij ervan overtuigen dat hier alleen de Heere Jezus Christus bedoeld kan zijn. — Capel Molyneux, 1855.

Vers 26

"Mijn Vader." Christus begon Zijn werk met een verwijzing naar Zijn Vader. In Luk. 2:49 zegt Hij: "Wist gij niet, dat Ik moet zijn in de dingen Mijns Vaders?" Zijn allerlaatste woorden waren: "Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest." En heel Zijn leven sprak Hij God aan als Zijn Vader. "Hij zal Mij aanroepen: Gij zijt Mijn Vader", wat Mijn Godheid betreft. "Mijn God", wat Mijn mensheid betreft. "De rotssteen van Mijn behoudenis", wat Mijn sterfelijkheid betreft. — Bellarminus.

Verzen 26-28

Christus kreeg de opdracht te lijden, en daarvoor werd Hem een lichaam bereid. Evenzo kreeg Hij de opdracht om als Voorspraak op te treden, en daartoe kreeg Hij een leven en werd Hem een troon bereid aan Gods rechterhand. Deze opdracht staat in de woorden die we voor ons hebben, en wel na Zijn verhoging (Ps. 89:24-25). Om de opdracht helemaal te volbrengen wordt in Ps. 89:27 de inhoud van het pleidooi genoemd: "Gij zijt de rotssteen van mijn behoudenis." Hij is het fundament en de eerste oorzaak van heel de zaligheid die Ik in de wereld heb gewerkt.

Hij is het immers Die Mij aan dit werk zette, en Hij beloofde Mij aan te nemen als Ik uitvoerde wat daarvoor nodig was. Christus heeft gezag om tot God te roepen. Maar Hij heeft ook de zekerheid dat Zijn roepen zal slagen. Het verbond van de bemiddeling blijft immers staan; het zal bij Hem vast blijven en trouw aan Hem zijn: "Mijn goedertierenheid zal Ik hem bewaren in eeuwigheid" (Ps. 89:28). De schatten van Mijn goedertierenheid worden alleen bewaard om door Hem geopend en uitgedeeld te worden. En dat Hij Zijn geestelijk zaad voor eeuwig mag genieten en daardoor Zijn eigen troon vestigt, is de beloofde vrucht van dit roepen (Ps. 89:28). — Stephen Charnock.

Vers 27

"Ook zal Ik hem ten eerstgeborenen zoon stellen." Waarom eerstgeborene? Allereerst omdat Hij vooraan staat in de orde van Gods voorbeschikking, als het eerste en voornaamste punt. Wij zijn namelijk voorbeschikt door Hem, als door ons Hoofd, zoals Ef. 1:1-23 laat lezen. Daarnaast omdat Hij de eerste is bij de tweede geboorte, die naar het eeuwige leven voert. Daarom heet Hij in Kol. 1:18 "de eerstgeborene uit de doden", en in Openb. 1:5 staat dat ook. En ten slotte had Hij de rechten die bij een eerstgeborene horen, want Hij is benoemd tot Erfgenaam van alle dingen. Hij is niet alleen de eerstgeborene geworden, Hij is ook "tot den hoogste bij de koningen der aarde". Met ande-

re woorden: Hij is Vorst over de koningen van de aarde, en Koning der koningen. — Bellarminus.

Vers 27

"Ook zal Ik hem ten eerstgeborenen zoon stellen, ten hoogste over de koningen der aarde." Deze belofte spreekt duidelijk over een voorrangspositie, zoals vroeger de oudste zoon van een gezin die kreeg. Hij erfde de voorrechten en zegeningen van het eerstgeboorterecht, en daar horen vooral drie belangrijke dingen bij. Eerst: een dubbel deel van wat de vader bezat (Deut. 21:17). Daarna: gezag over de jongere broers en zussen in het gezin (2 Kron. 21:3). En ten slotte: het priesterschap. God eiste immers alle eerstgeborenen op als de Zijne en liet de Levieten in hun plaats het priesterwerk doen (Num. 8:14-17).

Jezus was letterlijk de eerstgeboren Zoon van Zijn maagdelijke moeder, en dus kwamen die gewone voorrechten Hem toe. Maar de belofte in de negenentachtigste psalm (Ps. 89:1-52) wijst op meer dan dat, op iets bijzonders en ongewoons. David was de jongste zoon van Isaï, de laatste in een grote kinderschaar. Hij mocht het minst van allemaal verwachten dat hij boven de anderen zou worden gesteld. Toch koos God hem, ondanks al die tegenslagen. Wie de bijbelse geschiedenis erop naslaat, kan op allerlei punten laten zien hoe de belofte aan David, "Ik zal hem tot den eerstgeborene stellen", letterlijk en verrassend in de zoon van Isaï vervuld werd.

Zo geldt het ook voor Jezus. Wie naar de buitenkant keek, zag een kind dat ter wereld kwam als erfgenaam van niets dan de armoede van Maria en haar verloofde. Dat kind leek mijlenver verwijderd van een toekomst waarin koninklijke en priesterlijke macht in één hand kwamen. En toch stelde de belofte van Zijn hemelse Vader dat voor Hem veilig: "Ik zal hem tot Mijn eerstgeborene stellen." Het woordje "Mijn" geeft de belofte veel gewicht, maar het is toegevoegd. Het brengt zeker iets over van de onuitsprekelijke voorrang die Jezus Christus toekomt door Zijn band met God.

Maar ook zonder dit gewichtige voornaamwoord zien we dat de belofte van het enkele woord "eerstgeborene" iets verhevens en groots heeft, zozeer dat versiering of toevoeging niet nodig is. De grote Jehova, de Maker, Eigenaar en Heerser van het heelal, zegt over Zijn Christus: "Ik zal Hem tot Mijn eerstgeborene stellen." Dat is: Ik benoem Hem tot Hoofd van alle schepselen, tot Beheerder van alle macht, tot Bezitter van alle voorrechten en tot Erfgenaam van heel de schepping. Hij is bij uitstek de Eerstgeborene, "de hoogste bij alle koningen der aarde". Hij gaat vóór in tijd en vóór in rang. — David Pitcairn, in "The Anointed Saviour", 1846.

Vers 27

"Ten eerstgeborenen zoon stellen, ten hoogste over de koningen der aarde." In het Hebreeuwse spraakgebruik werden alle koningen zonen van God genoemd. Maar David is de belangrijkste van hen, Gods eerstgeborene. De Grieken hadden een soortgelijke manier om zich uit te drukken: koningen waren daar de pleegkinderen van Jupiter. — Alexander Geddes.

Vers 28

"Mijn goedertierenheid in eeuwigheid." Hoe bewaart Hij Zijn goedertierenheid voor altijd voor Christus? Het antwoord is eenvoudig, denk ik. Is Christus niet de Bron van alle goedertierenheid voor ons? Is wat wij genieten niet de goedertierenheid van God de Vader die door Christus naar ons toe stroomt? Is Hij niet Degene bij Wie alles bewaard ligt? God zegt dan: Ik houd haar voor Hem vast. Voor eeuwig en altijd ligt ze in Christus opgeslagen, en Zijn volk zal haar tot in alle eeuwigheid genieten. — Capel Molyneux, 1855.

Verzen 28-30

Hier is een bemoediging voor wie echte ranken zijn en vrucht blijven dragen, hoeveel beproevingen ze ook krijgen. God laat niet toe dat hun verdorvenheid hen doet afsnijden. Als er in hen al iets zou zijn

dat God daartoe zou kunnen brengen, dan kan dat alleen zonde zijn. Maar zie hoe Christus belooft dat God daar Zelf iets aan doet en de zonde uit hen zal wegzuiveren. Dit is het verbond dat met David is gesloten (als beeld van Christus, met Wie datzelfde verbond zeker en onwankelbaar is gesloten): als zijn zaad Mijn wet verlaat en niet wandelt in Mijn rechten, wat dan?

Zet Ik hen onmiddellijk buiten en snijd Ik hen af, als mensen met wie Ik niets meer te maken wil hebben? Is er alleen maar volledige verwerping? Is er geen middel om hen terug te halen? Hangt er geen roede in huis? Jazeker. Dan bezoek Ik hun overtreding met de roede en hun ongerechtigheid met plagen. Met de roede sla Ik hun koppigheid en hun zondigheid eruit. Maar Mijn goedertierenheid neem Ik niet van hem weg, zoals Ik die van Saul wegnam, zoals het staat in 1 Kron. 17:13. Laten de heiligen dit goed bedenken, zodat ze terugkeren als ze gevallen zijn.

Dan buigen ze zich voor Hem en voor wie Hij is. Dan laten ze Hem met hen doen wat Hij wil. Ze zullen het snijden, steken en branden uithouden, zolang Hij hen maar niet afsnijdt. Ze zullen de tuchtiging en alles wat Hij verder met hen doet verdragen, want ze weten dat dit al de vrucht is: dat de zonde wordt weggenomen en dat zij "deelgenoten van Zijn heiligheid" worden. En "of ik enigszins", zoals Paulus van zichzelf zegt (Filipp. 3:11): welk middel het ook is, het maakt niet uit. En als God je op een moment lijkt af te snijden, dan is dat alleen zoals de Korinthiër die zich aan bloedschande had schuldig gemaakt werd afgesneden, "opdat het vlees verdorven wordt en de geest behouden wordt." — Thomas Goodwin.

Vers 29

"Zijn zaad" en "troon" worden samen genoemd, alsof Zijn troon niet kon blijven staan als Zijn zaad er niet meer was. Gaan Zijn onderdanen verloren, waarover is Hij dan nog Koning? Vergaan Zijn leden, waarvan is Hij dan nog het Hoofd? — Stephen Charnock.

Vers 30

"Indien zijn kinderen Mijn wet verlaten." Er wordt hier een tegenwerping verondersteld, een vraag die iemand zou kunnen stellen: "Stel dat dit zaad, dat in het verbond is opgenomen, in overtreding valt. Hoe kan het verbond dan vaststaan?" Het verbond met het zaad blijft eeuwig staan, maar het zaad moet heilig zijn. Dan gaat de tegenwerper verder: "Stel dat het zaad onheilig wordt?" God geeft hierop Zelf antwoord: "Indien zijn kinderen Mijn wet verlaten en in Mijn rechten niet wandelen", dus als het zaad in de praktijk afvalt, "indien zij Mijn inzettingen ontheiligen en Mijn geboden niet houden, zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken en hun ongerechtigheid met plagen. Maar Mijn goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen, noch Mijn trouw laten falen." Kijk goed naar dit geval.

Wat gaat God doen? Het geval dat wordt verondersteld, is dit: het zaad van Christus verlaat de wet en breekt Zijn inzettingen. Ik hoef je niet te zeggen dat dit elke dag gebeurt. Het gaat hier niet om goddelozen of onbekeerden. Het gaat om Gods eigen kinderen, mensen die bij Hem horen. Vraag je: "Kunnen zij echt Gods inzettingen overtreden en Gods wet verlaten?" Wij doen het elke dag. Geen enkele dag van ons leven gaat voorbij zonder dat we het doen. ... Wat zouden velen versteld staan als ze wisten hoe het werkelijk gesteld is met mensen die zij misschien bewonderen.

Zij denken dat die mensen ver gevorderd zijn en hoog staan in het goddelijke leven. Wat zouden ze schrikken van de ellendige vallen in hun hart, in hun woorden en in hun daden! En van de diepe nood waar Gods kinderen voortdurend onder lijden vanwege zulke overtredingen, ook al denken anderen dat ze ver gevorderd zijn in het goddelijke leven! Dat is precies wat God hier zegt. Hij ziet zo'n geval onder ogen. En Hij zegt: "Indien zij Mijn inzettingen ontheiligen, en Mijn geboden niet houden", wat dan? Wat doet God dan? Sommige mensen zeggen: "Dan laat God hen los."

Wie bezwaar hebben tegen de leer van de volharding van de heiligen, zeggen het zo: “Het is waar dat Hij de gelovige beschermt tegen de strikken van de duivel en de verleidingen van de wereld, maar niet tegen het uitbreken van zijn eigen aangeboren kwaad.” Daardoor zou hij verraden kunnen worden en uiteindelijk verloren gaan. God zorgt nu juist voor dat geval. Hij kijkt naar het ergste wat kan gebeuren: werkelijke overtreding. Hij zegt: “Indien een kind van Mij Mijn wet overtreedt.” Over de duivel of de verleidingen van buitenaf zegt Hij helemaal niets. Hij zegt: “Indien zij Mijn wet verlaten en Mijn inzettingen ontheiligen.”

Laten we ons door God laten onderwijzen. Hij zegt niet dat Hij hen zal verlaten en aan hun lot overlaten. Let op wat Hij wél doet! Hij zegt: “Zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken, en hun ongerechtigheid met plagen.” Zo heeft God het in Zijn verbond geregeld, en dat is een ruim en vast verbond. En het is heerlijk te zien hoe God ons geval tot het uiterste heeft doordacht. Er is niets in onze geschiedenis waarvoor God geen antwoord heeft gegeven in het verbond met Christus. Ben je één met Christus en deel je in het verbond, dan is er in elke denkbare noodsituatie voor jou gezorgd.

Er kan je niets overkomen waar geen rekening mee is gehouden, niets waarvoor God geen voorziening heeft getroffen. Zelfs als je valt, heeft God daaraan gedacht en daarvoor gezorgd. Maar let goed op: die voorziening bevat veel dat verschrikkelijk en wanhopig pijnlijk zal zijn voor je gemoed. Er zit niets in waardoor zonde wordt aangemoedigd. Er is niets wat ons een vrijbrief geeft, niets wat een mens ertoe verleidt te roemen: “Eindelijk ben ik veilig.” Dat is hij wel, maar hoe veilig? Hoe zorgt God voor hun veiligheid? “Zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken, en hun ongerechtigheid met plagen.” — Capel Molyneux.

Vers 30

"Indien zijn kinderen Mijn wet verlaten." Als ze vallen in zonden van doen, dat wil zeggen als ze het doel voorbijschieten. "En in Mijn rechten niet wandelen." Als ze vallen in zonden van nalaten, dat wil zeggen als ze tekortschieten. Merk op dat elke overtreding en ongehoorzaamheid (elk doen en elk nalaten) "rechtvaardige vergelding" krijgt, Hebr. 2:2. — John Trapp.

Vers 30

"Zijn kinderen." Banaw: zijn zonen, dus christenen. Zij zijn geboren uit het lijden van Christus aan het kruis, als uit de weeën van een vrouw die baart. — Geier.

Vers 30

Een mens kan de leerstellingen van het evangelie loslaten. Hij kan in grote dwalingen belanden en ver afdwalen van de waarheid, helemaal van het spoor af. Hij kan de verordeningen van het huis van de HEERE laten vallen, ook al ziet hij dat Gods woord daarover glashelder is. Hij vindt die dingen niets waard, helemaal niets, terwijl de HEERE ze zo kostbaar vindt dat Hij ze aan Zijn kerk heeft toevertrouwd als een heilig onderpand. Zij moet het doorgeven, van geslacht op geslacht, aan het allerlaatste nageslacht, tot de tijd niet meer bestaat.

En wat nog zwaarder weegt: een mens kan een tijd lang de grondbeginselen van het kostbare evangelie van de levende God loslaten. Maar ik kan me een toestand indenken die nog dieper ontroert dan dit. Het hoort bij Gods wijsheid (en het is voor ons goed dat het zo is, want alle wijsheid van God is goed voor Zijn volk) dat zonde tot zonde leidt. De ene verwaarlozing maakt de weg vrij voor de volgende. Wat slecht is, voert naar wat slechter is, en wat slechter is, bereidt het ergste voor. ... Hoe langer ik leef, hoe sterker ik besef dat er geen zonde bestaat, ooit begaan, waarvoor ik niet Gods genade nodig heb om mij ervoor te behoeden. — James Harrington Evans.

Verzen 30-34

God zegt hier twee dingen. Ten eerste: Hij zal hen tuchtigen. Ten tweede: Hij zal hen daarom niet buiten Zijn verbond zetten. Wat een wonderlijk evenwicht, o wonder, tussen Gods goedheid en Zijn strengheid! Daarin vindt Hij Zijn eigen eer, en de gelovigen vinden er hun veiligheid. De hemelse Vader houdt werkelijk van het bloed en de tekenen van Zijn Christus die Hij op hen ziet. Hij houdt ook van de restjes geloof en godsvrucht die diep in hun hart verborgen zijn gebleven. Daarom verstoot Hij hen niet. Maar aan de andere kant vindt Hij het niet passen bij Zijn wijsheid en heiligheid om Zijn genade en zaligheid te geven aan mensen die geen spijt hebben dat ze Zijn wet hebben weggegooid en zich aan het onrecht hebben overgegeven.

Hoe brengt Hij die twee verlangens bij elkaar? Hij pakt de roede en tuchtigt hen. Zo schudt Hij hun geweten wakker en wekt Hij hun geloof op. Door het berouw dat Zijn tucht oproept, brengt Hij hen terug in zo'n toestand dat Hij hun zonder schaamte de zegeningen kan geven die Hij aan de kinderen van Zijn Zoon beloofd heeft. Zo haalt een verstandige vader zijn zoon met milde, doordachte correctie langzaam terug uit de losbandigheid waarin hij is weggezonken. Dat beschermt zijn eer. En hij houdt er het genoegen aan over dat hij zijn zoon zonder wantrouwen kan liefhebben en blij kan maken.

Het is ook als bij een bekwame chirurg. Zijn mes, zijn brandijzer of zijn bittere drankjes doen de patiënt pijn, maar daardoor redt hij het leven van die patiënt en houdt hij de dood op afstand. — Jean Daillé.

Verzen 30-34

Soms moet onze hemelse Vader als het ware wel Zijn toorn laten zien. Dan pakt Hij de roede van een vader en niet de bijl van een beul. Hij breekt de botten van Zijn kinderen niet en ook Zijn eigen verbond niet. Hij slaat in liefde, altijd, met mate, met medelijden en ontferming. — Thomas Lye, 1621-1684.

Vers 32

"Zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken" enzovoort. Er staat niet eenvoudig: Ik zal hen slaan. Er staat: Ik zal met de roede bezoeken. Slaan is één ding; slaan door te bezoeken is iets anders. Want bezoeken betekent toezicht houden en zorgen als een vader. Het beeld komt van mensen die over zieken waken, kinderen opvoeden of schapen hoeden. Er staat ook niet: Ik zal hén met de roede bezoeken. Er staat: Ik zal hun overtreding met de roede bezoeken. We moeten steeds bedenken waar Gods roede in ons op let. Dan belijden we onze overtredingen en verbeteren we ons leven. — Musculus.

Vers 33

"Maar Mijn goedertierenheid" enzovoort. Het genadeverbond bevat een artikel over vergeving van zonde en vaderlijke correctie, om tot bekering te brengen. Zo kan iemand die berouw heeft en in geloof tot God komt, vergeving ontvangen en goedertierenheid ervaren. Stond dat artikel er niet in, dan zou dit verbond ons net zo goed in de steek laten als het werkverbond. — David Dickson.

Vers 33

"Ik van hem niet wegnemen." Waarom "van hem"? Omdat alle goedertierenheid van God voor Zijn volk in Christus samenkomt. Heeft God jou lief? Dat komt doordat Hij Christus liefheeft. Jij bent één met Christus. Je overtredingen zijn je eigen overtredingen, en ze staan los van Christus. Maar Gods liefde is niet de jouwe; ze is van Christus. Je ontvangt haar doordat je één met Hem bent. Wat mooi wordt dat hier uit elkaar gehouden: "Als zij overtreden, zal Ik hen straffen, maar Mijn goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen." Alleen in Hem vinden zij die goedertierenheid, en alleen in verbondenheid met Hem genieten zij haar. — Capel Molyneux.

Vers 33

"Van hem." De woorden "Maar Mijn goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen" zijn het overwegen waard. Het gaat immers over mensen die gekastijd worden. Je zou dus verwachten dat er stond: van hen, en niet: van hem. Maar de profeet heeft het zo gezegd omdat wij kinderen en leden van Zijn Christus zijn. Daardoor horen de gunsten die God ons geeft, op een of andere manier bij Hem. De psalmist wil ons er kennelijk mee laten zien dat God ons alleen in Jezus Christus en alleen om Zijnentwil gunsten schenkt.

Wat daarna in Ps. 89:34 volgt, past daarbij: "Mijn verbond zal Ik niet verbreken." Want eigenlijk heeft God de Vader aan Jezus Christus, vanwege Zijn bewonderenswaardige gehoorzaamheid, beloofd genadig te zijn voor onze zonden. En ook dat Hij niemand van hen die in verbond met Hem staan, ooit zal laten omkomen. — Jean Daillé.

Vers 33

"In Mijn getrouwheid niet feilen." Het geloof van een mens kan hem soms in de steek laten, maar Gods trouw laat hem nooit in de steek. God laat Zijn trouw niet falen. Wat God doet, kan soms een andere kant op lijken te wijzen. De verleidingen van de duivel en onze ongelovige harten kunnen ons niet alleen laten denken dat het zo is, ze kunnen ons er zelfs van overtuigen. Toch kan het niet zo zijn, want de HEERE laat het niet toe. Hij maakt geen leugen van Zijn waarheid of trouw. Zo staat het in het Hebreeuws: Hij is een God Die niet kan liegen.

Hij is de Waarheid, Hij spreekt waarheid, en niet één belofte van Hem kan of zal falen. Dat kan zeer sterke en blijvende troost geven aan iedereen die een belofte van God heeft gekregen. — William Greenhill.

Vers 34

"Mijn verbond niet ontheiligen, en hetgeen uit Mijn lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen." Eerder had Hij gezegd: als de kinderen van David Mijn inzettingen ontheiligen. Nu doelt Hij op die overtreding en verklaart Hij dat Hij hen niet zal vergelden zoals zij Hem vergelden: "Mijn verbond zal Ik niet verbreken." Dat betekent het volgende. Misschien leeft Gods volk niet helemaal naar zijn roeping, zoals het zou moeten. Toch laat Hij Zijn verbond niet breken of ongeldig maken door hun schuld en hun falen. Want Hij zal dat tijdig en krachtig voorkomen: Hij wist hun zonden uit door een vergeving die ze niet verdienen. — Johannes Calvijn.

Vers 35

"Ik heb eens gezworen bij Mijn heiligheid." Hij zet hier Zijn heiligheid in pand voor de zekerheid van Zijn belofte. Het is de eigenschap die Hem het dierbaarst is en die Hij het hoogst waardeert. Het lijkt alsof geen enkele andere eigenschap evenveel zekerheid kon geven in dit geval, een eeuwige verlossing waarover hier gesproken wordt. Wie zweert, zweert bij iemand die groter is dan hijzelf. God heeft niemand die groter is dan Hijzelf, dus Hij zweert bij Zichzelf. Door hier bij Zijn heiligheid te zweren, lijkt Hij die ene eigenschap op één lijn te zetten met al Zijn andere eigenschappen.

Het is alsof Hij Zich meer aan de eer ervan gelegen laat liggen dan aan die van alle andere. Het is alsof Hij zegt: Ik heb geen voortreffelijker eigenschap om bij te zweren dan Mijn heiligheid. Daarom zet Ik die in pand voor jullie zekerheid. Ik bind Mijzelf aan iets waarvan Ik nooit afstand zal doen, zelfs niet als het mogelijk zou zijn dat Ik al het andere verloor. Het is een stilzwijgende vervloeking over Zichzelf: als Ik David bedrieg, laat Mij dan nooit heilig heten, en ook niet rechtvaardig genoeg om door engelen of mensen vertrouwd te worden. Deze eigenschap benadrukt Hij van allemaal het meest. — Stephen Charnock.

Vers 36

"Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn." Ze zullen op drie manieren eeuwig blijven bestaan. Ten eerste in de voortzetting van hun geslacht, tot het einde van de wereld. Dat wordt nooit afgesneden. "De Kerk is in gevaar!" Welke Kerk? "Op deze rotssteen", zegt Hij, "zal Ik Mijn gemeente bouwen, en de poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen." Zijn volk zal zelfs blijven groeien, in aantal en ook in kwaliteit en voortreffelijkheid. We laten de wereld beter achter dan we haar aantroffen, en onze kinderen ook.

Dat gaat door totdat Jeruzalem is gevestigd en "gesteld tot een lof op de gehele aarde". Ten tweede in hun geloofsleven, tot aan het einde van hun eigen leven. Als ze op zichzelf waren aangewezen, konden we niet eens zeker weten dat ze een dag of een uur zouden volhouden. Maar ze "worden bewaard door de kracht van God, door het geloof, tot de zaligheid". Hij ondersteunt hen met Zijn hand. Ze zullen hun weg blijven gaan. In al hun gevaren zullen ze "meer dan overwinnaars" zijn. Ten derde in hun verheerlijkte staat, door de eeuwen heen.

"De wereld gaat voorbij, en haar begeerlijkheid; maar die den wil van God doet, blijft in der eeuwigheid." Alle andere grootheid duurt hoogstens een leven lang, en vaak zelfs korter. Bij de dood is het afgelopen. Maar de grootheid van de christen begint dan, nee, ik zeg het verkeerd: ze begon al toen hij begon te bidden. Dan gaat ze door, wordt ze groter en wordt ze volmaakt. — William Jay.

Vers 37

"Hij zal eeuwiglijk bevestigd worden, gelijk de maan." Kimchi verklaart dit zinsdeel niet alleen van de duur maar ook van de aard en de toestand van Davids koninkrijk. Hij zegt het zo: zijn kinderen zijn als de volle, stralende maan wanneer zij goed zijn. Als ze slecht zijn, zijn ze als de afnemende, donkere maan. Het koninkrijk zelf zal toch niet op-

houden. De maan houdt immers ook niet op te bestaan als ze donker is; ze blijft eeuwig. — Musculus.

Vers 37

"En de Getuige in den hemel is getrouw. Sela." (Nieuwe vertaling) "En als het trouwe teken van de regenboog." De regenboog wordt in de grondtekst niet met zoveel woorden genoemd. Daar staat alleen "de getrouwe getuige in den hemel". Sommige uitleggers menen dat die "getuige" niemand anders is dan de maan zelf. Ik kies liever voor de uitleg die aan de regenboog denkt. God stelde die na de zondvloed aan als "teken" of "getuige" van Zijn barmhartigheid in Christus (Gen. 9:12-17). Zoals die instelling vraagt, behoorden de Joden God te zegenen wanneer ze de regenboog zagen, omdat Hij Zijn verbond gedenkt en trouw is aan Zijn belofte.

Ook onder de heidenen leefde sterk de overlevering dat de regenboog bestemd was om de mensheid te troosten. In de mythologie van de Grieken was de "regenboog" de dochter van de "verwondering", "een teken voor sterfelijke mensen". Als hij verscheen, zag men hem als een bode van de hemelse goden. Zo spreekt Homerus, in opvallende overeenstemming met wat de Bijbel vertelt, over de "regenboog" die "Jupiter in de wolk heeft gezet, een teken voor de mensen". — Richard Mant.

Vers 38

"Maar Gij hebt hem verstoten" enzovoort. Soms klagen de heiligen zó overdreven dat in hen het vleselijke gevoel duidelijker zichtbaar wordt dan het geloof. ... Maar God is zo goed dat Hij Zich aan deze klachten niet stoort, zolang het geloof maar niet helemaal uitdooft of bezwijkt. — Moller.

Vers 39

"Gij hebt zijn kroon ontheiligd" enzovoort. De kroon van een koning was heilig, net als die van de hogepriester, waarop "Heiligheid den

HEERE" geschreven stond (Ex. 28:36). Haar in het stof werpen was daarom haar ontheiligen. — A.R. Fausset.

Vers 40

"Gij hebt al zijn muren doorgebroken; Gij hebt zijn vestingen nedergeworpen." Beide kunnen verwijzen naar wat bij een wijngaard hoort, waarin de koning de wijnstok was. Zo'n wijngaard had meestal een stenen muur eromheen. Daarin stond een klein huis of een toren waar een wachter zat om indringers buiten te houden. Was de muur of heg afgebroken, dan plukte elke voorbijganger van de vrucht. Was de toren weg, dan lag de wijngaard open voor de buren, en die konden met de wijnstokken doen wat ze wilden. Is de kerk niet langer gescheiden van de wereld en woont haar goddelijke Wachter niet meer in haar midden, dan is haar toestand werkelijk ellendig. — C.H.S.

Vers 43

"Gij hebt ook de scherpte zijns zwaards omgekeerd" enzovoort. Het leger en de krijgskunst van Uw volk helpen hen niet meer. U bent tegen hen, en daarom zijn ze neergeslagen. Stel je een soldaat voor die voor zijn leven vecht tegen een vijand die hem wil doden. Dan breekt zijn zwaard, of de snede buigt krom. Wat een gevaarlijke, hopeloze positie, zonder enige uitweg! Vandaag geldt hetzelfde voor een soldaat wiens geweer niet afgaat. De Galliërs konden het ijzer nog niet harden toen de Romeinen hen aanvielen. Bij iedere slag boog hun zwaard krom.

Wilden ze nog eens slaan, dan moesten ze het eerst onder hun voet leggen of over hun knie buigen om het recht te krijgen. Meestal sloeg hun beter bewapende tegenstander hen dood voordat ze zover waren! De snede van hun zwaard was omgebogen, zodat ze in de strijd geen stand konden houden. Zo kwamen de Galliërs onder de Romeinse overheersing, overwonnen door de Romeinen. — Adam Clarke.

Vers 43

"Gij hebt ook de scherpte zijns zwaards omgekeerd", zodat het niet meer zoveel kan uitrichten als vroeger. En wat nog erger is: U hebt ook de scherpte van zijn geest omgekeerd. U hebt zijn moed weggenomen en hem niet laten standhouden op de dag van de strijd, zoals hij altijd deed. Wat een mens in zijn geest bezit, heeft hij van de Vader en Formeerder van alle geesten. Wij kunnen niet met kracht of vastberadenheid overeind blijven, tenzij God ons ondersteunt. Als mensen de moed verliezen, is het God Die hen ontmoedigt. Maar het is droevig voor de kerk wanneer mensen die voor haar zouden moeten opkomen, niet kunnen blijven staan. — Matthew Henry.

Vers 45

"Gij hebt de dagen zijner jeugd verkort." Onze koningen hebben hun dagen niet eens voor de helft uitgeregeerd en hun leven niet voor de helft geleefd. De laatste vier koningen van Juda regeerden maar kort. Ze stierven door het zwaard of in gevangenschap. Joahaz regeerde slechts drie maanden. Hij werd als gevangene naar Egypte gebracht en stierf daar. Jojakim regeerde maar elf jaar en moest schatting betalen aan de Chaldeeën. Zij brachten hem om het leven en wierpen zijn lichaam in het openbare riool. Jojachin regeerde drie maanden en tien dagen. Hij werd als gevangene naar Babel gebracht en bleef in de gevangenis tot de tijd van Evil-Merodach.

Die liet hem weliswaar vrij, maar gaf hem nooit meer enige macht. Zedekia, de laatste van allen, had pas elf jaar geregeerd toen hij werd gevangengenomen. Zijn ogen werden uitgestoken. Hij werd met ketenen beladen en zo, als gevangene, naar Babel gebracht. De meeste van deze koningen kregen een gewelddadige en vroege dood, vroeg in hun leven. Zo werden "de dagen van hun jeugd", van hun macht, waardigheid en leven, "verkort", en werden ze zelf met schaamte bedekt. "Sela": zo is het, daar is geen speld tussen te krijgen. — Adam Clarke.

Vers 45

"Gij hebt hem met schaamte overdekt. Sela." U hebt hem in het lijkkleed van de schaamte gewikkeld. Heere, dit is waar. — John Trapp.

Verzen 46-47

Dit klinkt ongetwijfeld als iemand die geen hiernamaals kent. De psalmist praat alsof zijn hoop bij het graf ophoudt. Alsof de ondergang van het verenigde koninkrijk van Juda en Efraïm hem al zijn vreugde heeft ontnomen. En alsof hij geen toekomstig koninkrijk kent dat hem met nieuwe hoop zou vergoeden wat hij kwijt is. Maar het zou wreed onrecht zijn om hem zo letterlijk op zijn woord te nemen. Wat we horen, is de taal van een bewogen gemoed, niet van rustige overtuiging. John Howe zegt dat goed in een beroemde preek: "De klacht (merkt hij op) was enigszins heftig. Zij kwam voort uit de plotselinge aanblik van deze troosteloze toestand, heel losstaand en op zichzelf bekeken. De psalmist keek op dat moment niet verder dan dat, naar een beter en troostrijker beeld. Een oog dat troebel is van het verdriet van nu, ziet niet ver. Het ziet in één blik niet zoveel als op een ander moment, of zoals nu, wanneer de traan is afgeveegd en zijn eigen stralen het weer hebben opgeklaard."

Het zou daarom niet verantwoord zijn om uit Ethans klacht af te leiden dat de heiligen onder de eerste koningen niets wisten van de hoop op eeuwig leven. Ik ga zelfs verder. Ik wijs juist op deze klacht als een aanwijzing dat er in hun hart een onbedwingbaar besef van onsterfelijkheid leefde. De vogel die zich ergert en zich bezeert aan de tralies van zijn kooi, laat daarmee zien dat de open lucht zijn thuis is. Heeft hardnekkige zinnelijkheid bij iemand de hoop op een leven voorbij het graf gedoofd, dan komt de akelige leegte die daarna overblijft anders naar buiten. Niet in plechtige klachten zoals die van Ethan, maar in liederen van geforceerde vrolijkheid, sombere anacreontische liederen: "Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij."

> *"Word ik oud, dan is het tijd om te leven.*
> *Nu is het tijd het korte genot te smaken,*
> *van dit kleine leven het beste te maken,*
> *en wijs om te gaan met de laatste inzet."*

(Anacreons Ouderdom, in de vertaling van Cowley.) — William Binnie.

Vers 46

"Zal Uw grimmigheid als een vuur branden?" Een element zonder enige genade. — William Nicholson.

Vers 47

"Waarom zoudt Gij aller mensenkinderen tevergeefs geschapen hebben?" Stel dat ik iemand vroeg waarom de mens eigenlijk op de wereld is gekomen. Dan zou hij net als de psalmist zeggen: God heeft de mens niet voor niets geschapen. Maakte Hij de mens om rijkdom bijeen te garen? Nee, want de apostel zegt: "Want wij hebben niets in de wereld gebracht, het is openbaar dat wij er ook niets kunnen uitdragen. Maar als wij voedsel en deksel hebben, zo zullen wij daarmee vergenoegd zijn" (1 Tim. 6:7-8). Maakte Hij hem om achter macht en heerschappij aan te jagen?

Nee. Nebukadnezar wilde dat en verloor daardoor niet minder dan zijn koninkrijk. Maakte Hij hem om te eten, te drinken en te spelen? Ook niet. Seneca was een heiden, maar zelfs hij zegt: major sum enzovoort. Dat betekent: ik ben groter en voor grotere dingen geboren dan om een laaghartige slaaf van mijn zinnen te zijn. Wat is dan wel het doel van de mens? Dat we leven tot lof van de heerlijkheid van Zijn genade, waarmee Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde (Ef. 1:6). — William Pulley.

Vers 47

"Waarom zoudt Gij aller mensenkinderen tevergeefs geschapen hebben?" Misschien denken we dat God de mens "tevergeefs" heeft gemaakt, omdat zo velen kort leven en lang lijden op aarde. Het is waar

dat God hen zo "gemaakt heeft". Maar het is niet waar dat ze daarom "tevergeefs gemaakt" zijn. Mensen met maar weinig dagen, vol onrust, kunnen God toch verheerlijken en iets goeds doen. Ze kunnen de gemeenschap met God bewaren en naar de hemel gaan. Dan zijn ze niet tevergeefs gemaakt. Misschien denken we ook dat God mensen tevergeefs maakte, omdat de meeste mensen Hem niet dienen en Hem niet genieten.

Dan geldt: voor henzelf zijn ze tevergeefs gemaakt. Het was beter voor hen geweest als ze niet waren geboren, dan dat ze niet "opnieuw geboren" werden. Maar dat ze tevergeefs zijn gemaakt, kwam niet door God; het kwam door henzelf. En voor Hem zijn ze ook niet tevergeefs gemaakt. Want Hij "heeft alle dingen gemaakt om Zijns zelfs wil, ja ook den goddeloze tot den kwaden dag". En aan hen die Hem niet eren, zal Hij Zelf geëerd worden. — Matthew Henry.

Vers 47

"Gedenk van hoedanige eeuw ik ben; waarom zoudt Gij aller mensenkinderen tevergeefs geschapen hebben?" Ik denk eerst aan hoe kort mijn eigen tijd is. Dan denk ik aan de hele stervende mensheid. Een donkere, dodelijke schaduw valt over de hele wereld. Het hele menselijke geslacht trekt zich van het toneel rondom mij terug. Mensen verdwijnen bijna zodra ze zich laten zien, bijna voordat je ze hebt gezien. Heb ik dan geen goede en begrijpelijke reden voor die (schijnbaar vrijpostige) uitdaging? Waarom bestaat dit onverklaarbare verschijnsel? Zo'n schepsel, gemaakt zonder doel! Het edelste deel van deze lagere schepping, geschapen zonder enig denkbaar plan!

Ik weet niet hoe ik de knoop moet ontwarren als ik alleen vanuit dit gezichtspunt kijk. Ik zie ook niet hoe ik de ongerijmdheid, de onzin, kan ontlopen. Het is zeker moeilijk om te veronderstellen (of misschien lijkt het nog moeilijker te veronderstellen) "dat alle mensen tevergeefs zijn gemaakt". — John Howe.

Vers 47

"Waarom zoudt Gij aller mensenkinderen tevergeefs geschapen hebben?" Twee gedachten drukken ons neer: de mens is gemaakt om te rouwen, en de mens is voor niets gemaakt. Ja, die gedachte komt pijnlijk dichtbij: de mens is "tevergeefs gemaakt"! Op hoeveel manieren zien we dat! Kijk vooral naar die grote groep die we verspilde levens kunnen noemen. We zien daar ongeëvenaard talent dat zichzelf verspilt aan onwaardige verworvenheden en waardeloze prestaties. Fantasie die de waarheid zou kunnen sieren, als dat mogelijk was. Scherpzinnigheid die het ware van het valse zou kunnen onderscheiden. Welsprekendheid die voor het ware zou kunnen pleiten. Waar vinden we die dan? Wat een onbevredigende, ellendige wereld, kunnen we wel zeggen, waar niets echt is en niets bereikt wordt!

Ik kijk naar onze levens, opgeslokt door de strijd om te overleven. Ik zie het gezwoeg van het leven: waar het geen verdriet is, is het gezwoeg, en waar het geen gezwoeg is, is het verdriet. Ik zie miljoenen mensen die hun tijd slijten met enkel zwoegen voor dingen van de zinnen. En ik zie dat zij die de droevige tegenstrijdigheid van het leven nooit ervaren, de ongelukkigsten van allemaal zijn, als ze het maar wisten. Ik zie de miljoenen misvormde levens. En de vele miljoenen, verreweg het grootste deel van de wereld, die zonder Christus, zonder liefde en zonder hoop over de brede heerbaan van het leven rondzwerven. Voor velen die wakker zijn geworden, is het leven een onrustige droom, als kinderen die in de nacht tegen het gordijn slaan en huilen.

Ik denk aan de vele vragen die altijd bij ons terugkomen. Ze laten zich niet het zwijgen opleggen en ze kunnen niet worden beantwoord. Ik denk aan de ijdelheid van de nieuwsgierigheid van de filosoof, en aan het einde van het koningschap in het graf. Ik kijk om me heen in het gebied van mijn eigen vreugden. Ik weet hoe kort de huur daarvan loopt, en dat juist hun onuitsprekelijkheid er een kwaal in is. Ik bedenk hoe weinig de besten kunnen doen, en dat niemand iets

goed kan. En ten slotte bedenk ik hoe onmetelijk groot de gedachtewereld in mij is, onvervuld, en hoe prikkelend rusteloos ik ben. Dan kan ik bijna met onze ongelukkige dichter Byron roepen:

> *"Tel alle vreugde die je uren hebben gezien,*
> *tel al je dagen die vrij waren van kwelling,*
> *en weet: wat je ook geweest bent,*
> *het zou iets beters zijn geweest om niet te bestaan."*

— *E. Paxton Hood, in "Dark Sayings on a Harp", 1865.*

Verzen 47-48

In deze verzen blijkt de basisvoorwaarde voor Israëls zaligheid te zijn dat het erkent, eerlijk en zonder voorbehoud, hoe volkomen nutteloos het vlees is. De opstanding is het stevige fundament waarop de gewisse weldadigheden Davids voor het geloof beschikbaar zijn (Hand. 13:34). Dit wordt in deze psalm eerder aangeduid dan rechtstreeks gezegd. — Arthur Pridham.

Vers 48

"Wat man leeft er?" Mi gheber, staat er in de grondtekst. Er staat niet Ishe, het eerste woord voor mens in de Schrift. Dat woord is niets anders dan een klank, een stem, een woord, een melodie die wegsterft en in de lucht verdwijnt. Is het dan vreemd dat de mens, die slechts Ishe is, een klank, ook sterft? Er staat ook niet Adam, een tweede woord voor mens, en dat betekent niets meer dan rode aarde. Je kunt denken aan aarde die rood gekleurd is door bloed, door de moord die we zelf op onszelf pleegden.

Of aan aarde die rood is van blozen (zo wordt het woord in de grondtekst gebruikt), met een geweten dat weet hoe zwak we zijn. Is het dan vreemd dat de mens, die slechts Adam is, ook sterft? Hij draagt schuld aan die zelfmoord in zichzelf. Hij draagt schuld aan die aangeboren broosheid in zichzelf. En er staat niet Enos. Dat is een derde woord voor mens, dat alleen een ellendig en beklagenswaardig

schepsel betekent. Is het vreemd dat een mens die slechts aarde is, ook sterft? Een mens die een last is voor zijn buren, zijn vrienden, zijn familie en voor zichzelf.

Iedereen, ikzelf incluis, wenst hem de dood toe. De vraag hier gaat niet over een van die namen, niet over Ishe, niet over Adam, niet over Enos. Ze gaat over Mi gheber, Quis vir. Dat woord duidt altijd een man aan die in alle voortreffelijkheid volmaakt is, een man met alle voordelen. Roem en een goede naam, die hij terecht heeft, behoeden hem ervoor Ishe te zijn, een louter klank die alleen op gejuich van het volk rust. Zijn onschuld en oprechtheid behoeden hem ervoor Adam te zijn, rode aarde, die moet bloeden of blozen om iets wat hij heeft gedaan.

Hij kent die heilige, godvruchtige kunst der kunsten die Paulus beoefende: hij wist wat het was om gebrek te hebben en wat het was om overvloed te hebben. Daardoor is hij nooit Enos, ellendig of beklagenswaardig, hoe zijn lot ook is. Hij is gheber, een groot man en een goed man, een gelukkig man en een heilig man. En toch is het Mi gheber, Quis homo: deze man moet de dood zien. — John Donne.

Vers 48

Deze psalm is een van de twaalf die het woord Maschil als merkteken op het voorhoofd dragen, een psalm die onderricht geeft. Het aantal verzen is gelijk aan het aantal weken in een jaar. En evenals het jaar kent hij een zomer en een winter. Het eerste stuk is de zomer. De kerk heeft dan een buitengewoon rijke oogst binnengehaald, de beste zegeningen van hemel en aarde. Daarop breekt de psalmist uit in lofprijs voor hun genadige Weldoener: “Ik zal de goedertierenheden des HEEREN eeuwiglijk zingen.” Zo opent hij, en lange tijd gaat hij zo door.

Wie verwacht onderweg nog iets anders dan goedertierenheid, gezang en zomer? Maar de zomer is voorbij en de winter breekt aan in Ps. 89:38: “Doch Gij hebt verstoten en verworpen, Gij zijt zeer toor-

nig geweest op Uw gezalfde." Goedertierenheid en zingen zijn nu omgeslagen in nood en rouw. Je hoort niets dan bittere klachten en verwijten, tot je het laatste vers bereikt. Daar is de goede man weer bij zinnen. Is God boos op Zijn volk, dan nog kan de psalmist niet ontevreden van God weglopen. Heeft God hun kruisen opgelegd, dan heft hij zijn hoofd op en brengt God een lofzegging: "Geloofd zij de HEERE in eeuwigheid! Amen, ja, amen." Hij zegent Hem voor de winter net zo goed als voor de zomer, voor de nood net zo goed als voor de goedertierenheden.

Zo lijkt het laatste vers van de psalm qua inhoud op het eerste, net zoals de laatste dag van het jaar qua jaargetijde op de eerste lijkt. Buigen we de psalm tot een kring en laten we de twee uiteinden elkaar raken, dan zien we hoe mooi het jaar en de psalm op elkaar lijken. Onze tekst is een van de sneeuwvlokken uit de winter van de psalmist. Het is een zwarte streep van een pen die eerst zo vol vreugde was en alleen rubrieken schreef. Hij klaagt in het vorige vers over de korte duur van zijn eigen leven (het was als een winterdag, heel kort).

In dit vers klaagt hij over de broosheid van het mensenleven. Het is alsof hij zegt: ik ben niet de enige sterfelijke. Ook andere mensen leven misschien omringd met meer troost dan ik, maar hun leven is net zo sterfelijk als het mijne. Zijn vragen zijn immers even sterk als stellige ontkenningen. Slaap zien is slapen, en zo is de dood zien of proeven hetzelfde als sterven. Zo'n aanblik overleeft niemand. De dood zegt wat God ooit tegen Mozes zei: "Want de mens zal Mij niet zien en leven" (Ex. 33:20). — Thomas Dugard, in een lijkrede, 1648.

Vers 48

Geen rang en geen stand ontsnapt aan de dood. Koningen en onderdanen, vorsten en de eenvoudigste boeren: ze zijn allemaal kwetsbaar voor deze dodelijke slag. Hoge cederbomen en lage struiken, paleizen en hutten: voor de dood zijn ze gelijk. Julius Caesar zei volgens het verhaal tegen de kapitein van zijn schip dat hij moed moest houden,

hoe wild de storm ook huilde, want hij had Caesar en diens geluk aan boord. Dat wil zeggen: de zee kon voor een keizer, zo'n groot man als hij, niet fataal zijn. Willem, onze koning met de bijnaam Rufus, zei dat hij nog nooit had gehoord van een koning die verdronk.

En Karel V kreeg bij de slag bij Tunis het advies terug te trekken toen het zware geschut begon te vuren. Volgens hem was er nog nooit een keizer door een kanonskogel gedood, en hij stortte zich in het gevecht. Maar één ding staat vast: van geen enkele koning of gekroond hoofd is ooit gehoord dat hij uiteindelijk aan de slag van de dood ontkwam. De scepter kan "de pijlen die bij dag vliegen en de ziekte die op de middag verwoest" niet tegenhouden. Hij beschermt en dekt niet tegen de pijlen van de dood.

We kennen verhalen over grote tirannen en overheersers die opschepten dat ze macht hadden over leven en dood. Ze beschikten even absoluut over mensen als Domitianus over vliegen. Maar we hebben ook gehoord dat al na korte tijd (en meestal korter naarmate ze woester waren geweest) hun scepters uit hun handen vielen. Hun kronen tuimelden van hun hoofd, en ze werden zelf weggegrist door de Koning der verschrikkingen. En de vorsten die mild en zachtmoedig zijn en, zoals Vespasianus, de lieveling en vreugde van het volk? Ook zij krijgen hun fatale uur, net als de anderen.

Hun koninklijke eer en majesteit worden in het stof gelegd. "De koning sterft niet" kan een regel uit het gewoonterecht zijn, maar het is een leugen volgens de wetten van God en natuur en volgens de vaste orde van de hemel. Want God Zelf heeft gezegd: "Gij zijt goden." Maar Hij voegde erbij: "Gij zult sterven gelijk mensen." In het Escorial, het paleis van de koningen van Spanje, ligt ook hun begraafplaats. Daar rust hun koninklijke as. Zo worden ook op de plaats waar de koningen en koninginnen van Engeland gekroond worden, hun voorgangers begraven.

Het is alsof hun daarmee wordt gezegd dat hun kroon hen niet vrijwaart van het graf, en dat geen grootheid of glans hen kan behoe-

den voor de arrestatie door de dood. Hij let niet meer op de rijken en vermogenden dan op de armen en behoeftigen. Hij rukt mensen weg uit hun herenhuizen en erfelijke zetels, en net zo goed uit armenhuizen en ziekenhuizen. Zijn gezag reikt over meesters en dienaren, over ouders en kinderen, over hogeren en lageren. — John Edwards.

Vers 48

> *De roem van het wapenschild, de praal van de macht,*
> *en al wat schoonheid ooit schonk en rijkdom ooit gaf:*
> *ze wachten allemaal op hetzelfde onvermijdelijke uur —*
> *de paden van de glorie leiden slechts naar het graf.*
>
> *Kan een urn vol verhalen, of een borstbeeld vol leven,*
> *de vluchtige adem terugroepen naar zijn vroegere woning?*
> *Kan de stem van de Eer het zwijgende stof doen ontwaken,*
> *of kan vleierij het dove, koude oor van de Dood sussen? — Thomas Gray, 1716-1771.*

Vers 50

"Dien ik in mijn boezem draag" enzovoort. Dat ik de smaad op Uw knechten en Uw gezalfde in mijn boezem draag, kan op vier manieren worden opgevat. (1) Alsof ze mij persoonlijk hadden gesmaad. Of (2) omdat ze zo zwaar op mijn hart drukken. Of (3) omdat ik vastbesloten ben ze rustig te dragen en in stilte weg te slikken, omdat ik ze eigenlijk niet van me af kan schudden. Want in de ogen van het verstand is onze toestand nu zo anders dan wat we verwachtten. Of (4) omdat hun smaad hem niet van horen zeggen ter ore kwam, maar openlijk, recht in zijn gezicht, als het ware in zijn boezem werd geworpen. — Arthur Jackson.

Vers 50

"Dien ik in mijn boezem draag, van alle grote volken" enzovoort. De smaad over het geloof en over de godvrezenden ligt dicht bij het hart,

en hoort dicht bij het hart te liggen van elk levend lid van de kerk. — David Dickson.

Vers 51

"Zij de voetstappen Uws gezalfden smaden." Deze uitdrukking is onduidelijk geformuleerd en wordt daarom op verschillende manieren verklaard. 1. Sommigen zien in de voetstappen van Christus Zijn komst in het vlees. Anderen betrekken de woorden op David; volgens hen gaat het om het navolgen van hem. De eerste uitleg geeft deze zin: Denk, o Heere, aan de smaad van Uw vijanden. Zij beschimpen daarmee ons verwachten van Uw Gezalfde. Ze spotten met Zijn komst, alsof die nooit zou komen.

1. De tweede uitleg luidt: Bedenk, o Heere, hoeveel minachting Uw vijanden over ons uitstorten, juist vanwege Uw knecht David. Wij koesteren immers zijn nagedachtenis en zijn voorbeeld liefdevol. We voeden de hoop op Uw verbond met hem en houden daaraan vast. ... Ten derde kan het zinsdeel zo worden uitgelegd dat we bij iqqevoth, dus de hielen, kunnen denken aan de uiterste grenzen van het koninkrijk van Christus, van David. Zo kunnen we ons voorstellen dat de vijanden van God het volk van Israël verweten dat het al aan het einde en de uiterste rand van het koninkrijk van David was gekomen. — Musculus.

Vers 51 (tweede zinsdeel)

De Chaldeeuwse vertaling heeft: "Zij hebben gespot met het talmen van de voetstappen van Uw Messias." Kimchi zegt het ook zo: "Hij draalt zo lang dat zij zeggen dat Hij nooit zal komen." Vergelijk 2 Petr. 3:4,9. Het Arabische aqaba wordt gebruikt in de betekenis van "talmen". — William Kay.

Vers 51

De voetstappen, ofwel voetzolen, staan voor de wegen, het leven, de daden en het lijden (Ps. 56:7; 49:6). Betrekken we het op Christus, dan

verwijst het naar de belofte in Gen. 3:15 dat de slang de voetzool van het zaad van de vrouw zou vermorzelen. Betrekken we het op christenen, die Zijn voetstappen volgen in het lijden en met Hem sterven, opdat we met Hem verheerlijkt worden (1 Petr. 2:21; Rom. 8:17), dan slaat het op de aanstoot van het kruis van Christus: "den Joden wel een ergernis, en den Grieken een dwaasheid" (1 Kor. 1:23; 1 Petr. 4:13-14). De Chaldeeuwse vertaling begrijpt het als de traagheid van de voetstappen, dus als het uitblijven. — Henry Ainsworth.

Vers 52

"Geloofd zij de HEERE in eeuwigheid! Amen, ja, amen." In de uitdrukking "Geloofd zij Jehova in eeuwigheid. Amen en Amen" straalt de overwinning. Sommigen menen dat deze woorden niet van de psalmist zelf zijn, maar van iemand anders. Ze vinden namelijk dat ze niet passen bij wat eraan voorafgaat. Een ander zou ze geschreven hebben, of de verzamelaar van de Psalmen zou ze toegevoegd hebben als een lofzang aan het slot. En als de psalmist ze wel zelf schreef, deed hij dat alleen om zijn gebed af te sluiten. Maar het gaat hier om iets van het allergrootste belang, dat zeker is, want het wijst op de overwinning van het geloof.

Hij merkt namelijk op dat na dat verdriet de smaad van de hiel op een heerlijke manier wordt weggenomen. Zo kan de Messias voor eeuwig Overwinnaar blijven. Hij heeft de kop van de slang vermorzeld en hem voor altijd alle macht om schade aan te richten ontnomen. Dat dit zeker zal gebeuren, bevestigt hij telkens opnieuw met het zegel van het geloof: "Amen en Amen." — James Alting, 1618-1679.

Vers 52

Dit loflied hoort evengoed bij alle psalmen van het Derde Boek. We mogen het niet behandelen alsof het slechts de afsluiting is van de ene psalm waar het toevallig achter staat. Het zou zo moeten worden afgedrukt dat Gods volk het kan zingen en erdoor wordt uitgenodigd

om dat te doen, als een lofspreuk op zichzelf of bij een willekeurige andere psalm. — William Binnie.

Vers 52

Over de woorden Amen en Amen wil ik gerust erkennen dat ze hier dienen om het einde van het derde boek van de Psalmen te markeren. — Johannes Calvijn.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Over de goedertierenheden wordt gezongen. Voor hoelang? "Eeuwiglijk."
2. Wie zingen? Wie de goedertierenheden zelf ervaren hebben.
3. Daarom zullen zij eeuwig moeten leven om hun lied te kunnen zingen.
4. Over de getrouwheid wordt verteld. (a) Aan onze eigen generatie. (b) Aan generaties daarna, doordat die getrouwheid op anderen inwerkt.

Vers 2

1. De getuigenis.

(a) Van de bestendigheid van de goedertierenheid: (1) elk ogenblik richt zij weer nieuwe zegetekenen op. (2) Zij houdt ze voor altijd in stand.

(b) Van de bestendigheid van de getrouwheid. Zij staat vast, zoals de vaste ordening van de hemel.

1. Waardoor die getuigenis wordt bekrachtigd. "Ik heb gezegd" enz. Hij zei dit (a) vanwege wat de Schrift zegt.

(b) Vanwege wat hij zelf beleefd had.

(c) Vanwege wat de rede zegt.

(d) Vanwege wat hij bij anderen had gezien.

Verzen 3-4

1. Er is een verbond gemaakt. Met wie? Met David, en in hem met Davids Heere en Zoon: de ware David, de uitverkoren Knecht van de Vader bij de verlossing.
2. Waarvoor? (a) Voor Zijn zaad. Hij zou een nageslacht krijgen, en dat nageslacht zou blijvend vaststaan.

(b) Voor Hemzelf: "Zijn troon" enz.

1. Dat verbond is bevestigd.

(a) Met een besluit. "Ik heb gemaakt" enz.
(b) Met een belofte. "Ik zal bevestigen."
(c) Met een eed. "Ik heb gezworen."

Vers 6

We lezen hier een vergelijking van God met het schitterendste in hemel en op aarde. Het is een uitdaging aan beide werelden.

1. De ware God, Koning over hemel en aarde, is ver verheven in Zijn *wezen* en *bestaan*. (a) Zijn wezen is eeuwig en komt uit Hemzelf. (b) Hij is volmaakt. (c) Hij is van niets en niemand afhankelijk. (d) Hij verandert niet.
2. God is ver verheven in Zijn *eigenschappen* en *volmaaktheden*. (a) In Zijn heiligheid. (b) In Zijn wijsheid en kennis. (c) In Zijn macht. (d) In Zijn gerechtigheid. (e) In Zijn lankmoedigheid. (f) In Zijn liefde en goedheid.
3. God is ver verheven in Zijn *werken*: de schepping, Zijn wereldbestuur, de verlossing en het heil van mensen. — Theophilus Jones, 1830.

Vers 6

Niemand is aan God gelijk, noch in Zijn wezen, noch in Zijn eigenschappen, noch in Zijn werken, noch in Zijn woord. — Swinnock. (Nichols uitgave van Swinnocks Werken, deel 4, blz. 373-508.)

Verzen 6-7

1. In wat Hij geschapen heeft, staat God ver boven alle andere wezens. Ps. 89:6.
2. In de verlossing staat Hij ver boven wat Hij in de schepping al was. Ps. 89:7.

Verzen 9-10

Hoe God nu midden in chaos en opstand regeert, en hoe Hij uiteindelijk al Zijn tegenstanders ten onder brengt.

Vers 11

1. Dat de hemel van God is, laat zien hoe ook de aarde van Hem is.
2. Dat de aarde van God is, is stellig waar, en het is even stellig dat dit in de toekomst zichtbaar zal worden.
3. Wat Hij Zijn volk op grond van die twee feiten aanraadt te doen.

Vers 12

De schepping verheugt zich in haar Maker.

Vers 14

1. Gods bestuur is rechtvaardig: "gerechtigheid" enz. Onder Zijn heerschappij zal uiteindelijk geen enkel schepsel onrecht overkomen, want Zijn koninkrijk regeert over alles.
2. Gods bestuur is soeverein. Waarheid komt vóór goedertierenheid; goedertierenheid is op waarheid gebouwd. "Gij zult Jakob de waarheid doen en Abraham de goedertierenheid." Het verbond dat

Hij in goedertierenheid met Abraham sloot, houdt Hij in waarheid ten opzichte van Jakob.

Vers 15

1. Het evangelie is een blijde klank. Goed nieuws enz.
2. Het is een blijde klank voor mensen die het kennen, horen, geloven, liefhebben en gehoorzamen.
3. Wie het als blijde klank ervaren, zijn gezegend. "Zij zullen wandelen" enz.

Vers 15

1. Je kunt het evangelie kennen als theorie.
2. Je kunt het kennen uit ervaring.
3. Je kunt het kennen in de praktijk van je leven. — W. Drasfield, 1859.

Vers 16

1. Gejuich.

(a) "In Uw naam" enz. Hij is rijk aan goedertierenheid als God van de zaligheid, van alle genade en van alle vertroosting.

(b) Op welk moment? "Den ganschen dag": ochtend, middag en nacht.

1. Verhoging. "In Uw gerechtigheid" enz.

(a) Waardoor zij niet verhoogd worden: niet door hun eigen gerechtigheid.

(b) Waardoor wel: "In Uw" enz. Een goddelijk Persoon ("Uw") heeft haar voor hen verdiend, en ze wordt hun toegerekend. Zij is de onze, ook al is zij de Uwe. Gods gerechtigheid als God alleen kon ons niet verhogen, maar Zijn gerechtigheid als God-mens wel. Verhoogd boven de hel, boven de aarde, boven het paradijs, boven de engelen. Verhoogd tot vrienden van God, tot kinderen van God, tot mensen die één zijn met God, tot in de hemel.

Vers 16 (tweede zinsdeel)

Let op:

1. Waarboven de gelovige door Gods gerechtigheid wordt uitgetild.
   (a) Ze tilt hem boven de wet uit.

(b) Boven de wereld.
   (c) Boven de macht en de boosaardigheid van Satan.
   (d) Boven de dood.
   (e) Boven alle beschuldigingen (Rom. 8:33-34).

1. Welk geluk en welke waardigheid de gelovige door die gerechtigheid mag ontvangen.

(a) Vrede en verzoening met God.
   (b) Kindschap.
   (c) Gemeenschap en vertrouwelijke omgang met God, en toegang tot Hem.
   (d) En ten slotte eindeloze heerlijkheid.

— *E. Erskine.*

Vers 17

1. De zaligheid van de rechtvaardigen.

(a) Hun innerlijke luister. Ze vertrouwen op goddelijke kracht.
   (b) Hun innerlijke eer. “In Uw gunst” enz.

1. Hoe wij in die zaligheid delen. Het “hun” van Gods volk wordt “ons”. Hun kracht wordt onze hoorn. Gelukkig is wie bij alle voorrechten van de heiligen dat “hun” zó in “ons” kan veranderen.

Vers 17

1. Denk aan onze zwakheid van nature.
2. Denk aan onze kracht in God.
3. Geef God daarvoor de eer.

Vers 18

1. Jehova: Zijn macht, Zijn bestaan uit Zichzelf en Zijn majesteit: dat is onze bescherming.
2. De Heilige van Israël: Zijn karakter, Zijn karakter als Verbondsgod en Zijn eenheid: dat is ons bestuur.

Vers 19

1. Het werk dat gedaan moest worden. "Hulp."

(a) Wie helpt? God Zelf.
(b) Met welk doel? God en mens met elkaar verzoenen.

1. Wie voor dit werk is uitgekozen.

(a) Iemand uit de mensen. "Uitverkoren uit het volk."
(b) Iemand uit God. "Uw Heilige."

1. Waarom Hij daarvoor geschikt is.

(a) Zijn eigen kracht voor het ambt. "Een held."
(b) Dat God Hem daartoe Zelf heeft aangesteld. "Ik heb besteld" enz. "Ik heb verkoren" enz.

Vers 19 (laatste zinsdeel)

Verkiezing, afkomst, verhoging.

Verzen 20-21

1. De Messias zou een nakomeling van David zijn: de ware David.
2. Hij zou een Knecht van de Vader zijn. "Mijn knecht."
3. God zou Hem voor Zijn taak apart zetten. "Met Mijn heiligen olie" enz.
4. Hij zou die taak volkomen volbrengen. "Met wie Mijn hand" enz.
5. De Vader zou Hem erbij helpen. "Mijn arm" enz.

Verzen 22-23

1. Een voorzegging van de strijd van de Messias tegen Satan. Satan kon geen schuld of onderdanigheid van Hem eisen.
2. Van hoe Hij Zijn vijanden de mond snoert. “Ik zal neerslaan” enz. De schriftgeleerden en de Farizeeën werden voor Zijn ogen neergeslagen.
3. Van de ondergang van hun stad en natie. “En zal hen plagen” enz.

Vers 26

Hoe onze Heere Zich als een Zoon gedroeg, en waaraan dat te zien was.

Vers 29

1. Wie er in het rijk van de Messias leven. “Zijn zaad.”

(a) Door eenheid: Zijn zaad.
(b) Door gelijkenis.
(c) Door hun grote getal.

1. Hoelang Zijn rijk bestaat.

(a) Zij zijn voor eeuwig één met Hem.
(b) Hij zit voor eeuwig op de troon.

Verzen 30-34

1. Wie bedoelt Hij? “Zijn kinderen.” “Gij zijt allen kinderen” enz.
2. Wat wordt over hen verondersteld? “Indien zijn kinderen verlaten” enz.

(a) Mogelijk vallen zij, ook al vallen zij niet helemaal af.
(b) Waarschijnlijk wel, want ze zijn verre van volmaakt.
(c) Het is werkelijk gebeurd, bijvoorbeeld bij David zelf en bij anderen.

1. De dreiging die op die veronderstelling volgt.

(a) Wat ze inhoudt: “de roede, de plagen.” Vroeg of laat zullen ze daarvoor boeten.

(b) Dat ze vaststaat. “Zo zal Ik” enz.

1. Hoe die dreiging wordt ingeperkt. “Toch” enz.

(a) Wat dat “toch” inhoudt. Goedertierenheid blijft, enz.

(b) Wat het benadrukt. De roede lijkt misschien in toorn te vallen, maar toch enz.

Er is:

1. Een indien.
2. Een dan.
3. Een toch.

Vers 39

1. Vaak lijkt wat God doet in te gaan tegen wat Hij beloofd heeft.
2. Maar Zijn beloften staan nooit haaks op wat Hij doet. Het blijft het verbond met Uw knecht, en zijn kroon.

Vers 39

Op deze manieren kan de troon van Koning Jezus ontheiligd worden.

Vers 40

1. Wat God gedaan had. “Doorgebroken” enz.
2. Wat Hij niet gedaan had. Hij had het verdriet om Zijn heengaan en het verlangen naar Zijn terugkomst niet weggenomen.

Vers 43

Gevallen waarin het zwaard van het evangelie bot lijkt geworden.

Verzen 44-45

1. Een voorzegging dat de Messias zachtmoedig en nederig zou zijn. “Zijn glans doen ophouden.”

2. Dat Hij een Knecht van de Vader zou worden. “Zijn troon ter aarde nedergeworpen” enz.
3. Dat Hij midden in Zijn leven zou worden afgesneden. “De dagen zijner jeugd” enz.
4. Dat Hij een schandelijke dood zou sterven. “Hebt Hem overdekt” enz.

Vers 45

Hoe schitterend de eerste dagen van het christendom waren, en op welke punten hun glorie ons verlaten heeft.

Vers 46

Gods hand moet worden gezien en erkend.

1. In de aard van het lijden. “Zult Gij U verbergen” enz.
2. In de duur van het lijden. “Hoe lang, HEERE?”
3. In de felheid van het lijden. Een toorn die brandt als vuur.
4. In de afloop van het lijden. Hoelang nog? Voor eeuwig?

In al deze opzichten passen de woorden zowel bij Christus als bij Zijn volk.

Vers 46

“Gedenk.” Het gebed van de stervende moordenaar, van de bedroefde gelovige, van de vervolgde christen.

Vers 47

1. Een beroep op Gods goedheid, Zijn goedertierenheid. “Gedenk” enz. Laat mijn leven niet alleen maar nood en droefheid zijn.
2. Op Gods wijsheid. “Waartoe” enz. Is de mens alleen geschapen om ongelukkig te zijn? Is de mens niet voor niets gemaakt, als zijn leven kort is en dat korte leven alleen maar verdriet is?

Vers 52

1. De stem. “Geloofd” enz. Geloofd om wie Hij Zelf is, om al Zijn werken en wegen, om Zijn oordelen en Zijn goedertierenheden, als de God en Vader van onze Heere Jezus Christus: “in eeuwigheid.”
2. De weerklank: “Amen en Amen.” Amen, zegt de kerk op aarde, zegt de kerk in de hemel, zeggen de engelen van God, zegt het hele heilige en gelukkige heelal, zegt de eeuwigheid vóór ons en de eeuwigheid ná ons.

Werk over de negenentachtigste psalm

In de Werken van John Boys, folio, blz. 805-9, vind je een uitleg van een deel van deze psalm.

Hier eindigt het derde boek van de Psalmen.

Psalm 90

Titel

"Een gebed van Mozes, de man van God." Men heeft talloze pogingen gedaan om aan te tonen dat Mozes deze psalm niet schreef. Toch houden wij onbewogen vast aan onze overtuiging dat hij het wél heeft gedaan. Elk vers wordt zo schitterend verklaard door de toestand van Israël in de woestijn. En de wendingen, uitdrukkingen en woorden lijken zo sterk op die uit de Pentateuch. Daarom zijn de bezwaren die men oppert voor ons zo licht als lucht, vergeleken met het bewijs dat in de psalm zelf voor Mozes als schrijver te vinden is.

Mozes was machtig in woorden en machtig in daden. Wij geloven dat deze psalm een van zijn gewichtige uitspraken is, waard om naast zijn schitterende toespraak in Deuteronomium te staan. Mozes was bij uitstek een man van God, Gods eigen man. God had hem gekozen, bezield en geëerd, en hij was trouw aan God in heel Zijn huis. Hij verdiende de naam die hem hier wordt gegeven dus ten volle. De psalm heet een gebed. Want de bede aan het slot is de kern ervan, en de verzen daarvoor zijn een overdenking om die smeking voor te bereiden.

Mannen van God zijn altijd mannen van gebed. Dit was niet het enige gebed van Mozes. Het is slechts een staaltje van hoe de ziener van Horeb gewend was met de hemel te spreken en te bidden voor het welzijn van Israël. Dit is de oudste van alle psalmen. Hij staat tussen twee boeken van psalmen in, een lied dat uniek is in zijn grootsheid en alleen staat in zijn verheven ouderdom. Generaties van rou-

wenden hebben naar deze psalm geluisterd, staande rond een open graf. Hij heeft hen getroost, ook als ze niet zagen dat hij in het bijzonder over Israël in de woestijn gaat, en ook als ze zich niet herinnerden op hoeveel hogere grond gelovigen nu staan.

Onderwerp en indeling

Mozes zingt over de broosheid van de mens en over de korte duur van zijn leven. Daartegenover zet hij de eeuwigheid van God, en daarop bouwt hij vurige smeekbeden om erbarmen. De enige indeling die iets helpt, splitst de overdenking in Ps. 90:1-11 af van het gebed in Ps. 90:12-17. Eigenlijk hoeven we zelfs die scheiding niet te maken, want de eenheid blijft van het begin tot het einde goed bewaard.

Uitleg

Vers 1

"HEERE! Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht." Lees de hele psalm als een lied voor de stammen in de woestijn. Dan zie je bij elk vers eerst wat het toen betekende. Mozes zegt in feite: we zwerven rond in een huilende wildernis, maar bij U zijn we thuis. Zo was het ook voor onze voorouders, toen ze uit Ur der Chaldeeën wegtrokken en tussen de Kanaänieten in tenten leefden. Voor de heiligen is de HEERE Jehova, de God Die bestaat uit Zichzelf, wat huis en dak voor de mens zijn.

Hij geeft de Zijnen onderdak en troost. Hij beschermt en bewaart hen, en Hij zorgt voor ze. Vossen hebben holen en de vogels van de lucht hebben nesten, maar de heiligen wonen in hun God. Dat doen ze al zolang er mensen zijn die Hem kennen. Onze woning is niet de tabernakel of de tempel. Onze woning is God Zelf. Sinds er een kerk bestaat, wonen we daar al. We zijn nooit verhuisd. Paleizen van ko-

ningen zijn verdwenen. De afbrokkelende hand van de tijd heeft ze weggevaagd. Vuur heeft ze verteerd en bergen puin hebben ze bedolven.

Maar het koninklijk geslacht van de hemel is zijn koninklijk verblijf nooit kwijtgeraakt. Loop over de Palatijn. Zie hoe volkomen de zalen de Caesars zijn vergeten. Ooit galmden daar hun gebiedende bevelen en het gejuich van de volken die ze regeerden. Kijk daarna omhoog en zie in de eeuwig levende Jehova het goddelijke thuis van de gelovigen. Geen vinger van het verval heeft het aangeraakt. Waar onze vaderen honderd geslachten geleden woonden, wonen wij nog. De Heilige Geest zegt over de heiligen van het Nieuwe Testament: "En wie Zijn geboden bewaart, woont in God, en God in hem!" Een goddelijke mond zei: "Blijft in Mij", en voegde daaraan toe: "die in Mij blijft en Ik in hem, die brengt veel vrucht voort."

Wat is het zoet om net als Mozes tot de HEERE te zeggen: "Heere, Gij zijt ons een woonplaats." En wat is het wijs om uit Gods eeuwige neerbuigendheid een reden te halen om vandaag en morgen weer genade te verwachten. Dat deed de psalmist in de volgende psalm, waar hij beschrijft hoe veilig zij zijn die in God wonen.

Vers 2

"Eer de bergen geboren waren." De bergen zijn reuzen uit een vroeg tijdperk. Voordat ze zich uit de schoot van de natuur naar buiten worstelden, als haar ontzagwekkende eerstgeborenen, was de HEERE al heerlijk en had Hij aan Zichzelf genoeg. Voor Hem zijn bergen niet meer dan pasgeboren kinderen, ook al zijn ze grijs van eeuwenoude sneeuw. Het zijn jonge dingen van gisteren, nieuwtjes van een uur. "Of Gij de aarde en de wereld voortgebracht had." Ook hier wordt een geboorte bedoeld. De aarde is nog maar kort geleden geboren. Haar vaste land kwam nog niet lang geleden pas uit de vloed tevoorschijn.

"Ja, van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God", of: "Gij zijt, o God." God was er al toen er niets anders was. Hij was God toen de aarde

geen wereld was, maar chaos. Toen er nog geen bergen waren opgestuwd en hemel en aarde nog niet waren ontstaan. In deze Eeuwige vinden alle opeenvolgende generaties van mensen een veilig onderkomen. Was God Zelf van gisteren, dan zou Hij voor sterfelijke mensen geen goede schuilplaats zijn. Kon Hij veranderen en ophouden God te zijn, dan zou Zijn volk bij Hem nooit zeker zijn van een woning.

Dat God eeuwig bestaat, wordt hier genoemd om, door het contrast, te laten zien hoe kort het menselijk leven is, hoe vluchtig.

Vers 3

"Gij doet den mens wederkeren tot verbrijzeling", of "tot stof". Het lichaam van de mens valt uiteen in zijn bestanddelen. Het is alsof het is fijngeknepen en tot poeder gemalen. "En zegt: Keert weder, gij mensenkinderen", dat betekent: keer zelfs terug tot het stof waaruit jullie genomen zijn. Zo wordt duidelijk hoe broos de mens is. God schept hem uit stof, en op het woord van zijn Schepper gaat hij weer naar het stof terug. God besluit, en de mens lost op. Een woord schiep, en een woord vernietigt.

Let op hoe Gods handelen hier wordt erkend. Er staat niet dat de mens sterft door het besluit van het noodlot of door de werking van een onvermijdelijke wet. De HEERE wordt de Werker van alles genoemd. Zijn hand keert en Zijn stem spreekt. Zonder Hem zouden we niet sterven. Geen macht op aarde of in de hel zou ons kunnen doden.

> *"Een engelenarm redt mij niet van het graf,*
> *geen tienduizend engelen sluiten mij daar binnen af."*

Vers 4

"Want duizend jaren zijn in Uw ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is." Duizend jaar! Dat is een lange tijd. Er past ontzettend veel in: rijken die opkomen en vallen, dynastieën die schitteren

en verdwijnen, ingewikkelde stelsels van menselijke wijsbegeerte die beginnen en eindigen. En ontelbare gebeurtenissen die voor een gezin of een mens ontzettend belangrijk zijn, maar nooit in een geschiedenisboek komen. Toch is dit tijdvak voor de HEERE niets, net als tijd die al voorbij is. Je kunt het zelfs de grens van de moderne geschiedenis noemen. In mensentaal komt het bijna neer op een onbepaald lange tijd.

Een moment dat nog moet komen, is langer dan "de dag van gisteren, wanneer hij voorbijgegaan is", want die bestaat helemaal niet meer. En toch is dat een duizendtal jaren voor de Eeuwige. Naast de eeuwigheid zijn zelfs de allerlangste perioden maar punten. Eigenlijk valt er tussen de twee niets te vergelijken. "En als een nachtwake": een tijd die nauwelijks is gekomen of hij is alweer weg. Duizend jaar is bijna te kort om de engelen van wacht te laten wisselen. Als hun duizend jaar dienst bijna om is, lijkt het alsof de wacht pas net is begonnen.

Wij dromen onze weg door de lange nacht van de tijd. Maar God staat de hele tijd op wacht, en duizend jaar is voor Hem niets. Bij ons moet je een stapel dagen en nachten optellen voordat je duizend jaar hebt. Voor God is dat niet eens een hele nacht, maar slechts een klein stukje ervan. Als duizend jaar voor God is als één nachtwake, hoe lang moet het leven van de Eeuwige dan wel zijn!

Vers 5

"Gij overstroomt hen." Een bergstroom raast door zijn bedding en sleurt alles mee wat hij tegenkomt. Zo voert de HEERE door de dood de opeenvolgende generaties mensen weg. Een orkaan veegt de wolken van de hemel, en zo neemt de tijd de mensenkinderen weg. "Zij zijn als een slaap." Voor God moeten mensen even onwerkelijk lijken als de dromen van de nacht, de schimmen van de slaap. Niet alleen onze plannen en bedenksels zijn als een slaap; wijzelf zijn het ook. "Wij zijn van de stof waarvan dromen gemaakt zijn." "In den morgen-

stond zijn zij als het gras, dat opschiet." Gras is 's morgens groen en 's avonds hooi.

Zo gaan mensen in een paar uur van gezondheid naar bederf. Wij zijn geen cederbomen of eiken, maar arm gras, dat in het voorjaar krachtig groeit en de zomer niet doorkomt. Wat is er op aarde nu brozer dan wij!

Vers 6

"In den morgenstond bloeit het, en het verandert." Het gras bloeit in overvloedige schoonheid, tot de weiden helemaal bezaaid zijn met edelstenen. Het heeft een gouden uur, net zoals de mens in zijn jeugd een hoogtijdag heeft vol bloemrijke glorie. "Tegen den avond wordt het afgesneden en verdort." De zeis maakt een eind aan het bloeien van de veldbloemen, en de dauwdruppels bij het vallen van de avond schreien om hun val. Dit is de geschiedenis van het gras: gezaaid, gegroeid, gebloeid, gemaaid, weg. En de geschiedenis van de mens is niet veel meer.

Natuurlijk verval zou, als het zijn gang kon gaan, uiteindelijk een einde maken aan ons en aan het gras. Maar weinigen blijven over om de volle gevolgen van de ouderdom mee te maken. Want de dood komt met zijn zeis en neemt ons leven weg terwijl het nog vol groen is. Wat een grote verandering in zo korte tijd, in één dag! 's Morgens zag je het bloeien en 's avonds zie je het verdorren.

Vers 7

"Want wij vergaan door Uw toorn." Dat wij sterven is geen toeval. Het zat ook niet noodzakelijk in onze oorspronkelijke natuur ingebouwd. Het is de zonde die de Heere tot toorn heeft gebracht, en daarom gaan wij dood. Dat is de zeis die maait, en de gloeiende zon die alles laat verdorren. Dit gold vooral voor het volk in de woestijn. Hun leven werd door Gods gerechtigheid afgekapt, omdat zij zo eigenzinnig waren. Ze zijn niet langzaam uitgeput geraakt door de gewone gang van

de natuur. Nee, de storm van Gods welverdiende oordelen heeft hen weggeblazen.

Voor Mozes moet het een diep treurig gezicht zijn geweest: veertig jaar lang zag hij heel het volk op hun tocht wegsmelten, tot er van allen die uit Egypte waren vertrokken niemand meer over was. Zoals Gods gunst leven geeft, zo brengt Zijn toorn de dood. Eerder zal er gras groeien in een bakoven dan dat mensen opbloeien terwijl de Heere toornig op hen is. "En door Uw grimmigheid worden wij verschrikt", dat wil zeggen: door schrik overmand. Het besef van Gods toorn bracht hen volledig in verwarring. Ze leefden als mensen die weten dat hun vonnis al is uitgesproken.

Voor ons geldt dat tot op zekere hoogte ook, maar niet helemaal. Want nu het evangelie leven en onsterfelijkheid in het volle licht heeft gebracht, ziet de dood er anders uit. Wie in Jezus gelooft, ondergaat geen rechtszaak met een executie meer. Toorn en grimmigheid vormen de angel van de dood, en daar hebben gelovigen part noch deel aan. Liefde en genade brengen ons nu naar de heerlijkheid, dwars door het graf heen. Het is niet gepast om deze woorden bij de uitvaart van een christen zonder uitleg voor te lezen. Dan moet je er ook duidelijk bij zeggen hoe weinig ze gelovigen in Jezus raken, en hoeveel groter onze voorrechten zijn dan die van hen in wie Hij geen welbehagen had en "wier dode lichamen in de woestijn vielen".

Het lied is geschreven door de leider van de bedeling van de wet, in een tijd van bijzondere oordelen, over een volk dat onder Gods straf lag. Dat lied toepassen op mensen die in Jezus ontslapen zijn, is naar mijn gevoel het toppunt van onhandigheid. We kunnen er veel van leren. Maar we mogen het niet verkeerd gebruiken door als geliefden van de Heere voor onszelf op te eisen wat in de eerste plaats gold voor mensen aan wie God in Zijn toorn had gezworen dat zij Zijn rust niet zouden binnengaan. Is een ziel echter diep overtuigd van haar zonde?

Dan sluit de taal van deze psalm uitstekend aan bij haar toestand. Voor een verslagen geest liggen die woorden vanzelf voor de hand. Geen vuur verteert zoals Gods toorn, en geen angst doet het hart zo beven als Zijn gramschap. Gezegend zij die dierbare Plaatsvervanger, "Die droeg opdat wij nooit zouden dragen Zijns Vaders rechtvaardige gramschap."

Vers 8

"Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelijke zonden in het licht Uws aanschijns." Daarom dus deze tranen! Zonde die God ziet, moet wel de dood brengen. Alleen door het bloed van de verzoening, dat de zonde bedekt, komt er voor ons leven. Toen God de stammen in de woestijn neersloeg, had Hij hun misdaden voor Zich. Daarom ging Hij zo hard met hen om. Hij kon hun misdaden niet voor Zich zien en hen toch niet treffen. "Onze heimelijke zonden in het licht Uws aanschijns." Voor God is niets geheim.

Hij graaft op wat de mens verborgen houdt en zet het in het licht. Er bestaat geen sterkere lichtbron dan het aangezicht van God. Toch zette de Heere in dat felle licht de verborgen zonden van Israël. Zonlicht kun je niet vergelijken met het licht van Hem Die de zon gemaakt heeft, van Wie geschreven staat: "God is licht en in Hem is generlei duisternis." Misschien wordt met Zijn aangezicht hier Zijn liefde en gunst bedoeld. Dan zien we de gruwelijkheid van de zonde nergens scherper dan hier: zij blijkt ondankbaarheid te zijn tegenover Hem Die oneindig goed en vriendelijk is.

Opstand ziet er in het licht van Gods recht zwart uit; in het licht van Zijn liefde is hij duivels. Hoe kunnen wij zo'n goede God verdriet doen? Israël was met opgeheven hand uit Egypte gehaald, rijkelijk met Gods eigen hand in de woestijn gevoed en teder geleid. Daarom waren hun zonden zo bijzonder afschuwelijk. Ook wij zijn vrijgekocht door het bloed van Jezus en gered door overvloedige genade. Wij worden dus werkelijk schuldig als wij de Heere verlaten. "Hoedanigen

behoort gij te zijn?" Hoe hard zouden we moeten bidden om reiniging van verborgen fouten!

Het geeft ons een bron van vreugde om te bedenken dat onze zonden, nu we gelovigen zijn, achter de rug van de Heere liggen en nooit meer zullen opduiken. Daarom leven wij. De schuld is weggenomen, dus is ook de doodstraf weggenomen.

Vers 9

"Want al onze dagen gaan henen door Uw verbolgenheid." Gods gerechtigheid maakte de dagen van het opstandige Israël korter. Elke pleisterplaats werd een begraafplaats. Wie hun route wilde volgen, kon die aflezen aan de graven die zij achterlieten. Door Gods strafvonnis droogden hun dagen op en teerde hun leven weg. "Wij brengen onze jaren door als een verhaal dat verteld wordt." Ja, niet alleen hun dagen, ook hun jaren schoten aan hen voorbij als een gedachte: zo snel als een bespiegeling, zo vluchtig en leeg als een praatje bij de buren. De zonde had over alles een schaduw geworpen en het leven van die stervende zwervers waardeloos en kort gemaakt.

Gelovigen mogen de eerste zin niet citeren alsof hij over henzelf gaat. Onze dagen verlopen immers helemaal in de goedertierenheid van de Heere, precies zoals David zegt in Ps. 23:6: "Immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen al de dagen mijns levens." Ook is het leven van een door genade gered mens niet zo luchtig als het verhaal van een verteller. Hij leeft in Jezus en heeft de Geest van God in zich. Voor hem is "het leven werkelijkheid, het leven is ernst". Het beeld klopt alleen in dit opzicht: een heilig leven is boeiend en vol wonderen.

Het kent veel wisselingen, en toch voert de voorzienigheid er moeiteloos de regie over, zoals een verteller die ter plekke improviseert de wendingen van zijn verhaal regelt om een uur lang zijn hoorders te boeien. Ons leven laat zien hoe goed de hemel is. Het is een gelijkenis van Gods wijsheid, een gedicht van heilige gedachten, een

verslag van oneindige liefde. Gelukkig zijn wij als ons leven zulke verhalen oplevert.

Vers 10

"De dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren." Mozes zelf werd ouder dan dat, maar hij was de uitzondering en niet de regel. In zijn tijd was de levensduur al ongeveer even lang als nu. Vergeleken met de mensen van vroeger is dat op zichzelf al kort, en naast de eeuwigheid is het helemaal niets. Toch is het leven lang genoeg voor deugd en vroomheid, en veel te lang voor ondeugd en godslastering. In de grondtekst schrijft Mozes hier in losse flarden, alsof hij wil laten voelen hoe nietig dat gejaagde bestaan van de mens is.

Je kunt zijn woorden weergeven als: "De dagen onzer jaren! Daarin zeventig jaar." Het is alsof hij zegt: "De dagen onzer jaren? Wat valt erover te zeggen? Zijn ze het noemen waard? De optelsom stelt niets voor, want het totaal is maar zeventig." "En indien iemand bij sterkte tachtig jaren bereikt, zo is hun kracht moeite en verdriet." Wie een ongewone kracht heeft en over de grens van zeventig heen komt, belandt als oude man alleen in een land waar het leven zwaar en jammerlijk is. Zelfs de kracht van de ouderdom, haar hoogtepunt en haar trots, is niet meer dan moeite en verdriet.

Hoe zal dan haar zwakte zijn? Hijgen naar adem! Moeizaam een stap zetten! Zintuigen die het laten afweten! Een verpletterend gevoel van onmacht! De kwade dagen zijn gekomen, de jaren waarvan een mens zegt: "Ik heb geen lust in." De sprinkhaan is een last geworden en de begeerte laat het afweten. Zo gaat het in de ouderdom. Maar oude christenen zijn door geheiligde ervaring zachter geworden en door hun onsterfelijke hoop getroost. Hun laatste dagen verdienen meer afgunst dan medelijden. De zon zakt, en de hitte van de dag is voorbij. Toch zijn de rust en de koelte van de avond zoet.

De mooie dag loopt niet uit op een donkere, troosteloze nacht, maar op een stralende, onbewolkte, eeuwige dag. Het sterfelijke

dooft uit om ruimte te maken voor het onsterfelijke. De oude man valt in slaap, om wakker te worden in het land van een jeugd die nooit eindigt. “Want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen.” De kabel breekt en het schip zeilt de oceaan van de eeuwigheid op. De ketting springt en de arend stijgt op naar de lucht waar hij thuishoort, hoog boven de wolken. Mozes rouwde om de mensen terwijl hij dit zong.

Terecht, want al zijn tijdgenoten vielen naast hem neer. Nauwkeuriger vertaald luiden zijn woorden: “Hij drijft ons snel voort en wij vliegen weg.” De kwartels werden door een krachtige westenwind meegevoerd. Zo worden mensen opgejaagd door de stormen van de dood. Maar voor ons, als gelovigen, staat de wind gunstig. Hij draagt ons weg zoals de winden de zwaluwen uit de koude streken naar landen brengen waar “eeuwige lente heerst en nooit verwelkende bloemen bloeien.”

Wie wil dat anders? Waarom zouden wij hier talmen? Wat heeft deze arme wereld ons te bieden dat ons aan haar kust zou kunnen vasthouden? Weg van hier! Dit is onze rust niet. Naar de hemel! Laat de winden van de Heere maar hard blazen, als Hij dat zo bepaalt. Ze brengen ons des te sneller bij Hemzelf en in ons dierbare vaderland.

Vers 11

“Wie kent de sterkte Uws toorns?” Overal om zich heen zag Mozes mensen sterven. Hij leefde te midden van begrafenissen. De vreselijke gevolgen van Gods misnoegen overweldigden hem. Hij voelde dat niemand kan meten hoe machtig de toorn van de Heere is. “En Uw grimmigheid naar de vreze die U toekomt.” Goede mensen zien tegen die toorn op, meer dan zij zich kunnen voorstellen. Toch maken zij hem nooit te verschrikkelijk. Slechte mensen worden door en door geschud als ze er eindelijk iets van voelen, maar hun angst is niet groter dan hij moet zijn.

Het is immers vreselijk om te vallen in de handen van een toornende God. Wanneer de Heilige Schrift Gods toorn tegen de zonde beschrijft, overdrijft zij nooit; dat zou ook onmogelijk zijn. Hoe diep vroom ontzag en heilige siddering een tedere ziel ook bewegen, ze raakt nooit te diep bewogen. Los van al het andere geldt: hoe sterk we de grote waarheid van Gods toorn ook voelen, de ernst die ze in ons hart legt, gaat nooit verder dan past bij zo'n overdenking. Wat Gods toorn in de hel kan, en wat zij op aarde zou doen als Hij haar niet uit genade tegenhield, kan geen levend mens goed bevatten.

Moderne denkers vallen Milton en Dante, Bunyan en Baxter aan om hun angstaanjagende beelden. Maar geen visioen van een dichter, en geen waarschuwing van een heilige ziener, haalt ooit de angstaanjagende hoogte van dit grote onderwerp, laat staan dat ze verder gaan. De verschrikkingen van de toekomende toorn worden door de donkere lijnen van menselijke fantasie eerder kleiner dan groter gemaakt. Ze gaan alle woorden te boven en laten de verbeelding ver achter zich. Pas op, jullie die God vergeten, dat Hij jullie niet verscheurt zonder dat iemand redt. God is vreselijk vanuit Zijn heilige plaatsen.

Denk aan Sodom en Gomorra! Denk aan Korach en zijn aanhang! Kijk goed naar de graven van de begeerte in de woestijn! Nee, denk liever aan de plaats waar hun worm niet sterft en hun vuur niet wordt uitgeblust. Wie kan standhouden tegen deze God, Die terecht zo vertoornd is? Wie durft op de bulten van Zijn schild af te stormen, of de scherpte van Zijn zwaard uit te dagen? Laten wij ons, als stervende zondaars, onderwerpen aan deze eeuwige God. Zelfs nu, op dit moment, kan Hij ons tot stof bevelen en vandaar naar de hel.

Vers 12

"Leer ons alzo onze dagen tellen." Leer ons de tijd op zijn waarde te schatten. Laat ons rouwen om de tijd die achter ons ligt, waarin we de wil van het vlees hebben gedaan. Laat ons de tijd van nu ijverig ge-

bruiken, want dit is de welaangename tijd en de dag van de zaligheid. En laat ons de tijd die voor ons ligt te onzeker vinden om ook maar iets van genadewerk of gebed veilig uit te stellen. Tellen is een rekenoefening voor kinderen. Toch heeft zelfs de beste mens het onderwijs van de Heere nodig om zijn dagen goed te tellen.

We tellen liever de sterren dan onze dagen, terwijl dat laatste veel meer nut heeft. “Dat wij een wijs hart bekomen.” Wie nadenkt over hoe kort de tijd is, gaat zich met volle ernst bezighouden met de eeuwige dingen. Mensen worden nederig als ze in het graf kijken, dat binnenkort hun bed zal zijn. Hun hartstochten koelen af als de sterfelijkheid hun voor ogen staat, en ze geven zich over aan wat de onfeilbare wijsheid voorschrijft. Maar dat gebeurt alleen als de Heere Zelf de leraar is. Alleen Hij kan ons iets leren waar we werkelijk en blijvend baat bij hebben.

Zo bad Mozes dat Gods rechtvaardige beschikkingen door barmhartigheid geheiligd zouden worden. “De wet is onze tuchtmeester geweest tot Christus”, wanneer de Heere Zelf door de wet spreekt. Een hart dat zo snel ophoudt met kloppen, hoort zolang het nog slaat door de hand van de wijsheid te worden geleid. Een kort leven moet wijs worden besteed. Zoveel tijd hebben we niet dat we er één kwartier van mogen verspillen. En we zijn ook niet zeker genoeg van ons leven om ook maar een ogenblik te mogen uitstellen. Waren we wijs van hart, dan zagen we dat in. Maar wijsheid alleen in ons hoofd leidt ons niet goed.

Vers 13

“Keer weder, HEERE! Hoe lang?” Kom ons in barmhartigheid weer tegemoet. Laat ons niet omkomen. Laat ons leven niet én kort én bitter zijn. U hebt tot ons gezegd: “Keert weder, gij mensenkinderen”, en nu roepen wij nederig tot U: “Keer weder, Gij Bewaarder der mensen.” Alleen Uw aanwezigheid kan ons verzoenen met dit vluchtige bestaan. Keer U tot ons. Zoals de zonde God van ons wegjaagt, zo roept

het berouw de Heere toe dat Hij naar ons terugkomt. Als mensen onder de tucht zijn, mogen ze zich beklagen en vragen: “hoe lang?” In zulke tijden gaat ons geloof niet te vrijmoedig met God om.

Het is veeleer te terughoudend in het pleiten bij Hem. “En het berouwe U over Uw knechten.” Zo erkent Mozes dat de Israëlieten nog steeds Gods knechten zijn. Ze hadden zich verzet, maar de Heere niet helemaal verlaten. Ze beaamden dat ze verplicht waren Zijn wil te doen, en beriepen zich daarop om medelijden te vragen. Zal een mens zijn eigen knechten niet sparen? God sloeg Israël, maar zij bleven Zijn volk en Hij had hen nooit verstoten. Daarom wordt Hij gesmeekt hen vriendelijk te behandelen. Mogen ze het beloofde land niet zien? Dan vraagt Mozes Hem toch hen onderweg met Zijn barmhartigheid moed te geven en Zijn frons in een glimlach te veranderen.

Dit gebed lijkt op andere gebeden van de zachtmoedige wetgever, toen hij vrijmoedig bij God voor het volk pleitte. Het is echt iets voor Mozes. Hij spreekt hier met de Heere zoals een man spreekt met zijn vriend.

Vers 14

“Verzadig ons in den morgenstond met Uw goedertierenheid.” Ze moeten sterven, en dat al zo gauw. Daarom vraagt de psalmist om snelle barmhartigheid, voor zichzelf en voor zijn broeders. Goede mensen weten hoe ze de donkerste beproevingen kunnen veranderen in redenen om voor de troon van de genade te pleiten. Wie maar het hart heeft om te bidden, komt in zijn gebed nooit zonder pleitgronden te zitten. Het enige voedsel dat het volk van de Heere werkelijk verzadigt, is Gods gunst. Mozes vraagt daar vurig om. Zoals het manna ’s morgens viel, zo smeekt hij de Heere om Zijn verzadigende gunst meteen te sturen.

Dan zouden ze het hele korte dagje van het leven ervan vervuld zijn. Moeten we zo snel sterven? Heere, laat ons dan niet verhongeren zolang we leven. Verzadig ons nu meteen, bidden wij U. Onze dag

is kort en de nacht komt snel naderbij. O, laat ons in de vroege ochtend van onze dagen verzadigd worden met Uw gunst. Dan kunnen we de hele dag, hoe kort hij ook is, gelukkig zijn. "Zo zullen wij juichen en verblijd zijn in al onze dagen." Als ze met Gods liefde gevuld waren, zou hun korte leven op aarde een vrolijk feest worden, en dat zou zo blijven zolang het duurde.

Als de Heere ons met Zijn nabijheid verkwikt, is onze vreugde zo groot dat niemand haar ons kan afnemen. Wie nu van Gods gunst geniet, wordt niet gekweld door de angst voor een snelle dood. Hij weet dat de nacht komt, maar ziet er niets beangstigends in. Hij blijft leven zolang hij leeft, jubelt over Gods gunst van vandaag en laat de toekomst in Zijn liefdevolle handen. Heel het geslacht dat uit Egypte was getrokken, was veroordeeld om in de woestijn te sterven. Het is dus begrijpelijk dat ze moedeloos waren. Daarom vraagt hun grote leider voor hen de zegen die méér dan alle andere het hart troost: de nabijheid en gunst van de Heere.

Vers 15

"Verblijd ons naar de dagen, in dewelke Gij ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben." Heere, niemand maakt het hart zo blij als U. U hebt ons verdriet gegeven; geef ons nu ook vreugde. Leg ook in de andere weegschaal iets. Houd Uw beschikkingen in evenwicht. Geef ons het lam, nu U ons bittere kruiden hebt gestuurd. Laat onze dagen even lang duren als onze nachten. Het is een gebed dat helemaal van henzelf komt: kinderlijk en vol betekenis. Het rust daarbij op een groot beginsel in Gods goede bestuur.

De Heere zet het goede in de juiste verhouding tegenover het kwade. Een zware beproeving maakt ons sterk genoeg om grote vreugde te dragen. Je kunt haar zien als een voorbode van buitengewone genade. God werkt volgens een maatstaf. Kleine levens zijn van begin tot eind klein. Grote levensverhalen zijn groot, zowel in ver-

driet als in geluk. Waar hoge bergen staan, liggen ook diepe dalen. De leviathan geeft God een zee, en voor het visje is er een poel. In de zee is alles precies afgestemd op het machtige monster; in het kleine beekje past alles bij de kleine vis.

Zijn onze verdrukkingen fel? Dan mogen we overvloedige vreugde verwachten, en ons geloof mag daar vrijmoedig om vragen. God is groot in recht als Hij tuchtigt. Dan zal Hij ook niet klein zijn in barmhartigheid als Hij zegent. Van begin tot eind zal Hij groot zijn. Laten we ons met een niet wankelend geloof tot Hem wenden.

Vers 16

"Dat Uw werk aan Uw knechten verschijne." Let op hoe hij op dat woord knechten blijft hameren. Verder dan dit kan de wet niet gaan, en Mozes gaat zo ver als hem is toegestaan. Vanaf nu noemt Jezus ons geen knechten maar vrienden. Als we wijs zijn, maken we volop gebruik van onze ruimere vrijheid. Mozes vraagt of Gods macht en voorzienigheid duidelijk zichtbaar mogen werken, zodat heel het volk er moed uit put. In hun eigen gebrekkige werken vonden ze geen troost, in het werk van God wel. "En Uw heerlijkheid over hun kinderen." Hun zonen groeiden om hen heen op. Ze verlangden ernaar dat een straal van de beloofde heerlijkheid ook op hen zou vallen.

Die zonen zouden het land erven dat hun bij verbond was gegeven. Daarom vroegen ze voor hen om tekenen van het goede dat komt, om een eerste morgenlicht van de middagzon die nadert. Wat pleiten goede mensen vurig voor hun kinderen! Veel eigen leed kunnen ze verdragen, als ze er maar zeker van zijn dat hun kinderen Gods heerlijkheid zullen leren kennen en daardoor Hem gaan dienen. Wij zijn tevreden met het werk, als onze kinderen maar de heerlijkheid zien die eruit voortkomt. We zaaien met vreugde, als zij maar mogen oogsten.

Vers 17

"En de liefelijkheid des HEEREN, onzes Gods; zij over ons." Ook over ons, die Uw heerlijkheid in het land Kanaän niet mogen zien. Het is ons genoeg als in ons karakter Gods heiligheid weerspiegeld wordt, en als de bekoorlijke trekken van onze God over heel ons kamp een heilige schoonheid leggen. Heiliging hoort elke dag het onderwerp van onze gebeden te zijn. "En bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja, het werk onzer handen, bevestig dat." Laat wat we doen in waarheid gedaan zijn, en blijven bestaan als wij in het graf liggen. Laat het werk van deze generatie blijvend meebouwen aan het volk.

Goede mensen willen niet voor niets werken. Ze weten dat ze zonder de Heere niets kunnen doen. Daarom roepen ze Hem om hulp bij het werk, om aanvaarding van hun inspanningen en om bevestiging van hun plannen. De gemeente als geheel verlangt vurig dat de hand van de Heere zó met de hand van Zijn volk meewerkt, dat er een stevig, ja, een eeuwig gebouw uit voortkomt tot lof en eer van God.

Wij komen en gaan, maar het werk van de Heere blijft. Wij sterven graag, als Jezus maar leeft en Zijn koninkrijk groeit. De Heere blijft eeuwig Dezelfde. Daarom leggen we ons werk in Zijn handen. Het is veel meer Zijn werk dan het onze, en dat geeft ons het vertrouwen dat Hij het onsterfelijk zal maken. Als wij verdord zijn als gras, blijft onze heilige dienst bestaan, door het vuur heen, als goud, zilver en kostbare stenen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Dat het opschrift de psalm aan Mozes toeschrijft, klopt. Dat blijkt uit de unieke eenvoud en grootsheid van het lied, en uit de manier waarop het past bij zijn tijd en omstandigheden. Het lijkt op de wet door-

dat het zo benadrukt hoe zonde en dood samenhangen. De woordkeus komt overeen met de dichterlijke delen van de Pentateuch, zonder het minste spoor van navolging of overname. Het verschilt opvallend van de psalmen van David, en nog meer van die uit latere tijd. En ten slotte is bewezen dat het niet mogelijk is de psalm met goede redenen aan een ander tijdperk of een andere schrijver toe te schrijven. — J.A. Alexander.

Titel

"Een gebed van Mozes." Mozes mag gezien worden als de eerste die heilige lofzangen heeft gemaakt. — Samuel Burder.

Titel

In het opschrift wordt de psalm een gebed genoemd. Zoals Amyraldus al zag, laat die omschrijving zien dat het zwaartepunt van de psalm in het tweede deel ligt. Het eerste deel is bedoeld om de weg voor het tweede te banen en er een fundament voor te leggen waarop het kan rusten. — E.W. Hengstenberg.

Titel

"Een gebed van Mozes." Mozes was oud, en hij had veel doorgemaakt. Maar de jaren en zijn ervaring hadden hem iets geleerd. In het heelal is alles voortdurend in beweging. Toch blijft er één ding altijd gelijk: de trouw van Hem Die is "van eeuwigheid tot eeuwigheid God". Hoe ver zou de aartsvader teruggedacht hebben toen hij dit zei? Voor zijn geestesoog stonden de brandende braamstruik, de vurige oven van Egypte, de Rode Zee, Farao met zijn strijdwagens en de zware trektocht van Israël door de woestijn. Bij al die gebeurtenissen had hij gemerkt dat "God de Rotssteen is, Wiens werk volkomen is en al Wiens wegen recht zijn" (Deut. 32:4).

Maar Mozes keek ver voorbij zijn eigen geschiedenis. Hij zei: "Gedenk de dagen der eeuw, let op de jaren van vele geslachten" (Deut. 32:7). En we mogen zeker zijn dat hij ook nog verder terugkeek toen

hij dit lied dichtte: “Heere, Gij zijt ons een Woning geweest in alle geslachten.” Ja, hij dacht eraan hoe God de schuilplaats van Jakob en Izak was geweest, van Abraham, van Noach en van alle aartsvaders. Mozes kon meer dan duizend jaar overzien, en ze bevestigden allemaal dezelfde waarheid. Ik kan niet anders: ik kan zelf, vanaf het punt in de tijd waar ik nu sta, terugblikken naar Mozes, Jozua en David.

Daarna volg ik de lijn naar de Zoon van God op aarde, naar Paulus en Petrus, en naar alle heiligen van de Kerk tot vandaag. Wat duizend jaar tegenover Mozes hebben bevestigd, daarvan getuigen nu drieduizend jaar tegenover mij: de Heere is de woning van wie op Hem vertrouwen, van geslacht tot geslacht. Ja, ook ik mag mijn handen opheffen in de dag van nood, tot Hem Die de toevlucht was van een Mozes en een Abraham. Wat een heerlijke gedachte! Dat grote Wezen is drieduizend jaar lang, te midden van ontelbare veranderingen in het heelal, tot op deze dag Dezelfde gebleven. En Hij is *mijn* God. — Augustus F. Tholuck, in “Hours of Christian Devotion”, 1870.

Gehele psalm

Er zijn wel een paar bezwaren naar voren gebracht. Toch lijkt er geen reden om eraan te twijfelen dat deze psalm van Mozes is. Al vanaf de verste oudheid wordt zijn naam eraan gekoppeld. Bijna alle bijbelgeleerden, van Hieronymus tot Hengstenberg, hebben hem aanvaard als het gebed van die “man Gods” wiens naam hij altijd heeft gedragen. Is dat zo? Dan is dit een van de oudste gedichten van de wereld. Naast dit lied zijn Homerus en Pindarus, om het zo te zeggen, jong, en zelfs koning David is van recente datum. Met andere woorden: vergeleken met deze eeuwenoude hymne zijn de andere psalmen net zoveel jonger als Tennyson en Longfellow jonger zijn dan Chaucer. In beide gevallen zit er bijna vijf eeuwen tussen. — James Hamilton.

Gehele psalm

Je zou de negentigste psalm kunnen aanwijzen als misschien het verhevenste werk dat mensen ooit hebben geschreven: het diepst van

gevoel, het hoogst in zijn denken over God, het prachtigst in zijn beelden. Het is waar in wat het zegt over het menselijk leven: bezwaard, vergankelijk en zondig. Het is waar in wat het zegt over de Eeuwige: de Soeverein en de Rechter, en tegelijk de Toevlucht en de Hoop van mensen die, ondanks de zwaarste beproevingen van hun geloof, hun vertrouwen op Hem niet kwijtraken. Met een vast geloof bidden zij om een tijd van verkwikking die dichtbij is, alsof zij die voorspelden.

Je zou kunnen zeggen dat de leer van de onsterfelijkheid hier in geheimzinnigheid is gehuld, tot de verre dag van de openbaring zou aanbreken. Toch klinkt ze door. Want juist in de klacht over hoe kort het mensenleven is, en hoe droevig die paar jaren van verdriet zijn, hoe kort en hoe donker, zet de dichter Gods onveranderlijkheid daartegenover. En hij doet dat in de taal van een gehoorzame vroomheid. De gedachte aan een eeuwig leven ligt hier als kiem verborgen. In deze psalm vind je niets van de trots en de prikkelbaarheid, de half uitgesproken lastering, de boze twisten met God of het aanklagen van Zijn recht of goedheid.

Zulke dingen hebben maar al te vaak een giftige kleur gegeven aan de woorden van mensen die zich van pijn hebben gekronkeld, om zichzelf of om anderen. Er zijn waarschijnlijk maar weinig mensen die tijden van bitter en verwarrend leed hebben doorstaan, of die als machteloze toeschouwers de ellende van anderen hebben gezien, en die niet in stemmingen zijn beland die scherp afsteken tegen de vrome, hoopvolle weemoed die door dit lied heen ademt. Of de psalm nu terecht aan de Hebreeuwse Wetgever wordt toegeschreven of niet: hij verraadt zijn hoge ouderdom. Dat zie je aan de majestueuze eenvoud van zijn stijl, maar ook aan wat er juist níet in staat: hij heeft helemaal niets van de geslepen gedachtegangen die horen bij een late, verloren tijd in de verstandelijke en zedelijke geschiedenis van een volk.

Deze psalm is zonder twijfel eeuwen ouder dan het gefilosofeer van de tijd waarin de Joodse geest luisterde naar iets wat hij nooit echt met zichzelf kon verenigen: de abstracte gedachten van de Griekse filosofie.

Stel dat we met alleen deze ene psalm voor ogen in het kort moesten zeggen wat we bedoelen met "de geest van de Hebreeuwse poëzie". Dan zouden we ons antwoord goed samengevat vinden in dit voorbeeld. Dit prachtige lied getuigt niet alleen van wat de schrijver in zich had. Het getuigt ook van de smaak, de voorkeuren en de gewoonten van zijn tijdgenoten, zijn hoorders en zijn lezers. Ik noem een paar punten, die elk iets laten zien over dit oude lied en zijn omgeving. Eerst is er het vrije, gewone gebruik van een dichterlijke taal met haar vlotte beelden.

Wat de dichterlijke ziel ook wil zeggen, de stof ligt voor de dichter binnen handbereik. Dan is er die diepte van gevoel: treurig, nadenkend, en toch vol hoop en vertrouwen. Zonder dat verdient poëzie geen hogere waardering dan wij geven aan andere sierkunsten die de wensen van weelderige luiheid dienen. En bovendien ligt er, van de eerste regel tot de laatste, onder dit gedicht een kern van wijsgerig denken. Zonder die kern, of die nu wordt uitgesproken of alleen aangevoeld, is poëzie oppervlakkig en past ze niet bij de ernst van het menselijk leven. Dit is een psalm van het soort dat Plato of Sofokles zou hebben geschreven, als een van die twee ooit een theologie had bezeten die uit de hemel was neergedaald. — Isaac Taylor.

Vers 1

"Heere." Merk op dat de Godsnamen in deze psalm wisselen. Mozes begint met de Majesteit van de Heere (Adonai) te noemen. Bij Ps. 90:13 aangekomen, begint hij zijn gebed met de Naam van genade en verbondsbarmhartigheid voor Israël: *Jehova*. En in Ps. 90:17 sluit hij alles af met een smeekbede dat de schoonheid van "de Heere, onze

God" (*Jehova*, *Elohim*) zichtbaar mag worden. — Christopher Wordsworth.

Vers 1

"HEERE! Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht." Menigeen vraagt in zijn gebed om Gods hulp en wordt toch niet door Hem beschermd. Hij zoekt die hulp alleen wanneer het stormt en alle andere middelen en schuilplaatsen hem hebben laten vallen. Een christen hoort echter voortdurend in nauwe verbinding met God te staan. Hij moet in God wónen en niet maar af en toe naar Hem toe rennen. — Thomas Manton.

Vers 1

Dit begin ademt leven. Er klinkt een zekere hoop in op opstanding en eeuwig leven. Mozes noemt God, Die eeuwig is, onze woning. Anders gezegd: onze schuilplaats, de plek waar we heen kunnen vluchten om veilig te zijn. God is onze woning, God is het leven en wij wonen in Hem. Dan kan het niet anders of wij zijn in het leven en zullen eeuwig leven. (...) Wie zou God ooit de woning van de doden noemen? Wie zou Hem een graf noemen? Hij is het leven. Dus leven ook zij voor wie Hij een woning is.

Zo geeft Mozes de angstigen al in zijn eerste woorden kracht, nog voor hij zijn schrikwekkende donder en bliksem laat losbarsten. Zij moeten vasthouden dat God een levende woning is voor mensen die leven: voor wie tot Hem bidden en op Hem bouwen. Het is een bijzondere en opvallende zegswijze, dat God een woning is; in heel de Heilige Schrift vind je haar nergens anders. Elders staat juist het omgekeerde. Daar heten mensen tempels van God, en God woont in hen. "De tempel Gods is heilig", zegt Paulus, "welke tempel gij zijt." Mozes keert het om.

Volgens hem wonen wíj in dit huis, en zijn wij daar thuis. Het Hebreeuwse woord maon betekent van oorsprong gewoon: woonplaats. Zo ook in het vers: "In Sion is Zijn woning", waar hetzelfde woord

(maon) staat. Maar een huis is er om veilig te zijn. Daarom heeft het woord ook de betekenis gekregen van toevlucht of schuilplaats. Mozes spreekt hier zo zorgvuldig omdat hij duidelijk wil maken dat al onze hoop het veiligst in God is neergelegd. Wie op het punt staan om tot deze God te bidden, mogen weten dat ze zich in dit werk niet vergeefs afsloven en niet zullen sterven.

Ze hebben immers God als toevlucht en Gods majesteit als woning, en daar kunnen ze voor altijd veilig uitrusten. Bijna net zo spreekt Paulus, als hij de Kolossenzen toeroept: "Uw leven is met Christus verborgen in God." Het is veel helderder en lichtender om te zeggen dat gelovigen in God wonen, dan dat God in hen woont. Hij woonde ook zichtbaar in Sion, maar die plek is veranderd. De gelovige is nu echter in God. Dan staat vast dat hij nooit kan worden verschoven of verplaatst. Want God is een verblijf dat niet kan vergaan.

Mozes wilde dus het zekerste leven laten zien. Daarom zei hij: God is onze woning. Niet de aarde, niet de hemel, niet het paradijs, maar eenvoudig God Zelf. Als je deze psalm zo leest, wordt hij zoet en blijkt hij in alle opzichten van groot nut. Als monnik moest ik bij deze psalm dikwijls het boek neerleggen. Ik wist niet dat deze angstbeelden niet gericht waren aan een wakker gemoed. Ik wist niet dat Mozes zich richtte tot een uiterst stijfhoofdige en trotse menigte. Zij begrepen Gods toorn niet en gaven er niets om. Hun rampen, ja zelfs het vooruitzicht van de dood, maakten hen niet klein. — Maarten Luther.

Vers 1

"HEERE! Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht", enzovoort. In dit eerste deel erkent de profeet dat God door alle tijden en eeuwen heen op een bijzondere manier voor Zijn heiligen en knechten heeft gezorgd. Hij gaf hun alles wat zij nodig hadden voor dit leven hier op aarde. Met het woord "woning", een woonhuis, bedoelt de profeet namelijk alle hulp en troost die we in dit leven nodig hebben, zowel om te leven als om beschermd te zijn. Zulke huizen

waren er immers niet alleen om mensen tegen slecht weer te beschermen.

Binnen de muren en onder het dak lag veilig alles wat men voor het leven nodig had. Het huis was ook een vaste plek waar mensen rustiger konden zorgen voor alle andere noodzakelijke zaken, en waar zij een beroep konden uitoefenen dat hun naaste diende en God eer gaf. Daarnaast hield het huis het geweld van wilde dieren en de woede van vijanden buiten. Met dit woord wijst de profeet hier op een bijzondere en directere zorg van God. Want van alle mensen leken zij het meest verlaten en verloren te zijn. De rest van de wereld scheen zijn huizen en landgoederen stevig in de aarde te hebben verankerd.

Die mensen woonden in steden en ommuurde plaatsen, in rijkdom en aanzien. Maar Gods volk had als het ware geen huis en geen thuis. Abraham werd geroepen uit zijn eigen land en uit het huis van zijn vader, waar hij ongetwijfeld mooie gebouwen had en een grote opbrengst. God beval hem als vreemdeling te leven in een vreemd land, tussen wilde volken die hij niet kende. Hij moest wonen in tenten, hutten en schuilhokken, met weinig kans op een rustig en comfortabel bestaan, waar ook. Zo leefden ook zijn nakomelingen Izak, Jakob en de twaalf aartsvaders: van plaats naar plaats zwervend in het land Kanaän.

Daarna werden ze naar Egypte gebracht. Daar leefden ze op een gunst, als pachters die elk moment weggestuurd konden worden. De slavernij en de dwang waren zo erg dat het beter voor hen was geweest als ze zonder huis en thuis waren geweest. Daarna zwierven ze veertig jaar lang, en in die tijd werd deze psalm geschreven, heen en weer door een verlaten woestijn. Ze trokken van oord naar oord en dwaalden als in een doolhof. Van alle volken op aarde had Gods eigen volk dus tot nu toe geleefd als pelgrims en ballingen, zonder huis of thuis.

Daarom belijdt de profeet hier dat God Zelf hen door Zijn bijzondere zorg vele eeuwen lang rechtstreeks had beschermd, en als het ware een woonhuis voor hen was geweest. Anders gezegd: hoe meer de gewone gemakken van dit leven hun werden onthouden, hoe nabijer God hen was. Wat hun aan gewone middelen ontbrak, vulde Hij aan met Zijn bijzondere en rechtstreekse zorg. Wie dit punt goed overweegt, vindt grote vreugde en troost. Dat geldt voor de kinderen van God die diep nederig zijn geworden door de gedachte aan de sterfelijkheid van de mens in het algemeen, of aan die van mensen op wie zij in het bijzonder steunen en bouwen. — William Bradshaw, 1621.

Vers 1

"Gij zijt ons geweest een Toevlucht." De aarde heeft God gemaakt als verblijf voor de dieren, de zee voor de vissen, de lucht voor de vogels, en de hemel voor de engelen en de sterren. Dat betekent dat de mens nergens een plek heeft om te wonen en te blijven, behalve bij God alleen. — Giovanni della Mirandola Pico, 1463-1494.

Verzen 1-2

Wat troost de gelovigen in de ellende van dit korte leven? Hun verkiezing, die God heeft besloten, en het eeuwige verbond van de verlossing. Dat verbond is voor hen vastgesteld in het voornemen en de raad van de gezegende Drie-eenheid. Al vóór de grondlegging van de wereld werd daarin afgesproken dat het Woord, Dat mens zou worden, de Zaligmaker van de uitverkorenen zou zijn. Want hier wordt Gods eeuwigheid beleden in verband met Zijn eigen uitverkoren volk. "Gij zijt ons een Woning geweest in alle geslachten, en van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God": dat betekent in de kern het volgende.

U bent van eeuwigheid tot eeuwigheid dezelfde onveranderlijke God, in Uw plan en in Uw liefde voor ons, Uw volk. Zo bent U onze God van eeuwigheid af, omdat Uw eeuwige liefde ons heeft uitgeko-

zen, en omdat U voor ons de verlossing door de Verlosser hebt vastgesteld. — David Dickson.

Verzen 1-2

Is de mens maar vluchtig en vergankelijk? Dan is God eeuwig. — James Hamilton.

Verzen 1-6

> *O Heere, U bent ons thuis, waarheen wij vluchten,*
> *en dat bent U altijd geweest, van tijdperk tot tijdperk;*
> *nog eer de heuvels het oog in de weg stonden,*
> *of het raamwerk van het aardse toneel was opgezet,*
> *was U één God, en dat bent U, en dat zult U nog zijn;*
> *de lijn van de tijd, die meet U niet.*
>
> *Zowel de dood als het leven gehoorzamen Uw heilige leer,*
> *en zij komen om beurten op bezoek, zoals zij worden gezonden;*
> *duizend jaren zijn bij U niet meer*
> *dan de dag van gisteren, die al verlopen is nog eer hij is.*
>
> *Of als een nachtwacht die zijn ronde doet*
> *en komt en gaat terwijl wie slaapt het niet vermoedt.*
>
> *U voert de mens weg, als met een stroom:*
> *dan zakken al zijn gedachten, die hoog opgestegen waren, weer omlaag,*
> *net als een spottende droom*
> *die niet blijft, maar wegvliegt voor het oog dat ontwaakt;*
> *of als het gras, dat geen termijn kan krijgen*
> *om de zomer opnieuw te zien komen.*
>
> *'s Morgens staat het fris te pronken op de grond;*
> *'s avonds is het afgesneden en ligt het neer;*
>
> *en al werd het gespaard en vond het gunst, het was gezond,*
> *het onrecht van de maaier doet dan toch het weer.*

> *Zo hebt U ons leven aan broze pennen gehangen*
> *opdat wij weten: onze zonden kan het niet dragen. — Francis Bacon.*

Vers 2

"De aarde en de wereld." Met het woord aarde wordt hier de wereld bedoeld, als onderscheiden van de hemel (Gen. 1:1) of van de zee (Gen. 1:10). Het woord "wereld" in de grondtekst gebruikt men meestal voor de aarde als een plaats waar mensen wonen of kunnen wonen: een verblijf voor levende wezens. — Albert Barnes.

Vers 2

"Van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God." De eeuwigheid waarover Mozes spreekt, hoort niet alleen bij Gods wezen. Ze hoort ook bij Zijn voorzienigheid, waarmee Hij de wereld regeert. Hij wil niet slechts zeggen dat Hij bestaat, maar vooral dat Hij God ís. — Johannes Calvijn.

Vers 2

Zo'n God, zegt hij, hebben wij. Zo'n God aanbidden wij, en tot zo'n God bidden wij: Hij heeft alles wat bestaat met een bevel laten ontstaan. Waarom zouden wij dan bang zijn, als deze God ons gunstig gezind is? Waarom zouden we sidderen voor de toorn van de hele wereld? Als Hij onze woning is, zijn wij dan niet veilig, al zou de hemel in elkaar storten? Wij hebben immers een Heere Die groter is dan heel de wereld. Onze Heere is zo machtig dat alles op Zijn woord is ontstaan. En toch zijn wij zo kleinmoedig!

Als één enkele vorst of koning kwaad op ons is, ja zelfs maar één buurman, dan beven wij al en laten wij de moed zakken. Naast deze Koning is alles in de wereld niet meer dan het allerlichtste stof, dat een zuchtje wind van zijn plek blaast en geen rust gunt. Zo troost ons deze beschrijving van God. Bevende zielen moeten in hun verzoekingen en gevaren naar die troost kijken. — Maarten Luther.

Vers 3

"Gij doet de mens wederkeren tot de verbrijzeling", enzovoort. De profeet vergelijkt God met een pottenbakker. Die heeft van stof een klomp klei gekneed, er een kruik van gevormd en die laten drogen. Dan slaat hij hem binnen een minuut of een uur weer aan stukken en maalt hem fijn tot stof. Het is alsof hij het voorwerp in zijn drift toeschreeuwt: "Keer weder tot stof." Het woord dat hier met "verbrijzeling" wordt weergegeven, betekent: iets stuk slaan, fijnmalen of fijnstampen tot poeder. De profeet lijkt te denken aan Genesis 3, waar God tot Adam zegt: "Gij zijt stof, en gij zult tot stof wederkeren." Alsof hij zeggen wil: O Heere, U hebt de mens gemaakt en gevormd uit het stof van de aarde. U slaat hem weer tot stof.

Met Uw woord alleen hebt U hem gemaakt, en met Uw woord maakt U hem plotseling weer tot stof, zoals een man iets maakt en het onmiddellijk weer kapotmaakt. (...) Hij doet dit met een woord. Zodra dat woord Zijn mond heeft verlaten, kan niemand zich ertegen verzetten. Alle diëten, medicijnen, hulp en gebeden ter wereld kunnen dan het leven niet redden. En Hij kan dit plotseling doen, in een oogwenk. Als we dus van ons leven houden, moeten we Hem vrezen. Dan nemen we ons in acht om Hem niet te beledigen of tegen te werken, Hem Die met één woord de sterkste man in stof kan veranderen. — William Bradshaw.

Vers 3

"Gij doet den mens wederkeren tot verbrijzeling", enzovoort. Het eerste woord voor "mens" duidt een mens aan die vol ellende zit, vol ziekte en gebrek, een zielig mens: enosj. Het tweede woord, aan het eind van het vers, wijst op een mens uit klei, uit het slijk van de aarde zelf. Zo leren we wat álle mensen zijn, alle zonen van Adam, namelijk een brok levende klei, een stukje rode aarde. Behalve dat de mens kan breken en vermorzeld worden en in alle opzichten ellendig is, bestaat

hij ook uit een broze stof: een stuk rode klei, waarin een tijd lang een levende ziel woont.

Die ziel moet terugkeren naar God, Die haar gegeven heeft. Het lichaam, dat stuk aarde, moet terug naar de aarde waar het uit voortkwam. Als we geen enkel Schriftwoord hadden om dit te bewijzen, dan zou wat we dagelijks voor ogen zien het al duidelijk maken. Alle mensen, ook de wijsten, de sterksten, de grootsten en de machtigste vorsten en vorstinnen op aarde, zijn niet meer dan ellendige mensen. Ze zijn gemaakt van rode aarde en worden snel weer stof. — Samuel Smith, in "Moses his Prayer", 1656.

Vers 3

"Gij doet den mens wederkeren tot verbrijzeling." Augustinus zegt: we lopen midden door gevaren heen. Als we glazen vazen waren, hoefden we voor minder gevaren bang te zijn. Wat is er zwakker dan een glazen vaas? En toch blijft zo'n vaas bewaard en houdt ze eeuwen stand. Wij zijn dus nog breekbaarder en zwakker. — Le Blanc.

Vers 3

"Keert weder." Men vroeg iemand eens wat het leven was. Hij gaf een antwoord dat geen antwoord was: hij keerde zich ineens om en liep weg. — John Trapp.

Vers 4

"Duizend jaren", enzovoort. Voor een heel rijk man zijn duizend gouden munten niets meer dan één cent. Zo zijn voor de eeuwige God duizend jaren niets meer dan één dag. — Johann Albrecht Bengel, 1687-1752.

Vers 4

De Heilige Geest spreekt Zich uit op de manier van mensen. Zo wil Hij ons een gevoel geven voor oneindige duur, met een vergelijking die bij ons bevattingsvermogen past. Zijn duizend jaren voor het le-

ven van God maar als één dag? Dan is een jaar voor het mensenleven wat driehonderdvijfenzestigduizend jaar is voor het leven van God. En zoals zeventig jaar voor het mensenleven is, zo zijn vijfentwintig miljoen vijfhonderdvijftigduizend jaar voor het leven van God. Toch moeten we onze gedachten nog veel verder dan dit alles laten schieten, omdat er tussen tijd en eeuwigheid geen verhouding bestaat. Jaren en dagen meten namelijk alleen hoelang geschapen dingen bestaan. En daarvan ook alleen de dingen die stoffelijk en lichamelijk zijn, en onderworpen aan de beweging van de hemelen, die dagen en jaren maakt. — Stephen Charnock.

Vers 4

"Als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is, en als een nachtwaak." De dichter verbetert hier de vorige zinsnede met een opvallende inkorting. Hij zegt namelijk dat de hele tijd van een mensenleven, hoe lang die ook lijkt en ook al loopt hij op tot duizend jaar, bij God niet alleen telt als één dag die al voorbij is. Die tijd is zelfs bijna niet meer dan een kwart van een nacht. De nachten werden immers in vier wakes verdeeld, van elk drie uur. En met het woord nacht wordt ook bedoeld dat alles wat mensen in dit leven doen en meemaken, in diep duister ligt gehuld, met veel dwalingen, gevaren, schrikbeelden en verdriet. — Mollerus.

Vers 4

"Als een nachtwaak." Meestal lijkt de nacht korter dan de dag en gaat hij sneller voorbij. Wie slaapt, merkt volgens Euthymius niet hoe de tijd verstrijkt. Door het donker valt de nacht ook minder op. En wie aan het werk is, vindt dat de tijd langer duurt dan wie zijn werk al af heeft. — Lorinus.

Vers 4

"Een nachtwaak." Sir John Chardin merkt bij dit vers in een aantekening op dat de volken van het Oosten geen klokken hebben. Daarom

wordt aan de mensen afgekondigd welk deel van de dag of van de nacht het is, acht delen in totaal. In Indië laat men in grote steden de nachtdelen horen met muziekinstrumenten en met de rondes van de wachters. Die waarschuwen met geroep en kleine trommen dat er een vierde deel van de nacht voorbij is. Deze geluiden maakten degenen wakker die dat hele kwart van de nacht hadden geslapen. Voor hen leek het daarom maar een moment. — Harmer's Observations.

Vers 4

De tijdperken en bedelingen, de belofte aan Adam, de overeenkomst met Noach, de eed aan Abraham en het verbond met Mozes: dat waren allemaal maar nachtwakes. Daar moesten de mensenkinderen doorheen wachten, midden in het duister van wat geschapen is, tot de morgen zou aanbreken van wat ongeschapen is. Nu geldt: "De nacht is voorbijgegaan, en de dag is nabij gekomen." — Plain Commentary.

Vers 5

"Gij overstroomt hen; zij zijn gelijk een slaap." *Zeramtam*: U hebt hen overstroomd, dat wil zeggen: de jaren van de mens. Met andere woorden: U hebt ze met een vloed weggevoerd en ze als water laten wegglijden. Zij zijn als slaap. — Bythner's "Lyre of David."

Vers 5

"Gij overstroomt hen." Laten we er ernstig bij stilstaan hoe snel onze dagen voorbijgaan. Ons leven stroomt weg als water, en het neemt ons mee. Wat ons leven in deze wereld betreft, zijn wij in Gods ogen als een man die niet kan zwemmen en in een brede, snelle rivier is gegooid.

De stroom sleept hem mee. Soms steekt hij zijn hoofd of zijn handen omhoog, roept hij om hulp of grijpt hij een tijdje naar dit en dan weer naar dat. Maar het loopt uit op verdrinken. Hij kan het maar een korte tijd volhouden, want de vloed die hem meevoert, slokt hem snel

op. En als we goed nadenken, lijkt ons leven hier precies op het leven van iemand die zo met geweld door een stroom wordt meegesleurd. Alles wat we doen en wat we ondernemen is als het spartelen en worstelen van zo'n man.

We eten, we drinken, we nemen medicijnen, we spelen: het zijn allemaal bewegingen van iemand die zinkt. Hebben we alles gedaan wat we konden? Dan moeten we toch sterven en verdrinken in deze zondvloed. — William Bradshaw.

Vers 5

"Gij overstroomt hen." "De mens is een zeepbel", luidde een Grieks spreekwoord. Lucianus werkt dat voor dit doel zo uit: "De hele wereld is een storm, en de mensen stijgen geslacht na geslacht op als zeepbellen. Sommige zinken meteen weg in de zondvloed van hun eerste vader en verdwijnen onder een laagje water. Ze hadden in de wereld niets anders te doen dan geboren worden om te kunnen sterven. Andere drijven twee of drie keer op en neer, verdwijnen dan opeens en maken plaats voor anderen. Wie het langst op het wateroppervlak blijven, zijn voortdurend in beweging, rusteloos en ongemakkelijk. Dan worden ze door een grote druppel uit een wolk ingedrukt en zakken in tot een plat schuimlaagje. Veel verandert er niet, want een zeepbel kan nauwelijks meer een niets worden dan hij al was." — Jeremy Taylor.

Vers 5 (eerste zinsnede)

Vroeger mat men korte stukken tijd het eerst met water dat uit een vat liep: de klepsydra van de Grieken en Romeinen. Ovidius vergeleek het verstrijken van de tijd al met het stromen van een rivier (Metam. 15, 180). — Stephen Street.

Vers 5

"Zij zijn gelijk een slaap." In de beelden van de slaap zien we ziende niet, horen we horend niet, proeven en voelen we niets van wat we

lijken te proeven of aan te raken, spreken we sprekend niet en lopen we lopend niet. Ook wanneer we bewegingen en gebaren lijken te maken, gebruiken we ze in werkelijkheid helemaal niet. De geest vormt namelijk voor niets beelden van dingen die niet bestaan, zonder echte voorwerpen, alsof ze er wel waren. Op precies dezelfde manier lijken de hersenspinsels van wie wakker is sterk op dromen. Ze komen en gaan. Ze staan voor ons en vluchten van ons weg. Voordat we ze vast kunnen pakken, zijn ze al weggevlogen. — Philo, in Le Blanc.

Vers 5

"Zij zijn gelijk een slaap." Ons leven lijkt in vier opzichten op slaap.

1. Het is kort, net als de slaap.
2. Het is gemakkelijk om eruit gehaald te worden.
3. Er zijn veel middelen die het verstoren en afbreken.
4. Het zit vol dwalingen.

Eerst de eerste drie. Slaap is kort, en hoe zoeter hij is, hoe korter hij lijkt. Hij is op zichzelf al kort, ook al zou hij zo lang duren als de natuur maar toelaat. Zelfs de diepste slaap wordt gemakkelijk verbroken. De zachtste klop of de laagste roep haalt mensen eruit. En er zijn tal van middelen en gelegenheden om hem te onderbreken en te beëindigen. Is dat bij het mensenleven niet net zo? Is zelfs het langste leven niet kort? Is het niet korter naarmate het zoeter is en voller van inhoud? En wordt het niet gemakkelijk weggenomen?

Zijn er niet veel manieren om ons naar ons einde te brengen? Net zoveel als er zijn om ons uit onze slaap te wekken. Dan de vierde. Aan hoeveel dwalingen staan we bloot in onze slaap? De gevangene droomt vaak dat hij vrij is. Wie vrij is, droomt dat hij gevangen zit. Wie honger heeft, droomt dat hij heerlijk eet. Wie gebrek lijdt, droomt dat hij alles in overvloed heeft. Wie overvloed heeft, droomt dat hij groot gebrek lijdt. Hoeveel mensen hebben in hun slaap ge-

dacht dat ze iets in handen hadden waar ze voor eeuwig beter van zouden worden?

Terwijl ze al hoopten zoiets schitterends te bezitten, of het net begonnen te genieten, of midden in hun vreugde zaten, worden ze plotseling wakker. Dan is alles voor hen weg, en vervliegen hun gouden dromen in een oogwenk. Zo gaat het ook met kwaad en verdriet. En is het in het leven van de mens niet precies zo? — William Bradshaw.

Vers 5

"In den morgenstond zijn zij gelijk het gras, dat verandert." In deze laatste vergelijking zet de profeet de mensen naast gras. Gras heeft een tijd van groeien en een tijd van verdorren. Zo heeft ook de mens die. "'s Morgens bloeit het en schiet het op." Met die woorden vergelijkt Mozes het eerste deel van een mensenleven, de tijd van drieëndertig jaar, met de groeitijd van gras. Die jaren gelden als de tijd waarin de kracht en leeftijd van de mens op hun hoogtepunt zijn. Op die leeftijd bloeit een mens, zoals de natuur het wil, op zoals het gras.

Dat is de tijd van zijn beste jaren en van zijn bloeiende staat. "Maar des avonds", dus wanneer het gras rijp is en klaarstaat om gemaaid te worden, "verdort het." Zo blijft ook de mens niet staan op het moment dat hij op zijn sterkst en rijpst is; daar blijft hij niet lang. Hij begint snel achteruit te gaan en weg te kwijnen, tot de ouderdom komt en de zeis van de dood hem neermaait. Mozes gebruikt nu zoveel vergelijkingen, en allemaal om te laten zien hoe broos het leven van de mens is.

Daaruit leren wij dat de broosheid, de ijdelheid en de kortheid van het mensenleven zo groot zijn, dat voorbeelden het amper kunnen weergeven. De dood komt als een vloed, heftig en plotseling. Wij zijn als een slaap. Wij zijn als gras. Ons leven is als een droom. Wij brengen onze jaren door als een verhaal dat verteld wordt (Ps. 90:9). Al deze beelden gebruikt Mozes in deze psalm. Het lijkt of hij woorden

en voorbeelden te kort kwam om uit te drukken hoe ijdel, broos en kort het mensenleven is. — Samuel Smith.

Vers 6

"In den morgenstond." Dit kan bezwaarlijk "in de vroege jeugd" betekenen, zoals sommige rabbijnen uitleggen. Strikt genomen horen deze woorden bij de vergelijking ("zij zijn als gras dat 's morgens opnieuw uitspruit"). Ze staan alleen vooraan om het beeld extra kracht te geven. In het Oosten verandert een nacht regen alles, als bij toverslag. Het veld was 's avonds bruin, uitgedroogd en dor als een woestijn. 's Morgens is het groen van de grassprieten. Dan waait er een gloeiend hete wind overheen (Jak. 1:11), en vóór de avond is het weer verschroeid. — J.J.S. Perowne.

Vers 6

"Afgesneden."

> *Vandaag nog sterk en groot,*
> *morgen klei, vergaan en dood.*
>
> *Vandaag nog in de bloei van zijn leven,*
> *morgen in het graf gedreven.*

Het is waar dat de Dood bij sommigen vooraf zijn grijze boden stuurt en hun op tijd laat weten dat hij eraan komt. Maar hoe vaak komt hij niet onaangekondigd! Dan heft hij zijn zeis op en maait de hoogsten neer. Aan boord van een schip zit er maar een plank tussen ons en de dood. Te paard is het maar één val. Als we door de straten lopen, steekt de dood vanaf elke dakpan een dreigende vinger naar ons uit. "Want de dood is geklommen in onze vensteren, hij is in onze paleizen gekomen, om de kinderkens uit te roeien van de wijken, de jongelingen van de straten" (Jer. 9:21). Ons leven is minder dan een handbreedte. Hoe snel en hoe onmerkbaar glijden wij het graf in! — Augustus F. Tholuck.

Vers 7

"Want wij vergaan door Uw toorn." Hierover twisten de filosofen. Ze zoeken de oorzaak van de dood, want in de natuur bestaan bewijzen voor onsterfelijkheid die we niet kunnen negeren. De profeet antwoordt dat we de hoofdoorzaak niet in de stof moeten zoeken, niet in een tekort aan lichaamsvocht of aan natuurlijke warmte. God werd beledigd door de zonden van de mensen. Daarom heeft Hij deze natuur onderworpen aan de dood en aan nog talloze andere rampen. Onze zonden zijn dus de oorzaken die dit verderf hebben gebracht. Daarom zegt hij: "in Uw toorn verdwijnen wij." — Mollerus.

Vers 7

"Want wij vergaan door Uw toorn", enzovoort. Hier valt allereerst op hoe de dichters hun toestand in de woestijn naast die van andere volken en naties leggen. Ze laten zien dat het bij hen veel slechter was dan bij die anderen. Anderen stierven bij tijd en wijle een voor een en namen zo geleidelijk af. Maar zij werden in korte tijd opgeslokt, plotseling weggevaagd door de plaag en de pest die onder hen woedden. Daaruit leren we eerst dit: het is voor Gods volk een reden om zich te verootmoedigen, als het slechter met hen gaat dan met Gods vijanden.

Mozes haalt dit aan als argument om hen klein te maken en tot bekering te brengen, zodat zij God zouden zoeken. Hij wil zeggen: door hun zonden zaten zij er veel slechter aan toe dan de vijanden van God zelf. Hun leven was weliswaar kort, maar ze erkennen dat het bij hen nog veel erger was dan bij de heidenen zelf, omdat zij plotseling door Zijn toorn werden verteerd. Is God voor Zijn eigen gemeente en volk harder dan voor Zijn vijanden? Stuurt de Heere oorlog naar een volk dat naar Zijn Naam heet, en vrede naar andere rijken die antichristelijk zijn?

Stuurt Hij honger naar Zijn gemeente en overvloed naar de goddelozen? Stuurt Hij plaag en pest naar Zijn gemeente, en gezondheid en

voorspoed naar de goddelozen? O, dan is er reden om te rouwen en nederig te worden. Dat is wat Gods volk tot in het allerdiepst van zijn ziel heeft geraakt en in zijn hart heeft verwond: zien dat de vijanden van de gemeente het beter hebben dan de gemeente zelf. — Samuel Smith.

Vers 7

"Door Uw grimmigheid worden wij verschrikt." Het woord dat Mozes gebruikt, is veel krachtiger dan alleen "verschrikt". Het betekent: afgesneden en vernietigd worden, en dan nog wel onder overweldigende schrik. — Henry Cowles, in "The Psalms; with Notes." New York, 1872.

Vers 8

Om onze zonden te onderscheiden heeft God geen ander licht nodig dan het licht van Zijn eigen aangezicht. Dat licht dringt door de donkerste plekken heen. Zijn glans verlicht alles en legt alles bloot. De zonden die in de diepste duisternis worden bedreven, zijn voor Hem dus precies hetzelfde als zonden die in het volle zonlicht zijn begaan. Ze zijn immers gedaan voor Zijn gezicht, dat feller straalt en meer licht afgeeft dan het gezicht van de zon. Dit moet ons dus nog bevreesder maken om te zondigen. Hij ziet ons terwijl wij Hem niet zien.

Het licht van Zijn aangezicht schijnt om ons heen, terwijl wij denken dat we in het donker verborgen zijn. Onze zonden zijn niet alleen in Zijn zicht wanneer ze worden begaan, terwijl de daad gebeurt. Ook later, als de daad allang voorbij en vergeten is, staat ze nog voor Gods aangezicht, alsof ze nog gepleegd wordt. Wat moet dat ons angstig maken om te zondigen! Onze zonden blijven niet alleen voor Zijn ogen zolang ze worden begaan. Ze blijven daar ook voor altijd, nadat ze voorbij en gedaan zijn. God zet onze zonden voor Zich neer.

Dat laat zien dat ze Hem zo raken en dat Hij ze Zich zo aantrekt, dat Hij de herinnering eraan op een bijzondere manier bewaart. Wie

groot onrecht is aangedaan, bewaart het, schrijft het op of houdt er op een of andere manier een herinnering aan vast. Dat doen ze om het niet te vergeten, zodat ze, als het zover is, kunnen afrekenen met wie hen kwaad hebben gedaan. Zo doet God ook. En dat Hij zo doet, is een teken dat Hij onze zonden zwaar op Zijn hart heeft. Dat moet ons leren om nog meer bang te zijn Hem te beledigen.

Toont God Zijn toorn in een oordeel van dood, ziekte of verlies van vrienden? Dan moeten wij hierover nadenken. Vooral als Hij ons het dichtst nadert. Dan moeten we zeggen: nu kijkt de Heere naar mijn zonden, ze liggen nu voor Hem. En we mogen niet rusten voor we Hem door bekering zover hebben gekregen dat Hij ze uitwist. Ja, daarom moeten we ze zelf ook in herinnering roepen. Want hoe meer wij ze onthouden, hoe meer God ze vergeet. En hoe meer wij ze vergeten, hoe meer God ze onthoudt. Hoe meer wij zelf naar onze zonden kijken, hoe meer Hij Zijn ogen ervan afwendt. — William Bradshaw.

Vers 8

Iedereen weet dat de vorm van voorwerpen, en het beeld dat wij ons ervan vormen, sterk afhangt van de plek waar ze ten opzichte van ons staan en van het licht waarin we ze zien. Voorwerpen die we van een afstand zien, lijken bijvoorbeeld veel kleiner dan ze in werkelijkheid zijn. Hetzelfde voorwerp, door verschillende middenstoffen bekeken, ziet er vaak anders uit. Een brandende kaars of een ster schijnt helder zolang de zon er niet is. Maar zodra die lichtbron terugkeert, wordt hun glans overstraald en verdwijnt ze. Omdat het uiterlijk van voorwerpen en onze ideeën erover door omstandigheden van buitenaf worden beïnvloed, krijgen twee mensen nooit precies dezelfde ideeën over iets.

Dat kan alleen als ze het in precies hetzelfde licht bekijken, of als ze zich ten opzichte van dat voorwerp in dezelfde positie bevinden. Pas deze opmerkingen nu toe op het geval dat voor ons ligt. De psal-

mist zegt tot God: “Gij hebt onze misdaden voor U gesteld, onze verborgene zonden in het licht Uws aanschijns.” Onze misdaden, onze openlijke overtredingen en onze verborgen zonden, de zonden van ons hart, liggen dus als het ware vlak voor Gods gezicht, direct onder Zijn ogen. Hij ziet ze in het zuivere, heldere licht van Zijn eigen heiligheid en heerlijkheid, dat alles openlegt.

Willen wij onze zonden zien zoals Hij ze ziet, dus zoals ze werkelijk zijn? Willen we hun aantal, hun zwartheid en hun schuld zien, en de boosheid en het verdiende oordeel van elke zonde? Dan moeten we ons zo dicht mogelijk in Zijn plaats zetten en als het ware door Zijn ogen naar de zonde kijken. We moeten onszelf en onze zonden midden in die kring zetten die door het licht van Zijn aangezicht wordt verlicht. Daar worden al Zijn oneindige volmaaktheden duidelijk getoond en wordt Zijn ontzagwekkende majesteit gezien. Daar vlammen en gloeien en verblinden Zijn gebundelde heerlijkheden met een ondraaglijke glans.

Daarvoor moeten wij in gedachten onze duistere, zondige wereld verlaten, waar God niet gezien en bijna vergeten wordt, en waar daarom de ernst van zondigen tegen Hem niet ten volle wordt beseft. We moeten opstijgen naar de hemel, de eigen woonplaats van Zijn heiligheid en heerlijkheid. Daar verbergt Hij Zich niet, zoals hier, achter het gordijn van Zijn werken en van tweede oorzaken. Daar straalt Hij uit als de ongesluierde God en wordt Hij gezien zoals Hij is.

Mijn hoorders, wilt u uw zonden in hun ware kleuren zien? Wilt u hun aantal, omvang en schuld goed inschatten? Breng ze dan naar de heilige plaats waar niets te zien is dan het stralende licht van onbevlekte reinheid en de pracht van ongeschapen heerlijkheid. Daar zou zelfs de zon maar als een donkere vlek verschijnen. Kijk daar, midden in deze kring van serafijnse geesten, terwijl de oneindige God al het licht van Zijn aangezicht om u heen uitgiet, terug op uw leven. Overdenk uw overtredingen en zie hoe ze eruitzien. Bedenk dat de God in Wiens aanwezigheid u staat, het Wezen is Die de zonde verbiedt. Hij

is het Wezen van Wiens eeuwige wet de zonde de overtreding is, en tegen Wie elke zonde wordt begaan. — Edward Payson.

Vers 9

"Want al onze dagen gaan henen door Uw verbolgenheid." Tot nu toe sprak hij over de oorzaak van die toorn van God, die Hem ertoe beweegt de wereld met zo'n sterfelijkheid te slaan. Nu gaat hij op dezelfde zaak verder in door voor het onderwerp dat hij onder handen heeft op de gevolgen ervan te wijzen. Het eerste is dat onze dagen als het ware achteruitgaan in Zijn toorn. God heeft ons het bestaan gegeven om te leven. Maar ons leven en ons bestaan zijn niets anders dan als het ware een terugkeer naar de dood en naar het niets.

Denk aan een vreemdeling die plotseling wordt weggerukt en halverwege naar zijn huis wordt gebracht, waar al zijn troost is. Hij zou dan de tijd die hem rest niet gebruiken om verder naar huis te gaan. Hij zou terugkeren naar de plek waar hij plotseling vandaan is gehaald, en dat zou zijn hele resterende tijd vullen. Alle zonen van Adam worden, zodra ze bestaan en leven, plotseling een groot deel van hun weg gebracht. Ze zouden verder moeten gaan en steeds langer leven. Maar vanaf hun eerste levensadem gaan ze juist terug naar de dood en naar het niets.

Dit komt in feite precies neer op wat de Heere aan het begin van de psalm zegt (Ps. 90:3): "Gij doet den mens wederkeren tot verbrijzeling, en zegt: Keert weder, gij mensenkinderen." Het is alsof Hij zegt: U maakt een mens. En is hij gemaakt, dan haast hij zich in Uw toorn naar niets anders dan naar verderf en naar weer kapotgemaakt worden. Zo gaan onze dagen als het ware achteruit, en keren wij daarin terug naar waar we vandaan komen. — William Bradshaw.

Vers 9

Toen ik drie of vier jaar geleden in Egypte was, zag ik iets wat Mozes zelf kan hebben gezien, en wat de Israëlieten ongetwijfeld heel vaak hebben meegemaakt.

Een menigte stond rond een beroepsverteller. Hij vertelde een verhaal, hield de aandacht vast en wekte de gevoelens van zijn toehoorders. Dat is een van de gewoonten in het Oosten. Ze ontstaat vanzelf bij elk volk dat weinig of geen boeken heeft. De gewone mensen kunnen daar niet lezen. Voor spanning en nieuws zijn ze dus afhankelijk van wie hun oor weten te bereiken en in proza of in verzen overgeleverde verhalen en volkssagen vertellen. Ik durf te zeggen dat zoiets ook bij de Israëlieten zelf in hoog aanzien stond, in hun tijd in de woestijn, en dat het voor hen menig saai uur heeft verdreven.

Met deze gewoonte durven wij daarom de uitspraak van de tekst toe te lichten. Een verhaal horen wekt een vlugge belangstelling die weer voorbijgaat. Het laat een vage indruk achter, waaruit later maar weinig voorvallen echt duidelijk bij ons blijven hangen. Zelfs in onze eigen tijd, nu verhalen in gedrukte boeken staan en soms drie of vier delen beslaan, merken we na het uitlezen van zo'n boek hoe kort het eigenlijk was, of hoe kort de leestijd leek. Gebeurt er veel in? Dan lijkt het soms lang om te onthouden. Maar meestal komen we bij het slot met een gevoel dat zegt: "En dat was alles." Dat moet nog veel sterker het geval zijn geweest bij de verhalen die "werden verteld".

Die moesten worden ingekort tot wat in één keer kon worden herhaald, of tot wat je er met drie of vier op één avond of in één uur kon vertellen. Het verhaal was afgelopen. Dan kwam het gevoel van kortheid, van beknoptheid, van hoe snel de tijd was gevlogen waarmee het verhaal was gevuld. Daarbij hoorde iets van verbazing en teleurstelling toen men dat ontdekte. "Want hoedanig is uw leven? Want het is een damp, die voor een weinig tijds gezien wordt, en daarna verdwijnt." — Thomas Binney.

Vers 9

"Als een gedachte." Wat het bekoorlijk maakt, is de kortheid. — John Trapp.

Vers 9

"Als een verhaal dat verteld wordt." In de Chaldeeuwse vertaling staat: als de adem van onze mond in de winter. — Daniel Cresswell.

Vers 9

Over de achtendertig jaar die ze hierna nog in de woestijn bleven, vertelt de heilige geschiedenis niets. Van wat hun tussen het tweede en het veertigste jaar overkwam, staat immers weinig of niets opgeschreven. Nadat ze uit Egypte waren gekomen, werd hun tijd helemaal verspild. Die was het niet waard om een geschiedenis te vullen, hooguit een verhaal dat verteld wordt. Ze brachten die jaren in de woestijn namelijk alleen maar door om de tijd te verdrijven, zoals je dat met verhalen vertellen doet. Al die tijd stierven ze weg en kwam er een ander geslacht op. (...) Zo is het ook met de jaren van ons leven: ze zijn als het vertellen van een verhaal.

Een jaar dat voorbij is, is als een verhaal dat is verteld. Sommige jaren zijn als een prettig verhaal, andere als een tragisch verhaal. De meeste zijn gemengd, maar alle zijn kort en vluchtig. Wat lang duurde om te beleven, is in korte tijd verteld. — Matthew Henry.

Vers 9

"Wij brengen onze jaren door als een gedachte", of, zo vertalen sommigen, als een overpeinzing die opeens of vliegensvlug voorbij is. Een betoog is zo afgelopen, of het nu wordt uitgesproken of in gedachten wordt gehouden. En van die twee gaat het laatste veruit het snelst en het lichtvoetigst. Een betoog in onze gedachten rent de zon voorbij, zoals de zon een slak voorbijrent. Binnen een oogwenk reist iemands geest de hele wereld rond. Wie nu hier zit, kan in zijn gedachten al aan het einde van de wereld zijn, nog voor ik één woord heb kunnen zeggen. — Joseph Caryl.

Vers 9

"Wij brengen onze jaren door als een gedachte." Dit lijkt twee dingen tegelijk uit te drukken: een noodzakelijk feit en ook een berisping. Onze jaren worden snel verbruikt en gaan snel voorbij, en dat kan niet anders. Maar ze kunnen ook luchtig worden doorgebracht, met weinig doel van waarde. Dan wordt de troosteloze gedachte over onze jaren volledig, doordat er schuld en afkeuring bij komen. — John Foster, 1768-1843.

Vers 9

"Wij brengen onze jaren door als een gedachte." Het Hebreeuws heeft hier *kemo hegeh*, *sicut meditatio*, dus: als een overpeinzing. Zo staat het ook in de kantlijn. Het lijkt dan alsof al onze jaren vooral bestaan uit onafgebroken piekeren over de dingen van deze wereld. En eerlijk is eerlijk: een groot deel van onze tijd gaat op aan dat soort leeg gepeins. Mensen bedenken hoe ze iemand kunnen beetnemen en voor eigen gewin een dubbel spel kunnen spelen. Dat soort overpeinzing kennen we uit Jes. 59:13: "het dichten van valse woorden uit het hart", met in het Hebreeuws hetzelfde woord als in mijn tekst.

Of mensen broeden op het opstapelen van rijkdom, zoals die hebzuchtige man in het evangelie deed (Luk. 12:17). Of ze zinnen erop hoe ze de heilige banden van de godsdienst en Gods wetten kunnen verbreken. Zo ging het in Ps. 2:1-3. Met zulk ijdel gepeins brengen mensen hun jaren door, en zo geldt: "Wij brengen onze jaren door als een gedachte". (...) Laat ik dit punt afsluiten met Gregorius van Nazianze. Wat zijn wij anders dan een lege droom die niet bestaat? Een spookbeeld dat je niet kunt vastgrijpen. Een schip dat over zee vaart en geen indruk of spoor achterlaat.

Stof, damp, morgendauw. Een bloem die de ene dag bloeit en de volgende verwelkt. Ja, op één en dezelfde dag zie je haar opkomen en verdorren. Maar mijn tekst gebruikt nog een tweede beeld, van een vogel in de lucht: "en wij vliegen daarheen". Niet lopen en rennen,

maar vliegen. Een lichamelijk schepsel beweegt nergens sneller. Ons leven lijkt op de vlucht van een vogel: eerst is hij er, dan zie je hem opeens niet meer. Zo spreekt de profeet ook over het snelle verdwijnen van Efraïms heerlijkheid: "Hun heerlijkheid zal wegvliegen als een vogel" (Hos. 9:11).

En Salomo zegt iets dergelijks over rijkdom: "Het zal zich gewisselijk vleugelen maken gelijk een arend, die naar den hemel vliegt" (Spr. 23:5). David verlangde naar de vleugels van een duif, om weg te vliegen en rust te vinden. Daar had hij alle reden voor, want dit leven is niet alleen kort maar ook ellendig. (...) Laat het onze zorg zijn om niet pas bij God aan te komen als we aan de poort van de dood staan, kruipend en hoestend, bedolven onder ziekten en gebreken. Nee, laten we de eerste vruchten van ons leven aan Zijn dienst wijden.

Met ons leven gaat het zoals met het distilleren van water, zegt iemand. Het dunste en zuiverste druipt er het eerst uit, en aan het eind blijft alleen de droesem over. Wat een schande om het beste deel van onze tijd aan de wereld, het vlees en de duivel te geven, en de droesem aan God! God verbood om kreupele en blinde dieren te offeren. Bij mensen zal Hij dat dan zeker niet goedvinden. Als ze hun lichaam niet als een levend offer komen brengen terwijl ze nog leven en levendig zijn, dus vóór ze kreupel of blind of misvormd zijn door hoge ouderdom, dan is het een wonder als het daarna nog een heilige, welgevallige en redelijke dienst wordt. — Thomas Washbourne, 1655.

Vers 9 (tweede zinsnede)

Het Hebreeuws wijkt van alle vertalingen af. Wij brengen onze jaren door (*kemo hegeh*) als een kreun. Ons leven kwijnt weg: een leven van klagen en zuchten, en aan het eind een kreun als laatste adem! — Adam Clarke.

Vers 9

De Vulgaat vertaalt: Onze jaren gaan voorbij als die van een spin. Dat betekent dat ons leven even breekbaar is als de draad van een spin-

nenweb. Het web van een spin is op een heel bijzondere en kunstige manier gemaakt. Maar wat is er breekbaarder? Waar zit meer wijsheid in dan in de ingewikkelde bouw van het menselijk lichaam, en wat is er makkelijker kapot te maken? Naast vlees is glas zo hard als graniet, en naast het leven zijn dampen als rotsen. — C.H.S.

Vers 10

"Want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen." Op de Witan, de raad die in Godmundingham (nu Godmanham) bij koning Edwin van Northumbrië bijeenkwam om te praten over de zending van Paulinus, kreeg de koning het woord van een heidense thane, een van zijn voornaamste mannen. Hij zei tegen hem: "Het leven van de mens, o Koning, lijkt op iets wat vaak gebeurt wanneer u in de winter met uw thanes en edelen aan tafel zit. In de haard brandt een vuur, en de kamer is warm. Buiten raast een storm van wind en sneeuw. Dan vliegt er een mus bij de ene deur uw zaal binnen, en vlug bij de andere deur weer naar buiten. Even, zolang ze binnen is, doet de winterse vlaag haar niets. Maar dat korte seizoen van geluk is zo voorbij. Ze keert terug in dezelfde winterse vlaag waar ze vandaan kwam, en u ziet haar niet meer. Zo kort is het leven van de mens. Wat er aan voorafging, weten we niet, en wat erop volgt, daar weten we helemaal niets van. Als deze nieuwe leer hierover iets zekerders weet te zeggen, dan verdient ze het terecht dat we haar volgen." — Bede's Chronicle.

Vers 10

Mozes zegt dat de duur van ons leven zeventig jaar is. Of span het op de pijnbank en rek het op tot tachtig. Nog niet één op de tachtig haalt dat, en toch kun je niet zeggen dat we zo lang leven. Haal eerst tien jaar weg voor de baby- en kinderjaren. Salomo noemt dat de tijd van onbezonnenheid en ijdelheid (Pred. 11:1-10). We weten amper nog wat we toen deden, of zelfs of we wel leefden. Hoe kort is het dan! Haal

van wat overblijft een derde weg voor de slaap, waarin we als blokken hout gevoelloos liggen.

Hoe kort is het dan! Haal er ook de tijd af waarin we gejaagd en bezorgd met wereldse dingen bezig zijn, zo diep dat we dood en begraven lijken in de zaken van de wereld. Hoe kort is het dan! En haal er de tijd af waarin we willens en wetens zondigen en in opstand komen. Want zolang we zondigen, leven we niet. We zijn dan "dood in zonden". Wat blijft er dan nog van het leven over? Ja, hoe kort is het dan! Zo kort is het leven dat de natuur ons geeft. Toch slapen we er een deel van weg, spelen we een deel weg, en de zorgen van de wereld slokken een groot deel op.

Zo blijft er voor het echte, geestelijke christenleven aan het eind weinig of eigenlijk niets over. — Uit een preek van Robert Wilkinson, getiteld "A Meditation of Mortalitie, preached to the late Prince Henry, some few daies before his death", 1612.

Vers 10

"Zeventig jaren." Dat Mozes het leven van een mens beschrijft als "zeventig jaar", lijkt eerst misschien verrassend. Maar bedenk het volgende. In het tweede jaar van de tocht door de woestijn, zoals Num. 14:28-39 vertelt, verklaarde God dat iedereen die kort daarvoor bij de Sinaï was geteld, in de woestijn zou sterven, nog voor er veertig jaar om waren. Dan is Mozes' klacht over hoe kort een mensenleven duurt, ineens heel begrijpelijk en passend. En de psalm zelf krijgt dan een plechtige en ontroerende betekenis. Ze is een belijdenis van berouw over de zonden die het Hebreeuwse volk zulke droevige gevolgen hadden bezorgd. Ze is een nederige smeekbede om Gods toorn te stillen. En ze is een rouwlied voor mensen van wie de dood al van tevoren was aangekondigd door Gods verschrikkelijke stem. — Christopher Wordsworth.

Vers 10

Het leven van de mens is niet één keer maar meerdere keren stap voor stap ingekort. De dood is ons in de loop van de tijdperken en perioden van de wereld zichtbaar steeds dichter genaderd. Adam, de eerste van het mensengeslacht, leefde negenhonderddertig jaar. En vóór de zondvloed was zeven- of achthonderd jaar een gewone levensduur. Maar de Heilige Geschiedenis heeft door haar hoge ouderdom een voorsprong en een voorrangspositie boven alle andere geschiedschrijving, en zij vertelt ons dat de jaren van het mensenleven onmiddellijk na de zondvloed met niet minder dan de helft werden ingekort. (...) Na de zondvloed was het leven van de mens duidelijk korter dan daarvoor.

De leeftijden zakten van negenhonderd, achthonderd en zevenhonderd jaar naar vierhonderd en driehonderd, zoals we zien bij Arfaxad, Sela en Eber. Ja, ze zakten naar tweehonderd en nog wat jaar, zoals we lezen bij Peleg, Rea, Serug en Terach. Ja, ze kwamen zelfs onder de tweehonderd. In een kleine reeks jaren werd het leven van de mens opnieuw met bijna de helft bekort, zo niet met een hele helft. We lezen dat Abraham maar honderdvijfenzeventig jaar werd, dus de leeftijd van de mens lag toen al erg laag. Kijk wat de Schrift zegt over Nahor, Sara, Ismaël, Izak, Jakob en Jozef, die met honderd jaar stierf.

Ook dat bevestigt hetzelfde. En voor de derde keer werd het mensenleven met bijna weer de helft verkort, omstreeks het jaar 2500 van de wereld, in de tijd van Mozes. Hij legt de grenzen van het mensenleven namelijk zo vast: “Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren, of, zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaren; en het uitnemendste van die is moeite en verdriet; want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen” (Ps. 90:10). Tachtig jaar is de uiterste grens die hij aan het mensenleven stelt. Dat bedoelt hij dan voor de gewone, algemene manier waarop we over het mensenleven rekenen.

Sommigen vinden dat deze woorden niets zeggen over de duur van het mensenleven in het algemeen, maar alleen slaan op de korte levens van de Israëlieten in de woestijn. Toch zie ik werkelijk niet in waarom het niet allebei waar kan zijn. Mozes, die de psalm dichtte, werd zelf honderdtwintig jaar oud. Hij kon dus heel goed spreken over de gebruikelijke termijn van het mensenleven, en over wat de meeste mensen gewoonlijk overkwam. — John Edwards.

Vers 10

"Van die is moeite en verdriet." Voor de meeste mensen is de oude dag een tijd van zwakte, waarin zelfs een sprinkhaan al een zware last wordt (Pred. 12:5). Zelfs de oude man zelf is een last, voor zijn vrouw, voor zijn kinderen en voor zichzelf. Zo zei Barzillai tegen David: "Ik ben heden tachtig jaren oud; zou ik kunnen onderscheiden tussen goed en kwaad? Zou uw knecht kunnen smaken, wat ik eet en wat ik drink? Zoude ik meer kunnen horen naar de stem der zangers en zangeressen?" (2 Sam. 19:35).

We noemen de ouderdom graag een goede gast, die we hartelijk moeten ontvangen. Maar hij komt nooit alleen: hij neemt een hele stoet mee. Blindheid, kwalen, hoest en nog veel meer. Die zijn vervelend, dus hoe zouden ze welkom kunnen zijn? "Hun kracht is moeite en verdriet." Als zelfs hun kracht, het beste wat ze nog hebben, moeite en verdriet is, hoe moet het dan zijn met alles wat zwak is? — Thomas Adams.

Vers 10

"Van die is moeite en verdriet."

> *Ontelbare kwalen vallen zijn gewrichten aan,*
> *belegeren het leven: de gruwelijke blokkade blijft bestaan.*
>
> — *Samuel Johnson, 1709-1784.*

Vers 10

"Het uitnemendste van die." Strikt genomen staat er: de trots van de dagen van ons leven is moeite en verdriet. Dat wil zeggen: onze dagen op hun best. — Barth's "Bible Manual".

Vers 10

"Wij vliegen daarheen."

> *Vogel van mijn borst, vlieg weg!*
> *Het lang verbeide uur is daar;*
> *Op naar het land van onbewolkte dag,*
> *op naar jouw heerlijk thuis, het ligt al klaar!*
>
> *Lang was het jouw lot te treuren*
> *in ballingschap en pijn.*
>
> *Keer terug, dwalende duif, je mag weer keren,*
> *en vind je ark terug: daar zul je veilig zijn.*
>
> *Weg, op blijde vleugel,*
> *om de onmetelijkheid te doorkruisen,*
> *om rond de troon te zweven en te zingen*
> *en het geloof voor het zien te ruilen.*
>
> *Vlucht dan weg van zonde en wee,*
> *vlucht naar onsterfelijke vreugden;*
> *verlaat je donkere gevangenhuis hier beneden*
> *en wees voor altijd vrij!*
>
> *Ik kom, o gezegende schare,*
> *om jullie taken en vreugden te delen;*
> *o, vul mijn lippen met heilig gezang,*
> *houd mijn hangende vleugel omhoog.*

— *Henry Francis Lyte, 1793-1847.*

Vers 11

"Wie kent de sterkte Uws toorns?" Van de woede van een mens kunnen we wel ruwweg de maat nemen. Dan weten we hoe ver hij kan

gaan en wat hij kan aanrichten. Maar de toorn van God kunnen we niet meten. Ze is onmeetbaar. — Joseph Caryl.

Vers 11

"Wie kent de sterkte Uws toorns?" Niemand. Zolang niemand die kracht kan kennen, blijft ze onuitsprekelijk, net als de liefde van Christus die alle kennis te boven gaat. — John Bunyan.

Vers 11

Volgens mij bedoelt Mozes dit: het is alleen heilig ontzag voor God, en niets anders, dat ons Zijn toorn echt en diep laat voelen. De verworpenen worden zwaar gestraft en toch bijten ze alleen maar op hun bit, of ze trappen naar God, of ze raken witheet, of ze worden gevoelloos, alsof ze zich tegen elke ramp hebben verhard. Zo ver zijn ze ervan af zich gewonnen te geven.

Ze zitten vol nood en schreeuwen het uit, maar Gods toorn dringt zo niet tot hun hart door dat hun hoogmoed en felheid afnemen. Alleen de godvruchtigen worden in hun gemoed door Gods toorn gewond. Zij wachten niet tot Zijn bliksemstralen inslaan, waartegen de verworpenen hun harde, ijzeren nek rechtop houden. Zij beven al op het moment dat God Zijn pink maar even beweegt. Dit beschouw ik als de ware bedoeling van de profeet. — Johannes Calvijn.

Vers 11

"Wie kent de sterkte Uws toorns?", enzovoort. Bedoeld wordt: welk mens kent en erkent de kracht van Uw toorn werkelijk, naar de mate van ontzag waarmee U gevreesd moet worden?

Merk hier op dat Mozes en het volk van God God wel vreesden, en toch eerlijk belijden dat ze tekortschoten in de mate van ontzag die ze hadden moeten hebben. We moeten er namelijk niet aan twijfelen dat Mozes en een deel van zijn volk God echt vreesden. Maar Gods toorn was nu zeer groot en zwaar. Hun vrees voor God was daarbij vergeleken niet genoeg en stond er niet in verhouding toe. Dan is het

duidelijk dat Mozes en zijn volk tekortschoten in het ontzag voor God dat ze hadden moeten hebben, gelet op de omvang en zwaarte van Gods oordelen over hen.

Let erop dat zelfs de beste dienaren van God in dit leven tekortschieten in hun ontzag voor Hem, en dus in alle genaden van de Geest. In liefde tot God, in geloof, in bekering en in gehoorzaamheid blijven wij allemaal beneden wat de Heere van ons vraagt. Want we kennen God dan wel, en we weten dat Hij een rechtvaardig en rechtschapen God is Die de zonde niet door de vingers ziet. Maar welk mens vreest Hem werkelijk zoals Hij gevreesd moet worden? Wie beeft voor Zijn toorn zoals het hoort? Wie is zo bang voor de zonde als hij moet zijn?

Hier op aarde bezitten we geen enkele genade in volmaaktheid. Het beste geloof zit vol ongeloof, onze hoop vol angst, onze vreugde vol verdriet. Gelukkig kunnen we zien waar het ons aan ontbreekt en wat er in ons onvolmaakt is. Dan kunnen we met de man in het evangelie roepen: "Ik geloof, Heere! kom mijn ongelovigheid te hulp." — Samuel Smith.

Vers 11

"Wie kent de sterkte Uws toorns?" Geen mens kent de kracht van Gods toorn, want die kracht heeft zich nog nooit tot het uiterste uitgestrekt. Is er dan geen maat voor Gods toorn? Geen maatstaf waarmee we kunnen schatten hoe hevig ze is? Er is geen vaste maat of maatstaf, wel een wisselende. De angst van een goddeloos mens voor God is een maat voor Gods toorn. Neem zo'n mens zoals je hem soms kunt zien wanneer de engel van de dood bij hem is. De zonden van zijn jeugd en van zijn latere jaren dringen als een gewapende bende op hem af, jagen hem angst aan en kwellen hem.

Al zijn zintuigen zijn scherp wakker voor de snelle stappen waarmee zijn lichaam vervalt. Hij voelt dat hij moet sterven, en dat hij er niet klaar voor is. Dan gebeurt het weleens, niet altijd, maar soms, dat

wat hij van de toekomst verwacht werkelijk schrikbarend is. Zo groot is dan zijn angst en vrees voor die God, in Wiens directe nabijheid hij zich zal zien gebracht, dat zelfs wie het meest van hem houden en hem het meest aan het hart gaan, terugdeinzen voor de wildheid van zijn blik en de afschuwelijkheid van zijn woorden.

En we kunnen die man, ook al is hij bijna dol van angst, niet zeggen dat zijn vrees voor God Gods toorn donkerder kleurt dan ze werkelijk is. Integendeel, we weten dat zoals de vrees is, zo is de toorn. Is de vrees van de mens voor God tot het hoogste punt opgevoerd, en klopt zijn geest zo hevig dat het raamwerk dreigt te bezwijken en af te brokkelen? Dan weten we dat de toorn van de Almachtige gelijke tred houdt met die reusachtige angst, stap voor stap. (...)

Is het u ooit overkomen, en er is waarschijnlijk geen mens op aarde die het niet soms overkomt, dat u werd verpletterd door de gedachte dat een leven zonder God moet uitlopen op een eeuwigheid van ellende? En trokken in de eenzaamheid van de middernacht, in de neerslachtigheid van ziekte, de wisselende gestalten van alle wraakzucht langs uw geest? Dan moeten we u zeggen: niet het gebrul van de strijd is krachtig genoeg om zo'n boodschap over te brengen, en ook niet het geween van wezen is ontroerend genoeg om haar te dragen. We moeten u zeggen dat u naar een schuilplaats van leugens vlucht, als u uzelf durft wijs te maken dat de stilte van dat uur of de zwakte van uw ziekte u ertoe heeft gebracht de wraak te verschrikkelijk af te schilderen.

We moeten u zeggen dat het beeld dat u in uw doodsangst zag, niet te sterk was aangezet. "Naar Uw vreze is Uw verbolgenheid." Vrees is maar een spiegel die u eindeloos kunt verlengen en eindeloos kunt verbreden. De toorn wordt langer met het langer worden en breder met het breder worden. Steeds blijft hij de spiegel vullen met nieuwe, felle gedaanten van verwoesting en wee. We waarschuwen u dan ook ernstig: koester nooit de vleiende gedachte dat vrees Gods toorn kan overdrijven. We zeggen u dat zelfs als de vrees haar

uiterste heeft gedaan, ze nooit in de buurt komt van de toorn die ze afbeeldt. (...)

Van deze manier van lezen is het gemakkelijk over te stappen naar een andere, die er in zekere zin op lijkt. U zult namelijk altijd merken dat de angst die mensen voor Gods toorn hebben, precies meegroeit met de vrees en eerbied die Gods naam en eigenschappen in hen wekken. Wie gering denkt over het karakter en de eigenschappen van zijn Schepper, denkt maar luchtig over de wraak die komt. Daardoor laat de grote massa van de mensen een soort dom, gevoelloos gedrag zien tegenover de toorn van Jehova. (...) Kijk eens naar die menigte van wereldse en onverschillige mensen.

In die menigte is niets van de vreze Gods. Het zijn mensen "uit de aarde, aards". Hun ziel ligt als in een graf in hun lichaam, en is nooit wakker geworden voor haar positie tegenover een heilige Schepper Die wraak neemt. Zo begrijpt u waarom ze niets afweten van de kracht van Gods toorn. "Wie kent de sterkte Uws toorns? Gelijk Uw vreze is, zo is Uw verbolgenheid." — Henry Melvill.

Vers 11

"Wie kent de sterkte Uws toorns?", enzovoort. Ten eerste zegt Mozes dit als een klacht. Hij slaakt een diep treurige klacht over de zorgeloosheid en de afgestompte houding die hij zag bij de mensen van zijn tijd. Hij zag die bij hen die al in hun zonden waren gestorven, en ook bij het nieuwe geslacht dat in hun plaats was opgekomen en nog steeds in zonden leefde. O, zegt hij: "Wie van hen kent de sterkte van Uw toorn?" Hij bedoelt de toorn die na de dood volgt en de zielen voor eeuwig in zijn greep neemt.

Wie denkt eraan of let erop, voordat die toorn hen vastgrijpt? Ten tweede zegt hij het vol verbazing, uit het besef van hoe groot die toorn is. "Wie kent de sterkte Uws toorns?" Wie kan haar in haar volle omvang ook maar bevatten? Mozes probeert haar duidelijk te maken, door zich aan te passen aan ons eigen bevattingsvermogen, met de

woorden: “Gelijk Uw vreze is, zo is Uw verbolgenheid.” Het woord “Uw vreze” wordt hier opgevat als het voorwerp van vrees, dus: de vrees voor U. Zo komt de betekenis dus hierop neer: in welke mate onze zielen ook vrees voor U en voor Uw toorn kunnen opnemen, zo groot is Uw toorn zelf.

U hebt zielen gemaakt die enorme angst en schrik kunnen bevatten. Hun vrees reikt even ver als hun verlangens, die zich uitstrekken tot het oneindige, voorbij alles wat deze wereld of de schepselen hun kunnen bieden. De ziel van de mens is een donkere kamer. Als ze eenmaal vrees voortbrengt, komen er vreemde, verschrikkelijke gestalten in op. Die gaan ver uit boven de gewone maat van wereldse ellende (en ook die ellende maakt onze angst meestal groter dan ze blijkt). Maar hier, wat de straf betreft, gaat het om de straf die voortkomt uit Gods eigen, rechtstreekse toorn.

Laat de ziel zich daarvoor wijd openzetten, zegt hij, en haar voorstellingsvermogen tot het uiterste oprekken. Vrees al wat u maar kunt bedenken. Toch zijn Gods toorn en de straf die zij brengt niet alleen evenredig, maar oneindig groter dan alles wat u kunt vrezen of bedenken. “Wie kent de sterkte Uws toorns?” Ze gaat alle kennis te boven. — Thomas Goodwin.

Vers 12

“Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen.” Mozes kende alle wetenschappen van de Egyptenaren, en daar hoorde ook het rekenen bij. Maar dit ene stukje rekenen wil hij van niemand anders leren dan van U, o Heere. Waarom? Is het omdat U, zoals Job zegt, het aantal van zijn dagen hebt vastgesteld? Zou Mozes willen dat U aan iedere mens het moment van zijn einde bekendmaakt? Zulke hersenspinsels passen bij een Egyptenaar. Bij een Israëliet passen ze niet. Uw kinderen, o Heere, weten dat het niet aan hen is om zo de tijden en gelegenheden te kennen.

Die houdt U in Uw eigen hand, en het zijn geheimen die bij U verzegeld liggen. We moeten niet in dat rekenkantoor gaan gluren, en ook niet nieuwsgierig naar die som vragen. Mozes wil dus niet in wiskundig tellen onderwezen worden, maar in een tellen dat met ons gedrag te maken heeft. Hij vraagt God niet gewoon om hem te leren tellen, maar om "alzo" te tellen. Dat "alzo" wijst op een bijzondere manier, die goed is voor Gods kinderen. En zo moeten ook onze gebeden zijn: ze moeten laten zien dat we nuttige dingen verlangen.

We mogen U niets anders vragen dan datgene waardoor we (als het ons geschonken wordt) beter worden. Wie zijn sterfelijkheid zo overdenkt, leert er zoals het hoort van. En alleen U, o Heere, kunt die les voor hem uit de Schrift halen. Maar wat wil jij, Mozes, dat de mens met zulke kennis doet? "Namelijk dat hij zijn hart tot wijsheid richt." O gelukkige kennis, die een mens wijs maakt! Wijsheid is immers het sieraad van een redelijke ziel. God heeft haar de mens bij de schepping meegegeven, maar de zonde heeft ziel en wijsheid van elkaar gescheiden.

Daarom is een zondig mens niet beter dan een dwaas. Zo noemt de Schrift hem, en terecht, want alles wat hij doet is ijdel en het resultaat van zijn inspanningen is niets dan kwelling van de geest. Maar ook al heeft de zonde wijsheid en ziel gescheiden, ze zijn niet zo ver uit elkaar dat ze niet weer samen kunnen komen. En niets helpt zo krachtig om hen weer te verenigen als dit diep gevoelde nadenken: wij zijn sterfelijk. — Arthur Lake.

Vers 12

"Leer ons alzo", enzovoort. Mozes wijst je naar God om te leren. "Leer Gij ons, niet op de manier van de wereld: leer Gij ons." Niet een lagere meester, niet een mindere school. Mozes zelf is niet de leraar, behalve wanneer hij Gods woord doorgeeft en zo de tuchtmeester is die ons naar Christus leidt. De profeten ook niet, en zelfs de apostelen niet, en de "heilige mannen van ouds" evenmin, behalve wanneer zij

"spraken, gedreven door de Heilige Geest". Deze kennis komt niet voort uit vlees en bloed. Ze komt van God. "Leer Gij ons alzo." Daarom bidt David: "Leer mij, HEERE! Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen." En daarom heeft onze Heere Zijn discipelen beloofd: "De Heilige Geest, (...) Die zal u alles leren." — Charles Richard Sumner, 1850.

Vers 12

"Leer ons alzo onze dagen tellen." Merk op waarom Mozes hier eigenlijk bidt: alleen om te leren hoe hij zijn dagen moet tellen. Maar deed hij dat dan nog niet? Was dat niet precies wat hij elke dag deed, zijn voortdurende bezigheid? Dat is zeker zo, en hij deed het bovendien nauwgezet en met een zuiver geweten. En toch vond hij het niet goed genoeg. Daarom vraagt hij hier in de tekst of hij het beter mag leren. Zo gaat het met een goed mens. Hij is nergens helemaal tevreden over zichzelf, niet over wat hij in zijn leven doet en niet over de plichten die hij vervult.

Wat hij ook doet, hij kan zichzelf nooit wijsmaken dat het goed genoeg is. Telkens wil hij het anders, en liefst beter doen. Nederigheid en bescheidenheid horen bij echte godsvrucht. Een vroom mens is altijd nederig en bescheiden. Hij beschouwt zichzelf nooit als volleerd, of als iemand die geen les meer nodig heeft. Hij blijft graag, ja gretig, een leerling: hij wil meer weten dan hij nu weet en beter doen dan hij nu doet. Het is voor hem ook geen kleinering van zijn deugden om advies aan te nemen en onderwijs te zoeken, waar dat maar te vinden is. — Edm. Barker's Funeral Sermon for Lady Capell, 1661.

Vers 12

"Leer ons alzo onze dagen tellen."

> *"Gebruik de Tijd op tijd, zolang de Tijd nog kan,*
> *want alle Tijd is geen tijd meer, als de Tijd voorbij is, dan."*

— *Uit Richard Pigot's "Life of Man, symbolised by the Months of the Year", 1866.*

Vers 12

"Leer ons alzo onze dagen tellen." De spreekwoorden van onze zuinige voorouders hebben ons geleerd dat een fortuin vooral verdwijnt door kleine uitgaven. Het zijn bedragen die ieder voor zich te klein zijn om ons voorzichtig te maken, en die we nooit bij elkaar optellen. Zo is het ook met de verspilling van het leven. Wie later met voldoening op zijn jaren wil terugkijken, moet nu de waarde van afzonderlijke minuten leren kennen. Hij moet proberen geen enkel stukje tijd nutteloos op de grond te laten vallen. Een Italiaanse wijsgeer koos als zijn motto dat de tijd zijn landgoed was.

Dat is inderdaad een landgoed dat niets oplevert zonder bewerking. Maar het beloont de inspanning van ijverige mensen altijd rijkelijk en vervult de grootste wensen, op één voorwaarde: dat geen enkel stuk ervan door slordigheid braak blijft liggen, door schadelijk onkruid wordt overwoekerd of voor de show wordt aangelegd in plaats van voor gebruik. — Samuel Johnson.

Vers 12

Onze dagen tellen is niet alleen vaststellen en uitmeten hoe lang een mensenleven duurt. Dat staat al in de Heilige Schrift: "Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren, of, zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaren; en het uitnemendste van die is moeite en verdriet; want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen." Het is ook niet, zoals de wereld het noemt, berekenen hoe groot de kans is dat iemand een ander overleeft. Voor een hele groep kan iedereen dat uitrekenen, maar voor één bepaalde persoon kan niemand het. Onze dagen tellen betekent iets anders: onze dagen afmeten tegen het werk dat we moeten doen, tegen de voorraad die we voor de eeuwigheid moeten opbouwen, tegen de voorbereiding op de dood en tegen de voorzorg voor het oordeel.

Het betekent het menselijk leven beoordelen naar het doel waarvoor het bedoeld is, en naar de eeuwigheid waar het naartoe voert en

waarin het ten slotte opgaat. Zo ziet David de mens, als hij zegt: “Zie, Gij hebt mijn dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U” (Ps. 39:6). Vervolgens rekent hij in die ruime beoordeling zelfs hen mee die op aarde de langste dagen hebben gehad: “Immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid.” — Thomas Dale, 1847.

Vers 12

“Onze dagen tellen.” Laten we onze dagen tellen met onze dagelijkse gebeden.

Laten we ze tellen met onze dagelijkse gehoorzaamheid en met onze dagelijkse daden van liefde. Laten we ze tellen met de herinneringen die ze oproepen aan heilige mannen die zijn binnengegaan in de vrede van hun Zaligmaker, en met de hoop, in die dagen verweven, op heerlijkheid en genade die voor ons zijn gewonnen! — Plain Commentary.

Vers 12

“Dat wij een wijs hart bekomen.” Sir Thomas Smith, secretaris van koningin Elizabeth, zei enkele maanden voor zijn overlijden dat het erg jammer was dat mensen pas weten waarvoor ze op aarde zijn geboren, als ze er bijna weer uit moeten. — Charles Bradbury.

Vers 12

“Dat wij een wijs hart bekomen.” Sint Augustinus zegt: “Dat lukt ons nooit, tenzij we elke dag tellen als onze laatste.” Velen schuiven de kwade dag ver van zich af. Ze willen de aarde niet verlaten, terwijl de aarde juist van hen afscheid staat te nemen. — William Secker.

Vers 12

“Dat wij een wijs hart bekomen.” Mozes vergelijkt wijsheid met een geneesmiddel, dat geen goed doet zolang je het niet toepast. En de plaats waar je het moet toepassen is het hart. Daar moeten alle gene-

genheden van de mens haar liefhebben en verzorgen, zoals een gastvrouw haar gast. Wie met zijn hart zoekt, vindt, alsof de wijsheid hem werd aangereikt, zoals de ram aan Abraham. Daarom zegt God: "En gij zult Mij zoeken en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw ganse hart" (Jer. 29:13). Het is alsof men Hem met al zijn zoeken niet zou vinden, als men Hem niet met het hart zocht.

De weg naar wijsheid is dus dat je je hart erop richt. Behandel haar alsof ze je beroep en je broodwinning is, waaraan je als leerjongen vastzit. Je kunt je oren en je ogen richten op een boek, zoals veel spijbelaars doen, en toch nooit een leerling worden. Maar vanaf de dag dat een mens zijn hart op wijsheid begint te richten, leert hij in één maand meer dan voorheen in een jaar, ja meer dan ooit in zijn hele leven. Kijk hoe snel goddelozen vooruitkomen omdat ze hun hart op het kwaad zetten. Hoe gemakkelijk en hoe snel worden ze volleerde vloekers, ervaren dronkaards en sluwe bedriegers!

Zo zou je zelf, als je je hart net zo volledig op kennis en het goede kon richten, kunnen worden wat de apostel je leert te zijn. Daarom heeft Salomo het zo vaak over het hart, als hij mensen uitlegt hoe ze aan wijsheid kunnen komen. Hij zegt bijvoorbeeld: "Geef uw hart aan de wijsheid", "laat de wijsheid in uw hart ingaan", "verkrijg wijsheid", "behoud wijsheid", "omhels de wijsheid" (Spr. 2:10; 4:5; 8:8). Het is net alsof een man om de hand van de wijsheid vraagt. Wijsheid is als Gods dochter. Hij geeft haar aan de man die van haar houdt, haar het hof maakt en haar een plaats in zijn hart wil geven.

Zo hebben we geleerd hoe we kennis moeten toepassen, zodat ze ons goed doet. Niet op onze oren, zoals mensen die preken alleen maar horen. Niet op onze tong, zoals zij die aan tafel over godsdienst praten. Maar op ons hart, zodat we met de maagd kunnen zeggen: "Mijn ziel maakt groot den Heere" (Luk. 1:46). Het hart zal haar dan vanzelf toepassen op het oor en de tong, zoals Christus zegt: "Uit den overvloed des harten spreekt de mond" (Matth. 12:34). — Henry Smith.

Vers 12

Van alle rekenkunsten is dit de moeilijkste: onze dagen tellen. Mensen kunnen hun kudden runderen en schapen tellen. Ze kunnen schatten wat hun landgoederen en boerderijen opbrengen. Met een beetje moeite kunnen ze hun muntstukken tellen en optellen. En toch zijn ze ervan overtuigd dat hun dagen eindeloos zijn en niet te tellen. Daarom beginnen ze er nooit aan. Wie zegt niet weleens, als hij iemand ziet: die man ziet eruit alsof hij niet lang meer te leven heeft, of: die vrouw is oud, veel dagen kunnen haar niet meer resten? Zo tellen we wel de dagen en jaren van anderen, maar vergeten we onze eigen volledig. Daarom is dit de ware wijsheid voor sterfelijke mensen: hun eigen dagen te tellen. — Thomas Tymme.

Vers 12

Merk op: Mozes heeft ons net beschreven hoe groot Gods toorn is, en meteen daarna houdt hij zich bezig met de gedachte aan de dood. Als we denken aan Gods toorn, gaan onze gedachten vanzelf naar de dood. (…) Laten we vaak aan Gods toorn denken. Laat die gedachte ons zo raken dat we voortdurend met ontzag en eerbied voor God leven. En laat dat ontzag ons in het gebed naar God toe drijven. Zo kunnen we God vrezen zoals het hoort, bidden zoals ons geboden is, en al biddend Gods toorn voorkomen.

Raakt ons verdriet van nu ons niet? Dan zal God ons groter verdriet sturen. En is ons verdriet eenmaal te groot voor ons geworden, dan hebben we nauwelijks nog de moed of de troost om te bidden. Laat onze angst dus ons gebed scherper maken, en laat ons gebed zo zijn dat het onze angst kan overwinnen. Dan zijn we op twee manieren gelukkig: onze angst heeft ons leren bidden, en ons bidden heeft ons van angst bevrijd. — Christopher Shute, in “Ars pie moriendi: or, The true Accomptant. A Sermon”, enzovoort, 1658.

Vers 12

Wat mensen vooral nodig hebben om voor de eeuwigheid te zorgen, is duidelijk: de overtuiging, in de praktijk, dat ze nog maar kort te leven hebben. Hun hart gaat pas naar wijsheid uit als ze zover zijn gebracht dat ze hun dagen tellen. En hoe komen we zover, mijn broeders? Het meest verrassende in de tekst is dat het in de vorm van een gebed gebeurt. God moet dus ingrijpen om mensen hun dagen te laten tellen. We vinden dat verrassend. Hoe nu! Is er dan werkelijk niet genoeg om ons te laten voelen hoe broos we zijn, zonder dat God er iets bovennatuurlijks aan te pas laat komen?

Hoe nu! Zijn er niet genoeg lessen over die broosheid, zonder dat we nieuw onderwijs van boven nodig hebben? Loop over onze kerkhoven. Alle leeftijden spreken daar tot alle rangen en standen. Hebben we nog meer nodig om te bewijzen dat het leven onzeker is? Ga naar rouwende gezinnen. Waar vind je ze niet? In het ene gezin heeft de dood een oudere weggehaald, in het andere een jongere. Zijn die tranen dan niet welsprekend en krachtig genoeg om ons te overtuigen dat we sterfelijk zijn? Kan het zijn dat we elke dag over het stof van onze vaders lopen en elke dag de begrafenissen van onze broeders tegenkomen, en dat we toch niet in de praktijk leren onze dagen te tellen, tenzij God de waarheid in ons hart drukt door een bijzonder werk van Zijn Geest?

Bij andere dingen gaat het niet zo. Bij andere dingen leidt herhaling vanzelf tot verwachting. De boer bidt niet om te kunnen geloven dat het zaad in de grond moet en moet sterven voordat het ontkiemt. Zo is het met het graan van iedereen gegaan, en waar zoveel ervaring is, is geen plaats voor gebed. De zeeman bidt niet om te leren dat de naald van zijn kompas naar het noorden wijst. Elke kompasnaald wijst zo sinds het geheim is ontdekt, en hij hoeft er niet om te vragen, want hij weet het zeker.

De man die in het donker verdwaald is, bidt er niet om te voelen dat de zon over een paar uur opkomt. De ochtend volgt op de nacht

sinds de wereld bestaat, dus waarom zou hij vragen naar iets wat hij te goed weet om eraan te twijfelen? Maar in geen van die dingen is meer reden tot zekerheid dan wij allemaal hebben over het feit dat het ons gezet is eenmaal te sterven. Toch moeten we bidden dat we dit mogen weten en voelen: dat we zullen sterven. En dat terwijl onze ervaring zeker niet kleiner is dan die van de mensen die we noemden.

Het is een gebed dat we mogen geloven, zoals zij geloven. Zij handelen immers naar hun geloof in een feit dat deze ervaring onomstotelijk bevestigt. Wat we hier over onszelf moeten zeggen, behoort tot het vreemdste wat over de menselijke natuur gezegd kan worden. Bij kleinere zaken maken we zorgvuldig gebruik van onze ervaring. We houden bij wat die ons leert en leiden er regels uit af om ons gedrag te sturen. Maar in de allergrootste zaak handelen we alsof de ervaring niets heeft aangetoond en we geen materiaal hebben om conclusies uit te trekken.

En toch is op geen enkel ander terrein de ervaring zo eensluidend. Graan kiemt niet altijd, maar elke mens sterft. De naald wijst niet altijd precies naar het noorden, maar elke mens sterft. De zon gaat niet overal elke vierentwintig uur over de horizon, maar elke mens sterft. Toch moeten we bidden, bidden als om de onthulling van een mysterie dat voor onze ogen verborgen is. We moeten bidden dat we mogen leren kennen en geloven dat elke mens sterft! Want geloof noem ik het niet, en onze tekst noemt het ook geen geloof, als iemand leeft zonder gedachte aan de eeuwigheid, zonder bezorgdheid om zijn ziel, zonder moeite te doen om voor zichzelf de zaligheid veilig te stellen, terwijl hij de kortheid van het leven en de zekerheid van de dood heet te geloven.

Geloof noem ik dat niet. Nee, nee, alles liever dan geloof. Mensen zijn redelijke wezens met vooruitziende blik, die geneigd zijn voorzorgen te nemen voor wat ze als onvermijdelijk aanvoelen. Was er in de praktijk geen ongeloof over hun eigen sterfelijkheid, dan zouden

ze in de praktijk niet zo roekeloos met hun eigen behoud omgaan. — Henry Melvill.

Vers 12

"Leer ons alzo onze dagen tellen", enzovoort. In deze woorden zie ik vijf dingen. Ten eerste: de dood is de haven van ieder mens. Of hij nu op een troon zit of in een hutje woont, uiteindelijk moet hij aankloppen bij de deur van de dood, zoals al zijn voorvaderen vóór hem.

Ten tweede: de tijd van de mens ligt vast en zijn grenzen zijn getrokken. Hij kan er niet overheen, net zomin als de Egyptenaren door de zee konden. Daarom zegt Mozes: "Leer ons alzo onze dagen tellen", alsof er een bepaald getal van onze dagen bestaat. Ten derde: onze dagen zijn weinig, alsof we in deze wereld alleen maar zijn gestuurd om haar te zien. Daarom spreekt Mozes over ons leven in dagen, niet in jaren, maanden of weken. Met "Leer ons alzo onze dagen tellen" laat hij zien dat een mens zijn dagen zelfs gemakkelijk kan tellen, zo weinig zijn het er.

Ten vierde: de mens vergeet de dood sneller dan wat ook. Daarom vraagt Mozes de Heere hem te leren zijn dagen te tellen, alsof die hem steeds uit zijn gedachten glipten. Ten slotte: als we blijven denken aan hoe weinig tijd we nog te leven hebben, richten we ons hart op wat goed is. — Henry Smith.

Vers 12

"Een wijs hart." In zowel de Schriften van het Oude als van het Nieuwe Testament wordt het woord "hart" gebruikt voor de geest die denkt, maar ook voor de geest die voelt en voor de wil die handelt. In deze tekst staat het voor de hele verstandelijke en zedelijke natuur van de mens. Daarmee wordt gezegd dat de hele ziel en geest, met alle kracht die ze hebben, moeten worden ingezet in dienst van de wijsheid. — William Brown Keer, 1863.

Vers 12

"Wijsheid." Volgens mij is deze "wijsheid" dezelfde als de wijsheid als Persoon, die Salomo beschrijft in Spr. 8:15-31 en Spr. 9:1,5. Dat is Immanuël, de wijsheid, gerechtigheid, heiliging en verlossing van Zijn volk. Het voornaamste doel in ons leven moet zijn: Christus door eigen ervaring leren kennen. Door Hem "regeren de koningen, en de vorsten stellen gerechtigheid". Zijn "vermakingen zijn met de mensenkinderen", en Hij roept: "Die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van den HEERE." "Komt, eet van Mijn brood, en drinkt van den wijn, dien Ik gemengd heb." David in de Psalmen en zijn zoon Salomo in de Spreuken hebben vooruit laten zien dat de Messias die Wijsheid in Persoon is, "Wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid." — J.N. Coleman.

Vers 13

"En het berouwe U." Volgens een bekende en niet ongewone manier van spreken in de Schrift zegt men dat God berouw heeft, wanneer Hij het verdriet van mensen wegneemt en hun nieuwe reden tot blijdschap geeft. Dan lijkt Hij als het ware veranderd te zijn. — Johannes Calvijn.

Vers 14

"Verzadig ons in den morgenstond met Uw goedertierenheid." Een arme hongerige ziel die zich onder Gods toorn voelt, zal zichzelf eeuwig geluk beloven als ze maar één keer weer ontdekt wat ze soms heeft gevoeld. Dat wil zeggen: één zoete verzadiging met Gods voelbare barmhartigheid voor haar. — David Dickson.

Vers 14

"Verzadig ons." Zo roept de mensheid, overal en altijd. Denkt u er een moment over na, broeders, dan is dat een heel eigenaardige en merkwaardige roep. De mens is een kind van God en draagt Zijn beeld. Op aarde is hij de eerste van alle schepselen en er is niemand die hem

evenaart. Hij kan wonderbaar denken, voelen en handelen. De hele wereld met alles erin is precies passend en mooi voor hem gemaakt. Als het ware roept de natuur hem met duizend stemmen op om blij te zijn en te jubelen.

En toch heeft hij nooit genoeg, is hij ontevreden en ongelukkig! Dat is merkwaardig, tenminste als u de mens bekijkt vanuit elk denkbeeld behalve dat van de Bijbel. Het laat zien dat zijn natuur gevallen en verwoest is. Het laat ook zien dat niets van deze aarde zijn hunkering kan stillen. — Charles M. Merry, 1864.

Vers 14

"Verzadig ons in den morgenstond met Uw goedertierenheid, zo zullen wij juichen, en verblijd zijn in al onze dagen." Nu volgt dit ene gebed, met de leden die samen zijn lichaam vormen. Dat zijn er veel: evenveel als er woorden in staan, en elk woord telt mee.

Verzadig. Verzadig ons. Doe het vroeg. Doe het met wat van U is. En laat dat barmhartigheid zijn. Het eerste is dus: dit is een gebed om vervulling en verzadiging: *verzadig*. Het tweede: het blijft niet bij een vraag voor onszelf alleen, *verzadig mij*. Het gaat in liefde verder en trekt anderen mee: *verzadig ons*, ons allemaal, al Uw knechten, heel Uw gemeente. Het derde: het is een gebed om haast en spoed: "Verzadig ons in den morgenstond." Het vierde: het is een gebed om bevestiging en openbaring. Verzadig ons met wat van U is, zodat we kunnen herkennen dat het van U komt.

En het laatste: het is een gebed dat zelfs God bindt. God mag hier geen andere weg kiezen dan de weg van "goedertierenheid". "Verzadig ons in den morgenstond met Uw goedertierenheid." (...) In dit leven bestaat een geestelijke vervulling waarover Hiëronymus schrijft: *Ebrietas felix, satietas salutaris*, een gelukkige dronkenschap en een gezonde verzadiging. *Quae quanto copiosius sumitur, majorem donat sobrietatem.* Hoe meer we ervan nemen, hoe matiger we worden. Hoe meer we ervan drinken, hoe nuchterder. Bernardus zegt het in zijn

honingzoete stijl zo: *Mutua interminabili inexplicabili generatione, desiderium generat satietatem, et satietas parit desiderium.*

Dat is: ze brengen elkaar voort in een wederkerig, eindeloos en onbeschrijflijk proces. Het verlangen naar geestelijke genaden brengt verzadiging voort, en die verzadiging wekt weer nieuw verlangen. Zo'n eerzucht is heilig, zo'n hebzucht gewijd. Zo zegende Mozes Naftali: "O Nafthali! wees verzadigd van de goedgunstigheid, en vol van den zegen des HEEREN" (Deut. 33:23). Zo wordt Stefanus gezegend: "Vol des geloofs en des Heiligen Geestes" (Hand. 6:5). Zo de gezegende maagd: "Vol van genade." Zo Dorcas: "Vol van goede werken en aalmoezen" (Hand. 9:36). En zo Hij Die boven allen gezegend is en allen zegent, Christus Jezus: "Vol van wijsheid, vol van de Heilige Geest, vol van genade en waarheid" (Luk. 2:40; 4:1; Joh. 1:14). (…) Verzadig ons in de morgen met wat van U is, met "Uw goedertierenheid".

Er zijn immers barmhartigheden (als men het woord ruim opvat: opfrissing, verlichting, redding) die niet Zijn barmhartigheid zijn en niet Zijn verzadiging. (…) Het is Zijn barmhartigheid niet, tenzij we langs goede wegen naar goede doelen gaan, en dat zowel in wat we zoeken als in hoe we het zoeken. Is onze veiligheid niet verankerd in verbondenheid met Zijn vrienden, en is onze vrede niet te krijgen zonder dat onze godsdienst volledig blijft bestaan? Dan is er geen veiligheid en geen vrede. Maar laat mij dit gebed zo ondervinden, als een gebed om openbaring: laat mij ontdekken dat wat mij overkomt, door Gods hand gebeurt.

Dan kan het mij niet schelen wat het is. Ik wil liever Gods azijn dan de olie van mensen. Liever Gods alsem dan het manna van mensen. Liever Gods rechtvaardigheid dan de barmhartigheid van wie dan ook. Daarom noemde Gregorius van Nyssa de heilige Basilius in heilige zin *Ambidextrum*. Alles wat hem overkwam, pakte hij namelijk bij het goede handvat en met de rechterhand aan, omdat hij zag dat het van God en uit Zijn hand kwam. Zelfs ellende is welkom, als we zien dat ze van Hem is. Ook als de weg die Hij zou kiezen, en waar dit ge-

bed om vraagt, alleen die van barmhartigheid is: “Verzadig ons in den morgenstond met Uw goedertierenheid.” — John Donne.

Vers 16

“En Uw heerlijkheid over hun kinderen.” Dat wil zeggen: laat onze kinderen zien welke heerlijke vrucht deze beproeving in ons draagt. Dan raken ze er niet door ontmoedigd om U te dienen, maar worden ze er juist sterker van, wanneer ze zien welk heerlijk werk U in ons en aan ons hebt gedaan door ons te laten lijden. — William Bradshaw.

Vers 16-17

“Uw werk.” “Het werk onzer handen.” Let op de mooie parallel tussen twee dingen die soms door elkaar worden gehaald en soms al te ijverig van elkaar worden gescheiden. Het gaat om Gods handelen en om de mens als instrument: om de inzet van de mens zelf, en om Gods kracht die dat werk aanzet, bezielt en levend maakt.

Veertig jaar lang had Mozes geprobeerd Israël op orde te krijgen, in politiek, in zedelijkheid en in godsdienst. Dat was zijn werk geweest, zijn levenstaak. Maar als het slagen en blijven bestaan moest, dan moest het ook Gods werk zijn. “Het werk onzer handen, bevestig dat.” En dat doet God wanneer Hij, op gebed, het werk van Zijn knechten tot het Zijne maakt en het zo Zijn eigen “werk”, Zijn eigen “heerlijkheid” en Zijn eigen “lieflijkheid” laat worden. — James Hamilton.

Vers 16-17

Over dit vers en het vorige bestaat een dubbele rabbijnse overlevering. Het zou het oorspronkelijke gebed zijn dat Mozes uitsprak om het werk aan de tabernakel en zijn versieringen te zegenen. Later zou hij deze woorden als vaste zegenspreuk hebben gebruikt bij elke nieuwe taak, telkens als Gods heerlijke Majesteit door Urim en Thummim om een antwoord moest worden gevraagd. — Lyranus, R. Shelomo en Genebrardus, aangehaald door Neale.

Verzen 16-17

Ze wilden best als pelgrims leven en sterven, als ze er maar op konden vertrouwen dat God door Zijn strengere optreden tegen hen, hoe langzaam ook, de weg vrijmaakte voor de openbaring van een heerlijk geluk dat het deel van hun nakomelingen zou zijn. Met dezelfde instelling vragen ze God om het werk van hun handen te bevestigen, ook al verwachtten ze niet de uitkomst ervan nog te zullen zien. Hun troost bij het zaaien was dan ook het geloof dat hun kinderen zouden maaien. — Joseph Francis Thrupp.

Verzen 16-17

Het verdient aandacht dat dit gebed verhoord is. Het eerste geslacht stierf wel in de woestijn, maar voor het tweede geslacht werd de arbeid van Mozes en zijn metgezellen tot zegen. Dat was het geslacht dat zich het meest aan God wijdde van alle geslachten die Israël ooit heeft gekend. Over hen zei de Heere: "Ik gedenk der weldadigheid uwer jeugd, der liefde uwer ondertrouw, toen gij Mij nawandeldet in de woestijn, in onbezaaid land. Israel was den HEERE een heiligheid, de eerstelingen Zijner inkomste." In die tijd kon Bileam niet vloeken.

Hij verlangde naar het loon van de ongerechtigheid, maar moest er toch van afzien, en zijn vloek veranderde in een zegen. Dit voorbeeld leert ons het volgende, en dat is veel waard. Als aardse rampen en oordelen onze aardse verwachting bijna doven, moeten we vragen of geestelijke zegeningen het verlies kunnen vergoeden. Laat Gods werk maar zichtbaar worden voor ons en voor onze nakomelingen, dan hoeven we niet bang te zijn voor de rampen die de aarde teisteren. — Andrew Fuller.

Vers 17

"En de liefelijkheid des HEEREN, onzes Gods; zij over ons", enzovoort. Laten we het werk van ons leven eens bekijken in het licht van de lieflijkheid van de Heere. Ons werk en Gods lieflijkheid: op het eerste

gezicht lijken ze zo verschillend. Maar kijk je dieper, dan zie je dat ze één zijn en onlosmakelijk verbonden. Er is een licht dat zoveel schoonheid geeft, dat alles wat het aanraakt nooit echt lelijk is. Wij leven op een eiland midden in de zee, met een wispelturig klimaat en grijze luchten, en daarom kunnen wij ons maar zelden indenken welke toverkracht de heldere hemel, de milde lucht en de zonnige sfeer van het Zuiden hebben, zelfs over het saaiste voorwerp in de natuur.

Toch denk ik dat we op sommige uren en op sommige plekken wel een idee krijgen van hoe licht dingen kan herscheppen. Er bestaat ook een geestelijk licht dat zoveel schoonheid wekt, dat zelfs het gewoonste gezicht waarin het opgaat, gaat stralen met een eigen lieflijkheid die menig hart verovert. Wie van ons is nooit verrast en verbaasd geweest door een onverwacht licht op een gezicht dat hij altijd onaantrekkelijk had gevonden? Wie heeft nog nooit een goddelijk licht over een gezicht zien schijnen, dat vreugde schonk en volmaaktheid beloofde, juist waar hij het minst schoonheid verwachtte?

Kunnen we dit niet zien als beelden, zwak en onvolmaakt weliswaar, van wat de "lieflijkheid des HEEREN" voor ons en ons werk betekent? Je weet wat natuurlijk licht met voorwerpen kan doen. Je weet wat licht van geest en gemoed kan doen met mensengezichten. Ga daar nu van uit en bedenk wat geestelijk licht, goddelijk licht, kan doen voor onsterfelijke wezens en onsterfelijke werken. — Jessie Coombs, in "Thoughts for the Inner Life", 1867.

Vers 17

"De liefelijkheid des HEEREN." Het woord *noam* (lieflijkheid) bevat als het ware een zondvloed van genade. Tot nu toe, zegt hij, hebben wij gezocht naar Uw werk, o Heere. Daarbij doen wij zelf niets. We kijken alleen toe en ontvangen Uw gaven; we zijn volkomen lijdelijk. Daarin laat U Zich aan ons zien. Alleen door Uw werk maakt U ons veilig, namelijk wanneer U ons bevrijdt van de ziekte die Satan het hele men-

selijke geslacht in Adam heeft bezorgd: zonde en eeuwige dood. — Maarten Luther.

Vers 17

Als Gods gemeente mooi is, wordt God verheerlijkt en gaat Zijn werk vooruit. De schoonheid van de Heere is de schoonheid van heiligheid. In de Heere Jezus Zelf straalde die met schitterende glans, en elke volgeling hoort haar te herhalen of terug te spiegelen. Wie van ons de Zaligmaker liefheeft en verlangt naar de groei van Zijn Koninkrijk, moet daar zijn inspanningen vooral op richten. Er is niets droevigers dan wanneer prediking of persoonlijke inzet wordt tegengesproken en onwerkzaam gemaakt door het lage of onaantrekkelijke leven van hen die voor christenen doorgaan. En niets bevordert het succes meer dan wanneer gebed in praktijk wordt gebracht en prediking steun krijgt van het zuivere, heilige en liefdevolle leven van mensen die het Lam willen volgen, waar Hij ook heen gaat. — James Hamilton.

Vers 17

"Het werk onzer handen." Jarchi verstaat hierdoor het werk aan de tabernakel, waaraan de Israëlieten in de woestijn met hun handen werkten. Arama ziet er de tabernakel van Bezaleël in. — John Gill.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

De nauwe en dierbare band tussen God en Zijn volk, zodat ze wederzijds in elkaar wonen.

Vers 1

De woonplaats van de gemeente is in alle tijden dezelfde. Haar band met God verandert nooit.

Vers 1

1. De ziel is thuis in God. (a) Van oorsprong. Daar is haar geboorteplaats, haar eigen lucht, het thuis van haar denken, willen, geweten, voelen en verlangen. (b) In de ervaring. Keert ze hierheen terug, dan voelt ze zich thuis: "Keer weder tot uw rust", enzovoort. (c) Voor eeuwig. Als de ziel eenmaal naar dit huis is teruggekeerd, gaat ze er nooit meer weg: "hij zal niet meer daaruit gaan."
2. Elders is de ziel niet thuis. "Onze woning", enzovoort. (a) Voor alle mensen. (b) Te allen tijde. Hij verandert nooit, en wat de ziel nodig heeft, is in de kern altijd hetzelfde. — G.R.

Vers 2

"A Discourse upon the Eternity of God." S. Charnock. Works, blz. 344-373, Nichol's Edition.

Vers 2 (laatste zinsnede)

Wie Gods eeuwigheid overdenkt, kan daar het volgende aan hebben.

1. Het ondersteunt ons geloof: voor onze eigen toekomst, voor onze nakomelingen, en voor de toestand van Gods gemeente tot het einde van de wereld.
2. Het moedigt ons aan om te gehoorzamen. De God Die wij dienen, kan ons belonen voor eeuwig.
3. Het is een schrikbeeld voor goddeloze mensen.

— Tillotson, uit zijn preek over Gods eeuwigheid.

Vers 3

1. Waardoor wij sterven: "Gij doet."
2. Wat de dood is: "wederkeren."
3. Wat de dood van ons eist: dat we met God verzoend zijn en ons voorbereiden om terug te keren.

Vers 4

1. Overzie die lange tijdsspanne eens, met alle gebeurtenissen die erin liggen.
2. Bedenk wie Hij moet zijn, als dit alles voor Hem niets is.
3. Bedenk in welke verhouding wij tot Hem staan.

Vers 5

Het sterfelijke leven wordt met slaap vergeleken. Lees wat William Bradshaw daarover zegt in onze aantekeningen bij dit vers.

Verzen 5-6

Wat de weiden ons leren.

1. Gras dat opschiet: een beeld van de jeugd.
2. Gras in bloei: de mens op het hoogtepunt van zijn leven.
3. De zeis.
4. Gras dat gemaaid wordt: de mens op zijn sterfbed.

Vers 7

1. Wat de mens het zwaarst drukt, komt voort uit de dood. (a) Zijn eigen sterven. (b) Het sterven van anderen.
2. De dood komt voort uit Gods toorn: “Wij vergaan door”, enzovoort.
3. Gods toorn is er vanwege de zonde. Zonde brengt de dood. — G.R.

Vers 8

1. Zo kijkt God naar de zonde. (a) Naar ieder mens afzonderlijk: “Onze misdaden.” (b) Naar alles: “misdaden”, dus niet naar één, maar naar alle. (c) Tot in de details, zelfs naar de meest verborgen zonden. (d) Zonder ophouden: “Gij hebt ze voor U gesteld”, “in het licht”, enzovoort.

2. De aandacht die wij daarom aan onze zonden moeten besteden. (a) In ons denken: we zetten ze voor ons neer. (b) In ons geweten: we veroordelen onszelf erom. (c) In onze wil: we wenden ons door berouw van onze zonden af, en door geloof tot een vergevende God. — G.R.

Vers 9

1. Ieder leven heeft zijn eigen geschiedenis. Het is als een verhaal, een apart verhaal, dat verteld gaat worden.
2. In de geschiedenis van ieder mens is iets van God te zien. Sommigen zullen zeggen dat al hun dagen voorbijgaan in Zijn toorn. Anderen zeggen: allemaal in Zijn liefde. Weer anderen zeggen: sommige dagen in toorn en sommige in liefde.
3. De geschiedenis van ieder mens zal worden verteld: bij zijn sterven, bij het oordeel, door de eeuwigheid heen. — G.R.

Vers 10

1. Wat het leven voor de meeste mensen is: het haalt zelden zijn natuurlijke grens. De helft sterft als kind. Van de andere helft sterft meer dan de helft op volwassen leeftijd. Slechts weinigen worden oud.
2. Wat het is als het meezit: “Zeventig jaren”, enzovoort.
3. Wat het is voor wie die grens voorbijgaat: “Of, zo wij zeer sterk zijn”, enzovoort.
4. Wat het voor alle mensen is: “Want het wordt snellijk afgesneden”, enzovoort. — G.R.

Vers 11

1. Gods toorn tegen de zonde is in dit leven niet helemaal te kennen aan wat ze teweegbrengt. “Wie kent de sterkte”, enzovoort. Hier zien we dat haar kracht verborgen blijft.

2. Gods toorn tegen de zonde zal later net zo groot zijn als onze grootste angst. “Naar Uw vreze”, enzovoort, of: “de vreze voor U”, enzovoort. — G.R.

Vers 12

1. Het uitrekenen. (a) Hoeveel dagen het er gewoonlijk zijn. (b) Hoeveel ervan al voorbij zijn. (c) Hoe onzeker het is hoeveel er nog overblijven. (d) Hoeveel van die dagen opgaan aan de plichten die dit leven met zich meebrengt. (e) Welke ellende en hulpeloosheid die dagen kunnen begeleiden.
2. Wat we met dit inzicht moeten aanvangen. (a) “Wijsheid zoeken”: geen rijkdom, wereldse eer of genot, maar wijsheid. Niet de wijsheid van de wereld, maar die van God. (b) Ons hart erop “richten”. Niet alleen wijs in ons denken, maar ook in ons gedrag. Niet alleen in theorie, maar uit ervaring. Niet alleen bespiegelend, maar in de praktijk. (c) Haar meteen zoeken, zonder uitstel. (d) Haar onophoudelijk zoeken: “ons hart richten”, enzovoort.
3. De hulp die we hierbij moeten zoeken. “Leer ons alzo”, enzovoort. (a) Ons eigen kunnen is niet genoeg, omdat de zonde zowel ons verstand als ons hart heeft verdraaid. (b) Goddelijke hulp is te krijgen. “Indien iemand van u wijsheid ontbreekt”, enzovoort.

— G.R.

Vers 12

Het besef dat we sterfelijk zijn. Laat zien welke velerlei zegeningen er aan verschillende groepen mensen worden uitgedeeld, wanneer ze dit besef op de juiste manier gebruiken.

1. Voor wie verdriet heeft kan het een tegengif zijn. Denk: “er is een einde.”
2. Voor wie zwoegt moet het nieuwe kracht geven.
3. Voor wie ongeduldig is moet het een geneesmiddel zijn.
4. Voor wie diep gewond is, een balsem.

5. Voor wie aan de wereld hangt, een correctie.
6. Voor wie lichtzinnig is, een kalmeringsmiddel.

— *R. Andrew Griffin, in "Stems and Twigs", 1872.*

Vers 13

Op welke manier mag men zeggen dat de Heere berouw heeft?

Vers 14 (eerste zinsnede)

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 513: "The Young Man's Prayer."

Vers 14

1. Het sterkste verlangen van de mens is dat hij verzadigd wordt.
2. Alleen wie Gods barmhartigheid ervaart, vindt die verzadiging. — C.M. Merry, 1864.

Vers 14

"Verzadig ons in den morgenstond met Uw goedertierenheid", enzovoort. Hieruit leren we het volgende.

1. Aardse dingen geven onze ziel nooit een blijvende, volle verzadiging.
2. Alleen de barmhartigheid van God kan onze ziel verzadigen.
3. Alleen als God ons verzadigt, zijn onze dagen vol vreugde en blijdschap.

— *John Cawood, 1842.*

Vers 14

1. Zelfs de vrolijkste dagen op aarde worden nog vrolijker als we aan Gods barmhartigheid denken.
2. De droevigste dagen op aarde worden vrolijk door het besef van Gods liefde.

— *G.R.*

Vers 15

1. De vreugde van het geloof is zo groot als het verdriet van het berouw.
2. De vreugde van de troost is zo groot als het lijden in de benauwdheid.
3. De vreugde van Gods glimlach die terugkeert, is zo groot als de schrik van Zijn frons. — G.R.

Vers 15

De weegschaal van het leven, of hoe onze vreugden tegenover onze smarten worden gezet.

Vers 16

1. Onze taak: "werk", en wat wij daarvoor wensen.
2. Het erfdeel van onze kinderen: "heerlijkheid", en ons gebed daarover.

Vers 17

De juiste bevestiging, of het werk dat blijft. Waarom het zal blijven en moet blijven. Waarom wij willen dat ons werk van zulke aard is, en of er blijvende bestanddelen in zitten.

Werken over de negentigste psalm

"Enarratio Psalmi 90. Per D. Doctorem Martinum Luth. In Schola Vuittembergensi, Anno, 1534, publice absoluta, edita vers Anno MD. 41." (In deel 4 van de Jenaër uitgave van Luthers Werken, 1712 en andere jaren, folio.)

"A Meditation of Man's Mortalitie. Containing an Exposition of the Ninetieth Psalme. By that Reverend and Religious Servant of God Mr. William Bradshaw, sometime Fellow of Sidney Colledge in Cambridge.

Published since his decease by Thomas Gataker B. of D. and Pastor of Rotherhith. London...1621."

"Moses his Prayer. Or, An Exposition of the Ninetieth Psalme. In which is set forth, the Frailty and Misery of Mankind: most needful for these Times. Wherein: 1. The Sum and Scope. 2. The Doctrines. 3. The Reasons. 4. The uses of most Texts are observed. By Samuel Smith, Minister of the Gospel, Author of David's Repentance and the Great Assize, and yet Living...1656."

Psalm 91

Titel

Boven deze psalm staat geen opschrift. Daarom kunnen we niet met zekerheid zeggen wie hem schreef of wanneer dat gebeurde. De Joodse schriftgeleerden vinden dat een psalm zonder vermelding van de schrijver bij de laatstgenoemde dichter hoort. Als dat klopt, hebben we hier opnieuw een psalm van Mozes, de man van God. Veel uitdrukkingen lijken op wat Mozes in Deuteronomium zegt. Ook de eigenaardige taalwendingen binnen het lied zelf wijzen naar hem als de dichter. Jozua en Kaleb bleven in leven en volgden de HEERE volkomen na. Zij zijn een opvallend voorbeeld bij deze psalm.

Omdat zij steeds dicht bij de Heere bleven, kregen zij als beloning een lang leven “te midden van de doden, te midden van hun graven”. Om al die redenen is het heel goed mogelijk dat Mozes deze psalm schreef. Toch durven we daar niets stellig over te zeggen. Heeft David dit weergaloze lied met zijn pen opgetekend, dan kunnen we niet geloven wat sommigen denken: dat hij hier de plaag bezong die Jeruzalem trof door zijn volkstelling. Dan zou hij van zichzelf zingen dat hij “de vergelding der goddelozen” zag. Dat staat lijnrecht tegenover zijn eigen belijdenis: “Ik heb gezondigd, maar wat hebben deze schapen gedaan?” Ook zou dan niet te verklaren zijn waarom nergens een woord valt over het offer op Sion. Davids berouw zou hem onvermijdelijk bij het offer van verzoening hebben laten stilstaan, en bij het besprenkelen met bloed met een bosje hysop.

In heel de bundel staat geen psalm die meer bemoedigt. De toon is van begin tot eind verheven en vol, het geloof is hier op zijn best en klinkt edel. Een Duitse arts noemde deze psalm graag het beste voorbehoedmiddel in tijden van cholera. En inderdaad is hij een hemelse medicijn tegen plaag en pest. Wie in de geest van dit lied leeft, kent geen angst, zelfs niet als Londen weer een ziekenhuis voor besmettelijke zieken zou worden en het graf overvol zou raken van lijken.

Indeling

Dit keer houden we de indeling aan die onze vertalers boven de psalm hebben gezet. Ze is kernachtig en zegt veel.

Ps. 91:1-2 — Wat de godvruchtigen zijn.
Ps. 91:3-8 — Hoe veilig ze zijn.
Ps. 91:9-10 — Waar ze wonen.
Ps. 91:11-13 — Wie hen dienen.
Ps. 91:14-16 — Hun Vriend, en wat dit alles oplevert.

Uitleg

Vers 1

"Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten." De zegeningen die hier beloofd worden, gelden niet voor alle gelovigen. Ze zijn bestemd voor mensen die in nauwe gemeenschap met God leven. Elk kind van God kijkt uit naar het binnenste heiligdom en het verzoendeksel. Maar niet iedereen woont in het Allerheiligste. Sommigen gaan er af en toe haastig naartoe en mogen soms even dichtbij komen, maar ze blijven niet vast in die geheimvolle tegenwoordigheid. Anderen ontvangen door rijke genade een ongewone en onafgebroken gemeenschap met God. Zij blijven in Christus en Christus in hen.

Zo komen ze in het bezit van zeldzame en bijzondere weldaden. Wie Hem van verre volgt en de Heilige Geest van God bedroeft, loopt die weldaden mis. In de schuilplaats komen alleen zij die Gods liefde in Christus Jezus kennen. Daar wonen alleen zij voor wie het leven Christus is. Voor hen is het voorhangsel gescheurd. Het verzoendeksel ligt open voor hun ogen, de overschaduwende cherubs zijn te zien en de ontzagwekkende heerlijkheid van de Allerhoogste straalt hun tegemoet. Zij hebben, net als Simeon, de Heilige Geest op zich. En net als Anna wijken ze niet van de tempel.

Het zijn de hovelingen van de grote Koning. Het zijn de dappere mannen die de wacht houden rond het bed van Salomo. Het zijn de maagdelijke zielen die het Lam volgen waar Hij ook heen gaat. Uitverkoren uit de uitverkorenen! Zij hebben "de eerste drie bereikt" en zullen met hun Heere in het wit wandelen, want zij zijn het waard. Zij zitten in de verheven troonzaal waar het geheimvolle licht van de Sjechina schijnt. Zij weten wat het is om mee opgewekt te worden en mee te zitten met Christus in de hemelse gewesten. Van hen mag je werkelijk zeggen dat hun wandel in de hemelen is.

Zulke bijzondere genade brengt bijzondere onschendbaarheid mee. Wie alleen in het voorhof aanbidt, weet nauwelijks wat bij het binnenste heiligdom hoort. Anders zou hij zeker doorzetten tot die plaats van nabijheid en goddelijke vertrouwelijkheid ook de zijne werd. Wie vaste gasten van de Heere zijn, zullen ontdekken dat Hij binnen Zijn poorten nooit iemand laat schaden. Hij heeft het verbondszout met hen gegeten en staat borg voor hun veiligheid. "Die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen." De almachtige Heere beschermt iedereen die bij Hem woont. Zij blijven onder Zijn hoede, zoals gasten veilig zijn onder de hand van hun gastheer.

In het Allerheiligste vielen de vleugels van de cherubim het meest op. Waarschijnlijk gaven ze de psalmist het beeld dat hij hier gebruikt. Wie met God omgaat, is veilig bij Hem. Geen kwaad kan hem raken, want de uitgespreide vleugels van Zijn macht en liefde dekken hem

tegen alle onheil. Die bescherming houdt nooit op, want zij blijven eronder. En ze is ruimschoots genoeg, want het is de schaduw van de Almachtige. Zijn almacht schermt hen zeker af tegen elke aanval. Er is geen schuilplaats te bedenken die ook maar in de buurt komt van de schaduw van Jehova Zelf.

De Almachtige Zelf is aanwezig waar Zijn schaduw valt. Wie in Zijn schuilplaats woont, wordt dus door Hemzelf beschermd. Wat een schaduw op een dag van verzengende hitte! Wat een toevlucht als de storm dodelijk losbarst!

Gemeenschap met God betekent veiligheid. Hoe steviger we ons vastklampen aan onze almachtige Vader, hoe meer vertrouwen we mogen hebben.

Vers 2

"Ik zal tot den HEERE zeggen: Mijn Toevlucht en mijn Burg." Het is de hoogste wijsheid om een algemene waarheid te nemen en haar door persoonlijk geloof de onze te maken. Het is maar magere troost om te zeggen: "de Heere is een toevlucht". Maar wie zegt dat Hij *mijn* toevlucht is, heeft de kern van alle vertroosting te pakken. Wie gelooft, hoort ook te spreken. "Ik zal zeggen", staat er. Zo'n vrijmoedige belijdenis eert God en brengt anderen op het spoor van hetzelfde vertrouwen. Mensen verkondigen hun twijfels maar al te graag.

Ze scheppen er zelfs over op. Tegenwoordig is er zelfs een school van de brutaalste voorlopers op het gebied van beschaving en denken, die er trots op is alles in twijfel te trekken. Daarom moeten alle ware gelovigen zich uitspreken. Zij moeten met rustige moed getuigen van het goed gefundeerde vertrouwen dat zij op hun God hebben. Laat anderen zeggen wat ze willen. Wij zeggen van de Heere: "Hij is onze Toevlucht." Maar wat we zeggen, moeten we ook met daden bewijzen. We moeten voor bescherming naar de Heere vluchten en niet naar een arm van vlees.

De vogel vliegt weg naar het kreupelhout en de vos haast zich naar zijn hol. Elk schepsel zoekt zijn schuilplaats op zodra er gevaar dreigt. Zo moeten ook wij bij elk gevaar, en zelfs al bij de dreiging ervan, naar Jehova vluchten, de eeuwige Beschermer van de Zijnen. Zijn we veilig in de Heere, laten we dan blij zijn dat onze plaats onneembaar is. Hij is immers niet alleen onze Toevlucht, maar ook onze Burg. Geen slotgracht, valpoort, ophaalbrug, muur, borstwering of slottoren kan ons zo veilig maken als we zijn wanneer de eigenschappen van de HEERE van de heirscharen ons omringen.

Kijk, vandaag is de Heere voor ons in plaats van muren en bolwerken! Onze wallen trotseren de belegerende legers van de hel. Vijanden van vlees en bloed en vijanden in spookgedaante gaan allebei met lege handen naar huis. Dat gebeurt zodra de HEERE van de heirscharen tussen ons en hun woede in staat en alle andere boze machten wegslaat. Muren houden de pest niet buiten. De Heere kan dat wel.

Het was de dichter niet genoeg om de Heere zijn toevlucht en burg te noemen. Hij voegt eraan toe: “Mijn God, op Welken ik vertrouw!” Verder kan hij niet gaan. “Mijn God” omvat alles, en meer dan alles, wat een hart zich aan veiligheid kan voorstellen. Het was ook alleszins passend dat hij zei: “Op Welken ik vertrouw!” Wie zo’n Persoon geloof weigert, maakt zich schuldig aan moedwillige goddeloosheid en een brutale belediging. Wie in een onneembare burcht woont, vertrouwt er uiteraard op. Zou dan iemand die in God woont zich niet volkomen op zijn gemak voelen?

Zou hij zijn ziel niet in veiligheid te ruste leggen? O, voerden we het besluit van de psalmist maar volledig uit! We hebben op God vertrouwd. Laten we Hem blijven vertrouwen. Hij heeft ons nooit in de steek gelaten. Waarom zouden we Hem dan wantrouwen? Op mensen vertrouwen komt vanzelf bij onze gevallen natuur. Op God vertrouwen hoort even vanzelf te gaan bij onze wedergeboren natuur. Waar alle reden en alle grond voor geloof bestaat, moeten we ons

vertrouwen zonder aarzelen en zonder wankelen geven. Beste lezer, bid om genade om te kunnen zeggen: "Op Welken ik vertrouw!"

Vers 3

"Want Hij zal u redden van den strik des vogelvangers." Geen listige aanslag zal slagen tegen iemand die door Gods ogen wordt bewaakt en verdedigd.

We zijn dwaas en zwak, als arme kleine vogels, en maar al te gemakkelijk laten we ons door sluwe vijanden naar ons verderf lokken. Wie echter dicht bij God woont, mag weten dat Hij ervoor zorgt dat zelfs de handigste bedrieger hem niet in de val laat lopen.

> *"Satan, de vogelaar, verraadt*
> *Op duizend wijzen wie onbewaakt gaat,"*

zal vergeefs te werk gaan bij de man wiens hoge en eervolle plaats hierin bestaat dat hij woont in de heilige plaats van de Allerhoogste.

"En van de verderfelijke pestilentie." Hij Die Geest is, kan ons behoeden voor boze geesten. Hij Die geheimvol is, kan ons redden uit geheimvolle gevaren. Hij Die onsterfelijk is, kan ons verlossen van ziekte die tot de dood leidt. Er is een dodelijke pest van dwaling. Daarvoor zijn we veilig als we leven in gemeenschap met de God van de waarheid. Er is een dodelijke pest van zonde. Die steekt ons niet aan zolang we bij de driewerf Heilige blijven. En er is een pest van ziekte. Zelfs tegen die ramp krijgt ons geloof onschendbaarheid, als het van die hoge soort is: een geloof dat in God blijft, in kalme gelatenheid doorgaat en alles waagt omwille van de plicht.

Geloof bemoedigt het hart en houdt het zo vrij van de angst die in tijden van pestilentie meer slachtoffers eist dan de plaag zelf. Niet altijd houdt het ziekte en dood op afstand. Maar bij een man zoals het eerste vers hem beschrijft, maakt het hem zeker onsterfelijk terwijl anderen sterven. Zijn niet alle heiligen zo beschut? Dan komt dat doordat niet allen zo nauw met God verbonden blijven en daarom de belofte ook niet zo vast vertrouwen. Zo'n bijzonder geloof wordt niet

aan iedereen gegeven, want de maat van het geloof verschilt. De psalmist zingt niet over alle gelovigen, maar alleen over wie in de schuilplaats van de Allerhoogste woont.

Te veel van ons zijn zwak in het geloof. Eigenlijk rekenen we meer op een flesje of een korreltje dan op de Heere en Gever van het leven. Sterven wij aan de pest zoals anderen, dan is dat omdat we net als anderen handelden en onze zielen niet in geduld bezaten. Maar het is een grote barmhartigheid dat onze dood in zo'n geval gezegend is. Het gaat ons dan goed, want we zijn voor altijd bij de Heere. Voor de heiligen is de pestilentie niet verderfelijk, maar een bode uit de hemel.

Vers 4

"Hij zal u dekken met Zijn vlerken, en onder Zijn vleugelen zult gij betrouwen." Dit is een wonderlijk woord! Als een mens dit zonder Gods ingeving had verzonnen, zou het gevaarlijk dicht bij lastering komen. Wie waagt het immers om zo over de oneindige Jehova te spreken? Maar Hij heeft deze woorden Zelf toegestaan, ja Zelf ingegeven. Zo komt Hij ongelooflijk laag naar ons toe. Dat mogen we bewonderen en daarvoor mogen we Hem aanbidden. Spreekt de Heere over Zijn vlerken, net alsof Hij Zichzelf een vogel noemt? Dan zien we daarin toch een liefde zonder weerga en een goddelijke tederheid, die ons vertrouwen willen winnen.

Een hen neemt haar kuikens onder haar vleugels. Zo beschermt de Heere ook de zielen die in Hem thuis zijn. Laten we ons dus schuilhoudend tegen Hem aan drukken, voor troost en voor veiligheid. Een havik in de lucht en een strik op het land doen ons niets, zolang we zo dicht bij de Heere kruipen. "Zijn waarheid" is Zijn betrouwbare belofte en Zijn trouw aan wat Hij beloofd heeft. Die "is een rondas en beukelaar". Wie op de Heere leunt, draagt dus een dubbel harnas. Hij houdt een schild vast en draagt tegelijk een pantser dat zijn hele lichaam omgeeft.

Dat ligt in het woord “rondas”. De waarheid blust vurige pijlen als een schild dat zijn werk doet. Ze laat elk zwaard afketsen als een pantser dat zijn werk doet. Zo toegerust gaan we de strijd in. Dan staan we veilig, ook waar het gevecht het felst is. Zo is het tot nu toe gegaan en zo blijft het, totdat we aankomen in het land van de vrede. Ook daar, tussen de “gehelmde cherubs en gezwaarde serafs”, hebben we geen ander sieraad nodig. Dan nog blijft Zijn waarheid ons schild en onze rondas.

Vers 5

“Gij zult niet vrezen voor den schrik des nachts.” We zijn zulke broze wezens dat het gevaar ons zowel ’s nachts als overdag bedreigt. We zijn ook zo zondig dat angst ons op elk uur van de dag licht te pakken heeft. Deze belofte maakt de gunsteling van de hemel vrij van het gevaar én van de angst voor dat gevaar. In de nacht voelen gruwelen zich thuis. Dan zwerven onrustige gedachten rond als roofdieren, of als geesten die uit de graven opstijgen. Onze angst maakt van de zoete rust een uur vol schrik.

Engelen zijn dan om ons heen en vullen onze slaapkamer, maar wij dromen toch van demonen en akelige bezoekers uit de hel. Gezegend is wie zo met God leeft dat nachtelijke schrik en angsten uit het donker hem niet raken. Niet bang hoeven te zijn is al een onuitsprekelijke zegen. Elk echt leed dat ons overkomt, wordt namelijk gevolgd door duizend zorgen die alleen uit angst ontstaan. De schaduw van de Almachtige verjaagt alle somberheid uit de schaduw van de nacht. Staan we eenmaal onder Gods vleugel, dan kan het ons niet schelen welke gevleugelde schrikbeelden er op aarde rondzweven.

“Voor den pijl, die des daags vliegt.” Sluwe vijanden liggen in hinderlaag en mikken de dodelijke pijl op ons hart. Wij zijn niet bang voor hen en hoeven dat ook niet te zijn. Er bestaat geen pijl die de rechtvaardige kan vernietigen, want de Heere heeft gezegd: “Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken.” Wie de Heere

in tijden van groot gevaar tot zijn toevlucht maakte en daarom geen vleselijke wapens wilde gebruiken, bleef op een bijzondere manier gespaard. De geschiedenis van de Quakers laat dat goed zien. Waarschijnlijk is de bedoeling echter vooral deze: wie door geloof leeft, wordt gevrijwaard van de laffe aanvallen van sluwe boosheid.

Zulke mensen blijven bewaard voor sluwe dwaalleer. Als een verzoeking plotseling opdoemt, redt God hen van het kwaad. Ook de dag brengt gevaren, net als de nacht. Er vliegen geruisloos pijlen door de lucht die dodelijker zijn dan de vergiftigde pijlen van de Indiaan. We worden hun slachtoffer, tenzij we in onze God zowel schild als rondas vinden. O gelovige, ga wonen onder de schaduw van de Heere. Dan zal geen van die boogschutters je vernietigen. Ze mogen je beschieten en ernstig verwonden, maar je boog blijft sterk. Zodra Satans pijlkoker leeg is, sta je er nog steeds, ongedeerd door zijn sluwheid en wreedheid.

Ja, zijn gebroken pijlen worden voor jou trofeeën, die bewijzen hoe waar en machtig de Heere, jouw God, is.

Vers 6

"Voor de pestilentie, die in de donkerheid wandelt." Niemand kan zeggen waar zij vandaan komt en niemand weet hoe zij te genezen is, zo diep is zij in geheimenis gehuld. Onzichtbaar voor mensen trekt zij verder. Met verborgen wapens maakt ze slachtoffers, als een vijand die in het donker toesteekt. Toch zijn mensen die in God wonen niet bang voor haar. Er is niets schrikwekkenders dan het plan van een sluipmoordenaar, want hij kan een mens op elk moment besluipen en met één slag neerleggen. Zo gaat het ook met de pest in de dagen dat zij heerst.

In de besmette stad kan niemand zich ook maar één uur ergens veilig voelen. Zij glipt een huis binnen en niemand weet hoe, en alleen al haar adem is dodelijk. En toch leven die uitgekozen zielen die in God wonen boven alle angst uit, zelfs in de wijken waar de pest het

ergst huishoudt. Zij zijn niet bang voor "de pestilentie, die in de donkerheid wandelt".

"Voor het verderf, dat op den middag verwoest." Hongersnood kan mensen laten verhongeren en bloedige oorlog kan hen verslinden. Een aardbeving kan alles omkeren en een storm kan alles slaan. Maar iemand die bij het verzoendeksel zijn toevlucht zocht en wordt beschut door de vleugels die daarboven uitgespreid zijn, blijft te midden van dat alles in volkomen vrede. Dagen vol gruwel en nachten vol schrik zijn voor anderen.

Zijn dagen en nachten brengt hij allebei met God door, en daarom glijden ze voorbij in heilige stilte. Zijn vrede is niet aan een tijdstip of een jaargetijde gebonden. Ze komt niet op met de zon en gaat er niet mee onder. Ze hangt er ook niet van af of de lucht gezond is of het land veilig. Voor het kind dat het hart van de Heere heeft, kan de pest niet vernietigen en kan de ramp niet uitputten. De pest wandelt in de duisternis, maar hij woont in het licht. Het verderf verwoest op het middaguur, maar voor hem is een andere zon opgegaan, waarvan de stralen genezing brengen. Vergeet niet dat het God Zelf is Die zegt: "Gij zult niet vrezen." Zo staat Hij met Zijn woord borg voor de veiligheid van allen die onder Zijn schaduw blijven wonen. En dat geldt niet alleen hun veiligheid. Het geldt ook hun rust van binnen. Ze zullen niet alleen ongedeerd blijven; de kwade omgeving maakt hen zelfs niet bang, want de Heere beschermt hen.

> *"Hij spreidt Zijn schaduwvederen uit,*
> *Zijn vleugel zal uw hoofd omheinen,*
> *en Zijn waarheid zal Hij rondom u hanteren,*
> *sterk als een rondas of een beslagen schild!*
>
> *Geen schrik die u nog ontzetten mag,*
> *Geen vrees bij nacht, geen pijl bij dag."*

Vers 7

"Aan uw zijden zullen er duizend vallen, en tien duizend aan uw rechterhand." De pest kan zo vreselijk tekeergaan onder de mensen dat de lijsten van de doden lang worden. Ze kunnen nog tien keer langer worden. En toch overleven de mensen over wie deze psalm spreekt de zeis van de dood. "Tot u zal het niet genaken." Het komt zo dichtbij dat het naast je staat, maar het is niet dichtbij genoeg om je te raken. Het is als een vuur dat rondom woedt, maar waarvan zelfs de brandlucht je niet bereikt. Hoe waar is dat bij de pest van het zedelijk kwaad, van dwaalleer en van afvalligheid!

Hele volken raken besmet, maar wie met God omgaat, loopt de besmetting niet op. Hij blijft bij de waarheid, ook als de leugen helemaal in de mode is. De mensen die om hem heen met hun geloof pronken, worden door de pest geveld. De kerk raakt uitgeput en het echte leven van de godsdienst sterft af. Maar op dezelfde plaats en in dezelfde tijd wordt de gelovige in gemeenschap met God weer jong, en zijn ziel kent geen ziekte. Tot op zekere hoogte geldt dit ook voor lichamelijk kwaad. Als Hij plagen zendt, maakt de Heere nog altijd onderscheid tussen Israël en Egypte. Het leger van Sanherib wordt verwoest, maar Jeruzalem blijft gezond.

> *"God redt Zijn uitverkoren volk uit nood,*
> *Te midden van de graven en de dood."*

Vers 8

"Alleenlijk zult gij het met uw ogen aanschouwen; en gij zult de vergelding der goddelozen zien." Wat je dan ziet, laat Gods gerechtigheid én Zijn barmhartigheid zien. Wie verloren gaat, ervaart hoe streng God is. Dat de gelovige ontkomt, toont hoe rijk Gods goedheid is. Jozua en Kaleb hebben de waarheid van deze belofte aan den lijve ondervonden. De puriteinse predikers in de tijd van de pest in Londen moeten door dit vers diep geraakt zijn. Ze kwamen uit hun schuil-

plaats tevoorschijn en verkondigden genade en oordeel aan een tijd vol losbandigheid, die zo hard door de pest was getroffen.

Als we zien hoe God oordeelt, wordt ons hart zacht. Het geeft plechtig ontzag, het maakt dankbaar en zo brengt het ons tot de diepste aanbidding. Niemand van ons zou dat willen zien. Toch kan juist zo'n aanblik ons optillen tot de edelste soort mens. Als we aandachtig letten op Gods bestuur van de wereld, merken we dat we in een school leven. Daar zijn voorbeelden genoeg van hoe de zonde uiteindelijk wordt vergolden. We moeten niet één geval op zichzelf beoordelen, want dan oordelen we mis. Maar wie goed let op mensen en op wat er gebeurt, onthoudt genoeg voorbeelden van Gods bezoeking.

Uit al die voorbeelden samen mogen we gerust een conclusie trekken. Als we onze ogen niet sluiten voor wat vanzelf spreekt, zien we snel dat er toch een zedelijke Bestuurder is boven de mensenkinderen. Vroeg of laat geeft Hij de goddelozen de straf die ze verdienen.

Verzen 9-10

Ik wil eerst een persoonlijke ervaring vertellen voordat ik deze verzen uitleg. Die laat zien hoe troostend deze woorden voor het hart kunnen zijn, als de Heilige Geest ze toepast. Het was in 1854. Ik woonde nog maar twaalf maanden in Londen. De Aziatische cholera trof toen de wijk waar ik werkte, en mijn gemeente leed zwaar onder haar aanvallen. Het ene gezin na het andere liet mij roepen naar het ziekbed van een getroffen familielid. Haast elke dag moest ik naar een graf. Met jeugdige gloed wijdde ik mij aan het bezoeken van de zieken.

Mensen van alle rangen en gezindten stuurden uit alle hoeken van de buurt om mij. Mijn lichaam werd moe en mijn hart werd ziek. Mijn vrienden leken één voor één te bezwijken. Ik voelde, of ik verbeeldde me, dat ik net zo ziek werd als de mensen om mij heen. Nog iets meer werk en verdriet en ik had ook tussen hen gelegen. De last drukte zwaarder dan ik kon dragen. Ik stond op het punt eronder in te stor-

ten. Door Gods beschikking liep ik op een dag treurig terug van een begrafenis. Mijn nieuwsgierigheid dreef mij om een papier te lezen dat met lak was vastgeplakt in het raam van een schoenmaker aan de Dover Road.

Het leek niet op een advertentie van de zaak en dat was het ook niet. In een mooi, flink handschrift stonden daar deze woorden:

"Want Gij, HEERE! zijt mijn Toevlucht! De Allerhoogste hebt gij gesteld tot uw Vertrek; u zal geen kwaad wedervaren, en geen plage zal uw tent naderen." Wat die woorden in mijn hart deden, merkte ik meteen. Mijn geloof nam de tekst als zijn eigen bezit in ontvangst. Ik voelde mij veilig en verfrist, als iemand die met onsterfelijkheid is omgord. Kalm en vredig ging ik verder met mijn bezoeken aan de stervenden. Ik was niet bang voor het kwaad en het kwaad deed mij niets. Dat de winkelier door Gods leiding die verzen in zijn raam hing, erken ik met dankbaarheid.

Als ik terugdenk aan de wonderlijke kracht ervan, aanbid ik de Heere, mijn God. In deze verzen belooft de psalmist aan wie in God woont dat hij veilig zal zijn. Het geloof kan geen enkele verdienste opeisen. Toch beloont de Heere het overal waar Hij het ziet. Wie God zijn toevlucht maakt, zal in Hem ook een toevlucht vinden. Wie in God woont, zal merken dat zijn huis beschermd wordt. We moeten van de Heere onze woonplaats maken. Dat doen we door Hem te kiezen als onze zekerheid en onze rust. Dan krijgen we onschendbaarheid tegen het kwaad.

Het kwaad zal ons zelf niet treffen en geen oordeel zal ons gezin slaan. Het woord voor "woning" in de grondtekst betekent eigenlijk maar een tent. Toch blijkt zo'n broos dak genoeg om ons te beschutten tegen allerlei onheil. Of onze woning een zigeunerhut is of een koninklijk paleis, maakt weinig uit als onze ziel de Allerhoogste tot haar woonplaats heeft gemaakt. Kruip in God en je woont te midden van alles wat goed is, en het kwaad is ver weg verdreven. We mogen

niet op beschutting hopen in de dag van het kwaad omdat we zo volmaakt zijn of omdat mensen veel van ons denken.

We hopen op beschutting omdat onze toevlucht de eeuwige God is. Ons geloof heeft geleerd zich te verbergen onder Zijn beschermende vleugel.

> *"Daarom zal geen enkel kwaad uw zaak doen wijken,*
> *Geen gesel zal ooit uw tent bereiken."*

Het kan niet dat een man die de Heere liefheeft door enig kwaad wordt getroffen. De zwaarste rampen kunnen zijn reis hooguit verkorten. Ze brengen hem sneller bij zijn loon. Voor hem is kwaad geen kwaad, maar goed in een raadselachtige vorm. Verlies maakt hem rijker, ziekte is zijn medicijn, hoon is zijn eer en de dood is zijn winst. In de strikte zin van het woord kan hem niets kwaads gebeuren, want alles wordt ten goede gekeerd. Gelukkig is wie zo verkeert. Hij is veilig waar anderen gevaar lopen en hij leeft waar anderen sterven.

Vers 11

"Want Hij zal Zijn engelen van u bevelen." Het gaat hier niet om één beschermengel, zoals sommigen graag dromen. Bedoeld zijn alle engelen. Zij zijn de lijfwacht van de prinsen van keizerlijk bloed in de hemel. Hun Heere en de onze heeft hun opgedragen om scherp te waken over alles wat voor de gelovigen van belang is. Als mensen een opdracht hebben gekregen, gaan ze dubbel zorgvuldig te werk. Daarom worden de engelen voorgesteld als door God Zelf opgedragen om te zorgen dat de uitverkorenen veilig zijn. In de marsorders van de hemelse legers staat dat ze extra moeten letten op het volk dat in God woont.

Het is niet vreemd dat de dienaren de opdracht krijgen goed te zorgen voor het welzijn van de gasten van hun Meester. En als de Heere hun dat Zelf bijzonder opdraagt, mogen we er zeker van zijn dat ze de plicht die zij kregen ook gewetensvol uitvoeren. "Dat zij u bewaren in al uw wegen." Ze zijn de lijfwacht, een bezetting om het li-

chaam, de ziel en de geest van de heilige. “In al uw wegen” lijkt een grens aan die bescherming te zetten. Maar voor een hart dat recht staat met God is het geen grens.

Een gelovige hoort niet van zijn weg af te dwalen. Hij blijft op de weg, en dan bewaren de engelen hem. De bescherming die hier wordt beloofd, is wat de plaats betreft buitengewoon ruim. Ze geldt immers voor al onze wegen. Wat willen we nog meer? Hoe de engelen ons zo bewaren, kunnen we niet zeggen. Drijven zij demonen terug? Verijdelen zij geestelijke aanslagen? Weren ze zelfs de fijnere lichamelijke krachten van ziekte af? Dat weten we niet. Misschien staan we ooit verbaasd over de vele diensten die de onzichtbare scharen ons bewezen hebben.

Vers 12

“Zij zullen u op de handen dragen.” Met “zij” worden de engelen bedoeld, Gods eigen engelen. Zij zullen met vreugde onze dienaren worden. Kindermeisjes dragen kleine kinderen liefdevol en voorzichtig. Zo zullen die schitterende geesten elke gelovige afzonderlijk op de handen dragen. “Opdat gij uw voet aan geen steen stoot.” Zelfs de kleinere kwalen houden zij op afstand. Het is erg wenselijk dat we niet struikelen. Maar de weg is ruw. Het is daarom een daad van grote genade dat de Heere Zijn dienaren stuurt, die ons boven de losse kiezels uit dragen.

Kunnen we de weg niet vlak krijgen, dan is dat ook goed, zolang er maar engelen zijn die ons op de handen dragen. Uit kleine ongelukjes kan de grootste ellende ontstaan. Het toont dus de wijsheid van de Heere dat Hij ons ook tegen de kleinere kwaden beschermt.

Vers 13

“Op den fellen leeuw en de adder zult gij treden.” Boven geweld en bedrog zult u zegevierend uitkomen. Stoute tegenstanders en verraderlijke vijanden worden allebei vertrapt. Als onze schoenen van ijzer en koper zijn, is het niet moeilijk om leeuwen en adders onder onze

hiel te verpletteren. “Gij zult den jongen leeuw en den draak vertreden.” De vijand die het sterkst is en de vijand die het geheimzinnigst sluw is, worden beide door de man van God overwonnen. We zullen niet alleen veilig zijn voor stenen op de weg. Ook voor slangen zijn we veilig.

De boosste machten worden onschadelijk voor mensen die in God wonen. Ze hebben een betoverd leven en trotseren het dodelijkste kwaad. Hun voeten raken de slechtste vijanden aan. Zelfs Satan knabbelt aan hun hiel. Maar in Christus Jezus hebben zij de zekere hoop dat ze Satan binnenkort onder hun voeten vermorzelen. Het volk van God is de echte “Joris en de draak”, de ware leeuwenkoningen en slangentemmers. Hun heerschappij over de machten van de duisternis laat hen uitroepen: “Heere, ook de duivelen zijn ons onderworpen, in Uw Naam.”

Vers 14

Nu spreekt de Heere Zelf over Zijn eigen uitverkorene. “Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen.” Dat is niet omdat hij het verdient om zo bewaard te worden. Het is omdat hij, met al zijn gebreken, zijn God wel liefheeft. Daarom komen niet alleen Gods engelen hem te hulp, maar de God van de engelen Zelf. Hij helpt hem in alle gevaarlijke tijden en verlost hem krachtig. Wie de Heere vurig liefheeft, helemaal vervuld van Hem en innig aan Hem gehecht, bij zo iemand herkent de Heere de heilige vlam, en Hij behoedt de man die haar in zijn borst draagt. Liefde is het, liefde voor God, die het kenmerk is van de mensen die de Heere voor het kwaad bewaart. “Ik zal hem op een hoogte stellen, want hij kent Mijn Naam.” De man kende Gods eigenschappen, en zo kwam hij ertoe op Hem te vertrouwen. Daarna kwam hij door eigen ervaring tot een nog dieper kennen. De Heere ziet dat als onderpand van Zijn genade. Hij zet de bezitter ervan boven gevaar en angst, op een plek waar hij in vrede en blijdschap leeft.

Niemand blijft in innige gemeenschap met God, tenzij hij warme liefde voor God heeft en een verstandig vertrouwen op Hem. Deze gaven van genade zijn kostbaar in de ogen van Jehova. Waar Hij ze ziet, lacht Hij ze toe. Wat een hoge plaats geeft de Heere aan de gelovige! We horen daar vurig naar te verlangen. Klimmen we zelf omhoog, dan kan het gevaarlijk zijn. Zet God ons daar, dan is het heerlijk.

Vers 15

"Hij zal Mij aanroepen, en Ik zal hem verhoren." Hij zal moeten bidden. Hij zal zo geleid worden dat hij op de juiste manier bidt, en het antwoord komt zeker. Heiligen worden eerst door God geroepen en roepen dan zelf tot God. Wie zo roept, krijgt altijd antwoord. Zelfs voor de meest begunstigden komt de zegen niet zonder gebed. Maar door gebed ontvangen ze alles wat goed is. "In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn", of: "Ik ben bij hem in de benauwdheid." Erfgenamen van de hemel weten dat God op een bijzondere manier aanwezig is als ze zwaar beproefd worden.

God is altijd dichtbij, met medeleven en met macht om Zijn beproefden te helpen. "Ik zal er hem uittrekken, en zal hem verheerlijken." De man eert God en God eert hem. Gelovigen worden niet op zo'n manier verlost of bewaard dat het hen verlaagt en vernedert. Integendeel, de redding van de Heere geeft eer aan wie Hij verlost. Eerst geeft God ons genade om te overwinnen. Daarna beloont Hij ons daarvoor.

Vers 16

"Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen." De man die in deze psalm wordt beschreven, leeft zijn dagen vol uit. Of hij nu jong of oud sterft: hij is helemaal verzadigd van het leven en heeft er vrede mee om het achter te laten. Hij staat op van de maaltijd van het leven als iemand die genoeg heeft gehad en niet meer zou willen, ook al kon hij. "En Ik zal hem Mijn heil doen zien." Het laatste dat hij ziet, is het volle licht van Gods genade. "Hij zal uitzien van Amana en Libanon."

Voor hem ligt geen vernietiging, zwart als de nacht. Voor hem straalt het heil, helder als de middag, en lacht hem toe. Zo gaat hij zijn rust binnen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

De schrijvers van de Talmoed rekenen niet alleen Psalm 91, maar ook de negen psalmen die erna komen tot het werk van Mozes. Ze gaan daarbij uit van een regel die helemaal niet klopt. Die regel zegt dat elke psalm zonder naam van een schrijver in het opschrift geschreven is door de dichter die in het opschrift ervoor wordt genoemd. Het valt niet te bewijzen dat dit prachtige lied níet van David is. Toch wijzen het algemene beeld en de zinspelingen er eerder op dat we het, net als het vorige lied, aan de muze van Mozes te danken hebben.

Hij zou het hebben gedicht tijdens de tocht door de woestijn, kort na de plaag van de vurige slangen. Toen waren de kinderen van Israël weer tot een beter inzicht gekomen, en *Jehova* nam hen opnieuw in genade aan. De Israëlieten kregen in de woestijn niet alleen met politieke vijanden te maken. Door het klimaat en de ziekten die daarbij hoorden, hadden zij nog tal van andere kwalen te verduren. Overdag liepen ze het gevaar op een zonnesteek, dat is de zon die slaat in de hitte van de dag. 's Nachts dreigden pestdampen, dat is de maan die slaat in de vochtige nacht.

Daarom hadden ze het wonderlijke wolkendak boven zich overdag even hard nodig als 's nachts de wonderlijke vuurkolom, die hen opfleurde en reinigde. In Egypte hadden ze al zoveel van de pest gezien. Ze waren er ook zo ernstig mee bedreigd als straf voor ongehoorzaamheid, dat ze wel bang moesten zijn dat ze weer zou opduiken door de eindeloze vermoeiende reisdagen. Daar kwam bij dat ze voortdurend op hun hoede moesten zijn voor de verraderlijke aanvallen van woeste beesten en reptielen in "die grote en vreselijke woes-

tijn". Zo beschrijft Mozes haar bij een andere gelegenheid: "waar vurige slangen, en schorpioenen, en dorheid, waar geen water was" (Deut. 8:15).

Verder leren we uit andere plaatsen in de Schrift dat daar beren, leeuwen, luipaarden of tijgers en "de wolf der avonden" vrij rondzwierven, zoals Jeremia het zo mooi zegt. In deze psalm, en vooral in Ps. 91:6-13, vinden we al die gevaren zo helder en levendig beschreven, dat het lied rechtstreeks bij deze omstandigheden en bij die periode past. Het is dan in elk geval niet nodig om naar een andere aanleiding te zoeken. — J. M. Good, "Historical Outline of the Book of Psalms", 1842.

Gehele psalm

Dit is een van de voortreffelijkste werken van dit soort dat ooit is verschenen. Je kunt je niets voorstellen dat steviger, mooier, dieper of rijker versierd is. Stel dat het Latijn of een moderne taal alle schoonheid en sierlijkheid kon weergeven, van de woorden én van de zinnen. Dan zou het niet moeilijk zijn de lezer ervan te overtuigen dat wij, in het Grieks noch in het Latijn, een gedicht hebben dat met dit Hebreeuwse lied te vergelijken valt. — Simon de Muis.

Gehele psalm

Psalm 90 sprak over de mens die wegkwijnt onder Gods toorn tegen de zonde.

Psalm 91 gaat over een Man Die de leeuw en de adder onder Zijn voeten kan vertreden. Zonder twijfel had de Verzoeker gelijk dat hij deze psalm op "de Zoon van God" betrok (Matth. 4:6). De beelden uit de psalm lijken deels te komen uit die Paasnacht. Toen trok de Verderfengel door Egypte, terwijl God de gelovige en gehoorzame Israëlieten beschutte. — William Kay.

Vers 1

Met "hij" wordt iedereen bedoeld, wie hij ook is: rijk of arm, geleerd of ongeleerd, van adel of gewoon volk, jong of oud. Want God is "geen aannemer des persoons", maar Hij is "rijk over allen, die Hem aanroepen". — Bellarminus.

Vers 1

"Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten." Let op dit: wie in de schuilplaats van de Allerhoogste woont, is niet iemand die af en toe een paar vluchtige daden van hoop op Hem bij elkaar zoekt. Het is de man die voortdurend en standvastig op Hem vertrouwt. Door dat volledige vertrouwen bouwt hij voor zichzelf in God een thuis, een woonplaats, een huis. ... Het Hebreeuwse woord voor "die woont" is *jósjev*. Het betekent: rustig wonen en uitrusten, volhouden en onwrikbaar blijven. — Le Blanc.

Vers 1

"Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten." Wat een innige en onbelemmerde gemeenschap beschrijft dit! Een christen vertelt alles wat in zijn hart leeft aan God. Zijn nood en zijn wensen, zijn gedachten en gevoelens, zijn twijfels en zorgen, zijn verdriet en zijn vreugde: hij vertelt het aan God, zoals aan een volmaakte Vriend Die van hem houdt. En het gaat niet maar één kant op. Deze almachtige Vriend heeft Zijn uitverkorene toegelaten in Zijn "schuilplaats". Het is bijna te mooi om waar te zijn. Het is bijna te aanmatigend voor schepselen als wij om dat te denken.

Maar Hij Zelf staat het toe. Hij wil het, en Hij leert ons inzien dat dit de gemeenschap is waartoe Hij ons roept. "De verborgenheid des HEEREN is voor degenen die Hem vrezen." En wat is die "verborgenheid"? Het is wat er in God is en wat de wereld niet kent, niet ziet en niet wil genieten. Het zijn Zijn gedachten, die Hij aan wie Hem liefhebben bekendmaakt. Het zijn Zijn plannen en Zijn wegen ("Hij heeft

Mozes Zijn wegen bekend gemaakt", Ps. 103:7). Zijn gedachten gaan voor hen open. Ja, zaken die voor engelen verborgen zijn, liggen open voor de geringste van Zijn vrienden (1 Petr. 1:12).

Hij wil dat wij Hem kennen. Door Zijn Woord en door Zijn Geest zet Hij Zichzelf voor ons neer. Ach, het ligt niet aan Hem als wij Hem niet kennen. Het ligt aan onze eigen onachtzaamheid. — Mary B. M. Duncan, in "Under the Shadow", 1867.

Vers 1

Met "schuilplaats" wordt hier een toevluchtsoord bedoeld tegen de stormen van de wereld, verborgen in de leiding van Hem Die voor al Zijn kinderen zorgt. Sommige schrijvers verstaan onder de "verborgenheid van den Allerhoogste" ook het kasteel van Zijn machtige verdediging. Zijn volk vlucht daarheen als vijanden hen achtervolgen. Zo rent een wild dier naar zijn hol of kuil om hulp te vinden als de jager het opjaagt en de honden vlak achter hem zijn. Dit is dus de betekenis van wat de profeet de "schuilplaats des Allerhoogsten" noemt. Zo is het ook met ons wonen daarin, door op Hem te vertrouwen.

Daaruit leren we dat we in alle moeilijkheden vooral of alleen bij God hulp moeten zoeken. De middelen zien we dan maar als dienaren die onder Zijn voorzienigheid vallen. ... Het woord dat hier met "woont" is vertaald, weegt even zwaar als "zit" of "is gevestigd". Wonen in Gods verborgenheid is dus hetzelfde als erin gaan zitten. Het betekent dat we er onze rustplaats van moeten maken, alsof we zeggen: Hier gaan we wonen. Daaruit leren we dat Gods kinderen niet als gasten in een herberg bij Gods schuilplaats moeten komen, maar als bewoners in hun eigen huis.

Dat wil zeggen dat ze op God blijven vertrouwen, in gebrek en in overvloed. Ze vertrouwen op God als ze in hun wortel verdorren, en net zo goed als ze er juist in bloeien. — Robert Horn.

Vers 1

"Die woont enz."

1. "Hij woont", dus zal hij "vernachten". Hij zal rustig en veilig overnachten.
2. "Hij woont in de schuilplaats", dus zal hij "vernachten in de schaduw": in de koelte, de gunst, de beschutting tegen de hitte.
3. "Hij woont in de schuilplaats des Allerhoogsten", dus zal hij "vernachten in de schaduw des Almachtigen". Dat wil zeggen: de almachtige God, de God van de hemel, de God Wiens naam Sjaddai is, de Alvoldoende. — Adam Clarke.

Vers 1

"Zal vernachten." Het Hebreeuwse woord voor "zal vernachten" is *jitlonan*. Het betekent: hij zal de nacht doorbrengen. "Vernachten" wijst op een vast en blijvend wonen van de rechtvaardigen in Gods hulp en bescherming. Zijn hulp en bescherming zijn niet als een nachthutje in een komkommertuin of wijngaard, dat in een oogwenk wordt weggevaagd. Ze zijn ook niet als een tent langs de weg, die de reiziger achterlaat. Ze zijn een sterke toren, een vaderlijk huis waar we ons hele leven doorbrengen bij de beste, rijkste en machtigste ouder die er is. Dat je de nacht doorbrengt, wijst ook op veiligheid en rust in tijden van duisternis, verzoekingen en rampen.

Abraham bracht de nacht door bij God, toen Hij hem voorzei hoeveel ellende zijn nakomelingen in Egypte zouden lijden, en hoe ze verlost zouden worden, Gen. 15:12-16. Toen zei God ook tegen hem (Gen. 15:1): "Vrees niet, Abram! Ik ben u een Schild." Hij leidde hem naar buiten, toonde hem de schitterende sterren en zei: "Tel de sterren, indien gij ze tellen kunt; (...) Zo zal uw zaad zijn!" — Le Blanc.

Vers 1

"De schaduw." Dit vers zinspeelt misschien op de ontzagwekkende, geheimvolle symbolen van de ark. In de oude eredienst mocht alleen

de hogepriester, en nog maar één keer per jaar, het heilige binnengaan. Daar stonden de beelden van Gods heerlijkheid en aanwezigheid. Maar in de huidige tijd, die zo helder en barmhartig is, heeft elke ware gelovige vrije toegang tot het Allerheiligste. Wie nu woont in de schuilplaats van gebed en gemeenschap met de God van het heil, zal merken dat Gods ontferming en zorg zich over hem uitspreiden. Dagelijks beschermt en troost Hij hem. — John Morison.

Vers 1

"In de schaduw des Almachtigen." Deze uitdrukking houdt in dat we heel dichtbij zijn. Wie wil dat de schaduw van een metgezel op hem valt, moet vlak naast hem lopen. Kunnen we een completer beeld bedenken van Gods voortdurende aanwezigheid bij Zijn uitverkorenen dan dit: zij zullen "vernachten onder Zijn schaduw"? In Salomo's mooie liefdesallegorie zegt de Kerk dit over Christus, in een tijd van bijzondere gemeenschap met Hem: "Ik heb groten lust in Zijn schaduw, en zit er onder" (Hoogl. 2:3). Ze "zit er onder": ze wilde die plaats niet meer verlaten, maar er voor altijd blijven.

En wie ervoor kiest te wonen in de schuilplaats van de Allerhoogste, zal "vernachten in de schaduw des Almachtigen". Er hoort een voorwaarde bij en er is een belofte aan verbonden. De voorwaarde is dat wij "in de schuilplaats wonen". De belofte is dat we, als we dat doen, "in de schaduw" zullen "vernachten". Het is belangrijk om het zo te zien. Want als we bedenken dat deze zegen beloofd is, beseffen we dat het een gave is. Dan is het iets om in geloof om te bidden, en om te zoeken langs de wegen die God heeft aangewezen.

Ach, wat een hoop wekt dat! Mijn dwalende, wankele, onvaste hart houdt uit zichzelf geen twee dagen dezelfde koers vast. Het moet zijn volharding van God zoeken, niet van eigen kracht. Als het maar naar standvastigheid verlangt, houdt Hij het vast bij Zich. Niet wij klampen ons aan Hem vast. Hij is het die dicht bij ons blijft. — Mary B. M. Duncan.

Verzen 1-4, 9

O wie bang is voor welk gevaar dan ook: laat alle menselijke uitvluchten los, en alle zorgelijke overleggen en plannetjes. Ga wonen in de rots van Gods macht en leiding. Doe als de duif die nestelt in de rotsholen. Neem door het geloof je toevlucht tot God. Woon door geloof in die rots, nestel je daar en bouw je veilige nest in de spleten van die rots. Maar hoe doen we dat dan, en welke weg moeten we daarvoor gaan? Doe dit: zet je geloof aan het werk, zodat God voor je wordt wat je nood vraagt.

Werp en vestig jezelf op Zijn macht en leiding. Neem het vaste besluit om daarop uit te rusten voor je veiligheid, wat er ook gebeurt. Een prachtig voorbeeld daarvan vind je in Ps. 91:1. “Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen.” Dat betekent: hij is veilig voor alle angst en gevaar. “Ja, dat is waar”, zeg je misschien, “wie twijfelt eraan?” Maar hoe komt een mens zo ver dat hij daar gaat wonen, in die schuilplaats, in die sterke toren? Kijk naar Ps. 91:2. “Ik zal tot den HEERE zeggen: Mijn Toevlucht en mijn Burg!” Het lijkt wel alsof de dichter zegt: ik zeg niet alleen dat Hij een toevlucht is, maar dat Hij mijn toevlucht is.

Ik zal het tegen de Heere zeggen. Dat wil zeggen: ik zet mijn geloof persoonlijk aan het werk. Ik werp mij op Hem, geef mij aan Hem over en vestig mij bij Hem, voor mijn veiligheid. En kijk wat er volgt als je je geloof zo aan het werk zet, Ps. 91:3-4. “Want Hij zal u redden van den strik des vogelvangers, van de zeer verderfelijke pestilentie. Hij zal u dekken met Zijn vlerken”, enzovoort. Zo zeker is de psalmist ervan dat veiligheid volgt als je deze weg gaat. Onze veiligheid hangt niet eenvoudig hiervan af, dat God een toevlucht en een woning is.

Ze hangt hiervan af: “De Allerhoogste hebt gij gesteld tot uw Vertrek; u zal geen kwaad wedervaren”, enzovoort. We zijn dus veilig doordat we God tot onze woning maken. En zo maak je God tot een woning: door jezelf in geloof op Zijn macht en leiding te vestigen en te werpen. — Jeremiah Dyke.

Vers 1

Er wordt verteld over een hert dat volkomen veilig door de bossen liep. Om zijn nek hing een plaatje met de tekst: “Raak mij niet aan, ik behoor aan de keizer.” Net zo is Gods dienaar nooit onbeschermd. Ook niet tussen leeuwen, beren, slangen, vuur, water, donder en onweer. Want elk schepsel weet van Gods schaduw en ontziet haar. — Bellarminus.

Vers 2

“Mijn Toevlucht en mijn Burg! mijn God.” “Mijn Toevlucht.” God is onze “toevlucht”. Wie gebruikmaakt van een toevlucht, moet wel op de vlucht zijn. Het is een rustig plekje waar je je verstopt voor een vijand die je op de hielen zit.

Er bestaan beproevingen, verzoekingen en vijanden waarvoor een christen het best kan wegrennen. Hij houdt het tegen hen niet vol. Ze zijn hem te sterk. Hij is verstandig als hij wegvlucht, de schuilplaats van zijn God in, en rust vindt in de schaduw van de Almachtige. Zijn “sterkte” is daar “stil te zitten”. Jes. 30:7. “Mijn Burg.” Daarna noemt de psalmist God ook zijn “burg”. Het beeld is nu anders. Het gaat niet meer over een vredig, stil verstopplekje, maar over een verdedigingstoren. Die is sterk en goed zichtbaar. Hij kan alle aanvallen van alle vijanden opvangen en elke vijand weerstaan.

God is een Vriend Die voorziet in alles wat wij als mensen nodig hebben en Die elke nood kan lenigen. Zijn we zwak, vallen we bijna flauw en kunnen we de klappen van de strijd niet meer verdragen? Moeten we vechten tegen zonde en verdriet en tegen de woede van mensen? Dan is Hij onze veilige, stille rustplaats. Hij is ook onze burg, waar geen kwaad bij ons komt en geen aanval ons kan deren. “Mijn God.” Tot slot vat de psalmist al zijn lofprijs samen: “Ik zal tot den HEERE zeggen: (…) mijn God!” Is er in het eerste deel van zijn belijdenis iets vergeten?

Alles zit erin. Alle eer, heerlijkheid en macht die je maar kunt bedenken, wijst hij Hem toe "als God", "Dewelke is God boven allen te prijzen in der eeuwigheid". De psalmist zelf geeft Hem zijn liefde, eerbied, vertrouwen en gehoorzaamheid, als een kind aan zijn vader: *mijn* God. ... Hij overdenkt welke toevlucht en kracht de Heere voor hem altijd geweest is. Hij denkt terug aan zijn gezegende ervaringen van zoete omgang met God. Dan laten zijn woorden hem in de steek. Meer kan hij niet zeggen (maar o, met wat een nadruk!): *Mijn God!* — Mary B.M. Duncan.

Vers 2

"Mijn God." U bent in het bijzonder mijn God, ten eerste door wat U doet: de bijzondere goedheid en gunst die U mij schenkt. Ten tweede door wat ik doe: de bijzondere liefde en eerbied waarmee ik mij aan U vasthoud. — J. Paulus Palanterius.

Verzen 2-4

Jaagt Gods strengheid en rechtvaardigheid ons schrik aan? Dan biedt de Heere Zich aan als een vogel met uitgespreide vleugels, klaar om wie Hem smeekt op te nemen, Ps. 91:4. Zitten te sterke vijanden ons achterna? Dan opent de Heere Zijn borst als toevlucht, Ps. 91:2.

Wordt Zijn kind aangevallen? Dan wordt Hij een burg, Ps. 91:2. Wordt het fel gejaagd en overal gezocht? Dan wordt de Heere een schuilplaats, waar Hij Zijn kind verbergt. Laait de vervolging op? Dan geeft God Zichzelf als schaduw. Worden machthebbers en machtige heersers vijanden? Dan stapt de Heere ertussen als de Allerhoogste en Almachtige Redder, Ps. 91:1. Zijn de tegenstanders sluw als vogelaars of jagers? Dan belooft de Heere de strikken te voorkomen en te breken, Ps. 91:3. Het kwaad kan de gelovige overvallen om hem te vernietigen, bij nacht of bij dag, in het geheim of openlijk.

Toch behoedt de Heere Zijn kind voor de ondergang. En legt iemand een struikelblok op de weg van Zijn kind? Dan heeft Hij Zijn werktuigen en dienaren klaarstaan, Zijn engelen, die de gelovige be-

waren zodat hij niet struikelt: “Hij zal Zijn engelen van u bevelen”. Niet één engel alleen, maar allemaal, of een groot aantal. — David Dickson.

Vers 3

“Want Hij zal u redden van den strik des vogelvangers.” Zijn wij dus beesten? Ja zeker, beesten. “Toen de mens in eer was, begreep hij het niet, maar was gelijk de dwaze beesten” (Ps. 49:12).

Mensen zijn ongetwijfeld beesten: dolende schapen zonder herder. Wat ben je trots, mens! Wat schep je toch op, prutser! Zie wat voor beest je bent, als de strikken van de vogelvanger voor jou worden klaargezet. Maar wie zijn die vogelvangers? Het zijn de slechtste en goddeloosste mensen, de slimsten en de wreedsten. Een vogelvanger blaast niet op een hoorn, want niemand mag hem horen. Hij schiet zijn pijlen op verborgen plekken af, op onschuldigen. ... Maar nu we de vogelvangers en de beesten kennen, blijft de vraag wat die strik is. Dat wil ik niet zelf verzinnen.

Ik wil jullie ook niets voorschotelen waar nog twijfel over mogelijk is. De apostel laat ons de strik zien, want hij kende de listen van die vogelvangers heel goed. Zeg ons toch, gezegende Paulus, wat is die strik van de duivel waaruit de gelovige ziel zich verlost mag weten? “Die rijk willen worden”, zegt hij (in deze wereld?), “vallen in verzoeking, en in den strik” (van de duivel?) (1 Tim. 6:9-10). Is de rijkdom van deze wereld dan niet de strik van de duivel? Helaas, wat zijn het er weinig die kunnen zeggen dat ze aan deze strik zijn ontsnapt.

En wat zijn het er velen die treuren omdat ze zich te weinig in het net verward voelen. Ze blijven met hun volle kracht werken en zwoegen om er steeds dieper in verstrikt te raken. Jullie die alles hebben achtergelaten om de Zoon des mensen te volgen, Die geen plaats heeft om Zijn hoofd neer te leggen: wees blij en zeg: “Hij heeft mij verlost van den strik der vogelvangers.” — Bernardus.

Vers 3

"Want Hij zal u redden van den strik des vogelvangers, van de zeer verderfelijke pestilentie." Lord Craven woonde in Londen in de tijd dat de pest daar zo vreselijk huishield. Zijn huis stond in de wijk die Craven Buildings heette. De pest werd een epidemie, en zijn lordschap besloot het gevaar te ontvluchten en naar zijn buitenverblijf te gaan. De koets met zes paarden stond al voor de deur. De bagage was ingeladen en alles was klaar voor vertrek. Hij liep door zijn hal met zijn hoed op, zijn stok onder zijn arm.

Hij trok zijn handschoenen aan om in zijn koets te stappen. Toen hoorde hij zijn zwarte knecht, die als voorrijder voor hem werkte, tegen een andere bediende zeggen: "Als mijn meester Londen verlaat om aan de pest te ontkomen, dan woont zijn God zeker op het platteland en niet in de stad." De arme man zei dit eenvoudig en oprecht. Hij geloofde echt dat er meerdere goden waren. Toch raakte die opmerking Lord Craven diep. Ze hield hem tegen. "Mijn God", dacht hij, "is overal. Hij kan mij in de stad net zo goed bewaren als op het land. Ik blijf juist waar ik ben. De onwetendheid van die neger heeft mij net een uiterst nuttige preek gehouden. Heere, vergeef mij dit ongeloof en dit wantrouwen in Uw leiding, waardoor ik uit Uw hand wilde vluchten." Direct gaf hij opdracht de paarden uit te spannen en de bagage weer binnen te zetten.

Hij bleef in Londen. Onder zijn zieke buren deed hij uitzonderlijk veel nut. En nooit liep hij de besmetting op. — Whitecross' "Anecdotes".

Verzen 3, 6

"Pestilentie." Het Hebreeuwse woord daarvoor komt van een stam (*dever*) met de betekenis: spreken, zich laten horen. Pestilentie is dus iets wat spreekt. Ze maakt onder een volk Gods toorn bekend. Drusius haalt het uit dezelfde wortel, maar in de *piel*-vorm, die "besluiten" betekent. Zo toont hij aan dat de pestilentie in de hemel is besloten

en niet toevallig komt. Kircher denkt dat ze *dever* heet omdat ze orde houdt en noch groot noch klein spaart. De Hebreeuwse wortel betekent ook vernietigen en afsnijden. Misschien dankt de plaag of pestilentie daaraan haar naam.

De Septuaginta geeft het weer met *thanatos*, dood, want meestal is ze de dood. Ook wordt ze uitgedrukt met "de Dood", Openb. 6:8: hij zat op het vale paard en doodde met zwaard, honger, dood en de wilde dieren van de aarde. Dit gaat terug op Ezech. 14:21, waar de pestilentie wordt genoemd. Pestilentie kan afkomstig zijn van een woord dat betekent: zich verspreiden, plunderen, aanvallen. Dat doet ze ook. 2 Sam. 24:15: zeventigduizend doden in drie dagen. Dan het woord plaag, *plègè*, van *plèssō*, slaan, verwonden. Ze slaat immers plotseling en verwondt dodelijk. Zo staat er ook in Num. 14:12: "Ik zal het met pestilentie slaan." Dit oordeel is erg zwaar.

In Ps. 91:3 heet het de "verderfelijke pestilentie", omdat het zo besmettelijk en aanstekelijk is. De Fransen lezen daarom "*de la peste dangereuse*", van de gevaarlijke pestilentie. Ze brengt iedereen in gevaar die haar nadert. Musculus heeft: *a peste omnium pessima*, van de ergste pestilentie van allemaal. Anderen spreken van de rampzalige pestilentie. Ze brengt een hele stoet ellende mee naar elke plaats of persoon waar ze komt. Ze is een bode van rampzalige angst, verdriet, verwarring, schrik en van de dood zelf. — William Greenhill.

Vers 4

"Hij zal u dekken met Zijn vlerken enz." De vleugels van Christus dienen om te genezen én om te verbergen (Mal. 4:2). Zo helen en beveiligen ze ons. De duivel en zijn werktuigen zouden Gods dienaren snel verslinden, als Hij niet een onoverwinnelijke wacht om hen heen zette. Dat doet Hij door hen te dekken met de gouden vederen van Zijn bescherming. — Thomas Watson.

Vers 4

"Hij zal u dekken met Zijn vlerken enz." Dat is de belofte voor het leven nu. Maar wie kan uitleggen wat er beloofd is voor het leven dat komt? Als de verwachting van de rechtvaardigen vreugde is, en wel een vreugde waarmee niets wat de wereld te bieden heeft te vergelijken valt, hoe groot moet dan wel datgene zijn wat zij verwachten? Geen oog heeft gezien, behalve het Uwe, o God, wat U klaarmaakt voor wie U liefhebben.

Onder deze vleugels ontvangen wij dus vier zegeningen. Ten eerste zijn wij eronder verborgen. Ten tweede zijn we er beschermd tegen de aanval van haviken en wouwen, de machten van de lucht. Ten derde geeft een heilzame schaduw ons er verkoeling en houdt ze de verstikkende zonnehitte van ons af. Ten vierde worden we er gevoed en gekoesterd. — Bernardus.

Vers 4

"Hij zal u dekken met Zijn vlerken enz."

> *"Zijn pluimen zullen u een donzen bed maken;*
> *hier zult u rusten.*
> *Hij zal Zijn vleugels van waarheid uitspreiden boven uw hoofd,*
> *en die zullen, als een schild, verdrijven*
> *de angsten van de nacht en de pijlen van de dag." — Thomas Caryl.*

Vers 4

"Zijn waarheid is een rondas en beukelaar." Tegen alle gevaren moeten we de waarheid inzetten, het Woord van God. Zolang we dat vasthouden en daarmee pijlen en zwaarden afweren, worden we niet overwonnen. — David Dickson.

Vers 5

Tegen kwellende angst helpt maar één echt middel: geloof in God. Mensen kunnen allerlei verschrikkelijks overkomen, juist als ze zich het veiligst wanen, zoals wat hun 's nachts overkomt. Maar bij alle on-

heil dat de gelovige zo kan treffen, wil de Heere dat hij helemaal niet bang is: “Gij zult niet vrezen voor den schrik des nachts.” Nog treurigere rampen kunnen mensen overkomen als ze het meest waakzaam zijn en op hun hoede. Toch wil de Heere dat de gelovige er zeker van is dat hij op die manier geen schade oploopt: “Gij zult niet vrezen voor den pijl, die des daags vliegt.”

Mensen kunnen door veel kwaad worden getroffen dat onverwacht op hen afkomt, zonder dat ze weten hoe. De Heere verzekert de gelovige dat dit soort kwaad hem niet zal schaden: “Gij zult niet vrezen voor de pestilentie, die in de donkerheid wandelt.” Ook is er veel kwaad dat openlijk en niet ineens op mensen afkomt, zoals rampen door vijanden en onderdrukkers. De Heere wil dat de gelovige er ook dan zeker van is dat hij geen schade zal lijden: “Gij zult niet vrezen voor het verderf, dat op den middag verwoest.” — David Dickson.

Vers 5

“Gij zult niet vrezen.” De vromen staan niet alleen veilig. Zelfs de angst raakt hen niet. De profeet zegt immers niet: “Gij zult niet gegrepen worden”, maar: “Gij zult niet vrezen”. Zo’n kalmte van geest kun je zeker niet toeschrijven aan natuurlijke krachten, bij zo’n bedreigend en overweldigend onheil. Het zit nu eenmaal in de mens, ingeplant door God, de Maker en Schepper van de natuur, om te vrezen voor wat schadelijk en dodelijk is, vooral voor wat zichtbaar treft en plotseling vernietigt. Daarom zet hij deze twee dingen zo mooi naast elkaar. Eerst zegt hij: “Gij zult niet vrezen”; daarna voegt hij toe: “voor den schrik”. Hij erkent dat deze plaag voor onze natuur verschrikkelijk is. Door zijn vertrouwen op Gods bescherming belooft hij zichzelf dan toch deze veiligheid: hij zal het kwaad niet vrezen dat de menselijke natuur anders zou doen beven.

Daarom zijn mensen naar mijn oordeel niet menselijk (humani) en ook niet vroom, als ze menen dat sterfelijke mensen zo’n grote ramp niet hoeven te vrezen. Ze houden geen rekening met hoe onze natuur

in elkaar zit. En ze eren de zegen van Gods bescherming niet. De profeet doet hier allebei. — Musculus.

Vers 5

Dat betekent niet dat we altijd van elk bepaald gevaar of elke bepaalde kwelling echt worden bevrijd. Het betekent dat alles (zo groot is ons vertrouwen op God) ons uiteindelijk ten goede zal komen. Hoe meer we lijden, des te groter zijn onze beloning en onze heerlijkheid. Jesaja zegt hetzelfde: "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken." Jes. 43:2. Zo ook Hab. 3:17-18: "Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal" enz., en Job 5:19-20 enz. Als je de woorden goed begrijpt, heeft dus niemand grond om zomaar vast te stellen of te besluiten dat hij uit een bepaald gevaar echt zal worden gered. Nog minder mag hij, daarop vertrouwend, moedwillig gevaar zoeken.

Menselijke schrijvers mogen toch zulke beelden gebruiken? Ze zijn de sierlijkste vorm van taal. Zulke krachtige, retorische overdrijvingen begrijpt iedereen in gewone taal ook prima. Waarom zouden heilige schrijvers dat dan niet mogen? Zij hadden toch ook met mensen te maken, net als anderen. Ook zij wilden woorden gebruiken die mensen raken en in beweging brengen. Dat menselijke schrijvers evenveel gezegd hebben over de veiligheid van goede en godvrezende mensen, vind je al in de ode van Horatius, zodat ik niet verder hoef te zoeken: Integer vitae scelerisque purus enz. Daarom is het hoogst gevaarlijk en onjuist wat sommige mensen, ja zelfs sommige uitleggers, uit deze woorden van de psalmist afleiden: dat geen godvrezend mens aan de pest of pestilentie kan lijden.

Ook de bewering van de oude Lactantius is niet veel gezonder: Non potest ergo fieri, quin hominem justum inter discrimina tempestatum enz. Hij beweert dat geen rechtvaardig mens door oorlog of storm kan omkomen (Instit. 1. v, c. 18). De meeste uitleggers conclu-

deren hier dat de godvrezenden in tijden van openbare rampen bewaard blijven. In een goede zin kan dat waar zijn. Maar ze hadden er meteen aan moeten toevoegen dat niet alle godvrezenden in zulke tijden worden gespaard, om overhaaste oordelen te voorkomen. — Westminster Assembly's "Annotations".

Vers 5

"Den pijl." Waarschijnlijk is met de "pijl" in deze tekst de pestilentie bedoeld. Arabieren geven de pest een naam die teruggaat op dit wapen dat door de lucht schiet. "Ik wilde naar een gebied met schonere lucht, waar minder besmetting heerste. Toen liet Suleiman, de keizer, mij weten dat hij niet begreep waarom ik mijn verblijf wilde verleggen. Is de pestilentie niet Gods pijl? Die treft altijd waarop hij gericht is. Als God mij hier met de pest wilde treffen, hoe zou ik daar dan aan ontkomen? Hij zei erbij: de pest woedt zelfs in mijn eigen paleis, en toch komt het niet in mij op te verhuizen." — Busbequius' "Travels".

"Wat nu?", zeggen zij. "Is de pest niet de pijl van de almachtige God? Kunnen wij de slag ontwijken die Hij op ons richt? Raakt Zijn hand niet altijd vast en zeker de mensen op wie Hij mikt? Kunnen wij Zijn blikveld ontvluchten en buiten Zijn macht komen?" — Smith, "Remarks on the Turks", 1673. Ook Herbert schrijft over Curroon: "In dat jaar was zijn rijk zo zwaar geslagen door Gods pijlen van plaag, pestilentie en hongersnood, dat er in duizend jaar nooit zoiets verschrikkelijks was geweest." Zie Ezech. 5:16. — S. Burder, "Scripture Expositor".

Verzen 5-6

Joseph Scaliger geeft in Brief 9 de volgende uitleg van deze twee verzen. "Gij zult niet vrezen", zegt hij, mippachad, voor het schrikbeeld in de nacht. Mechetz, voor de pijl die bij dag vliegt. Middever, voor de pestilentie die 's avonds rondgaat. Miqqetev, voor de verwoesting op de middag. In die vier noemt hij alle kwalen en gevaren die een mens kunnen treffen. De Hebreeën delen de vierentwintig uren van dag en

nacht in vier stukken: avond, middernacht, ochtend en middag. Zo, denkt Scaliger, zijn ook de uren van gevaar ingedeeld. In één zin samengevat: "de man die God tot zijn toevlucht heeft gemaakt", is altijd veilig: dag en nacht, op elk uur en tegen elk gevaar. — Bythner.

Vers 6

"De pestilentie, die in de donkerheid wandelt; voor het verderf, dat op den middag verwoest." Beter en krachtiger kun je het niet zeggen. In alle warme streken ontstaan ziekten door de dampen die 's nachts opstijgen, of door de felle zon op het middaguur. Dat is zeker zo waar de planten welig tieren en waar moerassen en slijkerige poelen overal zijn, zoals in de woestijn waar deze psalm aan denkt. De beriberi van Ceylon, de krampachtige cholera en de jungle-koorts van India en bijna alle koortsen in de tropen, met name de gele koorts, komen vooral door het eerste: "de pestilentie die in de duisternis rondwaart".

Zonnesteken of coups de soleil, beroertes, hersenontstekingen en bijna elke leverkwaal komen door het tweede: "het verderf dat op den middag verwoest". Op die tweevoudige bron van onheil ziet de psalmist terug als hij bij een andere gelegenheid zo prachtig uitroept, Ps. 121:6: "De zon zal u des daags niet steken, noch de maan des nachts." Daarom beschermde God de Israëlieten op hun tocht door de woestijn op wonderbare wijze tegen beide gevaren. Overdag hield de wolkkolom de zonnestralen af. 's Nachts verdreef de vuurkolom de opstijgende dampen, zodat de lucht helder, droog en gezond bleef. — J. M. Good.

Vers 6

Vaak begint de rottende pestkoorts midden in de nacht, terwijl de zieke slaapt. De zonnewendeziekte slaat toe in de hitte van de oogsttijd. Ze pakt een man in de open lucht en maakt misschien nog voor het avond is een einde aan zijn leven. Over bescherming tegen zulke gevaren spreekt dit vers. Al deze zegeningen komen voort uit de

plaats die de gelovige opeist “onder de beschutting van den Allerhoogste” (Ps. 91:1). Daarop rusten ze. — Andrew A. Bonar.

Vers 6

“De pestilentie, die in de donkerheid wandelt.” Ze wandelt niet zozeer in natuurlijke duisternis, het donker van de nacht. Ze wandelt vooral in een duisternis die als beeld bedoeld is. Niemand weet waar ze gaat, of waarheen ze nog zal gaan, zelfs niet bij het helderste licht. Gaat ze naar het huis van de arme of van de rijke? Naar de woning van de gewone burger of van de prins? Dat weet niemand, totdat ze haar teken heeft achtergelaten en de dodelijke slag heeft toegebracht. — Joseph Caryl.

Vers 7

“Tienduizend.” Het woord “myriade” geeft de precieze gedachte van de grondtekst beter weer. Het Hebreeuwse woord is namelijk een ander dan het woord dat met “duizend” is vertaald. Hier staat het voor elk groot aantal. — Albert Barnes.

Vers 7

“Tot u zal het niet genaken.” Niet dichtbij u? Hoe dan? Als ze links en rechts van een mens sterven, aan elke kant, komt het dan niet dicht bij hem? Jazeker, dicht bij hem, maar niet zo dichtbij dat het hem schaadt. Gods macht kan ons vlak bij het gevaar brengen en toch ver weghouden van het kwaad. Zoals iets goeds dicht bij ons kan zijn en toch in werkelijkheid ver van ons af, zo kan het ook met kwaad gaan. In het Evangelie dromde de menigte om Christus heen, en toch raakte maar één mens Hem zo aan dat ze er baat bij had. Zo kan Christus ons bewaren midden in een gedrang van gevaren, zodat niet één ervan ons raakt om ons kwaad te doen. — Joseph Caryl.

Vers 7

"Tot u zal het niet genaken." Ik wil niet beweren dat alle goede mensen mogen hopen aan de pestilentie te ontkomen. Ik laat wel zien dat sommigen met een uitzonderlijk geloof daarin geslaagd zijn. Daarom heb ik de volgende voorbeelden uit verschillende bronnen verzameld. — C. H. S.

Voordat hij Isna (Isny) verliet, werd de stad zwaar getroffen door de pestilentie. Hij hoorde dat veel van de rijkste inwoners de stad wilden ontvluchten. Zij hadden geen oog en geen enkele zorg voor de mensen die aan die ziekte leden. Ook zag hij dat de overheid de huizen van de besmette mensen liet afsluiten. Hij vermaande hen openlijk: ze moesten in de stad blijven, of anders voor hun vertrek royaal geld geven om de zieken te helpen. Zolang de ramp duurde, ging hij persoonlijk langs bij de zieken, ook in de huizen waar de ziekte heerste. Hij bracht hun geestelijke troost, bad voor hen en was dag en nacht bij hen. En toch bleef hij door Gods leiding ongedeerd. Gods almachtige hand bewaarde hem. — Uit het leven van Paulus Fagius, in T. Fullers "Abel Redevivus".

In 1576 hoorde kardinaal Carlo Borromeo, aartsbisschop van Milaan en de waardigste van alle opvolgers van de heilige Ambrosius, in Lodi dat de pest in zijn stad was uitgebroken. Hij ging meteen naar de stad toe. Zijn raad van geestelijken adviseerde hem om in een gezond deel van zijn bisdom te blijven, tot de ziekte was uitgewoed. Maar hij antwoordde dat een bisschop zijn leven moet geven voor zijn schapen. Hij mocht hen dus in het uur van gevaar niet in de steek laten. De raadsleden gaven toe dat bij de mensen blijven de hogere weg was.

"Welnu", zei hij, "hoort een bisschop niet de hogere weg te kiezen?" Zo keerde hij terug naar de stad waar de dodelijke ziekte heerste. Hij riep het volk op tot berouw en waakte met aandacht over hen in hun lijden. Hij bezocht de ziekenhuizen en liep zelf alle bedden langs. Door zijn eigen voorbeeld spoorde hij zijn geestelijken aan om de

stervenden geestelijke troost te brengen. Vier maanden lang woedde de pest. Al die tijd zette hij zich onbevreesd en onvermoeibaar in. En het opmerkelijke was dit: van zijn hele huishouding stierven er maar twee. Dat waren mensen die niet de opdracht hadden gekregen om onder de zieken rond te gaan. — Uit "A Book of Golden Deeds", 1864.

Defoes geschiedenis van de pest is verzonnen, maar de gegevens erin kloppen meestal met de feiten. Daarom nemen we dit stuk eruit over: "De ellende van de armen heb ik vaak met eigen ogen gezien. Soms zag ik ook hoe vrome mensen hen elke dag liefdevol hielpen. Ze stuurden hun eten, medicijnen en alle andere hulp waarvan ze merkten dat die nodig was, steeds weer opnieuw. ... Een aantal vrome dames werd zo meegesleept door ijver voor dit goede werk, en vertrouwde zo sterk op Gods bescherming bij de grote plicht van naastenliefde, dat ze zelf rondgingen. Ze deelden giften uit aan de armen en bezochten zelfs arme gezinnen thuis, ook al waren die ziek en besmet. Ze zetten verpleegsters in om iedereen die verzorging nodig had te helpen, en gaven apothekers en chirurgijnen opdrachten ... Ze gaven de armen hun zegen: echte hulp, en ook hartelijke gebeden voor hen. Ik wil niet stellig beweren, zoals sommigen wel doen, dat niemand van die barmhartige mensen ooit zelf door de ramp werd getroffen. Maar dit kan ik zeggen: ik heb nooit van iemand gehoord die er kwaad van onderving. Ik noem dit om anderen te bemoedigen, voor het geval er opnieuw zo'n ellende komt. Wie de armen geeft, leent aan de Heere, en Hij zal het hun vergoeden. Dan mogen zij die hun leven wagen om de armen te geven, hen te troosten en in zo'n ellende bij te staan, ongetwijfeld hopen dat ze in hun werk beschermd zullen worden." — Daniel Defoe, "Journal of the Plague in London".

Horne verwijst in zijn aantekeningen bij de Psalmen naar de pest in Marseille en naar de toewijding van de bisschop daar. Er staat een uitgebreid verslag over hem in de "Percy Anecdotes", waaruit we dit overnemen: "Mgr. de Belsunce, bisschop van Marseille, was in 1720 zo vol menselijkheid tijdens de pest die in zijn stad woedde, dat de re-

gent van Frankrijk hem het rijkere en aanzienlijker bisdom Laon in Picardië aanbood. Maar hij sloeg het af. Hij wilde een kudde, die hem door haar lijden zo dierbaar was geworden, niet achterlaten. In het stadhuis van Marseille hangt een schilderij dat zijn vrome, onverschrokken werk gedenkt. Daarop staat hij, gekleed in zijn bisschoppelijk gewaad, met zijn aalmoezeniers om zich heen, en geeft hij de stervenden zijn zegen. ... Maar het ontroerendste beeld van het mensvriendelijke werk van deze bisschop vinden we waarschijnlijk in een brief van hemzelf aan de bisschop van Soissons, geschreven op 27 september 1720. 'Nooit', schrijft hij, 'was de verwoesting groter, en nooit was er iets zoals dit. Hier zijn al veel wrede plagen geweest, maar geen enkele was ooit wreder. Ziek zijn en dood zijn was bijna hetzelfde. Wat een droevig schouwspel hebben we aan alle kanten. We lopen door straten vol lijken, half verrot. Daar stappen we langs om bij een stervende te komen, om hem aan te sporen tot een daad van berouw en hem de vergeving van zijn zonden toe te spreken.'"

Hoewel hij zo blootstond aan een dodelijke pest, kwam de toegewijde bisschop er ongedeerd uit. Frankrijk roemt dan ook terecht "de goede bisschop van Marseille". Maar Engeland mag zich gelukkig prijzen met een predikant die het even ernstig meende met zijn herderlijke zorg. Hij waakte over de eenvoudige kudde die aan hem was toevertrouwd, met niet minder levensgevaar en met niet minder vurige vroomheid en mensenliefde.

Dominee W. Mompesson was predikant van Eyam in Derbyshire toen de pest in 1666 het stadje bijna leegmaakte. Tijdens de hele ramp was hij arts, bestuurder en predikant van zijn getroffen gemeente. Hij hielp de zieken met zijn medicijnen, zijn raad en zijn gebeden. Volgens de overlevering is er bij Eyam nog altijd een grot te zien. Daar preekte deze waardige herder voor de gemeenteleden die de ziekte nog niet hadden opgelopen. Het dorp was bijna uitgestorven. Toch zorgde zijn inzet dat de pest zich niet naar andere streken

verspreidde. En zelf overleefde hij het ongedeerd, zonder ook maar iets op te lopen.

Vers 8

"Alleenlijk zult gij het met uw ogen aanschouwen; en gij zult de vergelding der goddelozen zien." Ten eerste omdat jij zelf bent ontkomen. Ten tweede omdat je volkomen veilig bent. Ten derde om te kunnen vergelijken. Ten vierde omdat de gerechtigheid zelf dan volmaakt de eerste plaats inneemt. Want dan is het niet de tijd van genade, maar van oordeel. Dan zal aan de goddelozen nooit meer enige barmhartigheid worden getoond, want op verbetering is dan niet meer te hopen. De zachtheid van onze menselijke zwakheid zal dan ver weg zijn. De liefde gebruikt die zachtheid intussen nog wel om mensen te behouden.

Ze vult haar uitgespreide net tot de plooien toe met goede en slechte vissen, dat zijn aangename en schadelijke gevoelens. Maar dat gebeurt op zee. Aan de oever kiest ze alleen de goede. Zo is ze blij met wie blij zijn. Daardoor gebeurt het ook dat ze niet meer huilt met wie huilen. — Bernardus.

Vers 9

Hier begint de tweede helft van deze psalm. Het is alsof de psalmist bang is dat wij, zoals zo vaak, iets vergeten. Want al te vaak denken we aan Gods beloften en zegeningen en passen we ze op onszelf toe, zonder te bedenken onder welke voorwaarde ze gelden. Voor wie zijn ze? Daarom houdt hij hier een moment in. Hij herinnert ons aan de eerste verzen van de psalm door de kern ervan nog eens te herhalen. — Mary B. M. Duncan.

Vers 9

"Omdat gij den HEERE enz." Wat voor geloof is dit? Welk vertrouwen heeft God bescherming en redding beloofd in tijd van pest? Welke geloofsdaad bedoelt Hij? Welk geloof dan? Ik antwoord eerst en voor-

al: er is een geloof van overtuiging, dat men ook geloof noemt. Mensen zijn er dan van overtuigd, en geloven vast, dat ze niet zullen sterven en niet door de hand van de pest zullen vallen. Dat is goed en zeker niet verkeerd. Maar in Psalm 91 lees ik niet dat deze bescherming aan die overtuiging vastzit. Ik vind dit geloof er ook niet genoemd.

Daarnaast is er een geloof dat steunt: daarmee steunt een mens voor zijn behoud op God. Dit is het rechtvaardigend geloof, het echte rechtvaardigend geloof; dat is inderdaad het ware geloof. Toch lees ik in deze psalm niet dat de belofte van bescherming en redding in tijd van pest daaraan vastzit, en ook dit wordt hier niet genoemd.

Maar dan is er nog een derde geloof, dat ik een geloof van toevlucht tot God mag noemen. Daarmee zoekt een mens bij God een schuilplaats en bescherming, als in zijn eigen woning. Andere mensen rennen intussen de een naar links en de ander naar rechts, naar hun schuilplaatsen. Als iemand dan in tijd van pest zijn toevlucht neemt tot God, als tot zijn woning, dan lijkt mij dat het geloof waarover Psalm 91 hier spreekt. Let maar op de woorden van de psalm. In Ps. 91:1 staat: "Die in de schuilplaats des Allerhoogsten woont", in de schuilplaats van de Allerhoogste.

Het is alsof de psalm zegt: terwijl anderen vluchten voor plaag en pestilentie en naar hun schuilplaatsen rennen, zal hij "die in de schuilplaats des Allerhoogsten woont" God tot zijn Schuilplaats en woning kiezen. Die "vernacht onder de schaduw des Almachtigen" en wordt beschermd. Zo ook in Ps. 91:9: "Omdat gij den HEERE, Die mijn Toevlucht is, ja den Allerhoogste, tot uw woning hebt gemaakt, zal u geen kwaad wedervaren, noch zal enige plaag uw woning genaken." Het is alsof de psalm tegen ons zegt: in tijd van pest rennen mensen rond en zoeken ze woningen en schuilplaatsen.

Maar jij hebt de HEERE tot je woning gemaakt, en je zoekt toevlucht bij Hem als bij je woning. Daarom "zal u geen kwaad wedervaren, noch zal de plaag uw woning genaken". En dan staat er in Ps. 91:11: "Hij zal Zijn engelen van u bevelen, dat zij u bewaren in al uw

wegen", de wegen van je roeping. Het is alsof de psalm zegt: in tijd van pest zijn mensen er erg toe geneigd hun post en roeping te verlaten en zo voor de plaag en de pestilentie weg te rennen. Maar, zegt de psalm: "Hij zal Zijn engelen van u bevelen, dat zij u bewaren in al uw wegen", de wegen van je roeping en je plaats.

Dat betekent: als iemand in tijd van pest gewetensvol op zijn post en plaats blijft, en zijn toevlucht neemt tot God als zijn woning, dan is dat het geloof waar het hier over gaat. Aan dat geloof heeft God hier in Psalm 91 bescherming beloofd. ... Deze belofte van bescherming en redding geldt niet voor een gelovige alleen omdat hij gelovig is. Ze geldt voor iemand die zijn geloof ook doet en oefent. Want iemand kan een gelovige zijn. Als hij zijn geloof niet doet en uitoefent, komt deze belofte toch niet bij hem aan.

Sterft een gelovige dus zonder zijn geloof te oefenen en op God te vertrouwen, dan doet dat geen afbreuk aan de belofte. — William Bridge.

Vers 9

Niemand kan twee thuisplaatsen hebben, twee plaatsen waar hij steeds naartoe gaat om veilig te zijn. Is de Heere echt "onze woning", dan kunnen we geen andere toevlucht voor onze ziel en geen andere rustplaats voor ons hart hebben. — Mary B. M. Duncan.

Verzen 9-10

De kerk en haar leden mogen van Gods voorzienigheid een driedubbele bewaring verwachten. De eerste is bewaring vóór gevaren, de tweede bewaring midden in gevaren en de derde bewaring doór gevaren heen.

I. Allereerst: bewaring vóór gevaren, volgens de belofte in een van de Psalmen: "Omdat gij den HEERE, Die mijn Toevlucht is, ja den Allerhoogste, tot uw woning hebt gemaakt, zal u geen kwaad wedervaren, noch zal enige plaag uw woning genaken." Augustinus had zich voorgenomen naar een bepaalde stad te reizen. Hij wilde de christe-

nen daar bezoeken en hun een of meer preken houden. Zijn vijanden wisten welke dag en welke plaats het was. Zij zetten gewapende mannen langs de weg waarlangs hij moest komen, om hem te vermoorden. Door Gods beschikking ging het mis met de gids die de mensen hem hadden meegegeven om te zorgen dat hij de goede weg niet kwijtraakte.

Die gids vergiste zich en bracht hem over een zijpad. Toch kwam Augustinus uiteindelijk op zijn bestemming aan. Toen de mensen dat hoorden, en ook hoe teleurgesteld zijn tegenstanders waren, aanbaden ze Gods voorzienigheid. Ze dankten Hem voor die grote redding. (Agnoscunt omnes miram Dei providentiam, cui ut liberatori gratias merito egerunt. Possidonius in vita August, hoofdstuk 12.)

II. Bewaring midden in gevaren. Dat lezen we ook in Job 5:19-20: "In zes benauwdheden zal Hij u verlossen, en in de zevende zal u het kwaad niet aanroeren. In den honger zal Hij u verlossen van den dood, en in den oorlog van het geweld des zwaards." Toen er hongersnood was, bleef de voorraad van de weduwe van Sarepta toereikend. Daniël zat in de leeuwenkuil en Gods voorzienigheid sloot de bekken van die woeste dieren. De drie mannen stonden in de vurige oven. Gods voorzienigheid verbood het vuur te branden, terwijl zij al in de muil van het gevaar zaten, ja zelfs van de dood. De kerk is altijd een lelie tussen de doornen geweest, en nog altijd bloeit zij. Deze braambos is nog altijd niet verteerd, hoewel hij bijna nooit buiten het vuur is geweest.

III. Bewaring door gevaar heen. Soms behoedt God ons voor groot kwaad door ons klein kwaad te laten ondergaan. Voor elk gif weet de Voorzienigheid wel een tegengif te maken. Zo slikte een walvis Jona in, en juist dat gevaar hield hem in leven. Jozef werd in een put gegooid en vervolgens naar Egypte verkocht, en daardoor werd hij de man die de kerk later zou voeden en verzorgen. Chrysostomus zegt het treffend: Fides in periculis secura est, in securitate periclitatur.

(Homil. 26, operis imperf in Matt.) Zorgeloze zekerheid brengt het geloof in gevaar. In het midden van het gevaar staat het geloof veilig.

Dat zagen we bij Esther, toen zij zei: "Kom ik om, zo kom ik om." Vruchten die maar één jaar hoeven mee te gaan, maken wij in met suiker. God doet dat niet met ons. Hij bewaart ons zoals je vlees bewaart voor een lange zeereis: in zout. Dan moeten we in dit leven wel veel pekel en bitterheid verwachten. Onze hemelse Vader bewaart ons immers als mensen die Hij voor altijd wil houden, in en door de gevaren zelf. Paulus kreeg zijn doorn in het vlees, vol gevaar en moeite, met een doel: hij mocht niet hoogmoedig worden, en dat zou een groot kwaad zijn geweest.

"Opdat ik mij door de uitnemendheid der openbaringen niet zou verheffen", zei hij, "zo is mij gegeven een scherpe doorn in het vlees, namelijk een engel des satans, dat hij mij met vuisten slaan zou, opdat ik mij niet zou verheffen." Op een andere plaats vertelt hij hoe Alexander de kopersmid hem hevig tegenwerkte en hem veel kwaad aandeed. Hij vertelt ook dat Nero als een leeuw zijn muil tegen hem opensperde, en dat de Heere hem daaruit redde. Dan eindigt hij als meer dan overwinnaar: "En de Heere zal mij verlossen van alle boos werk, en bewaren tot Zijn hemels Koninkrijk; Denwelken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen." 2 Tim. 4:14-15, 17-18. — John Arrowsmith, 1602-1659.

Verzen 9-14

Dat wij van Christus afhankelijk zijn, is niet de reden dat Hij ons verbergt, maar wel het kenmerk van de mens die verborgen wordt. — Ralph Robinson.

Vers 10

"Zo zal u geen kwaad wedervaren enz." Hier gaat het om veiligheid midden in het kwaad zelf. Dat is iets anders dan de veiligheid van de engelen: veilig in een wereld vol veiligheid, stil bij windstilte. Dit is rust in de storm. Het is veiligheid te midden van verwoesting en ver-

nietigende krachten, redding waar al het andere schipbreuk lijdt. — Charles Bradley, 1840.

Vers 10

God zegt niet dat ons geen ellende zal overkomen, maar dat ons geen kwaad zal overkomen. — Thomas Watson.

Vers 10

De zonde heeft een vuur ontstoken in de hel. Nu steekt ze op aarde voortdurend nieuwe branden aan. Als zo'n brand uitbreekt, vraagt iedereen hoe het kon gebeuren. Amos antwoordt: "Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de HEERE niet doet?" En komt de verwoesting door vuur, dan zegt Jesaja dat de Heere ons "doet smelten, door middel van onze ongerechtigheden". Vele jaren geleden werd mijn huis vaak met vernietiging bedreigd. Toen verzekerde de Heere het, doordat Hij mij Ps. 91:10 gaf. En Gods voorzienigheid is de beste verzekering. — John Bridge.

Vers 11

"Hij zal Zijn engelen van u bevelen enz." Bevelen. Een bevel is een streng gebod, meer dan een gewone opdracht. Stel dat je wilt dat een knecht een klus zeker en helemaal afmaakt. Dan leg je hem een zware opdracht op: "Ik draag je op dat je dit werk niet laat liggen." Je zegt hem niet alleen wat hij moet doen en schrijft hem zijn werk niet alleen voor. Je beveelt hem het te doen. Zo spreekt de Heere tot de engelen. Mijn dienaren of kinderen zitten nu midden in de plaag en de pestilentie. O Mijn engelen, Ik beveel jullie: wijk niet uit hun huizen. Ik beveel jullie: ga niet weg van het bed van die en die. Het is een bevel: "Hij zal Zijn engelen van u bevelen." Verder geeft Hij niet maar één engel opdracht, en dat zal Hij ook niet doen: Hij beveelt Zijn engelen, meerdere. Niet één engel die de veiligheid van Zijn volk bewaakt, maar velen, voor een betere bewaking en bescherming: "Hij

zal Zijn engelen van u bevelen." En nog eens: "Hij zal Zijn engelen van u bevelen om u te bewaren." Om u te bewaren.

Een bevel over u, om u te bewaren. Het geldt niet alleen de hele kerk van God, maar ook elk afzonderlijk lid van die kerk. "Hij zal Zijn engelen van u bevelen om u te bewaren": wat een wonderbare zorg! Maar er is meer: "Hij zal Zijn engelen bevelen om u te bewaren in al uw wegen", niet op sommige van uw wegen, maar op al uw wegen. Gods voorzienigheid richt zich op ons als persoon, en ze strekt zich uit over al onze wegen. "Hij zal Zijn engelen van u bevelen, om u te bewaren", niet op sommige, maar "in al uw wegen".

Is dit alles? Nee: "Zij zullen u op de handen dragen." Elke knecht neemt de jonge erfgenaam of de jonge meester graag in zijn armen, en houdt van hem. Zo doen ook de engelen. Het is al veel dat de Heere belooft Zijn tenten op te slaan: "De Engel des HEEREN legert Zich rondom degenen, die Hem vrezen." Maar hier staat nog meer. De engelen slaan niet alleen hun tenten op en zijn niet alleen hun wacht. Ze zijn ook hun verpleegsters, die hen op de handen dragen.

Maar waarom? "Opdat gij uw voet aan geen steen stoot." Als kinderen leren lopen, vallen ze heel snel en krijgen ze heel wat schrammen. Over elk steentje struikelen ze. Op onze weg liggen ook veel struikelstenen en we vallen of gaan zo gemakkelijk de fout in. Maar zo goed is God, zo goed is Zijn voorzienigheid, zo goed is wat Zijn voorzienigheid doet. Hij heeft Zijn engelen aangesteld om ons te bewaken tegen al onze vijanden van buiten. En Hij heeft Zijn engelen aangesteld als onze verpleegsters, tegen al onze zwakheden en gebreken, zodat we geen schade oplopen en niet de minste fout maken.

Maar heeft God engelen eigenlijk wel nodig om Zijn volk te beschermen? Hij kan het toch helemaal alleen, zonder hulp van wie ook? Is het dan geen oneer voor Hem, om daarbij engelen in te zetten? Nee, het strekt Hem juist tot eer, en niet tot oneer. Hoe edeler de dienaren en werktuigen zijn die een koning of vorst gebruikt om zijn volk te beschermen, hoe groter de eer voor die koning of vorst.

De engelen zijn nu eenmaal edele schepselen. Vaak worden ze goden genoemd: “Gij hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen.” ... Er is geen volk op aarde dat zo goed past bij deze taak als zij.

Ze passen erbij door wie ze zelf zijn, en ze passen erbij vanwege de heiligen. Begin bij henzelf, want daar zit de eerste reden. Ten eerste zijn ze ontzettend sterk en machtig. Wie kan beter zorgen voor de belangen van de heiligen en van Gods volk, en er beter over waken, dan wie sterk en machtig is? In Ps. 103:20 staat dat de engelen uitblinken in kracht. Eén engel versloeg in één nacht honderdtachtigduizend man uit het leger van Assyrië. Een enkele veldwachter jaagt twintig dieven weg. Zo kan één goede engel, met Gods macht bekleed, duizend boze engelen verjagen, duivels dus. Het is dus een ontzettend sterk en machtig volk.

Ten tweede zijn ze sterk en machtig, maar ook vol kennis en wijsheid. Wie kan de zaken van de heiligen en van Gods volk beter behartigen, wie kan hen beter beschermen en verdedigen dan wie veel weet en inzicht heeft? Je kent de woorden van Joab tegen David: “Mijn heer is wijs, naar de wijsheid van een Engel Gods.” Onze Zaligmaker zegt: “Maar van dien dag en die ure weet niemand, noch de engelen, die in de hemel zijn.” Dat klinkt alsof de engelen in de hemel elk geheim kennen en van alles weten wat verborgen is. Het is een bijzonder kundig volk, vooruitziend en wijs.

Ten derde zijn ze kundig en wijs, maar ook buitengewoon bedrijvig en vlug, snel in alles wat ze afhandelen. Wie kan de heiligen en Gods volk beter beschermen en verdedigen dan wie bedrijvig, snel en vaardig is? Zo zijn de engelen, juist zo. In Ezechiël 1 lees je dat elk van hen vier vleugels had. Waarom? Vanwege hun grote bedrijvigheid en snelheid, en omdat ze alles wat ze doen zo vlug afwerken.

Ten vierde zijn ze bedrijvig en snel, maar ook heel betrouwbaar, tegenover God en tegenover mensen. In Ps. 103:20-21 lees je dat ze bereid zijn om Gods wil te doen. Ze zijn niet alleen bereid, ze doen het ook: “Looft den HEERE, Zijn engelen! gij krachtige helden, die Zijn

woord doet, gehoorzamende de stem Zijns woords. Looft den HEERE, al Zijn heirscharen! gij Zijn dienaars, die Zijn welbehagen doet!" Het is een zeer trouw volk. Wie is beter geschikt voor dit werk, voor de zorg voor de belangen van de heiligen en Gods volk, dan wie trouw is?

Ten vijfde zijn ze buitengewoon trouw, maar ook vol liefde voor de heiligen en de kinderen van God. Zonder liefde zouden ze als hun verpleegsters niet deugen. Wat is een verpleegster zonder liefde? Maar de engelen houden van de heiligen, waarlijk. "Zie, dat gij dat niet doet", zei de engel tegen Johannes, "ik ben uw mededienstknecht." Hij bedoelde: breng mij geen goddelijke eer, ik ben jouw medeknecht, ik sta naast je. Wie samen dienen, houden van elkaar. De engelen zijn medeknechten van de heiligen, en dus hun vrienden in hetzelfde werk. ...

Er wordt over Alexander verteld dat hij in groot gevaar was. De volgende dag moest hij tegen zijn vijanden vechten. Toch sliep hij de nacht ervoor heel rustig. Men vroeg hem waarom. Hij antwoordde: Parmenio waakt. Hij doelde op een groot en betrouwbaar bevelhebber van hem. Parmenio waakt, zei hij. Engelen worden wachters genoemd. Zij waken en zij zijn trouw. Daarom kun je veilig zijn, rustig en ontspannen, en gewoon uitrusten. Vertrouw voor altijd op de Heere, om deze reden. Vertrouw op de Heere, vandaag nog.

Als dit allemaal zo is, vrienden, waarom zouden we ons dan niet bukken voor elk werk dat ons wordt opgedragen? Ook als het ver beneden ons staat. Denken jullie niet dat het verzorgen van een zieke, van iemand met een zwerende pestbuil, werk is dat ver onder de waardigheid van engelen ligt? Toch doen engelen het, omdat het hun is opgedragen. Het staat ver onder hen, maar ze bukken ervoor omdat het geboden is. En wat maakt het uit dat een karwei ver onder jou staat, als het je is opgedragen? Waarom zou jij je er niet toe verlagen?

Misschien zeg je: "Die man staat ver onder mij. Ik leg mijn hand niet onder zijn schoenen. Hij is veel minder dan ik." Ach, maar de engelen leggen hun handen onder jóuw schoenen. En wat zij voor jou

doen, staat veel lager dan zijzelf. Waarom zouden we dan niet net zo zijn als onze dienaren? Dit is engelachtige gehoorzaamheid. De engelen doen je vele gunsten en rekenen nooit op je dank. Ze doen je vele gunsten waarvan je niet eens weet dat ze gebeurd zijn. Waarom word je soms verlost zonder te weten hoe? Er ligt een hand onder een vleugel; de dienst van engelen is daar de oorzaak van.

Ik zeg het nog eens: het werk waarvoor zij zich voor jou bukken, staat ver onder hen. Waarom zouden wij dan niet bukken voor elk werk dat ons is opgedragen, hoe ver het ook onder ons staat? Dat is toch maar redelijk. — William Bridge.

Vers 11

"Hij zal Zijn engelen van u bevelen enz." Toen Satan Christus in de woestijn verzocht, haalde hij voor zichzelf maar één Schriftwoord aan, Matth. 4:6. De psalm waaruit hij het haalde, sprak zo duidelijk tegen hem dat hij gedwongen was hier een woord en daar een woord eruit te plukken. Wat ervoor stond, liet hij weg. Midden in de tekst sloeg hij iets over, en wat erna kwam, liet hij ook weg. Anders had hij zijn eigen zaak verpest. De Schrift is zo heilig, zuiver en waar dat geen woord of lettergreep eruit de duivel, zondaars of ketters kan helpen. Toch gebeurt het steeds: de duivel haalde de Schrift aan, ook al sprak ze niet voor hem maar tegen hem. Zo doen ook de losbandige mensen, de genotzoekers en de ketters, alsof ze bij hem op school hebben gezeten. — Henry Smith.

Vers 11

Eén engel, bewapend met Gods macht en heerlijkheid, is sterker dan een heel land. Aardse vorsten hebben te maken met veel wisselingen en ze zijn nooit zeker van hun leven en hun positie. Dat komt doordat hun vijanden hun wachters kunnen doden en hun lijfwacht kunnen omkopen. Maar welke mensen of koninkrijken kunnen de wachters van de kerk iets doen? Welke gouden engelen kunnen de engelen van

God omkopen? Hoe kan dan verloren gaan wat aan zulke machtige en trouwe bewakers is toevertrouwd?

Ten tweede is de zorg voor ons aan deze dienende geesten stuk voor stuk gegeven, niet in het groot, niet als één klomp. Onze lichaamsdelen staan in een boek, onze haren zijn alle geteld. Het staat immers op papier, het is hun als het ware schriftelijk overhandigd, in één psalm: "Hij bewaart al zijn beenderen" (Ps. 34:20). In deze psalm bewaren ze zelfs onze voet, ze zetten hem veilig neer (Ps. 91:12). Op andere plaatsen bewaren ze onze hele mens en elk lid. Kan een opdracht die zo precies en in alle bijzonderheden is gegeven en aangenomen, ooit verwaarloosd worden? Natuurlijk niet.

Ten derde moet de manier waarop ze ons bewaren, zoals de tekst die beschrijft, wel grote zekerheid geven. Is een klein kind niet veilig als de verpleegster het in haar armen of in haar handen draagt? Kunnen wij dan in gevaar zijn, zolang deze verpleegsters ons zo dragen? Verpleegsters op aarde kunnen vallen. Deze verpleegsters, de engelen, kunnen dat niet. — Robert Horn.

Vers 11

"Zijn engelen." Als je het woord engel vertaalt zoals het echt bedoeld is, namelijk als bode, dan mogen we alles wat God gebruikt om ons te sterken, te beschermen en te helpen zien als een engel van Hem aan ons. — Mary B.M. Duncan.

Vers 11

"Van u bevelen, dat zij u bewaren in al uw wegen." Hoe zouden die hemelse geesten iemand in hun armen dragen, als verpleegsters, zolang hij op aarde leeft? Of zijn ziel naar de hemel brengen als gevleugelde dragers, als hij sterft? Als hij de goede weg weigert, kunnen ze dat niet doen. "Zij zullen ons bewaren in al onze wegen." Buiten de weg is het hun opdracht ons tegen te houden, zoals ze ons op de weg beschermen. Voor de goddelozen is dit niet meer een schrikbeeld dan het voor de rechtvaardigen een troost is.

Want als een engel zelfs een Bileam van zonde wilde afhouden, hoeveel zorgvuldiger zijn dan al die heerlijke machten om te voorkomen dat Gods kinderen misstappen? Voor hoeveel valpartijen en blauwe plekken hebben ze ons al behoed! Hoe vaak hebben ze ons van een neiging tot het kwade afgebracht, door gelegenheden weg te nemen of door stilletjes goede ingevingen te geven! We zondigen te vaak en zouden nog veel vaker vallen als die heilige bewakers ons niet overeind hielden. Satan staat klaar om ons af te leiden als we ons best doen om goed te doen. Willen we kwaad doen, dan staan de engelen net zo klaar om ons tegen te houden. We zitten in dezelfde positie als de hogepriester Jozua. Aan de ene kant staat Satan, aan de andere kant een engel, Zach. 3:1. Zonder dat zou het gevaar groter zijn dan onze verdediging, en zouden we niet kunnen staan en ook niet opstaan. — Thomas Adams.

Vers 11

"Van u bevelen, dat zij u bewaren in al uw wegen." Hun opdracht is ruim, maar reikt niet verder. Verlaat je die weg, dan verlies je je bewaking. Zolang je op je weg blijft, bewaren engelen je, ja de God van de engelen. Wees niet zozeer bang om je bezit, je vrijheid of je leven kwijt te raken. Wees banger om je weg kwijt te raken en je weg te verlaten. Wees daar banger voor dan voor wat dan ook. Alleen zonde stelt je bloot aan ellende. Zolang je op je weg blijft, houd je ook andere dingen. Of als je er een verliest, krijg je iets beters terug. Misschien moet je voor Christus lijden. Maar door Hem verlies je niets, nooit. — Samuel Slater, 1704, in "Morning Exercises".

Vers 11

"In al uw wegen." Jouw wegen zijn Gods wegen. Jouw weg is de weg die God heeft opgedragen. Ben je buiten Gods wegen, dan ben je buiten je eigen weg. Ben je op jouw weg, dan bewaren de engelen je, zelfs in een tijd van pest. Ze dragen je op de handen, zodat je je voet niet aan een steen stoot. Maar ben je van je weg af, dan sta ik niet in

voor je veiligheid. Toen Bileam in opdracht van de duivel op weg ging, ontmoette een engel hem. Die liet zijn ezelin schrikken, en de ezelin drukte Bileams voet tegen de muur: hij stootte zijn voet tegen de muur. De belofte is: "Opdat gij uw voet aan geen steen stoot." Maar hij was buiten zijn weg, en de engel ontmoette hem en liet zijn ezelin schrikken. En zijn ezelin zorgde dat hij zijn been tegen de muur klemde. Jona verliet zijn weg toen hij voor God op de vlucht sloeg. God zei hem de ene kant op te gaan en hij ging een andere. Waren de engelen toen bij hem om hem te beschermen? De zee zelf wilde pas rustig worden toen hij overboord was gegooid. In plaats van engelen die hem beschermden, kreeg hij een walvis die hem verslond.

Door Gods vrije genade en barmhartigheid werd de buik van het verderf voor hem een kamer van behoud, dat beken ik graag. Maar hij was van zijn weg af. En in plaats van een engel die hem bewaarde, zodat hij zijn voet niet stootte, werd zijn hele lichaam overboord gegooid. Salomo zegt: "Gelijk een vogel is, die uit zijn nest omdoolt, alzo is een man, die omdoolt uit zijn plaats." Een vogel op zijn nest is veilig voor de havik, veilig voor het jachtgeweer, veilig voor netten, klemmen en strikken, zolang hij in zijn nest blijft. Maar is de vogel van zijn nest af, dan loopt hij veel gevaren. Zo is een mens op zijn weg, op zijn plaats en op zijn weg, goed af en beschermd. Maar is hij van zijn nest af, buiten zijn plaats en buiten zijn weg, dan staat hij aan alle gevaren bloot. Blijf dus gewoon op je weg. Dan weet je zeker dat je Gods bescherming hebt en dat engelenhanden die bescherming uitvoeren.

Wie zou er niet steeds zijn best doen om op de weg te blijven die God hem heeft aangewezen? Waarom vragen we onszelf niet altijd: "Maar ben ik wel op mijn weg?" De oude heer Dod was eens op het water en stapte van de ene boot in een andere. Hij gleed tussen de twee boten door, en het eerste wat hij uitriep, was: "Ben ik op mijn weg?" Zo moeten wij altijd zeggen: Maar ben ik wel op mijn weg? Ben ik op mijn weg? Ik zit nu mijn tijd te verdoen, maar ben ik op mijn weg? O mijn ziel, ben ik op mijn weg? Ik ben vandaag aan het werk

zonder 's ochtends te hebben gebeden of de Schriften te hebben gelezen. Maar ben ik op mijn weg? O mijn ziel, ben ik op mijn weg? Ik zit nu in een lichtzinnig gezelschap waar ik niets goeds krijg, maar alleen kwaad. Maar ben ik op mijn weg? Denk er altijd aan: ben ik op mijn weg? Je mag de bescherming van de Heere en de dienst van de engelen verwachten als je op je weg bent. Anders niet. — William Bridge.

Vers 11

Wij staan onder de beveiliging van het rijk. We hebben niet alleen de bescherming van de Koning, waarvan de goddelozen als vogelvrijen zijn uitgesloten. We hebben ook de bewaking door engelen, aan wie Hij de opdracht heeft gegeven ons te bewaren in al Zijn wegen. Zo nauw delen we in Zijn goddelijke bezit dat Zijn eigen koninklijke lijfwacht klaarstaat om ons te dienen. — Thomas Adams.

Vers 11

"Hij zal Zijn engelen van u bevelen enz."

> *"En is er zorg in de hemel, en is er liefde*
> *bij hemelse geesten voor deze lage schepselen,*
> *liefde die medelijden met hun kwalen kan wekken?*
> *Die is er, anders was het geslacht van de mensen*
> *nog veel ellendiger dan de dieren. Maar o, de overvloedige genade*
> *van de allerhoogste God, Die Zijn schepselen zo liefheeft*
> *en al Zijn werken met barmhartigheid omvat,*
> *dat Hij gezegende engelen heen en weer zendt*
> *om ons, goddeloze mensen, te dienen, om Zijn goddeloze vijand te dienen!*
>
> *Hoe vaak verlaten zij hun zilveren prieel*
> *en snellen zij ons, behoeftigen, ter hulp, met heel hun ziel!*
> *Hoe vaak klieven zij met hun gouden vleugels*
> *de snel voorbijvliegende hemel, als een vliegende heraut,*
> *om ons, die strijden, bij te staan tegen vuile duivels!*

> *Zij vechten voor ons, zij waken en houden naar behoren de wacht,*
> *en zij plaatsen hun stralende legerscharen rondom ons;*
> *en dat alles uit liefde, en niets voor loon.*
> *O, waarom draagt de hemelse God voor de mens zo'n zorg!"*
>
> — *Edmund Spenser, 1552-1599.*

Verzen 11-12

Het valt op dat Satan juist de Schrift als wapen tegen Christus wil gebruiken. Bij zijn andere pogingen hield hij zich op de achtergrond. Hij legde zijn verzoekingen slechts op Christus' weg en bood alleen de gelegenheid aan. Het was aan Christus om daar al of niet op in te gaan. Maar hier is hij zekerder van zichzelf. Hij pleit er ijverig op, alsof hij hier beter in zijn schoenen staat en met meer vertrouwen kan volhouden dat hij gelijk heeft. Zijn sluwheid zat hem in de manier waarop hij de Schrift verdraaide en misbruikte.

Dat zie je aan de volgende punten. (1) Hij gebruikte deze belofte om iets zondigs aan te moedigen. Dat gaat tegen het algemene doel van de hele Schrift in, die juist daarom geschreven is "opdat wij niet zondigen".

(2) Nog meer deed hij dat door de belofte in te korten en te verminken. Hij laat met opzet het stuk weg dat de belofte van bescherming beperkt tot geoorloofde ondernemingen, en dat was dit niet. Hij doet alsof het een algemene belofte van absolute veiligheid is, wat je ook doet. Het is een citaat uit Ps. 91:11-12, waar het zo luidt: "Want Hij zal Zijn engelen van u bevelen, dat zij u bewaren in al uw wegen." De laatste woorden, "in al uw wegen", helpen ons Gods bedoeling met die belofte goed te begrijpen. Die laat hij bedrieglijk weg, alsof ze overbodig waren. Maar de Geest van God heeft ze er juist met opzet neergezet. Ze beschrijven om welke mensen en welke daden het gaat, waar in zulke gevallen de vervulling van de belofte te verwachten is.

Het woord in de grondtekst dat met "wegen" is vertaald, derachim, betekent in het algemeen namelijk elke soort weg of handeling. Maar

op deze plaats betekent het dat niet. Anders zou God verplicht zijn mensen volledig te beschermen. Dan geldt dat niet alleen als ze zich zonder noodzaak in gevaren storten, maar ook bij de meest verfoeilijke zonden. Dat zou lijnrecht ingaan tegen de vele plaatsen in de Schrift waar God dreigt Zijn hand terug te trekken en zondaars over te laten aan de gevolgen van hun ongerechtigheid. Het is duidelijk dat de zin niet meer is dan dit: "God is met u, zolang u met Hem bent." Een omschrijving van deze tekst in die zin staat in Spr. 3:23: "Dan zult gij uw weg zeker wandelen, en gij zult uw voet niet stoten." De voorwaarde voor deze veiligheid staat in het woordje "dan", waarmee de belofte opent. Die voorwaarde wordt in de verzen ervoor uitdrukkelijk genoemd: "Mijn zoon! laat ze" (dat zijn de voorschriften van de wijsheid) "niet afwijken van uw ogen ... Dan" (dus niet onder andere voorwaarden) "zult gij uw weg zeker wandelen." De "wegen" in de belofte die Satan aanhaalt, zijn dus de wegen van de plicht, of de wegen van onze geoorloofde roeping.

Satans bedrog met de Schrift is duidelijk. Christus had dit antwoord kunnen geven, zoals Bernardus zegt: God belooft Hem te bewaren op Zijn wegen, maar niet in gevaren die Hij Zelf opzoekt. Want dat was niet Zijn weg, maar Zijn ondergang. En als het al een weg was, dan was het de weg van Satan en niet de Zijne. (3) Sommigen voegen daar nog een derde misbruik aan toe: Satan zweeg listig over het volgende vers in Ps. 91:13: "Op den fellen leeuw en de adder zult gij treden." Dat ging over Satan zelf. Zijn wreedheid en giftige bedrog werden treffend uitgebeeld door de leeuw en de adder. Ook daar wordt de belofte zo uitgelegd dat ze slaat op Satans verzoekingen. Dat betekent: God zou Zijn bescherming zo leiden dat Zijn kinderen niet in een strik terechtkomen. — Richard Gilpin.

Verzen 11-12. Mij valt op hoe sterk de verzen in deze psalm over het werk van Gods engelen lijken op een stuk uit Jesaja. Daar wordt aan Christus' medeleven en nabijheid, rechtstreeks en zonder tussenpersoon, precies dezelfde taak toegeschreven. Jes. 63:9 zegt: "In al hun

benauwdheid was Hij benauwd, en de Engel Zijns aangezichts heeft hen behouden." Leg daar de psalm naast: "Zij zullen u op de handen dragen, opdat gij uw voet aan geen steen stoot." Vergelijk dat met: "En Hij nam hen op, en Hij droeg hen al de dagen van ouds."

Christus is in ons, omdat Hij onze natuur deelt en met ons meeleeft. Christus is in ons, omdat Zijn Geest in elk hart afzonderlijk woont. Zo kent Hij elke behoefte die wij hebben. Christus is met ons, bij elke stap die we zetten. Hij is almachtig om alles ten goede te laten meewerken, en Hij waakt vol liefde en medelijden over alles wat ons raakt. Zo redt Zijn aanwezigheid ons en wordt alles een bode die Hij naar ons stuurt. — Mary B.M. Duncan.

Vers 12

"Engelen ... zullen u op de handen dragen ... opdat gij uw voet aan geen steen stoot." De Schrift laat engelen optreden die de gelovige op hun handen dragen. Dat is niet om hem veilig over een brede oceaan te brengen. Het is ook niet om hem door vijandige, dreigende legers heen te leiden. Het is niet om hem, als een buitengewoon gevaar hem bedreigt, naar een schuilplaats te vervoeren. Nee, ze tillen hem in hun armen op, "opdat hij nooit zijn voet aan een steen stoot". ... Engelen, de hoogste wezens van de schepping, stralend, luisterrijk en krachtig: van hen staat dat ze een rechtvaardige omhooghouden, zodat een steentje op het pad hem niet doet struikelen, zodat hij zijn voet niet aan een steen stoot.

Staat het werk dan wel in verhouding tot wie het doen? Wekt het dan niet de schijn dat engelen hier onwaardig worden ingezet, voor iets dat ver beneden hen ligt, als ze ons dragen om te voorkomen dat we ooit onze voet aan een steen stoten? Welnee, helemaal niet! Een stoot van de voet tegen een steen heeft vaak de basis gelegd voor een dodelijke lichamelijke ziekte. Een kwetsuur die te klein leek om aandacht aan te besteden, heeft heftige ziekte veroorzaakt en eindigde

in de dood. Is dat anders voor de ziel, waarop de belofte uit onze tekst bij uitstek moet worden toegepast?

Volstrekt niet. Of als er verschil is, dan is dat dit: het gevaar voor de ziel door een lichte verwonding is veel groter dan dat voor het lichaam. De ergste geestelijke ziekten zijn meestal terug te voeren op onbetekenende beginnetjes. ...

Het kan dus geen eenvoudige zaak zijn, de voet behoeden voor een stoot tegen een steen, als de hoogste geschapen wezens daarmee zijn belast. En dat is het ook niet. Het moeilijke aan het geloofsleven is niet het kruis opnemen bij een bijzondere gelegenheid, in buitengewone omstandigheden. Het moeilijke is het "dagelijks" opnemen van het kruis: God dienen in kleine dingen, geloofsbeginselen meenemen in de details van het leven, onze stemmingen in toom houden en ons spreken regelen, thuis christen zijn, offers van het moment brengen, zelfverloochening die verborgen blijft en die niemand opmerkt. Wie iets weet van de moeilijkheden van een leven met God, weet toch dat het gevaar om hierin te falen groter is dan in beproevingen die schijnbaar veel meer kosten en veel zwaarder zijn? Al was het maar om deze reden: juist doordat het belangrijke of zware ontbreekt, raakt hij sneller van zijn hoede. Hij wordt achteloos of overmoedig en dan struikelt of valt hij bijna zeker. — Henry Melvill.

Vers 12

Op de handen dragen is een beeld. Het betekent dat ze hun bewaking volledig uitvoeren en bijzondere zorg voor hen hebben. Daarom staat er niet dat ze hen op hun schouders dragen. Wat je op je hand draagt, houd je zeker vast. De Spanjaarden hebben een spreekwoord voor het geval ze iemands buitengewone gunst en vriendschap willen aanduiden: "ze dragen hem op de palmen van hun handen". Dat wil zeggen: ze houden buitengewoon veel van hem en bewaken hem nauwgezet. "Opdat gij uw voet aan geen steen stoot." De dichter blijft bij

zijn beeld. Kinderen struikelen en vallen vaak, tenzij ze geleid worden en op handen en armen worden gedragen.

Met stenen worden alle moeilijkheden, bezwaren en gevaren bedoeld, voor de uiterlijke én de innerlijke mens. Zo zegt men van Christus dat Hij zorgt voor haren en mussen, dus voor alles, tot op een haar. Nu weten we dus wat deze opdracht inhoudt.

Zanchius voegt er nog het beeld van schoolmeesters aan toe. Hij zegt dat wij arme, ruwe mensen zijn, vreemdelingen. Maar zodra we in Gods huisgezin zijn opgenomen, geeft Hij Zijn edelste dienaren, de engelen, eerst de opdracht ons te verzorgen en daarna ons op te voeden. Als we gespeend zijn, moeten ze ons onderwijzen, waarschuwen, vormen, straffen, troosten, verdedigen. Ze moeten ons voor alle kwaad behoeden en tot alle goed aansporen. En deze engelen zien dat we God zo dierbaar zijn dat Hij Zijn eigen Zoon om onze wil niet gespaard heeft. Daarom nemen ze deze taak met heel hun hart op zich. Ze laten niets na van hun plicht, van onze geboorte tot het einde van ons leven. — Henry Lawrence, in "A Treatise of our Communion and Warre with Angells", 1646.

Vers 13

"Op den fellen leeuw en de adder zult gij treden, gij zult den jongen leeuw en den draak vertreden." Wat kan een menselijke voet tegen zulke wezens? Welke menselijke kracht van gemoed houdt stand tussen zulke afschuwelijke monsters? Het zijn geestelijke boosheden, en de namen die ze krijgen zijn niet onpassend. ... De een is een aspisslang, de ander een basilisk, een derde een leeuw en een vierde een draak. Elk verwondt op zijn eigen onzichtbare manier, de een door zijn beet, de ander door zijn blik, een derde door zijn gebrul of zijn slag en een vierde door zijn adem. ... Bedenk ook of we misschien in staat zijn deze vier verzoekingen met vier deugden tegemoet te treden.

De leeuw brult. Wie zal er niet bang worden? Wie dat niet wordt, is dapper. Maar als de leeuw is verslagen, ligt de draak in het zand op de loer. Met zijn giftige adem wil hij de ziel opjagen en haar de begeerte naar aardse dingen inblazen. Wie ontsnapt, denk je, aan zijn listen? Alleen de wijze.

Maar misschien ben je zo druk bezig die twee aanvallen af te slaan dat je geprikkeld raakt. En kijk, daar zit de aspisslang meteen op je. Hij lijkt een gunstig moment voor zichzelf te hebben gevonden. Wie raakt er niet geprikkeld door deze aspisslang? Alleen de man met zelfbeheersing en bescheidenheid, die weet hoe hij overvloed en gebrek aan kan.

Ik denk dat dan ook het Boze Oog met zijn kwade verlokkingen je kan proberen te betoveren. Wie draait zijn gezicht weg? Alleen de rechtvaardige, die niet alleen geen eer wil opeisen die aan God toekomt, maar zelfs niet aanneemt wat een ander hem aanbiedt. Dat is dan een rechtvaardige die rechtvaardig doet wat recht is, en zijn gerechtigheid niet doet om door mensen gezien te worden. Die uiteindelijk, hoewel hij rechtvaardig is, zijn hoofd niet opheft. Want deze deugd bestaat vooral in nederigheid. Zij zuivert de bedoeling. Ze verwerft ook echte verdienste, en wel des te waarachtiger en doeltreffender, omdat ze zichzelf minder aanmatigt. — Bernardus.

Vers 13

"Adder." De pethen wordt, net als de leeuw, gerekend tot wat een reiziger evenzeer moet vrezen. ... Het lijdt geen twijfel dat de Egyptische cobra de pethen uit de Schrift is. — J. G. Wood.

Vers 13

"Draak." Dit woord wordt op vier manieren gebruikt. Het staat (1) voor "zeemonsters", (2) voor slangen en (3) voor wilde dieren of vogels die horen bij verlaten oorden. En (4) is het een beeld voor de vijanden van de Heere. Dan gaat het vooral om Farao, als leider en vertegenwoordiger van de macht van Egypte, en om Nebukadnezar, als leider en

vertegenwoordiger van het Chaldeeuwse rijk. De term is dus heel algemeen. Hij kan elk monsterachtig wezen aanduiden, op het land of in het water. Je moet hem bij het ene of het andere onderbrengen, al naar gelang de samenhang aangeeft wat bedoeld is. — John Duns, in "Biblical Natural Science".

Vers 13

"... zult gij treden, gij zult den jongen leeuw en den draak vertreden." Je zult op hen treden, en dat gebeurt niet per ongeluk. Zo trapt iemand wel eens op een adder of een slang die op zijn pad ligt. Maar hier is de bedoeling: je zult er bewust op trappen, als een overwinnaar. Je trapt erop om te laten zien dat jij er de baas over bent. De Heere Jezus gaf Zijn discipelen een belofte (Luk. 10:19), dat zij grote dingen zouden doen. Daarbij zei Hij: "Ik geve u de macht, om op slangen ... te treden." Dat betekent: jullie krijgen macht om alles te overwinnen wat jullie hindert. Slangachtige macht is elke macht die schade doet, of ze nu letterlijk of geestelijk is. De apostel verzekert alle gelovigen hetzelfde (Rom. 16:20): "De God des vredes zal den satan (die oude slang) haast onder uw voeten verpletteren." — Joseph Caryl.

Vers 13 (tweede zinsdeel)

Maar wat wordt tegen Christus gezegd? "En gij zult treden op den leeuw en den draak." De leeuw staat voor toorn die zich openlijk laat zien, de draak voor kwaad dat zich verborgen op de loer legt. — Augustinus.

Vers 14

"Dewijl hij Mij zeer bemint." De Vulgaat: "Omdat hij op Mij gehoopt heeft." Wat ik ook moet doen, wat ik ook moet mijden, wat ik ook moet verdragen en wat ik ook moet kiezen: U, Heere, bent mijn hoop. Dat is de enige grond van al mijn beloften en de enige reden van mijn verwachting. Een ander mag op zijn verdiensten bouwen. Hij mag zich erop beroemen dat hij de last en de hitte van de dag draagt. Hij

mag zeggen dat hij tweemaal per week vast. Hij mag er ten slotte op roemen dat hij niet is zoals andere mensen.

Voor mij is het goed om God aan te hangen en mijn hoop te vestigen op de Heere God. Anderen mogen hopen op wat anders: de een op zijn geleerdheid, een ander op zijn wereldse wijsheid, weer een ander op zijn adellijke afkomst of op zijn aanzien, of op een andere ijdelheid. Om U heb ik alles als verlies beschouwd en ik reken het tot drek, omdat U, Heere, mijn hoop bent. — Bernardus, aangehaald door Le Blanc.

Vers 14 (eerste zinsdeel)

Wanneer de wet iemand de dood toewijst voor zijn zonde, volgt dat op een "omdat" en een "daarom". Zo zit er ook in het verloop van de genade en van het evangelie een "omdat" en een "daarom". Daar volgt uit de ene genade die gegeven is een andere genade die nog gegeven zal worden, genade voor genade. Zo staat het hier: "Omdat hij zijn liefde op Mij heeft gesteld, daarom zal Ik hem uitredden." — David Dickson.

Vers 14

Hij zegt niet: omdat hij zonder enige zonde is, omdat hij al Mijn geboden volmaakt heeft gehouden, omdat hij verdienste heeft en het waard is verlost en bewaakt te worden. Hij noemt eigenschappen die je zelfs bij zwakke en onvolmaakte mensen, in wie de zonde in het vlees nog kan opduiken. Die eigenschappen zijn: gehechtheid aan Hem, kennis van Zijn naam en gebed. — Musculus.

Vers 14

"Dewijl hij Mij zeer bemint." Wie door God is verlicht en liefheeft, vertoont om te beginnen (1) de zoete trek van dankbaarheid. Zijn ziel overziet de redding die hij door de naam van Jezus ontving, juist en in de volle breedte. Hij weet van welk kwaad hij gered is. Hij weet wat hij nu al bezit en waarop hij nog hoopt. Hij kent de redding voor dit le-

ven en de redding voor altijd, die door de naam van Jezus genoten kan en zal worden. Dat roept in een christen de vurigste dankbaarheid op.

(2) Een tweede heerlijk onderdeel van deze vaste liefde is bewondering. Gods verlossingsplan, zowel hoe het is ontworpen als hoe het wordt uitgevoerd, is in alles bewonderenswaardig. De Heere Jezus verdient de warmste bewondering voor wie Hij in Zichzelf is, voor alles wat Hij deed, voor alles wat Hij nu doet en voor alles wat Hij Zijn volk heeft beloofd. Dit heilige gevoel woont in de man van wie de Heere kan zeggen: "Dewijl hij Mij zeer bemint."

(3) Een derde onderdeel van de verlichte liefde van de gelovige is een heerlijke tevredenheid. Niets geeft ons tevreden genot in een bepaalde schoonheid, zolang we er niet van overtuigd zijn dat we die bezitten of kunnen bezitten. Stel dat ik het paleis van de machtigste koning ter wereld bezoek. Ik sta er diep verbaasd en vol bewondering voor wat ik zie. Toch voel ik niet de minste rilling van genoegen bij al die overweldigende dingen die op mijn blik afkomen. Hoe komt dat? Ik heb er geen belang bij en kan dat ook nooit krijgen. Ze zijn niet van mij en worden het nooit. Daarom vind ik er geen tevreden genot in.

Maar de liefde van een christen is een heerlijke liefde (zoals de heer Baxter haar noemde). In de Heere is immers alles wat het waard is om eindeloos en eeuwig te bewonderen. En dan komt de gedachte die een rilling van genot geeft: alles wat ik bewonder, kan ik voor een deel bezitten. Gods gunsteling heeft een verlicht oog. Hij ziet in de Heere alles wat hij tekortkomt, alles wat zijn verlangens stilt, en alles is van hem. Daardoor schept zijn ziel vreugde in de Heere, en hij rust in Zijn liefde. Zo komt het dat de Heere over iemand die Hij Zijn goedertierenheid schenkt, zegt: "Dewijl hij Mij zeer bemint." Die man heeft de zonde afgewezen als de grootste gruwel. Hij heeft zijn hart losgerukt van alle afgodische gehechtheid aan wat geschapen is. Hij heeft het vast en bovenal op God gericht. — William Dawson, methodistisch predikant (1773-1841).

Vers 14

"Dewijl hij Mij zeer bemint." Zijn hart is op God gezet, en zo'n uitdrukking kennen we uit het dagelijks leven. Ze betekent dat je al je krachten op één doel richt, onophoudelijk, op één ding af. We zeggen: "Ik heb mijn zinnen erop gezet." Zo wil God ons hebben: met een diepe, onverdeelde liefde. We moeten Hem liefhebben "met ons hele hart, en met onze hele ziel, en met al onze kracht, en met heel onze gedachte". Dan zullen we, net als Jezus, "lust hebben om Zijn wil te doen". Denk eens na over wat het met ons doet als we ons hart op iets hebben gezet. Ons hoofd, onze handen, onze tijd, onze gedachten, onze daden: alles werkt eraan mee om het te bereiken. Wat offeren we daar veel voor op! Gemak, rust, voordeel van het moment, geld, gezondheid, ja onszelf, we geven het vrijwillig prijs voor onze gekoesterde wens.

Heb ik mijn hart zo "gezet op" God? De ene mens is de andere niet. Misschien is dit te sterk geschetst voor sommigen van ons, voor de manier waarop we naar een geliefd doel streven. Toch kent ieder zijn eigen vermogen hierin. God kent ook ons gestel. Van iedereen vraagt Hij het beste wat hij heeft.

Eén ding in dit vers kan ons erg bemoedigen. God verlost niet omdat onze liefde perfect is. De belofte geldt de wil om lief te hebben en te dienen. Ze geldt het zetten van het hart, het "vaste voornemen des harten" om de Heere aan te hangen. — Mary B. M. Duncan.

Vers 14

"Ik zal hem op een hoogte stellen." Dat is: Ik zal hem op een onbereikbare, hoge plaats zetten. Dat betekent: Ik zal hem verlossen. Als mensen God echt als Verlosser kennen, vertrouwen ze op Hem en roepen ze Hem aan. Dan verhoogt en verlost God ook werkelijk degene die Hem aanroept. — Franciscus Vatablus.

Vers 14

"Ik zal hem op een hoogte stellen, want hij kent Mijn Naam." Wie God kent, in Zijn eigenschappen en in Zijn Christus, is veilig. Veilig ben je als je naar de toren rent (Spr. 18:10). Je rent erheen en je bent veilig. Het is de kennis van die toren die je erheen laat rennen. Daarom wordt veiligheid toegeschreven aan de kennis van de Heere. "Ik zal hem op een hoogte stellen": Ik zal hem verhogen en zo zal hij veilig zijn. Hoe komt dat? "Omdat hij Mijn Naam kent." Want hij kende God op de goede manier, en daarom rende hij. Zo wordt hij verheven en op een hoogte gezet. Je bent veilig als je deze toren tot jouw toren hebt gemaakt, als God jouw God is geworden. Kennen we God, dan krijgen we Hem als onze God en maken we deze toren tot onze toren. Zo staat het in Jer. 24:7: "Ik zal hun een hart geven om Mij te kennen ... en Ik zal hun tot een God zijn." — Jeremiah Dyke, in "The Righteous Man's Tower", 1639.

Verzen 14-16

"Hij heeft Mijn Naam gekend." Uit deze tekst wil ik jullie aandacht vestigen op het meest wenselijke karakter onder de zon. Ik wil het jullie voorhouden, zodat ieder van jullie wordt aangespoord om te zoeken totdat hij dezelfde zaligheid ontvangt. Het karakter dat ik jullie voorstel, is *Gods gunsteling*. Hij is iemand voor wie de "goedertierenheid des HEEREN" bestemd is. Als we deze passage lezen, vallen ons twee dingen op over zo'n karakter. Ten eerste wat de Heere over hem zegt. Ten tweede wat de Heere tegen hem zegt. Mijn broeders: *kijk*! Daar staat *Gods gunsteling* voor jullie!

Luister wat God *over* hem zegt. 1. Hij zegt over hem: "Hij kent Mijn Naam." Het leven uit God begint bij de gevallen mensenziel met kennis: geestelijke, goddelijke kennis. Als de Heilige Geest aan het werk van redding begint, overtuigt Hij eerst van wie God is: Zijn karakter, Zijn volmaaktheden en Zijn relaties. De Heere zegt: "Hij kent Mijn Naam." Hij kent Mijn Naam als Alwetend, Alomtegenwoordig, Heilig,

Rechtvaardig en Waarachtig. (1) Eerst kent hij Mijn Naam als een God Die zonde haat en zonde straft. Die kennis hielp hem om diep te beseffen hoe bedorven, schuldig en in gevaar hij zelf als zondaar was.

(2) Maar de gunsteling van de Heere kent Zijn Naam ook zoals Mozes die kreeg te horen: "HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid; Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid, en overtreding, en zonde vergeeft." Hij kent de naam van de Heere in zijn samengebalde vorm: de naam van Jezus, Die "Zijn volk zalig maken van hun zonden".

In het witte licht van Gods heiligheid (als ik het zo mag zeggen) ziet een zondaar hoe bedorven, schuldig en lelijk hij is. In het rode licht van Gods rechtvaardigheid ziet hij hoe onuitsprekelijk groot het gevaar is waarin hij verkeert. In het zachte licht van Gods barmhartigheid ontdekt hij waarom hij mag hopen: zelfs voor zijn zwaarste misdaden bestaat vergeving. Maar God verschijnt het heerlijkst in het gezicht van onze Heere Jezus Christus. Daarom kunnen we tegen elke behouden ziel zeggen wat Paulus aan de Korinthiërs schreef: "God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, Die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus." Alle kleuren van de regenboog liggen samen in één zonnestraal. Zo komen ook alle volmaaktheden van God volmaakt samen en stralen ze nog mooier uit, in de persoon en de ambten van Jezus Christus, over de ziel van de berouwvolle gelovige. Deze kennis die redt, is altijd levend, werkzaam en krachtig. — William Dawson.

Vers 14

"Hij kent Mijn Naam." Kunnen we niet wat licht op deze woorden krijgen uit een gewoonte van de Joden? Zij hielden de naam Jehova heilig voor eigen gebruik. Ze vonden hem te heilig om hem in het dagelijks leven ook maar uit te spreken. Zo hielden ze hem weg van misbruik

door de heidenen om hen heen. Zo kenden alleen Joden die naam. ... Wat de oorsprong van die uitdrukkingen ook is, het is duidelijk wat ze in al deze gevallen betekenen: "Zijn Naam kennen", "op Zijn Naam vertrouwen", "in Zijn Naam geloven". Ze verwijzen naar alles wat over Hem is geopenbaard, alles waarmee Hij Zichzelf bekendmaakt. Zijn Woord, Zijn leiding en vooral Zijn Zoon vallen zo onder Zijn Naam, die wij moeten kennen, geloven en vertrouwen. "Zijn Naam kennen" betekent dus: Hemzelf kennen, zoals Hij in het evangelie is geopenbaard. — Mary B. M. Duncan.

Vers 14 (laatste zinsdeel)

Gezonde liefde voor God vloeit voort uit gezonde kennis van God, zoals Zijn Majesteit Zich in de Schrift aan ons bekendmaakt, en gaat daarmee samen. De gelovige die zijn liefde op God heeft gesteld, kent Mijn Naam, zegt Hij. — David Dickson.

Vers 15

"Ik zal hem verhoren." Ik denk dat we onszelf soms ontmoedigen doordat we het woord "verhoren" verkeerd begrijpen. We denken dat het alleen maar "inwilligen" betekent. Maar een antwoord is niet per se een ja. Het kan een weigering zijn, een uitleg, een belofte of een toezegging onder voorwaarde. Eigenlijk betekent het gewoon dat er aandacht is voor het verzoek dat we uitspreken. In die zin antwoordt Hij nog voor we roepen, en luistert Hij terwijl we nog spreken, Jes. 65:24. — Mary B. M. Duncan.

Vers 15

"In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn." God zegt: in de benauwdheid zal Ik bij hem zijn. Moet ik dan ondertussen nog naar iets anders uitkijken dan naar benauwdheid? Het is goed voor mij dicht bij God te blijven. Ook goed is het om mijn hoop op de Heere te vestigen. Hij zegt immers: Ik zal hem uithelpen en hem eren. "In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn." Mijn lust, zegt Hij, is bij de mensenkinderen. Im-

manuël, God met ons. “Wees gegroet, gij begenadigde, de Heere is met u”, zegt de engel tegen Maria.

Nu is Hij bij ons, vol van genade. Straks zijn wij bij Hem, vol van heerlijkheid. Hij komt omlaag om dicht bij mensen met een bedroefd hart te zijn. Zo is Hij bij ons midden in onze benauwdheid. ... O Heere, liever ben ik in benauwdheid als U alleen maar bij mij bent, dan dat ik zonder U regeer, zonder U feest vier of zonder U geëerd word. Liever word ik in mijn nood door U omarmd. Liever heb ik U bij mij in deze oven dan dat ik zonder U ben, al zou het in de hemel zijn. Want: “Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde!” In de smeltoven wordt het goud gelouterd, en door de beproeving van de nood worden de rechtvaardigen gelouterd. — Bernardus.

Vers 15

“In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn.” God heeft beloofd dat Hij Zijn heiligen in hun lijden bijzonder nabij zal zijn. Komt een vriend ons in de gevangenis opzoeken? Dan komen we er wel door. We mogen dan van plek veranderen, maar onze bewaker blijft dezelfde. “Ik zal bij hem zijn.” God ondersteunt ons hoofd en ons hart als we dreigen te bezwijken! Wat geeft het of onze ellende groter is dan die van anderen, als we meer van God hebben bij ons? Zijn eer ligt Hem na aan het hart. Het zou Hem geen eer geven als Hij Zijn kinderen het lijden in leidde en ze daar dan alleen liet. Hij blijft bij hen om hen moed te geven en hen te dragen, ook als er nieuwe moeilijkheden opduiken. Job 5:19: “In zes benauwdheden zal Hij u verlossen.” — Thomas Watson.

Vers 15

“In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn.” Weer is God als een zachtmoedige moeder bij haar zieke kind, zowel in wat Hij zegt als in wat Hij doet. Zolang het kind helemaal gezond is, laat ze het gerust achter bij de oppas. Maar als het ziek is, verzorgt ze het zelf. Dan zegt ze tegen de oppas: “Doe maar eens iets anders. Ik let zelf wel op het kind.”

Ze hoort elk kuchje en vliegt naar de wieg. Ze tilt het op, kust zijn lippen, laat een traan op zijn wangetje vallen en vraagt: “Wat kan ik voor je doen, lieverd? Hoe haal ik je pijn weg en maak ik het lijden zachter? Kijk niet zo verdrietig, je breekt mijn hart. Het zijn je moeders armen die je vasthouden. Het is je moeders schoot waarin je ligt. Het is je moeders stem die tegen je praat. Je moeder is bij je. Je hoeft niet bang te zijn.”

Zo praat de Heere tegen Zijn bedroefde kinderen: “In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn.” Geen moeder voelt zo met haar lijdende kind mee als de Heere met Zijn lijdende volk. Echt niet! Alle liefde die ooit in een moederhart heeft gewoond, bij elke moeder die ooit heeft geleefd: stel dat die samen in het hart van één moeder zou zitten, gericht op haar enige kind. Dan zou ze nog altijd niet te meten zijn met Gods liefde voor Zijn volk. Het zou zijn alsof je een glimwormpje in een zomernacht naast de zomerzon van twaalf uur ’s middags zet.

O, wat een heerlijke zin: “In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn.” Op andere momenten laat God hen aan de engelen over: “Ik zal hun last geven over hen, om hen te bewaren in al hun wegen. Zij dragen hen op de handen, opdat zij zich nooit de voet aan een steen stoten.” Maar zijn ze in benauwdheid, dan zeg Ik tegen de engelen: “Ga opzij, Ik zorg Zelf voor hen.” “In de benauwdheid zal Ik bij hen zijn.”

En zo zegt Hij tegen Zijn volk: “Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken. Want Ik ben de HEERE, uw God, de Heilige Israëls, uw Heiland.” Ligt iemand ziek en machteloos op bed? Dan maakt Hij Zelf zijn bed en zijn kussen op. Wandelt hij door het dal van de schaduw van de dood? Dan is de Heere bij hem en geeft Hij hem de kracht om te zingen: “Ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij.” Zo staat Hij hun bij, als hun arts en hun verpleger in pijn en ziekte. Hij is hun kracht in zwakheid en hun gids in moeilijke tijden. Hij verlicht hun pijn en is hun le-

ven in de dood. “In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn.” — William Dawson.

Vers 16

“Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen.” Bernardus ziet hierin de hemel. Hij vond namelijk niets lang dat een einde heeft. Daarin ligt inderdaad de nadruk van de hemelse vreugde: de gezegende zielen zondigen nooit meer en wenen nooit meer. Ze zullen niet alleen bij de Heere zijn, maar altijd bij de Heere. Zo legt de Schrift de klemtoon als ze de hemel prijst. De hemel is “een erfenis”, en wel een “onverderfelijke ... en onverwelkelijke erfenis”. Hij is “een kroon der heerlijkheid”, een zware kroon zelfs, ja “een uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid”. Staat die eenmaal op het hoofd van de heilige, dan valt ze er nooit meer af en kan niemand haar wegrukken. Het is een feest, maar een feest waar je aan tafel gaat en nooit meer vanaf hoeft. — William Gurnall.

Vers 16

“Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen.” Zie hoe blij dit klinkt na de bedroefde woorden in de vorige psalm: “Wij brengen onze jaren door als een gedachte. Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren” (Ps. 90:9-10). Ongehoorzaamheid maakte het leven van Israël in de woestijn korter. Christus’ gehoorzaamheid in de woestijn heeft ons een gezegende onsterfelijkheid bezorgd. — Christopher Wordsworth.

Vers 16

“Ik zal hem met lange dagen verzadigen enz.” In de kanttekening staat hier “lengte van dagen”, dat zijn uitgerekte of vermenigvuldigde dagen. Wat er staat, is dit: Ik zal hem zoveel dagen geven als hij wenst, of totdat hij genoeg heeft van het leven. Daaruit volgt (1) dat we van nature een lang leven willen, (2) dat een lang leven als een zegen geldt (vergelijk Spr. 3:2, 16; Ex. 20:12), en (3) dat het geloof het leven

doorgaans verlengt. Het geloof zet aan tot deugd, matigheid, regelmatig werken, kalmte van geest, mate houden in alles en geen overdaad aan eten en drinken. Dat alles helpt je gezond te blijven en oud te worden.

Verder (4) dat er een moment komt, zelfs bij deze beloofde lengte van dagen, waarop een mens "verzadigd" is van het leven. Dan verlangt hij niet sterk meer naar nog meer jaren. De kwalen van zijn hoge leeftijd drukken hem, en hij voelt zich eenzaam, omdat de vrienden van zijn jeugd zijn heengegaan. Ook heeft hij een stralende hoop op de hemel. Dan voelt hij dat hij hier genoeg van het leven heeft gehad en dat het beter is naar een andere wereld te vertrekken.

"En Ik zal hem Mijn heil doen zien." In een ander leven, als hij genoeg heeft gehad van dit leven. — Albert Barnes.

Vers 16

"Ik zal hem met lange dagen verzadigen." In deze belofte over een lang leven zit een gave van God die je beslist niet moet verachten. Veel vijanden zullen weliswaar samenzweren tegen zijn leven en hem zo snel en zo abrupt mogelijk willen uitdoven. Maar Ik zal hem zo beschermen dat hij een goede, hoge leeftijd bereikt. Dan is hij verzadigd van jaren en wil hij het leven wel verlaten. — J. B. Folengius.

Vers 16

"Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen."

> *"Wij leven in daden, niet in jaren, in gedachten, niet in ademteugen,*
> *In gevoelens, niet in cijfers op een klok.*
>
> *Tel de tijd in hartkloppingen. Hij heeft het meest geleefd*
> *die het meest denkt, het edelst voelt en het beste doet."*
>
> — *Philip James Bailey, in "Festus".*

Vers 16

Lang leven.

> *"Zij dwalen die het leven meten naar jaren,*
> *Met valse of onbezonnen tong;*
> *Sommige harten worden oud vóór hun tijd,*
> *Anderen blijven altijd jong.*
>
> *Het is niet het aantal regels*
> *Op het snel vollopende blad van het leven,*
> *Het is niet het aantal extra klopjes van de pols*
> *Die hun leeftijd uitmaken.*
>
> *Sommige zielen zijn horigen te midden van vrije mensen,*
> *Terwijl anderen edel gedijen;*
> *Zij staan precies waar hun vaders stonden,*
> *Dood, terwijl ze toch nog leven.*
>
> *Anderen, geheel geest, hart en zin,*
> *Zij bezitten die geheimzinnige kracht*
> *Om in huiveringen van vreugde of wee te leven,*
> *Een twaalfmaand in één uur!"*
>
> — *Bryan W. Procter.*

Vers 16

Lang leven.

> *"Hij leeft lang die goed en wel leeft!*
> *Al ander leven is kort en ijdel bestaan:*
> *hij leeft het langst die rekenschap geeft*
> *van wat hij het meest voor hemelse winst heeft gedaan.*
>
> *Hij leeft lang die goed en wel leeft!*
> *Al het andere wordt weggeworpen;*
> *hij leeft het langst die kan vertellen*
> *van ware dingen die elke dag waarachtig zijn gedaan."*
>
> — *Horatius Bonar.*

Vers 16

"Ik zal hem Mijn heil doen zien." Dit is het laatste en grootste hoogtepunt van zegen, dat alles in zich draagt en afrondt! Wat God doet, doet Hij volmaakt. Tot nu toe zag Zijn dienaar slechts flarden van het "grote heil". Stap voor stap liet de Geest hem er iets van zien, zoveel als hij aankon. Het Woord leerde hem, en hij verheugde zich in het licht ervan. Alles wat hij zag en kende, was nog onvolledig. Maar als God Zijn dienaar verzadigd heeft met lengte van dagen, zijn tijd voorbij is en de eeuwigheid is aangebroken, dan zal Hij hem "Zijn heil doen zien". Dan wordt alles duidelijk en alles bekend. God laat Zich dan zien in Zijn liefde en Zijn heerlijkheid. En wij zullen alles kennen, zoals wij zelf gekend zijn! — Mary B. M. Duncan.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. De verborgen woonplaats. Er is de bewoner van de donkere wereld, van het begunstigde land, van de heilige stad en van het voorhof. Maar het Allerheiligste is de "schuilplaats": gemeenschap, aanneming enz.
2. De schaduw die beschermt: veiligheid, vrede en zo meer. Denk aan dorpjes uit lang vervlogen tijden, dicht om de muren van een burcht heen gedrongen. Charles A. Davis.

Vers 1

1. Wie woont hier? Iemand die met God omgaat in een nauwe, persoonlijke en verborgen omgang die nooit ophoudt. Hij woont vlak bij het verzoendeksel, achter het voorhangsel.
2. Wat ontvangt hij? Hij is te gast bij God. God beschermt hem, geeft hem nieuwe kracht en troost hem, en dat voor eeuwig.

Verzen 1-2

Vier namen van God.

1. Met diep ontzag zoeken we Zijn nabijheid, want Hij is de Allerhoogste.
2. We komen bij Hem tot rust, want Hij is de Almachtige.
3. We jubelen over Hem als Jehova, de Heere.
4. We steunen op Hem als El, de sterke God.

Vers 2

1. Let eens op de zelfstandige naamwoorden die voor God gebruikt worden: een schuilplaats als het benauwd wordt, een vesting in de nood, God op elk moment.
2. Let ook op de voornaamwoorden die de mens kiest: "ik" zal zeggen, "mijn schuilplaats, mijn vesting" en zo verder. G. R.

Vers 2

De kracht, de waarde en de vrucht van een persoonlijk geloof. Ook: hoe verstandig dat geloof is, en hoe openlijk we het uitspreken.

Vers 3

Een bescherming die niemand ziet tegen gevaren die niemand ziet. Wijsheid die opgewassen is tegen sluwheid, liefde die de strijd aangaat met wreedheid, een God Die overal is en zo het geheimzinnige de baas blijft, een leven dat de dood de baas blijft.

Vers 3

Zekerlijk. Of: de redenen waarom we vast op Gods bescherming mogen rekenen.

Verzen 3-7

Pestilentie, paniek en vrede (voor tijden waarin een ziekte om zich heen grijpt). Charles A. Davis.

Verzen 3, 8-9

1. Gods heiligen zijn veilig: “zekerlijk” (Ps. 91:3).
2. Het kwaad kan niet verder dan Hij toestaat: “maar” (Ps. 91:8).
3. De Heere heeft Zijn redenen om de Zijnen te behoeden: “omdat” (Ps. 91:9).

Vers 4

1. Hoe erbarmend God is.
2. Hoe zeker Gods heiligen mogen zijn.
3. Hoe de waarheid ons als een harnas bedekt.

Verzen 5-6

1. Alle mensen zijn bloot aan angst. (a) Zonder ophouden, dag en nacht. (b) En met recht: “het geweten maakt lafaards van ons allen.”
2. Sommige mensen blijven van angst gevrijwaard. (a) Omdat zij vertrouwen. (b) Omdat God hen goddelijk beschermt.

Vers 7

Hoe een kwaad vlakbij kan zijn en toch niet kan naderen.

Vers 8

Wat wij met eigen ogen hebben gezien van het loon dat de goddelozen krijgen.

Verzen 9-10

1. God is het huis waarin onze ziel woont.
2. God waakt ook over het huis waarin ons lichaam woont.
3. Een algemene waarheid: wat geestelijk gezegend is, brengt ook zegen voor het aardse leven.

Vers 10

1. De zegen voor jezelf.
2. De zegen voor je gezin.
3. Hoe die twee met elkaar samenhangen.

Verzen 11-12

Een Schriftwoord dat “verdraaid” werd, krijgt zijn echte betekenis terug.

1. Hoe Satan het leest: als een aansporing tot overmoed.
2. Hoe de Heilige Geest het leest: als een oproep tot vertrouwen. Charles A. Davis.

Verzen 11-12

1. De engelen dienen, omdat God hen zendt. (a) Het is hun opdracht: “Hij zal Zijn engelen bevelen” en zo verder. (b) Het geldt jou persoonlijk: “over u.” (c) Het houdt nooit op: “in al uw wegen.”
2. Zo geniet de mens ervan. (a) Hij wordt behoed: “zullen u op de handen dragen” en zo verder. Zacht, en toch krachtig. (b) Maar er is een grens. Als het gaat om onze redding, kunnen zij het werk van God, van Christus, van de Geest, van het Woord of van de predikers niet overnemen; “zijn zij niet allen gedienstige geesten” en zo verder. G. R.

Vers 12

Behoed worden voor de kleine kwaden is bijzonder kostbaar. Die doen vaak juist het meeste pijn, leiden naar grotere kwaden en richten veel schade aan.

Vers 13

De gelovige legt zijn liefde op God.

Vers 13

1. Ieder kind van God heeft vijanden. (a) Er zijn er veel: "de leeuw, de adder, de jonge leeuw, de draak." (b) En ze verschillen van elkaar: sluw en sterk, "leeuw en adder"; nieuw en oud, "jonge leeuw" en "de oude draak."
2. Uiteindelijk wint hij op alle fronten de overwinning op hen: "Gij zult treden" en zo verder; "zult uw voet zetten" en zo verder; "de Heere zal Satan verpletteren" en zo verder. G. R.

Verzen 14-16

De zes keer dat God zegt: "Ik zal."

Vers 14

Hier vinden we:

1. Liefde als antwoord op liefde: "Omdat" en zo verder. (a) De heiligen houden van God, en dat is een feit. Maar eerst is er liefde in God, nog voordat zij Hem liefhebben. Daarna schenkt Hij liefde voor hun liefde. (b) Het bewijs dat Hij hen liefheeft: "Ik zal hem uithelpen", uit zonde, uit gevaar, uit verzoeking en uit alle kwaad.
2. Eer als antwoord op eer. (a) De gelovige eert God. "Hij heeft Mijn Naam gekend" en hij heeft die Naam ook bekendgemaakt. Dan eert God hem: "Ik zal hem in een hoge vesting zetten", hoog in eer, in blijdschap, in heerlijkheid. G. R.

Verzen 15-16

Let hierop:

1. De overgrote en kostbare beloften. (a) Gebed wordt verhoord: "Hij zal Mij aanroepen" en zo verder. (b) Troost als het benauwd wordt: "Ik zal bij hem zijn." (c) Redding uit de benauwdheid: "Ik zal hem uithelpen." (d) Nog meer eer na de nood: hem uithelpen "en hem verheerlijken." (e) Een lang leven; zo lang dat het hem verzadigt. (f)

Gods redding: “Ik zal hem Mijn heil doen zien”, veel groter dan een mens zich ooit kan voorstellen of wensen.

2. Voor wie deze beloften zijn; wie de “hij” en de “hem” zijn aan wie ze worden gegeven. Hij “roept God aan”, zegt Ps. 91:15. Hij “heeft Mijn Naam gekend”, zegt Ps. 91:14. Hij “heeft zijn liefde op Mij gezet”, zegt het eerste stuk van datzelfde vers. Hij “heeft de Heere tot zijn woonplaats gesteld”, zegt Ps. 91:9. Hij “woont in het verborgene des Allerhoogsten”, zegt Ps. 91:1. Hannah More zegt: “Voorrechten prediken zonder erbij te zeggen voor wie ze bedoeld zijn, is net als een brief op de post doen zonder adres.” Zo’n brief kan best goed zijn en een kostbare gift bevatten. Maar niemand weet voor wie hij is. Alle beloften van de Schrift dragen duidelijk een adres: ze zijn gericht aan hen voor wie ze bestemd zijn. Op de beloften van deze psalm staat dat adres onmiskenbaar helder, en het wordt vaak herhaald. G. R.

Werken over de eenennegentigste psalm

S. Patris Bernardi, in Psalmum 90. (91). Qui habitat. Sermones (Te vinden in de Parijse uitgave van de werken van Bernardus, imperiaal 8vo. 1839, deel een, tweede stuk, en ook in het kwartijnse deel met preken, Salisburgi MDCLXVI.)

“The Shield of the Righteous: or, the Ninety-first Psalme, expounded, with the addition of Doctrines and Verses. Verie necessarie and comfortable in these dayes of heauinesse, wherein the Pestilence rageth so sore in London, and other parts of this Kingdome.” Van Robert Horn, dienaar van Gods Woord... Londen. 1628 (4to).

“The Righteous man’s Habitation in the Time of the Plague and Pestilence”; een korte uitleg van de eenennegentigste psalm. (Te vinden in de Werken van William Bridge (1600-1670), uitgave van Tegg, deel een, blz. 463-500.)

In “UNDER THE SHADOW: being additional leaves from the Note Book of the late Mary B.M. Duncan, 1867”, blz. 85-172, vind je een uitleg van deze psalm.

Psalm 92

Titel

“Een psalm, een lied, op den sabbatdag.” Dit prachtige gedicht is een psalm en een lied tegelijk. Het is even plechtig als blij en het was bedoeld om op de rustdag te worden gezongen. Het gaat over de lof van God. Loven is sabbatwerk: het vrolijke bezig zijn van harten die rusten. Een echte sabbat vind je alleen in God. Het is dus verstandig om op de sabbatdag over Hem na te denken. De stijl is het onderwerp en de dag waardig. De inspiratie komt uit de “bron van alle zegen”. David sprak, zoals de Geest hem gaf te spreken. In de gemeente van Christus is er op dit moment geen psalm die op de dag van de Heere vaker wordt gezongen dan deze. Wij kennen allemaal de mooie berijming van dr. Watts: “Zoet is het werk, mijn God, mijn Koning, Uw Naam te prijzen, U te danken en te zingen; Uw liefde te tonen bij het licht van de morgen, en ’s nachts over heel Uw waarheid te spreken.”

De sabbat was bedoeld om de Heere te aanbidden voor Zijn voltooide werk van de schepping. Daarom past deze psalm zo goed bij die dag. Christenen mogen nog hoger vliegen, want zij vieren dat de verlossing volkomen is. Wie Davids stijl kent, zal niet twijfelen: dit goddelijke lied komt van hem. De wartaal van de rabbijnen, die beweren dat Adam het schreef, hoeft maar even genoemd te worden om meteen te verdwijnen. In het paradijs had Adam geen harpen om op te spelen, en ook geen goddeloze mensen om tegen te strijden.

Uitleg

Vers 1

"Het is goed, dat men den HEERE love, en Uw Naam psalmzinge." Het is goed om de Heere, of Jehova, te danken. Het is goed voor ons geweten, want het komt de Heere toe. Het is goed voor ons gevoel, want het doet het hart goed. Het is ook goed in de praktijk, want het zet anderen aan om Hem dezelfde eer te geven. Als plicht en plezier samenkomen, wie blijft er dan nog achter? God danken is maar een klein antwoord op de vele weldaden waarmee Hij ons elke dag overlaadt. Toch mogen we het niet geringschatten of vergeten. Door Zijn Geest noemt Hij het immers Zelf een goede zaak. Mensen bedanken we als ze ons een plezier doen. Hoeveel te meer moeten we de Heere loven als Hij ons goeddoet! Oprechte lofprijzing is altijd goed. Ze komt nooit ongelegen en is nooit te veel, maar ze past bijzonder goed bij de sabbat. Een sabbat zonder dankzegging is een ontheiligde sabbat.

"En Uw Naam psalmzinge, o Allerhoogste!" Het is goed om onze dank te zingen. De natuur zelf leert ons dat. Zingen de vogels niet? En klateren de beekjes niet vrolijk terwijl ze stromen? Het is verstandig van een mens om zijn dankbaarheid een stem te geven. Stil aanbidden is zoet, maar hardop aanbidden is nog zoeter. Wie zijn tong het voorrecht ontzegt om Gods lof uit te spreken, werkt tegen een van de mooiste drijfveren van ons vernieuwde mens-zijn in. Het is ons een raadsel hoe de leden van het Genootschap van Vrienden zichzelf kunnen afsnijden van zo'n edel, natuurlijk en bezielend onderdeel van de heilige eredienst. Hoe goed ze ook zijn, één goede zaak missen ze: ze weigeren de naam van de Heere te bezingen. Onze eigen ervaring heeft ons in die overtuiging gesterkt. Het is goed om voor de Heere te zingen. Vaak voelden we wat Luther bedoelde met zijn woorden: "Kom, laten wij een psalm zingen en de duivel verjagen."

Vers 2

"Dat men in den morgenstond Uw goedertierenheid verkondige." De dag hoort met lofprijzing te beginnen. Geen uur is te vroeg voor een heilig lied. Goedertierenheid is een heel passend onderwerp voor die uren vol dauw, als de morgen de hele aarde bezaait met parels uit het oosten. Vol vuur en zonder te treuzelen moeten we de Heere groot maken.

Vervelende klusjes schuiven we zo lang mogelijk voor ons uit. Maar ons hart is zo vol van aanbidding dat we er vroeg voor opstaan. Vroege morgenlof heeft een eigen frisheid en bekoring. De dag is op zijn mooist als hij net zijn oogleden opent. Dan lijkt God Zelf het manna van die dag uit te delen, en dat smaakt het zoetst als je het verzamelt voordat de zon heet wordt. Het is heel passend dat we, als ons hart en onze harp de hele nacht stil zijn geweest, weer snel onze plek willen innemen in het uitgekozen koor dat zonder ophouden de Eeuwige bezingt.

"En Uw getrouwheid in de nachten." Geen uur is te laat voor lofprijzing. Het einde van de dag is niet het einde van onze dankbaarheid. Als de natuur in stille overpeinzing haar Maker lijkt te aanbidden, past het Gods kinderen niet om hun dank achter te houden. De avond is de tijd om terug te kijken. Onze herinnering is druk met alles wat de dag ons bracht. Daarom is Gods trouw het onderwerp dat bij ons lied hoort: weer een dag heeft er nieuwe bewijzen van gegeven. Als de duisternis over alles is neergedaald, "een onmetelijke schaduw", komt er bij wijze mensen een stille, peinzende stemming.

Dan is het goed om de waarheid en goedheid van Jehova breder te overzien:

> *"Deze heilige schaduw en eenzaamheid, wat is dat?*
> *Het is de gevoelde aanwezigheid van God."*

"Elke nacht", bewolkt of helder, met maanlicht of in het donker, rustig of stormachtig, is even geschikt voor een lied over Gods trouw. Want

in alle jaargetijden en onder alle omstandigheden blijft die trouw dezelfde. Ze is de steunpilaar van wat een gelovige troost. Wat een schande dat we zo aarzelen om de Heere groot te maken! Overdag strooit Hij Zijn rijke liefde uit, en 's nachts loopt Hij Zijn rondes van waakzame zorg.

Vers 3

"Op het tiensnarig instrument." Dus met de volle breedte van de muziek, zodat hij de rijkste gevoelens van zijn ziel met het hele bereik van de melodie voor God kan uitzingen. "En op de luit." Zo komt er afwisseling in de lofzang. De psalmist voelde dat elk goed klinkend instrument aan God gewijd moest worden. George Herbert en Maarten Luther lieten hun persoonlijke gebed door muziek op instrumenten ondersteunen. De christelijke kerk denkt verschillend over instrumentale muziek in de openbare eredienst. Maar tegen gebruik ervan thuis en voor jezelf hebben we nog nooit bezwaar gehoord. "Met een voorbedacht lied op de harp", of "op de overdenking met een harp". Het lijkt wel of hij zegt: mijn peinzende ziel is uiteindelijk het beste instrument, en de zachte klanken van de harp komen mijn gedachten te hulp. Het is gezegend werk als hand en tong samen aan de slag zijn in dat hemelse werk van lofprijzing.

> *"Snaren en stemmen, handen en harten, doe elk uw deel in het koor: alles wat adem heeft, aanbid uw God, prijs Hem, prijs Hem altijd door."*

Toch vrezen we sterk dat veel mensen te veel op de techniek van de muziek letten: op toonsoorten en snaren, maten en noten. Zo raken ze weg van de geestelijke harmonie, en dát is de ziel en de kern van lofprijzing. Prachtige muziek zonder toewijding is niet meer dan een schitterend gewaad om een lijk.

Vers 4

"Want Gij hebt mij verblijd, HEERE! met Uw daden." Het lag voor de hand dat de psalmist zong, want hij was blij. En het lag voor de hand dat hij voor de Heere zong, want zijn blijdschap kwam voort uit het nadenken over Gods werk. Kijken we naar de schepping of naar Gods bestuur van de wereld, dan vinden we rijkelijk redenen tot vreugde. Maar overzien we het werk van de verlossing, dan kent de blijdschap geen grenzen meer. Ze voelt dat ze de Heere uit alle macht moet prijzen. Soms voelen we, als we nadenken over de liefde die ons verlost, dat we zouden sterven als we niet konden zingen. Zwijgen zou net zo vreselijk zijn als wanneer inquisiteurs ons een prop in de mond duwden, of moordenaars ons de adem benamen.

"Ik zal juichen over de werken Uwer handen." Ik kan er niets aan doen. Ik moet en ik zal juichen in de Heere, als iemand die de overwinning heeft behaald en een grote buit heeft verdeeld. In het eerste deel van dit vers spreekt hij over de eenheid van Gods werk, en in het tweede over de rijkdom van Zijn werken. In allebei ligt reden voor blijdschap en triomf. Als God Zijn werk aan een mens laat zien en een werk doet in zijn ziel, maakt Hij zijn hart op de beste manier blij. Het gevolg is dan vanzelf: voortdurende lofprijzing.

Vers 5

"O HEERE, hoe groot zijn Uw werken!" Hij is overweldigd door verwondering en roept het uit van verbazing. Wat een omvang en wat een kracht in wat Jehova doet! Groot in aantal, in uitgestrektheid, in heerlijkheid en in doel zijn alle scheppingen van de Oneindige. "Zeer diep zijn Uw gedachten." De plannen van de Heere zijn net zo wonderlijk als Zijn daden. Zijn bedoelingen zijn net zo diep als Zijn werken groot zijn.

De schepping is onmetelijk, en de wijsheid die erin te zien is, valt niet te doorgronden. Sommige mensen kunnen denken maar niets doen, en anderen zwoegen zonder nadenken. Bij de Eeuwige gaan

het idee en de uitvoering hand in hand. Zijn bestuur van de wereld is onuitputtelijk, en de besluiten van God waaruit het voortkomt zijn niet te peilen. De verlossing is groter dan wat wij kunnen bedenken, en de liefdevolle gedachten waarmee ze werd ontworpen kennen geen einde. De mens is oppervlakkig, God is onpeilbaar. De mens is ondiep, God is diep. Hoe diep we ook duiken: dit geheimvolle plan zullen we nooit helemaal doorgronden, en de grenzeloze wijsheid van de Heere, Die alles omvat, putten we nooit uit. We staan aan de bodemloze zee van Gods wijsheid en roepen met heilig ontzag uit: "O diepte!"

Vers 6

"Een onvernuftig man weet er niet van, en een dwaas verstaat ditzelve niet." In dit vers en in de verzen die volgen wordt het effect van de psalm sterker door het contrast. De schaduwen worden erbij gezet, zodat het licht beter opvalt. Wat een val na het vorige vers: van de heilige naar het redeloze dier, van de aanbidder naar de lomperik, van de psalmist naar de dwaas! Toch komt dit soort mens helaas veel voor. De botte of zwijnachtige mens (zo klinkt het Hebreeuwse woord bijna) ziet niets in de natuur. En als iemand het hem aanwijst, snapt zijn dwaze verstand het nog niet.

Hij kan een filosoof zijn en toch zo'n redeloos wezen dat hij geen Maker erkent voor de tienduizenden weergaloze schepselen om hem heen, die zelfs aan hun buitenkant de sporen van een diepzinnig ontwerp dragen. Het ongelovige hart mag opscheppen wat het wil, het weet het niet. Het doet druk met zijn verstand en begrijpt het toch niet.

Een mens is een heilige of een redeloos dier. Een andere keus heeft hij niet. Zijn voorbeeld is de aanbiddende serafijn, of het ondankbare zwijn. Grote denkers die Gods heerlijkheid of bestaan niet erkennen, verdienen van ons helemaal geen eerbied. We moeten hen zien als vergelijkbaar met de beesten die vergaan, alleen veel lager

dan gewone dieren, omdat ze door eigen keus zo diep zijn gezonken. O God, wat is het bedroevend dat mensen die U zo rijk hebt begiftigd en naar Uw eigen beeld hebt gemaakt, zichzelf zo tot dier maken dat ze niet willen zien of begrijpen wat U zo duidelijk hebt gemaakt. Een origineel schrijver zei terecht: "God maakte de mens in het begin een weinig minder dan de engelen, en sindsdien doet hij zijn best om nog lager te komen."

Vers 7

"Dat de goddelozen groeien als het kruid." Ze schieten in grote aantallen omhoog en lijken sterk. Als groene planten die in één dag volgroeid zijn, jagen ze hun groei voort. "En al de werkers der ongerechtigheid bloeien." Ze bloeien op hun hoogtepunt, vol trots, praal en voorspoed. "Opdat zij tot in der eeuwigheid verdelgd worden." Ze groeien om te sterven en bloeien om verschroeid te worden. Korte tijd staan ze in bloei, om daarna eindeloos te verwelken. Grootheid en glans zijn voor hen niets anders dan de aanloop naar hun ondergang. Hun verzet maakt weinig uit. De Heere blijft regeren, alsof ze Hem nooit hebben gelasterd. Een berg blijft dezelfde, of de weiden aan zijn voet nu bloeien of verdorren. Zo wordt ook de Allerhoogste niet geraakt door vluchtige stervelingen die het wagen tegen Hem in opstand te komen. Binnenkort zijn ze voorgoed verdwenen uit het land van de levenden.

Maar de goddelozen zelf! Hoe kan ons verstand het verdragen om na te denken over hun lot "tot in der eeuwigheid"? Verderf "tot in der eeuwigheid" is een deel dat te vreselijk is om te vatten. Geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord hoe vreselijk de toorn is die komt!

Vers 8

"Maar Gij zijt de Allerhoogste in eeuwigheid." Dit is het middelste vers van de psalm. Het is ook het grote feit dat dit sabbatslied wil laten zien. God is tegelijk de Hoogste en de Duurzaamste van alle we-

zens. Anderen stijgen om te vallen, maar Hij blijft de Allerhoogste tot in eeuwigheid. Eer aan Zijn Naam! Wat een grote God aanbidden wij! Wie zou U niet vrezen, o Hoge, Eeuwige! De goddelozen gaan voor altijd ten onder, en God blijft voor altijd de Allerhoogste. Het kwaad wordt neergeworpen, en de Heilige regeert, eeuwig en oppermachtig.

Vers 9

"Want zie, Uw vijanden, o HEERE." Dit is een wonder vol lessen en waarschuwingen. Let daar goed op, mensenkinderen: "want zie, Uw vijanden zullen vergaan; al de werkers der ongerechtigheid zullen verstrooid worden." Het wordt twee keer gezegd. Dat betekent dat de Heere het bevestigt. Het zal zeker gebeuren, en het gebeurt snel. Alle werkers van de ongerechtigheid worden verstrooid. Hun legers worden uiteengejaagd en hun hoop wordt gebroken. Zijzelf worden heen en weer gedreven als kaf voor de storm. Ze stuiven uiteen als bange schapen met de leeuw achter zich aan. Ze durven niet te blijven staan met de wapens in de hand. Ze zijn ook niet eensgezind genoeg om als bondgenoten bij elkaar te blijven.

Gras kan niet tegen de zeis op, maar valt neer in rijen die verdorren. Zo worden ook de goddelozen na verloop van tijd neergemaaid en weggevaagd. De Heere, Die zij verachtten, blijft intussen onbewogen zitten op de troon van Zijn oneindige heerschappij. Hoe schrikwekkend dit ook is: geen oprecht hart zou het anders willen. Verraad tegen de grote Koning van het heelal mag niet ongestraft blijven. Zo'n roekeloze goddeloosheid heeft de zwaarste straf dubbel en dwars verdiend.

Vers 10

"Maar Gij zult mijn hoorn verhogen, gelijk eens eenhoorns." De gelovige jubelt dat hij niet zal omkomen. Door Gods hulp wordt hij juist sterker en zal hij zijn vijanden overwinnen. Misschien was de eenhoorn een gigantische os of buffel die we nu niet meer kennen, en die wellicht is uitgestorven. In de oudheid was hij het geliefde teken van

onoverwinnelijke kracht. De psalmist kiest hem als zijn eigen teken. Het geloof geniet ervan om vooruit te zien naar de barmhartigheid van de Heere. Het zingt over wat Hij zal doen, en ook over wat Hij al gedaan heeft.

"Ik ben met verse olie overgoten." Sterker worden gaat samen met nieuwe frisheid en eer. Gasten werden bij feesten gezalfd met geurige zalf. Zo worden ook Gods heiligen opgevrolijkt en blij gemaakt door steeds nieuwe stromen van Gods genade. En daarom vergaan zij niet zoals de goddelozen. Zie het verschil tussen het geluk van de onvernuftige mensen en de vreugde van de rechtvaardigen. De onvernuftige mensen groeien met een eigen plantaardige kracht. Maar met de rechtvaardigen is de Heere Zelf bezig. Al het goede dat zij krijgen, komt rechtstreeks uit Zijn eigen rechterhand. Daarom is het in hun ogen dubbel kostbaar. De psalmist spreekt over zichzelf, met "ik". De lezer moet erom bidden dat hij dat ook kan doen.

Vers 11

"En mijn oog zal mijn verspieders aanschouwen." De woorden "mijn lust" hebben de vertalers zelf toegevoegd. Het was veel beter geweest als ze hier waren weggebleven. Hij zegt niet wat hij bij zijn vijanden zal zien. Dat laat hij open. Wij hebben niet het recht om die lege plek te vullen met woorden die wraakzuchtig klinken. Hij zou zien wat tot eer van God zou zijn, en wat volkomen recht en rechtvaardig zou zijn. "Mijn oren zullen *mijn lust* horen van de kwaadwilligen die tegen mij opstaan." Ook hier zijn de woorden "mijn lust" niet door God ingegeven. Het is een overbodige en misschien zelfs onjuiste toevoeging.

De goede man zegt helemaal niets over wat hij hoopte te horen. Hij wist dat wat hij zou horen zijn geloof in zijn God zou rechtvaardigen. Hij liet zijn wrede vijanden tevreden aan God over, zonder iets te zeggen over wat hijzelf wenste, in welke richting dan ook. Het is altijd het beste om de Schrift te laten zoals we haar aantreffen. Waar de door God ingegeven tekst afgebroken lijkt, kun je hem beter zo laten.

Zet er geen toevoegingen bij die een vertaler zelf heeft bedacht. Dat is alsof je zuiver goud herstelt met klatergoud, of een mozaïek van edelstenen met beschilderd hout.

De heilige psalmist had het begin van de goddelozen gezien en verwachtte hun einde te zien. Hij wist zeker dat God alle onrecht recht zou zetten. Hij wist ook dat God Zijn bestuur van de wereld zou zuiveren van de aanklacht dat het de onrechtvaardigen voortrekt. Dat vertrouwen spreekt hij hier uit. Daarna gaat hij rustig zitten wachten tot de toekomst de uitkomst laat zien.

Vers 12

Het lied zet nu het leven van de rechtvaardigen tegenover dat van mensen zonder genade. De goddelozen "groeien als het kruid", maar "de rechtvaardige zal groeien als een palmboom." Zijn groei gaat misschien niet zo snel. Maar hij blijft eeuwenlang staan, en dat vormt een mooi contrast met het kortstondige groen van de weide. Zie je een edele palm rechtop staan? Hij stuurt al zijn kracht in één stoere zuil omhoog en groeit midden in de schaarste en de droogte van de woestijn. Dat is een prachtig beeld van de godvrezende mens. Hij leeft rechtop en heeft maar één doel: Gods eer. Hij laat zich niet bepalen door wat hij buiten zich ziet gebeuren. Door Gods genade leeft en bloeit hij waar al het andere vergaat.

De tekst zegt ons niet alleen wat de rechtvaardige is, maar ook wat hij zal zijn. Wat er ook gebeurt, de goede mens zal bloeien, en wel op de mooiste manier. "Hij zal wassen als een cederboom op Libanon." Ook dit is een edele boom die lang leeft. "De dagen Mijns volks zullen zijn als de dagen eens booms", zegt de Heere. Boven op de berg, zonder beschutting tegen de wind, wuift de ceder met zijn machtige takken in een groen dat nooit verdwijnt. Zo houdt ook de echte godvrezende mens in alle tegenspoed de vreugde in zijn ziel, en blijft hij vorderen in het leven met God. Gras, waarvan hooi voor de ossen wordt gemaakt, is een goed genoeg beeld voor mensen die niet we-

dergeboren zijn. Maar ceders, waarvan de tempel van de Heere gebouwd wordt, zijn nog niet schitterend genoeg om de erfgenamen van de hemel uit te beelden.

Vers 13

"Die in het huis des HEEREN geplant zijn, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods." In de binnenplaatsen van oosterse huizen werden bomen geplant. Daar stonden ze volledig beschut, en daarom brachten ze in zware seizoenen hun vruchten waarschijnlijk toch volledig tot rijpheid. Zo is het ook met hen die door genade gemeenschap hebben gekregen met de Heere. Ze worden vergeleken met bomen die in het huis van de Heere zijn geplant, en ze zullen ontdekken dat dit goed is voor hun ziel.

Geen hart heeft zoveel vreugde als het hart dat in de Heere Jezus blijft. Wie met de stam verbonden is, krijgt vruchtbare takken. Als iemand in Christus blijft, draagt hij veel vrucht. Belijders die in de wereld wortelen, bloeien niet. Wie zijn wortels laat zakken in het moeras van lege pleziertjes, kan niet krachtig zijn. Maar wie dagelijks omgaat met God, wordt een volwassen mens: rijk in genade, gelukkig in zijn ervaring, machtig in zijn invloed, geëerd en eerbaar.

Voor een boom hangt veel af van de grond waarin hij staat. Voor ons hangt álles af van onze plaats in de Heere Jezus. Van Hem moeten wij alles ontvangen wat wij nodig hebben. Willen wij ooit echt groeien in de voorhoven van het huis van de Heere, dan moeten wij daar geplant zijn. In Gods tuin groeit namelijk geen boom die zichzelf heeft gezaaid. Zijn wij eenmaal door de Heere geplant, dan worden we nooit meer uitgerukt. In Zijn voorhoven schieten we wortel naar beneden en dragen we vrucht naar boven, tot Zijn eer, voor eeuwig.

Vers 14

"In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen." De natuur raakt op, maar de genade bloeit. Wat de natuur betreft, hoort vrucht bij de jaren van volle kracht. Maar in de tuin van de genade worden

planten die zelf zwak zijn juist sterk in de Heere, en ze dragen overvloedig vrucht die God behaagt. Gelukkig zijn zij die deze sabbatpsalm kunnen zingen en de rust proeven die uit elk vers ademt. Angst voor de toekomst kan hen niet bang maken. Over hun slechte dagen, als de sterke man het begeeft, ligt immers een genadige belofte. Daarom wachten ze die dagen rustig en vol verwachting af.

Oude gelovigen hebben een rijpe ervaring. Met hun zachte karakter en hun vriendelijke getuigenissen geven ze velen te eten. Zelfs als ze aan bed gekluisterd zijn, dragen ze de vrucht van geduld. Zijn ze arm en onopvallend, dan wekt hun nederige, tevreden houding bewondering bij wie bescheiden waarde weten te waarderen. De genade verlaat een heilige niet als de wachters van het huis beginnen te beven. De belofte staat nog steeds vast, ook al kunnen de ogen haar niet meer lezen. Van het brood uit de hemel leeft hij nog als de maalsters hun werk laten liggen. En de stem van de Geest in zijn ziel klinkt nog altijd zoet, als de dochters van het gezang zijn neergebogen.

Geprezen zij de Heere hiervoor! Want ook tot de grijze haren toe is Hij de IK BEN, Die Zijn volk gemaakt heeft. Daarom draagt Hij hen en tilt Hij hen op. “Zij zullen vet en groen zijn.” Ze slepen zich niet voort in een ellendig, uitgehongerd bestaan. Het zijn bomen vol sap, met dik en weelderig blad. God houdt Zijn arme dienaren niet kort en Hij maakt hun troost niet kleiner als hun gebreken toenemen. Hij zorgt er veeleer voor dat ze nieuwe kracht krijgen, want hun mond wordt verzadigd met Zijn eigen goede gaven.

Iemand als Paulus, de oude, vraagt niet om ons medelijden. Hij vraagt dat we meeleven en dankbaar zijn. Zijn uiterlijke mens mag dan zwak zijn, zijn innerlijke mens wordt elke dag zo vernieuwd dat we zijn blijvende vrede best mogen benijden.

Vers 15

Deze goedheid voor de ouderen bewijst dat hun God trouw is. Ze brengt hen ertoe te laten zien dat de Heere recht is, door vrolijk te

getuigen van Zijn onophoudelijke goedheid. Wij dienen geen Meester Die Zijn belofte intrekt. Een ander kan ons bedriegen, maar Hij nooit. Elke oude christen is een aanbevelingsbrief voor de onveranderlijke trouw van Jehova. “Hij is mijn Rotssteen, en in Hem is geen onrecht.” Hier zet de psalmist zijn eigen zegel en handtekening. Hij bleef nog altijd bouwen op zijn God, en de Heere bleef een vaste grond om op te vertrouwen. Voor onderdak en verdediging, om in te wonen en op te bouwen: God is onze Rots. Tot nu toe is Hij voor ons alles geweest wat Hij zei te zullen zijn. We mogen dubbel zeker zijn dat Hij dezelfde blijft tot het einde.

Hij heeft ons op de proef gesteld, maar Hij liet ons nooit verzocht worden boven ons vermogen. Hij heeft onze beloning uitgesteld, maar Hij is nooit zo onrechtvaardig geweest ons werk van geloof en onze arbeid van liefde te vergeten. Hij is een vriend zonder gebreken en een helper die nooit tekortschiet. Wat Hij ook met ons doet: Hij heeft altijd gelijk. In wat Hij beschikt zit geen fout, zelfs geen kleine. Hij is volkomen waar en rechtvaardig. Zo weven we het slot van de psalm vast aan het begin, en we maken er een kroon van voor het hoofd van onze Geliefde.

Het is goed om de Heere lof te zingen, want “Hij is mijn Rotssteen, en in Hem is geen onrecht.”

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Dit lied draagt als opschrift: “Een psalm, te zingen op den dag van den sabbat.” De Joden wezen bepaalde psalmen aan bepaalde dagen toe, dat weten we. Volgens rabbi Selomo gaat het hier over de toekomst van de zaligen, want hun leven is één lange sabbat. Weer anderen zeggen dat Adam het lied maakte, op de zevende dag van de

schepping. Aannemelijker is dat de dichter het Adam bij wijze van dichterlijk spel in de mond heeft gelegd. Dan zien we hem staan, verwonderd en dankbaar, voor de schepping die nog vers is. Maar Ps. 92:2 verwijst blijkbaar naar het ochtend- en het avondoffer. Volgens de psalmist zijn juist die momenten het meest geschikt voor gebed en lofprijs. — D. Cresswell.

Titel

"Voor den sabbatdag." Lud. de Dieu merkt hierbij op dat elke weekdag misschien zijn eigen psalmen had. De Talmoed (lib. Myvdq) wijst in die richting. Dit zongen de Levieten vroeger in het heiligdom. Op de eerste dag Ps. 24:1-10. Op de tweede Ps. 48:1-14. Op de derde Ps. 82:1-8. Op de vierde Ps. 104:1-35. Op de vijfde Ps. 81:1-16. Op de zesde Ps. 93:1-5. En op de zevende Ps. 92:1-15, die opent met de woorden: een psalm of lofzang voor de sabbatdag. Daarmee wordt de komende eeuw bedoeld, die één en al sabbat zal zijn. — Martin Geier.

Titel

"Voor den sabbat." Het is opvallend dat de naam Jehova in deze psalm zeven keer voorkomt, het getal van de sabbat (1, 4, 5, 8, 9, 13, 15). — C. Wordsworth.

Vers 1

"Het is goed." Het is bonum, honestum, jucundum, utile: een goed dat eerlijk, aangenaam en nuttig is. Het reukofferaltaar moest overtrokken worden met zuiver goud, met een gouden kroon eromheen. Passen we dat zinnebeeldig toe, dan zegt het ons dat het geestelijke reukwerk van gebed en lofprijzing rijk en kostbaar is, iets van goud en iets van een koning. — Henry Jeanes, in "The Works of Heaven upon Earth", 1649.

Vers 1

"Het is goed, dat men den HEERE love, en Uw Naam psalmzinge" enzovoort. Danken is veel edeler en zuiverder dan vragen. Als we iets vragen, hebben we vaak ons eigen voordeel voor ogen. Als we danken, denken we alleen aan Gods eer. De Heere Jezus zei: "Het is zaliger te geven dan te ontvangen." Wie iets vraagt, wil in de tweede plaats iets goeds van God krijgen. Wie dankt, wil alleen God eer geven. — William Ames (1576-1633), in "Medulla Theologica."

Vers 1

"Loven", "psalmen zingen." Voor Zijn weldaden danken we God. Om Zijn volmaaktheden prijzen we Hem. — Filliucius, naar Thomas van Aquino.

Vers 1

Psalmen zingen.

1. Zingen is de muziek van de schepping. De Schrift vertelt dat bergen zingen (Jes. 41:23), dat dalen zingen (Ps. 65:13) en dat de bomen van het bos zingen (1 Kron. 16:33). Ja, voor de vogels is de lucht een concertzaal, waar ze hun liederen laten horen.
2. Zingen is de muziek van Gods ordeningen in de eredienst. Augustinus vertelt over zichzelf dat hij in Milaan kwam en de mensen hoorde zingen. In de kerk moest hij huilen van vreugde om die mooie melodie. En Beza bekent dat hij zich buitengewoon getroost voelde toen hij de eerste keer de gemeente binnenkwam en hen Ps. 91:1-16 hoorde zingen. Het geluid ervan bleef daarna in zijn hart. De rabbijnen vertellen dat de Joden na het vieren van het Pascha Ps. 91:1-16 zongen, en de vijf psalmen die daarna volgen. En onze Zaligmaker en Zijn apostelen "zongen een lofzang" meteen na het gezegende avondmaal (Matth. 26:30).
3. Zingen is de muziek van de heiligen. (1) Ze deden dit het liefst met velen tegelijk (Ps. 149:1). (2) Ze deden het in hun grootste nood (Jes.

26:19). (3) Ze deden het op hun hardste vlucht (Jes. 42:10-11). (4) Ze deden het bij hun grootste bevrijdingen (Jes. 65:14). (5) Ze deden het in tijden van de grootste overvloed.

In al die wisselende tijden was zingen hun vaste plicht en hun vreugde. En het past ook echt dat de heiligen en dienaren van God hun blijdschap en lof uitzingen voor de Heere, de Almachtige. Elke eigenschap van Hem kan hun lied en hun melodie geven.

1. Zingen is de muziek van de engelen. Job zegt: "De morgensterren te zamen vrolijk zongen" (Job 38:7). Volgens Pineda zijn die morgensterren de engelen. De Chaldeeuwse parafrase is het daarmee eens en spreekt van aciem angelorum, "een leger van engelen." Toen dit heir uit de hemel kwam om de geboorte van onze dierbare Jezus bekend te maken, zongen ze die boodschap ook zo (Luk. 2:13). Ze waren ainountwn: ze verkondigden hun boodschap in "lofzang", de hele schare engelen samen als één koor. Ook in de hemel klinkt de blije muziek van de engelen. Daar zingen ze halleluja voor de Allerhoogste en voor het Lam op de troon (Openb. 5:11-12).
2. Zingen is de muziek van de hemel. De heerlijke heiligen en engelen geven op deze manier klem aan hun lof en vormen samen één harmonie in hun staat van zaligheid. Dit is de muziek van de bruidskamer (Openb. 15:3). De heiligen die hier hun psalmen instemden, zingen nu halleluja op een luidere toon. Ze brengen hun vreugde onder woorden, wat ze hier nooit helemaal naar wens konden. Hier werkten ze met slaperige harten en stamelende tongen. In heerlijkheid zijn die hindernissen verdwenen, en niets stoort nog hun vrolijke feest.

— John Wells (overleden 1676), in "The Morning Exercises."

Vers 2

"In den morgenstond." Dan is de geest na de rust van de nacht inderdaad actiever, toegewijder en standvastiger. Op andere uren, bijvoor-

beeld midden op de dag of in de namiddag, word je gestoord door allerlei geluiden van bedrijvigheid en drukt vermoeidheid zwaarder. Vergelijk Ps. 5:4, 59:17, 58:2, 88:14 en Ps. 119:147-148, waar ditzelfde deel van de dag wordt geprezen als het meest geschikt om heilig na te denken. Toch moeten we dit niet te streng opvatten, alsof alleen de morgen geschikt is om Gods genade te vieren en de middag of avond niet. — Martin Geier.

Vers 2

"In den morgenstond." De Brahmanen staan drie uur voor zonsopgang op om te bidden. De Indianen vinden het een grote zonde om 's morgens te eten voordat ze tot hun goden hebben gebeden. De oude Romeinen vonden het goddeloos als ze in huis geen kamertje hadden dat voor gebed was gereserveerd. Laten we van deze Turken en heidenen een les leren. Hun gloeiende ijver moet ons beschamen. Wij hebben het ware licht. Mag hun ijver dan groter zijn dan de onze? — Frederic Arndt, in "Lights of the Morning", 1861.

Vers 2

"In den morgenstond Uw goedertierenheid verkondige." Onze lofzang moet bij het moment passen. Gaat het ons goed, dus in de morgen, dan moeten we Uw goedertierenheid bekendmaken. Al het goede dat we hebben, komt immers van Gods barmhartigheid en genade. Gaat het ons slecht, in de nacht, dan moeten we Uw gerechtigheid of trouw bekendmaken. Alle tegenspoed is immers toegelaten door Gods rechtvaardig oordeel. — J. Turrecremata.

Vers 2

Gods barmhartigheid is zelf de straal van de morgen die het donker verjaagt (Ps. 3:5, 59:16). Zijn trouw is de wachter die ons zekerheid geeft tegen het gevaar van de nacht. — F. Delitzsch.

Vers 2

"In den morgenstond ... in de nachten." God is de Alfa en de Omega. Het hoort zo dat wij de dag met lof voor Hem openen en afsluiten, want Hij opent en sluit die dag voor ons met barmhartigheid. Je ziet dus helder wat je te doen staat. Wil je dat God je werk overdag laat gelukken en je nachtrust zoet maakt? Sluit ze dan allebei af met gebed, in de morgen en in de avond. Wie 's morgens geen zorg draagt voor Gods deel van de tijd, berooft God van wat Hem toekomt. Maar hij steelt ook van zichzelf, de hele dag lang, want hij mist de zegen die een gelovig gebed uit de hemel over zijn werk had kunnen brengen. En wie 's avonds zijn ogen sluit zonder te bidden, gaat liggen voordat zijn bed is opgemaakt. — William Gurnall.

Vers 2

"Uw getrouwheid" (Vulg. "veritas") "in de nachten." We kunnen "waarheid" ook in de gewone zin van dat woord nemen. Zo leest de heilige Hieronymus haar in zijn uitleg van onze psalm. Hij zegt: "De waarheid van de Heere wordt in de nacht verkondigd, alsof ze in duistere woorden is gewikkeld. Ze wordt gesproken in een raadsel en in gelijkenissen, zodat ze die zien niet zouden zien en die horen niet zouden verstaan. Mozes beklom de berg Sinaï (Ex. 24:9). Hij ging in de storm, in de zwartheid en het donker, en daar sprak hij met de Heere." Zo Hieronymus.

Volgens Lactantius is het Christus Die ons het licht teruggeeft. Moeten we blijven wachten, vraagt hij, tot Socrates iets weet? Of tot Anaxagoras licht vindt in het donker? Of tot Democritus de waarheid uit een put omhoog haalt? Of tot Empedocles de paden van zijn ziel verbreedt? Of tot Arcesilaüs en Carneades iets zien, voelen en merken? Kijk, een stem uit de hemel leert ons de waarheid. Hij maakt haar ons helderder dan de zon zelf... In de nacht moet de waarheid getoond worden, zodat de nacht dag wordt. — Le Blanc.

Vers 3

"Op het tiensnarig instrument." Eusebius schrijft in zijn commentaar op deze psalm: "De psalter met tien snaren is de dienst aan de Heilige Geest. Die wordt gedaan met de vijf zintuigen van het lichaam en de vijf krachten van de ziel." Als bewijs voor die uitleg haalt hij de apostel aan, 1 Kor. 14:15: "Ik zal wel met den geest bidden, maar ik zal ook met het verstand bidden; ik zal wel met den geest zingen, maar ik zal ook met het verstand zingen." "Het verstand heeft een kracht waarmee het het lichaam in beweging zet. Zo heeft de geest een eigen kracht waarmee hij de ziel in beweging zet." Wat je ook van deze uitleg vindt, één ding blijkt er duidelijk uit: in de kerk van Christus werd ten tijde van Eusebius, rond het midden van de vierde eeuw, nog geen muziek op instrumenten gebruikt. Was dat er toen wel geweest, dan had hij er vast iets over gezegd of er een geestelijke betekenis aan gegeven. Of hij had, net als met de woorden van de apostel hierboven, laten zien dat aardse gebruiken in de plaats waren gekomen van geestelijke oefeningen. — Adam Clarke.

Vers 3

In wat Augustinus aan Ambrosius schrijft, staat over ditzelfde onderwerp deze passage: "Soms zou ik, uit overdreven ijver, de melodieën van de zoete zangen die we in de Psalter gebruiken helemaal uit mijn leven en uit de kerk willen weren, zodat onze oren ons niet verleiden. De weg van Athanasius, bisschop van Alexandrië, lijkt me veilig. Hij liet de lezer, zoals ik vaak heb gehoord, met zo weinig verandering van stem voordragen dat het meer op spreken leek dan op zingen. En toch denk ik aan de tranen die ik huilde toen ik de zangen van Uw kerk hoorde, in de beginjaren van mijn teruggevonden geloof. Ik bedenk dat niet de muziek op zichzelf mij ontroerde, maar de inhoud, die door heldere stemmen en een passende melodie als het ware naar voren werd gebracht. Dan geef ik op mijn beurt toe hoe nuttig die gewoonte is."

Vers 3

We moeten niet denken dat God plezier had in de harp zoals wij genieten van een mooi samenklinken van tonen. Maar de Joden waren nog minderjarig, en ze mochten alleen zulke kinderlijke hulpmiddelen gebruiken. Die moesten de aanbidders aanzetten om met hun hart actiever Gods lof te vieren. Denk eraan dat de dienst aan God nooit werd gezien als iets dat uit zulke uiterlijke handelingen bestond. Ze waren alleen nodig om een volk dat nog zwak en onbeslagen was in kennis, op weg te helpen naar de geestelijke dienst van God. Hier zit een verschil tussen Zijn volk onder het Oude en onder het Nieuwe Testament.

Want nu Christus is gekomen en de gemeente volwassen is, zouden we het licht van het evangelie begraven als we de schaduwen van een voorbije tijd weer binnenhaalden. Daaruit blijkt dat je van de papisten, die muziek met instrumenten gebruiken, niet kunt zeggen dat ze het voorbeeld van Gods volk van vroeger volgen. Ze apen het eerder na, op een zinloze en dwaze manier. Ze hebben een kinderlijk plezier in die dienst van het Oude Testament, die symbolisch was en met het evangelie ophield. — Johannes Calvijn.

Vers 3

Chrysostomus zegt: “Muziek op instrumenten werd alleen aan de Joden toegestaan, net als het offer, omdat hun ziel zo traag en grof was. God boog Zich neer naar hun zwakheid, omdat ze nog maar net waren losgemaakt van de afgoden. Maar nu hebben we geen orgels nodig. We kunnen ons eigen lichaam gebruiken om Hem te prijzen.” Theodoretus heeft veel van zulke uitspraken in zijn commentaar op de psalmen en elders.

Maar de schrijver die onder de naam Justinus Martyr bekendstaat, is nog duidelijker over hoe het in de praktijk ging. Hij zegt ronduit “dat zang met instrumentale muziek in de christelijke kerken niet

werd aangenomen, zoals bij de Joden in hun beginperiode, maar alleen eenvoudige zang." — Joseph Bingham.

Vers 3

Hoe langer ik over instrumentale muziek nadenk, des te duidelijker zie ik: ze past totaal niet bij de geest van de tijd van het evangelie. Er hing een schittering, zo mag ik het noemen, rond zelfs de goddelijke instellingen van het Jodendom. Een verheven tempel, versierd met goud, zilver en edelstenen, gouden kandelaars, gouden altaren, priesters in kostbare kleding, trompetten, cimbalen en harpen. Dit alles paste bij een tijd waarin de gemeente nog in haar kinderjaren was. Maar als het wezen eenmaal is gekomen, is het tijd dat de schaduwen vluchten. De beste uitleg van harpen bij het zingen geeft dr. Watts:

> *"O, mocht mijn hart in de juiste toon bevonden worden,*
> *als de harp van David met haar plechtige klank."*
>
> — *Andrew Fuller.*

Vers 3 (laatste zinsdeel)

"Op overdenking met een harp." (Nieuwe vertaling.) Met een gedurfd maar begrijpelijk beeld wordt de overdenking genoemd als een instrument, net zoals lier en harp. Die laatste wordt er alleen als begeleiding bij gezet. — J.A. Alexander.

Vers 3

"Met een voorbedacht lied." Christenen mogen zo veel zingen als ze willen in dat heilige, hemelse werk, in Gods huis en in hun eigen huis. Maar laat het gebeuren als een heilige daad, waarbij ze direct en zichtbaar met God te maken hebben. Als mensen samen een openlijke daad van toewijding doen of plechtig God dienen, moet God met eerbied als aanwezig worden gezien. We willen niet dat de ark van God van ons weggaat. We willen God er ook niet toe brengen een bres in ons te slaan. Laten we er dus voor zorgen dat we met eerbied

met de ark omgaan. — Jonathan Edwards, in "Errors connected with singing praises to God."

Vers 4

"Want Gij hebt mij verblijd, HEERE! met Uw daden." Bij een goed gebruik van de sabbat hoort ook dat je kijkt naar de werken van de schepping en erover nadenkt. Als de Heere onze overdenking zegent, geeft het nadenken over Zijn werken ons veel zoete verkwikking en blijdschap. En is dat zo, dan moeten we onze blijdschap met grote dankbaarheid erkennen en ons hart opheffen op Zijn wegen. — David Dickson.

Vers 4

"Uw daden." Het "werk van God" is hier net zo wonderbaarlijk als de schepping, die de oorspronkelijke reden was om de sabbat te heiligen (zie het opschrift van deze psalm). Het is namelijk de uiteindelijke verlossing van Zijn volk. — A.R. Fausset.

Vers 4

"Gij hebt mij verblijd, HEERE! met Uw daden" enzovoort. Er is in de wereld zeker niets dat zo veel macht heeft over wat er in een mensenhart omgaat als de milde zachtheid van de natuur. Alleen een volkomen wederzijdse verbondenheid kan daarbij in de buurt komen. Als je de stad uit gaat, zakt zelfs het meest gespannen humeur tot rust bij het zien van een wijd landschap in het halfdonker van een mooie avond. Dan daalt de geest van vrede neer in je hart. Hij maakt je gedachten los en tilt je ziel op naar de Schepper. Dan zien we de Vader van het heelal in Zijn werken. We zien Zijn grootheid in aarde, zee en lucht. We voelen Zijn liefde in de gevoelens die dat in ons wekt. Half sterfelijk en half bovenaards zijn we vergeten waar we zijn. We kijken uit naar wat die wereld moet zijn, waarvan deze mooie aarde maar de schaduw is. — Miss Porter.

Vers 4

"Ik zal juichen over de werken Uwer handen." Hier is het passend de lezer te herinneren aan drie grote uitbarstingen van aanbiddend gezang. In verschillende eeuwen welden ze op uit zielen die verrukt waren door wat ze in de natuur zagen. Ze zijn alle drie een duidelijk voorbeeld van juichen over de werken van Gods handen. Wat klonk Milton majestueus toen hij over onze eerste ouders voor de val schreef:

> *"Heilige vervoering ontbrak hun niet om hun Schepper*
> *in gepaste klanken te prijzen, gesproken of gezongen*
> *zonder voorbereiding; zo vlot vloeide de welsprekendheid*
> *van hun lippen, in proza of in ritmisch vers,*
> *welluidender dan lier of harp nodig had,*
> *om méér zoetheid erbij te voegen."*

Daarna geeft hij ons die edele hymne, die te bekend is om hier aan te halen. De lezer vindt haar in het vijfde boek van Paradise Lost. Ze begint met: "Dit zijn Uw heerlijke werken, Vader van al het goede, Almachtige!"

Ook Thomson stijgt in zijn Seasons tot een verbazingwekkende hoogte, als hij zijn gedicht afsluit met een hymne:

> *"Dit alles wisselt, Almachtige Vader, dit alles*
> *is niet meer dan de veelvormige God."*

Coleridge bereikt in zijn "Hymn before Sunrise, in the Vale of Chamouni" net zo goed de hoogten van zegevierende aanbidding, als hij uitroept:

> *"Word wakker, mijn ziel! Niet slechts lijdelijke lof*
> *ben je verschuldigd! Niet alleen deze zwellende tranen,*
> *stomme dank en heimelijke vervoering! Word wakker,*
> *stem van zoet gezang! Word wakker, mijn hart, word wakker!*
>
> *Groene dalen en ijzige rotsen, zing allen mijn hymne mee."*

Vers 5

"Uw gedachten." Dit is het meervoud van tbvrm, van het werkwoord bvr: nadenken, tellen, weven. Dat laatste geeft een goed beeld van wat hier met bewondering en lof wordt bezongen. Het gaat om de verbazingwekkende ingewikkeldheid en het vernuft waarmee de goddelijke Geest Zijn plannen bedenkt en uitvoert. Uiteindelijk is het resultaat te zien als een prachtig geweven stof van vele fijne draden in zachte kleurmengelingen. — Christopher Wordsworth.

Vers 5

"Uw gedachten." Waarlijk, mijn broeders: geen zee is zo diep als deze gedachten van God, Die de goddelozen laat bloeien en de goeden laat lijden. Niets is zo diepzinnig, niets zo diep. Daarin lopen alle ongelovige zielen vast, in die diepte, in die peilloosheid. Wil je deze diepte oversteken? Ga dan niet weg bij het hout van het kruis van Christus, dan zink je niet. Houd je stevig vast aan Christus. — Augustinus.

Vers 6

Veelzeggend schreef hij: "De redeloze mens weet het niet, en de dwaas verstaat dit niet." Hij bedoelt dit: als de goddelozen snel en schijnbaar krachtig opschieten, zoals de zomerbloemen in Palestina, dan is dat omdat ze snel rijp worden voor een plotselinge ondergang. "De redeloze mens" is een precieze vertaling van de Hebreeuwse woorden. Het is iemand die God als mens heeft begiftigd, maar die zichzelf tot dier heeft vernederd. Een mens, omdat hij naar Gods beeld is geschapen. Een redeloos dier, omdat hij zichzelf (zullen we zeggen: zichzelf gemaakt heeft?) heeft omgevormd naar het beeld van de lagere dieren! — Henry Cowles.

Vers 6

"Een onvernuftig man weet er niet" enzovoort. Een stompzinnige zinnenmens, die zijn ziel alleen als zout heeft om zijn lichaam voor bederf te behoeden (zo zeggen we dat van varkens), let niet op Gods

grote werken. Hij gromt en gaat zijn weg, tevreden met een natuurlijk gebruik van de schepselen, zoals de beesten. — John Trapp.

Vers 6

"Een onvernuftig man weet er niet" enzovoort. Dat wil zeggen: hij is een beest en heeft geen geheiligd beginsel van wijsheid in zich. Daarom kijkt hij, bij alle werken van God en alles wat gebeurt, niet verder dan een beest. Alle zegeningen ziet hij als dingen die God voor het plezier van de mens heeft gemaakt. Maar heilige, geestelijke en nuttige gedachten haalt hij er zelden uit. Die kunst verstaat hij niet. — Thomas Goodwin.

Vers 6

"Een onvernuftig man weet er niet." Wat doen mensen toch massaal hun best om de fijngevoeligheid die God hun gaf te laten verkommeren, met het bedorven genot van zinnen en driften. Dit verstand had in de schepping een wereld vol glorie kunnen zien. Het had er als door een doorzichtige sluier doorheen kunnen kijken naar dingen die oneindig heerlijker zijn, aangeduid of verborgen onder die bedekking. Maar nu is het zo dof en zwaar als een stuk antracietkool. Wie heeft het zo gemaakt? Helaas: gewoonten van zinnelijkheid en zonde. Was de ziel van kindsbeen af voor God opgevoed, met gewoonten die bij haar geestelijke aard passen, dan was ze vol leven, liefde en gevoel geweest. Ze zou in harmonie zijn geweest met alles wat mooi is in de natuur. Door de zichtbare wereld heen had ze de geestelijke wereld gezien. Schoonheid van natuur en verstand had haar in vuur en vlam gezet, en ze was net zo graag aan haar plicht begonnen als een kind aan zijn spel.

Wat een afschuwelijke verwoesting richt een leven vol zinnelijkheid aan in het binnenste gevoel van de geest! Wat een aftakeling, verval en verlamming van haar vermogen om iets aan te voelen! Zo erg zelfs dat je kunt twijfelen aan het bestaan van geestelijk aanvoelen van een geestelijke wereld, of dat zelfs kunt ontkennen! Een mens

kan angstaanjagend goed slagen in dit werk van vernietiging van zijn eigen aard, als hij het lang genoeg volhoudt.

"Wie kan zonder woede lezen over Kant", zegt De Quincey. "Aan zijn eigen tafel, in vertrouwelijk gesprek en oprecht in de kring van vrienden, jubelde hij, wat hij in zijn boeken ook schreef, bij het vooruitzicht van totale, definitieve vernietiging. Hij zette zijn roem in het graf en had als ambitie voor eeuwig te rotten! De koning van Pruisen was een persoonlijke vriend van Kant, maar zag zich verplicht zijn staatsbliksems op enkele van diens leerstellingen te richten. Daarmee joeg hij hem schrik aan terwijl hij vooruitstormde. Anders weet ik zeker dat Kant het atheïsme openlijk vanaf de katheder zou hebben uitgedeeld. Hij zou het afschuwelijke, gruwelijke geloof dat hij in het geheim aanhing, op de troon hebben gezet aan de universiteit van Koningsbergen. Er was het kanon van een groot koning voor nodig om hem te laten stoppen. Zo is bekend dat de maag met haar natuurlijke afscheiding niet alleen elk vreemd voorwerp aanvalt dat erin terechtkomt. Soms (zoals John Hunter als eerste aantoonde) valt ze ook zichzelf aan, en haar eigen gebouw van organen. Net zo, en met dezelfde onnatuurlijke uitbreiding van het instinct, zette Kant zijn vernietigende werk voort. Uiteindelijk richtte hij het op zijn eigen hoop, en op de garanties dat hij beter was dan de hond, de aap en de worm." — George B. Cheever, in "Voices of Nature", 1852.

Vers 6

"Een dwaas." De sufferd is een automaat. Hij is een machine, die door een veer in beweging wordt gezet. Louter de zwaartekracht stuurt hem vooruit, laat hem bewegen en draaien, onophoudelijk, steeds op dezelfde manier en in precies hetzelfde gelijkmatige tempo. Hij is altijd hetzelfde en spreekt zichzelf nooit tegen. Wie hem één keer heeft gezien, heeft hem op elk moment en in elke fase van zijn leven gezien. Hij lijkt op de os die loeit of de merel die fluit. Het minst zicht-

baar aan hem is zijn ziel: die doet niets, oefent zich niet, rust. — Jean de la Bruyère (1639-1696), aangehaald door Ramage.

Vers 6

"En een dwaas verstaat ditzelve."

> *Hij dwaalde rond door dalen en langs stromen,*
> *in het groene woud en in het holle dal.*
> *Daar woonde hij, bij nacht en bij dag,*
> *maar de natuur vond nooit de weg*
> *tot in het hart van Peter Bell.*
>
> *Tevergeefs leidde de natuur hem, net als eerder,*
> *door elk jaar met al zijn wisselingen heen.*
> *Een sleutelbloem aan de oever van een rivier*
> *was voor hem een gele sleutelbloem,*
> *en niets meer dan dat.*
>
> *Tevergeefs was in water, aarde en lucht*
> *de ziel van blij geluid verspreid,*
> *toen Peter op een morgen in april,*
> *onder de brem of de uitbottende doorn,*
> *de warme aarde tot zijn luie bed maakte.*
>
> *Op het middaguur, aan de rand van het bos,*
> *lag hij beneden de hoge takken.*
> *De zachte, blauwe hemel smolt nooit weg*
> *tot in zijn hart; en nooit voelde hij*
> *de tover van die zachte, blauwe hemel!*
>
> *Er lag een hardheid op zijn wang,*
> *er lag een hardheid in zijn oog,*
> *alsof de man zijn gezicht had vastgezet,*
> *op menige eenzame plek,*
> *tegen de wind en de open hemel in.*
>
> — W. Wordsworth, 1770-1850.

Vers 7

"Dat de goddelozen groeien als het kruid" enzovoort. Hun grootste geluk blijkt hun ergste ongeluk. — Adam Clarke.

Vers 7

Ze denken er nauwelijks aan dat ze alleen mogen gedijen om, net als beesten, rijper te worden voor de slacht. Hoe vetter ze worden, hoe rijper ze zijn voor de slacht, en hoe eerder ze geslacht worden: "Dat Hij van hun vetsten doodde." Ps. 78:31. — Zachary Bogan.

Vers 8

Hier ligt het scharnierpunt van de psalm. "Maar Gij, HEERE, zijt de Allerhoogste in der eeuwigheid", letterlijk: "zijt hoogte" en zo verder. Het abstracte woord staat hier voor het concrete, om te zeggen dat de kern van alles wat hoog is, samenkomt in Jehova. Lijken God en de zaak van de heiligheid laag te staan, dan is God in werkelijkheid nooit hoger dan op dat moment. Want uit schijnbare zwakte laat Hij de grootste kracht tot volle wasdom komen. Lijken de goddelozen hoog te staan, dan staan ze op het punt om voor eeuwig te worden neergeworpen. Een gelovige die dit beseft, wanhoopt niet als hijzelf is vernederd en de goddelozen schijnbaar zijn verheven. Als we kunnen voelen: "Jehova is de Allerhoogste in der eeuwigheid", dan kunnen we rustig blijven, hoe laag we ook liggen. — A.R. Fausset.

Vers 9

"Want zie, Uw vijanden", "want ziet, Uw vijanden." Zo zet hij hun ondergang neer als iets wat al gebeurt en zeker is. Dat laat de herhaling van de woorden zien. — Matthew Pool.

Vers 9

"Uw vijanden zullen vergaan." Dit is de enige psalm in het psalmboek die een sabbatslied wordt genoemd. De oudere sabbat was een voorafschaduwing van onze rust van de zonde in Christus. Daarom is het

eindelijk uitroeien van de zonde een van de hoofdthema's van deze psalm. — Joseph Francis Thrupp.

Vers 9

"De werkers der ongerechtigheid zullen verstrooid worden." De goddelozen kunnen zich verenigen en een bondgenootschap sluiten, maar de banden van hun gezelschap zijn zwak. Ze blijven zelden lang eensgezind, althans over het bijzondere doel dat ze nastreven. Over het algemene doel zijn ze het zeker wel eens: kwaad doen. Maar God zal hen binnenkort met Zijn macht en in Zijn toorn in verwarring brengen en verstrooien, tot hun ondergang. — Samuel Burder.

Vers 10

"Gij zult mijn hoorn verhogen, gelijk eens eenhoorns." Dit wijst blijkbaar naar de manier waarop runderen hun hoorns gebruiken: eerst de kop omlaag, dan met een zwaai omhoog. — William Houghton, in Smith's Bible Dictionary.

Vers 10

"Gelijk eens eenhoorns." Winer gaat na wat oude en nieuwe schrijvers over dit dier vertellen. Daarna zegt hij zonder aarzelen: "Ik ben er zeker van dat het de Antilope Leucoryx is, een soort geit met lange en scherpe hoorns." — William Walford.

Vers 10

"Ik ben met verse olie." In plaats van "verse olie" geeft Montanus de woordelijke betekenis van het oorspronkelijke woord: virido oleo, "met groene olie." Ainsworth vertaalt het net zo: "verse of groene olie." Calmet schrijft: "De planten gaven een deel van hun kleur af, en ook van hun geur. Zo kwam men tot de uitdrukking 'groene olie'." Harmer: "Ik zal gezalfd worden met groene olie." Een deel van deze schrijvers meent dat "groen", zoals in de grondtekst, "kostbare, geuri-

ge olie" betekent. Anderen nemen het letterlijk, als de kleur groen. Weer anderen lezen het als "vers", dus pas gemaakte olie.

Zelf houd ik het erop dat het "koud geperste olie" betekent. Dat is olie die uit de noot of vrucht is gedrukt, zonder dat er iets aan te pas komt dat gekookt wordt. In het Oosten zalft men zich liever hiermee dan met enige andere olie. Men houdt haar voor de kostbaarste, de zuiverste en de meest krachtige. Bijna al hun medicinale oliën maken ze op die manier. Men wint er minder olie mee dan door te koken; zulke oliën zijn daarom heel duur. Daarom heet het product zo bereid ook patche: "groene olie." Maar in het Oosten gebruikt men dit woord ook voor andere dingen die niet gekookt, dus rauw zijn.

Water dat niet gekookt is, heet patchi-tameer, "groen water". Patche-pal betekent eveneens "groene melk": melk die niet is gekookt. De boter daarvan noemt men "groene boter". En vlees of yams die niet zijn gekookt, hebben dezelfde naam. Ik denk dus dat de psalmist doelt op dat kostbare product dat "groene olie" heet, omdat men het zonder koken uit noot of vrucht perst. — Joseph Roberts, in "Oriental Illustrations."

Vers 10

"Ben met verse olie." Elke zegen en elke verkwikking die ik kreeg, krijg en nog zal krijgen, lijkt op wat een gast op een feestmaal ontvangt. Hij wordt als vriend binnengehaald en zijn hoofd wordt rijkelijk gezalfd met olie of geurige balsem. Zo komt de geest zachtjes op adem, ontstaat er blijdschap diep van binnen en komt de schoonheid van gezicht en lichaam, zoals het daar de gewoonte is, tot volle glans. Het kan ook zijn dat hij doelt op de gewoonte om mensen te zalven wanneer ze plechtig in een schitterend ambt worden gezet. Vergelijk Ps. 23:5: "Gij maakt mijn hoofd vet met olie", en Ps. 45:7: "God, Uw God, heeft U gezalfd met olie der verblijding." — Martin Geier.

Vers 10 (laatste zinsdeel)

Er staat niet "ik ben gezalfd", hvm, maar ytlb, imbutus sum, perfusus sum: ik ben doordrenkt, overgoten. Blijkbaar gaat het om de grote hoeveelheid welriekende olie die op die dag werd gebruikt, toen hij tot koning over alle stammen werd uitgeroepen. Het wijst erop dat de daad populairder was, of dat Jehova Zijn volk rijker zegende. Het loont de moeite op dit punt te letten op het verschil tussen Davids eerste zalving en die van Saul, beide door Samuël verricht. Toen Samuël de opdracht kreeg om Saul te zalven, "nam hij een oliekruikje en goot het uit op zijn hoofd." Dat gebeurde in stilte, 1 Sam. 16:13. Bij David zien we dat opnieuw de hoorn werd gebruikt, kennelijk tot aan de rand gevuld. David werd er doornat van. — John Mason Good.

Vers 11

"Mijn verspieders." Het woord dat hier staat, rwv, shur, komt verder nergens voor. Het betekent in de kern: iemand die op de loer ligt, die let op wat een ander doet, die in een hinderlaag zit. Het slaat op mensen die op zijn gedrag letten en uit waren op zijn ondergang. — A. Barnes.

Vers 12

"Als een palmboom." Kijk eens naar die statige palmen die hier en daar op de vlakte staan, als soldaten op wacht. Hun veervormige kruinen knikken sierlijk boven hun trotse kop. De stam is hoog, slank en kaarsrecht, als de rechtschapenheid zelf. De Arabische dichters halen er menig beeld uit voor hun geliefde. En lang vóór hen zong Salomo al: "Hoe schoon zijt gij, en hoe liefelijk zijt gij, o liefde, in wellusten! Deze uw lengte is te vergelijken bij een palmboom" (Hoogl. 7:6-7). En ook Salomo's vader zegt: "De rechtvaardige zal bloeien als een palmboom" enzovoort.

De koninklijke dichter nam meer dan één beeld uit het leven van mensen en uit de eigenschappen van deze edele boom om zijn heilige

lied mee op te sieren. De palm groeit langzaam maar gestaag, eeuw na eeuw. De wisselende jaargetijden, die andere bomen aantasten, doen hem niets. In de rijke regen van de winter juicht hij niet te hard, en onder de droogte en de gloeiende zon van de zomer laat hij zijn kop niet hangen. Zware lasten die mensen op zijn kruin leggen kunnen hem niet krommer maken. Een aanhoudende wind ook niet.

Hij blijft volkomen recht. Daar staat hij: rustig kijkt hij neer op de wereld beneden en geeft hij geduldig zijn grote trossen gouden vruchten, generatie na generatie. "Zij brengen vrucht voort in den ouderdom." Dat beeld van geplant zijn in het huis van de Heere komt waarschijnlijk uit de gewoonte om mooie bomen met een lang leven te planten op de binnenplaatsen van tempels en paleizen, en op alle "hoogten" waar men God diende. Dat doet men nog steeds. Bijna elk paleis, elke moskee en elk klooster in het land heeft zulke bomen op de binnenplaats.

Ze staan er goed beschut en gedijen daarom bijzonder goed. Salomo liet alle wanden van het "Heilige der heiligen" helemaal met palmbomen beleggen. Ze stonden dus als het ware in het huis van de Heere Zelf. Ze waren er niet alleen als versiering. Ze pasten er ook, en ze zeiden er veel. Het allerbeste beeld is de palm: van volharding in het goede, maar ook van de beloning van de rechtvaardigen. Een vette, bloeiende ouderdom, een vredig einde, een glorierijke onsterfelijkheid. — W.M. Thomson.

Vers 12

"Als een palmboom." Linnaeus noemde de palmen "de vorsten van het plantenrijk". Von Martius schrijft vol vuur: "De gewone dampkring van onze wereld past niet bij deze koningen onder de planten. Maar in die zachte streken waar de natuur haar hof lijkt te houden en een sterrenstelsel van schoonheid om zich verzamelt van bloemen, vruchten, bomen en levende wezens: daar verheffen ze zich in de milde lucht, en daar steken ze hun majestueuze stammen het hoogst en het trotst

omhoog. Van een afstand lijken velen van hen, met hun lange, loodrechte schachten, op zuilen die de goddelijke bouwmeester heeft neergezet om het brede gewelf van de hemel te dragen. Als kapiteel hebben ze een kroon van schitterend groen loof." En Humboldt zegt over hen dat het "de hoogste en meest statige van alle plantenvormen" zijn.

Alle volken hebben hun altijd de prijs voor schoonheid gegeven, boven alle andere bomen. En vanuit het Aziatische rijk van de palmen, of de landen daaromheen, stuurde de menselijke beschaving haar eerste stralen van de vroege dageraad uit. Aan de noordrand van de Grote Woestijn, aan de voet van het Atlasgebergte, geven de bossen van dadelpalmen dat dorre gebied zijn eigen gezicht. Weinig andere bomen overleven daar. Het land is zo kurkdroog en er valt zo zelden regen dat tarwe er niet wil groeien. Zelfs gerst, maïs en kafferkoren (Holcus sorghum) geven de boer maar een magere, onzekere oogst.

De hete winden uit het zuiden zijn zelfs voor de bewoners amper te verdragen. En toch groeien hier bossen van dadelpalmen, die een scherm vormen waar geen zonnestraal doorheen komt. In hun schaduw worden citroenen, sinaasappelen en granaatappelen gekoesterd, en de wijnstok klimt omhoog met zijn kronkelende ranken. Al die vruchten groeien voortdurend in de schaduw, en toch smaken ze heerlijker dan in een klimaat dat gunstiger lijkt. Wat een mooie verklaring geven deze feiten bij de woorden van de Heilige Schrift: "De rechtvaardige zal bloeien als een palmboom!" De christen laat zich niet van zijn stuk brengen door de brandende, verschroeiende winden van verzoeking en vervolging.

Hij wordt gevoed door de verborgen bronnen van Gods genade en leeft en groeit in gelijkenis met zijn goddelijke Meester, terwijl alle anderen het onderspit delven en hun belijdenis verdort. Wat een opvallend contrast in de psalm! De goddelozen en wereldse mensen worden vergeleken met gras, dat in het gunstigste geval maar kort

leeft en gemakkelijk verdort. Maar het beeld van de christen is de palm, die eeuwenlang blijft staan. Zoals de weldadige schaduw van een palmbos, zo straalt de christen om zich heen een milde, geheiligde en hemelse invloed uit. En de grote waarde van de dadelpalm zit in zijn overvloedige, gezonde en heerlijke vrucht.

Zo hebben ook de echte leerlingen van Christus veel "vruchten der gerechtigheid". Onze Zaligmaker zei immers: "Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt; en gij zult Mijn discipelen zijn." — "The Palm Tribes and their Varieties." R.T. Society's Monthly Volume.

Vers 12

"De rechtvaardige zal bloeien." David vertelt ons hier hoe hij zal bloeien. "Hij zal bloeien als een palmboom, hij zal wassen als een ceder op den Libanon." Kort daarvoor zei hij over de goddelozen: "Als de goddelozen opschieten als het gras, en al de werkers der ongerechtigheid bloeien, dat zij tot in der eeuwigheid verdelgd zullen worden." Ze bloeien als het gras, dat er vandaag is en morgen in de oven wordt gegooid.

Wat een contrast met de waardeloosheid, de zwakte, de vergankelijkheid en het einde van gras, en dan nog wel in een warm land: de palm en de ceder van de Libanon! Het zijn altijdgroene bomen. Wat groeien ze mooi, stevig en machtig! Wat is de ceder sterk en hoog! Wat is de palm recht, majestueus en lang! De palm draagt ook vrucht, dadels, die als druiventrossen hangen. Soms geeft hij wel vijftig kilo in één keer. Hij vertelt ons ook waar hij zal bloeien. "Die in het huis des HEEREN geplant zijn, zullen in de voorhoven onzes Gods bloeien." Dat beeld is treffend.

Het huis van God wordt vergeleken met een tuin, of met goede, rijk bewaterde grond, die gunstig is voor leven, groen en vruchtbaarheid van de bomen die er staan. De reden is dat we in het heiligdom de gemeenschap van de heiligen hebben. Daar hebben we gemeenschap

met de Vader en met Zijn Zoon, Jezus Christus. Daar worden de verordeningen van de godsdienst en het woord van de waarheid uitgedeeld. Daar beveelt God de zegen: leven tot in eeuwigheid. Hij vertelt ons ook wanneer hij zal bloeien. "Nog in den ouderdom zullen zij vruchten voortbrengen." Dit laat zien dat hun beginselen blijvend zijn, en het maakt hen anders dan wat de natuur voortbrengt.

> *"De planten van de genade zullen altijd leven;*
> *de natuur vergaat, maar de genade moet gedijen;*
> *de tijd, die al het andere aantast,*
> *laat deze planten juist sterk en schoon bloeien."*

Een jonge christen is mooi, zoals een boom vol lentebloesem. Een oude christen is waardevol, zoals een boom in de herfst, doorgebogen onder rijpe vruchten. Van oude leerlingen verwachten we daarom meer. Ze zijn nog verder losgekomen van de wereld, want ze hebben vaker gezien hoe leeg die is. Ze zijn zachtmoediger en wijzer. Ze brengen sneller een offer om de vrede te bewaren. Ze oordelen rijper over goddelijke zaken, ze vertrouwen sterker op God en hun ervaring is rijker. Hij zegt ons ook waarom hij zal bloeien: "Zij zullen vet en groen zijn, om te verkondigen dat de HEERE recht is." We hadden eerder verwacht dat er zou staan: om te laten zien dat zíj recht zijn.

Maar zij zijn wat ze zijn door Gods genade. Het is niet hun eigen verdienste, maar de genade van God in hen. Van Hem krijgen ze hun vrucht. Dat ze bewaard blijven en vruchtbaar zijn, komt dus God toe, tot Zijn lof en eer. Bovendien deed Hij wat Hij had beloofd te doen. Zo komt Zijn waarheid naar voren, en ook Zijn barmhartigheid. Het bewijst dat Hij recht is. — William Jay.

Vers 12

"De rechtvaardige zal groeien als een palmboom."

1. De palm groeit in de woestijn. Voor een christen is de aarde een woestijn. Echte gelovigen krijgen daar telkens weer nieuwe kracht, net als een palm in de Arabische woestijn. Zo leefde Lot te midden

van het kwaad in Sodom, en Henoch, die met God ging, tussen de mensen van vóór de zondvloed.

2. De palm schiet op uit zand, maar van zand leeft hij niet. Zijn penwortels halen water van diep onder de grond, ook al is de hemel erboven als koper. Sommige christenen groeien niet zoals de lelie (Hos. 14:5) bij groene weiden, of de wilg langs de waterkant (Jes. 44:4). Zij groeien zoals de woestijnpalm. Zo deed Jozef het tussen de kattenaanbidders van Egypte, en Daniël in het zinnelijke Babylon. Doordringend zoekt de wortel van het geloof zijn weg naar de bronnen van levend water.
3. De palm is een prachtige boom. Hij heeft een hoge, groene kroon en zijn wuivende pluimen glinsteren als zilver. Zo zijn christelijke deugden niet als een klimop of een braamstruik die omlaag kruipt. Hun palmtakken groeien omhoog en zoeken wat boven is, waar Christus woont (Kol. 3:1). Sommige bomen groeien krom en knoestig. De christen is juist een hoge palm, als een kind van het licht (Matth. 3:12; Filipp. 2:15). De Joden kregen de naam "verkeerd geslacht" (Deut. 32:5) en Satan die van "kromme slang" (Jes. 27:1). De christen daarentegen staat recht, zoals de palm.

Zijn schone bladeren verwelken nooit. Daarom staan ze voor de overwinning. Op het Loofhuttenfeest vlochten mensen er groene hutten van. Toen de menigte Christus naar Jeruzalem begeleidde, om Hem te kronen, legden ze bladeren op de weg (Matth. 21:8). Zo worden overwinnaars in de hemel getekend, met palmtakken in de hand (Openb. 7:9). Op zo'n blad blijft geen stof liggen, anders dan bij de laurier. De christen leeft in de wereld, maar hoort er niet bij. Het stof van de woestijn die de aarde is, kleeft niet aan zijn palmblad. Een palmblad blijft altijd hetzelfde. In de winter valt het niet af, en in de zomer doet het geen feestkleren aan. Het blijft groen. Het ruisen van palmen is het gebed van de woestijn.

1. De palm is erg nuttig. Volgens de Hindoes heeft hij 360 toepassingen. Zijn schaduw geeft beschutting. Zijn vrucht geeft de vermoei-

de reiziger nieuwe kracht. Hij laat ook zien waar water te vinden is. Zo iemand was Barnabas, een zoon van vertroosting (Hand. 4:36). Zo waren ook Lydia, Dorkas en anderen, die langs de koninklijke weg aangaven hoe je in de hemel komt, zoals Filippus de Ethiopische kamerling de weg wees (Hand. 9:34). Jericho kreeg de naam stad der palmbomen (Deut. 34:3).

2. De palm draagt vrucht tot hij oud is. De beste dadels groeien aan bomen van dertig tot honderd jaar. Zo'n boom geeft elk jaar 300 pond dadels. Een christen wordt net zo gelukkiger en nuttiger, naarmate hij ouder wordt. Hij kent zijn eigen zwakheden beter, en dus is hij milder voor anderen. Hij is als de zon die ondergaat: mooi, zacht en groot. Hij lijkt op Elim, waar de uitgeputte Joden twaalf bronnen en zeventig palmen vonden. — J. Long, in "Scripture Truth in Oriental Dress", 1871.

Vers 12

"Palmbomen." Het open land biedt nu bovendien een trieste aanblik. De grond barst open en verstuift bij iedere zucht wind. Bijna al het groen van de weiden is verdwenen. Alleen de palm bewaart in de droogte en de hitte zijn groene wortelkrans van bladeren. — Gotthelf H. von Schubert, 1780-1860.

Vers 12

"Een cederboom op Libanon." Over de palm zeg ik nu niets meer, en ook niet over het probleem in Ps. 92:13. Ik wil alleen deze beschrijving van de ceder op de Libanon naast de verhalen leggen van mensen die de cederbomen in onze tijd hebben bezocht. De Maronieten, de christelijke bewoners van het gebergte, geloven dat de zeven zeer oude ceders die nog staan bij het dorp Eden op de Libanon de overblijfselen zijn van precies het bos dat Salomo het hout voor de tempel leverde, ruim drieduizend jaar geleden. Dat hoef ik niet te geloven om toch te kunnen aantonen dat ze heel oud zijn.

Belonius bezocht deze ceders in 1550, bijna driehonderd jaar geleden, en vond er achtentwintig. Rawolf kwam in 1575 op vierentwintig. Dandini, in 1600, en Thevenot, een jaar of vijftig later, telden er drieëntwintig. In 1696 trof Maundrell er nog zestien aan. Pococke zag er in 1738 vijftien overeind staan en een zestiende die kort tevoren was omgewaaid. Of mogen we vermoeden: versplinterd door de stem van God? In 1810 telde Burckhardt er elf of twaalf. En dr. Richardson meldt in 1818 dat het er niet meer dan zeven zijn. Het lijdt dus geen twijfel: deze ceders gingen bijna driehonderd jaar geleden al voor oud door, en dus zijn ze heel oud.

Toch beschrijft de laatste van deze reizigers ze als "groot, hoog en mooi, het schilderachtigste dat het plantenrijk ons liet zien." De oudste zijn groot en massief. Ze steken hun kruin enorm hoog omhoog en spreiden hun takken wijd uit. Pococke merkt ook op: "De jonge ceders zijn niet makkelijk van dennen te onderscheiden. Ik zag dat ze meer vrucht dragen dan de grote." Dat laat zien dat de oude nog steeds vrucht dragen, ook al is het niet zo veel als bij de jonge ceders. Volgens Richardson zijn die zeer vruchtbaar en strooien ze elk jaar veel zaad uit.

Wat past het beeld van de psalmist hier goed, en wat zegt het veel: "De rechtvaardige zal bloeien als een palmboom, hij zal wassen als een ceder op den Libanon. Nog in den ouderdom zullen zij vruchten voortbrengen, zij zullen vet en groen zijn." — R.M. Macheyne.

Verzen 12-15

Het leven en het groen van de takken doen de wortel eer aan, want zij leven door die wortel. Geestelijk groen en vruchtbaarheid zijn in een gelovige een eer voor Jezus Christus, Die zijn leven is. Aan de vruchtbaarheid van een christen zie je hoe vol Christus is. — Ralph Robinson.

Vers 13

"Die in het huis des HEEREN geplant zijn, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods." Deze woorden maken geen onderscheid tussen verschillende mensen, alsof maar een paar van de bloeiende rechtvaardigen zo geplant zijn. Ze beschrijven hen allemaal. Er wordt alleen bij verteld hoe en waardoor ze zo groeien en bloeien. Dat gebeurt doordat ze zijn ingeplant in het huis van de Heere. Dat is de gemeente, waar alle middelen voor geestelijk leven te vinden zijn, voor groei en voor bloei, die God de gelovigen wil geven. Geplant zijn in het huis van de Heere betekent: vastgezet en geworteld zijn in de genade die we krijgen door de ordeningen van de goddelijke eredienst.

Zijn we niet in het huis van de Heere geplant, dan kunnen we in Zijn voorhoven niet bloeien. Zie Ps. 1:3. Hebben we geen deel aan de genade die in de ordeningen wordt uitgedeeld, dan kunnen we niet bloeien in een belijdenis die vrucht draagt. — John Owen.

Vers 13

"Die in het huis des HEEREN geplant zijn" enzovoort. Heiligen zijn geplant in het huis van God. Ze hebben daar een soort wortel geschoten. De tabernakel is een goede plaats om wortel te schieten, maar echt stevig wortelen kunnen we daar alleen als we in Jezus Christus zijn geworteld.

Wie wortelt in tabernakelwerk of in het kale gebruik van ordeningen, alsof dat het zou dragen en ons bij God aanbevelen, terwijl er niets uit het hart komt en niemand zoekt naar de kracht van een leven met God en naar gemeenschap met Christus: wat doet die anders dan bouwen op zand? Velen komen vaak naar de tabernakel en zijn Christus toch meer vreemd dan ooit. Ze gebruiken zuivere ordeningen, maar zijn zelf onzuiver. Een tijd lang kunnen ze in de tabernakel een grote naam hebben. Maar God veegt hun namen uit en rukt hun hoop uit de tabernakel. Ja, Hij jaagt hen weg bij de hoornen van het

altaar, of Hij slaat hen daar dood, zoals Salomo dat over Joab beval. — Abraham Wright.

Vers 13

"In het huis des HEEREN." Het is alsof de psalmist ons een uitgelezen viridarium laat zien, een siertuin of een park vol bomen die aan God zijn toegewijd. In vers 12 had hij de Libanon al genoemd, waar de ceders het mooist en het hoogst groeien. Nu zet hij daar, zonder het uit te spreken, het huis van God tegenover, de gemeente. Daar bloeien we, groeien we en dragen we vrucht die God welgevallig is. — Martin Geier.

Vers 14

"In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen." In dit gedeelte kijkt de psalmist naar de gelukzaligheid van Gods eigen kinderen. Waar hij op let, is de schoonheid en het geluk van hun oude dag. In het midden van een Oosters huis ligt een binnenplaats of open ruimte. Vooral bij grote, statige woningen stond daar vaak een boom, of soms meer dan één, voor de schoonheid, de schaduw en soms voor de vrucht. Soms stak daar de palm, naast de koele fontein geplant, zijn hoge stam in de lucht en liet hij zijn groene kruin ver boven het dak wuiven in zon en wind.

Soms groeide daar een olijfboom, van de rotsige berghelling overgeplaatst. Beschut en verzorgd door het huisgezin mocht die gedijen, en hij beloonde hun zorg met een rijke oogst van voedzame bessen. Met zulke beelden voor ogen komt de psalmist op de korte voorspoed van de goddelozen. Hij vergelijkt die met het opschieten en bloeien van gras, dat maar een klein stukje groeit om meteen weer te worden afgemaaid. Een mooi en voor de hand liggend beeld voor de rechtvaardige is dan niet het kortlevende gewas, maar de taaie boom die de droogte van de zomer en de stormen van de winter doorstaat en van seizoen op seizoen opnieuw groeit.

Deze bomen van gerechtigheid, zoals de dichter ze ziet, zijn "geplant in het huis van de Heere." Ze staan mooi te "bloeien in de voorhoven van onze God." Zelfs "in de ouderdom brengen zij vrucht voort." Ze zijn "vol sap en bloeiend." Ze zijn levende gedenktekens "om te verkondigen dat de HEERE getrouw is", en dat wie op Hem vertrouwen nooit beschaamd uitkomen. — Leonard Bacon, 1845.

Vers 14

Drie dingen maken iemands geestelijke staat uit en horen bij het leven van God.

1. Gelovigen zijn vet. Dat wil zeggen: ze zijn vol van het hemelse sap, van de vettigheid van de ware olijfboom, van Christus Zelf, zoals Rom. 11:17. Dit is het beginsel van het geestelijke leven en van de genade, die van Hem komt. Is dit in hen zo rijk aanwezig dat het hun kracht en frisheid geeft om genade te beoefenen en hen behoedt voor verval en verdorren, dan heet het in de taal van de Schrift dat ze vet zijn. Dat betekent: sterk en gezond.
2. Ze bloeien in het groen (zo staat het woord er) en in de frisheid van hun belijdenis. Want krachtige genade brengt een bloeiende belijdenis voort.
3. Ze dragen nog steeds vrucht in alle plichten van heilige gehoorzaamheid. Dit alles is hun beloofd, ook als ze oud zijn.

Zelfs bomen (de palm en de ceder) raken, als ze oud worden, makkelijk een deel van hun sap en groen kwijt. En mensen zijn op hoge leeftijd aan allerlei verval onderhevig, van buiten en van binnen. Het is zeldzaam om een oud mens te zien die van nature krachtig, gezond en sterk is. Was het maar niet nog zeldzamer iemand te zien die dat op die leeftijd geestelijk is! Maar hier wordt het gelovigen beloofd als een bijzondere genade en een bijzonder voorrecht, meer dan het groeien of vrucht dragen van planten en bomen kan uitbeelden.

Wat bedoeld wordt, is dit: ook als gelovigen onder allerlei lichamelijk en natuurlijk verval gebukt gaan, en misschien ook door geestelijk

verval zijn ingehaald, dan voorziet het verbond erin dat ze vet, bloeiend en vruchtbaar worden. Krachtig door de kracht van innerlijke genade, en bloeiend doordat ze die in alle plichten van gehoorzaamheid laten zien. Dat is het wat we nu willen onderzoeken. Gezegend zij God voor dit goede woord van Zijn genade! Hij heeft ons zo bemoedigd tegen al het verval en alle verzoekingen van de oude dag waar we mee te worstelen hebben! De psalmist laat in de volgende woorden zien hoe groot dit voorrecht is: "Om te verkondigen, dat de HEERE recht is; Hij is mijn Rotssteen, en in Hem is geen onrecht."

Denk eens aan alles wat het bloeien van gelovigen op hoge leeftijd tegenwerkt: de moeilijkheden. De verzoekingen die overwonnen moeten worden. De geest die meer moet doen dan hij nog kan, nu zijn vermogens zijn verslechterd. De vermoeidheid die ons overvalt in een lange geestelijke strijd. Het vlees dat schreeuwt om gespaard te worden. Dan zien we dat dit een bewijs is van Gods trouw, macht en gerechtigheid in het verbond. Niets anders kan zo'n machtig gevolg hebben. De profeet spreekt over dezelfde belofte, Hos. 14:4-8. Hij sluit zijn rede af met die gezegende opmerking, Hos. 14:9: "Wie is wijs? die versta deze dingen; wie is verstandig? die bekenne ze; want des HEEREN wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen." Geestelijke wijsheid laat ons zien dat Gods trouw en macht aan het werk zijn als Hij gelovigen bewaart, bloeiend en vruchtbaar tot het einde. — John Owen.

Vers 14

Standvastigheid hoort bij de gehoorzaamheid die Christus vraagt. Zijn bomen dragen vrucht op hoge leeftijd. Door de jaren raken andere dingen in verval, maar een christen bloeit. Sommigen lijken op een vurig paard: dat stormt vooruit aan het begin van de tocht en is allang moe voordat het is aangekomen. Een goede leerling wil van God geen geluk dat tijdelijk is. Daarom wil hij God ook geen gehoorzaamheid geven die tijdelijk is. Hij wil dat zijn heerlijkheid duurt zolang

God leeft. Zo wil hij ook dat zijn gehoorzaamheid duurt zolang hij zelf leeft. Judas begon mooi, maar maakte aan het eind alles kapot door zijn Meester te verraden. — Stephen Charnook.

Vers 14

"Bloeiend." Er staat hier meer dan groeien alleen: er staat ook bloeien. Dat woord komt drie keer voor. Het is bovendien groeien en bloeien, niet zomaar als een boom, maar als een palm (die juist onder druk bloeit). Ook als een ceder, niet een ceder op een gewone plek maar "op den Libanon", waar de allermooiste ceders groeiden. De Geest belooft ook niet alleen bloei van takken en bladeren, zoals sommige bomen dat doen en verder niets. Het gaat om vrucht. En niet vrucht voor één keer per jaar, of voor één enkel jaar: ze blijven vrucht dragen.

Dat geldt niet alleen voor hun jonge jaren of voor het eerste begin van hun leven met genade, maar ook voor hun oude dag. En niet alleen voor het begin van wat we ouderdom noemen, zestig jaar, maar voor wat de Schrift de volmaaktheid van de ouderdom noemt, zeventig jaar. Dat merken de geleerde Hebreeën op bij het woord dat de psalm hier gebruikt. Wat een goddelijke opgang laat de Geest van God hier zien in dit Schriftwoord! Hij laat zien dat de godvrezende man, wat zijn staat betreft, niet achteruitgaat. Hij klimt steeds verder omhoog. — Joseph Caryl.

Vers 15

"Hij is mijn Rotssteen, en in Hem is geen onrecht." Dat wil zeggen: niets kan God ervan weerhouden of eraf brengen om rechtvaardig te doen, net zomin als een rots van zijn plek kan worden geschoven. — Joseph Caryl.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Het is goed als je een reden hebt om dankbaar te zijn. Die heeft iedereen.
2. Het is goed als je dankbaar van aard bent. Dat is een geschenk van God.
3. Het is goed als je je dankbaarheid ook laat horen. Daardoor kunnen anderen dankbaar worden.

— G.R.

Verzen 1-3

Wat een zegen is lofprijzing, Ps. 92:1. Waarover gaat de lofprijzing, Ps. 92:2. Wat is ze vindingrijk, Ps. 92:3. Ook de dode natuur wordt in dit heilige werk ingezet.

— C.A. *Davis.*

Vers 2

1. Onze lof aan God moet doordacht zijn en Zijn eigenschappen in al hun verscheidenheid bekendmaken.
2. Die lof moet op tijd komen: elke eigenschap op het juiste moment.
3. Die lof moet nooit ophouden, elke nacht en elke dag.

Vers 3

1. Alles in de ziel zal lofprijzing zijn. “Op een instrument van tien snaren”: alle snaren van het verstand, van de gevoelens, van de wil en zo meer.
2. Alles wat de lippen zeggen, moet lofprijzing zijn.
3. Alles wat we in ons leven doen, moet lofprijzing zijn.

Vers 3

Wat hoort er bij onze lofprijzing aan God?

1. Voorbereiding, want instrumenten moeten gestemd worden.
2. Ruimte in ons denken: “op een instrument van tien snaren.”
3. Dat heel ons wezen erin opgaat: “tien snaren.”
4. Afwisseling: psalter, harp en zo verder.
5. Diep ontzag: “plechtigen klank.”

Vers 4 (eerste zin)

1. Hoe ik eraan toe ben: “verblijd.”
2. Hoe het zo gekomen is: “Gij hebt mij verblijd.”
3. Waarop dat rust: “door Uw werk.”
4. Wat doe ik nu? Alles aan God toeschrijven en Hem ervoor prijzen.

Vers 4

1. De goddelijkste blijdschap: de blijdschap over Gods schepping, met Gods werk als reden.
2. De goddelijkste triomf: die komt door Gods veelsoortige werken in schepping, bestuur van de wereld, verlossing en zo verder. De eerste is voor ons eigen hart, de tweede om degenen om ons heen te overtuigen.

Vers 5

De bergen die niemand kan beklimmen en de zee zonder bodem. Oftewel: Gods werken en Gods gedachten (God geopenbaard en God verborgen) gaan allebei even ver boven wat een mens kan begrijpen. — C.A. Davis.

Vers 7

Grote voorspoed gaat bij goddeloze mensen vaak vooraf aan hun ondergang. Hij brengt hen er namelijk toe om Gods toorn op te roepen.

1. Doordat hun hart hard wordt, zoals bij Farao.
2. Doordat ze trots worden, zoals Nebukadnezar.
3. Doordat ze Gods heiligen hooghartig haten, zoals Haman.
4. Doordat ze zich vleselijk veilig wanen, zoals de rijke dwaas.
5. Doordat ze zichzelf verheffen, zoals Herodes.

Verzen 7-10

Tegenstellingen. Tussen de goddelozen en God, Ps. 92:7-8. Tussen Gods vijanden en Zijn vrienden, Ps. 92:9-10. — C.A. Davis.

Verzen 7, 12-14

De goddelozen en de rechtvaardigen, in beeld gebracht. — C.A. Davis.

Vers 10 (laatste zinsdeel)

Christelijk inzicht, toewijding, blijdschap en genade zijn alle vormen van de zalving door de Geest. — William Garrett Lewis, 1872.

Vers 10 (laatste zinsdeel)

Waar Davids vertrouwen op rustte:

1. Het was heel breed. Het omvatte nieuwe kracht, nieuwe bewijzen van gunst, bevestiging in zijn ambt, de bekwaamheid ervoor en nieuwe vreugden.
2. Het had een goede grond, want het rustte in God en in Zijn beloften.
3. Het nam alle angst weg.
4. Het wekte hoop.
5. Het gaf medelijden met wie zo'n vertrouwen niet hebben.

Vers 12

1. De rechtvaardigen bloeien overal. De palm in het dal, de ceder op de berg.
2. In elk seizoen. Beide bomen blijven altijd groen.
3. In alle omstandigheden. De palm in de droogte, de ceder in storm en vorst. — G.R.

Verzen 14-16

1. Wedergeboorte: “geplant.”
2. Groeien in genade: “bloeien.”
3. Van nut zijn: “vrucht.”
4. Volhouden: “ouderdom.”
5. De reden van dit alles: “om te verkondigen dat de HEERE” en zo verder.

Vers 15-16

De reden voor het volhouden tot het einde, en de garantie ervoor. — C.A. Davis.

Psalm 93

Deze korte psalm draagt geen opschrift en noemt geen schrijver. Waar hij over gaat, is toch duidelijk genoeg, want het staat in de allereerste regel. Het is de psalm van de almachtige heerschappij: Jehova regeert, hoog boven alles, wat er ook tegen Hem opstaat. Misschien werd het volk op het moment dat dit heilige lied ontstond door vijanden bedreigd. Dan moedigde de gedachte dat de Heere nog steeds Koning was de hoop van Gods volk aan. Welke troost kon zoeter en zekerder zijn?

Uitleg

Vers 1

"De HEERE regeert", of: Jehova regeert. Hoeveel tegenstand er ook komt, Zijn troon beweegt niet. Hij heeft altijd geregeerd, Hij regeert nu en Hij zal regeren tot in alle eeuwigheid. Onder de wolken kan er van alles aan de hand zijn, onrust en opstand. Boven alles zit de eeuwige Koning, in volkomen rust. Overal is Hij echt de Meester, hoe woedend Zijn vijanden ook zijn. Alles wordt geregeld volgens Zijn eeuwige besluiten, en Zijn wil gebeurt. In dit vers lijkt het alsof de Heere de troon een tijd lang leeg had gelaten.

Maar ineens trekt Hij Zijn koninklijke kleren aan en gaat Hij op Zijn hoge zetel zitten. Dan roept Zijn blije volk Hem met nieuwe vreugde uit en jubelt: "De Heere regeert." Wat geeft een trouwe onderdaan meer vreugde dan zijn koning in al zijn schoonheid te zien? Laten we de uitroep nog eens herhalen: "de Heere regeert". Fluister het in het

oor van wie moedeloos is. Roep het de vijand recht in het gezicht. “Hij is met majesteit bekleed.” Niet met tekenen van majesteit, maar met majesteit zelf. Alles om Hem heen is majestueus. Zijn heerschappij is geen schijn maar werkelijkheid.

In de natuur, in het bestuur van de wereld en in onze redding is de Heere oneindig groot in majesteit. Gelukkig het volk bij wie de Heere verschijnt in de volle glans van Zijn genade, hun vijanden overwint en alles aan Zich onderwerpt. Dan zie je pas goed dat Hij met majesteit bekleed is. “De HEERE is met sterkte bekleed.” Zijn heerlijke gewaden zijn niet het enige dat Hij draagt. Hij heeft ook sterkte als gordel om. Hij is altijd sterk, maar soms laat Hij Zijn macht op een bijzondere manier zien. Daarom kun je zeggen dat Hij ermee bekleed is.

Zo is Hij van nature altijd majestueus, en toch zijn er tijden waarin Hij Zijn heerlijkheid openbaart. Dan draagt Hij Zijn majesteit, of laat Hij Zich erin zien. Mocht de Heere in onze tijd verschijnen in Zijn gemeente, in zichtbare majesteit en macht, om zondaars te redden, dwalingen te verslaan en Zijn eigen Naam te eren. Ach, kwam er maar een dag van de Zoon des mensen, waarop de onsterfelijke, almachtige Koning op Zijn heerlijke, hoge troon zit. Dan wordt Hij gevreesd in de grote gemeente en bewonderd door allen die geloven. “Waarmee Hij Zich omgord heeft.” Mensen binden hun kleren op om te rennen of te werken.

Zo lijkt de Heere in de ogen van Zijn volk klaar te staan om in actie te komen, omgord met Zijn almacht. Kracht woont altijd in de Heere Jehova, maar vaak houdt Hij Zijn macht verborgen. Pas als Zijn kinderen om hulp roepen, doet Hij kracht aan, bestijgt Hij de troon en verdedigt Hij de Zijnen. We moeten er voortdurend om bidden dat in onze tijd de heerschappij van de Heere zichtbaar wordt. Dat Zijn macht in Zijn gemeente en voor haar goed te zien is. “Uw koninkrijk kome” hoort ons dagelijkse gebed te zijn.

Dat de Heere Jezus werkelijk regeert, hoort onze dagelijkse lofprijzing te zijn. “Ook is de wereld bevestigd, dat zij niet wankelt.” Omdat

Jehova regeert, staan de dingen op aarde voorlopig vast. We zouden van niets zeker zijn als we er niet zeker van waren dat Hij heerst. Trekt Hij Zijn zichtbare aanwezigheid onder de mensen terug, dan raakt alles in de war. Godslasteraars razen, vervolgers woeden, wie God niet kent wordt brutaal en wie losbandig is wordt nog schaamteloozer. Maar als Gods macht en heerlijkheid zich opnieuw laten zien, komt er weer orde. Dan komt de arme, verwarde wereld weer tot rust.

De samenleving zou het speelbal zijn van de allerslechtste mensen als God haar niet vastzette. Zelfs de aarde zou door de ruimte vliegen als distelpluis over de heide, als de Heere haar niet in haar baan hield. Als er ergens stabiliteit is, in de wereld of in de gemeente, is dat het werk van de Heere. Daarvoor moeten we Hem aanbidden. Atheïsme is de moeder van de anarchie. Gods heerschappij, zoals die zichtbaar wordt in de ware godsdienst, is de enige zekerheid voor de samenleving van mensen. Geloof in God is het fundament en de hoeksteen van een goed geordende staat.

Vers 2

"Van toen af is Uw troon bevestigd." Misschien laat U Zich nu duidelijker zien als Heerser. Toch is Uw heerschappij niet nieuw, niet iets wat plotseling opkomt. In de oudste tijden stond Uw heerschappij al vast. Ja, vóór de tijd bestond, stond Uw troon er al. We horen vaak over oude koningshuizen, maar wat zijn die naast de Heere? Zijn ze niet als een luchtbel op een golf: net geboren en al weer weg zodra je haar ziet? "Gij zijt van eeuwigheid." De Heere Zelf is eeuwig. De gelovige mag zich verheugen: het bestuur waaronder hij leeft heeft een onsterfelijke Heerser aan het hoofd.

Dat bestuur bestaat al sinds alle eeuwigheid en zal bloeien als al het geschapene voorgoed voorbij is. Zinloos is het verzet van sterfelijke mensen. Het koninkrijk van God wankelt niet.

Vers 3

"De rivieren hebben opgeheven, o HEERE." Mensen hebben gewoed als de woedende golven van de zee, maar hun gewoel was zinloos. Merk op dat de psalmist zich tot de Heere wendt als hij de golven ziet schuimen en de branding hoort bulderen. Hij verspilt geen adem aan praten tegen de golven of tegen gewelddadige mensen. Net als Hizkia legt hij de lasteringen van de goddelozen aan de Heere voor.

"De rivieren hebben haar stem opgeheven, de rivieren heffen op haar bruising." Deze herhalingen zijn nodig voor de dichtkunst en de muziek. Maar ze laten ook zien hoe vaak en hoe fel de goddelozen Gods bestuur aanvallen, en hoe vaak ze worden verslagen. Soms razen mensen met woorden: ze heffen hun stem op. Soms grijpen ze naar geweld: ze heffen hun golven op. Maar in beide gevallen heeft de Heere macht over hen. Gedurende hun korte uurtje zijn de goddelozen niets dan schuim en woede, lawaai en gebral. Daarna keert het tij, of de storm gaat liggen, en we horen niets meer van hen.

Het koninkrijk van de Eeuwige blijft intussen staan in de grootsheid van Zijn macht.

Vers 4

"De HEERE in de hoogte is geweldiger dan het gedruis van vele wateren." Het uiterste van hun kracht is voor Hem maar een geluid, en Hij kan er makkelijk de baas over worden. Uit minachting noemt Hij het daarom gedruis. Mensen slaan de handen ineen om het koninkrijk van Jezus omver te halen. Ze smeden in het geheim plannen en razen even later openlijk. De Heere denkt daar niet meer over na dan over het lawaai van de branding op het strand.

Jehova, Die uit Zichzelf bestaat en almachtig is, geeft niets om het verzet van sterfelijke mensen, hoeveel het er ook zijn en hoe machtig ze ook zijn.

> *"Luid spraken de stormgolven,*
> *luid hieven de golven hun geroep omhoog;*

> *woest braken de stormgolven,*
> *en hun geluid klonk tot de weergalmende hemel.*"
>
> "*Sterk is de branding, hoog en wijd,*
> *sterker is Jehova's macht.*"
>
> "*Waarachtig zijn Uw woorden, en Uw heiligheid*
> *betaamt Uw tempel in stralende pracht.*"

"Dan de geweldige baren der zee." Als de storm de golven van de oceaan opjaagt en met een angstaanjagende kracht voortdrijft, kan de Heere ze nog steeds bedwingen. Zo kan de Heere ook goddeloze mensen onder Zich brengen en hun boosaardigheid de baas worden, als ze hooghartig zijn en razen van woede. Koningen of gepeupel, keizers of wilden: allemaal zijn ze in de hand van de Heere. Hij kan hun verbieden ook maar één haar op het hoofd van Zijn heiligen aan te raken.

Vers 5

"Uw getuigenissen zijn zeer getrouw." In het bestuur van de wereld staat Gods troon buiten elk gevaar vast. Zo staat in Zijn openbaring Zijn waarheid buiten elke twijfel. Ander onderwijs is onzeker, maar wat de hemel openbaart, is onfeilbaar. Rotsen blijven onbewogen te midden van het geweld van de zee. Zo houdt de goddelijke waarheid stand tegen alle stromingen van menselijke meningen en alle stormen van menselijke twisten. Ze zijn niet alleen getrouw, maar zeer getrouw. Eer aan God: we zijn niet misleid door een listig verzonnen fabel. Ons geloof rust op de eeuwige waarheid van de Allerhoogste.

"De heiligheid betaamt Uw huis, o HEERE, tot in lengte van dagen." De waarheid verandert niet in haar leerstellingen, die zeer getrouw zijn. Heiligheid verandert niet in haar geboden, die onverderfelijk zijn. Wat God leert en wie Hij is, beide blijft gelijk. God heeft het kwaad nooit toegelaten om bij Hem te wonen. Hij zal het niet dulden in Zijn huis. Hij is er eeuwig de vijand van en voor altijd de gezworen vriend van de heiligheid. De gemeente moet onveranderd blijven en

voor altijd heiligheid voor de Heere zijn. Ja, haar Koning zal haar onbezoedeld bewaren, zodat geen indringer haar kan betreden.

De gemeente van Jezus Christus is heilig voor de Heere en zo zal ze voor altijd bewaard blijven. "Jehova regeert" is het eerste woord en de hoofdlijn van de psalm, en heiligheid is het eindresultaat. Wie de grote Koning hoog acht, gaat zich gedragen zoals past bij Zijn koninklijke aanwezigheid. Gods heerschappij bevestigt de beloften als zekere getuigenissen. Ze maakt ook van de geboden iets wat past en betaamt in de aanwezigheid van zo'n groot Heere. De hele psalm maakt diepe indruk en is gemaakt om bedrukten te troosten, bangen te versterken en vromen te helpen.

O Koning, U Die zo groot en genadig bent, regeer over ons voor altijd! We willen Uw macht niet in twijfel trekken of beperken. Zo is Uw karakter: we juichen als we zien dat U de rechten van een volstrekt Koning gebruikt. Alle macht is in Uw handen, en daar zijn we blij mee. Hosanna! Hosanna!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Hier hebben we een van die prachtige psalmen die laten zien hoe Jehova regeert. Joodse uitleggers zelf zeggen over zulke psalmen: "al deze psalmen gaan over wat gebeurt in de dagen van de Messias." De psalm leest van begin tot eind als een uitleg en toepassing van de grote basiswaarheid: "Jehova regeert." Het fundament van Zijn koninkrijk heeft Hij al gelegd, in Zijn Gemeente. Spoedig zal Hij dat koninkrijk in Zijn trouw en kracht stevig vestigen. De krachten die zich tot nu toe verzetten, mogen niet blijven doorgaan. Hoe koninklijk toont Hij Zich!

"Hij is met majesteit bekleed, bekleed is Jehova, kracht heeft Hij Zich omgord." De huidige toestand hoort bij de vernedering van Christus. Maar zodra Hij Zijn koninklijke majesteitsmantel omslaat en

het zwaard van Zijn kracht omgordt, geldt: "zo zal de wereld bevestigd worden, zij zal niet wankelen." Dat de vijand het al zo lang lijkt te winnen, verandert daar niets aan: "Uw troon is van toen af bevestigd, Gij zijt van eeuwigheid." Doordat Zijn troon vaststaat, staan ook de wereld en Zijn koninkrijk vast. Dat is de grond ervan en ook het onderpand. "Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid." Als ze dit allemaal ziet, staat de Gemeente verwonderd te kijken.

Eerst is ze diep onder de indruk van ontzag. Daarna is ze vol aanbiddende dankbaarheid. "De rivieren hebben opgeheven, o Jehova, zij hebben haar bruising opgeheven, de rivieren heffen haar beukend geluid op." Die laatste uitdrukking gaat over het geluid van golven die breken. Let ook op hoe opvallend de werkwoordstijd hier verspringt. De vijanden van God en van Zijn koninkrijk zijn opgekomen als de rivieren of de golven van de zee, opgezweept door de storm. Brullend en bulderend kwamen ze aan. Maar zodra ze het schip bereiken waarin de Koning zit, klinken ze als golven die in schuim uit elkaar spatten.

Hoe dichterbij ze komen, hoe dichter ze bij hun ondergang komen. Hoe harder ze razen, hoe dichter ze bij het breken zijn. Ook nu, midden in de storm, steekt Jehova hoog boven alles uit. Hij staat boven alle gevaar en zelfs boven het dreigende lawaai ervan. "Jehova in de hoogte" (ook daar) "is geweldiger dan het gedruis van vele wateren, ja, dan de geweldige baren der zee" (het woord dat hier met "geweldige baren" is weergegeven, is letterlijk afgeleid van het werkwoord breken). Wat een beeld van onze veiligheid! En wat een verkorte weergave van Gods bestuur en van de geschiedenis van Zijn gemeente!

Zo ging het ook bij het stillen van de storm op het meer van Galilea. Dat was niet alleen een beeldverhaal van de geschiedenis van het Koninkrijk van God. Het was ook een voorafbeelding van de eindvoltooiing van alle dingen: het verleden in het kort, een profetie over de toekomst, een voorbeeld van het einde. En wat voor de hele Gemeen-

te geldt, geldt net zo goed voor iedere gelovige. Laten we steeds bedenken dat we het geluid horen van een golf die breekt. Onze grootste gevaren zijn niet meer dan brekende golven, golven die breken aan Zijn voeten.

Soms gebruikt men dezelfde uitdrukking ook voor de golven van Gods toorn of Zijn oordelen, die de gelovige dreigen te overspoelen, zoals in Ps. 42:7 en 88:7. Ook dat zijn, gezegend zij Zijn Naam, alleen maar brekende golven. Ondertussen wachten we tot Zijn majesteit en macht zich laten zien. Dan hebben we "het profetische woord, dat zeer vast is." "Uw getuigenissen zijn zeer gewis" (heel betrouwbaar, letterlijk: heel erg "geamend"). Wat ons aangaat, worden ons geloof en ons geduld beproefd en gezuiverd: "De heiligheid betaamt Uw huis, o HEERE, voor altijd."

Zo vinden we hier de geschiedenis van de Kerk van God, afgeleid uit de woorden "Jehova regeert." Die woorden zijn voor ons "een licht dat schijnt in een duistere plaats, totdat de dag aanbreekt en de morgenster opgaat in onze harten." Zolang ze ons niet worden afgenomen, is alles wat ons van buiten bedreigt niet meer dan het geluid van een brekende golf. De onuitsprekelijke troost van deze zekerheid wordt telkens bevestigd in de ervaring van Gods volk. Voor het hart van een christen is geen waarheid kostbaarder dan dat "de HEERE regeert." Als we dat vast geloven, tilt het ons ver boven alle zorgen en angsten uit.

Een persoonlijke God, een levende God, een God Die regeert, zowel over de legers van de hemel als over de bewoners van de aarde, en deze God is de Vader van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus. Dat zijn de treden waarlangs we omhooggaan naar een hoogte. Daar zijn we ver weg van het gewoel van mensen en krijgen we een breed en helder overzicht over de aarde en alles wat daar gebeurt. Ik zou de zekerheid die deze twee woorden, "Jehova regeert", mij geven, niet willen ruilen voor alle wijsheid en alle macht van deze wereld bij elkaar.

Neem ik ze in mijn hart op, dan lossen ze elke moeilijkheid op en maken ze een einde aan alle verwarring. Het is voor mij alsof ik, na lang te hebben zitten puzzelen op de kriskras geschreven kruistekens en hiërogliefen van mensen, een nieuwe bladzijde omsla. Bovenaan staan dan deze woorden, als de tekst die in heel de geschiedenis gepreekt moet worden: in het leven van een mens, een gezin, een volk, de Kerk of de wereld. Het is alsof ik, na treurig en radeloos te hebben nagedacht over alle moeilijkheden en tekorten die mijn hart benauwen, ineens boven die drijvende wolken uit omhoogkom, in heldere lucht.

Alsof ik ineens van mijn last ben bevrijd. Alsof ik een veilige haven heb bereikt. Alsof ik een vaste grond heb gevonden, een uiterste beginsel. Uiteindelijk is er bij elke echte beproeving maar één laatste, volle troost. Wat maakt het uit wat mensen vinden, wie er voor mij zijn en wie tegen mij, wie er bij mij blijven en wie mij verlaten? Wie begint nog over vooruitzichten of kansen, over de steun van rijkdom of macht, over vrienden die ons in de steek laten terwijl we op hun medeleven en hulp rekenden? “Jehova regeert!” Hier valt licht op elk pad dat ik ga, als ik maar Christus volg en op de smalle weg loop.

Laat me er alleen zeker van zijn dat ik in elk opzicht aan de kant van de Heere sta en op de weg van de Heere loop, dan vraag ik niets meer. Mijn God heeft al het zilver en al het goud in Zijn eigen hand. Hij houdt de harten van alle mensen in Zijn macht. Hij stuurt alle gebeurtenissen, van de kleinste tot de grootste. Heb ik macht nodig bij God of bij mensen? Dan moet ik bidden, want Jehova regeert. Ik moet ook niet denken dat bijzondere ingrepen onmogelijk of zeldzaam zijn. Ze gebeuren voortdurend.

Gods leiding van de wereld bestaat uit ononderbroken ingrijpen, want “alle dingen werken mede ten goede voor hen die God liefhebben.” Maar deze ingrepen zijn niet gewelddadig. Daarom ziet wie oppervlakkig kijkt ze niet. Het zijn ingrepen van de alwijze, almachtige God, niet van de arme, zwakke mens. Het is ingrijpen, geen inmen-

ging. Het is het raderwerk dat draait, onder het Meesterbrein dat het bedacht en de Meesterhand die het maakte. Het is niet dat het raderwerk stilstaat, het is dat het draait, en zo wordt het echte doel ervan bereikt.

Tot slot wil ik in deze psalm op drie dingen wijzen. Eerst de schepping en de natuur. Daar zien we een wet die van tevoren is ingesteld en tegelijk voortdurend, persoonlijk bestuur. Ze staan niet tegenover elkaar, maar gaan van elkaar uit (Ps. 93:1-2). Dan Gods leiding van de wereld: "De HEERE in de hoogte is geweldiger dan het gedruis van vele wateren." Anders zou dat gedruis ons bang maken, zoals hun opzwellen een voortdurende dreiging zou zijn. En dan de genade: "Uw getuigenissen zijn zeer gewis." Daarop kan ik rusten. Geen tittel of jota zal op de grond vallen.

Bij elke belofte die ik heb, kan ik veilig mijn voeten neerzetten. Waar het allemaal op neerkomt, is dit: "heiligheid" is wat het huis en het volk van de Heere "betaamt". Dat is geen vrees en geen mensendienst, maar afgezonderd zijn voor de Heere. Dat is de juiste, wijze en passende houding. — Alfred Edersheim, in "The Golden Diary of Heart Converse with Jesus in the Book of Psalms", 1866.

Gehele psalm

Volgens de Babylonische Talmoed zongen de Joden deze psalm gewoonlijk op de zesde dag van de week. Dat past mooi, want de psalm viert dat de wereld in de nieuwe schepping wordt hersteld en opnieuw gegrondvest (Ps. 93:1). Het opschrift dat de Septuaginta erbij geeft, bevestigt dat: "Op de dag vóór de sabbat, toen de aarde gegrondvest werd: een psalm van dankzegging voor David" (of: van David). De Vulgaat nam dat over, en de oosterse vertalingen over het algemeen ook. Zo gaat deze psalm, wat zijn onderwerp betreft, over hetzelfde als de psalm die eraan voorafgaat.

Dat zegt ook Hengstenberg: "Je kunt de verwijzing niet missen tussen 'De HEERE in de hoogte is geweldiger' hier (Ps. 93:4) en 'Maar Gij,

HEERE, zijt de Allerhoogste in der eeuwigheid' (Ps. 92:8). Dat laatste vers is de kern en het middelpunt van de hele psalm. Daardoor zijn commentatoren al gaan zien dat de twee psalmen nauw samenhangen... De inhoud wijst daar zeker op. Beide psalmen troosten de Gemeente, die door de macht van de wereld gevaar loopt." Hij had er nog aan kunnen toevoegen dat ze allebei iets beloven, namelijk "de rust, het sabbatsfeest dat overblijft voor het volk van God", als beide vervuld zullen zijn. — W. De Burgh.

Vers 1

"De HEERE regeert." Dit klinkt als een openbare oproep. Gods volk wordt gevraagd om voor mensen en engelen uit te spreken dat de Heere Koning is, Hij en niemand anders. Zo antwoordt de Gemeente wanneer het evangelie wordt gepredikt. In Jesaja wordt die prediking met grote opwinding begroet: de prediking van de bode "die het goede boodschapt, die den vrede doet horen; desgenen, die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet horen; desgenen, die tot Sion zegt: Uw God is Koning." — William Binnie.

Vers 1

"De HEERE." De psalmist spreekt over God met de naam Jehova.

Daar zijn twee redenen voor. Eén: we moeten denken aan de God van Israël, Die met deze naam altijd werd onderscheiden van de goden van de volken. Twee: we worden herinnerd aan wat in deze naam samenkomt, betrouwbaarheid, genade en rechtvaardigheid, die nu duidelijk zijn onthuld... De psalmist zegt: Jehova regeert. Hij zet er geen beperking bij en noemt geen volk. Dat wijst erop dat het Koninkrijk van Jehova zonder voorbehoud en in het algemeen bedoeld is, voor het bestuur van de wereld en het bestuur van de gemeente evenzeer. Op de eerste manier mag je zeggen dat Jehova regeert.

Dat betekent niet dat Hij toen pas begon. Het betekent dat Hij Zich op een buitengewone manier als Koning van de wereld bewees, met openbare en zichtbare tekenen. Daardoor stond helder vast dat Jeho-

va de ware God is, de Schepper van hemel en aarde, de Heere en Heerser over het hele heelal. Ook is Hij een rechtvaardige en eerlijke Rechter. Hij liet immers opvallende oordelen over zondaars komen, wierp afgoden omver en nam het op voor de ware godsdienst en voor het goede. Die betekenis zit mijns inziens in de algemene stelling. Maar in de eerste plaats lees ik er direct het Koninkrijk van God in Zijn Gemeente in.

Dat heeft drie redenen. Ten eerste staat hier dat God de zaak van de godsdienst en van Zijn volk verdedigt. Ten tweede staat in Ps. 99:1 dat Hij Zich verheven laat zien in Sion en daar het Koninkrijk aanneemt, Jes. 24:23, en vaker elders in de woorden van de profeten. Ten derde wordt Jehova, de Koning van Zijn volk, Degene Die regeert, afgeschilderd als heerser van het heelal. Hij is dus Koning van Zijn volk en Zijn Koninkrijk is bij hen. Toch is ook alles in hemel en op aarde Hem onderworpen. Zo gelezen betekent "Jehova heeft geregeerd": Hij heeft het Koninkrijk aangenomen, Hij is Koning geworden.

Zo drukken de verhalen over de koningen van Juda en Israël het vaak uit, en ook Jes. 28:23 en andere plaatsen... Er staat dat Hij het Koninkrijk in het midden van Zijn volk aannam. Dat is niet in absolute zin bedoeld, maar met een beperking. Het gaat dan om de manier en de vorm van het bestuur, dat meer of minder een theocratie was. Het gaat om de openbaringen van Gods majesteit, die meer of minder in het oog liepen. En het gaat om de toestand van knechtschap of nood bij Zijn volk, die liep van de Babylonische ballingschap tot de tijd van de Makkabeeën.

Over die tijden wordt gezegd dat God het Koninkrijk aannam, en niet alleen in deze psalm maar in veel andere profetieën, Jes. 24:21-23, Obadja, slot, Micha 4:6-8. — Venema.

Vers 1

"De HEERE regeert." Met dezelfde woorden beginnen ook Ps. 97:1 en Ps. 99:1. Misschien zitten er in dit vers wel drie manieren van regeren

verborgen. Dingen die door natuurlijke noodzaak aan God onderworpen zijn. Dingen die zich tegen Zijn wil verzetten en zich, voor zover ze maar kunnen, aan Zijn heerschappij onttrekken. En mensen die uit zichzelf en vrijwillig gehoorzamen. Want hier wordt uitgeroepen dat het Koninkrijk zo ver reikt als de grondlegging van de wereld. In Ps. 97:1 wordt het genoemd als reden voor vreugde op aarde en blijdschap op de eilanden. In Ps. 99:1 staat dat God regeert, ook al zijn de volken woedend en is de aarde in beroering. — Zorinus.

Vers 1

"De HEERE regeert." De psalmist heeft eerst alle kanten van de wereldse heerschappij bekeken, die van afgoden en aardse goden of koningen. Dan klinkt het eindelijk uit zijn mond: wie de hoogste macht heeft, is niemand anders dan Jehova, de ware God. De heersers van Assyrië, de koningen van Egypte en de meesters van andere volken mogen hun rijk ver en breed uitbreiden. De aanbidders van afgoden mogen hun goden koninklijke majesteit toeschrijven. Het is allemaal niets bij het koninkrijk en de majesteit van Jehova. — Martin Geier.

Vers 1

"De HEERE regeert", dat wil zeggen: de Heere is Koning geworden (Ps. 96:10, 97:1, 99:1).

Zo werd het uitgeroepen als een aardse vorst de troon besteeg (2 Sam. 15:10, 1 Kon. 1:11,13; kantlijn 2 Kon. 9:13, "Jehu regeert"). Het gaat hier niet om Gods gewone bestuur, dat nooit stilstaat, maar om Zijn aanvaarding van een nieuw, glorierijk koninkrijk. De grootsprekerij van de wereldmacht kwam er feitelijk op neer: "de Assyriër regeert." Dat God hem ten val bracht, was Zijn eigen proclamatie als antwoord: "De HEERE (Jehova) regeert." De diepste betekenis is: de wereldmachten onder de Antichrist, aangestuurd door Satan (Openb. 16:14, 17:12-14,17), doen een laatste, wanhopige uitval om de heerschappij over de aarde.

Ze tarten daarmee de Heere (2 Thess. 2:3-12). Het lijkt een tijdje te lukken, voor even. Maar Christus zal Zijn grote macht nemen en regeren als Koning der koningen en Heere der heren, wanneer Hij de antichristelijke vijand helemaal verslagen heeft. (Jes. 24:23, Obadja 1:21, Zach. 14:9, Openb. 11:15,17, 19:6.) — A.R. Fausset.

Vers 1

"De HEERE regeert." De eerste woorden van deze psalm doen denken aan een ochtend vol kalme rust nadat de storm de hele nacht heeft gewoed, aan een dag van stilte nadat het strijdrumoer is weggeëbd. "De HEERE regeert." "Hij heeft al de vijanden onder Zijn voeten gesteld." — Barton Bouchier.

Vers 1

"Ook is de wereld bevestigd." Met "wereld" bedoelt men eigenlijk de bewoonbare aarde. Bij metonymie bedoelt men er ook de mensen op aarde mee. Dat blijkt duidelijk in Ps. 24:1-2, 89:12, 9:9, Ps. 96:1,3, 98:9. In deze passage lijkt de eerste betekenis te gelden. Want deze majestueuze Koning heeft geen toren of paleis versterkt, maar heel de wereld, met het woord van Zijn macht. Zo hebben de mensen die Hem aanbidden altijd een vaste plek om te wonen, helemaal tot aan de dag die is vastgesteld voor het laatste oordeel. — Martin Geier.

Vers 2

"Uw troon bevestigd." In deze woorden wordt gezongen dat Gods koninkrijk onveranderlijk en voor altijd blijft bestaan. Daar hoeft niemand wisselvalligheid te vrezen, zoals in aardse monarchieën en koninkrijken. Daar raken tronen niet zelden aan het wankelen: door de dood van de koning of belangrijke mannen, door ontrouw van onderdanen of dienaren, of door de plannen en aanvallen van vijanden. Niets daarvan kan Gods bestuur verstoren. — Martin Geier.

Vers 2

"Uw troon is van toen af bevestigd." In het vorige vers werd de koninklijke waardigheid getekend en aangetoond door de schepping van de wereld, die voortkwam uit koninklijke macht en majesteit.

Misschien denkt iemand dat die waardigheid nieuw was, of pas gisteren of eergisteren ontstond. Misschien denkt iemand dat God het ambt van heersen en besturen pas kort geleden had gekregen, of dat Hij door lang gebruik en ervaring bekwaam was geworden. Of dat Hij een troon innam die eigenlijk van een ander was, zoals andere koningen dat wel doen. Daarom zegt de psalmist dat deze waardigheid zo oud is als de schepping zelf. De troon van dit koninkrijk werd gegrondvest op het moment dat de fundamenten van de aarde werden gelegd. De aarde heeft Hij vastgezet als Zijn voetbank, en zo is de hemel Zijn troon (Jes. 66:1), die eeuwig blijft.

Vooral leert de psalmist dat God van eeuwigheid, vóór de wereld werd gevormd, altijd dezelfde in Zichzelf bleef. Hij had de schepping of een schepsel niet nodig om daardoor nieuwe volmaaktheid te krijgen. — Lorinus.

Vers 2

"Van toen af." De Italiaanse vertaling heeft: van alle eeuwigheid. In het Hebreeuws staat: van toen. Het is een Hebreeuwse uitdrukking voor een eeuwigheid zonder enig begin, Spr. 8:22. Een eeuwigheid zonder einde duidt het met een andere uitdrukking aan, die ongeveer betekent: tot toen. — Diodati.

Vers 3

"De rivieren verheffen, o" enzovoort. Bewust noemt de psalmist hier rivieren, om de gevolgen van oorlog beter te tekenen. Als rivieren door overstromingen zwellen en stijgen, breken ze door de dijken die hen tegenhouden. Ze trekken wijd over de vlakten ernaast en nemen alles mee wat ze tegenkomen. Zo gaat het ook in een oorlog. Als le-

gers het land in worden gestuurd, verwoesten ze alles en richten ze overal een bloedbad aan. Daarom gebruikt Vergilius dit beeld (Aeneis 2). Hij beschrijft er het geweld van het Griekse leger mee, dat de burcht van Priamus binnenstormt. Dryden vertaalt het zo:

> *"De Grieken stormen binnen en vullen alle vertrekken;*
> *de weinige verdedigers die zij aantreffen, doden zij.*
> *Niet met zulke felle woede brult de schuimende vloed,*
> *wanneer hij merkt dat zijn snelle loop wordt gestuit;*
> *hij beukt de dammen neer met een kracht die niets weerstaat,*
> *en sleept het vee en de hutten met zich weg." — Mollerus.*

Vers 3

"De rivieren verheffen haar aanstoting." Het Hebreeuwse woord betekent een golf. Als water namelijk tegen een rots, tegen de oever of tegen een andere golf slaat, spat het uiteen in sproeischuim. Het eigenlijke idee achter het woord is: breken. Dat past mooi bij het beeld van hoe al die onrust en oorlog afloopt, die worden aangezet om rijken en de gemeente omver te halen. Reusachtige golven vervullen toeschouwers met afgrijzen. Zo vervullen grote, sterke legers alles om zich heen met angst en schrik. Maar net zoals een golf in een oogwenk breekt en verdwijnt zodra hij slaat, zo valt ook de grote macht van koningen en vorsten vaak uiteen bij één blik van God.

De Gemeente leeft in dit leven als een rots in de branding. Elke storm slaat zijn golven tegen haar, en toch staat ze vast, omdat de Zoon van God haar ondersteunt en draagt. — Mollerus.

Vers 4

"De HEERE in de hoogte." "In de hoogte" moet je niet als een plaats opvatten. Op dat punt wedijvert niemand met God. Het gaat daarbij om heerschappij en om heerlijkheid. — Martin Geier.

Vers 4

"De HEERE in de hoogte is geweldiger" enzovoort. Denk dus niet in de eerste plaats aan je moeilijkheid, maar aan je Redder. Maakt de kwaadaardige samenzwering van mensen je bang? Laat dan Gods bijstand je rust geven. Het gevaar kan je eigen kracht overstijgen, maar nooit Gods hulp. De macht van je vijanden kan sterker zijn dan jij, en hun list kan jouw voorzichtigheid te slim af zijn. Maar de wijsheid en macht van God, Die met jou is, zullen ze nooit overtreffen. Leer daarom God te beproeven in Zijn kracht, en Hem te vertrouwen als het moeilijk wordt.

Als de genadeloze golven je dreigen te verzwelgen, vertrouw jezelf dan toe aan Zijn bewaring. Een zeeman in nood kijkt naar de hemel. Doe jij dat ook. En onthoud: hoe hoog de wateren van de ellende ook staan, "de HEERE in de hoogte" is toch "geweldiger dan zij." — Abraham Wright.

Vers 5

"Uw getuigenissen": dat zijn Uw woorden. Daarmee kan tweeërlei bedoeld zijn. 1. Uw geboden, die meestal Gods getuigenissen heten. De psalmist heeft dan over Gods koninkrijk gesproken en laat nu zien dat de wetten van dat koninkrijk rechtvaardig, waar en heilig zijn. Dat is een bijzondere aanbeveling. Of 2. Uw beloften. Dat kun je opmaken uit de woorden die volgen: "zijn zeer gewis", dat is waar, of trouw. Die eigenschap hoort eigenlijk bij beloften. In de hele Schrift wordt ze eerder aan beloften toegekend dan aan geboden. En beloften zijn net zo goed Gods getuigenissen als geboden.

Het zijn de getuigen en verklaringen van wat Hij denkt en wil voor de mensen. De psalmist lijkt hier te spreken over die grote, kostbare beloften over de oprichting en vestiging van Zijn koninkrijk in de wereld door de Messias. Die beloften, zegt hij, zijn onfeilbaar waar en zullen zeker in Uw tijd worden vervuld. — Matthew Pool.

Vers 5

"De heiligheid betaamt Uw huis, o HEERE." Van iedereen die God nadert, wordt bijzonder veel verwacht, bij elke plicht. Dat geldt het sterkst voor het ambt van dienaar van het Woord. Zij moeten zichzelf met bijzondere zorg heiligen, meer nog dan de rest van het volk.

Wie bij vorsten voor mag komen, moet nauwkeurig zijn in hoe hij zich gedraagt. God bepaalde dat de gewichten en maten van het heiligdom twee keer zo groot waren als die van het gewone volk. Daarmee liet Hij zien dat Hij veel meer verwacht van wie Hem daar dienen dan van anderen. Heiligheid staat elk huis goed, maar het huis van God het best. Ze staat elk mens goed, maar vooral de dienaar. Die dienaar is de spiegel waarin het volk de hemel ziet, en de gids die hen daarheen brengt. Is het glas bevlekt, dan zien ze in plaats van een engel een furie.

En is de gids onbetrouwbaar, dan is er meer gevaar in de gids dan in de weg. Niemand moet dus zo strikt leven als wie in het ambt staat. — Abraham Wright.

Vers 5

"De heiligheid is Uw huize sierlijk, HEERE! tot lange dagen." Bij Gods huis staat niets zo mooi als heiligheid; geen wandbekleding en geen wandtapijt halen het erbij. En nergens hoort dit kostbare, sierlijke meubilair zo thuis als in het huis van God... De heidenen waren blind, en toch waren zij kieskeurig en vol toewijding in de dienst van hun stomme afgoden. Zij dienden die in het wit, als teken van reinheid. Voor zulke valse goden vonden zij niets te goed, terwijl het slechtste voor hen nog niet slecht genoeg was. Solon, de wetgever van Athene, bepaalde dat niemand de goden obiter mocht dienen, dus zomaar even tussendoor, en dat wie offerde zich dagen vooraf moest reinigen. — George Swinnock.

Gehele psalm

Zo wordt in beeld gebracht wat een opwekking in het geloof is.

1. God is Koning en regeert.
2. Zijn kracht is voelbaar.
3. Zijn koninkrijk komt vast te staan.
4. Het verzet wordt verslagen.
5. Zijn woord wordt op waarde geschat.
6. Heiligheid wordt gekoesterd en gekweekt.

Verzen 1-2

In het eerste vers tekent de profeet onze Koning.

1. Aan de hand van Zijn ambt.

(a) Hij "regeert." Hij is de grote, de eerste Monarch. Hij staat niet werkeloos toe te kijken naar wat hier beneden gebeurt. Alles bestuurt Hij met wijsheid, recht en kracht.

(b) Hij is een Koning in heerlijkheid: "Hij is met majesteit bekleed."

(c) Hij is een Koning met macht: "De HEERE is met sterkte bekleed."

(d) Hij is een Koning Die gewapend is: "Hij heeft Zich omgord." Hij heeft Zijn zwaard over Zijn wapenrusting gegespt, om Zijn vijanden aan te vallen en Zijn koninkrijk te beschermen.

1. Aan de hand van Zijn koninkrijk.

(a) Het strekt zich overal uit: "De wereld."

(b) Het is vast en onwrikbaar: "Ook is de wereld bevestigd, dat zij niet wankelt."

(c) Het is een koninkrijk voor eeuwig: "Van eeuwigheid tot eeuwigheid. Uw troon is van toen af bevestigd, Gij zijt van eeuwigheid." — Adam Clarke.

Verzen 1-2

Laat zien:

1. De afkondiging van de Koning.
2. Het gewaad van de keizer.
3. Het koninkrijk dat niet wankelt.
4. De troon van oudsher.
5. De Koning Die eeuwig leeft. — C.A.D.

Verzen 1-2

1. Maak de grote afkondiging bekend: het recht van de Heere en hoe vast, hoe oud, hoe wijd en hoe eeuwig Zijn heerschappij is.
2. Let op de uiteenlopende gevoelens die dat oproept, bij opstandelingen, veroordeelden, trouwe onderdanen en zo verder.
3. Onderhandel over overgave aan de Koning. — C.A.D.

Vers 3

De stem van de rivieren.

1. Wat de natuur laat horen, is de stem van God.
2. Het is een stem die van God komt.
3. Het is een stem voor God.

> *"God heeft een stem die altijd wordt gehoord,*
> *in het rollen van de donder, in het getjilp van de vogel;*
> *zij komt in de bergstroom, vol snelheid en kracht,*
> *in het zachte opwellen van het beekje, dat kabbelend voortgaat;*
> *in de golven van de oceaan, de voren van het land,*
> *in de berg van graniet, het korreltje zand;*
> *wend je waarheen je wilt, van de hemel tot de grond:*
> *waar kun je kijken zonder dat je een God ziet?"*
>
> — *G.R. Gedicht van Eliza Cook.*

Vers 4

1. In de schepping is God machtig.
2. In het bestuur van de wereld is Hij nog machtiger.
3. In de verlossing is Hij het allermachtigst. — G.R.

Vers 5

1. Betrouwbaarheid past bij Gods woord.
2. Heiligheid past bij Gods huis. — G.R.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

1. Heiligheid betaamt Gods huis als voorbeeld, de tempel.
2. Zijn grotere huis in geestelijke zin, de gemeente.
3. Zijn kleinere huis in geestelijke zin, de gelovige.
4. Zijn huis voor eeuwig: de hemel. — C.A.D.

Psalm 94

Onderwerp

De dichter ziet hoe slechte mensen de macht in handen hebben, en hij lijdt onder hun onderdrukking. Eerder, in de vorige psalm, bezong hij Gods soevereiniteit. Dat besef brengt hem er nu toe een beroep te doen op God, Die als grote Rechter over heel de aarde staat en alles ziet wat er gebeurt. Zijn roep is heftig en vol aandrang, want de zweep van de onderdrukker laat hem duidelijk niet los. Voor hem staat vast: God is er, en Hij houdt eigenhandig bij wat mensen uitrichten. Daarom wijst hij zijn goddeloze tegenstanders terecht, en hij jubelt dat hij in zijn God de overwinning heeft.

Ook ziet hij in dat de zware wegen van de Voorzienigheid in werkelijkheid leerzame tuchtigingen zijn. Daarom prijst hij gelukkig wie ze doormaakt. Deze psalm is opnieuw een ontroerende uitwerking van het oude raadsel: "Waarom gaat het de goddelozen goed?" Weer zien we een goed mens die ten einde raad is omdat het de goddelozen zo voor de wind gaat. Hij richt zijn hart weer op door eraan te denken dat er tóch een Koning in de hemel zit, en dat Hij alles ten goede overheerst.

Indeling

In Ps. 94:1-7 uit de dichter zijn klacht over de goddeloze onderdrukkers. Daarna, in Ps. 94:8-11, brengt hij een redenering in tegen hun spottende idee dat God niet ziet wat de mensen doen. Dan toont hij

dat de Heere Zijn volk wél zegent en zal verlossen, ook al kastijdt Hij het een tijd lang, Ps. 94:12-15. In Ps. 94:16 smeekt hij opnieuw om hulp, en in Ps. 94:17-19 belijdt hij dat hij helemaal van God afhankelijk is om bewaard te blijven. Voor de derde keer brengt hij zijn klacht naar voren, Ps. 94:20-21. Hij sluit af met de vaste verzekering dat zijn vijanden, en met hen alle andere goddelozen, zeker het loon zullen krijgen dat bij hun daden past: "ja, de HEERE, onze God, zal hen verdelgen."

Uitleg

Vers 1

"O HEERE, God der wraken! verschijn blinkende", of: God van de vergelding, Jehova, God van de vergelding, straal uit! Dit gebed komt vanzelf in ons op, bij ieder die onrecht ziet, helemaal vanzelf, wanneer onschuld wordt vertrapt en goddeloosheid de baas speelt! Recht doen is iets goeds. Wie zal dat tegenspreken? Dan mag je er ook gerust om vragen. Het is dan geen persoonlijke wraakzucht, want met zulke gevoelens zou niemand het wagen bij God aan te kloppen. Het is liefde voor het recht en meeleven met mensen die zonder schuld moeten lijden.

Wie kan dat zien zonder dat het hem aangrijpt? Kun je een heel volk in slavernij zien, of zelfs één mens die wordt vertrapt, zonder tot de Heere te roepen dat Hij opstaat en voor het recht opkomt? Dat onrecht zomaar gebeurt en niemand het stopt, komt volgens de dichter doordat de Heere Zich schuilhoudt. Hij bedoelt ook: als de tirannen Hem maar zien, schrikken ze al zo dat ze hun onderdrukking stoppen. God hoeft Zich alleen maar te tonen en de goede zaak is gewonnen. Hij komt, Hij ziet, Hij overwint! Ja, wat hebben wij in deze kwade dagen behoefte aan een zichtbaar bewijs van Zijn kracht!

De eeuwenoude vijanden van God en mensen strijden weer om de macht. Winnen zij, dan is er geen hoop voor de heiligen van God.

Vers 2

"Gij, Rechter der aarde." Ga zitten op Uw rechterstoel en word erkend als Heerser over alle mensen. Rijs ook op zoals iemand die uit alle macht wil uithalen. De zonde van de mensen groeit zo hoog dat zij een zware slag van Uw hand verdient. "Breng vergelding weder over de hovaardigen": betaal hun terug met dezelfde munt, eerlijk en slag om slag. De trotsen kijken neer op de arme gelovigen en slaan hen van bovenaf neer, zoals een reus zijn vuisten laat vallen op wie voor hem staat. Doe hetzelfde, o Heere, en rijs op.

"Breng vergelding weder over de hovaardigen", en laat hen merken dat U oneindig veel hoger staat dan zij ooit staan kunnen boven het geringste van hun medemensen. Zo vraagt de dichter in gewone, rechtstreekse taal om de vergelding van het recht. Zijn bede is dezelfde die de lijdzame onschuld zwijgend omhoog zendt, wanneer haar pijnlijke blik naar de hemel gaat.

Vers 3

"HEERE! hoe lang zullen de goddelozen van vreugde opspringen?" Blijft onrecht voor eeuwig aan de macht? Komt er nooit een eind aan slavernij, roof en tirannie? In de hemel zit toch een rechtvaardige God, met almachtige kracht! Dan moet de heerschappij van het kwaad vroeg of laat breken. Dan krijgt de onschuld op een dag een verdediger. Die woorden "hoe lang?" zijn de bittere klacht van alle rechtvaardigen, in elke eeuw. Ze drukken verbazing uit over het grote raadsel van Gods bestuur: hoe kan het kwaad bestaan, en zelfs overheersen? "Hoe lang?" klinkt bijna als jammeren, een van de droefste kreten waarmee de ellende zichzelf uitspreekt.

Hoe vaak is die klacht niet opgeklonken in de kerkers van de Inquisitie, het kerkelijke gerecht dat ketters opspoorde en strafte, bij de geselpalen van de slavernij en in de cellen van de onderdrukking. God zal op Zijn tijd antwoord geven, maar het einde is er nog niet.

Vers 4

"Hoe lang zullen zij uitstorten en harde dingen spreken?" Goddelozen houden het niet bij onrechtvaardige daden. Ze zetten er harde taal bij: opscheppen, dreigen, de heiligen bespotten. Kan de Heere dit eindeloos aanzien? Laat Hij Zijn eigen kinderen nog veel langer vogelvrij zijn voor hun vijanden?

Zal de brutale taal van Zijn tegenstanders, die ook hún tegenstanders zijn, Zijn gerechtigheid niet eindelijk wakker schudden? Woorden raken vaak dieper dan zwaarden. Ze steken niet in het lijf maar in de ziel. Voor het hart zijn ze zo hard als stenen voor het lichaam. Goddelozen gieten ze er rijkelijk uit, want dat is de kracht van het woord dat met "uitstorten" is weergegeven. En ze doen het zo gewoon dat het hun vaste manier van praten wordt (zij "storten ze uit en spreken ze"). Zal dit altijd maar worden getolereerd?

"Zullen alle werkers der ongerechtigheid zich beroemen?" Ze praten zelfs in zichzelf, tegen zichzelf en over zichzelf, in hoogmoedige geest, alsof ze een goede daad verrichten als ze arme en behoeftige mensen verpletteren en hun venijn spuien op mensen die genade kennen.

Wie onrecht doet, schept van nature op, zoals goede mensen van nature nederig zijn. Zal de grote Rechter dat gepoch altijd maar laten gebeuren? Hij hoort toch elk woord dat zij zeggen! Al zo lang hebben zij het podium voor zich alleen, en wat is er luid, heel luid gelasterd tegen God en gescholden op Zijn heiligen! Komt niet snel de dag dat hun het beloofde erfdeel van schande en eeuwige verachting wordt uitgedeeld? Zo pleiten de onderdrukten bij hun Heere. Zal God Zijn eigen uitverkorenen dan niet rechtmaken? Zal Hij niet uit de hemel de vijand toespreken en zeggen: "Waarom vervolgt gij Mij?"

Vers 5

"O HEERE! zij verbrijzelen Uw volk": ze malen hen fijn met onderdrukking en pletten hen met minachting.

En die mensen die zij kapotmaken zijn nota bene Gods eigen volk, vervolgd om wie ze zijn. Dat is een sterke reden voor God om in te grijpen. “En zij verdrukken Uw erfdeel”: ze storten hen in diepe schaamte en drukken hun hart helemaal omlaag. “Uw erfdeel” herinnert aan de keuze die God voor Zijn heiligen maakte. Het verwijst naar Zijn eigen belangstelling en vreugde in hen, en naar het verbond dat Hij al zo lang met hen en hun vaderen heeft. Ook daaruit kunnen ze putten, want het is een voorraadkamer vol redenen om voor te leggen aan hun trouwe God.

Zal Hij dan niet opkomen voor wat van Hem is, en het beschermen tegen wie het aantast? Geeft iemand zijn erfdeel zomaar prijs, of kijkt hij toe terwijl het wordt leeggeplunderd? Wie hier wordt vermalen en vertrapt, is geen vreemde die er niets mee te maken heeft, maar iemand die de Heere Zelf heeft uitgezocht en uitgekozen, mensen die van Hem zijn. Hoe lang geeft Hij hen nog prijs aan meedogenloze vijanden?

Vers 6

“De weduwe en den vreemdeling doden zij, en zij vermoorden de wezen.” Juist degenen die duidelijk onze barmhartigheid nodig hebben, behandelen ze het meest aanmatigend.

Gods wet legt deze armen uitdrukkelijk aan goede mensen voor. Alleen een bijzondere boosheid kiest hen uit als slachtoffer, niet alleen van oplichting maar zelfs van moord. Moet zulk onmenselijk gedrag de Heere niet in toorn doen ontsteken? Zullen weduwen vergeefs huilen, vreemdelingen vergeefs zuchten en het bloed van wezen vergeefs vloeien? Zo waar als er een God in de hemel is, zal Hij met de daders afrekenen. Hij heeft lang geduld met hen, maar Hij neemt toch wraak, en wel snel.

Vers 7

“En zeggen: De HEERE ziet het niet.” Hier lag de oorzaak van hun hoogmoed en het hoogtepunt van hun boosheid.

Ze waren blindelings slecht, omdat ze zich een blinde God voorstelden. Wie gelooft dat Gods ogen dof zijn, laat zijn wilde driften natuurlijk de vrije loop. Deze mensen droegen niet alleen een goddeloos ongeloof in hun hart. Ze durfden het hardop te zeggen, met die gruwelijke leer dat God te ver weg is om de daden van mensen te zien. "En de God van Jakob merkt het niet." Wat een afschuwelijke godslastering, en wat een doorzichtige leugen! God is echt de God van Zijn volk geworden en heeft Zijn zorg voor hen in duizend genadedaden getoond.

Hoe durven goddelozen dan te beweren dat Hij het onrecht dat hun wordt aangedaan niet zal zien? Een trotse mens kent in zijn onheiligheid geen grens. Zelfs zijn verstand houdt hem niet tegen. Hij heeft de grenzen van het gezonde verstand overschreden. Bij de beek Jabbok luisterde Jakobs God naar hem. Jakobs God begeleidde en bewaarde hem heel zijn leven en zei over hem en zijn gezin: "Tast Mijn gezalfden niet aan, en doet Mijn profeten geen kwaad." En toch zeggen deze redeloze mensen te geloven dat Hij het leed van het uitverkoren volk niet ziet en er niets om geeft!

Bij zulke ongelovigen wordt zeker waar wat de wijze zegt: wie de Heere wil vernietigen, laat Hij los in de waanzin van hun eigen bedorven hart.

Vers 8

"Aanmerkt, gij onvernuftigen onder het volk." Zij beweerden dat God niets in de gaten had. In de grondtekst staat hetzelfde woord, en nu beveelt de dichter de goddelozen zélf goed te kijken en de waarheid serieus te nemen. Hij noemt hen domme, botte boeren, varkensachtige mensen, en dat was een verdiende naam. Ze moeten begrijpen en nadenken, tenminste als ze daartoe in staat zijn. Ze vonden zichzelf wijs, de enige slimme mensen ter wereld zelfs, maar hij noemt hen "everzwijnen onder het volk". Goddeloze mensen zijn dwazen, en hoe meer ze weten, hoe dwazer ze juist worden, hoe geleerd ze ook zijn.

“Geen dwaas als een geleerde dwaas” is een waar spreekwoord. Wie met God klaar is, is ook klaar met zijn menszijn en met alles wat een mens tot mens maakt. Hij is gezakt tot het niveau van de os en de ezel, nee, daar nog onder, want “een os kent zijn bezitter, en een ezel de krib zijns heren”. Voor wetenschappelijke ongelovigen hoeven we ons niet te schamen. We moeten ze eerder beklagen. Zij gedragen zich alsof ze op ons neerkijken, maar wij hebben veel meer reden om op hén neer te zien. “En gij dwazen, wanneer zult gij verstandig worden?” Is het niet hoog tijd?

Jullie kennen de paden van de dwaasheid, maar wat winnen jullie ermee? Is er helemaal geen rest van rede over? Geen sprietje gezond verstand? Brandt er in jullie gedachten nog een klein lichtje, hoor dan het betoog aan en denk na over de vragen die jullie zo meteen worden gesteld.

Vers 9

“Zou Hij, Die het oor plant, niet horen?” Hij heeft dat wonderlijke orgaan ontworpen en op de handigste plek gezet, vlak bij de hersenen. Zou Hij Zelf dan doof zijn? Hij kan zoiets bedenken en maken, en toch zou Hij niet merken wat er gebeurt in de wereld die Hij schiep? Hij heeft jullie het gehoor gegeven, en dan zou Hij Zelf niet kunnen horen? Op deze vraag valt niets terug te zeggen! Ze maakt de twijfelaar sprakeloos en beschaamt hem. “Zou Hij, Die het oog formeert, niet aanschouwen?” Door Hem kunnen wij zien.

Is het voorstelbaar dat Hij Zelf blind zou zijn? Met vaardige hand maakte Hij de oogzenuw, de oogbol en heel dat ingenieuze mechanisme. Het gaat ons verstand te boven dat Hij Zelf niet zou kunnen zien wat Zijn schepselen doen. Als er een God is, dan is Hij een persoon met verstand en inzicht, en aan wat Hij weet is geen grens te stellen.

Vers 10

"Zou Hij, Die de heidenen tuchtigt, niet straffen?" Hij berispt complete volken. Zou Hij dan geen afzonderlijke mensen kunnen berispen? Heel de geschiedenis laat zien dat Hij de zonde van een volk met een oordeel over dat volk treft. Zou Hij dan niet kunnen omgaan met één enkele persoon? De vraag die erop volgt is even sterk. Ze wordt zo vurig gesteld dat de spreker zich inhoudt en de vraag niet afmaakt. Ze begint met: "Hij, Die den mens wetenschap leert", en dan valt er een stilte. De vertalers hebben die stilte opgevuld met de woorden: "zou Hij het niet weten?" Maar zulke woorden staan niet in de grondtekst.

Daar breekt de zin plotseling af, alsof de conclusie zo voor de hand ligt dat ze niet eens meer gezegd hoeft te worden, en alsof de schrijver zijn geduld verloor met die redeloze mensen met wie hij had gediscussieerd. Ernstige gelovigen hebben vaak het gevoel dat ze zouden willen zeggen: "Kom, met jullie valt niet te redetwisten! Als jullie redelijke mensen waren, zou het te vanzelfsprekend zijn om het nog in jullie bijzijn te hoeven uitspreken. Ik zwijg erover." Wat de mens weet, heeft hij van God. De wetenschap werd in haar eerste beginselen al aan onze stamvader Adam geleerd, en elke vooruitgang daarna danken we aan Gods hulp. Zou Hij Zelf, Die alle kennis bedacht en ons geopenbaard heeft, het dan niet weten?

Vers 11

Mensen kunnen toegeven dat God het weet of dat ontkennen, maar één ding wordt hier vastgesteld: "de HEERE weet de gedachten des mensen, dat zij ijdelheid zijn". Niet alleen hun woorden komen bij Hem aan en hun daden worden door Hem gezien. Hij leest ook wat zich diep in hun binnenste roert. De mensen zelf zijn voor Hem immers niet moeilijk te doorgronden. Als Hij hen aankijkt, zijn zij zelf niet meer dan ijdelheid. Voor de Heere is het geen grote opgave om

de gedachten te kennen van zulke doorzichtige stukjes ijdelheid als wij mensen zijn.

In een oogwenk heeft Hij ze gewogen: arme, lege dingen. Dat is de betekenis in de grondtekst. Maar wat de Authorised Version zegt, is ook waar: de gedachten, het beste deel van de mens, het meest geestelijke stuk van zijn wezen, ook die zijn ijdelheid zelf, en niets beters. Arme mens! En toch schept dit schepsel op, speelt het voor koning, tiranniseert het zijn medewormen en daagt het zijn God uit! Waanzin vermengt zich met de menselijke ijdelheid, zoals rook zich vermengt met mist: het wordt er vuiler van, maar niet steviger dan het al was.

Wat zijn ze dwaas, die denken dat God niet weet wat zij doen, terwijl Hij zelfs hun lege gedachten opmerkt! Wat is het ongerijmd om God voor niets te rekenen, terwijl wijzelf in Zijn ogen niets zijn.

Vers 12

"Welgelukzalig is de man, o HEERE! dien Gij tuchtigt, en dien." In de psalmist keert de rust terug. Hij klaagt niet meer tegen God en gaat niet langer in discussie met mensen. Hij stemt zijn harp op zachtere klanken, want zijn geloof ziet dat het met de zwaarst beproefde gelovige toch goed zit. Misschien voelt hij zich niet gezegend zolang de roede van de tuchtiging hem pijn doet, maar hij is het wel. Hij is kostbaar in Gods ogen. Anders zou de Heere de moeite niet nemen hem te corrigeren, en de uitkomst van die correctie zal zeer gelukkig zijn.

De psalmist noemt de getuchtigde een "man" in de mooiste zin van het woord. Het Hebreeuwse woord dat hij gebruikt, heeft met kracht te maken. Wie door de Heere wordt onderwezen en gevormd, is echt een man. "En dien Gij leert uit Uw wet." Het boek en de roede, de wet en de tuchtiging, horen bij elkaar. Samen zijn ze dubbel zo nuttig. Verdrukking zonder het Woord is een oven voor het metaal, maar zonder smeltmiddel dat het zuiveren helpt. Het woord van God voorziet in dat gebrek en maakt van de vurige beproeving iets wat werkt.

Het is ten slotte veel beter om te horen bij wie Gods hand laat lijden dan bij wie anderen laat lijden. Het is veel beter om als "man" onder de hand van onze hemelse Vader neer te liggen en te roepen, dan als een redeloos beest te brullen en te razen en een dodelijke slag over jezelf af te roepen van de Vernietiger van het kwaad. De beproefde gelovige zit op school. Hij wordt klaargemaakt voor iets hogers en beters, en alles wat hem overkomt werkt mee voor zijn grootste goed. Daarom is hij een gezegend mens, hoe sterk zijn omstandigheden aan de buitenkant ook anders doen vermoeden.

Vers 13

"Om hem rust te geven van de kwade dagen; totdat de kuil voor den goddeloze gegraven wordt." De tuchtigende hand en het lerende boek worden voor ons geheiligd, zodat wij leren rusten in de Heere. Wij zien dat Zijn doel is dat het ons eeuwig goed gaat. Daarom blijven wij kalm in elke zware beproeving en bij elke bittere vervolging, en wachten we op ons uur. De Machtige Jager graaft de kuil voor de redeloze mensen. Op dit moment sluipen zij rond en verscheuren zij de schapen, maar binnenkort zitten zij gevangen en worden zij vernietigd.

Daarom leert het volk van de Heere te rusten in tijden van tegenspoed en geduldig te wachten op wat hun God goedvindt. Misschien zijn goddeloze mensen nog niet rijp voor de straf, en is de straf nog niet klaar voor hen. De hel is een plaats die klaarstaat voor een volk dat daarvoor klaar is. Zoals de dagen van genade heiligen laten rijpen voor de heerlijkheid, zo laten dagen van losbandigheid zondaars wegrotten tot het bederf van de eeuwige ondergang.

Vers 14

"Want de HEERE zal Zijn volk niet begeven, en Hij zal Zijn erve niet verlaten." Hij kan hen neerhalen, maar Hij kan hen nooit wegstoten. Tijdens felle vervolgingen dachten de heiligen vaak dat de Heere Zijn eigen schapen had verlaten en aan de wolf had uitgeleverd. Zo is het

echter nooit geweest en zo zal het nooit zijn, want de Heere trekt Zijn liefde niet terug en laat Zijn erfdeel niet in de steek. Een tijdlang kan Hij de Zijnen aan zichzelf overlaten, om hen er een zegen mee te geven, maar nooit kan Hij hen helemaal opgeven.

> *"Hij kan tuchtigen, Hij kan terechtwijzen,*
> *maar nooit kan Hij verwaarlozen.*
> *Hij kan in trouw bestraffen,*
> *maar nooit kan Hij ophouden lief te hebben."*

Vers 15

"Want het oordeel zal wederkeren tot de gerechtigheid." De grote Rechter komt. De heerschappij van het recht gaat beginnen. Alles wordt nog in de goede richting gestuurd, en dan zullen alle vromen zich verheugen. De zegewagen van het recht wordt in triomf door onze straten getrokken, en alle oprechten van hart volgen die in een blije optocht. Hier klinkt een heerlijke hoop, uitgesproken in dichterlijke beelden van grote schoonheid. Een tijd lang lag het bestuur van de wereld in handen van mensen die het misbruikten voor de laagste en slechtste doeleinden. Maar het geroep van het gebed zal het recht terugbrengen op de troon, en dan krijgt elk oprecht hart zijn deel van de vreugde.

Vers 16

De psalmist was er rotsvast van overtuigd dat het uiteindelijk goed zou komen. Toch kon hij op dat moment niemand ontdekken die naast hem zou staan in de strijd tegen het kwaad. Geen voorvechter van het recht liet zich zien, en de getrouwen waren uit de mensenwereld verdwenen. Ook dit is een bittere beproeving, een zwaar kwaad onder de zon. Toch heeft het zijn doel, want het drijft het hart nóg dieper naar de Heere en dwingt het om alleen bij Hem rust te zoeken. Als wij bij anderen vrienden konden vinden, zou onze God ons misschien minder dierbaar zijn.

Maar roepen we hemel en aarde om hulp, en komt er geen bijstand dan alleen van de eeuwige arm, dan leren we onze God op prijs stellen en op Hem te steunen met een ongedeeld vertrouwen. De ziel is nooit veiliger of rustiger dan wanneer zij, nu alle andere helpers tekortschieten, alleen op de Heere leunt. Dit vers is een passende kreet nu de kerk ziet hoe de dwaling van alle kanten binnenstroomt. Trouwe predikers zijn zeldzaam, en nog zeldzamer zijn zij die dapper genoeg zijn om "op te staan" en de vijanden van de waarheid te trotseren.

Waar zijn onze Luthers en onze Calvijnen? Valse mildheid heeft de meeste dappere mannen van Israël krachteloos gemaakt. Onze John Knox zou op dit moment goud waard zijn, maar waar is hij? Onze grote troost is dat de God van Knox en Luther nog altijd bij ons is, en dat Hij te zijner tijd Zijn uitverkoren voorvechters zal oproepen.

Vers 17

"Ten ware dat de HEERE mij een Hulp geweest ware, mijn ziel had bijna in de stilte gewoond." De psalmist zegt dat hij zonder de hulp van Jehova direct zou zijn gestorven. Dan was hij naar het land van de stilte gegaan, waar niemand meer kan getuigen van de levende God. Of hij bedoelt dat hij geen woord meer had kunnen zeggen tegen zijn vijanden, maar sprakeloos van schaamte had moeten zwijgen. Gode zij dank, zover is het met ons nog niet, want de almachtige Heere helpt nog steeds iedereen die naar Hem opziet. Onze diepste ziel buigt zich neer wanneer wij de Heere Zijn vijanden zien zegevieren. Wij kunnen dat niet verdragen en slaan de hand voor de mond van verwarring. Maar Hij zal nog opstaan en Zijn eigen zaak verdedigen, en daarom houden wij hoop.

Vers 18

"Als ik zeide: Mijn voet wankelt", ja, nu al wegglijdt: ik zag het gevaar en riep van schrik, en juist op het moment van mijn grootste nood kwam de hulp waar ik om vroeg: "Uw goedertierenheid, o HEERE, on-

dersteunde mij." Zo gaat het ons vaak genoeg. We voelen onze zwakte en zien het gevaar, en in angst en beven roepen we om hulp. Dan kan alleen genade ons nog redden. We kunnen ons op geen enkele ingebeelde verdienste beroepen, want we voelen dat onze ingeboren zonde onze voeten zo snel laat wankelen. Ons geluk is dat de genade eeuwig duurt en altijd dichtbij is om ons uit het gevaar te trekken en vast te houden, op plaatsen waar we anders ten verderve zouden vallen.

Wel tienduizend keer is dit vers waar gebleken voor sommigen van ons, en vooral voor wie dit commentaar schrijft. Het gevaar was dreigend en lag al op ons. We gleden weg. De dreiging was zichtbaar, we zagen ze en schrokken ons dood. Ons eigen hart gaf het op, en we dachten dat het met ons gedaan was. Maar toen greep de Almachtige in: we vielen niet, een onzichtbare hand hield ons vast, de plannen van de vijand liepen stuk en wij zongen van vreugde. O trouwe Bewaarder van onze zielen, wees geprezen tot in alle eeuwigheid! We zullen de Heere zegenen te allen tijde. Zijn lof zal voortdurend in onze mond zijn.

Vers 19

"Als mijn gedachten binnen in mij." Soms word ik heen en weer geslingerd door allerlei overwegingen, afleidingen, vragen en boze voorgevoelens. Dan vlucht ik naar mijn ware rust, want "Uw vertroostingen verlustigen mijn ziel". Weg van mijn zondige gedachten, mijn ijdele gedachten, mijn droevige gedachten, mijn verdriet, mijn zorgen en mijn strijd haast ik mij naar de Heere. Bij Hem zijn goddelijke vertroostingen te vinden, en die troosten mij niet alleen: ze verlustigen mij echt. Wat zijn de vertroostingen van de Geest zoet! Wie denkt na over eeuwige liefde, onveranderlijke besluiten, beloften van het verbond, de volbrachte verlossing, de opgestane Zaligmaker, Zijn eenheid met Zijn volk en de heerlijkheid die komt, en voelt zijn hart dan niet opspringen van vreugde?

Het kleine wereldje in ons is net als de grote wereld om ons heen vol onrust en strijd. Maar zodra Jezus er binnenkomt en fluistert: "Vrede zij u", wordt het stil, ja, dan voelen we een vervoering van geluk. Laten we onze blik afwenden van het droevige beeld van mensen die anderen onderdrukken en van de overmacht die de goddelozen nu hebben. Laten we gaan naar die heilige plek van zuivere rust die wij vinden in de God van alle troost. Zijn goede wil jegens ons, en dat Hij ons enig bewijs en enige zekerheid geeft van Zijn liefde en gunst voor ons: dat zijn Zijn vertroostingen.

"Verlustigen." Dit is een buitengewoon krachtig woord, een hoogtepunt waartoe de Heilige Geest in de pen van de profeet David opstijgt. Het was al heel wat geweest om te zeggen dat ze mijn ziel bevredigen, of dat ze mij tot rust brengen, en niet meer dan dat. Meer kan een verward gemoed zich niet wensen. Wie hevige pijn heeft, is allang blij met wat verlichting. Aan genot en verlustiging durft zo iemand niet te denken, want dat gaat boven wat hij kan verwachten. Maar zie nu hoe wonderlijk deze goddelijke vertroostingen werken. Ze stillen het gemoed niet alleen, ze maken het ook blij.

Ze geven het niet alleen genoeg, ze vervoeren het. Ze brengen het niet alleen tot rust, ze verlustigen het. "Uw vertroostingen verlustigen mijn ziel." Dat betekent: ze nemen niet alleen het verdriet van dit moment weg, maar zetten er een onuitsprekelijke troost voor in de plaats. Zo verjaagt de zon niet alleen het donker, maar vult ze het ook met schitterend licht.

Vers 20

"Zou zich de stoel der schadelijkheden met U vergezelschappen, die?" Zulke tronen bestaan, en hun bezitters beroepen zich op een recht dat van God zou komen. Maar die aanspraak heeft geen grond. Ze is een oplichterij van de mensheid en een belediging van de hemel. God sluit geen bondgenootschap met onrechtvaardig gezag en geeft Zijn goedkeuring niet aan wetten die niet recht zijn. "Die moeite verdicht

bij inzetting?" Ze maken roof en geweld legaal en zeggen dan dat het de wet van het land is. Dat klopt misschien, maar het blijft kwaad. Mensen bedenken met veel zorg verordeningen om elk protest de mond te snoeren, zodat onrecht een vaste instelling wordt.

Toch ontbreekt er voor echt conservatisme één ding: gerechtigheid. Zonder die moeten alle regelingen van de machthebbers uiteindelijk instorten, en elk besluit dat zij nemen wordt na verloop van tijd uit het wetboek geschrapt. Niets blijft eeuwig bestaan, behalve onpartijdig recht. Onrecht kan niet blijven, want God zet er Zijn zegel niet onder en wil er niets mee te maken hebben. Het móet dus vallen, en gelukkig is de dag waarop wij het zien vallen.

Vers 21

"Zij rotten zich samen tegen de ziel des rechtvaardigen." Het zijn er zo veel dat hun vergaderzalen overvol zitten, en ze zetten hun harde maatregelen met enthousiasme door. Ze vormen de populaire partij en zijn er happig op de heiligen de mond te snoeren. Ze zijn eensgezind in hun overleg en in hun daden. Hun enige doel is hun tirannieke positie te behouden en de vrome partij te breken. "En zij verdoemen onschuldig bloed." Ze zijn uitgekookt in laster en valse beschuldiging, en voor moord deinzen ze niet terug. Geen misdaad is voor hen te erg, als ze de dienaren van de Heere maar kunnen vertrappen.

Wat hier staat, is historisch waar voor tijden van vervolging. Het is in Engeland uitgekomen, en het kan weer gebeuren als het pausdom de komende tijd even snel oprukt als de afgelopen jaren. De heersende stroming heeft de wet aan haar kant en roept luid dat zij de staatskerk is. Maar een wet die de ene godsdienst vestigt en betaalt, en de andere niet, is in de kern onrechtvaardig. God wil er niets mee te maken hebben. Daarom wordt de synagoge van het ritualisme nog eens een stank in de neus van alle weldenkende mensen.

Wat voor kwade tijden ons wachten, is niet aan ons om te voorspellen. Dat staat ons niet vrij. Wij moeten de zaak in de handen leg-

gen van Hem Die Zich nooit met een onderdrukkend stelsel kan verbinden en Die niet eeuwig zal toezien hoe pauselijke afgoden en hun priesters Hem in Zijn gezicht beledigen.

Vers 22

Laat de goddelozen samenscholen zoveel ze willen: de dichter is niet bang. Hij zingt zacht en vol vertrouwen: "De HEERE is mij geweest tot een Hoog Vertrek, en mijn God tot een Steenrots mijner toevlucht." Jehova's liefde is zo stevig als een rots, en daar gaan wij schuilen. Bij Hem, bij Hem alleen, vinden we veiligheid, hoe de wereld ook tekeergaat. We vragen geen hulp van mensen. We zijn tevreden als we kunnen vluchten in de armen van de Almachtige.

Vers 23

Onderdrukking loopt vanzelf uit op de ondergang van de tiran. Zijn eigen zonden slaan hem binnen afzienbare tijd neer. De Voorzienigheid brengt vergeldingen tot stand die even opmerkelijk als rechtvaardig zijn. Zware misdaden roepen uiteindelijk zware oordelen over zich af, die slechte mensen van de aardbodem wegvagen. Ja, God Zelf komt op een bijzondere manier tussenbeide en breekt de loopbaan van tirannen af midden in hun misdaden. Goddeloze mensen worden vaak op heterdaad gegrepen door de gerechtsdienaren van Gods gerechtigheid, met het bewijs van hun schuld nog in hun handen. "En Hij zal hun ongerechtigheid op hen doen wederkeren, en Hij zal hen in hun boosheid verdelgen." Het gestolen brood zit nog in hun mond, en de toorn doodt hen.

De oneerlijk verkregen goudstaaf ligt nog in hun tent, en het oordeel haalt hen in. God Zelf treedt zichtbaar naar hen toe en toont Zijn eigen macht in hun val: "ja, de HEERE, onze God, zal hen verdelgen." Hier eindigt dus de zaak, en zo hoort ze ook te eindigen. Het geloof leest wat er nu gebeurt in het licht van de toekomst en sluit zijn lied af zonder één trillende toon.

Vers 1

"O HEERE, God der wraken." Het lijkt misschien niet erg te passen bij iemand die van vroomheid houdt om zo sterk bij God aan te dringen dat Hij Zich als wreker tegen de goddelozen laat zien, en om Hem wakker te schudden alsof Hij dralend en uitstellend bleef treuzelen. Maar deze smeekbede moet goed begrepen worden. David bidt immers niet, en wij horen dat ook niet te bidden, dat God wraak neemt op de goddelozen zoals mensen die vaak doen, ontstoken in woede en haat, wanneer ze zich op hun vijanden wreken. Hij vraagt dat God hen straft op Zijn eigen goddelijke manier en met Zijn eigen maat.

Gods wraak is meestal een medicijn tegen het kwaad, maar de onze richt soms schade aan, zelfs bij wat goed is. Daarom is de Heere werkelijk alléén de God van de wraak. Want als wij denken dat we onze vijand gestraft hebben, vergissen we ons vaak sterk. Wat heeft het lichaam van onze vijand ons ooit misdaan? Toch leggen we al onze bitterheid erin als we hem daarvan beroven. Wat jou pijn en schade en schande bezorgde, was de geest van je vijand. Die kun je niet grijpen en vasthouden, maar God kan het wel.

Hij alleen heeft zoveel macht dat de geest zijn kracht en sterkte op geen enkele manier kan ontlopen. Laat de wraak aan Hem over, en Hij zal vergelden. Hij waarschuwt ons dat we onszelf dieper kunnen schaden dan onze vijand als we zelf onze pijn en onze krenkingen willen wreken. Want nemen we wraak op hem, dan verwonden we inderdaad zijn lichaam en doen we dat geweld aan, een lichaam dat op zichzelf weinig voorstelt en weinig waard is. Maar in ons eigen beste en kostbaarste deel, onze geest, krijgen wijzelf een diepe smet als we ons geduld verliezen.

Deugd en menselijkheid worden daaruit verdreven, en intussen laden we schuld op ons die daar weer verzoend moet worden. Daarom smeken we God Zelf onze wreker te worden. Alleen Hij weet immers

goed hoe je wreekt, en Hij kan het ook. Wij vragen Hem zo'n wreker te zijn dat alleen díe zaak wordt gestraft die ons heeft gekrenkt. Heeft een hebzuchtig mens je in geld bedrogen, laat Hem dan de hebzucht in hem straffen. Heeft een hoogmoedig mens je met minachting behandeld, laat Hem dan zijn hoogmoed vernietigen, enzovoort. Dit is de wraak die God het meest waard is om uit te voeren, en die wij het meest moeten zoeken. — Jacopo Sadoleto, 1477-1547.

Vers 1

Ik denk dat wij te weinig letten op het verschil tussen wraakzucht en wraak. "Wraakzucht", zegt dr. Johnson, "is een daad van hartstocht, wraak een daad van gerechtigheid. Krenkingen worden gewroken uit wraakzucht, misdaden worden gestraft." Omdat dit wezenlijke verschil over het hoofd wordt gezien, komt de spotter tot zulke goddeloze opmerkingen. Dan klinkt het alsof de Almachtige een wraakzuchtige geest heeft en er plezier in vindt zich op een tegenstander uit te leven. De psalmist roept hier tot God als tot de God Wiens de wraak is. Dat is niets anders dan wanneer hij had gezegd: "O God, Wiens de gerechtigheid is!" Wraak is waarlijk niet aan de mens, want met de gevoelens en neigingen van de mens zou zij altijd verworden tot wraakzucht.

"Ik zal het hem betaald zetten", zegt de natuur. "Ik zal boven hem staan", zegt de genade. — Barton Bouchier.

Vers 1

De twee goddelijke namen (El en Jehova, God en Heere) erkennen God als almachtig, eeuwig, uit Zichzelf bestaand, door een verbond aan Zijn volk gebonden, en als de Enige Die het recht heeft wraak te nemen. — J. A. Alexander.

Verzen 1-6

> *"Wreek, o Heere, Uw geslachte heiligen, wier beenderen verstrooid liggen op de koude bergen van de Alpen;*

ook hen die Uw waarheid zo zuiver hebben bewaard in vroeger tijd,
toen al onze vaderen nog hout en steen aanbaden.
Vergeet hen niet: schrijf in Uw boek hun kermen op.
Zij waren Uw schapen, en in hun oude schaapskooi
zijn ze gedood door de bloeddorstige Piemontezen, die
moeder met kind de rotsen af lieten rollen. Hun gejammer
kaatsten de dalen dubbel terug naar de heuvels, en die
weer naar de hemel. Zaai hun martelaarsbloed en as
uit over alle Italiaanse velden, waar nog altijd
de driedubbele Tiran heerst, opdat uit hen honderdvoud
mag opgroeien dat, nu het de weg heeft geleerd,
vroeg de Babylonische ellende mag ontvluchten." — *John Milton.*

Vers 3

"Hoe lang zullen de goddelozen, hoe lang, enz." Hij zegt het tweemaal, omdat de goddelozen dag in dag uit zo overmoedig en gewelddadig opscheppen, alsof niemand hun iets te zeggen heeft. — John Trapp.

Vers 3

"Hoe lang zullen de goddelozen, o HEERE! hoe lang zullen de goddelozen van vreugde opspringen?" Voor "opspringen van vreugde" staat in het Hebreeuws wzley, en dat betekent "verheffen". Ze geven zichzelf dus ijdel applaus om hun voorspoed en maken hun succes bekend met woorden en met lichaamstaal, als pauwen die hun veren uitspreiden. "Hoe lang zullen zij uitstorten?" enz. Voor "uitstorten" staat in het Hebreeuws weyby: ze zullen vloeien, ze zullen uitgieten. Het beeld komt van bronnen die met kracht en overvloedig water uit de rots omhoogwellen. Daarmee wordt de overvloed van woorden aangeduid, hun overhaaste roekeloosheid, hun verkwisting en overdaad, hun lawaai en hun vurigheid, hun volharding en hoe moeilijk het is om hen te stoppen. — Le Blanc.

Vers 3

"Hoe lang zullen de goddelozen, o HEERE! hoe lang zullen de goddelozen van vreugde opspringen?" Wat moeten we hierop antwoorden? Wanneer komt er een einde? Welke datum zetten we achter dit "Hoe lang?" Het antwoord staat in Ps. 94:23: "En Hij zal hun ongerechtigheid op hen doen wederkeren, en Hij zal hen in hun boosheid verdelgen", enz. Het is alsof de dichter daarmee zegt: als de Heere hen niet wegvaagt in hun boosheid, houden ze nooit op met kwaad doen. Het zijn mensen van het soort waarvoor geen genezing bestaat, mensen die niet te genezen zijn. Ze zijn pas klaar met kwaad doen als de dood hen wegneemt.

Daarom dreigt God met de dood: Hij wil mensen met die dreiging van de zonde terugschrikken. Een godvrezend mens zegt: "Al doodde God mij, toch zal ik op Hem vertrouwen." En sommige goddeloze mensen zeggen (in de praktijk, zo niet letterlijk): "Zolang God ons niet doodt, blijven wij tegen Hem zondigen." — Joseph Caryl.

Verzen 3-4

"Opspringen van vreugde, uitstorten en spreken, zich beroemen." Juist in de woorden waarmee de dichter klaagt dat de goddelozen maar de overhand houden, ligt een reden tot troost. Er staan drie woorden (eigenlijk vier, zoals in de Authorised Version) voor praten en slechts één, "werkers", voor doen. Daaruit leren we dat ze met hun tong veel sterker zijn dan met hun handen. — Hugo Cardinalis, aangehaald door Neale.

Vers 5

"Zij verbrijzelen Uw volk." Ze stampen neer, ze malen fijn, ze pletten. Het Hebreeuwse woord betekent vaak: onder de voet verpletteren, erop stampen. Zo komt het aan de betekenis van onderdrukken. Klaagl. 3:34, Jes. 3:15. — Albert Barnes.

Vers 6

"De weduwe en den vreemdeling doden zij, en zij vermoorden de wezen." Een oude Joodse schrijver (Philo Judaeus) merkte op hoe goed de namen weduwe en wees bij het Hebreeuwse volk pasten. Dat volk had immers geen helper behalve God alleen, en niemand anders stond aan zijn zijde. Door zijn eigen riten en gewoonten stond het ook los van alle andere volken. De heidenen daarentegen hadden door hun onderlinge verbonden en contacten als het ware een hele schare familieleden om hen in nood bij te staan. — J. M. Neale.

Vers 7

"Zij zeggen: De HEERE ziet het niet." Dat is alsof ze zeiden: ook als God Zich zou voornemen ons op te sporen, en graag zou willen zien wat wij uitvoeren, dan nog ziet Hij het niet.

We pakken het zo stiekem en slim aan dat Gods oog ons niet te pakken krijgt. Hun daden waren zo vuil en bloederig, zo afschuwelijk, dat de zon zich zou kunnen schamen om ernaar te kijken. En ze waren zo geheim dat ze meenden dat God er niet op kon letten en hen er niet mee kon beschamen. — Joseph Caryl.

Vers 7

"De HEERE... de God van Jakob." De namen van God zeggen, zoals altijd, iets. Dat de eeuwige God, Die uit Zichzelf leeft, niet zou zien, is overduidelijk onzinnig. En bijna even onzinnig is het dat de God van Israël Zijn eigen volk zou laten afslachten zonder dat Hij het ook maar merkt. Het laatste werkwoord betekent: letten op, noteren, in zich opnemen en opmerken. — J. A. Alexander.

Verzen 8-11

In deze woorden vallen de volgende punten op.

1. Sommige mensen worden beschuldigd van een bepaalde geestelijke ziekte, namelijk duisternis en blindheid van geest. Die blijkt uit hun onwetendheid en dwaasheid.
2. Die ziekte is ernstig: wie eraan lijdt, is een dwaas. “En gij dwazen, wanneer zult gij verstandig worden?” Ze brengt hen zelfs tot een staat van redeloosheid, zodat ze op dieren gaan lijken: “Gij redelozen onder het volk.” Hun onwetendheid en dwaasheid gingen zo ver dat ze mensen op beesten deden lijken.
3. Deze ziekte is hardnekkig, zoals die vraag laat zien: “Wanneer zult gij verstandig worden?” Hun blindheid en dwaasheid waren niet alleen groot, maar ook diep ingeworteld en vastgezet.

Elke poging tot genezing liep erop stuk.

1. Wat voor soort blindheid het is. Ze zit vooral in dingen die met God te maken hebben. Ze wisten op een vreemde manier niets van Zijn deugden, net als dieren die daar niets van begrijpen. Ze hadden domme ideeën over Hem, alsof Hij niet zag en niet wist, en alsof Hij geen recht zou doen door goddeloze mensen te tuchtigen en te straffen.
2. Hun idee over God was onredelijk en dom, het idee namelijk dat Hij niet hoorde en geen acht sloeg op hun lasteringen tegen Hem en Zijn volk. Dat Hij het oor geplant heeft, weerlegt hen. Het is heel onredelijk om te denken dat Hij, Die aan anderen de gave gaf om woorden op te vangen, die woorden Zelf niet zou opvangen. Ook was het dom van hen dat ze Gods alziende oog niet voelden, en vooral niet dat Hij hun slechte daden zag. Want God is Degene Die het oog heeft gevormd en anderen de gave van het zien gaf.

Dom is ook hun denkbeeld dat Hij niet zou weten wat zij doen, want Hij is de bron en oorsprong van alle kennis. En onredelijk is hun verwachting dat ze Gods rechtvaardige tuchtiging en oordelen over de

zonde zouden ontlopen. Dat blijkt hieruit dat Hij zelfs de heidenen tuchtigt. Die zondigden niet tegen zoveel licht en zoveel barmhartigheid als de goddelozen in Israël, en hadden ook nooit zo'n belijdenis uitgesproken als zij.

1. Verder zien we dat deze vreselijke ziekte aan de mensheid in het geheel wordt toegeschreven: "De HEERE weet de gedachten des *mensen*, dat zij ijdelheid zijn." De dichter had eerst laten zien hoe ijdel en onredelijk de gedachten van sommige mensenkinderen zijn. Meteen daarna stelt hij vast dat deze ijdelheid en dwaasheid in het denken bij alle mensen voorkomt, als een natuurlijke eigenschap. Uit al deze punten mogen we terecht deze lering trekken: dat er een uiterste, redeloze blindheid voor de dingen van de godsdienst bestaat, die van nature de harten van de mensen in bezit heeft. — Jonathan Edwards.

Verzen 8-15

God beschikt over vermogen, ontferming en trouw. Vermogen: "Zou Hij, Die het oog gemaakt heeft, niet zien? Zou Hij, Die het oor geplant heeft, niet horen?" Ps. 94:8-11. Ontferming: Hij kastijdt de Zijnen alleen, Hij verstoot hen niet, Ps. 94:12-14. Trouw: dit duurt maar tot er een kuil voor de goddeloze is gegraven, Ps. 94:13. Mordechai wordt bekeken met een frons, maar alleen tot er een galg voor Haman is getimmerd, en dan keert het gericht terug tot de gerechtigheid. — Nicholas Lockyer.

Vers 9

"Zou Hij, Die het oor geplant heeft, niet horen?" enz. De dichter zegt niet: heeft Hij, Die het oor plant, geen oor? Heeft Hij, Die het oog vormde, geen ogen? Nee, hij zegt: "Zou Hij niet horen?" "Zou Hij niet zien?" Waarom zegt hij het zo? Om te voorkomen dat we God menselijk maken, en Hem ledematen of lichaamsdelen toeschrijven, terwijl Hij de oneindige Geest is. — Adam Clarke.

Vers 9

"Die het oor." Het gehoororgaan zit als een wortel die in de grond is geplant diep in het hoofd, en het is aan het oog onttrokken. — Bagster's Comprehensive Bible.

Vers 9

Dat het oor als het ware is geplant, diep in het hoofd, en dat het zo wonderlijk in elkaar zit, wordt verduidelijkt door dit uittreksel: "Het orgaan of werktuig van het gehoor ligt in zijn belangrijkste delen zo diep in het hoofd verborgen dat we de bouw ervan niet kunnen zien door er van buiten naar te kijken. Wat we in gewone taal het oor noemen, is alleen de buitenportiek, de voorhal van een bijzondere reeks ingewikkelde, kronkelende gangen. Zoals de gangen van een groot gebouw leiden ze van de buitenlucht naar de binnenkamers. Sommige van die gangen zijn gevuld met lucht, andere met vloeistof. Hun vliezen zijn als perkamenten gordijnen op verschillende plaatsen dwars door de gangen gespannen. Ze kunnen gaan trillen of beven, zoals het vel van een trom of een tamboerijn doet als je er met een stok of je vingers op slaat. Tussen twee van die perkamentachtige gordijnen loopt een ketting van heel kleine botjes. Die spant de vliezen of ontspant ze, en geeft de trillingen eraan door. Helemaal in het binnenste liggen rijen fijne draden, zenuwen genaamd. Ze lopen als pianosnaren van de uiterste punten waar de trillingen of schokken komen, naar binnen tot aan de hersenen. Gaan deze draden of zenuwen kapot, dan verdwijnt het gehoor even zeker als een piano of viool geen klank meer geeft wanneer de snaren zijn gebroken."

We weten echter veel minder van het oor dan van het oog.

Het oog is één kamer die helemaal openligt voor het licht. We kunnen er van buiten in kijken en met eigen ogen zien wat daar gebeurt. Het oor bestaat uit veel kamers, en de kronkelende tunnels erin, door het rotsachtige bot van de schedel, zijn smal en voor ons verborgen als de kerkers van een kasteel. Net als die zijn ze ook helemaal don-

ker. Zoveel weten we wel, en daar mogen we zeker van zijn: in de binnenste hoeken van die onverlichte ivoren gewelven wordt de geest zich van geluid bewust. In deze sombere cellen, net als in de heldere kamer van het oog, komt de ziel voortdurend langs om nieuws te vragen uit de wereld daarbuiten.

En telkens weer weerklinken echo's langs de omringende muren, zoals vroeger in verborgen grotten onder de grond, waar mensen in stilte en duisternis luisterden naar de uitspraken van orakels. Antwoorden bereiken dan de wakkere geest, terwijl de wereld haar stem verheft en tot de ziel spreekt. Het geluid is dat van een gedempte stem, een zacht maar helder gefluister. Want zoals we maar een vage schaduw van de buitenwereld zien, zo horen we ook maar een zwakke echo van de buitenwereld. — George Wilson, in "The Five Gateways of Knowledge", 1861.

Vers 9

"Hij, Die het oor geplant heeft", enz. Zou de Maker van deze zintuigen zelf zonder zintuigen zijn, zelf zonder gevoel?

Onze God is niet als die Jupiter van Kreta, die zonder oren werd afgebeeld en geen tijd had om zich met kleine dingen bezig te houden. Hij is "geest en verstand" (nous), en ook "helemaal oog" (holophthalmos), alle oog en alle oor. We lezen van een volk dat Panotii werd genoemd, "helemaal oor". Maar strikt genomen is God alleen zo. — John Trapp.

Vers 9

"Het oog formeert." Voor het scheppen van het oog staat in de grondtekst niet gewoon "gemaakt", zoals de vertaling in het Prayer Book het weergeeft, maar "gevormd", plasav, finxit. Zo vestigt de tekst onze aandacht op de wonderlijke bouw van de ogen en daarmee op de ongelooflijke vaardigheid van de Kunstenaar. — J. M. Neale.

Vers 9

"Zou Hij, Die het oog formeert, niet aanschouwen?" Het woord dat hier staat, wordt vaak gebruikt voor het werk van een pottenbakker. De gedachte is dat God het oog heeft gekneed en gevormd zoals een pottenbakker de klei vormt. Hoe meer we de bouw van het oog onderzoeken en bestuderen, hoe dieper we onder de indruk raken van Gods wonderlijke vaardigheid en wijsheid. — Albert Barnes.

Vers 9

"Het oog." Om de wijsheid te laten zien die in het oog zit, hebben we het volgende uitgekozen. "Voor ons lichamelijk welzijn is het nodig dat we de wereld kunnen opnemen in alle opzichten waarin materie of haar krachten ons lichaam kunnen raken." De zintuigen voorzien volledig in die behoefte... We neigen er te veel toe ons te beperken tot de loutere werking van oog of oor. Dan denken we niet na over hoe de zintuigen elkaar aanvullen, en ook niet over de voorziening in de wereld zelf, zodat ze een passende plek is om de zintuigen te gebruiken.

Het oog zou nutteloos zijn zonder alle eigenschappen van het licht. Het oor zou niets kunnen in een wereld zonder dampkring. Door het zien kunnen we gevaar ontlopen en verre noodzakelijke dingen opzoeken. Hoeveel tijd en zware moeite zou een blinde nodig hebben om te leren wat één enkele blik van het oog geeft aan iemand die wél kan zien! Een volk van louter blinden zou op deze aarde niet kunnen bestaan en overleven.

Het zien alleen al, als middel waardoor wij in de wereld passen, zou ons door wat het ons oplevert met verbazing vervullen. Het zou ons lijken te komen van de hoogste intelligentie, die middelen precies op doelen afstemt, als we niets wisten van de aanpassingen waaraan het zien zijn bestaan dankt. We kunnen ons heel goed voorstellen dat zien een rechtstreekse waarneming is, zonder licht en zonder een bijzonder orgaan als het oog. Maar zoals wij nu eenmaal gemaakt zijn,

zien wij alleen met behulp van licht. Licht zien we alleen met een speciaal orgaan, en voorwerpen alleen door de eigenaardige bouw van dat orgaan.

Geen van al die verbanden is voor de materie op zichzelf een noodzakelijke voorwaarde: niet die tussen licht en voorwerpen, niet die tussen licht en oog en niet die tussen de onderdelen van het oog onderling. Er zijn eindeloos veel inrichtingen denkbaar, maar alleen de inrichting waarin zoveel dingen zo samenwerken dat we verre voorwerpen kunnen waarnemen, bereikt wat beoogd wordt... Wie het orgaan bedacht waarmee wij waarnemen, kende alle eigenschappen van het licht tot in de puntjes, en kende ook de behoeften van het wezen dat dit orgaan zou gebruiken. Het menselijk oog reikt maar tot een bepaalde afstand.

Toch geeft het alles wat het gewone leven van ons vraagt, en het geeft dat ruimschoots. En heeft de mens een groter bereik nodig, dan hoeft hij alleen het oog zelf te bestuderen en instrumenten te maken die het sterker maken. Zo kan hij, zodra zijn beschaving er rijp voor is, door wetenschap en kunst bijna al zijn lichamelijke vermogens krachtiger maken. Voor het dagelijks leven is geen telescoop of microscoop in het oog zelf nodig, dus ook geen ingebouwde vergroting. Maar het oog geeft niet alleen het zicht dat de mens zo hard nodig heeft.

Het is ook een krachtig werktuig, opgebouwd uit afzonderlijke delen: vaste en vloeibare stoffen, doorzichtig en ondoorzichtig weefsel, gordijnen, lenzen en schermen. We kunnen de werking nauwkeurig onderzoeken en het nut van elk onderdeel even goed begrijpen als bij elk ander werk van mensenhanden. We bekijken elk deel net zoals we een microscoop onderdeel voor onderdeel zouden bekijken. Eerst is er de stevige kas die alle onderdelen moet omsluiten en waaraan de koorden en katrollen van de kunstige opstelling zijn vastgemaakt. Dit omhulsel is ondoorzichtig, wit en glanzend als zilver aan de achterkant en de zijkanten van het oog.

Vooraan, waar het licht moet binnenkomen, wordt het ineens doorzichtig als het zuiverste kristal. Daarbinnen zit een tweede laag. Aan de voorkant verandert die even plotseling in een ondoorzichtig scherm waar geen lichtstraal doorheen komt. Dat scherm stelt zichzelf bij en regelt zichzelf, met een netwerk dat geen menselijke kunst ooit heeft geëvenaard. Of het scherm zich nu opent of sluit, de opening in het midden blijft altijd een volmaakte cirkel, in grootte afgestemd op de felheid van het licht dat erop valt. Hoeveel licht het oog binnenkomt, beslist het scherm zelf, geheel zonder onze hulp, zonder dat wij iets hoeven te doen.

Dan moet er een verbinding met de hersenen zijn, de zetel van het wezen voor wie dit alles is voorzien. Beide lagen hebben aan de achterkant een opening. Door die opening loopt een draad die uit de hersenen komt en binnen in het oog wordt uitgespreid tot een fijn scherm waarop alle indrukken moeten vallen. Het grootste deel van de ruimte is gevuld met heldere gelei. Daarin ligt een lens, gemaakt met een kunde die geen kunstenaar kan benaderen, om het licht te breken en het beeld op het scherm te werpen waarmee we waarnemen.

Voor die lens zit weer een andere vloeistof, niet zo dik als gelei, omdat daarin de tere franje van de iris moet drijven, en dat kan alleen in een waterige vloeistof. Zo komt hier een enorme verscheidenheid aan materialen bij elkaar, alles op één plaats. Ze zijn van precies de juiste kwaliteit, in precies de benodigde hoeveelheid, op precies de plek waar ze horen, en zo volmaakt op elkaar afgestemd dat de mens het oog hoogstens kan nabootsen, zonder ooit te hopen dat hij het evenaart.

De bijzondere bouw van het oog zelf is niet het enige dat onze aandacht verdient. Als het werktuig klaar is, moet het ook worden ingebouwd om te gebruiken. In massief bot is daarvoor een holte gemaakt, met groeven en gaten voor alle benodigde onderdelen. Het oog wordt, zodra het op zijn plaats ligt, omringd met zachte, veer-

krachtige kussentjes. Het hangt aan snaren en katrollen, zodat het alle kanten op kan bewegen en dat razendsnel doet. Het buitenste omhulsel bedekt het als het niet wordt gebruikt en beschermt het wanneer er gevaar dreigt. De tere franje langs de rand hoeft nooit te worden geknipt.

Ze staat als een goed opgestelde verdedigingslinie, alle uiteinden sierlijk naar achteren gebogen, zodat geen lichtstraal wordt tegengehouden. Boven het oog zorgt de wenkbrauw voor een tweede bescherming, die scherpe vochtigheid van het voorhoofd opzijleidt. Vlak bij het oog zit een klier die het hele orgaan wast met een heldere, rustgevende vloeistof, zodat er geen wrijving ontstaat en de buitenste lens vrij van stof en gepolijst blijft voor onophoudelijk gebruik. Bekijken we dit alles, hoe volmaakt het oog bij onze behoeften past, hoe elk onderdeel is ingericht volgens strikte principes van mechanica en optica en hoe het ook nog allemaal wordt beschermd, dan noemen we dit werktuig volmaakt.

Het is het werk van een Wezen dat op een mens lijkt, maar dat oneindig ver uitgaat boven de bekwaamste menselijke vakman. En wat moeten we zeggen als we horen dat dit werktuig lang vóór het gebruik is klaargemaakt? Dat er een mechanisme in zit dat het voortdurend onderhoudt en in goede staat houdt? Dat de Maker niet alleen de materialen heeft afgestemd, maar ook de scheikundige was Die al deze stoffen uit het stof van de aarde heeft gevormd? Misschien zegt iemand ons dat de bouwer dat stof al kant-en-klaar aantrof, en dat het er sinds alle eeuwigheid al was.

Wij kunnen misschien het tegendeel niet bewijzen, en dat is voor dit betoog ook niet nodig. Het is voor ons doel genoeg te weten dat onze ogen, die wonderlijk ingewikkelde en volmaakte werktuigen, nog niet lang geleden gewone aarde waren, stof waar we misschien overheen gelopen zijn. We kunnen de werking van het oog begrijpen en de wijsheid doorgronden die het bedacht. Maar de voorbereiding van de grondstoffen en het op elkaar afstemmen van de delen wijzen

op een macht en een kunde die de mens nooit zal bereiken. Als hij ziet dat zijn vernuftigste handwerk wordt overtroffen, in het plan én in de uitvoering, kan hij dan het ontwerp nog ontkennen?

"Zullen wij een bouwer niet herkennen wanneer wij zulk een werk beschouwen?" — P. A. Chadbourne, in "Lectures on Natural Theology"; of: Nature and the Bible, van dezelfde auteur. New York, 1867.

Vers 9

"Zou Hij, Die het oor plant, niet horen?" Stel dat een god of een heilige werkelijk met een zuiver oog tot in het geweten van zijn aanbidder zou kijken. Dan zou hij niet lang meer worden geloofd en aanbeden. Rond het heiligdom van die afgod zou weer gras gaan groeien. Een ziende god voldoet niet, want de afgodendienaar wil een blinde god. Afgoderij ontstaat doordat een onrein hart wil ontsnappen aan de blik van de levende God. Daarvoor was alleen een dood beeld geschikt, want alleen dat keek niet terug. — William Arnot.

Vers 9

Hij Die de zon zelf heeft gemaakt en haar laat draaien, terwijl zij toch maar een klein deel van Zijn werken is, als je haar naast het geheel zet: zou Hij dan niet alle dingen kunnen waarnemen? — Epictetus.

Vers 9

Wat de rabbijnen aanraden, is wijs: de drie beste beschermers tegen het vallen in zonde zijn deze. Denk er ten eerste aan dat er een oor is dat alles hoort. Denk er ten tweede aan dat er een oog is dat alles ziet. En denk er ten derde aan dat er een hand is die alles opschrijft in het Boek van de Kennis, dat bij het Oordeel zal worden geopend. — J. M. Neale.

Verzen 9-10

Het kon geen beperkte kracht zijn die dit oog liet zien, dit oor liet horen en dit hart liet begrijpen. Als het oog dat Hij ons gaf alles kan zien

wat in ons blikveld ligt, als het oor dat Hij plantte alle geluiden kan horen die binnen ons bereik vallen, en als het hart dat Hij ons gaf alle zaken kan kennen die wij kunnen bevatten: hoeveel verder reikt dan het zien, het horen en het weten van die Oneindige Geest, Die geen grenzen toelaat! Zijn kennis omvat alle daden en gebeurtenissen van alle schepselen, en die liggen allemaal open voor Hem Die hen gemaakt heeft! — Joseph Hall.

Vers 10

"Hij, Die den mens wetenschap leert." De vraag stopt halverwege (want de woorden in cursief zijn geen Schrift), omdat de toepassing te vanzelfsprekend is om nog uit te spreken. "Hij, Die den mens al zijn wetenschap leert." (Maak de rest zelf af. Denk: wat dan?) — Henry Cowles.

Vers 10

"Hij, Die den mens wetenschap leert." Welke kennis hebben wij anders dan wat van Hem Zelf komt of uit de wereld om ons heen? En wat is die wereld anders dan Zijn schepping? En wat is schepping anders dan het samenstellen, opbouwen en ordenen van alle dingen naar wat Hij van tevoren heeft bedacht, gepland en gewild, en wat Hij heeft bevolen? Als wij de schepping bestuderen, op welk gebied ook, bestuderen wij dus Zijn denken. Alles wat wij ervan kunnen leren, moet dan wel Zijn ideeën, Zijn bedoelingen en Zijn werken zijn, en niets anders.

Geen schrijver in zijn boeken en geen ambachtsman in zijn machines kan zijn talent en zijn ideeën waarachtiger aan anderen tonen dan de onzichtbare Schepper Zijn gedachten en inzicht aan ons toont in de stelsels en stoffen die Hij heeft gevormd, en die Hij ons voortdurend laat bekijken en overdenken. In die zin is de Natuur een voortdurende openbaring daarvan aan ons. — Sharon Turner.

Vers 11

"De HEERE weet de gedachten." De gedachten van het menselijk hart: wat zijn het er miljoenen, op één enkele dag! Een oogwenk gaat niet zo snel als de flits van een gedachte, want een gedachte is nog veel sneller.

Toch kent God al die duizenden en duizenden gedachten die uit jou opkomen, zo veel dat je ze niet kunt tellen. — Anthony Burgess.

Vers 11

"De HEERE weet de gedachten des mensen, dat zij ijdelheid zijn." Wat een vernederende gedachte wordt ons hier voorgehouden! Laten we haar eens nauwkeurig onderzoeken.

1. Was de ijdelheid alleen toegeschreven aan de geringere delen van de schepping, aan alle levenloze en redeloze wezens, die leven als een schaduw en niet weten waar ze vandaan komen of waar ze heen gaan, dan had dat ons vrijwel overeenkomstig onze eigen denkbeelden geleken. Maar deze vernederende waarheid geldt voor de mens, de heerser over de lagere schepping. Hij is die bijzondere schakel in de keten van wat bestaat, en in zijn persoon verenigt hij sterfelijkheid en onsterfelijkheid, hemel en aarde. "De HEERE weet de gedachten des mensen, dat zij ijdelheid zijn."
2. Was ijdelheid alleen toegeschreven aan ons zinnelijke of sterfelijke deel, aan wat wij met de andere dieren gemeen hebben, dan was het minder vernederend geweest.

Maar de aanklacht richt zich op wat juist de bijzondere eer van de mens is: zijn verstand, zijn gedachten. Als we ergens de schepselen overtreffen die om ons heen zijn gezet, dan hier. We kunnen nadenken over ons eigen bestaan, in verleden en toekomst duiken en begrijpen waar we vandaan komen en waar we heen gaan. Toch worden

wij juist op dit gevoelige punt geraakt en bij de wortel getroffen. Zelfs de “gedachten” van de mens zijn ijdelheid.

1. Was de ijdelheid alleen toegeschreven aan de losse, nietige uitstapjes van de verbeelding, waar onze keuze niets over te zeggen heeft, aan dat komen en gaan van gedachten dat altijd door ons hoofd zweeft als insecten in de lucht op een zomeravond, dan had dat minder diepe indruk gemaakt. De menselijke ziel lijkt nooit stil te kunnen zitten en is altijd in beweging. Alles wat wij zien, horen, proeven, voelen of merken, werkt op ons denken in. Dat beweegt mee, zoals de bladeren aan de bomen bij elk zuchtje wind. Maar met “gedachten” worden hier ook de bezigheden van de geest bedoeld waar hij zelf voor kiest of waar hij zich intens op richt, waarin wij het serieus menen, zelfs al onze plannen, bedenksels en voornemens.

Je zou verwachten dat, als er in de mens íets is dat meetelt en waard is om serieus te nemen, het juist die bezigheden zijn waarin zijn verstand ernstig en met volle kracht aan het werk is. Toch weet de Heere dat ook die ijdelheid zijn.

1. Was in onze kinderjaren en onze jeugd alleen ijdelheid aan onze gedachten toegeschreven, dan had het minder verbaasd. Talloze ouders weten uit pijnlijke ervaring dat dit waar is, en zij hebben er verdriet van gehad. En ook de kinderen zelf beseffen het meestal wel als ze opgroeien tot volwassenen. Voor ijdelheid in die levensfase bestaat echter enige verontschuldiging. De koppigheid en domheid van sommige jonge mensen wekken wel afkeer, maar roepen ook vaak een traan van medelijden op. Maar de beschuldiging wordt tegen de mens ingebracht: “Immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid.”
2. Dit oordeel komt uit een hoek waar geen hoger beroep tegen mogelijk is: “De HEERE weet” het. Gedachten die onze soort onteren, kunnen soms voortkomen uit onwetendheid, soms uit slechte

stemming en teleurstelling, en soms uit een somber karakter dat de mensheid door een vertekende bril bekijkt. Maar het oordeel in deze tekst is het oordeel van Hem Die niet kan dwalen. Dus ook al hadden we geen ander bewijs, dan nog past het ons om met dat oordeel in te stemmen en het te aanvaarden. — Andrew Fuller.

Vers 11

"Dat zij ijdelheid zijn." In de Syrische vertaling staat: "Want zij zijn een damp." Vergelijk Jak. 4:14. — John Gill.

Vers 12

"Welgelukzalig is de man", enz. Ik zal de verschillende voordelen van verdrukking laten zien, wanneer de Geest van God die verdrukking heiligt voor wie erdoor wordt geoefend. (1.) De grote God heeft van verdrukking een gelegenheid gemaakt om zondaren te bekeren en hen geestelijk met Christus, Zijn Zoon, te laten kennismaken. Zie Jes. 48:10. (2.) God maakt van verdrukking niet alleen aan het begin een gelegenheid om zondaren te bekeren. Ook na de bekering heiligt Hij het lijden van de heiligen, om wat er in hen overblijft van de inwonende zonde te verzwakken en hen bevreesd te maken om in de toekomst tegen Hem te zondigen. (3.) Als God de heiligen verdrukt, laat Hij daarmee het goede werk van de genade groeien dat Zijn Geest in hen heeft geplant.

God laat Zijn heiligen groeien in de genade wanneer Hij hen tuchtigt met de roede van het leed. Door tijdelijke moeiten en benauwdheden maakt Hij de heiligen meer aan Zichzelf gelijk. Hebr. 12:10-11. (4.) God verdrukt de heiligen om hun kennis van goddelijke dingen te laten toenemen. De psalmist zegt in de woorden van de tekst: "Welgelukzalig is de man, o HEERE! dien Gij tuchtigt, en dien Gij leert uit Uw wet." Zie ook Ps. 119:71. (5.) Door de heiligen te verdrukken brengt de grote God hen dichter en vaker bij Zich, in gebed en smeking. (6.) God verdrukt de heiligen om hen beter te laten kennismaken met de deugden van Zijn wezen. (7.) Om hen meer te laten lijken op Christus,

Zijn Zoon. (8.) Om de hoogmoed van hun hart te breken en hen nederiger te maken. (9.) In de tijd van hun verdrukking laat God de heiligen vaak duidelijker zien welke genade Hij in hen heeft geplant, en Hij verkwikt hun ziel met de troost van Zijn Geest. (10.) God verdrukt de heiligen om hun hart losser te maken van de liefde tot de wereld en hen beter gereed te maken voor de hemel. — Schets van een preek van John Farmer, 1744.

Vers 12

Let hier eerst in het algemeen op wat verdrukkingen ons leren, of liever: wat God Zijn kinderen door verdrukkingen leert. Het is precies hetzelfde als wat Hij in Zijn Woord leert, zoals een schoolmeester zijn leerlingen met de roede hetzelfde leert als met woorden. Het Woord is dus de schatkamer van alle onderwijs. Verwacht niet dat verdrukking je een nieuwe, andere leer bijbrengt die niet al in het Woord staat; zoek die dus ook niet. Want wat verdrukking ons leert, komt hierop neer: ze maakt ons ontvankelijk voor het Woord. Ze breekt en verbrijzelt de koppigheid van ons hart en maakt het buigzaam en ontvankelijk voor wat het Woord erin drukt.

Zo zegt de apostel dat de wet onze leermeester is tot Christus, Gal. 3:24. De wet laat ons immers onze ziekte zien, en daardoor worden we naar de Geneesheer gedreven. Zo kun je ook zeggen dat verdrukkingen leermeesters zijn tot de wet. Zolang wij het goed hebben en voorspoed kennen, kunnen de zonen van de donder ons nog zo schrikbarend toeroepen met de angstaanjagende donderslagen van de dreigingen van de wet, wij blijven als doven en laten ons er niet door raken. Maar als verdrukking ons heeft vernederd en klein gemaakt, ligt de weg open voor de schrikwekkende kracht van de wet.

Dan gaan we er met enig ontzag en aandacht naar luisteren en ons oor eraan lenen. Als God ons dus een verdrukking zendt, moeten we weten dat Hij ons dan naar de wet en naar het getuigenis zendt. Hij leert ons wel degelijk in onze verdrukking, maar Hij doet het uit Zijn

wet. Willen we in onze verdrukking dus iets leren, dan moeten we Gods boek ter hand nemen en het zorgvuldig en ernstig doorlezen. Dan zal blijken dat onze verdrukkingen onze leraren zijn geweest, als ze ons hebben aangespoord tot meer ijver, vuur en ontzag bij het lezen en horen van het Woord...

De profeet heeft van vers 1 tot en met vers 8 zijn klacht over de vijanden van de kerk aan de Heere voorgelegd. Dan wendt hij zich van God af, en met een plotselinge omkeer in zijn spreken richt hij zich niet meer tot Hem bij Wie hij zich beklaagde, maar tot degenen over wie hij zich beklaagde: de wrede onderdrukkers van de kerk. Hij jaagt hun schrik aan met Gods rechtvaardige oordelen, die hen uiteindelijk zullen treffen, en zo bemoedigt en troost hij ook de benarde kerk. Maar de ondergang van haar vijanden is voor de kerk zelf geen voldoende reden tot troost.

Daarom volgt in dit twaalfde vers een tweede argument, voor verdere en veel krachtiger troost. Het is ontleend aan de gelukkige toestand van de kerk, juist terwijl ze door die tijgerachtige, tirannieke vervolgers wordt overweldigd. De profeet brengt dit argument naar voren, niet door zijn woorden tot de kerk te richten, maar door de kerk plotseling zelf, in eigen persoon, te laten optreden. Zij wendt haar woorden af van haar vijanden, met wie ze redetwistte, naar God Zelf, en breekt uit in deze aangrijpende uitroep: “Welgelukzalig is de man, o HEERE! dien Gij tuchtigt, en dien Gij leert uit Uw wet.” Uit het verband van deze woorden met wat eraan voorafgaat, zien we dat de uiterlijke ellende van onze vijanden maar een schrale troost is, tenzij we ook overtuigd zijn van ons eigen innerlijke geluk...

Het kind heeft er weinig aan dat het de roede in het vuur ziet gooien, als het er zelf vervolgens achteraan in wordt geworpen. Daarom denkt de kerk, die hier heeft nagedacht over Gods rechtvaardige oordelen die haar tegenstanders te zijner tijd zullen treffen, en daarin geen voldoende troost vindt, in dit vers verder na over haar eigen toestand en omstandigheden. Daarbij lijkt ze bij zichzelf zo te rede-

neren: wat dan als deze vijanden van mij hun verdiende einde vinden? Wat dan als ik weet dat ze bewaard worden voor schande en verwarring? Wat voor verlichting kan dat brengen aan mijn gemoed, dat nu bedrukt is en zichzelf even ellendig acht als deze vijanden van mij?

Nu deze twijfelende gedachten haar enigszins verontrusten, geeft de Geest van God haar in dit vers verdere troost. Daardoor kan ze het bezwaar beantwoorden dat ze tegen zichzelf had: ze weet zeker dat, terwijl het haar vijanden ellendig vergaat, zij zelf ten hoogste gelukkig en gezegend is. — Daniel Dyke, in "The Schoole of Affliction", 1633.

Vers 12

"Welgelukzalig is de man, o HEERE! dien Gij tuchtigt", enz. Als je ziel door uiterlijke verdrukkingen meer onder Gods innerlijke onderwijzing komt, dan zijn je verdrukkingen ongetwijfeld uit liefde. Alle tuchtiging ter wereld zal een mens nooit gezegend maken, als God hem niet ook onderwijst. Wie merkt dat de straf gepaard gaat met onderricht en de zweep met leren, die is een gelukkig mens. Leert God je door de verdrukking die op je ligt de zonde meer te verafschuwen, de wereld meer onder je voeten te treden en meer met God te wandelen, dan zijn je verdrukkingen uit liefde.

Leert God je door verdrukkingen meer te sterven aan de zonde, meer te sterven aan je naasten en meer te sterven aan je eigenbelang, dan zijn je verdrukkingen uit liefde. Leert God je door verdrukkingen meer te leven voor Christus, Christus meer te verhogen en meer naar Christus te verlangen, dan zijn je verdrukkingen uit liefde. Leert God je door verdrukkingen zekerheid te krijgen van een beter leven en voortdurend in genadige bereidheid te staan voor de dag van je sterven, dan zijn je verdrukkingen uit liefde. Leert God je door verdrukkingen meer op de hemel te letten en je meer voor de hemel gereed te maken, dan zijn je verdrukkingen uit liefde.

Leert God door verdrukkingen je trotse hart lager te buigen, je harde hart nederiger te worden, je kritische hart liefdevoller te wor-

den, je vleselijke hart geestelijker te worden en je weerspannige hart rustiger te worden, enz., dan zijn je verdrukkingen uit liefde. Pambo, een ongeletterde domkop, zoals de geschiedschrijver hem noemt, was negentien jaar bezig met het leren van één les: "Ik zeide: Ik zal mijn wegen bewaren, dat ik niet zondige met mijn tong", en toch had hij haar nog niet geleerd. Ach, we moeten vrezen dat er velen zijn die al ruim negentien jaar op deze school van de verdrukking zitten en al die tijd nog geen enkele les hebben geleerd die hen redt.

Hun verdrukkingen zijn zeker niet uit liefde, maar uit toorn. Waar God liefheeft, verdrukt Hij uit liefde, en overal waar God uit liefde verdrukt, zal Hij zulke zielen vroeg en laat lessen leren die hun tot in eeuwigheid goed doen. Geniet je in je verdrukking van Gods bijzondere tegenwoordigheid bij je geest, dan is je verdrukking uit liefde. Heb je een bijzondere tegenwoordigheid van God bij je geest, die hem sterkt, hem tot rust brengt, hem verzadigt, hem opvrolijkt en hem troost? "Bij de menigte mijner gedachten", dat wil zeggen van mijn verontruste, ingewikkelde, verstrikte, in elkaar verstrengelde en verwarde gedachten, zoals de takken van een boom door een harde wind in elkaar worden gedraaid, wat het Hebreeuwse woord eigenlijk betekent, "verlustigen Uw vertroostingen mijn ziel".

Zie, hier is een tegenwoordigheid van God bij de ziel, hier zijn vertroostingen en verlustigingen die de ziel bereiken, hier is een hartversterking om de geest te sterken. — Thomas Brooks.

Vers 12

Uit geheiligde verdrukkingen kun je een bijzonder blij geloof putten, en dat moet je ook doen. Bijvoorbeeld zo: "Wie God tuchtigt en onderwijst, die heeft Hij lief, die is gezegend (Ps. 94:12, Hebr. 12:6). Maar God doet dat bij mij, dus..." Er worden veel smeekschriften en gebeden om barmhartigheid opgezonden, maar wie let op de uitkomst, op het onderricht, op het heilige nut? Geheiligde verdrukkingen zijn heel goede bewijzen en daarom ook zeer troostrijk. Er zijn mensen die

hun lijden, hun verzoekingen en hun verdrukkingen voor niets ter wereld zouden willen missen. De gezegende Geest heeft hun langs die weg menige goddelijke waarheid uit het Woord door en door bijgebracht.

Ze voelen dat, en daaruit leiden ze de liefde van God in Christus voor hen af. Daaruit krijgen ze vreugde en troost, een vreugde die engelen niet kunnen geven en duivels niet kunnen afnemen. Geheiligde moeiten zijn tekenen van bijzondere liefde. — Christopher Fowler (1610-1678), in "The Morning Exercises".

Vers 12

Hebben we alleen de roede, dan hebben we niets aan de roede. Ja, hebben we alleen het Woord, dan zullen we ook nooit voordeel hebben van het Woord. De Geest wordt met het Woord gegeven, en de Geest wordt met de roede gegeven. Door Hem hebben we baat bij allebei, of bij een van beide. Tuchtiging en goddelijk onderwijs moeten samengaan, anders levert de tuchtiging niets op. — Joseph Caryl.

Vers 12

God ziet dat de verdrietige dingen van het leven ons goed doen. Zaad dat in de winter het diepst onder de sneeuw ligt, bloeit in het voorjaar het mooist. De wind slaat een vlam neer en blaast haar daardoor hoger en heter op. En als we willen dat een vuur feller brandt, sprenkelen we er water op. Zo tempert ook de Heere onze vreugde en dankbaarheid met de tranen van verdrukking, als Hij die wil laten toenemen. — H. G. Salter.

Vers 12

"En dien Gij leert." Bij onderwijs hoort een schoolmeester, een leraar die lesgeeft, en horen ook lessen die geleerd worden. Van dit onderwijs worden hier beide aangeduid. Eerst de schoolmeester. Er zijn er twee. 1. De uiterlijke verdrukking en tuchtiging: "Wie Gij tuchtigt, die leert Gij", met andere woorden: wie Gij leert door hem te tuchtigen. 2.

God Zelf, Die de voornaamste en eigenlijke hoofdonderwijzer is, terwijl de eerste maar een ondermeester is die onder Hem staat: “Dien Gij leert.” En de lessen die geleerd worden, liggen in het algemeen in de woorden: “uit Uw wet.” We beginnen dus met de schoolmeesters, en eerst met de eerste.

Die eerste schoolmeester is de verdrukking. Dat is een scherpe, strenge schoolmeester die er flink op los slaat, en daarom zeer geschikt voor zulke koppige, onhandelbare leerlingen als wij. Aan vriendelijkheid geven wij ons niet over, dus moeten we hard worden aangepakt. God verdrukt ons namelijk niet graag. Hij wordt daartoe gedwongen door de kracht van de verdorvenheid in ons, die anders niet te bedwingen is. Zo moeten ook artsen en chirurgen soms snijden, openen en branden, als mildere middelen niet helpen. Laten we daaraan zien hoe hard ons hart is. Die braakliggende grond kan alleen worden omgeploegd met deze scherpe ploeg van de verdrukking.

Wat zijn we toch een sufferds en botterikken! Hoe traag zijn we in het begrijpen van geestelijke dingen. Met woorden krijgen we ze niet in ons hoofd, tenzij ze er bijna met slagen in worden geramd en gedreven. De voorhuid die over onze onbesneden oren en harten ligt, is zo dik en taai dat geen leer erdoor komt, tenzij ze er door de vuisten van deze zure, nijdige schoolmeester in wordt gepend, gehamerd en geslagen.

De tweede schoolmeester is God Zelf. Verdrukkingen alleen zijn strenge leraren, maar ze kunnen ons niets goeds bijbrengen, tenzij God met Zijn Geest komt en ons hart van binnen onderwijst. Laten we daarom bidden dat we, zoals in de bediening van Gods Woord, zo ook in die van Zijn werken en oordelen allemaal door God onderwezen worden. Want Zijn Geest maakt de uiterlijke middelen levend en bezield, en zonder Hem zijn ze dode letters. Daarom zijn veel mensen door hun verdrukkingen eerder slechter geworden dan beter: Gods Geest ging niet met de verdrukking mee om er leven en geest in te

brengen, zoals Mozes ook bij de Israëlieten opmerkte, Deut. 29:24. — David Dyke.

Vers 13

"Om hem rust te geven." Meestal al hier, maar zeker hierna. "Mors aerumnarum requies", de dood is rust na de moeiten, was het motto van Chaucer. Wie in de Heere sterft, rust van zijn arbeid. Ondertussen tuchtigt de Heere de Zijnen, zodat ze niet met de wereld veroordeeld hoeven te worden. 1 Kor. 11:32. — John Trapp.

Vers 13

"Om hem rust te geven." Dit is het doel van Gods onderwijs: Zijn dienaar kan geduldig wachten, onaangetast door de dagen van het kwaad en veilig voor hen (vergelijk Ps. 49:5). Hij ziet het kwaad overal om zich heen de kop opsteken, maar ook de verborgen, geheimzinnige vergelding die zich langzaam maar zeker voltrekt. In dit verband is de "rust" die van een kalme, beheerste geest, zoals in Jes. 7:4, 30:15, 32:17, 57:20. Met "om hem te geven" wordt bedoeld "opdat Gij hem geeft". — J. J. S. Perowne.

Vers 13

"Rust." Laat er een herleving komen van de lijdzame deugden. Mr. Hume noemt ze de "monnikendeugden". Velen spreken er minachtend over, zeker in vergelijking met de schitterende eigenschappen die in de wereld zo hoog staan aangeschreven. Maar een rustig gemoed en een stille geest zijn, net als een gebroken hart, zeer kostbaar in Gods ogen. Sommigen lijken te zijn vergeten dat zwijgen en zachtmoedigheid vruchten van de genade zijn. — William S. Plumer.

Vers 13

"Om hem rust te geven van de kwade dagen; totdat de kuil voor den goddeloze gegraven wordt." Rusten van de dagen van tegenspoed wil zeggen dat je er niet zo door wordt opgejaagd dat je gaat klagen of de

moed opgeeft. Je vertrouwt op God en verwacht met een stil gemoed en stille gevoelens dat Hij je verlost. Zie Jes. 7:4, Jes. 26:20, enz. Bovendien zegt hij niet ymyk "in", maar ymym "van" de dagen van tegenspoed. Die uitdrukking is eleganter en heeft een ruimere betekenis. Ze verwijst namelijk naar de grondbetekenis van het werkwoord vqv, "zinken, bezinken".

Zo zakt de droesem van een opgeroerde vloeistof naar de bodem. Hier wordt het gebruikt voor de geest die door een grote storm van zorgen is geschokt en vol bitterheid zit. De droesem, die door de dagen van tegenspoed is opgewoeld, wordt dus voorgesteld als bezinkend. Dat betekent niet alleen rust van de geest terwijl het kwaad nog duurt, maar ook terwijl het aan het verdwijnen is. Want m, "van", heeft hier, zoals wel vaker, een ontkennende kracht. — Venema.

Vers 13

"Totdat de kuil voor den goddeloze gegraven wordt." Zie, nu ken je Gods plan, en je weet waarom Hij de goddeloze nog laat leven: voor de zondaar wordt een kuil gegraven. Jij wilt hem direct in het graf leggen, maar het graf is nog niet klaar, het wordt nog uitgehouwen. Wees dus niet gehaast om hem te begraven. — Augustinus.

Vers 15

Mijn tekst heeft twee delen: Gods voorzienigheid over Zijn volk, en de voorspoed van die voorzienigheid onder hen. Gods zorg voor Zijn volk kent vaak een omslag aan het eind van het spel.

God lijkt eerst van de Zijnen weg te gaan, en dan lijken de goddelozen te winnen. Even later is Hij er weer, en dan trekt Zijn volk aan het langste eind. "Want het oordeel zal wederkeren tot de gerechtigheid", of: de gerechtigheid zal wederkeren tot het gericht. Dat is een uitdrukking die in het Oude Testament vaak wordt gebruikt voor vergelding, quid pro quo, gelijk om gelijk. Net als de uitdrukking is ook de term duidelijk, en hij helpt de bedoeling van de Geest van God hier te

begrijpen: qru van qru, se asseruit, de gerechtigheid zal zichzelf laten gelden.

Christus zal Zijn volk, Zijn beloften en Zijn dreigementen laten gelden. "Zal wederkeren", retro-agi: wat slechte mensen goede mensen aandoen, wordt hun teruggedaan, door God op hen teruggebracht. Ook kan deze wortel, die hier met "wederkeren" is vertaald, worden weergegeven met "blijven en rusten". In Ps. 23:6 is hij zo vertaald: "En ik zal in het huis des HEEREN blijven in lengte van dagen." Soms gaat de gerechtigheid als het ware van huis, wanneer ze bij de heiligen langsgaat. Maar ze keert terug naar haar huis en woning, dat wil zeggen naar de goddelozen.

Zolang ze niet bij de goddelozen terug is, is de gerechtigheid als het ware van huis. Daar blijft ze en daar woont ze. "De gerechtigheid zal wonen en rusten in het gericht", dat is in het voltrekken van straffen aan goddeloze mensen. jpvm, van jpv, judicium exercuit, wijst op het uitoefenen en uitvoeren van gerechtigheid. Iets rust in zijn doel. De gerechtigheid woont en rust in het gericht, dat is in haar uitvoering, in het doel waarvoor, waartoe en waarover ze is aangesteld. — Nicholas Lockyer, 1612-1684/5.

Vers 15

"Zullen hetzelve navolgen." De juiste lezing staat in de kantlijn: "zullen erachter zijn", of daarna, dat wil zeggen: (1) zullen het opmerken. "Hij stort verachting uit over vorsten, Hij verheft den arme uit de ellende, wie wijs is, zal deze dingen in acht nemen", enz., Ps. 107:43. Deze Schriftplaats verklaart volgens mij voor een deel de tekst. (2) "Zullen erachter zijn", dat wil zeggen: zullen het belijden en erkennen. Het is niet gering om mensen zover te brengen dat ze erkennen dat God in Zijn handelen rechtvaardig is. (3) "Zullen erachter zijn", dat wil zeggen: zullen daarin zegevieren; dat kan worden vergeleken met Ps. 58:10-11 en daardoor opgehelderd. (4) "Zullen erachter zijn", dat wil zeggen: Gods werken zullen krachtig uitwerken dat ze wie oprecht

van hart is meer brengen tot liefde voor God en gehoorzaamheid aan Hem. Zo kan het worden vergeleken met Ps. 31:23. — Nicholas Lockyer.

Vers 16

"Wie zal voor mij staan", enz. Ik denk dat we David hier in zijn openbare rol moeten zien, als vorst of overheid. In die rol betreurt hij hoe de goddeloosheid toeneemt en hoe zelfverzekerd ze is. Nadat hij zich in gebed in God heeft versterkt, besluit hij, in de woorden van de tekst, de plicht van zijn ambt te doen. Hij wil alle macht die God hem had gegeven gebruiken om de goddeloosheid uit te roeien en een goddeloos volk te hervormen. Dringend roept hij iedereen erbij die moed of kracht had voor zo'n taak, omdat hij heel goed wist hoe zwaar die taak was.

Ik kies voor deze uitleg, want zij past het mooist bij Davids ijver en geloof. Ze sluit ook het best aan bij de geest en de toon van een aantal andere psalmen die erop lijken, en de Targum en de Septuaginta lijken haar mij duidelijk te steunen. In de woorden zoals ze zo zijn uitgelegd, vinden we deze drie dingen:

1. De treurige toestand van Israël. Dat kunnen we gemakkelijk afleiden uit de vorm en de manier waarop David zich hier uitdrukt: "Wie zal voor mij opstaan? of wie zal mijn zaak voor zich nemen?" Hij bedoelt als het ware: de goddelozen zijn zo talrijk en zo sterk dat ik de hervorming waar mijn hart naar uitgaat, nauwelijks tot stand kan brengen als goede mensen mij niet bijstaan en niet samen met mij aan de slag gaan. En toch, helaas, hoe weinig steun mag ik van hen met recht verwachten! Hoe weinig mensen zijn er echt voor het goede! Hoe wijdverbreid is de lauwheid en onverschilligheid waarmee mensen tegenover de dingen van God staan!
2. De plicht van de overheid. Dat is duidelijk wat hier bedoeld wordt: de goddeloosheid in toom houden, haar bedwingen en een hervorming van het hele volk op gang brengen.

3. De plicht van alle goede mensen. Zij moeten, voor zover zij daartoe in staat zijn, de overheid bijstaan in dit goede werk en haar daarbij aanmoedigen en steunen. — Richard Lucas, 1697.

Vers 16

"Wie zal voor mij staan tegen de boosdoeners?" In alle eeuwen hebben mensen die God niet vreesden en niemand ontzagen de handen ineengeslagen en bondgenootschappen gesloten om het werk van de duisternis te doen. Daarin zijn ze slim geweest voor hun soort, want zo hebben ze het koninkrijk van hun vader, de duivel, meer vooruitgebracht dan ze anders hadden gekund. Aan de andere kant hebben mensen die God wel vreesden en het geluk van hun medemensen zochten, het in elke tijd nodig gevonden zich aaneen te sluiten. Zo konden ze het werk van de duisternis tegengaan, de kennis van God, hun Zaligmaker, verspreiden en Zijn koninkrijk op aarde vooruithelpen.

Hij heeft hun dat ook Zelf geleerd. Sinds er mensen op aarde zijn, heeft Hij hun geleerd dat ze zich samen in Zijn dienst moeten stellen en zich daarin moeten verenigen. Door één Geest heeft Hij hen tot één lichaam gemaakt. Juist daarom heeft Hij hen aan elkaar verbonden, "opdat Hij de werken des duivels verbreken zou": eerst in wie al verenigd zijn, en door hen bij de mensen om hen heen. — John Wesley, in een preek over deze woorden, gehouden voor de Society for Reformation of Manners, 30 januari 1763.

Vers 17

"Mij een Hulp geweest." Dit woord betekent niet alleen hulp, maar summum et plenum auxilium: een volle, volkomen hulp. In het Hebreeuws staat er een letter meer dan gewoonlijk, om de betekenis te versterken, zoals de geleerde Mr. Leigh opmerkt. Het is dus de volheid van hulp. — Nathaniel Whiting, in "The Saints' Dangers, Deliverances, and Duties", 1659.

Vers 19

"Als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden", enz. Dat wil zeggen: precies toen die gedachten in mij op hun hoogtepunt waren gekomen, helemaal op hun uiterste punt. Gods vertroostingen komen op het goede moment. Ze letten op de juiste tijd, niet te vroeg en niet te laat, maar "als", dus op het kritieke punt, op het exacte ogenblik. Er wordt nog iets anders genoemd. Het gaat om "gedachten", en om het "vermenigvuldigd" worden van die "gedachten". Het gaat niet om rustig, onbewogen nadenken maar om verwarring, niet om een paar gedachten maar om een overvloed.

Onze uiterste nood is Gods gelegenheid. "Op den berg des HEEREN zal het voorzien worden." Als we gedacht en gedacht en nog eens gedacht hebben wat we konden, en niet meer weten wat we nog moeten denken, dan behaagt het God Zijn vertroostingen aan ons aan te bieden en te laten zien. . . . In de woorden "binnen in mij" zien we vervolgens hoe diep en nabij dit leed zit. Het Hebreeuwse woord is ykzrk, in medio mei. In het Arabisch be-kalbi, in corde meo. En zo ook in de Septuaginta, en te kardia mou, in mijn eigen hart. Dit wordt erbij gezegd om de huidige nood nog sterker en zwaarder te laten uitkomen.

Ten eerste laat dit zien hoe verborgen dit leed is. Wat uiterlijk is en in het lichaam zit, wil iedereen graag beklagen, bewenen en opmerken. Voor de mensen die daaraan lijden, voelt men dan ook veel medelijden. Maar de smarten die innerlijk zijn, die in de geest zitten, zijn zulke die niemand kent behalve God Zelf. "Het hart kent zijn eigen bittere droefheid", zegt Salomo, Spr. 14:10.

Ten tweede laat dit zien dat dit kwaad vastzat en wortel had geschoten. Het zat in hem en het zat in zijn hart. Dat wil zeggen: het was diep geworteld en vastgegroeid, en het had een stevige basis en grondslag in hem. Zo waren deze beangstigende "gedachten". Ze zaten in zijn binnenste en ingewanden en waren er dus niet gemakkelijk weer uit te krijgen.

Ten derde wijst dit ook op de indruk die ze op hem maakten, en op wat hij er zelf van voelde. Ze kwelden hem zwaar en doorboorden hem, ze gingen hem na aan het hart en raakten hem diep. Ze drongen door tot in zijn hart en troffen hem als het ware op het gevoeligste punt, zo zwaar waren ze. Op een andere plaats spreekt hij net zo over de smaad van zijn vijanden, Ps. 42:11: "Met een doodsteek in mijn beenderen honen mij mijn wederpartijders, als zij den gansen dag tot mij zeggen: Waar is uw God?"

Welke "vertroostingen" van God bedoelt de psalmist hier nu in het bijzonder? Kort gezegd: de vertroostingen die voortkomen uit onze omgang met Hem. De troost van Zijn eigenschappen, de troost van Zijn beloften en de troost van Zijn genadige tegenwoordigheid, die onze ziel nadert wanneer het Hem behaagt over ons te schijnen en Zich te openbaren aan "mijn ziel". We hebben eerder laten zien dat het leed in de geest zat, en daarom moet ook de troost daar zitten, zodat het geneesmiddel bij de ziekte past. Lichamelijk genoegen kan een verwarde geest niet tevredenstellen. Niets geeft de ziel verlichting dan alleen troost die bij haarzelf past, en dat zijn deze vertroostingen van God, die hier genoemd worden. Ze verlustigen de ziel. — Thomas Horton.

Vers 19

Gedachten op zichzelf bevatten niets wat verdriet of kwaad is. Het zijn de eigen, natuurlijke vruchten en uitstromingen van de ziel, die er heel gemakkelijk en met veel genoegen uit voortkomen. Maar hier wordt bedoeld dat ze buitensporig en ongeregeld zijn. Ze komen niet gelijkmatig en ordelijk voort zoals het hoort, maar met een soort haperingen. Dat lijkt het woord in de tekst ook te betekenen: het Hebreeuwse sagnaphim is verwant aan segnaphim, dat afkomstig is van een wortel die eigenlijk "tak" betekent. Aan een tak vallen twee dingen op die voor ons doel van belang zijn.

Ten eerste is er de verwarring. Ten tweede is er de beweging. Takken blijven meestal haken en raken in elkaar verstrengeld, en ze worden gemakkelijk heen en weer bewogen door de wind. Is er maar een heel klein beetje lucht of adem op komst, dan verraden de takken dat meteen en voelen ze het. Deze uitdrukking past dus heel goed om de verwarring en onrust van gedachten uit te beelden, waar David nu last van had en waarover hij klaagt omdat ze hem zo pijn doen en kwetsen. Het waren niet zomaar gedachten, in welke zin dan ook, maar gedachten van onrust, gedachten die verdriet en moeite meebrachten.

De vertalers van de Septuaginta zagen dat zo duidelijk dat ze "gedachten" helemaal weglieten en het alleen weergaven met "smarten": kata to plethos ton odunon mou, naar de menigte van mijn smarten. Maar vollediger en beter passend bij het woord is het om beide samen te nemen: mijn pijnlijke en droevige gedachten, gedachten die door de manier waarop ze verlopen en zich ordenen verdriet en smart met zich meebrengen. En hier kunnen we terloops opmerken dat God niet ver hoeft te zoeken om mensen te straffen en te kwellen, als Hij dat wil. Hij kan het al met hun eigen gedachten doen, en meer dan dat is er niet voor nodig.

Hij kan van deze takken een roede binden en van deze kronkels een zweep maken waarmee Hij hen geselt, en dat flink. Als Hij maar een storm in het gemoed laat opsteken en de gedachten tegen elkaar laat razen en woelen, is er ellende genoeg, al was er verder niets aan de hand. Het maakt niet uit of de dingen zelf er reden toe geven. Het is genoeg dat het zo in de inbeelding en het vermoeden bestaat. God kan een verzinsel, een louter speelgoedding van de verbeelding, zo gebruiken en op de ziel loslaten dat zij geen rust en geen kalmte meer vindt. — Thomas Horton.

Vers 19

Let op hoe groot de nood van deze man was. De tekst drukt dat krachtig uit, al zie je het in onze vertaling nauwelijks. Het woord dat daarin met "gedachten" is weergegeven, betekent oorspronkelijk de kleine takken van bomen, zeggen de geleerden. Wat de dichter voor ogen staat, lijkt dit: "Kijk naar een boom, met takken die alle kanten op schieten, in elkaar haken en zich om elkaar heen draaien. Laat de wind erin komen, en zie hoe de takken het voelen. Ze worden rusteloos en door elkaar gehaald, ze slaan tegen elkaar aan en worstelen met elkaar. Nu, mijn geest is als die boom. Ik heb er heel veel gedachten in, en gedachten die steeds verschuiven en veranderen. Het zijn verwarde, opgejaagde gedachten, die met elkaar vechten." De geest kan er niet rustig onder blijven.

Ze brengen wanorde in hem, en ook verdriet. En let op het woord "menigte" in de tekst. Daar zit precies hetzelfde beeld in. Het betekent meer dan een aantal: het betekent verwarring. Denk aan een menigte die bij elkaar is gekomen en rondrent. "Zo", zegt de dichter, "zijn mijn gedachten. Er is een hele menigte van in mijn geest, een onrustige, verwarde menigte. Eén pijnlijke gedachte is al erg genoeg, maar ik heb er vele, een menigte, bijna ontelbaar, een gejaagde stoet." Nu begrijpen we wat er aan de hand is. Het verdriet van deze man kwam op dat moment voort uit onrustige gedachten in zijn eigen borst, en zijn verdriet was groot omdat die gedachten zo talrijk waren en tegelijk zo stormachtig.

Als de dichter zegt: "Uw vertroostingen", bedoelt hij meer dan vertroostingen waarvan God de Bewerker of Gever is. God is de Bewerker en Gever van al onze vertroostingen, ook van alle aardse vertroostingen om ons heen. Ze zijn allemaal het werk en de gave van Zijn genadige hand... Hier moeten we vertroostingen verstaan die in bijzondere en volle zin van God zijn, die rechtstreeks uit God voortkomen. Ze komen niet van Hem via schepselen naar ons toe, maar van Hem meteen naar ons, zonder tussenkomst van schepselen. Het

zijn de vertroostingen die we krijgen uit Zijn eigenschappen, als we erover nadenken en ze, zoals wij dat noemen, tot ons laten doordringen.

Het zijn de vertroostingen uit Zijn beloften, als we in Hem geloven en op Hem hopen. En het zijn de vertroostingen van Zijn tegenwoordigheid, omdat Hij onze zielen nadert en erin schijnt. Dan weten we dat Hij dichtbij is, en we merken dat aan het licht, het geluk en de nieuwe kracht in ons. "Uw vertroostingen": de troost die we krijgen van de Heere Jezus Christus, doordat we naar Hem zien en Hem overwegen. We denken aan Zijn persoon, Zijn ambten, Zijn bloed, Zijn gerechtigheid, Zijn voorspraak, Zijn verhoging, Zijn heerlijkheid en Zijn wederkomst, en eraan dat we Hem zullen ontmoeten, Hem zullen zien en aan Hem gelijk zullen zijn.

"Uw vertroostingen": de troost die van de Heilige Geest komt, "de Trooster". Hij opent de Schriften voor ons, of Hij spreekt door middel van de inzettingen en verordeningen, of getuigt in ons dat God ons als Zijn kinderen heeft aangenomen. Hij laat Zijn licht schijnen op Zijn eigen genadewerk in onze harten. Hij maakt ons in staat dat werk te zien en daarin Gods bijzondere, eeuwige liefde voor ons te zien. Hij slaat niet het boek des levens voor ons open om onze namen daarin te laten zien. Maar Hij doet iets wat ons bijna net zo blij maakt als wanneer dat boek was geopend: Hij laat ons Gods hand in onze eigen ziel zien, Zijn bekerende, reddende hand, Zijn hand die ons als de Zijnen vastgrijpt.

Zo voelen we als het ware Zijn greep van liefde, en voelen we ook dat Hij die greep nooit zal loslaten. — Charles Bradley.

Vers 19

"Uw vertroostingen mijn ziel." Xerxes beloofde grote beloningen aan wie een nieuw genoegen kon bedenken. Maar de vertroostingen van de Geest geven voldoening, ze verkwikken het hart. Er is evenveel verschil tussen hemelse en aardse vertroostingen als tussen een

feestmaal dat werkelijk wordt genuttigd en een feestmaal dat op de muur is geschilderd. — Thomas Watson.

Vers 19

"Uw vertroostingen." Moeiten kunnen we zelf veroorzaken, maar echte vertroosting komt alleen uit die oneindige bron, de God van alle vertroosting, want zo heeft Hij Zichzelf genoemd. — Thomas Adams.

Vers 19

"Vertroostingen mijn ziel." In de grondtaal betekent het woord wevevy: "iemand van blijdschap laten springen of dansen". Het Engels laat niet toe dat we dit beeld op de ziel toepassen, hoewel we wel zeggen dat iets "het hart doet opspringen van vreugde". — Samuel Horsley.

Vers 19

Er is eerst een boosaardig leger binnengevallen in het gebied van mijn tekst. Bekijk daarom met mij: 1. De rebellen of muiters: "gedachten". 2. Hun aantal, zeker niet minder dan een "menigte". 3. De aanvoerder wiens vaandel ze dragen: een onrustig gemoed, "mijn gedachten". 4. Het slagveld waar gevochten wordt: het hart, apud me, "binnen in mij". In het andere leger zien we: 1. Quanta, hoe sterk ze zijn: het zijn vertroostingen. 2. Quota, hoeveel het er zijn: dat is niet precies bepaald, het is overvloedige troost. 3. Cujus, van wie ze zijn: van de Heere, Hij is hun Bevelhebber: "Uw vertroostingen". 4. Quid operantur, wat ze doen: ze verlustigen de ziel.

Hun aard is troost, dus brengen ze rust. Hun aantal is groot, dus is er genoeg. Hun bezitter is God, dus staat er almacht achter: het zijn immers Uw vertroostingen. Hun uitwerking is dat ze de ziel verlustigen, en dus zijn we veilig. — Uit de preek van Thomas Adams met de titel "Man's comfort".

Vers 19

Een tekst als deze laat ons sterk voelen wat Gods genade in een mensenhart vermag, hoeveel ze kan doen om het hart te steunen en te verblijden. Een gelovige kan door de wereld gekweld worden en pijn lijden. Maar is de genade die God hem gaf werkzaam in zijn ziel, dan kan de wereld hem niet ongelukkig maken. Haar kwade behandeling voegt eerder iets toe aan zijn geluk, want ze drijft God en zijn ziel naar elkaar toe. God is immers de bron van alle geluk, en bij Hem vindt zijn ziel rust en voldoening.

Wie deze psalm schreef, leed duidelijk diep. Hij vertelt dat de goddelozen over hem triomfeerden, en dat zij dat al heel lang deden. Niemand op aarde kon hij vinden om het voor hem tegen hen op te nemen. “Wie zal voor mij staan tegen de boosdoeners?” vraagt hij in Ps. 94:16, “Wie zal zich voor mij stellen tegen de werkers der ongerechtigheid?” Het leek ook alsof God hem had losgelaten. Zijn vijanden dachten dat, en hij leek het zelf bijna te geloven. Maar hoe lag het in werkelijkheid? Al die tijd goot de Heere in het geheim troost in zijn ziel, en uiteindelijk maakte Hij die troost overvloedig.

Op het oog was hij een ongelukkig man, maar in werkelijkheid was hij gelukkig: hij leed en werd toch getroost. Ja, de tekst zegt zelfs dat hij verlustigd werd: “Uw vertroostingen verlustigen mijn ziel.” — Charles Bradley, 1845.

Vers 20

“De stoel der schadelijkheden... die moeite verdicht bij inzetting.” Goddeloze mensen hebben drie dekmantels voor wat ze onschuldigen aandoen. Eerst is er hun troon, dan de wet, en dan hun raad. Wat zou een tiran nog meer kunnen verlangen? Maar voor tirannen die zich niet bekeren, heeft God een verschrikkelijke hel klaargezet. Ze belanden erin lang voordat ze denken de wereld te verlaten. — William Nicholson.

Vers 20

"De stoel der schadelijkheden... die moeite verdicht bij inzetting." Als zulke tronen nooit hadden bestaan, zou de Schrift er niet over spreken. Maar ze hebben bestaan. Die van Jerobeam was er zo een. Hij liet het volk niet toe om, zoals God had bevolen, naar Jeruzalem te gaan om God te aanbidden, Die daar Zijn naam had gevestigd. In plaats daarvan spande hij netten voor wie wel gingen, over Mizpa, en legde hij strikken op de berg Tabor (Hos. 5:1). Sindsdien zijn er helaas nog veel meer van zulke tronen geweest. De psalmist zegt terecht: "Zou zich de stoel der schadelijkheden met U vergezelschappen?" Nee, nee, God houdt Zich ver van hen.

Wat wij "stinkende mesthopen" noemen, is voor God minder afstotend dan tronen van ongerechtigheid. Hij zal ze nooit goedkeuren en ze ook niet laten staan. Blijf nog even wachten, christenen, en "Bezit uw zielen in uw lijdzaamheid": de wereld zal merken dat Hij ze op Zijn tijd stuk voor stuk omverhaalt. — Samuel Slater, in "The Morning Exercises".

Vers 20

"Die moeite verdicht bij inzetting", dat betekent: wie verkeerde wetten maakt, of onder het mom van wet en recht onschuldige mensen onderdrukt. Summum jus, summa injuria: hoe strenger het recht, hoe groter het onrecht. Onrecht kan worden gedaan, en wordt maar al te vaak gedaan, ex prava interpretatione legis, door een kwaadaardige uitleg van de wet. Met wie onrecht pleegt met het zwaard van het recht, wil God niets te maken hebben. — William Nicholson.

Vers 23

"En Hij zal hun ongerechtigheid op hen doen wederkeren", enz. Wat de goddelozen doen, is slecht werk. Ze smeden de ketenen voor hun eigen voeten en bouwen huizen die op hun eigen hoofd zullen instor-

ten. Zo schadelijk is de zonde van nature, dat ze haar eigen bewerkers kwaad doet en te gronde richt. — William Greenhill.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Vergelden mag God alleen.
2. In welke opzichten mogen wij Hem vragen om te vergelden?
3. Hoe en wanneer Hij deze rechtvaardige wens zeker zal vervullen.

Vers 1

1. De wraak is van God en niet van de mens.
2. Wraak is veiliger en beter in Gods handen dan in de handen van mensen. Laten wij liever in de handen van God vallen, enz. — G. R.

Vers 2

Waarom de zonde van hoogmoed, en de ondeugden die erbij horen, zo tartend is. Welke uitwerking ze heeft op de hoogmoedigen zelf, op de mensen om hen heen en op God Zelf.

Vers 3

1. Wat de goddelozen zoet vinden: hun overwinning op dit moment.
2. Wat die zoetheid bitter maakt: ze is maar tijdelijk, en er wordt tegen gebeden. — C. A. Davis.

Verzen 5-10

1. Brute onderdrukking door goddelozen (Ps. 94:5-6).
2. Koude onverschilligheid voor het toezicht dat God houdt (Ps. 94:7).
3. Een heldere aantoning dat God alles weet en wraak neemt (Ps. 94:8-10). — C. A. D.

Verzen 6-9

1. Een zichtbare zonde.
2. Een onzinnige veronderstelling.
3. Een overtuigend bewijs.

Vers 8

Hoe lang het kwaad zal regeren.

1. Tot het de maat van zijn schuld vol gemaakt heeft.
2. Tot het zelf heeft bewezen hoe dwaas het is.
3. Tot het de genadegaven en de gebeden van de heiligen tot ontwikkeling heeft gebracht.
4. Tot het de mens heeft ontdaan van elk vertrouwen op mensen, en ons ertoe heeft gebracht alleen naar de Heere te zien, naar Zijn Geest en Zijn komst.

Vers 8

Atheïsten in de praktijk.

1. Naar waarheid beschreven.
2. Verstandig terechtgewezen. — C. A. D.

Verzen 8-11

1. De oproep (Ps. 94:8).
2. De bestraffing (Ps. 94:9-10).
3. De verzekering (Ps. 94:11). — G. R.

Verzen 9-10

Echt rationalisme, of: hoe de rede God openbaart. — C. A. D.

Vers 11

1. Bedenk, wat het huidige leven betreft, hoeveel menigten gedachten voor niets worden ingezet.

(a) Door bevrediging te zoeken waar ze niet te vinden is.

(b) Door te piekeren over gebeurtenissen die we niet terug kunnen halen.

(c) Door onheil te verwachten dat ons nooit overkomt.

(d) Daaraan kunnen we toevoegen dat wij onszelf hoog aanslaan om dingen die weinig of niets voorstellen.

(e) Door plannen te smeden die toch in het honderd moeten lopen.

1. Laten we kijken wat de mens denkt over de godsdienst en over zaken die het leven na dit leven betreffen.

(a) Wat zijn de gedachten van de heidense wereld over godsdienst?

(b) Wat zijn de gedachten van de christelijke wereld in het geheel, waar Gods gedachten worden genegeerd?

(c) Wat is dat praktische atheïsme waardoor menigten leven alsof er geen God bestaat?

(d) Wat zijn al die ongelovige, zelfvleiende voorstellingen van goddeloze mensen, alsof God het niet zou menen met wat Hij verklaart en waarmee Hij dreigt?

(e) Wat zijn de waanbeelden van wie zichzelf rechtvaardig acht, waarmee ze hun gemoed bezighouden met ijdele hoop, terwijl ze weigeren zich te buigen voor Gods gerechtigheid? — Andrew Fuller.

Vers 11

Hoe goed God de mens kent. Een schokkende waarheid. Een vernederende waarheid.

Verzen 12-13

De school van Christus. De Meester, het Boek, de roede, de gezegende leerling en wat zijn opleiding hem oplevert.

Verzen 12-13

1. De gezegende. (a) Door God onderwezen. (b) Door God getuchtigd.

2. De zegen. (a) Rust te midden van verdrukking. (b) Rust na verdrukking. — G. R.

Vers 14

1. Er wordt gevreesd. Dat God zal verwerpen, verlaten, enz.
2. Die vrees wordt weggenomen. God zal niet verwerpen, Hij zal niet verlaten. — G. R.

Vers 14

1. Zijn heldere leer laten zien tegen een donkere achtergrond. Wat als het omgekeerde waar zou zijn? Overwegingen waardoor wij kunnen gaan vrezen dat het waar is.
2. Met blijdschap naar de stralende waarheid zelf kijken. De leer die hier wordt verkondigd. De redenen die worden aangevoerd (Zijn volk. Zijn erfdeel). Het vertrouwen dat hier wordt uitgesproken. — C. A. D.

Vers 15

1. Het gericht uitgesteld.
2. Het gericht teruggekeerd.
3. Het gericht erkend. — G. R.

Vers 16

1. De vraag die de kerk aan haar voorvechters stelt.
2. Het antwoord van ieder mens met een oprecht hart.
3. Het nog bemoedigender antwoord van haar Heere.

Verzen 16-17

De enige bron van hulp.

1. Een luide roep om hulp. Als om een voorvechter of verdediger.
2. Het antwoord van de aarde. Een doodse stilte, die alleen door een echo wordt onderbroken (Ps. 94:17).

3. De hulpvaardige stem die de stilte doorbreekt: die van de Heere (Ps. 94:17). — C. A. D.

Vers 18

Hoe gezegend het is om je zwakheid te belijden.

1. De belijdenis.
2. De hulp.
3. Het moment.
4. De erkentelijkheid. — C. A. D.

Vers 19

1. Te midden van mijn menigte ongelovige gedachten verlustigen Uw vertroostingen mijn ziel.
2. Te midden van mijn menigte boetvaardige gedachten verlustigen Uw vertroostingen, enz.
3. Te midden van mijn menigte wereldse gedachten, enz.
4. Te midden van mijn menigte gedachten over gezin of omgeving, enz.
5. Van mijn moedeloze gedachten, enz.
6. Van mijn gedachten over de toekomst, enz.

Of: 1. De mens vindt in zichzelf geen troost.

1. Hij vindt ook geen troost in andere schepselen.
2. Zijn enige troost is in God. — G. R.

Vers 19

1. De ziel die heen en weer wordt geduwd op de drukke weg van angstige gedachten.
2. Het heerlijke gezelschap dat ze toch geniet. — C. A. D.

Vers 20

"Die moeite verdicht bij inzetting": hoever dit gezag reikt, zowel in aardse als in geestelijke zaken.

Vers 20

1. God kan geen gemeenschap hebben met de goddelozen.
2. De goddelozen kunnen geen gemeenschap hebben met God. — G. R.

Vers 20

Politiek volgens God.

1. Er zijn tronen opgericht tegenover Gods troon, "tronen van ongerechtigheid". Zoals tronen die de burgerlijke vrijheid schenden, die de gelijkheid in geloofszaken aantasten, die hun inkomsten halen uit kwalijke handel, enz.
2. Wat zulke tronen ook beweren: ze zijn uitgesloten van gemeenschap met God. Tussen hen en God ligt een diepe kloof. — C. A. D.

Verzen 21-22

1. Het gevaar voor de rechtvaardigen (Ps. 94:21).
2. Hun verdediging (Ps. 94:22). — G. R.

Verzen 21-23

1. Het vonnis dat in de rechtszaal van het onrecht wordt uitgesproken (Ps. 94:21).
2. Een punt in de zaak waarmee de rechtbank geen rekening hield (Ps. 94:22).
3. Het vonnis dat daardoor op de juiste hoofden neerkomt (Ps. 94:23). (Deze passage laat, onder een zeer dun sluiertje, Christus zien. Matth. 27:1.) — C. A. D.

Vers 23

1. Niemand mag Gods vijanden straffen behalve Hij Zelf. “Hij zal hun... vergelden”, enz.
2. Niemand hoeft hen te straffen behalve Hij Zelf. (a) Het zal volledig zijn: “zal hen verdelgen”. (b) Het is zeker: “Ja”, enz. — G. R.

Werk over de vierennegentigste psalm

In de Werken van kardinaal Sadoleto (1477-1547), blz. 895-972, staat een uitleg van deze psalm, uitgave in 8 delen, Anno Domini 1607.

Psalm 95

Titel

Boven deze psalm staat geen opschrift. Over de schrijver weten we alleen dat Paulus hem aanhaalt met de woorden “in David” (Hebr. 4:7). Natuurlijk kan dat ook betekenen dat de psalm slechts voorkomt in de bundel die bekendstaat als de Psalmen van David. Maar bedoelde de apostel dat, dan had hij vanzelf kunnen schrijven: “zeggende in de Psalmen”. Daarom neigen we ertoe te geloven dat David zelf dit gedicht heeft geschreven. In zijn oorspronkelijke vorm is het een door en door Hebreeuws lied, dat zowel met zijn oproep als met zijn waarschuwing het Joodse volk aanspreekt.

Toch hebben we de goedkeuring van de Heilige Geest, in de brief aan de Hebreeën, om zijn oproepen en smeekbeden te gebruiken wanneer we gelovigen uit de heidenen toespreken. Dit is een psalm die ons uitnodigt om te aanbidden. Er zit een klank in als van kerkklokken, en zoals klokken doen, klinkt hij tegelijk vrolijk en plechtig. Eerst laat hij een levendig gelui horen, en dan gaat hij over in een doodsklok, alsof hij de begrafenis aankondigt van het geslacht dat in de woestijn omkwam. We noemen hem *de psalm van de terging*.

Indeling

Naar de inhoud zou het juist zijn om deze psalm te verdelen in een uitnodiging en een waarschuwing, waarbij het tweede deel begint met de laatste zinsnede van Ps. 95:7.

Al met al is het misschien handiger om Ps. 95:6 te zien als "het kloppende hart van de psalm", zoals Hengstenberg het noemt, en de indeling te maken aan het eind van Ps. 95:5. Zo krijgen we (1) een uitnodiging met redenen en (2) een uitnodiging met waarschuwingen.

Uitleg

Vers 1

"Komt, laat ons den HEERE vrolijk zingen." Andere volken zingen voor hun goden. Laten wij zingen voor Jehova! We hebben Hem lief, we bewonderen Hem, we vereren Hem. Laten we onze gevoelens uitdrukken in de mooiste klanken, en ons edelste vermogen inzetten voor het edelste doel. Het is goed om anderen zo aan te sporen de Heere te vergroten en groot te maken. Maar we moeten er zelf voor zorgen dat we een goed voorbeeld geven. Dan kunnen we niet alleen "Komt" roepen, maar er ook "laat ons zingen" aan toevoegen, omdat we zelf zingen.

Helaas is veel zingen, zelfs in de eredienst, niet voor de Heere bedoeld, maar voor het oor van de gemeente. We moeten er in onze zangdienst boven alles op letten dat wat we aanbieden, met de oprechtste en vurigste bedoeling van ons hart gericht is op de Heere Zelf. "Laat ons juichen den Rotssteen onzes heils." Laten we zingen met heilige geestdrift, met een klank die onze ernst laat horen. Laten we onze stem verheffen met overvloedige blijdschap, gedreven door de gelukkige, vredige geest die vertrouwende liefde altijd voortbrengt. De kinderen van Israël zongen van vreugde toen de geslagen rots haar verfrissende stromen liet vloeien.

Laten wij net zo juichen voor de Rotssteen van ons heil. De schrijver van dit lied zag de rots voor zich, de tabernakel, de Rode Zee en de bergen van Sinaï, en in dit eerste deel van zijn lofzang verwijst hij naar ze allemaal. God is onze blijvende, onveranderlijke, machtige Rots, en in Hem vinden we redding en veiligheid. Daarom past het

ons Hem te prijzen met hart en stem, dag aan dag. Vooral als we als Zijn volk samenkomen voor de openbare eredienst, moeten we daar blij mee zijn.

> *"Komt, laat ons zingen voor de Heere,*
> *met bazuin en koor Hem ter ere."*

Vers 2

"Laat ons Zijn aangezicht tegemoet gaan met lof." Dit wijst waarschijnlijk op de bijzondere tegenwoordigheid van God in het Allerheiligste, boven het verzoendeksel, en ook op de heerlijkheid die straalde uit de wolk boven de tabernakel. God is overal aanwezig. Maar er is een bijzondere tegenwoordigheid van genade en heerlijkheid, en daar mogen mensen nooit binnentreden zonder diepe eerbied. We mogen de vrijmoedigheid hebben om vlak voor de Heere te komen, want de stem van de Heilige Geest in deze psalm nodigt ons uit. Als we Hem naderen, moeten we denken aan Zijn grote goedheid voor ons en die blij belijden.

Onze aanbidding hoort zowel naar het verleden te kijken als naar de toekomst. Als we de Heere niet zegenen voor wat we al hebben ontvangen, hoe kunnen we dan met recht méér verwachten? We mogen met onze verzoeken komen, dus zijn we ook verplicht met onze dankzegging te komen. "Laat ons Hem juichen met psalmen." We moeten even uitbundig juichen als mensen die in de oorlog zegevieren, en even plechtig als mensen die een psalm zingen. Het is niet altijd gemakkelijk om geestdrift en eerbied te verenigen. Vaak bederft men het ene terwijl men naar het andere streeft.

Het zingen is volmaakt als vreugde met ernst samengaat, jubel met nederigheid, vuur met nuchterheid. De uitnodiging uit het eerste vers (Ps. 95:1) wordt zo in het tweede vers (Ps. 95:2) herhaald, met aanwijzingen erbij die duidelijker maken wat de schrijver bedoelt. Je kunt je voorstellen hoe David op ernstige toon zijn volk overhaalt om met hem op te gaan naar de aanbidding van Jehova, met harpklank en

lofzang en heilige blijdschap. Let op hoe blij zijn oproep is: het geluid moet vrolijk zijn. Hij benadrukt dat twee keer. Helaas wordt dit in gewone diensten te veel over het hoofd gezien.

Mensen zijn zo vervuld van het idee dat ze ernstig moeten zijn dat ze er somber uit gaan zien. Ze vergeten helemaal dat vreugde net zo goed bij echte aanbidding hoort als de plechtigheid zelf.

Vers 3

"Want de HEERE is een groot God; ja, een groot Koning boven alle goden." De volken om Israël heen dachten ongetwijfeld dat Jehova maar een plaatselijke god was, de god van een klein volk en dus een van de lagere goden. De dichter wijst zo'n gedachte volledig af. Afgodendienaars dulden vele goden en vele heren, en gaven elk daarvan een bepaalde mate van eer. Het geloof van de Joden in één God was daar niet tevreden mee. Terecht eiste het voor Jehova de eerste plaats en de hoogste macht. Hij is groot, want Hij is alles in allen.

Hij is een groot Koning, hoger dan alle andere machten en gezagsdragers, engelen of vorsten, want zij hebben hun bestaan aan Hem te danken. De afgoden zijn het niet waard om genoemd te worden. Dit vers en het volgende geven een paar van de redenen om te aanbidden. Ze komen voort uit het wezen, de grootheid en de soevereine macht van de Heere.

Vers 4

"In Wiens hand de diepste plaatsen der aarde zijn." Hij is de God van de dalen en de heuvels, van de grotten en de toppen. Ver beneden, waar mijnwerkers hun schachten graven, nog dieper, waar de verborgen oceanen liggen die de bronnen voeden, en het diepst van al in de onbekende afgrond waar de reusachtige vuren in het hart van de aarde razen en laaien: ook daar wordt Jehova's macht gevoeld, en alles staat onder het gezag van Zijn hand. Koningen houden een miniatuur van de wereld in hun hand, maar de Heere houdt de echte aarde vast.

Toen Israël kristalhelder water dronk dat opwelde uit de grote diepte onder de geslagen rots, begreep het volk dat de Heere de diepten van de aarde in Zijn handen heeft. “En de hoogten der bergen zijn Zijne.” Toen de Sinaï in rook opging, leerden de stammen dat Jehova niet alleen over de dalen heerst, maar ook over de bergen. Altijd en overal is dat zo. De Heere heerst op de hoge plaatsen van de aarde in eenzame majesteit. De machtige fundamenten, de reusachtige uitlopers, de onafzienbare massa’s en de onbetreden toppen van de bergen zijn allemaal van de Heere.

Het zijn Zijn burchten en schatkamers. Daar bewaart Hij de storm en de regen, en vandaar giet Hij ook de ijsstromen uit en laat Hij de lawines los. De granieten pieken en de keiharde naalden van rots zijn van Hem, en van Hem zijn de afgronden en de overhangende rotsen. Kracht is de gedachte die het eerst opkomt als je kijkt naar die geweldige muren van rots, die zich voor de woedende zee verheffen of in de blauwe lucht omhoogsteken en door de wolken heen prikken. Maar voor een godvrezend gemoed is het de kracht van God.

Die strenge rotsen trotseren de woede van de elementen en houden als muren van koper stand tegen de aanvallen van de natuur in haar wildste razernij. Zo geven ze een wenk van de Almacht.

Vers 5

“Wiens ook de zee is.” Dat was te zien bij de Rode Zee. Daar zagen de wateren hun God, en ze weken gehoorzaam uiteen om een pad te openen voor Zijn volk. Het was niet Edoms zee, ook al was zij rood, en ook niet de zee van Egypte, al spoelde ze tegen haar kusten. De Heere in de hoogte regeerde oppermachtig over de vloed, als Koning voor eeuwig en altijd. Zo is het met elke wijde oceaan, of we hem nu Atlantische Oceaan noemen, Stille Oceaan, Middellandse Zee of Noordelijke IJszee. Geen mens kan hem in kaart brengen en zeggen: “Hij is van mij.” De onmetelijke watervlakte kent geen andere meester dan God alleen.

Jehova beheerst de golven. Diep beneden, in uitgestrekte afgronden waar nog nooit een mensenoog heeft gekeken en nooit een duikersvoet is neergedaald, is Hij de enige eigenaar. Elke rollende baar en schuimende golf erkent Hem als vorst. Neptunus is maar een schim; de Heere is de God van de oceaan. "Want Hij heeft ze gemaakt." Daarom heeft Hij het recht en het gezag over haar. Hij heeft het peilloze bed uitgegraven en de overvloedige stroom ingeschonken. Zeeën zijn niet bij toeval ontstaan, en hun oevers zijn niet afgebakend door de ingebeelde vinger van het lot.

God heeft de zee gemaakt, en elke kreek, elke baai, elke stroming en elk getij dat ver klinkt, erkent de hand van de grote Maker. Wees gegroet, Schepper en Bestuurder van de zee! Laten wie met snelle schepen over het wonderlijke watergebied vliegen, U alleen aanbidden! "En Zijn handen hebben het droge geformeerd." Of het nu vruchtbaar akkerland is of dorre zandvlakte: Hij heeft alles gemaakt wat mensen vaste grond noemen. Hij tilde het uit de vloeden op en omheinde het tegen de overstromende wateren. "De aarde is des HEEREN, mitsgaders haar volheid." Hij gaf de eilanden het bevel hun hoofd op te steken.

Hij maakte de uitgestrekte vlakten vlak, richtte de hoogvlakten op, wierp de glooiende heuvels op en stapelde de massieve Alpen op elkaar. Zoals een pottenbakker zijn klei vormt, zo heeft Jehova met Zijn handen de bewoonbare delen van de aarde gevormd. Kom dan, jullie die op deze mooie wereld wonen, en aanbid Hem Die overal opvalt waar je loopt! Zie het allemaal als de vloer van een tempel, waar de voetsporen van de tegenwoordige God voor jullie ogen te zien zijn, als jullie maar willen kijken. Wie een goed hart heeft, kan dit betoog niet weerstaan. De oproep tot aanbidding is zowel de conclusie van het verstand als de drijfveer van het geloof.

Vers 6

Hier klinkt de oproep om te aanbidden opnieuw, nu met een reden erbij die voor het oude Israël én voor christenen van nu bijzonder sterk is. Zowel het Israël naar het vlees als het Israël van het geloof is namelijk het volk van Zijn weide, en beide noemen Hem "onze God". "Komt, laat ons aanbidden en nederbukken." Onze aanbidding moet nederig zijn. Het "vrolijk geluid" hoort samen te gaan met de diepste eerbied. We moeten zo aanbidden dat ons buigen laat zien dat wij onszelf als niets beschouwen voor het aangezicht van de Heere, Die in alles heerlijk is.

"Laat ons knielen voor den HEERE, Die ons gemaakt heeft." We moeten komen als mensen die smeken: blij, maar zonder aanmatiging. Vertrouwelijk, zoals kinderen bij hun vader, en toch eerbiedig, zoals schepselen bij hun Maker. De houding van ons lichaam is niet alles, maar ze is wel iets. Een gebed wordt ook verhoord als onze knieën niet meer kunnen buigen. Toch past het een aanbiddend hart om zijn ontzag te tonen door het lichaam neer te leggen en de knie te buigen.

Vers 7

"Want Hij is onze God." Dit is de hoofdreden om te aanbidden. Jehova heeft een verbond met ons gesloten en ons uit de hele wereld uitgekozen als Zijn eigen volk. Weigeren anderen Hem eer te bewijzen, dan doen wij het in elk geval met vreugde. Hij is de onze, onze God. Omdat Hij van ons is, zullen we Hem liefhebben. Omdat Hij onze God is, zullen we Hem aanbidden. Gelukkig de mens die van harte kan geloven dat deze zin voor hemzelf waar is. "En wij zijn het volk Zijner weide, en de schapen Zijner hand." Zoals Hij bij ons hoort, zo horen wij bij Hem.

"Mijn Liefste is mijn, en ik ben Zijn." Wij zijn de Zijnen als het volk dat Hij elke dag voedt en beschermt. Onze weiden zijn niet van ons, maar van Hem. Alles wat we nodig hebben, halen we uit Zijn voor-

raad. We zijn van Hem, zoals schapen bij de herder horen. Zijn hand is onze regel, onze gids, ons bestuur, onze hulp en onze bron van alles wat we nodig hebben. Israël werd door de woestijn geleid, en wij worden door dit leven geleid door "den grote Herder der schapen". De hand die de zee spleet en water uit de rots haalde, is nog altijd bij ons en doet even grote wonderen.

Kunnen wij dan weigeren te "aanbidden en neder te bukken", nu we duidelijk zien dat "deze God onze God is eeuwiglijk en altoos; Hij zal ons geleiden tot den dood toe"? Maar wat is die waarschuwing die erop volgt? Helaas, het volk van de Heere had haar vroeger pijnlijk hard nodig, en wij hebben haar geen haar minder nodig. Het bevoorrechte volk werd doof voor het gebod van zijn Heere. Ze bleken niet echt Zijn schapen te zijn, van wie geschreven staat: "Mijn schapen horen Mijn stem." Zal dat ook van ons blijken? God verhoede het.

"Heden, zo gij Zijn stem hoort." Wat een vreselijk "zo"! Velen wilden niet luisteren. Ze schoven de aanspraken van de liefde voor zich uit en tergden hun God. "Heden", in het uur van genade, op de dag van barmhartigheid, wordt er bij ons getoetst of we een oor hebben voor de stem van onze Schepper. Over morgen wordt niets gezegd: "Zo bepaalt Hij wederom een zekeren dag." Hij vraagt onmiddellijk aandacht, en om ons eigen bestwil vraagt Hij dat we meteen gehoorzamen. Doen we dat? De Heilige Geest zegt "Heden". Gaan we Hem bedroeven door uit te stellen?

Vers 8

"Verhardt uw hart niet." Wil je horen? Leer dan ook vrezen. De zee en het land gehoorzamen Hem. Bewijs dan niet dat je koppiger bent dan zij! "Geef je over aan Zijn liefde, Die nu rondom jou de banden van een mens zou willen leggen."

We kunnen ons hart niet zacht maken, maar we kunnen het wel hard maken, en de gevolgen zijn dodelijk. Vandaag is een te goede dag om bezoedeld te worden doordat we ons hart verharden tegen

de barmhartigheid die we zelf ontvangen. Zolang de barmhartigheid regeert, mag de hardheid van ons hart niet in opstand komen. “Gelijk in de verbittering, gelijk ten dage der verzoeking in de woestijn” (of: “gelijk te Meriba, gelijk ten dage van Massa in de woestijn”). Wees niet moedwillig, onbeschaamd, telkens opnieuw en hardnekkig opstandig. Laat het voorbeeld van dat ongelukkige geslacht voor je staan als een baken.

Doe niet opnieuw wat de Heere al meer dan genoeg heeft getergd. God onthoudt de zonden van mensen, en nog meer als ze worden bedreven door een bevoorrecht volk, ondanks herhaalde waarschuwingen, ondanks verschrikkelijke oordelen en midden in overweldigende barmhartigheid. Zulke zonden worden in marmer gebeiteld. Lezer, dit vers is voor jou, ook als je kunt zeggen: “Hij is onze God, en wij zijn het volk van Zijn weide.” Probeer de scherpe kant van de waarschuwing niet weg te buigen. Je hebt haar hard nodig; schenk er dus goed aandacht aan.

Vers 9

“Waar Mij uw vaders verzochten.” Voor zover ze dat konden, daagden ze God uit Zijn gewone weg te verlaten en te doen wat hun zondige begeerten wilden. Natuurlijk is God niet te verzoeken door het kwaad en zal Hij nooit toegeven aan slechte verzoeken. Toch was wat zij bedoelden hetzelfde, en hun schuld niet minder. Gods weg is volmaakt, en als wij willen dat Hij die verandert om ons een plezier te doen, maken wij ons schuldig aan het verzoeken van Hem. Dat het ons niet lukt, maakt Gods heiligheid alleen maar groter, maar onze schuld wordt er in het minst niet kleiner van.

Het gevaar van deze zonde is het grootst in tijden van nood. Dan raken we snel in ongeloof en eisen we dat de beschikkingen van Gods voorzienigheid worden veranderd, terwijl die een afschrift zijn van volmaakte heiligheid en oneindige wijsheid. Niet berusten in Gods wil is in feite Hem aansporen Zijn plannen aan te passen aan onze be-

perkte ideeën over hoe het heelal bestuurd hoort te worden. “Mij beproefden.” Ze onderwierpen de Heere aan onnodige proeven. Ze eisten nieuwe wonderen, nieuwe ingrepen en nieuwe tekenen van Zijn tegenwoordigheid. Eisen wij niet ook vaak mopperend tekenen van de liefde van de Heere, naast de tekenen die elk uur ons geeft?

Zijn we niet geneigd om bijzondere dingen te eisen, met heimelijk in ons hart de gedachte dat we niet zullen geloven als ze niet op ons bevel komen? Het is waar dat de Heere Zich heel diep neerbuigt en ons vaak wonderbaarlijke bewijzen van Zijn macht geeft. Maar we horen die niet te eisen. Wie zo voortdurend goed is, verdient een vast geloof. Na zoveel bewijzen van Zijn liefde zijn we ondankbaar als we Hem weer op de proef willen stellen, behalve op de manieren die Hij Zelf heeft aangewezen, toen Hij zei: “Beproeft Mij nu.” Als we steeds de liefde van onze vrouw of man zouden toetsen en na jaren van trouw nog niet overtuigd waren, zouden we het uiterste aan menselijk geduld uitputten.

Vriendschap bloeit alleen in een sfeer van vertrouwen, en achterdocht is dodelijk voor haar. Zou de Heere God, betrouwbaar en onveranderlijk, dan dag na dag door Zijn eigen volk mogen worden verdacht? Wekt dat Zijn toorn niet op? “Ook Mijn werk zagen.” Ze stelden Hem telkens weer op de proef, veertig jaar lang, hoewel Zijn werk elke keer een doorslaggevend bewijs was van Zijn trouw. Niets kon hen blijvend overtuigen.

> *“Zij zagen de wonderen die Hij had volbracht,*
> *en hieven toen Zijn lof aan;*
> *maar snel vergaten zij Zijn werken van macht,*
> *en morden met hun tong.”*
>
> *“Nu geloven zij Zijn woord,*
> *terwijl de rotsen overvloeien van rivieren;*
> *nu tarten zij de Heere met hun begeerten,*
> *en Hij vernederde hen.”*

Wisselvalligheid zit in het hart van de mens verweven, en ongeloof is de zonde die ons altijd aankleeft. We moeten altijd maar zien, anders gaan we twijfelen. Dit is geen kleine overtreding, en ze brengt een niet geringe straf met zich mee.

Vers 10

"Veertig jaren heb Ik verdriet gehad aan dit geslacht." De indruk in Gods gedachten is zeer levendig. Hij ziet hen nu voor Zich en noemt hen "dit geslacht". Hij laat het niet aan Zijn profeten over om hun hun zonde te verwijten, maar spreekt Zelf de klacht uit en zegt dat Hij bedroefd was, dat Hij walgde en er misselijk van werd.

Er is geen kleinigheid voor nodig om onze geduldige God zo te bedroeven als het Hebreeuwse woord hier aangeeft. Denken we er even over na, dan zien we hoe vaak ze Hem tergden. Want niemand die zijn betrouwbaarheid op prijs stelt, kan het verdragen dat hij wordt verdacht, niet vertrouwd en van leugens beschuldigd, terwijl er geen enkele reden voor is en er juist alle reden is om hem te vertrouwen. Aan zo'n lage behandeling stond de tedere Herder van Israël bloot, niet één dag of één maand, maar veertig jaar aaneen. En dat gebeurde niet door één ongelovige hier en daar, maar door een heel volk, waarin slechts twee mannen zo volkomen geloofden dat ze werden vrijgesteld van het oordeel dat uiteindelijk over alle anderen werd uitgesproken.

Waarover zullen we ons het meest verbazen: over de wrede overmoed van de mens of over het tedere geduld van de Heere? Wat zal de diepste indruk op ons maken: de zonde of de straf? Het ongeloof, of het sluiten van de poorten van Jehova's rust voor de ongelovigen? "En heb gezegd: Zij zijn een volk, dwalende van hart, en zij kennen Mijn wegen niet." Hun hart was hardnekkig en voortdurend verkeerd. Het was niet hun hoofd dat dwaalde, maar hun hart zelf was verdraaid: de liefde, die hun gevoelens aansprak, kon hen niet bekeren.

Het hart is de hoofdveer van de mens, en als die niet goed staat, raakt het hele wezen ontregeld. Als de zonde maar huiddiep zat, was het misschien een kleinigheid. Maar omdat ze de ziel heeft bezoedeld, is het er slecht mee gesteld. Jehova Zelf had hen onderwezen met lessen die door wonderen werden verduidelijkt en die elke dag bij hen kwamen, in het manna uit de hemel en het water uit de harde rots. Ze hadden daar iets van moeten leren. Het was een gruwelijke schande dat ze hardnekkig onwetend bleven en Gods wegen niet wilden kennen.

Ze zwierven met hun lichaam, en ze zwierven ook met hun hart. Voor hun verblinde geest bleef de duidelijke goedheid van hun God in Zijn voorzienigheid even onbegrijpelijk als de kronkelige paden waarlangs Hij hen door de woestijn leidde. Zijn wij beter dan zij? Leggen wij Gods handelen niet net zo gemakkelijk verkeerd uit? Hebben we zoveel dingen tevergeefs doorstaan en genoten? Bij velen is dat zo. Veertig jaar voorzienige wijsheid, ja, zelfs een nog langere tijd aan ervaring, heeft hun niet geleerd om rustig zeker te zijn en vast te vertrouwen. Hier is alle reden om diep in ons hart te kijken.

Velen behandelen ongeloof als een klein gebrek. Ze zien het zelfs eerder als een zwakheid dan als een misdaad. Maar de Heere denkt daar niet zo over. Geloof komt Jehova toe, vooral van wie zeggen dat ze het volk van Zijn weide zijn, en nog nadrukkelijker van wie een lang leven vol bewijzen van Zijn goedheid hebben meegemaakt. Ongeloof beledigt een van de dierbaarste eigenschappen van de Godheid. Het doet dat zonder noodzaak, zonder de minste grond en ondanks alle overtuigende argumenten, die zwaar wegen door de welsprekendheid van de liefde. Laten we onszelf onderzoeken bij het lezen van deze psalm, en deze dingen ter harte nemen.

Vers 11

“Daarom heb Ik in Mijn toorn gezworen: Zo zij in Mijn rust zullen ingaan!” Wie niet gelooft, vindt in zijn hart nergens rust. Manna en

wonderen konden Israël niet tevredenstellen. Dan had ook het land van melk en honing hun nooit genoeg gegeven. Kanaän moest een beeld zijn van de plaats waar God rust: het land waar Zijn ark zou blijven staan en waar de eredienst vaste vorm zou krijgen. Veertig jaar lang had de Heere het slechte gedrag van het geslacht uit Egypte geduld. Het was dan ook volkomen terecht dat Hij nu zei: genoeg, met hen wil Ik niets meer te maken hebben.

Hadden zij zich niet al die tijd verzet, tijdens heel die wonderlijke tocht door de woestijn? Moesten zij ook nog in het Beloofde Land zelf nieuwe Massa's en Meriba's kunnen oprichten? Jehova liet dat niet toe. Hij liet het niet bij woorden. Hij zwoer dat zij Zijn rust niet zouden binnengaan, en die eed trof ieder van hen. Hun lijken bleven in de woestijn liggen. Dit is een ernstige waarschuwing voor iedereen die het pad van het geloof verlaat en de weg van mopperen en wantrouwen kiest. De opstandelingen van toen konden niet binnengaan, omdat zij niet geloofden.

"Laat ons dan vrezen, dat niet te eniger tijd, de belofte van in Zijn rust in te gaan nagelaten zijnde, iemand van u schijne achtergebleven te zijn." Eén gezegende conclusie uit deze psalm mogen we niet vergeten. Het staat vast dat er een rust van God is en dat sommigen daarin móéten ingaan. Maar "degenen, dien het Evangelie eerst verkondigd was, zijn niet ingegaan vanwege de ongehoorzaamheid. Er blijft dan een rust over voor het volk Gods." De ongelovigen konden niet binnenkomen, maar "wij, die geloofd hebben, gaan in de rust." Laten we die rust genieten en de Heere er voor altijd om prijzen.

Wij hebben de ware sabbatsrust ontvangen. Wij mogen rusten van ons eigen werk, zoals God rustte van het Zijne. En terwijl we dat doen, laten we "Zijn aangezicht tegemoet gaan met lof" en "Hem juichen met psalmen."

Gehele psalm

Wat mij betreft vormen deze zes psalmen, 95 tot en met 100, samen één groot profetisch gedicht. Paulus haalt het aan in de brief aan de Hebreeën, onder de titel: de Inleiding van de Eerstgeborene in de wereld. Elke psalm heeft zijn eigen thema. Telkens is dat één onderdeel van het grote betoog: de opbouw van het Koninkrijk van de Messias. Psalm 95 verkondigt dat Jehova God is en dat Hij macht heeft over heel de natuur. Ook roept die psalm Zijn volk op Hem te dienen. In Psalm 96 krijgen alle volken de oproep om mee te doen aan Zijn dienst, want Hij komt om iedereen te oordelen, Joden en heidenen.

In Psalm 97 regeert Jehova over de hele wereld. De afgoden worden verlaten en de Rechtvaardige wordt verheerlijkt. In Psalm 98 heeft Jehova wonderen gedaan en voor Zichzelf een verlossing bewerkt. Hij heeft gedacht aan Zijn goedertierenheid voor het huis van Israël en Hij komt om de hele wereld te oordelen. In Psalm 99 zit Jehova op Zijn troon tussen de cherubs in Sion, de zichtbare Kerk, en regeert Hij over heel de wereld. Zijn bestuur is rechtvaardig en daarom wordt Hij geprezen. In Psalm 100 wordt heel de wereld opgeroepen om Jehova te prijzen, de Schepper, Wiens goedertierenheid en waarheid eeuwig duren. — Samuel Horsley.

Gehele psalm

Twee keer citeert de brief aan de Hebreeën uit deze psalm. De schrijver waarschuwt daarmee de Joodse christenen in Jeruzalem, zijn tijdgenoten. Zij mochten hun geloof niet laten wankelen en Gods beloften niet geringschatten, zoals hun voorouders in de woestijn. Anders zouden ook zij nooit in Zijn rust aankomen. Kijk maar naar Hebr. 3:7. Daar leidt de schrijver vers 7 van deze psalm in met: “Gelijk de Heilige Geest zegt: Heden, indien gij Zijn stem hoort.” En kijk naar Hebr. 4:7: “Wederom bepaalt Hij een zekeren dag, zeggende in David: Heden.”

Uit die woorden hebben sommigen afgeleid dat volgens de schrijver van de brief aan de Hebreeën David deze psalm heeft gemaakt.

Dat is mogelijk. Toch vind ik het best aannemelijk dat "in David" eenvoudig "in het boek der Psalmen" wil zeggen. Zo'n boek draagt dan de naam van de dichter van het grootste deel van zijn inhoud. Wilde de schrijver zeggen dat David de psalm gedicht had, dan zou hij, denk ik, hebben geschreven: "David sprak", of: "de Heilige Geest sprak door David". Maar hij schreef: "zoals gezegd wordt in David." — Christopher Wordsworth.

Vers 1

"Komt, laat ons den HEERE vrolijk zingen", enz. Met het eerste vers van de psalm gaat de uitnodiging open tot lof en jubel.

Het lied heeft drie delen en elk deel brengt, zoals Jakobs deel van de schapen, een tweeling voort. Elk deel is dus als het ware een dubbele snaar in de muziek van deze lofzang. Twee draden zijn fraai samengesponnen tot iets als een scherpe eensgezindheid, en ze lopen uit op een slotakkoord, waarin twee verschillende octaven toch in vrede samenklinken. Het eerste paar in dit loflied is: velen en één. Een grote menigte komt samen, maar er is één gezindheid. "Komt" spreekt van de menigte die samenstroomt, "laat ons" van eenheid en eensgezindheid. Het tweede paar, ook samengedraaid, is tong en hart.

"Laat ons zingen" gaat over stem en klank, "van harte juichen" over hart en ziel. De derde en laatste snaar, het derde deel van de muziek, is macht en ontferming: rots of sterkte én heil. Gods sterkte en ons heil: "den Rotssteen onzes heils." — Charles Herle (1598-1659) in een "Sermon before the House of Lords", getiteld "David's Song of Three Parts".

Vers 1

"Komt." Dat ene woord "komt" is een aansporing. Het roept mensen op om hart en lippen samen te laten werken in de lof op God. Genesis

gebruikt het woord op dezelfde manier, waar de mensen elkaar opjagen en bemoedigen met: “Kom aan, laat ons tichelen strijken”, en: “Kom aan, laat ons voor ons een stad bouwen, en een toren.” Een paar verzen verder zegt de Heere Zelf: “Kom aan, laat Ons nedervaren, en laat Ons hun spraak aldaar verwarren.” — Bellarminus.

Vers 1

Eén keer “kom, laten we” reikt verder dan twintig keer “ga en doe”. Wie God op een hoge plaats heeft gezet, moet dus goed oppassen. Zijn voorbeeld moet een Jakobsladder zijn die mensen naar de hemel helpt, en geen struikelblok van Jerobeam dat hun de weg verspert en Israël tot zonde brengt. — Charles Herle.

Vers 1

Hier klinkt op de achtergrond een zachte waarschuwing. Wij mensen zijn traag en laten ons afleiden door zorgen. Daardoor rennen we sneller achter allerlei andere dingen aan dan dat we ons ernstig wijden aan de lof en de dienst die God toekomen. Onze voeten gaan gemakkelijker naar de akker, de ossen en de jonge vrouw dan naar de heilige voorhoven, Luk. 14:18 en volgende. Zie Jes. 2:3: “Komt, laat ons opgaan tot den berg des HEEREN.” — Martin Geier.

Vers 1

“Juichen.” Het werkwoord eyrh betekent: een hard geluid maken, op welke manier dan ook, met de stem of met instrumenten. In de psalmen gaat het meestal over het gemengde geluid van stemmen en allerlei instrumenten bij de tempeldienst. Zo’n ruime betekenis kunnen we in het Engels alleen met een omschrijving weergeven. — Samuel Horsley.

Vers 1

“Den Rotssteen onzes heils.” Jezus is de Rots der eeuwen, en uit die Rots springt een bron tegen zonde en onreinheid. Hij is de Rots die

met de gemeente door de woestijn meetrekt. Hij laat voor haar het water van het leven stromen, tot haar nut en haar troost. Een vesting is Hij ons, tegen iedere vijand. Hij werpt schaduw over een dor land en geeft het nieuwe kracht. — George Horne.

Vers 2

"Laat ons Zijn aangezicht tegemoet." Het Hebreeuws zegt eigenlijk: Zijn aangezicht vóór zijn, er als de eersten bij zijn. "Laat ons vlijtig henengaan ... ik zal ook henengaan", Zach. 8:21. Laat de lofzang wachten op God in Sion, Ps. 65:1. — John Trapp.

Vers 2 (tweede zinsdeel)

"Laat ons Hem het afgemeten lied zingen." Het woord twrmz versta ik als liederen in vaste dichtmaat, afgestemd op de maten van een zang. — S. Horsley.

Vers 3

Wie God wil prijzen, komt niet zonder stof tot lof te zitten. Dat is anders bij mensen die bij vorsten komen. Omdat zij in hen geen echte reden tot lof vinden, geven zij hun mooie praatjes. Maar de HEERE is een grote God, in macht en verhevenheid, in kracht en duur. — David Dickson.

Vers 3

Hier krijgt het Opperwezen drie namen: la El, hwhy Jehova en Myhla Elohim. We mogen geen van de drie aan valse goden geven. De eerste noemt Zijn kracht, de tweede Zijn bestaan en wezen, de derde Zijn verbondsband met de mensen. Dit moeten we bedenken als we samen God aanbidden, wanneer we over het goddelijke Wezen nadenken. — Adam Clarke.

Vers 3

"Boven alle goden." Als er staat dat Hij een grote God en Koning is boven alle goden, dan mogen we daarbij terecht aan de engelen denken. Zij worden namelijk vaak zonder meer met die naam aangeduid. Ook kunnen de hoogste rechters van het land bedoeld zijn, die dezelfde titel dragen, zoals Ps. 82:1-8 laat zien. — Venema.

Vers 4

"In Wiens hand." Gods heerschappij rust op het feit dat Hij alle dingen in stand houdt. "De HEERE is een groot Koning boven alle goden." Waarom?

"In Wiens hand de diepste plaatsen der aarde zijn." Zolang Zijn hand ze vasthoudt, heeft Zijn hand er ook gezag over. Wie een steen omhooghoudt, is de baas over de natuurlijke trek van die steen naar beneden, want hij belet hem te vallen. Zo is het schepsel in alles afhankelijk van God om te blijven bestaan. Trekt die goddelijke hand, die alles draagt, zich terug, dan volgen meteen verval en bezwijming. Hij heet Heere, Adonai, omdat Hij alle dingen onderhoudt door Zijn steeds doorgaande invloed. Dat woord stamt van Nwa, een steunpilaar of voetstuk waarop een gebouw rust. God is Heere over allen, omdat Hij allen door Zijn kracht draagt. Hij is ook de Schepper van allen, omdat Hij hen door Zijn woord maakte. — Stephen Charnock.

Vers 4

"In Wiens hand de diepten der aarde zijn, en de schatten der bergen Zijne zijn." — De vertaling van Thomas J. Conant.

Vers 4

"In Wiens hand de diepste plaatsen der aarde." Een troost voor iedereen die om Gods eer in kerkers en ondergrondse holen is beland. Zij weten: zelfs daar kan niets hen ook maar even losscheuren van de nabijheid van Christus. Zo hield Hij Jozef staande toen zijn broers hem in een oude put wierpen, en later toen zijn schaamteloze mees-

teres hem in de gevangenis liet gooien. Zo hield Hij Jeremia staande in de kerker waarin men hem liet zakken, Daniël bij de leeuwen en zijn vrienden in de oven. En tot op de dag van vandaag bewaart en bevrijdt Hij op wonderlijke wijze allen die zich in vast geloof aan Hem vasthouden. — Solomon Gesner, 1559-1605.

Vers 4

"In Wiens hand de diepste plaatsen der aarde." Hoe de Heere werkt en aanwezig is in de mijnen, diep in de schoot van de aarde, laat het volgende zien. Het komt uit een uitstekend artikel in de Edinburgh Review. "Steenkool ligt niet in één stuk", schrijft de auteur. "Dat is niet alleen iets voor geologen. Het zegt ook iets over hoe de natuur in elkaar zit en wat zij ons leert. Het is opmerkelijk dat de kool juist zo ligt dat ze het best te bereiken is en het gemakkelijkst gedolven kan worden. Lag de kool op de diepte waar ze volgens de geologie van nature hoort te liggen, met alle lagen horizontaal en onverstoord of omhooggeduwd, dan was ze voor mensen onbereikbaar. Lag ze als één gelijkmatige laag vlak onder het oppervlak, dan was ze te gemakkelijk en dus te snel gedolven. We hadden dan alle betere soorten opgebruikt en alleen de mindere laten liggen.

"Nu liggen de lagen anders. Aardverschuivingen hebben ze in aparte stukken gebroken. Elk stuk beslaat een eigen, afgebakend gebied. Elk is bereikbaar genoeg voor mensen en hun arbeid, kan met machines worden beheerst en kan stap voor stap worden uitgegraven, zonder dat het ineens leeg is. Natuurlijke barrières houden zelfzuchtige plundering voor een deel tegen. Roekeloze verspilling wordt ons ontraden doordat de kolenlagen betrekkelijk dun zijn en doordat het delven steeds moeilijker wordt naarmate we dieper gaan. De lagen zijn van elkaar gescheiden door telkens weer stroken waardeloos zandsteen en leisteen. Daardoor kunnen we alleen in een gematigd tempo winnen. Zo kunnen we het nageslacht onmogelijk helemaal beroven van de kostbaarste brandstof uit de bodem. En de brandstof

zelf blijft gespaard voor de grote barsten, brokkels en instortingen die zeker zouden volgen als we de beste vette kool op grote schaal uit één reusachtige massa zouden halen.

"Kortom: de Grote Schenker van al onze zegeningen heeft duidelijk vooruitgedacht en goed voor ons gezorgd. Onze onbetaalbare brandstof is voor ons opgeslagen in voorraden die het compactst, het best bereikbaar en toch het moeilijkst uitputbaar zijn. Ze is bovendien over de meest geschikte plekken verdeeld. Onze kolenvelden zijn evenzovele Kolenbanken. Er is genoeg in om een gezond betaalmiddel te dekken. Maar tegen een plotselinge bankrun heeft de natuur allerlei remmen aangebracht. Grote reserves van de kostbare brandstof zitten altijd opgesloten in de kluis van de bank, onder de onverwoestbare bescherming van loodzware steenlagen. Het is een opvallend feit dat er in deze negentiende eeuw nog maar zo weinig kool is gedolven, terwijl de mens toch al zo lang op aarde woont. Dat blijkt als we naar alle bekende kolenvelden samen kijken. Er is nog volop over voor een ver nageslacht, ook als onze eigen beste velden dan leeg zijn."

Maar niet alleen in deze onuitputtelijke voorraad brandstof zien we Gods vooruitziende zorg. Alle andere schatten die de aardkorst bevat, overtuigen ons er net zo van dat de bouw van de aarde en de behoeften van de mens prachtig bij elkaar passen. De aardkorst bestaat uit een verbazingwekkende verscheidenheid aan grondsoorten en ertsen. Daarin ligt in onuitputtelijke hoeveelheden alles wat de mens nodig heeft om een hoger niveau van beschaving te bereiken. IJzer, koper, lood, zilver, tin, marmer, gips, zwavel, steenzout en tal van andere mineralen en metalen zijn voor zijn gebruik neergelegd, in aderen en spleten of in de mijnen en groeven van de wereld onder de grond.

Voor zijn nut verweert vast gesteente tot een mengsel van aarde en loog, van mergel, kalk, zand of krijt, het mengsel dat de landbouw het beste uitkomt. Voor hem ten slotte welt het water van de warme

bronnen op. Het sijpelt door de ingewanden van de aarde en lost onderweg heilzame stoffen op. Zo komt het naar boven met schatten die kostbaarder zijn dan wat de mijnwerker zwoegend zoekt. Stel dat de mens nooit had mogen leven. Dan kunnen we ons met recht afvragen waarom al die gaven van de natuur, voor geen enkel levend wezen van nut behalve voor hem, ooit gemaakt zouden zijn.

Waarom al die kolenvelden, al die lagen ijzererts, al die zwavelafzettingen, al die geneeskrachtige bronnen? Zonder de mens hebben ze geen opzet en geen doel meer in hun bestaan. Met de mens zijn ze wonderbaarlijke bronnen van gezondheid, of onmisbaar gereedschap voor beschaving en vooruitgang. Zo wijzen de grote veranderingen in de aardkorst in volmaakte samenklank naar de mens als de toekomstige meester van de aarde. Zo zien we in het leven van onze planeet en in dat van haar bewoners overal het bewijs van één reusachtig plan. Dat plan omvat in zijn groei en voortgang ontelbare eeuwen. — G. Hartwig, in "The Harmonies of Nature", 1866.

Vers 4

"De diepste plaatsen der aarde", penetralia terrae. Ze staan tegenover de hoogten van de heuvels. Het zijn duidelijk de diepste en meest verborgen delen van de aardbol. Alleen het oog van God kan ze doorzoeken, het oog van Hem alleen en van niemand anders. — Richard Mant.

Vers 4

"De hoogten der bergen." Het woord dat met "hoogten" is vertaald, staat in het Hebreeuws in het meervoud. Eigenlijk betekent het zoiets als: vermoeiende inspanningen. Sommigen halen daar het idee van kracht uit en anderen dat van uiterste hoogte, die je alleen met uitputtend zwoegen bereikt. — J.A. Alexander.

Vers 4

"De diepste plaatsen der aarde zijn, en de hoogten der bergen zijn Zijne." Misschien gaat het om de rijkdom van de bergen, die je alleen met hard werken verkrijgt (Gesenius). Dat past dan bij de eerste uitspraak, "de diepten der aarde", waarvan Mendelssohn zegt dat ze naar de mijnen verwijst. Waar de mens ook gaat, en hoeveel hij ook zwoegt en zoekt, op de bergtoppen of in de diepten van de aarde, nergens vindt hij een plek buiten Gods heerschappij. — A.R. Faussett.

Vers 4

Bergen, de zee, het droge. Hoe land en water over de aarde verdeeld zijn, heeft een grote en wezenlijke uitwerking. Het bepaalt hoe de warmte zich verspreidt, hoe de luchtdruk wisselt, uit welke richting de wind waait en hoe vochtig de lucht is, wat zo nodig is voor gezonde planten. Bijna driekwart van het aardoppervlak is met water bedekt. Toch kennen we de precieze hoogte van de dampkring niet en ook niet de precieze diepte van de oceaan. Maar dit weten we wel. Als het water van de oceaan ook maar iets toe- of afneemt, verandert daardoor de vorm en omvang van het land.

Als die verandering groot is, valt veel van de bestaande onderlinge afstemming van de dingen weg. Daaruit volgt dat de omvang van de zee een van de voorwaarden is waarop alle levende schepselen in hun bouw zijn afgestemd, en waarvan ze voor hun welzijn afhangen. De verhouding tussen land en water is precies wat deze wereld, zoals ze in elkaar zit, nodig heeft. De hele massa van aarde, zee en lucht moest uiterst nauwkeurig in evenwicht zijn gebracht voordat ook maar een krokus overeind kon staan, of een sneeuwklokje of narcis zijn kopje naar de grond kon buigen.

De verhoudingen van land en zee zijn zo geregeld dat ze elkaar over en weer dienen. Niets wat we uit de moderne wetenschap afleiden, is zekerder dan dit. — Edwin Sidney, in "Conversations on the Bible and Science".

Vers 5

"Wiens ook de zee is, want Hij." Wanneer God Zelf het woord neemt om Zijn oppergezag te verdedigen, Job 38:1, haalt Hij Zijn sterkste bewijzen uit de schepping: "De HEERE is een groot Koning boven alle goden. Wiens ook de zee is, want Hij heeft ze gemaakt." Zo doet ook de apostel in zijn prediking voor de Atheners. Omdat Hij "de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is", heet Hij "Heere des hemels en der aarde", Hand. 17:24. Ook Zijn recht van bezit rust op dit fundament: Ps. 89:12: "De hemel is Uwe, ook is de aarde Uwe; de wereld en haar volheid, die hebt Gij gegrond." Omdat Hij Israël als Zijn schepsel gevormd heeft, of liever gezegd als Zijn gemeente, eist Hij als hun Heerser dat zij Hem dienen.

"Gedenk aan deze dingen, o Jakob, en Israel! Want gij zijt Mijn knecht, Ik heb u geformeerd; gij zijt Mijn knecht, Israel", Jes. 44:21. Gods oppergezag volgt als vanzelf uit de band tussen Hem en alle dingen: Hij is hun enige Schepper, en zij hangen van nature en onlosmakelijk van Hem af voor hun bestaan en hun welzijn. — Stephen Charnock.

Vers 5

"Hij heeft ze gemaakt."

De aarde was wel gevormd, maar lag nog in de schoot van de wateren, een onrijpe kiem, verborgen en onzichtbaar. Over heel haar gezicht stroomde de oceaan, niet werkloos, want met warm, vruchtbaar vocht maakte hij haar hele bol week en liet de grote moeder gisten om zwanger te worden, verzadigd van levenwekkend vocht. Toen zei God: Verzamel u nu, wateren onder de hemel, op één plaats, en laat het droge land verschijnen.

Meteen rezen daar de reusachtige bergen op. Hun brede, kale ruggen drukten omhoog tegen de wolken en hun toppen stegen tot in de hemel.

Zo hoog als de gezwollen heuvels zich verhieven, zo diep zakte een brede, holle bodem weg, een ruime bedding voor de wateren. — John Milton.

Vers 6

In zaken van de wereld vind je het een goede regel om je knechten niet te zeggen: "Kom, sta op, ga", maar: laten wij komen, laten wij gaan, laten wij opstaan. Zouden de kinderen van deze wereld dan in hun eigen kring wijzer zijn dan de kinderen van het licht? Prijzen we deze aanpak aan in gewone zaken en laten we haar liggen als het om de dienst van God gaat? Als onze ijver voor het geloof maar even groot was als onze liefde tot de wereld, dan kwamen meesters niet, zoals velen doen, zonder hun knechten naar de kerk, en knechten niet zonder hun meesters.

Ouders kwamen dan niet zonder hun kinderen en kinderen niet zonder hun ouders, mannen niet zonder hun vrouwen en vrouwen niet zonder hun mannen. We zouden elkaar dan allemaal toeroepen wat Jesaja voorzegde (hoofdstuk 2:3): "Komt, laat ons opgaan tot den berg des HEEREN, tot het huis van den God Jakobs, opdat Hij ons lere van Zijn wegen, en dat wij wandelen in Zijn paden." En zo deed David het hier ook. — John Boys.

Vers 6

"Laat ons aanbidden en nederbukken; laat ons knielen." Jezelf ter aarde werpen is een teken van aanbidding. Dat geldt niet alleen als de aanbidder rouwt, maar ook als hij blij is. Matth. 2:10-11 vertelt dat de wijzen zich "met zeer grote vreugde" verheugden, en dat ze, toen ze Christus vonden, meteen "nedervallende ... Hetzelve aangebeden" hebben. Ook is deze houding niet voorbehouden aan eredienst bij bijzondere vreugde of verdriet. Want de gewone uitnodiging was: "Komt, laat ons aanbidden en nederbukken; laat ons knielen voor den HEERE, Die ons gemaakt heeft." — Joseph Caryl.

Vers 6

"Laat ons aanbidden en nederbukken; laat ons knielen voor den HEERE, Die ons gemaakt heeft." Dus niet voor een kruisbeeld, niet voor een rottend beeld, niet voor een mooi schilderij van een vuile heilige. Zij zijn onze makers niet: wij hebben hen gemaakt, zij ons niet. Onze God, voor Wie we moeten zingen, in Wie we ons moeten verheugen en Die we moeten aanbidden, is een groot "Koning boven alle goden". Hij is geen god van lood, geen god van brood, geen koperen god, geen houten god. We vallen niet neer voor Onze Lieve Vrouw, maar voor onze Heere.

Niet voor een martelaar, maar voor onze Maker. Niet voor een heilige, maar voor onze Zaligmaker. "Komt, laat ons den HEERE vrolijk zingen; laat ons juichen den Rotssteen onzes heils." Waarmee moeten we Hem dan prijzen? Met de stem: "Laat ons zingen." Met de ziel: "Laat ons van harte juichen." Met handen en knieën: "Laat ons aanbidden en nederbukken; laat ons knielen." Met alles wat in ons is en alles wat buiten ons is. Wie alles gemaakt heeft, moet met alles aanbeden worden. Dat geldt vooral als we "voor Zijn aangezicht komen". — John Boys.

Vers 6

"Nederbukken." Dat wil zeggen: je buigt zo diep dat je voorhoofd de vloer raakt, terwijl de aanbidder op handen en knieën ligt. Zie hiervoor 2 Kron. 7:3. — John Fry, 1842.

Vers 6

"Laat ons aanbidden en nederbukken; laat ons knielen." Kimchi maakt onderscheid tussen de gebaren die deze verschillende woorden beschrijven. Het eerste, dat wij met "aanbidden" vertalen, betekent volgens hem dat je met je hele lichaam languit op de grond valt, met armen en benen gestrekt. Het tweede is een buiging van het hoofd,

waarbij een deel van het lichaam meegaat. Het derde is dat je met je knieën op de grond zakt. — Samuel Burder.

Vers 7

"Want Hij is onze God, en wij zijn het volk Zijner weide, en de schapen Zijner hand." Kijk hoe sierlijk de dichter hier de woorden heeft verwisseld. Hij geeft niet aan elk woord de eigenschap die erbij hoort. Daardoor begrijpen we dat dezelfde mensen zowel "de schapen" zijn als "het volk". Hij zegt niet: de schapen Zijner weide en het volk Zijner hand, wat passender lijkt, omdat schapen bij een weide horen. Nee, er staat: "het volk Zijner weide". Het volk zelf zijn de schapen. Maar schapen heb je ook omdat je ze koopt, niet omdat je ze maakt.

En omdat er hierboven staat: "Laat ons knielen voor den HEERE, Die ons gemaakt heeft", klopt het dat er staat: "de schapen Zijner hand." Niemand maakt schapen voor zichzelf. Je kunt ze kopen, krijgen, vinden of verzamelen. Je kunt ze ten slotte stelen. Maken kun je ze niet. Onze Heere heeft ons wél gemaakt. Daarom zijn "het volk Zijner weide en de schapen Zijner hand" precies de schapen die Hij in Zijn genade voor Zichzelf heeft willen scheppen. — Augustinus.

Vers 7

"De schapen Zijner hand" is een treffend beeld, ook al is het figuurlijk. Een herder die zijn schapen voedt, bestuurt en voorgaat, doet dat met zijn hand. Die hand houdt roede en staf vast (Ps. 23:4), en daarmee houdt hij zijn kudde onder beheer. De Joodse Arabieren lezen het zo: het volk dat Hij weidt, of Zijn kudde, en de schapen onder Zijn leiding. — H. Hammond.

Vers 7

"Want Hij is onze God, en wij zijn het volk Zijner weide, en de schapen Zijner hand." (Franse vertaling.) Hier hebben we een reden die ons móét dwingen God te prijzen. Hij heeft ons niet alleen geschapen. Door een bijzondere zorg van Zijn voorzienigheid bestuurt Hij

ook ons leven, zoals een herder over zijn kudde waakt. Jezus Christus is de goddelijke Herder van onze zielen. Niet alleen laat Hij ons grazen in Zijn weiden. Hij neemt ons ook Zelf bij de hand en leidt ons, als schapen met verstand. Liefdevolle Herder, Die ons niet alleen voedt met de weiden van het heilige Woord, maar zelfs met Zijn eigen vlees!

Wat een stof tot onophoudelijke aanbidding voor een ziel die van deze grote waarheden vervuld is! Wat een bron van vreugdetranen bij de aanblik van zo'n overweldigende barmhartigheid! — Quesnel.

Vers 7

"Heden, zo gij Zijn stem hoort." Wie zijn berouw nog een dag voor zich uit schuift, heeft een dag méér om spijt van te hebben en een dag minder om het goed te maken. — W. Mason.

Vers 7

Hij Die vergeving heeft beloofd aan wie berouw heeft, heeft nergens beloofd ons in leven te houden tot het zover is. — Francis Quarles.

Vers 7

Je bent nooit te vroeg met je bekering, want je weet niet hoe snel het te laat kan zijn. — Thomas Fuller.

Vers 7

"Zo gij Zijn stem hoort." Wat een "indien" staat hier! Wat een verwijt voor wie Hem niet horen! "Mijn schapen horen Mijn stem, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij", maar "gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben." En toch is er genade. Nog steeds is er redding, als je die stem maar hoort. Israël hoorde haar in de donderslagen van Sinaï, "welke die ze hoorden, baden, dat het woord tot hen niet meer zou gedaan worden". Wat ze zagen en hoorden was zo verschrikkelijk dat zelfs Mozes zei: "Ik ben gans bevreesd en bevende." Maar ze hoorden ook de zachte stem van de liefde van de Heere.

Die klonk in het geruisloze manna dat rondom hun tenten viel. En ze klonk in het water dat uit de rots stroomde en hen veertig jaar lang op iedere tocht volgde. Toch loopt het verhaal van Israëls ondankbaarheid gelijk op met het verhaal van Gods barmhartigheid: "Maar Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord; en Israel heeft Mijner niet gewild." — Barton Bouchier.

Vers 7

"Zo gij Zijn stem hoort." Bernardus zegt echter dat het helemaal geen moeite kost om haar te horen. Het is juist moeilijk om je oren er goed voor dicht te houden, zo helder klinkt ze en zo aanhoudend roept ze. Toch horen velen niet, en dat heeft verschillende oorzaken. Sommigen staan te ver weg. Anderen zijn doof of liggen te slapen. Weer anderen draaien hun hoofd weg, stoppen hun oren dicht of haasten zich weg om het niet te hoeven horen. En dan zijn er ook mensen die dood zijn. Al deze gevallen laten zien hoeveel vormen en gradaties van ongeloof er bestaan. — Bernardus en Hugo Cardinalis, in Neale en Littledale.

Vers 7

"Zo gij Zijn stem hoort." Deze woorden kijken kennelijk terug op de zin ervoor, waar wij als de schapen van Gods weide worden voorgesteld. We moeten ze verstaan als een liefdevolle roep van onze hemelse Herder: volg Mij en gehoorzaam Mij. — Uit "Lectures on the Liturgy, from the Commentary of Peter Waldo", 1821.

Verzen 7-8

Morgen zal het net zo moeilijk zijn om tot Christus te komen als vandaag, en eigenlijk nog moeilijker. Luister daarom vandaag naar Zijn stem en verhard je hart niet. Breek nú het ijs. Waag het in geloof om te doen wat je op dit moment te doen staat, waar dat ook ligt. Doe wat nu van je gevraagd wordt. Je zult pas ervaren hoe zacht het juk van Christus is als het om je nek ligt. Je weet pas hoe licht Zijn last is

als je hem hebt opgetild. Zolang je de heiligheid van een afstand bekijkt, als iets buiten je en tegen je in, zul je haar nooit mooi vinden.

Ga er een stukje dichterbij staan. Neem haar in je op en ga er echt mee aan de slag. Dan merk je dat het geloof zijn eigen voedsel in de mond meebrengt. Het geeft nieuw leven, het voedt en het sterkt. Het brengt precies mee wat de ziel nodig heeft om er blijmoedig mee door te gaan. — Thomas Cole (1627-1697) in de "Morning Exercises".

Vers 8

"Verhardt uw hart niet." Op een dag nam een oude man een kind op zijn knie. Hij drong er bij het kind op aan om vandaag nog God te zoeken, tot Hem te bidden en Hem lief te hebben. Het kind keek hem aan en vroeg: "Maar waarom zoekt u God dan niet?" Diep geraakt zei de oude man: "Ik zou wel willen, kind, maar mijn hart is hard, mijn hart is hard." — Arvine's Anecdotes.

Vers 8

"Verhardt uw hart niet." Bij redelijke schepselen spreekt de Schrift van het hart. Soms is daarmee de hele ziel bedoeld, soms de verschillende vermogens die bij de ziel horen.

1. Heel vaak de hele ziel. Meestal gebeurt dat wanneer het woord hart alleen staat, zoals in: "Dient den HEERE met uw ganse hart", 1 Sam. 7:3.
2. Soms het voornaamste deel van de ziel, dat we ook geest of verstand noemen. "En ik begaf mijn hart om wijsheid en wetenschap te weten", Pred. 1:17. Daarom schrijft de Schrift duisternis en blindheid toe aan het hart, Ef. 4:18, Rom. 1:21.
3. Soms de wil. Staan hart en ziel naast elkaar, dan gaat het om de twee wezenlijke vermogens van de ziel: verstand en wil. De ziel is dan het verstand en het hart de wil: "Dient den HEERE met uw ganse hart en met uw ganse ziel", Deut. 6:13.

4. Soms het geheugen. “Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen”, zegt de profeet, Ps. 119:11. In het geheugen leggen we de dingen weg en bergen we ze op.
5. Soms het geweten. We lezen dat “Davids hart hem sloeg”, wat betekent: zijn geweten, 1 Sam. 24:6 en 2 Sam. 24:10. Zo is het hart ook bedoeld in 1 Joh. 3:20-21.
6. Soms de gevoelens. Zo staat er: “Gij zult liefhebben den Heere, uw God, met geheel uw hart, en met geheel uw ziel, en met geheel uw verstand”, Matth. 22:37. Het verstand is hier het vermogen om te begrijpen, de ziel is de wil en het hart zijn de gevoelens.

In deze tekst gaat het over het hart als de hele ziel: verstand, wil en gevoelens samen. Want een verblind verstand, een stijfkoppige wil en afgestompte gevoelens gaan altijd hand in hand. — William Gouge.

Vers 8

“Niet, gelijk te Meriba.” Onze vertalers geven het weer als: “in de verbittering, op de dag der verzoeking”. Maar de namen van die plaatsen komen voort uit wat er toen gebeurde. Laat je ze staan als namen, dan krijgt de zinspeling meer leven. Kijk in dezelfde geest naar Ps. 81:8, waar de Bijbelvertaling de eigennaam wel behoudt, zoals je daar kunt zien. — Richard Mant.

Vers 8

We moeten goed zien dat in Ps. 95:1-7 de kudde aan het woord is. Vanaf Ps. 95:8 neemt de Herder Zelf hun vermanende woorden over en spreekt Hij die rechtstreeks tot hen. Hij gebruikt daarbij het betoog dat de Heilige Geest ook tot ons richt in Hebr. 3:7-19. Er zit grote kracht in deze vermaning, wanneer je bedenkt wat haar aanleiding was. Op zichzelf klinken de uitbarsting van aanbiddende liefde en de volle uitstorting van gevoel in Ps. 95:1-7 al onweerstaanbaar overtuigend. Maar wanneer in Ps. 95:8 de stem van de Heere Zelf te horen is,

en wel een stem met zulke dringende smeekbeden, dan kan geen vermaning nog verder gaan.

Alleen ongeloof kan zich tegen deze stem verzetten. Alleen blind en boosaardig ongeloof kan afwijzen dat eerst de kudde en daarna de Herder de mensen nú uitnodigt om de schaapskooi in te gaan. — Andrew A. Bonar.

Vers 9

"Uw vaders verzochten, Mij beproefden." God kan niet tot het kwade verzocht worden. Toch zeggen we met recht dat Hij verzocht wordt, als mensen niet tevreden zijn met Zijn handelen. Zij vragen Hem dan in feite om dat te veranderen en op een manier te werk te gaan die hun beter bevalt. Denk er maar even over na. Dan zul je vast zien dat dit en dergelijk gedrag, strikt genomen, God verzoeken heet. Neem iemand die ontevreden is over wat de voorzienigheid voor hem bepaalt. Hij mort en klaagt over wat de Almachtige hem laat doen of dragen. Moeten we hem er dan niet van beschuldigen dat hij God vraagt Zijn plannen te veranderen? Dat is niets anders dan God verzoeken en proberen Hem van Zijn koers te brengen, terwijl al die plannen door oneindige wijsheid zijn vastgesteld.

Of stel dat iemand van ons, terwijl hij zoveel bewijzen van Gods liefde heeft gekregen, toch twijfelt of God hem wel echt liefheeft. Waaraan maakt die zich dan schuldig, behalve aan het verzoeken van de Heere? Hij vraagt God om nog meer bewijs, alsof er nog iets aan ontbrak. En hij daagt Hem uit om opnieuw te laten zien wat Hij al in overvloed heeft laten zien. Tussen mensen noemen we dat verzoeken. Neem een kind dat door zijn gedrag laat merken dat het de liefde van zijn ouders betwijfelt of er niet in gelooft.

Dat kind probeert op die manier nieuwe bewijzen uit hen los te krijgen. Het vraagt hun om hun liefde nog meer te tonen, terwijl zij al zoveel hebben gedaan als wijsheid en rechtvaardigheid van hen vragen. Dat is dus duidelijk een soort verzoeking, en dan in de gewone,

alledaagse zin van het woord. Kortom: elke vorm en elke mate van ongeloof kan een verzoeking van God heten. Want wie niet gelooft op het bewijs dat God goed vond te geven, daagt Hem uit om meer te geven. Zo'n mens biedt in feite aan: als het bewijs groter wordt, ben ik misschien bereid te geloven.

Daarmee probeert hij God over te halen om verder te gaan dan wat Zijn wijsheid heeft voorgeschreven. Als God in deze zin, en in zulke zinnen, verzocht kan worden, wat kun je dan met meer recht zeggen van Israël dan dat het God te Massa verzocht heeft? ... Misschien zijn we er niet aan gewend om ongeloof of morren te zien als niets minder dan God verzoeken. Daarom kennen we aan iets wat zo gewoon is niet de mate van gruwelijkheid toe die erbij hoort. Het zit ons zo in het bloed om ontevreden te zijn zodra God niet precies zo handelt als wij graag willen.

We vergeten wat Hij voor ons heeft gedaan zodra onze wensen lijken te worden gedwarsboomd. En we worden ongeduldig en klagerig bij elk nieuw kruis. Daardoor beseffen we amper dat we zondigen, en al helemaal niet dat het een extra zware zonde is. Toch is het zo dat we niet ontevreden kunnen zijn met wat God doet, zonder in feite schuldig te zijn aan God verzoeken. Dat klinkt misschien hard voor een kleine fout die je bijna niet kunt vermijden. Maar het is toch een ware omschrijving. Je kunt God niet wantrouwen zonder Hem te beschuldigen van een tekort aan macht of aan goedheid.

Je kunt niet klagen, ook niet in gedachten, zonder Hem eigenlijk te zeggen dat Zijn plannen niet de beste zijn en dat Hij andere had kunnen maken. Dan zeg je ook dat Zijn beschikkingen niet de wijste zijn die Hij voor jou had kunnen vaststellen. Je angst, je moedeloosheid of je bezorgdheid, midden in verwarring of gevaar, is dus niets minder dan God oproepen om van Zijn vaste koers af te wijken. Je verdenkt Hem ervan, of liever, je beweert dat Hij Zich op een manier kan gedragen die Hemzelf meer waardig is. En je daagt Hem uit Zijn hande-

len te veranderen, als Hij wil bewijzen dat Hij de eigenschappen heeft die Hij Zichzelf toekent.

Het is misschien niet je bedoeling God zo te beschuldigen of uit te dagen telkens als je mort. Maar je morren doet dat allemaal, en kan niet anders. Je kunt niet ontevreden zijn zonder in feite te zeggen dat God het beter zou kunnen regelen. En je kunt niet zeggen dat Hij het beter zou kunnen regelen zonder in feite te eisen dat Hij Zijn manier van doen verandert en nog andere bewijzen geeft van Zijn oneindige volmaaktheid. — Henry Melvill.

Vers 9

"Uw vaders verzochten, Mij beproefden." Wat er verder in dit vers staat, is op twee manieren te lezen. God verzoeken betekent: toegeven aan een ziekelijke en ongeoorloofde honger naar een bewijs van Zijn macht. Je kunt het hele vers dus als één samenhangend geheel nemen: Zij hebben Mij verzocht en op de proef gesteld, ook al hadden zij Mijn werk al gezien. God mag terecht klagen dat zij weer nieuw bewijs eisten, terwijl Zijn macht al volop was aangetoond met onbetwistbare tekenen. Maar het woord "beproefd" kan ook anders worden opgevat, en dan gaat het vers zo: Uw vaders hebben Mij verzocht door te vragen waar God was, terwijl Ik hun zoveel goeds had gedaan.

En zij hebben Mij beproefd. Dat betekent dat zij zelf hebben ondervonden Wie Ik ben. Ik bleef hun namelijk openlijk bewijzen geven dat Ik er was, en zo zagen zij Mijn werk. — Johannes Calvijn.

Vers 9

"Beproefd." Ze stelden Mij op de proef wat betreft Mijn bestaan, Mijn tegenwoordigheid en Mijn macht. Ze eisten dat Ik zou werken, dat wil zeggen: op buitengewone wijze zou optreden. Hoe onredelijk die wens ook was, Ik heb eraan voldaan. Ze eisten het niet alleen, ze zagen ook Mijn werk, dat wil zeggen wat Ik kon doen. — J.A. Alexander.

Vers 9

"Veertig jaren heb Ik verdriet gehad aan dit geslacht." Wie deze tekst wil begrijpen, moet goed weten om welke gebeurtenis het gaat. In het jaar dat Israël uit Egypte kwam, had het volk bij Rafidim te weinig water (Ex. 17:1). De plaats kreeg daarom twee namen: Massa en Meriba, want het volk verzocht God en twistte met Mozes. Toen zwoer de Heere nog niet dat ze Kanaän niet in zouden gaan. Dat deed Hij pas het jaar erop, toen de verspieders waren teruggekeerd (Num. 14:20-38). Op dat moment zei God dat ze Hem "tienmaal" hadden verzocht, dus in de korte tijd sinds hun verlossing uit Egypte.

Na tien verzoekingen ontnam God hun het beloofde land. Als je deze feiten in je achterhoofd houdt, kun je zien hoe sterk de tekst is. "Verbittering" of twist en "verzoeking" verwijzen duidelijk naar de laatste keer, beschreven in Num. 14:1-45. Want juist toen zwoer God dat het volk niet in Zijn rust zou komen. Het gedrag van het volk was beide keren hetzelfde. Dat "veertig jaren" bij "verdriet gehad" zou horen, hebben de punctatoren verzonnen. De apostel herstelde die fout. Opvallend is dat hij hier de Septuaginta niet volgde, waar de woorden staan zoals de Masoreten ze hebben verdeeld.

Een weergave die het Hebreeuws volgt, is: "Heden, wanneer gij Zijn stem hoort, 8. verhardt uw hart niet als in de verbittering, op de dag der verzoeking in de woestijn."

"9. Toen uw vaders Mij verzochten, beproefden zij Mij en zagen Mijn werken veertig jaar lang."

"10. Daarom was Ik vertoornd op dat geslacht en zei: Zij dwalen altijd in hun hart, en zij hebben Mijn wegen niet gekend. 11. Zodat Ik zwoer in Mijn toorn: Zij zullen in Mijn rust zeker niet ingaan."

De betekenis van vers 9 is dit: toen de kinderen van Israël God verzochten, beproefden ze Hem. Ze ondervonden dus persoonlijk, op bittere wijze, hoe groot Zijn mishagen was. Ook zagen ze veertig jaar lang Zijn werken, Zijn manier van omgaan met hen. Zolang hield Hij hen vast in de woestijn, tot iedereen gestorven was die Zijn woord

niet had geloofd toen de verspieders terugkwamen. Zo liet Hij hun dit bewijs van Zijn mishagen zien. — John Owen, van Thrussington, 1853.

Vers 10

O, wat een wanhopige overmoed van de mens, dat hij zijn Maker veertig jaar lang durft te krenken! En o, wat een geduld en lankmoedigheid heeft zijn Maker, dat Hij hem al die veertig jaar liet begaan! De zonde begint in het hart, doordat de begeerten afdwalen naar wat verboden is. Daarna letten we niet meer op de wegen van God, op wat Hij beschikt en op wat onze eigen plicht is. Lust in het hart werkt als damp in de maag. Hij stijgt vlug naar het hoofd en benevelt het verstand. — George Horne.

Vers 10

"Veertig jaren." Het is opmerkelijk dat de oude Joden geloofden dat "de dagen van de Messias veertig jaar zouden zijn." Zo staat het bij Tanchuma, F. 79, 4: "Quamdiu durant anni Messiae? R. Akiba dixit, 40 annos, quemadmodum Israelitae per tot annos in deserto fuerunt." Merkwaardig is dat veertig jaar na de hemelvaart heel het Joodse volk werd weggevaagd, precies zoals zij die in de woestijn omkwamen. — John Brown, in "An Exposition of the Epistle to the Hebrews", 1862.

Vers 10

"Heb Ik verdriet gehad." Dit woord is een sterk woord en spreekt van afschuw en afkeer. — J.J.S. Perowne.

Vers 10

"Dit geslacht." Het woord rwd, dor, betekent een eeuw, of de toegemeten levensduur van een mens. Hier wordt het gebruikt voor de mensen van één tijdperk. Het lijkt alsof de psalmist wil zeggen: de Israëlieten die God had bevrijd, waren hun hele leven lang niet te verbeteren. — Johannes Calvijn.

Vers 10

"Zij zijn een volk, dwalende van hart." Let op: er staat niet eenvoudig: dit volk dwaalt. Welk mens dwaalt niet? Of waar is een mensenmenigte die nergens in dwaalt? Maar er staat nog iets bij: "van hart". Er wordt hier dus niet elke dwaling afgekeurd. Het gaat om de dwaling van hun hart. Daarom moeten we dit onthouden: er zijn twee soorten dwaling. 1. De eerste hoort bij het verstand. We dwalen dan uit onwetendheid. Zo dwaalde Paulus toen hij de gemeente van Christus vervolgde. Zo dwaalden ook de sadduceeën, die de Schriften niet kenden, Matth. 22:29. En tot op de dag van vandaag dwalen veel mensen in de gemeente zo. Zij hebben ijver voor God, maar missen de ware kennis van Hem.

1. De tweede soort komt uit het hart en de gevoelens. Mensen dwalen dan niet doordat ze iets niet weten, maar doordat hun hart bedorven en verdraaid is. Deze hartsdwaling is een gemoed dat zich van God afkeert en zich vervreemdt van Gods wil en Gods weg. Elders wordt over ditzelfde volk gezegd: "Want hun hart was niet recht met Hem." — Musculus.

Vers 10

"Zij zijn een volk, dwalende van hart." "Dwalende van hart" kan twee dingen zijn: een verkeerd oordeel, of een verkeerde gezindheid en bedoeling. Want het Hebreeuwse bbl, en daarna het Griekse kardia, kan zowel animus, judicium zijn als mens, cogitatio, desiderium. Ik versta kardia hier als gebruikt naar het Hebreeuwse taaleigen (waarin het vaak overbodig is, althans in onze ogen). Zo wil de zin eenvoudig zeggen: ze dwalen altijd, ze gaan voortdurend van de goede weg af. — Moses Stuart.

Vers 10

"Zij zijn een volk, dwalende van hart." Eerst had Hij hen schapen genoemd. Nu wijst Hij op hun neiging om rond te dwalen en op het feit

dat ze zich niet laten leiden. De voetstappen van hun Herder kenden ze niet, laat staan dat ze die volgden. — C.H.S.

Vers 10

"Zij kennen Mijn wegen niet", dus: ze hebben Mijn wegen niet ter harte genomen, niet aanvaard en niet liefgehad. Want onwetend waren ze er niet van. Ze hoorden immers Zijn woorden en zagen Zijn werken. — David Dickson.

Vers 10

"Zij kennen Mijn wegen niet." Dit ondankbare volk keurde Gods wegen niet goed. Het deelde Zijn plannen niet en zette Zijn geboden niet om in daden. Zijn wonderen kregen geen aandacht van hen, en de weldaden uit Zijn hand erkenden ze niet. — Adam Clarke.

Vers 10

"Zij zijn een volk, dwalende van hart", enz. In Num. 14:1-45 vind je deze woorden niet. Toch zegt de psalmist, geleid door Gods Geest, hier waar het om ging in wat Jehova toen zei. "Altijd dwalen zij met het hart" (Hebr. 3:10). Door en door verkeerd zijn ze, en dat is hun tweede natuur geworden. "Zij hebben Mijn wegen niet gekend." "Gods wegen" kunnen twee dingen zijn: wat Hij beschikt of wat Hij gebiedt. Wat Hij beschikte, begrepen de Israëlieten niet goed. En wat Hij gebood, wilden ze hardnekkig niet in praktijk leren brengen, en dat is nu juist de enige kennis die echt telt.

Waarschijnlijk gaat het hier om de manier waarop God met mensen omgaat: Rom. 11:33, Deut. 4:32, 8:2, 29:2-4. Zo'n volk verdiende een harde straf en kreeg die. "Zodat Ik zwoer in Mijn toorn: Zij zullen in Mijn rust niet ingaan." In het oorspronkelijke Hebreeuws staat: "Indien zij in Mijn rust zullen ingaan." Zo laat het Oude Testament eden vaak onafgemaakt eindigen: Deut. 1:35, 1 Sam. 3:14, Ps. 89:36, Jes. 62:8.

Deze verschrikkelijke eed is opgetekend in Num. 14:21-29: "Doch zekerlijk, zo waarachtig als Ik leef, zo zal de ganse aarde met de heer-

lijkheid des HEEREN vervuld worden! Want al de mannen, die gezien hebben Mijn heerlijkheid, en Mijn tekenen, die Ik in Egypte en in de woestijn gedaan heb, en Mij nu tienmaal verzocht hebben, en Mijner stem niet zijn gehoorzaam geweest; zo zij het land, hetwelk Ik aan hun vaderen gezworen heb, zien zullen. Ja, geen van die Mij getergd hebben, zullen dat zien! Doch Mijn knecht Kaleb, omdat een andere geest met hem geweest is, en hij volhard heeft Mij na te volgen, zo zal Ik hem brengen tot het land, in hetwelk hij gekomen was, en zijn zaad zal het erfelijk bezitten. De Amalekieten nu en de Kanaanieten wonen in het dal; wendt u morgen, en maakt uw reize naar de woestijn, op den weg naar de Schelfzee. Daarna sprak de HEERE tot Mozes en tot Aaron, zeggende: Hoe lang zal Ik bij deze boze vergadering zijn, die tegen Mij zijn murmurerende? Ik heb gehoord de murmureringen van de kinderen Israels, waarmede zij tegen Mij zijn murmurerende. Zeg tot hen: Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de HEERE, indien Ik ulieden zo niet doe, gelijk als gij in Mijn oren gesproken hebt! Uw dode lichamen zullen in deze woestijn vallen; en al uw getelden, naar uw gehele getal, van twintig jaren oud en daarboven, gij, die tegen Mij gemurmureerd hebt." De woorden van de eed lijken uit het verslag in Deut. 1:35 te komen.

Veel dreigingen van God hebben een stille voorwaarde in zich. Maar legt God er een eed bij, dan is het vonnis definitief en valt er niets meer aan te veranderen. De vloek kwam niet zomaar. En hij werd werkelijkheid, zoals we lezen in Num. 26:64-65. De "rust" waarvan ze werden buitengesloten, was het land Kanaän. Hun hele leven zwierven ze rond. Het heet "Gods rust" omdat Hij daar Zijn werk zou afronden. Hij zou Israël binnenbrengen in het land dat aan hun vaderen was beloofd, en midden onder hen het teken van Zijn tegenwoordigheid neerzetten.

In dat land zou Hij wonen, en Zijn volk zou er uitrusten na het zwerven en veilig leven onder Zijn hoede. Het is Zijn rust, want Hij heeft haar bereid, Deut. 12:9. Het is Zijn rust: een rust zoals de Zijne,

een rust samen met Hem. Het zou verkeerd zijn om te denken dat iedereen die in de woestijn stierf, de eeuwige gelukzaligheid misliep. Je moet vrezen dat velen van hen haar misliepen, misschien wel de meesten. Maar de vloek die over hen werd uitgesproken, ging alleen over hun uitsluiting van het aardse Kanaän. — John Brown.

Verzen 10-11

"En zei." Merk de stappen op. Eerst moest Hij door verdriet of afkeer over de dwalende mensen wel spreken. Daarna dwong Zijn toorn, die zwaarder woog op wie niet geloofden, Hem tot zweren. In Ps. 95:7 werd het volk schapen genoemd. Voor schapen is rust het hoogste goed. Maar in déze rust zouden ze nooit komen. Ze hadden de wegen niet gekend waarop de goede Herder hen wilde leiden, en er ook geen vreugde in gevonden. — Johann Albrecht Bengel.

Vers 11

Het woord zweren is veelbetekenend en wijst op twee dingen. Ten eerste: hoe vast het vonnis staat dat hier wordt uitgesproken. Elk woord van God is waar en kan niet anders. Maar met een eed erbij is het waar met extra gewicht. Het staat als onherroepelijk getekend. Zo ligt het vast als de wetten van de Meden en Perzen, en niets kan het nog veranderen. Zo is Gods woord, net als Zijn wezen zelf, onveranderlijk. Ten tweede: hoe angstaanjagend het vonnis is. De kinderen van Israël zeiden: "Dat God met ons niet spreke, opdat wij niet sterven!" Wat hadden ze dan gezegd als God toen tegen hen had gezworen?

Een eed uit de mond van een zwak mens is al vreselijk om te horen. Maar komt hij uit de mond van de almachtige God, dan jaagt hij niet alleen schrik aan, hij verlamt. Een eed van God is waarheid die in toorn wordt uitgesproken. Het is waarheid, als ik het zo mag zeggen, met kracht. Spreekt God, dan hoort het schepsel te luisteren. Zweert Hij, dan hoort het te sidderen. — Robert South.

Vers 11

"Zo zij in Mijn rust zullen ingaan." Dit slot is ongewoon en abrupt. Er is geen bemoedigend vooruitzicht dat de dreiging verzacht. Dat laat zich het best verklaren als we aannemen dat de psalm niet bedoeld was om alleen te staan, maar om een schakel te zijn in een reeks. — J.A. Alexander.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Een uitnodiging om de Heere te prijzen.

1. Een geliefde vorm van aanbidding: "laat ons zingen."
2. Een passende gemoedsgesteldheid voor het zingen: blije dankbaarheid.
3. Een passend onderwerp dat zowel blijdschap als dankbaarheid opwekt: de Rotssteen van ons heil.

Vers 1

"Den Rotssteen onzes heils." Een rijk beeld. Een rots als schuilplaats, als steun, als woonplaats en als bron van wat we nodig hebben. Laat dat laatste zien aan het water dat in de woestijn uit de rots stroomde.

Vers 2

1. Wat is bedoeld met voor Zijn aangezicht komen? In elk geval niet iets over de heiligheid van bepaalde plaatsen enz.
2. Welk offer past het best als we in Zijn tegenwoordigheid komen?

Vers 3

1. God is groot, dat is Hij als God. Denk aan Hem als groot in goedheid, macht, heerlijkheid enz.
2. Hij regeert over alle andere machten, in de hemel en op de aarde.

3. De aanbidding die Hem daardoor toekomt.

Verzen 4-5

Gods bestuur reikt overal.

1. Op alle plaatsen van de aarde.
2. In alles wat Hij voorziet en beschikt.
3. In elke morele toestand. Of anders: wat diep of hoog is, donker of gevaarlijk, het ligt in Zijn hand. Omstandigheden die wisselen, angst aanjagen en je overspoelen als de zee, staan net zo goed onder Zijn gezag als de prettige vaste grond van vrede en voorspoed.

Vers 6

Wie God werkelijk kent, krijgt:

1. De neiging om te aanbidden.
2. De drang om elkaar daartoe aan te sporen.
3. Diepe eerbied in de aanbidding.
4. Een overweldigend besef van Gods tegenwoordigheid tijdens de aanbidding. — C.A. Davis.

Verzen 6-7

Aanbidding komt God toe:

1. Als onze Schepper: “onze Maker.”
2. Als onze Verlosser: “het volk” enz.
3. Als onze Onderhouder: “de schapen” enz. — George Rogers.

Vers 7

De ernstige smeking van de Heilige Geest.

1. De bijzondere stem: “de Heilige Geest zegt.”

(a) In de Schrift.
(b) In de harten van Zijn volk.
(c) In wie wakker geschud zijn.

(d) Door Zijn daden van genade.

1. Een bijzondere plicht: “hoor Zijn stem”. Die stem onderwijst, gebiedt, nodigt uit, belooft en dreigt.
2. Een bijzonder moment: “Heden.” God spreekt, na zo’n lange tijd, in de dag van genade. Nu, zoals je er nu aan toe bent.
3. Een bijzonder gevaar: “verhardt uw hart niet”. Dat kan door onverschilligheid, ongeloof, het vragen om tekenen, zelfverzekerdheid, werelds genot enz.

Vers 7

Zondaars krijgen de dringende oproep om Gods stem te horen. “Hoor Zijn stem”, want:

1. Het leven is kort en onzeker.
2. Je kunt niet op goede en rechtmatige gronden beloven te geven wat niet van jou is.
3. Als je uitstelt, al is het maar tot morgen, moet je je hart verharden.
4. Er is alle reden om te vrezen dat je nooit zult beginnen als je het vandaag uitstelt.
5. Na een tijd houdt God op met zondaars te twisten.
6. Een leven met God heeft niets vermoeiends of onaangenaams, waardoor je het begin ervan zou willen uitstellen. — Edward Payson.

Vers 7

Dat tijden verschillen als het om het geloof gaat. Geestelijk gezien maakt het veel uit wanneer iets gebeurt. Om dat te laten zien, wijs ik jullie op het volgende:

1. Vroeger en later zijn niet gelijk, als je naar de eeuwigheid kijkt.
2. Tijden van onwetendheid en van kennis zijn niet gelijk.
3. De tijd vóór en na het bewust bedrijven van bekend onrecht is niet gelijk.

4. De tijd vóór en na het zich eigen maken van slechte gewoonten is niet gelijk.
5. De tijd van Gods genadige en bijzondere bezoeking en de tijd waarin God Zijn genadige tegenwoordigheid en hulp terugtrekt, zijn niet gelijk.
6. De bloeitijd van onze gezondheid en kracht en het uur van ziekte, zwakte en naderende dood zijn niet gelijk, in geen enkel opzicht.
7. Nu en later, het tegenwoordige en het toekomstige, deze wereld en de wereld die komt, zijn niet gelijk. — Benjamin Whichcot.

Vers 7

Er staat: "Indien gij hoort", en daaruit volgt: "verhardt uw hart niet". Dat laat duidelijk zien dat goed horen verharding van het hart voorkomt. Dat geldt vooral voor het horen van de stem van Christus, dat is het Evangelie. Het Evangelie maakt een zacht hart en houdt het zacht. — William Gouge.

Verzen 8-11

1. Israëls vreselijke proef om God te verzoeken.
2. De ontzettende uitkomst.
3. Laat niemand dat opnieuw proberen. — C.A. Davis.

Vers 10

De dwaling en onwetendheid die tot de dood leiden.

Vers 11

Het noodlottige moment waarop een ziel wordt prijsgegeven. Hoe dat kan worden versneld, aan welke tekenen je het ziet en hoe ontzettend de gevolgen zijn.

Verzen 10-11

Hoe Gods toorn ontbrandt, groeit en tot volle kracht komt, en wat die verschrikkelijke gevolgen heeft.

Psalm 96

Onderwerp

Deze psalm komt kennelijk uit het heilige lied dat David dichtte op de dag dat "zij de ark Gods inbrachten en haar zetten in het midden van de tent, die David voor haar gespannen had, en zij offerden brandofferen en dankofferen voor het aangezicht Gods." Je vindt dat in 1 Kronieken 16. Het begin van dat lied ontbreekt hier waarschijnlijk, omdat het op Israël zelf doelde. In deze psalm had de Heilige Geest iets anders voor ogen: een lied voor de heidenen, een jubelzang over hun bekering tot Jehova in de tijd van het evangelie.

Daarom sluit hij zo goed aan bij de psalm ervoor. Daar lezen we hoe halsstarrig Israël was. Het gevolg was dat het evangelie bij hen vandaan ging, naar de volken die het wel wilden ontvangen. Op hun tijd zouden die door de macht van het evangelie helemaal voor Christus gewonnen worden. Samen met Psalm 95 vormt deze psalm dus een tweetal. Het is een machtig *zendingslied*. Het is verbazend dat Joden het kunnen lezen en zichzelf toch afsluiten. Als Israël niet gedeeltelijk verblind was geraakt, dan hadden ze al lang gezien, en dan zouden ze nu zien, dat hun God altijd liefdevolle plannen had met alle geslachten onder de mensen. Zijn genade en Zijn verbond waren nooit bedoeld voor alleen de nakomelingen van Abraham naar het vlees.

Dat David, die zo'n groot hart had, zich verheugde en danste voor de ark, hoeft ons niet te verbazen. Hij zag de hele aarde in een visioen afstappen van de afgoden, op weg naar de ene levende en ware God.

Had Michal, de dochter van Saul, zijn blijdschap kunnen delen, dan had zij hem niet met hoon overladen. En als het hart van de Joden van tegenwoordig ruim genoeg zou worden om met alle mensen mee te voelen, dan zouden ook zij juichen om de grote profetie dat heel de aarde gevuld zal worden met de heerlijkheid van de HEERE.

Indeling

Die maken we niet, want het lied is één en onverdeeld: een kleed van lof zonder naad, van boven af in één stuk geweven.

Uitleg

Vers 1

"Zingt den HEERE een nieuw lied." Nieuwe vreugde komt in het hart van mensen, want overal klinkt het goede nieuws van zegen voor alle volken. Laten ze daarom een nieuw lied zingen. Engelen zetten de nieuwe tijd in met nieuwe liederen. Gaan wij dan niet met hen mee? Dit lied is alleen voor Jehova. De lofzangen op Jupiter en Neptunus, Vishnoe en Siva zijn voor altijd stilgevallen. Het dronken gejoel van Bacchus is gesmoord en de wulpse liedjes bestaan niet meer. Alle muziek moet worden aangeboden aan de enige God. De rouw is voorbij en nu is het tijd voor harten die zingen.

Er zijn geen sombere plechtigheden meer en geen bloedige mensenoffers. Misleide aanbidders hakken zichzelf niet langer met messen en galmen geen klaagzangen meer. Vreugde regeert. Zingen is de manier geworden waarop alle mensen hun liefde uiten, de stem die past bij diepe eerbied. Mensen zijn nieuwe schepselen geworden, dus ook hun lied is nieuw. De namen van de Baäls zijn van hun lippen verdwenen. De losbandige muziek van de Astarten is opgehouden. Het

dwaze liedje en het wrede oorlogslied zijn allebei vergeten. Het lied is heilig, hemels, zuiver en prettig om te horen.

De psalmist spreekt alsof hij zelf het lied wil inzetten en de voorzanger wil zijn. Hij vraagt, hij moedigt aan, hij haalt mensen over om God heilig te dienen. Uit zijn hele hart roept hij: "Zingt Jehova een nieuw lied."

"Zingt den HEERE, gij ganse aarde." De naijver tussen volken is gestorven. Een Jood roept de heidenen op om te aanbidden en doet zelf met hen mee. Zo kan de hele aarde samen één psalm laten klinken, als met één hart en één stem, voor Jehova, Die haar met Zijn heil heeft bezocht. Geen enkele uithoek van de wereld mag vals zingen en geen enkel heidens volk mag stil blijven.

Jehova heeft de hele aarde gemaakt. Dus moet de hele aarde Hem toezingen. Zoals de zon alle landen beschijnt, zo mogen alle landen zich laten verwarmen door het licht van de Zon der Gerechtigheid. E Pluribus Unum: uit velen komt één lied voort. De talloze talen van Adams kinderen, die bij Babel over de wereld verspreid werden, zullen in hetzelfde lied samenkomen wanneer de volken zich in Sion verzamelen. Niet alleen mensen, ook de aarde zelf zal haar Maker loven. Door een droeve noodzaak werd zij een tijd lang onderworpen aan het zinloze. Toch zal ook de schepping zelf bevrijd worden van de slavernij van het verderf, en toegelaten worden tot de heerlijke vrijheid van Gods kinderen.

Zee en woud, akker en rivier zullen zich verheugen voor het aangezicht van de Heere. Is dit een droom? Dan willen we nog maar eens dromen. Gelukkig de ogen die het koninkrijk zullen zien en de oren die zijn liederen zullen horen. Kom spoedig, goede Heere! Ja, stuur snel de scepter van Uw kracht uit Sion, zodat de volken zich buigen voor de Heere en Zijn Gezalfde.

Vers 2

"Zingt den HEERE, looft Zijn Naam." Drie keer klinkt de Naam van de HEERE, en dat heeft een betekenis. Is het niet voor de Drie-enige Heere dat de verlichte volken zullen zingen? Het unitarisme is een geloof van losse eenheden. Het is te koud om de wereld warm te krijgen voor aanbidding. Het heilige vuur van de aanbidding laait alleen fel op waar mensen in de Drie-eenheid geloven en haar liefhebben. De gezegende Heere moet ook op andere manieren geprezen worden dan alleen met zingen. We moeten blij zijn met Zijn Naam, Zijn faam, Zijn karakter, Zijn geopenbaarde woord en Zijn wil, en we moeten ze altijd dankbaar in gedachten houden.

Het is niet meer dan billijk dat we Hem zegenen, Die ons zo goddelijk zegent. Zodra Zijn Naam valt, past het om te zeggen: "Hij zij gezegend in eeuwigheid."

"Boodschapt Zijn heil van dag tot dag." In het evangelie laat Hij Zichzelf het duidelijkst zien. Het heil overtreft de schepping en de voorzienigheid in glans. Laat onze lof daarom vooral die kant op stromen. We mogen de blijde boodschap vertellen, en wel zonder onderbreking, en nooit ophouden met dat gelukkige getuigenis. Het blijft altijd nieuw, altijd passend, altijd betrouwbaar en altijd volmaakt. Daarom laten we het onophoudelijk horen, tot Hij komt. We doen dat met woorden en daden, met liederen en preken, met de heilige Doop en het Heilig Avondmaal, met boeken en gesprekken, met de diensten op zondag en de aanbidding op de dagen daarna. Elke dag leren we God als onze Redder dieper kennen. Elke dag zien we opnieuw hoe hard mensen Zijn heil nodig hebben. Elke dag toont de kracht van het evangelie, en elke dag strijdt de Geest met de mensenkinderen.

Daarom mogen wij nooit ophouden die heerlijke boodschap van genade zonder prijs uit te dragen. Zij die uit eigen ervaring weten wat Zijn heil betekent, horen dit te doen. Zij kunnen getuigen dat er in niemand anders heil is en dat je in Hem heil vindt tot in het uiterste. Laten zij het uitroepen tot de echo over heel de aarde vliegt en alle

legers van de hemel zich aansluiten bij de lof voor die God, Die Zijn reddende gezondheid aan alle volken heeft laten zien.

Vers 3

"Vertelt onder de heidenen Zijn eer." Zijn heil is Zijn eer. Het woord van het evangelie maakt Hem groot. Daarom moet het ver en breed worden verspreid, totdat de verste volken van de aarde het kennen. Engeland heeft heel wat bloed en geld overgehad om zijn eigen prestige bij barbaren te bewaren. Wanneer zal het zich net zo druk maken om de eer van zijn geloof, om de glorie van zijn Heere? Te vaak, vrezen we, is de Naam van de Heere Jezus bij de heidenen bezoedeld door de zonden en de wreedheid van mensen die zich christen noemen. Laat dat echte gelovigen aanzetten tot nog meer ijver, zodat het evangelie als door een bazuin klinkt in alle hoeken van de bewoonde wereld.

"Onder alle volken Zijn wonderen." Het evangelie is een opeenstapeling van wonderen. De geschiedenis ervan is vol wonderen en het is zelf nog verbazingwekkender dan de wonderen. In de Persoon van Zijn Zoon liet de Heere wonderen van liefde, wijsheid, genade en kracht zien. Alle eer aan Zijn Naam! Wie kan nog nee zeggen tegen het vertellen van het verhaal over verlossende genade en een liefde die stierf? Alle volken moeten horen van Gods wonderbare werken.

Een gemeente die echt leeft en zichzelf verloochent, zou plechtig besluiten dat ze er allemaal heel snel van horen. Volken die aan het uitsterven zijn, mogen niet verstoken blijven van het onderricht van het evangelie, en evenmin de grote, groeiende families die als de magere koeien van Farao andere rassen opslokken. Indianen en Angelsaksen moeten allebei horen van de wonderen van verlossende liefde. Niemand is te diep gezonken, niemand te beschaafd, niemand te ruw en niemand te verfijnd.

Vers 4

"Want de HEERE is groot, en zeer te prijzen." Hij is geen nietige godheid die, zoals de heidenen van hun goden dachten, maar over één volk of één stuk natuur heerst. Jehova is groot in macht en heerschappij, groot in denken en doen. In Hem en in Zijn werken is niets laags en niets kleinzieligs. In alles is Hij oneindig. Lof hoort te passen bij degene die geprezen wordt. Daarom moet ze grenzeloos zijn als ze naar de Heere gaat. Wij kunnen Hem niet te veel prijzen, niet te vaak, niet te vurig, niet te zorgvuldig, niet te blij. Hij verdient dat niets in Zijn aanbidding klein is. Alle eer voor Hem moet komen uit een ruim hart, met vlammende ijver voor Zijn heerlijkheid.

"Hij is vreselijk boven alle goden." Andere goden zijn voor veel geld en met veel gloed aanbeden door hun verblinde dienaren. Maar Jehova verdient veel meer eerbied. Zelfs als die gesneden beelden echt goden waren geweest, hadden ze nog geen ogenblik kunnen opboksen tegen de God van Israël. Hem aanbidden moet daarom nog veel vuriger gebeuren dan wat zij ooit ontvingen. We moeten Hem vrezen, want daar is reden toe. Bang zijn voor andere goden is puur bijgeloof. Ontzag voor de Heere is zuiver geloof. Heilige vrees staat aan het begin van de genadegaven, maar ze loopt ook mee tot in hun hoogste vorm. Vrees voor God is de blos op het gezicht van de heiligheid, die haar schoonheid nog mooier maakt.

Vers 5

"Want al de goden der volken zijn afgoden." Het zijn niet meer dan beelden van hout en steen. IJdelheid, niets. "Maar de HEERE heeft de hemelen gemaakt." Aan wat Hij gemaakt heeft, zie je dat Hij werkelijk God is. De psalmist noemt als eerste dat ongeëvenaarde bouwwerk dat zijn gewelf heeft gespannen boven ieders hoofd. De lampen eraan geven licht aan alle mensen. Regen en dauw uit de lucht vallen op de velden van elk volk. En vanuit die hemel hoort ieder schepsel de Heere spreken in de stem van de donder. De afgoden bestaan niet, maar

onze God is de Maker van alles wat bestaat. Zij zijn slechts aardse ijdelheden, terwijl Hij niet alleen hemels is maar zelfs de hemelen gemaakt heeft. Dit is een argument voor de lof van Jehova door alle volken. Wie anders kan aanbeden worden dan Hij? Niemand is Zijn gelijke, dus Hij moet als enige worden aanbeden.

Vers 6

"Majesteit en heerlijkheid zijn voor Zijn aangezicht." Mensen kunnen dit alleen nadoen. Hun pronkerige optochten zijn maar een schijn van grootheid. Eer en majesteit horen bij Hem, bij Hem alleen. Waar Jehova is, daar wonen echte glorie en oppermacht, als trouwe dienaren die nooit weggaan.

"Sterkte en sieraad in Zijn heiligdom." In Hem komt alles samen wat machtig en lieflijk, sterk en stralend is. We hebben ruwe kracht gezien zonder schoonheid. We hebben ook sierlijkheid gezien zonder kracht. Beide samen, dat is iets om diep te bewonderen. Willen we het "verhevene en schone" in één oogopslag zien? Dan moeten we kijken naar de eeuwige troon.

In Kronieken lezen we "sterkte en blijdschap". Die twee lezingen zeggen eigenlijk hetzelfde, want hier is in de hoogste mate waar dat "een schoon ding een vreugde is voor eeuwig". Gods heerlijkheid zit niet in uiterlijk vertoon of in de pracht van dure gewaden. Zulke dingen zijn trucjes van de staat, waarmee onwetende mensen worden verblind. Heiligheid, gerechtigheid, wijsheid en genade, dát is de glans van Jehova's hoven. Dat zijn de juwelen en het goud, de kroonsieraden en de praal van de hoven in de hemel.

Vers 7

In de eerste zes verzen klonk drie keer de oproep om te zingen, en drie keer viel de Naam van de Heere. Nu vinden we de uitdrukking "Geeft den HEERE" op dezelfde drievoudige manier. Zo gaan dichters te werk wier gloeiende liederen de harten van het volk het sterkst hebben gewonnen. Ze blijven uitgekozen woorden herhalen, tot die

diep in de ziel zinken en het hart laten branden. De lieflijke zanger richt zich nog altijd tot de hele mensheid. Hij roept haar toe: “Gij geslachten der volken.” We zijn verdeeld in stammen en families. Daarom worden we, elk in onze eigen groep en volgens onze eigen volgorde, geroepen om voor Hem te komen en Hem alle eer te geven. “Alle aanbidding zij aan God alleen” staat als leus bij een van de Londense gilden, en het kan de leus zijn van alle families op aarde. Aanbidding thuis, met het hele gezin, is heel welkom bij Hem, de God van alle families van Israël.

“Geeft den HEERE eer en sterkte.” Dat wil zeggen: erken Jehova’s heerlijkheid en macht, en schrijf ze Hem toe in jullie plechtige hymnen. Wie is er glorieus, behalve de Heere? Wie is er sterk, behalve onze God? Grote volken, die jezelf beroemd en machtig noemen, laat je opschepperij varen! Vorsten, die keizerlijk heten en vol van macht, buig jullie neer in het stof voor de enige Heerser. Glorie en kracht zijn er nergens, behalve bij de Heere. Alles en iedereen daarnaast heeft er maar de schijn van. Massillon had gelijk toen hij zei: “God alleen is groot.”

Vers 8

“Geeft den HEERE de eer Zijns Naams.” Maar wie kan dat helemaal? Kunnen alle volken van de aarde samen die enorme schuld afbetalen? Elke eer die we ons maar kunnen voorstellen, komt onze Schepper toe, onze Onderhouder, onze Weldoener en onze Verlosser. Hoe vurig we Hem ook eren, we kunnen Hem nooit meer geven dan Hem toekomt. Kunnen we niet de volle opbrengst afdragen die Hij met recht eist, dan mogen we in elk geval niet tekortschieten omdat we ons niet eerlijk hebben ingespannen.

“Brengt offer, en komt in Zijn voorhoven.” Kom met een offer zonder bloed. De verzoening voor de zonde is volbracht, dus nu hoeven we alleen nog dankoffers te brengen. Laten we die niet vergeten. Wie ons alles geeft, mogen we graag onze dankbare tiende geven. Als we

samenkomen voor de eredienst, moeten we het ons tot regel maken om een gift voor Zijn zaak mee te nemen, volgens dat oude woord: "Niemand van u zal met ledige handen voor Mijn aangezicht verschijnen." Er komt een tijd dat de Heere uit alle rangen en volken geschenken ontvangt, wanneer zij samenkomen om Hem te aanbidden. O dag waar we zo lang naar verlangen, breek toch aan!

Vers 9

"Aanbidt den HEERE in de heerlijkheid des heiligdoms." Dit is de enige schoonheid waar Hij in onze samenkomsten naar kijkt. Geen andere schoonheid kan daarvoor in de plaats komen. Prachtige gebouwen en mooie kleding hebben Zijn aandacht niet. Waar Zijn ziel van geniet, is schoonheid van zedelijkheid en van de geest. We mogen God niet aanbidden op een slordige, zondige of oppervlakkige manier. We moeten eerbiedig zijn, eerlijk, vol ernst en zuiver van hart, als we bidden en als we zingen. Zuiverheid is het witte linnen van de koorzangers van de Heere. Gerechtigheid is het mooie kleed van Zijn priesters. Heiligheid is de koninklijke kleding van Zijn dienaren.

"Schrikt voor Zijn aangezicht, gij ganse aarde." In de grondtekst staat: "Beeft." Dat woord spreekt van het diepste ontzag, net als het woord "aanbidden", dat nauwkeuriger zou worden weergegeven met "neerbuigen". Zelfs ons lichaam zou gaan trillen en zich neerwerpen, als mensen echt doordrongen waren van Jehova's macht en glorie. Mensen van de wereld maakten de "Quakers" belachelijk, omdat die beefden onder de kracht van de Heilige Geest. Hadden ze de majesteit van de Eeuwige kunnen zien, dan hadden ook zij gebeefd. Er is een heilig beven dat goed samengaat met blijdschap. Het hart kan zelfs trillen van een ontzagwekkend overschot aan verrukking. De Koning in Zijn schoonheid zien, joeg Johannes op Patmos geen schrik aan. Toch viel hij als dood aan Zijn voeten. O, mochten wij Hem zien en Hem aanbidden, voorovergebogen in ontzag en heilige vrees!

Vers 10

"Zegt onder de heidenen: de HEERE regeert." Een mooier bericht kunnen we hun niet brengen. De Heere Jehova is in de Persoon van Zijn Zoon op de troon gaan zitten en heeft Zijn grote macht in handen genomen. Vertel dat onder de heidenen. En laat de heidenen zelf, zodra ze zijn bekeerd, dezelfde blijdschap doorgeven. Jehova Jezus' heerschappij weegt niet zwaar. Zijn bewind brengt zegeningen zonder tal. Zijn juk is zacht en Zijn last is licht. "Ook zal de wereld bevestigd worden, zij zal niet bewogen worden." Waar God koning is, staat de maatschappij veilig. Geen omwenteling zal Zijn rijk doen beven en geen aanval Zijn koninkrijk storen. Voor de welvaart van een volk is een stabiel en vast bestuur onmisbaar. Het bewind van de God van waarheid en gerechtigheid zal die welvaart het meest van al dienen. De zonde heeft de wereld laten wankelen. Jezus' regering zet haar weer stevig op haar fundament.

"Hij zal de volken richten in alle rechtmatigheid." Zo krijgt de samenleving de beste en veiligste basis. Voor onderdrukte volken is het ook de grootste reden tot blijdschap. Onrecht brengt de dynastieën van dwingelanden ten val. Rechtvaardigheid houdt de troon van Jezus overeind. Hij regeert eerlijk en onpartijdig over Jood en heiden, over vorst en boer. Dat brengt geluk aan mensen die nu het slachtoffer zijn van de wil van een dwingeland.

Vers 11

"Dat de hemelen zich verblijden, en de aarde zich verheuge." Laat de vreugde boven en beneden te zien zijn. De engelen stonden verbijsterd over de slechtheid van de mensen. Laten zij zich nu verblijden dat die mensen zich bekeren en weer in genade worden aangenomen. En laten de mensen zelf laten zien hoe blij ze zijn dat hun ware vorst op Zijn troon zit. Het boek van de schepping heeft twee kaften. Op elk daarvan moet de glorie van de Heere in letters van vreugde staan.

"Dat de zee bruise met haar volheid." Laat ze geen woelige zee meer zijn, die treurt om gekapseisde zeelieden en vertelt van het verdriet van weduwen en wezen. Laat ze liever een vrolijke toon aanslaan en zich verblijden in het koninkrijk van de Heere. Laat ze de naam van de Heere uitdonderen als het hoogwater is. En laat al het leven dat erin wemelt de grootste blijdschap tonen, omdat de Heere regeert, tot in de diepten van de zee. Net als de rest van de schepping heeft de zee tot nu toe gekreund en weeën gehad. Is de tijd niet dichtbij dat haar holle gemurmel verandert in een uitbarsting van vreugde? Zal niet binnenkort elke golf de lof laten opflitsen van Hem Die eens over de zee liep?

> *"Draagt, draagt, o winden, Zijn verhaal!*
> *En rolt, o wateren, rolt,*
> *totdat het zich als een zee van heerlijkheid*
> *uitbreidt van pool tot pool."*

Vers 12

"Dat het veld huppele van vreugde met al wat er in is." Laten de bebouwde vlakten de Heere prijzen. Door vrede kunnen de eigenaars ploegen, zaaien en oogsten, zonder bang te zijn voor de roofzucht van indringers. Daarom juichen zij met vrolijke tonen voor Hem Wiens rijk vrede is. Mensen, het vee dat in de weide graast en zelfs het gewas worden voorgesteld als stemmen die de lof van Jehova groter maken. Dat beeld is gedurfd, maar terecht. Want er komt een dag dat elk bewoond stukje grond zijn lied zal zingen en elk boerenerf een kerk zal hebben.

"Dan al de bomen des wouds juichen." Er staat niet: laat ze juichen, maar: ze zullen het doen. Het geloof van de psalmist gaat hier over van een wens naar een voorspelling waar hij zeker van is. In oude tijden stonden bosjes te rillen bij de gruwelijke orgieën die in hun schaduw plaatsvonden. De tijd komt dat ze juichen van vreugde om de heilige eredienst, waarvan ze de klanken zullen horen. Het kreupel-

hout is de schuilplaats van wilde mensen en rovers, maar het zal geheiligd worden tot een plek van afzondering en toewijding. Misschien dacht de psalmist aan de vogels. Keble heeft het in elk geval zo opgevat, want hij zet de passage in dichtvorm:

> *Het veld juicht en de weide is schoon,*
> *met elke knop en bloesem daar;*
> *in het eenzame woud nu*
> *zingt luid elke ruisende tak.*

Vers 13

"Voor het aangezicht des HEEREN; want Hij komt." Hij is al dichtbij. Zijn komst is dus nu al een reden om blij te zijn. We staan al voor Zijn gezicht. Laten we Hem met vreugde aanbidden. "Want Hij komt om de aarde te richten", om haar met verstand te besturen. Hij komt niet om haar te belasten en met dwang in toom te houden, zoals koningen vaak doen. Hij komt als een rechter, die moet zorgen dat er tussen de mensen recht wordt gedaan. Heel de wereld valt onder het gezag van deze grote Rechter, zonder uitzondering. Iedereen wordt gedagvaard om voor Zijn rechterstoel te verschijnen. Op dit ogenblik is Hij onderweg en het uur van Zijn komst komt steeds dichterbij. Zijn grote rechtszitting is al afgekondigd. Horen jullie de bazuinen niet? Zijn voet staat al op de drempel.

"Hij zal de wereld richten met gerechtigheid." Zijn eigen volmaakte rechtvaardigheid zal elke zaak en elk geschil beslechten. Er is daar geen omkoping en geen corruptie. Ook vind je in Zijn uitspraken geen dwaling of tekortkoming. "En de volken met Zijn waarheid", of liever: "de volken in trouw". Eerlijkheid, waarheid en rechtschapenheid regeren op Zijn rechterstoel. Daar krijgt geen volk een voorkeursbehandeling en lijdt niemand onder vooroordelen. Een zwarte man wordt berecht volgens dezelfde wet als zijn blanke baas. De oorspronkelijke bewoner krijgt gerechtigheid tegenover de beschaafde man die hem heeft uitgeroeid. De platgetreden, opgejaagde Bosjes-

man mag in beroep gaan tegen de Boer die zijn stam heeft vermoord. En de Zuidzee-eilander vindt gehoor voor zijn schrijnende klacht tegen de verraderlijke ellendeling die hem uit zijn huis heeft weggeroofd. Daar wordt echt recht gesproken, zonder angst en zonder iemand voor te trekken. Hierover mogen de volken zich verheugen en het heelal juichen.

Laten wij tot slot zelf meezingen in het lied. Het hele heelal wordt bekleed met glimlachen. Zullen wij dan niet blij zijn? John Howe zegt: "Zullen wij niet deelnemen aan deze gemeenschappelijke, plichtsgetrouwe vreugde en meezingen in het aanbiddende, trouwe koor? Willen wij ons losmaken uit deze gelukkige, gehoorzame schare? En wat de hele wereld een vriendelijk gezicht en aanzien zou moeten geven, zal dat alleen onze gezichten onder de wolken laten en in treurige somberheid?"

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Wat over Psalm 67 is gezegd, geldt ook goed voor deze psalm. We mogen er gerust bij zeggen dat dit een lofzang is voor het duizendjarig rijk. Hij past bij de wereld op het moment dat Christus op de troon zit en ons menselijk geslacht Hem bereidwillig trouw is. De volken zetten gezamenlijk een jubelkreet in, een lofzang voor Hem als hun rechtmatige Rechter en Koning. Dit lied klinkt als één stem. Het lijkt op te stijgen uit een wereld die gezuiverd is tot een tempel van heiligheid. De bewoners zijn dan echt een koninklijk priesterschap.

Met één hart maken ze Jezus koning, en met één stem laten ze één galmende melodie klinken tot eer van de Naam boven alle naam. Kijk eens even goed naar dit kostbare visioen, waarvan we zo een glimp opvangen. Het hoort bij het diepste in onze natuur dat we hoop en energie krijgen voor iets wat we mogelijk achten, en nog sterker voor iets wat we zeker verwachten. Zo'n hoop helpt het te verwezenlijken.

Wanhoop daarentegen verlamt elke inspanning. Zweeft misschien daarom overal in de profetie, in het Oude en in het Nieuwe Testament, het beeld van een herstelde, juichende wereld voor ons?

Soms is dat beeld verheven tot een nog hoger tafereel: de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde waarin gerechtigheid woont. Deze gedachte doortrok de profetische geest zo sterk dat de taal van Paulus warm wordt en bijna dichtkunst. Zelfs "het schepsel zelf" beschrijft hij zo levendig dat het een mens lijkt. Het is als een edele vogel die hangt onder het gewicht van zijn ketting, met uitgestrekte nek en wijd opengesperde ogen. Die vogel tuurt de komende tijd in en kijkt uit naar zijn bevrijding uit de slavernij van het verderf, naar de heerlijke vrijheid van de kinderen van God (Rom. 8:19).

Meteen voegt Paulus eraan toe dat "wij door de hoop zalig zijn geworden". Dat geldt voor elke ziel afzonderlijk: wij worden gered door hoop. Het geldt ook voor ons geslacht samen, als er ooit een duizendjarig rijk voor aanbreekt: dan worden we gered door zo'n hoop. Onze aarde ligt ondertussen misschien in puin. Er hangt zwartheid aan de hemel en de bodem is dor, omdat de zonde overal is. Maar er is verandering beloofd. Waar we op hopen, daar werken we des te harder voor, omdat onze hoop geen verzinsel van de fantasie is. Ze rust op de wetenschap en de zekerheid van de absolute waarheid.

"Want gelijk de aarde haar spruit voortbrengt, en gelijk een hof zijn zaad doet uitspruiten, alzo zal de Heere HEERE gerechtigheid en lof doen uitspruiten voor alle volken." (Jes. 61:11).

Soms hoor je het stemmen van het instrument voordat de muziek begint. Een moeder leert haar kind een lied te stamelen, voordat het de volle reikwijdte en betekenis ervan snapt. Zo is het ook hier in deze heilige psalm. Het Jeruzalem dat boven is, de moeder van ons allen, leert ons zingen van een lied dat past bij de tijd van de duizendjarige glorie. Dan zullen de Moloch van het onderdrukken, de Mammon van onze hebzucht en de Astarte van gloeiende wellust hun plek hebben afgestaan, net als elk dwalend geloof en elke valse gods-

dienst. Daarvoor in de plaats komt de aanbidding van de ene ware en levende God, het geloof in Christus en de liefde tot Hem. “Laat de volken U loven, o God, laat al de volken U loven.” — W.H. Gould, in “The Mission Hymn of the Hebrew Church: a Sermon”, 1865.

Gehele psalm

De Septuaginta geeft deze psalm als opschrift: “Een lofzang van David, toen de tempel na de ballingschap herbouwd werd.” Dat lijkt de psalm goed te beschrijven. Want wat erin staat, vinden we terug in 1 Kron. 16:23-33. Daar lezen we dat David dit lied aan Asaf en zijn broers toevertrouwde, om de Heere te danken op de dag dat de ark naar Sion werd opgebracht. Hier krijgt Davids psalm een nieuwe naam. Hij heet een nieuw lied (sir chadash), omdat er nu nieuwe barmhartigheid van God te bezingen viel. Die barmhartigheid was groter dan David ooit had ontvangen, zelfs toen hij de ark naar Sion bracht. De mensen die nu dit oude lied zongen, dat zo een nieuw lied was geworden, maakten zich één met David. En ze maakten hem één met zichzelf. — Chr. Wordsworth.

Gehele psalm

Onderwerp: Een oproep om te prijzen, met het oog op de wederkomst van Christus en Zijn glorierijke regering. Toepassing: kijk vooruit naar de heerlijke dag waarop de Heere komt, en besef dat die dag nadert. Zo kun je je erop voorbereiden. — A.R.C. Dallas.

Vers 1

“Zingt den HEERE een nieuw lied”, enz. “Een nieuw lied”, dat je nooit eerder hebt gehoord. Kom, alle volken van de wijde aarde, die tot op dit uur jullie aanbidding hebben geschonken aan dode goden, die geen goden waren. Kom, en geef jullie hart aan de ware, enige God in dit nieuwe lied! — Henry Cowles.

Vers 1

"Een nieuw lied." Het moet "een nieuw gezang" zijn, een prachtig gezang dat met zorg is gemaakt. Ook een gezang voor nieuwe weldaden. Het moet passen bij mensen die opnieuw geboren zijn, bij wie de liefde de hebzucht heeft verdreven. En ten slotte gaat het niet om een gezang zoals dat van Mozes of Debora, of zoals de andere oude gezangen die je niet buiten het beloofde land kon zingen. Dat staat in Ps. 137:4: "Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?" Dit is een nieuw gezang dat je over de hele wereld kunt zingen. Daarom zegt hij erbij: "Zingt den HEERE, gij ganse aarde." Niet alleen Judea dus, maar heel de wereld. — Bellarminus.

Vers 1

"Nieuw." Dit woord gebruiken we voor wat heerlijk, exquis, kostbaar enzovoort is. — Martin Geier.

Vers 1

"Nieuw." Mensen waarderen nieuwe dingen meestal het meest, en zeker als het om liederen gaat. Pindarus roemt immers oude wijn én nieuwe liederen. — Johannes Coccejus, 1603-1669.

Vers 1

"Een nieuw lied." Onze oude liederen gingen over trots, gulzigheid en weelde, over hopen op winst en voorspoed, of over schade voor anderen. Ons "nieuwe lied" gaat over lof, eerbied, gehoorzaamheid en liefde voor God. Het hoort bij een "nieuw leven", in de Geest Die levend maakt. Het hoort niet meer bij de letter die doodt, maar houdt het nieuwe gebod dat we elkaar liefhebben. Dat doen we niet met de beperkte vaderlandsliefde en het groepsgevoel van een klein volk of een kerk die alleen nationaal is, maar met een burgerschap dat de hele aarde omarmt. — Neale en Littledale.

Vers 1

"Zingt den HEERE." Drie keer lezen we: "Zingt den HEERE". Zo begrijpen we dat we voor Hem moeten zingen met ons verstand, onze tong en onze daden. Want dat alles hoort bij elkaar, en het leven moet kloppen met wat de mond zegt en het verstand denkt. Abt Absalom zegt: als wat je zegt niet botst met hoe je leeft, klinkt het zoet. — Le Blanc.

Vers 1

"Zingt den HEERE, gij ganse aarde." Dit is een zendingslied voor elke tijd van de gemeente. Voor onze tijd wordt het steeds toepasselijker. De heidenen beginnen namelijk te reageren op de roep: "Zingt den HEERE een nieuw lied". En de droevige toestand van de kerk bij ons thuis geeft reden om met hoop naar de heidense wereld te kijken. — E.W. Hengstenberg.

Vers 2

"Van dag tot dag." Voortdurend, altijd. Dit is een gepast onderwerp voor lof zonder ophouden. Iedereen moet God elke dag prijzen, elke terugkerende morgen en elke avond. Want er is voor hem een weg van redding voorzien en hij kan voor altijd gelukkig zijn. Zouden onze gevoelens goed zijn, dan was dit elke morgen onze eerste gedachte. Het zou alles om ons heen verlichten, alsof de zon erop scheen. En het zou onze laatste gedachte zijn, die in de ziel blijft hangen als we 's avonds gaan liggen en onze ogen sluiten om te slapen. Dan zouden we dankbaar, rustig en gelukkig wegzinken in de slaap. Want of we in deze wereld nu wakker worden of niet, we mogen voor altijd gelukkig zijn. — Albert Barnes.

Vers 2

"Van dag tot dag." Ander nieuws doet ons alleen goed als we het voor het eerst horen. Het goede nieuws van onze verlossing blijft zoet, dag na dag. "Ac si eodem die redemptio fuisset operata", zegt Kimchi hier:

alsof het vandaag pas gebeurd was. “Tam recens mihi nunc Christus est”, zegt Luther, “ac si hac hora fudisset sanguinem”: voor mij is Christus nu zo vers alsof Hij Zijn bloed nog maar een uur geleden vergoten had. — John Trapp.

Vers 3

“Vertelt.” Het verwante woord betekent: boek. Het deelwoord wordt vaak vertaald met: schrijver. Ps. 45:2. Het werkwoord wordt vertaald met vertellen, tonen en verkondigen. Ps. 96:1-3 gebruikt meerdere werkwoorden. Dat bewijst dat we alle geschikte middelen moeten inzetten om de Zaligmaker bekend te maken. Een van die middelen is schrijven. — W.S. Plumer.

Vers 3

“Vertelt Zijn eer.” Wat een heerlijke Persoon is de Messias! Hij is de glans van de heerlijkheid van Zijn Vader en heeft alle volmaaktheden van de Godheid in Zich. Vertel hoe de heerlijkheid van God in Hem oplicht, en in alles wat Hij heeft gedaan. Vooral in het werk van de verlossing, waarin Gods wijsheid, macht, gerechtigheid, waarheid en trouw, Zijn liefde, genade en barmhartigheid rijk worden uitgestald. Vertel tot welke heerlijkheid Hij verheven is nu Hij Zijn werk volbracht heeft: hoog verhoogd, gezeten aan de rechterhand van God, gekroond met heerlijkheid en eer. Vertel welk een volheid van genade er in Hem is, genoeg voor de voorziening van Zijn hele volk. En vertel welke heerlijkheid op Hem rust, die zij tot in alle eeuwigheid zullen zien. — John Gill.

Vers 3

Zijn heerlijkheid straalt uit elke lichtstraal die ons bereikt van duizend sterren. Ze fonkelt op de bergtoppen die de eerste stralen van de opkomende zon weerkaatsen en de laatste van de ondergaande zon vasthouden. Ze breidt zich uit over de zee en spreekt in het gemurmel van haar rusteloze golven. Ze legt een gordel van licht om de

aarde en gooit er een stralenkrans van schoonheid overheen. Christus draagt de kroon, houdt de scepter vast en krijgt van alles en iedereen eerbetoon aan Zijn heerschappij. Dat gebeurt in de vele soorten dieren, in de verhouding van onze wereld tot andere werelden, in de baan van planeten, in het ontluiken van bloemen, in vallend water en vliegende vogels.

Het gebeurt in de zee, de rivieren en de lucht, in hoogten en diepten, in wonderen en geheimen. Wij kunnen dat niet groter maken. We kunnen geen straaltje licht toevoegen aan het zwakke schijnsel van een verre ster. We kunnen een vleugelloos insect geen vleugels geven en een wit haar niet zwart maken. We kunnen openleggen, maar niet scheppen. We kunnen aanbidden, maar niet vergroten. We kunnen de voetsporen van God herkennen, maar er niets aan toevoegen. — John Cumming in "From Patmos to Paradise", 1873.

Vers 3

"Vertelt onder de heidenen Zijn eer", enz. Predikers van het evangelie hebben een opdracht gekregen. Ze moeten hun gemeenten niet alleen over Christus onderwijzen, maar er ook voor zorgen dat mensen die nooit van Hem hoorden, weten wie Hij is. Ze moeten weten wat Hij heeft gedaan en geleden, en welk goed er te halen is uit Zijn werk als Middelaar. Niets is zo glorierijk voor God, niets zo wonderlijk in zichzelf, als dat mensen worden gered door Christus. Je ziet God Zijn vijanden redden, door de menswording, het lijden en de gehoorzaamheid van Christus, Gods eeuwige Zoon: "Vertelt onder de heidenen Zijn eer, onder alle volken Zijn wonderen." — David Dickson.

Vers 3

"Vertelt onder de heidenen Zijn eer." Zijn eer moet worden uitgeroepen. Niet de geleerdheid, het talent en de welsprekendheid van de spreker die zegt namens Hem te spreken. Zijn eer is het: de lieflijke schoonheid en aantrekkingskracht van Zijn evangelie, de rijke beloften voor zondaars die berouw hebben, de gelukzaligheid van de he-

mel. Dát moeten de hoofdthema's van een toespraak zijn. Dus geen bedreigingen en geen dreigementen, geen preken over de hel of over kwelling, die mensen schrik aanjagen en hen hooguit maken tot bevende slaven van God, in plaats van liefhebbende vrienden van Hem.

De prediking is bestemd voor alle mensen. Ze hoort thuis in afgelegen dorpen op het platteland, onder ruwe en ongeletterde gemeenten, en moet niet beperkt blijven tot het beschaafde en kritische publiek van de hoofdstad, zoals modieuze predikers graag doen. — Hugo, aangehaald door Neale en Littledale.

Vers 3

"Zijn eer." Eerst sprak hij over heil, nu over eer, en straks over wonderen. Dat heil verlost het menselijk geslacht van de eeuwige dood en van de verdoemenis. Het is vol glorie en vol wonderen, en daarom hoort er bewondering en lofprijzing bij. — Mollerus.

Vers 3

"Zijn wonderen." Hoe wonderbaarlijk is Hij zelf: God, verschenen in het vlees! Hoe wonderlijk heeft Hij liefgehad, toen Hij mens werd, gehoorzaam was, leed en stierf! Wat een verbazingwekkende tekenen heeft Hij gedaan, en wat een wonderwerk heeft Hij volbracht: onze verlossing, waar mensen en engelen zich over verbazen. Vertel hoe Hij uit de dood opstond, naar de hemel ging, aan Gods rechterhand zit en voor Zijn volk pleit. Vertel hoe Hij Zijn Geest op wonderlijke wijze uitstort, hoe Zijn genade overwint en Zijn koninkrijk in de wereld groeit. Vertel ook welke wonderen Hij zal doen wanneer Hij voor de tweede maal verschijnt, als de doden worden opgewekt en iedereen wordt geoordeeld. — John Gill.

Vers 5

"Want al de goden der volken zijn afgoden." Het zijn nietige dingen, nietsen, niets meer. Jesaja gebruikt in zijn latere profetieën graag dat woord voor afgoden. Kijk bijvoorbeeld naar Jes. 41:24, en leg er Lev.

19:4, 26:1, 1 Kor. 8:4-6 en 10:19 naast. Het Hebreeuwse woord wordt soms anders afgeleid, als verkleinwoord van (la) El, vergelijkbaar met "godjes" als uiting van minachting. Die afleiding is minder waarschijnlijk. — J.A. Alexander.

Vers 5

"De goden der volken zijn afgoden." Hun Elohim zijn elilim. Zie 1 Kron. 16:26. Het woord elilim komt op twee plaatsen in de Psalmen voor: hier en in Ps. 97:7. Jesaja gebruikt het het meest. De eigenlijke betekenis is: niets. Zo zegt ook Paulus: "een afgod is niets." (1 Kor. 8:4.) — Chr. Wordsworth.

Vers 5

"De HEERE heeft de hemelen gemaakt." Ps. 96:5 verdient een aantekening: notandum, let op. Wat een eerbetoon is dat aan de sterrenkunde, dat de HEERE zo vaak wordt geëerd omdat Hij de hemelen maakte! Laten we de theologie van de natuur en de theologie van het geweten bij elkaar brengen. We mogen de kracht en glorie, die zo zichtbaar schijnen in de wonderen van de schepping, volledig erkennen. En dan hoort daar ook het geestelijke offer bij van heilige aanbidding en heilige dienst. — Thomas Chalmers.

> *O, als zoveel schoonheid zich toont in iedere ader van leven en natuur,*
> *hoe schoon moet dan de Bron zelf wel zijn,*
> *de Eeuwig Stralende! — Esaias Tegnér, 1782-1847.*

Vers 6

"In Zijn heiligdom." Daar zijn drie verklaringen voor te geven. (1) Zijn ark, tabernakel of tempel, zoals veel schrijvers aannemen. Kimchi zegt, volgens Muis, dat vreugde of schoonheid in Zijn tempel een tegenstelling vormt met het voortdurende verdriet van de Filistijnen toen de ark in hun steden stond. Ze zagen Gods sterkte, maar Zijn schoonheid niet. (2) Anderen denken bij het heiligdom aan de ge-

meente van Christus. Munster merkt op dat ze met hemelse sieraden is versierd en dat de pracht van Salomo's tempel haar voorbeeld was. In de gemeente zie je zonder twijfel het duidelijkst Gods geestelijke macht en schoonheid. (3) Het kan ook om de hemel gaan, waar Gods aanwezigheid in het bijzonder te zien is. — C.H.S.

Vers 7

"Gij geslachten der volken." Een van de eerste uitleggers, Cassiodorus, merkt op dat in deze woorden "geslachten der volken" een bijzondere kracht ligt, veel sterker dan wanneer er alleen "volken" zou staan. In elk volk leven namelijk altijd vreemdelingen, buitenlanders en bijwoners, voor langere of kortere tijd, die niet tot de oorspronkelijke bewoners gerekend worden. Deze uitdrukking omvat ze allemaal. Zo wordt bepaald dat niemand vanwege zijn afkomst buitengesloten wordt. — Neale en Littledale.

Vers 7

"Gij geslachten der volken." Hij roept hen op om per geslacht, dus per familie, te komen. Dat verwijst naar de Joodse gewoonte dat gezinnen op de feestdagen elk afzonderlijk naar Jeruzalem trokken om te aanbidden.

De Heilige Geest laat ons hier begrijpen dat die gewoonte een voorbeeld was voor christenen. Hun gezinnen horen samen naar de kerk te gaan om God eer en glorie te geven voor alle wonderen die Hij heeft gedaan toen Hij de mens verloste. Want we zijn niet door eigen vlijt of verdienste tot genade gekomen en kinderen van God geworden. Dat was Gods barmhartigheid, en daarom komt Hem alle eer en alle heerlijkheid toe. — Bellarminus.

Vers 8

"Geeft den HEERE de eer Zijns Naams." Dat is een schuld, en een schuld moet, als het rechtvaardig toegaat, worden afbetaald. Zijn Naam eren betekent dat je erkent dat Hij heilig, rechtvaardig, waar-

achtig en machtig is: “de HEERE, de God”, “goed, barmhartig, lankmoedig” enz. Houd Zijn Naam ook niet het allerkleinste beetje eer voor. — Adam Clarke.

Vers 8

“Geeft den HEERE de eer Zijns Naams.” Komt Gods Naam alle eer toe? En hadden mensen die Hem in alle gerechtigheid moeten geven, sinds de dag dat er mensen zijn? Dan is de schuld die onze wereld heeft gemaakt onmetelijk groot, en we kreunen er nu onder! Sinds de mens afviel, is die schuld elke dag en elk uur verder gegroeid. Want alle mensen hadden elke dag en elk uur aan Jehova de eer van Zijn Naam moeten geven. Niemand heeft dat ooit volledig en volkomen gedaan. Een enorm groot deel van ons mensengeslacht heeft het zelfs nooit gedaan. De afstand tussen het eerbetoon dat de mensen aan God hadden moeten geven en wat ze werkelijk hebben gegeven, is precies de schuld waar het hier over gaat. Hoe groot en hoe onberekenbaar is die! — Edward Payson.

Vers 8

“Geeft den HEERE de eer Zijns Naams.” Niet elke eer is goed genoeg. Het moet eer zijn die past bij de God Die wij dienen en die specifiek Hem toekomt. De Schrift kent een vaste regel: wat we aan God geven, moet in verhouding staan tot wie God is. God is Geest, daarom wil Hij in geest en waarheid aanbeden worden. God is een God van vrede, daarom: heft reine handen op, zonder toorn en twijfel. God is heilig, daarom wil Hij geheiligd worden. Onder de heidenen brachten zij die de zon aanbaden een vliegend paard, omdat dat het best bij de snelle loop van de zon leek te passen.

Wie God dus wil verheerlijken en eren met de eer die Zijn Naam toekomt, moet Hem niet alleen eren, maar ook heiligen. Waarom? Omdat “God heerlijk is in heiligheid”, Ex. 15:11. Dat beschouwt God als Zijn grootste voortreffelijkheid, en dat is de heerlijkheid die Hij aan de mensenkinderen wil tonen. — Thomas Minton.

Vers 8

"Brengt offer." Deze woorden komen uit de dienst in de tempel. Ze betekenen dat we God moeten aanbidden zoals Hij Zelf heeft voorgeschreven, als een passend teken van Zijn majesteit. Het woord dat hier met "offer" is vertaald, hxkm, minchah, duidt gewoonlijk een offer zonder bloed aan, een dankoffer. — Albert Barnes.

Vers 9

"In de heerlijkheid des heiligdoms", of "in het sieraad der heiligheid". Dat is een toespeling op de schitterende gewaden van aanbidders in het Oosten. — W. Wilson.

Vers 9

"De heerlijkheid der heiligheid." Zal ik heiligheid een eigenschap noemen? Of is ze eerder het schitterende samenkomen van al Zijn eigenschappen tot één volmaakt geheel? Alles wat Hij is, komt voort uit het Absolute, en alles komt ook weer samen in heiligheid. Het ondraaglijk witte licht van het Absolute lijkt uiteen te vallen in alle kleuren van het prisma. Zo komen ze in de verblindend witte stralenglans van Zijn heiligheid ook weer bij elkaar en verenigen ze zich.

Daarom is heiligheid veeleer de intense witheid, de zuiverheid en helderheid, de oneindige gloed en pracht van Zijn volmaakte wezen. Het lijkt op een edelsteen zonder breuk, zonder vlek en zonder kleur. Al Zijn eigenschappen zijn heerlijk, maar in déze komen ze samen tot een nog heerlijker geheel. Daarom koppelt de Schrift heiligheid zo vaak aan Gods schoonheid. De dichter in de psalmist raakt buiten zichzelf van vervoering als hij nadenkt over "de heerlijkheid der heiligheid" en "de schoonheid des HEEREN". Schoonheid ontstaat wanneer elementen samenkomen volgens de wetten van harmonie. Hoe mooier de onderdelen, en hoe volmaakter ze samenklinken, hoe groter de schoonheid.

Hoe hoog en heerlijk moet dan de schoonheid zijn van déze eigenschap, die de volmaakte samenvoeging is van al Zijn oneindige volmaaktheden! Nu zie je waarom deze eigenschap ons met ontzag vervult. In de ideale mens werken alle gaven en krachten, van geest, zedelijkheid en lichaam, in volmaakte harmonie samen. Ze maken zoete muziek, want Gods beeld is helder en zuiver in het hart van die mens. Maar helaas, wat staan wij ver van dat ideaal af! In de mens zoals hij werkelijk is, is de zuiverheid bevlekt. De schoonheid is beschadigd en de harmonie is omgeslagen in schurende wanklank, "als zoete klokken die uit de maat jangelen".

Hoe dat is gekomen, gaan we nu niet na. We voelen allemaal zelf aan dat het zo is. Daarom maakt deze eigenschap ons zo bang en vol ontzag. Het is het ontzag van volstrekte zuiverheid tegenover onzuiverheid. Het is het ontzag van volmaakte schoonheid tegenover misvorming, en van eer tegenover oneer en schande. Eén woord vat het allemaal samen: het is het ontzag van heiligheid tegenover zondigheid. Hoe kunnen wij dan naderbij komen bij Hem, voor Wie engelen zich buigen en aartsengelen hun gezicht verhullen? Bij Hem, in Wiens ogen zelfs de witte glans van de hemel bevlekt is met onreinheid? — Joseph LeConte, in "Religion and Science", 1874.

Vers 9

"De heerlijkheid des heiligdoms." De godsdienst van het evangelie van Christus is "de heerlijkheid der heiligheid": in zijn Auteur, zijn plan en zijn vruchten. Ten eerste in zijn Auteur. Alles wat wij ons bij schoonheid of heiligheid kunnen voorstellen, zien we terug in Gods eigenschappen. Dat geldt als we ze in hun onderlinge harmonie bekijken, maar ook als we er één afzonderlijk beschouwen... Ten tweede in zijn plan. Kijk naar het evangelie waar je maar wilt, en bekijk alles wat erover is geopenbaard: je ziet dat het helemaal "schoonheid" is. Een passender naam dan "de heerlijkheid der heiligheid" kunnen we het niet geven.

Ten derde in zijn vruchten. Er is een heilige afzondering, een mooie trek van heiligheid, een afzondering in karakter, gevoelens en gedrag. Dat zijn allemaal vruchten van de genade, en zo wordt de mens mooi in heiligheid. — Leigh Richmond, 1772-1827.

Vers 10

"Zegt onder de heidenen: de HEERE regeert." In de oude Latijnse vertaling staat deze zin zo: "Zegt onder de heidenen dat de Heere regeert vanaf het hout." Justinus Martyr verwijt de Joden dat zij de woorden "a ligno", apo xulou, hebben weggekrabd. In het oorspronkelijke Hebreeuws en in de Septuaginta staan ze niet. Mevrouw Charles geeft het vers zo weer:

> *"De waarheid die David leerde zingen,*
> *bereikt hier haar diepe vervulling;*
> *vertel het aan heel de aarde: de Heere is Koning!*
> *Zie, van het kruis regeert Hij als Koning!"*

— *Uit "Christ in Song. Hymns of Immanuel, with Notes by P. Schaff", 1870.*

Vers 10

"Zegt onder de heidenen: de HEERE regeert." Een verlangen voelen is niet genoeg. We moeten "onder de heidenen" zeggen: "De HEERE regeert." De Heere heeft ons opgedragen om "in de hele wereld te gaan en het evangelie te prediken aan alle schepselen". We moeten hun vertellen wat Christus ons heeft geleerd, en hun eigenlijk gewoon zeggen: "De HEERE regeert." ... Als we naar de heidenen gaan en zeggen: "de Heere regeert", wijzen we hun op allerlei dingen in de schepping. We wijzen op de sterren aan de hemel, op de schoonheid van de planten, op wat dag na dag gebeurt door Gods voorzienigheid, op het lichaam dat zo ontzagwekkend en wonderlijk gemaakt is, en dat steeds weer wordt onderhouden en verzorgd.

Onze tekst kunnen we gemakkelijk halen uit alles wat ons omringt, en dan zeggen: "De Heere regeert." Maar we moeten daar niet stop-

pen. Het is goed om een juiste kijk te hebben op God als Schepper. Maar we kunnen Hem alleen "in de heerlijkheid der heiligheid" prijzen als we Hem zien als de God van de Verlossing. — Leigh Richmond.

Vers 10

"Zegt onder de heidenen: de HEERE regeert." Dat moet de leus van de christen zijn, zoals het de leus van de Israëliet was. De vroegste prediking van onze Zaligmaker en van Zijn discipelen was de prediking van het evangelie van het koninkrijk. En juist omdat Hem alle macht was gegeven in de hemel en op de aarde, stuurde Jezus na Zijn opstanding uit de doden Zijn apostelen de wereld in om alle volken te gaan onderwijzen. Wat de apostelen daarna predikten, kwam, zoals algemeen wordt erkend, neer op het Koninkrijk van God. — J. F. Thrupp.

Vers 10

"Zegt onder de heidenen." Ga, jullie die al proselieten van Hem zijn geworden, en maak overal, in alle landen, bekend dat Christus, de Heere, de Heerser van de wereld is, en dat Hij alleen haar gelukkig kan maken. Wie zich aan Zijn bestuur onderwerpt, laat Hij in vrede wonen. Zij worden niet meer zo gestoord door oorlogen en onrust als vroeger. Hij zal aan iedereen gelijk recht doen. Hij laat niet toe dat het goede onbeloond blijft, en ook niet dat het kwade zonder straf wegkomt. — Symon Patrick.

Vers 10

"Ook zal de wereld bevestigd", enz. De natuurlijke wereld zal standhouden. Dat de wereld er staat en niet omvalt, is te danken aan Christus als Middelaar. De zonde heeft haar aan het wankelen gebracht en doet dat nog steeds. Maar Christus is de Verlosser, en Hij draagt alle dingen en bewaart de gang van de natuur. De mensenwereld zal standhouden en worden bewaard, totdat iedereen is binnen-

geroepen die bij de uitverkiezing van de genade hoort. Dat geldt ook al is het een schuldige en tartende wereld. Voor zover mensen de christelijke godsdienst aannemen, geeft die staten en koninkrijken een vaste grond en houdt ze de goede orde onder mensen in stand.

De gemeente in de wereld zal onwankelbaar vaststaan, want ze is gebouwd op een rots, en de poorten van de hel zullen haar nooit overweldigen. Ze is een "koninkrijk dat niet bewogen kan worden". — Matthew Henry.

Vers 10

"Zij zal niet bewogen worden." De geologie schrijft haar gegevens in de rotsen. Daaruit leren we hoe talrijk en hoe ingrijpend de omwentelingen van het oppervlak en de korst van de aarde in vroegere tijden zijn geweest. We leren hoe vaak en hoe lang het huidige droge land afwisselend boven en onder de oceaan heeft gelegen. We leren hoe vaak de aardkorst gebroken, gebogen en ontwricht is: nu omhooggestuwd, dan weer neergegooid, dan weer geplooid door druk van opzij. We leren hoe vaak gesmolten stof door haar lagen en door haar spleten naar boven is geperst. Kortom, we leren hoe elk deeltje van de bereikbare delen van de aarde volledig van gedaante is veranderd.

En vooral als we bedenken hoe sterk het bewijs is dat er onder de vaste korst oceanen van vloeibare stof bestaan, en dat waarschijnlijk het hele binnenste van de aarde in die toestand is, met genoeg uitzettingskracht om de aarde aan stukken te scheuren. Als we al deze feiten overzien, kunnen we niet anders dan voelen dat het aardoppervlak heel onveilig moet zijn en makkelijk kan veranderen.

Maar zo is het niet. Integendeel: de aarde is nu in een toestand van blijvende gelijkmatigheid en volledige veiligheid. Alleen zijn er die betrekkelijk kleine rampen die het gevolg zijn van aardbevingen, vulkanen en plaatselijke overstromingen. Zelfs het klimaat is in historische tijden niet algemeen veranderd. Baron Fourier heeft met diepgaand

wiskundig onderzoek aangetoond dat dit zo is, ook al zijn de binnenste delen van de aarde gloeiend heet onder een korst van dertig of veertig mijl. De temperatuur aan het oppervlak wordt allang niet meer beïnvloed door de gesmolten kern. Ze is nu niet meer dan een zeventiende graad warmer dan ze zou zijn als het binnenste van ijs was. En honderdduizenden jaren zullen haar daardoor niet meer dan een zeventiende graad doen dalen.

Dan de angst dat de hele aardkorst kan doorbreken en in de gesmolten stof eronder kan vallen. Bedenk maar hoe stevig en sterk een massa harde rots van vijftig tot honderd mijl dik moet zijn, en je angst voor zo'n ramp zal waarschijnlijk verdwijnen. Zo'n gelijkmatig klimaat en zo'n bescherming tegen algemene ondergang zijn onmisbaar voor het welzijn en het bestaan van de dierlijke natuur. Maar er is oneindige wijsheid en goedheid voor nodig geweest om de machtige krachten van verandering en verwoesting, die in de aarde zitten, zo te regelen en tegen elkaar af te wegen. Ze houden elkaar nu in bedwang, en maken de wereld al zoveel duizenden jaren tot een rustige, onveranderde en veilige woonplaats. Die wijsheid moet zeker door oneindige goedheid zijn bestuurd. — Edward Hitchcock, in "The Religion of Geology", 1851.

Vers 11

"Dat de hemelen zich verblijden." De hele schepping, levend en levenloos, heeft gekreund onder het gewicht van de vloek. Zo zal ook de hele schepping meedelen in de grote bevrijding. — "The Speaker's Commentary", 1873.

Vers 11

"Dat de zee bruise."

> *O koningin van alle elementaire krachten, geheim van de wateren,*
> *zee die nooit slaapt!*

> *Hartstochtelijke redenaar met verheven lippen, wiens golven bewijzen zijn voor het bestaan van God!*
>
> — *Robert Montgomery, 1807-1855.*

Verzen 11-12

God neemt de heilige blijdschap en de lofzang graag aan van iedereen die het koninkrijk van Christus oprecht het beste toewenst, hoe klein diegene ook is. De zee kan niets anders dan bruisen. Hoe de bomen van het woud laten zien dat ze blij zijn, weet ik niet. Maar "Hij Die de harten doorzoekt, weet wat de zin des Geestes is", en Hij begrijpt de taal van de zwaksten, ook als die maar stamelt. — Matthew Henry.

Verzen 11-13

In deze verzen zit schoonheid en kracht van een allesomvattende soort. Ze laten alles bijeenkomen onder de erkende heerschappij van de regerende Christus. Het hemelse en het aardse verheugen zich samen in de zegen van de Heere van de vrede, die men erkent. Heel de psalm is een lieflijke klank van profetie over het duizendjarig rijk. — Arthur Pridham.

Verzen 11-13

Geen jubel in de hele natuur is verheven genoeg om Psalm 96 te overtreffen, en die wordt dan ook vaak geroemd. De hele schepping, levend en levenloos, zingt daarin samen de lof van haar Maker. Hier lijkt de poëzie de hoogste toon van triomf en vreugde te kiezen en, als ik het zo kan zeggen, te baden in uitbundige blijdschap. — Robert Lowth.

Verzen 11-13

Sommigen denken bij de hemel aan engelen, bij de aarde aan mensen, bij de zee aan onrustige geesten, en bij bomen en velden aan de heidenen die zouden gaan geloven. We hoeven dat niet vreemd te vin-

den, want zulke persoonsverbeeldingen komen in de Schrift vaak voor. — Adam Clarke.

Vers 12

"Dat het veld huppele van vreugde met al wat er in is", enz. Laat boeren, herders en iedereen die op het land woont opspringen van blijdschap. Laat ook houthakkers en boswachters juichen, als ze die gelukkige dag zien aanbreken. Op die dag worden alle afgoden die daar worden vereerd, omvergehaald, samen met hun heilige bosjes. — Symon Patrick.

Vers 12

"Verblijdt." Het werkwoord wgr beschrijft een trillende beweging, zoals die van de voeten van een danser of van de lip van een zanger. — Samuel Horsley.

Vers 12

"De bomen des wouds."

> *Zijn lof, o winden die uit de vier hoeken waaien,*
> *adem zacht of luid, en zwaai uw kruinen, o dennen,*
> *en met elke plant erbij, ten teken van aanbidding, zwaai! — John Milton.*

Verzen 12-13

"Hij komt", enz.

> *Het was op de vrolijke, vrolijke kerstavond*
> *dat ik zuchtend langs de kerk liep, over de troosteloze heide.*
> *"O, nooit zullen zonde en nood en wee deze aarde verlaten,*
> *en de klokken spotten slechts met het kermen rondom, zo blij zingen zij.*
> *Hoe lang, o Heere, hoe lang voordat U weer komt?"*
>
> *"Nog altijd, in kelder en op zolder en op de troosteloze heide,*
> *kermen de wezen, wenen de weduwen, zwoegen de armen tevergeefs,*

tot de aarde ziek is van uitgestelde hoop, al klinken de kerstklokken blijde."
Toen steeg een blij geschal op van het wilde gevogelte op het meer, onder de sterren, over de sneeuw, als helder klokgelui.
En een stem in mij riep: "Luister! Kerstliederen, zelfs hier!
Al zwijg je, toch zingen de sterren en de sneeuw boven hun werk door."

"Blinde! Ik leef, Ik heb lief, Ik regeer: en door alle volken heen klinkt nu al de donder van Mijn oordelen door.
Volbreng jij jouw werk maar, net zoals dat wilde gevogelte het doet: dan zul je het kermen niet minder opmerken, maar er toch engelen doorheen horen zingen."

— *Charles Kingsley*, 1858.

Vers 13

"Want Hij komt, want Hij komt." Dat God zou komen, was moeilijk te geloven. Daarom verklaart de profeet het twee keer: Hij komt, en wel als Rechter en Koning, als Heerser over allen. — Martinus Bucerus in "Expos. Ecclesiast."

Vers 13

"Hij komt." Er staat niet awby, "Hij zal komen", maar jpvl ab, "Hij komt". Zo toont de tekst hoe dichtbij de tijd is. De dag breekt bijna aan en de rechtbank is klaar om zitting te houden: "De Rechter staat voor de deur", Jak. 5:9. — Thomas Watson.

Vers 13

"Te richten." Vatablus merkt op dat hier "richten" gebruikt wordt in plaats van "regeren": judicare pro regere. In de beginperiode van het Heilige Land hadden rechters namelijk zowel de macht van koningen als die van magistraten. De Heere komt om voor alle volken een wijzere rechter te zijn dan Samuël, een grotere kampioen dan Simson en een sterkere redder dan Gideon. — C.H.S.

Vers 13

"Hij komt om de aarde te richten." Dat wil zeggen: om de aarde in orde te brengen en haar Gideon en Simson te zijn, haar heerser. Hij komt om alles waar te maken wat het boek Richteren zegt over het werk van een rechter. Zoals Hengstenberg schrijft, gaat het om "een genadig richten". Het is niet slechts een tijd van zaken afhandelen of vonnissen uitspreken. Het is een jubeljaar. Onze wereld heeft nog nooit zo'n gelukkige dag gekend. Wie verlangt daar niet naar? Wie bidt daar niet om? Het is de dag van de glorie van de Rechter, en tegelijk de dag van de bevrijding van onze wereld.

Dan wordt "het oordeel dezer wereld" (Joh. 12:31, 16:11) voltooid, dat Zijn kruis is begonnen en vastgelegd. Satans heerschappij wordt dan volledig neergeslagen en de vloek verdwijnt. Dit alles wordt hier vooruitgezien, en daarom geven wij deze psalm de titel: De eer die toekomt aan Hem Die komt om de aarde te richten. — Andrew A. Bonar.

Vers 13

"Hij komt om de aarde te richten", enz. In dit nieuwe lied pakken ze de woorden van Henoch op, de zevende na Adam (Judas 1:14), die predikte dat de Heere zou komen om de wereld te oordelen. — Chr. Wordsworth.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Wat nieuw is aan de genade.

1. Een nieuw heil.
2. Het schept een nieuw hart.
3. Het geeft een nieuw lied in.
4. Het brengt nieuwe getuigenissen,

5. en die maken nieuwe bekeerlingen.

Verzen 1-3

1. Het doel waar we naar verlangen: de aarde zien zingen voor de HEERE en Zijn Naam zien zegenen.
2. De middelen die genoemd worden: Zijn heil van dag tot dag laten zien, Zijn eer vertellen enz.
3. Het staat vast dat het gebeurt. De Heere heeft het gezegd. "O zingt", enz. Wanneer Hij beveelt, hoort de aarde te gehoorzamen. — G.R.

Verzen 1-3

Hoe de ijver groeit.

1. De bron van een verlangen dat zich uitbreidt, Ps. 96:1.
2. Het beekje van dagelijkse, praktische inzet, Ps. 96:2.
3. De brede rivier van de zending naar andere landen, Ps. 96:3. — C.D.

Verzen 1-9

We moeten God eer bewijzen.

1. Met gezang, Ps. 96:1-2.
2. Met predikingen, Ps. 96:3.
3. Met diensten voor God, Ps. 96:7-9.

— *Matthew Henry.*

Vers 3 (eerste zinsdeel)

1. Vertel de heidenen hoe glorierijk Gods volmaaktheden zijn, zodat ze Hem erkennen als de ware God.
2. Vertel hoe glorierijk Zijn heil is, zodat ze Hem aannemen als hun enige Verlosser.

3. Vertel hoe glorierijk Zijn voorzienigheid is, zodat ze op Hem vertrouwen als hun trouwe beschermer.
4. Vertel hoe glorierijk Zijn woord is, zodat ze het hoger waarderen dan al hun andere bezit.
5. Vertel hoe glorierijk het is om Hem te dienen, zodat ze die dienst kiezen als hun edelste werk.
6. Vertel hoe glorierijk Zijn woonplaats is, zodat ze die zoeken als hun beste thuis. — William Jackson.

Vers 3

1. Wat het evangelie is: "Gods eer" en "Zijn wonderen".
2. Wat we ermee moeten doen: het verkondigen.
3. Wie het moeten horen: "onder de heidenen", alle volken.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

"Onder alle volken Zijn wonderen."

1. De wonderen van Zijn Wezen, om ontzag in hen te wekken.
2. De wonderen van Zijn schepping, om hen met verbazing te vervullen.
3. De wonderen van Zijn oordelen, om hen door vrees in toom te houden.
4. De wonderen van Zijn genade, om hen met liefde aan te trekken. — W. Jackson.

Verzen 4-6

Een preek over zending.

1. Zet Jehova uit de Bijbel naast goden die mensen bedacht hebben.
2. Kies tussen de aanbidding van God en afgoderij.
3. Een oproep om je in te spannen voor mensen die afgoden dienen. — C.D.

Vers 6

"Majesteit en heerlijkheid zijn voor Zijn aangezicht."

1. Ze stralen van Hem uit.
2. Ze worden aan Hem toegeschreven als Zijn voortreffelijkheden.
3. Ze kenmerken alles wat Hij doet.
4. Ze zijn het merkteken van allen die vlak bij Hem wonen. — W. Jackson.

Vers 6 (laatste zinsdeel)

Wat zien we in Gods heiligdom? Sterkte en heerlijkheid. En wat kunnen we daar krijgen? Dat staat in Ps. 90:17: sterkte en schoonheid. — C.D.

Vers 8

Jehova heeft een natuur en een karakter die alleen bij Hem horen. Hij vervult allerlei ambten en staat in allerlei betrekkingen tot ons. Ook heeft Hij veel werken gedaan die alleen Hij kon doen. Om al die redenen zijn Zijn schepselen Hem iets verschuldigd. Als we Hem liefhebben en Hem dienen zoals Zijn natuur, karakter, ambten en werken verdienen, dan geven we Hem de eer die Zijn Naam toekomt.

1. Laten we onderzoeken wat Jehova toekomt vanwege Zijn natuur.
2. Laten we nagaan wat Jehova toekomt vanwege het karakter dat Hij heeft.
3. Laten we bekijken wat God toekomt vanwege de betrekkingen en ambten die Hij vervult, namelijk die van Schepper en Onderhouder.
4. Wat Jehova toekomt vanwege de werken die Hij heeft gedaan in de natuur, in de voorzienigheid en in de verlossing. — E. Payson.

Vers 8

Wie of wat we aanbidden. Hoe we aanbidden. Wat er bij aanbidding hoort (een offerande). Waar we aanbidden. — C.D.

Vers 9 (eerste zinsdeel)

Ware en valse aanbidding onder de loep.

1. Valse aanbidding: in het duister van onwetendheid, in de dofheid van louter vorm, in het stuitende van de zonde die we blijven toelaten, in de afschuwelijkheid van huichelarij.
2. Ware aanbidding: “in de heerlijkheid der heiligheid”. — C.D.

Vers 9

Heilige vrees is onmisbaar in een ware godsdienst.

Verzen 10-13

Het bewind van de gerechtigheid.

1. De aankondiging van een rechtvaardige Koning en Rechter.
2. Het blije onthaal dat voor Hem klaarstaat.
3. Zijn heerlijke komst. — C.D.

Verzen 11-12

De natuur leeft mee met het werk van de genade. Let vooral op hoe dat volledig tot uiting komt in het duizendjarig rijk.

Psalm 97

Onderwerp

De vorige psalm bezong de lof van de HEERE bij de verkondiging van het evangelie onder de heidenen. Deze psalm lijkt daarop voort te bouwen en wijst vooruit naar het krachtige werk van de Heilige Geest. Hij breekt de reusachtige stelsels van dwaling en werpt de afgoden omver. Over de zee klinkt een roep naar de kustlanden: juich, want Jezus is Koning (Ps. 97:1). Het heilige vuur daalt neer (Ps. 97:3) en het evangelie schiet als een bliksemflits uit de wolken (Ps. 97:4). Alle moeilijkheden smelten weg (Ps. 97:5) en alle volken zien de heerlijkheid van God (Ps. 97:6).

De afgoden staan beschaamd (Ps. 97:7), de gemeente jubelt (Ps. 97:8) en de HEERE wordt hoog verheven (Ps. 97:9). Aan het slot roept de psalm op tot heilige standvastigheid in de vervolging die zou komen. Hij zegt de heiligen ook dat zij mogen blijven juichen: hun pad is helder en hun loon is heerlijk en zeker.

Moderne critici zijn altijd bezig de psalmen aan iedereen toe te schrijven behalve aan David. Zij beschouwen het als een prestatie wanneer zij dit lied kunnen dateren op een tijd na de ballingschap. Er staan namelijk zinnen in die lijken op wat de latere profeten zeggen. Maar wij durven te stellen dat het net zo goed kan dat de profeten Davids woorden hebben overgenomen. Dat een onbekende schrijver van hen heeft geleend, is niet waarschijnlijker. Van één psalm in deze reeks staat dat hij "van David" is. Wij geloven dat alle andere er op dezelfde plaats bij horen en van dezelfde dichter zijn. Het is geen be-

langrijke kwestie. Wij noemen haar slechts omdat sommige critici er trots op lijken te zijn steeds nieuwe theorieën te bedenken. Bovendien denken sommige lezers dat dit een zeker bewijs is van een enorme geleerdheid. Wij geloven niet dat hun theorieën het papier waard zijn waarop ze gedrukt staan.

Indeling

De psalm bestaat uit vier delen van elk drie verzen. Eerst wordt de komst van de HEERE beschreven (Ps. 97:1-3). Daarna lezen we wat die komst voor de aarde betekent (Ps. 97:4-6). Het derde deel laat zien hoe zij werkt op de heidenen en op het volk van God (Ps. 97:7-9). Het laatste deel is een vermaning én een bemoediging tegelijk. Het dringt aan op heiligheid en wijst de weg naar blijdschap (Ps. 97:10-12).

Uitleg

Vers 1

"De HEERE regeert." Hier ligt het wachtwoord van de hele psalm, en het is kort en krachtig: Jehova regeert. Het is ook de kern van de verkondiging van het evangelie en de grondslag van het koninkrijk van het evangelie. Jezus is gekomen en "is gegeven alle macht in hemel en op aarde". Daarom roept men de mensen op Hem gehoorzaam te geloven. De heiligen vinden troost in deze woorden. Alleen opstandelingen weten er iets op aan te merken en bijten zich erin vast. "De aarde verheuge zich", want daar is alle reden voor.

Andere heersers brachten onrecht, onderdrukking, bloedvergieten en angst. Maar het koningschap van de oneindig genadige Jehova is de hoop van de mensheid. Als alle mensen zich eraan overgeven, krijgt ons geslacht het paradijs terug. Ook de aarde zelf mag blij zijn dat haar Maker en rechtmatige Heere Zijn eigendom komt opeisen.

Evenzo mag heel de mensheid blij zijn, want elke onderdaan die zich vrijwillig overgeeft, ontvangt van Jezus een onnoemelijke zegen. “Dat veel eilanden zich verblijden.” Voor de oude Israëlieten waren alle plaatsen aan de overkant van de zee eilanden. Het woord staat dus voor alle landen die je met een schip kunt bereiken.

Toch is het opvallend dat juist op echte eilanden enkele van de grootste overwinningen van het Kruis zijn behaald. Ons eigen gezegende land is daarvan een voorbeeld, en de eilanden van Polynesië en het koninkrijk Madagaskar al evenzeer. Er zijn heel veel eilanden. Mochten ze allemaal Heilige Eilanden worden, Eilanden van de Heiligen! Dan zijn ze ook allemaal Gelukkige Eilanden en echte Formosa’s. Menig land heeft zijn rust aan de zee te danken, en dat verdient dank. Was het niet door water afgesloten, dan was het verwoest. De bewoners moeten daarom de HEERE prijzen. Hij heeft hen met een gracht omringd en hun een betere verdediging gegeven dan koperen grendels.

Jezus verdient het Heere van de Eilanden te zijn. Zijn lof moet klinken langs elke kust waar de golven op slaan. Amen, het zij zo.

Vers 2

“Rondom Hem zijn wolken en donkerheid.” Zo toonde de HEERE Zich op de Sinaï. Zo moet Hij Zijn wezenlijke Godheid altijd bedekken als Hij Zich aan de mensenkinderen laat zien. Anders zou Zijn overweldigende heerlijkheid hen vernietigen. Elke openbaring van God is tegelijk een verhulling. Zijn oneindige luister moet worden gesluierd, anders kunnen eindige wezens er niets van zien. Dat zien we ook vaak in de manier waarop Hij de wereld bestuurt. Hij voert plannen uit die louter liefde zijn en verbergt dan het doel van Zijn genade. Zo komt het aan het eind des te helderder uit.

“Het is de eer van God een zaak te verbergen.” Donkere wolken van vervolging hangen boven de geschiedenis van Zijn gemeente. Soms valt er een beklemmende duisternis. Toch is de HEERE er. Mensen

zien het heldere licht in de wolken een tijd niet, maar op Zijn tijd breekt het door. Dan zijn de vijanden van het evangelie volkomen verbijsterd.

Deze tekst leert ons hoe vermetel het is te proberen het wezen van de Godheid te doorgronden. Ook toont hij ons hoe nutteloos het is om het geheim van de Drie-eenheid te willen begrijpen, en laat ons zien hoe aanmatigend het is de Allerhoogste voor de rechtbank van het menselijk verstand te dagen, en hoe dwaas het is de Eeuwige voor te schrijven hoe Hij moet handelen. De wijsheid bedekt haar gezicht en aanbidt de barmhartigheid die Gods plan verborgen houdt. De dwaasheid stormt er blindelings op af en gaat ten onder: eerst wordt zij verblind en straks verteerd door de gloed van de heerlijkheid.

"Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Zijns troons." Daar woont Hij. Nooit wijkt Hij af van volkomen rechtvaardigheid en recht. Zijn troon staat vast op de rots van de eeuwige heiligheid. Gerechtigheid is Zijn onveranderlijke eigenschap en recht stempelt alles wat Hij doet. Wat maakt het uit dat wij niet kunnen zien of begrijpen wat Hij doet? Wij weten zeker dat Hij ons of een ander schepsel van Hem nooit onrecht zal aandoen. Is dat niet genoeg om ons in Hem te verblijden en Hem te aanbidden? Goddelijke soevereiniteit is nooit tirannie. Jehova is een alleenheerser, maar geen dwingeland. Volstrekte macht is veilig in de handen van Hem Die niet kan dwalen en nooit onrecht doet. Straks wordt de rol met de raadsbesluiten opengeslagen, met de boeken van Gods voorzienigheid. Dan zal geen oog daarin één woord vinden dat doorgehaald moet worden. Er staat geen lettergreep van dwaling in, geen regel van onrecht, geen letter van onheiligheid. Van niemand anders dan de Heere van alles kan dat gezegd worden.

Vers 3

"Een vuur gaat voor Zijn aangezicht heen." Het vuur gaat vooruit als een voorhoede die de weg vrijmaakt. Zo ging het op de Sinaï en zo

moet het zijn. Gods Wezen is kracht, en die kracht verteert alle tegenstand. Almacht is een verslindende vlam. Zij verbrandt Zijn vijanden aan alle kanten. God is lankmoedig. Maar als Hij komt om recht te spreken, maakt Hij korte metten met de onrechtvaardigen. Zij zullen zijn als kaf voor het vuur. Wie dit vers op de komst van Jezus en de nederdaling van de Geest toepast, denkt aan de tongen als van vuur, en aan de kracht die het evangelie vergezelde, zodat alle verzet snel bezweek.

Ook nu nog baant het evangelie zich zijn eigen weg, overal waar het in geloof en in de kracht van de Geest wordt gepredikt. Onstuitbaar vernietigt het leugen, bijgeloof, ongeloof, zonde, onverschilligheid en een hard hart. In het evangelie regeert de HEERE. Daarom moet de aarde juichen.

Vers 4

"Zijn bliksemen verlichten de wereld." Bij onweer baadt heel de natuur in een akelig fel licht. Zelfs de zon lijkt dof naast de gloed van de bliksem. Als al de gewone lichten van de natuur al zo fel schitteren, hoe heerlijk moet dan de Godheid Zelf zijn! Als God het gordijn maar even openschuift, staan de volken versteld. Het licht dwingt hen hun ogen af te schermen en het hoofd te buigen in diepe ontzetting. In het evangelie verlicht Jezus de aarde met een gloed van waarheid en genade. Zoiets is nooit eerder gezien of zelfs maar bedacht.

In de dagen van de apostelen flitste het woord van het ene einde van de hemel naar het andere. Geen enkel stuk van de beschaafde wereld bleef zonder licht. "Het aardrijk ziet ze en het beeft." In Gods tegenwoordigheid siddert de vaste aarde. Verbijsterd door Zijn heerlijkheid wordt zij door angst door elkaar geschud. Deze woorden passen ook uitstekend bij de komst van onze Heere en de opbouw van Zijn koninkrijk onder de mensen. Niets heeft ooit zo'n schok en zo'n opschudding veroorzaakt als de verkondiging van het evangelie. Niets was ook majestueuzer dan zijn opmars. Het zette de wereld op zijn

kop, maakte bergen vlak en vulde dalen op. Jezus kwam, zag en overwon. Toen de Heilige Geest op Zijn dienstknechten rustte, joeg hun weg voort als een geweldige storm. De waarheid sloeg in met de kracht en de snelheid van een donderslag. Wijsgeren en priesters, vorsten en volk raakten volkomen in verwarring en konden er niets tegen doen. Het zal weer zo gaan. Het geloof zet de wereld nu al in brand en doet de volken heen en weer wankelen.

Vers 5

"De bergen smelten als was voor het aanschijn des HEEREN." Ook de dode natuur kent haar Schepper. Op haar eigen manier aanbidt zij Hem. Staten en koninkrijken staan als bergen in de wereld. Als Hij hun einde bepaalt, lossen ze helemaal op. Stelsels die zo oud zijn en zo diep wortelen als de heuvels, verdwijnen zodra Hij ze maar aankijkt. In de tijd van Pinksteren en in de eeuwen daarna zag je dat overal. Het heidendom boog voor de blik van Jehova Jezus. De tirannieke machten die erop steunden, smolten weg als was.

"Voor het aanschijn des HEEREN der ganse aarde." Zijn heerschappij reikt overal en Zijn kracht is overal te voelen. Mensen krijgen de bergen niet van hun plaats. Ze beklimmen ze met moeite en banen zich met ongelooflijk zwoegen een weg door de ontoegankelijke streken. Bij de HEERE is dat anders. Waar Hij is, ontstaat een vrije doorgang. De hindernissen verdwijnen en er ligt een gebaande weg. Dat doet Hij niet met Zijn hand, alsof het Hem moeite kostte. Het gebeurt door Zijn aanwezigheid alleen, want met één woord of één blik gaat er kracht van Hem uit.

Ach, dat de HEERE zo bij Zijn gemeente was, nu, op dit uur! Dat is onze enige echte nood. Met Hem erbij zouden de bergen van moeilijkheden op de vlucht slaan en zouden alle obstakels verdwijnen. "O, dat Gij de hemelen scheurdet en nederdaalde, dat de bergen van Uw aangezicht wegvloeiden." Dat geldt ook voor het kleine wereldje van onze eigen natuur. Als Jezus daar als Koning aanwezig is, werkt Hij als

een vuur. Het verteert onze begeerten en laat onze zielen smelten tot gehoorzaamheid. Soms twijfelen we of de Heere wel in ons is, omdat Hij achter wolken schuilgaat. Maar dan krijgen we opnieuw de zekerheid dat Hij in ons woont. Zijn licht schijnt naar binnen en vervult ons met heilig ontzag. Tegelijk maakt de warmte van de genade ons zacht. We worden tot berouw bewogen, tot overgave en gehoorzaamheid, zoals was week wordt bij het vuur.

Vers 6

"De hemelen verkondigen Zijn gerechtigheid." Je ziet haar zo duidelijk alsof zij dwars over de lucht geschreven staat. Hemel en aarde stralen in haar licht. Geïnspireerde dichters schilderen graag de hele schepping als iets dat meeleeft met Gods heerlijkheid. Dat is niet alleen mooie dichtkunst, want er zit een grote waarheid onder. Door de zonde van de mens is heel de schepping gaan zuchten. Ze zal ook meedelen in de vreugde als de mens wordt hersteld.

"En alle volken zien Zijn eer." Het heerlijke evangelie raakte zo bekend en werd zo wijd verspreid, dat elke ster het leek uit te roepen en de hemelen zelf het schenen bekend te maken. Daarom maakten alle volkeren van de wereld er kennis mee. Zij kregen de overweldigende heerlijkheid te zien van Gods genade, die daarin schittert. Mocht het snel zover komen! Laat de oude zendingsijver herleven, zodat de blijde boodschap nog bij elke stam van Adams geslacht aankomt en alle vlees opnieuw Jehova's heerlijkheid ziet. Het moet zo komen. Laten we ons daarom verheugen voor het aangezicht van de HEERE.

Vers 7

"Beschaamd moeten wezen allen, die de beelden dienen, die zich op afgoden beroemen." Dat gebeurt ook. Schaamte bedekt hun gezicht. Als ze terugdenken aan hun vroegere dwaze grootspraak, worden ze rood. Wie plechtig vereert wat een mens met zijn handen heeft uitgesneden, en zijn vertrouwen vestigt op een leeg niets, handelt rede-

loos. Keert hij zich van zoveel onzin af, dan mag hij zich terecht schamen. Een man die een beeld aanbidt, is zelf niet meer dan het beeld van een mens. Zijn verstand moet hem hebben verlaten. Wie op een afgod roemt, roemt voor niets.

"Buigt u neder voor Hem, alle gij goden!" Buig u neer, ingebeelde goden! Laat Jupiter hulde brengen aan Jehova. Laat Thor zijn hamer neerleggen aan de voet van het kruis. Laat Juggernaut zijn bloedbevlekte wagen uit de weg van Immanuël halen. Als zelfs valse goden de komende Heere moeten aanbidden, hoeveel te meer dan de godgelijke wezens in de hemel, de engelen? Paulus haalt deze tekst aan als de stem van God tot de engelen, toen Hij Zijn Zoon in de wereld zond. Alle machten moeten de hoogste Macht erkennen. Zij ontlenen hun enige rechtmatige gezag immers aan de HEERE. Daarom moeten ze er te allen tijde voor zorgen dat ze Zijn hoogheid erkennen met de eerbiedigste aanbidding.

Vers 8

"Sion heeft gehoord, en het heeft zich verblijd." De heidenen worden beschaamd, maar Gods volk viert de overwinning, want het ziet zijn God graag verheven. Er komt een dag waarop het letterlijke Sion, dat zo lang verlaten was, zich verblijdt in het heil dat voor allen is. In het begin gebeurde dat al, toen de apostelen in Jeruzalem woonden. De goede dagen komen terug. "En de dochteren van Juda hebben zich verheugd." Elke gelovige is blij als hij ziet dat valse stelsels uit elkaar vallen en afgoden omvergaan. De oordelen van de HEERE geven zuivere vreugde aan wie de ware God in geest en waarheid aanbidt.

In de eerste eeuwen van het christendom was het gelovige Israël blij toen Christus' koninkrijk zegevierde onder de heidenen. Nu nog zijn de dochters van Juda een tijdlang afgedwaald, maar ook zij zullen meeleven wanneer Jehova, hun God, door het evangelie van Zijn dierbare Zoon wijd en zijd Koning wordt. De vrouwen van Juda gingen

David met dans tegemoet en bezongen zijn zege op de Filistijn. Zo zullen zij ook de triomftochten bezingen van Davids Zoon en Heere.

Vers 9

"Want Gij, HEERE! zijt de Allerhoogste over de gehele aarde." Daarom zijn we blij dat de afgoden verdwijnen en dat heel de mensheid zich buigt voor Uw troon. Er is maar één God. Een tweede kan er niet zijn. Hij is boven alles en zal dat altijd blijven. "Gij zijt zeer hoog verheven boven alle goden." Dat is zo hoog als *alles* boven niets staat, en volmaaktheid boven dwaasheid. Jehova is niet alleen hoog boven Judea. Hij is hoog boven de hele aarde. Hij staat ook niet alleen boven de mensen, maar boven alles wat men een god kan noemen. Er komen dagen waarin alle mensen dit inzien. Dan geven zij de HEERE de eer die Hem alleen toekomt.

Vers 10

"Gij liefhebbers des HEEREN! haat het kwade." Want Hij haat het. Zijn vuur verteert het en Zijn bliksems treffen het. Zijn aanwezigheid schudt het van zijn plaats en Zijn heerlijkheid brengt iedereen die het liefheeft in verwarring. We kunnen God niet liefhebben zonder te haten wat Hij haat. We moeten het kwade niet alleen vermijden en weigeren het te steunen. We moeten ons ertegen wapenen en er een oprechte woede tegen voelen. "Hij bewaart de zielen Zijner gunstgenoten." Zij hoeven dus niet bang te zijn om de strijd aan te zeggen aan wie de zonde in bescherming neemt.

De heiligen zijn de veilige mensen. Ze zijn gered en zullen gered worden. God bewaart wie Zijn wet bewaren. Wie de HEERE liefhebben, zien Zijn liefde in hoe Hij hen beschermt tegen hun vijanden. Houden zij zich ver van het kwaad, dan houdt Hij ook het kwaad ver van hen. "Hij redt hen uit der goddelozen hand." Het past niet bij de eer van Zijn Naam om hen aan de macht van Zijn vijanden over te leveren, terwijl Zijn genade hen tot Zijn vrienden heeft gemaakt. Misschien laat Hij het lichaam van Zijn vervolgde heiligen in handen van

de goddelozen, maar hun zielen laat Hij niet los. Die zijn Hem zeer dierbaar en Hij houdt ze veilig aan Zijn borst. Dit voorspelt dat de gemeente een tijd van strijd zal kennen tegen de machten van de duisternis. Maar de HEERE zal haar beschermen en haar naar het licht leiden.

Vers 11

"Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid." Langs heel hun pad ligt het uitgestrooid. Hun nacht is bijna om en hun dag breekt aan. De ochtend rukt al op met rozige stappen en zaait oosterse parels over de aarde. De volle oogst van vreugde hebben wij nog niet. Maar zij is voor ons gezaaid. Ze komt op en zal nog in haar volle rijkdom verschijnen. Dit geldt alleen voor wie licht zijn voor het aangezicht van de HEERE, in Zijn eigen gerechtigheid. Voor alle anderen ligt de diepste duisternis klaar.

"En vrolijkheid voor de oprechten van hart." Die blijdschap is er niet maar voor één rechtvaardige, in het enkelvoud; zij is er voor de hele groep van oprechten. Zo deed ook de apostel. Hij sprak over de kroon des levens die voor hemzelf was weggelegd en verbeterde zichzelf meteen met de woorden: "en niet alleen mij, maar ook allen die Zijn verschijning liefgehad hebben." De oprechten horen blij te zijn. Ze hebben reden genoeg om blij te zijn, ja, ze zullen het ook zijn. Wie eerlijk van hart is, krijgt ook een blij hart. Recht leidt naar licht. In de voren van oprechtheid liggen de zaden van het geluk. Daaruit groeit een oogst van zaligheid. God heeft bliksem voor zondaars en licht voor heiligen. Waar het evangelie van Jezus ook komt, het zaait overal vreugde voor de gelovigen. Zij zijn immers de mensen die voor het aangezicht van de HEERE rechtvaardig zijn.

Vers 12

"Verblijdt u in den HEERE." Eerst had de psalmist de aarde opgeroepen tot blijdschap. Nu wendt hij zich tot de beste mensen van de aarde en vraagt hun het lied in te zetten. Als alle anderen de HEERE niet

loven, mogen de godvrezenden niet zwijgen. God openbaart Zich aan hen op een bijzondere manier, en dus moeten zij Hem ook bijzonder aanbidden. “En spreekt lof ter gedachtenis Zijner heiligheid.” Zijn heiligheid is de harmonie van al Zijn eigenschappen. Zij is de volmaakte heelheid van Zijn karakter. Voor de goddelozen is dat om te schrikken, voor de genadigen is het een reden om te danken. Wie in Zijn voorhoven woont, hoort eraan te denken dat Jehova heilig is. En dankbaar zijn bij die gedachte is het zekere teken dat je geschikt bent om in Zijn nabijheid te blijven.

Wat de zegepraal van het evangelie betreft, leert deze tekst ons ons uitbundig te verheugen over zijn reinigende kracht. Het evangelie is de dood van de zonde en het leven van de deugd. Een onheilig evangelie is geen evangelie. De heiligheid van de godsdienst van Jezus is juist haar heerlijkheid. Daardoor is zij een blijde boodschap, want zolang de mens in zijn zonden blijft zitten, kan hij geen geluk vinden. Verlossing van de zonde is het onschatbare geschenk van onze driemaal heilige God. Laten we Hem daarom groot maken, voor eeuwig en altijd. Hij zal de wereld vullen met heiligheid en daarmee met geluk. Laten we dus roemen in Zijn heilige Naam, tot in alle eeuwigheid. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

De twee psalmen hiervoor zijn liederen van vreugde en dank. Daarin stroomt de blijdschap van Christus’ volk over, terwijl het zijn zegevierende Heere tegemoet gaat bij Zijn tweede komst. Het volk haalt Hem in heerlijkheid terug, zodat Hij Zijn koninkrijk kan aanvaarden. De psalm die nu voor ons ligt, beschrijft de voltooiing van deze grote gebeurtenis in duidelijke taal: “De HEERE regeert.” De Messias zit op Zijn troon. Nu zijn de woorden van Ps. 2:6 vervuld: “Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, den berg Mijner heiligheid.” Het eerste wat

de Messias doet als Koning, is oordelen. Schriftplaatsen over die gebeurtenis zijn 2 Thess. 1:7, Judas 14 en Jes. 66:15.

De psalm zegt hoe die oordelen eruitzien. Rond Zijn troon hangen wolken en donkerheid, maar daar wonen ook gerechtigheid en barmhartigheid. Een vuur verbrandt Zijn vijanden aan alle kanten. Bliksems flitsen over de wereld, de aarde beeft en de bergen smelten als was voor het aangezicht van de HEERE, voor het aangezicht van de Heere van de hele aarde. Petrus verwijst in zijn tweede brief, in het derde hoofdstuk, duidelijk naar deze gebeurtenissen. Hij ziet ze als iets dat in zijn tijd nog moest komen. — R.H. Ryland.

Vers 1

"De HEERE regeert." Wat een goed nieuws, wat een blijde boodschap: "De Heere regeert." Je kunt dit niet bekendmaken zonder te loven, te juichen, te zingen en te zegenen. We zouden deze waarheid onrecht doen als we haar niet verkondigden. We onteren haar zodra we haar in stilte smoren of er niet goed over spreken. Ze is zo zoet en zo troostrijk dat ze de hele wereld met vreugde vult. Ze roept elk oor, elke tong en elk hart op om blij te zijn, te jubelen en God te prijzen. "Dat de aarde zich verheuge, dat de menigte der eilanden zich verblijde." Het is alsof er staat: niets hoeft bang te zijn behalve de hel, niets hoeft onrustig te zijn behalve de duivels.

Laat de laagste en armste van Gods volk, ook al is hij maar aarde, zich hierin verheugen: "De HEERE regeert"... Er zijn hier twee dingen die heerlijk zijn om over na te denken. Het eerste is het koningschap van de Heere. Het tweede is het koningschap van de Heere in de heiligen.

Ten eerste. Het koninkrijk dat God nu opricht, is Zijn eeuwige koninkrijk. Mensen met hun zwakheid zullen het niet besturen, maar de kracht van God. Het wordt niet geleid door menselijke dwaasheid, maar door Gods oordeel. In dit koninkrijk toont God onverhuld Zijn eigen gerechtigheid, Zijn eigen medelijden en ontferming, Zijn eigen

liefde en Zijn eigen vrede. Alles doet Hij zonder tussenpersoon, rechtstreeks, door Zichzelf. Daarom verdwijnen dan alle hoogmoed en eerzucht, alle onderdrukking en tirannie en alle fouten uit het bestuur van mensen. Zuivere gerechtigheid, recht en eerlijkheid worden zonder falen uitgedeeld. Oneindige macht, kracht, heiligheid, goedheid en gezag stralen dan ongesluierd uit Gods gelaat, en dat is de rechter van alle mensen.

Nooit meer worden we misbruikt en onderdrukt door de wil en de lusten van mensen. De armen kreunen niet langer onder het gewicht van wat mensen begeren. Ze zwoegen niet meer voor het plezier en de tevredenheid van anderen. Hun gezicht wordt niet meer vermalen door de hardheid van mensenharten. Zij staan voortaan onder Gods bescherming. De grote kreet van het volk is nu: "Laten wij een koning hebben!" Jullie krijgen er een: Eén Die "in gerechtigheid zal regeren", de HEERE Zelf.

Ten tweede. Het koningschap van de HEERE krijgt vorm in Zijn heiligen. Zo staat het in Dan. 7:27: "En het rijk en de heerschappij en de grootheid der koninkrijken onder den gansen hemel zal gegeven worden aan het volk der heiligen der Hoogste, Wiens rijk een eeuwig rijk is, en alle heerschappijen zullen Hem dienen en gehoorzamen." Het bestuur van dit rijk draagt Gods heerlijkheid. Tegelijk draagt het ook de zoete mildheid van mensen, want broeders, vrienden en heiligen van de Allerhoogste voeren het uit. God verheft Zichzelf in de heiligen, en zo regeert Hij. Hij werkt dus door de heiligen heen, en daarom ook met hun zachtheid en tederheid: "Het rijk en de heerschappij onder den gansen hemel zal gegeven worden aan het volk der heiligen der Hoogste." Dit is nu al aan het gebeuren.

Voor jullie geldt: niemand heeft aanspraak op jullie gehoorzaamheid behalve de Heere. Geen andere wetten gelden dan de wet van God en jullie erkennen geen andere meester dan Jehova. Hij heeft ons tot priesters en koningen gemaakt. Met Hem zullen we regeren

op de aarde. Onze menselijke natuur en ons lichaam delen straks in de heerschappij van Christus, van God, en dat gebeurt hier op aarde.

De Heere regeert. Eerst heeft de Heere gediend. Lang, ja, meestal was Hij "in de gestalte van een dienstknecht" onder ons. Zolang deze wereld stond, was het bijna Zijn werk om de mensen te voorzien en voor hen te zorgen. Hij schonk hun kracht, wijsheid, rijkdom, gezag en macht. Zo konden zij door Gods goedheid groot en gelukkig worden. Ook toen was God Koning, maar dan als het ware vanuit de tweede rij. De Heere zegt dan ook: "Gij hebt Mij arbeid gemaakt met uw zonden" en begeerten. Daar is nu een einde aan gekomen. Hij dient niet langer, Hij regeert voortaan als Koning. Alle macht en al het gezag neemt God in Zijn eigen handen. Hij staat niet langer onder de mensen, maar boven ieder van hen. Het is hoog tijd dat het zo gaat, en het hoort ook zo. Het is redelijk en volkomen rechtvaardig dat het zo gaat.

Alles moet zich nu buigen, bukken en onderwerpen aan Gods wet, Gods regel en Gods wil. Niemand mag meer zeggen: zo zal het gaan, want ik wil het zo. Geen hart en geen tong zal nog te vinden zijn die zich tegen het gezag van de Heere keert.

Satan is een vorst geweest. Voor jouw gevangenschap en ellende heeft hij wetten gemaakt. Jij moest zijn karwei opknappen en hem dienen. Zei hij: wees boos, dan kookte je van woede. Zei hij: wees gierig, dan zat je vol hebzucht. Zei hij: wees duister, dan werd je blind. Zei hij: wees trots, dan zat je vol hoogmoed. Zo heeft hij als een monsterlijke dwingeland heel de wereld gemarteld. De angel van de zwepen van Satan zit diep in je geweten, dat weet ik. Je dwalingen en vergissingen komen uit het rijk van de duisternis dat in je woont. Daardoor ken je God niet, en ook Zijn heilige berg niet. Je zou God willen genieten, maar Satan laat dat niet toe. Je zou God willen kennen, maar hij duldt het niet. Je zou wijs willen worden tot je zaligheid, maar hij staat het niet toe. Met ketenen van duisternis heeft hij je vastgebonden. Hij heeft je oordeel gevangen gezet. Hij liet je malen

op zijn molen en zwoegen in zijn dienst, tot je moest roepen: "O, wanneer zal de Heere komen!" Maar nu is het afgelopen met zijn goddeloze bewind.

Wat je bezat, zul je missen. Wat je miste, zul je bezitten. Wat er was, zal er niet meer zijn. Wat komen gaat, moet komen en kan niet anders. Liefde zul je hebben, want Gods wet is liefde. Vrede zul je hebben, want Gods koninkrijk is vrede. Licht zul je hebben, want het erfdeel is wonderbaar licht. Gerechtigheid zul je hebben, want deze staat is ware heiligheid. Vrijheid, rust, vastheid en alle goeds zul je hebben in dit koninkrijk van God. Gaat het slecht met ons? Dan regeert Satan. Gaat het goed met ons? Dan regeert God. Als onze Bruidegom Koning is, krijgen wij een hoge plaats, eer, rijkdom, grootheid, macht en gezag, omdat onze God regeert.

"De Heere regeert" voor ons. De Heere neemt Zijn koninkrijk in bezit, en dat doet Hij voor ons. Al die tijd regeerde de Heere in Zichzelf. Nu regeert Hij door ons heen. Zolang wij het koninkrijk niet met Hem delen, rekent Hij Zich niet als koning. Zolang wij niet verhoogd zijn, vindt Hij Zichzelf gering en veracht. Zonder ons is Hij werkelijk arm. Als Hij van ons gescheiden is, is Hij zwak. Hij is Zichzelf niet, tenzij Hij ons mag genieten. "Gij zijt Mijn heerlijkheid, Mijn eerstgeborene." Gods kracht blijft in zwakheid verborgen zolang wij niet machtig worden. Gods koninkrijk blijft in het donker zolang wij niet stralen. Gods schatten waren Hem niets waard geweest als wij niet Zijn kostbaarste edelstenen waren.

De Heere regeert. Dit mogen we niet overslaan, want het woord staat in de tegenwoordige tijd. Dit is het lied dat wij engelen horen en zien zingen. De oudsten en de heiligen in de hemel zingen het zonder ophouden, en wij horen het elke dag. Halleluja, Halleluja, de Heere regeert! In onze harten en oren klinkt een halleluja: de Heere regeert. Ja, elk schepsel zegt het, alles in hemel en op aarde.

"De HEERE regeert" en zegt: "Ik zit op Mijn troon. Ik ben groot en niemand is groot behalve Ikzelf. Ik ben Koning en Ik heb de scepter in

Mijn hand. Ik ben machtig en niemand is machtig behalve Ik." Alle macht van mensen ligt gebroken. Alle tronen van mensen zijn tot stof vergruisd. Alle wijsheid van mensen is in dwaasheid omgeslagen. Alle kracht van mensen is weggesmolten tot zwakte en water. De macht en waardigheid van deze wereld smelt en brokkelt af. Dat roept het luid uit: de HEERE regeert. — William Sedgwick, in "Some Flashes of Lightnings of the Son of Man", 1648.

Vers 1

"De HEERE regeert." Hij is Degene die voor de rechter stond. Hij is Degene die de slagen kreeg. Hij werd gegeseld en bespuugd, met doornen gekroond en met vuisten geslagen. Hij hing aan het kruis en werd aan het hout nog bespot. Hij stierf aan het kruis. Met de speer werd Hij doorboord en daarna begraven. Maar juist Hij Zelf is opgestaan uit de doden, en nu zit Hij op de troon. "De Heere regeert." Laat de koninkrijken maar razen zo hard ze kunnen. Wat kunnen ze doen tegen de Koning der koningen, de Heere van alle heersers, de Schepper van alle werelden? — Augustinus.

Vers 1

"De HEERE regeert." Ik ben zo blij dat Christus Heere is over alles. Anders zou ik helemaal zonder hoop zijn. Zo schreef Miconius in een brief aan Calvijn, toen hij goed naar de vijanden van de gemeente keek. — John Trapp.

Vers 1

"De HEERE regeert, de aarde verheuge zich; dat veel eilanden zich verblijden." Bekijk het goddelijk bestuur eens van verschillende kanten: als wetgevend, als voorzienend, als bemiddelend en als rechtsprekend. In elk van die opzichten is Gods bestuur voor iedereen een reden tot vreugde.

1. De Heere regeert vanaf een troon van wetgeving: "dat de aarde zich verheuge." Hij is de enige hoogste wetgever en is volkomen

berekend op deze gewichtige taak. Niets is voor de samenleving zo nuttig als goede wetten, die zeggen hoe mensen zich moeten gedragen en hoe hun overheden met hen omgaan. Nu heeft de hoogste Koning van het heelal de beste wetten gegeven en bekendgemaakt voor het bestuur van de zedelijke wereld, en van de mensheid in het bijzonder. Laat de aarde dus uitbundig juichen dat God Zijn wil duidelijk aan ons heeft laten kennen. Hij liet ons niet in hopeloze onzekerheid over wat wij Hem en onze medemensen verschuldigd zijn...

En verder: "Dat de aarde zich verheuge", want deze wetten worden met passende straffen gehandhaafd. Die straffen zijn wat je mag verwachten van een God van oneindige wijsheid, almachtige kracht, onverbiddelijke gerechtigheid, vlekkeloze heiligheid en onbegrensde goedheid en genade. Ze passen ook bij redelijke schepselen die voor een onsterfelijk bestaan zijn gemaakt. Laat de aarde juichen dat Gods wetten de innerlijke mens bereiken en kracht hebben over het hart en geweten van de mensen. Menselijke wetten kunnen ons uiterlijke gedrag hooguit gladstrijken, terwijl het hart intussen ontrouw en slecht kan blijven. Dat tekort wordt opgevuld door de wetten van de Koning van de hemel, want die zijn geestelijk. Zij vragen van ons ook een volledige eenheid en samenhang, zodat hart en leven bij elkaar passen. Ze zijn dus met wijsheid opgesteld om ons helemaal goed te maken.

1. De Heere regeert door Zijn voorzienigheid: "dat de aarde zich verheuge." Onze Kortere Catechismus omschrijft Gods voorzienigheid goed: "Zij is Zijn allerheiligste, wijze en krachtige bewaring en regering van al Zijn schepselen en al hun handelingen." "De Heere regeert" over de koninkrijken van de aarde. Hij stuurt al hun zaken in goede banen naar Zijn soevereine en wijze welbehagen, en voor Zijn gemeente doet Hij hetzelfde. Hij kan verwarring in orde omzetten. Hij laat de toorn van mensen Zijn lof dienen en houdt wat daarvan overblijft in bedwang.

2. “De Heere regeert” vanaf een troon van genade! “Dat de aarde zich verheuge.” De psalmist dacht hierbij vooral aan het bemiddelend bestuur van de Messias. Dat is de voornaamste oorzaak van vreugde voor de aarde en voor haar schuldige bewoners.
3. En tot slot: straks regeert de Heere vanaf een troon van het algemene oordeel, voor het oog van het hele verzamelde heelal. “Dat de aarde zich daarom verheuge en de menigte der eilanden zich verblijde.” — Ingekort uit een preek van Samuel Davies, 1724-1761.

Vers 1

“De HEERE regeert, de aarde verheuge zich; dat veel eilanden zich verblijden.” De aarde krijgt de oproep zich te verheugen, omdat de Heere regeert. Dat is terecht, want het gaat hier blijkbaar om de dag waarop zij wordt bevrijd van het kwaad en er voorgoed vanaf is. Het is een dag van oordeel. Daarom is het ook een dag van schrik en vernietiging voor de vijanden van God en van het goede. Als Hij verschijnt, “zullen de elementen branden en vergaan”. Maar voor alle volken wordt Zijn eigen gerechtigheid en heerlijkheid zichtbaar. Dan staan de wereldgezinden die afgoden dienen, omdat zij het schepsel meer liefhebben dan de Schepper, beschaamd en neergeworpen. Dan heffen ook de rechtvaardigen het hoofd op en verheugen zij zich over Gods oordelen. — Thomas Chalmers.

Vers 1

“Veel eilanden.” In Poole’s “Synopsis” lezen we wat verschillende schrijvers hierover zeggen. Daaruit blijkt dat het woord kustlanden kan betekenen, streken aan de overkant van de zee die je gewoonlijk met schepen bereikt, en alle landen die aan de oceaan liggen. — C.H.S.

Vers 1

“Dat veel eilanden zich verblijden.” In beeldspraak kunnen de eilanden staan voor alle kerken. Waarom eilanden? Omdat de golven van

alle verzoekingen er bulderend omheen slaan. Een eiland wordt van alle kanten door de golven geslagen, en toch breekt het niet. Het breekt eerder zelf de golven die op hem afkomen, dan dat het door hen gebroken wordt. Zo is het ook met de kerken van God, die overal in de wereld zijn opgekomen. Zij doorstonden de vervolging van de goddelozen, die van alle kanten om hen heen woedden. En kijk: de eilanden staan stevig overeind en uiteindelijk komt de zee tot rust. — Augustinus.

Vers 1

In 1653 zou Bulstrode Whitelock als gezant van Cromwell naar Zweden varen. Hij was daar erg door van streek. De nacht ervoor sliep hij in Harwich, waar het hard stormde, en hij piekerde over de verscheurde toestand van het land. Er sliep toevallig een vertrouwde knecht in het bed naast hem. Die merkte dat zijn meester maar niet in slaap kwam en zei uiteindelijk:

"Mijnheer, mag ik u iets vragen?" "Natuurlijk."

"Mijnheer, denkt u dat God de wereld heel goed bestuurde voordat u er kwam?"

"Zonder twijfel."

"En denkt u, mijnheer, dat Hij haar net zo goed zal besturen als u er straks niet meer bent?"

"Zeker."

"Neemt u me dan niet kwalijk, mijnheer, maar denkt u niet dat u Hem ook kunt vertrouwen dat Hij haar net zo goed bestuurt zolang u leeft?"

Whitelock wist hierop niets terug te zeggen. Hij draaide zich om en sliep snel diep in, tot hij werd geroepen om aan boord te gaan. — G.S. Bowes, in "Illustrative Gatherings", 1862.

Vers 2

"Rondom Hem zijn wolken en donkerheid." Veel beelden in de dichtregels van het Oude Testament komen uit de geschiedenisboeken. Ze

wijzen terug op wat daar is gebeurd. Zo gaat het beeld in onze tekst terug op de manier waarop God Zich vroeger aan de heiligen en aartsvaders liet zien. Lees maar na hoe dat toen ging. Steeds waren er wolken en donkerheid om Hem heen. Toen de kinderen van Israël het diensthuis verlieten, ging de wolk van de HEERE voor hen uit. Die wolk had een donkere en een heldere kant.

Ze was een teken dat God er werkelijk aanwezig was. Bij elke tocht ging ze het volk voor, 's nachts als vuurkolom en overdag als wolk. Toen Salomo de tempel inwijdde, vulde Gods heerlijkheid het huis. De priesters konden er niet in, want de heerlijkheid van de HEERE vulde het huis. Zo ging het ook toen God op de berg Sinaï neerdaalde: "waren er donderslagen en bliksemen en een dikke wolk op den berg, en het geluid van een zeer sterke bazuin. En de ganse berg Sinaï rookte, omdat de HEERE op denzelven nederdaalde in het vuur, en zijn rook ging op als de rook eens ovens, en de ganse berg beefde zeer. En de HEERE daalde neder op den berg Sinaï, op de top des bergs" (Ex. 19:16,18,20).

Ook toen onze Zaligmaker voor drie van Zijn discipelen van gedaante veranderde, "overschaduwde hen een lichte wolk". Uit die wolk sprak de Vader: "Dit is Mijn geliefde Zoon, in Welken Ik Mijn welbehagen heb; hoort Hem." Petrus stond erbij. Later kwam hij op dit voorval terug en zei dat de stem klonk "van de uitnemende heerlijkheid". Overal waar God Zich aanwezig toonde, vermengden dus luister en duisternis zich met elkaar, en bleef er iets verborgen. Zo werkt ook Gods voorzienigheid in de wereld. Beeldend gesproken mogen we zeggen dat wolken en donkerheid alles omgeven wat Gods kracht en wijsheid doen.

Een wolk wijst op wat onduidelijk blijft, en duisternis wijst op nood en verdriet. Wat God in Zijn voorzienigheid doet, is vaak onduidelijk en brengt mensen in nood. Toch zijn gerechtigheid en recht de vastigheid van Zijn troon. — Robert Hall.

Vers 2

"Rondom Hem zijn wolken en donkerheid." God bestuurt de wereld op een geheimzinnige manier. Het Woord kent verborgenheden en Gods werken kennen ze ook: dusnoèta, "dingen die moeilijk te verstaan zijn" (2 Petr. 3:16). Er zijn heel veel raadsels, die zelfs de grootste en scherpste denkers verbijsteren en in het nauw brengen. "Zie, ga ik voorwaarts, zo is Hij niet daar, en achterwaarts, zo merk ik Hem niet. Ter linkerhand, waar Hij werkt, zo zie ik Hem niet. Hij bedekt Zich ter rechterhand, dat ik Hem niet zie. Maar Hij kent den weg dien ik neem." Job 23:8-10.

Onze wegen kent God en onze stappen telt Hij. Maar zelfs de wijste mensen kennen lang niet alle wegen van God. Vaak voert Zijn weg door de zee en rijden Zijn wagens door de wolken. Daardoor blijft Hij onzichtbaar. Dat geldt niet alleen voor Zijn wezen. Ook het plan en het doel van Zijn werk blijven ons verborgen. Wie Hem met het oog van het geloof zien, hebben Hem daarmee nog niet gezien met het oog van het verstand. Zij kunnen dus niet aanwijzen welke weg Hij gaat en waar Hij naartoe wil. Paulus verzekert ons: "Zijn oordelen zijn onnaspeurlijk en Zijn wegen onnaspeurlijk." Rom. 11:33.

Sommige wegen zijn wel degelijk helder, eenvoudig en gemakkelijk. Ze zijn in één blik uit te leggen, tot ons genoegen. Je leest er gerechtigheid, billijkheid, barmhartigheid, goedheid en liefde in, want die staan er in hoofdletters. Ze stralen zo helder dat ook wie voorbijrent ze kan lezen. Maar andere wegen van God zijn donker en verborgen. Ze liggen buiten ons bereik en ons gezichtsveld. Wie God daar wil volgen, kan zichzelf zo kwijtraken. Ze lijken op het handschrift op de wand, dat geen van de wijzen van Belsazar kon lezen of uitleggen (Dan. 5:8). Er zijn arcana imperii, "geheimen van staat en bestuur", en die zijn er niet voor iedereen.

Toch is er troost. God legt nu geen verantwoording af over Zijn zaken en is dat ook niet verplicht. Maar Hij kan het heel goed, en wel bevredigend. Eens zal Zijn volk in het geheim worden binnengeleid.

Veel dingen die God doet, begrijpen zij nu niet, maar ze zullen die later begrijpen. Dan keuren ze volmondig goed en bewonderen ze zowel wat Hij deed als de reden en het doel. Zij zijn dan volkomen verzoend met alles wat de voorzienigheid doet. Ze zien dat alles God waardig was en dat Hij in alles handelde theoprepôs, "zoals Hem ten volle betaamde". — Samuel Slater (1704), in "The Morning Exercises".

Vers 2

De wereld mag Christus' koninkrijk nog zo gering achten, toch is het vol hemelse majesteit: "wolken en donkerheid zijn rondom Hem." Voor de ogen van de wereld blijft de heerlijkheid van Christus' koninkrijk verborgen en ondoorgrondelijk. De wereld kan Gods dingen niet bevatten, behalve als Hij Zich aan haar openbaart en haar de ogen van het verstand opent: "wolken en donkerheid zijn rondom Hem." — David Dickson.

Vers 2

"Donkerheid." Met dit vers en de vier daarna ontvouwt zich een beeld dat sterk doet denken aan de ontzagwekkende optocht van God, die in Ps. 18:8-9 en Ps. 68:8 staat beschreven. De hele schrikaanjagende stoet van natuurkrachten en verschijnselen aan de hemel staat klaar: donder en bliksem, aardbevingen en vulkanen, met stromen gesmolten lava als stromen gesmolten was. Toch is alles recht en billijkheid, vreugde, jubel en heerlijkheid. Alleen de goddelozen, de tegenstanders van Jehova, voelen Zijn oordelen: het leger van de afgoden en hun redeloze aanbidders. — John Mason Good.

Vers 2

"Gerechtigheid en recht." Gerechtigheid is de wezenlijke volmaaktheid van het goddelijke Wezen. Het is Zijn aard. Had Hij geen schepselen gehad om te besturen, dan zou Hij toch een onveranderlijke en onoverwinnelijke liefde voor het rechte hebben gehad. Recht is het toepassen van het beginsel van gerechtigheid in Zijn bestuur over

Zijn schepselen en wat zij doen. Het is een ontvouwing van Zijn rechtschapenheid in het beheer van de zaken van Zijn grote rijk. Het is dat toezicht over alles, waardoor wat alle dingen doen wordt gericht op een groot en belangrijk doel. Recht betekent maat en billijkheid, het tegendeel van wat zonder regel en overleg gebeurt. Alles wat God doet is billijk en wordt geregeld door rechtschapenheid. Alles wordt gericht door een oordeel dat niet kan dwalen. — Robert Hall.

Vers 2

"Gerechtigheid en recht, enz." Als de barmhartigheid en genade van onze hemelse Koning beschreven worden, vergelijkt men Hem met de zon aan een heldere hemel, die heel de natuur verheugt met haar weldadige straal. Maar willen we ons een beeld vormen van Hem terwijl Hij in gerechtigheid en recht uittrekt om Zijn tegenstanders te verslaan en te straffen, dan haalt men het beeld uit een onrustige hemel. Dan wordt Hij afgebeeld omringd door wolken en donkerheid. Daaruit komen bliksems en donderslagen, stormen en onweersbuien, schrik en verbijstering voor de goddelozen en de onbekeerlijken. — Samuel Burder.

Vers 2

De Heere bestuurt Zijn koninkrijk en regering met volmaakte billijkheid. "Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Zijns troons." Gerechtigheid is het middel waarmee Hij de goeden bewaart, redt en beloont. Gericht is het middel waarmee Hij de goddelozen straft, verbijstert en vernietigt. Samen vormen zij de vastigheid van Zijn troon, Zijn rechtbank, Zijn zetel van rechtspraak. Zij zijn de grondslag die aan Zijn troon rectitudinem et stabilitatem geven, "rechtheid en bestendigheid". Zijn troon is gevestigd in gerechtigheid en "de scepter Zijns koninkrijks is een rechte scepter". Er zijn wel wolken, maar geen smetten. Er is wel duisternis, maar geen mismaaktheid: Ps. 92:15. Sinds de schepping is alles met zo'n onberispelijke nauwkeurigheid

gedaan, dat er niets zou veranderen, geen jota, als de wereld opnieuw begon en alles nog eens werd afgespeeld. Alles is zo goed gegaan dat er niets te verbeteren valt. Soms zien we donkere en verborgen kanten in Gods bestuur. Goede mensen schrikken daarvan en alle mensen staan er met hun mond vol tanden bij. Toch zijn het uitstekende, kunstige penseelstreken. Het zijn goed geplaatste schaduwen, die het werk aanprijzen en de schoonheid van Gods voorzienigheid prachtig laten uitkomen. — Samuel Slater.

Vers 2

> *Jupiters vast besluit, al is het in nacht gehuld,*
> *straalt midden in het duister een bestendig licht.*
> *Het lot van de mens ligt duister in het donker,*
> *niet te doorboren door de ogen van een sterveling.*
>
> *Wat in zijn hoge geest als recht besloten is,*
> *komt tot een heerlijke voltooiing.*
> *Al zit hij in majestueuze staat op de troon,*
> *al sluiten dikke wolken en duisternis hem in,*
> *toch overziet zijn oog, vanaf de toren van de hemel,*
> *de stoutmoedige goddeloosheid van de mens,*
> *totdat zijn toorn, gerijpt en op wraak bedacht,*
> *elke god wapent om te straffen,*
> *en hij van zijn hoge en heilige troon*
> *al zijn schrikwekkende oordelen neerzendt.*

— *Aeschylus (vertaling van R. Potter, 1808.)*

Vers 3

"Een vuur gaat voor Zijn aangezicht heen." Het vuur loopt voorop, zoals een maarschalk of voorhoede voor een koninklijke komst uit trekt, of zoals de lansdragers die een rechter vooruit gaan. Vuur wijst zowel op genade als op toorn (Ex. 3:2; Ps. 18:9). Bij beide openbaringen van de Godheid treedt de majesteit naar voren. — C.H.S., uit Poli Synopsis.

Vers 3

"Een vuur gaat voor Zijn aangezicht heen." Dit vuur is het vuur dat Christus op aarde kwam brengen. Het is de ontbrandende gloed van de Heilige Geest, die met Pinksteren neerkwam in tongen als van vuur. Zo kon die gloed zonder belemmering over heel de wereld branden. Hij vernietigt de hardnekkige ongelovigen en zuivert wie het Woord met blijdschap aannam. De profeet sprak erover toen hij zei: "En Ik zal een vuur zenden in Magog, en onder degenen, die in de eilanden zeker wonen; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben" (Ezech. 39:6).

Deze goddelijke vlam gaat ook nu nog voor het aangezicht van de Heere uit, telkens als Hij bij een gelovige ziel komt. Die ziel vat dan vlam van verlangen naar Hem, en dat verlangen brandt al haar zonden weg. Hij stapelt Zijn gloeiende kolen op haar hoofd om haar zacht te maken en te zuiveren.

Een groot heilige, Bernardus, leert: "Het kan niet anders of de gloed van heilig verlangen moet Zijn aangezicht vooruitgaan naar elke ziel waar Hij komen wil. Die gloed is een vlam. Ze verbrandt alle schimmel van de zonde en maakt een plaats gereed voor de Heere. En de ziel weet dat de Heere nabij is, zodra ze voelt dat dit vuur haar in vlam zet. Dan zegt ze met de profeet: 'Mijn hart was heet in mij. Toen sprak ik met mijn tong.'" (Ps. 39:3). — Augustinus en anderen, aangehaald door Neale en Littledale.

Vers 3

"Een vuur gaat voor Zijn aangezicht heen." Wie het evangelie verachten, krijgen niet minder, maar eerder méér toorn over zich dan wie getroffen werden toen de wet werd gegeven. Hebr. 12:29. — David Dickson.

Vers 4

"Zijn bliksemen verlichten de wereld." Münster past dit gedeelte toe op de snelle groei van het koninkrijk van Christus. Het geluid van het evangelie schoot immers als een bliksemstraal door heel de wereld heen. Ook Zach. 9:14 bevat een voorzegging die daar bijna op neerkomt: "En Zijn pijl zal uitgaan als de bliksem, en de Heere HEERE zal met de bazuin blazen." — Martin Geier.

Vers 4

"Het aardrijk ziet ze en het beeft." Eén enkele blik op U was genoeg om de aarde te doen sidderen (Ps. 77:16). — A.R. Faussett.

Vers 5

"De bergen smelten als was voor het aanschijn des HEEREN." Een vergelijkbare plaats vind je in Micha 1:4. Daar gaan de woorden over Gods oordeel dat over het verbondsvolk zou komen. Hier gaan ze over het oordeel over de wereld die zich tegen God verzet. Het oordeel begint bij het huis van God. Dat is een teken dat veel vernietigender oordelen komen over de (openlijk) goddelozen en zondaars (1 Petr. 4:17). "De bergen" staan voor de hoogten, dat wil zeggen de trots waarmee de mens zich verheft op zijn verstand, rijkdom en macht. — A.R. Faussett.

Vers 5

"Des HEEREN der ganse aarde." In deze titel zit de reden verstopt waarom de bergen wegsmelten. De God Die Zich hier laat zien, is immers Hij Die de aarde heeft geschapen. Daarom kan Hij haar ook tot niets terugbrengen. — Martin Geier.

Vers 6

"De hemelen verkondigen, enz." Er staat niet dat de hemelen iets doen of uitoefenen. Er staat dat ze Zijn gerechtigheid verkondigen.

Voor de ogen van de goddelozen blijft Gods gerechtigheid verborgen, totdat een verbazingwekkend wonder haar aan het licht brengt.

"De hemelen." Er staat ook niet: God verkondigt. Er staat: de hemelen verkondigen Zijn gerechtigheid. Het schepsel is de dienaar die Gods gerechtigheid bekendmaakt.

"Zijn gerechtigheid." De tekst zegt niet dat de hemelen onze gerechtigheid verkondigen, maar *Zijn* gerechtigheid. De hemelen getuigen dat God de rechtvaardige Rechter is. Ze getuigen er niet van dat de heiligen zelf rechtvaardig zijn.

"Alle volken." Niet alleen de goddelozen, die onderdrukkende monsters, zien het, maar "alle volken." God laat Zijn heerlijkheid zo zien dat niet alleen de gestrafte goddelozen haar zien. Ook andere stervelingen zien haar, en zij worden erdoor opgebouwd.

"En zien." Ze zullen het niet alleen horen of er kennis van nemen. Ze zullen het met eigen ogen zien. Dat is ten slotte het krachtige, overtuigende bewijs van Gods gerechtigheid: het wordt hun voor ogen gehouden.

"Zijn heerlijkheid." Het gaat niet alleen om de ondergang van de goddelozen en de wraak op Gods vijanden. Het gaat om Zijn heerlijkheid. Door de ondergang van de goddelozen en de redding van de onschuldigen wordt Gods heerlijkheid immers verkondigd. De profeet juicht dus niet zozeer over de ondergang van de goddelozen, als wel over de heerlijkheid van God. — Musculus.

Vers 7

"Beschaamd moeten wezen allen, die de beelden dienen, enz." Wie van beelden houden, dienen ze niet alleen. Ze verdedigen ook het gebruik van beelden in de godsdienst en prijzen zichzelf erom. Toch zullen ze uiteindelijk beschaamd staan over hun grootspraak. — David Dickson.

Vers 7

"Buigt u neder voor Hem, alle gij goden", of: Laat alle engelen van God Hem aanbidden. Wie goed naar de inhoud van de psalm kijkt, ziet dat de Heilige Geest hier spreekt over de komst van de Eerstgeborene in de wereld, die God doet gebeuren, en over de oprichting van Zijn koninkrijk in Hem. Beschreven wordt een rijk waarin God zou regeren en dat afgoderij en valse godsdienst zou verwoesten. In dat rijk zouden de eilanden van de heidenen zich verblijden, want ook zij werden geroepen om erin te delen. Het moest gepredikt, uitgeroepen en bekendgemaakt worden, zodat er meer licht en heiligheid in de wereld kwam en Gods heerlijkheid doorklonk tot de einden van de ganse aarde.

Elk onderdeel hiervan wijst erop dat de psalm over het koninkrijk van Christus gaat. De psalm is dus een profetie over de komst van de Eerstgeborene in de wereld. Wij vragen ons nu af of in deze woorden engelen bedoeld zijn. In het Hebreeuws staat kol-elohim, omnes dii. Zo vertaalt ook Hieronymus: Adorate eum, omnes dii. In onze goedgekeurde vertaling staat: "Aanbidt Hem, alle gij góden." Net daarvoor staat: "Beschaamd zij allen die gesneden beelden dienen", ha-mithallelim ba-elilim. Het zijn degenen die roemen in of op "afgoden", op "ijdelheden, nietigheden", want zo luidt de betekenis van het woord.

Hierop volgt de aanspraak: "Aanbidt Hem, kol-elohim, alle gij góden." Wie worden hier aangesproken? Dat is nu precies onze vraag. Sommigen beweren dat het om de goden van de heidenen gaat, de goden die zij vereren. Dit zeggen bijvoorbeeld alle Joden van nu. Zo laten ze elohim en elil, "goden" en "ijdele afgoden", op deze plaats hetzelfde betekenen. Maar ten eerste kan de psalmist onmogelijk de afgoden van de heidenen hebben opgeroepen God te aanbidden, Die over alles regeert. Sommige van die afgoden waren duivels, andere gestorven mensen, weer andere levenloze delen van de schepping. Die zou hij dan aansporen tot eerbiedige aanbidding! De Targumist zag in hoe leeg die uitleg is en draait daarom de woorden om. Hij

geeft ze weer als: “Aanbidt voor Zijn aangezicht, alle volken die afgoden dienen.”

Ten tweede: elohim, “Elohim”, legt op deze plaats elilim, “goden” of “ijdele afgoden”, helemaal niet uit. Het is er juist recht tegenover gesteld. Dat blijkt direct uit de woorden zelf.

Ten derde: het woord Elohim wijst meestal op de ware God. Op zichzelf, zonder meer, betekent het nooit valse goden of afgoden. Het doet dat alleen als er een ander woord bij staat dat laat zien waarop het slaat, zoals zijn god, hun goden of de goden van dit of dat volk. Dan vertaalt de LXX (Septuagint) het soms met eidôlon, een “afgod”, soms met cheiropoiêton, een “afgod met handen gemaakt”, en soms met bdelugma, een “gruwel”. Hier is echter niets van zo’n beperking of afbakening te vinden.

Er zijn dus schepselen die door een bijzondere voortreffelijkheid en gelijkenis met God, of doordat ze in hun werk aan Hem ondergeschikt zijn, goden worden genoemd. Zij of enkelen van hen moeten in deze uitdrukking bedoeld zijn. En dat zijn dan overheden of engelen.

1. Overheden worden op een bepaalde plaats elohim genoemd. Zij geven immers een beeld van God in Zijn macht en zijn in hun werk op een bijzondere manier aan Hem ondergeschikt. De Joden beweren wel dat alleen de overheden van het grote Sanhedrin ooit goden worden genoemd, maar dat staat los van onze vraag. Sommige overheden heten zo, maar geen van hen is hier door de psalmist bedoeld. Er was voor hem namelijk geen aanleiding om zich op die manier tot hen te richten.
2. Engelen worden elohim genoemd: legomenoi theoi, 1 Kor. 8:5. Zij dragen de naam van God, en tot hen richt de psalmist zich. Eerst riep hij heel de schepping op blij te zijn over de komst van Gods koninkrijk. Zijn oproep ging toen naar de dingen op aarde. Daarna draait hij zich om naar de dienende engelen en roept hen op hun plicht te vervullen tegenover de Koning van dat koninkrijk. Daarom noemt de Targumist aan het begin van Psalm 96 met zoveel

woorden “Zijn hoge engelen”, die Hem loven en aanbidden. Hij gebruikt daarvoor het Griekse woord angelos, om ze duidelijk te onderscheiden, zoals dat om dezelfde reden vaak in de Targum gebeurt.

Zo hebben we aangetoond dat de psalm gaat over de komst van de Eerstgeborene in de wereld. Ook hebben we laten zien dat de dienende engelen degenen zijn die hier worden bevolen Hem te aanbidden. — John Owen.

Vers 8

“Sion heeft gehoord, enz.” Maar waarom, vraag je je misschien af, zegt hij *horen* in plaats van *zien*? Daar zijn twee redenen voor te geven. De eerste is dat hij Gods gelovige volk de zegen al in hoop wil laten ervaren, voordat die in zijn geheel is aangebroken. De tweede reden is dat de woorden laten merken dat de heerlijkheid van het evangelie zich tot zulke verre oorden zou uitbreiden dat de Joden er eerder via het gerucht van zouden horen dan dat ze het met eigen ogen zouden zien. — Johannes Calvijn.

Vers 8

“De dochteren van Juda hebben zich verheugd.” David zinspeelt op een gewoonte die in Judea bekend was. Na een overwinning of een andere vreugdevolle gebeurtenis kwamen meisjes samen in koren. Zo ging het na de doortocht door de Rode Zee. De Egyptenaren waren verdronken en Gods volk was veilig aan de verste oever aangekomen. Mirjam, de profetes en zuster van Aäron, nam toen een tamboerijn in de hand. Alle vrouwen liepen haar achterna met tamboerijnen en reidansen. Ze zongen: “Laten wij de HEERE zingen, want Hij is hoogverheven. Het paard en zijn ruiter heeft Hij in de zee geworpen.” Toen David Goliath had verslagen, lezen we in 1 Sam. 18:6-7: “En het geschiedde, toen zij kwamen, toen David wederkeerde van den Filistijn te verslaan, dat de vrouwen uit alle steden van Israël uitgingen, zin-

gende en dansende, koning Saul tegemoet, met trommelen, met blijdschap en met speeltuigen. En de vrouwen die speelden, antwoordden elkander en zeiden: Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden." — Le Blanc.

Vers 10

"Gij liefhebbers des HEEREN! haat het kwade." Onze bekering is gezond als we de zonde vanuit ons hart verafschuwen en haten. Een mens kan weten dat zijn haat tegen het kwade echt is, als ze aan deze kenmerken voldoet. Ten eerste: ze is algemeen. Wie de zonde werkelijk haat, haat alle zonde. Ten tweede ligt echte haat vast en wijkt ze niet. Ze komt alleen tot rust als datgene wat ze haat, verdwijnt. Ten derde heeft haat dieper wortel geschoten dan boosheid. Boosheid kan weer bedaren, maar haat blijft en richt zich tegen de hele soort.

Ten vierde haten we, als onze haat echt is, al het kwade, eerst in onszelf en dan in anderen. Wie een pad haat, zou hem het allermeest haten als hij hem in zijn eigen boezem vond. Velen zijn zoals Juda: streng in het afkeuren van anderen (Gen. 38:24), maar mild voor zichzelf. Ten vijfde haat wie de zonde echt haat, de grootste zonde in de hoogste mate. Hij haat al het kwade in de juiste verhouding. Ten zesde is onze haat in orde als we vermaning en bestraffing wegens zonde kunnen verdragen zonder kwaad te worden. Wie opzwelt als hij wordt bestraft, haat de zonde blijkbaar niet. — Richard Sibbes.

Vers 10

"Haat het kwade." Het woord voor zonde lijkt zijn naam te hebben van sanè (het woord dat hier staat). Zonde moet immers boven alles gehaat worden, als het grootste kwaad. Zij zet ons het verst af van God, het hoogste goed. — John Trapp.

Vers 10

Zoek de genaden die ons zondige leven doden, en vooral liefde tot God. Want wie de Heere liefhebben, haten het kwade, en hoe groter

hun liefde tot Hem is, hoe sterker ook hun haat tegen het kwade. — David Clarkson.

Vers 10

God is een Geest en Hij kijkt naar onze geest zelf. Wat wij zijn in onze geest, in ons hart en in ons voelen, dat zijn wij voor Hem. Als we dus kwaad uit de weg gaan, moeten we dat vanuit ons hart doen, door het eerst te haten. Je kunt een slechte daad laten om angst of om andere redenen, maar dat is geen oprechtheid. Kijk dus naar je hart. Zorg dat je het kwade haat, en laat dat voortkomen uit een eerlijke gerichtheid op God. "Gij die de HEERE liefhebt, haat het kwade", zegt David. Niet alleen vermijden dus, maar haten. En niet alleen haten, maar haten uit liefde tot God. — Richard Sibbes.

Vers 10

"Haat het kwade."

Lucianus. Ik ben de openlijke vijand van elke valse schijn, elke kwakzalverij, elke leugen en elke grootspraak. Ik hou van waarheid, van schoonheid, van de natuur zoals ze is, kortom van alles wat lief is.

Filosofie. Liefhebben en haten, zegt men, komen uit één en dezelfde bron.

Lucianus. Dat, o filosofie, weet jij vast beter dan ik. Mijn werk is het slechte te haten en het goede lief te hebben en aan te prijzen. Daar blijf ik bij. — Lucianus, Piscat. c. 8.

Vers 10

"Hij bewaart de zielen Zijner gunstgenoten." Laten we goed zien dat Gods bescherming uit twee delen bestaat: bewaren en verlossen. Bewaren is behoeden, zodat we niet in gevaar komen. Verlossen gaat over wie al in gevaar zitten. Een herder houdt zijn schapen bij zich, zodat ze niet tussen de wolven terechtkomen. Maar als ze toch in de klauwen van een wolf vallen, rent hij erachteraan en haalt ze eruit. De profeet laat beide delen zien. Hij wil ons ervan overtuigen dat de

Heere de zielen van Zijn heiligen behoedt, zodat ze niet in de handen van de goddelozen vallen. Vallen ze er toch in, dan zal Hij hen verlossen. — Musculus.

Vers 11

"Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid." Zaroea heeft hier niet de betekenis van in de aarde gezaaid. Het licht wordt langs de levensweg van de rechtvaardige uitgestrooid, zodat die stap voor stap verder gaat in het licht. Hitzig legt terecht een verband met kidnatai en skidnatai, woorden die voor de dageraad en voor de zon gebruikt worden. Ook Vergilius zegt dit van de dageraad: Et jam prima novo spargebat lumine terras. — Franz Delitzsch.

Vers 11

"Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid."

> *En nu stond Aurora op uit het saffraanbed*
> *van haar Tithonus en bezaaide de aarde*
> *met licht vol dauw.*

— C.R. Kennedy's vertaling van Vergilius.

Vers 11

"Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid."

> *Nu trok de Morgen met rozige schreden op in het oosten*
> *en bezaaide de aarde met oosterse parels.*

— John Milton.

Vers 11

"Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid." De meeste denkende mensen groeien in geloof en geestelijk inzicht doordat ze vaak twijfelen en dan merken dat hun twijfel wordt opgelost. Zo wordt het geloofsdenken langzaam een persoonlijk gevoel. Alle losse en vergankelijker stukken slijten door al dat piekeren weg. Dan blijft de vaste rots

over van een zuiverder overtuiging en een dieper vertrouwen. Daarop kan de ziel voor de eeuwigheid bouwen. Door het donkere, benauwende proces van twijfelen krijgen we een andere openbaring van hemelse werkelijkheden, en misschien geen echtere, dan door de lichte, blije oefening van een geloof dat nooit aarzelt.

Zo is het ook met onze kennis van de scheikunde van zon en sterren en van de samenstelling van verre werelden. Die komt niet van de heldere banden in hun spectrum, want die tonen alleen hun grootte en vorm. Ze komt van de wonderlijke lijnen van Fraunhofer. Dat zijn zwarte, lege plekken die de spectrumbanden doorbreken. Ze vertellen ons over stralen die onderweg zijn tegengehouden. Bepaalde metaaldampen beletten die stralen ons hun boodschap te brengen. Voor de oprechten gaat er licht op in de duisternis, juist doordat hun beweegredenen zuiver en eenvoudig zijn en ze met ernst de waarheid zoeken.

Laten we niet vergeten: "Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid." Of het snel of langzaam ontkiemt en groeit, hangt af van de grond waarop het valt en van wat er op inwerkt. Als zaad ligt het eerst verborgen in de donkere voor, onder de kille kluit, in een koude, onvriendelijke winter. Maar zelfs dan schijnt het in het donker. Terwijl het worstelt met twijfels en moeilijkheden in verstand en hart, geeft het toch veel troost. Door zijn trage, levendmakende, verborgen groei wekt het levende hoop. Het geeft een stralend uitzicht op de tijd waarin het zal bloeien en rijpen in de zomer van de hemel en "meer en meer zal schijnen tot den volkomen dag". — Hugh Macmillan, in "The Ministry of Nature", 1871.

Vers 11

"Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid." Er zijn twee velden waarin het gezaaid wordt.

1. Het eerste veld is Gods eeuwig raadsbesluit, met Zijn macht, belofte, genade en liefde. Daar ontspringen de "bovenste wellen".

2. Het tweede veld bestaat uit hun genaden en heilige plichten. Daar liggen de "nederste wellen". Beide stromen samen tot één rivier en "verheugen de stad Gods". Uit beide velden halen de godvruchtigen een rijke oogst van troost. — John Sheffield, in "The Rising Sun", 1654.

Vers 11

"Gezaaid." Wat de rechtvaardige oogst, blijft geheim en verborgen. Het ligt onder de grond bedekt, zoals koren. "Hun leven is verborgen", en "het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen", en "het oog heeft niet gezien en het oor niet gehoord, en het is in het hart des mensen niet opgeklommen wat God bereid heeft voor hen die Hem liefhebben" (Kol. 3:3; 1 Joh. 3:2; 1 Kor. 2:9). Waar je ook aan denkt, het blijft een geheim dat alleen de oprechten van hart toebehoort.

Begin bij Gods raadsbesluit. Is dat niet iets verborgens, een onpeilbare diepte waar een mens van schrikt? Riep Paulus niet: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen!" (Rom. 11:33).

Neem dan de menswording van Christus. Ook dat is een geheim. Wat is verbazingwekkender dan dat God mens werd en in het vlees verscheen? Zelfs de engelen wilden graag in deze verborgenheid kijken. 1 Tim. 3:16; 1 Petr. 1:12; Jes. 7:14.

Denk ook aan de bekering en wedergeboorte van een zondaar. Het is een prachtig werk, en toch blijft het verborgen. Nicodemus was een groot leraar en hij zag het niet. Als zelfs een gewone geboorte al zo wonderlijk is, wat moeten we dan van deze geboorte zeggen? Ook de vrede van het geweten en de blijdschap in de Heilige Geest liggen niet op straat. Alleen wie ze heeft, kent ze. Hetzelfde geldt voor het onderpand van de Geest en het ware zegel van de zaligheid, voor de kracht, het leven en de zoetheid van het Woord, en voor de vergeving en kwijtschelding van de zonde met de zekerheid van de zaligheid.

Ten vijfde: de oogst is verborgen als je kijkt waar hij groeit. Eén omheind stuk land is Gods verborgen voornemen. Wie kan dat doorgronden? Een tweede is Zijn Woord, en hoe moeilijk is het dat te onderzoeken! Een derde is iemands eigen hart. Is dat niet zowel verborgen als bedrieglijk? En ten slotte ligt het allerbelangrijkste deel van de oogst met Christus verborgen in de hemel. Wanneer Hij verschijnt, zal duidelijk worden wat die oogst is. — John Barlow.

Verzen 11-12

Dit zijn twee heel smakelijke en kostbare opmerkingen die we goed moeten onthouden. Heere, laat mij die openbaringen ervaren die volgen op gehoorzaamheid. En och, dat ik de bekoring en het genot van heiligheid voelde! Dan zou ik danken bij de gedachte dat bij een heilig God heiligheid onmisbaar is om voor Zijn aangezicht te mogen verschijnen. We moeten ook dankbaar zijn om deze wezenlijke eigenschap van de Godheid. Door Zijn heiligheid kan het kwaad immers niet bij Hem wonen. Daardoor zal de wereld uiteindelijk, en dat voorgoed, worden bevrijd van de goddeloosheid, de boosaardigheid en de gemene wellust waardoor zij nu zo onrustig en misvormd is. Haast deze voltooiing, o Heere. — Thomas Chalmers.

Vers 12

"Verblijdt u in den HEERE." We moeten "zonder ophouden blij zijn". Zelfs het heilige treuren heeft immers het zaad van vreugde in zich. De ziel vindt dat zaad op het moment dat het treuren voorbij is, en soms al tijdens het treuren. — William Cooper, in de "Morning Exercises".

Vers 12

"Verblijdt u in den HEERE."

1. Wie zich in de Heere verblijdt, vindt een oprecht en hartelijk plezier in alles wat de eeuwig gezegende God aangaat. Dat geldt vooral voor Zijn bestaan, Zijn volmaaktheden en Zijn voorzienig-

heid. Ook is er plezier in wat Hij ons van Zijn wil laat weten, vooral in Zijn Woord, in het belang dat wij bij Hem hebben en in de verbondenheid waarin wij tot Hem staan. Daarbij hoort ook Zijn voortdurende bescherming, leiding en invloed en Zijn genadige omgang met ons bij de plichten van de godsdienstige aanbidding. Tot slot raakt het de hoop die Hij ons heeft gegeven, op een volheid van vreugde in Zijn zalige en allerheerlijkste aanwezigheid daarboven.

2. Ons verblijden in de Heere houdt in dat onze vreugde in God groter is dan al onze andere vreugde. Is dat niet zo, dan is zij Hem onwaardig en komt zij ons op geen enkele manier, of althans niet tot ons behoud, ten goede.
3. Waar we ons ook verder over verheugen, we moeten het zó doen dat je met recht kunt zeggen: we verheugen ons in de Heere. Dat geldt ook als iets anders de directe aanleiding tot onze vreugde is. De God Die wij dienen, is geen afgunstig en kwaadwillig Wezen. Hij is bijzonder royaal en vriendelijk. Hij schiep ons met een onuitblusbare honger naar geluk. Dat is een stille aanwijzing dat Hij ons gelukkig wil maken, zolang wij onszelf niet ongelukkig maken. Ons voornaamste geluk is bij Hemzelf ondergebracht en nergens anders te vinden. Daarin laat Hij zien hoe bijzonder Hij onze natuur beziet.

Toch laat Hij uit geschapen dingen duizend kleine beekjes van vreugde en voldoening in ons hart stromen. Onze lichamen kregen allerlei zintuigen en verlangens mee en onze zielen hun eigen krachten en gaven. Geen enkel zintuig of vermogen is voor niets gemaakt, om altijd werkloos en nutteloos te liggen. Integendeel, voor elk zintuig, en nog veel meer voor elk geestelijk vermogen, is niet één ding klaargezet maar een groot aantal, om het bezig te houden. Maar de ziel mag zichzelf niet verliezen in dit doolhof en deze wirwar van genot. Door al die verscheidenheid mag zij zich niet laten afleiden van dat ene on-

eindige Goed, Dat in Zichzelf op de voortreffelijkste wijze alle soorten en alle graden van ware vreugde bevat. — Henry Grove, 1683-1737/8.

Vers 12

"Verblijdt u... en spreekt lof." Er vallen twee dingen op. Het eerste is dat hij vreugde in de Heere verbindt met de lof van God. Dat is terecht, want niemand kan de Heere echt en van harte loven, tenzij hij zich in Hem verblijdt. Het tweede is dat hij de lof van God verbindt met de gedachtenis aan Zijn heiligheid. Ook dat is terecht. Het voornaamste nut van Gods lof is namelijk dat we haar aan het oefenen houden, zodat de gedachtenis aan God en aan al Zijn weldaden vers blijft in onze ziel. Dit vers bevat dus de wortel en de vrucht van de lof aan God. De wortel is vreugde in God. De vrucht is de gedachtenis aan God en aan Zijn goedheid. — Musculus.

Vers 12

"Gij rechtvaardigen... alle gij die oprecht van hart zijt." Misschien zegt iemand: de rechtvaardige mag zich wel zo verheugen, maar waar vind je zo iemand? "Wie kan zeggen", vraagt Salomo, "ik heb mijn hart gezuiverd, ik ben rein van mijn zonde?" Niemand: "Er is geen mens rechtvaardig op aarde, die goed doet, en niet zondigt." Dan lijkt het zinloos om mensen tot vreugde op te roepen, als de voorwaarde die erbij hoort iedereen uitsluit. Waarom zou je de rechtvaardigen aansporen zich te verheugen, als niemand die vreugde mag hebben? Het antwoord vind je meteen in het tweede deel van het vers.

Met de rechtvaardigen zijn al degenen bedoeld die "oprecht van hart" zijn. Die woorden staan er deels om de huichelaar buiten te sluiten. Deels maken ze de strengheid van het woord dat eerder viel wat milder, want dat woord zou anders te streng en te nauwkeurig

worden opgevat. Zo wijzen die woorden zowel op een verruiming als op een beperking.

1. Een beperking: van deze vreugde, en van elk recht erop, worden alle veinzers uitgesloten. Dat zijn alle nepchristenen en alle holle huichelaars, die wel met hun gezicht berouw tonen maar niet met hun hart. Onze Zaligmaker zegt dat ze een zuur gezicht trekken om te laten zien dat ze vasten. Ze spreken zichzelf vrij voor de ogen van mensen. Maar God ziet hoe hun hart is, en Hij ziet dat het heel anders met hen staat dan zou moeten of dan zij voorwenden.
2. Een verruiming: de vreugde, de grond ervan en het recht erop worden uitgebreid en ruimer gemaakt, tot allen die eenvoudig en eerlijk van hart zijn. Zo geeft en schenkt dit woord een deel en een aandeel in die vreugde. Niet alleen de volmaakt rechtvaardigen in de hemel krijgen dat aandeel, maar ook zij die op aarde oprecht rechtvaardig zijn. Die woorden werken als een sleutel die de één binnenlaat. Ze werken ook als een grendel die de ander buitensluit. — Thomas Gataker.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Dat God soeverein is, geeft op veel manieren reden tot vreugde, en voor veel mensen. Vooral wanneer Hij Zijn soevereiniteit toont in een heerschappij van genade.

Verzen 3-6

Wat er hoort bij de komst van Christus' evangelie.

1. Het vuur van Zijn Geest.
2. Het licht van het Woord.
3. De onrust in de wereld.

4. Het opruimen van obstakels.
5. De onthulling van de heerlijkheid van God.

Verzen 4-5

1. De verschrikkingen die erbij hoorden toen de wet werd gegeven: “Zijn bliksemen”, enz.
2. De redenen voor die verschrikkingen. (a) Ze laten de schuld van de mens zien. (b) Ze tonen dat hij de wet niet kan houden. (c) Ze wijzen erop dat hij Iemand nodig heeft die in zijn plaats de wet vervult. — G.R.

Verzen 4-6

Een beschrijving van hoe de wet werd gegeven.

1. De heraut van de wetgever, ofwel overtuiging van zonde, Ps. 97:4.
2. Wat Zijn aanwezigheid teweegbrengt, ofwel verbrijzeling, Ps. 97:5.
3. De bekendmaking van de wet, ofwel onderricht (alsof een stem uit de hemel spreekt, Ps. 97:6).
4. Wat het geven van de wet oplevert, ofwel Gods openbaring (Ps. 97:6, tweede zinsdeel). — C.D.

Vers 5

Dat God in Zijn gemeente aanwezig is, is haar onoverwinnelijke kracht.

Vers 6

De innerlijke verwarring die volgt op afgodische aanbidding, ook als die alleen geestelijk is. Het breken van de afgod, de teleurstelling erover, de schade die hij aanricht en het weggaan ervan, enz.

Vers 8

1. De wereld schrikt zich dood van Gods oordelen.
2. De gemeente verheugt zich daarover: “Sion heeft gehoord”, enz.

Of:

1. Is de wereld blij, dan is de gemeente bedroefd.
2. Is de wereld bedroefd, dan is de gemeente blij. — G.R.

Vers 10

1. Wat je nu al doet: "Heb de Heere lief." Liefde die van twee kanten komt, persoonlijk is, boven alles gaat, een gewoonte is en steeds verder groeit.
2. Wat je moet doen: "Haat het kwade." Kwaad doen, kwaad schrijven, kwaad spreken, kwaad denken. Doe het kwaad af, wordt de baas over het kwaad en schuif het opzij. — W.J.

Vers 10

1. Waarin Gods volk zich van anderen onderscheidt: "Gij liefhebbers des HEEREN!"
2. Waaraan dat te zien is: "Haat het kwade."
3. Wat het oplevert: "De HEERE bewaart", enz., "Hij redt hen uit", enz. — G.R.

Verzen 10-11

David noemt drie kenmerken van God als ware vriend. Eerst bewaart Hij de zielen van de vromen, met trouw en goede wil. Dan redt Hij hen van hun vijanden, met Zijn macht en majesteit. En ten derde geeft Hij hun licht en nieuwe kracht, met Zijn wijsheid en heiligheid. — Le Blanc.

Vers 11

1. Waar is het gezaaid? Het antwoord valt uiteen in de volgende punten. Het is gezaaid in Gods voornemen, in wat Christus verworven heeft, in de taak van de Geest, in de beloften van het Woord, in het genadewerk dat in het hart gebeurt, en in alles wat daarboven in de heerlijkheid is klaargemaakt.

2. Wanneer is de oogsttijd? Het antwoord is als volgt: de eerstelingen, dus een deel van de oogst, worden op bepaalde momenten in dit leven binnengehaald. Op het moment van sterven wordt er al veel meer geoogst. Het meeste, en wel op volmaakte wijze, begint op de dag van het oordeel en gaat door in de hele eeuwigheid, zonder einde.

(a) De oogst van een deel valt op sommige momenten in dit leven. Vooral (1) tijden van verdrukking zijn voor de oprechten tijden geweest waarin ze de gezaaide vreugde oogstten. Daardoor werden ze toegerust voor het lijden en erin gesteund, en later vergaten ze hun verdriet. Er brak blijdschap door, omdat ze ontroerd ontdekten wat God voor hen had gedaan en in hen had gewerkt. Zo laat God licht opgaan in het donker. Op een regenachtige dag verkwikt Hij hen met een straal uit de hemel, waarin de vallende druppels gaan glinsteren. Hij brengt Zijn volk de woestijn in en spreekt daar troostend tot hen.

(2) Tijden van lijden omwille van Christus en het evangelie zijn tijden geweest waarin de oprechten begonnen te oogsten wat aan vreugde gezaaid was. Als ze worden geroepen om tot bloedens toe weerstand te bieden en tegen de zonde te strijden, hebben ze meer dan gewone troost nodig. Zo kunnen ze de vurige beproeving doorstaan en standhouden. Ze merkten toen dat ze in een mate werden bemoedigd die ze nooit eerder hadden gekend (Joh. 16:33).

(3) Tijden waarin God de rechtvaardigen riep tot grote en moeilijke dienst, zijn tijden geweest waarin de eerste vruchten van gezaaide vreugde werden geoogst. Hun hemelse Vader heeft dan het licht van Zijn aangezicht over hen opgeheven en het besef van Zijn liefde in hen uitgestort. Dan zijn ze bereid te gaan waarheen Hij hen stuurt en te doen wat Hij hun opdraagt.

(4) Na zware gevechten met Satan zijn de oprechten weer opgebloeid doordat de gezaaide vreugde opkwam. Toen Christus was verzocht, kwam er een engel om Hem te troosten. Om Zijn volgelingen te bemoedigen, verklaart Hij in Openb. 2:17: “Die overwint, Ik zal hem

geven te eten van het manna, dat verborgen is, en Ik zal hem geven een witten keursteen, en op den keursteen een nieuwen naam geschreven, welken niemand kent, dan die hem ontvangt."

(5) Door in het heiligdom op God te wachten, hebben de oprechten Hem ontmoet. Zo kregen ze het eerste deel van de gezaaide vreugde.

(b) Een ruimere oogsttijd komt bij de dood. Bij sommigen al tijdens het heengaan van de ziel, maar bij allen direct nadat ze uit het lichaam is bevrijd. (c) De tijd waarin de rechtvaardigen hun gezaaide vreugde volledig en in volmaaktheid oogsten, is de laatste dag. Dan komt Christus om verheerlijkt te worden in Zijn heiligen en bewonderd in al wie geloven. Hij leidt hen allemaal samen, en allemaal tot volmaaktheid gebracht, naar de aanwezigheid van God. Daar is volheid van vreugde, en daar zijn lieflijkheden tot in eeuwigheid. — Daniel Wilcox.

Vers 12

"Spreekt lof ter gedachtenis Zijner heiligheid." Wees dankbaar voor:

1. Haar smetteloze volmaaktheid.
2. Haar verbazingwekkende geduld.
3. Haar plaats in onze redding.
4. Haar bereikbaarheid door Christus.
5. Haar voorspelde zegetochten. — W.J.

Vers 12

1. Een herinnering waarvoor de wereld niet dankt.
2. Redenen waarom de rechtvaardigen er wel voor danken. Wat ze betekent voor de weg van het heil, voor de leer van het evangelie en voor de wet van het christelijke leven. — C.D.

Psalm 98

Titel en onderwerp

Dit heilige lied draagt alleen het opschrift “Een psalm”. Het volgt op een passende manier op de vorige psalm. Het is duidelijk een vast onderdeel van de reeks koninklijke psalmen. Ps. 97:1-12 beschreef hoe het evangelie wordt bekendgemaakt en zo het koninkrijk van de hemel wordt opgericht. Deze psalm is daarbij een soort kroningslied. De overwinnende Messias wordt er plechtig uitgeroepen tot Heerser over de volken, met bazuingeschal, handgeklap en feestelijke zegeklanken. Het is een buitengewoon gedurfd en levendig lied, dat zo uit het leven lijkt gegrepen. Critici hebben overtuigend laten zien dat in Jesaja vergelijkbare uitdrukkingen staan.

Maar wij zien niet in waarom de psalm daarom door Jesaja moet zijn geschreven. Met die redenering kun je de helft van alle Engelse boeken aan Shakespeare toeschrijven. Het zit zo: deze bij elkaar horende psalmen vormen een mozaïek. Elk daarvan heeft er een passende plaats in en is nodig om het geheel compleet te maken. Daarom geloven wij dat ze allemaal één en dezelfde geest tot schrijver hebben. Als wij Paulus goed begrijpen, schrijft hij Ps. 95:1-11 aan David toe. Wij geloven dat dezelfde dichter de hele groep moet hebben geschreven. Daarom schrijven wij ook deze psalm toe aan de zoon van Isaï.

Wie de schrijver ook is, dit lied verdient een plaats onder de meest vrome heilige liederen, de liederen die de ziel het diepst ontroeren.

Indeling

Hier vinden we drie strofen van elk drie verzen. In de eerste, Ps. 98:1-3, hoor je waarover de lof gaat. In de tweede, Ps. 98:4-6, staat hoe die lof moet klinken. En in de derde, Ps. 98:7-9, wordt uitgeroepen dat die lof de hele wereld omvat.

Uitleg

Vers 1

"Zingt den HEERE een nieuw lied; want Hij heeft wonderen gedaan." Eerder zongen we een nieuw lied (Ps. 96:1-13), omdat de HEERE zou komen. Nu zingen we weer een nieuw lied, want Hij is gekomen, heeft gezien en heeft overwonnen. Jezus, onze Koning, leefde een wonderbaar leven. Hij stierf een wonderbare dood, stond op door een wonderbare opstanding en voer wonderbaar op naar de hemel. Door Zijn goddelijke macht zond Hij de Heilige Geest, Die wonderen doet. Door die heilige kracht deden ook Zijn discipelen wonderbare dingen, zodat heel de aarde verbaasd stond.

Afgoden zijn gevallen, bijgeloof is verschrompeld, stelsels van dwaling zijn op de vlucht geslagen en rijken van wreedheid zijn ten onder gegaan. Daarvoor verdient Hij de allerhoogste lof. Zijn daden bewezen Zijn Godheid. Jezus is Jehova, en daarom zingen we voor Hem als de HEERE. "Zijn rechterhand, en de arm Zijner heiligheid, heeft Hem heil gegeven." Anderen hebben Hem daarbij niet geholpen. Zijn wonderbare overwinningen heeft Hij behaald met Zijn eigen ongewapende hand. Zonde, dood en hel bezweken onder Zijn heldenmoed, waarin Hij alleen stond. De afgoden en de dwalingen van de mensheid zijn door Zijn hand alleen omgegooid en neergeslagen.

Het is des te wonderlijker dat Jezus onder de mensen overwint, omdat dit gebeurt met middelen die op het eerste gezicht volstrekt te zwak zijn. Hij overwint niet door lichamelijke kracht, maar door

morele kracht: de kracht van goedheid, gerechtigheid en waarheid. Kortom, door de macht van Zijn heilige arm. Zijn heilige invloed is de enige reden dat Hij slaagt. Jezus grijpt nooit naar list of grof geweld. Zijn smetteloze volmaaktheid geeft Hem een echte en blijvende overwinning op alle machten van het kwaad. Die overwinning behaalt Hij net zo behendig en makkelijk als een krijger die zijn tegenstander met zijn rechterhand slaat, zodat die languit op de grond ligt.

Eer aan de Overwinnaar! Laat nieuwe liederen tot Zijn lof klinken. Toen wij Zijn zegetochten overdachten, raakte dat ons zo diep dat onze pen Hem niet onbezongen kon laten. Zo ontstond de volgende hymne:

> *Ten strijde rijdt onze Koning uit,*
> *Hij stijgt op Zijn zegekar,*
> *Hij legt Zijn pijlen aan op de pees*
> *en treft Zijn vijanden van ver.*
>
> *Overtuigingen doorboren de hardste harten,*
> *zij bloeden, zij bezwijmen, zij sterven;*
> *geveld door Immanuëls welgemikte pijlen*
> *liggen zij hulpeloos op hopen.*
>
> *Zie, Hij ontbloot Zijn tweesnijdend zwaard*
> *en deelt almachtige slagen uit.*
> *Zijn Woord, dat alles onthult en doodt,*
> *dringt door tot in gewricht en merg.*
>
> *Straks rijdt Hij, getooid met gewaden van genade,*
> *over de vertrapte vlakte,*
> *met ontferming stralend van Zijn gelaat*
> *en barmhartigheid mee in Zijn gevolg.*
>
> *Machtig om te redden verschijnt Hij nu,*
> *machtig om de doden op te wekken,*
> *machtig om de bloedende wond te stelpen*
> *en het gevallen hoofd op te heffen.*

Overwinnaar in liefde en in wapens even groot,
ontelbaren buigen zich voor Hem neer:
zo onvergelijkelijk is de bekoring van de Overwinnaar,
elke vijand wordt Zijn vriend.

Zij kronen Hem op het slagveld
tot Koning van alle volken.
Met trompetten en met schallende hoorns
doen zij de hoge bogen van de hemel weergalmen.

Het heil dat Jezus heeft gebracht, is met wonderbare wijsheid bewerkt. Daarom wordt het aan Zijn rechterhand toegeschreven. Het voldoet aan wat de gerechtigheid eist, en daarom lezen we over Zijn heilige arm. Het is Zijn eigen werk, zonder hulp van anderen, en daarom krijgt Hij alle eer. En het is bovenmate wonderbaarlijk, en daarom verdient het een nieuw lied.

Vers 2

"De HEERE heeft Zijn heil bekend gemaakt." Dat gebeurde toen Jezus kwam en de Heilige Geest werd uitgestort. Door Zijn kracht ging het evangelie naar de heidenen. We moeten de Heere prijzen voor meer dan het heil dat Hij voor de mensen heeft bewerkt. We moeten Hem ook prijzen omdat Hij het heeft laten weten. Want de mens zou het nooit zelf hebben gevonden. Ja, niet één ziel zou ooit op eigen kracht de weg van barmhartigheid door een Middelaar hebben ontdekt. Altijd is het een goddelijke openbaring, die tot verstand en hart doordringt.

Alleen in Gods eigen licht zie je Zijn licht. Hij moet Zijn Zoon in ons openbaren, anders zien we Hem niet. "Hij heeft Zijn gerechtigheid geopenbaard voor de ogen der heidenen." Het woord "gerechtigheid" ligt de apostel van de heidenen na aan het hart. Hij schrijft graag over de manier waarop de Heere mensen rechtvaardig maakt en zo ook Zijn eigen gerechtigheid overeind houdt, door het bloed dat verzoening brengt. Hoeveel liederen zouden wij moeten zingen, wij die van

een eens heidens geslacht zijn! Zo'n gezegend evangelie is een kracht van God tot zaligheid, "want de rechtvaardigheid Gods wordt in hetzelve geopenbaard uit geloof tot geloof." Het is geen geheim dat angstvallig wordt bewaard en verstopt.

De Schrift leert het onomwonden en onder de volken is het helder gepredikt. Wat in de voorbeelden nog verborgen lag, is in het evangelie "openlijk getoond".

Vers 3

"Hij is gedachtig geweest Zijner goedertierenheid, en Zijner waarheid aan het huis Israels." Tot hen kwam Jezus in het vlees, en bij hen werd het evangelie als eerste gepredikt. Zij achtten zichzelf het eeuwige leven niet waard, en toch bleef het verbond heel. Het ware Israël werd immers tot gemeenschap met Hem geroepen en blijft die gemeenschap behouden. Een goedertierenheid die eeuwig duurt en een trouw die geen belofte vergeet, staan borg voor het uitverkoren zaad. Het heil dat het genadeverbond lang geleden garandeerde, is hun zeker. "En al de einden der aarde hebben gezien het heil onzes Gods." Genade kreeg niet alleen het nageslacht van Abraham naar het vlees.

Ze kwam ook bij de uitverkorenen uit alle volken. Laat dus heel Gods gemeente Hem een nieuw lied zingen. Dat het evangelie in zo korte tijd in alle landen bekend werd, was een grote zegen en geen klein wonder. Het had zoveel succes en de gevolgen blijven. Voor Pinksteren hoort een nieuw lied, net zo goed als voor het lijden en de opstanding. Laat ons hart opspringen als we eraan terugdenken. Onze God, onze eigen, voor eeuwig gezegende God, wordt nu geëerd door mensen die ooit voor stomme afgoden knielden. Zijn heil hebben alle volken niet alleen gehoord maar ook gezien.

Ze hebben het beleefd, niet alleen uitgelegd gekregen. Zijn Zoon is echt de Verlosser van een grote schare uit alle volken. Deze drie verzen leren ons hoe we de Heere moeten prijzen.

Vers 4

"Juicht den HEERE, gij ganse aarde!" Elke tong moet Hem toejuichen, en wel met de kracht die alleen vreugde in het hart kan losmaken. Mensen roepen luid als ze een koning welkom heten, en zo moeten wij het ook doen. Laat luide hosanna's opstijgen, vol van geluk. Als mensen ooit van vreugde roepen, dan zeker wanneer de HEERE onder hen komt en Zijn evangelische koningschap wordt uitgeroepen.

John Wesley zei tegen zijn mensen: "Zing krachtig en met goede moed. Pas op dat je niet zingt alsof je half dood of half in slaap bent. Verhef je stem met kracht. Wees nu niet banger voor je stem en schaam je er niet meer voor dat ze gehoord wordt dan toen je de liederen van Satan zong." "Roept uit van vreugde, en zingt vrolijk, en psalmzingt", of: barst los en zing en speel. Laat elke vorm van gejuich klinken en span elke soort muziek in, tot de opgestapelde lof de hemel doet weergalmen van het blije rumoer.

Je hoeft niet bang te zijn dat we de God van ons heil te hartelijk groot maken. Wel moeten we erop letten dat het lied uit het hart komt. Anders is de muziek voor Zijn oren niets dan lawaai, of het nu uit mensenkelen komt, uit orgelpijpen of uit ver klinkende trompetten. Laat onze harten luid de eer uitroepen van onze zegevierende Zaligmaker. Laten we met al onze kracht de Heere verheffen. Hij heeft al onze vijanden verslagen en de gevangenschap gevangen geleid. Dat zal het best gaan bij wie Jezus het meest liefheeft:

> *"Ik heb de parel van de hoogste prijs gevonden,*
> *mijn hart zingt van vreugde,*
> *en zingen moet ik, want ik heb een Christus.*
> *O, wat een Christus heb ik!"*

Vers 5

"Psalmzingt den HEERE met de harp." Muzikaal talent mag niet worden ontwijd tot het kwade vermaak van de wereld. Het moet de per-

soonlijke aanbidding van de heilige ondersteunen. Dan zingt hij, zoals George Herbert:

> *"Mijn God, mijn God,*
> *mijn muziek zal U vinden,*
> *en elke snaar*
> *krijgt één van Uw eigenschappen te bezingen."*

Zo prees Maarten Luther de Heere, Die hij zo innig en zo oprecht liefhad. Gods lof moet zo mooi mogelijk worden gebracht. Toch zit de zoetheid ervan vooral in iets geestelijks. Geloof en berouw die samenklinken, gehoorzaamheid en liefde die één harmonie vormen: dat is echte muziek in de oren van de Allerhoogste. Daar heeft Hij meer plezier in dan in "blaasbalgen die leren blazen", ook al bespeelt de edelste meester van de menselijke muziek ze. "Met de harp." Het is een bijzonder zoet klinkend instrument, dat veel gevoel kan overbrengen. Het woord wordt herhaald, en dat is zeer dichterlijk.

Zo zien we dat de fijnste dichtkunst nog lang niet te kostbaar is voor de lof van God. Zijn aanbidding moet eenvoudig zijn, maar niet plomp. Er zijn momenten waarop het het beste past om mooi te zeggen wat we bedoelen. God neemt het ongeschoolde liedje van een ploeger aan. Daarom wijst Hij het gladde vers van een Cowper of de verheven klanken van een Milton ook niet af. Niet elke herhaling is een lege herhaling. In heilige liederen horen elegante herhalingen thuis. Ze zetten de betekenis kracht bij en brengen de ziel in vuur.

Zelfs predikers doen er niet verkeerd aan om bij een woord stil te staan en het keer op keer te laten klinken, tot ook doffe oren de nadruk voelen. "En met de stem des gezangs", dus met een zangstem, anders dan met gewone spraak. Onze stem kan veel kanten op. Er is de stem van het gesprek, de stem van de klacht, de stem van het smeken en de stem van het bevel. Bij ieder van ons hoort ook de stem van een psalm. De mens klinkt op zijn best als hij de beste woorden zingt, in de beste gezindheid, voor het beste van alle Wezens.

Liefde en oorlog mogen de dichtkunst niet voor zich opeisen. De liefde van God en de overwinningen van Immanuël verdienen de mooiste klanken van de mens. Zingen wij eigenlijk wel genoeg voor de Heere? Moeten de vogels in de lucht ons niet berispen om onze norse, ondankbare stilte?

... in hun dappere strijd om de onafhankelijkheid van hun land, en waren de herhaalde uiting van hun dankzeggingen. De Heere van de psalmdichters en de Zoon van David liet met de woorden van een psalm zien dat Hij groter was dan David. Hij zong psalmen met Zijn apostelen, in de nacht voordat Hij zou lijden, toen Hij het heilige avondmaal van Zijn liefde instelde.

Paulus en Silas prezen God met psalmen in de gevangenis, midden in de nacht, terwijl hun voeten in de stok zaten. Ze zongen zo luid dat de gevangenen het hoorden. Naar Zijn voorbeeld roept de apostel de christenen in Efeze en Kolosse op om elkaar te leren en te vermanen met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen. Hieronymus vertelt dat je in zijn tijd de psalmen hoorde op de velden en in de wijngaarden van Palestina. Ze klonken zacht en lieflijk, vermengd met vogelgezang en met de geur van bloemen in de lente. De ploeger zong het halleluja terwijl hij zijn ploeg bestuurde.

De maaier, de wijnbouwer en de herder zongen de liederen van David. “Dat”, zegt hij, “zijn onze liefdesliederen, dat is ons gereedschap voor het werk op het land.” Sidonius Apollinaris laat zijn schippers psalmen zingen terwijl zij hun zwaarbeladen schuit stroomopwaarts voortduwen. Dan weerkaatsen de rivieroevers het halleluja steeds opnieuw. Mooi gebruikt hij die gewoonte als beeld van de reis van het christelijke leven. — J.J.S. Perowne.

Vers 5

“De stem des gezangs.” In D’Israeli’s “Curiosities of Literature” staat een bijzonder merkwaardig stuk over het zingen van psalmen. Daarin vertelt hij hoe dat zingen zich verspreidde in Frankrijk. Het kwam on-

der de Roomsen als eerste op gang door de berijming van Clément Marot, de lievelingsdichter van Frans I. In Marots opdracht staan de volgende regels:

> *"Driemaal gelukkig wie het nog mag zien*
> *en horen in die gouden eeuw:*
>
> *Als de arbeider rondgaat bij zijn ploeg,*
> *en de voerman midden op de openbare wegen,*
> *en de handelaar in zijn winkel*
> *hun stem verheffen in psalm of lofzang,*
> *zingend om de zwaarte van het werk te verzachten;*
> *dan zal er opnieuw uit de bossen een nog zoeter lied komen!*
>
> *Herder en herderin zullen wedijveren*
> *in menige tedere psalmzang,*
> *en zij zullen de naam van de Schepper lang laten klinken,*
> *terwijl rots en beek hun lied teruggeven!*
>
> *Begin dan, schone vrouwen, begin*
> *met die vernieuwde eeuw, die geen zonde kent!*
>
> *En met een hart zo licht, dat het geen vleugels behoeft,*
> *zing! Zing uit dit heilige liedboek, zing!"*

Het zingen van deze psalmen werd zo geliefd dat D'Israeli denkt dat "het de norse verbeelding van de strenge Calvijn als eerste op het idee bracht" om psalmzang in te voeren in zijn Genèvaanse kerkelijke tucht. "Deze besmettelijke razernij van het psalmzingen", zoals Warton het bijna lasterlijk noemt, vloog snel door Duitsland en Frankrijk en stak daarna over naar Engeland. Met een grijns zegt D'Israeli dat in de tijd van het Gemenebest "psalmen nu werden gezongen bij de diners van de lord-mayor en bij stadsfeesten. Soldaten zongen ze tijdens hun mars en op parade. En weinig huizen met ramen aan de straatkant hadden geen avondpsalmen." Wij kunnen daar niets anders aan toevoegen dan dit: kwam dat maar weer terug, wilde God! — C.H.S.

Verzen 5-6

Dit waren letterlijk de instrumenten die de Joden het meest gebruikten, en aan elk ervan is een geestelijke betekenis gegeven. Mij komt het voor dat ze de kardinale deugden uitbeelden, een voor een. De harp staat voor voorzichtigheid, de luit voor rechtvaardigheid, de trompet voor standvastigheid en de hoorn voor matigheid. — Bellarminus.

Verzen 5-6

De psalmist drukt hier duidelijk uit hoe hevig en vurig de gelovigen gedreven moeten zijn als ze God prijzen. Daarom draagt hij op dat er muziekinstrumenten bij worden gebruikt, om dat vuur te voeden. Gelovigen moeten niets nalaten wat de geest en de gevoelens van mensen aanvuurt als ze Gods lof zingen. Strikt genomen kan Gods naam ongetwijfeld alleen met de verstaanbare stem worden geprezen. Maar David voegt daar niet zonder reden de hulpmiddelen aan toe waarmee gelovigen zichzelf gewoonlijk nog meer tot deze oefening aanzetten. Dat geldt zeker als we bedenken dat hij sprak tot het oude volk van God, dat nog onder de schaduwen leefde.

Hier moeten we wel een onderscheid in het oog houden. We mogen niet zomaar alles wat de Joden vroeger werd opgelegd, ook op onszelf toepassen. Ik twijfel er niet aan dat het bespelen van cimbalen, harp en viool, en al die muziek die de psalmen zo vaak noemen, bij de opvoeding hoorde. Het hoorde dus bij het kinderlijke onderwijs van de wet. Ik doel dan op de vaste dienst in de tempel, de gewone gang van zaken daar. Ook nu nog mogen gelovigen zich met muziekinstrumenten opvrolijken. Wel moeten ze er dan volgens mij voor zorgen dat hun vrolijkheid niet losraakt van Gods lof.

Maar als ze naar hun heilige samenkomsten gaan, passen muziekinstrumenten bij het zingen van Gods lof niet beter dan het branden van wierook, het aansteken van lampen en het terugbrengen van de andere schaduwen van de wet. De papisten hebben dit, net als veel

meer, op een dwaze manier van de Joden overgenomen. Mensen die gek zijn op uiterlijk vertoon, mogen genieten van dat lawaai. Maar de eenvoud die God ons door de apostel aanraadt, is Hem veel liever. Paulus laat ons God in de openbare samenkomst van de heiligen alleen zegenen in een taal die men kent, 1 Kor. 14:16.

De menselijke stem wordt door de meesten niet verstaan, en toch is ze zeker beter dan alle levenloze muziekinstrumenten. Toch zien we wat Paulus bepaalt over spreken in een onbekende taal. Wat moeten we dan zeggen van zingen in liturgische toon, dat de oren met niets dan een leeg geluid vult? Misschien werpt iemand tegen dat muziek heel nuttig is om de geesten van mensen wakker te maken en hun hart te raken. Dat geef ik toe, en ik ontken het niet. Maar we moeten er altijd op letten dat er geen verdorvenheid insluipt. Die kan de zuivere aanbidding van God bezoedelen en mensen in bijgeloof verstrikken.

Bovendien waarschuwt de Heilige Geest ons door de mond van Paulus uitdrukkelijk voor dit gevaar. Wie dan toch verder gaat dan Paulus ons daar toestaat, toont niet alleen onbezonnen ijver, maar, moet ik zeggen, ook goddeloze en verkeerde koppigheid. — Johannes Calvijn.

Verzen 5-6

Het zingen en de snaarinstrumenten hoorden bij de Levieten, en de trompetten alleen bij de priesters. Volgens Kitto deden de trompetten helemaal niet mee met het samenspel. Ze werden geblazen in vaste pauzes tussen de zang en de instrumentale muziek. Harpen en stemmen zorgden voor de zoetheid, en trompetten en hoorns voegden daar kracht aan toe. Melodie en kracht horen bij elkaar in de aanbidding van God. — C.H.S.

Vers 6

“Met trompetten en bazuinengeklank; juicht voor het aangezicht des Konings.” Gods aanbidding moet luid zijn, en wel uit het hart. De

trompet en de hoorn dragen ver, en zo moet ook onze lofzang kracht krijgen. “Voor het aangezicht des Konings, des HEEREN.” Op kroningsdagen, en wanneer geliefde koningen uitrijden, roept het volk en klinken de trompetten tot de muren ervan trillen. Zouden mensen meer enthousiasme hebben voor aardse vorsten dan voor de goddelijke Koning? Is er onder de onderdanen van de gezegende, enige Heerser geen trouw meer? Koning Jehova is Zijn naam, en niemand is aan Hem gelijk.

Hebben wij dan geen vrolijk gejuich voor Hem over? Als we de regerende macht van Jezus in onze ziel voelen, leggen we dat koude gemompel opzij. Dat gemompel wordt nu overstemd door het gebrom van het orgel, en het verdringt maar al te vaak het oprechte zingen van de gemeente. Zeg eens, als je hart is gestemd om te zingen: bestaat er een groter onderwerp?

> *Laat alle harmonie haar klanken maar brengen,*
> *de naam van Jezus is nog zoeter.*
>
> *Wie ook maar eenmaal in Zijn liefde deelt,*
> *die verblijdt zich voor altijd.*
> *Melodie maken wij in ons hart,*
> *melodie ook met onze stemmen.*

Vers 7

“De zee bruise met haar volheid.” Zelfs haar donderslagen zijn niet te machtig voor dit onderwerp. Handel had in sommige van zijn verheven koren haar hulp maar wat graag gehad. Hij wilde daarmee zijn hoogste gedachten laten horen. De geïnspireerde psalmist deed er dus zeker goed aan om zoveel oneindig geraas erbij te roepen. De zee is van Hem, dus laat ze haar Maker loven. Ze draagt in haar diepte en op haar oppervlak een schat aan goedheid. Waarom zou het orkest van de natuur haar dan buitensluiten? Haar diepe bas past prachtig bij het raadsel van Gods heerlijkheid.

"De wereld met degenen, die daarin wonen." Het land moet samenklinken met de oceaan. Zijn bergen en vlakten, zijn steden en dorpen moeten de jubelroep laten doorklinken waarmee de Heere van alles wordt begroet. Er bestaat niets verhevener dan dit vers, nergens vind je iets groters. De muzen van de Parnassus kunnen niet tippen aan de muze van Sion. De Castalische bron heeft nooit zo gefonkeld als die "fontein van elke zegen", waaraan heilige zangers hun inspiratie willen toeschrijven. Toch haalt geen enkel lied de majesteit van dit onderwerp, wanneer Jehova, de Koning, hoog geprezen moet worden.

Vers 8

"Dat de rivieren met de handen klappen." Hier worden de rollende rivieren, de getijdemonden en de bulderende watervallen opgeroepen om hun eerbetoon te brengen. Ze moeten in de handen klappen, ja echt, zoals mensen doen als ze hun vorsten toejuichen. "Dat tegelijk de gebergten vreugde bedrijven", dat wil zeggen: in samenklank met de rivieren. De machtige bergen staan stil en zwijgen. Maar laat ze nu zichzelf vergeten en uitbarsten in een verheven, luidruchtige vrolijkheid. Zo beschreef de dichter het in deze levendige regels: "Ver daarlangs, van top tot top, onder de ratelende rotsen, springt de levende donder! Niet uit één eenzame wolk, maar elke berg heeft nu een tong gevonden, en de Jura antwoordt, door haar nevelige sluier, terug aan de jubelende Alpen, die luid tot haar roepen."

Vers 9

"Voor het aangezicht des HEEREN, want Hij komt, om de aarde te richten." Bij Zijn eerste komst in Bethlehem hoorde een veel zachtere muziek. Die was zo teder dat de sterren er met hun vriendelijke ogen van gingen twinkelen. Maar Zijn tweede komst vraagt om trompetten, want Hij is een Rechter. Ze vraagt ook om al het gejuich van de aarde, want Hij heeft Zijn koninklijke pracht aangetrokken. Dat Christus regeert, is de vreugde van de natuur. Alle dingen zegenen Zijn troon, ja, zelfs het feit dat Hij eraan komt. De dageraad laat de aarde

huilen van blijdschap als de zon opgaat, zodat de dauwdruppels in haar ogen staan.

Zo moet ook de nadering van Jezus' wereldwijde koningschap heel de schepping blij maken. "Hij zal de wereld richten in gerechtigheid, en de volken in alle rechtmatigheid." Precies daarin zit de vreugde. Hij is geen tiran en geen zwakkeling die de goeden onderdrukt of de ijdele mensen verwent. Zijn wet is goed, wat Hij doet is rechtvaardig en Zijn bestuur is gerechtigheid in persoon. Als er ooit iets was om blij mee te zijn op deze arme aarde, die in barensnood zucht, dan is het de komst van zo'n Bevrijder en de troonsbestijging van zo'n Heerser over de hele wereld.

Wees gegroet, Jezus! Wees gegroet! Onze ziel bezwijkt van verrukking bij het geluid van Uw naderende wagens. Ze kan alleen nog roepen: "Ja, kom, Heere Jezus!" De berijming die Keble van de laatste vier verzen maakte, is werkelijk zo prachtig dat wij onze lezers het genoegen niet willen onthouden haar te lezen:

> *"Laat de trompet luid schallen, laat de hoorn weerklinken*
> *in gejuich voor het aangezicht van de HEERE, de Koning:"*
>
> *"Laat de oceaan met zijn volheid golven*
> *in rusteloze eenstemmigheid:"*
>
> *"De ronde aarde en allen die daarin wonen,*
> *de machtige vloeden, dragen de last*
> *en klappen in de handen; in de zang van het koor*
> *sluit ook elke eenzame berg zich aan."*
>
> *"Roep uit voor het aangezicht van de HEERE dat Hij gekomen is*
> *om de Rechter van de aarde te zijn, om de wereld te richten*
> *in billijkheid, en om aan elk rijk en elke troon*
> *het recht te geven dat hun toekomt."*

Titel

In het Hebreeuws is het opschrift van deze psalm niet meer dan één woord: Mizmor, "Psalm". Daaraan dankt de psalm waarschijnlijk de titel "wees-Mizmor" in het Talmoedische traktaat Avodah Zara. — J.J.S. Perowne.

Titel

Hengstenberg zegt: "Dit is de enige psalm die gewoon 'een psalm' heet. Dat is de naam die alle psalmen dragen. Hier kan hij dus niet in zijn gewone betekenis staan, maar moet hij iets bijzonders betekenen." Hij denkt dat het opschrift aangeeft dat dit lied de lyrische begeleiding is van de psalm ervoor, die nadrukkelijker profetisch is.

Het is dus als het ware de psalm bij die profetie. Verder merkt hij op dat in Ps. 98:5-6 in de grondtekst woorden staan die met het opschrift verwant zijn en sterk opvallen. Misschien heeft dat de titel ingegeven.

Titel

Het is minstens opmerkelijk dat een lied van Sion, dat zo jubelt over de aankomst van de koning, bij uitstek Mizmor wordt genoemd. Alsof de Psalm der Psalmen het lied is dat Israël en heel de aarde bezingt, gezegend door de komst van de Messias. — Andrew A. Bonar.

Gehele psalm

Dit is een edele psalm, die de geest in beweging brengt. Misschien is hij geschreven bij een grote nationale overwinning in zijn eigen tijd. Later kan hij weer zijn opgepakt, in de tijd waarin alles voor duizend jaar wordt hersteld. De overwinning die hier wordt gevierd, kan een profetische visie zijn, en dan die bij Armageddon. Dan worden heil en

gerechtigheid openlijk getoond aan de vijandige volken. Israël wordt verhoogd. Goedertierenheid en waarheid komen dan gezegend samen, en dat zal het hart blij maken en geruststellen van allen die op dat moment echte Israëlieten zijn. De heersende eigenschap van de hele aarde zal godsvrucht zijn. — Thomas Chalmers.

Gehele psalm

Waar gaat de psalm over? Over de lof aan Jehova. Hij heeft drie strofen van elk drie verzen. In de eerste strofe lees je waarom Jehova geprezen moet worden. De tweede toont hoe en de derde door wie. — Frederick Fysh.

Gehele psalm

Dat Christus komt om de wereld te redden, is hier duidelijk voorzegd. Wat David hier aankondigt, klinkt in de lofzang van de gezegende maagd als een feit dat al is vervuld. David is de Stem en Maria is de Echo.

1. *David.* “Zingt den HEERE een nieuw lied.” (De Stem.) *Maria.* “Mijn ziel maakt groot den Heere.” (De Echo.)
2. *David.* “Hij heeft wonderen gedaan.” (De Stem.) *Maria.* “Grote dingen heeft aan mij gedaan Hij, Die machtig is.” (De Echo.)
3. *David.* “Zijn rechterhand, en de arm Zijner heiligheid, heeft Hem heil gegeven.” (De Stem.) *Maria.* “Hij heeft een krachtig werk gedaan door Zijn arm; Hij heeft verstrooid de hoogmoedigen in de gedachten hunner harten.” (De Echo.)
4. *David.* “De HEERE heeft Zijn heil bekend gemaakt; Hij heeft Zijn gerechtigheid geopenbaard”, enz. (De Stem.) *Maria.* “En Zijn barmhartigheid is van geslacht tot geslacht over degenen, die Hem vrezen.” (De Echo.)
5. *David.* “Hij is gedachtig geweest Zijner goedertierenheid, en Zijner waarheid aan het huis Israels.” (De Stem.) *Maria.* “Hij heeft Israel,

Zijn knecht, opgenomen, opdat Hij gedachtig ware der barmhartigheid." (De Echo.)

Deze parallellen zijn heel opvallend. Het lijkt wel of Maria deze psalm voor ogen had toen ze haar triomflied maakte. Dat is een extra reden om te denken dat de hele psalm uiteindelijk te verstaan is van de verlossing van de wereld door Jezus Christus en de verkondiging van Zijn evangelie onder alle volken van de aarde. Dat geldt of de psalm nu de bevrijding van Israël uit Egypte beschrijft of die van de Joden uit de Babylonische gevangenschap. Zo bekeken kan geen taal te sterk en geen dichterlijk beeld te hoog zijn om de onnaspeurlijke rijkdommen van Christus aan te wijzen. — Adam Clarke.

Vers 1

"Zingt den HEERE een nieuw lied." Wat is het doel van een mensenleven? God zoeken hier, en Hem zien in het leven daarna. Onderdaan zijn in het rijk van de genade en heilige in het rijk van de heerlijkheid. Wat er in deze wereld ook op ons afkomt, zingen moeten we. We danken in goede én in kwade dagen. Een lied hoort altijd op onze lippen te liggen, en nu en dan een nieuw lied. Zo zegt David het hier ook: "zing een nieuw lied". Dat betekent dat we de oude mens moeten afleggen en nieuwe mensen worden, nieuwe schepselen in Christus.

De oude mens zingt namelijk oude liederen. Alleen een nieuw mens kan een nieuw lied zingen. Zijn tong is nieuw, zijn wegen zijn nieuw, dus ook zijn daden en zijn liederen. Hij spreekt niet de taal van Babel of Egypte, maar die van Kanaän. Zijn woorden bouwen mensen op en zijn lied geeft God de eer. Ook kan een nieuw lied een lied zijn dat vers is, nova res, novum canticum, nieuw bij een nieuwe weldaad. Ef. 5:20: "Dankende te allen tijd over alle dingen." Het is erg grof om God alleen in het algemeen te bedanken en niet voor elk afzonderlijk geschenk.

Ben je ziek geweest en heeft Hij je genezen? Prijs God, net als de melaatse, Luk. 17:11-19. Zing een nieuw lied voor deze nieuwe zalf.

Hongert en dorst je naar gerechtigheid, terwijl je eerder geen woord van vermaning en leer kon verdragen? Zing een nieuw lied voor deze nieuwe genade. Geeft de almachtige God je nu een echt besef van je zonde, terwijl je eerst de ongerechtigheid trok "met koorden der ijdelheid, en de zonde als met dikke wagenzelen"? Terwijl je ertoe was gebracht met gretigheid alle onreinheid te bedrijven? O zing, zing, zing een nieuw lied voor deze nieuwe barmhartigheid.

Met nieuw kan ook bedoeld zijn dat het lied nooit gewoon of alledaags mag zijn. Gods barmhartigheid voor ons is buitengewoon wonderbaar en ongewoon. Onze dank moet dan ook bijzonder uitgelezen zijn, meer dan gewoon. Dat wil niet zeggen dat de inhoud nieuw is. We mogen God namelijk alleen aanroepen en prijzen op de manier die Hij in Zijn Woord heeft voorgeschreven, en dat is de oude weg. Wat nieuw is, is de manier waarop we zingen en ons lied opbouwen. Als zich een gelegenheid voordoet, spannen we ons verstand zo goed mogelijk in om dankbaar te zijn.

Deze psalm is profetisch. Een nieuw lied kan daarom ook het lied zijn dat de heerlijke engelen zongen bij Christus' geboorte: "Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen" (Luk. 2:14). Zo'n lied was de wereld nog nooit ter ore gekomen. Dat het zaad van de vrouw de kop van de slang zou vermorzelen, is een oud lied, het allereerste dat ooit werd gezongen. Maar het klonk pas helder toen Christus Zich in het vlees liet zien. Het Oude Testament telde veel oude liederen. In het Nieuwe Testament klinkt een nieuw lied.

Dat "u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere", is in veel opzichten een nieuw lied. In de wet was Christus slechts een schaduw, in het evangelie wordt Hij getoond. Ook is het lied nieuw doordat nieuwe mensen het zingen, alle mensen. Het geluid van het evangelie is immers uitgegaan over de ganse aarde, tot de einden van de wereld (Rom. 10:18). Vroeger klonken Gods oude liede-

ren alleen in Judea: "Zijn Naam is groot in Israel. En in Salem is Zijn hut, en Zijn woning in Sion", Ps. 76:1-2. — John Boys.

Vers 1

"Een nieuw lied." O jullie die nieuw zijn in Christus, ook al waren jullie vroeger oud in de oude Adam: zing voor de Heere. — Psalter van Petrus Lombardus, 1474.

Vers 1

"Hij heeft wonderen gedaan." Door de verlossing heeft Hij laten zien hoe groot en goed Hij is. Wat voor wonderen heeft Christus niet gedaan?

1. Hij werd ontvangen door de Heilige Geest.
2. Hij werd geboren uit een maagd.
3. Hij genas allerlei ziekten.
4. Hij gaf duizenden te eten met enkele broden en vissen.
5. Hij wekte de doden op.
6. En, wat nog wonderbaarlijker was, Hij stierf Zelf.
7. Hij stond op door Zijn eigen kracht.
8. Hij voer op naar de hemel.
9. Hij zond de Heilige Geest neer.
10. En Hij maakte van Zijn apostelen en hun getuigenis de middelen om de wereld te verlichten en uiteindelijk te bekeren.

— *Adam Clarke.*

Vers 1

"Zijn rechterhand." De psalmist zegt dat Christus de overwinning behaalde met Zijn rechterhand en Zijn arm. Daaruit blijkt Zijn goddelijke, oneindige kracht. Tegelijk sluit dit ook elk ander middel uit. Dan denk ik aan de verdiensten van de heiligen en aan hun valse, opge-

smukte werken, waarmee mensen menen iets te kunnen bijdragen. — Maarten Luther.

Vers 1

"De arm." Gods vingers maakten de schepping: "Als ik Uw hemel aanzie, het werk Uwer vingeren" (Ps. 8:3). Zijn arm bewerkte de verlossing: "De arm Zijner heiligheid heeft Hem heil gegeven." Ja, zij was zelfs het werk van Zijn hart. Dat hart bloedde dood om haar te volbrengen, en zo heeft Hij haar helemaal voltooid. — Thomas Adams.

Vers 1

Weken achter elkaar zag een predikant in het graafschap Tyrone een kleine, haveloze jongen de kerk binnenkomen, elke zondag. Hij ging midden in het gangpad staan, recht voor de preekstoel, en leek de dienst met grote aandacht te volgen. De predikant wilde graag weten wie dat kind was. Meerdere keren liep hij na de preek snel naar buiten om hem te spreken, maar zag hem nooit. Het kind verdween namelijk zodra de dienst voorbij was, en niemand wist waar hij vandaan kwam of wie hij was. Op een zondag stond de jongen er niet meer, en dat bleef een aantal weken zo.

In die tijd stond er een man voor de deur van de predikant. Hij vertelde dat een ernstig zieke hem graag wilde zien. "Ik schaam me echt om u te vragen zo ver te gaan", voegde hij eraan toe. "Maar het is een kind van mij, en hij wil niemand anders dan u. Hij is een heel bijzondere jongen. Hij praat veel over dingen die ik niet snap." De predikant beloofde dat hij zou komen, en hij ging. Het goot van de regen en hij moest zes mijl door ruw bergland. Bij het adres zag hij een bijzonder armzalige hut.

Voor de deur wachtte de man die hij die ochtend had gesproken. De predikant werd naar binnen geleid en zag dat het er van binnen even armoedig uitzag als van buiten. In een hoek lag iemand op een bed van wat stro. Hij herkende hem meteen: het was de jongen die zo trouw naar zijn kerk was gekomen. Toen hij het sjofele bed naderde,

richtte het kind zich op. Hij spreidde zijn armen uit en zei: “Zijn rechterhand, en de arm Zijner heiligheid, heeft Hem heil gegeven.” Direct daarna gaf hij de geest. — K. Arvine.

Vers 2

“De HEERE heeft Zijn heil bekend gemaakt.” Dat deed Hij toen Zijn Zoon in het vlees verscheen, met de wonderen die Hij verrichtte. “Hij heeft Zijn gerechtigheid geopenbaard”, enz., aan alle mensen in het evangelie. Dit is de gerechtigheid die “de gerechtigheid van God” heet. Die krijg je door het geloof van Jezus Christus, tot allen en over allen die geloven, want er is geen onderscheid. Rom. 3:22. — B. Boothroyd.

Vers 2

“De HEERE heeft bekend gemaakt”, enz. Het woord hodia is meer dan een mededeling of afkondiging. Het is ook een heldere en zekere aanwijzing die overtuigt, zodat de zaak in verstand en geheugen blijft hangen en bewaard wordt.

De wortel yada heeft namelijk als eigenlijke betekenis: opbergen wat bewaard moet blijven. Daarnaast staat het woord gala, dat eigenlijk ontbloten of ontbloot worden betekent. Hij heeft het dus geopenbaard, dat wil zeggen ontbloot, zodat het kaal en helder te zien is. Zo wordt nog beter uitgelegd hoe de openbaring in het evangelie werkt. Het evangelie staat tegenover alles wat duister is, in schaduwen en voorbeelden verpakt en achter wettische plechtigheden verborgen. De apostel gaat hier uitdrukkelijk op in, in 2 Kor. 3:7-18. Ten slotte staat er dat dit ontbloten gebeurt voor de ogen van de volken.

Dat wil zeggen: ook zij hebben deel aan dit heil. Het komt zonder onderscheid bij hen, omdat het evangelie open en helder wordt verkondigd. Daaruit blijkt ook duidelijk dat de inhoud en de reden van het nieuwe lied in zo’n bijzondere gebeurtenis liggen. Vroeger liet God de volken hun eigen weg gaan. Nu roept Hij onder de Messias ie-

dereen zonder onderscheid tot het heil, door het geloof en tot een nieuw leven. — Venema.

Vers 2

"Bekendgemaakt." Er staat niet: Hij liet zien, maar: Hij maakte bekend. Adam kende Hem en voorspelde over Hem: "Daarom zal de man zijn vader en zijn moeder verlaten, en zijn vrouw aankleven; en zij zullen tot een vlees zijn." Ook Abel kende Hem, die het lam offerde. Seth kende Hem en riep Hem aan. Noach kende Hem en redde het hele mensengeslacht in de ark. Abraham kende Hem en offerde zijn zoon aan Hem. Maar de wereld was Hem vergeten en aanbad afgoden. Daarom maakte de Heere Zijn Jezus bekend. Hij deed dat door het Woord in het vlees naar de Joden te sturen.

Aan de volken openbaarde Hij Zijn gerechtigheid, door hen te rechtvaardigen uit het geloof. Waarom wilde Hij Hem aan de volken laten zien? Omdat Hij barmhartig is. Waarom maakte Hij Hem bekend aan de Joden? Omdat Hij waarachtig is, dat wil zeggen: omdat Hij Zijn belofte houdt. — Honorius, de voortzetter van Gerhohus.

Vers 3

"Hij is gedachtig geweest Zijner goedertierenheid, en Zijner waarheid." De psalmist merkt heel terecht op dat God, toen Hij de wereld verloste, "gedachtig geweest is Zijner waarheid", die Hij aan Israël, Zijn volk, had gegeven. Dat zegt ook dat geen enkele andere reden Hem dreef dan dat Hij trouw deed wat Hij Zelf had beloofd. De belofte steunde absoluut niet op de verdienste of gerechtigheid van de mens. Om dat beter te laten zien, noemt hij eerst Gods "goedertierenheid" en pas daarna Zijn "waarheid", die daarmee samenhing. Kortom: de oorzaak lag niet buiten God Zelf (om een gangbare uitdrukking te gebruiken), maar in Zijn loutere welbehagen.

Dat had Hij allang eerder aan Abraham en zijn nageslacht bevestigd. Het woord "gedachtig" past zich aan bij hoe mensen het kunnen begrijpen. Als iets lang is uitgesteld, lijkt het namelijk vergeten. Van

het geven van de belofte tot de komst van Christus verstreken meer dan tweeduizend jaar. Gods volk moest veel verdrukking en rampen doorstaan. Het hoeft ons dus niet te verbazen dat het zuchtte en zich overgaf aan sombere angst of die verlossing wel zou komen. — Johannes Calvijn.

Vers 3

"Hij is gedachtig geweest Zijner goedertierenheid, en Zijner waarheid." Zijn goedertierenheid dreef Hem om Zijn belofte te doen. Zijn trouw heeft Hem verbonden haar te houden. Beide is Hij indachtig geweest. Hij heeft de gezegende invloeden van Zijn licht en Zijn mildheid uitgestrooid over heel het gelaat van de aarde. Zo liet Hij alle volken delen in Gods heil. — Matthew Hole (-1730).

Vers 3

"De einden der aarde hebben gezien", enz. Wat een ongelukkig land is Judea toch! De einden van de aarde hebben Gods heil gezien. Elk land wordt tot vreugde bewogen, de hele aardbol is blij, de rivieren klappen in de handen en de bergen juichen. En toch geloven de boze harten van de Joden niet. De straf voor hun ongeloof treft hen, in het donker van hun blindheid. — Gregorius, in Lorinus.

Vers 3

"Hebben gezien." In de woorden "hebben gezien" zit een zekere scherpte. Ze betekenen een geloof dat echt is, samen met kennis, een geloof dat de wil in beweging brengt tot liefde en verlangen. Wie tevreden is met een geloof in naam en nooit aan de Zaligmaker denkt, kan immers niet zeggen dat hij Gods heil heeft gezien. — Bellarminus.

Vers 4

"Juicht den HEERE." Dank God voor een Christus. De Romeinen bevrijdden de Argiven van de tirannie van de Macedoniërs en Spartanen. Quae gaudia, quae vociferationes fuerunt! quid florum in Consu-

lem profuderunt! Wat een blijdschap toonden ze, en wat riepen ze luid! De vogels die over hen heen vlogen, vielen van schrik op de grond door hun lawaai. Bij de Nemeïsche spelen moest de omroeper het woord Vrijheid roepen, iterumque, iterumque, telkens weer. — John Trapp.

Verzen 4-6

Waarmee moeten we God prijzen? Letterlijk gezegd met allerlei muziek: met zang, "zingt den HEERE", met snaarspel, "psalmzingt den HEERE met de harp", en met blaasmuziek, "met trompetten", enz. Euthymius legt het beeldend uit: dan moeten we God prijzen in wat we doen en in wat we overdenken. We prijzen Hem met onze woorden en met ons werk, in ons leven en bij onze dood. We zijn niet alleen tempels (zoals Paulus zegt), maar ook tamboerijnen van de Heilige Geest, zoals Clemens van Alexandrië ons noemt. — John Boys.

Vers 5

"Met de harp, met de harp." Het woord wordt nadrukkelijk herhaald.

Dat betekent dat de vurigste pogingen die mensen kunnen doen om het grote werk van de verlossing van de wereld te vieren, tekortschieten bij de rijkdom van Gods genade. — Johannes Calvijn.

Vers 5

"De stem des gezangs." Het woord zimra is hier, net als in Ps. 81:2, zeker de naam van een muziekinstrument. Welk instrument er precies mee bedoeld wordt, is helemaal onzeker. — Samuel Horsley.

Vers 5

"Met de stem des gezangs." Josafat en Hizkia vierden hun overwinningen met psalmen. Voor de ballingen die uit Babylon terugkwamen, werd het hart blij van psalmen. Psalmen gaven de Makkabeeën moed en kracht.

Vers 6

"Trompetten." Chatsotseroth: dit woord staat alleen hier in het Psalmboek. Het ging om rechte trompetten, zoals je ze op de Boog van Titus ziet. De priesters bliezen erop om signalen te geven. Num. 10:2-10; 1 Kron. 15:24,28, enz. De shofar (hoorn) was de gewone, gebogen trompet, hoorn of bazuin. — William Kay.

Vers 6

"Trompetten." De Schrift vertaalt het woord dat hier staat steeds met trompetten, Num. 10:2,8-10; 31:6 en elders. Meestal bliezen ze op de trompet om het volk bijeen te roepen voor de aanbidding of om de legers te verzamelen voor de strijd. Het oorspronkelijke woord, chatsotserah, bootst waarschijnlijk "het afgebroken, polsslagachtige geluid van de trompet" na. Het Latijn heeft taratantara, het Duits trarara en het Arabisch hadadera. Het woord dat hier staat, werd gebruikt voor de lange, rechte trompet. — Albert Barnes.

Vers 6

"Trompetten." De trompet had een religieuze en een burgerlijke functie.

Hij deed hetzelfde werk als de klokken bij de christenen en de stem bij de mohammedanen. Mohammed schijnt namelijk te hebben bepaald dat de stem gebruikt werd. Hij wilde zijn eigen volgelingen daarmee onderscheiden van de Joden, met hun trompetten, en van de christenen, met hun klokken. — Kitto's "Pictorial Bible".

Vers 6

"Met trompetten." Volgens Origenes zijn de geschriften van de evangelisten en apostelen trompetten. Door hun klank zijn alle bouwwerken van de afgoderij en alle stellingen van de wijsgeren volkomen omvergeworpen. Ook leert hij dat de klank van de trompetten een voorafbeelding is van de bazuin van het algemene oordeel. Dan stort

de wereld in. Voor de rechtvaardigen klinkt die bazuin als vreugde, voor de onrechtvaardigen als jammerklacht. — Lorinus.

Vers 6

"Juicht voor het aangezicht des Konings, des HEEREN." Er staat nadrukkelijk bij: "voor het aangezicht van Jehova, de Koning", en de oproep luidt "met trompetten en hoorngeschal maakt gejuich". Daarom lijkt het hier te gaan om de openbare vreugde die gewoonlijk werd getoond bij de kroning van koningen of bij het vieren van ondernemingen voor de veiligheid van het volk. Dat past ook goed bij deze plaats, want Jehova wordt voorgesteld als Koning en Redder van Zijn volk. — Venema.

Verzen 7-8

"De zee bruise met haar volheid, de wereld met degenen, die daarin wonen. Dat de rivieren met de handen klappen."

> *O jij, majestueuze oceaan!*
> *Een verborgen wereld van wonderen in jezelf,*
> *laat de ontzagwekkende lof van Hem weerklinken, Wiens grotere stem*
> *je opdraagt te bruisen, of je gebruis doet bedaren.*
>
> — *James Thomson.*

Verzen 7-8

De zee in haar machtige uitgestrektheid en de aarde met haar rivieren en bergen: de natuur wordt hier in haar grote delen aangesproken. Dat is geen toestemming, maar wel een oproep aan christelijke dienaren. Zij moeten in hun gebeden en preken God meer erkennen als de God van de schepping. Ze mogen zich niet zo uitsluitend beperken tot de eigen leerstukken van het christendom. Doe het ene, en laat het andere niet na. — Thomas Chalmers.

Verzen 7-8

Het verkondigen van Christus' lof voor de verlossing van zondaren geeft werk aan alle redelijke schepselen, en niet alleen aan hen. Stel dat elke druppel water in de zee en in elke rivier en stroom verstand en vermogen had om te spreken. En stel dat elke vis in de zee, elke vogel in de lucht, elk levend wezen op de aarde en al het andere in de wereld dat ook had. En stel dat alle bergen hun vreugde aan elkaar konden laten zien door beweging en gebaren. Dan nog is er genoeg werk voor hen allemaal om de lof van Christus uit te dragen. — David Dickson.

Verzen 7-9

Bij deze verzen citeert Matthew Henry regels uit de vierde Ecloge van Vergilius (hieronder voegen we de vertaling van Dryden toe). Volgens hem past de dichter daarin "uit onwetendheid of uit laagheid de oude profetieën toe op Asinius Pollio, terwijl men toen verwachtte dat die in vervulling zouden gaan". Hij voegt eraan toe dat Ludovicus Vives denkt dat deze en vele andere dingen die Vergilius over dit langverwachte kind zegt, "op Christus van toepassing zijn".

> *O jij, uit hemels zaad! O pleegzoon van Jupiter!*
> *Zie, de zwoegende Natuur roept je: schraag nu mee*
> *het wankelende gebouw van hemel, aarde en zee!*
>
> *Zie hoe aarde, zeeën en lucht weer op hun grondslag staan,*
> *en vreugdevolle eeuwen van achteren in dringende rijen komen aan.*

Vers 8

"Dat de rivieren met de handen klappen." Met handgeklap laten mensen zien dat ze blij zijn en iets goedkeuren. Het kletsen en slaan van water in een rivier lijkt daarop, door het geluid dat het maakt. Daarom zegt de tekst dat de rivieren in de handen klappen. — Henry Hammond.

Vers 8

De taal is beeldend. Ze geeft immers een stem aan de levenloze schepping in haar verschillende onderdelen. Toch drukt ze, zoals alle beeldspraak in de Schrift, een waarheid uit. Dat is de waarheid die de apostel zonder beeld uitspreekt, wanneer hij openbaart dat "ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis, tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods".

Dat zal zo zijn, omdat de reden van die dienstbaarheid niet langer bestaat. Zij is het gevolg van de zonde. Maar zodra de wereld onder het rechtvaardige bestuur van haar komende Koning staat (zoals het laatste vers van deze psalm voorzegt), erkennen de aarde en heel de schepping haar Heere, Die dan in haar midden is. Dan brengt zij haar eerbetoon van lof samen met dat van Israël, van de volken en van de verloste, verheerlijkte gemeente. — William De Burgh.

Vers 9

Het Psalmboek bezingt veelvuldig de weldadige vruchten die Christus' koningschap overal op aarde zal brengen. Het zal een heerschappij van *heiligheid* zijn. Dat is haar eigenlijke en onderscheidende karakter, daaraan herken je haar. Onder die heerschappij zullen de einden van de aarde God vrezen en zich verblijden in Zijn heil. Het zal ook een heerschappij van *rechtvaardigheid* zijn. Dan krijgen oorlogen, onderdrukking en wreedheden geen plaats meer. Ook ongelijke wetten en onrechtvaardige instellingen krijgen die niet meer. Zij hebben de wereld zo lang geplaagd en vervloekt, en dat is dan voorbij. Deze gelukkige verbetering wordt meestal voorzegd als de aankondiging dat de Heere komt "om de aarde te richten".

Het is dus belangrijk om voor ogen te houden wat die vaak herhaalde aankondiging werkelijk betekent en bedoelt. Ze verwijst niet naar het oordeel van de Grote Dag, zoals een onoplettende lezer zou kunnen denken. Er is niets angstaanjagends aan. De psalmen waarin dit de hoofdtoon is, jubelen in de allerhoogste mate, van het begin tot

het eind. De aankondiging wil Christus laten zien als een Vredevorst. Hij komt om met een onpartijdige hand gelijke wetten toe te passen en zo onrecht en twist op aarde te laten ophouden, voorgoed. Zo richt Christus de aarde.

Wat Hij in deze richting al heeft gedaan, geeft ons een duidelijk beeld van wat Hij nog gaat doen. Als Hij grote en heilzame veranderingen wil brengen in de politieke en maatschappelijke instellingen van een volk, begint Hij bij de gedachten van mensen. Hij haalt slechte beginselen uit hun verstand weg en plant in plaats daarvan beginselen uit de Schrift. Hij zuivert hun hart van kwade hartstochten en doopt het met de Geest van waarheid en gerechtigheid, godsvrucht en liefde. Als zo een stevige basis is gelegd voor een betere orde van zaken, volgt de rest.

Dan veegt Hij met een storm van strijd of omwenteling de instellingen weg waarin het onrecht zich heeft ingegraven. Zo krijgt de gerechtigheid eindelijk de vrije loop en kan niemand haar nog tegenhouden. Wat een rijke voorraad troost ligt er klaar voor wie vertrapt, tot slaaf gemaakt of arm zijn en niets hebben, in de aankondiging dat de Heere komt als hun wreker! Terecht worden alle schepselen opgeroepen om van vreugde in de handen te klappen. Want Hij heeft dit werk ter hand genomen. Hij zit op de vloeden. De stormen die de volken beroeren, zijn de wagen waarin Hij rijdt om de aarde in bezit te nemen en er een woonplaats van gerechtigheid en vrede van te maken. — William Binnie.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

"Een nieuw lied." Wat het inhoudt, hoe mooi het is en wat het oplevert om je vroomheid, dienst en aanbidding fris te houden.

Vers 1

"Hij heeft wonderen gedaan."

1. Een wonderbaar heelal, dat heeft Hij geschapen.
2. Een wonderbaar bestuur, dat heeft Hij gevestigd.
3. Een wonderbare gave, die heeft Hij geschonken.
4. Een wonderbare verlossing, daarvoor heeft Hij gezorgd.
5. Een wonderbaar boek, dat heeft Hij ingegeven.
6. Een wonderbare volheid, die heeft Hij ontsloten.
7. Een wonderbare verandering, die heeft Hij teweeggebracht.

— *W. Jackson.*

Vers 1

"De arm." De overwinningen van God, zowel in oordeel als in barmhartigheid. Vooral de zegetochten van Christus aan het kruis, door Zijn Geest in het hart, en in en door de gemeente als geheel.

Vers 2

"De HEERE heeft Zijn heil bekend gemaakt."

1. Waaruit het heil bestaat.
2. Waarom het is klaargemaakt.
3. Wat het heeft gekost om het te verwerven.
4. Onder welke voorwaarden het wordt gegeven.
5. Hoe het zich moet verspreiden.
6. Hoe het wordt gestraft als iemand het verwaarloost. — W.J.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

1. Wat is heil?
2. Waarom het heil van de HEERE wordt genoemd: "Het heil is des HEEREN."
3. Hoe Hij het heeft bekendgemaakt.

4. Met welk doel.
5. Met welke gevolgen. — E.G. Gange.

Vers 2

Wat een groot voorrecht dat we het evangelie kennen.

1. Waaruit het voorrecht bestaat. (a) Openbaring door de Bijbel. (b) Verkondiging door de predikant. (c) Verlichting door de Geest. (d) Toelichting in de dagelijkse leiding van God.
2. Waartoe het heeft geleid. (a) We hebben het geloofd. (b) We hebben het zover begrepen dat we er steeds blijer mee worden. (c) We kunnen het aan anderen vertellen. (d) We walgen van wie het vertroebelen.

Vers 2

De heerlijkheid van het heil.

1. Het is goddelijk: "Zijn heil."
2. Het strookt met het recht: "Zijn gerechtigheid."
3. Het is duidelijk en eenvoudig: "openlijk getoond."
4. Het is bedoeld voor alle soorten mensen: "heidenen."

Vers 3 (eerste zinsdeel)

Dat de Heere Zijn verbond indachtig is. Tijden waarin het lijkt alsof Hij het vergeet. Wegen waarlangs Hij ook in die tijden bewijst dat Hij trouw is. Grote daden van genade waaruit Hij op andere momenten laat zien dat Hij Zijn beloften niet is vergeten. En de redenen waarom Hij Zijn verbond altijd moet gedenken.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

"Alle einden der aarde."

1. Letterlijk. Zendelingen hebben elk land bezocht.
2. Geestelijk. Mensen die op het punt staan te wanhopen en om te komen.

3. Profetisch. Denk aan de grote beloften voor de toekomst en aan de zegetochten van de gemeente. — E.G.G.

Vers 3

"De einden der aarde hebben gezien", enz.

1. De verste vreemdelingen hebben het gezien. Velen zijn "gekomen van het oosten en het westen": Grieken, de toehoorders van Petrus, de kamerling, Groenlanders, bewoners van de Zuidzee-eilanden, negers, roodhuiden, enz., enz.
2. De rijpste heiligen hebben het gezien. Zij staan aan het lichte einde van de aarde en stappen vanuit de woestijn Kanaän binnen, enz.
3. De ergste zondaars hebben het gezien. Zij die zo ver zijn afgedwaald dat ze geen stap verder konden zonder de hel in te vallen. De stervende moordenaar. De vrouw die een zondares was. Mensen die Whitefield "'s duivels verworpelingen" noemde. — W.J.

Vers 4

"Roept uit van vreugde." Het goede gebruik van lawaai.

1. "Maak lawaai." Word wakker, slaper. Spreek, stomme.
2. "Maak blij lawaai." De kreet van bevrijding, van dank, van blijdschap.
3. "Maak luid lawaai, heel de aarde." Denk aan de natuur met haar tienduizend stemmen en aan de gemeente met haar ontelbare heiligen.
4. "Maak blij lawaai tot God." Prijs niemand anders dan Hem, en prijs Hem eeuwig. — E.G.G.

Vers 6

Vreugde hoort onmisbaar bij lofprijzing. De Heere als Koning is een wezenlijke gedachte in de aanbidding. Op verschillende manieren uitdrukking geven is onze plicht, als we zo'n Koning blij prijzen.

Verzen 7-8

De natuur aan het aanbidden. De gemeente is:

1. Groot. Zee, aarde, rivieren, bergen.
2. Veelkleurig. Ze verschillen onderling in aard, in woord en in uiterlijk. Alleen hierin zijn ze gelijk en blijvend: allen aanbidden altijd God.
3. Gelukkig. Hierin zijn ze gelijk aan de aanbidders in de hemel, en om dezelfde reden: de zonde is afwezig. — E.G.G.

Vers 8

Het lied van de zee en het halleluja van de bergen.

Vers 9

Het laatste oordeel als reden om dankbaar te zijn.

Vers 9

"Voor het aangezicht des HEEREN." Waar wij zijn, waar onze vreugde moet zijn, waar we al onze daden gevoeld moeten weten, waar we zullen zijn: "voor het aangezicht des HEEREN." Vraag je af: wat zijn wij voor het aangezicht van de HEERE? Wat zullen wij zijn wanneer Hij komt?

Werk over de achtennegentigste psalm

Een korte verklaring van deze psalm staat in "The Works of John Boys", 1626, folio, blz. 34-36.

Psalm 99

We kunnen deze psalm *de Sanctus* noemen, of *de Heilig, heilig, heilig-psalm*. Het woord "heilig" sluit elk van de drie hoofddelen af en is het refrein. Het onderwerp is hoe heilig het bestuur van God is, en hoe heilig Zijn koningschap als Middelaar. Wij denken dat Ps. 99:1-3 de heiligheid van Jehova Zelf verkondigt. Ps. 99:4-5 noemt de rechtvaardigheid van de koning die de HEERE had aangesteld. Dat is een voorbeeld van hoeveel de HEERE van heiligheid houdt. Waarschijnlijker is dat daar de HEERE Zelf als koning wordt beschreven. Daarna laat Ps. 99:6-9 zien hoe streng rechtvaardig God handelde met de bevoorrechte mensen die Hij vroeger had uitgekozen om namens het volk tot Hem te naderen.

Het is een lofzang die past bij de cherubs rond de troon, die in Ps. 99:1 worden genoemd. De psalm past ook bijzonder goed bij heiligen die in Sion wonen, de heilige stad. Hij is vooral waard om eerbiedig gezongen te worden door iedereen die de eer heeft de gemeente van God te leiden en bij haar Heere voor haar te pleiten. Denk aan David de koning, Mozes de wetgever, Aäron de priester en Samuël de ziener.

Uitleg

Vers 1

"De HEERE regeert." Dit is een van de blijdste uitspraken die ooit over sterfelijke lippen kwamen. De heerschappij van het kwaad is omvergeworpen. Het koninkrijk van Jehova is opgericht, een koninkrijk van

goedheid, gerechtigheid en waarheid. Dat verdient het om telkens opnieuw bezongen te worden, zoals hier voor de derde keer in de psalmen. “Dat de volken beven.” Laat het uitverkoren volk een plechtig en tegelijk blij ontzag voelen, een ontzag dat door heel hun wezen heen gaat. Heiligen trillen van vrome ontroering. Zondaars trillen van schrik, als ze helemaal doorhebben en voelen wat Jehova’s regering betekent.

Het is geen lichte of onbelangrijke zaak. Het is een waarheid die, meer dan alle andere, onze diepste diepten zou moeten raken. “Hij zit tussen de cherubim.” Jehova toonde Zich in verheven glorie en tegelijk zo dichtbij, in Zijn neerbuigende rol als Middelaar. Dat deed Hij boven het verzoendeksel, waarop de beelden stonden van die vlammende wezens. Zij kijken naar Zijn heerlijkheid en roepen eeuwig: “Heilig, heilig, heilig is de HEERE der heirscharen!” De HEERE regeert vanaf een genadetroon, besprenkeld met verzoenend bloed en bedekt door de beschermende vleugels van de liefde van de Middelaar. Dat is wonderbaarlijker dan alle andere openbaringen en kan heel de mensheid ontroeren.

Daarom volgt: “De aarde bewege zich.” Niet alleen “de volken”, maar de hele aarde moet beroerd worden door aanbiddend ontzag, als bekend wordt dat God op het verzoendeksel zit als koning van het heelal. De pracht van de hemel omringt Hem. Die wordt uitgebeeld door de uitgespreide vleugels van de wachtende cherubs. De aarde mag niet minder bewogen zijn tot aanbidding. Laat veeleer al haar volken zich buigen voor Zijn oneindige majesteit. Ja, laat zelfs de vaste aarde met eerbiedig beven erkennen dat Hij er is.

Vers 2

“De HEERE is groot in Sion.” Al heel lang was de heilige tempelberg het middelpunt van de aanbidding van de grote Koning. Daar kon je Zijn grootheid het helderst zien. Nu is Zijn gemeente Zijn geliefde paleis, waar Zijn grootheid wordt getoond, erkend en aanbeden. Daar

onthult Hij Zijn eigenschappen en vraagt Hij de nederigste eerbied. Onwetenden vergeten Hem, goddelozen verachten Hem en wie God ontkennen, bestrijden Hem. Maar bij Zijn eigen uitverkorenen is Hij onvergelijkelijk groot. Hij is groot in de ogen van wie genade kennen. Hij is groot in Zijn daden van barmhartigheid.

En Hij is werkelijk groot in Zichzelf: groot in barmhartigheid, macht, wijsheid, gerechtigheid en heerlijkheid. “En Hij is hoog boven alle volken.” Hij steekt uit boven hun hoogste gedachten en hun verhevenste ideeën. De hoogsten zijn voor Hem niet hoog. Maar, geprezen zij Zijn Naam, de laagsten veracht Hij niet. In zo’n God verheugen wij ons. In onze ogen is Zijn grootheid en hoogheid buitengewoon heerlijk. Hoe meer mensen Hem in hun hart eer en hoogte geven, des te blijer is Zijn volk. Israël was blij met Saul, omdat hij een hoofd groter was dan het volk.

Hoeveel meer moeten wij dan juichen in onze God en Koning, Die zo hoog boven ons staat als de hemelen boven de aarde!

Vers 3

“Dat zij Uw groten en vreselijken Naam loven.” Laat alle inwoners van Sion en alle volken op aarde de HEERE loven, of “dankbaar erkennen” hoe goed Zijn goddelijke natuur is. Dat doen ze ook al is er zoveel in die natuur wat hun ontzag moet inboezemen. Ook als Hij het meest ontzagwekkend is, moet de HEERE geprezen worden. Velen zeggen dat ze de mildere stralen van de Zon der gerechtigheid mooi vinden, maar ze worden woedend van opstand tegen haar vlammender gloed.

Zo hoort het niet te zijn. We zijn verplicht om een ontzagwekkende God te prijzen. We moeten Hem aanbidden, Die de goddelozen naar de hel stort. Heeft Israël Hem niet geprezen: “Hij heeft Farao met zijn heir gestort in de Schelfzee; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid”? De vreselijke Wreker verdient lof, net als de liefdevolle Verlosser. Daar komt het slechte mensenhart tegen in opstand, omdat het sympathie voelt voor de zonde. Het schreeuwt om een

slappe God, bij Wie het medelijden de gerechtigheid heeft gewurgd. De goed onderwezen dienaren van Jehova prijzen Hem in elke kant van Zijn karakter, of die nu ontzagwekkend is of teder.

Alleen genade die van het verzoendeksel stroomt, kan dit prachtige inzicht in ons werken. "Die heilig is." In Hem zit geen smet of tekort, geen teveel of te weinig, geen dwaling en geen ongerechtigheid. Hij is in alles voortreffelijk en wordt daarom heilig genoemd. In Zijn woorden, gedachten, daden en openbaringen is Hij de volmaaktheid zelf, net als in Zichzelf. "Komt, laat ons aanbidden en nederbukken; laat ons knielen voor den HEERE."

Vers 4

"En de sterkte des Konings, die het recht lief heeft." God is koning. Het verzoendeksel is Zijn troon, en de scepter die Hij zwaait, is heilig, zoals Hij Zelf. Zijn macht werkt nooit als tirannie. Hij is vorst en Zijn bestuur is absoluut, maar Zijn kracht heeft plezier in het recht, en Zijn macht dient alleen rechtvaardige doelen. Tegenwoordig zijn mensen voortdurend bezig om het bestuur van de HEERE in te delen en zichzelf tot rechter te maken, om te beoordelen of Hij wel goed doet. Maar heilige mensen uit vroegere tijden dachten er anders over.

Zij wisten zeker dat alles wat de HEERE deed, rechtvaardig was. Ze riepen Hem niet ter verantwoording, maar legden zich nederig neer bij Zijn wil. Ze verheugden zich in de vaste overtuiging dat God met heel Zijn almacht beloofd had om gerechtigheid te bevorderen en recht te doen onder al Zijn schepselen. "Gij hebt billijkheden bevestigd." U richt niet alleen een rechtbank van billijkheid op, maar billijkheid zelf. En dat doet U niet voor even of bij een gelegenheid. Het is een vaste instelling, even onwrikbaar als Uw troon. Zelfs om barmhartig te zijn, haalt de HEERE de billijkheid van Zijn zedelijke bestuur niet weg en beschadigt Hij haar niet.

In Zijn bestuur van de wereld én in Zijn genade zorgt Hij ervoor dat de smetteloze zuiverheid van Zijn gerechtigheid bewaard blijft. De meeste koninkrijken hebben een of andere vaste orde, en meestal is die onrechtvaardig. Hier hebben we een vaste orde die zelf billijkheid is. De HEERE, onze God, breekt elk onrechtvaardig stelsel af. Alleen het recht blijft staan. “Gij hebt recht en gerechtigheid gedaan in Jakob.” In Gods koninkrijk wordt gerechtigheid niet alleen opgericht, maar ook uitgevoerd. De wetten worden uitgevoerd en wie ze uitvoert, is even rechtvaardig als wie ze maakt. Alle onderdrukten, ja, iedereen die het goede liefheeft, vindt hierin ruim aanleiding om te loven.

Andere volken waren onder hun dwingelanden zowel slachtoffer als dader van ernstig onrecht. Maar als de stammen de HEERE trouw waren, genoten ze binnen hun eigen grenzen een eerlijk bestuur en gingen ze eerlijk met hun buren om. Koningschap dat zich verlekkert aan sluwheid, voortrekkerij en bruut geweld is zo tegengesteld aan het goddelijke Koningschap als duisternis aan licht. Het paleis van Jehova is geen roversburcht en geen kasteel van een dwingeland, gebouwd op kerkers, met stenen die slaven hebben gehouwen en met metselspecie van het bloed van zwoegende lijfeigenen. De geschiedenis van de meeste menselijke regeringen is geschreven met de tranen van vertrapten en de vloeken van onderdrukten.

De kronieken van het koninkrijk van de HEERE zijn van een ander slag. Waarheid straalt in elke regel, goedheid in elke lettergreep en gerechtigheid in elke letter. Eer aan de naam van de Koning, Wiens zachte heerlijkheid straalt tussen de vleugels van de cherubs.

Vers 5

“Verheft den HEERE, onzen God.” Aanbidt niemand anders Hem? Laat dan Zijn eigen volk Hem het vurigste eerbetoon brengen. Zijn oneindige neerbuiging maakt dat Hij Zich verlaagt tot een God Die wij de onze noemen. Waarheid en trouw verplichten Hem die verbondsrela-

tie vast te houden. Zeker moeten wij Hem met heel ons hart verhogen, wij aan wie Hij Zichzelf zo liefdevol uit genade geeft. Hij schijnt over ons, onder de bedekkende vleugels van de cherubs vandaan, boven de zetel van barmhartigheid. Laten we dus komen en Hem aanbidden bij Zijn voetbank. Hij openbaart Zich in Christus Jezus als onze verzoende God, Die ons toestaat tot bij Zijn troon te komen.

Dan past het ons om ernst en nederigheid, vreugde en aanbidding te verenigen. Terwijl we Hem verhogen, moeten we ons voor Hem in het stof neerwerpen. Is het nodig dat we zo worden aangespoord om te aanbidden? Wat moeten we ons schamen voor zoveel traagheid! Het zou elke dag onze vreugde moeten zijn om zo'n goede en grote God groot te maken. "Want Hij is heilig." Voor de tweede keer klinkt de toon. De ark, die Gods voetbank was, is net genoemd. Daarom lijkt de stem te komen van de cherubs, waar de HEERE zit.

Zij roepen zonder ophouden: "Heilig, Heilig, Heilig, HEERE God van Sabaoth!" Heiligheid is de harmonie van alle deugden. De HEERE heeft niet één heerlijke eigenschap, en ook niet één in overmaat. Alle heerlijkheden zijn in Hem samen, als één geheel. Dat is de kroon van Zijn eer en de eer van Zijn kroon. Zijn macht is Zijn kostbaarste juweel niet, en Zijn soevereiniteit ook niet, maar Zijn heiligheid. Hij wil dat Zijn schepselen vreugde vinden in deze alomvattende morele voortreffelijkheid. Als ze dat doen, is hun vreugde een bewijs dat hun hart vernieuwd is en dat zijzelf deelgenoot zijn gemaakt van Zijn heiligheid.

De goden van de heidenen waren volgens hun eigen aanhangers wellustig, wreed en redeloos. Ze waren alleen eerbied waard door hun veronderstelde macht over het lot van mensen. Wie zou niet veel liever Jehova aanbidden? Zijn karakter is smetteloze zuiverheid, onwrikbare rechtvaardigheid, onbuigzame waarheid en onbegrensde liefde, kortom: volmaakte heiligheid.

Vers 6

"Mozes en Aaron waren onder Zijn priesters, en Samuel onder de aanroepers Zijns Naams." Mozes was niet aangesteld voor het priesterschap dat een voorafbeelding was. Toch was hij een echte priester, zoals Melchizedek dat vóór hem was. God heeft altijd een priesterdienst gehad, naast en boven die van de wet. Alle drie de heilige mannen die hier worden genoemd, stonden in Zijn voorhoven. Ieder zag Zijn heiligheid op zijn eigen manier. Mozes zag de HEERE in vlammend vuur, bij het bekendmaken van elke volmaakte wet. Aäron zag vaak hoe het heilige vuur het zondoffer opslokte.

Samuël zag hoe de HEERE het huis van Eli veroordeelde, om Eli's dwaalweg. Zij stonden allen in de bres, wanneer Gods toorn losbarstte omdat Zijn heiligheid was beledigd. Als voorbidders schermden ze het volk af tegen de grote en vreselijke God. Anders had Hij Zijn oordeel in Jakob op een afschuwelijke manier voltrokken. Laat deze mannen ons voorgaan in onze aanbidding, of mannen zoals zij. Laten we ons net als zij tot de HEERE wenden bij het verzoendeksel. Voor ons is Hij namelijk net zo goed bereikbaar als voor hen. Zij maakten er hun levenswerk van om Hem in gebed aan te roepen.

Daardoor dalen ontelbare zegeningen neer op henzelf en op anderen. Roept de HEERE ons niet ook, om met Mozes de berg op te komen en met Aäron het Allerheiligste binnen te gaan? Horen we niet dat Hij ons bij onze naam roept, zoals Hij Samuël riep? En antwoorden wij dan niet: "Spreek, HEERE, want Uw knecht hoort"? "Zij riepen tot den HEERE, en Hij verhoorde hen." Hun gebeden waren niet tevergeefs. Maar Hij is een heilig God, en daarom hield Hij Zijn beloften en luisterde Hij naar hen vanaf het verzoendeksel. Dat is een reden voor lofprijs.

Wat voor sommigen is verhoord, laat zien dat God ook anderen graag hoort. Deze drie mannen vroegen om grote dingen. Ze pleitten voor een heel volk en hielden grote plagen tegen. Ze keerden vlammende toorn om. Wie zou zich niet in de aanbidding van zo'n grote,

barmhartige God willen oefenen? Was Hij onheilig, dan zou Hij Zijn woord niet houden en het roepen van Zijn volk niet horen. Dit staat opgetekend, ons tot vreugde en Hem tot eer: heilige mannen van lang geleden mochten niet voor niets bidden.

Vers 7

"Hij sprak tot hen in een wolkkolom; zij hebben Zijn getuigenissen onderhouden, en de inzettingen." We lazen al over de ark en de sjechina. Nu lezen we over de vurige wolkkolom, nog een zichtbaar teken dat God midden in Israël aanwezig was. Uit die heerlijke wolk, die over hen heen lag, kwamen de antwoorden voor Mozes en Aäron. Samuël zag haar niet, maar ook tot hem kwam de mysterieuze stem die uit die goddelijke overkapping placht te donderen. Mensen hebben met God gesproken. Laat mensen dan op hun beurt ook tot God spreken. Hij heeft ons over de toekomst verteld.

Laten we daarom in ruil de zonden belijden die achter ons liggen. Hij heeft ons Zijn gedachten onthuld. Laten we dus ons hart voor Hem uitstorten. "Zij hebben Zijn getuigenissen onderhouden." Waar anderen afweken, bleven zij trouw. In hun hart bewaarden ze Zijn woord, en in hun leven gehoorzaamden ze het. Toen Hij tot hen sprak, hielden zij zich aan Zijn wil. Daarom schonk Hij hen wat ze wensten als zij tot Hem spraken. Zijn getuigenissen houden is in onze dagen een veel te zeldzame deugd. Mensen zijn hun eigen inzichten en meningen nagelopen en nemen Gods waarheid licht.

Daarom schieten ze tekort in het gebed. Spotters durven zelfs te zeggen dat bidden helemaal niets uithaalt. Moge de goede HEERE Zijn volk weer eerbied bijbrengen voor Zijn Woord. Dan zal Hij ook luisteren naar hun roepen. "En de inzettingen, die Hij hun gegeven had." Zij hielden zich aan Zijn praktische voorschrift, net zo goed als aan Zijn leer. Met inzettingen mag je niet spelen, want anders volgt al gauw de verachting voor de getuigenissen komen. Het omgekeerde is

ook waar: wie weinig waarde hecht aan de ingegeven leer, laat vroeg of laat de zedelijke deugden verslonzen.

Mozes, Aäron en Samuël kregen bijzondere, persoonlijke opdrachten. Ze bleven alle drie trouw aan hun taak, want ze vreesden de HEERE, hun God, en aanbaden Hem met heel hun ziel. Het waren zeer verschillende mannen en ieder had een werk dat alleen bij hem hoorde. Maar omdat elk van hen een man van gebed was, bleven ze alle drie oprecht. Ze vervulden hun ambt en waren tot zegen voor hun generatie. HEERE, leer ons dat ook. Leer ons als Mozes onze handen in het gebed omhoog te houden en Amalek te overwinnen. Leer ons als Aäron het wierookvat tussen de levenden en de doden te zwaaien tot de plaag ophoudt.

Leer ons als Samuël tegen een schuldig volk te zeggen: "Het zij verre van mij, dat ik tegen den HEERE zou zondigen, dat ik zou aflaten voor ulieden te bidden." Als U ons machtig maakt bij U in het gebed, worden we ook trouw bewaard voor Uw aangezicht, in de dienst die U ons hebt opgelegd.

Vers 8

"O HEERE, onze God! Gij hebt hen verhoord." Wat een lieflijke titel, en wat een bemoedigend feit! Onze Verbondsgod verhoorde Zijn drie dienaren heel bijzonder, toen zij voor het volk pleitten. "Gij zijt hun geweest een vergevend God, hoewel wraak doende over hun daden." Hij vergaf de zondaars, maar maakte hun zonden dood. Sommigen zien dit vers als woorden over Mozes, Aäron en Samuël. Zij herinneren ons eraan dat ieder van hen een fout maakte en daarvoor een tuchtiging kreeg. Over Samuël zeggen ze dat hij zijn zonen had aangesteld als zijn opvolgers.

Daarom moest hij zich neerleggen bij de zalving van Saul tot koning, en dat deed hem groot verdriet. Wij vinden dit een erg twijfelachtige bewering, en daarom laten we die uitleg helemaal los. Wij geloven dat de tekst over het volk gaat. Door de voorbede van deze drie

heilige mannen werd het gespaard, en toch kreeg het een strenge tuchtiging voor zijn overtredingen. Door het roepen van Mozes bleven de stammen leven, maar de generatie van toen mocht Kanaän niet in. Aärons gouden kalf werd stukgeslagen, hoewel het vuur van de HEERE het volk niet opat.

Israël had te lijden onder de harde regering van Saul. Maar op verzoek van Samuël liet God over hun gemopper tegen het bestuur van de God van hun vaderen geen pest of hongersnood komen. De zonde zo vergeven dat je er meteen ook afschuw van toont: dat is Gods bijzondere heerlijkheid. Het best zie je dat in de verzoening door onze Heere Jezus. Lezer, ben jij een gelovige? Dan is je zonde je vergeven. Maar zo zeker als je een kind van God bent, zo zeker komt de roede van vaderlijke tucht op je neer, als je niet dicht bij God leeft.

"Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend; daarom zal Ik al uw ongerechtigheden over ulieden bezoeken."

Vers 9

"Verheft den HEERE, onzen God." Hier klinkt voor de tweede keer de prachtige titel Jehova, onze God, en snel volgt de derde. De psalm is van begin tot eind drie-enig opgebouwd. In elk van Zijn heilige Personen is de HEERE de God van Zijn volk. De Vader is van ons, de Zoon is van ons en de Heilige Geest is van ons. Laten we Hem verhogen met al onze vrijgekochte krachten. "En buigt u voor den berg Zijner heiligheid." We gaan naar de plaats die Hij als Zijn tempel aanwijst. Er is nu geen stuk grond meer dat als bijzonder heilig is afgezet of als heiliger moet gelden dan een ander.

Toch is Zijn zichtbare gemeente de berg die Hij gekozen heeft. Daar willen wij te vinden zijn, geteld bij Zijn volk, om samen met hen aan te bidden. "Want de HEERE, onze God, is heilig." Weer wordt deze vrome beschrijving herhaald, en nu vormt ze het hoogtepunt van het lied. Och, hadden we maar een hart dat van binnen zuiver is

gemaakt! Dan zagen we de oneindige volmaaktheid van de Drie-enige HEERE zoals ze is, en dan prezen we Hem waardig.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

In drie delen wordt de HEERE in deze psalm gevierd: als Hij Die komen zal, als Hij Die is en als Hij Die was. — Johann Albrecht Bengel, 1687-1752.

Gehele psalm

Elk van de drie strofen laat zien hoe Jehova door Zijn volk wordt erkend, juist vanwege het verbond dat Hij met hen heeft. Eerst heet Hij "groot in Sion" (Ps. 99:2). Daarna wordt gezegd dat Hij "recht en gerechtigheid gedaan in Jakob" heeft (Ps. 99:4), en dat Hij "Jehova, onze God" is (Ps. 99:5). Ten slotte noemt de dichter voorbeelden van dat verbond uit de oudste geschiedenis van Israël, en maakt hij nog tweemaal aanspraak op God als "Jehova, onze God" (Ps. 99:8-9). — J.J.S. Perowne.

Gehele psalm

Drie psalmen openen met de woorden: "De HEERE (JEHOVA) regeert" (Psalmen 93, 97, 99). De derde en laatste is deze. Opvallend is dat de woorden "Hij is heilig" in deze psalm drie keer worden herhaald (Ps. 99:3,5,9). Zo vormt deze psalm één schakel in de keten die loopt van de eerste openbaring van God in Genesis naar de volledige onthulling van de leer van de gezegende Drie-eenheid. Die onthulling vinden we in de opdracht van de opgestane Zaligmaker aan Zijn apostelen: "Gaat dan henen, onderwijst al de volken, dezelve dopende in de Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes." Hij bereidt de gelovigen ook voor op het meezingen in het hemelse Halleluja van de verheerlijkte gemeente: "Heilig, heilig, heilig is de Heere

God, de Almachtige, Die was, en Die is, en Die komen zal." In het Oude Testament horen daar nog twee schakels bij: de zegen van Aäron in Num. 6:24-27 en het driemaal heilig van de serafs in Jes. 6:1-3. — Christopher Wordsworth.

Gehele psalm

In veel van de voorgaande psalmen wordt de heerschappij en oppermacht van de Messias geprezen. Daar wordt Hij alleen genoemd als Degene over Wie we jubelen en juichen. Dan zie je Hem in al Zijn mildheid en in Zijn overvloedige goedertierenheid. De gedachten aan macht en majesteit die erbij horen, lijken vooral te worden gezien als middelen waarmee deze genadige plannen zeker zullen worden uitgevoerd. Bij zo'n gevoel dreigt altijd groot gevaar. We kunnen ons verbond met Hem, dat van twee kanten komt, te veel vergeten. Dan steunen we op onze voorrechten en vergeten we ons gedrag.

De Joden maakten voortdurend die fout. "Wij hebben Abraham tot onzen vader" hadden ze steeds op hun lippen, alsof de belofte aan hun volk voor eeuwig niet kon worden afgenomen. Latere eeuwen hebben laten zien dat dezelfde valse gedachte onder de heidenen bestaat. Ze hoort bij de zwakheid van de menselijke natuur. Daarom kreeg de profeet de opdracht de wereld voor dit kwaad te waarschuwen en haar gedachten te richten op de ontzagwekkende majesteit van de Verlosser. Zo bekeken, en omdat de psalm steeds verbonden is met de verzekering dat Hij altijd bereid is naar de gelovige te luisteren en zijn smeking te verhoren, heeft de psalm grote kracht en geeft hij tegelijk overgrote troost. — William Hill Tucker.

Vers 1

"Dat de volken beven ... de aarde bewege zich." Zowel vrees die voortkomt uit eenvoudige eerbied als vrees die ontstaat doordat men kwaad verwacht, laat het lichaam beven. Deze oproep kan dus zowel gelovige als ongelovige volken aangaan. — Amyraldus.

Vers 1

"Dat de volken beven." Het is alsof Hij al Zijn vijanden uitdaagt: orgizesthôsan, irascantur, commoveantur, fremant populi. Mogen de volken maar woedend worden, zich opwinden en onrustig zijn, zoals in Ps. 2:1. Mag de aarde, dat wil zeggen haar tirannen, daar ook door in beweging komen. Zij moeten alleen weten dat al hun pogingen niets uithalen. — William Nicholson.

Vers 1

"Dat de volken beven." Jarchi brengt dit in verband met de oorlog van Gog en Magog. — John Gill.

Vers 1

"Dat de volken beven." Vijanden omringen de gemeente, zoals doornen een lelie omringen. Toch kan zij zich in Hem troosten, want haar Heere regeert in haar midden. Zij mag haar vijanden zelfs tarten en tegen hen roemen: "De HEERE regeert, dat de volken beven." Wie de HEERE aanbidt, aanbidt geen onbekende God. Het volk van de HEERE weet wie Hij is en waar Hij te vinden is: in Zijn verordeningen, op de troon van genade, waar Hij Zich in Christus met de wereld verzoent. "Hij zit tussen de cherubim." — David Dickson.

Vers 1

"Cherubim." Dat waren beelden van engelen, of afbeeldingen ervan. Ze keerden hun gezichten naar elkaar toe en raakten elkaar aan met hun vleugels (Ex. 25:18). Met die vleugels moesten ze het verzoendeksel bedekken en overschaduwen (Ex. 25:20). Vanaf die zetel pleegde God tot Mozes te spreken (Ex. 25:22; Num. 7:89). Dit kun je ook op Christus toepassen. Het verzoendeksel wees immers heen naar Zijn middelaarschap. Daarom heet Hij een verzoening, een bedekkend verzoendeksel (Rom. 3:25; 1 Joh. 2:2; 4:10): door Zijn gehoorzaamheid wordt al onze onrechtvaardigheid toegedekt. — Thomas Wilson (-1621), in "A Complete Christian Dictionary", 1678.

Vers 1

"Hij zit tussen de cherubim." Onze vriend Charles Stanford heeft in zijn heerlijke boek "Symbols of Christ" prachtig laten zien hoe Matth. 23:37 en Matth. 23:38 met elkaar samenhangen. Het huis bleef woest achter, omdat zij Christus verwierpen. Hij werd voorgesteld door het zinnebeeld van de beschutting, en Hij mocht hen niet met Zijn vleugels bedekken. Joden zeiden van een proseliet gewoonlijk: "Hij heeft zijn toevlucht genomen onder de vleugels van de Sjechina." Nu zien wij wat dat betekent. Wie schuilt onder de vleugels van de Sjechina, verbergt zich onder de vleugels van Christus.

Wij vinden daadwerkelijk bescherming onder dat levende schild. Het houdt de slag van de verwoester tegen en is breed genoeg om een op de vlucht geslagen wereld te overdekken. Daar gaat de belofte in vervulling: "Hij zal u dekken met Zijn vlerken, en onder Zijn vleugelen zult gij betrouwen."

Vers 1

"Hij zit tussen de cherubim." Volgens de Schrift is de cherub de zetel van God: een verheven hemelse troon die wij niet zien, maar toch kent het Woord van God haar, en erkent het haar als Zijn eigen zetel. Het Woord en de Geest van God hebben aan Gods dienaren Zelf geopenbaard waar God zit. God zit natuurlijk niet zoals een mens. Maar wil jij dat God in jou zit, dan word je de zetel van God door goed te zijn. Zo staat er immers geschreven: "De ziel van de rechtvaardige is de zetel van de wijsheid" (Septuagint-vertaling).

In onze taal heet een troon namelijk een zetel. Enkele kenners van het Hebreeuws hebben cherubim, een Hebreeuws woord, in het Latijn weergegeven als volheid van kennis. God gaat alle kennis te boven. Daarom zegt men dat Hij boven de volheid van kennis zit. Zorg er dus voor dat je zelf vol van kennis bent, en dan word ook jij de troon van God. — Augustinus.

Vers 1

"De aarde bewege zich." Het volk dat zich aan Hem onderwerpt, blijft vaststaan en wordt niet "bewogen" (Ps. 96:10). Maar wie Hem tegenstaan, zullen bewogen worden.

Hemel en aarde worden geschud, en alle volken, maar het koninkrijk van Christus is onwankelbaar. "De dingen die niet bewogen kunnen worden, zullen blijven" (Hebr. 12:27). — Matthew Henry.

Vers 2

"Hij is hoog boven alle volken." Dit beeld komt van grote dingen als bomen, dieren, paleizen en torens. Hoe hoger ze boven andere dingen uitsteken, hoe meer men ze waardeert, en hoe sterker men ze acht. Zo spreekt Deut. 1:28; 2:10,21; 9:2 over de Kanaänieten en de reuzen. — Martin Geier.

Vers 3

"Dat zij Uw groten en vreselijken Naam loven", enz. De vijanden van Gods gemeente mogen dan in rep en roer zijn, en heel de aarde mag dan bewogen worden. Vertrouw je heil toch met een blij gemoed aan Hem toe. Erken Zijn macht en vier die met ijver, de macht die Hij laat zien als Hij Zijn volk verdedigt en Zijn vijanden ten val brengt. — Mollerus.

Vers 3

"Uw groten en vreselijken Naam... die heilig is." "Groot" is de naam van de *Vader*: Hij is de bron, de Schepper, de Heere van alles. "Vreselijk" is de naam van de *Zoon*, want Hij wordt onze Rechter. "Heilig" is de naam van de *Heilige Geest*, want van Hem komen heiliging en wijding. De Hebreeuwse uitleggers zien hier het geheimzinnige Tetragrammaton JHWH. Uit diep, eerbiedig ontzag hielden de rabbijnen de ware uitspraak ervan angstvallig geheim, en zij gaven die niet prijs. De Grieken daarentegen geven precies aan welke naam bedoeld is, en dat is de naam *Jezus*, die "vreselijk" is voor Gods vijanden, "heilig"

voor Zijn vrienden en "groot" voor beiden. — Hugo Cardinalis, Genebrardus en Balthazar Corderius, in Neale's "Commentary".

Vers 3

"Dat zij Uw groten en vreselijken Naam loven, die heilig is." Wat een kracht krijgt de uitdrukking "Uw groten en vreselijken Naam, die heilig is" voor wie een beladen geweten heeft ervaren! De ellende van de zonde zit niet alleen in de gevolgen. Ze zit in haar wezen zelf: ze scheidt tussen God en onze zielen. Ze sluit ons buiten bij God, en God buiten bij ons. Toch laat de Geest van God in het genadeverbond een drievoudige, praktische werking van Zijn heiligheid op ons zien, en het resultaat daarvan is het tegendeel van wanhoop.

De stappen heten: lof, verhoging en aanbidding (Ps. 99:3,5,9). Het moeilijkst om echt te beleven lijkt de laatste te zijn. Wie zich bewust is van zonde, kan namelijk zelfs niet naar God toe gaan. Zo'n zonde houdt ons weg van elke troostrijke omgang met God. Ze vult ons met een zwaar besef: de afstand tussen Hem en ons is oneindig en bijna hopeloos. Toch zullen wij "Uw groten en vreselijken Naam loven, die heilig is." Groot is die Naam: uiterst heerlijk, hoog en ver boven alles wat een mens kan bedenken. Zo gezien leidt zelfs een feit dat anders zo troost geeft, "De HEERE regeert", alleen tot de gevolgtrekking: "Dat de volken beven." En "Hij zit tussen de cherubim" (Hij openbaart Zich dus als de God van het verbond) leidt tot de conclusie: "Dat de aarde bewogen worde", of wankele.

Maar Zijn Naam is niet alleen groot en vreselijk in wat zij openbaart. Zij "is heilig", en daarom "loven" wij haar. Zijn grootheid staat helemaal aan de kant van het goede, en Zijn macht aan de kant van gerechtigheid en waarheid. — Alfred Edersheim, in "The Golden Diary of Heart Converse with Jesus in the Book of Psalms", 1873.

Vers 3

"Uw vreselijke Naam... heilig." Als mensen wraak nemen en recht willen doen, zit daar iets onzuivers in. Er is verwarring bij, hartstocht,

een zekere mate van wreedheid. Niets van dit alles raakt God wanneer Hij Zijn toorn uitoefent, hoe Hij dat ook doet. Toen God aan Ezechiël verscheen als vuur, om Zijn toorn over het huis van Juda om hun afgoderij te laten zien, was er "van de gedaante Zijner lenden en nederwaarts vuur; en van Zijn lenden en opwaarts, als de gedaante ener klaarheid, als de verf van Hasmal" (Ezech. 8:2). Zijn hart blijft rein, ook bij Zijn vreselijkste daden van wraak. Het is een zuivere vlam waarmee Hij Zijn vijanden schroeit en verteert. Zelfs in de felste verschijning is Hij heilig. — Stephen Charnock.

Vers 3

"Die heilig is." Geen enkele eigenschap wordt zo verheven en plechtig bezongen, en zo vaak, door de engelen voor Zijn troon, als deze. Waar vind je nog een andere eigenschap die in lofzangen driemaal wordt herhaald? Jes. 6:3: "Heilig, heilig, heilig is de HEERE der heirscharen! De ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol!", en Openb. 4:8: "En de vier dieren ... hebben geen rust dag en nacht, zeggende: Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige", enz. Zijn soevereine macht als Heere van de heirscharen wordt maar één keer genoemd, terwijl Zijn heiligheid driemaal terugkomt. Hoor je in enig lied uit het evangelie een andere volmaaktheid van Gods wezen driemaal herhaald?

Waar lezen wij dat er geroepen wordt: Eeuwig, eeuwig, eeuwig, of Getrouw, getrouw, getrouw, HEERE God van de heirscharen? Welke eigenschap er ook ontbreekt, deze wil God voor altijd laten klinken uit de monden van engelen en zalige geesten in de hemel... Heiligheid lijkt een voorrang te eisen boven al Zijn andere volmaaktheden, en tegelijk geeft ze aan al die andere hun heerlijkheid. Het is de heerlijkheid van de Godheid, en daarmee de heerlijkheid van iedere volmaaktheid daarin. Zijn macht is hun kracht, en Zijn heiligheid hun schoonheid. Zonder almacht als steun zou alles zwak zijn, en zonder heiligheid als sieraad zou alles lelijk zijn.

Raakte die heiligheid bezoedeld, dan zou al het andere zijn eer verliezen en zijn troostrijke werking. Zo is het ook met de zon: verliest ze haar licht, dan verliest ze op hetzelfde moment haar warmte, haar kracht en haar vermogen om te laten ontstaan en leven te geven. Zoals oprechtheid de glans is van elke genade in een christen, zo is zuiverheid de luister van elke eigenschap in de Godheid. Zijn gerechtigheid is heilige gerechtigheid, Zijn wijsheid heilige wijsheid, Zijn machtige arm een "heilige arm" (Ps. 98:1), en Zijn waarheid of belofte een "heilige belofte" (Ps. 105:42).

Heilig en waarachtig gaan hand in hand (Openb. 6:10). "Zijn Naam", die al Zijn eigenschappen samen aanduidt, "is heilig." — Stephen Charnock.

Vers 4

"De sterkte des Konings." Met vreugde zullen zij aan Zijn sterkte terugdenken. Hij heeft immers het recht lief. Zijn grote sterkte is dus geen reden om bang voor Hem te zijn, zolang zij de goede weg blijven bewandelen. — George Phillips.

Verzen 4-5

Onze Koning heeft gerechtigheid lief. Zijn recht is volmaakt en wordt verzacht door volmaakte barmhartigheid. Ieder mens zal Hij oordelen naar zijn werken. Wat Zijn voorzienigheid aan gerechtigheid onopgemerkt liet, brengt Hij aan het licht en voert Hij tot het einde door, wanneer Hij voor het hele heelal openlijk toont hoe heilig en billijk Hij is. "Wij geloven dat Gij komen zult als onze Rechter." Daarom willen wij Hem met onze lippen en harten groot maken en verhogen. Laten wij op onze knieën vallen voor de Mens Christus Jezus. Zijn mensheid, onze natuur, nam Hij van de aarde, Zijn voetbank, en Hij bracht haar de eeuwigheid van de Godheid binnen, waar Hij gelijk is aan de Vader.

Hemel en aarde horen bij elkaar: de hemel is Gods troon, de aarde Zijn voetbank, en samen zijn ze één heelal. Zo zijn ook God en mens

één Christus, de eeuwige Heere, "heilig en waarachtig". Bij Hem kunnen wij zondaars in beroep gaan, van de troon van eeuwige gerechtigheid naar de voetbank van eeuwige barmhartigheid. — "Plain Commentary".

Vers 5 (tweede zinsdeel)

Let op de bijzondere woorden: "Buigt u neder voor de voetbank Zijner voeten." Wat een nederigheid en onderwerping vraagt dat! Zo aanbidt iemand wiens hart door goddelijke genade is gebroken. — W. Wilson.

Vers 5

Bisschop Horsley vertaalt dit vers zo:

> *"Verhoogt Jehova, onzen God,*
> *en werpt u ter aarde neder voor Zijn voetbank:*
> *heilig is zij."*

Hij verbindt dus "heilig" met Jehova's voetbank, uit het zinsdeel ervoor. Naar mijn gevoel is dat een passende en mooie opbouw, want ze splitst het gedicht in drie delen. Het eerste eindigt met "heiligheid" voor de naam van Jehova. Het tweede eindigt met dezelfde eigenschap voor Zijn woonplaats. Aan het slot van de hymne wordt "heiligheid", wezenlijke heiligheid, aan Jehova Zelf toegekend. In de kanttekening van onze Bijbel is deze opvatting van het vijfde vers ook terug te vinden. — Richard Mant.

Vers 6

"Mozes en Aaron waren onder Zijn priesters", dat wil zeggen onder Zijn hoofdambtenaren, Zijn voornaamste dienaren, zoals in 1 Kron. 18:17. Een priester was Mozes misschien niet, maar wel een blijvende voorbidder voor het volk, en een beeld van Christus, de grote Middelaar van Zijn gemeente. Aben-Ezra gaf hem de naam Cohen haccohanim: priester der priesters. Philo besluit zijn beschrijving van Mozes'

leven met de woorden: Dit was het leven en de dood van Mozes, de koning, de wetgever, de profeet en de hogepriester. — John Trapp.

Vers 6

Twee keer verrichtte Mozes handelingen die in de kern priesterlijk waren (Ex. 24:4-8 en Ex. 40:22, vergeleken met Lev. 8:1-36): bij de bevestiging van het verbond en bij de inwijding van de priesters. Juist daarom kon hij hier des te gemakkelijker worden geplaatst tussen de priesterlijke middelaars. — C. B. Moll.

Vers 6

"Priesters." Het woord cohen is niet alleen een titel voor priesters uit de orde van Levi. Ook Melchizedek en anderen worden zo genoemd. Mozes hoort bij Gods priesters volgens het ware begrip van een priester: de ambtelijke vertolker van Gods liefde en barmhartigheid, iemand die God vertegenwoordigde, maar handelde ten bate van de mensen. — Robert Baker Girdlestone, in "Synonyms of the Old Testament".

Vers 6

"Zijn priesters." Hieraan ligt nog een geestelijke manier van spreken ten grondslag. Allen die over het wezenlijke van het gewone priesterambt beschikken, heten dan priesters, ook al ontbreekt het uiterlijke. Dat wezenlijke is: een innerlijke band met God, vrije toegang tot de troon van genade, en de gave en kracht om voor anderen te bidden. Dit beeldend spraakgebruik vinden we zelfs al in de wet, vergelijk Ex. 19:6, waar heel Israël wordt gezegd: "Gij zult Mij zijn een koninkrijk van priesters en een heilig volk." — F.W. Hengstenberg.

Vers 6

"Priesters." Het woord cohen, priester, komt van cahan, wat betekent: een zaak bepleiten als voorbidder, bemiddelaar of advocaat. Het is

dus volkomen terecht dat het hier voor Mozes wordt gebruikt. — C. H. S.

Vers 6

"De aanroepers Zijns Naams." Het Hebreeuwse woord dat wij met God aanroepen vertalen, duidt op mensen voor wie het hoofdzaak, ja hun vak was om de naam van God aan te roepen of om Hem te bezweren. Hier houdt het in dat dit hun bijzondere roeping was: God aanroepen. — Joseph Caryl.

Verzen 6-9

Eigenlijk schetst deze derde strofe een profetisch beeld van de heilige aanbidding van God in de toekomst. Daarin staan Mozes, Aäron en Samuël als levende vertegenwoordigers van de verloste gemeente. Je kunt hen vergelijken met de vierentwintig oudsten in het meer uitgewerkte Apocalyptische tafereel van de heilige Johannes, Openb. 5. — Joseph Francis Thrupp.

Vers 7

"Zij hebben Zijn getuigenissen onderhouden." Dat is de reden dat ze zo snel werden verhoord. De Heere Zelf zegt immers: "Zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn woord bewaren", en ook: "Indien gij in Mij blijft, en Mijn woorden in u blijven, zo wat gij wilt, zult gij begeren, en het zal u geschieden." "En de inzettingen, die Hij hun gegeven had." Zij hielden zich niet alleen aan de voorschriften die voor ieder mens gelden. Ze namen ook de bijzondere verplichting serieus die hun was opgelegd: het volk dat aan hen was toevertrouwd besturen, leiden en onderwijzen. — Bellarminus.

Vers 8

Waarschijnlijk is de opbouw van dit vers als volgt: "HEERE, onze God, Gij verhoordet hen." Dat zijn de eerder genoemde middelaars, die een voorafbeelding waren: Mozes, Aäron en Samuël. "Gij werdt een lank-

moedig God voor hen", dat wil zeggen: toen zij voor het volk pleitten. En dat was zo "zelfs terwijl Gij straftet", dus toen U de "boze werken van hen" begon te straffen. Dat waren niet de werken van Mozes, Aäron en Samuël, maar van het volk dat zich had misdragen en voor wie zij voorbede deden. Zo gebeurde het toen Mozes voor de afgodendienaars pleitte (Ex. 32:32), Aäron voor de scheurmakers (Num. 16:47) en Samuël voor heel het volk (1 Sam. 7:9). — George Horne.

Vers 8

"Gij verhoordet hen... Gij vergaaft hun." Wat een gezegende zekerheid dat niets onze plaats in het verbond kan aantasten! Zeker is dat er verhoring en vergeving komt, ook al wordt wraak genomen over wat wij zelf hebben verzonnen. Hoe raakt elk woord en elke uitdrukking hier ons recht in het hart! De benaming van onze zonden en onze straffen is zelfs zo trefzeker. Toch zijn wij niet buitengesloten van God. We kunnen met Hem spreken en Hem horen. We ontvangen wat we nodig hebben, en nog veel meer. Bovenal hebben we het zoete, blijvende besef dat we vergeving hebben, ondanks "onze verzinsels".

Voelen we pijn door tuchtigingen of teleurstellingen, dan weten we dat dit het vuur is dat hooi, hout en stoppels verbrandt. Zo gaat een Vader met ons om, vol medelijden en barmhartigheid. We nemen die tuchtigingen gewillig en graag aan. Ze zijn nu nieuwe onderpanden van onze veiligheid. Want het fundament blijft veilig, eeuwig veilig, en de weg naar God blijft open. Ja, van ganser harte stemmen we in: "Verhoogt Jehova, onzen God, en buigt u neder tot den berg Zijner heiligheid, want Jehova, onze God, is heilig." — Alfred Edersheim.

Vers 8

In de woorden van dit vers vallen drie dingen op.

1. Hoe de mannen zich gedroegen over wie het gaat, deels goed en deels slecht. Het vorige vers zegt: "Zij hebben Zijn getuigenissen onderhouden, en de inzettingen, die Hij hun gegeven had." Dat laat

doorschemeren (zoals Ps. 99:6 ook zei) dat zij gewoon waren God aan te roepen. Dat alles was heel goed. Maar ze deden soms ook dingen verkeerd. Ze hadden eigen verzinsels, zijpaden en misstappen. Die hadden vergeving nodig, en soms maakten ze Hem er zo kwaad mee dat Hij hen niet helemaal liet wegkomen zonder enige wraak te nemen over zulke eigenzinnigheid.

2. Gods genadigheid, in tweeërlei opzicht: ten eerste door hen te verhoren en hun verzoeken en smeekbeden doorgaans in te willigen. Ten tweede door hen te vergeven en hun tekortkomingen en fouten altijd weer te vergeven. Hij ging nooit helemaal met hen om volgens hun zonden. Midden in elke overtreding van hen of in elk oordeel van Hem dacht Hij aan barmhartigheid.
3. Zijn heilige gerechtigheid, waardoor Hij toch wraak nam over hun verzinsels. Soms tuchtigde Hij hen om bepaalde fouten, en Hij liet hen niet steeds ongestraft, hoe trouw zij doorgaans ook waren en hoe genadig Hij ook eeuwig blijft. — Herbert Palmer (1601-1647), in een preek met de titel "The Glass of God's Providence", 1644.

Vers 8

"Gij hebt hen verhoord, Gij zijt hun geweest een vergevend God", letterlijk "om hunnentwil", op grond van hun voorbede. Toen de dag van de dreigende wraak aanbrak, verdelgde God niet wie door Zijn toegewijde dienstknechten werden bepleit. Hun zonden bezocht Hij wel met de roede van goddelijke tuchtiging. Maar het leven dat zij hadden verbeurd, spaarde Hij, omdat men voor hen bad. — John Morison.

Vers 8

"Gij zijt hun geweest een vergevend God, hoewel wraak doende over hun daden." Hij heeft de persoon lief en haat alleen de zonde. Dus houdt Hij de persoon in stand en maakt Hij alleen de zonde kapot.

Dat is de hele vrucht: zijn zonde wordt weggenomen. Met ons is in Christus geen verbond gesloten dat op werken berust, maar een ver-

bond met personen. Zelfs als de werken vaak hatelijk zijn, houdt Hij dus van de personen. Om van hen te kunnen blijven houden, vernietigt Hij wat Hij in hen haat, zonder hen zelf af te snijden. Neem een lid van je lichaam dat melaats is of vol zweren zit. Je houdt ervan als van "zijn eigen vlees" (Ef. 5:29), ook al walg je van het bederf en de verrotting. Je snijdt het dus niet direct af, maar reinigt het elke dag en legt er pleisters op die het bederf uittrekken.

Maar een wrat of zelfs een gezwel dat aan je lichaam groeit, laat je wegsnijden. Je rekent het immers niet tot je vlees. — Thomas Goodwin.

Vers 8

"Hoewel wraak doende over hun daden." Dat is geen lichte straf. De "wraak" die Hij "over hun daden" neemt, laat zien dat Hij de zonde haat omdat ze zonde is, en niet pas omdat de slechtste mensen haar doen. Had een goddeloos mens de ark aangeraakt, dan had Gods hand hem misschien niet zo plotseling getroffen. Maar Uzza ijverde voor Hem, zo mogen we denken, want hij zorgde ervoor dat de wankelende ark werd ondersteund. Toen hij uit zijn plaats stapte, velde God hem voor die ongehoorzame daad. Hij stierf naast de ark die hij (als niet-Leviet) op ongeoorloofde wijze wilde steunen (2 Sam. 6:7).

Onze Zaligmaker berispte zelfs de Farizeeën nooit zo scherp als Petrus, en Hij draaide zich ook nooit zo abrupt van hen af. Petrus gaf een vleselijk advies. Dat stond haaks op wat de grootste openbaring van Gods heiligheid zou worden: de dood van Christus (Matth. 16:23). Daarom noemde Hij hem Satan. Dat is een scherpere naam dan "kinderen van de duivel", de titel waarmee Hij de Farizeeën kenmerkte. Behalve aan Petrus gaf Hij die naam alleen aan Judas, die zei van Hem te houden en uiterlijk tot Zijn discipelen werd gerekend. Een tuinman haat onkruid des te meer als het tussen de kostbaarste bloemen staat. — Stephen Charnock.

Vers 8

"Gij deedt wraak." Een volk kan zulke zonden begaan dat God hun de tijdelijke straffen niet kwijtscheldt. Dat geldt zelfs voor de godvruchtigen. Ook zij kunnen samen met anderen aan zonden hebben meegedaan, of zij hebben zelf God zo getergd en op zo'n manier gezondigd dat Zijn naam werd gelasterd. Dan is Zijn eer in het geding en moet Hij hen voorbeeldig straffen. Zo ging het met David (2 Sam. 12:10-14). De schuld van de eeuwige dood vergaf Hij hem, zijn ziel redde Hij en zijn leven spaarde Hij, hoewel dat door de moord op Uria aan de goddelijke gerechtigheid was verbeurd.

Toch kondigde de profeet aan dat er bittere ellende over hem zou komen: het zwaard zou nooit uit zijn huis "wijken", het kind dat in overspel was verwekt moest sterven en zijn vrouwen zouden aan zijn naaste worden gegeven. Zo lijkt ook Ps. 99:8 te spreken over Mozes zelf en over andere godvruchtigen onder de Israëlieten, die in de woestijn stierven en het beloofde land niet in mochten. "God vergaf hun" wel, en toch "deed Hij wraak over hun werken". — John Collins (1687), in de "Morning Exercises".

Vers 8

"Wraak over hun werken." Het valt op dat de voorgaande verzen Mozes, Aäron en Samuël zo noemen dat het lijkt alsof de psalmist aan hen dacht toen hij de woorden van de tekst sprak.

Alle drie blonken ze uit door hun vroomheid. Toch waren ze ook opvallend, omdat ze Gods ongenoegen ondervonden door hun tekortkomingen. Mozes maakte de HEERE boos bij het twistwater en mocht het beloofde land niet in. Aäron wekte Gods toorn door het gouden kalf te maken. Hij zou vernietigd zijn als Mozes niet vurig had gebeden en zo de toorn van de HEERE had afgewend, zodat Hij hem niet verdelgde. En Samuël stelde zijn zonen aan over Israël, maar zij wandelden niet in zijn wegen. Daarom gaf God Israël een koning,

wiens misdaden de profeet met verdriet naar het graf lieten gaan. — Stephen Bridge, 1852.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. De leer van Gods soevereiniteit wordt uitgesproken.
2. Gods soevereiniteit moet begrepen worden, en wel geestelijk. God wil Koning zijn in de harten van mensen. Alle mensen die sterven, moeten beven voor de Onsterfelijke, en vooral de goddelozen.
3. Wat bij Gods soevereiniteit hoort, wordt aangestipt: ze verlaat het verzoendeksel nooit. Op het verzoendeksel zijn engelen afgebeeld als dienaren van die soevereiniteit.
4. Wat Gods soevereiniteit teweegbrengt, wordt beschreven. Mensen moeten "bewogen" worden om de Koning te vrezen en te gehoorzamen, voor Wie engelen zich buigen. Ze moeten bewogen worden om de barmhartigheid te zoeken die engelen willen doorgronden. — William Durban.

Vers 1

"Hij zit tussen de cherubim", enz.

1. Een uitspraak: waar God woont, namelijk op het verzoendeksel. Hij luistert er naar gebed en belijdenis en schenkt er zaligheid.
2. Het gevolg ervan: "De aarde bewege zich": tot bewondering, tot gebed, tot droevig berouw, tot dichter bij God komen, enz. — E. G. Gange.

Vers 2

1. God is groot in Sion door wie Hij Zelf is. Al Zijn volmaaktheden zijn hier aanwezig, wat je niet van de schepping kunt zeggen, noch van Zijn wet, noch van de hemel van de engelen.

2. Groot in Zijn werk om zondaren te redden, wat Hij nergens anders kan doen.
3. Groot in Zijn heerlijkheid, die zich laat zien in de verlossing door Zijn Zoon.
4. Groot in Zijn liefde voor Zijn verlosten. — G. R.

Vers 2

"De HEERE is groot in Sion."

1. In de neerbuigende genade die Hij toont: Sion is Zijn "woning", Zijn "rust", de plek waar Hij Zich thuis voelt.
2. In de heerlijkheid die Hij toont. Kracht en glorie zijn te vinden in het heiligdom, Ps. 68:2.
3. In de menigte die Hij om Zich heen verzamelt: "Een iegelijk van hen zal verschijnen voor God in Sion", Ps. 84:7.
4. In de zegeningen die Hij aan de Zijnen geeft.
5. In de autoriteit die Hij uitoefent. — W. Jackson.

Vers 3

Lof is op zijn plaats voor de verschrikkingen van de HEERE, want ze horen bij Zijn heiligheid.

Vers 4

1. Volg hoe juiste beginselen werken. Daarbij zijn drie stappen te onderscheiden: liefde, vestiging en uitvoering.
2. Maak dit duidelijk vanuit het karakter van God en vanuit hoe Hij handelt.
3. Pas dit toe op het leven van een volk, en op ons eigen dagelijks leven. — C. D.

Vers 5

"Verheft den HEERE, onzen God."

1. Waarom? Vanwege wat Hij voor je is. Vanwege wat Hij voor je heeft gedaan. Vanwege wat Hij tegen je heeft gezegd.
2. Hoe? Door je liefde. Door je overdenking. Door je smeking. Door je gesprek. Door je belijdenis. Door je toewijding. Door je medewerking. Door je verwachting. — W. J.

Vers 5

1. Aanbidding is een loyale, enthousiaste daad: zij verheft de HEERE.
2. Aanbidding is ook een nederige, schuchtere daad: ze streeft niet naar Zijn hoogte, maar knielt aan Zijn voetbank.
3. Aanbidding heeft een goede grond: "Hij is heilig." — C. D.

Verzen 6-7

1. Er wordt gebeden. Mozes de profeet, Aäron de priester, Samuël de leidsman van het volk: "Zij riepen", enz.
2. Er komt een antwoord. "Hij verhoorde hen", "Hij sprak", enz.
3. Het gebed krijgt gelijk. Zij bleven ook de overige getuigenissen houden, enz. — G. R.

Vers 7 (eerste zinsdeel)

Wat de wolk openbaarde, of wat God al in de wolkkolom als schaduw aan Israël voorbereidde.

1. Dat God graag met de mens wilde omgaan.
2. Dat een zondig mens God niet kon zien zonder te sterven.
3. Dat God mens zou worden, in vlees verborgen zoals in de wolk.
4. Dat Hij voor hen een schuilplaats, beschermer en gids zou zijn.
5. Dat God, in het vlees verschenen, hen zou brengen naar het Beloofde Land: de hemel. — C. D.

Vers 8

Barmhartigheid en oordeel: dat is de glazen zee die met vuur is vermengd. — C. D.

Vers 8

Merk twee dingen op.

1. Dat Gods wraak over de zonde niet in de weg staat aan Zijn vergeving van de zonde.
2. Dat Gods vergeving van de zonde Hem er niet van weerhoudt om wraak te nemen. — Stephen Bridge.

Vers 9

"De HEERE, onze God." Heel lieflijk wordt het wanneer je nadenkt over deze vragen: "In welk opzicht is Jehova de onze? Hoe verhoudt Hij Zich tot Zijn volk?"

Werk over de negenennegentigste psalm

"The Golden Diary of Heart Converse with Jesus in the Book of Psalms", geschreven door ds. dr. Edersheim uit Torquay. Ingedeeld voor elke zondag van het jaar. Heruitgegeven in 1873. Er staan verklaringen in van de Psalmen 99, 101 en 102.

Psalm 100

Titel

“Een psalm van lof”, of beter gezegd een psalm van dankzegging. Geen enkele andere psalm draagt precies dit opschrift. Hij staat in lichterlaaie van dankbare aanbidding. Daarom is hij vanaf de dag dat hij werd geschreven een groot lievelingslied van Gods volk geweest. “Laten we de Honderdste zingen” hoort bij de gewone woorden van de christelijke kerk. Dat blijft zo, en wel zolang er mensen leven die de grote Koning met hun hele hart trouw zijn. Aan deze kant van de hemel is er niets verhevener dan een grote gemeente die deze prachtige psalm zingt.

De bewerking van Watts, die opent met “Before Jehova’s awful throne”, en de Schotse berijming “All people that on earth do dwell” zijn allebei edel. Zelfs Tate en Brady groeien boven zichzelf uit als zij zingen: “Laat heel de aarde, één van zin, de blijde stem tot God verheffen.”

In dit goddelijke lied zingen we vol blijdschap over Gods scheppende kracht en goedheid. Eerder bogen we ons nog bevend neer voor Zijn heiligheid.

Uitleg

Vers 1

“Gij ganse aarde! juicht den HEERE.” Dit woord klonk al eerder, in Ps. 98:4. Het Hebreeuwse woord staat voor een blij gejuich. Zo roepen

trouwe onderdanen wanneer hun koning midden onder hen verschijnt. Onze gelukkige God verdient een blij volk dat Hem aanbidt. Een vrolijke geest past bij Wie Hij is en bij alles wat Hij doet. Hij hoort ook bij de dankbaarheid die wij voor Zijn barmhartigheid in ons hart moeten dragen. Jehova's goedheid is in elk land te zien. Dus moet Hij ook in elk land geprezen worden. De wereld zal pas zijn zoals ze moet zijn als alle volken in één eendrachtig gejuich de enige God aanbidden. Volken, hoe lang blijven jullie Hem nog blindelings afwijzen? Jullie gouden eeuw breekt nooit aan voordat jullie Hem met heel je hart eren.

Vers 2

"Dient den HEERE met blijdschap." "Breng met ontzag een vrolijke hulde." Hij is onze Heere, dus mogen we Hem dienen. Hij is onze genadige Heere, dus dienen we Hem met vreugde. De uitnodiging om te aanbidden is hier allerminst treurig. Aanbidding is geen plechtigheid bij een begrafenis. Het is een vrolijke, warme oproep, alsof we voor een bruiloftsmaal werden gevraagd. "Komt voor Zijn aanschijn met vrolijk gezang." In de eredienst moeten we beseffen dat God aanwezig is. We moeten ons met een inspanning van onze geest tot Hem richten. Elk goed onderwezen hart voelt daarbij diepe ernst.

Toch mag het nooit uit slaafse angst gebeuren. Daarom komen we voor Zijn aangezicht zonder tranen en jammerklachten. We komen met psalmen en lofzangen. Zingen is blij en vroom tegelijk. Het hoort een vaste manier te zijn om tot God te naderen, telkens opnieuw. Wanneer een gemeente van echt vrome mensen met volle overgave en in maat en harmonie Gods lof laat klinken, is dat meer dan netjes. Het is werkelijk heerlijk. Het is een heel passende voorproef van de eredienst in de hemel. Daar heeft de lof het gebed in zich opgenomen en is zij de enige vorm van aanbidding geworden.

Hoe sommige broeders het over hun hart kunnen krijgen om zingen in de openbare eredienst te verbieden, is een raadsel waar we

niet uitkomen. We zijn geneigd met dr. Watts te zeggen: “Wie niet wil zingen, kent onze God niet, maar de gunstelingen van de hemelse Koning moeten Zijn lof overal laten horen.”

Vers 3

“Weet, dat de HEERE is God; Hij heeft ons gemaakt (en niet wij).” Onze aanbidding moet doordacht zijn. We horen te weten wie we aanbidden en waarom. “Mens, ken jezelf” is een wijs gezegde. Maar onze God kennen is een nog diepere wijsheid. Het is zelfs maar de vraag of iemand zichzelf kan kennen zolang hij zijn God niet kent. Jehova is God in de volste, meest volstrekte en meest uitsluitende betekenis. Hij is God alleen, niemand anders naast Hem. Hem zo te kennen en dat te laten zien in gehoorzaamheid, vertrouwen, overgave, ijver en liefde, kan alleen door genade.

Alleen wie Zijn Godheid in de praktijk erkennen, brengen waarschijnlijk een lof die Hem welgevallig is. “Hij heeft ons gemaakt, en niet wij onszelven.” Moet een schepsel zijn Maker dan niet eerbiedigen? Sommige mensen leven alsof ze zichzelf hebben gemaakt. Ze noemen zichzelf “self-made men” en aanbidden hun zogenaamde makers. Christenen weten waar hun bestaan en hun welzijn vandaan komen. Ze nemen geen eer voor zichzelf, niet omdat ze er zijn en niet voor wat ze zijn. In onze eerste schepping en in onze tweede durven we geen vinger op Gods heerlijkheid te leggen. Die behoort alleen en uitsluitend toe aan de Almachtige.

Eer voor onszelf afwijzen hoort net zo goed bij echte eerbied als God de heerlijkheid toekennen. “Non nobis, Domine!” blijft altijd de belijdenis van de ware gelovige. Tegenwoordig doet de wijsbegeerte haar uiterste best om te bewijzen dat alles zich uit atomen heeft ontwikkeld. Met andere woorden: dat alles zichzelf heeft gemaakt. Als iemand deze theorie ooit gelooft, valt er niemand meer van lichtgelovigheid te beschuldigen. Het geloof dat nodig is om dit dogma van het scepticisme aan te nemen, is duizend keer groter dan het geloof

in knipogende Madonna's en lachende Bambino's, hoe ongerijmd dat ook is.

Wij vinden het zelf veel gemakkelijker om te geloven dat de Heere ons heeft gemaakt. Dat is eenvoudiger dan aannemen dat we langs een lange keten van natuurlijke selecties zijn ontstaan uit zwevende atomen die zichzelf vormden. "Hij heeft ons gemaakt (en niet wij), Zijn volk en de schapen Zijner weide." Het is onze eer dat Hij ons uit heel de wereld heeft gekozen als Zijn eigen volk. Het is ons voorrecht dat Zijn wijsheid ons daarom leidt, Zijn zorg ons verzorgt en Zijn mildheid ons voedt. Schapen komen rond hun herder samen en kijken vol vertrouwen naar hem op.

Laten wij op dezelfde manier samenkomen rond de grote Herder van de mensheid. Belijden dat we bij God horen is al lof. Als we vertellen hoe goed Hij is, geven we Hem de mooiste aanbidding. Voor onze liederen hoeven we niets te verzinnen. De kale feiten zijn genoeg. Het simpele verhaal van wat de Heere ons goeds heeft gedaan, is verbazingwekkender dan alles wat onze fantasie kan bedenken. Dat wij de schapen van Zijn weide zijn, is een nuchtere waarheid. Tegelijk is het de kern van alle poëzie.

Vers 4

"Gaat in tot Zijn poorten met lof." Het woord lof, of dankzegging, staat hier. Waarschijnlijk dankt de psalm daaraan zijn opschrift. In heel onze openbare eredienst moet het dankzeggen overvloedig zijn. Het lijkt op het reukwerk van de tempel, dat het hele huis met rook vulde. De zoenoffers zijn voorbij, maar de offers van dankbaarheid raken nooit uit de tijd. Zolang we barmhartigheid ontvangen, moeten we dank geven. Barmhartigheid laat ons Zijn poorten binnengaan. Laten we die barmhartigheid dus uit volle borst prijzen. Wat is een beter onderwerp voor onze gedachten in Gods eigen huis dan de Heere van dat huis?

“In Zijn voorhoven met lofgezang.” Welk voorhof van de Heere je ook binnengaat, laat dat binnengaan een reden tot lof zijn. God zij dank, het binnenste voorhof staat nu voor gelovigen open. We gaan binnen in wat achter het voorhangsel ligt. We moeten dat hoge voorrecht erkennen met onze liederen. “Looft Hem.” Laat de lof in je hart zijn en niet alleen op je tong. Laat alles voor Hem zijn, want alles is van Hem. “Prijst Zijn Naam.” Hij heeft jou gezegend, zegen Hem terug. Zegen Zijn naam, Zijn karakter, Zijn Persoon. Wat Hij ook doet, zorg dat je Hem daarvoor zegent.

Zegen Hem als Hij iets wegneemt, net zo goed als wanneer Hij geeft. Zegen Hem zolang je leeft, wat er ook gebeurt en in welke omstandigheden je ook verkeert. Zegen Hem om al Zijn eigenschappen, van welke kant je Hem ook bekijkt en hoe je Hem ook beschouwt.

Vers 5

“Want de HEERE is goed.” Hiermee is Zijn karakter samengevat. Er zit een schat aan redenen tot lof in. Hij is goed, genadig, vriendelijk, mild en liefdevol. Ja, God is liefde, en meer dan dat kunnen we niet zeggen. Wie het goede niet prijst, is zelf niet goed. De psalm roept op tot vreugde en blijdschap. Die oproep krijgt de meeste kracht door een argument: Gods goedheid. “Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.” God is niet alleen maar rechtvaardigheid, streng en koel. Zijn hart is vol ontferming. Hij wil niet dat de zondaar sterft. Bij Zijn eigen volk valt Zijn barmhartigheid nog meer op.

Zij is al van alle eeuwigheid hun deel en blijft dat tot in eeuwigheid. Eeuwige barmhartigheid is een prachtig thema voor heilige zang. “En Zijn getrouwheid van geslacht tot geslacht.” Hij is niet wispelturig, zodat Hij iets belooft en het dan vergeet. Hij sloot een verbond met Zijn volk. Dat trekt Hij nooit in. Wat over Zijn lippen is gegaan, verandert Hij ook niet. Onze vaderen vonden Hem trouw. Zo zullen onze zonen en hun kinderen Hem voor altijd trouw vinden. Een God die

verandert, zou de rechtvaardigen schrik aanjagen. Ze hadden geen vast anker.

In een wereld die voortdurend verandert, zouden ze heen en weer geslingerd worden, steeds bang voor schipbreuk. Het zou goed zijn als sommige theologen deze waarheid van Gods trouw beter in gedachten hielden. Die waarheid zou hun geloof in de uiteindelijke val van gelovigen omverwerpen. Ze zouden een troostrijker leer leren. Ons hart springt op van vreugde als we ons buigen voor Hem Die nooit Zijn woord heeft gebroken en Zijn plan nooit heeft veranderd.

> *"Nog eerder liet Hij Zijn bestaan ontbreken*
> *dan ooit Zijn belofte vergeten of verbreken."*

Zo rusten we op Zijn vaste woord en voelen we de vreugde die hier wordt gevraagd. Met die kracht komen we nu al voor Zijn aangezicht om goed over Zijn naam te spreken.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

In de hele verzameling is dit de enige psalm met het opschrift "Een psalm van lof". Men denkt dat hij die naam kreeg omdat hij vooral geschikt was, of misschien zelfs bedoeld, om te zingen bij de dankoffers. Zie Lev. 7:12 voor die dankoffers. De Grieken geloven dat David hem schreef. Hij nodigt hier de hele wereld uit om samen met de Israëlieten God te dienen. Hij erkent daarmee Gods goddelijke heerschappij. — Samuel Burder.

Gehele psalm

Misschien hebben we gelijk als we Psalm 93-99 zien als één doorlopende reeks, één groot profetisch oratorium met de titel "Jehova is

Koning". Eén grote gedachte loopt er dwars doorheen. Dan kunnen we deze psalm zien als de lofzang die alles afsluit. Er klinken nog tonen in door van dezelfde grote harmonie. Hij ademt dezelfde blijdschap en hetzelfde geluk. Hij zit vol van dezelfde hoop: dat alle volken zich voor Jehova buigen en belijden dat Hij God is. — J.J.S. Perowne.

Gehele psalm

Deze psalm bevat een belofte van het christendom, zoals het einde van de winter de belofte van de lente in zich draagt. De bomen staan op het punt uit te botten. De bloemen liggen net verborgen onder de losse grond. De wolken hangen zwaar van de regen en de zon schijnt in volle kracht. Er is alleen nog een milde wind uit het zuiden nodig om alles nieuw leven te geven. — "The Speaker's Commentary", 1873.

Gehele psalm

Luther had zijn naam onsterfelijk gemaakt, ook als hij niets anders had gedaan dan de majestueuze melodie en harmonie te schrijven waarmee we deze psalm gewoonlijk zingen. Als de geest echt in een aanbiddende stemming is, lijkt die melodie de hemel naar de aarde te halen en de aarde op te tillen tot de hemel. We krijgen er een voorsmaak door van de zuivere, verheven vreugde in die edele, algemene vergadering. Daar zullen heiligen en engelen voor altijd Gods lof bezingen. — Ingram Cobbin.

Vers 2

De eerste helft van dit vers komt uit Ps. 2:11. Alleen staat daar "met vreze", omdat de psalmist daar met woeste opstandelingen te maken heeft. Hier staat in plaats daarvan "blijdschap", ofwel vreugde. — F.W. Hengstenberg.

Vers 2

"Dient den HEERE met blijdschap." Zie je "de olie der vreugde" op iemands gezicht glanzen? Dan is de olie van de genade in zijn hart uit-

gegoten. Een opgewekte christen is een aanbeveling voor de godsdienst. — Thomas Watson.

Vers 2

"Dient den HEERE." In alles mogen we de Heere dienen, en dat is een voorrecht. Zelfs als we alleen een schoenriem losmaken, kunnen we Hem een plezier doen.

Dan proeven we daarbij hoe goed Hij ons gezind is. Een dienaar van God dient niet ook nog een andere meester. Hij is niet ingehuurd voor een los klusje. Hij blijft bij zijn God in dienst. Wat hij ook doet, het gaat altijd over de belangen van zijn Meester. Hij eet, hij drinkt, hij slaapt, hij loopt, hij praat en hij ontspant zich, en dat alles om God te dienen. "Dient den HEERE met blijdschap." Zou je het uithouden met een knecht die elke taak zwaarmoedig en met hangende schouders oppakt? Dan heb je liever helemaal geen knecht.

Je wilt niemand die jouw werk zichtbaar somber en vervelend vindt. — George Bowen.

Vers 3

"Weet, dat de HEERE is God", enzovoort. Kijk naar de redenen voor deze oproep. Ze leren ons dat we van nature zo sterk neigen naar atheïsme, dat we telkens opnieuw moeten horen dat de Heere God is. Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen. — David Dickson.

Vers 3

"Hij heeft ons gemaakt ... wij zijn Zijn." Waarom heeft God recht op alle dingen? Omdat Hij ze allemaal geschapen heeft. Dat zie je op veel plaatsen in de Schrift.

Waar staat dat de Heere de Eigenaar is, daar staat ook bij waarom. Zo in Ps. 89:11-12: "De hemel is Uwe, ook is de aarde Uwe; de wereld en haar volheid, die hebt Gij gegrond." Waarom is het zo? "Die hebt Gij gegrond." Dat geldt ook voor alle streken en hoeken van de wereld, in het noorden en zuiden, westen en oosten. De Tabor lag im-

mers in het westen en de Hermon in het oosten. Alles is van U, want U hebt het geschapen. Hetzelfde geldt voor zee en land, Ps. 95:5. Alles wat we met de tijd meten, is van Hem.

Dat geldt ook voor de tijd zelf, de maat van alles, Ps. 74:16-17: "Gij hebt het licht en de zon bereid", dat wil zeggen de maan voor de nacht en de zon voor de dag. Alle landstreken van de aarde en alle seizoenen van het jaar maakt Hij tot Zijn bezit, en daarvoor heeft Hij één reden: Hij heeft ze gemaakt. Dit staat nog steviger vast als we op de volgende punten letten:

1. Hij heeft alles voor Zichzelf gemaakt. Niemand nam Hem in dienst om het voor een ander te maken. In dat geval is de maker soms niet de eigenaar. Maar de Heere ging uit Zichzelf aan het werk en begon en voltooide het voor Zichzelf. Spr. 16:4; Kol. 1:15-16.
2. Hij heeft alles uit niets gemaakt. Of er was helemaal geen stof, of er was alleen stof die Hij Zelf eerder uit niets had gemaakt. Een pottenbakker maakt een aarden vat. Als de klei niet van hem is, is hij niet de volle eigenaar van het vat, ook al heeft hij het gevormd: "de vorm is van hem, de stof is van een ander." Maar de Heere heeft alles uit niets gemaakt, of uit stof die Hij Zelf had gemaakt. Dus is alles helemaal van Hem, zowel stof als vorm, van A tot Z.
3. Hij maakte alles zonder dat iemand Hem hielp of met Hem meewerkte. Geen mens en geen engel stond Hem terzijde. Niemand deed ook maar het kleinste beetje mee aan het werk van de schepping ... Wie een ander bijstaat bij het maken van iets, of samen met hem werkt, kan zeggen dat hij er zelf deel aan heeft. Dat recht bestaat hier niet. De Heere deed alles in Zijn eentje, van begin tot einde. Alles is dus van Hem alleen.
4. Hij houdt alles in stand op dezelfde manier als waarop Hij het schiep. Hij laat het bestaan van alle dingen voortduren, zoals Hij het hun gegeven heeft. Hij doet dat uit Zichzelf, zonder andere steun en zonder helper. Alles zou in een oogwenk tot niets vervallen als Hij het niet elk moment droeg. Dus hebben alle dingen elk

ogenblik hun bestaan van Hem. Zo ontvangen ze ook hun welzijn en alle middelen die daarbij horen. Daarom zijn ze allemaal Zijn eigendom. — David Clarkson.

Vers 3

"Hij heeft ons gemaakt." Op de zondag die Quinquagesima heet, ging keizer Hendrik op jacht.

Zijn gezellen raakten hem kwijt, en zo stond hij ineens alleen aan de rand van een bos. Hij zag een kerkje in de buurt en liep ernaartoe. Als soldaat vermomd vroeg hij de priester eenvoudig of hij een mis wilde houden. Deze priester stond bekend om zijn bijzondere vroomheid. Maar hij was zo mismaakt dat hij meer van een monster had dan van een mens. De keizer keek hem lang aan en vroeg zich verbaasd af: waarom laat God, de Bron van alle schoonheid, zo'n misvormd man Zijn sacramenten uitdelen? Kort daarna begon de mis.

Toen ze bij de plaats kwamen waar staat: "Weet, dat de HEERE is God", zong een jongen die regel. De priester wees hem terecht voor zijn nalatige zang en riep luid: "Hij heeft ons gemaakt, en niet wij onszelven." Deze woorden troffen de keizer diep. Hij nam aan dat de priester een profeet was en benoemde hem, tegen zijn zin, tot aartsbisschop van Keulen. Dat bisdom luisterde hij op door zijn toewijding en zijn voortreffelijke deugden. — Uit "Roger of Wendover's (1237) Flowers of History".

Vers 3

"Hij heeft ons gemaakt ... wij zijn Zijn." Uit deze woorden hebben al heel wat mensen balsem voor hun wonden gehaald. Melanchthon bijvoorbeeld, die op 12 juli 1559 in Dresden diepbedroefd bij het lichaam van zijn zoon stond, vond er troost in. Maar in "Hij heeft ons gemaakt en wij zijn Zijn" ligt ook een rijke bron van troost en van vermaning. De Schepper is namelijk ook de Eigenaar. Zijn hart blijft aan Zijn schepsel hangen. En het schepsel heeft zichzelf helemaal aan Hem te

danken. Zonder Hem zou het niet bestaan hebben en niet blijven bestaan. — F. Delitzsch.

Vers 3

"Die ons gemaakt heeft", dat wil zeggen: Die ons heeft gemaakt tot wat we zijn, een volk voor Zichzelf. Zo staat het ook in Ps. 95:5, 1 Sam. 12:6 en Deut. 32:6. Niet wijzelf hebben ons tot de Zijnen gemaakt (vergelijk Ezech. 29:3). "Hij (en niet wij onszelf) heeft ons gemaakt tot Zijn volk en de kudde die Hij weidt." — Andrew A. Bonar.

Vers 3

"Niet wij" is toegevoegd om een reden. Als de gemeente ook maar iets zou bijdragen aan het heil dat haar geschonken is, zou dat de getuigenis van dit vers verzwakken. Het vers getuigt immers van de uitsluitende Godheid van de Heere. — F. W. Hengstenberg.

Verzen 3 en 5

Weet wat God in Zichzelf is en wat Hij voor jou is. Uit kennis wordt toewijding geboren, en alle gehoorzaamheid ook. Een blind offer zal een God Die alles ziet nooit behagen. "Weet": dat betekent denk erover na en pas het toe. Dan word je hechter en standvastiger, innerlijker en ernstiger in je aanbidding van Hem. Laten we dus deze zeven dingen weten over de Heere Jehova. Met Hem hebben we te maken in alles wat we aan godsdienstige aanbidding doen.

1. Dat de Heere Hij God is, de enige levende en ware God. Hij is een Wezen dat oneindig volmaakt is. Hij bestaat uit Zichzelf en heeft aan Zichzelf genoeg. Uit Hem stroomt alles wat bestaat.
2. Dat Hij onze Schepper is: "Hij heeft ons gemaakt, en niet wij onszelven." Wij hebben onszelf niet gemaakt en we zouden het ook niet kunnen. Alleen God is Zijn eigen oorzaak. Ons bestaan komt van een ander en hangt van een ander af.

3. Dat Hij daarom onze rechtmatige Eigenaar is. De Masoreten veranderen in het Hebreeuws één letter en lezen: "Hij heeft ons gemaakt, en Zijn zijn wij", of "wij behoren Hem toe". Zet beide lezingen naast elkaar en we leren: God "heeft ons gemaakt en niet wij onszelven". Daarom zijn we niet van onszelf maar van Hem.
4. Dat Hij onze soevereine Heerser is. Wij zijn Zijn volk, Zijn onderdanen. Hij is onze vorst, onze bestuurder en regeerder. Hij legt ons wetten op, omdat wij wezens met een geweten zijn. Eens roept Hij ons ter verantwoording voor alles wat we doen.
5. Dat Hij onze milde Weldoener is. We zijn niet alleen Zijn schapen, op wie Hij recht heeft. We zijn de schapen van Zijn weide, voor wie Hij zorgt.
6. Dat Hij een God is van oneindige barmhartigheid en goedheid (Ps. 100:5): de Heere is goed en doet daarom goed. Zijn goedertierenheid is eeuwig.
7. Dat Hij een God is van onschendbare waarheid en trouw. "Zijn getrouwheid van geslacht tot geslacht." Geen woord van Hem valt als verouderd of herroepen op de grond. — Matthew Henry.

Vers 4

"Gaat in tot Zijn poorten." Voor de meest schuldigen staan de poorten van Zijn kerk immers open. — Francis Hill Tucker.

Vers 4

"Met lof." Over het woord todah [het woord dat in Lev. 7:12 voor dankoffers wordt gebruikt] zegt rabbi Menachem: Alle offers zullen worden afgeschaft, maar het dankoffer blijft. — George Phillips.

Vers 4

Misschien zong de voorzanger het eerste deel van deze psalm toen het vredeoffer naar het altaar werd gebracht. Dan kan dit laatste vers het antwoord zijn geweest. Het hele koor van zangers zong het, op

het moment dat het vuur aan het offer werd gelegd. — Daniel Cresswell.

Vers 5

"Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Gods eeuwige, onveranderlijke barmhartigheid is de eerste reden om ons tot Hem te keren en standvastig in Zijn verbond te blijven. In de eeuwigheid zal zij het onderwerp zijn van lof die nooit ophoudt. De Heere is goed en Zijn goedertierenheid is eeuwig. In een volmaakte staat zal de volle volmaaktheid van deze eigenschappen een onvermoeide lof losmaken uit harten die nooit meer zwak worden. — W. Wilson.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

Dit is een tros van de druiven van Eskol. Het is een voorproef van wat nog steeds het beloofde land is. Onder koning Salomo kwam de Joodse kerk tot haar bloei. Maar hier is meer dan Salomo. Hier zien we al van verre hoe volmaakt de gemeente van het Nieuwe Testament zal zijn. Deze psalm leert ons:

1. Dat er voor heel de wereld een blijde tijd aanbreekt (Ps. 100:1). (a) Aan wie de oproep gericht is: aan "alle landen" en aan alle mensen in die landen. (b) Waar de oproep over gaat: "Juich." Wat een treurig geluid heeft de wereld tot nu toe voortgebracht! (c) Door wie de oproep wordt gedaan: door Hem Die waarmaakt wat Hij gebiedt.
2. Dat deze blijde toestand van de hele wereld zal voortkomen uit het genieten van het Goddelijke Wezen (Ps. 100:2). (a) Al eeuwenlang proberen mensen gelukkig te worden zonder God. (b) Uiteindelijk merken ze dat hun geluk alleen in God te vinden is. Wanneer

één mens zich op dit punt bekeert, laat dat zien hoe de hele wereld zich zal bekeren.

3. Dat dit genieten van God zal voortkomen uit een nieuwe verhouding tot Hem (Ps. 100:3). (a) Van onze kant gaat het om kennis: Hij zal gekend worden als de Drie-enige God, als een God van het verbond, als de God van het heil, als God. (b) Van Zijn kant gaat het om een rechtmatige aanspraak: (1) op grond van de schepping: "Hij heeft ons gemaakt"; (2) op grond van de verlossing: "Gij waart geen volk, maar nu zijt gij Gods volk" enzovoort; "Ik heb u verlost, gij zijt de Mijne"; (3) op grond van het onderhoud: "Wij zijn de schapen" enzovoort.
4. Dat we door deze nieuwe band met God de ordeningen van Zijn huis lief krijgen (Ps. 100:4). (a) Waaruit de dienst bestaat: uit "dankzegging" en lofprijzing. (b) Voor Wie hij bedoeld is: "Gaat in Zijn poorten", ga Zijn voorhoven in, "looft Hem", "zegent Zijn naam".
5. Dat deze dienst nooit ophoudt: hij begint op aarde en gaat door in de hemel. Daarop berust dit feit: (a) op Zijn wezenlijke goedheid: "Want de HEERE is goed." (b) Op Zijn eeuwige barmhartigheid: "Zijn goedertierenheid" enzovoort. (c) Op Zijn onveranderlijke waarheid: "Zijn getrouwheid" enzovoort. — G. R.

Vers 2

"Dient den HEERE met blijdschap."

1. Omdat Hij de beste is van alle wezens.
2. Omdat Zijn geboden geen zware last zijn.
3. Omdat Hij net zo goed jouw Zaligmaker is als jouw Schepper, net zo goed jouw Vriend als jouw Heere.
4. De engelen zijn veel groter dan jij. Zij zien geen enkele reden om Hem niet met blijdschap te dienen.
5. Als je Hem dient, doe je jezelf er goed mee.
6. Jij maakt de godsdienst aantrekkelijk.

7. Zo word je klaargemaakt voor de hemel. — George Bowen.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Een oprecht hart:

1. Is bescheiden: het dient.
2. Is godvrezend: "dient den HEERE."
3. Is bedrijvig: het dient.
4. Is daarom blij: "met blijdschap."

Vers 2 (eerste zinsdeel)

"De Heere met blijdschap dienen." Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 769.

Vers 3

"Weet, dat de HEERE is God; Hij heeft ons gemaakt (en niet wij)." Zo blijf je oprecht te midden van bijgeloof en hoopvol als je berouw hebt. Zo houd je vol in het smeken en word je niet moe van inspanning. Zo blijf je kalm in verdrukking en standvastig bij verzoeking. Zo ben je vrijmoedig bij vervolging en gelukkig als je sterft. — W. J.

Vers 3

"(En niet wij), Zijn volk." We zijn net als heel Zijn volk voor de tweede keer geboren. We zoeken graag het gezelschap van Zijn volk. We kijken op naar Jezus, zoals Zijn volk dat doet. We zijn van de wereld afgezonderd, zoals Zijn volk. We maken dezelfde beproevingen mee als Zijn volk. We kiezen liefst het werk dat Zijn volk kiest. We genieten van de voorrechten van Zijn volk. — W. J.

Vers 4

Een verhandeling over de dankbaarheid die we aan God verschuldigd zijn voor Zijn weldaden en zegeningen. Een preek van Thomas Goodwin. "Works", deel 9, blz. 499-514, uitgave Nichol.

Vers 4

1. De voorrechten van de toegang.
2. De plicht tot dankbaarheid.
3. De redenen om van beide te genieten.

Vers 5

1. De onuitputtelijke bron: Gods goedheid.
2. De beek die altijd blijft stromen: Gods barmhartigheid.
3. De oceaan zonder bodem: Gods waarheid. “O, de diepte!” — W. Durban.

Psalm 101

Titel

“Een psalm van David”. Dit is precies de psalm die de man naar Gods hart zou schrijven, vlak voordat hij koning over Israël werd. Zo is David nu eenmaal: recht door zee, vastbesloten en godvrezend. Je vindt bij hem geen spoor van sluwe berekening of weifeling. De Heere heeft hem tot koning aangesteld, en dat weet hij. Daarom wil hij zich in alles gedragen zoals past bij een vorst die door de Heere Zelf is uitgekozen. We kunnen deze psalm *de psalm van de vrome voornemens* noemen. Dan onthouden we hem misschien des te gemakkelijker. Na al die lofzangen brengt een psalm over de praktijk niet alleen afwisseling; hij staat ook uitstekend op zijn plaats. We prijzen de Heere immers nooit beter dan wanneer we doen wat Hem behaagt.

Uitleg

Vers 1

“Ik zal van goedertierenheid en recht zingen.” David wilde de liefde én de strengheid roemen, het zoete én het bittere dat de Heere in zijn leven had gemengd. Hij wilde Gods gerechtigheid en Gods goedheid met bewondering bezingen. Zo’n lied leidt vanzelf tot vrome voornemens voor het eigen gedrag, en dat is ook passend. Wat we bij onze meerderen bewonderen, proberen we namelijk van nature na te doen. Goedertierenheid en recht zouden Davids bestuur milder ma-

ken, want hij had ze vol aanbidding herkend in de manier waarop zijn God met hem omging.

Alles wat God met ons doet, mag een lied worden. We hebben het pas goed bekeken als we er zelf over kunnen zingen. We moeten de Heere net zo goed danken voor het oordeel waarmee Hij onze zonde tuchtigt als voor de barmhartigheid waarmee Hij haar vergeeft. In de slagen van Zijn hand zit evenveel liefde als in de kussen van Zijn mond. Als gelovigen met wat levenservaring terugkijken, weten ze bijna niet waarvoor ze het dankbaarst moeten zijn: voor de troost die hen sterkte, of voor het lijden dat hen zuiverde? "U zal ik psalmzingen, o HEERE!" Alle lof is voor Jehova.

Wie de goedertierenheid of het oordeel ook brachten, die mensen mogen in onze herinnering maar een kleine plaats innemen. Ons hart moet alleen de Heere Zelf bezingen, niemand anders. Onze ziel kent maar één eredienst: de Heere loven. De psalmist laat de mineurtoon achter zich, die hem in de honderdtweede psalm al spoedig zou beheersen. Hij besluit te zingen, wat er ook gebeurt. En hij zingt voor de Heere, wat anderen ook doen.

Vers 2

"Ik zal verstandelijk handelen in den oprechten weg." Heilig zijn is wijs zijn, en wijs zijn is heilig zijn. Een volmaakte weg is een wijze weg. Davids voornemen was prachtig, maar zijn gedrag bleef er niet altijd bij. Helaas was hij niet altijd wijs of volmaakt. Toch was het goed dat het in zijn hart leefde. Een koning moet wijs én zuiver zijn. Neemt hij zich dat niet voor wanneer hij de troon bestijgt, dan geeft hij zijn volk later een treurig voorbeeld. Wie zich niet eens voorneemt het goede te doen, zal waarschijnlijk veel kwaad doen. Gezinshoofden, werkgevers en vooral predikers moeten bidden om wijsheid én heiligheid, want ze hebben ze allebei nodig.

"Wanneer zult Gij tot mij komen?" Het is een zucht, maar geen onderbreking. David voelt dat hij niet alleen Gods hulp nodig heeft,

maar ook Zijn aanwezigheid. Dan kan hij onderwezen en geheiligd worden en geschikt gemaakt voor zijn hoge roeping. David verlangde naar een bijzonder en krachtig bezoek van de Heere voordat zijn regering begon. Als God bij ons is, dwalen we niet in ons oordeel en struikelen we niet in ons gedrag. Zijn aanwezigheid brengt ons wijsheid én heiligheid. Zonder God zijn we nergens veilig en nergens zeker. Goede mensen beseffen zo sterk hoe zwak ze zijn, dat ze God om hulp roepen. Ze bidden zo vurig dat ze elk uur roepen. Hun verlangen is zo diep dat ze roepen met zuchtingen die niet te verwoorden zijn: "Wanneer zult Gij tot mij komen?"

"Ik zal in het midden mijns huizes wandelen, in oprechtigheid mijns harten." Vroomheid begint thuis. Onze eerste plichten liggen binnen de muren van ons eigen huis. Thuis moeten we een volmaakt hart hebben, anders lukt het ons buiten de deur niet om een volmaakte weg te gaan.

Merk op dat deze woorden deel zijn van een lied. Geen muziek klinkt zo mooi als de harmonie van een leven vol genade. Geen psalm is zo zoet als de dagelijkse praktijk van heiligheid. Lezer, hoe is het eigenlijk met jouw gezin? Zing je in het koor en zondig je in de slaapkamer? Ben je een heilige buiten de deur en een duivel thuis? Schaam je! Wat we thuis zijn, dat zijn we echt. Een koning met een paleis vol zonde kan geen goede koning zijn. Iemand met een huis vol ruzie is geen ware heilige. En een predikant wiens gezin bang wordt als hij bij de haard verschijnt, is geen trouwe predikant.

Vers 3

"Ik zal geen Belials-stuk voor mijn ogen stellen." Ik zal er geen plezier in hebben, er niet naar streven en het niet toelaten. Wanneer anderen mij het kwaad voorhouden, keer ik me ervan af; ik kijk er niet met genoegen naar. De psalmist wil het kwaad helemaal weren. Hij wijst zelfs het kleinste, het fatsoenlijkste en het meest gewone kwaad af: "geen Belials-stuk." Het mag niet alleen niet in zijn hart wonen, het

mag zelfs niet voor zijn ogen komen. Wat het oog boeit, vindt namelijk heel gemakkelijk toegang tot het hart. Zo viel Eva's appel haar eerst in het oog en kreeg hij daarna haar verstand en haar hand in zijn macht.

"Ik haat het doen der afvalligen." David was er fel tegen; hij keek er niet onverschillig naar. Hij minachtte het volkomen en walgde er van harte van. Haat tegen de zonde is een goede schildwacht, die voor de deur van de deugd de wacht houdt. Aan het hof lopen mensen die een heel kronkelige weg gaan en de grote weg van de oprechtheid verlaten. Men denkt vaak dat ze met hun sluipwegen, draaiingen en bochten voor hun meesters klussen opknappen die eenvoudige, eerlijke harten niet aankunnen. Maar David wilde zulke mensen niet in dienst.

Hij betaalde geen geheime steekpenningen. Hij verafschuwde de praktijken van mensen die van het rechte pad afwijken. Hij dacht net als de staatsman op zijn sterfbed, die zei: "Corruptie wint niet meer dan eerlijkheid." Het is erg jammer dat David zich in latere jaren niet altijd vrij van dit kwaad hield, al lukte hem dat meestal wel. Maar wat was er van hem geworden als hij niet met dit voornemen was begonnen en de gebruikelijke kromme politiek van oosterse vorsten had gevolgd? Wat hebben we allemaal Gods bewaring nodig! Wij zijn niet volmaakter dan David; in veel dingen komen we zelfs ver bij hem vandaan. En net als hij komen we er snel achter dat we na onze psalm van goede voornemens een psalm van berouw moeten schrijven.

"Het zal mij niet aankleven." Ik zal hun wegen niet volgen en hun politiek niet overnemen. Het mag als vuil op me vallen, maar ik was het eraf en ik rust niet voordat ik ervan af ben. Zonde blijft, net als pek, gemakkelijk plakken. Ook in de geschiedenis van ons gezin duiken kromme dingen op, want we zijn allemaal onvolmaakt en sommigen om ons heen zijn verre van wat ze zouden moeten zijn. Het moet dus een groot doel van onze zorg zijn om onszelf los te maken en ons vrij te houden van overtreding en van alles wat eruit voortkomt. Dat

lukt echter alleen als de Heere zowel tot ons komt als voor altijd bij ons blijft.

Vers 4

"Het verkeerde hart zal van mij wijken." Hij bedoelt zowel zichzelf als de mensen om hem heen. Hij wilde zelf geen kromme gedachten in zijn hart hebben. Ook wilde hij geen mensen met een slecht karakter in zijn huis in dienst nemen; vond hij zulke mensen aan zijn hof, dan joeg hij ze weg. Wie bij zijn eigen hart begint, begint bij de bron, en zo iemand zal geen slechte metgezellen dulden. We kunnen niet iedereen met een slecht hart uit ons gezin zetten. Maar we kunnen ze wel buiten ons vertrouwen houden, en we kunnen hun laten merken dat we hun wegen niet goedkeuren.

"Den boze zal ik niet kennen." Hij wordt niet mijn intieme vriend, mijn boezemvriend. Als mens moet ik hem kennen, anders kan ik zijn karakter niet beoordelen. Maar weet ik eenmaal dat hij slecht is, dan zoek ik zijn omgang niet verder. Met zijn kwaad wil ik niets te maken hebben. "Kennen" betekent in de Schrift meer dan alleen opmerken. Het houdt ook gemeenschap in, en zo wordt het hier gebruikt. Vorsten en machthebbers moeten mensen afwijzen die de gerechtigheid afwijzen. Als ze met de goddelozen omgaan, staan ze zelf al snel als goddeloos te boek.

Vers 5

"Die zijn naaste in het heimelijke achterklapt, dien zal ik verdelgen." David had zelf zo bitter ervaren hoeveel ellende lasteraars veroorzaken. Daarom wilde hij zulke adders streng aanpakken zodra hij aan de macht kwam. Dat deed hij niet om zich te wreken voor zijn eigen leed, maar om te voorkomen dat anderen zouden lijden zoals hij. Je naaste in het donker een steek toebrengen is een van de gruwelijkste misdaden; we kunnen die niet krachtig genoeg afkeuren en veroordelen. Toch vinden de daders vaak steun op hoge plaatsen. Men houdt hen voor scherpzinnige mensen, betrouwbare mannen met

een scherp oog, die hun heren goed op de hoogte houden. Koning David wilde de mooie boom van zijn rijk snoeien en alle overbodige takken van dat soort verwijderen.

"Die hoog van ogen is, en trots van hart, die zal ik niet vermogen." Trotse, bazige heren die uit de hoogte op de armen neerkijken alsof het wormen zijn die onder hun voeten kruipen, kon de psalmist niet uitstaan. Hun aanblik deed hem pijn, en daarom wilde hij hen niet verdragen. Grote mannen gedragen zich vaak aristocratisch en hooghartig. David besloot daarom dat in zijn paleis alleen zij groot zouden zijn die te veel genade en verstand hadden om zich aan zulke afschuwelijke ijdelheid over te geven. Trotse mensen zijn meestal hard en dus heel ongeschikt voor een ambt. Hooghartige mensen wekken vijandschap en ontevredenheid op. Hoe minder zulke mensen er aan een hof rondlopen, hoe steviger de troon staat. Als alle lasteraars nu werden uitgeroeid en alle trotsen verbannen, valt te vrezen dat de volgende volkstelling een flinke daling van de bevolking zou laten zien.

Vers 6

"Mijn ogen zullen zijn op de getrouwen in het land, dat zij bij mij zitten." Hij zou hen gaan zoeken. Hij zou hen in dienst nemen, voor hen zorgen en hen tot eer en aanzien brengen. Dat is een edel werk voor een koning, en het levert hem oneindig veel meer op dan luisteren naar de zoete woorden van vleiers. Het zou ons allemaal veel winst opleveren als we onze knechten kozen op hun vroomheid en niet op hun slimheid. Wie een trouwe knecht heeft gevonden, heeft een schat, en hij moet alles doen om hem niet kwijt te raken. Wie God niet trouw is, zal ook mensen niet snel trouw zijn. Zijn we zelf trouw, dan willen we geen mensen om ons heen die de waarheid niet kunnen spreken of hun beloften niet houden. We zijn pas tevreden als alle leden van ons gezin een oprecht karakter hebben.

"Die in den oprechten weg wandelt, die zal mij dienen." Wat ik zelf wil zijn, dat verlang ik ook van mijn knecht. Werkgevers zijn voor een groot deel verantwoordelijk voor hun knechten. Men verwijt een meester al gauw dat hij mensen met een slechte reputatie in dienst houdt. Om niet mee te delen in de zonden van anderen doen we dus goed om slechte mensen af te wijzen. Een goede meester kiest verstandig een goede knecht. Hij mag een verloren zoon in zijn huis opnemen om de zondaar te helpen, maar denkt hij aan zijn eigen belang, dan zoekt hij ergens anders. Goddeloze kindermeisjes hebben een grote, kwade invloed op de geest van kleine kinderen. Goddeloze knechten bederven vaak de zeden van de oudere gezinsleden. Daarom moeten we er goed op letten dat we, voor zover het kan, godvrezende knechten in dienst nemen. Zelfs mensen zonder geloof hebben genoeg verstand om te zien wat christelijke knechten waard zijn. Dan moeten hun eigen christelijke broeders hen zeker niet lager waarderen.

Vers 7

"Wie bedrog pleegt, zal binnen mijn huis niet blijven." David kon zijn hovelingen zelf kiezen, en dat wilde hij ook doen. Bij de meeste oosterlingen geldt bedrog als een deugd; men keurt het alleen af als het niet sluw genoeg was en dus uitkomt. Het is daarom des te opvallender dat David zich zo vastberaden tegen bedrog keerde. Wat een bedrieger allemaal uitspookt, welke complotten hij smeedt en welk onheil hij uitbroedt, kon David niet weten. Daarom nam hij zich voor hem in elk geval buiten zijn huis te houden. Zijn paleis mocht geen hol van schurkenstreken worden. Oplichters op de markt zijn al erg genoeg; bedriegers aan onze eigen tafel kunnen we niet verdragen.

"Die leugenen spreekt, zal voor mijn ogen niet bevestigd worden." Hij wilde geen leugenaar in zijn zicht of binnen gehoorsafstand. Hij walgde zelfs van het noemen van zijn naam. Genade maakt mensen oprecht en vervult hen met diepe afschuw van alles wat ook maar in

de buurt van een leugen komt. David wilde geen leugenaar voor zijn ogen, en de Heere wil dat nog veel minder. Wie de leugen liefheeft en wie haar maakt, komt de hemel niet in. Leugenaars zijn op aarde al hinderlijk en vervelend genoeg; de heiligen zullen er in de andere wereld geen last meer van hebben.

Vers 8

"Allen morgen zal ik alle goddelozen des lands verdelgen." Al bij het allereerste begin van zijn bewind zou hij de nietsnutten meteen aanpakken. Hij zou hun geen rust gunnen: ze moesten hun goddeloosheid opgeven of de zweep van de wet voelen. De rechtvaardige overheid "draagt het zwaard niet tevergeefs." Wie de zonde de hand boven het hoofd houdt, werkt de deugd tegen. Wie te mild is voor slechte mensen, behandelt de goede mensen onvriendelijk. Wanneer onze Heere komt om te oordelen, gaat dit vers op grote schaal in vervulling. Tot die tijd laat Hij de Rechter opgaan in de Zaligmaker. Hij roept mensen op hun zonden te laten en vergeving te zoeken. Ook ons wordt onder het evangelie gezegd geduldig en vriendelijk te zijn, zelfs tegenover ondankbare en slechte mensen. Maar de overheid heeft een andere taak. Zij moet strenger op het recht letten dan voor gewone mensen gepast is. Moet zij geen schrik zijn voor wie kwaad doet?

"Om uit de stad des HEEREN alle werkers der ongerechtigheid uit te roeien." Jeruzalem moest een heilige stad zijn. De psalmist wilde daarom dubbel zorgvuldig zijn om haar van goddeloze mensen te zuiveren. Het oordeel moet beginnen bij het huis van God. Jezus bewaart Zijn gesel van touwtjes voor de zondaars in de tempel. Wat moet de kerk toch rein zijn! En wat moeten alle ambtsdragers in de kerk zich inspannen om mensen met een onrein leven buiten de deur te houden en weg te sturen! Eervolle ambten brengen echt zware verantwoordelijkheden met zich mee. Wie er licht mee omgaat, haalt schuld op zijn eigen ziel en schaadt ook de zielen van anderen onme-

telijk. Heere, kom tot ons, zodat we op elke plaats waar wij in het leven staan met een oprecht hart voor Uw aangezicht wandelen.

Vers 8

"Om uit de stad des HEEREN alle werkers der ongerechtigheid uit te roeien." Davids koninkrijk was maar een zwak beeld van het koninkrijk van Christus. Daarom moeten we Christus voor ogen houden. Hij verdraagt misschien veel huichelaars, maar toch is Hij de Rechter van de wereld. Eens roept Hij hen allemaal ter verantwoording en scheidt Hij de schapen van de bokken. Lijkt het ons dat Hij te lang wacht? Dan moeten we denken aan de morgen die plotseling zal aanbreken. Dan is alle vuiligheid weggezuiverd en schijnt de ware reinheid in volle glans. — Johannes Calvijn.

Vers 8

"Allen morgen." Een paar terloopse opmerkingen in de Schrift (2 Sam. 15:2; Ps. 101:8; Jer. 21:12) doen vermoeden dat rechters meestal in de morgenstond recht spraken. In een land met het klimaat van Palestina ligt dat voor de hand en komt het goed uit. Toch is het de vraag of er in deze tekst meer staat dan de gedrevenheid en spoed van een rechtvaardig rechter die zijn werk serieus neemt. — E.P. Barrows, in "Biblical Geography and Antiquities".

Vers 8

Wie de heilige belofte aflegt "alle goddelozen des lands te verdelgen" en "uit de stad des HEEREN alle werkers der ongerechtigheid uit te roeien", moet daarmee in zijn eigen hart beginnen. Dat hart is Zijn heiligdom, de tempel van de Heilige Geest. — Alfred Edersheim.

Gehele psalm

Wat er in deze psalm staat, laat zien dat hij in een bijzondere tijd van Davids leven is geschreven. Er worden drie verschillende momenten genoemd waarop de plechtige voornemens uit de psalm kunnen zijn ontstaan. Het eerste is het moment waarop David, vlak na Sauls dood, het bestuur over een deel van het koninkrijk kreeg. Het tweede is het moment waarop het hele koninkrijk onder zijn heerschappij werd verenigd. Het derde is het moment waarop hij de ark uit het huis van Obed-Edom naar Sion bracht en haar vlak bij zijn eigen woning plaatste.

Het maakt eigenlijk weinig uit welke periode we kiezen. Toch lijkt het tweede vers van de psalm onmiskenbaar vooral naar de laatste te verwijzen. De psalmist zegt hier: "Wanneer zult Gij tot mij komen?" Dat wijst erop dat hij diep onder de indruk kwam van de heiligheid die nu méér dan ooit van hem werd gevraagd, nu de tekenen van Gods aanwezigheid zo dichtbij zouden zijn. Dat besef bracht hem tot de heilige plannen en besluiten die hij noemt. Ze gaan over het karakter van de mensen die hij voor zijn huishouding wilde kiezen, en ook over de mensen die hij wilde inzetten bij het besturen van zijn rijk. Dat bestuur leek steviger te worden doordat God Zich zo diep tot hem neerboog en Zijn aardse woonplaats zo dicht bij hem werd gebracht. Het paste helemaal bij Davids karakter om zich voor te nemen vuriger en standvastiger te gehoorzamen, naarmate Gods goedheid hem meer voordelen en gunsten schonk. — William Walford.

Gehele psalm

Deze psalm is terecht "De Psalm van de Huisvader" genoemd. Als elk gezinshoofd zijn huishouding zou inrichten volgens de regels van deze nauwgezette psalmist, zou er thuis veel meer geluk en gezelligheid zijn, en zouden de ernstige plichten die op de verschillende le-

den van een huishouden rusten, veel beter vervuld worden. David spreekt waarschijnlijk voor een deel over de inrichting van een koninklijk hof en huishouding. Wij hebben in onze eenvoudiger kring uiteraard weinig met zo'n hof gemeen. Maar al zijn de plichten en eisen niet dezelfde, dezelfde beginselen moeten ons allemaal bezielen. Dezelfde deugden die de eenvoudiger stand sieren, kunnen zelfs aan de hoogste stand glans geven. — Barton Bouchier.

Gehele psalm

De oude uitleggers noemden dit de psalm van "De Spiegel voor Overheden". En een uitstekende spiegel is het! Elk volk zal eens aan Christus toebehoren en elke hoofdstad wordt een "Stad des HEEREN". Die tijd zou veel eerder komen als alle bestuurders zich elke keer dat ze hun gezaghebbende taak gaan uitoefenen, in deze psalm spiegelden en zich erdoor lieten kleden. Toen Sir George Villiers de gunsteling en eerste minister van koning Jakobus werd, schreef Lord Bacon hem een prachtige Brief van Raad. Hij raadde hem aan deze psalm te volgen als hij hovelingen wilde bevorderen.

"Bij hen moet de keuze vallen op de vroomste en trouwste dienaren. Mooie buitenkantjes zijn niet genoeg, ook al kunnen die mensen de knie buigen en de hand kussen. Koning David (Ps. 101:6-7) stelde voor zichzelf een regel op bij het kiezen van zijn hovelingen. Hij was een wijs en goed koning, en een wijs en goed koning doet verstandig als hij zo'n goed voorbeeld navolgt. Als hij ontdekt dat iemand tekortschiet, en dat is misschien niet zo snel te zien, laat hij dan net als koning David dit besluit nemen: 'Wie bedrog pleegt, zal binnen mijn huis niet blijven.'" Het zou voor de Wijsgeer en de Gunsteling goed zijn geweest als zij nauwkeurig volgens deze regel hadden geleefd. — William Binnie.

Gehele psalm

In zijn "Life of Ernest the Pious" (hertog van Saksen-Gotha) vertelt Eyring dat de hertog een ontrouwe minister een afschrift van Ps.

101:1-8 toestuurde. Sindsdien zei men in het land, als een ambtenaar iets had misdaan: Straks krijgt hij zeker de psalm van de vorst te lezen. — F. Delitzsch.

Gehele psalm

De edelste van de Russische vorsten, Vladimir Monomach, hield van Ps. 101:1-8. Dat deed ook de zachtmoedigste van de Engelse hervormers, Nicholas Ridley. Maar dat de psalm zo ver de toekomst in is gedragen, komt door de kracht waarmee hij het leven in sprong. Hij is vol strenge uitsluiting en edele onverdraagzaamheid. Die richten zich niet tegen theologische dwalingen, niet tegen ruwe manieren en niet tegen politieke ongehoorzaamheid. Ze richten zich tegen het trotse hart, de hoge blik, de heimelijke lasteraar, de bedrieglijke werker en de leugenspreker. Zij worden uit het hof van koning David verbannen. Zij zijn de rebellen en ketters die hij niet in zijn huis wilde laten wonen en niet voor zijn ogen wilde laten blijven. — Arthur Penrhyn Stanley, in "Lectures on the History of the Jewish Church", 1870.

Gehele psalm

Een loflied als de grote lofzang van Ps. 99:1-9 kan niet wegsterven zonder dat er een echo volgt. Ps. 100:1-5 mogen we daarom zien als het koor van de gemeente. De psalm die nu volgt, neemt dan het deel van de lofzang over dat de huidige verschijning van "de Koning in Zijn schoonheid" bezong, en past het toe. — Alfred Edersheim.

Gehele psalm

Mr. Fox bericht dat bisschop Ridley zijn huisgenoten deze psalm vaak voorlas en uitlegde. Hij gaf hun geld om hem uit het hoofd te leren. — Thomas Lye, in "The Morning Exercises".

Vers 1

"Ik zal van goedertierenheid en recht zingen." Schenkt U mij weldaden of laat U een oordeel over mij komen, voor alles zal ik voor U, o Heere, mijn lofzang zingen. — Chaldeeuwse Parafrase.

Vers 1

"Ik zal van goedertierenheid en recht zingen." Deze woorden verraden een besluit dat uit het hart komt. Hart en wil doen mee, want er staat twee keer "ik zal" in de tekst. De woorden verraden ook een nederig besluit. Over verdienste kan ik niet zingen, wel over goedertierenheid. En door goedertierenheid zal ik over goedertierenheid zingen. Zingen over goedertierenheid moet wel een nederig lied zijn, want voor een ellendige zondaar is goedertierenheid een woord dat ontroert. Zingen over het recht moet ook een nederig lied zijn, want recht is in alle opzichten een ontzagwekkend woord.

Verder verraden de woorden een bekwaam harpspeler, een vaardig muzikant, ook in geestelijke zin. Hij wist waarover het lied moest gaan en zegt: "Ik zal van goedertierenheid en recht zingen." Hij wist ook voor Wie het lied bedoeld was, tot Wie het gezongen moest worden. Daarom zegt hij: "U zal ik psalmzingen, o HEERE!" Hij wist wie er moest zingen en zegt daarom: "Ik zal" het doen. Hij wist hoe het moest klinken en zegt daarom: "Ik zal van goedertierenheid en recht zingen; U zal ik psalmzingen." Hij besluit te zingen voor het aangezicht van de Heere, zoals hij ook voor de ark deed.

Die ark was een beeld van Christus, en zo is dit een lied tot lof van God in Christus. Bovendien verraden de woorden een vast, onwrikbaar en blijvend besluit. De herhaling lijkt dat ook te zeggen: "Ik zal zingen, ik zal zingen." Hij wilde echt dat het zingen nooit zou ophouden; het moest zijn voortdurende bezigheid zijn: "Ik zal zingen, ik zal zingen." Ik zal zingen op aarde en ik zal zingen in de hemel. Ik zal zingen in de tijd en ik zal zingen in de eeuwigheid. Zo is het ook echt, en dat mogen we gerust zeggen.

Iedereen over wie de Geest van lof en dankbaarheid is uitgestort, besluit nooit meer met zingen te stoppen ... David had één keer gehoord, ja zelfs twee keer, dat de Heere zowel macht als barmhartigheid bezit. Daarom besluit hij niet één keer maar twee keer in één adem om voor de Heere te zingen. Het woord is sierlijk en krachtig: ik zal zingen over goedertierenheid, ik zal zingen over recht. Ja, ik zal zingen, o Heere, ik zal zingen, en ik zal voor U zingen. — Ralph Erskine.

Vers 1

Het lied van de lieflijke zanger van Israël hoort alleen bij de aarde. In de hemel zingt niemand over het recht, want daar is geen zonde. In de hel zingt niemand over goedertierenheid, want daar is geen verzoening voor de zonde. Er is zelfs een tijd geweest dat dit lied ook op aarde nog niet klonk. In het paradijs wandelde de mens immers nog in onschuld, zonder schuld. En wie in onschuld wandelt, wandelt in het licht van het gelaat van zijn Vader. — Hugh Stowell, 1856.

Vers 1

"Ik zal van goedertierenheid en recht zingen." Het komt allemaal hierop neer. Het is alsof de psalmist zegt: "Ik zal zingen over barmhartige oordelen." Het oordeel is dan namelijk barmhartig, want het is stof voor een lied. Of we kunnen ze apart nemen: "Ik zal zingen over goedertierenheid in de weldaden, en ik zal zingen over goedertierenheid in het oordeel." Dan zing ik dus over mijn zonnige uren en over mijn regenbuien, over mijn bewolkte dagen en mijn heldere dagen, over mijn goede en mijn slechte tijden. — Ralph Erskine.

Vers 1

"Goedertierenheid en recht." Het schip waarmee Paulus voer, droeg als scheepsteken Castor en Pollux, tweelingbroers. Zo draagt deze psalm als kenteken Goedertierenheid en Recht, twee gezellen die nooit zonder elkaar zijn. Over hen kunnen we zeggen wat onze pro-

feet eens over Saul en Jonathan zei: “die beminden, en die liefelijken in hun leven, zijn ook in hun dood niet gescheiden.” Het zijn de twee helderste sterren aan het hemelgewelf van de majesteit. Het zijn de twee mooiste bloemen en de kostbaarste juwelen in de keizerlijke kroon. Ze lijken op de anjer en de lelie, op de robijn en de saffier, of op de karbonkel en de diamant, die elkaar over en weer extra glans geven. Ze lijken terecht op de twee schildhouders in het koninklijke wapen, op de twee serafs die hun gouden vleugels uitspreiden boven het verzoendeksel, of op de witte en de rode roos in hetzelfde wapenschild.

We lezen dat Salomo twee prachtige pilaren neerzette in het voorhuis van de tempel. De ene heette Jachin en de andere Boaz, en die namen betekenen stevigheid en kracht. Zulke pilaren van het rijk zijn goedertierenheid en recht. De troon van de koning rust op hen, zoals Salomo’s troon aan weerszijden op ivoren leeuwen rustte. Op de ene plaats staat dus: “door gerechtigheid wordt de troon bevestigd” (Spr. 16:12). Op een andere plaats staat: “door weldadigheid ondersteunt hij zijn troon” (Spr. 20:28). Gerechtigheid is in het lichaam van de staat als het gebeente en de pezen; goedertierenheid is als de aderen en slagaderen.

Ze zijn de twee handen van het handelen, de twee ogen van de deugd en de twee vleugels van de eer. Ogen die goed staan, kijken allebei dezelfde kant op. Zo doen ook goedertierenheid en recht, ook al lijkt het voor het gewone volk alsof ze in tegengestelde richting kijken. Sopraan en bas klinken samen het mooist, en zo is het ook bij het besturen van een gemeenschap. Daarom belooft David dat hij ze allebei zuiver zal laten klinken in zijn lied, zonder wanklank of tweedracht: “Ik zal van goedertierenheid en recht zingen.” ... De goedertierenheid staat hier voorop.

Zo wordt ook op de laatste dag het vonnis van genade en vrijspraak als eerste uitgesproken. Vorsten doen er goed aan om bij hun troonsbestijging eerst goedertierenheid te tonen; het is een lofwaar-

dig gebruik. Ze luisteren dan naar het zuchten van de gevangene en bevrijden de kinderen van de dood. Ze maken de boeien van de goddeloosheid los, nemen de zware lasten weg, laten onderdrukten vrij gaan en breken elk juk van vroegere afpersing. Zo deed onze profeet zelf het ook. Zodra de kroon stevig op zijn hoofd stond, vroeg hij of er nog iemand van het huis van Saul in leven was, aan wie hij goedertierenheid kon bewijzen (2 Sam. 9:1).

O, wat is deze goedertierenheid mooi in tijden van angst en nood! Ze lijkt op een regenwolk in een tijd van droogte. Maar de goedertierenheid waarover het eerste deel van het lied van onze profeet spreekt, gaat verder. Ze toont zich in genade, in vriendelijkheid en in medelijden. Genade is er als zij misdadigers vergeeft, medelijden als zij bedrukten helpt, vriendelijkheid als zij zich op iedereen richt. — George Hakewill of Hakewell, 1579-1649.

Vers 1

"Goedertierenheid en recht." Neem de geschiedenis van elke arme zondaar die als een brandhout uit het vuur is gerukt en uiteindelijk in vrede in de hemel komt. Wat is dat anders dan een geschiedenis van "goedertierenheid en recht"? Eerst wekt het recht hem op tot schrik en vrees. Dan komt de goedertierenheid de arme, bevende, terugkerende verloren zoon tegemoet. Ze valt hem om de hals, kust hem en vergeeft hem. Daarna omheint God zijn hele wisselende levensweg met recht als met een heg, zodat hij niet gaat dwalen. Toch verlicht Hij zijn pad met goedertierenheid, zodat hij niet bezwijkt.

Kan een kind van God de afwisselende bladzijden van zijn hart of van zijn uiterlijke leven bekijken zonder strengheid en goedheid, goedheid en strengheid te zien, die hem heel zijn reis lang volgen? Is zijn beker ooit zo bitter geweest dat hij kon zeggen: "Hier is geen goedertierenheid"? Was zijn lot ooit zo stralend dat hij kon zeggen: "Hier is geen kastijding of tuchtiging"? Kreeg hij ooit slecht nieuws zonder dat er goed nieuws tegenover stond dat het verzachtte? Was

zijn hemel ooit zo donker dat hij er geen ster in zag? Was een wolk ooit zo egaal dat hij er geen regenboog van belofte in kon ontdekken? ... Wat een prachtig geweven kleed van recht en goedertierenheid is de verborgen geschiedenis van ieder mens, hoe verschillend ook, op zijn weg door de woestijn van het leven naar het beloofde land!

En wat is die gezegende vermenging van beide goed, heilzaam, vriendelijk en genadig! Wat hebben we het recht nodig om ons nederig, waakzaam en rein te houden! En wat hebben we de goedertierenheid nodig om hoopvol te blijven! Ze geeft kracht aan onze inspanningen, beroert onze harten en houdt ons geduldig staande, midden in de strijd en de worsteling van het leven, in teleurstelling en ergernis. O, wat is het goed voor ons dat we zowel de roede als de staf hebben: de roede om te tuchtigen en de staf om te troosten en te steunen!

Wat is het goed voor ons dat we "van goedertierenheid en recht zingen"! En toch, wat is het recht zelf anders dan goedertierenheid met een strenger gezicht? En wat zijn de terechtwijzingen van het recht anders dan de strengere tonen in de stem van Vaderlijke liefde? Want zelfs het recht hoort bij de "alle dingen" die "dengenen, die God liefhebben, ... medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn". — Hugh Stowell.

Vers 1

"Goedertierenheid en recht." God mengt goedertierenheid door de verdrukking heen. Hij doopt Zijn zwaard van gerechtigheid in de olie van barmhartigheid. Geen nacht was zo donker of Israël had er een vuurkolom in. Geen toestand is zo troosteloos of we mogen er een vuurkolom zien die licht geeft. Heeft het lichaam pijn? Dan heeft het geweten vrede: daar is goedertierenheid. De verdrukking is er om zonde te voorkomen: daar is goedertierenheid. In de ark lagen een roede en een kruik manna. Dat is een beeld van de toestand van een

christen: goedertierenheid die door het recht heen is geweven. — Thomas Watson.

Vers 2

"Ik zal verstandelijk handelen." Het eerste wat hij voor zichzelf belooft, is verstandelijk handelen. Hij bedoelt voorzichtigheid, geen wetenschappelijke geleerdheid; niet wijs nadenken, maar wijs handelen. Wijze gedachten, wijze woorden, wijs schrijven of wijze gebaren en gezichtsuitdrukkingen zijn niet genoeg. Wijs gedrag is wat we nodig hebben. Het eerste is mooi om te zien, maar het laatste is noodzakelijk. De apostel zegt over de godzaligheid: "Hebbende een gedaante van godzaligheid, maar die de kracht derzelve verloochend hebben". Zo zijn er ongetwijfeld ook mensen die wat wijsheid en bekwaamheid betreft weinig of niets grondig doen, maar "magno conatu nugas": ze maken veel ophef over kleinigheden. Ze grijpen elke uitvlucht aan die ze kunnen bedenken. Zo laten ze een leeg oppervlak doorgaan voor een lichaam met diepte en volume. — George Hakewill.

Vers 2

"Ik zal in het midden mijns huizes wandelen." Wandelen is een woord dat in de Heilige Schrift vaak voorkomt. Onze profeet gebruikt het vooral in dit boek van de Psalmen, en vaker figuurlijk dan letterlijk. Het is dus goed om te letten op wat wandelen werkelijk is en wat het inhoudt. Dan zien we welke plichten erin besloten liggen en erdoor worden aangeduid. Wandelen heeft drie natuurlijke kenmerken: beweging, voortgang en gematigdheid. Beweging betekent dat wandelen het tegenovergestelde is van liggen, staan of zitten. Voortgang in die beweging betekent dat het tegenover springen of ter plekke heen en weer huppelen staat. Gematigdheid in die voortgaande beweging betekent dat het tegenover wild rennen staat. — George Hakewill.

Vers 2

"Ik zal in het midden mijns huizes wandelen." Een groot deel van de kracht van de godzaligheid, al is het niet alles, vind je binnenshuis. Het heeft geen zin om over heiligheid te praten als we geen bewijs kunnen laten zien van onze heilige wandel bij de mensen die het dichtst bij ons staan. Wat is het treurig als juist zij die ons door hun dagelijkse omgang het best kennen, het minst over onze godzaligheid te zeggen hebben! Bijna niemand is zo schaamteloos dat hij naakt de straat op gaat. Heeft iemand iets om zijn hoogmoed mee te bedekken, dan trekt hij dat aan zodra hij de deur uit gaat.

Maar hoe ben jij binnenshuis? Hoeveel zorg en gewetensvolle inzet breng jij op om je plicht jegens je naasten thuis te doen? Het is een slechte echtgenoot die wel geld heeft om buiten de deur met vrienden uit te geven, maar niets om boodschappen te doen voor zijn gezin thuis. En kan iemand een goed christen zijn die al zijn godsdienst buitenshuis opmaakt en niets overhoudt voor zijn naasten thuis? Iemand die onder vreemden een groot ijveraar is, maar thuis in zijn gezin weinig of niets van God laat zien? Het zou al goed zijn als sommigen die buitenshuis als christen bekendstaan, in de zedelijke plichten tegenover hun naasten niet onderdeden voor anderen die geen geloofsbelijdenis voorwenden.

Sommige mensen hebben niets met geloofsbelijdenis te maken en zijn toch op hun eigen manier liefdevol en vriendelijk tegenover hun vrouw. Wat voor belijders zijn dan zij die bits en honds zijn tegen de vrouw die ze liefhebben? Zij verbitteren haar geest met hun tirannieke heerszucht en laten haar zo het altaar van de Heere met tranen en geween bedekken. Er zijn ook vrouwen die niet schreeuwerig, gemelijk en weerspannig zijn tegenover hun man, en die toch ver af staan van een echt genadewerk in hun hart. Wandelen zij dan wel zoals de heiligheid betaamt, als ze het hele huis opjagen met hun hevige driften?

Er zijn knechten die door het gezag van hun natuurlijke geweten niet gaan schelden en uitvaren als hun meesters hen berispen. Moet de genade dan niet minstens even ver gaan als de natuur? De heilige David wist heel goed hoe dicht dit deel van de plicht van een heilige bij de kern van de godzaligheid ligt. Daarom noemt hij juist dit voorbeeld, als hij plechtig belooft heilig voor God te wandelen. Hier kon hij bij uitstek laten zien hoe genadig zijn geest was: "Ik zal in het midden mijns huizes wandelen, in oprechtigheid mijns harten." — William Gurnall.

Vers 2

"In het midden mijns huizes wandelen." Voor de meeste mensen is het makkelijker om met een volmaakt hart te wandelen in de kerk, of zelfs in de wereld, dan in hun eigen gezin. Hoeveel zijn er niet die onder anderen zo mak zijn als lammeren, maar thuis wespen of tijgers! — Adam Clarke.

Vers 2

"In het midden mijns huizes wandelen, in oprechtigheid mijns harten." Zelfs op onze best geleide scholen en in gewone gezinnen richt de opvoeding zich nog grotendeels alleen op het verstand. Aan het rechtstreeks oefenen en vormen van zedelijke en godsdienstige gevoelens en neigingen wordt zelden gedacht als iets wat nodig is voor hun volle, krachtige groei. Zedelijke regels worden vast en zeker in overvloed gegeven, maar die spreken vooral het verstand aan. We mogen niet tevreden zijn met roepen: "Wees vriendelijk, rechtvaardig en liefdevol." Misschien werken we op datzelfde ogenblik met ons eigen tegengestelde gedrag de werking van die raad juist tegen.

"Ze zei mij niet te liegen", zei Guy Rivers over zijn moeder, "en ze gaf zelf het voorbeeld door mijn vader herhaaldelijk te bedriegen en mij te leren hem ongehoorzaam te zijn en te bedriegen." Zulk gedrag komt in het echte leven vaker voor dan men denkt, al is het meestal minder grof. Ouders en onderwijzers vergeten maar al te vaak dat

gevoelens voelen en niet redeneren. Daarom merkt zelfs een dom kind door de instinctieve werking van zijn zedelijke aard meteen dat iets onzedelijk is, en komt het daartegen in opstand. Dat gebeurt ook als zijn verstand niet kan doorzien of ontmaskeren wat die gewoonten werkelijk inhouden.

Een van de doeltreffendste manieren om de zedelijke gevoelens van kinderen te ontwikkelen en wakker te maken, is hun die gevoelens te laten zien in ons gewone gedrag ... Welke zedelijke plichten stimuleert een ouder die vriendelijkheid, openhartigheid en rechtvaardigheid aanraadt, maar zijn kind laat bekennen dat het iets fout heeft gedaan en het daarna gemeen straft, terwijl hij eerst vergeving had beloofd? En hoe stimuleer je openhartigheid het best: door haar zelf in praktijk te brengen, of door haar in de praktijk te negeren en alleen met woorden voor te schrijven? Kweek je haar door argwaan te tonen tegenover eerlijke bedoelingen?

En hoe moet een leermeester rechtvaardigheid kweken, als hij erover praat en haar aanprijst, maar in de praktijk elk van vier leerlingen de volledige prijs van een huurkoets laat betalen? Of wat voor zedelijke opvoeding is het die zegt: "Doe wat ik zeg, dan geef ik je lekkers of geld, of ik vertel je mama hoe braaf je was"? Zo houdt ze de laagste en meest zelfzuchtige neigingen voor als reden om zedelijk te leven. Als er ruimte voor was, kon ik inderdaad alle zedelijke en godsdienstige plichten langslopen en bij elk dezelfde vragen stellen.

Maar dat is niet nodig; deze voorbeelden zijn genoeg. Ik geef ze niet als iets wat voor alle ouders of onderwijzers geldt, maar gewoon als losse gevallen uit beide groepen. Ze kwamen mij persoonlijk ter ore en hebben rechtstreeks te maken met het beginsel dat we bespreken. — Andrew Combe, in "The Principles of Physiology", 1836.

Vers 3

"Geen Belials-stuk." Het grondwoord luidt, als we het woord voor woord vertalen: "Ik zal geen woord van Belial voor mijn ogen stellen."

Het woord “woord” staat daar echter figuurlijk voor “zaak”, zoals ook in Ps. 41:8. Zo vertalen ook Montanus in de kantlijn en Junius in de tekst het. Toch houdt Junius zich in zijn toelichting bij deze psalm strikt aan het grondwoord. Hij brengt het in verband met pluimstrijkers en vleiers, de muizen en motten van het hof. — George Hakewill.

Vers 3

“Ik haat het doen der afvalligen, het zal mij niet aankleven.” Mr. Schultens heeft in zijn commentaar op Spr. 7:25 laten zien dat het Hebreeuwse woord veel sterker en veelzeggender is dan alleen “afwijken”. Het wordt gezegd van een onhandelbaar paard dat vol vurig ongeduld op het bit knaagt. Over een slecht mens gezegd, wijst het op iemand die geen enkele teugel verdraagt en ongebreidelde driften heeft. Zo iemand is koppig en niet te beheersen als hij die driften bevredigt, en trapt alle plichten van godsdienst en deugd met voeten. Zulke mensen verdienen de haat van alle goede mensen. Die verafschuwen hun misdadige afdwalingen en hun aanmatigende misdaden. Niets daarvan zal aan hen kleven. Ze zullen er geen liefde of neiging voor koesteren, het niet gewoontegetrouw doen en anderen er niet toe aanmoedigen. Mensen van dit slag zijn maar al te vaak aan de hoven van vorsten te vinden. Maar het is de eer en het belang van die vorsten om hen zo goed als ze kunnen tegen te werken. — Samuel Chandler.

Vers 3

“Het zal mij niet aankleven.” Een vogel kan op iemands huis neerstrijken, maar die persoon kan kiezen of die vogel er ook mag nestelen en broeden. Zo kunnen ook de duivel en zijn handlangers een mens iets slechts voor ogen houden, maar hij kan kiezen of hij dat in huis haalt of omhelst. Slechte dingen voor je ogen zetten is niets anders dan met opzet zondigen. Het betekent dat je je op de zonde instelt of jezelf aan de zonde verkoopt, zoals Achab deed, 1 Kon. 21:1-29. — George Hakewill.

Vers 3

"Het zal mij niet aankleven." Een slecht plan of voornemen heeft zo bezien de neiging om zich aan een mens vast te hechten of "aan hem te blijven kleven", zoals pek, was of een klis. — Albert Barnes.

Vers 4

"Het verkeerde hart." De oorspronkelijke betekenis van het Hebreeuwse woord is: draaien, ineendraaien. Over mensen gezegd, wijst het op verdraaide, sluwe types. Ze kunnen zich in allerlei bochten wringen en kronkelen, en op hun waarheid en eer kun je niet rekenen. — Samuel Chandler.

Vers 4

"Het verkeerde hart." Daaronder versta ik: van-het-rechte-af-heid. Het is toegeven aan plotselinge opwellingen van boosheid of aan snelle gedachten, en die uiten in woorden of daden van onstuimig geweld. — Thomas Chalmers.

Vers 5

"In het heimelijke achterklapt" betekent letterlijk: wie zijn naaste in het geheim met zijn tong bewerkt. "Die zal ik niet vermogen" is eigenlijk: "hem kan ik niet". Dat wil zeggen: ik kan niet met hem leven en hem niet om mij heen hebben, zoals hetzelfde werkwoord in Jes. 1:13 wordt gebruikt. — Henry Cowles.

Vers 5

"Die hoog van ogen is." Hoogmoed laat zich net zo goed in de ogen zien als waar dan ook. Volgens de rabbijnen kun je een mens zien zoals hij is in oculis, in poculis, in loculis (in zijn ogen, zijn bekers en zijn verblijfplaatsen). Zie Spr. 6:17. — John Trapp.

Vers 5

"Trots van hart." Het Hebreeuwse werkwoord betekent "breed zijn" of "breder worden". Daarvan komt het zelfstandig naamwoord, dat hier "breed", "wijd" of "groot" betekent. Op het hart of de ziel toegepast wijst het op de grootte van de begeerten. — Henry Hammond.

Vers 5

Laster, eerzucht en hebzucht zijn drie onkruiden die opschieten en welig tieren in de vruchtbare grond van een hof. De psalmist zegt dat hij de moeilijke taak op zich zal nemen om ze uit te roeien, ten bate van zijn volk. De Israëlieten mochten niet gekweld worden door verklikkers of onderdrukt door brutale en hebzuchtige ministers. Moeten we denken dat deze ondeugden minder weerzinwekkend zijn in de ogen van die Koning Wiens karakter was samengesteld uit nederigheid en liefde? Of laat Christus in het hof van de hemel de gezindheden toe die David uit zijn hof op aarde wilde weren? — George Horne.

Verzen 5-10

De beschrijving van Zijn metgezellen en discipelen is volmaakt, als profetie van Christus. De verkeerden, de kwaaddoeners, de lasteraars en de hoogmoedigen konden geen gemeenschap met Hem hebben. Ze hadden geen gemeenschappelijke beginselen; er was geen band van eenheid tussen hen. Zoals in de gelijkenis lag er "een kloof" tussen, die ze niet konden oversteken. Wat ze van Christus zagen, zagen ze alleen van veraf. Ook nu kan "de bedrieger" niet in Christus' "huis" wonen, Zijn heilige tempel. En een man van "leugens" kan niet "bestendig zijn" door Zijn liefde en gunst. Ze moeten hun ondeugden eerst laten varen voordat ze tot Zijn verbond worden toegelaten. Wat ze ook beweren over gemeenschap met Hem, Hij kan geen medeleven met hen voelen. — William Hill Tucker.

Gehele psalm

Dit is een psalm vol “ik zal” en “zal”: er staan negen keer “zal ik” en vijf keer “zal” in. Voornemens moet je maken:

1. Met overleg, dus niet over kleinigheden.
2. Met een voorbehoud: “Indien de Heere wil” enzovoort.
3. In afhankelijkheid van goddelijke kracht om ze te vervullen.

— G.R.

Vers 1

1. Het zoete werk waartoe hij besluit: “zingen”.
2. De zoete zanger die dit besluit neemt, David: “Ik zal zingen.”
3. Het zoete onderwerp van het lied: “goedertierenheid en recht”.
4. Het zoete doel van deze lof, en hoe hij die wilde zingen: “U zal ik psalmzingen, o HEERE!”

— *Ralph Erskine.*

Vers 1

Wat er in de goedertierenheid zit dat reden geeft om te zingen:

1. De vrijheid en onverdiendheid van de goedertierenheid.
2. Dat de goedertierenheid onverwacht komt. Ik verwachtte een frons en kreeg een glimlach. Ik verwachtte alleen toorn en kreeg een blik van liefde. In plaats van een slag van wraak kreeg ik een aanblik van heerlijkheid.
3. Dat de goedertierenheid op het juiste moment komt, is een reden om te zingen: genade “om geholpen te worden ter bekwamer tijd”.
4. De grootheid en rijkdom van de goedertierenheid laten wie haar ontvangen zingen.
5. De zoetheid van de goedertierenheid laat hen zingen.

6. De zekerheid en vastheid van de goedertierenheid laten hen zingen: “de gewisse weldadigheden van David”.

— *Uit de preek van Ralph Erskine met de titel “The Militant’s Song”.*

Vers 1

1. De verschillende toestanden van de rechtvaardige in dit leven. Niet alleen goedertierenheid en niet alleen recht, maar goedertierenheid én recht.
2. Wat wij met die beide moeten doen, is onze enige plicht en ons voorrecht: “Ik zal zingen” enzovoort.

(a) Omdat beide van God afkomstig zijn.
(b) Omdat beide hun oorsprong in liefde hebben.
(c) Omdat beide ons nu al tot zegen zijn.
(d) Omdat beide ons toebereiden voor de rust in de hemel.

— *G.R.*

Vers 1

Zingen en een heilig leven horen bij elkaar. Een priester van de Heere hoort met beide gesierd te zijn: met het belletje van de lof én met de granaatappel van heilige vrucht.

Vers 2

1. Het doel waarnaar we verlangen: “Ik zal verstandelijk handelen” enzovoort. Ons gedrag moet consequent zijn.
2. Het middel dat we gebruiken: “Wanneer zult Gij tot mij komen?” enzovoort. Alleen als God bij ons is, gaan we de oprechte weg.
3. De toets die wordt voorgesteld: “In het midden mijns huizes”, waar ik het meest mezelf ben en het best bekend ben.

— *G.R.*

Vers 2

De wijsheid van de heiligheid:

1. Bij de keuze van het terrein waarop we werken.
2. Bij het plannen, ordenen en afwegen van onze plichten.
3. Bij het omgaan met anderen, passend bij hun karakter.
4. Bij het uit de weg gaan van twist met wie ons tegenwerkt.
5. Bij het geven van een terechtwijzing, een aalmoes of een advies en dergelijke: de slang en de duif in één.

Vers 2

"In den oprechten weg; wanneer zult Gij tot mij komen?" Een vrome zucht.

1. Ze laat zien dat de psalmist Gods aanwezigheid nodig heeft om heilig te kunnen leven.
2. Zijn intense verlangen.
3. Zijn volle verwachting.
4. Zijn diepe waardering voor het bezoek waarmee God Zich zo diep neerbuigt.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

Vroomheid thuis: de plicht ervan, haar waarde, invloed, kring en beloning. Let ook op de verandering van hart en de vastberadenheid die ervoor nodig zijn.

Vers 3

1. Kijk het kwaad niet aan: "Ik zal geen Belials-stuk voor mijn ogen stellen" enzovoort.
2. Zie je het toch? Walg er dan van: "Ik haat" enzovoort.
3. Voel je het? Wijs het dan af. Het mag mij raken, maar "het zal mij niet aankleven."

Vers 4

We moeten zeer zorgvuldig zijn bij de keuze van onze vertrouwelingen.

Vers 5

Laster is verfoeilijk, want ze schaadt drie mensen tegelijk: de spreker, de toehoorder en degene over wie gesproken wordt.

Vers 6

Gelovigen die rijk zijn, horen mensen met een vroom karakter aan te moedigen en in dienst te nemen.

Vers 8

Het werk van de grote Koning wanneer Hij komt om recht te spreken.

Werken over de honderdeerste psalm

In Chandlers "Life of David", deel II, blz. 16-20, staat een uitleg van deze psalm. "King David's Vow for Reformation of Himselfe, his Family, his Kingdome. Delivered in twelve sermons before the Prince his Highnesse vpon Psalme 101. By GEORGE HAKEWILL, Dr. in Diuinity. London 1622."

Psalm 102

Titel

"Een gebed des verdrukten, als hij overstelpt is, en zijn klacht uitstort voor het aangezicht des HEEREN". Deze psalm is veel meer gebed in geest dan in woorden. Er staan maar weinig echte smeekbeden in. Toch stroomt van begin tot eind een krachtige stroom van gebed door de psalm. Als een onderstroom zoekt die zich onopvallend een weg naar de hemel, dwars door het kermen van het leed en de belijdenissen van het geloof heen, waaruit het grootste deel van de psalm bestaat. Het is een gebed van de verdrukte, of van "een lijder", en je ziet er de sporen in van de tijd waarin het ontstond.

Van Jabez staat opgeschreven dat zijn moeder hem "met smarten gebaard" had. Zo kunnen we van deze psalm zeggen dat hij uit smart is geboren. Maar Rachels Benoni, het kind van haar smart, was ook haar Benjamin, de zoon van haar rechterhand. Zo drukt deze psalm even sterk troost uit als troosteloosheid. Een boetepsalm kun je hem eigenlijk niet goed noemen. De smart in deze psalm is die van iemand die lijdt, niet van iemand die zondigt. Zijn bitterheid is van een eigen soort en niet dezelfde als die van de eenenvijftigste psalm, de psalm van het berouw.

De lijder lijdt meer om anderen dan om zichzelf, meer om Sion en het huis van de Heere dan om zijn eigen huis. "Als hij overstelpt is" betekent: zwaar verontrust en terneergedrukt. Zelfs de allerbesten kunnen de stroom van het verdriet niet altijd tegenhouden. Ook als Jezus aan boord is, kan het schip vollopen met water en beginnen te

zinken. “En zijn klacht uitstort voor het aangezicht des HEEREN.” Als een beker omslaat of onderste boven wordt gehouden, stroomt alles wat erin zit vanzelf eruit. Zo haalt grote nood alle terughoudendheid uit het hart weg, en de ziel stroomt ongeremd leeg.

Het is goed als wat in de ziel leeft van zo’n aard is dat het in Gods tegenwoordigheid uitgestort mag worden. Dat is alleen zo als het hart door Gods genade is vernieuwd. Het woord dat met “klacht” is vertaald, heeft niets van aanmerken of mopperen in zich. Beter kun je het vertalen met “kermen”: een uiting van pijn en niet van opstand. Om het goed te onthouden noemen we deze psalm *de klaagzang van de patriot*.

Onderwerp

Dit is de klaagzang van een vaderlander over de nood van zijn land. Hij hult zich in het leed van zijn volk als in een rouwkleed. Het stof en de as van zijn volk strooit hij over zijn hoofd, als tekens en oorzaken van zijn verdriet. Hij heeft zijn eigen persoonlijke pijn en zijn eigen vijanden, en bovendien is hij lichamelijk zwaar getroffen door ziekte. Maar de ellende van zijn volk doet hem veel meer pijn, en die pijn stort hij uit in een ernstige, ontroerende klacht. Toch rouwt de patriot niet zonder hoop. Hij gelooft in God en verwacht dat de Heere Zijn volk door Zijn almachtige gunst zal opwekken uit de dood.

Daarom loopt hij tussen de puinhopen van Jeruzalem en zegt hij hoopvol: “Nee, Sion, jij zult nooit vergaan. Jouw zon is niet voor altijd ondergegaan. Er liggen betere dagen voor je klaar.” Het heeft geen zin om uit te zoeken welk moment uit Israëls geschiedenis de ziel van deze patriot zo heeft geroerd. Het land is vele malen onderdrukt, en in elk van die droeve tijden zou dit lied en dit gebed een heel natuurlijke en passende uiting zijn geweest.

Indeling

In het eerste deel van de psalm, Ps. 102:1-11, is elk vers vol kermen. De klacht houdt niet op en het verdriet voert het bewind. Het tweede deel, Ps. 102:12-28, geeft een blik op betere dingen. Het toont de genadige Heere, Zijn eeuwige bestaan en Zijn zorg voor Zijn volk. Daarom zit dit deel vol zonlicht, al ligt er ook nog de schaduw van de wolk op. Het sluit prachtig af met rustig vertrouwen voor de toekomst en zoete rust in de Heere. De hele psalm lijkt op een dag die begint met wind en regen. Tegen de middag klaart het op en wordt het warm van de zon. De dag blijft mooi, met hier en daar een bui, en eindigt met een schitterende zonsondergang.

Uitleg

Vers 1

"O HEERE! hoor mijn gebed." Of: o Jehova. Oprechte smekelingen zijn niet tevreden met bidden om het bidden. Zij willen echt het oor en het hart van de grote God bereiken. In tijden van nood is het een grote opluchting om anderen over onze moeite te vertellen; we voelen ons lichter als ze onze klacht horen. Maar de zoetste troost van allemaal is God Zelf als meelevende luisteraar bij onze klacht. Dat Hij dat is, is geen droom en geen verzinsel, maar een zekere werkelijkheid. Het zou de ergste van al onze rampen zijn als we onomstotelijk overtuigd konden worden dat God niet hoort en niet antwoordt. Wie ons zo'n troosteloos geloof zou aanpraten, kon ons net zo goed ons doodvonnis voorlezen. Liever sterven dan de toegang tot de genadetroon geweigerd worden. We kunnen net zo goed meteen atheïst worden als geloven in een God Die niet luistert en niets voelt.

"En laat mijn geroep tot U komen." Soms stijgt de smart zo hoog dat woorden te zwak worden om haar uit te drukken. Het gebed wordt dan een schreeuw, en dan wil het hart des te dringender door

de Heere gehoord worden. Als onze schreeuw niet binnen het voorhangsel doordringt en de levende God niet bereikt, kunnen we net zo goed meteen ophouden met bidden. Het is nutteloos en zinloos om tegen de wind te roepen. Maar God zij dank: de wijsbegeerte die zo'n afschuwelijk idee aandraagt, wordt elke dag weerlegd door wat we meemaken. Duizenden heiligen kunnen met overtuiging zeggen: "Voorwaar, God heeft ons verhoord."

Vers 2

"Verberg Uw aangezicht niet voor mij, neig Uw oor tot mij ten dage mijner benauwdheid." Doe niet alsof U mij niet ziet, of alsof U mij niet als de Uwe wilt erkennen. Lach mij nu in elk geval toe, al is het maar even. Bewaar Uw frons voor andere tijden, als ik hem beter kan dragen, áls ik hem ooit kan dragen. Maar kijk mij nu, in mijn zware nood, medelijdend aan. "Neig Uw oor tot mij." Buig Uw grootheid neer naar mijn zwakte. Hebt U Uw gezicht om mijn zonde afgewend? Laat mij U dan in elk geval van opzij zien. Leen mij Uw oor, als ik Uw oog niet mag zien. Keer U weer naar mij toe, als mijn zonde U heeft doen afwenden, en neem een luisterende houding aan voor mijn gebeden.

"Ten dagen als ik roep, verhoor mij haastelijk." Want de zaak is dringend en mijn ziel kan nauwelijks wachten. Wij mogen vragen om zo snel mogelijk een antwoord op ons gebed. Maar we mogen niet over de Heere klagen als Hij het wijzer vindt om te wachten. We mogen vragen en aanhouden, maar we hebben geen recht om te bevelen of kribbig te worden. Is het belangrijk dat de redding meteen komt, dan doen we er goed aan om een vroeg tijdstip te vragen. God is namelijk even graag bereid ons nu een gunst te geven als morgen, en Hij is niet traag met het vervullen van Zijn belofte. Over gunsten van mensen zegt men: "Wie snel geeft, geeft dubbel." Een gift wordt immers meer waard als ze komt in een tijd van dringende nood. We mogen er zeker van zijn dat onze hemelse Beschermer ons de beste ga-

ven op de beste manier zal geven. Hij geeft ons genade “om geholpen te worden ter bekwamer tijd”.

Als antwoorden direct op onze gebeden volgen, treffen ze ons des te meer, en ze troosten en bemoedigen ons ook meer. In deze twee verzen heeft de psalmist een heel scala aan uitdrukkingen bij elkaar gebracht, die allemaal hetzelfde zeggen. Overal vraagt hij de Heere om gehoor en antwoord. Het geheel is te zien als een soort voorwoord bij het gebed dat nu volgt.

Vers 3

“Want mijn dagen zijn vergaan als rook.” Door mijn verdriet voelt mijn leven leeg. Ik lijk niet meer dan een wolkje damp, waar niets in zit en dat snel vervliegt. Het beeld is heel mooi en treffend gekozen. Voor ongelukkige mensen lijkt het leven namelijk niet alleen broos; er is ook zoveel om hen heen dat verduistert, bezoedelt, verblindt en neerdrukt. Radeloos vergelijken ze zichzelf met mensen die in een dichte mist ronddwalen, en die daardoor zelf zo uitgedroogd zijn dat ze nauwelijks meer zijn dan zuilen van rook. Onze dagen hebben dan geen licht van vreugde en geen vuur van kracht meer. Ze worden als een rokende vlaswiek die zonder eer in het donker uitgaat. Dan hebben we alle reden om de Heere te smeken dat Hij ons niet helemaal uitdooft.

“En mijn gebeenten zijn uitgebrand als een haard.” Hij was zo droog geworden als een haard waarin het houtvuur is uitgebrand, of als dode as waarin je bijna geen vuur meer vindt. Zijn ziel stond op het punt als rook weggeblazen te worden. Zijn lichaam zou achterblijven als de kale haard, waarin de laatste warme gloed is gedoofd. Hoe vaak leek ons geloofsleven zo! We moesten aan de echtheid ervan twijfelen en vreesden dat het nooit meer dan rook was geweest. We kregen het meest overtuigende bewijs van zijn zwakte, want we konden er zelfs de minste troost niet uit halen, net zoals een ver-

kleumde reiziger geen warmte haalt uit een koude haard waarin lang geleden een vuur brandde.

Zielsnood in ons eigen hart helpt ons om de woorden hier te begrijpen. Moeilijkheden in de kerk kunnen daarbij ook helpen, als we die helaas hebben moeten doorstaan en doorleven. De psalmist werd verdrietig door de rampen die zijn volk troffen. Die grepen zijn vaderlandslievende ziel zo aan dat hij wegkwijnde van zorgen. Zijn geest verdorde en zijn leven stond op het punt uit te doven. Er is hoop voor elk land dat zo'n zoon heeft. Geen volk kan sterven zolang er mensen met een waar hart zijn die bereid zijn voor dat volk te sterven.

Vers 4

"Mijn hart is geslagen en verdord als gras", als een plant die verschroeit in de felle hitte van een tropische zon, als gras dat verdort zodra de zeis het heeft neergelegd. Het hart van de psalmist was als een slappe, verdorde bloem, een verbrande massa van wat vroeger groen en levend was. Zijn kracht, schoonheid, frisheid en vreugde waren helemaal verdwenen; zijn angst had ze uitgeput en opgeslokt.

"Zodat ik vergeten heb mijn brood te eten", of: "omdat ik vergeet mijn brood te eten." Verdriet neemt vaak de eetlust weg. Als we dan het eten laten staan, wordt onze gezondheid nog meer aangetast en zakt onze geest nog dieper weg. Een geslagen bloem drinkt geen dauw meer en haalt geen voedsel meer uit de grond. Zo weigert een hart dat door intens verdriet is verschroeid ook vaak troost voor zichzelf en voedsel voor het lichaam. Dan zakt het dubbel zo snel weg in zwakte, moedeloosheid en radeloosheid.

Dit komt beslist niet zelden voor; het is heel gewoon. Vaak hebben we mensen ontmoet die door verdriet zo van streek waren dat hun geheugen hen in de steek liet, zelfs bij zoiets dringends als hun maaltijden. En we moeten bekennen dat wij zelf hetzelfde hebben doorgemaakt. Eén scherpe pijn vulde de ziel, hield de geest bezet en duwde

al het andere naar de achtergrond. Gewone dingen als eten en drinken werden helemaal vergeten, en de vaste uren voor een hapje en een slokje gingen ongemerkt voorbij. Het lichaam voelde zich daardoor niet duidelijk flauw, maar het hart werd er des te vermoeider van.

Vers 5

"Mijn gebeente kleeft aan mijn vlees, vanwege de stem mijns zuchtens." Zijn verdriet had hem uitgemergeld. Hij had zichzelf met al dat kermen tot een levend geraamte gekreund. Zo leek hij ook in zijn uiterlijk meer op de door rook gedroogde, verdorde, verbrande dingen waarmee hij zichzelf eerder had vergeleken. Het zal nog erg lang duren voordat de nood van Gods gemeente sommige christenen tot skeletten doet verschrompelen. Maar deze goede man leefde zo mee met het leed van Sion dat hij vel over been was.

Vers 6

"Ik ben een roerdomp der woestijn gelijk geworden." Wat een treurig en bijna afzichtelijk gezicht: het toonbeeld van verlatenheid en ellende. "Ik ben geworden als een steenuil der wildernissen." Een uil houdt van eenzaamheid, treurt tussen ruïnes en laat een valse, schorre roep horen. De psalmist noemt zichzelf in één adem met twee vogels die gewoonlijk met somberheid en ellende in verband werden gebracht. Andere keren was hij als de arend geweest, maar het leed van zijn volk had hem uit de lucht gehaald. De glans was uit zijn ogen verdwenen en de schoonheid uit zijn verschijning. Hij leek zichzelf een zwaarmoedige vogel die zit tussen de ingestorte paleizen en neergehaalde tempels van zijn vaderland.

Moeten ook wij niet klagen en rouwen als de wegen van Sion treuren en haar kracht wegkwijnt? Zagen we meer van dit heilige verdriet, dan keerde de Heere spoedig terug om Zijn gemeente weer op te bouwen. Het is slecht als mensen pronken als een pauw met wereldse trots, terwijl de nood van deze tijd hen even treurig zou moe-

ten stemmen als de pelikaan. En het is verschrikkelijk om te zien dat mensen als gieren komen aanvliegen om de buit van een vervallende kerk op te peuzelen, terwijl zij als de uil tussen haar puinhopen zouden moeten klagen.

Vers 7

"Ik waak, en ben geworden als een eenzame mus op het dak." Ik houd eenzaam de wacht, als de enige schildwacht van mijn volk. Mijn naasten zijn te zelfzuchtig en te onbezorgd om zich om het geliefde land te bekommeren. Zo houd ik, als een vogel die in zijn eentje op het dak zit, droevig de wacht over mijn vaderland. De psalmist vergeleek zichzelf met een vogel die zijn maatje of zijn jongen heeft verloren, of die om een andere reden alleen moet treuren op een eenzame plek. Waarschijnlijk dacht hij niet aan de vrolijke mus die wij kennen.

Maar zelfs als hij die wel bedoelde, paste het beeld goed. Een mus is gelukkig in gezelschap. Was hij alleen, de enige van zijn soort in de omtrek, dan zou hij ongetwijfeld erg ongelukkig worden en wegkwijnen. Wie zich zo zwak en onbeduidend heeft gevoeld dat hij evenveel invloed op zijn tijd had als een mus op een hele stad, kent dat gevoel. Gebukt onder moedeloosheid over het kwaad van zijn tijd ging hij in volslagen ellende zitten en beklaagde hij het kwaad dat hij niet kon helen. Ernstige, waakzame christenen belanden vaak tussen mensen die helemaal niet met hen meeleven. Zelfs in de kerk zoeken ze tevergeefs naar verwante geesten. Dan volharden ze in hun gebeden en hun werk, maar voelen ze zich zo eenzaam als het arme vogeltje dat vanaf de nok van het dak uitkijkt en van niemand van zijn soort een vriendelijke groet krijgt.

Vers 8

"Mijn vijanden smaden mij al den dag." Hun woede was meedogenloos en kwam steeds terug; ze barstte los in hoon en beledigingen. Zowel de vaderlandsliefde van de psalmist als zijn verdriet werden onderwerp van hun spot. Ze wezen naar de treurige toestand van zijn volk

en vroegen hem spottend: “Waar is jouw God?” Ze juichten over hem, omdat hun valse goden de overhand hadden. Smaad snijdt als een scherp scheermes. Gaat die van uur tot uur door en wordt hij de hele dag en elke dag herhaald, dan wil je het leven zelf niet meer.

“Die tegen mij razen, zweren bij mij.” Ze waren zo woedend dat ze onder ede beloofden hem te vernietigen. Ze gebruikten zijn naam als hun gewone vloek: een woord om bij te vloeken, een ander woord voor afschuw en minachting. Met verdriet van binnen en vervolging van buiten zat hij er zo slecht aan toe als je je maar kunt voorstellen.

Vers 9

“Want ik eet as als brood.” Zo vaak had hij as op zijn hoofd gestrooid als teken van rouw, dat het in zijn gewone eten terecht was gekomen. Wanneer hij zijn dagelijks brood at, knarste het tussen zijn tanden. Soms vergat hij te eten. Daarna sloeg zijn stemming om en at hij zo gulzig dat zelfs de as mee naar binnen ging. Verdriet kent vreemde buien en vreemde tijden. “En vermeng mijn drank met tranen.” Zijn drinken smaakte net zo verschrikkelijk als zijn eten, want zoveel tranen hadden het brak gemaakt.

Zo ziet een droefheid eruit die alles doordrenkt en alles bitter maakt. En dit werd het deel van een van de beste mensen, niet door een fout van hem, maar door zijn liefde voor het volk van de Heere. Moeten ook wij treuren? Laten we dan niet vreemd opkijken van de vurige beproeving, alsof ons iets ongewoons overkomt. In eten en in drinken hebben wij gezondigd; het is dus niet verwonderlijk als we in allebei verdriet ervaren.

Vers 10

“Vanwege Uw verstoordheid en Uw groten toorn; want Gij hebt mij verheven, en mij weder nedergeworpen.” Het besef dat God toornig was geworden, drukte zwaar op de psalmist. Dat was te zien aan de val van het uitverkoren volk en hun droevige gevangenschap, en het bracht de psalmist in de allergrootste nood. Hij voelde zich als een

dor blad dat door een orkaan wordt opgepakt en meegesleurd, of als zeeschuim dat omhoog wordt geslagen om uiteengeblazen te worden en op te lossen. Onze vertaling roept het beeld op van een vat dat wordt opgetild om met des te meer kracht op de grond te worden gegooid, zodat het helemaal in stukken breekt.

Of, om het beeld te veranderen: het doet denken aan een worstelaar die door zijn tegenstander wordt opgetild om hem harder te laten vallen. De eerste uitleg die we gaven, past beter bij de grondtekst. Zij laat zien hoe volstrekt hulpeloos de schrijver zich voelde. Overweldigende schrik sleepte hem onweerstaanbaar mee in een stroom van woest verdriet, waar hij niet tegenop kon.

Vers 11

"Mijn dagen zijn als een afgaande schaduw." Zijn dagen waren al nauwelijks meer dan een schaduw, en nu leken ze zelfs een schaduw die langzaam wegtrekt. Een schaduw is al ongrijpbaar genoeg; hoe zwak en onvast moet dan een schaduw zijn die wegtrekt? Sterker kon hij zijn uiterste zwakte niet onder woorden brengen. "En ik verdor als gras." Hij leek op gras dat door een gloeiende wind is verschroeid, of dat met een zeis is afgemaaid en dan in de brandende zon blijft liggen. Soms voel je je door neerslachtigheid alsof al het leven uit je is weggevloeid. Dan is je bestaan niet meer dan een ademende dood. Een gebroken hart heeft een verbijsterend verwelkende uitwerking op ons hele lichaam, van top tot teen. Ons vlees is op zijn best maar als gras. Raakt het gewond door scherp verdriet, dan verdwijnt zijn schoonheid en wordt het rimpelig, droog en lelijk.

Vers 12

De schrijver wendt zijn aandacht nu af van zijn eigen zorgen en die van zijn volksgenoten. Hij kijkt naar de ware bron van alle troost: de Heere Zelf en wat Hij genadig met Zijn eigen volk van plan is. "Maar Gij, HEERE! blijft in eeuwigheid." Ik ga eraan onder, maar U niet, nooit. Mijn volk is bijna weg, maar U bent geen haar veranderd. In de

grondtekst staat het werkwoord “zitten”: “Gij, Jehova, zult tot in eeuwigheid zitten.” Dat betekent: U blijft regeren. Uw troon staat nog stevig, ook al ligt Uw uitverkoren stad in puin en worden Uw eigen mensen als gevangenen weggevoerd. Dat God over alles regeert, is een onwankelbare grond voor troost. Wat er ook gebeurt, Hij zit op de troon, en daarom is en blijft alles goed.

> *Zo vast als Zijn troon staat Zijn belofte,*
> *en Hij kan veilig bewaren*
> *al wat ik aan Zijn handen heb toevertrouwd,*
> *tot het beslissende uur.*

“En Uw gedachtenis van geslacht tot geslacht.” Mensen zullen mij vergeten, maar U, o God, laat voortdurend tekenen van Uw aanwezigheid zien. Daardoor blijft het mensengeslacht van eeuw tot eeuw aan U denken. Wat God nu is, blijft Hij altijd. Wat onze voorouders ons over de Heere vertelden, blijkt ook op dit moment waar. Wat wij uit eigen ervaring kunnen opschrijven, zullen onze kinderen en kleinkinderen bevestigen. Al het andere verdwijnt als rook en verdort als gras, dat zien we overal om ons heen. Maar boven alles schijnt het ene eeuwige, onveranderlijke licht, en het blijft schijnen als al die schaduwen in het niets zijn weggezonken.

Vers 13

“Gij zult opstaan, Gij zult U ontfermen over Sion.” Hij geloofde vast en voorspelde vrijmoedig dat het ogenschijnlijke stilzitten van God zou veranderen in krachtig optreden. Anderen konden in deze zaak lui blijven, maar de Heere zou zeker in beweging komen. Sion was al lang geleden uitgekozen. Ze was rijk begunstigd, heerlijk bewoond en op wonderlijke wijze bewaard. Door de herinnering aan haar vroegere barmhartigheid stond het dus vast dat haar opnieuw barmhartigheid zou worden bewezen. God laat Zijn kerk niet altijd in een lage toestand. Soms verbergt Hij Zich een tijd lang voor haar, als tuchtiging, zodat ze merkt hoe naakt en arm ze zonder Hem is. Maar uit liefde

komt Hij naar haar terug en staat Hij op om haar te verdedigen en haar welzijn te bewerken.

"Want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijd is gekomen." God heeft in Zijn besluit een tijd vastgesteld om de kerk te zegenen, en als die tijd gekomen is, wordt zij gezegend. Voor de Joden in Babylon was een tijd bepaald. Toen de weken om waren, kon geen grendel of slot de verloste mensen van de Heere nog langer gevangen houden. Toen de tijd kwam dat de muren steen voor steen zouden verrijzen, kon geen Tobia of Sanballat het werk tegenhouden. De Heere Zelf was immers opgestaan, en wie houdt de hand van de Almachtige tegen? Als Gods eigen tijd is gekomen, kunnen Rome, de duivel, vervolgers en atheïsten niet verhinderen dat het koninkrijk van Christus zijn grenzen verlegt. Het is Gods werk om dat te doen; Hij moet "opstaan". Hij zal het doen, maar Hij heeft Zijn eigen bestemde tijd. Intussen moeten wij met heilige ongerustheid en geloof vol verwachting op Hem wachten.

Vers 14

"Want Uw knechten hebben een welgevallen aan haar stenen, en hebben medelijden met haar gruis." Ze houden zoveel van haar dat zelfs haar puin hun dierbaar is. Het was een goed teken voor Jeruzalem toen de gevangenen heimwee kregen en naar haar begonnen te verlangen. We mogen verwachten dat de Joden van onze tijd in hun eigen land worden hersteld, zodra de liefde voor hun vaderland hen gaat beheersen en de liefde voor geldwinst verdrijft. Voor de kerk van God is er geen hoopvoller teken dan dat haar leden diep betrokken zijn bij alles wat haar aangaat.

Heerst er onverschilligheid over de ordeningen, de ondernemingen en de diensten, dan zal er waarschijnlijk geen voorspoed op een kerk rusten. Wordt zelfs het kleinste en geringste werk voor de Heere zorgvuldig gedaan, dan weten we zeker dat de bestemde tijd om Sion te begunstigen is gekomen. Het armste kerklid, de ergste afvallige en

de onwetendste bekeerling moeten kostbaar zijn in onze ogen. Ze zijn een deel van het nieuwe Jeruzalem, ook al is het misschien maar een heel zwak deel. Geven we niet om de bloei van de kerk waar we bij horen, dan hoeven we ons niet te verbazen als de zegen van de Heere uitblijft.

Vers 15

"Dan zullen de heidenen den Naam des HEEREN vrezen." Wie buiten de kerk staat, ziet snel dat er binnen barmhartigheid is. Steek je thuis een kaars aan, dan zie je het licht door het raam heen schijnen. Zo gaat het ook als Sion zich in haar God verheugt: de heidenen gaan dan Zijn Naam eerbiedigen, want ze horen over de wonderen van Zijn macht en zijn er diep van onder de indruk. "En alle koningen der aarde Uw heerlijkheid." Vorsten die hoorden dat Jeruzalem werd hersteld, stonden versteld van dit wonder. Haar uiteindelijke opstanding, in dagen die nog moeten komen, zal een van de wonderen van de wereldgeschiedenis zijn.

Wanneer een kerk door Gods kracht levend wordt, is dat zo opvallend in de loop van de geschiedenis dat niemand het kan missen. Machthebbers kunnen er niet omheen. Zo'n kerk werkt door in de wetgevende macht en dwingt de groten van de aarde te erkennen dat God aan het werk is. Och, zagen we in onze tijd toch zo'n opwekking van het geloof, dat onze senatoren en vorsten gedwongen werden de Heere hulde te brengen en Zijn heerlijke genade te erkennen! Dat kan pas gebeuren als de heiligen beter worden opgebouwd en nauwer samen worden gebouwd tot een woonplaats van God in de Geest. Bloei van binnen is de ware bron van de invloed van de kerk naar buiten.

Vers 16

"Als de HEERE Sion zal opgebouwd hebben, in Zijn heerlijkheid zal verschenen zijn." Koningen laten hun vaardigheid, macht en rijkdom zien als ze hun hoofdsteden bouwen. Zo zou de Heere de pracht van Zijn eigenschappen tonen bij het herstel van Sion, en zo verheerlijkt

Hij Zichzelf nu in de opbouw van Zijn kerk. Zijn heiligen vinden de Heere nooit heerlijker dan wanneer Hij de kerk laat bloeien. Bekeerlingen aan haar toevoegen en hen opleiden voor heilige dienst, de broeders en zusters onderwijzen, verlichten en heiligen, iedereen verbinden in de banden van christelijke liefde en het hele lichaam vullen met de kracht van de Heilige Geest: dat is Sion opbouwen.

Andere bouwers blazen haar alleen maar op. Hun hout, hooi en stoppels zijn bijna net zo snel weer verdwenen als ze zijn opgestapeld. Maar wat de Heere bouwt, is zeker en goed gedaan en strekt tot Zijn eer. Zien we de kerk in een lage toestand? Zien we de dwaasheid, hulpeloosheid en onverschilligheid van wie beweren dat zij haar bouwers zijn? En zien we aan de andere kant de energie, slimheid en invloed van haar tegenstanders? Dan zijn we zeker bereid toe te geven dat het een heerlijk werk van almachtige genade zal zijn, als zij ooit weer tot haar oorspronkelijke grootheid en zuiverheid opstijgt.

Vers 17

"Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen, die gans ontbloot is." Alleen de armsten van het volk waren achtergebleven om tussen de puinhopen van de geliefde stad te zuchten en te roepen. De rest woonde als vreemdeling in een vreemd land, ver weg van de heilige plaats. Toch zou de Heere de gebeden horen van de gevangenen en van het achtergebleven schuim van het land. Hij hoort mensen niet om hun geld of om de omvang van de akkers die ze de hunne noemen. Uit barmhartigheid luistert Hij juist het allerliefst naar wie de grootste nood heeft.

"En niet versmaad hebben hunlieder gebed." Van grote koningen die aan hun paleizen bouwen, kun je redelijkerwijs niet verwachten dat ze opzij stappen om te luisteren naar elke bedelaar die hen smeekt. Maar als de Heere Sion opbouwt en verschijnt in Zijn heerlijke gewaden, maakt Hij er een punt van om naar elk verzoek van de armen en behoeftigen te luisteren. Hij behandelt hun smeekbeden

niet met minachting. Hij buigt Zijn oor om te horen, Zijn hart om te overwegen en Zijn hand om te helpen. Wat een troost is dit voor mensen die zichzelf volkomen berooid achten en niets meer hebben! Hun diepe nood krijgt hier een belofte van God, Die Zich diep tot hen neerbuigt. Het loont de moeite om berooid te zijn, als je daardoor van Gods aandacht verzekerd bent.

Vers 18

"Dat zal geschreven worden voor het navolgende geslacht." Daar wordt een aantekening van gemaakt. Ook in komende generaties zijn er immers berooide mensen ("de arme zal niet ophouden uit het midden des lands"), en het maakt hun ogen blij als ze lezen hoe barmhartig de Heere vroeger voor de nooddruftigen was. We moeten overzichten maken van Gods goedheid en die bewaren. We schrijven de rampen van volken in de geschiedenis op; oorlogen, hongersnoden, epidemieën en aardbevingen worden vastgelegd. Hoeveel meer moeten we dan gedenktekens oprichten voor de goedertierenheid van de Heere! Wie in zijn eigen ziel geestelijk berooid is geweest en daaruit is verlost, kan dat nooit meer vergeten. Zo iemand moet er anderen over vertellen en vooral zijn kinderen onderwijzen over de goedheid van de Heere.

"En het volk, dat geschapen zal worden, zal den HEERE loven." De psalmist wil hier zeggen dat de herbouw van Jeruzalem een feit in de geschiedenis zou zijn, waarvoor de Heere van eeuw tot eeuw geprezen zou worden. Een opwekking van het geloof geeft grote vreugde aan wie er direct bij betrokken zijn. Maar ook lang daarna geeft ze nog bemoediging en blijdschap aan Gods volk, en ze zet de hele kerk van God voortdurend aan tot aanbidding. Dit vers leert ons dat we ook aan het nageslacht moeten denken, aan wie na ons komen. Vooral moeten we ons inspannen om de gedachtenis aan Gods liefde voor Zijn kerk en voor Zijn arme volk levend te houden. Dan weten jonge

mensen terwijl ze opgroeien dat de Heere, de God van hun vaders, goed is en vol ontferming.

De psalmist was erg bedroefd toen hij de sombere stukken van deze klacht schreef. Toch ging hij niet zo op in zijn eigen verdriet, en liet hij zich niet zo afleiden door de nationale ramp, dat hij de komende generaties vergat. Dat is zelfs een duidelijk bewijs dat hij nog hoop had voor zijn volk. Wie plannen maakt voor het welzijn van een volgend geslacht, heeft zijn volk nog niet opgegeven. Alles wat we doen, moet gericht zijn op Gods lof. Hem een opbrengst aan heerlijkheid bezorgen uit onze tijd én uit de toekomst, is het edelste doel van wezens met verstand.

Verzen 19-20

"Omdat Hij uit de hoogte Zijns heiligdoms zal hebben nederwaarts gezien", of: "Hij heeft Zich neergebogen vanaf de hoge plaats van Zijn heiligheid." "Dat de HEERE uit den hemel op de aarde geschouwd zal hebben", als een wachter die uitkijkt vanaf zijn toren. Waarom boog Hij Zich over de muren van de hemel? Waarom keek Hij zo gespannen naar het mensengeslacht? Het antwoord vervult ons met verbazing over Zijn barmhartigheid, die zo groot is. De Heere kijkt niet naar de mensen om op te merken wie hun groten zijn of wat hun edelen doen. Hij kijkt "om het zuchten der gevangenen te horen, om los te maken de kinderen des doods". Het gekreun van mensen in de gevangenis klinkt allesbehalve muzikaal; het is vreselijk om aan te horen. Toch buigt God Zich neer om het ook echt te horen.

Wie voor de dood bestemd zijn, zijn meestal geen prettig gezelschap. Toch verwaardigt Jehova Zich om uit Zijn grootheid neer te dalen, hun uiterste nood te verlichten en hun ketenen stuk te slaan. Dat doet Hij door reddingen in Zijn voorzienigheid, door stervenden gezond te maken en voedsel te geven aan wie honger lijden. Geestelijk gezien gebeurt deze genadedaad door soevereine genade. Zij bevrijdt ons door vergeving van het vonnis van de zonde, en door de

zoetheid van de belofte haalt ze ons uit de dodelijke wanhoop die het besef van zonde in ons had gewekt.

Wij die eens kinderen van de dood waren, maar nu zijn gebracht in de heerlijke vrijheid van de kinderen van God, mogen de Heere terecht prijzen. De Joden in de ballingschap waren in de tijd van Haman ten dode opgeschreven, maar hun God vond een manier om hen te laten ontkomen. Daarom vierden ze vol vreugde het Purimfeest als gedenkteken. Laten alle zielen die zijn bevrijd van de sluwe boosaardigheid van de oude draak, met nog grotere dankbaarheid de Heere van oneindig medelijden grootmaken.

Vers 21

"Opdat men den Naam des HEEREN vertelle te Sion, en Zijn lof te Jeruzalem." Wie veel barmhartigheid ontvangt terwijl hij die broodnodig heeft, laat het duidelijkst zien wie de Allerhoogste is. Daden zeggen meer dan woorden. Genade die we met eigen ogen zien gebeuren, maakt méér indruk dan de zachtste belofte. Jeruzalem dat weer overeind komt, de gemeente die opnieuw wordt opgebouwd, moedeloze zielen die nieuwe moed krijgen: al die tekenen van Jehova's kracht om te zegenen zijn als aanplakbiljetten en officiële bekendmakingen op de muren van Sion. Ze maken het karakter en de heerlijkheid van de grote God openbaar.

Elke dag zou voor ons een nieuwe krant vol liefde moeten zijn, hofnieuws rechtstreeks uit de hemel, een dagelijks bericht uit het hoofdkwartier van de genade. Het is onze plicht om dit aan onze medechristenen door te geven. Zo worden zij medezangers van onze lofprijs, want ze horen wat voor goeds wij hebben ervaren. God laat Zijn barmhartigheid zo welsprekend spreken, dat wij niet kunnen blijven zwijgen. Wat God voor ons persoonlijk en voor de hele gemeente heeft gedaan, aan anderen vertellen: dat is zó vanzelfsprekend onze taak dat niemand ons daartoe hoeft aan te sporen. Bij alles wat Hij doet, heeft God de eer van Zijn genade op het oog. Wij mogen

Hem die lof niet met opzet onthouden, alsof wij Hem Zijn verdiende inkomsten afhandig maakten.

Vers 22

"Wanneer de volken samen zullen vergaderd worden, ook de koninkrijken, om den HEERE te dienen." In de gouden tijden waarin de heidense volken zich tot God bekeren, zal er nog over het grote werk gesproken worden: het herstel van het verwoeste Sion. Zelfs die heerlijke tijden zullen deze machtige gebeurtenis niet klein doen lijken. Net als de tocht van Israël door de Rode Zee zal zij nooit door iets groters in de schaduw worden gesteld, en bij het uitverkoren volk zal zij steeds opnieuw geestdrift wekken. Wat een gelukkige dag wordt het wanneer alle volken samen alleen Jehova aanbidden!

Dan leest men de geschiedenis van vroeger met aanbiddende verbazing. Dan ziet men dat de hand van de Heere altijd heeft gerust op het gewijde leger van Zijn uitverkorenen. Dan stijgen jubelende lofzangen op naar de hemel, ter ere van Hem Die de gevangenen bevrijdde en de ter dood veroordeelden redde. Hij liet de verwoestingen van eeuwen weer verrijzen en maakte van stenen en puin een tempel waar Hij aanbeden wordt.

Vers 23

"Hij heeft mijn kracht op den weg ter nedergedrukt." Hier zakt de psalmist weer terug in de treurige toon en stort hij zijn eigen klacht uit. Zijn verdriet had zijn geest gebroken en zelfs zijn lichaam kracht ontnomen. Hij leek op een pelgrim die kreupel langs de weg hinkt en bijna neervalt om te sterven. "Mijn dagen heeft Hij verkort." Hij koesterde stralende verwachtingen voor Jeruzalem, maar hij was bang dat hij dit leven al zou hebben verlaten lang voordat die visioenen werkelijkheid werden. Hij voelde zichzelf wegkwijnen en dacht dat hij maar kort zou leven. Misschien is dat ook onze weg. Dan helpt het ons enorm om daarmee vrede te hebben, als we er zeker van zijn dat het

allergrootste belang veilig is. De goede, oude zaak ligt veilig in de handen van de Heere.

Vers 24

"Ik zeide: Mijn God! neem mij niet weg in het midden mijner dagen." Hij nam zijn toevlucht tot het gebed. Wat is er een beter middel tegen hartzeer en neerslachtigheid? We mogen gerust bidden om herstel van een ziekte, en we mogen hopen dat we verhoord worden. Gelovigen hoeven de dood niet te vrezen, maar het is hun niet verboden om van het leven te houden. Er zijn veel redenen waarom iemand met de beste hoop op de hemel toch nog een poosje hier wil blijven: om zijn gezin, zijn werk, de gemeente van God en zelfs om de eer van God Zelf.

Sommigen vertalen deze woorden zo: "Neem mij niet op." Laat mij niet opstijgen als rook die verdwijnt. Laat mij niet wegvoeren in een wervelwind, zoals Elia in een wagen van vuur. Want ik heb pas de helft van mijn dagen gezien, en dat was nog de treurige helft ook. Laat mij leven totdat de gure ochtend overgaat in een stralende middag, in een gelukkiger bestaan. "Uw jaren zijn van geslacht tot geslacht." U leeft, Heere; laat ook mij leven. Bij U is het leven in al zijn volheid; laat mij daar deel aan hebben.

Kijk goed naar het contrast. Aan de ene kant staat de psalmist, wegkwijnend en bijna stervend. Aan de andere kant staat zijn God, Die voortleeft in volle kracht, tot in alle eeuwigheid. Dit contrast geeft grote troost aan ieder wiens hart op de Heere steunt. Gezegend is Zijn Naam! Hij laat ons niet in de steek. Daarom zal ook onze hoop ons niet teleurstellen. We zullen niet wanhopen, niet voor onszelf en niet voor Zijn gemeente.

Vers 25

"Gij hebt voormaals de aarde gegrond." God is niet nieuw in het scheppen. Daarom is het voor Hem ook geen moeilijke zaak om "Jeruzalem" te "stellen tot een lof op aarde". Lang voordat de heilige stad

in puin lag, maakte de Heere een wereld uit niets. Hij hoeft Zich dus niet in te spannen om de muren uit het puin op te trekken en de stenen weer laag voor laag op hun plaats te leggen. Wij kunnen ons eigen bestaan niet in stand houden, en aan een ander kunnen we geen leven geven. De Heere echter bestaat niet alleen: Hij is de Maker van alles wat bestaat. Als onze zaken op het allerlaagste punt staan, hoeven we dus niet te wanhopen. De almachtige en eeuwige Heere kan ons nog altijd herstellen.

"En de hemelen zijn het werk Uwer handen." U kunt dus niet alleen het fundament van Sion leggen, maar ook het dak erop zetten. U hebt immers ook de wereld overwelfd met een gewelf van blauw. De hoogste verdiepingen van Uw aardse paleis zullen zonder moeite verrijzen als U Zelf de bouw ter hand neemt, want U bent de Bouwmeester van de sterren en van de hemelbanen waarin ze draaien. Moet er iets groots gebeuren? Dan stelt het buitengewoon gerust om te denken aan de macht van Hem Die het op Zich genomen heeft. En als onze eigen kracht op is, doet het ons ontzettend goed te zien dat Zijn onuitputtelijke energie nog steeds voor ons werkt.

Vers 26

"Die zullen vergaan, maar Gij zult staande blijven." De macht die hen schiep, zal hen ook oplossen, zoals ook de stad van Uw liefde op Uw bevel is verwoest. Toch kan noch de verwoeste stad, noch de verwoeste aarde iets in U veranderen. Uw plan blijft staan en Uw heerlijkheid wordt er niet kleiner van. U blijft staan terwijl alles instort. "En zij alle zullen als een kleed verouden; Gij zult ze veranderen als een gewaad, en zij zullen veranderd zijn." De tijd knaagt aan alles. Wat modern was, raakt uit de mode en verdwijnt. De zichtbare schepping is als het kleed van de onzichtbare God, en dat kleed veroudert en slijt.

Onze grote Koning is echter niet zó arm dat Hij steeds dezelfde gewaden moet dragen. Binnenkort vouwt Hij de werelden op en legt

Hij ze weg als versleten kleren. Dan trekt Hij nieuwe kleding aan en maakt Hij een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont. Wat gaat dat gemakkelijk! “Gij zult ze veranderen ..., en zij zullen veranderd zijn.” Bij de schepping gaat het zo, en bij het herstel ook: Gods almacht baant zich een weg, zonder dat iets haar kan tegenhouden.

Vers 27

“Maar Gij zijt Dezelfde”, of: “Gij zijt Hij.” Een mens blijft dezelfde als hij andere kleren aantrekt. Zo blijft ook de Heere voor altijd de Onveranderlijke, al verandert Zijn werk in de schepping en wisselt de manier waarop Hij de wereld bestuurt. Hemel en aarde vluchten weg voor het angstwekkende gelaat van de grote Rechter, maar Hij blijft onveranderd, midden in die vreselijke chaos. Een wereld in vlammen verandert niets in Hem. Zo bedacht ook de psalmist dat God Dezelfde bleef, ook toen Israël was verslagen, zijn hoofdstad verwoest en zijn tempel met de grond gelijkgemaakt.

God is het Wezen dat uit Zichzelf bestaat en aan Zichzelf genoeg heeft. Hij zou Zijn volk herstellen, zoals Hij ook hemel en aarde zal herstellen, en Hij zou er tegelijk een nieuwe heerlijkheid aan geven, zoals er nooit eerder een bestond. We zouden vaker moeten nadenken over Gods onveranderlijkheid. Wie dat verwaarloost, geeft zijn theologie een verkeerde kleur. Zulke leraren zeggen dan veel dingen waarvan ze allang het ongerijmde zouden hebben ingezien, als ze de uitspraak van God hadden onthouden: “Want Ik, de HEERE, word niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs! niet verteerd.”

“En Uw jaren zullen niet geëindigd worden.” God leeft voort. Geen verval kan Hem raken en geen ondergang kan Hem overvallen. Wat een vreugde! We kunnen onze liefste vrienden op aarde kwijtraken, maar nooit onze Vriend in de hemel. Mensen worden vaak plotseling weggerukt, en zelfs een lang leven telt maar weinig jaren. Maar de jaren van de rechterhand van de Allerhoogste zijn niet te tellen. Ze

hebben geen eerste en geen laatste, geen begin en geen einde. O mijn ziel, verheug je altijd in de Heere, want Hij blijft altijd Dezelfde.

Vers 28

"De kinderen Uwer knechten zullen wonen." Eerder in deze psalm keek de psalmist al vooruit naar een komend geslacht. Hier zegt hij vol vertrouwen dat dat geslacht er komt, en dat God het zal bewaren en zegenen. Sommigen lezen het als een gebed: "Laat de zonen van Uw knechten blijven." Hoe het ook zij, het is een bemoediging voor ons. We mogen de Heere om Zijn genade vragen voor onze kinderen en kleinkinderen. En we mogen verwachten dat de zaak van God en van de waarheid in latere generaties weer tot leven komt.

Laten we hopen dat wie ons opvolgen, minder koppig, ongelovig en eigenzinnig zullen zijn dan wij zijn geweest. De gemeente is kleiner en zwakker geworden door de lauwheid van het huidige geslacht. Laten we de Heere daarom smeken om betere mensen te geven, wier ijver en gehoorzaamheid een lange tijd van bloei zullen brengen en die ook zullen vasthouden. Mogen onze eigen dierbaren bij dat betere geslacht horen, dat in de wegen van de Heere volhardt en gehoorzaam blijft tot het einde.

"En hun zaad zal voor Uw aangezicht bevestigd worden." God vergeet de kinderen van Zijn knechten niet. Het is de gewone regel dat Abrahams Izaäk van de Heere is, dat Izaäks Jakob de Allerhoogste dierbaar is en dat Jakobs Jozef genade vindt in Gods ogen. Genade erf je niet. Toch laat God Zich graag dienen door dezelfde familie, al van oudsher, zoals ook veel grootgrondbezitters er blij mee zijn als dezelfde families van generatie op generatie hun grond pachten. Hier ligt de hoop van Sion: haar zonen zullen haar opbouwen en haar nageslacht zal haar oude heerlijkheid herstellen. Daarom bidden we elke dag, niet alleen voor onszelf maar ook uit liefde voor de gemeente van God, dat onze zonen en dochters behouden worden. We bid-

den dat Gods genade hen bewaart tot het einde, bevestigd voor het aangezicht van de Heere.

Zo zijn we door de wolk heen getrokken; in de volgende psalm zullen we baden in het zonlicht. Zo wisselvallig is het leven van een gelovige. In Romeinen 7 kermt en zucht Paulus, en in Romeinen 8 juicht hij en springt hij op van vreugde. Zo gaan ook wij van het jammeren van de honderdtweede psalm naar het zingen en dansen van de honderddderde. Wij prijzen de Heere, want "des avonds vernacht het geween, maar des morgens is er gejuich".

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

"Een gebed", enz. Het gebed dat nu volgt, is langer dan andere. Satan is onze Tegenpartij in de rechtszaak. Als hij zijn aanklachten tegen ons uitbreidt, moeten wij onze verweerschriften voor onze eigen zielen ook verlengen. De machten van de duisternis rekken hun worstelingen op en vermenigvuldigen ze; zo moeten ook wij in het gebed onze tegenworstelingen opvoeren. Ef. 6:12,18. — Thomas Cobbet, 1667.

Titel

"Als hij ... uitstort", enz. Hier zien we hoe de gemeente bidt in haar uiterste nood. Het beeld is dat van een vat dat zo vol zit met jonge wijn of sterke drank dat het barst, omdat het lucht nodig heeft. Wat een kreten uit het diepst van haar hart slaakt zij de hele dag! Dit is geen lui, loom gepraat met de lippen. Het zijn geen afgemeten gebedsformulieren en geen lege woorden, waarmee zij nooit een troostend

antwoord van haar God zou krijgen en haar beladen ziel ook niet de minste verlichting. Nee, het zijn uitgestorte gebeden, zoals die van Hanna, 1 Sam. 1:15, en van Jeremia, Klaagl. 2:12. Ze worden naar buiten geperst door een hevige geest en door de pijn van innerlijk verdriet. Zo gaat de Heere met Zijn gemeente en Zijn volk om: eer Hij bekers vol vertroosting uitschenkt, moeten zij eerst overvloedig tranen laten vloeien. — Finiens Canus Vove.

Titel

> *Dit is het gebed van wie treurt en bezwijkt, mat en moe,*
> *en zucht zijn klacht de eeuwige Vader toe.*
>
> — *John Keble.*

Gehele psalm

Sommigen schrijven deze psalm toe aan Daniël, aan Jeremia, aan Nehemia of aan een andere profeet uit de tijd van de ballingschap. De schrijver van de brief aan de Hebreeën heeft Ps. 102:25-27 betrokken op onze Heere en op Zijn koninkrijk dat nooit zal eindigen. — Adam Clarke.

Gehele psalm

Zonder het onderwijs van de apostelen had volgens mij niemand van ons de moed gehad om deze psalm zo te lezen. In veel opzichten is dit namelijk de opmerkelijkste van alle psalmen: de psalm "*des verdrukten*", terwijl zijn ziel in hem bezwijkt onder zware verdrukking, droefheid en angstige vrees. — Adolph Saphir, in "Expository Lectures on the Epistle to the Hebrews".

Vers 1

"O HEERE! hoor mijn gebed, en laat mijn geroep tot U komen." Zien we bedelaars of arme mensen die door honger en kou gekweld wor-

den, vol zweren op straat liggen in steden en dorpen, dan raakt dat ons innerlijk wel een beetje en voelen we medelijden en barmhartigheid. Maar luisteren we zelf aandachtig naar hun jammerklachten, hun geroep en hun klagelijke geluiden, dan worden we nog veel sterker bewogen om hun medelijden en barmhartigheid te bewijzen. Niemand anders kan het leed van zieken en gewonden namelijk zo goed en zo aangrijpend laten zien als zij zelf.

Het ellendige geroep en gejammer van mensen in lichamelijke pijn en nood kan al zoveel doen met het hart van sterfelijke schepselen. Daarom twijfel ik er niet aan, goede Heere, dat U, Die helemaal vol genade bent, wel geneigd zult zijn om Uw barmhartigheid te bewijzen, als mijn treurige roep en smeekbede maar tot Uw oren of voor Uw aangezicht mag komen. — John Fisher (1459-1535), in "A Treatise concerning the fruitful Sayings of David", 1714.

Vers 1

"Mijn gebed." Het is zijn eigen gebed, niet dat van een ander. Het is niet voor hem geschreven, maar door hem opgesteld. Het kwam uit zijn eigen hart en van oprechte lippen. Hij sprak het uit met een diep besef van zijn eigen gebrek en zijn eigen zorgen. De Geest van God had het hem ingegeven en in zijn hart gewerkt. Toch noemt hij het zijn eigen gebed, omdat hij het in geloof en met vuur opzond. En hij wil dat het verhoord wordt. — John Gill.

Vers 1

"Mijn geroep." Misschien baat mijn bidden niet. Zie dan, o God, ik maak er een roepen van. Roepen is, zou ik zeggen, de grootste klok in het hele klokkenspel van het gebed, want harder dan roepen kan ik niet bidden. O, laat dan, als mijn gebed niet tot U komt, toch minstens mijn geroep tot U komen. Word ik niet verhoord als ik roep? Dan zal ik roepen omdat ik niet verhoord ben. Word ik wel verhoord als ik roep? Dan zal ik roepen om nog meer verhoord te worden. Verhoord of niet verhoord: ik blijf roepen. God geve dat ik blijf roepen,

zodat het U, o God, behaagt “mijn gebed te horen” en “mijn geroep tot U te laten komen”. — Sir R. Baker.

Verzen 1-2

Deze woorden zijn de taal van godvruchtig verdriet, van geloof, van verdrukking en van angstige hoop. Het is de taal van geloof, want de godvrezende smekeling heft zijn hart en zijn stem op naar de hemel, “als ziende den Onzienlijke” (Hebr. 11:27). Hij bidt Hem om zijn gebed te verhoren en naar zijn roepen te luisteren. Het is de taal van verdrukking, want hij zegt dat hij ellende doormaakt en in zijn nood het gelaat van de Heere niet wil missen. En het is de taal van angstige hoop, want hij lijkt te verwachten dat zijn gebeden, midden in zijn gezucht, net als die van Cornelius “tot gedachtenis” zullen “opkomen voor God”, en dat God hem zal verhoren, “en wel haast”. — Charles Oxenden, in “Sermons on the Seven Penitential Psalms”, 1838.

Verzen 1-2

De Heere laat Zijn stamelende kinderen op hun eigen manier tegen Hem praten, ook al passen hun woorden niet bij Zijn geestelijke, onzichtbare en onbegrijpelijke majesteit. Denk aan uitdrukkingen als “Hoor mij”, “verberg Uw aangezicht niet”, “neig Uw oor tot mij” en dergelijke meer. — David Dickson.

Verzen 1-2

Let op het beeld: David zendt zijn gebed als een heilige gezant naar God. Een gezantschap slaagt alleen als vier voorwaarden vervuld zijn. Men moet de gezant vriendelijk aankijken. Men moet bereidwillig naar hem luisteren. En hij moet snel naar huis kunnen terugkeren, zodra men zijn eisen heeft ingewilligd. Al deze vier dingen vraagt David, als smekeling, van God, zijn Koning. — Le Blanc.

Vers 2

"Neig Uw oor tot mij." Je hoort in deze woorden hoe uitgeput de verdrukte is. Hij is zó doodmoe dat roepen bijna niet meer lukt. Zijn stem is zacht en hij mompelt als een zieke man zonder kracht. Wie hem wil verstaan, moet zijn oor dicht naar hem toe brengen. — Martin Geier.

Vers 3

"Vergaan als rook" lees je beter als: "vergaan als in rook", alsof zijn dagen in rook en as opgaan. "Verbrand als een haardstede" is geen gelukkige vertaling, want een "haardstede" hoort niet te kunnen branden. Beter is: "verbrand als een bundel takken", of als welke brandstof ook. Het gaat erom dat mijn dagen wegteren tot niets, nergens toe leiden en verloren gaan. — Henry Cowles.

Vers 3

"Mijn dagen zijn vergaan als rook", of, letterlijk naar het Hebreeuws: "in (tot) rook." Precies dezelfde woorden had David in Ps. 37:20 gebruikt voor "de vijanden des HEEREN": "met den rook zullen zij verdwijnen" (vergelijk Ps. 68:2). Hiermee klaagt de ideale lijder eigenlijk dat hem het lot van de goddelozen overkomt, ook al is hij rechtvaardig (Ps. 101:1-8). — A. R. Fausset.

Vers 3

"Mijn dagen zijn vergaan als rook." Rook is een damp die uit het vuur opstijgt en zelf toch geen warmte heeft. Zo zijn mijn dagen uit het hete land van de jeugd gekomen en in het koude gebied van de ouderdom beland. Rook lijkt op het moment zelf een dichte massa, maar lost snel op in de lucht. Zo maakten mijn dagen eerst zoveel indruk, alsof ze nooit op zouden raken. Maar nu zijn ze helaas verteerd en laten ze mij nauwelijks nog iets van een bestaan. Rook is zwart van het roet en geen lust voor het oog. Zo zijn ook mijn dagen donker en in rouw gehuld, zonder vreugde of genot.

Rook stijgt wel op, maar verteert zichzelf al stijgend en wordt niets. Zo worden mijn dagen verteerd terwijl ze groeien, en worden ze minder terwijl ze meer worden. Hun overvloed heeft schaarste gebracht: hoe meer ze waren, hoe minder er over zijn. En hoe kunnen mijn dagen anders dan verteren als rook, nu mijn beenderen verbrand zijn als een haardstede? Op een uitgebrande haardstede brandt immers geen vuur meer. Mijn beenderen zijn als de haardstede waarop het vuur van mijn leven wordt aangelegd. Zijn die eenmaal verbrand, hoe kan er dan nog levensvuur op branden? En als er geen vuur meer kan komen, wat blijft er dan over behalve rook? — Sir R. Baker.

Vers 3

"Als een haard." Het oude Targum vertaalt: als een drievoet of een rooster. De Arabische vertaling heeft: als een braadpan. — John Gill.

Vers 4

"Mijn hart is geslagen en verdord als gras." De psalmist denkt aan gras dat in de wei wordt gemaaid. Eerst treft de zeis het, daarna droogt de zon het uit. Zo troffen Gods oordelen eerst het volk van de Joden, en nu verschrompelen zij in de brandende gloed van het vuur van de Chaldeeën. — Adam Clarke.

Vers 4

"Zodat ik vergeten heb mijn brood te eten." Ik heb wel gehoord van mensen die hun eigen naam vergaten, maar van iemand die vergat te eten heb ik nooit gehoord. Er is namelijk een soort souffleur, honger genaamd, die iemand aan zijn maaltijd herinnert, of hij wil of niet. En toch klopt het: als het hart verschroeid en verdord is als gras, dan volgt zulk vergeten onvermijdelijk. Komt dat doordat het verdorren van het hart de eerste oorzaak van verdriet is, of in elk geval de oorzaak van het eerste verdriet? En doordat overmatig verdriet de moeder is van verdoving, zodat het de lichaamskrachten dooft en gevoel-

loos maakt, waardoor verstand en geheugen hun werk niet meer kunnen doen?

Of komt het doordat verdriet zozeer opgaat in datgene waarover het treurt, dat het aan niets anders kan denken? Of komt het doordat de natuur redeneert dat eten in verdriet het voeden van verdriet zou zijn, en daarom liever van alle eten afziet? Of komt het doordat verdriet vocht uit de hersenen trekt en de ogen met water vult, en zo ook uit andere delen een soortgelijk vocht trekt, dat de maag vult in plaats van voedsel? Wat de oorzaak ook is, verdriet heeft een wonderlijke werking. Het zorgt er niet alleen voor dat de maag haar voedsel afwijst, maar ook dat de hersenen de maag vergeten, hoewel die twee van nature zo verwant zijn en zo nauw met elkaar verbonden.

Maar de kracht van het hart brengt een overvloed aan levensgeesten voort. Die verspreiden zich naar alle delen en geven ieder deel een natuurlijke eetlust. Is het hart verschroeid en verdord als gras en zit er geen kracht meer in, dan staan die levensgeesten meteen stil. Dan is het geen wonder dat de maag haar eetlust verliest en vergeet brood te eten. — Sir R. Baker.

Vers 4

"Zodat ik vergeten heb mijn brood te eten." Heeft verdriet de geest zo terneergedrukt, dan heeft een mens geen trek meer in juist het voedsel dat hem weer kracht en moed zou moeten geven. Achab werd door de ene soort smart getroffen, David door een andere en Daniël door een derde. Allemaal vergaten ze hun brood te eten, of weigerden ze dat. 1 Kon. 21:4; 2 Sam. 12:16; Dan. 10:3. Zo vanzelfsprekend horen rouw en vasten bij elkaar. — Samuel Burder.

Vers 5

"Mijn gebeente kleeft aan mijn vlees." Kleeft het gebeente al aan de huid, dan zullen beide spoedig ook aan het stof kleven. — Joseph Caryl.

Vers 5

Iedereen weet dat verdriet het lichaam snel kan doen uitteren. Een ooggetuige vertelt dit over kardinaal Wolsey. Toen hij hoorde dat zijn meester hem niet meer gunstig gezind was, kwam er een hele nacht lang zo'n angst en verdriet over hem, dat zijn gezicht de volgende ochtend nog maar half zo vol was als gewoonlijk.

Vers 6

"Ik ben een roerdomp der woestijn gelijk geworden." De Kaath was een vogel van de eenzaamheid. Je vond hem in de "woestijn", dus ver weg van waar mensen wonen. Dat past bij de pelikaan: hij zoekt de buurt van mensen niet op en trekt graag naar wijde, onbewerkte streken, waar niemand hem lastigvalt. Daar bouwt hij zijn nest en daar broedt hij zijn jongen uit. Daarheen keert hij na de maaltijd ook terug, om zijn overvloedige maal in alle rust te verteren. Tristram merkt terecht op dat de psalmist hier mogelijk zinspeelt op een gewoonte van de pelikaan en zijn verwanten: als zij zich volgegeten hebben, zitten ze uren stil, met de kop tussen de schouders en de snavel op de borst. — J.G. Wood.

Vers 6

"Een pelikaan der woestijn." Pas bij Hulet heb ik de pelikaan van de woestijn gezien, zoals David hem noemt. Vlak onder deze plaats liet ik er eens een neerschieten. Hij was alleen in de vleugel gewond, dus ik kon zijn aard goed bestuderen. Het was zonder enige twijfel de somberste en strengste vogel die ik ooit zag. Alleen al kijken naar hem maakte je zwaarmoedig, zo grimmig en somber zag hij eruit. David kon geen beter beeld van eenzaamheid en droefheid vinden om zijn eigen treurige toestand mee te schetsen. De vogel leek zo groot als een halfwassen ezel, en stond hij stevig op zijn sterke poten, dan zag hij er ook zo uit. Je ziet de pelikaan alleen in deze afgelegen oorden waar niemand komt. — W.M. Thomson.

Vers 6

Bedenk dat je niet hoeft te klagen, zoals Elia, dat je als enige bent overgebleven. De allerbeste heiligen van God hebben in alle eeuwen op dezelfde manier pijn geleden. Neem David maar. Soms roemt hij: "Hij doet mij nederliggen in grazige weiden; Hij voert mij zachtjes aan zeer stille wateren." Maar even later klaagt hij: "Ik ben gezonken in grondeloze modder, waar men niet kan staan." Wat is er van die grazige weiden geworden? De droogte heeft ze verschroeid. En waar zijn die stille wateren? De storm van de ellende heeft ze beroerd. Diezelfde David noemt zichzelf een "uil", en in de volgende psalm gelijkt hij op een "arend".

Zijn er twee vogels die meer van elkaar verschillen? De een wordt bespot, de ander is de vorst. De een is de traagste en de ander de snelste. De een ziet het scherpst en de ander het slechtst van alle vogels. Verbaas je er dus niet over dat je zelf plotseling en vreemd van toestand kunt wisselen. Alle dienaren van God ondervonden dat in hun worsteling met de verzoeking. Wees er zeker van: nu zit je door verdriet misschien vast op de grond, maar op Gods tijd drijf je weer, vol troost, op het water. — Thomas Fuller.

Vers 6

"Uil." Het Hebreeuwse woord cos duidt waarschijnlijk op een soort uil. In Lev. 11:17 en Deut. 14:16 wordt het genoemd onder de onreine vogels, en daar wordt het met "steenuil" vertaald. Ook in Ps. 102:6 komt het voor: "Ik ben gelijk een pelikaan der woestijn, ik ben gelijk een uil der verwoeste plaatsen" (Statenvertaling: "woestijn"). Op sommige plaatsen in de Schrift betekent cos "beker". Het komt van een wortel die "ontvangen", "verbergen" of "bijeenbrengen" betekent. Daarom heeft men gedacht dat de pelikaan, "de beker" of "de zakvogel", de bedoelde vogel is. Dan zou het vers zo moeten luiden: "Ik ben geworden als een pelikaan in de woestijn, ja als de zakvogel in de

eenzame oorden." Maar zowel de pelikaan als de cos staan in de lijst van vogels die niet gegeten mochten worden.

Dat pleit tegen deze gedachte, tenzij het woord in de tijd van de psalmist een andere betekenis had gekregen, en dat is niet waarschijnlijk. De uitdrukking cos "der verwoeste plaatsen" wijst sterk op een of andere uil. In het Arabisch gebruikt men een verwante uitdrukking uitdrukkelijk als een van de namen voor een uil: um elcharab, dat is "moeder der ruïnes". De Septuagint vertaalt cos met nukticorax. Uit Aristoteles weten we dat dit Griekse woord hetzelfde betekende als ōtos, en zijn beschrijving van de vogel laat zien dat het ging om een van de soorten uilen met oorpluimen.

Dr. Tristram neigt ertoe in cos de kleine Athene persica te zien. Dat is de meest voorkomende uil in Palestina, de tegenhanger van de Athene noctua in Zuid-Europa. De Arabieren noemen deze vogel "boomah", naar zijn roep. Men beschrijft hem als "een zonderling en komisch uitziend vogeltje, vertrouwd en toch op zijn hoede. Het beestje beweegt zich nooit zonder noodzaak en blijft op zijn zitstok zitten, tenzij het goede reden heeft te denken dat men het heeft ontdekt. Dan draait het zijn kop, in plaats van zijn ogen, heen en weer om te zien wat er gebeurt".

Je vindt hem tussen de rotsen in de wadi's of in bomen langs het water, in olijfgaarden, in de graven en op de ruïnes, op de zandheuvels van Berseba en op "de door het zeeschuim geteisterde brokstukken van Tyrus. Zijn zachte, klaaglijke roep is daar bij zonsondergang zeker te horen, en je ziet hemzelf buigen en de maat slaan bij zijn eigen muziek". — W. Houghton, in "Cassell's Biblical Educator", 1874.

Vers 6

Uil van de woestijn.

> *Behalve dan dat uit die verre, met klimop omhulde toren*
> *de zwaarmoedige uil zijn klacht tot de maan richt*

> *over hen die, dwalend in de buurt van zijn verborgen prieel,*
> *hem komen storen in zijn oeroude en eenzame heerschappij.*

— *Thomas Gray* (1716-1771).

Vers 7

"Ik waak." Juist in de uren die voor de slaap bedoeld zijn, "waak ik". Zo zit een klein vogeltje eenzaam op het dak, terwijl iedereen onder hem rustig slaapt, de slaap die Hij Zijn beminden schenkt. — Alfred Edersheim.

Vers 7

"Een eenzame mus op het dak." Als zo'n vogel zijn partner verliest, en dat gebeurt dagelijks, zit hij alleen op het dak. Uren aaneen klaagt hij dan over het verdriet dat hem getroffen heeft. — W. M. Thomson.

Vers 7

"Ik waak, en ben geworden als een eenzame mus", enz. Het kan niet anders of de "eenzame en zwaarmoedige mus op de daken" is niet de levendige mus die in groepen leeft. Die verzamelt zich in grote aantallen op haar geliefde eetplekken, de daken van het Oosten. We moeten dus naar een andere vogel zoeken. Natuuronderzoekers zijn het er inmiddels over eens dat de blauwe lijster (Petrocossyphus cyaneus) de tzippor kan zijn waar het hier om gaat: de kleine vogel die alleen op de daken zit. Hij is donkerblauw en dankt daar zijn gewone naam aan.

Zijn manier van leven past precies bij eenzaamheid en zwaarmoedigheid. Blauwe lijsters vormen nooit zwermen; meer dan een paartje bij elkaar zie je bijna nooit. Hij zit graag boven op de huizen en laat daar zijn roep klinken. Voor hemzelf is dat misschien een aangenaam geluid, maar in de oren van mensen klinkt het eentonig en droefgeestig. — J.G. Wood, in "Bible Animals".

Vers 7

"Een eenzame mus." De meeste lezers vinden het beeld, zoals onze vertaling het geeft, vreemd gekozen. De psalmist wil er immers een toestand van nood en verlatenheid mee uitdrukken. De mus komt in het hele Oosten bij de huizen voor, net als bij ons. Maar overal is hij een van de meest gezellige vogels, vrolijk tot het brutale toe, en eerder ondeugend dan teruggetrokken en zwaarmoedig. Het woord in de grondtekst is een algemene naam voor alle kleine vogels. Het gaat om insecten- en vruchteneters die als rein golden en volgens de wet gegeten mochten worden: lijsters, leeuweriken, kwikstaarten, vinken, en dus ook mussen.

Het lijkt eigenlijk gewoon een nabootsing van het geluid dat al die vogels gewoonlijk maken, zoals ons woord "tjilpen". De meeste uitleggers houden het daarom bij de vertaling "eenzame vogel" of "eenzaam vogeltje". Maar dat stelt helemaal niet tevreden, want het zegt niet om welke soort het gaat. Het is heel waarschijnlijk dat de psalmist, die aan het einde van de Babylonische ballingschap schreef, een bepaalde vogel voor ogen had, een vogel die bij zijn beschrijving past en zijn afgezonderde toestand duidelijk maakt. Zo'n vogel bestaat vandaag nog, en je ziet hem veel in Zuid-Europa en West-Azië.

Zijn leefwijze is bij de wereld nauwelijks bekend, en alle bijbelverklaarders hebben zijn bestaan tot nu toe over het hoofd gezien. Opmerkelijk genoeg noemt men de vogel gewoonlijk een mus, maar dat is ten onrechte. Hij is een echte lijster, in grootte, vorm, gewoonten en zang. Hij valt in het hele Oosten op tussen de rest van zijn soort door zijn duidelijke voorkeur om eenzaam op de woningen van mensen te zitten. Hij gaat met geen enkele andere vogel om en zoekt ze niet op, en zijn eigen partner alleen in één jaargetijde. Zelfs dan zie je hem vaak helemaal alleen op het dak.

Daar zingt hij zijn zoete, klagende wijsjes en gaat hij al zingend van dak naar dak. Amerika heeft zijn eigen eenzame lijster, van een andere soort en met iets andere gewoonten. De donkere, eenzame riet-

en mirtemoerassen van de zuidelijke staten zijn de lievelingsplaats van deze kluizenaarsvogel. Hoe dichter en somberder ze zijn, hoe zekerder je hem daar rondfladderend aantreft. — "The Biblical Treasury".

Vers 7

"Alleen." Maar weinig mensen beseffen wat eenzaamheid werkelijk is en hoe ver ze gaat. Een menigte is immers nog geen gezelschap. Gezichten zijn maar een galerij vol schilderijen, en praten is niet meer dan een rinkelend cimbaal waar liefde ontbreekt. Het Latijnse spreekwoord komt er enigszins bij in de buurt: "magna civitas, magna solitudo". In een grote stad wonen vrienden namelijk verspreid, zodat daar meestal niet de gemeenschap is die je in kleinere buurten vindt. Maar we kunnen verder gaan en heel waarheidsgetrouw zeggen: het is pure, ellendige eenzaamheid om geen echte vrienden te hebben. Zonder hen is de hele wereld niet meer dan een kale woestijn. Ook in deze zin van eenzaamheid geldt: wie door zijn aard en zijn gevoelens ongeschikt is voor vriendschap, heeft dat van het dier en niet van de mens. — Francis Bacon.

Vers 7

"Alleen." Hier zie je waarom mensen in moeilijke tijden zo graag de eenzaamheid opzoeken. Ze zitten vol verdriet. Verdriet dat diep wortel heeft geschoten, houdt zich van nature gesloten en gaat elk gesprek uit de weg. Het is iets heel stils en persoonlijks. Wie luidruchtig en praatziek is in zijn smart, is nooit echt diep bedroefd. Sommigen vragen zich verbaasd af waarom zwaarmoedige mensen zo graag alleen zijn. Ik zal je de reden zeggen. Ten eerste: de verstoorde lichaamssappen veranderen hun gemoed, hun stemming en hun neigingen zodanig dat ze niet meer zijn wie ze vroeger waren. Hun ziekte zelf keert zich af van alles wat vrolijk is en afleiding geeft.

Wie zich over hen verbaast, kan zich net zo goed verbazen dat ze ziek zijn. Dat zouden ze niet zijn als ze wisten hoe ze zichzelf konden

helpen. Maar de ziekte van de zwaarmoedigheid is zo hardnekkig, en voor iedereen behalve de zieken zelf zo onbekend, dat alleen Gods macht haar helemaal kan overwinnen; een andere genezing ken ik niet. Ten tweede kiezen ze ervoor om alleen te zijn omdat mensen meestal geen acht slaan op wat ze zeggen. Ze geloven hen niet en bespotten hen liever, zoals ze dat bij mensen met andere kwalen niet zo wreed doen. Niemand mag het iemand kwalijk nemen dat hij gezelschap mijdt, als zijn woorden daar niet het gewone vertrouwen krijgen dat anderen wel krijgen.

Ten derde, en dit is de voornaamste reden waarom mensen in nood en droefheid alleen willen zijn: ze denken meestal dat zij zijn uitgekozen als het doelwit van Gods bijzondere ongenoegen. Door hun scherpe lijden zijn ze vaak een schrik voor zichzelf en een raadsel voor anderen. Het breekt hun hart om te zien hoe diep ze zijn gevallen en hoe zwaar ze worden gedrukt, terwijl ze vroeger net zo zorgeloos, vrolijk en hoopvol waren als anderen. Job 6:21: “gij hebt gezien de ontzetting, en gij hebt gevreesd.” Ps. 71:7: “Ik ben velen als een wonder geweest.” Meestal vinden anderen het ook niet prettig om bij hen te zijn. Ps. 88:18: “Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan; mijn bekenden zijn in duisternis.”

Bij de vrienden van Job was dat anders. Zij hadden hem vroeger gekend als een gelukkig man en hadden hem zo voorspoedig gezien. Nu zagen ze hem zo arm en ongelukkig, in zo’n droevige, verlaten toestand, en dat greep hen heel diep aan. Die arme man was zo veranderd dat ze hem niet herkenden. Job 2:12-13: “En toen zij hun ogen van verre ophieven, kenden zij hem niet, en hieven hun stem op, en weenden; daartoe scheurden zij een ieder zijn mantel, en strooiden stof op hun hoofden naar den hemel. Alzo zaten zij met hem op de aarde, zeven dagen en zeven nachten; en niemand sprak tot hem een woord, want zij zagen, dat de smart zeer groot was.” Zo beschrijft de profeet ook iemand die zwaar lijdt in zijn geest: “Hij zitte eenzaam,

en zwijge stil", Klaagl. 3:28. — Timothy Rogers (1660-1729), in "A Discourse on Trouble of Mind, and the Disease of Melancholy".

Vers 8

"Mijn vijanden smaden mij." Plutarchus zegt terecht dat smaad een mens dieper raakt dan andere vormen van onrecht. Als je al lijdt, is laster bovendien nog scherper en pijnlijker, want wie lijdt, verdient juist medelijden in plaats van spot, zo schrijft hij. — Mollerus.

Vers 8

"Mijn vijanden smaden mij", enz. Ben ik waar zij zijn, dan schelden ze me recht in mijn gezicht uit. Ben ik niet bij hen, dan lasteren ze me achter mijn rug. Ze doen dat ook niet maar bij vlagen, zodat ik even op adem zou kunnen komen. Nee, ze spuwen de hele dag hun gif. En ze komen niet een voor een, wat nog hoop op weerstand had gegeven. Ze sluiten verbonden en smeden bondgenootschappen tegen mij. Om die verbonden sterker en moeilijker te verbreken te maken, zweren ze er een eed op en nemen ze het sacrament erbij.

Tel nu al deze ellende maar bij elkaar op. Begin met mijn vasten. Neem dan mijn zuchten, en voeg mijn waken erbij. Dan komt de schaamte dat mensen in gezelschap vol verbazing naar me kijken, en de troosteloosheid van alleen en verlaten zitten. Tel ten slotte ook de wrok en de boosaardigheid van mijn vijanden erbij, die mij niet met rust laten. Is het dan een wonder dat al deze ellende samen mij helemaal ellendig maakt? Is het een wonder dat ik niets dan vel over been ben? Een verstandig stuk vlees blijft immers niet zitten op een lichaam dat zoveel ellende moet doorstaan. — Sir R. Baker.

Vers 8 (laatste zinsdeel)

Wie "bij iemand zweert", maakt van zijn naam een vloek, een woord waarmee men anderen iets kwaads toewenst (Jes. 65:15; Jer. 29:22; 42:18). — Carl Bernard Moll, in Lange's Commentary.

Vers 9

"Want ik eet as als brood." Dat brood is inderdaad vreemd. Maar nog vreemder is dit: eerst klaagde hij dat hij vergat zijn brood te eten, en nu eet hij plotseling as als brood. Was het niet beter geweest als hij dat brood maar was blijven vergeten, tenzij onthouden meer de moeite waard was? Want niets in de natuur is zo ongeschikt om te eten als as. Het is erger dan het gras van Nebukadnezar. — Sir R. Baker.

Vers 9

"En vermeng mijn drank met tranen." Vind je zijn brood slecht? Zijn drank is nog erger, want hij vermengt zijn drank met tranen. En wat zijn tranen anders dan zoute, brakke vochten? Is pekel een goede drank om je dorst mee te lessen? Kunnen we hier niet zeggen dat het middel erger is dan de kwaal? Zou het niet beter zijn om elke dorst te verdragen, dan hem met zo'n drank te willen lessen? Is het niet jammerlijk dat je niets anders in je maag kunt gieten dan wat uit je ogen is getrokken?

Toch: wie is er beter aan toe? Niemand zondigt immers anders dan om er plezier van te hebben. Maar zonde laat zich niet zo bedrijven. Wie zondigt, mag er namelijk zeker van zijn dat hij vroeg of laat duizendmaal meer ellende van heeft dan hij ooit plezier had. Alle zonde is een soort overlading van de maag. Je kunt alleen voorkomen dat zij dodelijk wordt door streng dieet te houden: as eten als brood en je drank met tranen vermengen. O mijn ziel, zijn dit de werken van bekering bij David, waar vinden we dan buiten hem nog een boetvaardige op de wereld? Praten over bekering doet iedereen gemakkelijk, het ligt op ieders lippen. Maar waar is iemand die as eet als brood en zijn drank met tranen vermengt? — Sir R. Baker.

Vers 10

"Want Gij hebt mij verheven, en mij weder nedergeworpen." Hoog hebt U mij gezet, want wat mijn redelijke ziel betreft, hebt U mij naar Uw beeld gemaakt. Door Uw genade kan ik met lichaam én ziel de eeuwige vreugden van de hemel beërven, als ik hier naar Uw geboden leef. Wat kunt U mij, Heere, nog meer geven dan het genot van U, Die alles in allen bent? Hoger dan eeuwige zaligheid kunt U mij niet optillen. Maar helaas, daarna hebt U mij weer laten vallen, want mijn edele ziel hebt U samengebonden met een aards, zwaar en broos lichaam.

Dat zware gewicht trekt mijn gemoed en mijn hart weg van de gedachte aan Uw goedheid en van het goede doen. Het sleurt me mee naar allerlei ondeugden en naar het najagen van wat tijdelijk is, zoals de aard van dat lichaam nu eenmaal is; zo'n aardse woning houdt het verstand neer. U zette mij als het ware boven de wind, en gaf mij toch een heel diepe val (Job 30:22). In de schepping sta ik boven alle andere schepselen op aarde, bijna gelijk aan de engelen. Maar in deze staat hebt U daar een knoop aan vastgelegd: als ik zelfs maar het geringste van Uw geboden overtreed, zal ik de verdoemenis dragen. Zonder Uw voortdurende barmhartigheid en hulp sta ik er in dit opzicht dus slechter voor dan welk redeloos dier ook, want bij dat dier sterft het leven of de ziel samen met het lichaam. — Sir Anthony Cope (1551).

Vers 10

"Want Gij hebt mij verheven, en mij weder nedergeworpen." Zo wilde God dat ik met meer kracht neerkwam. Significatur gravissima collisio (er wordt een zeer zware botsing aangeduid). De profeet klaagt God hier niet aan als wreed; hij beklaagt zijn eigen ellende. Miserum est fuisse felicem (het is geen kleine ongelukkigheid gelukkig te zijn geweest). — John Trapp.

Vers 11 (eerste zinsdeel)

"Mijn dagen" (de tijd van mijn leven) "zijn als een uitgerekte schaduw". Het is de lange schaduw van de avond, die zegt dat de nacht dichtbij komt. Het beeld wordt niet strikt uitgewerkt, maar het roept op een mooie manier de bedoelde gedachte op. — Thomas J. Conant.

Vers 11 (laatste zinsdeel)

In het Hebreeuws is het woord "en ik" bewust gezet tegenover "Maar Gij", Ps. 102:12. — A. R. Fausset.

Vers 13

"Gij zult opstaan, Gij zult U ontfermen", enz. Tu miserebere (U zult U ontfermen). Dat "U zult" klinkt zoals de Sunamitische vrouw tot de profeet sprak, toen zij zijn voeten vastgreep, ook al probeerde Gehazi haar weg te duwen: Vivit Dominus (zo waarachtig de Heere leeft), "Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten!" Zo sprak ook Jakob tot de engel, nadat hij de hele nacht met hem had geworsteld: Non dimittam (ik zal U niet loslaten) tot ik een zegen van U heb ontvangen. Uit "A Sermon at Paules Crosse on behalfe of Paules Church, March 26, 1620. By the B. of London". — John King.

Vers 13

"De tijd." Voor Gods grote werken bestaat een vastgestelde tijd. De machten van de duisternis mogen hun uur hebben, maar God neemt dan Zijn uur. Voor de onthulling van Zijn barmhartigheid heeft Hij een tijdstip vastgesteld, en geen seconde later komt Hij. Wanneer is dat? Ps. 102:9, enz. Dat is het moment waarop zij "as eten als brood en hun drank met tranen vermengen". Het is wanneer zij zich het diepst verootmoedigen en Gods dienaren een diepe liefde voor de gemeente voelen. Hun nederige, vurige liefde is dan zo sterk dat ze zelfs aan haar puinhopen hangt. Ze verlangen en smachten er hevig naar dat zij hersteld wordt. De Joden in de ballingschap smachtten zelfs naar het stof van de tempel. Ps. 102:14: "Want Uw knechten heb-

ben een welgevallen aan haar stenen, en hebben medelijden met haar gruis."

Dat woord "want" laat zien waarom zij meenden dat de gezette tijd was aangebroken. Gods gezette tijd is dus de tijd waarin de gemeente het meest gelooft, het meest nederig is, het meest hecht aan Gods belang in haar en het meest oprecht is. Zonder geloof kunnen we niet gepast om barmhartigheid vragen. Zonder nederigheid zijn we niet in staat haar te ontvangen. Zonder liefde kunnen we haar niet op waarde schatten. Zonder oprechtheid kunnen we er niets goeds mee doen. In tijden van uiterste nood groeien deze eigenschappen en worden ze geoefend. — Stephen Charnock.

Vers 14

"Want Uw knechten hebben een welgevallen aan haar stenen." Zij blijven dus aan haar verknocht en kijken met diepe liefde naar haar, ook al ligt zij nu in puin. Jeruzalem zelf geeft tot op de dag van vandaag een ontroerende illustratie bij deze tekst. Er is reden om te denken dat een flink deel van de onderste muren rond de huidige Omarmoskee, die op de plek van de oude Joodse tempel staat, nog hetzelfde is als bij de tempel van Salomo. Zeker de zuidelijke, de westelijke en de oostelijke kant zijn waarschijnlijk dezelfde. Op één plek zijn de resten van deze oude muur het grootst en het zwaarst: daar rijzen twee lagen metselwerk van reusachtige steenblokken dertig voet de hoogte in. Daar bevindt zich wat de Klaagmuur van de Joden wordt genoemd.

"Hier", zegt dr. Olin, "aan de voet van de muur, ligt een open plein, geplaveid met platte stenen. Elke vrijdag komen de Joden hier samen, en op andere dagen in kleiner aantal, om te bidden en te treuren over de verwoesting van hun heilige plaatsen. Joden noch christenen mogen de Haram binnengaan, want die is gewijd aan de islamitische eredienst. Dit stuk muur is het dichtste punt waar zij kunnen komen bij de plek in het verboden gebied waar volgens hen precies de oude

tempel stond. Zorgvuldig vegen ze de stenen schoon. Hun schoenen laten ze achter, want het is voor hen heilige grond. Ze staan of knielen met hun gezicht naar de oude muur. Zwijgend staren ze naar de eerbiedwaardige stenen, of ze storten hun klachten uit met halfonderdrukte maar hoorbare stemmen.

"Voor mij was dit altijd een ontroerend gezicht. Ik ging er steeds opnieuw heen om van dit weemoedige en toch bekoorlijke schouwspel te genieten en met hen mee te voelen. De arme mensen snikten soms hardop. Nog altijd vonden ze tranen om te huilen over de verwoesting van hun 'schone huis'. 'Indien ik u vergeet, o Jeruzalem! zo vergete mijn rechterhand zichzelve! Mijn tong kleve aan mijn gehemelte, zo ik aan u niet gedenke, zo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap!'" — Kitto's Pictorial Bible.

Vers 16

"Als de HEERE Sion zal opgebouwd hebben, in Zijn heerlijkheid zal verschenen zijn." God is zó eerlijk tegenover Zijn volk dat Hij Zijn eigen heerlijkheid als onderpand bij hen in bewaring geeft, als zekerheid voor hun veiligheid. Zijn heerlijkheidsgewaden liggen opgeborgen in hun welvaart en behoud. Hij zal Zich niet in al Zijn pracht en koninklijke majesteit laten zien, ja Hij kan dat niet, voordat Hij alles heeft voltooid wat Hij Zich aan barmhartigheid voor Zijn volk had voorgenomen. Het behaagt Hem het tijdstip waarop Hij voor de wereld in volle heerlijkheid verschijnt uit te stellen, tot Hij hen werkelijk heeft bevrijd.

Dan komen Hij en zij samen op dezelfde dag in hun heerlijkheid tevoorschijn: "Als de HEERE Sion zal opgebouwd hebben, in Zijn heerlijkheid zal verschenen zijn." De zon is altijd stralend, ook op de meest bewolkte dag. Maar pas als zij de wolken heeft weggejaagd die haar voor de wereld beneden verbergen, ziet men dat. Zo is God ook vol heerlijkheid wanneer de wereld Hem helemaal niet ziet. Pas als Zijn barmhartigheid, waarheid en trouw schitteren in de redding van Zijn

volk, wordt Zijn heerlijkheid ook zichtbaar. Wat moet het je beschamen, christen, als je niet oprecht streeft naar de heerlijkheid van je God! Hij houdt zoveel van jou, ja van al Zijn kinderen, dat Hij Zijn eigen heerlijkheid en jouw geluk samen in één schip heeft gezet. Nu kan Hij het ene niet verliezen en het andere redden! — William Gurnall.

Vers 16

"Als de HEERE Sion zal opgebouwd hebben, in Zijn heerlijkheid zal verschenen zijn." Waarom verschijnt de Heere juist bij dit werk zo glansrijk, en bij geen enkel ander? Daar zijn twee redenen voor. Ten eerste: dit werk behaagt Hem oneindig. Mensen kiezen kleding en gedrag die passen bij het werk dat ze moeten doen. Toen de vrouw van Tekoa met een droevige boodschap op pad ging, moest zij zich voordoen als iemand in rouw. En David bedekte zijn gezicht en trok rouwkleding aan toen hij een bedroefde tocht ondernam. Maar gaat Salomo zich laten kronen, dan komt hij in al zijn koninklijke luister. En een bruid tooit zich prachtig wanneer ze gaat trouwen.

Zo doet ook de Heere. Neemt Hij een werk op Zich waar Hij geen vreugde in heeft, dan trekt Hij Zijn rouwkleding aan. Hij hult Zich dan in een wolk en bekleedt ook de hemelen met zwartheid. Moet Hij Zijn vreemde werk van het oordeel doen? Dan treurt Hij en zegt Hij: "Hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm? u overleveren, o Israël? Hoe zou Ik u maken als Adama, u stellen als Zeboïm? Mijn hart is in Mij omgekeerd, al Mijn berouw is te zamen ontstoken." Hos. 11:8.

Maar de bouw van Sion behaagt Hem oneindig, want Sion is voor Hem als Zijn oogappel. Hij kocht Sion tegen een hoge prijs, met Zijn eigen bloed. Hij draagt Sion in Zijn boezem en is verrukt over haar. Sion is Zijn liefde, Zijn duif, Zijn schone. Sion heeft Hij uitgekozen. Haar poorten zijn Hem dierbaarder dan alle woningen van Jakob. Het werk behaagt Hem zo, dat het niet verbaast dat Hij Zijn mooiste kleren aantrekt als Hij Sion gaat opbouwen en tooien. De tweede reden

is dat alle eer die Hij in eeuwigheid verwacht, uit dit ene werk moet voortkomen: de bouw van Sion.

Dit ene werk wordt voor eeuwig het enige gedenkteken van Zijn heerlijkheid. Deze prachtige wereld, deze hemel en aarde die je ziet en waarvan je het gebruik geniet, is alleen neergezet als een winkel, een werkplaats. Ze blijft maar een week staan, zes- of zevenduizend jaar (bij de Heere zijn "duizend jaren als een dag"). Als Zijn werk klaar is, haalt Hij dit stuk klei weer neer. Daar verwacht Hij geen andere heerlijkheid van dan van een Kabul, een land van modder, een herdershut of een wonderboom die in één nacht opschiet en in één dag verdort.

Maar Sion bouwt Hij op met een hoger doel. Zij moet voor altijd de woonplaats zijn van Zijn heiligheid en eer. Zij is Zijn hoofdstad en Zijn tempel, het huis waar Zijn vuur brandt en Zijn oven staat, Zijn hof en Zijn schitterende, hoge troon. Daarom staat Zijn heerlijkheid hier sterk op het spel. Toen Nebukadnezar een stad wilde voor de eer van zijn rijk en de roem van zijn majesteit, liet hij er een indrukwekkend bouwwerk van maken. Salomo maakte zijn hele koninkrijk rijk en glansrijk. Maar zijn hof en vooral zijn troon maakte hij tot iets heel anders, zó statig dat geen ander koninkrijk iets dergelijks had. Geen wonder dus dat Hij in Zijn heerlijkheid verschijnt als Hij bouwt aan wat, mogen we vrijuit zeggen, eens zo schitterend zal worden als Zijn wijsheid het maar kan ontwerpen en Zijn macht het maar kan uitvoeren. — Stephen Marshall, in een preek voor het zeer eerbiedwaardige Hogerhuis, getiteld "God's Master-Piece", 1645.

Verzen 16-17

"Zal bouwen" — "zal verschijnen" — "zal Zich wenden" — en "zal niet verachten". In de grondtekst staan al deze toekomstige werkwoorden in de tegenwoordige tijd: bouwt, verschijnt, wendt Zich en veracht niet. De psalmist is zo zeker van de afloop van de zaak dat hij erover

spreekt alsof het nu al gebeurt, terwijl het nog moet komen. — Samuel Horsley.

Vers 17

"Hij heeft Zich gewend tot het gebed der verlatenen", enz. Hier worden de mensen "de verlatenen" genoemd. Het Hebreeuwse woord dat hier met "verlatenen" is vertaald, betekent eigenlijk myrica, een lage struik, humiles myrica: laag struikgewas dat in woestenijen groeit. Sommigen denken aan jeneverstruiken, anderen aan een soort wilde tamarisk. Het was in ieder geval een armzalig, wild struikje, dat nergens anders groeide dan op een verlaten en eenzame plek. Soms wijst het woord in de tekst ook op de woestijnen van Arabië, het zandige woestijngebied van Arabië, een armzalige wildernis. Wordt dit woord op mensen toegepast, dan betekent het altijd: mensen die in de steek zijn gelaten, verachte mensen, mensen die alles kwijt zijn wat hen kon troosten.

Misschien hebben ze nooit kinderen gehad, of hun kinderen zijn hun ontnomen en al hun troost is hun afgenomen. Zij zijn volkomen alleen achtergebleven, als dorre heide in een verlaten, huilende wildernis. Over deze mensen spreekt mijn tekst: de Heere zal het gebed van "de verlatenen" aanzien. Zo was het nu met de gemeente van God gesteld toen zij dit gebed opzond. En toch voorzei zij in geloof dat God een zo heerlijk antwoord zou geven. ... Hier ligt ook een les van bijzondere troost voor elke bedrukte ziel. Het verzekert haar dat God haar gebeden en smekingen met liefde aanziet.

Vaak heb ik gezien dat juist zulke arme verlatenen, die zichzelf zeer laag achten, van alle mensen het meest verlangen om de gebeden van hun vrienden te vragen en te krijgen. Zien ze iemand met gaven, met vrede, met een blij gemoed, met vrijmoedigheid en kracht om zijn plichten te doen? O, wat zijn ze dan blij met het gebed van zo iemand! "Ik smeek u, wilt u voor mij bidden? Wilt u mij gedenken voor de troon der genade?" Maar in werkelijkheid zouden al die men-

sen, als ze er goed over nadachten, juist liever de armen en verlatenen als voorbidders kiezen. Want wie God ook veronachtzaamt, naar de roep van de verlatenen en de armen luistert Hij zeker. Daarom, bedrukte ziel, die door stormen heen en weer wordt geslingerd en denkt dat de Heere je helemaal heeft verworpen: blijf je ziel voor Hem uitstorten. Hij heeft je trouw beloofd dat je beloond wordt: Hij zal het gebed van de verlatenen aanzien. — Stephen Marshall, in een preek getiteld "The Strong Helper", 1645.

Vers 17

"Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen, die gans ontbloot is." Merk op dat hij de verlossing en het herstel van het volk toeschrijft aan de gebeden van de gelovigen. Dat herstel is werkelijk een vrije gave, die helemaal afhangt van Gods barmhartigheid alleen. Toch schrijft God het Zelf vaak toe aan onze gebeden. Zo wekt Hij ons op en maakt Hij ons nog ijveriger in het bidden. — Mollerus.

Vers 17

"Het gebed desgenen, die gans ontbloot is." Wie alles kwijt is, weet hoe hij moet bidden. Hij heeft helemaal geen leraar nodig; zijn ellende leert hem op wonderlijke wijze bidden. Laten we onszelf als verlaten kennen, zodat we weten hoe we moeten bidden. Verlaten, want zonder kracht, zonder wijsheid, zonder de juiste invloed, zonder ware gelukzaligheid, zonder het juiste geloof, zonder volledige toewijding, zonder kennis van de Schriften, zonder gerechtigheid. Deze woorden vormen de inleiding op een profetie over heerlijke dingen die in de laatste tijden te zien zullen zijn, en ze hangen er direct mee samen.

We zeggen vurig te verlangen naar de vervulling van die wonderlijke dingen. Maar bieden we wel het gebed van de verlatenen aan? Lijkt de gemeente als geheel niet nog altijd te veel op de gemeente van Laodicea? Als we veel van haar daden en wegen eerlijk uitleggen, komen dan niet deze woorden naar boven: "Ik ben rijk, en verrijkt geworden,

en heb geens dings gebrek"? En krijgen haar gebeden dan niet dit verwijtende antwoord: "gij weet niet, dat gij zijt ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt." "Je tijdelijke rijkdom is nog geen geestelijke rijkdom. Hoe je er geestelijk voor staat, is het omgekeerde van de wereldse voorspoed die je het hoofd op hol heeft gebracht. Ik raad je aan bij Mij goud te kopen dat in het vuur gelouterd is. Geef al je waardeloze goud, want het is waardeloos zolang je het bij je houdt. Geef het aan Mijn armen, dan geef Ik je echt goud: een besef van je ellende en kleinheid, een honger naar genade, reinheid en bruikbaarheid, liefde voor je medemensen, en Mijn liefde, uitgestort in je hart." — George Bowen.

Vers 17

"Niet versmaad hebben hunlieder gebed." Op hoeveel plaatsen heeft het gebed niet in de allergrootste nood geholpen, bij mensen die de Heere in dit grote werk dienden? Tot nu toe heeft het gebed het koninkrijk gered. Ik weet nog hoe onze vijanden hoogmoedig opschepten, nadat wij Bristol en de Vies kwijt waren. Ze stuurden toen zelfs naar andere koninkrijken een zegevierend geschrift, waarin ze verklaarden dat nu alles hun toebehoorde. Tussen veel andere stoute uitspraken stond er een met deze strekking: Nil restat superare Regem, enz. Je kon dat op twee manieren lezen.

Eén: voor de Koning blijft niets meer over om te overwinnen, behalve de gebeden van een paar fanatici. Of anders: er is niets meer wat de Koning nog kan overwinnen, behalve de gebeden van een paar fanatici. Al het andere was verloren en alles was nu van hen. En we stonden er toen werkelijk slecht voor. Onze vestingen waren genomen en onze legers waren weggesmolten. De meesten van ons hadden van angst geen moed meer. Grote groepen mensen vluchtten het land uit. Velen gaven de zaak op als hopeloos en sloten vrede in Oxford. Bijna niets bleef er ons over dan preces et lachrymae (gebeden en tranen).

Maar gezegend zij God: het gebed werd niet overwonnen! Ze hebben ervaren dat het de muur is die het moeilijkst te beklimmen valt, het leger dat het moeilijkst te verslaan is. Tot vandaag toe heeft het ons bewaard. Het bracht onverwachte hulp en gaf ons vele overwinningen en reddingen waar we helemaal niet op hoopten. Laten we dan, onder God, de kroon op het hoofd van het gebed zetten. Edelen en eerbiedwaardigen, neem er allemaal genoegen mee dat het zo is. Het doet niemand van jullie tekort in de lof die jullie verdienen; God en mensen zullen jullie geven wat jullie toekomt.

Velen van jullie hebben eervol gehandeld, maar het gebed overtreft jullie allemaal. Dat is ook helemaal niets nieuws, want bij de bouw van Sion kreeg het gebed altijd de eerste plaats. God heeft verschillende werken voor verschillende mensen en tijden bewaard. Maar in alle tijden en bij alle mensen was het gebed het belangrijkste hulpmiddel, vooral bij het opbouwen van Sion. — Stephen Marshall.

Vers 17

"Niet versmaad hebben hunlieder gebed." Hij zal dus luisteren naar het verzoek van de armen en hun smeekbeden niet afwijzen. Maar wie gelooft dat? Is het aannemelijk dat God in Zijn heerlijkheid Zijn aandacht geeft aan zulke kleine dingen als naar armen luisteren? Kan het samengaan met de eer van Zijn heerlijkheid dat Hij verzoekschriften leest, en dan nog wel van mensen die in forma pauperis (als armen) komen? Bij mensen is het inderdaad nauwelijks te geloven. Wie het tot eer heeft gebracht, blijft uit de buurt van de armen en vindt het een stap terug om omlaag te kijken.

Maar bij God is het wel te geloven. Hij rekent het tot Zijn heerlijkheid om oog te hebben voor wie geen heerlijkheid heeft. Hij is de Allerhoogste en toch kijkt Hij tot in de laagste diepten. Wie het meest wordt veracht, is Hem het meest dierbaar. Zo deed ook Christus nadat Hij verheerlijkt was en in Zijn heerlijkheid was verschenen. Toen liet Hij de grootste nederigheid zien: Hij waste de voeten van de dis-

cipelen. Petrus stond versteld van Zijn nederigheid, net zoals hij eerder versteld had gestaan van Zijn heerlijkheid. — Sir R. Baker.

Vers 18

"Zal den HEERE loven." God belooft lof en eer te ontvangen van het volk dat Hij in Zijn barmhartigheid uit een lage en geringe toestand haalt. Onze bedorven natuur is namelijk zo zelfzuchtig dat we God snel vergeten zodra we iets zijn of iets doen. Dan offeren we aan onze eigen netten en branden we wierook voor ons eigen garen. Als God dus een volk vindt dat Hem vertrouwt of looft, moet het "een ellendig en arm volk" zijn (Zef. 3:11-13; Ps. 22:22-25), of een volk dat uit zo'n toestand is gehaald.

Zo'n volk waardeert vrije genade het allermeest. Lees de hele Schrift maar door. Dan zie je dat alle lofzangen en bevrijdingsliederen voor God voortkwamen uit een volk dat zo over zichzelf dacht. Het waren mensen die tot niets waren gemaakt, maar die God in Zijn barmhartigheid van de poorten van de dood had teruggehaald. Meestal gaven ze God pas de eer die Zijn naam toekomt toen ze zo over zichzelf dachten. — Stephen Marshall.

Vers 18

Uitleggers merken bij deze tekst op dat deze verloste gemeente niet aan zichzelf denkt. Ze denkt niet aan haar eigen gemak, plezier, rijkdom of winst, en ook niet aan wat deze verlossing haar verder zou kunnen opleveren om haar leven gemakkelijk of zoet te maken. Al haar gedachten en moeite gaan juist naar één vraag: hoe de generatie van nu en de generaties die volgen God er alle eer voor kunnen geven. ... Er zijn drie bijzondere redenen waarom dit het grote werk is van het geredde en bevrijde volk van de Heere. Het is ook de reden

waarom zij niet anders kunnen dan zich ervoor inzetten om Hem groot te maken.

1. Ten eerste weten zij heel goed dat de Heere voor Zichzelf niets heeft achtergehouden dan alleen Zijn heerlijkheid. Alle weldaden die Hij geeft, geeft Hij aan hen. Alle zoetheid en honing die erin zit, mogen zij eruit zuigen. Maar Zijn heerlijkheid en Zijn lof zijn van Hemzelf, en die heeft Hij helemaal voor Zichzelf bewaard. Daarover waakt Hij met jaloersheid. Ze mogen niet worden ontkend, verduisterd of verkleind, en er mag op geen enkele manier ook maar de minste inbreuk op worden gemaakt. Heel Gods volk weet dat van Hem. Daarom kunnen ze niet anders dan zich echt inspannen om die heerlijkheid voor Hem te bewaren.
2. Ten tweede weten ze dat God op dit punt jaloers is, en bovendien dat dit het enige werk is dat Hij hun heeft toevertrouwd.

Daarom heeft Hij hen uit alle volken van de wereld voor Zichzelf apart gezet. Ze zijn Zijn eigen volk, met precies dit doel: dat ze Hem alle eer en lof geven voor Zijn barmhartigheid. “Ik heb hem geschapen” (zegt God), “Ik heb hem geformeerd en gemaakt tot Mijn heerlijkheid.” Jes. 43:7. Dit is de wet van Zijn nieuwe schepping. In hen werkt die wet even sterk als de wet van de natuur, de eerste schepping, in al Zijn andere werken werkt. Daarom worden de harten van alle heiligen, met een heilige, geestelijke vanzelfsprekendheid (als ik het zo mag zeggen), gedreven om God de eer te geven.

Het gaat even natuurlijk als stenen naar het middelpunt vallen of vuur omhoog vliegt. Het zit diep in hun hart en is er helemaal ingegroeid. Het werk van de genade heeft hen daarvoor gevormd. Ze kunnen niet anders dan zich inspannen om God groot te maken. Daarvoor hebben ze immers hun geestelijke leven en al hun andere voorrechten gekregen.

1. Ja, de derde reden: ze weten dat hun eigen belangen nauw verbonden zijn met Gods heerlijkheid en dat ze er nooit iets bij ver-

liezen. Krijgt God in een van Zijn werken geen lof, dan missen zij hun troost. Maar wint God, dan verliezen zij zeker niets. Wordt er iets over het hoofd van Christus uitgegoten, welke zalf van lof of heerlijkheid ook, dan loopt die in de juiste mate omlaag tot aan de zomen van Zijn kleed. Je krijgt alleen zoetheid, troost, lof of heerlijkheid voor jezelf door alles te geven aan Hem aan Wie het alleen toekomt.

Hij zal Zijn heerlijkheid nooit weggeven. Ik bedoel de eer om de bron te zijn, de eerste, hoogste en oorspronkelijke Gever van alle goed. Toch krijgen zij de eer van werktuigen en van medewerkers met Hem, en dat is eer en lof genoeg. — Stephen Marshall.

Vers 18 (eerste zinsdeel)

Calvijn geeft deze vertaling: "Dit zal opgetekend worden voor de komende geslachten". Hij merkt op: "De psalmist wil zeggen dat dit een gedenkwaardig werk van God is, dat men niet zal vergeten. De lof erover zal worden doorgegeven aan latere eeuwen. Veel dingen verdienen lof en worden toch snel vergeten. Maar de profeet zet de redding van de gemeente, waar hij om smeekt, apart van gewone weldaden. Met het woord 'optekenen' bedoelt hij dat dit verhaal waard is om een vaste plaats te krijgen in de openbare archieven. Zo zou de herinnering eraan worden overgedragen aan de generaties die nog komen."

Vers 18

"Dat zal geschreven worden." Het geheugen van een mens houdt niets zo vast als een onrecht dat hem wordt aangedaan. Het laat niets zo snel los als een weldaad die hem wordt bewezen. Daarom wil God dat Zijn gaven op schrift worden gezet, zodat ze niet in vergetelheid raken. — Le Blanc.

Vers 20

"Om het zuchten des gevangenen te horen." God merkt niet alleen de gebeden van Zijn bedrukte volk op, de taal van de genade. Hij hoort zelfs hun zuchten, de taal van de natuur. — Matthew Henry.

Vers 20

"Kinderen des doods." Dat zijn mensen die in hun gevangenschap zoveel ellende meemaken dat het duidelijk is: hun wrede vijanden willen hen helemaal vernietigen. Of ze willen hen op zijn minst zo diep en ellendig laten wegzinken dat hun naam onder de volken van de aarde wordt uitgewist. — William Keatinge Clay.

Vers 24

"O mijn God." Laat je in een testament één woord weg, dan kan dat de hele nalatenschap bederven en alle hoop van een mens tenietdoen. Zo gaat het ook met dit ene woordje "mijn" (God): zonder dat woordje raakt de goddeloze de hemel kwijt.

Het wordt de dolk die zijn hart in de hel voor eeuwig doorboort. Hoeveel voldoening we in iets goeds vinden, hangt af van hoe nauw we ermee verbonden zijn. (Daarom smaakt eten ons meer dan kleren. En daarom geniet de heilige in de andere wereld méér van God dan in deze, omdat hij dan dichter bij Hem is.) Maar waar niets van jou is, is ook geen verbondenheid, en dus geen welbehagen. Voor de ziel weegt het woordje "mijn" even zwaar als het onmetelijke erfdeel zelf. In dat ene persoonlijke kastje ligt al onze troost opgeborgen.

Wijn in een glas doet het hart geen goed. Pas als hij in het lichaam is neergedaald, verblijdt hij. Wat de psalmist in God bezat, was de mond waarmee hij at van die heerlijke gerechten die hem zo bovenmate verrukten. Geen liefdesdrank had ooit zo'n sterke werking als dit voornaamwoord. Stel dat God tot de ziel zegt wat Achab tot Ben-Hadad zei: "Zie, ik ben de uwe en al wat ik heb". Wie kan dan beschrijven hoe het hart bij zulk nieuws van vreugde opspringt en bijna ver-

gaat van verlangen naar Hem! Anderen kunnen Zijn eer en voortreffelijkheid als vreemden bekijken.

Maar alleen deze heilige geniet van Hem, als een bruid. Luther zegt: "Veel godsdienst zit in voornaamwoorden." Inderdaad: onze hele vertroosting hangt aan dit ene voornaamwoord. Het is de beker die al onze kostbare, hartversterkende wateren bevat. Ik durf erom te wedden: de duivel, hoe slecht hij ook is, zou de hele wereld, als hij die kon geven, gewilliger afstaan dan hij haar ooit aan Christus aanbood voor Zijn aanbidding. Hij zou het doen om van God verlof te krijgen om die twee woorden uit te spreken: *mijn God*. Alle vreugden van de gelovige hangen aan deze ene snaar.

Breek die snaar af en alles is verloren. Soms heb ik eraan gedacht hoe David het als een suikerklontje onder zijn tong laat rollen. Hij wil niet dat de zoetheid te snel verdwijnt: "Ik zal U hartelijk liefhebben, o HEERE, mijn sterkte. De HEERE is mijn steenrots, en mijn bolwerk, en mijn Bevrijder, mijn God, mijn rotssteen, op Wien ik betrouw, mijn schild, en de hoorn mijner zaligheid, mijn hoog vertrek", Ps. 18:1-2. Dit voornaamwoord is de deur waardoor de Koning van de heiligen ons hart binnengaat, samen met Zijn hele gevolg van vreugden en vertroostingen. — George Swinnock.

Vers 24

"Neem mij niet weg" kun je nauwkeuriger weergeven met: "Neem mij niet op". Misschien denkt de psalmist hier aan Elia, die "opgenomen" werd. — Henry Cowles.

Vers 24

"Neem mij niet weg in de helft mijner dagen." Het woord betekent: "Laat mij niet opstijgen in de helft mijner dagen". Dat wil zeggen: voordat ik de gewone levensduur heb volgemaakt. "Opstijgen" betekent hier dus: afgesneden worden. Ook de beste mensen haalt de dood uit deze wereld weg, en dan gaan ze omhoog naar een betere.

In het woord “opstijgen” zit volgens sommigen een dubbele toespeling.

Ten eerste denk je aan graan dat de maaier in zijn hand neemt en dan op de stoppels neerlegt. Ten tweede denk je aan het licht van een kaars. Terwijl de kaars opbrandt, of terwijl opraakt wat het vuur voedt, stijgt dat licht op. Uiteindelijk gaat het uit en verdwijnt het. — Joseph Caryl.

Vers 24

“Uw jaren zijn van geslacht tot geslacht.” De psalmist zegt van Christus: “Uw jaren zijn van geslacht tot geslacht”, Ps. 102:24. De apostel past deze psalm op Hem toe, Hebr. 1:10. Laten we nauwkeurig nagaan hoe Hij door alle tijden heen heeft bestaan. We gaan stap voor stap, van punt tot punt, en kijken hoe de Schriften daar tot in de bijzonderheden mee overeenstemmen. We beginnen onze tijdlijn van Zijn bestaan bij de eerste schakel: het moment vlak voordat Hij in de wereld zou komen.

Eerste getuigenis: Hij bestond al op het allereerste ogenblik dat Hij zou worden ontvangen, vlak voor Zijn komst in de wereld. Hebr. 10:5 zegt het zo: “Daarom, als Hij in de wereld komt, zegt Hij: Een lichaam hebt Gij Mij toebereid.” Hebr. 10:7: “Zie, Ik kom om Uw wil te doen, o God.” Hier spreekt een Persoon die onderscheiden is van God de Vader. Hij zegt “Mij” en “Ik”. Hij is ook weer iets anders dan de menselijke natuur die Hij zou aannemen en die Hij een “toebereid lichaam” noemt. ... Naast die menselijke natuur, en vóór haar, bestond er dus al een goddelijke Persoon. Die was niet van deze wereld, maar kwam erin, “als Hij in de wereld komt, zegt Hij”, enz. Hij kwam om er deel van te worden en om Zich er te laten zien en kennen.

Tweede getuigenis: Hij was er vóór Johannes de Doper, hoewel Johannes enkele maanden eerder werd ontvangen en geboren. Ik som deze schakels in de tijd één voor één op, want de Schrift zelf noemt ze en geeft ze een bijzonder merkteken. Joh. 1:15: “Johannes getuigde

van Hem, en riep, zeggende: Deze was het van Wien ik zeide: Die na mij komt, is voor mij geweest, want Hij was eerder dan ik." Juist van dit eerdere bestaan legt Johannes met nadruk getuigenis af. Het gaat echt om bestaan, want hij geeft het op als reden waarom Hij hoger werd gesteld dan hijzelf: "want Hij was eerder dan ik."

Derde getuigenis: Hij bestond toen alle profeten schreven en spraken, 1 Petr. 1:11. Daar staat dat de Geest van Christus in alle profeten aanwezig was. Dat zegt ook Paulus, die van na Christus is: "Gij zoekt een proeve van Christus, Die in mij spreekt", 2 Kor. 13:3. Wiens Geest het ook was, Hijzelf of Hij Die Hem zond, Hij moet dus als zendende Persoon hebben bestaan.

Vierde getuigenis: Hij bestond in de dagen van Mozes. Dat zie je allereerst hieraan dat Hij het was Die in de woestijn werd verzocht: "En laat ons Christus niet verzoeken, gelijk ook sommigen van hen Hem verzocht hebben, en door de slangen zijn omgebracht", 1 Kor. 10:9. Christus werd door hen verzocht, zoals Hij nu door ons wordt verzocht. Het woordje *kai*, "ook gelijk", maakt dat helder. Het wijst bovendien naar de Engel Die met hen was meegestuurd, Ex. 23:20-21. In Hem was de naam van God, en als God kon Hij zonden vergeven, Ex. 23:21. Zie ook Hand. 7:35 en Hebr. 12:26.

Vijfde getuigenis: Hij bestond in en vóór de dagen van Abraham: "Waarlijk, waarlijk, Ik zeg u: Eer Abraham was, ben Ik", Joh. 8:58.

Zesde getuigenis: Hij bestond in de dagen van Noach, 1 Petr. 3:19. Daar schrijft Petrus over Christus dat Hij "naar het vlees gedood is, maar naar den Geest levend gemaakt". Petrus onderscheidt hier helder twee naturen, de goddelijke en de menselijke, net als Rom. 1:3-4 en andere plaatsen. Vervolgens verklaart hij hoe Christus door die goddelijke natuur, die hij "Geest" noemt en waarin Hij in Noachs tijd bestond, heenging en predikte tot de mensen van de oude wereld.

Hun zielen zitten nu in de gevangenis, in de hel. De woorden "naar den Geest" zijn niet gezegd om aan te geven wat levend werd gemaakt. Dat kunnen noch Zijn ziel noch Zijn Godheid zijn, want wat

niet dood was, wordt ook niet levend gemaakt. Ze wijzen aan Wie Hem levend maakte en waardoor dat gebeurde. Dat was niet Zijn ziel, maar Zijn Godheid. Bovendien is met Zijn Geest niet Zijn ziel bedoeld. Dan zou je namelijk moeten aannemen dat die ziel heeft gepredikt aan zielen in de hel (waar deze mensen zich bevinden). Maar waar niemand in staat is om het geloof aan te nemen, wordt niet gepredikt.

Petrus bedoelt het zo: de mensen uit Noachs tijd, tot wie gepredikt werd, waren op het moment dat hij schreef geesten in de gevangenis, dus in de hel. Daarom zet hij er ook "eertijds" bij: zij die eertijds ongehoorzaam waren in Noachs dagen. Deze woorden laten ons begrijpen dat Noach als dienaar die prediking uitvoerde, maar dat Christus het deed in Noach. Naar Zijn goddelijke Persoon was Hij aanwezig en ging Hij met hem mee, zoals Hij met Mozes en de gemeente in de woestijn meeging, en Hij predikte hun.

Zevende getuigenis: Hij was er al bij het begin van de wereld. "In den beginne was het Woord." Van dit Woord wordt hier niets anders gezegd: geen eigenschap en geen omschrijving. De zin houdt daarom op bij Zijn bestaan alleen: "Het was", en Hij was er toen, "in den beginne". Er staat niet dat Hij in het begin werd gemaakt, maar dat "Het was in den beginne". En dat begin is volstrekt, zonder enige beperking. Daarom bedoelt het Mozes' begin, Gen. 1:1, zoals ook de volgende woorden laten zien: "Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt".

En ook Joh. 1:10: de wereld waarin Hij kwam, was door Hem gemaakt. "Van het begin" betekent meestal: van de eerste tijden, de kindertijd van de wereld. Toen God dus begon te scheppen, was onze Christus er al. Dit wordt hier, in Joh. 1:14, afgezet tegen het moment waarop Hij vlees werd, zodat niemand dat voor Zijn begin zou aanzien. Daarmee komt Hebr. 1:10 overeen. Daar spreekt de schrijver over Christus en haalt hij Ps. 102:24 aan: "Gij, Heere, hebt in den beginne de aarde gegrond." Hij bestond toen dus zeker. Maar verder staat er in Ps. 102:24: "Uw jaren zijn van geslacht tot geslacht." Je ziet

het: we hebben alle geslachten sinds de schepping doorlopen en Zijn jaren in elk daarvan teruggevonden.

Maar dat zou misschien alleen over de geslachten van deze wereld kunnen gaan. Daarom voegt hij toe (zo legt Rivet het uit): "Voordat Gij de grond der aarde legde."

Achtste punt: we komen dus uit bij dit besluit. Hij is er al geweest vóór de schepping, ja van eeuwigheid af.

Maar negende punt: wil je Zijn eeuwigheid nog scherper zien? Kijk dan naar Hebr. 7:3. Daar noemt de schrijver Melchizedek, een voorafbeelding van Christus, en hij maakt hem in dit opzicht tot Zijn voorbeeld: "Zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsrekening, noch beginsel der dagen, noch einde des levens hebbende; maar den Zoon van God gelijk geworden zijnde, blijft hij een priester in eeuwigheid." Wat hij hiermee wil zeggen, is dit: wat Melchizedek *typice* was, dus als schaduwbeeld, dat is onze Christus echt en in wezen.

Tot slot komt daar nog Micha 5:2 bij: "En gij, Bethlehem Efratha! zijt gij klein om te wezen onder de duizenden van Juda? Uit u zal Mij voortkomen, Die een Heerser zal zijn in Israël, en Wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid." Daar spreekt hij onder het beeld van "uitgaan" duidelijk over twee geboorten van Christus. Eén keer werd Hij geboren als Mens, in Bethlehem, toen de tijd vervuld was. Daarnaast werd Hij geboren als Zoon van God, van eeuwigheid af. Als Zoon van God stammen Zijn uitgangen (dat is: Zijn geboorte) uit de eeuwigheid.

Het woord staat in het meervoud, "uitgangen", omdat het een *actus continuus* (voortdurende daad) is, die sinds de eeuwigheid elk ogenblik doorgaat. Zoals de zon op ieder moment licht en stralen voortbrengt, zo brengt God op ieder moment Zijn Zoon voort. Zo wordt aan de Persoon van Christus een tweevoudige eeuwigheid toegekend. De ene ligt nog voor ons, Hebr. 1:10, de andere ligt achter ons, hier in Micha 5:2. Zoals Ps. 90:2 van God Zelf zegt: "Van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God", zo geldt het ook van Christus. — Samengevat uit

T. Goodwin, Treatise on "The Knowledge of God the Father, and his Son Jesus Christ".

Vers 25

"Aarde gegrond, en de hemelen." De psalmist noemt hier de meest onwrikbare delen van de wereld, en de mooiste van heel de schepping. Zij zijn het minst aan bederf en verandering onderhevig. Zo wil hij Gods onveranderlijkheid duidelijk maken. Hemel en aarde zijn vaster dan de rest van de wereld en dan de schepselen die daaronder leven. De hemelen blijven precies zoals ze geschapen zijn. De kern van de aarde blijft vast. Na zoveel jaren zijn ze nog altijd net zo mooi en fris als in hun jeugd. Dat is zo ondanks alle veranderingen van de elementen: vuur en water worden immers vaak in lucht omgezet, en door die voortdurende omzetting blijft er van de lucht die eerst geschapen werd nog maar weinig over.

Toch valt de vastheid van aarde en hemelen niet te vergelijken met de onwankelbare vastheid van Gods wezen. Hun schoonheid kan niet tippen aan de heerlijkheid van Zijn wezen, en hun standvastigheid niet aan Zijn bestendigheid. — Stephen Charnock.

Vers 26

"Zij zullen vergaan." Hoe groter het verval, hoe groter de ondergang. Sommigen menen dat de vuurvloed niet verder zal reiken dan de watervloed. Het kan zijn dat alleen de aarde zal verbranden: zij is de slechtste gast aan tafel, de gezamenlijke afvoer van alle andere schepselen. Maar zullen ook de hemelen voorbijgaan? Misschien de lucht.

Maar de sterrenhemel, waarin God zulke beelden van Zijn heerlijkheid heeft gedrukt? Ja: *caelum*, *elementum*, *terra* (hemel, element, aarde), wanneer *ignis ubique ferox ruptis regnabit habenis* (het vuur overal woest zal heersen met losgeslagen teugels). De vorige vloed noemt men de winter van de wereld, de volgende de zomer van de wereld. Die eerste vloed kwam met een koud en nat element. De vol-

gende komt met een heet en droog element. Maar wat wordt er dan van de heiligen? Uit alles worden zij gered. Ze lopen, zoals die drie knechten, midden in die grote oven, de brandende wereld, en worden niet verschroeid.

Er is immers Eén bij hen om hen te verlossen: "de Zoon van God", Dan. 3:25, hun Verlosser. Maar zal alles dan volledig verdwijnen? Nee, hun wezen wordt eerder veranderd dan weggedaan. "Gij zult hen veranderen, en zij zullen veranderd worden": dus niet tenietgedaan. De begeerte verdwijnt, het wezen niet. De vorm gaat voorbij, de natuur blijft. Als we een oud kleed veranderen, maken we het niet kapot. We knappen het op, geven het een frisse beurt en laten het er nieuw uitzien. Ze gaan voorbij, maar vergaan niet. Het schuim wordt weggezuiverd, het metaal blijft.

Wat bedorven was, wordt vernieuwd. Alles wordt teruggebracht naar de oorspronkelijke schoonheid waarin het geschapen werd. "Het einde aller dingen is nabij gekomen", 1 Petr. 4:7: een einde van ons, een einde van onze dagen, een einde van onze wegen en een einde van onze gedachten. Als iemand maar kon zeggen wat Jobs bode zei: "Ik ben alleen ontkomen", dan was dat al iets. Of als hij maar een ark kon vinden, zoals Noach. Maar tegen die verzengende gloed is er geen ark die hen beschut. Er is alleen de boezem van Jezus Christus. — Thomas Adams.

Vers 26

"Als een kleed." De hele schepping is als een kleed. In dat kleed laat de Heere Zijn macht aan de mensen zien, als het ware aangekleed. Daarom staat van Hem in het bijzonder dat Hij Zich met licht bekleedt, als met een kleed. Tegelijk verbergt dat kleed Zijn macht. Zo is ook een mens verborgen achter zijn kleren. Dat is niet bedoeld om hem helemaal onzichtbaar te maken. Hij mag alleen niet volledig worden gezien, en ook niet precies zoals hij is. Het kleed laat de mens zien en we kennen hem eraan.

Maar het verbergt hem ook, zodat niemand hem helemaal en ten volle ziet. Zo staan de werken van de schepping tegenover God. Hij maakt ze in zoverre tot Zijn kleed of gewaad dat Hij erin enkele bewijzen van Zijn macht en wijsheid laat zien. Toch is Hij er ook in verborgen, want geen schepsel kan er de volle en volmaakte kennis van Hem uit halen. Er komt een tijd dat dit werk ophoudt. Dan onthult God al Zijn heerlijkheid aan Zijn heiligen. Zij kennen Hem dan volmaakt en zien Hem zoals Hij is, voor zover een geschapen natuur dat kan vatten.

Dan legt Hij de schepping opzij en vouwt Hij haar op, althans voor dit doel, even gemakkelijk als iemand een kleed wegdoet dat hij niet meer wil dragen of gebruiken. Dat zit in het beeld. — John Owen.

Vers 27

"Gij zijt Dezelfde." Gods wezen en alle volmaaktheden van Zijn natuur worden hier hetzelfde genoemd, zonder enige verandering van eeuwigheid tot eeuwigheid. Er staat dus niet alleen dat God eeuwig voortduurt. Er staat ook dat Hij daarin onveranderlijk is. Zijn eeuwigheid zit in de woorden "Gij zult blijven staan", en Zijn onveranderlijkheid in de woorden "Gij zijt Dezelfde." Dat "blijven staan" wijst zeker ook op onveranderlijkheid, niet alleen op eeuwigheid. Want wat blijft staan, verandert niet, en wat verandert, blijft niet staan. Maar de woorden "Maar Gij zijt Dezelfde", *hu*, zeggen het nog vollediger.

Hij zou niet Dezelfde kunnen zijn als Hij kon veranderen in iets anders dan wat Hij is. De psalmist schrijft daarom niet: U bent geweest of U zult zijn. Hij schrijft: U bent Dezelfde, zonder enige verandering. U bent Dezelfde, dat wil zeggen: dezelfde God, dezelfde in wezen en natuur, dezelfde in wil en voornemen. Alle andere dingen verandert U zoals het U goeddunkt. Maar Zelf bent U in elk opzicht onveranderlijk. Zelfs de kleinste, lichtste schaduw van verandering komt niet bij U. De psalmist doelt hier op de naam Jehova, Ik ben. Hij zegt niet al-

leen dat God onveranderlijk is, maar sluit ook al het andere uit van aandeel in die volmaaktheid. — Stephen Charnock.

Vers 28

"De kinderen Uwer knechten zullen wonen." Welke kinderen bedoelt de psalmist? De kinderen van hun vlees, of de kinderen van hun geloof? Volgens sommigen gaat het om kinderen met hetzelfde geloof als de godvrezende leraars en knechten van de Heere, door hen voor God gewonnen. Dan wijst het woord op het blijven bestaan van de gemeente, die in elke eeuw weer kinderen voor God zal voortbrengen. Gods volk vindt het een troost om een jong geslacht te zien opgroeien dat Zijn gedachtenis in de wereld levend houdt. Dan sterft de godsdienst niet met hen uit en breekt de lange keten van de gemeente niet af.

Deze uitleg is niet helemaal ongepast. Maar ik denk eerder aan de kinderen van hun lichaam, want dat is een zegen die vaak wordt beloofd. Zie Ps. 103:17: "Maar de goedertierenheid des HEEREN is van eeuwigheid en tot eeuwigheid over degenen, die Hem vrezen, en Zijn gerechtigheid aan kindskinderen." "Zullen wonen", "zullen bevestigd worden." Hoe moeten we dat verstaan? Sommigen denken dat het slechts *pro more foederis* gezegd is, naar de gewoonte van het verbond waaronder Gods volk toen leefde. In die tijd was de eeuwigheid nog duisterder geopenbaard en afgeschaduwd, door een lang leven of door de voortzetting van hun naam in hun nageslacht, een soort letterlijke onsterfelijkheid.

Het is duidelijk dat die zorg meespeelt, zoals je ziet in Ps. 37:28: "Want de HEERE heeft het recht lief, en zal Zijn gunstgenoten niet verlaten; in eeuwigheid worden zij bewaard." Maar hoe kan dat nu, terwijl zij net als anderen sterven? Kijk naar de tegenstelling, dan begrijp je het: "In eeuwigheid worden zij bewaard, maar het zaad der goddelozen wordt uitgeroeid." Zij worden bewaard in hun nageslacht. Kinderen zijn niets anders dan de ouders in veelvoud, en de ouders

die doorlopen. Het is *nodosa aeternitas* (een geknoopte eeuwigheid): als het leven van de vader helemaal is uitgelopen, wordt er een knoop gelegd, en het kind spint de draad verder.

Ik erken dat aardse zegeningen, zoals een lang leven en de belofte van een gelukkig nageslacht, in die bedeling van het verbond duidelijker zichtbaar waren. Toch zorgt God nog steeds voor de kinderen van Zijn volk. Veel beloften gaan in die richting, en ze horen bij de bediening van het evangelie. Nog altijd is dienst aan God de zekerste weg om een familie te laten voortbestaan, zoals zonde de kortste weg is om haar uit te roeien. Als het niet altijd zo uitpakt, dan toch meestal wel. Wij kunnen op dit gebied trouwens niet goed oordelen over hoe God het bestuurt.

We zien Zijn voorzienigheid maar in stukken en kunnen die niet goed aan elkaar passen. Maar op de dag van het oordeel ligt het hele weefsel van Gods handelen voor ons uitgespreid. Dan begrijpen we helder hoe de kinderen van Zijn knechten blijven en hun zaad bevestigd wordt. — Thomas Manton.

Vers 28

O, wat is de wereld dwaas! Ze probeert haar families blijvend te maken met kunstgrepen uit het recht. Daarmee kunnen ze misschien hun bezittingen laten voortbestaan, maar reikt dat ook zo ver dat hun nageslacht voortbestaat? Je kunt landerijen vastleggen voor erfgenamen, maar kun je ook erfgenamen vastleggen voor landerijen? Nee, dat weet God! Zo'n duurzaamheid kan alleen door God worden gegeven. Het is een voorrecht van Gods knechten alleen. Want "de kinderen Uwer knechten zullen wonen, en hun zaad zal voor Uw aangezicht bevestigd worden". Dat ook anderen zullen blijven bestaan, daarvoor heeft David geen enkele waarborg gegeven. — Sir R. Baker.

Titel

1. Wie bedrukt is, mag bidden.
2. Wie bedrukt is, hoort te bidden, ook als hij overweldigd is.
3. Wie bedrukt is, kan bidden. Het gaat er immers om dat je je klacht uitstort, niet dat je mooi spreekt.
4. Wie bedrukt is, wordt in het gebed aangenomen, want dit gebed is opgeschreven.

Verzen 1-2

Vijf stappen naar de genadetroon. De psalmist bidt om:

1. Gehoor: “Hoor mijn gebed.”
2. Toegang: “Laat mijn geroep tot U komen.”
3. Ontsluiering: “Verberg Uw aangezicht niet.”
4. Een luisterend oor: “Neig Uw oor.”
5. Antwoord. — C. Davis.

Verzen 1, 17, 19-20

Op deze verzen kan een boeiende preek worden gebaseerd.

1. De Heere wordt gesmeekt om te luisteren: Ps. 102:1.
2. Er is een belofte dat Hij zal luisteren: Ps. 102:17.
3. Er staat vastgelegd dat de Heere heeft geluisterd: Ps. 102:19-20.

Vers 2

1. In nood is gebed het meest nodig.
2. In nood wordt gebed het meest gehoord.
3. In nood wordt gebed het snelst verhoord: “Verhoor mij haastelijk.”

Of:

1. Gebed in de nood: “Ten dage”, enz.
2. Het gebed vanuit de nood: “Verberg Uw aangezicht niet.” Dat betekent niet: haal de beproeving weg, maar: blijf bij mij in de beproeving. Een vuurgloeiende oven is een paradijs als God daar bij ons is. — G. R.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Hij vraagt dat hij in zijn nood niet ook nog Gods aangezicht hoeft te missen.

1. Dat zou de nood duizendmaal zwaarder maken.
2. Hij zou dan geen kracht meer hebben om de nood te dragen.
3. Hij zou in de nood niet meer zo kunnen handelen dat God er eer van heeft.
4. Het zou de uitkomst van de nood kunnen bederven.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

1. Vaak hebben we snel antwoord nodig.
2. God kan zo antwoorden.
3. God heeft zo geantwoord.
4. God heeft beloofd zo te antwoorden.

Verzen 3-11

1. Waar het verdriet vandaan komt. (a) Het leven is kort. Ps. 102:3. (b) Lichamelijke pijn. Ps. 102:3. (c) Een neergeslagen geest. Ps. 102:4-5. (d) Eenzaamheid. Ps. 102:6-7. (e) Smaad. Ps. 102:8. (f) Vernedering. Ps. 102:9. (g) Gods aangezicht dat zich verbergt. Ps. 102:10. (h) Wegkwijnen. Ps. 102:11.
2. Wat het verdriet zo welsprekend maakt. (a) Het korte leven lijkt op “rook” die vervliegt. (b) Lichamelijke pijn voelt als vuur in de beenderen. (c) Een neergeslagen geest is “verdord gras”. Wie kan er

eten met een bedroefd hart? (d) Eenzaamheid lijkt op “de pelikaan in de wildernis, de uil in de woestijn en de mus op het dak”. (e) Smaad betekent omringd zijn door dwazen: “zij die tegen mij razen”. (f) Vernedering is “as eten als brood” en “tranen drinken”. (g) Als Gods aangezicht zich verbergt, word je opgetild om neergeworpen te worden. (h) Wegkwijnen is een schaduw die langer wordt en gras dat verdort. — G. R.

Vers 4

Verdriet zonder geloof laat ons vergeten de juiste middelen te gebruiken die ons kunnen steunen.

1. We vergeten de beloften.
2. We vergeten het verleden en wat we toen ervoeren.
3. We vergeten de Heere Jezus, ons leven.
4. We vergeten Gods eeuwige liefde. Dat leidt tot zwakte, moedeloosheid, enz., en moet worden vermeden.

Vers 6

Samen met Ps. 103:5 vormt deze tekst een boeiend contrast en geeft hij ruimte voor veel onderwijs uit eigen ervaring.

Vers 7

Wat eenzaamheid kwaad doet en goed doet: wanneer je haar mag zoeken en wanneer ze dwaas wordt. Of: de treurende wachter, alleen, buiten de kring van de gemeenschap, onbeduidend, verlangend naar gezelschap, apart gezet om te waken.

Vers 9

Het verdriet van de heiligen: hoeveel het er zijn, hoe bitter, waar het vandaan komt, wat het kan verhelpen, wat het doet en wat vertroost.

Vers 10

1. De zwaarste beproeving: Uw gramschap en Uw toorn.
2. Wat die beproeving nog zwaarder maakt: de gunst van vroeger, “Gij hebt mij opgetild”, enz.
3. De beste houding daarin: zie Ps. 102:9, 12-13.

Vers 10 (laatste zinsdeel)

Als het een gemeente of een mens voor de wind gaat, volgt daar vaak verval op. Wereldse grootheid wordt dikwijls gevolgd door lijden, en grote vreugde in de Heere heel gewoon door beproeving.

Verzen 11-12

Ik en U, of: de opvallende tegenstelling.

1. Ik: mijn dagen zijn als een schaduw. (a) Want ze heeft geen lichaam, ze deelt in de aard van het duister dat haar zal opslokken, en hoe langer ze wordt, hoe korter ze duurt. (b) Ik ben als gras dat door de zeis is afgemaaid en door droogte is verschroeid.
2. U, Heere. Eeuwig blijvend. Eeuwig gedenkwaardig. Eeuwig het onderwerp van onderzoek voor voorbijgaande mensengeslachten. — C. D.

Vers 13

1. Sion moet vaak worden hersteld. Ze heeft “barmhartigheid” nodig.
2. Haar herstel is zeker: “Gij zult opstaan”, enz.
3. De tijden van haar herstel liggen vast. Er is een “tijd” om haar gunstig te zijn, een “gezette” tijd.
4. Van die komende tijden worden vaak tekenen gegeven: “De tijd, de gezette tijd, is gekomen.” — G. R.

Verzen 13-14

1. Een bezoek wordt verwacht.
2. We vertrouwen op wat God vooraf heeft bepaald.

3. Het bewijs wordt gezien.
4. Dan komt de vraag op: hebben wij een welgevallen aan haar stenen? enz.

Verzen 13-14

Als Gods volk meeleeft met de zaken van Sion, is dat een van de zekerste tekenen dat haar voorspoed terugkeert.

Vers 15

Een gemeente moet van binnen bloeien om kracht te hebben in de wereld.

Vers 16

God is Sions koper, bouwmeester, bouwer, bewoner en Heere.

1. Sion wordt opgebouwd. Veel bekeringen, veel belijdenissen, hechte eenheid, degelijke opbouw, uitgebreide zending.
2. God wordt verheerlijkt: in haar fundament zelf, door haar dienst, door moeilijkheden en vijanden, door arme werkers en schamel materiaal, ja zelfs door ons falen.
3. Hoop wordt gewekt. Want we mogen verwachten dat de Heere Zichzelf zal verheerlijken.
4. Een vraag dringt zich op. Ben ik erbij betrokken, als gebouwd of als bouwend? En dan niet alleen in de leer, maar ook in mijn ervaring?

Vers 17

1. De verlatenen bidden.
2. Zij bidden het meest.
3. Zij bidden het beste.
4. Zij bidden het krachtigst. Of: de zekerste weg naar succes in het gebed is bidden als de verlatenen. Laat zien waarom dat zo is.

Vers 18

1. Een gedenkteken.
2. Een lofzang. — W. Durban.

Verzen 18-21

1. Ellende op het hoogste punt.
2. Een God Die oplet.
3. Een Godheid Die actief helpt.
4. De heerlijkheid die daardoor bekend wordt.

Verzen 19-22

1. Hoe God naar de wereld kijkt, Ps. 102:19. (a) Waar Hij vandaan kijkt: "uit den hemel", dus niet vanuit een aards standpunt. (b) In welke hoedanigheid Hij kijkt: "van de hoogte Zijns heiligdoms", vanaf de genadetroon.
2. Waar Zijn blik in de wereld het eerst op valt: het zuchten van de gevangene en van wie ten dode zijn opgeschreven.
3. Met welk doel Hij hen aanziet: "om los te maken", enz., "om te verkondigen", enz. (a) Mensen krijgen er troost door. (b) Het strekt Hemzelf tot eer.
4. Op welk moment Zijn blik zo op de aarde gevestigd is: "Wanneer", enz., Ps. 102:22. — G. R.

Vers 23

Voor wie ziek is.

1. Overgave: de beproeving komt van de Heere: "Hij heeft verzwakt", enz.
2. Dienen: ik hoef sommig werk niet meer te doen, maar nu vraagt Hij van mij geduld, ernst, enz.
3. Voorbereiding: op het naar huis gaan.

4. Bidden: dat anderen mijn plaats mogen innemen als ik er niet meer ben.
5. Uitzien: nu mijn dagen korter worden, zal ik spoedig in de hemel zijn.

Vers 24

1. Het gebed. "Neem mij niet weg", enz. (a) Sommigen vragen dit zo: neem mij niet weg midden in het leven, alstublieft. (b) Velen vragen: niet midden in mijn wereldse voorspoed, ter wille van de mensen die van mij afhankelijk zijn. (c) Niet weinigen vragen: niet midden in de groei van mijn geestelijk leven: "O, spaar mij, opdat ik weer tot kracht kome", enz. (d) Weer anderen vragen: niet midden in mijn christelijke werk en bruikbaarheid, nu ik van nut kan zijn.
2. Het pleidooi. "Uw jaren", enz.: U hebt jaren in overvloed, dus het kost U weinig om mij een langer leven te geven, en de Uwe duren van geslacht tot geslacht. — G. R.

Vers 25-27

1. Gods onveranderlijkheid midden in de veranderingen van vroeger: "voortijds", enz. (a) Hij was Dezelfde vóór het leggen van de grondvesten van de aarde en erna. (b) Hij was erna Dezelfde als ervoor.
2. Gods onveranderlijkheid midden in de veranderingen die komen: "Zij zullen vergaan", enz. (a) Hij is Dezelfde vóórdat ze vergaan en erna. (b) Erna als ervoor.
3. Gods onveranderlijkheid, zowel in het verleden als in de toekomst: "Gij zijt Dezelfde", enz. — G. R.

Vers 26-27

1. Tot waar God kan veranderen: alleen in Zijn kleding, dat wil zeggen in de zichtbare vormen van schepping en voorzienigheid.

2. Waar Hij nooit in verandert: Zijn natuur, Zijn eigenschappen, Zijn verbond, Zijn liefde, enz.
3. De troostende waarheden die hier veilig uit af te leiden zijn of die er steun bij vinden.

Vers 26-27

1. Het stoffelijke heelal van God. (a) Voor Hem betekent het niet meer dan een kleed voor wie het draagt. (b) Het wordt almaar ouder, maar Hij blijft Dezelfde. (c) Binnenkort wordt het veranderd en laat Hij het ten onder gaan, maar aan Zijn jaren komt geen einde.
2. Hoe wij ons tot elk daarvan verhouden. (a) Laten we het kleed nooit liever hebben dan Degene Die het draagt. (b) Laten we niet meer vertrouwen op wat wisselt dan op wat blijft. (c) Laten we niet leven voor wat zal verdwijnen.

Vers 28

De echte opvolging van de apostelen.

1. Er zijn altijd heiligen.
2. Dat zijn vaak de kinderen van heiligen, naar het vlees.
3. Het zijn ook altijd het geestelijke zaad van godvrezenden, want God laat de ene mens zich bekeren door de andere.
4. Wat we doen, moeten we plannen met de toekomst van de gemeente voor ogen.

Werken over de honderdentweede psalm

Bisschop Fisher schreef “Treatise on the Penitential Psalms”. (Zie “Treasury of David”, deel II, blz. 114.) Behalve de hierboven genoemde uitgaven is er ook een kleinformaat-uitgave in duodecimo, gedrukt in het jaar MDCCXIV. In “Meditations on Twenty select Psalms, by Sir

ANTHONY COPE, Chamberlain to Queen Katherine Parr. Reprinted from the edition of 1547; ... By WILLIAM H. COPE, M.A. 1848" komt een overdenking over deze psalm voor.

Sir Richard Baker, Knight, schreef "Meditations and Disquisitions upon the Seven Psalms of David, commonly called the Penitentiall Psalmes". 1639. Zie daarin blz. 139-180.

"Zion's Joy in her King Coming in his Glory. Wherein the estate of the Poore distressed Church of the Gentiles (travailing in the Wildernesse towards the new Jerusalem of the Jewes) in her utmost extremities, and height of her Joyes, is lively delineated; In some Meditations upon that Propheticall Psalme 102, wherein the sense is opened, and many difficult places of Scripture inlightned by a harmony, and consent of the Scriptures. Delightfull and profitable to be read in these times of the Churches troubles, and much longed for restauration and deliverance. By FINIENS CANUS VOVE. Compiled in Exile, and lately now revised and somewhat augmented as the weight of the Subject and the revolution of the times required..." 1643. 4to.

Een uitleg van deze psalm geeft ook de eerwaarde Charles Oxendon, in "Sermons on the Seven Penitential Psalms, Preached during Lent, 1838".

Psalm 103

Titel

“Een psalm van David.” Zonder twijfel is dit een psalm van David. Hij draagt zijn eigen toon, zoals die klinkt als hij op zijn best is. Wij denken dat hij uit zijn latere jaren komt. Toen wist David veel beter wat vergeving waard is, omdat hij zijn zonde scherper aanvoelde dan als jongeman. Ook zijn heldere besef van de broosheid van het leven wijst op de zwakkere jaren van de dichter, en zo ook de overvloed van zijn dankbare lofprijzing. In de hoge Alpen steken enkele toppen boven alle andere uit.

Zo zijn er ook onder de ingegeven psalmen liederen die de rest in hoogte overtreffen. Deze honderddderde psalm is ons altijd voorgekomen als de Monte Rosa in de goddelijke bergketen van de lofzang. Hij gloeit in een roder licht dan alle andere. Hij is als de appelboom onder de bomen van het woud. Zijn gouden vrucht smaakt zoals alleen vrucht smaakt die gerijpt is in de volle zon van Gods barmhartigheid. Het is het antwoord van de mens op de zegeningen van zijn God: zijn lied op de berg als weerklank op de Bergrede van zijn Verlosser.

Nebukadnezar vereerde zijn afgodsbeeld met fluit, harp, hoorn, luit, doedelzak en elk ander soort muziek. David daarentegen wekt, in een veel edeler stijl, alle melodieën van hemel en aarde op tot eer van de enige levende en ware God. Wij beginnen deze uitleg met het diepe besef dat niemand zo’n verheven gedicht ooit recht kan doen. Wij roepen onze ziel en alles wat in ons is te hulp bij dit heerlijke werk. Maar helaas: onze ziel is beperkt, en al ons verstand is veel te klein

voor zo'n onderneming. Deze psalm bevat meer dan duizend pennen kunnen beschrijven.

Hij is een van die Schriftgedeelten die alles omvatten en op zichzelf een hele Bijbel vormen. Bijna zou hij alleen al genoeg zijn als liedboek van de gemeente.

Indeling

Eerst bezingt de psalmist de persoonlijke weldaden die hij zelf mocht ontvangen (Ps. 103:1-5). Dan verheft hij de eigenschappen van Jehova, zoals die zichtbaar worden in Zijn omgang met Zijn volk (Ps. 103:6-19). Aan het slot roept hij alle schepselen in het heelal op om de Heere te aanbidden en samen met hem Jehova te prijzen, de altijd genadige.

Uitleg

Vers 1

"Loof den HEERE, mijn ziel." Muziek uit de ziel is de ziel van alle muziek. De psalmist geeft meteen de beste grondtoon aan. Hij begint met zijn diepste zelf wakker te schudden om de Heere groot te maken. Hij praat tegen zichzelf, houdt een gesprek met zijn eigen hart en spoort zichzelf aan. Het lijkt wel of hij voelde dat de loomheid veel te snel over zijn vermogens zou komen. Zo gaat het inderdaad met ons allen, tenzij wij voortdurend op wacht staan. Jehova verdient onze lof in de hoogste vorm van aanbidding, namelijk in wat het woord loven of zegenen bedoelt: "Al Uw werken, HEERE, zullen U loven, en Uw gunstgenoten zullen U zegenen." Ons leven en ons diepste wezen moeten helemaal opgaan in deze heerlijke dienst.

Ieder van ons moet zijn eigen hart ertoe oproepen. Laten anderen het nalaten als zij het kunnen: "Loof den HEERE, mijn ziel." Laten anderen mopperen, maar loof jij. Laten anderen zichzelf en hun afgoden

zegenen, maar zegen jij de HEERE. Laten anderen alleen hun tong gebruiken, maar ik wil uitroepen: “Loof den HEERE, mijn ziel.” “En al wat binnen in mij is, Zijn heiligen Naam.” Wij hebben veel vermogens, gevoelens en gaven. God heeft ze ons allemaal gegeven, en ze horen allemaal mee te zingen ter ere van Hem. Een halfslachtige, onbezonnen of zinloze lofzang past niet bij onze liefdevolle Heere.

Als het recht al ons hart, onze ziel en ons verstand voor de Schepper opeist, dan mag de dankbaarheid zeker aanspraak maken op de eer van ons hele bestaan voor de God van de genade. Het is leerzaam te zien hoe lang de psalmist bij Gods heilige Naam stilstaat. Misschien was Zijn heiligheid hem het dierbaarst. Of misschien zag hij in Gods heiligheid, dat wil zeggen Zijn ongedeeldheid, de grootste reden om Hem zijn eigen wezen ongedeeld te geven. Kleine kinderen kunnen Gods goedheid prijzen, maar wie in de genade vaders zijn, maken Zijn heiligheid groot.

Met de Naam bedoelen wij het karakter van God zoals Hij Zich heeft laten kennen. Zeker moeten juist die liederen die niet uit ons feilbare denken en gebrekkige waarnemen komen, maar uit onfeilbare ingeving, al onze toegewijde krachten méér dan alle andere in beweging brengen.

Vers 2

“Loof den HEERE, mijn ziel.” Het is hem ernst. Opnieuw roept hij zichzelf op om te ontwaken. Was hij daarnet erg slaperig? Of voelde hij nu dubbel hoe belangrijk aanbidding is, ja hoe onmisbaar? Hij herhaalt zich in elk geval niet zomaar, want de Heilige Geest leidt zijn pen. Zo laat hij ons zien dat wij onszelf steeds weer moeten wakker schudden als wij God willen aanbidden. Het zou schandelijk zijn Hem iets minder aan te bieden dan het uiterste dat onze ziel kan geven. Deze eerste verzen zijn als het stemmen van de harp.

De losse snaren worden strakgedraaid, zodat in de heilige samenklank geen enkele toon wegvalt. “En vergeet geen van Zijn weldaden.”

Niet één daad van God mag in vergetelheid raken. Allemaal zijn ze echt een weldaad voor ons, allemaal Zijn waardig en allemaal een reden tot lof. Ons geheugen is zeer onbetrouwbaar als het om het beste gaat. Door een vreemde verdraaidheid, een gevolg van de zondeval, bewaart het de rommel van het verleden en laat het onschatbare schatten onbeheerd liggen. Het klampt zich vast aan wat ons gekrenkt heeft en laat de goede gaven maar al te gemakkelijk los.

Het moet worden aangespoord tot zijn plicht, terwijl die plicht juist zijn vreugde hoort te zijn. Merk op dat hij alles wat in hem is oproept om alle weldaden van de Heere te bedenken. Voor die taak moeten onze krachten ook echt worden aangesproken. Gods alles kun je niet met minder dan ons alles loven. Lezer, hebben wij op dit moment niet reden genoeg om Hem te loven Die ons zegent? Kom, laten wij onze dagboeken doorlezen. Misschien staan daar uitgelezen gunsten in opgetekend waarvoor wij nooit dank hebben gebracht. Denk aan de Perzische koning.

Hij kon niet slapen en las de kronieken van het rijk. Toen ontdekte hij dat iemand die zijn leven had gered nooit was beloond. Hoe snel eerde hij die man! De Heere heeft ons gered met een grote verlossing. Zouden wij Hem dan niets teruggeven? Ondankbaar is een van de schandelijkste namen die een mens kan dragen. Zeker mogen wij het niet riskeren zo gebrandmerkt te worden. Laten wij daarom wakker worden en met heel ons hart Jehova loven.

Vers 3

"Die al uw ongerechtigheid vergeeft." Hier begint David met zijn lijst van ontvangen zegeningen. Hij noemt ze als onderwerpen en bewijzen voor zijn lofzang. Uit het juwelenkistje van Gods liefde kiest hij een paar van de mooiste parels. Hij rijgt ze aan de draad van zijn herinnering en hangt ze om de hals van de dankbaarheid. Vergeven zonde is in ons leven een van de kostbaarste gaven van de genade. Het is een van de eerste geschenken van Gods ontferming, en zelfs de

noodzakelijke voorbereiding om alles te kunnen genieten wat daarna komt.

Zolang de ongerechtigheid niet is vergeven, kennen wij genezing, verlossing en verzadiging niet. Vergeving komt het eerst in de rij van onze geestelijke ervaring, en in sommige opzichten ook in waarde. Deze vergeving is er nu, want er staat "vergeeft". Zij houdt aan, want Hij blijft vergeven. Zij is goddelijk, want God Zelf geeft haar. Zij reikt ver, want zij haalt al onze zonden weg. Zij neemt wat wij nalieten net zo goed mee als wat wij deden, want beide zijn ongerechtigheid. En zij werkt volkomen, want zij is even echt als de genezing en de andere weldaden waarmee zij samen genoemd wordt.

"Die al uw krankheden geneest." Als de oorzaak weg is, namelijk de ongerechtigheid, houdt het gevolg op. Ziekten van lichaam en ziel zijn door de zonde de wereld in gekomen. Naarmate de zonde met wortel en al wordt uitgetrokken, zullen ook de ziekten van lichaam, verstand en geest verdwijnen, tot "geen inwoner zal zeggen: Ik ben ziek." Onze hemelse Vader is veelzijdig. Eerst heeft Hij als rechter vergeven. Daarna geneest Hij als arts. Hij wordt ons alles wat onze nood van Hem vraagt. Onze zwakheden laten ons Hem alleen maar in nieuwe gedaanten leren kennen.

> *"In Hem is niets dan goed,*
> *in mij is niets dan kwaad;*
> *mijn kwaad trekt alleen maar Zijn goedheid naar voren,*
> *en mij heeft Hij nog altijd lief."*

God geeft het geneesmiddel voor het lichaam zijn kracht, en Zijn genade maakt de ziel heilig. Geestelijk staan wij elke dag onder Zijn zorg. Hij komt bij ons langs zoals de arts bij zijn patiënt. Telkens als er een kwaal opkomt, blijft Hij die genezen (want dat is het precieze werkwoord). Geen ziekte van onze ziel is te sterk voor Zijn kunde. Hij blijft álles genezen en doet dat tot het laatste spoor van besmetting uit onze natuur is verdwenen. De twee keer "al" in dit vers zijn weer extra redenen waarom alles wat in ons is de Heere moet loven.

Deze twee zegeningen beleefde de psalmist zelf. Hij zong niet over anderen maar over zichzelf, of liever over zijn Heere, Die hem elke dag vergaf en genas. Hij moet het zeker geweten hebben, anders kon hij er niet over zingen. Hij twijfelde er niet aan. Hij voelde in zijn ziel dat het zo was. Daarom riep hij zijn vergeven en herstelde ziel op de Heere te loven met alles wat zij in zich had.

Vers 4

"Die uw leven verlost van het verderf." De Heere koopt ons vrij en bevrijdt ons met Zijn kracht. Zo verlost Hij ons uit de geestelijke dood waarin wij waren gevallen, en uit de eeuwige dood die daar het gevolg van zou zijn geweest. Was de doodstraf van de zonde niet weggenomen, dan zouden onze vergeving en genezing maar half werk zijn geweest. Het zouden brokstukken van de zaligheid zijn gebleven, van weinig waarde. Maar de schuld en de macht van de zonde zijn weggenomen, en daar hoort bij dat ook het doodvonnis over ons ongedaan wordt gemaakt.

Eer aan onze grote Plaatsvervanger, Die ons heeft behoed voor de afdaling in de kuil door Zichzelf als losprijs te geven. De verlossing blijft altijd een van de zoetste klanken in het dankbare lied van de gelovige. "Die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden." Onze Heere doet niets half. Hij trekt Zijn hand niet terug voordat Hij met Zijn volk tot het uiterste is gegaan. Reiniging, genezing en verlossing zijn Hem nog niet genoeg. Hij maakt hen ook tot koningen en zet hun een kroon op. Die kroon is veel kostbaarder dan een kroon van vergankelijke dingen als zilver en goud.

Zij is bezet met de edelstenen van genade. Zij is gevoerd met het fluweel van Gods goedertierenheid. Zij is versierd met de juwelen van barmhartigheid, en door een voering van tederheid is zij zacht om op het hoofd te dragen. "Wie is U gelijk, o Heere!" God Zelf kroont de prinsen van Zijn huisgezin. Hun beste gaven komen immers rechtstreeks en onmiskenbaar van Hem. Zij verdienen de kroon niet, want

zij komt uit barmhartigheid en niet uit verdienste. Zij beseffen dat zij haar niet waard zijn. Daarom benadert Hij hen zo zacht. Toch is Hij vast van plan hen te zegenen, en dus zet Hij hun steeds opnieuw een kroon op.

Voortdurend legt Hij kransen van barmhartigheid en medelijden om hun voorhoofd. Het gebouw dat Hij begint, voorziet Hij ook altijd van een kroon. Waar Hij vergeving geeft, geeft Hij ook aanvaarding. "Van toen af, dat gij kostelijk zijt geweest in Mijn ogen, zijt gij verheerlijkt geweest, en Ik heb u liefgehad." Onze zonde heeft ons van al onze eer beroofd. Als verraders werden wij met een vonnis veroordeeld. Maar Hij heeft het doodvonnis weggenomen door ons uit het verderf te verlossen. Daarmee geeft Hij ons meer terug dan al onze vroegere eer, want Hij kroont ons opnieuw. Zal God ons kronen, en zullen wij Hem dan niet kronen?

Op, mijn ziel! Leg je kroon neer aan Zijn voeten. Aanbid in diepe eerbied Hem Die je zo hoog heeft gebracht. Hij heeft je van de mesthoop getild en tussen de prinsen gezet.

Vers 5

"Die uw mond verzadigt met het goede", of liever: "Uw ziel vervullend met het goede." Alleen een gelovige wordt ooit echt verzadigd, en zelfs hem kan alleen God Zelf verzadigen. Menige wereldling zit overvol, maar niet één is verzadigd. God verzadigt de ziel van de mens, zijn edelste deel, zijn sieraad en zijn eer. Daardoor verzadigt Hij ook zijn mond, hoe hongerig en gretig die anders ook zou zijn.

Een verzadigde ziel schreeuwt om zielenlof. Wie een mond vol goeds heeft gekregen, moet goed spreken over Hem Die hem vulde. Onze goede Heere geeft werkelijk goede dingen, geen ijdel speelgoed of nutteloos vermaak, en Hij geeft ze onophoudelijk. Zo verzadigt Hij onze ziel van moment tot moment met het goede. Zullen wij Hem dan niet blijven prijzen? Houden wij pas op Hem te zegenen als Hij ophoudt ons te zegenen, dan is ons werk eeuwig. "Uw jeugd ver-

nieuwt als eens arends." De psalmist ontving nieuwe kracht, zo veel dat het een nieuw leven leek.

Hij werd zo helemaal de oude dat hij weer jong werd. Hij zag er even sterk uit als een arend, wiens oog in de zon kan kijken en wiens vleugel boven de storm uitstijgt. Onze vertaling denkt aan de jaarlijkse rui van de arend, waarna hij er weer fris en jong uitziet. Maar de grondtekst lijkt niet op dat natuurfeit te zinspelen. Hij beschrijft gewoon een zieke die zo genezen en gesterkt werd dat hij vol energie raakte, als de sterkste vogel van allemaal: de onbevreesdste, de statigste en degene die het hoogst vliegt. In de vorige psalm zat hij nog te kniezen naast de uil.

Hier zweeft hij hoog met de arend. De Heere brengt wonderlijke veranderingen in ons teweeg. Door zulke ervaringen leren wij Zijn heilige Naam te loven. Uit een mus uitgroeien tot een arend, de woestenij van de pelikaan achterlaten en tussen de sterren opstijgen: dat is genoeg om ieder mens te doen uitroepen: "Loof den HEERE, mijn ziel." Zo sluit zich de eindeloze ketting van genade. Eerst is de zonde vergeven, daarna is haar macht gebroken en haar straf afgewend. Vervolgens krijgen wij eer en voedsel, en wordt onze aard van binnenuit vernieuwd. Zo worden wij als pasgeboren kinderen in Gods huisgezin.

O Heere, wij móéten U loven en wij zullen het doen. U onthoudt ons niets. Zo willen wij ook geen enkele kracht van ons wezen aan Uw lof onthouden. Met heel ons hart, onze ziel en onze kracht prijzen wij Uw heilige Naam.

Vers 6

"De HEERE doet gerechtigheid en gerichten al dengenen, die onderdrukt worden." Wat wij zelf aan Hem te danken hebben, mag ons lied niet helemaal opeisen. Wij moeten de Heere ook groot maken om Zijn goedheid voor anderen. Hij laat de armen en behoeftigen niet omkomen door hun vijanden, maar neemt het voor hen op. Hij voert de wil

van de armen uit en Hij is de beul van de wrede mensen. Toen Zijn volk in Egypte zat, hoorde Hij hun gezucht en leidde Hij hen eruit, maar Farao stortte Hij neer in de Rode Zee.

Het onrecht van mensen krijgt zijn vergelding uit Gods hand. Hij Die Zijn heiligen barmhartig behandelt, moet Zich ook wreken op hun vervolgers, en dat zal Hij doen. Het bloed van martelaren wordt niet tevergeefs vergoten. De kreten van belijders in de gevangenis zullen niet onaangehoord blijven, want er komt een onderzoek. Elk onrecht wordt rechtgezet en alle onderdrukten worden gewroken. Soms verdwijnt het recht uit de rechtszalen van mensen, maar voor de rechterstoel van God blijft het bestaan. Daarom zal iedere weldenkende mens God loven. Als Hij Zich niets aantrok van het welzijn van Zijn schepsel, als Hij de rechtspraak liet versloffen, als Hij toeliet dat brute onderdrukkers uiteindelijk vrijuit gingen, dan hadden wij meer reden om te beven dan om te juichen.

Maar zo is het niet. Onze God is een God van recht, en door Hem worden daden gewogen. Hij zal de hoogmoedigen hun deel toemeten en de tiran het stof laten happen. Ja, vaak straft Hij de trotse vervolger al in dit leven, zodat geldt: “De HEERE is bekend geworden; Hij heeft recht gedaan.”

Vers 7

“Hij heeft Mozes Zijn wegen bekend gemaakt.” Mozes mocht zien hoe de Heere met mensen omgaat. Dat zag hij in alle drie de perioden van zijn leven: aan het hof, in de afzondering en aan het hoofd van de stammen van Israël. De Heere liet hem heel duidelijk zien hoe Hij Zijn plannen uitvoert en hoe Hij onder de mensen regeert. Hij liet hem meer van God zien dan een sterfelijk mens ooit eerder had gezien, toen Hij met hem sprak op de berg. “Den kinderen Israëls Zijn daden.” Zij zagen minder dan Mozes.

Zij keken wel naar Gods daden, maar begrepen Zijn manier van werken niet. Toch was dat veel, héél veel. Het had meer kunnen zijn

als zij niet zo koppig waren geweest. Het lag niet aan een tekort aan openbaring, maar aan de hardheid van hun harten. Het is een grote daad van vrije genade en neerbuigende liefde als de Heere Zich aan een volk bekendmaakt. Dat volk moet de bijzondere gunst die het ontvangt goed op waarde schatten. Wij, die in Jezus geloven, kennen de wegen van de verbondsgenade van de Heere. Wij hebben uit ervaring Zijn daden van barmhartigheid voor ons leren zien.

Hoe hartelijk moeten wij onze goddelijke Leraar, de Heilige Geest, prijzen, Die ons dit alles heeft laten weten! Zonder Hem waren wij tot vandaag in het donker gebleven. “Heere, wat is het, dat Gij Uzelven aan ons zult openbaren, en niet aan de wereld?” Waarom hebt U ons gemaakt tot “de uitverkorenen, die het verkregen hebben”, terwijl de anderen verblind worden? Zie hoe sterk Gods eigen Persoon in al dit genadige onderwijs op de voorgrond staat: “Hij heeft bekend gemaakt.” Hij liet Mozes de waarheid niet zelf opsporen. Hij werd zijn Leermeester. Wat zouden wij ooit weten als Hij het ons niet bekendmaakte?

Alleen God kan Zichzelf openbaren. Had Mozes nodig dat de Heere het hem liet weten, hoeveel te meer hebben wij dat nodig, die zoveel kleiner zijn dan de grote wetgever?

Vers 8

“Barmhartig en genadig.” Wie Hij tegemoet treedt, zijn zondaren. Hoe goed Hij hen ook behandelt: schuldig blijven zij, en Zijn barmhartigheid hebben zij nodig. Hij is niet traag om Zich hun hopeloze toestand aan te trekken. Evenmin houdt Hij Zich in als Hij hen met Zijn genade daaruit wil optillen. Barmhartigheid neemt de zonde weg. Genade geeft onverdiende gunst. Van allebei heeft de Heere meer dan genoeg. Dit is de weg die Hij Mozes liet zien (Ex. 34:6). Zolang het tijdperk van de genade duurt en mensen nog leven, blijft Hij die weg bewandelen.

Hij Die "gerechtigheid en recht doet", heeft toch vreugde in barmhartigheid. "Lankmoedig." Hij kán toornen. Over de schuldigen kan Hij Zijn rechtmatige woede laten losbreken. Maar dat is Zijn vreemde werk. Liever wacht Hij lang en zet Hij liefdevol een pas op de plaats. Onderweg blijft Hij talmen, zodat er tijd is voor bekering en een kans om Zijn barmhartigheid te aanvaarden. Zo behandelt Hij de grootste zondaren. Met Zijn eigen kinderen doet Hij dat nog veel meer. Zijn toorn tegen hen is kort en reikt nooit tot in de eeuwigheid. Kastijdt Hij als een vader, dan doet Hij dat niet met plezier en ontfermt Hij Zich snel over hun verdriet.

Wij kunnen hieruit leren zelf ook langzaam tot toorn te zijn. De Heere blijft geduldig terwijl wij Hem zo hevig tarten. Hoeveel eerder moeten wij dan de tekorten van onze broeders dragen! "En groot van goedertierenheid." Rijk daaraan, snel daarmee en overlopend ervan. En dat moet Hij ook wel zijn, anders waren wij gauw verteerd. Hij is God en geen mens. Was Hij een mens, dan zouden onze zonden Zijn liefde snel doen verdrinken. Maar boven de bergen van onze zonden stijgt het hoogwater van Zijn barmhartigheid.

> *"Bij U is overvloedige genade te vinden,*
> *genade om al mijn zonde te bedekken;*
> *laat de stromen die genezen rijk vloeien,*
> *maak mij van binnen rein en houd mij zo."*

Iedereen op aarde ervaart iets van Zijn sparende barmhartigheid. Wie het evangelie hoort, krijgt Zijn uitnodigende barmhartigheid te proeven. Gods heiligen leven van Zijn zaligmakende barmhartigheid, Zijn dragende barmhartigheid houdt hen overeind en Zijn vertroostende barmhartigheid richt hen op. Dwars door Zijn oneindige en eeuwige barmhartigheid heen komen zij in de hemel aan. Laten wij elk uur zingen van overvloedige genade, in het huis waar wij als pelgrims verblijven. En wie voelt dat hij van die genade leeft, moet de rijke bron groot maken waaruit zij zo vanzelf opwelt.

Vers 9

"Hij zal niet altoos twisten." Soms doet Hij dat wel, want Hij kan niet verdragen dat Zijn volk zonde in het hart bewaart. Maar Hij zal hen niet eindeloos tuchtigen. Zodra zij zich naar Hem toekeren en hun slechte wegen laten, is de twist voorbij. Hij zou steeds een reden kunnen vinden om met ons te strijden. In ons zit immers altijd iets dat tegen Zijn heilige gezindheid ingaat. Toch houdt Hij Zich in, anders zou onze geest voor Zijn aangezicht bezwijken. Is iemand van ons nu even de bewuste omgang met de Heere kwijt?

Dan doet hij er goed aan Hem te vragen waarom Hij toornt. Hij kan zeggen: "Doe mij weten, waarover Gij met mij twist." Want Hij laat Zich gemakkelijk vermurwen en Zijn grimmigheid houdt snel op. Als Zijn kinderen zich van hun zonden afwenden, stopt Hij ook meteen met berispen. "Noch eeuwiglijk den toorn behouden." Hij draagt niets na. De Heere wil niet dat Zijn volk wrok koestert, en met Zijn eigen gedrag geeft Hij hun daarin een schitterend voorbeeld. Heeft de Heere Zijn kind eenmaal gekastijd, dan is Zijn toorn ook echt voorbij.

Hij straft niet als een rechter, want dan zou Zijn woede blijven branden. Hij treedt op als een vader. Na een paar klappen sluit Hij de zaak af en drukt Hij Zijn geliefde tegen Zich aan, alsof er niets gebeurd is. Zit de overtreding te diep in iemands wezen om zo overwonnen te worden, dan blijft Hij tuchtigen. Maar Hij houdt nooit op lief te hebben. Zijn toorn tegen Zijn volk laat Hij niet doorlopen tot in de volgende wereld. Zijn dwalende kind neemt Hij op in Zijn heerlijkheid.

Vers 10

"Hij doet ons niet naar onze zonden, en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden." Anders was Israël helemaal vergaan en hadden ook wij allang in de diepste hel gelegen. Wij moeten de Heere niet alleen loven voor wat Hij voor ons deed, maar ook voor wat Hij ons níét aandeed. Ook die kant verdient onze aanbiddende dank. Tot op dit

moment hebben wij, zelfs op ons allerslechtst, nooit zoveel geleden als wij verdienden. Wat ons elke dag toevalt, is niet afgemeten naar ons verdiende loon. De maat is heel anders: onverdiende goedheid. Zullen wij de Heere dan niet loven?

Elk deel van ons bestaan had stukgescheurd kunnen worden door pijn. In plaats daarvan leven wij allemaal in betrekkelijk geluk. Velen van ons worden zelfs rijk begiftigd met innerlijke vreugde. Laat dus elk vermogen, ja alles wat in ons is, Zijn heilige Naam loven.

Vers 11

"Want zo hoog de hemel is boven de aarde, is Zijn goedertierenheid geweldig over degenen, die Hem vrezen." De barmhartigheid van de Heere voor Zijn uitverkorenen kent geen grenzen. Je kunt haar net zo min opmeten als de hoogte van de hemel of de hemel der hemelen. In de grondtekst staat: "Zoals de hoogte van de hemelen." Dat laat meer vergelijkingspunten toe dan alleen de afmeting.

Het doet ook denken aan verhevenheid, grootsheid en luister. De hoge hemelen overspannen de aarde. Ze bevochtigen haar met dauw en regen, geven haar licht met zon, maan en sterren en kijken onafgebroken waakzaam op haar neer. Zo dekt ook Gods barmhartigheid van bovenaf al Zijn uitverkorenen. Zij maakt hen rijk, sluit hen in haar armen en blijft voor altijd hun woonplaats. De gedachte in onze vertaling is bijzonder verheven. Want wie kan zeggen hoe onmetelijk hoog de hemel is? Wie bereikt de eerste van de vaste sterren? Wie kan de uiterste rand van het heelal vol sterren opmeten?

Toch is Zijn barmhartigheid zó groot! Wat een groot klein woordje, dat "zo"! Al deze barmhartigheid is voor "degenen, die Hem vrezen". Wij moeten Zijn gezag nederig en van harte eerbiedigen, anders proeven wij Zijn genade niet. Vrees voor God is een van de eerste vruchten van het goddelijke leven in ons. Zij is het begin van de wijsheid. Toch verzekert zij wie haar bezit van alle weldaden van Gods barmhartigheid. Hier en op andere plaatsen staat zij voor de hele

ware godsdienst. Menig echt kind van God is vol kinderlijk ontzag en beeft toch tegelijk voor zijn aanneming bij God.

Dat beven is nergens op gegrond, maar het is oneindig beter dan die laaggeboren aanmatiging. Die zet mensen ertoe aan te snoeven op hun kindschap en de veiligheid die daarbij hoort, terwijl zij intussen nog in de gal van bitterheid zitten. Wie rekent op de oneindige reikwijdte van Gods barmhartigheid, moet hier tot nadenken komen. Zij is weliswaar zo breed als de horizon en zo hoog als de sterren, maar zij is alleen bedoeld voor wie de Heere vrezen. Voor koppige opstandelingen is er recht zonder barmhartigheid.

Vers 12

"Zo ver het oosten is van het westen, zo ver doet Hij onze overtredingen van ons." Wat een heerlijk vers! Geen enkel woord, zelfs niet op de bladzijden van de Schrift, kan het overtreffen. De zonde is van ons weggehaald door een wonder van liefde! Wat een zware last om te verplaatsen, en toch is hij zó ver weggebracht dat niemand de afstand kan berekenen. Vlieg zo ver als de vleugels van je verbeelding je dragen. Reis je door de ruimte naar het oosten, dan kom je met elke vleugelslag verder van het westen.

Is de zonde zo ver weggebracht, dan kunnen wij er zeker van zijn dat haar geur, haar spoor, ja zelfs de herinnering eraan helemaal verdwenen is. Is dit de afstand waarover zij is weggedragen, dan hoeven wij geen sprankje angst te hebben dat zij ooit terugkomt. Zelfs Satan zou dat nooit voor elkaar krijgen, hoe hij ook zijn best deed. Onze zonden zijn weg. Jezus heeft ze weggedragen. Zo ver als de plek waar de zon opkomt verwijderd is van het westen, waar zij ondergaat als haar dagreis volbracht is, zo ver heeft onze zondebok onze zonden gebracht, negentien eeuwen geleden.

Wordt er nu naar gezocht, dan zijn ze niet te vinden. Ja, zij zullen er niet zijn, zegt de Heere. Kom, mijn ziel, word goed wakker en verheerlijk de Heere voor deze rijkste zegen. Halleluja. Alleen de Heere

kon de zonde wegnemen. Hij heeft het gedaan zoals alleen God dat kan: Hij heeft al onze overtredingen in één keer weggevaagd.

Vers 13

"Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de HEERE over degenen, die Hem vrezen." Voor wie Zijn heilige Naam werkelijk eerbiedigt, is de Heere een vader, en als zodanig treedt Hij ook voor hen op. Over hen ontfermt Hij Zich. Want ook in de beste mensen ziet de Heere veel waarmee Hij medelijden moet hebben. Zelfs op hun best hebben zij Zijn ontferming nodig. Dat moet elke neiging tot hoogmoed in de kiem smoren, maar het geeft ons tegelijk de rijkste troost. Vaders leven met hun kinderen mee, vooral als ze pijn hebben.

Zij zouden graag in hun plaats lijden. Hun zuchten en kreunen snijdt hun door de ziel. Zó gevoelig is onze hemelse Vader als het om ons gaat. Wij aanbidden geen god van steen, maar de levende God, Die de tederheid zelf is. Op dit moment ontfermt Hij Zich over ons, want het werkwoord staat in de tegenwoordige tijd. Zijn medelijden houdt nooit op te stromen, en wij hebben het altijd nodig.

Vers 14

"Want Hij weet, wat maaksel." Hij weet hoe wij in elkaar zitten, want Hij heeft ons gemaakt. Hij ziet precies hoe wij gebouwd zijn, hoe ons gestel en onze aard zijn, wat onze grootste zwakte is en welke verleiding ons het hardnekkigst belaagt. Hij doorzoekt immers ons binnenste. "Gedachtig zijnde, dat wij stof zijn." Uit stof gemaakt, nog altijd stof en op weg om weer stof te worden. Soms horen wij van "de IJzeren Hertog" en van ijzersterke gestellen. Maar zulke woorden worden snel gelogenstraft. De IJzeren Hertog is vergaan, en andere mannen van gelijke taaiheid volgen hem naar het graf, waar "stof tot stof" het passende requiem is.

Wij vergeten maar al te vaak dat wij stof zijn. Wij vragen te veel van ons verstand en ons lichaam door geestelijk en lichamelijk te zwoe-

gen. Ook denken wij te weinig aan de zwakheden van anderen en leggen wij hun lasten op die zwaar te dragen zijn. Onze hemelse Vader doet dat nooit. Hij geeft ons nooit te veel te dragen en altijd kracht die bij onze dag past. Als Hij ons ons lot toemeet, houdt Hij immers steeds rekening met onze broosheid. Gezegend zij Zijn heilige Naam voor zoveel zachtheid met Zijn broze schepselen.

Vers 15

"De dagen des mensen zijn als het gras." Hij leeft van het gras en hij leeft als het gras. Graan is niets anders dan veredeld gras, en de mens die het eet, krijgt iets van zijn aard. Het gras leeft, groeit, bloeit, valt onder de zeis, droogt uit en wordt van het veld gehaald. Lees die zin nog eens. Je ziet in die woorden de geschiedenis van de mens. Heeft hij zijn korte dag uitgeleefd, dan wordt hij ten slotte neergemaaid. Het is veel waarschijnlijker dat hij verwelkt voordat hij volwassen is. Of dat hij plotseling wordt weggerukt, lang voordat zijn tijd om is.

"Gelijk een bloem des velds, alzo bloeit hij." Hij heeft schoonheid en bekoring, zoals weiden die hebben als ze geel kleuren van de boterbloemen. Maar wat is het kort! Pas gekomen en alweer weg. Een flits van schoonheid en dat is alles. De mens lijkt zelfs niet op een bloem in de kas of in een beschutte border. Hij groeit het best zoals de natuur het wil, als de bloem op het veld. Net als dat onbeschermde sieraad van de wei loopt hij duizend gevaren om snel te eindigen. Een grote gemeente in kleurige kleren doet ons altijd denken aan een weide vol kleuren.

Dat beeld wordt pijnlijk waar als wij bedenken dat zoals het gras en zijn glans snel voorbijgaan, ook de mensen naar wie wij kijken en al hun zichtbare schoonheid zullen verdwijnen. Zo gaat het met alles wat uit het vlees komt, zelfs met de grootste voortreffelijkheid en de natuurlijke deugden. Want "dat wat uit het vlees geboren is, dat is vlees". Het is dus maar gras dat verdort als er een zuchtje wind over-

heen waait. Gelukkig zijn zij die van boven zijn geboren en een onvergankelijk zaad in zich dragen, dat leeft en blijft tot in eeuwigheid.

Vers 16

"Als de wind daarover gegaan is, zo is zij niet meer." Er is maar een beetje wind nodig. Een zeis is niet eens nodig. Eén zucht kan het al doen, want de bloem is zo broos.

"Waait één scherpe wind over het veld, dan verdort zij binnen een uur."

Hoe weinig schadelijk gas is genoeg voor een dodelijke koorts die geen mens meer kan stoppen! Zwaard of kogel zijn niet nodig. Een vleugje vuile lucht is veel dodelijker. Ook de gezondste en sterkste mensenzoon legt zij zeker neer. "En haar plaats kent haar niet meer." De bloem bloeit niet meer. Misschien volgt er een andere op, maar zij zelf heeft haar blaadjes verspreid. Haar geur maakt de avondlucht nooit meer zoet. Zo sterft ook de mens en is hij weg. Weg van zijn oude plekken, zijn dierbare huis en zijn dagelijkse werk, om nooit meer terug te komen.

Voor deze wereld is hij alsof hij nooit bestaan heeft. De zon komt op, de maan neemt toe of af, zomer en winter draaien hun ronde, de rivieren stromen en alles gaat zijn gang alsof men hem niet mist. Zo klein is zijn plaats in het geheel van de natuur. Misschien merkt een vriend op dat hij er niet meer is, en dan zegt hij: "Op een ochtend miste ik hem op de bekende heuvel, langs de heide en bij zijn lievelingsboom. Er kwam een andere dag, maar nog steeds was hij niet bij het beekje, niet op het grasveld, niet in het bos."

Maar als de "verschuldigde treurzangen" zijn verstomd en er niets meer overblijft dan een hoop aarde en misschien een brokkelende steen: wat blijft er dan weinig over ter gedachtenis aan ons bestaan op dit drukke toneel! Er zijn wel duurzamer herinneringen, en er is een ander soort bestaan dat zo oud is als de eeuwigheid zelf. Maar die horen niet bij ons vlees, dat maar gras is. Zij horen bij een hoger

leven, waarin wij opklimmen tot innige gemeenschap met de Eeuwige.

Vers 17

"Maar de goedertierenheid des HEEREN is van eeuwigheid en tot eeuwigheid over degenen, die Hem vrezen." Gezegend "maar"! Wat een kloof tussen de verwelkende bloem en de eeuwige God! Wat een wonder dat Zijn barmhartigheid onze broosheid aan Zijn eeuwigheid vastmaakt en ook óns eeuwig maakt! Al vóór de tijd keek de Heere naar Zijn volk als naar mensen die Zijn ontferming nodig zouden hebben. Daarom wees Hij hen aan om Zijn genade te ontvangen. Wie licht genoeg heeft om de leer van de eeuwige verkiezing te zien en liefde genoeg om haar te omarmen, vindt haar prachtig.

Dieper kun je nauwelijks nadenken, hoger kun je nauwelijks juichen. Even kostbaar is het "tot eeuwigheid". Jehova is onveranderlijk. Zijn barmhartigheid begon nooit en eindigt nooit. Wie Hem vrezen, komen er nooit achter dat hun zonden of hun nood de diepe zee van Zijn genade hebben leeggepompt. Waar het om draait, is dit: "Vrezen wij Hem?" Kijken wij met kinderlijk ontzag omhoog naar de hemel, dan blijft Zijn vaderlijke liefde op ons neerzien. Daar komt nooit verandering in, in alle eeuwigheid niet. "En Zijn gerechtigheid aan kindskinderen." De barmhartigheid voor wie de Heere een verbond mee sluit, is verzekerd door Zijn gerechtigheid.

Omdat Hij rechtvaardig is, neemt Hij nooit een belofte terug en blijft Hij haar nooit schuldig. Onze gelovige zonen en hun kinderen na hen zullen merken dat het woord van de Heere niet verandert. Ook aan hen toont Hij Zijn genade en ook hen zegent Hij, net als ons. Daarom zingen wij ook voor wie na ons komen. Het verleden eist onze lof op en de toekomst nodigt ons uit tot lof. Voor onze nakomelingen bidden wij, maar wij zingen ook. Abraham was blij over zijn zaad, en dat mogen ook de godvruchtigen zijn. Want "in plaats van Uw vaderen zullen Uw zonen zijn".

De vorige psalm zei het ons ook in zijn slotvers: “De kinderen Uwer knechten zullen wonen, en hun zaad zal voor Uw aangezicht bevestigd worden.”

Vers 18

Toch krijgen kinderen van rechtvaardigen de barmhartigheid van de Heere niet zomaar beloofd. Dit vers maakt de uitspraak van het vorige af door erbij te zetten: “Aan degenen, die Zijn verbond houden, en die aan Zijn bevelen denken, om die te doen.” Zowel de ouders als de kinderen moeten gehoorzamen. Hier krijgen wij de opdracht bij het verbond te blijven. Wie ergens anders op gaat vertrouwen dan op het voltooide werk van Jezus, hoort niet bij de mensen die dit gebod gehoorzamen. Wie echt een verbond met God heeft, blijft Hem trouw. Zij zijn in de Geest begonnen en proberen niet in het vlees volmaakt te worden.

Echte godvruchtigen houden zich nauwgezet aan wat de Heere gebiedt. Zij “denken” eraan. In de praktijk onderhouden zij het: “om die te doen”. Bovendien pikken zij er niet naar eigen smaak iets uit. Zij denken aan “Zijn bevelen” zoals ze zijn en stellen het ene gebod niet boven het andere, al naar het hun uitkomt of schikt. Mogen onze kinderen een aandachtig, zorgvuldig en waakzaam geslacht zijn. Mogen zij erop gericht zijn de wil van de Heere te kennen en die direct en helemaal te doen. Dan zal Zijn barmhartigheid hen verrijken en eren, van generatie op generatie.

Ook dit vers is een reden tot lof. Wie zou immers willen dat de Heere vriendelijk kijkt naar mensen die niets geven om Zijn wegen? Dat zou de zonde juist aanmoedigen. Sommige mensen preken onoplettend over het verbond. Je zou uit hun woorden kunnen afleiden dat God een bepaalde groep mensen zegent, hoe zij ook leven en hoeveel zij ook over Zijn wetten heen lopen. Maar zo leert het Woord het niet. Het verbond is niet gebouwd op de wet, maar het is wel hei-

lig. Van begin tot eind is het louter genade, en toch is het geen handlanger van de zonde.

Integendeel: een van de grootste beloften ervan luidt: "Ik zal Mijn wetten in hun verstand geven, en in hun harten zal Ik die inschrijven." Het wil in het algemeen een volk voor God heiligen, ijverig in goede werken. Alle gaven en werkingen ervan werken die kant op. Het geloof houdt het verbond door alleen naar Jezus te zien. Tegelijk gedenkt het door oprechte gehoorzaamheid de geboden van de Heere, om die te doen.

Vers 19

"De HEERE heeft Zijn troon in de hemelen bevestigd." Hier barst een machtig lied los, opgewekt door het zicht op de onmetelijke kracht en de glorieuze oppermacht van Jehova. Zijn troon staat vast, want dat is het woord. Hij is gegrondvest, onwrikbaar, onbeweeglijk.

> *"Hij zit op geen wankele troon,*
> *en leent van niemand toestemming om te bestaan."*

Aan Zijn bestuur is niets verontrustends. Er is geen wanorde, geen opschudding en geen gehaast met noodoplossingen. Er zijn geen verrassingen die opgevangen moeten worden, en geen onverwachte rampen die afgewend moeten worden. Alles is klaargemaakt en vastgesteld, en Hij Zelf heeft het klaargemaakt en vastgesteld. Hij is geen heerser die door een ander is aangesteld en voor wie een ander de troon heeft neergezet. Hij is een alleenheerser. Zijn gezag komt uit Hemzelf en wordt gedragen door Zijn eigen kracht. Deze onvergelijkelijke oppermacht staat borg voor onze veiligheid. Het is de zuil waar ons vertrouwen veilig tegenaan kan leunen.

"En Zijn Koninkrijk heerst over alles." Zijn scepter reikt over het hele heelal. Nu regeert Hij overal, dat heeft Hij altijd gedaan en dat zal Hij altijd doen. Voor ons kan de wereld door chaos verscheurd lijken, maar Hij schept orde uit de verwarring. De strijdende elementen marcheren onder Zijn vaandel, ook wanneer zij het wildst voortrazen

in een woeste storm. Groot en klein, met verstand en zonder, gewillig en tegenstribbelend, woest of mild: allen, alles staat onder Zijn gezag. Alleen Hij is wereldheerser. Hij is de zalige en enige Machthebber, "Koning der koningen en Heere der heren".

Helder zicht op Zijn altijd werkzame en overal oppermachtige voorzienigheid is een van de heerlijkste geestelijke gaven. Wie dat heeft, kan niet anders dan de Heere loven met heel zijn ziel. Zo heeft de lieflijke zanger de vele eigenschappen van de Heere bezongen, zoals ze te zien zijn in de natuur, in de genade en in Gods leiding. Nu verzamelt hij al zijn krachten voor een laatste uitbarsting van aanbidding. Hij wil dat iedereen daaraan meedoet, omdat allen onderdanen zijn van de grote Koning.

Vers 20

"Looft den HEERE, Zijn engelen! gij krachtige helden." Het werk van de lofprijzing wordt hem te veel om alleen te doen. Daarom roept hij erbij: "de eerstgeboren zonen van het licht". Zij mogen de lof van de Heere uitspreken, en zij kunnen dat ook het best. Zoals Milton zegt, kunnen zij er het beste over vertellen. Zij leven dichter bij die bereide troon dan wij voorlopig mogen komen. Ze zien van veel dichterbij de heerlijkheid die wij willen aanbidden. Hun is een geweldige macht gegeven in denken, spreken en kracht, en die zetten zij met vreugde in voor Hem. Laat hen nu al hun kracht leggen in het plechtige lied dat wij tot de derde hemel willen laten klinken. Alle engelenkracht hoort terug te gaan naar Hem Die haar gaf. Het zijn Zijn engelen, en dus aarzelen zij niet Zijn lof te laten galmen.

"Die Zijn woord doet, gehoorzamende de stem Zijns woords." Wij hebben de opdracht deze geboden te doen, en helaas falen wij. Laten die geesten die nooit zijn gevallen en wier zaligheid het is dat zij nooit overtraden, de Heere eer brengen voor hun heiligheid. Ze blijven luisteren of er nog meer geboden volgen. Eerbiedig luisteren geldt bij hen als gehoorzaamheid, net zoals krachtig optreden. Daarin

leren zij ons hoe Gods wil altijd gedaan moet worden. Maar ook voor die buitengewone voortreffelijkheid mogen zij zelf geen eer opstrijken. Alles moet terug naar Hem Die hen heeft gemaakt, hen gemaakt heeft tot wat zij zijn en hen zo bewaart. Och, konden wij hen maar de hoge lof van God horen zingen, zoals de herders deden in die grootste van alle geboortenachten:

> *"Toen zulke zoete muziek*
> *hun hart en oren begroette,*
> *zoals nooit door een sterfelijke vinger was aangeslagen,*
> *een stem, goddelijk gezongen,*
> *die het snarenspel antwoord gaf*
> *en evenzo hun zielen meenam in zalig vervoer:*
>
> *De lucht, die zulk genot niet wil laten gaan,*
> *laat duizend echo's elke hemelse slotklank nog lang voortbestaan."*

Ons blije hart kijkt uit naar het uur waarop wij hen "met luide en plechtige tonen zullen horen harpen", en dat alles tot de enige lof van God.

Vers 21

"Looft den HEERE, al Zijn heirscharen." Tot welk soort schepsel jullie ook horen: jullie zijn allemaal Zijn soldaten, en Hij is de opperbevelhebber over al jullie legers. Vogels in de lucht, vissen in de zee en al wat de paden van de zee bevaart, moeten samen hun Schepper prijzen, ieder naar vermogen. "Gij Zijn dienaars, die Zijn welbehagen doet." Hoe jullie Hem ook dienen: loof Hem terwijl jullie dienen.

De psalmist wil dat iedere dienaar in het paleis van de Heere met hem meedoet en dat ze allemaal tegelijk de lof van de Heere uitzingen. Tegenwoordig geven wij aan het woord "dienaars" een nieuwe lading. Wij beperken het tot mensen die in woord en leer dienen. Geen echte dienaar wil daar iets aan veranderen. Wij zijn immers meer dan wie ook verplicht om dienaars van de Heere te zijn. Meer

dan alle andere dienende geesten en machten willen wij de glorierijke Heere loven.

Vers 22

"Looft den HEERE, al Zijn werken! aan alle plaatsen Zijner heerschappij." Drie keer klinkt de oproep tot lof, voor de driemaal heilige God. Elke oproep reikt verder dan de vorige. Deze is de ruimste van alle, want hoe kun je breder oproepen dan met "alles, overal"? Kijk eens hoe de beperkte mens oneindige lof los kan maken! De mens is klein. Toch zet hij zijn handen op het klavier van het grote orgel van het heelal, en het davert van aanbidding! De verloste mens is de stem van de schepping, de priester in de tempel van de natuur en de voorzanger in de eredienst van het hele heelal.

Och, dat alle werken van de Heere op aarde werden bevrijd van de ijdelheid waaraan zij onderworpen zijn! Och, dat zij werden binnengebracht in de heerlijke vrijheid van de kinderen van God! Die tijd komt snel dichterbij, en hij komt zeker. Dan loven alle werken van de Heere Hem werkelijk. De vaste belofte wordt rijp en de betrouwbare barmhartigheid is al onderweg. Haast je, gevleugelde uren! "Loof den HEERE, mijn ziel!" Hij sluit af op zijn grondtoon. Hij kan het niet maken anderen op te roepen zonder zelf mee te doen. En al zingen anderen luider en zuiverder, hij wil niet aan de kant worden gezet.

O mijn ziel, keer terug tot jezelf en tot je God. Laat de kleine wereld in je maat en toon houden met de sferen die Jehova's lof laten klinken. O oneindig gezegende Heere, geef ons deze hoogste zegen: dat wij voor eeuwig en altijd helemaal opgaan in het loven van U.

Titel

Een psalm van David, die hij schreef toen hij zo ver buiten zichzelf was getild als tot de hemel, zegt Beza. — John Trapp.

Gehele psalm

Wat hebben Schotse heiligen deze psalm vaak gezongen op de dagen dat zij het avondmaal van de Heere vierden! Juist daardoor kent men hem bij ons in het bijzonder. Hij is ook verbonden aan een opmerkelijk geval, een voorval uit de tijd van John Knox. Elizabeth Adamson was een vrouw die naar zijn preken ging, "omdat hij de bron van Gods barmhartigheden beter opende dan anderen". Toen zij deze psalm hoorde, werd zij tot Christus geleid en vond zij rust in Hem. Daarvoor had zij zo'n doodsangst in haar ziel doorgemaakt dat zij over folterende pijn in het lichaam zei: "Duizend jaar van die marteling, en nog tien keer zoveel erbij, is niet te vergelijken met een kwartier van mijn zielennood."

Voordat zij heenging, vroeg zij nog eens om deze psalm: "Toen ik hem kreeg, proefde mijn verontruste ziel voor het eerst Gods barmhartigheid. Die is mij nu zoeter dan wanneer ik alle koninkrijken van de aarde in bezit kreeg." — Andrew A. Bonar.

Gehele psalm

Het aantal verzen van deze psalm komt precies overeen met het aantal letters van het Hebreeuwse alfabet. Dat het geheel af is, blijkt ook uit het slot: dat komt terug op de woorden waarmee de psalm begon: "Loof den HEERE, mijn ziel." — J. F. Thrupp.

Gehele psalm

Naar het aantal verzen is de psalm een alfabetische psalm. Hij is zo ingericht dat het slot teruggaat naar het eerste vers, en zo wordt het geheel afgesloten en rond gemaakt. Op dezelfde manier staat de naam Jehova er elf keer in. De psalm valt uiteen in twee strofen, de eerste van tien en de tweede van twaalf verzen. De tien is in tweeën van vijf te delen, en de twaalf valt in drie stukken van vier verzen. In de eerste strofe staat Jehova vier keer en in de tweede zeven keer. Rustige tederheid is het kenmerk van deze psalm.

Hij is een stille, heldere beek van lofprijs aan God, die zachtjes voortstroomt. Daarbij past dat de verzen even lang zijn en steeds uit twee helften bestaan. Pas aan het einde, waar de toon stijgt, worden de verzen langer. Het vat is daar te klein geworden voor het gevoel dat erin zit. Het opschrift zegt dat David de psalm schreef. Dat getuigenis wordt bevestigd door het feit dat de psalm op sommige plaatsen, waar zijn zelfstandigheid duidelijk is, sterk lijkt op andere psalmen van David. Ook het verband met Psalm 102 bevestigt het.

David leert zijn nageslacht hier danken, zoals hij het in de vorige psalm leerde bidden. In die psalm bad hij om verlossing uit diepe nood. Hier dankt hij daarvoor. — E. W. Hengstenberg.

Gehele psalm

Het valt op dat er in al deze tweeëntwintig verzen samen geen enkele bede staat. In de hele psalm wordt geen woord van smeking tot de Allerhoogste gericht. Vurig gebed uit het diepst van het hart had de psalmist ongetwijfeld eerder opgezonden, en zijn God had het verhoord. Talloze zegeningen waren van boven neergeregend als antwoord op Davids smeekbeden. Daarom stroomt er nu overvloedige dankbaarheid uit hem, die zo blij mocht ontvangen. Hij slaat alle snaren van zijn harp en van zijn hart tegelijk aan, in één en dezelfde beweging. Zo laat hij een melodie opklinken, en wel een melodie die spontaan opwelt, met de zoetste klank en de zuiverste lof. — John

Stevenson, in “Gratitude: an Exposition of the Hundred and Third Psalm”, 1856.

Vers 1

“Loof den HEERE, mijn ziel.” Wat passen die twee goed bij elkaar, de ziel en het loven! Welk werk past zo goed bij mijn ziel als dit? En wie is zo geschikt voor dit werk als mijn ziel? Mijn lichaam is, God weet het, plomp en zwaar en helemaal niet geschikt voor zo’n verheven taak. Nee, mijn ziel, jíj moet het doen. Wat heb je trouwens anders te doen, wat anders wacht er op jou? Het is nu juist het werk waarvoor je gemaakt bent. Ach, was je maar zo geschikt voor het werk als het werk bij jou past!

Maar helaas, je bent een beetje aards geworden. Je bent in elk geval een groot deel van je vermogens kwijt en je zult dit grote werk nooit in je eentje afkrijgen. Als de Heere loven niet meer was dan “Heere, Heere” zeggen, zoals zij die riepen: “Des HEEREN tempel, des HEEREN tempel”, dan was mijn tong genoeg en hoefde ik er niemand anders mee lastig te vallen. Maar de Heere loven is een groot werk. Het vraagt niet alleen veel krachten maar ook heel bekwame krachten. Daarom, mijn ziel, begin er niet alleen aan, als je ermee aan de slag gaat.

Neem “al wat binnen in u is” mee: alle troepen uit mijn hele wapenarsenaal, mijn hart en mijn geest, mijn wil en mijn gevoelens, mijn verstand en mijn geheugen. Neem ze allemaal mee en loof de Heere. — Sir R. Baker.

Vers 1

“Al wat binnen in mij is.” Letterlijk staat hier de vorm “mijn ingewanden” of “mijn binnenste delen”. Dat sterke meervoud dekt al veel. Het woord “al” maakt het nog sterker, alsof elke uitzondering en elk voorbehoud wordt uitgesloten en alle krachten en gevoelens onder de oproep vallen. — J. A. Alexander.

Vers 1

"Al wat binnen in mij is", enzovoort. Laat je geweten "de HEERE loven" door onwankelbare trouw. Laat je oordeel Hem loven door beslissingen volgens Zijn woord. Laat je verbeelding Hem loven door zuivere en heilige gedachten. Laat je genegenheden Hem prijzen door lief te hebben wat Hij liefheeft. Laat je verlangens Hem loven door alleen Zijn eer te zoeken. Laat je geheugen Hem loven door geen van Zijn weldaden te vergeten. Laat je gedachten Hem loven door na te denken over wat Hem zo groot maakt. Laat je hoop Hem prijzen door uit te zien naar de heerlijkheid die zal worden geopenbaard.

Laat al je zintuigen Hem loven door hun trouw, al je woorden door hun waarheid en al je daden door hun eerlijkheid. — John Stevenson.

Vers 1

"Loof den HEERE, mijn ziel." Jullie hebben vaak gehoord dat het woord "zegenen" twee heel verschillende betekenissen heeft, als er staat dat God mensen zegent en dat mensen opgeroepen worden om Hem te zegenen. God is de enige bron van bestaan en geluk, en daaruit stroomt altijd alle goed voort. Daarom heet het dat Hij Zijn schepselen zegent, namelijk wanneer Hij hun barmhartigheid en gunsten schenkt. Hij geeft hun gaven van lichaam en geest. Hij bevrijdt hen van het kwaad en van wat hen bedreigt. Hij is de bron van hun troost nu en van hun hoop voor straks.

Maar in die betekenis kan geen enkel schepsel ooit God zegenen, dat zie je vanzelf. Zijn oneindige en vlekkeloze volmaaktheid maakt het voor Hem onmogelijk nog meer voortreffelijkheid of geluk te ontvangen. En stel dat die onmetelijke oceaan van goedheid wél te vergroten was, dan konden wij daar toch nooit iets aan bijdragen. Want wij hebben ons bestaan en alles wat wij hebben en zijn van Hem gekregen. God zegenen betekent dus: vol vuur en in nederigheid de goddelijke voortreffelijkheden erkennen waardoor Hij de beste en

grootste van alle wezens is, het enige Wezen dat de hoogste aanbidding waard is.

Het betekent Hem de lof toekennen voor al die heerlijke eigenschappen die Zijn wezen sieren en zo duidelijk te zien zijn in Zijn werken en wegen. God zegenen betekent elke gepaste kans benutten om onze eerbied en hoogachting voor Zijn voortreffelijke grootheid uit te spreken. Het betekent zo luid als wij kunnen aan iedereen om ons heen vertellen hoe goed en genadig Hij Zich tegenover mensen gedraagt, en hoe oneindig wij Hem alles verschuldigd zijn, Hem in Wie wij leven, ons bewegen en zijn. Echt zegenen begint in een hart dat vol hoogachting en dankbaarheid is, want dat blaast leven in de lofzangen.

De levendigste en meest welgevallige manier om God te zegenen is dan een heilig leven, met ernstig streven om van alle ongerechtigheid gezuiverd te worden. Zegenen betekent immers, zoals ik zei, Zijn voortreffelijkheden aanbidden en onze hoogachting en eerbied daarvoor uitspreken. Maar wat doet dat krachtiger dan een leven dat gevormd wordt doordat wij die voortreffelijkheden diep in ons hebben opgenomen? Wie God boven alles vreest en beeft bij de gedachte aan Zijn toorn, geeft aan de glorie van Gods macht de meeste eer, zo zeg ik. Wie voor de zonde op de vlucht slaat, omdat zij hem blootstelt aan Gods onverbiddelijke strengheid, eert Zijn gerechtigheid het meest.

Wie daardoor week wordt en dankbaar gaat gehoorzamen, eert Zijn liefde het meest. En Zijn heiligheid vieren wij als wij haar in ons leven proberen na te volgen en alles opgeven wat een gruwel is in de ogen van Zijn reinheid. — William Dunlop, 1692-1720.

Vers 1

"HEERE, mijn ziel." Gods oog is vooral op de ziel gericht. Zet honderd schotels op tafel: Hij snijdt van geen enkele aan, behalve van deze. Dit is het lekkere gerecht waar Hij van houdt, de smaakvolle spijs die Hij liefheeft. Wie zelf de beste is, wil ook met het beste gediend worden.

Geven wij Hem onze ziel in een plicht, dan geven wij Hem de bloem en de room. Met een heilige scheikunde halen wij de geest eruit. Een ziel die in de dienst vlam vat, is de beker "van specerijwijn, en van het sap van mijn granaatappelen" (Hoogl. 8:2), die de bruid Christus laat drinken. — Thomas Watson.

Vers 1

"Is, Zijn heiligen Naam." In de Schrift staat Gods naam vaak voor Zijn wezen en Zijn eigenschappen. Heiligheid is de heerlijkheid van deze Naam. Gods zuiverheid is wat al Zijn andere volmaaktheden schoon maakt, en het maakt ze waard om geprezen te worden. Zijn eeuwigheid, kennis en macht zouden ons, zonder rechtvaardigheid, goedheid en waarheid, wel angst en verwarring kunnen geven. Maar onze liefde konden ze niet aansteken en ons niet brengen tot een hartelijk zegenen. Echter: oneindige macht, onfeilbare wijsheid en eeuwige heerschappij zijn gemengd met onveranderlijke liefde en onschendbare waarheid, en met goedheid die zich boven al Zijn werken verheft.

Wordt het zo een heilige naam, dan worden de goddelijke volmaaktheden werkelijk beminnelijk. Dan zijn ze de juiste voorwerpen voor onze hoop, ons vertrouwen en onze allerluidste liederen. Zie hoe fraai en passend de psalmist hier Gods zuiverheid noemt: "Zegen Zijn heiligen Naam." Bovendien is er werkelijk niets wat de glorie van Gods genade en Zijn verlossende liefde voor een ziel zo verheft als de gedachte aan Gods heiligheid. Was je Maker niet van reinere ogen dan de mens, ja was Zijn haat tegen de zonde en Zijn liefde voor gerechtigheid niet groter dan die van de edelste engel, dan was Zijn vergeving van zonde en Zijn geduld met overtreders niet zo'n wonderbaar neerbuigen.

Maar Zijn Naam is oneindig heilig, zodat geldt: "De hemelen zijn niet zuiver in Zijn ogen." Is de kleinste ongerechtigheid een afschuw voor Zijn ziel, iets wat Hij met een volkomen haat haat? Dan moeten

Zijn genade en liefde zeker onvergelijkbaar groter zijn dan onze gedachten. — William Dunlop.

Verzen 1-2

Een put is zelden zo vol dat er bij de eerste slag van de pomp al water uit komt. Zo is ook het hart meestal niet zo geestelijk gestemd dat het zich vrijuit in Gods schoot uitstort, zonder dat iets het eerst opwekt en optilt. Dat geldt zelfs als wij ons uiterste best hebben gedaan in onze omgang met werelds werk, en nog meer als wij daarin wat doorgeschoten zijn. Vaak staan de bronnen van de genade zo laag dat pompen alleen het hart niet in een biddende houding krijgt. Er moeten eerst redenen in de ziel worden gegoten voordat de gevoelens opkomen.

Daarom houden vrome mensen die gesprekken en toespraken tegen hun eigen hart. Zo brengen zij zichzelf in een goede stemming om in de gemeenschap met God, bij de middelen van genade, bij Hem te zijn. Uit deze verzen blijkt dat David zijn hart niet in zo'n goede toestand vond als hij graag wilde, of dat hij dat vreesde. Daarom spoort hij zichzelf nog een keer aan. Hij merkte dat zijn hart wat sluimerde, en daarom schudde hij zichzelf zo wakker. — William Gurnall.

Verzen 1-3

De dankbaarheid van de psalmist heeft hier vier kenmerken. Ten eerste is zij persoonlijk. "Loof den HEERE, mijn ziel." Hij zegt het op precies dezelfde manier aan het eind van de psalm, nadat hij anderen heeft opgeroepen om dit werk te doen. Ons geloof moet gemeenschappelijk zijn én persoonlijk. Het mag niet bij ons thuis blijven steken, maar het moet er wel beginnen. Een geloof dat zich op anderen richt zonder persoonlijk te zijn, zal altijd tekortschieten in gloed, in kracht, in reikwijdte, in volharding en heel vaak in resultaat.

Ten tweede is zij vurig: "En al wat binnen in mij is, Zijn heiligen Naam." Dat zijn al mijn gedachten en gevoelens, mijn verstand en mijn

wil, mijn geheugen en geweten, mijn genegenheden en mijn hartstochten.

> *"Zijn er hartstochten in mijn ziel —*
> *en, Heere, die zijn er —*
> *laat ze dan alle onder Uw bestuur staan,*
> *mijn genadige Heere, voor U."*

Ten derde is zij verstandig, en zij wordt gewekt door wat er in zijn verleden is gebeurd. Daarom: "en vergeet geen van Zijn weldaden". Niets kan ons goed raken of beïnvloeden als wij het niet meer weten. "Uit het oog, uit het hart", en uit het hart betekent: uit het motief. Hoe kwam het dat de Joden vroeger zo ondankbaar waren? Zij hadden een slecht geheugen. "Den Rotssteen, Die u gegenereerd heeft, hebt gij vergeten; en gij hebt in vergetenis gesteld den God, Die u gebaard heeft." "Een os kent zijn bezitter, en een ezel de krib zijns heren; maar Israël heeft geen kennis, Mijn volk verstaat niet." Het moet dus jouw zorg zijn om niet alleen terug te halen wat je ontving, maar het ook na te tellen.

Ten vierde is zij concreet: "Die al uw ongerechtigheid vergeeft, die al uw krankheden geneest." Als in een toespraak alle woorden nadruk krijgen, krijgt niets nadruk. Blijven wij bij alles stilstaan, dan staan wij bij niets echt stil. In een landschap raakt een uitgekozen punt van waaruit je kijkt ons meer dan het geheel van het uitzicht. David was dichter en verstond poëzie goed. Poëzie verschilt van filosofie. De filosofie wil vanuit afzonderlijke feiten en voorbeelden opklimmen tot algemene beginselen en regels. De poëzie daalt juist altijd van het algemene af naar het bijzondere, en veel van haar schoonheid en kracht komt voort uit wat afzonderlijk en concreet is. — William Jay, 1849.

Vers 2

"Loof den HEERE, mijn ziel." David merkte dat hij een beetje loom en slaperig was. Daarom prikt hij zichzelf zo vaak met de doorn. Daarom

jaagt hij zijn ziel zo hartstochtelijk op, zoals iemand het hier uitdrukt. — John Trapp.

Vers 2

"Vergeet geen." Hier raken wij de verborgen bron van zoveel ondankbaarheid: vergeetachtigheid. Er is geen herinnering, er is geen samenbrengen van alle verschillende draden van Gods barmhartigheid. Vergelijk Deut. 6:12; Deut. 8:11, 14. "S*i oblivisceris, tacebis*" (als je vergeet, zul je zwijgen). — J. J. S. Perowne.

Vers 2

"Vergeet geen van Zijn weldaden." Met andere woorden: laat er geen enkele weldaad van Hem tussenuit vallen. Zo moet de uitdrukking in de grondtekst worden opgevat. — David Dickson.

Vers 2

"Weldaden." *Gemul*, het woord dat hier met "weldaden" is weergegeven, betekent in de kern een daad of een werk, wat iemand doet, in goede of slechte zin (Ps. 137:8). Daarna gaat het over verdienste: wat iemand voor zijn daad verdient, dus vergelding. In Richt. 9:16 staat het als verdienste, in 2 Kron. 32:25 als weldaad (zoals hier), in Ps. 28:4 weer als verdienste, en als loon in Ps. 94:2; Jes. 3:11 en Obadja 1:15. Als vergelding vinden wij het in Spr. 12:14; Jes. 35:4; 59:18; 66:6; Jer. 51:6; Klaagl. 3:64 en Joël 3:4, 7. Hier wordt vooral verwezen naar Gods handelen, naar wat God gedaan had, als reden om Zijn Naam te prijzen.

Zijn omgang met de psalmist vroeg om lof en dank. Welke daden dat precies waren, zegt hij in de verzen die volgen. — Albert Barnes.

Vers 3

"Die al uw ongerechtigheid vergeeft." Niemand kan je ongerechtigheden tellen, en ze zijn een last die je niet kunt dragen. Je ziel kan zich eronder "volstrekt niet oprichten". Hij vergeeft ze alle. Hij haalt álles van je af. De vreselijke last tilt Hij van je rug, het schurende juk van je

nek, en Hij maakt je vrij... Je ongerechtigheden zijn on-gerechtigheden. Er is niets in je dat gerecht of recht is.

Je hele aard is een on-gerechtigheid en brengt niets voort dan on-gerechtigheden. Je leeft in on-gerechtigheden tegenover je God, in on-gerechtigheden tegenover je naaste en in on-gerechtigheden tegenover jezelf. Meer is er niet in je leven. Je bent een slechte boom, en een slechte boom draagt geen goede vruchten. — John Pulsford, in "Quiet Hours", 1857.

Vers 3

"Al uw ongerechtigheid." Deze lieflijke en bekende psalm is rijk aan woorden over het onderwerp dat alles draagt: onze verlossing. "Die al uw ongerechtigheid vergeeft." Er staat niet "sommige" of "veel van uw ongerechtigheden". Daar zouden wij niets aan hebben. Zou ook maar de kleinste ongerechtigheid onvergeven blijven, in gedachte, woord of daad, dan waren wij er net zo slecht aan toe. Dan waren wij net zo ver van God, net zo ongeschikt voor de hemel en net zo blootgesteld aan de hel als wanneer heel het gewicht van onze zonden nog op ons drukte.

Laat de lezer hier lang bij stilstaan. Er staat niet: "Die uw ongerechtigheden vergeeft van vóór uw bekering." Dat idee kent de Schrift niet. Vergeeft God, dan vergeeft Hij op Zijn eigen manier, als God. Bron, kanaal, kracht en maatstaf van de vergeving: alles is goddelijk. Wanneer God de zonden van iemand uitwist, doet Hij dat in dezelfde mate als waarin Christus ze droeg. Christus nam niet maar enkele of veel zonden van de gelovige op Zich. Hij droeg ze "alle". Daarom vergeeft God "alle". Zijn vergeving reikt zo ver als de verzoening van Christus, en die verzoening reikt over elke zonde van de gelovige, de vroegere, de huidige en de toekomstige.

"Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde." 1 Joh. 1:7. — "Things New and Old", 1858.

Vers 3

"Die al uw krankheden geneest." Ergens in een land zat een man in de gevangenis wegens hoogverraad. Na verloop van tijd kreeg hij zijn proces. Hij werd schuldig bevonden en ter dood veroordeeld. Maar het kwam nog erger. Hij had ook een inwendige ziekte, en die loopt meestal dodelijk af. Je kunt dus eerlijk zeggen: deze man is dubbel dood. Zijn leven is twee keer verbeurd. De wetten van zijn land hebben hem schuldig verklaard aan de dood, en daarmee is zijn leven één keer aan die wetten vervallen. Was hij niet op die manier gestorven, dan stierf hij aan zijn ziekte.

Hij is dus "tweemaal dood". Stel dat de vorst van dat land had besloten het leven van die gevangene te redden. Kon hij dat? Zeker kon hij de straf van de wet wegnemen. Met een volledige gratie kon hij hem het leven teruggeven dat het rechtvaardige vonnis had weggenomen. Maar zonder een arts die de man van zijn ziekte kon afhelpen, zou hij toch aan die ziekte sterven. Dan duurde zijn ellendige bestaan door de gratie slechts een paar weken of maanden langer. Stel dat die ziekte niet alleen dodelijk was, maar ook besmettelijk: dat zij zich kon verspreiden door de adem van de zieke, en door aanraking met zijn lichaam of zijn kleren.

Dan was het gevaarlijk voor anderen om in zijn buurt te komen. Werd hij niet genezen, helemaal en grondig genezen, dan was hij, hoewel begenadigd, nog steeds alleen geschikt voor het pesthuis. Bij de gezonde mensen thuis kon hij dan niet worden opgenomen. Zo'n geval hebben jullie gezien, broeders. Misschien zit je op dit moment vlak naast iemand die zo is, ja, misschien ben je zelf wel zo! Misschien, zeg ik? Ik moet zeggen: je bént zo, tenzij je werkelijk en echt een christen bent, een gelovige in Christus Jezus. — W. Weldon Champneys, 1842.

Vers 3

"Al uw krankheden." Het lichaam ondervindt de treurige gevolgen van Adams overtreding en heeft het te verduren met veel zwakheden. Maar de ziel heeft er net zoveel. Wat is hoogmoed anders dan waanzin? Wat is woede anders dan koorts? Wat is hebzucht anders dan waterzucht? Wat is lust anders dan melaatsheid? Wat is luiheid anders dan een volledige verlamming? Misschien bestaan er geestelijke kwalen die overeenkomen met alle lichamelijke. — George Horne.

Vers 3

"Al uw krankheden." O mijn ziel, bedenk hoeveel zwakheden je hebt. Je hebt veel ingevingen van het vlees en je geeft er maar al te gemakkelijk aan toe. Je strijdt er niet tegen met ernstig gebed en heilig nadenken. Dit is een zwakheid. In je gebeden tot God dwalen je gedachten vaak af. Dan denk je aan andere zaken die ver beneden de grote Majesteit liggen tot Wie je bidt. Of, als dat niet zo is, word je toch snel moe, word je er slaperig van en zou je liever iets anders doen.

Dit is een zwakheid. En eigenlijk heb je zwakheden in al je zintuigen. Als je kijkt, zie je wel een splinter in het oog van je broeder, maar niet de balk in je eigen oog. Als je ruikt, vind je dat "*suavis odor lucri ex re qualibet*": de geur van winst is zoet, waar hij ook vandaan komt. Als je luistert, hoor je liever oneerbiedig en ijdel gepraat dan ernstige en heilige woorden. Dit zijn je zwakheden. En, o mijn ziel, als ik je zou openleggen in zoveel delen als een ontleedkundige en de zwakheden van elk deel zou onderzoeken, zou ik dan geen reden hebben, alle reden, om met Paulus uit te roepen: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" Wie zal mij van al deze zwakheden genezen?

Want noemen wij ze zonden, dan vergeeft God ze. Noemen wij ze zwakheden, dan geneest Hij ze. Voor ons is het één en dezelfde weldaad en bij God één en dezelfde goedheid. Beide zijn het waard om te

onthouden. En voor beide hebben wij alle reden om Hem te loven en Zijn Naam te prijzen. — Sir Richard Baker.

Vers 3

"Al uw krankheden." Ons verstand is zo slecht dat het niet eens doorheeft hoe slecht het zelf is. Onze wil, de koningin van onze ziel, is de slavin van de zonde geworden. Ons geheugen lijkt op git: het is alleen goed om er strootjes mee aan te trekken en om nietigheden op te bergen. Ons geweten klaagt ons soms aan als wij onschuldig zijn, omdat ons eigen verstand zich vergist. Soms spreekt het ons vrij als wij schuldig zijn. Al onze gevoelens zijn ontaard en in de war. Dat moet toch wel een monsterlijk gezicht zijn, waar het blauw dat in de aderen hoort te zitten in de lippen zit, het rood van de wangen op de neus staat en het haar dat op het hoofd hoort te groeien op het gezicht groeit?

En moeten onze zielen dan niet lelijk zijn in Gods ogen? Daar groeit verdriet waar vreugde hoort te groeien, en vreugde waar verdriet hoort te zijn. Wij houden van wat wij zouden moeten haten, en wij haten wat wij zouden moeten liefhebben. Wij zijn bang waar niets te vrezen valt en niet bang waar wij wél moeten vrezen. Al onze gevoelens vergissen zich van doel, of ze schieten voorbij de juiste maat. — Thomas Fuller.

Vers 4

"Die uw leven verlost van het verderf." Al van jongs af was de psalmist een kind van Gods leiding. Hij beleefde vele ontsnappingen op het nippertje en wonderlijke reddingen. Naarmate hij ouder werd, kwamen er allerlei soorten gevaar op zijn pad. De kaken van de leeuw en de klauw van de beer dreigden meer dan eens een eind aan zijn leven te maken, en soms was het de meedogenloze hand van mensen. God, Die hem had gered van het zwaard van Goliath, redde ook zijn leven van de speer van Saul. De almachtige Vriend, Die zijn hoofd had be-

schermd op de dag van de strijd, bevrijdde hem op het ene moment van de vorsten der Filistijnen.

Op een ander moment redde Hij hem uit de handen van de mannen van Kehila. En later behoedde Hij zijn leven en troon voor de onnatuurlijke opstand van zijn eigen zoon. Het is dus niet vreemd dat de psalmist zijn ziel en alles wat in hem was opriep om de Heere met de vurigste dankbaarheid te loven. Zo veel opmerkelijke reddingen had de Heere gegeven, zo vaak had Hij "zijn leven van het verderf verlost". — John Stevenson.

Vers 4

"Die uw leven verlost." Beschermd tegen het verderf: *ha-go'el*, in de grondbetekenis een leven dat door de naaste bloedverwant wordt losgekocht. Mogelijk kijkt dit, profetisch, vooruit naar Hem Die Zelf aan ons vlees en bloed deel kreeg. Zo kreeg Hij het recht onze zielen van de dood los te kopen: Hij stierf in onze plaats. — Adam Clarke.

Vers 4

"Uit de kuil", dat wil zeggen: ook de dood, het graf en het dodenrijk. De Targum vertaalt: "uit Gehenna." — J. J. S. Perowne.

Vers 4

"Barmhartigheden." Ik denk niet dat ik iets beters kan doen dan jullie een voorval te vertellen dat gebeurde in mijn geboortestad Stirling. Werklieden lieten de rots onder het kasteel springen, vlak bij een wandelpad dat openligt naar de straat. De lont was gelegd en aangestoken, en elk moment kon het knallen. Ineens kwam er een klein kind aangetrippeld om de grote rotswand heen, recht op de brandende lont af. De mannen schreeuwden, en dat was barmhartigheid. Maar juist hun angstige geschreeuw maakte het arme kleintje bang en verward. Inmiddels was ook de moeder om de hoek gekomen.

In een oogwenk zag zij het gevaar. Ze spreidde haar armen wijd en riep vanuit het diepst van haar hart: "Kom bij mij, mijn schatje." Dat

was tedere barmhartigheid. Meteen rende het kindje op trippelende voetjes terug. Zijn armpjes reikten naar haar armen en zijn betraande ogen zochten haar ogen. Het rende weg van de rots en bleef pas staan toen het veilig in haar armen lag. Zijn zonnige haar viel los over haar borst, en zijn koraalrode lipjes drukten zich op de bleke lippen van de moeder, die wit waren van angst. Haar moederhart brak in tranen bij de gedachte aan zo'n nauwe ontsnapping.

Want het was op een haar na, zoals de knal van de uiteengebarsten rots bewees. — Alexander B. Grosart, in "The Pastor and Helper of Joy", 1865.

Vers 5

"Die uw mond verzadigt." Het woord dat hier met "mond" is vertaald, is *'edi*. In alle andere teksten waar het voorkomt, elf in totaal, heeft onze vertaling het met "sieraden" weergegeven. Alleen hier en in Ps. 32:9 staat het als "mond". Maar ook daar zou het eigenlijk met "sieraad" vertaald moeten worden. En hier lijkt de bedoeling: je sieraad, wat jouw glorie is, je geest (Ps. 16:9; 62:8). Weliswaar wordt hier de ziel, *nefesj*, aangesproken (Ps. 103:1). Maar de geest kan het sieraad of de glorie van de ziel genoemd worden. — Christopher Wordsworth.

Vers 5

"Verzadigt uw mond." Kimchi begrijpt de uitdrukking als een beschrijving van Davids herstel van een ziekte. Een zieke walgt van brood, ja zelfs van lekker vlees (Job 33:20). Ook de arts beperkt het eten van de patiënt en schrijft hem dingen voor die de tong tegenstaan. De uitlegger denkt daarom dat David hier de zegen van gezondheid beschrijft, doordat zijn mond met goede dingen gevuld wordt. — Opmerking van de redactie bij Calvijn, op deze plaats.

Vers 5

"Verzadigt." God kan de ziel zo verzadigen dat iedere spleet en elk hoekje ervan vol raakt met geestelijke blijdschap. — Thomas Fuller.

Vers 5

"Met het goede." Let goed op waarmee de Heere verzadigt: met "het goede". Hij verzadigt niet met rijkdom, niet met veel, niet met alles wat ik vraag, maar met "het goede". Alles wat ik nodig heb, krijg ik helemaal, en alles is "goed". Goedheid is God Zelf, zoals Hij Zich uitdrukt. Al Zijn zegeningen dragen iets van Zijn eigen wezen in zich. Het zijn heilige zegeningen, heilige barmhartigheden. Alles wat verzadigt, moet Gods aard in zich hebben. Niets anders zal ooit "verzadigen". Het hart is gemaakt voor God, en alleen God kan het vullen. — Frederick Whitfield, 1874.

Vers 5

"Uw jeugd vernieuwt als eens arends." Volgens een oude fabel kan een arend op hoge leeftijd opnieuw jong worden. In deze psalm wordt daar poëtisch op gezinspeeld. Maar de grond van dat verhaal is zonder twijfel iets wat echt bestaat: de arend wordt zeer oud. Bovendien ruit hij, net als andere vogels, op vaste tijden, en daardoor nemen zijn kracht en behendigheid toe. — Hugh Mac Millan. [1]

[1] Met de fabels die rabbijnen en kerkvaders over arenden vertellen, hadden wij een flink stuk van onze ruimte kunnen vullen. Maar ze zijn te ongerijmd om ze ooit nog door te vertellen. Wij hopen daarom dat de lezer ons het weglaten vergeeft, en het liever zelfs prijst.

Vers 5

"Uw jeugd vernieuwt als eens arends." — De Schrift kent het idee niet dat de arend in zijn ouderdom zijn jeugd vernieuwt. Zoiets staat niet in Jes. 40:31, waar men meestal naar verwijst. Daar gaat het veeleer om de krachtige vlucht van de arend: "zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden; zij zullen lopen, en niet moede worden." Dat blijkt duidelijk uit de parallelle werkwoorden: vliegen, lopen, gaan. — E. W. Hengstenberg.

Vers 5

"Uw jeugd vernieuwt als eens arends." Je bedrijvigheid zal zich vernieuwen als die van de arend. Dat betekent: van dag tot dag ontvangt hij nieuwe kracht en levenskracht en wordt hij sterker, zodat hij kan gedijen en bloeien als de arend. De vergelijking met de arend gaat niet over het vernieuwen zelf, maar over een kracht en bedrijvigheid die zich steeds opnieuw opbouwen. Jes. 40:31 zegt het ook: "Maar die den HEERE verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden." — Venema.

Vers 5

"Uw jeugd vernieuwt als eens arends." Je kunt deze verjonging op drie manieren opvatten. Ten eerste voor zijn lichamelijke toestand, ofwel zijn natuurlijke kracht. Ten tweede voor zijn maatschappelijke positie, ofwel zijn voorspoed in de wereld, zijn eer en koninklijke faam. Ten derde voor zijn geestelijke toestand, ofwel een groei van zijn gaven, genaden en troost. Waarschijnlijk had David op al deze terreinen een achteruitgang gemerkt. Uiteindelijk werden ze, door Gods goedheid en zegen over hem, alle drie vernieuwd uit die ouderdom tot een nieuwe jeugdigheid, zoals die van arenden. — Joseph Caryl.

Vers 5

"Uw jeugd vernieuwt als eens arends." Het klinkt stoutmoedig, maar het is niet te veel gezegd als wij spreken van een eeuwige jeugd. Dat is het heerlijke voorrecht van wie de Heere vreest en dient, en van niemand anders. Alles wat de jeugd met recht zo boeiend en bekoorlijk maakt, is in nog sterkere mate te vinden waar het geestelijk leven zich ongestoord kan ontplooien, in gemeenschap met God. Trekt de onschuld van de jeugd je aan? In het natuurlijke leven is dat maar al te vaak een misleidende schijn. Maar in het leven van de ziel komt zij tot op zekere hoogte terug, als het hart gereinigd wordt door de

kracht van de Heilige Geest en het leven vernieuwd wordt naar het voorbeeld van Christus, de Heere.

Vind je dat het plezier van de jeugd alles overtreft wat er hier beneden te genieten valt? Het zij zo. Maar al te snel jagen de zorgen van de latere jaren het weg. Een zorgeloos genieten, ook in donkere dagen, kan wel wonen in het hart waarop de vrede van God door het geloof is neergedaald. Lijkt de kracht van de jeugd je wenselijk? Ach, elke dag drukt de waarheid van die woorden dieper in: "De jongen zullen moede en mat worden." Ook als de natuurlijke kracht allang over haar hoogtepunt heen is, voelt de christen zich vaak gedragen door een kracht van boven, die hem uit zijn lichamelijke zwakte omhooghef t.

Wat geen spier of pees ooit kon, lukt hem met de kracht van een onbezwijkbaar geloof. Zelfs de mooie ontplooiing die je in de jeugd ziet, zou je zeker niet tevergeefs zoeken bij de man die steunt op Gods hand. Hij vergeet wat achter hem ligt en strekt zich uit van licht naar licht, van kracht naar kracht, van zaligheid naar zaligheid. En hoe zou hem tot slot de hoop kunnen ontbreken, die het jonge hart zo hoog van vreugde doet kloppen? De zinnelijke mens heeft het mooiste deel van zijn leven snel achter zich.

De geestelijke mens heeft het altijd nog voor zich. Net als de arend stijgt hij vaak op uit de lage lucht om hem heen, de zuivere, heldere hemel in. Al van ver laat het beeld hem zien, nee, de onuitsprekelijke werkelijkheid, een vreugde die méér is dan aards.

Eeuwige jeugd! Veel meer nog dan voor David is zij vandaag voor elke christen weggelegd, maar voor niemand anders. Heeft iemand geen geloof en hoop in zijn hart, dan zal zelfs zijn moedigste voornemen om altijd jong te blijven, of toch zo lang als kan, bezwijken bij de eerste zware storm in zijn leven. Maar stel dat geloof en hoop ons wel bekend zijn. Waarom zit er dan vaak zo weinig "arend" in ons geestelijk leven, waarover hier gesproken wordt, en zoveel "mus alleen op

het dak", zoals in Ps. 102:7? Zou het kunnen dat wij ons te weinig laten verzadigen met het goede waarover David net sprak?

Met andere woorden: dat wij zo weinig leven van het allerbeste dat God te geven heeft, Zijn woord, Zijn Geest en Zijn genade? Alleen zo komen wij aan die blijvende tweede geboorte, waarvan de arend het beeld is. De onschatbare vrucht daarvan is een jeugdig hart dat niet verwelkt. Jullie die jong zijn van jaren: zoek deze onsterfelijke jeugd boven alle vreugden van het vroege leven! Win haar terug, jullie van middelbare leeftijd, in levende gemeenschap met Hem Die alles van binnen nieuw maakt! Bewaar haar, oude vrienden van God en van Zijn Christus, als jullie mooiste kroon hier op aarde en als onderpand van jullie zaligheid in de hemel.

En jij, christen, die moedeloos neerzit: bedenk dit. De arend laat zijn vleugels hangen, alleen om daarna met sterkere vleugelslag omhoog te zweven! — J. J. van Oosterzee, in "The Year of Salvation", 1874.

Vers 6

"De HEERE doet gerechtigheid", enzovoort. De psalmist gaat van persoonlijke zegeningen over naar zegeningen voor iedereen. Wat alles omvat en Gods eer altijd groter maakt, is dit: Hij leeft mee met wie lijden en onderdrukt worden. Hij is gereed om hun zaak krachtig op te nemen. Wie zou Hem niet prijzen, omdat Hij zo goed en zo heerlijk zorgt voor mensen die door goddeloze onderdrukkers wreed onrecht wordt aangedaan? — Henry Cowles.

Vers 7

"Hij heeft Mozes Zijn wegen bekend gemaakt." Mozes ging de berg Sinaï op en bleef daar veertig dagen bij God. Wij mogen wel aannemen dat God hem in die tijd veel geheimen heeft laten weten. Vooral heeft Hij hem "Zijn wegen bekend gemaakt" (Ex. 33:19). Dat zijn niet alleen de wegen waarop Hij wil dat wij lopen, maar ook de wegen waarop Hij Zelf gaat. Het gaat om de koers die Hij vaart bij het besturen van

alles wat er in de wereld gebeurt. Waarom laat Hij de goddelozen voorspoedig zijn en de vromen onderdrukt worden?

Deze "wegen" maakte Hij aan Mozes bekend. Aan de kinderen van Israël maakte Hij alleen "Zijn daden" bekend. Zij zagen in de woestijn Zijn wonderlijke goedheid voor hen persoonlijk, en dat was Zijn gerechtigheid. Maar Zijn wegen liet Hij hun niet zien, en ook niet welke koers Hij daarbij volgde. Zij zagen alleen wat er gebeurde. De redenen erachter zagen zij niet, zoals Mozes die wel zag en begreep. — Sir Richard Baker.

Vers 8

"Barmhartig en genadig is de HEERE, lankmoedig en groot van goedertierenheid." O mijn ziel, hier staan vier eigenschappen van God. Ze zijn allemaal zó nodig dat wij er geen enkele kunnen missen. Was Hij niet "barmhartig", dan konden wij geen vergeving verwachten. Was Hij alleen maar barmhartig, dan konden wij niet meer verwachten dan vergeving. Maar Hij is niet alleen barmhartig, Hij is ook "genadig". Dat geeft ons een hoop die verder reikt: de hoop op een geschenk. Het gaat dan niet om wat wij waard zijn te ontvangen, maar om wat Hij passend vindt te geven.

Was Hij niet "lankmoedig", dan konden wij geen geduld verwachten. Maar Hij is niet alleen lankmoedig, Hij is ook "groot van goedertierenheid". Daarom verwachten wij dat Hij de barmhartige Samaritaan zal zijn. Hij verbindt niet alleen onze wonden, maar zorgt er ook voor dat wij verder genezen. En als Hij een tijdlang berispt en boos is? Dan hebben wij maar even geduld met Hem, zoals Hij al zo lang geduld met ons heeft gehad. — Sir R. Baker.

Vers 8

"Lankmoedig." In de Schrift lezen wij dat traag zijn tot toorn en snel toornig zijn worden uitgedrukt met een verschillende stand van de neusgaten. Als er bijvoorbeeld van de Heere staat dat Hij "lankmoe-

dig" is, staat er in het Hebreeuws: lang van neusgaten. — Joseph Caryl.

Vers 8

"Groot van goedertierenheid." *Rav-chesed*: "groot en machtig in goedertierenheid". Hierin ligt voor Hem Zijn grootste eer, en zo leert Hij ons te zien wat échte grootheid is, en wat niet. — George Horne.

Vers 8

"Groot van goedertierenheid." Een mensenhart vindt het heel fijn, en het geeft veel voldoening, om steeds opnieuw uit een grote voorraad te mogen nemen. Daarom zeggen wij: er gaat niets boven vissen op zee en niets boven de dienst van een koning. In het eerste is immers de grootste overvloed aan het soort genot waar vissers naar uitkijken. En voor wie dient en van zijn dienst moet leven, bestaat er niets beters dan de dienst aan vorsten. Zij hebben namelijk een overvloed aan beloning, en veel gelegenheid om de mensen die voor hen klaarstaan en hen bedienen daarvoor te belonen...

Op dezelfde grond zegt de Schrift op meerdere plaatsen niet alleen dat God "barmhartig" en "genadig" is. Zij zegt ook dat Hij overvloedig is in goedertierenheid en vol van genade. En niet alleen dat er verlossing bij Hem is, maar overvloedige verlossing (Ps. 86:5; 130:7; Jes. 55:7): "De goddeloze verlate zijn weg", enzovoort; "en hij bekere zich tot den HEERE, zo zal Hij Zich Zijner ontfermen, en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk." De waar die wij nodig hebben, is barmhartigheid en vergeving van onze zonden, want wij zijn onheilige en goddeloze schepselen geweest. Van deze waar is bij God overvloed.

Daar ligt zij opgeslagen zoals water in het pakhuis van de zee. De schatten van Zijn genade, barmhartigheid, vergeving en ontferming raken nooit op. Wie gebrek lijdt, klopt liever aan bij een rijke om geholpen te worden dan bij een arme. Dat geldt natuurlijk alleen als hij

weet dat de rijke net zo gul en royaal is als een arme maar kan zijn. — John Goodwin, in "Being filled with the Spirit".

Vers 9

"Hij zal niet altoos twisten." Voor God is het bestraffen van mensen beslist net zo onaangenaam als het voor ons is om bestraft te worden. Zo weinig heeft Hij op met toorn dat Hij er zo gauw Hij maar kan afstand van doet. Hij is er niet haastig mee bij de hand, en Hij laat hem net zo snel weer los. Want berispen is een slagboom voor barmhartigheid, en boosheid een hindernis voor ontferming. Niets is God zo onwelkom als een obstakel op de weg van Zijn barmhartigheid, of een aanleiding om de vrije loop van Zijn ontferming in te perken.

Dan kunnen wij er dus ook van op aan dat Hij Zelf geen obstakel neerlegt door eindeloos te blijven berispen. Evenmin zal Hij Zijn ontferming indammen door Zijn toorn voor altijd vast te houden. — Sir R. Baker.

Vers 9 (Tweede zinsdeel)

"Eeuwiglijk den toorn behouden" lijkt op de Franse uitdrukking "Je lui garde, Il me la garde" ("Ik houd hem in het oog, zoals hij erop heeft gelet mij een slechte dienst te bewijzen"). Wij zeggen dat van iemand die onrecht niet kan vergeven, in het geheim op wraak broedt en op een kans wacht om het terug te betalen. David ontkent nu dat God op de manier van mensen de toorn blijft vasthouden om wat Hem is aangedaan. Hij wil Zich immers verlagen om verzoend te worden. — Calvijn.

Vers 10

"Hij doet ons niet naar onze zonden." Als wij zo leven, wat hadden wij dan kunnen verwachten? Dat God de zegen van Zijn zorg voor ons terugtrok? Dat Hij ons Zijn Geest niet meer gaf? Dat Hij liet gebeuren dat de genademiddelen ons niets meer opleverden? Dat Hij onze verzoekingen liet toenemen en ons liet wegzakken in een blijvende af-

val? En zakte ons hart dan eindelijk weg in een maar al te begrijpelijke somberheid, dan hadden wij Hem vandaag toch tegen ons kunnen horen zeggen: “Uw boosheid zal u kastijden, en uw afkeringen zullen u straffen; weet dan en ziet, dat het kwaad en bitter is, dat gij den HEERE, uw God, verlaat, en Mijn vreze niet bij u is, spreekt de Heere, de HEERE der heirscharen”? — Baptist W. Noel, 1798-1873.

Vers 10

“Hij doet ons niet naar onze zonden.” Waarom heeft God ons niet behandeld zoals onze zonden verdienen? Is het niet omdat Hij iemand anders naar onze zonden heeft behandeld? Iemand Die onze zonden op Zich nam, van Wie wordt gezegd dat “God Hem getuchtigd heeft in Zijn hevige toorn”? En waarom tuchtigde Hij Hem, behalve om onze zonden? O genadige God, U bent te rechtvaardig om twee keer wraak te nemen voor dezelfde schuld. Uw felle toorn hebt U op Hem laten neerkomen. Daarom zult U die niet ook over ons uitgieten. U hebt Hem vergolden naar onze ongerechtigheden. Nu zult U ons dus vergelden naar Zijn verdiensten. — Sir R. Baker.

Vers 10

Werk die angstaanjagende veronderstelling uit. Laat zien waarom het nog niet echt zo is gegaan. Laat dan merken dat het nog een angstaanjagend feit kan worden, en roep de schuldigen op om barmhartigheid te zoeken.

Vers 11

Geen vergelijking is voor ons verstand groot genoeg om de overstelpende barmhartigheid van de Heere voor Zijn volk uit te drukken. — David Dickson.

Vers 12

“Zo ver het oosten is van het westen.” Deze uitdrukking komt van de afstand tussen oost en west. Volgens Kimchi is die gekozen omdat die

twee windstreken van de wereld de grootste zijn: zij zijn helemaal bekend en helemaal bewoond. Daarom meten aardrijkskundigen de lengte van de aarde op die manier, net zoals zij de breedte meten van noord naar zuid. — Henry Hammond.

Vers 12

Is zonde vergeven, dan wordt zij nooit meer aangerekend. De schuld ervan kan net zo min terugkomen als het oosten westen kan worden of het westen oosten. — Stephen Charnock.

Vers 13

"Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen", enzovoort. Een predikant voor zeelieden in een Amerikaanse havenstad bezocht een zeeman die bijna dood leek. Hij sprak vriendelijk met hem over de toestand van zijn ziel en zei dat hij zich op Jezus moest werpen. Met een vloek stuurde de zieke hem weg. Toen zei de predikant hem dat hij eerlijk tegen hem moest zijn: stierf hij onbekeerd, dan zou hij voor eeuwig verloren gaan. De man bleef nors en zwijgzaam en deed alsof hij in slaap viel, zodat hij niet hoefde te antwoorden. De predikant kwam meer dan eens terug, steeds met dezelfde uitkomst. Op een dag kreeg hij het idee dat de zeeman een Schot was. Hij zei een vers uit de oude berijming van de psalmen op:

> *"Geen vader sloeg, met groter mededogen,*
> *op teder kroost ooit zijn ontfermend' ogen,*
> *dan Israëls HEERE op ieder die Hem vreest."*

De tranen sprongen de zeeman in de ogen toen hij deze woorden hoorde. De predikant vroeg hem of hij geen godvrezende moeder had gehad. De man barstte in tranen uit. Ja, jaren geleden had zijn moeder hem deze woorden geleerd en ook voor hem tot God gebeden. Sindsdien had hij als zwerver over zee en land rondgedoold. Maar de herinnering aan haar geloof en liefde raakte zijn hart. De Geest van

God zegende de woorden die tot hem gesproken waren. Zijn leven werd gespaard, en dat leven bewees dat zijn bekering echt was.

Vers 13

"Gelijk een vader." In dit vers valt het op wat voor soort barmhartigheid de profeet aan God toeschrijft. Hij zegt niet: zoals een mens medelijden heeft met een mens, zoals een rijke met een arme, een sterke met een zwakke of een vrije met een gevangene. Hij noemt het medelijden dat een vader met zijn zoon heeft, en dat is het grootste van alle. Het woord *racham* zelf bevestigt dit, want het betekent eigenlijk "ontroering van de ingewanden" (*viscerum commotio*). Een voorbeeld vinden wij in 1 Kon. 3:23-27, bij de vrouw die het niet kon verdragen dat haar kind zou worden doodgehakt... En later in de vader van de verloren zoon (Luk. 15:11-32). — Musculus.

Vers 13

"Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen." Een vader ontfermt zich over zijn kinderen die zwak zijn in kennis, en hij onderwijst hen. Hij ontfermt zich over hen als zij eigenzinnig zijn, en hij verdraagt hen. Hij ontfermt zich over hen als zij ziek zijn, en hij troost hen. Zijn zij gevallen, dan helpt hij hen weer overeind. Hebben zij iets misdaan en onderwerpen zij zich, dan vergeeft hij hun. Wordt hun onrecht aangedaan, dan zorgt hij dat zij hun recht krijgen. Zo "ontfermt Zich de HEERE over degenen, die Hem vrezen". — Matthew Henry.

Vers 13

"Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de HEERE over degenen", enzovoort. Zo, en nog tienduizend keer méér dan zo. Want Hij is de "Vader der barmhartigheden" en de Vader van alle vaderschap in de hemel en op aarde (Ef. 3:15). — John Trapp.

Vers 13

"De HEERE over degenen." Meestal zegt men: "Beter benijd dan beklaagd." Maar hier ligt het anders. Veel gelukkiger is het door God beklaagd te worden dan door mensen benijd. — Sir R. Baker.

Vers 13

"Degenen, die Hem vrezen." De vreze Gods is die eerbied voor God die je ertoe brengt je wil aan de Zijne ondergeschikt te maken. Zij maakt je erop gericht Hem te behagen, boetvaardig als je terugkijkt op je eigenzinnigheid van vroeger, gelukkig in Zijn glimlach van nu, verrukt door Zijn liefde en vol hoop op Zijn heerlijkheid. — George Bowen.

Vers 13

"Degenen, die Hem vrezen." Dit kan ook gelden voor mensen die "de Geest der aanneming" nog niet "ontvangen hebben", maar nog "beven voor Zijn woord". Ook over hen ontfermt Hij Zich. — Matthew Henry.

Verzen 13-14

Een goede vader stuurt zijn kind niet weg omdat het zwak en ziekelijk is. Hoe meer het kind hulp nodig heeft, hoe toegeeflijker hij wordt. Weigert zijn maag het eten, of kan hij het niet verteren, zet hij hem dan op straat? Nee. Als de zoon van de Sunamitische over zijn hoofd klaagt, neemt zij hem in haar armen. Een moeder is goed voor alles wat uit haar schoot is voortgekomen, en het liefst voor het zieke kind. Het ligt daar met zijn ogen op haar gericht. Het kan niet zeggen wat het deert en niet vragen wat het wil.

Dat maakt haar medelijden dubbel zo groot: "Zo ontfermt de Heere Zich over ons, gedenkend ons maaksel, bedenkend dat wij maar stof zijn." Onze ziel werkt met een gebrekkig werktuig. Daarom vraagt Hij van ons niet wat Hij wel van engelengeesten vraagt. De zoon moet een voorbeeld netjes overschrijven. Hij doet zijn best, maar blijft ver achter bij het origineel. Toch berispt de vader hem niet, maar spoort

hem aan. Of hij geeft hem een boog en pijlen en zegt dat hij op een bepaald doel moet mikken. De jongen spant zijn spieren zo hard hij kan en laat vrolijk los.

De pijl valt ver voor het doel neer, maar de zoon krijgt een compliment en de vader is blij. Zo gaat het ook met ons. De verzoeking bestormt ons, de lust slaat ons neer, het werk van deze wereld leidt ons af. Onze zwakte is veelvoudig, maar zij reikt niet verder dan de vergeving van onze Vader: "Ik zal hen verschonen, gelijk als een man zijn zoon verschoont, die hem dient" (Mal. 3:17). — Thomas Adams.

Vers 14

"Hij weet, wat maaksel wij zijn" (Engels: our frame, "onze vorm"). Ons maaksel: de manier waarop wij in elkaar zitten en de stoffen waaruit wij zijn gemaakt. — Adam Clarke.

Vers 14

"Hij weet, wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn." Hij gaat niet te werk als een onkundige kwakzalver die voor iedereen maar één recept heeft, voor sterken en zwakken, jongen en ouden. Hij gaat te werk als een verstandige arts: die kijkt eerst naar zijn patiënt en schrijft dan pas zijn voorschrift. Mensen en duivels zijn niet meer dan Gods apothekers. Zij maken ons medicijn niet zelf. Zij geven wat God voorschrijft. Bileam was wel gesteld op het geld van Balak, maar hij kon geen haarbreed buiten Gods opdracht gaan. — William Gurnall.

Vers 14

"Hij weet, wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn." Het is alsof zelfs de stof waaruit de mens oorspronkelijk gemaakt is, hoewel nog zonder zonde, een nadeel voor hem was bij het weerstaan van de zonde. Dat nadeel was er al toen de mens nog geen zonde in zich had. Hoeveel groter is het nu, terwijl de meeste mensen niets anders in zich hebben dan zonde, en de besten er nog heel veel van?

“Hetgeen uit het vlees geboren is”, zegt Christus, “dat is vlees.” Een verdorven natuur kan alleen maar verdorven daden voortbrengen. — Joseph Caryl.

Vers 14

Wij zijn stof.

> *O, hoe sta ik in dit Uw koor van zielen,*
> *gestut door Uw hand,*
> *een hoop zand!*
>
> *Die drukke gedachten, als winden, zouden haar helemaal verstrooien*
> *en op de vlucht jagen,*
> *als Uw macht er niet was.*
> *Uw hand alleen temt die vlagen*
> *en voegt mijn gestel samen. — Henry Vaughan.*

Verzen 14, 16

Wij zijn stof. Nooit zie ik op een winderige dag zo’n spiraal van stof als een kleine woestijnstorm over de weg razen, zonder te denken: “Dat is een beeld van het leven.” Stof en een ademtocht! Zie hoe die schijnbare “zuil” niets anders is dan stofdeeltjes in een bepaalde toestand, een toestand van beweging, en dat die deeltjes steeds van plaats wisselen. De vorm bestaat alleen dankzij de voortdurende beweging. Het zware zand drijft op de onzichtbare lucht, zolang het met de lucht meebeweegt. Houdt die beweging op, dan valt het neer.

Zo krijgen de dode kluiten van het veld vleugels als een kracht hen raakt. Ze stijgen op in het leven en nemen een tijd lang deel aan zijn snelle gang. Is de kracht dan uitgeput, dan vallen ze terug in hun vorige toestand. Een draaikolk, een stroom, in stand gehouden door krachten van buiten en voorbij zodra die krachten zich terugtrekken: dat is ons leven. — James Hinton, in “Thoughts on Health and some of its Conditions”, 1871.

Vers 15

"De dagen des mensen." Hoe nietig de mens is, komt hier vooral uit in het woord *enosj*. — Robert Baker Girdlestone.

Vers 15

De mens komt voort, zegt Job, als een bloem, en wordt afgesneden. Hij wordt de wereld in gezonden als het mooiste en edelste deel van Gods werken. Hij is gemaakt naar het beeld van zijn Schepper, wat zijn verstand en zijn grote geestelijke vermogens aangaat. Hij komt voort in volle pracht, als de bloem van het veld. Zoals de bloem de plantenwereld in schoonheid overtreft, zo overtreft hij de dierenwereld in de glans en voortreffelijkheid van zijn natuur. Als een bloem niet door een ongeluk te vroeg wordt gestoord, bereikt zij snel het hoogtepunt van haar bestaan.

Een paar ogenblikken mag zij pronken, en dan wordt zij met wortel en al uitgetrokken, op het toppunt van haar trots en luister. Of ontsnapt zij aan wat haar geweld aandoet, dan kwijnt zij binnen een paar dagen vanzelf weg en sterft zij af. Zo gaat het ook met de mens. Zijn groei verloopt langzamer en hij duurt wat langer, maar de perioden van opkomst en verval zijn naar aard en wijze bijna dezelfde. Ontkomt hij aan de gevaren van zijn kwetsbare jaren, dan heeft hij snel de volle rijpheid en kracht van het leven bereikt.

En heeft hij dan het geluk dat hij niet door ongelukken, of door zijn eigen dwaasheid en onmatigheid, wordt weggerukt, dan neemt hij vanzelf af. Al snel komt er een moment waarna hij niet gemaakt is om nog te blijven. Bloemen of vruchten kunnen met geweld worden geplukt voordat ze rijp zijn. Maar je kunt ze niet laten doorgroeien voorbij de tijd waarop ze uit zichzelf moeten verwelken en vallen. Is die tijd daar, dan plukt de hand van de natuur ze allebei af. Geen kunst van de plantkundige houdt de ene overeind en geen kunde van de arts houdt de ander in leven, buiten de perioden die hun oorspronkelijke bouw en gestel meekregen.

God heeft de verschillende groei en het verval van het plantenrijk bepaald en vastgesteld. Zo heeft Hij ook duidelijk dezelfde wetten voorgeschreven aan de mens en aan alle levende wezens. In hun allereerste begin liggen de eigen krachten van hun groei, duur en einde besloten. Zijn die dierlijke krachten tot ontplooiing gekomen en verbruikt, dan sterft het schepsel uit zichzelf, zoals rijp fruit van de boom valt, of zoals een bloem die langer bewaard wordt dan haar bloei duurt, op de steel afvalt en vergaat. — Lawrence Sterne, 1713-1768.

Vers 15

De psalmist zegt van de mens: "gelijk een bloem des velds, alzo bloeit hij." Het is geen bloem uit de tuin, maar een bloem van het "veld". Die laatste is kwetsbaarder dan de eerste, omdat zij meer openligt voor de bijtende lucht en de felle winden, voor de grazende bek van het dier en voor het gevaar vertrapt te worden. Op al die manieren sterft zij af, en ook door de brandende zon en haar eigen vergankelijke aard. — John Edwards, in "Theologia Reformata".

Vers 15

"Als het gras, gelijk een bloem des velds."

> *Wat is het leven! Als een bloem met het vergif in haar boezem,*
> *vandaag vol belofte, morgen sterft zij!*
> *En gezondheid, als de dauwdruppel die in haar bloesem hangt,*
> *overleeft maar één nacht en ademt zich uit naar de hemel!*
>
> *Hoe vaak ligt onder de knop die het helderst en mooist is*
> *het zaad van de kanker, nog klein, dat heimelijk loert!*
>
> *Hoe vaak, aan de wortel van de bloem die het zeldzaamst is,*
> *veilig in zijn schuilhoek, de worm zich al roert?*
>
> — *James Beattie, 1735-1803.*

Vers 16

"Als de wind daarover gegaan is, zo is zij niet meer", enzovoort. Een zuchtje lucht, een zachte wind (roeach) waait over hem heen, en hij is weg. Het zou nog te begrijpen zijn als een storm of een wervelwind over hem heen ging en hem meenam. De psalmist bedoelt veel meer dan dat. Zelfs de zachtste aanraking, een fluisterend briesje, voert hem weg. Al snel is hij een vreemde. Op het stukje aarde waar hij eens uitging en inging, kent niemand hem meer. — Henry Cowles.

Vers 16

"Als de wind daarover gegaan is, zo is zij niet meer." Het is bekend dat een hete wind in het oosten alles wat groen is in één keer vernietigt. Dat is niet vreemd, als de winden soms, zoals dr. Russell zegt, "een graad en soort van hitte met zich meebrengen die je zou denken dat uit een oven kwam, en die bij harde wind metalen voorwerpen in huis, zoals de sloten van kamerdeuren, bijna even sterk aantast als wanneer ze aan de zonnestralen waren blootgesteld". De verschroeiende werking van sommige verderfelijke winden op het dierlijke lichaam, waarop hier lijkt te worden gedoeld, wordt niet overdreven door de vergelijking met het plotselinge verwelken van een bloem.

Maillet beschrijft hoe honderden mensen in een karavaan ter plekke stikten door het vuur en het stof waaruit de dodelijke wind bestaat die soms in de woestijnen van het oosten heerst. En Sir John Chardin schrijft dat deze wind "een groot sissend geluid maakt" en dat "hij rood en vurig lijkt en wie hij treft doodt door hen als het ware te verstikken, vooral als het overdag gebeurt". — Richard Mant.

Vers 16

"En haar plaats kent haar niet meer", enzovoort. Is de mens eenmaal tot stof geworden, dan wordt hij door elke wind van de ene plek naar de andere geblazen. En wat weet een plek ervan als er stof op neerdaalt? Of het nu het stof van een prins is of van een boer, van een

mens of van een dier? Moet de mens dan niet diep ongelukkig zijn, als tijd en plaats, de twee beste hulpen voor het leven, hem allebei in de steek laten? Want wat voor hulp kan hij van de tijd verwachten, als zijn dagen maar als gras zijn?

En wat voor hulp van de plaats, als zijn plaats hem afwijst en hem niet wil kennen? — Sir R. Baker.

Vers 17

"Maar de goedertierenheid des HEEREN is van eeuwigheid en tot eeuwigheid." Geen enkele menselijke welwillendheid blijft altijd gelijk. Wij weten uit ervaring dat mensen die vandaag vriendelijk zijn, morgen tirannen kunnen worden. Voorbeelden daarvan zien wij in het leven van Nero en van veel andere heersers. Daarom lezen wij, om te voorkomen dat wij de goedheid van God ook maar enigszins zo zouden verdenken, tot onze onuitsprekelijke troost dat zij nooit zal ophouden, maar voor altijd klaarstaat voor iedereen die God vreest en dient. — Musculus.

Vers 17

"Van eeuwigheid en tot eeuwigheid." Van eeuwigheid: door voorbeschikking. Tot eeuwigheid: door verheerlijking. De eerste zonder begin, de tweede zonder einde. — Bernardus.

Vers 18

"Om die te doen." Geboden moeten worden onthouden om ze te doen. Zij zijn niet gegeven als stof voor ijdele bespiegeling. — Stephen Charnock.

Vers 19

"De HEERE heeft Zijn troon in de hemelen bevestigd." Het Hebreeuwse woord betekent zowel "bevestigd" als "bereid", en je kunt het ook zo vertalen. Goed voorbereiden is de natuurlijke weg naar iets dat standhoudt. Overhaaste besluiten breken en brokkelen af. Dit zegt

ons vier dingen. Ten eerste: het eigene van Zijn gezag. Hij bereidt het Zelf, niemand anders doet dat voor Hem. Het is een heerschappij die oorspronkelijk in Zijn wezen ligt. Zij is niet van iemand anders afgeleid, niet door geboorte en niet door een opdracht. Hij alleen bereidde haar. Hij is de enige oorzaak van Zijn eigen koninkrijk.

Daarom is Zijn gezag zonder grenzen, even oneindig als Zijn wezen. Niemand kan Hem wetten opleggen, want niemand behalve Hijzelf maakte Zijn troon voor Hem klaar. Hij zal Zijn eigen geluk niet aantasten, en dus ook Zijn eigen gezag niet inperken. Ten tweede: Hij staat klaar om dat gezag in te zetten wanneer het nodig is. Hij heeft Zijn troon bereid. Hij staat nergens met lege handen en hoeft niet te wachten op een opdracht of op aanwijzingen van iemand anders over wat Hij moet doen. Alles ligt klaar om Zijn volk te helpen. Hij heeft beloningen en straffen.

Zijn schatten en Zijn bijlen, het grote teken van gezag, liggen bij Hem klaar: het ene voor de goeden, het andere voor de goddelozen. Zijn barmhartigheid bewaart Hij voor duizenden (Ex. 34:7). Zijn pijlen heeft Hij klaargelegd voor wie tegen Hem in opstand komen (Ps. 7:14).

Ten derde: de wijsheid waarmee Hij regeert. De troon is "bereid", en wie voorbereidt, gaat verstandig te werk. Gods bestuur is geen roekeloos en eigenzinnig gezag. Een vorst op zijn troon of een rechter op zijn zetel hoort de zaken met de grootste omzichtigheid aan te pakken, en dat veronderstelt men ook van hem. Ten vierde: het succes en de duur van Zijn gezag. Hij heeft het bereid, of bevestigd. Het staat vast en wankelt niet. Het is een heerschappij die niet te schokken is. Alle pogingen van mensen en duivels om haar omver te werpen, of haar zelfs maar te laten trillen, zijn vergeefs.

Zij staat buiten het bereik van hardnekkige opstandelingen. Niemand kan Hem van Zijn troon stoten of Hem schaakmat zetten. Zijn heerschappij blijft altijd bestaan, net als Hijzelf. En zoals Zijn raad overeind blijft, zo blijft ook Zijn gezag staan: "Ik zal al Mijn welbehagen doen" (Jes. 46:10). — Stephen Charnock.

Vers 19

"Zijn troon in de hemelen" betekent:

1. De glorie van Zijn heerschappij. De hemelen zijn de statigste en mooiste delen van de schepping. Daar is Zijn majesteit het best zichtbaar en Zijn heerlijkheid het schitterendst (Ps. 19:2). In de hemel erkennen de engelen Zijn heerschappij beter. De engelen die Hem omringen, betwisten haar daar niet, zoals de opstandelingen die zich op aarde tegen Hem bewapenen dat wel doen.
2. De hoogste macht van Zijn rijk. De hemelen zijn het hoogste deel van de schepping en het enige paleis dat bij Hem past.
3. Het bijzondere van deze heerschappij. In de hemelen regeert Hij alleen. Zijn gezag is aan geen enkel schepsel overgedragen. Over de zalige geesten regeert Hij Zelf. Maar de mensen, die op Zijn voetbank zitten, regeert Hij door andere mensen, die van hetzelfde slag zijn en dezelfde natuur hebben.
4. De onmetelijke omvang van Zijn rijk. De aarde is maar een stipje bij de hemelen vergeleken. Wat is Engeland op een kaart naast de hele aarde? Een vlekje dat je met je vinger kunt afdekken. De hele aarde moet dan nog veel kleiner zijn naast de uitgestrekte hemelen. Je kunt je de vele miljoenen kleine deeltjes in de aarde niet voorstellen, en samen vormen ze maar één punt naast de plaats waar Gods troon staat. Hoe groot moet Zijn rijk dan wel zijn! Daar regeert Hij over de engelen die sterk zijn in kracht, Zijn heirscharen die Zijn welbehagen doen.

Naast hen zijn alle mensen in de wereld, en de macht van de grootste machthebbers, niet meer dan de kracht van een mier of een vlieg. En omdat Zijn troon in de hemelen staat, volgt daaruit dat alles onder de hemel bij Zijn heerschappij hoort. Wat op aarde lager staat, kan niet anders dan aan Hem onderworpen zijn. Het houdt ook zeker in dat

Hij invloed heeft op alles beneden, omdat de hemelen de oorzaak zijn van alle beweging in de wereld. Zie Hos. 2:20-21.

1. Het gemak waarmee Hij dit rijk bestuurt. Zijn troon staat hoog. Daarom kan Hij niet anders dan alles zien wat beneden gebeurt. Een hoge plaats geeft een scherp oog het voordeel dat het ziet wat daaronder ligt. "De HEERE heeft uit den hemel nedergezien op de mensenkinderen, om te zien, of iemand verstandig ware" (Ps. 14:2). Hij kijkt niet uit de hemel omlaag alsof Hij daar vastzit. Hij kijkt majestueus en met gezag omlaag.
2. De duur ervan. De hemelen vergaan niet. Daar, in die onvergankelijke toestand, staat Zijn troon. Gods troon overleeft het einde van de wereld. — Samengevat naar Charnock.

Vers 19

"En Zijn Koninkrijk heerst over alles." Hij is de Koning en Meester over álles. Eerst over alle tijd. Andere heren sterven, Hij is eeuwig. Strikt genomen is eeuwigheid de levensduur van een ongeschapen Ens. In ruimere zin noemen wij ook dingen eeuwig die een begin én een einde hebben, zoals "de eeuwige heuvelen". De Schrift kent meer van zulke uitdrukkingen. En ook dingen die wel begonnen zijn maar niet zullen ophouden, heten eeuwig: engelen, mensenzielen, het eeuwige leven, het eeuwige vuur. Maar God zegt van Zichzelf: "Ik ZAL ZIJN, Die Ik ZIJN ZAL!" (Ex. 3:14; Engels: I AM, "IK BEN"). Wat Ik was, ben Ik; wat Ik ben, was Ik; en wat Ik ben en was, zal Ik blijven.

Die eigenschap deelt Hij met niemand. Al het andere was er eerst niet, een *non esse*, voordat het er was, een *esse*. En het is aan verandering onderhevig, die het naar het niets trekt. "De lieden, die met u kijven, zullen worden als niet" (Jes. 41:12). Alles loopt uit op niets, tenzij God het met Zijn eigen hand overeind houdt. Maar "Gij zijt Dezelfde, en Uw jaren zullen niet geeindigd worden" (Ps. 102:28). "Gij doet den mens wederkeren tot verbrijzeling, en zegt: Keert weder, gij

mensenkinderen!" "Van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God" (Ps. 90:2): de enige scheidsrechter, de enige maat van begin en einde.

Dan over alle plaatsen: de hemel, de aarde en de hel (Ps. 135:6). Koningen hebben grenzen. Veel van wat ze willen, lukt niet. Ze kunnen de zon niet bevelen stil te staan, en de wind niet laten draaien zoals zij willen. Hoog in de lucht en diep in de zee voert geen koning het bevel. Sommigen vleien de paus met zijn lange armen, die zogenaamd tot in het vagevuur reiken (maar zijn macht en zijn gebied zijn allebei even denkbeeldig). Alleen Christus heeft de sleutels van alle plaatsen.

Tot slot over alle schepselen. Hij bindt de banden van de Plejaden en maakt de ketenen van Orion los (Job 38:31). Hij beveelt het vuur om tegen zijn aard in neer te dalen (2 Kon. 1:12). Hij schept de sterren en regeert ze (Amos 5:8). Hij beheerst de leeuwen (Dan. 6:23). Hij stuurt de dampen en vuurmeteoren (Ps. 148:8). Hij sluit de zee af met deuren en wikkelt haar in als een kind in windsels (Job 38:8). Hij splijt haar, buigt haar om en vult haar weer. Vuur en water zijn twee wilde elementen zonder erbarmen.

Toch is Hij daarin barmhartig. Hij bevrijdt ons uit allebei, midden in allebei. Roept Hij de vogels, dan komen ze. Roept Hij de dieren, dan horen ze. Roept Hij de bomen, dan lopen ze uit om Hem te gehoorzamen. Hij heeft een raaf voor Elia, een wonderboom voor Jona en een hond voor Lazarus. Hij laat de leviatan, het grootste levende wezen, Zijn profeet bewaren. Dat een verschrikkelijke leeuw gedood werd, zoals door Simson, of niet doodde, zoals de leeuwen Daniël spaarden, of doodde maar niet at, zoals bij die profeet (1 Kon. 13:1-29): daar was de Heere aan het werk.

Ook over metalen: Hij laat ijzer drijven en stenen uiteenspringen. Ook over de duivels: zij moeten Hem gehoorzamen, al is het tegen hun zin. Maar zijn zij dan niet voortdurend in opstand tegen Hem en overtreden zij Zijn wil niet? Zeker, tegen wat Hem behaagt. Maar niet tegen wat Hij toelaat. Daarom is er geen moment, ook het uur van de dood niet, geen plaats, ook de ergste pijniging niet, en geen schepsel,

ook de duivel niet, waarvan de Heere ons niet kan bevrijden. Laten wij dus op elk moment, overal en tegenover elk schepsel op Hem rekenen als onze Redder. — Thomas Adams.

Vers 19

"En Zijn Koninkrijk heerst over alles." Melanchthon maakte zich buitengewoon veel zorgen over de zaken van de kerk in zijn tijd. Luther wilde dat hem in deze bewoordingen werd gezegd: *Monendus est Philippus ut desinat esse rector mundi*: Filippus moet gewaarschuwd worden dat hij niet langer bestuurder van de wereld probeert te zijn. — David Clarkson.

Vers 20

"Looft den HEERE, Zijn engelen", enzovoort. Mensen zijn te zwak om de last van de lofprijs aan God te tillen. Zelfs voor engelen vraagt het alles wat zij aan kracht en vermogen hebben, alleen al om eraan te beginnen. — David Dickson.

Vers 20

"Zijn engelen! gij krachtige helden, die Zijn woord doet." Wat de engelen bovenal groot maakt, de hoofdoorzaak van hun kracht en macht en van hun enorme overwicht op de mensheid, staat in de woorden die daarop volgen. Eerst beschrijft de psalmist de engelen als uitmuntend in kracht. Dan voegt hij eraan toe dat zij Gods geboden doen, gehoorzaam aan de stem van Zijn woord. Want dit is de enige levende bron van blijvende kracht en macht. Wie de wil van God trouw en gehoorzaam doet, heeft God aan zijn kant. En wat kan dan tegen hem zijn?

Het werk zelf geeft hem dan kracht, als een stroom die hem meevoert, omdat het Gods werk is. Maar wie zich tegen Gods wil verzet, heeft God tegen zich. Wat kan dan nog aan zijn kant staan? Kan een mens de zee terugduwen? Kan hij de zon grijpen en uit haar baan slepen? Dan mag hij ook hopen sterk te zijn als hij tegen Gods wil

strijdt... Hieraan zie je hoe vals de stelregel is die zo vaak klinkt uit de mond van wie zich laten voorstaan op hun beheersing van de wijsheid van deze wereld: dat macht recht is.

Die stelregel draait de waarheid precies om, en daarmee zet de vorst van de duisternis zich steeds op tegen de Heere van de hemel. Het ware beginsel dat in deze leugen wordt omgedraaid en verdraaid, hoort in de raadzalen van vorsten en op de muren van parlementsgebouwen geschreven te staan. Het verklaart het geheim van de kracht van de engelen, en van alle ware kracht, namelijk dat zij samenvalt met Gods wil. Het kan in dezelfde woorden worden uitgedrukt, als wij alleen de volgorde omdraaien: recht is macht. — Julius Charles Hare, 1849.

Vers 20

"Zijn engelen! gij krachtige helden, die Zijn woord doet", enzovoort. Zij horen de stem van Zijn woord en luisteren. In God zien zij de grote Bevelhebber. Zodra Hij het woord geeft, zetten zij hun kracht in en beginnen zij gewillig aan hun taak. Zij houden Zijn bevelen scherp in de gaten. Zegt Hij: Ga, tref Herodes om zijn hoogmoed, Bileam om zijn hebzucht, David om zijn ijdele roem, Sanherib om zijn godslastering en Sodom om zijn onreinheid, dan gaan zij onmiddellijk. — William Greenhill.

Vers 20

"Zijn woord" (Engels: commandments, "geboden"). *Dabar*, "spreken", is twintig keer met "gebod" vertaald... Het lijkt erop dat hier directe, persoonlijke gemeenschap tussen de Heere en Zijn boodschappers wordt bedoeld. — R. B. Girdlestone.

Vers 20

"Gehoorzamende de stem Zijns woords." Zij voeren niet alleen krachtig uit wat zij gehoord hebben. Ze blijven ook altijd gespannen luisteren, om elke wenk van Zijn wil direct op te vangen. — William Kay.

Vers 20

"Gehoorzamende de stem Zijns woords." Engelen zijn waakzame wezens. Ze wachten op gelegenheden, en komt zo'n gelegenheid, dan laten ze die niet lopen. Ze sluimeren niet en slapen niet. Voortdurend luisteren ze naar wat de Heere zal zeggen en welke gelegenheid er komt om in actie te komen. Zo worden ze ook in Ezech. 1:11 beschreven: met hun vleugels omhoog gespreid, een teken van hun waakzaamheid en hun bereidheid om te dienen. Toen Christus werd geboren, verscheen er een grote menigte van hen, die Zijn geboorte vierde (Luk. 2:13). Toen Judas en zijn gevolg Christus gevangennamen, trok Petrus zijn zwaard om zijn Meester te verdedigen.

Maar wat zegt Christus? "Steek je zwaard weg. Dit is niet het moment om te vechten, maar om te lijden. Denk je dat Ik Mijn Vader nu niet kan vragen om Mij onmiddellijk meer dan twaalf legioenen engelen te sturen? Het is nu niet de tijd om om hulp te bidden. Ik moet sterven, en de Schrift moet vervuld worden. Maar als Ik het wilde, zou Mijn Vader de engelen opdracht geven Mij te helpen. Dan kwamen ze direct, hele legioenen, ja, alle engelen uit de hemel." Laten wij van de engelen leren om op gelegenheden te letten en ze te grijpen. Er zijn ogenblikken in de tijd waarop het werk van Christus gedaan móét worden. — William Greenhill.

Vers 21

"Looft den HEERE, al Zijn heirscharen! … die Zijn welbehagen doet!" Zonder het te beseffen doen zon, maan, sterren en planeten "Zijn welbehagen" (Ps. 19:2). De "engelen" doen dat met open ogen en uit natuurlijke liefde: zij zijn "gehoorzamende de stem Zijns woords" (Ps. 103:20). Beide groepen samen vormen het leger van de Heere. — A. R. Fausset.

Vers 22

"Loof den HEERE, mijn ziel." Dat wil zeggen: "Laat jouw roeping die van de serafs zijn, mijn ziel, en treed binnen in het leven van de hemel!" Waarom zou ik Hem prijzen? Heeft Hij iets aan mijn lof? Nee, en aan die van alle hemelse heirscharen samen ook niet. Het is een oneindige neerbuigendheid van Hem dat Hij luistert naar de lofzangen van Zijn verhevenste schepselen. Laat mij de Heere loven, omdat geen bezigheid mijn ziel rijker zal zegenen dan deze. Wie Zijn voortreffelijkheid met bewondering overdenkt, maakt haar in werkelijkheid tot de zijne.

Het hart kan niet in God verblijd zijn zonder op God te gaan lijken. Laat mij het doen, omdat het de bijzondere eer van de mens op deze aarde is om de Heere te loven. Wil hij iemand vinden om hem daarin gezelschap te houden, dan moet hij naar de hemel opstijgen. Laat mij het doen, omdat de aarde barst van stof tot lofzang. Het zand, de zeeën, de bloemen, de insecten, de dieren, de vogels, de velden, de bergen, de rivieren, de bomen, de wolken, de zon, de maan, de sterren: allemaal wachten ze op mij om wat zij zijn en kunnen om te zetten in lof.

Maar boven alles de nieuwe schepping. Laat mij het doen, omdat alles wat bij mijn bestaan hoort, mijn gezondheid, mijn welzijn, mijn kennis, mijn waardigheid, mijn veiligheid, mijn groei, mijn kracht en mijn nut, uit Hem, door Hem en tot Hem is. Duizend dienaren van Hem op aarde, in zee en in de lucht zijn betrokken bij de totstandkoming en bereiding van elke hap die ik eet. De adem die ik mag en kan gebruiken om te loven, komt en gaat nooit zonder dat ik iets verrassends zie van de neerbuigende goedheid, de vriendelijkheid, de wijsheid, de macht en de nabijheid van Hem Die ik moet prijzen.

Is het niet laag om weldaden te ontvangen zonder zelfs maar de naam van de gever te noemen of zijn goedheid te beschrijven? Laten wie voor de hemel bestemd zijn de Heere loven. Daar is geen plaats voor wie deze kunst niet geleerd hebben. Hoe zal ik Hem prijzen?

Niet met mooie woorden. Dichterlijk talent is hier niet nodig. Elke taal die oprechte bewondering uitspreekt, wordt aanvaard. Prijs Hem voor zover je Hem kent, en Hij zal je meer van Zijn heerlijkheid laten zien. — George Bowen, 1873.

Vers 22

De laatste oproep omvat werkelijk alles: al Zijn werken, op alle plaatsen van Zijn wijde heerschappij, alles wat Hij gemaakt heeft, met of zonder verstand. "Aan alle plaatsen": boven, onder, overal om ons heen, in de hemel, op aarde of in de hel. Laat ze allemaal meedoen aan dit koor van lof en zegening, dat Jehova verheft, de Ene Die het allergrootst en het allerbest is! Maar hij neemt zichzelf niet uit. Zijn plicht tegenover zijn eigen hart weegt voor hem het zwaarst. Daarom eindigt hij zoals hij begon: "Loof den HEERE, mijn ziel." — Henry Cowles.

Vers 22

"Loof den HEERE, mijn ziel." Omdat de dichter zo terugkomt bij zijn eigen ziel, buigt zijn psalm ook terug op zichzelf. Zo krijgt hij de vorm van een cirkel die zich sluit. — Franz Delitzsch.

Vers 22

"Looft den HEERE, al Zijn werken! aan alle plaatsen Zijner heerschappij. Loof den HEERE." Deze plotselinge overgang valt ons sterk op: van "al Zijn werken, aan alle plaatsen Zijner heerschappij" naar hemzelf, één enkel mens. Natuurlijk had hij zichzelf al meegerekend. Hij was zelf ook opgeroepen toen hij al Gods werken op alle plaatsen van Zijn heerschappij opriep. Maar het lijkt of de psalmist ineens schrok. Hij was bang dat hij zichzelf op de een of andere manier zou overslaan. Of, als het geen angst was, dan toch het besef dat juist zijn ijver om anderen tot lof op te roepen hem kon doen vergeten dat hijzelf verplicht was God te prijzen.

Of dat hij daarin traag kon worden, of ervan uit kon gaan dat hij zelf dat niet verzuimde, terwijl hij het zo krachtig van alle soorten wezens eiste. Dit is een groot onderwerp om bij stil te staan. Salomo heeft gezegd: "Zij hebben mij gezet tot een hoederin der wijngaarden. Mijn wijngaard, dien ik heb, heb ik niet gehoed." Helaas, wat kan het gemakkelijk gebeuren dat je je inspant voor anderen en jezelf verwaarloost. Je kunt zelfs je inzet voor anderen gebruiken om jezelf wijs te maken dat je jezelf niet verwaarloost. Wat is het daarom belangrijk dat wij, als wij met de psalmist alle werken van God op alle plaatsen van Zijn heerschappij oproepen om de Heere te loven, er als mensen die zichzelf willen onderzoeken en bang zijn voor zelfbedrog aan toevoegen: "Loof den HEERE, mijn ziel." — Henry Melvill.

Verzen 1-2, 22

"Loof den HEERE, mijn ziel"... "Loof den HEERE, mijn ziel", samen met "Looft den HEERE, al Zijn werken! aan alle plaatsen Zijner heerschappij. Loof den HEERE, mijn ziel!" (Ps. 103:22). Die drie oproepen weerspiegelen de drievoudige zegen die de Heere over de ziel uitspreekt, in de vorm die Mozes ons geeft in Num. 6:24-26. — A. R. Fausset.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

"Loof den HEERE, mijn ziel." Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1078.

Vers 1

1. Wij moeten de Allerhoogste Zelf loven. Je kunt ook nalaten Hem te loven terwijl je Zijn gaven, Zijn woord, Zijn werken en Zijn wegen wel prijst.
2. Wij moeten Hem persoonlijk loven: "Mijn ziel." Niet het gezin alleen via de vader, niet het volk via de predikant, niet de gemeente via het koor, maar ieder voor zich.

3. Wij moeten Hem geestelijk loven, met onze "ziel". Niet alleen met een orgel, een stem, een gave of daden en zo meer.
4. Wij moeten Hem zonder voorbehoud loven: "Al wat binnen in mij is."
5. Wij moeten Hem vastberaden loven. David preekte tot zichzelf: hij sprak met zichzelf, sprak zichzelf moed in en gaf zichzelf bevelen. — W. Jackson.

Vers 1

Dit zien wij hier: 1. Een gesprek met jezelf: "Mijn ziel." Velen praten eindeloos met anderen, maar nooit met zichzelf. Zij zijn vreemden voor zichzelf en spreken niet met zichzelf. Zij hebben geen belangstelling voor hun eigen ziel en zijn mat en zwaarmoedig als zij alleen zijn.

1. Jezelf vermanen: "Loof den HEERE, mijn ziel." Je Schepper, je Weldoener, je Verlosser.
2. Jezelf aanmoedigen: "Al wat binnen in mij is": elk vermogen van mijn verstand, mijn geweten en mijn geestelijk wezen, een tiensnarig instrument met elke snaar in beweging. Dan hoeft geen vermogen van de ziel een ander aan te sporen: "Kent den HEERE!", want "zij zullen Mij allen kennen, van hun kleinste af tot hun grootste toe". — G. R.

Vers 1 (eerste zinsdeel en Ps. 103:22, laatste zinsdeel)

Aanbidding in eigen persoon is het A en het Z van de godsdienst. — C. Davis.

Vers 2

Zoek uit waarom wij zo vaak de barmhartigheden van de Heere vergeten. Laat zien hoe slecht dat is, en geef raad hoe wij het kunnen verhelpen.

Vers 3

1. Vergeving is bij God te vinden: “Bij U is vergeving.” Vergeven hoort bij Zijn wezen, evengoed als het straffen van zonde.
2. Zij komt van God. Niemand kan zonde vergeven behalve God. Niemand kan vergeving bekendmaken behalve God.
3. Zij is Gods waardig: volledig, gratis en eeuwig, “al uw ongerechtigheid”. — G. R.

Vers 3

“Die al uw krankheden geneest.”

1. Hoe komt het dat zonde een ziekte wordt genoemd? (a) Zij verwoest de zedelijke schoonheid van het schepsel. (b) Zij doet pijn. (c) Zij maakt ons onbekwaam voor ons werk. (d) Zij eindigt in de dood.
2. De verscheidenheid aan zondige ziekten waaraan wij lijden. Mark. 7:21-23; Gal. 5:19 en verder.
3. Waarmee God deze ziekten geneest. (a) Met Zijn vergevende barmhartigheid, op grond van de verlossing door Christus. (b) Met de heiligende werking van de genade. (c) Met de genademiddelen. (d) Met de opstanding van het lichaam. Uit “The Study”, 1873.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

Wat ons van nature mankeert, onze grote Arts, de volledige gezondheid die Hij in ons schept en wat die gezondheid oplevert.

Verzen 3-5

De Hexapla van de barmhartigheid.

1. Drie vloeken weggenomen. (a) Schuld weggedaan. (b) Verdorvenheid genezen. (c) Ondergang afgewend.
2. Drie zegeningen uitgedeeld. (a) Gunsten die ons verheugen. (b) Genoegens die ons verzadigen. (c) Een leven dat niet meer sterft.

Of:

1. Vergeving. (Ps. 103:3)
2. Reiniging. (Ps. 103:4)
3. Verlossing.
4. Kroning. (Ps. 103:5)
5. Overvloed gegeven.
6. Kracht vernieuwd. — W. Durban.

Vers 4 (eerste zinsdeel)

Davids leven, verlost van de ondergang.

1. Zijn leven als herder.
2. Zijn leven als krijgsman.
3. Zijn leven als vervolgde.
4. Zijn leven als koning.
5. Zijn geestelijk leven. — W. J.

Vers 4

Wat wordt verlost, en waarvan? Wie worden verlost, en door wie?

Vers 5

1. Een bijzondere toestand: verzadiging.
2. Een bijzonder aanbod: goede dingen.
3. Een bijzonder gevolg: vernieuwde jeugd.

Vers 5

“Verjonging.” Zie Macmillans “Ministry of Nature”, blz. 321-347.

Vers 7

1. God wil dat mensen Hem kennen.
2. Hij maakt Zichzelf bekend.
3. In die openbaring zijn er trappen.

4. Wij mogen bidden om meer kennis van Hem.

Vers 8

1. De barmhartigheid benoemd: “Barmhartig en genadig.”
2. De barmhartigheid ingetoomd: “Lankmoedig.” Zelfs barmhartigheid kan toornig worden, en hoe ontzagwekkend is dan die toorn.
3. De barmhartigheid uitgebreid: “Groot van goedertierenheid.” “Hij vergeeft menigvuldiglijk.” Alleen Hij weet wat overvloedig vergeven werkelijk is. — G. R.

Vers 9

1. Wat God Zijn volk zal aandoen. Soms zal Hij berispen en met hen twisten. (a) Via de gang van het leven, door uiterlijke beproevingen. (b) Via hun eigen ervaring, door innerlijke strijd.
2. Wat Hij hun níét zal aandoen. (a) In dit leven niet onophoudelijk berispen. (b) Straks helemaal niet meer berispen. (c) “De dagen uwer treuring zullen een einde nemen.” — G. R.

Verzen 11-13

Hoe hoog, hoe lang en hoe diep Gods liefde is.

Vers 12

“Volledige vrijspraak.” Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 1108.

Vers 12

1. De band die hier wordt bedoeld. Tussen de mens en zijn overtredingen.

(a) Wettelijk.
(b) Feitelijk.
(c) In de ervaring.
(d) Eeuwig, op zichzelf gezien.

1. De scheiding die wordt bewerkt.

(a) Door wie? “Doet Hij”, enzovoort.

(b) Op welke manier? Zijn eigen Zoon stapt tussen de zondaar en zijn zonden in.

1. Voorkomen dat zij weer samenkomen. “Zo ver”, enzovoort. Pas wanneer oost en west elkaar treffen, komt het tot een weerzien, en niet eerder. De twee einden van een rechte lijn komen nooit samen. Rek je de lijn uit, dan wijken ze alleen maar verder van elkaar. Zo is het en zo blijft het met een vergeven zondaar en zijn zonden. — G. R.

Verzen 13-14

“Het tedere medelijden van de Heere.” Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 941.

Verzen 13-14

1. Met wie God medelijden heeft: “over degenen, die Hem vrezen”.
2. Hoe Hij medelijden heeft: “gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen”.
3. Waarom Hij medelijden heeft: “want Hij weet, wat maaksel wij zijn”. Dat Hij ons maaksel kent, is niet vreemd, want Hij heeft ons gemaakt. Hij heeft de mens zelf uit stof gevormd, en daarom is Hij “gedachtig zijnde, dat wij stof zijn”. — Matthew Henry.

Vers 14

1. De samenstelling van de mens.
2. De goede zorg van God. — W. D.

Vers 15

De aardse loopbaan van de mens. Zijn opkomst, groei, glorie, val en vergetelheid.

Verzen 15-18

1. Hoe de mens eraan toe is als hij op zichzelf is aangewezen. “De dagen des mensen”, enzovoort. (a) Hoe hier op aarde? Zijn dagen zijn als gras en zijn glans is als de bloem van het gras. (b) Hoe daarna? Hij wordt weggevaagd door een verschroeiende wind, door een vlaag van Gods toorn. Op aarde kent niemand hem meer. Alleen in het verderf blijft hij bekend.
2. Wat Gods barmhartigheid voor hem doet. (a) Zij legt voor hem een verbond van genade vast, dat van eeuwigheid af bestaat. (b) Zij sluit in dit leven een verbond van vrede met hem. (c) Zij belooft hem in een verbond een eeuwigheid die nog komt.
3. Wie ontvangen deze barmhartigheid? (a) Mensen die God vrezen. (b) Mensen die in de sporen van vrome voorouders lopen. (c) Mensen die op de barmhartigheid van het verbond rekenen. (d) Mensen die trouw blijven aan wat zij in het verbond op zich namen. — G. R.

Vers 18

Het verbond: op welke punten wij het kunnen houden, met welke gezindheid wij het moeten houden en waaraan je in de praktijk kunt zien dat wij het doen.

Vers 19

“Een verhandeling over Gods heerschappij.” Zie Charnocks Works, uitgave van Nicol, deel II, blz. 400-499.

Vers 19

1. Hoe de troon is.
2. Hoe ver de heerschappij reikt.
3. Wat voor Koning Hij is.
4. Daarom juichen de onderdanen: “Looft den HEERE.”

Vers 20

Wat de dienst van de engelen ons leert.

1. Zij zijn zelf sterk, en dat is uitstekend. Wij zijn dienaren van God, dus wij moeten ook goed zorgen voor onze eigen geestelijke gezondheid en kracht.
2. Zij zijn daadkrachtig in hun gehoorzaamheid. Zij blijven niet in de theorie steken.
3. Tijdens hun werk blijven zij aandachtig. Ze willen steeds meer leren en leven in gemeenschap met God, Die rechtstreeks tot hen spreekt.
4. Alles wat zij doen, doen zij met blije lofzang, en zij zegenen de Heere.

Verzen 20-21

1. Het middelpunt van de lofprijs: "Looft den HEERE." Alle lof komt bij Hem samen.
2. Het samenspel van de lofprijs. (a) De engelen. (b) De scharen van de verlosten. (c) Vooral de predikers. (d) De schepping om ons heen.
3. Het hoogtepunt van de lofprijs: "Loof den HEERE, mijn ziel." Hierop heeft Hij de meeste aanspraak, wat mijn dank en lof betreft. Hoe groot het koor ook is, het wordt pas volmaakt met mijn eigen toon erbij. Dat is de toon waar het op uitkomt: "Loof den HEERE, mijn ziel." — G. R.

Vers 21

Wie zijn Gods dienaren? Wat is hun werk? Doen wat Hem behaagt. Waar hebben zij plezier in? In het loven van de Heere.

Verzen 21-22

Henry Melvill heeft een indrukwekkende preek gehouden over "The Peril of the Spiritual Guide". Waar die op neerkomt, kun je opmaken

uit het fragment dat wij als aantekening bij deze tekst hebben opgenomen.

Vers 22

1. Het Koor.
2. De Weerklank. — W. D.

Werken over de honderddderde psalm

"Meditations and Disquisitions, upon Seven Consolatarie Psalmes of David . . . by Sir RICHARD BAKER, Knight, 1640", blz. 143-172. "Gratitude: an Exposition of the Hundred and Third Psalm. By the Rev. JOHN STEVENSON, Vicar of Patrixbourne-with-Bridge, Canterbury. 1856."

© 2026 Teun van der Plas
Alle rechten voorbehouden.

De Nederlandse vertaling van ‘The Treasury of David’ van Charles H. Spurgeon is een uitgave van Teun van der Plas. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de vertaler.

CHARLES H. SPURGEON

Davids Schatkamer

Deel V
Psalm 104 – 118

Vertaald uit het Engels door Teun van der Plas
naar 'The Treasury of David'

© 2026 Teun van der Plas

Inhoud

Psalm 104 3
Psalm 105 98
Psalm 106 169
Psalm 107 265
Psalm 108 336
Psalm 109 364
Psalm 110 428
Psalm 111 482
Psalm 112 520
Psalm 113 555
Psalm 114 586
Psalm 115 611
Psalm 116 652
Psalm 117 739
Psalm 118 747

Psalm 104

Algemene opmerkingen

Hier zien wij een van de hoogste vluchten van de ingegeven dichtkunst, en een van de langste die zich zo hoog heeft kunnen houden. De psalm laat ons horen wat de vele stemmen van de natuur zeggen. Zacht en mooi bezingt hij zowel de schepping als Gods bestuur van de wereld. Dit gedicht is een volledige wereld: zee en land, wolk en zonlicht, plant en dier, licht en duisternis, leven en dood. Van alles wordt bewezen dat het spreekt van de aanwezigheid van de Heere. De sporen van de zes scheppingsdagen zijn duidelijk te zien.

De mens, het kroonwerk van de zesde dag, wordt niet genoemd. Dat is te begrijpen, want de mens is zelf de zanger. Sommigen hebben in Ps. 104:31 zelfs sporen opgemerkt van Gods rust op de zevende dag. Het is Genesis, verteld door een dichter. Bovendien gaat het niet alleen over hoe de aarde er nu aan toe is. Er klinkt ook een hint van die heiliger tijd, waarin wij "een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont" zullen zien, een aarde waaruit de zondaar zal worden weggevaagd (Ps. 104:35). Door het hele lied loopt een geest van vurige lofprijs aan God.

Daarmee gaat een helder besef samen dat God een Persoon is: iemand Die men liefheeft en vertrouwt en ook aanbidt.

Over de schrijver weten wij niets met zekerheid. Maar de Septuaginta noemt David, en wij zien geen reden om aan een ander te denken. Zijn geest, zijn stijl en zijn manier van schrijven zijn er duidelijk in te herkennen. Moet de psalm toch aan iemand anders worden toe-

geschreven, dan moet die een buitengewoon verwante geest hebben gehad. Wij kunnen dan alleen denken aan Davids wijze zoon Salomo, de dichter-prediker. Zijn opmerkingen over de natuur in Spreuken lijken sterk op enkele verzen hier. Maar wie de menselijke pen ook voerde: de overweldigende heerlijkheid en volmaaktheid van het eigen, goddelijke auteurschap van de Heilige Geest ziet ieder geestelijk mens meteen.

Indeling

Eerst geeft de godvrezende psalmist de Heere de eer als de Gezegende. Daarna zingt hij over het licht en het uitspansel, het werk van de eerste en tweede dag (Ps. 104:1-6). Met een vlotte overgang beschrijft hij hoe het water van het droge land werd gescheiden. Ook beschrijft hij hoe regen, beken en rivieren ontstaan en groene kruiden opschieten. Dat bracht de derde dag voort (Ps. 104:7-18). Daarna trekt het zijn bewondering dat zon en maan zijn aangesteld als bewakers van dag en nacht (Ps. 104:19-23). Zo bezingt hij het werk van de vierde dag.

Er zijn al veel soorten levende wezens voorbijgekomen. Nu gaat hij in Ps. 104:24-30 verder met het leven waarmee de Heere de lucht, de zee en het land wilde vullen. Dit leven is vooral de vrucht van de vijfde en de zesde dag. De slotverzen (Ps. 104:31-35) kunnen wij zien als een overdenking, een lofzang en een gebed voor de sabbat. Het geheel ligt voor ons als een panorama van het heelal, bekeken met het oog van de aanbidding. Och, had ik genade om de Heere de lof te brengen die Hem toekomt, terwijl ik dit lees.

Uitleg

Vers 1

"Loof den HEERE, mijn ziel." Deze psalm begint en eindigt net als de honderd en derde, en beter kon het niet. Een volmaakt voorbeeld verdient het om tweemaal te bestaan. Echte lof begint bij onszelf. Het heeft geen zin anderen tot lofprijs aan te sporen als wij zelf ondankbaar zwijgen. Wij moeten ons diepste hart oproepen om wakker te worden en in beweging te komen. Wij zijn immers gauw traag. En als wij traag zijn zodra wij God moeten loven, hebben wij alle reden om ons te schamen. Maken wij de Heere groot, laten wij dat dan met ons hele hart doen.

Ons beste blijft ver beneden wat Hij waard is. Laten wij Hem niet onteren met halfslachtige aanbidding. "O HEERE, mijn God! Gij zijt zeer groot." In deze lofprijs zit een opvallende mengeling van de vrijmoedigheid van het geloof en de ontzetting van heilige vrees. De psalmist noemt de oneindige Jehova immers "mijn God". Tegelijk ligt hij, vol verbazing over Gods grootheid, voorover op de grond en roept hij ontzet uit: "Gij zijt zeer groot." God was groot op de Sinaï. Toch begon Zijn wet met de woorden: "Ik ben de HEERE uw God." Zijn grootheid is geen reden waarom het geloof Hem niet mag opeisen en Hem helemaal de zijne mag noemen.

Deze verklaring van Jehova's grootheid had ook goed aan het slot van de psalm kunnen staan. Zij volgt immers vanzelf uit een blik over het heelal. Dat zij helemaal vooraan staat, laat zien dat de psalmist de hele psalm eerst in zijn geest had doordacht en laten rijpen, voordat hij hem in woorden opschreef. Alleen zo kunnen wij verklaren dat de ontroering vóór het overdenken komt. Merk ook op dat de verwondering niet de schepping en haar grootte betreft, maar Jehova Zelf. Er staat niet: "het heelal is zeer groot!" maar: "*Gij* zijt zeer groot." Velen blijven bij het schepsel hangen en worden zo afgodisch van geest.

Doorgaan naar de Schepper Zelf is ware wijsheid. “Gij zijt bekleed met majesteit en heerlijkheid.” U Zelf bent niet te zien, maar Uw werken, die men Uw kleren kan noemen, zijn vol schoonheid en wonderen die tot Uw eer strekken. Kleren verbergen een mens en laten hem tegelijk zien. Zo doen ook Gods schepselen. In Zijn werken zien wij de Heere als iemand Die eer verdient voor Zijn vakmanschap, Zijn goedheid en Zijn macht. Wij zien Hem ook als iemand Die majesteit opeist, want Hij heeft alles naar eigen wil gevormd: Hij doet wat Hij wil en vraagt niemand om toestemming.

Wie niet ziet dat de natuur het werk van een koning is, moet wel blind zijn. Dit zijn de ernstige trekken, de schrikwekkende penseelstreken van Zijn strengere eigenschappen. Het zijn brede lijnen van onbegrijpelijk geheim en diepe schaduwen van overweldigende macht. Zij maken het schilderij van de schepping tot een raadsel dat nooit wordt opgelost, tenzij wij toegeven dat Hij Die het schilderde, geen verantwoording aflegt over Zijn zaken. Hij regeert alles zoals het Hem behaagt. Toch laat Hij Zijn majesteit altijd zo zien dat zij eer brengt aan Zijn hele karakter.

Hij doet wat Hij wil, maar Hij wil alleen wat driemaal heilig is, zoals Hij Zelf. Zelfs de kleren van de onzichtbare Geest leren ons dit, en wij horen het in nederige aanbidding te erkennen.

Vers 2

“Hij bedekt Zich met het licht, als met een kleed.” Hij slaat het licht om Zich heen, zoals een koning zijn staatsiemantel omslaat. Dit beeld is verheven. Maar het laat ons voelen hoe volstrekt onvoorstelbaar Gods eigen heerlijkheid moet zijn. Als het licht zelf maar Zijn kleed en sluier is, hoe verblindend moet dan de glans van Zijn eigen wezen zijn! Wij staan verbijsterd en durven niet in het geheim door te dringen, uit angst dat de ondraaglijke glorie ervan ons zou blinderen. “Hij rekt den hemel uit als een gordijn”, waarbinnen Hij kan wonen.

Op de eerste dag werd het licht geschapen en op de tweede het uitspansel. Zij volgen daarom in dit vers netjes op elkaar. Oosterse vorsten trekken hun prachtige kleren aan en zitten dan in staatsie achter gordijnen. Onder dat beeld wordt van de Heere gesproken. Maar hoever moet dat beeld nog boven ons begrip uit worden getild, want het kleed is zuiver licht, waaraan zonnen en manen hun schijnsel te danken hebben. Het gordijn is de blauwe hemel, bezaaid met sterren als edelstenen. Dit is een stevig argument voor de waarheid waarmee de psalmist zijn lied begon: "O HEERE, mijn God! Gij zijt zeer groot."

Vers 3

"Die Zijn opperzalen zoldert in de wateren." Zijn hoge zalen zijn opgetrokken uit de wateren boven het uitspansel. De bovenkamers van Gods grote huis zijn de verborgen verdiepingen ver buiten ons bereik. Het zijn de paleisvertrekken waar Hij woont. Zij rusten op de watermassa's die de oceaan daarboven vormen. Wat geen vorm heeft, geeft Hij stevigheid. Hij heeft geen balken en spanten nodig, want Zijn paleis wordt gedragen door Zijn eigen macht. Waar de taal dichterlijk is, moeten wij niet letterlijk gaan uitleggen. Dat zou eenvoudig ongerijmd zijn. "Die van de wolken Zijn wagen maakt." Als Hij uit Zijn verborgen paviljoen komt, houdt Hij zo Zijn koninklijke rondgang.

"Zijn wagen van toorn vormen diepe donderwolken", en Zijn wagen van barmhartigheid laat overvloed neerdruppelen terwijl hij over de hemelse weg rijdt. "Die op de vleugelen des winds wandelt", of liever: voortgaat. De wolken zijn Zijn wagen en de winden Zijn gevleugelde paarden. Zo haast de grote Koning Zich voort, in barmhartigheid of in oordeel. Zo krijgt het beeld van een koning nog meer kleur. Zijn hoge paleis, Zijn wagen en Zijn rossen: wij zien ze voor ons. Maar wat voor een paleis moeten wij dan voor ons zien, met balken van kristal en een grondslag van samengebalde damp!

Wat een statige wagen, gebouwd uit voorbijjagende wolken, met kleuren zo schitterend dat zelfs Salomo in al zijn glorie er niet aan kon tippen! En wat een goddelijke tocht is dit, waarin vleugels van geesten en de adem van de winden de rijdende troon op hun schouders nemen! “O HEERE, mijn God! Gij zijt zeer groot!”

Vers 4

“Hij maakt Zijn engelen geesten”, of tot winden, want het woord kan beide betekenen. Engelen zijn zuivere geesten. Toch mogen zij een zichtbare gedaante aannemen als God wil dat wij hen zien. God is een Geest, en aan Zijn koninklijke hoven wordt Hij door geesten bediend. Engelen lijken op winden: geheimzinnig, krachtig en onzichtbaar. En zonder twijfel zijn de winden zelf vaak engelen of boodschappers van God. God maakt Zijn engelen tot winden, en Hij kan ook winden tot Zijn engelen maken. In het geheel van de natuur doen zij dat voortdurend. “Zijn dienaars tot een vlammend vuur.” Ook hier mogen wij kiezen uit twee betekenissen.

Hij maakt Zijn dienaren zo snel, zo krachtig en zo schrikwekkend als vuur. Maar Hij maakt ook het vuur, dat verslindende element, tot Zijn dienaar, die vlammend op pad gaat om Zijn opdrachten uit te voeren. Dat het hier om engelen gaat, blijkt duidelijk uit Hebr. 1:7. Het was ook heel passend om hen hier te noemen, bij het licht en de hemelen en direct na de kleding en het paleis van de grote Koning. Hoort bij de Heere van de heirscharen niet ook Zijn gevolg genoemd te worden, naast Zijn wagen? Er zou een gat in het beeld van het heelal zijn gevallen als de engelen niet waren genoemd, en dit is de beste plek om ze te laten optreden.

Denken wij aan de buitengewone krachten die engelen zijn toevertrouwd en aan de mysterieuze heerlijkheid van de serafs en de vier levende wezens, dan gaan onze gedachten naar de glorie van de Meester Die zij dienen. Dan roepen wij opnieuw met de psalmist uit: “O HEERE, mijn God! Gij zijt zeer groot.”

Vers 5

"Hij heeft de aarde gegrond op haar grondvesten." Zo wordt het begin van de schepping beschreven, bijna in dezelfde woorden die de Heere Zelf gebruikt in Job 38:4: "Waar waart gij, toen Ik de aarde grondde? … Waarop zijn haar grondvesten nedergezonken, of wie heeft haar hoeksteen gelegd?" Ook de samenhang is dezelfde, want de Heere zegt verder: "Toen de morgensterren te zamen vrolijk zongen, en al de kinderen Gods juichten." "Zij zal nimmermeer noch eeuwiglijk wankelen." Natuurlijk is dit dichterlijke taal, maar het feit is er niet minder wonderlijk om.

De aarde hangt zo in de ruimte dat zij net zo stabiel blijft als iets wat vastzit. Onze planeet maakt verschillende bewegingen, en zij gaan zo stil en gelijkmatig dat voor ons alles even vast en rustig is, alsof het oude idee dat zij op pilaren rust, letterlijk waar was. Wat een fijngevoeligheid had de grote Kunstenaar bij het in balans brengen van onze aardbol! Wat een kracht moet er zijn in die hand, die zo'n enorm lichaam zijn baan heeft leren kennen en het er zo soepel in laat bewegen! Welke ingenieur kan ervoor zorgen dat geen enkel onderdeel van zijn machine ooit schokt, rukt of schuurt?

Maar bij onze grote wereld, met al haar ingewikkelde bewegingen, is dat nooit gebeurd. "O HEERE, mijn God! Gij zijt zeer groot."

Vers 6

"Gij hadt ze met den afgrond als een kleed overdekt." De pasgeboren aarde lag in windsels van water. In de eerste tijdperken, voordat de mens er was, heersten de trotse wateren over de hele aarde. Het water stond boven de bergen. Er was geen droog land te zien, en damp, als van een kokende ketel, bedekte alles. Geologen vertellen ons dit als een ontdekking, maar de Heilige Geest had het allang geleden geopenbaard. In dit vers zien wij de Schepper aan het werk gaan. Hij legt de basis voor orde en schoonheid die komen zullen. Wie hier

eerbiedig over nadenkt, wordt vervuld met aanbidding. Wie er grof en aards over denkt, begaat een zware godslastering.

Vers 7

"Van Uw schelden vloden zij, zij haastten zich weg voor de stem Uws donders." De wateren en dampen bedekten alles, maar de Heere hoefde alleen maar te spreken en ze waren meteen verdwenen. Alsof zij denkende wezens waren, haastten de golven zich naar de diepten die voor hen bestemd waren en lieten zij het land met rust. Toen staken de bergen hun hoofd omhoog, het hoogland steeg uit de zee op en tenslotte bleven werelddelen en eilanden, hellingen en vlakten over, samen de bewoonbare aarde. De stem van de Heere bracht dit grote wonder tot stand.

Is Zijn woord niet opgewassen tegen elke noodsituatie? Sterk genoeg voor het grootste wonder? Datzelfde woord zal de watervloeden van de ellende tegenhouden en de woeste golven van de zonde terechtwijzen. Er komt een dag dat alle trotse wateren van het kwaad bij de donder van Jehova's stem helemaal wegvluchten. "O HEERE, mijn God! Gij zijt zeer groot."

Vers 8

Het verslagen water is voortaan gehoorzaam. "De bergen rezen op" (Engels: they go up by the mountains, "zij gaan op de bergen"), als wolken die omhoog klimmen tot de toppen van de Alpen. "De dalen daalden, ter plaatse, die Gij voor hen gegrond hadt" (Engels: they go down by the valleys, "zij dalen af door de dalen"). Ze zijn net zo gewillig om als regen, beek en bergstroom naar beneden te gaan als ze eerder gretig waren om als nevel omhoog te stijgen. Het is heel opmerkelijk hoe trouw de machtige wateren zijn aan de wetten van hun God. De wilde vloed, de bruisende stroomversnelling en de machtige bergstroom zijn niets anders dan vormen van die zachte dauw die trilt op een klein grasprietje.

Ook in hun ruwere gedaanten gehoorzamen zij precies zo de wetten die hun Maker hun heeft gegeven. Geen enkel spatje nevel breekt ooit uit de rij of overtreedt het gebod van de Heere over zee en land. De ontzagwekkende watervallen en de verschrikkelijke vloeden komen evenmin tegen Zijn gezag in opstand. Het is prachtig om tussen de bergen te zien hoe Gods systeem van watervoorziening werkt. Wolkige dampen stijgen op, zuiver water wordt gedistilleerd, het nieuwgeboren element springt dolgelukkig van de rotsen af op weg naar de rivieren, en de rivieren zoeken met sterke begeerte de oceaan op, de plaats die voor hen bestemd is.

Vers 9

"Gij hebt een paal gesteld, dien zij niet overgaan zullen; zij zullen de aarde niet weder bedekken." Die grens is één keer overschreden, maar dat zal nooit meer gebeuren. De zondvloed kwam doordat het goddelijke bevel dat de vloeden tegenhield, tijdelijk werd opgeschort. Zij kenden hun oude oppermacht en haastten zich om die weer op te eisen. Maar nu houdt de belofte van het verbond voorgoed zo'n carnaval van wateren tegen, zo'n opstand van de golven. Of moeten wij het niet liever noemen: een onstuimige stormloop van verontwaardigde vloeden, om de gekrenkte eer van hun Koning te wreken, Die door mensen was beledigd?

Jehova's woord geeft de oceaan een grens. Het heeft maar een smalle zoom zand nodig om haar binnen haar eigen grenzen te houden. Die schijnbaar zwakke rem is genoeg, want de zee gehoorzaamt aan haar Maker als een klein kind. Het verderf slaapt op de bodem van de oceaan. Onze zonden zouden het best kunnen wekken, maar de boeien ervan zijn sterk gemaakt door barmhartigheid in het verbond, zodat het niet opnieuw kan losbreken over de schuldige mensenkinderen.

Vers 10

"Die de fonteinen uitzendt door de dalen, dat zij tussen de gebergten henen wandelen." Dit is een mooi onderdeel van hoe de Heere het water, dat Hem onderworpen is, heeft geregeld. Het vindt uitgangen waardoor het in vrijheid naar buiten springt, op plaatsen waar het het allermeest goed doet. Aan de flanken van de bergen zijn laagten. Daarlangs laat Hij de waterbeken stromen, die vaak ontspringen aan borrelende bronnen, die uit het binnenste van de aarde omhoogkomen. Het is God Die die bronnen stuurt, zoals een tuinman de watergangen aanlegt en met zijn voet de stroom omleidt. Zolang het water in de diepte is opgesloten, bepaalt de Heere zijn grens. Speelt het in vrijheid, dan stuurt Hij het eropuit.

Vers 11

"Zij drenken al het gedierte des velds." Wie anders zou hen drenken, als de Heere het niet deed? Het is Zijn vee, en daarom leidt Hij het naar het water. Niet één van hen vergeet Hij. "De woudezels breken er hun dorst mede." De goede Heere geeft hun genoeg en nog meer dan genoeg. Ze weten de weg naar de kribbe van hun Meester. Een gebit of een toom van mensen laten ze niet toe, en de mens noemt ze daarom onleerbaar. Maar van de Heere leren ze wel. Ze weten veel beter dan wij waar het koele, heldere water stroomt dat ze moeten drinken, of anders sterven.

Het zijn maar ezels, en wild ook, en toch zorgt onze hemelse Vader voor hen. Zal Hij dan ook niet voor ons zorgen? Wij zien hier ook dat niets zonder reden is gemaakt. Geen enkele mensenlip raakt nat van het beekje in het verlaten dal. Maar andere schepselen hebben verfrissing nodig, en zij lessen hun dorst bij die stroom. Is dat dan niets? Moet alles er voor de mens zijn, en is het anders weggegooid? Wat anders dan onze trots en zelfzucht kan op zo'n idee komen? Het is niet waar dat bloemen die onzichtbaar voor mensenogen blozen, hun zoetheid verspillen.

De bij vindt ze toch, en andere gevleugelde zwervers leven van hun heerlijke sap. De mens is maar één schepsel tussen de velen die de hemelse Vader te eten en te drinken geeft.

Vers 12

"Bij dezelve woont het gevogelte des hemels, een stem gevende van tussen de takken." Wat zijn deze woorden verfrissend! Wat een fijne herinneringen roepen ze wakker: klaterende watervallen en verstrengelde takken, waar het vrolijke gedruis van vallend en stromend water als een vaste muzikale achtergrond klinkt. De zoete, klankrijke tonen van de vogels zijn daarin de helderste en meest flitsende lichtjes van de harmonie. Mooie vogeltjes, zing maar door! Wat kunnen jullie beter doen, en wie kan het beter dan jullie? Als ook wij drinken van de rivier van God en eten van de vrucht van de boom des levens, past het ons zeker om te zingen, "een stem gevende van tussen de takken".

Waar jullie wonen, daar zingen jullie. En zullen wij ons dan niet verheugen in de Heere, Die onze woonplaats is geweest in alle geslachten? Jullie vliegen van tak naar tak en laten jullie tonen klinken. Dat zullen wij ook doen, terwijl wij door de tijd naar de eeuwigheid vliegen. Het zou niet passen, ja, het zou een schande zijn, als paradijsvogels het moesten afleggen tegen vogels van de aarde.

Vers 13

"Hij drenkt de bergen uit Zijn opperzalen." Voor rivieren en beken liggen de bergen veel te hoog. Daarom komt de Heere Zelf met water uit de hoogte, uit de wateren boven het uitspansel. De dichter noemde die in een vorig vers al de bovenzalen van de hemel. Aan de bergtoppen blijven wolken haken, en zij laten vruchtbare regen over de hellingen stromen. Waar een mens niet bij kan, komt de Heere wel. Wie niemand anders met genade kan laven, die kan Hij laven. En als nergens meer iets te vinden is om op te frissen, dan geeft Hij uit Zijn eigen zalen alles wat nodig is.

“De aarde wordt verzadigd van de vrucht Uwer werken.” Overal waar God aan het werk is, ontstaat overvloed. De grond zuigt zich vol regen, het zaad schiet wortel, het vee drinkt en de vogels zingen. Nergens blijft iets zonder zorg achter. In de nieuwe schepping gaat het net zo. Hij geeft méér genade, Hij vult Zijn volk met het goede, en Hij laat hen allemaal belijden: “En uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade.”

Vers 14

“Hij doet het gras uitspruiten voor de beesten, en het kruid tot dienst des mensen.” Er groeit gras én er groeit kruid, want dieren moeten net zo goed eten als mensen.

God geeft zelfs het kleinste schepsel zijn eigen deel en zorgt dat het dat ook krijgt. Hij legt Zijn goddelijke macht even echt en even waardig in het voeren van dieren als in het onderhouden van mensen. Kijk eens met eerbied naar één enkele grasspriet. Dan zie je God erin aan het werk. Het kruid is bestemd voor de mens, en hij moet de grond bewerken, want anders levert die niets op. En toch is het God Die het in de tuin laat groeien. Hij is dezelfde God Die het gras liet groeien op de open weiden van de woestijn.

De mens vergeet dat en spreekt over zíjn oogst. Maar in werkelijkheid ploegt en zaait hij zonder God voor niets. De Heere laat elke groene halm opschieten en elke aar rijpen. Kijk maar met open ogen, en je ziet de Heere door de korenvelden lopen. “Doende het brood uit de aarde voortkomen.” Het gras voor het vee en het koren voor de mens: beide zijn voedsel dat uit de aarde komt. Ze laten zien wat God wilde. Het stof onder onze voeten lijkt eerder geschikt om ons in te begraven dan om ons in leven te houden, maar toch moest juist dat stof veranderen in ons dagelijks brood.

Hoe langer we daarover nadenken, hoe wonderlijker het wordt. Wat is die God groot! Tussen de graven vindt Hij steun voor het le-

ven. En uit grond die vervloekt was, laat Hij de zegen van koren, wijn en olie opkomen.

Vers 15

"En den wijn, die het hart des mensen verheugt, doende het aangezicht blinken van olie; en het brood." Dankzij zachte regenbuien geeft de aarde niet alleen wat we nodig hebben, maar ook wat we niet echt nodig hebben. Ze geeft wat een maaltijd tot een feestmaal maakt, en niet alleen wat de honger stilt. Ach, was de mens maar wijs genoeg om dit vrolijk makende vruchtensap goed te gebruiken. Helaas gebruikt hij het maar al te vaak verkeerd en maakt hij er zichzelf mee kleiner. Dat is zijn eigen schuld. Wie zelfs van zegeningen een vloek maakt, verdient het ongelukkig te zijn.

"Doende het aangezicht blinken van olie." In het Oosten gebruikt men meer olie dan bij ons, en misschien is men daarin wel wijzer. Men zalft zich graag met geurige oliën en ziet een glanzend gezicht als een prachtig teken van vreugde. We moeten God prijzen voor alles wat de grond voortbrengt. Niets daarvan zou ons bereiken als Hij het niet liet groeien. "En het brood, dat het hart des mensen sterkt." Na een goede maaltijd hebben mensen meer moed. Menig somber gemoed is al getroost met een stevige, voedzame maaltijd. We moeten God danken voor een sterk hart, net zo goed als voor sterke ledematen. Als we die hebben, zijn ze allebei een geschenk van Zijn goedheid.

Vers 16

Het water dat de bergen drenkt, doet meer dan gras en gekweekte kruiden laten groeien. Het voedt ook de edeler begroeiing, die niemand ooit kweekt en verzorgt:

"Met milde vochtigheid gevoed tot in hun wortels en hun aderen, verheffen Jehova's wouden hoog en trots hun kruinen:

Uw cederen, Libanon, vragen niets anders dan Zijn hand die hen koestert, en zorgt voor hun groei."

“De bomen des HEEREN”: de grootste, edelste en koninklijkste bomen, de bomen die van niemand zijn en die geen mensenhand ooit aanraakt. “Worden verzadigd”: dat betekent vol sap, goed verzorgd en rijk van water voorzien. Daardoor worden ze, net als de cederen, vol hars, stromen ze over van leven en blijven ze het hele jaar groen. “De cederbomen van Libanon, die Hij geplant heeft.” Ze groeien op plaatsen waar niemand eraan dacht te planten. Eeuwenlang bleven ze onopgemerkt, en nu zijn ze zo reusachtig dat geen mens ze nog kan snoeien. Wat zou onze psalmdichter hebben gezegd van enkele bomen in de Yosemite-vallei?

Die mogen echt bomen van de Heere heten, zo torenhoog en zo ontzettend dik. Zo zien we dat Gods zorg krachtig is en meer dan genoeg. Als bomen om wie geen mens zich bekommert al zo vol sap staan, mogen we er zeker van zijn dat Gods volk ook goed gevoed wordt. Dat volk leeft door het geloof van de Heere alleen. Door genade geplant, en alles te danken aan de zorg van onze hemelse Vader, kunnen we de orkaan trotseren en lachen om de angst voor droogte. Want niemand die op Hem vertrouwt, zal ooit zonder water blijven.

Vers 17

“Alwaar de vogeltjes nestelen; des ooievaars huis zijn de dennebomen.” Deze bomen van God hebben zelf geen gebrek, en daarom bieden ze anderen onderdak. Grote en kleine vogels bouwen hun nest in de takken. Wat ze van de grote Heere krijgen, geven ze zo door aan Zijn zwakkere schepselen. Wat past alles mooi in elkaar in deze prachtige schepping! Elke schakel trekt de volgende mee. De regen drenkt de dennen, en de dennen worden het gelukkige thuis van de vogels. Zo bouwen de onweerswolken het huis van de mus, en de neerdalende regen houdt de grond onder het nest van de ooievaar in stand.

Zie ook hoe alles zijn nut heeft: de takken geven de vogels een woning. En elk levend wezen heeft zijn eigen onderkomen: de ooievaar

vindt een huis in de dennen. Haar nest heet een huis, want deze vogel heeft huiselijke deugden en toont moederliefde. Daardoor lijken haar jongen op een gezin. Deze oude schrijver had vast ooievaarsnesten in dennen gezien. Meestal bouwen ooievaars op huizen en ruïnes, maar er zijn ook aanwijzingen dat ze in streken met bossen genoegen nemen met dennenbomen. Is de lezer wel eens door een bos vol grote bomen gelopen? Dan voelde hij vast die diepe eerbied die het hart raakt in de verheven kathedraal van de natuur.

Dan weet hij nog dat elke vogel hem heilig leek, omdat hij zo'n heilige stilte bewoonde. Wie God alleen kan zien of horen in gotische gebouwen, tussen het zwellen van orgels en de stemmen van een koor in witte superplie, zal dat gevoel niet begrijpen. Het is het gevoel waardoor een eenvoudige, ongekunstelde ziel "de stem van den HEERE God, wandelende in den hof" hoort.

Vers 18

"De hoge bergen zijn voor de steenbokken; de steenrotsen zijn een vertrek voor de konijnen." Alle plaatsen krioelen van leven. We noemen onze steden dichtbevolkt. Maar zijn de bossen en de hoge bergen niet veel drukker bevolkt? We praten over plaatsen waar niemand kan wonen, maar waar zijn die dan? De gems springt van rots naar rots en het konijn graaft zijn holen in de grond. Het ene schepsel vindt bescherming in de hoogte van de bergen, het andere in de holtes van de rotsen:

"Ver boven de rotsen dwalen de wilde geiten vrij rond, bij de rotsen heeft het konijn zijn huis en grond."

Zo is de hele aarde vol blij leven. Elke plek heeft haar eigen bewoner, en niets is leeg, woest of verlaten. Kijk hoe geiten, ooievaars, konijnen en mussen elk een regel toevoegen aan het lied van de natuur. Hebben dan ook wij geen lofzangen om voor de Heere te zingen? Wat is ons belang klein. Maar laten we toch onze plaats innemen en zo de Heere eren Die ons met een bedoeling gemaakt heeft.

Vers 19

Nu gaat de lofzang over de vaste loop van de grote lichten. Eerst wordt de maan genoemd, omdat de Joodse dag met de nacht begint.

"Hij heeft de maan gemaakt tot de gezette tijden." Als de maan wast en afneemt, wordt het jaar verdeeld in maanden en weken. Zo kon men ook precies vaststellen wanneer de heilige dagen vielen. Zo dient de lamp van de nacht de mens. Ze bepaalde (zoals bij de Joden) wanneer men samenkwam om God te dienen, en raakt daarmee aan het edelste in ons bestaan. Laten we de beweging van de maan nooit zien als het onvermijdelijke gevolg van een levenloze, onpersoonlijke natuurwet. Het is de beschikking van onze God. "De zon weet haar ondergang." In een mooi dichterlijk beeld lijkt de zon te weten wanneer ze zich moet terugtrekken en onder de horizon moet zakken.

Ze treuzelt nooit onderweg en aarzelt niet alsof ze niet weet wanneer ze moet dalen. Het uur van haar ondergang verandert voortdurend. Toch houdt ze zich er tot op de seconde aan. Wij moeten 's morgens gewekt worden, maar zij komt stipt op. Sommigen moeten op de klok kijken om te weten wanneer het tijd is om te rusten, maar de zon heeft geen uurwerk nodig. Op het afgesproken moment verdwijnt ze achter de westelijke hemel. Daarvoor moeten mensen de Heere van zon en maan prijzen. Hij heeft van deze grote lichten onze tijdmeters gemaakt, en zo houdt Hij onze wereld in orde en laat Hij niet toe dat verwarring ons van streek maakt.

Vers 20

"Gij beschikt de duisternis, en het wordt nacht." Hij schuift voor ons de gordijnen dicht en maakt onze slaapkamer klaar, zodat we kunnen slapen. Als er geen duisternis was, zouden we ernaar verlangen. Rust vinden zou dan veel moeilijker zijn, want de vermoeiende dag zou nooit tot nacht bedaren. Laten we Gods hand zien als Hij de zon bedekt. En laten we nooit bang zijn voor de duisternis van de natuur of die van Gods leiding in ons leven. Beide komen van de Heere Zelf. "In

denwelken al het gedierte des wouds uittreedt." Dan breekt de dag van de leeuw aan, de tijd om zijn voedsel te zoeken.

Waarom zou een wild dier zijn uur niet krijgen, net als de mens? Het heeft een taak te doen, dus moet het toch ook te eten hebben? De duisternis past beter bij dieren dan bij mensen. En het meest redeloos zijn de mensen die de duisternis liefhebben boven het licht. Als de duisternis van onwetendheid over een volk hangt, groeit alles wat slecht is: allerlei bijgeloof, wreedheid en zonde. Het evangelie werkt als de opkomende zon. Die maakt snel een einde aan de openlijke verwoestingen van deze monsters in de wereld, en zij zoeken een schuilplaats die beter bij hen past.

Hier zien we hoe waardevol het ware licht is. Je kunt erop rekenen dat er, waar nacht is, ook wilde dieren zijn die doden en verslinden.

Vers 21

"De jonge leeuwen, briesende om een roof, en om hun spijs van God te zoeken." Zo legt de dichter een gebrul uit. Tot wie brullen de leeuwen eigenlijk? Zeker niet tot hun prooi, want dat angstaanjagende geluid schrikt de slachtoffers af en jaagt ze weg. Op hun eigen manier laten de leeuwen weten dat ze honger hebben. En wie zijn verlangen uit, bidt in zekere zin. Zo komt de vrome gedachte op dat het wilde dier zijn Maker om voedsel vraagt. Maar bij leeuwen én bij mensen is bidden alleen niet genoeg. Er moet ook in de praktijk gezocht worden, en dat weten de leeuwen best.

Waar ze in hun eigen taal om gevraagd hebben, trekken ze op uit om het te vinden. Daarin zijn ze een heel stuk wijzer dan veel mensen. Die spreken vormelijke gebeden uit, lang niet zo oprecht als het gebrul van de jonge leeuwen. Daarna laten ze na te doen wat hun gebed kon laten slagen. De leeuwen brullen én zoeken. Te veel mensen liegen tegen God: zij brullen, maar zoeken nooit. Wat is het een troostrijke gedachte dat de Geest de stem van een leeuw vertaalt, en er een zoeken naar spijs bij God in hoort!

Mogen we dan niet hopen dat Hij ook onze arme, gebroken kreten en zuchten verstaat? In ons verdriet noemden we ze "mijn brullen" (Ps. 32:3). Dan mogen we hopen dat Hij ze uitlegt in ons voordeel. Hij kijkt kennelijk meer naar wat we bedoelen dan naar hoe het klinkt, en Hij legt het altijd op de best mogelijke manier uit.

Vers 22

"De zon opgaande." Elke avond heeft zijn ochtend, en samen maken ze de dag. Hadden we de zon niet zo vaak zien opkomen, dan zouden we dit het grootste van alle wonderen vinden, en de verbazingwekkendste van alle zegeningen. "Maken zij zich weg, en liggen neder in hun holen." Zo komen ze de mens niet meer in de weg, en hij ontmoet ze zelden, tenzij hij dat zelf zoekt. De krijgers van het woud trekken zich terug in hun onderkomens zodra de ochtendtrom klinkt. Diep in hun holen vinden ze het donker dat hun slaap nodig heeft.

Daar gaan ze liggen om rustig hun voedsel te verteren, want God heeft ook hun een deel van rust en genot gegeven. Maar er was Eén Die in dit opzicht armer was dan leeuwen en vossen, want Hij had geen plek om Zijn hoofd neer te leggen. Voor iedereen was gezorgd, behalve voor Hem Die als Mens kwam om voor allen te zorgen. Gezegende Heere, U bent lager gebogen dan de dieren staan, om mensen op te tillen die lager zijn dan dieren!

Het is opvallend hoe de Heere de wildste dieren veel gemakkelijker leidt dan een herder zijn schapen. Als de nacht valt, gaan ze uiteen en trekken ze erop uit. Elk heeft daarbij een barmhartige opdracht van God: een einde maken aan het lijden van de zieke en afgeleefde dieren onder de planteneters. De jongere dieren hebben snelle poten. Zij ontkomen gemakkelijk, en de rennerij doet hun juist goed. Meestal worden alleen die dieren ingehaald en gedood voor wie het leven een lange doodsstrijd zou zijn geworden. In zoverre zijn leeuwen dus boodschappers van barmhartigheid. God zendt ze even goed uit als een mens zijn jachthond op pad stuurt.

Maar deze machtige jagers mogen niet altijd buiten rondzwerven. Zodra de mens zijn intrede doet, moeten ze terug naar hun leger. Wie brengt zulke woeste wezens bijeen en sluit ze op? Wie legt hen aan de ketting en maakt hen onschadelijk? Dat kan de zon, en alleen de zon. Zij is de echte leeuwentemmer. “Maken zij zich weg” (Engels: they gather themselves together, “zij vergaderen zich”), alsof het schapen waren. Daar blijven ze, gevangen in hun eigen schuilplaats, tot de duisternis terugkeert en hun weer toestemming geeft om rond te trekken. Met eenvoudige, majestueuze middelen voert God Zijn plannen uit. Zo zijn ook de duivelen onderworpen aan onze Heere Jezus.

Door alleen maar het licht van het evangelie te laten schijnen, worden deze brullende demonen uit de wereld verjaagd. Er zijn geen wonderen nodig, en ook geen vertoon van lichamelijke kracht. De Zon van gerechtigheid komt op, en dan zoeken de duivel, de valse goden, het bijgeloof en de dwalingen van de mensen allemaal hun schuilplaats in de donkere hoeken van de aarde, bij de mollen en de vleermuizen.

Vers 23

“De mens gaat dan uit.” Nu is hij aan de beurt, want de zonsopgang heeft alles voor hem klaargemaakt. Hij laat zijn warme bed achter zich, en het gemak van zijn huis, om zijn dagelijks brood te zoeken.

Dit werk is goed voor hem, ja, een zegen. Het houdt hem uit de problemen en het oefent zijn krachten. “Tot zijn werk, en naar zijn arbeid tot den avond toe.” Hij gaat er niet op uit om te spelen, maar om te werken. Hij gaat niet rondhangen, maar aan de slag. Zo is het althans bij het betere deel van de mensheid. We zijn gemaakt om te werken en horen dat ook te doen. Laten we nooit mopperen dat het zo bepaald is. De werkuren mogen alleen niet te lang zijn. Wie werkt zolang het gemiddeld licht is, geeft zeker alles wat een mens van een ander mag vragen.

En toch zijn er arme mensen die zo slecht betaald worden dat ze in twaalf uur nog niet genoeg verdienen om de honger buiten de deur te houden. Schande over wie het durft hulpeloze vrouwen en kinderen zo uit te buiten! Ook nachtwerk moeten we zoveel mogelijk vermijden. Een mens hoort twaalf uur te werken. De nacht is bedoeld voor rust en slaap.

Ook de nacht heeft dus, net als de dag, zijn eigen stem van lofprijs. Die stem is zachter en dempt zich meer, maar ze is daarom niet minder echt. De maan werpt haar licht over een plechtige stilte van aanbidding tussen de dennen, en de nachtwind ademt er zacht zijn "liederen zonder woorden" doorheen. Af en toe klinkt een geluid dat overdag heel gewoon zou zijn. Tussen de schaduwen klinkt het schrikwekkend en spookachtig. Het lijkt alsof de nabijheid van het onbekende het hart doet beven, en we de invloed van het Oneindige voelen. De verbeelding wordt wakker.

Het ongeloof vindt de stilte en de ernst onprettig. Het geloof kijkt omhoog naar de hemel, en ziet hemelse dingen juist scherper zonder het zonlicht. En de aanbidding buigt zich voor de Grote Onzienlijke! Er zijn geesten die de nachtwaken houden, en menige zwerver in de eenzaamheid van de natuur heeft de betovering van hun nabijheid gevoeld. Ook God Zelf is de hele nacht onderweg. De heerlijkheid die verbergt, voelt vaak nog groter dan de heerlijkheid die zichtbaar maakt. "Loof den HEERE, mijn ziel."

Vers 24

"Hoe groot zijn Uw werken" (Engels: how manifold, "hoe veelvuldig"). Ze zijn niet alleen talrijk, maar ook van allerlei soort. Mineralen, planten, dieren: wat een reeks van werken schuilt in deze drie woorden! Zelfs binnen één soort zijn er geen twee precies gelijk, en er zijn meer soorten dan de wetenschap kan tellen. Er zijn werken in de hemelen boven, op de aarde beneden en in de wateren onder de aarde. Sommige blijven eeuwen bestaan. Andere komen in één jaar tot volle

wasdom en gaan weer voorbij. Weer andere overleven, ondanks al hun schoonheid, de dag niet. Er zijn werken binnen werken, en daarbinnen nog weer andere werken.

Wie kan er één van de duizend tellen? God is de grote Werker, en Hij heeft de verscheidenheid ingesteld. Onze taak is Zijn werken te onderzoeken, want ze zijn groot, en wie er plezier in heeft, zoekt ze op. Het koninkrijk van de genade kent even veelsoortige en even grote werken als de natuur, maar alleen de uitverkorenen van de Heere zien ze. "Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt", of tot stand gebracht. Het zijn allemaal Zijn werken, met Zijn eigen kracht gewrocht, en ze tonen allemaal Zijn wijsheid. Het was wijs om ze te maken.

Niets kon gemist worden, want elke schakel hoort bij de keten van de natuur. Dat geldt voor wilde dieren net zo goed als voor mensen, en voor gif net zo goed als voor geurige kruiden. Ze zijn met wijsheid gemaakt. Elk past op zijn plaats, vult die en is daar gelukkig mee. Het "alles" van de schepping is als geheel een wijs meesterwerk. Het zit vol geheimen en wordt overschaduwd door verschrikkingen. Toch werkt het alles mee ten goede, en als één compleet, harmonieus kunstwerk bereikt het het doel van de grote Werker. "Het aardrijk is vol van Uw goederen." Ze is geen armoedig huis maar een paleis, geen hongerige ruïne maar een goedgevulde voorraadschuur.

De Schepper heeft Zijn schepselen niet neergezet in een huis waar de tafel kaal is en de voorraadkast leeg. Hij heeft de aarde met voedsel gevuld. En niet alleen met het hoognodige, maar met rijkdom: lekkernijen, weelde, schoonheid en schatten. Diep in de aarde liggen mijnen vol rijkdom verborgen, en op het aardoppervlak wemelt het van overvloedige oogsten. Al die rijkdommen zijn van de Heere. We moeten ze niet "de rijkdom der volken" noemen, maar "Uw goederen", o Heere! Gods rijkdommen vind je niet in één landstreek, maar in alle landen. Zelfs de Noordelijke IJszee heeft haar kostbaarheden, en mensen doorstaan veel ontberingen om ze te bemachtigen.

En de brandende zon bij de evenaar laat een gewas rijpen dat het eten van de hele mensheid smaak geeft. Als Zijn huis hier beneden al zo vol rijkdom is, hoe rijk moet dan Zijn huis boven zijn, waar "de straten zelf met goud zijn geplaveid, uitermate helder en fijn"!

Vers 25

"Deze zee, die groot en wijd van ruimte is." Om te laten zien hoe talrijk en hoe verschillend Jehova's werken zijn, wijst hij naar de zee. "Kijk," zegt hij, "naar die oceaan daar. Ze strekt zich naar beide kanten uit en omarmt zoveel landen. Ook zij wemelt van dieren, en in haar diepten liggen schatten die niemand kan tellen. De heidenen maakten van de zee een eigen gebied, los van het land, en gaven Neptunus het bevel erover. Maar wij weten zeker dat Jehova over de golven heerst." "Daarin is het wriemelende gedierte, en dat zonder getal, kleine gedierten met grote." Lees: bewegende dingen en dieren, klein en groot, en je hebt de ware betekenis.

Het aantal kleinste diertjes is werkelijk niet te berekenen. Eén lichtgevende golf kan miljoenen infusiediertjes dragen, en rond een stuk rots kunnen legers van microscopisch kleine wezens samenkomen. Wie dan nog wil rekenen, kan het beter meteen opgeven en afzien van elke gedachte aan getallen. In veel streken lijkt de zee helemaal te leven, alsof elke druppel een wereld is. Maar deze kleine wezens zijn niet de enige bewoners van de zee. Ze herbergt ook reusachtige zoogdieren die groter zijn dan wat op het land rondloopt. En er zwemt een groot leger enorme vissen door de golven.

Zij verbergen zich in de grotten van de zee, zoals de tijger op de loer ligt in de jungle, of de leeuw over de vlakte zwerft. Werkelijk, o Heere, U maakt de zee even rijk aan werken van Uw handen als het land zelf.

Vers 26

"Daar wandelen de schepen." De oceaan is dus niet helemaal verlaten door de mensen. Zij is de grote weg van de volken, en verbindt verre

landen meer dan dat ze die scheidt. “En de Leviathan, dien Gij geformeerd hebt, om daarin te spelen.” Die reusachtige walvis maakt van de zee zijn speelplaats en geniet daar zoals God het wilde. Bij de gedachte aan dit verbazingwekkende schepsel begon de psalmdichter de machtige Schepper te aanbidden. Die had het gemaakt, het gevormd voor zijn plek en het daar gelukkig laten zijn. Op onze oude kaarten staat meestal een schip met een walvis op de zee getekend. Dat laat zien hoe vanzelfsprekend en dichterlijk het is om beide te noemen als we het over de oceaan hebben.

Vers 27

“Zij allen wachten op U.” Ze verdringen zich om U heen, zoals kippen rond de deur van de boer wanneer het etenstijd is, en kijken vol verwachting omhoog. Mensen of marmotten, arenden of mieren, walvissen of kleine visjes: ze rekenen alle even vast op Uw zorg. “Dat Gij hun hun spijze geeft te zijner tijd.” Dat wil zeggen: op het moment dat ze het nodig hebben en het voor hen klaarligt. God heeft voor alles een tijd. Hij geeft Zijn schepselen hun voedsel niet met tussenpozen en onregelmatig. Elke dag krijgen ze hun brood, en precies zoveel als ze nodig hebben. Meer mogen ook wij niet verwachten van Hem, en meer hoeven we ook niet te willen. Zelfs de dieren zijn tevreden met genoeg. Dan moeten wij zeker niet hebzuchtiger zijn dan zij.

Vers 28

“Geeft Gij ze hun, zij vergaderen ze.” God geeft het, maar zij moeten het zelf bijeenzoeken. En ze zijn blij dat Hij het geeft, want anders zou al hun zoeken tevergeefs zijn. We vergeten vaak dat dieren en vogels in hun vrije leven net als wij moeten werken voor hun voedsel. Toch geldt voor hen wat ook voor ons geldt: onze hemelse Vader voedt hen allemaal. Kijk maar eens naar de kippen die gretig het koren oppikken dat de boerin uit haar schort strooit. Dat is een treffend beeld, een beeld van hoe de Heere alles wat leeft van wat het nodig heeft voorziet.

Hij geeft, en zij verzamelen. “Doet Gij Uw hand open, zij worden met goed verzadigd.” Hier zien we Gods mildheid met haar open hand. Ze verzadigt behoeftige schepselen tot ze niets meer willen. En we zien Gods almacht, die een hele wereld voedt door alleen Zijn hand open te doen. Wat zouden we doen als die hand dicht bleef? Er hoefde geen enkele slag meer te worden geslagen. Alleen al het sluiten van die hand zou de dood door honger brengen. Laten we de Heere prijzen, de Heere met de open hand. Zijn voorzienigheid en genade vullen onze mond met het goede.

Vers 29

“Verbergt Gij Uw aangezicht, zij worden verschrikt.” Alles wat leeft, leeft van Gods glimlach. Fronst Hij, dan worden ze bang en krimpen ze ineen van angst. In de natuur is het zo, en in ons geestelijk leven zeker niet anders. Als de Heere Zijn aangezicht verbergt, weten Zijn heiligen zich geen raad. “Neemt Gij hun adem weg, zij sterven, en zij keren weder tot hun stof.” Een ademtocht lijkt niets bijzonders. Lucht kun je niet vastpakken en lijkt van weinig belang. Maar neem die adem weg, en het lichaam heeft geen enkele levenskracht meer.

Het valt uiteen en wordt weer de aarde waaruit het oorspronkelijk genomen was. Geen enkel dier ontkomt aan deze wet. Ook de wezens in de zee blijven er niet buiten. Zo hangt de hele natuur af van wat de Eeuwige wil. Let hier op: de dood komt omdat God handelt. “Neemt Gij hun adem weg.” We zijn onsterfelijk totdat Hij ons zegt te sterven. Zelfs de kleine mussen vallen niet op de aarde zonder onze Vader.

Vers 30

“Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen, en Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks.” Als hun adem wegvalt, is het met hen gedaan. Maar de adem van Jehova roept een nieuw geslacht in leven. Hoe eenvoudig en majestueus zijn de werken van de Heere, en met wat een koninklijk gemak doet Hij ze! Een ademtocht schept. Wordt die teruggetrokken, dan gaat alles teloor. Ook als we hier het woord

“geest” lezen, zoals onze vertaling doet, leren we er iets van. Dan zien we de Geest van God uitgaan om in de natuur leven te scheppen, net zoals we Hem bezig zien in het rijk van de genade.

Na de zondvloed was de wereld bijna leeggemaakt. Maar hoe snel liet Gods kracht de verlaten plekken weer vollopen! Elke winter valt de aarde in slaap, en ze ziet er dan moe en oud uit. Maar de Heere maakt haar zonder moeite wakker met de roepstem van de lente. Dan trekt ze opnieuw de schoonheid van haar jeugd aan. U, Heere, doet alle dingen. Aan Uw Naam zij de eer.

Vers 31

“De heerlijkheid des HEEREN zij tot in der eeuwigheid; de HEERE verblijde Zich in Zijn werken.” Zijn werken kunnen voorbijgaan, maar Zijn heerlijkheid gaat nooit voorbij. Alleen al om wat Hij tot nu toe gedaan heeft, verdient de Heere dat we Hem zonder ophouden prijzen. Wie Hij is en wat Hij in Zijn wezen is, maakt Hem heerlijk, ook al zou elk schepsel dood zijn. “De HEERE verblijde Zich in Zijn werken.” Dat deed Hij vanaf het begin. Toen rustte Hij op de zevende dag en zag Hij dat alles zeer goed was.

Nog steeds doet Hij het enigszins, waar in de natuur iets van schoonheid en reinheid de zondeval heeft overleefd. En Hij zal Zich nog veel volledi ger verblijden, wanneer de aarde is vernieuwd en het spoor van de slang van de wereld is weggespoeld. Dit vers is vol gloed geschreven. Het hart van de dichter wordt blij van het kijken naar de werken van de Heere. En hij voelt dat de Schepper Zelf onuitsprekelijk heeft genoten, toen Hij zoveel wijsheid, goedheid en macht gebruikte.

Vers 32

“Als Hij de aarde aanschouwt, zo beeft zij; als Hij de bergen aanroert.” In daden en werken van goedheid heeft de Heere ons in Zijn genade Zijn macht laten zien. Hij had ons ook kunnen verpletteren met de schrik van de vernietiging, als Hij dat had gewild. Want als Hij maar

even kijkt, siddert de vaste aarde al van angst. “Als Hij de bergen aanroert, zo roken zij.” De hele Sinaï rookte toen de Heere erop neerkwam. Het was maar een aanraking, en toch smolt de berg weg in vlammen. Ook onze God is een verterend vuur.

Wee wie Hem tot een bestraffende blik dwingen! Wanneer Zijn hand hen raakt, vergaan ze. Als zondaars niet zo stompzinnig ongevoelig waren, zouden ze beven voor één blik van de Heere. En wanneer Zijn hand hen in het lijden aanraakt, zou hun hart vlam vatten van berouw. “Van redelijkheid vertoont alles enig teken”, behalve het ongevoelige hart van de mens.

Vers 33

“Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God psalmzingen”, of, letterlijk, in mijn levens. De psalmist wil de Heere nu en later blijven prijzen. Zijn onderwerp houdt nooit op, het blijft altijd vers en nieuw. Vogels zongen al voor Gods eer vóórdat er mensen bestonden. Maar verloste mensen zullen Zijn glorie bezingen als er geen vogels meer zijn. Jehova leeft altijd en geeft ons leven. Hij zal voor altijd worden verheven en hoog geroemd en geprezen in de liederen van verloste mensen. “Ik zal mijn God psalmzingen, terwijl ik nog ben.” Dat is een besluit dat hem gelukkig maakt en de Heere eer geeft.

Let op die lieflijke titel: mijn God. We zingen nooit zo goed als wanneer we weten dat we deel hebben aan het goede waarover we zingen, en dat we bij de God horen Die we prijzen.

Vers 34

“Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn.” Zoet voor Hem, en zoet voor mij. Wat zal het me verrukken om zo Zijn werken te overzien en aan Hem Zelf te denken! Dan neemt Hij mijn lofzang genadig aan. Overdenking is de ziel van het geloof. Ze is de levensboom midden in de tuin van de vroomheid, en haar vrucht is zo verkwikkend voor wie ervan eet.

Ze doet de mens goed, en ze is ook voor God een gave. Het vet van het offer behoorde aan de Heere toe. Zo komen onze beste overdenkingen de Allerhoogste toe, en Hij is er zeer mee ingenomen. Daarom moeten we veel tijd aan overdenken besteden. Dat is goed voor onszelf en het brengt de Heere eer. Maar die overdenking moet bovenal bij de Heere Zelf blijven staan: ze moet "overdenking van Hem" zijn. Wie dit mist, raakt veel van de gemeenschap met Hem kwijt en loopt veel geluk mis. "Ik zal mij in den HEERE verblijden." Wie overdenkt, wordt van elke gedachte aan God blij. Elke eigenschap van God geeft nu vreugde. In Christus Jezus zijn we immers met God verzoend.

Vers 35

"De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn." Zij zijn de enige smet op de schepping.

> "*Elk vergezicht verheugt ons hart,*
> *alleen de mens is laag en zwart.*"

Uit heilige verontwaardiging wil de psalmist de wereld bevrijd zien van wezens die zo laag zijn dat ze hun goede Schepper niet liefhebben. Ze zijn zo blind dat ze in opstand komen tegen Hem Die hen weldoet. Hij vraagt alleen wat rechtvaardige mensen verwachten aan het einde van de geschiedenis. Want die dag mogen we vurig wensen, de dag waarop in heel Gods koninkrijk geen enkele verrader of opstandeling meer is overgebleven. Christenen zeggen het liever zo: mocht genade zondaars heiligen maken en de goddelozen voor de weg van de waarheid winnen. "Loof den HEERE, mijn ziel." Hier komt het op neer.

Wat zondaars ook doen: blijf jij, mijn ziel, je vaandel hoog houden en trouw aan je roeping. Hun stilte mag jou nooit stil maken. Laat die je juist aanzetten tot dubbele lof, om goed te maken wat zij nalaten. Je kunt dit werk trouwens niet alleen af. Anderen moeten je te hulp komen. O heiligen: "Hallelujah!" (Engels: Praise ye the Lord, "Looft den HEERE"). Laat jullie hart *halleluja* roepen, want dat is het woord

in het Hebreeuws. Wat een hemels woord! Laat het de psalm besluiten, want wat valt er nog meer te zeggen of te schrijven? *Halleluja*. Looft de Heere.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm is een door God ingegeven "oratorium van de schepping." — Christopher Wordsworth.

Gehele psalm

Dit lied is heerlijk, lieflijk en vol lessen. Het geeft ons het gezondste inzicht in de natuur (la mas sans fisica). Het wijst ons ook de beste manier om haar te onderzoeken: bewonder met het ene oog de werken van God, en met het andere God Zelf, hun Schepper en Onderhouder. — Sanchez, aangehaald door Perowne.

Gehele psalm

Je zou haast kunnen zeggen dat deze ene psalm het beeld van de hele kosmos voorstelt. Het verbaast ons dat in een lyrisch gedicht van zo beperkte omvang het hele heelal, hemel en aarde, met een paar gedurfde streken is geschetst. De rustige maar zware arbeid van de mens, van zonsopgang tot zonsondergang, als zijn dagwerk gedaan is, staat hier tegenover het bewegende leven van de elementen van de natuur. Er is dit contrast, en een veralgemening in hoe natuurverschijnselen op elkaar inwerken, en een terugblik op een alomtegenwoordige, onzichtbare macht die de aarde kan vernieuwen of tot stof kan laten vergaan. Al die dingen samen maken van dit gedicht een werk van dichterlijke kunst dat eerder plechtig aandoet dan gloeiend en zacht. — A. von Humboldt, "Cosmos."

Gehele psalm

De streken zijn weinig en snel gezet, maar wat zijn ze veelomvattend en verheven! Gaat het om God? “Hij bedekt Zich met het licht, als met een kleed”, en als Hij uittrekt, gaat Hij “op de vleugelen des winds”. Gaat het om de winden of de bliksems? Dan zijn het Zijn boden of engelen. “Houd ons niet op”, lijken ze te zeggen, “’s Konings zaak vraagt haast.” Gaat het om de wateren? Eerst laat de dichter ze zien als vloed die het aardoppervlak bedekt. Dan toont hij ze zoals ze nu liggen: ingesloten tussen hun oevers, om nooit meer uit te breken.

Gaat het om de bronnen? Met één ingegeven blik volgt hij hen op hun weg door de bergen. Hij ziet hoe ze de wilde, eenzame dieren van de woestijn laten drinken. Hij ziet hoe ze de takken voeden waarin de vogels zingen, het gras waar het vee van eet, het kruid, het koren, de olijfboom en de wijnstok. Die laatste vullen de mond van de mens, verblijden zijn hart en doen zijn gezicht glanzen. Dan zweeft hij met stoutmoedige vleugelslag langs alles wat hoog is: de bomen van de HEERE op de Libanon, “verzadigd”, de dennen met de ooievaars erin, de hoge bergen met hun wilde geiten en de rotsen met hun konijnen.

Vervolgens stijgt hij op naar de hemellichamen, de zon en de maan. Dan spreidt hij zijn vleugels uit in het donker van de nacht, dat voor Hem niets verbergt. Hij hoort hoe het gedierte van het woud naar buiten sluipt om prooi te zoeken. Hij hoort het gebrul van de leeuwen tot God om voedsel, dat opstijgt op de vleugels van de middernacht. Daarna ziet hij de schaduwen en de wilde dieren samen op de vlucht gaan, in een wedloop voor de morgenzon. Hij ziet de mens, sterk en kalm in dat licht als in Gods glimlach, naar zijn werk gaan, en hij roept uit: “Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt!” Dan werpt hij een blik op de oceaan.

Zijn blik glijdt langs de schepen die daar varen en langs de leviathan die daar speelt. Daarna dringt hij door tot de ontelbare schepselen, klein en groot, die onder haar ongeopende sluier van water leven.

Hij ziet alle wezens die aarde en zee bevolken wachten op leven en voedsel, rond de tafel van hun goddelijke Meester. En ze wachten niet tevergeefs. Tot, zie, Hij Zijn aangezicht verbergt, en ze verschrikt worden, sterven en verdwijnen in chaos en nacht. Dan glinstert voor zijn oog even de grote opstanding van natuur en mens. "Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen, en Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks." Maar er volgt een nog grotere waarheid, en die vormt het hoogtepunt van de psalm. (Humboldt bewondert die waarheid wel, maar hij ziet haar zelf niet, en toch geeft zij de hele psalm een christelijke toon.) "De HEERE verblijde Zich in Zijn werken." De dichter denkt aan een nog volmaakter heelal.

Daaruit zullen "de zondaars" en de zonde "verdaan worden", weg uit dit schone universum. En als de mens dan zijn woonplaats volkomen waard is, zal God over beide zeggen dat het "zeer goed" is. Hij zegt dat met nog meer nadruk dan in het begin, en met een nog warmere, zachtere glimlach. Met een zegenwens aan de Heere sluit de dichter dit bijna engelachtige lied af. Het ging over de werken van de natuur, de heerlijkheid van God en de toekomst van de mens. Hij toonde niet alleen de eenheid van het heelal. Hij toonde ook hoe het zich ontwikkelt, in gelijke pas met de mens.

Hij liet zien dat alles volkomen afhangt van één oneindige Geest, en van het "toenemende doel" dat erdoorheen loopt. En hij liet de uiteindelijke zuivering zien, wanneer alles zal uitbloeien tot "de heldere, volmaakte bloem" van de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde, "in dewelke gerechtigheid woont". Hierom draait de honderdvierde psalm echt, en hierin ligt zijn eigen heerlijkheid. — George Gilfillan, in "The Bards of the Bible".

Gehele psalm

Er is iets bijzonders aan de opbouw van deze psalm. Elk deel van het Eerste Halfkoor begint, na het eerste, met een deelwoord. Die deel-

woorden zijn accusatieven en horen bij Jehova, het voorwerp van het werkwoord “barki” aan het begin van de hele psalm.

Zegen Jehova, Die Zich kleedt, uitspant, legt, maakt, reist, maakt, vestigt, zendt, drenkt, maakt, maakt. Zo strekt dit overgankelijke werkwoord uit de eerste regel zijn gezag uit over de opeenvolgende delen van datzelfde halfkoor, op het laatste na. Daardoor smeedt het ze allemaal samen tot één lange volzin. — Samuel Horsley.

Gehele psalm

Over de details, de gedeelten tussen vers 2 en 31, kan men twee dingen zeggen. Je kunt ze lezen als een overdenking over de schepping en over de eerste “ordening van de wereld”. Die ordening is dan zelf een tegenbeeld en een voorafschaduwing van de nieuwe, herstelde orde in de grote sabbat, het duizendjarig tijdperk. Of misschien beschrijven ze die orde echt. Dan beginnen ze met de komst van de Heere in de wolken van de hemel (vers 3 met Ps. 18:10-12), met “de engelen Zijner kracht” om Hem heen (vers 4 met 2 Thess. 1:7 in het Grieks).

Daarna wordt de aarde “gegrond” (Engels: vastgemaakt). Ze zal niet meer “wankelen”, niet meer bewogen of geschud worden door de rampen en beroeringen die de zonde veroorzaakt heeft. Vervolgens zien we de natuur in de volmaaktheid van haar schoonheid. Alles beantwoordt aan het doel waarvoor het geschapen is. Alle soorten dieren leven in harmonie met elkaar, en iedereen leeft in vrede met de mens. Allen krijgen wat ze nodig hebben van de rijke oogst van de aarde. Die is niet langer vervloekt maar gezegend, en God heeft haar opnieuw vruchtbaar gemaakt. “Zij allen wachten op U … doet Gij Uw hand open, zij worden met goed verzadigd.”

En Zijn hele goedheid krijgt de erkenning die haar toekomt van Zijn schepselen. Zij loven Hem samen in een koor en zeggen: “Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE! Gij hebt ze alle met wijsheid ge-

maakt; het aardrijk is vol van Uw goederen. ... Hallelujah!" — William De Burgh.

Vers 1

"Loof den HEERE, mijn ziel." Een goed mens doet zijn werk vooral binnenshuis. Hij houdt zich meer bezig met zijn eigen ziel dan met alles wat er in de wereld buiten is. En hij is nooit alleen, zolang hij God en zijn eigen hart heeft om mee te praten. — John Trapp.

Vers 1

Wat begint de psalmist zijn overdenking met een eerbied en heilig ontzag, in deze belijdenis! "O HEERE, mijn God! Gij zijt zeer groot." De heiligen verheugen zich erover dat de God Die van hen is, een grote God is. Hoe groter de vorst, hoe trotser en blijer zijn trouwe onderdanen. — Matthew Henry.

Vers 1

"Gij zijt bekleed met majesteit en heerlijkheid." Dat betekent, zoals Hiëronymus zegt: U bent getooid en versierd met pracht en glans. Door Uw werken is te zien dat U heerlijk en luisterrijk bent, zoals een mens aan zijn kleren te zien is. Daaruit blijkt duidelijk dat het hier niet gaat over Gods innerlijke grootheid, maar over Zijn uiterlijke, geopenbaarde grootheid. — Lorinus.

Vers 1

Elke ziel die geschapen, verlost en wedergeboren is, hoort de Heere te prijzen: de Schepper, de Verlosser en de Heiligmaker. In het begin heeft God de Zoon de werelden gemaakt. Door het werk van de Heilige Geest voert Zijn genade dat werk nog altijd naar het volmaakte einde. Voor onze ogen is Hij openbaar geworden in overweldigende heerlijkheid. Als de eeuwige Hogepriester heeft Hij majesteit en heerlijkheid als Urim en Thummim omgedaan. Zoals een priester zijn hei-

lige gewaden aantrekt, zo heeft Hij Zich in licht gehuld. Op de berg van de verheerlijking liet Hij Zijn glans maar even zien.

Zo is Hij nu, zo is Hij altijd geweest, en zo zal Hij altijd zijn. Hij is het ware Licht. Daarom zijn Zijn engelen engelen van het licht, Zijn kinderen kinderen van het licht, en is deze leer een leer van het licht. Het heelal is Zijn tabernakel. Wat we van de hemelen zien en wat we niet zien, zijn de gordijnen rond Zijn heilige plaats. Heel hoog heeft Hij de balken en de grondslag van Zijn allerheiligste gelegd, zelfs boven de wateren die boven het uitspansel zijn. De wolken en de winden van de lagere hemel vormen Zijn wagen.

Op die wagen stond Hij toen Hij van de Olijfberg opsteeg, en erop zal Hij plaatsnemen als Hij terugkomt. — "Plain Commentary".

Vers 2

"Hij bedekt Zich met het licht, als met een kleed." Hij vergelijkt het licht waarmee God getooid is met een kleed. Zo laat hij merken dat Gods heerlijkheid, hoewel Hij onzichtbaar is, toch duidelijk genoeg zichtbaar is. Wat Zijn wezen betreft, woont God ongetwijfeld in een licht waar niemand bij kan. Maar Hij straalt over de hele wereld met Zijn luister, en dat is het kleed waarin Hij, Die in Zichzelf verborgen is, voor ons zichtbaar verschijnt. Het is van het allergrootste belang dat we dit weten. Mensen die de oneindige hoogte van God willen bereiken, falen halverwege.

Dat gebeurt ook als ze boven de wolken uit vliegen. Wie Hem in Zijn naakte majesteit willen zien, zijn zeker erg dwaas. Als wij Hem willen zien, moet Hij met Zijn kleding in het zicht komen. We moeten dus onze ogen richten op de prachtige bouw van de wereld, waarin Hij door ons gezien wil worden. En we moeten niet te nieuwsgierig en vermetel in Zijn verborgen wezen willen gaan graven. God laat Zich aan ons zien, gekleed in licht. Wie een smoes zoekt om zonder kennis van Hem te leven, kan dus niet als excuus voor zijn luiheid aanvoeren dat Hij in diepe duisternis verborgen is.

Als er staat dat de hemelen een gordijn zijn, bedoelt dat niet dat God Zich eronder verbergt. Het betekent dat Zijn majesteit en heerlijkheid erdoor getoond worden, als het ware Zijn koninklijke tent. — Johannes Calvijn.

Vers 2

"Met het licht." In de scheppingsdagen maakte God eerst het licht dat we met onze zintuigen waarnemen. Het laatst maakte Hij het licht van het verstand. En sinds Zijn sabbat werkt Hij aan de verlichting van onze geest. — Francis Bacon.

Vers 2

"Hij rekt den hemel uit als een gordijn." In het Oosten beschermt men in de zomer het binnenplein van het huis tegen de hitte. Dat doet men ook altijd als er een grote groep gasten komt. Dan gebruikt men een zonnezeil of doek, over touwen gespannen van de ene muurrand naar de andere. Zo'n doek kan men opvouwen of uitrollen zoals men wil. Waarschijnlijk denkt de psalmdichter bij die mooie uitdrukking, het uitrekken van de hemel als een gordijn, aan een overkapping van dat soort. — Kitto's "Pictorial Bible".

Vers 2

"Als een gordijn." Zo moeiteloos als een mens een tentdoek uitspreidt, doet God dit door alleen maar te spreken (Ps. 104:2).

Jes. 40:22 sluit hierbij aan: "Die de hemelen uitspant als een dunnen doek, en breidt ze uit als een tent, om te bewonen." Vers 3 beschrijft verder wat er op de tweede dag gebeurde. De eerste zinsnede heeft haar grond in de woorden van Gen. 1:7: "En God maakte dat uitspansel, en maakte scheiding tussen de wateren, die onder het uitspansel zijn, en tussen de wateren, die boven het uitspansel zijn." De wateren boven zijn het materiaal waarmee, of waaruit, het bouwwerk wordt opgetrokken. Een vast paleis bouwen uit rusteloos water, de

wolkenhemel, die “vast” is, “als een gegoten spiegel” (Job 37:18): dat is een prachtig werk van Gods almacht. — E.V.

— *Hengstenberg.*

Vers 2

“Als een gordijn.” Voor de Hebreeën was de hemel een tempel en een paleis van God. Dat heilige hemelsblauw was dus tegelijk de vloer van Zijn huis en het dak van het onze. Toch denk ik dat mensen die in tenten woonden, het beeld van de hemeltent het mooist vonden. In hun voorstelling spreidt God haar elke dag uit, en maakt Hij haar aan de horizon vast aan de pilaren van de hemel: de bergen. Voor hen is die tent een plek van veiligheid, van rust en van vaderlijke gastvrijheid, waar God samenwoont met Zijn schepselen. — Herder, aangehaald door Perowne.

Vers 3

“Die Zijn opperzalen zoldert in de wateren.” Dat God de balken van Zijn zalen in de wateren legt, is een beeld dat je niet zomaar begrijpt. Toch wilde de profeet ons juist met iets wat we niet kunnen vatten des te meer tot verwondering brengen. Balken moeten stevig en sterk zijn. Anders kunnen ze niet eens het gewicht van een gewoon huis dragen. Maakt God dan de wateren tot het fundament van Zijn hemelse paleis, wie staat dan niet verbaasd over zo’n wonder? We begrijpen traag. Daarom zijn zulke overdreven uitdrukkingen helemaal niet overbodig, in het geheel niet.

Ze wekken ons met moeite wakker, en pas dan krijgen we zelfs maar een klein beetje kennis van God. — Johannes Calvijn.

Vers 3

“Die de balken van Zijn zalen in de wateren legt”, of: “Die Zijn opperzalen boven de wateren legt.” Zijn opperzaal (in het Oosten trok men zich terug in de bovenkamer als men alleen wilde zijn) staat op het

smalle fundament van regenwolken, opgetrokken in de heldere ether. — A.F. Tholuck.

Vers 3

"Die Zijn opperzalen zoldert in de wateren", enz. "Hij overstroomt Zijn zalen met wateren." Dat wil zeggen: de wolken vormen de vloer van Zijn hemelen. — Zachary Mudge.

Vers 3

"Die op de vleugelen des winds wandelt", zie Ps. 18:11. Hiermee wordt uitgedrukt hoe snel Hij komt om Zijn volk te helpen in tijd van nood. Hij helpt, en wel zeer vroeg, ruim op tijd. Je kunt het heel goed toepassen op de eerste én de tweede komst van Christus. De eerste keer kwam Hij springend over de bergen en huppelend over de heuvels. De tweede keer komt Hij als een ree of een jong hert op de balsembergen (Hoogl. 2:8; 8:14). De Targoem zegt: "op de snelle wolken, als de vleugelen van een arend." Misschien denken de heidenen daarom dat Jupiter in een wagen door de lucht rijdt als het dondert en bliksemt. — John Gill.

Vers 3

"Die op de vleugelen des winds wandelt." In deze woorden zit een ongeëvenaarde bevalligheid. Er staat niet: Hij vliegt, of: Hij rent. Er staat: Hij wandelt, en dat op de vleugels zelf van de wind. Op het meest onstuimige element, tot de uiterste woede opgezweept, dat met ongelooflijke snelheid voorbijraast. Een verhevener beeld van God kunnen we niet krijgen: Hij loopt rustig op iets wat onvoorstelbaar snel gaat en, zoals het ons toeschijnt, niet te beteugelen is! — James Hervey, 1713-14 — 1758.

Vers 4

"Hij maakt Zijn engelen geesten, Zijn dienaars tot een vlammend vuur." Sommigen vertalen: Die Zijn engelen tot winden maakt. Ze lij-

ken inderdaad op de wind. Je kunt hen net zomin zien als de wind, tenzij ze een uiterlijke gedaante aannemen. Ze gaan op verbazingwekkende wijze dwars door lichamen heen (zie Hand. 12:6-10). Ze hebben grote kracht en macht, want het zijn machtige engelen die uitmunten in kracht (Ps. 103:20). En ze zijn snel in het uitvoeren van Gods bevelen. De Targoem zegt het zo: "Hij maakt Zijn boden, of engelen, snel als de wind." — John Gill.

Vers 4

"Hij maakt Zijn engelen geesten, Zijn dienaars tot een vlammend vuur." De woorden "Zijn engelen geesten scheppend" kunnen op twee manieren worden opgevat. Ze kunnen betekenen: "hen scheppend als geestelijke wezens, en niet als stoffelijke." Of ze kunnen betekenen: "hen scheppend als winden." Dan zijn de engelen net als de wind onzichtbaar en snel in hun bewegingen, en ze kunnen grote dingen teweegbrengen. De tweede uitleg ligt voor de hand door de regel die erbij hoort: "en Zijn dienaars", of "knechten", waarmee duidelijk dezelfden bedoeld zijn als Zijn engelen, "een vlammend vuur", dus als de bliksem.

Wat hier over de engelen wordt gezegd, komt in het kort hierop neer: "Ze zijn geschapen wezens, en wat hun eigenschappen betreft lijken ze op de winden en de bliksem." Paulus trekt hieruit in Hebr. 1:7 de conclusie dat de engelen minder zijn dan Christus. Zijn redenering is direct en krachtig. Hij is de Zoon, zij zijn schepselen van God. "Eniggeboren" beschrijft hoe Hij bestaat, en "gemaakt" beschrijft hoe zij bestaan. Alles wat zij kunnen, hebben ze gekregen. En hoe hoog ze ook staan op de ladder van de schepping, ze staan wel op die ladder.

Daardoor staan ze oneindig ver beneden Hem. Hij is zo de Zoon van God dat Hij "God boven allen te prijzen in der eeuwigheid" is. — John Brown, in "An Exposition of the Epistle to the Hebrews."

Vers 4

"Een vlammend vuur." Vuur wijst op macht die niemand tegenhoudt, op een heiligheid zonder vlek en op gloeiende gevoelens. Het valt op dat de serafs, althans één soort van deze dienaren, hun naam ontlenen aan een woordstam die "branden" betekent. En het altaar waarvan een van hen de gloeiende kool nam (Jes. 6:6), is het teken van heilige liefde in haar hoogste vorm. — James G. Murphy, in "A Commentary on the Book of Psalms," 1875.

Vers 5

"Zij zal nimmermeer noch eeuwiglijk wankelen." Dat de aarde vaststaat, komt van God, net zoals het feit dat ze bestaat.

Overal op aarde zijn er aardbevingen geweest, bewegingen van de aarde. Maar sinds haar fundamenten gelegd zijn, is de aarde als geheel nog nooit ook maar een haarbreed van haar plaats geraakt. Archimedes, de grote wiskundige, zei: "Geef mij een plek om mijn werktuig neer te zetten, en ik verplaats de aarde." Dat was een flinke grootspraak, een grote mond. De Heere heeft de aarde te vast neergelegd dan dat mensen haar zouden kunnen verplaatsen. Hijzelf kan haar doen beven en schudden, en Hij kan haar bewegen wanneer Hij wil. Maar Hij heeft haar nooit verplaatst, en dat zal Hij ook nooit doen.

Hij legde de fundamenten van de aarde zodat ze niet zou wankelen. Ze kan ook niet bewogen worden, behalve wanneer Hij dat wil. En als ze ooit beweegt, is dat om de mensen eraan te herinneren dat ze Hem door hun zonden tot toorn hebben bewogen. — Joseph Caryl.

Vers 5

Hoe de wetenschap deze waarheid verwoordt, lees je in het boek van Amédée Guillemin, "The Heavens." "Hoe kan het dat we onze eigen beweging niet voelen, terwijl de aarde ons met enorme snelheid meevoert? Dat komt doordat de hele massa van de aarde, de damp-

kring en de wolken in die beweging delen. Alles op het aardoppervlak draait met diezelfde vaste snelheid mee. Hield de draaiing van de aarde door welk toeval ook ineens op, dan zou dat de verschrikkelijkste en meest algemene ramp zijn die je je kunt voorstellen. Zo'n gebeurtenis zou een zeer diepgaande vernietiging van alle levende wezens inluiden. Maar de natuurwetten veranderen niet. Daarom kunnen wij zo'n ramp zonder angst onder ogen zien. Het is bewezen dat de polen van de draaiing op het aardoppervlak steeds op dezelfde plaats blijven. Men heeft ook gevraagd of de snelheid van de draaiing van de aarde veranderd is. Dat is dezelfde vraag als of de sterrendag en de daarvan afgeleide zonnedag in de tijd van de geschreven geschiedenis korter of langer zijn geworden. Laplace heeft die vraag beantwoord. Uit zijn bewijs blijkt dat de draaiing in de laatste tweeduizend jaar niet eens een honderdste seconde is veranderd."

Vers 5

> *God van het land en van de zee, U hebt de fundamenten van de aarde gelegd;*
> *omdat Uw hand haar draagt, blijft zij voor altijd vast en onwankelbaar staan.*
>
> *Eens deed U haar verborgen bronnen en haar diepte open,*
> *en spoedig was het rijzend water boven de bergen uitgelopen.*
>
> *Bij Uw bestraffing vluchtten zij, voor de stem van Uw donder;*
> *de vloed luisterde naar Uw bevel*
> *en trok zich haastig terug:*
> *de wateren houden de plaats die U hun hebt aangewezen,*
> *en in heuvels en dalen vindt U voor hen een bedding, een weg die U hebt uitgelezen.*
>
> *Een grens hebt U gesteld, die zij niet mogen overschrijden;*
> *U sluit de diepte binnen haar perken in*
> *en plaatst er sterke barrières tussen,*
> *opdat haar trotse golven nooit meer verwoesting brengen*
> *en elke menselijke woonplaats van de aarde wegvagen.*

— John Barton, in "The Book of Psalms in English Verse: a New Testament Paraphrase," 1871.

Vers 6

"Stonden", "vloden", "haastten zich weg." Wat de psalm zegt, schildert het wonderlijke proces van het allereerste begin voor ons oog. Ook de overgang van de verleden naar de tegenwoordige tijd in vers 6, 7 en 8 is veelzeggend. Zo ontvouwt het tafereel zich voor onze ogen. In vers 6 moet "stonden" zijn *staan*, in vers 7 moet "vloden" zijn *vluchten*, en "haastten zich weg" moet zijn *haasten zich weg*, zoals in de P.B.V. — "The Speaker's Commentary."

Vers 7

"Van Uw schelden vloden zij." Je moet hier denken aan de beroemde beschrijving van Vergilius. Bij hem schreeuwt Neptunus de winden streng toe. Ze durfden zonder zijn toestemming aarde en hemel in oproer te brengen en zulke geweldige golfbergen te doen rijzen. Dan, sneller dan een woord gesproken kan worden, laat hij de opgezwollen zeeën bedaren, jaagt hij de samengepakte wolken uiteen en brengt hij de zon terug. — Lorinus.

Vers 7

"Zij haastten zich weg voor de stem Uws donders" (of: van die ruiter), dat wil zeggen: ze renden in grote haast weg. Zo gaat een knecht met spoed aan zijn werk als zijn meester hem streng aankijkt en hem met een dreigende donderstem toespreekt. Zo toont Christus hier Zijn machtige kracht. Met dezelfde kracht liet Hij de wateren van de zondvloed verdwijnen, toen ze de aarde en de toppen van de hoogste heuvels bedekten. Met dezelfde kracht bestrafte Hij de Rode Zee, zodat die droog land werd. Hij dreef het water van de Jordaan terug om Israël erdoor te laten trekken.

En Hij bestrafte de zee van Galilea, toen Zijn discipelen in nood waren. Net zo gemakkelijk neemt Hij bij Zijn volk de diepte van zonde

en duisternis weg, en dat doet Hij bij hun bekering. Hij bestraft Satan en redt uit diens verleidingen als die als een vloed komen aanzetten. En Hij gebiedt het water van de ellende terug te wijken als het dreigt te overspoelen. Zij zijn Zijn dienaars. Ze komen als Hij zegt dat ze moeten komen, en ze gaan als Hij zegt dat ze moeten gaan. — John Gill.

Vers 7

"Voor de stem Uws donders." Het is heel goed mogelijk dat God bij deze scheiding de elektrische vloeistof als middel inzette. — Ingram Cobbin.

Vers 7

"Zij haastten zich weg."

God zei: Laten de wateren onder de hemel zich nu op één plaats verzamelen, en laat het droge verschijnen.

Dadelijk rezen de enorme bergen uit het water, hun brede kale ruggen duwden omhoog tot in de wolken, en hun toppen reikten tot in de hemel:

Zo hoog als de gezwollen heuvels zich verhieven, zo diep zonk een holle bodem weg, wijd en diep, een ruime bedding voor het water: daarheen snelden zij met blije haast, rollend als druppels die op stof samenklonteren uit het droge:

Sommige stonden recht op als een muur van kristal of een rechte rug, zo groot was de haast: zo'n vaart legde het grote bevel de snelle vloeden op. Zoals legers de roep van de bazuin volgen (want over legers heb je wel gehoord)

en zich verzamelen rond hun vaandel, zo stroomde de waterige menigte, golf rollend na golf, waar ze maar een weg vonden: als het steil was, bruisend van vervoering, en op vlak land zacht uitebbend. Geen rots of heuvel kon hen tegenhouden. Ze vonden hun weg onder de grond door of in wijde bochten, kronkelend als een slang. Zo groeven ze diepe geulen in de natte modder. Dat ging gemakkelijk, vóór

God de grond droog had verklaard, behalve op de plekken binnen die oevers, waar nu rivieren stromen en voor altijd hun gezwollen sleep met zich meevoeren. Het droge noemde Hij Aarde, en het grote vergaarbekken van samengestroomde wateren noemde Hij Zeeën:

En Hij zag dat het goed was. — John Milton.

Vers 8

"De bergen", enz. De Targoem zegt: "Zij stijgen uit de diepte op naar de bergen." Toen de wateren op goddelijk bevel van de aarde wegtrokken, richtten ze hun koers eerst omhoog over de bergen. Daarna daalden ze door de dalen af naar de plek die voor hen was bestemd. Over heuvels en dalen gingen ze. Niets kon hen tegenhouden of hun loop vertragen, totdat ze op hun juiste plaats waren. Ook dat is weer een voorbeeld van de almachtige kracht van de Zoon van God, in al Zijn grootheid. — John Gill.

Vers 9

"Gij hebt een paal gesteld", enz. In onze eigen tijd is de Oostzee buiten haar oevers getreden en heeft ze grote stukken land onder water gezet. Het Vlaamse volk en andere buurvolken leden daardoor veel schade. Zo'n gebeurtenis is een waarschuwing, een voorproefje van wat er zou gebeuren als de teugel die Gods hand de zee heeft aangelegd, werd losgelaten. Waarom zijn we dan niet allemaal tegelijk verzwolgen? Alleen hierom: God houdt dit woeste element met Zijn woord in bedwang. Kortom: het is duidelijk dat het water van nature de aarde wil bedekken, en toch gebeurt dat niet. Want God heeft door Zijn woord een wet ingesteld die daartegenin werkt. En omdat Zijn waarheid eeuwig is, zal die wet onwrikbaar blijven staan. — Johannes Calvijn.

Vers 9

"Gij hebt een paal gesteld", enz. In deze woorden laat de psalmist ons duidelijk drie dingen zien over de wateren. Ten eerste: eens (hij be-

doelt hier niet de zondvloed, maar de chaos) bedekten de wateren de hele aarde. Dat duurde totdat God hen met een bevel naar hun eigen beddingen stuurde, zodat het droge zichtbaar werd. Ten tweede: het water heeft van nature de neiging terug te keren en de aarde opnieuw te bedekken. Ten derde: de enige reden dat het niet terugkeert en de hele aarde overspoelt, is dat God "een paal gesteld" heeft, "dien zij niet overgaan zullen".

Het water zou grenzeloos zijn en geen perken kennen, als God het niet inperkte en begrensde. In Spr. 8:29 zegt de Wijsheid hetzelfde ter ere van Gods macht: "Toen Hij der zee haar perk zette, opdat de wateren Zijn bevel niet zouden overtreden." Wat kan Hij niet bevelen, Die Zijn gebod naar de zee zendt en gehoorzaamd wordt? Sommige machtige vorsten, verhit van woede en dronken van hoogmoed, wierpen boeien in de zee. Ze dreigden haar met gevangenschap en slavernij, als ze niet rustig bleef. Maar de zee liet zich er niet door binden. Ze gaven zelfs bevel dat de zee een aantal zweepslagen moest krijgen, als straf voor haar ongehoorzaamheid en opstand tegen hun bevelen of hun plannen.

Wat een belachelijke eerzucht, bij wie zo'n heerschappij wilde opeisen! Veel vorsten hadden grote macht op en bij de zee. Maar geen enkele vorst had ooit macht over de zee. Die bloem hoort bij geen enkele kroon, behalve bij de kroon van de hemel. — Joseph Caryl.

Vers 9

"Gij hebt een paal gesteld", enz. Stel dat de oceaangolf, die haar getij rond de aardbol volgt, maar een paar voet hoger zou komen. Dan zouden ontelbare steden en gewesten verwoest worden... Maar hoe onveranderlijk en veilig heeft God haar grenzen getrokken! Je zult op een groene helling boven een zeeklif een struikje of een bloem opmerken, of een die in een kuil naar beneden hangt. Ja, je kunt een kiezelsteen op het strand aanwijzen en er een draadje spinrag op leggen. Dan weet dit enorme, onhandelbare, logge en stormachtige wa-

ter toch precies hoe het met zijn spattende nevel een vochtige streep trekt op de rand zelf, op het punt zelf dat jij aanwees. Daarna trekt het zijn krachten terug, zonder één duim of handbreedte over de afgesproken grens te zijn gegaan.

En heel die nauwkeurige beteugeling en afmeting van de zeebeweging komt door een geheimzinnige macht. Die schiet door onpeilbare diepten van de ruimte, vanaf hemellichamen die in de ether rollen. Wat is die macht zelf ontzagwekkend en onweerstaanbaar, en toch onzichtbaar en zacht! En wat wordt ze tot in de kleinste details nauwkeurig afgemeten en ingezet! — George B. Cheever, in "Voices of Nature to her Foster Child, the soul of Man," 1852.

Vers 9

"Een paal …, dien zij niet overgaan zullen."

> *Strek je blik nu uit van de kust, over het water dat gemaakt is*
> *om de lucht te zuiveren en de grote koopvaart van de wereld te dragen,*
> *om op te stijgen en de bergen bij de zon te bevochtigen,*
> *en dan weer als rivieren in zichzelf terug te stromen,*
> *en zo machtige diensten te verrichten, wijd en zijd,*
> *door de aarde, in de lucht, of hier als getij van de zee.*
> *Ho! hoe heft die reus zich op, hoe spant hij zich*
> *en smijt hij zich tegen zijn sterke, onzichtbare ketenen om ze te breken;*
> *hij schuimt van woede, en aan de poorten van zijn kerker —*
> *luister, hoor hem! hoe hij beukt en rukt en brult,*
> *alsof hij weer wilde uitbreken en alles wat leeft*
> *in zijn diepste diepte wilde wegvagen. — Richard Henry Dana* (1787).

Vers 10

"Die de fonteinen uitzendt door de dalen", enz. Eerst sprak hij over zout water. Nu gaat hij verder met het zoete water, het water dat je kunt drinken. Hij prijst daarbij de wijsheid en zorg van God, Die uit de

lage plaatsen van de aarde en uit de verborgen aderen van de bergen de waterbronnen laat opwellen. — Lorinus.

Vers 10

"Die de fonteinen uitzendt door de dalen." Hoe meer nederigheid, hoe meer genade er is. Zijn in een dal sommige kuilen dieper dan andere, dan verzamelt het water zich daarin. — Maarten Luther.

Vers 10

"Die de fonteinen uitzendt door de dalen." Mensen kunnen een bedding graven waarin een rivier kan stromen. Maar alleen God kan een bedding graven om geestelijke stromen in de ziel te brengen. De psalmist noemt het uitzenden van bronnen een groot werk van Gods zorg. Het is een verborgen geheim. Zelfs wie het diepst in de natuur gezocht hebben, kunnen niet zeggen hoe die bronnen gevoed worden. Ze weten niet hoe ze in stand blijven en aangevuld worden, zodat velen ervan zonder ophouden als grote stromen blijven lopen. De wetenschap kan daarvoor geen reden geven. De psalmist doet het goed: God zendt ze naar de dalen, en Zijn zorg en macht houden ze voortdurend stromend. Wie wil dat zijn ziel water krijgt, moet daarvoor in gebed naar God gaan. — Ralph Robinson.

Vers 10

"Dat zij tussen de gebergten henen wandelen." Daarmee wordt bedoeld dat de beken of bronnen wandelen. In menig deel van de wereld vind je een Sault, een dansend water, en een Minne-ha-ha, een lachend water. Bergbeken wandelen, rennen en springen, en al doende prijzen ze de Heere. — William S. Plumer.

Vers 10

"*Hij*." "*Hij*." "*Hij*."

> *Alle dingen hier zijn van Hem: van de zwarte dennen,*
> *die Zijn schaduw zijn in de hoogte, en het luide gebulder*

> *van stortbeken, waar Hij luistert, tot de wijnranken*
> *die Zijn groene pad omlaag doen hellen naar de kust,*
> *waar de neergebogen wateren Hem ontmoeten en aanbidden,*
> *en Zijn voeten kussen met gemurmel. — Byron.*

Vers 11

"De woudezels breken er hun dorst mede." Over de ezels merkt men bijzonder op dat ze dom en stompzinnig zijn, maar dat de voorzienigheid hun toch de weg naar het water wijst in de dorre, zandige woestijn. Dorstige reizigers kunnen echt geen betere gids volgen dan de kudden die naar de beken afdalen. — Thomas Fenton.

Vers 11

"De woudezels breken er hun dorst mede." Tegen de avond zagen we bij een klein beekje een groep bijeen, die eruitzag als een grote bende Arabieren die van hun paarden waren gestapt. De paarden stonden bij hen. We waren al te dicht genaderd en konden het waakzame oog van de bedoeïenen niet meer ontlopen. Daarom maakten we ons klaar voor een confrontatie, voor een mogelijk gevecht. We kwamen voorzichtig dichterbij. Tot onze verbazing bleven de paarden zonder ruiters staan. Nog iets dichterbij, en ze galoppeerden weg de woestijn in. Het waren wilde ezels. — Henry Austin Layard.

Vers 12

"Bij dezelve woont het gevogelte des hemels, een stem gevende van tussen de takken." Mijn eerste rit van Riha naar Ain Sultan zal ik nooit vergeten. Onze weg voerde ons dwars door de oase die het water daar tot leven had gewekt. Het kan zijn dat de dorre woestijn van de dag ervoor het genot van dat moment nog groter maakte. Maar zeker is dat ik de woorden van Josephus beaamde: "een goddelijk gewest". Het ene moment dacht ik aan Epping Forest, en daarna aan een verwaarloosde boomgaard vol weelderige ondergroei. Aan alle kanten

stonden grote doornstruiken en bosheesters verspreid over de vlakte.

Op sommige plekken lag de grond helemaal bedekt met bloemen, en elke struik leek te klinken van het vrolijke getjilp van vogels. Ik zeg bewust "getjilp", want ik denk niet dat ik in al die tijd in Syrië ooit een echte vogeltriller heb gehoord. Coleridge heeft het over de "vrolijke nachtegaal",

> *"die zijn heerlijke tonen verdringt, en jaagt, en voortstuwt in snelle, vlugge trillers."*

Het lied van mijn kleine Syrische vrienden leek eigenlijk te bestaan uit een reeks opgewekte tjilpjes. Andere reizigers hadden meer geluk. Bonar vertelt over het geluid van de koekoek, dr. Robinson over de nachtegaal. Lord Lindsay beschrijft hoe heerlijk een avond aan de Jordaan was, "de rivier murmelend voortgaand en de nachtegaal zingend uit de bomen." Kanunnik Tristram beschrijft het landschap bij Tell-el-Kady. Hij zegt dat "de buulbuul en de nachtegaal om het hardst zongen in de takken boven hen, hoorbaar boven het lawaai van de stortvloed beneden." Ik vind het opmerkelijk dat het zingen van vogels in de Bijbel maar driemaal wordt genoemd, terwijl er zoveel verwijzingen naar de natuur zijn.

Dat moet na zulke getuigenissen toch wel vreemd lijken, vind ik. In de bekende passage die zo prachtig een Syrische bron schildert, lezen we: "de zangtijd genaakt" (Hoogl. 2:12). Wanneer de psalmist het heeft over Gods machtige kracht en wonderbare zorg, noemt hij de fonteinen, uitgezonden "door de dalen, dat zij tussen de gebergten henen wandelen. Zij drenken al het gedierte des velds; de woudezels breken er hun dorst mede. Bij dezelve woont het gevogelte des hemels, een stem gevende van tussen de takken." Kanunnik Tristram zegt over deze passage dat ze vooral kan slaan op "de buulbuul en de nachtegaal. Beide bevolken de bomen langs de Jordaan, en je vindt ze overal in de beboste dalen. In het vroege voorjaar vullen ze de lucht

met de volle cadans van hun tonen." — James Wareing Bardsley, in "Illustrative Texts," 1876.

Vers 12

"Bij dezelve woont het gevogelte des hemels", enz. Heiligen zijn te vergelijken met zulke vogels. Ze zijn zwak, weerloos en bang, net als die. Ze kunnen in strikken gevangen worden en worden soms wonderbaarlijk bevrijd. Ze hebben ook de neiging om te dwalen en rond te zwerven. Ze zijn ook als vogels van de hemel, omdat het zielen zijn die uit de hemel geboren zijn en delen in de hemelse roeping. Ze wonen bij de fontein van Jakob, bij de rivier van de goddelijke liefde, naast de stille wateren van het heiligdom.

Daar zingen ze de liederen van Sion: liederen van de genade die uitverkiest, verlost en roept. — John Gill.

Vers 12

"Het gevogelte ... een stem gevende van tussen de takken." Het gezang van de vogels was het eerste dankbare lied dat vanaf de aarde werd opgezonden, nog voordat de mens gevormd was. — John Wesley.

Vers 12

"Het gevogelte des hemels, een stem gevende van tussen de takken." Hoe welkom heten de merel en de zanglijster met hun melodieuze stemmen de vrolijke lente! Ze zingen in hun vaste maanden liedjes die geen kunst of instrument kan evenaren. ... Maar de nachtegaal, weer een ander van mijn schepselen uit de lucht, laat zulke zoete, luide muziek uit haar kleine keel opklinken dat mensen gaan denken dat de wonderen niet zijn opgehouden. Wie midden in de nacht, als zelfs de arbeider veilig slaapt, de heldere melodieën hoort, de zoete versieringen, het natuurlijke rijzen en dalen, het verdubbelen en weer verdubbelen van haar stem (ik heb dat vaak gehoord), kan wel boven de aarde uitgetild worden.

Hij zal zeggen: “Heere, wat voor muziek hebt Gij klaargemaakt voor de heiligen in de hemel, als Gij slechte mensen zulke muziek op aarde geeft?” — Izaak Walton.

Vers 12

> *Terwijl boven hun hoofd de hazelaars hangen,*
> *zingen de vogeltjes blij,*
> *of fladderen licht op dartele vleugel,*
> *in de berken van Aberfeldy.*
>
> *De hellingen rijzen op als hoge wanden,*
> *de schuimende stroom stort diep bulderend neer,*
> *overhangen door geurig, wijd uitgespreid struikgewas,*
> *de berken van Aberfeldy. — Robert Burns, 1759-1796.*

Vers 13

“De aarde wordt verzadigd van de vrucht Uwer werken”, dat betekent: met de regen, die Uw werk is, doordat U die op de aarde laat neerdalen wanneer het U goeddunkt. Of: met de regen die uit de wolken voortkomt. Of: met de vruchten die U de aarde door middel van die regen laat voortbrengen. — Arthur Jackson.

Vers 14

“Hij doet het gras uitspruiten.” Wat een les in nederigheid is dit voor ons mensen! Alle menselijke macht bij elkaar kan niets maken, niet eens één grassprietje doen groeien. — William S. Plumer.

Vers 14

“Voor de beesten”, enz. Laten we hier eens goed over nadenken, zodat we dankbaar worden. 1. God zorgt niet alleen voor ons, maar ook voor onze knechten. Het vee dat de mens van dienst is, krijgt in het bijzonder zorg. Er groeit gras in grote overvloed voor de dieren. De jonge leeuwen daarentegen dienen de mens niet, en toch “lijden” ze vaak “armoede, en hongeren”. 2. Ons voedsel is dichtbij en ligt al voor

ons klaar. Omdat we op de aarde wonen, hebben we daar ook onze voorraadschuur. We zijn niet afhankelijk van "de schepen eens koopmans", die het "brood van verre" doen komen (Spr. 31:14). 3. Wat de aarde voortbrengt, geeft ons niet alleen wat we nodig hebben, maar ook sieraad en vreugde.

Wat een goede Meester dienen we! Heeft de natuur iets nodig om zich te kunnen ondersteunen en dagelijks verval te herstellen? Hier is "het brood, dat het hart des mensen sterkt", en daarom heet het de staf van het leven. Wie dat heeft, mag niet klagen dat hij gebrek heeft. Wil de natuur méér en verlangt ze iets aangenaams? Hier is "den wijn, die het hart des mensen verheugt". Als je hem nuchter en met mate gebruikt, verkwikt hij de geest en maakt hem vrolijk. Zo doen we ons werk niet alleen, maar doen we het ook opgewekt.

Wat jammer dat wijn wordt misbruikt om het hart te bezwaren en mensen ongeschikt te maken voor hun taak! Hij was gegeven om hun hart te laten opleven en hen in hun taak te versterken. Is de natuur nog veeleisender, en zou ze ook iets willen ter versiering? Ook dat komt uit de aarde: "doende het aangezicht blinken van olie". Zo is ons gezicht niet alleen vrolijk maar ook mooi, en kunnen we elkaar nog aangenamer gezelschap zijn. — Matthew Henry.

Vers 14

"Tot dienst des mensen." Wie de gewone vertaling van deze woorden leest, kan er alleen maar uit halen: tot zijn voordeel of gebruik. Het Hebreeuwse woord heeft die betekenis niet. Dat woord en de werkwoordstam waar het van komt, gaan over de dienstbaarheid of slavernij van de mens, die de grond moet bewerken (Gen. 3:17-19). Hier betekent het dus landbouw, het bebouwen van het land. In Ex. 1:14 en Lev. 25:39 betekent het gedwongen of slaafse arbeid. De onbepaalde wijs in de laatste zinsnede noemt het doel waarvoor de mens dat werk krijgt opgelegd. — J.A. Alexander.

Vers 14

"Doende het brood uit de aarde voortkomen." Voordat Israël het brood brak bij het Pascha, zei het: "Geloofd zij de HEERE, onze God, Gij Koning van de wereld, Die ons brood uit de aarde heeft voortgebracht." Zo moeten ook wij bij elke terugkerende oogst vervuld zijn van dankbaarheid. Dat geldt telkens wanneer we opnieuw die kostbare gave van het brood krijgen, en dat is elke dag. Niets voedt zo noodzakelijk en onmisbaar als brood. Je wordt het nooit moe, terwijl ander eten je eerder tegenstaat naarmate het zoeter is. Iedereen houdt van brood: kind en grijsaard, bedelaar en koning.

Denk aan de ongelukkige man die uitgehongerd op een onbewoond eiland was gestrand. Hij zag een handvol goud en riep: "Ach, het is maar goud!" Hij had dat nutteloze metaal graag geruild voor een handvol brood. En toch gaat goud in de ogen van de meeste mensen boven alles. O, laten we nooit tegen God zondigen door brood geringschattend te behandelen! Laten we de schoven die we binnenhalen met dank aannemen, en met dank de schuren bezoeken die ze bewaren. Dan kunnen we brood breken voor wie honger heeft, en de dorstigen te drinken geven van wat God ons gegeven heeft.

Laten we nooit aan tafel gaan zonder God te vragen de gaven te zegenen die we uit Zijn genadige hand krijgen. En laten we nooit brood eten zonder aan Christus te denken, onze Heere. Hij noemt Zichzelf het levende brood, uit de hemel neergedaald om de wereld het leven te geven. Laten we bovenal nooit naar de tafel van de Heere gaan zonder in het brood en de wijn Zijn lichaam en bloed te genieten. Daarmee krijgen we kracht voor het geestelijk leven! Ja, Heere, U verzadigt lichaam én ziel, met brood van de aarde en brood uit de hemel.

Geprezen zij Uw heilige Naam. Onze harten en monden zullen overstromen van Uw lof, nu en altijd! — Frederick Arndt in "Lights of the Morning", 1861.

Vers 15

Toen je uit de moederschoot werd gehaald, in wat voor groots paleis bracht Hij je toen: de wereld! Alles wat je nodig had om te leven, lag al voor je klaar, zoals Kanaän voor de kinderen Israëls. Je bouwde zelf geen mooi huis en plantte geen bomen. Boven je hoofd spreidde Hij, als een gordijn, een rijk hemelgewelf, bezaaid met sterren. Hij steekt een kaars voor je aan om bij te werken, de zon, tot je moe bent (Ps. 104:23). Daarna gaat de zon onder zonder dat jij daar iets voor hoeft te zeggen, want ze "weet haar ondergang" (Ps. 104:19).

Dan trekt Hij een gordijn over de helft van de wereld, zodat de mensen kunnen gaan rusten: "Gij beschikt de duisternis, en het wordt nacht" (Ps. 104:20). Deze wereld is net een huis, zo vernuftig ingericht dat bij elke kamer, zelfs bij elk armzalig dorp, bronnen komen als waterleidingen om je water te brengen (Ps. 104:11). Over de vloer van dat huis loop je, en die brengt je voedsel voort (Ps. 104:14): "den wijn, die het hart des mensen verheugt, doende het aangezicht blinken van olie; en het brood, dat het hart des mensen sterkt" (Ps. 104:15). Die drie staan er in de plaats van alles wat nodig is voor kracht, verfraaiing en plezier. — Thomas Goodwin.

Vers 15

"En den wijn, die het hart des mensen verheugt." De wijn waar het hier over gaat, was een gegiste drank, en dat merk je aan het effect: hij maakte het hart blij. Nam je er te veel van, dan werd je dronken. Het Hebreeuwse woord is "yayin", net als het Griekse oinos. Daaronder valt elke vorm waarin je druivensap als drank kon bereiden. Hiervan dronk Noach tot hij dronken werd (Gen. 9:21,24). Melchizedek bracht het uit voor Abraham (Gen. 14:18). Lots dochters schonken het hun vader in en maakten hem dronken (Gen. 19:32-35).

Hiervan moest de nazireeër zich onthouden (Num. 6:3-20). Het is de sterk bedwelmende drank die Jesaja zo vaak noemt (Jes. 5:11-22; 22:13; 28:1-7). Maar juist daarom werd het voor de mens een van die

gaven waarbij hij steeds zelfbeheersing moest oefenen. Te veel ervan was een vloek. Maar als hij het ontving als iets van God, kon hij er dankbaar voor zijn, en dat hoorde hij ook te zijn. — John Duns.

Vers 15

"Doende het aangezicht blinken van olie." Let erop: na de wijn noemt hij olie of zalf. Bij de maaltijden van de Joden en andere oosterse volken, en later bij Grieken en Romeinen, gebruikte men namelijk veel zalf. Er waren drie redenen, zo zegt men, om zalf op het hoofd te gieten: om dronkenschap te voorkomen, om de gezondheid te bevorderen en om bij te dragen aan genot en plezier. Homerus verwijst er vaak naar, en Salomo zinspeelt erop in Pred. 9:8: "Laat uw klederen te allen tijd wit zijn, en laat op uw hoofd geen olie ontbreken." Zie ook Ps. 23:5. — Le Blanc.

Vers 15

Mensen uit de oudheid gebruikten veel olie om er mooier uit te zien. Er staat "doende het aangezicht blinken van olie". Ruth zalfde zich om zich op te maken (Ruth 3:3). De vrouw van Tekoa en de profeet Daniël deden dat juist niet, en wel om de omgekeerde reden (2 Sam. 14:2; Dan. 10:3). Ook in Matth. 6:17 en Luk. 7:46 komt dit gebruik voor. — Ambrose Serle in "Horae Solitariae," 1815.

Vers 15

"En het brood, dat het hart des mensen sterkt." Wie honger heeft, verliest niet alleen zijn kracht, maar ook de moed die hij van nature heeft. Honger geeft geen ondernemingslust, geen wedijver en geen durf. Maar als iemand dan, in zo'n toestand, een beetje brood in zijn maag krijgt, komt zijn kracht terug en leven de geesten op. Dat gebeurt zelfs voordat de vertering tijd heeft gehad het tot voeding te verwerken. Dat effect is verrassend, en tot nu toe heeft niemand het bevredigend kunnen verklaren. — Adam Clarke.

Vers 15

"En het brood, dat het hart des mensen sterkt." In Homerus' Odyssee komt de uitdrukking voor: "Brood, het merg van de mensen."

Vers 15

"Het hart des mensen." Hier staat niet het woord "adam", zoals in Ps. 104:14, maar het woord "enosj", een zwak en krachteloos mens. Dat is niet zonder reden. Hij noemt hier voedsel waaraan vóór de val nog geen behoefte was. Dat voedsel is bij uitstek geschikt om de zwakke mens te voeden en ook op te vrolijken. — Venema.

Vers 15

Als deze vergankelijke aarde al zo overvol is van Gods goede gaven, wat zullen we dan ontvangen als we in het land van de levenden komen? — Starke, in Lange's Commentary.

Vers 16

"De bomen des HEEREN." De profeet stapt van mensen over op bomen. Het is alsof hij zegt: wees niet verbaasd dat God mensen, die naar Zijn beeld gemaakt zijn, zo mild voedt. Hij gunt immers zelfs aan bomen Zijn zorg, Hij schroomt niet die tot hen uit te strekken. Met "de bomen des HEEREN" worden de bomen bedoeld die hoog zijn en uitzonderlijk mooi, want daarin is Gods zegen het best te zien. Het lijkt bijna onmogelijk dat het sap uit de aarde zo hoog kan komen. Toch krijgen ze elk jaar weer nieuw loof. — Johannes Calvijn.

Vers 16

De bomen van de Heere kunnen zo heten door hun omvang en gestalte. In het Hebreeuws wordt deze naam namelijk als overtreffende trap gebruikt, of om iets aan te duiden wat groot en buitengewoon is. — Thomas Chalmers.

Vers 16

"De bomen des HEEREN", enz. De cederen zijn werkelijk de bomen van de Heere. Ze zijn in het bijzonder Zijn planting. In zekere zin behoren zij meer dan alle andere bomen aan Hem toe, en laten ze in sterkere mate Zijn heerlijkheid zien. De bijzondere uitdrukking van de tekst mag echter niet beperkt worden tot één soort ceder...

Dit gebruik in de Schrift geeft mij moed om verder te gaan. Ik zal het woord daarom ruimer opvatten dan gebruikelijk is. Ik wil er drie opmerkelijke voorbeelden mee aanduiden, gekozen uit de naaldbomen, om te laten zien hoe machtig en wijs God is, zoals dat blijkt in de bomen van het bos. Het gaat om de ceder van de Libanon, de ceder van de Himalaya en de ceder van de Sierra Nevada. Wat de psalmist over de ene zegt, kan het best op alle drie van toepassing zijn, en past ook echt bij hen allemaal.

Er zijn verschillende redenen waarom je met recht kunt zeggen dat de Heere een bijzondere belangstelling voor en een bijzonder eigendomsrecht op elk van hen heeft. Het is nuttig nu bij een paar van die redenen stil te staan, en daar onze aandacht op te richten.

1. Het zijn "bomen des HEEREN" door de bijzondere bouw die ze hebben. Net als alle soorten van de dennenfamilie zijn ze uitzonderlijk in hun opbouw en inrichting. Ze laten ons een nieuw denkbeeld zien van de scheppende geest van de Schepper. 2. De cederen zijn "de bomen des HEEREN" door de ouderdom van hun soort. Vooral uit deze familie van bomen bestonden de wouden van vóór Adam.
2. De cederen zijn de "bomen des HEEREN" door de majesteit van hun verschijning. Ze zijn de boom bij uitstek van de Bijbel, het toonbeeld van alle bosbegroeiing.

— *Samengevat uit Hugh Macmillans "Bible Teachings in Nature," 1868.*

Vers 16

"De bomen des HEEREN worden verzadigd, de cederbomen van Libanon." Een ceder heeft een rijke voorraad hars. Die druipt uit sneetjes in de bast en uit de schubben van de kegels, en ook in de zaden zit veel. De ouden vonden zowel de hars als het hout van groot belang en waardeerden ze hoog. Volgens de Romeinen maakte de gom van de ceder alles onvergankelijk wat ermee doordrenkt was. Zo vertelt men over de boeken van Numa, een vroege koning van Rome. Toen men ze vijfhonderd jaar na zijn dood onbeschadigd in zijn graf aantrof, bleken ze in cederolie te hebben gelegen. De Egyptenaren gebruikten dezelfde olie ook om hun doden te balsemen. — Mary en Elizabeth Kirby, in "Chapters on Trees," 1873.

Vers 17

"Vogeltjes." Het woord dat hier met "vogeltjes" is weergegeven, is hetzelfde woord dat in Ps. 84:4 met "mus" wordt vertaald. In de regel bedoelt men er kleine vogels mee, zoals mussen. Vergelijk Lev. 14:4 (kanttekening) en Lev. 14:5-7; 14:49-53. Toch wordt het woord ook gebruikt voor vogels van allerlei soort, grote en kleine. Zie Gen. 7:14; Ps. 8:9; 148:10. — Albert Barnes.

Vers 17

De ooievaar wordt hier genoemd als een van de grootste vogels die nesten bouwen, net zoals in Ps. 104:16 de cederen van de Libanon werden aangehaald als de grootste bomen die niemand kweekt. — A.C. Jennings en W.H. Lowe, in "The Psalms, with Introductions and Critical Notes", 1875.

Vers 17

"Des ooievaars huis zijn de dennebomen." Vaak broedt de ooievaar tussen oude ruïnes. Daar bouwt hij zijn nest het liefst boven op zuilen of torens, op de top van bogen en dergelijke plekken. Als hij tussen

mensen gaat wonen, kiest hij meestal een nestplaats die iemand voor hem gebouwd heeft die zijn smaak kent.

Maar hij kiest ook vaak de top van een schoorsteen of iets dergelijks. Als hij moet bouwen op plaatsen waar hij geen rotsen of gebouwen kan vinden, dan bouwt hij zijn nest op bomen. Dan nestelt hij, net als de reiger, graag samen, en woont een hele gemeenschap in één groepje bomen. Het soort boom maakt hem niet veel uit, als hij maar behoorlijk hoog is en sterk genoeg om het gewicht van zijn enorme nest te dragen. De lezer begrijpt meteen dat dennen bij uitstek geschikt zijn als huis voor de ooievaar. De dennensoort waarop de psalmist waarschijnlijk doelt, is de Aleppo-den (Pinus halepensis).

Qua grootte komt die direct na de grote cederen van de Libanon. Van deze boom kwamen het hout en de planken voor de tempel en het paleis van Salomo. Dat hout werd dus duidelijk zeer hoog gewaardeerd, het stond in hoog aanzien. De boom voldoet aan alles wat een ooievaar bij het bouwen van een nest zoekt. Hij is hoog, en zijn takken lopen horizontaal genoeg om als platform voor het nest te dienen, en zijn sterk genoeg om het te dragen. Omdat dit hout zoveel waard is, kapte men de bomen roekeloos om zonder nieuwe aan te planten.

Daardoor is de Aleppo-den verdwenen uit veel delen van Palestina waar hij vroeger algemeen was en een woonplaats zou bieden aan de ooievaar. Maar er zijn nog meer soorten dennen die in verschillende delen van het land veel voorkomen. Elke soort groeit het best op de bodem die bij haar past. Een ooievaar hoeft daarom nooit verlegen te zitten om een nestplaats in een land met zoveel bomen die hem bevallen. — J.G. Wood, in “Bible Animals.”

Vers 17

“Des ooievaars huis zijn de dennebomen.” Streken met veel bos zijn meestal het favoriete verblijf van ooievaars, want daar voelen ze zich thuis. Ze zoeken telkens bomen uit, om in te broeden en om de nacht

in door te brengen. Een paar soorten doen het anders. Die maken hun nest op daken, schoorstenen of andere hoge plekken, dicht in de buurt van mensen. — Uit "Cassell's Book of Birds." Naar de tekst van dr. Brehm. Door T.R. Jones, F.R.S.

Vers 17

"De vogeltjes." Voor de deuren van de tempel gebruikte men dennenhout, het hout van de boom die een beeld was van de menselijke natuur van Jezus Christus. Denk hierbij aan Hebr. 2:14. De den is ook het huis van de ooievaar, die onreine vogel. Zo is Christus een haven en schuilplaats voor zondaars. "Des ooievaars huis", zegt de tekst, "zijn de dennebomen." En Christus zegt tegen zondaars die zien dat ze nergens beschutting hebben: "Komt herwaarts tot Mij, ... en Ik zal u rust geven." Hij is een veilige toevlucht voor allen die onderdrukt worden, een toevlucht in tijd van benauwdheid.

Zoals de dennenhouten deuren van de tempel is Hij de ingang tot Gods huis. Door Hem komt men in Gods tegenwoordigheid en mag men delen in Zijn heerlijkheid. Zo onderwees God vroeger Zijn volk over Zijn weg, met behulp van gelijkenissen. — John Bunyan, in "Solomon's Temple Spiritualized."

Vers 17

> *De arend en de ooievaar bouwen hun nesten*
> *op kliffen en op cederkruinen. — John Milton.*

Vers 18

"De hoge bergen zijn voor de steenbokken." Vrijwel zeker is de azel uit het Oude Testament de Arabische steenbok, de beden (Capra Nubiana). Hij is nauw verwant aan de bekende steenbok uit de Alpen, de Steinbock. Een paar kleine kenmerken maken het verschil: een zwarte baard bijvoorbeeld, en tengerder hoorns. Die hoorns hebben ook drie hoeken waar de Alpensteenbok er vier heeft... Zijn vacht heeft bijna dezelfde kleur als de rotsen. Wie ongeoefend kijkt, ziet alleen

kale stenen en takken. Een ervaren jager ziet daar tal van beden, die opvallen door hun fraai gebogen hoorns.

Wat een lenigheid heeft de beden, wat een behendigheid! Hij woont op de hoogste en meest rotsachtige delen van de bergkam, waar bijna niets kan komen. Van plek naar plek werpt hij zich heen. Hij doet dat zo roekeloos dat het dier je aan het schrikken maakt als je het niet kent. En toch is hij zo wonderbaarlijk zeker op zijn poten, dat je alleen maar kunt kijken. Neem een loodrechte rotswand, glad als een bakstenen muur. Daar stormt hij bijvoorbeeld op af, om een klein, haast onzichtbaar randje te bereiken. Dat ligt zo'n vijftien voet hoger dan waar hij afsprong.

Maar zijn oog heeft op die wand kleine barstjes en uitsteeksels gezien. Tijdens zijn sprong raakt hij ze razendsnel achter elkaar aan. Hij tikt ze net aan terwijl hij omhoog vliegt, en met een lichte afzet van zijn poot houdt hij de vaart van zijn sprong erin. Op dezelfde manier komt de steenbok langs steile berghellingen naar beneden, glijdend en springend, en soms wel in één vaart. Soms blijft hij staan met alle vier de poten dicht bij elkaar op een uitsteeksel dat nauwelijks groter is dan een stuiver. Soms zet hij dapper over een wilde kloof heen en komt hij met nauwkeurige precisie terecht op een stukje rots dat nauwelijks groot genoeg lijkt voor een rat om comfortabel te zitten. — J.G. Wood.

Vers 18

"Konijnen." Toen we de rotsen bij het klooster verkenden, wees ik met vreugde op een paar families van de wubar. Ze waren op de hoogten boven ons aan het stoeien. Mr. Smith en ik keken aandachtig en nauwlettend toe. We vermaakten ons met hun levendige bewegingen en met hoe snel ze zich in de rotsspleten terugtrokken als ze gevaar vermoedden. Wij waren, denken we zelf, de eerste Europese reizigers die dit dier, dat nu algemeen wordt erkend als de shafan of het konijn

uit de Schrift, echt binnen de eigenlijke grenzen van het Heilige Land opmerkten.

Het verheugde ons niet weinig het te ontdekken... Degene die de huid prepareerde, hield het voor een konijn. Maar het dier is steviger gebouwd en donkerder van kleur, namelijk donkerbruin. Het heeft geen staart, en er zitten borstelharen bij zijn mond, boven zijn kop en langs zijn rug. Langs die rug lopen lichte en donkere strepen. Met zijn korte oren, kleine, zwarte, kale voeten en puntige snuit lijkt het op de egel. Toch hoort het niet bij de insecteneters. Hoewel het enigszins afwijkt, is het verwant aan de dikhuiden, waar natuurkundigen het nu bij indelen. — John Wilson, in "The Lands of the Bible," 1847.

Vers 18

"Konijnen." Vroeger dacht men dat de konijnen van Salomo gewone konijnen waren, zoals wij ze kennen. Die zijn inderdaad "een machteloos volk", maar hun huis stellen ze niet "in den rotssteen". Nu is vastgesteld dat het konijn de klipdas is, de hyrax. Dat is een schuw, weerloos schepsel. Het verschuilt zich tussen de rotswanden van de bergen en schiet zijn hol in bij het minste of geringste gevaar. Nu krijgen de woorden van Agur pas hun volle betekenis. — James Hamilton.

Vers 19

"Hij heeft de maan gemaakt tot de gezette tijden." Er staat dat de maan was aangesteld om tijden te onderscheiden. Uitleggers zijn het erover eens dat dit betekent: voor de gewone, vastgestelde feesten. De Hebreeën plachten hun maanden naar de maan te tellen. Daarom regelde zij hun feestdagen en samenkomsten, zowel de godsdienstige als de burgerlijke. Ik twijfel er niet aan dat de profeet hier, met een synecdoche, een deel noemt en daarmee het geheel bedoelt. Hij bedoelt dat de maan niet alleen dag van nacht scheidt. Ze wijst ook de feestdagen aan, en meet jaren en maanden.

Kortom, ze heeft veel nuttige taken, want het onderscheid van de tijden volgt uit haar loop, en dat is voor ons van groot nut. — Johannes Calvijn.

Vers 19

"Hij heeft de maan gemaakt tot de gezette tijden." "Hij maakte de maan om haar tijd te dienen, om tijden aan te geven en als teken voor de wereld. Van de maan komt het teken van de feesten, een licht dat in volheid afneemt. De maand is naar haar naam genoemd. Ze neemt wonderbaarlijk toe in haar wisseling, een werktuig van de legers boven, schijnend in het uitspansel van de hemel. De schoonheid van de hemel, de heerlijkheid van de sterren, een sieraad dat licht geeft op de hoogste plaatsen van de Heere." — Sir. 43:6-9.

Vers 19

"De zon weet haar ondergang." Je moet de tweede zinsnede niet op de gewone, vertrouwde manier vertalen: "De zon weet haar ondergang." In het gebruikelijke taaleigen betekent ze: Hij, dat is God, kent de ondergang van de zon. Het is een ongewone, harde uitdrukking om de kennis van haar ondergang aan de zon zelf toe te schrijven. Ik zie ook niet waarom ze hier zou worden gebruikt, want ze is zonder kracht,[1] of waarom hij zou terugkeren van God als oorzaak naar de bewegende zon. Zowel eerder als later spreekt hij toch over God: "Hij heeft de maan gemaakt", "Gij beschikt de duisternis".

Het is veel passender te lezen dat hij ook hier over God spreekt, zoals ervoor en erna. Dan gaat het over Hem Die leiding geeft aan wat we aan de maan zien, aan de ondergang van de zon en aan het vallen van de duisternis, dus aan alles wat er aan de hemel gebeurt. Het is bovendien juister om van God te zeggen dat Hij de ondergang van de zon kent, dan van de zon zelf. Want "kennen" heeft in feite de betekenis van "zorg dragen voor", zoals vaak elders. — Venema. [1] Deze uitstekende uitlegger kan de schoonheid van de dichterlijke uitdrukking niet inzien. Daarom betoogt hij zo, in proza.

Vers 20

"Gij beschikt de duisternis." Sommigen wijzen er met Augustinus op dat Genesis zegt dat het licht gemaakt werd, maar niet dat de duisternis gemaakt werd. Duisternis is immers niets, het is niet meer dan het ontbreken van licht, een louter niet-bestaan. Maar in deze passage staat ook dat de nacht gemaakt werd, en de Heere noemt Zichzelf de Maker van het licht en de Schepper van de duisternis. — Lorinus.

Vers 20

"Gij beschikt de duisternis", enz. Het zou boeiend zijn om na te gaan hoe wonderlijk de lengte van de dag is afgestemd op de gezondheid van de mens.

Dat geldt ook voor de levenskracht, en misschien zelfs voor het bestaan zelf, van dieren en planten. Het plezier van het leven hangt zo sterk af van het welkome wisselen van dag en nacht. Wie dit onderwerp helemaal wil doorgronden en grondig wil bekijken, verwijs ik naar het Bridgewater Treatise van dr. Whewell. De onderstaande fragmenten kunnen intussen helpen om erover na te denken. Onze aardse dag duurt zo lang als hij duurt, en daarmee is ook de kringloop van licht en donker bepaald. Wat zien we dan? Bij dieren én bij planten werken verschillende onderdelen van hun lichaam in vaste periodes.

Die komen overeen met de dagelijkse wisseling van de omstandigheden buiten hen. En de lengte van die periode, zoals ze in hun bouw zit, is gelijk aan de lengte van de natuurlijke dag. Bij planten is de afwisseling tussen processen overdag en 's nachts minder opvallend dan bij dieren. Het is ook minder duidelijk dat ze voor hun welzijn nodig is, vergeleken met de jaarlijkse reeks van veranderingen. Maar er zijn volop feiten die laten zien dat zo'n afwisseling deel uitmaakt van de huishouding van planten. . . .

"Ook dieren kennen een periode in hun functies en gewoonten, zoals in waken en slapen. Hun welzijn lijkt ervan af te hangen dat die

periode samenvalt met de lengte van de natuurlijke dag. In de dag zoals hij nu is, vinden alle dieren tijden om te eten en te rusten die volledig bij hun gezondheid en welzijn passen. Sommige dieren eten overdag, zoals bijna alle herkauwers en landvogels. Weer anderen eten alleen in de schemering, zoals vleermuizen en uilen. Die noemt men schemerdieren. Veel roofdieren, watervogels en andere eten 's nachts. Dieren die 's nachts eten, slapen overdag. En de schemerdieren slapen deels in de nacht en deels overdag. Maar voor allemaal is de volledige periode van deze functies vierentwintig uur.

"De mens neemt op dezelfde manier, in alle volken en alle eeuwen, zijn voornaamste rust eens per vierentwintig uur. Die regelmaat lijkt het beste voor zijn gezondheid te zijn, hoewel de tijd die hij aan rust besteedt van geval tot geval erg verschilt. Voor zover wij kunnen beoordelen, is die periode goed voor het menselijk lichaam, los van wat de omgeving doet. Op de recente reizen naar de hoge noordelijke breedten kwam de zon drie maanden niet op. Toch hielden de bemanningen van de schepen zich uiterst stipt aan de gewoonte om om negen uur naar bed te gaan en om kwart voor zes op te staan. Ze genoten, in omstandigheden die schijnbaar het zwaarst waren, een bijzonder goede gezondheid, die opmerkelijk was. Daaruit blijkt dat de kringloop van vierentwintig uur, naar de gewone aard van zulke mannen, zeer geschikt is. En dat terwijl de omgeving hem hun niet oplegde." — William Whewell (1795-1866).

Vers 21

"De jonge leeuwen, … om hun spijs van God te zoeken." God voedt niet alleen schapen en lammeren, maar ook wolven en leeuwen. Het is een opvallende, vreemde uitdrukking: de jonge leeuwen brullen naar hun prooi, en toch wordt gezegd dat ze hun spijs bij God zoeken. Daarmee wordt bedoeld dat hun eigen kracht en sluwheid hen niet kunnen voeden zonder Gods hulp. Zelfs de allersterkste schepselen redden zich niet als ze op zichzelf zijn aangewezen. Wie God

vreest, wordt gevoed door een bijzondere zorg van God. Alle schepselen worden gevoed en in leven gehouden door Zijn algemene zorg.

Een leeuw is sterk en listig, maar kan zijn eigen prooi niet buitmaken. Je zou denken dat een leeuw zichzelf best redt, zo sterk als hij is. Nee, het is de Heere Die voor hem zorgt: de jonge leeuwen zoeken hun spijs bij God. Zeker kunnen dan ook de machtigste mensen niet op eigen kracht leven. Net zoals we leven en adem van God ontvangen, zo ontvangen we van Hem ook alles wat we nodig hebben om dit leven te onderhouden. — Joseph Caryl.

Vers 21

"De jonge leeuwen, briesende om een roof." Volgens Burchell klinkt het gebrul van een leeuw soms als het geluid dat je hoort op het moment van een aardbeving.

Hij brengt het voort door zijn kop op de grond te leggen en een half ingehouden gegrom te laten horen. Zo plant het geluid zich ver voort over de grond. Zodra de dieren die op de vlakte rusten het horen, springen ze angstig op en vluchten in alle richtingen. Ze rennen zelfs recht het gevaar in dat ze willen ontlopen. — Uit "Cassell's Popular Natural History."

Vers 21

Het brullen van de jonge leeuwen wordt, net als het roepen van de raven, opgevat als het vragen om voedsel aan God. God legt zelfs de taal van louter natuurlijke schepselen op deze manier uit, ook die van giftige dieren. Zal Hij dan niet veel meer de taal van de genade in Zijn eigen volk welwillend opvatten? Ook als die uit zwakke en gebroken zuchtingen bestaat, die niet onder woorden te brengen zijn? — Matthew Henry.

Vers 22

"De zon opgaande, … liggen neder in hun holen." Sinds de val van de mens lijken wilde dieren er bijna voor geboren om ons kwaad te doen

en iedereen die ze tegenkomen te verscheuren. Deze woeste wreedheid moet daarom door Gods voorzienigheid in bedwang worden gehouden. Om de dieren in hun holen te houden, gebruikt God maar één enkel middel: Hij jaagt hun angst aan, door niets anders dan het licht van de zon. De profeet prijst dit bewijs van Gods goedheid des te meer omdat het zo noodzakelijk is, want zonder dit kunnen we niet leven. Als het anders was, zouden mensen niet de vrijheid hebben om op pad te gaan voor hun werk en de dagelijkse bezigheden van het leven. — Johannes Calvijn.

Vers 23

"De mens gaat dan uit tot zijn werk", enz. Alleen de mens heeft, van alle schepselen, een echt dagelijks werk, anders dan de werktuigen van de Almachtige, die onvrijwillig dienen. Hij heeft in het leven een vaste rol te spelen en kan die ook herkennen. — Carl Bernhard Moll, in Lange's Commentary.

Vers 23

Als het licht van waarheid en gerechtigheid schijnt, slaan dwaling en onrecht op de vlucht, en zelfs de "briesende leeuw" trekt zich een tijd terug. Dan gaat de christen eropuit voor het werk van zijn zaligheid en voor zijn arbeid uit liefde, tot de avond van de oude dag hem waarschuwt dat hij zich moet klaarmaken voor zijn laatste rust, in het geloof aan een blijde opstanding. — George Horne.

Vers 24

"Hoe groot zijn Uw werken", enz. Als er zoveel schepselen zijn, hoe groot, ja hoe onmetelijk moeten dan de macht en wijsheid zijn van Hem Die ze allemaal gevormd heeft! Ik leen de woorden van een edele en voortreffelijke schrijver. Een vakman toont veel meer kunde en vaardigheid als hij klokken én horloges kan maken, pompen en molens, handgranaten en vuurpijlen, dan wanneer hij maar één van die soorten werktuigen kon bouwen. Zo laat de Almachtige meer van Zijn

wijsheid zien als Hij zo'n grote menigte verschillende soorten schepselen vormt, allemaal met bewonderenswaardige, onberispelijke kunst, dan wanneer Hij er maar een paar had geschapen.

Dat laat immers zien hoe groot en onbegrensd het vermogen van Zijn verstand is. En nog iets: het is ook een teken van groter inzicht om werktuigen van dezelfde soort, of voor dezelfde doeleinden, op verschillende manieren te ontwerpen. Denk aan klokken die lopen op veren in plaats van op gewichten. Zo heeft de oneindig wijze Schepper in veel gevallen laten zien dat Hij niet gebonden is aan één werktuig om één effect te bereiken. Hij kan hetzelfde met verschillende middelen doen. Veren lijken nodig om te vliegen, en toch heeft Hij meerdere schepselen zonder veren laten vliegen.

Denk aan twee soorten vissen, één soort hagedis en de vleermuis, om niet te spreken van de talloze soorten vliegende insecten. Zo lijkt de zwemblaas van vissen nodig om te kunnen zwemmen, maar sommige vissen zijn zo gebouwd dat ze zonder zwemblaas zwemmen. Dat zijn ten eerste de kraakbeenvissen. Hoe zij zichzelf in evenwicht houden, naar believen stijgen en dalen en op elke diepte blijven die ze willen, is ons tot nu toe onbekend. Ten tweede zijn het de walvisachtigen, de zeedieren, die bijna alleen verschillen doordat ze geen poten hebben. De lucht die zij bij het ademhalen in hun longen opnemen, kan hun lichaam even zwaar maken als het water.

Door die lucht samen te drukken of te laten uitzetten, met hulp van het middenrif en de ademhalingsspieren, kunnen ze waarschijnlijk stijgen of dalen. Daarbij zullen ze zichzelf met hun vinnen een lichte duw in de goede richting geven. . . . Verder zijn er zoveel bronnen en fonteinen, zoveel beken en rivieren, zoveel meren en stilstaande plassen, en ze zijn zo verspreid over de hele aarde dat geen groot deel ze mist. Zonder die wateren zou de aarde, als er niet op een andere manier voor water werd gezorgd, woest en onbewoond zijn, een lege vlakte zonder leven.

Hun nut, gemak, schoonheid en verscheidenheid bieden volop bewijs van wijsheid en overleg. Denk eraan dat bronnen ontspringen aan de flanken van bergen die het verst van de zee liggen. Denk eraan dat er voor rivieren een weg is gemaakt door engten, rotsen en ondergrondse gewelven. Je zou denken dat de natuur met opzet een weg heeft uitgehouwen om water af te voeren dat anders hele landstreken zou overspoelen en doen verdrinken. — John Ray (1678-1705), in "The Wisdom of God manifested in the Works of the Creation."

Vers 24

"Hoe groot zijn Uw werken!" Denk eens aan de wonderbaarlijke werken van de natuur, en sta er even bij stil. Wandel rustig rond en kijk naar dit ruime theater van de wereld. Bekijk de statige schoonheid, de vaste orde en de overdadige inrichting. Bekijk de schitterende pracht en de gelijkmatige beweging van de hemelen, de heerlijke vruchtbaarheid van de aarde, de kunstige vormen en de geurige zoetheid van planten, de voortreffelijke bouw van de dieren, en alle andere verbazingwekkende wonderen van de natuur. Daarin zien we het duidelijkst en het helderst Gods heerlijke eigenschappen, vooral Zijn alles overtreffende goedheid.

Mannen als Aristoteles, Plinius en Galenus, bij wie niemand ooit overdreven vroomheid vermoedde, spraken daardoor niet alleen hun grote erkenning uit, maar zongen als het ware dankliederen. Zo behoren ook onze harten dankbaar geroerd te worden en moeten onze lippen overlopen van lof. — William Barrow, 1754-1836.

Vers 24

Hij waagt het niet zijn eigen vraag "Hoe groot?" te beantwoorden. Hij belijdt dat Gods werken groter zijn dan hij met zijn woorden kan uitdrukken, of deze "werken" nu horen bij de schepping van de natuur of bij die van de genade. Merk ook op hoe duidelijk hier de samenwerking van de gezegende Drie-eenheid wordt voorgesteld.

"Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE!" leert over de Vader, de Bron van alle dingen. "Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt" spreekt van de Zoon, het eeuwige Woord, Christus, de kracht Gods en de wijsheid Gods. Door Hem zijn alle dingen gemaakt, en zonder Hem is niets gemaakt van wat gemaakt is (1 Kor. 1:24; Joh. 1:3). "Het aardrijk is vol van Uw goederen" wordt gezegd van de Heilige Geest, Die de wereld vervult. — Augustinus, Hugo en Cassiodorus, in Neale en Littledale.

Vers 24

"Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt." Het gaat niet om één ding, zoals de hemelen (Ps. 136:5), maar alles is met wijsheid bedacht en gemaakt. Zelfs in de allerkleinste dingen die Zijn handen hebben gemaakt, is Gods wijsheid glorieus te zien. Hij heeft alles mooi gemaakt op zijn tijd. Een vakman die zijn werk heeft afgemaakt en nog eens bekijkt, vindt er vaak nog wel een foutje of gebrek in. Maar toen de Heere Zijn scheppingswerk had afgemaakt en het overzag, zag Hij dat alles goed was. Zelfs de oneindige wijsheid kon er niets op aanmerken. Wat moeten het zwakke, dwaze en onnozele wezens zijn die menen dat ze een werk van God van dwaasheid of een gebrek aan wijsheid kunnen beschuldigen! — John Gill.

Vers 24

"Het aardrijk is vol van Uw goederen", letterlijk: Uw bezittingen. U bewaart ze niet voor Uzelf, maar zegent er al Uw schepselen mee. — A.R. Fausset.

Vers 25

"En dat zonder getal." In de wateren wemelt meer leven dan op het land. Het oppervlak van de zee is minder gevarieerd dan dat van de continenten. Maar onder dat oppervlak draagt de zee zoveel leven in haar schoot, dat geen enkel ander deel van de aarde ons er ook maar een flauw idee van kan geven. Dat leven reikt van de polen tot de evenaar en van oost tot west. Overal is de zee bevolkt. Overal, tot in

haar peilloze diepten, leven en spelen wezens die bij hun plek passen. Op elke plek in dat uitgestrekte gebied vindt de natuuronderzoeker iets te leren en de denker iets om over na te denken.

Juist de rijke verscheidenheid van het leven wekt in onze ziel dankbaarheid jegens de Schepper van het heelal. Ja, de kusten van de oceaan en haar diepten, haar vlakten en bergen, haar dalen en afgronden, zelfs haar afval: duizenden levende wezens maken het levendig en mooi. Er zijn planten die alleen of in gezelschap groeien, rechtop of hangend. Soms bedekken ze als weiden de bodem, soms staan ze in oases bij elkaar of groeien ze in onmetelijke wouden. Die planten bieden onderdak en voedsel aan miljoenen dieren. Ze kruipen, rennen, zwemmen, vliegen, graven zich in de grond of hechten zich aan wortels vast.

Ze wonen in spleten of bouwen zichzelf schuilplaatsen. Ze zoeken elkaar op of ontvluchten elkaar, jagen op elkaar of vechten tegen elkaar. Ze strelen elkaar liefdevol of verslinden elkaar zonder medelijden. Charles Darwin zegt terecht dat de wouden op het land lang niet zoveel dieren bevatten als die in de zee. De oceaan is voor de mens een element van de dood, maar voor ontelbare dieren een thuis vol leven en gezondheid. Er is vreugde in haar golven, geluk aan haar kusten en overal hemels blauw. — Moquin Tandon, in "The World of the Sea", vertaald en uitgebreid door H. Martin Hart, 1869.

Vers 25

"Kleine gedierten met grote."

> *De zeearmen en de zeeën, elke kreek en baai*
> *krioelen van ontelbaar visbroed, en van scholen*
> *van vissen die met hun vinnen en blinkende schubben*
> *onder de groene golf door glijden, in scholen die vaak*
> *als banken de open zee vullen; sommige alleen, of met een maat,*
> *weiden in het zeegras, hun weidegrond, en dwalen*
> *door bossen van koraal; of, spelend met een snelle flits,*
> *tonen zij aan de zon hun golvende kleed, bedruppeld met goud.*

> *Andere wachten rustig in hun schelpen van parelmoer*
> *op vochtig voedsel; of zij loeren onder de rotsen,*
> *in geleed pantser, op hun voedsel. Op het effen water*
> *spelen de zeehond en de gebogen dolfijnen. Sommige, reusachtig van omvang,*
> *wentelen zich log en zijn geweldig in hun gang,*
> *en zij beroeren de oceaan als een storm. Daar slaapt of zwemt*
> *de leviathan, het grootste van alle levende wezens,*
> *languit als een kaap in de diepte, en hij schijnt een bewegend land;*
> *met zijn kieuwen zuigt hij een zee naar binnen,*
> *en met zijn snuit spuwt hij een zee weer uit.*
>
> — *John Milton.*

Vers 26

"Schepen." Het eerste schip was ongetwijfeld de ark van Noach, dus God Zelf heeft het eerste ontwerp getekend. — John Gill.

Vers 26

"Daar wandelen de schepen." De ouden waren nog niet ervaren in het zeilen en dachten dat de zee de volken van de aarde van elkaar scheidt. Maar het is juist de grote verkeersweg van de mensheid. Door de weldadige banden van de handel maakt ze van alle verschillende stammen één gezin. Voortdurend ploegen ontelbare vloten door haar boezem. Door eindeloze ruil verrijken ze alle landen van de aarde met producten uit elke luchtstreek.

Ze brengen de vruchten van de tropen naar de kinderen van het koude noorden, en nijverheidsproducten uit koudere streken naar de bewoners van de landen bij de evenaar. Met de handel groeit ook de beschaving. Ze verspreidt zich over de brede weg van de oceaan van kust tot kust. Ze brak eerst aan op de oevers van de zee, en haar belangrijkste zetels vind je nog steeds langs haar randen. — G. Hartwig, in "The Harmonies of Nature," 1866.

Vers 26

"Leviathan." Er is reden om te denken (al ontkennen sommigen dat) dat het woord leviathan in een aantal passages een algemene betekenis heeft. Het zou dan ongeveer zijn zoals wij het woord draak gebruiken: een aanduiding voor een groot zeemonster. — E.P. Barrows, in "Biblical Geography and Antiquities."

Vers 26

"Om daarin te spelen." De zee mag er vreselijk en stormachtig uitzien, en onbedwingbaar met haar baren en golven. Voor die enorme zeemonsters is ze niet meer dan een speelveld, een speelplaats, hun kegelbaan. — Adam Clarke.

Vers 26

"Leviathan, dien Gij geformeerd hebt, om daarin te spelen." De staart van de walvis is met zo'n wonderlijke kracht begiftigd, dat de grootste walvissen, zo'n tachtig voet lang, zich er helemaal mee uit het water kunnen laten schieten. Het is alsof het kleine visjes zijn die naar een vlieg happen. In vaktaal heet die beweging "breachen". Als dat enorme lichaam weer op het water neerkomt, geeft dat zo'n harde klap dat je die over een afstand van enkele mijlen kunt horen. — J.G. Wood, in "The Illustrated Natural History," 1861.

Vers 26

"Leviathan, dien Gij geformeerd hebt, om daarin te spelen." Deze reusachtige zoogdierachtige vissen hebben geen poten, en toch zwemmen ze razendsnel. Ze dartelen in de bergen water die de stormen opzwepen en op elkaar stapelen. — Moquin Tandon.

Vers 26

"Leviathan, dien Gij geformeerd hebt, om daarin te spelen." Hij is gemaakt om in de zee "te spelen". Hij hoeft niets te doen, zoals de mens, die "gaat … uit tot zijn werk". Hij hoeft niets te vrezen, zoals de die-

ren, die zich in hun holen neerleggen. Daarom speelt hij met de wateren. Het is jammer als sommige mensenkinderen leven alsof ze net als de leviathan in de wateren naar de wereld gestuurd zijn om daar te spelen en al hun tijd te verdoen met tijdverdrijf. Zij hebben edeler gaven en zijn voor edeler doelen gemaakt. — Matthew Henry.

Vers 26

"Daarin." Vissen, groot en klein, dartelen en spelen in hun eigen element. Maar zodra ze eruit gehaald worden, kwijnen ze weg en gaan ze dood. Let op, mijn ziel: wat is jouw element? Vind dat, als je blij en gezegend wilt leven. — Starke, in Lange's Commentary.

Vers 27

Bij Gods zorg voor alle dieren zijn vijf dingen op te merken. Allereerst Zijn macht, die als enige voor alles genoeg is: "Zij allen wachten op U." Dan Zijn wijsheid, die het passende tijdstip kiest: "dat Gij hun hun spijze geeft te zijner tijd." Dan Zijn majesteit, die boven alles uitgaat: "Geeft Gij ze hun, zij vergaderen ze." Het lijkt op kruimels die van de tafel van hun hoogste Heere vallen. Dan Zijn mildheid, die in Zijn open hand niets achterhoudt: "Doet Gij Uw hand open." En tot slot Zijn oorspronkelijke goedheid, die naar allen toe vloeit: "Zij worden met goed verzadigd", dat wil zeggen met de goede dingen die uit Uw goedheid ontspringen. — Le Blanc.

Vers 27

"Dat Gij hun hun spijze geeft te zijner tijd", of: op Zijn tijd. Elk dier krijgt het op zijn eigen tijd, die bij hem hoort en die hij gewend is. Dan geeft de Heere het, en dan nemen ze het. Het zou goed zijn als ook mensen dat deden: eten en drinken op het juiste moment (Pred. 10:17). Christus heeft voor vermoeide zielen een woord op het juiste moment. Zijn dienaren geven ieder zijn deel aan voedsel op het juiste moment. En hoe goed en hoe zoet is een woord dat op het juiste moment gesproken wordt! (Jes. 50:4; Luk. 12:42; Spr. 15:23). — John Gill.

Vers 27

> *Dezen allen, Heere, wachten op U, dat U hun voedsel geeft;*
> *U geeft acht op wat zij nodig hebben,*
> *zij rapen op wat U hun zendt;*
> *U opent Uw hand en voorziet in al hun nood,*
> *U ziet het kleinste niet over het hoofd en verzadigt het grootste.*
>
> *Wanneer U Uw aangezicht verbergt, komt er een plotselinge verandering over hen:*
> *hun adem wordt bij myriaden weggenomen,*
> *zij sterven, om nooit meer te ontwaken;*
> *maar myriaden meer schept Uw Geest spoedig,*
> *en het hele aanzien van de natuur vernieuwt U in korte tijd.*
>
> *De heerlijkheid van de Heere, onveranderlijk, duurt tot in eeuwigheid;*
> *Hij verblijdt Zich in al Zijn werken*
> *en veracht zelfs het kleinste niet;*
> *maar als Hij fronst, krimpt de aarde van vrees voor Hem ineen,*
> *en bij Zijn aanraking aanbidden de bergen Hem met ontbrandende vlammen. — John Burton.*

Vers 28

"Geeft Gij ze hun, zij vergaderen ze." Deze zin gaat over het proviandbeheer van de schepping. Hoe krijgt "het wriemelende gedierte, en dat zonder getal, kleine gedierten met grote" in de zee zijn voedsel? Hoe de legers vogels die de lucht vullen, en de enorme kudden dieren op het droge land? Die vraag vindt haar antwoord in één zin: "Geeft Gij ze hun, zij vergaderen ze." Het werk is overweldigend, maar het gaat moeiteloos, omdat de Werker oneindig is. Stond Hij er niet aan het hoofd van, dan zou het nooit af komen. Geprezen zij God voor het grote "Gij" in de tekst!

Dit is onze zoetste troost, in elk opzicht: de persoonlijke God is nog altijd aan het werk in de wereld. De leviathan in de oceaan en de mus op de tak mogen er evengoed blij mee zijn, en wij, kinderen van

de grote Vader, des te meer. Het algemene beginsel in de tekst is: God geeft aan Zijn schepselen, en Zijn schepselen verzamelen. Dit beginsel passen we toe op onze eigen situatie, als mannen en vrouwen. Voor ons is het namelijk even waar als voor de vissen in de zee en het vee op de heuvels: "Geeft Gij ze hun, zij vergaderen ze."

1. Wij hoeven alleen maar te verzamelen, want God geeft. In tijdelijke dingen geeft God ons dag na dag ons dagelijks brood, en wij hoeven het alleen maar te verzamelen. In geestelijke dingen geldt dit beginsel nog veel sterker. In de genade hoeven we alleen maar te verzamelen wat God geeft. De natuurlijke mens denkt dat hij Gods gunst moet verdienen en de zegen van de hemel moet kopen. Maar dan vergist hij zich zwaar. De ziel hoeft alleen maar te ontvangen wat Jezus om niet geeft.
2. Wij kunnen alleen verzamelen wat God geeft. Hoe gretig we ook zijn: daar blijft het bij. De ijverige vogel kan niet meer bijeenbrengen dan de Heere hem gegeven heeft. De hebzuchtigste en gierigste mens evenmin. "Het is tevergeefs, dat gijlieden vroeg opstaat, laat opblijft, eet brood der smarten; het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft."
3. Wij moeten verzamelen wat God geeft, anders hebben we geen baat bij Zijn rijke gaven. God voedt het gedierte zonder getal, maar elk schepsel zoekt zijn eigen voedsel bijeen. De enorme leviathan krijgt zijn gigantische voorraad, maar hij moet door de grenzeloze weiden ploegen en de miljoenen minuscule diertjes verzamelen die hij nodig heeft. De vis moet opspringen om de vlieg te vangen, de zwaluw moet op haar eten jagen en de jonge leeuwen moeten op hun prooi jagen.
4. De vierde wending van de tekst geeft ons de lieflijke gedachte dat wij mogen verzamelen wat Hij geeft. We hebben van God de toestemming om vrijuit te genieten van wat de Heere schenkt.
5. Ten slotte: God zal ons altijd iets geven om te verzamelen. Er staat geschreven: "De HEERE zal het voorzien!" Dat geldt ook voor

geestelijke dingen. Als je bereid bent te verzamelen, zal God altijd geven. — C.H.S.

Vers 28

"Vergaderen." Het werkwoord dat hier met "vergaderen" is weergegeven, betekent: van de grond oprapen of bijeenzoeken. Het wordt gebruikt in het verhaal van het manna (Ex. 16:1,5,16), waar de psalm duidelijk naar verwijst. Wie iets van de grond opraapt, veronderstelt dat het er eerst vanuit de hemel neergegooid is. — J.A. Alexander.

Vers 28

"Geeft Gij ze hun, zij vergaderen ze; doet Gij Uw hand open." De Griekse uitleggers zien in het openen van de hand een teken van gemak. Ik denk dat het ook wijst op overvloed en mildheid, zoals in Ps. 145:16: "Gij doet Uw hand open, en verzadigt al wat er leeft, naar Uw welbehagen." Met precies dezelfde uitdrukking beveelt God ons onze hand niet te sluiten, maar open te doen voor de armen. — Lorinus.

Vers 29

"Zij worden verschrikt." Ze raken ontzet en worden overstelpt door schrik en verbijstering. Het woord "verschrikt" geeft niet helemaal de kracht weer van het oorspronkelijke woord, nibhalu. Dat betekent eigenlijk: beven, in angst verkeren, vol schrik zijn, verbijsterd zijn, in verwarring zijn. Het is de ontzetting die je voelt als alle steun en bescherming wegvalt en het onvermijdelijke verderf je recht in het gezicht kijkt. Als God Zich afwendt, is dus al hun steun weg. Al hun hulpbronnen falen en ze moeten sterven. De dieren worden voorgesteld alsof ze zich dat bewust zijn. Of anders: zo zou het gaan, als ze het beseften. — Albert Barnes.

Vers 30

"Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen." Elke dag schept de Geest van God. Waardoor blijven de dingen bestaan zoals ze ge-

schapen zijn? Alleen door Gods zorg. In de godgeleerdheid is dat een betrouwbare grondregel: Gods zorg is schepping die doorgaat. De Geest van God schept nog steeds, Hij Die ook in het begin schiep: "Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen." In de eerste zes dagen van de wereld was het scheppingswerk klaar. Toch begint het elke dag opnieuw, en zo gaat het door tot het einde van de wereld.

Niet alleen de eerste schepping, maar ook die voortdurende schepping van Gods zorg wordt aan de Geest toegeschreven. "En Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks." U maakt een nieuwe wereld. Elk jaar maakt God zo een nieuwe wereld. Hij zendt Zijn Geest, Zijn kracht die levend maakt, uit in de regen en in de zon, en vernieuwt zo het gelaat van de aarde. En de Heere zendt Zijn kracht uit in barmhartige daden, maar ook in Zijn oordelen. — Joseph Caryl.

Vers 31

"De HEERE verblijde Zich in Zijn werken." Van alle schepselen is de mens het enige dat God verdriet doet. Hij bracht tranen in de ogen van Christus, Die Zich in de Geest verheugde omdat de Vader de verborgenheden wilde openbaren aan de kleinen. God had er berouw over dat Hij mensen had gemaakt. Een wijze zoon maakt zijn vader blij, maar een dwaze zoon bezorgt hem verdriet. — Lorinus.

Vers 31 (laatste zinsnede)

Wat de psalmist erbij zegt, "De HEERE verblijde Zich in Zijn werken", is niet overbodig. Hij wenst dat de orde die God vanaf het begin heeft ingesteld, voortduurt, doordat Zijn gaven op de goede manier gebruikt worden. In Gen. 6:6 lezen we: "Toen berouwde het de HEERE, dat Hij den mens op de aarde gemaakt had." Zo houdt Hij ook op met genieten van het geven, als Hij ziet dat Zijn goede gaven bevlekt worden door ons bederf. En de verwarring en wanorde die ontstaan als de elementen hun taak niet meer doen, getuigen zeker dat God ontstemd en vermoeid is.

Hij wordt dan uitgedaagd het geregelde verloop van Zijn goedheid stop te zetten, al hebben toorn en ongeduld, strikt genomen, geen plaats in Zijn gemoed. Wat we hier leren, is dat Hij de aard heeft van de beste van alle vaders. Hij vindt het heerlijk om Zijn kinderen teder te koesteren en rijkelijk te voeden. — Johannes Calvijn.

Vers 32

"Als Hij de aarde aanschouwt, zo beeft zij; als Hij de bergen aanroert." Een mens kan in een oogwenk iets aankijken. Zo snel kan God de aarde laten schudden. Daarmee wordt bedoeld: de hele aardmassa, of de gewone mensen op de aarde. Wanneer Hij de aarde "aanschouwt", dus een boos oog op haar werpt, "zo beeft zij". "Als Hij de bergen aanroert" (daarmee bedoelt de dichter de machten en overheden van de wereld), "zo roken zij." Als Hij hen maar even aanraakt, beginnen ze te roken. Dat betekent dat Gods macht en oordeel ontzagwekkende gevolgen hebben, die duidelijk te zien zijn. — Joseph Caryl.

Vers 32

Alleen een fotograaf kan de woestijn rond de Sinaï laten zien. De schilderijen van Roberts zijn edel en voor een deel waar. Maar de rotsen en ravijnen van deze woestijn geven ze niet weer. Dat kan geen kunstenaar. Alleen een fotograaf kan al die miljoenen kleine details vastleggen die samen de kaalheid, de wildheid, het ontzagwekkende en de sombere eenzaamheid van deze onaardse woestenijen vormen. Rond middernacht ging ik naar buiten en liep ik over het dak van het klooster. Het licht van de sterren boven de bergtoppen was prachtig. Maar de duisternis die over de gigantische steile wanden en ondoordringbare ravijnen hing, drukte zwaar op mijn gemoed.

Dit is het tafereel waarover David sprak: "Als Hij de aarde aanschouwt, zo beeft zij; als Hij de bergen aanroert, zo roken zij." Dit is "den tastelijken berg, en het brandende vuur" (Hebr. 12:18; Engels: de berg "die aangeraakt werd en met vuur brandde"). Niet de berg die "aangeraakt mocht worden", zoals de Engelse vertalers het weerge-

ven. Wel de berg “die aangeraakt werd”, psēlaphōmenō. Het is de berg waar de vinger van God op rustte. We konden ons de zwarte gordel van dikke duisternis voorstellen, die de berg omsloot. We zagen in gedachten de bliksems hun snelle vuur door dat dek heen schieten, zodat het zwart nog zwarter werd.

En we konden ons ook de bovennatuurlijke vlam voorstellen, door geen aardse hand aangestoken. Midden uit die duisternis schoot ze omhoog als een levende vuurkolom, onder het geschal van engelenbazuinen en donderslagen die alle engelen te boven gingen, tot in het hart van de hemel. — Horatius Bonar, in “The Desert of Sinai”, 1858.

Vers 32

De wetenschapper doet zijn uiterste best om de natuurlijke oorzaak van aardbevingen en vulkanen te vinden. Laat hem het verklaren zoals hij wil. Dan nog blijft de directe macht van Jehova de ware en uiteindelijke oorzaak van alles. God is aan het werk in deze angstaanjagende gebeurtenissen. “Als Hij de aarde aanschouwt, zo beeft zij; als Hij de bergen aanroert, zo roken zij.” Zo kijkt de Schrift ernaar. Dan wil ik er ook zo naar kijken: dit is dan mijn wijsheid. Nooit sprak een mens zonder ingeving een zin uit die zo verheven was als deze.

De gedachte is boven alle voorstelling groots, en de woorden geven die gedachte de uiterlijke majesteit die erbij past. God heeft geen middelen nodig om Zijn plannen met Zijn macht uit te voeren. Toch heeft Hij in het algemeen wel middelen ingesteld waardoor Hij werkt. Volgens dat goddelijke plan schiep Hij door middelen, en Hij regeert door middelen. Maar de middelen die Hij bij de schepping inzette, en die Hij bij Zijn bestuur inzet, werken alleen door Zijn almacht. Het verhevene van deze passage komt voort uit de oneindige kloof tussen middel en doel. Een aardse heerser kijkt boos, en zijn hovelingen beven.

God kijkt naar de aarde, en ze beeft tot in haar fundamenten. Hij raakt de bergen aan, en de vulkaan rookt en braakt stromen lava. Er

staat dat heuvels smelten voor het aangezicht van de Heere. “Beef, gij aarde! voor het aangezicht des Heeren, voor het aangezicht van den God Jakobs.” Wat is de adem van die schadelijke wijsbegeerte kil en verdorrend! Ze wil ons denken losmaken van het zien van God in Zijn werken. Een christen die in die dampkring leeft, of aan de rand ervan, wordt ziek en draagt geen vrucht aan werken van ware gerechtigheid. Deze malaria doodt elk geestelijk leven. — Alexander Carson.

Vers 32

“Als Hij de bergen aanroert, zo roken zij.” Het is dus erg om in de handen te vallen van Hem Die zulke vreselijke dingen kan doen met Zijn blikken en aanrakingen. — John Trapp.

Vers 33

“Ik zal den HEERE zingen.” De psalmist juicht bij het heerlijke vooruitzicht dat alles vernieuwd wordt. Vooruitlopend op die grote gebeurtenis roept hij blij uit: “Ik zal den HEERE zingen”, bechajjaj, “met mijn levens”. Daarmee bedoelt hij het leven dat hij nu heeft en het leven dat hij hierna zal hebben. “Ik zal mijn God psalmzingen”, be’odi, “in mijn eeuwigheid”: zijn voortgaan, zijn eindeloze voortgang. Wat een verbluffende gedachten! Maar hoe moet dat grote werk tot stand komen? En hoe kan de nieuwe aarde alleen met rechtvaardige geesten bevolkt worden? Het antwoord staat in Ps. 104:35: “De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn.” — Adam Clarke.

Vers 33

Eerst heeft de psalmist iedereen opgeroepen God te verheerlijken. Nu zegt hij wat hij zelf van plan is. Met zijn stem verkondigt hij Gods lof: “Ik zal den HEERE zingen in mijn leven.” Met zijn hand schrijft hij psalmen en zet hij ze op muziek: “Ik zal mijn God psalmzingen, terwijl ik nog ben.” Met zijn verstand maakt hij zoete overdenkingen: “Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn.” Met zijn wil en zijn gevoel zoekt

hij God alleen: “Ik zal mij in den HEERE verblijden.” Hij voorspelt en vraagt om het einde van alle zondaars.

Zij denken er niet aan God te prijzen, maar onteren Hem in alles wat ze zeggen en doen: “De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn.” Tot slot looft hij God met heel zijn ziel en al zijn krachten: “Loof den HEERE, mijn ziel!” — Le Blanc.

Vers 34

“Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn.” Een christen hoeft niets anders te bestuderen dan Christus. In Christus is genoeg te vinden om zijn studie en overdenking al zijn dagen te vullen. En hoe meer we Christus bestuderen, hoe meer we Hem kunnen blijven bestuderen. Er zullen steeds weer nieuwe wonderen in Hem zichtbaar worden, zonder einde. — John Fox, 1680.

Vers 34

“Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn.” De laatste woorden die Henry Martyn ooit schreef, op zijn sterfbed tussen moslims in Perzië, waren: “Ik zat in de boomgaard en dacht met zoete troost en vrede aan mijn God, mijn gezelschap in de eenzaamheid, mijn Vriend en Trooster.”

Vers 34

“Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn.” Ik moet over Christus nadenken. Laten de wijsgeren maar in hun gedachten opstijgen, hoog omhoog, en tussen de sterren wandelen. Wat zijn de sterren naast Christus? Hij is de Zon der gerechtigheid, de glans van de heerlijkheid van de Vader en het uitgedrukte beeld van Zijn Persoon. God, geopenbaard in het vlees, is een onderwerp waar engelen met vreugde naar kijken. — Samuel Lavington.

Vers 34

"Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn." Eerst: je kunt dit lezen als een stelling. Nadenken over God is zoet. En die zoetheid hoort ons aan te zetten om het ook echt te doen. Ten tweede: je kunt het lezen als een besluit. David neemt zich voor het zelf te doen. Hij wil zich troosten met zulke bezigheden. Terwijl anderen hun plezier zoeken in andere dingen, zoekt hij zijn vreugde in de omgang met God. Dat zal bij elke gelegenheid zijn troost en zijn blijdschap zijn. David verwacht veel voldoening van dit overdenken van God, dat hij met grote vreugde op zich nam.

Dat geldt ook voor andere dienaren van God die van dezelfde aard en gezindheid zijn als hij, bij zulke voornemens. Ten derde: je kunt het lezen als een gebed en een smeking. "Zal zijn" betekent dan: laat het zijn. De toekomende tijd staat hier voor de gebiedende wijs, zoals vaak. Dan moet het woord "alaw" vertaald worden met "tot God" en niet met "van God". Laat mijn overdenking, of mijn gebed, of mijn omgang Hem zoet zijn. "Illi meditatio mea", zo verklaren sommige goede schrijvers het. In de Engelse vertaling staat "Laat mijn woorden aangenaam zijn", en in een eerdere "O, dat mijn woorden Hem mochten behagen".

Dat komt op hetzelfde neer, omdat ze het allemaal als een gebed opvatten. Dat hebben de dienaren van God altijd het meest nodig gevonden, en dat is ook zo: dat God aanneemt wat zij Hem hebben aangeboden. — Samengevat uit Thomas Horton.

Vers 34 (eerste zinsnede)

Alle ouden verstaan het zo: "Mijn overdenking zal Hem zoet zijn", of, zoals de Joodse Arabische vertaling het weergeeft, bij Hem. Dat past bij wat de psalmist zegt in Ps. 19:15: "Laat … de overdenking mijns harten welbehagelijk zijn voor Uw aangezicht." Zo staat het ook in het Chaldeeuws hier, qodamohi, voor Hem. De LXXII heeft hēdynthēi autō, "Het zij Hem zoet." De Syrische vertaling heeft: tot Hem, en de

andere doen dat ook. Het Hebreeuwse voorzetsel “al” betekent dus zowel “tot” als “op”. — Henry Hammond.

Vers 34

“Ik zal mij in den HEERE verblijden.” Vergelijk dit met vers 31. Je ziet dat God, Die geprezen wordt, en de ziel die Hem prijst, over en weer plezier en blijdschap aan elkaar beleven. God verblijdt Zich in Zijn werken. Het meeste behagen heeft Hij in de mens, die alle andere werken van Hem samenvat. Hij heeft het ook in dat werk waarboven de mens niets voortreffelijkers kan nastreven: God prijzen, waar de zaligen mee bezig zijn. Zo verklaart David in dit prijzen van God, dat Hem zo bevalt, dat hij er voor altijd zijn vreugde in wil vinden. “Mijn Liefste is mijn, en ik ben Zijn”, zingt de bruid. — Lorinus.

Vers 35

“De zondaars zullen van de aarde”, enz. Enkele jaren geleden maakte ik op een zomerochtend een wandeling van een paar mijl langs een buitengewoon mooie zeekust. Het was de dag van de Heere. Terwijl het ene uitzicht na het andere zich voor mijn ogen ontvouwde, kwamen de woorden van de honderdvierde psalm vanzelf in mijn gedachten op. Halverwege mijn doel liep de weg door een vuil gehucht. Mijn overpeinzing werd ruw verstoord door het geruzie van een paar mensen, die eruitzagen alsof ze de nacht in dronken uitspattingen hadden doorgebracht. Toen dacht ik: dit moet de psalmist ook zijn overkomen.

Hij moet mensen zijn tegengekomen die in een prachtig stuk natuur woonden. Zij hadden een heilig priesterschap moeten zijn, dat de natuur een stem geeft om haar Schepper te loven. In het zuivere, heilige verloop van hun leven hadden zij de meest hemelse toon in het lied van de schepping moeten zijn. In plaats daarvan vulden ze het met een schrille wanklank. Zijn gebed is de heftige uiting van een verlangen. De aarde mag niet langer ontsierd worden door goddeloze mensen. Ze moeten volkomen verteerd worden en plaatsmaken voor

mensen die bezield zijn met de vreze Gods: rechtvaardige, heilige mensen, een kroon van schoonheid op het hoofd van deze mooie schepping.

Als dit de juiste uitleg van het gebed van de psalmist is, dan is het gebed niet alleen te verdedigen. Dan klopt er iets niet in ons nadenken over de natuur als we er niet toe neigen om ons erbij aan te sluiten. — William Binnie.

Vers 35

"De zondaars zullen van de aarde." Deze vloek hangt samen met de laatste zinsnede van vers 31: "De HEERE verblijde Zich in Zijn werken." De goddelozen besmetten de wereld met hun vuiligheid. Het gevolg is dat God minder plezier heeft in Zijn eigen maaksel, en er bijna ontevreden over is. Het kan niet anders of Hij moet deze onreinheid afschuwelijk vinden. Ze verspreidt zich over elk deel van de wereld, en ze bederft zo'n edel werk van Zijn handen. De goddelozen misbruiken Gods gaven op een verkeerde manier. Daardoor laten ze de wereld als het ware ontaarden en afvallen van haar oorspronkelijke staat.

Terecht wenst de profeet dus dat ze uitgeroeid worden, tot hun geslacht helemaal ophoudt. Laten wij daarom Gods zorg zo overwegen, dat we Hem helemaal gehoorzamen. Dan kunnen we de weldaden die Hij heiligt tot ons genot op de juiste en zuivere manier gebruiken. Laten we er ook verdriet over hebben dat zulke kostbare schatten goddeloos verspild worden. Laten we het monsterlijk en weerzinwekkend vinden dat mensen hun Maker niet alleen vergeten, maar ook alles wat Hij hun heeft geschonken als het ware met opzet gebruiken voor een verkeerd en onwaardig doel. — Johannes Calvijn.

Vers 35

"De zondaars."

> *Alles waar, alles zonder gebrek, alles in dezelfde toon,*
> *het wonderbare koor van de schepping*
> *zette in met een mystieke eenstemmigheid,*
> *om te duren tot de tijd vergaat.*
>
> *En nog steeds duurt het voort: bij dag en bij nacht,*
> *met één stem die instemt,*
> *bezingen allen Uw heerlijkheid, Heere, zoals het hoort,*
> *aanbidden allen en verheugen zich.*
>
> *Alleen de mens verstoort de zoete samenklank;*
> *hij overstemt met een ruw kabaal*
> *de muziek van Uw werken en van Uw Woord,*
> *die slecht samengaat met verdriet en met zonde.*
>
> — *John Keble in "The Christian Year."*

Vers 35

"Loof den HEERE, mijn ziel." Herhaal de eerste woorden van de psalm, want die zijn gelijk aan deze. Ze worden hier herhaald, alsof ze willen zeggen dat het einde van goede mensen gelijk is aan hun begin. Zo iemand hoort niet bij hen die in de Geest beginnen en menen in het vlees volmaakt te worden. Cassiodorus zegt: een waardig begin van de psalm, en een waardig einde, om altijd Hem te loven Die de gelovigen nooit in de steek laat. De ziel die zegent, zal vet gemaakt worden... Zo wordt hij door deze teugel van lofprijs ingetoomd, en hij zal nooit omkomen. — Lorinus.

Vers 35

Dit is de eerste plaats in het boek Psalmen waar *Halleluja* ("Looft den HEERE") voorkomt. Het komt voort uit een terugblik op de schepping, en uit het overdenken van Gods goedheid in het bewaren van alle schepselen van Zijn hand. En ook uit een blik vooruit naar die toekomstige sabbat. Dan zullen de boze mensen niet meer in gemeenschap met de goeden leven. Dan kan God naar Zijn werken kijken zoals op de eerste sabbat, vóór de Verleider ze had bedorven, en

zien: “Het was zeer goed.” Zie Gen. 1:31; 2:2-3. — Christopher Wordsworth.

Vers 35

“Loof den HEERE.” Hier komen we Halleluja voor het eerst tegen. Het komt hier voor bij de ondergang van de goddelozen. En de laatste keer dat we het tegenkomen, is bij een vergelijkbare gebeurtenis: als het Babylon van het Nieuwe Testament wordt verteerd. Dit is de kern van het lied: “Halleluja” (Openb. 19:1,3,4,6). — Matthew Henry.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1 (eerste zinsnede)

Een vermaning aan je eigen hart. 1. Denk aan de Heere als de eerste oorzaak van alles wat goed is. Zegen niet de mens of het lot, maar de Heere.

1. Doe dit liefdevol, dankbaar, hartelijk en lovend. Loof de Heere.
2. Doe het echt en intens. “Mijn ziel.”
3. Doe het nu, om allerlei redenen en op alle mogelijke manieren.

Vers 1 (tweede zinsnede)

Hij is dit alles in Zijn wezen en in natuur, voorzienigheid, genade en oordeel.

Vers 2 (eerste zinsnede)

Gods helderste openbaring blijft toch een verberging. Zelfs licht is voor Hem maar een bedekking. God is bekleed met licht, zoals we Hem zien in Zijn alwetendheid, Zijn heiligheid, Zijn openbaring en Zijn heerlijkheid, in de hemel en in Zijn genade op aarde.

Vers 3 (laatste zinsnede)

1. God neemt rustig de tijd, ook als Hij haast heeft: “Die … wandelt”, enz.
2. God is snel, zelfs wanneer Hij traag lijkt: “Die op de vleugelen des winds wandelt.”
3. Daaruit trekken we praktische conclusies. Er is tijd genoeg voor Gods bedoelingen, maar geen tijd voor ons beuzelen. We moeten met geduld wachten op de overwinning van Zijn zaak, en haar ook bespoedigen door heilig bezig te zijn.

Vers 4

1. Het wezen van engelen: geesten.
2. De Heere van de engelen. “Hij maakt”, enz. Hoe geestelijk moet Hijzelf dan wel zijn, Die geesten maakt!
3. Het dienstwerk van de engelen.

(a) Hun taak: “dienaars.”
(b) Hun ijver of vurigheid: “een vlammend vuur.”
(c) Hun afhankelijkheid: ze zijn tot dienaren gemaakt.

— *G. Rogers.*

Vers 7

De kracht van Gods woord in de natuur laat zien hoe krachtig het ook op andere terreinen is.

Vers 9

1. Alle dingen hebben hun vaste grenzen.
2. Die grenzen overschrijden zonder dat God dat bijzonder toestaat, is overtreding. “Gij hebt een paal gesteld, dien zij niet overgaan zullen.”
3. Na buitengewone gebeurtenissen moet je terug naar de gewone plichten. “Zij zullen de aarde niet weder bedekken”, enz. — G.R.

Vers 10

Hoe God Zich bekommert om mensen die, net als de dalen, laag, verborgen en arm zijn. Het blijvende karakter van Zijn zorg en de vrolijke gevolgen ervan.

Vers 10

Gods zorg voor wilde dieren, en wat wij daaruit kunnen leren.

1. Zal Hij dan niet veel meer zorgen voor Zijn volk?
2. Zal Hij niet omzien naar wilde, rondzwervende mensen?
3. Moeten ook wij niet zorgen voor alles wat leeft?

Vers 10

Aan de vruchtbaarheid, het leven en de muziek die langs een beek te vinden zijn, kun je laten zien hoe weldadig het Evangelie werkt. — C.A. Davis.

Vers 14

In de hooiweide. (Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 757.) "Hij doet het gras uitspruiten voor de beesten."

1. Gras leert ons op zichzelf al iets.

(a) Het is een teken van onze sterfelijkheid: "Alle vlees is gras."

(b) Het is een beeld van de goddelozen.

(c) Het is een beeld van Gods uitverkorenen. Jes. 35:7; 44:4; Ps. 72:6,16.

(d) Gras lijkt op het voedsel waarmee de Heere Zijn uitverkorenen geeft wat ze nodig hebben. Ps. 23:2; Hoogl. 1:7.

1. In het groeien van gras zie je God.

(a) Als Werker: "Hij doet", enz. Zie God in gewone dingen, ook in dingen die alleen staan.

(b) Zie God als Verzorger: "Hij doet het gras uitspruiten voor de beesten." God zorgt voor dieren, voor hulpeloze, stomme en sprake-

loze schepselen, en geeft hun passend voedsel: “gras”. Laten we dus altijd Zijn hand in Zijn zorg zien.

1. Dat God werkt in het gras voor het vee, geeft ons beelden van de genade.

(a) God zorgt “voor de ossen” en geeft hun wat ze nodig hebben. Er moet dus ergens iets zijn om de nood te vervullen van het edeler schepsel, de mens, en van zijn onsterfelijke ziel.

(b) God geeft het gras aan het vee, maar het vee moet het zelf eten. De Heere Jezus Christus is gegeven als voedsel voor de ziel. Wij moeten Christus door het geloof aannemen en ons met Hem voeden.

(c) We zien hier in een beeld de genade die vooruitgaat: toen er nog geen vee was, was er al gras in deze wereld. Zo waren er al voorzieningen van het verbond voor Gods volk, voordat ze in de wereld waren.

(d) Dit laat zien wat vrije genade is: het vee brengt niets mee om het eten te kopen. Waarom is dat zo?

(1) Omdat het van Hem is, Ps. 50:10.

(2) Omdat Hij een verbond met hen heeft gesloten om hen te voeden, Gen. 9:9,10.

In deze tekst zit een krachtige tik tegen de vrije wil: “Hij doet het gras uitspruiten.” Zonder een goddelijke oorzaak groeit er geen genade in het hart. Als God het de moeite waard vindt gras te laten groeien, dan zal Hij ons ook laten groeien in de genade. Let ook hierop: het gras groeit niet zomaar. Het is “voor de beesten”, en het vee groeit weer voor de mens. Waarvoor groeit de mens dan? Zie ook dat het gras er moet zijn om de keten van de natuur compleet te maken. Zo is ook het allerkleinste kind van God onmisbaar voor de familie.

Vers 16

"De cederbomen van Libanon." (Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 529.)

1. Geen enkele menselijke zorg. Deze bomen zijn bij uitstek de bomen van de Heere, omdat (a) ze helemaal aan Hem te danken hebben dat ze geplant zijn: "die Hij geplant heeft";

(b) ze voor hun water niet van de mens afhangen;
(c) geen sterfelijke macht hen beschermt;
(d) ze, wat het toezicht betreft, volkomen onverschillig blijven voor het oog van mensen;
(e) hun vreugde helemaal voor God is;
(f) er op de Libanon geen enkele ceder staat die voor zijn verwachtingen van de mens afhankelijk is.

1. De glorieuze zichtbaarheid van Gods zorg.

(a) In de overvloed van wat ze krijgen.
(b) Ze zijn altijd groen.
(c) Zie hoe groot en indrukwekkend deze bomen zijn.
(d) Hun geur.
(e) Hun duurzaamheid.
(f) Ze zijn zeer eerbiedwaardig.

1. De volheid van het levensbeginsel: "De bomen des HEEREN worden verzadigd" (Engels: zijn vol van sap).

(a) Dat is onmisbaar voor het leven.
(b) Het is in wezen een geheim.
(c) Het is van nature verborgen.
(d) Het werkt zonder ophouden.
(e) Het werkt naar buiten.
(f) Het is zeer te wensen.

Vers 17-18

"Lessen uit de natuur." (Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1005.)

1. God heeft voor elke plaats een passende vorm van leven klaargemaakt: voor "de dennebomen" de ooievaar, voor "de hoge bergen" "de steenbokken", enz. Zo heeft God voor alle delen van de geestelijke wereld passende vormen van goddelijk leven gegeven.

(a) Elke tijd heeft zijn heiligen.

(b) Je vindt ze in elke stand. Het christelijk geloof past even goed bij alle omstandigheden.

(c) In elke kerk is geestelijk leven te vinden.

(d) In elke stad zijn mensen van God te vinden.

1. Elk schepsel heeft zijn eigen plek.

(a) God heeft elke mens een plaats in Zijn bestuur gegeven.

(b) Dit geldt ook voor wat wij geestelijk beleven.

(c) Zo is het ook met wat elk karakter eigen is.

1. Elk schepsel dat God gemaakt heeft, heeft een schuilplaats gekregen.
2. Voor elk schepsel is die schuilplaats geschikt.
3. Elk schepsel gebruikt zijn schuilplaats ook.

Vers 19

1. Gods wijsheid, zoals ze zichtbaar is aan de stoffelijke hemelen. In de wisselende standen van de maan en de afwisseling van de jaargetijden.
2. Gods goedheid, zoals ze daar zichtbaar is. De wisselingen zijn afgestemd op wat mensen nodig hebben en waar ze plezier in hebben.
3. Gods trouw, zoals ze daar zichtbaar is. Door hun regelmaat wekt Hij vertrouwen bij Zijn schepselen.

> *"Zo mag ik, net als de zon, de plichten volbrengen*
> *die voor deze dag zijn toegewezen;*
> *met een bereide geest en een werkzame wil*
> *voortmarcheren en op mijn hemelse weg blijven."*

Vers 20

Duisternis en de dieren die daarin tevoorschijn komen.

1. Onwetendheid over God en losgeslagen begeerten. Rom. 1:21.
2. Zonden die zichtbaar worden. De dieren waren er al eerder, maar werden niet opgemerkt. Nu maken ze de mens bang.
3. Geestelijke moedeloosheid, schrik, wanhoop enzovoort.
4. Sleur in de kerk. Allerlei dwalingen enzovoort beginnen tevoorschijn te komen.
5. Invloed van de paus. Monniken, broeders, priesters enzovoort sluipen rond in deze donkere tijd. — A.G. Brown.

Vers 20

1. Werk in de nacht is voor wilde dieren: "Gij beschikt de duisternis", enz.
2. Werk overdag is voor mensen: "De mens gaat dan uit", enz. Goede mensen doen hun werk overdag, slechte mensen 's nachts, want hun werk hoort bij het donker. Predikers die 's nachts hun studeerkamer in sluipen, "briesende om een roof", om "hun spijs van God te zoeken", lijken meer op wilde dieren dan op verstandige mensen. — G.R.

Vers 21

Gebeden zonder duidelijke woorden. Hoe gebrekkig de uitdrukking ook is, toch kan het gebed in Gods ogen echt zijn.

Vers 22

Laat aan de hand van wat de zonsopgang bij roofdieren doet zien hoe Gods genade onze slechte driften beïnvloedt. — C.A.D.

Vers 23

"Early Closing." Een preek ten bate van de "Early Closing Association", door James Hamilton, D.D., 1850. In de "Pulpit", deel 57.

Vers 24

1. De taal van verwondering: "Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE!" Hun aantal, hun verscheidenheid, hun samenwerking en hun harmonie.
2. De taal van bewondering: "Gij hebt ze alle met wijsheid", enz. Overal is dezelfde wijsheid te zien. Dr. Chalmers zegt: God is net zo groot in het kleine als in het grote.
3. De taal van dankbaarheid: "Het aardrijk is vol", enz. — G.R.

Vers 24

1. De werken van de Heere zijn talrijk en gevarieerd.
2. Ze zijn zo gemaakt dat ze de allervolmaaktste wijsheid laten zien, zowel in hun ontwerp als in het doel waarvoor ze gemaakt zijn.
3. Ze zijn allemaal van God, en je mag ze alleen gebruiken voor het doel waarvoor ze geschapen zijn. Elk misbruik en elke verspilling van Gods schepselen is diefstal en plundering van het eigendom van de Schepper. — Adam Clarke.

Vers 26

"Daar wandelen de schepen." (Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1259.)

1. Wij zien dat de schepen varen.

(a) Schepen zijn gemaakt om te varen.
(b) Als schepen varen, verdwijnen ze uiteindelijk uit het zicht.
(c) Schepen die varen, zijn onderweg voor hun werk.

(d) Schepen varen over een zee die steeds verandert.

1. Hoe varen de schepen?

(a) Ze moeten varen met de wind mee.

(b) Maar de zeeman laat zich niet zomaar door de wind meevoeren, hij moet er zelf ook iets voor doen.

(c) Het roer moet ze leiden en sturen.

(d) Wie het roer bedient, zoekt de richting op kaarten en bij lichten.

(e) Ze varen naar hun bouw.

1. Laten we hun seinen geven.

(a) Wie is jullie eigenaar?

(b) Wat is jullie lading?

(c) Waar gaan jullie heen?

Vers 27

Volg de vergelijking in de geestelijke wereld. De heiligen wachten, Ps. 104:27. Ze krijgen hun onderhoud uit de open hand, Ps. 104:28. Ze zijn angstig als Zijn aangezicht verborgen is. Ze zouden sterven als de Geest was weggenomen, Ps. 104:29. Ze leven weer op als de Geest terugkeert, Ps. 104:30.

Vers 29

1. Het begin van het leven komt van God: “Zendt Gij Uw Geest uit”, enz.
2. Dat het leven doorgaat, komt van God: “Gij vernieuwt”, enz.
3. Dat het leven afneemt, komt van God: “Verbergt Gij Uw aangezicht”, enz.
4. Dat het leven stopt, komt van God: “Neemt Gij hun adem weg”, enz.
5. Dat het leven weer opstaat, komt van God: “Gij vernieuwt”, enz. — G.R.

Vers 30

De lente als jaargetijde en de lessen die zij ons geeft over het leven. Zie John Foster's "Lectures", 1844.

Vers 32

1. Wat een blik van God inhoudt. "Als Hij de aarde aanschouwt", enz.

(a) Wat er in een boze blik zit.

(b) Wat er in een blik van liefde zit. Hij keek vanuit de vurige kolom naar de Egyptenaren: "De HEERE, in de kolom des vuurs en der wolk, zag op het leger der Egyptenaren", enz. Vanuit dezelfde kolom wierp Hij een andere blik op Israël.

1. Wat een aanraking van God inhoudt: "Als Hij de bergen aanroert", enz. Een aanraking van Hem kan een ziel tot de hemel opheffen, of een ziel naar de hel laten zinken. — G.R.

Vers 33

1. De zanger: "Ik."
2. Het lied: "zingen", "psalmzingen."
3. Het publiek: "den HEERE", "mijn God."
4. De lengte van het lied: "in mijn leven", "terwijl ik nog ben." — A.G.B.

Vers 33

Twee keer "Ik zal".

1. Omdat Hij mij heeft laten leven.
2. Omdat Hij mij in Zichzelf heeft laten leven.
3. Omdat Hij Jehova is en "mijn God."
4. Omdat ik eeuwig zal leven, in de allerbeste zin.

Vers 34

1. Davids overdenking.
2. Davids vreugde. — Thomas Horton.

Vers 35

1. Wie God niet prijzen, horen niet op aarde: “De zondaars zullen van de aarde verdaan worden”, enz.
2. Nog minder horen ze in de hemel.
3. Wie God wel prijzen, horen zowel op aarde als in de hemel. Ook al prijzen anderen Hem hier niet, de heiligen doen het wel. “Loof den HEERE”, enz.

(a) Anders dan de anderen prijzen ze Hem op aarde.

(b) Samen met de anderen prijzen ze Hem in de hemel, enz. Overal is het bij hen: “Looft den HEERE.” — G.R.

Psalm 105

Koning David heeft deze geschiedenispsalm zelf geschreven. Dat is wel duidelijk. De eerste vijftien verzen zongen de zangers namelijk als lofzang toen de ark uit het huis van Obed-Edom werd weggebracht. In 1 Kron. 16:7 staat: "Te dienzelven dage gaf David ten eerste dezen psalm, om den HEERE te loven, door den dienst van Asaf, en zijn broederen." Voor zo'n gelegenheid was dit lied precies goed. Het vertelt hoe het volk van de Heere van plaats naar plaats trok en hoe Hij op elke plek over hen waakte. En dat alles komt voort uit het verbond, waarvan de ark die nu werd verplaatst een teken was. De vorige psalm bezong het begin van Genesis. Deze psalm pakt de draad aan het einde ervan op en brengt ons verder naar Exodus en Numeri.

De eerste verzen zijn één blij gejuich. Ze roepen het volk op om Jehova groot te maken (Ps. 105:1-7). Daarna volgt het allereerste begin van het jonge volk (Ps. 105:8-15) en de tocht naar Egypte (Ps. 105:16-23). Dan komt de uittocht, waarbij de Heere Zijn arm uitstrekte (Ps. 105:24-38), en tot slot de reis door de woestijn en de intocht in Kanaän. We zijn nu aangekomen bij de lange psalmen, net zoals we eerder bij de korte waren. Die wisselende lengte van de heilige liederen leert ons iets. We mogen bij gebed en lofprijs nooit een regel opleggen over hoe kort of hoe lang het moet zijn.

Bij openbare samenkomsten zijn korte smeekbeden en losse versregels uit een lied vaak het best. Maar er zijn ook tijden waarin een hele nacht worstelen of een hele dag psalmen zingen helemaal niet te veel is. De Geest werkt altijd vrij. Hij laat Zich niet vastbinden aan wat men gewoon of netjes vindt. De wind blaast waarheen hij wil. Soms

trekt hij kort en snel voorbij. Een andere keer geeft hij de aarde uur na uur nieuwe frisheid met zijn levendmakende adem.

Uitleg

Vers 1

"Looft den HEERE, roept Zijn Naam aan, maakt Zijn daden bekend onder de volken." Jehova geeft ons alles wat goed is. Daarom verdient Hij ook al onze dank. Roep Zijn Naam aan, dat wil zeggen: noem Hem bij Zijn Naam. Verkondig Zijn titels en laat heel de wereld vol zijn van Zijn roem. Maak Zijn daden bekend onder de volken, bij de natiën. Laat de heidenen horen van onze God, zodat ze hun afgoden achterlaten en Hem leren aanbidden. Het overbrengen van de ark was een mooi moment om de grootheid van de machtige Koning luid uit te roepen.

Alle mensen moesten horen hoe groot Zijn werken zijn. De ark had immers ook een geschiedenis met de volken, en die konden ze maar beter met ontzag onthouden. De rest van de psalm is een preek. Deze eerste verzen vormen daarvan de tekst.

Vers 2

"Zingt Hem." Zoek al je beste gedachten bij elkaar en zorg dat ze gaan klinken. Geef ze weer in de mooiste woorden, op de zoetste klanken. Zorg dat je zingt voor "Hem", en niet alleen om de muziek of om andere mensen te behagen. Zingen is zo'n heerlijke bezigheid. Wat jammer dus dat er zoveel van wordt verspild aan onbenullige liedjes, of aan nog slechtere. Jullie die de nachtegaal kunnen evenaren en de engelen bijna kunnen overtreffen: we bidden heel ernstig dat jullie hart vernieuwd wordt. Dan stroomt jullie melodie uit voor de voeten van je Schepper en Verlosser.

"Spreekt aandachtelijk van al Zijn wonderen." Mensen vertellen graag over wonderen. En anderen horen graag van opzienbarende

dingen. Wie in de levende God gelooft, heeft de verbazingwekkendste reeks wonderen voor zich die ooit is gehoord of bedacht. Je onderwerpen raken nooit op. En ze houden mensen geboeid. We zouden meer van dit "spreken" moeten doen. Niemand zou nog een Praatgraag worden genoemd als dit zijn vaste gespreksstof was. Spreek, jullie allemaal. Ieder van jullie weet uit eigen ervaring iets van de wonderbare goedertierenheid van de Heere: "spreekt." Zo worden "al" Zijn wonderen bekend, doordat iedereen dit gezegende onderwerp bespreekt.

Eén mens redt dat niet, tienduizend maal tienduizend ook niet. Maar als allen tot eer van de Heere spreken, komen ze in elk geval dichterbij. Als we over wat de Heere doet praten, moeten we ruim kijken. Geen enkel deel mag ons ontgaan. Spreek over Zijn wonderen in de schepping en in de genade, in het oordeel en in de barmhartigheid, waar Hij door Zijn voorzienigheid ingreep en waar Hij geestelijk troostte. Laat niets weg, anders gaat er iets verloren en dat komt je duur te staan. Wie dit vers gehoorzaamt, geeft elke geheiligde tong werk.

De geoefende zangers kunnen zingen en de gewonere stemmen kunnen spreken. Op allebei de manieren krijgt de Heere iets van de dank die Hem toekomt. En zo worden Zijn daden bekend onder de volken.

Vers 3

"Roemt u in den Naam Zijner heiligheid." Wees er blij mee dat je zo'n God hebt. Wat Hij is en wat Hij doet, geeft je nooit reden om je te schamen als je Hem je God noemt. Afgodendienaars hebben alle reden om zich te schamen voor wat hun bedachte goden zouden hebben gedaan. Hun namen zitten onder de wellust en kleven van het bloed. Maar Jehova is door en door heerlijk. Alles wat Hij doet, houdt de strengste toets stand. Zijn Naam is heilig, Zijn karakter is heilig, Zijn wet is heilig, Zijn bestuur is heilig, Zijn invloed is heilig.

Hierop mogen we roemen en niemand kan ons dat recht afnemen. “Het hart dergenen, die den HEERE zoeken, verblijde zich.” Misschien hebben zij Hem nog niet zo volledig gevonden als ze willen. Maar ook dan is het al een grote reden tot blijdschap dat ze zo’n God mogen en kunnen zoeken. Wie de Heere aanbidt en Zijn koninkrijk en gerechtigheid zoekt, loopt op de zekere weg naar geluk. Een andere weg is er trouwens niet. Echte zoekers gooien er hun hele hart in. Daarom krijgt hun hart ook vreugde. Volgens de tekst mogen ze zich verblijden en hebben ze er de belofte bij dat ze dat ook zullen doen.

Wat klinkt dit alles gelukkig! Waar zijn de oren van mensen die praten over de somberheid van het psalmen zingen? Welke wereldse liederen zijn echt vrolijker? In elk vers hoor je tamboerijn en harp. Zelfs zoekers vinden geluk in de naam van de Heere Jezus. Maar over hen die Hem gevonden hebben, zeggen we met de dichter:

> *“En wie U vinden, vinden zaligheid.*
> *Geen tong of pen kan tonen*
> *wat Jezus’ liefde is.*
> *Alleen Zijn beminden weten het.”*

Vers 4

“Vraagt naar den HEERE en Zijn sterkte.” Zet jezelf onder Zijn bescherming. Zie Hem niet als een God zonder kracht. Kijk naar Zijn almacht en probeer de macht van Zijn genade te leren kennen. We hebben allemaal kracht nodig. Laten we die dus halen bij de Sterke. We hebben oneindige macht nodig om veilig bij onze eeuwige rustplaats te komen. Laten we die vragen aan de almachtige Jehova. “Zoekt Zijn aangezicht geduriglijk.” Zoeken, zoeken, zoeken: het woord staat er drie keer (Engels: “seek”, in vers 3 en 4). In het Hebreeuws zijn het verschillende woorden, maar de betekenis blijft dezelfde.

Zoeken moet wel iets gezegends zijn, anders zouden we er niet zo sterk toe worden aangezet. Zijn aangezicht zoeken betekent verlan-

gen naar Zijn nabijheid, naar Zijn glimlach en naar Zijn gunst, zodat we die bewust mogen proeven. Eerst zoeken we Hem. Dan Zijn sterkte. Dan Zijn aangezicht. Zo gaan we van eerbied voor Hem als persoon naar de kracht die Hij geeft, en dan naar Zijn gunst die we bewust ervaren. Dit zoeken mag nooit stoppen. Hoe meer we weten, hoe meer we willen weten. Als we Hem gevonden hebben, moeten we "ons gemoed ontvlammen om Hem meer en meer te zoeken." Hij zoekt aanbidders in geest, en aanbidders in geest zoeken Hem. Daarom zullen ze elkaar binnenkort zeker van aangezicht tot aangezicht ontmoeten.

Vers 5

"Gedenkt Zijner wonderen, die Hij gedaan heeft." Ons geheugen is nergens beter aan besteed dan hieraan. Helaas onthouden we dwaze en slechte dingen veel sneller dan de schitterende daden van Jehova. Als we die wél bleven herinneren, werd ons geloof sterker. Onze dankbaarheid werd warmer, onze toewijding vuriger en onze liefde dieper. Wat erg dat we laten verdwijnen wat je onmogelijk zou denken te kunnen vergeten. Je zou denken dat we geen oproep nodig hebben om zulke wonderen te onthouden. Zeker niet omdat Hij ze allemaal heeft gedaan ten bate van Zijn volk.

"Zijner wondertekenen, en der oordelen Zijns monds": ook die moeten we bewaren in ons geheugen. De oordelen van Zijn mond zijn net zo onvergetelijk als de wonderen van Zijn hand. God hoefde maar te spreken en de vijanden van Zijn volk werden hard geraakt. Zijn dreigingen waren geen lege woorden. Ze troffen Zijn tegenstanders vreselijk. Het Woord van God redt Zijn heiligen, maar vernietigt de goddelozen. Uit Zijn mond komt een tweesnijdend zwaard, en daarmee zal Hij de bozen doden.

Vers 6

"Gij zaad van Abraham, Zijn knecht, gij kinderen van Jakob, Zijn uitverkorene." Ook als heel de wereld het vergeet, moeten jullie het onthouden.

Jullie vader Abraham zag Zijn wonderen en oordelen over Sodom en over de koningen die van ver kwamen. Ook Jakob zag de wonderbare werken van de Heere. Hij bezocht de volken met hongersnood en zorgde toch voor Zijn uitverkorene: een prachtig erfdeel in een goed land. Laten de kinderen dus de God van hun vader prijzen. De Israëlieten waren het volk dat de Heere had uitgekozen. Ze moesten hun stamvader navolgen, de trouwe knecht van de Heere, die in heilig geloof voor Zijn aangezicht leefde. Het zaad van Abraham mocht niet ongelovig worden. En de kinderen van zo'n trouwe knecht mochten niet in opstand komen.

Lezen we dit scherpe beroep op het uitverkoren zaad? Dan moeten we beseffen wat de Heere in het bijzonder van onszelf mag eisen, want ook wij zijn voorgetrokken boven alle anderen. Verkiezing is geen rustbank om lui op te liggen. Het is een reden om zevenvoudig je best te doen. Heeft God Zijn keuze op ons laten vallen? Laten we dan proberen uitgelezen mensen te zijn.

Vers 7

"Hij is de HEERE, onze God." Geloofd zij Zijn Naam, nu en altijd. Jehova buigt Zich zo diep neer dat Hij onze God wil zijn. In deze ene zin zit meer dan alle redenaars met al hun welsprekendheid kunnen uitdrukken. En er zit meer vreugde in dan in alle gedichten van mensen die uitgelaten feestvieren. "Zijn oordelen zijn over de gehele aarde", ofwel in het hele land. Heel het land leerde immers van Zijn wet, werd bestuurd door Zijn voorschriften en stond onder de bescherming van Zijn gezag. Wat een vreugde dat onze God nooit ver van ons is.

Hij woont nooit ergens anders. Hij is geen heerser Die Zich ver weg houdt. Zijn oordelen zijn er op elke plek waar wij wonen. Slaat de

tweede zinsnede op de hele wereld? Dan is het prachtig om te zien hoe Israëls bijzondere verkiezing samengaat met Jehova's heerschappij over alles en iedereen. De Heere liet Zich niet alleen aan dat ene volk zien. Zijn heerlijkheid scheen over de hele aardbol. Het is bijna onbegrijpelijk dat het Joodse volk zich zo is gaan afsluiten en de zendingsgeest zo helemaal is kwijtgeraakt. Hun heilige geschriften ademen toch een brede, ruimhartige belangstelling, die zo goed past bij de aanbidding van "de God des gansen aardbodems".

Even pijnlijk is het dat bij een bepaalde groep gelovigen, die Gods verkiezende genade belijden, een harde en afwerende houding blijft hangen. Zo'n houding doodt medelijden en ijver. Het zou goed zijn als ook zij dachten aan hun Verlosser, "Die een Behouder is aller mensen, maar allermeest der gelovigen".

Vers 8

"Hij gedenkt Zijns verbonds tot in der eeuwigheid." Hierin ligt de grond van heel Zijn omgang met Zijn volk. Hij had met hen een verbond gesloten in hun vader Abraham en Hij bleef dat verbond trouw. Dat we moeten gedenken (Ps. 105:5), krijgt grote kracht door het feit dat God gedacht heeft.

Heeft de Heere Zijn belofte in gedachtenis? Dan mogen wij zeker niet vergeten hoe wonderlijk Hij haar nakomt. Het moet ons diep en blijvend gelukkig maken dat de Heere Zijn verbondsverplichtingen nooit, in geen enkel geval, is vergeten. En dat Hij dat ook in alle eeuwigheid niet zal doen. Och, waren wij ze maar even indachtig als Hij. "Des woords, dat Hij ingesteld heeft, tot in duizend geslachten" (Engels: "commanded", geboden). Dit zegt hetzelfde als de vorige zin, maar breder. Het laat zien dat de Heere onveranderlijk trouw blijft terwijl de generaties van mensen elkaar opvolgen. Zijn oordelen worden aangekondigd over het derde en vierde geslacht van wie Hem haten.

Maar Zijn liefde gaat eeuwig door, zonder ophouden, tot "duizend geslachten". Er staat dat Zijn belofte geboden is. Dat betekent: ze heeft het volle gezag van een wet. Het is een afkondiging van een vorst. Het is het bevel van een Keizer, wiens wetten tot op de laatste jota en tittel overeind blijven, ook als hemel en aarde voorbijgaan. Laten we de Heere daarom danken en spreken van al Zijn wonderen, zo wonderlijk door hun trouw en waarheid.

Vers 9

"Des verbonds, dat Hij met Abraham heeft gemaakt." Eerst werden de offerdieren in tweeën gedeeld. Toen schoof de brandende fakkel tussen de stukken door (Gen. 15). Op dat ogenblik sloot de Heere Zijn verbond met de aartsvader, of liever: Hij zette er Zijn zegel onder, voorgoed. Het ging er plechtig aan toe, met bloed en met het doorsnijden van het offerdier. Daarin zien we al het grotere verbond, dat in Christus Jezus getekend, verzegeld en bevestigd is. Het staat vast voor eeuwig en altijd. "En Zijns eeds aan Izak." Isaak kreeg niet in een visioen te zien hoe het verbond werd gesloten.

Maar de Heere herhaalde Zijn eed tegenover hem (Gen. 26:2-5). Dat was voor hem genoeg. Het moet zijn vertrouwen op de Allerhoogste stevig hebben gemaakt. Wij mogen méér zien: in onze Heere Jezus zien we én het zegel van het offer én de eeuwige eed van God. Daardoor is elke belofte van het verbond ja en amen voor ieder die God heeft uitgekozen.

Vers 10

"Welken Hij ook gesteld heeft aan Jakob tot een inzetting." Jakob kreeg in zijn wonderlijke droom (Gen. 28:10-15) een onderpand. De Heere zou met hem handelen zoals bij Zijn verbond past. Jehova zei het Zelf: "Ik zal u niet verlaten, totdat Ik zal gedaan hebben, hetgeen Ik tot u gesproken heb." Zo werd het verbond, als we dat eerbiedig mogen zeggen, een wet voor de Heere Zelf. Hij legde Zich vrijwillig en bewust vast. Wat een onvergelijkelijke nederigheid! De Heere is vol-

komen vrij en alleen Hij bepaalt. Toch legt Hij Zichzelf verbondsbanden aan om Zijn uitverkorenen, en stelt Hij een wet voor Zichzelf in, terwijl niets en niemand boven Hem staat.

"Aan Israel tot een eeuwig verbond." Hij gaf Jakob een andere naam, maar Zijn verbond liet Hij zoals het was. Er staat: "en Hij zegende hem aldaar" (Gen. 32:29). Het was dezelfde oude zegen als altijd, want Zijn genade blijft en Zijn woord verandert niet.

Vers 11

"Zeggende: Ik zal u geven het land Kanaan, het snoer van ulieder erfdeel." Gen. 35:9-12 legt vast dat de grote belofte van het verbond hier opnieuw klonk. Het was toen Jakobs naam veranderd werd. Kort daarvoor had het bloedbad onder de Sichemieten plaatsgevonden. Dat had de aartsvader met zoveel angst vervuld dat hij bijna hetzelfde zei als wat het volgende vers zegt. "Als zij weinig mensen in getal waren, ja, weinig en vreemdelingen daarin." Jakob zei tot Simeon en Levi: "Gij hebt mij beroerd, mits mij stinkende te maken onder de inwoners dezes lands, onder de Kanaanieten, en onder de Ferezieten; en ik ben weinig volks in getal; zo zij zich tegen mij verzamelen, zo zullen zij mij slaan, en ik zal verdelgd worden, ik en mijn huis." Daar sprak de angst van de man Gods.

Gezien zijn omstandigheden was die angst te begrijpen. Maar ze bleek al snel nergens op te slaan. Want de belofte van het verbond zei dat het land hun toebehoorde. Dat betekende vanzelf dat het volk aan wie die belofte was gedaan, zou blijven leven. Wij zijn vaak bang waar er in werkelijkheid geen enkele reden is voor angst. De zegen voor Abrahams zaad hing niet af van hoeveel nakomelingen er waren of welke plaats ze in de wereld innamen. God sloot het verbond met één enkele man. Er konden dus nooit minder mensen onder vallen. En die ene man bezat in heel het land niets, zelfs geen voet grond.

Alleen een spelonk om zijn doden te begraven. Zijn zaad hoefde dus niet minder te erven dan hij. Is een gemeente klein en zijn haar

leden arm? Dat houdt Gods zegen niet tegen, als je erom vraagt en de belofte inroept. Waren de apostelen niet maar met weinigen, en de discipelen niet zwak, toen het goede werk begon? Lopen wij méér gevaar omdat wij hier op aarde vreemdelingen en bijwoners zijn, zoals onze vaderen? Helemaal niet. We zijn als schapen midden onder de wolven. Maar de wolven kunnen ons niet deren, want onze Herder is dichtbij.

Vers 12

"Als zij weinig mensen in getal waren." In het Hebreeuws staat letterlijk "homines numeri", mensen van getal. Dat wil zeggen: zo weinig dat je ze zó kon tellen. Later zou hun nageslacht heel anders zijn, talloos als het zand aan de zee. — Samuel Chandler.

Vers 13

"En wandelden van volk tot volk, van het ene koninkrijk tot het andere volk." De aartsvaders trokken rond. Ze verlieten het gebied van de ene stam en kwamen in het land van een andere. Toch bleven ze op een buitengewone manier beschermd. Zo'n klein rondtrekkend gezin, zonder eigen grond, had met wortel en tak kunnen worden weggevaagd. Dat gebeurde niet, want vanaf de troon was een speciaal bevel uitgegaan om hen te beschermen. Dat kwam niet door vriendelijke buren. Een mysterieuze bewaking vanuit de hemel hield hen omheind. In Egypte, in Filistea of in Kanaän: de erfgenamen van de beloften woonden in hun tenten en waren altijd veilig.

Vers 14

"Hij liet geen mens toe hen te onderdrukken." Mensen kunnen ons alleen onrecht aandoen als Hij het hun toestaat. Zelfs de machtigsten moeten op Zijn toestemming wachten voordat ze één vinger naar ons mogen uitsteken. De goddelozen zouden ons graag verslinden. Maar zonder dat God het goedvindt, kunnen ze ons niet eens een cent afhandig maken. "Ook bestrafte Hij koningen om hunnentwil." Farao en

Abimelech werden allebei gedwongen om ontzag te hebben voor die bijzondere vreemdelingen die in hun land verbleven. De grootste koningen tellen voor God nauwelijks mee, zeker niet naast Zijn uitverkoren knechten.

Vers 15

"Tast Mijn gezalfden niet aan, en doet Mijn profeten geen kwaad." Abraham en zijn zaad vormden midden in de wereld een volk van priesters. Ze waren gezalfd om offers te brengen aan God de Allerhoogste. Hun waren de godspraken toevertrouwd, dus waren zij ook de profeten van de mensheid. Bovendien waren zij koningen, een koninklijk priesterschap. Zo hadden zij een drievoudige zalving ontvangen. Hun heilige ambt gaf hun een onaantastbaarheid, zodat het heiligschennis was hen lastig te vallen. De Heere maakte de wilde stammen van Kanaän vol eerbiedig ontzag voor de godvrezende vreemdelingen die bij hen kwamen wonen.

Daarom bleven die stammen op een eerbiedige afstand en deden hen geen enkel kwaad. Misschien zijn deze woorden nooit werkelijk zo uitgesproken. Dan geeft de dichter in een beeld weer hoeveel ontzag er over de volken kwam. God laat niemand aanraken die Hij voor Zichzelf heeft afgezonderd. Hij noemt hen de Zijnen: "Mijn gezalfden". Hij zegt dat Hij hen tot profeten, priesters en koningen voor Zichzelf "gezalfd" heeft. En dan eist Hij hen nóg eens op, als Zijn profeten: "Doet Mijn profeten geen kwaad." Jarenlang woonden de drie grote vaderen in Kanaän, en in al die tijd kon niemand hen iets aandoen.

Met wapens konden ze zich niet beschermen, maar de eeuwige God was hun toevlucht. Precies zo kan nu het overblijfsel naar de verkiezing van de genade niet worden uitgeroeid. Niemand kan het zelfs maar aanraken zonder dat God dat goedvindt. De poorten van de hel kunnen niets uitrichten tegen de gemeente van Christus. In dit alles zien we redenen om de Heere te danken en Zijn Naam bekend te maken, zoals het eerste vers van de psalm van ons vraagt. Hier houdt

het gedeelte op dat bij het verplaatsen van de ark werd gezongen. Dat dit er uitstekend bij paste, is duidelijk voor iedereen.

De ark was immers het teken van het verbond. Ze stond ook voor de geheimvolle woning van God onder Israël, die het volk tegelijk eer en bescherming gaf. Niemand kon de bijzondere mensen van de Heere aanraken, want de Heere woonde onder hen en straalde in majesteit tussen de cherubs. Zolang Zijn uitverkorenen in Kanaän woonden, bleef Gods tegenwoordigheid bij hen. Toen ze werden geroepen om naar Egypte af te dalen, liet Zijn tegenwoordigheid hen niet los. Ze trokken daar niet uit eigen keuze heen, maar onder leiding van God. Daarom maakte de Heere hun weg vrij en gaf Hij hun voorspoed. Dat bleef zo totdat Hij het tijd vond om hen terug te leiden naar het beloofde land.

Vers 16

"Hij riep ook een honger in het land." Hij hoefde er alleen maar om te roepen, zoals een man zijn knecht roept, en meteen was ze er. Wat mogen we dankbaar zijn dat Hij die vreselijke dienaar maar zelden erbij haalt! Mager is hij, uitgehongerd en grimmig, met holle ogen. Vrouwen en kinderen spaart hij niet. Sterke mannen worden er bitter van en zakken er helemaal onder in. "Hij brak allen staf des broods." Ons zwakke leven kan niet staan zonder steun. Ontbreekt het brood, dan valt de mens om. Een kreupele die zijn kruk breekt, valt op de grond.

Zo valt ook de mens als het brood hem niet meer draagt. Voor God is een hongersnood veroorzaken net zo makkelijk als een stok breken. Hij kan haar ook over de hele wereld laten komen, zodat elk land er op precies dezelfde manier aan toe is. Dan zou de mensheid echt vallen en haar staf zou voorgoed gebroken zijn. Toch is er een zoete troost. Zelfs met een hongersnood heeft de Heere een wijs doel. Hij wilde dat Zijn volk naar Egypte zou gaan. Het gebrek aan eten was de

weg waarlangs Hij hen daarheen bracht, want Jakob had “gehoord, dat er koren in Egypte is”.

Vers 17

“Hij zond een man voor hun aangezicht henen.” Jozef ging voorop, als verkenner en wegbereider voor heel de familie. Zijn broers verkochten hem, maar God zond hem. Waar de hand van goddelozen zichtbaar is, kan Gods hand ongezien aan het werk zijn en hun kwaad naar Zijn doel buigen. Niemand was zo’n man als Jozef en niemand was beter geschikt om voorop te lopen. Er was iemand nodig die dromen kon uitleggen. Zijn broers hadden over hem gezegd: “Ziet, daar komt die meester-dromer aan!” “Jozef werd verkocht tot een slaaf” (Engels: “for a servant”, tot een knecht), of liever gezegd: tot een slaaf.

Jozefs reis naar Egypte kostte minder dan Jona’s overtocht, want Jona betaalde zijn eigen vracht. Jozef reisde gratis mee met de Midianieten. Zij zorgden er ook voor dat hij bij een hoge staatsman terechtkwam, door hem als slaaf aan die man over te dragen. Jozefs weg naar een plaats waar hij zijn familie kon voeden, liep door de put, de karavaan van de slavenhandelaar, de slavenmarkt en de gevangenis. Wie durft te zeggen dat dit niet de goede weg was? Het was de zekerste, de wijste en misschien zelfs de kortste weg. Toch leek het bepaald niet zo.

Sturen wij iemand eropuit voor zo’n opdracht, dan geven we hem geld mee. Jozef gaat als een bedelaar. We geven hem gezag mee. Jozef gaat als een slaaf. We laten hem helemaal vrij. Jozef is een dienstknecht. Maar met geld schiet je niets op als het koren zo duur is. Gezag zou Farao eerder hebben geërgerd dan overtuigd. En vrijheid had Jozef misschien nooit in contact gebracht met de hofmeester van Farao en diens andere dienaren. Dan was het bericht over zijn gave om dromen te duiden misschien nooit bij de koning aangekomen. Gods weg is de beste weg.

De weg van onze Heere naar Zijn troon als Middelaar liep langs het kruis van Golgota. Onze weg naar de heerlijkheid loopt langs rivieren van verdriet.

Vers 18

"Men drukte zijn voeten in den stok." Hier leren we iets meer over Jozefs lijden dan in het boek Genesis staat. De inspiratie was toen niet voorbij. David schreef net zo betrouwbaar geschiedenis als Mozes, want dezelfde Geest bestuurde zijn pen. "Zijn persoon kwam in de ijzers" (Engels: "he was laid in iron", hij werd in ijzer gelegd), of letterlijk: "in het ijzer kwam zijn ziel". De vertaling uit het gebedenboek, "het ijzer drong in zijn ziel", klopt grammaticaal niet.

Maar ze zegt waarschijnlijk bijna hetzelfde. De boeien deden pijn aan zijn geest en niet alleen aan zijn lichaam. Jakob zei dan ook terecht: "De schutters hebben hem wel bitterheid aangedaan, en beschoten, en hem gehaat." Hij werd valselijk en wreed beschuldigd en kon niets bewijzen. Zijn geest zat als het ware vastgegespt en afgesloten met ijzer. Was de Heere niet met hem geweest, dan was hij misschien onder zijn lijden bezweken. In dit alles, en in duizend andere dingen, was hij een prachtig beeld van Hem Die in de hoogste zin "een herder, een steen Israels" is.

Met ijzeren boeien werd hij klaargemaakt voor gouden kettingen. Zo werden zijn voeten voorbereid om op hoge plaatsen te staan. Zo gaat het met alle gebogen en geslagen mensen van de Heere. Ook zij stappen eens uit hun gevangenis naar hun troon.

Vers 19

"Tot den tijd toe, dat Zijn woord kwam." God heeft Zijn eigen tijden. Zijn kinderen moeten wachten tot Zijn "totdat" is aangebroken. Jozef werd als in een smeltoven beproefd, tot de Heere Zijn keuringswerk volledig had afgerond. Het woord van de overste schenker stelde niets voor. Jozef moest wachten tot het woord van God kwam. Intussen toetste het woord van de Heere hem. Hij geloofde de belofte,

maar zijn geloof werd zwaar op de proef gesteld. Wie moet wachten op een zegen, wordt gekeurd. Dan blijkt uit wat voor metaal hij is. Heeft hij het kostbare geloof dat vuur doorstaat?

Over menige uitgelezen belofte zeggen we met Daniël: “Die zaak is de waarheid, doch in een gezetten groten tijd.” Laat het gezicht op zich wachten? Dan is het goed om er geduldig op te wachten. Er is een woord dat beproeft en een woord dat bevrijdt. Het eerste moeten we dragen tot het tweede bij ons komt. Hoe zachtmoedig Jozef zijn leed doorstond, en met hoeveel kracht hij uitkeek naar het herstel van zijn gesmade naam, kunnen we ons makkelijk indenken. Nog mooier is het als we in zulke beproevingen hem kunnen navolgen. Dan komen we uit de oven even gelouterd als hij en even goed voorbereid op de nóg zwaardere proef van eer en macht.

Vers 20

“De koning zond, en deed hem ontslaan.” Een beambte had hem eerst in de gevangenis gegooid, maar de vorst zelf liet hem los. “De heerser der volken liet hem los.” Het tij was gekeerd. Egyptes hoogmoedige machthebber riep hem uit de gevangenis naar het paleis. Zelf een gevangene had hij de dromen van gevangenen uitgelegd. Nu moest hij een heerser de dromen uitleggen en zelf een heerser worden. Als God Zijn gevangenen wil vrijlaten, worden koningen Zijn cipiers.

Vers 21

“Hij zette hem tot een heer over zijn huis.” Hij hield voor zichzelf geen enkele macht achter. Hij zei: “Alleen dezen troon zal ik groter zijn dan gij.” De dienaar van slaven werd de baas over edelen. Hoe snel, en hoe gemakkelijk, haalt de Heere Zijn uitverkorenen van de mesthoop om ze tussen vorsten te zetten! “En tot een heerser over al zijn goed.” Hij gaf hem, ook echt, de leiding over het opslaan van de zeven rijke oogsten en over het uitdelen van het voedsel in de jaren van schaarste die kwamen.

Alle schatten van Egypte lagen onder zijn slot en grendel. Zelfs de graanschuren van de wereld gingen dicht of open als hij het zei. Zo stond hij op de best denkbare plaats om het huis van Israël in leven te houden, met wie het verbond was gesloten. Onze Heere Zelf werd in Egypte beschermd tegen de haat van Herodes. Zo vond ook eeuwen eerder het verloste volk daar een schuilplaats toen het nodig was. God heeft voor Zijn heiligen altijd een toevlucht. Zou de hele aarde hun geen schuilplaats kunnen geven, dan zou de Heere Zelf hun woonplaats zijn en hen tot Zich nemen, aan Zijn eigen borst.

Wij weten zeker dat we te eten krijgen, ook al zou heel de wereld verhongeren. Wat heerlijk is het om te bedenken dat onze grotere Jozef over de volken regeert ten bate van Zijn eigen huisgezin. Het past ons dan ook om bij elke politieke ramp rustig vertrouwen te houden. Jezus zit immers op de troon van het wereldbestuur, Koning der koningen en Heere der heren. En dat blijft Hij zolang deze tijd duurt.

Vers 22

"Om zijn vorsten te binden naar zijn lust." Wie gebonden was, kreeg gezag om te binden. Hij zat niet langer vast in de gevangenis. Nu hield hij alle gevangenissen in zijn hand en wierp hij er de grootste edelen in als het recht dat eiste. "En zijn oudsten te onderwijzen." De leiders van de verschillende volken, de oudsten van de naties, leerden van hem hoe je een land bestuurt en hoe je voor een volk zorgt. Jozef was een groot leermeester in landsbestuur en economie. Wij betwijfelen niet dat hij er de zuiverste moraal in mengde, de eerlijkste rechtspraak, en iets van die goddelijke wijsheid waarzonder zelfs de bekwaamste oudsten in het donker blijven tasten.

Het gezag van de koning gaf hem alle macht, zowel in het uitvoeren als in het wetgeven. En de Heere leerde hem die macht verstandig te gebruiken.

Wat een verantwoordelijkheid en eer kwam er te liggen op de man die door zijn broers was verstoten en voor twintig zilverstukken was

verkocht! En welke heerlijkheid kroont het hoofd van Hem, de veel Grotere, "des afgezonderden zijner broederen"!

Vers 23

"Daarna kwam Israel in Egypte." Daar kwam de bejaarde aartsvader aan, samen met de groeiende schare die zijn naam droeg. Hem overhalen was niet makkelijk. Alleen het vooruitzicht dat hij Jozef weer zou zien, kan hem hebben bewogen om zo ver te reizen, weg van de graven van zijn vaderen. Zo kwam Gods wil tot stand. De gemeente van God werd overgebracht naar vijandig land, waar ze een poos werd gevoed en gekoesterd. "En Jakob verkeerde als vreemdeling in het land van Cham." Sem, de gezegende, ging een tijdje logeren bij Cham, de vervloekte.

De duif zat in het nest van de gier. God wilde het een tijd lang zo. Daarom was het veilig en goed. Toch bleef het een verblijf voor even en geen blijvende woonplaats. Het vruchtbaarste plekje van Gosen in Egypte was niet de zegen van het verbond. De Heere wilde ook niet dat Zijn volk dat zo zag. Voor ons geldt hetzelfde: "de aarde is onze herberg", niet meer dan een herberg, want de hemel is ons thuis. Zelfs als we het hier het best getroffen hebben, moeten we denken aan wat er staat: hier hebben we geen blijvende stad.

Het zou een treurig bericht voor ons zijn als we voor altijd in Egypte moesten blijven. Alle rijkdom van dat land weegt niet op tegen de smaad van Christus. Zo liep het lied de tochten van het volk van de Heere langs. Daarom was het zo'n geschikte begeleiding toen de priester de ark optilde en naar de stad van David droeg. Op die plaats had de Heere voor haar een rustplaats bepaald.

Vers 24

"En Hij deed Zijn volk zeer wassen." In Gosen groeiden ze volgens het verhaal al vanaf het begin snel. Dat joeg de Egyptenaren angst aan. Daarom probeerden ze die groei af te remmen met onderdrukking. Maar de Heere bleef hen zegenen. "En maakte het machtiger dan Zijn

tegenpartijders." In kracht en in aantal dreigden ze het sterkste volk te worden. Wreed optreden stopte de groei van het volk niet. Het tegendeel gebeurde. Zo zien we al vroeg wat later een spreekwoord in de kerk werd: "Hoe meer zij het verdrukten, hoe meer het vermeerderde." Het heeft helemaal geen zin om te vechten tegen God of tegen Zijn volk.

Vers 25

"Hij keerde hun hart om, dat zij Zijn volk haatten, dat zij met Zijn knechten listiglijk handelden." Doordat de Heere zo goed voor Israël was, kwam het hof van Egypte vol kwade gevoelens te zitten. Voor zover dat zo was, bewerkte de Heere dat zelf. Hij gebruikte die gevoelens ook om Zijn volk onrustig te maken. Zo werden ze bereid om het land te verlaten waaraan ze duidelijk sterk gehecht waren geraakt. Tot daar, en niet verder, keerde de Heere het hart van de Egyptenaren. God kan op geen enkele manier de oorzaak van de zonde zijn, in die zin dat Hij moreel verantwoordelijk is voor haar bestaan.

Maar in de menselijke natuur zit nu eenmaal kwaad. Daardoor gebeurt het vaak dat wat de Heere doet, slechte gevoelens wakker maakt bij mensen zonder God. Is het de schuld van de zon dat ze was zacht maakt en klei hard? Mogen we de zon beschuldigen van de stinkende dampen die haar warmte uit een ongezond moeras trekt? Alleen in een bepaalde zin veroorzaakt de zon de stank van de mesthoop. Lag er een bloembed, dan wekten haar stralen geur op. Het kwaad zit in de mens. De eer om dat kwaad om te zetten in iets goeds en nuttigs komt de Heere toe.

Haat gaat vaak samen met sluwheid. Zo gingen ook de Egyptenaren op een listige manier met Zijn knechten om. Ze behandelden hen oneerlijk en met bedrog. Door hun eisen maakten ze hen tot slaven. Ze beraamden in het geheim om hun jongens te doden en vaardigden die wrede maatregel uiteindelijk openlijk uit. Het doel van dit alles was hun groei te remmen. Ze waren bang dat de Israëlieten in een

oorlog de kant van de vijand zouden kiezen om vrij te komen. Hier raakte de satanische politiek ongetwijfeld haar diepste punt, de bodem van de put. Maar de sluwheid van mensen kwam tegen het uitverkoren zaad niet op.

Vers 26

"Hij zond Mozes, Zijn knecht, en Aaron, dien Hij verkoren had." Toen de onderdrukking het ergst was, kwam Mozes. Voor de tweede keer lezen we hier de woorden "Hij zond". Wie Jozef zond, zond ook Mozes en diens welsprekende broer. De Heere had die mannen klaarstaan. Hij hoefde hun alleen nog maar opdracht te geven en hen vooruit te duwen. Het waren er twee, zodat ze elkaar konden troosten en sterken. Ook de apostelen en de zeventig leerlingen werden in de tijd van onze Heere twee aan twee uitgestuurd. De mannen waren verschillend, dus de een vulde de ander aan.

Samen kregen ze veel meer voor elkaar dan wanneer ze precies hetzelfde waren geweest. Het ging erom dat ze allebei gezonden waren en daarom allebei met goddelijke kracht waren toegerust.

Vers 27

"Zij deden onder hen de bevelen Zijner tekenen, en de wonderwerken in het land van Cham." Wat Mozes aan wonderen deed, kwam van de Heere en niet van hemzelf. Het waren tekenen, omdat ze lieten zien dat Jehova aanwezig was. Daarom heten ze hier "Zijn" tekenen en macht. De plagen waren "woorden van Zijn tekenen" (zie de kanttekening). Dat betekent: het waren wonderen die spraken. Ze getuigden helderder dan woorden van Jehova's almacht, van Zijn vaste wil om gehoorzaamd te worden en van Zijn toorn over het koppige verzet van Farao.

Nooit waren preken zo duidelijk, zo scherp, zo persoonlijk en zo krachtig. En toch waren er tien nodig om het doel te bereiken. Ook bij de prediking van het evangelie zijn er woorden, tekenen en wonderen. Daardoor kunnen mensen zich niet verontschuldigen als ze

zich niet bekeren. Het koninkrijk van God is dichtbij gekomen, en toch blijven ze weerspannig: dat is de trieste zonde van halsstarrige mensen. Zij zijn wonderen van zonde, die wonderen van genade zien en er geen indruk van krijgen. Zo slecht als Farao was, die schuld had hij niet. De wonderen die hij zag, waren wonderen van oordeel, niet van barmhartigheid.

Vers 28

"Hij zond duisternis, en maakte het duister." Dit was geen gewone, natuurlijke duisternis, zoals je op een stoffige dag zou verwachten en die je kunt verklaren uit verblindend stof van een woestijnstorm. Ze overtrof alles wat ooit eerder was gebeurd en lag buiten wat normaal voorkomt. Het was een angstaanjagend, tastbaar donker. Mensen voelden het om zich heen klitten als een kleed van de dood. Het was een dik donker, een volstrekt donker, dat drie dagen duurde en waarin niemand durfde te bewegen. Wat een toestand om in te zitten! Deze plaag wordt als eerste genoemd, al komt ze niet als eerste.

Ze past namelijk bij heel de tijd van de plagen. Het hele land zat de hele tijd in het donker van verdriet en in het donker van zonde. Huiveren we als we denken aan die lange, vreselijke somberheid? Laten we dan nadenken over de dichte duisternis die nog steeds over heidense landen ligt als gevolg van de zonde. Dat is namelijk een van de grootste plagen die ongerechtigheid zichzelf bezorgt. Mocht de dag snel komen dat het volk dat in duisternis zit, een groot licht ziet. "En zij waren Zijn woord niet wederspannig." Mozes en Aäron deden wat hun werd opgedragen.

Tijdens de duisternis waren de Egyptenaren zo bang geworden dat ze, ook toen het weer licht werd, wilden dat Israël wegging. Door de trots van Farao was het niet gebeurd, maar anders hadden ze de Israëlieten graag meteen op weg geholpen. God kan mensen dwingen te gehoorzamen. Hij kan zelfs de stuurste harten gretig maken om Zijn wil te eerbiedigen, uit angst dat Zijn plagen zich zullen vermenigvul-

digen. Toch is het mogelijk dat de zin voor ons niet over Mozes gaat en ook niet over de Egyptenaren, maar over de plagen die op bevel van de Heere kwamen.

De duisternis, de hagel, de kikkers en de veepest waren stuk voor stuk gehoorzame dienaren van de grote Heere over alles.

Vers 29

"Hij keerde hun wateren in bloed, en Hij doodde hun vissen." Het was dus meer dan wat rode aarde in het water, zoals sommigen denken. De rivier was walgelijk en voor de vissen dodelijk. De geliefde Nijl en alle andere stromen waren even vergiftigd en bloedrood. Het gewoonste goede wat ze hadden, werd hun grootste vloek, hun ergste straf. Water is een van de grootste zegeningen. Hoe meer, hoe beter. Maar bloed is een afschuwelijk gezicht. Rivieren en plassen vol bloed zien is echt verschrikkelijk. In Egypte was vis een groot deel van het voedsel. Het was dus een flinke ramp om de vissen dood en wit op een karmozijnrode stroom te zien drijven. Zo trof de hand van de Heere hen daar waar ieder in het volk het zou merken en eronder zou lijden.

Vers 30

"Hun land bracht vorsen voort in overvloed." Als vissen niet konden leven, dan kikvorsen wel. Ze vermenigvuldigden zich op het land en in het water, tot ze zonder tal wemelden. "Tot in de binnenste kameren hunner koningen." Ze drongen door in de mooiste kamers van het paleis. Ze zaten zelfs op de bedden van staat. De Heere riep ze en ze kwamen op. Hun aantallen werden hinderlijk en walgelijk. Verzet bood geen kans. Het leek of ze uit de grond sprongen. Het land zelf bracht ze voort. Dat ze overal waren, moet afschuw en walging hebben opgeroepen, zodat mensen er ziek van werden en het leven een last werd.

Dat ze zelfs in de eigen kamers van de koning wemelden, was een berisping recht in zijn gezicht. Zijn trots moet dat zeker hebben ge-

voeld, hoe hard hij ook was. Bij God zijn koningen niet meer dan andere mensen. Ze tellen zelfs minder, als zij voorop lopen in het verzet. Waren de kikvorsen overal geweest, maar had men ze buiten zijn eigen vertrekken gehouden, dan had de vorst er weinig om gegeven. Hij was immers een harteloos mens. Maar God zorgde dat er voor het paleis een bijzonder grote troep van die indringers kwam. In de binnenkamers van hun koningen waren het er meer dan gewoon.

Vers 31

"Hij sprak." Zie wat het woord van God vermag. Hij hoefde het maar te zeggen en het gebeurde. "En er kwam een vermenging van ongedierte." Allerlei lastige insecten kwamen in eindeloze zwermen opzetten. Het was een mengsel van bijtende, stekende, zoemende muggen, steekvliegen, gewone vliegen, kevers en ander ongedierte. Ze maken van het vlees van mensen hun prooi. Ze leggen hun eitjes erin en bezorgen er vreselijke kwellingen. "Luizen, in hun ganse landpale." Deze onbeschrijflijk walgelijke wezens waren talrijk als het stof van de aarde. Ze zaten op hun lichaam, in hun kleren en op alles wat ze aten.

Niets is te klein om de mens te overmeesteren als God het opdraagt hem aan te vallen. De zonen van Cham hadden de Israëlieten veracht. Nu moesten ze zichzelf walgelijk vinden. Je kon makkelijker naar de armste bedelaars toegaan dan naar de trotse Egyptenaren. Die waren herleid tot de diepste vuilheid en de pijnlijkste jeuk. Wat voor legers kan de Heere sturen als Hij Zijn rechterarm eenmaal ten oorlog heeft ontbloot! En wat een spot stort Hij uit over trotse volken als Hij tegen hen strijdt, niet met engelen maar met luizen! Farao had weinig meer om trots op te zijn toen zijn eigen lichaam werd overvallen door smerige parasieten.

Het was een klap in zijn gezicht, die zijn hart had moeten vernederen. Maar ach: de mens die door en door bezoedeld is, houdt toch nog vast aan zijn eigenwaan. Is hij het walgelijkste wat er in het heelal

te vinden is, dan nog blijft hij pochen. Trots is zeker geestelijke waanzin.

Vers 32

"Hij maakte hun regen tot hagel." Het regende er bijna nooit. Nu kwamen de buien als zware, verwoestende hagelstormen. Er waren ook een orkaan en onweer bij. Zo werden de buien overweldigend, verschrikkelijk en verwoestend. "Vlammig vuur in hun land." De bliksem was bijzonder fel.

Hij leek langs de grond te lopen of in vurige vlokken neer te vallen. Zo werd alle vrucht van de bomen en alle oogst van de velden ter plekke verbrijzeld of verbrand. Algemene angst boog de harten van mensen tot in het stof. Voor de meeste mensen is er niets beangstigender dan wat een onweer begeleidt. Zelfs de brutaalste vloekers worden bang als het vreselijke geschut van de hemel het vuur op de aarde opent.

Vers 33

"Hij sloeg hun wijnstok en hun vijgeboom." Niemand kon nog hopen op de beste vruchten. En ook de komende jaren zouden de bomen minder opleveren, door de schade. Alle gewassen werden vernield. Wijnstok en vijgenboom worden apart genoemd, omdat ze in hun oogst het meest opvallen. De Egyptenaren aten en dronken ervan bij feesten en bij gewone maaltijden. "En Hij brak het geboomte hunner landpalen." Door heel Egypte, van het ene eind tot het andere, lagen de bomen gehavend en gebroken na die vreselijke hagelbui. God is serieus als Hij te maken heeft met hoogmoedige mensen.

Óf Hij maakt een eind aan hen, óf Hij maakt hen beter: zo is Zijn werkwijze.

Vers 34

"Hij sprak, en er kwamen sprinkhanen en kevers, en dat zonder getal" (Engels: "caterpillars", rupsen). Eén woord van de Bevelhebber, en

de legers stormen vooruit. Een treffende uitdrukking. Zo direct gaat het zodra God spreekt. De rups heet de likker, omdat ze alles wat groen is in een oogwenk lijkt op te likken. Misschien is de rups die hier bedoeld wordt nog steeds de sprinkhaan, in een andere vorm. Dat sprinkhanen in ontelbare legers zwermen, ziet iedereen gewoonlijk. Nu zou het nog veel erger zijn geweest.

Wijzelf zijn mijlenver gereden door legers sprinkhanen. We hebben met eigen ogen gezien hoe grondig ze alles opeten wat groen is. De beschrijving is niet overdreven als we lezen: "Die al het kruid in hun land opaten, ja, aten de vrucht hunner landbouwe op." Niets ontkomt aan deze vraatzuchtige beesten. Ze klimmen zelfs in de bomen om het laatste restje blad op te eten dat nog gespaard is. Ze waren door God gezonden. Dus we mogen er zeker van zijn dat ze hun werk grondig deden en niets dan een woeste wildernis achterlieten.

Vers 35

"Die al het kruid in hun land opaten." De sprinkhanen hadden elke groene plant en elk grassprietje opgevreten. Er stond nog riet langs de oevers van de rivier, en daar leefde ons vee helemaal van tijdens onze tocht. Zonder dat riet hadden we de reis moeten afbreken, in elk geval op de route die we hadden bedacht. De larven zijn, zoals bij dit soort dieren meestal zo is, veel gulziger dan het volwassen insect. Ze lijken niets groens te laten staan. Hun route over het land blijft nog weken zichtbaar nadat ze zijn gepasseerd.

De grond ziet er dan uit alsof iemand er met een bezem overheen is gegaan of er een eg overheen is getrokken. — John Barrow, 1764-1849.

Vers 36

"Hij versloeg ook alle eerstgeborenen in hun land, de eerstelingen al hunner krachten." Nu kwam de beslissende slag. Eerder had de Heere gesproken, nu slaat Hij toe. Eerder trof Hij alleen wijnstokken, nu treft Hij de mensen zelf. In één nacht sterft de trots van elk huisge-

zin. De bloem en de keuze van het volk worden weggemaaid. De kern van het leger, de erfgenamen van de rijken en de hoop van de armen: allemaal sterven ze om middernacht.

Nu zat de pijl midden in de roos, en niemand kon zich tegen deze plaag verweren. Farao voelt haar net zo hard als de slavin bij de molen. Hij had Israël geslagen, de eerstgeborene van de Heere. En de Heere gaf hem dat recht in zijn gezicht terug. Wat een kreet steeg er op door heel Egypte, toen in elk huis midden in de nacht werd gerouwd om de eerstgeborene! O Jehova, U hebt in dat uur de overwinning behaald. Met een uitgestrekte arm hebt U Uw volk bevrijd.

Vers 37

"Hij voerde hen uit met zilver en goud." Dat hadden ze van de Egyptenaren gevraagd, misschien zelfs geëist. En ze mochten dat ook, want ze waren al zo lang beroofd en uitgebuit. Het was niet goed dat ze met lege handen weggingen. De Egyptenaren gaven hun sieraden maar al te graag. Zo wilden ze een volk gunstig stemmen dat zo'n gevaarlijke Vriend boven zich had. Er was geen overdreven druk nodig, want ze waren te bang voor hen om hun wensen te weigeren. De Israëlieten moesten hun huizen en land achterlaten. Het was dan ook maar eerlijk dat ze dat konden omzetten in bezit dat je kunt meenemen.

"En onder hun stammen was niemand, die struikelde." Dat is werkelijk een groot wonder. Hun leger was enorm groot, en toch lag er niemand in een ziekenhuis. Niemand werd in een ziekenwagen vervoerd en niemand strompelde achteraan. Armoede en onderdrukking hadden hen niet uitgeput. *Jehova Rofi* had hen genezen. Ze namen geen enkele ziekte uit Egypte mee. De vermoeidheid die zware slavernij geeft, voelden ze niet. Roept God Zijn volk tot een lange tocht? Dan maakt Hij hen er ook geschikt voor. In de pelgrimsreis van het leven zal onze kracht zo groot zijn als onze dag.

Kijk hoe anders het was in Egypte en bij Israël. In Egypte lag in elk huis een dode. Bij de Israëlieten was er niemand die zelfs maar mank liep.

Vers 38

"Egypte was blijde, als zij uittrokken." Dat was niet gebeurd als de Israëlieten het goud en zilver maar geleend hadden. Wie iets leent, neemt het immers niet mee naar een land ver weg. Ontzag voor God hing als een last over Egypte. De Egyptenaren hadden angst voor Zijn volk en kochten hen blij uit, zodat ze maar weggingen. Wat een wending! Vroeger waren de zonen van Jakob de lastdieren van het land. Ze werden behandeld als afval. Ze maakten stenen, en hun zwoegen werd alleen beloond met de zweep of de stok. Nu keek men naar hen op als naar profeten en priesters.

"Want hun verschrikking was op hen gevallen": het volk werd bijna bijgelovig bang voor hen. Onder gejuich en met goede wensen zwaaiden hun oude slavendrijvers hen uit. Farao stond met lege handen. Het uitverkoren volk was weer op reis naar de plaats die de Heere hun in een zoutverbond had geschonken. "Looft den HEERE, roept Zijn Naam aan, maakt Zijn daden bekend onder de volken."

Vers 39

"Hij breidde een wolk uit tot een deksel." Geen enkel volk is ooit zo verwend. Wat zouden mensen die door de woestijn trekken er nu niet voor over hebben om zo'n scherm te krijgen! De zon kon hen niet met haar hete stralen verbranden. Het hele kamp lag beschermd, als een koning onder zijn tentdoek. Niets was voor God te kostbaar om Zijn uitverkoren volk te schenken. Overal werd gezorgd dat ze het goed hadden. "En vuur om den nacht te verlichten." Overal om hen heen lagen steden in het donker. Maar hun stad van tenten werd verlicht met een gloed waar de nieuwste uitvindingen niet aan kunnen tippen. God Zelf was hun zon en hun schild. Hij was hun eer en hun beschutting.

Konden ze ongelovig zijn terwijl ze zo vriendelijk in de schaduw werden gezet? Konden ze rebelleren terwijl ze om middernacht in zo'n licht liepen? Helaas. Hun zonde is een even bijzonder verhaal als Zijn liefde. Maar deze psalm kiest de lichtere kant. Hij blijft alleen stilstaan bij de liefde en de trouw van het verbond. "Looft den HEERE, want Hij is goed." Ook wij hebben de Heere zo leren kennen. Hij is onze zon en ons schild geweest. Hij heeft ons beschermd tegen de gevaren van het geluk én tegen de wonden van het verdriet.

> *"Hij is mijn vreugde geweest in mijn verdriet,*
> *Hij verblijdde mijn hart toen het neerslachtig was;*
> *en met waarschuwingen, zacht en droevig,*
> *kalmeerde Hij mijn hart toen het verheugd was."*

Zo is de belofte ook voor ons werkelijkheid geworden: "De zon zal u des daags niet steken, noch de maan des nachts."

Vers 40

"Zij baden." Wat een verkeerde manier, wat een slechte! En toch kon Zijn genade hun morren vergeven en verstond ze wat ze bedoelden. Of we denken eraan dat er in de morrende menigte een handvol mensen was, echt van Gods genade doortrokken, die wél bad. Daarom kwam de zegen. "Hij deed kwakkelen komen, en Hij verzadigde hen met hemels brood." Hij gaf hun wat ze op de verkeerde manier vroegen, én wat goed voor hen was. In Zijn goedheid verwerkte Hij ook oordeel, om hen op te voeden. Uiteindelijk bleken de kwakkels meer een vloek dan een zegen, omdat het volk zo hebzuchtig was en zo gulzig.

Maar op zichzelf waren ze een bijzondere gunst, een extra toegift. Het was hun eigen schuld dat dit heerlijke vlees de dood meebracht. Het manna was voor hen louter goed. Het gaf hun echt genoeg, en dat deden de kwakkels nooit. Het was brood uit de hemel, het brood van de hemel, door de hemel gestuurd. Jammer genoeg werden ze er niet toe gebracht om omhoog te kijken naar de hemel waar het van-

daan kwam. Ze leerden de God niet vrezen en liefhebben Die het uit de hemel op hen deed neerdalen. Zo kregen ze onderdak onder het dak van de Heere en eten van Zijn eigen tafel. Nooit kreeg een volk zo'n onderkomen en zo'n voeding. O huis van Israël, prijs de Heere.

Vers 41

"Hij opende een steenrots, en er vloeiden wateren uit." Met Mozes' staf en Zijn eigen woord liet Hij de rots in de woestijn barsten. Overvloedige stromen schoten eruit, om te drinken, daar waar ze gedacht hadden van dorst te zullen sterven. De God Die genoeg is voor alles, geeft Zijn volk wat het nodig heeft uit de onwaarschijnlijkste bron. Harde rotsen worden bruisende fonteinen als de Heere het gebiedt. "Die gingen door de dorre plaatsen als een rivier." Zelfs wie ver van de rots stond, kon zich bukken en iets drinken. En de beek ging door, zodat ze ook op latere tochten te drinken hadden.

Zand in de woestijn zuigt een beek van nature op. Dat gebeurde hier niet. De frisse rivier ging "door de dorre plaatsen". Wij weten dat de rots een beeld was van onze Heere Jezus Christus. Uit Hem stroomt een fontein van levend water. Die droogt niet op, totdat de laatste pelgrim de Jordaan is overgestoken en Kanaän is binnengegaan.

Vers 42

"Want Hij dacht aan Zijn heilig woord, aan Abraham, Zijn knecht." Hier ligt de verborgen oorzaak van al die genade. Het verbond, en hij om wiens wil het gesloten is, blijven altijd in het hart van de Allerhoogste. Hij dacht aan Zijn volk, omdat Hij dacht aan Zijn verbond. Die genadige afspraak kon Hij onmogelijk verbreken. Ze was voor Hem heilig: "Zijn heilig woord". Een heilige God moet Zijn belofte heilig houden. Bij ons ligt het zo: de Heere houdt Zijn geliefde Zoon in het oog, en wat Hij Hem beloofd heeft. Daar, voor ons, ligt de bron en de oorsprong van al die ontelbare gunsten die ons rijk maken op onze zwerftocht door de woestijn van dit leven.

Vers 43

"Voerde Hij Zijn volk uit met vrolijkheid, Zijn uitverkorenen met gejuich." Hij bracht hen omhoog uit de woestijn. Zelf was Hij verheugd over hen en Hij gaf hun ook reden tot vreugde. Het was Zijn volk, Zijn uitverkorenen. Daarom had Hij vreugde in hen, en Hij strooide Zijn gunsten over hen uit, zodat zij zich zouden verblijden in Hem als hun God en hun erfdeel.

Vers 44

"En Hij gaf hun de landen der heidenen." Hij verdreef de Kanaänieten en verdeelde het land onder de stammen. Zij werden opgeroepen te vechten. Maar de Heere deed zulke wonderlijke dingen dat de verovering niet met hun boog of speer werd bereikt. De Heere schonk hun het land. "En zij erfden den arbeid der volken." Ze gingen wonen in huizen die ze niet hadden gebouwd. Ze oogstten van wijnranken en olijfbomen die ze niet hadden geplant. Ze kwamen niet terecht in een wildernis die eerst bewerkt moest worden. Dit was een land dat om zijn vruchtbaarheid beroemd was en dat de bewoners met zorg hadden verbouwd. Zoals Adam kregen zij een tuin. De intocht in dat goede land werd mooi herdacht toen men de ark naar Sion droeg.

Vers 45

"Opdat zij Zijn inzettingen onderhielden, en Zijn wetten bewaarden. Hallelujah." Hierom ging het in de praktijk. Het uitverkoren volk moest de waarheid bewaren, voorbeeld zijn in goed gedrag en toonbeeld in toewijding. Alles was zó geregeld dat ze in de beste positie waren om dat te doen. Ze hadden een hoge roeping en een glorieuze verkiezing. Er kwamen grote verplichtingen bij. Maar het was zelf al een bijzondere zegen, en het volk moest daar dankbaar voor zijn. Dus sloot de muziek met recht af met die jubelende en tegelijk plechtige kreet: *Halleluja*. "Prijst den HEERE." Als deze geschiedenis Israël niet laat loven, wat dan wel?

Gehele psalm

Dit is de eerste uit een reeks "Confitemini Domino"-psalmen, "Looft den HEERE" (Ps. 105:1; 106:1; 107:1; 108:1; 136:1). — Christopher Wordsworth.

Gehele psalm

Psalm 105 is een overpeinzing over het verbond zoals God dat zelf vervulde. Psalm 106 gaat over het verbond zoals Israël het hield. Allebei staan ze stil bij Gods voorbeschikkende wil. Hij kiest mensen uit voor heiligheid en gehoorzaamheid. De psalmen tonen ook hoe de menselijke zonde zich tegen die wil keert en hem toch niet kan ontkrachten. — Plain Commentary.

Vers 1

De eerste vijftien verzen zijn geschreven toen de ark werd binnengehaald, 1 Kron. 16. Ze vertellen dat het soevereine genade is die over alles heerst. Het is een soevereine God. Uit een gevallen wereld neemt Hij wie Hij wil: mensen, gezinnen, volken. Lang geleden koos Hij Israël uit, opdat zij voorwerp van Zijn genade zouden zijn en hun land het toneel waarop die genade zich liet zien. Eens zal Hij weer naar Israël terugkeren, als de dagen van Zijn Koninkrijk van heerlijkheid dichterbij komen. Dan krijgt Israël een volledig aandeel in Zijn zegeningen: het allervolste en het rijkste, voor dit leven en voor de ziel. — Andrew A. Bonar.

Vers 1

"Roept Zijn Naam aan." Oorspronkelijk betekent dit: noem Hem bij Zijn naam. Je geeft Hem dan de titel die het best zegt wat Hij als God is. Preciezer nog: noem Hem bij Zijn naam Jehova. Zo zeg je wat die naam aanduidt, namelijk dat Hij eeuwig is en uit Zichzelf bestaat.

Daarbij hoort ook Zijn verbondsrelatie met Zijn volk. Die zit niet in de naam zelf, maar was er altijd mee verbonden en komt er dus vanzelf bij op. Wat de volgende zinsnede betekent, wordt in de gewone vertaling, "onder de volken", vertroebeld, zo niet helemaal verborgen. Het meervoud in het oorspronkelijke woord is voor het doel van de schrijver van groot belang. Hij wil de God van Israël immers verheerlijken te midden van de naties. — Joseph Addison Alexander.

Vers 1

"Maakt Zijn daden bekend onder de volken." God heeft Zijn volk niet in dat kleine stukje wereld gezet om daar de ware kennis van Hem en de ware aanbidding van Hem vast te houden. Hij wilde dat het land de vaste plaats van de gemeente zou zijn, waarvandaan de stem van de hemelse leer tot alle volken zou doordringen. Dat is de reden dat Hij Kanaän uitkoos, een land dat midden tussen de machtigste volkeren van de aarde ligt. Zo kon Gods leer, net als water uit een bron, veel gemakkelijker naar de andere volkeren stromen. Jesaja zegt het ook: "Want uit Sion zal de wet uitgaan." — Mollerus.

Vers 2

"Spreekt aandachtelijk van al Zijn wonderen", niflaoth: "van Zijn wonderen". Over wie kan zoveel wonderen verteld worden als over christenen? Het christendom is één groot geweven doek van wonderen. Alles wat God aan genade in een ziel werkt, is een wonder. Echt bekeerde christenen kunnen de hele dag over wonderen praten, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Ze móéten dat zelfs doen, en aan anderen hun God en Zaligmaker voorstellen, Die wonderen doet. — Adam Clarke.

Vers 2

Zingt... spreekt, enz. Muziek en gesprek: daar kan de mens veel goeds van krijgen, maar ook veel schade van hebben. Wie "Jehova" en Zijn "wonderen" het thema van allebei maakt, beleeft een hemel op aarde.

En wie de Zaligmaker echt liefheeft, voelt zich altijd gedrongen om "tot Hem te zingen" en "van Hem te spreken". — George Horne.

Vers 2

"Psalmzingt Hem." Het is niet genoeg om God het lege vat van onze blijdschap te brengen, of alleen onze zangstem op een muzikale wijs. Onze blije stem moet ook gevuld zijn met heilige inhoud en een goed doel. Alleen dan wordt God, en niemand anders, op een redelijke manier geprezen: "Psalmzingt Hem." — David Dickson.

Vers 2

"Psalmzingt." Psalmzingen is de rust van de ziel, de stilte van de geest, de scheidsrechter van de vrede. Het laat de golf zwijgen en brengt de storm van onze driften tot bedaren. De onstuimigen maakt het zacht, en de losbandigen houdt het in toom. Het schept vriendschap, heelt ruzie en verzoent vijanden. Want wie kun je nog langer je vijand noemen, als je samen met hem een lied voor Gods troon hebt aangeheven? Psalmzingen jaagt de demonen weg en trekt de dienst van engelen aan. Het is een wapen tegen de angsten van de nacht en een adempauze in het zware werk van de dag.

Voor een kind is het een beschermgeest, voor een man een kroon van eer, voor een oude mens een balsem van troost en voor vrouwen een passend sieraad. — Basilius.

Vers 4

"Zoekt den HEERE en word gesterkt." Zo lezen meerdere oude vertalingen. Wie "met kracht versterkt" wil worden "in den inwendigen mens", moet door geloof en gebed kracht bij God halen. "Vraagt naar … Zijn sterkte", en zoek daarna Zijn aangezicht. Want met Zijn sterkte hopen we Zijn gunst te winnen, zoals Jakob, Hos. 12:4. "Zoekt Zijn aangezicht geduriglijk", dat wil zeggen: zoek Zijn gunst voor eeuwig. Blijf haar dus zoeken tot het einde van je tijd van beproeving.

Zoek haar zolang je in deze wereld leeft, en je zult haar hebben zolang je in de volgende wereld leeft. Ook daar blijf je haar eeuwig zoeken, in een oneindige groei, en toch ben je voor altijd verzadigd in haar. — Matthew Henry.

Vers 4

"Zijn sterkte." In klassiek taalgebruik: Zijn aegis, dat is Zijn bescherming, of Zijn ark, het teken van Gods tegenwoordigheid. — John Mason Good.

Vers 4

"Zoekt Zijn aangezicht geduriglijk." Er staat "geduriglijk" bij, zodat het volk niet zou denken dat het zijn plicht had gedaan als het twee of drie keer per jaar bij de tabernakel kwam en de uiterlijke riten van de wet in acht nam. — Mollerus.

Vers 4

"Vraagt naar … zoekt" (Engels: "Seek … seek", zoekt … zoekt). Niemand zoekt de Heere zo oprecht dat hij geen aansporing nodig heeft om Hem nóg oprechter te zoeken. En niemand is zo diep in gemeenschap met God gekomen dat hij niet meer hoeft te zoeken. Daarom staat er: "Vraagt naar den HEERE en Zijn sterkte; zoekt Zijn aangezicht geduriglijk." — David Dickson.

Vers 5

"Gedenkt." Hoe anderen dit ervaren, vraag ik niet. Voor mijzelf belijd ik dat geen zorg of verdriet mij zo hard opjaagt als het gevoel dat ik ondankbaar ben tegenover mijn zo goedertieren Heere. Vaak lijkt het me een zo onbegrijpelijke fout dat ik schrik als ik deze woorden lees.

Want ik neem aan dat ze tot mijzelf gericht zijn, en tot anderen zoals ik. Gedenkt, vergeetachtigen, zorgelozen en ondankbaren, de werken van God, die Hij voor ons gedaan heeft, met zoveel tekenen

en bewijzen van Zijn goedheid. Wat had Hij nog meer kunnen doen dat Hij niet gedaan heeft? — Folengius.

Vers 6

"Gij zaad van Abraham, Zijn knecht." Bedenk in welke verhouding jullie tot Hem staan. Jullie zijn "het zaad van Abraham, Zijn knecht". Jullie zijn in Zijn huis geboren. Daardoor hebben jullie recht op wat knechten toekomt: bescherming en onderhoud. Maar dan hebben jullie ook de plicht van knechten: je Meester dienen, Zijn eer zoeken, Zijn geboden opvolgen en alles doen wat je kunt om Zijn belangen te dienen. — Matthew Henry.

Vers 8

"Hij gedenkt Zijns verbonds." Tussen de belofte en de vervulling lagen lange jaren. Daarom gebruikt de profeet het woord "gedenken". Hij laat daarmee merken dat Gods belofte niet verjaart door het verstrijken van de tijd. Zelfs als de wereld denkt dat ze vergaan en helemaal vergeten zijn, bewaart God een even heldere herinnering eraan als altijd. Zo kan Hij ze op de juiste tijd waarmaken. — Johannes Calvijn.

Vers 8

"Des woords, dat Hij ingesteld heeft" (Engels: "commanded", geboden). Alles wat God zegt, wordt noodzakelijk met gezag uitgesproken. Daarom hebben zelfs Zijn beloften iets van een bevel in zich. — Joseph Addison Alexander.

Vers 11

"Het snoer van ulieder erfdeel": letterlijk chebel, het koord van jullie erfdeel. Het beeld komt uit de oudste manier van landmeten, met een touw of een meetlijn. Daardoor staat dat meetkoord figuurlijk voor het stuk grond dat is opgemeten en met het koord verdeeld. Zo ook in: "De snoeren (chablim, de koorden) zijn mij in liefelijke plaatsen ge-

vallen." Dat is, zoals de psalmist het zelf toelicht: "Een schone erfenis is mij geworden." Ps. 16:6. — Samuel Chandler.

Vers 11

"Ulieder erfdeel." In het Hebreeuws verspringt het getal, van "u" in het enkelvoud naar "uw" in het meervoud. Dat laat zien dat God het verbond met het volk als geheel sloot, hoewel Hij de woorden maar tegen een paar mensen uitsprak. Zo bleek ook al even eerder dat het een besluit was, een eeuwige wet. De heilige aartsvaders kregen de belofte als eersten en vooral in handen. Toch zagen ze de genade die hun werd aangeboden niet alleen als iets voor henzelf. Ze zagen haar als een zegen die ze samen met hun nageslacht zouden ontvangen. — Johannes Calvijn.

Vers 12

Je zou verwachten dat heel de wereld zich op hen zou storten. Maar juist hier lag hun bescherming: God kan "nee" zeggen. "Hij liet geen mens toe hen te onderdrukken." Veel mensen hadden, zoals we dat noemen, een appeltje te schillen met Gods volk. Ze zaten met hun vingers te trommelen om op hen af te gaan. De tekst wijst vier dingen aan die in het voordeel van de wereld leken te werken. Eerst: "Zij waren weinig." Dan: "ja, weinig" (Engels: "very few", zeer weinig). Dan: "vreemdelingen." En ten slotte: ze hadden geen vaste plek. Wat hield hun vijanden dan toch tegen?

Het was Gods "nee". "Ook bestrafte Hij koningen om hunnentwil, zeggende: Tast Mijn gezalfden niet aan, en doet Mijn profeten geen kwaad." Een voorbeeld zien we in Gen. 35:5. Toen Jakob met zijn gezin op weg was, staat er: "Gods verschrikking was over de steden, die rondom hen waren, zodat zij de zonen van Jakob niet achterna jaagden." Ze wilden hen graag achternajagen om de moord op de Sichemieten te wreken. Maar God zei: Jaagt niet na. En toen konden ze niets doen en moesten ze thuisblijven. Later woonde Zijn volk, de Joden, veilig in Kanaän. Toen spoorde Hij hen aan om ongehinderd naar

Jeruzalem te gaan om te aanbidden, met deze zekerheid: “Niemand zal uw land begeren, terwijl gij henen opgaan zult, om te verschijnen voor het aangezicht des HEEREN uws Gods, driemaal in het jaar” (Ex. 34:24).

God houdt niet alleen handen tegen die willen roven, maar ook harten die willen begeren. — Joseph Caryl.

Vers 13

“Van het ene koninkrijk tot het andere volk.” Bij “van koninkrijk tot koninkrijk” hadden we ons iets anders voorgesteld. Daarom valt de zinsnede “van het ene koninkrijk tot het andere volk” ons tegen. Misschien moest dit onderscheid de Egyptische en andere monarchieën afzetten tegen de meer democratische of patriarchale bestuursvormen van de Arabieren en andere volken. — Joseph Addison Alexander.

Vers 13

Vaak verhuizen is niet wenselijk en ook niet te prijzen. Toch is er soms een goede en noodzakelijke reden voor, en het kan het lot zijn van sommigen van de beste mensen. — Matthew Henry.

Vers 14

“Hij liet geen mens toe hen te onderdrukken.” De ene troep na de andere kwam tegen hen in opstand. Daarom zegt de psalmist in het algemeen dat mensen werden tegengehouden om hun kwaad te doen. Het woord dat hier gebruikt wordt, is namelijk adam. Dat is het woord dat meestal voor “mens” wordt gebruikt. — Johannes Calvijn.

Vers 14

Ik verdeel de woorden in deze drie delen.

1. Hier zien we hoe nabij en hoe dierbaar de heiligen God zijn. Hij vindt hen dierbaarder dan koningen en staten, op zichzelf beschouwd. Dat wil zeggen: anders dan voor zover zij in eigen per-

soon ook heiligen zijn. Je ziet immers dat Hij om hunnentwil koningen bestrafte. Zo laat Hij zien dat Hij hen boven koningen stelt.

2. Dit is het grote gevaar voor koningen en staten: als ze met Gods heiligen anders omgaan dan goed. Dat zie je op meer manieren. God geeft niet alleen de opdracht om hen niet aan te raken. Hij zet er ook flink kracht achter, zoals God doet als Hij voor hun zaak opkomt. "Tast … niet aan", alsof Hij zegt: Laat maar eens zien of jullie het durven om hen ook maar aan te raken. Daar zit de zwaarste dreiging in, als ze het wel doen: het zal je duur komen te staan. Dat is de strekking van zo'n uitspraak.

En ook in daden maakte Hij dit waar. De tekst zegt immers dat Hij niemand toeliet hun onrecht te doen. Dat betekent niet dat Hij al het onrecht en alle kwetsuren helemaal voorkwam, want ze kregen er veel te verduren toen ze door die landen trokken. Maar nooit liet Hij zoiets ongestraft. In die zin liet Hij het niet toe. Jullie weten hoe Hij Farao, de koning van Egypte, met zijn hele huis met zware plagen sloeg, omwille van de vrouw van Abraham (Gen. 12). Zo ging het ook met Abimelech, de koning van Gerar.

De Heere kwam met kracht op hem af. Zijn eerste woorden staan in Gen. 20:3: "Zie, gij zijt dood." Dat zegt Hij nog voordat Hij hem heeft uitgelegd waarom, al noemt Hij daarna de reden wel. Hij dwingt hem op zijn knieën, vers 4. Hij zegt hem dat hij moet zorgen dat Abraham genoegdoening krijgt en zijn vrouw terug, vers 7. Het was maar goed dat hij er zo vanaf kwam. Ook zegt Hij hem dat hij zijn leven aan Abrahams gebeden te danken heeft. "Hij is een profeet", zegt Hij, "en hij zal voor u bidden, opdat gij leeft."

1. Het derde punt is Gods zorg en bescherming over hen. Die wordt op twee manieren breed uitgemeten. Eerst door te zeggen hoeveel mensen het waren en hoe ze eraan toe waren. "Weinig in getal" wil zeggen: je had ze zo geteld. Als het om hun macht en kracht ging, waren het er maar een paar, of zelfs heel kleine groepjes, eis mikron. Zo leest de Septuaginta het ook in het paral-

lelle vers, 1 Kron. 16:19. Daarna zien we wat Hij voor hen deed. Hij stond niemand toe hun onrecht aan te doen, hoe machtig die ook was en hoe klein het onrecht ook.

Niet zonder dat het vergolden werd en genoegdoening kreeg. En Hij stond het niet eens toe als ze het wel wilden. Het volk had een boze blik op hen, Gen. 26:11. Toch zette God Abimelech er zelf toe aan om speciaal een wet uit te vaardigen. Abimelech beval heel zijn volk om op te komen voor Isaak. Hij gebruikte daarbij de woorden van de tekst zelf: "Zo wie deze man of zijn huisvrouw aanroert, zal voorzeker gedood worden!" — Thomas Goodwin.

Vers 15

"Mijn gezalfden." Abraham, Isaak en Jakob waren niet zichtbaar gezalfd. Toch werden ze "gezalfden" genoemd. God had hen apart gezet uit de massa van goddeloze mensen en hen begiftigd met de Geest en Zijn gaven. De olie was daar een beeld van. — Mollerus.

Vers 15

"Tast Mijn gezalfden niet aan, en doet Mijn profeten geen kwaad." In deze woorden staat het volk van God levensecht beschreven. Zij zijn "Zijn gezalfden", "die het overblijfsel van Zijn Geest hebben". Ze zijn Zijn profeten, mensen die het woord van het leven in bewaring hebben gekregen om in de wereld te getuigen. Aan hen geeft Hij als het ware een vrijgeleide voor hun reis door de wereld. Altijd waren het er maar weinig, en als waardeloos werden ze bekeken. Maar in Zijn ogen zijn ze kostbaar. Hun kenmerk is niet uiterlijk aanzien, getal of macht, zoals Rome dat voor haar eigen gemeenschap wil.

Ze wonen midden in de koninkrijken, maar behoren er niet toe. In de meeste samenlevingen vormen zij het eenvoudigste deel, en toch eert God hen. De wereld veracht hen. Maar voor God zijn ze koningen en priesters, aangesteld en gezalfd om voor eeuwig met Christus te regeren. — W. Wilson.

Vers 15

"Profeten." Nabi betekent profeet, ofwel: iemand die naar buiten spreekt. Het woord benadrukt wat iemand zegt, niet wat hij ziet. Het komt van een wortel met de betekenis "opwellen en overlopen", zoals een bron die helemaal vol zit. Maar de ware profeten van Jehova waren niet vol van hun eigen gedachten en gevoelens. Zij waren vol van de Geest van God in hen. "Want de profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods van den Heilige Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken" (2 Petr. 1:21). Als eerste krijgt Abraham dit woord (Gen. 20:7).

Maar al ver voor Abraham "heeft ook Enoch, de zevende van Adam, geprofeteerd" (Judas 14). — Donald Fraser, in "Synoptical Lectures on the Books of Holy Scripture", 1873.

Vers 16

"Hij riep … een honger." Dat is zoals een meester een knecht roept die klaarstaat om zijn opdracht te doen. Over God staat daarentegen (Ezech. 36:29): "Ik zal roepen tot het koren, en zal dat vermenigvuldigen, en Ik zal geen honger op u leggen." Vergelijk ook wat de hoofdman zei: een ziekte is Christus' dienaar die komt of gaat als Hij het zegt, Matth. 8:8,9. — A.R. Fausset.

Vers 17

Jozef is een goed beeld van onze verlossing voor de ziel. Hij werd naar Egypte verkocht, en dat gebeurde niet buiten het vaste besluit van God om. God had dit al voorbestemd voor iets goeds: "God heeft mij voor uw aangezicht gezonden, tot behoudenis des levens" (Gen. 45:5). Maar er is een verschil. Jozefs broers verkochten hem, maar wij hebben onszelf verkocht. Denk eraan hoe wij zo aan zonde en dood werden uitgeleverd. God wilde ons verlossen. Dat is de verkiezing. Jozef kwam vrij uit de gevangenis, en wij werden losgekocht uit het slavenhuis.

Dat is de verlossing. Jozefs zaak kwam aan het licht en hij werd vrijgesproken. Wijzelf waren niet onschuldig te vinden, maar in Christus werden we toch vrijgesproken. Dat is onze rechtvaardiging. Aan het eind kreeg Jozef schitterende kleding, versierd met gouden kettingen, en hij reed in de tweede wagen van het land. Zo is onze allerlaatste stap dat we tot een hoge eer worden opgetild, tot de heerlijkheid aan het hemelse hof: "Dit zal de heerlijkheid van al Zijn gunstgenoten zijn" (Ps. 149:9). — Thomas Adams.

Vers 17

Op veel punten in Jozefs leven mogen we echt zeggen dat Christus erin is afgeschetst en wordt afgebeeld, als type, voorbeeld en voorstelling.

Zijn vader hield van hem. Zijn broers haatten hem. Hij leed en werd diep vernederd. Hij werd uit de gevangenis gehaald, werd verhoogd en kreeg eer. Hij was wijs en voorzichtig. Hij zorgde voor het gezin van zijn vader. En hij vergaf vrijuit het onrecht dat zijn broers hem hadden aangedaan. Maar daarover wil ik het hier niet hebben. Ik geef de lezer alleen deze aanwijzing. — Samuel Eyles Pierce, 1817.

Vers 18

"Zijn persoon kwam in de ijzers." In de kanttekening staat "zijn ziel". "Ziel" staat hier voor de hele mens, omdat een gevangene in zijn ziel nog zwaarder lijdt dan in zijn lichaam. Gevangenschap hoort bij de zwaarste proeven voor de ziel. Ook geestelijke reuzen als Savonarola en Sint-Cyran hadden vaak het gevoel dat de golven over hun ziel heen sloegen. — E.W. Hengstenberg.

Vers 18

"Zijn persoon kwam in de ijzers." Zolang we het niet zelf hebben gevoeld, kunnen we ons die zwaarte van het hart niet voorstellen die soms de lijdende die geduldig is, overvalt. Dat gevoel van eenzaamheid, die ziel die flauwvalt, komt van hoop die steeds wordt uitgesteld

en van wensen die niemand deelt. Het komt van de zelfzucht van broers en van de harteloosheid van de wereld. We vragen ons af: als de Heere met mij was, zou ik dan zo lijden? Niet alleen onder de spot van geleerden en de minachting van groten, maar zelfs onder de onverschilligheid en het negeren door mensen die ik heb gediend en die me toch vergeten?

Zo kan Jozef hebben gevraagd. En zo kunnen tot op vandaag de uitverkorenen vragen, als ze alleen staan zonder steun of medeleven van mensen. Leugens of spot houden hen niet tegen en hun gezicht staat als een keisteen. Toch voelen ze diep wat het hen kost. — Andrew Jukes, in "The Types of Genesis", 1858.

Vers 19

"Tot den tijd toe, dat Zijn woord kwam, heeft hem de rede des HEEREN doorlouterd." Dit vers geeft ons de sleutel tot Jozefs raadselachtige beproeving. Tegelijk werpt het licht op een diep geheim in het geestelijk leven van ieder mens. Met "de rede des HEEREN", die hem "doorlouterd" heeft, bedoelt de psalmist ongetwijfeld de dromen over Jozefs toekomst, die God aan hem had gegeven. En als hij zegt dat die dromen hem beproefden "tot den tijd toe, dat Zijn woord kwam", bedoelt hij: zijn geloof in die beloften werd getoetst door zijn lange gevangenschap, tot de dag van zijn bevrijding aanbrak. Stel je even in zijn plaats.

Dan zie je waarom die beproeving nodig was. Hij was een jongen die was opgegroeid in de rustige eenvoud van het vroege leven van de aartsvaders. En in zijn dromen kwamen steeds visioenen terug van een machtige bestemming. Die visioenen wezen geheimzinnig vooruit naar zijn bestuur over Egypte en naar de zegen die zijn wijze en rechtvaardige leiding het land zou geven. Hij begreep ze niet, maar hij geloofde toch dat het stemmen uit de toekomst waren, beloften van God. Alleen was het stille herdersleven niet de voorbereiding op wat hem beloofd was. Er moest een man gevormd worden die on-

wankelbaar stand kon houden tegen de verleidingen van het Egyptische leven, met zijn steden en zijn beschaving.

Er moest een bestuurder komen met een helder oog, die goed van kwaad kon onderscheiden en in het uur van nood voor een volk de veilige weg zag. Zo'n opleiding kreeg hij niet in de schaduw van de tent van zijn vader. Ze kon alleen komen door beproeving. En wel door een beproeving die voortkwam uit precies die belofte van God waarin hij geloofde. Daarom kwam er een grote, schokkende omslag in zijn leven. Het leek of de vervulling van die beloofde droom nu verboden was, en het bracht hem in de verleiding om aan de waarheid ervan te twijfelen.

Als slaaf verkocht naar Egypte, in de gevangenis gegooid omdat hij God trouw bleef: zo beproefde het woord van de HEERE zijn ziel op het allerhardst. In het duister van die gevangenis was het buitengewoon moeilijk om te geloven dat God trouw is, terwijl zijn ellende juist uit zijn gehoorzaamheid kwam. En het was bijzonder moeilijk om de belofte helder voor ogen te houden, terwijl zijn grote nood hem voortdurend verleidde om haar als een lege droom te zien. Maar juist door die verzoeking kreeg hij een sterk vertrouwen. De pracht en praal van het Egyptische hof konden dat later niet meer breken.

Toen het woord van bevrijding kwam, stond daar een man, sterk gemaakt door beproeving, klaar om zijn schitterende bestemming te vervullen: Egypte besturen in de naam van God en de zegen van de hemel voor dat land veiligstellen. Zijn beproeving door het woord van de HEERE, de verzoeking om aan de waarheid daarvan te twijfelen, was dus goddelijke opvoeding. Ze maakte hem klaar voor de vervulling van de belofte. Kijken we zo, dan houdt dit vers ons een diepe geestelijke waarheid voor: Gods beloften beproeven de mens, zodat hij door die beproeving wordt klaargemaakt voor de vervulling.

Ons onderwerp is dus: hoe de mens door Gods beloften wordt beproefd. Dit vers laat drie grote feiten zien, die samen de drie kanten van die beproeving tonen.

1. Gods beloften móéten de mens beproeven. Elke belofte van de Heere is onvermijdelijk ook een beproeving. Dat heeft twee oorzaken, namelijk het verborgen ongeloof van de mens en Gods bedoeling om te vormen.

(a) Gods woord moet de mens beproeven doordat het zijn verborgen ongeloof aan het licht brengt. We merken pas hoe weinig we geloven als een prachtige belofte onze ziel aanzet om te gaan geloven.

Dan licht de kilte en ontrouw van ons hart op in die flits van geloof, en wordt de belofte een beproeving. Zo zegt Paulus, die zo diep inzicht had in wat de geestelijke ervaring inhoudt: "Het Woord Gods is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel, en des geestes, en der samenvoegselen, en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten." Hiervan kunnen we een beeld krijgen als we zien dat veel beloften van de Heere bij ons komen zoals bij Jozef: als dromen over de toekomst.

Christenen krijgen visioenen die even groots en wonderbaarlijk zijn als die van de Hebreeuwse jongen van toen. Ook zij zijn profetieën over wat we worden zullen. Er komt een moment waarop Gods stem duidelijker klinkt en het grote erfdeel zichtbaar wordt. Geen nachtelijke droom en geen geest van een overledene heeft ons bezocht. Maar als een geest is een waarheid van God onze ziel binnengegaan, tot in de ontvangstkamer, en heeft haar geroepen tot edel verlangen en een leven zoals Christus. Dan gloeit aan de horizon van ons leven het onderpand van wat komt. De sabbat van de eeuwigheid, met al zijn balsem en muziek, lijkt dichtbij.

Meegevoerd door die heerlijkheid worden we wakker voor een ijver die alles over heeft. Maar ik vraag jullie naar je eigen ervaring: wordt zo'n openbaring van de belofte niet razendsnel een tijd van be-

proeving? Dan fluistert de spottende stem van het ongeloof dat dit verlangen zinloos is. Koude, dwarse stromingen van onverschilligheid doven de vurige drang van het hart. Dan zitten we net als Jozef gevangen, niet achter tralies van ijzer, maar in de onzichtbare ketenen van het ongeloof. En het valt ons bijzonder zwaar om de belofte helder en stralend voor ons te houden, terwijl we in verleiding komen te geloven dat ons verlangen niet meer was dan lege dromen.

Zo wekt de belofte het verborgen ongeloof van de ziel, en daardoor wordt elke belofte onvermijdelijk een beproeving.

(b) Verder laat God Zijn beloften onze natuur beproeven, om Zijn eigen doel van opvoeding te bereiken. Het is een wet van onze natuur dat geloof in iets onzichtbaars nooit kan overgaan in de daadwerkelijke, krachtige inzet om dat te bereiken, totdat we in verleiding komen om het niet te geloven. Zo raakte het grote idee van een onontdekt land aan de overkant van de woeste Atlantische Oceaan de ziel van Columbus. Maar het bleef een geloof in een droom, totdat hij door tegenstand en spot in verleiding kwam om het als een droom te zien.

Toen werd het een heldhaftige onderneming, en het land werd gevonden. Zo gaat het met alle genieën. Ze lopen voorop in hun tijd, met gedachten die de wereld niet snapt. Die gedachten blijven dromen, totdat lijden en spot die mannen op de proef stellen. Dan komen ze in beweging om ze waar te maken. Daarom brengt God ons in omstandigheden waarin we in de verleiding komen om aan Zijn beloften te twijfelen. Zo kan Hij door die verleiding ons geloof tot kracht trainen. In elk leven ligt een woestijn van verzoeking. Net als Christus worden we er vaak heen geleid, vanaf het plechtige uur waarop we de stem hoorden: “Gij zijt Mijn Zoon”.

Maar net als Christus komen we er sterk weer uit, na een lange, stille strijd tegen de verleiding, om de wil van onze Vader te doen.

1. God stuurt het uur van de bevrijding: “tot den tijd toe, dat Zijn woord kwam.” Toen de opvoeding klaar was, kwam Jozef naar buiten, klaar voor zijn opdracht. Maar onze bevrijding komt niet altijd

zo. Kijk naar de verhalen in de Bijbel. Daar zie je vier grote manieren waarop God bevrijding stuurt. Soms door de dood. Zo ging het met Elia. Vermoeidheid, eenzaamheid en mislukking hadden aan die sterke man de kreet ontwrongen: "Het is genoeg; neem nu, HEERE, mijn ziel, want ik ben niet beter dan mijn vaderen." De verzoeking werd te sterk, en God zond de bevrijding in de wagen van vuur.

Soms doordat Hij het toppunt van de beproeving verandert in het toppunt van zegen. De drie jongemannen in Babel hadden hun spieren gespannen voor het hoogtepunt van de pijn, en toen werd het vuur een paradijs. Zo maakt God nu van het toppunt van beproeving de aankondiger van geestelijk geluk. Door lijden raken we los van de banden van tijd en zintuigen. Er staat Iemand vlak bij ons, Die op de Zoon van God lijkt, en de bevrijding is gekomen. Soms door een blik vol liefde naar een ziel die valt. Zo ging het met Petrus.

De verzoeking overmande hem. Eén blik van dat oog, en hij liep naar buiten, huilend en bevrijd. Soms doordat de beproeving blijft, maar de kracht om haar te dragen groter wordt. Zo ging het met Paulus. Na het visioen van de derde hemel kwam "een scherpe doorn in het vlees". Door de verzoeking riep hij driemaal tot God. De beproeving bleef, maar hier was de bevrijding: "Mijn genade is u genoeg." Het lijden werd niet lichter, maar hij leerde roemen in zijn zwakheid. En toen kwam het uur van zijn bevrijding.

1. God laat de beproeving door de belofte de belofte zelf waarmaken. Bij Jozef maakte de verzoeking om aan Gods woord te twijfelen hem stilletjes rijp voor de vervulling ervan. Zo is het bij ons allemaal. Wij hopen niet op een koninkrijk in Egypte. Wat wij in onze dromen zien, is een hemels erfdeel en het paleis van een hemelse Koning. Maar elke verleiding waar we tegen standhouden en elke spottende stem van twijfel die we de mond snoeren, brengt ons een stap hoger en verder. Beproevingen, lijden en strijd zijn enge-

len die de ziel de witte kleren van de hemelse wereld aantrekken en haar de kroon opzetten die niet verwelkt.

Als het einde komt, zal blijken dat al het lange, eentonige volhouden van de droombelofte en het vaste, vastberaden "nee" op de verleiding om niet te geloven, meer dan beloond worden met "een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid". — Edward Zuscombe, in "Sermons preached at Kings Lynn", 1867.

Vers 19

"Heeft hem de rede des HEEREN doorlouterd." Zoals wij Gods woord beproeven, zo loutert Gods woord ons. Wat zijn we gelukkig als we, op het moment dat we beproefd worden, als zuiver goud uit het vuur komen! Dan blijkt de toetsing van ons geloof meer waard dan die van goud, dat toch vergaat, hoewel het in het vuur wordt gelouterd. — William Jay.

Vers 19

"Heeft hem … doorlouterd." Ik twijfel er niet aan dat Jozefs broers werden vernederd. Maar Jozef moest méér worden. Hij moest in de put gegooid worden en daarna in de gevangenis, en dat allemaal omdat God hem voorbereidde.

Het ijzer moest niet alleen in zijn benen komen, maar ook in zijn ziel. Zijn geest moest dieper geraakt worden, omdat hij groter werk voor God moest doen en hoger zou worden opgetild dan de anderen. Daarom had hij meer ballast nodig. — Thomas Shepard, in "The Sound Believer", 1649.

Vers 19

"Doorlouterd." Tsaraf: "getoetst"; Ps. 7:6; 17:3; 18:31. Hij kwam uit de beproeving zoals goud uit de smeltkroes: zuiverder en met meer glans. — William Kay.

Vers 19

"Heeft hem." "Hij zette hem tot een heer over zijn huis." Jozefs voeten werden in ijzers gekneld, zodat hij later behoedzamer zou lopen in het paleis van de Koning te Zoan. Toen de tijd van de Heere gekomen was, klom hij langs dezelfde trappen die hem de kerker in hadden gebracht naar boven, in de wagen vlak na die van Farao. Maar weinig mensen kunnen grote, plotselinge weldaden dragen zonder hoogmoed en uitbundigheid, totdat ze zijn geremd en vernederd, en er bescheiden mee omgaan. — Samuel Lee, in "The Triumph of Mercy in the Chariot of Praise", 1677.

Vers 20

"De koning zond, en deed hem ontslaan." En dat door zijn eigen meester Potifar, die hem daar had laten opsluiten op aanzetten van zijn lichtzinnige, kwaadaardige vrouw. Met schande was hij gebonden, maar nu wordt hij met eer vrijgelaten. — Christopher Ness.

Vers 21

"Een heerser over al zijn goed", of "bezitting". Ook hierin was Jozef een voorbeeld van Jezus Christus. Want Hij is, als God, de eigenaar van hemel en aarde, omdat Hij hun Schepper is. — John Gill.

Vers 21

Jozef werd toegelaten tot het Koninklijk Genootschap van de zeer eerwaarde geheime raadsheren van de koning. Hij kreeg de leiding aan de tafel van de raad. Mozes zegt dat niet met zoveel woorden, maar David laat het doorschemeren in Ps. 105:21,22. Alle geheime raadsheren, en ook het gewone volk, moesten hem in alles gehoorzamen, misschien zelfs onder ede. Vanuit de stoel van de voorzitter onderwees hij die oudsten met gezag in wijsheid. Zo staat het in het Hebreeuws: Hij bond de vorsten aan zijn ziel (of: naar zijn wil) en maakte zijn oudsten wijs.

Hij leerde hun niet alleen wijsheid voor het burgerlijk en zedelijk leven, maar ook goddelijke wijsheid. Daarom, zegt hij, stuurde God Jozef naar Egypte. In dat koninkrijk, dat toen het bloeiendst van de wereld was, moest iets te horen zijn van de verlossing van de gevallen mensheid. Ook Mozes zwijgt hier niet helemaal over. Hij noemt Jozef namelijk een meester in wijsheid, een vader voor Farao (Gen. 45:8). Dan zeker ook voor Farao's raadsheren. En hij zegt dat niemand een hand of voet zal verroeren, namelijk in staatszaken, thuis of op buitenlandse zendingen, zonder bevel van Jozef. Hij was de volmachtigde van de koning, Gen. 41:44. — Christopher Ness.

Vers 22

"Om zijn vorsten te binden." Le'esor betekent: gezag uitoefenen over de belangrijkste mannen van het hele koninkrijk. Farao gaf Jozef die macht, zie Gen. 41:40,43,44. Wie kan binden, toont daarmee dat hij gezag heeft. Het wil zeggen dat hij kan afdwingen dat mensen gehoorzamen, en als ze dat niet doen, dat hij hen mag straffen. Dat was de macht die Jozef kreeg. — George Phillips, 1846.

Vers 22

"Naar zijn lust." Letterlijk staat er: met zijn ziel. Sommigen zien hierin een gewaagd beeld. Jozefs geest, zijn ziel, zou dan het koord of de keten zijn waarmee hij de Egyptenaren vastbond. Hij dwong hen dus zijn wil uit te voeren. Maar kijk ook naar Ps. 17:9; 27:12; 41:3. — Joseph Addison Alexander.

Vers 22

"En zijn oudsten te onderwijzen." God had Jozef eerst zelf wijsheid geleerd. Daarmee kon hij nu ook de vorsten onderrichten en mensen die veel ouder waren dan hij, voorzichtigheid bijbrengen. Hier straalt iets van goddelijke wijsheid door. Op zijn bevel moesten vorsten en grijsaards wijsheid leren van iemand die een slaaf en een vreemdeling

was. En dat terwijl de Egyptenaren altijd zeggen dat Egypte de bakermat van de wijsheid is. — Jansenius.

Vers 23

"Egypte … het land van Cham." De Egyptenaren stamden af van Cham. Ze trokken vanuit Azië door de woestijn van Syrië en vestigden zich in het dal van de Nijl. Dat is een feit dat de wetenschap duidelijk heeft aangetoond, zonder twijfel, en het sluit helemaal aan bij wat Genesis ons vertelt. — F. Lenormant en E. Chevalier, in "A Manual of Ancient History", 1869.

Vers 24

"En Hij deed Zijn volk zeer wassen." Kijk hier eens naar de zegen die verborgen zit in het geheim van het kruis. Onder het kruis groeit het volk van God het sterkst. — Berleburger Bijbel.

Vers 24

Een bloeiende gemeente is iets om naar te verlangen. Meer leden, meer kracht. Dat is te bereiken, ook onder zware vervolging en tegenstand. Het komt van God: "Hij deed … wassen." Het is een bevredigende tekst, maar alleen waar voor "Zijn volk."

Vers 25

"Hij keerde hun hart om, dat zij Zijn volk haatten, dat zij met Zijn knechten listiglijk handelden." Niet doordat Hij die goddeloze haat in hen legde, want dat past niet bij Gods heilige natuur en ook niet bij de waarheid van Zijn woord. Het was ook helemaal niet nodig, want die haat en alle andere boosheid zat van nature al in hen. Hij deed het deels door de algemene gaven en werkingen van Zijn Geest weg te nemen, samen met alles wat die tegenhield en afremde. Zo liet Hij hen helemaal over aan hun eigen dwalingen, hartstochten en verdorven neigingen, die uit zichzelf al klaarstonden om die kant op te gaan.

En deels door die haat, die helemaal in henzelf zat en uit henzelf kwam, zó te sturen dat ze terechtkwam bij de Israëlieten en niet bij andere volken. — Matthew Pool.

Vers 25

Wanneer Gods volk door de boosheid van vijanden in de grootste benauwdheid komt, is er een bevrijding van God onderweg. “Dat zij met Zijn knechten listiglijk handelden. Hij zond Mozes, Zijn knecht.” — David Dickson.

Vers 26

“Hij zond Mozes, Zijn knecht, en Aaron.” God stuurt Zijn knechten meestal twee aan twee, zodat ze elkaar kunnen helpen en troosten. — John Trapp.

Vers 28

“Hij zond duisternis.” Hier staat de duisternis voorop, al kwam die plaag in werkelijkheid pas later in de rij. Daaraan zie je hoe Gods toorn tijdens alle plagen als een donkere wolk boven Egypte lag. — A.R. Fausset.

Vers 28

“Duisternis.” In deze plaag zit een diepe en beklemmende betekenis. De Egyptenaren aanbaden de zon bijzonder, onder de naam Osiris. De naam Farao betekent niet alleen koning, maar ook zon. Zo werd de koning zelf gezien als vertegenwoordiger van de zon, die enigszins goddelijke eer verdiende. Maar nu was precies het licht van de zon verdwenen, en het leek alsof de oerchaos terug was. Zo kwamen alle vormen van Egyptische, zelfbedachte eredienst door de plagen in schaamte en verwarring. — James G. Murphy, in “A Commentary on Exodus”, 1866.

Vers 28

"Maakte het duister." De Schrift laat God vaak Zijn ongenoegen tonen in een wolk.

Joël noemt de dag van Gods wraak "Een dag van duisternis en donkerheid, een dag van wolken en dikke duisterheid" (Joël 2:2). Zefanja gebruikt bijna dezelfde woorden (Zef. 1:15). De pilaar die voor de Israëlieten uit ging en hun licht gaf, was voor de Egyptenaren een wolk die "te gelijk duisternis" was (Ex. 14:20). De duisternis die "in het begin" over de aarde lag, noemt Jehova in het boek Job een wolk: "Toen Ik de wolk tot haar kleding stelde, en de donkerheid tot haar windeldoek" (Job 38:9). Zo is het ook nu denkbaar dat het land Egypte werd gehuld in een dikke wolk die je kon aanraken: koud, klam en niet te doorboren.

De mensen voelden haar op hun armen en benen, als windsels. De zon verdween erdoor en alles werd bijna doods. Deze negende plaag was in zekere zin al de schaduw die de dood vooruit wierp. Een wolk als deze moet in Egypte, het zonnige Egypte, nog veel angstaanjagender zijn geweest dan in andere landen. Want de lucht is daar bijna altijd helder en zware regenval kent men er niet. Maar waar dan ook, en onder welke omstandigheden ook, het moet vol afgrijzen en ellende zijn geweest. Dat zegt de korte zin het sterkst: "Er stond ook niemand op van zijn plaats, in drie dagen." Het was een verschrikking van grote duisternis.

Het drukte op hen als een doodskleed. Ze wisten niet welke gevaren er rondom hen waren en welk oordeel er nu zou volgen. Niemand had hen voor deze plaag gewaarschuwd, en ze konden niet weten of het niet pas het begin was van iets nog vreselijkers. Hun ziel smolt van angst voor alles wat hen zou kunnen overkomen. Ze durfden niet van de ene kamer naar de andere, en zelfs niet van de ene stoel naar de andere. Waar iemand op dat moment zat of stond, daar bleef hij. Farao kon roepen om zijn lijfwachten, maar niemand kon bij hem komen.

Mozes en Aäron waren niet bereikbaar, want niemand kon hen gaan halen. Meesters konden hun slaven niets bevelen. Slaven konden niet snel luisteren naar de roep van hun meester. Een vrouw kon niet naar haar man rennen en een kind kon zich niet aan zijn ouders vastklampen. Dezelfde angst heerste bij allen, van hoog tot laag, bij arm en rijk. Dezelfde verlammende schrik en wanhoop beet zich in ieder van hen vast. Zoals Job, de aartsvader, zegt: ze werden "met schrik bevangen" (Job 18:20). Dat duurde drie volle dagen en drie nachten. Lampen of fakkels hadden ze niet.

Of ze konden ze niet aansteken, of ze durfden niet te bewegen om ze te halen. Ze zaten stil in het donker, als mensen die al gestorven zijn. In het begin konden ze zich misschien nog optrekken aan de hoop dat het licht terug zou komen. Maar als je tweeënzeventig lange uren op hoop wacht, dooft ze vanzelf. Dan blijft alleen wanhoop over. Het donker werd drukkender en onverdraaglijker naarmate het langer duurde. Het werd "gevoeld" op hun lichaam, als een lichamelijke plaag, en nog meer "gevoeld" in hun ziel, in doodsangst en beklemming. Het was een duisternis als die welke de vijfde engel in het boek Openbaring uitgiet over de zetel van het beest: "En zijn rijk is verduisterd geworden; en zij kauwden hun tongen van pijn; en zij lasterden den God des hemels vanwege hun pijnen, en vanwege hun gezweren; en zij bekeerden zich niet van hun werken" (Openb. 16:10,11).

Als er waarheid zit in wat de Joden daarover doorvertellen, dan waren er onder dit dak van duisternis, dit tastbare donker, nog veel grotere schrikbeelden dan wat uit de lichamelijke plaag zelf voortkwam. Duisternis is een beeld van het rijk van Satan. En Satan had in Egypte wat vrijheid om over het land heen en weer te trekken. De Joodse rabbijnen vertellen dat de duivel en zijn engelen in die drie vreselijke dagen werden losgelaten. Ze mochten verder gaan en hadden meer ruimte dan anders om kwaad te doen. Ze beschrijven die boze geesten, die rondgingen onder het arme volk, dat van schrik als vastgekleefd op zijn stoelen zat.

Ze joegen hun angst aan met gruwelijke verschijningen. Met afschuwelijk gegil en gekreun doorboorden ze hun oren. Ze dreven hen bijna tot waanzin, zo hevig was hun angst. Ze deden hun huid kruipen en het haar op hun hoofd rechtop staan. Naar zo'n hoogtepunt lijkt de psalmist te verwijzen: "Hij zond onder hen de hittigheid Zijns toorns, verbolgenheid, en verstoordheid, en benauwdheid, met uitzending der boden van veel kwaads" (Ps. 78:49; Engels: "by sending evil angels", een zending van boze engelen). — Thomas S. Millington, in "Signs and Wonders in the Land of Ham", 1873.

Vers 28

"En zij waren Zijn woord niet wederspannig." De plaag van de duisternis en de overige plagen die God beval, dienden Hem. Ze waren Hem niet ongehoorzaam. Ze kwamen op Zijn woord. Ps. 105:31,34. — John Gill.

Vers 28

"Zij waren Zijn woord niet wederspannig", zoals Jona dat wel was. Toen die werd gestuurd om Gods oordelen over Nineve aan te zeggen, vertrok hij naar Tarsis. Mozes en Aäron lieten zich niet tegenhouden door dwaze angst voor Farao's woede, of door dwaas medelijden met de ellende van Egypte. Geen van de plagen die God hun opdroeg over de Egyptenaren te brengen, werd door hen verzacht of uitgesteld. Ze strekten hun hand uit om ze te laten komen, precies zoals God hun had opgedragen. Wie de opdracht heeft recht te spreken, zal merken dat zijn slapheid wordt uitgelegd als opstand tegen Gods woord. — Matthew Henry.

Vers 29

"Hij keerde hun wateren in bloed", enz. De Nijl gaat omstreeks het einde van juni stijgen en staat aan het eind van september op zijn hoogst. Als het stijgen net begint, krijgt het water een groenige kleur. Het smaakt niet lekker, is ongezond en is vaak helemaal niet te drin-

ken. Maar al snel wordt het rood en troebel, en zo blijft het drie weken of langer. In die toestand is het weer gezond en kun je het gebruiken. Het wonder dat nu gebeurde, was iets heel anders dan deze jaarlijkse verandering. Want één: het gebeurde na de winterzonnewende en niet na de zomerzonnewende.

Twee: het water veranderde in bloed en werd niet alleen rood gekleurd door wat rode klei of piepkleine diertjes. Drie: de vissen stierven, en dat gebeurt niet bij de gewone, jaarlijkse kleurverandering. Vier: de rivier stonk en was walgelijk, terwijl dat ophoudt zodra de normale rode kleur verschijnt. Vijf: de plaag hield na zeven dagen op, terwijl de natuurlijke rode kleur minstens drie weken blijft. En zes: de verandering kwam in een oogwenk, op een bevel, voor de ogen van Farao. De ramp was verschrikkelijk. Het zoete water van de Nijl was de gewone drank in Egypte.

De rivier zat vol vis van alle soorten, en dat was voor de bewoners een belangrijk deel van hun eten. Egypte vereerde hem zelfs als een god. Maar nu was het een rottende stroom, en de mensen keerden zich er vol afkeer van af. — James G. Murphy.

Vers 29

"Hij keerde hun wateren in bloed." Door het wonderlijke veranderen van het water in bloed kregen de Egyptenaren een praktische les voor hun bijgeloof. Deze heilige, prachtige rivier was de weldoener en beschermer van het land. Hier lag de geboorteplaats van hun voornaamste goden. Hier woonden hun mindere goden.

Alle welvaart kwam hiervandaan, en al hun toewijding draaide erom. En die rivier is nu bloed geworden. Het water stinkt. De kanalen en poelen en alle houten en stenen vaten die uit de rivier werden gevuld, zijn evengoed bevuild. Volgens Plinius was de Nijl "de enige bron waaruit de Egyptenaren hun drinkwater haalden" (Hist. Nat. 76, c. 33). Men vond dit water bijzonder zoet en verfrissend. Zozeer dat mensen er gewoon van waren zichzelf dorstig te maken, om meer

van die zachte, prettige teugen te kunnen nemen. Nu was het voor hen een afschuw geworden en walgden ze ervan om te drinken. — Thomas S. Millington.

Vers 29

"En Hij doodde hun vissen." Een deel van de vis werd gezouten of naar de markt gebracht voor op tafel. Maar een heel grote hoeveelheid werd speciaal apart gehouden als voer voor de heilige dieren en vogels, zoals katten, krokodillen, ibissen en andere. Een aantal van de grote waterbekkens bij de tempels werd gebruikt om vis te houden, maar ook voor de wassingen die de vromen moesten doen en voor allerlei doelen die met de godsdienst te maken hadden. Dat er zoveel vis in Egypte was, was een grote zegen voor de armere mensen.

Overstroomde de Nijl het land? Dan hadden ook de dorpelingen in het binnenland voordeel van die jaarlijkse gave van de rivier, zoals het land voordeel had van het vruchtbare slib dat erop achterbleef. De kanalen, vijvers en plassen in de laaggelegen streken bleven vol vis zitten, ook nadat de overstroming voorbij was. Dan werd de weg terug naar de Nijl afgesneden doordat de monden van de kanalen werden afgesloten. — Sir J. Gardner Wilkinson, in "A Popular Account of the Ancient Egyptians", 1854.

Vers 30

"Hun land bracht vorsen voort in overvloed." Dit is het natuurverschijnsel dat in de volgorde van gebeurtenissen na de rode Nijl komt.

Ook dit gebruikte de God van de natuur om voor Farao en voor Egypte Zijn macht te laten zien. De Nijl, zijn zijrivieren en de grote kanalen voor de bevloeiing staan helemaal vol, tot aan de oevers. Het overvloedige vocht heeft de kikvorsen van de Nijl wakker geschud uit hun zomerse sluimer, en tot leven en beweging gebracht. Het zijn aantallen die je je niet kunt voorstellen als je nooit in warme landen bent geweest. Zelfs in gewone jaren geeft de overlast die deze walge-

lijke dieren dag en nacht bezorgen een idee van hoe deze plaag moet zijn geweest.

Het maakt ook meer dan begrijpelijk dat er in de allereerste tijd van de mythologie van het oude Egypte een godin werd verzonnen, Ranipula. [1] In heel deze angstaanjagende reeks oordelen is er geen enkele die voor de mensen zelf zo weerzinwekkend was als de plaag van de kikvorsen. — William Osborne.

[1] "Verjaagster van kikvorsen." Haar naam was Heki; Birch, aangehaald door Bunsen. Zij was de Buto van de Griekse schrijvers.

Vers 30

"Hun land bracht vorsen voort in overvloed." Een Engelsman die een oosterse natte moesson meemaakt, kan zich zonder veel moeite een goed beeld vormen van die plaag in Egypte, toen de kikvorsen bij de Egyptenaren kwamen "in uw huis, en in uw slaapkamer, ja, op uw bed … en in uw baktroggen". In het regenseizoen laten talloze kikkers overal hun onophoudelijke gekwaak horen. Wie niet al te veel geduld heeft, wordt zo opvliegend als de lichtzinnige god en staat op het punt uit te roepen:

> *"Kwak, kwak!*
> *Ik stik er nog in, zeker,*
> *als jullie mijn oren nog langer kwellen en vervelen*
> *met kwak, kwak, kwak!"*

Als een nieuwkomer ze door de kamers ziet springen, krijgt hij er genoeg van en begint meteen een aanval op ze te doen. Maar de volgende avond zijn zijn bezoekers vol energie weer terug. Het lijkt bijna ongelooflijk, maar in één avond hebben wij in het zendingshuis van Jaffna meer dan veertig van deze gasten gedood. Ze hadden zich vooral verstopt in een kleine tunnel die met de badkamer verbonden was. Daar was hun lawaai bijna niet meer uit te houden. — Joseph Roberts, in "Oriental Illustrations", 1844.

Vers 30

"In de binnenste kameren hunner koningen." God plaagde Farao in zijn slaapkamer. Misschien om te laten zien dat Zijn oordelen zelfs tot in het meest verborgen vertrek doordringen. Voor God maakt het niets uit of het veld is, de zaal, de slaapkamer of het kleine achterkamertje. Het zal Farao wel niet erg veel hebben kunnen schelen dat zijn grensgebied vol kikvorsen zat. Maar ze moesten in zijn huis komen, en in zijn slaapkamer. Mijn opmerking is: de machtigste vorsten ter wereld ontkomen niet aan oordelen als ze God beledigen. Vorsten en belangrijke mensen worden meestal door mensen niet terechtgewezen.

Wetten zijn vaak als spinnenwebben: de grote vliegen scheuren er zo doorheen. Wie durft tegen een vorst te zeggen: "Gij Belial"? Iemand zegt zelfs van de paus dat je niet mag vragen: "Wat doet hij nou?" Maar als deze mensen buiten het bereik van menselijke terechtwijzing blijven, slaat God hen. — Josias Shute, in "Judgment and Mercy: or, the Plague of Frogs", 1645.

Vers 31

"Ongedierte." Met dit woord wordt een soort insect bedoeld dat op de huid of op de bladeren van planten gaat zitten. Het veroorzaakt met zijn beet pijn in het eerste geval en vernietiging in het tweede. De zwermen vliegen in Egypte zijn meestal talrijk en buitengewoon lastig. Ze strijken neer op het vochtige deel van de oogleden en neusgaten, en brengen wonden toe die veel pijn, zwelling en ontsteking geven. Ook richten ze grote schade aan bij de planten waarin ze hun eitjes leggen. Philo (vit. Mos. 2 pg 110) noemt de hondsvlieg of paardenvlieg een ernstige plaag voor Egypte. Muggen en steekmuggen komen ook veel voor en zijn giftig. Een plaag van zulke dieren geeft enorm veel leed en verwoesting. — James G. Murphy.

Vers 31

Om te laten zien hoe sterk vliegen kunnen zijn, nemen we een stuk uit "Canadian Dominion" van Charles Marshall. "Mannen die absoluut betrouwbaar zijn, hebben mij verteld dat de wolken muskieten op de vlakten midden op de dag soms de voorste paarden van een span van vier voor de koetsier aan het oog onttrokken. Vee herkende je alleen aan zijn vorm, want alle dieren werden even zwart door een ondoordringbare korst muskieten. De route over de vlakten van de Red River was te volgen aan de kadavers van ossen die door deze onbeduidende vijand waren doodgestoken."

Vers 31

"Luizen, in hun ganse." De priesters waren door deze afschuwelijke besmetting onrein geworden en konden dus niet meer voor hun goden staan om te dienen. Het volk was door zijn onreinheid uitgesloten van het terrein van de tempels. Wilden ze een offer brengen? Er waren geen offerdieren die daarvoor deugden. Zelfs de goden, de ossen, geiten en katten, zaten onder het ongedierte. De Egyptenaren kronkelden niet alleen onder deze walgelijke geseling, ze voelden zich er ook door vernederd en te schande gemaakt. Josephus merkt dit op: "Farao", zegt hij, "was zo ontdaan over deze nieuwe plaag dat hij, door het gevaar, de schande en de viezigheid ervan, half spijt had van wat hij had gedaan" (b. II, c. 14).

De plaag kreeg de vorm van een ziekte, want de luizen zaten "aan de mensen" (Ex. 8:17). Zoals Josephus nog eens zegt: "De lichamen van de mensen brachten ze voort, en ze zaten er helemaal onder, knagend en niet te harden knijpend, en er was geen verlichting, want baden en zalven hielpen niet." Maar hoe pijnlijk het ook was voor hun lichaam, het ergste was het smerige en schandelijke van deze plaag. Hun godsdienst werd gekrenkt doordat hun goden werden bezoedeld en al hun plechtigheden stilvielen. Dat vonden ze het meest aanstootgevend. — Thomas S. Millington.

Vers 31

"Luizen." Ongedierte van dit soort is een van de gewone ergernissen van Egypte. Herodotus vertelt ons (II, 37) dat de priesters om de andere dag hun hele lichaam scheren. Zo blijven er geen luizen of ander onrein spul aan hen hangen als ze de goden dienen. Duidelijk is dat deze soort ongedierte voor de Egyptenaren bijzonder weerzinwekkend was. — James G. Murphy.

Vers 32

"Hij maakte hun regen tot hagel." Ik was naar de opgravingen bij Gizeh gereden en zag een grote zwarte wolk naderen. Ik stuurde een bediende naar de tenten om erop te letten. Maar omdat het zachtjes begon te regenen, reed ik zelf al snel achter hem aan. Kort na mijn aankomst stak er een storm op. Daarom liet ik de touwen van de tenten goed vastzetten. Maar al snel kwam er een zware regenbui bij. Al onze Arabieren schrokken daarvan en vluchtten het rotsgraf in, waar onze keuken is... Plotseling veranderde de storm in een echte orkaan, zoals ik in Europa nooit had gezien.

Een hagelbui stortte over ons heen, die van de dag bijna nacht maakte... Het duurde niet lang of eerst viel onze gemeenschappelijke tent om. Ik rende daaruit naar mijn eigen tent om die van binnenuit vast te houden, maar ook die stortte boven mijn hoofd in elkaar. — Carl Richard Lepsius, in "Letters from Egypt, Ethiopia, and the Peninsula of Sinai", 1853.

Vers 32

"Hagel." Er zijn uit een min of meer ver verleden buitengewone berichten overgeleverd over de grootte van hagelstenen. Die vielen tijdens stormen die zo onvergetelijk waren dat ze in de algemene geschiedenis zijn opgenomen. Volgens de "Kronieken" was er onder het bewind van Karel de Grote een hagelbui waarbij hagelstenen vielen van vijftien voet lang, zes voet breed en elf voet dik. En onder het be-

wind van Tippoe Sahib zouden hagelstenen zo groot als olifanten zijn gevallen. Laten we deze en dergelijke verhalen terzijde leggen, omdat ze meer iets van een sprookje hebben dan van geschiedenis. Dan vinden we nog genoeg in goed gedocumenteerde waarnemingen over dit onderwerp om ons te verbazen.

Bij een hagelbui die op 9 april 1672 in Flintshire plaatsvond, zag Halley hagelstenen die vijf ounce wogen.

Op 4 mei 1697 zag Robert Taylor hagelstenen vallen die veertien duim in omtrek waren.

Bij de storm die op 20 augustus 1787 over Como raasde, zag Volta hagelstenen die negen ounce wogen.

Op 22 mei 1822 zag dr. Noggerath bij Bonn hagelstenen vallen die twaalf tot dertien ounce wogen.

Het staat dus zeker vast dat er in verschillende landen hagelbuien zijn geweest waarbij stenen vielen van een half tot driekwart pond zwaar. — Dionysius Lardner, in "The Museum of Science and Art", 1854.

Vers 34

"Er kwamen sprinkhanen en kevers, en dat zonder getal." In dit land, en overal in het gebied van Priester Johannes, heerst een zeer grote en gruwelijke plaag. Het zijn eindeloze scharen sprinkhanen, die al het koren en alle bomen opeten en kaalvreten. Er zijn er zoveel dat je het niet kunt geloven. Met hun massa bedekken ze de grond en vullen ze de lucht, zodat je met moeite de zon nog kunt zien... Vijf dagen lang reisden we door streken die helemaal kaal en verwoest waren. Daar was gierst gezaaid, met stengels zo dik als die van onze wijnstokken.

We zagen ze allemaal gebroken en omgeslagen, alsof er een storm doorheen was gegaan. Dat hadden de sprinkhanen gedaan. De bomen hadden geen blad meer en hun bast was helemaal opgevreten. Gras was er niet te zien, want alles was weggegeten. Hadden ze ons niet

gewaarschuwd en geadviseerd om eten mee te nemen, dan waren wij en ons vee omgekomen. Heel het land zat vol sprinkhanen zonder vleugels. Men vertelde ons dat dit de jongen waren van de dieren die alles hadden opgevreten. Zodra hun vleugels gegroeid waren, zouden ze de oude gaan zoeken. Hoeveel het er waren, ga ik niet zeggen, want ik zou niet geloofd worden.

Maar dit zeg ik wel: ik zag mannen, vrouwen en kinderen verloren en als dood tussen de sprinkhanen zitten. — Samuel Purchas, 1577-1628.

Vers 34

"Sprinkhanen en kevers." God bracht niet twee keer dezelfde plaag. Als er weer een nodig was, kwam er weer een nieuwe, want Hij heeft veel pijlen in Zijn pijlkoker. — Matthew Henry.

Vers 34

"Zonder getal." In 1825 zag men in India een zwerm sprinkhanen die veertig Engelse vierkante mijl besloeg. Er zaten minstens veertig miljoen sprinkhanen in één rij, en hij wierp een lange schaduw over de aarde. Majoor Moore beschrijft een gigantisch leger van deze beesten dat het Mahratta-land verwoestte: "De kolom die zij vormden was vijfhonderd mijl lang. En zo dicht gepakt vloog zij dat zij, als een zonsverduistering, de zon helemaal verborg. Geen enkel voorwerp wierp nog een schaduw." Brown schrijft in zijn reisverhaal over Afrika dat een gebied van bijna tweeduizend vierkante mijl er letterlijk mee bedekt was.

En Kirby en Spence melden dat een kolom van hen zo enorm was dat ze vier uur nodig had om over de plek te vliegen waar de waarnemer stond. — M. Kalisch.

Vers 34

"Kwamen … en dat zonder getal."

> *Voorwaarts kwamen ze, een donkere, aaneengesloten wolk*
> *van ontelbare, opeengepakte myriaden;*
> *het ruisen van hun vleugels klonk als het geluid*
> *van een brede rivier die halsoverkop in haar loop*
> *van een bergtop neerstort, of als het gebulder*
> *van een woeste oceaan in de herfststorm*
> *die zijn golven op een rotskust verbrijzelt.*
> *Voorwaarts kwamen ze, de winden dreven hen voort.*
>
> — *Robert Southey, 1774-1843.*

Vers 36

"Hij versloeg ook alle eerstgeborenen in hun land." Hoor je die kreet? Het is precies middernacht, en in dat Egyptische huis speelt zich een drama af, want wat een onaardse gil! Hij wordt herhaald en galmt na, terwijl deuren openspringen en radeloze vrouwen de straat op rennen. De huizen van priesters en artsen worden bestormd. Maar die schudden alleen maar hun hoofd, sprakeloos van pijn, en wijzen naar het doodsbleke gezicht van hun eigen eerstgeborene. Bij de poorten van het paleis flitsen lichten en ze schieten door de koninklijke kamers. De boden van de koning haasten zich door de stad en vragen waar die twee eerbiedwaardige Hebreeuwse broers wonen.

Intussen vliegt het gerucht rond: "De kroonprins is dood!" Weg jullie, zonen van Jakob! Maak dat je uit je slavenhuis komt, onderdrukte en gekrenkte Israëlieten! Zo graag willen ze dat vreselijke volk, dat de hemel beschermde, "uitdrijven", dat ze hun goud en juwelen opdringen en hen omkopen om te vertrekken. — James Hamilton.

Vers 37

Er was niemand die struikelde onder hun stammen toen Israël uit Egypte trok. Toen ze er nog woonden, was dat wel zo. Zo zal ook geen zwakke heilige naar de hemel gaan. Ze worden volmaakt als de engelen van God hen hier weghalen, ook al klagen ze hier over hun zwakte.

"Van daar zal niet meer wezen een zuigeling van weinig dagen, noch een oud man, die zijn dagen niet zal vervullen; want een jongeling zal sterven, honderd jaren oud zijnde" (Jes. 65:20). Bij iedereen die sterft of is heengegaan, zie je dat hij enorm in lengte lijkt te groeien. Bij de ziel is dat nog veel sterker. Het kleinste kind schiet op het moment van het sterven op tot zo'n volmaakte kennis van God en zo'n mate van genade, als hier niet te krijgen is, dat het "als David" is. En de langste christen bereikt zo'n hoogte dat hij is "als de Engel des HEEREN" (Zach. 12:8). — John Sheffield, in "The Rising Sun", 1654.

Vers 37

"Stammen was niemand, die struikelde." Ze kwamen allemaal gezond naar buiten en namen geen enkele ziekte van Egypte mee. Zoiets is vast nooit eerder gebeurd: onder zoveel duizenden was er niet één ziek! Wat een leugen is dus het beeld dat de vijanden van de Joden er in latere eeuwen van gaven. Zij zeiden dat ze allemaal aan melaatsheid of een andere walgelijke ziekte leden en dat de Egyptenaren hen daarom uit hun land joegen. — Matthew Henry.

Vers 37

"Die struikelde" (Engels: "feeble", zwakke). Iemand die wankelt of struikelt. Het woord staat voor iemand die niet geschikt is voor het leger. — Joseph Addison Alexander.

Vers 39

In het leger van Alexander de Grote begon de mars met een groot signaalvuur op een paal, als teken van het hoofdkwartier. Zo "werd het vuur 's nachts gezien en de rook overdag". Bij de karavanen in Arabië gebruikt men dat middel nog steeds. In dat land, waar nooit iets verandert, is het goed mogelijk dat het ten tijde van de uittocht ook zo ging. God leerde het volk dan op deze manier iets in een gelijkenis, naast de werkelijkheid zelf: dat Hij hun echte leider was en de

hemel het grote hoofdkwartier waar het bevel om op te breken vandaan kwam. — Neale en Littledale.

Vers 39

> *Toen Israël, door de Heere bemind,*
> *uit het land van de slavernij kwam,*
> *ging de God van zijn vader voor hem uit,*
> *een ontzagwekkende gids in rook en vlam.*
>
> *Overdag gleed langs de verbaasde landen*
> *de wolkkolom langzaam voort;*
> *'s nachts gaven Arabiës karmozijnen zanden*
> *de gloed van de vuurkolom terug.*
>
> *Daar steeg de lofzang van het koor omhoog,*
> *en trompet en tamboerijn gaven scherp antwoord,*
> *en Sions dochters stortten hun liederen uit,*
> *met de stem van priester en krijger daartussen.*
>
> *Maar U bent nog altijd aanwezig, al bent U nu ongezien;*
> *wanneer de dag van voorspoed helder schijnt,*
> *laat de gedachten aan U een wolkenscherm zijn*
> *om de bedrieglijke straal te temperen!*
>
> *En o, wanneer op Juda's pad de nacht zo vaak komt neerdalen,*
> *in schaduw en in storm,*
> *wees U dan — lankmoedig, langzaam tot toorn —*
> *een brandend en een schijnend licht.*

— *Sir Walter Scott, 1771-1832.*

Vers 40

"Kwakkels." De kwartel is volop te vinden in Syrië en Judea, en er lijkt weinig twijfel dat dit de kwakkels zijn die zo vaak in de Heilige Schrift worden genoemd. "Een duidelijk bewijs", zegt Tristram, "dat de gewone kwartel hetzelfde is als de Hebreeuwse selav, vinden we in zijn Arabische naam, salwa, van een wortel die 'vet zijn' betekent. Dat past

prima bij de ronde, volle vorm en het vette vlees van de kwartel... Hij trekt in enorme zwermen en vliegt steeds over de Arabische woestijn. Meestal vliegt hij 's nachts. Als de vogels neerstrijken, zijn ze zo helemaal uitgeput dat je er met je handen zoveel kunt vangen als je wilt. Ondanks hun gewoonte om te trekken kiezen ze uit instinct de kortste oversteken over zee en gebruiken ze elk eiland om te rusten. Zo worden in het voorjaar en in de herfst grote aantallen gedood op Malta en veel Griekse eilanden. Er zijn er dan nauwelijks te zien tot de trektijd weer begint. Ze vliegen ook met de wind mee, en nooit tegen de wind in zoals veel andere vogels." "De Israëlieten 'spreidden ze uit', nadat ze ze gevangen hadden en voordat ze genoeg waren bijgekomen om te ontsnappen. Precies zoals Herodotus ons vertelt dat de Egyptenaren met kwartels deden: ze in de zon laten drogen." Brehm vertelt dat hij getuige was van de aankomst van een enorme zwerm kwartels aan de kust van Noord-Afrika.

De vermoeide vogels vielen meteen, helemaal uitgeput van hun zware tocht, op de grond. Daar bleven ze een paar minuten liggen, alsof ze verdoofd waren. — Cassell's "Book of Birds".

Vers 40

> *Uit Zijn voorraad bracht Hij, op het verzoek van Israël,*
> *kwakkels in hele zwermen, die elke tocht achterna gaan;*
> *Zelf verdrijft Hij uit de hemel hun honger*
> *en versuikert het gras met zoete, gestolde dauw.*
>
> *Hij verwondt de rots; de rots, verwond, zwelt op,*
> *en zwellend geeft zij nieuwe stromen aan nieuwe beddingen.*
> *Dat alles, want Gods wil, die gedenkt, kan niet worden verdreven*
> *van het heilige woord dat Hij eens aan Zijn Abraham heeft gegeven.*
>
> — *Sir Philip Sidney*, 1554-1586.

Vers 44

"En Hij gaf hun de landen der heidenen, zodat zij in erfenis bezaten den arbeid der volken." Zo genieten de heiligen ook het hemelse Kanaän zonder enige inspanning van zichzelf. Deze erfenis komt niet voort uit de wet of uit de werken van de wet. Ze is een gave van God. Rom. 4:14; 6:23. — John Gill.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Dank God voor de goedheid van vroeger.
2. Vraag Hem om nieuwe goedheid.
3. Maak Zijn beroemde daden van barmhartigheid bekend.

Vers 1

Een reeks heilige bezigheden.

"Looft", "roept Zijn Naam aan", "maakt bekend", "zingt", "spreekt", "roemt", "verblijde zich", "zoekt", "gedenkt".

Vers 2

1. Wat een genoegen om tot God te spreken. "Zingt" enz.: melodie maken in het hart.
2. Wat een plicht om van God te spreken. "Spreekt", enz. — G.R.

Vers 2

Waar de christen aan tafel over praat.

Vers 3

1. Zij die vinden, of: "roemt", enz.
2. Zij die zoeken, of: "verblijde zich".

Vers 3 (tweede zinsnede)

De zoeker mag blij zijn dat er zo'n God bestaat om te zoeken. Hij nodigt ons uit om te zoeken, Hij zet ons ertoe aan, Hij maakt het ons mogelijk en Hij belooft dat Hij Zich door ons laat vinden. Een zoeker is vaak geneigd de moed te verliezen, maar er zijn veel redenen tot troost.

Vers 4

Hoe kunnen we de sterkte van de Heere zoeken?

1. Door ernaar te verlangen dat we eraan onderworpen zijn.
2. Door door haar gedragen te worden.
3. Door ermee toegerust te zijn voor het werk.
4. Door te zien wat ze bij anderen teweegbrengt.

Vers 4

Op drie manieren zoeken.

1. De Heere, om barmhartigheid.
2. Zijn sterkte, om te dienen.
3. Zijn aangezicht, om gelukkig te zijn. — A.G. Brown.

Vers 4 (laatste zinsnede)

De Heere zoeken: dat is wat een gelovige altijd doet.

Vers 5

Onderwerpen om te onthouden.

1. Wat God heeft gedaan.
2. Wat Hij heeft gezegd.

Vers 5

Ons geheugen en ook het geheugen van God. "Gedenkt." "Hij gedenkt."

Vers 7

Hoe God staat tegenover Zijn uitverkorenen en tegenover alle mensen.

Vers 9

Het sluiten, zweren en bevestigen van het verbond. Lees onze toelichting bij deze verzen, samen met de teksten waarnaar we verwijzen.

Vers 12

Troost voor de weinigen. Het Israël van het voorbeeld en het Israël van de Geest begonnen allebei klein. Een handvol mensen in de ark bevolkte de wereld. Kleine groepen hebben wonderen verricht. Voor twee of drie is de aanwezigheid van Christus beloofd. God zegt niet: door velen of door weinigen, enz.

Vers 13

1. Gods volk kan vaak ergens anders heen moeten.
2. Maar niemand kan hen echt kwaad doen.
3. God blijft hen als Zijn eigendom beschouwen.

Vers 14

Dr. T. Goodwin heeft over deze verzen een prachtige preek, “The Interest of England”. Daarin vat hij de hele wereldgeschiedenis kort samen. Zo toont hij aan dat de volken die Gods volk hebben vervolgd en gekweld, onveranderlijk in stukken zijn gebroken. (Goodwins Werken, deel 12, blz. 34-60, uitgave van Nichol).

Vers 15

Hoe was Abraham een profeet, en in hoeverre zijn gelovigen dat ook?

Vers 16

1. Alles komt zodra God roept. Hij riep om overvloed, en die kwam. Hij riep om honger, en die kwam. Hij riep om gevangenschap, en die kwam. Hij riep om bevrijding, en die kwam.
2. Wat bij mensen het minst kans lijkt te hebben om een doel te bereiken, is bij God vaak juist de rechte weg. Hij hield de belofte van Kanaän aan Abraham door hem uit dat land weg te sturen, de belofte van overvloed door honger te sturen, en de belofte van vrijheid door gevangenschap te geven. — G.R.

Vers 19

Hoe lang onze moeilijkheden duren, hoe de belofte ons toetst en welke goede afloop ons gegarandeerd is.

Vers 24 (tweede zinsnede)

Op welke manieren genade gelovigen sterker kan maken dan hun vijanden.

Vers 25

1. De haat van de wereld tegen de gemeente, die er van nature is.
2. God laat toe dat die haat zichtbaar wordt. Wanneer? En waarom?
3. De sluwe manier waarop deze vijandschap naar haar doel zoekt.

Vers 32

“Hij maakte hun regen tot hagel.” Oordeel in plaats van barmhartigheid.

Vers 37 (eerste zinsnede)

Rijkdom die we bij ons hebben, na een tijd van verdrukking.

Vers 37 (tweede zinsnede)

Een afloop om te wensen. Dit kwam er rechtstreeks uit voort dat God bij hen was. Het kwam uit zware arbeid en vervolging. Zo konden ze

Egypte verlaten, een verre reis maken, lasten dragen, vijanden bestrijden, enzovoort.

Vers 39

1. Overdag wijst een donkere wolk van Gods voorzienigheid het volk van God de weg.
2. 's Nachts doet een lichte wolk van beloften dat. — G.R.

Vers 39

Zo zie je Gods goedheid in onze wisselende omstandigheden.

1. Als het goed gaat: een wolk.
2. Als het slecht gaat: een licht. Over "licht in de nacht" is een mooie tekst te vinden.

Vers 40

1. God geeft uit liefde vaak wat niemand heeft gevraagd. Zoals het brood uit de hemel, dat alles overtrof wat ze konden vragen of bedenken.
2. Soms geeft Hij in toorn wat men wel vraagt. Ze vroegen om vlees te eten: "en Hij deed kwakkelen komen." — G.R.

Vers 41

We zien hier:

1. Een beeld van Christus Zelf in de rots.

(a) Er was niets moois aan, net als Horeb: "Als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte", enz. (Jes. 53:2).

(b) Stevig en onwrikbaar: "Wie is een rotssteen, behalve onze God?" (2 Sam. 22:32).

1. Een beeld van het lijden van Christus in de geslagen rots.

(a) Geslagen met de stok van de wet.

(b) Geslagen tot in Zijn hart.

1. Een beeld van de weldaden van Christus, in het water dat uit de rots stroomt: helder, verfrissend, nooit ophoudend, overvloedig. — James Bennett, 1828.

Vers 41

1. De wonderbaarlijke kracht van Gods genade als een zondaar zich bekeert: "Hij opende een steenrots, en er vloeiden wateren uit."
2. Wat het bij anderen teweegbrengt. Dat bewijst tegelijk hoe uitnemend en hoe echt het wonder is dat in onszelf plaatsvond: "Die gingen door de dorre plaatsen als een rivier." — Thomas Dale, 1836.

Vers 41

1. De grote oorsprong: de opengebroken rots.
2. De rijke stroom: "vloeiden … uit".
3. Het blijvende stromen: "door de dorre plaatsen".

Vers 42

1. De grote oorsprong: de opengebroken rots.
2. De rijke stroom: "vloeiden … uit".
3. De blijvende wet: "door de dorre plaatsen".

Vers 45

God wil dat we Hem gehoorzamen: daarvoor doet Hij ons al die goedheid.

Psalm 106

Algemene opmerkingen

Deze psalm opent en sluit met Halleluja: “Looft den HEERE.” Tussen die twee roepen van lof staat een bedroevend verslag van Israëls zonde en van Gods buitengewone geduld. En terecht! Als zonde en genade ons onderwerp zijn, doen we er goed aan de Heere aan het begin én aan het eind van onze overdenking te prijzen. Dit heilige lied vertelt over de geschiedenis van het Oude Testament, en het is niet het enige psalmlied dat dat doet. Dat zou een flinke terechtwijzing moeten zijn voor wie met minachting spreken over de geschiedkundige boeken van de Schrift.

Een kind van God hoort niet luchtig te denken over wat de Heilige Geest zo vaak gebruikt om ons te onderwijzen. Welke andere Schriften had David eigenlijk, behalve juist die geschiedenissen die zo vaak worden onderschat? Toch waardeerde hij ze meer dan zijn dagelijks brood, en hij maakte er zijn liederen van in het huis waar hij als vreemdeling verbleef.

Israëls geschiedenis wordt hier opgeschreven om de zonde van de mens te laten zien, net zoals de vorige psalm gedicht was om Gods goedheid groot te maken. In feite is dit een belijdenis van een heel volk. De psalm erkent de overtredingen van Israël in Egypte, in de woestijn en in Kanaän, en hij voegt er vrome smeekbeden om vergeving aan toe. Daardoor kon deze psalm in alle latere generaties dienen, en vooral in tijden van gevangenschap. Waarschijnlijk heeft David hem geschreven. In elk geval vinden we de eerste twee en de laat-

ste twee verzen terug in het heilige lied dat David aan Asaf gaf, toen hij de ark van de HEERE naar Jeruzalem bracht (1 Kron. 16:34-36).

Laten we bij het bestuderen van deze heilige psalm steeds onszelf herkennen in het oude volk van de Heere. Laten we treuren over onze eigen opstandigheid tegenover de Allerhoogste, en tegelijk Zijn oneindige geduld bewonderen en Hem daarvoor aanbidden. Moge de Heilige Geest deze psalm gebruiken om in ons ootmoed en dankbaarheid te laten groeien.

Indeling

In de inleiding lopen lof en gebed door elkaar (Ps. 106:1-5). Daarna volgt het verhaal van de zonden van het volk. Dat loopt door tot het slotgebed en de lofprijzing in de laatste twee verzen. Terwijl de psalmist zijn schuld belijdt, noemt hij achtereenvolgens de zonden in Egypte en bij de Rode Zee (Ps. 106:6-12), de hebzucht in de woestijn (Ps. 106:13-15), de jaloezie op Mozes en Aäron (Ps. 106:16-18), de aanbidding van het gouden kalf (Ps. 106:19-23), het verachten van het beloofde land (Ps. 106:24-27), de ongerechtigheid bij Baäl-Peor (Ps. 106:28-30) en het water van Meriba (Ps. 106:32-33).

Dan erkent hij dat Israël faalde toen het eenmaal in Kanaän woonde, en hij vertelt over de tuchtiging die daarop volgde (Ps. 106:34-44). Ook vermeldt hij hoe snel het medelijden van God hen te hulp kwam toen zij diep gezonken waren (Ps. 106:44-46). Het slotgebed en de lofzang vullen de laatste verzen.

Uitleg

Vers 1

"Looft den HEERE, want Hij is goed." Dit lied is bedoeld voor heel het volk dat samenkomt, en iedereen wordt opgeroepen Jehova te loven.

Het is niet de bedoeling dat een paar mensen zingen terwijl de rest zwijgt. Allen horen mee te doen! Stel dat David in kerken kwam waar kwartetten en koren al het zingen overnemen. Dan zou hij zich omdraaien naar de gemeente en zeggen: "Looft den HEERE." Onze overdenking blijft hangen bij de zonde van de mens. Toch is het altijd en overal goed en nuttig om de Heere te loven.

"Looft den HEERE, want Hij is goed." Wij zijn mensen met lege handen, en daarom is Gods goedheid het eerste wat in ons lof wakker maakt. Die lof neemt de vorm aan van dank. We loven de Heere pas echt als we Hem danken voor alles wat we van Zijn goedheid hebben gekregen. Laten we nooit te langzaam zijn om onze lof aan de Heere terug te geven. Hem danken is het minste wat we kunnen doen. Doen we dat dan ook! "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Als Gods goedheid zich op zondaars richt, heet ze barmhartigheid.

Daarom moet barmhartigheid een hoofdtoon in ons lied zijn. De mens houdt niet op met zondigen. Wat een zegen dat Jehova niet ophoudt met barmhartig zijn! Van eeuw tot eeuw handelt de Heere genadig met Zijn gemeente. Tegenover ieder die erbij hoort blijft Hij standvastig en trouw in Zijn genade, voor altijd en eeuwig. In één adem krijgen we hier twee redenen voor lof: "want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." En die twee redenen zijn zelf al lofprijzingen. De mooiste aanbidding gebruikt de eenvoudigste woorden en zegt ontzagwekkend gewoon wat waar is over onze grote Heere.

We hebben geen retorische kunstgrepen nodig en ook geen dichterlijke overdrijving. De kale feiten zijn al verheven poëzie. Wie ze met eerbied navertelt, aanbidt in de kern van de zaak. Dit eerste vers is de tekst voor alles wat nu volgt. We gaan zien hoe Gods goedertierenheid Zijn uitverkoren volk van generatie op generatie bleef omringen.

Vers 2

"Wie zal de mogendheden des HEEREN uitspreken?" Welke tong van mensen of engelen kan de machtige daden van God naar waarde beschrijven? Dat kan niemand. Zelfs wie ze met eigen ogen zagen, konden ze niet helemaal navertellen. "Wie zal … al Zijn lof verkondigen?" Zijn werken bekendmaken is Hem loven, want Zijn eigen daden zijn Zijn beste aanbeveling. We kunnen niet eens een tiende zeggen van wat Zijn eigen karakter en daden al over Hem hebben gezegd. Wie de HEERE looft, heeft een onuitputtelijk onderwerp. Zelfs de grootste geesten zullen het in heel de eeuwigheid niet leeg krijgen.

De hele schare van de verlosten kan dat ook niet, hoewel niemand hen tellen kan. De vragen van dit vers krijgen nooit een antwoord. Niemand kan de uitdaging aannemen, behalve in de bescheiden mate die een heilig leven en een dankbaar hart bereiken kunnen.

Vers 3

De Heere is zo goed en zo lofwaardig. Daarom kan het alleen maar ons geluk zijn om Hem te gehoorzamen. "Welgelukzalig zijn zij, die het recht onderhouden, die te aller tijd gerechtigheid doet." Zegen na zegen moet neerdalen op iedereen die de weg van het recht bewaart. Nog meer geldt dat voor die ene zeldzame man die altijd doet wat goed is. Heiligheid is geluk. De weg van het recht is de weg van de vrede. Toch verlaten mensen die weg en kiezen ze liever de paden van de verwoester. Daarom staat het verhaal dat nu komt in zo schrijnend contrast met het geluk dat hier wordt geschilderd.

Israël ging immers niet de weg van recht en gerechtigheid, maar de weg van dwaasheid en onrecht. De psalmist dacht na over Gods volmaaktheden. Het trof hem dat de dienaren van zo'n God wel gelukkig moeten zijn. Toen hij om zich heen keek en zag dat de stammen van vroeger voorspoed kenden als ze gehoorzaamden en leden als ze zondigden, werd hij nog zekerder van zijn conclusie. Ach, als we maar van de zonde bevrijd waren, dan waren we ook ons verdriet

kwijt! Dan zouden we niet slechts rechtvaardig zijn, maar zouden we "het recht onderhouden". Dan zouden we ons er niet mee tevredenstellen af en toe het goede te doen. Nee, dan zou van ons gelden: "die te aller tijd gerechtigheid doet".

Vers 4

"Gedenk mijner, o HEERE! naar het welbehagen tot Uw volk." Hoe klein ik ook ben: vergeet mij niet. Denk met goedheid aan mij, zoals U denkt aan Uw eigen uitverkorenen. Meer kan ik niet vragen, en minder wil ik ook niet. Behandel mij zoals U de geringste van Uw heiligen behandelt, en ik ben tevreden. Het zou ons genoeg moeten zijn als het ons gaat zoals de rest van het gezin. Zelfs Bileam wenste niets anders dan te sterven als een rechtvaardige. Dan mogen wij zeker volop tevreden zijn met een leven zoals zij leiden en een sterven zoals zij sterven.

Zo'n gezindheid houdt ons ervan af te willen ontsnappen aan beproeving, vervolging en tuchtiging. Dat was het lot van de heiligen vóór ons, en waarom zouden wij daaraan ontkomen?

> *"Moet ik, zacht gewiegd op bloemen, naar de hemel zweven,*
> *terwijl zij om de prijs vochten en door bloedzeeën moesten streven?"*

Tegelijk bidden we om hun zoetheid te mogen proeven, en niet alleen hun bitterheid. Als de Heere hun zielen toelachte, dan kunnen wij niet rusten voordat Hij ook ons toelacht. We willen wonen waar zij wonen, ons verblijden zoals zij zich verblijden en treuren zoals zij treuren. In alles willen we voor altijd één met hen zijn in de gunst van de HEERE. De zin die voor ons ligt is een lief gebed. Het is een gebed dat nederig is en toch hoopvol, onderworpen en toch ruim. Een stervende moordenaar kon dit bidden, en een apostel in zijn volle leven ook.

Laten wij het nu bidden. "Bezoek mij met Uw heil." Breng het bij mij thuis. Kom in mijn huis en in mijn hart, en geef mij het heil dat U hebt klaargemaakt en dat alleen U kunt schenken. Soms horen we dat ie-

mand sterft doordat God hem komt bezoeken. Maar hier is iemand die weet dat hij alleen leven kan doordat God hem bezoekt. Over Zacheüs zei Jezus dat op die dag het heil in zijn huis was gekomen, en dat gebeurde omdat Hij Zelf daar was binnengegaan. Buiten de Heere bestaat geen zaligheid. Hij moet ons ermee bezoeken, anders krijgen we haar nooit.

We zijn te ziek om bij onze grote Heelmeester langs te gaan, en daarom komt Hij naar ons toe. Och, dat onze grote Opziener alle gemeenten wilde bezoeken en Zijn zegen gaf aan heel Zijn kudde! Soms lijkt de tweede bede van dit vers te groot voor ons. We voelen dat we het niet waard zijn dat de Heere onder ons dak komt. Heere, U Die mij bezoekt? Kan dat echt? Mag ik dat durven vragen? En toch moet ik het doen, want alleen U kunt mij het heil brengen. Daarom smeek ik U dan ook, Heere: kom tot mij en blijf voor altijd bij mij.

Vers 5

"Opdat ik aanschouwe het goede Uwer uitverkorenen." Hij verlangde naar Gods gunst, omdat hij hoopte te delen in alles wat goed is en wat door Gods verkiezing naar Zijn volk stroomt. De Vader heeft ons gezegend met alle geestelijke zegen in Christus Jezus, gelijk Hij ons in Hem heeft uitverkoren. In die kostbare gaven willen wij delen door het reddende bezoek van de HEERE. Geen ander goed willen we zien, opmerken en grijpen dan wat de eigen schat van de heiligen is. "Opdat ik mij verblijde met de blijdschap Uws volks." De psalmist zocht zijn deel in het goede van de uitverkorenen.

Nu vraagt hij ook om mee te mogen delen in hun blijdschap, want van alle volken onder de hemel is het ware volk van de HEERE het gelukkigst. "Opdat ik mij beroeme met Uw erfdeel." Hij wilde ook delen in hun eer, net als in hun vreugde. Hij wilde roem vinden waar de heiligen die vinden: in de smaad die je draagt omwille van de waarheid. De Heere dienen en om Zijnentwil schande dragen is de roem van de

heiligen hier beneden. Heere, laat mij blij zijn dat ik daar mijn deel in mag dragen.

Bij God zijn in de hoogte, voor eeuwig gezegend in Christus Jezus, is de heerlijkheid van de heiligen boven. O Heere, wilt U ook mij daar een plaats geven? Deze inleidende dankzeggingen en smeekbeden staan wel vooraan in de psalm, maar ze zijn ongetwijfeld de vrucht van de overdenkingen die erna komen. We mogen ze niet alleen zien als het voorwoord, maar ook als de les van heel dit heilige lied.

Vers 6

"Wij hebben gezondigd, mitsgaders onze vaderen." Hier begint een lange, uitgebreide schuldbelijdenis. Wie zijn zonden belijdt, krijgt het snelst antwoord op het gebed van vers 4. God komt met Zijn heil naar de ziel die toegeeft dat ze een Zaligmaker nodig heeft. Je kunt zeggen dat mensen met hun vaderen zondigen wanneer ze hen nadoen. Ze jagen dezelfde doelen na en maken van hun eigen leven niet meer dan een verlengstuk van de dwaasheden van hun voorouders. Daar komt bij dat Israël door alle eeuwen heen maar één volk was. De belijdenis die nu volgt gaat dan ook over de zonde van het hele volk van de Heere, niet over de zonde van elk afzonderlijk.

Ze deelden in de voorrechten van een volk en daarom deelden ze ook in de schuld van een volk. "Wij hebben verkeerdelijk gedaan; wij hebben goddelooslijk gehandeld." Drie keer wordt de belijdenis zo herhaald. Dat laat zien hoe oprecht en hartelijk ze was. We moeten ook onze zonden van nalatigheid, van daad en van opstand elk onder een eigen kopje belijden. Zo tonen we dat we beseffen hoeveel het er zijn en hoe afschuwelijk ze zijn.

Vers 7

"Onze vaders in Egypte hebben niet gelet op Uw wonderen." De Israëlieten zagen de wonderlijke plagen en stonden er verbaasd, maar begrijpend keken ze niet. Wat ze niet doorzagen, was de liefde die erachter zat. Ze misten de diepe lessen voor hun geweten en hun ge-

loof, en ze zagen niet dat God daarin Zijn macht en Zijn gerechtigheid liet blijken. Ze hadden lang tussen afgodendienaars gewoond, en daardoor was het gevoel van het uitverkoren geslacht afgestompt. De wrede slavernij had hun denken traag en loom gemaakt. Helaas, hoeveel wonderen van God begrijpen wij nóg steeds niet, of verkeerd!

We vrezen dat de zonen niet veel beter zijn dan de vaders. Van onze vaders erven we veel zonde en weinig wijsheid. Zij konden ons immers alleen geven wat ze zelf hadden. Dit vers laat zien dat gebrek aan inzicht geen excuus voor zonde is. Het is zelf een punt in de aanklacht tegen Israël. "Zij zijn der menigte Uwer goedertierenheid niet gedachtig geweest." Wie niet begrijpt, vergeet daarna ook. Wat je niet begrijpt, raakt snel uit je gedachten. Niemand zorgt voor lege dopjes. Wie van de pit binnenin niets weet, zal ook de schil niet bewaren.

Het maakte Israëls zonde nog zwaarder dat Gods goedertierenheden zo talrijk waren en dat ze die toch allemaal konden vergeten. Van zoveel weldaden hadden er toch wel enkele in hun hart gegrift moeten blijven! Maar geeft de genade ons geen inzicht, dan jaagt onze natuur de herinnering aan Gods grote goedheid snel weg. "Maar zij waren wederspannig aan de zee, bij de Schelfzee." Al bij het vertrek ruzie zoeken was een slecht teken. Wie slecht begint, mag nauwelijks een goed einde verwachten. Israël was nog niet eens helemaal uit Egypte, en toch tergde het de Heere al.

Het twijfelde aan Zijn macht om te redden en trok Zijn trouw aan Zijn belofte in twijfel. De zee heette dan wel Rood, maar hun zonden waren echt scharlaken. De zee stond bekend als de "zee van wieren", maar in hun harten groeide veel erger onkruid.

Vers 8

"Doch Hij verloste hen om Zijns Naams wil, opdat Hij Zijn mogendheid bekend maakte." Kon Hij voor Zijn barmhartigheid geen andere reden vinden, dan vond Hij die in Zijn eigen heerlijkheid. Hij greep de kans aan om Zijn kracht te laten zien. Misschien verdient Israël het

niet om gered te worden. Maar Farao's hoogmoed moet toch gebroken worden, en daarom zal Israël bevrijd worden. De Heere waakt met brandende ijver over Zijn eigen naam en eer. Nooit zal iemand van Hem kunnen zeggen dat Hij Zijn volk niet kan of niet wil redden.

Nooit zal iemand kunnen zeggen dat Hij de trots van Zijn uitdagende vijanden niet kan breken. Zijn ontzag voor Zijn eigen eer brengt Hem altijd tot daden van barmhartigheid. Wij hebben dus alle reden om blij te zijn dat Hij een jaloerse God is.

Vers 9

"En Hij schold de Schelfzee, zodat zij verdroogde." Eén woord was genoeg. De zee hoorde Zijn stem en gehoorzaamde. Hoeveel terechtwijzingen van God gaan bij ons verloren! Zijn wij niet koppiger dan de oceaan? Het was alsof God de zee uitfoeterde: "Waarom versper je de weg van Mijn volk? Hun pad naar Kanaän loopt door jouw bedding. Hoe durf je hen tegen te houden?" De zee herkende haar Meester en Zijn koninklijk nageslacht en maakte meteen plaats.

"En Hij deed hen wandelen door de afgronden, als door een woestijn." De stammen liepen over de zeebodem alsof het de droge grond van de woestijn was. Hun tocht was niet roekeloos, want Hij had hun bevolen te gaan. En hij was niet gevaarlijk, want Hij ging hen voor. Ook wij zijn onder Gods bescherming door veel beproevingen en moeiten heen gekomen. Met de Heere als onze gids hebben we geen angst gekend en geen gevaar hoeven te doorstaan. We zijn door de diepten geleid alsof het de woestijn was.

Vers 10

"En Hij verloste hen uit de hand des haters, en Hij bevrijdde hen van de hand des vijands." Farao verdronk. De macht van Egypte werd zo gebroken dat Israël tijdens heel de veertig jaar van zijn zwerftocht nooit meer door zijn oude meesters werd bedreigd. "En Hij bevrijdde hen van de hand des vijands." Dit was een verlossing door kracht. Het

is een van de leerzaamste beelden van hoe het volk van de Heere uit zonde en hel wordt verlost, door de kracht die in hen werkt.

Vers 11

"En de wateren overdekten hun wederpartijders; niet een van hen bleef over." De Heere doet niets half. Wat Hij begint, maakt Hij af. Ook dit maakte de zonde van Israël zwaarder, want ze zagen hoe grondig Gods gerechtigheid was en hoe volmaakt Zijn trouw. Dat de vijanden werden overdekt, is een beeld van de vergeving van onze zonden. Ze zijn weggezonken als in de zee en komen nooit meer boven. En de Heere zij gezegend: "niet een van hen bleef over." Geen enkele zonde in gedachte, woord of daad. Het bloed van Jezus heeft alles bedekt. "Gij zult al hun zonden in de diepten der zee werpen."

Vers 12

"Toen geloofden zij aan Zijn woorden." Met andere woorden: ze geloofden de belofte toen ze die vervuld zagen, en niet eerder. Dit wordt niet genoemd om hen te prijzen, maar om hen te beschamen. Wie het woord van de Heere pas gelooft als hij het uitgevoerd ziet, is helemaal geen gelovige. Wie zou niet geloven als het feit hem recht in het gezicht kijkt? De Egyptenaren hadden precies hetzelfde gedaan. "Zij zongen Zijn lof." Hoe konden ze ook anders? Hun lied was prachtig en het is een afbeelding van het lied van de hemel.

Maar hoe mooi het ook klonk, het was net zo kort. Zodra het uit was, begonnen ze weer te morren. "Zij zongen Zijn lof", maar "zij vergaten haast Zijn werken." Van Israël dat zong naar Israël dat zondigde was het nauwelijks een stap. Hun lied was goed zolang het duurde. Maar het was nog maar net begonnen of het was alweer voorbij.

Vers 13

"Zij vergaten haast Zijn werken." Het leek wel of ze er haast mee hadden om de goedheden van de Heere uit hun geheugen te wissen. Ze hadden haast om ondankbaar te zijn. "Zij verbeidden naar Zijn raad

niet." Ze wachtten niet op een bevel of een belofte. Ze wilden zo graag hun eigen zin doordrijven, en ze rekenden maar al te snel op zichzelf. Tot op de dag van vandaag is dit een veelvoorkomende fout in het gezin van de Heere. Het duurt lang voor we leren om te wachten op de Heere en bij de Heere. Bij Hem is raad en kracht. Maar wij zijn ijdel genoeg om die bij onszelf te zoeken, en daarom lopen we telkens vast.

Vers 14

"Maar zij werden belust met lust in de woestijn." Gods wil wilden ze niet afwachten, maar hun eigen wil wilden ze hoe dan ook. Er lag voedsel genoeg, precies goed en lekker, maar na korte tijd vonden ze het niet meer goed genoeg. Ze werden kieskeurig en walgden van het engelenbrood. Nee, ze móésten vlees hebben. Voor dat hete klimaat en hun rustige leven was dat nog ongezond ook. Dat ene verlangen koesterden ze zo lang tot het een bezetenheid werd. Als een wild paard sleurde het zijn berijder mee. Voor één maaltijd vlees waren ze bereid hun God te vervloeken en het land te verwerpen dat overvloeit van melk en honing.

Wat een wonder dat de Heere hen niet op hun woord nam! Het is duidelijk dat ze Hem diep kwetsten. "En zij verzochten God in de wildernis." Op de plek waar ze volledig van Hem afhingen en elke dag werden gevoed door Zijn eigen zorg, waren ze zo brutaal hun God uit te dagen. Ze wilden dat Hij de plannen van Zijn wijsheid zou veranderen, hun zinnelijke eetlust zou stillen en wonderen zou doen voor hun goddeloze ongeloof. Dat wilde de Heere niet doen. Toch gingen zij zo ver als ze konden om Hem daartoe te dwingen.

Hun slechte poging mislukte niet omdat ze zelf zo goed waren, maar omdat geldt: "God kan niet verzocht worden met het kwade." De verzoeking heeft geen vat op Hem. Hij zwicht niet voor dreigementen of beloften van mensen.

Vers 15

"Toen gaf Hij hun hun begeerte." Een gebed kan in toorn verhoord en in liefde geweigerd worden. Dat God iemand zijn wens geeft, bewijst niet dat die mens Gods gunst heeft. Alles hangt af van de vraag wat voor wens het is. "Maar Hij zond aan hun zielen een magerheid." Ach, dat "maar"! Het maakte alles bitter. Het vlees was gif voor hen, omdat het zonder zegen kwam. Misschien maakte het hun lichaam wel vet, maar het was waardeloze kost als het hun ziel mager maakte. Moeten we schaarste kennen, dan geve God dat het geen schaarste van de ziel is.

Toch hoort die er vaak bij als het in de wereld goed gaat. Groeit iemands rijkdom, dan wordt zijn bezit vetter, maar zijn ziel magerder. Zilver winnen en goud verliezen is een armzalige winst, maar winnen voor het lichaam en verliezen voor de ziel is nog veel erger. Wat zou Israël graag zijn gebeden ongedaan hebben gemaakt als het had geweten wat er met het antwoord mee zou komen! Over gebeden die uit begeerte voortkomen, zal later gehuild moeten worden. We tobben en razen tot we ons verlangen hebben. Daarna moeten we nóg meer tobben, omdat het bereikte doel op een bittere teleurstelling uitloopt.

Vers 16

"Zij benijdden Mozes in het leger." Als het uitverkoren werktuig van de Heere had Mozes hun alles gegeven. Toch gunden ze hem het gezag niet dat hij voor hun eigen bestwil moest uitoefenen. Sommigen waren openlijker in opstand dan anderen en gingen de muiterij leiden. Toch heerste er overal een geest van ontevredenheid, en daarom wordt heel het volk ervan beschuldigd. Wie kan hopen aan afgunst te ontsnappen als zelfs de zachtmoedigste van alle mensen eraan blootstond? Wat was die afgunst onredelijk! Mozes was in het hele leger de man die het hardst werkte en het meest te dragen had.

Ze hadden met hem mee moeten voelen. Hem benijden was belachelijk. “En Aaron, den heilige des HEEREN.” Door Gods eigen keuze was Aäron afgezonderd om tot heiligheid voor de HEERE te zijn. Ze hadden God moeten danken dat Hij hun een hogepriester had gegeven, door wiens voorspraak hun gebeden werden voorgebracht. In plaats daarvan vitten ze op Gods keuze en maakten ze ruzie met de man die voor hen het offer moest brengen. Zo was voor hen noch het kerkelijke noch het burgerlijke leven goed geregeld. Ze wilden Mozes zijn scepter afpakken en Aäron zijn mijter. Slechte mensen herken je hieraan: ze zijn jaloers op de goeden en haatdragend tegenover hun beste weldoeners.

Vers 17

“De aarde deed zich open en verslond Dathan, en overdekte de vergadering van Abiram.” Korach wordt niet genoemd, want aan zijn gezin werd barmhartigheid bewezen, al kwam hij zelf om. De aarde kon het gewicht van deze opstandelingen en ondankbare mensen niet langer dragen. Toen ze zich tegen Zijn dienaren keerden, was Gods geduld op. Want Zijn kinderen staan Hem na aan het hart, en wie hen aanraakt, raakt Zijn oogappel aan. Mozes had de zee geopend om hen te redden. Nu ze hem uitdaagden, ging de aarde open om hen te verderven. Het werd tijd dat hun zonden, die zo bloot lagen, werden toegedekt. Het werd tijd dat de aarde haar mond opendeed om te verslinden wie hun mond hadden opengedaan tegen de Heere en Zijn dienaren.

Vers 18

“En een vuur brandde onder hun vergadering, een vlam stak de goddelozen aan brand.” De Levieten die zich bij Korach hadden aangesloten, kwamen om in het vuur. Dat was een heel passende dood voor mannen die zich in het priesterschap hadden gedrongen en daarmee vreemd vuur hadden geofferd. God heeft meer dan één pijl in Zijn koker. Het vuur kan opeten wie de aardbeving heeft gespaard. Deze

verschrikkelijke daden van Zijn gerechtigheid worden hier genoemd om te laten zien hoe halsstarrig het volk bleef opstaan tegen de Heere. Schrik had bij hen net zo weinig uitwerking als goedheid. Ze lieten zich niet trekken en niet duwen.

Vers 19

"Zij maakten een kalf bij Horeb." Op dezelfde plek waar ze plechtig hadden beloofd de Heere te gehoorzamen, overtraden ze het tweede gebod, zo niet het eerste. Ze zetten het Egyptische symbool van de os op en bogen er diep voor. Het ossenbeeld wordt hier smalend "een kalf" genoemd. Afgoden verdienen geen enkel ontzag. Spot is nooit zo terecht als wanneer hij wordt uitgegoten over elke poging om de onzichtbare God af te beelden. Wat waren de Israëlieten dwaas toen ze dachten ook maar een sprankje goddelijke glans te zien in een stier!

En dan nog niet eens in een stier zelf, maar in het beeld van een stier! Wie gelooft dat het beeld van een stier het beeld van God kan zijn, moet wel enorm goedgelovig wezen. "En zij bogen zich voor een gegoten beeld." Voor dat beeld brachten ze goddelijke eer. Ze riepen: "Dit zijn uw goden, Israel!" Het was pure waanzin. Zo gaan ook de ritualisten te werk. Ze moeten hun symbolen hebben en die hopen ze zonder maat op. Geestelijke aanbidding lijken ze niet te kunnen begrijpen. Hun eredienst richt zich in de hoogste mate op de zintuigen: op oog, oor en neus.

O, wat een dwaasheid van mensen om zelf de weg te versperren naar een aanbidding die God aanneemt! Het pad van geestelijke godsdienst is voor onze natuur al moeilijk. Zij maken het nog moeilijker met de struikelblokken die ze erin gooien. Wij hebben de rijkdom van de roomse toebehoren veel horen prijzen. Maar een afgodsbeeld van goud is geen haar minder afschuwelijk dan wanneer het van afval en drek gemaakt was. De schoonheid van kunst kan de lelijkheid van de zonde niet toedekken. Ook horen we dat hun symbolen zoveel te

zeggen hebben. Maar wat dan nog, als God het verbiedt om ze te gebruiken?

Ook is het zinloos te zeggen dat zo'n eredienst met hart en ziel wordt gedaan. Des te erger! Vol overgave doen wat verboden is, maakt de overtreding alleen maar groter.

Vers 20

"Zij veranderden hun Eer in de gedaante van een os, die gras eet." Ze zeiden dat ze alleen de ene God wilden aanbidden, in een passend en veelzeggend beeld waarin de menigte Zijn grote macht kon zien. Ze wezen op de grote katholieke opwekking die was gevolgd op de terugkeer naar een rijker ceremonieel. Het volk verdrong zich immers om Aäron heen en danste uit alle macht voor het kalf. Maar in werkelijkheid hadden ze de ware God losgelaten, Degene die te aanbidden hun eer was geweest. Ze hadden geen afbeelding van Hem gemaakt, maar een rivaal naast Hem gezet.

Want hoe zou je Hem kunnen vergelijken met een rund? De psalmist is vol minachting, en terecht. Wie afgoden niet met eerbied behandelt, bewijst daarmee indirect eerbied aan God. Valse goden, pogingen om de ware God af te beelden, en eigenlijk alle voorwerpen die worden aanbeden, zijn niet meer dan vuil op het gezicht van de aarde. Het maakt niet uit of het kruisen zijn, kruisbeelden, Mariabeelden, hosties, relikwieën of zelfs de paus in eigen persoon. Wij zijn veel te voorzichtig in ons oordeel over deze schandelijke gruwelen. God verafschuwt ze, en wij moeten dat ook doen. De eer van geestelijke aanbidding opgeven voor uiterlijke praal en vertoon is het toppunt van dwaasheid, en het verdient ook zo genoemd te worden.

Vers 21

"Zij vergaten God, hun Heiland." Wie aan het kalf dacht, vergat God. Hij had hun geboden geen beeld te maken. Door de brutaliteit om Hem toch ongehoorzaam te zijn, vergaten ze Zijn geboden.

Het is bovendien duidelijk dat ze het wezen en het karakter van Jehova volkomen moeten zijn vergeten. Anders hadden ze Hem nooit kunnen vergelijken met een dier dat gras eet. Sommige mensen hopen hun zonden te houden én hun God. Maar zo werkt het niet: wie zondigt, is al zo ver van de Heere weggegaan dat hij Hem in feite vergeten is. "Die grote dingen gedaan had in Egypte." In Egypte had God alle afgoden overwonnen. En toch vergaten ze Hem zo erg dat ze Hem met die afgoden op één lijn stelden. Kon een os wonderen doen?

Kon een gouden kalf plagen sturen over Israëls vijanden? Het was dom als een beest om zo'n armzalige namaak van een god op te richten, nadat ze hadden gezien wat de ware God écht kon. "Wonderdaden in het land van Cham; vreselijke dingen aan de Schelfzee." Ze hadden een hele reeks wonderen gezien. De Heere had hen niets onthouden van de bewijzen van Zijn eeuwige kracht en Godheid. Toch konden ze er niet mee volstaan Hem te aanbidden zoals Hij Zelf had bepaald. Ze moesten per se een eigen kerkorde hebben, door henzelf bedacht, een uitgebreid ritueel in oud-Egyptische stijl.

En ze wilden een zichtbaar voorwerp om aan te bidden, als hulpmiddel bij het aanbidden van Jehova. Dat was genoeg om de Heere te tergen, en het tergde Hem ook. Hoe woedend Hij elke dag wordt in ons eigen land, kan geen mens zeggen.

Vers 23

"Dies Hij zeide, dat Hij hen verdelgen zou, ten ware Mozes." Uiteindelijk sprak God over vernietiging. De straf groeide stap voor stap. Na de eerste zonde in de woestijn tuchtigde Hij hen met magerheid in hun ziel. Na de tweede ruimde Hij de schuldigen op: de vlam verbrandde de goddelozen. Bij de derde zonde sprak Hij de dreiging uit dat Hij hen zou verdelgen. Bij de vierde stak Hij Zijn hand omhoog, en het scheelde niet veel of Hij had toegeslagen (Ps. 106:26). Bij de vijfde sloeg Hij werkelijk toe, "zodat de plaag een inbreuk onder hen deed".

Hoe hardnekkiger ze zondigden, hoe zwaarder de straf werd. Houd dat goed in gedachten! Wie blijft doorgaan met zijn onrecht, moet hierin een waarschuwing zien. God begint met woorden en pas daarna komt Hij tot slaan: "Dies Hij zeide, dat Hij hen verdelgen zou." Maar Zijn woorden zijn geen spel. Hij meent wat Hij zegt, en Hij kan het ook doen. "...ten ware Mozes, Zijn uitverkorene, in de scheure voor Zijn aangezicht gestaan had." Zie een dappere soldaat voor je. Er zit een gat in de stadsmuur, de vijand dringt naar binnen en het verderf stormt de stad in.

Op dat moment staat hij in de opening en houdt hen tegen. Zo stond Mozes met zijn gebed tussen het volk en Gods vergeldende gerechtigheid. Bij God had Mozes veel gewicht in de schaal. Hij was een mooi voorbeeld van onze Heere, Die net als Mozes hier "Mijn Uitverkorene, in Denwelken Mijn ziel een welbehagen heeft" heet. De uitverkoren Verlosser ging Zelf staan tussen de Heere en een zondige wereld. Zo ging ook Mozes staan tussen de Heere en Zijn zondigende volk. Mozes vertelt dit verhaal zelf, en het zit vol leven en les. Het maakt Gods goedheid groot, want Hij liet Zich door een bede van Zijn felle toorn afbrengen.

Mozes dacht niet aan zichzelf. Uit edelmoedige liefde zag hij af van de voorrechten die God hem en zijn gezin aanbood. De grote Wetgever smeekte de Heere om Zijn gloeiende woede te stillen, zodat Hij hen niet zou verdelgen. Zo krachtig is het gebed van een rechtvaardige! De zonde van Israël was machtig genoeg om Gods vergelding te wekken, maar het gebed was nog machtiger en hield die vergelding tegen. Wat moeten wij toch ijverig voor deze schuldige wereld pleiten bij de Heere, en vooral voor Zijn eigen volk dat zo makkelijk afdwaalt! Wie laat zo'n sterk wapen liggen als het een doel dient dat zo vol genade is?

Nog altijd luistert de Heere naar de stem van een mens. Moeten onze stemmen dan niet vaak klinken in smeekbeden voor een schuldig volk?

Vers 24

"Zij versmaadden ook het gewenste land." Ze spraken er zonder respect over, terwijl het toch de vreugde van alle landen was. Het was hun de moeite niet waard om erop uit te trekken en het te veroveren. Over Egypte, het land waar ze met ijzeren ketenen werden vastgehouden, deden ze zelfs alsof ze dat liever hadden dan Kanaän, het land dat vloeit van melk en honing. Het is voor een christen een kwaad teken als hij licht gaat denken over de hemel en alles wat hemels is.

Zo iemand heeft een verwrongen geest. En het is een zware belediging van de Heere om te verachten wat Hij zo hoog waardeert, dat Hij het in Zijn grenzeloze liefde voor Zijn eigen uitverkorenen bewaart. Wie het aardse verkiest boven de hemelse zegeningen, kiest Egypte boven Kanaän, het slavenhuis boven het beloofde land. "Zij geloofden Zijn woord niet." Hier ligt de wortel van alle zonde. Geloven we het woord van de Heere niet, dan gaan we ook de gaven die Hij belooft gering achten. Zo zien we, "dat zij niet hebben kunnen ingaan vanwege hun ongeloof." Ongeloof was de sleutel die hen buitensloot.

Pelgrims op weg naar de Hemelse Stad die gaan twijfelen aan de Heere van de weg, vinden de rust aan het einde van de reis al gauw niet meer zo belangrijk. En zo worden ze het snelst slechte reizigers. Het ongeloof van Israël wilde eerst verkenners sturen om het land te bekijken. Hun verslag was niet eenduidig. Daarop schoot een nieuwe oogst van ongeloof op, met zeer droevige gevolgen.

Vers 25

"Maar zij murmureerden in hun tenten." Van ongeloof naar mopperen is maar een klein, vanzelfsprekend stapje. Ze begonnen zelfs te huilen op het moment dat ze de meeste reden hadden om te juichen. Morren is een grote zonde, geen onschuldig zwakke plek. Er zit ongeloof in, hoogmoed, opstand en een hele stoet andere zonden. Het is een zonde die thuis wordt gekweekt, want klagers doen het meestal "in

hun tenten". Maar daar is het net zo kwaad als op straat, en de Heere doet het net zoveel verdriet. "Naar de stem des HEEREN hoorden zij niet." Ze maakten zelf zoveel lawaai dat ze hun beste Vriend niet meer hoorden.

Wie mort, luistert slecht.

Vers 26

"Dies hief Hij tegen hen Zijn hand op, zwerende dat Hij hen nedervellen zou in de woestijn." In Zijn toorn zwoer Hij dat ze Zijn rust niet zouden binnengaan. Hij begon Zijn oordeel over hen uit te voeren en ze begonnen te sterven. Als God Zijn hand tegen iemand opheft, is het met hem gedaan. Wie door Jehova wordt neergeworpen, valt diep. "En dat Hij hun zaad zou nedervellen onder de heidenen, en hen verstrooien zou door de landen." Hij zag aankomen dat hun nakomelingen dezelfde zonden zouden begaan.

Daarom zei Hij plechtig dat Hij hen zou uitleveren aan gevangenschap en zwaard. Wie in de woestijn bleef liggen, was op zijn manier al een balling uit het beloofde land. Ze zaten omringd door vijandige stammen en leefden eigenlijk al als vreemdelingen. Ver van het erfdeel van hun vaders sterven was een zware, rechtvaardige straf, en met hun opstand hadden ze die ruimschoots verdiend. Wij verliezen soms de gemeenschap met God, en in onze kerken ontstaat verdeeldheid. Vaak is dat ongetwijfeld een straf voor de zonden waaruit het groeit. Eren wij de Heere niet, dan mogen we niet verwachten dat Hij ons eert.

Onze aanvoerders worden gauw gevangenen en onze vorsten krijgen boeien om, als we de Heere vergeten en Zijn goedheid verachten. Ons zingen verandert in zuchten en ons plezier in ellende, als we tegen de gezindheid van de Heere ingaan.

Vers 28

"Ook hebben zij zich gekoppeld aan Baal-Peor." Van ritualisme naar de aanbidding van valse goden was maar één stap. Kiezen wij een

verkeerde vorm van aanbidding, dan kiezen we al snel ook een verkeerde god. Deze gruwel van de Moabieten was een afgod. Bij zijn dienst gaven vrouwen hun lichaam over aan de meest schaamteloze lust. Bedenk eens: het volk van een heilige God zakt zo diep! "En zij hebben de offeranden der doden gegeten." Israël deed mee aan de uitspattingen waarmee de dienaars van Baäl hun walgelijke eredienst vierden. Als gretige gasten uit de binnenste kring aten ze zelfs mee van hun offermalen, terwijl die goden niet meer dan dode afgoden waren.

Misschien hielpen ze ook bij rituelen om doden op te roepen, bedoeld om contact te leggen met overleden geesten. Zo probeerden ze het zegel van Gods voorzienigheid te breken en binnen te dringen in geheime kamers die God heeft dichtgedaan. Wie moe is geworden van het zoeken naar de levende God, voelt zich vaak aangetrokken tot duistere wetenschappen. Zulke mensen zoeken contact met demonen en geesten. Aan wat voor sterke dwaling worden zij vaak uitgeleverd, die de vreze Gods van zich afschudden! Die waarschuwing is nu net zo nodig als vroeger.

Vers 29

"En zij hebben den HEERE tot toorn verwekt met hun daden, zodat de plaag een inbreuk onder hen deed." Openlijke ontucht en openbare afgoderij waren te grof om door de vingers te zien. Nu schreeuwden hun overtredingen om een oordeel, en dat oordeel kwam onmiddellijk. Vierentwintigduizend mensen vielen dood neer door een plotselinge, dodelijke ziekte, die dreigde door heel het kamp te trekken. Hun nieuwe zonden brachten een ziekte over hen die hun stammen nog niet kenden. Verzinnen mensen nieuwe zonden, dan verzint God snel nieuwe straffen. Hun ondeugd was een pest voor het geweten, en daarom kregen ze een pest voor het lichaam. Zo betaalt de Heere met gelijke munt terug.

Vers 30

"Toen stond Pinehas op, en hij oefende gericht, en de plaag werd opgehouden." Ook in de slechtste tijden heeft God nog strijders. Ze staan op wanneer het moment daar is om de strijd aan te binden. Pinehas werd door rechtvaardige verontwaardiging gedreven om snel twee openlijke zondaars te straffen. Zijn eerlijke hart kon niet aanzien dat er in het openbaar ontucht werd bedreven, terwijl er een vastendag was uitgeroepen. Zo'n brutale, tartende houding tegenover God en alle wet kon hij niet verdragen. Met zijn scherpe speer doorboorde hij de twee schuldigen op heterdaad.

Een heilige gloed dreef hem. Het was geen haat tegen een van de twee die hij doodde. De omstandigheden waren zo bijzonder en de zonde zo schreeuwend, dat het voor een man met een openbaar ambt zelf een zware zonde was geweest om stil te blijven staan. Wie zou dan toekijken hoe God zo werd getart en Israël zo werd bezoedeld? Pinehas dacht daar anders over. Hij waaide niet met alle winden mee en hij praatte de zonde niet mooi. Zijn hart was oprecht in Gods verordeningen en heel zijn wezen brandde van ijver voor Gods eer. Daarom nam hij de onaangename taak op zich, ook al was hij priester en dus niet verplicht scherprechter te zijn.

Beide overtreders stamden uit voorname families, maar hij keek niet naar de persoon. Hij voerde het recht over hen uit alsof ze de laagste mensen van het volk waren. Deze dappere, besliste daad was zo aangenaam voor God, als bewijs dat er in Israël nog echte, oprechte zielen waren, dat de dodelijke straf niet verder ging. Twee doden volstonden om het leven van de menigte te redden.

Vers 31

"En het is hem gerekend tot gerechtigheid, van geslacht tot geslacht tot in eeuwigheid." Tot op het moment dat deze psalm werd geschreven stond het huis van Pinehas in Israël in ere. Zijn geloof had een moedige daad gedaan. Zijn gerechtigheid werd door de Heere beves-

tigd en geëerd doordat zijn familie priester bleef. Zijn bedoelingen waren zo, dat wat anders een bloedbad had geleken, voor Gods ogen rechtvaardig was. Ja, meer nog: het werd het bewijs dat Pinehas rechtvaardig was. Het ging niet om eigen eerzucht of persoonlijke wraak. Het ging niet om zelfzuchtige drift, en ook niet om fanatieke onverdraagzaamheid.

IJver voor God, verontwaardiging over openlijke vuiligheid en echte liefde voor zijn volk dreven de man van God voort. Opnieuw zien we Gods barmhartigheid. Zijn bevel was al uitgegaan en de straf werd al uitgevoerd. En toch hield Hij Zijn hand in, op het verzoek van één man. Het leek wel of Hij een excuus zocht voor Zijn genade, terwijl de gerechtigheid onmiddellijk vergelding scheen te eisen.

Vers 32

"Zij maakten Hem ook zeer toornig aan het twistwater." Houden ze dan nooit op? Het toneel verandert, maar de zonde blijft. Eerder hadden ze al gemord om water, terwijl één gebed de woestijn zo in een meer had kunnen veranderen. Nu deden ze het weer, terwijl ze Gods goedheid al hadden ervaren. Daardoor werd de zonde dubbel zwaar, ja zevenvoudig, en werd de toorn van de HEERE heviger. "En het ging Mozes kwalijk om hunnentwil." Eindelijk was Mozes uitgeput. Hij werd boos op hen en had geen enkele hoop meer dat ze ooit beter zouden worden.

Is het een wonder? Hij was een mens, geen God! Veertig jaar lang had hij hen verdragen, maar toen begaf het geduld van deze zachtmoedige man het. Hij noemde hen rebellen en liet onheilige woede zien. Daarom mocht hij het land niet binnengaan dat hij zo graag wilde bezitten. Hij kreeg het prachtige land wel te zien vanaf de top van de Pisga, maar de toegang werd hem geweigerd. Zo liep het slecht met hem af. Hun zonde maakte hem boos, maar de gevolgen moest hij dragen. Het kan nog zo duidelijk zijn dat anderen meer schuld hebben dan wij.

Toch moeten we nooit vergeten dat dat ons niet dekt. Iedereen moet zijn eigen last dragen.

Vers 33

"Want zij verbitterden zijn geest, zodat hij wat onbedachtelijk voortbracht met zijn lippen." Vergeleken met de zonden van anderen lijkt dit een kleinigheid. Maar het was de zonde van Mozes, de uitverkoren dienaar van de Heere, die zoveel van de Heere had gezien en gekend. Daarom kon ze niet worden genegeerd. Hij sprak niet lasterlijk en ook niet onwaar, maar alleen haastig en onoplettend. Maar bij een wetgever is dat een zware fout, vooral bij iemand die namens God spreekt.

Dit gedeelte is voor ons gevoel een van de angstaanjagendste in heel de Bijbel. Wij dienen echt een jaloerse God! Toch is Hij geen harde of strenge meester. Dat moeten we niet denken. Maar we moeten wel jaloers zijn op onszelf en goed opletten dat we zorgvuldiger leven en bedachtzamer spreken, omdat we zo'n Heere dienen. Ook moeten we heel voorzichtig zijn in de manier waarop we de bedienaars van het evangelie behandelen. Anders drijven we hen met onze verbittering tot onbetamelijk gedrag, dat dan de tuchtiging van de Heere over hen afroept. Een mopperend, ruziezoekend volk beseft nauwelijks in welk gevaar het zijn predikers brengt met zijn hatelijke gedrag.

Vers 34

"Zij hebben die volken niet verdelgd, die de HEERE hun gezegd had." Ze hadden de opdracht gekregen om als beul op te treden over volken die waren veroordeeld vanwege hun tegennatuurlijke misdaden. Maar uit luiheid, lafheid of een zondige tevredenheid stopten ze hun zwaard te snel weg. Dat bracht hun veel gevaar en onrust. Veel belijders van het geloof zijn niet vurig genoeg om alle zonde in en om ons volledig uit te roeien. Dat is een groot kwaad. Waar we de oorlog tot op het bot moeten verklaren, sluiten we vredesverdragen. Dan wijzen

we op ons karakter, op onze oude gewoonten, op de dwang van onze omstandigheden of op een andere slechte reden.

Dat is onze verontschuldiging om tevreden te zijn met een heel gedeeltelijke heiliging, als het al heiliging is. Ook zijn we traag in het terechtwijzen van zonde bij anderen. Netjes ogende zonden sparen we graag. Zulke zonden lopen als Agag met kleine, zwevende pasjes. Hoe ver we zonde bestrijden, hangt niet af van onze eigen zin of van wat anderen gewoon zijn, maar van Gods bevel. We hebben geen enkele toestemming om mild te zijn met welke zonde dan ook.

Vers 35

"Maar zij vermengden zich met de heidenen, en leerden derzelver werken." De woestijn was niet de oorzaak van Israëls zonden. Ze waren net zo ongehoorzaam toen ze rustig in het beloofde land woonden. Ze zochten slechte vrienden en vonden dat fijn. Wie ze hadden moeten uitroeien, maakten ze tot vrienden. Ze hadden al genoeg fouten van zichzelf, maar toch gingen ze graag in de leer bij de smerige Kanaänieten. Zo werden ze nóg handiger in de kunst van het kwaad. Het was zeker dat ze niets goeds konden leren van mannen die de Heere tot volledige vernietiging had veroordeeld.

Weinig mensen zouden naar een dodencel gaan om wat te leren, maar Israël zat aan de voeten van het vervloekte Kanaän en stond op als specialist in elke gruwel. Ook dit is een pijnlijke, maar veel voorkomende vergissing onder belijders van het geloof: ze zoeken de omgang met de wereld en kopiëren haar mode, terwijl het hun roeping is om daartegen te getuigen. Niemand kan zeggen hoeveel kwaad er is ontstaan uit de dwaasheid van zich aanpassen aan de wereld.

Vers 36

"En zij dienden hun afgoden, en zij werden hun tot een strik." Ze raakten gefascineerd door het aantrekkelijke van de afgoderij, hoewel die haar dienaars alleen maar ellende brengt. Wie de zonde dient, raakt er onvermijdelijk in verstrikt. Ze lijkt op vogellijm: wie haar aan-

raakt, zit vast. Simson legde zijn hoofd op de schoot van die Filistijnse vrouw, en niet lang daarna werd hij wakker zonder zijn kracht. Flirten met de zonde is dodelijk voor de geestelijke vrijheid.

Vers 37

"Daarenboven hebben zij hun zonen en hun dochteren den duivelen geofferd." Nu zaten ze echt gevangen in de strik. Dat wrede bijgeloof had hen betoverd. Het bracht hen zover dat ze hun eigen kinderen vermoordden, ter ere van de walgelijkste goden die er bestonden, die meer op duivels leken dan op goden. "En zij hebben onschuldig bloed vergoten." De arme kleintjes die ze als offer doodden, hadden geen aandeel gehad in hun zonde. God keek met grote verontwaardiging naar de moord op onschuldigen. "Het bloed hunner zonen en hunner dochteren, die zij den afgoden van Kanaan hebben opgeofferd." Wie weet hoe ver het kwaad kan gaan?

Het dreef mensen tot het onnatuurlijke en het goddeloze. Als ze één ogenblik hadden nagedacht, hadden ze moeten zien dat een god die plezier heeft in het bloed van baby's, vergoten door hun eigen vaders, helemaal geen god kan zijn. Het moest een demon zijn, om te verafschuwen en niet om te aanbidden. Hoe konden ze zo'n dienst verkiezen boven de dienst aan Jehova? Rukte Hij soms hun baby's van hun borst en lachte Hij om hun doodsstrijd? Mensen torsen liever het ijzeren juk van Satan dan dat ze de lichte last van de Heere dragen.

Bewijst dat niet onweerlegbaar hoe diep verdorven hun hart is? Als de mens niet helemaal verdorven is, wat zou hij dan nog erger doen als hij dat wel was? Beschrijft dit vers niet de uiterste grens van ongerechtigheid? "Zodat het land door deze bloedschulden is ontheiligd geworden." Het beloofde land, het heilige land, de trots van alle landen omdat God daar woonde, werd bevuild met het dampende bloed van onschuldige baby's. Het werd bevuild door de bloedrode handen van hun ouders, die hen doodden om aan duivels eer te bewijzen.

Och, och! Wat een groot verdriet was dat voor de Geest van de Heere!

Vers 39

"En zij ontreinigden zich door hun werken, en zij hebben gehoereerd door hun daden." Niet alleen het land werd verontreinigd, maar ook de mensen die erin woonden. Ze verbraken de huwelijksband met de Heere en pleegden geestelijk overspel. De taal is hard, maar met zachtere woorden kon de overtreding niet goed worden beschreven. Een man is diep onteerd en zwaar gekwetst als zijn vrouw hem ontrouw wordt en in zijn eigen huis met vele minnaars aan de haal gaat. Zo was de Heere woedend op Zijn volk, omdat het in Zijn eigen land vele goden en vele heren oprichtte.

Ze maakten en bedachten nieuwe goden, en daarna aanbaden ze wat ze zelf hadden gemaakt. Wat een dwaasheid! Hun nieuwe goden waren afschuwelijke monsters en wrede demonen. En toch bewezen ze hun eer. Wat een boosheid! Om die dwaasheid en boosheid uit te kunnen leven, verlieten ze de ware God, Wiens wonderen ze hadden gezien en Wiens volk ze waren. Het was tergen van de zwaarste soort.

Vers 40

"Dies is de toorn des HEEREN ontstoken tegen Zijn volk, en Hij heeft een gruwel gehad aan Zijn erfdeel." Dat betekent niet dat Hij toen Zijn verbond verbrak of Zijn zondige volk volkomen verstootte. Wel voelde Hij de diepste verontwaardiging en keek Hij zelfs met afkeer naar hen. Denk aan een man die zijn schuldige vrouw nog liefheeft. Als hij aan haar ontrouw denkt, komt toch heel zijn wezen in rechtvaardige woede tegen haar in opstand, zodat alleen al haar aanblik zijn ziel pijn doet. Hoe ver Gods toorn kan branden tegen mensen van wie Hij diep in Zijn hart nog houdt, is moeilijk te zeggen.

Maar zeker is dat Israël dit tot het uiterste heeft uitgeprobeerd. "En Hij gaf hen in de hand der heidenen." Zo liet Hij zien hoe ver-

schrikkelijk Hij dit vond. Hij liet hen proeven wat de zonde oplevert. Ze hadden de heidenen gespaard, zich met hen vermengd en hen nagedaan. Spoedig kregen ze daarvan de pijn te voelen: horden indringers werden op hen losgelaten en plunderden hen zoveel ze wilden. Mensen maken de stokken voor hun eigen rug. Wat ze zelf bedenken, wordt hun straf. "En hun haters heersten over hen." Wie kan zich daarover verbazen?

Zonde schept nooit echte liefde. Ze deden mee met de goddeloosheid van de heidenen. Daarmee wonnen ze hun hart niet, maar kregen ze alleen hun minachting. Mengen wij ons met de mensen van de wereld, dan worden zij al snel onze meesters en onze tirannen. Erger kunnen we het niet krijgen.

Vers 42

"En hun vijanden hebben hen verdrukt." Dat paste helemaal bij hun aard. Een Israëliet krijgt het van de heidenen altijd zwaar te verduren. Mildheid tegenover Kanaän bleek wreedheid tegenover henzelf. "En zij zijn vernederd geworden onder hun hand." Zware slavenarbeid drukte hen neer en onder tirannie moesten ze zich klein houden. Bij hun God hadden ze een goede meester gehad. Maar degenen bij wie ze, tegen alle verstand in, aansluiting hadden gezocht, bleken de wreedste dwingelanden. Wie zijn God verlaat, ruilt geluk in voor ellende. God kan onze vijanden gebruiken als stokken in Zijn hand om ons terug te drijven naar onze beste Vriend.

Vers 43

"Hij heeft hen menigmaal gered." Lees het boek Richteren, en je ziet hoe waar deze zin is. Steeds weer werden hun vijanden verslagen en kregen ze hun vrijheid terug, om daarna met nieuwe kracht naar hun oude boze wegen terug te keren. "Maar zij verbitterden Hem door hun raad." Ze spraken met elkaar af om opnieuw te overtreden. Hun eigenzinnigheid was hun raadsman, en ze volgden hem tot hun eigen ondergang. "En werden uitgeteerd door hun ongerechtigheid." Het

kwaad dat hen trof, werd steeds erger. Ze zakten steeds dieper in de zonde, en dus ook in het verdriet.

Ze verborgen zich in holen en spelonken in de aarde. Al hun wapens werden hun afgenomen, en hun overwinnaars hadden alleen minachting voor hen. Ze waren meer een volk van lijfeigenen dan van vrije mensen, tot de Heere hen in Zijn barmhartigheid weer overeind hielp. Als we de verschrikkingen van de oorlogen die Palestina verwoestten volledig kenden, en ook de verwoesting door hongersnood en uithongering, dan zouden we beven bij de zonden die zo werden gestraft. De zonde van de afgoderij moet diep in hun natuur zijn ingebakken. Anders waren ze er niet zo hardnekkig naar teruggekeerd, met zulke straffen in het vooruitzicht.

Daar hoeven wij ons helemaal niet over te verbazen. Er is een nog groter wonder: de mens kiest zonde en hel liever dan hemel en God. Voor ons, Gods volk, is de les dat we nederig en voorzichtig voor de Heere moeten leven en ons vooral van afgoden moeten afhouden. Wee wie meedoen met de afgoderij van Rome! Zij zullen met haar worden gestraft in haar plagen. Moge ons genade gegeven worden om op het afgezonderde pad te blijven en onbevlekt te blijven van de hoererij van de scharlaken hoer van Babylon.

Vers 44

"Nochtans zag Hij hun benauwdheid aan, als Hij hun geschrei hoorde." Ondanks al die tergende opstanden en walgelijke gruwelen luisterde de Heere nog altijd naar hun gebed en kreeg Hij medelijden. Wat is dat wonderbaar, wat is dat zeer wonderbaar! Wat is dat goddelijk! Je zou gedacht hebben dat de Heere hun gebed zou buitensluiten, omdat zij hun oren hadden gesloten voor Zijn vermaningen. Maar nee, Hij had het hart van een vader. Hun verdriet te zien raakte Zijn ziel. Het geluid van hun roepen won Zijn hart, en Hij keek hen medelevend aan.

Zijn felste toorn tegen Zijn eigen volk is maar een tijdelijke vlam. Zijn liefde brandt eeuwig voort, als het licht van Zijn eigen onsterfelijkheid.

Vers 45

"En Hij dacht tot hun beste aan Zijn verbond." Het verbond is de vaste grond onder Gods barmhartigheid. Soms ligt het hele bouwwerk van zichtbare genade in de heiligen in puin. Dan blijft deze grondslag van liefde onaangetast, en daarop begint de Heere opnieuw een nieuw gebouw van genade te bouwen. Barmhartigheid in het verbond staat net zo vast als de troon van God. "En het berouwde Hem naar de veelheid Zijner goedertierenheden." Hij voerde de vernietiging die Hij had ingezet niet uit.

Om het in mensentaal te zeggen: Hij bedacht Zich. Hij liet hen niet aan hun vijanden over om helemaal te worden uitgeroeid, want Hij zag dat Zijn verbond dan zou zijn verbroken. De Heere is zo vol genade dat Hij niet alleen barmhartigheid heeft, maar barmhartigheden, een hele menigte. Die wonen als bijen in het verbond en leggen een voorraad goeds aan voor de dwalende mensenkinderen.

Vers 46

"Dies gaf Hij hun barmhartigheid voor het aangezicht van allen, die hen gevangen hadden." De harten van alle mensen zijn in Zijn hand. Daarom wekte Hij zelfs bij heidenen medelijden op. Zoals Hij in Egypte vrienden voor Jozef had gegeven, zo gaf Hij Zijn gevangen dienaren mensen die met hen meeleefden. Ook in onze allerslechtste toestand weet onze God manieren om de scherpste pijn van ons verdriet te verzachten. Hij kan helpers voor ons vinden onder hen die ons vroeger onderdrukten, en dat doet Hij ook als we echt Zijn volk zijn.

Vers 47

Dit is het slotgebed. Het is door profetische ingeving opgesteld voor wie in latere tijd gevangen zouden worden genomen. Het past ook bij

allen die vóór Davids dagen van huis waren verdreven door tirannie. Het past bij allen die verstrooid waren door honger en nood, zoals dat gebeurde in de ijzeren tijd van de richters. “Verlos ons, HEERE, onze God.” Doordat het verbond werd genoemd, durfden de ellendigen de Heere hun God te noemen. Dat gaf hun vrijmoedigheid om Hem nog dringender te smeken in te grijpen en hen te redden. “En verzamel ons uit de heidenen.” Ze waren de goddelozen en hun gedrag zat.

Ze verlangden naar hun eigen, afgezonderde land. Daar konden ze weer gebruikmaken van de genademiddelen, heilige gemeenschap hebben met hun broeders, ontkomen aan besmettende voorbeelden en vrij op de Heere wachten. Hoe vaak verlangen ware gelovigen nu nog om weg te komen uit goddeloze gezinnen, waar hun ziel wordt gekweld door het gedrag van wie slecht zijn! “Opdat wij den Naam Uwer heiligheid loven, ons beroemende in Uw lof.” Ze waren van de afgoden af en wilden alleen nog de naam van Jehova noemen. Ze wilden hun zegeningen toeschrijven aan Zijn eeuwig durende trouw en liefde.

De Heere had hen vaak gered om Zijns heiligen Naams wil. Daarom voelden ze: als we weer hersteld zijn, willen we al onze dankbaarheid aan die reddende Naam geven. Ja, hun eer moest zijn om Jehova te loven, en niemand anders.

Vers 48

“Geloofd zij de HEERE, de God Israels, van eeuwigheid en tot in eeuwigheid.” Heeft Zijn goedertierenheid niet tot in eeuwigheid geduurd? Moet Zijn lof dan niet even lang duren? Jehova, de God van Israël, heeft Zijn volk gezegend. Moeten zij Hem dan niet ook zegenen? “En al het volk zegge: Amen.” Door Zijn genade zijn ze allemaal gespaard gebleven.

Laten ze dus allemaal meedoen aan de aanbidding, met een luide stem en samen. Wat een donderend lofgeklank zou dat geven! Toch

zou het nog ver tekortschieten bij wat Hij verdient, ook als een heel volk Hem zo groot maakte. Ja, ook als alle volken van vroeger en nu zich verenigden in dezelfde plechtige juichkreet. O, de gelukkige dag waarop al wat leeft Gods heerlijkheid zal zien en iedereen luid Zijn lof zal verkondigen!

"Looft den HEERE", of "Hallelujah!"

Lezer, loof jij de Heere, zoals de schrijver van deze zwakke uitleg het nu doet, met zijn hele hart.

> *"Gezegend zij Hij, gezegend nu en altijd,*
> *dezelfde door heel de eeuwigheid,*
> *Israëls God, onze aanbeden Heere!"*
>
> *"Laat heel het volk zich bij het lied voegen*
> *en luid het 'Halleluja' zeggen:*
> *'Looft de levende Heere!'"*

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 1

"Want Hij is goed." Dat is Hij in Zijn wezen, alleen Hij, en vanaf het begin. Hij deelt Zijn goedheid mee en laat ze overal heen stromen. Hij is de bron van al het goede en van geen kwaad. Hij is genadig, barmhartig en bereid te vergeven. — John Gill.

Vers 1

"Want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Let op: dit is een zuivere en volledige belijdenis van Gods goedheid. Soms zegent God Zijn eigen volk zo, dat Zijn goedheid met de gewone zintuigen te merken is. Hij geeft rijkdom, eer, vrede, gezondheid en wat al niet meer. Dan is het gemakkelijk om te erkennen dat God goed is. Dat kunnen zelfs de meest wereldse mensen. Het ligt anders wanneer Hij overtreders bezoekt met de roede van de tucht en hen

geselt met de genade van de kastijding. Dan kan ons vlees maar moeilijk uitspreken wat het niet voelt en niet ziet.

In de strengheid van de roede en de geseling ontdekt het Gods goedheid die tot redding leidt niet. Daarom weigert het die goedheid in slagen en lijden te erkennen. Nu bezingt de profeet in deze hele psalm op allerlei manieren hoe het zondige volk werd tegengehouden en getroffen. En toen hij wilde dat deze psalm in de gemeente van God gezongen zou worden, stond Israël onder het kruis en onder verdrukking. Toch eist hij dat Israël erkent dat de Heere goed is en dat Zijn barmhartigheid eeuwig duurt, zelfs op het moment dat Hij de overtreder slaat.

Alleen dát is dus een ware en volle belijdenis van Gods goedheid: een belijdenis die niet alleen in voorspoed wordt uitgesproken, maar ook in tegenspoed. — Musculus.

Vers 1

We vinden hier: 1. De lofprijzing. 2. De uitnodiging. 3. De reden waarom we God altijd dank moeten brengen, en dat we dat ook echt moeten doen. 4. De grootte van deze taak. Want "wie zal de mogendheden des HEEREN uitspreken, al Zijn lof verkondigen?" Met andere woorden: geen mens op aarde kan deze grote plicht goed vervullen, zoals het eigenlijk hoort.

1. De beste manier om dank te zeggen. "Welgelukzalig zijn zij, die het recht onderhouden, die te aller tijd gerechtigheid doet." Het is alsof hij zegt: "Dit is werkelijk een enorme plicht. Maar wie zich blijvend inzet om God te dienen en Zijn geboden te houden, doet de beste poging om eraan te voldoen." — William Cooper, in de "Morning Exercises."

Vers 1

Het eerste vers en de laatste twee verzen van deze psalm horen bij de psalm die David aan Asaf en zijn broeders gaf. Die werd gezongen

voor de ark van het verbond, nadat die uit het huis van Obed-Edom naar de berg Sion was gebracht.

Zie 1 Kron. 16:34-36. Daarom is deze psalm aan David toegeschreven. Veel oude schrijvers dachten dat hij in de ballingschap was geschreven, en Horsley en Mudge sluiten zich daarbij aan. Hun gedachte steunt vooral op vers 47. Maar dat vers staat ook in de psalm van David die we in 1 Kron. 16:35 vinden. Dit argument heeft dus duidelijk geen kracht. — James Anderson, in zijn aantekening bij Calvijn op deze plaats.

Vers 2

"Wie zal de mogendheden des HEEREN uitspreken?" enz. Dit vers kun je op twee manieren lezen. Lees je het samen met het vers dat er direct op volgt, dan wil het zeggen dat niet iedereen even goed in staat is om God te loven. De goddelozen en slechten doen immers niets anders dan Zijn heilige naam ontheiligen met hun onreine lippen. Dat staat ook in Psalm 50: "Maar tot den goddeloze zegt God: Wat hebt gij Mijn inzettingen te vertellen, en neemt Mijn verbond in uw mond?" Dan hoorde achter deze zin als antwoord de volgende zin: "Welgelukzalig zijn zij, die het recht onderhouden." Zelf denk ik echter dat de profeet iets anders bedoelde.

Hij wilde zeggen dat niemand ooit al zijn krachten, lichamelijk en geestelijk, heeft ingezet om God te loven en dan niet merkte dat hij tekortschiet voor zo'n verheven onderwerp. De overweldigende grootheid ervan is te veel voor al onze zintuigen. Hij verheft Gods macht niet met opzet om ons af te schrikken van Zijn lof. Integendeel, hij wil ons juist aansporen om Hem te loven met alles wat we in ons hebben. Is het een reden om op te houden dat we, hoe gretig we ook op weg gaan, toch ver van volmaaktheid blijven? De grootste aanmoediging is dat we weten dat God blij is met de lof die wij vanuit ons hart brengen, ook als ons vermogen tekortschiet.

Maar laten we onverschilligheid vermijden. Het zou namelijk heel dwaas zijn als mensen die niet eens een tiende van de volmaaktheid halen, dat als excuus gebruiken om nog niet eens het honderdste deel te bereiken. — Johannes Calvijn.

Vers 2

"Wie zal de mogendheden des HEEREN uitspreken?" enz. Als we naar de zon kijken, laat ons gezichtsvermogen ons in de steek. We worden overweldigd door de glans van haar loop. Het oog van onze geest overkomt hetzelfde als we over God nadenken. Hoe meer aandacht we aan dat nadenken over God besteden, hoe blinder het geestelijke oog wordt, door het licht van de eigen gedachten.

Want wat kun je van Hem zeggen? Ik vraag het nog eens: wat kun je op een toereikende manier zeggen over Hem, Die verhevener is dan alle verhevenheid, hoger dan alle hoogte, dieper dan alle diepte, helderder dan alle licht, stralender dan alle schittering, prachtiger dan alle pracht, sterker dan alle sterkte, krachtiger dan alle kracht, mooier dan alle schoonheid, waarachtiger dan alle waarheid, machtiger dan alle macht, groter dan alle majesteit, geweldiger dan alle geweld, rijker dan alle rijkdom, wijzer dan alle wijsheid, zachter dan alle zachtheid, rechtvaardiger dan alle gerechtigheid, barmhartiger dan alle barmhartigheid? — Tertullianus, aangehaald door Neale en Littledale.

Vers 2

"Wie zal de mogendheden des HEEREN uitspreken?" enz. Je kunt dit opvatten als een ontkenning, of als een beperking. Weinig mensen, misschien niemand, kunnen "de mogendheden des HEEREN uitspreken" en "al Zijn lof verkondigen". Weinigen doen het op een aanvaardbare manier, en niemand doet het volmaakt. Het komt in de Schrift vaker voor dat zulke vragen neerkomen op een ontkenning, of in elk geval laten zien hoe zeldzaam en moeilijk iets is. Zie 1 Kor. 2:16; Ps. 92:2; Jes. 53:1. Wie Gods goedheid niet helemaal belijdt, kan die niet

naar waarde schatten en er ook niet op de juiste manier iets voor teruggeven.

Hoe onmogelijk het is om alle weldaden op te tellen, lees je in Ps. 40:6: “Gij, o HEERE, mijn God! hebt Uw wonderen en Uw gedachten aan ons vele gemaakt, men kan ze niet in orde bij U verhalen; zal ik ze verkondigen en uitspreken, zo zijn zij menigvuldiger dan dat ik ze zou kunnen vertellen.” — Henry Jeanes, in “The Works of Heaven upon Earth,” 1649.

Vers 2

“Mogendheden des HEEREN.” Of krachten. Het Griekse woord daarvoor wordt ook gebruikt voor de wonderen van Christus (Matth. 11:20,21). Kimchi beperkt het hier tot de wonderen in Egypte en bij de Rode Zee. Maar je kunt het even goed breder opvatten, tot alle machtige daden van God en alles wat Zijn kracht tot stand brengt. Denk aan de schepping van alle dingen uit niets, aan het onderhouden en besturen van de wereld, aan de verlossing van Zijn volk door Christus, aan de bekering van zondaren en aan de laatste volharding van de heiligen. In dit alles laat God Zijn kracht zo zien dat sterfelijke tongen het niet kunnen uitspreken of beschrijven. — John Gill.

Vers 3

“Welgelukzalig zijn zij, die het recht onderhouden”, enz. Dat zijn mensen die vaste, juiste beginselen hebben en een eerlijke levenswandel, want zo iemand leeft echt rechtschapen. Dát is echt God loven, met daden. Wie dankt, bewijst het door te doen. Het goede leven van wie dankbaar is, is het leven van dankbaarheid. Wie God alleen maar bedankt en verder niets doet, beledigt Hem niet alleen, maar doet Hem ook onrecht. — John Trapp.

Vers 3

“Het recht onderhouden”, “gerechtigheid doet.” Ik twijfel er niet aan dat er een verschil is. Wie het recht onderhoudt, is volgens mij dege-

ne die rechtvaardig oordeelt, en wie gerechtigheid doet, is degene die rechtvaardig handelt. — Augustinus.

Vers 3

Ik las dat Lodewijk, de koning van Frankrijk, per ongeluk een onrechtvaardige eis had ingewilligd. Zodra hij de woorden van de psalmist las: "Welgelukzalig zijn zij, … die te aller tijd gerechtigheid doet", kwam hij tot zichzelf. Hij dacht beter na en sprak daarna het tegenovergestelde vonnis uit. — Thomas Brooks.

Vers 4

"Bezoek mij." Wat een mooi beeld! Het gebed luidt niet: "Geef mij een sterker verlangen en meer energie, zodat ik U behaag en dien. Laat mij stap voor stap naar U toe gaan, en laat elke stap me meer het gevoel geven dat ik recht op U heb door eigen verdienste." Zo is het helemaal niet, zo bidt David niet. Het is: "Bezoek mij." "Daal elke dag op mij neer" van Uw eigen hoge troon, om Uw eigen plannen uit te voeren. "Bezoek mij." — George Fisk, 1851.

Vers 4

"Bezoek mij met Uw heil." Hugo ziet het bezoek van God als het bezoek van een arts, bij wie je genezing van je ogen zoekt. Er volgt namelijk direct: "Opdat ik aanschouwe", enz. — Lorinus.

Vers 4

Er bestaat een oude Joodse uitleg die opmerkelijk is en die aandacht verdient. Het verzoek gaat dan over een aandeel in de opstanding in de dagen van de Messias, om te zien hoe Hij Zijn lijdende volk op wonderbare wijze herstelt. — Neale en Littledale.

Vers 5

We kunnen hier opmerken dat de mens uit drie delen bestaat, en dat dit hem ertoe brengt de drie verzoeken van dit vers tot één gebed te

verbinden. “Opdat ik aanschouwe” is het gebed van het lichaam, dat God openlijk wil zien. “Opdat ik mij verblijde” is de wens van de ziel of het gemoed, zodat ook onze gevoelens worden bevredigd. Het derde verzoek ontstaat doordat de geest zich in aanbidding moet uitstorten, en daarom komt er ook een derde gebed bij. Verder krijgen de heiligen hier drie namen, elk om een eigen reden.

Ze zijn Gods “uitverkorenen” door Zijn genade die vooraf bepaalt: “Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde” (Ef. 1:4). Ze zijn Zijn “volk”, met één wet en één dienst onder Hem als enige Koning: “En wat groot volk is er, dat zo rechtvaardige inzettingen en rechten heeft, als deze ganse wet is …?” (Deut. 4:8). En ze zijn Zijn “erfdeel”, want er staat geschreven: “Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel” (Ps. 2:8). — Hugo Cardinalis en Albertus Magnus, in Neale en Littledale.

Vers 5

“Opdat ik aanschouwe het goede Uwer uitverkorenen.” God heeft ons van tevoren bestemd en rechtvaardig verklaard. Daarom vragen we of wij het goede mogen zien dat Uw uitverkorenen toekomt. Het gaat erom dat het gezicht van de Heere Zelf voor ons zichtbaar wordt (1 Joh. 3:2). Met “het goede Uwer uitverkorenen” bedoelen we niet dat zij zelf zo deugdzaam of goed zijn. We bedoelen het allerhoogste geluk dat hun is toegevallen. “Opdat ik mij verblijde met de blijdschap Uws volks.” Dan mogen wij meedelen in een vreugde waarvoor geen woorden zijn, een vreugde die voortkomt uit het zalige zien van God.

Alleen het uitverkoren volk bezit die vreugde. Vreemden kunnen haar niet eens proeven. Het evangelie zegt erover: “Ga in, in de vreugde uws heeren.” — Robert Bellarminus, 1542-1621.

Vers 6

“Wij hebben gezondigd, mitsgaders onze vaderen.” Laten we een stukje verder terugkijken, om te ontdekken hoe oud de zonde is. We

gaan helemaal terug tot het oorspronkelijke voorbeeld waar al het nadoen vandaan komt. Hoe nieuw een zonde in de uitvoering ook lijkt, het voorbeeld is oud: “Wij hebben gezondigd, mitsgaders onze vaderen.” God zegt hun dat ze al sinds lang opstandig waren: “Gelijk uw vaders, alzo ook gij” (Hand. 7:51).

Het feit dat iets al oud is, bewijst nog niet dat het goed is. Tertullianus zegt wel dat de eerste dingen de beste waren, en dat ze slechter werden naarmate ze verder van het begin af kwamen te staan. Maar dat slaat alleen op heilige gewoonten. Want ook het kwaad kan wijzen op zijn leeftijd. Wie vandaag iemand vermoordt, vindt daarvoor al een voorbeeld bij Kaïn. Dronkenschap is terug te voeren op Noach, minachting voor de ouders op Cham en lichtzinnigheid bij vrouwen op de dochters van Lot. Geen zonde is zo jong of ze heeft al witte haren.

Ze is stokoud. Maar we gaan nog verder terug, tot Adam. Daar begint de leeftijd van de zonde. Dat is wat de heilige Paulus de oude mens noemt. Hij is bijna zo oud als de wortel zelf en ouder dan alle takken. Daarom noemen we het herstel dat Christus ons tot genade geeft, de nieuwe mens. — Thomas Adams.

Vers 6

“Wij hebben gezondigd, mitsgaders onze vaderen.” Door “mitsgaders onze vaderen” toe te voegen maakt de dichter de zonde veel zwaarder. Hij had de zonde kleiner lijken te maken, niet groter, als hij had gezegd: wij hebben gezondigd met andere stervelingen. Maar nu hij zegt: wij hebben gezondigd met onze vaderen, maakt hij hun overtredingen niet minder. Hij maakt ze juist erger. Tegelijk prijst hij daarmee Gods goedheid. God zegende niet alleen wie zondig en goddeloos handelden. Hij zegende ook hun kinderen en nakomelingen, de nakomelingen van zondige en goddeloze mensen. Hen had Hij met het volste recht kunnen afsnijden als dubbel verfoeilijk. — Musculus.

Vers 6

"Gezondigd", "verkeerdelijk gedaan", "goddelooslijk gehandeld." De rabbijnen leggen uit dat hier drie soorten zonde staan, in oplopende volgorde. De eerste is zonde tegen jezelf, de tweede tegen je naaste, de derde tegen God. Je kunt het ook zo zeggen: zonden uit onwetendheid, zonden uit bewuste overweging en zonden uit hoogmoed en boosheid. — R. Levi en Genebrardus, in Neale en Littledale.

Vers 6

God heeft de schrijvers van de Schrift door Zijn ingeving onfeilbaar behoed voor overdrijving. Toch kiezen ze steeds passende, krachtige woorden van veroordeling tegen de zonde (Ps. 106:6). Zedelijk kwaad is beslist niet iets onbelangrijks.

En toch dringt het zich overal en bij elke gelegenheid op. Eén keer als vergeten van God (Ps. 106:13,21), een andere keer als overhaaste drang naar het kwade (Ps. 106:13). Dan weer als sterke, dwingende lusten (Ps. 106:14), dan als verachtelijk ongeloof (Ps. 106:12,24), en zo verder door heel de lijst van wat wij tegen God en mensen misdoen. O, wat zijn wij diep gezonken! — William S. Plumer.

Vers 7

"Onze vaders in Egypte hebben niet gelet op Uw wonderen." De oudsten liepen met Mozes mee. Ze hoorden hem aan Farao laten zien welke opdracht hij had, en hem in de naam van de Heere eisen dat Israël mocht vertrekken (Ex. 3:16). Ze zagen zelfs Gods oordelen over Egypte. En toch hebben zij op deze wonderen, die hen zouden bevrijden, "niet gelet". Eerst dachten ze juist dat hun toestand slechter werd. Nog veel minder doorzagen ze dat hun bevrijding een beeld was van de eeuwige bevrijding, en dat God hun God wilde zijn. Dat wordt later duidelijk gemaakt in de inleiding op de tien geboden, waar God zegt dat Hij hun God is.

Ze hebben “niet gelet” op Zijn wonderen, en daarom “zijn zij der menigte Uwer goedertierenheid niet gedachtig geweest”. Een oppervlakkig begrip geeft een kort geheugen. — Nathaniel Homes, 1652.

Vers 7

“Onze vaders in Egypte hebben niet gelet op Uw wonderen.” Hoogstwaarschijnlijk schreven veel Israëlieten de meeste wonderen toe aan Mozes’ eigen kunde, die groter was dan die van de Egyptische tovenaars. Of aan het feit dat hij hulp had van een hogere, sterkere geest dan de tovenaars. Geloofden ze al dat Gods macht erachter zat, dan hadden ze hun gedachten er toch nooit serieus aan laten wennen om daarover na te denken.

Daardoor kon die overweging geen blijvende eerbied voor die macht in hun hart planten. Wie grote, gewichtige zaken maar oppervlakkig bekijkt, die heeft er volgens de taal van de Schrift “niet” op “gelet”. — Robert South.

Vers 7

“Niet gelet … niet gedachtig geweest.” Hij bestraft zowel hun verstand als hun geheugen. Ze hadden verstand nodig om te overdenken tot welke eeuwige zegeningen God hen door deze tijdelijke wonderen riep. Ze hadden geheugen nodig om de tijdelijke wonderen die al waren gebeurd tenminste niet te vergeten. Dan zouden ze trouw hebben geloofd dat God hen met dezelfde kracht die ze al hadden ervaren zou bevrijden van de vervolging door hun vijanden. In plaats daarvan vergaten ze de hulp die Hij hun in Egypte had gegeven, toen Hij met zulke wonderen hun vijanden verpletterde. — Augustinus.

Vers 7

De ene zonde is een stap naar een andere, nog ergere. Want niet letten wordt gevolgd door niet onthouden, en wie zijn plicht vergeet, wordt ongehoorzaam en opstandig. — David Dickson.

Vers 7

"Zij waren wederspannig" (Engels: "provoked", tergen). Met tergen wordt een bijzondere, meer dan gewone mate van wangedrag aangeduid. Het wijst op een brutale, vermetele vastberadenheid om te krenken. Zo'n vastberadenheid is niet tevreden met één enkele stoot van ongehoorzaamheid, zij heeft er niet genoeg aan. Ze herhaalt de daad en maakt er steeds meer van, totdat de overtreding steeds groter wordt en uiteindelijk een openlijke belediging wordt. Als het om God gaat, dan denk ik dat zo'n tergen gericht is op Hem, en wel op drie punten: Zijn macht, Zijn goedheid en Zijn geduld.

Ten eerste keert het zich tegen Gods macht en Zijn recht als Koning. Het is bijna een aanval op God, terwijl Hij op Zijn troon zit. Het is een greep naar Zijn scepter en een tarten van Zijn koninklijke waardigheid en oppermacht. Wie God tergt, daagt Hem in zekere zin uit om toe te slaan en het onrecht en de aantasting van Zijn eer te wreken. Zo iemand denkt niet aan het gewicht van Gods almachtige arm, aan de scherpte van Zijn zwaard en aan de snelheid en het gif van Zijn pijlen. Hij blaast op alles en kijkt de verschrikkingen van de gerechtigheid die de zonde wreekt recht in het gezicht.

De Israëlieten konden na de wonderen in Egypte niet tegen God zondigen zonder die macht ongehoord uit te dagen. Ze hadden die macht kort daarvoor zelf zo overtuigend ervaren. Een Israëliet kon door die macht even gemakkelijk worden vermorzeld als een Egyptenaar. Ze had aan valse vrienden net zo'n vreselijk voorbeeld kunnen geven van haar verterende kracht als aan openlijke vijanden, die in Gods ogen misschien de mindere overtreders van de twee waren. Ten tweede. God tergen betekent Zijn goedheid misbruiken. Als God met macht is bekleed, moeten wij Hem vrezen. Toont Hij Zijn goedheid, dan moeten we Hem liefhebben.

Met het een wil Hij bevelen, met het ander wil Hij onze gehoorzaamheid winnen, bijna als een vrijer. Een belediging van Zijn goedheid, Zijn tederheid en Zijn barmhartigheid gaat evenveel verder dan

een belediging van Zijn macht als een wond in het hart erger is dan een klap op de hand. Want God doet wonderen van barmhartigheid. Hij stapt uit het gewone spoor van Zijn zorg. Hij beveelt het leger van de hemel, de aardbol en het hele stelsel van de natuur om uit hun baan te gaan, om een plan van goedheid voor een volk te dienen, zoals Hij bij de Israëlieten deed.

Was het na zulke liefdevolle verplichtingen dan niet een oneindig lage, onhoudbare daad van tergen? Was het niet een ondankbaarheid, hoger dan de hemelen die ze raakte en dieper dan de zee waar ze doorheen waren getrokken?

Ten derde. God tergen betekent Zijn lankmoedigheid en Zijn geduld beledigen. Uit wat in de mens van nature leeft, leren we hoe fel en hoe pijnlijk iedereen het voelt als misbruik wordt gemaakt van zijn liefde. Geen enkele vorst, behalve Eén, kan een belediging van zijn barmhartige daden gemakkelijk verdragen. En het is nog veel beledigender om majesteit te verachten die regeert met de gouden scepter van vergeving, dan majesteit die regeert met de ijzeren roede van de strafwet. Maar geduld is nog een stap hoger in barmhartigheid. Het is barmhartigheid die lang wordt uitgerekt.

Het is barmhartigheid die vecht tegen laagheid en zo mogelijk probeert ondankbaarheid te vermoeien en te overtreffen. Daarom is een zonde tegen het geduld het hoogste punt van tergen. Het is de uiterste opvoering, en als ik het zo mag zeggen, het ne plus ultra. Want als het geduld moe is geworden, en zelfs buiten adem van het vergeven, laat dan alle vernuft van de mensen maar iets verder zoeken. Dan moeten ze maar iets vinden waarop een overtreder nog zijn hoop kan vestigen, of waartegen hij nog kan zondigen. Maar de ondankbare Israëlieten zondigden juist tegen Gods geduld.

Ze zetten Hem zelfs onder druk, met zonde op zonde. De ene overtreding drong zich op de nek van de andere, en de laatste afrekening steeg steeds hoger en zwol steeds groter. Zo raakten de schatten van genade en vergeving uitgeput en leeggetrokken. Daardoor

tergden ze God tot een eed, en wat meer is, tot een eed in Zijn toorn en met het volle voornemen tot wraak, dat ze nooit in Zijn rust zouden ingaan. — Robert South.

Vers 7

"Zij waren wederspannig." Waarin zat dat tergen? "Zij zijn der menigte Uwer goedertierenheid niet gedachtig geweest." Wat de Heere eerder aan barmhartigheid had laten zien, maakte hun vertrouwen in de moeilijkheden van het moment niet sterker. Dat was één manier van tergen. En zoals Zijn barmhartigheid van eerder hun vertrouwen niet sterker maakte, zo haalden de zorgen van nu juist hun wantrouwen naar boven. Een andere plaats in de Schrift laat dat zien, waar hun gedrag wordt beschreven (Ex. 14:11): "En zij zeiden tot Mozes: Hebt gij ons daarom, omdat er in Egypte gans geen graven waren, weggenomen, opdat wij in deze woestijn sterven zouden? Waarom hebt gij ons dat gedaan, dat gij ons uit Egypte gevoerd hebt?" Waren die angstige voorspellingen en die schrikbeelden van een onafwendbare ondergang, zoals zij dachten, iets anders dan overstromend ongeloof, wantrouwen jegens God?

Dat was een tweede manier van tergen. Wat de Heere eerder deed, vergeten we, of het wordt zelfs opgeslokt door ons ongeloof, zoals de zeven magere koeien in Farao's droom de vette opaten. En moeilijkheden van nu maken we met ons ongeloof groter dan ze zijn, alsof Gods hele macht ze niet kon wegnemen en overwinnen. En denk je dat de Heere zo'n zonde niet in toorn zal bezoeken? — Joseph Caryl.

Vers 7

"Aan de zee, bij de Schelfzee." Dat is: aan de Arabische Golf. Letterlijk staat er: aan de Zee van Suf. Tenminste, als Suf hier geen eigennaam is. In Deut. 1:1 lijkt het wel een eigennaam, en met een kleine afwijking ook in Num. 21:14. Als het geen eigennaam is, betekent het "zee van wieren". In het Egypte van nu draagt die zee nog steeds een vergelijkbare naam. In alle boeken van het Oude Testament heet ze zo.

De Syrische vertaling en de Chaldeeuwse parafrase geven het ook weer als zee van wieren. Die naam kan zijn ontstaan door het riet dat langs de kust groeit, of door de wieren en koraalachtige planten die je door het water heen kunt zien, en de koralen op de bodem...

Plinius schrijft dat ze de Rode Zee heet naar koning Erythras. Of doordat de zon er een rode kleur op laat weerkaatsen, of door haar zand en haar bodem, of door de aard van haar water. — Daniel Cresswell.

Verzen 7-8

Deze psalm is een dankpsalm, zoals het eerste en het laatste vers laten zien. Een mens kan God het best loven als hij zijn eigen zonde en onwaardigheid het scherpst voelt. Daarom zet de psalmist in heel deze psalm Israëls zonde en Gods barmhartigheid naast elkaar. Ps. 106:7. "Onze vaders", zegt hij, hebben Uw wonderen in Egypte niet begrepen. Ze zagen die wonderen met hun ogen, maar ze begrepen ze niet met hun hart. Ze doorzagen niet wat God ermee van plan was, wat Hij ermee bedoelde en waar Hij naartoe wilde. En daarom "zijn zij", zo zegt de tekst, "... Uwer goedertierenheid niet gedachtig geweest". Want je onthoudt niet meer dan je begrijpt.

Maar misschien waren het maar weinig goede daden van God, en was hun zonde van het vergeten daardoor minder erg? Nee, zo was het niet. Ps. 106:7: "Zij zijn der menigte Uwer goedertierenheid niet gedachtig geweest."

Maar misschien kwam het doordat ze zwak waren of het niet beter konden, zodat je eigenlijk geduld met hen moest hebben? Nee, ze waren in opstand tegen Hem. Montanus geeft dat zo weer, en dat is beter.

Maar misschien gebeurde deze zonde toen ze nog in Egypte waren of tussen de Egyptenaren, en werden ze daartoe aangezet door hen? Ook niet. Het gebeurde toen ze Egypte al uit waren, toen ze alleen nog met God te maken hadden en Zijn glorierijke macht bij de Rode

Zee hadden gezien. Toen kwamen ze tegen Hem in opstand, aan de zee, bij de Schelfzee.

Wat dan? Verdelgde de Heere hen niet? Nee, zegt de tekst. Ondanks al hun gemopper, hun ondankbaarheid en hun opstand redde Hij hen om Zijns Naams wil. — William Bridge, in een preek voor het Lagerhuis op 5 november 1647.

Vers 8

"Doch Hij verloste hen." Stel dat God Zijn volk nooit barmhartigheid zou bewijzen met een "doch". Hoe zou dan de glans van Zijn barmhartigheid zichtbaar worden? Denk aan een arts die alleen patiënten beter maakt met hoofdpijn of kiespijn, een verkoudheid of een andere kleine kwaal. Daarmee laat hij niet zien dat hij veel kan en uitblinkt in zijn vak.

Anders is het als iemand op sterven ligt, al met één been in het graf staat en volgens het gezonde verstand niet meer te redden is. Als de arts hem dan toch beter maakt, bewijst dat hoe goed en bekwaam die arts is. Zo werkt het ook hier. Zou God alleen een volk redden en genezen dat minder slecht en goddeloos was, of zelfs echt goed? Waar zou dan de uitzonderlijke kracht van Zijn barmhartigheid blijken? Maar als een volk de dood nadert en als het ware ziek te bed ligt, en de Heere staat dan op uit vrije liefde, om Zijns Naams wil, en geneest zo'n onwaardig volk, dan laat dat de glans van Zijn barmhartigheid zien.

In het vers daarvoor staat: "Zij waren wederspannig aan de zee, bij de Schelfzee", of zoals het in het Hebreeuws staat, "zelfs in de Schelfzee". De wateren stonden als muren aan beide kanten van hen. Ze zagen die muren van water, iets wat nog nooit een volk had gezien. Ze zagen de macht, de oneindige macht van God, die hen over droog land leidde. Toen kwamen ze in opstand, aan de zee, zelfs ín de zee. En toch redde de Heere hen, ondanks dit alles, met een "doch". En ik vraag: zou de Heere zoveel genade tonen aan een volk dat onder de

wet stond, en nog veel meer genade achterhouden voor wie onder het evangelie leven? — William Bridge.

Vers 8

"Om Zijns Naams wil." Maak in elke situatie gebruik van Zijn naam. Hij heeft namelijk een naam die bij elk gebrek en elke nood past. Heb je wonderen nodig? Zijn naam is Wonderlijk. Kijk naar Hem op dat Hij ze doet, om Zijns Naams wil. Heb je advies en richting nodig? Zijn naam is de Raadsman. Werp je daarvoor op Hem en op Zijn naam. Moet je strijden tegen machtige vijanden? Zijn naam is de Machtige God. Vraag dat Hij Zijn kracht laat zien, om Zijns Naams wil. Heb je Zijn vaderlijke medelijden nodig?

Zijn naam is de Eeuwige Vader. "Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de HEERE over degenen, die Hem vrezen." Beroep je op Zijn medelijden, om Zijns Naams wil. Heb je vrede nodig, vrede met mensen, vrede in je hart of vrede voor eeuwig? Zijn naam is de Vredevorst. Vraag om Zijns Naams wil dat Hij vrede schept. O mensen, Zijn naam is *Jehova Rophi*, de HEERE, de heler en geneesheer. Vraag, om Zijns Naams wil, dat Hij al je ziekten geneest. Heb je vergeving nodig? Zijn naam is *Jehova Tsidkenu*, de HEERE, onze gerechtigheid.

Vraag, om Zijns Naams wil, dat Hij je ongerechtigheid barmhartig behandelt. Heb je verdediging en bescherming nodig? Zijn naam is *Jehova Nissi*, de HEERE, je banier. Vraag, om Zijns Naams wil, dat Zijn banier van liefde en genade over je wordt uitgespreid. Heb je voorziening nodig in bittere nood? Zijn naam is *Jehova Jireh*: op de berg van de HEERE zal het gezien worden, de HEERE zal erin voorzien. Heb je Zijn aanwezigheid nodig? Zijn naam is *Jehova Shammah*, de HEERE is daar: *Immanuël*, God met ons. Kijk naar Hem op dat Hij bij je is, om Zijns Naams wil.

Wil je dat je gebed gehoord wordt? Zijn naam is de Hoorder van het gebed. Heb je kracht nodig? Zijn naam is de Sterkte van Israël.

Heb je troost nodig? Zijn naam is de Vertroosting van Israël. Heb je een schuilplaats nodig? Zijn naam is de Vrijstad. Heb je niets en heb je alles nodig? Zijn naam is Alles in allen. Ga zitten en verzin namen voor wat jij nodig hebt en wat je mist. Je zult merken dat Hij een naam heeft die daarbij past. Voor wat je tekortkomt, heeft Hij wijsheid om je te leiden en kracht om je te bewaren.

Hij heeft barmhartigheid om met je mee te voelen, waarheid om je te beschermen, heiligheid om je te heiligen, gerechtigheid om je rechtvaardig te maken, genade om je te sieren en heerlijkheid om je te kronen. Vertrouw op Zijn naam, de naam van Hem Die redt om Zijns Naams wil. — Ralph Erskine, 1685-1752.

Vers 9

"En Hij schold de Schelfzee, zodat zij verdroogde." Dit is een dichterlijke uitdrukking. Ze wil zeggen dat de Rode Zee zich op Gods bevel terugtrok. Zo vlucht een slaaf voor het gezicht van zijn meester als hij flink wordt uitgescholden. — Robert Bellarminus.

Vers 9

"Hij schold." Er staat nergens dat er een stem uit de hemel klonk om de zee te bestraffen. Toch noemt de Schrift de goddelijke kracht die dit deed een bestraffing. Het kan natuurlijk ook zijn dat de zee in het verborgen werd bestraft, zodat de wateren het wel hoorden en de mensen niet. De kracht waarmee God werkt, is heel moeilijk te doorgronden en vol geheimenis. Door die kracht laat Hij zelfs dingen zonder verstand meteen doen wat Hij wil. — Augustinus.

Vers 9

"Woestijn." Midbar: een brede strook karige, droge grond, bruikbaar als weiland voor schapen (zoals onze South Downs of Salisbury Plain). Vergelijk Jes. 63:13. — William Kay.

Vers 11

"Niet een van hen bleef over." Hier zien we een beeld van wat Christus doet met al onze geestelijke vijanden: Hij vernietigt ze volledig. Hij heeft ons niet alleen uit hun greep gehaald, maar hen helemaal uitgeschakeld. Aan de zonde heeft Hij een eind gemaakt, aan al de zonden van Zijn volk. Satan, met zijn overheden en machten, heeft Hij ontwapend. De dood, de laatste vijand, heeft Hij afgeschaft, en Zijn heiligen heeft Hij in alles meer dan overwinnaars gemaakt. Je kunt er ook een afbeelding in zien van het einde van de goddelozen op de laatste dag. Ze worden dan allemaal verbrand in de grote brand die alles verteert, wortel en tak. Niet één blijft er over. Zie Mal. 4:1. — John Gill.

Vers 12

"Toen geloofden zij aan Zijn woorden." Er bestaat een geloof dat maar even duurt, zoals Markus het noemt (Mark. 4:17). Dat is niet zozeer een vrucht van de Geest, Die ons opnieuw geboren laat worden. Het komt eerder voort uit een zekere wisselvallige gevoeligheid, en zo gaat het snel weer voorbij. De profeet prijst hier geen geloof dat vrijwillig is. Hij prijst een geloof dat uit dwang voortkomt. Mensen voelen namelijk, of ze willen of niet, hoe machtig God is, en daardoor worden ze gedwongen Hem enig respect te tonen. Dit gedeelte moeten we goed overdenken. Dan kunnen mensen, als ze zich eenmaal aan God hebben onderworpen, zichzelf niet misleiden. Ze weten dan dat de toetssteen van het geloof is dat ze Gods woord uit zichzelf aannemen en standvastig blijven volharden in hun gehoorzaamheid eraan. — Johannes Calvijn.

Vers 12

Natuurlijke gevoelens die hoog oplopen in een belijdenis van geloof, houden het een tijdje vol tegen verleidingen. Maar wacht tot het water zakt, dan zie je het wel. Wat een golf van gevoel kregen de Israë-

lieten toen ze met eigen ogen die wonderbare bevrijding bij de Rode Zee hadden gezien! Wat een jubelliederen zongen ze! Wat een goede voornemens om nooit meer aan Hem te twijfelen! "Toen geloofden zij aan Zijn woorden; zij zongen Zijn lof." Satan zette hen niet meteen aan tot morren en ongeloof, hoewel dat wel zijn plan was. Hij wachtte tot de golf van gevoel voorbij was. Toen kon hij hen snel verleiden om Zijn werken te vergeten. — Richard Gilpin, in "A Treatise of Satan's Temptations," 1677.

Vers 12

Het is veelzeggend dat dit vers zo kort is, het enige in zijn soort in het verhalende deel van de psalm. Daaraan kunnen we goed zien hoe kort hun dankbaarheid, hun geloof en hun aanbidding van God duurden. Want er volgt direct: "Zij vergaten haast", enz. — Neale en Littledale.

Verzen 12-13

"Zij zongen Zijn lof." "Zij vergaten haast Zijn werken." Dit werd gezegd over dat geslacht van Israëlieten dat uit Egypte kwam. In het hoofdstuk met het stuk uit hun geschiedenis waar hier naar wordt verwezen, beginnen ze met geestdriftige woorden van dankbaarheid en eindigen ze met mopperen van ontevredenheid. Beide kwamen uit dezelfde monden, binnen drie dagen. Hun dankbaarheid werd gewekt door die wonderbare onthulling van Gods volmaaktheid, die hen redde van het leger van Farao en hun vijanden vernietigde. Hun mopperen werd veroorzaakt door een betrekkelijk klein ongemak, dat binnen een paar uur werd opgelost.

Over mensen wier dankzegging zo snel en zo makkelijk omsloeg in mopperen, kon je met recht zeggen: ook al zongen ze Gods lof, "zij vergaten haast Zijn werken." Helaas zijn de Israëlieten allerminst de enigen van wie dit naar waarheid gezegd kan worden. Hun gedrag, zoals het hier wordt beschreven, is een treffend voorbeeld van onechte dankbaarheid. Zulke dankbaarheid breekt vaak plotseling los als gevreesd kwaad wordt afgewend of onverwachte gunst wordt ge-

schonken, maar ze sterft zodra de aanleiding is verdwenen. Het lijkt op de vreugde van een kind dat een glimmend speeltje krijgt. Dat wordt met gejuich ontvangen en vermaakt een uur lang.

Maar als het nieuwe eraf is, wordt het onverschillig weggegooid, en de hand die het gaf wordt vergeten. Zulke dankbaarheid komt niet voort uit een hoger beginsel dan bevredigde eigenliefde. Daarom is ze God niet welgevallig en brengt ze geen gehoorzaamheid aan Zijn wetten voort. Ze lijkt ook in geen enkel opzicht op die heilige, uit de hemel geboren liefde, wier taal ze vaak leent en wier naam ze zich toe-eigent. Je zou haar bij uitstek de dankbaarheid van zondaren kunnen noemen. Zij houden van wie van hen houdt, dus zijn ze vanzelf dankbaar aan wie goed voor hen zijn. Zelfs aan God zijn ze dankbaar, zolang ze Hem als goed beschouwen.

Het eerste voorbeeld dat ik wil noemen, vinden we in de werken van de schepping. Je hoort die vaak de werken van de natuur noemen, al is dat niet helemaal juist. Deze werken maken op onze zintuigen zo'n diepe indruk. Er is zoveel afwisseling in te zien, zoveel schoonheid en grootsheid, en ze tonen zoveel kracht, wijsheid en goedheid. Daarom kan misschien niemand, zeker niemand die een beetje gevoel, smaak of geestelijke vorming heeft, ze altijd bekijken zonder dat het hem raakt. Hij voelt ontzag, verwondering, bewondering of vreugde. Maar helaas, hoe kortstondig bleken al die gevoelens, en hoe weinig goeds hebben ze opgeleverd!

Onze honger en onze hartstochten werden heel even stil, maar kwamen snel weer opdringen. De glans van rijkdom, aanzien en macht schoof in onze ogen voor de heerlijkheid van Jehova. We zakten weg uit de hemel waar we naartoe leken te stijgen, en stortten ons opnieuw in de draaikolk van aardse genoegens en bezigheden. We lieten Hem links liggen en luisterden niet naar Hem, terwijl we Hem net nog wilden aanbidden. We leefden verder zonder God, in een wereld waarvan we zojuist hadden gezien hoe vol ze was van Zijn heerlijkheid. Een tweede voorbeeld van dezelfde soort is de manier

waarop mensen vaak reageren op Gods werken in Zijn zorg voor de wereld.

In die werken tonen Zijn volmaaktheden zich zo voortdurend, en vaak zo duidelijk. Onze afhankelijkheid ervan is altijd echt en soms heel zichtbaar. In veel gevallen raken ze rechtstreeks en merkbaar onze dierbaarste belangen voor dit leven. Zelfs de meest ongevoelige mens kan er dus niet altijd onverschillig naar kijken. Maar dat gevoel is meestal kortstondig, en de erkenning is bijna net zo snel vergeten als ze is uitgesproken. Net zo worden mensen vaak geraakt door Gods werken van genade, de werken die erop gericht zijn om het geestelijke en eeuwige welzijn van de mens te dienen.

Deze werken tonen het duidelijkst niet alleen Jehova's kracht, maar ook Zijn morele volmaaktheid. Hier straalt Zijn karakter, vol en compleet. Het is niet meer dan natuurlijk dat het zien van deze wonderen op z'n minst tijdelijk indruk maakt op onze geest. Even lijkt ons hart te smelten. We voelen en erkennen graag dat God goed is, dat de Zaligmaker vriendelijk is, dat we Zijn liefde moeten beantwoorden en dat de hemel iets is om naar te verlangen! Zoals een bepaalde groep hoorders die één grote Leraar beschreef, nemen we het woord met blijdschap aan.

Het is een blijdschap waarin ook iets van dankbaarheid meespeelt. We zingen Gods lof, of we voelen alsof we dat met plezier zouden kunnen doen. Maar dan verlaten we Zijn huis. De gevoelens die daar waren gewekt, zakken weg. Zoals de aarde die een winterzon een beetje heeft ontdooid, worden onze harten al gauw weer ijzig hard. De wonderen van Gods genade raken vergeten, en God heeft reden om in verdriet en teleurstelling te zeggen: "Uw weldadigheid is als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw, die henengaat." — Samengevat uit een preek van Edward Payson, 1783-1827.

Vers 13

"Zij vergaten haast Zijn werken." Ze vergaten, en dat "haast". In de grondtekst staat dat ze zich haastten om te vergeten: "Zij haastten zich, zij vergaten." Het is als met mensen die in hun slaap de dood een hand geven, maar hem niet willen kennen als ze wakker zijn. — Thomas Adams.

Vers 13

Hoe kunnen we weten of we op de juiste manier dankbaar zijn? Als we zorgvuldig bijhouden wat God aan barmhartigheid heeft gedaan, 1 Kron. 16:4: "En hij stelde voor de ark des HEEREN sommigen uit de Levieten tot dienaars, en dat, om den HEERE, den God Israels, te vermelden, en te loven, en te prijzen." Artsen zeggen dat het geheugen als eerste achteruitgaat. In geestelijke dingen is dat ook zo: "Zij vergaten haast Zijn werken." — Thomas Watson.

Vers 13

"Zij vergaten haast." Denk aan een zeef of een meelbuil. Het goede graan en het fijne meel vallen erdoor, maar het lichte kaf en de grove zemelen blijven achter. Of denk aan een filter: de zoete drank wordt eruit gezeefd, maar de droesem blijft over. Of aan een rooster dat zuiver water laat wegstromen, maar bij stro, stokjes, modder of vuil blijft het hangen. Zo gaat het met het geheugen van de meeste mensen die we kennen. Van nature zijn ze als *pertusa dolia*, gewoon lekke tonnen, vooral bij het goede erg onbetrouwbaar. IJdele inbeeldingen van mensen blijven makkelijk hangen, terwijl goddelijke lessen en genadige beloften erdoorheen stromen. Prullen, speeltjes en wereldse dingen onthouden ze vrij goed. Maar geestelijke dingen lekken er zo weer uit weg. Zoals Israël vergeten ze die vlug. — William Gouge.

Vers 13

"Zij vergaten haast Zijn werken." Drie dagen later, bij de wateren van Mara (Ex. 15:24). — Adam Clarke.

Vers 13

"Zij verbeidden naar Zijn raad niet." Het is verbazingwekkend hoe onverzadigbaar onze verlangens zijn. God krijgt bijna nooit een enkele dag om ze te vervullen. Doet Hij het niet meteen, dan worden we gelijk ongeduldig en lopen we het gevaar uiteindelijk te wanhopen. Dat was dus de fout van het volk. Ze wierpen niet al hun zorgen op God. Ze riepen Hem niet rustig aan en wachtten niet geduldig tot Hij hun verzoek wilde beantwoorden. Ze stormden roekeloos vooruit, alsof ze God konden voorschrijven wat Hij moest doen. Om hun overhaaste gedrag nog zwaarder te laten wegen, gebruikt de psalmist het woord raad.

Mensen willen God namelijk geen wijsheid toeschrijven en vinden het niet nodig op Zijn raad te rekenen. Ze zorgen liever zelf vooruit, meer dan goed voor hen is. Ze willen eerder over God regeren dan zich door Hem laten regeren zoals Hij het wil. Willen we ervoor bewaard blijven dat we God tergen, laten we dan altijd dit uitgangspunt vasthouden: het is onze plicht om Hem te laten zorgen voor wat Hij als goed voor ons kent. Het geloof neemt onze eigen wijsheid van ons weg. Daardoor kunnen we vol hoop en in rust wachten tot God Zijn eigen werk heeft voltooid. Ons vleselijke verlangen daarentegen loopt altijd, door zijn te grote haast, Gods raad vooruit. — Johannes Calvijn.

Vers 13

"Zij verbeidden naar Zijn raad niet." Ze hadden moeten bedenken dat zulke grote werken van God aan henzelf niet zonder bedoeling waren. Ze nodigden hen uit tot een eindeloos geluk, en daarop moest je geduldig wachten. Maar ze haastten zich om zichzelf gelukkig te maken met tijdelijke dingen. Die geven niemand echt geluk, omdat ze het onverzadigbare verlangen niet stillen: "Een ieder, die van dit water drinkt, zal wederom dorsten", zegt onze Heere (Joh. 4:13). — Augustinus.

Vers 13

"Zij verbeidden naar Zijn raad niet." Die nalatigheid kun je op twee manieren verstaan. Ten eerste: ze wachtten niet op Gods openlijke, bekendgemaakte raad die hun zei wat ze moesten doen. Ze vroegen Hem niet om advies maar gingen op eigen houtje door en deden wat in hun eigen ogen goed was. Ten tweede: ze wachtten niet af tot Gods verborgen, geheime raad over hen werd uitgevoerd. Ze wilden Gods tijd niet afwachten, de tijd waarop Hij Zijn raadsbesluiten zou laten uitkomen en volbrengen. Op beide manieren is het zeer zondig om niet op God te wachten.

Wie niet wacht op Zijn raad om te horen wat hij moet doen, en niet wacht tot Hij Zijn eigen raad uitvoert en vervult, laat zien dat hij hoogmoedig is en ongeduldig. In het eerste geval negeren mensen zelfs Gods wijsheid. In het tweede geval beelden ze zich ijdel in en proberen ze Gods voorzienigheid vóór te zijn. — Joseph Caryl.

Vers 13

"Zij verbeidden naar Zijn raad niet." Een gelovige die zijn geloof in daden omzet, heeft een groot voordeel op een ongelovige. Een ongelovige is koppig en driftig, onbesuisd en haastig, als hij in het diepe wordt gegooid. Hij wacht niet op Gods raad. Hij springt voordat hij kijkt, voordat hij ogen heeft om zijn weg te zien. Een gelovige blijft rustig en vol vertrouwen, stil, geduldig en biddend. Hij staat op zijn wachttoren om te zien wat God op dat moment zal antwoorden. — Matthew Lawrence, in "The Use and Practice of Faith," 1657.

Vers 14

"In de woestijn." Als God door de omstandigheden van tijd en plaats om matiging van onze lichamelijke begeerten vraagt, dan is overtreding des te erger en ergerlijker voor God: "Zij werden belust met lust in de woestijn". Daar hadden ze tevreden moeten zijn met wat voor voedsel dan ook. — David Dickson.

Vers 14

"In de woestijn." Daar hadden ze brood genoeg en zelfs over, en toch wilden ze per se vlees te eten. Ze werden nu helemaal door God onderhouden. Dit was dus een verwijt aan de wijsheid en de goedheid van hun Schepper. Ze waren nu waarschijnlijk nog maar één stap van Kanaän verwijderd, maar ze hadden niet het geduld om op lekkernijen te wachten tot ze daar waren. Ze hadden eigen kleinvee en runderen, maar ze wilden die niet slachten. God moest hun vlees geven zoals Hij hun brood had gegeven, anders zouden ze Hem nooit eer geven of iets goeds over Hem zeggen.

Ze wensten niet alleen maar vlees, nee, ze "werden belust met lust" naar vlees. Een verlangen, zelfs naar toegestane dingen, wordt zondig als het buitensporig en heftig is. Daarom heet dit "lust tot het kwaad" (1 Kor. 10:6), ook al waren de kwartels als gave van God goed en werden ze ook zo genoemd, Ps. 105:40. Maar dit was nog niet alles: "zij verzochten God in de wildernis", waar ze zoveel van Zijn goedheid en macht hadden ervaren. Ze vroegen zich af of Hij hun daarin wel kon en wilde tevredenstellen. Zie Ps. 78:19-20. — Matthew Henry.

Vers 15

"Toen gaf Hij hun hun begeerte", enz. Het genot van de keel sloot het paradijs af, verkocht het eerstgeboorterecht en liet Johannes de Doper onthoofden. En het was de overste van de koks, Nebuzaradan, die als eerste de tempel in brand stak en de stad met de grond gelijkmaakte. De gevolgen zijn: 1. Zwaarlijvigheid, die ons de lenigheid ontneemt voor elk goed werk, en een mens meer doet lijken op een ton op twee kroezen. Caesar zei dat hij Antonius en Dolabella niet verdacht van streken, omdat ze dik waren. Maar Casca en Cassius, magere, holle kerels, dachten te veel.

De dikke mannen zijn de gemeste kippen van de duivel, te vet om nog eieren te leggen. Waarom zouden ze ver reizen als hun geluk al

thuis ligt, zij die het paradijs in hun keel plaatsen en de hemel in hun eten?

1. Het verschrompelen van de genade. Want zoals het vet brengt in hun lichaam, zo brengt het magerheid in hun ziel. God mestte de Israëlieten vet met kwartels, maar zond er tegelijk magerheid bij in hun ziel. Het vlees zwelt op, de geest kwijnt weg. Ze zijn erger dan menseneters, want ze zijn zelfeters. Ze brengen een zijdepijn in hun bloed en een beroerte in hun ziel. — Thomas Adams.

Vers 15

"Maar Hij zond aan hun zielen een magerheid." In deze tijd van het evangelie geeft God ons net zoveel middelen om te groeien als Hij ooit gaf. Hij laat ons grazen op vette, goed bewaterde weiden, Ps. 23:1-6. Daarom is het een schande voor Gods volk als het niet groeit en geen "tweelingen voortbrengt", zoals het in Hoogl. 6:6 staat. Het zou twee keer zo snel moeten groeien, twee keer zo snel jongen moeten krijgen, twee keer zoveel lammeren, wol en melk moeten geven dan schapen die op kale heide lopen. De hele wereld mag schande roepen over iemand die goed te eten krijgt, en vaak vette en zoete verordeningen te eten krijgt, maar nog altijd net zo mager en lelijk is als Farao's magere koeien, zoals hij daarvoor was.

Vette verordeningen en magere zielen passen zeker niet goed bij elkaar. We moeten het zien als het zwaarste van alle oordelen als er magerheid in onze ziel wordt gestuurd terwijl we met manna worden gevoed. Een lichaam dat te mager is, zien we als een ramp. Maar een magere ziel is een veel treurigere toestand. Van de twee is het veel beter een gezonde, goed groeiende ziel te hebben met een mager lichaam. Het is een grote barmhartigheid als het met allebei goed gaat, 3 Joh. 2: "Geliefde, voor alle dingen wens ik, dat gij welvaart en gezond zijt, gelijk uw ziel welvaart." O, wat is het vooral heerlijk om een bloeiende ziel te hebben, die nog steeds groeit!

En God verwacht dat het zo is, als Hij goed voedsel en grote middelen van genade geeft. Zo staat het in Dan. 1:10: “De overste der kamerlingen zeide tot Daniel: Ik vreze mijn heer, den koning, die ulieder spijs, en ulieder drank verordend heeft.” Als jullie er slecht uitzien terwijl je zo goed te eten krijgt, dan krijg ik zeker de schuld. Dat zou me mijn hoofd kosten. Zo is het ook als God kostbaar voedsel geeft voor kostbare zielen. Zijn die zielen mager onder vette verordeningen, dan krijgt iemand zeker de schuld: de mensen die gevoed worden, of de mensen die hen voeden.

De beheerders of het huisgezin, de predikant of het volk, of allebei. Het is redelijk en rechtvaardig dat zulke mensen groeien. We staan er niet van te kijken als we magere schapen zien op kale heide. Maar zien we schapen mager blijven op vette weiden, dan vinden we dat het voer aan hen verspild is. Laten we er dus naar streven om te blijven groeien. — Matthew Lawrence.

Vers 15

Bisschop Horsley geeft het woord magerheid weer met “walging”. Dat past bij hoe het er letterlijk voor stond. Zelf vind ik dat magerheid, als je het op de ziel toepast, bijzonder treffend uitdrukt hoe onvruchtbaar en leeg ze geestelijk is, zonder iets dat op goddelijke smaak of genot lijkt. — Thomas Chalmers.

Vers 17

“De aarde deed zich open”, enz. Dit element was zulke happen niet gewend. De aarde verslindt de lijken van mensen, maar nog nooit lichamen met een levende ziel erin. Als je hen dood op de aarde had zien neervallen, was dat al vreselijk geweest. Maar de aarde tegelijk hun beul en hun graf te zien worden, was nog afschuwelijker. Zee en aarde zijn allebei niet geschikt om je doortocht te geven. De zee is nat en vloeibaar, en laat zich niet delen, omdat ze één geheel is. De aarde is droog en zwaar.

Van nature geeft ze niet mee, en als ze meegegeven heeft, sluit ze zich niet weer. Toch spleten de wateren om voor Israël plaats te maken, tot zijn behoud. De aarde spleet om plaats te maken voor de samenzweerders, als oordeel. Zee en aarde sloten beide hun kaken weer boven de tegenstanders van God. Dat laatste was het grootste wonder. Dat de wateren opengingen, was een wonder. Dat ze zich weer sloten, was geen wonder, want terugtrekken en terugvloeien is hun aard. Dat de aarde openging was niet minder wonderlijk. Maar dat ze zich weer sloot, was nog wonderlijker, want ze had van nature geen neiging om weer bij elkaar te komen als ze eenmaal gescheiden was.

Nu kon Israël zien dat het te maken had met een God Die met gemak kan wreken. Er zijn twee soorten verraders. De aarde verslond de ene soort, het vuur de andere. Alle elementen komen overeen om de wraak van hun Maker te dienen. Nadab en Abihu brachten de juiste personen, maar het verkeerde vuur voor God. Deze Levieten brengen het juiste vuur, maar verkeerde personen voor Hem. Vuur van God verteert allebei. Het is gevaarlijk om heilige ambten aan te matigen. Het ambt maakt de man niet mooier, maar de man kan het ambt wel te schande maken. — Joseph Hall.

Vers 17

In dit vers worden alleen Dathan en Abiram genoemd. Dat klopt precies met Num. 26:11, waar we lezen: “De kinderen van Korach stierven niet.” Num. 16:27 wijst dezelfde kant op. Daar staat dat vlak voor de ramp “Dathan en Abiram gingen uit, staande in de deur hunner tenten”, en over Korach wordt dan niets gezegd. Je vindt dit opgemerkt en uitgelegd bij Blunt, “Veracity of the Books of Moses,” deel 1, § 20, blz. 86. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 19

“Zij maakten een kalf.” Waarom nu juist een kalf? Was er onder alle schepselen niets dat beter op God leek? Waarom geen trotse leeuw,

om Zijn heerschappij te tonen? Of de gigantische olifant voor Zijn onmetelijkheid, de slimme slang voor Zijn wijsheid, het hert dat zo oud wordt voor Zijn eeuwigheid, de vlugge adelaar voor Zijn alomtegenwoordigheid? In plaats daarvan kozen ze het domme kalf dat hooi eet, zonder verstand. Maar de vorm doet er niet veel toe. Als God immers op iets wordt gemaakt, dan kan Hij op alles worden gemaakt. Het is even verboden om van Hem een engel te vormen als een worm.

Het gebod verbiedt namelijk elke gelijkenis, zowel van wat in de hemel boven is als van wat op de aarde beneden is (Ex. 20:4). Dat het een kalf werd, komt waarschijnlijk doordat ze dat van de Egyptenaren hadden geleerd, die hun os Apis aanbaden. Zo namen de Israëlieten (Ex. 12:35) van de Egyptenaren niet alleen goud en zilver mee, maar ook wat afval. Daar haalden ze de afgodische vormen voor hun eredienst vandaan.

Vers 19

De Joden van vandaag geloven dat al het leed dat hun volk sindsdien heeft getroffen, nu treft en nog zal treffen, de rechtvaardige straf blijft voor deze eerste afgoderij. De rabbijnen zeggen ook dat God nooit een oordeel over hen laat komen zonder dat er een ons van Zijn toorn in zit, vanwege het gouden kalf van hun voorouders. Een eerwaarde vriend van mij had in Amsterdam een gesprek met een Joodse jongeman, begaafd en scherp voor iemand van dat volk. Hij wilde hem laten inzien dat Gods toorn op hen rustte, omdat ze Christus hadden verworpen en gekruisigd.

Voor die schandelijke daad wees hij erop dat de Joden al honderden jaren in ellendige ballingschap leefden. De jongeman wilde echter niet toegeven dat hun lijden een gevolg of straf was van hun moord op Christus. Hij pakte zijn Bijbel en sloeg Gods dreigement open dat direct volgt op het maken van het kalf (Ex. 32:34): "… doch ten dage Mijns bezoekens, zo zal Ik hun zonde over hen bezoeken!"

Zo legde hij alle talloze rampen die hen sindsdien hadden getroffen uit, en hij gaf er geen andere oorzaak voor dan hun eerste afgoderij.

Maar in werkelijkheid was de schuld van die afgoderij allang afbetaald. Dit is een nieuwe schuld, van latere datum, die ze door hun ongeloof zelf op zich hebben genomen. — Thomas Fuller, 1608-1661, in "A Pisgah Sight of Palestine."

Vers 19

"Zij maakten een kalf", enz. Dit volk had deze afgodendienst al in Egypte gezien. Ze verlangden nu niet méér terug naar het Egyptische eten dan naar deze Egyptische god... Het is niet moeilijk om mensen mee te slepen in de afgoderij die ze gewend zijn te zien op de plaatsen waar ze lang hebben gewoond.

Wie op zijn hoede wil zijn voor afgoderij, moet oppassen voor Egypte. De lucht van Egypte zelf is, om zo te zeggen, op dit punt besmettelijk. Kijk maar: ze hadden de aanbidding van een jonge stier in Egypte gezien, en nu moest er voor hen ook een stier komen. De plaats waar de Antichrist zetelt, en welke plaats kan dat anders zijn dan Rome, draagt in Openbaring drie namen. Ze wordt Egypte genoemd, Openb. 11:8. In datzelfde vers wordt ze Sodom genoemd. En op veel plaatsen in Openbaring heet ze Babylon. Babylon heet ze om haar wreedheid.

Sodom om haar vuilheid, en Egypte om haar afgoderij. Wie in Egypte woont, kan nauwelijks voorkomen dat hij iets proeft en ruikt van de afgoderij van Egypte. In Engeland hadden we vroeger een spreekwoord over de reis naar Rome. Wie voor het eerst naar Rome ging, ging daar een slecht mens bekijken. De tweede keer ging hij kennismaken met die slechte man. De derde keer nam hij hem mee naar huis. Hoevelen hebben we gezien, en het is jammer dat het er zoveel zijn, uit onze adel en onze hogere kringen, die naar die Egyptische streken reisden en weer thuiskwamen!

Maar slechts weinigen van hen brengen dezelfde manieren, dezelfde godsdienst of dezelfde ziel mee naar huis als ze meenamen. — Thomas Westfield, bisschop van Bristol, in "England's Face in Israel's Glasse," 1658.

Vers 19

"Bij Horeb." Op de woorden "in Horeb" ligt een bijzondere nadruk. Ze wijzen op de plaats waar God Zijn macht en aanwezigheid op grootse wijze had laten zien, en waar de wet was gegeven. De allereerste woorden van die wet verboden juist de zonde van afgoderij. — Agellius, in Neale en Littledale.

Verzen 19-20

Apis of Serapis was een echte, levende zwarte stier. Langs zijn rug liep een witte streep, en op zijn rechterschouder zat een wit teken in de vorm van een halve maan. Aan zijn staart groeiden slechts twee haren. Waarom precies twee en niet meer, weet de duivel. Op zijn voorhoofd had hij een mooie vierkante bles en onder zijn tong een grote knobbel, cantharus genoemd. Welke kunstgrepen hun priesters toepasten om het ras in stand te houden en de opvolging in het vee te bewaken met zulke gnorismata, verborgen kenmerken, laat ik liever ongezegd...

Naast deze echte, levende stier, die op één plek werd gehouden, vereerden ze ook bous chrysous, een gouden of verguld ossenbeeld, het evenbeeld of portret van die eerste. Sommigen menen dat deze Apis een symbool en zinnebeeld was van de aartsvader Jozef. De naam zou komen van ba, ab, vader, omdat God hem volgens de Schrift tot vader van Farao maakte (Gen. 45:8), dat wil zeggen tot redder van Farao en zijn land. Daarom, zo menen ze, hielden de Egyptenaren in latere eeuwen zijn herinnering levend met beelden van een os. Een os is immers een dier dat zo nuttig is bij het ploegen, het zaaien, het binnenhalen en het dorsen van het graan.

Zo bleef de gave van het graan, die hij hun geschonken had, bewaard. Dat vermoeden vindt steun in het feit dat Serapis werd afgebeeld met een korenmaat boven zijn hoofd. Iemand zegt dat Serapis niets anders is dan Apis met sar erbij, dat is vorst, waarvan misschien ons Engelse Sir afkomstig is. En Jozef was, zoals we weten, de algemene graanmeter van Egypte. Anderen vinden echter met goede redenen dat de verering van ossen in Egypte veel ouder is. Hoe het ook zij, hier haalden Aäron (Ex. 32:4) en later Jerobeam hun voorbeeld vandaan voor hun kalveren, die ze voor de kinderen Israëls maakten om te aanbidden.

Jerobeam was voor Salomo gevlucht en woonde enkele jaren bij Sisak, de koning van Egypte (1 Kon. 11:40). Zegt iemand dat de afgoden van de Egyptenaren stieren of ossen waren, en die van de Israëlieten alleen maar kalveren, dan stelt dat verschil niet veel voor. Want (afgezien van het feit dat wie dit zegt nooit in de bek van die kalveren heeft gekeken om hun leeftijd te weten) gradus non variat speciem: een kleinere letter is geen andere letter. Ja, Herodotus noemt Apis zelf moschos, een kalf, en vitulus heeft bij de Latijnen even ruime betekenis.

Zo'n oud kalf beschrijft de dichter:

> *"Ego hanc vitulam (ne forte recuses,*
> *bis venit ad mulctram, binos alit ubere foetus)*
> *depono."*
>
> *Mijn kalf zet ik hier in (opdat je haar niet zou weigeren:*
> *tweemaal komt het aan de melkemmer, en het zoogt er nog twee bij).*

Maar laten we alle twijfel wegnemen. Wat Exodus een kalf noemt, noemt de psalmist een os (Ps. 106:20). — Thomas Fuller.

Verzen 19-22

Laten we hopen dat we nooit de dag meemaken waarop de wonderen van onze verlossing vergeten zijn. Nooit de dag waarop niemand meer uitziet naar de terugkeer van Jezus Christus uit de hemel. En

nooit de dag waarop het volk bij zijn leraren aandringt om een nieuwe, door filosofen bedachte godheid te verzinnen om te aanbidden, in plaats van de God van hun voorouders, aan Wie van geslacht op geslacht de eer is gegeven. — George Horne.

Vers 20

"Een os, die gras eet." Wanneer de Egyptenaren Apis om raad vroegen, hielden ze hem een bundel hooi of gras voor. Nam de os die aan, dan rekenden ze op een goede afloop. — Daniel Cresswell.

Vers 20

Sommige rabbijnen willen de grove afgoderij van hun voorvaderen wel goedpraten. Anderen zijn wijzer en bewenen ze. Zij zeggen dat er in al het lijden van hun volk tot nu toe een onsje van dit gouden kalf zit. — John Trapp.

Vers 21

"Zij vergaten God." Beelden en schilderijen maken om ons aan God te laten denken, is God en Zijn wezen helemaal vergeten. Het is ook een vergeten van Zijn gezag, want Hij verbiedt zulke middelen. De Heere zegt dat zelf ook zo: "Zij vergaten God, hun Heiland." — David Dickson.

Vers 21

Merk hier op dat Israël nu voor de derde keer wordt beschuldigd van het vergeten van God: eerst in Ps. 106:7, dan in Ps. 106:13 en nu in Ps. 106:21. Om te laten zien hoe groot die vergetelheid was, zegt de psalmist niet gewoon dat ze God vergaten. Hij voegt eraan toe: hun Heiland. Niet de Heiland van hun vaders in vroeger tijd, maar hun eigen Heiland. — Musculus.

Vers 22

"Het land van Cham." Dat Egypte het land van Cham heet, of beter Cham, komt doordat Mizraïm er woonde, een zoon van Cham en dus een kleinzoon van Noach. Volgens Plutarchus (De Iside et Osiride) noemden de Egyptenaren hun eigen land Chmia, Chemia. En de Kopten spreken tot de dag van vandaag van Chmi, Chemi. — Comprehensive Bible.

Vers 23

"Ten ware Mozes, Zijn uitverkorene, in de scheure voor Zijn aangezicht gestaan had." Mozes ging in de bres staan en ving Gods toorn op. Een gouden kalf had de afrastering van godsdienst en eredienst neergehaald. Mozes bouwde haar weer op. Later, in Num. 16:41-42, morde het volk en kwam het in opstand tegen Mozes en Aäron. Zo trapten ze de afrastering van het gezag plat, en meteen brak de plaag over hen binnen. Aäron stapte toen zelf in de bres. Hij maakte de afrastering heel en stopte de plaag (Num. 16:47-48). Dit was eervol werk: ze waren herstellers van bressen.

Ook wij kregen, door oneindige barmhartigheid, mannen als Mozes en Aäron. Zij hebben onze afrasteringen gerepareerd, onze fundamenten opnieuw gelegd en enkele gaten gedicht. Maar niet alle gaten zijn al dicht. Is de afrastering van de leer nog heel? Hoe konden er dan zulke dwalende, godslasterlijke en wilde meningen bij ons binnenkomen? Is de afrastering van het burgerlijk en kerkelijk gezag nog heel? Of lopen er niet menigten dwars over overheid en ambt heen, over elke macht, menselijk en goddelijk? Is de eredienst van God heel gebleven? Of banjeren er niet veel te velen over alle kerken, alle verordeningen, ja, over de Schrift zelf?

Is de afrastering van de gerechtigheid nog dicht? Of komen de stieren van Basan daar niet door naar binnen, om de armen te onderdrukken en de nooddruftigen te vermorzelen? Am. 4:1. Is de afrastering van de liefde nog dicht? Of is die band van de volmaaktheid niet

gebroken? Is er onder ons geen bittere naijver en twist? Bijten en verslinden we elkaar niet? Is de afrastering van het geweten nog dicht? Of is de vrede tussen God en je ziel niet verstoord? Komt de satan niet vaak door zo'n opening naar binnen om je te verontrusten?

En staan er ook geen gaten open in jullie onderlinge verhoudingen, waar hij profijt van trekt? Zeker: als onze ogen in ons hoofd zitten, zien we gaten genoeg. — William Greenhill.

Vers 23

"In de scheure" (Engels: "in the breach", in de bres). Het beeld is ontleend aan een stad onder beleg. De vijand heeft een gat in de muren geslagen en gaat bijna naar binnen om alles te verwoesten, tenzij een dapper krijger hem terugwerpt. Precies zo stond Mozes als het ware "in de scheure". Toen God op het punt stond de Israëlieten te vernietigen, wendde hij Zijn toorn af. Zie Ex. 32:1-35. — Thomas Fenton.

Vers 23

Als christenen echt zouden inzien hoeveel waarde en kracht het gebed voor anderen heeft, dan zouden er zeker veel meer van zulke gebeden zijn. Het is een vernietigend verwijt aan de leugenprofeten uit de tijd van Ezechiël: "Gij zijt in de bressen niet opgetreden, noch hebt den muur toegemuurd voor het huis Israels, om in den strijd te staan, ten dage des HEEREN" (Ezech. 13:5). Vergelijk Ex. 32:9-14. — William S. Plumer.

Vers 24

Ja, zij versmaadden. De beloofde erfenis van de hemel werd afgebeeld door het heerlijke land van de belofte. Als mensen vinden dat die erfenis al het werk en alle moeilijkheden onderweg niet waard is, dan hechten ze er maar weinig waarde aan. Zo ging het bij de Israëlieten. Ze hielden van hun gemak en waren bang voor de Kanaänieten, en wilden daarom terug naar Egypte: zij versmaadden het gewenste land. — David Dickson.

Vers 24

Zij versmaadden het gewenste land. Dit land was een afbeelding van de hemel: het goede land in de verte, het betere vaderland, het land van de belofte en van de rust.

Daar is eten in overvloed, en nooit komt er honger of dorst. Daar stroomt de rivier met het water des levens, en daar staat de boom des levens, die vruchten van elke soort draagt. Daar is volheid van vreugde en blijdschap voor eeuwig. Daar is het mooiste gezelschap dat er bestaat: Vader, Zoon en Geest, engelen en verheerlijkte heiligen. Niets komt hun vrede en geluk in de weg, niet van binnenuit en niet van buitenaf. En toch kunnen we van dit gewenste land zeggen dat het wordt versmaad. Dat gebeurt door ieder die er geen enkele moeite voor over heeft.

Het gebeurt door wie de plichten van de godsdienst niet wil nakomen, om Gods wil geen smaad wil dragen en geen verdrukking wil doorstaan. Door wie de smalle, benauwde weg ernaartoe niet wil gaan. En door allen die hun zondige lusten en genoegens niet willen opgeven en liever de dingen van deze wereld hebben dan de hemelse staat. — John Gill.

Vers 24

Geestelijke luiheid staat de zaligheid vaak in de weg. Over Israël staat geschreven: Zij versmaadden het gewenste land. Waarom? Kanaän was toch een paradijs vol geneugten, een beeld van de hemel? Ja, maar ze verwachtten dat het veroveren ervan hun veel moeite en gevaar zou kosten. Dan deden ze het liever zonder: ze versmaadden het gewenste land. Hoeveel miljoenen van ons gaan er liever al slapend naar de hel dan zwetend naar de hemel? Ik las van Spanjaarden die vlak bij een rijk visgebied wonen. Toch zijn ze te lui om zelf te vissen en kopen ze hun vis van de buren.

Zulke zondige sloomheid heerst bij de meeste mensen. Christus is dichtbij en het heil wordt in het Evangelie aangeboden. Toch willen ze niets doen om hun zaligheid uit te werken. — Thomas Watson.

Vers 24-25

Morren zit vol ongeloof en wantrouwen tegenover God. Zij geloofden Zijn woord niet, maar murmureerden in hun tenten. Ze konden niet geloven dat de woestijn de weg naar Kanaän was. Ze geloofden niet dat God daar een tafel voor hen zou dekken en hen in al hun nood zou helpen. Zo gaat het ook met ons in moeilijke tijden. We twisten met Gods bestel, omdat we Zijn beloften niet geloven.

We geloven niet dat dit samengaat met liefde, of dat het uiteindelijk tot ons goede kan meewerken. — John Willison, 1680-1750.

Vers 25

Maar zij murmureerden. Murmureren! Het was zeker een kwaal die het Hebreeuwse volk eigen was, of een ziekte die alleen in die woestijn voorkwam. Hoe verder we in dit verhaal komen, hoe vaker we haar tegenkomen. Soms kraakt ze voort als een scherpe, aanhoudende wanklank. Dan weer verbijstert ze hemel en aarde met gillende uitbarstingen die door merg en been gaan. Ze slaan hun ogen op, en terwijl de Egyptenaren hen achtervolgen, murmureert het volk. Ze komen bij een bron, het water is bitter, en weer murmureren ze. Geen brood meer? Dan klinkt het gemurmel dubbel zo hard.

Mozes is niet meer op de berg? Gemurmel. Hij neemt te veel op zich? Nog meer gemurmel. Wanneer komen we eindelijk in dat beloofde land? Buitengewoon gemurmel, luid gemurmel. Nu staan ze dicht bij het land, maar daar wonen reuzen, en de steden hebben muren tot in de hemel. Wat een teleurstelling! En de allerlaatste adem van de laatste overlevenden van dat klagerige geslacht wordt uitgeblazen in een orkaan van verwijt en tegenspraak, een heuse storm van gemurmel. — James Hamilton (1814-1867), in “Moses the man of God.”

Vers 25

Het morren bij deze gelegenheid lijkt een kwaad te zijn geweest dat zich in gezelschap verspreidde: zij murmureerden in hun tenten. Zo kweken mensen in hun omgang met elkaar vooroordeel en afkeer van de ware godsdienst. — W. Wilson.

Vers 28

Zij voegden zich ook aan Baäl-Peor. Beter vertaald: "zij bonden zich aan zijn kenteken". In de oudheid had elke afgod namelijk een eigen kenteken of embleem waaraan zijn aanhangers te herkennen waren, en dat is in alle heidense landen nog steeds zo. — John Kitto, in "Daily Bible Illustrations."

Vers 28

Zij voegden zich ook aan Baäl-Peor. Uit het verhaal (Num. 25:1-18) blijkt overduidelijk dat deze vorm van Baälsdienst verbonden was met ontuchtige riten. We hoeven niet zwaar te leunen op de rabbijnse herleiding van het woord rwep, hiatus, dat wil zeggen "aperire hymenem virgineum", om toch te concluderen dat de dienst van die aard was. Rabbijnen en vroege kerkvaders hielden Baäl-Peor voor Priapus (zie de gezaghebbende schrijvers die Selden aanhaalt in De Diis Syris, 1., 4, p. 302, sq., al is hijzelf het daar niet mee eens). Ook Creuzer (2., 411), Winer, Gesenius, Fürst en bijna alle schriftgeleerden denken zo. Wie meer wil weten, wordt vooral verwezen naar Creuzers Symbolik en Movers' Phönizier. — William Gotch, in "Smith's Dictionary of the Bible."

Vers 28

Zij aten de offeranden. Het was de gewoonte dat de ambtsdragers het grootste deel van het offer opaten. Daarom komt Paulus hierop terug in 1 Kor. 8:1-13, waar hij over deze zaak schrijft. — Benjamin Boothroyd.

Vers 28

De doden. Mytm, maithim, is het woord voor dode mensen. De afgoden van de heidenen waren namelijk meestal mensen: krijgers, koningen of wetgevers, die pas na hun dood tot goden werden gemaakt. Velen van hen waren tijdens hun leven zelfs vervloekt. — Comprehensive Bible.

Vers 28

En zij aten de offeranden van de doden.

> *Zo brengen wij Polydorus onze lijkplechtigheid en richten een graf*
> *voor hem op, met altaren voor de doden,*
> *omwonden met donkerblauwe linten en zwarte cypres.*
> *Onze vrouwen staan met loshangend haar te rouwen.*
> *Warme, schuimende schalen melk en heilig bloed bieden wij aan.*
> *In zijn graf leggen wij de geest te rusten,*
> *roepen hem luid en nemen een laatste afscheid. — Virgilius.*

Vers 29

Zij tergden Hem door hun uitvindingen. Merk op dat er niet staat "door hun daden", maar door hun streven (hun bezigheden). Iets doen is nog iets anders dan er dag en nacht met volle inzet achteraan zitten. Het eerste gebeurt soms bij toeval, of uit onwetendheid, of door verleiding of dwang, zonder dat het hart instemt en zelfs tegen de zin van het hart. Het tweede komt voort uit een vast besluit en een plan, uit moeite en overleg. Uit dit vers leren we dus dat Gods lankmoedigheid uiteindelijk werd geprikkeld tot toorn en grimmigheid. Niet omdat het volk één of twee keer zondigde, maar omdat hun jacht op de zonde steeds groter en sterker werd. — Musculus.

Vers 29

Hun uitvindingen. Hier worden hun zonden "hun uitvindingen" genoemd. En dat zijn ze ook echt. God heeft ze ons nooit geleerd. We hebben ze zelf verzonnen of bedacht. Al onze zonden komen immers

voort uit onze eigen vondsten, en wie goed kijkt, ziet dat dit klopt. Naar Gods gebod zouden we allemaal moeten leven. En Zijn gebod luidt: "Gij zult niet doen … een ieder al wat in zijn ogen recht is" (dus niet wat hij in zijn eigen hoofd bedenkt), maar: "Al dit woord, hetwelk ik ulieden gebiede, zult gij waarnemen om te doen." Deut. 12:8, 32. Wij nemen dat gebod van Hem echter licht op.

Het is de oude ziekte van onze vader Adam ("gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad"). We vinden het prachtig om vernuftig te zijn en zelf dingen te bedenken en te maken. We willen de maker en uitvinder van iets zijn, zodat we net zo wijs lijken als God, of liefst nog wijzer, en net zo goed weten wat ons uitkomt als Hij, of liefst beter. Dat was de fout van Saul. God had hem opgedragen Amalek helemaal te vernietigen. Maar hij wilde een betere weg bedenken en spaarde (zogenaamd) een deel voor het offer, iets waar God Zelf nooit aan had gedacht.

En dat was ook de fout van Petrus. Hij probeerde Christus van Zijn lijden af te houden en dacht een betere weg te hebben gevonden dan Christus ooit had kunnen bedenken. — Lancelot Andrewes.

Vers 29

Brak onder hen in. Het beeld is dat van een rivier die door haar dammen heen breekt. Zie Ex. 19:24. De plaag is het bloedbad onder het volk, dat op bevel van Mozes werd aangericht. Num. 25:4-5, 8-9, 18. — "The Speaker's Commentary."

Vers 30

Toen stond Pinehas op. Heel Israël had de brutale ontucht van Zimri gezien. Maar ze waren zo vol van verdriet, in hart en ogen, dat er voor boosheid geen plaats meer over was. Pinehas stond ertussen en keek ook toe, maar hij voelde anders. Hier werd God uitgedaagd! En het volk, dat bij elkaar de handen wrong van ellende, werd uitgelachen door een trotse schurk die zijn vernedering bespotte met zijn goddeloze verhouding. Het hart van Pinehas kookte. Hij wilde met

heilige wraak ingrijpen. Zijn hand, gewend aan wierookvat en offermes, greep de speer.

Met één stoot verbond hij twee lichamen in de dood, zoals ze al verbonden waren in de zonde. Midden in hun wellust opende hij voor hun zielen een nieuwe weg naar hun eigen oord. Wat een edele, heldhaftige moed! God beloonde die, en daarom verdient ze ook onze menselijke bewondering. Pinehas bleef niet staan peinzen met allerlei vragen. Wie ben ik om dit te doen? Ik ben de zoon van de hogepriester. Mijn plaats is die van vrede en genade. Ik moet offeren en bidden om de zonde van het volk, en niet iemand uit het volk doden om zijn zonde.

Mijn taak is Gods toorn zoveel mogelijk te sussen, niet de zonden van mensen te straffen. Ik moet bidden voor hun bekering, niet voor het verderf van een zondaar zorgen. En om wie gaat het hier? Is de een niet een groot vorst in Israël, en de ander een prinses van Midian? Kan de dood van twee zo vooraanstaande mensen onbestraft blijven? En als het veilig en gepast is, waarom schreit mijn oom Mozes dan liever zelf dan dat hij hun bloed laat vloeien? Ik rouw wel met de anderen mee. Laat degenen die het aangaat maar wraak nemen.

Maar de ijver voor God sloot elke slappe afweging buiten. Pinehas zag het nu als zijn plicht én zijn eer om de beul te zijn van zo'n schaamteloos stel misdadigers. . . . Nu de zonde is gestraft, houdt de plaag op. Gods wraak volgt de zonde altijd op de voet. Maar als de wraak van mensen (die meestal te laat komt) de zonde nog te pakken krijgt, laat God de jacht varen. Hoe vaak is een lichtere straf een zwaardere voor geweest! Niemand is zo'n goede vriend van een land als moedige, onpartijdige rechters en bestuurders.

Zij verzoenen God en het volk meer dan de gebeden van wie stilzit en niets doet. — Joseph Hall.

Vers 30

Toen stond Pinehas op, enz. Zie welk machtig beginsel als een bergstroom door het hart van Pinehas stroomde. De Geest laat dat niet in het onzekere. Zijn lof is dat "hij voor zijn God geijverd ... heeft", Num. 25:13. Hij kon niet met de armen over elkaar toekijken hoe Gods wet werd beledigd, Zijn gezag werd getrotseerd en Zijn majesteit en rijk werden bespot. Het hart van de dienstknecht vlamde op in één brandende, heilige verontwaardiging. Hij moest opstaan om zijn Heere recht te doen. Zijn vurige liefde en zijn stoutmoedige besluit zijn nergens bang voor als de zaak rechtvaardig is.

De schuldige Zimri was een machtig vorst, en toch spaarde hij hem niet. Gelovige, kun je dit lezen zonder je te schamen? Laten jouw stoutmoedige pogingen zien dat je ijver hebt? Zondaars lasteren Gods Naam. Wijs je hen terecht? Zijn sabbatten worden ontheiligd. Protesteer je? Valse leringen doen de ronde. Ontmasker je de namaak? De ondeugd loopt rond in het kleed van de deugd. Ruk je het masker af? De satan houdt de wereld in slavernij. Bied je weerstand? Of lig je liever onbezorgd te dommelen? Of de zaak van Christus nu slaagt of ten onder gaat, het kan je weinig schelen.

Stel dat rechtvaardige ijver je lendenen omgordde, je zenuwen spande, het roer van je hart bestuurde en de zeilen van je daden deed zwellen. Zou God dan zo onbekend zijn en de godslastering zo brutaal? Merk daarna op dat de ijver van Pinehas gezond van geest is. Hij is geen ongetoomd renpaard, geen bergstroom zonder dijken, geen losgelaten orkaan. Zijn stappen volgen het pad van de orde. Hij voert Gods eigen wil uit op Gods eigen manier. Het bevel zegt: laat de schuldigen sterven. Dus brengt hij met gehoorzame hand een dodelijke slag toe. De ijver die de hemel aansteekt, is altijd een gewillige genade. — Henry Law, in "Christ is All", 1858.

Vers 30

Hij stond op, even dapper om zijn werk van ijver te doen als Mozes zijn taak als voorbidder had vervuld. Hij deed dat ook omdat hij als enige opstond om het voorbeeld te geven van verzet tegen de verderfelijke riten van Baäl-Peor. — Cassiodorus, aangehaald door Neale en Littledale.

Vers 30

Zo werd de plaag gestuit. God Zelf kent de bijzondere eer van het stuiten van de plaag (terwijl Hij het hele kamp wilde vernietigen) toe aan deze daad van Pinehas. Hij zegt dat hij "Mijn grimmigheid … afgewend" heeft, Num. 25:10-11. Pinehas werd namelijk gedreven door dezelfde ijver voor Gods eer en Israëls welzijn als waarmee God Zelf voor hen gedreven wordt. Hij was niet bang zijn leven te verliezen in de zaak van God, toen hij een vorst en een prinses midden in de gloed van hun lust met één slag doodde. De Heere legt zo'n klemtoon op deze daad (zoals de Joodse rabbijnen opmerken) dat zij hier de eenenveertigste afdeling of les van de Wet laten beginnen.

Of, zoals Vatablus zegt, de zevende afdeling van het boek, die zij Pinehas noemen. Verder leert het ons dat ijver voor het recht, in de zaak van God, een hoopvol middel is om Gods toorn van mensen weg te nemen en Zijn barmhartigheid over hen te brengen. Zo deed ook David verzoening door recht te doen aan het huis van Saul, 2 Sam. 21:3, enz. . . . Dankzij deze belofte van het priesterschap (Num. 25:12-13) werd Pinehas zelf heel oud, volgens sommigen wel driehonderd jaar. Dat blijkt uit Richt. 20:28, waar hij dan nog leeft, om zijn ijver van destijds.

Hij leefde zo lang dat sommige rabbijnen vinden dat hij helemaal niet is gestorven maar nog steeds leeft. Zij denken dat hij de Elia is die vóór de komst van Christus zal komen. Andere rabbijnen weerleggen die gedachte, en ook de Heilige Schrift doet dat, want die vermeldt dat zijn nageslacht hem opvolgde. Na de zondvloed haalde bij-

na niemand zo'n leeftijd, maar Pinehas moet in de tijd van Israëls oorlog met Benjamin toch zeer oud zijn geweest... Het priesterschap van Pinehas wordt "eeuwig" genoemd, maar niet vanwege hemzelf: het geldt voor zijn nageslacht. Zijn zonen werden de een na de ander hogepriester, tot aan de ballingschap in Babel, 1 Kron. 6:4-16.

Toen de ballingen terugkeerden, kwam Ezra, de grote priester en schriftgeleerde, uit zijn familie, Ezra 7:1-6. Zo bleef het ambt in die lijn, tot aan de komst van onze Hogepriester van het evangelie (zoals Christus heet in Hebr. 5:6), of tot vlak daarvoor. Hij was van de orde van Melchizedek. — Christopher Ness.

Vers 30

Hoe komt het dat het tot bedaren brengen van Gods toorn en het stuiten van de plaag wordt toegeschreven aan Pinehas, terwijl zijn daad iets eigenmachtigs leek te hebben? Het wordt niet toegeschreven aan Mozes en de richters, hoewel zij op uitdrukkelijk bevel van God handelden en dus volkomen volgens de regels.

Dit is het antwoord. Wat Mozes en de richters deden, temde het vuur van Gods toorn. Wat Pinehas deed, doofde het. Verder ontstonden de daden van Mozes en de richters uit een vonk, maar die van Pinehas uit een vlam van ijver en heilige verontwaardiging in zijn eigen hart. De Heere let buitengewoon op de oorsprong en wortel van daden. Daarom zet Hij de kroon op het hoofd van Pinehas. — Edmund Staunton, in een preek voor het Hogerhuis, 1644.

Vers 30

Zo werd de plaag gestuit. Een mens leeft niet alleen van zijn eigen geloof. Wat aardse zaken betreft kan het geloof van een ander hem ook goed doen. Meesters kregen door hun geloof genezing voor hun knechten, ouders voor hun kinderen, Matth. 15:28: "O vrouw! groot is uw geloof." "Jezus, hun geloof ziende", genas de geraakte. Zo kan Gods volk voor de stad of plaats waar het woont veel goeds uitrichten: "Hij zal dien bevrijden, die niet onschuldig is, want hij wordt bevrijd door

de zuiverheid uwer handen" (dat wil zeggen: van wie het geloof in de praktijk brengt), Job 22:30 (Engels: "de onschuldige zal het eiland bevrijden"). Gen. 18:32: "Misschien zullen er tien gevonden worden. En Hij zeide: Ik zal haar niet verderven om der tienen wil." Dat geldt vooral voor overheden.

Mozes, Num. 14:1-45, en Hizkia, Jes. 37:1-38, brachten gebeden voor het volk naar voren, en God redde de volken en plaatsen waarvoor zij baden. Toen voerde Pinehas het oordeel uit (hij verzoende God door het geloof), en zo werd de plaag gestuit. — Matthew Lawrence.

Vers 30

Een verheven geest en een zachte gezindheid zijn parels van grote waarde. Als we ze willen houden, kunnen we ze het best in Gods eigen hand leggen. Mozes verloor zijn geloof doordat hij eerst zichzelf niet meer in de hand had. Wie dat overkomt, kan niet voorspellen wat hij daarna nog meer zal verliezen. Hij is als de razende krijger die zijn schild als werpwapen naar het hoofd van de vijand gooit. Vanaf dat ogenblik is hij weerloos tegen elke vurige pijl en tegen elke houw en elke steek van elke tegenstander.

Maar John Newton merkt terecht op: "De genade van God is even nodig om een goede gezindheid in een christen te scheppen als er een porseleinen bord breekt als wanneer zijn enige zoon sterft." En niemand weet bij het aanbreken van een dag of het misschien wel de zwaarste dag van zijn hele leven wordt. Hoe wijs is het dan om zonder ophouden te bidden: "Ondersteun mij naar Uw toezegging." "Ondersteun mij, zo zal ik behouden zijn." "HEERE! zet een wacht voor mijn mond, behoed de deur mijner lippen." "Wie zou de afdwalingen verstaan? Reinig mij van de verborgene afdwalingen. Houd Uw knecht ook terug van trotsheden; laat ze niet over mij heersen; dan zal ik oprecht zijn en rein van grote overtreding." — James Hamilton.

Vers 32

Het ging Mozes kwalijk. Met dit oordeel over die zonde streepte God Mozes niet door uit het boek van het leven, en schrapte Hij hem niet uit de rij van de heiligen. Evenmin was het iets anders dan een vergeving van zijn zonde. Want Hij bleef met Mozes spreken en overlegde met hem over het bestuur van Zijn volk. Ook zei Hij tegen Jozua dat hij Hem net zo trouw moest dienen als Zijn dienaar Mozes. Het land waarvan Mozes werd buitengesloten was bovendien niet het échte Kanaän. Het was alleen de afbeelding en de schaduw ervan, en die mocht hij wel zien. Dat uitzicht was al zijn zwoegen meer dan waard, vanwege de veel kostbaardere dingen waar het naar verwees. — Isaac Williams, in "The Characters of the Old Testament", 1873.

Vers 33

Zij tergden zijn geest. Abraham viel op door zijn geloof, en Mozes door zijn zachtmoedigheid. De Schrift zegt dat hij "zeer zachtmoedig" was, "meer dan alle mensen, die op den aardbodem waren", Num. 12:3. En toch zouden we, als we letten op wat er over hem is opgetekend, denken dat hij van nature opvallend gevoelig en opvliegend was. Dat was zijn ene zwakke plek, die hem steeds bleef aankleven. Zo zien we het toen hij de Egyptenaar doodsloeg en toen hij twee keer op de rots in de woestijn sloeg. Ook bij de gelegenheid waarop het hem, zoals de psalmist zegt, "kwalijk ging om hunnentwil", want "zij verbitterden zijn geest, zodat hij wat onbedachtelijk voortbracht met zijn lippen".

En ook toen hij de twee stenen tafelen kapotsloeg. Iets dergelijks lijkt ook te gelden voor onze eigen Hooker. Zijn levensbeschrijver roemt zijn bijzondere zachtmoedigheid, maar zijn persoonlijke geschriften verraden een gemoed dat scherp reageert op elk gevoel van onrecht. — Isaac Williams.

Vers 33

Zij tergden zijn geest. De bedeling van toen was zelf al grotendeels genadig, en wees vooruit naar een bedeling die helemaal genade zou zijn. Daarom was het uiterst belangrijk dat de middelaars barmhartig en genadig waren, lankmoedig en langzaam tot toorn. En dat waren ze ook, op een wonderlijke manier. . . . Dit gedeelte zit boordevol lering. Toch laten we het bij enkele opmerkingen.

1. Hoe voorzichtig moeten predikers van het evangelie en uitleggers van de Schrift zijn, om geen verkeerd beeld te geven van Gods bedoeling en boodschap. Scherp verstand is zeldzaam, maar de juiste geest is nog zeldzamer. Wat is dan die juiste geest? Een liefdevolle geest, een zachte, een trouwe, een zachtmoedige geest die van zichzelf is losgemaakt als een gespeend kind. Een geest die zegt: "Spreek, HEERE, want Uw knecht hoort", en daaraan toevoegt: "Hetgeen de HEERE tot mij zeggen zal, dat zal ik spreken." Die voortreffelijke geest komt alleen van de goede Geest van God.

Want trekt Hij Zich terug, dan houdt zelfs een Mozes op zachtmoedig te zijn. En wie niet meer zachtmoedig is, wordt, ook als hij Mozes heet, een slecht theoloog en een leraar die dwaalt. Hij slaat op de rots die al eens en voor altijd is geslagen. Hij brengt het goede nieuws op een norse toon. Wie het levende water geeft, geeft het niet met tegenzin. Toch zegt de prediker soms, in plaats van "O alle gij dorstigen! komt tot de wateren": "Hoort toch, gij wederspannigen, zullen wij water voor ulieden uit deze steenrots hervoorbrengen?" En zo maakt hij zelfs de uitnodiging onaantrekkelijk.

1. Als iemand lang en goed heeft gelopen, is het diep treurig om vlak voor de finish te struikelen! Als Mozes één aardse wens had, was het wel dat hij Israël veilig in zijn erfenis zag. Die wens was bijna vervuld. Bijna veertig jaar hadden geloof en geduld standgehouden. Nog een paar maanden en de Jordaan zou zijn overgestoken en het werk zou af zijn. Wie weet heeft juist die nabijheid van de

prijs bijgedragen aan een zeker overmoedig zelfvertrouwen. Mozes was van huis uit heetbloedig, en zachtmoedig was hij allerminst toen hij de Egyptenaar sloeg en in het zand verstopte.

Maar hij had een goede les geleerd in het beheersen van zijn geest. Na zijn lange verblijf bij Jethro en alle zelftucht die het leiden van deze menigte vroeg, kon hij denken dat hij zijn voet nu op de nek van deze vijand had gezet. En zie: de zonde leeft weer op en Mozes sterft.

Welzalig de mens die altijd waakzaam blijft! Welzalig wie na jaren zonder ook maar één inbraakpoging toch nog zijn deuren op slot doet en zijn ramen dichthoudt! Welzalig wie, al is de laatste uitbarsting een mensenleven geleden, toch niet gaat bouwen op vulkanische grond en bang blijft voor vuren die tachtig jaar hebben gesmeuld! Welzalig wie, ook als de zware zeeën zijn overgestoken en het land eindelijk in zicht is, nog steeds de uitkijk houdt! Welzalig wie zelfs aan de grens van Kanaän goed let op zijn boze hart, zodat hij, hoewel hem de belofte van het binnengaan is nagelaten, niet door ongeloof alsnog tekortschiet!

Vers 33

Zij tergden zijn geest, enz. Boos was hij zeker. De Allerhoogste kwam terug op een eerder wonder en droeg hem op de wonderstaf te nemen, zijn staf van zoveel wonderen. Hij moest aan het hoofd van de gemeente “tot den steenrots” spreken, “zo zal zij hun water geven”. Maar in de hitte en opwinding van zijn geest voerde hij het goddelijke bevel niet nauwgezet uit. In plaats van tot de rots sprak hij tot het volk. Zijn toespraak klonk niet meer rustig en waardig zoals die van een wetgever, maar met een zekere gekrenktheid en zelfingenomenheid.

“Hoort toch, gij wederspannigen, zullen wij”, dat wil zeggen Mozes en Aäron, en niet Jehova, “water voor ulieden uit deze steenrots hervoorbrengen?” En in plaats van er gewoon tegen te spreken, hief hij de staf op en sloeg twee keer achter elkaar, alsof de rots ook was

aangestoken door de algemene weerspannigheid en evenmin als het volk naar haar Schepper wilde luisteren. Hij was boos, en hij zondigde. Hij zondigde en werd zwaar gestraft. Er stroomde water genoeg voor het hele kamp en het vee: helder, koel en gretig opwellend, genoeg voor al die miljoenen. Maar op hetzelfde moment dat deze onverdiende gift over jullie losbarstte, jullie wederspannigen, "werd een beker van toorn in de hand van Mozes gegeven." (Van Oosterzee.) Voor jullie, murmureerders, kwam levend water.

Voor jullie eerbiedwaardige leiders kwam de beker van Gods toorn. "Derhalve zeide de HEERE tot Mozes en tot Aaron: Omdat gijlieden Mij niet geloofd hebt, dat gij Mij heiligdet voor de ogen der kinderen van Israel, daarom zult gijlieden deze gemeente niet inbrengen in het land, hetwelk Ik hun gegeven heb." Num. 20:12. — James Hamilton.

Vers 33

Hij sprak onbedachtzaam met zijn lippen. De Heere wil dat Mozes tot de rots spreekt, maar Mozes spreekt tot Israël. God wil dat hij één woord richt tot de levenloze steen, maar Mozes slaat er twee keer op. God wil nog steeds dat het volk Zijn erfdeel blijft, maar Mozes behandelt de mensen duidelijk met tegenzin en grote scherpte.

God wil het volk in zijn dorst opluchting en verfrissing geven, en Mozes is uitgekozen om aan al die blijdschap mee te werken. Maar zie hoe juist op deze dag een diepe tegenstelling aan het licht komt tussen wat God wil en wat Mozes bedoelt. God wil graag vergeven, Mozes wil straffen. Vroeger leek het precies andersom. God is geduldig, Mozes zit vol bitterheid. God wil Zijn genade verheerlijken, maar bij Mozes staat hijzelf op de voorgrond en niet God. "Zullen wij", niet: "zal de Heere", maar "zullen wij water voor ulieden uit deze steenrots hervoorbrengen?" Bij deze profeet, die op andere momenten zo sterk was, zien we nu de eerste duidelijke tekenen van aftakeling en vermoeidheid.

Hij is het moe geworden (en dat hoeft ons echt niet te verbazen, want wie van ons had een strijd als de zijne zelfs de helft van die tijd volgehouden?) om deze koppige kinderen nog langer te dragen. Tot nu toe had deze waarlijk grote man nooit een moment zijn eigen waardigheid vergeten voor het oog van heel Israël. Maar nu is hij zijn eigen meester niet meer. — J.J. Van Oosterzee.

Vers 33

Hij sprak onbedachtzaam. Een genadig mens kan overrompeld worden en plotseling in handen vallen van dieven die achter de struiken op de loer liggen. Ja, zelfs zeer heilige mensen kunnen, als ze niet buitengewoon op hun hoede zijn, snel struikelen over onverwachte vragen en plotselinge noodsituaties. Wie kent de sluwheid van de zonde en de bedrieglijkheid van zijn eigen hart? Antwoord daarom niet te snel, en stuur een kort gebed naar de hemel voordat je antwoord geeft op een gewichtig en moeilijk voorstel. — Samuel Lee.

Vers 34-38

De wonderen en weldaden waardoor ze zich in Kanaän konden vestigen, maakten op hen geen diepere en duurzamere indruk dan de wonderen waardoor ze uit Egypte waren gehaald. Want zodra ze zich in Kanaän warm en behaaglijk voelden, verdierven ze zichzelf en verlieten ze God. Kijk naar de stappen van hun afval.

1. Ze spaarden de volken die God tot ondergang had bestemd (Ps. 106:34). Toen ze het goede land hadden gekregen dat God hun had beloofd, voelden ze geen ijver tegen de goddeloze bewoners, die de Heere hun had bevolen uit te roeien. Ze deden alsof ze medelijden hadden. Maar God is zo barmhartig dat niemand in welke situatie ook méér medelijden hoeft te hebben dan Hij.
2. Toen ze hen spaarden, beloofden ze zichzelf dat ze desondanks geen gevaarlijke banden met hen zouden aangaan. Maar de weg van de zonde loopt bergafwaarts. Wat we nalaten, maakt de weg

vrij voor wat we verkeerd doen. Nauwelijks lieten ze na de heidenen te vernietigen, of het volgende nieuws is dat ze zich onder de heidenen mengden, verbonden met hen sloten en vertrouwelijk met hen omgingen, zodat ze hun werken leerden (Ps. 106:35). Wat verrot is, steekt eerder het gezonde aan dan dat het daardoor wordt genezen of gezond gemaakt.

3. Toen ze zich met hen vermengden en een aantal van hun werken leerden, die onschuldig tijdverdrijf en vermaak leken, dachten ze nog steeds dat ze nooit met hen mee zouden doen in hun godsdienst. Maar stap voor stap leerden ze ook dát (Ps. 106:36). Ze dienden hun afgoden op dezelfde manier en met dezelfde riten als zij, en die afgoden werden hun tot een strik. Die ene zonde trok er veel meer achter zich aan en bracht Gods oordelen over hen. Dat konden ze zelf maar al te goed merken, en toch wisten ze niet hoe ze zich moesten herstellen.
4. Ze deden mee aan sommige van hun afgodische diensten, die volgens hen het minste kwaad deden. Ze hadden er nauwelijks aan gedacht dat ze ooit schuldig zouden worden aan die barbaarse en onmenselijke vorm van afgoderij: hun levende kinderen offeren aan hun dode goden. Maar uiteindelijk kwamen ze daar toch (Ps. 106:37-38). Hierin vierde de satan zijn overwinning op zijn aanbidders, en vergastte hij zich aan bloed en bloedbad. Ze offerden hun zonen en dochters, stukken van henzelf, aan duivelen. Ze voegden moord toe aan hun afgoderij, de meest onnatuurlijke moord die er is.

Je kunt er niet zonder afgrijzen aan denken: ze "hebben onschuldig bloed vergoten", het allerzuiverste bloed, want het was kinderbloed, ja, "het bloed hunner zonen en hunner dochteren." Zie de kracht van de geest die werkt in de kinderen van de ongehoorzaamheid, en zie zijn boosaardigheid. Afgoderij en bijgeloof beginnen zoals twist: als het loslaten van water. Wie zich erop waagt, kan nergens zeker van zijn dat hij niet ook de ergste snoodheid zal bedrijven. God heeft hen

terecht “overgegeven in een verkeerden zin” (Rom. 1:28). — Matthew Henry.

Vers 37

Ja, zij offerden hun zonen en hun dochteren aan de duivelen. Wat voor goden dit waren, kunnen we het best afleiden uit de dienst die ze in mijn tekst zelf krijgen. Zowel de heilige Schrift als de verslagen van heidense schrijvers en andere auteurs laten zien dat deze heidense goden niets zo vaak eisten en zo graag aannamen als het vergieten van mensenbloed. Mannen, maagden en kinderen werden hun geofferd. Zo deden mensen het in vroeger tijden, en dat is bekend genoeg. Uit de getuigenissen van de Schrift noem ik slechts één voorbeeld, de koning van Moab, in 2 Kon. 3:27.

Toen hij in het nauw zat, “nam hij zijn eerstgeboren zoon, die in zijn plaats koning zou worden, en offerde hem ten brandoffer op den muur.” Zo ver gaat een mens, als hij zijn goden hun zin wil geven.

De verhalen van de heidenen zelf staan ook vol van zulke voorbeelden. De Atheners wilden weten hoe ze hun doding van Androgeos konden goedmaken, en vroegen het aan het orakel van Apollo. Dat gelastte hun elk jaar zeven personen van elk geslacht naar koning Minos te zenden, zodat de toorn van de god bedaarde. Zo’n jaarlijks offer bleef in Athene gewoon tot in de tijd van Socrates. Dan zijn er de Carthagers. Agathocles, de koning van Sicilië, had hen verslagen, en dus dachten ze dat hun god vertoornd was. Om hem gunstig te stemmen offerden ze tweehonderd kinderen van edelen.

Dit gebruik was al oud voordat de Trojaanse oorlog begon, want toen werd Ifigeneia geofferd. We lezen ook dat de Latijnen het tiende deel van hun kinderen aan Jupiter offerden. En op heel wat plaatsen, in Candia, Rhodomene, Fenicië en Afrika, offerde men gewoonlijk mannen en kinderen aan Saturnus. Het waren meestal de beste en dierbaarste kinderen, en die van de hoogste afkomst. Diodorus vertelt hoe het offeren aan Saturnus ging. Men bracht de kinderen naar

het reusachtige beeld van Saturnus en legde ze in zijn handen. Die handen waren hol en schuin gemaakt, zodat de geofferde kinderen erdoorheen gleden en vielen in een kuil met een vuuroven.

Deze offers bleven in gebruik tot de geboorte en de dood van onze Zaligmaker Christus, Die kwam om het werk van de duivel te verwoesten. Keizer Augustus verbood zulke offers als eerste. Later verbood Tiberius ze nog veel algemener (onder zijn bewind leed onze Zaligmaker). Tertullianus schrijft dat hij zo streng optrad dat hij de priesters die de offers brachten liet kruisigen. Toch werd er ook in de tijd van Tertullianus, en later in die van Eusebius en Lactantius, nog zo geofferd aan Jupiter Latialis, maar dan in het geheim.

Wie kan nog twijfelen, nu hij zoveel overdreven bijgelovige wreedheid heeft gezien, of de goden die zulke offers eisten werkelijk duivelen waren? Ja, het waren echte duivelen, de vijanden van de mens, en niets anders. God beveelt zoiets nooit. Hij verbiedt het en dreigt Zijn volk met plagen, omdat ze Hem hadden verlaten en "de hoogten van Baal gebouwd" hadden, "om hun zonen met vuur te verbranden, aan Baal tot brandofferen; hetwelk Ik niet geboden, noch gesproken heb, noch in Mijn hart is opgekomen" (Jer. 19:5). Daarom kunnen we met de grootste zekerheid zeggen dat niemand anders dan de satan, die aartsduivel, samen met zijn engelen deze dienst heeft bevolen.

Het past immers helemaal bij hem, want hij is een moordenaar van het begin af. — Robert Jenison, in "The Height of Israel's Heathenish Idolatrie, in Sacrificing their Children to the Devil", 1621.

Vers 37

Ja, zij offerden hun zonen, enz. We leren hieruit dat onbezonnen ijver een flinterdun voorwendsel is voor elke daad van godsdienst. Want hoe heftiger de Joden door hun ijver werden gedreven, des te zwaardere goddeloosheid rekent de profeet hun aan. Hun razernij sleepte hen mee tot zo'n hoogtepunt van drift, dat ze zelfs hun eigen kinderen niet ontzagen. Waren goede bedoelingen een verdienste, zoals

afgodendienaars denken, dan zou het opzijzetten van alle natuurlijke liefde door je eigen kinderen te offeren zeker de hoogste lof verdienen. Maar wie handelt op de prikkel van zijn eigen willekeurige luim, maakt zijn schuld juist groter naarmate hij zich meer bezighoudt met uiterlijke vormen van aanbidding.

Wat was immers het verschil tussen Abraham en de mensen over wie de profeet het heeft? Alleen dit: Abraham was door het geloof bereid zijn zoon te offeren. Zij lieten zich daarentegen meeslepen door onbeheerste ijver. Ze wierpen alle natuurlijke liefde van zich af en bevlekten hun handen met het bloed van hun eigen nageslacht, hun eigen vlees en bloed. — John Calvin.

Vers 37

Duivelen, Shedim. Het blijkt dat kinderen werden geofferd aan godheden die zo heetten. Men hield hen voor wezens met een boze aard, vijandig tegenover het menselijk geslacht. De hulde die men hun bracht, was dus bedoeld om rampen af te wenden. De naam Shedim kan gebieder of meester betekenen, of ook alles wat zwart is. Hij is afgeleid van een Arabisch werkwoord, dat zowel zwart zijn als meester zijn betekent. — John Jahn, in "Biblical Antiquities."

Vers 37-38

Zonder twijfel staan we met open mond te kijken naar deze gruwelijke, barbaarse en onnatuurlijke goddeloosheid, waarbij kinderen door het vuur aan een Moloch worden gegeven. Maar hoe zelden bedenkt men dat kinderen die worden grootgebracht in de wegen van onwetendheid, dwaling, ijdelheid, dwaasheid en ondeugd, nog veel doeltreffender worden geofferd aan de grote tegenstander van het mensdom! — George Horne.

Vers 39

En zij hoereerden met hun eigen werken. Voor een dochter of echtgenote is hoererij een van de weerzinwekkendste zonden die er zijn.

Daarom noemt de Schrift ook het zich afkeren van God, en in het bijzonder het dienen van afgoden, zo vaak hoererij en ontucht. Zie Ps. 73:27 en Ex. 34:15-16. — William S. Plumer.

Vers 40

Hij had een gruwel aan Zijn erfdeel. Als grote liefde in grote haat verandert, spreekt men van een gruwel. — Lorinus.

Vers 43

Zij werden vernederd door hun ongerechtigheid. De zonde put uit en maakt arm. Ze heeft de hele mensheid verzwakt en haar de morele kracht ontnomen om goed te doen. Ze heeft de mensen in armoede en gebrek gestort: bedelaars op de mesthoop, vastgezet in een put waarin geen water is, zonder hoop en zonder hulp. Ja, zelfs Gods volk raakt door haar na de bekering vaak in een lage staat. Dan verbergt God Zijn aangezicht vanwege de zonde. De verzoekingen zijn sterk, de genade is zwak, en men wordt lauw en onverschillig tegenover geestelijke dingen. — John Gill.

Vers 46

Hij gaf hun barmhartigheden bij allen die hen gevankelijk hadden weggevoerd. Dat de Joden door Gods invloed met meer welwillendheid werden bejegend, lezen we in Dan. 1:9. Zo kreeg ook Jozef door Gods gunst een betere behandeling in zijn gevangenschap (Gen. 39:21). En zo ging Evil-Merodach, de koning van Babel, vriendelijk om met Jojachin, de koning van Juda (2 Kon. 25:27). — A.R. Fausset.

Vers 47

Verzamel ons. Bisschop Patrick meent dat dit vers handelt over mensen die in de dagen van Saul, of eerder, door de Filistijnen of door andere volken als gevangenen waren weggevoerd. Volgens hem bidt David dat God hen opnieuw in hun eigen land bijeenbrengt, zodat ze

Hem kunnen aanbidden op de plaats die Hij had bereid voor de ark van Zijn tegenwoordigheid. — Thomas Fenton.

Vers 48

Amen. Martin Luther zei eens dat het Onze Vader "de grootste martelaar op aarde was, omdat het zo vaak zonder gedachte en gevoel, zonder eerbied en geloof werd gebruikt." Het is een treffende opmerking, even waar als treurig, en misschien geldt ze nog sterker voor het woord "Amen." Dit woord is ons van jongs af aan vertrouwd, van onze kindertijd tot nu. Waar mensen ook hebben geleerd Israëls God en Heiland te aanbidden, heeft het een plaats gekregen. In alle talen waarin het evangelie van Jezus, de Zoon van David, klinkt, is het overgenomen en onvertaald gebleven.

Iedereen kent de letterlijke betekenis: "Het zij zo." Maar weinigen denken na over de diepe zin, de grote ernst en de overvloedige troost die in dit woord besloten liggen, en die er al zo lang in opgeslagen zijn. Eeuwenlang vormde het de slotwoorden van de gebeden en lofzangen van Gods volk. Een woord dat vaak zonder nadenken wordt gebruikt, zonder het gevoel waarvoor het bedoeld is, verliest door die vertrouwdheid zijn kracht. Het ligt de hele tijd op onze lippen en toch ligt het zieltogend in de slaapzaal van onze ziel. En toch is "Amen" een groot woord.

Luther zei terecht: "Zoals uw Amen is, zo is uw gebed geweest." Het heeft in Israël en in de kerk een eerbiedwaardige geschiedenis. Het gaat terug tot de wet van Mozes. Als de priester een plechtige eed uitsprak, antwoordde degene die onder ede werd gesteld eenvoudig met het woord "Amen." Zo antwoordde ook het volk "Amen", toen vanaf de hoogten van Ebal en Gerizim de zegeningen en de vloeken van de goddelijke wet werden uitgeroepen. En op het grote feest dat David hield, toen de ark van God uit het huis van Obed-Edom werd binnengehaald, sloot de lofpsalm van Asaf en zijn broe-

ders af met: “Geloofd zij de HEERE, de God Israels, van eeuwigheid tot eeuwigheid! En al het volk zeide: Amen!” (1 Kron. 16:36).

Zo zien we in de Psalmen dat David zijn lofpsalm niet alleen afsluit met het woord Amen, maar ook oproept: “en al het volk zegge: Amen”. — Adolph Saphir, in “The Lord’s Prayer”, 1870.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Neem dit vers als de hoofdgedachte van de psalm. Dan blijkt dat de oproep om God te prijzen:

1. gericht is aan een bijzonder volk: uitverkoren en verlost, maar zondig, verdragen en vergeven;
2. gedragen wordt door een overvloed aan redenen. Men moet de mens niet prijzen, want hij zondigt. God schenkt uit goedheid en vergeeft uit barmhartigheid, en daarom komt Hem de dank toe;
3. nu nog precies zo bruikbaar is als altijd, want ons verhaal is een kopie van dat van Israël.

Vers 2

1. Een uitdaging.
2. Een ingeving: laten we minstens doen wat we kunnen.
3. Een streven: in de eeuwen die komen, zullen we samen met de gemeente aan de engelen en alle denkende wezens de machtige daden van Gods genade bekendmaken.
4. Een vraag: zal ik daar zijn?

Vers 3

De zaligheid van een godzalig leven.

Vers 4

1. De taal van de nederigheid: “Gedenk mijner, o HEERE!” Laat mij niet aan Uw aandacht ontsnappen te midden van de vele miljoenen schepselen die onder Uw zorg staan.
2. De taal van het geloof.

(a) God heeft een volk dat Hij bijzonder genadig is.
(b) Hij heeft Zelf voor hen de zaligheid voorbereid.

1. De taal van het gebed.

(a) Om het onverdiende geschenk van de zaligheid.

(b) Om de zaligheid die we met allen delen. Ik wil niet anders behandeld worden, maar net als “Uw volk” zijn, hen nemend zoals ze zijn, in alles, zowel hier als hierna. Ik wil in de voetsporen van de kudde meelopen.

“Dit zij mijn eer, o Heere, aan Uw heiligen verbonden te zijn en dicht bij U.” — G.R.

Verzen 4, 7, 45

In Ps. 106:4 wordt gevraagd om gedacht te worden. In Ps. 106:7 wordt het tekortschieten in gedenken beklaagd. In Ps. 106:45 wordt Gods gedenken geprezen.

Vers 5

1. De personen: “Uwer uitverkorenen”; “Uws volks”; “Uw erfdeel.”
2. De voorrechten: “het goede Uwer uitverkorenen”; “de blijdschap Uws volks”; “mij beroeme met Uw erfdeel.”
3. De smeekbeden: “Opdat ik aanschouwe”, enz. Zij waren eens zoals ik nu ben: maak mij tot wat zij nu zijn.

(a) Mijn zaligheid is alles voor mij. “Opdat ik aanschouwe”, enz. “Opdat ik mij verblijde”, enz. Zij zijn met velen, ik ben maar één. “Opdat ik mij beroeme”, enz. — G.R.

Vers 6

Op welke manieren mensen medeplichtig kunnen zijn aan de zonden van hun voorouders.

Verzen 7-8

1. Aan de kant van de mens: een verduisterd inzicht, ondankbaar vergeten en tergende opstandigheid.
2. Aan de kant van God: inzicht dat een reden vindt voor genade, een geheugen dat aan het verbond denkt en geduld dat Zijn kracht laat zien.

Verzen 7-8

1. Een bijzondere tergende daad: zij waren wederspannig bij de Schelfzee.
2. Een bijzondere verlossing: "Doch", enz.
3. Een bijzonder doel: "Om Zijns Naams wil"; "opdat Hij Zijn mogendheid bekend maakte." — G.R.

Vers 8

Redding uit pure genade laat Gods kracht in volle glorie zien.

Vers 8

"Waarom worden mensen gered?" Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 115, voor de uitwerking.

1. De glorierijke Redder: "Hij."
2. De mensen die deze gunst krijgen: wie zijn dat?

(a) Een volk zonder inzicht: "Onze vaders … hebben niet gelet", enz., Ps. 106:7.

(b) Een volk zonder dankbaarheid: "zij zijn … niet gedachtig geweest", enz., Ps. 106:7, 13, 24, enz.

(c) Een volk dat God steeds opnieuw tergde.

1. De reden van de redding: “Hij verloste hen om Zijns Naams wil.” Gods Naam is wie Hij is: Zijn persoon, Zijn eigenschappen, Zijn wezen. Misschien mogen we hier ook dit bij betrekken: “Mijn Naam is in het binnenste van Hem”, dat wil zeggen in Christus. Hij redt ons omwille van Christus, Die de Naam van God is. Hij verloste hen om Zijn wezen te laten zien: “God is liefde.” Hij verloste hen om Zijn Naam recht te doen.
2. De hindernissen die weggenomen werden: “Doch.”

Vers 9

Israël aan de Rode Zee. Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 72.

1. Drie moeilijkheden voor Israël.

(a) De Rode Zee vóór hen. Geen vijand had die daar neergelegd, maar God Zelf. De Rode Zee staat voor een zware, beproevende gebeurtenis in Gods leiding, die op de weg van elk pas geboren kind van God wordt gelegd. Zij test zijn geloof en de oprechtheid van zijn vertrouwen op God.

(b) De Egyptenaren achter hen. Zij zijn het beeld van de zonden waarvan wij dachten dat ze dood en voorbij waren.

(c) De derde moeilijkheid was de moedeloosheid in hun eigen hart.

1. De drie hulpbronnen van Israël.

(a) Gods leiding in de omstandigheden.

(b) Dat zij wisten dat zij het volk van Gods verbond waren.

(c) De man, Mozes. Zo vindt ook de gelovige zijn hoop en hulp in de Godmens Christus Jezus.

1. Gods grote doel hiermee. Hij wilde hen helemaal onderdompelen in Zijn dienst, als in een doop, en hen voor altijd aan Zichzelf toewijden (1 Kor. 10:1-2).

Vers 9 (tweede zinsdeel)

Gevaarlijke en moeilijke wegen worden veilig en gemakkelijk als God ons leidt.

Vers 11 (tweede zinsdeel)

Een lied om vergeven zonden.

Verzen 12-14

Natuurlijk geloof rust op wat we zien. Het geeft een blijdschap die snel voorbijgaat, het vervliegt al gauw, sterft in volslagen ongeloof en voert tot nog grotere zonde.

Verzen 13-15

1. Weldaden raken sneller uit ons geheugen dan beproevingen: “zij vergaten haast Zijn werken”, enz. Ons leed graveren we in marmer, onze zegeningen schrijven we in het zand.
2. We moeten niet alleen op God wachten maar ook op Hem blijven rekenen: “zij verbeidden naar Zijn raad niet”, enz.
3. Wie maar blijft verlangen naar aardse goederen die hij niet heeft, lokt uit dat God hem afneemt wat hij wél heeft: Ps. 106:14.
4. Een gebed wordt soms verhoord tot ons kwaad, niet alleen tot ons goed: “Toen gaf Hij hun hun begeerte”, en trof hen vervolgens met een plaag.
5. Wie toegeeft aan zijn vlees, werkt een geestelijke gezindheid tegen: Ps. 106:15. Het is beter een mager lichaam te hebben met een gezonde ziel, dan een gezond lichaam met een magere ziel. “De armen dezer wereld … rijk … in het geloof.” Maar van weinigen kunnen we zeggen: “Voor alle dingen wens ik, dat gij welvaart en gezond zijt”, enz. (3 Joh. 2). — G.R.

Vers 14

Het kwaad van maatloze begeerten.

1. Ze zijn misplaatst: “in de woestijn.”
2. Ze zijn aanvallen op God: “en zij verzochten God.”
3. Ze achten eerdere weldaden gering: zie de voorgaande verzen.
4. Ze brengen ernstig gevaar mee: zie het vers hierna.

Vers 16

De zonde van afgunst. Hoe laag zij is, hoe wreed zij handelt, hoe schaamteloos ondankbaar zij is, hoe brutaal zij aanvalt, en hoe weerzinwekkend zij is voor God.

Vers 19

De zondaar als uitvinder van eigen goden.

Verzen 19-22

1. De herinnering aan de zonde.

(a) Afgoderij: niet alleen God vergeten of Hem de rug toekeren, maar een afgod neerzetten op Zijn plaats.

(b) Afgoderij van de ergste soort: de heerlijkheid van God ruilen voor het evenbeeld van een os, enz.

(c) Het was de afgoderij van Egypte, waaronder ze hadden geleden en waarvan ze waren verlost.

(d) Het was afgoderij nadat de ware God al zoveel keren op wonderlijke wijze voor hen was opgekomen.

1. Waarom we de zonde gedenken.

(a) Om onszelf te vernederen. Het was de zonde van onze vaders.

(b) Om onszelf te veroordelen. “Wij hebben gezondigd, mitsgaders onze vaderen.” Onze aard was in hen aanwezig, en hun aard is in ons aanwezig, en die aard heeft deze grote zonde bedreven.

Vers 23

Mozes, de voorbidder, een schaduw van onze Heere. Lees zorgvuldig hoe hij pleit, zoals dat staat opgeschreven in Ex. 32:1-35.

Vers 23

1. Er is een middelaar nodig: “Dies Hij zeide, dat Hij hen verdelgen zou”, enz.
2. Er komt een middelaar: “ten ware Mozes, Zijn uitverkorene, in de scheure voor Zijn aangezicht gestaan had.”
3. De middelaar wordt gehoord: “om Zijn grimmigheid af te keren”, enz. Ex. 32:1-35. — G.R.

Vers 24-26

Morren.

1. Het komt voort uit het minachten van wat we ontvingen.
2. Ongeloof voedt het.
3. Je vindt het op allerlei plaatsen.
4. Het maakt mensen doof voor de stem van de Heere.
5. Het roept zware oordelen van de Heere over ons af.

Vers 24-27

1. De beloofde Rust: “het gewenste land.”
2. De afwijzing van de Rust: “Zij versmaadden”, enz.
3. Waarom ze weigerden: door ongeloof. “Zij niet hebben kunnen ingaan vanwege hun ongeloof.” — G.R.

Vers 30-31

Wat één beslissende daad voor God teweegbrengt: meteen, persoonlijk en voor het nageslacht.

Verzen 32-33

1. De ellende van Gods volk dient om hun geloof op de proef te stellen.
2. Die beproeving van hun geloof is bedoeld om hen te brengen van afhankelijkheid van de omstandigheden naar afhankelijkheid van God Zelf.
3. God draagt Zijn volk met meer geduld dan de beste mensen dat kunnen. — G.R.

Vers 33

1. Wat het betekent om onbedachtzaam te spreken.
2. De grote oorzaak daarvan: "zij verbitterden zijn geest."
3. De gevolgen die het kan hebben.

Vers 34-42

1. Wat Israël niet deed. Het begon goed, maar maakte de verovering van zijn vijanden niet af: Ps. 106:34.
2. Wat het wel deed: Ps. 106:35-39.

(a) Het raakte bevriend met hen.
(b) Het nam hun gewoonten over: "leerden derzelver werken."
(c) Het nam hun godsdienst aan: "dienden hun afgoden."
(d) Het deed hun wreedheden na: Ps. 106:37-38.
(e) Het deed erger dan de heidenen (Ps. 106:39): het bedacht er zelf goddeloze vondsten bij.

1. Wat God met hen deed: Ps. 106:40-42. Hij gaf hen over in de hand van hun vijanden en liet toe dat ze zwaar door hen werden onderdrukt. Wij moeten al onze vijanden verslaan, of zij verslaan ons. Kom met je schild terug uit de strijd, of laat je erop thuisbrengen. — G.R.

Vers 37

Molochdienst in onze tijd. Kinderen worden geofferd aan de mode, aan geld en aan liefdeloze huwelijken bij de hogere standen. Bij de armere mensen gebeurt het door slecht voorbeeld, drankgewoonten en dergelijke. Een noodzakelijk onderwerp.

Vers 44-45

Zonde bij Gods volk.

1. Ze tergt God ten zeerste.
2. Ze brengt zeker tuchtiging.
3. Ze moet met oprechte droefheid worden betreurd: "hun geschrei."
4. Ze zal in genade worden vergeven en haar gevolgen zullen worden weggenomen. Zo luiden de beloften van het verbond.

Vers 47

1. Een ernstig gebed: "Verlos ons, HEERE", enz.
2. Een gebed vol geloof: "HEERE, onze God!"
3. Een nederig gebed: "Verzamel ons uit de heidenen."
4. Een eerlijk gebed: "opdat wij den Naam Uwer heiligheid loven"; om Uw gerechtigheid en heiligheid te erkennen in alles wat U doet.
5. Een gebed vol zekerheid: "ons beroemende in Uw lof." Alleen gekneusde specerijen geven zulke geuren af. — G.R.

Vers 48

1. God moet geprezen worden als "de God Israels."

(a) Van het Israël in de schaduwen.
(b) Van het ware Israël.

1. Hij moet in elke omstandigheid geprezen worden als de God van Israël: voor Zijn oordelen even goed als voor Zijn barmhartigheid.
2. Op alle tijden: "van eeuwigheid en tot in eeuwigheid."
3. Door alle mensen: "En al het volk zegge: Amen."

4. Als begin en einde van elk lied: “Hallelujah!” — G.R.

Vers 48

En al het volk zegge: Amen. De oproep tot lof door allen. Alle mensen staan bij de Heere in het krijt, allen hebben gezondigd, allen horen het evangelie, heel Zijn volk wordt gered. Eensgezind prijzen is mooi, en het bevordert ook de eensgezindheid in andere zaken.

Psalm 107

Onderwerp

Dit is een uitgelezen lied voor de verlosten van de HEERE (Ps. 107:2). Het bezingt reddingen die we in Gods leiding hebben meegemaakt, en daarom kan iedereen het zingen wiens leven in een tijd van gevaar bewaard is gebleven. Maar onder die dekmantel prijst het vooral de Heere voor geestelijke zegeningen, waarvan aardse gunsten slechts beelden en schaduwen zijn. Het thema is dankzegging, met de redenen om te danken. De psalm is bijzonder dichterlijk van bouw. Zelfs als zuiver dichtwerk zou je onder wat mensen hebben gemaakt nauwelijks zijn gelijke vinden. De dichters van de Bijbel doen echt niet onder voor de andere zangers van de wereld.

Indeling

De psalmist opent met een opdracht van zijn gedicht aan de verlosten, die uit de gevangenschap zijn verzameld, Ps. 107:1-3. Vervolgens zet hij hun levensverhaal naast dat van reizigers die in de woestijn dwalen, Ps. 107:4-9. Het wordt ook vergeleken met dat van gevangenen in ijzeren boeien, Ps. 107:10-16, van zieken, Ps. 107:17-22, en van zeelui die door een storm worden rondgeslingerd, Ps. 107:23-32. In de slotverzen is de inhoud van het lied hoe God de weerspannigen oordeelt en Zich ontfermt over Zijn eigen, geplaagde volk, Ps. 107:33-42. Dan eindigt de psalm met een soort samenvatting in Ps. 107:43. Daar

staat dat wie de werken en wegen van de Heere bestudeert, Zijn goedheid zeker zal zien en prijzen.

Uitleg

Vers 1

"Looft den HEERE, want Hij is goed." Meer kunnen we Hem niet geven, en minder ook niet. Laten we Hem daarom met inzet onze dank brengen. Het is de psalmist ernst met zijn oproep, en daarom zet hij er het woordje "O" voor (Engels: "O give thanks unto the LORD"), om zijn woorden kracht bij te zetten. Laten we altijd gloeien in de lof voor de Heere, met onze lippen en met ons leven: met dankzeggen en met dankleven. *Jehova*, want dat is de naam die hier staat, wordt niet vereerd met zuchten en klagen maar met dank, want Hij is goed.

En die dank moeten we van harte geven, want Zijn goedheid is niet gewoon. Hij is goed van aard en van wezen, en Hij blijkt goed in alles wat Hij in Zijn eeuwigheid doet. Naast Hem is niemand goed, ook niet één. Maar Hij is in Zijn wezen, voortdurend, in de hoogste mate en oneindig goed. Wij krijgen onophoudelijk deel aan Zijn goedheid, en daarom moeten wij boven alle schepselen Zijn Naam groot maken. Onze lof moet nog groeien om dit: Gods goedheid is niet van voorbijgaande aard. In Zijn genade blijft ze voor altijd dezelfde, want "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid" (Engels: "endureth for ever", duurt in eeuwigheid). De vertalers hebben het woord duurt terecht toegevoegd, maar het beperkt de betekenis toch een beetje.

Je ziet die beter als je leest: "want Zijn goedertierenheid voor eeuwig." Die genade is nooit begonnen en zal nooit ophouden. Onze zonde vroeg erom dat Gods goedheid zich aan ons zou laten zien als genade. Dat heeft ze gedaan en dat zal ze eeuwig blijven doen. Laten we niet loom zijn in het prijzen van een goedheid die zich zo aanpast aan onze gevallen aard.

Vers 2

"Dat zulks de bevrijden des HEEREN zeggen." Anderen mogen denken en zeggen wat ze willen: de verlosten hebben overweldigende redenen om Gods goedheid uit te roepen. Hun verlossing is iets bijzonders, en dus moet hun lof ook bijzonder zijn. De Verlosser is zo glorierijk, de losprijs zo onmetelijk en de verlossing zo volledig, dat ze zevenmaal verplicht zijn de Heere te danken en anderen daartoe op te roepen. Ze moeten het niet alleen voelen maar het ook uitspreken. Ze moeten zelf zingen én hun medemensen uitnodigen om mee te zingen. "Die Hij van de hand der wederpartijders bevrijd heeft." Een grotere kracht heeft hen losgerukt uit wrede onderdrukking, en daarom zijn zij meer dan wie ook gehouden hun Bevrijder, de Heere, te aanbidden.

Het is een verlossing van God: "Hij" heeft hen "bevrijd", en niemand anders. Zijn eigen arm, helemaal zonder hulp, heeft hen gered. Horen bevrijde slaven niet dankbaar te zijn voor de hand die hen vrijmaakte? Welke dankbaarheid is genoeg voor een bevrijding uit de macht van zonde, dood en hel? Zelfs in de hemel is er geen mooier lied dan het lied dat zingt: "Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed."

Vers 3

"En die Hij uit de landen verzameld heeft, van het oosten en van het westen, van het noorden en van de zee." Verlossen wordt gevolgd door bijeenbrengen. De gevangenen van weleer werden uit elke hoek van de wereld teruggehaald naar hun eigen land, zelfs van over de zee. Het woord dat in de Engelse vertaling met zuiden is weergegeven, betekent in feite gewoon de zee. Wat hen ook van elkaar scheidt, de Heere zal de Zijnen tot één lichaam verenigen. Eerst hier op aarde, door "een Heere, een geloof, een doop". Daarna in de hemel, door één gezamenlijke zaligheid, en dan zal iedereen zien dat zij het ene volk zijn van de ene God.

Wat een glorieuze Herder moet Hij zijn! Hij brengt de kudde, die met bloed is gekocht, uit de verste uithoeken bijeen. Hij leidt haar door ontelbare gevaren en laat haar ten slotte rusten in de groene weiden van het Paradijs. Sommigen zijn naar links gedwaald en anderen naar rechts. Ze hebben allemaal het land van Immanuël verlaten en zijn zo ver als maar kon uitgedwaald. Groot zijn de genade en de macht waarmee de Heere Jezus hen allemaal tot één kudde verzamelt. Laten de verlosten met één hart en één stem de Heere prijzen, Die hen tot één maakt.

Vers 4

"Die in de woestijn dwaalden." Ze dwaalden, want het pad was verdwenen en er was geen spoor van een weg meer te zien. Het was zelfs nog erger: ze dwaalden in een wildernis, met overal brandend zand om zich heen. Ze waren verdwaald op de slechtst mogelijke plek, net zoals een zondaar die in de zonde de weg kwijt is. Ze zwierven rond en zochten en speurden zonder resultaat, zoals een zondaar doet wanneer hij wakker schrikt en ziet hoe verloren hij is. Maar het leidde nergens heen: ze bleven in de woestijn, hoewel ze hadden gehoopt eruit te komen.

"In een weg der wildernis" (Engels: "in a solitary way", op een eenzame weg). Nergens was een woning van mensen, en geen andere reizigers kwamen binnen gehoorsafstand langs. Eenzaamheid maakt alle ellende groter. De leegte van een woestijn drukt zwaar op wie verdwaald is in de eindeloze wildernis. Het pad van een reiziger in de wildernis is een verlaten pad. En als hij zelfs dat schrale, droge spoor verlaat en helemaal buiten het bereik van mensen raakt, is hij er werkelijk slecht aan toe. Een ziel zonder meeleven staat op de rand van de hel. Een eenzame weg is de weg van de wanhoop. "Die geen stad ter woning vonden." Hoe konden ze ook?

Er was er geen. Israël woonde in de woestijn onder tenten en had niets van het gemak van een vaste woonplaats. Wie in de Sahara

rondzwerft, vindt geen stad of dorp. Wie in zielsnood zit, vindt niets om op te steunen, geen troost en geen vrede. Hun pogingen om zalig te worden zijn talloos, vermoeiend en teleurstellend. En de afschuwelijke eenzaamheid in hun hart brengt hen in diepe nood.

Vers 5

"Zij waren hongerig, ook dorstig; hun ziel was in hen overstelpt." De moed zakt weg als het lichaam door lange ontbering uitgeput raakt. Wie houdt zijn moed hoog als hij bij elke stap bijna neervalt van pure vermoeidheid? Al het eten is op. Het water in de zakken is op. En in de woestijn zijn geen akkers en geen beken. Zo zinkt het hart weg in bittere wanhoop. Zo gaat het met een wakker geworden geweten, zolang het de Heere Jezus nog niet kent. Het zit vol onvervulde verlangens, pijnlijke tekorten en zware angsten. Het is helemaal op en heeft geen kracht meer. En in heel de schepping is er niets dat het kan verkwikken.

Vers 6

"Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden." Pas toen ze aan het uiterste waren gekomen, begonnen ze te bidden. Het is toch genade dat ze toen baden, en dat ze het op de goede manier deden: met een kreet, en tot de goede Persoon, tot de Heere. Ze hadden niets anders meer over. Ze konden zichzelf niet redden, en bij anderen was geen hulp te vinden, dus riepen ze tot God. Gebeden die onze harde nood ons afperst, zijn voor God niet minder welkom. Ze hebben juist meer kracht, want ze zijn zichtbaar eerlijk en doen een krachtig beroep op Gods medelijden.

Sommige mensen bidden pas wanneer ze half verhongerd zijn. Het is voor hun eigen bestwil veel beter dat ze leeg en uitgeput zijn dan vol en brutaal. Als honger ons op onze knieën krijgt, doet dat ons meer goed dan een feestmaal. Als dorst ons naar de bron drijft, is dat beter dan de diepste slokken van wereldse vreugde. En als zwakte ons laat roepen, is dat beter dan de kracht van de machtigen. "Heeft

Hij hen gered uit hun angsten." Op bidden volgt altijd redding. Hun kreet moet heel zwak zijn geweest, want ze waren uitgeput, en hun geloof was even zwak als hun roep.

Toch werden ze gehoord, en direct. Even wachten was hun dood geweest. Maar er was geen wachten, want de Heere stond klaar om hen te redden. De Heere komt graag binnen wanneer niemand anders ook maar iets kan doen. Hun nood was hopeloos totdat Jehova tussenbeide kwam, en toen veranderde alles meteen. Het volk zat opgesloten, in het nauw, bijna doodgedrukt. Maar de ruimte kwam direct, zodra ze aan hun God begonnen te denken en in gebed naar Hem opkeken. Wie niet eens om brood wil vragen, verdient het van honger te sterven. En wie verdwaald is in een woestijn en toch geen gids om hulp wil smeken, hoeft niet beklaagd te worden als hij in de wildernis omkomt en de gieren met zijn lichaam voedt.

Vers 7

"En Hij leidde hen op een rechten weg." Verkeerde wegen zijn er genoeg, maar er is er maar één die goed is. En daarop kan niemand ons brengen behalve God Zelf. Als de Heere de leiding heeft, klopt de weg altijd. Dat hoeven we nooit te betwijfelen. Hij voerde de verdwaalden uit het padloze labyrint van de woestijn. Hij ontdekte de weg, Hij maakte de weg, en Hij gaf hun de kracht om erop te lopen, hoe uitgeput en hongerig ze ook waren. "Om te gaan tot een stad ter woning." Het doel was de weg waard.

Hij leidde hen niet van de ene woestijn naar de volgende, maar gaf de zwervers een verblijf en de vermoeiden een plek om uit te rusten. Zij vonden geen stad ter woning, maar Hij vond er zonder moeite een. Wat wij kunnen en wat God kan, ligt ver uit elkaar. Wat een verandering voor hen: weg van de eenzaamheid naar een stad, weg van het sporeloze pad naar drukbezochte straten, weg van een moedeloos hart naar de verkwikking van een thuis! Veel groter zijn de ver-

anderingen die Gods liefde brengt voor zondaren, als God hun gebeden verhoort en hen naar Jezus brengt.

Moet de Heere voor zulke bijzondere genade dan niet groot gemaakt worden? Kunnen wij, die dat zelf ervaren hebben, ondankbaar blijven zwijgen?

Vers 8

"Laat hen voor den HEERE Zijn goedertierenheid loven" (Engels: "Oh that men would praise the LORD"). In de grondtekst staat hier niet het woord mensen, maar de vertalers hebben het terecht toegevoegd. De psalmist wil dat alles wat bestaat de naam van Jehova groot maakt. Mensen zullen dat zeker uit zichzelf doen, zonder dat iemand het hun vraagt, zolang de redding hun nog vers voor de geest staat. Wie zo'n Verlosser niet eert voor zo'n gelukkige redding van de wreedste dood, moet wel afgrijselijk ondankbaar zijn. Het is goed dat de verlosten steeds opnieuw worden aangespoord om de Heere te zegenen. Een behouden leven verdient immers een leven lang dank.

Ook wie zelf nooit in zo'n gevaar is geweest en zo'n redding niet heeft ontvangen, moet de Heere prijzen uit meeleven met zijn medemensen, en delen in hun vreugde. "En Zijn wonderwerken voor de kinderen der mensen." Deze gunsten krijgt ons mensengeslacht. Ze gaan naar kinderen van de familie waartoe wij zelf horen, en daarom moeten wij meezingen in de lof. De mensenkinderen zijn zo klein, zo zwak en zo onwaardig, dat het een groot wonder is dat de Heere iets voor hen doet. Maar Hij blijft niet bij kleine daden. Hij zet Zijn wijsheid, kracht en liefde in om wonderen te doen voor wie Hem zoeken.

In het leven van elke verloste ligt een hele wereld aan wonderen, en dus moet er uit ieder van hen een hele wereld aan lof opstijgen. De wonderen van genade die de Heere voor Zijn gemeente als geheel heeft gedaan, zijn niet te overzien. Ze staan zo hoog boven onze gedachten als de hemel boven de aarde. Wanneer breekt de dag aan

waarop het mensengeslacht, dat zo door God bevoordeeld is, Hem net zo toegewijd prijst als het door Hem bevoorrecht is?

Vers 9

"Want Hij heeft de dorstige ziel verzadigd." Dit vat samen wat de verdwaalde reiziger heeft ervaren. Wie letterlijk is gered uit een loeiende wildernis waar hij bijna omkwam, moet de Heere prijzen, Die hem weer brood laat eten onder de mensen. De geestelijke betekenis leert ons nog veel meer. De Heere laat ons eerst verlangen en verzadigt ons dan helemaal. Dat verlangen voert ons naar eenzaamheid, afzondering, dorst, uitputting en wanhoop aan onszelf. En dat alles brengt ons bij gebed, geloof, Gods leiding, het lessen van de dorst van de ziel en rust. In het hele verloop en in de uitkomst zien we de goede hand van de Heere.

"En de hongerige ziel met goed vervuld." Voor de dorst geeft Hij voldoening, en voor de honger geeft Hij overvloed. In beide gevallen wordt de nood meer dan weggenomen. Let op die overvloed in wat Hij geeft: de Heere doet niets met een krappe hand. Verzadigen en vervullen zijn Zijn eigen manier om gasten te onthalen. Wie bij de Heere aan tafel komt om door Hem onderhouden te worden, klaagt nooit over te kleine porties. Hij vult de hongerigen ook niet met gewoon eten, maar met goedheid zelf. Aan behoeftige smekelingen geeft Hij niet alleen iets goeds.

Hij geeft de kern van alle goedheid. Zou een mens zo koninklijk onthaald worden en niets terugzeggen voor zoveel liefde? Dat kan niet. Laten we nu al danken, samen met heel de verloste gemeente, en laten we er vurig om bidden dat de tijd komt waarin de hele aarde vol zal zijn van Zijn heerlijkheid, tot in elke uithoek.

Vers 10

"Die in duisternis en de schaduw des doods zaten." Een cel is al donker genoeg, en de angst voor de terechtstelling maakt de gevangenis nog veel somberder. Zo wreed gaan mensen met elkaar om dat tien-

duizenden gedwongen werden weg te kwijnen op plaatsen die alleen als graf geschikt waren. Het waren ongezonde, benauwde, vuile grafkelders, waar ze ziek werden en doodgingen aan een gebroken hart, zonder dat iemand het wist. Het ergste van de straf was ondertussen de angst voor een plotselinge dood. De gevangenen hadden het gevoel dat de ijskoude schaduw van de dood zelf hen tot in het merg deed verstijven.

Zo'n toestand is een krachtig beeld van een ziel die onder overtuiging van zonde staat. Zulke mensen zien de beloften niet die hen zouden troosten. Ze zitten stil, verlamd door wanhoop. Ze zijn bang dat het oordeel nadert, en zijn daardoor net zo angstig alsof ze voor het sterven stonden. "Gebonden met verdrukking en ijzer." Veel gevangenen zijn zo dubbel geboeid geweest, in hart en handen. Of de tekst bedoelt dat de verdrukking voor hen een ijzeren band werd, of dat de ijzeren ketenen hun grote verdrukking bezorgden. Alleen wie het heeft meegemaakt, weet wat dit is.

We zouden onze vrijheid veel meer waarderen als we uit ervaring wisten wat boeien en ketenen betekenen. Geestelijk gezien gaat ellende vaak samen met overtuiging van zonde. Dan veroorzaakt het dubbele verdriet een dubbele gebondenheid. In zulke gevallen dringt het ijzer door in de ziel. De arme gevangenen kunnen zich niet bewegen door hun boeien, kunnen niet opstaan naar hoop door hun verdriet en hebben geen kracht door hun wanhoop. Ellende is de vaste gezel van iedereen die is opgesloten en er niet uit kan. Jullie die door Christus Jezus zijn vrijgemaakt: denk aan wie nog in boeien zit.

Vers 11

"Omdat zij wederspannig waren geweest." Dit was de algemene oorzaak van gevangenschap bij Gods oude volk. Ze werden aan hun vijanden uitgeleverd omdat ze de Heere niet trouw waren gebleven. Met Gods woorden valt niet te spelen, en wie het waagt zich ertegen te verzetten, brengt zichzelf in gevangenschap. "En den raad des Al-

lerhoogsten onwaardiglijk verworpen hadden." Ze dachten het beter te weten dan "de Rechter der ganse aarde". Daarom verlieten ze Zijn wegen en liepen hun eigen weg. Wie de raad van God niet opvolgt, laat in de praktijk zien dat hij die minacht. Wie zich niet door Gods wet wil laten binden, zal zich binnenkort in de ketenen van het oordeel bevinden. Er wordt te veel geminacht wat God ons aanraadt, zelfs onder christenen. Daarom kennen er maar zo weinig de vrijheid waarmee Christus ons vrijmaakt.

Vers 12

"Waarom Hij hun het hart door zwarigheid vernederd heeft." In gevangenissen in het Oosten dwingt men mensen vaak te werken als dieren op het land. Zoals ze geen vrijheid hebben, hebben ze ook geen rust. Daardoor is zelfs het sterkste hart snel gebroken, en de trotse opschepper zingt al gauw een heel ander liedje. Moeite en zwaar werk zijn genoeg om een leeuw te temmen. God heeft middelen om de hooghartige blik van opstandige mensen te doen zakken. De cel en de molen laten zelfs reuzen sidderen. "Zij zijn gestruikeld, en er was geen helper." Onder hun slopende taak strompelden ze door in het donker, tot ze ten slotte plat op de grond vielen.

Niemand kwam om medelijden met hen te hebben of hen overeind te helpen. Hun val kon wel dodelijk zijn: het kon niemand iets schelen. Hun ellende bleef onzichtbaar, of als iemand het zag, kon die zich niet tussen hen en hun tirannieke bazen opstellen. In zo'n erbarmelijke toestand werd de opstandige Israëliet nederiger in zijn denken, en dacht hij met meer tederheid aan zijn God en aan wat hij Hem had misdaan. Wanneer een ziel ontdekt dat al haar pogingen om zichzelf te redden mislukken, en voelt dat ze helemaal geen kracht meer heeft, dan is de Heere aan het werk.

Hij haalt de trots bij de mens weg en maakt de gebogen mens klaar om Zijn barmhartigheid te ontvangen. De geestelijke toestand die hier in beeld wordt gebracht, is wanhopig. Daarom is er des te meer

ruimte voor Gods ingrijpen. Sommigen van ons weten nog goed hoe helder de genade in onze gevangenis scheen en wat voor muziek de boeien maakten toen ze van onze handen vielen. Alleen de liefde van de Heere kon ons bevrijden. Zonder die liefde waren we volledig verloren gegaan.

Vers 13

"Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden." Tot op dat moment baden ze niet. Zolang er nog iemand hier beneden kon helpen, wilden ze niet naar boven kijken. Ze riepen pas toen hun hart gebroken was en hun hoop gestorven. Pas toen riepen ze werkelijk tot de HEERE, en niet eerder. Zo brengt menigeen iets voort wat hij gebed noemt, zolang het goed met hem gaat en hij hoog van zichzelf denkt. Maar de enige echte roep tot God is de roep die het besef van totale hulpeloosheid en ellende ons afdwingt.

We bidden het best wanneer we plat op ons gezicht liggen, pijnlijk hulpeloos. "Verloste Hij hen uit hun angsten." Snel en bereidwillig stuurde Hij hulp. Het duurde lang voor zij riepen, maar het duurde niet lang voor Hij hen redde. Ze hadden zich overal elders gemeld voordat ze bij Hem kwamen, maar toen ze zich tot Hem richtten, waren ze meteen welkom. Wie mensen redt in de open woestijn, kan ook redden in een benauwde gevangenis. Grendels en sloten kunnen Hem niet buitensluiten, en Zijn verlosten ook niet lang insluiten.

Vers 14

"Hij voerde hen uit de duisternis en de schaduw des doods." In Zijn leiding haalt de Heere gevangenen uit hun cel en laat hen weer de zoete, frisse lucht inademen. Dan neemt Hij hun boeien af en geeft Hij hun pijnlijke ledematen vrijheid. Zo bevrijdt Hij mensen ook van zorgen en moeite, en vooral van de ellende en slavernij van de zonde. Dat doet Hij met Zijn eigen hand. Alle heiligen weten uit ervaring dat niemand de gevangenis uit komt zonder de Rechter Zelf. "En Hij brak hun banden." Hij maakte hen met kracht vrij, en zo dat ze niet op-

nieuw geketend konden worden, want Hij had de boeien aan stukken gebroken.

Wat de Heere bevrijdt, is helemaal en met overwinning bevrijd. Hij laat de ziel niet in duisternis achter en niet in boeien, en Hij laat ook niet toe dat de machten van het kwaad de bevrijde gevangene opnieuw tot slaaf maken. Wat Hij doet, blijft voor eeuwig gedaan. Eer aan Zijn Naam.

Vers 15

"Laat hen voor den HEERE Zijn goedertierenheid loven, en Zijn wonderwerken voor de kinderen der mensen!" Wie dit soort goedheid ziet en het hart op de goede plek heeft, verlangt ernaar dat de Heere de eer krijgt voor Zijn verbazingwekkende barmhartigheid. Als kerkerdeuren openvliegen en ketenen springen, wie kan dan nog weigeren de heerlijke goedheid van de Heere te aanbidden? Het maakt het hart ziek te bedenken dat zulke genadige ontferming onbezongen blijft. We kunnen niet anders dan mensen smeken om aan hun verplichting te denken en de Heere, hun God, hoog te verheffen.

Vers 16

"Want Hij heeft de koperen deuren gebroken, en de ijzeren grendelen in stukken gehouwen." Dit vers hoort bij het vorige. Het vat samen welke barmhartigheid de gevangenen hebben ontvangen. Als de tijd gekomen is om Zijn gevangenen vrij te laten, breekt de Heere de sterkste poorten en grendels. En in geestelijke zin heeft de Heere Jezus de machtigste geestelijke boeien stukgebroken en ons werkelijk vrijgemaakt. Koper en ijzer zijn niets dan vlas voor het vuur van de liefde van Jezus. De poorten van de hel zullen ons niet overweldigen, en de grendels van het graf zullen ons niet vasthouden.

Wij die Zijn bevrijdende kracht hebben leren kennen, moeten en zullen de Heere prijzen voor de wonderen van Zijn genade, die Hij voor ons heeft gedaan.

Vers 17

"De zotten worden om den weg hunner overtreding, en om hun ongerechtigheden geplaagd." Veel ziekten komen rechtstreeks voort uit dwaze daden. Onnadenkende en wellustige mensen vullen hun lichaam met de ergste kwalen door dronkenschap, vraatzucht en het toegeven aan hun driften. De zonde is de wortel van alle verdriet. Maar sommige ellende is meteen het gevolg van slecht gedrag: mensen brengen zichzelf pijn toe door steeds weer te overtreden, en ze zijn dwazen voor hun moeite.

Het is nog erger: zelfs als ze in nood zitten, blijven ze dwazen. En al zou men hen met een stamper in een vijzel tussen het koren fijnstampen, hun dwaasheid zou nog niet van hen wijken. Ze gaan van één overtreding over op veel ongerechtigheden, en terwijl de roede op hen neerkomt, stapelen ze zonde op zonde. Helaas, zelfs Gods eigen volk is soms zo droevig dwaas.

Vers 18

"Hun ziel gruwelde van alle spijze." Zieke mensen verliezen hun eetlust. Het beste eten walgt hun, hun maag draait zich om. "En zij waren tot aan de poorten des doods gekomen." Door gebrek aan voedsel en door de vernietigende kracht van hun ziekte glijden ze langzaam omlaag, tot ze voor de deur van het graf liggen. Ook de kunst van de dokter is niet genoeg om hun verval te stoppen. Omdat ze niet kunnen eten, krijgt het lichaam geen steun. En terwijl de ziekte woedt, gaat hun beetje kracht op aan pijn en ellende.

Zo gaat het ook met zielen die gekweld worden door het besef van zonde. In de mooiste beloften vinden ze geen troost. Ze wenden zich vol afkeer af, zelfs van het evangelie, en kwijnen langzaam weg in het graf van de wanhoop. Het is genade dat ze, al zijn ze dicht bij de poorten van de dood, nog niet binnen het graf zijn.

Vers 19

"Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden." Eindelijk sluiten ze zich aan bij het leger van de biddenden. Ook Saul is onder de profeten. Nu hij het lijkkleed al ziet, legt de dwaas zijn narrenpak af en valt op zijn knieën. Wat maakt Gods genade de ziekte van het lichaam vaak tot een geneesmiddel voor de ziekte van de ziel! "Verloste Hij hen uit hun angsten." Gebed werkt op een ziekbed net zo krachtig als in de woestijn of in de gevangenis. Je kunt het op elke plaats en in elke omstandigheid proberen, en de uitkomst is zeker.

We mogen bidden over onze lichamelijke pijn en zwakte, en we mogen ook verwachten dat we antwoord krijgen. Hebben we geen trek meer in eten, dan kunnen we nog wel trek in gebed hebben. Wie zich niet kan voeden met het woord van God, kan zich nog wel tot God Zelf wenden en barmhartigheid vinden.

Vers 20

"Hij zond Zijn woord uit, en heelde hen." Een mens wordt niet alleen door medicijnen genezen. Het woord dat uit Gods mond uitgaat, brengt de mens terug uit zijn afdaling naar het graf. Eén woord is genoeg. Eén woord heeft het al duizenden keren gedaan. "En rukte hen uit hun kuilen" (Engels: "and delivered them from their destructions"). Ze ontsnappen, hoewel gevaren hen van alle kanten omringden, veel gevaren en dodelijke. Het woord van de Heere heeft een grote kracht om te redden. Hij hoeft maar te spreken en de legers van de dood slaan op de vlucht, in een oogwenk.

Zielen die ziek zijn van de zonde, moeten aan de kracht van het Woord denken en er veel naar luisteren en erover nadenken. Als we het geestelijk bekijken, beschrijven deze verzen een ziel die ziek is van zonde. Ze is dwaas maar toch wakker geschud tot besef van schuld. Ze wijst troost van welke kant dan ook af, en een slaperigheid van wanhoop verlamt haar helemaal. Zoals zijzelf het ziet, rest haar alleen volslagen ondergang in vele vormen. De poorten van de dood

staan voor haar open en volgens haar eigen gevoel wordt ze die kant op gejaagd.

Dan wordt de ziel gedwongen in de bitterheid van haar verdriet tot de Heere te roepen. En Christus, het eeuwige Woord, komt met genezende kracht, in de diepste nood, en redt tot het uiterste.

Vers 21

"Laat hen voor den HEERE Zijn goedertierenheid loven, en Zijn wonderwerken voor de kinderen der mensen!" Wat een wonder dat mensen van een ziekte kunnen opknappen en de Heere dan toch niet willen zegenen. Je zou denken dat zo'n grote barmhartigheid niet te vergeten valt. Wie genezen is, en de vrienden die hem terugkrijgen, zouden toch samen heel hun leven lang danken? Maar als tien mensen genezen zijn, komt er zelden meer dan één terug om God te eren. Helaas, waar zijn de negen? Heeft de grote Geneesheer een geestelijke genezing gewerkt, dan is lof een van de zekerste tekenen van herstel.

Een ziel die is bevrijd van de kwaal van de zonde en van de slopende pijn van overtuiging, moet en zal Jehova-Rafa aanbidden, de God Die geneest. Maar het zou goed zijn als er zelfs hiervan duizend keer zoveel was.

Vers 22

"En dat zij lofofferen offeren." Laten er in zo'n geval ook gaven en offers zijn, en niet alleen woorden. De goede Geneesheer mag Zijn honorarium van dankbaarheid ontvangen. Laat ons leven een offer worden voor Hem Die het heeft verlengd. Laten we steeds weer iets doen waarin onze dankbaarheid ons zelf iets kost.

Er zijn veel blijde offers nodig om dit wonderbare geschenk te vieren. "En met gejuich Zijn werken vertellen." Zulke dingen verdienen het om verteld te worden. Wie het zelf vertelt, eert God, haalt de druk van zijn eigen hart, troost anderen en legt alle mensen feiten over Gods goedheid voor die ze niet kunnen negeren.

Vers 23

"Die met schepen ter zee afvaren." Bij de Israëlieten werd zo weinig gevaren dat zeelui met een groot geheim omgeven waren. Hun werk gold als bijzonder gedurfd en gevaarlijk. Verhalen over de zee deden elk hart beven van ontzag. Wie naar Ofir of Tarsis was geweest en levend was teruggekomen, gold als een man van naam: een oude zeeman naar wie men met eerbiedige aandacht luisterde. Een zeereis zag men als een afdaling in de afgrond, "met schepen ter zee afvaren". Onze stoutere, meer geoefende zeelui spreken nu liever van de "hoge zee." "Handel doende op grote wateren." Als ze niets te doen hadden gehad, zouden ze nooit de oceaan op zijn gegaan.

We lezen namelijk nergens in de Schrift dat iemand voor zijn plezier op zee voer. De Israëlitische geest had zo'n afkeer van de zeevaart dat we zelfs van Salomo niet horen dat hij een pleziervaartuig had. De Middellandse Zee was voor David en zijn landgenoten "de grote zee", en ze keken met niet weinig bewondering naar mensen die er zaken deden.

Vers 24

"Die zien de werken des HEEREN." Meer dan de landbewoners zien zij de grootste werken van de Heere. Of althans de werken die thuisblijvers daarvoor houden als ze erover horen vertellen. De oceaan blijkt geen waterwoestijn, maar zit vol schepselen van God.

Als we Zijn aanwezigheid zouden willen ontvluchten door naar de uiterste uithoeken van de zee te vliegen, dan vliegen we alleen maar Jehova in de armen en komen we midden in Zijn werkplaats terecht. "En Zijn wonderwerken in de diepte." Ze zien wonderen in en op de zee. De zee is zelf een wonder en wemelt van de wonderen. Zeelui hebben minder om zich heen te kijken, en daardoor letten ze beter op wat ze wél hebben dan landbewoners. Daarom zegt men van hen dat ze de wonderen in de diepte zien. Tegelijk herbergt de oceaan werkelijk veel van de meest opvallende schepselen van God.

Ze is ook het toneel van veel van de indrukwekkendste natuurverschijnselen, waarin Gods macht en majesteit onder mensen zichtbaar worden. De belangrijkste wonderen waar de psalmist op doelt, zijn een plotselinge storm en de stilte die erop volgt. Niet alle gelovigen hebben dezelfde diepe ervaring. Maar met een wijs doel, zodat ze zaken voor Hem kunnen doen, stuurt de Heere sommigen van Zijn heiligen naar de zee van zielsnood. Daar zien ze, wat anderen niet zien, de wonderen van Gods genade. Ze varen over de diepten van het innerlijke bederf, over de woeste wateren van armoede, over de golven van vervolging en de ruwe zee van verzoeking. Ze hebben God nodig, meer dan wie ook, en ze vinden Hem.

Vers 25

"Als Hij spreekt": Zijn woord volstaat voor alles. Hij hoeft het maar te willen en de storm woedt. "Zo doet Hij een stormwind opstaan." De wind leek eerst te slapen, maar hij kent het bevel van zijn Meester en is meteen in volle woede wakker. "Die haar golven omhoog verheft." Het gladde wateroppervlak wordt verscheurd. Duizenden schuimkoppen verschijnen, die tekeergaan en heen en weer slingeren terwijl de wind erop blaast. Eerst lagen de golven nog stil, maar nu verheffen ze zich in hun kracht en springen ze naar de hemel, zodra het gehuil van de wind ze wekt.

Zo hoeft God maar één woord te zeggen en de ziel zit in woelig water, heen en weer geslingerd door duizend ellendes. Twijfels, angsten, verschrikkingen en zorgen steken hun kop op als zoveel kwade golven, zodra de Heere de stormwinden op ons laat inbeuken.

Vers 26

"Zij rijzen op naar den hemel." Op de kam van een golf worden de zeelui en hun schepen omhooggedragen. Het lijkt of ze de hemel in klimmen, maar dat is slechts voor een ogenblik. Zo meteen duiken ze in het dal tussen de golven weer naar beneden, de diepte in. Het schip is net een zeevogel, en de zeelui worden geslingerd "op en neer,

op en neer, van de voet van de golf tot de kam van de baar." "Hun ziel versmelt van angst." Ze zijn moe, nat en ontmoedigd, en ze hebben geen hoop meer dat ze eraan ontkomen.

Hun hart is veranderd in water, en van hun mannenmoed lijkt niets meer over. Wie op de geestelijke zee een van de zware stormen heeft meegemaakt die de ziel af en toe doorstaat, weet wat dit vers bedoelt. In zulke geestelijke wervelstormen wisselen overmoed en wanhoop elkaar af, en onverschilligheid en doodsangst. Er is geen hart meer voor wat dan ook, de moed is weg en de hoop is bijna dood. Deze ervaring is net zo echt als het slingeren in een letterlijke storm, en veel pijnlijker. Sommigen van ons hebben menige zo'n innerlijke orkaan doorstaan, en hebben werkelijk de wonderlijke werken van de Heere gezien.

Vers 27

"Zij dansen en waggelen als een dronken man." Het schip beweegt zo hevig dat ze hun evenwicht niet kunnen bewaren, en hun angst heeft hun denkvermogen helemaal lamgelegd. Daarom zien ze eruit als dronken mannen. "En al hun wijsheid wordt verslonden." Wat kunnen ze nog doen? Ze hebben elk middel gebruikt dat de scheepvaart kent. Maar het schip is zo uitgeput en kapotgeslagen dat ze niet meer weten hoe ze het drijvend moeten houden. Ook hier komt het logboek van de geestelijke zeeman overeen met dat van de zeeman op zee. Wat hebben we verschrikkelijk gewankeld!

We konden nergens op staan en ons aan niets vasthouden. We wisten niet wat we moesten doen, en we hadden niets kunnen doen als we het wel hadden geweten. We waren als mensen die hun verstand kwijt zijn. Het voelde alsof de ondergang zelf nog beter zou zijn dan deze vreselijke spanning. Van verstand en wijsheid was niets meer over, ze waren helemaal van ons weggespoeld. We stonden volkomen met de mond vol tanden.

Vers 28

"Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden." Ze waren ten einde raad, maar toch nog bij zinnen genoeg om te bidden. Hun hart was gesmolten en liep over in hulpgeroep. Dat was goed, en het eindigde goed, want er staat geschreven: "Zo voerde Hij hen uit hun angsten." In een storm is bidden goed. We mogen bidden terwijl we wankelen en slingeren, en ook als we niet meer weten wat we moeten doen. God hoort ons tussen de donderslagen door en geeft ons antwoord uit de storm. Hij had de nood over de zeelui gebracht, en daarom deden ze er goed aan om Hem te vragen die weg te nemen. En ze keken niet tevergeefs naar Hem op.

Vers 29

"Hij doet de storm stilstaan." Zijn macht laat Hij zien in de plotselinge, wonderbare omslagen die op Zijn bevel gebeuren. Hij gaf de storm opdracht, en nu beveelt Hij de stilte. God is aanwezig in alles wat de natuur doet, en we doen er goed aan Zijn werk daarin te erkennen. "Zodat hun golven stilzwijgen." Ze buigen zwijgend aan Zijn voeten. Waar hoge golven opsprongen, is nu nauwelijks een rimpeling te zien. Als God vrede maakt, is het echt vrede: de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat. Hij kan in één ogenblik de toestand van iemands gemoed veranderen.

Dan lijkt het hem een regelrecht wonder dat hij zo plotseling van orkaan naar windstilte is gegaan. Och, dat de Heere zo in de lezer wilde werken, als zijn hart wordt gekweld door nood van buiten of angst van binnen. Heere, spreek één woord, en de vrede komt op slag.

Vers 30

"Dan zijn zij verblijd, omdat zij gestild zijn." Dit vers begrijpt alleen wie ooit een storm op zee heeft doorstaan. Geen muziek klinkt zoeter dan het ratelen van de ketting als de bemanning het anker laat

vallen. En geen plek is zo gewenst als het kleine inhammetje of de brede baai waar het schip rustig ligt. “En dat Hij hen tot de haven hunner begeerte geleid heeft.” Hoe zwaarder de reis, hoe harder de zeelui naar de haven verlangen. Zo wordt ook de hemel meer en meer “de haven hunner begeerte”, naarmate onze beproevingen toenemen.

Of het nu stormt of de wind gunstig is, of het onweer is of mooi weer: de grote Loods, de Heerser over de zee, brengt de zeelui naar de haven en Zijn volk naar de hemel. *Hij* moet de eer krijgen voor de goede afloop van onze reis door de tijd. En als we boven afgemeerd liggen in de rivier van het leven, zullen we ervoor zorgen dat Zijn lof niet wordt vergeten. Wij waren al lang vergaan zonder Zijn bewarende hand. En onze enige hoop om de stormen die nog komen te overleven, rust op Zijn wijsheid, Zijn trouw en Zijn kracht. Onze haven in de hemel zal weergalmen van jubelende, dankbare vreugde, zodra we haar gezegende kust bereiken.

Vers 31

“Laat hen voor den HEERE Zijn goedertierenheid loven, en Zijn wonderwerken voor de kinderen der mensen!” Laat de zee zelf de lof van Jehova uitgalmen, om Zijn reddende genade. Zodra de zeeman weer vaste grond onder zijn voeten heeft, moet hij een plechtig loflied naar de hemel laten opstijgen. En wie ziet dat hij aan de kaken van de dood is ontsnapt, mag zich bij zijn dankzegging voegen.

Vers 32

“En Hem verhogen in de gemeente des volks.” Dank voor zulke ontferming moet in het openbaar worden gebracht, op de plaats waar mensen samenkomen om God te aanbidden. “En in het gestoelte der oudsten Hem roemen.” De lof moet met grote plechtigheid worden gebracht, in het bijzijn van mensen met jaren, ervaring en invloed. Voor grote en uitzonderlijke gunsten hoort een gewichtige, verheven dienst, en daarom moet het offer met zorg en ernst worden gebracht. Vaak horen mensen over iemand die ternauwernood aan een schip-

breuk is ontkomen, en wuiven ze het weg met een nonchalante opmerking over geluk.

Maar met zoiets mag je nooit schertsen. Als een hart in zware geestelijke stormen heeft gezeten en eindelijk rust heeft gevonden, dan volgt als plicht en als voorrecht dat het Gods barmhartigheid erkent voor Zijn volk. Het is goed dat dit gebeurt waar ook de ambtsdragers van de gemeente bij zijn. Zij zijn ouder en rijper, en kunnen zo'n getuigenis dan ook beter op waarde schatten.

Vers 33

"Hij stelt de rivieren tot een woestijn, en watertochten tot dorstig land." Als de Heere te maken heeft met opstandige mensen, kan Hij hun snel de zegeningen afnemen waar ze het meest op rekenen. Hun rivieren en altijd stromende bronnen zien ze als iets wat hun zeker nooit ontnomen zal worden. Maar de Heere kan hun met één woord zelfs die ontnemen. In warme streken vallen na lange droogte de waterstromen helemaal weg, en zelfs bronnen houden op te vloeien. Dat is ook in andere delen van de wereld gebeurd, wanneer het aardoppervlak zware schokken onderging.

In Gods leiding heeft deze natuurramp een gelijke in andere ellende: zaken die geen winst meer opleveren, bronnen van rijkdom die opdrogen, gezondheid en kracht die worden weggenomen, vriendelijke hulp die verdwijnt, aangename omgang die uiteenvalt. Hetzelfde geldt voor ons geestelijk leven. Een bediening die bloeit, kan uitdrogen. Een overdenking die ons ooit zo goed deed, geeft ons niets meer. En godsdienstige oefeningen die vol vrucht zaten, raken leeg: ze geven de verkwikkende genade niet meer die ze eertijds brachten. "God is het Die onze vertroostingen hoog verheft, of ze in het graf doet zinken", en daarom past het ons om voor Zijn aangezicht te leven met eerbiedige dankbaarheid.

Zo leven we dat Hij niet gedwongen wordt ons te tuchtigen.

Vers 34

"Het vruchtbaar land tot zouten grond." Dit is in veel gevallen gebeurd. Vooral het land van de psalmist zelf is er een voorbeeld van, dat eens de roem van alle landen was en nu bijna een woestijn is. "Om de boosheid dergenen, die daarin wonen." De zonde ligt aan de basis van alle verdriet. Ze maakte de grond voor het eerst onvruchtbaar in de dagen van vader Adam, en ze blijft verdorren wat ze aanraakt. Hebben we het zout van heiligheid niet, dan krijgen we al snel het zout van onvruchtbaarheid.

Want in het Hebreeuws staat: "een vruchtbaar land tot zoutigheid." Geven we de Heere geen oogst van gehoorzaamheid, dan kan Hij de grond verbieden ons een oogst van brood te geven, en wat dan? Maken we van goed kwaad, dan hoeven we ons niet te verbazen als de Heere ons met dezelfde munt terugbetaalt en onze laagheid in onze eigen schoot terugstort. Menige onvruchtbare gemeente heeft haar droevige toestand te danken aan haar inconsequente gedrag. En menige onvruchtbare christen is in dit treurige lot terechtgekomen door een slordige, niet-geheiligde wandel voor de Heere. Laten heiligen die nu nuttig zijn niet het risico nemen dat ze hun zegeningen kwijtraken. Laten ze waakzaam zijn, opdat alles hun goed gaat.

Vers 35

"Hij stelt de woestijn tot een waterpoel." Met een nieuwe beweging van Zijn hand geeft Hij méér terug dan Hij in Zijn oordeel heeft weggenomen. Zijn werk van ontferming doet Hij op koninklijke schaal: waar eerst alleen een zandwoestenij lag, zie je nu een diep meer. Dit wonder gebeurt niet door natuurwetten die uit zichzelf werken, maar door Hemzelf: *Hij keert het*. "En het dorre land tot watertochten" (Engels: "watersprings", waterbronnen). In bronnen van water zit alles: ze blijven, ze geven in overvloed, en ze zijn altijd fris. Zulke bronnen maakt Hij waar alles uitgedroogd was.

Dit wonder van ontferming is precies het omgekeerde van de daad van oordeel, en dezelfde hand doet het. Zo gaat het ook in de gemeente en in elke heilige: waar herstellende en vernieuwende genade haar goede werk begint, brengt de barmhartigheid van de Heere snel wonderbaarlijke veranderingen. Och, dat we dit vers vervuld zagen in iedereen om ons heen en in ons eigen hart. Dan zouden deze woorden ons dienen als een uitroep van dankbare verbazing en als een lied van welverdiende lof.

Vers 36

"En Hij doet de hongerigen aldaar wonen." Zij zullen de verandering op prijs stellen en Zijn genade waarderen. Hun honger kwam door de onvruchtbaarheid van het land, en de vruchtbaarheid ervan zal hem voorgoed wegnemen. Ze zullen zich vestigen als een gelukkig en dankbaar volk, en God zegenen voor elke handvol graan die het land hun geeft. Niemand brengt God zo graag lof voor grote barmhartigheid als wie het gemis daarvan heeft gekend. Hongerige zielen laten zoete muziek horen als de Heere hen komt vullen met Zijn genadige gaven, en dan kan er niets meer ontbreken.

Hebben wij honger? Of zijn we tevreden met de schillen van deze arme wereld, waar alleen varkens van eten? "En zij stichten een stad ter woning." Wordt het land bevloeid en gaan mensen het bewerken, dan groeien er steden vol inwoners. Is er genade in overvloed waar eerst de zonde heerste, dan vinden harten vrede en wonen ze in Gods liefde als in een sterke stad. De gemeente wordt opgebouwd waar eerst alles leeg en woest was, zodra de Heere de brede rivieren en beken van de genade van het evangelie laat stromen.

Vers 37

"En bezaaien akkers, en planten wijngaarden, die inkomende vrucht voortbrengen." Mensen gaan aan het werk als God aan het werk gaat. Zijn zegen geeft de zaaier moed, maakt de planter blij en beloont de arbeider. Dan is er niet alleen het nodige maar ook wat extra's: wijn

naast graan, omdat de hemel de regen geeft die de waterlopen vult. Bezoekingen van God brengen grote geestelijke rijkdom. Ze doen allerlei werken van geloof en arbeid van liefde groeien, en laten elke goede vrucht rijkelijk uitkomen tot onze troost en Gods eer. Als God Zijn zegen stuurt, maakt die menselijke inspanning niet overbodig.

Hij moedigt haar aan en laat haar groeien. Paulus plant, Apollos bewatert, en God geeft de wasdom.

Vers 38

"En Hij zegent hen, zodat zij zeer vermenigvuldigen, en hun vee vermindert Hij niet." Gods zegen is alles. Hij maakt niet alleen mensen gelukkig, Hij maakt ook de mensen zelf, doordat ze zich op aarde vermenigvuldigen. Toen de Heere het eerste paar maakte, zegende Hij hen en zei: "Weest vruchtbaar, en vermenigvuldigt." Hier geeft Hij die oorspronkelijke zegen terug. Merk op dat dieren er evengoed bij varen als mensen, wanneer God Zijn volk gunstig is.

Ze delen met de mensen in de goedheid of de strengheid van Gods leiding. Plagen en ongedierte blijven weg van kudden en vee als de Heere het goed bedoelt met een volk. Maar is tuchtiging Zijn bedoeling, dan rotten de kudden en het vee weg van de aardbodem. Och, dat volken in hun tijd van voorspoed Gods genadige hand wilden erkennen en Hem daarvoor eer wilden geven. Alles wat ze hebben, danken ze immers aan Zijn zegen.

Vers 39

"Daarna verminderen zij, en komen ten onder, door verdrukking, kwaad en droefenis." Veranderen ze van aard, dan veranderen ook hun omstandigheden, en de één volgt op de ander.

Onder de oude bedeling zag je dat heel duidelijk. Het op en neer van Israël was het directe gevolg van zijn zonde en zijn bekering. Beproevingen komen in allerlei soorten. Hier staan drie woorden voor ellende, en er zijn er nog veel meer. God heeft veel roeden en wij hebben veel pijn, en dat komt allemaal doordat wij veel zonden heb-

ben. Volken en gemeenten worden snel kleiner als ze in genade afnemen. Zijn we laag in liefde tot God, dan is het niet vreemd dat Hij ons ook op andere punten laag brengt. God kan de volgorde van onze voorspoed omkeren en ons een diminuendo geven waar we een crescendo hadden.

Laten we dus met grote zachtheid van geest voor Zijn aangezicht leven, en bedenken hoezeer we van Zijn glimlach afhangen.

Verzen 40-41

In deze twee verzen zien we hoe de Heere naar believen het rad van Zijn leiding laat draaien. Hij heeft geen ontzag voor wat mensen zich inbeelden over hun eigen grootheid. Hij werpt vorsten van hun troon en laat hen in ballingschap rondzwerven, zoals zij hun gevangenen hadden laten zwerven toen ze die van land naar land dreven. Tegelijk heeft de Heere altijd een zachte plek voor de armen en behoeftigen. Hij bevrijdt de bedrukten en brengt hen in een toestand van gemak en geluk. Dat zie je telkens weer in de geschiedenis.

In onze geestelijke ervaring zien we de tegenhanger daarvan: wie op zichzelf vertrouwt, leert Hij zichzelf verachten. Die mensen zoeken tevergeefs hulp in de woestijn van hun eigen aard. Arme zielen die zich van hun schuld bewust zijn, worden daarentegen toegevoegd aan de familie van de Heere. Ze wonen veilig, als schapen van Zijn kudde.

Vers 42

“De oprechten zien het, en zijn verblijd.” Gods leiding in de wereld geeft Zijn echte volk vreugde. Ze zien de hand van de Heere in alles, en ze vinden er plezier in de wegen van Zijn gerechtigheid en genade te onderzoeken. “Maar alle ongerechtigheid stopt haar mond.” Wat kan ze nog zeggen? Gods leiding bewijst haar zaak vaak zo afdoend met feiten, dat er niets meer tegen in te brengen of te vragen valt. De brutaliteit van het goddeloze leven kan niet lang stil blijven. Maar als

Gods oordelen over het land trekken, moet ze haar tong in bedwang houden.

Vers 43

Wie let op Gods leiding, zal nooit lang zonder iets zitten om op te letten. Het is verstandig om te zien wat de Heere doet, want Hij is wonderbaar in raad. Hij heeft ons ogen gegeven om mee te kijken, en het is dwaas ze dicht te doen als er het meeste te zien valt. Maar we moeten verstandig kijken. Anders brengen we onszelf en anderen snel in de war met overhaaste gedachten over Gods handelen. Op duizend manieren toont de Heere Zijn goedertierenheid, en als we goed opletten, zullen we die beter gaan begrijpen. Dit heerlijke kenmerk van Gods goedertierenheid leren doorgronden is een verworvenheid die even aangenaam is als nuttig. Wie goed is in deze kunst, hoort bij de liefelijkste zangers tot eer van Jehova.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Dr. Lowth zegt in zijn twintigste voorlezing over deze psalm: Zonder twijfel is de opbouw van deze psalm van begin tot eind bewonderenswaardig, en het beschrijvende gedeelte draagt zeker zijn steentje bij aan de schoonheid van het geheel. Maar het meest valt te bewonderen de beknoptheid, en daarbij de kracht van de woordkeus. Die raakt de verbeelding met een onnavolgbare sierlijkheid. De vermoeide, verdwaalde reiziger, de ellendige gevangene in de afschuwelijke kerker, de zieke man die op sterven ligt, de zeeman die in een storm ten onder gaat: ze worden zo ontroerend beschreven dat ze alles van die soort ver overtreffen, hoe uitgewerkt ook.

Ik voeg eraan toe: was zo'n idylle bij Theocritus of Vergilius verschenen, of was ze als toneel gevonden bij een van de Griekse treur-

speldichters, zelfs bij Aeschylus zelf, dan zou ze waarschijnlijk als hun meesterwerk zijn aangewezen. — Adam Clarke.

Gehele psalm

Ik geloof niet dat Gods bijzondere zorg voor Zijn eigen volk hier meer zijdelings dan direct wordt aangestipt, en dat de psalm dus is gedicht om Gods algemene zorg te illustreren. Mijn redenen zijn de volgende:

1. De mensen die de verschillende reddingen ontvangen, heten de verlosten van Jehova, Ps. 107:2. Dat is de gebruikelijke titel van Gods volk.
2. Onder de gegeven voorbeelden zijn er die alleen bij Gods volk horen. Zo is in Ps. 107:3 de terugkeer van de verstrooiden uit alle delen van de wereld een uitzonderlijke zegen, die in de profetieën aan Gods volk wordt beloofd, zie Ps. 106:47.
3. De zieken van Ps. 107:17 zijn mensen die geestelijk ziek zijn tot de dood toe. Dat blijkt uit het feit dat ze door het woord van God genezen worden, en dat valt buiten Gods gewone leiding. De gevangenen van Ps. 107:10 zijn mensen die vanwege de aanbidding van God in handen van hun vijanden vallen. Dat kun je moeilijk op anderen toepassen dan op Gods volk. Denk je aan de goddelozen (want van anderen onder de heidenen kan niet gezegd worden dat ze wegens overtreding van de wetten in de gevangenis werden gegooid), dan hoort de bevrijding niet bij hen.
4. Het aanroepen van God, vooral als Jehova, een naam waaronder Hij alleen bij Zijn volk bekend was, kun je alleen in een afgezwakte en beperkte zin toepassen op mensen die in nood zitten in de algemene gang van de voorzienigheid.
5. Hij draagt de verloste mensen op Gods goedheid te vieren in de gemeente van het volk en in de vergadering van de oudsten, Ps. 107:32. Dat is het kenmerk van de ware Kerk en haar gewone beschrijving.

6. Voorbeelden van Gods algemene voorzienigheid worden meestal niet aangeduid met het woord chesed, genade, waarmee deze reddingen worden beschreven. Ze vragen ook niet zoveel, en zo zorgvuldige, aandacht bij het overdenken als de heilige dichter hier van de vromen en wijzen vraagt. Zulke dingen merk je makkelijk op, en ze gebeuren elke dag. — Venema.

Gehele psalm

De psalm valt uiteen in vijf delen. De eerste vier beschrijven, zo lijkt het, vier groepen van de terugkerende Israëlieten. Ze vertellen de bijzondere voorvallen die elke groep onderweg overkwamen en de bijzondere barmhartigheid waarvoor zij dankbaar moesten zijn. Het vijfde deel beschrijft wat de verzamelde volken, of een deel van hen, overkomt wanneer ze aankomen in het land dat het doel van hun reis was. Ik denk aan de eerste herstelling of kolonisatie, vóór de algemene verzameling. Of de vier groepen reizigers precies uit de vier verschillende hoeken van de aarde komen, is misschien niet helemaal zeker.

De eerste groepen worden duidelijk beschreven (Ps. 107:4-5): ze komen door de woestijn en ondervinden alle rampen die op die route te verwachten zijn. — John Fry.

Gehele psalm

Ik wil deze psalm niet uitsluitend op Israël toepassen. Toch zie ik, niet onduidelijk, in de beschrijvende taal van het verhalende deel de belangrijkste gebeurtenissen uit het wisselvallige verloop van het volk terug. In Ps. 107:4-7 wordt het verhaal van de woestijn kort verteld, tot lof van de heerlijkheid van Zijn genade, Die de verlangende ziel verzadigt en de hongerige ziel vervult met goedheid. De strenge tucht van volksellende, die het weerspannige huis trof tot de gevangenschap omkeerde, nadat de vastgestelde tijd van de ballingschap in Babel voorbij was, lijkt de historische basis te zijn van Ps. 107:10-16.

Maar in zijn profetische bedoeling vraagt dit gedeelte om een veel bredere uitleg. De opwekking van Israël, zowel geestelijk als staatkundig, zou deze woorden als enige volledig vervullen. Het lijden van de "zotten" lijkt in het volgende deel te worden aangeduid (Ps. 107:17-20). Dat volk is vol van Jehova's verontwaardiging en vindt een strik in wat het had moeten voeden. Het kwijnt weg onder een ergere honger dan die naar brood, tot in antwoord op zijn roep van verdriet het woord van reddende gezondheid van boven naar hem wordt gestuurd. De taal van Ps. 107:22 sluit daarbij aan.

Zij die dag in dag uit hun eigen gerechtigheid probeerden op te richten, worden nu opgeroepen het dankoffer te brengen en Zijn werken te vertellen met gezang. Natuurlijk hebben ook de volgende verzen (Ps. 107:23-30) in hun eenvoudige betekenis en algemene toepassing duidelijk kracht en schoonheid. Maar volgens mij zien we daarin ook een beeld van Jakobs rusteloze nood. Als een gekwelde, angstige zeeman zwierf hij zonder rust over de wijde zee van de volken, een vriendeloze pelgrim onder Gods ongenoegen, tot hij eindelijk de lang gewenste rust bereikte, onder de trouwe leiding van Hem Die Zijn volk zoekt op de donkere, bewolkte dag.

Zo vinden we ook in de aansporing tot lof die volgt (Ps. 107:32) het verzamelde volk en zijn oudsten. Zij worden nu opgeroepen om op de stille rustplaatsen in het land van Immanuël Zijn trouwe goedheid en macht te vieren, Die hun lang doorstane storm van ellende had veranderd in de zachte zonneschijn van eeuwige vrede. — Arthur Pridham, in "Notes and Reflections on the Psalms", 1869.

Vers 1

"Looft den HEERE." Bij geen plicht zijn we zo traag en onwillig als bij het loven van God en het danken van Hem. En bij geen plicht hebben we het zo nodig dat iemand ons wakker schudt. Dat blijkt ook uit de felle toon van deze oproep. — David Dickson.

Vers 1

"Want Hij is goed", enz. De openingswoorden van deze psalm zeggen al zoveel over Jehova! "Want Hij is goed." Is dit niet precies wat het Oude Testament zegt, in andere woorden, als 1 Joh. 4:8: "God is liefde"? Daarna volgt: "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Is dit niet de ruime stroom die uit de bron van de Liefde opwelt, en die nooit opdroogt? Langs die oevers wandelen de verlosten van de HEERE, zij die Hij heeft verlost uit de hand van de vijand (Hengstenberg: "uit de hand van de benauwdheid"). Deze woorden worden er niet minder rijk door dat ze telkens opnieuw het refrein van het altaarlied waren, bij elke grote gebeurtenis van Gods volk.

Toen de ark eindelijk een rustplaats kreeg (1 Kron. 16:34), zongen ze voor de Heere: "Want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid." In de tempel van Salomo lieten zangers en muzikanten de stralende muren van de nieuwe tempel daveren van precies deze woorden, op het moment dat de heerlijkheid neerdaalde (2 Kron. 5:13). En met deze woorden barstten de aanbidders los, vol ontzag en vreugde, toen ze het vuur op het altaar zagen vallen (2 Kron. 7:3). Ook in de tijd van Ezra (Ezra 3:11) klonk het weer voor de Heere, zodra het altaar er stond: "Dat Hij goedig is, dat Zijn weldadigheid tot in eeuwigheid is over Israel." Dat onze God "Liefde" is, weten we dus juist naast het verzoenende offer.

Ook Jeremia (Jer. 33:11) toont hoe het herstelde Israël om deze naam zal juichen. — Andrew A. Bonar.

Vers 1

"Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Paulus verzekert ons dat het genadeverbond, waaruit alle barmhartigheid voortkomt, al vóór de grondlegging van de wereld is gesloten. Hij zegt het in verschillende brieven opnieuw. De psalmist leert hetzelfde en spoort ons vaak aan om God te danken, omdat Zijn goedertierenheid voor eeuwig en altijd is, omdat ze eeuwig duurt. Zo ook in de tekst: "Zijn goedertie-

renheid is in der eeuwigheid" (Engels: "endureth for ever"). Het woord "duurt" staat er alleen omdat de vertalers het hebben ingevoegd. In de grondtekst staat geen werkwoord, en strikt genomen kan er ook geen staan.

Er is namelijk nooit een tijd geweest dat deze barmhartigheid niet werd getoond, en er komt nooit een tijd dat ze ophoudt. Ze begon voor alle werelden, toen het genadeverbond werd gesloten. Ze zal blijven bestaan door de eeuwen van de eeuwigheid heen, ook als deze wereld al lang is vergaan. Die barmhartigheid was, is en zal zijn "in der eeuwigheid". De zondige, ellendige mens kan dus altijd verlichting vinden in deze eeuwige barmhartigheid, zodra zijn besef van ellende hem ertoe brengt haar te zoeken. Is dit geen krachtige reden om te "loven"? Want bij God vind je barmhartigheid: een barmhartigheid die medelijden heeft met wie ellendig is, en hen zelfs helpt, hoewel ze het niet verdienen.

Barmhartigheid is immers volledig vrije genade en onverdiende liefde. O, wat is deze eigenschap aanbiddelijk en vol genade! Wat is ze zoet, en vol troost voor schuldigen! — William Romaine (1714-1795), in "A Practical Comment on the Hundred and Seventh Psalm."

Vers 2

Verlosten. Mozes geeft ons in de wet een helder en volledig beeld van wat het woord gaal betekent, dat hier met "bevrijden" is vertaald. Stel dat iemand als slaaf werd verkocht of als gevangene werd meegevoerd. Dan had de verwant die hem in bloedverwantschap het dichtst stond het recht, en de billijke plicht, om hem vrij te kopen. Niemand anders had dat recht, en niemand anders mocht dat doen. Zo'n verwant heette "de losser", wanneer hij de koopsom betaalde waarvoor zijn familielid als slaaf was verkocht, of het losgeld gaf waarvoor hij gevankelijk was weggevoerd.

Er is in de wet nog een ander opvallend geval, dat hier ook bij hoort. Als iemand vermoord werd gevonden, moest zijn naaste

bloedverwant de moordenaar achtervolgen en voor het gerecht brengen. Wie zo de moord wreekt, draagt dezelfde naam: losser. Wat treffend wordt het werk van onze grote Losser in deze drie gevallen afgebeeld, en wat mooi komt het erin uit! Hij is voor ons op geestelijk gebied wat deze mensen op aards gebied waren, en Hij doet dat veel beter. De zonde had immers heel de mensheid tot slaaf en gevangene gemaakt, en ons gedood. . . . Deze allerhoogste God, Die ook mens was, in één Christus verenigd, kwam in de wereld om ons te verlossen.

En omdat dezelfde Persoon God én mens is, moest Hij voor ons als God verdienen wat Hij voor ons als mens deed. Door de verdiensten van Zijn gehoorzaamheid en lijden betaalde Hij zo de prijs voor onze verlossing, en we waren geen dienstknechten van de zonde meer. Met Zijn allerkostbaarste bloed, aan het kruis vergoten, en door Zijn sterven en opstaan overwon Hij zowel de dood als hem die de macht over de dood had. Zo bevrijdde Hij ons uit slavernij en gevangenschap, en vervulde Hij het derde deel van het werk van de Losser.

De satan was namelijk van het begin af een moordenaar. Hij had lichaam én ziel een dodelijke wond van zonde geslagen, en dat betekende zeker de dood en eeuwige ellende. De Losser kwam om die moord te wreken. Hij nam onze zaak op Zich als onze naaste bloedverwant. Het kostte Hem Zijn eigen leven om het onze te wreken, en dat heeft Hij gedaan. — William Romaine.

Vers 2

"Van de hand der wederpartijders." Uit al hun zonden, die oorlog voeren tegen hun ziel. Uit de greep van de satan, hun onverzoenlijke vijand, die sterker is dan zij. Uit de macht van de wet, die hen met vloek, verdoemenis en dood bedreigt. Uit de macht van de dood zelf, de laatste vijand. Eigenlijk uit de hand van al hun vijanden, wie het ook zijn. — John Gill.

Vers 3

"En die Hij … verzameld heeft." Als iets ons dankbaar kan maken, dan is het wel dit motief, want we kunnen de kracht ervan niet anders dan voelen. Het herinnert ons eraan uit welke ellende wij zelf bevrijd zijn. De heidenen waren van God weggedwaald, en ver van Hem verwijderd. Ze waren zo de weg kwijt in de doolhoven van dwaling en bijgeloof, dat niets dan de almachtige liefde van onze Heere Jezus hen tot één gemeente had kunnen samenbrengen. — William Romaine.

Vers 3

"Verzameld." De Syrische vertaling noemt deze psalm: God haalt de Joden samen uit de gevangenschap en brengt hen terug uit Babel. Ook de eniggeboren Zoon van God, Jezus Christus, haalt de volken samen uit de vier hoeken van de wereld, doordat Hij de mens oproept om zich te laten dopen. — E.W. Hengstenberg.

Vers 3

"Van het westen." Dat de psalmist het westen noemt, brengt zijn gedachten naar Egypte. Daar komt de herinnering bij aan de slavernij en de zware arbeid van de voorouders van de Israëlieten in Egypte, samen met de beschrijving van Jozefs gevangenschap in een vorige psalm (Ps. 105:17). — Joseph Francis Thrupp.

Vers 4

"Die in de woestijn dwaalden", enz. In deze woorden is het niet makkelijk te bepalen aan welke personen precies wordt gedacht. Maar dat valt niet te betreuren. Het is zelfs een voordeel, want het dwingt ons om de tekst geestelijker en evangelischer uit te leggen. Zo komt het hele beeld volledig en vanzelf tot zijn recht. Gods volk is namelijk "bevrijd": bevrijd van de vloek van de wet, van de machten van de duisternis en van de slavernij van het bederf. Ze zijn "verzameld": door Zijn genade bijeengebracht uit alle verschillende delen van het mensdom, "uit alle natie, en geslachten, en volken, en talen." Wat

deze wereld ook voor anderen mag zijn, zij ontdekken dat ze "een woestijn" is.

Daar worden ze vaak beproefd, maar hun beproevingen drijven hen tot gebed, en gebed geeft hun verlichting. Door God geleid komen ze ten slotte op hun bestemming aan. Dat is de uitkomst van het hele verhaal, en ze geldt voor ieder van hen persoonlijk: "En Hij leidde hen op een rechten weg, om te gaan tot een stad ter woning." — William Jay.

Vers 4

"Dwaalden." Hun tocht door de woestijn was geen reis, zoals mensen die over een weg naar een bewoond oord gaan. Het was een zwerven, ver van elk pad en elke weg, en dus in een eindeloze doolhof van verlatenheid, waarin de reizigers heen en weer liepen. — Henry Hammond.

Vers 4

"Die in de woestijn", enz. Hij is de weg kwijt. Toen hij nog in de wereld leefde, had hij geen enkele moeite. Het pad was zo breed dat hij er niet naast kon lopen. Maar zodra Gods genade in het hart van een zondaar aan het werk gaat, is hij de weg kwijt. Hij vindt zijn weg in de wereld niet meer. God heeft hem daaruit verdreven, zoals Hij Lot uit Sodom verdreef. En de weg naar de hemel vindt hij ook niet. Want nu ontbreken hem de heldere getuigenissen, de lichtende openbaringen, waarmee hij alleen zijn pad zou kunnen zien.

Zijn ervaring is dus dat hij de weg kwijt is. Hij heeft de wereld de rug toegekeerd, en toch lukt het hem niet de vreugde in zijn ziel te beleven die van de hemel zijn thuis zou maken. Hij is zo ver de weg kwijt dat hij, links of rechts, nergens een duidelijk baken ziet dat hem het pad wijst waarop zijn ziel wil lopen. We hoeven niet van de tekst af te wijken om te zien waar de zwerver is. "Die in de woestijn dwaalden." De woestijn is een beeld van wat dit leven is voor het volk van de Heere.

Niets wat er groeit, is geschikt om van te eten of te leven. De vurige, vliegende slangen, zonde en satan, bijten en steken hen er onophoudelijk. En er is niets dat hun zoete, echte rust geeft. Beneden is het dorre zand van het vlees, boven de brandende zon van de verzoeking. Beide ontnemen hun voedsel en beschutting. Maar er staat nog een woord bij, dat extra licht werpt op wat voor soort woestijn dit is, en wat voor weg erdoorheen loopt. "Die in de woestijn dwaalden, in een weg der wildernis" (Engels: "in a solitary way", op een eenzame weg): een weg zonder spoor, een pad waarop ieder alleen loopt.

Geen gezelschap beurt hem op, en geen herkenningspunten wijzen hem de richting. Dit is kenmerkend voor het kind van God: het pad dat hij gaat, is in zijn eigen gevoel een eenzame weg. Dat maakt zijn strijd veel zwaarder, omdat die hem zo bijzonder voorkomt, alsof alleen hij die meemaakt en niemand anders ooit. Hij kan niet geloven dat ook maar één levende ziel zijn verlegenheden kent. De vurige pijlen die de Boze in zijn gemoed schiet, heeft volgens hem nog nooit een kind van God ervaren. De duisternis van zijn ziel, het ongeloof en de trouweloosheid van zijn hart en het werk van zijn machtige verdorvenheden: niemand heeft die ooit gekend, denkt hij, behalve hijzelf.

Juist dit lopen "op een eenzame weg" maakt het pad van beproeving en verzoeking zo pijnlijk voor Gods gezin. — J.C. Philpot (1802-1869), in een preek met de titel "The Houseless Wanderer."

Vers 4

Op een eenzame weg. Het grootste deel van de woestijn heeft helemaal geen water. Zelden komt er ooit een mens, behalve waar handelskaravanen hun zware en gevaarlijke route erdoorheen banen. In sommige streken van deze eindeloze wildernis staan lage, armoedige struiken. De karavanen gebruiken die als wegwijzers en de kamelen vinden er schraal voer bij. Elders ziet de moedeloze zwerver om zich heen, waarheen hij zich ook draait, alleen nog een grenzeloze vlakte

van zand en een hemel erboven. Het is een sombere, dorre leegte, een gapend niets. Het oog vindt er niets om op te rusten en het hart loopt vol met benauwde angst om van de dorst om te komen.

In die troosteloze eenzaamheid ziet de reiziger dode vogels liggen, door de kracht van de wind meegesleurd uit vriendelijker streken. Hij blijft maar piekeren over hoe angstig lang het stuk is dat nog voor hem ligt. Met afschuw hoort hij de loeiende windstoot, het enige geluid dat de akelige stilte van de woestijn verbreekt. ("Proceedings of the African Association.") — Mungo Park, 1771-1806.

Vers 4

Op een eenzame weg. Kijk eens waarom mensen die het zwaar hebben zo graag alleen zijn. Ze zitten vol verdriet. Verdriet dat diep is ingedaald, houdt zich van nature gesloten en ontloopt elk gesprek.

Smart is iets heel stils en persoonlijks. Wie in zijn leed erg praatziek en luidruchtig is, is nooit echt diep bedroefd. Sommigen vragen zich af waarom zwaarmoedige mensen zo graag alleen willen zijn. Ik zal je de reden vertellen.

1. Hun lichaamssappen zijn uit balans geraakt. Daardoor veranderen hun gemoed, hun stemming en hun neigingen, en zijn ze niet meer wie ze vroeger waren. Hun kwaal zelf wil niets weten van wat vrolijk is en afleiding brengt. Wie zich over hen verbaast, kan zich net zo goed verbazen dat ze ziek zijn. Ze zouden het niet zijn als ze er iets aan konden doen. Maar zwaarmoedigheid is zo hardnekkig en voor iedereen behalve de lijder zo onbekend, dat alleen de macht van God haar helemaal kan breken. Een ander middel ken ik niet.
2. Een tweede reden om liever alleen te zijn: mensen schenken over het algemeen geen aandacht aan wat zulke lijders zeggen.

Ze geloven hen niet, maar lachen hen uit. Bij mensen met andere kwalen doen ze dat niet zo wreed. En niemand mag het kwalijk wor-

den genomen dat hij gezelschap mijdt als zijn woorden daar niet het gewone vertrouwen krijgen dat ieder ander wél krijgt.

1. Maar de derde en voornaamste reden waarom bedroefde en gebogen mensen liefst alleen zijn: meestal denken ze dat ze zijn uitgekozen als doelwit van Gods bijzondere misnoegen. Door hun bittere ellende jagen ze zichzelf vaak schrik aan en zijn ze voor anderen een raadsel. Het breekt hun hart te zien hoe diep ze zijn gevallen en hoe zwaar ze worden gedrukt, terwijl ze vroeger net zo onbezorgd, blij en hoopvol waren als alle anderen.

Job 6:21: "Gij hebt gezien de ontzetting, en gij hebt gevreesd." Ps. 71:7: "Ik ben velen als een wonder geweest." Voor anderen is het meestal niet prettig om bij hen te zijn. Ps. 88:19: "Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan; mijn bekenden zijn in duisternis." Bij de vrienden van Job was dat anders. Toch raakte het hen diep om een man die ze eens gelukkig hadden gekend zo ellendig te zien. Hij was altijd zo voorspoedig geweest en nu was hij zo arm, zo droevig en zo verlaten. De arme man was veranderd en ze herkenden hem niet.

Job 2:12-13: "En toen zij hun ogen van verre ophieven, kenden zij hem niet, en hieven hun stem op, en weenden; daartoe scheurden zij een ieder zijn mantel, en strooiden stof op hun hoofden naar den hemel. Alzo zaten zij met hem op de aarde, zeven dagen en zeven nachten; en niemand sprak tot hem een woord, want zij zagen, dat de smart zeer groot was." Zo beschrijft de profeet ook, in ongeveer dezelfde bewoordingen, iemand die onder zware geestelijke druk gebukt gaat: "hij zitte eenzaam, en zwijge stil", Klaagl. 3:28. — Timothy Rogers (1660-1729), in "Trouble of Mind, and the Disease of Melancholy."

Vers 4

Zij vonden geen stad om in te wonen. Mijlenver vonden ze zelfs geen stad waar ze konden aankloppen of overnachten. Zo is het reizigers in sommige streken vergaan, in het bijzonder in de woestijn van Ara-

bië. Geestelijke reizigers treffen nergens een thuis, rust, vrede, vreugde of troost aan, behalve in Christus. In deze wereld en al haar dingen is dat niet te vinden. Hier hebben ze "geen blijvende stad", Hebr. 13:14. — John Gill.

Vers 5

Hun ziel was in hen overstelpt. Het Hebreeuwse ataph, dat hier staat, betekent van oorsprong: bedekken of hullen in een kleed (Ps. 73:6), of een akker bedekken met graan (Ps. 65:14). Vervolgens: zichzelf verbergen (Job 23:9). Daarna: iets in duisternis hullen (Ps. 77:4 en het opschrift van Ps. 102). Het beschrijft dus hoe iemand te moede is wanneer de weg als het ware in het donker ligt. Het is een weg van ramp, nood en verdriet, van zwakte, flauwte en onmacht. Hier lijkt het, als we naar het verband kijken, te slaan op de uitputting door gebrek aan voedsel en water.—Albert Barnes.

Vers 6

Doch roepende tot den HEERE, enz. In deze woorden vallen ons drie opmerkelijke dingen op. Eerst de toestand van Gods kerk en volk: moeite en nood. Dan wat Gods volk in zo'n toestand doet en oefent: "Doch roepende tot den HEERE." Ten slotte hoe dat afloopt, en wat het hun oplevert: "heeft Hij hen gered uit hun angsten".—Peter Smith, in een preek voor het Lagerhuis, 1644.

Vers 6

Doch roepende. Het grondwoord qeu heeft hier een bijzondere kracht. Het beschrijft het soort schreeuw waarin iemand losbarst als een hevige storm van gevoelens hem heeft doorgeschud. Hij zit in zijn uiterste verdriet en angst en breekt met een knal en een klaagzang open, zoals de hemel donder en bliksem uitzendt. Het oorspronkelijke beeld achter het woord is een klap of knal. Het wijst dus op de klachten en kreten van mensen die door anderen worden on-

derdrukt of in het nauw zitten, wanneer ze smeken om openbare bescherming en hulp. Zie Deut. 22:24, 1 Kon. 20:39, Jes. 19:20.—Venema.

Vers 6

In de benauwdheid. Let goed op de woorden: "Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden." Dus niet vóór de nood en niet erna, maar erín. Ze zaten er middenin. De ellende was om hun hoofd gewonden zoals het zeewier om het hoofd van Jona. Ze werden er van alle kanten door omringd en zagen geen uitweg. Zoals iemand in de mist, zagen ze geen doorgang, niet vóór zich en niet achter zich. Er hing alleen nog een donkere wolk van moeite om hun ziel, en ze wisten niet of die wolk ooit zou optrekken. Dán was het dat ze riepen.—J.C. Philpot.

Vers 6

"Benauwdheid." "Angsten." De toestand van de kerk, of liever haar gewoonste lot, is dat ze onder smart en verdrukking leeft. Ik zeg: haar gewoonste lot. "Want Ik zal niet eeuwiglijk twisten, en Ik zal niet geduriglijk verbolgen zijn; want de geest zou van voor Mijn aangezicht overstelpt worden, en de zielen, die Ik gemaakt heb", Jes. 57:16. Bij beroepen en bedrijven zeggen we dat de een dit vak heeft en de ander dat. De dichter zei van Hermogenes dat hij zanger en musicus van beroep was en dus een goed zanger bleef, ook als hij zweeg (misschien omdat hij sliep).

Zo is het, zeg ik, ook met Gods volk: lijden is hun vak. Julianus zei tegen de christenen, toen ze klaagden over zijn wreedheid: het is jullie beroep om verdrukking te verdragen.—Peter Smith.

Vers 7

En Hij leidde hen (Engels: leidde hen uit). Uit de wereld uit, uit een belijdenis uit, uit een naam van te leven uit, uit alles wat in Zijn heilige en reine ogen hatelijk is.—J.C. Philpot.

Vers 7

En Hij leidde hen op een rechten weg, enz. Alexander geeft dit vers zo weer: "En Hij leidde hen op een rechte koers, om te gaan naar een woonstad." Daarbij merkt hij op: "Geen trouwe vertaling kan het woordspel nabootsen. Dat ontstaat doordat het eerste werkwoord en het zelfstandig naamwoord aan elkaar verwant zijn, ongeveer zoals het Engelse walk en to walk. In het Hebreeuws lijken de vormen alleen op elkaar, ze zijn niet gelijk. Wie denkt aan lichamelijke rechtheid, denkt vanzelf ook aan zedelijke rechtheid of oprechtheid. Het Hebreeuws gebruikt gewoonlijk hetzelfde woord voor beide."

Vers 7

Een stad ter woning. Niet een stad om in te gluren! Velen zullen binnenkijken (eeuwige God, zal iemand van dit gezelschap erbij zijn?). "Aldaar zal zijn wening en knersing der tanden, wanneer gij zult zien Abraham, en Izak, en Jakob, … in het Koninkrijk Gods, maar ulieden buiten uitgeworpen." Het is ook geen stad om af en toe een bezoek te brengen. Christenen komen niet alleen binnen, zij blijven. Nooit meer gaan ze eruit, want het is "een stad ter woning". Daarin ligt rust, de rust van het thuiskomen. Nu trekt de christen nog rond, straks woont hij er.

Nu is hij op weg, straks is hij thuis: "Er blijft dan een rust over voor het volk Gods." Daarin ligt ook gemeenschap. Het is geen eenzaam bestaan, want we delen het met een ontelbare schare engelen, met alle geredden uit de mensen, met aartsvaders, profeten, apostelen, martelaren en onze verwanten in Christus. Dezen zijn "medeburgers der heiligen, en huisgenoten Gods". Daarin ligt ook luister. Het is geen dorp of stadje, maar een stad. Een stad is het hoogste wat mensen samen kunnen opbouwen. Er zijn beroemde steden geweest, maar wat zijn die allemaal bij déze!—William Jay.

Vers 8

Hij doet wonderen voor de mensenkinderen, en daarom behoren de mensen de HEERE te prijzen. Hij verdient nog meer lof, omdat Hij deze wonderen heel bewust, niphlaoth, wonderen van barmhartigheid en genade, voor onwaardigen verricht. Ze worden gedaan libney Adam, voor de kinderen van Adam: het verdorven nageslacht van een opstandige vader.—Adam Clarke.

Vers 8

Laat hen voor den HEERE Zijn goedertierenheid loven, enz. Het Hebreeuws zegt: dat ze het voor de Heere zouden belijden, zowel in het geheim als samen met anderen. Meer pacht vraagt God niet van ons. Hij gunt ons gerust de troost van Zijn weldaden, als Hij er maar de eer voor ontvangt. Meer verlangde ook Christus niet als betaling voor Zijn genezingen: "Keer weder naar uw huis, en vertel, wat grote dingen u God gedaan heeft." Woorden lijken een armzalige en kleine vergoeding. Maar Christus, zegt Nazianzen, heeft Zichzelf het Woord genoemd.—John Trapp.

Vers 8

Voor de kinderen der mensen! Wij moeten Gods goedheid erkennen voor de mensenkinderen, zo goed als voor Gods eigen kinderen. Voor anderen, net zo goed als voor onszelf.—Matthew Henry.

Vers 9

Want Hij heeft de dorstige ziel verzadigd. Hiermee geeft de psalmist de reden voor de dankbaarheid die hij vraagt. "De dorstige ziel", nephesh shokekah, is de ziel die vol vurig verlangen naar redding vooruitdringt.—Adam Clarke.

Vers 10

"Die in duisternis en de schaduw des doods zaten, gebonden met verdrukking en ijzer." Elke zoon van Adam leeft, zolang hij niet verlost

is, in “duisternis” en “de schaduw des doods”. Zijn natuurlijke staat is die van een gevangene, stevig en onontkoombaar “gebonden” met de ketenen van zonde en ellende. Op aarde bestaat er voor hem geen hulp. Alleen de almachtige God en Zaligmaker kan hem bevrijden.—William Romaine.

Vers 11

Omdat zij wederspannig waren geweest tegen Gods geboden (Engels: woorden). In het Hebreeuws klinkt hier een woordspel door, met woorden die op elkaar lijken: Himru Imree. Gods woorden, dat zijn de woorden die in de wet en door de profeten zijn uitgesproken. “En den raad des Allerhoogsten onwaardiglijk verworpen hadden”: ook hier een klankspel in het Hebreeuws: Hatzath Naatzu.—A.R. Fausset.

Vers 12

Waarom Hij hun het hart … vernederd heeft. O gelovige, misschien ziet God dat jij veel sterke begeerten in je hebt die bedwongen moeten worden, en dat je veel pijnlijke beproevingen nodig hebt om ze neer te halen. Je trots en de hardnekkigheid van je hart kunnen sterk zijn. Je kwalen kunnen diep wortelen. De medicijn moet daarom op die kwalen afgestemd zijn.—John Willison.

Vers 12

Waarom Hij hun het hart door zwarigheid vernederd heeft. Zij pochten tevergeefs op hun hartstochten en stelden zich daarmee hoog boven de wet en de dienst van God. Die opgeblazen driften verzwakte Hij en trok Hij in toom, zodat ze zich aan God begonnen te onderwerpen. De wortel enk komt uit het Arabisch. Hij beschrijft hoe iemand krachteloos wordt doordat zijn vleugels worden dichtgedrukt of zijn vingers ineenkrimpen. Eigenlijk is dat een woord voor vogels: als hun vleugels worden samengedrukt, vallen ze noodgedwongen naar de grond. Het slaat ook op mensen die door verschrompelde

vingers niet meer kunnen werken. Van daaruit is het gaan duiden op elke vorm van onderdrukking of neerdrukking.—Venema.

Vers 12

Zij zijn gestruikeld, en er was geen helper. Dan is de ellende op haar hoogtepunt en tot haar volle maat gekomen: wanneer de zondaar zijn eigen zwakheid voelt. Dan ziet hij dat er voor hem nergens hulp is, behalve bij God alleen.—David Dickson.

Vers 12

Zij zijn gestruikeld. Ze wierpen zich voor Zijn voeten op de grond en smeekten om genade. Hun hart en hun kracht lieten hen in de steek. Dat is wat het woord betekent, ook in Ps. 31:11. Ze waren geschrokken van Gods toorn en konden niet voor de Heere blijven staan. Ze konden zich ook niet stoer tegenover Hem opstellen. En er was geen helper. Zichzelf helpen konden ze niet, en geen enkel schepsel kon dat voor hen. Er is geen behoud bij iemand anders dan bij Christus. Toen Hij zag dat niemand Hem bij dat werk hielp, bracht Zijn eigen arm Hem redding. En als zondaren zien dat er nergens anders hulp te vinden is, gaan ze naar Hem toe.—John Gill.

Vers 17

De zotten. Er bestaat niets dwazers dan een kwade daad. Geen enkele wijsheid is te vergelijken met de wijsheid van God gehoorzamen.—Albert Barnes.

Verzen 17-20

De zotten worden om den weg hunner overtreding, en om hun ongerechtigheden geplaagd. Ze hadden een afkeer van alle spijs (zo ziek zijn ze dat ze niets kunnen proeven en niets door hun keel krijgen), en “zij waren tot aan de poorten des doods gekomen”. Bijna zijn ze er al binnen, ze stonden op de rand van de hel. Welke behandeling kan hen genezen? Deze, waarlijk: Hij zond Zijn woord uit, en heelde hen,

en rukte hen uit hun kuilen. In de hele wereld is er geen kruid in de tuin dat deze ongelukkigen ook maar iets kan helpen.

Vrienden kunnen praten, predikers kunnen praten, zelfs engelen kunnen praten, en het is allemaal tevergeefs. Al hun woorden veranderen niets aan de ongeneeslijke wonden. Maar als God besluit te spreken, komt de stervende ziel weer tot leven. Dit woord is de enige balsem die een gewond geweten kan genezen: Hij zendt Zijn woord en heelt hen. Het geweten is Gods gevangene. Hij zet het vast en legt het in de boeien, zodat het ijzer tot in de ziel zelf dringt. Dat doet Hij met Zijn woord. En alleen Hij Die opsluit, kan ook weer vrijlaten.

Niemand ter wereld kan de ijzeren poort openen, de ketenen eraf slaan en de arme gevangene vrijlaten, totdat God het woord spreekt. —George Swinnock, 1627-1673.

Vers 17, enz.

Een redding uit de dood, met een terugkeer in lofprijs.—R. Sibbes' Works, deel 51, uitgave Nichol.

Verzen 17-21

1. De nood van de zieken.
2. Hun genezing door de Grote Heelmeester.
3. Hoe zij Hem dankbaar zijn.

—W. Romaine.

Verzen 17-22

Een bezoek aan het ziekenhuis van Christus.

1. De namen en kenmerken van de patiënten: "zotten". Alle zondaren zijn zotten.
2. Waardoor ze pijn lijden en geplaagd worden: "om den weg hunner overtreding", enz.
3. Hoe de ziekte verergert: "Hun ziel gruwelde van alle spijze" en "zij waren tot aan de poorten des doods gekomen".

4. Wat de arts doet als Hij tussenbeide komt: “Doch roepende”, enz., verzen 19-20.

(a) Let op wanneer de arts komt: wanneer zij “roepende” zijn, enz. (b) Wat voor gebed het is: een schreeuw.

(c) Wat de arts doet: “verloste Hij hen”, “heelde hen”, “rukte hen uit”. (d) Hoe Hij dat doet: “Hij zond Zijn woord uit”, enz.

1. Wat de genezenen daarna doen: ze prezen God voor Zijn goedheid. Aan die lof voegden ze offers toe, Ps. 107:22. Naast het offer begonnen de genezenen liederen te zingen: “lofofferen”. Daar kwam nog een blij getuigenis bij: “en met gejuich Zijn werken vertellen.”

Vers 18

Hun ziel gruwelde van alle spijze. Het is geen toeval dat hier niet staat dat de zieke zelf voedsel afwijst, maar zijn ziel... Het Hebreeuwse woord nephesh betekent eigenlijk een ademtocht en daarmee een hijgende eetlust. Het wordt gebruikt voor een heel hevige trek in eten. Als er dan staat dat de ziel van voedsel gruwelt, komt dat neer op dit: de hevige trek in voedsel walgt ervan. In plaats van honger overvalt hen dus walging. Ze zouden juist een scherpe lust in eten moeten voelen, zodat hun uitgeputte krachten kunnen opknappen. Maar de eetlust zelf slaat om in een afkeer van voedsel. Een levendiger beeld van de uiterste walging kun je niet krijgen, en ook niet van het volledig wegvallen van elk verlangen: alles ligt plat.—Venema.

Vers 18

Hun ziel gruwelde van alle spijze. Het mooiste wat schepselen ons aan troost kunnen geven, blijft ijdele troost. Wat heeft een zieke aan heerlijk eten als hij op sterven ligt? Dan staan goud en zilver, land en huizen, het lekkerste eten van een geldgierige, hem tegen. Voor een doodzieke zijn zelfs zijn rijkdommen zonder sap en zonder smaak. Vrouw en kinderen, vrienden en bekenden kunnen in dat donkere

uur nog maar weinig troost geven. Vaak zijn ze zelfs treurige troosters. Als we de meeste troost nodig hebben, geven deze dingen juist de minste, of helemaal geen.

Is het dan niet verstandig om een voorraad troost aan te leggen die vers blijft en bij ons blijft op het moment dat alle wereldse troost ons verlaat of smakeloos wordt? Is het niet goed om voedsel in te slaan waar onze maag, hoe ziek we ook zijn, nooit een afkeer van krijgt? Sterker nog: hoe zieker we zijn, hoe meer onze maag het zal begeren, ernaar zal hunkeren en er hartelijker van zal eten. Het vlees van Christus is waarlijk spijs (Joh. 6:55). Voed je door het geloof met Hem, in gezonde en in zieke dagen, en je krijgt nooit genoeg van Hem.

Zijn vlees is de ware spijs voor ons verlangen. Het vult ons en maakt ons sterk, maar het verveelt nooit. Een hongerig, snakkend verlangen naar Christus en zoete voldoening in Hem horen onlosmakelijk bij elkaar, en hoe sterker onze honger, hoe groter onze voldoening. En wat nog een groter geluk is: onze ziel heeft de sterkste honger, en de scherpste trek naar Christus, op het moment dat onze maag door lichamelijke ziekte niets meer binnenkrijgt. Dan walgt ze zelfs van geur en aanblik van het heerlijkste eten dat toch vergaat en van de lekkerste aardse hapjes.

Zorg dat je iets in huis hebt om te eten dat op een ziekbed naar binnen wil. Je ziekbedeten is Christus. Al het andere lekkers kan je tegenstaan.—Joseph Caryl.

Vers 18

Hun ziel gruwelde van alle spijze. Het is dan wanhopig gesteld en er lijkt geen hoop meer te zijn, wanneer het laatste stadium bereikt is dat hier wordt beschreven: de afkeer en walging van “alle spijze”. De maag draait om bij het zien ervan en de zieke gruwelt van “alle spijze”. Wat hij het liefst had en waar hij de meeste trek in had, is nu zo weerzinwekkend geworden dat hij misselijk wordt van de geur en flauwvalt. De natuur houdt het onder zo’n kwaal niet lang vol. Blijft

dit gebrek aan eetlust duren, en walgt de zieke zelfs van de geur van het eenvoudigste voedsel, dan put dat de patiënt uiteindelijk uit.

Het is niet altijd een dodelijke ziekte. Iemand kan een volslagen afkeer van eten hebben en zelfs flauwvallen van de geur, en soms herstelt hij weer. Maar in dit geval duurde de kwaal al zo lang en zat zij zo diep dat er geen hoop meer was. Want, zegt de psalmist, "zij waren tot aan de poorten des doods gekomen". Dat zijn de koperen poorten en ijzeren grendels waarmee de dood zijn gevangenen in het graf opsluit. Hoe sterk die poorten en grendels moeten zijn, kun je afleiden uit het feit dat slechts één Persoon ooit in staat was ze te doorbreken.

Was Hij niet méér dan een mens geweest, dan had Hij nooit deze koperen poorten kunnen openbreken of die ijzeren grendels kunnen doorhakken.—William Romaine.

Vers 18

"Zij waren tot aan de poorten des doods gekomen." De dood is een groot bevelhebber en een grote tiran. Hij heeft poorten om in te zitten, zoals rechters en overheden vroeger "in de poorten pleegden te zitten". Deze uitdrukking houdt drie dingen in.

1. Eerst dit: "Zij waren tot aan de poorten des doods gekomen." Ze waren dus "dicht bij de dood", zoals wie de poorten van een stad nadert, dicht bij de stad is, want de poorten geven toegang tot de stad.
2. Ten tweede worden poorten op de dood toegepast om zijn gezag. Ze stonden bijna al onder zijn rechtspraak. De dood is een grote tiran. Hij heerst over alle mensen op aarde: over koningen en machthebbers, en over de gewone man. En de grootste mensen zijn het meest bang voor de dood. Hij is "den koning der verschrikkingen", zoals Job hem noemt, Job 18:14. Ja, hij is ook de schrik van koningen... Daarom heet het "de poort des doods". Hij

regeert over heel de mensheid en heeft over iedereen het laatste woord. Daarom staat er dat hij "geheerst heeft", Rom. 5:21.

De dood en de zonde kwamen samen binnen. De zonde was de poort waardoor de dood naar binnen kwam. Sindsdien heeft de dood geheerst en hij zal dat blijven doen, tot Christus er volkomen over zegeviert. Hij is de Koning van die gebieder en bevelhebber en heeft "de sleutels der hel en des doods". Voor goddeloze mensen, zeg ik, is de dood een tiran met een poort. Als zij door de "poort des doods" gaan, komen ze op een slechtere, lagere plaats, in de hel. Het is het valluik naar de hel.

1. Ten derde. Met de "poort des doods" bedoelt men niet alleen zijn gezag, maar ook zijn macht. Zoals in het evangelie staat: "De poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen", Matth. 16:18. Dat wil zeggen: de macht en kracht van de hel. Zo geeft het hier de kracht van de dood aan, en die is zeer groot, want hij overwint iedereen. De dood voert Gods gerechtigheid uit.—Richard Sibbes.

Vers 18

De ziel die ziek is van zonde heeft geen trek in uitnodigingen, bemoedigingen of beloften, hoe je die ook opdient. De melk is te mager, sterk voedsel te zwaar, wijn maakt te heet, manna is te licht, enz.

Vers 18

Dit leert ons dat zelfs eetlust naar ons eten een goede gave van de Heere is. En ook dat God meestal het dichtst bij is als mensen in de diepste nood zitten.—T. Wilcocks.

Vers 20

Toen George Wishart in Dundee aankwam, waar de pest heerste (1545), liet hij bekendmaken dat hij ging preken. Als plek koos hij de top van de Oostpoort. De besmette mensen stonden buiten, de gezonde binnen. Zijn tekst was Ps. 107:20: "Hij zond Zijn woord uit, en

heelde hen", enz. Hij sprak over het nut en de troost van Gods woord. Ook over de straf die volgt op het verachten ervan, over Gods barmhartigheid die gereedstaat voor wie zich oprecht tot Hem bekeren, en over het geluk van hen die God uit deze ellende wegneemt, enz. Met die preek gaf hij zijn hoorders zo'n moed dat ze de dood niet meer telden.

Ze vonden degenen die toen heengingen gelukkiger dan hen die achterbleven, want ze wisten niet of ze nog zo'n trooster bij zich zouden hebben.—Samuel Clarke (1599-1682), in "A General Martyrologie."

Vers 20

Hij zond Zijn woord. Dezelfde woorden staan in Ps. 147:15,18, en we kunnen Jes. 55:11 erbij leggen. In zulke teksten zien we voor het eerst iets doorschemeren van wat Johannes later leert: dat het Woord een Persoon is Die werkt. Het Woord waarmee de hemelen gemaakt zijn (Ps. 33:6) is dus meer dan een uiting van Gods wil. Het is Zijn boodschapper, Die bemiddelt tussen God en Zijn schepselen. Het loont de moeite hiermee de woorden van Elihu te vergelijken in de parallelle tekst Job 33:23. Wat hier door het Woord gebeurt, gebeurt daar door de "middelaarsengel of bode".—J.J. Stewart Perowne.

Vers 20

Het woord dat hen genas, was Zijn wezenlijke Woord: de tweede Persoon van de Godheid, onze Heere Jezus Christus. Hij is het Woord dat vlees werd en onder ons woonde. Het Oude Testament had van dit goddelijke Woord al voorzegd dat Hij zou opgaan als de morgenzon in al haar glans, met genezing in Zijn vleugelen voor al onze kwalen. En precies dat lezen we in het Nieuwe Testament. Jezus trok door heel Galilea, predikte het evangelie van het koninkrijk en maakte *alle* ziekte en *alle* kwaal onder het volk beter. Met die wonderbare genezingen van het lichaam liet Hij zien dat Hij de almachtige Heelmeester van de ziel is.

Opvallend is ook dat Hij niemand wegstuurde die bij Hem kwam om van een lichamelijke kwaal af te komen. Zo toont Hij ons dat Hij niemand zal verstoten die bij Hem komt om zijn ziel te laten genezen. —William Romaine.

Vers 20

En Hij rukte hen uit hun kuilen. Dus: uit hun groeven, of uit hun graven. Bedoeld wordt: uit de dood, die hen zo dicht op de huid zat. Anderen geven het weer met: uit hun netten of strikken. Weer anderen met: uit hun verderf, en dan gaat het om de ziekten waarin ze als arme gevangenen vastzaten.—Franciscus Vatablus.

Vers 20

En Hij rukte hen uit hun kuilen (Engels: verderf). Uit de ondergang van het lichaam, dat door ziekte zijn schoonheid en kracht kwijtraakt. Wie weer gezond wordt, wordt met zijn leven uit die ondergang gehaald. Ook uit het graf, de kuil van bederf en verderf. Zo wordt het genoemd, en wel hierom: omdat de lichamen daar vergaan en wegrotten en door wormen worden verwoest. En wie door God van zijn zonde overtuigd is en tot zijn heil vergeving, genade en ontferming heeft ontvangen, wordt gered van de eeuwige ondergang van lichaam en ziel in de hel.—John Gill.

Vers 22

En dat zij lofofferen offeren. Wie genezen was, moest een offer brengen. Het leven van een onschuldig dier moest hij aan God teruggeven, zoals God hem zijn eigen leven had teruggegeven. Zo moest hij openlijk belijden dat God hem had gespaard terwijl hij de dood verdiend had. En ook moest hij “met gejuich Zijn werken vertellen”. Wie zou niet juichen als de dood hem niet meer te grazen neemt?—Adam Clarke.

Als voorbeeld van middeleeuws vergeestelijken geven we hier het volgende van de Kluizenaar van Hampole.

Vers 23

Die met schepen ter zee afvaren, enz. Dat zijn (ware prelaten, dus kerkleiders, en predikers) mensen die van de hoogte van het overpeinzen afdalen naar de zee. Bedoeld wordt: ze stemmen zich af op eenvoudige mensen, zodat ook die gered kunnen worden. In schepen, dat is: in geloof, hoop en liefde van de kerk. Zonder die dreigen ze te verdrinken in de wateren van het genot. Handel doende wil zeggen: blijven prediken. In grote wateren: onder veel mensen. Zo worden ze vissers van mensen.—Richardus Hampolitanus.

Verzen 23-27

> *Terwijl onze kielen zo nog altijd moedig verder zwierven —*
> *nu door storm geslingerd, dan weer door windstilte vertraagd;*
> *om te vertellen van de verschrikkingen van de nooit bevaren diepte,*
> *wat wij aan zwoegen leden en welke stormen wij trotseerden;*
> *wat ratelende stortvloeden de zwarte wolken uitgoten,*
> *wat akelige weken van dichte duisternis dreigend laag hingen;*
> *hoe berggolven berggolven geselden,*
> *hoe plotse orkanen het zeildoek beukten;*
> *wat barstende bliksems met onophoudelijk geflikker*
> *de brandende lucht in één wijde vlam ontstaken;*
> *wat brullende donders boven ons hoofd bulderden*
> *en de bodem van de waggelende oceaan schenen te doen beven:*
>
> *Om elke ontzetting te vertellen die de diepte ons bracht,*
> *zou een ijzeren keel nodig zijn, tienvoudig gestaald in kracht.*
>
> *Die vreselijke wonderen van de diepte heb ik gezien,*
> *die de borst van de zeeman met heilig ontzag vervullen;*
> *en wat de wijzen, ijdel in hun geleerdheid,*
> *beschouwen als de schimmen van een brein vol dromen.*

—Luiz de Camoens (1524-1579), in “the Lusiad.”

Vers 23-31

Een mooiere beschrijving van een zeestorm dan in deze psalm is niet denkbaar. Het is poëzie in haar hartslag. De grootste gedachten komen over in de eenvoudigste woorden. Er staat geen gedrang op het schilderij. Alleen de meest sprekende omstandigheden zijn gekozen, en alles is natuurlijk, eenvoudig en buitengewoon boeiend. Het is één groot, statig beeld van Gods voorzienigheid, die heerst over het deel van de schepping dat zich het minst laat temmen. Het is God Die de storm laat losbarsten en God Die hem weer doet liggen. De wijzen van deze wereld zien alleen de natuurwetten waarmee God werkt. De Heilige Geest laat de psalmist het ontzagwekkende gevecht van de elementen zien als het werk van God.—Alexander Carson.

Vers 23-32

Dit laatste beeld komt als vanzelf voort uit de zee die in Ps. 107:3 wordt genoemd. Mogelijk dacht de psalmist hier aan het stormachtige weer dat gewoonlijk heerst in het jaargetijde waarin de psalm werd gezongen.—Joseph Francis Thrupp.

Vers 24

"Die zien de werken des HEEREN." Sommige zondaren gaan zoals Jona de zee op, op de vlucht voor het aangezicht van God. Ze zakken weg in de zorgen en lusten van de wereld, ver van het vaste land van nederigheid, rust en genade. Ze storten zich in vele wateren, dat wil zeggen in onnodig gesjouw en overdreven genot. Toch laat God ook hen daar niet los. Hij laat hen Zijn werken en wonderen zien, zelfs diep in hun zonden. Op tijd en voldoende schudt Hij hen wakker, en Hij laat hen schrikken van de afgrond.—Le Blanc, in Neale en Littledale.

Verzen 25-31

> *Denk, o mijn ziel, denk godvruchtig na,*
> *hoe jij met verschrikte ogen*
> *de wijd uitgestrekte diepte*
> *in al haar verschrikkingen zag rijzen!*
>
> *Verwarring woonde op elk gezicht,*
> *en vrees in ieder hart,*
> *toen golf op golf en kolk op kolk*
> *de kunst van de loods te boven gingen.*
>
> *Toch heeft toen, Heere, Uw barmhartigheid*
> *mij van al mijn smarten vrijgemaakt,*
> *terwijl mijn ziel zich in het vertrouwen van het gebed*
> *aan U vasthield.*
>
> *Want hingen wij ook in vreselijke draaikolken*
> *hoog op de gebroken golf,*
> *ik wist dat U niet traag was om te horen*
> *en niet machteloos om te verlossen.*
>
> *De storm ging liggen, de winden weken,*
> *gehoorzaam aan Uw wil.*
> *De zee die bulderde op Uw bevel,*
> *werd op Uw bevel stil.*
>
> *Te midden van gevaren, angst en dood*
> *buig ik mij voor Uw goedheid neer,*
> *en loof ik U om Uw barmhartigheid van vroeger,*
> *en hoop ik nederig op meer.*
>
> *Mijn leven, als U mijn leven spaart,*
> *zal U tot offer zijn;*
> *en de dood, als de dood mijn deel moet wezen,*
> *zal mijn ziel met U verenigen.*

—Joseph Addison.

Vers 26

Zij rijzen op naar den hemel. Er zijn drie hemelen: 1. Coelum aerium. 2. Coelum astriferum. 3. Coelum beatorum. In stormen gaan ze niet naar de laatste, maar naar de eerste twee.—Daniel Pell, in "An Improvement of the Sea", 1659.

Vers 26

Zij rijzen op naar den hemel; zij dalen neder tot in de afgronden.

> *Aan bakboord sturen zij al hun riemen en zeildoek bij.*
> *Wij worden op een bergkam van water naar de hemel opgeheven*
> *en zakken met de dalende golf weer neer, naar Erebus.*
> *Driemaal huilden de rotsen in hun stenen holen,*
> *driemaal zagen wij het opgespatte schuim op de lichten van de hemel.*

—Vergilius.

Vers 28

"Doch roepende tot den HEERE." Het eert Zijn eigenschappen hoog wanneer wij Hem aanroepen, vooral in gevaar en nood.

1. Wie op zee God aanroept, eert Zijn soevereiniteit. God zegt tot deze trotse golven: "Tot hiertoe zult gij komen, en niet verder." Zo doen "hagel" en "stormwind" Zijn woord, en als het Hem behaagt, beveelt Hij een stilte.
2. Bidden in gevaar eert Gods wijsheid. Wij zien geen enkele opening waardoor barmhartigheid en redding naar binnen kunnen. Toch zien we in geloof naar Hem op: "Zo weet de Heere de godzaligen uit de verzoeking te verlossen." O, wat blijkt Gods wijsheid groot in het behoud in gevaar! En is het geen goed teken dat er genade aankomt als mensen bidden terwijl elke zichtbare weg dichtzit? Zo eren wij Gods wijsheid, ook al zien wij geen uitweg. We belijden immers dat Hij nooit verlegen zit om manieren om barmhartigheid en redding te geven.

3. Ook Gods trouw krijgt veel eer in tijden van gevaar, als Hij wordt aangeroepen. Bij een vriend zien we de trouw het sterkst als het erop aankomt. Als je mag rekenen op Zijn belofte, dan is Gods trouw het beste touw voor mensen die op zee dreigen te verdrinken. Ik kan zelfs verder gaan: wie God aanroept, eert daarmee al Zijn andere eigenschappen.—John Ryther (1632-1681) in "A Plat for Mariners; or, The Seaman's Preacher", 1675.

Vers 28

Doch roepende (Engels: Dan roepen zij). Zware stormen en levensgevaar brengen mensen op hun knieën die in rustig weer nooit zouden zijn neergeknield: "Dan roepen zij." Wanneer gaan zeelieden bidden? Dan, wanneer de dood hun recht in de ogen kijkt. Zie je ooit de hemel zwart als rouwkleding, de wolken jagen en de winden eronder razen? Dan kun je ervan uitgaan dat sommigen van hen aan het bidden zijn (weinigen maar, dat weet God), ja, dat ze het met hun God flink te stellen hebben. Maar geloof het nooit als iemand beweert dat er onder hen gebeden wordt zodra de lucht helder is, de wind gaat liggen en de zee glad ligt.

David zegt niet dat ze bidden als het mooi en aangenaam weer is. Het is in tijd van stormen, want ik geloof dat hij en ik er maar zelden velen van dat slag hebben gezien. (...) God hoort vaker van een bedrukt volk dan Hij ooit kan horen van een volk dat op zijn gemak is, rustig en zonder gevaar. Dan roepen zij. De verloren zoon zat hoog te paard en wilde nooit terugkeren, totdat knijpende en bijtende ellende hem klein had gemaakt. Pas toen hoorde zijn vader iets van hem. Hagar was hooghartig in het huis van Abraham, maar kwam in de woestijn tot nederigheid.

Jona sliep in het schip, maar lag wakker en bad in de buik van de vis, Jona 2:1. Manasse leefde in Jeruzalem als een losbandige, maar toen hij in Babel in ketenen zat, wendde zijn hart zich tot de Heere, 2 Kron. 33:11-12. Ten tijde van het evangelie werden velen door licha-

melijke ziekten gedwongen om naar Christus toe te gaan, terwijl anderen die gezond waren Hem niet wilden erkennen. Je zou denken dat de Heere moet walgen van gebeden die alleen uit angst voor gevaar komen, en niet uit liefde, uit oprechtheid van het hart.

Maar waren er in de dagen van Christus niet zoveel mensen geweest die blind, kreupel, verlamd of koortsig waren, dan was er geen drom mensen achter Hem aan gelopen.—Daniel Pell.

Vers 28

"Doch roepende tot den HEERE" (Engels: Then they cry). "Dan", en zo niet dan nooit. Daarom zei iemand: Qui nescit orare, discat navigare. Wie niet kan bidden, moet maar op zee gaan, dan leert hij het vanzelf. —John Trapp.

Vers 28

Doch roepende, enz. Goden van zee en lucht (want wat blijft mij over dan het gebed?), spaar ons en breek de verbindingen van ons beschadigde schip niet uit elkaar.—Ovidius.

Vers 29

Hij doet de storm stilstaan, enz. Zo moeten we het ons voorstellen. Zolang mensen nog niet verlost zijn, lijken ze op een schip op een woeste zee. Hartstochten sleuren hen heen en weer. Zorgen gooien hen omhoog en omlaag. Allerlei verleidingen blazen hen van links naar rechts, zodat ze nooit tot rust komen. Het meest windstil zijn ze nog op een stralende dag van rimpelloze voorspoed. Maar de tegenslagen komen. Het zijn de tegenslagen van de zonde, van Satan en van de wereld, die een gewelddadige storm doet opsteken. Met al zijn slimheid en kracht kan de mens die niet ontlopen.

Al snel slokken de verslindende golven hem op, tenzij dezelfde God Die de zee schiep haar toeroept: "Zwijg, wees stil." Wij staan allemaal waar de apostelen stonden, toen ze 's avonds alleen midden op het meer waren, met wind en golven tegen. Ze roeiden zich uitgeput en

het hielp niets, tot Christus over de zee naar hen toe kwam lopen. Hij gebood de winden op te houden en de golven stil te zijn. Er viel een diepe stilte. Want ze kenden de stem van Hem Die hen tot leven had gesproken, en ze luisterden. Zijn woord is almachtig.

Het kan de razende strijd van de wildste elementen bedaren en tot rust brengen. En Hij is in de geestelijke wereld net zo almachtig als in de natuur. In welke ziel Hij ook binnengaat, daar beveelt Hij alle tegen elkaar botsende driften te zwijgen, en dan komt er werkelijk een gezegende stilte. O, mocht de almachtige Zaligmaker zo tot jullie allen spreken! Dan kunnen jullie over een gladde, onberoerde zee varen, totdat jullie veilig aankomen in de verlangde haven van de eeuwige rust!—William Romaine.

Vers 29

De zeeman kan niets verstandigers doen dan op de Heere vertrouwen, en vaak kan hij ook niets anders. Zo is het ook met ons in de stormen van het leven. Net als de zeeman moeten we gebruikmaken van geoorloofde middelen om ons te beschermen. Maar wat zijn middelen zonder Gods zegen?—William S. Plumer.

Vers 30

De haven hunner begeerte. Op een zachte aprilmorgen als deze lijkt een golfbreker als de pier van Portland misschien weinig waard. De golven van de oceaan zijn dan net sterk genoeg om zijn wand te laten schitteren als edelstenen in wisselend licht en om zachtjes te fluisteren. En schepen van elke grootte, zoals die daar waarvan we de dicht opeen staande masten onder de landtong zien, liggen veilig op open water. Maar in de wilde stormen van november of maart is het anders. Dan jagen gillende windstoten woedend het Kanaal in en de gigantische berggolven, groen en wit, slaan aan alle kanten dreigende graven open.

Wat zou een veilige haven dan welkom zijn, makkelijk te bereiken en gelegen op een stuk kust dat anders mijlenver aan beide kanten

geen beschutting zou bieden! Gezegend zij God voor het geschenk van Zijn geliefde Zoon, de enige Toevluchtshaven voor arme, stormgeslagen zondaren! Nu denken we er misschien luchtig over. Maar in de komende dag van duisternis en toorn, ("er is slagregen nedergevallen, en de waterstromen zijn gekomen, en de winden hebben gewaaid") ontkomen alleen zij die daar beschut zijn!—Philip Henry Gosse, in "The Aquarium", 1856.

Vers 31

O (Engels: O, dat zij de HEERE loofden). In dit vers hoor je de brandende ernst van de psalmist: zeelieden zouden vol dankbaarheid moeten zijn en de Heere, hun Redder uit alle nood, vaak en uitbundig moeten prijzen. "O", zo lijkt hij te zeggen, kon ik de mensen maar tot deze plicht aanzetten! Niets ter wereld zou hem meer vreugde geven dan zo'n gezindheid te vinden in het hart van wie op de grote wateren werkt, zo lijkt de psalmist te zeggen. "O" is maar een klein woordje van twee letters. Toch komt geen enkel woord dat een mens uitspreekt met zoveel kracht en gevoel uit het hart als dit.

"O" is het sterkste woord dat er is, een woord voor als je niets meer weet te zeggen. Dit uitroepje springt vaak ineens uit het hart op bij een onverwachte gedachte, bij verbazing of bewondering, of iets dergelijks.—Daniel Pell.

Vers 33

Hij stelt de rivieren tot een woestijn, enz. God is de vader van de regen. Houdt Hij die verfrissing lange tijd tegen, dan verwelkt heel de natuur en sterft al het groen. Het beeld komt uit Palestina, waar maar twee regentijden per jaar waren. Bleef een van beide lang weg, dan waren de gevolgen vreselijk.

Het bed van flinke rivieren viel helemaal droog.—William S. Plumer.

Vers 33

Rivieren ... watertochten. De profeten vergelijken een kerk die rijk is aan de genaden van de hemel met een goed bewaterde tuin (Jes. 58:11, Jer. 31:12) en met het paradijs van God, bewaterd door vier vruchtbare rivieren. Want zoals alles wat nuttig en mooi is in de plantenwereld door water omhoog komt, zo komt alles in de geestelijke wereld omhoog door de Heilige Geest.—William Romaine.

Vers 34

Het vruchtbaar land tot zouten grond. Judea is daarvan tot op de dag van vandaag een treffend voorbeeld (naast veel streken van Azië en Afrika, die vroeger zeer vruchtbaar waren en nu, sinds ze islamitisch werden, dor en woest zijn). Judea, zegt iemand, heeft nog maar een paar lapjes goede grond. Aan de fijne restjes kunnen mensen raden hoe goed het laken was.—John Trapp.

Vers 34

Om de boosheid dergenen, die daarin wonen. Als ik een klagende boer tegenkom, vertelt hij me over een stugge bodem, een natte zaaitijd, een groene winter, een kil voorjaar, een lauwe zomer en een winderige herfst. Maar ik vertel hem iets anders. Ik vertel hem over een vertoornde God, Die zeker alle jaargetijden en elementen zal laten werken voor Zijn eigen, allerwijste plannen en doelen.—Joseph Hall.

Vers 34

Om de boosheid. God sluit de wolken af omdat wij onze mond hebben gehouden. De aarde is voor ons ijzerhard geworden omdat wij ons hart hebben verhard tegenover onze noodlijdende naasten. De schreeuw van de armen om brood is luid, omdat onze schreeuw tegen de zonde zo zacht is geweest. Ziekten rennen van huis naar huis en nemen de arme, onvoorbereide bewoners mee, omdat wij de zonde die ze voortbrengt niet hebben weggeveegd.—Richard Baxter, 1615-1691.

Vers 35

Het dorre land tot watertochten. Als God bedroeft, ligt de reden daarvoor volgens Zijn gerechtigheid bij de mens. Maar als Hij iemand weldoet, komt dat uit Zijn eigen goedheid en is er bij de mens geen enkele reden voor. Daarom wordt hier voor deze omslag geen reden genoemd, anders dan bij de vorige. Er staat eenvoudig: "Hij stelt de woestijn tot een waterpoel, en het dorre land tot watertochten."—David Dickson.

Vers 40

Hij stort verachting uit over de prinsen. Machtige heersers, die heel de wereld deden schrikken en beven, worden vaak, zodra ze hun waardigheid en macht kwijt zijn, zelfs de risee van hun eigen dienaren en ondergeschikten.—Johannes Calvijn.

Vers 40

Prinsen. In gewone tijden hebben mensen van hoge stand het minst te lijden van gebrek en nood. De ellende moet dus erg ver gaan als zij hen toch overvalt. Waarschijnlijk heeft geen enkel deel van de wereld zoveel en zulke grote omslagen van dit soort gezien als de landen en streken van het Oosten.—William Walford.

Vers 41

Maar Hij brengt den nooddruftige uit de verdrukking in een hoog vertrek. Hoe hoog dan? Buiten het bereik van de vloek, die hem nooit zal treffen. Boven de macht van Satan, die hem nooit zal ruïneren. Boven de heersende invloed van de zonde, want "de zonde zal over u niet heersen". Boven de kans om uit Zijn aanwezigheid verbannen te worden, want "Israël wordt verlost door den HEERE, met een eeuwige verlossing". Zo zet God Zijn volk hoog: Hij leert hen de verborgenheden van Zijn woord en laat hen delen in de vreugde die daarin besloten ligt.—Joseph Irons, 1786-1852.

Vers 42

De oprechten zien het. Het woord dat hier met “oprechten” is vertaald, is niet het woord dat de Schrift meestal gebruikt voor rechtvaardige of gerechtvaardigde mensen. Het is een ander woord met een andere gedachte erachter. Het betekent: richten, recht zetten. De “oprechten” die hier bedoeld worden, zijn zij die in de goede richting zijn gezet. Net als Henoch wandelen ze met God op Zijn weg, en niet op de weg van de wereld. En zij “zien het”: hoe goed en barmhartig God omgaat met het gevallen menselijk geslacht. Ze krijgen ogen om de wegen van Zijn voorzienigheid te zien.

Dezelfde genade die hen rechtzette, laat hun ook inzien hoe redelijk het plan van de verlossing is. Ze zullen de wonderen van Zijn verlossende liefde, die in dit goddelijke lied zijn opgetekend, zien, bewonderen en er dankbaar voor zijn.—William Romaine.

Vers 42

“En zijn verblijd, maar alle ongerechtigheid stopt haar mond.” “Ongerechtigheid” wordt hier als persoon voorgesteld en bedoelt de ongerechtigen. Maar het abstracte woord is dichterlijker: “haar mond toestoppen.” Tongbonden, letterlijk: nat gesloten. Misschien zou dat in gewone volkstaal best zo weergegeven kunnen worden.—Alexander Geddes.

Vers 43

Wie is wijs, enz. Je kunt het ook als vraag lezen: “Wie is wijs?”, zoals in Jer. 9:12 en Hos. 14:10. Dat is: geestelijk wijs, wijs tot zaligheid, wie wijsheid kent diep van binnen. Want hier worden niet bedoeld wie van nature wijs zijn of wereldwijs, en al helemaal niet wie wijs zijn in het kwaad doen. “Die neme deze dingen waar”: de opmerkelijke werking van Gods voorzienigheid voor mensen in nood, de wisselingen en veranderingen in de wereld, de verschillende beproevingen van

Gods volk en hun verlossing eruit, en de wonderlijke werken van God in de natuur, in de voorzienigheid en in de genade.

Wie waarlijk wijs is, neemt deze dingen waar, merkt ze op, bewaart ze in zijn gemoed en houdt ze vast. Zo iemand weet er de goede toepassing en het juiste nut van te trekken. "En dat zij verstandelijk letten op de goedertierenheden des HEEREN." Ieder van de wijzen zal zien hoe goed God is voor de mensen in de verschillende wegen van Zijn voorzienigheid met hen, en hoe bijzonder Zijn liefde en goedheid is voor Zijn eigen volk. Zelfs in al hun nood zullen ze zien dat dit onder elke barmhartigheid en elke zegen ligt. Ze zullen meer van de aard en de heerlijkheid ervan begrijpen en meer weten van de liefde van God en Christus, die alle kennis te boven gaat.

Of anders: "de goedertierenheden des HEEREN zullen verstaan worden", dat wil zeggen door de wijzen. Zo vertaalt R. Mozes in Aben Ezra de woorden.—John Gill.

Vers 43

Die neme deze dingen waar, enz. Dat is: goed opletten en bij stilstaan wat hier staat over de val en het herstel van de mensheid, en over hoe we zijn van nature en hoe door genade. Echte wijsheid is dat je let op deze twee dingen: wat we in onszelf zijn en wat we in Christus zijn. Als we diep beseffen hoe ellendig de zonde ons heeft gemaakt, worden we aangespoord om onze redding bij de Verlosser te zoeken. Dát is wijsheid. En wie zo wijs is tot zaligheid, zal "verstandelijk letten op de goedertierenheden des HEEREN".

Dan kan hij wat hij ervan begrijpt toepassen op zijn eigen leven, tot zijn eigen nut. Het werkwoord in de grondtekst dat met "verstandelijk letten" is vertaald, staat in de vorm die Hithpael heet. Die betekent dat de handeling terugwerkt op de handelende zelf. Wie deze dingen op de juiste manier waarneemt, ontdekt dat ze hemzelf aangaan. Wat hij begrijpt, laat hij voor zichzelf nuttig worden. Hij bestudeert ze niet als een wetenschap of een theorie. Voor hem zijn het

zaken waar hij zelf nauw bij betrokken is, en daarom probeert hij ze dichtbij te halen, tot zijn eigen voordeel.

Hoort hij van de barmhartigheid van de Heere Jezus, die in deze psalm is opgetekend, dan wil hij daar zelf aan meedelen. Hoort hij van de grote reddingen die aan de zondige, verloren mens zijn geschonken, dan doet hij zijn best om er zelf deel aan te krijgen. Er wordt gesproken over mensen die in de woestijn de weg kwijtraakten, in de slavernij van de zonde terechtkwamen, door haar ziekten werden gekweld en als een stormachtige zee door haar eindeloze stormen werden heen en weer geslingerd. Hij weet dat dit allemaal zijn eigen verhaal was.

Dus wat daarna volgt, hun bloei nadat Christus hen had bevrijd, kan ook voor hem gelden, als hij net als zij de Heere om hulp aanroept. Hij stopt niet met bidden en zoeken totdat de gezegende Jezus hem brengt in de haven van de kerk, waar hij wil zijn. Ziet hij dat de kerk klein is geworden en diep is gezonken, dan laat hij zich niet ontmoedigen. Hij steunt op de beloften van zijn God. God zal hem hoog zetten, buiten het bereik van de ramp die over het land komt wanneer Hij een ongelovige kerk komt vernietigen.

Hij let op wat deze psalm over die dingen zegt, en uit eigen ervaring weet hij dat het waar is. Daarom is de goedertierenheid van de Heere die hier wordt vastgelegd voor hem een bron van overgrote blijdschap: hij heeft ze zelf geproefd. Wie wijs is, trekt wat hij uit deze psalm weet tot in zijn eigen hart. Dan zal hij "verstandelijk letten op de goedertierenheden des HEEREN". Dan kan hij wat hij ervan begrijpt gebruiken tot zijn eigen voordeel. En dan zal hij onophoudelijk de Heere prijzen om Zijn goedheid en de wonderen vertellen die Hij heeft gedaan om mensen te redden.—William Romaine.

Vers 43

Die neme deze dingen waar. "Waarnemen betekent niet alleen dat we er met onze ogen naar kijken. Het betekent dat we ons denken zo aan

het werk zetten bij iets dat we er beter van worden", zegt een ernstig schrijver. Hoeveel mensen nemen "deze dingen" in die zin waar? Heel weinig! (...) Wil je door Gods voorzienigheid op te merken Zijn goedertierenheid verstaan en geestelijke wijsheid krijgen? Laat dan je oog je hart raken. Mollerus zegt ons dat hier zo'n waarneming wordt bedoeld unde ad pietatem exuscitemur, ut inde meliores evadamus, "die ons wakker schudt tot godsvrucht en ons helpt om beter te worden".

Veel mensen letten slordig op Gods voorzienigheid. In feite zien ze gebeurtenissen en niet de voorzienigheid. Ze zien veel van wat er in de wereld gebeurt, maar denken niet aan God daarin. (...) Ze behandelen het boek van de voorzienigheid zoals Augustinus zei dat hij zelf, voordat hij was bekeerd, het boek van de Schrift behandelde. Hij nam er eerder discutiendi acumen mee naartoe dan discendi pietatem. Zo komen mensen bij de grote werken van God met een scherp oog en een slim hoofd om de directe oorzaken en natuurlijke en politieke redenen te vinden.

Dat is iets anders dan een bevend, nederig hart, dat uit die werken leert om de grote en machtige God, Wiens werken dit zijn, meer te erkennen, lief te hebben, te vrezen, te aanbidden en te eren. Laat jouw waarneming niet zo zijn. Laat jouw oog, dat God ziet in Zijn bestuur van de wereld, je hart raken met die aanbidding en eerbied, die liefde en vrees voor de grote en machtige God, waartoe zulke werken van God ons oproepen.—John Collinges (1623-1690), in "Several Discourses concerning the actual Providence of God."

Vers 43

Die neme deze dingen waar. Onze Zaligmaker en onze God hebben machtige dingen gedaan voor Zijn zwakke schepselen. Hij haalt hen uit de wegloze woestijn van de dwaling, uit de smerige keten van vleselijke lust, uit de dodelijke ziekte van een bedorven natuur en uit de wilde storm van aardse hartstocht. Dat verdient de nadenkende

vreugde van iedereen die een trouwe dienaar van zijn Heere wil zijn. Wie de wonderen van die eeuwig durende barmhartigheid ziet, kan als ongelovige niets meer zeggen en geen enkele uitvlucht van het kwaad houdt stand. “De verklager onzer broederen” wordt het zwijgen opgelegd en neergeworpen.

De echt wijzen denken over deze dingen na, want in het kennen ervan ligt ware wijsheid. En terwijl ze nadenken, ontvouwt zich voor hun ogen steeds duidelijker, voller, helderder en schitterender de openbaring van die machtige liefde van hun eeuwige Vader, die elk verstand te boven gaat en groter is dan alles wat we kunnen bedenken.—“Plain Commentary.”

Vers 43

Wat zou je veel kunnen schrijven, de observandis Providentiae, over de dingen in Gods voorzienigheid die we kunnen waarnemen. Ik heb eens een schilderij gezien (zo’n zogenoemd keukenstuk). Mij werd voorgesteld om er zoveel uur zo scherp mogelijk naar te kijken. Toch zei degene die dat voorstelde dat hij elke weddenschap aandurfde dat hij mij iets in dat schilderij kon laten zien dat ik niet had gezien. Zo is het ook echt met de voorzienigheid. Ik kan er nooit naar kijken en nooit de gang ervan overdenken zonder dat er weer een nieuwe waarneming bij me opkomt. Ik moet mijn ogen van dit wonderlijke werk afwenden, want ik zie dat zij van het kijken nooit verzadigd raken. Mijn geest zal nooit vol zijn van waarnemen.—John Collinges.

Vers 43

Als we praten over Gods liefde en gunst voor Zijn volk, denken we meestal alleen aan een aangenaam bestuur dat onze zintuigen goed doet. Maar Gods goedertierenheid zien we niet alleen in prettige beschikkingen. We zien haar ook in tegenspoed: “Hij geselt een iegelijken zoon, die Hij aanneemt”, en: “alles is uwe”, zegt de apostel. Deze kennis krijgen we door goed waar te nemen.—John Collinges.

Gehele psalm

Deze psalm lijkt op het huis van de Uitlegger in Bunyans "Pilgrim's Progress". Pelgrim hoort daar dat hij voortreffelijke en nuttige dingen te zien zal krijgen. Dezelfde belofte staat in het begin van deze psalm. Daar vinden we: 1. De bron van deze voortreffelijke dingen: Gods goedheid en Zijn blijvende barmhartigheid, een barmhartigheid die niet opraakt omdat de mensen die haar ontvangen dat niet verdienen.

1. Dat mensen het erkennen: "Dat zulks de bevrijden des HEEREN zeggen." De wereld wil het niet toegeven, maar de bevrijden van de HEERE wel. In deze psalm wordt hun ervaring in beelden getekend. Laat ieder over God spreken zoals hij Hem heeft leren kennen. Is Hij goed als Hij iets wegneemt, net zo goed als wanneer Hij geeft? "Dat zulks de bevrijden des HEEREN zeggen." Is Hij barmhartig als Hij fronst, net zo goed als wanneer Hij glimlacht? "Dat zulks de bevrijden des HEEREN zeggen." Laat Hij alle dingen meewerken ten goede voor wie Hem liefhebben? "Dat zulks de bevrijden des HEEREN zeggen."
2. Waartoe het leidt. Tot lof en dank: "Laat hen voor den HEERE Zijn goedertierenheid loven", enz.

(a) Voor Zijn algemene barmhartigheid. (b) Voor de verlossing. (c) Voor bijzondere reddingen.—G.R.

Verzen 1-2

Iedereen is verplicht om God te loven, maar het echte aanbieden van die lof is aan de verlosten. Een bijzondere verlossing hoort te leiden tot bijzondere lof, tot een bijzonder getuigenis voor de waarheid en een bijzonder geloof in God: "Dat zulks de bevrijden des HEEREN zeggen."

Vers 3

Het bijeenbrengen van de uitverkorenen.

1. Allen waren verdwaald.
2. Ieder ging een eigen weg.
3. De Heere hield allen in het oog.
4. Allen worden naar Jezus gebracht, als naar één middelpunt. Let op de wegen en de tijden waarop dat bijeenbrengen gebeurt.

Vers 4

Rondtrekkende Joden. Maak duidelijk hoe een geest rondzwerft op zoek naar waarheid, vrede, liefde, reinheid enzovoort.

Vers 4

Deze woorden vertellen in het kort hoe de mens viel en ellendig werd, en hoe Jezus Christus hem herstelt. Dat wordt in de volgende punten beschreven.

1. Hoe verloren mensen van nature zijn.
2. Ze gaan dat goed beseffen en roepen de Heere Jezus om verlossing aan.
3. Hij hoort hen en bevrijdt hen uit al hun benauwdheden.
4. Het dankoffer dat Hem toekomt voor deze grote verlossing.—W. Romaine.

Vers 5

Geestelijke honger is de oorzaak van flauwte. De ziel móét gevoed worden.

Vers 7

Goddelijke genade die ons zelf aan het werk zet. “En Hij leidde hen … om te gaan”.

Vers 8

Wie Gods hulp heeft gekregen, moet bij vijf dingen stilstaan: 1. In wat voor nood hij zat. 2. Hoe hij tot God riep. 3. Hoe God hem hielp. 4. Welke dank hij toen heeft gegeven. 5. Welke dank hij nog steeds moet geven.

—Lange's Commentary.

Vers 9

Een groot, algemeen feit. De toestand, de Weldoener, de zegen: "met goed vervuld", het gevolg: "verzadigd". Daarna het verdere gevolg: lofprijs, zoals te zien in Ps. 107:8.

Verzen 12-13

1. Hoe diep de ziel is neergebogen als ze van haar zonde overtuigd is: vernederd, uitgeput, ter aarde geslagen, in de steek gelaten.
2. Hoe snel hij wordt bevrijd. Hij riep, riep terwijl hij in nood was, tot de Heere. Hij verloste, uit hun angsten.

Vers 13

Wat de mens doet en wat God doet. Zij riepen en Hij verloste.

Vers 14

God geeft licht, leven en vrijheid.

Vers 20

Dat iemand van een ziekte herstelt, moet aan de Heere worden toegeschreven, en daar hoort dankbaarheid uit voort te komen. Maar de tekst beschrijft een ziekte van de ziel en van het gemoed. Let op: 1. De patiënt in zijn uiterste nood.

(a) Hij is een dwaas: van nature neigt hij naar het kwade.

(b) Hij heeft zich als een dwaas gedragen (zie Ps. 107:17): "overtreding", "ongerechtigheden".

(c) Nu is hij alle trek in eten kwijt en valt hij niet meer te genezen.

(d) Hij staat op de drempel van de dood.

(e) Maar hij is gaan bidden.

1. De eenvoud van de genezing.

(a) Christus, het Woord, is de genezing zelf. Hij heelt de schuld, de gewoonte, de somberheid en de kwade gevolgen van de zonde. Voor elke soort kwaal heeft Christus genezing. Daarom moeten predikers veel over Hem preken en moeten we allemaal veel over Hem nadenken.

(b) Het woord in het Boek is het middel dat Hij gebruikt bij de genezing: de lessen, leerstellingen, geboden, beloften, bemoedigingen, uitnodigingen en voorbeelden.

(c) Het woord van de Heere door de Heilige Geest is de genezing die we toegepast krijgen. Hij leidt ons tot geloof. De zieke ziel moet Hem zoeken. Wie anderen naar de Grote Heelmeester wil brengen, moet op Hem rekenen.

Vers 26

Het op en neer in de ervaring van een zondaar die van zijn zonde overtuigd is.

Vers 27

De wakker geschudde zondaar, ontsteld en radeloos.

Verzen 33-34

Het tafereel begint met een prachtig, vruchtbaar landschap, en slaat dan plotseling om in een dorre, onvruchtbare woestenij. De rivieren drogen op, de bronnen tussen de heuvels houden op met stromen en de groene velden zijn verschroeid en kaal. De reden die wordt gegeven is “de boosheid dergenen, die daarin wonen”. Voor Gods volk heeft dit beeld geen uitleg nodig. Het is precies wat er in hen zelf gebeurt als ze in zonde zijn gevallen.—G.R.

Vers 34

De vloek, de oorzaak en de genezing van onvruchtbaarheid in een kerk.

Vers 35

De hoop voor vervallen kerken ligt in God. Hij kan een wonderlijke omslag brengen en Hij doet het ook: “Hij stelt”. Hij doet het wanneer de oorzaak van de onvruchtbaarheid door bekering is weggenomen.

Verzen 35-38

Nu verspringt het beeld opnieuw. Water breekt opnieuw uit de grond. Stille meren glinsteren tussen groen en bloemen. Op de heuvels hangen zware wijnranken en de akkers wuiven van het koren. In stad en op het platteland heerst overvloed, en het aantal mensen en dieren groeit. Ook voor dit tafereel zien we een gelijke in het leven van wie met God leeft. “Voor een doorn zal een denneboom opgaan”, enz., “De woestijn en de dorre plaatsen zullen hierover vrolijk zijn”, enz. Het eerste beeld komt vóór het gebed en het tweede volgt erop. Eerst een kale, verlaten woestenij, en achter ons de hof van Eden.—G.R.

Verzen 39-41

En weer draait het om. Opnieuw verandert vrijheid in onderdrukking, overvloed in gebrek, eer in minachting. Maar dan, even plotseling, komt er weer herstel. De armen en de gebogenen worden omhooggeheven, en wie zijn kinderen is kwijtgeraakt, krijgt “huisgezinnen als kudden”. Zo wisselen de beelden waarlangs God Zijn volk heen leidt. Zo wordt Zijn volk door eigen ervaring klaargemaakt voor de zuivere, volmaakte en eeuwige vreugde in de hemel.—G.R.

Verzen 42-43

Zulke verrassende wendingen dienen een doel. 1. Ze troosten de heiligen. Zij zien deze beschikkingen met blijdschap, “De oprechten zien

het, en zijn verblijd", omdat Gods eigenschappen er stralend door worden en Zijn heerschappij over de mensenkinderen zichtbaar wordt.

1. Ze maken zondaren sprakeloos: "alle ongerechtigheid stopt haar mond". Dat wil zeggen: het overtuigt hen er volledig van hoe dwaas het is om Gods aanwezigheid te ontkennen.
2. Ze stellen iedereen gerust over Gods goedheid: "Wie is wijs? Die neme deze dingen waar", die verschillende beschikkingen van Gods voorzienigheid, "en dat zij verstandelijk letten op de goedertierenheden des HEEREN."—M. Henry.

Vers 43

De beste waarneming en het edelste inzicht.

Werken over de honderdenzevende psalm

Pe lagov. Nec inter vivos, nec inter mortuos, ofwel: Noch onder de levenden, noch onder de doden. Of: een verbetering van de zee. Over de negen zeevaartverzen in Psalm 107... Geschreven door Daniel Pell, predikant van het Woord. Londen... 1659 (8vo.).

"A Special Treatise of God's Providence, and of Comforts against all kinds of crosses and calamities to be fetched from the same. With an exposition of the 107th Psalme." Van P. Baro. In het Engels vertaald door I.L. (John Ludham) B.L. (Londen 1588, 8vo. Gotisch letterschrift.)

"A Practical Comment on the Hundred and Seventh Psalm. Preached at the Thursday's Lecture, at St. Dunstan's Church in the West, London." Van William Romaine, lector van die kerk. Londen, 1767. (8vo.)

Psalm 108

Titel en onderwerp

Een lied of psalm van David. Je kunt hem jubelend zingen als volkslied of plechtig als heilige psalm. Het gaat ons aan het hart om deze psalm niet kort af te doen met een verwijzing, eerst naar Ps. 57:8-12 en dan naar Ps. 60:7-14. We zien meteen dat die twee stukken bijna precies gelijk zijn aan de verzen die we hier voor ons hebben. De meeste uitleggers hebben het inderdaad zo gedaan, en we zijn niet zo verwaand dat we hun wijsheid willen aanvechten. Maar wij blijven erbij dat deze woorden niet opnieuw zouden zijn opgeschreven zonder een bedoeling.

Die bedoeling zou niet slagen als iedere hoorder zei: "Ach, die hadden we al, dus daar hoeven we niet nog eens over na te denken." De Heilige Geest komt geen woorden tekort, zodat Hij Zichzelf zou moeten herhalen. En de herhaling is niet bedoeld om het boek vol te krijgen. Er zit een bedoeling achter dat twee eerdere goddelijke uitspraken in een nieuw verband staan. Of we die bedoeling kunnen vinden, is een andere vraag. Het is in elk geval onze taak om ernaar te zoeken, en daarbij mogen we rekenen op hulp van boven, van God Zelf.

Wat voor ons ligt, is het Morgenlied van de Krijger. Voordat de strijd van die dag losbarst, aanbidt hij daarmee zijn God en geeft hij zijn eigen hart kracht. Een oude Pruisische officier riep in zijn gebed meestal de hulp in van "Zijne Majesteits verheven Bondgenoot". Op dezelfde manier wendt David zich tot zijn God en zet hij zijn banier neer in de naam van Jehova.

Indeling

Eerst staat er een uitspraak die voortkomt uit een geest van lofprijs, Ps. 108:2-6. Dan volgt een tweede uitspraak, vol van bevrijding, die voortkomt uit een geest van gelovig gebed, Ps. 108:7-13. Dan een slotwoord waarmee hij zijn besluit neemt (Ps. 108:14). De krijger hoort namelijk de krijgstrompet die hem roept om meteen mee te vechten, en daarom trekt hij direct samen met zijn medesoldaten het strijdveld in.

Uitleg

Deze vijf verzen staan bijna woord voor woord ook al in Ps. 57:8-12. Het enige belangrijke verschil is dat in Ps. 108:4 de grote naam Jehova staat, waar in Ps. 57:10 Adonai staat. Een Engelse lezer ziet dat alleen aan de hoofdletters in deze psalm, die in Ps. 57:8-12 ontbreken. Er zijn nog wat kleine afwijkingen, die niet veel te betekenen hebben. Maar het belangrijkste verschil zit waarschijnlijk in de plaats van deze verzen. In Ps. 57:8-12 komen deze lofklanken ná het gebed en groeien ze eruit voort. Hier begint de psalmist juist meteen te zingen en te loven.

Daarna pas bidt hij tot God, en dat doet hij met zoveel vertrouwen dat hij de zegen eerder lijkt te pakken dan erom te smeken. Soms moeten we de ladder van het gebed beklimmen om bij de lofprijs uit te komen, tree voor tree. En soms moeten we God danken voor wat voorbij is, zodat we in geloof kunnen pleiten voor nu en voor straks. Met de hulp van Gods Geest kunnen we onszelf biddend omhoogwerken tot lofprijs. We kunnen ook de Heere loven tot we in de juiste stemming zijn om te bidden. In Ps. 57:8-12 zijn deze woorden een lied in de grot van Adullam.

Ze komen voort uit geloof dat net begint te vechten, te midden van vijanden in de eigen kring, de gemeenste die er zijn. Hier verwoorden

ze echter het blijvende besluit en de lofprijs van een man die al veel veldtochten heeft overleefd. Alle strijd in eigen huis heeft hij gewonnen, en hij kijkt vooruit naar veroveringen ver weg en wijd in het rond. Dit stuk was een prachtige, passende afsluiting van de ene psalm en het is een even bijzondere opening van een andere. We kunnen niet vaak genoeg met een vastberaden hart besluiten de Heere groot te maken.

En we hoeven er nooit tegen op te zien om dezelfde woorden te gebruiken als we tot God naderen. Want de Heere, Die nietszeggende herhalingen niet kan verdragen, is net zo goed moe van nietszeggende afwisseling. Sommige uitdrukkingen zijn zo goed dat we ze opnieuw moeten gebruiken. Wie gooit er nu een beker weg omdat hij er al eerder uit heeft gedronken? God verdient de beste woorden. En als we die hebben, zijn ze zeker goed genoeg om twee keer te gebruiken. Altijd dezelfde woorden gebruiken en nooit een nieuw lied laten horen, zou grote luiheid verraden en leiden tot levenloze vormendienst.

Toch hoeven we nieuwe woorden niet als onmisbaar voor onze aanbidding te zien, en ook niet krampachtig na te jagen alsof het dringend moet. Misschien wil onze hemelse Vader ons hier leren dat we ons helemaal niet hoeven te kwellen als we in onze aanbidding niet veel verschillende, passende uitdrukkingen kunnen vinden. We mogen dan bidden of loven, "zeggende dezelfde woorden".

Vers 1

O God! mijn hart is bereid (Engels: vast). Vele oorlogen houden me wakker en vele zorgen slingeren me heen en weer. Toch is er één ding waar ik niet van af te brengen ben. Mijn hart heeft zich vastgehouden en blijft bij één besluit. Uw genade heeft mijn wispelturige aard overwonnen. Nu ben ik vastberaden en vol beslistheid. Ik zal zingen en psalmzingen. Met mijn stem en met muziek zal ik U hoog verheffen. "Ik zal zingen en spelen", zoals sommigen het lezen. Moet ik in de strijd schreeuwen, dan zing ik toch in mijn ziel.

Zijn mijn vingers bezig met de boog, dan zullen ze ook het tiensnarige instrument bespelen en Uw lof laten horen. Ook mijn eer: met mijn verstand, mijn tong, mijn dichtersgave, mijn muzikale talent, met alles waardoor ik beroemd ben en geëerd word. Mijn eer is dat ik kan spreken en geen stom dier ben. Daarom zal mijn stem Uw lof laten horen, luid en duidelijk. Mijn eer is dat ik God ken en geen heiden ben. Daarom zal mijn onderwezen verstand U aanbidden. Mijn eer is dat ik een heilige ben en geen opstandeling meer.

Daarom zal de genade die ik heb ontvangen U zegenen. Mijn eer is dat ik onsterfelijk ben en geen redeloos beest dat vergaat. Daarom zal mijn diepste leven Uw majesteit bezingen. Met zijn "ik zal" geeft hij toe dat er een verleiding kan zijn om het te laten. Maar die schuift hij opzij en met een vast hart maakt hij zich klaar voor deze vrolijke taak. Wie met een vast hart zingt, blijft zingen, zo mag je verwachten, en zingt al die tijd ook nog goed.

Vers 2

Waak op, gij luit en harp! Alsof hij niet genoeg heeft aan alleen zijn stem. Hij móét ook de gestemde snaren gebruiken en hun iets van zijn eigen vuur meegeven. Snaren zijn echt wonderlijk als bepaalde mensen erop spelen. Ze lijken mee te voelen en één te worden met de speler, alsof zijn ziel zelf in hen overgaat en erdoorheen trilt. Alleen als een ziel die helemaal in vervoering is, in het instrument spreekt, kan muziek God behagen. Een muzikaal geluid alleen kan de Heere geen vreugde geven. Hij heeft alleen vreugde in de gedachte en het gevoel die daarin klinken. Wie muzikaal is, moet zijn gave zien als een kracht die veel te mooi is om in dienst van de zonde te stellen. Charles Wesley zei het terecht zo:—

> *"Ken ik de welluidende kunst goed,*
> *die een mensenhart weet te boeien,*
> *dan zij de eer, Heere, de Uwe.*

> *Als dienaar van Uw gezegende wil*
> *wijd ik hier mijn uiterste kunnen*
> *aan het doen klinken van de goddelijke lof.*"
>
> "*Inspireer Uw eigen musicus, Heere,*
> *en laat mijn aan U gewijde lier*
> *de partij van de psalmist herhalen.*
>
> *Openbaar in mij zijn Zoon en Uw Zoon,*
> *en vul met heilige melodie*
> *de vezels van mijn hart.*"

Ik zal in den dageraad opwaken (Engels: Ik zelf zal vroeg opwaken). Ik zal de dageraad wakker roepen. Op de beste en helderste uren van de dag moet God mij hartelijk wakker vinden om mijn God te zegenen. Sommige zangers zouden echt eens moeten ontwaken. Ze zingen met een slepende stem, alsof ze half slapen. De melodie sleept zich vermoeid voort. Er zit geen gevoel of ontroering in het zingen. De luisteraar hoort alleen een dof, mechanisch geluid, alsof het koor de noten uit een versleten draaiorgel draait. O koorzangers, word wakker! Dit is geen werk voor dromers, voor mensen die half slapen. Hiervoor zijn jullie beste krachten nodig, op hun levendigst. Bij alle aanbidding moet dit het persoonlijke besluit van ieder zijn: "Ik zelf zal opwaken."

Vers 3

Ik zal U loven onder de volken, o HEERE! Wie er ook komt luisteren, vroom of goddeloos, gelovig of heidens, beschaafd of ruw: ik stop niet met mijn muziek. David leek door inspiratie te zien dat zijn Psalmen in elk land gezongen zouden worden, van Groenlands ijzige bergen tot Indiës koraalstrand. Zijn hart was groot en ruim. Heel de mensheid moest horen hoe blij hij in God was. En zie, zijn wens is uitgekomen, want zijn psalmen klinken over heel de wereld. Geen enkele dichter is zo bekend als hij. Hij had maar één thema: Jehova en niemand anders.

Zijn werk is dus, als het ware, van goud, zilver en kostbare stenen. Het heeft de vuurproef van de tijd doorstaan en werd nooit hoger gewaardeerd dan vandaag. Wat een gelukkig man, die er zelf voor koos om musicus van de Heere te zijn. Zijn ambt van dichter-laureaat van het koninkrijk van de hemel houdt hij tot de laatste donderslag. En ik zal U psalmzingen onder de natiën. Dit staat er niet alleen om de regel mooi parallel te laten lopen. Hij bevestigt hier ook nog eens zijn vaste besluit. Hij wilde ten strijde trekken met een lofzang op Jehova op zijn lippen.

En als hij had gewonnen, zouden de veroverde steden meegalmen met Jehova's lof. Waar hij zijn veroveringen ook voortzette, zijn godsdienst ging met hem mee. De overwonnenen zouden niet de lof van David horen, maar de heerlijkheid van de Heere van de heirscharen. Gave God dat belijdende christenen overal waar ze reizen de lof van de Heere meenamen! Helaas laten sommigen hun geloof achter zodra ze van huis gaan, alsof het bij de voordeur hoort. Volken en naties zouden het evangelie van Jezus snel kennen als iedere christelijke reiziger zo vurig godvrezend was als de psalmist.

Het valt te vrezen dat de naam van de Heere onder de heidenen vaker wordt bezoedeld dan geëerd, door velen die naar Christus heten.

Vers 4

Want Uw goedertierenheid is groot tot boven de hemelen. Daarom kan geen tijd, geen plaats en geen volk reden zijn om die goedertierenheid niet te prijzen. De hemelen welven zich over heel de aarde en van boven stroomt barmhartigheid op de mensen neer. Zo zult U ook overal onder de hemel worden geprezen. Barmhartigheid is groter dan de bergen, hoe hoog hun toppen ook door de wolken heen steken. De aarde kan haar niet helemaal omvatten. Ze is zo wijd, zo grenzeloos, zo ver omhoog, dat zelfs de hemelen erdoor worden overtroffen. En Uw waarheid tot aan de bovenste wolken.

Zover als ons oog reikt, zien we Uw waarheid en trouw. En erachter ligt nog veel dat in wolken is gehuld. Maar we weten zeker dat het allemaal barmhartigheid is, ook al ligt het hoog boven ons en buiten ons gezicht. Daarom moet het lied hoog opstijgen en moet de psalm schallen met muziek die ver draagt, zonder enige rem. Hier is genoeg plaats voor het luidste koor dat er maar bestaat, en een onderwerp dat donderslagen van lof verdient.

Vers 5

Verhef U, o God! boven de hemelen, en Uw eer over de ganse aarde. Laat Uw lof zo groot zijn als Uw barmhartigheid. Ach, als we onze toewijding zo zouden afmeten, wat zouden we dan vurig zingen! Heel de aarde met haar gewelfde hemelkoepel zou ons een te klein orkest lijken. Alle gaven van alle mensen samen zouden te weinig zijn voor het hallelujah. Dan zouden we de engelen te hulp roepen, en ze zouden zeker komen. Ze komen op die dag waarop heel de aarde vol zal zijn van de lof van Jehova.

Wat verlangen we naar de tijd dat iedereen God zal aanbidden en Zijn heerlijkheid in het evangelie overal bekend is! Dit is een echt zendingsgebed. David had niets van de afgeslotenheid van de Jood van nu, of van de kleine kring waarin sommige naamchristenen leven. Hij deed het voor God. Zijn heerlijkheid moest overal te zien zijn, en daarom wilde hij hemel en aarde vol zien met goddelijke lof. Amen, laat het zo zijn. Nu volgt het gebed op de lofprijs, en daaruit haalt het kracht van geloof en heilige vrijmoedigheid. Meestal is het het beste om een eredienst met een lofzang te beginnen. Pas nadat de harpen hun zoetere klanken zijn begonnen, brengen we onze schalen vol reukwerk.

Vers 6

Opdat Uw beminden bevrijd worden; geef heil door Uw rechterhand, en verhoor ons (Engels: verhoor mij). Laat mijn gebed gelden voor alle beminden. Soms lijkt het of een heel volk afhangt van de smeek-

beden van één man. Wat moet zo iemand zijn ziel vurig uitstorten! David doet dat hier. Voor de beminden van de Heere bidden is makkelijk. We weten zeker dat het antwoord gunstig is, want het hart van de Heere is er al op gericht hun goed te doen. Toch is het ernstig werk om te pleiten wanneer we beseffen dat het lot van een heel geliefd volk afhangt van wat de Heere doet met ons, die Hij als vertegenwoordigers heeft aangesteld.

Verhoor mij, opdat Uw vele beminden bevrijd worden: dit is een dringend gebed. David voelde dat deze zaak de rechterhand van God nodig had: Zijn wijste, snelste en krachtigste ingrijpen. En hij weet zeker dat hij dat voor zichzelf krijgt, omdat het in zijn zaak gaat om de veiligheid van het uitverkoren volk. Zal de Heere Zijn rechterhand van macht niet gebruiken voor mensen die Hij aan Zijn rechterhand van gunst heeft gezet? Moet Hij Die hen liefheeft hen niet bevrijden? Als we niets voor onszelf zoeken en onze vraag verbonden is met de zaak van God, mogen we er heel vrijmoedig over zijn.

Vers 7

God heeft gesproken in Zijn heiligdom (Engels: in Zijn heiligheid). Vroeger had de Heere David al grote beloften gedaan, en Zijn heiligheid had daarvoor ingestaan. Gods eigen wezen was als onderpand gegeven: de zoon van Isaï zou grote zegeningen krijgen. De God van het verbond zou Zijn gegeven woord nooit intrekken. Dies zal ik van vreugde opspringen. Heeft God gesproken, dan hebben we reden tot blijdschap. Dat God Zich bekendmaakt, is al een vreugde op zich, en een groot voorrecht. Als de Heere ons had willen vernietigen, had Hij niet zo met ons gesproken als Hij gedaan heeft.

Maar wat God gezegd heeft, geeft nóg meer reden om blij te zijn. Hij heeft “de gewisse weldadigheden van David” uitgesproken. Hij heeft beloofd dat Davids zaad op zijn troon zal komen en dat al zijn vijanden worden onderworpen. David was echt dolblij nadat de Heere door de mond van Nathan tot hem had gesproken. Vol verwondering

en blijdschap zat hij voor de Heere neer. Zie 1 Kron. 17:1-27. Merk op: al in het volgende hoofdstuk begon David krachtig op te treden tegen zijn vijanden, precies zoals hij in deze Psalm belooft. Ik zal Sichem delen.

Eerst komen de veroveringen in eigen land. Vijanden moeten uit Israëls gebied verjaagd worden, en het land moet goed worden verdeeld en bestuurd. En het dal van Sukkoth zal ik afmeten. Ook aan de overkant van de Jordaan, net als aan deze kant, moet het land in orde worden gebracht en beschermd tegen elke rondtrekkende roofbende. Van sommige blijdschap word je passief. Maar niet van de blijdschap die rust op een levend geloof in Gods belofte. Kijk hoe David bidt: alsof hij de zegen al heeft en die kan uitdelen aan zijn mannen. Dat komt doordat hij zo hartelijk heeft gezongen voor de Heere, zijn Helper.

Kijk ook hoe hij tot daden overgaat. Zo handelt een man bij wie gebed maar één onderdeel van zijn leven is, en tegelijk een levend deel van zijn werk.

Vers 8

Gilead is mijn. Wie dankbaar is, staat stil bij wat de Heere hem heeft gegeven. Zo iemand vindt het geen moeite om het één voor één op te noemen. Manasse is mijn. Dit heb ik al. Het is voor mij een teken en een garantie dat ook de rest van het beloofde erfdeel op zijn tijd van mij zal zijn. Als we dankbaar erkennen wat we hebben, durven we meer te geloven dat we krijgen wat we nog niet hebben. Hij Die ons Gilead en Manasse geeft, laat ons ook de rest van het beloofde land niet missen.

En Efraïm is de sterkte mijns hoofds. Uit deze stam kwamen voor David meer dan twintigduizend “kloeke helden, mannen van naam in het huis hunner vaderen”. De trouw van deze groep bewees zonder twijfel dat de rest van de stam achter hem stond. Daarom beschouwde hij hen als de helm van de staat, de beschermer van zijn konings-

kroon. Juda is mijn wetgever. Daar had hij zijn regering en de belangrijkste rechtbanken ondergebracht. Alleen Juda mocht rechtmatig regeren, geen andere stam. Tot Silo kwam, had God besloten dat het wettige gezag bij die stam lag. Ook wij hebben maar één wetgever: onze Heere, Die uit Juda is voortgekomen.

Wil Rome, Canterbury of een andere macht ooit wetten en regels voor de kerk invoeren? Dan hebben wij maar één antwoord: "Juda is mijn wetgever." De koninklijke psalmist was dus blij, want zijn eigen land was schoongeveegd van indringers. Er stond een geordende regering, bewaakt door een ruime legermacht. Dat gaf hem moed om te pleiten voor de overwinning op zijn buitenlandse vijanden. Zo pleiten ook wij nu bij de Heere. In het ene land na het andere is het heilige evangelie van Christus gevestigd en overeind gehouden. Laat in andere landen de kracht van Zijn scepter van genade net zo erkend worden.

Laat dat doorgaan tot heel de aarde zich voor Hem buigt, en het Edom van de antichrist onder Zijn voeten wordt vermorzeld.

Vers 9

Moab is mijn waspot. Dit volk had zich tegenover de Israëlieten nooit vriendelijk getoond. Voortdurend had het hen gezien als een gehate concurrent. Daarom moest het worden onderworpen en onder de troon van David worden gebracht. In geloof eist hij de overwinning al op en hij ziet zijn sterke vijand met minachting aan. Teleurgesteld werd hij beslist niet, want "alzo werden de Moabieten David tot knechten, brengende geschenken" (2 Sam. 8:2). Na een lange reis wassen mensen hun voeten en voelen ze zich weer fris. Zo frissen overwonnen moeilijkheden ons op: wij gebruiken Moab als waspot.

Op Edom zal ik mijn schoen werpen. Het wordt als de vloer waarop iemand na het baden zijn sandalen laat vallen. Het ligt onder zijn voet, onderworpen aan zijn wil en geheel van hem. Edom was trots, maar David gooit zijn slof ernaar. De hoofdstad stond hoog, maar hij

werpt zijn sandaal erover heen. Het was sterk, maar hij smijt zijn schoen ernaartoe als uitdaging tot de strijd. Hij was nog niet binnen in de burchten die in de rotsen waren uitgehouwen. Maar de Heere was met hem, en daarom wist hij zeker dat hij ze zou innemen. Met de Almachtige als aanvoerder was hij zo zeker van de overwinning, zelfs op het woeste Edom, dat hij het al zag als een slaaf. Daarover kon hij ongestraft jubelen, zonder dat het hem iets kostte.

We moeten nooit bang zijn voor mensen die de verkeerde zaak verdedigen. God staat niet aan hun kant. Hun wijsheid is dus dwaasheid, hun kracht zwakte en hun eer hun schande. Wij denken te veel aan Gods vijanden en praten met te veel respect over hen. Wie is die paus van Rome? Zijne Heiligheid? Noem hem niet zo, noem hem Zijne Lastering! Zijne Ontheiliging! Zijne Onbeschaamdheid! Wat zijn hij, zijn kardinalen en zijn gezanten anders dan het beeld en de menswording van de antichrist? Te zijner tijd worden ze samen met het beest en de valse profeet in de vuurpoel gegooid.

Over Palestina zal ik juichen. David had dat in zijn jeugd al gedaan, en daarom weet hij des te zekerder dat het weer lukt. We lezen "dat David de Filistijnen sloeg, en bracht hen ten onder" (2 Sam. 8:1), zoals hij ook Edom heeft geslagen en vol heeft gezet met zijn bezettingstroepen. De vijanden waartegen we in onze jeugd streden, leven nog. Vóórdat we sterven, komt het vast nog vaker tot een treffen. Maar, God zij dank, die vooruitzichten maken ons helemaal niet bang. We verwachten zelfs dat we hen makkelijker kunnen verslaan dan eerder.

> *Uw rechterhand zal Uw volk bijstaan,*
> *Uw trouwe belofte geeft ons kracht;*
> *wij zullen Filistea's land binnenvallen*
> *en zingen over Edom ons lied met macht.*
>
> *Door U zullen wij ons het allerdapperst betonen,*
> *en wij zullen de vijand onder onze voeten treden;*
> *door U zal ons geloof de heuvels verzetten,*
> *en wij zullen de bergen fijnslaan, klein als kaf.*

Vers 10

Geloof wekt een sterk en gloeiend verlangen dat de belofte werkelijkheid wordt. Daaruit komt een heel praktische vraag: Wie zal mij voeren in een vaste stad? Wie zal mij leiden tot in Edom? De moeilijkheid ziet hij haarscherp. Petra is sterk en nauwelijks in te komen. De psalmist-krijger weet dat hij met eigen kracht de stad niet binnenkomt, en daarom vraagt hij wie hem zal helpen. Hij vraagt het aan de juiste Persoon: zijn Heere. Die heeft alle mensen tot Zijn beschikking en kan tegen een man zeggen: "toon mijn dienaar de weg", en die man toont hem de weg.

Of tegen een hele schare: "baan uw weg in de rotsstad", en ze doen het zonder twijfel. Over Edom schrijft Obadja: "De trotsheid uws harten heeft u bedrogen; hij, die daar woont in de kloven der steenrotsen, in zijn hoge woning; die in zijn hart zegt: Wie zou mij ter aarde nederstoten? Al verhieft gij u gelijk de arend, en al steldet gij uw nest tussen de sterren, zo zal Ik u van daar nederstoten, spreekt de HEERE." David verwachtte zijn overwinning van Jehova's oneindige macht, en zijn verwachting bleek niet tevergeefs.

Vers 11

"Zult Gij het niet zijn, o God! Die ons verstoten hadt?" Dit is groot geloof: de Heere blijven vertrouwen, ook al lijkt Hij ons te hebben verstoten. Sommigen vertrouwen Hem amper wanneer Hij hen vertroetelt. En toch rekende David op Hem toen Israël onder een wolk leek te zitten en de Heere Zijn gezicht had verborgen. O, hadden we maar meer van zulk echt, levend geloof! Het verstoten duurt niet lang meer wanneer het geloof zo schitterend blijft vasthouden. Alleen Gods uitverkorenen, die "even dierbaar geloof" hebben ontvangen, kunnen zingen:

> "N*u hult U Uw ontzagwekkend gelaat*
> *in toornige fronsen, zonder een lach;*

> *wij geloven door de wolk heen in Uw genade,*
> *nog altijd zeker van Uw ontferming.*"

"En Die niet uittoogt, o God! met onze heirkrachten?" Zou U de Uwen voor altijd kunnen verlaten? Zou U Uw volk door Uw vijanden laten verslaan? De lieflijke zanger is er zeker van dat Edom wordt ingenomen. Hij kan en wil namelijk niet geloven dat God niet met de legers van Zijn uitverkoren volk zou meetrekken. Soms vragen we ons af: "Wie of wat zal ervoor zorgen dat we een beloofde zegen krijgen?" Als we dan nergens een hulpmiddel zien, hoeven we ons niet te laten ontmoedigen. Dan kunnen we terugvallen op de grote Belover Zelf, en geloven dat Hij Zelf Zijn woord aan ons zal houden.

Wil niemand ons naar Edom brengen, ook geen mens? Dan doet de Heere het Zelf, als Hij het heeft beloofd. Of als er zichtbare middelen nodig zijn, dan gebruikt Hij onze legers, hoe zwak ze ook zijn. Er hoeft geen nieuw middel te komen. God kan de legers die we nu hebben sterker maken en hun alles laten doen wat nodig is. Zelfs voor het veroveren van een hele wereld is niet meer nodig dan dat de Heere meetrekt met de strijdkrachten die we al hebben. Hij kan ons in de vaste stad brengen, zelfs met zulke zwakke wapens als wij vandaag in handen hebben.

Vers 12

"Geef Gij ons hulp uit de benauwdheid; want des mensen heil is ijdelheid." Vaak hebben mensen dit gebed uitgesproken die bitter teleurgesteld waren in hun medemensen. Ook is het tot de Heere uitgeroepen bij een reusachtige opgave waarin sterfelijke kracht duidelijk niets kan uitrichten. Geen mens komt met eigen kracht in Edom binnen. Toch stormen vanuit zijn vestingen rovershorden naar beneden. Daarom, o Heere, grijp U in en geef Uw volk redding. We verwachten hulp van God, omdat hulp van mensen niets uithaalt. Als we niet meer op mensen vertrouwen, moeten we des te zekerder tot God

bidden. Is de hulp van mensen ijdel? Dan zullen we de hulp van God niet ijdel vinden als we die zoeken.

Vers 13

"In God zullen wij kloeke daden doen, en Hij zal onze wederpartijders vertreden." Gods hulp drijft ons er juist toe om zelf aan de slag te gaan. Het geloof is geen lafaard en ook geen luiaard. Het weet dat God aan zijn kant staat, en daarom pakt het moedig aan. Het weet dat Hij zijn vijanden onder de voet zal lopen, tot op de grond, en daarom staat het op om dat in Zijn naam ook te doen. Gaan lofzang en gebed vooraf aan de strijd? Dan mogen we heldendaden verwachten en overwinningen die de strijd beslissen.

In God. Daar ligt onze verborgen steun. Daaruit putten we al onze moed, wijsheid en kracht. Zullen wij kloeke daden doen. Dat is wat uit die verborgen bron openlijk naar buiten stroomt. Het geloof in ons binnenste, in de geest, laat zichzelf zien in moedige daden aan de buitenkant. Hij zal onze wederpartijders vertreden. Ze storten voor Hem neer. Terwijl ze op de grond liggen, trekt Hij over hen heen, en alle legers van Zijn volk met Hem. Dit is een profetie. Ze kwam uit in David, maar ze blijft ook waar voor de Zoon van David en voor iedereen die aan Zijn kant staat.

Eens komt de kerk overeind om haar God met heel haar hart te loven. Dan trekt ze onder zingen en hosanna's de grote strijd tegemoet. Haar vijanden worden neergeslagen en geheel vermorzeld door de macht van haar God, en de heerlijkheid van de Heere zal boven de ganse aarde zijn. Geef het in onze dagen, Heere, wij smeken het U.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Zie hoe de woorden telkens anders worden gebruikt: in Ps. 57:1-12 en Ps. 60:1-14, en dan weer in Ps. 108:1-14. In de eerste twee spreken ze

over voorspoed die nog moet komen, en ze troosten bij de gedachte aan naderende moeilijkheden. In de laatste is het een dankzegging voor weldaden die al zijn ontvangen. Daar beschrijven ze de heerlijke dingen die God heeft klaargemaakt voor Zijn Zoon en voor Israël, Zijn volk. Zo gelezen verkondigt de Psalm dat de barensnood van de Messias voorbij is, zodra de ellende van Israël voorbij is. Davids Zoon en Davids Heere heeft Zijn grote macht aanvaard en regeert.

Vanaf de troon van Zijn heerlijkheid zingt Hij dit lied, Ps. 108:2-7. Maar aan de heerlijkheid van de Verlosser hangt ook het herstel van Israël vast, tot gunst en geluk. Het is Zijn volk, lang verstoten maar nooit vergeten. Levendig wordt geschilderd hoe Koning Messias op de heilige berg Sion wordt geplaatst. Alle beloften van Jehova komen daar in overvloed uit. Als overwinnaar staat de Messias daar, na de gewonnen strijd. Koningen en volken liggen aan Zijn voeten in het stof, en wachten op Zijn oordeel en vonnis. “Ik zal van vreugde opspringen. Ik zal Sichem verdelen en toewijzen, en het dal van Sukkoth. Gilead is Mijn, en Ik geef het aan de kinderen van Gad en Ruben. Ook Manasse is Mijn. Efraïm is Mijn kracht in de oorlog: Mijn hoorn van verdediging. Juda is Mijn koning.” Zo wendt de Overwinnaar Zich, met vriendelijke en bijna vleiende woorden, tot Zijn bondgenoten en onderdanen.

In een heel andere toon, bijtend en minachtend, maakt Hij kenbaar wat Hij met Zijn verslagen vijanden gaat doen: “Moab zal Ik gebruiken als een vat om Mijn voeten in te wassen. Over trots Edom zal Ik Mijn schoen werpen, zoals een toornige meester die naar zijn slaaf gooit. Filistea, volg Mijn wagen en roep luid Mijn zegepraal uit.” Maar hoe moeten we het volgende vers verstaan, Ps. 108:11: “Wie zal mij leiden tot in Edom?” Edom wordt immers al als vazalstaat behandeld, Ps. 108:10. Wanneer alle volken koninkrijken van de Messias zijn geworden, welk Edom is dat dan, dat nog tot Zijn laatste zegetochten behoort?

Er lijkt maar één plaats over te blijven: Jes. 63:1. Daaruit leren we dat de overwinnende Messias komt uit Edom, als de laatste plaats van Zijn wraak, "bekleed met een kleed, dat met bloed geverfd was". Daarom wordt dit Edom met angst en zorg genoemd. Na zijn val zal de Messias schitteren als "Koning der koningen, en Heere der heren", Openb. 19:13-16.—R.H. Ryland.

Gehele psalm

Deze psalm heeft twee delen. Eerst de dankzegging van het geloof en de belofte van lofprijs, vol hoop op alles waarvoor de kerk hier moet bidden (Ps. 108:2-6). Dan het gebed dat de kerk behouden mag blijven, Ps. 108:7. Daarin klinkt de verwachting dat God zal horen en helpen, wat voor hindernis er ook opduikt, tegen iedereen die zich verzet tegen het koninkrijk van Christus. Dat kan het geval zijn binnen de zichtbare kerk (Ps. 108:8-9), of buiten de kerk, bij openlijke vijanden (Ps. 108:10-12). Het gebed gaat dan door (Ps. 108:13) en sluit af met troost: de zekerheid dat de kerk zal winnen, door de bijstand van God, Ps. 108:14.—David Dickson.

Vers 1

O God! mijn hart is bereid (Engels: vast). De wielen van een wagen draaien, maar de as draait niet mee. De wieken van een molen gaan rond in de wind, maar de molen zelf staat stil. De aarde wordt in haar baan rondgedragen, maar haar middelpunt ligt vast. Zo hoort een christen te kunnen zeggen, te midden van wisselende toestanden en wisselende kansen: "Mijn hart is bereid, o God! mijn hart is bereid."—G.S. Bowes, in "Illustrative Gatherings", 1862.

Vers 1

Mijn hart is bereid. De profeet zegt dat zijn hart bereid was; zo staat het in de oude vertaling. In de nieuwe (Engelse) vertaling staat: "Mijn hart is vast." Het Hebreeuwse woord betekent eerst: bereid, klaar. En daarna: vast. Zo gaat het met een paal: eerst maken we hem passend

en klaar, we slijpen hem. Dan pas slaan we hem in de grond en zetten hem vast. Vraag dus ernstig en vaak dat je hart bereid mag zijn en ook vast. Doe dat met een gewoonte die bereidheid en vastheid geeft, bij alle heilige plichten, en ook bij die van de overdenking.—Nathanael Ranew, in "Solitude improved by Divine Meditation", 1670.

Vers 1

Overdenken is een vaste plicht. Het is geen vluchtig werkje dat je er even bij doet. De gedachten van een mens zijn van nature heel onrustig en wispelturig. Overdenken ketent ze en bindt ze vast aan iets geestelijks. Wie overdenkt, geeft zichzelf het bevel dat gedachten, die anders fladderen en licht als veertjes zijn, zich op één punt richten. Daarom is deze plicht zo nuttig. Een tuin die met plotselinge buien wordt besproeid, brengt onzekerder vrucht voort dan een tuin die door een gestage stroom wordt gelaafd. Zo gaat het ook in ons: als onze gedachten soms bij goede dingen zijn en dan weer wegvloeien, als ze maar even kijken naar iets heiligs en dan wegfladderen, komt er minder vrucht in de ziel.

Bij overdenking moet het hart dus op dat ene punt worden gevestigd. De gedachten moeten erin worden gedrenkt, zoals bij de heilige David: "O God! mijn hart is bereid" (Engels: vast). Het heilige onderwerp dat de overdenking ons voorhoudt, moeten we bekijken zoals een schilder een prachtig stuk bekijkt. Hij let nauwkeurig op elke schaduw, elke lijn en elke kleur. Zo bewaarde de maagd Maria al deze dingen en overlegde ze in haar hart. Overdenken is dus niet alleen je gedachten bezighouden, niet alleen ze in beweging zetten. Het is ze bij elkaar brengen. Het is ze niet alleen gebruiken, maar ze vastpinnen aan een geestelijke zaak.

Dat is het moment waarop de ziel, terwijl ze iets goddelijks overdenkt, zegt wat de discipelen zeiden bij de verheerlijking (Matth. 17:4): "Heere! het is goed, dat wij hier zijn."—John Wells, in de "Practical Sabbatarian", 1668.

Vers 1

Ook mijn eer. De Engelse berijming uit het gebedenboek heeft in de parallelle passage: "met het beste lid dat ik heb". De tong wordt gezien als het beste lid. Hier heet ze de eer van de mens, omdat ze hem hoog in de schepping plaatst. Daarom besluit de vrome zijn spraak te gebruiken om Gods goedheid te verkondigen. Door de lof van Zijn verlosten wordt God verheerlijkt, en het werktuig waarmee dat gebeurt, is de eer van de mens.—The Quiver.

Verzen 1-2

Een muzikant stemt eerst zijn instrument en speelt dan pas. Zo moet ook Gods heilige dienaar zich eerst inspannen om zijn geest, zijn hart en zijn gevoelens in een stevige, vaste houding voor de aanbidding te brengen, en dan pas aan het werk gaan: "mijn hart is bereid", ofwel stevig gereed, "ik zal zingen en psalmzingen". De mens staat boven de redeloze schepselen doordat hij met een verstandige geest zijn wil met zijn tong kan uitdrukken. Zo is ook de eer van de heiligen, boven andere mensen, dat ze een tong hebben die door het hart wordt gestuurd om Gods lof uit te spreken: "ik zal zingen en psalmzingen, ook mijn eer." In beeldtaal leert de psalmist ons alle geheiligde middelen te gebruiken om onszelf op te wekken tot Gods dienst.

Dat bedoelt hij met: Waak op, gij luit en harp! Eerst moeten wijzelf wakker worden om die middelen goed te gebruiken. Dan pas zijn die middelen in staat om ons wakker te maken. Daarom zegt hij: ik zal in den dageraad opwaken.—David Dickson.

Verzen 1-5

David heeft laten horen dat hij God wil loven (Ps. 108:2-4). Daarna laat hij helder zien hoe de eigenschappen die hij in God prijst en zijn lof voor Hem zich tot elkaar verhouden. Hoe groot goedertierenheid en waarheid zijn, staat in Ps. 108:5: Uw waarheid reikt tot aan de bovenste wolken. Even groot is dan zijn lof daarvoor aan God, Ps. 108:6:

“Verhef U, o God! boven de hemelen, en Uw eer over de ganse aarde.” Hij verlangt ernaar, en hij streeft er ook naar, om Hem in zijn lofprijs net zo hoog te verheffen als Hij in Zichzelf is: boven de aarde, boven de hemel en boven de wolken.—Henry Jeanes.

Vers 2

Hierover vertelt de Talmoed het volgende: “Er hing steeds een citer boven Davids bed. Op het middernachtelijk uur woei de noordenwind door de snaren, en dan begonnen ze uit zichzelf te klinken. David stond meteen op en verdiepte zich in de Thora, tot de zuil van de dageraad opsteeg.” Rasji zegt hierover: “De dageraad maakt andere koningen wakker, maar ik, zei David, ga de dageraad wakker maken.”—Franz Delitzsch.

Vers 2

In Babel zaten de Hebreeuwse ballingen in diepe droefheid “aan de rivieren van Babel”. Ze huilden en hingen hun harpen in de wilgen.

Hun overwinnaars slaagden er niet in hen “een van de liederen Sions” te laten zingen “in een vreemd land” (Ps. 137:1,3-4). Maar zodra “de HEERE de gevangenen Sions wederbracht”, “toen werd onze mond vervuld met lachen, en onze tong met gejuich” (Ps. 126:1-2). Toen schrokken de luit en de harp van de vroegere geslachten eindelijk wakker (Ps. 108:3). Weer zongen ze de oude liederen, en Davids melodieën hadden voor hen een frisse schoonheid gekregen.—Christopher Wordsworth.

Vers 2

Vroeg opwaken.

> *“Maar slaap nooit door tot de zon is opgekomen; het gebed*
> *moet met de dag aanbreken; er zijn*
> *ontzagwekkende uren vastgesteld tussen de hemel en ons;*
> *het manna was na zonsopgang niet goed meer,*
> *want de dag bezoedelt de bloemen.”*

—Henry Vaughan, 1621-1695.

Vers 4

Want Uw goedertierenheid is groot, enz. Zijn barmhartigheid is groot, dezelfde die in het vorige lied nog werd bezongen (Ps. 107:1,43). Ze is "tot boven de hemelen" (Engels: van boven de hemelen; me-al shamayim). Ze komt dus naar ons toe, als de druppels van een regenbui die het land vruchtbaar maakt. Zo was ook de "vrede op aarde" van Luk. 2:14 eerst "vrede in den hemel" (Luk. 19:38).—Andrew A. Bonar.

Vers 4

Gods barmhartigheid was groot boven de hemelen op het moment dat de Godmens Christus Jezus tot in de hoogste hemelen werd opgeheven. Toen kreeg de waarheid van onze zaligheid haar plaats op Gods eigen troon.—W. Wilson.

Verzen 4-5

In de beloften van de Heere zit meer goeds, in inhoud en in kracht, dan de scherpst ziende heilige ooit heeft gezien of kan zien. Want volgen we een belofte om alle waarheid te vinden die erin ligt, dan lopen we tegen een wolk van onnaspeurlijke rijkdommen aan. Daar moeten we het dan bij laten. Zoveel is er namelijk in dit ene woord besloten: Uw waarheid tot aan de bovenste wolken. Het hoogste loven van God is dat we het loven zelf bij God neerleggen. We wijzen anderen op Hem als Degene Die bezig is Zijn eigen naam groot te maken, en we zijn daar blij om, zoals hier: Verhef U, o God! boven de hemelen, en Uw eer over de ganse aarde.—David Dickson.

Verzen 4-6

We zien hier groot vertrouwen. En zoals altijd zien we ook barmhartigheid voor de ziel die zichzelf kent en voor de waarheid verschijnt. Maar om zelf bevrijd en gezegend te worden, kijkt zij uit naar de ver-

heffing van God. Dat toont dat het een heilige, rechtvaardige verheffing moet zijn. “Verhef U, o God! boven de hemelen, en Uw eer over de ganse aarde. Opdat Uw beminden bevrijd worden.” Het is een zalige gedachte. Het geloof moet haar nu juist vastgrijpen, ook als we op de proef worden gesteld: onze zegen en Gods eer zijn één.

Wel moeten we Zijn eer vooropzetten.—J.N. Darby.

Vers 6

Opdat Uw beminden bevrijd worden, enz. De kerk is de “beminde” van de Heere. Zij is de gemeenschap die Hij méér liefheeft dan al het andere ter wereld, en daarom heet ze hier “Uw beminden”. Nu de kerk Gods beminde is, moeten wij haar zorg het meest in ons hart dragen. Onze liefde voor haar voortbestaan moet ons het sterkst tot gebed voor haar aanzetten. “Opdat Uw beminden bevrijd worden; geef heil.”—David Dickson.

Vers 6

Zo is God dus verheven, naar de majesteit van Zijn waarheid. Daarna volgt (Ps. 108:7) een bijzondere smeekbede van de Geest van Jezus. Die is gegrond op de barmhartigheid die zich boven de hemelen heeft gezet, en gaat uit naar het volk waar Zijn liefde van oudsher op rustte. Opdat Uw beminden bevrijd worden; geef heil door Uw rechterhand, en verhoor ons. Zo pleit de Geest van Immanuël, naar Gods wil, voor Zijn volk, dat Hij nooit is vergeten. Op Zijn tijd wordt Zijn land bevrijd van hen die het met goddeloosheid hadden bezwaard.

God had immers in Zijn heiligheid gesproken over het deel van Zijn Gezalfde.—Arthur Pridham.

Vers 7

God heeft het woord van zekerheid gesproken. Daarmee worden alle woorden bedoeld die de grenzen van hun erfland aangeven, vooral Gen. 15:18, Ex. 23:31 en Deut. 11:24. Daarbij hoort ook die opmerkelijke belofte dat Davids geslacht zou blijven bestaan, 2 Sam. 7:1-17. Die

moet diepe indruk op hem hebben gemaakt. Uit deze teksten blijkt dat zowel Aram als Edom hoorden bij het volledige gebied dat voor Israël was bedoeld. David voelde zich dus op weg naar zijn bestemming toen hij zijn gezag probeerde uit te breiden van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de Eufraat.

In Zijn heiligheid, in de onveranderlijke oprechtheid van Zijn hart, wat een onfeilbare garantie is dat Hij Zijn belofte zal vervullen. Dies zal ik van vreugde opspringen. Dat roept het vertegenwoordigende hoofd van het volk uit als hij nadenkt over wat God gezegd heeft.—James G. Murphy.

Vers 7

Grijpt het geloof een belofte vast, dan krijgt de gelovige daar al blijdschap van, ver voordat hij de vervulling ervan beleeft. God heeft gesproken, zegt hij, daarom spring ik op van vreugde.—David Dickson.

Vers 7

De tweede David, Hij, had Zijn strijd uitgevochten en Zichzelf de kroon van de overwinning opgezet. Vanaf dat moment zou Hij de koninkrijken van de wereld verdelen en Zich onderwerpen, zoals Zijn heilige wil dat bepaalt. Efraïm en Juda, Moab en Filistea: eerst de Jood, en daarna de heiden, zouden Hem als hun Heere belijden.—Plain Commentary.

Vers 8

En Efraïm is de sterkte mijns hoofds. Efraïm was de stam met de meeste mensen. Daarom noemt David die terecht de sterkte van zijn hoofd, met andere woorden: van zijn rijk.—Johannes Calvijn.

Vers 9

Moab had Israël tot onreinheid verleid en wordt nu een vat om Israël te reinigen. Edom stamt af van hem die zijn eerstgeboorterecht minachtte, en wordt beroofd van zijn onafhankelijkheid. Het “werpen van

een schoen" was namelijk een teken dat een eerder recht op land werd overgedragen aan een ander, Ruth 4:7.—William Kay.

Vers 9

Moab is mijn waspot. Wie in het Oosten de voeten van anderen waste, was meestal een slaaf of de geringste van het huisgezin. Dat blijkt uit Abigaïls woorden toen David haar tot vrouw nam: "Ziet, uw dienstmaagd zij tot een dienares, om de voeten der knechten mijns heren te wassen" (1 Sam. 25:41). Het blijkt ook uit het feit dat onze Zaligmaker de voeten van Zijn discipelen waste, om hun een voorbeeld van nederigheid te geven, Joh. 13:5. Het woord niptēr, dat daar staat, betekent doorgaans: waspot. Het komt in de plaats van podoniptron, de term die de Grieken, nauwkeurig gezegd, voor een voetenwasvat gebruikten.

Voetenwassen was slavenwerk, en dus telden ook de vaten daarvoor als de armste spullen in huis. Gataker en Le Clerc lichten deze tekst toe met een verhaal van Herodotus. Daarin vergelijkt Amasis, de koning van Egypte, zichzelf met een pot om de voeten in te wassen, om te laten zien hoe nederig hij was begonnen (Herod. boek 2, hfdst. 172). Staat er dus: "Moab is mijn waspot", dan wordt sterk benadrukt hoe totaal en slaafs Moab aan David onderworpen is. Moab wordt daarbij niet vergeleken met een slaaf die het laagste werk verricht, door zijn meester de kom aan te reiken om zijn voeten te wassen.

Moab wordt vergeleken met het geringe gebruiksvoorwerp zelf. Zie 2 Sam. 8:2, 1 Kron. 18:1-2,12-13.—James Anderson in zijn aantekening bij Calvijn op Ps. 60:1-14.

Vers 9

Moab is mijn waspot; op Edom zal ik mijn schoen werpen. Deze wat lastige uitdrukking kun je zo uitleggen. Moab en Edom werden helemaal onderworpen aan Gods volk, in de allerlaagste staat van afhankelijkheid. Moab werd een pot of bak, alleen goed om voeten in te wassen. Edom werd de slaaf in huis. Die staat klaar om de sandalen

op te vangen die iemand hem toewerpt, voordat die zich gaat wassen. Eerst legt hij ze op een veilige plek, en dan komt hij de voeten van zijn meester wassen.—"Rays from the East."

Vers 9

Op Edom zal ik mijn schoen werpen.

David versloeg hun leger in het "Zoutdal". Zijn bevelhebber Joab zette de overwinning door en doodde bijna alle mannen van het volk (1 Kon. 11:15-16). In alle vestingen van Edom plaatste hij Joodse bezettingen (2 Sam. 8:13-14). Misschien schreef de psalmist-krijger de woorden van Ps. 60:10 om die overwinning te vieren: "Op Edom zal ik mijn schoen werpen."—J.L. Porter in "Smith's Dictionary of the Bible."

Vers 10

De vaste stad op de rots is het verharde hart van de mens, harder en steniger dan de grafsteen. Dat hart had Hij veroverd en onder Zich gebracht. In Hem, door Zijn kracht, voert Zijn volk Zijn strijd verder. Zij halen alle vestingen neer van menselijke hoogmoed, menselijke koppigheid en menselijke onbekeerlijkheid.—Plain Commentary.

Verzen 10-11

Dat een werk of een plicht zeer moeilijk is, of zelfs dat het ons zonder bijzondere hulp van God onmogelijk lukt, bewijst nog niet dat we er niet toe geroepen zijn. Roept God David om de stad Petra in te nemen, dan neemt hij die stad ook in.—William S. Plumer.

Vers 11

"Zult Gij het niet zijn, o God!" Zijn hand zal hem tot in Petra brengen, een plaats die voor mensenkracht onbereikbaar lijkt. Die wonderlijke rotsstad van de Edomieten ligt tussen steile rotsen, sommige wel negentig meter hoog. Er is maar één pad naartoe, en dat is vier meter breed. De stad zelf is voor een deel uit de gespleten rotsen gehou-

wen. Haar ruïnes, die overigens uit een latere tijd komen, laten bezoekers sprakeloos achter.—Augustus F. Tholuck.

Vers 11

Hij Die als overwinnaar uit Edom kwam, en uit Bozra met kleren die gekleurd waren door het bloed van Zijn lijden, trekt voortaan uit met de legers van het ware Israël om hun vijand te onderwerpen. Want wat zijn legers waard zonder de Heere der heirscharen?—Plain Commentary.

Vers 12

Geef Gij ons hulp uit de benauwdheid, enz. Wie in welke zaak ook Gods hulp wil hebben, moet zijn vertrouwen op menselijke hulp loslaten. En als de gelovige ziet hoe ijdel die menselijke hulp is, moet hem dat nog sterker op God laten vertrouwen. Hij moet Gods hulp nóg zekerder verwachten, zoals dat hier gebeurt: "Geef Gij ons hulp uit de benauwdheid; want des mensen heil is ijdelheid."—David Dickson.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

Stukken uit twee eerdere psalmen zijn hier tot één psalm samengesmeed.

1. Dat dingen worden herhaald, wordt hier door de inspiratie bekrachtigd.

(a) Wat wordt er herhaald? Lofzangen, gebeden en preken.

(b) Met welk doel? Om indruk te maken. "Gelijk wij te voren gezegd hebben, zo zeg ik ook nu wederom: Indien u iemand een Evangelie verkondigt", enz. Om te bevestigen: "Verblijdt u in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik: Verblijdt u." Zij trokken door Syrië en Cilicië en

versterkten de gemeenten opnieuw. Om te bewaren: aanhalingen bevestigen dat de oorspronkelijke tekst echt is, en een geschrift dat in twee afschriften bestaat, is veiliger dan in één.

1. Dat dingen worden herschikt, wordt hier door de inspiratie bekrachtigd.

(a) Verschillende ervaringen kunnen daarom vragen. Soms is het hart het vastst aan het begin van een geestelijke oefening, en soms aan het eind ervan. Zo is het begin van de ene psalm het slot van een andere. (b) Verschillende gelegenheden kunnen daarom vragen, zoals droefheid en blijdschap. Twee stukken uit twee verschillende lofzangen kunnen soms beter passen bij een bepaalde gelegenheid dan elk stuk op zichzelf.—G.R.

Vers 1

1. De beste bezigheid is lofprijs. Die past bij—(a) het hart in zijn beste staat.

(b) de beste gaven van de best opgeleide mens.

1. Het beste besluit.

(a) Het komt voort uit een vast hart.
(b) Het wordt weloverwogen genomen.
(c) Het wordt plechtig uitgesproken.
(d) Het wordt blijmoedig uitgevoerd.

1. De beste gevolgen. Wie God looft, wordt er gelukkiger en heiliger van, sterker en moediger, zoals de volgende verzen aantonen.

Vers 2

Wat vroeg opstaan oplevert. Hoe zoet de vroege gebedsbijeenkomst is op de sabbatmorgen.

Vers 3

We mogen onze lofprijs niet inhouden omdat vreemden ons horen, of omdat de luisteraars heidenen zijn of goddelozen, of omdat het er veel zijn, of omdat ze waarschijnlijk zullen tegenwerken. In zulke omstandigheden is er juist des te meer reden om God openlijk te prijzen.

Verzen 4-5

Hoe groot de goedertierenheid is, hoe hoog de waarheid reikt en hoe onmetelijk de goddelijke lof is.

Vers 6

Het gebed van iemand die anderen vertegenwoordigt. Soms betekent "verhoor ons" (Engels: verhoor mij) zoveel als: bevrijd de kerk. In zulke tijden heb ik een krachtig argument.

Vers 7

Gods stem: een reden tot vreugde, een reden om te handelen, en een garantie voor succes.

Vers 8

Juda is mijn wetgever. Jezus is de enige en eenzame wetgever in de kerk.

Vers 11 (eerste zinsdeel)

Vertrouwen op een God Die ons met een frons aankijkt.

Vers 11 (tweede zinsdeel)

Of God met onze legers zal uittrekken, hangt af van een aantal vragen. Wie zijn zij? Wat is hun doel? Wat drijft hen, in wat voor geest doen ze het? Welke wapens gebruiken ze? Enzovoort.

Vers 12

Als menselijke hulp ons teleurstelt, gebeurt vaak het volgende:

1. Het is de directe aanleiding voor ons gebed.
2. Het geeft ons gebed een dringende toon.
3. Het is een sterk argument voor wie bidt.
4. Het is een duidelijke reden waarop onze hoop kan rusten.

Vers 13

Hoe, wanneer en waarom een gelovige moedig moet handelen.

Psalm 109

Aan de opperzangmeester. Dit lied was dus bedoeld om te worden gezongen, en dan ook nog tijdens de dienst in de tempel! Toch kunnen we ons nauwelijks voorstellen dat een heel volk zulke vreselijke vloeken zong. Wij zelf vinden het in elk geval zwaar om, nu we leven onder het evangelie, in deze psalm een evangelische betekenis te lezen. Of althans een betekenis die past bij de geest van Christus. Je zou dan ook denken dat de Joden het moeilijk gehad moeten hebben met zulke felle woorden. Konden ze die zingen zonder dat er wraakzucht in hen wakker werd?

Maar het wekken van die geest kan nooit het doel van aanbidding zijn geweest. Niet in welk tijdperk dan ook, niet onder de wet en niet onder het evangelie. Al in de eerste woorden laat dit opschrift zien dat de psalm een zin heeft waarin mensen van God met recht kunnen delen voor de troon van de Allerhoogste. Maar welke zin is dat dan? Die vraag is bepaald niet eenvoudig. En alleen een heel kinderlijk hart zal haar ooit kunnen beantwoorden.

Een psalm van David. Dit zijn dus niet de uitbarstingen van een boosaardige mensenhater. En het zijn ook niet de verwensingen van een opvliegende, wraakzuchtige man. David wilde de man die hem naar het leven stond niet neerslaan. En hij vergaf telkens opnieuw aan wie hem schandelijk behandelden. Daarom mogen we deze woorden niet lezen als bitter en wraakzuchtig, want dat past helemaal niet bij de zoon van Isaï. Wie deze vloeken opschreef, was bij al zijn moed op het slagveld ook een man van de muziek met een zacht

hart. Ze waren bedoeld om als psalm tot God gericht te worden. Het kunnen dus onmogelijk gewone boze verwensingen zijn.

Alleen als bewezen kan worden dat de godsdienst van het oude verbond in alle opzichten hard, nors en draconisch was, en dat David een kwaadaardige en wraakzuchtige aard had, zou deze psalm kunnen bevatten wat één schrijver durfde te noemen "een meedogenloze haat, een geraffineerde en onverzadigbare boosaardigheid." Zo'n gedachte laten wij niet toe, zelfs geen uur lang. Maar wat moeten we dan met zulke harde taal? Dit is werkelijk een van de moeilijke plaatsen uit de Schrift. We lezen het met een beving in onze ziel. Toch is het een psalm tot God, gegeven door inspiratie. Het is dus niet aan ons om er een oordeel over te vellen. We moeten ons oor te luisteren leggen bij wat God de HEERE ons hierin wil zeggen.

Deze psalm slaat op Judas, want zo heeft Petrus hem aangehaald. Maar de bittere verwensingen toeschrijven aan onze Heere in het uur van Zijn lijden: nee, zover durven wij niet te gaan. Ze rijmen niet met het zwijgende Lam Gods, Dat Zijn mond niet opendeed toen Het als een slachtlam werd weggeleid. Het lijkt misschien vroom om Hem zulke woorden in de mond te leggen. Wij hopen dat juist onze eerbied ons ervan afhoudt. (Zie onze eerste aantekening van Perowne onder de Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken.)

Indeling

In de eerste vijf verzen (Ps. 109:1-5) pleit David nederig bij God om verlost te worden van zijn meedogenloze en valse vijanden. Vanaf Ps. 109:6-20 spreekt hij een oordeel over zijn tegenstanders uit. Hij is dan vervuld van profetisch vuur dat hem ver boven zichzelf uit tilt. Daarna keert hij in Ps. 109:21-31 terug naar de omgang met God in gebed en lofprijzing. Het middelste deel van de psalm is het moeilijke stuk. We moeten het niet zien als een persoonlijke wens die David

met koel bloed uitspreekt. Het is zijn profetische veroordeling van mensen zoals hij hen beschrijft.

En in het bijzonder geldt die één bepaalde "zoon des verderfs", die hij met vooruitziende blik voor zich ziet. Wij zouden allemaal bidden om de bekering van onze ergste vijand, en David zou dat ook gedaan hebben. Maar kijken we naar de tegenstanders van de Heere en naar wie het onrecht bedrijven als zodanig, en als mensen die niet te verbeteren zijn, dan kunnen we hun niets goeds toewensen. Integendeel: we verlangen naar hun ondergang en verderf. Zelfs de zachtste harten gloeien van woede als ze horen van gruwelen tegen vrouwen en kinderen. Of van sluwe plannen om onschuldigen te gronde te richten, van wrede onderdrukking van hulpeloze wezen en van onverdiende ondankbaarheid tegenover goede en zachtmoedige mensen.

Een vloek over de daders van de gruwelen in Turkije is misschien niet minder deugdzaam dan een zegen over de rechtvaardigen. We wensen alle mensen het beste. En juist daarom vlammen we soms op tegen de onmenselijke ellendelingen die elke wet vertrappen die onze medemensen beschermt en elk gebod van menselijkheid met voeten treden.

Uitleg

Vers 1

"Zwijg niet." Mijn vijanden zijn aan het woord, laat dan ook U Zich horen. Doorbreek Uw plechtige stilte en maak een einde aan het gepraat van wie mij belasteren. Dit is de kreet van iemand die diep op God vertrouwt en heel dicht bij Hem leeft. Hij durft Hem alles te vragen. Merk op: hij vraagt de Heere alleen om te spreken. Eén woord van God is voor een gelovige genoeg. "O God mijns lofs." U, Die mijn hele ziel looft, verdedig mijn eer en bewaak mijn goede naam. "Mijn hart is bereid", zei hij in de vorige psalm, "ik zal zingen en psalmzingen." Nu roept hij de God aan Die hij zo had geprezen.

Als wij opkomen voor Gods eer, komt Hij op voor de onze. Hij is de beschermer van ons karakter, als wij werkelijk Zijn heerlijkheid zoeken. Wie leeft tot lof van God, krijgt van Hem uiteindelijk ook lof te horen onder de mensen.

Vers 2

"Want de mond des goddelozen en de mond des bedrogs zijn tegen mij opengedaan." Goddeloze mensen zeggen nu eenmaal goddeloze dingen, en daar hebben wij reden voor ontzag. Maar ze vertellen daarbovenop ook valse en bedrieglijke dingen, en dat is het allerergste. Je weet niet wat er allemaal kan komen uit monden die tegelijk vuil en leugenachtig zijn. Hoeveel verdriet lasterpraatjes een goed mens bezorgen, kan niemand zich voorstellen behalve wie er zelf door gekwetst is. In het hele wapenarsenaal van de satan zijn geen kwaadaardiger wapens dan leugentongen. Je goede naam, waarover je dag in dag uit zorgvuldig hebt gewaakt, ineens bevlekt zien met de gemeenste beschuldigingen: dat doet pijn boven alle woorden uit.

Maar als goddeloze en valse mensen hun mond echt wijd opendoen, kunnen wij amper verwachten dat wij er beter vanaf komen dan anderen. "Zij hebben met mij gesproken met een valse tong." Leugentongen kunnen niet stilliggen. Kwade tongen zijn er niet tevreden mee om slechte mensen zwart te maken. Ze kiezen juist de allergenadigste heiligen uit als mikpunt van hun aanvallen. Dit is reden genoeg om te bidden. Het hart zakt ons in de schoenen als we met laster worden overspoeld. We weten immers niet wat er hierna nog gezegd gaat worden, welke vriend zich zal afkeren, welk kwaad ons dreigt, of welke ellende ons en anderen te wachten staat.

De lucht is vol geruchten en ongrijpbare schimmen dwarrelen rond. Onze geest raakt in de war van angst voor onzichtbare vijanden en onzichtbare pijlen. Wat kan erger zijn dan aangevallen te worden met laster, "wier scherpte scherper is dan het zwaard, wier tong al het gif der wormen van de Nijl overtreft"?

Vers 3

"Met hatelijke woorden hebben zij mij omsingeld." Welke kant hij ook op ging, overal sloten ze hem in met leugens, verdraaiingen, beschuldigingen en spot.

Gefluister, gegrinnik, sluwe toespelingen, schimpschriften en openlijke beschuldigingen: zijn oren hoorden er geen einde aan. Het was één aanhoudend gezoem, zonder enige reden en uit niets dan haat. Elk woord zat vol venijn, zoals een ei vol zit met eigeel en eiwit. Ze konden geen mond opendoen zonder hun tanden te laten zien. "Ja, zij hebben mij bestreden zonder oorzaak." Hij was de ruzie niet begonnen en had er ook niets toe bijgedragen. Toch deden ze op duizend manieren hun best om "zijn troost te doen verteren en zijn rust te verwoesten". Zo voelde de smekeling het onrecht dat hem werd aangedaan des te scherper.

Vers 4

"Voor mijn liefde, staan zij mij tegen." Ze haten mij juist omdat ik van hen houd. Een van onze dichters zegt van de Heere Jezus: "Schuldig bevonden aan een teveel aan liefde." Dat was ongetwijfeld Zijn enige fout. Onze Heere had elk woord van deze klacht met nadruk kunnen overnemen. Zij haatten Hem zonder oorzaak. Hij gaf liefde en kreeg haat terug. Wat doet dat de ziel pijn! Je wordt gehaat naar de maat van de dankbaarheid die je verdiende. Je wordt gehaat door mensen van wie je hield, en juist om die liefde.

Wat een wrede behandeling was dit, en de gevoelige ziel van de psalmist kronkelde ervan. "Maar ik was steeds in het gebed." Hij deed niets anders dan bidden. Zoals zij zich overgaven aan boosheid, zo werd hij zelf een en al gebed. Dat was zijn antwoord aan zijn vijanden. Van de mensen en hun onrecht ging hij in beroep bij de Rechter van de hele aarde, Die niets anders kan doen dan recht spreken. Alleen echte moed leert iemand om zijn lasteraars geen antwoord te geven en zijn zaak aan de Heere voor te leggen.

“Mensen kunnen het niet laten om eerbied te hebben voor de moed die zwijgend door de lasterpraat heen loopt.”

“Hij staat als een dappere aanvoerder, onbewogen door kogel of granaat.”

Vers 5

“En zij hebben mij kwaad voor goed opgelegd, en haat voor mijn liefde.” Kwaad terugdoen voor goed: dat is duivels. Zo werkt de satan, en zijn kinderen op aarde volgen zijn voorbeeld maar al te graag. Het is wreed en het raakt je tot in het diepste. Wie wraak neemt en iemand met gelijke munt betaalt, handelt nog met een zekere natuurlijke rechtvaardigheid. Maar hoe moeten we die laagheid noemen die goedheid precies het omgekeerde geeft van wat zij mocht verwachten? Onze Heere heeft zulke gemene behandeling al Zijn dagen verdragen. En helaas, in Zijn leden verdraagt Hij haar nog altijd.

Zo zien we de onschuldige man, die niemand kwaad deed, op zijn knieën zijn klacht uitspreken. Nu gaan we zien hoe hij van de genadetroon opstaat, bezield met profetische kracht, en zijn vijanden vooraf waarschuwt voor hun ondergang. Hij klinkt als een rechter met strenge ernst, of als de engel van het oordeel, gekleed in wraak. Of als het blote zwaard van de gerechtigheid, wanneer zij haar arm ontbloot om het vonnis te voltrekken. Hij spreekt niet vooral voor zichzelf. Hij spreekt namens alle belasterden en vertrapten, wier vertegenwoordiger en woordvoerder hij zich weet. Hij eist recht.

Zijn ziel is door wrede onrechtvaardigheid gestoken, en daarom eist hij het plechtig en weloverwogen, zonder ook maar iets van zijn eis af te doen. Medelijden met boosaardigheid zou boosaardigheid zijn tegen de mensheid. De sluwe zoekers van mensenbloed in bescherming nemen zou wreed zijn voor de onderdrukten. Nee, liefde, waarheid en medelijden heffen hun wonden naar de hemel en smeken om wraak over de vijanden van de onschuldigen en onderdrukten. Wie goedheid zelf tot misdaad maken en onschuld tot reden voor

haat, verdienen bij de grote Behoeder van de mensen geen enkele genade. Wraak is het voorrecht van God.

Het zou een eindeloze ramp zijn als het kwaad voor altijd ongestraft bleef. Wat een onuitsprekelijke zegen dat de Heere de goddeloze en wrede mens zal vergelden! Er zijn tijden en momenten dat een goed mens om die zegen moet bidden. Wanneer de Rechter van allen dreigt wrede tirannie en valse verraderlijkheid te straffen, stemt de deugd daarmee in en geeft ze haar goedkeuring. Amen, laat het zo zijn, zegt elke rechtvaardige diep in zijn ziel.

Vers 6

"Stel een goddeloze over hem, en de satan sta aan zijn rechterhand." Wat voor zwaardere straf kan iemand treffen? Een hoogmoedig mens kan geen ander hoogmoedig mens verdragen. En een onderdrukker haalt het niet in zijn hoofd om onder het gezag van zijn gelijke te leven. Rechtvaardigen die geduldig blijven, ervaren de heerschappij van goddelozen als een zware slavernij. Maar wie vol zit met wrok en trots verlangen is pas écht een slaaf, als mensen van zijn eigen soort de zweep over hem zwaaien. Voor Herodes zou het al ellende genoeg zijn om onder een andere Herodes te moeten leven.

En toch, welke vergelding zou rechtvaardiger zijn? Welke onrechtvaardige mag klagen als iemand over hem regeert die net zo is als hijzelf? Wat kunnen goddelozen anders verwachten dan heersers die op hen lijken? Wie bewondert Gods rechtvaardigheid niet als hij ziet dat woeste Romeinen onder Tiberius en Nero stonden, en rode republikeinen onder Marat en Robespierre? "En de satan sta aan zijn rechterhand." Zoekt gelijk niet gelijk? Hoort de vader van de leugen niet vlak bij zijn kinderen te staan? Wie kan een betere vriend aan de rechterhand zijn voor een tegenstander van de rechtvaardigen dan de grote tegenstander zelf?

Deze vloek is vreselijk. Toch is het heel natuurlijk dat hij uitkomt. Wie de satan dient, mag zijn gezelschap verwachten, zijn hulp en zijn verleidingen, en uiteindelijk ook zijn ondergang.

Vers 7

"Als hij gericht wordt, zo ga hij schuldig uit." Anderen heeft hij op de gemeenste manier beoordeeld en veroordeeld. Onschuldigen liet hij niet ontsnappen. Het zou een grote schande zijn als hij zelf, nu het zijn beurt is en hij werkelijk schuldig is, vrijuit zou gaan. Wie zou willen dat rechter Jeffreys werd vrijgesproken als hij terechtstond voor het verdraaien van het recht? Wie wil dat Nero of Caligula vrijuit gaan als ze voor hun wreedheid voor de rechter staan? Als Shylock de rechtszaal binnenloopt, wie hoopt dan dat hij zijn zaak wint?

"En zijn gebed zij tot zonde." Het ís al zonde, laat het dan ook zo worden behandeld. Voor wie hij pijn heeft gedaan, is het onverdraaglijk dat die zwartharige schurk toch nog doet alsof hij bidt. Het is begrijpelijk dat zij erom smeken dat hij niet wordt verhoord, en dat zijn gebeden worden gerekend als een extra last op zijn schuld. Hij heeft het huis van de weduwe opgeslokt, en hij bidt. Hij liet Naboth ter dood brengen met een valse aanklacht en nam zijn wijngaard in bezit, en daarna brengt hij zijn gebeden bij de Almachtige.

Hij gaf dorpen over aan de slachting, zijn handen zijn rood van het bloed van baby's en meisjes, en dan komt hij zijn geloften aan Allah na! Wie zélf niet vervloekt is, moet wel wensen dat zulke weerzinwekkende gebeden door de hemel worden verafschuwd en als nieuwe zonden worden opgeschreven. Wie het voor anderen een zonde maakt om te bidden, zal zijn eigen gebed zonde zien worden. Als hij eindelijk beseft dat hij barmhartigheid nodig heeft, zal de barmhartigheid zelf zijn smeekbede als een belediging terugwijzen. "Omdat hij niet gedacht heeft weldadigheid te doen", zal hij zelf worden vergeten door de God van alle genade. Zijn bittere kreten om redding zullen gelden als spot met de hemel.

Vers 8

"Dat zijn dagen weinig zijn." Wie wil dat een vervolgende tiran lang leeft? Je kunt een dolle hond net zo goed een lang leven toewensen. Als hij niets anders doet dan ellende zaaien, dan betekent een korter leven voor hem meer rust voor de wereld. "De mannen des bloeds en bedrogs zullen hun dagen niet ter helft brengen": dit is niet meer dan recht voor hen, en een grote barmhartigheid voor de armen en behoeftigen. "Een ander neme zijn ambt." Misschien komt er een betere man.

In elk geval wordt het tijd om het eens met een ander te proberen. De Joden waren zo gewend deze verzen te lezen als het vonnis over verraders met een wreed en bedrieglijk hart, dat Petrus in de snelle dood van Judas meteen de vervulling van dit vonnis zag. En ook een reden om iemand anders aan te stellen die zijn plaats van toezicht zou innemen. Een slecht mens maakt een ambt niet slecht. Een ander kan met zegen gebruiken wat hij voor kwade doeleinden misbruikte.

Vers 9

"Dat zijn kinderen wezen worden, en zijn vrouw weduwe." Dat gebeurt vanzelf als de man sterft. Maar de psalmist legt er hier bewust nadruk op. Hij wil dat zijn vrouw "waarlijk weduwe" wordt, en dat zijn kinderen zo vriendeloos zijn dat ze in de bitterste zin wezen zijn. Hij ziet wat het sterven van de slechte man teweegbrengt, en rekent dat mee als onderdeel van de straf. Het zwaard van de tiran heeft veel kinderen vaderloos gemaakt. Wie kan klagen als zijn wreedheden nu ook zijn eigen gezin raken, en ook zíj huilen en rouwen?

Alle wezen en weduwen verdienen medelijden, zomaar, als wezen en weduwen. Maar de afschuwelijke daden van een vader kunnen de bronnen van dat medelijden laten opdrogen. Wie treurt erom dat de kinderen van Farao hun vader verloren? Of dat de vrouw van Sanherib weduwe werd? Het zwaard van Agag had vrouwen kinderloos gemaakt. Daarom huilde niemand toen Samuëls wapen zijn moeder kin-

derloos maakte onder de vrouwen. Als Herodes was gedood nadat hij de onschuldige kinderen van Bethlehem had vermoord, had geen mens dat betreurd. Ook al zou de vrouw van Herodes dan weduwe zijn geworden.

Deze vreselijke vervloekingen zijn er niet voor gewone mensen. Ze zijn bedoeld voor rechters zoals David, die ze uitspreken over de vijanden van God en mensen. Een rechter mag iemand ter dood veroordelen, hoe zwaar dat ook valt voor het gezin van de misdadiger. Daar zit geen persoonlijke wraakzucht achter. Het is gewoon recht doen, omdat kwaad gestraft moet worden. We beseffen dat dit de volle kracht van deze woorden misschien niet helemaal verklaart. Maar vergeet nooit dat het hier gaat om een heel weerzinwekkend geval. De schuldige is bovenmate afstotend, en met gewone afkeer is hem niet te raken.

Er zijn mensen die een soort slappe goedgunstigheid voor alle schepselen zonder onderscheid als hoogste deugd zien. Die vinden in onze ontaarde tijd veel bijval. Zij hopen op de redding van de verdoemden en bidden zelfs om herstel van de duivel. Het is heel goed mogelijk dat ze veel strenger en ook veel beter van geest zouden zijn, als ze minder meevoelden met het kwaad en meer in de pas liepen met de gedachten van God. Wij vinden het beter om in te stemmen met Gods vloeken dan met de zegeningen van de duivel. En als ons hart zich op enig moment verzet tegen de verschrikkingen van de Heere, zien wij dat als bewijs dat we dieper vernederd moeten worden. Dan belijden we onze zonde voor onze God.

Vers 10

“En dat zijn kinderen hier en daar omzwerven, en bedelen.” Mogen ze geen huis hebben en geen thuis, geen vaste plek en geen bezit. En terwijl ze zo ronddwalen en bedelen, laat hen dan steeds bedenken dat het huis van hun vader in puin ligt: “en de nooddruft uit hun verwoeste plaatsen zoeken”. Zo is het vaak gegaan: een geslacht van ti-

rannen werd een geslacht van bedelaars. Misbruikte macht en misbruikte rijkdom bezorgden de familienaam een algemene afkeer. Het karakter van de familie erfde daardoor een naam van laagheid. De gerechtigheid zou zelf zo'n vonnis niet uitspreken, tenzij ze ervan uitging dat de zonde met het bloed wordt doorgegeven.

Maar de allerhoogste Voorzienigheid, die uiteindelijk zuivere gerechtigheid is, heeft menige bladzijde in de geschiedenis geschreven waarop de vloek van dit vers letterlijk is uitgekomen. We bekennen dat we, als we sommige van deze verzen lezen, al ons geloof en onze eerbied nodig hebben om ze te aanvaarden als de stem van de inspiratie. Maar die oefening doet de ziel goed. Ze leert ons hoe weinig we weten, en ze toetst of we bereid zijn te leren. Ja, Goddelijke Geest, we kunnen geloven en we geloven ook dat zelfs deze vreselijke woorden, waarvoor wij terugschrikken, iets betekenen dat past bij de eigenschappen van de Rechter van de hele aarde, al is Zijn naam *Liefde*. Hoe dat zit, zullen we later weten.

Vers 11

"Dat de schuldeiser aansla al wat hij heeft." Dat is pas een vonnis. Wie ooit in de handen van een woekeraar is gevallen, kan je vertellen wat dit inhoudt. Het is nog beter om een vlieg in het web van een spin te zijn. Heel listig, slopend en grondig pakt de woekeraar stukje voor stukje de bezittingen van zijn slachtoffer af. Net zolang tot er geen cent meer overblijft voor een schamel inkomen op oudere leeftijd. Hij zet zijn val op met lokaas. Hij houdt hem scherp in de gaten en drijft zijn slachtoffer er handig in.

Zo doet de woekeraar met de wet in de hand dingen die tegen het recht zijn. Hij vangt zijn vogel, plukt hem kaal tot de laatste veer, en het deert hem niet als die van de honger omkomt. Hij berooft mensen terwijl de wet hem beschermt, en hij steelt met de rechter achter zich. In zijn klauwen vallen is erger dan door erkende dieven overvallen te worden. "En dat de vreemden zijn arbeid roven", zodat zijn fa-

milie er niets van krijgt. Met harde schuldeisers en plunderende vreemden zal zijn bezit snel verdwijnen! De afpersing trekt de ene kant op en de plundering de andere.

Een bekende geldschieter en een onbekende rover zijn allebei bezig, en het bezit van die man is snel verdwenen. En terecht, want hij had het met schaamteloze middelen bij elkaar gehaald. Ook dit hebben we vaak gezien. Rijkdom die door onderdrukking is verzameld, houdt zelden stand tot in het derde geslacht. Door onrecht is hij vergaard en door onrecht wordt hij verspreid. Wie zou willen dat het anders ging? Wie lijdt onder gewelddadige oplichting, zal de vergelding van de Almachtige zeker niet willen tegenhouden. En wie ziet hoe de armen worden beroofd en vertrapt, wil niet de goddelijke regelingen veranderen waarmee zulk kwaad al in dit leven wordt vergolden.

Vers 12

"Dat hij niemand hebbe, die weldadigheid over hem uitstrekke." Hij had zelf geen barmhartigheid. Integendeel, hij verpletterde iedereen die zich tot hem wendde. De strenge gerechtigheid is er niet happig op om hem met zijn eigen wapen te slaan, maar ze kan niet anders. Ze heft haar weegschaal op en ziet dat ook dit in het vonnis moet staan. "En dat er niemand zij, die zijn wezen genadig zij." Het schokt ons dat de kinderen in het vonnis van de vader worden betrokken. Toch lijden kinderen in de praktijk voor de zonden van hun vader.

Zolang dit leven zo in elkaar zit als nu, kan het niet anders. De belangen van het mensdom zijn zo met elkaar verweven, dat je vader en kind onmogelijk in alle opzichten los van elkaar kunt zien. Niemand van ons wil zien dat wezen lijden voor de schuld van hun overleden vader. Maar zo gaat het, en er zit geen onrecht in dat feit. Zij delen in de winst of de rang die hun ouder met onrecht verwierf, en hun opkomst hoort bij het doel dat hij met zijn misdaden voor ogen had. Als je hen laat bloeien, moedig je zijn ongerechtigheid aan en beloon je haar.

Om deze en nog andere redenen komt iemand dus niet alleen om in zijn ongerechtigheid. De ban rust op zijn hele geslacht. Was de man onschuldig, dan zou dit een misdaad zijn. Was hij maar een gewone zondaar, dan zou het een te zware vergelding zijn. Maar als zijn wangedrag tot de hoge hemel stinkt in onuitsprekelijke gruwelijkheid, is het niet vreemd dat mensen zijn hele huis voor altijd aan schande prijsgeven. En zo gebeurt het.

Vers 13

"Dat zijn nakomelingen uitgeroeid worden; hun naam worde uitgedelgd in het andere geslacht." Mogen ze verdwijnen, zowel uit het bestaan als uit het geheugen, tot niemand meer weet dat zo'n verdorven nest ooit heeft bestaan. Wie wil de familie van Domitianus of Julianus op aarde zien voortbestaan? Wie zou rouwen als het geslacht van Tom Paine of van Voltaire helemaal uitstierf? Het zou niet te wensen zijn dat de zonen van volslagen schurken en bloeddorstige mensen tot eer en aanzien kwamen. En als ze dat deden, zouden ze alleen de herinnering aan de zonden van hun vader weer oprakelen.

Vers 14

Dit vers is misschien wel het vreselijkste van allemaal. Toch gebeurt het in werkelijkheid steeds weer dat kinderen straf over de zonden van hun ouders afroepen. Vaak zijn ze daar zelf het middel toe. Een slechte zoon doet de slechte kanten van zijn vader weer boven komen. Dan hoor je: "Ja, hij is net als die oude. Hij is zijn vader helemaal." Ook de zonden van een moeder worden zeker weer opgehaald als haar dochter flink uit de bocht gaat. "Nou ja", zeggen de mensen dan, "wat wil je ook, als je weet wat haar moeder was." Zulke dingen horen we elke dag.

Toch kunnen wij niet doen alsof we de rechtvaardigheid van deze vloek kunnen uitleggen, ook al geloven we er volledig in. We laten het liggen tot onze hemelse Vader ons meer wil leren. Maar iemands fouten heeft hij vaak van zijn ouders geleerd. Dan is het niet onrecht-

vaardig dat de misdaden die daaruit voortkomen op hemzelf terugvallen.

Vers 15

Opnieuw wil hij dat de zonden van zijn vader de overtreder blijven achtervolgen en meehelpen om de maat van zijn eigen ongerechtigheid vol te maken. Zo kan de hele familie, onder de volledige opgestapelde last, helemaal worden weggevaagd. Een koning zou zo'n einde met recht kunnen wensen voor een onverbeterlijk nest van opstandelingen. En over vervolgers die bij hun kwade gezindheid blijven, zouden de heiligen met recht kunnen bidden dat ze worden uitgeroeid. Maar dit gedeelte is duister, en we moeten het zo laten. Het móet goed zijn, anders stond het hier niet. Alleen zien wij niet hoe. Waarom zouden we verwachten dat we alles begrijpen? Misschien heeft het meer nut voor ons om nederig te blijven en God eerbiedig te aanbidden bij een moeilijke tekst, dan om alle geheimen te doorgronden.

Vers 16

"Omdat hij niet gedacht heeft weldadigheid te doen." Hij had geen geheugen voor barmhartigheid. Daarom zal de Rechter van allen een scherp geheugen hebben voor zijn zonden. Hij had zo weinig barmhartigheid getoond dat hij niet meer wist hoe het moest. Hij had geen greintje menselijkheid en geen medelijden. Daarom verdient hij niet meer dan de kale regel van het recht. "Maar heeft den ellendigen en den nooddruftigen man vervolgd." Arme mensen zag hij als een last voor de aarde. Hij maalde hun gezicht fijn, kneep hen uit bij hun loon en behandelde hen als het slijk van de straat.

Moet hij dan niet gestraft worden en op zijn beurt worden neergeslagen? Iedereen die hem kent, is verontwaardigd over zijn brutaliteit en zal blij zijn als hij ten val komt. "En den verslagene van hart, om hem te doden." Hij droeg boosaardigheid in zijn hart tegen iemand die al verdriet genoeg had. Zo iemand aanvallen was kwaadaardigheid

in overvloed. Toch riep geen smart bij hem medeleven op, en geen armoede kon hem ooit vermurwen. Nee, hij wilde mensen met een gebroken hart doden en hun wezen hun erfdeel afpakken. Voor hem was gekreun muziek, tranen waren wijn en druppels bloed kostbare robijnen.

Zou iemand zo'n monster sparen? Dienen we de menselijkheid niet als we wensen dat hij verdwijnt, weg naar de troon van God om zijn loon te ontvangen? Bekeert hij zich en krijgt hij spijt, dan is dat goed. Zo niet, dan moet zo'n boom worden omgehakt en in het vuur gegooid. Mensen doden dolle honden zodra het kan, en terecht. Zo mogen wij ook met recht wensen dat wrede onderdrukkers van de armen uit hun plaats en ambt worden gezet. En dat ze, als waarschuwing voor anderen, de pijn van hun wreedheden voelen.

Vers 17

"Dewijl hij den vloek heeft liefgehad, dat die hem overkome." Diep in elke mensenziel zit de overtuiging dat vergelding terecht is. De psalmist vraagt om vergelding. Dat doet hij niet uit eigen wraakzucht maar als een maatregel van openbaar recht, en de misdaad heeft die verdiend. De kwaadwillende mag niet klagen als hij met zijn eigen maat wordt gemeten en zijn eigen graan met zijn eigen korenmaat krijgt toegemeten. Laat hem maar krijgen wat hij zo graag had. Het zijn zijn eigen kippen, en die moeten thuiskomen om te roesten. Hij heeft het bed opgemaakt, dus moet hij er zelf in slapen.

Wat hij heeft gebrouwen, moet hij zelf maar opdrinken. Zo vindt iedereen het rechtvaardig. De hogere wet van de liefde laat alle persoonlijke woede vervliegen. Maar zelfs de christelijke liefde zou bij deze verdorven karakters het vonnis niet willen verzachten. "En geen lust gehad heeft tot den zegen, zo zij die verre van hem." Het goede van een ander deed hem geen vreugde. Hij zou geen vinger uitsteken om iemand een dienst te bewijzen. Zag hij een ander voorspoed heb-

ben, of hoorde hij vrolijk gelach onder zijn raam, dan fronste hij zijn wenkbrauwen en kreeg hij de zenuwen.

Wat valt hem dan nog toe te wensen? Zegen was aan hem niet besteed. Wie hem met zachtheid tot inkeer wilde brengen, haatte hij. Zelfs de goede gaven van de voorzienigheid ontving hij mopperend en klagend. Hij hoopte op hongersnood, zodat zijn graan duurder werd, en op oorlog, zodat zijn handel groeide. Kwaad was voor hem goed, en goed noemde hij kwaad. Als hij elk korenveld op aarde kon laten verdorren, deed hij het meteen, zodra dat een cent opleverde. Of als hij zo de goede man kon schaden, die hij met zijn hele ziel haatte.

Wat valt er voor hem te wensen? Hij zoekt het kwaad op en haat het goede. Hij spant zich in om godvrezende mensen, die God heeft gezegend, kapot te maken. Hij is de vriend van de duivel en even duivels als zijn beschermheer. Moet het zo'n schepsel goed gaan? Zullen wij hem zegenen "in den Naam des HEEREN"? Als we zo iemand zegenen, zijn we zelf medeplichtig aan zijn goddeloosheid. Laat de zegen dus ver van hem blijven, zolang hij blijft wie hij nu is.

Verzen 18, 19

Hij was zo openlijk gewend anderen kwaad te wensen dat het leek alsof hij gekleed ging in vloeken. Laat de vloek dan zijn kleed zijn, om hem heen geslagen en vastgegespt. Ja, laat hem als water in zijn ingewanden dringen en als doordringende olie het merg van zijn beenderen doorzoeken. Het is gewone gerechtigheid dat hij voor zijn boosaardigheid iets terugkrijgt, en dan ook nog van dezelfde soort.

Vers 20

Dit vat de hele vervloeking samen en richt haar op de mensen die de onschuldige man van God zo kwaadaardig hadden aangevallen. David was zachtaardig en opvallend vrij van wraakzucht. We mogen ons hier dus voorstellen dat hij spreekt als een rechter, of als een vertegenwoordiger in wiens persoon grote beginselen moesten worden

verdedigd en grote krenkingen hersteld. Duizenden van Gods kinderen worstelen met deze psalm. We vrezen dat we weinig hebben bijgedragen aan hun opheldering. En misschien maken de aantekeningen die we bij anderen hebben verzameld het alleen maar moeilijker, omdat ze zulke uiteenlopende gezichtspunten laten zien.

Wat dan nog? Is het niet goed voor ons om soms te voelen dat we het hele Woord en de gedachten van God nog niet kunnen bevatten? Een volslagen verbijstering kan nuttig zijn, zolang ze ons geloof niet laat wankelen. Ze breekt onze trots, maakt onze geest wakker en doet ons roepen: "Behalve wat ik zie, leer Gij mij."

Vers 21

"Maar Gij, o HEERE Heere! maak het met mij om Uws Naams wil." Wat gaat hij snel van zijn vijanden naar zijn God! Tegenover al zijn tegenstanders zet hij dat grote U. En meteen merk je dat zijn hart tot rust komt. De woorden in de grondtekst zijn onduidelijk. Onze vertaling geeft misschien niet alles precies weer. Toch raakt zij opmerkelijk goed zowel de strekking als de mist die erboven hangt. "Maak het met mij." En wat moet Hij dan doen? Wel, alles wat Hem goed lijkt. David geeft zich helemaal over aan de Heere.

Hij schrijft Hem niets voor, en het is hem genoeg als zijn God maar voor hem instaat. Hij beroept zich niet op zijn eigen verdienste, maar op de Naam. Voor de heiligen is dit altijd hun sterkste pleitgrond geweest. Zelfs God Zelf heeft Zijn mooiste daden van genade verricht omwille van de eer van Zijn Naam. Zijn volk weet dat geen argument bij Hem zwaarder weegt. Wat de Heere Zelf met heilige na-ijver heeft beschermd, moeten wij met heel ons hart in ere houden. We mogen er zonder enige twijfel op bouwen. "Dewijl Uw goedertierenheid goed is, verlos mij." Niet omdat ik goed ben, maar omdat Uw goedertierenheid goed is.

Zie hoe de heiligen hun argumenten in het gebed ontlenen aan de Heere Zelf. Gods goedertierenheid is de ster waarop Zijn volk kijkt,

als het door stormen wordt geslingerd en geen troost krijgt. Want die goedertierenheid is zo mild en zo goed dat ze moeie harten raakt. Heeft een mens geen barmhartigheid, dan vinden wij die altijd bij God. Wil een mens ons verslinden, dan mogen we van God redding verwachten. Zijn Naam en Zijn goedertierenheid zijn twee vaste fundamenten voor onze hoop. Gelukkig wie weet hoe hij erop kan rusten.

Vers 22

"Want ik ben ellendig en nooddruftig." Zegt hij dan toch iets over zichzelf, dan wijst hij niet naar zijn rijkdom of zijn verdiensten. Hij wijst naar zijn armoede en zijn nood. Zo bidt iemand die het evangelie kent, en alleen de Geest van God kan zo'n gebed in een hart leggen. Zulke nederigheid past niet bij de wraakzucht die we in de verzen hiervoor zouden vermoeden. Er moet dus een manier zijn om die verzen te verstaan, waardoor ze passen in de mond van een nederige man van God. "En mijn hart is in het binnenste van mij doorwond." De Heere zorgt altijd teder voor wie een gebroken hart heeft.

En precies zo'n hart had de psalmist gekregen. Onverdiende wreedheid, gemene streken en laster van onbarmhartige vijanden hadden hem diep in zijn ziel getroffen. Juist deze treurige staat noemt hij als reden dat de Heere snel moet helpen. Als de tegenstander zo diep steekt, is het hoog tijd dat een vriend zich ermee bemoeit. Zonder hulp van boven is de zaak hopeloos. Daarom is het nu het moment voor de Heere.

Vers 23

"Ik ga heen gelijk een schaduw, wanneer zij zich neigt." Ik ben maar een schim, een schim die bijna oplost. Hij wordt lang en dun, en verdwijnt dan in het algemene duister van de avond, dat alles toedekt en zo de schaduwen van de zakkende zon doet verdwijnen. Heere, er is bijna niets van mij over. Komt U niet tussenbeide voordat ik helemaal weg ben? "Ik worde omgedreven als een sprinkhaan." Als een sprink-

haan word ik heen en weer geworpen. De wind speelt met hem, en hij gaat omhoog of omlaag, precies waar de bries hem naartoe voert.

In zijn ellende was de psalmist net zo machteloos als zo'n arm insect, dat een kind kan opgooien en laten vallen wanneer het maar wil. Hij smeekt om medelijden van God. De lange vervolging, die zijn zachte hart had moeten verdragen, had hem zo verlaten en zwak gemaakt. Laster en boosheid maken je gemakkelijk zenuwachtig en ziek. Ze leiden tot ziekten waar je langzaam van wegkwijnt. Wie met deze vergiftigde pijlen schieten, beseffen niet altijd wat ze aanrichten. Ze zwaaien met brandende fakkels, strooien dood om zich heen en noemen het een spelletje.

Vers 24

"Mijn knieen struikelen van vasten." Misschien vastte hij uit godsvrucht. Dan zocht hij die toevlucht in de diepste nood van zijn verdriet. Of hij had geen trek meer door de angst in zijn ziel. Wie krijgt er iets door zijn keel als elke hap wordt verzuurd door afgunst? Zo werkt het voor de lasteraar: hij voelt zelf niets. Zijn gevoelige slachtoffer daarentegen krijgt door diezelfde gevoeligheid amper een stukje brood naar binnen. Maar de goede God weet van dit alles en zal Zijn verdrukten te hulp komen. De Heere Die ons opdraagt de slappe knieën te versterken, zal dat zeker ook Zelf doen.

"En mijn vlees is vermagerd, zodat er geen vet aan is." Hij was uitgemergeld tot op het bot. Zoals zijn lichaam was weggeteerd, zo was zijn ziel van troost beroofd. Hij kwijnde weg. En de hele tijd zagen zijn vijanden het en lachten ze om zijn ellende. Wat ontroerend legt hij zijn zaak voor! Dit is een van de echtste vormen van bidden: ons verdriet voor de Heere uitspreiden. Zwakke knieën zijn bij God sterk, en een vlees dat opraakt, heeft veel kracht als je pleit.

Vers 25

"Nog ben ik hun een smaad." Ze maakten hem tot mikpunt van spot en van hun grove grappen. Doordat hij zo mager was van het vasten,

was hij een gewild onderwerp voor hun spotprenten en schimpverzen. “Als zij mij zien, zo schudden zij hun hoofd.” Met woorden konden ze hun hoon niet genoeg kwijt. Ze namen hun toevlucht tot gebaren, bedoeld om te laten zien hoe ze hem bespotten en om hem op de kast te jagen. Zulke dingen breken geen botten. Toch doen ze erger, want ze breken en kneuzen veel gevoeligere delen van ons.

Menigeen die op een gemene opmerking antwoord kon geven en zich zo lucht kon verschaffen, heeft een grijns, een uitgestoken tong of een ander teken van minachting diep gevoeld. Ook wie door zulk vasten en wegkwijnen is uitgeput, zoals het vorige vers beschrijft (Ps. 109:24), is meestal ziekelijk gevoelig. Daardoor voelt hij de onvriendelijkheid van anderen scherper. Waar zulke mensen in gelukkiger tijden om zouden glimlachen, wordt ondraaglijk als ze erg overspannen zijn.

Vers 26

“Help mij, HEERE, mijn God!” Met het kleine woordje “mijn” klampt hij zich vast aan Jehova en vraagt Hem om hulp. Hij wil geholpen worden om zijn zware last te dragen, en ook om er sterker uit te komen dan die last is. Hij heeft verteld hoe zwak hijzelf is, en hoe sterk en woedend zijn vijanden zijn. Met die twee redenen legt hij zijn verzoek met dubbel gewicht op tafel. Dit gebed is rijk, kort en past bij elke gelovige die in gevaar, moeilijkheid of verdriet zit. “Verlos mij naar Uw goedertierenheid.” Laat Uw redding zo groot zijn als Uw goedertierenheid.

Dat is een enorme maat, want Gods goedertierenheid heeft geen grens. Wie bij mensen geen barmhartigheid vindt, mag troost halen uit die van God. Wat de goddelozen aan recht overkomt, is vaak barmhartigheid voor de rechtvaardigen. En omdat God barmhartig is, redt Hij Zijn volk door hun tegenstanders neer te halen.

Vers 27

"Opdat zij weten, dat dit Uw hand is." Het zijn dwazen. Laat de barmhartigheid die mij wordt bewezen zo duidelijk zijn dat ze gedwongen zijn daarin het werk van de Heere te zien. Goddeloze mensen willen Gods hand nergens in zien, als ze er maar omheen kunnen. Zien ze dat goede mensen aan hen zijn overgeleverd, dan zitten ze nog steviger vast in hun ongeloof. Maar op Gods tijd zal Hij opstaan. Hij straft hun boosheid dan zo grondig en redt het mikpunt van hun wrok zo volledig, dat ze moeten zeggen wat de Egyptische tovenaars zeiden: "Dit is Gods vinger!" "Dat Gij het, HEERE! gedaan hebt." Over wie zo'n totale vrijspraak en zo'n complete ommekeer heeft bewerkt, bestaat dan geen twijfel meer.

Vers 28

"Laat hen vloeken, maar zegen Gij", of ook: zij zullen vloeken, en Gij zult zegenen. Hun vloeken tellen dan zo weinig mee dat het ze niets uitmaakt. Eén zegen van de Heere neemt het gif weg uit tienduizend vloeken van mensen. "Laat hen zich opmaken, maar dat zij beschaamd worden." Ze rijzen op om nog een klap te geven, nog een leugen te verspreiden, en op de loer te liggen hoeveel schade die hun slachtoffer doet. Maar dan zien ze zelf hoe ze verliezen, en schaamte slaat over hen heen. "Doch dat zich Uw knecht verblijde." Hij is dan niet alleen blij omdat hij is beschermd en gered.

Hij is blij als dienaar van God, in wie de goedheid en de heerlijkheid van zijn Meester oplichten, nu hij van zijn vijanden is bevrijd. Onze diepste vreugde hoort te zijn dat de Heere geëerd wordt door wat wij beleven. De barmhartigheid zelf mag ons minder blij maken dan de eer die daardoor toekomt aan Hem Die haar zo genadig geeft.

Vers 29

"Laat mijn tegenstanders met schande bekleed worden." Dit is een profetie en tegelijk een wens. Je kunt het lezen als een vaststelling en

als een bevel. Waar zonde het onderkleed is, wordt schande al snel de jas die eroverheen komt. Wie goede mensen wil bedekken met minachting, wordt zelf bedekt met schande. “En dat zij met hun beschaamdheid zich bedekken, als met een mantel.” Laat hun verwarring zo wijd zijn dat ze hen van top tot teen inpakt. Laat hen die om zich heen slaan en zich erin verstoppen, doodsbang om gezien te worden. Nu lopen ze zonder blozen rond en tonen ze hun goddeloosheid aan iedereen.

Het lijkt alsof ze niets te verbergen hebben, of alsof het hen niet kan schelen wie het ziet. Maar ze zullen er anders over denken als de grote Rechter met hen afrekent. Dan smeken ze de bergen om hen te verbergen en de heuvels om op hen te vallen, zodat niemand hen ziet. Dat zal echter niets helpen. Ze worden voor de rechterstoel gesleept, zonder een andere bedekking dan hun eigen verwarring.

Vers 30

“Ik zal den HEERE met mijn mond zeer loven.” Vol vuur, uitbundig en luid zal hij de rechtvaardige Heere prijzen, Die hem van alle kwaad heeft gered. En dat niet alleen op zijn eigen kamer of tussen zijn eigen gezin, maar ook volkomen openlijk. “En in het midden van velen zal ik Hem prijzen.” Wanneer Gods voorzienigheid zich zo duidelijk en voor ieders ogen laat zien, hoort daar openlijke erkenning bij. Anders noemen de mensen van de wereld ons ondankbaar. Wij prijzen God niet om door mensen gehoord te worden. Maar elk mens voelt van nature aan dat wie geholpen is, goed hoort te spreken over degene die hem hielp.

Dat gevoel van recht nemen wij serieus. We proberen onze lofprijs net zo openbaar te maken als de weldaad die we hebben gekregen. De zanger hier is de man die in zijn hart was gekwetst, omdat hij de bespotting was van onbarmhartige vijanden. En toch prijst hij nu. Hij prijst met heel zijn hart, hij prijst hardop, hij prijst in het gezicht van

iedereen die tegenspreekt, en hij prijst met een echt vrolijke geest. Laten we nooit de moed opgeven en nooit stoppen met loven.

Vers 31

"Want Hij zal den nooddruftige ter rechterhand staan." God is er zeker bij wanneer Zijn volk terechtstaat. Hij neemt hun zaak over en staat in de rechtszaal als hun advocaat, klaar om hun verdediging te voeren. Wat een verschil met het lot van de goddeloze, die de satan aan zijn rechterhand heeft (Ps. 109:6). "Om hem te verlossen van degenen, die zijn ziel veroordelen." De rechtbank kwam alleen voor de vorm bijeen. De kwaadwilligen hadden allang besloten wat het vonnis zou zijn. Ze achtten hem schuldig, want hun haat had hem al veroordeeld. Ze spraken zelfs het vonnis van verdoemenis uit over de ziel van hun slachtoffer. Maar wat gaf dat? De grote Koning was aanwezig in de rechtszaal, en hun vonnis kwam op henzelf neer.

Niets kan het hart van een belasterde gelovige zo zoet sterken als de vaste overtuiging dat God dichtbij is bij iedereen die onrecht wordt aangedaan, en dat Hij hun redding zeker tot stand brengt. O Heere, spaar ons de zware beproeving van laster. Doe naar Uw gerechtigheid met allen die uit kwaadaardigheid de goede naam van heilige mensen aanvallen. En laat allen die gebukt gaan onder laster en smaad ongeschonden uit hun verdrukking tevoorschijn komen, zoals Uw eniggeboren Zoon dat deed. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Eén woord stond in het zakbijbeltje van een onlangs overleden, vrome en geliefde schrijver naast deze psalm geschreven: mysterieus. Het drukt de complete verbijstering uit waarmee de meeste mensen naar deze psalm kijken. — Joseph Hammond.

Gehele psalm

Men denkt dat David in deze psalm bedoelt: Doëg de Edomiet, of Achitofel. In geen enkele psalm staan zoveel vervloekingen, dus we kunnen hem rustig de Iskariotpsalm noemen. Wat David hier zegt over zijn dodelijke vijand, vindt zijn vervulling in de verrader van de Zoon van David. Petrus leidt uit het achtste vers af dat de lege plek die Judas door zijn dood achterliet, weer moest worden aangevuld. Er was, zei hij, voorspeld dat een ander zijn ambt zou innemen. — Paton J. Gloag, in "A Commentary on the Acts", 1870.

Gehele psalm

We mogen Judas ook zien als de eigenlijke vertegenwoordiger van het Joodse volk, toen dat zo vermetel de Zoon van God van Zijn troon probeerde te stoten. De straf die hier wordt uitgesproken, en de redenen daarvoor, gaan zowel over de Joden als volk als over de aanvoerder van het groepje dat Jezus oppakte. — Andrew A. Bonar.

Gehele psalm

Zou het kunnen dat deze psalm, zo verwarrend en zo bedrukkend, ons uiteindelijk helemaal niet de vervloekingen van David over zijn vijanden laat zien? Dat het hún vervloekingen over hem zijn? Ik vind deze uitleg niet alleen toelaatbaar. Ik zie haar als verreweg de natuurlijkste en meest redelijke. — Joseph Hammond. (In Dr. Cox's Expositor, deel 2, blz. 225, werkt Hammond deze gedachte goed uit, maar wij kunnen haar geen moment aanvaarden. — C.H.S.)

De vervloekingen van de psalm. Deze woorden worden verdedigd, niet als woorden van David maar als woorden van Christus.

Hij spreekt als Rechter en oefent Zijn ambt uit. Of Hij roept, voor zover Hij dat ambt in Zijn aardse leven had neergelegd, Zijn Vader aan om de vloek te laten uitkomen. Sommigen stellen dat dit een profetische voorafschaduwing is van de plechtige woorden: "Wee dien mens, door welken de Zoon des mensen verraden wordt; het ware

hem goed, zo die mens niet geboren was geweest" (Matth. 26:24). In de woorden van Chrysostomus is de vloek "een profetie in de vorm van een vloek" (profèteia en eidei ara). Zo'n opvatting dwingt ons een groot deel van de tekst geweld aan te doen.

Daarom had men haar al lang moeten laten vallen. Zelfs de woorden van onze Heere tegen de Farizeeën zijn niet echt te vergelijken met de vloeken die hier achter elkaar worden opgesomd. Nog minder valt te beweren dat de woorden vol diepe, heilige droefheid, die in de evangeliën tot de verrader worden gesproken, niets anders zijn dan een andere vorm van de ontzettende veroordelingen uit de psalm. Die zijn ontegenzeggelijk verschrikkelijk. Ze moeten worden verklaard uit de geest van het Oude Verbond, en ze zijn niet te verdedigen vanuit die van het Nieuwe. Maar laten we toch leren ze juist te waarderen. — J.J. Stewart Perowne.

De vervloekingen. Deze vloeken passen helemaal niet in de mond van onze lijdende Zaligmaker. Hier spreekt niet de geest van Sion maar die van Sinaï, door de mond van David. Het is de geest van Elia, en volgens Luk. 9:54 hoort die niet bij het Nieuwe Testament. Deze wraakzuchtige geest wordt overwonnen door de geest van de liefde. Toch zijn deze banvloeken daarmee nog niet gewoon slagen in de lucht. Er zit goddelijke kracht in, net als in het zegenen en vloeken van ieder mens die met God verbonden is. Dat geldt vooral voor iemand wiens hart zo is als dat van David.

Ze hebben dezelfde kracht als de profetische bedreigingen. In die zin ziet het Nieuwe Testament ze als vervuld in de zoon van het verderf (Joh. 17:12). Voor de generatie uit de tijd van Jezus waren ze een afschrikwekkende waarschuwing om de Heilige Gods niet te beledigen. En deze Psalmus Ischarioticus (Hand. 1:20) zal voor altijd zo'n waarschuwende spiegel zijn voor de vijanden en vervolgers van Christus en Zijn gemeente. — Franz Delitzsch.

De vervloekingen. Over de vervloekingen in deze psalm moeten we onthouden wat ik elders al heb gezegd. Als David zulke vloeken uit-

spreekt, of verlangt dat ze komen, dan drijft hem geen overdreven vleselijke neiging.

Hij handelt ook niet uit ijver zonder inzicht, en hij laat zich niet leiden door persoonlijke overwegingen. Die drie dingen moeten we zorgvuldig afwegen. Hoe meer eigenliefde iemand heeft, hoe verslaafder hij is aan zijn eigen belangen, en hoe sneller hij blindelings op wraak afstormt. Zo gaat het: wie sterker verslaafd is aan zelfzucht, is ook buitensporiger gericht op zijn eigen voordeel. Dat verlangen naar eigen voordeel brengt weer een andere soort zonde voort. Niemand wil zich op zijn vijanden wreken omdat dat goed en billijk zou zijn. Hij doet het omdat het een manier is om zijn eigen boosaardige neiging te bevredigen.

Sommigen noemen rechtvaardigheid en billijkheid als voorwendsel. Maar de geest van kwaadaardigheid die hen in vuur en vlam zet, veegt elk spoor van gerechtigheid weg en maakt hun verstand blind. Zijn die twee zonden, zelfzucht en vleselijkheid, hersteld, dan blijft er nog iets over dat verbetering nodig heeft. We moeten de gloed van dwaze ijver bedwingen, om de Geest van God als gids te kunnen volgen. Stel dat iemand uit verkeerde ijver David als voorbeeld aanhaalt. Dan is dat geen passend voorbeeld. Op zo iemand past namelijk heel goed het antwoord dat Christus aan Zijn discipelen gaf: “Gij weet niet van hoedanigen geest gij zijt” (Luk. 9:55).

Wat een weerzinwekkende heiligschennis is het van de monniken, en vooral van de Franciscanen, om deze psalm te verdraaien en te gebruiken om de gemeenste doelen goed te praten! Koestert iemand wrok tegen een buurman, dan is het heel gewoon dat hij een van deze goddeloze ellendelingen opdraagt hem te vervloeken. Dat doen ze dan door deze psalm elke dag op te zeggen. Ik ken een dame in Frankrijk die een groepje van deze broeders inhuurde om haar eigen enige zoon op die manier te vervloeken. Maar ik ga terug naar David. Vrij van elke overdreven hartstocht sprak hij zijn gebeden uit onder leiding van de Heilige Geest. — John Calvin.

De vervloekingen. Het kan zijn, zoals Tholuck denkt, dat in sommige uitspraken in de zogenoemde wraakpsalmen heilige ijver vermengd is met onheilige, persoonlijke ijver. Dat geldt vooral voor de vloeken in Ps. 109:1-31. Zo was het kennelijk ook bij de twee discipelen Jakobus en Johannes, toen de Heere hen berispte om hun verlangen naar wraak (Luk. 9:54-56). Toch kunnen we het gevoel dat in deze psalmen klinkt in werkelijkheid heel goed zien als rechtmatige woede. Bisschop Butler legt die uit en verdedigt haar in zijn preken over "Resentment and the Forgiveness of Injuries". En Paulus leert haar in Ef. 4:26: "Wordt toornig, en zondigt niet." Woede tegen de zonde en het verlangen dat kwaaddoeners gestraft worden, staan niet haaks op de geest van het evangelie.

Ze staan ook niet haaks op de liefde voor vijanden, die onze Heere zowel heeft geboden als voorgeleefd. Zou het gevoel zelf, of het uitspreken ervan, in wezen zondig zijn: hoe kon Paulus dan wensen dat de vijand van Christus en de verdraaier van het evangelie vervloekt zou zijn (anathema, 1 Kor. 16:22; Gal. 1:8)? En hoe kon, vooral, de geest van de gedode heiligen in de hemel God om wraak aanroepen (Openb. 6:10) en meevieren dat die wraak uiteindelijk wordt uitgevoerd (Openb. 19:1-6)? Ja, boosheid tegen de goddelozen is niet per se zondig. We zien haar zelfs bij de Heilige en Rechtvaardige Zelf, toen Hij in de dagen van Zijn vlees Zijn toehoorders om Zich heen aankeek "met toorn, bedroefd zijnde over de verharding van hun hart" (Mark. 3:5).

En die boosheid zien we ook wanneer Hij op "de grote dag Zijns toorns" (Openb. 6:17) zal zeggen tegen "alle gij werkers der ongerechtigheid" (Luk. 13:27): "Gaat weg van Mij, gij vervloekten" (Matth. 25:41). — Benjamin Davies (1814-1875), in Kitto's Cyclopaedia.

Vervloekingen. Het is waar dat deze wraak wordt afgeroepen over het hoofd van de man die Christus verried. Zelfs de strengste gedeelten kunnen ons tot winst zijn, als we ze zien als ingegeven door een brandende ijver voor de eer van Jehova. Er klinken rechtvaardige ver-

ontwaardiging en de naijver van de liefde in door. Meestal, zo niet altijd, zijn het aankondigingen van een rechtvaardig oordeel over de hardnekkige vijanden van Christus en over iedereen die het Evangelie van God niet gehoorzaamt. Maar tegelijk zijn deze gedeelten alleen volledig te begrijpen als we eerlijk erkennen dat het Psalmboek is ontstaan onder het Oude Verbond.

Dat was een veel strengere tijd dan de onze. Gods volk stond, net als alle andere volken, in een strijd met zwaard en speer. Ze wilden hun vijanden onder de voet lopen en de heidenen verpletteren. Dat een rechtvaardige zijn voeten mocht wassen in het bloed van de goddelozen, vonden ze een geweldige godsdienstige overwinning (Ps. 58:11; 68:24). Nu gaat de strijd zonder wapens van vlees en bloed, en de toon van onze bedeling is anders geworden. — Donald Fraser, 1873.

Vervloekingen. Oordeelsvloeken over de goddelozen, uitgesproken in de veronderstelling dat zij onboetvaardig blijven, staan niet haaks op pogingen om hen intussen tot bekering te brengen. Meer dan zich inspannen voor de bekering van de zondaar kan ook christelijke liefde niet doen. De wet van de heiligheid vraagt ons te bidden om de vuren van Gods vergelding. De wet van de liefde vraagt ons om ondertussen te proberen het half verbrande stuk hout uit het vuur te grijpen. Het laatste gebed van de martelaar Stefanus werd niet verhoord doordat het oordeel over een schuldig volk in het algemeen werd afgewend. Het werd verhoord doordat één vervolger zich bekeerde en God ging dienen. — Joseph Francis Thrupp.

Vervloekingen. Wie de “vijanden” opvat als geestelijke vijanden, heeft veel waarheid aan zijn kant. Zelfs Arnold, die zo ver van alle mystiek afstond, voelde zich door die gedachte aangesproken. Voor het persoonlijke bidden en lezen van de psalmen is ze heel kostbaar. We zijn dan wel gekomen tot de berg Sion, met zijn kroon van eeuwige rust, maar wie goed luistert, hoort nog steeds de donder rollen over de toppen van Sinaï. Het Evangelie zegt ons dat Gods toorn van-

uit de hemel wordt geopenbaard over alle goddeloosheid en onrecht. Voor God is de zonde volstrekt afstotend.

De stad ligt vierkant naar alle windstreken van de hemel, en haar brede poorten staan wijd open, want haar Heerser is op goddelijke wijze toegeeflijk. Maar niets wat verontreinigt gaat daar binnen, en niemand die gruwelen doet. Want Hij is ook op goddelijke wijze onverbiddelijk. Zo spreekt er een les tot ons, als we deze vloekpsalmen lezen, hardop of in stilte. We moeten ze lezen, want anders onteren we Gods Woord. En terwijl we lezen, moeten we zelf van de zonde afstand doen, of anders het oordeel over onszelf uitspreken. Dronkenschap, onreinheid, haat, elke zonde van lichaam of geest die we kennen: dát zijn de ergste vijanden van God en van Zijn Christus.

Het zijn niet de mensen die zich vergissen. Juist tegen die zonden bidden wij in de gebeden om vrede, 's morgens en 's avonds: "Beschut ons in alle aanvallen van onze vijanden, opdat wij, door U beschut tegen de vrees voor onze vijanden, onze tijd in rust en stilte mogen doorbrengen." Zie, dit waren de donkere legerscharen die de psalmist voor ogen stonden, toen hij uitriep: "Al mijn vijanden zullen zeer beschaamd en verbaasd worden" (Ps. 6:11). — William Alexander, in "The Witness of the Psalms to Christ and Christianity", 1877.

Vervloekingen. Een klein voorval wil ik hier niet verzwijgen. Het gebeurde onlangs, 's morgens, toen we met het gezin de Bijbel lazen. Ik las toevallig een van de vloekpsalmen en hield even stil om iets uit te leggen. Mijn jongste zoon, tien jaar oud, vroeg toen ernstig: "Vader, mag een goed mens dan zo bidden dat zijn vijanden worden vernietigd?" En hij wees me er meteen op dat Christus voor Zijn vijanden bad. Even zocht ik naar het juiste antwoord, zodat zijn vraag echt werd beantwoord en hij tevreden was. Toen zei ik: "Mijn zoon, stel dat er 's nachts een moordenaar ons huis binnensloop, je moeder vermoordde en wegvluchtte. De sheriff en alle inwoners van de stad zouden hem achternazitten om hem te pakken. Zou je dan niet tot

God bidden dat zij hem zouden vangen en dat hij zijn straf zou krijgen?" "O ja!" zei hij.

"Maar zo had ik het nog nooit gezien. Ik wist niet dat de psalmen dat bedoelden." "Ja", zei ik, "mijn zoon. De mannen tegen wie David bidt, waren bloeddorstig. Het waren mensen van leugen en misdaad. Ze bedreigden de vrede van de samenleving en wilden hem doden. Als zij niet werden aangehouden en hun slechte plannen niet werden verijdeld, zouden veel onschuldige mensen moeten lijden." Met deze uitleg was hij helemaal tevreden en zijn gemoed kwam tot rust. — F.G. Hibbard, in "The Psalms chronologically arranged", 1856.

Titel

Het is goed om er even bij stil te staan dat het opschrift, "voor de opperzangmeester", voor de voorzanger (lamnatseach), bewijst dat de psalm, precies zoals hij nu is, gemaakt is voor het gezang in de tabernakel of de tempel. — Joseph Hammond, in "The Expositor", 1875.

Titel

Syrisch opschrift. Bijna in het hele deel van deze psalm met de vervloekingen staan de werkwoorden in de Hebreeuwse tekst in het enkelvoud. Het lijkt dus alsof de goddelijke profeet het op één bepaald persoon had gemunt. Onze vertalers maken er altijd een meervoud van. De Zeventig doen dat niet, en de andere vertalers die dichter bij de Hebreeuwse tekst blijven ook niet. Maar dat komt zonder twijfel doordat de Syrische christenen deze psalm zien als een psalm over het lijden van Christus. Je kunt dat opmaken uit het Syrische opschrift boven de psalm, dat in de Polyglottis Angl. zo luidt: "Van David: toen zij Absalom koning maakten zonder dat hij het wist; en hierom werd hij gedood. Maar voor ons stelt het het lijden van Christus voor." Daarom worden al deze vervloekingen toegepast op de vijanden of de moordenaars van Jezus Christus. — John Augustus Dathe, 1731-1791.

Vers 1

"O God mijns lofs! zwijg niet." Als we van alle kanten worden aangevallen met laster, moeten we bij God zoeken wat onze onschuld aanbeveelt of aan het licht brengt. Zwijgt God, dan moeten wij des te harder roepen. Zo'n uitstel mag ons niet aan Zijn hulp doen wanhopen. En we mogen niet ongeduldig ophouden met bidden. — Martin Geier.

Vers 1

"Zwijg niet." Wat past deze uitdrukking goed bij God! Bij Hem is spreken hetzelfde als doen, want door Zijn woord heeft Hij alles gemaakt. Het is dus terecht dat van Hem wordt gezegd dat Hij zwijgt, wanneer Hij niet lijkt te merken wat de goddelozen doen en geduldig hun kwaad verdraagt.

De psalmist smeekt Hem op te staan, in Zijn toorn tot de goddelozen te spreken en zo de straf te geven die ze verdienen. Voor Hem is dat even makkelijk als voor een boos mens om uit te barsten in woorden van terechtwijzing en verwijt. Dit moet ons grote troost geven tegenover de boosheid van deze laatste tijd. God, onze lof, kan haar met één klein woord in toom houden. — Wolfgang Musculus.

Vers 1

"O God." De alleronschuldigste en heiligste dienaren van God krijgen te maken met zware lasterpraat en valse beschuldigingen. Het beste middel en de beste verlichting is dan om naar God te gaan, zoals de psalmist hier doet. — David Dickson.

Vers 1

"God mijns lofs." U, aan Wie voortdurend mijn lof en mijn dank toekomen (Jer. 17:14). — William Keatinge Clay.

Vers 1

"O God mijns lofs!" Als David Hem de God van zijn lof noemt, legt hij de verdediging van zijn onschuld in Zijn handen. Hij werd immers van bijna alle kanten met laster aangevallen. — John Calvin.

Vers 1

"O God *mijns* lofs!" Om dit beter uit te leggen, wil ik een vraag stellen. David, waren er dan geen andere heiligen dan jij die God prezen? Waarom lijkt het alsof jij God voor jezelf opeist, als de God van jóuw lof? Alsof niemand anders Hem prees dan jij! Dat komt doordat zijn ziel alle lof die hij maar kon geven, alleen aan de Heere had gewijd. Hij was vastbesloten Hem te prijzen, en alleen Hem. Zoals wij van een geliefde zoon zeggen: "de zoon van mijn liefde." En verder is het alsof hij zei: als ik alle vermogens had van alle geesten van mensen en engelen om Hem te eren, dan zou ik ze allemaal aan Hem geven.

Want Hij is de God van mijn lof. En zoals Hij de God van David was, zo moet Hij ook onze God zijn. — Thomas Goodwin.

Vers 2

"Want de mond des goddelozen en de mond des bedrogs zijn tegen mij opengedaan." Praat met je eigen geweten, zegt Arnobius, jij man van God die Christus volgt. Als de mond van de goddeloze en bedrieglijke mens zich tegen jou opendoet, verheug je dan en blijf rustig. Want terwijl de mond van de goddeloze zich op aarde opent om jou zwart te maken, opent de mond van God zich in de hemel om jou te prijzen. — Lorinus.

Verzen 2, 3

Let allereerst op dit: de lasteraar opent zijn mond om zijn gif uit te spuwen en zijn slachtoffer op te slokken. Daarom zegt David: "de mond des goddelozen en de mond des bedrogs zijn tegen mij opengedaan." Daarna: de lasteraar is een kletskous. "Zij hebben met mij gesproken", enzovoort. De mond van een lasteraar is een gebarsten

kruik die overal lekt. En ten slotte: laster ontstaat uit haat. “En met hatelijke woorden hebben zij mij omsingeld.” In het Grieks staat ekuklosan me. Dat wil zeggen: zij hebben mij als in een kring omsloten. Sint Climacus zegt: “Laster is odii partus, een sluipende ziekte, een dikke maar verborgen bloedzuiger, die het bloed van de liefde uitzuigt en haar daarna vernietigt.” — Lorinus.

Verzen 2-5

“De mond des goddelozen”, enzovoort.

> *Wat in zichzelf misvormd was, lelijk en van een weerzinwekkende geur —*
> *de Ondeugd — spande zich dag aan dag op duizend manieren in*
> *om de schone Deugd van zulke zoete wierook te beroven*
> *en daarmee haar eigen rotte zweren te zalven en te verzachten,*
> *en het pad dat naar de dood leidde te parfumeren.*
>
> *En vaak lukte het haar om de Deugd zuur te laten ruiken*
> *in de neus van de wereld, en om haar eigen weerzinwekkende gestalte*
> *zoet te laten ruiken. Het Gerucht was de boodschapper*
> *van de kwaadsprekerij, en het was zo snel dat niemand*
> *de eerste kon zijn om een kwaad verhaal te vertellen.*
>
> *Het was de Laster die haar mond met leugenachtige woorden vulde,*
> *de Laster, het smerigste jong van de Zonde. De man*
> *in wie deze geest binnenkwam, was te gronde gericht.*
>
> *Zijn tong stond in brand, aangestoken door de hel; zijn hart*
> *was zo zwart als de dood; zijn benen waren slap van haast*
> *om de leugen te verspreiden die zijn tong had gevormd.*
> *Zijn hoofdkussen was de vrede van gezinnen die verwoest was,*
> *de zucht van de onschuld die werd aangeklaagd,*
> *gebroken vriendschappen en de twist van broederschappen.*
>
> *Toch spaarde hij zijn slaap, en hoorde de klok*
> *de nachtwaken tellen, terwijl hij op zijn bed*

> *nog meer onheil beraamde; en vroeg stond hij op*
> *en maakte van de namen van goede mensen de helste maaltijden.*
>
> *De vrede ontvluchtte de buurt waar hij zijn vaste plekken had;*
> *en als een zedelijke pestziekte verdorden voor zijn adem*
> *de gezonde scheuten en de bloesems*
> *van maatschappelijke vreugde en van geluk.*
>
> *Alleen dwazen werden in zijn gezelschap gezien,*
> *en zij die door God verlaten waren en aan zichzelf*
> *waren overgelaten. De verstandige man meed hem en zijn huis*
> *als iemand die een dodelijke zedelijke pest bij zich had.*
>
> — *Robert Pollok.*

Vers 3

Iemand kan ver weg zijn, zodat je hem niet met je lichaam kunt omringen en bestrijden. Toch is een vergiftigde tong zo krachtig en kwaadaardig, dat ook een afwezige er even gevaarlijk door kan worden omsingeld en bevochten. Zo werd David, die ver weg was en in ballingschap was gedreven, toch omringd en aangevallen door de leugens van Doëg en de andere vleiers van Saul. Uiteindelijk werd hij zelfs ook echt omsingeld. In die strijd was hij zonder meer omgekomen, als God hem niet had bevrijd (zie 1 Sam. 23:1-29). Een omsingeling en aanval als deze is des te dodelijker, hoe minder je haar kunt ontlopen.

Want wie is zo onschuldig dat de strikken van een achterbakse, lasterende tong hem niet vangen? Waar vind je een plek die zo afgelegen en verborgen is dat dit kwaad er niet kan binnendringen? David was zelfs in de bergen en in de spelonken van de rotsen niet veilig. — Wolfgang Musculus.

Vers 4 (eerste zinsdeel)

Niemand blijkt een slechtere vijand dan wie de meeste vriendelijkheid heeft ontvangen, zodra hij onvriendelijk wordt. De scherpste

azijn wordt gemaakt van de zuiverste wijn, en lekker eten verandert in de maag in de bitterste sappen. Zo ook de hoogste liefde die aan vrienden is gegeven: wordt ze slecht verteerd of bederft ze, dan verandert ze in de onvriendelijkste haat: proximorum odia sunt acerrima. — Abraham Wright.

Vers 4

"Voor mijn liefde, staan zij mij tegen." Dat is een slechte manier om iets terug te betalen. Maar wat deed David hun dan terug? Laten we dat uit zijn eigen mond horen. Hij zegt het zelf: "Maar ik was steeds in het gebed." Jazeker, hij leek wel een man die helemaal opging in bidden. In het Hebreeuws staat het mooi kort: "Maar ik gebed." De Engelse vertaling vult het zo aan: "Maar ik leg mij toe op het gebed" (Engels: I give myself unto prayer). Zij zondigen tegen mij en betalen mijn liefde met haat. "Maar ik leg mij toe op het gebed." Voor wie bad hij dan?

Voor zichzelf zeker, en veel. Maar ook voor hen. Deze woorden, "ik leg mij toe op het gebed", kunnen we op twee manieren begrijpen. Eerst zo: ik bid tegen hun samenzweringen en hun gemene streken tegen mij. Gebed was voor David altijd zijn beste kracht tegen zijn vijanden. Toch was dat niet alles. Tweede mogelijkheid: ik leg mij toe op het gebed, opdat de Heere hun zonde vergeeft en hun hart verandert, terwijl ze mij kwaad doen. Of anders: ze hebben mij kwaad gedaan, maar ik wens hun het allerbeste. Op een andere plaats toonde David met hoeveel liefde hij was bekleed.

Zelfs een bestraffing kon hem er niet van weerhouden voor anderen te bidden (Ps. 141:5). — Joseph Caryl.

Vers 4

In Ps. 109:4 heeft de vertaler van de Syrische versie in het Arabisch ingevoegd: "en ik heb voor hen gebeden." Het lijkt alsof hij dat heeft overgenomen uit de woorden van onze Heere in Matth. 5:44. In de Syrische versie van het Nieuwe Testament vinden we daar precies

dezelfde zinsbouw. Het past ook bij het opschrift boven de psalm, dat haar rechtstreeks op Christus betrekt. Het lijkt erop dat de vertaler dit vers zag als een verwijzing naar de kruisiging en naar het gebed van de Verlosser voor Zijn moordenaars. Of dat hij vond dat de ingekorte zinnen van de psalmist alleen te begrijpen zijn vanuit de leer en het voorbeeld van onze Heere. — E.T. Gibson, van Crayford.

Vers 4

"Ik was steeds in het gebed." De Messias zegt in deze profetische psalm: "Ik ben gebed." Toen Hij op aarde rondging, was Zijn hele leven één omgang met God. Nu Hij in heerlijkheid is, pleit Hij voortdurend voor ons. Maar met de woorden "Ik ben gebed" is meer bedoeld. Hij heeft niet alleen gebeden en Hij bidt nu niet alleen. Hij leert ons niet alleen bidden en Hij zet ons er niet alleen toe aan. Hij is gebed. Hij is de fontein en bron van alle gebed, en ook het fundament waarop al onze gebeden worden verhoord.

Ook zo is Hij het Woord. Van alle eeuwigheid af heeft Zijn Vader Hem gehoord, als Hem Die pleitte voor de wereld die door Hem was gemaakt. Die wereld vertegenwoordigde Hij, en in haar zou Gods heerlijkheid door Hem worden getoond. Hij is licht en geeft licht, Hij is leven en opstanding en maakt daarom levend. In diezelfde zin is Jezus gebed. — Adolph Saphir, in Lectures on the Lord's Prayer, 1870.

Vers 4

Vervolgde heiligen zijn bidders. Je zou bijna zeggen dat ze uit gebed zijn opgebouwd. David bad ook al eerder. Maar o, toen zijn vijanden hem begonnen te achtervolgen, wijdde hij zich helemaal aan het bidden! Toen was hij ernstiger, vuriger, trouwer, ijveriger, standvastiger en rijker in het werk van het gebed dan ooit! Aan Numa, de koning van de Romeinen, werd verteld dat zijn vijanden tegen hem in de wapens waren. Hij lachte erom en zei: "En ik offer." Zo lachen vervolgers die in de wapens komen tegen Gods volk, op een goddelijke manier ook, en ze schudden het van zich af.

Ze gaan zich dan alleen maar méér toeleggen op het gebed. Als mensen zich tegen hen bewapenen, bewapenen zij zich met alle kracht die ze hebben voor het werk van het gebed. En wee, driewerf wee, wie tegen zich legers van gebeden ziet optrekken. — Thomas Brooks.

Vers 4

"Ik was steeds in het gebed." Wat we hieruit voor onszelf kunnen leren, is troostrijk en kostbaar. Hangen we onder verdriet en nood door? "Ik was steeds in het gebed." Worden we vervolgd en belasterd, en sluiten woorden van haat ons in? "Ik was steeds in het gebed." Is de dood ons huis binnengekomen? Staren we vol hartverscheurend verdriet naar de blik, die niet meer antwoordt, van degene die onze steun op aarde was? Voelt het alsof alle hoop en alle hulp is weggevallen? Dan is er nog altijd dezelfde gezegende schuilplaats voor alle bedroefden van de Heere: "Ik was steeds in het gebed." Volgens het oude verhaal bleef de Hoop op de bodem van het kistje liggen, om het menselijk leven te verzoeten.

Maar God geeft ons in Zijn veel rijkere barmhartigheid het gebed, als balsem voor elke beproeving van de mens. — Barton Bouchier.

Vers 4

Een christen is helemaal gebed. Hij bidt als hij opstaat, als hij gaat liggen en onder het wandelen. Hij is als een geliefde gunsteling aan het hof, die de sleutel heeft van de geheime trap en zijn vorst 's nachts kan wakker maken. — Augustus Montague Toplady, 1740-1778.

Vers 6

"Stel een goddeloze over hem, en de satan sta aan zijn rechterhand", enzovoort. Hier begint die vreselijke reeks vloeken, waar in de hele Heilige Schrift niets mee te vergelijken is, voor zover ze zich richten tegen één enkele zondaar. Toch is ze niet veel meer dan een bijzon-

dere herhaling van de rampen voor het hele volk die worden aangekondigd in Lev. 26:1-46 en Deut. 28:1-68. — Neale en Littledale.

Vers 6

"Stel een goddeloze over hem, en de satan sta aan zijn rechterhand." Het eerste dat de psalmist vraagt, is dat zijn vijand moet ondervinden hoe het is als iemand over hem wordt aangesteld die precies zo is als hijzelf. Een man die niets geeft om recht, waarheid en billijkheid, en die net zo weinig respect heeft voor goed gedrag als hij zelf ooit had. In feite bidt hij dus dat de straf past bij zijn overtredingen. Dat kan nooit verkeerd zijn: dat een mens wordt behandeld zoals hij anderen behandelt. En ook is het op zich niet verkeerd om te wensen dat iemand wordt behandeld naar zijn karakter en wat hij verdient. Dat is immers het doel van elk recht, en daar zijn alle rechters en wetgevers op uit. — Albert Barnes.

Vers 6

"Over *hem*." Stel je voor wat er was gebeurd als deze veroordelingen niet tegen de zondaars waren gericht, zoals in deze gedeelten, maar tegen de zonden van de mensen. Dan hadden de mensen gezegd: "Mijn zonde wordt veroordeeld, ik niet." Wat een vrijbrief zou dat voor de zonde zijn geweest! Onze verdorven natuur zou zeggen: "Als alleen mijn zonde wordt veroordeeld en ik niet, dan kan ik doen waar ik zin in heb. Ik word er niet op aangesproken. Ik hou van de zonde en ga er gewoon mee door." Zo zouden mensen praten.

Niemand zou nog moeite doen om van de zonde af te komen. Waarom ook, als alleen de zonde veroordeeld wordt en de zondaar niet? Maar de zonde van een mens is één geworden met hemzelf, en dat doet hem beven. Gods toorn rust op hem, om zijn zonde. De verdoemenis wacht hem, om zijn zonde. Dat maakt hem onrustig om ervan los te komen. — Frederick Whitfield.

Vers 6

"De satan sta aan zijn rechterhand." Het lijkt de gewoonte te zijn geweest dat bij rechtszaken voor de Joodse rechters een pleiter aan de rechterhand van de beschuldigde stond. Kijk maar naar Zach. 3:1. Daar wordt beschreven hoe Jozua, de hogepriester, voor de Engel van de HEERE staat. Aan zijn rechterhand staat de tegenstander (Satan, hetzelfde woord als hier, in het Hebreeuws satan), om hem tegen te werken. Zie hierover ook nog Ps. 109:31. — John Le Clerc, 1657-1736.

Vers 6

"De satan sta aan zijn rechterhand." Hugo merkt op dat de duivel aan de linkerkant staat van wie hij in aardse dingen vervolgt. Aan de rechterkant staat hij van wie hij in geestelijke dingen beheerst. Hij staat vóór wie op hun hoede zijn voor zijn listen, achter wie niet vooruitkijken en voorzichtig zijn, boven wie hij vertrapt, en onder de voeten van wie hem vertrappen. Een Spaanse schrijver van onze tijd (Peter Vega, Over de boetepsalmen) schrijft in zijn eigen taal dat niets erger kan zijn dan een man die er met opzet en ijver op uit is anderen te schaden.

Hij doet dat met bedrieglijke woorden, door hen te omringen met woorden van haat, door hen zonder reden aan te vallen, te belasteren, en kwaad voor goed en haat voor liefde terug te geven. Daarom wil men op deze plaats dat er een goddeloze over zo iemand komt te staan en de duivel aan zijn rechterhand. Alsof hij moest worden veroordeeld om de laagste plaats in te nemen, omdat hij de slechtste is. — Lorinus.

Vers 6

"Aan zijn rechterhand." De kracht van het lichaam zit vooral in de rechterhand. Wie een ander wil dwarsbomen en zijn plan wil tegenhouden, gaat daarom aan zijn rechterhand staan. Zo kan hij zijn slag of poging gemakkelijk afweren. Dit zie ik als de eenvoudigste beteke-

nis van deze plaats. Ze laat zien dat God de woede van de vijanden van de Kerk bedwingt en tegenhoudt. Dat doet Hij doordat die vijanden elkaar met tegengestelde pogingen in de weg staan, uit afgunst of om andere redenen. Zo worden in 2 Sam. 17:1-29 de adviezen van Achitofel door Husai verijdeld.

En ook in onze tijd zien we dat de adviezen en pogingen van onze vijanden vaak, en op wonderlijke wijze, zijn tegengehouden door de hindernissen die ze elkaar bezorgden. Hierin is dus Gods goedheid te herkennen, als je er oog voor hebt. — Mollerus.

Vers 6

Hij begint te profeteren wat zij zullen krijgen voor hun grote goddeloosheid. Hij beschrijft hun lot alsof hij het uit wraaklust zou wensen. Maar tegelijk zegt hij met absolute zekerheid wat er zal gebeuren, en wat Gods rechtvaardigheid met alle recht over zulke mensen zal brengen. Sommigen begrijpen niet dat je de toekomst kunt voorspellen in de vorm van een wens dat het kwaad geschiedt.

Zij denken dat haat met haat wordt vergolden en een kwade wil met een kwade wil. Want in waarheid zijn er maar weinigen die kunnen onderscheiden hoe de straf van de goddelozen de aanklager bevalt, die zijn vijandschap wil stillen. En hoe heel anders ze de rechter bevalt, die uit een rechtvaardig hart zonden straft. De eerste vergeldt immers kwaad met kwaad. Maar een rechter die straft, vergeldt geen kwaad met kwaad. Hij geeft de onrechtvaardigen terug wat rechtvaardig is, en wat rechtvaardig is, is zeker goed. Hij straft dus niet omdat hij plezier heeft in andermans ellende, wat kwaad voor kwaad zou zijn.

Hij straft uit liefde tot de gerechtigheid, en dat is goed voor kwaad. Laat de blinden dus niet het licht van de Schriften verdraaien door te denken dat God zonden niet straft. En laat de goddelozen zich niet vleien met de gedachte dat Hij kwaad met kwaad vergeldt. Laten we daarom luisteren naar de rest van dit goddelijke gedicht. In de woor-

den van iemand die kwaad lijkt te wensen, willen we de voorspellingen van een profeet herkennen. En laten we God zien, Die rechtvaardig vergeldt, en onze geest verheffen tot Zijn eeuwige wetten. — Augustinus.

Verzen 6-19

Deze vreselijke vloeken worden met veel woorden en zinnen herhaald. Daaraan moeten we zien dat David deze woorden niet ondoordacht of in een plotselinge opwelling heeft laten vallen. De Heilige Geest gaf ze hem in. Daarom gebruikt hij deze vorm van vervloeking, zodat ze een blijvende profetie of voorspelling is van de bittere pijn en de ondergang van de vijanden van de Kerk van God. David wenst deze straffen niet zozeer over zijn eigen vijanden af, of over Judas, de verrader van Christus. Hij doet het omdat zulke straffen wachten op iedereen die strijdt tegen het koninkrijk van Christus. — Mollerus.

Verzen 6-20

Nog een andere gedachte hield mij bezig. Als ik nu alles voor God op het spel zou zetten, dan verbond ik God ertoe om voor mijn zaken te zorgen. Maar als ik Hem en Zijn wegen zou verlaten uit angst voor enige moeilijkheid voor mij of de mijnen, dan loochende ik niet alleen mijn belijdenis. Dan zou ik ook veronderstellen dat mijn belangen minder veilig waren als ik ze aan Gods voeten legde en voor Zijn Naam opkwam, dan wanneer ze onder mijn eigen hoede (of zorg) stonden, zij het met ontkenning van Gods weg.

Dit was een nijpende gedachte, en ze prikte mijn vlees als een spoor. Ook deze plaats uit de Schrift (Ps. 109:6-20) hielp daar sterk aan mee, om die gedachte nog dieper in mij te laten vastgrijpen. Daar bidt Christus tegen Judas dat God al zijn zelfzuchtige plannen zou doen mislukken, die hem ertoe hadden gebracht zijn Meester te verkopen. Lees dat gerust eens rustig door. Ik had nog een andere gedachte, en dat was de angst voor de kwellingen van de hel. Wie uit angst voor het kruis terugschrikt voor zijn belijdenis van Christus,

Zijn woorden en Zijn wetten, ten overstaan van de mensenkinderen, zal daar zeker deel aan krijgen, dat wist ik.

Ook dacht ik aan de heerlijkheid die Hij had klaargemaakt voor wie in geloof, liefde en lijdzaamheid Zijn wegen bleven volgen. Deze dingen, zeg ik, hebben mij geholpen, als de gedachte aan de ellende waaraan ik en de mijnen om mijn belijdenis konden worden blootgesteld, mijn gemoed beklemde. — John Bunyan.

Vers 7

"Zijn gebed zij tot zonde." Zoals het geschreeuw van een veroordeelde misdadiger niet alleen niet wordt aangehoord, maar door de rechtbank als belediging wordt gezien. Gebeden van goddelozen worden nu zonde, omdat ze zijn doortrokken van het zuurdeeg van huichelarij en boosheid. Zo zal het op de grote dag ook zijn, want dan is het te laat om te roepen: "Heer, heer, doe ons open!" — Matthew Henry.

Vers 7

"Zijn gebed zij tot zonde." Hij bedoelt duidelijk zijn gebed in verband met zijn rechtszaak voor een misdaad: zijn gebed om vrijgesproken en vrijgelaten te worden. Laat aan de uitkomst blijken dat zo'n gebed onjuist was. Het was feitelijk een gebed om vrijlating van een slecht man, iemand die gestraft hoorde te worden. Laat zien wat zo'n gebed zou zijn als het werd opgezonden voor een moordenaar of wetsovertreder: een gebed dat hij zou ontsnappen of ongestraft zou blijven. Ieder moet zien dat zo'n gebed verkeerd zou zijn, een "zonde". Zo zou het ook in zijn eigen geval net zo waar zijn dat een gebed om zijn eigen ontsnapping "zonde" is.

De psalmist vraagt dat aan de uitkomst van het proces blijkt dat zo'n gebed in feite een gebed was om bescherming en ontsnapping voor een slecht mens. Een rechtvaardig vonnis zou dat aantonen, en daar bidt de psalmist om. — Albert Barnes.

Vers 7

"Zijn gebed zij tot zonde." Kimchi legt deze woorden in zijn aantekeningen zo uit: "laat het geen uitwerking hebben, zodat hij niet krijgt wat hij vraagt, laat hij het doel waar hij op mikt niet raken", want het woord chata kan soms ook de betekenis hebben van "missen". — Wolfgang Musculus.

Vers 7

"Zijn gebed zij tot zonde." Sint Hieronymus zegt dat het gebed van Judas zonde werd, doordat hij bad zonder enige hoop. Zo kwam het dat hij zich, in zijn wanhoop, eindigde door zichzelf op te hangen. — Robert Bellarminus.

Vers 7

"Zijn gebed zij tot zonde." Het gebed van de huichelaar is zonde in vorm, en het is zonde in zijn gevolg. Dat betekent: in plaats van er iets goeds van te krijgen, loopt hij er schade van op. En de Heere helpt hem niet omdat hij bidt, maar straft hem om de zondigheid van zijn gebeden. Zo wordt zijn gebed voor hemzelf tot zonde, want hij krijgt van God niet meer achting wanneer hij bidt dan wanneer hij zondigt. Bovendien zit er niet alleen zonde vermengd in zijn gebed (zoals bij de gebeden van de heiligsten), maar zijn gebed is niets anders dan een allegaartje (zoals wij dat noemen) van veel zonden. — Joseph Caryl.

Vers 7

"Zijn gebed zij tot zonde." In het gebed moeten we goed op onze hoede zijn, anders wordt de allerheiligste dienst aan God een gruwel (Jes. 1:15; 66:3; Jak. 4:3; Hos. 7:14; Amos 5:23). Als het medicijn vergiftigd is, hoe moet de zieke dan beter worden? — Martin Geier.

Verzen 7-19

Deze en de volgende verzen bevatten verschrikkelijke vervloekingen. Ze worden minder angstaanjagend als we ze zien als woorden over mensen die hardnekkig aan hun zonden blijven vastzitten. Alleen tegen hen heeft God straffen aangekondigd, en niet tegen wie zich met heel hun hart bekeren en volledig veranderen in hun leven. — John Le Clerc.

Vers 8

"Dat zijn dagen weinig zijn." Met "zijn dagen" bedoelde hij de dagen van zijn apostelschap. Die waren kort, want al vóór het lijden van onze Heere kwamen ze door zijn misdaad en zijn dood tot een einde. Dan rijst de vraag: wat gebeurt er met dat allerheiligste getal twaalf, waartoe onze Heere Zijn eerste apostelen niet zonder reden wilde beperken? Daarom voegt hij er direct aan toe: "een ander neme zijn ambt." Dat betekent: laat hijzelf worden gestraft zoals hij verdient, en laat zijn plaats weer worden opgevuld. Wie wil weten hoe dat is gegaan, kan het lezen in het boek Handelingen van de apostelen. — Augustinus.

Vers 8

"Een ander neme zijn ambt." Zo handelt en bidt elk mens in de praktijk, die een slecht en bedorven man uit zijn ambt wil zetten. Zo'n ambt moet door iemand worden vervuld. Daarom leiden al zijn inspanningen om een goddeloze weg te krijgen ertoe dat "een ander neme zijn ambt". En daarvoor is het goed om te werken en te bidden. Op zich zit er in die daad geen kwaadaardigheid of slechte gezindheid. Ze kan heel goed samengaan met de zuiverste goede wil, de vriendelijkste gevoelens, de strengste eerlijkheid, de vurigste vaderlandsliefde en de hoogste godsvrucht. — Albert Barnes.

Vers 9

"Dat zijn kinderen wezen worden, en zijn vrouw weduwe." Ze hebben niemand die hen helpt of leidt. Voor velen is dat op hun sterfbed een zware pijn. Voor genadeloze vervolgers is het nog maar net genoeg. Gelukkig zijn zij die, als ze liggen te sterven, kunnen zeggen wat Luther zei: "Domine Deus gratias ago tibi quod velueris me esse pauperem, et mendicum, &c. Heere God, ik dank U voor mijn armoede van nu en voor de hoop die ik heb voor straks. Ik heb geen huis, geen akkers, geen bezit en geen geld dat ik kan achterlaten. U hebt mij een vrouw en kinderen geschonken. Kijk, ik geef ze terug aan U. Ik smeek U ze te voeden, hen te onderrichten en hen veilig te bewaren, zoals U tot nu toe hebt gedaan, o U, Vader der wezen en Rechter der weduwen." — John Trapp.

Verzen 9-10, 12-13

"Zijn kinderen", "zijn nakomelingschap". Wat burgerlijke of rechterlijke zaken betreft, weten we op de hoogste autoriteit dat kinderen niet verantwoordelijk worden gehouden voor hun vaders, en vaders niet voor hun kinderen. Elke overtreder draagt de straf voor zijn eigen zonde. Maar op zedelijk, maatschappelijk en geestelijk gebied kan het niet anders dan dat de kinderen stompe tanden krijgen, als de vaders zure druiven eten. De kinderen van losbollen en verspillers kunnen de specifieke ondeugden van hun ouder mijden, en doen dat vaak ook. Maar de nare gevolgen van die ondeugden ontlopen ze zelden of nooit. En dat verband is niet te doorbreken, tot het God behaagt om eerst heel Zijn denkende schepping te ontbinden en daarna opnieuw te vormen. — T. Dale, in een preek voor gezinshoofden, 1839.

Verzen 9-13

In het Oude Verbond ging ellende van vader op zoon over als loon op overtreding, en voorspoed andersom als loon op gehoorzaamheid (zie het gebed van Salomo in 2 Kron. 6:23). Zo kunnen deze gebeden

van de psalmist (vergelijk Ps. 10:13; 12:1; 58:11 enzovoort) uitdrukken dat hij wil dat Gods voorzienig bestuur over Zijn volk zichtbaar wordt. Dat gebeurt als de vijand van God en mensen wordt getuchtigd. — Speaker's Commentary.

Vers 10

"Dat zijn kinderen hier en daar omzwerven." Dit is hetzelfde woord als in het vonnis dat over Kaïn werd uitgesproken (Gen. 4:12). Vergelijk ook Ps. 59:12,16. — William Kay.

Vers 10

"En de nooddruft uit hun verwoeste plaatsen zoeken", enzovoort. Horsley geeft deze zin zo weer: Laat hen weggejaagd worden van de puinhopen van hun eigen huizen. Hij merkt daarbij op dat het hier gaat om het beeld van "rondtrekkende daklozen, die zoeken naar een armzalig onderkomen tussen de resten van vervallen of afgebroken gebouwen. Maar zelfs op die plekken laat men hun geen rust."

Verzen 9-10

Als we bedenken over wie deze psalm wordt gebruikt, valt er niets onbegrijpelijks aan. Geen woorden kunnen vreselijker klinken dan die van Ps. 109:6-19. Ze omvatten bijna alle ellende die we maar kunnen bedenken. Maar kan iemand diep ongelukkiger zijn dan Judas was? Zijn er woorden die te hard zijn om de diepte van zijn ellende te beschrijven? Hij was drie volle jaren de vaste metgezel van de Zaligmaker van de mensheid geweest. Hij had Zijn wonderen gezien en zelf wonderkracht ontvangen. Hij had alle waarschuwingen en alle berispingen van Zijn liefde ontvangen, en toen verried hij Hem voor dertig zilverstukken.

Kunnen we ons een rampzaliger toestand voorstellen dan die van Judas? Deze psalm is een profetie over de straf die hem om zijn zonde zou overkomen. De heilige Petrus haalt in de Handelingen van de apostelen een deel van deze psalm aan en past het toe op Judas. Hij

ziet er een voorspelling in van de straf die Judas zou krijgen, omdat hij de Zoon van God had verraden. Waarschijnlijk bedoelt de psalm met het woord kinderen niet degenen die van hem afstammen door geboorte. Ze bedoelt degenen die op hem lijken en zijn goddeloosheid met hem delen.

In de Heilige Schrift is dat een gewone betekenis van het woord zonen of kinderen. Neem onze gezegende Heere, Die tegen de Joden zegt: "Gij zijt uit den vader den duivel." Hij kan niet bedoelen dat de Joden lichamelijke nakomelingen van de duivel zijn. Ze zijn zijn kinderen, omdat ze zijn werken doen. En als mensen kinderen van Abraham worden genoemd, zijn dat degenen die de werken van Abraham doen. Zo is het ook in deze psalm. Daar wordt voorzegd dat Judas een vreselijke straf zou treffen, omdat hij zijn Heere verried. Die straf zou zich uitstrekken tot zijn kinderen: zijn bondgenoten en metgezellen, en wie hem navolgden in zijn goddeloosheid. — F.H. Dunwell, in "A Tract on the Commination Service", 1853.

Verzen 10, 12-13

De psalmist bad om redenen die het algemeen belang dienen, dat de gezinnen van de goddelozen mee zouden gaan in hun val. Het zijn zeer vreselijke smeekbeden. Maar niet mensen, God Zelf heeft deze rampen bepaald als het gebruikelijke gevolg van blijven kiezen voor het kwaad. Niet mensen, God Zelf is het Die de ongerechtigheid van de vaders vergeldt aan de kinderen, tot in het derde en vierde geslacht. Dit is het normale lot van overtreders. Daarin laat God op Zijn vertrouwde manier zien hoe Hij de overtredingen van Zijn vijanden verafschuwt.

Daarom bidt de psalmist om deze rampen. Hij vraagt God te doen wat Hij gezegd had te zullen doen, en dat met het oog op het algemeen belang. Hij zegt immers: "Ik zal den HEERE met mijn mond zeer loven, en in het midden van velen zal ik Hem prijzen. Want Hij zal den nooddruftige ter rechterhand staan, om hem te verlossen van dege-

nen, die zijn ziel veroordelen" (Ps. 109:30-31). — R.A. Bertram, in "The Imprecatory Psalms", 1867.

Verzen 10-13

Veel gierige vaders schrapen en sparen zo voor hun kinderen, dat ze de arme kinderen van God bestelen. Maar de hand van de Heere zal zijn tegen hun jonge leeuwen (Nah. 2:13). Ze trekken huis na huis en akker na akker naar zich toe. Maar hun kinderen zullen "hier en daar omzwerven, en bedelen" en "de nooddruft uit hun verwoeste plaatsen zoeken". Wat zijn er nu veel hebzuchtige mollen die voor hun nageslacht een huis in de aarde graven! Ze dromen er niet van dat God precies die kinderen tot bedelaars zal maken, terwijl hun vaders zoveel anderen tot bedelaars maakten.

Dat is een rekening waar de vader niet in gelooft. Maar zo zeker als God rechtvaardig is, zal de zoon haar voelen. Mocht die vader maar een uur uit de hel komen om dit te zien, wat zou hij zijn eigen dwaasheid vervloeken! Als het kon, zou dit zijn pijn in de hel nog verdubbelen. Houd dus op, jullie die zo gulzig verslinden, alsof je een maag zonder bodem had. Jullie vullen je maag tot barstens toe, en het past dat die in schandelijk braken wordt geleegd. Hoe snel gaat een wereldse mens van bedrieger naar woekeraar, van woekeraar naar onderdrukker, en van onderdrukker naar afperser!

Wijzen zijn ogen zijn hart een prooi aan, dan beveelt zijn hart zijn hand, en hij moet haar hebben (Micha 2:2). Ze zien het, ze willen het en ze pakken het. Kijk hoe ze krijgen wat ze verdienen. "Dat de schuldeiser aansla al wat hij heeft": alles kwam bij hen binnen door afpersing, en alles zullen ze verliezen door afpersing. Ze plunderden hun buren, dus vreemden zullen hen plunderen. Hoe vaak hebben de arme weduwe en wees niet bij hen aangeklopt, gehuild en gekreund om barmhartigheid, en niets gevonden! Zo hebben zij God geleerd hoe Hij met henzelf moet omgaan: "Dat hij niemand hebbe, die weldadigheid over hem uitstrekke." Ze lieten huizen optrekken als ge-

denkteken en noemden landerijen naar hun eigen namen (Ps. 49:12), alles om zich een naam te maken.

En zelfs daarin loopt het mis: "Hun naam worde uitgedelgd in het andere geslacht." — Thomas Adams.

Vers 11

"Dat de schuldeiser aansla al wat hij heeft." Let op: het slechtst af is wie in de klauwen van woekeraars valt. Ze villen hem levend en tappen zijn bloed af. De Romeinen wilden hun burgers van woeker afhouden. Daarom zetten ze een beeld van Marsyas op het Forum of in de rechtszaal. Zo lieten ze zien dat wie bij woekeraars terechtkwam, levend gevild zou worden. En omdat woekeraars de onrechtvaardigste partij in een rechtszaak zijn en de galg verdienen, deden ze een touw in de hand van het beeld. — Le Blanc.

Vers 11

"Aansla" (Engels: strik). Dit gaat over de banden tussen schuldeisers en schuldenaars. Hij noemt ze strikken, omdat schuldenaars die hun schuld niet kunnen betalen daarin als het ware verstrikt raken. Uiteindelijk worden ze slaaf. — Mollerus.

Vers 12

"Dat hij niemand hebbe, die weldadigheid over hem uitstrekke." Hij zegt niet: niemand die weldadigheid zal tonen. Hij zegt: niemand die haar zal "uitstrekken". Weldadigheid uitstrekken betekent dat ze, als een vriend is gestorven, ook aan zijn kinderen wordt bewezen. Echte vriendschap gaat zo: de goedheid die vrienden elkaar tijdens hun leven toonden, gaat door en dooft niet uit met de dood van de vriend. — Wolfgang Musculus.

Vers 12

"Dat hij niemand hebbe, die weldadigheid over hem uitstrekke." Laat God in Zijn rechtvaardigheid alle harten van hem afwenden, van ie-

mand die zo redeloos onbarmhartig was. Zo opende niemand zijn mond om voor Haman op te komen. Judas werd door de priesters afgescheept: hij moest zelf maar zien, enzovoort. — John Trapp.

Vers 15

"Dat zij gedurig voor den HEERE zijn." De vreselijke straf voor zondaars is dat ze altijd onder de ogen zijn van een toornige God. Dan is de ziel van de zondaar ontsteld over haar eigen misvormdheid. — Le Blanc.

Vers 15

"Dat zij gedurig voor den HEERE zijn." Lafayette was de vriend en bondgenoot van Washington. Als jongeman werd hij in een Franse kerker opgesloten. In de deur van zijn cel zat een klein gat, precies groot genoeg voor het oog van een mens. Voor dat gat stond een schildwacht. Die moest hem van moment tot moment bewaken, tot hij bij de wisseling van de wacht werd afgelost. Alles wat Lafayette zag, was dat knipperende oog. Maar het oog was er altijd. Waar hij ook keek, het keek terug. Zelfs in zijn dromen wist hij dat het naar hem staarde. "O", zegt hij, "het was verschrikkelijk. Je kon er niet aan ontsnappen. Of ik nu ging liggen of opstond, of ik at of las: dat oog doorzocht mij." — "New Cyclopaedia of Illustrative Anecdote", 1875.

Verzen 15-19, 29

In elk verzoek klinkt strikte gerechtigheid, en niets anders. Kun je op al deze verzoeken niet van harte "Amen" zeggen? Ben je niet blij als de goddeloze in de kuil valt die hij voor een ander groef om hem te gronde te richten? En als zijn kwaad op zijn eigen hoofd terugvalt? Maar misschien zeg je: "Deze verzoeken zijn zeker rechtvaardig, maar waarom vroeg de psalmist niet om genade in plaats van om gerechtigheid?" Het antwoord is dat hij als openbaar ambtsdrager eerst aan gerechtigheid moest denken. Geen enkele regering kan bestaan op het fundament van vergeving.

Gerechtigheid komt altijd vóór genade. Stel dat het Parlement in de volgende zittingsperiode zou besluiten dat dieven voortaan niet meer rechtvaardig worden behandeld door ze naar de gevangenis te sturen. In plaats daarvan krijgen ze een liefdevolle behandeling, en moeten ze de helft van wat ze stalen teruggeven. Wat zouden eerlijke mensen dan van de regering zeggen? De dieven zouden vast heel vleiend zijn. Maar wat zouden eerlijke mensen zeggen? Ze zouden zeggen dat de regering in haar taak volledig had gefaald. En ze zou het geen week meer uithouden. Zo ging het ook met de psalmisten.

Zij moesten allereerst opkomen voor de handhaving van recht en waarheid. Net als de rechters van nu hadden ze eerst het welzijn van de gemeenschap voor ogen. Dat dachten ze bij alle rampen die ze over onrechtplegers probeerden te brengen. — R.A. Bertram.

Vers 16

"Omdat." Wat is dan de misdaad? "Omdat hij niet gedacht heeft weldadigheid te doen", enzovoort. Zie je hoe een heel lange fles vol met Gods plagen wordt leeggegoten over de onbarmhartige mens! — Thomas Watson.

Vers 16

"Maar heeft den ellendigen." Wie aftrek toepast op de armen, tegen hem zal God aftrek toepassen. Hij haalt zijn naam uit het boek des levens. Als hij wordt verdoemd, die niet uitdeelt van zijn eigen bezit, hoe zal het dan gaan met wie een ander zijn bezit afneemt?

(Augustinus.) Voor wie geen barmhartigheid bewijst, zal het oordeel zonder barmhartigheid zijn (Jak. 2:13). Waar blijven dan de aftrek en de roof? Kijk maar: "Dat de schuldeiser aansla al wat hij heeft, en dat de vreemden zijn arbeid roven" (Ps. 109:11). Dat is dus de eerste aftrek, namelijk van zijn bezit. "Dat zijn nakomelingen uitgeroeid worden; hun naam worde uitgedelgd in het andere geslacht" (Ps. 109:13). Dat is een tweede, namelijk van zijn gedachtenis. "Dat hij niemand hebbe, die weldadigheid over hem uitstrekke, en dat er nie-

mand zij, die zijn wezen genadig zij" (Ps. 109:12). Dat is een volgende: geen enkel medelijden voor hem en voor de zijnen.

"Als hij gericht wordt, zo ga hij schuldig uit, en zijn gebed zij tot zonde" (Ps. 109:7). Ook dat is een aftrek, want de hemel hoort hem niet. "Een ander neme zijn ambt": een aftrek van zijn plaats. "Dat zijn dagen weinig zijn" (Ps. 109:8): een aftrek van zijn leven. "Laat hen uitgedelgd worden uit het boek des levens, en met de rechtvaardigen niet aangeschreven worden" (Ps. 69:29). Dat is de laatste aftrek en de ergste: die van zijn ziel. Wat een vreselijke rekensom is dat! Tellen de goddelozen zonden bij elkaar, dan telt God er plagen bij. Nemen zij anderen hun rechten af, dan neemt God Zijn barmhartigheid van hen weg. — Thomas Adams.

Vers 17

Vloeken is zowel goed als slecht. In de Schrift lezen we immers vaak dat heilige mensen vloekten. Ja, wie het Onze Vader op de juiste manier bidt, kan het niet zonder vloeken doen. Want als hij bidt: "Uw Naam worde geheiligd. Uw Koninkrijk kome. Uw wil geschiede", enzovoort, dan moet hij in dezelfde ademtocht alles meenemen wat daartegen strijdt. Dan moet hij zeggen: vervloekt, verwenst en onteerd moeten alle andere namen zijn. Alle koninkrijken die tegen U zijn, moeten worden vernietigd en in stukken gebroken. En alle plannen en bedoelingen die tegen U zijn gesmeed, moeten in het stof vallen. — Martin Luther.

Vers 17

"En geen lust gehad heeft tot den zegen, zo zij die verre van hem."

> *Als een wolf, gekleed als een lam, was hij*
> *Gods schaapskooi ingeslopen. Hij werd dik*
> *van het bloed der zielen, die hij aan de dood verkocht.*
> *En toch riep hij, als men hem wilde buitensluiten:*
> *"Blijf met uw handen van de priester van God af."*

> *Dat hij gezalfd was, geloofden alleen dwazen. Maar op die dag wisten zij*
> *dat hij de priester van de duivel was, gezalfd door de handen van Zonde en Dood,*
> *en speciaal afgezonderd voor het kwaad.*
> *Op hem rookten de schalen van het verderf,*
> *zonder maat over hem leeggegoten. Ach, wat een vloeken*
> *werden toen op zijn hoofd opgetast door de zielen die hij*
> *te gronde had gericht, en die hem van hun moord beschuldigden,*
> *daar waar hij stond.*
> *Zijn oog was het droevigste van alle onverloste zielen,*
> *terwijl hij wachtte op de komst van de Mensenzoon!*

— *Robert Pollok.*

Verzen 17-19

Het kan zijn dat Ps. 109:17-18 als een feit beschrijven wat Ps. 109:19 uitwerkt als wens of gebed. “Hij had de vloek lief, en die had hem weer lief en kwam hem aan. Hij had geen lust aan de zegen, en die was verre van hem. Hij bekleedde zich met de vloek als met een kleed, en die drong als water door in zijn binnenste, zoals de verkwikkende olie waarmee het lichaam gezalfd wordt zijn weg vindt tot in merg en beenderen.” Die beelden kennen we goed. Kleren draag je elke dag. Water gaat elke dag door elk deel van je lichaam heen.

Olie gebruik je dagelijks voor voeding (Ps. 104:15) en voor blijdschap (Ps. 23:5). In de wens die erop volgt (Ps. 109:19) komen de mantel of het kleed, dat altijd wordt gedragen, en de gordel of riem waarmee de vervloekte altijd is omgord, kennelijk in de plaats van meer algemene woorden. — Speakers Commentary.

Verzen 17-19

Een verloren ziel lijdt een verlies dat zijn gelijke niet kent. Het is bovendien een dubbel verlies, en het is vreselijk, want de zwaarste vloek van God gaat ermee gepaard. Die vloek betekent dat alles wat goed is,

wordt weggenomen. Ze betekent ook dat je wordt overspoeld door de verschrikkelijkste ellende, die een heilige, rechtvaardige en eeuwige God met recht kan brengen over de ziel van een zondig mens. Laat het verstand nu maar komen en zich zo scherp mogelijk inspannen. Laat het alle vloeken en pijnen optellen die een redelijke, onsterfelijke ziel kan ondergaan of aankan.

Als het klaar is, blijft het oneindig ver verwijderd van deze grote banvloek. Dit is de meestervloek, de zwaarste van allemaal, die God tussen Zijn schatten heeft bewaard. Hij is van plan die tevoorschijn te halen op de dag van strijd en oorlog, die Hij tegen verdoemde zielen voor ogen heeft. God doet dit gedeeltelijk uit vergelding, zoals hierboven, en gedeeltelijk uit wraak. 1. Als vergelding: "Dewijl hij den vloek heeft liefgehad, dat die hem overkome, en geen lust gehad heeft tot den zegen, zo zij die verre van hem." En verder: "En hij zij bekleed met den vloek, als met zijn kleed, en dat die ga tot in het binnenste van hem als het water, en als de olie in zijn beenderen. Die zij hem als een kleed, waarmede hij zich bedekt, en tot een gordel, waarmede hij zich steeds omgordt." "Dit zij", zegt Christus, "het werkloon mijner tegenstanders van den HEERE", enzovoort.

1. Zoals deze vloek komt als vergelding, zo komt hij ook als wraak. God zal het onrecht herstellen dat zondaars Hem hebben aangedaan. Voor de minachting en de smaad waarmee ze Hem tartten, zal Hij wraak nemen. Ook zal Hij uitvechten wat Zijn verbond is aangedaan. Al het begin van die wraak is verschrikkelijk (Deut. 32:41-42). Hoe verschrikkelijk zal dan de uitvoering als geheel zijn, wanneer Hij komt in vlammend vuur om wraak te nemen over wie God niet kennen en het evangelie van Jezus Christus niet gehoorzamen? Daarom wordt deze vloek voltrokken in grimmigheid, in na-ijver, in toorn en in woede.

Ja, hemel en aarde zullen worden verbrand door het vuur van die na-ijver waarmee de grote God komt, wanneer Hij komt om de zielen

van zondaars te vervloeken en de goddelozen uit te dagen (2 Thess. 1:7-9). — John Bunyan.

Vers 18

Er zit een opbouw in de drie beelden van dit vers. Eerst heeft hij zich in de vloek gehuld. Daarna dronk hij haar op als water (Job 15:16; 34:7). En ten slotte is ze tot in het merg van zijn beenderen gedrongen, net als de vette zalven die worden ingewreven en tot in de botten doordringen. — Franz Delitzsch.

Vers 18

Aan één ding mogen we hier niet voorbijgaan: de toon van dit vers doet denken aan Num. 5:21-22,24, over de ontrouwe vrouw. Haar vloek zou in haar ingewanden doordringen: "dat het water, hetwelk de vervloeking medebrengt, in haar … inga." Zo'n vloek komt over de ontrouwe Judas, die zijn afspraak met de Heere schond.

Hij komt ook over heel Israël, dat van Hem is afgegaan "gelijk een vrouw trouwelooslijk scheidt van haar vriend", en overspel heeft bedreven tegen de Bruidegom. — Andrew A. Bonar.

Verzen 18-19

In Hand. 1:20 betrekt Petrus deze psalm op Christus, toen de Joden riepen: "Zijn bloed kome over ons, en over onze kinderen." Daarmee trokken zij het vergiftigde kleed aan, dat hen sindsdien blijft pijnigen. Het zit vastgegord om hun heupen. De vloek is als water binnengedrongen en als olie in hun beenderen gezonken. Hoe vreselijk zal het zijn voor wie Hem opnieuw kruisigen en Hem in het openbaar beschamen! — Samuel Horsley.

Vers 21

"Om Uws Naams wil." Mijn vijanden zouden zo mijn vrienden en beschermers worden, als ik maar mijn trouw aan U zou opzeggen. In hun ogen is mijn hele misdaad dat ik weiger U ongehoorzaam te zijn.

Mijn zaak is daarmee Uw zaak. Het strekt U tot eer om U aan mijn zijde te scharen. Anders gebruiken de goddelozen mijn lijden om Uw heilige Naam te lasteren, alsof U niet in staat was te redden. Of alsof het U niets kon schelen wat er gebeurt met mensen die alle menselijke hulp hebben afgewezen en hun vertrouwen op U hebben gezet. — Jean Baptiste Massillon.

Vers 21

"Om Uws Naams wil." Er staat niet: om mijn naam, zodat die schoon wordt gewassen van smaad en schande. Er staat: om Uw Naam. Het is alsof hij zegt: wat ik ook ben, o Heere, en wat mij ook overkomt, let op Uw Naam, let alleen daarop. Ik ben het niet waard dat ik Uw hulp zoek, maar Uw Naam is het wel waard dat U die van minachting reinigt. Hier leren we met welk een vuur voor de eer van Gods Naam de mensen bezield moeten zijn, die op een bijzondere manier aan de Naam van God zijn gewijd.

Hij zegt niet: "Omdat mijn zaak goed is." Hij zegt: omdat Uw goedertierenheid goed is. Merk ook dit op: hij zegt niet gewoon: omdat U goed bent, of omdat U barmhartig bent. Hij zegt: omdat Uw goedertierenheid goed is. In de barmhartigheid van God had hij een heel bijzondere goedheid ervaren. Dat is: zo'n goed getimede, vriendelijke bereidheid in alle moeilijkheden, en voor elke soort nood hulp die klaarligt en voorzien is. Daar rust hij met zijn hoop en vertrouwen op, daar zoekt hij zijn toevlucht. Allen die deze barmhartigheid hebben ervaren en er met vaste hoop en zeker vertrouwen op kunnen steunen, zijn echt gelukkig. — Wolfgang Musculus.

Vers 21

Een zondaar die echt gebroken en vernederd is, ziet in de barmhartigheid die in God is, waaruit Hij vergeeft, oneindig veel meer goedheid en zoetheid dan in de vergeving zelf of in al het andere dat in de beloften staat. Een ziel die heeft geproefd hoe goed de Heere is, ziet dat meteen. Een belofte van leven is zoet voor een ter dood veroor-

deelde, want leven is zoet, zoals wij zeggen. Maar David had geproefd hoe goed de Heere is. Hij zei: "Uw goedertierenheid is beter dan het leven", en oneindig veel zoeter (Ps. 63:4).

En weer zegt David: Omdat Uw goedertierenheid goed is, red mij. Redding was goed, zeker. Maar Gods barmhartigheid, die hij daarin ontdekte, was voor hem oneindig veel beter. Dat was voor hem de sterkste reden om naar redding te verlangen. En Gods barmhartigheid draagt bij uitstek de naam goedheid. — Thomas Goodwin.

Verzen 21-25

Na de donder en de bliksem komt er nu als het ware een bui van tranen: een diepe, droevige klacht. — Franz Delitzsch.

Vers 22

"Want ik ben ellendig en nooddruftig, en mijn hart is in het binnenste van mij doorwond." Let op hoe mooi hij deze argumenten bij elkaar brengt. Hij had gezegd: Omdat Uw goedertierenheid goed is. En daar zet hij bij: "Want ik ben ellendig en nooddruftig." Er was niets te bedenken dat beter paste. Zo is het namelijk met goedheid en barmhartigheid, al in het hart van een mens, en nog veel meer bij God, het beste en meest barmhartige van alle wezens. Niets zet haar sneller aan om te helpen dan de nood, de ramp en het lijden van wie haar aanroept. — Wolfgang Musculus.

Vers 22

"Mijn hart is in het binnenste van mij doorwond." Het hart van heiligen en vrome mensen is niet van koper of van steen. De gevoelloosheid van de stoïcijnen vindt daar geen onderdak. Hun hart is gevoelig voor verdriet en hartstochten. — Musculus.

Vers 23

"Ik ga heen gelijk een schaduw, wanneer zij zich neigt." Bisschop Horsley vertaalt: "Ik ben zo goed als verdwenen, als de schaduw die tot

haar uiterste lengte is uitgetrokken." En hij voegt eraan toe: "Denk aan de schaduwen van dingen op aarde bij zonsondergang. Ze worden met elk moment langer, en hoe langer ze worden, hoe zwakker ze zijn. Op het moment dat ze zich tot een onmetelijke lengte uitrekken, zijn ze weg."

Vers 23

"Ik worde omgedreven als een sprinkhaan." Sprinkhanen kunnen met hun vleugels lang in de lucht blijven en grote afstanden afleggen. Toch hebben ze weinig of helemaal geen invloed op de richting van hun vlucht. Net als de kwartel reizen ze altijd met de wind mee. Ze zijn zo volledig overgeleverd aan de wind dat ze, als er plotseling een windstoot komt, volkomen hulpeloos heen en weer worden gesmeten. Komen ze toevallig in een van de draaiende luchtstromen, die in hun woongebieden zo vaak voorkomen, dan worden ze steeds maar rondgedraaid zonder ook maar enige kans om zich los te maken. — J.G. Wood.

Vers 23

"Ik worde omgedreven als een sprinkhaan." Hier gaat het om de vliegende sprinkhaan. Ik heb vaak gezien hoe zulke zwermen door de steeds wisselende stromen van de bergwinden op en neer worden geworpen en in het rond worden gedraaid. — W.M. Thomson.

Vers 28

"Laat hen vloeken, maar zegen Gij." Wees niet bang voor hun vloeken, jij die een heilige bent. Het is niet meer dan een misschot in de pan van een ongeladen geweer. Het geeft een knal, maar het doet geen pijn. Gods zegeningen beschutten je tegen hun vloek. — William Gurnall.

Vers 28 (eerste zinsdeel)

Wat mensen vervloeken, kan niets uitrichten. Wat God zegent, kan alles. — Matthew Henry.

Vers 30

"Ik zal den HEERE met mijn mond zeer loven." Wanneer we Gods lof laten klinken, is het zeker dat die uit het hart moet komen, voordat de lippen haar kunnen uitspreken. Maar het zou ook van grote kilte en gebrek aan vuur getuigen, als de tong zich in dit werk niet bij het hart aansloot. David noemt alleen de tong, omdat hij ervan uitgaat dat lof die niet verder reikt dan het oor ijdel en leeg is, als het hart zich niet voor God uitstort. Daarom laat hij uit de diepste grond van zijn ziel zijn gemeende dankbaarheid stromen, in vurige lofzangen. Hij doet dat om dezelfde redenen die alle gelovigen moeten leiden: het verlangen om elkaar op te bouwen. Want wie anders handelt, berooft God van de eer die Hem toekomt, en dat is erg. — John Calvin.

Vers 31

"Want Hij zal den nooddruftige ter rechterhand staan." Deze woorden zeggen in de eerste plaats dat Hij daar komt als vriend. Wat bemoedigt en troost het, als iemand bij ons blijft staan wanneer het moeilijk is! Jezus is zo'n Vriend. Als het erop aankomt, gaat Hij als Vriend aan de rechterhand staan van het arme schepsel, dat door schuld en beschuldiging in zijn ziel wordt veroordeeld. Maar Hij heeft een veel hogere plaats dan die van een vriend. Hij staat daar ook als Borg en als Verlosser. Het is alsof Hij de rechtszaal binnenloopt.

De gevangene staat voor de rechter, en Hij stapt naar voren en gaat aan zijn rechterhand staan, als zijn borg en waarborg. Uit Zijn eigen borst haalt Hij het bewijs dat de schuld is kwijtgescholden, getekend en verzegeld met Zijn eigen bloed. Dat houdt Hij de rechtbank voor ogen. Hij eist dat de gevangene wordt vrijgesproken en vergeven, die Hij aan zijn rechterhand heeft staan. Hij staat er dus, zodat

de gevangene vrijuit vergeven wordt en volledig wordt vrijgesproken van de beschuldigingen die zijn ziel veroordelen. O wat een zoet staan! O wat een gezegend verschijnen! — Joseph C. Philpot (1802-1869).

Vers 31

"Hij zal den nooddruftige ter rechterhand staan." Een van de oudste rabbijnse verklaringen geeft hierbij een prachtige toelichting: "Zodra er een arme voor jouw deur staat, staat de Heilige, gezegend zij Zijn Naam, aan zijn rechterhand. Als jij hem een aalmoes geeft, weet dan dat je loon krijgt van Hem Die aan zijn rechterhand staat." — Alfred Edersheim, in "Sketches of the Jewish Social Life in the Days of Christ", 1876.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

De stilte van God. Wat ze kan betekenen, wat ze met zich meebrengt, en hoe we kunnen proberen die stilte te doorbreken.

Vers 1

God mijns lofs. Een tekst die op twee manieren kan worden uitgelegd.

Verzen 1-3

1. God staat achter Zijn volk als de goddelozen zich tegen hen keren (Ps. 109:1). a) Om het welzijn van Zijn volk. b) Om Zijn eigen Naam en eer.
2. De goddelozen keren zich tegen Zijn volk, juist als Hij hun kant kiest (Ps. 109:2-3). a) Omdat ze God haten. b) Omdat ze Zijn volk haten. — G.R.

Vers 2

Laster. De oorzaak: goddeloosheid en boosheid. De middelen: bedrog en leugens. Hoe vaak het voorkomt: Jezus en de heiligen werden belasterd. De straf. Waar we heen vluchten als we eronder lijden: naar het gebed tot God.

Vers 4

Over hoe kostbaar het gebed is. Zie de Verklarende aantekeningen.

Vers 4

De tegenstanders van onze Heere, en waar Hij Zijn toevlucht zocht.

Verzen 4-5

1. De geest en het gedrag van David tegenover zijn vijanden.

a) Zijn geest is liefde: liefde als antwoord op haat. Daarom wijzen zijn vloeken meer naar hun zonden dan naar henzelf.

b) Zijn gedrag. Hij betaalde kwaad terug met goed en bad voor hen.

2. Hun geest en gedrag naar hem toe.

a) Haat in ruil voor liefde.

b) Kwaad in ruil voor goed. — G.R.

Vers 5

Kwaad voor goed. Dat is duivels. Hebben mensen hier geen schuld aan gehad tegenover hun ouders, tegenover wie hen waarschuwden, tegenover heiligen en dienaren, en vooral tegenover de Heere Zelf?

Vers 5

Hoe heeft men de Verlosser terugbetaald? Laat zien wat Hij verdient, en wat Hij van allerlei mensen ontvangt. Hij voelt de onvriendelijkheid van wie ondankbaar zijn.

Vers 6

Het is de wet van de vergelding dat de goddelozen worden gestraft door middel van goddelozen. — Starke.

Vers 7

Wanneer kan gebed zonde worden? Kijk naar wat men zoekt, hoe men het zoekt, wie het zoekt en waarom men het zoekt.

Vers 8

"Dat zijn dagen weinig zijn." De zonde verkort het menselijk leven sterk. Na de zondvloed werd het hele geslacht korter oud. Hartstocht en hebzuchtige zorgen korten het leven in. En bepaalde zonden doen dat heel krachtig: ontucht, dronkenschap enzovoort.

Vers 20-21

1. David legt zijn vijanden in Gods hand (Ps. 109:20). 2. Hij legt zichzelf in diezelfde handen (Ps. 109:21). — G.R.

Vers 21

Een gelovige moet zijn pleidooi putten uit zijn God, Zijn "Naam" en "goedertierenheid". De omgekeerde gewoonte, argumenten zoeken in jezelf, komt heel vaak voor en stelt altijd teleur.

Vers 21

De bijzondere goedheid van Gods barmhartigheid.

Vers 22

De innerlijke pijn van een heilige. Waar ze vandaan komt, wat ze doet, wat troost geeft en wat genezing brengt.

Verzen 26-27

1. Het gebed.
2. De geloofsaanspraak: "HEERE, mijn God!"

3. De eigenschap waarop men vertrouwt.
4. De reden voor het verzoek.

Vers 28

Gods genezing voor menselijke vijandigheid, en de houding van de heilige als hij daarop vertrouwt: “dat zich Uw knecht verblijde.”

Vers 29

1. Een gebed om de bekering van Davids tegenstanders.
2. Een profetie dat zij beschaamd worden als ze onbekeerd blijven. — G.R.

Vers 29

De laatste mantel van de zondaar.

Vers 30

Lofprijzing met de mond. Die moet persoonlijk zijn, vastberaden, weloverwogen, overvloedig en hartelijk. Ze moet anderen aantrekken, zich bij anderen aansluiten en anderen aansporen, maar nooit haar persoonlijke karakter kwijtraken.

Verzen 30-31

1. Wat David zelf zal doen: “Ik zal … zal ik”, enzovoort (Ps. 109:30).
2. Wat God zal doen: “Hij zal”, enzovoort (Ps. 109:31). — G.R.

Verzen 30-31

Hij belooft aan God dat hij Hem zal loven (Ps. 109:30). Aan zichzelf belooft hij dat hij reden zal krijgen om God te loven (Ps. 109:31). — Matthew Henry.

Vers 31

1. Aan wie de belofte wordt gedaan: de arme.

2. Het gevaar dat hem bedreigt: zij die zijn ziel veroordelen. 3. De verlossing die hem wordt toegezegd: goddelijk, op het juiste moment, krachtig, volkomen en eeuwig.

Werken over de honderdnegende psalm

Eerwaarde Samuel Cox gaf "The Expositor" uit. In deel 2 daarvan (1875) vind je "An Apology for the Vindictive Psalm" (Ps. 109:1-31), geschreven door Joseph Hammond, LL.B. Deel 3 van hetzelfde tijdschrift bevat nog vier artikelen van dezelfde auteur, over "The Vindictive Psalms vindicated." Verder: "The Imprecatory Psalms." Zes lezingen. Van eerwaarde R.A. Bertram. 1867. (12°.)

Dr. Thomas Randolph schreef "A View of our Blessed Saviour's Ministry...together with a Charge, Dissertations, Sermons, and Theological Lectures" (twee delen, 8°, Oxford, 1784). Zijn Werken bevatten ook een bespreking van Ps. 109:1-31, te vinden in deel 2 op blz. 315.

Charles Peters, A.M., publiceerde Sermons (8°, Londen, 1776). Daarin staat "The Curses of Psalm the 109th explained, with practical instructions" op blz. 348-378.

Een preek van W. Keate draagt de titel "The 109th, commonly called the Imprecating Psalm, considered, on a principle by which the Psalm explains itself." Uitgegeven in 4°, Londen, 1794.

Van F.H. Dunwell is er het werk A Tract on the Commination Service of the Church of England, uitgegeven in 12° in 1853.

Wie meer wil lezen, kan terecht in de "Bibliotheca Sacra and Theological Review", deel 1, 1844, blz. 97-110. Daar staat een artikel over "The Imprecations in the Scriptures" van B.B. Edwards, hoogleraar aan het Theological Seminary in Andover. Een tweede artikel, over "The Imprecatory Psalms", verscheen in "Bibliotheca Sacra and American Biblical Repository", juli 1856, blz. 551-563. De schrijver is John J. Owen, D.D., hoogleraar aan de Free Academy in New York.

Psalm 110

Titel

"Een psalm van David." Aan de echtheid van dit opschrift hoeven we niet te twijfelen, want onze Heere zegt in Matth. 22:43: "Hoe noemt Hem dan David, in de Geest, zijn Heere?" Toch zijn sommige critici zo belust op nieuwe schrijvers voor de psalmen, dat ze zelfs durven in te gaan tegen de Heere Jezus Zelf. Ze willen Jezus in deze psalm niet vinden. Daarom lezen ze het opschrift als "Psalm van (of over) David", alsof het niet door hem is geschreven maar over hem gaat. Wie met inzicht leest, ziet hier echter nauwelijks iets van David, behalve dat hij de schrijver is.

Hij is er niet het onderwerp van, zelfs niet een klein beetje. Christus is alles. Wat is er veel aan aartsvader David geopenbaard! En hoe blind zijn sommige wijzen van tegenwoordig, zelfs midden in het licht van nu, vergeleken met deze dichter en profeet uit de donkerder tijd! Moge de Geest, Die sprak door de man naar Gods hart, ons ogen geven om de verborgen geheimen van deze wonderlijke psalm te zien. In ieder woord ervan zit een oneindige betekenis.

Onderwerp en indeling

Waar gaat het over? Over *de Priester-Koning*. Geen enkele koning van Israël bekleedde beide ambten tegelijk, ook al deden sommigen een poging. David verrichtte soms handelingen die in de buurt van het priesterwerk kwamen. Priester was hij nooit. Hij hoorde bij de stam

Juda, “op welken stam Mozes niets gesproken heeft van het priesterschap”. En hij was ook veel te godvrezend om zichzelf zonder roeping in dat ambt te dringen. Wie is dan de Priester-Koning over Wie hier gesproken wordt? Het is Davids Heere. Een geheimzinnige Persoon, voorafgebeeld door Melchizedek en door de Joden als Messias verwacht.

Hij is niemand anders dan de apostel en hogepriester van onze belijdenis, Jezus van Nazareth, de Koning van de Joden. De psalm laat zien hoe de koninklijke priester wordt aangesteld. Ook vertelt hij over Zijn volgelingen, Zijn gevechten en Zijn zege. Vers 4 vormt het middelpunt. Daarom is de psalm, zoals Alexander voorstelt, in te delen in drie stukken: de inleiding (vers 1-3), de hoofdgedachte (vers 4) en de aanvullende verzen (vers 5-7).

Uitleg

Vers 2

“De HEERE zal de scepter Uwer sterkte zenden uit Sion.” In en door de gemeente leren we nu, voor het moment, de macht van de Messias kennen. Jehova heeft Jezus alle gezag gegeven te midden van Zijn volk. Met Zijn koninklijke scepter regeert Hij hen. En deze macht gaat met goddelijke kracht uit van de gemeente om de uitverkorenen binnen te halen en al het kwaad te overwinnen. We moeten bidden dat de roede van goddelijke sterkte wordt uitgezonden. Mozes sloeg met zijn roede de Egyptenaren en deed wonderen voor Israël. Zo worden ook onze geestelijke vijanden overwonnen, telkens als de Heere Jezus de roede van Zijn sterkte uitzendt.

Misschien is er een toespeling op de roede van Aäron, die uitbotte en zo zijn macht bewees. Die roede werd in de ark bewaard. Maar de roede van onze Heere wordt uitgezonden om Zijn vijanden te onderwerpen. Deze belofte begon op Pinksteren in vervulling te gaan. Ze blijft tot vandaag doorgaan en zal nog een grotere vervulling krijgen.

O God van eeuwige macht, laat de kracht van onze Heere Jezus duidelijker zichtbaar worden. Laat de volken zien dat ze voortkomt uit het midden van Uw zwakke volk, uit Sion, de plaats waar U woont. Heers midden onder Uw vijanden, zoals Hij doet telkens wanneer Zijn machtige scepter van genade wordt uitgestoken om hen te vernieuwen en te redden.

De roede van Mozes liet water stromen uit de harde rots. Zo laat het evangelie van Jezus berouw in rivieren stromen uit het hart van de mens, dat eens zo hard was. Of de tekst betekent dat de gemeente, hoewel ze midden in een vijandige wereld staat, toch grote invloed heeft. Ze straalt van binnenuit nog steeds majesteit uit. En uiteindelijk is zij de heersende macht onder de volken, omdat het gejuich van een koning in haar midden klinkt. Hoezeer mensen Jezus ook haten, Hij blijft de Koning der koningen. Zijn heerschappij reikt zelfs tot de onwilligste mensen.

Hij gebruikt hun felste verzet tegen de voortgang van Zijn zaak voor Zijn eigen plan. Uit deze tekst blijkt dat Jezus niet stil zit terwijl Hij aan de rechterhand van Jehova zit. Op Zijn eigen manier bewijst Hij dat Zijn koninkrijk blijft bestaan, in Sion en vanuit Sion, onder Zijn vrienden en onder Zijn vijanden. We kijken uit naar een duidelijker openbaring van Zijn almacht in de laatste dagen. Maar ook nu, in de tijd van wachten, verheugen we ons dat de Heere alle macht is gegeven in hemel en op aarde.

Vers 3

"Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkracht, in heilig sieraad; uit de baarmoeder des dageraads zal U de dauw Uwer jeugd zijn." Vanuit Sion wordt de roede van sterkte uitgezonden: de kracht van het evangelie. Het gevolg is dat er bekeerden in grote getale naar voren komen. Ze laten zich inschrijven onder de vlag van de Priester-Koning. Van oudsher zijn ze aan Hem gegeven, en daarom zijn ze Zijn volk. Wordt Zijn macht zichtbaar, dan haasten ze zich blij om Zijn

heerschappij te erkennen. Bij de roep van het evangelie staan ze als het ware uit zichzelf op, zoals de dauw verschijnt in de ochtend.

Het beeld gaat nog verder. Dauw sprankelt van schoonheid, en zo straalt ook deze gewillige menigte van bekeerden iets heiligs en bekoorlijks uit. Dauw staat voor frisheid, en zo zijn deze bekeerden vol levenslust en jeugdige kracht. Door hen wordt de gemeente verkwikt en bloeit ze rijk. Laat het evangelie maar worden gepredikt met goddelijke zalving, en de uitverkorenen van de Heere komen erop af als troepen op de dag dat de legers worden gemonsterd. Door genade zijn ze gekleed in stralende uniformen van heiligheid. Qua aantal, frisheid, schoonheid en zuiverheid lijken ze op de dauwdruppels die op raadselachtige wijze uit de schoot van de morgen komen.

Sommigen leggen dit uit als de opstanding. Maar ook dan is het werk van genade bij de wedergeboorte er net zo goed in te herkennen, want wedergeboorte is een geestelijke opstanding. Zoals de heilige doden blij opstaan en gelijk worden aan het mooie beeld van hun Heere, zo trekken levend gemaakte zielen Christus' heerlijke gerechtigheid aan. Ze stappen naar voren om hun Heere te zien en Hem te dienen. Wat is heiligheid toch prachtig! Zelfs God bewondert haar. En wat is het wonderlijk dat het mystieke lichaam van Christus eeuwig jong blijft! Elke ochtend is de dauw nieuw.

Zo komen er voortdurend nieuwe bekeerden bij, die de gemeente altijd jeugdig houden. Haar jongeren dragen de dauw van de Heere op zich. Ze wekken in haar legers een onsterfelijke geestdrift voor Hem, Wiens "haarlokken zijn gekruld, zwart als een raaf" van een jeugd die nooit vergaat. Jezus leeft altijd. Daarom zal ook Zijn gemeente altijd bloeien. Zijn kracht laat nooit af. Zo wordt dag aan dag ook de kracht van Zijn ware volk vernieuwd. Hij is Priester-Koning, en daarom is al Zijn volk priester en koning. De heilige sieraden zijn hun priesterkleed, hun gewaad tot heerlijkheid en tot sieraad.

Van deze priesters voor God zal er altijd een nieuwe lichting komen. Dat deze dag van kracht aanbreekt terwijl de Heere nog wacht:

daar moeten we voortdurend om bidden. En we mogen het met recht verwachten. Hij zit immers voor altijd op de zetel van eer en macht en zet Zijn kracht in, volgens Zijn eigen woord: “Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook.”

Vers 4

Hier zijn we bij het hart van de psalm, en ook bij het eigenlijke middelpunt en de ziel van ons geloof. Onze Heere Jezus is Priester-Koning op grond van een eed die Jehova lang geleden zwoer: Hij heeft “Zichzelven niet verheerlijkt, om Hogepriester te worden”. Nee, daartoe was Hij al vanouds aangesteld en “is van God genaamd een Hogepriester, naar de ordening van Melchizedek”. Als de Eeuwige zweert, moet het om iets plechtigs en zekers gaan. Bij Hem maakt een eed een besluit onherroepelijk. Maar hier voegt Hij nog iets toe, alsof de zekerheid duizendvoudig moest worden: “en het zal Hem niet berouwen.” Het is gedaan, en wel voor eeuwig.

Jezus is onder ede aangesteld als Priester van Zijn volk. Dat moet Hij blijven tot het einde toe, want Zijn opdracht is bezegeld met de onveranderlijke eed van de onwankelbare Jehova. Zou Zijn priesterschap kunnen worden ingetrokken en Zijn gezag weggenomen, dan was het gedaan met alle hoop en met het leven van het volk dat Hij liefheeft. Maar dit is de vaste rots waarop onze zekerheid staat. Gods eed maakt onze heerlijke Heere onwankelbaar, zowel in Zijn priesterschap als op Zijn troon. Het is de Heere Die Hem tot Priester heeft aangesteld, voor eeuwig.

Hij deed het met een eed. Die eed is zonder spijt, werkt nu al en blijft staan door alle eeuwen heen. Zo staat onze zekerheid in Hem buiten elke twijfel.

De verklaring staat in de tegenwoordige tijd. Dat is bij de Heere de enige tijd, en alle andere tijden zitten erin. “Gij zijt”, dat wil zeggen: U was, U bent en U zult zijn, in alle tijden een Koning die ook Priester is. De orde van Melchizedeks priesterschap was de oudste, de meest

oorspronkelijke. Ze kende het minste ritueel en ceremonieel. Ze was de meest natuurlijke en eenvoudige, en tegelijk de meest eerbiedwaardige. Die oude aartsvader was de vader van zijn volk. Hij regeerde het en onderwees het tegelijk. In zijn ene hand had hij de scepter, in zijn andere het wierookvat.

Hij regeerde in gerechtigheid en bracht offers voor het aangezicht van de Heere. Sinds zijn tijd is niemand meer opgestaan zoals hij. Wanneer de koningen van Juda het priesterambt naar zich toe wilden trekken, werden ze met schande teruggeslagen. God wilde geen priester-koning behalve Zijn Zoon. Melchizedeks ambt was een uitzondering. Niemand ging eraan vooraf en niemand volgde hem op. Hij verschijnt als een raadsel op de bladzijde van de geschiedenis. We krijgen geen stamboom, geen geboortedatum, geen bericht over zijn dood. Hij zegent Abraham, ontvangt de tienden en verdwijnt van het toneel. Daarbij krijgt hij eerbewijzen die tonen dat hij groter was dan de stichter van het uitverkoren volk.

Hij wordt maar één keer gezien, en die ene keer is genoeg. Aäron en zijn nageslacht kwamen en gingen. Hun onvolmaakte offer bleef vele generaties duren. Het had niets afgerond in zich en kon nooit degenen die er naderbij kwamen volmaken. Onze Heere Jezus staat vóór ons zoals Melchizedek: een priester door goddelijke verordening. Hij is geen priester door een geboorte van vlees en bloed, zoals de zonen van Aäron. Voor Zijn recht op het heilige ambt noemt Hij geen vader, geen moeder en geen afstamming. Hij staat op Zijn eigen verdiensten, door Zichzelf alleen.

Niemand ging Hem voor in Zijn werk, dus niemand kan Hem opvolgen. Zijn orde begint en eindigt in Zijn eigen Persoon. In Hem is zij eeuwig, “noch beginsel der dagen, noch einde des levens hebbende”. De Koning-Priester is hier geweest en heeft Zijn zegen aan de gelovigen nagelaten. Nu zit Hij in heerlijkheid, in Zijn volledige karakter. Hij verzoent voor ons door de verdienste van Zijn bloed en gebruikt al Zijn macht voor ons.

> *"O, mogen wij altijd Uw stem horen,*
> *die in genade tot ons spreekt,*
> *en in onze Priester zullen wij ons verheugen,*
> *o U, grote Melchizedek."*

Wat in de slotverzen van deze psalm staat, zien we als een voorspelling van de zeges die de Priester-Koning nog zal behalen. Eeuwig blijft Hij niet afwachten. Er komt een moment dat Hij Zelf de strijd ingaat, om met Zijn eigen zegevierende aanwezigheid een einde te maken aan deze uitputtende oorlog. Op het beslissende moment gaat Hij Zelf voorop in de aanval. Zijn rechterhand en Zijn heilige arm brengen Hem de zege.

Vers 5

"De HEERE is aan Uw rechterhand; Hij zal koningen verslaan ten dage Zijns toorns." Hij is het slagveld op getrokken, en de oneindige Jehova komt met Hem mee als de kracht van Zijn rechterhand.

Waar de Heere komt, komt eeuwige macht. Alle macht van de aarde bezwijkt ervoor, als door een zwaard doorstoken. In de laatste dagen wint het koninkrijk van de hemel het van alle koninkrijken van de aarde. Wie het waagt zich te verzetten, vindt snel een allesvernietigende ondergang. Wat blijft er van koningen over, als ze het opnemen tegen de Zoon van God? Eén slag is genoeg om hen te vernietigen. Toen de engel van de Heere Herodes sloeg, hoefde hij niet nog een keer toe te slaan. Herodes werd door de wormen verteerd en gaf de geest.

Voor de laatste dagen lezen we over de Getrouwe en Waarachtige. Hij rijdt op een wit paard, Hij oordeelt in gerechtigheid en Hij voert oorlog: "En uit Zijn mond ging een scherp zwaard, opdat Hij daarmede de heidenen slaan zou. En Hij zal hen hoeden met een ijzeren roede; en Hij treedt den wijnpersbak van den wijn des toorns en der gramschap des almachtigen Gods."

Vers 6

"Hij zal recht doen onder de heidenen", of: onder de volken. Elk volk zal Zijn macht voelen. Het buigt er blij voor, of het wordt erdoor vermorzeld. "Hij zal het vol dode lichamen maken." Tijdens de verschrikkelijke veldslagen van Zijn evangelie sneuvelen alle tegenstanders. Het slagveld ligt uiteindelijk hoog vol met gesneuvelden. Dat hoeven we niet letterlijk te lezen. Het is een dichterlijk beeld: alle opstandige machten worden omvergeworpen en alle goddeloze beginselen verliezen. Maar stel dat koningen zich met oorlogswapens tegen de Heere keren. Dan eindigt dat in hun totale nederlaag en in de volledige vernietiging van hun legermacht.

Lees bij deze profetie ook Openb. 19, vanaf vers 17 tot het slot van het hoofdstuk. Voor het einde van de geschiedenis van deze wereld zullen vreselijke dingen worden gezien, in gerechtigheid. "Hij zal verslaan dengene, die het hoofd is over een groot land." Hij treft de grootste machthebbers die zich tegen Hem verzetten. Zijn slag raakt niet alleen gewone mensen, maar ook wie leiding geven en regeren. Wijzen volken Christus af als hun Hoofd, dan zullen ze ontdekken dat hun politieke hoofden hen niet kunnen beschermen. Je kunt de passage ook zo lezen: "Hij heeft het hoofd over de wijde aarde verslagen." Zelfs de heerser van het machtigste volk ontkomt niet aan het zwaard van de Heere.

En ook die gevreesde geestelijke vorst, die heerst over de kinderen van de ongehoorzaamheid, komt niet zonder dodelijke wond weg. Paus en priester moeten vallen. Zo ook Mohammed en andere verleiders, die nu als leiders van het volk gelden. Jezus moet regeren, en zij moeten ondergaan.

Vers 7

"Hij zal op den weg uit de beek drinken." Hij trekt zo razendsnel op naar de overwinning, dat Hij niet eens stopt om iets te drinken. Hij drinkt al lopend. Net als de mannen van Gideon, die het water oplik-

ten, zet Hij Zijn hart in de strijd en brengt Hij het in gerechtigheid snel tot een einde.

Want de Heere zal een kort werk maken op de aarde. “Daarom zal Hij het hoofd omhoog heffen.” Hij wordt Zelf in de overwinning hoog verheven, en Zijn volk wordt in Hem mee opgeheven. Toen Hij hier eerder langskwam, droeg Hij een zware last en kreeg Hij hard werk te doen. Bij Zijn tweede komst behaalt Hij zonder moeite de zege. Eerder was Hij de Man van smarten. Komt Hij voor de tweede keer, dan houdt Hij Zijn hoofd rechtop in triomf. Laat Zijn heiligen met Hem juichen! “Heft uw hoofden opwaarts, omdat uw verlossing nabij is.” We verwachten voor de laatste dagen vreselijke gevechten en tot slot een eindoverwinning.

Lang heeft Jezus ons opstandige mensdom verdragen. Maar eens staat Hij op om de oorlog van Zijn lankmoedigheid te beëindigen met de slagen van Zijn gerechtigheid. God streed tegen de zonden van mensen, tot hun eigen bestwil. Maar Hij zal niet altoos door Zijn Geest met de mensen twisten. Dan stopt Hij met die strijd van lankmoedige liefde en begint Hij een andere strijd, die spoedig eindigt met de definitieve vernietiging van Zijn tegenstanders. O Priester-Koning, ook wij zijn, in kleinere mate, priester-koningen. Wij zijn vol blijdschap, want U regeert nu al en komt binnenkort om Uw zaak recht te doen en Uw rijk voor eeuwig te vestigen. Ja, kom haastig! Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

De voorafgaande psalm gaat over het lijden. Daarop volgt nu een psalm over de opstanding van Christus, Zijn hemelvaart en Zijn zitting in heerlijkheid. Zo’n verband vonden we ook al in Ps. 22-24 en Ps. 45-47. De psalm die voor ons ligt, groeit uit de vorige op zoals de

Olijfberg, de berg van de hemelvaart, oprijst uit het dal van Gethsemane dat aan zijn voet ligt. — Christopher Wordsworth.

Gehele psalm

Terecht is deze psalm de kroon van alle psalmen genoemd. Volgens Luther is zij het waard om met kostbare edelstenen te worden bezet. Vooral vers 5 beschouwt de Reformator als een bron, ja een schatkamer. Daarin vind je alle christelijke leer, inzicht, wijsheid en troost, rijker en voller dan in elk ander stuk van de Heilige Schrift. Op zijn eigen manier noemt hij Christus de Sheblimini ("Zit aan Mijn rechterhand"). "De duivel moet mijn Sheblimini zeker met rust laten. Hij kan Hem niet omlaag halen, niet met zijn spot en niet met zijn woede." Christus leeft nog steeds en regeert, en Zijn naam is Sheblimini. In Zijn stijgbeugel staat gegraveerd: "Totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Uwer voeten." En op Zijn kroon: "Gij zijt Priester in eeuwigheid." — Alfred Edersheim, 1873.

Gehele psalm

In de verzameling van Cassiodorus noemen de ouden deze psalm de zon van ons geloof en de schat van de heilige Schrift: "verbis brevis, sensu infinitus", zegt Augustinus, kort van woorden maar oneindig van betekenis. Theodoretus laat zien hoe deze psalm aansluit op de vorige. "Daar", zegt hij, "staan Zijn kruis en lijden voor ons, en hier Zijn overwinning en Zijn zegeteken." Want Hij treedt naar voren als de erfgenaam van de Almachtige, de glans van Zijn heerlijkheid en het uitgedrukte beeld van Zijn Persoon, en Hij krijgt:

1. De titel: "Mijn Heere."
2. De plaats: "Zit aan Mijn rechterhand."
3. De macht: "Totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Uwer voeten."

— *John Prideaux, in een preek met de titel "The Draught of the Brooke"*, 1636.

Gehele psalm

Neem het hele Oude Testament door: nergens vind je een profetie over de Persoon en de ambten van Christus die zo volledig en tegelijk zo beknopt is als deze psalm. Er zit zoveel fundamentele waarheid in, dat ik haar zonder aarzelen Symbolum Davidicum noem: de geloofsbelijdenis van de profeet David. En het is werkelijk zo dat bijna elk artikel van de geloofsbelijdenis die wij allemaal belijden, hier duidelijk wordt uitgesproken of heel duidelijk wordt bedoeld in dit kleine model. Het begint bij de leer van de Drie-eenheid, die al in de eerste woorden besloten ligt: "De HEERE heeft tot mijn Heere gesproken." Jehova is hier de Vader, en mijn Heere is de Zoon.

De Heilige Geest wijdde Hem tot Davids Heere, en in Zijn volheid werd Hij gezalfd voor de ambten van koning en priester. Zo legt onze Zaligmaker Zelf dit woord "heeft gesproken" uit: het betekent dat Hij is verzegeld en geheiligd voor Zijn ambt (Joh. 10:34-36). Dan de menswording van Christus, in de woorden "mijn Heere". Daarbij hoort Zijn waardigheid en eer die hoger is dan van David (zoals onze Zaligmaker Zelf het uitlegt, Matth. 22:42,45). "Mijn" betekent: mijn Zoon door afkomst en stamboom, naar het vlees. En toch ook mijn Heere, want als Zoon staat Hij hoger.

Verder staat er het lijden van Christus. Hij werd tot priester gewijd (Ps. 110:4), om Zichzelf eenmaal voor altijd te offeren. Zo dronk Hij onderweg uit de beek. Er staat ook Zijn voltooide werk, Zijn overwinning over al Zijn vijanden en lijden: Zijn opstanding, "Hij zal het hoofd omhoog heffen", Zijn hemelvaart en Zijn voorbede, "Zit aan Mijn rechterhand." Daarnaast zie je hier een Heilige Algemene Christelijke Kerk. Ze wordt bijeengebracht door de scepter van Zijn koninkrijk, en in al haar delen is er een gezegende, mooie gemeenschap van de heiligen: "De HEERE zal de scepter Uwer sterkte zenden uit Sion, zeggende: Heers in het midden Uwer vijanden. Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkracht, in heilig sieraad; uit de baarmoeder

des dageraads zal U de dauw Uwer jeugd zijn." Dan volgt het laatste oordeel.

Al Zijn vijanden moeten onder Zijn voeten worden gelegd. Met dat argument bewijst de apostel dat alles een einde krijgt (1 Kor. 15:25). Er is de dag van Zijn toorn, waarop Hij dat oordeel over de heidenen voltrekt, samen met de overwinning over de koningen van de aarde. Zij sluiten zich aaneen en beramen plannen tegen Hem, en dat begint Hij hier met Zijn woord. Dan de vergeving van zonden, ingesloten in Zijn priesterschap. Hij moest namelijk offers brengen tot vergeving van zonden, "om de zonde te niet te doen, door Zijnzelfs offerande" (Ef. 1:7; Hebr. 9:26).

Ook de opstanding van het lichaam hoort erbij: "Hij moet als Koning heersen, totdat Hij al de vijanden onder Zijn voeten zal gelegd hebben. De laatste vijand, die te niet gedaan wordt, is de dood." Dat betoogt de apostel uit deze psalm (1 Kor. 15:25,26). En ten slotte het eeuwige leven. Dat rust op de eeuwige verdienste en kracht van Zijn priesterschap: "Gij zijt Priester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizedek." En op Zijn zitten aan de rechterhand van God. Daarheen is Hij gegaan als onze voorloper, om voor ons een plaats klaar te maken (Hebr. 6:20; Joh. 14:2). Daarom haalt de apostel uit Zijn zitten daar en Zijn eeuwige leven de volmaaktheid en zekerheid van onze zaligheid (Rom. 6:8,11; 8:17; Ef. 2:16; Kol. 3:1-4; 1 Kor. 15:49; Filipp. 3:20,21; 1 Thess. 4:14; Hebr. 7:25; 1 Joh. 3:2). — Edward Reynolds, 1599-1676.

Gehele psalm

Later hebben Joden geprobeerd deze psalm een andere betekenis te geven. Maar het staat zo vast en zonder twijfel dat ze een profetie over Christus is, dat de Farizeeën haar niet durfden te ontkennen. Onze Zaligmaker vroeg hun hoe het kon dat David Christus, de zoon van David, toch Heere noemde (Matth. 22:42,43). Daarbij haalde Hij aan: "De HEERE heeft tot mijn Heere gesproken." Ze wisten daar geen

woord op te antwoorden, geen enkel woord. Het antwoord was heel eenvoudig en had voor het oprapen gelegen als ze hadden kunnen zeggen dat de psalm niet over Christus ging.

Maar ze wisten dat je haar niet anders kon verstaan. Onder hen gold ze algemeen als een profetie over hun Messias, precies zoals de tekst zelf duidelijk laat zien. Die tekst past op niemand anders dan op Christus, onze Zaligmaker, de Zoon van God. Er zijn er sindsdien enkelen onder hen die alles hebben opgevat als woorden die namens het volk van Juda over hun koning David zijn gesproken. Maar de tekst zelf wijst dat af. Als hij zegt "Zit aan Mijn rechterhand", noemt hij een eer voor Hem over Wie hij spreekt, die groter is dan bij de engelen past.

Dan past ze zeker niet op David. En wat in het vierde vers over het priesterschap staat, kan niet over David gaan. Hij was koning, maar over hem is nooit iets gezegd dat bij het priesterschap hoort. Hoe zou je kunnen bedenken dat over hem wordt gezegd: "Gij zijt Priester in eeuwigheid", enzovoort? Ja, niets van wat hier wordt gezegd, zien we in David anders dan als een klein schaduwbeeld, vergeleken met wat in Jezus Christus werkelijkheid is geworden. — Robert Abbot (1560-1617), in "The Exaltation of the Kingdom and Priesthood of Christ".

Gehele psalm

In Psalm 68 horen we de aankomst van de Messias bejubeld, voorgebeeld in de overbrenging van de ark. Daarbij krijgen we een vluchtige, wat nevelige blik op de heerlijkheden en zegeningen die uit die gebeurtenis volgen. Psalm 24 toont ons de Messias terwijl Hij naar Zijn troon van verlossing stijgt. Engelen en aartsengelen dragen Hem op hun vleugels, en heel de denkende schepping juicht Hem toe met hosanna's. In de gloeiendste kleuren schildert die psalm hoe de Messias zegevierend de hemel binnentrekt en hoe gezaghebbend Hij die toegang eist. Samen met het leger van de engelen gaat Hij naar de troon

van Zijn Vader, om daar de voorrang op te eisen die Hem toekwam door erfenis en door overwinning.

Op dit punt "neemt de psalm die voor ons ligt het wonderlijke verhaal over". Hij laat ons de ontzagwekkende plechtigheid van Zijn ontvangst zien. De Vader schenkt Zijn innig geliefde Zoon het koninkrijk dat Hij heeft verdiend. Hij verheft Hem op de troon en legt alles onder Zijn voeten. Hij ontvangt Hem als profeet en belooft aan "de scepter Uwer sterkte" dat die overal zal reiken en nooit zal ophouden. Hij ontvangt Hem ook als priester, in Zijn eigen priesterschap, en bevestigt met een eed dat dit ambt werkt en blijft bestaan. Zo komt het hele plan van de verlossing tot voltooiing, en wordt de zege behaald op zonde, op de dood en op hem die de macht over de dood had.

Een mens, verbonden met God, werd verheven tot de troon van het bestaan. Een mens, verbonden met God, voltooide het offer dat vereist was. En de psalmist laat het leger van engelen de melodie overnemen en de toekomstige triomfen van de Koning der heerlijkheid bezingen. Triomfen over Zijn vijanden, die Hij op de dag van Zijn toorn zal opzoeken. En triomfen met Zijn gewillige volk, dat Hij met Zijn Geest zal bijstaan, door Zijn genade zal zuiveren en zal verheffen tot in Zijn heerlijkheid. Zo zie ik dus de aanleiding, het doel en de bedoeling van dit heilige lied.

Naar mijn overtuiging is het bij uitstek een epinicion, een overwinningslied. Het viert de zege van de overwinnaar, biedt Hem de prijzen van de overwinning aan en voorzegt nog meer veroveringen als kroon op Zijn heerlijkheid. Elders zien we de Leidsman van onze zaligheid vechten. Hier zien we Hem zegevieren. Elders staan Zijn ambten nog aan het begin. Hier zijn ze volmaakt, doordat de Godheid ze goedkeurt en eeuwigheid belooft. Hier vinden we dus onderricht dat Zijn heerschappij bevestigt, en de verzoening die wordt voltooid door het eeuwige priesterschap. — J.H. Singer, in "The Irish Pulpit", 1839.

Vers 1

Dit ene vers beschrijft in een paar woorden de Persoon van Christus, Zijn oorlogen en Zijn overwinning. Daarom mogen we ervan zeggen, en zo van de hele psalm als samenvatting van het Evangelie, wat Tullius in zijn korte brief aan Brutus schreef: "Quam multa, quam paucis!" Wat een hoeveelheid in zo weinig woorden! — John Trapp.

Vers 1

"De HEERE heeft tot mijn Heere gesproken: Zit aan Mijn rechterhand." Dit gedeelte wordt vaak aangehaald, want het bevat een waarheid die je niet vergeet. De Messias Zelf haalt het aan om Israël ertoe te brengen Hem als groter dan David te erkennen (Matth. 22:44). In Hebr. 1:13 wordt het aangehaald om te bewijzen dat Hij veel hoger staat dan de engelen. Petrus gebruikt het in Hand. 2:34 om te laten zien dat Hij Heere is en ook Christus. In Hebr. 10:12,13 verwijst het ernaar dat Jezus goed heeft volbracht wat Hij op aarde op Zich had genomen: "een slachtoffer voor de zonden geofferd hebbende".

Vanaf nu zit Hij op de zetel van goddelijke eer, "voorts verwachtende, totdat Zijn vijanden gesteld worden tot een voetbank Zijner voeten", tot de dag van Zijn tweede komst. — Andrew A. Bonar.

Vers 1

"De HEERE heeft ... gesproken." De gemeente heeft het nodig dat ze de Persoon en het ambt van Christus begrijpt. Toch kent niemand de Zoon, behalve de Vader en degenen aan wie Hij Hem wil openbaren. Want David kende Christus alleen door wat de Vader hem leerde: "De HEERE heeft ... gesproken", zei hij. — David Dickson.

Vers 1

"Mijn Heere." Hier leren wij dat Christus, ook al was Hij mens, meer was dan een gewoon mens, want Hij is Heere over Zijn vader David. Volgens jure naturae is namelijk geen zoon de meester van zijn vader. Zeggenschap gaat nooit omhoog. Er moet dus in Hem iets zijn dat

boven de natuur ligt, waardoor Hij de soeverein is van Zijn vader. Dat redeneert onze Zaligmaker Zelf uit deze woorden (Matth. 22:42,45). — Edward Reynolds.

Vers 1

"Mijn Heere." Christus als zoon hebben was een grotere eer dan koning zijn. Toch zegt David niet dat Christus zijn zoon is. Hij is blij dat Christus zijn Heere is, en dat hij Zijn dienaar is. Ook die blijdschap is hem geschonken (zie Luk. 1:43; Joh. 20:28; Filipp. 3:3,8). Wie in de Messias alleen de zoon van David zien, zien maar het kleinste deel van hoe Hij is. Een heerschappij waaraan zelfs David zelf is onderworpen, laat zien hoe hemels groot de majesteit van de Koning is, en dat Zijn koninkrijk een hemels karakter heeft. — Johann Albrecht Bengel.

Vers 1

"Totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Uwer voeten." Elk woord weegt hier zwaar. Het is meestal zo dat wie de Schrift in stukjes hakt en het brood des levens tot kruimels breekt, de tekst eerder losmaakt dan uitlegt. Maar dat geldt niet voor gedeelten die bewust zijn geschreven als model en samenvatting van de grondwaarheden van het geloof. Deze psalm is daar een van de rijkste en kortste voorbeelden van in heel de Bijbel. Zoals op een kleine kaart van een groot land elk streepje iets betekent, zo is er hier geen woord of er kan een zaak van groot belang aan vasthangen.

Let daarom op hoe lang het koninkrijk van Christus duurt, waar het mee gemeten wordt: "totdat." Let op Hem die de vijanden van Christus onder Hem brengt: "Ik, de Heere." Let op de manier waarop: ponam en ponam scabellum, Ik zal Uw vijanden als een voetbank onder Uw voeten leggen. Overwinning is een woord dat altijd naar iets anders verwijst, want het veronderstelt vijanden. En die worden in de tekst ook genoemd... Vijandschap tegen Christus laat zich zien in elk

van de ambten die Hij als Middelaar vervult. Er is vijandschap tegen Hem als profeet.

Men keert zich tegen Zijn waarheid. In het denken doet men dat door haar te bederven met menselijke toevoegingen en vermengingen, en door mensenwerk als leer te onderwijzen. In het hart doet men dat door te wensen dat veel goddelijke waarheden uit de Schrift geschrapt waren, omdat ze regelrecht ingaan tegen de geneugten waar men meer van houdt dan van God. In de levenswandel doet men dat door de waarheid in ongerechtigheid onder te houden en zich te bederven in alles wat men weet, zoals redeloze dieren. Men keert zich ook tegen Zijn onderwijs: door de aandrang van Zijn Geest in het Woord te smoren, Zijn getuigenis tegen te staan, Zijn stem niet te willen horen en Gods raad over henzelf te verwerpen.

Er is vijandschap tegen Hem als priester, wanneer men Zijn Persoon, Zijn lijden, Zijn gerechtigheid of Zijn verdiensten te gering acht. En er is vijandschap tegen Hem als koning. Die richt zich tegen Zijn eredienst: uit goddeloosheid verwaarloost men haar, door afgoderij maakt men haar tot iets anders en door bijgeloof maakt men haar kapot. Ze richt zich ook tegen Zijn wegen en Zijn dienst. Met vooroordelen zonder grond noemt men die zwaar, nutteloos of onbillijk. En met opzettelijke ongehoorzaamheid laat men ze in de steek om de wegen van het eigen hart te gaan. — Edward Reynolds.

Vers 1

"Tot een voetbank Uwer voeten!" Dat Christus Zijn vijanden verslaat, is niet meer dan het op zijn plaats zetten van een voetenbankje. Dat zegt ons twee dingen. Ten eerste hoe gemakkelijk God Zijn overwinning op de vijanden van Christus behaalt. Voor Hem zijn zij niets, minder dan niets: een druppel aan een emmer, stof op de weegschaal, een nietig ding... Ten tweede: het neerleggen van Christus' vijanden als een voetbank wijst niet alleen op gemak, maar ook op orde

en schoonheid. Als de vijanden van Christus onder Zijn voet liggen, zal alles weer op zijn juiste plek staan.

Dan zal echt blijken dat God een God van orde is. Daarom heet die dag "de tijden der wederoprichting aller dingen", Hand. 3:21. Zijn vijanden onder Zijn voeten leggen is een daad van gerechtigheid. Geen enkele deugd is zo ordelijk als gerechtigheid. Zij geeft een volk een mooi gezicht, omdat zij zelf bestaat uit evenwicht en goede verhoudingen. Wat de voetbank over Christus Zelf zegt, zijn ook twee dingen: Zijn rust en Zijn triomf. In de taal van de Schrift betekent staan dienen en zitten rusten, en geen houding is zo ontspannen als zitten met een voetbank onder je voeten.

Zolang de vijanden van Christus dus nog niet allemaal onder Zijn voeten liggen, rust Hij nog niet ten volle. Verder zegt deze "voetbank" onder de voeten van Christus vier dingen over Zijn vijanden. Ten eerste: de uiterste schaamte en verwarring die zij eeuwig zullen ondergaan, want alles wat zich tegen Christus verheft, wordt volkomen vernederd en neergehaald. Ten tweede: de last die goddelozen moeten dragen. Een voetbank draagt het gewicht van het lichaam, en zo moeten de vijanden van Christus het gewicht van Zijn zware, eeuwige toorn op hun ziel dragen. Ten derde: het verband tussen Gods rechtvaardige vergelding en de zonden van de goddelozen.

Zo zal Christus met Zijn vijanden omgaan op de laatste dag. Nu trappen zij Christus onder de voet, in Zijn Woord, in Zijn wegen en in Zijn leden. Zij dwingen de heiligen te bukken zodat zij over hen heen kunnen lopen, en maken van hen een plaveisel. Zij treden het bloed van het verbond en het heiligdom van de Heere met voeten en zetten Christus te schande. Maar dan krijgen zij hun eigen maat in de schoot teruggegeven. Dan zullen zij moeten toegeven, zoals Adoni-Bezek: "Gelijk als ik gedaan heb, alzo heeft mij God vergolden." Ten slotte, en dat is het laatste, zien we hierin de grote macht en wijsheid van Christus, Die de boosheid en het kwaad van Zijn vijanden laat meewerken aan Zijn eigen doel en voordeel.

Hij stuurt de goddelozen zo aan dat zij Hem toch van dienst zijn, terwijl zij niets anders willen dan Zijn koninkrijk uitroeien en verwoesten. Tegen hun eigen wil in werken zij mee aan die heerlijke doelen, waarom Hij door alle gelovigen zal worden bewonderd. In een groot huis hebben we nu eenmaal vaten voor minder eervol gebruik nodig, bestemd voor vuil en gewoon werk dat elke dag moet gebeuren. Zo zijn in het grote huis van God de goddelozen Zijn gereedschap en huisraad, voetbankjes, stokken en vaten waar Hij geen plezier in heeft, al kan Hij er goed gebruik van maken. — Samengevat uit Reynolds.

Vers 1

"Een voetbank Uwer voeten." Onze Koning heeft een heerlijke troon, maar ook een wonderlijke voetbank. Zijn koninklijke troon troost ons in de hoogste mate, en Zijn voetbank geeft ons blijdschap. Wat zullen Zijn arme onderdanen blij zijn als zij horen dat hun vorst en koning hun vijanden heeft verslagen en hen uit hun greep heeft bevrijd! Hoe liepen de arme onderdanen van Saul en Jonathan hun tegemoet toen die koningen de Filistijnen hadden verslagen! ... En omdat onze Koning Zijn vijanden onder Zijn voeten heeft, zal Hij ook al onze vijanden onder onze voeten brengen. Zijn overwinning is immers de onze. Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus. — Joshua Arnd, 1626-1685.

Vers 2

"De HEERE zal de scepter Uwer sterkte", of beter: "De scepter van Uw macht", dat is: van "Uw koninklijke majesteit", zoals in Jer. 48:17 en Ezech. 19:14. Chrysostomus speelt met het woord rabdov (LXX). Zo kan een roede kracht en troost betekenen, zoals in Ps. 23:4, of tucht, zoals in Ps. 2:9 en 1 Kor. 4:21. Ook kan ze een teken zijn van koninklijke heerschappij, zoals in Jes. 11:1 en Ps. 45:7. Met deze roede, zegt hij, hebben de discipelen de wereld veroverd, toen zij gehoorzaamden aan het bevel: "Gaat dan henen, onderwijst al de volken." Deze roede

is veel krachtiger dan die van Mozes, "want die splitste rivieren, maar deze brak de goddeloosheid van de wereld in stukken." Dan voegt hij er vol diepe waarheid aan toe: "Wie het kruis de roede der kracht zou noemen, vergist zich niet. Want deze roede bekeerde zee en land en vulde ze met een geweldige kracht. Met deze roede in de hand trokken de apostelen de wereld in. Alles wat zij gedaan hebben, brachten zij ermee tot stand, te beginnen in Jeruzalem." Voor de mensen was het kruis het toonbeeld van schande en zwakheid, maar in werkelijkheid was het de kracht van God. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 2

"De HEERE zal de scepter Uwer sterkte." Hoe krachtig deze scepter en dit woord van Christus is, zien we vooral in de redding van Zijn uitverkorenen... Zo machtig is het geweest dat het de gedachten van mensen heeft veroverd, ten spijt van hun natuur, hun verstand, hun geleerdheid, hun wijsheid en hun gewoonten, en alles wat verder sterk genoeg is om mensen vast te houden aan wat ze eenmaal hebben aangenomen en gevolgd. Generaties lang hadden hun voorouders dezelfde godsdienst gehouden, en toch deden zij daar afstand van. De goden die zijzelf met overgave hadden gediend, wierpen zij weg.

Vader en moeder smeekten en dreigden, maar zij stopten hun oren dicht. Hun vrouw en kinderen knielden, huilden en sloegen de armen om hen heen, en toch bleef hun hart onbewogen. Hun eer en bezit gaven zij prijs, en zelfs hun leven. Alles liever dan de vrede en de blijdschap in hun hart kwijt te raken, die ditzelfde woord van Christus hun had geschonken. Wat is het toch wonderlijk, en wat prijst het de kracht van dit woord, dat zwakheid het wint van sterkte en eenvoud van sluwheid! Daar staat het lam, zonder een spoor van angst, voor de leeuw, en de zachte tortelduif voor de roofzuchtige wouw.

Vrouwen, kinderen en zwakken staan tegenover de grote vorsten en machthebbers van de wereld. Zij zijn niet bang voor hun dreigen-

de woorden en vrezen hun martelende handen niet. Vrijmoedig leggen zij het woord van hun getuigenis af (Openb. 12:11), ondanks alle woede, en niets dat tegen hen bedacht kon worden, kon hen ertoe brengen daarvoor terug te schrikken. Het woord van God, dat in hun hart woonde, gaf hun moed, vastberadenheid en kracht om door vuur en water te gaan en alle gevaren van wind en weer te trotseren. Hoe het ook leek alsof zij op de rotsen te pletter sloegen, toch ontkwamen zij aan de schipbreuk en bereikten zij veilig de haven waar zij naar verlangden. — Robert Abbot.

Vers 2

"Uit Sion." Over Gods alwetendheid hoeven we hier niet veel te zeggen, want die komt tot uiting in een wonderlijk feit. Juist in het land van het verbond, midden in het volk dat de Zaligmaker verwierp en kruisigde, is de eerste gemeente van Christus op aarde gesticht. Wat hadden de haarklovers en lasteraars niet allemaal gezegd als het anders was gegaan! Stel dat de christelijke gemeente in een heidens land was ontstaan. Dan zouden ze het toch hebben afgedaan als een verzinsel van afgodische priesters? Israël, verspreid onder de volken, en de Gemeente van Christus, begonnen in Sion te Jeruzalem: dat zijn de wonderlijkste en duurzaamste gedenktekenen, en onweerlegbare getuigen van de waarheid van het christendom. — Benjamin Weiss.

Vers 2

Dat Hij heerst te midden van Zijn vijanden, leert ons dat het koninkrijk van Christus in dit leven het koninkrijk van het kruis is, van vervolging en gevaar. Vijanden zijn er altijd, en niet alleen zichtbare tegenstanders, maar ook geestelijke en eeuwige. Daarom wacht de godvrezenden altijd veel verdriet. In deze vreselijke strijd krijgen zij toch moed door deze troost: de roede van het koninkrijk is sterk en geen kracht of macht kan haar overwinnen. Meer nog: ook al wordt

dit koninkrijk bestookt met twisten en allerlei stormen, het blijft standvastig, hecht en eeuwig.

Er zal altijd, onder alle mensen, een Gemeente zijn die deze Koning vreest en aanbidt. De ervaring van alle eeuwen leert immers dat dit koninkrijk groeide en toenam naarmate het meer werd tegengewerkt. Dat zegt ook Basilius: en taiv yliqesi mallon yallei h ekklhsia, de Gemeente bloeit meer door verdrukking. — Rivetus.

Vers 2

"Heers in het midden Uwer vijanden." Vestig Uw macht over hen en regeer in hen. Dit is een opdracht om een koninkrijk te vestigen midden onder Zijn vijanden, in de harten van mensen die opstandig waren en nog steeds zijn.

Zijn koninkrijk komt niet doordat Hij hen vernietigt, maar doordat Hij hen overwint, zodat zij Zijn gewillige dienaren worden. Zij geven zich aan Hem over, en Hij regeert dan werkelijk over hen. Dit is dus geen opdracht om hen als gras om te hakken. Het is een opdracht die veel moeilijker is uit te voeren: hen Zijn vrienden maken en hen ertoe brengen zich aan Zijn gezag te onderwerpen. Met alleen maar macht kun je mensen wel kapotmaken. Er is meer nodig om rebellen vrijwillig onderdanig te maken en hen te brengen tot gehoorzaamheid uit zichzelf. — Albert Barnes.

Vers 3

"Uw volk." Daarmee bedoelt de psalmist de mensen die Christus van Zijn Vader ontvangt, en die Hij om Zich heen verzamelt door het vaandel en de banier van het Evangelie omhoog te steken. "Zal gewillig zijn." Er staat eigenlijk "gewilligheid": een volk vol bereidwilligheid en overgave. Of, zoals hetzelfde woord elders voorkomt (Ps. 119:108): zij zullen vrijwillige offers voor U zijn. Het woord staat in het enkelvoud voor een heleboel mensen, en het is een eigenschap die voor de mensen zelf wordt gebruikt. Zo laat de Schrift zien hoe buitengewoon gewillig en vrij zij zijn.

De Heere doet het op dezelfde manier als Hij wil zeggen dat Zijn volk uiterst weerspannig was. Dan zegt Hij dat zij de weerspannigheid zelf waren, Ezech. 2:8. De bedoeling is dus als volgt. Uw volk zal zichzelf met de blijste en gewilligste bereidheid onder Uw bestuur stellen, wijden en overgeven als een redelijk offer. In Uw dienst zal het royaal, vrij, edel en ongedwongen zijn. En het zal bestaan uit vrijwilligers in de oorlogen van Uw koninkrijk. — Edward Reynolds.

Vers 3

Uw volk, o Jezus Christus, is U door de Vader gegeven. U hebt het gekocht en vrijgekocht. Het erkent U als zijn Heere en is door een eed van trouw, zoals soldaten zweren, aan U gebonden. Dat volk is bovenmate gewillig. Het is met de grootste bereidheid van de ziel aan Uw dienst gewijd, met vurigheid, liefde en vrijwillige gehoorzaamheid. En zij zijn niet alleen gewillig. Zij zijn gewilligheid zelf, in zuivere vorm. Sterker nog: het is gewilligheid in het meervoud, de hoogste en voortreffelijkste gewilligheid die er bestaat. Dat alles geeft extra nadruk.

Dat blijkt Plyh Mwyb "op den dag Uwer heirkracht". Dan neemt Uw edele Geest hen in beslag en spoort Hij hen aan tot grote en stoutmoedige daden. Dan trekken zij erop uit "in heilig sieraad". Zo zijn zij een schrik voor de duivel, een vreugde voor God en de engelen, en tot wederzijdse opbouw voor elkaar. — Herman Witsius, 1636-1708.

Vers 3

"Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkracht." Gewillig om wat te doen? Zij zijn gewillig, terwijl anderen dwarsliggen. Dat ene woord "gewillig" zegt al zoveel. Het beschrijft de mooie toestand van schepselen die zich laten vormen en leiden zoals God het wil. Zij geven God de ruimte om in hen te werken, zowel in hun willen als in hun doen. Zij zijn bereid te sterven aan alle zonde. Zij zijn bereid de oude mens, hun eigen ik, te kruisigen, zodat de nieuwe mens, Christus, in hen vorm krijgt. Zij zijn bereid zich te laten spenen van hun ei-

gen denken en plannen, zodat Gods denken en plannen in hen waarheid worden.

Zij zijn bereid om van de treden waarlangs de mens van nature afdaalt, over te stappen op de treden waarlangs God hem omhoog brengt. Of, om bij de eenvoud van onze tekst te blijven: God is Wil, en zij zijn "gewillig." God zal hen verfraaien met redding, want niets in hen houdt Zijn werk tegen. Zij worden wijs, goed en lieflijk. Zij gaan op God lijken, want zij zijn "gewillig." En van God gaat een machtige geest uit, die er in alles op gericht is Zijn schepselen aan Zichzelf gelijk te maken. — John Pulsford, in "Quiet Hours", 1857.

Vers 3

"Uw volk zal zeer gewillig zijn." Zij zijn gewillig om te geloven, lief te hebben, te gehoorzamen en vast te houden, en om vroom en rechtvaardig te leven in deze wereld. Wetten en bedreigingen hebben zij dus niet nodig om gedwongen te worden. De Geest van God leidt hen, en waar de Geest van de Heere is, daar is ook vrijheid. — Wolfgang Musculus.

Vers 3

"Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkracht." Hoor ík bij dit "gewillige volk"? Is mijn gehoorzaamheid niet alleen vastgelegd omdat ik de waarheid heb leren inzien? Is mijn hart ook echt gezind en mijn wil vernieuwd? Gods wil doen, Gods wil dragen en met Gods wil meebuigen, en dat met een rustige, zo al niet blijde instemming van het hart. Dat kan alleen als ik Hem zie Die onzichtbaar is, en mijn levende kijk op Zijn Persoon en karakter vasthoud. Alle onwil, of die nu in daden zichtbaar wordt of zich in het hart verbergt, komt voort uit ongeloof.

Dan heb ik Hem en Zijn bedoelingen niet voldoende voor ogen. Stel dat Jezus ooit, of ook maar een beetje, voor mijn hart zou staan: God, mens geworden en Zichzelf voor mij gevend, met Zijn plan van genade voor mij. Hoe zou ik dan nog kunnen aarzelen om mij hele-

maal, zonder voorbehoud, aan Hem en Zijn leiding over te geven? Bovendien is deze "gewilligheid" de kern van heiligheid. Zij vormt het "heilig sieraad": de schoonheid van Christus, over de ziel uitgespreid. Het geneesmiddel voor al mijn ellende en zonde is dus meer geloof, meer van Christus, en dichter bij Hem komen. Dat wil ik zoeken en vragen, steeds ernstiger. — Alfred Edersheim.

Vers 3

"Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkracht", enz. De profeet noemt hier drie dingen over de onderdanen van het koninkrijk van de Messias:

1. Hun onmiddellijke gehoorzaamheid.
2. Hun kleding.
3. Hun overvloed, of hun menigte.

Dit sluit prachtig aan bij wat eraan voorafgaat. De profeet had gezegd dat de Messias zou regeren te midden van Zijn vijanden. Niemand moest echter denken dat Hij alleen over vijanden zou regeren, over onwilligen en tegenstanders, zoals de duivels aan Christus onderworpen zijn. Daarom laat hij ons nu weten dat Hij ook een trouw volk en gehoorzame onderdanen zal hebben. Anders zou immers de heerlijkheid ontbreken waar Salomo van spreekt in Spr. 14:28: "In de menigte des volks is des konings heerlijkheid." Ook zegt de profeet dat de Messias Zijn eigen volk zal hebben, mensen die Hem als Koning erkennen, ontvangen en met echte gehoorzaamheid dienen. En het zou geen klein groepje zijn, maar een menigte als de dauw die het hele aardoppervlak bevochtigt. — Rivetus.

Vers 3

"Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkracht." Deze macht wordt gebruikt en uitgevoerd met alle zoetheid, zachtheid en vriendelijkheid. Er is hier "leiding, maar geen dwang; begeleiding, maar geen dwingen": sterke aandrang en geneigdheid, non coactio [1].

De wil wordt bepaald, maar er wordt hem geen enkel geweld aangedaan, zodat zijn vrijheid zou worden aangetast. Wie wordt geleid, volgt zijn leider heel natuurlijk! Zo gaat het hier ook. Dit werk van de Geest en al Zijn andere werk past wonderlijk bij de aard van redelijke, vrije wezens. Krachtdadige genade breekt de natuurlijke vrijheid helemaal niet af.

Waar de Geest zondaren niet gewillig vindt, maakt Hij hen gewillig, op Zijn zachte manier: "Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkracht." Een "dag van kracht", en toch "gewillig"! Ook het trekken van de Geest gebeurt volledig in overeenstemming met de vrijheid van de wil: elknei o yeost, alla bonlomenon elknei [2]. Hij trekt, "maar Hij trekt iemand die Hij gewillig maakt om te volgen." "Ziet, Ik zal haar lokken" (Hos. 2:13): ja, zo leidt de Geest! Dit is de vaste leer van de protestanten, die zij openlijk belijden. Het is ook hun uitleg van de leiding van de Geest in Rom. 8:14.

Wat doen de Roomse schrijvers hen dan onrecht, en wat zijn ze hatelijk met hun lasterpraat en kwaadsprekerij! Het lijkt wel alsof de protestanten zouden beweren dat de Geest, in deze of een andere daad, met dwang werkt of zo dat de wezenlijke vrijheid van de mens kapotgaat. Het is een gemene laster! [1] Gorranus [2] Chrysostomus — Thomas Jacomb, in "The Morning Exercises."

Vers 3

"Den dag Uwer heirkracht." De Vulgaat leest: ten dage van Uw sterkte. Tremellius en Junius vertalen: van Uw kracht en dapperheid. De geleerden van Genève hebben: van de samenkomsten. Munster heeft: van de legers. En Vatablus, Castalio en de Chaldeeuwse Parafrase kiezen voor: "Op die tijden dat Gij Uw benden zult aanvoeren en slag zult leveren." Het Hebreeuwse Plyh mryp heeft ruimte genoeg voor al deze mogelijkheden, zonder dat je het woord hoeft te forceren. — John Prideaux, 1578-1650.

Vers 3

De onderdanen van de Priester-Koning zijn gewillige soldaten. De toon van de hele psalm is krijgshaftig. Onze tekst past daarbij en schildert de onderdanen als een leger. Dat krijgsbeeld wordt scherper wanneer we de ware betekenis van de woorden "ten dage Uwer heirkracht" vasthouden. Het woord dat met "kracht" (Engels: power) is vertaald, en terecht, heeft dezelfde dubbele betekenis als het Engelse woord had in de tijd van onze vertaling en nog een eeuw daarna. Je vindt dat bij Shakespeare en Milton, die het allebei gebruikten voor "leger". Het is opvallend dat wij "machten" niet meer zo gebruiken.

Een ander woord met dezelfde betekenis gebruiken we wel, namelijk "strijdkrachten", en daarmee bedoelen we "troepen"... "De dag van Uw kracht" is niet gewoon een andere uitdrukking voor "de tijd van Uw macht". Het betekent heel precies "de dag van Uw leger", dat wil zeggen "de dag waarop Gij Uw strijdkrachten verzamelt en voor de oorlog opstelt". De Koning trekt uit om te veroveren. Maar Hij gaat niet alleen. Achter Hem aan komen Zijn trouwe volgelingen, die allen met gewillig hart en grote moed voortstormen. — Alexander McLaren, 1871.

Vers 3

"Den dag Uwer heirkracht." Daarbij denken we in het algemeen aan de tijd van het evangelie, en in het bijzonder aan het ogenblik waarop iemand zich bekeert. Het evangelie komt bij de zondaar die verloren dreigt te gaan, "niet alleen in woorden ..., maar ook in kracht, en in den Heiligen Geest, en in vele verzekerdheid." Het is een kracht die ons staande houdt. Ze treft de zondaar op zijn weg en stopt zijn dolle race, zoals dat gebeurde bij Saulus van Tarsen. Het is een kracht die overtuigt. Ze laat de zondaar zien dat hij in elk opzicht verloren is, en doet hem de kreet slaken: "Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?" ... Het is een kracht die leven geeft.

Ze wekt dode zielen op, en uiteindelijk zal ze ook de gestorven lichamen uit hun graf halen: “allen, die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen; en zullen uitgaan.” Zo spreekt Jehova: “het zal zijn, zij zullen.” Niemand anders waagt het zo te spreken. Het is ook een kracht die bevrijdt: “Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn.” — Theophilus Jones, in een preek gehouden in Surrey Chapel, 1823.

Vers 3

“Uw volk”, enz. Wat hun hulde betreft, zullen zij zijn als een kring van priesters in heilige gewaden, want zij zullen verschijnen “in heilig sieraad.” Wat hun aantal betreft, zullen zij zijn als dauwdruppels zonder tal “uit de baarmoeder des dageraads”, die schitteren in de stralen van de opkomende zon en haar glans weerkaatsen. En wat hun heerlijkheid betreft, zullen zij het beeld dragen van de opstanding van Christus, vol lentefrisheid: “zal U de dauw Uwer jeugd zijn.” — Benjamin Wildon Cart.

Vers 3

“In heilig sieraad.” Dat is: gekleed in heilige gewaden, als priesters. Zij zijn krijgers én priesters tegelijk. Zo zijn zij geschikt voor de dienst van Hem Die Koning en Priester was. Neander (Mem. of Chr. Life, hfdst. 4) merkt op dat deze twee kanten van het christelijk karakter bij elkaar horen. Gods soldaten kunnen hun oorlog alleen volhouden door zich als priesters aan God te wijden. En omgekeerd kunnen Gods priesters alleen rein blijven als zij onophoudelijk strijden. — William Kay.

Vers 3

“In heilig sieraad.” Meestal leest men deze woorden alsof ze bij het stuk ervoor of bij het stuk erna horen. Maar in allebei de gevallen loopt de zin stroef en wordt hij onduidelijk. Het is beter ze te zien als een aparte zinsnede die op zichzelf staat en iets nieuws vertelt over

het leger. Wat dat nieuwe is, hoeven we niet lang te zoeken. “Heilig sieraad” is een bekende naam voor de kleding van de priesters: het heilige feestgewaad van de dienaren van de HEERE. Zo gelezen past het hier prachtig. De overwinnende Koning die in de psalm bezongen wordt, is een Priester in eeuwigheid.

Hij wordt gevolgd door een leger van priesters. De soldaten komen samen op de dag van de monstering. Zij zijn vol moed en gewillig toegewijd, klaar om hun leven weg te gooien. Maar ze dragen geen harnas. Ze dragen priesterkleren. Ze lijken meer op mensen die bij het altaar staan te wachten dan op mensen die zich in het gevecht storten. Ze lijken op de mannen die rond Jericho trokken met de ark als vaandel en de bazuinen als enige wapens. Dan denken we haast vanzelf aan de woorden die hierop antwoorden en ze uitleggen: “En de heirlegers in den hemel volgden Hem op witte paarden, gekleed met wit en rein fijn lijnwaad.” Wat een vreemd pantser tegen zwaardslagen en speerstoten! — Alexander McLaren.

Vers 3

“Heilig sieraad.” Onze geestelijke schoonheid is godzaligheid. Wat het licht voor de wereld is, dat is godzaligheid voor de ziel: zij zet haar in het licht en maakt haar mooi. Niet onze grootheid maakt ons waardevol in Gods ogen, maar onze goedheid. Waarin bestaat de schoonheid van de engelen anders dan in hun heiligheid? Godzaligheid is een kunstig geborduurd werk van de Heilige Geest, door Hem met zorg vervaardigd. Een ziel die met godzaligheid is versierd, ziet er uit als damast vol schoonheid en als email vol reinheid. Dit is de “kleding ... van gouden borduursel” die de Koning van de hemel verliefd op ons doet worden.

Was heiligheid niet zo voortreffelijk, dan zou de huichelaar nooit proberen haar na te schilderen. Godzaligheid werpt glans en luister over de heiligen. Wat zijn de genadegaven anders dan de gouden ve-

ren waarin de duif van Christus schittert? Ps. 68:14. — Thomas Watson.

Vers 3

"Zal U de dauw Uwer jeugd zijn." Deze woorden worden vaak verkeerd opgevat. Men denkt dat ze de frisse, jeugdige kracht beschrijven die de psalm toekent aan de Priester-Koning van dit volk van soldaat-priesters. Dat misverstand heeft volgens mij geleid tot het bekende gezegde "de dauw van iemands jeugd". Maar het gaat hier om het leger, niet om de aanvoerder. "Jeugd" is een verzamelwoord en betekent hier zoveel als "jonge mannen". De menigte soldaat-onderdanen wordt geschetst als een troep jonge krijgers, die Hij aanvoert. Ze zijn fris van kracht, ontelbaar van aantal en stralend mooi, als de dauw van de morgen...

De glinsterende morgendauw is een beeld van de verkwikking die een vermoeide wereld krijgt door de overwinningen en de aanwezigheid van de Koning en Zijn leger. Een andere profetische tekst gebruikt hetzelfde beeld wanneer hij Israël beschrijft "in het midden van vele volken als een dauw van den HEERE". Zo hoort ook onze aanwezigheid te werken. We zijn bedoeld om deze uitgedroogde, nuchtere wereld op te vrolijken, te versieren en te verfrissen met een frisheid uit de kamers van de zonsopgang. De dauw ontstaat in de stilte van het donker, terwijl mensen slapen. Hij valt net zo graag op een stuk dood hout als overal anders.

Hij hangt zijn parels aan elk armzalig grassprietje en geeft alles waarop hij ligt een vreemde schoonheid. Elk druppeltje is klein en vergaat zo weer, maar elk kaatst het licht terug en elk is een volmaakte bol. Eén voor één zijn ze zwak, maar samen zijn ze krachtig genoeg om de weiden van de woestijn te laten juichen. Zo moeten christelijke mannen en vrouwen te midden van vele volken zijn als een dauw van de HEERE. Ze zijn geschapen in stilte, door een onzichtbare in-

vloed. Afzonderlijk zijn ze zwak, maar met tienduizenden zijn ze sterk.

Ze nemen graag de laagste plaats in, en elk van hen is "stralend van iets van hemels licht." — Alexander McLaren.

Vers 3

"De dauw Uwer jeugd." Ik zie inderdaad geen reden om eraan te twijfelen dat David hier Gods gunst prijst, die zich laat zien doordat het volk van Christus groeit. Omdat dat volk zo buitengewoon aangroeit, vergelijkt hij het geslacht dat Hem geboren zal worden met de dauw. Mensen staan verbaasd als ze zien hoe de aarde door dauw nat en fris wordt, terwijl niemand het neervallen ervan opmerkt. Zo zegt David dat aan Christus een talloos nageslacht geboren zal worden, verspreid over de hele aarde. De jeugd, die net als de dauwdruppels niet te tellen is, wordt hier dus de dauw van kindertijd of jeugd genoemd. — Johannes Calvijn.

Vers 3

"Uit de baarmoeder des dageraads zal U de dauw." Dit zegt men met alle recht over het ontstaan en het voortkomen van de dauw. Het klopt met een fijne dichtregel van Thomson, die grote meester in juiste beschrijving en levendig schilderen: "De zachtogige morgen verschijnt, moeder van de dauw." Een mooie zin uit het boek Job kan dit bevestigen. Hij laat ook zien hoe goed de uitdrukking hier past: "Heeft de regen een vader, of wie baart de druppelen des dauws?" Oosterse schrijvers vonden het blijkbaar heerlijk om de dauw als een geboorte te zien, als een kind van de morgen.

Dan is er in heel de schepping vast geen beeld dat beter bij wat de psalmist wil zeggen past. En geen beeld wijst krachtiger op de menigten die tot geloof kwamen. Zij zijn niet geboren uit bloed, niet uit de wil van het vlees en niet uit de wil van een man, maar uit God, door de krachtige werking van Zijn Woord en Geest. Gaan we hiervan uit, dan beschrijft het hele vers drie dingen van Christus' bekeerlingen:

hoe gewillig zij zich onderwerpen, hoe genadig zij zijn toegerust en hoe groot hun aantal is. — James Hervey (1713-14—1758), in "Meditations and contemplations."

Vers 3

"De dauw Uwer jeugd." Het meest voor de hand ligt de gedachte aan een enorme menigte. Vergelijk Ps. 72:16. Men noemde dauw en zand van de zeekust ook wel samen als spreekwoord, om een ontzaglijk aantal uit te drukken. Het volk van de Messias is een grote schare die niemand tellen kan: Openb. 7:9. Maar dit is niet meer dan de gewone doek die over een diepere betekenis hangt. Daarom letten we verder, ten eerste, op *de oorsprong van de dauw*. Waaruit ontstaat hij? Uit stof van de aarde, uit damp en mist.

Zo ontstaat ook de pas geboren soldaat van Christus uit de verwarde, donkere stof van de oude natuur. Wat brengt hem voort? De hemelse warmte in de stralen van de morgenzon. Zo hebben Gods kinderen hun bestaan te danken aan het licht van boven. Het levenwekkende licht van de hemel baart de dauwdruppels, en ze komen er meer uit voort dan uit het water van de aarde. En hoe? Onzichtbaar en wonderbaar, door de verborgen, onbegrijpelijke werking van Gods kracht. Daarmee is het beeld nog lang niet uitgeput. Want ten tweede letten we op *de bedoeling van de dauw*.

Die is er om de aarde vruchtbaar te maken en te verfrissen. Zo is het geestelijke Israël een dauw onder de mensen, een dauw die vrucht en nieuw leven brengt. De dauw dient ook als sieraad van de aarde, want hij strooit er edelstenen overheen. Die schoonheid komt doordat elk druppeltje de morgenzon terugkaatst. Het is een aardse spiegel van het hemelse licht. — Samengevat uit Rudolph Stier.

Vers 3 (laatste zinsnede)

Met buitengewone schoonheid en trefzekerheid vergelijkt de psalmist de eerste predikers van het evangelie met dauw. Eerst zijn ze te vergelijken met dauwdruppels omdat het er zoveel zijn. Of die verge-

lijking klopt, kunnen we alleen beoordelen als we weten dat er in het Heilige Land opvallend veel dauw valt. Een Franse reiziger [1] schreef over Judea dat de grond 's morgens door de dauw net zo doorweekt is alsof het geregend heeft. In de heilige geschiedenis lezen we dat velen Christus volgden toen de Dageraad uit de hoogte de aarde bezocht.

Kort nadat Hij ten hemel was gevaren, "werden meer en meer toegedaan, die den Heere geloofden, menigten beide van mannen en van vrouwen." Met recht kunnen we dus de mensen die zich naar de gezegende Jezus haastten, toen het heerlijke licht van Zijn evangelie voor het eerst over de wereld opging of toen Zijn koninkrijk als Middelaar net begon, naar hun aantal vergelijken met de dauwdruppels die bij het aanbreken van de dag op de aarde neerkomen. Dit vers vermeldt ook dat de eerste onderdanen van de Messias zouden verschijnen met als tooi "heilig sieraad", vrq yddhk, oftewel de pracht van heiligheid.

Zij leken dus niet alleen in aantal, maar ook in glans op de fonkelende druppels van de morgendauw. Onze grote dichter bracht beide gedachten samen in zijn mooie vergelijking van een talloos leger met de "Sterren van de morgen, dauwdruppels die de zon tot parels maakt." [2] In de Schrift wordt de dauw voorgesteld als werk van God, niet van mensen. Dat hij neerkomt om de aarde te verkwikken en vruchtbaar te maken, noemt de Schrift Zijn eigen gave, in tegenstelling tot wat mensen doen om de aarde meer te laten opbrengen. "Wie", zegt Job, "baart de druppelen des dauws?" (hfdst. 38:28) En de profeet Micha zegt: "Jakobs overblijfsel zal zijn in het midden van vele volken, als een dauw van den HEERE, als droppelen op het kruid, dat naar geen man wacht, noch mensenkinderen verbeidt" (hfdst. 5:6). Het is dan ook terecht dat de psalmist dit beeld toepast op mensen die God "naar Zijn wil" heeft "gebaard door het Woord der waarheid". Zij waren Zijn uitgekozen werktuigen. Door hun prediking moest "de

wildernis ... zich verheugen, en ... bloeien als een roos", en moest "de woestijn tot een vruchtbaar veld worden."

Onthoud ook dat de mensen die de psalmist met dauw vergelijkt, worden getekend als jonge soldaten. Zij trekken uit om de oorlogen van een zegevierende vorst te voeren. Dit beeld komt ook voor in 2 Sam. 17:11,12: "Maar ik rade, dat in alle haast tot u verzameld worde gans Israel, van Dan tot Ber-seba toe, als zand, dat aan de zee is, in menigte; en dat uw persoon medega in den strijd. Dan zullen wij tot hem komen, in een der plaatsen, waar hij gevonden wordt, en hem gemakkelijk overvallen, gelijk als de dauw op den aardbodem valt", zo sprak Husai tot Absalom.

Het is misschien ook het vermelden waard dat de Romeinen hun troepen die als eersten de vijand aanvielen, en die uit jonge mannen bestonden, Rorarii noemden, omdat ze zogenaamd op dauw leken. Ik hoef niet na te gaan waarom ze zo heetten. Het is genoeg de gelijkenis aan te wijzen met de uitdrukking van de psalmist. Die geldt voor hen die als eersten de strijd aangingen tegen de vijanden van het Evangelie van Christus. — Richard Dixon, 1811.

[1] Eugene Rogers.

[2] Milton's "Paradise Lost," Boek V, regel 745.

Vers 3

> *U zullen, op de triomfantelijke dag van Uw macht,*
> *de volken gehoorzamen, en zij doen dat gewillig;*
> *en wanneer zij de stralen van Uw opgang zien,*
> *zullen zij allen (verlost uit de nacht van de dwaling)*
>
> *verschijnen, talloos en helder in pracht,*
> *als kristallen druppels van de morgendauw.*

— *N. Brady en N. Tate.*

Vers 3

> *Heere, laat de dag van Uw macht bekend zijn,*
> *en laat Uw volk erkend worden:*
> *vurig en dapper, elk van hen een priester,*
> *gekleed in heilig gewaad.*
>
> *Talloos schitteren zij, als dauw uit de hemel*
> *wanneer de luchten in het oosten licht worden;*
> *heerlijker dan die dauw zijn zij gegeven,*
> *fonkelend in het morgenlicht.*

— *George Rawson, in "Hymns, Verses, and Chants," 1876.*

Vers 4

"De HEERE heeft gezworen, en het zal Hem niet berouwen", enz. Houd dit goed en nauwkeurig voor ogen: God heeft Christus met een eed tot priester gewijd, en Hij deed dat voor ons. Dat gebeurde om twee redenen. Ten eerste moeten we weten hoe ontzettend belangrijk deze daad was. Dan nemen we haar met meer eerbied aan en geloven we haar met sterker vertrouwen. Ten tweede moeten we Gods goedheid erkennen. In Zichzelf is Hij de volstrekt Waarachtige, en het is de grootste misdaad om aan Zijn trouw te twijfelen. Toch vond Hij het goed om niet met een kaal woord tot ons te spreken. Hij bevestigde Zijn besluit ook met een eed, zoals mensen dat doen. — Rivetus.

Vers 4

"De HEERE heeft gezworen, en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt Priester in eeuwigheid." God had de Levitische priester ook onder ede kunnen aanstellen, en toch had die priester dan nog kunnen wisselen. Maar had God hem onder ede tot priester "in eeuwigheid" gemaakt, dan had het Hem niet kunnen berouwen. Dan had Hij het niet kunnen veranderen en had die man onvermijdelijk voor altijd priester moeten zijn. Let daarom goed op dit punt. God heeft niet alleen gezworen dat Christus priester zou zijn, en ook niet dat Hij het een lan-

ge tijd zou zijn, maar "in eeuwigheid". Er komt dus nooit een andere priester naast Hem, en ook niet na Hem. Kijken we naar de eed en naar wat door die eed vaststaat, dan worden twee dingen duidelijk:

1. Het priesterschap van Christus is een persoonlijk priesterschap. Het ligt voor eeuwig bij één enkel Persoon, en dus kan Hij in Zijn ambt geen collega, geen deelgenoot en ook geen opvolger hebben.
2. Met deze eed heeft God Zijn eigen hoogste, volstrekte macht op dit punt aan banden gelegd. Hij heeft Zichzelf het gebruik ervan ontnomen, en wel voor altijd.

Hij kan immers niet meer besluiten dat Christus geen Priester is, en Hij kan Zijn priesterschap ook niet naar goeddunken terugnemen. Hierin liet God zien hoe onuitsprekelijk Hij Christus liefheeft, want Hij gaf Hem zoveel eer en zo'n hoge beloning. Maar Hij toonde er ook Zijn overvloedige ontferming mee aan de mensen. Met deze eed, waarvan de mens weet, laat Hij weten dat er altijd een krachtige en doeltreffende Priester voor de mens zal zijn, Eén Die voor eeuwig kan redden. Dat is voor de zondige mens, die zo'n Priester nodig heeft, de zoetste, meest hemelse troost die er is. — George Lawson, 1662.

Vers 4

Onze Zaligmaker werd op een uiterst eervolle en heerlijke wijze tot Zijn ambt gewijd. God de Vader voerde Zelf de plechtigheid uit. Dat gebeurde niet door het opleggen van handen en het inblazen van de Heilige Geest, maar met een plechtig getuigenis, een verklaring: "Gij zijt Priester." Zulke plechtigheden gebruikte alleen God. Hij deed dat alleen bij Christus. En bij Christus deed Hij het alleen voor het priesterschap, niet voor een ander ambt. Bij Zijn kroning horen we niets anders dan dat de Heere zei: "Zit aan Mijn rechterhand." De heerschappij over de hele wereld wordt onze Zaligmaker als bevel opgedragen.

Ook daarin toonde Christus Zijn gehoorzaamheid aan Zijn Vader, want Hij nam het bestuur over Zijn gemeente op Zich. Maar bij de

wijding van Christus is er veel meer plechtigheid en ceremonie. God, Zijn Vader, zweert een eed en omschrijft nadrukkelijk wat dit ambt inhoudt en onder welke voorwaarden het wordt gegeven: een priesterschap in eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek. En Hij bevestigt het Hem voor eeuwig met de woorden: "Gij zijt Priester in eeuwigheid." — Daniel Featley, in "Claris Mystica," 1636.

Vers 4

Welke leer geeft de Schrift die een moedeloze ziel zo troost als deze: God heeft Zijn Zoon onder ede tot Priester gemaakt in eeuwigheid. Hij heiligt onze personen, reinigt onze zonden en brengt al onze verzoeken bij Zijn Vader. Welke zonde is zo afschuwelijk en gruwelijk dat zo'n Priester er niet voor kan betalen met het offer van Zichzelf? Welke zaak is zo hopeloos dat zo'n voorspraak haar niet kan winnen, als Hij haar maar wil bepleiten? We kunnen er zeker van zijn dat God het ons niet moeilijk maakt als wij Hem bidden. Hij heeft ons Zelf zo'n bemiddelaar gegeven, Iemand Die Hij niets kan weigeren. Daarom heeft Hij Hem aan Zijn rechterhand laten zitten, om voor ons te bidden. — Abraham Wright.

Vers 4

"En het zal Hem niet berouwen." Wat betekent dit? Het priesterschap van Christus is niet zoals dat van Aäron. Dat liep na enige tijd af en is nu, samen met heel de ceremoniële wet, echt afgeschaft. Het priesterschap van Christus is er één dat nooit wordt veranderd of gewijzigd. — Daniel Featley.

Vers 4

"Gij zijt Priester." Zo wordt gedacht over de redenen waarom onze Heere het ambt van priester op Zich nam. Het waren de volgende.

1. Het redden en verlossen van de mens gebeurt door het offer dat bij Zijn priesterschap hoort. Dat is een zeer edel werk, dat niet on-

derdoet voor de schepping. Het was dus niet gepast dat iemand anders daarvoor de eer kreeg dan de Zoon van God.

2. Het paste ook niet dat een ander Hem offerde dan Hijzelf, want Hij was het enige offer dat de zonden van de hele wereld kon verzoenen. Doordat Hij Zichzelf aanbood, kreeg het offer oneindige waarde en kreeg het priesterschap van het Evangelie grote eer. Het goud heiligt het altaar immers niet, maar het altaar het goud. Zo kunnen we met recht zeggen, zonder iets af te doen aan de waardigheid van dat ambt, dat Christus meer eer aan het priesterschap gaf dan het priesterschap aan Hem. Wat had Hij eraan om priester te worden, als het Hem Zijn leven kostte?

Was het een promotie om een ambt aan te nemen waarin Hij Zichzelf tot beneden Zichzelf moest vernederen en een schandelijke, vervloekte dood moest sterven? En wie waren wij? Gemene schurken, ontvangen en geboren in de erfzonde, besmeurd met het vuil van ontelbare zonden die we zelf deden. Moest daarvoor de tweede Persoon van de Drie-eenheid Priester worden, om onze bevlekte zielen en onzuivere geweten schoon te maken? Het was wonderlijke nederigheid dat Hij de voeten van Zijn discipelen waste. Maar dat Hij in Zijn goddelijke Persoon onze vuile zielen wast, ligt even ver boven ons begrip als het onder de majesteit van God lijkt te liggen.

Niets is zo smerig als een bezoedeld geweten, werkelijk niets. Geen materie is zo vuil, geen bederf zo rot en weerzinwekkend als wat men aantreft in de zweren van een ontstoken gemoed. Toch nam de Zoon van God de moeite om ze te wassen en erin te baden, met Zijn eigen bloed. O bodemloze diepte van nederigheid en barmhartigheid! Andere priesters werden door mensen aangesteld om God te dienen. Zij offerden het bloed van dieren om mensen te redden. Maar Hij vergoot Zijn eigen bloed om ons te redden, ons die meer op beesten leken dan op mensen.

Andere priesters brachten offers voor zichzelf, maar Hij bracht Zichzelf als offer. Andere priesters leefden van de offers die het volk

bracht, maar Hij voedt ons met het offer van Zijn eigen lichaam en bloed. En ten slotte: anderen werden slechts voor een tijd tot priester aangesteld, maar Hij werd tot Priester gewijd voor eeuwig. — Daniel Featley.

Vers 4

"Gij zijt Priester." Dit woord, "Gij zijt", is een "verbum constitutivum", een "instellend woord", en het priesterschap van Christus is erop gebouwd. Je kunt het op drie manieren bekijken. 1. Het maakt Gods eeuwige besluit bekend, samen met het verbond tussen de Vader en de Zoon, waarin Hij voor dit ambt werd aangewezen. 2. Het laat zien dat Hij gezonden is, dat Hij echt is uitgezonden om dit ambt waar te nemen. Deze woorden zijn het teken en het plechtige zegel van het feit dat God Hem die eer gaf, waarmee Hij in Zijn ambt werd bevestigd.

1. Het is ook een voorzegging. Er zit namelijk een gedachte in verborgen: God zou voor Hem een lichaam gereedmaken, waarin Hij Zijn priesterschap kon uitoefenen en dat Hij aan God kon aanbieden als offer. — John Owen.

Vers 4

"Melchizedek." In vroegere eeuwen hielden sommige dwaalleraars hem voor de Heilige Geest. Anderen zeiden dat hij een engel was. Weer anderen dachten aan Sem, de zoon van Noach. Weer anderen noemden hem een Kanaäniet die door God op een wonderbare manier was voortgebracht om priester voor de heidenen te zijn. Nog anderen zagen in hem Christus Zelf, Die door een bijzondere beschikking en gunst in het vlees aan Abraham verscheen.

Van Abraham wordt immers gezegd dat hij Zijn dag zag en zich verheugde, Joh. 8:56. Ook over Salem, de stad waarvan hij koning was, loopt men uiteen. Sommigen houden het voor Jeruzalem, zoals Josephus en de meeste oude schrijvers. Anderen denken aan een stad

in de halve stam van Manasse, binnen de Jordaan. Daar zouden, volgens Hieronymus, in zijn tijd nog resten van het paleis van Melchizedek te zien zijn geweest. Ik zou erg saai worden als ik bleef stilstaan bij de vraag wie Melchizedek was. Maar ik zie dat de Heilige Geest met opzet zijn naam, geslacht, begin, einde en afkomst verzwijgt, en dat met een speciaal doel.

Dan sta ik versteld van mensen die zich in het donker uitsloven om te vinden wat ze met geen enkele stevige gissing kunnen weten. Dat dit onduidelijk is, staat er juist met nadruk bij, zodat Melchizedek des te beter past als beeld van het eeuwige priesterschap van Christus. — Edward Reynolds.

Vers 4

"Melchizedek." Over hem staan enkele dingen onomstotelijk vast. Ten eerste: hij was een gewoon mens en niets meer. Want 1. "alle hogepriester" moest "uit de mensen genomen" worden, Hebr. 5:1. Dus zelfs de Zoon van God had geen priester kunnen zijn als Hij onze natuur niet had aangenomen.

1. Was hij meer dan een mens geweest, dan zou het geen verborgenheid zijn dat de Schrift hem voorstelt als "zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsrekening", want alleen mensen hebben die. Dat zou dan helemaal niets bijzonders zijn.
2. Zonder deze gedachte over hem verliest het betoog van de apostel tegen de Joden zijn kracht.

Ten tweede: hij kreeg zijn ambt niet door het recht van eerstgeboorte (dat een geslachtsregister vooronderstelt), en ook niet door enige opvolging. God riep hem op en riep hem rechtstreeks voor dit ambt. In dat opzicht heet Christus een priester naar zijn ordening. Ten derde: hij had op aarde geen opvolger en kon die ook niet hebben. Er was immers geen wet die een opvolging regelde, en hij was alleen priester door een buitengewone roeping. Meer dan dit hoort er niet bij ons

geloof in deze zaak... Het eerste persoonlijke voorbeeld van Christus dat God instelde, was een priester: Melchizedek.

Er waren al echte, ingestelde voorbeelden van Zijn werk, zoals de offers. Er waren ook zedelijke voorbeelden van Zijn Persoon, zoals Adam, Abel en Noach, die Hem in verschillende opzichten uitbeeldden. Maar de eerste persoon die plechtig was aangewezen om Hem door zijn wezen en zijn werk te onderwijzen en voor te stellen, was een priester. God leerde ons daarmee dat alles wat de Heere Christus voor de gemeente te doen had, rust op Zijn priesterlijk ambt. Daardoor, op die grond, heeft Hij verzoening en vrede voor de zonde tot stand gebracht. Al het andere dat Hij doet, bouwt op de gedachte van Zijn priesterschap.

En in de toepassing moeten we beginnen waar God begint met Zijn openbaring. Het eerste dat we moeten zoeken, is dat we deel krijgen aan alles wat het priesterlijk ambt van Christus teweegbrengt. Is dat ons geschonken, dan zijn we bereid om door Hem onderwezen en geregeerd te worden. Het is goed om de gelijkenis tussen Melchizedek en Christus op te merken. Wat onze Heere betreft: 1. Van Hem werd gezegd, en Hij was het ook werkelijk, en Hij alleen, dat Hij eerst "koning der gerechtigheid" was en daarna "koning des vredes". Want Hij alleen bracht eeuwige gerechtigheid binnen en sloot vrede met God voor zondaars. Alleen in Zijn koninkrijk vind je deze dingen, nergens anders.

1. Hij was werkelijk de priester van God de Allerhoogste, en in de eigenlijke zin was Hij dat als Enige. Hij bracht dat ene offer en bewerkte de verzoening waar alle offers van heilige mensen sinds het begin van de wereld naar verwezen.
2. Hij zegent alle gelovigen, zoals Abraham, de vader van alle gelovigen, door Melchizedek werd gezegend. In Hem zouden zij gezegend worden, door Hem worden zij gezegend, en door Hem zijn zij bevrijd van de vloek met alles wat daaruit voortkomt. Geen enkele zegen komt hun toe, behalve uit Zijn hand. 4. Hij ontvangt alle

eerbetoon van Zijn volk. Het volk brengt Hem al zijn dankbare erkenning voor Gods liefde en gunst. Die gunst is zichtbaar geworden in de overwinning op hun geestelijke vijanden en in hun bevrijding van hen. Zo ontving Melchizedek van Abraham het tiende deel van de buit. 5. Hij had in Zijn ambt werkelijk geen voorouders en geen voorgangers.

Ik wil ook de verborgen zin niet buiten de bedoeling van deze tekst houden: Hij had geen vader wat Zijn mensennatuur betreft, en geen moeder wat Zijn goddelijke natuur betreft.

1. Hij was een priester zonder stamboom. Hij stamde niet af van Aäron of van wie ook die ooit priester was op de wereld. Bovendien kwam Hij, op een geheimvolle manier, uit een geslacht dat niemand kan beschrijven.
2. In Zijn goddelijke Persoon, als hogepriester van de gemeente, had Hij geen begin van dagen en geen einde van leven. Van Melchizedek wordt zoiets ook nergens verteld. De dood die Hij onderging toen Hij Zijn ambt uitoefende, trof namelijk niet Zijn hele Persoon, maar alleen Zijn menselijke natuur. Daardoor werd Zijn eindeloze ambt niet onderbroken, ook niet voor een moment. Want al stierf de Persoon van Gods Zoon (daarom spreekt de Schrift van "de Gemeente Gods ..., welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed", Hand. 20:28), toch stierf Hij niet met Zijn hele Persoon. In Zijn goddelijke natuur bleef Hij gewoon in leven. Zonder voorbehoud, en met het oog op Zijn ambt, had Hij dus geen begin van dagen en geen einde van leven.
3. Hij was echt de Zoon van God. Melchizedek werd in veel opzichten gemaakt als de Zoon van God.
4. Hij alleen blijft priester in eeuwigheid. Daar moeten we later nog uitgebreid over spreken. — Samengevat uit John Owen.

Vers 5

"De HEERE is aan Uw rechterhand; Hij zal koningen verslaan", enz. Hij bedreigt zulke hoge hoofden werkelijk op een ontzagwekkende manier. Willen zij niet luisteren en kunnen zij niet gehoorzamen, dan zullen zij zich dood schrikken. Natuurlijk wil Hij hen op deze manier het liefst tot inkeer brengen. Hij wil hen overhalen om zich om te keren en niet langer tegen de Heere te razen. Maar willen zij niet, dan zullen zij ontdekken tegen Wie zij zich keren... Dit is onze troost. Zij houdt ons overeind en maakt ons hart vrolijk en blij tegenover de vervolging en de woede van de wereld.

We hebben immers zo'n Heere. Hij verlost ons niet alleen van zonde en eeuwige dood, maar Hij beschermt ons ook en brengt ons door lijden en verzoeking heen, zodat we er niet onder bezwijken. Mensen mogen op de wreedste manier tegen christenen tekeergaan, maar het evangelie en het christendom zullen toch niet verdwijnen. Hun eigen hoofden worden ertegen verbrijzeld. Zouden ze hen onophoudelijk blijven vervolgen, dan zou het christendom niet kunnen blijven bestaan. Daarom geeft Hij hun een tijd. Hij zegt dat Hij hen een poosje door de vingers ziet, maar niet langer dan tot het uur komt dat Hij hier de "dag van Zijn toorn" noemt.

En willen zij nu niet ophouden in de naam van God, dan zullen zij straks moeten ophouden in de naam van de duivel. — Maarten Luther.

Vers 5

"Zal koningen verslaan" (Engels: doorwonden). Doorwonden betekent dat de vijand helemaal verslagen is en volkomen in de war raakt. Het is een wond die niet te genezen valt. De vijanden wankelen, vallen en staan nooit meer op. De ellende komt geen tweede keer opzetten, Nah. 1:9; 1 Sam. 26:8. Eén vraag blijft over: wie worden er met "koningen" bedoeld? Daarvoor moeten we bedenken dat het koninkrijk van Christus een geestelijk koninkrijk is. Zijn oorlog is een geestelijke

oorlog, en daarom zijn Zijn vijanden voor het grootste deel geestelijke vijanden. — Edward Reynolds.

Vers 5

"Ten dage Zijns toorns." Let op dit kleine detail.

Er staat niet gewoon dat Hij koningen doorwondt in Zijn toorn, maar op de dag van Zijn toorn. Er is dus een tijd van genade en geduld, maar er is ook een vaste tijd waarop God Zijn toorn en wraak laat komen. De heilige Schrift noemt dit vaak, om ons te waarschuwen dat goddelozen niet altijd ongestraft blijven. Zij verachten Gods geduld en tarten zelfs Zijn toorn. Maar er komt een tijd dat zij Gods toorn echt zullen voelen. Wij moeten daarom, gewapend met geduld, volhouden in een godvruchtig leven. Het voorbeeld van goddelozen mag ons daar niet van afbrengen, en angst voor hen ook niet. — Wolfgang Musculus.

Verzen 5, 6, 7

> *Het veroordeelde heidendom zal Hij verslaan,*
> *en met hun lijken vult Hij Zijn baan,*
> *totdat Hij de tirannen van de aarde dood heeft geslagen.*
> *Maar eerst lest Hij, als een arme pelgrim,*
> *Zijn dorst bij de beken langs de weg,*
> *en dan heft Hij in triomf Zijn hoofd.*

— N. *Brady en* N. *Tate.*

Vers 6

"Hij zal recht doen onder de heidenen; Hij zal het vol dode lichamen maken." Dit laat zien hoe groot de overwinning is: er blijft niemand over om de doden te begraven. Op de dag van Gods toorn volgt een algemene vernietiging van alle goddelozen tegelijk. Zij worden in bundels gebonden en opgestapeld voor de verdoemenis, Matth. 13:30; Ps. 37:38; Jes. 1:28; Ps. 66:17. Het wijst ook op de schande en oneer van de vijand. Zij liggen als mest op het aardoppervlak, tot schan-

de van allen. Voor een armzalige, oneervolle begrafenis zijn zij aangewezen op hun overwinnaars. Dat zien we ook in de grote strijd tegen Gog en Magog, Ezech. 39:11-16. — Edward Reynolds.

Vers 6

"Dode lichamen." Hiermee kunnen de lijken van de verslagen vijand bedoeld zijn. Maar het kunnen (mogelijk) ook de levende lichamen van mensen zijn die als slaven leven, zoals in Gen. 47:18 en Neh. 9:37 het geval is. (De zinsbouw is dezelfde als in Ex. 15:9.) In dat tweede geval kan het gaan om de lichamen van mensen die door de Usurpator, de Dood, tot slaaf waren gemaakt. Hun rechtmatige Heere eist hen dan terug en haalt hen weg bij de dood, en wel allemaal, tot het volle aantal toe. Is de "laatste vijand" vernietigd, dan komt "alles" onder de heerschappij van Christus. — William Kay.

Vers 6

"Die het hoofd is" (Engels: de hoofden). Dat moet liever zijn: het hoofd. Dat is ongetwijfeld het hoofd van de Oude Slang (naar de profetie in Gen. 3:15), die werkt in iedereen die Christus tegenstaat. Het werkwoord "machats", dat hier staat, wordt gebruikt voor de profetische en voorafbeeldende daad van Jaël, die het hoofd van Gods vijand Sisera verbrijzelde (Richt. 5:26 en 4:22). Het staat ook in Ps. 68:22, dat Christus' overwinning beschrijft: "Voorzeker zal God den kop Zijner vijanden verslaan." En Habakuk gebruikt het ook, Hab. 3:13: "Gij doorwonddet het hoofd van het huis des goddelozen." — Christopher Wordsworth.

Vers 7

"Hij zal op den weg uit de beek drinken", enz. David beschrijft hier het lijden van Christus en Zijn heerlijkheid. "Op den weg", zegt hij. Dat betekent: in Zijn leven, terwijl Hij in deze ellende verkeert. "Uit de beek drinken" betekent dat Hij zal lijden en overwonnen worden. Uit de beker drinken is namelijk lijden. Maar uit de beek drinken is hele-

maal vol zijn van verdriet, gekweld en gemarteld worden en volledig overspoeld worden door een zwaar stromende vloed van ellende. Zo zag David het lijden van Christus voor zich, en zo wilde hij het bekendmaken.

Daarna zegt hij: "daarom zal Hij het hoofd omhoog heffen." Na het lijden komt de heerlijkheid, met opstanding en hemelvaart. Paulus spreekt over allebei in Filipp. 2:8-9: Christus "heeft ... Zichzelven vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja, den dood des kruises. Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd, en heeft Hem een Naam gegeven, welke boven allen naam is", enz. — Myles Coverdale, 1487-1568.

Vers 7

Volgens mij is de "beek" waarover hier gesproken wordt niet bedoeld als een beeld van een heldere beek met fris water, waaruit de Verlosser kracht kreeg om de ontzagwekkende strijd vol te houden. Zo kregen Gideons uitgekozen mannen kracht van het water dat ze dronken, voordat ze optrokken tegen de Midianieten. Nee, bij onze Heere was het een vervuilde, troebele stroom. Net als het water van Mara, dat de Israëlieten niet konden drinken, was het bitter. De zonde had het bitter gemaakt. Het droeg tijdens het stromen de vloek van de overtreden wet mee, de wraak van de beledigde gerechtigheid en de toorn van de eeuwige God.

Het was pijn, verdriet, lijden en dood, niets anders. Dit was de "beek" waaruit Hij dronk. De "beker" die Zijn Vader Hem te drinken gaf, was gevuld met het bittere water van deze "beek". Je kunt zeggen dat Hij er voor het eerst Zijn lippen aan zette toen Hij onderweg naar Gethsemane tegen Zijn discipelen zei: "Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe." Maar de tekst zegt dat deze "beek" "op den weg" lag. Zij stroomt hier vlak langs het pad waarop de Verlosser ging om Zijn grote werk te doen, de redding van de mens.

Dat werk had Hij in het eeuwige verbond op Zich genomen. Alleen door dat werk kon de mens door God worden aangenomen. De zonde van de mens was de bron waaruit dit water opwelde. Het stroomde mee langs de "weg" van de Zaligmaker, door de woestijn van deze wereld naar Zijn koninkrijk van heerlijkheid in de komende wereld. Zo stroomde ook de Kidron, rood van het bloed van de offerdieren die vooruitwezen naar Hem, langs Zijn weg naar Golgota. — Fountain Elwin, 1842.

Vers 7

Volgens de uitleg van de meeste oude en nieuwe schrijvers dronk Hij uit de beek: (1) van de sterfelijkheid, omdat Hij mens werd. (2) Van strengheid en hardheid heel de weg lang, door gebrek en armoede, die Hij vrijwillig droeg. (3) Van de sterke drank van de wet, door Zijn nauwgezette gehoorzaamheid en onderwerping. (4) Van de boosheid van de Joden, door de aanhoudende vernederingen die zij Hem aandeden. (5) Van de vloeden van Belial, door verzoekingen die iedereen zag en door verzoekingen die niemand kende. (6) Van de zwaarste toorn van Zijn Vader, door Zijn onuitsprekelijke doodsangst en het bloedige zweet in de hof. En ten slotte van de dood zelf aan het kruis, door Zijn droevige, uiterste lijden. — John Prideaux.

Vers 7

"Hij zal op den weg uit de beek drinken; daarom zal Hij." Junius en Tremellius begrepen deze woorden al lang geleden zo: "Hij zal vastberaden doorstoten tot de overwinning. Zo doen krachtige veldheren die verslagen vijanden achtervolgen en onderweg niet stilstaan om zich te goed te doen aan eten of drinken." Hengstenberg en anderen steunen deze opvatting in grote lijnen. Enkelen denken dat er misschien een toespeling is op Simson bij Ramat-Lechi (alsof de woorden zeiden dat Christus een geheime bron van verkwikking had als dat nodig was). De meesten kiezen liever Gideon als het voorbeeld dat deze gedachte het best weergeeft.

De Messias dringt voort naar de overwinning, net als Gideon, "moede, nochtans vervolgende", toen deze de Jordaan overtrok. Hij zal niet ophouden voordat alles gewonnen is. "Hij zal niet verdonkerd worden, en Hij zal niet verbroken worden, totdat Hij het recht op aarde zal hebben besteld." Misschien is de hele gedachte als volgt. Zijn weg was onstuitbaar succesvol, zoals die van Gideon. Niets hield Hem tegen. Geen vermoeidheid deed Hem terugdeinzen voor Zijn opdracht en Hij stopte niet om het vlees te verwennen. Lezen we het zo, dan liggen in de woorden zowel de Vernedering als de Verhoging van de Zoon des mensen besloten, en Filipp. 2:8,9 verklaart dat verder. — Andrew A. Bonar.

Vers 7

Schnurrer, zegt Rosenmüller, "lijkt de betekenis van het vers te hebben doorzien. Hij geeft die weer in de volgende woorden: Hij is moe van het slaan van Zijn vijanden, maar toch zal Hij niet ophouden. Hij verkwikt Zich met water uit de dichtstbijzijnde stroom en zet dan Zijn hernieuwde kracht in om de verslagen vijand na te zetten." — Messianic Psalms.

Vers 7

Christus zal "het hoofd omhoog heffen" als teken van triomf en vreugde. Dat doet Hij zodra Hij Zijn tegenstanders volledig heeft gestraft en niet alleen Zichzelf maar het hele lichaam van Zijn gemeente heeft vrijgemaakt van de aanvallen en gevaren van alle vijanden. Nu moeten we nog dikwijls zien dat Hij, niet in Zichzelf maar wel in Zijn leden, het hoofd laat hangen. Hij draagt dan de tekenen van smaad en schande, terwijl goddelozen groot doen (Job 31:2-6). In hun hart verachten zij de rechtvaardigen en achten zij hen lager dan het stof onder hun voeten. — Robert Abbot.

Vers 1

De Heilige Geest zet hier in bij het koninkrijk van Christus. Dat koninkrijk beschrijft Hij en roemt Hij:

1. In Zijn zalving en in Zijn aanstelling daartoe, uitgesproken in het woord of besluit van Zijn Vader: "De HEERE heeft ... gesproken."
2. In de grootheid die Zijn Persoon in Zichzelf bezit, terwijl Hij naar bloed en natuur toch onze allernaaste verwant is: "Mijn Heere."
3. In de glorie, de kracht en het hemelse karakter van dat koninkrijk. Bij het besturen ervan heeft Hij immers Zijn plaats aan de rechterhand van de Vader: "Zit aan Mijn rechterhand."
4. In hoe lang dat koninkrijk duurt en in de overwinningen die het wint: "Totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Uwer voeten." — Edward Reynolds.

Vers 1

"Mijn Heere."

1. Christus buigt Zich naar ons toe, en toch verliezen wij daardoor onze eerbied niet. Hij was de zoon van David, en toch noemt David Hem Heere. Hij is onze broeder, onze bruidegom, enzovoort, en toch is Hij onze Heere.
2. Christus' heerlijkheid brengt Hem niet verder van ons af en maakt Hem ook niet minder vertrouwd. Als Heere zit Hij op de troon, en toch is Hij "mijn Heere."
3. Zo, als Heere én als de onze, kijkt Jehova naar Hem, spreekt Hij met Hem en wijdt Hij Hem tot het priesterschap. Laten wij Hem altijd in dit tweevoudige licht zien.

Vers 1

"Zit", enz.

1. De rust van onze Heere, terwijl alles om Hem heen voorbijgaat.
2. De overvloed van Zijn macht nu.
3. Heel de geschiedenis, met alles wat daarin gebeurt, stuurt op het einddoel af, en dat is:
4. Zijn moeiteloze zege. Hij zet Zijn voet op Zijn vijanden, zo gemakkelijk als wij op een voetenbankje stappen.

Vers 2

1. Wat is die roede? Het evangelie. Denk aan de roede van Mozes.
2. Wie zendt haar uit? "De HEERE."
3. Waar begint ze? In de gemeente van God.
4. Wat komt eruit voort? Jezus regeert.

Vers 3

Een gewillig volk en een Leider die nooit verandert.

1. De belofte die Christus over Zijn volk kreeg: "Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkracht", enz.

(a) Een belofte over de tijd: "Ten dage", enz.
(b) Over de personen: "Uw volk."
(c) Over hun gezindheid: "Zal gewillig zijn."
(d) Over hun karakter: "In heilig sieraad."
(e) Het verheven beeld waarmee dit wordt gezegd: "Uit de baarmoeder des dageraads zal U de dauw Uwer jeugd zijn."

1. De belofte aan Christus over Zichzelf: "Zal U de dauw Uwer jeugd zijn." Jezus Christus bezit de dauw van Zijn jeugd in eigen Persoon, in Zijn leer en op verborgen wijze. Om Hem heen staan immers de nieuwe bekeerlingen, die lijken op de dauw van de vroege morgen. Spurgeon's Sermons, nr. 74.

Vers 3

Dit is een profetie over wie er onder het koninkrijk van Christus horen.

1. Wie zijn dat? "Uw volk."

(a) Een volk. Dat betekent: onderscheiden, afgezonderd, gelijkgezind en goed ingericht. Zij zijn geen chaotische bende, maar één verenigde gemeenschap.

(b) Zijn volk. Door geschenk, door koop en door krachtdadige roeping.

1. Wat zijn zij?

(a) Een trouw volk: "gewillig."

(b) Een overwonnen volk: "ten dage Uwer heirkracht."

(c) Een heilig volk: "in heilig sieraad."

(d) Een talrijk volk: "uit de baarmoeder des dageraads", enz. Bij de eerste verkondiging van Christus' evangelie was het aantal bekeerlingen niet meer dan de dauw van Zijn jeugd. — G.R.

Vers 3

Het eerste bewijs, dat van binnenuit, voor het koninkrijk van Christus is de gewilligheid van Zijn volk: "Uw volk zal gewilligheid zijn, Uw volk zal een volk zijn dat helemaal gewillig is." Het zijn allemaal vrijwilligers, niemand is gedwongen of opgeroepen. Het tweede bewijs, dat van buitenaf, is de heiligheid van Zijn volk: "heilig sieraad." Je kunt het ook weergeven met "in de luister van Zijn heiligdom". De versiering van het heiligdom en de kleren van de priesters waren immers heel schitterend. Geef je jezelf eenmaal aan God, dan word je een tempel van God. Dan hoort heiligheid het hart te sieren dat een levende tempel van de Heilige Geest is. — J. Bennett, in een preek, 1829.

Vers 3

Elke ware volgeling van Jezus is (1) een priester: het "heilig sieraad" is zijn priestergewaad. (2) Een soldaat: "op den dag Uwer heirkracht." (3) Een vrijwilliger. (4) Een weldoener: zoals de dauw.

— *Voorgesteld naar aanleiding van een artikel in The Baptist Magazine.*

Vers 3

Hier ligt een hele bundel onderwerpen: de gewilligheid van het volk van de Heere, de schoonheid van de heiligheid, jonge bekeerlingen als levensadem en sieraad van de gemeente, het geheim van de bekering, enzovoort.

Vers 4

Het eeuwige priesterschap van Christus. Waarop steunt het dat dit priesterschap nooit eindigt, en welke gezegende vruchten komen daaruit voort?

Vers 4

Er zijn drie dingen in deze woorden die onze volle aandacht vragen.

1. De plechtige handeling waarmee onze Heere werd gewijd: "De HEERE heeft gezworen."
2. Het ambt dat Hij bij die plechtige handeling ontving: "Gij zijt Priester."
3. De voorrechten van Zijn ambt. Dat ambt wordt hier omschreven als:

(a) Blijvend, "in eeuwigheid."
(b) Ordelijk, "naar de ordening."
(c) Koninklijk, "van Melchizedek."

— *Daniel Featley.*

Vers 4

Melchizedek: een rijk onderwerp. Zie de aantekeningen.

Vers 5

Elke macht die het evangelie bestrijdt, gaat zeker ten onder.

Vers 6

De ontzettende rampen die volken troffen omdat zij de Heere Jezus zondig afwezen.

Vers 7

Dat Christus voortvarend was, Zichzelf verloochende en eenvoudig bleef: daarin ligt de reden dat Zijn werk slaagde. Dat voorbeeld moeten wij navolgen.

Vers 7

Christus' vernedering en verhoging.

Werken over de honderdtiende psalm

Eerste werk: "The Exaltation of the Kingdom and Priesthood of Christ. In certaine Sermons upon the 110 Psalme". Het bevat preken die in de kersttijd van het jaar 1590 klonken in de kathedraal van Worcester, in die stad zelf, van de hand van Rob. Abbot, doctor in de theologie en eertijds fellow van Balliol College in Oxford. Uitgegeven te Londen door G. Bishop, 1601, in kwartoformaat. Tweede werk: "An Explication of the Hundreth and Tenth Psalme", het hoofdbestanddeel van enkele preken die in Lincoln's Inn werden gehouden door Edward Reynolds, die later bisschop van Norwich werd.

Kwarto, tweede druk, Londen, 1635. Ook opgenomen in "Reynolds' Works." Wie de werken van John Boys opslaat, 160, folio, blz. 809-821, vindt daarin een uitleg van deze psalm. Dan is er "An incorruptible Key Composed of the CX. Psalme, wherewith You may open the rest of the holy Scriptures", geschreven door Samuel Gorton, Gent. Toen hij het schreef, was hij rechter (op Aquethneck, anders Rhode Island)

in de Providence Plantations in de Nanhyganset Bay in Nieuw-Engeland. Gedrukt in het jaar 1647, kwarto. Ten slotte "A new interpretation of the Sixty-eighth Psalm", met als toevoeging een uitleg van de honderdtiende psalm.

Die werd uitgesproken in een preek voor de Universiteit van Oxford, in St. Mary's, op zondag 27 oktober 1811, door ds. Richard Dixon, A.M., F.R.S. Oxford, 1811, kwarto.

In "The Golden Diary of Heart Converse with Jesus in the Book of Psalms," van ds. dr. Edersheim... London: 1873, staat een korte meditatie over deze psalm.

Psalm 111

Titel

Boven deze psalm staat geen opschrift. Het is een alfabetisch loflied, een lied waarvan de regels beginnen met de letters van het alfabet, en het gaat over wat de HEERE doet in de schepping, in Zijn bestuur van de wereld en in Zijn genade. De lieflijke zanger blijft hangen bij één gedachte: Gods volk moet God kennen. Wordt die kennis omgezet in een leven met God, dan is dat de ware wijsheid van de mens. Ze is ook de zekere grond voor een aanbidding die nooit meer ophoudt. Veel mensen weten niet wat hun Schepper heeft gedaan.

Daarom is hun hart dwaas en blijven ze stil als het gaat om Gods lof. Dat kwaad verdwijnt alleen als we Gods werken blijven gedenken en ijverig bestuderen. De psalm wil ons daartoe wakker schudden. Je zou hem de Psalm van Gods werken kunnen noemen, geschreven om ons aan te sporen tot het werk van de lofprijzing.

Indeling

De psalmist begint met een uitnodiging om te prijzen, vers 1. Daarna geeft hij ons stof om te aanbidden, in Gods werken en in Zijn omgang met Zijn volk, vers 2-9. Zijn lied sluit hij af met een aanbeveling van de dienst aan de Heere en van de mensen die Hem dienen.

Uitleg

Vers 1

"Hallelujah!", dat wil zeggen: looft de HEERE! Alle heiligen, sluit de rijen in de aanbidding van Jehova, Die zo heerlijk werkt. Doe het nu, en doe het altijd. Doe het van harte, doe het samen, doe het eeuwig. Als anderen niet willen, zorg dan dat jullie zelf altijd een lied hebben voor jullie God. Gooi alle twijfel, alle vragen, alle gemopper en alle tegenstand weg. Geef je over aan de lof van Jehova, met je lippen én met je leven. "Ik zal den HEERE loven van ganser harte." De lieflijke zanger zet het lied in, want zijn hart staat helemaal in vuur en vlam.

Of anderen hem volgen of niet, hij begint meteen, en hij houdt het lang vol. Wat we preken, moeten we ook doen. Een vermaning krijgt het meeste kracht als je zelf het voorbeeld geeft. Maar dat voorbeeld moet dan wel van de beste soort zijn, anders brengen we anderen ertoe het werk kreupel te doen. David bracht niets minder dan zijn hele hart mee naar deze taak. Al zijn liefde ging uit naar God, en al zijn ijver, zijn kunnen en zijn gloed gingen mee. Jehova is de ene, ondeelbare God. Met een verdeeld hart kun je Hem niet zó prijzen dat Hij er plezier aan heeft, en we moeten ook niet proberen Hem zo oneer aan te doen.

Ons hele hart is zelfs nog maar nauwelijks genoeg voor Zijn eer. Er is dan ook geen enkele reden waarom het niet helemaal omhoog zou gaan in Zijn lof. Al Zijn werken zijn het waard geprezen te worden, en daarom moet heel onze natuur Hem aanbidden. "In den raad en vergadering der oprechten." Of het er weinig zijn of veel: hij zou zijn hart en ziel volledig uitstorten in lofprijzing. En of het gezelschap bestond uit uitgelezen geesten of uit de gewone volksmassa: hij zou met hetzelfde werk doorgaan. Voor het beste gezelschap is er geen mooiere bezigheid dan lofprijzing, en voor de grote vergadering past niets beter.

Voor de gemeente en de samenkomst, voor het gezin en de gemeenschap, in de huiskamer van vrome vrienden en in de grote zaal waar het volk samenkomt: overal past de lof van de Heere. Een oprecht hart hoort in elk geval op elke plaats Hallelujah te zingen. Waarom zouden we bang zijn voor mensen? De besten onder hen zingen met ons mee. Doen de gewone mensen dat niet, dan is ons voorbeeld voor hen een broodnodige terechtwijzing. Laten we in elk geval God loven, of we nu een klein groepje heiligen voor ons hebben of een gemengde menigte.

Kom, beste lezer! Wie dit commentaar schrijft, maakt in zijn hart de Heere groot. Wil je niet even stoppen en meedoen aan dit heerlijke werk?

Vers 2

"Gimel. De werken des HEEREN." In opzet, in omvang, in aantal en in voortreffelijkheid zijn alle werken van de Heere groot. Zelfs de kleine dingen van God zijn groot. Wie wijs van hart is, ziet elk voortbrengsel van Zijn macht en elke daad van Zijn wijsheid in een of ander opzicht als groot. "Zij worden gezocht van allen, die er lust in hebben." Wie hun Maker liefhebben, hebben vreugde in wat Zijn handen maakten. Ze merken dat er meer in zit dan je op het eerste gezicht ziet. Daarom zetten ze hun verstand aan het werk om het te bestuderen en te begrijpen.

De godvrezende natuuronderzoeker doorzoekt de natuur. De serieuze geschiedenisstudent speurt naar verborgen feiten en donkere verhalen. En de man van God graaft in de mijnen van de Schrift en spaart elk korreltje van haar gouden waarheid op. Gods werken zijn ons onderzoek waard. Ze geven ons onderwijs en genot, op wonderlijke wijze met elkaar vermengd. En ze groeien op ons, want na onderzoek lijken ze veel groter dan daarvoor. Wat mensen maken, is mooi van een afstand. Wat God maakt, blijkt groot als je het uitzoekt.

Delitzsch leest de tekst als: “Waard om opgezocht te worden in al hun bedoelingen.” Ook dat is een grote waarheid.

Het doel en de bedoeling die God heeft met alles wat Hij maakt of doet, zijn immers even bewonderenswaardig als het werk zelf. De verborgen wijsheid van God is het wonderbaarlijkste deel van Zijn werken. Wie niet onder de oppervlakte kijkt, mist dus het beste van wat Hij ons wil leren. Omdat Zijn werken zo groot zijn, kun je ze niet in één keer overzien. Je moet ze zorgvuldig onderzoeken. En dat zoeken doet ons wezenlijk goed. Het traint onze vermogens en sterkt stap voor stap ons geestelijke oog, zodat het het licht van Gods heerlijkheid leert verdragen.

Gelukkig kunnen we niet alles in één oogopslag zien. Het uitzoeken van de geheimen is voor ons net zo nuttig als de kennis die we daarmee krijgen. Vooral hoe de Heere met Zijn volk omgaat, is een passend onderwerp voor het nadenken van ontzagvolle mensen. Zij vinden daarin zoete troost en een bron van vreugde die nooit opdroogt.

Vers 3

“Zijn doen is majesteit en heerlijkheid.” Hier wordt Zijn ene bijzondere werk genoemd, de redding van Zijn volk, als iets anders dan Zijn vele andere werken. Dat werk strekt Hem tot eer en heerlijkheid. Het verdient terecht de allerhoogste lof. Wie het begrijpt en zelf ervaart, kan niet anders dan alle eer en heerlijkheid aan de Heere geven. Het is gedacht in Zijn hart, het rust op vaste fundamenten, het heeft een genadig doel en wijze regelingen. Jezus wordt ons als Verlosser gegeven. De Heilige Geest past de verlossing toe in wedergeboorte en heiliging.

En alles wat verder bij dit ene heerlijke geheel hoort, strekt tot de oneindige eer van Hem Die zo’n verbazingwekkende weg van redding bedacht en uitvoerde. Geen enkel ander werk kan hiermee worden vergeleken. Het eert de Zaligmaker én de verloste, en terwijl het God

heerlijkheid brengt, brengt het ook ons tot heerlijkheid. Niemand is zoals de God van Jeschurun, en geen redding is zoals die welke Hij voor Zijn volk heeft bewerkt. “En zijn gerechtigheid bestaat in der eeuwigheid.” In het werk van de genade wordt de gerechtigheid niet vergeten en wordt haar glans haar niet ontnomen.

Ze wordt juist geëerd, voor de ogen van het hele verstandige heelal. Onze grote Plaatsvervanger droeg de schuld. Daarmee is bewezen dat de Heere Zijn gerechtigheid niet vergeet, ook niet als Hij de plannen van Zijn genade uitvoert. Geen enkele toekomstige druk op Zijn gerechtigheid kan zo zwaar zijn als de druk die ze al heeft doorstaan toen Zijn dierbare Zoon werd verbrijzeld. Vanaf nu blijft ze zeker voor eeuwig staan. Bovendien kan niemand Gods gerechtigheid in dit hele plan nog verdenken van falen, want alles wat ze eist, is al gedaan. Haar eisen zijn volledig betaald door wat onze Heere dubbel deed: Hij onderging de straf die we verdienden, en Hij gehoorzaamde de wet volkomen.

Willekeur speelt geen enkele rol in het bestuur van de Heere. De rechtvaardigheid ervan staat voor eeuwig boven elke twijfel. In geen enkele daad van God valt onrecht te vinden, en dat zal ook nooit gebeuren. Dat is juist de glans van Zijn werk, en zelfs de tegenstanders kunnen het niet weerspreken. Laten gelovigen Hem dus eeuwig prijzen en zich er nooit voor schamen te spreken over dit werk, dat zo eervol en heerlijk is.

Vers 4

“Hij heeft Zijn wonderen een gedachtenis gemaakt; Cheth. de HEERE.” Hij wilde dat Zijn volk ze zou blijven herinneren, en dat gebeurt ook. Dat komt voor een deel doordat ze op zichzelf al onvergetelijk zijn. Maar ook heeft Hij ze laten opschrijven door de pen van de inspiratie en door Zijn Heilige Geest op de harten van Zijn volk geschreven. Door de voorschriften van de wet van Mozes kwamen de uittocht uit Egypte, het verblijf in de woestijn en andere gedenk-

waardige gebeurtenissen uit Israëls geschiedenis steeds opnieuw voor de geest van het volk.

Zo leerden hun kinderen over de wonderen die God in vroeger tijden had gedaan. Zulke daden als die van God bewonder je niet een uurtje om ze daarna te vergeten. Ze zijn bedoeld als blijvende tekenen, als gedenktekenen die alle komende generaties iets leren. Vooral moeten ze het geloof van Zijn volk in Gods liefde sterken. Ze moeten hen laten weten dat de Heere genadig is en vol ontferming. Voor de toekomst hoeven ze niet bang te zijn om op Zijn genade te vertrouwen, want ze herinneren zich die uit het verleden. Genade valt in het grote werk van God net zo op als gerechtigheid.

Ja, in alles wat Hij heeft gedaan, zie je een rijkdom van tedere liefde. Met Zijn volk gaat Hij heel zorgvuldig om, met oog voor hun zwakheid en gebreken. Hij heeft met hen hetzelfde medelijden als een vader met zijn kinderen. Moeten wij Hem daar niet voor prijzen? Een zilveren draad van goedertierenheid loopt door heel het weefsel van Gods werk van redding en voorzienigheid. Geen enkele keer wordt hij in het hele werk weggelaten. Laat de herinneringen van Zijn heiligen daarvan getuigen, met dankbare blijdschap.

Vers 5

"Hij heeft degenen, die Hem vrezen, spijs gegeven." Sommigen lezen hier ook "buit", want Gods volk is, zowel bij de uittocht uit Egypte als op andere momenten, rijk geworden van het bezit van zijn vijanden. Maar niet alleen in de woestijn, met het manna: overal heeft Hij in Zijn voorzienigheid gezorgd voor wat Zijn gelovige volk nodig had. Altijd en overal hadden zij ergens eten dat bij hen paste, ook als er grote schaarste was. En wat de geestelijke spijs betreft: daar is hun in Christus Jezus overvloed van gegeven. Ze zijn gevoed met het beste van de tarwe en hebben mogen smullen van koninklijke delicatessen.

Zijn Woord voedt de ziel net zo goed als brood het lichaam voedt. Er is zoveel van dat geen erfgenaam van de hemel ooit honger hoeft

te lijden. Het is dus waar: “de vreze des HEEREN is de wijsheid”, want ze zorgt ervoor dat een mens krijgt wat hij voor ziel en lichaam nodig heeft. “Hij gedenkt in der eeuwigheid aan Zijn verbond.” Hij kon Zijn volk niet zonder eten laten, omdat Hij een verbond met hen had. En in de toekomst komt er ook nooit gebrek, want Hij blijft handelen volgens de afspraken van dat verbond.

Geen enkele belofte van de Heere valt op de grond. Geen enkel deel van dit grote verdrag van eeuwige liefde wordt herroepen of verdwijnt in de vergetelheid. Het genadeverbond is het plan voor het grote werk dat de Heere voor Zijn volk uitvoert, en daar wordt nooit van afgeweken. De Heere heeft er Zijn hand en zegel onder gezet. Zijn heerlijkheid en eer staan op het spel. Ja, Zijn eigen Naam hangt eraan, en Hij zal geen jota of tittel ervan vergeten. Dat Hij Zijn volk voedt, is daarvan het onderpand. Hij zou hun noden niet steeds blijven vervullen als Hij hen uiteindelijk toch wilde vernietigen.

Op dit allergezegendste onderpand mogen we ons gemoed vestigen. Laten we rusten in de trouw van de Heere. Laten we Hem met heel ons hart loven, elke keer dat we brood eten of ons voeden met Zijn Woord.

Vers 6

“Hij heeft de kracht Zijner werken Zijn volke bekend gemaakt.” Zijn volk heeft met eigen ogen gezien wat Hij kan, en hoeveel kracht Hij voor hen wil gebruiken. Israël zag die kracht in tastbare daden. Wij zien haar in geestelijke wonderen. We zien immers de weergaloze kracht van de Heilige Geest, en we voelen haar in onze eigen ziel. Soms zaten we diep in de put, en dan toonde de Heere zoveel genadekracht dat we versteld stonden van Zijn macht. Dat zat ook in Zijn bedoeling toen Hij ons in zulke situaties liet komen: Hij wilde ons de arm van Zijn sterkte laten zien.

Hadden we die ooit zo goed gekend, als we Zijn hulp niet zo hard hadden nodig gehad? We kunnen dit vers prima in een gebed veran-

deren. Dan vragen we dat we de kracht van de Heere steeds meer onder ons aan het werk mogen zien, in deze laatste dagen. O Heere, laat ons nu zien hoe krachtig U kunt werken! Laat ons zien hoe U zondaren redt, en hoe U Uw eigen volk bewaart en bevrijdt. “Hun gevende de erve der heidenen.” Hij zette al Zijn macht in om de Kanaänieten weg te jagen en Zijn volk in het land te brengen.

Zo mag het ook Zijn oneindige wijsheid behagen om aan Zijn gemeente de heidenen te schenken als haar erfdeel, in de Naam van Jezus. Zoiets lukt alleen met grote kracht, maar het zal zeker gebeuren op de tijd die Hij bepaalt.

Vers 7

“De werken Zijner handen zijn waarheid en oordeel.” In alles wat Jehova doet, springen waarheid en gerechtigheid eruit. In Zijn optreden zul je nooit iets van een trucje of een kromme streek vinden. Tegenover Zijn volk handelt Hij trouw en rechtvaardig. Tegenover alle mensen handelt Hij eerlijk en zonder aanzien des persoons. Ook dat moet ons aanzetten om Hem te prijzen. Het is een enorm voordeel om te leven onder een Heerser van Wie de wetten, besluiten, daden en werken zuivere waarheid en gerechtigheid zijn.

“Al Zijn bevelen zijn getrouw.” Alles wat Hij heeft bepaald of besloten, blijft vast staan. Zijn geboden, die Hij heeft laten uitroepen, blijken onze gehoorzaamheid waard, want ze zijn gebouwd op gerechtigheid en bedoeld voor ons blijvende welzijn. Hij is geen wispelturige dictator die vandaag dit beveelt en morgen dat. Zijn bevelen veranderen absoluut niet. Dat ze nodig zijn, staat even onomstotelijk vast als altijd. Hoe goed ze zijn, is blijvend bewezen, en hun beloning is eeuwig zeker. Lees je het woord “bevelen” als iets over Zijn besluiten of over Zijn geboden? Dan krijg je in beide gevallen een belangrijke gedachte. Maar het sluit beter aan bij de zin eromheen om de eerste betekenis te kiezen. Dan slaan de woorden op de verordeningen, beschikkingen of besluiten van de grote Koning.

> *Wat de machtige Heere ook besluit,*
> *zal eeuwig vast en zeker staan.*
> *Het vaste voornemen van Zijn hart*
> *zal tot in alle eeuwen blijven bestaan.*

Vers 8

"Zij zijn ondersteund voor altoos, en in eeuwigheid." Dat wil zeggen: Zijn plannen, Zijn geboden en Zijn manier van werken. Wat voorbijgaat, brengt de Heere niet aan het wankelen. De situatie van het moment zet Hem niet op een ander spoor. In de raad van Jehova heersen beginselen die nooit veranderen. Zijn eeuwige plannen voert Hij uit zonder ook maar de schaduw van een draai. Onze werken zijn maar al te vaak hout, hooi en stoppelen, maar Zijn daden zijn goud, zilver en kostbare stenen. Wij nemen een besluit voor een poosje, en dan stappen we over op iets anders.

Hij heeft één gedachte, en niemand kan Hem ervan afbrengen. Hij handelt in de eeuwigheid en voor de eeuwigheid, en daarom blijft wat Hij doet eeuwig bestaan. Dat blijvende komt grotendeels voort uit wat daarna genoemd wordt: ze zijn "gedaan in waarheid en oprechtigheid." Alleen wat oprecht is, blijft overeind. Leugens zijn snel weg, want ze zijn niet meer dan schijn. Maar waarheid heeft zout in zich, en dat bewaart haar voor bederf. God handelt altijd volgens de glorieuze beginselen van waarheid en rechtschapenheid. Daarom hoeft er niets te worden veranderd of teruggedraaid. Zijn werken houden stand tot het einde van de tijd.

Vers 9

"Hij heeft Zijn volke verlossing gezonden." Toen zij in Egypte zaten, stuurde Hij niet alleen een bevrijder maar echte bevrijding, niet alleen een losser maar een verlossing die volledig was. Dat heeft Hij op geestelijke wijze ook gedaan voor heel Zijn volk. Eerst kocht Hij hen met bloed vrij uit de hand van de vijand, en daarna redde Hij hen met kracht uit de slavernij van hun zonden. Over verlossing kunnen we

zingen als over een daad die af is. Ze is voor ons gedaan, naar ons toe gebracht en door ons ontvangen.

We zijn werkelijk de vrijgekochten van de Heere. “Hij heeft Zijn verbond in eeuwigheid geboden.” Met Zijn goddelijke besluit heeft Hij het verbond van Zijn genade tot een vaste en eeuwige instelling gemaakt. De verlossing door bloed bewijst dat het verbond niet te veranderen is, want ze bekrachtigt en bevestigt het voorgoed. Ook dit is een reden voor de luidste lofzang. Verlossing past bij de hartelijkste muziek. En zie je dat ze verbonden is met genadige beloften waar Gods waarheid niet van kan afwijken, dan is het een onderwerp dat de ziel kan meeslepen tot een juichende dankbaarheid.

Verlossing en verbond zijn genoeg om de tong van de stomme te laten zingen. “Zijn Naam is heilig en vreselijk” (Engels: reverend, eerwaardig). Dat mag Hij zeker zeggen. De hele naam, dus het hele karakter van God, verdient het diepste ontzag. Het is perfect en compleet, heel en daarom heilig. Je mag het niet uitspreken zonder ernstig na te denken, en je mag het nooit horen zonder diepe eerbied. Voor Zijn Naam moet je beven, want ze is ontzagwekkend. Zelfs wie Hem het beste kennen, verheugen zich voor Hem met beven. Hoe goede mensen het volhouden om “eerwaarde” genoemd te worden, begrijpen wij niet.

Wij zien geen enkele reden waarom onze medemensen ontzag voor ons zouden moeten hebben. Daarom vermoeden we half dat ook andere mensen niet veel in huis hebben waardoor ze “eerwaarde”, “hoogeerwaarde” of “zeer eerwaarde” mogen heten, enzovoort. Het lijkt misschien een kleinigheid, maar juist daarom vragen we dat deze dwaze gewoonte verdwijnt.

Vers 10

“De vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid.” Zij is het eerste begin van de wijsheid, maar tegelijk ook haar kroon en haar grootste winst. “Beginsel” kan in de Schrift ook het belangrijkste betekenen.

Echte godsdienst is dus zowel de eerste steen van de wijsheid als haar kostbaarste vrucht. God zó kennen dat je rechtop voor Hem leeft, is de hoogste van alle praktische wetenschappen. Heilig ontzag voor God leidt tot lofprijzing. Daar wil de psalm naartoe, want een schepsel dat zijn Schepper looft, handelt verstandig. "Allen, die ze doen, hebben goed verstand." Wie God gehoorzaamt, laat zien dat hij gezond oordeelt.

Waarom zou je Hem niet gehoorzamen? Eist het gezonde verstand zelf niet dat de Heere van alles gehoorzaamd wordt? Alleen iemand zonder verstand kan opstand tegen de heilige God goedpraten. Een godzalig leven in de praktijk is de toets voor wijsheid. Mensen kunnen veel weten en volkomen rechtzinnig zijn. Ze kunnen vlot praten en schitterend spreken. Ze kunnen filosoferen en diep nadenken. Maar het sterkste bewijs van hun verstand is dat ze ook werkelijk de wil van de Heere doen. In het eerste deel van de psalm leerden we wie God is en hoe Hij is, doordat Zijn werken werden beschreven.

Het tweede deel trekt daar de les voor het leven uit: God aanbidden en gehoorzamen is wat ware wijsheid ons ingeeft. Wij erkennen blij dat dit klopt. "Zijn lof bestaat tot in der eeuwigheid." Gods lof zal nooit verstommen, want Zijn werken wekken altijd aanbidding op. Het zal voor mensen altijd verstandig zijn om hun glorieuze Heere groot te maken. Sommigen zien in deze zin iets over wie de Heere vrezen: hun lof bestaat eeuwig. En dat klopt ook, want wie gehoorzaam leeft, krijgt eer van de Heere, en lof die blijft. Een goedkeurend woord uit Gods mond is een eerbetoon dat alle onderscheidingen overtreft die koningen en keizers kunnen uitdelen.

Heere, help ons Uw werken te bestuderen, en laat ons van nu af aan hallelujah's ademen zolang wij leven.

Gehele psalm

Dit is de eerste alfabetische psalm die van begin tot eind in orde is. De vier alfabetische psalmen daarvoor, namelijk 9 en 10, 34 en 37, lopen niet regelmatig en zijn op veel punten gebrekkig. Om dat te herstellen, geven noch Hebreeuwse handschriften noch oude vertalingen enige toestemming of grond. Opmerkelijk is dat niet alleen Psalm 111 en 112 helemaal regelmatig zijn, maar dat er bovendien in geen van beide psalmen één afwijkende lezing van belang voorkomt. — John Noble Coleman.

Gehele psalm

Met de volgende vertaling kan de lezer zien dat de psalm alfabetisch is opgebouwd, regel na regel. Ze is overgenomen uit The Psalms Chronologically Arranged, door Four Friends.

Met heel mijn hart zal ik Jehova prijzen, 1 in de kring van de rechtvaardigen, de gemeente. Goedheid is wat Jehova doet in al Zijn daden, 2 vurig gezocht door allen die er plezier in hebben. Want Zijn gerechtigheid duurt voor eeuwig, 3 heerlijk en eervol is Zijn werk. Zijn wonderen heeft Hij onvergetelijk gemaakt, 4 want bij Jehova vindt men ontferming en goedheid. Jehova heeft eten gegeven aan wie Hem vrezen, 5 Zijn verbond houdt Hij voor eeuwig in stand. Aan Zijn volk laat Hij de kracht van Zijn werken zien, 6 en Hij geeft hun de erfenis van de heidenen.

Niets dan waarheid en recht zijn de werken van Zijn handen, 7 vast en betrouwbaar zijn Zijn bevelen. Voor eeuwig en altoos staan ze stevig verankerd, 8 rechtvaardig en waar zijn Zijn getuigenissen. Verlossing heeft Hij naar Zijn volk gestuurd, 9 hun verbond heeft Hij voor eeuwig vastgelegd. Oprecht en heilig is Zijn Naam, 10 ja, de vreze van de Heere is het begin van de wijsheid. Een goed verstand hebben allen die daarnaar leven, ijverig zal Hij geprezen worden voor eeuwig.

Gehele psalm

De meeste uitleggers zijn van mening dat deze psalm en enkele van de psalmen die volgen, meestal werden gezongen bij het eten van het Paaslam. Ook in Matth. 26 wordt dat gebruik genoemd: Christus en de discipelen zongen een lofzang voordat zij de stad uit gingen, naar de hof. — Solomon Gesner.

Gehele psalm

Psalm 111 en Psalm 112 lijken sterk op elkaar. Ze zijn op dezelfde manier opgebouwd, ze zijn allebei alfabetisch geordend en hun toon en stijl komen overeen. Zo hangen ze samen. Psalm 111 toont de grootheid, de genade en de gerechtigheid van God. Psalm 112 toont hoe die eigenschappen weerspiegeld worden in de grootheid, Ps. 112:2, de genade, Ps. 112:5, en de gerechtigheid, Ps. 112:4,9, van Zijn uitverkorenen. Dat de twee psalmen hetzelfde doel hebben, is belangrijk om enkele moeilijke plaatsen in de laatste psalm goed te kunnen beoordelen. — Speaker's Commentary.

Gehele psalm

Deze psalm wil iedereen aansporen om God te loven, en wel om zoveel redenen als er verzen in de psalm zijn. De oproep staat in het eerste woord: "Hallelujah!" Daarna volgen de redenen, in vaste volgorde. De psalm is zo gemaakt dat hij het Hebreeuwse alfabet volgt: elke zin of elk halfvers begint met een eigen letter van het abc, op volgorde, en de hele psalm is alleen maar lof. Daaruit leren we in het algemeen:

1. Soms is het goed om al het andere opzij te zetten en ons uitdrukkelijk bezig te houden met alleen de lof van de Heere uit te roepen. Dat gebeurt in deze psalm namelijk.
2. De lof van de Heere kan alle letters vullen, en ook alle woorden die uit letters zijn opgebouwd, in elke denkbare samenstelling. Dat zegt ons het doorlopen van alle letters van het abc: Hij is de Alfa

en de Omega, en alle letters ertussen van het abc van de lofprijzing.

3. De lof van de Heere is het waard dat we hem in onze herinnering bewaren. Om deze psalm des te beter te kunnen onthouden, is hij als een abc opgebouwd, en op die manier wijst hij ons hier zelf op. — David Dickson.

Vers 1

"Hallelujah! ... Ik zal den HEERE loven", enz. Direct na de oproep volgt het vaste voornemen van de psalmist zelf. De psalmist begint met anderen te vermanen dat ze dankbaar horen te zijn: "Hallelujah!" Meteen daarna maakt hij bekend dat hij zijn eigen raad ook zal opvolgen: "Ik zal den HEERE loven van ganser harte." Deze combinatie van gedachten bevat een paar zeer belangrijke lessen voor ons allemaal.

1. Ze leert ons met veel nadruk dat onze prediking alleen gewicht en overtuigingskracht heeft als ons gedrag haar steunt en toelicht. We moeten nooit verwachten dat we anderen overtuigen met argumenten die te zwak zijn om onszelf te raken.
2. Er is nog een les. Wij moeten onze eigen keuze maken zonder te kijken naar wat onze oproep oplevert. De psalmist wachtte niet af of de mensen tot wie hij sprak naar zijn aansporing zouden luisteren. Voordat hij ook maar een antwoord kon krijgen, zei hij zonder aarzelen welke weg hij zelf zou gaan. — W.T. Maudson, in een preek over dankzegging, 1855.

Vers 1

"Van ganser harte." Dat betekent: ernstig, met oprechte liefde. Het houdt ook in dat hij het in het verborgen zou doen, als het ware diep in zichzelf. Met de volgende woorden geeft hij dan aan dat hij het ook in het openbaar zal doen. — Thomas Wilcocks.

Vers 1

"Van ganser harte." Hier ligt de nadruk op een heel hart. Een tekort daaraan is dan ook de grote kanker van alle levende godzaligheid. Mensen proberen steeds samen te voegen wat volgens Gods Woord niet samen kan: de liefde voor de wereld en de liefde voor God. Ze geven de ene helft van hun hart aan de wereld en de andere helft aan God. Kijk maar eens hoeveel energie een mens steekt in iets waar hij diep in geïnteresseerd is, hoe volledig hij zich met al zijn gedachten, gevoelens en inspanningen erop richt.

Over zo iemand zeggen we: "hij legt zijn hele geest erin." Probeer hem eens over te halen om zijn krachten te verdelen en zijn tijd te delen met iets anders. Hij zou zich verbazen over de dwaasheid en onwetendheid van iemand die zo'n weg naar succes voorstelt. "Neem eens een voorbeeld aan Satan", zegt iemand. "Kijk hoe hij al zijn krachten op één mens richt, alsof er niemand anders was en hij niets anders te doen had dan die ene ziel te verderven." De psalmist nam een heilig besluit om God te loven. Het was wijs om daaraan toe te voegen: "van ganser harte." Wat dit besluit opleverde, zien we in de volgende verzen van de psalm. — Barton Bouchier.

Vers 1

Er staan twee woorden naast elkaar: vergadering en samenkomst. Het eerste woord wijst op een meer besloten bijeenkomst van aanbidders. Het tweede wijst op een meer openbare bijeenkomst. Bij het eerste kun je denken aan de huiskring van mensen die het pascha vierden. Bij het tweede kun je denken aan de openbare eredienst die bij het feest hoorde. — W. Wilson.

Vers 2

"Gimel. De werken des HEEREN." Hoe groot ze zijn, zien we pas goed als we ze vergelijken met de werken en krachten van mensen, die im-

mers snel sterven en vergaan. Daarom moeten we bewonderen, vrezen, vertrouwen en gehoorzamen. — Martin Geier.

Vers 2

"Gimel. De werken des HEEREN", enz. Hun grootheid is net zo duidelijk als we niet naar hun onmetelijkheid maar naar hun verscheidenheid kijken... Wat zijn de werken groot van Hem Die elke plant haar blad, haar bloem en haar vrucht geeft, elk dier zijn vermogens en taken, en elk mens zijn verstand, zijn gevoelens en zijn wil. Wat een steeds groter besef van de omvang van Zijn werken krijgen we uit de ontelbare menigten en eindeloos verschillende wezens die door Zijn kracht zijn gaan bestaan. — Samuel Summers, 1837.

Vers 2

"De werken des HEEREN zijn groot." Een vakman die nooit een klein of slecht product maakt, maar al zijn producten groot en waardevol maakt, verdient veel lof.

En wie Gods werken wil bestuderen, werken waar we weinig aandacht aan geven omdat we ze voortdurend voor ons zien, kan niet anders dan in elk van die werken Gods oneindige macht en wijsheid zien, ook al kan hij ze niet doorgronden. — Robert Bellarmine.

Vers 2

"Groot." Het woord lwdg (gadol), groot, heeft in het Hebreeuws zo'n brede betekenis dat het Engels geen enkel woord heeft dat het krachtig genoeg kan vervangen. Het wijst op grootheid en op toename in allerlei vorm. In deze tekst worden de werken van Jehova beschreven als sterk "vergroot of toegenomen" in wat ze doen en teweegbrengen in het gemoed van mensen die ze zien. De grootheid die aan deze werken wordt toegeschreven, is grootheid in aantal, in karakter, in waardigheid, in schoonheid, in verscheidenheid en in rijkdom. — Benjamin Weiss.

Vers 2, 4

"Groot ... gezocht." "Gedachtenis." De werken van Jehova gaan het bereik van menselijke ontdekking te boven. Toch worden ze door alle leden van Zijn gemeente met vreugde doorzocht en tot op de bodem uitgespit. Want zijn ze te groot om te begrijpen, dan zijn ze ook te groot om te vergeten. — Edward Garrard Marsh.

Vers 2

"Gezocht." God zien in Zijn schepselen, Hem liefhebben en met Hem omgaan: dat was de bezigheid van de mens toen hij nog onbedorven was. Dat is lang niet opgehouden onze plicht te zijn. Het is juist het werk van Christus om ons door het geloof daar weer naartoe te brengen. Daarom zijn de heiligste mensen de beste leerlingen van Gods werken, en alleen heiligen kunnen ze op de juiste manier bestuderen of kennen. Je studies natuurkunde en andere wetenschappen zijn geen cent waard als je daarin niet God zoekt. God zien en bewonderen, Hem vrezen en aanbidden, Hem liefhebben en vreugde in Hem vinden, Hem Die Zich aan ons laat zien in Zijn werken.

En ze bewust bestuderen om God te leren kennen. Dat is de ware en enige filosofie, de enige die de naam verdient, en het tegendeel is pure dwaasheid, die God Zelf steeds weer zo noemt. — Richard Baxter, 1615-1691.

Vers 2

Dat de natuur nu op zichzelf geen voldoende gids is om de Schepper te leren kennen en eeuwig geluk te vinden, betekent niet dat we zulke studies aan de kant moeten schuiven of in geloofszaken onbelangrijk moeten vinden. Het verbazingwekkende schouwspel van het heelal over het hoofd zien, of er onverschillig naar kijken, is in feite "niet letten op de daden des HEEREN, noch op het werk Zijner handen." Het is een schending van onze christelijke plicht, en geen kleine. En het is een belediging van Gods karakter als iemand denkt dat hij

niets te maken heeft met God zoals Hij Zich laat zien in de onmetelijkheid van Zijn werken.

Want Zijn Woord wijst ons met zoveel woorden heel duidelijk op zulke overpeinzingen. “Neem dit, o Job, ter ore; sta, en aanmerk de wonderen Gods.” “Heft uw ogen op omhoog, en ziet, Wie deze dingen geschapen heeft.” “Gedenk, dat gij Zijn werk groot maakt, hetwelk de lieden aanschouwen.” “Groot en wonderlijk zijn Uw werken, Heere, Gij almachtige God!” “Zij zullen de heerlijkheid Uws Koninkrijks vermelden, en Uw mogendheid zullen zij uitspreken. Om de mensenkinderen bekend te maken Zijn mogendheden, en de eer der heerlijkheid Zijns Koninkrijks.” — Thomas Dick (1772) in “The Sidereal Heavens.”

Vers 2

“Gezocht van allen, die er lust in hebben.” Dit is een echt kenmerk van oprechte, vrome mensen. Er staat dat Gods werken door hen “gezocht” worden als ze er aandacht aan geven, ze zich te binnen brengen en ze zorgvuldig, één voor één, nagaan. Tegelijk leggen ze die werken aan anderen uit en vertellen ze door. Dit alles zit in het werkwoord vrd. Dat werkwoord betekent eigenlijk trivit (wrijven, slaan of fijnstampen). Zo heeft iemand door dorsen en malen alles tot op de bodem onderzocht en de kern eruit gewreven, tot nut en voordeel van een ander.

Daarom wordt het ook gebruikt voor concionari, enz. — Hermann Venema.

Vers 2

“Gezocht ... lust in hebben.” De wijsbegeerte zoekt de waarheid, de godgeleerdheid vindt haar, maar de godsdienst bezit haar. Menselijke dingen moet je kennen om ze lief te kunnen hebben. Goddelijke dingen moet je liefhebben om ze te kunnen kennen. — Blaise Pascal, 1623-1662.

Vers 2-4

"Gezocht ... de HEERE is genadig en barmhartig." Dit is de grote ontdekking van al dat zoeken, en daarin zit de heerlijkheid waar alles op uitloopt. Wie zich verdiept in proeven uit de natuur, beleeft daar een eindeloos plezier aan, als hij ervoor in de wieg is gelegd. Zo is het ook voor wie vreugde heeft in Gods werken en erop gericht is Zijn goedheid daarin op te sporen. Niets is voor hem zo prettig als het ontdekken van nieuwe vormen van barmhartigheid, die Zijn werk heerlijk en eervol maken. Leer daarom Zijn manier van doen met je begrijpen en bestudeer hoe je Vriend Zich tegenover je gedraagt.

Daarom heeft Hij je opgewekt en toegelaten tot Zijn vriendschap: om Zijn kunst van liefde en vriendschap aan je te laten zien. Kortom, om te laten zien hoe goed Hij van je kan houden. — Thomas Goodwin.

Vers 3

"Zijn doen is majesteit en heerlijkheid." Wat het eerst opvalt: het vorige vers had het over de "werken" van de Heere, meervoud, en dit vers heeft het over Zijn "doen" (Engels: work), enkelvoud. Het is alsof de psalmist, die Gods werken in het algemeen overdenkt, ineens niet meer kan loskomen van één werk in het bijzonder. Zijn geest en zijn aandacht worden helemaal door dat ene werk opgeslorpt. Zo uitzonderlijk heerlijk en goddelijk is dat werk, dat het, voor zijn gevoel althans, alle andere werken in de schaduw zet. En dat terwijl hij van die andere werken zojuist heeft gezegd dat ze groot zijn en worden onderzocht door allen die er lust aan hebben.

"De werken des HEEREN zijn groot ... Zijn doen is majesteit en heerlijkheid." Ten tweede zijn de woorden in de grondtekst niet dezelfde. Het eerste woord betekent strikt "maaksels", dingen die gemaakt zijn. Het woord in dit vers betekent eerder een daad, iets dat gedaan is. Dat is misschien niet zonder betekenis. Ik haal er dit uit. Een gelovige dienaar van God kijkt eerst naar de grote werken van de schepping, Gods maaksels, hoe wonderlijk, boeiend en nuttig die ook

zijn. Daarna schiet zijn geest door naar een grotere daad van de Heere, een nog wonderlijker daad die Hij heeft volbracht, en die de psalmist een eervolle en heerlijke daad noemt.

Ik ben ervan overtuigd dat hij eerder over Christus sprak als de zichtbare, directe Werker bij de schepping, zonder Wie niets is gemaakt van wat gemaakt is. Kunnen we dan nog lang aarzelen over de vraag welk groter werk hij hier bedoelt? Zeker niet, want meteen daarna volgt een veelzeggende zin: "En zijn gerechtigheid bestaat in der eeuwigheid." Is deze daad niet het ophouden van de zonde en het binnenbrengen van een eeuwige gerechtigheid? Is het niet het grote geheim waarin, net als bij de schepping, de eeuwige Vader de Fontein en de bron is, de eerste Bedenker, maar waarin Hij, de even eeuwige Zoon, de Doener is, de Werker?

Is het, kort gezegd, niet de redding, het onderwerp waar Gods volk zich helemaal in verliest, vol verwondering, liefde en lofprijs? — James H. Vidal, in "Jesus, God and Man," 1863.

Vers 4

"Hij heeft Zijn wonderen een gedachtenis gemaakt; Cheth. de HEERE." Een dankbaar hart stelt gedenktekens van Gods weldaden altijd hoog op prijs. Ze brengen dingen die eeuwen geleden gebeurden weer vlak bij ons. Zo was onder het Oude Testament het sacrament van het paaslam zo'n gedenkteken, en nu, onder het Nieuwe Testament, is dat het heilig Avondmaal. Alles wat Gods werken weer in ons geheugen roept, zoals de bediening van de gemeente en ook de heilige Schriften, verdient daarom de allerhoogste eerbied. — Martin Geier.

Vers 4

De zoete specerijen van Gods werken moeten we door nadenken tot poeder stampen en dan opbergen in de kast van ons geheugen. Daarom zegt de psalmist hier dat God Zijn wonderen een gedachtenis heeft gemaakt. Hij geeft ons de juwelen van Zijn redding niet om ze,

alsof ze heel gewoon zijn, aan onze schoenen te dragen, zoals de Romeinen hun parels droegen. Nog minder zijn ze bedoeld om ze met voeten te treden. Wij moeten ze juist als een ketting om onze hals binden. Wat Gods wonderlijke daden bij ons achterlaten, mag niet zijn als het effect van een steen in het water.

Die maakt kringen, laat de ene golf tegen de andere botsen en maakt een tijdje gerucht, maar zinkt even later weg, en het water wordt weer glad als tevoren. Zo zijn wij: zolang een oordeel nog vers is, vertellen we het graag aan iedereen door. Maar kort daarna laten we het wegzinken in de diepte van de vergetelheid, en vallen we terug in onze oude zonden. — Abraham Wright.

Vers 4

"Hij heeft Zijn wonderen een gedachtenis gemaakt." Hieruit blijkt de grootste en meest verbijsterende koppigheid van de mens: hij onthoudt niet wat God zo heeft geregeld dat het haast onmogelijk lijkt dat het vergeten wordt. — William S. Plumer.

Vers 4

> *Want werkelijk, al Zijn werken zijn wonderbaar,*
> *aangenaam om te kennen, en het meest waard*
> *om ze alle altijd met vreugde te gedenken.*

— John Milton.

Vers 5

De eerste vershelft is het gevolg van wat in de tweede wordt gezegd. Dat betekent: omdat God aan Zijn verbond dacht, gaf Hij spijs aan hen die Hem vrezen. — George Phillips.

Vers 5

"Hij heeft degenen, die Hem vrezen, spijs gegeven", enz. Men neemt aan dat de spijs die hier wordt genoemd, op het paaslam slaat, toen Israël de werken van God moest gedenken. — Thomas Manton.

Vers 5

"Spijs." Letterlijk betekent het woord buit of roof. Het gaat dan om de buit (Ex. 12:36) die Israël uit Egypte meenam, zoals God in het verbond met Abraham had toegezegd, Gen. 15:14: "zij zullen uittrekken met grote have" (Kimchi). Of liever: het gaat om het manna en de kwartels, die voor het hongerige volk waren als een buit die hun in de weg gelegd werd. Het woord staat ook voor "eten" in het algemeen, in Spr. 31:15 en Mal. 3:10. — A. R. Fausset.

Vers 5

"Hij heeft degenen, die Hem vrezen, spijs gegeven." Ik vertaal het liever met "portie", zoals het ook bedoeld is in Spr. 30:8 en 31:15. Het is dan alsof de psalmist zegt dat God aan Zijn volk alles heeft gegeven wat nodig was, en dat die portie ruim en royaal was. We weten immers dat het volk Israël niet rijk werd door eigen inspanning, maar door Gods zegen. Zoals een vader voor zijn gezin zorgt, zo geeft God Zijn huisgenoten alles wat ze nodig hebben om te leven. In het tweede deel van het vers geeft de psalmist als reden voor Gods zorg en vriendelijkheid dat Hij krachtig wil aantonen dat Zijn verbond niet leeg en ongeldig was. — Johannes Calvijn.

Vers 5

"Hij gedenkt in der eeuwigheid aan Zijn verbond." Het lijkt of deze zin zomaar tussen haakjes is toegevoegd. Het is een gedachte in het voorbijgaan, een gelukkige gedachte die vanzelf bij de psalmist opkomt en meteen over zijn lippen komt. Let op: ze staat niet in de verleden tijd, terwijl alle andere zinnen dat wel doen. "Hij heeft Zijn wonderen een gedachtenis gemaakt", "Hij heeft degenen, die Hem

vrezen, spijs gegeven", maar: "Hij gedenkt in der eeuwigheid aan Zijn verbond", en dus niet: Hij heeft altijd gedacht. De psalmist denkt na over deze vroegere gunsten van God aan Israël.

En het maakt hem blij dat ze slechts een deel waren van de vervulling van een belofte van het verbond, die nog altijd blijft staan en die in de hoogste zin voor eeuwig zal blijven staan. Dat verbond zelf was een gedenkteken, een voorafbeelding, van het betere, geestelijke verbond: het evangelie. Zo spreekt zijn mond uit de overvloed van het hart. Hij zingt over Gods beloofde waarheid aan Israël als het gedenkteken en onderpand van Zijn eeuwige trouw aan het Israël van het Nieuwe Testament, Zijn gemeente, die met bloed is vrijgekocht. — James H. Vidal.

Vers 6

"Hij heeft de kracht Zijner werken Zijn volke bekend gemaakt", enz. De profeet maakt hier duidelijk dat de Joden niet geloofden. In de woestijn morden ze tegen God, alsof Hij hen niet kon helpen het beloofde land binnen te trekken en het te bezitten. De steden hadden immers muren, de bewoners waren sterk en er woonden reuzen. Hij heeft het bekendgemaakt, zegt de profeet; dat wil zeggen: Hij heeft hun de kracht van Zijn werken laten zien, toen Hij de landen van de heidenen gaf om door Zijn eigen volk bewoond te worden. — Wolfgang Musculus.

Vers 6

"Hij heeft de kracht Zijner werken Zijn volke bekend gemaakt." Zo heeft Hij ook in de tijd van het evangelie aan Zijn volk laten zien hoe krachtig Zijn werken zijn. Denk aan de wonderen van Christus, Zijn opstanding uit de doden, de verlossing door Hem en het werk van de genade in de harten van mensen, in alle eeuwen. — John Gill.

Vers 6

"Hij heeft de kracht Zijner werken Zijn volke bekend gemaakt", enz. Aan hen is het gegeven om te zien, maar aan anderen niet. Die zijn als rechtvaardige straf aan verblinding overgegeven. "Roep tot Mij, en Ik zal u antwoorden, en Ik zal u bekend maken grote en vaste dingen, die gij niet weet." Jer. 33:3. — John Trapp.

Vers 6

"Hun gevende de erve der heidenen." De heidenen zelf worden aan Gods volk nagelaten. Dat volk moet dit erfdeel in bezit nemen, om hen naar zich toe te trekken. — Richter, in Lange's Commentary.

Vers 7

Gods werken leggen Zijn Woord uit. In Zijn werken wordt Zijn Woord vaak zichtbaar. Dat is een prachtige uitspraak: "De werken Zijner handen zijn waarheid en oordeel." Gods daden zijn waarheid. Dat wil zeggen: God doet Zijn eigen waarheden. De werken van onze handen horen de waarheid en het recht van God te zijn (elke daad van een christen hoort een waarheid van Christus te zijn). Zo is het ook met God Zelf: de werken van Zijn handen zijn Zijn eigen waarheid en Zijn eigen rechtsoordelen. Als we in Zijn Woord niet kunnen ontdekken wat God bedoelt, dan kunnen we het ontdekken in Zijn werken.

Zijn werken zijn een uitleg, een onfeilbare uitleg van Zijn Woord. — Joseph Caryl.

Verzen 7-8

God is trouw en rechtvaardig, zoals blijkt uit Zijn werken en uit Zijn Woord. Wat Hij heeft gezegd en wat Hij heeft gedaan, staan in prachtige harmonie met elkaar. Dat geeft de hoop en het geloof van de godvrezenden een wonderlijke zekerheid. — Mollerus.

Vers 8

"Zij zijn ondersteund voor altoos, en in eeuwigheid." Mykwmo, semuchim: ze worden ondersteund, voor altijd gestut als door steunberen. Ze kunnen nooit instorten, want Gods macht draagt Zijn werken, en Zijn voorzienigheid bewaart het verslag van wat Hij heeft gedaan. — Adam Clarke.

Vers 8

"Zij zijn ondersteund voor altoos, en in eeuwigheid", enz. Dit vers lijkt terug te wijzen naar de werken van God uit het vorige vers. Zijn daden kwamen niet voort uit wat een toevallige gelegenheid vroeg. Ze pasten in een groot, alomvattend plan voor het volk Israël en voor de Messias. "Er zal niet een jota noch een tittel van de wet voorbijgaan, totdat het alles zal zijn geschied." — W. Wilson.

Vers 8

"Zij zijn ondersteund voor altoos, en in eeuwigheid; Ain. zijnde gedaan in waarheid." Een betere weg dan de weg die de Heere volgt bij het besturen van alles hier beneden, kan niemand bedenken of aanwijzen. Want alle werken van de Heere zijn "gedaan in waarheid." Gods Woord is een woord van waarheid, en daarom zijn al Zijn werken ook werken van waarheid. Zijn werken zijn niets anders dan het waarmaken van Zijn Woord. Ze komen overeen met Zijn Woord, dat drie kanten heeft. Ten eerste komen ze overeen met Zijn woord van profetie.

Alle veranderingen die God in de wereld brengt, sluiten aan bij een of ander woord van profetie dat Hij eerder sprak. Ten tweede komen Gods werken overeen met Zijn woord van bedreiging. God waarschuwt eerst voordat Hij slaat. Nooit heeft Hij iemand met roede of zwaard getroffen anders dan zoals Hij gedreigd had. Ten derde komen Gods werken overeen met Zijn woord van belofte. Alle weldaden zijn beloofd, en elke barmhartige daad is het inlossen van een belofte.

Alle werken van God kun je dus terugbrengen tot profetieën, bedreigingen of beloften, en daarom zijn ze "gedaan in waarheid." Wat kan er beter zijn dan wat in waarheid gedaan is?

Joodse leraars merken op dat het woord emeth, dat hier voor waarheid staat, bestaat uit aleph, de eerste letter van het alfabet, mem, de middelste letter, en tau, de laatste. Dat wijst erop dat de waarheid van God alles voor onze troost betekent, van begin tot eind, net zoals God de Alfa en de Omega is. Genade en waarheid door Christus is de kern van al het goede nieuws in de wereld. — Abraham Wright.

Vers 8

"Gedaan." In Ps. 111:7-8 ligt een kostbare gedachte voor de ziel die rust vindt in het voltooide werk van Christus. Jehova gaf een gebod en vertrouwde het aan Jezus toe. Hij moest in volmaakte gehoorzaamheid het woord van waarheid en heiligheid vaststellen. Het gebod is dus "gedaan." Het is gedaan in waarheid en oprechtheid, door Hem Die het doen ervan tot Zijn spijs maakte. Hij nam het gewillig aan, wetend waartoe het diende. De gelovige zondaar vindt in wat Hij ervan volbracht heeft, de zekerheid van eeuwige vrede. Joh. 12:50. Jezus droeg de wet in Zijn hart, om haar daar voor altijd te bewaren.

Hij vervulde het gebod in waarheid, en zo werd Hij het einde ervan tot gerechtigheid voor iedereen die in Zijn Naam gelooft. — Arthur Pridham.

Vers 9

"Hij heeft Zijn volke verlossing gezonden." Wie eenmaal uit Egypte is, is voorgoed vrij van de slavernij van satan. — John Trapp.

Vers 9

"Verlossing gezonden; … Hij heeft Zijn verbond in eeuwigheid geboden." De bevrijding was des te meer iets om dankbaar voor te zijn, omdat ze op grond van een verbond kwam. Zo is elke weldaad een te-

ken van de gunst van de Heere voor Zijn lieveling. Daardoor worden gewone weldaden bijzondere weldaden. Vleselijke mensen kijken niet langs welke weg een weldaad hen bereikt, als ze hem maar krijgen. Maar een kind van God weet dat alles wat uit de handen van de Verlosser komt, en via Zijn verbond, daar beter van wordt en veel zoeter smaakt. — William Cooper, in de Morning Exercises.

Vers 10 (eerste zinsnede)

In deze tekst moeten we bij vreze niet denken aan de eerste of elementaire beginselen van de vroomheid, zoals in 1 Joh. 4:18. Hier omvat het alle echte godzaligheid, de dienst aan God. — Johannes Calvijn.

Vers 10

"De vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid", enz. Deze tekst legt de eerste stap naar echte wijsheid voor ons neer, en ook de toets van het gezonde verstand. Hij wordt zo vaak herhaald dat hij een spreuk van de Schrift mag heten, en daaraan zien we hoe belangrijk hij is. Job komt met de vraag: "Maar de wijsheid, van waar zal zij gevonden worden? En waar is de plaats des verstands?" Hij doorzoekt heel de natuur, maar ontdekt haar nergens. Met goud uit Ofir is ze niet te kopen, en haar prijs is hoger dan die van robijnen.

Uiteindelijk denkt hij terug aan wat God de mens van oudsher heeft gezegd, en daar vindt hij haar: "Maar tot den mens heeft Hij gezegd: Zie, de vreze des HEEREN is de wijsheid, en van het kwade te wijken is het verstand." Job 28:28. Ook Salomo, de wijste van alle mensen, laat zijn Spreuken hiermee beginnen: "De vrees des HEEREN is het beginsel der wetenschap", Spr. 1:7. Later herhaalt hij het: "De vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid, en de wetenschap der heiligen (de kennis van hen die men spottend heiligen noemt) is verstand", Spr. 9:10.

In de Schrift betekent "de vreze des HEEREN" meer dan alleen die vrome ontroering of kinderlijke eerbied voor onze aanbiddelijke Va-

der in de hemel. Heel vaak staat het voor de hele godsdienst in de praktijk. Daarom wordt het in de tweede helft van het vers uitgelegd als het doen van Zijn bevelen: "allen, die ze doen, hebben goed verstand." In deze ruime betekenis bevat de vreze van de Heere alle genaden en alle deugden van het christendom. Het is kortom alle heiligheid van hart en leven die nodig is voor eeuwig geluk. Dit is dus wat de tekst zegt: godsdienst en deugd in praktijk brengen, en de weg gaan die naar eeuwig geluk leidt, is wijsheid.

Het is echte wijsheid, het begin van wijsheid, de eerste stap ernaartoe. Begin je hier niet, dan kom je er nooit. Al je wijsheid zonder dit is die naam niet waard; het is waanzin en onzin. Zijn bevelen doen is de beste toets voor een goed verstand: "allen, die ze doen, hebben goed verstand", zonder uitzondering. Ook al zijn sommigen van hen zwak in andere dingen, ze zijn wijs op het allerbelangrijkste punt. Maar wie dit niet doet, heeft zijn verstand verloren, hoe vernuftig hij verder ook is. Zo iemand spreekt het gezonde verstand tegen.

Hij is niet bij zinnen. Kort gezegd: eeuwig geluk als doel najagen, langs de weg van heiligheid als middel, dat is "wijsheid", dat is gezond verstand, en zonder dit bestaat het niet. — Samuel Davies, A.M. (1724-1761), president van Princeton College, New Jersey.

Vers 10

"De vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid." Dan wil ik de wereldling het volgende vragen. Waar ligt het hoogste en diepste punt van wijsheid? Ligt dat in het binnenhalen van een enorm vermogen, in zo slim zijn als vijftigduizend pond? Maar let op: "de godzaligheid is een groot gewin", zegt Paulus, en alleen de christen is rijk, zei de beroemde catecheet Clemens van Alexandrië. Of ligt het in een vrolijk leven, jovialiter, zoals men in wereldse kringen zegt? Kijk maar: er is "vrolijkheid voor de oprechten van hart", Ps. 97:11.

Een goddeloze kan in een dolle, uitgelaten bui een tijdje Pomponius Laetus zijn, maar alleen een goed mens is Hilarius. Alleen wie

trouw is van hart, is blij van hart. Ligt het in eer verwerven? “De lof van Gods vreze”, zegt onze tekst, bestaat in eeuwigheid. Veel groten van de wereld zijn zeer ongelukkig. Ze krijgen lof waar ze niet zijn, en pijn waar ze wel zijn. De hel schalt van hun pijn, de aarde van hun lof. Maar welgelukzalig is de man die de Heere vreest (Ps. 112:1). Zijn lof duurt hier en is hierna eeuwig.

Op deze aarde is hij beroemd bij de mensen, in de volgende wereld krijgt hij zijn beloning bij heiligen en engelen, in het koninkrijk van de heerlijkheid. — John Boys.

Vers 10

“De vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid.” Ze is niet alleen het begin van de wijsheid, maar ook haar midden en haar einde. Ze is werkelijk de Alfa en de Omega: het wezen, het lichaam en de ziel, de som en de kern. Wie de vreze Gods heeft, is echt wijs... Het is zeker wijs om lief te hebben wat het meest beminnelijk is, en ons hart te vullen met wat onze liefde het meest waard is en ons het beste kan verzadigen. — Uit het Frans van Daniel de Superville, 1700.

Vers 10 (eerste zinsnede)

Vreze is dus nog niet alles. Nee, want ze is maar een begin. God wil dat we daar beginnen, maar niet dat we er blijven staan. Wij begonnen met qui timet Eum, die Hem vreest. We horen te eindigen met et operatur justitiam, en gerechtigheid werkt, en pas dan volgt acceptus est Illi, en niet eerder. Want vreze alleen neemt Hij niet aan, en geloof alleen ook niet. Is het echte vreze, de vreze die God zal aannemen, dan is het niet timor piger, “een doffe, luie vreze”. Zo’n vreze had de man die bang was voor zijn meester, en die heenging en zijn talent in de grond begroef zonder er iets mee te doen. Weg met zijn vreze, en met hem, de buitenste duisternis in. — Lancelot Andrewes.

Vers 10

Is het dan waar dat een wereld zonder godsdienst geen wijsheid kent? Heeft die wereld geen Aristoteles, geen Socrates, geen Tacitus, geen Goethe, geen Gibbon? Laten we eerst bepalen wat wijsheid is. Wijsheid is geen berg opgestapelde kennis, geen kwestie van hoeveel iemand weet. Wat wijsheid wel nodig heeft, is de juiste kennis. Iemand zonder de kennis die bij zijn plaats in het leven past, iemand die zichzelf niet kent in zijn verhouding tot God en tot zijn medemensen, en die verkeerd is voorgelicht over zijn plichten, gevaren en behoeften, geldt als een mens zonder wijsheid.

Dat is ook zo als hij ontelbare verheven geschriften op zijn naam heeft staan. Wat heb je eraan dat je knecht verstand van wiskunde heeft, als hij jouw wil niet kent en niet weet hoe hij die moet uitvoeren? Het genie van een Voltaire, een Spinoza of een Byron laat hun dwaasheid alleen maar harder opvallen. Het is alsof een man die snel naar de watervallen van de Niagara drijft, zich druk maakt over een mooie tekening van het landschap. Mensen die de wereld enorm groot vindt, hebben de zwaarste fouten gemaakt in de belangrijkste dingen.

En alleen omdat de wereld die dingen niet belangrijk vindt, blijft hun naam overeind. Heb je al een beetje geleerd om dingen te schatten zoals God ze schat, te verlangen wat Hij aanbiedt, los te laten wat Hij verbiedt en de plichten te erkennen die Hij je gaf? Dan ben je op weg naar wijsheid. Dan blijven de grote mannen over wie we spraken ver achter je, ver van de enge poort waar jij binnenging. Alleen hij is wijs die Christus de wijsheid van God kan noemen. — George Bowen.

Vers 10

“Het beginsel der wijsheid.” Dat wil zeggen: het beginsel waaruit ze voortkomt, en de bron waaruit ze stroomt. — William Walford.

Vers 10

Zoals er trappen van wijsheid zijn, zo zijn er ook trappen van de vreze van de Heere. Maar geen trap van deze vreze is zo laag of zo klein dat hij niet minstens een begin van wijsheid is. En geen trap van wijsheid is zo hoog of zo volmaakt dat hij geen wortel of begin heeft in deze vreze. — Joseph Caryl.

Vers 10

"Beginsel der wijsheid." Het woord dat met "beginsel" is vertaald, heeft een onzekere betekenis. Het kan alleen "het eerste in tijd" betekenen. Dan gaat het om de grondbeginselen, de eerste fundering of grondslag, en dus om het noodzakelijkste maar ook het onvolmaaktste deel van het werk. Als het hier en op andere plaatsen zo zou worden begrepen, kwam de zin alleen hierop neer: ware wijsheid heeft altijd een fundament in vroomheid en vreze Gods. Maar het woord betekent ook het eerste in waardigheid, niet alleen in volgorde of tijd. Vaak staat het voor het voornaamste of het hoofd van welke soort ook...

Zo moet het hier ook worden gelezen: de vreze van de Heere (die alle vroomheid aanduidt) is het voornaamste of het hoofd van de wijsheid. Zo is sapientia prima bij Horatius de voornaamste of uitnemendste wijsheid. Dat sluit mooi aan bij Job 28:28: "Maar tot den mens heeft Hij gezegd: Zie, de vreze des HEEREN is de wijsheid, en van het kwade te wijken is het verstand." Dit is, bij wijze van onderscheiding, de allerbeste wijsheid en het allerbeste verstand die er bestaan. — Henry Hammond.

Vers 10

"Beginsel der wijsheid; Schin. allen, die ze doen." Wie de geboden doen, bezitten een goed verstand. Dat geldt niet voor wie er alleen maar over praten, ook niet voor wie erover schrijven, en ook niet voor wie erover preken. Het geldt alleen voor wie de geboden werke-

lijk uitvoeren. Alle anderen hebben een onecht, leeg soort verstand, zoals de schriftgeleerden en farizeeën dat hadden. Met zo'n verstand kon je wel veroordeeld worden, maar je kon er niet mee gered worden. — Henry Smith.

Vers 10

"Beginsel der wijsheid; Schin. allen, die ze doen", enz. Wat een mens echt weet, weet hij in feite alleen voor zover hij het doet. Daarom wordt het verstand hier aan de wil gekoppeld, net als in Job 28:28. Sommigen vertalen het met "goed gevolg." — John Trapp.

Vers 10 (laatste zinsnede)

"Zijn lof bestaat tot in der eeuwigheid", of in andere vertalingen: "de lof ervan." Dat kan slaan op God, of op de mens die God vreest. Sommige theologen denken alleen aan God, omdat het woord tehilla eigenlijk alleen duidt op de lof die aan God toekomt. Volgens hen staat in deze zinsnede dus allebei: een gebod en een belofte. Het gebod roept ons op God met heel ons hart te loven, zowel waar gelovigen stil bij elkaar komen als in de grote openbare gemeente. En de profeet voegt er een belofte aan toe, zodat niemand bij dit werk de moed laat zakken: "Zijn lof bestaat tot in der eeuwigheid." Hij zegt als het ware: "De Heere is Koning, ook als de volken er geen geduld voor hebben. De Heere is God, ook als de heidenen woedend samen razen en de volken ijdele dingen bedenken. De koningen der aarde stellen zich op en de vorsten overleggen samen tegen Hem", Ps. 99:1; 18:32; 2:1-2.

Hij Die in de hemel woont, lacht om al Zijn vijanden en maakt hen tot een voetbank. Zijn macht is eeuwig, en daarom is ook Zijn lof eeuwig. In de gemeente die nog strijdt, klinkt ze tot het einde van de wereld. In de gemeente die al gezegevierd heeft, klinkt ze voor altijd. De meeste uitleggers zien hier de goede mens die de Heere vreest, maar ze doen dat niet allemaal op dezelfde manier. Augustinus zegt het zo: "zijn lof", dat wil zeggen zijn loven van de Heere, "bestaat tot in der

eeuwigheid", want hij zal een van hen zijn over wie geschreven staat (Ps. 84:5): "Welgelukzalig zijn zij, die in Uw huis wonen; zij prijzen U gestadiglijk." Anderen denken bij "zijn lof" aan de lof die de goede mens krijgt, nu en in het leven dat komt, want "de rechtvaardige zal in eeuwige gedachtenis zijn", Ps. 112:6. — John Boys.

Vers 10 (tweede zinsnede)

Waar de vreze van de Heere het hart bestuurt, is er altijd een gewetensvolle zorg om Zijn geboden te houden. Het gaat niet om erover praten, maar om ze doen. Zulke mensen hebben een goed verstand. Dat betekent ten eerste dat zij goed begrepen worden. Hun gehoorzaamheid wordt genadig aangenomen als een duidelijk teken van hun gezindheid: zij vrezen God echt. Ten tweede begrijpen zij zelf ook goed.

1. Dat zij goed begrijpen, is te zien aan het feit dat de meest gehoorzame mensen als de meest verstandige gelden. Wijs zijn zij die Gods wet hun regel laten zijn en zich in alles door haar laten leiden.
2. Zo groeit ook het inzicht. "Allen, die ze doen, hebben goed verstand" (Engels: een goed verstand zijn zij voor allen die ze doen); dat betekent: de vreze van de Heere en de wetten van God geven de mens een goed verstand en kunnen hem wijs maken tot zaligheid. — Samengevat uit Matthew Henry.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

"Hallelujah!": dat is een oproep. "Ik zal den HEERE loven": dat is een gelofte. "Van ganser harte": daar spreekt een godzaligheid die men aan den lijve heeft ondervonden. "In den raad en vergadering der op-

rechten": daar zie je de plaats die je inneemt, naast de andere leden van Gods gezin. — Joseph Irons.

Vers 1

"Van ganser harte." Daarin zit geestelijkheid, eenvoud en ernst. — Joseph Irons.

Vers 1

1. Wie zijn de oprechten?
2. Wat doen ze? Ze loven God.
3. Wat zal ik doen als ik de genade krijg om onder hen te staan? "Ik zal den HEERE loven."

Vers 1

Waar ik graag ben en wat ik graag doe.

Vers 2

De christelijke denker.

1. Zijn werkterrein: "De werken des HEEREN."
2. Zijn bezigheid: "Gezocht."
3. Zijn geschiktheid: "Die er lust in hebben."
4. Zijn conclusie: lof, "Hallelujah!", zoals in Ps. 111:1.

Verzen 2-9

De psalmist geeft ons uit Gods werken stof voor lofprijzing.

1. Hoe groot Zijn werken zijn en hoe heerlijk.
2. Hoe rechtvaardig ze zijn.
3. Hoe goed ze zijn.
4. Hoe krachtig ze zijn.
5. Hoe ze overeenkomen met Zijn woord van belofte.
6. Hoe duurzaam ze zijn. — Matthew Henry.

Vers 3 (laatste zinsnede)

Als een wezenlijke eigenschap, zoals ze zich laat zien in Gods bestuur, zoals ze bewezen wordt in de verlossing, zoals ze zichtbaar wordt in de straf en zoals gelovigen ze zich toe-eigenen.

Vers 4

Hoe de Heere ontferming toont door het geheugen van Zijn volk te helpen.

Verzen 4-5

Gods wonderen mogen geen wonderen zijn waarover we maar negen dagen praten.

1. God wil dat we Zijn wonderen blijven herdenken. Daarom:

(a) heeft Hij ze groot gemaakt.
(b) heeft Hij ze verricht voor een volk dat ze niet verdiende.
(c) heeft Hij ze verricht op tijden die je niet vergeet.
(d) heeft Hij ze laten opschrijven.
(e) heeft Hij er gedenktekens voor ingesteld.
(f) heeft Hij hun gezegd het aan hun kinderen te vertellen.
(g) heeft Hij zo met hen gehandeld dat hun herinnering telkens werd opgefrist.

1. Het is verstandig van ons om de wonderen van de Heere te blijven gedenken.

a. Om ons Zijn ontferming te laten zien: “de HEERE is genadig.”
b. Om ons te laten nadenken over Zijn milde hand: “Hij heeft … spijs gegeven.”
c. Om ons van Zijn trouw te overtuigen: “Hij gedenkt in der eeuwigheid aan Zijn verbond.”
d. Om onze lofprijzing te wekken: “Hallelujah!”

Vers 5

Dit vers geeft ons: 1. Aanmoediging uit het verleden: "Hij heeft … spijs gegeven", enz. 2. Vertrouwen voor de toekomst: "Hij gedenkt", enz. — G. R.

Vers 6

Gods macht als aanmoediging om het evangelie onder de heidenen te brengen.

Vers 9

Verlossing. Loof onze drie-enige Jehova om Zijn verlossing. Schrijf haar op, op een plek waar je haar kunt lezen. Hang haar op, op een plek waar je haar kunt zien. Graveer haar in je hart, zodat je haar gaat begrijpen. Het is een woord dat zwaar weegt. Je eigen toekomst ligt erin opgesloten, en die van de Gemeente, tot in alle toekomstige eeuwen. Er zijn toppen in die je nooit hebt beklommen en diepten die je nooit hebt gepeild. Nooit heb je de vleugels van het morgenrood genomen om tot aan het einde van de aarde te vliegen en haar lengte en breedte op te meten.

Draag haar als een zegel op je arm, als een zegelring aan je rechterhand, want Jezus is haar Bewerker. O, houd haar kostbaar als een edelsteen, kostbaarder dan robijnen… Laat haar je mooiste verwachtingen uitspreken zolang je leeft, en laat haar op je trillende lippen blijven als je sterft. Ze wordt immers het refrein van het lied van de verlosten, de hele eeuwigheid door. — Isaac Saunders, 1818.

Vers 9

"Hij heeft Zijn verbond in eeuwigheid geboden." Zoals Hij een verbond sloot, zo verwacht Hij dat Zijn verbonden worden nagekomen. Ze binden ons net zo sterk als Zijn verbond Hem bindt. En door genade bindt Zijn verbond Hem even sterk als het onze ons. — John Trapp.

Vers 9

"Zijn Naam is heilig en vreselijk." "Zijn Naam is heilig", en daarom "vreselijk" voor wie onheilig blijven terwijl ze alle genademiddelen hebben. — George Horne.

Vers 9

"Zijn Naam is heilig en vreselijk." Daarom mogen we die Naam niet zomaar, zonder nadenken, in de mond nemen. De Joden spraken hem nooit uit. De Grieken (zoals Suidas opmerkt) lieten de naam van hun Jupiter achterwege als ze bij hem zwoeren. Dit moet een rem zijn op de goddeloosheid die bij ons zo gewoon is. Wie wil dat zijn naam eerbiedwaardig wordt gevonden, moet er werk van maken heilig te zijn, zoals God heilig is. — John Trapp.

Vers 9

Verlossing. Door God bedacht, geregeld, uitgevoerd en toegepast. Door betaling en door kracht. Los van zonde en dood. Zodat wij vrij zijn, het eigendom van de Heere, tot eer van de Heere.

Vers 9

Verlossing.

1. Haar Bewerker: "Hij heeft … gezonden."
2. Voor wie ze is: "Zijn volke."
3. De zekerheid die ze ons geeft: "Hij heeft Zijn verbond in eeuwigheid geboden", enz.
4. De lof die ze in ons wakker maakt.

Vers 9

Heilig en ontzaglijk.

1. Gods heiligheid is waar onze eerbied zich op richt.
2. Zulke eerbied werkt heel heilzaam op ons in.

3. Ze moet ons geloof in verlossing en verbond altijd begeleiden. Zie de voorgaande zinsneden van het vers.

Vers 10

1. De beginneling in de school van Christus.
2. De man die zijn diploma heeft gehaald: “goed verstand”, enz.
3. De Meester Die de lof ontvangt.

Vers 10

1. Het begin van de wijsheid: “De vreze des HEEREN” (God wordt gevreesd).
2. Haar voortgang: “allen, die ze doen, hebben goed verstand”, wanneer de vreze van de Heere in het hart zich uitwerkt in het leven.
3. Haar einde, God prijzen voor eeuwig: “Zijn lof”, enz. — G. R.

Werken over de honderdelfde psalm

In de werken van John Boys, 1626, folio, blz. 841-845, staat een korte uitleg van deze psalm.

“Jesus God and Man; an Exposition of Psalms 111 and 112”, door ds. James H. Vidal, M.A., predikant te Chiddingley, Sussex. Londen: 1863, 12mo.

Psalm 112

Titel en onderwerp

Boven deze psalm staat geen opschrift. Toch is hij duidelijk het tweelingbroertje van Psalm 111, en net als die psalm is hij alfabetisch opgebouwd. Beide psalmen hebben evenveel verzen, en elk vers heeft evenveel regels. Ook veel woorden en uitdrukkingen komen terug. Lees ze daarom zorgvuldig naast elkaar, regel voor regel, en let op wat je tegenkomt. Het onderwerp van het lied dat nu voor ons ligt is de zaligheid van de rechtvaardige. Zo verhoudt deze psalm zich tot de vorige zoals de maan tot de zon. De eerste psalm vertelt van de heerlijkheid van God.

De tweede laat zien hoe Gods glans terugstraalt in mensen die van boven geboren zijn. Hier wordt God geprezen om de heerlijkheid die we in Zijn volk zien. In de vorige psalm werd Hij groot gemaakt om wat Hij Zelf deed. Psalm 111 spreekt over de grote Vader, en Psalm 112 over Zijn kinderen, vernieuwd naar Zijn beeld. Toch moeten we deze psalm niet lezen als een lofzang op de mens. Hij begint immers met "Hallelujah!" Het doel is dat God alle eer krijgt voor de genade die in Zijn kinderen zichtbaar wordt.

Indeling

In het eerste vers wordt het onderwerp genoemd. In vers 2 tot en met 9 wordt het van verschillende kanten verder uitgewerkt. Vers 10

zet de zaligheid van de rechtvaardige in het licht door haar te laten afsteken tegen het lot van de goddelozen.

Uitleg

Vers 1

"Hallelujah!" Deze oproep kunnen we nooit te vaak horen. De Heere verdient altijd lof, en wij behoren Hem die altijd te brengen. Toch vergeten we het vaak, en daarom doet het goed om er steeds weer toe aangespoord te worden. De oproep is bedoeld voor iedereen die nadenkt en let op hoe mensen leven die de Heere vrezen. Is er ergens iets deugdzaams of lofwaardigs te vinden? Dan komt alle eer daarvoor aan de Heere toe, want wij zijn Zijn maaksel. "Welgelukzalig is de man, die den HEERE vreest." Het laatste vers van Psalm 111 zegt dat de vreze des HEEREN het begin van de wijsheid is.

Deze man is dus wijs geworden. En die wijsheid heeft hem nu al geluk gebracht en hem eeuwig geluk verzekerd. Jehova is zo groot dat iedereen om Hem heen Hem moet vrezen en met diep ontzag tegemoet moet treden. Maar Hij is tegelijk zo oneindig goed dat die vrees verzoet wordt tot een liefde als van een kind. Het wordt een heerlijk gevoel, en zeker geen slavenwerk. Er bestaat een slaafse angst, en die is vervloekt. Maar dat godvrezende ontzag, dat ons met vreugde in Gods dienst laat staan, is oneindig gezegend. We moeten Jehova prijzen om twee dingen: Hij vervult mensen met ontzag voor Hem, en Hij geeft hun daardoor een gezegend leven.

Elke keer dat God iemand zegent, moeten we Hem danken. Dat geldt vooral wanneer Hij Zijn goedkeuring als een zegel op de godvrezenden drukt. Zijn gunst voor wie Hem vrezen laat zien wie Hij is. Ze wekt ook bij anderen genadige gevoelens. Daarom verdient Hij lof. "Die groten lust heeft in Zijn geboden." Deze man bestudeert Gods voorschriften niet alleen en probeert ze niet alleen na te leven. Hij is er blij mee! Heiligheid is zijn geluk. Toewijding is zijn vreugde. De

waarheid is zijn schat. Hij verheugt zich in de voorschriften van een godvruchtig leven, ja, hij heeft er grote vreugde aan.

We hebben huichelaars gekend die blij waren met de leerstellingen, maar nooit met de geboden. Goddelozen kunnen de geboden voor een deel uit angst volgen. Maar alleen iemand die genade heeft ontvangen, houdt ze met vreugde. Gehoorzaamheid met een blij hart is de enige gehoorzaamheid die God aanneemt. Wie met tegenzin gehoorzaamt, is van binnen ongehoorzaam. Maar wie plezier heeft in het gebod, is werkelijk trouw. Herkennen we onszelf door Gods genade in deze twee zinnen? Laten we dan alle lof aan God geven. Hij heeft immers al onze werken in ons gewerkt, en ook de gezindheid waaruit ze voortkomen.

Laten de zelfgerechtigen zichzelf maar prijzen. Maar wie door genade rechtvaardig is gemaakt, brengt alle lof aan de Heere, en dat doet hij van harte.

Vers 2

"Zijn zaad zal geweldig zijn op aarde." Dat betekent dat de ene generatie godvrezende mensen na de andere sterk zal zijn en veel invloed zal hebben in de samenleving. In de laatste dagen zullen zij zelfs de macht in handen hebben. Het ware zaad van de rechtvaardigen zijn degenen die hun deugden navolgen. Zo zijn gelovigen ook het zaad van Abraham, omdat zij zijn geloof navolgen. Zij zijn de echte helden van hun tijd.

Zij zijn werkelijk groot onder de kinderen van Adam. Hun leven is verheven, en hun invloed op hun tijd reikt veel verder dan je op het eerste gezicht denkt. Slaat de belofte op kinderen van vlees en bloed? Dan moeten we haar zien als een algemene uitspraak, en niet als een belofte voor elk kind afzonderlijk. Want niet alle kinderen van godvrezende ouders hebben voorspoed, en niet alle worden beroemd. Toch doet wie God vreest en heilig leeft doorgaans het beste wat hij

kan voor de toekomst van zijn gezin. Geen erfenis is zoveel waard als een onbevlekte naam.

Geen nalatenschap overtreft de zegen van een heilige. Alles bij elkaar genomen beginnen kinderen van een rechtvaardige hun leven met meer voordelen dan anderen. Ze maken ook meer kans om te slagen in de beste en hoogste zin van het woord. “Het geslacht der oprechten zal gezegend worden.” Het geslacht van oprechte, godvruchtige en rechtvaardige mensen blijft door de eeuwen heen bestaan. Het blijft altijd onder de zegen van God, van geslacht op geslacht. Godvrezende mensen worden misschien vervolgd, maar God laat hen nooit in de steek. Mensen kunnen hun vloeken uitspreken, maar daarmee ontnemen ze hun Gods zegen niet.

De woorden van Bileam blijven waar: “Dewijl Hij zegent, zo zal ik het niet keren.” Ook hun kinderen staan onder de bijzondere zorg van de hemel. Meestal blijkt dat ze Gods zegen erven. Eerlijkheid en oprechtheid vormen betere hoekstenen voor een eervol huis dan alleen sluwheid en hebzucht, of zelfs talent en doorzettingsvermogen. God vrezen en oprecht leven is een hogere adel dan welke afstamming of bloedband ook kan geven.

Vers 3

“In zijn huis zal have en rijkdom wezen.” Lezen we dit zuiver naar de letter, dan hoort het meer bij het oude verbond dan bij het nieuwe. Veel van Gods beste kinderen leven immers in armoede. Toch zie je het keer op keer: eerlijk leven leidt tot succes. Bij gelijke omstandigheden zal de eerlijke mens het verder brengen. Bedrog en een los leven houden veel mensen arm. Maar de godzaligheid heeft de belofte des tegenwoordigen levens. Lezen we de woorden geestelijk, dan kloppen ze volkomen. Wat is rijker dan de liefde van God?

Wat is meer waard dan een tevreden hart? Wat geeft het of het dak van stro is en de vloer van koude steen? Een hart dat wordt opgebeurd door de gunst van de hemel is “rijk naar alle behoeften van de

zaligheid." "En zijn gerechtigheid bestaat in eeuwigheid." Vaak verdwijnt het evangelie zodra het goud binnenkomt. Bij de gezegende man gebeurt dat niet. Welvaart tast zijn heilige leven niet aan, en zijn hart blijft nederig. Als zijn karakter wordt gekeurd, houdt het stand. Het staat sterker dan de verleidingen van het geld en laat zich niet breken door laster.

Het komt door alle verdriet van dit leven heen en blijft overeind in de beproeving van de laatste grote dag. De gerechtigheid van een ware heilige bestaat tot in eeuwigheid. Ze groeit namelijk uit dezelfde wortel als de gerechtigheid van God en straalt die terug. Zolang de Heere rechtvaardig blijft, houdt Hij door Zijn genade de gerechtigheid van Zijn volk overeind. Zij zullen hun weg blijven gaan en steeds sterker worden. Er is bovendien nog een andere gerechtigheid die aan de uitverkorenen van de Heere toebehoort en die zeker eeuwig zal blijven. Dat is de toegerekende gerechtigheid van de Heere Jezus, dat wil zeggen: Zijn gerechtigheid die aan ons wordt toegeschreven.

Zij heet "eeuwige gerechtigheid", omdat zij van de Zoon van God Zelf is, Die heet: "De HEERE: ONZE GERECHTIGHEID."

Vers 4

"Den oprechten gaat het licht op in de duisternis." Hij zoekt geen uitweg in onrecht om zijn leven te verlichten. Hij staat recht als een pilaar. Zo zal hij ook gevonden worden wanneer de goddelozen, die zijn als een overhellende muur en een wankelende heining, in puin liggen. Ook hij zal donkere dagen kennen. Ziekte en verdriet, armoede en uitputting kunnen hem net zo goed treffen als anderen. Zijn vroegere rijkdom kan vleugels krijgen en wegvliegen.

Zelfs aan zijn rechtvaardigheid kan op gemene wijze getwijfeld worden. Zo kunnen donkere wolken zich om hem heen samenpakken. Maar die duisternis blijft niet eeuwig. De Heere brengt hem op Zijn tijd licht. Want zoals de zon van een goed mens ondergaat, zo komt zij ook weer op. Komt de duisternis voort uit een neerslachtige

geest? Dan troost de Heilige Geest hem. Komt zij voort uit geldelijk verlies of uit het sterven van iemand die hij liefheeft? Dan geeft de nabijheid van Christus hem troost. En komt zij voort uit de wreedheid en de kwaadaardigheid van mensen?

Dan houdt het meeleven van zijn Heere hem overeind. Troost voor de rechtvaardigen is even vanzelfsprekend als het ochtendlicht. Blijf wachten op dat licht, want het komt zeker. Zelfs als onze hemelse Vader ons in onze laatste uren in het donker te slapen legt, dan zal het ochtend zijn wanneer we wakker worden. "Hij is genadig, en barmhartig, en rechtvaardig." Dit staat in het vierde vers van Psalm 111 over God. Nu worden precies dezelfde woorden gebruikt voor Zijn knecht. Daaruit leren we dit: als God iemand oprecht maakt, maakt Hij hem aan Zichzelf gelijk.

Wij zijn hooguit bescheiden kopieën van het grote origineel. Maar kopieën zijn we wel, en daarom prijzen we de Heere, Die ons opnieuw geschapen heeft in Christus Jezus. De oprechte man is "genadig", dat wil zeggen: vol goedheid voor iedereen om hem heen. Hij is niet zuur en nors. Hij is vriendelijk voor zijn vrienden, goedgeefs voor wie iets tekortkomt, vergevend voor wie fouten maakt en vol ijver voor het welzijn van allen. Hij is ook "barmhartig". Dat betekent dat hij liefdevol met anderen meevoelt. Hij heeft medelijden met hen en helpt hen zoveel hij kan in tijden van nood.

Je hoeft hem niet te dwingen om vrijgevig te zijn. Menselijkheid zit tot de rand in hem, en hij vindt het heerlijk om mee te leven met wie verdriet heeft. Ook heet hij "rechtvaardig". In alles wat hij met zijn medemensen doet, volgt hij wat recht is. Niemand kan zeggen dat hij te ver gaat of zijn naaste benadeelt. Maar zijn rechtvaardigheid wordt gemilderd door erbarmen en gekruid met genade. Zulke mensen komen we in onze gemeenten tegen. Ze zijn lang niet zo zeldzaam als de kritische types denken. Maar het zijn er ook veel minder dan we zouden verwachten bij zoveel belijders.

Heere, maak ons allemaal tot mensen met deze bewonderenswaardige eigenschappen!

Vers 5

"Wel dien man, die zich ontfermt en uitleent." Hij is verder gekomen dan strenge oprechtheid en toont nu een open en milde hand. Hij kijkt vriendelijk naar iedereen om zich heen. Zijn omstandigheden stellen hem in staat iets van zijn vermogen te missen. Daarom leent hij verstandig uit, waar een lening blijvend zal helpen. De voorzienigheid van God heeft hem in staat gesteld om te lenen, en de genade maakt hem bereid dat te doen. Hij is zelf geen lener, want God heeft hem boven die noodzaak uitgetild.

Hij is ook geen schraper die alles vasthoudt, want zijn nieuwe natuur behoedt hem voor die verleiding. Maar hij gebruikt de talenten die hem zijn toevertrouwd met inzicht. "Hij beschikt zijn zaken met recht" (Engels: met beleid). Wie zijn werk in deze wereld laat versloffen, moet zich niet achter zijn geloof verschuilen. Een echt oprecht mens let juist goed op zijn administratie, om oprecht te kunnen blijven. Soms is onbezonnenheid lastig van oneerlijkheid te onderscheiden. Slordigheid in zaken kan voor anderen bijna net zo schadelijk zijn als regelrecht bedrog. Een goed mens moet daarom niet alleen eerlijk zijn.

Hij moet ook zo bedachtzaam zijn dat niemand ook maar de minste reden heeft om iets anders van hem te denken. Wanneer de rechtvaardige leent, doet hij dat met beleid. Alles inzetten doet hij niet, want dan kan hij nooit meer iets uitlenen. Maar zo weinig lenen dat het niets uithaalt, doet hij evenmin. Hij stuurt zijn zaken zelf en laat zich er niet door meesleuren. Zijn boeken kloppen en zijn overzichtelijk. Hij maakt verstandige plannen en kiest zijn werkwijze met zorg. Hij is voorzichtig, spaarzaam, zuinig, nuchter, bezonnen en bedachtzaam. Om zijn geloof noemen mensen hem een dwaas.

Maar dat valt tegen zodra ze zaken met hem doen. “Het beginsel der wijsheid” heeft hem wijs gemaakt. De leiding van de hemel heeft hem geleerd zijn zaken te besturen. Met een half oog is te zien dat hij een man met gezond verstand is. Zulke mensen zijn voor anderen een krachtige aanbeveling van de godzaligheid. Helaas gedragen sommige gelovigen, die voor goede mensen willen doorgaan, zich alsof ze hun verstand zijn kwijtgeraakt. Dat is geen godsdienst maar domheid. Echte godsdienst is geheiligd gezond verstand. Wie aandacht heeft voor de dingen van de hemel, hoeft de zaken van de aarde niet te verwaarlozen.

Integendeel: wie heeft geleerd hoe hij zaken met God moet doen, kan juist het best zaken doen met mensen. De kinderen van deze wereld zijn in hun eigen tijd vaak slimmer dan de kinderen van het licht. Maar er is geen reden waarom dat spreekwoord waar zou moeten blijven.

Vers 6

“Hij zal in der eeuwigheid niet wankelen.” God heeft hem zo diep geworteld en vastgezet dat mensen noch duivels hem van zijn plaats kunnen vegen. Zijn voorspoed blijft bestaan. Zij lijkt dus niet op die van de gokker en de bedrieger, wier winst weer snel verdwijnt. Zijn goede naam blijft van jaar tot jaar helder en glanzend, want ze is geen schijn. Zijn thuis blijft staan, en hij hoeft niet van plek naar plek te zwerven als een vogel die zijn nest kwijt is. Ook zijn nagedachtenis zal blijven. Een goed mens wordt immers niet snel vergeten, en de rechtvaardige zal in eeuwige gedachtenis zijn.

Ze stammen uit een oeroud geslacht. Het zijn geen paddenstoelen die in een uur uit de grond schieten. Hun statige oude stam zal nog bloeien wanneer alle trotse huizen van goddeloze mensen tot niets zijn vergaan. Rechtvaardigen zijn het waard om te herdenken. Hun daden schrijven zichzelf als vanzelf in het geheugen, en God Zelf zorgt voor hun gedenktekens. Niemand van ons vindt het prettig om

vergeten te worden, en dat is heel menselijk. Toch is er maar één manier om dat te voorkomen: rechtvaardig zijn voor God.

Vers 7

"Hij zal voor geen kwaad gerucht vrezen." Hij vreest niet dat er slecht nieuws komt. En komt het toch, dan raakt hij niet in paniek. Geruchten en roddels veracht hij. Voorspellingen van onheil, door fanatieke monden uitgespuwd, lacht hij uit. Als zeker is dat hij verlies en nood te dragen krijgt, houdt hij zijn kalmte en legt hij alles in Gods handen. "Zijn hart is vast, betrouwende op den HEERE." Hij is niet wispelturig en ook niet laf. Weet hij niet welke koers hij moet kiezen? Dan blijft zijn hart toch rustig. Hij kan zijn plan veranderen, maar niet het besluit van zijn ziel.

Zijn hart is stevig verankerd in zijn vertrouwen op God. Een verandering in zijn omstandigheden raakt hem daarom maar weinig. Het geloof heeft hem vastberaden en onwrikbaar gemaakt. Als het ergste dus gebeurt, blijft hij rustig en geduldig wachten op Gods redding.

Vers 8

"Zijn hart, wel ondersteund zijnde." Zijn liefde voor God is diep en oprecht. Zijn vertrouwen op God is vast en niet te schokken. Zijn moed heeft een stevig fundament en wordt gedragen door de Almacht. Door wat hij heeft meegemaakt is hij gevestigd, en door de jaren die hij achter zich heeft bevestigd.

Hij is geen rollende steen, maar een pilaar in het huis van de Heere. "Zal niet vrezen." Hij is bereid om elke tegenstander recht in de ogen te kijken, want een heilig hart geeft een dapper gezicht. "Totdat hij op zijn wederpartijen zie" (Engels: totdat hij zijn verlangen aan zijn vijanden ziet). Tijdens de hele strijd, tot op het moment dat hij de overwinning in handen heeft, blijft hij zonder vrees. Wankelt de strijd en lijkt de afloop onzeker? Dan gelooft hij toch in God en kent hij geen ontsteltenis. De genade laat hem het goede voor zijn vijanden wensen.

Zijn natuur zou graag zien dat zijn zaak recht wordt gedaan. Toch wenst hij niemand die hem kwaad doet iets toe wat naar persoonlijke wraak neigt.

Vers 9

"Hij strooit uit, hij geeft den nooddruftige." Wat hij zelf kreeg, gaf hij weer door. Hij gaf het door aan wie het het hardst nodig hadden. Hij was als een stuwmeer in Gods hand, door Hem gevuld om te geven. Uit zijn overvloed stroomden beken van gulheid naar iedereen die tekortkwam. Is dit een kenmerk van iemand die de Heere vreest? Dan ontbreekt het er vreemd genoeg bij sommigen helemaal aan. Zij zijn echte kampioenen in verzamelen, maar bijzonder traag in uitdelen. Het geluk van ontvangen kennen ze maar al te goed. De veel grotere vreugde van geven proeven ze zelden.

"Het is zaliger te geven, dan te ontvangen." Misschien denken zij dat de zegen van het ontvangen hun voldoende is. "Zijn gerechtigheid bestaat in eeuwigheid." Zijn gulheid heeft zijn gerechtigheid als het ware ingezouten. Ze bewijst dat die gerechtigheid echt is en zorgt dat ze bewaard blijft voor altijd. Dit opmerkelijke zinnetje wordt nu voor de tweede keer op de godvrezende man toegepast. We moeten het zien als een gevolg van Gods blijvende barmhartigheid. Het karakter van een rechtvaardig mens is niet wispelturig. Hij is niet bij vlagen gul en ook niet slechts op een paar punten oprecht.

Zijn leven komt voort uit beginselen. Zijn daden vloeien uit vaste, zekere en onwrikbare overtuigingen. Daarom blijft hij oprecht als anderen omvallen. Zijn vrienden draaien hem niet om, hoe ze ook aandringen, en wat in de samenleving gebruikelijk is, geeft hem geen richting. Hij is vastberaden, standvastig en niet te verzetten. "Zijn hoorn zal verhoogd worden in eer." God zal hem eren. Heel de wereld van heilige wezens zal hem eren. Zelfs de goddelozen zullen zonder het te beseffen ontzag voor hem voelen. Let ook op dit: bij het optel-

len van wat een godvrezend mens kenmerkt, wordt hij niet alleen rechtvaardig genoemd.

Hij heeft ook het soort karakter waarover Paulus spreekt in dat onvergetelijke vers: "Want nauwelijks zal iemand voor een rechtvaardige sterven; want voor den goede zal mogelijk iemand ook bestaan te sterven." Vriendelijkheid, goedheid en gulheid zijn onmisbare onderdelen van een volmaakt karakter. Alleen maar strikt rechtvaardig zijn is niet genoeg. God is liefde, en wij moeten onze naaste liefhebben als onszelf. Het is niet genoeg om iedereen te geven wat hem toekomt. We moeten leven naar dezelfde genade die in Gods hart regeert. De beloften van vastigheid en voorspoed gelden niet voor nurkse Nabals of krenterige Labans.

Ze zijn voor gulle zielen, die hebben laten zien dat ze geschikt zijn als rentmeesters van de Heere doordat ze hun bezit op de juiste manier gebruiken.

Vers 10

In het tiende en laatste vers staan rechtvaardigen en goddelozen krachtig tegenover elkaar. Daardoor valt de zaligheid van de godvrezenden nog meer op. Zo zien we ook vaak de Ebal en de Gerizim, de zegen en de vloek, recht tegenover elkaar staan. Dat geeft beide meer ernst en gewicht, en het prent ze beter in. "De goddeloze zal het zien, en hij zal zich vertoornen." Eerst moet de goddeloze het voorbeeld van de heiligen zien, en dat spreekt hem schuldig. Daarna ziet hij het geluk van de godvrezenden, en dat maakt zijn eeuwige ellende nog groter.

Het kind van de toorn moet wel toekijken hoe zalig de rechtvaardigen zijn, ook al knaagt die aanblik aan zijn eigen hart. Hij zal zich opwinden en tieren. Hij zal klagen en woedend worden. Maar hij kan het niet tegenhouden, want Gods zegen is zeker en krachtig. "Hij zal met zijn tanden knersen." Hij is razend van woede, en hij kookt van af-

gunst. Hij zou de rechtvaardige het liefst tussen zijn tanden fijnmalen. Maar dat kan hij niet, en dus knarst hij met zijn tanden op elkaar.

"En smelten." De gloed van zijn eigen drift laat hem wegsmelten als was. De zon van Gods voorzienigheid doet hem verdwijnen als sneeuw. En ten slotte slokt het vuur van Gods wraak hem op, zoals vuur het vet van rammen verteert. Wat moet het afschuwelijk zijn om te leven als een slak, die al kruipend wegsmelt en een slijmspoor achterlaat! Wie zich ergert aan het goede, verdient het om door zo'n weerzinwekkend verdriet te worden opgesleten. "De wens der goddelozen zal vergaan." Zijn doel haalt hij niet. Hij sterft als een man die zijn leven lang teleurgesteld is gebleven.

Door zijn goddeloosheid hoopte hij zijn doel te bereiken. Juist die goddeloosheid wordt zijn nederlaag. De rechtvaardige zal eeuwig bestaan, en zijn nagedachtenis blijft altijd groen. Maar de goddeloze en zijn naam zullen van de aardbodem wegrotten. Hij wilde een geslacht stichten en als een groot man herinnerd worden. Hij verdwijnt, en zijn naam sterft met hem uit. Wat is de kloof tussen rechtvaardigen en goddelozen breed, en hoe onoverbrugbaar! En wat verschillend zijn de delen die de Heere hun toewijst! O, dat we genade kregen om door de Heere gezegend te zijn! Dan zullen we Hem prijzen met ons hele hart, en dat met vreugde.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Psalm 111 en Psalm 112 zijn twee heel korte gedichten. Het lijkt erop dat ze uit de laatste periode van de door God ingegeven psalmdichtkunst komen. Ze lijken zo sterk op elkaar dat ze ongetwijfeld uit dezelfde pen zijn gevloeid. Hun opbouw is gelijk. Die uiterlijke overeenkomst is bedoeld om onze aandacht te richten op iets diepers en belangrijkers. Het onderwerp van de ene psalm is precies het spiegelbeeld van dat van de andere. De eerste bezingt het karakter en de

werken van God. De tweede bezingt het karakter en het geluk van de godvrezende mens. — William Binnie.

Gehele psalm

Hier wordt opgesomd welke zegeningen God gewoonlijk aan godvrezende mensen geeft. In de vorige psalm werd God rechtstreeks geprezen, met woorden over Hemzelf. In deze psalm gebeurt dat op een omweg, namelijk door de gaven die zichtbaar zijn in wie Hem vrezen. — Solomon Gesner.

Gehele psalm

Deze psalm is een feestmaal van hemelse wijsheid. Basilius vergeleek, zoals hij zelf schrijft, een ander deel van de Schrift met een apotheek, en dat beeld past ook goed bij dit boek van de psalmen. Er liggen zoveel soorten geneesmiddelen in, dat iedereen kan vinden wat bij zijn eigen kwaal past. — T. S., 1621.

Gehele psalm

Ik twijfel er niet aan dat deze psalm de gerechtigheid van de Middelaar bezingt. Alleen die is het immers waard om in lofzangen verheven te worden. Zeker omdat de Heilige Geest ons leert zeggen: “Ik zal Uw gerechtigheid vermelden, de Uwe alleen.” Mijn slotsom is daarom dat Christus in deze alfabetische psalm, want zo is hij opgebouwd, “de Alfa en de Omega” is. — John Fry.

Vers 1

Deze psalm prijst God omdat Hij de gelovige zegent. De hele psalm laat zien dat de gelovige gezegend is. Die stelling staat in vers 1 en wordt bevestigd met net zoveel redenen als er daarna verzen volgen. Hieruit leren we twee dingen die het onthouden waard zijn.

1. Soms wordt er bij het zingen van bepaalde psalmen of psalmdelen niets rechtstreeks over de Heere gezegd, of tot Hem. Toch wordt Hij geprezen wanneer Zijn waarheid ons lied is, of Zijn werken en

Zijn leer. Zo staat hier eerst: “Hallelujah!”, en daarna vult de zaligheid van de gelovige de rest van de psalm.

2. Het is een lof voor de Heere dat Zijn knechten het enige gezegende volk op aarde zijn. “Hallelujah!” Waarom? Omdat “welgelukzalig is de man, die den HEERE vreest.”
3. Gezegend is niet degene die het scherpst let op kansen voor plezier, winst en succes in de wereld en zich niet bekommert hoe hij eraan komt. Gezegend is degene die het scherpst let op Gods wil en die zorgvuldig tracht te volgen. — David Dickson.

Vers 1

“Welgelukzalig is de man, die den HEERE vreest.” Er staat niet gewoon: “Welgelukzalig is de man, die vreest.” Er bestaat namelijk een soort vrees die op zichzelf meer ellende brengt dan geluk. Het draait dus vooral om wat je vreest, en niet om het vrezen zelf. Bang zijn waar het niet hoort en niet bang zijn waar het wel hoort: dat is voor een mens geen zaligheid maar ellende. De profeet zegt daarom terecht: “Welgelukzalig is de man, die den HEERE vreest.” En in vers 7 en 8 zegt hij van deze gezegende dat hij voor kwaad gerucht niet zal vrezen. Wie dus God vreest en, zoals Christus aanspoort, niet bang is voor mensen die het lichaam doden, mag werkelijk onder de gezegenden gerekend worden. — Wolfgang Musculus.

Vers 1

“Die den HEERE vreest.” Hiermee wordt kinderlijke vrees bedoeld. Die houdt ons tegen als we kwaad willen doen, Spr. 3:7, en spoort ons aan het goede te doen, Pred. 12:13. Alleen God schept die vrees, Jer. 32:39-40. Het is een plicht die van iedereen gevraagd wordt, Ps. 33:8. We moeten Hem vrezen van jongs af aan, 1 Kon. 18:12, Hem alleen, Luk. 12:5, onafgebroken, Spr. 23:17, met vertrouwen, Ps. 115:11, met blijdschap, Ps. 119:74, en met dankbaarheid, Openb. 19:5. — Thomas Wilson, in “A Complete Christian Dictionary”, 1661.

Vers 1

"Die den HEERE vreest; Beth. die groten lust heeft in Zijn geboden." Het Hebreeuwse woord chaphets is vrij nadrukkelijk. Het betekent als het ware: zijn plezier vinden in iets. Ik heb het daarom vertaald met: zich erin verlustigen. De profeet maakt namelijk verschil tussen een bereidwillig en gretig streven om de wet te houden, en een gehoorzaamheid die slaafs en afgedwongen is. — Johannes Calvijn.

Vers 1

"Die den HEERE vreest; Beth. die groten lust heeft in Zijn geboden." Dit zegt wat de ware "vreze des HEEREN" is. Zij werd "het beginsel der wijsheid" genoemd, Ps. 111:10. Wie die ware "vreze" heeft, vindt niet alleen in de theorie maar ook in de praktijk lust in alle "geboden des HEEREN", vergelijk Ps. 111:2. Zo'n vreze is allesbehalve een "zware" dienst. Het is de enige "gezegende" dienst, Jer. 32:39. Vergelijk de geboden van het evangelie, 1 Joh. 3:23-24, Ps. 112:3. Echte gehoorzaamheid is geen verplicht karwei, zoals formalisten de godsdienst zien, maar een "lust", Ps. 1:2. De wereldse genoegens, die vroomheid saai maakten, worden verdrongen door de nieuwgeboren vreugde in Gods wil en wegen, en de smaak ervoor, Ps. 19:8-11. — A. R. Fausset.

Vers 1

"In Zijn geboden." Als we met een blij hart doen wat de Heere van ons vraagt, maakt liefde alles zoet. Het wordt dan ons voedsel en onze drank om Zijn wil te doen. Wat geboden wordt is voortreffelijk. Maar het is nog zoeter omdat Hij het gebiedt: "Zijn geboden." Een mens is pas helemaal bekeerd als hij vreugde vindt in God en Zijn dienst, en zijn hart overweldigd wordt door de zoetheid van Gods liefde. Een slaafse vroomheid, waarbij we ons werk liever niet zouden doen dan wel, is geen vrucht van genade. Ze bewijst geen oprechte liefde. — Thomas Manton.

Vers 2

"Zijn zaad." Wil iemand een bloeiend nageslacht nalaten? Laat hij dan niet denken dat hij dat bereikt door hopen goud en zilver bijeen te brengen en achter te laten. Laat hij liever God op de juiste manier erkennen en dienen, en zijn kinderen toevertrouwen aan Gods hoede en bescherming. — Mollerus.

Vers 2

"Het geslacht der oprechten", de familie, de kinderen, "zal gezegend worden." Zulke beloften worden doorgaans vervuld, zo mag je verwachten. Geen enkele goede regel voor het uitleggen van taal eist dat dit altijd en zonder één uitzondering waar is. — Albert Barnes.

Vers 2

"Het geslacht der oprechten zal gezegend worden." Weinigen geloven het, maar het is toch waar: oprecht handelen draagt betere vruchten dan slimme plannen en gewiekst winst jagen. — David Dickson.

Verzen 2-3

Lot dacht er waarschijnlijk aan zijn familie rijk te maken toen hij koos voor de vruchtbare vlakten van het goddeloze Sodom. De uitkomst was echter heel anders. Abraham was de man "die den HEERE vreest" en "groten lust heeft in Zijn geboden", en zijn nakomelingen waren "geweldig … op aarde". Zo zal het in elke eeuw doorgaans gaan met de nakomelingen van wie de vader van de gelovigen navolgen. Hun onbaatzuchtige en royale manier van leven blijkt uiteindelijk voor hun kinderen een veel betere erfenis te zijn dan goud en zilver, huizen en land ooit hadden kunnen zijn. — Thomas Scott.

Vers 3

"Have en rijkdom wezen; Vau. en zijn gerechtigheid bestaat in eeuwigheid." Zijn bezit maakt hem niet slechter dan hij was. Het bedrieg-

lijke van de rijkdom leidt hem niet van de goede weg af. Dat is niet gemakkelijk, maar wie het kan, is gelukkig te prijzen. — John Trapp.

Vers 3

In de lagere zin mogen we deze woorden gewoon letterlijk nemen: God geeft de rechtvaardigen overvloedige rijkdom. Zij gebruiken die niet voor hoogmoed en luxe, maar voor onophoudelijke daden van barmhartigheid. Daarom zegt de tekst van zo'n rijk gemaakt mens dat zijn gerechtigheid bestaat tot in eeuwigheid. De hogere betekenis roept ons echter op om hier de ware geestelijke rijkdom te zien. Die ligt klaar voor de armen van geest, die in de voorspoed van deze wereld vaak het allerarmst zijn. We komen het dichtst bij de waarheid als we de woorden naast die van de grote apostel leggen, waarmee hij zijn eigen toestand beschrijft: "Als arm, doch velen rijk makende; als niets hebbende, en nochtans alles bezittende." 2 Kor. 6:10.

Want wie is rijker dan degene die erfgenaam van God is en medeerfgenaam van Jezus Christus? — Agellius, Chrysostomus en Didymus, in Neale en Littledale.

Vers 3

"Zijn gerechtigheid bestaat in eeuwigheid." Het klinkt gewaagd om dit van iets menselijks te zeggen. En toch is het waar, want alle menselijke gerechtigheid wortelt in de gerechtigheid van God. De mens probeert God niet alleen maar na te doen. Het is Gods gave en Gods werk in ons. Tussen Gods gerechtigheid en die van de mens bestaat een levende verbinding. Daarom geldt de onvergankelijkheid van de ene ook voor de andere, want ze hangen met elkaar samen. Zo wordt hier van de menselijke gerechtigheid precies hetzelfde gezegd als in Ps. 111:3 van de goddelijke gerechtigheid. — J. J. S. Perowne.

Vers 3

"Zijn gerechtigheid bestaat in eeuwigheid." Voor God worden we alleen door het geloof gerechtvaardigd, Rom. 3:28. Maar voor mensen

zijn zij rechtvaardig die eerlijk, godvrezend en nederig leven, zoals Gods wet vraagt. Over déze gerechtigheid zegt de psalmist dat zij echt bestaat tot in eeuwigheid. De gespeelde en voorgewende oprechtheid van huichelaars is daarentegen een gruwel voor God, en bij mensen is ze snel vergeten. — Solomon Gesner.

Vers 4

"Den oprechten gaat het licht op in de duisternis." Dat het licht uit de duisternis opgaat is een van de meest gewone natuurverschijnselen, en toch een van de mooiste en weldadigste. Met elke zonsopgang wint het licht opnieuw van het donker. Elke ochtend slaat de duisternis op de vlucht, en niemand kan haar tegenhouden. Wie in de stad diep slaapt, ziet de zon zelden opkomen. De zachte schoonheid van de dageraad en de pracht van het eerste zonlicht kent hij alleen uit gedichten of van horen zeggen. Tegen de tijd dat gewone stedelingen wakker worden, is het licht allang volop aanwezig en is de dag al flink op gang, zeker in de zomer.

Miljoenen mensen zien elke dag min of meer hoe het licht wegsterft in de duisternis. Maar behalve bij zeldzame gelegenheden zien ze nooit hoe het licht weer uit de duisternis opkomt. Ze denken er waarschijnlijk zelden of nooit aan met hoeveel dankbaarheid en vreugde het wordt verwelkomd door wie het zo hard nodig hebben. Denk aan de zeeman die de hele nacht door de storm is rondgeslingerd en gevaarlijk dicht bij een zandbank of de kust is gedreven. Denk aan de reiziger die door de nacht is overvallen en verdwaald is in het bos of in de wildernis, en die noord van zuid niet kan onderscheiden tot de zon opkomt.

Denk aan wie wakend naast een zieke zit, die de hele lange nacht dat oude refrein van verdriet hoort kreunen, "Och, dat het morgen ware!", en erom moet huilen. Hoeveel diepe smart, angst en hoop kan er in die woorden zitten: "meer dan de wachters op den morgen; de wachters op den morgen"! Ik twijfel er niet aan dat ten minste een

deel van die diepere betekenis meeklinkt op het hogere terrein van de geestelijke ervaring, en de tekst zegt het zo: "Den oprechten gaat het licht op in de duisternis." (...) Oprechtheid, een eerlijk verlangen om de waarheid te kennen, de bereidheid om voor die kennis elk offer te brengen en gehoorzaamheid aan de waarheid zoals we haar al kennen: dat brengt het licht, ook als niets anders het kan brengen. — Alexander Raleigh, in "The Little Sanctuary and other Meditations", 1872.

Vers 4

"Den oprechten gaat het licht op in de duisternis." De hoofdles van dit beeld is dat oprechte bedoelingen en helder inzicht bij elkaar horen. Wie trouw doet wat goed is, krijgt meestal snel en helder zicht op wat waar is. Met andere woorden: hebben we maar genade om te doen wat we moeten doen, dan zullen we ook gaan zien wat we moeten zien. Die les keert in de Schrift steeds terug, op verschillende plaatsen in het Oude én het Nieuwe Testament: "Maar het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe." "De gerechtigheid der vromen zal hen redden." "Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechten van hart." Of nog uitdrukkelijker: "Wie zijn weg wel aanstelt, dien zal Ik Gods heil doen zien." — Thomas Chalmers, 1780-1847.

Vers 4

"Den oprechten gaat het licht op in de duisternis", dat wil zeggen: er komt troost in de ellende. Anderen heeft hij in hun ellende getroost, en voor hen was hij een licht in hun duisternis. Dat zien we aan het slot van vers 4 en in vers 5, waar zijn goedheid wordt beschreven. Daarom zal de Heere hem, als genadige vergelding, ook in zijn ellende troosten. Hij zal bevelen dat het licht voor hem opgaat in zijn duisternis. — Joseph Caryl.

Vers 4

Licht. Duisternis. Zolang we op aarde leven, krijgen we te maken met een drievoudige "duisternis": de duisternis van de dwaling, van het verdriet en van de dood. Om die te verjagen komt God ons met Zijn Woord bezoeken met een drievoudig "licht": het licht van de waarheid, het licht van de troost en het licht van het leven. — George Horne.

Vers 4

"Genadig, en barmhartig, en rechtvaardig." Meestal worden deze eigenschappen aan God toegeschreven, maar hier staan ze bij "den oprechten". Gods kinderen weten uit eigen ervaring dat God, onze Vader, "genadig, en barmhartig, en rechtvaardig" is. Daarom willen ze ook zelf zo zijn tegenover hun medemensen, omdat ze uit een diepe drang Hem willen navolgen, Matth. 5:45,48; Ef. 5:8; Luk. 6:36. — A. R. Fausset.

Vers 5

"Wel dien man, die zich ontfermt en uitleent", enzovoort. Bedenk dat de macht om goed te doen een gevaarlijk bezit is, zolang we haar niet gebruiken. Bedenk dat God het is Die rijkdom geeft, en dat Hij daar een passende vergoeding voor verwacht. Leef niet zo harteloos alsof Nabal en Judas opnieuw op aarde zijn verschenen. Denk vaak en met warmte aan de liefde van God en van Jezus voor jou. Je zult de ellendigen je kruimels niet onthouden als je dankbaar bedenkt dat Christus Zijn eigen vlees en bloed voor jou heeft gegeven.

Bedenk ook dat armoede vooral bedoeld is om geduld te leren, en rijkdom vooral om naastenliefde te leren. Bedenk eens hoe eervol het is om de grote Koning van de wereld een geschenk aan te bieden. En bedenk wat een nederbuigende goedheid het is dat Zijn alvermogen door ons het goede doet dat Hij ook heel goed zonder ons zou kunnen doen. — Thomas Tenison, 1636-1715.

Vers 5

"En uitleent." Het Hebreeuwse woord lavah betekent eerst: zich bij iemand voegen en zich aan hem hechten. Later kreeg het de betekenis van de verbondenheid tussen schuldenaar en schuldeiser, tussen lener en uitlener. Hier wordt het in die laatste betekenis gebruikt. Het betekent dat een goed mens een ander, een buurman, helpt met geld, of met spullen die tijdelijk gebruikt en daarna teruggegeven worden. Iemand die altijd leent, is geen fijne buurman. Maar iemand die nooit uitleent en nooit een dienst wil bewijzen, is een buurman bij wie niemand wil wonen: een verdraaide, dwarse, slechte man. Echte godsdienst maakt een mens altijd gewillig en bereid om op elke mogelijke manier vriendelijk te zijn voor anderen. — Albert Barnes.

Vers 5

Liefdadigheid ontspringt weliswaar in het hart, maar het hoofd moet haar sturen, zodat ze zich zo nuttig mogelijk kan verspreiden. "Hij beschikt zijn zaken met recht" (Engels: met oordeel). Geen zaken zijn zozeer de eigen zaken van de goede man als het beheer en het rentmeesterschap over de zegeningen die God hem heeft toevertrouwd. Want er "wordt in de uitdelers vereist, dat elk getrouw bevonden worde." — Michael Cox, 1748.

Vers 5

"Hij beschikt zijn zaken met recht" (Engels: met oordeel). Wie in een gewoon bedrijf als rentmeester, knecht of zaakwaarnemer werkt, moet beseffen dat zijn geest net zo goed van zijn meester is als zijn handen.

Zijn aandacht, zijn denkkracht, zijn tact en zijn talent moeten met volle kracht en met trouw worden ingezet voor de belangen van zijn werkgever. Zo vraagt ook het christelijke rentmeesterschap over geld iets van Gods dienaar. Bij elke manier waarop hij het gebruikt en besteedt, moet hij nadenken. Hij moet zijn geweten om raad vragen,

zich zijn verantwoordelijkheid voor God herinneren en luisteren naar de noden van mensen, zoals die tot het oor van rechtvaardigheid en liefde doordringen. Alles moet nauwkeurig op de weegschaal van het heiligdom worden gelegd. Dan moet er een duidelijk besluit worden genomen.

Daarna moeten energie, vakmanschap, bedoelingen en plannen verstandig worden opgezet, met voorzichtige grenzen of met milde gulheid, wat het beste lijkt. Uitgeven, sparen, geven of lenen: alles gebeurt zo dat het zo goed mogelijk past bij wat men als de wil van de Meester aanvoelt. Zo toont de dienaar tegelijk zijn wijsheid en zijn trouw. — Thomas Binney, in "Money: a Popular Exposition in Rough Notes", 1865.

Vers 5

Oordeel. Er wordt verteld dat verscheidene oude kerkvaders bij de heilige Antonius kwamen. Ze vroegen hem welke deugd het rechtstreeks naar de volmaaktheid leidt, zodat een mens de strikken van de satan kan ontlopen. Hij liet ieder van hen zijn mening geven. De een zei: waken en nuchterheid. Een ander: vasten en tucht. Een derde: nederig gebed. Een vierde: armoede en gehoorzaamheid. Weer een ander: godvruchtigheid en werken van barmhartigheid. Toen iedereen zijn zegje had gedaan, zei hij dat al deze gaven zeker voortreffelijk waren, maar dat het oordeel de belangrijkste van alle was.

En zo is het ongetwijfeld. Het oordeel is de Auriga virtutum, de koetsier van de deugden. Het stuurt alles wat deugdzaam en godsdienstig is, en het houdt al onze gemoedsbewegingen in toom en orde. Want alles wat met oordeel gebeurt, is deugd, en alles wat zonder oordeel gebeurt, is ondeugd. Een ons oordeel is naar men zegt een pond geleerdheid waard. Ijver zonder kennis is blind, en kennis zonder oordeel is kreupel. Het is als een zwaard in de hand van een waanzinnige: het kan veel doen, maar is niet in staat iets goeds te doen.

Tolle hanc et virtus vitium erit. Wie wil vasten, moet dat met oordeel doen en met overleg vasten. Hij moet zijn vlees zó doden dat hij het niet te gronde richt. Wie de armen een aalmoes geeft, moet dat met oordeel doen, Omni petenti non omnia petenti, aan ieder die vraagt, maar niet alles wat hij vraagt. Zo moet je ook bidden met oordeel, en letten op plaats en tijd. Op de plaats, om niet voor een huichelaar gehouden te worden. Op de tijd, om niet voor een ketter door te gaan. Zo hoort het oordeel de gids te zijn bij alles wat we godsdienstig doen. — Aangehaald door John Spencer, 1658.

Vers 6

Wat zegt de tekst eigenlijk? "De rechtvaardige (dat is de milddadige) zal in eeuwige gedachtenis zijn." God denkt aan onze goede daden wanneer Hij ze beloont, net zoals Hij aan onze gebeden denkt wanneer Hij ze verhoort. Als gedenken belonen is, dan is onze eeuwige gedachtenis een eeuwige beloning. (...) Nu eist de goddelijke wijsheid van wie deel krijgen aan barmhartigheid dat zij daarmee overeenstemmen: zij moeten mensen zijn die bereid waren barmhartigheid aan anderen te bewijzen. — Joseph Mede, 1586-1638.

Vers 6

"De rechtvaardige zal in eeuwige gedachtenis zijn." Egypte heeft prachtige, duurzame piramiden. Toch is zelfs de naam van de mensen die erin begraven liggen niet aan het nageslacht doorgegeven. En wat heeft het balsemen hen opgeleverd? Alleen dat ze rondgesleept werden en aan de hele wereld getoond als merkwaardigheden voor nieuwsgierigen, ellendig of afschrikwekkend om te zien. Maar over de vroomheid van Abraham, Jakob, David en Samuël, van Hizkia, Josia en anderen wordt tot op vandaag met lof gesproken. Zo zal het ook zijn wanneer de piramiden wegzakken en de zeeën niet meer bruisen, wanneer zon, maan en sterren er niet meer zijn: dan geldt nog altijd: "de rechtvaardige zal in eeuwige gedachtenis zijn." — John Dun, 1790.

Vers 7

"Hij zal voor geen kwaad gerucht vrezen." Hoe zou je hem bang kunnen maken? Meld hem dat zijn bezit is verwoest. "Mijn erfdeel is toch veilig", zegt hij. Je vrouw, je kind of je dierbare vriend is gestorven. "Mijn Vader leeft toch." Je moet zelf sterven. "Dan ga ik dus naar huis, naar mijn Vader en naar mijn erfdeel." Denk nu aan de nood van de Kerk als geheel. Het is zeker een heel vrome en grootmoedige houding als dát ons dieper raakt dan al onze eigen zorgen. Het is ook edelmoedig om mee te leven met de rampen die welk volk dan ook treffen, maar vooral met die van Gods eigen volk.

Zo waren mensen die dicht bij Hem leefden. Luister naar de ontroerende klacht van de profeet. Hij kondigt de verwoesting aan van zelfs vreemde koninkrijken, en nog veel meer van het uitverkoren volk van de Heere. Hij blijft aan Sion denken en rouwt over haar ellende. (Jer. 9:1 en het hele boek Klaagliederen.) Maar ook daarin, hoeveel medelijden hij ook voelt, bewaart een gelovige zijn innerlijke kalmte. Hoe zwaar het nieuws ook is, zijn hart blijft vast. Het vertrouwt, en het is tevreden met de gedachte dat de redding op de juiste tijd zal komen, Ps. 102:14.

Hij weet ook dat de mens in de oordelen die over hem komen vernederd zal worden en dat God verhoogd zal worden, Jes. 2:11,15,16. En hij weet dat in alle onrust, verandering en omwenteling van staten Gods troon vaststaat. Daarmee staat ook het hart van de gelovige vast, Ps. 93:2. Zo ook Ps. 29:10. — Robert Leighton.

Vers 7

"Hij zal voor geen kwaad gerucht vrezen", enzovoort. Wie gelukkig wil leven, hoeft alleen maar iets betrouwbaars te zoeken om op te vertrouwen. Dan is hij veilig: "Hij zal voor geen kwaad gerucht vrezen; zijn hart is vast, betrouwende op den HEERE." Wie op God vertrouwt, kan te horen krijgen dat er onheil naar hem onderweg is. Misschien een schuld die niet wordt terugbetaald, een schip dat op zee verloren

ging, brand, een storm of een aardbeving. Ook Job kreeg boodschappers met slecht nieuws, die elkaar bijna opvolgden en hem overspoelden. Toch schrikt hij niet, want zijn hart is op God gericht.

Zijn vertrouwen heeft hij bij God in veiligheid gebracht, en daardoor blijft zijn hart in evenwicht. Hij kan zeggen wat Job zei: "De HEERE heeft gegeven, en de HEERE heeft genomen; de Naam des HEEREN zij geloofd", Job 1:21. Zijn vertroosting ging niet op en neer met wat er in de schepping gebeurde. Zijn hart was gerust, "betrouwende op den HEERE." — Thomas Manton.

Vers 7 (eerste zinsdeel)

Een goed mens raakt niet in paniek bij elk bericht over gevaar. De oneerlijke mens weet van zijn eigen goddeloosheid en leeft altijd in angst. — George Phillips.

Vers 7

"Zijn hart is vast", ofwel: bereid en klaar, onder de wapenen voor elke opdracht. Het is vastbesloten niet terug te deinzen, en het kan elk waagstuk aan en blijft overeind. God verandert nooit, en daarom kan niemand het geloof verslaan. Het geloof zet het hart vast in Hem, verankerd op de rots van de eeuwigheid. Laat de winden dus maar waaien en de stormen losbarsten: het geloof deert dat niet. — Robert Leighton.

Vers 7

"Zijn hart is vast", dat wil zeggen: onbevreesd gevestigd. Zo stond Mozes daar, met de Rode Zee voor zich en de Egyptische vijanden in zijn rug, Ex. 14:13. Zo stond ook Josafat tegenover de Ammonitische horde, die zijn land binnenviel, 2 Kron. 20:12,15,17. Zo stond Asa tegenover Zerah de Moor, met een heir van "duizend maal duizend, en driehonderd wagenen", 2 Kron. 14:9-12. Zet daar het onbevreesde vertrouwen van de vervolgde David tegenover, en de verlamde angst van Saul toen de Filistijnen binnenvielen. Saul zocht zijn toevlucht zelfs

bij een heks! Wat een moed hadden de drie jongemannen, met Nebukadnezars vurige oven voor ogen!

En hoe onbevreesd stond Stefanus voor de Raad! Basilius kon antwoorden op de bedreigingen van keizer Valens: "met zulke boemannen moet men kinderen bang maken." Athanasius zei over Julianus, die hem vervolgde: "Hij is een nevel die spoedig zal verdwijnen." — A. R. Fausset.

Vers 7

"Betrouwende op den HEERE." Ik hoef niet te bewijzen dat een mens nergens anders zekere troost en steun kan vinden. Waarop zou hij anders kunnen vertrouwen? Op zijn schat? Die is snel op. Of hij wekt de hebzucht of de eerzucht van een machtige vijand, zoals de schat van Hizkia de koning van Babel prikkelde. Dan wordt hij geen verdediging maar de aanleiding tot zijn ondergang. Of op macht? Helaas, hij weet dat macht die te groot is om door anderen te worden omvergehaald, meestal zichzelf ten val brengt. Dan misschien op wereldse wijsheid? Ook die laat hem in de steek: duizend onverwachte ongelukken en verborgen omstandigheden die niemand opmerkt, kruisen die wijsheid en maken haar tot niets. Zo worden Achitofels niet alleen ongelukkig, maar vaak ook bespottelijk. — Richard Lucas, 1648-1715.

Vers 8

"Zijn hart, wel ondersteund." Wat is de man gelukkig wiens hart zo gesteund wordt! Anderen zijn misschien slim, maar hij alleen is wijs. Anderen hebben misschien geluk, maar hij alleen is groot. Anderen drinken misschien dieper van zinnelijk genot, hij alleen mag eten van de boom des levens, die in het midden van het paradijs van God staat. Hij is een afbeelding van het grote Wezen op Wie hij vertrouwt (...). Midden in stormen, donderslagen en aardbevingen blijft hijzelf kalm en onverstoord zitten. Hij roept de wereld, die voorover op de grond ligt, op om de Heere van het heelal te aanbidden. — George Gleig, 1803.

Vers 8

"Totdat hij op zijn wederpartijen zie" (Engels: totdat hij zijn verlangen aan zijn vijanden ziet). Zijn geloof breekt niet, krimpt niet en verandert niet, zolang zijn vijanden één voor één worden gebracht tot de kennis van de waarheid en tot de liefde van Christus. Dan ziet hij de wens van zijn hart over hen in vervulling gaan: dat ze gered worden. — Plain Commentary.

Vers 8

"Totdat hij op zijn wederpartijen zie." In het oorspronkelijke staat: totdat hij zijn onderdrukkers aankijkt. Dat wil zeggen: tot hij hen zonder zorgen onder ogen ziet en hun, zoals wij zeggen, vol vertrouwen in het gezicht kijkt. Hij staat dan niet meer onder hun macht, maar is bevrijd van hun tirannie en onderdrukking. — Thomas Fenton.

Vers 9

Er komt een dag waarop elke vonk van zinnelijk genot gedoofd is. Alle bloemen van wereldse roem zijn dan verwelkt. Alle aardse schatten liggen begraven in het donker. Deze wereld en alles wat erbij hoort is helemaal verdwenen. Op die dag staat de man die royaal gaf nog altijd stevig en bloeiend, en "zijn gerechtigheid bestaat in eeuwigheid." "Zijn hoorn zal verhoogd worden in eer." Een hoorn staat voor macht, want het is de kracht van het dier, om aan te vallen en zich te verweren. Hij staat ook voor overvloed, want in de holte past alles wat je erin giet.

Hij staat voor heiligheid, want in een hoorn zat de heilige olie waarmee koningen werden gezalfd. En hij is een teken van waardigheid. Dat komt door de redenen die ik net noemde (een hoorn wijst op kracht, invloed en heiligheid, die bij koninklijke waardigheid horen), en ook omdat hij een bijzondere schoonheid en sieraad is voor het dier dat hem draagt. Als er staat: "zijn hoorn zal verhoogd worden in eer", dan wordt waarschijnlijk bedoeld dat de royale gever veel

hoge, heilige, vaste en hechte eer zal ontvangen. (...) God zal de hoorn van de royale gever zo verhogen, al in deze wereld, en in de toekomende staat zal Hij hem nog oneindig veel hoger brengen. — Isaac Barrow, 1630-1677.

Vers 9

"Bestaat in eeuwigheid." In deze tekst staat niet het Hebreeuwse woord le'olam, in seculum, dat soms een beperkte eeuwigheid aanduidt. Er staat la'ad, in eternum, en dat lijkt een eindeloze duur sterker uit te drukken. Het is ook precies dezelfde uitdrukking waarmee in vers 3 van de vorige psalm de duur van Gods gerechtigheid wordt aangegeven. — William Berriman, 1688-1749.

Verzen 9-10

Deze woorden werken het karakter verder uit dat in het eerste vers begon: dat van de gezegende man "die den HEERE vreest" en "groten lust heeft in Zijn geboden". De schrijver rondt dat karakter af met een sympathieke beschrijving van zijn liefdadigheid. Zo laat hij bij ons een sterke indruk achter: een welwillend hart dat zich toont in de weldaad van de hand, is het zekerste kenmerk en de mooiste uitkomst van een zedelijke en godsdienstige gezindheid. Of zo'n hart nu de verdienstelijken beloont of de onverdienstelijken bijstaat: het volgt op de mooiste manier na hoe God met de mensen omgaat.

Want Hij beloont de goeden, als iemand behalve Hij Zelf goed genoemd kan worden (al is de naam "goed" niets anders dan "God", uitgespreid). Hij verdraagt zelfs de goddelozen en strekt Zijn hand uit om ook hen te redden. — Michael Cox.

Vers 10

"De goddeloze." Het woord rasha, de goddeloze, gebruiken de Joden nadrukkelijk voor wie zelf de armen niets geeft en het ook niet kan verdragen dat anderen geven. Wie maar een deel van dit karakter

verdient, van die wordt alleen gezegd dat hij een boos oog heeft, wat andermans bezit betreft of wat zijn eigen bezit betreft. — Misjna.

Vers 10

"De goddeloze zal het zien, en hij zal zich vertoornen; Schin. hij zal met zijn tanden knersen en smelten", enzovoort. Eens zullen zij Christus zien in heerlijkheid met Zijn heiligen. Dat zal op onbeschrijfelijke wijze een kwelling zijn voor wie Hem kruisigden en wie Zijn heiligen vervolgden. Het toont hun dat alles waarop hun tegenstanders hoopten en wat die wensten, tot de laatste druppel is vervuld. En het toont hun dat hun eigen "wens" en al hun plannen voorgoed ten einde zijn. Het wekt afgunst die zichzelf moet opeten. Het brengt een verdriet voort dat geen troost toelaat. Het doet een worm geboren worden die nooit sterft, en het blaast vuren aan die niets kan blussen. — George Horne.

Vers 10

"De goddeloze zal het zien, en hij zal zich vertoornen; Schin. hij zal met zijn tanden knersen en smelten", enzovoort. De duivel vergist zich niet over de aard van de deugd en rekent haar ook niet tot de misdaden. Hij haat haar juist omdat ze goed is en daarom het sterkst tegen zijn plannen ingaat. De goddelozen zijn zijn eigen gezanten en lijken in dit opzicht op hem. Het verdriet hen als de smerigheid van hun zonden zichtbaar wordt doordat ze dicht bij het licht van een deugdzaam voorbeeld staan. (...) Zij kunnen, zoals de reuzen uit de oude sage, een dwaze oorlog tegen de hemel beginnen.

Maar al hun voorbereidingen slaan dubbel zo hard op henzelf terug en bedekken hen met schaamte en verwarring. (...) Dit is de uitwerking van hun boosheid in het tegenwoordige leven: ze schaden niet degenen waartegen ze woeden, maar het loopt meestal uit op hun eigen ergernis. Hoeveel te meer zal dat zo zijn wanneer het toneel opengaat in het leven dat komt! (...) Dan blijven zij met hun tanden knarsen (het ellendige tijdverdrijf van die vervloekte staat). Ze

doen dat zowel uit verdriet en angst over hun eigen kwellingen als uit woede en afgunst over de overvloedige eer die de heiligen wordt bewezen. — William Berriman.

Vers 10

"De goddeloze zal het zien, en hij zal zich vertoornen", dat wil zeggen: in zichzelf voelt hij verborgen verontwaardiging om te zien dat het zo gaat. Hij zal met zijn tanden knersen en smelten. Het knersen van de tanden komt voort uit het kwellen van het hart. Daarom volgt: hij smelt. Dat wijst erop (het smelten komt vanuit het hart) dat er binnenin een uiterste hitte is. De zin past goed bij die van Elifaz (Job 5:2): "den dwaze brengt de toornigheid om", of liever: de toorn doet hem wegsmelten. Zijn vet smelt weg door het razen, zoals wij dat zeggen van een man die witheet is van ergernis.

Zo wordt ook de rampzalige toestand beschreven van de verdoemden, die voor eeuwig uit Gods aanwezigheid worden verstoten: "wening en knersing der tanden". Dat wijst niet alleen op pijn, maar op uiterste kwelling om, of in, henzelf. Wie uiteindelijk onbekeerlijk blijft, wordt voor eeuwig gedood door zijn eigen toorn, net zo goed als door de toorn van God. — Joseph Caryl.

Vers 10

"De goddeloze zal het zien." Deze psalm bezingt hoe gezegend Gods heiligen zijn. Maar hij getuigt ook ernstig over het einde van de goddelozen. Het lijkt wel of de dichter Cowper dit vers voor ogen had toen hij schreef. (...)

> *Hetzelfde woord dat als een glanzende ploegschaar*
> *de wortels van de zorg van de gelovige omploegt,*
> *doodt ook het bloeiende onkruid, waar het ook groeit,*
> *dat het voorhoofd van de feestvierende zondaar omkranst.*
>
> *O, die onwelkome stem van hemelse liefde,*
> *die droeve bode van genade van boven,*

hoe schuurt zij langs zijn ondankbare oor,
en verlamt zijn genoegens met de kramp van de vrees.

Zijn wil en zijn oordeel verkeren in voortdurende strijd;
die burgeroorlog vergalt heel zijn leven.
Vergeefs richt hij zijn krachten tegen de hemel,
vergeefs sluit hij zijn ogen of wendt hij ze af.
De waarheid zal zich opdringen.

Vers 10

"Hij zal met zijn tanden knersen." Een woedend mens bijt zijn tanden op elkaar, alsof hij wil toehappen naar degene die zijn toorn heeft gewekt. In het boek Ramayana lezen we zo over de reus Ravanan: in zijn razernij slaat hij zijn "tweeëndertig tanden" op elkaar! Over boze mensen zegt men vaak: "Zie je dat beest, hoe het zijn tanden knarst!" En: "Naar die kerel toe? Dat doe ik niet! Hij knarst toch maar met zijn tanden." — Joseph Roberts.

Vers 10

"Hij zal met zijn tanden knersen en smelten. Thau. de wens der goddelozen zal vergaan." Zo werkt afgunst: ze verteert de afgunstige zelf. De dichter zegt het zo: "De afgunst is het meest hatelijk, maar ze heeft toch iets goeds, want ze laat de ogen en het hart van de afgunstige wegkwijnen." — John Le Clerc, 1657-1736.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

"Hallelujah!"

1. Wie verdient lof? Niet de mens, niet wijzelf, niet de rijkdom en dergelijke, maar God alleen.
2. Wie moet Hem loven? Alle mensen, maar vooral Zijn eigen volk, de gezegenden uit deze psalm.

3. Om welke redenen? Om alles wat de volgende verzen noemen.
4. Op welke manier? Vooral door zo te leven als hier beschreven staat.

Vers 1 (tweede zinsdeel)

1. Wat is de vreze des HEEREN eigenlijk?
2. Wat heeft ze te maken met de lust waarvan hier sprake is?
3. Wat is er in de geboden dat vreugde wekt bij mensen die God vrezen?

Vers 2

Waar de kracht van het heilige zaad echt in zit, en wat hun ware zaligheid is.

Vers 3

Wat een christen aan rijkdom bezit: tevredenheid, vrede, veiligheid, kracht in het gebed, beloften, Gods zorg voor ons, ja, God Zelf.

Vers 3

De blijvende aard van ware gerechtigheid.

1. Ze staat op eeuwige beginselen.
2. Ze komt voort uit een zaad dat niet vergaat.
3. Een trouwe God houdt haar overeind.
4. Ze is één met de eeuwig levende Christus.

Vers 3

Wat de twee zinsdelen met elkaar te maken hebben: hoe je rijk én rechtvaardig kunt zijn. Neem de volgende verzen erbij en laat zien dat gulheid onmisbaar is als rijke mensen ook rechtvaardig willen zijn.

Vers 4 (het hele vers)

1. Ook oprechte mensen kennen donkere tijden.
2. Toch krijgen zij troost.
3. Wie ze zijn, garandeert dat zelf.

Vers 4 (eerste zinsdeel)

1. Het karakter van de rechtvaardige: “oprechten”, “genadig”, enzovoort.
2. Zijn voorrecht.

(a) Licht naast de duisternis.

(b) Meer licht dan duisternis.

(c) Licht midden in de duisternis: een innerlijk licht terwijl het donker hem omringt. Een licht dat hij boven zich ziet, terwijl het beneden pikdonker is. Zelfs het donker zelf kondigt de dag aan. — G. R.

Vers 4 (laatste zinsdeel)

Drie voortreffelijke eigenschappen vinden we samen bij ware christenen, bij Christus en bij God. Zijn ze goed in balans, dan vormen ze samen een volmaakt karakter. Toon aan hoe je ze in het dagelijks leven terugziet.

Vers 5

1. Wie goed is, doet goed aan anderen, maar wie goed doet aan anderen is niet altijd goed.
2. Wie goed is, is verstandig, maar wie verstandig is, is niet altijd goed. Eerst moet de goedheid er zijn, en dan komen de vruchten. “Maakt den boom goed”, enzovoort. — G. R.

Vers 5

“Uitleent.”

1. Je moet het doen.

2. Je moet het doen als een gunst. Wie van een ander leent, vraagt eigenlijk om een aalmoes.
3. Je moet het met veel overleg doen. Voeg hier een korte preek aan toe over lenen en terugbetalen.

Vers 6

1. In dit leven is de christen a. standvast, b. kalm, c. niet te verslaan. En 2. wanneer dit leven voorbij is, is hij in de herinnering a. geliefd, b. invloedrijk, c. voor altijd aanwezig.

Vers 6

1. Wie de rechtvaardige is, duurt eeuwig: "zekerlijk", enzovoort.
2. Wat hij bij anderen teweegbrengt, duurt eeuwig: "zal … zijn", enzovoort. — G. R.

Vers 7

1. "Hij zal voor geen kwaad gerucht vrezen": vrede.
2. "Zijn hart is vast": rust.
3. "Betrouwende op den HEERE": vertrouwen, en dat is de bron van de eerste twee.

Vers 7

1. De golven zijn: "kwaad gerucht".
2. Het schip dat standhoudt is: "hij zal voor geen … vrezen".
3. Het anker is: "zijn hart is vast, betrouwende".
4. De plek waar het anker ligt is: "op den HEERE".

Vers 8

Een hart dat vaststaat, het vertrouwen dat daaruit voortkomt, en wat hij te zien krijgt die zo'n hart heeft.

Vers 8

1. Hoe veilig de rechtvaardige is: “zijn hart, wel ondersteund zijnde”.
2. Hoe rustig hij is: “zal niet vrezen”.
3. Waar hij naar uitkijkt: “totdat”, enzovoort. — G. R.

Vers 9

Weldadigheid: hoe zij blijkt uit het geven van aalmoezen, hoe zij ons karakter beschermt en welke eer zij ons brengt.

Vers 10

1. Wat de goddelozen noodgedwongen zien, en welke uitwerking dat op hen heeft.
2. Wat zij nooit te zien krijgen (hun wens), en waartoe hun teleurstelling leidt.

Werk over de honderdtwaalfde psalm

An Exposition upon the 112 Psalme. The high way to everlasting blessednesse. Written for the benefit of God’s Church. By T. S. . . . London, 1621. (Klein octavo. Deze uitleg gaat alleen over de eerste twee verzen van de psalm.)

Psalm 113

Titel en onderwerp

Deze psalm is puur lofprijzing en heeft weinig uitleg nodig. Wie een warm hart heeft, vol bewonderende aanbidding van de Allerhoogste, begrijpt dit heilige lied het allerbeste. De God van Israël is groot, en toch buigt Hij Zich zo goed neer: daar draait dit lied om. Hij toont het door de armen op te tillen uit hun diepe nood. Voor de gemeente is dit een passend lied wanneer God een tijd van opwekking geeft nadat zij lang klein en vernederd is geweest. Hier begint het Hallel, het Halleluja van de Joden, dat zij bij hun plechtige feesten zongen.

Daarom geven wij deze psalm de titel: *Het begin van het Hallel*. Volgens dr. Edersheim staat de Talmoed uitvoerig stil bij hoe goed het Hallel past bij het Pascha. Het vertelt immers niet alleen van Gods goedheid voor Israël, maar vooral van hun bevrijding uit Egypte. Daarom begint het zo passend met: "Looft, gij knechten des HEEREN!", en dus niet langer knechten van Farao. De woorden over de armen in het stof en de behoeftigen op de mesthoop passen allemaal bij Israël in Egypte. Dat geldt ook voor de woorden over de geboorte van veel kinderen, op een moment dat niemand dat nog verwachtte.

Indeling

Voor de uitleg van deze psalm hoeven we geen indeling te maken. We kunnen alleen de altijd leerzame kopjes volgen die de voortreffelijke makers van onze gewone vertaling erboven hebben gezet: een op-

roep om God te prijzen vanwege wie Hij is, vers 1-5, en vanwege Zijn barmhartigheid.

Uitleg

Vers 1

"Hallelujah!", dat is: lof voor Jah, Jehova. Lofprijzing hoort bij elk plechtig feest van Gods volk. Gebed is de mirre en lofprijzing is de wierook. Allebei moeten ze naar de Heere gaan. Hoe kunnen we vragen om barmhartigheid voor straks, als we God niet danken voor Zijn liefde van vroeger? Alles wat goed is, heeft de Heere voor ons gedaan. Laten we Hem dus aanbidden. Voor elke andere lof is hier geen plaats. Alles wat onze ziel aan toewijding heeft, moet naar Jehova alleen stromen. "Looft, gij knechten des HEEREN." Jullie vooral, meer dan alle anderen, want jullie roeping en belijdenis verplichten jullie daartoe.

Als Gods eigen knechten Hem niet loven, wie dan wel? Jullie zijn een volk dat Hem nabij is, en jullie behoren het warmst te zijn in jullie dankbare liefde. Toen ze slaven van Farao waren, kreunden en zuchtten de Israëlieten onder hun zware slavenwerk. Maar nu ze knechten van de Heere waren geworden, moesten ze hun gevoelens uiten in blije liederen. Zijn dienst is volkomen vrijheid. Wie zich er helemaal aan overgeeft, vindt in die dienst duizend redenen om Hem te aanbidden. Wie God het beste dient, prijst Hem ook het beste. Ja, dienen is prijzen.

"Looft den Naam des HEEREN." Verhef wat Hij Zelf van Zich heeft laten zien. Maak elke heilige eigenschap van Hem groot. Juich om alles wat Hij doet. Heb ontzag voor de naam zelf waarmee Hij heet. Drie keer staat de naam Jehova in dit vers. Wij kennen de leer van de Drie-eenheid, en daarom mogen wij hierin een nauwelijks verhulde aanwijzing naar dat heilige geheim zien. Laten de Vader, de Zoon en de Heilige Geest allemaal geprezen worden als de enige, levende en

ware God. Dat de woorden "Halleluja, Hallelu, Hallelu" zo snel op elkaar volgen, moet in de openbare diensten prachtig hebben geklonken.

Dr. Edersheim beschrijft hoe de dienst in de tempel als een zingen om en om verliep. Hij schrijft: "De eerste regel van een psalm werd door het volk telkens herhaald. Op elke andere regel antwoordde het met een Hallelu Jah, ofwel Prijst den HEERE." Het ging zo:

De Levieten begonnen: Halleluja ("Prijst den HEERE").

Het volk herhaalde: Hallelu Jah.

De Levieten: Looft (Hallelu), o knechten van Jehova.

Het volk antwoordde: Hallelu Jah.

De Levieten: Looft (Hallelu) de Naam van Jehova.

Het volk antwoordde: Hallelu Jah.

Dit waren geen holle herhalingen. Het onderwerp verdient het dat we er lang bij stilstaan. Het moet diep in onze ziel worden gegrift en in ons leven onverminderd vooraan blijven staan.

Vers 2

"De Naam des HEEREN zij geprezen." Het volk loofde Hem hardop. Maar het moest Hem ook zegenen in de stilte van het hart, en daar eer toewensen aan Zijn naam, voorspoed aan Zijn zaak en overwinning aan Zijn waarheid. Doordat de psalmist de naam noemt, leert hij ons elke eigenschap van de Allerhoogste te zegenen. Die eigenschappen zijn als het ware de letters van Zijn naam. Laten we niet kibbelen over Zijn rechtvaardigheid of Zijn strengheid. Laten we ook niet als slaven voor Zijn macht sidderen. Laten we Hem nemen zoals Hij Zich laat kennen in het ingegeven Woord en in Zijn eigen daden. Zo willen we van Hem houden en Hem prijzen. We mogen de Heere geen nieuwe naam geven en geen nieuw wezen voor Hem verzinnen, want dan zetten we een valse god op. Telkens als we denken aan de God van de Schrift, moeten we Hem zegenen. Zijn verheven Naam mogen we nooit uitspreken zonder blij ontzag.

“Van nu aan.” Hebben we Hem nog nooit geprezen? Dan beginnen we nu. Het Pascha viel in het begin van het jaar. Het was dus goed om het nieuwe jaar te beginnen met het zegenen van Hem Die Zijn volk bevrijdde. Elk plechtig feest riep zijn eigen blije herinneringen op en kon gelden als een nieuw beginpunt van aanbidding. Is er een reden waarom je vandaag niet zelf het begin van een jaar van lofprijzing zou maken? Als de Heere van ons zegt: “Die zal Ik van dezen dag af zegenen”, dan moeten wij antwoorden: “De Naam des HEEREN zij geprezen, van nu aan tot in der eeuwigheid.”

“Tot in der eeuwigheid.” Dus: eeuwig. De psalmist kan onmogelijk bedoeld hebben dat de lof aan God ooit ophoudt, ook niet op een verre toekomstige dag. Bij de lof aan God moet “tot in der eeuwigheid” wel een duur zonder einde betekenen. Zouden we het dan mis hebben als we denken dat het hetzelfde betekent wanneer het over donkerder onderwerpen gaat? Kan ons hart ooit ophouden met het prijzen van de Naam van de Heere? Kunnen we ons een tijd indenken waarin Israëls lofzangen niet meer rond de troon van de goddelijke Majesteit klinken? Nooit! Laat Hem groot gemaakt worden voor altijd, en méér dan “voor altijd”, als dat kan.

Vers 3

“Van den opgang der zon af tot haar nedergang, zij de Naam des HEEREN geloofd.” Van het eerste ochtendlicht tot de avond moet het lied onophoudelijk opstijgen naar de troon van Jehova. Van oost tot west, over de hele ronde aarde, moet zuivere aanbidding worden gebracht ter ere van Hem. Zo hoort het.

En God zij dank: wij hebben het geloof dat het ook zo zal worden. We vertrouwen erop dat de heerlijke Naam van de Heere, vóórdat de schrikwekkende avond van de wereld valt, onder alle volken wordt uitgeroepen, en dat alle volken Hem zalig zullen prijzen. In de eerste tijd van het evangelie was de Naam van de Heere al heerlijk over heel de aarde. Zal dat dan niet nog veel méér zo zijn voor het einde komt?

Hoe dan ook: dat verlangt onze ziel. Laten we ondertussen trachten elke dag te heiligen met lof aan God. Laten we bij het eerste ochtendlicht de bloemen die opengaan en de vogels die zingen nadoen:

> *"Elke dag zingen zij hun lofliederen,*
> *terwijl het woud hun lied toejuicht;*
> *word wakker, schaam je, mijn trage hart,*
> *ontwaak en zing met vreugde je eigen deel."*

Dat de zon opgaat over opstandige mensenkinderen is een wonder van barmhartigheid. Ze bereidt vruchtbare seizoenen en prettige dagen voor mensen die dat niet verdienen. Laten we voor dit wonder van goedheid de Heere van alles prijzen. Laten we het lied van uur tot uur opnieuw inzetten, want elk moment brengt zijn eigen genade. En wanneer de zon ter ruste gaat, laten we onze muziek dan niet doven maar het avondlied zingen:

> *"Vader van hemel en aarde!*
> *Ik zegen U voor de nacht, de zachte, stille nacht!*
> *De heilige pauze van zorg en vreugde, van geluid en licht.*
>
> *Nu zijn, ver in de open plek en het dal,*
> *de bloemkelk en de knop en het klokje*
> *gesloten rond het nest waar de boomleeuwerik slaapt.*
> *Het lange, gonzende zwoegen van de bij is gedaan,*
> *en ik, die al te zeer vermoeid ben,*
> *zegen U, o God, o Vader van de onderdrukten!*
> *Met mijn laatste waakgedachte."*

Vers 4

"De HEERE is hoog boven alle heidenen." De heidenen kenden Hem niet, maar Jehova was toch hun Heerser. Hun valse goden waren geen goden en hun koningen waren marionetten in Zijn hand. Hoog boven alle kennis, elk oordeel en alle fantasie van heidense wijzen staat de Heere. Ver boven de pracht en de macht van de koningen van de volken. Het grote hemelgewelf spant zich uit over alle landen waar de

talloze volken van de mensen wonen. Zo spant ook de nabijheid van de Heere zich uit over hen allemaal, want Zijn zorg strekt zich overal naartoe uit.

Dat mag ons vertrouwen en onze lof wel wekken. “Boven de hemelen is Zijn heerlijkheid.” Ze reikt hoger dan het hoogste in de schepping. De wolken zijn het stof onder Zijn voeten. Zon, maan en sterren fonkelen ver beneden Zijn troon. Zelfs de “hemel der hemelen” kan Hem niet omvatten. Het hele zichtbare heelal kan Zijn heerlijkheid niet weergeven, en de plechtige pracht van de engelenlegers evenmin. Ze gaat boven alles uit wat we kunnen bedenken, want Hij is God, de Oneindige. Laten we Hem boven alles aanbidden, want Hij staat boven alles.

Vers 5

“Wie is gelijk de HEERE, onze God?” Op deze uitdaging komt nooit een antwoord. Niemand kan zich ook maar één seconde met Hem meten. Israëls God heeft nergens Zijn gelijke. Onze God, met Wie wij een verbond hebben, staat alleen, en niemand mag naast Hem gezet worden. Zelfs wie Hij in sommige opzichten op Zichzelf heeft laten lijken, is niet aan Hem gelijk in Godheid. Veel van Zijn goddelijke eigenschappen zijn immers niet mee te delen en niet na te bootsen. Geen van de beelden en vergelijkingen waarmee de Schrift de Heere beschrijft, kan ons een volledig beeld van Hem geven.

Niets op aarde en niets in de hemel draagt Zijn volledige gelijkenis. Alleen in Jezus zien we de Godheid. Hij verklaarde dan ook zonder aarzeling: “Die Mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien.” “Die zeer hoog woont.” Wat de hoogte van Zijn woonplaats betreft, kan niemand aan Hem gelijk zijn. Zijn troon, Zijn hele karakter, Zijn persoon, Zijn wezen, alles aan Hem is verheven en oneindig majestueus. Daarom kan niemand met Hem worden vergeleken. Zijn kalme geest verblijft op het allerhoogste niveau. Niemand onteert Hem, en nooit

komt Hij lager dan de zuivere heiligheid en de volstrekte volmaaktheid van Zijn karakter.

Van Zijn heiligen wordt gezegd dat zij op de hoogte wonen, en daarin weerspiegelen zij Zijn heerlijkheid. Maar Zijn eigen woonplaats is zo hoog dat ons verstand het niet kan bevatten. Hij verheft Zich ver boven de meest verheven van Zijn verheerlijkte volk.

> *"Eeuwige Macht, Wiens hoge woning de grootheid van een God betaamt:*
> *oneindig ver voorbij de grens waar sterren hun kleine kringen draaien."*
>
> *"De laagste trede rondom Uw troon*
> *rijst al te hoog voor de voeten van Gabriël;*
> *vergeefs blijft de hoge aartsengel pogen*
> *Uw hoogte te bereiken met verwonderde ogen."*
>
> *"Heere, wat moeten aarde en as dan doen?*
> *Ook wij willen onze Maker aanbidden.*
> *Uit zonde en stof roepen wij tot U:*
> *de Grote, de Heilige en de Hoge!"*

Vers 6

"Die zeer laag ziet, in den hemel en op de aarde." Hij woont zo hoog dat Hij Zich zelfs moet vernederen om de dingen in de hemel te zien. Hij moet Zich bukken om naar de hemelen te kijken, en Zich neerbuigen om te zien wat de engelen doen. Hoeveel meer moet Hij dan Zijn grootheid opzijzetten, nu Hij ook let op de geringste van Zijn knechten hier op aarde! Hij doet hen jubelen van blijdschap, zoals Maria toen ze zong dat Hij "de nederheid Zijner dienstmaagd heeft aangezien." Wat zijn de woorden van Jesaja wonderlijk: "Want alzo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte en in het heilige, en bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is, opdat Ik levend make den geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzel-

den." Heidense wijsgeren konden niet geloven dat de grote God let op de kleine gebeurtenissen in de menselijke geschiedenis.

Zij dachten dat Hij rustig en onbewogen bleef bij alle noden en al het leed van Zijn schepselen. "Want hun rotssteen is niet gelijk onze Rotssteen." Onze God staat hoog boven alle goden, en toch is Hij onze Vader. Hij weet wat we nodig hebben nog voor we het Hem vragen. Hij is onze Herder, Die in onze behoeften voorziet. Hij is onze Beschermer, Die de haren op ons hoofd telt. Hij is onze zachtmoedige en zorgzame Vriend, Die meeleeft met al ons verdriet. De Naam van onze neerbuigende God moeten we dan ook prijzen, overal waar Hij bekend is!

Vers 7

"Die den geringe uit het stof opricht." Zo buigt Hij Zich in genade en liefde omlaag. Dikwijls pakt Hij de allerlaagste mensen vast, haalt hen uit hun armoede en schande en geeft hun een plaats met macht en eer. Zijn goede Geest komt telkens langs bij wie onder de voet gelopen wordt. Hij schenkt hun sieraad voor as, als ze zijn neergeslagen. En Hij heft het hart van rouwenden zo hoog op dat ze het uitjuichen. Dat deze opbeurende genade rechtstreeks uit Gods hand komt, staat hier met zoveel woorden. Wie het zelf heeft ervaren, betwijfelt niet dat alléén de Heere Zijn volk optilt uit het stof van verdriet en dood.

Kan niemand anders meer helpen? Dan komt Hij tussenbeide, en het is gebeurd. Het loont de moeite om neergeworpen te worden, als je daarna zo goddelijk uit het stof wordt opgericht. "En den noodruftige uit den drek verhoogt." Als waardeloos afval lagen ze daar, afgedankt en weggesmeten. Ze waren, dachten ze, achtergelaten om te verrotten en voor altijd vergeten te worden. Wat een stap omlaag, van Zijn hoge troon naar een mesthoop! En wat een wonderlijke kracht, die zich bezighoudt met bedelaars optillen die van top tot teen onder het vuil zitten waarin ze lagen!

Hij haalt hen uit de drek. Hij vindt het niet te min om hen te zoeken tussen alles wat laag is op aarde. Want daarmee maakt Hij door hen de groten tot niets en stort Hij minachting uit over alle menselijke grootspraak. Wat een mesthoop was dit waarop wij van nature lagen! Wat een bergen verderf zijn we van huis uit! Wat een hoop vuiligheid hebben we met onze zonden bij elkaar gehaald! En hoe stinkt het kwaad om ons heen, als we met andere mensen omgaan! Op eigen kracht waren we hier nooit uit gekomen.

Het was een graf waar we de ontbinding zagen en zelf als doden waren. Almachtig zijn de armen die ons optilden. Ze tillen ons nog altijd op, en ze zullen ons optillen tot in de volmaaktheid van de hemel zelf. Hallelujah!

Vers 8

"Om te doen zitten bij de prinsen." Bij de Heere is niets half werk. Haalt Hij mensen uit het stof, dan rust Hij niet voor Hij hen heeft gezet tussen de edelen van Zijn koninkrijk. Tot koningen en priesters voor God zijn we gemaakt, en we zullen regeren tot in eeuwigheid.

Voor onze armoede krijgen we de rijkdom van prinsen. Voor onze schande krijgen we een hogere rang dan de groten van de aarde. "Bij de prinsen Zijns volks." Heel Zijn volk bestaat uit prinsen. Wat de tekst ons dus leert, is dat God arme zielen die Hij genegen is een plek geeft bij de prinsen van de prinsen. Vaak laat Hij net de mensen die het diepst wanhoopten opklimmen naar de grootste hoogten van het geestelijk leven en van wat genade kan bereiken. Want wie eerst de laatsten waren, zullen de eersten zijn. Paulus was minder dan de minste van alle heiligen.

Toch stond hij in niets achter bij de allergrootste apostelen. En in onze tijd is Bunyan, de lasterende ketellapper, een tweede Johannes geworden, met een droom die bijna de visioenen van Openbaring evenaart.

> *"Wonderen van genade behoren aan God alleen;*
> *bezing Zijn ontfermingen in je lied, bezing ze één voor één."*

Zulke verzen zijn een grote bemoediging voor wie zichzelf het minst waard vindt. Over prinsen stort de Heere minachting uit. Maar naar wie in het stof en op de mesthoop zit, kijkt Hij met mededogen. Hij gaat in genade met hen om en toont aan hen de rijkdom van Zijn heerlijkheid door Christus Jezus. Wie zo'n verbluffende gunst heeft meegemaakt, moet zonder ophouden halleluja zingen voor de God van zijn heil.

Vers 9

"Die de onvruchtbare doet wonen met een huisgezin, een blijde moeder van kinderen." Mensen in het Oosten wilden dolgraag kinderen. Daarom werd een geboorte gezien als de mooiste gunst en gold kinderloosheid als een vloek. Dit vers staat dus helemaal achteraan, alsof het het geheel moet bekronen en het hoogtepunt van Gods barmhartigheid moet zijn. De Heere, de Heerlijke, laat Zijn neerbuigende genade zien doordat Hij oog heeft voor wie veracht wordt omdat die onvruchtbaar is, in het lichaam of in de ziel. Sara, Rachel, de vrouw van Manoach, Hanna, Elisabet en anderen laten alle zien hoe wonderbaarlijk God ingreep, zodat de woorden van de psalmist letterlijk uitkwamen.

Een vrouw telde pas mee in een huis als ze kinderen had. Maar soms verlangden kinderloze vrouwen in stilte naar een kind, en dan kwam de Heere met barmhartigheid bij hen langs. Hij gaf hun niet alleen een huis, maar ook de kracht om erin te wonen. De gemeente uit de heidenen is op grote schaal een geestelijk voorbeeld van vruchtbaar worden na jarenlang hopeloze kinderloosheid. De Joodse gemeente zal in de laatste dagen weer zo'n verbazend bewijs zijn van dezelfde kracht die levend maakt. Israël is al lang verlaten vanwege zijn geestelijk overspel, maar het wordt vergeven en hersteld.

Dan zal het blij het huis bewonen dat het nu leeg en verwoest is overgelaten. En er is meer. Elke gelovige in de Heere Jezus heeft zich weleens bedroefd afgevraagd waarom hij zo onvruchtbaar is. Hij leek een dorre boom, die voor de Heere geen vrucht droeg. Maar zodra de Heilige Geest hem bezocht, bleek hij ineens op de staf van Aäron te lijken, die uitbotte, bloeide en amandelen droeg. Voor we er erg in hadden, woonde in ons onvruchtbare hart de Zaligmaker als gast. Onze genadegaven vermenigvuldigden zich, alsof ons in één keer veel kinderen waren geboren.

We jubelden voor het aangezicht van de Heere. Dan keken we verwonderd naar de Heere Die in de hoogte woont, omdat Hij zulke arme, waardeloze mensen wilde bezoeken. Net als Maria hebben we toen onze Magnificat aangeheven. En net als Hanna hebben we gezegd: "Er is niemand heilig, gelijk de HEERE; want er is niemand dan Gij, en er is geen rotssteen, gelijk onze God!" "Hallelujah!" De muziek sluit af op haar grondtoon. Deze psalm is een kring: hij eindigt waar hij begint en looft de Heere van de eerste lettergreep tot de laatste. Zo mag ook het lied van ons leven zijn, zonder pauze en zonder slot.

Laten we in een eindeloze cirkel de Heere zegenen, Wiens goedertierenheid nooit stopt. Laten we Hem loven als we jong zijn en in alle jaren dat we sterk zijn. En als we diep gebogen gaan onder een hoge leeftijd, laten we de Heere dan nóg loven, Die Zijn oude knechten niet wegstuurt. Laten we God niet alleen zelf loven, maar ook anderen daartoe oproepen. Ontmoeten we arme mensen die rijk gemaakt zijn, of mensen zonder vrucht die vruchtbaar zijn geworden? Laten we dan met hen samen de Naam verheffen van Hem Wiens goedertierenheid in eeuwigheid is.

Zelf zijn we uit geestelijke armoede en onvruchtbaarheid opgetild. Laten we dus nooit vergeten hoe het met ons was, en ook de genade niet die ons bezocht heeft. Laten we de Heere loven, wereld zonder einde. Halleluja.

Gehele psalm

Hier begint het Hallel. Men zegt het op bij de drie grote feesten, bij het feest van de Inwijding (Chanucca) en bij elke nieuwe maan. Op nieuwjaarsdag en op de Grote Verzoendag niet, want een blij loflied past niet bij de bedroefde ernst van die dagen. Tijdens de laatste dagen van het Pascha zegt men maar een stukje. Want "Mijn schepselen, zegt de Heilige, Gezegend zij Hij, zijn in de zee verdronken, en zouden jullie in vreugdeliederen losbarsten?" Thuis, in de paasnacht, wordt het Hallel in tweeën gesplitst. Eén helft, Psalm 113-114, zingt men vóór het eten, voordat de tweede feestbeker wordt leeggedronken.

De andere helft, Psalm 115-118, volgt ná het eten, nadat de vierde beker is gevuld. Daar kan het umnhsantev (Matth. 26:30; Mark. 14:26) op wijzen: het zingen van een lofzang na de instelling van het Heilig Avondmaal, dat bij de vierde feestbeker hoorde. Paulus Burgensis noemt Psalm 113 tot en met 118 Alleluja Judaeorum magnum ("het grote Alleluja van de Joden"). Die benaming zie je ook elders vaak. Maar in het gebruik dat het meest gangbaar is, heten Psalm 113 tot en met 118, en vooral Psalm 115 tot en met 118, kortweg het Hallel.

Psalm 136, waarin "want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid" zesentwintig keer terugkeert, draagt de naam "het Grote Hallel" (hallel hagadol). — Franz Delitzsch.

Gehele psalm

Volgens een oude Joodse overlevering zong men deze psalm en de psalmen daarna, tot en met Psalm 118, allemaal tijdens het Pascha. Men noemt ze "het Grote Hallel". In elk geval blijkt hieruit dat de oude Joden tussen deze zes psalmen een band zagen. Alle zes bezingen ze God als Verlosser, elk vanuit een andere trek van Zijn verlossende karakter. Zo pasten ze goed bij het paasmaal. En we begrijpen

nu ook waarom ze zo goed op hun plaats waren op de lippen van de Verlosser in Zijn Opperzaal. Zo kunnen we het ons voorstellen: In Psalm 113 zong Hij de lof van Hem Die redt uit de diepste put.

In Psalm 114 loofde Hij Hem Die Israël eens heeft verlost en Israël weer zal verlossen.

In Psalm 115 zong Hij, te midden van de omgevallen afgoden van de aarde, voor Hem Die Israël en de wereld zegent.

In Psalm 116 zong Hij, vooruitlopend op wat zou komen, Zijn dankzegging voor de opstanding.

In Psalm 117 ging Hij voor in de lofzang van de grote gemeente. In Psalm 118 (vlak voordat Hij de Opperzaal verliet en naar Gethsemane ging) vertelde Hij van Zijn lijden, Zijn strijd, Zijn zege en Zijn verheerlijking. — A. A. Bonar.

Gehele psalm

Wie de psalmen aandachtig leest, ziet dat bijna elke psalm op het christendom gericht is. Veel psalmen, misschien wel de meeste, zijn zonder twijfel ontstaan door gebeurtenissen in het leven van hun koninklijke dichter. Daarom beschrijven ze tegelijk de toestand en het leven van koning David: zijn daden en zijn lijden. En ze voorspellen ook onze Zaligmaker, Die steeds door koning David werd afgebeeld, want Hij is naar het vlees uit zijn lendenen geboren. Maar deze psalm lijkt helemaal met het oog op het christendom geschreven. Hij begint met een dringende oproep aan alle ware knechten en ijverige aanbidders van God om “den Naam des HEEREN” te loven op elk moment en op elke plaats, “van nu aan tot in der eeuwigheid” en “van den opgang der zon af tot haar nedergang”.

De volgende verzen noemen de reden van die lof en aanbidding. Eerst is dat de glorieuze majesteit van Gods goddelijke natuur. Daarna is het de bijzondere goedheid van die natuur, die we zien in Zijn werken van voorzienigheid. Hij verhoogt vooral wie vernederd is en maakt onvruchtbare vrouwen vruchtbaar. Dat Hij de arme uit het slijk

optilt en de onvruchtbare vrouw vruchtbaar maakt, lijkt op het eerste gezicht een vreemde combinatie van gedachten. Maar wie de profetische taal goed begrijpt, ziet het probleem verdwijnen. Dan blijken beide uitdrukkingen heel nauw verwant te zijn en vrijwel hetzelfde te betekenen.

Met de "geringe" worden hier namelijk mensen bedoeld die niets weten van de hemelse dingen (de enige ware rijkdom) en die vastzitten in het slijk en vuil van de zonde. Zo is ook het woord dat Hij "de onvruchtbare doet wonen met een huisgezin, een blijde moeder van kinderen" een profetisch beeld. Het wijst op de vruchtbaarheid van de Kerk, die zonen en belijders van de ware godsdienst voortbrengt. Mijn uitleg van beide uitdrukkingen is niet uit de lucht gegrepen, want ze steunt op zoveel parallelle Schriftplaatsen dat ze verantwoord is. Ik wil er alleen dit bij zeggen: hier wordt voorzegd dat het christelijk geloof over heel de aarde beleden zal worden.

Ook de windrichting wordt precies aangegeven waarheen Gods voorzienigheid het christendom zou sturen, namelijk van oost naar west, of "van den opgang der zon af tot haar nedergang". — James Bate, 1703-1775.

Vers 1

"Looft, gij knechten des HEEREN!" "Looft." Het woord hallelu staat er twee keer. Die herhaling heeft een betekenis. Ze moet ons wakker schudden uit onze verdoving. Wij zijn allemaal te langzaam en te traag als het gaat om stilstaan bij Gods weldaden en Hem ervoor prijzen. Zulke prikkels hebben we dus hard nodig.

Bovendien wijst de herhaling op ijver en doorzettingsvermogen bij het laten klinken van Gods lof. Eén keer of twee keer God prijzen is niet genoeg. In de Kerk moet Zijn lof altijd en overal gezongen worden. — Mollerus.

Vers 1

"Looft den Naam des HEEREN." God prijzen stopt niet bij een gedachtespel of een loze overpeinzing van Gods voortreffelijkheid, die alleen door het hoofd zweeft of over de tong rolt. Het zit in zo'n levendig en alert begrip van die voortreffelijkheid dat ze tot in het hart zakt. Daar wekt ze gevoelens op die er bij passen. Zo'n begrip laat ons van Hem houden om Zijn goedheid en Hem eren om Zijn grootheid. Het laat ons beven voor Zijn gerechtigheid en ontzag hebben voor Zijn macht, en het laat ons Hem aanbidden om Zijn wijsheid.

En om al Zijn eigenschappen laat het ons leven met voortdurende eerbied en gehoorzaamheid voor Hem. Dát is God prijzen. Zonder dit is al het andere hoffelijke gedoe tegenover Hem niets dan vleierij en schijnheiligheid. (...) God de Almachtige heeft ons hogere en edelere vermogens gegeven dan andere schepselen, juist om Zijn lof te verkondigen. Andere dingen zijn weliswaar gemaakt om de stof en de aanleiding te leveren. Maar alleen de mens is bestemd en in staat gesteld om God daadwerkelijk te verheerlijken. (...) Kortom, God heeft Zijn eigen eer en ons geluk zo nauw in elkaar gevlochten dat we, terwijl we het ene bevorderen, tegelijk het andere dienen. — Matthew Hole, 1730.

Vers 1

"Looft, gij knechten des HEEREN." Uit de aansporing om God te prijzen, en uit de verklaring dat Hij het verdient, leren we iets belangrijks. Het is de plicht van alle mensen om de Heere te prijzen, maar vooral van Zijn dienaren en de ambtsdragers in Zijn huis. Ten eerste omdat hun ambt van hen vraagt dat ze dat openlijk doen. Ten tweede omdat zij de redenen voor Zijn lof het best behoren te kennen, en dus ook het meest geschikt zijn om hem te verkondigen. En ten derde omdat de goddelozen doof zijn voor de oproep en stom als het gaat om gehoorzaamheid eraan.

Daarom voegt hij, nadat hij heeft gezegd: “Hallelujah!”, eraan toe: “Looft, gij knechten des HEEREN!” — David Dickson.

Vers 1

“Gij knechten des HEEREN.” Alle mensen zijn God deze plicht schuldig, omdat ze het werk van Zijn handen zijn. Christenen meer dan andere mensen, omdat zij de schapen van Zijn weide zijn. Predikers van het Woord weer meer dan andere christenen, omdat zij de herders van Zijn schapen zijn en dus voorbeelden in woord, in wandel, in liefde, in geest, in geloof en in reinheid. 1 Tim. 4:12. — John Boys.

Verzen 1-3

> *Halleluja, prijst de HEERE!*
> *Prijst, o knechten, prijst Zijn Naam!*
> *Zij Jehova's lof vereerd,*
> *nu en voor altijd onveranderd, steeds weer!*
>
> *Waar in het oosten de zon begint te stralen,*
> *waar zij in de zeestroom wegzinkt,*
> *door de omloop van haar stralen heen*
> *moet Jehova's lof jullie thema zijn.*

— *Richard Mant.*

Vers 2

“De Naam des HEEREN zij geprezen.” Probeer dan, o mens, met je worstelende ziel te begrijpen (want onder woorden brengen kan het niet) hoe onmetelijk groot de schuld van dankbaarheid is die je hebt aan Hem. Door Zijn scheppende goedheid riep Hij je uit het niets, om je deel te geven aan verstand en zelfs aan onsterfelijkheid, zoals Hij die Zelf heeft. Door Zijn bewarende goedheid wil Hij je veilig leiden door alle fasen van je eeuwige bestaan. En door Zijn verlossende goedheid heeft Hij voor jou een geluk klaargemaakt dat te groot is voor een mensenverstand.

Kun je zulke bewijzen van liefde voor jou en voor alle mensen ontvangen zonder iets te voelen, koel en onaangedaan? (...) Welk woord in de hele taal is sterk genoeg om de zwarte ondankbaarheid te schilderen van iemand die onbewogen blijft bij de goedheid van God, zijn Schepper, en bij de barmhartigheid van Christus, en er helemaal niets om geeft? — Jeremiah Seed, 1747.

Vers 2

"De Naam des HEEREN zij geprezen", enzovoort. De discipelen aan die paastafel hebben die lofprijzing ongetwijfeld herhaald met gemengde gevoelens van dank en droefheid: "De Naam des HEEREN zij geprezen, van nu aan tot in der eeuwigheid." Maar welke Israëliet in alle paaszalen van Jeruzalem die nacht, terwijl hij het hallel of de lofzang zong, kon de volle betekenis van de woorden "van nu aan" begrijpen of ervan doordrongen raken? En welke van de discipelen aan de bedroefde tafel van Jezus kon dat dan? Van welk tijdstip dan? Ik denk dat Johannes ons een aanwijzing geeft voor het uur en het ogenblik waarover de psalmist, misschien zonder het zelf te weten, sprak.

Hij vertelt dat de verrader Judas direct wegging toen hij het stuk brood had ontvangen. Judas ging heen om zijn verraderlijke plan als het ware vast te klinken en te bezegelen. Toen zei Jezus: "Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt, en God is in Hem verheerlijkt." Vanaf dat moment stond de Zoon des mensen, volgens de vaste raad en het voorweten van God, op het punt om overgeleverd te worden in de handen van goddeloze mensen, om gekruisigd en gedood te worden. Jezus keek naar de mensen om Zich heen, wier hart inderdaad vol verdriet was.

Met Zijn alziende, vooruitkijkende oog keek Hij ook verder en zag Hij allen die later door hun woord in Hem zouden geloven. Hoe veelbetekenend en nadrukkelijk moeten we ons dan voorstellen dat de gezegende Jezus in die nacht vol angst deze woorden van de lofzang

uitsprak: “De Naam des HEEREN zij geprezen, van nu aan tot in der eeuwigheid!” “Nog een paar uur en het verbond wordt met Mijn eigen bloed verzegeld, het bondgenootschap bekrachtigd, als Ik aan het kruis hang.” En met wat voor kalme, vertrouwende zekerheid van de overwinning kijkt Hij naar dat kruis van schande!

Met wat voor overvloeiende liefde wijst Hij erop en zegt: “En Ik, zo wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal hen allen tot Mij trekken!” Precies zo gaat het ook hier, in deze paaspsalm. Hoe moet het hart van de Zaligmaker zich zelfs hebben verblijd bij de gedachte aan het lijden dat Hem wachtte, toen Hij deze voorspelling uitsprak: “Van den opgang der zon af tot haar nedergang, zij de Naam des HEEREN geloofd”! “Hetgeen gij zaait, wordt niet levend, tenzij dat het gestorven is.” Zo heeft de Heere vanaf dat uur tot nu toe dagelijks mensen aan de gemeente toegevoegd: allen die Hij in elke eeuw en in elk land heeft uitgekozen tot zaligheid.

Dat gaat door tot de volheid van Zijn eigen vastgestelde tijd, wanneer alle volken, van oost en west, van noord en zuid, Hem zullen dienen en “de aarde zal vol van kennis des HEEREN zijn, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.” — Barton Bouchier.

Vers 2

“Van nu aan tot in der eeuwigheid.” De knechten van de Heere moeten Zijn lof zingen in dit leven tot het einde van de wereld, en in het volgende leven, wereld zonder einde. — John Boys.

Vers 3

“Van den opgang der zon af tot haar nedergang.” Dat betekent: overal, van oost naar west. Over deze westelijke streken van de wereld wordt in het bijzonder geprofeteerd dat ze God zullen dienen, na de Joden die in het oosten woonden. Dat geldt ook voor onze eigen eilanden, die liggen in de zee waarin de zon volgens de oude Griekse dichters ondergaat. De profeet gebruikt hier in het Hebreeuws zo’n woord, waarin het westen, naar het gewone beeld, de zonsondergang wordt

genoemd, het ondergaan of binnengaan van de zon. — Samuel Torshell, 1641.

Verzen 4-5

"De HEERE is hoog (...) Wie is gelijk de HEERE, onze God? Die zeer hoog woont." Maar hoe hoog is Hij dan? Antwoord 1. Zo hoog dat alle schepselen voor Hem buigen en Hem eren, ieder naar zijn eigen aard en kracht. Johannes laat ze allemaal opkomen. Zij geven de kroon van heerlijkheid aan Hem, nemen haar van zichzelf af en zetten haar op Zijn hoofd, als een koninklijke eer die alleen Hem toekomt. (Openb. 5:13)

(a) Sommigen doen dat door zich te onderwerpen en zich voor Hem te buigen. Engelen en heiligen aanbidden Hem. Ze erkennen Zijn hoogheid door hun eigen hoogheid te verloochenen en Zijn wil te verheffen tot hun hoogste wet en hoogste goed.

(b) Anderen erkennen Zijn verhevenheid doordat ze ontzet raken bij het minste straaltje van Zijn heerlijkheid. Zodra Hij maar een glimp laat zien van Zijn grootheid, sidderen de duivels en beven de mensen, Jak. 2:19; Jes. 33:14.

(c) Ten derde doen zelfs levenloze schepselen dat. Ze gaan mee met de indrukken van Zijn macht en onderwerpen zich er gewillig aan, Hab. 3:9-11; Jes. 48:13; Dan. 4:35.

1. Hij is zo hoog dat Hij elk vermogen van een schepsel om Hem te begrijpen ver te boven gaat, Job 11:7-9. Daarom is Zijn grootheid inderdaad "ondoorgrondelijk", zoals David zegt, Ps. 145:3. Kortom, Hij is zo hoog, dat (a) geen lichamelijk oog Hem ooit heeft gezien of kan zien. (b) Ook het oog van het verstand kan Hem niet helemaal bereiken. Hij woont in een ontoegankelijk licht, waar geen sterfelijk oog bij kan komen. — Samengevat uit een preek van Thomas Hedges, getiteld "A Glimpse of God's Glory", 1642.

Vers 6

"Die zeer laag ziet." Alles wat je van God kunt zeggen, geldt voor Hem zonder grens. Wat Hij ook is: Hij is het oneindig. Zo bedoelt de psalmist hier niet dat God nederig is. Hij zegt dat God oneindig nederig is, in de hoogste mate, nederiger dan we ons kunnen voorstellen of met iets kunnen vergelijken. Hij roept de hele geschapen wereld op, van de hoogste geest in de hemel die nooit sterft tot de geringste sterveling op aarde: wijs maar één wezen aan dat zo nederig is als de te aanbidden majesteit van de grote God van hemel en aarde. (...) Sommige voorbeelden van Gods nederigheid verbazen ons.

Maar de volgende kunnen ons sprakeloos maken. Dat de grote Koning van de hemel van Zijn hoogte neerdaalt en Zich verwaardigt Zijn opstandige schepselen een verzoening aan te bieden! Dat we de beledigde majesteit zien smeken dat de beledigers vergeving aannemen! Dat we God zien overtuigen, vragen en bidden dat mensen naar Hem terugkeren, zo ernstig en aanhoudend alsof Zijn eigen leven aan hen vastzit en Zijn eigen geluk afhangt van het hunne! Dat de Geest van God, Die wij aanbidden, met eindeloos geduld en zachtheid het misprijzen en de krenking van zulke ellendige, verachtelijke stakkers als wij zondige mensen verdraagt! Is dit niet verbluffend? — Valentine Nalson, 1641-1724.

Vers 6

"Die zeer laag ziet, in den hemel en op de aarde." Voor God is het al een daad van nederbuigen om naar de hemel en de aarde te kijken. Hoeveel verbluffender was het dan dat de Zoon van God uit de hemel naar de aarde kwam, onze menselijke natuur aannam en kwam om te zoeken en te redden wat verloren was! Hier heeft Hij Zich echt, helemaal vernederd. — Matthew Henry.

Vers 7

"Die den geringe uit het stof opricht", enzovoort. Hierin zit ongetwijfeld een duidelijke verwijzing naar de achting die God ook heeft voor de lagere rangen van de mensheid, want Hij is het "Die den geringe uit het stof opricht, en den nooddruftige uit den drek verhoogt". Ik twijfel er niet aan dat de hele psalm verwijst naar de tijd van het evangelie. Hij is op dit punt een profetische psalm, vooral gericht op het christendom. Dat mogen we bij uitstek de godsdienst van de armen noemen, en dat is zijn grootste eer. Johannes de Doper zond twee discipelen naar Jezus met de vraag of Hij de Messias was.

Onze Heere antwoordde: "De blinden worden ziende, … de melaatsen worden gereinigd, … de doden worden opgewekt." Stuk voor stuk buitengewone gebeurtenissen: wonderen die lieten zien dat Hij door God gezonden was. En Hij sloot af met: "Den armen wordt het Evangelie verkondigd." Dat is net zo'n groot wonder als de andere, en net zo'n grote onderscheiding. Er is nooit een godsdienst geweest, buiten de ware godsdienst met al haar bedelingen, die alle lagen van de samenleving evenveel waardeerde. Overal elders was er een bevoorrechte klasse. Hier niet. Misschien is een van de boeiendste kanten van het christendom wel hoe wonderlijk het past bij het karakter en de omstandigheden van arme mensen.

Wat een gelegenheid biedt het om de stralende en zachte vruchten van de Heilige Geest te laten zien! Wat een bronnen van troost opent het, om de zorgen van het leven te verzachten! En hoe vaak verheft God de arme uit het stof en de behoeftige uit de drek, doordat Hij armen kiest die rijk zijn in het geloof en hen tot erfgenamen van het koninkrijk maakt! — Richard Watson.

Vers 7

"Die den geringe uit het stof opricht", enzovoort. God haalt Gideon van het dorsen, Saul van het zoeken naar ezelinnen en David van het hoeden van schapen. Hij roept de apostelen weg van het vissen om

“vissers der mensen” te worden. De schat van het evangelie legt Hij in aarden vaten. Wat zwak en dwaas is in de wereld, kiest Hij uit om het te prediken en zo “de wijzen” en “het sterke” te beschamen, 1 Kor. 1:27-28. Zo blijkt dat de overweldigende kracht van God is en niet van onszelf, en dat iedereen kan zien dat verheffing van Hem komt. — Matthew Henry.

Vers 7

“Die den geringe uit het stof opricht.” De grootste eer die ooit aan een mens is bewezen, volgde uit Gods oog voor de diepste nederigheid. De Zoon van God zag zo liefdevol naar de eenvoud van de gezegende maagd, dat Hij haar de eer gaf om moeder van Zijn heilige mensheid te zijn. Chrysostomus merkt op dat Johannes de Doper, in zijn nederigheid, zichzelf niet waardig vond om de schoenriem van onze Zaligmaker los te maken. Precies die hand achtte onze Heere waardig om Zijn heilige hoofd te dopen. — Valentine Nalson.

Vers 7

“En den nooddruftige uit den drek.” Dat wijst op een lage toestand. Zo wordt iemand die op een armzalige plek is geboren en armoedig is opgegroeid, soms voorgesteld als iemand die van een mesthoop is gehaald. Het wijst ook op een vuile toestand, een toestand van stank en smet. Door de zonde zijn mensen niet alleen laag geworden, maar ook walgelijk. Terecht zijn zij een gruwel in Gods ogen. En toch tilt Hij hen eruit. Staat er dat Hij hen “opricht” en “verhoogt”? Dan moeten ze eerst gevallen zijn. Dat zijn mensen ook, in Adam, uit een staat van eer en heerlijkheid.

Daar kunnen ze zichzelf niet uit bevrijden. Het is Christus’ werk, en alleen het Zijne, om de stammen van Jakob te laten opstaan en Zijn knecht Israël te helpen en op te tillen. Jes. 49:6; Luk. 1:54; zie 1 Sam. 2:8. — John Gill.

Vers 7

"Den geringe (...) den nooddruftige." Wees dus blij met de gunstige aandacht die God voor je heeft, en word er rustig van. De Allerhoogste, het grootste van alle wezens, schenkt jou Zijn aandacht. Je bent misschien arm en gewoon, en mensen kijken langs je heen. Je broers haten je misschien en je vrienden blijven ver weg. Maar luister goed: God kijkt vanaf Zijn majestueuze troon naar je neer. Tussen alle oneindig veel verschillende werken die Hij heeft, word jij niet over het hoofd gezien. Tussen alle verhevener diensten van tienduizendmaal tienduizend heiligen en engelen door ontgaat Hem geen enkel vurig gebed en geen nederige zucht van jou. — Job Orton, 1717-1783.

Vers 7

God de Almachtige kan niet boven Zichzelf uit kijken, want niemand staat boven Hem. Hij kan ook niet om Zich heen kijken naar Zijn gelijken, want die heeft Hij niet. Hij kijkt neer op wie onder Hem staan. Hoe lager iemand dus is, des te dichter staat hij bij God. Hij weerstaat de hoogmoedigen en geeft genade aan de nederigen, 1 Petr. 5:5. Hij stoot de machtigen van hun troon en verhoogt wie gering is. De Allerhoogste let in het bijzonder op wie het nederigst zijn. Want onze tekst gaat verder: "Die den geringe uit het stof opricht, en den nooddruftige uit den drek verhoogt." — John Boys.

Vers 7

Mesthoop. Dit is een beeld van de diepste armoede en van totale verlatenheid. In Syrië en Palestina ligt wie uit de samenleving is gestoten op de mezbele (de mesthoop of de ashoop). Overdag smeekt hij de voorbijgangers om geld, en 's nachts kruipt hij weg in de as die de zon heeft opgewarmd. — Franz Delitzsch.

Vers 7

Mesthoop. Alle Bijbelplaatsen waar dit woord voorkomt, wijzen volgens Parkhurst op de stapels koeienmest en ander afval. De mensen

in het Oosten moesten die opslaan als brandstof, omdat ze geen hout hadden. — Richard Mant.

Verzen 7-8

Deze verzen komen bijna letterlijk uit het gebed van Hanna, 1 Sam. 2:8. Dat het opeens over het "volk" gaat, is vanzelfsprekend: Hanna ziet zichzelf aan het eind als beeld van de gemeente. Elke Israëliet voelde zich veel sterker met die gemeente verbonden dan wij ons dat gemakkelijk voor kunnen stellen. Uit de redding die haar zelf was geschonken, putte ze blije verwachtingen voor de toekomst. — E. W. Hengstenberg.

Vers 8

"Bij de prinsen Zijns volks." Alleen eer die van God komt, verheft echt. De wereld denkt over een arme wat ze wil, maar voor God kan hij kostbaarder zijn dan de hoogste mens. De nederige armen krijgen hier geen plaats bij de prinsen van de aarde, maar bij "de prinsen Zijns volks". Rangen en standen in deze wereld, ook tussen mensen die dezelfde God dienen, tellen niet bij Hem, als je ze stelt naast de eer die rust op Gods vrije genade voor de Zijnen, en die Hij uit pure goedheid geeft. Maar ook hier zal pas in de toekomstige wereld de volle waarheid van deze woorden te zien zijn. Dan worden alle gelovigen openlijk erkend als koningen en priesters voor God, en dan zal niemand er nog aan twijfelen. — W. Wilson.

Vers 9

"Die de onvruchtbare doet wonen met een huisgezin", enzovoort. Als een getrouwde vrouw die lang voor onvruchtbaar doorging toch moeder wordt, is haar vreugde buitensporig groot. Haar man en haar vrienden delen die. "Ze noemden haar Kwaal", dat wil zeggen: "Onvruchtbare", "maar zij heeft ons goede vrucht gegeven." "Mijn buren wezen naar mij en zeiden: Kwaal. Maar wat zullen ze nu zeggen?" Laat iemand bij een gelegenheid duidelijk zien hoe blij hij is? Dan zegt

men dat hij lijkt op de onvruchtbare vrouw die eindelijk een kind heeft gekregen. Ook iets heel kostbaars beschrijft men zo: "Dit is zo kostbaar als de zoon van de onvruchtbare vrouw", dat wil zeggen van haar die lange tijd als onvruchtbaar bekendstond. — Joseph Roberts.

Vers 9

"Die de onvruchtbare doet wonen met een huisgezin", enzovoort. Zoals laagheid bij mannen als een groot ongeluk geldt, zo geldt onvruchtbaarheid dat bij vrouwen. Maar zoals God de bedelaar uit het slijk tilt en bij prinsen zet, zo is Hij het "Die de onvruchtbare doet wonen met een huisgezin, een blijde moeder van kinderen." Alles regeert Hij, in het eigen gezin net zo goed als in het land. Kinderen en vrucht van de moederschoot zijn een gave en een erfdeel van de Heere, Ps. 127:3. Daarom zitten de papisten fout als ze tot de heilige Anna bidden om kinderen, en de heidenen als ze Diana, Juno en Latona aanroepen.

Alleen God maakt van de onvruchtbare vrouw een "moeder", en wel "een blijde moeder". Elke moeder is in het begin blij. Christus zegt het zo: "Een vrouw, wanneer zij baart, heeft droefheid, dewijl haar ure gekomen is; maar wanneer zij het kindeken gebaard heeft, zo gedenkt zij de benauwdheid niet meer, om de blijdschap, dat een mens ter wereld geboren is." Theologen passen dit ook mystiek toe op Christus. Zij stellen dat Hij de gemeente uit de heidenen, eerst "onvruchtbaar", heeft gemaakt tot "een blijde moeder van kinderen", zoals de profeet zegt: "Zing vrolijk, gij onvruchtbare, die niet gebaard hebt! maak geschal met vrolijk gezang, en juich, die geen barensnood gehad hebt! want de kinderen der eenzame zijn meer, dan de kinderen der getrouwde, zegt de HEERE", Jes. 54:1.

Het kan ook worden uitgelegd van ware christenen, van ons dus. Van nature zijn wij allemaal onvruchtbaar voor het goede, ontvangen en geboren in zonde, niet in staat om zelfs maar één goede gedachte te denken, 2 Kor. 3:5. Maar de Vader van de lichten en van de barm-

hartigheden maakt ons altijd vruchtbaar en overvloedig in het werk van de Heere, 1 Kor. 15:58. Hij geeft ons genade om vader en moeder te zijn van veel goede daden. Die zijn onze kinderen en onze beste erfgenamen, en ze laten onze naam eeuwig voortleven. — John Boys.

Vers 9

De onvruchtbare vrouw staat voor de arme, verlaten en vertrapte christelijke kerk. De valse kerk drukt haar neer, daagt haar uit en vervolgt haar. Zij vindt haar waardeloos, zielig en onvruchtbaar, omdat zij zelf groter is en meer leden telt: het grootste deel van de wereld. — Joshua Arndt, 1626-1685.

Vers 9

"Hallelujah!" Kijken we om ons heen, dan zien we ruimschoots reden om God te prijzen. Hij buigt Zich neer tot wat mensen bezighoudt. Hij tilt armen op uit de diepste ellende en geeft mensen uit lage kringen een plaats van eer, vertrouwen, rijkdom en macht. Maar willen we ten slotte redenen vinden voor lof die ons hart het zachtst raken en samenhangen met de warmste gevoelens van onze ziel? Dan vinden we die waarschijnlijk in de kring van het gezin. We vinden ze in de liefde voor elkaar, in de gedeelde vreugde en in de tedere gevoelens die de leden van een gezin met elkaar verbinden. — Albert Barnes.

Vers 9

"Een blijde moeder van kinderen. Hallelujah!" Alleen al het horen over de troostvolle keerpunten die de Heere voor wie lijdt kan geven, en ook werkelijk geeft, verkwikt ons allemaal. Het ontlokt God bij iedereen lof. — David Dickson.

Gehele psalm

Drie delen vormen samen de psalm:

1. Gods knechten worden opgeroepen om Hem te loven.
2. Er wordt gezegd hoe en waar we Hem moeten loven, vers 2, 3.
3. Er worden redenen genoemd die ons daartoe moeten bewegen.

(a) Door Zijn grenzeloze macht, vers 4, 5.

(b) Door Zijn zorg voor alles in hemel en aarde, vers 6. — Adam Clarke.

Vers 1

De herhalingen wijzen op:

1. Hoe groot het belang van lofprijzing is.
2. Hoe vaak we verplicht zijn om te loven.
3. Hoe schoorvoetend wij hierin zijn.
4. Hoe van harte en hoe vaak we moeten loven.
5. Dat we anderen nodig hebben om samen met ons te loven.

Vers 1

1. Wie krijgt de lof? “De HEERE”.
2. Wie moet hem geven? “Gij knechten des HEEREN”.
3. Waarom verdient Hij hem? Vanwege Zijn “Naam”.

a. Vanwege alle namen die laten zien wie Hij in Zichzelf is.

b. Vanwege alle namen die laten zien wat Hij voor Zijn knechten is. — G. R.

Verzen 1, 9

"Hallelujah!"

1. Open je leven ermee en sluit het ermee af. Doe dat ook met heilige dienst, geduldig lijden en al het andere.
2. Vul alles wat daartussen ligt met lofprijzing. Ga de verzen daartussen maar na.

Vers 2

1. Het werk van de hemel begint al hier op aarde: de Naam van de HEERE loven.
2. Het werk van de aarde loopt door in de hemel: "tot in der eeuwigheid". Zal de lof die op aarde begon in de hemel verder klinken? Dan moeten we er zijn om hem voort te zetten. — G. R.

Vers 2

1. Nu is het moment om te beginnen: "van nu aan". Hebben we daar niet extra reden voor, door onze lange achterstand, door wat nu onze plicht is, enzovoort?
2. Er komt nooit een moment om op te houden: "tot in der eeuwigheid". Zo'n moment kun je niet verzinnen en niet goedpraten.

Vers 3

God moet geprezen worden.

1. Heel de dag.
2. Overal ter wereld.
3. In het openbaar, in het volle licht.
4. Tijdens ons dagelijkse werk.
5. Altijd, want ergens op aarde is het altijd dag.

Vers 3

1. Vaste gebedsuren bestaan niet meer.

2. Heilige plaatsen bestaan niet meer, want we kunnen er niet de hele tijd zijn.
3. Elk moment en elke plek is gewijd.

Verzen 5-6

1. Hoe groot God is, bekeken van beneden, vers 5.
2. Hoe God Zich neerbuigt, bekeken van boven, vers 6.

(a) In de schepping.
(b) In de menswording.
(c) In de verlossing. — G. R.

Verzen 5-6

De ongeëvenaarde neerbuiging van God.

1. Niemand is zo groot als Hij, en daarom kan niemand zich zo diep bukken.
2. Niemand is zo goed als Hij, en daarom wil niemand zich zo graag bukken.
3. Niemand is zo wijs als Hij, en daarom kan niemand zo goed "zien" en kennen wat kleine dingen nodig hebben.
4. Niemand anders is oneindig, en daarom kan alleen Hij tot in de kleinste bijzonderheden doordringen en meevoelen met het kleinste verdriet. Het oneindige zie je evengoed in het allerkleinste als in het allergrootste.

Vers 6

1. Eén en dezelfde God regeert in de hemel en op de aarde.
2. Voor hun geluk hebben beide gebieden Zijn blik op hen nodig.
3. Zijn aandacht gaat naar beide.
4. Alles wat zich daar afspeelt, staat evenzeer onder Zijn toezicht.

Vers 7

Het evangelie en zijn bijzondere oog voor de armen.

Verzen 7-8

1. Waar bevinden mensen zich? In het stof van het verdriet en op de mesthoop van de zonde.
2. Wie grijpt in om hen te helpen? Hij Die in de hoogte woont.
3. Wat bewerkt Hij voor hen? "Opricht … verhoogt; om te doen zitten bij de prinsen, bij de prinsen Zijns volks."

Vers 8

Opgenomen worden in de adel van de hemel, of: de Koninklijke Familie wordt groter.

Vers 9

Voor moederbijeenkomsten. "Een blijde moeder van kinderen."

1. Moeder zijn is een vreugde.
2. Het is bijzonder fijn om kinderen te hebben die leven, gezond zijn en luisteren.
3. Maar het fijnst van alles is het om kinderen te hebben die christen zijn. (…) De Heere Die zulke zegeningen schenkt, verdient lof.

Vers 9

1. Een God van het gezin, of: God in het gezin: "Die de onvruchtbare doet wonen", enzovoort. Heb je kinderen? Ze zijn van God. Heb je kinderen verloren? Ook dat is van God. Ben je zonder kinderen gebleven? Ook dat is van God.
2. Huisgodsdienst, of: de God van het gezin: "Hallelujah!"

(a) In het gezin.
(b) Voor de barmhartigheid die gezinnen ontvangen. — G. R.

Werk over de honderddertiende psalm

Uitleggingen van Psalm 113 en 114 staan in de Werken van John Boys, deken van Canterbury, uitgave van 1638 in folio, blz. 846-861.

Psalm 114

Onderwerp en indeling

Dit verheven *lied van de uittocht* is één geheel en laat zich niet opdelen. Hier bereikt de dichtkunst haar hoogtepunt. Niemand heeft de grootsheid van deze psalm ooit kunnen evenaren, laat staan overtreffen. We horen hoe God Zijn volk uit Egypte naar Kanaän leidt en hoe heel de aarde in beweging komt wanneer Hij nadert. Wat geen leven heeft, gedraagt zich als een levend wezen zodra de Heere op Zijn weg voorbijgaat. De dichter spreekt die dingen aan en stelt ze vragen, met zo'n wonderbaarlijke taalkracht dat je bijna het hele tafereel voor je ziet. De God van Jakob wordt hoog geprezen als Degene Die macht heeft over rivier, zee en berg, en Die heel de natuur doet buigen en eer laat brengen aan Zijn heerlijke majesteit.

Uitleg

Vers 1

"Toen Israel uit Egypte toog." Het lied barst los, plotseling en onstuimig, alsof de dichterlijke vuurgloed niet te bedwingen was en over alle grenzen heen sprong. Wie zijn ziel verheven voelt en vervuld is van Gods heerlijkheid, kan niet wachten met een inleiding. Hij springt meteen, zonder aanloop, midden in zijn onderwerp. Israël kwam er werkelijk uit, uit Egypte: weg van de bevolking waartussen het verspreid had gewoond, onder het juk van de slavernij vandaan, en uit de

handen van de koning die er een volk van slaven van had gemaakt. Israël trok weg met een hoge hand en een uitgestrekte arm.

Het trok weg, alle macht van het rijk ten spijt. Heel Egypte kromp ineen van pijn, want het uitverkoren volk werd als het ware uit zijn schoot geboren. “Het huis Jakobs van een volk, dat een vreemde taal had.” Als één enkel gezin waren ze naar Egypte afgedaald: “het huis Jakobs”. Ze waren enorm in aantal toegenomen. Toch bleven ze zo verbonden, en zag God hen zozeer als één geheel, dat het volkomen terecht “het huis Jakobs” heet. Als één man waren ze bereid Gosen te verlaten. Hoe talrijk ze ook waren: niet één mens bleef in Egypte achter.

Eensgezindheid is een heerlijk teken dat God aanwezig is, en een van de zoetste vruchten van Zijn tegenwoordigheid. Een van de ellendige dingen die het volk in Egypte meemaakte, was het verschil in taal, en dat verschil was erg groot. De Israëlieten beschouwden de Egyptenaren blijkbaar als stamelaars en brabbelaars, omdat ze hen niet verstonden. Heel begrijpelijk vonden ze hen barbaren, want ze kregen vast vaak slaag omdat ze de bevelen niet begrepen. De taal van vreemde opzichters klinkt nooit mooi in de oren van een balling. Hoe zoet is het voor een christen die het vuile taalgebruik van goddelozen heeft moeten aanhoren, wanneer hij eindelijk uit hun midden wordt weggehaald om bij zijn eigen volk te wonen!

Vers 2

“Zo werd Juda tot Zijn heiligdom, Israel Zijn volkomene heerschappij.” Het woordje “Zijn” staat waar we de naam van God zouden verwachten. Maar de dichter is zo vol van de Heere dat hij vergeet Zijn naam te noemen. Zo deed de bruid in het Hooglied, die begint met: “Hij kusse mij”, en Maria Magdalena, toen ze riep: “Zeg mij, waar gij Hem gelegd hebt.” Sommige critici hebben uit de namen Juda en Israël in dit vers afgeleid dat deze psalm na de scheuring van de twee konink-

rijken is geschreven. Dat is weer zo'n geval waarin een theorie op een uiterst smalle basis wordt gebouwd.

Vóór er twee koninkrijken waren, klonk al: "Ga, tel Israel en Juda", en dat was een gangbare manier van spreken. Uria de Hethiet zei immers: "De ark, en Israel, en Juda blijven in de tenten." Uit het gebruik van de twee namen valt dus niets af te leiden. Hier kan geen verdeling in twee koninkrijken bedoeld zijn, want de dichter spreekt over de uittocht uit Egypte, toen het volk zo verenigd was dat hij het zojuist "het huis Jakobs" noemde. Het zou even redelijk zijn om uit het eerste vers te bewijzen dat de psalm geschreven is toen het volk nog één was, als om uit het tweede te bewijzen dat hij dateert uit de tijd van hun scheiding.

Juda was de stam die tijdens de tocht door de woestijn voorop ging. De profetie had al laten zien dat hij de koninklijke stam zou worden. Daarom wordt hij hier dichterlijk genoemd. De bedoeling is dat het hele volk bij de uittocht uit Egypte voor de Heere werd afgezonderd, om Zijn eigen volk te zijn: een volk van priesters, met als devies: "De HEILIGHEID DES HEEREN." Juda was "het heilige" van de Heere, "afgezonderd" voor Zijn bijzondere gebruik. Het volk was op een bijzondere manier het domein van Jehova, want het werd geregeerd door een theocratie, waarin God alleen Koning was.

Het was Zijn gebied, zoals de rest van de wereld dat niet was: die lag buiten Zijn koninkrijk. Het waren Israëls jonge jaren, de tijd van haar verloving. Ze volgde de Heere de woestijn in, en haar God ging haar voor met tekenen en wonderen. Het hele volk was de woonplaats van de Godheid, en hun legerplaats was één grote tempel. Wat een omwenteling moet het voor de godvrezenden onder hen zijn geweest: van de afgoderij en godslastering van de Egyptenaren naar de heilige eredienst en het rechtvaardige bestuur van de grote Koning in Jeschurun.

Ze leefden in een wereld vol wonderen. Ze konden God zien in het wonderbrood dat ze aten en in het water dat ze dronken, en ook in

de plechtige eredienst in Zijn heiligdom. Is de Heere zichtbaar aanwezig in een gemeente, en wordt Zijn genadige heerschappij gehoorzaam erkend? Dan is er een gouden tijd aangebroken, en genieten Zijn kinderen eervolle voorrechten! Mocht het zo bij ons zijn.

Vers 4

"De bergen sprongen als rammen, de heuvelen als lammeren." Toen de Heere op de berg Sinaï neerdaalde, raakten de heuvels in beweging. Misschien sprongen ze van vreugde voor hun Schepper, als jonge lammeren. Of misschien sprongen ze van schrik op van hun plaats, door de ontzagwekkende majesteit van Jehova, en stoven ze uiteen als een kudde schapen die opgeschrikt wordt. Wij zijn bang voor de bergen, maar de bergen beven voor de Heere. Schapen en lammeren huppelen licht door de wei. Maar de heuvels, die we gewend zijn eeuwig te noemen, kwamen net zo gemakkelijk los als de levendigste dieren.

Rammen vol kracht en spelende lammeren springen niet méér dan de vaste heuvels deden toen Jehova voorbijtrok. Alleen God Zelf is onbeweeglijk. De bergen zullen wijken en de heuvels zullen wankelen, maar het verbond van Zijn genade staat vast in eeuwigheid. Zo komen ook bergen van zonde en heuvels van zorg in beweging wanneer de Heere uittrekt om Zijn volk naar hun eeuwige Kanaän te brengen. Laten we daarom nooit bang zijn, wat er ook komt. Laat ons geloof liever tegen deze berg zeggen: "Word opgeheven en in de zee geworpen", en het zal geschieden.

Vers 5

"Wat was u, gij zee! dat gij vloodt?" Was je vreselijk bang? Begaf je kracht het? Droogde je hart zelfs uit? Wat had je, zee, dat je op de vlucht sloeg? Je lag naast het rijk van Farao, en toch vreesde je zijn legers nooit. Geen stormwind kon je ooit zó overmeesteren dat je in tweeën viel. Maar toen de weg van de Heere door je grote wateren liep, werd je door schrik gegrepen en vluchtte je voor Zijn aangezicht.

“Gij Jordaan! dat gij achterwaarts keerdet?” Wat was er met je, snelle rivier die zo naar beneden stort?

Je bronnen waren niet opgedroogd en er was geen kloof opengegaan om je te verzwelgen! Alleen al het naderen van Israël en zijn God was genoeg om je op je schreden te laten terugkeren. Wat hebben al onze vijanden, dat ze vluchten wanneer de Heere aan onze kant staat? Wat heeft de hel zelf, dat ze volkomen wordt verslagen wanneer Jezus er Zijn banier tegen opsteekt? “Beving greep hen aldaar aan”: uit angst voor *Hem* beefden de dapperste harten en werden ze als doden.

Vers 6

“Gij bergen, dat gij opsprongt als rammen? gij heuvelen! als lammeren?” Wat was er met jullie, dat jullie zo woelig werden? Er is maar één antwoord: de majesteit van God deed jullie opspringen. Een begenadigd gemoed zal de menselijke natuur haar vreemde ongevoeligheid verwijten. Zee en rivier, bergen en heuvels merken allemaal dat God aanwezig is. De mens heeft verstand en rede gekregen, en toch kijkt hij onbewogen toe op wat de schepping om hem heen met angst vervult. God is ons nader gekomen dan Hij ooit bij de Sinaï of de Jordaan kwam, want Hij heeft onze menselijke natuur aangenomen. En toch deinzen de meeste mensen niet terug voor hun zonden en komen ze niet in beweging op de paden van gehoorzaamheid.

Vers 7

“Beef, gij aarde! voor het aangezicht des Heeren, voor het aangezicht van den God Jakobs.” Of: “voor het aangezicht van de Heere, de Adonai, de Meester en Koning.” Het is volkomen terecht dat de psalm heel de natuur opnieuw oproept tot heilig ontzag, omdat haar Heerser nog altijd in haar midden is. “Beef, als Jehova uittrekt in Zijn pracht, beef, aarde, voor Israëls God en Zijn macht.”

Laat de gelovige voelen dat God dichtbij is. Dan dient hij de Heere met vreze en verheugt hij zich met beving. Het geloof jaagt het ont-

zag niet weg, het maakt het juist steeds dieper. De Heere wordt het meest gevreesd waar Hij het meest wordt liefgehad.

Vers 8

"Die den rotssteen veranderde in een watervloed." Aan de voet van de rots bleef een meer of poel staan, en de woestijn werd een vijver. Er kwam zoveel water uit de rots dat het bleef staan zoals water in een stuwmeer. "Den keisteen in een waterfontein": het water stroomde vrij in beken en volgde de stammen op hun kronkelende tocht. Kijk eens wat God kan, en sta er even bij stil! Het leek onmogelijk dat een rots van vuursteen een fontein zou worden. Maar Hij spreekt, en het geschiedt. Niet alleen bergen bewegen; ook rotsen geven rivieren, als de God van Israël wil dat het zo gaat.

> *"Uit steen en uit de vaste rots, op Zijn woord,*
> *spreidt zich het meer en spuiten bronnen voort."*

"Maakt den HEERE met mij groot, en laat ons Zijn Naam samen verhogen", want Híj is het, Hij alleen, Die zulke wonderen doet. Uit de meest onwaarschijnlijke bronnen voorziet Hij in alles wat we op aarde nodig hebben, en Hij laat de stroom van Zijn mildheid nooit opdrogen. Alles wat onze ziel nodig heeft, ontvangen we door het water en het bloed die eens uit de gespleten rots stroomden: Christus Jezus. Laten we daarom de Heere, onze God, verheerlijken. Hoe wij van onder het juk van de zonde zijn bevrijd, zien we treffend afgebeeld in Israëls vertrek uit Egypte.

Dat geldt ook voor de overwinning van onze Heere op de machten van dood en hel. Christelijke harten moeten de uittocht daarom ernstig in gedachten houden en er telkens aan terugdenken. Sprak Mozes op de berg van de verheerlijking niet met onze Heere over "Zijn uitgang, dien Hij zoude volbrengen te Jeruzalem" (Grieks: exodos, uittocht)? En staat er niet van de scharen daarboven dat ze het lied van Mozes, de dienstknecht van God, en het lied van het Lam zingen? Verwachten wij zelf niet een nieuwe komst van de Heere, wanneer

hemel en aarde voor Zijn aangezicht vluchten en er geen zee meer zal zijn?

Dan sluiten we ons aan bij de zangers rond de paastafel en maken we hun Hallel tot het onze. Ook wij zijn immers uit de slavernij geleid en als een kudde door een dor land gebracht. Daar voorziet de Heere in onze nood met hemels manna en met water uit de Rots der eeuwen. “Hallelujah!”

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Psalm 114 lijkt mij een bewonderenswaardig lied. Ik ben er meteen mee begonnen hem in onze eigen taal over te zetten. Ik beschreef de tocht van Israël uit Egypte en voegde eraan toe dat God bij hen was. Toen zag ik in deze psalm iets moois dat me nooit eerder was opgevallen, en dat ik bijna over het hoofd had gezien. De dichter verzwijgt aan het begin volkomen dat God aanwezig is. Hij laat liever een bezittelijk voornaamwoord zonder zelfstandig naamwoord staan dan dat hij daar ook maar iets over God zegt: “Zo werd Juda tot Zijn heiligdom, Israel Zijn volkomene heerschappij”, of koninkrijk.

De reden is nu duidelijk en zijn aanpak noodzakelijk. Want als God al eerder was verschenen, zou niemand zich erover verbazen dat de bergen springen en de zee wijkt. Daarom wordt Zijn naam pas later genoemd, zodat deze beroering van de natuur precies de verrassing wekt die erbij hoort. En dan wordt God met een heel mooie wending ineens in al Zijn majesteit voor ons neergezet. Dit heb ik geprobeerd na te volgen in een vertaling zonder omschrijving, en ik heb zoveel mogelijk de geest van de heilige schrijver bewaard.

> *Toen Israël, bevrijd uit de hand van Farao,*
> *de trotse tiran en zijn land verliet,*

erkenden de stammen met blijde hulde hun Koning,
en Juda was Zijn troon.

Dwars door de diepe zee voerde hun baan,
de diepte splijt om hun een weg te banen.
De stromen van de Jordaan zagen het en vluchtten,
met een terugwaartse stroom naar hun oorsprong.

De bergen beefden als verschrikte schapen,
als lammeren springen de heuveltjes.
Zelfs de Sinaï kon niet op haar grondvesten blijven staan,
zich bewust van de oppermacht die vlak bij haar was.

Welke macht kon de diepte doen splijten?
De Jordaan met zijn vloed terugwaarts doen glijden?
Waarom sprongen jullie, kleine heuvels?
En vanwaar de schrik die de Sinaï voelt?

Laat elke berg en elke vloed zich terugtrekken
en de God erkennen die nadert, de Koning van Israël!
Zie Hem hier:
beef, aarde, aanbid en vrees.

Hij dondert, en heel de natuur treurt;
Hij verandert de rots in staande poelen,
vuurstenen ontspringen met fonteinen op Zijn woord,
en de vuren en de zeeën belijden hun Heere.

— *Isaac Watts, in "The Spectator", 1712.*

Vers 1

"Toen Israel uit Egypte toog." Dat is: uit het hart van dat volk, uit de buik van de Egyptenaren, die hen als het ware hadden verslonden. Zo verklaren de Joodse schriftgeleerden deze woorden. — John Trapp.

Vers 1

"Toen Israel uit Egypte toog." Hier zien we Gods volk afgebeeld wanneer het krachtdadig wordt geroepen. Het verlaat de slavernij voor de

vrijheid, de duisternis voor het licht, bijgeloof, afgoderij en goddeloosheid voor de dienst van de ware God, in gerechtigheid en ware heiligheid. Het laat ook een volk achter dat een vreemde taal spreekt, en komt bij mensen die de taal van Kanaän spreken. Die taal is zuiver. Zij verstaan elkaar erin, of ze nu spreken over wat ze hebben beleefd of over de leer. Ook de wijze waarop ze uittrekken is dezelfde: met sterke hand, door de kracht van Gods genade, en toch gewillig en blij.

Ze nemen grote rijkdommen mee, de rijkdommen van de genade, met recht op de rijkdommen van de heerlijkheid, en met veel geestelijke kracht. Zwak zijn ze in zichzelf, maar sterk in Christus. — John Gill.

Vers 1

"Het huis Jakobs." Toen de Israëlieten uit Egypte vertrokken, waren ze een enorme menigte. Toch vormden ze één huis, één familie. Zo wordt ook de gemeente, hoewel ze over heel de wereld verspreid is, één huis genoemd: 1 Tim. 3:15; Hebr. 3:6; 1 Petr. 2:5. De reden is: één geloof, één God, één Vader, één doop, Ef. 4:5. — Marloratus.

Vers 1

"Van een volk, dat een vreemde taal had." Egypte heet in vers 1, net als in Psalm 81:6, een land waar men een "vreemde taal" sprak. Wanneer dat zo gezegd wordt, ligt het voor de hand dat bedoeld is: zij waren een volk dat niet over God kon spreken zoals Israël dat kon. In dezelfde zin spreekt Zef. 3:9 van een "reine spraak", namelijk de spraak waarmee men "den Naam des HEEREN" aanroept. — Andrew A. Bonar.

Vers 1

"Van een volk, dat een vreemde taal had." Mant vertaalt dit met "tirannenland" en maakt daarbij de volgende opmerking: het Hebreeuwse woord dat hier met "tiran" is weergegeven, werd opgevat als "barbaars", dat wil zeggen "met een barbaarse of vreemde taal of

uitspraak". Maar volgens Parkhurst slaat het woord eerder op het "geweld" van de Egyptenaren tegen de Israëlieten, of op "de barbaarsheid van hun gedrag". Dat past beter bij wat de psalmist wil zeggen dan "de barbaarsheid van hun taal", zelfs als die in de tijd van Mozes werkelijk bestond. Met het woord "barbaars" blijft dezelfde dubbelzinnigheid bestaan die Parkhurst in de tekst veronderstelt. Bisschop Horsley vertaalt: "een tiranniek volk".

Vers 1

"Van een volk, dat een vreemde taal had." De vreemde taal was duidelijk een bron van ergernis en hinder. Israël kon zich in Egypte niet thuis voelen. — Justus Olshausen.

Vers 2

"Juda tot Zijn heiligdom, Israel Zijn volkomene heerschappij." Dit volk was Gods heiliging en Zijn heerschappij. Het getuigde van Zijn heilige majesteit, omdat Hij hen tot Zijn volk had gemaakt, en van Zijn grote kracht, omdat Hij hen had bevrijd. Of anders: het was Zijn heiliging, omdat Hij het door heilige priesters liet leiden in de zaken van de godsvrucht, en Zijn heerschappij, omdat godvrezende overheden, van boven aangesteld, het bestuurden in alles wat het burgerlijk bestuur betrof. Of nog anders: Zijn heiligdom op twee manieren, actief, omdat het Hem heiligde, en passief, omdat Hij het heiligde. (...) Dit ene vers verklaart twee hoofdbeden van het Onze Vader en geeft er meteen een voorbeeld van: "Uw Naam worde geheiligd. Uw Koninkrijk kome." Want Juda was Gods heiligdom omdat het Zijn Naam heiligde, en Israël Zijn heerschappij omdat het verlangde dat Zijn Koninkrijk zou komen.

Laat ieder mens zichzelf aan dit voorbeeld toetsen: ben ik werkelijk een dienaar van Jezus, mijn Zaligmaker, of een vazal van de satan, de verderver? Wie zich vrijwillig door de duivel laat beheersen, wie de zonde laat heersen in zijn sterfelijk lichaam, naar haar begeerten luistert en alle onreinheid met gretigheid bedrijft, is beslist nog een

kapel van de satan en een slaaf van de zonde. Wie daarentegen oprecht verlangt dat Gods Koninkrijk komt, wie altijd bereid is zich te laten leiden door Gods heilig Woord, dat hij erkent als een lamp voor zijn voet en een gids op zijn paden, wie zich gehoorzaam aan Zijn wetten onderwerpt en zich er altijd naar voegt: wat is hij anders dan een burger van de hemel, een onderdaan van God, een heilige, een heiligdom? — John Boys.

Vers 2

"Zo werd Juda tot Zijn heiligdom", enzovoort. Lezer, let erop dat de Heere, toen Israël uit Egypte werd geleid, Zijn tabernakel in hun midden plaatste en hun Zijn tegenwoordigheid liet zien. En hoe gaat het nu, wanneer de Heere Jezus Zijn volk uit het Egypte van de wereld leidt? Vervult Hij dan niet die lieflijke belofte: "En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld"? Is het niet het voorrecht van Zijn volk om voor Hem te leven, met Hem te leven en van Hem te leven? Zegt Hij niet in alles wat Hij doet: "Ik zal zeggen: Het is Mijn volk; en het zal zeggen: De HEERE is mijn God"? Matth. 28:20; Zach. 13:9. — Robert Hawker.

Vers 2

"Juda tot Zijn heiligdom." Hiermee wordt niet alleen de stam Juda bedoeld, al stond die in veel opzichten bovenaan. Het koningschap behoorde aan Juda, de voornaamste heerser kwam uit die stam, en vooral de Messias. Juda's banier werd als eerste opgericht en trok als eerste op, en hij bood zich als eerste aan voor de dienst van de Heere. De Joden kennen ook een overlevering, vermeld door Jarchi en Kimchi, dat deze stam met zijn vorst voorop als eerste de Rode Zee in ging. De andere stammen aarzelden uit angst, maar volgden toen, aangemoedigd door dat voorbeeld. Op deze plaats worden alle stammen bedoeld: het hele volk. — John Gill.

Vers 2

Eén bijzonderheid in het tweede vers verdient aandacht. Het gebruikt twee keer het woord "Zijn", zonder te zeggen wie bedoeld is. Voor die omstandigheid bestaan twee verklaringen. De eerste is dat Psalm 114 altijd direct na Psalm 113 werd gezongen. In Psalm 113 komt de naam van God wel zes keer voor, zodat het, omdat de gedachtegang doorliep, niet nodig was de naam hier opnieuw te noemen. Maar wie volkomen consequent wil zijn, moet dan ook aannemen dat de twee psalmen eigenlijk één zijn en alleen willekeurig gescheiden. Dat lijkt op het eerste gezicht allerminst waarschijnlijk, want de gedachtegang van beide psalmen is duidelijk verschillend.

De tweede verklaring overtuigt meer. Zij ziet in het weglaten van de heilige Naam in dit deel van de psalm een bewuste kunstgreep, waardoor het antwoord op de plotselinge aanspraak in vers vijf en zes des te sterker aankomt. Dat zee, rivier en bergen in beroering raken voor het aangezicht van God, is op zichzelf niets bijzonders. Maar zolang de machtige oorzaak niet bekend is, mag het gerust opmerkelijk lijken. In de statige woorden van het zevende vers wordt die oorzaak dan met grote kracht bekendgemaakt. — Ewald en Perowne, in Neale en Littledale.

Vers 3

"De zee zag het", namelijk dit heerlijke werk van God, toen Hij Zijn volk uit Egypte leidde. — Matthew Pool.

Vers 3

"De zee zag het." Ze zag dat Juda "Zijn heiligdom" was en Israël "Zijn volkomene heerschappij", en daarom "vlood" ze, want niets is zo ontzagwekkend. Daarom "keerde de Jordaan achterwaarts" en werd er een onoverwinnelijke dam voor zijn stromen gelegd. God ging voor dat volk uit, en daarom moesten zij voor dat volk opzijgaan en ruimte

maken. Ze moesten terugwijken, tegen hun eigen aard in, wanneer God het woord spreekt. — Matthew Henry.

Vers 3

"De zee zag het, en vlood."

> *De golven aan weerszijden*
> *laten hun nauwe omhelzing los en splijten,*
> *en drukken zich achterwaarts terug, zoals bij een plechtige optocht*
> *het volk dat toestroomt dat doet,*
> *(hoewel er even daarvoor geen ruimte te zien was,)*
> *om de bewonderde triomf er tussendoor te laten gaan.*
> *Het verbaasde leger zag aan elke kant*
> *de even verbaasde golven als rotsen van kristal staan.*
> *Zij trokken ertussendoor en betraden dapper*
> *de verborgen paden van God.*

— *Abraham Cowley, 1618-1667.*

Vers 3

"De Jordaan keerde achterwaarts." De glorieuze dag was aangebroken. Met een machtig wonder wilde Jehova tonen hoe goed Hij in staat was elke hindernis voor Zijn volk uit de weg te ruimen en elke vijand voor hun aangezicht te onderwerpen. Op Zijn aanwijzing was de menigte drie dagen eerder naar de oever van de rivier getrokken. Het waren waarschijnlijk twee en een half miljoen mensen, ongeveer evenveel als er te voet door de Rode Zee waren gegaan. Nu stonden ze in slagorde te wachten op het teken om de stroom over te steken.

Normaal had zo'n menigte, met vrouwen en kinderen, kudden en vee en alle bagage, de rivier slechts met grote moeite kunnen oversteken. Maar nu was de bedding vol met een diepe, woeste stroom die buiten zijn oevers was getreden en zich aan beide kanten breed uitspreidde, waarschijnlijk bijna een mijl breed. En vlakbij, in het volle zicht, lagen de Kanaänitische legers, van wie je kon verwachten dat ze uit hun poorten zouden komen en de binnenvallende menigte

zouden uitroeien voordat die de oever bereikte. Maar voor Gods almacht waren al deze moeilijkheden niets.

Ze dienden er alleen toe de uitwerking van het geweldige wonder dat Hij zou doen nog groter te maken.

Jehova gaf het bevel, en de priesters gingen met de ark van het verbond, het heilige teken van Gods tegenwoordigheid, ruim een halve mijl vóór het volk uit. Het volk mocht niet dichterbij komen. Zo werd duidelijk dat Jehova geen bescherming van Israël nodig had. Hij Zelf was hun wacht en hun gids. Want de priesters droegen geen wapens, en toch durfden zij zich van het leger te scheiden en met de ark de rivier in te gaan, recht voor de ogen van de vijand. Het leger bleef op afstand staan, en juist daardoor kon het goed zien wat er gebeurde en vol verwondering kijken naar Gods machtige kracht, die hier voor hen werd ingezet.

Want nauwelijks hadden de voeten van de priesters de rand van de overstromende rivier geraakt, of de zwellende wateren trokken zich voor hen terug. Niet alleen de brede vallei langs de oevers, maar zelfs het diepe bed van de stroom kwam in korte tijd leeg te liggen, en de kiezelbodem werd droog. Het water dat al in de bedding stond, liep snel weg en verdween in de Dode Zee. Het water dat van boven had moeten aanvullen, werd op wonderlijke wijze tegengehouden. Het stapelde zich op tot een glasheldere muur, ver stroomopwaarts, bij de stad Adam, dat is bij Zaretan.

Naar wordt aangenomen liggen die plaatsen minstens veertig mijl boven de Dode Zee, en misschien nog veel verder. Zo kwam bijna de hele bedding van de Beneden-Jordaan droog te liggen, van een stukje onder het meer van Tiberias tot aan de Dode Zee. (...) Wat een schitterend einde van de lange tocht van Israël was dit, en wat paste het goed bij de macht, de wijsheid en de goedheid van hun goddelijke Beschermer!

“De doortocht door deze diepe, snelle rivier”, zegt dr. Hales, “in het meest ongunstige seizoen, was nog duidelijker een wonder dan die

door de Rode Zee, als dat al kan. Want hier werkte helemaal geen natuurlijke oorzaak mee. Er was geen sterke wind die een weg vrijblies, zoals toen, en er was geen terugtrekkend getij waaraan kleinzielige wijsgeren zich konden vastklampen om het wonder te verkleinen. Het lijkt dus door de voorzienigheid zo bedoeld, om alle spitsvondige bezwaren tegen het eerste wonder het zwijgen op te leggen. Het gebeurde midden op de dag, voor de ogen van de zon en, dat weten we zeker, ook onder de ogen van de mensen die daar in de buurt woonden. Het joeg de koningen van de Kanaänieten en de Amorieten ten westen van de rivier de schrik op het lijf." — Philip Henry Gosse, in "Sacred Streams", 1877.

Vers 3

"De Jordaan keerde achterwaarts." De wateren kennen hun Maker. Toen Christus de Jordaan inging om gedoopt te worden, stroomde ze vol, en nu wijkt ze, want dezelfde God moet in al Zijn staatsie door haar heen. Toen had Hij haar water nodig, nu haar bedding. Van een staf om op het water te slaan hoor ik niets meer. De ark van de HEERE God, de Heere van heel de aarde, is voor deze golven teken genoeg. Alsof hun pezen zijn doorgesneden, rennen ze terug naar hun bronnen. Ze durven de voeten van de priesters die de ark dragen niet eens nat te maken.

Wat zijn alle schepselen de God onderdanig Die hen gemaakt heeft! Wat een heerlijke God dienen wij! Alle machten van de hemel en van de elementen zijn Hem graag onderworpen, en ze nemen met blijdschap de aard aan die Hij hun wil geven. — Abraham Wright.

Vers 3

"De Jordaan keerde achterwaarts." Dat gebeurde waarschijnlijk bij de plek waar nu de zuidelijke doorwaadbare plaatsen liggen. In de christelijke tijd lag daar een brug. In het voorjaar stond de rivier, zoals gewoonlijk, hoog, zodat ze de hele bedding vulde, tot aan de rand van het struikgewas langs haar oevers. Aan de afgebroken rand van de

gezwollen stroom stond de groep priesters met de ark op hun schouders. Bijna een mijl verder naar achteren stond de massa van het leger. Plotseling lag de volle bedding van de Jordaan voor hun ogen droog. Hoog stroomopwaarts, "zeer verre", "van de stad Adam af, die ter zijde van Sarthan ligt", "tot aan de streken van Kirjath-Jearim" (Joz. 3:16), dat is zo'n dertig mijl van de plaats waar Israël gelegerd was, bleven de wateren staan "die van boven afkwamen".

Ze stonden stil en rezen op, alsof ze in een waterzak bijeengebracht waren, als een dam of "op een hoop", alsof ze bevroren waren. En de wateren "die naar de zee des vlakken velds, te weten de Zoutzee, afliepen, vergingen, zij werden afgesneden." Dit is dus het beeld dat voor ons staat: de "nederdalende stroom" (de woorden lijken een bijzondere toespeling te zijn op de eigenaardige en veelzeggende naam "Jordaan") werd niet, zoals wij meestal denken, in twee helften uiteengedreven. Hij "keerde", zoals de psalm zegt, "achterwaarts". Van noord tot zuid, door al haar lange kronkels heen, lag het hele bed van de rivier droog.

Hier en daar lagen enorme stenen bloot, ingebed in de zachte grond, of lagen de kiezels verspreid over de loop van de bedding. — Arthur Penrhyn Stanley, in "The History of the Jewish Church", 1870.

Vers 4

"De bergen sprongen als rammen", enzovoort. Dit beeld van lammeren en rammen lijkt te gering voor zo'n groot onderwerp. Maar de profeet wilde juist op de eenvoudigste manier laten horen hoe ongelooflijk de macht is die God bij zulke gelegenheden toonde. De aarde rust als het ware op haar bergen. Wat hebben bergen dan gemeen met rammen en lammeren, dat ze zo heen en weer springen en door elkaar schudden? Als de dichter zo eenvoudig spreekt, wil hij het wonder niet kleiner maken. Hij wil juist dat eenvoudige, ongeleerde mensen deze buitengewone tekenen van Gods macht des te dieper in zich opnemen. — Johannes Calvijn.

Vers 4

"Sprongen." Een dichterlijke beschrijving van de schokken die werden veroorzaakt door de donder en de bliksem die bij Gods tegenwoordigheid hoorden. — James G. Murphy.

Vers 4

Toen de wet op de Sinaï werd gegeven, schudden de Horeb en de bergen eromheen, groot en klein, door een plotselinge, krachtige aardbeving. Het leek op rammen die springen in een grazige vlakte, terwijl de jonge schapen om hen heen dartelen. — Plain Commentary.

Verzen 4-6

Wat een kracht zet Christus in wanneer Hij bij de bekering in een ziel neerdaalt! De vestingen van de zonde worden neergehaald. Elke hoogte die zich verheft tegen de kennis van Christus wordt gevangengenomen, tot gehoorzaamheid aan Zijn scepter (2 Kor. 10:4-5). Duivelen worden verdreven uit het bezit dat zij jarenlang ongestoord in handen hadden. Sterke begeerten worden gedood en de hele gesteldheid van de ziel wordt veranderd. "Wat was u, gij zee! dat gij vloodt? gij Jordaan! dat gij achterwaarts keerdet? Gij bergen, dat gij opsprongt als rammen?", enzovoort.

De profeet zegt dit van de machtige intocht van Israël in Kanaän. Christus doet hetzelfde bij de bekering van een zondaar. Dan wordt de Jordaan teruggedreven, want de hele loop van de ziel verandert. Dan springen de bergen als rammen. In de ziel van een zondaar staan veel bergen, zoals hoogmoed, ongeloof, eigenwaan, atheïsme, goddeloosheid en nog meer. Die bergen worden in één ogenblik met wortel en tak weggerukt, zodra Christus Zijn bekeringswerk begint. — Ralph Robinson.

Vers 5

> *Vlucht waarheen je wilt, o zee,*
> *en Jordaan, houd je stroom nu stil, ga mee!*
> *Jordaan, aan jou is geen behoefte,*
> *want op Gods woord, wanneer het Hem behaagt,*
> *zullen de rotsen nieuw water uitwenen in plaats van dit water.*

— *Abraham Cowley.*

Verzen 5-6

Een opvallende levendigheid en een bijna dramatische kracht krijgt het gedicht door de mooie rechtstreekse aanspraak in de verzen 5 en 6. Het effect wordt sterk vergroot doordat de dichter de tegenwoordige tijd gebruikt. Het ontzag en het beven van de natuur zijn een schouwspel waar hij zelf naar kijkt. Hij ziet de gespleten zee waar Israël doorheen gaat als over droog land, de bruisende Jordaan die midden in zijn loop wordt tegengehouden, de granieten rotswanden van de Sinaï die tot in hun voet schudden. Hij ziet het allemaal, en hij vraagt vol verbazing wat het betekent. — J. J. Stewart Perowne.

Verzen 5-6

Deze vraag leert ons dat wij zelf moeten nadenken en navragen waarom die dingen gebeuren waarvan we zien dat ze op wonderlijke wijze, buiten de gewone gang van de natuur om, zijn gedaan. Er zijn tekenen in zon, maan, sterren en hemel, enzovoort, waarover Christus gesproken heeft. Laten we uitzoeken waarom ze er zijn, zodat we geen domme en onoplettende toeschouwers zijn. Wonderen spreken, en ze kunnen vertellen waarom ze gebeuren. Of liever nog: voortekenen, tekenen, aardbevingen en ongewone verschijnselen spreken luid en maken zelf duidelijk wat ze zijn, namelijk een aankondiging van Gods toorn en van de wraak die komt.

Zulk onderzoek is geen nieuwsgierig gesnuffel. Het is vroom en nuttig, en het leidt ertoe dat wij gaan letten op de oordelen waarmee

God deze wereld bezoekt, dat wij ons aan Zijn genade overgeven en zo ontkomen aan de toekomende toorn. — Wolfgang Musculus.

Verzen 5-6

> *Wat scheelt je, zee, dat je vaneen splijt,*
> *en jou, Jordaan, dat je terugwaarts glijdt?*
>
> *Jullie bergen, dat jullie springen als rammen,*
> *en jullie heuveltjes, als schapen?*

— John Keble.

Vers 7

"Beef, gij aarde!" In het Hebreeuws staat: heb pijn, zoals een vrouw die baart. Want als het geven van de wet al zulke vreselijke gevolgen had, wat zal dan het overtreden ervan teweegbrengen? — John Trapp.

Vers 7

"Voor het aangezicht des Heeren heb barensnood, o aarde." "Heere" is Adon, de soevereine Heerser. "Barensnood" is Chuli, vergelijk Micha 4:10. De schokken in de natuur die de uittocht begeleidden, waren als de weeën waarmee het volk Israël werd geboren: "Zou een land kunnen geboren worden op een enigen dag?" Maar de verlossing uit Babel was slechts de voorbode van een veel wonderlijker waarheid: die van Hem in Wie de menselijke natuur zou worden herboren. — William Kay.

Verzen 7-8

"Beef", enzovoort. Dit is het antwoord op de vraag die eraan voorafgaat. Het is alsof de dichter zegt: het is niet vreemd dat de Sinaï, de Horeb en een paar heuvels in de omgeving beven voor de majesteit van Gods tegenwoordigheid, want de hele aarde moet dat doen, telkens wanneer het Hem behaagt. — Thomas Fenton.

Vers 8

"Die den rotssteen veranderde in een watervloed." Dat wil zeggen: in een poel. De goddelijke dichter laat het voorkomen alsof het wezen van de rots zelf in water is veranderd. Dat is niet letterlijk bedoeld, maar dichterlijk, om zijn schets van de wonderbare macht die toen werd getoond, te verfraaien. — William Walford.

Vers 8

De bekende rots op de Sinaï, waarop Mozes volgens de overlevering sloeg, is in elk geval goed gekozen, wat haar ligging betreft. Wat we ook mogen denken van de waarheid van die overlevering, recente reizigers bekijken haar blijkbaar met meer respect dan vroeger gebruikelijk was. Het is een los blok graniet, bijna twintig voet breed en hoog, met de voet verborgen in de aarde. Hoe diep die reikt, weten we niet. In het oppervlak van de rots zit een aantal horizontale spleten, op ongelijke afstand van elkaar. Sommige zitten dicht bij de top, andere niet ver boven de grond.

Een Amerikaanse reiziger (dr. Olin) zegt: "De kleur en het hele uiterlijk van de rots zijn zo, dat niemand die haar ergens anders en los van alle overleveringen zag, zou aarzelen te geloven dat ze zijn ontstaan door water dat uit deze spleten stroomde. Ik denk dat het uiterst moeilijk zou zijn om deze spleten te maken of deze verschijnselen met kunstmatige middelen te veroorzaken. Het is niet minder moeilijk te geloven dat een natuurlijke bron op een hoogte van een twaalftal voet uit de wand van een alleenstaande rots zou stromen. Ik geloof dat het water uit een rots van deze berg is voortgekomen. Ik zie daarom niets ongeloofwaardigs in de gedachte dat dit precies die rots is, en dat deze spleten en de andere verschijnselen als bewijzen van dat feit moeten worden gezien." — John Kitto.

Vers 8

Zal de harde rots dan in een waterplas veranderen en de keisteen in een opspringende bron? En zouden onze harde, steenharde harten dan niet, als wij nadenken over onze eigen ellende en over Gods onuitsprekelijke barmhartigheid, waarmee Hij ons van het kwaad heeft verlost, op zijn minst een beetje water in onze ogen laten staan, ook al barsten ze niet open in fonteinen van tranen? Ons hart is inderdaad zo hard, quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur, etc. (Bernardus). O Heere, raak de bergen aan, dan zullen ze roken.

Laat een gloeiende kool van Uw altaar onze lippen raken, dan zal onze mond Uw lof verkondigen. Sla met de hamer van Uw Woord op onze keiharde harten, die zo hard zijn als de onderste molensteen. Week ze daarna met de druppels van Uw barmhartigheid en met de dauw van Uw Geest. Maak ze vlezen, nederig, buigzaam, besneden, week, gehoorzaam, vernieuwd, rein en gebroken. Dan geldt: "Een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God! niet verachten." Ps. 51:19. "O Heere mijn God, schenk mij genade om vanuit de bodem van mijn hart naar U te hunkeren. Laat mij, terwijl ik verlang, U zoeken, terwijl ik zoek, U vinden, terwijl ik vind, U liefhebben, en terwijl ik liefheb, mijn vroegere goddeloosheid volkomen verafschuwen." Zo mag ik leven in Uw vreze en sterven in Uw gunst.

En als ik dit Egypte en de woestijn van deze wereld ben doorgetrokken, mag ik het hemelse Kanaän beërven, het zalige beloofde land. Dat ligt gereed voor allen die naar Uw komst uitzien, voor elke christen, want het is Uw Koninkrijk en Uw heiligdom. (Augustinus). — John Boys.

Vers 8

Dezelfde almachtige kracht die water tot een rots maakte, een wal voor Israël (Ex. 14:22), veranderde ook de rots in water, tot een bron voor Israël. Zoals ze beschermd werden, zo werd ook in hun behoef-

ten voorzien: door wonderen, blijvende wonderen. Want blijvend was het water, die waterfontein, waarin de rots, de keiharde rots, werd veranderd. “En de steenrots was Christus”, 1 Kor. 10:4. Want Hij is voor Zijn Israël een fontein van levende wateren, en uit Hem ontvangen zij genade voor genade. — Matthew Henry.

Vers 8

“Den keisteen in een waterfontein.” Dat er water uit de keiharde rots opwelde, toont metterdaad dat Gods almacht onbegrensd is, en ook dat Zijn genade dood in leven verandert. Laat daarom de aarde sidderen voor het aangezicht van de Heere, de God van Jakob. Ze heeft al eens voor Hem gebeefd, en ook nu moet ze voor Hem beven. Want Wie Hij geweest is, is Hij altijd. En zoals Hij eens kwam, zal Hij opnieuw komen. — Franz Delitzsch.

Wenken voor de dorpsprediker

Verzen 1-2

De tijd waarin we voor het eerst van de zonde worden bevrijd: een periode die opvalt door Gods bijzondere tegenwoordigheid.

Verzen 1-2

De Heere was voor Zijn volk:

1. Een Bevrijder.
2. Een Priester: “Zijn heiligdom”.
3. Een Koning: “Zijn volkomene heerschappij”.

Verzen 1, 7

“Het huis Jakobs” en “den God Jakobs”: het verband tussen die twee.

Vers 2

De kerk: tempel van heiligheid en gebied waar gehoorzaamheid heerst.

Vers 3

“De zee zag het, en vlood”, of liever: “De zee zag en vluchtte.” Ze zag God, en achter Hem heel Zijn volk dat Hem volgde. Ontzag greep haar zo aan dat ze op de vlucht sloeg. Wat een gedurfd beeld! In de Rode Zee spiegelden zich de scharen die tot haar oever waren genaderd. Ze weerkaatste ook de wolk die boven alles uitrees als teken dat de Heere aanwezig was. Nooit eerder was zo’n tafereel in het water van de Rode Zee of van welke zee ook te zien geweest. Ze kon dat ongewone, verbijsterende schouwspel niet verdragen.

Ze week naar rechts en naar links en maakte zo een doortocht vrij voor het uitverkoren volk. Aan het einde van de grote tocht van Israël gebeurde een soortgelijk wonder, want “de Jordaan keerde achterwaarts”. Dit was een snelle rivier, die van een steile helling naar beneden stortte. Ze werd niet alleen doormidden gedeeld. Haar stroom werd teruggedreven, zodat de woeste vloed tegen de natuur in bergopwaarts stroomde. Dat was het werk van God. De dichter bezingt niet dat natuurwetten buiten werking werden gesteld, en ook niet een bijzonder verschijnsel dat moeilijk te verklaren is.

Voor hem telt maar één ding: God was bij Zijn volk. Daarom zingt hij in zijn verheven lied dat de rivier terugweek omdat de Heere aanwezig was. Hier is de dichtkunst niets anders dan de letterlijke waarheid. Het verzinsel zit juist bij de ongelovige critici, die elke andere verklaring van het wonder willen aandragen, als ze maar niet hoeven toe te geven dat de Heere Zijn heilige arm ontblootte voor de ogen van heel Zijn volk. Het splijten van de zee en het droogvallen van de rivier worden samen genoemd, hoewel er veertig jaar tussen lagen.

Het waren immers het openings- en het slottafereel van één grote gebeurtenis. In het geloof kunnen wij onze wedergeboorte en ons

vertrek uit deze wereld naar het beloofde erfdeel samenbrengen. God heeft ons immers uit het Egypte geleid waar we slaven van de zonde waren. Hij zal ons ook door de Jordaan van de dood brengen, weg van onze omzwervingen door de woestijn van dit zware, wisselvallige leven. Het is dezelfde verlossing van begin tot eind, en het begin staat borg voor het einde.

Vers 3

Hoe de levenloze schepping de onbekeerlijke zondaars beschaamt.

Vers 3

"De Jordaan keerde achterwaarts", of: de dood overwonnen.

Vers 4

Hoe beweeglijk dingen zijn die vast en onwrikbaar lijken. Hoe God in staat is beroering te brengen in verdoofde geesten, in eeuwenoude denkstelsels en bij bevooroordeelde mensen van de hoogste stand.

Verzen 7-8

Heilig ontzag.

1. Het moet gewekt worden doordat God aanwezig is.
2. Het moet toenemen door Zijn verbondskarakter: "den God Jakobs".
3. Het moet zijn hoogtepunt bereiken als we zien hoe Zijn genade zich aan Zijn volk openbaart: "Die … veranderde", enzovoort.
4. Het moet overal heersen.

Vers 8

Wonderen die verwant zijn aan het wonder bij de rots.

1. De dood van Christus is de bron van het leven.
2. Tegenspoed kan een middel tot voorspoed zijn.
3. Harde harten worden tot berouw gebracht.
4. Een onvruchtbare ziel wordt tot overvloed gebracht.

Vers 8

Goddelijke voorziening.

1. Zeker, want Hij haalt haar zelfs uit een rots tevoorschijn.
2. Overvloedig: “een watervloed”, of staand water.
3. Voortdurend: “een waterfontein”.
4. Leerzaam. Ze moet in ons heilig ontzag wekken voor de macht van de Heere, en voor al het andere wat Hem eigen is.

Psalm 115

Onderwerp

De vorige psalm bezong de wonderen die God vroeger had gedaan, tot Zijn eer. In déze psalm vraagt het volk Hem Zichzelf opnieuw te verheerlijken. Want de heidenen redeneerden dat er geen wonderen meer gebeurden. Ze hielden vol dat de wonderen van vroeger nooit hadden plaatsgevonden, en ze tergden Gods volk met de vraag: "Waar is nu hun God?" Het schrijnde de vromen in het hart dat Jehova zo werd onteerd. Hun eigen schande telden ze nauwelijks mee. Ze smeken de Heere alleen maar om Zijn eigen Naam te handhaven.

De psalmist is zichtbaar verontwaardigd. Hoe durven mensen die dwaze afgoden aanbidden zo'n spottende vraag te stellen aan het volk dat de enige levende en ware God dient! Eerst geeft hij zijn verontwaardiging lucht in bijtende spot over de beelden en de mensen die ze maken. Daarna roept hij het huis Israëls op om op God te vertrouwen en Zijn Naam te prijzen. Wie gestorven en heengegaan is, kan onder de mensenkinderen geen psalmen meer zingen voor de Heere. Daarom spoort hij de gelovigen die nu nog leven aan om ervoor te zorgen dat God Zijn lof niet misloopt. Hij sluit af met een jubelend Halleluja. Horen levenden de levende God niet hoog te verheffen?

Indeling

Om de psalm goed te kunnen uitleggen, verdelen we hem als volgt. Eerst smeken we God om Zijn eigen eer te handhaven (vers 1 en 2).

Dan volgt een minachtende beschrijving van de valse goden en van wie hen aanbidden (vers 3-8). Daarna worden de gelovigen aangespoord op God te vertrouwen en grote zegeningen van Hem te verwachten (vers 9-15). Vervolgens wordt uitgelegd hoe God staat tegenover de toestand waarin ze nu verkeren (vers 16). En ten slotte volgt een herinnering: God moet hier op aarde onafgebroken geloofd worden, niet door de doden, maar door de levenden.

Uitleg

Vers 1

Denk er goed aan dat deze psalm bij het Pascha werd gezongen. Daarom heeft hij te maken met de bevrijding uit Egypte. De kern van het lied lijkt een gebed te zijn: dat de levende God, Die zo heerlijk aanwezig was bij de Rode Zee en bij de Jordaan, om Zijns Naams wil opnieuw de wonderen van Zijn macht zou laten zien! “Niet ons, o HEERE! niet ons, maar Uw Naam geef eer.” Het volk wilde vanzelfsprekend graag verlost worden van de hoon van de afgodendienaars. Maar het verlangde vooral dat Jehova Zelf niet langer door de heidenen bespot zou worden.

Het pijnlijkste in al hun nood was dat hun tegenstanders hun God niet meer vreesden en niet meer ontzagen. Toen Israël Kanaän binnentrok, sloeg de schrik alle volken in de omtrek om het hart, vanwege Jehova, de machtige God. Maar die angst hadden de volken van zich afgeschud. Er was de laatste tijd immers geen enkel opvallend wonder van Zijn kracht meer gezien. Daarom riep Israël tot zijn God dat Hij Zijn arm opnieuw zou ontbloten, zoals in de dagen toen Hij Rahab in stukken hieuw en de draak verwondde. In dit gebed hoor je duidelijk dat het volk zich onwaardig voelt.

Het had in het verleden zo vaak de trouw gebroken, dat het nauwelijks nog durfde te pleiten op het verbond en zegen voor zichzelf te vragen. Daarom nam het zijn toevlucht tot de eer van de Heere,

zijn God. Dat is een oud argument. Mozes, hun grote wetgever, had er al met zoveel kracht mee gepleit: “Waarom zouden de Egyptenaars spreken, zeggende: In kwaadheid heeft Hij hen uitgevoerd, opdat Hij hen doodde op de bergen, en opdat Hij hen vernielde van den aardbodem? Keer af van de hittigheid Uws toorns, en laat het U over het kwaad Uws volks berouwen.” Jozua gebruikte hetzelfde pleidooi toen hij vroeg: “Wat zult Gij dan Uw groten Naam doen?” Laten ook wij zo bidden wanneer ons zondebesef ons geen enkel ander argument meer laat.

De Heere waakt immers altijd ijverig over Zijn eer. Hij gaat aan het werk om Zijns Naams wil, ook als niets anders Hem in beweging brengt. Het volk zegt twee keer “Niet ons”. Dat verraadt hoe ernstig het het meende: het wilde elke eer afwijzen die het zich ooit trots had toegeëigend. Het laat ook zien hoe vurig het wenste dat God Zijn eigen Naam groot zou maken, wat het hen ook mocht kosten. De gedachte hun eigen eer te zoeken stond hun tegen. Ze verwierpen haar met afschuw en ontkenden steeds opnieuw dat er in hun smeekbede ook maar een sprankje zelfverheerlijking zat.

“Om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil.” Juist deze eigenschappen van God leken het meest op het spel te staan. Hoe konden de heidenen Jehova nog een barmhartig God vinden als Hij Zijn volk aan zijn vijanden uitleverde? En hoe zouden ze Hem nog trouw en waarachtig noemen als Hij, ondanks alles wat Hij plechtig in Zijn verbond had beloofd, Zijn uitverkoren volk volkomen verwierp? God is zeer ijverig voor deze twee heerlijke eigenschappen: genade en waarheid. Wie erop pleit dat die niet onteerd mogen worden, heeft bij Hem een sterke zaak. Onze tijd kent de eerste overwinningen van het evangelie nog slechts als verhalen uit een nevelig en ver verleden.

Twijfelaars gaan dan graag pochen dat het evangelie zijn jeugdige kracht kwijt is. Sommigen durven zelfs een smet te werpen op de Naam van God Zelf. Dan mogen wij met recht smeken dat Hij ingrijpt. Laat die schijnbare smet van Zijn wapenschild verdwijnen, en laat

Zijn eigen Woord weer stralen zoals in de dagen van weleer! We mogen niet verlangen dat onze meningen winnen, om onszelf of om de eer van een kerkelijke richting. Maar we mogen vol vertrouwen bidden dat de waarheid zegeviert, zodat God Zelf de eer ontvangt.

Vers 2

"Waarom zouden de heidenen zeggen: Waar is nu hun God?" Nog letterlijker is het: "Waar is toch hun God?" Waarom zouden de volken met een minachtend lachje het bestaan, de barmhartigheid en de trouw van Jehova in twijfel mogen trekken? Ze zijn altijd klaar om te lasteren. We doen er goed aan te bidden dat ze daar geen aanleiding toe vinden in de gang van de voorzienigheid of in het verval van de kerk. Zien ze dat de vromen onder de voet worden gelopen, terwijl zijzelf rustig leven en als vervolgers optreden? Dan praten ze al gauw alsof ze God Zelf hebben verslagen.

Of alsof Hij het strijdperk helemaal heeft verlaten en Zijn heiligen in de steek heeft gelaten. Lijken de gebeden en tranen van de vromen genegeerd te worden en wordt hun ellende groter in plaats van kleiner? Dan geven de goddelozen nog meer spot en hoon. Ze beweren zelfs dat hun eigen ellendige goddeloosheid beter is dan het geloof van de christenen, omdat het hun voorlopig zoveel beter gaat dan de geplaagde heiligen. En dát is nu juist de scherpste angel in wat Gods uitverkorenen doormaken. Ze zien dat de eer van de Heere wordt aangetast en dat Gods Naam door hun lijden wordt ontheiligd.

Konden ze maar hopen dat er iets goeds uit zou voortkomen! Dan zouden ze het geduldig dragen. Maar ze zien geen enkele vrucht die dit lijden zou rechtvaardigen. Daarom vragen ze in heilige onrust: "Waarom zouden de heidenen zo mogen spreken?" Het is een vraag waarop moeilijk een antwoord te geven is. Toch is er zeker een antwoord. Soms laat God de volken zo lasteren omdat ze de maat van hun ongerechtigheid vol moeten maken. En ook omdat Zijn latere ingrijpen dan des te heerlijker afsteekt tegen hun goddeloze groot-

spraak. Zeggen ze: “Waar is nu hun God?” Dan zullen ze het spoedig weten.

Er staat immers geschreven: “O wee! Ik zal Mij troosten van Mijn wederpartijders.” Ze zullen het ook weten wanneer “de rechtvaardigen blinken, gelijk de zon, in het Koninkrijk huns Vaders.” Zeggen ze: “Waar is de belofte Zijner toekomst?” Die komst zal voor hen snel zijn, en vreselijk. Wat onszelf betreft: door onze lauwheid en doordat we de trouwe prediking van het evangelie hebben verwaarloosd, hebben we de opkomst en verbreiding van de moderne twijfel mogelijk gemaakt. Dat moeten we met diepe smart in onze ziel belijden. Toch hoeven we daarom de moed niet te verliezen.

We mogen God nog altijd vragen Zijn eigen waarheid en genade te redden van de minachting van wereldse mensen. Onze eer en de eer van de kerk stellen weinig voor. Maar Gods heerlijkheid is het sieraad van het heelal, en al het andere is slechts de zetting waarin dat sieraad gevat is. We mogen naar de Heere gaan en een beroep doen op Zijn ijver voor Zijn Naam. We weten zeker dat Hij niet zal toelaten dat die Naam onteerd wordt. Waarom zouden de zogenaamde wijzen van deze tijd mogen zeggen dat ze twijfelen aan de persoonlijkheid van God?

Waarom zouden ze mogen zeggen dat verhoorde gebeden vrome inbeelding zijn? Of dat de opstanding en de Godheid van onze Heere Jezus nog maar twijfelachtige punten zijn? Waarom zouden ze neerbuigend mogen spreken over de verzoening door bloed en losprijs? Waarom mogen ze de leer van Gods toorn tegen de zonde zomaar verwerpen, die toorn die brandt tot in alle eeuwigheid? Ze spreken uitermate hoogmoedig. Alleen God kan hun arrogante bluf een halt toeroepen. Laten we Hem met buitengewone voorbede bestormen, zodat Hij ingrijpt. Laat Hij Zijn evangelie zo zegevierend rechtvaardigen dat de verdraaide tegenstand van goddeloze mensen volledig verstomt.

Vers 3

"Onze God is toch in den hemel." Daar hoort Hij ook te zijn, ver buiten het bereik van sterfelijke spot. Hij hoort al het lege geklets van mensen, maar Hij ziet met stille minachting neer op de bouwers van Babel. De Heere is verheven boven elke macht die Hem tegenwerkt. Hij regeert vanaf een hoge en verheven troon. Zijn wezen kunnen we niet doorgronden. Hij staat hoger dan het hoogste denken van de wijzen. Zijn wil is absoluut, Zijn kracht oneindig. De grenzen van aarde en tijd gelden voor Hem niet. Deze God is onze God, en we schamen ons er niet voor Hem te belijden.

Het maakt niets uit dat Hij geen wonderen doet zodra een ijdele grootspreker Hem uitdaagt. Eens zeiden mensen tegen Zijn Zoon: kom van het kruis af, dan zullen we in U geloven. Nu eisen ze dat God de gewone grenzen van Zijn voorzienigheid overschrijdt en uit de hemel neerdaalt om hen te overtuigen. Maar Zijn verheven gedachten zijn met andere dingen bezig. Waarom zou Hij Zich druk maken om mensen die met opzet hun ogen sluiten? Overal om hen heen ligt overvloedig bewijs van Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid! Onze God is niet te zien en niet te horen.

We mogen Hem ook niet aanbidden onder een of ander zichtbaar teken. Toch is Hij er niet minder werkelijk en waarachtig om. Hij is immers daar waar Zijn tegenstanders nooit kunnen komen: in de hemel. Vanaf die plaats houdt Hij Zijn scepter uitgestrekt en regeert Hij met grenzeloze macht. "Hij doet al wat Hem behaagt." Tot op deze dag zijn Zijn besluiten uitgevoerd en Zijn eeuwige plannen volbracht. Hij heeft niet geslapen. Hij is de zaken van de mensen niet vergeten. Hij heeft gewerkt, en Zijn werk is gelukt. Niemand kon Hem dwarsbomen, niemand kon Hem zelfs maar ophouden.

"Al wat Hem behaagt." Zijn vijanden vinden dat misschien onaangenaam. Toch heeft de Heere elk deel van Zijn welbehagen moeiteloos uitgevoerd. Zelfs wanneer Zijn tegenstanders tegen Hem tekeergingen, moesten ze tegen hun zin Zijn plannen uitvoeren. Neem de trot-

se farao. Toen hij de Heere het hevigst trotseerde, was hij niet meer dan klei op de draaischijf van de pottenbakker. Wat de Heere met hem voorhad, werd tot in alle onderdelen bereikt. De spottende vraag "Waar is nu hun God?" kunnen we dus best verdragen. We weten zeker dat Zijn voorzienigheid ongestoord haar gang gaat. Zijn troon wankelt niet.

Zijn plannen veranderen niet. Wat Hij gedaan heeft, zal Hij weer doen. Zijn raad zal bestaan, en Hij zal al Zijn welbehagen doen. Aan het slot van het grote drama van de wereldgeschiedenis zal blijken dat Gods almacht, onveranderlijkheid en trouw méér dan in het gelijk zijn gesteld. Zijn tegenstanders zullen dan voor eeuwig beschaamd staan.

Vers 4

"Hunlieder afgoden zijn zilver en goud." Dat is dode, levenloze stof. In het gunstigste geval is het edel metaal, maar dat metaal is net zo machteloos als het gewoonste hout of de eenvoudigste klei. De waarde van zo'n afgod laat vooral zien hoe dwaas de maker is, die zijn bezit verspilt. De macht van het beeld wordt er niet groter van. Zilver en goud zijn niet levender dan koper of ijzer. "Het werk van des mensen handen." Een maker staat altijd boven wat hij gemaakt heeft. Daarom verdienen deze afgoden zelfs minder eer dan de vaklieden die ze vormden.

Wat is het onredelijk dat mensen aanbidden wat minder is dan zijzelf! Wat een vreemd idee dat een mens een god kan maken! Kan waanzin nog verder gaan? Onze God is een Geest, en Zijn handen hebben hemel en aarde gemaakt. Wij mogen Hem dus met volle recht aanbidden. Het hoeft ons niet te verontrusten als mensen spottend vragen waar Hij is. Zij zijn zo dwaas dat ze de levende God weigeren te aanbidden, maar wel hun knieën buigen voor beelden die ze zelf hebben gesneden. Dit alles kunnen we toepassen op onze eigen tijd.

De god van het moderne denken is een schepping van de denker zelf. Hij komt voort uit het eigen bewustzijn van die denker, of hij is gevormd naar het idee dat de denker heeft van hoe een god hoort te zijn. Dan is het meteen duidelijk dat zo'n wezen helemaal geen God is. Er kan onmogelijk een God bestaan buiten de God van de openbaring. Een god die we met onze eigen gedachten kunnen vormen, is niet méér God dan een beeld dat onze eigen handen hebben gemaakt. De ware God moet noodzakelijk Zichzelf openbaren. Het kan niet anders: een wezen dat het menselijk verstand kan bedenken en omvatten, is niet de oneindige en onbegrijpelijke God.

Hun afgoden zijn een verblind verstand en een zieke manier van denken. Ze zijn het product van verwarde mensenhersenen, en ze zullen tot niets vergaan.

Vers 5

"Zij hebben een mond, maar spreken niet." De afgoden kunnen zelfs het zwakste geluid niet voortbrengen. Ze kunnen niet met hun aanbidders spreken. Ze kunnen niets beloven en met niets dreigen. Ze kunnen niets bevelen en niemand troosten. Ze kunnen het verleden niet uitleggen en de toekomst niet voorzeggen. Hadden ze geen mond, dan verwachtte niemand dat ze iets zeiden. Maar ze hébben een mond en spreken toch niet. Het zijn dus louter stomme afgoden. Ze zijn niet te vergelijken met de HEERE God, Die op de Sinaï donderde. Hij sprak vanouds door Zijn dienstknechten, de profeten.

Zelfs nu nog breekt Zijn stem de ceders van de Libanon. "Zij hebben ogen, maar zien niet." Ze kunnen niet zien wie hun aanbidders zijn of wat die hun aanbieden. Sommige afgoden hadden juwelen in hun ogen die meer waard waren dan het losgeld van een koning. Toch waren ze net zo blind als de rest van het gezelschap. Een god met ogen die niet kan zien, is een blinde godheid. Blindheid is een ramp, geen eigenschap van een godheid. Wie een blinde god aanbidt,

moet zelf wel erg blind zijn. We hebben medelijden met een blinde mens. Maar een blind beeld aanbidden? Dat is vreemd.

Vers 6

"Oren hebben zij, maar horen niet." De psalmist had kunnen wijzen op de wanstaltige oren waarmee sommige heidense goden zijn ontsierd. Inderdaad: ze hebben oren! Maar geen enkel gebed van hun vereerders bereikt ze ooit, al roepen een miljoen stemmen het uit. Hoe kunnen goud en zilver horen? En hoe kan een denkend mens smeekbeden richten tot iets dat zelfs zijn woorden niet kan horen? "Zij hebben een neus, maar zij rieken niet." De psalmist lijkt deze zinnetjes op elkaar te stapelen met iets van de grimmige, bijtende spot van Elia: "Roept met luider stem, want hij is een god; omdat hij in gepeins is, of omdat hij wat te doen heeft, of omdat hij een reize heeft; misschien slaapt hij en zal wakker worden." Met heilige spot drijft hij de draak met mensen die welriekende specerijen branden.

Ze vullen hun tempels met wolken rook, en dat alles bieden ze aan een beeld waarvan de neus de geur niet eens kan ruiken. Het is alsof hij met zijn vinger langs elk onderdeel van het gezicht van het beeld gaat. Zo stort hij zijn minachting uit over het edelste deel van de afgod, áls enig deel van zo'n ding al edel mag heten, ook al is het maar in heel geringe mate.

Vers 7

"Hun handen hebben zij, maar tasten niet." De psalmist daalt verder af langs de beelden en zegt: "Hun handen hebben zij, maar tasten niet." Ze kunnen niets aannemen van wat hun wordt aangereikt. Ze kunnen de scepter van de macht of het zwaard van de wraak niet grijpen. Ze delen geen weldaden uit en spreken geen oordeel uit. Zelfs de kleinste handeling lukt hun niet. Een zuigeling heeft met zijn handje meer kracht. "Hun voeten, maar gaan niet." Je moet ze op hun plaats tillen, anders komen ze nooit bij hun heiligdom.

Je moet ze daar vastzetten, anders vallen ze om. Je moet ze dragen, anders verroeren ze zich niet. Ze kunnen hun vrienden niet te hulp snellen. Ze kunnen de beeldenstorm van hun vijanden ook niet ontvluchten. Het kleinste insect kan zich beter verplaatsen dan de grootste heidense god. "Zij geven geen geluid door hun keel." Zelfs het keelgeluid van de laagste diersoorten brengen ze niet voort. Geen gegrom, geen gebrul, geen gekreun. Nog niet eens een gemompel komt van hen. Hun priesters beweerden dat de godenbeelden bij bijzondere gelegenheden holle klanken lieten horen. Maar dat was schijn, of een slimme truc.

Beelden van goud of zilver kunnen geen levende klank voortbrengen. Zo heeft de psalmist de afgod van top tot teen bekeken. Hij keek hem in het gezicht, hij peilde zijn keel, en daarna schreef hij hem af als volstrekt verachtelijk.

Vers 8

"Die hen maken hun gelijk worden." Wie zulke dingen maakt om ze te aanbidden, is net zo dom, gevoelloos en redeloos als de beelden die hij vervaardigt. Wat geestelijk leven, denken en oordelen betreft, lijken zij meer op beelden van mensen dan op redelijke mensen. Die afkeuring is zeker niet te scherp. Wie heeft niet meteen deze woorden op de lippen gehad toen hij de afgodsbeelden van de Roomsen zag? "En al wie op hen vertrouwt." Wie zo diep is gezonken dat hij op afgoden kan vertrouwen, heeft het toppunt van dwaasheid bereikt. Zo iemand verdient evenveel minachting als zijn verfoeilijke goden.

Luthers harde woorden over de papisten waren welverdiend. Het moeten wel domkoppen zijn, als ze de vermolmde relikwieën vereren die ze zo hoog hebben staan. De god van het moderne denken lijkt sterk op de goden die deze psalm beschrijft. Pantheïsme ligt dicht bij polytheïsme, en verschilt maar weinig van atheïsme. De god die onze grote denkers in elkaar zetten, is een kale abstractie. Hij heeft geen eeuwige plannen. Hij komt niet op voor zijn volk. Het kan hem weinig

schelen hoeveel de mens zondigt. Aan de ingewijden heeft hij immers "een grotere hoop" gegeven, waardoor zelfs de meest verstokte zondaars uiteindelijk hersteld zullen worden.

Hij is wat de nieuwste groep critici van hem maakt. Hij heeft gezegd wat zij willen zeggen, en hij zal doen wat zij hem voorschrijven. Laat dit geloof en zijn aanhangers maar met rust. Ze weerleggen zichzelf wel. Hun god is gemaakt naar hun evenbeeld. Dus zullen zij zichzelf geleidelijk vormen naar het evenbeeld van hun god. Als de beginselen van recht, wet en orde eenmaal grondig zijn ondermijnd, krijgen we misschien een vorm van socialisme te zien zoals die zich zo treurig in Duitsland verbreidt. Dan herhaalt zich wat volken in vroeger eeuwen is overkomen: zij verwierpen de levende God en richtten hun eigen goden op.

Vers 9

"Israel! vertrouw gij op den HEERE." Wat anderen ook doen: laten de uitverkorenen van de hemel vast vertrouwen op de God Die hen heeft uitverkoren. Jehova is de God van Jakob. Laten Zijn kinderen hun trouw aan hun God tonen door op Hem te vertrouwen. Wat onze moeilijkheden ook zijn, en hoe fel onze vijanden ook lasteren: laten we niet bang worden en niet wankelen. Laten we vol vertrouwen rusten in Hem Die Zijn eigen eer kan handhaven en Zijn eigen dienstknechten kan beschermen. "Hij is hun Hulp en hun Schild." Hij is de Vriend van Zijn dienstknechten, in álles.

Hij helpt hen in hun werk en beschermt hen in gevaar. De psalmist gebruikt het woordje "hun". Misschien sprak hij daar tot zichzelf, als in een gesprek met zijn eigen hart. Hij had de oproep gedaan: "Vertrouw op Jehova." Nu fluistert hij tot zichzelf: "Zij mogen dat gerust doen, want Hij is altijd de sterkte en de veilige schuilplaats van Zijn dienstknechten."

Vers 10

“Gij huis van Aaron! vertrouw op den HEERE.” Jullie staan het dichtst bij Hem, vertrouw Hem dus ook het meest. Jullie roeping hangt juist samen met Zijn waarheid. Ze is bedoeld om Zijn heerlijkheid bekend te maken. Wees dus nooit onzeker over Hem en ga voorop in heilig vertrouwen. De priesters stonden voor het volk als leiders en leraars, en ze gaven het ook het voorbeeld. Daarom moesten juist zíj boven iedereen onvoorwaardelijk vertrouwen op Israëls God. Blij voegt de psalmist eraan toe dat ze dat ook werkelijk deden. Hij zegt immers: “Hij is hun Hulp en hun Schild.” Gelovigen mogen best tot geloof worden aangespoord: “Deze dingen heb ik u geschreven, die gelooft in den Naam des Zoons van God; … en opdat gij gelooft in den Naam des Zoons van God.” We mogen reine harten opwekken door hun iets in herinnering te brengen.

We mogen mensen oproepen op de Heere te vertrouwen, juist omdat we weten dat ze dat al doen.

Vers 11

Het volgende vers zegt hetzelfde in andere woorden. “Gijlieden, die den HEERE vreest! vertrouwt op den HEERE.” Het maakt niet uit of je bij Israël hoort, bij het huis van Aäron of bij geen van beide. Iedereen die Jehova eerbiedigt, mag op Hem vertrouwen, en moet dat ook doen. “Hij is hun Hulp en hun Schild.” Hij helpt en beschermt allen die Hem met kinderlijk ontzag dienen, uit welk volk ook. Dat deze oproepen steeds terugkomen, had zeker een reden. De kinderen Israëls leefden in zware tijden. De spot van de tegenstander raakte het hele volk.

De priesters en dienaren voelden hem het scherpst. Wie in het geheim tot hun geloof waren overgegaan, konden alleen maar in stilte zuchten, getroffen door de minachting voor hun godsdienst en hun God. Zoveel druk kon het geloof flink aan het wankelen brengen. Vandaar dat ze steeds opnieuw te horen kregen: vertrouw op Jehova!

Wat zal dit lied een troost zijn geweest voor families in Babel of ver weg in Perzië! Midden in de nacht zaten ze bijeen aan het Paschamaal, in een vreemd land dat hen niet kende. Daar weenden ze als ze aan Sion dachten.

Het is alsof we hen driemaal hetzelfde woord horen herhalen: "Vertrouw op Jehova." Mannen, vrouwen en kleine kinderen zongen hun verachting uit voor de heersende afgodendienst. Ze beleden dat ze bij de ene God van Israël hoorden. Zo past het ook ons allen om nu, in deze tijd van lastering en smaad, ruimschoots te getuigen van Gods waarheid. De twijfelaar roept luid dat hij niet gelooft. Laten wij dan even openlijk zeggen wat wij geloven.

Vers 12

"De HEERE is onzer gedachtig geweest." Of: "Jehova heeft ons gedacht." Wat Hij ons vroeger aan genade gaf, bewijst dat we Hem na aan het hart liggen.

Misschien laat Hij ons nu lijden, maar Hij vergeet ons niet. We hoeven Hem niet aan ons te herinneren, alsof Hij moeite heeft Zijn kinderen te onthouden. Hij is onzer gedachtig geweest. Daarom zal Hij ons ook in de toekomst goeddoen. "Hij zal zegenen." Het woordje "ons" hebben de vertalers van de Engelse Bijbel zelf toegevoegd. Het is overbodig. De tekst moet luiden: Hij zal zegenen. Hij zal het huis van Israël zegenen. Hij zal het huis van Aäron zegenen. Doordat het woord "zegenen" steeds terugkomt, krijgt de passage extra kracht. De Heere heeft veel zegeningen, en elke zegening is het waard onthouden te worden.

Telkens weer zegent Hij, en nóg eens. Een huis dat Hij eenmaal Zijn gunst heeft getoond, blijft die gunst ontvangen. Zijn zegen komt graag steeds weer in hetzelfde huis. Hij blijft het liefst waar Hij eerder heeft overnacht. Van zegenen wordt de Heere niet armer. Zijn genadegaven heeft Hij in het verleden vermenigvuldigd, en in de toekomst zal Hij ze in overvloed uitstorten. Voor allen die Hem vrezen heeft Hij

een algemene zegen klaar. Voor het hele huis van Israël heeft Hij een bijzondere zegen. En voor de zonen van Aäron heeft Hij een dubbele zegen.

Zegenen behoort tot Zijn wezen. Het is Zijn voorrecht. Het is Zijn eer. Het is Zijn vreugde. Hij heeft zegen beloofd. Reken er dus op: onafgebroken zal Hij zegenen, en nog eens zegenen.

Vers 13

"Hij zal zegenen, die den HEERE vrezen, de kleinen met de groten." Wie de Heere vreest, kan rekenen op Gods zegen. Het maakt niet uit of hij vorst is of landarbeider, aartsvader of bedelaar. Hij voorziet in wat elk levend wezen nodig heeft, van het zeemonster in de diepte tot het kleinste insect op een blaadje. Geen enkele godvruchtige zal Hij vergeten, hoe gering zijn gaven ook zijn en hoe nederig zijn plaats. Dit is een zoete bemoediging voor mensen met een klein geloof, die zichzelf maar zuigelingen vinden in het huisgezin van de genade. De kleinste heilige ontvangt dezelfde zegen als de grootste. Sterker nog: als er al verschil is, staan de "kleinen" vooraan. Waar de nood dringender is, komt de hulp immers sneller.

Vers 14

"De HEERE zal den zegen over ulieden vermeerderen, over ulieden en over uw kinderen." In Egypte liet Hij het volk enorm groeien. Zo zal Hij ook het aantal van Zijn heiligen op aarde laten toenemen. De getrouwen krijgen niet alleen bekeerlingen als zegen, en daarmee een geestelijk nageslacht. Ook hun geestelijke kinderen zullen vruchtbaar worden. Zo wordt het getal van de uitverkorenen vol. God vermeerdert het volk, en Hij vermeerdert de blijdschap. Tot het einde van alle eeuwen blijft het geslacht van de ware gelovigen bestaan. Het zal steeds verder toenemen, in aantal en in kracht. De eerste zegen over de mensheid was: "Weest vruchtbaar, en vermenigvuldigt, en vervult de aarde." Dát is de zegen die God nu, juist nu, uitspreekt over wie Hem vrezen.

Hoeveel afgoden de filosofie en het sacramentalisme ook vereren: de waarheid trekt haar eigen leerlingen aan. Ze zal het land vullen met mensen die haar verdedigen.

Vers 15

"Gijlieden zijt den HEERE gezegend, Die den hemel en de aarde gemaakt heeft." Dit is een andere vorm van de zegen van Melchizédek: "Gezegend zij Abram Gode, de Allerhoogste, Die hemel en aarde bezit!" Door onze grote Melchizédek rust diezelfde zegen op ons. Het is een almachtige zegen. Hij schenkt ons alles wat een almachtige God kan doen, in de hemel en op de aarde. Deze volheid is oneindig, en de troost die ze brengt, begeeft ons nooit. De Maker van hemel en aarde kan ons alles schenken, zolang wij nog hier beneden leven. Daarna brengt Hij ons veilig in Zijn paleis daarboven. Welgelukzalig het volk dat zo gezegend is! Wat zij bezitten, gaat oneindig ver uit boven wat anderen hebben, wier hele hoop rust op vergulde houtblokken of stenen beelden.

Vers 16

"De hemel is des HEEREN." Daar regeert Hij op een bijzondere manier. Daar toont Hij Zijn grootheid en Zijn heerlijkheid. "Maar de aarde heeft Hij de mensenkinderen gegeven." In de tijd waarin we nu leven, heeft Hij de wereld grotendeels aan de macht en de wil van mensen overgelaten. Daarom is hier beneden niet alles zo volmaakt geordend als daarboven. Het is waar dat de Heere door Zijn voorzienigheid over alles regeert. Toch laat Hij voorlopig toe dat mensen Zijn wetten overtreden en Zijn volk vervolgen. Hij laat ze ook hun stomme afgoden tegenover Hem oprichten.

Hij gaf Zijn schepselen vrijheid van handelen. Daardoor moest Hij Zijn macht tot op zekere hoogte inhouden en de mensenkinderen hun eigen plannen laten volgen. Maar Hij heeft de hemel niet verlaten. Hij blijft dus Meester over de aarde. Elk ogenblik kan Hij de teugels weer zelf in handen nemen. Mogelijk heeft de passage nog een

andere betekenis: God laat Zijn volk groeien, want Hij gaf hun de aarde en wil dat ze haar bevolken. De mens was van meet af aan Gods stedehouder over de wereld. We zien nog niet dat alles aan hem onderworpen is.

Maar we zien wel Jezus, verheven in de hoogte. In Hem krijgen de mensenkinderen zelfs hier op aarde een hogere heerschappij dan ze tot nu toe kenden. “De zachtmoedigen daarentegen zullen de aarde erfelijk bezitten, en zich verlustigen over groten vrede.” En onze Heere Jezus zal heerlijk regeren te midden van Zijn oudsten. Dit alles zal de overweldigende heerlijkheid weerspiegelen van Hem Die Zichzelf persoonlijk in de hemel openbaart. Die heerlijkheid straalt ook in het geestelijk lichaam van Christus hier beneden. De aarde behoort aan de zonen van God. We zijn verplicht haar te onderwerpen aan onze Heere Jezus, want Hij moet regeren.

De Heere heeft tot Hem gezegd: “Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting.”

Vers 17

“De doden zullen den HEERE niet prijzen.” Dat geldt voor zover het deze wereld aangaat. Ze zingen niet mee in de psalmen, lofzangen en geestelijke liederen waarmee de gemeente haar Heere met vreugde eert. Een prediker kan de Heere vanuit zijn kist niet verheerlijken. Een christelijk werker toont Gods genade niet meer door dagelijkse arbeid, wanneer hij in het graf rust. “Noch die in de stilte nedergedaald zijn.” Uit het graf komt geen stem.

Uit vermolmde beenderen en door wormen verteerd vlees stijgt geen geluid op. Er klinkt geen evangeliebediening en geen liefelijke zang. De zangers van het heilige koor van de heiligen verlaten ons een voor een, en we missen hun zang. Gode zij dank: zij zijn naar boven vertrokken en stemmen in met de harmonie van de hemel. Maar voor ons geldt: we moeten des te vuriger zingen, omdat er zoveel zangers uit onze koren zijn vertrokken.

Vers 18

"Maar wij zullen den HEERE loven van nu aan tot in der eeuwigheid." Wij die nog leven, zullen erop toezien dat Gods lof niet ontbreekt onder de mensenkinderen. Ellende en neerslachtigheid brengen ons niet tot zwijgen. Ook de ouderdom en toenemende zwakte doven het hemelse vuur niet. Zelfs de dood houdt ons niet af van dit heerlijke werk. Wie geestelijk dood is, kan God niet loven; maar het leven in ons dringt ons ertoe. Laat de goddelozen maar zwijgen. Wij verheffen onze stem tot lof van Jehova. Het kan zijn dat Hij een tijd lang geen wonder doet en dat we niets bijzonders van Zijn ingrijpen zien.

Toch blijven we Zijn Naam prijzen, omdat Hij in vroegere eeuwen zoveel heeft gedaan. We doen dat "totdat de dag aankomt, en de schaduwen vlieden". Dan zal Hij weer stralen als de zon, om het aangezicht van Zijn kinderen te verblijden. Nu is het een gunstige tijd om een leven van lofprijzing te beginnen, want heden roept Hij ons op Zijn stem van barmhartigheid te horen. "Van nu aan" is wat de wijsheid ons ingeeft, want we mogen deze plicht niet uitstellen. Het is ook wat de dankbaarheid eist, want er zijn dringende redenen om meteen dankbaar te zijn.

Wie God begint te loven, is een dienst begonnen die nooit ophoudt. Zelfs in de eeuwigheid raken de redenen om God te eren niet op. "Looft den HEERE", of "Hallelujah". Al kunnen de doden het niet, al willen de goddelozen het niet en al laten de onverschilligen het na: wij roepen "Hallelujah" tot in alle eeuwigheid. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Verschillende handschriften en uitgaven voegen deze psalm samen met de vorige, zodat er één psalm ontstaat. Dat doen ook de Septuaginta, de Syrische vertaling en veel oude vertalers. Maar wie naar de gedachtegang en de opbouw van de twee psalmen kijkt, kan er niet in

het minst aan twijfelen dat ze oorspronkelijk gewoon los van elkaar stonden. — Justus Olshausen.

Vers 1

"Niet ons, o HEERE! niet ons, maar Uw Naam geef eer." Met deze herhaling laat de psalmist zien dat we van nature geneigd zijn onszelf te aanbidden en groot te maken. Hij laat ook zien hoe moeilijk het is ons hart van die gerichtheid op onszelf te reinigen.

Een eer die van Gods troon gestolen is, afwijzen: dat is engelachtig, Openb. 12:8-9. Diezelfde eer aannemen en koesteren: dat is duivels. "... De onderzoeking van de heerlijkheid van zulke dingen is eer" (Engels: 'zijn eigen eer te zoeken is geen eer'), Spr. 25:27. Het is laag en het is een schande voor een schepsel. Want volgens de wet van zijn schepping is hij op een ander doel gericht. Alles wat we offeren aan onze eigen goede naam, aan onze handigheid of aan de scherpte van ons verstand, nemen we van God weg. — Stephen Charnock.

Vers 1

"Niet ons, ... maar Uw Naam geef eer", enzovoort. Dit is geen lofzang en geen dankformule.

Het is een gebed. We vragen U ons te redden, maar niet vooral om onze veiligheid of ons welzijn. Doe het om Uw eer! Niet om onze wraak op onze tegenstanders te koelen. Niet om onze eigen belangen veilig te stellen. Nee, we vragen Uw hulp om de eer van Uw genade en Uw waarheid. Zo wordt bekend dat U een God bent Die Zijn verbond houdt. Barmhartigheid en waarheid zijn immers de twee pijlers van dat verbond. Het is een grote smaad voor God als iemand iets van Hem verlangt dat hij hoger stelt dan Hemzelf, of als iemand iets zoekt buiten Hem om.

Augustinus zegt dat het gebed vleselijk wordt zodra mensen zichzelf meer zoeken dan God. Het eigen ik en God zijn twee dingen die elkaar in de weg staan. Nu zijn er verschillende soorten eigen ik. Er is

het zondige ik, het natuurlijke, het geestelijke en het verheerlijkte. God moet boven al deze de eerste plaats hebben. — Thomas Manton.

Vers 1

In de Schrift staan veel lieflijke, kostbare teksten. Ze zijn ons zo dierbaar en zo vertrouwd geworden, en wij met hen, dat je haast zou denken dat we ze meenemen naar de hemel. Ze worden niet alleen het onderwerp van ons lied. Ze worden ook een deel van onze zaligheid en vreugde in dat gelukkige thuis... Maar als er één tekst is die meer dan alle andere van ieder van ons is, dan is het wel het eerste vers van deze psalm. Volgens mij moet deze tekst uit elke verloste losbarsten wanneer hij de hemel binnengaat.

Het wordt het onuitputtelijke thema van de eeuwigheid. Ik ben er zeker van dat geen enkele uitverkorene van de Heere hier op aarde anders kan. Hij kijkt terug op de weg die hij geleid is. Hij ziet vijand na vijand neergeveld voor zijn volslagen zwakheid. Zo krijgt hij het volle bewijs en de overtuiging dat de kracht van de Heere in zijn zwakheid wordt volbracht. Dan móét hij vanuit de bodem van zijn hart zeggen: "Niet ons, o HEERE! niet ons, maar Uw Naam geef eer." Stel dat we de hemel geopend konden zien.

Stel dat we de blijde en heerlijke hallelujahs konden horen. Stel dat we de ontelbare schare engelen en de stoet verheerlijkte heiligen konden zien, terwijl ze hun kronen voor de troon neerwerpen. Dan zouden we uit elke mond hetzelfde koor horen: "Niet ons, o HEERE! niet ons, maar Uw Naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil." Ik zie niet in waarom dit niet even blij en dankbaar het lied van de engelen zou zijn als het lied van de verlosten. Zij staan evenmin in eigen sterkte en macht. Ze hebben hun eerste staat niet bewaard door een kracht van henzelf.

Net als hun zwakkere broeders uit het mensengeslacht worden ook zij "in de kracht Gods bewaard". Uit hun rijen klinkt, daar twijfel ik niet aan, dezelfde heerlijke toon terug: "Niet ons, o HEERE! niet

ons, maar Uw Naam geef eer." Zelfs onze gezegende Heere zong in die nacht van smart deze lofzang. En in Zijn menselijke natuur, die de zonde droeg en zou lijden, kon Hij waarachtig zeggen: "Niet ons." De eer van dit grote heil, dat Ik nu met Mijn eigen bloed ga verwerven, mag niet aan de mens worden toegeschreven. Laat de lof naar Uw Naam en Uw liefde gaan. — Barton Bouchier.

Vers 1

"Non nobis, Domine, sed tibi sit gloria." Een deel van de Latijnse vertaling van deze psalm wordt bij openbare diners vaak na het tafelgebed gezongen. Waarom precies, kunnen we ons nauwelijks voorstellen. Misschien uit angst dat gevers hoogmoedig zouden worden over de guineas die ze hebben toegezegd. Of dat smulpapen zich op hun machtige maaltijd zouden laten voorstaan. — C.H.S.

Verzen 1-2

In een paar woorden geeft hij drie redenen waarom God de eer van Zijn Naam moet zoeken door Zijn volk te behouden. Ten eerste: Hij is barmhartig. Ten tweede: Hij is waarachtig en trouw in het houden van Zijn belofte. Ten derde: de heidenen mogen Gods volk niet in nood zien, want dan krijgen ze aanleiding om Hem of hen te lasteren. Daarom zegt hij: toon Uw heerlijkheid om Uwer goedertierenheid en Uwer waarheid wil, of geef eer aan Uw Naam. Want Uw heerlijkheid wordt zichtbaar wanneer U Uw volk barmhartigheid bewijst. Dan hebt U ook de waarheid vervuld van de belofte die U aan onze vaderen deed.

"Waarom zouden de heidenen zeggen: Waar is nu hun God?" Zo krijgen ongelovige heidenen geen kans Uw macht te verkleinen. Misschien zouden ze zelfs Uw bestaan gaan ontkennen. — Robert Bellarmine.

Verzen 2-3

God is overal. Waarom leert Christus ons dan bidden: "Onze Vader, Die in de hemelen zijt"? En waarom antwoordde David op de spottende vraag van de heidenen, "Waar is nu hun God?", met: "Onze God is toch in den hemel"? Voor deze en alle soortgelijke teksten geldt hetzelfde antwoord. De hemel wordt daar niet genoemd als grens van Gods tegenwoordigheid. Hij is een wegwijzer voor het geloof en de hoop van de mens. "Des morgens", zegt David (Ps. 5:4), "zal ik mij tot U schikken, en wacht houden" (Engels: 'opzien'). Ziet het oog nergens op aarde hulp?

Dan kan het geloof die hulp het helderst in de hemel zien. God toont Zich op aarde soms zo weinig in een genadige beschikking voor Zijn volk, dat de vijand gaat spotten: "Waar is nu hun God?" Maar dan slaat Zijn volk door het geloof zijn ogen op naar de hemel. Daar is de Heere niet alleen aanwezig, maar daar verschijnt Hij ook in heerlijkheid. Vanuit de hemel ziet Hij beter hoe wij eraan toe zijn. Zo lijkt Hij daar ook een gunstiger plaats te hebben om ons te hulp te komen. — Joseph Caryl.

Verzen 2-8

Zet Jehova tegenover elke andere god. "Waarom zouden de heidenen zeggen: Waar is nu hun God?" Neem de korte beschrijving van Mozes in Deut. 4:28 en werk die uit, zoals het hier gebeurt. Afgoden van goud en zilver hebben een mond, maar ze geven hun aanbidders geen raad. Ze hebben ogen, maar ze zien niets van de eredienst van hun dienaars en niets van hun nood. Ze hebben oren, maar horen hun noodkreten en hun lofzangen niet. Ze hebben neusgaten, maar ruiken de geurige wierook niet die voor hun beelden wordt ontstoken. Ze hebben handen.

Maar de bliksemschicht die ze lijken vast te houden (zoals later Jupiter Tonans) is een brutum fulmen: ze kunnen hem niet slingeren. Ze hebben voeten, maar kunnen zich niet bewegen om gevallenen te

helpen. Ach, ze kunnen niet eens één lettergreep terugfluisteren, of iets in hun keel mompelen! Een mens wordt zoals zijn god. Kijk maar naar de hindoeïstische afgodendienaars, wier wreedheid de weerspiegeling is van de wreedheid van hun goden. Zo gaat het ook hier. De goden van de heidenen zijn "zielloos", en daarom worden "de aanbidders zelf zielloos" (Tholuck). — Andrew A. Bonar.

Vers 3

"Onze God is toch in den hemel, Hij doet al wat Hem behaagt." Het woordje "en" waarmee het Hebreeuws opent, is onze taal vreemd, maar het geeft de uitspraak merkbaar meer kracht. Ze vragen dit alsof onze God er niet is, of helemaal niet bestaat. Maar al die tijd troont onze God in de hemel, in Zijn verheven, heerlijke woonplaats. — Joseph Addison Alexander.

Vers 3 (eerste zinsdeel)

Het zou dwaas zijn dit van afgoden te beweren. Dus als de heidenen vragen: "Waar is uw God?", antwoorden wij: Hij is in de hemel, enzovoort. Maar waar zijn jullie afgoden? Op de aarde. Ze hebben de aarde niet gemaakt, maar zijn zelf van aarde gemaakt, enzovoort. — Martin Geier.

Vers 3

"Onze God is toch in den hemel." Wie God in de hemel plaatst, sluit Hem niet op in een bepaalde plaats. Zo stelt hij ook geen grenzen aan Zijn oneindig wezen. Het is juist andersom: hij ontkent dat Zijn macht beperkt is. Hij ontkent dat ze alleen door mensen kan werken of dat ze onder het lot of het toeval staat. Kortom: het heelal staat onder Zijn bestuur. Hij is verheven boven elke hindernis. Hij doet vrij alles wat Hem goeddunkt. Dit wordt in de volgende zin nog duidelijker gezegd: "Hij doet al wat Hem behaagt." Dat God in de hemel woont, betekent dus dat de wereld onder Zijn wil staat. Niets kan Hem tegenhouden bij het uitvoeren van Zijn plannen. — Johannes Calvijn.

Vers 4

"Hunlieder afgoden zijn zilver en goud." Is er iets dwazers denkbaar dan van hen hulp te verwachten? Het materiaal waaruit ze bestaan, heeft geen greintje goddelijkheid. Dat geldt ook voor de vormen die mensenhanden eraan geven. Ontzag verdienen ze dus zeker niet. Tegelijk wijst de profeet er stilzwijgend op dat de waarde van het materiaal de afgoden niet voortreffelijker maakt. Ze verdienen dan ook geen hogere waardering. Daarom kun je de passage ook als tegenstelling vertalen: al zijn ze van goud en zilver, ze zijn geen goden, want ze zijn het werk van mensenhanden. — Johannes Calvijn.

Vers 4

"Hunlieder afgoden zijn zilver", enzovoort. Ze zijn van metaal, steen en hout. Meestal hebben ze de vorm van een mens. Maar ze kunnen niet zien, horen, ruiken, voelen, lopen of spreken. Wat is het stompzinnig op zulke dingen te vertrouwen! In domheid en leegheid komen daarna de mensen die ze maken, omdat ze er iets goeds van verwachten. Het hele stelsel van afgoderij was zo overduidelijk ijdel dat de ernstiger heidenen er de spot mee dreven. Vrijdenkers en potsenmakers maakten er hun grappen over. Wat zijn de woorden van Juvenalis scherp!

Audis, Jupiter, haec? nec labra moves, cum mittere vocem Debueras, vel marmoreus vel aheneus? aut cur In carbone tuo charta pia thura soluta Ponimus, et sectum vituli jecur, albaque porci Omenta? ut video, nullum discrimen habendum est Effigies inter vestras, statuamque Bathylli. Sat. 13, vers 113. "Hoor je dit, Jupiter? Je beweegt je lippen niet, terwijl je je stem had moeten laten klinken, of je nu van marmer bent of van brons. Waarom leggen wij anders de heilige wierook uit het geopende papier op je altaar? En de uitgesneden lever van een kalf en het witte darmvet van een varken? Voor zover ik zie, is er geen verschil tussen jouw beeld en dat van Bathyllus." Deze ironie wordt nog scherper als je weet wie Bathyllus was: een toneelspe-

ler en vioolspeler, wiens beeld op bevel van Polycrates in de tempel van Juno op Samos was neergezet. — Adam Clarke.

Vers 4

"Afgoden." Afgodendienaars nemen het voor hun beelden op. Die zijn volgens hen alleen bedoeld om hun goden uit te beelden en het besef van hun aanwezigheid levendig te houden. De Geest aanvaardt die gedachte echter niet. Voor Hem zijn hun beelden gewoon de goden zelf, want die aanbidden ze. De goden die ze zogenaamd voorstellen, bestaan namelijk niet werkelijk. Hun aanbidding is dus volkomen zinloos en dwaas. Geldt hetzelfde niet voor de zogenaamde aanbidding van velen in onze tijd? Ze belasten hun eredienst met symbolische riten en plechtigheden, of met veelzeggende tekens. Of ze verzinnen in hun fantasie een god die niet de God van de openbaring is. — W. Wilson.

Vers 4

Zilver en goud zijn geschikte materialen om geld van te slaan, maar ze deugen niet om er goden van te maken. — Matthew Henry.

Vers 4

"Het werk van des mensen handen." Dit advertentietekstje komt uit een Chinese krant: "Archen Tea Chinchin, beeldhouwer, laat de kapiteins van schepen die tussen Canton en Indië varen eerbiedig weten dat zij bij hem terechtkunnen voor boegbeelden in elke maat, op bestelling. De prijs is een vierde van wat in Europa wordt gerekend. Voor eigen handel raadt hij ook de volgende afgoden aan, van koper, goud of zilver. U kunt kiezen uit de havik van Vishnoe, met in reliëf zijn komst als vis, als everzwijn, als leeuw en als schildpad. Of uit een Egyptische apis, of een gouden kalf en stier, die de vrome volgelingen van Zoroaster aanbidden. Verder zijn er twee zilveren mammosits met gouden oorbellen en een aprimanes voor de Perzische eredienst. Ook heeft hij een ram, een alligator, een krab en een grinnikende hy-

ena in huis, plus een hele reeks huisgoden op klein formaat, gemaakt voor aanbidding in het gezin. Hij verleent achttien maanden krediet, of vijftien procent korting als u direct betaalt wat bij elk artikel staat. Adres: Chinastraat, Canton, onder de marmeren Neushoorn en de Vergulde Hydra." — Arvine's Anecdotes.

Vers 4

"Het werk van des mensen handen." Het zijn werken. Het zijn niet de makers van werken. — Adam Clarke.

Vers 4

"Het werk van des mensen handen." Het móéten dus prachtige goden zijn, zeker als knoeiers ze hebben gemaakt. Neem het kruisbeeld van Cockram. Was dat niet goed genoeg voor een god, dan leverde het in elk geval een prima duivel op. Zo zei de burgemeester van Doncaster lachend tegen de klagers. — John Trapp.

Verzen 4-7

Hier staat een prachtig contrast tussen de God van Israël en de heidense afgoden. Alles is door Hem gemaakt, terwijl zij zelf het werk van mensen zijn. Hij troont in de hemel, zij staan op aarde. Hij doet wat Hem behaagt, zij zijn tot niets in staat. Hij ziet de nood van Zijn dienstknechten en hoort en verhoort hun gebeden. Hij neemt hun offers aan, komt hun te hulp en bewerkt hun verlossing. Afgoden zijn blind, doof en stom. Ze voelen niets, bewegen niet en kunnen niets. Net zo traag in het horen en net zo machteloos in het redden, juist wanneer de nood het hoogst is, blijkt elke wereldse afgod.

Het gaat om alles waaraan mensen hun hart hebben gehangen, en waartegen ze in feite hebben gezegd: "Gij zijt mijn God." — George Horne.

Verzen 4-7

In Alexandrië stond een wereldberoemd gebouw: het Serapeum, een tempel van Serapis. Deze god had de macht over de overstromingen van de Nijl en over de vruchtbaarheid van Egypte. Het was een reusachtig stenen bouwwerk, bovenop een heuvel midden in de stad. Je beklom het via honderd treden. Het was sterk versterkt en zeer fraai. Het beeld van de god was kolossaal. Met uitgestrekte armen raakte het beide zijwanden van het gebouw, en zijn hoofd reikte tot het hoge dak.

Het was versierd met kostbaar metaal en edelstenen. Keizer Theodosius had bevolen de heidense tempel te slopen. Bisschop Theophilus ging met de soldaten snel de trappen op en liep het heiligdom binnen. Bij het zien van het beeld hield zelfs de christelijke vernielzucht even in. De bisschop beval een soldaat meteen toe te slaan. Die zwaaide met een bijl en raakte het beeld op de knie. Iedereen wachtte vol spanning. Maar er klonk geen geluid en er kwam geen teken van goddelijke toorn. Vervolgens klommen soldaten omhoog naar het hoofd en sloegen het los. Het donderde op de grond.

Een talrijke rattenfamilie woonde rustig in het heilige beeld. Opgeschrikt stroomde ze uit het wankelende standbeeld en holde over de tempelvloer. Toen begon het volk te lachen, en het ging met nog meer ijver tekeer. De stukken van het beeld werden door de straten gesleept. Ook de heidenen kregen een afkeer van goden die zichzelf niet eens konden verdedigen. Langzaam werd het enorme gebouw afgebroken, en op dezelfde plek verrees een christelijke kerk. Onder de mensen bleef nog een beetje angst hangen dat de Nijl zijn ongenoegen zou tonen door uit te blijven met zijn gewone overstroming.

Maar de rivier steeg hoger dan ooit en bracht rijkelijk water. Alle angst verdween. — Andrew Reed, in “The Story of Christianity”, 1877.

Verzen 4-8

Theodoretus noemt de heilige Publia, een oude abdis die in Antiochië aan het hoofd stond van een klooster van nonnen. Als Julianus in afgodische optocht voorbijkwam, zong ze telkens deze psalm: "Hunlieder afgoden zijn zilver en goud, het werk van des mensen handen; ... Dat die hen maken hun gelijk worden, en al wie op hen vertrouwt." De woedende keizer liet haar door zijn soldaten slaan tot ze bloedde. Hij kon de scherpe angel van het oude Hebreeuwse lied eenvoudig niet verdragen. — Neale en Littledale.

Vers 5

"Een mond, maar spreken niet." Het edelste wat een mond kan doen, is spreken.

Ogen, oren en neus zijn de werktuigen van bepaalde zintuigen. In de mond zit het orgaan van de smaak, en handen en voeten horen bij het orgaan van de tastzin. Maar de eigenlijke heerlijkheid van de mond is de spraak. — James G. Murphy.

Vers 6

"Oren hebben zij, maar horen niet; zij hebben een neus, maar zij rieken niet." Ze zijn stokdoof voor de gebeden van wie hen aanroepen. Op Kreta beeldden ze Jupiter af zonder oren: zoveel gehoor of hulp verwachtten ze van hem. Socrates minachtte de heidense goden en zwoer daarom bij een eik, een geit en een hond. Hij vond dat betere goden. — John Trapp.

Vers 7

"Hun handen hebben zij, maar tasten niet." Dus zelfs hun kunstenaar staat boven hen. Hij kon hen immers vormen met de bewegingen en de kracht van zijn lichaam. Toch zou je je schamen die kunstenaar te aanbidden. Ook jij staat boven hen, al heb je deze dingen niet gemaakt. Want je doet wat zij niet kunnen. — Augustinus.

Vers 7

"Zij geven geen geluid door hun keel." Jehgoe: dus zelfs niet het zachte, zwakke kirren van een duif. Jes. 38:14. — William Kay.

Vers 7

"Geven geen geluid" (Engels: 'spreken'), of, zoals het Hebreeuwse woord ook betekent, ademen. Ze zijn niet alleen zonder verstand, maar ook zonder leven. — Thomas Fenton.

Vers 8

"Die hen maken hun gelijk worden." Een beeldenmaker toont vakmanschap en is vast een verstandig mens. Maar wie die beelden tot goden maakt, toont zijn domheid. Hij is even gevoelloos en stompzinnig als de afgoden zelf. — Matthew Henry.

Vers 8

"Die hen maken hun gelijk worden." Ze lijken op de afgoden omdat ze wel horen en zien, maar meer in schijn dan in werkelijkheid.

Ze zien en horen niets van wat het heil aangaat, en dat is het enige dat de moeite waard is om te zien. Je kunt dus zeggen dat ze eerder dromen dan zien of horen. Zo staat het ook bij Markus: "Ogen hebbende, ziet gij niet? En oren hebbende, hoort gij niet?" — Robert Bellarmine.

Vers 8

"Hun gelijk", enzovoort. Ieder mens wordt wat zijn God is. Wie de Almachtige dient, deelt in Zijn almacht. Wie in stompzinnige waan zwakheid tot zijn god verheft, wordt zwak met die god. Dat is een belangrijke beveiliging tegen angst, voor wie zeker weet dat hij de ware God aanbidt. — E. W. Hengstenberg.

Vers 8

"Hun gelijk." Dat wil zeggen: "leegheid", ijdelheid, nuttelоosheid (tohoe). Jes. 44:9-10. — William Kay.

Vers 8

Wie een laag soort god dient, kan niet anders dan een lage geest krijgen. Zo iemand kan dus niets waardigs of edelmoedigs doen. Het karakter van een mens lijkt op dat van zijn god. — Thomas Manton.

Vers 9

"Hij is hun Hulp." We hadden eerder verwacht: "onze Hulp en ons Schild", enzovoort. Maar de driemaal herhaalde refreinzin lijkt een bekende lofformule te zijn. "Hun" betekent: "van allen die op Hem vertrouwen." De verzen vormen een climax. Eerst wordt Israël in het algemeen aangesproken. Dan de priesters of dienaren van Gods eredienst. Dan de ware Israëlieten. Dat zijn niet alleen mensen die uit alle volken zijn gekozen, of uit het uitverkoren volk voor de zichtbare dienst. Het zijn mensen die God dienen met een oprecht hart. — Speaker's Commentary.

Vers 10

Hij is de Hulp van Zijn volk.

In zichzelf zijn ze hulpeloos, en de hulp van mensen is ijdel, want bij hen is geen heil. Er is alleen hulp in de Heere. Hij is een Hulp die er is, op tijd komt en genoeg is. Jehova de Vader heeft hun hulp beloofd. Hij kan die belofte waarmaken, en Hij is ook trouw genoeg om dat te doen. Voor hen heeft Hij hulp gelegd op Zijn Zoon. Hij heeft een troon van genade opgericht, waar ze kunnen komen om genade te vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd. Christus heeft hen geholpen uit de ellendige toestand waarin ze door de zonde waren gevallen.

Met Zijn macht en genade helpt Hij hen verder op hun weg naar de hemel, en uiteindelijk brengt Hij hen daar. De Geest van God helpt

hen bij de dingen van Christus. Hij helpt hen bij vele grote en dierbare beloften, en Hij helpt hen uit allerlei moeilijkheden, strikken en verzoekingen. Als ze bidden, is Hij hun Hulp, hoe zwak ze ook zijn, en Hij bidt voor hen naar de wil van God. Reden genoeg om te vertrouwen op de Heere: Vader, Zoon en Geest. — John Gill.

Vers 12

"De HEERE is onzer gedachtig geweest, Hij zal zegenen." God heeft, dus God zal. Dat is een gewone redenering in de Bijbel. — John Trapp.

Vers 13

"Hij zal zegenen, … de kleinen met de groten." Barmhartigheid naar het verbond van de genade geeft iedereen in de kerk dezelfde gronden voor geloof en hoop. Elke gunst die aan één lid van Gods volk wordt bewezen, is dus ook voor anderen nuttig en winstgevend. Deze Schriftplaats laat zien dat de plicht om op de Heere te vertrouwen voor alle soorten mensen geldt, en dat dus ook de zegen van dat vertrouwen voor allen is. Die zegen is er voor alle soorten gelovigen, klein en groot. Gods Israël bestaat uit mensen van verschillende rang.

Er zijn overheden met hun eigen bijzondere taak. Anderen zijn bedienaars en treden tussen God en mensen in, wanneer het om Gods eigen zaken gaat. En er is het gewone slag mensen dat God vreest en de eer heeft Zijn volk te zijn. Zij hebben allemaal dezelfde voorrechten. Als God voor de één Hulp en Schild is, dan ook voor de ander. Als Hij de één zegent, zegent Hij de ander ook. Wie God vreest en bij de ware Israëlieten hoort, mag Zijn zegen verwachten, net als de mensen met een openbaar ambt.

De eenvoudigste boer en de grootste vorst mogen allebei op God vertrouwen, en daarom mogen ze allebei Zijn zegen verwachten. De reden is dat ze alle twee evenveel recht hebben op dezelfde God. Zijn goedheid en Zijn macht zijn groot genoeg. Ieder die op Hem vertrouwt, kan Hij helpen, en dat wil Hij ook. Hij is al Zijn kinderen even-

zeer toegedaan, en Hij draagt hun allemaal dezelfde liefde toe. — Thomas Manton.

Vers 13

Hij zegt: "de kleinen met de groten." Door dit erbij te zetten, maakt hij Gods vaderlijke zorg nog zichtbaarder. Zelfs de geringsten en meest verachten gaat Hij niet voorbij, mits ze van harte Zijn hulp zoeken. God kent geen aanzien des persoons. Onze lage en verachte positie hoeft ons dus niet te beletten tot Hem te naderen. Hij nodigt immers heel vriendelijk mensen bij Zich die in geen enkel aanzien lijken te staan. Dat het woord "zegenen" terugkomt, wijst op de onafgebroken stroom van Zijn goedertierenheid. — Johannes Calvijn.

Vers 14

"De HEERE zal den zegen over ulieden vermeerderen", enzovoort. Het gaat hier om een zegen van Jehova die blijft en steeds groter wordt, voor Zijn Israël, Zijn dienaren en de hele gemeente. Zij zullen toenemen: in licht en kennis, in gaven en genaden, in geloof en werken, en in aantal en menigte. — Samuel Eyles Pierce.

Vers 14

De Heere zal Zijn zegeningen op u stapelen en stapelen, op u en op uw kinderen. — William Green, in "A New Translation of the Psalms", 1762.

Vers 15

"Gijlieden zijt den HEERE gezegend", enzovoort. Jullie zijn het volk dat al lang geleden gezegend werd in jullie vader Abraham. Melchizédek deed dat, de priester van de allerhoogste God, "Die hemel en aarde bezit", Gen. 14:19. "Den HEERE" betekent letterlijk: aan Jehova, alsof Hij Degene is Die gezegend wordt. Het Hebreeuwse voorzetsel kan hier ook gewoon hetzelfde betekenen als ons "door", zoals in vele andere gevallen. Dat God de Schepper genoemd wordt, moet laten zien

dat Hij Zijn volk niet alleen wíl zegenen, maar er ook de macht toe heeft. — Joseph Addison Alexander.

Vers 16

"De hemel is des HEEREN." Hij toont dat God, doordat Hij in de hemelen woont, van niets op aarde afhankelijk is. Wijn, koren, alles wat wij hier nodig hebben om te leven: het groeit daar niet. God vindt dus álles in Zichzelf, en Hij heeft niemand nodig om Hem te onderhouden. Daarom zegt de psalm tweemaal "hemel", en dat is geen toeval. Met de hemelen alleen heeft God al genoeg. Hij heeft geen enkele hulp van buiten nodig, en daarom is Hij Zichzelf evenveel waard als honderd anderen. — Johannes Calvijn.

Vers 16

"Maar de aarde heeft Hij de mensenkinderen gegeven", enzovoort. Lees je dit vers samen met wat erop volgt, dan is het prachtig. Het beschrijft hoe "de wedergeboorte" werkt op dit lagere, aardse toneel waar wij nu staan. Want eerder is de mens aan de aarde overgeleverd dan de aarde aan de mensenkinderen geschonken. De aarde is niet meer dan een plaats van graven. En de dag van de dood lijkt beter dan de dag van de geboorte, zolang mensen moeten leven bij niet meer licht dan de zon geeft, en bij geen enkel ander licht. — Arthur Pridham.

Vers 17

"De doden zullen den HEERE niet prijzen", enzovoort. David denkt hier niet na over wat mensen in de volgende wereld wel of niet doen. Hij denkt alleen aan dit leven. Hier was hij verplicht Gods waarheid uit te dragen, en dat kon hij niet meer als God hem door de dood wegnam. Twee redenen kun je geven waarom David en andere heilige mannen in het Oude Testament zo terugdeinsden voor de dood. De eerste reden heeft met henzelf te maken: quia promissiones obscurae. Mozes had die mannen immers alle toekomstige zegeningen van

God en alle vreugde en heerlijkheid van de hemel alleen laten zien in beelden van aardse dingen.

Over de toestand van de ziel na dit leven had hij weinig gezegd. De beloften voor de godvruchtigen na dit leven waren dus niet zo helder dat ze er vol vertrouwen op konden bouwen en zich in de kaken van de dood konden begeven. Wie niet helemaal zeker is van de volgende wereld, zoekt zijn heil maar in tevredenheid met deze. De tweede reden was quia operarii pauci. God had een grote oogst voor handen, en er waren maar weinig arbeiders. Ze wilden daarom niet graag van het werk worden weggeroepen. Deze reden ging niet over henzelf, maar over Gods gemeente.

Ze konden Gods zaak hier immers niet meer dienen. Dat was de andere reden waarom die goede mannen zo ongaarne stierven. "Quid facies nomini tuo?" zegt Jozua in zijn gebed tot God. Als de Kanaänieten ons komen vernietigen en U lasteren: "wat zult Gij dan Uw groten Naam doen?" De heiligen van God onder het Oude Testament vroegen: wat zal God doen voor Zijn heerlijke gemeente, als Hij de mannen uit de wereld wegneemt die Hij heeft uitgekozen en toegerust, en die Hij geschikt heeft gemaakt om die gemeente op te bouwen, te onderhouden en uit te breiden?

Daarom wilde David blijven leven. Dat was niet om zichzelf, maar om Gods eer en om het welzijn van Zijn gemeente. Geen van beide kon hij dienen als hij dood was. — Abraham Wright.

Vers 17

"De doden zullen den HEERE niet prijzen", enzovoort. Wie worden hier bedoeld met "de doden"? Ik kan me niet vinden in de opvatting van hen die dit vers zien als niets meer dan een smeekbede van wie het gebruikt, om van de dood gered te worden. Het zijn woorden die aan de gemeente als geheel in de mond zijn gelegd, zoals het volgende vers bewijst. Met "de doden" versta ik dus mensen die neerdalen in de stilte van de eeuwige dood. Zij hebben God niet geloofd en kun-

nen dat nooit meer. Voor hen lijkt de aarde nooit gegeven te zijn. — W. Wilson.

Vers 17

"In de stilte." Dat is: in het graf, het land van de stilte. Ps. 94:17. Aan het graf maakt niets zoveel indruk als zijn volstrekte stilte. Daar is geen stem te horen en geen enkel geluid: niet van vogels en niet van mensen, niet van zang en niet van gesprek. Niet van de bulderende zee, niet van het zuchten van de wind, niet van de razernij van de storm en niet van het rumoer van een veldslag. Het is er volkomen stil. Het eerste geluid dat daar ooit zal klinken, is de bazuin van de aartsengel. — Albert Barnes.

Verzen 17-18

Het volk van God kan niet sterven. Dan zou de lof van God immers met hen sterven, en dat kan nooit gebeuren. — E. W. Hengstenberg.

Verzen 17-18

We mogen niet over het hoofd zien dat er in sommige psalmen woorden staan die de hoop op het eeuwige leven lijken uit te sluiten (Ps. 6:6, 30:10, 88:11,13, 89:48, 115:17)... Maar het is veelzeggend dat in al die psalmen een innige zorg voor Gods eer klinkt. Wordt de dood afgewezen, dan is dat opdat de Heere de eer niet misloopt, en Zijn gemeente niet de diensten mist die een langer leven zou kunnen bewijzen. Dat blijkt mooi uit de honderdvijftiende psalm. Ik haal hem juist graag aan, omdat hij de enige uitzondering is op een regel: de sombere gedachten over de dood staan meestal in psalmen van boetvaardigheid en diepe droefheid. Voor deze psalm gelden de voorgaande opmerkingen dan ook niet. Het is een rustig loflied.

1. Het zijn niet de doden die Jah loven, noch allen die in de stilte nederdalen.

2. Maar *wij* zullen Jah zegenen, van nu aan tot in eeuwigheid. Hallelujah!

De psalm die zo eindigt, was een van de liederen van de Tweede Tempel. Wat we erin horen, is de stem van de gemeente, meer dan de stem van één ziel. Dat kan ons helpen te zien dat hij volledig past bij het geloof in de hemelse heerlijkheid. Voor Gods eer is het van groot belang dat er op aarde een zichtbare gemeente overblijft. In haar wordt Zijn Naam van geslacht tot geslacht vermeld. De doden kunnen dat werk niet doen. Het hoogste verlangen van de gemeente moet altijd zijn dat Gods Naam geheiligd wordt, Zijn Koninkrijk komt en Zijn wil op aarde geschiedt.

Daarom is het haar plicht te bidden dat ze hier op aarde mag blijven bestaan om van God te getuigen. Let er goed op: niet alleen hier, maar in álle parallelle teksten waarin de psalmdichters aarzelend of geringschattend lijken te spreken over de toestand van de overledenen, gaat het om het belang van Gods zaak op aarde. Wat het meest in hun hart leeft, is de gedachte dat "in de dood … Uwer geen gedachtenis" is. Daar wordt geen woord over Zijn Naam gesproken tot behoud van mensen. Dit ene feit zou de lezer, denk ik, al kunnen behoeden voor overhaaste conclusies over een betekenis die de hoop op het eeuwige leven uitsluit.

Het toont vrijwel zeker aan dat de psalmist niet de dood zelf afwijst, maar de vroegtijdige dood. Hun gebed is: "Mijn God! neem mij niet weg in het midden mijner dagen." Ps. 102:25. En ik aarzel niet te zeggen dat sommige mensen een plaats van groot nut innemen, en dat het hun plicht is dit gebed tot het hunne te maken. — William Binnie.

Vers 1

Je kunt deze tekst gebruiken als:

1. Een krachtig pleidooi in het gebed.
2. Een uitdrukking van de ware geest van godsvrucht.
3. Een betrouwbare wegwijzer in de theologie.
4. Een praktische aanwijzing bij de keuze van onze levensweg.
5. Een passende houding bij het terugzien op wat ons in het verleden of nu gelukt is.

Vers 1

1. Geen lof is de mens verschuldigd. Bestaan we? Niet ons, enzovoort. Hebben we gezondheid? Niet ons, enzovoort. Hebben we uiterlijke gemakken? Niet ons, enzovoort. Hebben we vrienden? Niet ons, enzovoort. Kennen we de genademiddelen? Niet ons, enzovoort. Is er zaligmakend geloof in Christus? Niet ons, enzovoort. Bezitten we gaven en genaden? Niet ons, enzovoort. Leven we met de hoop op heerlijkheid? Niet ons, enzovoort. Zijn we van nut voor anderen? Niet ons, enzovoort.
2. Alle lof is God verschuldigd. (a) Omdat alles wat we hebben, uit barmhartigheid komt. (b) Omdat alles wat we verwachten, uit Zijn trouw komt. — G. R.

Vers 2

Een spottende vraag, waarop we veel afdoende antwoorden kunnen geven.

Vers 2

Waarom zeggen ze dit? Waarom laat God hen dit zeggen? — Matthew Henry.

Verzen 2-3

1. De vraag van de heidenen: Ps. 115:2. (a) Een vraag uit onwetendheid. Ze zien wel een tempel, maar geen god. (b) Een vraag uit hoon naar Gods volk, wanneer hun God hen een tijd lang heeft verlaten: "omdat zij den gansen dag tot mij zeggen: Waar is", enzovoort.
2. Het antwoord op hun vraag: Ps. 115:3. Waar onze God is, vraag je? Vraag liever: waar is Hij niet! En wat Hij doet? "Hij doet al wat Hem behaagt." — G. R.

Vers 3

1. Zijn plaats wijst op volstrekte heerschappij.
2. Zijn daden bewijzen dat.
3. Toch buigt Hij Zich zo diep neer dat Hij "onze God" wil zijn.

Vers 3 (tweede zinsdeel)

Gods soevereiniteit. Laat zien en pas toe wat de Bijbel hier groots leert: de heerlijke God heeft het recht om over al Zijn schepselen te heersen en in alles te doen wat Hij wil. Dat recht volgt vanzelf uit het feit dat Hij hemel en aarde heeft gevormd en bezit. Denk aan dit:

1. Hij is oneindig wijs. Al Zijn schepselen kent Hij door en door, met alles wat ze doen en waartoe ze geneigd zijn.
2. Hij is oneindig rechtvaardig.
3. Hij is oneindig goed. — George Burder.

Verzen 4-8

1. Hoe afgoden zijn. Of onze goden nu dingen uit de natuur zijn, of rijkdom, of wereldse genoegens: ze hebben geen oog dat medelijden kan voelen, geen oor dat smeekbeden hoort, geen tong die raad geeft en geen hand die helpt.
2. Hoe de ware God is. Hij is geheel oog, geheel oor, geheel tong, geheel hand, geheel voet, geheel verstand, geheel hart.

3. Hoe afgodendienaars zijn. Allemaal gaan ze vanzelf lijken op wat ze aanbidden.

Vers 8

De gelijkenis tussen afgodendienaars en hun afgoden. Werk dat uit aan de hand van de genoemde punten.

Vers 9

De levende God vraagt om aanbidding in geest en waarheid. Het leven van die aanbidding is het geloof. Het geloof bewijst dat God een levende werkelijkheid is: "Hij is hun Hulp", enzovoort. Alleen het uitverkoren Israël zal ooit deze levende aanbidding brengen.

Verzen 9-11

1. De berisping. "Israel!" "Gij huis van Aaron!" "Gijlieden, die den HEERE vreest!" Heb je je God niet vertrouwd?
2. De terechtwijzing of vermaning. "Vertrouw op den HEERE." Heb je op de ware God vertrouwd, zoals anderen op hun valse goden vertrouwen?
3. De onderwijzing. "Hij is hun Hulp", enzovoort. Gemeenten, predikers en allen die God vrezen moeten weten: Hij is altijd en in elke omstandigheid hun Hulp en hun Schild. — G. R.

Vers 10

1. Wie in het openbaar dient, moet bijzonder vertrouwen. "Gij huis van Aaron! vertrouw."
2. Wie bijzonder geroepen is, krijgt bijzondere hulp. "Hij is hun Hulp."
3. Wie in de dienst bijzondere hulp krijgt, mag zeker zijn van bijzondere bescherming in gevaar... "en hun Schild."

Vers 11

Kinderlijke vreze is de grondslag van een rijker geloof.

Vers 12

Waar we mee te maken hebben gehad. En wat we nog mogen verwachten. — Matthew Henry.

Verzen 12-13

1. Wat God voor Zijn volk al heeft gedaan: "De HEERE is onzer gedachtig geweest." (a) Dat we behouden zijn, bewijst het. (b) Ook de barmhartigheden die we ontvingen. (c) Ook de beproevingen die we doorstonden. (d) Ook de leiding die we kregen. (e) Ook de vertroostingen die we mochten smaken. Elke zegen, ook de allerkleinste, laat zien dat God aan ons gedacht heeft. "Hoe kostelijk zijn mij, o God, Uw gedachten! hoe machtig veel", enzovoort. En die gedachten gaan terug tot in een eeuwigheid vóór wij bestonden. "De HEERE is onzer gedachtig geweest." Moeten wij dan niet meer aan Hem denken?
2. Wat Hij voor Zijn volk nog zal doen: "Hij zal zegenen." (a) Overvloedig. Zijn zegeningen lijken op Hemzelf: ze zijn groot. Wie door Hem gezegend wordt, is werkelijk gezegend. (b) Passend. Het huis van Israël, het huis van Aäron, allen die Hem vrezen, naar ieders nood, klein en groot. (c) Onfeilbaar. "Hij zal", "Hij zal", "Hij zal", "Hij zal." Met één "zal" vervloekt Hij, met vier "zullen" zegent Hij. — G. R.

Vers 13

1. Het kenmerk dat ze allemaal delen: "die den HEERE vrezen."
2. Hoe ver ze zijn in hun groei: "de kleinen met de groten."
3. De zegen die ze delen.

Vers 14

1. Genadige groei: in kennis, liefde, kracht, heiligheid, bruikbaarheid, enzovoort.

2. Groei die versnelt. We groeien steeds sneller. We gaan niet alleen vooruit, maar steeds méér vooruit.
3. Groei die doorwerkt. Onze kinderen groeien in genade door ons voorbeeld, enzovoort.

Vers 14

Gods zegeningen zijn:

1. Altijd stromend: "zal den zegen … vermeerderen" (Engels: 'meer en meer').
2. Overstromend: "over ulieden en over uw kinderen." Ouders moeten meer genade voor zichzelf zoeken, ter wille van hun kinderen. (a) Zodat het voorbeeld van de ouders meer op hun kinderen inwerkt. (b) Zodat hun gebeden meer kracht krijgen ten gunste van hun kinderen. (c) Zodat hun kinderen om hunnentwil rijker gezegend worden. — G. R.

Vers 15

Een zegen.

1. Voor een bijzonder volk: "Gijlieden."
2. Uit een bijzondere bron: "den HEERE", enzovoort.
3. Met een bijzondere tijdsaanduiding: "zijt."
4. Met een bijzonder stempel van zekerheid erop: "Gijlieden zijt … gezegend."
5. Met een bijzondere plicht erbij: "Maar wij zullen den HEERE loven van nu aan tot in der eeuwigheid."

Vers 15

De zegen van de Schepper: hoe groot, hoe vol, hoe veelzijdig hij is, enzovoort.

Vers 16

De heerschappij van de mens over de wereld: waar die ophoudt, hoe die wordt misbruikt, waar de rechtmatige grens ligt en wat het grote doel ervan is.

Verzen 17-18

1. Stemmen die ontbreken: “De doden zullen den HEERE niet prijzen.”
2. Hoe dat ons zelf aanspoort: “Maar wij.”
3. Hoe het anderen toeroept: “Hallelujah!” Laten wij het gemis van de stemmen die zwijgen goedmaken.

Verzen 17-18

1. Wie God hier niet looft, zal Hem ook later niet loven. Er is dus geen uitstel.
2. Wie God in dit leven looft, zal Hem eeuwig loven. Daarom: Hallelujah! “Looft den HEERE.” — G. R.

Verzen 17-18

Een preek voor het begin van een nieuw jaar.

1. Een droevige herinnering: “de doden.”
2. Een blij besluit: “Maar wij zullen den HEERE loven.”
3. Een passend beginpunt: “van nu aan.”
4. Een voortzetting zonder einde: “tot in der eeuwigheid.”

Psalm 116

Onderwerp

Deze psalm zet het Paschahallel voort. Daarom moeten we hem tot op zekere hoogte lezen in het licht van de uittocht uit Egypte. Hij heeft alle kenmerken van een persoonlijk lied. Het Pascha doet de gelovige ziel denken aan haar eigen slavernij en aan haar eigen bevrijding. Dankbaar praat ze erover, en ze looft de Heere daarvoor. Stel je de Israëliet voor, een wandelstaf in de hand, terwijl hij zingt: “Mijn ziel! keer weder tot uw rust.” Hij dacht dan aan het huis van Jakob dat terugkeerde naar het land van de vaderen.

Aan tafel dronk hij de beker leeg, terwijl hij de woorden van Ps. 116:13 uitsprak: “Ik zal den beker der verlossingen opnemen.” Deze vrome man denkt duidelijk terug aan zijn eigen bevrijding en aan die van zijn volk, als hij zingt in de taal van Ps. 116:16: “Gij hebt mijn banden losgemaakt.” Maar hij leeft zich ook in met zijn hele volk, als hij denkt aan de voorhoven van het huis van de HEERE en aan de heerlijke stad. Dan belooft hij te zingen “in het midden van u, o Jeruzalem.” Het thema van deze psalm is liefde die heel persoonlijk is, gevoed door een heel persoonlijke ervaring van verlossing.

We zien hier verloste mensen die verhoord worden als ze bidden. Ze zijn bewaard in tijden van nood en rusten in hun God. Ze lopen in vrijheid rond, ze voelen hun verplichtingen, en ze weten dat ze niet van zichzelf zijn maar gekocht zijn met een prijs. Ze sluiten zich aan bij de hele schare van vrijgekochten en zingen hallelujah’s voor God. Onze goddelijke Meester heeft dit lied gezongen. Dan kunnen we er

nauwelijks naast zitten als we in deze psalm woorden zien waar Hij Zijn zegel onder kon zetten, woorden die ten dele Zijn eigen beleving weergeven.

Daar gaan we hier niet verder op in. In de aantekeningen laten we al zien hoe de psalm is opgevat door mensen die hun Heere graag in elke regel terugvinden.

Indeling

David Dickson verdeelt deze psalm op een wat eigenaardige manier. Wij vinden zijn indeling zeer veelzeggend. Hij zegt: "Deze psalm bevat drie keer een belofte van de psalmist om God te danken voor Zijn barmhartigheid jegens hem. Het gaat vooral om een opmerkelijke redding uit de dood, lichamelijk en geestelijk. De eerste belofte is dat hij uit liefde zijn toevlucht zal nemen tot God door gebed, Ps. 116:1-2. De redenen en beweegredenen daarvoor volgen: zijn vroegere reddingen, Ps. 116:3-8. De tweede belofte is een heilige levenswandel, Ps. 116:9. De beweegredenen en redenen daarvoor staan in Ps. 116:10-13. De derde belofte is voortdurende lof en dienst. Het gaat hem vooral om geloften die hij in dagen van droefheid had uitgesproken, en die hij nu voor de ogen van de gemeente wil inlossen. De redenen daarvoor staan in Ps. 116:14-19."

Uitleg

Vers 1

"Ik heb lief, want de HEERE hoort." Wat een gezegende woorden! Iedere gelovige hoort zonder enige aarzeling te kunnen zeggen: "Ik heb den Heere lief." De wet eiste dit al. Toch kwam het nooit in het hart van een mens op, behalve door Gods genade en volgens de beginselen van het evangelie. Dit zeggen is geen kleinigheid: "Ik heb den

Heere lief." Liefde is immers de zoetste van alle genaden en het zekerste bewijs van behoud. Dat God het toelaat dat armzalige schepselen als wij van Hem houden, is grote goedheid van Zijn kant.

En als we kunnen zeggen: "Heere! Gij weet alle dingen, Gij weet, dat ik U liefheb", is dat een zeker bewijs dat Hij in ons hart gewerkt heeft. "Want de HEERE hoort mijn stem, mijn smekingen." De psalmist weet niet alleen dát hij God liefheeft. Hij weet ook waarom. Liefde die voor zichzelf een reden weet te geven, is diep, sterk en duurzaam. Je hoort wel dat liefde blind is. Maar als we God liefhebben, heeft onze liefde juist haar ogen wijd open. Ze kan zichzelf overeind houden met de strengste logica. We hebben een reden om de Heere lief te hebben, en wel een overvloed van redenen!

In dit geval gaan beginsel en hartstocht, verstand en gevoel samen. Wat een prachtige gemoedstoestand levert dat op! David had zijn reden om lief te hebben: Gods liefde, die zijn gebeden verhoorde. De psalmist had zijn "stem" gebruikt in het gebed. Het is bijzonder heilzaam voor ons gebedsleven om dat te doen. Kunnen we hardop bidden zonder dat anderen ons horen? Dan is dat goed. Soms klonk de stem van de psalmist, toen hij die verhief, zo gebroken en pijnlijk dat hij het nauwelijks nog een gebed durfde te noemen. Hij had geen woorden meer, ze lieten hem helemaal in de steek.

Hij kon alleen nog een kreunend geluid maken. En toch hoorde de Heere zijn zuchtende stem. Op andere momenten kwamen zijn gebeden helderder uit en hadden ze meer vorm. Die noemt hij "smekingen." David had gebeden zo goed als hij kon. Liet de ene vorm van aanbidding hem in de steek, dan zocht hij een andere. Steeds weer was hij bij de Heere aangeklopt. Vandaar het meervoud: "mijn smekingen." Maar hoe vaak hij ook aanklopte, hij was altijd welkom geweest. Jehova had gehoord. Dat betekent: Hij had zijn gebroken kreten aanvaard en beantwoord, en zijn kalmere, beter geordende smekingen ook.

Daarom hield hij met heel zijn hart van God. Verhoorde gebeden zijn zijden koorden die ons hart aan God binden. Wie gebedsverhoring ervaart, gaat vanzelf liefhebben, zo gaat dat gewoon. Alexander vertaalt beide werkwoorden liever in de tegenwoordige tijd. De tekst luidt dan: "Ik heb lief omdat Jehova mijn stem hoort, mijn smekingen." Ook dat is waar voor elke gelovige die pleit. Blijvende liefde komt voort uit dagelijkse gebedsverhoring.

Vers 2

"Want Hij neigt Zijn oor tot mij." Hij boog Zich vanuit Zijn hoogte omlaag om naar mijn gebed te luisteren. Dit beeld doet denken aan een zorgzame arts of een liefdevolle vriend.

Hij buigt zich over een zieke wiens stem flauw is en nauwelijks hoorbaar, om geen enkele klank en geen enkel gefluister te missen. Is ons gebed zó zwak dat we het zelf nauwelijks horen en betwijfelen of we wel bidden? Ook dan luistert God, neigt Hij Zijn oor en let Hij op onze smekingen. "Dies zal ik Hem in mijn dagen aanroepen" (Engels: zolang ik leef; letterlijk: in mijn dagen). Alle dagen van mijn leven richt ik mijn gebed alleen tot God, en tot niemand anders, en tot Hem zal ik zonder ophouden bidden. Het is altijd verstandig te gaan naar wie je welkom heet en goed behandelt.

Het woord "aanroepen" kan lofprijzing insluiten, niet alleen gebed. De Naam van de Heere aanroepen is een veelzeggende uitdrukking voor allerlei aanbidding. Wordt ons gebed verhoord in onze zwakheid en beantwoord in Gods kracht en grootheid? Dan raken we steeds meer gewend aan bidden. Ook worden we gesterkt in het voornemen om nooit op te houden met voorbede. Een bedelaar zouden we niet bedanken als hij zei: omdat u mijn verzoek hebt ingewilligd, blijf ik altijd bij u bedelen. Toch is het God ongetwijfeld welgevallig als Zijn smekelingen besluiten te blijven bidden. Het laat zien hoe groot Zijn goedheid is en hoe overvloedig Zijn geduld.

Laten we alle dagen bidden tot de Oude van dagen en Hem loven. Hij belooft dat onze kracht zal zijn naar onze dagen. Laten wij dan ook vastbesloten zijn dat onze toewijding zal zijn naar onze dagen.

Vers 3

De psalmist beschrijft nu in welke toestand hij verkeerde toen hij tot God bad. “De banden des doods hadden mij omvangen.” Net zoals jagers een hert insluiten met honden en mannen, tot er nergens meer een uitweg is, zo zat David vast in een kring van dodelijke pijn. De banden van verdriet, zwakte en schrik waarmee de dood mensen gewoonlijk vastbindt voordat hij hen wegsleept naar hun lange gevangenschap, zaten overal om hem heen. En die dingen stonden niet op afstand om hem heen. Ze waren vlakbij gekomen. Hij voegt er namelijk aan toe: “en de angsten der hel hadden mij getroffen.” Het waren verschrikkingen van het soort dat de verlorenen kwelt.

Ze grepen mij, ze hielden mij vast, ze vonden mij, ze doorzochten mij tot op de bodem en ze hielden mij gevangen. Met “de angsten der hel” bedoelt hij de weeën die bij de dood horen, de schrikbeelden die bij het graf horen. Ze zaten hem zo dicht op de huid dat ze hun tanden in hem zetten, zoals honden hun prooi grijpen. “Ik vond benauwdheid en droefenis.” De benauwdheid zat om mij heen en de droefheid in mij. Zijn smarten waren dubbel. Hoe meer hij ze onderzocht, hoe groter ze werden. Wie een verborgen schat vindt, is dolblij.

Maar wat moet iemand voelen die precies waar hij het minst verwacht, een ader van benauwdheid en droefheid ontdekt? De benauwdheid zocht de psalmist op, en ze vond hem ook. Toen hij zelf ging zoeken, vond hij geen verlichting maar dubbele nood.

Vers 4

“Ik riep den Naam des HEEREN aan.” Voor gebed is het nooit het verkeerde moment. Hij bad toen het er het slechtst voorstond. De goede man kon niet naar God toe rennen, dus riep hij Hem toe. In zijn uiter-

ste nood kwam zijn geloof vooraan te staan. Mensen aanroepen had geen zin. Bijna even zinloos kan het geleken hebben om de Heere aan te roepen. Toch riep hij met zijn hele ziel alles aan wat de heilige Naam Jehova inhoudt: elke eigenschap van God die daarin besloten ligt. Zo toonde hij dat zijn vertrouwen geen schijn was, maar echt.

Sommigen van ons weten nog van heel bijzondere momenten van beproeving, waarvan we nu kunnen zeggen: "Maar ik riep den Naam des HEEREN aan." De psalmist deed een beroep op de barmhartigheid, de waarheid, de kracht en de trouw van de Heere. En dit was zijn gebed: "Och HEERE! bevrijd mijn ziel." Zo'n smeekbede is kort en veelomvattend. Ze komt meteen ter zake, en ze is nederig en ernstig. Konden al onze gebeden maar zo zijn! Misschien worden ze dat ook, als wij in dezelfde nood zitten als de psalmist. Echte nood maakt immers echt gebed.

Hier zien we geen woordenvloed en ook geen netjes opgebouwde, mooi lopende zinnen. Alles is eenvoudig en natuurlijk. Er staat geen woord te veel, en er ontbreekt ook niet één woord.

Vers 5

"De HEERE is genadig en rechtvaardig." Verhoort Jehova een gebed? Dan zien we Zijn genade én Zijn rechtvaardigheid. Dat Hij luistert naar het gebed van een zondaar, is al een grote gunst. En omdat de Heere dat beloofd heeft, zou Hij onrechtvaardig zijn als Hij Zijn belofte vergat en de kreten van Zijn volk negeerde. Hoe gaan genade en rechtvaardigheid samen in de manier waarop God met Zijn dienstknechten omgaat?

Dat kunnen we alleen begrijpen als we denken aan het zoenoffer van onze Heere Jezus Christus. Aan het kruis zien we hoe genadig en rechtvaardig de Heere is. "En onze God is ontfermende": Hij heeft medelijden, Hij is teder, vol erbarmen. Wij hebben Hem als de onze aangenomen, dus we twijfelen niet aan Zijn barmhartigheid. Hij was nooit onze God geworden als Hij niet barmhartig was. Zie je hoe Zijn

rechtvaardigheid als het ware wordt omringd door twee wachters van liefde: genadig, rechtvaardig, barmhartig? Het zwaard van de gerechtigheid zit in een met juwelen versierde schede: de genade.

Vers 6

"De HEERE bewaart de eenvoudigen." Slimme mensen redden zich wel. Maar mensen zonder wereldse sluwheid, spitsvondigheid en list, die simpelweg op God vertrouwen en doen wat goed is, kunnen er zeker van zijn dat God over hen waakt. De wereldwijzen worden met al hun voorzichtigheid gevangen in hun eigen sluwheid. Maar wie oprecht leeft en met een eenvoudige liefde voor de waarheid voor God staat, wordt beschermd tegen de listen van zijn vijanden. Zo iemand zal zijn vijanden overleven. De heiligen zijn als schapen tussen de wolven en betrekkelijk weerloos. Maar er zijn nu eenmaal meer schapen in de wereld dan wolven.

Het is heel goed mogelijk dat de schapen rustig zullen grazen, als er geen enkele wolf meer rondloopt op aarde. Zo erven de zachtmoedigen de aarde, wanneer de goddelozen verdwenen zijn. "Ik was uitgeteerd, doch Hij heeft mij verlost" (Engels: ik was vernederd, en Hij heeft mij geholpen). Hoe eenvoudig ik ook was: de Heere liep niet aan mij voorbij. Mijn omstandigheden waren verslechterd. Ik werd belasterd. Mijn geest was terneergeslagen en mijn lichaam ziek. Toch heeft de Heere mij geholpen. Een kind van God kan op veel manieren worden vernederd. Maar Gods hulp is zo veelsoortig als de nood van Zijn volk. Zijn we arm?

Dan voorziet Hij in wat we nodig hebben. Worden we beschimpt? Dan herstelt Hij onze goede naam. Zijn we alleen? Dan laat Hij vrienden voor ons opstaan. Zijn we moedeloos? Dan troost Hij ons. Zijn we ziek? Dan geneest Hij onze ziekten. Op dit moment zijn er in Gods gemeente duizenden die elk voor zich kunnen zeggen: "Ik was uitgeteerd, doch Hij heeft mij verlost." Wie dat kan zeggen, hoort het ook

te zeggen: tot eer van de glorie van Zijn genade, en om anderen te troosten die hetzelfde moeten doormaken. Let op wat David doet.

Eerst noemt hij de algemene waarheid dat de Heere de eenvoudigen bewaart. Daarna bewijst en verduidelijkt hij die met zijn eigen ervaring. Het is een zeer gezegende gewoonte om een algemene waarheid mee naar huis te nemen en te toetsen in ons eigen leven. Op die manier wordt het getuigenis van Christus in ons vastgezet, en worden wij getuigen voor de Heere, onze God.

Vers 7

"Keer weder tot uw rust." Hij noemt die rust nog altijd de zijne, en hij voelt zich helemaal vrij om ernaar terug te keren, alsof er niets tussen is gekomen. Wat een genade dat we onze ziel kunnen toeroepen, ook als ze haar rust even is kwijtgeraakt: "het is nog altijd jouw rust." De psalmist was duidelijk enigszins van streek geweest. Zijn moeiten hadden zijn geest opgejaagd. Maar nu hij weet dat zijn gebed verhoord is, brengt hij zijn ziel tot bedaren. Rust had hij al eerder gevonden, want de zalige rust van het geloof was hem bekend.

Daarom keert hij terug naar de God Die in vroeger tijd de schuilplaats van zijn ziel was. Een vogel vliegt naar zijn nest, en zo vliegt zijn ziel naar zijn God. Verliest een kind van God al is het maar een ogenblik zijn gemoedsrust? Dan moet hij bezorgd zijn om die terug te vinden. Hij zoekt haar niet in de wereld en ook niet in zijn eigen beleving, maar alleen bij de Heere. Als een gelovige bidt en de Heere Zijn oor neigt, dan ligt de weg terug naar de oude rust open. Hij moet er niet aarzelend over doen.

"Want de HEERE heeft aan u welgedaan." Je hebt een goede God gediend en je hebt op vaste grond gebouwd. Zoek geen andere rust. Kom terug bij Hem Die Zich vroeger zo diep verwaardigde je met Zijn liefde rijk te maken. Wat een tekst! En wat een uitleg ervan geeft het leven van elke gelovige man en vrouw, van jong tot oud! De Heere heeft ons rijkelijk goed gedaan. Hij gaf ons Zijn Zoon, en in Hem gaf

Hij ons alle dingen. Hij zond ons Zijn Geest, en door Hem schenkt Hij ons alle geestelijke zegeningen.

God doet aan ons als een God. Hij legt Zijn volheid voor ons open, en wij hebben allen uit die volheid ontvangen: genade op genade. We hebben nooit aan de tafel van een vrek gezeten. Nooit heeft een gierige hand ons gekleed, nooit een krenterige. Nooit heeft een zuinige gever ons toegerust. Laten we terugkeren naar Hem Die ons met zulke overweldigende vriendelijkheid heeft behandeld. Er volgen nog meer redenen, en elke reden is sterk genoeg.

Vers 8

"Want Gij, HEERE! hebt mijn ziel gered van de dood, mijn ogen van tranen, mijn voet van aanstoot." De drie-enige God heeft ons drie verlossingen gegeven. Ons leven is voor het graf gespaard. Ons hart is uit zijn smarten opgetild. En ons levenspad is bewaard voor schande. We mogen niet tevreden zijn zolang we niet alle drie deze verlossingen bewust ervaren. Is onze ziel van de dood gered? Waarom huilen we dan? Welke reden tot verdriet blijft er over? Waar komen die tranen vandaan? En zijn onze tranen afgewist? Kunnen we het dan verdragen opnieuw in zonde te vallen?

Laten we niet stilstaan voordat we met vaste tred op het pad van de oprechten lopen, elke strik ontwijken en om elke struikelsteen heen stappen. Redding, blijdschap en heiligheid zijn onlosmakelijk verbonden. Het verbond van de genade biedt ze ons alle drie aan. De dood is overwonnen, de tranen zijn gedroogd en de angsten zijn verbannen wanneer de Heere nabij is. Zo legt de psalmist uit waarom hij besloten heeft God aan te roepen zolang hij leeft. Niemand kan ontkennen dat dit een zeer terecht besluit was. Hij was uit zo'n grote diepte opgetild door zo'n bijzonder ingrijpen van God.

Dan was hij ongetwijfeld verplicht om voor altijd een hartelijk aanbidder te zijn van Jehova, aan Wie hij zoveel verschuldigd was. Voelen we niet allemaal de kracht van die redenering? En zullen we de con-

clusie ook uitvoeren? Dat God de Heilige Geest ons helpe om zo onophoudelijk te bidden en in alles te danken! Dat is immers wat God in Christus Jezus van ons wil.

Vers 9

"Ik zal wandelen voor het aangezicht des HEEREN, in de landen der levenden." Hier staat het tweede voornemen van de psalmist: leven onder Gods ogen, midden onder de mensenkinderen. Iemands wandel is zijn manier van leven. Sommige mensen leven alleen onder het oog van hun medemensen. Ze letten op wat anderen oordelen en vinden. Maar wie werkelijk door genade bepaald wordt, houdt rekening met Gods aanwezigheid. Hij handelt onder de invloed van Zijn alziend oog. "Gij, God des aanziens!" (Engels: Gij, God, ziet mij) is een veel betere drijfveer dan "Mijn meester ziet mij." Geloof, hoop, heilige vrees en echte heiligheid groeien uit het besef dat je leeft en loopt onder het aangezicht van de Heere.

Wie door God is bevrijd als antwoord op gebed, vindt in die ervaring de beste reden voor een heilig leven, en de beste steun bij zijn pogingen. We weten dat God op een bijzondere manier dicht bij Zijn volk is. Wat voor mensen moeten we dan zijn in al onze heilige wandel en godzaligheid?

Vers 10

"Ik heb geloofd, daarom sprak ik." Zonder mijn geloof had ik zo niet kunnen spreken. Zonder het geloof dat mij in leven hield en mij redding bracht, zou ik nooit in het gebed tot God hebben gesproken. En dan zou ik ook nu niet tot mijn medemensen kunnen spreken om van Hem te getuigen. Daar heb ik alle reden om op te roemen. Niemand mag over de dingen van God spreken, tenzij hij gelooft. Wie weifelt, richt met zijn woorden schade aan. Maar de tong van de gelovige doet goed. De krachtigste woorden die ooit over de lippen van een mens zijn gekomen, kwamen uit een hart dat volledig overtuigd was van Gods waarheid.

De psalmist niet alleen: ook Luther, Calvijn en andere grote getuigen van het geloof konden elk van hen uit volle overtuiging zeggen: "Ik heb geloofd, daarom sprak ik." "Ik ben zeer bedrukt geweest." Daar zat geen enkele vergissing in, geen schijn van overdrijving. De verdrukking was zo bitter en zo ontzettend als ze maar zijn kon. Nu ik daaruit ben verlost, weet ik zeker dat die verlossing geen fanatieke waan is. Het is een vanzelfsprekend feit. Daarom ben ik nog meer vastbesloten om te spreken tot eer van God. Hoe zwaar de psalmist ook verdrukt was, hij was niet opgehouden te geloven. Zijn geloof werd op de proef gesteld, maar het werd niet vernietigd.

Vers 11

"Ik zeide in mijn haasten: Alle mensen zijn leugenaars." Op een bepaalde manier valt de uitspraak te verdedigen, hoe haastig ze ook werd gedaan. Alle mensen blijken immers leugenaars als we ons te veel op hen verlaten. Sommigen bedriegen ons omdat ze het met de waarheid niet zo nauw nemen, anderen omdat ze te zwak zijn om te doen wat ze beloven. Toch zie je aan de woorden "in mijn haasten" dat de psalmist zijn eigen uitspraak niet goedkeurde. Hij zag haar als een opwelling van een overhaast humeur. Zoals hij het zei, was zijn taal niet te verdedigen.

Hij had geen recht om alle mensen te wantrouwen. Want veel mensen zijn eerlijk, houden van de waarheid en nemen hun taak serieus. Trouwe vrienden en loyale volgelingen zijn er nog steeds. Stellen ze ons soms teleur? Dan mogen we hen geen leugenaars noemen, als ze tekortschieten omdat ze het niet kunnen en niet omdat ze het niet willen. In zware verdrukking zijn we in de verleiding om snel te oordelen over onze medemensen. Dat weten we. Daarom moeten we goed op onze geest letten en de deur van onze lippen bewaken. De psalmist had geloofd, en daarom sprak hij.

Hij had getwijfeld, en daarom sprak hij overhaast. Hij geloofde, en daarom bad hij terecht tot God. Hij geloofde niet, en daarom be-

schuldigde hij ten onrechte de mensheid. Soms is spreken even verkeerd als het in andere gevallen goed is. Haastig praten loopt meestal uit op bittere spijt. Zwijgen is veel beter, wanneer ons gemoed verward en opgejaagd is. Het is zoveel makkelijker iets te zeggen dan het weer terug te nemen! Spijt van onze woorden kunnen we wel hebben. Maar we krijgen ze niet zo terug dat het kwaad dat ze aanrichtten verdwenen is.

Zelfs David moest zijn eigen woorden inslikken toen hij haastig sprak. Niemand van ons kan dus zijn tong vertrouwen zonder bit en teugel.

Vers 12

"Wat zal ik den HEERE vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen?" Verstandig stopt hij met zich te ergeren aan de valsheid van mensen en aan zijn eigen slechte bui. Hij richt zich tot zijn God. Eindeloos doorzeuren over wat mensen missen en hoe ze bedriegen, haalt weinig uit. Oneindig veel beter is het om Gods volmaaktheid en trouw te prijzen. De vraag in dit vers is een heel goede. Zoveel barmhartigheid heeft de Heere ons gegeven! We moeten dus rondkijken, en ook naar binnen kijken. Wat kunnen wij doen om te laten zien hoe dankbaar we zijn?

We moeten niet alleen doen wat voor de hand ligt. Met heilige vindingrijkheid mogen we ook allerlei manieren opsporen om onze God nieuwe lof te brengen. Zijn weldaden zijn zó talrijk dat we ze niet kunnen tellen. Zo gevarieerd en talrijk als Zijn gaven zijn, zo gevarieerd en talrijk moet ook onze erkenning ervan zijn. Ieder mens hoort zijn eigen bijzondere manier te hebben om dankbaarheid te tonen. De Heere stuurt ieder een eigen weldaad. Ieder mag zich dus afvragen: "Wat zal ik vergelden? Welke manier van dienen past mij het best?"

Vers 13

"Ik zal den beker der verlossingen opnemen." "Ik zal … opnemen" is een vreemd antwoord op de vraag "Wat zal ik vergelden?" En toch is het het wijste antwoord dat er te geven is.

> *"Het beste dat ik Hem vergelden kan,*
> *zo ellendig en zo arm als ik ben,*
> *is uit Zijn gaven een pleitgrond te putten*
> *en Hem nog altijd om meer te vragen."*

Het opnemen van de beker der verlossingen was op zich al aanbidding. Maar er kwam meer aanbidding bij. Vandaar dat de psalmist zegt: "en den Naam des HEEREN aanroepen." Hij wil dus eerst zegenen, danken en bidden, en pas dan drinken uit de beker die de Heere met Zijn reddende genade heeft gevuld. Wat een beker! Hij staat vol zegen op de tafel van oneindige liefde. Het geloof mag hem oppakken, tot het zijne maken en eruit drinken. Dan moeten we met blijde harten Hem loven en groot maken Die de beker voor ons heeft gevuld, zodat wij zouden drinken en nieuwe kracht krijgen.

Je kunt dit in beeld doen aan de avondmaalstafel. Je kunt het ook geestelijk doen, elke keer als we de gouden kelk van het verbond vastpakken. Dan beseffen we hoe vol zegen erin zit, en ontvangen we de goddelijke inhoud door het geloof in ons diepste wezen. Geliefde lezer, laten we hier even stilstaan en een lange, diepe teug nemen uit de beker die Jezus heeft gevuld. En dan mogen we met een toegewijd hart God aanbidden.

Vers 14

"Mijn geloften zal ik den HEERE betalen, nu, in de tegenwoordigheid van al Zijn volk." De psalmist heeft zijn derde voornemen al genoemd: zich voor altijd wijden aan de aanbidding van God.

Hier begint hij dat voornemen uit te voeren. De geloften die hij in zijn angst had afgelegd, wil hij nu nakomen: "Mijn geloften zal ik den HEERE betalen." Hij doet het meteen, "nu", en openlijk, "in de tegen-

woordigheid van al Zijn volk." Een goed voornemen voer je het best meteen uit. Een gelofte wordt een schuld, en een schuld moet je betalen. Bij het betalen van een eerlijke schuld zijn getuigen een goede zaak. Ook bij het nakomen van heilige geloften hoeven we getuigen niet te schuwen. We tonen er immers mee dat we ons voor onze Heere niet schamen.

Bovendien kan het de omstanders veel goed doen, als ze horen hoe we openlijk de lof zingen van onze God, Die gebeden verhoort. Hoe kunnen mensen dit doen die hun Zaligmaker nooit met hun mond hebben beleden? Wat zeggen jullie hiervan, heimelijke discipelen? Waag het toch: stap het licht in en erken je Verlosser. Ben je werkelijk gered? Kom dan naar voren en zeg het, op de manier die Hij Zelf heeft aangewezen.

Vers 15

"Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten." Daarom liet Hij de psalmist niet sterven, maar redde Hij zijn ziel van de dood. Het lijkt erop dat dit lied Joodse gezinnen eraan moest herinneren welke barmhartigheid iemand uit hun huis had gekregen. Neem iemand die zwaar ziek was geweest en weer gezond was geworden. De Heere vindt het leven van Zijn heiligen immers kostbaar. Vaak spaart Hij hen, terwijl anderen omkomen. Ze zullen niet te vroeg sterven. Ze zijn onsterfelijk tot hun werk gedaan is. En komt hun tijd om te sterven, dan zal hun dood dierbaar zijn.

De Heere waakt bij hun sterfbed, strijkt hun kussens glad, sterkt hun hart en neemt hun ziel in ontvangst. Zij die met kostbaar bloed zijn vrijgekocht, staan zo dicht bij God dat zelfs hun sterven Hem dierbaar is. Voor de gemeente zijn de sterfbedden van heiligen heel kostbaar, want ze leert er vaak veel van. Voor alle gelovigen zijn ze dat ook: zij bewaren graag de laatste woorden van wie zijn heengegaan. Maar het kostbaarst zijn ze voor de Heere Jehova Zelf. Hij ziet de zegevierende dood van Zijn genadigen met heilig welbehagen aan.

Hebben we geleefd voor Zijn ogen, hier in het land van de levenden? Dan hoeven we niet te vrezen te sterven voor Zijn ogen, als ons uur gekomen is.

Vers 16

Wie God toebehoort en zijn geloften betaalt, wijdt zich daarbij opnieuw aan God. Zichzelf brengt hij als offer. Hij roept uit: "Och, HEERE! zekerlijk ik ben Uw knecht." Met recht, echt, van harte en voor altijd beken ik dat ik van U ben, want U hebt mij bevrijd en verlost. "Ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd." Binnen Uw huis ben ik als knecht ter wereld gekomen. Mijn moeder diende U, dus ik werd als knecht geboren, en dat maakt mij dubbel de Uwe. Zij was Uw dienstmaagd, en ik, haar zoon, belijd dat ik van top tot teen van U ben, door mijn herkomst.

O, dat kinderen van godvruchtige ouders ook zo dachten! Maar helaas: velen zijn zonen van de dienstmaagden van de Heere, en toch zelf geen knecht van Hem. Zij bewijzen op droevige wijze dat genade niet in het bloed zit. Voor David was zijn moeder duidelijk een vrouw met genade. Hij denkt daar blij aan terug, en hij ziet er een extra reden in om zich aan God te wijden. "Gij hebt mijn banden losgemaakt." Dat ik uit de slavernij ben bevrijd, bindt mij aan Uw dienst. Wie is losgemaakt uit de boeien van zonde, dood en hel, mag blij zijn met het lichte juk van de grote Bevrijder.

Merk op hoe de lieflijke zanger het zalig vindt om bij te blijven stilstaan dat hij bij de Heere hoort. Het is duidelijk zijn eer, iets waar hij trots op is, iets wat hem diep tevredenstelt. Het moet onze ziel in vervoering brengen, als we Jezus onze Meester mogen noemen en Hij ons erkent als Zijn dienaren.

Vers 17

"Ik zal U offeren." Ik ben Uw knecht, dus ik behoor U te offeren. Geestelijke zegeningen heb ik van U ontvangen, dus ik kom niet met een os of een bok. Ik breng wat beter past: de dankzegging van mijn

hart. In mijn diepste binnenste zal ik U aanbidden, vol dank. “En den Naam des HEEREN aanroepen.” Dat betekent: eerbiedig buig ik voor U. Ik til mijn hart in liefde naar U op, ik denk na over wie U bent, en ik aanbid U zoals U Zich laat kennen. Hij is dol op deze bezigheid.

Meerdere keren in deze psalm zegt hij dat hij “den Naam des HEEREN” zal “aanroepen”. Tegelijk is hij blij dat hij dat al zo vaak eerder had gedaan. Goede gevoelens en goede daden zijn het waard om te herhalen. Hoe meer van harte aanroepen van God, hoe beter.

Vers 18

“Mijn geloften zal ik den HEERE betalen, nu, in de tegenwoordigheid van al Zijn volk.” Hij herhaalt het. Wat goed is, mag je gerust twee keer zeggen. Zo zet hij zichzelf aan om zijn gelofte met meer hart, meer ernst en meer ijver na te komen. Op het moment dat hij zijn besluit uitspreekt, betaalt hij haar al echt. Verborgen kreeg hij Gods barmhartigheid, maar openlijk brengt hij de lof. De kring van aanwezigen was wél zorgvuldig gekozen. Zijn parels gooide hij niet voor de zwijnen. Zijn getuigenis hoorden alleen mensen die het begrepen en op prijs stelden.

Vers 19

“In de voorhoven van het huis des HEEREN.” Dat is de juiste plek, de plek die God Zelf had aangewezen om Hem te aanbidden. Wat raakt hij ontroerd als hij terugdenkt aan het huis van de Heere! Hij kan niet anders dan over de heilige stad spreken, met een jubelende uitroep: “In het midden van u, o Jeruzalem.” Het geliefde Sion: alleen al de gedachte eraan ontroerde hem. Je leest het aan zijn woorden: hij spreekt Jeruzalem zelf toe, want die naam was hem dierbaar. Daar zou hij zijn geloften inlossen, op de plek van de samenkomst, in het hart van Judea.

Dat is de plaats waar de stammen naartoe optrokken, de stammen van de HEERE. Getuigen voor Jezus is het mooist op een plek waar het bericht in duizend huizen terechtkomt. Gods lof mag niet opge-

sloten blijven in een binnenkamer. Zijn Naam mogen we niet fluisteren in hoekjes en gaatjes, alsof we bang zijn dat mensen ons horen. We moeten juist midden in de drukte en in het hart van de samenkomsten ons hart en onze stem verheffen tot de Heere. En we moeten anderen uitnodigen om samen met ons te aanbidden en te zeggen: "Looft den HEERE", of "Hallelujah." Het is een heel passend slot voor een lied dat werd gezongen wanneer heel het volk voor het feest in Jeruzalem samenkwam.

De schrijvers van deze psalmen werden door Gods Geest bewogen om hun liederen precies passend te maken. In hun eigen tijd was dat beter te zien dan nu. Maar we merken nog genoeg om te weten dat elke regel en elk woord speciaal bedoeld was voor de gelegenheid waarvoor deze heilige liederen werden geschreven. Aanbidden we de Heere? Dan moeten we de woorden van gebed en lofprijzing zorgvuldig uitkiezen. We moeten er niet op rekenen dat een willekeurig opengeslagen liedboek wel iets oplevert, of dat we het wel ter plekke verzinnen. Laat alles betamelijk en in goede orde gebeuren. En laat alles beginnen en eindigen met Hallelujah, "Looft den HEERE."

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Een dankpsalm in de persoon van Christus. De profeet laat Hem alle smarten en verdrukkingen van het leven doormaken. Het werk van de verzoening is af. Hij is opgestaan uit de doden. Hij heeft Zijn plaats aan de rechterhand van de Majesteit in de hoogte. En voor de hele wereld verkondigt Hij welke barmhartigheid Hij van God ontving op de dag van Zijn menswording, en welke heerlijkheden Hem ten deel vielen in het koninkrijk van Zijn hemelse Vader. Toch is de psalm, hoewel hij deze kracht heeft en door zijn eigen innerlijke bewijs de juistheid van deze uitleg aantoont, zeer mystiek in de manier waarop hij zich laat kennen.

Hij vraagt om zorgvuldig overdenken, wil je de echte uitkomsten naar boven halen. Bovendien past de taal niet zo uitsluitend bij de Messias dat een gelovige haar niet ook zou kunnen herhalen voor zijn eigen beproevingen in de wereld. Veel in de psalm sluit dus gemakkelijk aan bij Christus' verhoging in de hemel. Maar veel lijkt ook vast te zitten aan Zijn toestand hier op aarde. Het hangt dus sterk af van de lezer zelf. Ziet hij de psalm in de hogere zin: de heerlijkheid van de Verlosser? Of beperkt hij haar tot een dankzegging voor zegeningen midden in het lijden dat alle mensen in dit leven kennen, op dezelfde manier als Jezus, al niet in dezelfde mate?

De volmaaktste en nuttigste manier van lezen brengt beide samen. Dan zien we Christus als voorbeeld van Gods barmhartigheid voor onszelf.

1. (Ps. 116:1) Hier spreek Ik, Christus. Ik troon in de eeuwigheid en Ik heb over zonde en dood gezegevierd. Mijn hemelse Vader heeft geluisterd naar de angstige gebeden die Ik in de dag van Mijn droefheid tot Hem bad, en dat verblijdt Mij. Toen had Ik in Mijn eigen gemoed geen kracht en van mensen geen hulp. Daarom zal Ik "al Mijn dagen" Hem aanroepen, dankbaar, in de eindeloze eeuwen van Mijn eeuwige bestaan, en Ik zal Hem met heel Mijn hart prijzen.
2. (Ps. 116:3) Toen Ik mens werd, brak een moeilijke tijd aan. Strikken omringden Mij en Ik werd naar Mijn dood gedreven. Priester en overste, Farizeeër en schriftgeleerde, rijk en arm: ze riepen allemaal woedend dat Ik weg moest. Heel het volk smeedde een complot tegen Mij. "De banden des doods" grepen Mij vast, en Ik werd naar het kruis gesleept.
3. (Ps. 116:4) Toen trof Christus werkelijk benauwdheid en droefheid aan. "Mijn ziel", zei Hij, "is geheel bedroefd tot den dood toe." Angstig bad Hij tot Zijn hemelse Vader: "Laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan." Het lot van heel de wereld stond op het spel. In doodsangst smeekte Hij om redding voor Zijn ziel.

4. (Ps. 116:5) In dit vers breekt Hij plotseling af met het rechtstreekse verhaal over Zijn eigen smarten. Dat is wonderlijk groots en mooi. Het woord "onze God" is dat niet minder, als Christus het zegt over Zijn eigen discipelen en gelovigen. "Ik riep", zegt Hij, "den Naam des HEEREN aan." Maar Hij vertelt nog niet wat het antwoord was. Dat moeten we zelf opmaken uit de verzekering dat God altijd genadig is voor wie trouw zijn. Ja, "onze God": Hij beschermt de christelijke gemeente, en ook Mijzelf. "Onze God is ontfermende."
5. (Ps. 116:6) Meteen daarna gaat Hij echter weer verder. Zie hoe krachtig die taal is: "Ik was uitgeteerd, doch Hij heeft mij verlost." En hoe werd Hij verlost? De ziel van Christus is vrij teruggekeerd tot haar rust. Want al kwamen het lichaam en het gestel om aan het hout, de ziel brak door de banden van de dood heen. Christus stond opnieuw op, in de volle gestalte van een volmaakt mens, stralend van heerlijkheid, op weg naar de woningen van de eeuwigheid. De tranen hielden op. De smarten werden stil. En voortaan wandelt Hij, door de grenzeloze dag van de onsterfelijkheid, "voor het aangezicht des HEEREN, in de landen der levenden." Dit laatste is een van de uitdrukkingen in de psalm die, als je er niet over nadenkt, eerder lijken te passen bij een gered gelovige op aarde dan bij Christus in de hemel.

Maar we gebruiken de taal van aardse dingen voor hemelse. Dat is gebruikelijk, ook in de meest mystieke geschriften van de Schrift. En dan is er niets mooiers dan de naam "de landen der levenden", als je die geeft aan de toekomstige woonplaats van de ziel. Het is de edelste toepassing van dit beeld. Het past bijzonder goed bij die eeuwige woningen, waar dood en droefheid beide onbekend zijn.

1. (Ps. 116:10) Dit vers is voor verbetering vatbaar.

Ik voelde vertrouwen, hoewel ik zei: "Ik ben zeer verdrukt."
Ik zei in mijn plotselinge schrik: "Alle mensen zijn vals." — French.

Het wijst naar de vooravond van Zijn kruisiging. Hij was uitgeput door lang waken en vasten, en bijna bezweek Zijn geest in de doodsangst van Gethsemane. Maar hoe benauwd en gebroken Hij in Zijn ziel ook was: Hij vertrouwde op Jehova. Hij wist namelijk zeker dat die God Hem niet zou verlaten. Maar al werd Hij door God gedragen, de mensen lieten Hem in de steek. De discipelen met wie Hij had geleefd, de menigten die Hij had onderwezen, de lijdenden die Hij had genezen: "Zij, Hem verlatende, zijn allen gevloden." Niet één bleef over, zelfs niet de discipel "welken Jezus liefhad". In de pijn van die verlating kon Hij de bittere gedachte niet onderdrukken dat alle mensen even vals en verraderlijk waren.

1. (Ps. 116:12) Maar dat vreselijke uur is voorbij. Uit de doden is Hij opgestaan, en Hij staat daar, omgord met waarheid, heiligheid en heerlijkheid. Waar denkt Hij dan het eerst aan? Luister, o mens, en schaam je voor je ondankbaarheid, die zo vaak voorkomt! Ik zal "den beker der verlossingen" omhoogheffen. Dat is het plengoffer dat God werd gebracht, samen met een offerande, na elke bijzondere barmhartigheid die iemand had ontvangen. En Ik zal de Heere zegenen Die Mij zo genadig is geweest. Voor de ogen van de hele wereld zal Ik Mijn vroegere geloften aan Jehova betalen.

Uit elke uithoek van de aarde zal Ik volken binnenbrengen, verzoend en heilig gemaakt door het bloed van Mijn verzoening. De taal in deze verzen is, net als in het slot van de psalm, helemaal ontleend aan aardse zaken en aan vormen van godsdienstige dienst die de Joden goed kenden. Juist in deze dingen moeten we de geestelijke zin losmaken van het uiterlijke zinnebeeld. Neem de avondmaalsbeker. Zonder twijfel is die ontleend aan de beker die de Joden gebruikten om verlossingen te gedenken, en naar dat voorbeeld ingesteld. Christus gebruikt hem in de hemel als beeld.

Toch zal een nadenkend mens de schoonheid ervan haast wel inzien: Hij houdt hem in Zijn hand uit dankbaarheid voor Zijn triomf, omdat Hij Zijn banden heeft verbroken. Het zijn de banden waarmee

de dood Hem vasthield en in het graf had opgesloten. De uitspraak "Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten" omvat speciaal het offer van Christus. Zij verwijst algemener naar het bloed dat profeten en martelaren van de waarheid in zo'n overvloed hebben vergoten. Net zo is de aanbidding van Jehova in de voorhoven van Zijn tempel in Jeruzalem een beeld van de openbare verkondiging van het christendom aan heel de wereld.

De tempeldiensten waren de plechtigste en meest openbare diensten van de Joden. En als er van Christus staat dat Hij Zijn "offerande van dankzegging" aan God brengt voor de ogen van heel Zijn volk, is het beeld makkelijk los te maken van het grovere element. Zo wordt de bekering van alle volken aangeduid in de gedaante van Christus, door allen gezien. — William Hill Tucker.

Vers 1

"Ik heb lief." De profeet laat zijn liefde horen in deze korte, afgebroken uitroep: "Ik heb lief." In de grondtekst is dat maar één woord, en toch is het een hele zin: ik heb lief, omdat de Heere gehoord heeft enzovoort. Bijna alle vertalers kiezen een andere weergave. Zij laten als het ware één woord verhuizen van de ene zin naar de volgende, zodat de titel Heere bij het eerste zinsdeel komt te staan: (ahavti ki shama Jehova) "Ik heb den HEERE lief, want Hij hoort" enzovoort. Dat de zin zo wat duidelijker wordt en soepeler loopt, geef ik graag toe.

Maar zijn kracht is dan minder. Want als iemands hart in vuur en vlam staat en zijn ziel overweldigd is door het diepe besef van een grote, buitengewone gunst, dan breekt zijn liefde zijn woorden af. Zijn spraak stokt. Daarom drukt dit korte, afgebroken zinsdeel "Ik heb lief" een innigere en vurigere liefde uit dan een vollere, gladde zin zou kunnen. Wat een kracht heeft ware liefde! Ze laat zich nooit helemaal onder woorden brengen, hoe mooi we ook zoeken naar uitdrukkingen. — William Gouge, 1575-1653.

Vers 1

"Ik heb den HEERE lief." Hadden wij maar zo'n hart!

Dan konden wij allemaal, met de geest van David en op zijn getuigenis, zeggen: "Ik heb den HEERE lief." Dat is meer waard dan dit alles: alle geheimen kennen, profeteren, bergen verzetten enzovoort, 1 Kor. 13:1-2 enzovoort. "Ik heb den HEERE lief" is méér dan: ik ken de Heere. Want zelfs verworpenen zijn verlicht (Hebr. 6:4). Het is méér dan: ik vrees de Heere. Ook de duivelen geloven en sidderen immers (Jak. 2:19). Het is méér dan: ik bid tot God (Jes. 1:15). Wat zal ik nog zeggen? Het is méér dan alle diensten en alle deugden waarin geen liefde zit.

De scholastici hebben gelijk als ze zeggen: liefde is de vorm van alle deugden, want ze geeft ze allemaal de vorm waarin ze aanvaard kunnen worden. Niets wordt immers aanvaard, tenzij het uit liefde voortkomt, met andere woorden: uit de liefde tot God. — William Slater, 1638.

Vers 1

"Ik heb lief, want" enzovoort. Hoe ijdel en dwaas is het geluid van mensen die zeggen: "God liefhebben om wat Hij voor ons doet, is huurlingenwerk en kan geen zuivere liefde zijn!" Zuiver of onzuiver: een andere liefde die vanuit het hart van een schepsel naar zijn Schepper kan stromen, is er niet.

"Wij hebben Hem lief", zei de heiligste van Christus' discipelen, "omdat Hij ons eerst liefgehad heeft." Hoe sterker we beseffen dat we Hem iets verschuldigd zijn, hoe meer onze liefde en onze kinderlijke gehoorzaamheid groeien. Ja, we houden van Hem om wat Hij ons gaf. Liefde roept liefde op, zo eenvoudig is het. — Adam Clarke.

Vers 1

"De HEERE hoort mijn stem." Maar is het voor ons zo'n weldaad dat God luistert? Is het een bewijs van Zijn liefde dat Hij onze stem

hoort? Helaas! Hij kan ons horen zonder dat we er iets mee opschieten.

Hij kan onze stem horen en toch weinig om ons geven. Want wie luistert niet naar iemand, ook als hij helemaal niet van hem houdt? Bij mensen kan dat zo zijn, maar niet bij God. Zijn luisteren is niet alleen vrijwillig, het is ook voorbehouden: non omnibus dormit. Zijn oren staan niet open voor ieders roep. Dat Hij naar ons luistert, is bij God een zó grote gunst dat je mag zeggen: iedereen naar wie Hij wil luisteren, is Zijn gunsteling, een mens dicht bij Zijn hart. Zijn luisteren werkt bovendien altijd, het is nooit zomaar luisteren, en het is bedoeld om te helpen.

Hoort Hij mijn stem, dan weet ik zeker dat Hij mijn smeking wil verhoren. Of misschien is het, volgens Davids manier van spreken en Gods manier van werken, werkelijk niet minder dan een verhoring van mijn smeking, dat Hij mijn stem hoort. — Sir Richard Baker.

Vers 1

"De HEERE hoort mijn stem." Wanneer God gebed verhoort, laat Hij daarmee zien dat Hij oog heeft voor onze toestand. Hij laat zien dat Hij ons als personen waardeert, dat Hij echt medelijden heeft met onze ellende, dat Hij van plan is onze tekorten aan te vullen en dat Hij ons goed wil doen, precies zoals we het nodig hebben. — William Gouge.

Verzen 1, 2

De eerste vorm van shama is meer een aorist: de Heere hoort altijd. Dan maakt Hij onderscheid: hittah, tot nu toe heeft Hij het gedaan. Eqra: daarom roep ik Hem aan zolang ik leef, en ik houd mij in liefde en geloof aan Hem vast! Merk ook op dat qara hier meer is dan alleen bidden om hulp. Ook loven en danken zit erin. Dat zie je aan de tweevoudige betekenis van qara beshem Jehova in Ps. 116:4,13,17. Daarom zegt Jarchi heel mooi: In de tijd van mijn nood zal ik Hem aanroepen, en in de tijd van mijn verlossing zal ik Hem loven. — Rudolph Stier.

Verzen 1, 2

"Ik heb lief." "Dies zal ik Hem … aanroepen." Liefde doet onze mond opengaan, zodat we God loven met jubelende lippen: "Ik heb lief, want de HEERE hoort mijn stem, mijn smekingen." En daarna, Ps. 116:2: "Dies zal ik Hem in mijn dagen aanroepen." De bedoeling van barmhartigheid is in feite maar één ding: ons dichter bij God brengen. Als ons hart overloopt van het besef hoe goed de Heere is, kan onze tong niet stil blijven. Door eigenliefde gaan we misschien wel bidden, maar liefde voor God brengt ons tot lofprijs. Wie dus alleen zoekt en niet looft, heeft zichzelf liever dan God, en dat laat zijn gebed zien. — Thomas Manton.

Verzen 1, 12

"Ik heb lief." "Wat zal ik vergelden?" Liefde en dankbaarheid zijn als de zinnebeeldige eigenschappen van de elementen: ze lopen vanzelf in elkaar over. David begint met: "Ik heb lief, want de HEERE hoort mijn stem." Om die genade tot een hogere vlam aan te blazen, noemt hij in de volgende verzen een paar barmhartigheden van God. Is dat gedaan, dan staat hij in de goede stemming voor lofprijs, en roept hij uit: "Wat zal ik den HEERE vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen?" Denk aan de bruid. Wordt ze goed wakker, dan bedenkt ze dat haar Vriend aan haar deur stond en dat ze Zijn zoete gezelschap kwijt is door haar onvriendelijkheid.

Ze legt haar luiheid af, staat op en rent Hem achterna. Doordat ze haar Geliefde heeft nagelopen, is haar ziel nu in een gloed van liefde geraakt, en barst ze los in Zijn lof, van top tot teen. Zie Hoogl. 5:10. Dat is de aangename lofprijs die uit een warm hart komt. De heilige moet een of andere heilige oefening doen om zijn gewoonte van liefde aan te wakkeren. Zoals de lichaamswarmte, blijft die gewoonte in stand en wordt ze sterker door beweging. — William Gurnall.

Vers 2

"Hij neigt Zijn oor tot mij." Hoe groot een zegen het is dat het goddelijke oor zich neigt, merk je aan hoe grote mannen zich gedragen.

Een ellendige bedelaar laten ze niet binnen. Doen ze al iets, dan krijgen ze het belangrijkste van de klacht te horen via de daarvoor aangestelde ambtenaar, of via een knecht. Maar God Zelf hoort rechtstreeks, en Hij neigt Zijn oor. Hij hoort graag, genadig, onafgebroken enzovoort. Wie zou dan niet willen bidden, nu God zo dichtbij is? — Wolfgang Musculus.

Vers 2

En nu Hij Zijn oor tot mij heeft geneigd, zal ik Hem aanroepen zolang ik leef. Als iemand verwacht dat ik een ander aanroep, dan kan dat pas als ik dood ben. Want zolang ik leef, heb ik gezworen God aan te roepen. Maar is dat wel goed gedaan? Doe ik daarmee niet meer dan men mij zal danken? Is dit de beloning die God krijgt voor Zijn vriendelijkheid, omdat Hij naar mij luisterde? Dat Hij nu een vaste klant aan mij heeft die Hem nooit met rust laat, doordat ik steeds naar Hem toe loop en Hem aanroep?

Wint God er iets mee dat ik Hem aanroep? Is dat reden dat ik er een gelofte van maak, alsof ik Hem daarmee een groot plezier doe? O mijn ziel, ik zou zo graag willen dat God echt een vaste klant aan mij had in het gebed. Al geef ik toe dat ik niet zo vrijmoedig zou zijn om Hem zo onophoudelijk aan te roepen, als Zijn eigen gebod het mij niet tot plicht maakte. Heeft God mij niet gezegd dat ik Hem moet aanroepen als ik in nood ben? En is er ooit een tijd dat ik niet in nood ben, zolang ik in dit dal van ellende leef?

Is er dan ook maar één moment, zolang ik leef, waarop ik Hem niet hoef aan te roepen? God gebiedt het mij, en zou ik het dan nalaten? God neigt Zijn oor en blijft staan om te horen. Zou ik dan zwijgen, zodat Hij niets te horen krijgt? — Sir Richard Baker.

Vers 2

"Dies zal ik Hem in mijn dagen aanroepen." Als een huichelaar zijn zin krijgt in het gebed, dan is het gebed voor hem klaar: hij vraagt niets meer. Wordt hij van zijn ziekbed opgericht tot gezondheid? Dan laat hij het gebed achter, als het ware ziek in bed. Zwak wordt hij in het aanroepen van God, terwijl God hem, toen hij riep, nu juist kracht gaf. En zo gaat het ook in andere gevallen. Heeft hij in zijn gebed gekregen wat hij wilde? Dan heeft hij geen trek meer om te bidden. Een godvruchtig mens daarentegen bidt na zijn succes net zo als daarvoor.

Raakt hij niet meer in die moeilijkheden, dan heeft hij ook geen reden meer om de smekingen te herhalen die hij in zijn nood uitsprak. Toch kan hij niet leven zonder gebed. Hij kan immers niet leven buiten de gemeenschap met God. Voor hem is al het geschapene als het wit van een ei: smakeloos, tenzij hij daarin God geniet. David zegt: "Ik heb den HEERE lief, want Hij hoort mijn stem, mijn smekingen." Dat betekent: omdat Hij mij heeft gegeven waar ik Hem om smeekte. Maar liet het toestaan van wat hij gevraagd had, hem ophouden met meer vragen?

De volgende woorden laten zien wat zijn besluit was, naar aanleiding van die verhoring. "Want Hij neigt Zijn oor tot mij; dies zal ik Hem in mijn dagen aanroepen." Alsof hij zei: ik zal nooit meer ophouden met bidden, juist omdat mijn gebed verhoord is. — Joseph Caryl.

Vers 2

"In mijn dagen." Niet op een paar dagen, maar elke dag van mijn leven. Want wie op bepaalde dagen bidt en niet op alle, laat zien dat hij een afkeer heeft, niet dat hij liefheeft. — Ambrosius.

Vers 3

Hier begint de uitwerking van Gods vriendelijkheid voor Zijn dienstknecht, stap voor stap. Het eerste deel is een beschrijving van het ge-

vaar waarin hij zat en waaruit hij werd gered. Om Gods vriendelijkheid bij die redding des te groter te maken, beschrijft de dichter het gevaar met veel verschillende woorden en uitdrukkingen.

Het eerste woord, chevlei, "banden", wordt op verschillende manieren vertaald. De een leest strikken, de ander touwen, weer een ander smarten. Dat komt doordat het woord zelf beeldspraak is. Het komt van wrede schuldeisers, die hun schuldenaars zo stevig vastbinden, als met touwen, dat ze niet makkelijk weer vrijkomen. Het onderpand dat de schuldenaar bij zijn schuldeiser achterlaat, heet in het Hebreeuws zo. Ook een koord waarmee dingen strak worden vastgebonden. De mast van een schip, stevig vastgezet en aan alle kanten met touwen vastgesjord. Benden of troepen mensen die zich hebben verbonden. De pijn van een vrouw die baart, die erg groot is. En verderf met pijn en benauwdheid. Zo zien we dat de psalmist hier een woord kiest dat een zeer jammerlijke, hopeloos verstrikte toestand weergeeft.

Kijk nu naar het volgende woord: "des doods" (maweth). Het verraadt dat zijn toestand levensbedreigend was. De dood stond voor zijn ogen en hing hem als het ware boven het hoofd. Dat hij "omvangen" werd, zegt op twee manieren iets. (1) Deze smarten waren niet ver weg, maar zaten hem al op de huid, zoals het water iemand omsluit die er middenin staat, of zoals een vijandelijk leger een stad omsingelt. (2) Het was ook niet één verdriet, maar een hele menigte, als bijen die in een zwerm samenklitten.

In de grondtekst betekent het woord dat met "angsten" is weergegeven (metsarim) ook: zakken die strak dichtgebonden zijn, keisteen, woeste vijanden en nijpende nood. Zo maakt ook dit woord zijn ellende nog zwaarder.

Het woord "hel" (sjeool) neemt men in het Oude Testament gewoonlijk als het graf. Het stamt van een werkwoord dat "eisen" betekent, omdat het graf altijd maar blijft eisen en nooit genoeg krijgt. Dan zijn er nog "hadden mij getroffen" (metsa'unij) en "ik vond" (mat-

sa'ti). Dat is in feite hetzelfde werkwoord, alleen met een andere tijd, een ander getal en een andere persoon. Het eerste laat zien dat deze ellende hém vond en hem pakte zoals een gerechtsdienaar een gezochte man. Hij had er niet naar gezocht. Als het had gekund, was hij haar met open ogen en met alle plezier ontvlucht. Het tweede laat zien dat hij haar óók echt vond: hij proefde de scherpte en de bitterheid ervan en voelde de steek en de pijn.

Met "benauwdheid" is een woord vertaald (tsara, van tsur) dat nauw verwant is met het woord voor "angst" dat we daarnet hadden (metsar, van tsur). Het wil dus een even grote ellende uitdrukken als dat andere woord. Om haar nog zwaarder te laten wegen, komt er een tweede woord bij: "droefenis".

Dat laatste woord, "droefenis" (jagon, van jagah), noemt een ramp die wie eronder ligt diep laat treuren, en die ook de mensen eromheen, als ze het zien, sterk ontroert. Je vindt het vaak in de Klaagliederen van Jeremia. Elk van deze twee woorden, benauwdheid en droefenis, spreekt al van een zeer verwarde en benarde toestand. Wat betekent het dan als ze samen worden genoemd? De Heilige Geest strooit immers niet zomaar met woorden. — William Gouge.

Vers 3

"Hadden mij getroffen." Letterlijk staat er: "hebben mij gevonden", zoals wij in de kantlijn hebben aangegeven. Ze vonden hem als een gerechtsdienaar die een man moet arresteren. Zodra die hem ziet, grijpt hij hem of voert hem af naar de gevangenis. Wanneer er opdracht is gegeven om een voortvluchtige te pakken, schrijft de dienaar na afloop: Non est inventus, de man is niet gevonden. Hij is niet op te sporen en dus ook niet te vatten. Davids pijnen vonden hem meteen, en toen ze hem gevonden hadden, hielden ze hem vast. Vinden en vastgrijpen volgen elkaar zó zeker en zó snel op, dat het Hebreeuws voor beide één woord heeft.

Stuurt God moeilijkheden en lijden als dienaars op iemand af, dan vinden ze hem, en als ze hem hebben gevonden, laten ze hem niet meer los. De dagen van ellende houden je vast. Verzet of gespartel helpt niet, en je komt niet uit hun handen. Deze boden van God laten zich niet overtuigen en niet omkopen om je vrij te laten, tot God het woord geeft, tot God zegt: Laat hem gaan, maak hem vrij. “Ik vond benauwdheid en droefenis.” Het was benauwdheid waar ik niet op rekende. Ik ging niet op zoek naar verdriet, en toch stuitte ik erop.

In het Hebreeuws zit hier een fijn spel. Er staat: “De angsten van de hel vonden mij.” Zij vonden mij, ik vond hen niet. Maar pas hadden de angsten van de hel mij gevonden, of ik trof benauwdheid en droefenis aan, genoeg en meer dan snel genoeg. — Joseph Caryl.

Vers 3

Merk op wat de heiligen doen met de gevaren en verdrukkingen waarmee God hen beproeft. Ze maken die niet kleiner, maar in hun beeldspraak juist groter. Ze verbergen hun zielsnood ook niet, maar vertellen er open en gewillig over. Zo denken mensen niet die hun eigen eer zoeken in plaats van Gods eer. De heiligen zeggen dingen over zichzelf waar ze zelf weinig eer van hebben, zodat de glans van Gods hulp nog helderder uitkomt. — Wolfgang Musculus.

Verzen 3-7

Wie het meeste van de hemel op aarde mag proeven, heeft meestal eerder het meeste van de hel op aarde gekend. “De banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis” (zoals Jona die riep uit de buik van de hel). Kijk hem dan twee of drie verzen verder eens aan: hij is geheel opgetogen, alsof hij al in de hemel woont. Ps. 116:7: “Keer weder tot uw rust, want de HEERE heeft aan u welgedaan.” — Matthew Lawrence.

Vers 4

"Den Naam des HEEREN." Gods Naam, zoals het Woord die laat zien, is tegelijk een heerlijke Naam vol majesteit en een genadige Naam vol barmhartigheid. Door Zijn majesteit ontstaan ontzag en eerbied, door Zijn barmhartigheid geloof en vertrouwen. Die twee houden het hart van een mens op het goede spoor: hij wordt niet overmoedig en hij zakt ook niet dieper weg dan nodig is. Maar waar Gods Naam niet goed bekend is, kan het niet anders of de mensen die voor Hem komen, lopen tegen de rots van de aanmatiging op of verdrinken in de kolk van de wanhoop.

Wie bidt, moet God dus kennen, zodat hij echt kan zeggen: "Ik riep den Naam des HEEREN aan." Laat je hierdoor leiden om je geestelijke offer van smeking zo aan God aan te bieden, dat Hij met welgevallen ziet op jou en op je gebed, zoals Hij zag op Abel en zijn offer. Leer de Naam van God kennen zoals Hij die in Zijn Woord bekendmaakt, en denk er vooral aan wanneer je dicht tot Hem komt. God slaat zeker acht op wie Hem werkelijk eer bewijst, en Hij luistert met open oren naar wie Zijn Naam oprecht aanroept. — William Gouge.

Vers 4

"Och HEERE! bevrijd mijn ziel." Het is een kort gebed bij zo'n zwaar verzoek, en toch, zo kort als het was, bereikte het zijn doel. Wonderden wij eerst over Gods kracht, nu mogen wij wonderen over de kracht van het gebed. Het kan God bewegen om te geven wat naar de natuur niet kan en wat het verstand niet gelooft. — Sir Richard Baker.

Vers 4

Hier leren we dat er in een benauwende doodsstrijd niets beters en niets krachtigers bestaat dan onophoudelijk bidden: "Maar ik riep den Naam des HEEREN aan." In zulke gebeden gaat het eerste verlangen echter uit naar het behoud van de ziel: "Och HEERE! bevrijd mijn

ziel." Want is dát geschied, dan neemt God ook de ziekte van het lichaam weg of Hij maakt haar draaglijker. — Solomon Gesner.

Vers 5

"De HEERE", enz. Hij is genadig als Hij verhoort, "rechtvaardig" als Hij oordeelt en "ontfermende" als Hij vergeeft. Hoe zou ik er dan nog aan twijfelen dat Hij mij wil helpen? Hij is rechtvaardig en geeft wat ik verdien, genadig en geeft meer dan ik verdien, ja barmhartig en geeft zonder dat ik iets verdien. Hoe zou ik er dan nog aan twijfelen dat Hij mij wil helpen? Zijn genade laat Zijn goedgunstigheid zien, Zijn rechtvaardigheid Zijn gerechtigheid, ja Zijn barmhartigheid Zijn liefde. Hoe zou ik er dan nog aan twijfelen dat Hij mij wil helpen?

Zou Hij niet genadig zijn, dan had ik geen hoop dat Hij naar mij zou luisteren. Zou Hij niet rechtvaardig zijn, dan kon ik niet leunen op Zijn belofte. Zou Hij niet barmhartig zijn, dan mocht ik Zijn vergeving niet verwachten. Maar nu Hij genadig is, én rechtvaardig, én ook barmhartig: hoe zou ik er dan nog aan twijfelen dat Hij mij wil helpen? — Sir Richard Baker.

Vers 5

De eerste eigenschap, "genadig" (channoen), kijkt vooral naar de goedheid die in God Zelf zit. Het grondwoord (chanan) staat voor: iets om niet doen, vrij en uit eigen goedertierenheid en welwillendheid. Dit is het woord waarmee Gods vrije genade en pure welwillendheid wordt aangeduid, zoals in dit vers van Exodus: (we-channothi et asjer achon) "Ik zal genadig zijn, wien Ik zal genadig zijn", Ex. 33:19. Daarvan is ook een bijwoord afgeleid (chinnam), dat "om niet" en "zomaar" betekent, zoals Laban het tegen Jakob gebruikt: "Zoudt gij mij derhalve om niet dienen?" Het woord staat dus recht tegenover verdienste, tegenover loon dat je zelf hebt opgebouwd. Met dit woord erkent de profeet dat de verlossing die God gaf, plaatsvond omwille van de HEERE Zelf, en niet omdat de verloste er iets voor verdiend had.

De tweede eigenschap, “rechtvaardig” of rechtmatig (tsaddiek), heeft een bijzondere band met Gods belofte. Gods rechtvaardigheid betekent in de breedste zin de zuiverheid en billijkheid van al Zijn plannen, woorden en daden. In het bijzonder wordt Gods rechtvaardigheid zichtbaar wanneer Hij loon uitdeelt en wraak neemt. Zo heet het dat het “recht is bij God” om “verdrukking te vergelden dengenen, die u verdrukken; en u, die verdrukt wordt, verkwikking”, 2 Thess. 1:6-7. ... Maar de reden dat de rechtvaardigheid van God hier genoemd wordt, is om te laten zien waarop de psalmist zijn roep tot God en Gods redding van hem baseert. Dan kan ze niet anders dan slaan op Gods woord en belofte, en op Gods betrouwbaarheid in het houden van wat Hij heeft beloofd. — William Gouge.

Vers 5

“De HEERE is genadig en rechtvaardig, en onze God ...” De eerste titel, “Heere”, laat Gods verhevenheid zien. Het is goed dat dit hier genoemd wordt, om de gezegende samenklank van grootheid en goedheid in God te tonen. Al is Hij Jehova, de Heere, toch is Hij genadig, rechtvaardig en barmhartig. De tweede titel, “onze God”, wijst op een bijzondere verbondenheid tussen Hem en de gelovigen die op Hem bouwen en van Hem afhangen, zoals deze profeet. Juist voor hen is de Heere bijzonder genadig, en dat deed hem van persoon veranderen. Eerst zei hij in de derde persoon: “de HEERE is genadig”, nu zegt hij in de eerste persoon: “onze God”. Toch houdt hij dit voorrecht niet voor zichzelf. Door het meervoud “onze” te kiezen, belijdt hij dat het van allen is die dezelfde gezindheid hebben. — William Gouge.

Vers 5

In het “Berlenburger Bibelwerk” staat: “De rechtvaardigheid is heel veelzeggend tussen de genade en de barmhartigheid geplaatst, want het is nog altijd nodig dat het kwaad wordt gedood en verdreven. De genade legt als het ware de grondslag voor de zaligheid en de barmhartigheid brengt het werk tot voltooiing, maar niet eerder dan wan-

neer de rechtvaardigheid haar werk daartussenin heeft afgemaakt." — Rudolph Stier.

Vers 5

"Onze God is ontfermende." Barmhartigheid is het troetelkind onder Gods eigenschappen. In Zijn oneindige wijsheid heeft Hij gezorgd dat de barmhartigheid kan zegevieren over het recht, en dat zonder dat Zijn eer of Zijn waarheid ook maar de minste schade lijdt. Als barmhartig wil onze God het liefst bekend zijn. Toen Hij Zich te midden van verschrikkelijke grootsheid aan de kinderen van Israël openbaarde, deed Hij dat als "HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, … Die de ongerechtigheid, en overtreding, en zonde vergeeft." Dit beeld van Hem stond zó diep in Jona's hart gegrift dat hij tot Hem zegt: "Ik wist, dat Gij een genadig en barmhartig God zijt." Dat zijn geen holle woorden, waarbij God zomaar iets over Zichzelf beweert en de mens het zonder bewijs moet slikken.

Want hoe we ook naar God kijken, en hoe we ook nagaan wat Hij met Zijn schepselen doet: overal zien we dat het getekend is met het stempel van barmhartigheid. We kunnen de HEERE onze God ook niet hoger eren dan door over Zijn barmhartigheid te spreken en erop te vertrouwen. Want "De HEERE heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen, die op Zijn goedertierenheid hopen." — John Gwyther, 1833.

Vers 6

"De HEERE bewaart de eenvoudigen." God zorgt het meest voor mensen die verder nauwelijks iemand hebben om voor hen te zorgen en daarom helemaal van Hem afhangen.

In goede zin zijn dat de eenvoudigen: eenvoudig in de ogen van de wereld en eenvoudig in hun eigen ogen. Mensen als hij die zei: "Ik ben een worm en geen man, een smaad van mensen, en veracht van het volk." Ps. 22:7. En ook: "Ik ben wel ellendig en nooddruftig, maar de HEERE denkt aan mij." Ps. 40:18. Dat zijn de armen met een versla-

gen geest, naar wie de Heere omziet. Jes. 66:2. Voor zulke wezen is God een vader en voor zulke weduwen een rechter. Lees Ps. 68:6 en Ps. 146:7-9. Ja, lees de verhalen van het Evangelie eens aandachtig en bedenk goed wie het waren die Christus in de dagen van Zijn vlees te hulp kwam.

Dan ontdek je dat het precies zulke eenvoudigen waren als hier bedoeld worden. Aan hen wordt Gods vrije genade en barmhartige gezindheid het mooist zichtbaar. Hoe hulpelozer ze zijn tegenover menselijke hulp, des te groter blijkt Gods barmhartigheid. Er is bij hen bovendien niets waarmee ze gunst of hulp van God kunnen verdienen, want in hun eigen ogen en in de ogen van anderen zijn ze niets. Wat God voor hen doet, doet Hij dus overduidelijk uit vrije genade en zonder dat iemand Hem daartoe dwingt. Zie hier dat juist zij die het minste reden lijken te hebben om op God te bouwen, daar de meeste reden voor hebben.

Eenvoudige mensen, zielige stakkers, in de ogen van de wereld doodgewone sukkels, hebben geen scherpe geest of listig verstand om slinkse paden te zoeken. Toch hebben ze genoeg om zich aan op te trekken, in dat grote feit: zij zijn het die de HEERE bewaart. Wie weet nu niet dat “het beter is tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op den mens te vertrouwen. Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen”? Ps. 118:8-9. — William Gouge.

Vers 6

“De HEERE bewaart de eenvoudigen.” Wat een weldaad om te mogen denken aan God als de Bewaarder van onze ziel. Het woord betekent in feite dat Hij ons beschermt op elk moment dat we in gevaar zijn. Het Hebreeuwse woord voor “eenvoudig” duidt iemand aan die zichzelf niet in de hand heeft. Hij kan de macht en de invloed van de mensen om hem heen niet weerstaan. Daardoor loopt hij het grootste gevaar, en uit zichzelf heeft hij geen enkele uitweg. “De HEERE

bewaart": Zijn oog rust op hen, Zijn hand is boven hen en ze kunnen niet vallen.

"Eenvoudig" zijn ook zij die niet weten hoe het met hen staat en niet op hun vijanden letten. Wat een heerlijke gedachte: hoe onwetend we ook zijn, toch krijgen we een middel om te ontkomen! We kunnen volkomen eenvoudig zijn, en onze eenvoud kan ons in de diepste twijfel storten, maar de HEERE bewaart ons, dus laten we in Hem rusten. Het is mooi om te bedenken dat de HEERE juist behagen heeft in de eenvoudigen en hen graag zegent. Soms zitten wij vooral in een toestand waarin we ons kunnen afvragen hoe we gered kunnen worden.

Dan denken we dat we eerst veel waarheden moeten begrijpen en veel beginselen in de praktijk moeten brengen. Nee, "de HEERE bewaart de eenvoudigen." Misschien lukt het ons nauwelijks om ook maar één van de leerstukken van het christelijk geloof met een ander in overeenstemming te brengen. Misschien raken we in grote verlegenheid als we de bewijzen onderzoeken waarop ze rusten. Misschien kost het ons veel moeite om ze toe te passen op ons dagelijks leven. Toch kunnen we de woorden uit onze tekst overnemen: "De HEERE bewaart de eenvoudigen; ik was uitgeteerd, doch Hij heeft mij verlost. Mijn ziel! keer weder tot uw rust." — R. S. M'All, 1834.

Vers 6

"De HEERE bewaart de eenvoudigen." Met "eenvoudig" wordt hetzelfde bedoeld als met de "eenvoudigheid" van het Nieuwe Testament. Dat is de zuivere houding tegenover God, die niet naar hulp van een andere kant uitkijkt en zonder enige schijnheiligheid het heil van Hem alleen verwacht. — Augustus F. Tholuck.

Vers 6

"De eenvoudigen." Wie zijn dat? Mensen die eerlijk op het rechte pad van Gods geboden blijven. Ze kennen geen sluwe streken of kronkelpaden van wereldse slimheid, waarmee anderen in de wereld voor

knap doorgaan. Kijk naar Gen. 25:27, waar Jakob een vroom man heet. “Eenvoudig” of “dwaas” noemt hij hen, omdat de wijzen van deze wereld hen meestal zo zien. Maar zo dwaas als men denkt, zijn ze niet. Want als de HEERE het laatste woord heeft over wijsheid en dwaasheid, dan is de enige dwaas de atheïst en de goddeloze (Ps. 14:1), en de enige wijze op aarde de eenvoudige, rechtschapen christen (Deut. 4:6).

Wat er ook gebeurt, die houdt zich stipt aan het eerlijke, rechte pad dat de HEERE hem heeft aangewezen. Voor zulke eenvoudigen, Gods dwazen, die in ellende en verdrukking alleen grijpen naar de middelen van uitredding en troost die de HEERE hun heeft voorgeschreven, ligt deze zegen klaar: bewaring voor onheil en verderf. Zo zegt Salomo (Spr. 16:17): “De baan der oprechten is van het kwaad af te wijken; hij behoedt zijn ziel, die zijn weg bewaart.” Zie ook Spr. 19:16,23. Een voorbeeld zie je bij Asa in 2 Kron. 14:9-12 en 16:7-9. Lees daar de prachtige woorden van de ziener Hanani. — William Slater, 1638.

Vers 6

“Ik was uitgeteerd.” Uitgeput door lijden en beproeving. Het Hebreeuwse woord betekent letterlijk: neerhangen, slap hangen, heen en weer zwaaien, zoals een emmer in een put of de buigzame takken van de palm, de wilg en dergelijke bomen. Vandaar gaat het over: slap, krachteloos en zwak zijn, zoals bij ziekte. Waarschijnlijk gaat het hier om krachten die door een ziekte wegvallen. “Doch Hij heeft mij verlost.” Hij gaf mij nieuwe kracht en zette mij weer op de been. — Albert Barnes.

Vers 6

“Ik was uitgeteerd, doch Hij heeft mij verlost.” Het woord voor “uitgeteerd” (dallothi, van dalal) betekent eigenlijk: droog getrokken.

Het beeld is ontleend aan vijvers, beken of rivieren die helemaal opgedroogd zijn en waar geen druppel water meer in zit. Jesaja ge-

bruikt het woord zo: “zij zullen ze uithozen, en de gedamde stromen opdrogen”, Jes. 19:6 (dallu we-charbu). Wie zo genoemd wordt, is aan het eind van zijn Latijn, zoals wij dat noemen: helemaal op. Hij kan zichzelf niet redden, heeft geen middel om hulp te krijgen en verwacht ook van anderen geen hulp. Het andere woord, waarmee de hulp van God wordt aangeduid en dat met “verlost” is vertaald (joschia), staat voor hulp die uit gevaar bevrijdt. Meestal vertaalt men het met “verlossen”. — William Gouge.

Vers 6

“Ik was uitgeteerd, doch Hij heeft mij verlost.” Het uur van hulp is aangebroken als mensen diep gezonken zijn. Daarom hielp God mij, want Hij doet alles op het juiste moment, toen ik diep gezonken was. Laat het je dus nooit bezwaren, mijn ziel, hoe diep je wordt neergedrukt. Op het laagste punt van je bestaan is Gods bijstand je het naast. Terecht mogen we zeggen dat Gods wegen niet de wegen van de wereld zijn. In de wereld wordt wie eenmaal diep is gezonken meestal vertrapt, en dan hoor je niets anders dan: “Weg met hem, tegen de grond met hem.” Maar bij God gaat het anders.

Het is Zijn vreugde om wie valt weer op te richten, en om juist dan te helpen als iemand diep gezonken is. Diep zinken is dus helemaal geen zwaar lot. Kan ik niet beter zeggen dat het een gelukkig lot is? Is het niet beter diep te zinken en God als Helper te hebben, dan hoog te zitten en zelf maar te zien hoe je je redt? In elk geval kan dit voor jou, mijn lichaam, een troost zijn. Jij gaat zeker diep omlaag, zo laag als het graf, en dat is écht diep. Maar ook daar kun je rusten in hoop, want zelfs daar laat de HEERE het niet na jou te helpen. — Sir Richard Baker.

Vers 6

“Hij heeft mij verlost” (Engels: Hij heeft mij geholpen). Hij hielp mij het ergste te dragen en het beste te verwachten. Hij hielp mij om te

bidden, anders was mijn verlangen weggekwijnd. Hij hielp mij om te wachten, anders was mijn geloof bezweken. — Matthew Henry.

Vers 7

"Keer weder tot uw rust, want de HEERE." De psalmist had veel rusteloze tijden achter de rug en was, zoals wij zeggen, helemaal van slag. Nu hij gebeden heeft (want gebed heeft vim pacativam, een kracht die vrede brengt), roept hij zijn ziel naar rust en wiegt haar in slaap in geestelijke geborgenheid. O, leer deze heilige kunst. Raak vertrouwd met God, vind je rust in Hem en leef in vrede. Zo komt het goede naar jou toe. Job 22:21. Sis Sabbathum Christi, wees de sabbat van Christus (Luther). — John Trapp.

Vers 7

Alleen genadige zielen, en geen andere, vinden rust in God, en niemand anders. Wat anderen ook beweren over rusten in God: alleen heilige zielen weten wat dat betekent. "Mijn ziel! keer weder tot uw rust." Rust in kalme en blije overgave aan Gods wil, vreugde in Zijn dienst, tevredenheid bij Zijn aanwezigheid en geluk in de gemeenschap die hier beneden met Hem begint en daarboven tot volle bloei komt. Heilige zielen rusten in God en in Zijn wil. Ze rusten in Zijn wil als gebod, want Hij is hun soevereine Heere. Al Zijn bevelen over alle dingen zijn goed, en wie ze houdt, ontvangt grote beloning.

Ze rusten in Zijn wil als voorzienigheid, want Hij is hun absolute Eigenaar en Hij doet alles wel. En ze rusten in Hemzelf als hun God, hun deel en hun hoogste goed. In Hem zullen ze alles hebben wat ze nodig hebben en wat ze kunnen genieten om hun zaligheid voor eeuwig volkomen te maken. — Daniel Wilcox.

Vers 7

"Keer weder tot uw rust." Keer terug naar de rust die Christus geeft aan wie vermoeid is en onder lasten gebukt gaat, Matth. 11:28. Keer terug naar je Noach, want zijn naam betekent rust, zoals de duif die

geen rust kon vinden terugvloog naar de ark. Ik ken werkelijk geen woord dat beter past om 's avonds mee in slaap te vallen, of om je ogen in de dood mee te sluiten, die lange slaap, dan dit: "Mijn ziel! keer weder tot uw rust." — Matthew Henry.

Vers 7

"Keer weder tot uw rust." Neem de tijd om stil te staan bij de vele kanten van de rust die een goed mens zoekt, en bij de grond waarop hij haar probeert te vinden. Die rust is:

1. Rust van de verwarring van onwetendheid en van het dwalen van de misleiding.
2. Rust van de nutteloze pogingen van eigengerechtigheid en van de rusteloosheid van een trotse, wettische geest.
3. Rust van de schrik van het geweten en van de angst voor straf in het leven hierna.
4. Rust van de vruchteloze worsteling van onze verdorven natuur en van de strijd tegen de zonde in ons, die we zonder hulp voeren.
5. Rust van de angst voor lijden op aarde en van de zorg die ontstaat bij het vooruitzicht op gevaar en beproeving.
6. Rust voor de onrust van twijfel en een besluiteloze geest, en voor het heen en weer geslingerd worden door een keuze die maar niet gemaakt wordt. — R. S. M'All.

Vers 7

"Keer weder" (sjoewi). Dit is precies het woord waarmee de engel Hagar toesprak toen ze voor haar meesteres op de vlucht was: "Keer weder", Gen. 16:9. Hagar liep weg omdat haar meesteres haar hard behandelde. Op dezelfde manier raakte de ziel van deze profeet, door alle ellende, haar vroegere rustige vertrouwen op God kwijt. De engel zegt tegen Hagar: "Keer weder tot uw vrouw." Zo spreekt het verstand van de profeet zijn ziel toe: ga terug naar je rust. — William Gouge.

Vers 7

"Rust." Het woord "rust" staat in het meervoud. Daarmee wordt uitgedrukt dat het om een volledige, onverdeelde rust gaat, op elk moment en in elke omstandigheid. — A. Edersheim.

Verzen 7, 8

"Want de HEERE heeft aan u welgedaan." Hij heeft je werkelijk rijkelijk welgedaan. Je vroeg Hem maar om één ding, en Hij gaf je er drie. Je vroeg alleen of mijn ziel bevrijd mocht worden, en Hij heeft ook mijn ogen en mijn voeten bevrijd. Bij elk van die drie was de bevrijding de grootste die er maar kon zijn. Want wat is voor mijn ziel een grotere bevrijding dan gered te worden van de dood? Wat is voor mijn ogen een grotere bevrijding dan van tranen verlost te worden? En wat is dat voor mijn voeten, dan van het vallen gered te worden?

Als je nu, mijn ziel, nog niet naar je rust terugkeert, laat je zien dat je nooit genoeg krijgt. Je hebt immers niet alleen meer gekregen dan je vroeg, maar eigenlijk net zoveel als er maar te vragen viel. Maar kan mijn ziel dan sterven? En zo niet, wat voor weldaad is het dan om mijn ziel te redden van iets waar ze helemaal niet onder valt? Toch heeft de ziel, hoewel ze onsterfelijk is, haar eigen manieren om te sterven. Het is één soort dood voor de ziel dat ze van het lichaam wordt losgemaakt.

Maar de echtste soort dood is dat ze van God wordt losgemaakt. En van die beide soorten dood heeft Hij mijn ziel bevrijd. Van de eerste door mij te redden van een gevaarlijke ziekte, die mijn ziel en lichaam dreigde te scheiden. Van de tweede door mij te bevrijden van de schuld van de zonde, die dreigde mij van Gods gunst te scheiden. Zijn deze weldaden dan niet groot genoeg om mijn ziel alle reden te geven om naar haar rust terug te keren? — Sir Richard Baker.

Verzen 7, 9

"Mijn ziel! keer weder tot uw rust ... Ik zal wandelen." Hoe passen die twee bij elkaar?

Motus et quies private opponuntur, zegt de wijsgeer: beweging en rust sluiten elkaar uit. Maar wandelen is beweging, want het is iets wat ons bewegingsvermogen doet. Hoe kon David dan naar zijn rust terugkeren en toch wandelen? Bedenk dat dit wandelen en deze rust van goddelijke aard zijn en elkaar daarom niet in de weg zitten. Geestelijke rust maakt niemand lui en staat dus niet haaks op wandelen. Geestelijk wandelen maakt niemand moe en staat dus niet haaks op rust. Ze staan zó weinig tegenover elkaar dat ze elkaar juist helpen. Het is moeilijk te zeggen of de rust het wandelen veroorzaakt of het wandelen de rust.

Beide is eigenlijk waar. Wie rust in God, kan immers niet anders dan voor Zijn aangezicht wandelen, en door voor Zijn aangezicht te wandelen komen we tot rust in God. Terugkeren naar de rust is een daad van vertrouwen. Want rust is er alleen bij God, en bij God alleen door in geloof op Hem te bouwen en op Hem te steunen. Wandelen voor Gods aangezicht is een daad van gehoorzaamheid. Als we ongehoorzaam zijn, zwerven we rond en raken we op een dwaalspoor. Alleen door gehoorzaamheid wandelen we. Deze twee zijn dus geen vijanden maar vrienden, en ze trekken altijd samen op. Vertrouwen maakt gehoorzaamheid levendig, en gehoorzaamheid maakt vertrouwen sterker. — Nathaniel Hardy.

Vers 8

"Want Gij, HEERE! hebt mijn ziel gered van de dood, mijn ogen van tranen, mijn voet van aanstoot." Kijk, dit is een redding niet uit één gevaar maar uit vele: "dood", "tranen" en "aanstoot". Eén enkele redding is als een draad. Maar wie er meer bijeenvoegt, krijgt een koord van vele draden, dat ons sterker naar God trekt. Eén barmhartigheid is een schakel, maar vele gunsten vormen samen een ketting met tal-

loze schakels, die ons steviger aan onze plicht bindt: vis unita fortior. Regen die steeds weer druppelt, maakt indruk, zelfs op steen.

Zo kan ook steeds vernieuwde ontferming een steenhard hart overwinnen. Parisiensis vertelt over een man die berucht was om zijn zondige leven. Toch overlaadde God hem met gunsten, tot hij uiteindelijk uitriep: "Vicisti, benignissime Deus, indefatigabili sua bonitate, U hebt overwonnen, allergenadigste God, Uw onvermoeibare goedheid heeft mijn hardnekkige goddeloosheid overwonnen." Vanaf dat moment gaf hij zich over aan de dienst van God. Geen wonder dus dat David, na zijn bevrijding uit zoveel en zulke zware ellende, dit besluit neemt: "Ik zal wandelen voor het aangezicht des HEEREN, in de landen der levenden." — Nathanael Hardy.

Vers 8

Een nederige en gevoelige ziel pakt veel moeilijkheden samen tot één.

Een dankbare ziel doet het omgekeerde: ze splitst één weldaad uit in allerlei afzonderlijke takken. Zo maakt de psalmist hier onderscheid tussen de bevrijding van zijn ziel van de dood, van zijn ogen van tranen en van zijn voeten van het vallen. — David Dickson.

Vers 8

Sommigen verdelen de drie onderdelen zo: Hij heeft mijn ziel van de dood gered door mij een goed geweten te geven. Mijn ogen van tranen door mij een rustig geweten te geven. Mijn voeten van het vallen door mij een verlicht en zeker geweten te geven. — William Gouge.

Vers 8

"Mijn voet van aanstoot." Wat bedoelt hij met die aanstoot: ellende en ongeluk als straf, of zonde? Er bestaat ook een lapsus moralis, een zedelijke misstap, zoals in 1 Kor. 10:12. Dwaal ik? Of moeten we David hier zo begrijpen dat hij het over zondigen heeft?

Zo staat het ook in Ps. 73:2: “Mijn voeten waren bijna uitgeweken; mijn treden waren bijkans uitgeschoten.” Volgens mij, tenzij ik mij vergis, buigt de tekst naar die uitleg, want ze loopt steeds op van het minste naar het meeste. Ten eerste. Voor verdriet gespaard blijven is een rijkere weldaad dan aan de dood ontkomen, want je wordt dan veel verder uit de ellende getild. Wie geen lijden hoeft te voelen, ontvangt niet méér dan wie de dood ontloopt, het zwaarste aardse kwaad. Maar voor wie genade kent, is het wél een grotere gave om voor zonde bewaard te blijven dan voor de dood.

Ten tweede. Hoe konden zijn ogen van tranen verlost zijn als hij niet voor zonde bewaard was? Zonde had hem zeker menige traan gekost, zoals Petrus (Matth. 26:75). Maar lees je het als een zedelijke misstap, dan loopt de reeks steeds hoger op en wordt Gods weldaad steeds groter. Ja, en wat ik de grootste zegen noem: in al deze verdrukkingen hield Hij mij vast op de weg van godsvrucht. Hij liet niet toe dat de verdrukkingen mijn hart van Hem afhaalden. Ook dan lijkt voor wie genade kent de winst groter als hij van het zondigen wordt gered dan van de zwaarste uiterlijke ellende.

Daarom jubelt Paulus (Rom. 8:37) over alle verdrukkingen, 2 Kor. 11:22-33 en 2 Kor. 12:1-10. Hij ziet ze als zijn eer en als zijn kroon, en hij is er trots op. Maar als hij het in het bijzonder heeft over de macht van het verdorven vlees, beklaagt hij zich als de ellendigste mens op aarde. Rom. 7:24. — William Slater.

Vers 9

“Ik zal wandelen”, enz. In dit vers staat een heilig voornemen. Het vers ervoor telde de ontvangen weldaden op, met onder meer: “mijn voet van aanstoot.” Het eerste wat de dichter doet met zijn herstelde voet, is dan ook dit: ik zal wandelen voor het aangezicht van de HEERE. Ik moet denken aan de kreupele bedelaar bij de Schone Poort van de tempel. Petrus zei hem: “In den Naam van Jezus Christus, den Nazarener, sta op en wandel!” Op datzelfde moment kregen zijn enkels

en voetzolen kracht. Hij sprong overeind, stond, liep, ging met de apostelen de tempel binnen en liep en sprong daar en prees God.

Een dankbaar hart herken je hieraan: het gebruikt de gave tot lof van de Gever, en wel zoals de Gever dat Zelf het liefst ziet. — Barton Bouchier.

Vers 9

Als je, mijn ziel, tot deze rust terugkeert, ga je wandelen. Zo krijg je ook in je rust wat beweging, en maakt het rusten je niet loom. "Ik zal wandelen voor het aangezicht des HEEREN, in de landen der levenden." Mijn voeten zijn immers gered van het vallen. Wat kan ik dan beters met ze doen dan wandelen? Zijn ze gered om stil te blijven staan en niets uit te voeren?

Nee, mijn ziel, ze zijn gered om mij aan te sporen tot wandelen. En waar wandelt het zo prettig als in het land van de levenden? Wat is wandelen in de winter nu waard? Dan is alles dood. Het gras ligt zelfs onder de grond begraven en je ziet nauwelijks iets wat leeft. Maar als de natuur haar groene tapijt voor je uitrolt, dan is het heerlijk wandelen. Dan is het echt het land van de levenden: de bomen tonen dat ze leven doordat ze, als er geen vruchten zijn, in elk geval bladeren dragen.

De dalen tonen dat ze leven doordat ze geurige bloemen voortbrengen, of anders vers gras voor het oog. Maar bedoelt David met wandelen in het land van de levenden dit? O mijn ziel, wandelen in het land van de levenden is wandelen op de paden van de gerechtigheid. Want voor de ziel is niets zo dodelijk als zonde, voor de ogen is niets zo'n bron van tranen als een schuldig geweten, en voor de voeten is er geen val zo erg als de val weg van God. Daarom kan de ziel, om eerlijk te zijn en zonder omwegen, nooit tot haar rust terugkeren als wij niet vanbinnen de paden van de gerechtigheid bewandelen.

Wat het eerst komt, weten we niet goed: leidt de rust tot het wandelen, of het wandelen tot de rust? Wel kunnen we zeggen dat ze ze-

ker onafscheidelijk zijn. Dat betekent eigenlijk niets anders dan dat rechtvaardigmaking nooit zonder heiliging bestaat. Vrede met je geweten en een godzalig leven kunnen niet zonder elkaar. Of bedoelt David soms dat land van de levenden waar Henoch en Elia bij de levende God wonen? Maar als hij dat bedoelt, hoe kan hij dan zo zelfverzekerd zeggen: "Ik zal wandelen … in de landen der levenden"? Het lijkt dan alsof hij er op eigen kracht of op eigen gelegenheid naartoe kan lopen.

Daarom noemt hij zijn reden: "Ik heb geloofd, daarom sprak ik." De stem van het geloof is immers sterk en spreekt met vrijmoedigheid. Omdat hij in geloof overtuigd is dat hij in het land van de levenden zal wandelen, zegt hij het ook onbevangen: dus ik zal wandelen in het land van de levenden. — Sir Richard Baker.

Vers 9

"Ik zal wandelen voor het aangezicht des HEEREN, in de landen der levenden." Dat betekent: heel mijn leven breng ik door onder Zijn zorg en bescherming als van een vader. De profeet vergelijkt dit met wat mensen doen, en met name ouders.

Ouders die hun kinderen innig liefhebben, hebben hen voortdurend in gedachten en dragen hen mee. Ze hebben altijd zorg en zijn onophoudelijk met hen bezig, want ze letten steeds op hun veiligheid. Omnis enim in natis chari stat cura parentis. Daarom zegt men van kinderen dat ze voor het aangezicht en onder het oog van hun ouders wandelen: ze hebben in hen immers vaste wachters over hun gezondheid en veiligheid. Zo wandelen ook de vromen in dit leven voor Gods aangezicht. Dat wil zeggen: Zijn zorg en bescherming dekken hen. — Mollerus.

Vers 9

"Ik zal wandelen voor het aangezicht des HEEREN." Het eerste woord kun je op twee manieren lezen: "ik zal" of "ik wil". Daardoor krijgt de zin een andere kleur. Lees je "ik zal wandelen", dan spreekt er een ze-

ker verwachten uit. Lees je "ik wil", dan spreekt er een gehoorzaam voornemen uit, een besluit om te gehoorzamen. In het eerste geval verwacht de psalmist iets goeds van God voor zichzelf, in het tweede geval belooft hij God iets van zichzelf. Beide opvattingen zijn goed denkbaar en leerzaam. "Voor God" kan betekenen: in Zijn dienst. Het kan ook betekenen: onder Zijn hoede. We bekijken beide.

1. Ik zal wandelen voor het aangezicht van de HEERE in het land van de levenden. Dat wil zeggen: zolang ik in deze wereld blijf, kan ik God dienen. Die heilige mannen hielden niet van het leven omdat ze minder zeker waren van Gods liefde dan wij. Ze hielden ervan omdat hun hart meer uitging naar Gods dienst dan het onze. Let in dit verband op wat David en Hizkia over de dood en het graf zeggen. "Zal U het stof loven? Zal het Uw waarheid verkondigen?" zegt David, Ps. 30:10. "Het graf zal U niet loven, de dood zal U niet prijzen", zegt Hizkia, Jes. 38:18.

Beiden zagen dat de dood hen waardeloos zou maken voor Gods eer, en daarom baden ze om het leven. Dat was hun reden. Zo zien we waarom iemand die God vreest, naar het leven kan verlangen: om voor het aangezicht van de HEERE te wandelen en Hem te dienen op de plek waar Hij hem heeft neergezet. Vreugde, hoop en verlangen naar het leven, op deze grond, zijn niet alleen toegestaan maar ook lofwaardig. Juist hier ligt een enorm verschil tussen de goddeloze en de godvrezende. De goddeloze wil maar al te graag wandelen in het land van de levenden.

Als het kon, bleef hij hier eeuwig rondlopen. Maar waarvoor? Alleen om zijn lusten uit te leven, zich te goed te doen aan genot en zijn bezit te vergroten. De godvrezende wil juist leven om voor het aangezicht van God te wandelen, Zijn eer te vergroten en Hem te dienen. Daarom merkte iemand terecht op dat David niet zegt: nu ga ik mij verzadigen aan het goede leven in mijn koninklijke stad, maar:

ik zal wandelen voor het aangezicht van de HEERE in het land van de levenden.

1. Daarbij past ook heel goed deze tweede uitleg: “voor het aangezicht des HEEREN” betekent: onder het zorgzame oog van de HEERE.

In het Hebreeuws kunnen de woorden gelezen worden als “voor het aangezicht van de HEERE”. Dat wijst op Zijn aanwezigheid, Zijn nabijheid, niet de algemene aanwezigheid waarvoor alle mensen wandelen, maar de bijzondere waarvoor alleen goede mensen wandelen. Gods aangezicht staat hier voor Zijn gunst. Uit Zijn gezicht verstoten worden betekent: Zijn toorn dragen. Zo betekent wandelen voor Zijn aangezicht: Zijn gunst genieten. Wat de psalmist zegt, komt dus hierop neer: ik zal veilig en zonder zorgen leven in deze wereld, onder de zorgzame bescherming van de Almachtige. Dat is het vertrouwen dat hij hier met zoveel blijdschap uitspreekt, en wel dit: Gods genadige leiding zal over hem waken voor de rest van zijn dagen. Nathanael Hardy, in een preek met als titel “Thankfulness in Grain”, 1654.

Vers 9

“In de landen der levenden.” Deze woorden hebben drie mogelijke betekenissen. Sommigen denken vooral aan het land Judea. Anderen denken, ten onrechte, aan het Jeruzalem dat boven is. De meesten, en dat is ook het meest waarschijnlijk, denken aan deze bewoonbare aarde, de wereld van nu.

1. We moeten de uitleg niet afwijzen van Cajetanus, Lorinus en anderen. Zij menen dat David met het land van de levenden hier Judea bedoelt. Hij was daar koning geworden, of liever gezegd: hij was als koning over dat land aangesteld. Daar nam hij zich voor om voor Gods aangezicht te wandelen en Hem te dienen. Het is heel goed mogelijk dat dit het “land der levenden” is waarin de psalmist, toen hij in ballingschap was, geloofde “dat ik het goede des HEEREN zou zien in het land der levenden”. Het is zeker het

"land der levenden" waarover God belooft: "Ik zal het sieraad herstellen in het land der levenden."

Die benaming kreeg dat land niet zonder goede reden. (a) Ten dele omdat het een "land" was dat het meeste bood om het gewone leven te onderhouden en te veraangenamen: een gezond klimaat, goede grond, een overvloed van melk en honing en nog meer voordelen voor eten en genieten. (b) Vooral omdat het het "land" was waar de levende God werd gediend en waar Hij Zijn Naam wilde laten wonen. In de rest van de wereld diende men levenloze dingen, over wie de psalmist zegt: "Zij hebben een mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet; oren hebben zij, maar horen niet."

1. De oude schrijvers verstaan het land van de levenden als dat hemelse vaderland, de plaats van de zaligen. Die naam past ook echt het best bij de hemel. Deze wereld is desertum mortuorum, een woestijn van doden, in elk geval van stervende mensen. Alleen de hemel is regio virorum, een gebied van levende heiligen. Christus, "Die ons leven is", is in de hemel, ja, "uw leven is met Christus verborgen in God". Daarom kun je van ons niet zeggen dat we leven voordat we daar zijn aangekomen. Zo gebruikte ook die godvruchtige bisschop en martelaar Babilas deze woorden, zonder twijfel, en zo vatte hij ze op.

Keizer Numerianus had hem tot een onrechtvaardige dood veroordeeld, en kort voor zijn terechtstelling zei hij dit vers en de twee verzen ervoor luid op. Elke stervende heilige mag zich op dezelfde manier troosten met deze woorden en ze op zichzelf toepassen. In de zekere hoop op dat zalige zien kan hij zeggen: ik zal wandelen voor het aangezicht van de HEERE in het land van de levenden.

1. Maar de letterlijke en eigenlijke betekenis van deze woorden is zonder twijfel: Davids verblijf in de wereld. Waar hij in al die tijd ook zou zijn, hij zou "voor het aangezicht des HEEREN" wandelen.

Dat lijkt de nadruk te zijn van het meervoud "landen" in de grondtekst. De wereld bestaat uit vele landen, en mensen kunnen met geweld of tegen hun zin van het ene land naar het andere worden gebracht. Maar een goed mens verandert niet van godsdienst als hij van land verandert, want zijn geloof reist met hem mee. Waar hij ook is, hij blijft zich voornemen zijn God te dienen. — Nathaniel Hardy.

Vers 9

"Landen der levenden." Wat is het onbehoorlijk, beschamend en gewoonweg afschuwelijk dat er dode mensen rondlopen op het aardoppervlak, dat toch "de landen der levenden" is. En dat ze er zijn, is helaas maar al te waar. Kijk maar naar de Schrift. "Die haar wellust volgt, die is levende gestorven", 1 Tim. 5:6. Sardis had de naam dat het leefde, maar was dood, Openb. 3:1. "Laat de doden hun doden begraven", Matth. 8:22. Alle natuurlijke mensen zijn "dood … door de misdaden en de zonden", Ef. 2:1, 2 Kor. 5:14. — William Gouge.

Verzen 9, 12 enz.

Het Hebreeuwse woord voor "wandelen" wijst op een voortdurende handeling of op een handeling die zich herhaalt. David neemt zich niet voor om één of twee rondjes met God te lopen, of een stukje met Hem op te trekken zoals Orpa met Ruth deed, om daarna afscheid te nemen van God zoals Orpa afscheid nam van haar schoonmoeder, Ruth 1:10-15. Nee, wat er ook van komt, hij wil onwankelbaar, vastberaden en zonder ophouden wandelen voor God, voor het aangezicht van de HEERE. Wandelen voor het aangezicht van de HEERE sluit in dat je heel precies, omzichtig, zorgvuldig en nauwgezet wandelt voor God.

En geen ander wandelen past bij Gods oog of behaagt Hem. Maar is dat alles wat hij gaat doen na zulke opvallende weldaden? O nee! Hij wil ook de beker van het heil opnemen, de Naam van de HEERE aanroepen en het offer van dankzegging brengen, Ps. 116:13, 17. Is dat alles wat hij gaat doen? O nee! Hij wil zijn geloften direct aan de HEE-

RE betalen, in het bijzijn van heel Zijn volk, Ps. 116:14, 18. Is dat alles wat hij gaat doen? O nee! Hij wil de HEERE liefhebben, beter dan ooit en meer dan ooit, Ps. 116:1-2.

Hij hield al van God met een oprechte liefde, dat is zeker. Maar nu hij zulke zeldzame weldaden van God heeft ontvangen, neemt hij zich voor om God nog meer te beminnen, en wel met een hogere liefde, een vuriger liefde, een liefde die actiever en levendiger is, een liefde die steeds verder groeit en toeneemt. — Thomas Brooks.

Vers 10

"Ik heb geloofd, daarom sprak ik." Het is niet genoeg om te geloven. Je moet er ook openlijk voor uitkomen, tegenover ongelovigen, tirannen en alle anderen. Op het geloven volgt namelijk het belijden. Wie dus niet belijdt, heeft reden om te vrezen. Wie daarentegen hardop zegt wat hij heeft geloofd, heeft juist reden om te hopen. — Paulus Palanterius.

Vers 10

"Ik heb geloofd, daarom sprak ik." Dat betekent: ik geloof vast wat ik zeg, en daarom aarzel ik geen moment om het hardop te zeggen. Dit hoort bij het vorige vers, en de punt moet na "sprak ik" komen. — Samuel Horsley.

Vers 10

"Ik heb geloofd", enz. Sommigen vertalen de woorden zo: "Ik geloofde toen ik zei: ik ben zeer verdrukt. Ik geloofde toen ik in mijn haast zei: alle mensen zijn leugenaars." Dat wil zeggen: ik heb mijn ups en downs gehad en in mijn beproevingen allerlei gemoedstoestanden doorlopen, maar ik bleef toch geloven. Ik liet God nooit los. Ik hield Hem vast met mijn greep, ook toen ik in de war was en alles door elkaar liep. — John Trapp.

Vers 10

Hart en tong horen bij elkaar. De tong moet altijd het hart vertolken en het hart moet altijd voorzeggen wat de tong zegt. Wat de tong spreekt, moet eerst in het hart zijn ingeprent en vandaaruit als het ware zijn uitgewerkt en afgedrukt. Zo hoort het bij alles wat we zeggen en aanmoedigen, vooral als we spreken en aansporen over de dingen van God en de geheimen van de hemel uitdelen. David sprak uit zijn hart toen hij sprak uit zijn geloof. "Ik heb geloofd, daarom sprak ik." Geloven doe je met het hart: "met het hart gelooft men." Als David zegt "ik heb geloofd, daarom sprak ik", bedoelt hij dus: ik zou dit nooit hebben gezegd als mijn hart er niet zuiver en eerlijk achter had gestaan.

De apostel neemt precies die verklaring van David over (2 Kor. 4:13): "Dewijl wij nu denzelfden Geest des geloofs hebben, gelijk er geschreven is: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken; zo geloven wij ook, daarom spreken wij ook." Dat betekent: wij zetten anderen alleen aan tot geloven wat wijzelf geloven en waar wijzelf volkomen zeker van zijn. — Joseph Caryl.

Vers 10

"Ik ben zeer bedrukt geweest." Onze zanger heeft zojuist het geloof genoemd en het spreken van Gods Woord, en daaronder moeten we alle goede werken verstaan die uit het geloof voortkomen en eruit ontspringen. Nu bezingt hij het kruis. Hij laat zien dat hij zeer zwaar beproefd werd, met veel pijn, hevig bedreigd, zonder liefde gelasterd, kwaad over gesproken en opzettelijk vervolgd. Ook werd hij wreed gekweld en moest hij allerlei martelingen doorstaan, omdat hij het Woord van God uitsprak en bekendmaakte aan anderen. "Ik heb geloofd", zegt hij, "daarom sprak ik; ik ben zeer bedrukt geweest." Het Woord van Christus en het kruis zijn onafscheidelijke metgezellen.

Zoals de schaduw het lichaam volgt, volgt het kruis het Woord van Christus. En zoals vuur en hitte niet los te maken zijn van elkaar, zo is

het evangelie van Christus niet los te maken van het kruis. — Thomas Becon (1511-1567 of 1570).

Verzen 10, 11

Ik begrijp het zo: ik sprak zoals ik net heb verteld (Ps. 116:4), omdat ik op God vertrouwde. Ik werd zwaar verdrukt, ik zat in de uiterste nood en was buiten mezelf van schrik en beving. (Het woord dat met "haast" is vertaald, betekent namelijk zowel beving als haast. In Deut. 20:3 is het ook zo weergegeven.) In zo'n toestand zette ik mijn vertrouwen niet op mensen. Ik zei: "alle mensen zijn leugenaars". Dat wil zeggen: je kunt niet op hen bouwen. Ze laten je in de steek, ze laten je vallen en bedriegen de hoop van wie op hen rekent, zoals ook Ps. 62:9-10 zegt. — Jonathan Edwards.

Vers 11

"Ik zeide in mijn haasten: Alle mensen zijn leugenaars." Beter is: in een vlaag van wanhoop zei ik: het hele menselijke geslacht is bedrog en schijn. — Samuel Horsley.

Vers 11

"Alle mensen zijn leugenaars." Bedoeld wordt: iedereen die op de gewone manier van mensen over geluk praat en veel waarde hecht aan de broze en vergankelijke dingen van deze wereld, is een leugenaar. Echt en blijvend geluk is namelijk nergens te vinden in het land van de levenden. Daarmee is het schijnbewijs, de drogreden, opgelost dat de heilige Basilius naar voren bracht. Als elk mens liegt, dan loog David ook.

Dan liegt hij dus ook wanneer hij zegt dat elk mens liegt, en daarmee valt zijn eigen uitspraak onderuit. Zo spreekt hij zichzelf tegen en slaat hij zijn eigen stelling weg. Dat is gemakkelijk te beantwoorden, want het antwoord ligt voor de hand. Want David sprak op dat moment niet als gewoon mens maar door ingeving van de Heilige Geest. — Robert Bellantoine.

Vers 11

"Alle mensen zijn leugenaars." De Romeinse dichter Juvenalis zei: "Durf iets te doen waarvoor je verbannen of opgesloten kunt worden, als je ooit wilt meetellen. Eerlijkheid wordt geprezen, maar sterft van de honger." Enige tijd geleden verscheen er een pamflet met de titel "Whom shall we hang?" Als je die titel een beetje verandert, zou er nu een heel toepasselijk pamflet over te schrijven zijn: "Whom shall we trust?" — Uit "A New Dictionary of Quotations", 1872.

Verzen 11-15

In Davids tijd was iemand van liegen beschuldigen blijkbaar lang niet zo'n zware belediging als in onze dagen. Hoe durfde hij anders te zeggen dat alle mensen leugenaars zijn? Dat is niets minder dan de hele wereld van liegen beschuldigen. Toch zal niemand hem, denk ik, daarop aanspreken, net zomin als iemand Johannes zal aanspreken omdat hij zegt dat alle mensen zondaars zijn. Hoe zou trouwens iemand kunnen ontsnappen aan het liegen, als het bestaan van de mens zelf een leugen is? Dat bestaan is niet alleen ijdelheid, in de weegschaal lichter dan ijdelheid, maar een regelrechte leugen: het belooft grote dingen en kan helemaal niets, zoals Christus zegt: "Zonder Mij kunt gij niets doen." Zo lijkt Christus naast David te gaan staan om zijn woord waar te maken dat alle mensen leugenaars zijn.

De wereld mag dus doen wat ze wil en de beschuldiging opvatten zoals het haar uitkomt. David heeft Christus aan zijn kant en kan daarom altijd tegen de hele wereld standhouden, want Christus heeft de wereld overwonnen. Toch zijn niet alle mensen leugenaars in alles. Dan zou David hier zelf een leugenaar zijn. Maar alle mensen zijn het misschien wel in het een of ander, op dit of dat moment, in deze of gene vorm. Absolute, volstrekte waarheid vinden we in geen enkel mens, maar alleen in die Mens Die niet slechts Mens was. Want was Hij dat wel alleen geweest, dan was ze misschien ook in Hem niet ge-

vonden. Absolute waarheid en Godheid horen immers bij elkaar en komen nooit los van elkaar voor.

Maar waarin zijn alle mensen dan leugenaars? In dit ene bijvoorbeeld: te denken dat God niet let op wie Hij laat lijden en dat Hij niet van hen houdt. Het ligt veel meer voor de hand om te denken, en dat mogen we ook gerust denken, dat Hij het meest houdt van wie Hij het zwaarst laat lijden. We mogen terecht zeggen dat Hij Zijn knecht Job nooit zo ontzettend hard had laten lijden, als Hij hem niet ontzettend teder had liefgehad. Door te lijden gaat immers niets verloren. Nee, mijn ziel, lijden helpt alleen om het gewicht van de heerlijkheid zwaarder te maken, wanneer die geopenbaard wordt.

Maar hoe zwaar Gods verdrukkingen ook zijn, ik zal altijd blijven erkennen dat ze nooit in de verte zo groot zijn als Zijn weldaden. En ach, kon ik maar iets bedenken om Hem terug te geven voor al Zijn weldaden! Ik ontvang van Hem zulke grote, zulke eindeloze weldaden. Zou ik Hem dan niets geven uit dankbaarheid? Maar helaas, wat heb ik te geven? Alles wat ik Hem geef, is weer meer van Hem nemen. Want alles wat ik kan doen, is de beker van het heil opnemen en Zijn Naam aanroepen, en wat voor teruggeven zit er in nemen?

Kon ik de beker van het lijden nemen en die voor Hem leegdrinken, dan zou dat een teruggeven van enige waarde kunnen zijn. Maar dit is, God weet het, geen werk voor mij. Het was het werk van Hem Die zei: “Kunt gij den drinkbeker drinken, dien Ik drinken zal?” Hij dronk inderdaad de beker van het lijden, zodat wij de beker van het heil zouden nemen. Maar als we die nemen, moeten we Zijn Naam aanroepen. Zijn Naam en geen andere. Anders maken we er een beker van veroordeling van, want onder de hemel is er geen andere Naam waardoor wij moeten behouden worden dan alleen de Naam van Jezus.

Toch kan het een vorm van teruggeven aan de HEERE zijn als ik mijn geloften nakom en als het ware in het openbaar boete doe. Daarom zal ik mijn geloften aan de HEERE betalen in tegenwoordig-

heid van heel Zijn volk. Maar had hij die geloften niet net zo goed in zijn binnenkamer kunnen inlossen, onder vier ogen met God? Waarom moest het vóór de ogen van iedereen? Nee, mijn ziel, voor hem is dat niet genoeg. Hij moet ze betalen in tegenwoordigheid van heel Zijn volk. Niet om te worden geprezen als iemand die netjes zijn schulden betaalt.

Want al betaalt hij, helemaal afbetalen kan hij ze nooit. Hij doet het juist zodat mensen zijn goede werken zien en door zijn voorbeeld God eer geven. Misschien ook vooral omdat David koning was, want het voorbeeld van een koning werkt sterk om een volk hun geloften aan God te laten nakomen. Maar het zwaarst weegt dit: Davids vroomheid mag niet onvruchtbaar blijven. Ze moet ook onder het volk vroomheid laten opbloeien. Misschien ligt daar de verborgen, geestelijke reden waarom het in Israël als een vloek gold om kinderloos te blijven. Wie zijn geloften niet aan God betaalt in het bijzijn van Zijn volk, mag in Israël immers met recht kinderloos heten: zijn voorbeeld wint geen kinderen voor God.

Het kan ook zijn dat de geloften waar David hier aan denkt, bestonden uit eenvoudige daden die uiterlijk niet pasten bij de waardigheid van een koning. Toen het voor hem iets laags leek om voor de ark te dansen, beloofde hij dat hij zich nog lager zou maken. In dat geval móést hij zijn geloften wel inlossen voor het oog van het volk. Want zonder anderen om je heen krijg je geen eer, en zonder anderen om je heen is er ook geen schande. Hij wil dus laten zien dat hij zich nergens voor schaamt, hoe gering het ook is, zolang het maar bijdraagt aan de verheerlijking van God.

Daarom zal hij zijn geloften betalen in tegenwoordigheid van heel Zijn volk. En hij zal dat doen, al kost het hem zijn leven. Want sterft hij erdoor, dan weet hij: kostbaar is in de ogen van de HEERE de dood van Zijn gunstgenoten. Maar wat kostbaar is, begeert men gewoonlijk. Verlangt God dan naar de dood van Zijn heiligen? Ongetwijfeld verlangt Hij naar die dood van Zijn heiligen waarmee ze voor de zon-

de sterven. Elke andere dood van Zijn heiligen heet kostbaar in Zijn ogen, omdat Hij die zorgvuldiger bewaart. Daarom zijn er in Gods huis ook zoveel verschillende woningen: wie een dood sterft die kostbaar is in Zijn ogen, kan Hij de heerlijkste woningen geven.

Dat is het loon van de marteldood, en daar krijgen martelaren moed van. Hun lijden is zeer zwaar en hun nood is nauwelijks te dragen, maar dit maakt alles goed: "Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten." Het is al een groot geluk om aangenaam te zijn in Zijn ogen. Hoeveel groter geluk is het dan om kostbaar te zijn in Zijn ogen, om echt dierbaar voor Hem te zijn! Toen God bij de schepping naar al Zijn werken keek en ze overzag, staat er dat Hij zag dat ze allemaal zeer goed waren.

Maar nergens staat dat een ervan kostbaar was in Zijn ogen. Hoe komt de dood dan tot die kostbaarheid in Zijn ogen? Ze behoort niet tot Zijn werken, ze verwoest ze juist. Is het mogelijk dat wat Zijn schepselen vernietigt, in Zijn ogen méér waard wordt dan Zijn schepselen zelf? O mijn ziel, dit is waarlijk een van de wonderen van Zijn heiligen. Misschien is het zelfs een van de wonderen waarover Christus sprak toen Hij Zijn apostelen zei dat zij grotere wonderen zouden doen dan Hij. Welk wonder is groter dan dit? Op zichzelf is de dood iets zeer gemeens in Gods ogen.

Maar zodra Zijn heiligen haar omarmen, wordt ze, als het ware door alleen hun aanraking, kostbaar in Zijn ogen. Is dat veranderen van iets gemeens in iets kostbaars geen groter wonder dan water in wijn veranderen? Ja, zo is het. De dood doet Zijn heiligen geen kwaad, maar Zijn heiligen geven de dood waardigheid. De dood haalt niets weg van het geluk van Zijn heiligen, maar Zijn heiligen laten de dood in haar gemeenheid glanzen. Het is een geluk voor de dood dat ze ooit een van Gods heiligen ontmoette. Anders was er in de hele wereld geen enkele manier geweest om ooit enige waardering te krijgen.

Maar waarom zeg ik "in de wereld"? In de wereld wordt ze daar nog steeds niet om gewaardeerd. Het is alleen in Gods ogen. En juist

dat is alles, want kostbaar zijn in Gods ogen is meer waard dan de wereld zelf. Straks gaat de wereld voorbij en ligt al haar glorie in het stof. Dan zullen er zegetekenen worden opgericht voor de dood van Zijn heiligen. En als alle gedenktekenen van de wereld volkomen zijn uitgewist en alle registers helemaal zijn doorgestreept, blijft de dood van Zijn heiligen nog steeds vastgelegd, in mooie rode letters in de kalender van de hemel.

Als er heerlijkheid is weggelegd voor wie in de Heere sterven, dan zullen zij nog veel méér verheerlijkt worden die voor de Heere sterven.

Vaak heb ik me verbaasd dat God Zijn heiligen laat sterven. Ik bedoel daarmee niet het gewone, natuurlijke sterven, want ik weet: statutum est omnibus semel mori, het is voor alle mensen vastgesteld dat ze eenmaal sterven. Ik bedoel de dood door geweld en onder foltering. Wie kan het verdragen om met eigen ogen te zien dat mensen van wie Hij houdt, zo wreed worden toegetakeld? Nu zie ik er echter de reden van: "Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten." Wat is er dan nog vreemd aan dat Hij Zijn heiligen laat sterven?

Juist door te sterven worden ze als het ware geslepen en bewerkt tot juwelen die passen in Zijn sieradenkistje. God heeft een flesje waarin Hij de tranen van Zijn heiligen verzamelt. Zo heeft Hij ook, mag ik zeggen, een sieradenkistje dat Hij opsiert met de dood van Zijn heiligen. En o mijn ziel, als je maar kon beseffen hoe heerlijk het is om een juweel te zijn in Gods sieradenkistje, dan zou je je nooit meer afvragen waarom Hij Zijn heiligen laat ombrengen, hoe verschrikkelijk hun kwelling ook is. Het is immers hetzelfde als wat de heilige Paulus zegt: "dat het lijden dezes tegenwoordigen tijds niet is te waarderen tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden." — Sir Richard Baker.

Vers 12

"Wat zal ik den HEERE vergelden?" De ware God op de ware en juiste manier iets teruggeven: dat is de kern van de ware godsdienst. Dat past bij de Schrift: "Geeft … Gode, dat Gods is." Matth. 22:21. Zoals echte trouw aan de keizer betekent dat je hem geeft wat van de keizer is, zo betekent echte vroomheid dat je God geeft wat van God is. In de gelijkenis van de wijngaard die aan landbouwers werd verhuurd, wordt alles wat we God schuldig zijn, ook zo uitgedrukt: Hem de vrucht van de wijngaard teruggeven, Matth. 21:41.

Ook afzonderlijke daden van godsdienst worden in de Schrift zo genoemd, Ps. 56:13; Hos. 14:3; 2 Kron. 34:31. Laat dit dus de gedachte achter Davids woorden zijn (mah asjieb la-JHWH): "Wat zal ik den HEERE vergelden?" "Waarin en op welke manier kan ik de godsdienst vooruithelpen door haar in praktijk te brengen? Hoe laat ik mezelf goed godvrezend zien tegenover Hem, Die mij altijd en overvloedig met Zijn weldaden heeft overladen?" — Henry Hurst.

Vers 12

"Al Zijn weldaden aan mij bewezen." Hoe kunnen wij de HEERE belonen voor alle goeds dat Hij ons gaf? Uit het kille donker van het niet-bestaan riep Hij ons wakker tot het leven. Hij gaf ons verstand en maakte ons daarmee tot edele wezens. Hij leerde ons vaardigheden om in ons levensonderhoud te voorzien en ons bestaan te verbeteren. Hij beval de rijke aarde om voedsel op te leveren. Hij droeg ook de dieren op ons als hun heren te erkennen. Voor ons komt de regen naar beneden. Voor ons verspreidt de zon haar levengevende stralen.

De bergen verheffen zich en de dalen staan in bloei, en geven ons een fijne woonplaats en een beschutte schuilplek. Voor ons stromen de rivieren en ruisen de bronnen. De zee opent haar boezem om onze handel te ontvangen. De aarde geeft al haar voorraden prijs. Elk nieuw ding schenkt weer een nieuw genot. De hele natuur legt haar

schatten aan onze voeten, door de overvloedige genade van Hem Die wil dat alles van ons is. — Basilius, 326-379.

Vers 12

"Al Zijn weldaden." Half gehoorzamen is niet goed, en half danken heeft geen waarde. Geen enkele heilige kan alle geboden houden of alle ontfermingen van God opsommen, en nog minder voor elke afzonderlijke ontferming apart danken. Maar zoals hij wil "merken … op al Uw geboden" (Ps. 119:6), zo wil hij ook elke ontferming hoog waarderen en God met al zijn kracht voor alles de lof geven. Een eerlijke ziel houdt geen enkele schuld aan God voor zichzelf verborgen. Ze spoort zichzelf juist aan om rekenschap af te leggen van al Zijn weldaden. Sla je in een muziekstuk een enkele noot over, dan kan dat de schoonheid van de hele melodie verstoren. Zo doet ondankbaarheid voor één ontferming afbreuk aan onze dank voor alle andere. — William Gurnall.

Vers 13

"Ik zal den beker der verlossingen opnemen." Het kan zijn dat hier een toespeling zit op het plengoffer, Num. 28:7. De drie verzen hiervoor geven namelijk te kennen dat de psalmist inmiddels in de tempel stond om de HEERE het spijsoffer, het drankoffer en de slachtoffers aan te bieden. De Hebreeën gebruiken het woord "beker" vaak voor volheid en overvloed, voor veel van iets. Zo is "de beker der zwijmeling" een overstelpende ellende en "de beker der verlossingen" een overstelpend geluk. — Adam Clarke.

Vers 13

"Den beker der verlossingen." In de heilige Schrift lezen we ook over drankoffers, Gen. 35:14; Lev. 23:13; Num. 15:5. Daarbij werd een afgemeten, vaste hoeveelheid wijn voor het aangezicht van de HEERE uitgegoten, zoals het woord zelf al zegt: het stamt van een wortel (nasak) met de betekenis "uitgieten". Net als spijsoffers brachten mensen

drankoffers aan de HEERE om Hem te danken en geluk te wensen. Sommigen verklaren de tekst daarom zo: de psalmist doet hier een belofte en gelofte dat hij zijn dank openlijk zal tonen met zo'n plechtig, zichtbaar gebruik als de wet had voorgeschreven.

Hij spreekt van een beker, omdat het drankoffer in een beker zat en daaruit werd uitgegoten. Het woord "verlossingen" voegt hij toe, omdat dit gebruik erkende dat de HEERE heil, behoud en verlossing had gegeven. Na hun plechtige dankoffers hielden ze meestal een feestmaal. Toen David de ark van God in de tabernakel had gebracht, brachten ze brandoffers en dankoffers. Toen dat allemaal achter de rug was, "deelde hij een iegelijk in Israel, van den man tot de vrouw, een iegelijk een bol broods, en een schoon stuk vlees, en een fles wijn." 1 Kron. 16:3. Zo zien we dat hij een zó rijk feestmaal gaf, dat hij iedereen in de verzamelde menigte ervan kon laten eten.

Aan zo'n tafel pakte de gastheer gewoonlijk een grote beker in zijn hand. Hij hief die op en vertelde waarom er feest was. Daarna dronk hij uit dankbaarheid op zijn gasten, zodat zij het één voor één konden beantwoorden. Men noemde dit een beker van heil of verlossing, omdat men door dit gebruik beaamde dat God hen had gered en verlost. Op een bijna gelijke manier noemt de apostel de beker van het avondmaal de beker van de zegening. Hier gebruikt de profeet het meervoud: "beker der verlossingen". Volgens de mooie Hebreeuwse schrijfwijze bedoelt hij daarmee veel verlossingen, de ene na de andere, of één grote, buitengewone verlossing die voor vele stond of er vele in zich bevatte.

Het woord dat met "opnemen" is vertaald (essa) betekent eigenlijk "optillen". Daarom past het des te beter bij het eerder genoemde pakken van de feestbeker en het omhoog houden ervan voor de gasten. De meeste recente uitleggers van deze psalm betrekken de woorden "ik zal den beker der verlossingen opnemen" op dat dankbare drankoffer, of op het pakken en omhooghouden van de beker van de zegening bij het feestmaal na het plechtige offer. Beide betekenen hetzelf-

de, namelijk dat de heiligen van vroeger hun dankbaarheid voor grote verlossingen graag toonden met een zichtbaar, plechtig gebruik. — William Gouge.

Vers 13

"Den beker der verlossingen." Jesjoeot: Ps. 18:51; 28:8; 53:7. De beker der verlossingen is een beeld van de beker bij de Pascha-maaltijd, die later ook de beker van het avondmaal werd. Sion had gedronken uit de "beker der zwijmeling" (Jes. 51:17, 22). Nu mocht het opstaan en uit de beker der verlossingen drinken. Voor de gemeente hebben deze woorden een nog diepere betekenis gekregen door Matth. 26:27. In die Paschanacht dronk Jezus de bittere wijn van Gods toorn, zodat Hij de beker daarna opnieuw kon vullen met vreugde en gezondheid voor Zijn volk. — William Kay.

Verzen 13, 14, 17-19

Om God onze dank te tonen passen plechtige daden van aanbidding goed: in het verborgene, in gezelschap en in het openbaar. "De binnenkamer is de eerste plek waar het hart er plezier in heeft om zijn levendige vreugde uit te storten. Van daaruit breidt het gevoel zich uit naar het huisaltaar, en van daaruit trekt het verder naar het heiligdom van de Allerhoogste." (J. Morison). God heeft aan elk mens een rijke voorraad weldaden gestuurd, en alleen koppigheid kan Hem de lof van onze lippen onthouden. — William S. Plumer.

Vers 14

Wie wil dat zijn woord betrouwbaar blijft, kiest als getuigen van zijn nakomen de mensen die ook getuige waren van zijn belofte. Ik denk dat David hier goed op lette toen hij zijn geloften nakwam en betaalde: "Mijn geloften zal ik den HEERE betalen", zegt hij, "nu, in de tegenwoordigheid van al Zijn volk." Het volk had zijn benauwdheid, zijn gebeden en zijn geloften zelf meegemaakt. Hij zal de godsdienst eer geven door voor hun ogen na te komen wat hij de HEERE bezegeld,

getekend en overhandigd had als zijn gelofte. Zoek niet meer getuigen dan de leiding van God je laat kennen voor je geloften.

Anders kan het worden uitgelegd als vertoon en ijdele roem. Neem er wel zoveel dat het goede voorbeeld niet verloren gaat en men je niet verdenkt van het breken van je gelofte. Kort en duidelijk gezegd: heb je op een ziekbed je gelofte afgelegd voor je gezin en je buren? Zorg dan dat je haar ook nakomt in hun bijzijn, voor hun ogen. Laat hen zien dat je bent wat je beloofd hebt te zijn. Wie zo zorgvuldig is met zijn gelofte, laat haar het meest ten goede komen aan de godsdienst. Iedereen die je gelofte hoorde of kende, getuigt dan dat je dankbaar bent, en zo geef je anderen reden om je Vader Die in de hemelen is te verheerlijken. — Henry Hurst (1690) in "The Morning Exercises".

Vers 14

"Mijn geloften zal ik den HEERE betalen", enz. De schrijver Foxe vertelt in zijn "Acts and Monuments" het volgende over de martelaar John Philpot: "Hij ging met de baljuws naar de plek waar hij terechtgesteld zou worden. Toen hij Smithfield binnenkwam, was de weg modderig, en twee gerechtsdienaars namen hem op om hem naar de paal te dragen. Toen zei hij vrolijk: Wat, willen jullie een paus van mij maken? Ik ben er best toe bereid om te voet naar het einde van mijn reis te lopen. Maar zodra hij in Smithfield kwam, knielde hij daar neer en zei deze woorden: Ik zal mijn geloften in u betalen, o Smithfield."

Vers 15

"Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten." Die dood is belangrijk en van waarde op onder meer deze manieren: (1) Ze brengt weer een van de verlosten naar de heerlijkheid, weer één erbij in de gelukkige scharen daarboven. (2) Ze is een nieuwe zegetocht van het verlossingswerk, waarin de kracht en de waarde van dat werk te zien zijn. (3) Ze bewijst vaak veel directer dat de godsdienst echt is dan elke abstracte redenering zou kunnen doen. Wat

heeft de zaak van de godsdienst veel te danken aan het geduldige sterven van Ignatius, Polycarpus, Latimer, Ridley, Hus, Hiëronymus van Praag en al die scharen martelaren!

Wat zijn de wereld en de zaak van de godsdienst veel verschuldigd aan taferelen als aan de sterfbedden van Baxter, Thomas Scott, Halyburton en Payson! Wat een sterk argument voor de waarheid van de godsdienst, wat een voorbeeld van haar dragende kracht, wat een bron van troost voor wie op het punt staat te sterven, om te bedenken: de godsdienst laat de gelovige niet los wanneer hij haar steun en troost het hardst nodig heeft. Ze kan ons overeind houden in de zwaarste beproeving van ons leven hier. Ze kan zelfs licht brengen op de plek die ons van alle plekken het donkerst, troosteloost, somberst en afstotendst lijkt: "een dal der schaduw des doods." — Albert Barnes.

Vers 15

"Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten." Waarom telt de dood van de heiligen zo zwaar bij de HEERE? Allereerst omdat Hij ziet "niet gelijk de mens ziet". Hij laat Zich niet leiden door de schijn en kijkt dus verder dan wat zichtbaar is. Hij doorziet alles zoals het werkelijk is, en niet slechts voor een deel. De levensduur van Zijn volk legt Hij niet langs de meetlat van de tijd, maar langs de oneindige maat van de eeuwigheid. Hun geluk weegt Hij niet af op het kleine weegschaaltje van aards genieten, maar op de zuivere, volkomen evenwichtige weegschaal van het heiligdom.

In de tweede plaats is hun dood kostbaar voor de HEERE, denk ik, omdat zij worden weggenomen voor het kwaad dat nog komt. De last van het vlees valt van hen af. Het bloed van de Verlosser heeft hen vrijgekocht. Ze zijn Zijn verworven bezit, en nu neemt Hij hen bij Zich op in Zijn eigen huis. Zonde en verdriet zijn voorgoed voorbij. Er is geen dood meer, want de dood van Christus is hun verlossing. Door de dood te ondergaan, overwon Hij hem die de macht over de dood

had. Daarom mogen zij in Hem zeggen: “Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?”

Ten derde is hun dood kostbaar voor de HEERE, omdat Hij daarin vaak de mooiste bewijzen ziet van wat Zijn eigen Geest in de ziel heeft gewerkt. Hij ziet geloof dat zich niets van de zintuigen aantrekt en steunt op Gods beloften. Het rust op Hem Die machtig is om te redden. Hij ziet hoop waar niets meer te hopen valt. Die hoop laat de ziel veilig en onwrikbaar voor anker gaan bij Hem Die voorbij het voorhangsel is binnengegaan. Hij ziet ook geduld dat zich schikt in de wil van een Vader, nederigheid die zich buigt onder Zijn machtige hand, en liefde die opwelt uit een dankbaar hart.

Ten vierde is hun dood kostbaar voor de HEERE, omdat hij de achterblijvende christelijke vrienden week maakt en menig bezorgd hart tot veel dank brengt. Hij wekt de deelneming van christelijke liefde. Hij maakt de gemeenschap van de heiligen tot werkelijkheid, waarover de apostel spreekt als hij zegt: “En hetzij dat een lid lijdt, zo lijden al de leden mede; hetzij dat een lid verheerlijkt wordt, zo verblijden zich al de leden mede.” ... Hun dood is kostbaar, omdat er uit menig vriendelijk christelijk hart een gebed opstijgt dat met hen meeleeft... En dat is nog lang niet alles: hun dood is kostbaar, want het is hun dag om Jezus van aangezicht tot aangezicht te zien. Patrick Pounden, in een preek in “The Irish Pulpit”, 1831.

Vers 15

“Kostelijk.” Hun dood is kostbaar (jakar). Het woord betekent: in pretio fuit, magni estimatum est. Kijk hoe het woord in andere teksten wordt weergegeven.

1. Met eer bekleed, Jes. 43:4 (jakarta): “Van toen af, dat gij kostelijk zijt geweest in Mijn ogen, zijt gij verheerlijkt geweest.”
2. In hoge achting, 1 Sam. 18:30: “Zijn naam zeer geacht was.”
3. Geliefd, Jer. 31:20. An filius (jakkir) pretiosus mihi Ephraim: “Is niet Efraim Mij een dierbare zoon?”

4. Stralend, helder of glorierijk, Job 31:26. Si vidi lunam (jaker) pretiosam et abeuntem: "De maan heerlijk voortgaande."

Leg al deze uitdrukkingen naast elkaar, dan ziet u hoe krachtig Davids woord is: "Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten." Dat betekent: hun dood is (1) met eer bekleed, (2) in hoge achting, (3) geliefd, (4) stralend en glorierijk in de ogen van de HEERE. Samuel Totshell, in "The House of Mourning", 1660.

Vers 15

"Kostelijk." Eerst moeten we letten op de betekenis die het eerst bij ons opkomt, de voor de hand liggende betekenis. Die is: de almachtige God waakt over het heilige, nuttige leven van Zijn volk en vindt dat zeer waardevol. Hij laat dat leven niet zomaar afsnijden of verwoesten. Ten tweede wijzen de woorden ons op de beslissende rol die Hij speelt in de omstandigheden van hun sterven. Die heeft Hij Zelf in Zijn hand en geregeld. In Zijn ogen zijn ze veel te belangrijk om ze aan het toeval over te laten.

Toeval bestaat zelfs niet. Als er tweede oorzaken meespelen, zorgt Hij er altijd voor dat ze Zijn leiding volgen en ten goede werken. De zwakste gelovige onder u mag erop vertrouwen, "vertrouwende ditzelve", dat Hij nooit zal toestaan dat uw grote vijand iets in de manier van sterven gebruikt om u geestelijk kwaad te doen. Nee, integendeel: Hij houdt alle omstandigheden van het sterven persoonlijk en bijzonder in Zijn eigen hand. Deze gedachte kunnen we misschien nog op een derde manier uitwerken: als heiligen sterven, ziet de HEERE op hen neer en is Hij hun barmhartig.

Wie kan zeggen hoe vaak Hij het gebed verhoort, ook bij stervende gelovigen? Altijd ondersteunt Hij hen, ook als Hij het niet goed vindt hen te sparen. Met het fluisteren van Zijn liefde, het getuigenis van Zijn Geest, de verzekering van Zijn aanwezigheid en een voorproef van de hemelse heerlijkheid geeft Hij kracht aan Zijn bedrukte kinderen. Hij spreidt hun ziekbed helemaal voor hen. En wat als ze nauwe-

lijks een bed hebben om op weg te kwijnen? Wat als armoede of andere rampen hun in hun ziekteleed geen rustplaats laten dan de kale grond voor hun rusteloze lichaam en Zijn borst voor hun geest? Laat God hen dan ooit in de steek?

Nee. Menig heilige heeft de slaap van de dood geslapen met de zendeling-martelaar in een vreemd, onherbergzaam land, of met de zendeling Smith op de vloer van een cel, en toch heeft "Jezus hun sterfbed zo zacht gemaakt als donzen kussens zijn."

Toen geen ander oog het zag en geen ander hart het voelde, waren deze twee onvergetelijke martelaren, vermoorde mannen van God en apostelen van Jezus, kostbaar in Gods ogen, en was Hij bij hen. Zo gaat het met al Zijn heiligen die trouw blijven tot in de dood. Ten vierde mogen we uit de tekst en uit de hele toon van de Schrift afleiden dat de HEERE groot belang hecht aan het sterfbed zelf. Voor Hem is dat, wat het voor ons ook zijn mag, te kostbaar en te belangrijk om over het hoofd te zien.

Daarom wordt het in de Schrift vaak met nadruk vermeld, al is dat altijd met een praktisch doel, om ons iets te leren. Natuurlijk kunnen we er te veel van maken, dat is zeker. Dan nemen we als maatstaf voor iemands karakter wat hij belijdt in de spanning van zijn stervenspijn, in plaats van het getuigenis van een rustig, zichtbaar leven in heiligheid. Maar het is even onverdedigbaar, en zelfs ondankbaar tegenover God, om er te weinig van te maken. We moeten een goed einde niet te licht tellen als het past bij een goed begin en bij geduldig volharden in het goede.

> *"De kamer waar de goede man zijn einde vindt,*
> *is meer bevoorrecht dan de gewone gang van het deugdzame leven."*

Wat daar gebeurt, kan op den duur evenveel blijvend nut opleveren als onmiddellijke zegen. Het einde van de levensweg van een christen op aarde laat dat zien: hij trotseert zijn gevaarlijkste vijand in de kracht van zijn Zaligmaker en legt de goede belijdenis af, zodra hij in staat is te getuigen voor wie rond zijn sterfbed staan. Dit alles is

kostbaar en gewichtig in de ogen van de HEERE, en het moet het ook in onze ogen zijn. Het is niet alleen goed voor hemzelf, maar ook voor wie achterblijven, "tot prijs der heerlijkheid Zijner genade." W. M. Bunting, in een preek in de City Road Chapel, 1836.

Vers 15

Waarom zouden zij vooraf bang zijn voor de dood, als de HEERE Zich zo met hun sterven bemoeit? Wij mogen er zonder aanmatiging op vertrouwen, ja, we moeten er onwankelbaar op bouwen: ons bloed is kostbaar in Gods ogen. Het wordt dus niet vergoten, tenzij daarvoor de juiste tijd gekomen is en het ons ten goede komt dat het vergoten wordt. Daarom is "elk rechtvaardige moedig, als een jonge leeuw", Spr. 28:1, en zegt hij: "Ik zal niet vrezen, wat mij een mens zal doen", Hebr. 13:6. Martelaren hadden hierin ongetwijfeld goed les gekregen en putten er veel kracht en steun uit.

Houdt angst voor de dood u tegen om uw plicht te doen, of trekt die u naar iets kwaads? Denk dan aan dit woord: "Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten." Want wie zou niet dapper en zonder te bezwijken een dood op zich nemen die kostbaar is in Gods ogen? William Gouge.

Vers 15

"Zijner gunstgenoten" spreekt van eigendom. Elders zegt Jehova: "Alle zielen zijn Mijne." Toch heeft Hij op alle heiligen een heel bijzonder recht van bezit, en dus ook een bijzondere aanspraak. Hij heeft hen immers Zelf tot heiligen gemaakt, en niemand anders. Zonder God kan niemand heilig zijn, want heiligheid komt alleen van Hem. Zijn oorspronkelijke recht op alle mensen komt voort uit het feit dat Zijn hand hen heeft geschapen en begaafd, zodat ze onder Zijn zedelijk bestuur staan. In nog veel sterkere zin geldt dat voor alle heilige wezens en heilige mensen.

Zij danken hun bestaan als heiligen aan Zijn genade. Ze zouden ophouden heiligen te zijn, als ze konden ophouden Zijn heiligen te zijn.

Hij schiep hen opnieuw in Christus Jezus door hun Zijn eigen liefde, Zijn eigen reinheid en Zijn eigen wezen te schenken. En Hij houdt hen voortdurend staande in die hoge staat. Zij zijn "Zijn heiligen" door Hem en in Hem: heiligen die Hij gemaakt, gevormd en gevestigd heeft, en daarom helemaal van Hem alleen. Laat dit besef van Gods krachtige werk door Zijn Geest in u, van uw band, uw geestelijke band met Hem, en van uw eigen ervaring van Zijn reddende kracht, het geheim van de heiliging in uw hart veranderen in genade.

"Zijn heiligen" spreekt ten tweede van toewijding. Ze zijn niet alleen door Hem heilig, maar ook voor Hem: de HEERE heilig, geheiligd of apart gezet voor Zijn dienst, en zichzelf overgegeven aan de aanbiddelijke Verlosser.

"Zijn heiligen" kan ook duiden op gelijkenis, op een grote gelijkenis. Zulke mensen lijken nadrukkelijk op God: heilig en rein, kinderen van hun Vader Die in de hemelen is. Aan iedereen om hen heen tonen ze dat ze Zijn kinderen zijn, doordat ze zichtbaar delen in Zijn wezen en Zijn beeld en gelijkenis weerspiegelen.

"Zijn heiligen" roept innige verbondenheid en welbehagen op. "De HEERE heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen, die op Zijn goedertierenheid hopen", "des volks, dat nabij Hem is", "des HEEREN deel is Zijn volk", en "Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat; welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is." Ingekort uit een preek van W. M. Bunting, 1836.

Vers 15

"Gunstgenoten." De mensen onder wie de dichter zichzelf stilzwijgend telt, heten heiligen. In de grondtekst staat daarvoor een woord (chasidim) dat wijst op een bijzondere genegenheid van God voor hen. De wortel van dat woord betekent goedertierenheid (chasad: consecravit, benefecit). Daarom gaven de Hebreeën die naam ook aan de ooievaar, de barmhartigste onder de vogels. Hij is niet alleen barmhartig voor zijn jongen, zoals de meeste vogels, maar de jongen

zijn dat ook voor de oude vogels. Ze voeden en dragen hen als de ouden door hun leeftijd niet meer voor zichzelf kunnen zorgen.

Deze titel krijgen mensen om twee redenen, in twee opzichten: 1. Lijdelijk, omdat God hun goedgezind is en hen liefheeft. 2. Werkzaam, omdat zij anderen goedgezind zijn en liefhebben. Gods barmhartige goedertierenheid voor hen is werkelijk groot, en hun eigen barmhartigheid en goedertierenheid voor hun broeders is dat ook. Daarom worden zij bij wijze van eretitel en als hun eigen kenmerk "de weldadige lieden" genoemd, mensen die goed zijn voor anderen, Jes. 57:1. Omdat het woord twee kanten heeft, vertalen sommigen het met "barmhartig, teder of voorkomend", Ps. 18:26. Anderen omschrijven het met veel woorden, omdat ze geen enkel passend woord hebben dat de volle betekenis dekt, bijvoorbeeld: "Zij die God met mildheid volgt, of aan wie God Zijn mildheid betoont." Dat laatste vind ik voor deze plaats het meest geschikt. Want als het woord lijdelijk wordt opgevat, als: wie Gods goedertierenheid ontvangt, dan wijst het op de reden waarom God hen zo hoog acht, namelijk Zijn eigen genade en gunst.

In het Engels hebben we een woord dat in die lijdelijke betekenis mooi bij het Hebreeuws past: favourite, gunsteling. William Gouge.

Vers 15

De dood is, net als bij mij, al vaak bij je langs geweest en heeft in ons leven een wrede ravage aangericht onder alles wat ons troost gaf. We zullen ons nog op deze vijand wreken, deze koning van de verschrikkingen. Soms kan ik het niet laten om mijn vuist naar hem te ballen, recht in zijn gezicht, en in mijn pijn en angst uit te roepen: "De dood is verslonden tot overwinning!" Intussen hebben we midden in alles ook deze troost: "Dood, waar is uw prikkel?" "Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten": dat is het eerste.

Het tweede, dat steunt op de verzoenende dood, luidt: "Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood voor Zijn gunstgenoten." Het eerste

stelt de Heilige Geest Zelf vast in Ps. 116:15. Het tweede hebben onze vertalers, eerlijke mannen, heel billijk en terecht daaruit afgeleid, en voor dat inzicht zijn we hun dank verschuldigd. De dood van je lieve kind, het liefste kind in de schoonheid van de heiligheid, met alles wat daarin het smartelijkst en zwaarst was, hoort toch bij de dingen in je kleine gezin die zeer kostbaar zijn in de ogen van de HEERE.

Wat jou daarin het meest behaagt, is dat het kostbaar is door de oneindige, blijvende en onveranderlijke waarde van de dood van Gods eigen heilige Kind Jezus. De zo wonderlijke rust, de zo diep gevoelde troost, ja, de zo grote vreugde in de verdrukking hebben je een nieuw getuigenis voor ogen gesteld, werkelijk hartroerend: ook na achttienhonderd jaar is "de dood voor Zijn gunstgenoten" nog steeds even kostbaar in de ogen van de HEERE. Pak het boek van je leven, besprenkeld met het bloed van het verbond, en schrijf in je familieregister de dood van Rosanna ook onder de dingen die kostbaar zijn in jouw ogen.

Ik had eigenlijk liever "eveneens" moeten zeggen. Breng mijn hartelijke groeten over aan Miss S. Zeg haar dat ze die traan maar moet wegvegen, want Rosanna heeft hem niet nodig. Ik hoop dat het iedereen daar in L. goed gaat en dat je jonge mannen de weg van de HEERE in goede aarde laten vallen. Mijn lieve broeder, "Ga heen, uw zoon leeft" klinkt nog even fris als toen. Het komt van de lippen van Hem Die leeft tot in alle eeuwigheid. Het klinkt nu zelfs hoger en lieflijker dan toen het voor het eerst klonk.

Want toen bereikte het de oren en het hart van die ene vader. Hij had zijn zieke, stervende kind gebracht en het neergelegd aan de voeten van Hem Die de sleutels heeft van de hel en van de dood. John Jameson, in "Letters; True Fame", enz., 1838.

Vers 16

"Och, HEERE! zekerlijk ik ben Uw knecht." U hebt mij vrijgemaakt, en toch smacht ik ernaar opnieuw gebonden te worden. De boeien van

de zonde hebt U stukgebroken. Bind mij nu, Heere, met koorden van liefde. De tirannie van Satan hebt U van mij weggenomen. Laat mij dan een van Uw dagloners zijn, die voor U werken. Mijn vrijheid, mijn leven en alles wat ik bezit of verwacht, heb ik te danken aan Uw gulle redding. Daarom leg ik nu mijzelf en alles wat van mij is aan Uw voeten neer, o mijn genadige, mijn goddelijke Vriend en Verlosser. Samuel Lavington, 1728-1807.

Vers 16

"Ik ben Uw knecht." Heiligen zijn er altijd op een heilige manier trots op geweest dat ze Gods knechten waren. Er kan geen grotere eer zijn dan een Meester te dienen Die gebiedt over hemel, aarde en hel. Denk niet dat u God eer bewijst met uw dienst. Zo werkt het niet: God bewijst u eer door u waardig te achten Zijn knecht te zijn. David kon zichzelf geen hogere naam geven dan: "Och, HEERE! zekerlijk ik ben Uw knecht, … een zoon Uwer dienstmaagd." Hij zei dit niet uit gewone menselijke beleefdheid, maar als nederige belijdenis van een gelovige.

Zo ziet ook de apostel deze grote voortreffelijkheid in, want hij noemt zichzelf eerst knecht en dan pas apostel. Groot was zijn ambt als apostel, maar nog groter zijn zegen als knecht van Jezus Christus. Het ene is een uitwendige roeping, het andere een inwendige genade, werk van God in het hart. Er is wel eens een apostel verworpen, maar nooit een knecht van God. Thomas Adams.

Vers 16

"Ik ben Uw knecht." Deze woorden van de koning van Israël drukken allereerst uit: 1. Een nederig besef dat hij ver van God af staat en van Hem afhangt. Dat is het eerste beeld dat een berouwvolle zondaar van zichzelf heeft als hij tot God terugkeert. Het is ook het eerste beeld dat een goed mens van zichzelf heeft als hij tot God nadert en met Hem omgaat. En het hoort eigenlijk onlosmakelijk bij elke andere vrome gezindheid. Wie hoge en eerbiedige gedachten heeft over de

majesteit en de grootheid van de levende God, en een diep, ontzagwekkend besef dat God, Die de harten doorzoekt, voortdurend en vlakbij aanwezig is, die wordt vanzelf diep nederig.

Zo iemand onderwerpt zich oprecht aan onze Maker. Dat leidt tot de belijdenis dat Hij Heere is over alles. Hij heeft het volstrekte recht om niet alleen gehoorzaamheid te eisen, maar ook over al Zijn schepselen te beschikken. Ik kan niet anders dan denken dat dit ons wordt doorgegeven in de woorden van de psalmist wanneer hij zegt: "Och, HEERE! zekerlijk ik ben Uw knecht." Onder zijn onderdanen was hij een vorst, een machthebber. Hij had nog veel meer eervolle onderscheidingen onder de mensen, onderscheidingen die hij door zijn geboorte kreeg en door eigen verdienste verwierf.

Maar hij beseft dat hij de knecht en onderdaan is van de Koning der koningen. In zijn uitdrukking "ik ben Uw knecht" zit meer dan zekerheid over de zaak: ze laat zien hoe diep en krachtig hij van de waarheid ervan overtuigd was.

1. Verder belijdt de psalmist met deze woorden dat hij door een bijzonder verbond en een eigen instemming aan God gebonden is, en dat hij zich daar nu opnieuw aan verbindt. Voor hem was dat zeker waar, want hij had zich al vaak aan God toegewijd, telkens opnieuw. Ik zie dat bevestigd in de herhaling die hier staat: "Och, HEERE! zekerlijk ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht." Het is alsof hij zegt: "O Heere, het valt niet te loochenen en ik kan er onmogelijk van afstappen. Ik ben de Uwe door vele banden. Van nature ben ik Uw onderdaan en Uw schepsel. Vele malen heb ik Uw recht beleden en mijn eigen plicht beloofd." Ik hoef u niet te wijzen op wat de psalmist in zijn gedichten schrijft, of op de momenten in zijn leven waarop hij zich plechtig aan God gaf.

Het is genoeg om te zeggen dat het goed paste dat hij zich dit vaak herinnerde en het voor God beleed. Zijn belijdenis kon het recht van

zijn Schepper niet sterker maken, maar ze maakte de schuld van zijn eigen overtreding daarvan zeker groter.

1. Ten slotte drukt de psalmist hiermee zijn bijzondere, eigen band met God uit: “Ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd.” In nog een ander gedicht van hem staat dezelfde uitdrukking, Ps. 86:16: “Wend U tot mij, en zijt mij genadig, geef Uw knecht Uw sterkte, en verlos den zoon Uwer dienstmaagd.” Uitleggers zijn het niet helemaal eens over de uitleg van deze uitdrukking.

Sommigen zien er beeldspraak in: hij was op de allersterkste manier aan God verbonden. Kinderen van een slavin, geboren in het huis van hun meester, waren immers volledig het bezit van die meester. Anderen denken dat hij niet alleen was opgegroeid in de zichtbare kerk van God, maar ook in een vroom gezin, en dat hij in de vreze Gods was opgevoed. Weer anderen menen dat er nog scherper en nadrukkelijker mee bedoeld wordt dat de moeder van de psalmist een bijzonder vrome vrouw was. Ik denk dat dit, als het waar is, een omstandigheid was die hij het gedenken wel waard vond, en die de Geest van God ook het opschrijven waard vond. John Witherspoon, 1722-1797.

Vers 16

O Heere, ik ben Uw knecht met een dubbel recht (en o, kon ik U maar dubbel dienen). U bent immers de Heere van mijn leven, en ik ben een zoon van Uw dienstmaagd: niet van Hagar, maar van Sara, niet van de slavin maar van de vrije. Daarom dien ik U niet uit angst maar uit liefde, of eerder: ik dien U uit ontzag, juist omdat het uit liefde is. Dienst is het best als hij uit liefde gedaan wordt. Uit liefde ben ik waarlijk gehouden U te dienen, want “Gij hebt mijn banden losgemaakt”: de banden van de dood die mij omringden, doordat U mij van een gevaarlijke ziekte redde en mij mijn gezondheid teruggaf.

Of in een hogere zin: U hebt mijn banden losgemaakt doordat U mij uit de gevangenschap haalde om knecht te zijn. En wat meer is:

van knecht tot zoon. En meer nog dan dat: van een zoon van Uw dienstmaagd tot Uw eigen zoon. Sir Richard Baker.

Vers 16

Dank God dat u het grote voorrecht hebt kind van godvrezende ouders te zijn. Liever een godvrezende ouder dan een rijke. Ik hoop echt dat niemand onder u zo'n laag hart heeft dat hij zijn ouders minacht om hun vroomheid. Het is werkelijk een groot voorrecht als u naar God kunt gaan en u kunt beroepen op het verbond van uw vader: "Och, HEERE! zekerlijk ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd." Zo deed Salomo, 1 Kon. 8:25-26: "Nu dan, o God van Israel, laat toch Uw woord waar worden, hetwelk Gij gesproken hebt tot Uw knecht, mijn vader David." U bent niet geboren uit ongelovigen, niet uit papisten, niet uit verdedigers van bijgeloof en leeg vertoon, maar in een streng, ernstig, godvrezend gezin.

Dat is een groot voordeel dat u hebt, en u mag er dankbaar voor zijn. Liever een zoon van trouwe predikanten dan van edelen. Thomas Manton, in een preek gehouden voor de "Sons of the Clergy".

Vers 16

"Gij hebt mijn banden losgemaakt." We ontvangen ontfermingen als aanmoediging voor Gods dienst, en met dat doel moeten we ze blijven gedenken. De regen valt op de aarde niet om haar dorrer te maken, maar om haar vruchtbaarder te maken. We zijn maar rentmeesters. De ontfermingen die we genieten, zijn niet van onszelf. Ze zijn bedoeld om ingezet te worden in de dienst van onze Meester. Grote ontfermingen verplichten ons tot grote gehoorzaamheid. God opent de Tien Geboden met een herinnering aan Zijn ontferming, toen Hij de Israëlieten uit Egypte leidde: "Ik ben de HEERE uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb."

Wat een liefde spreekt uit de manier waarop de psalmist zijn band met God als Zijn knecht erkent, als hij bedenkt hoe God zijn banden had losgemaakt: "Och, HEERE! zekerlijk ik ben Uw knecht, … Gij hebt

mijn banden losgemaakt." Als ik aan Uw ontferming denk, wil ik geen andere band met U kennen dan die van een knecht.

Als we bedenken welk loon we van God ontvangen, moeten we ook bedenken dat we Hem meer dienst schuldig zijn, en een levendiger dienst. Onze plicht is niets anders dan het edelmoedige gevolg van Gods ontferming. Het is onredelijk om onszelf op weg naar de hel moed in te spreken met de gedachte aan de hemel, of om vrijheid tot zondigen te koesteren omdat God zo mild is. Alles wat we hebben en zijn, is een gave van Gods vrijgevigheid. Daarom moeten we ons verplicht voelen om Hem met alles wat we hebben te eren, want Hij verdient eer van al Zijn gaven.

Het is een teken dat we Gods heerlijkheid op het oog hadden toen we om ontferming smeekten, als we ook bij het genieten ervan Gods heerlijkheid op het oog hebben. Het is een teken dat liefde ons de herinnering aan ontferming in het hart heeft geademd, als diezelfde liefde ons ook het voornemen inblaast om er goed gebruik van te maken. Niet alleen onze tong, maar vooral ons hele leven moet Hem prijzen. Ontfermingen worden niet aan één lichaamsdeel gegeven, maar aan de hele mens. Stephen Charnock.

Vers 17

"Offerande van dankzegging."

> *"Is heel het hart gereinigd, elk warm verlangen puur,*
> *verheven door de heilige liefde met haar hemelse vuur,*
>
> *dan mogen onze ademende gedachten op vleugels van woorden rijzen*
> *en hemelwaarts opstijgen, een dankoffer om Hem te prijzen."*

James Scott.

Vers 18

"Geloften." Zijn goed overdachte geloften werkelijk zulke krachtige steunen voor de godsdienst? Moet u ze dan zo voorzichtig doen, en binden ze zo streng? Wacht dan zeker tot God u de juiste en passen-

de gelegenheid geeft om iets te beloven. Doe het niet te snel. Het is een onbezonnen en dwaze haast van christenen om vaker aanleiding tot beloven te maken dan God hun geeft. Beloof gerust, en houd u niet in, zo vaak als God het u opdraagt, maar doe het niet vaker. U zou verbaasd kunnen zijn dat ik u afraad om vaak te beloven, terwijl u zo voortdurend ontfermingen ontvangt.

En u zou ook terecht verbaasd zijn, als God voor elke gewone ontferming een buitengewone verplichting en zekerheid van u eiste. Maar dat vraagt Hij niet. Hij is tevreden met de gewone zekerheid van dankbaarheid voor gewone ontfermingen. Vraagt Hij een buitengewone zekerheid en erkenning, doordat Hij u buitengewone ontfermingen geeft, geef die dan en doe het. Henry Hurst.

Vers 18

"Nu." God gaf het bevel dat niets van het dankoffer tot de derde dag bewaard mocht blijven. Zo leert Hij ons onze lof te brengen op het moment dat we een weldaad pas hebben ontvangen. Anders wordt hij gauw muf en gaat hij rotten, zoals vis. "Mijn geloften zal ik den HEERE betalen", zegt David. Samuel Clarke (1599-1682) in "A Mirror or Looking-glass, both for Saints and Sinners".

Vers 18

"In de tegenwoordigheid van al Zijn volk." Om een goed voorbeeld te geven. Ook dit was vorstelijk, Ezech. 46:10. De zetel van de koning in het heiligdom stond open, zodat iedereen hem daar kon zien, 2 Kon. 11:14 en 2 Kon. 23:3. John Trapp.

Vers 18

"In de tegenwoordigheid van al Zijn volk." Wees moedig, wees moedig, knechten van de HEERE, wanneer u de lof van uw God laat horen. Ga de drukte in, tussen de mensen, en prijs de HEERE te midden van hen. Goddeloze mensen zijn bijzonder brutaal in het uitspuwen van hun lasteringen tot oneer van God. Ze maken zich niet druk om

wie het hoort. Ze doen het zonder schroom midden in de steden. Zouden zij in hun vermetelheid meer durf hebben om God te onteren dan u ijver hebt om Hem te eren? Zeker zal Christus even graag laten zien dat Hij u belijdt als u Hem belijdt, of ooit kunt belijden, Matth. 10:32. Deze heilige vrijmoedigheid is de snelste weg naar heerlijkheid. William Gouge.

Vers 19 (tweede zinsdeel)

Hij zegt niet zomaar: in het midden van Jeruzalem, maar: in het midden van u, o Jeruzalem. Hij richt zich tot de stad als tot iemand van wie hij houdt en in wie hij zich verblijdt. Zo merken we hoe verknocht de heiligen waren aan de stad waar het huis van God stond. Zo moeten ook wij in ons hart bewogen zijn met de gemeente waarin God woont, de tempel waarin Hij verblijft. Die is niet gebouwd van stenen, maar van de zielen van de gelovigen. Wolfgang Musculus.

Wenken voor de dorpsprediker

Verzen 1-2

1. Wat nu is: “Ik heb lief.”
2. Wat geweest is: “Hij neigt” (Engels: ‘Hij heeft geneigd’).
3. Wat komt: “Zal ik.”

Verzen 1-2

Wat we zelf met bidden hebben beleefd.

1. We hebben gebeden: vaak, zonder ophouden, op velerlei wijze, enz.
2. We zijn gehoord. Een dankbare blik terug op de gewone en de bijzondere verhoringen.
3. Zo is onze liefde tot God steeds dieper geworden.

4. Het gebed is ons zó kostbaar geworden dat we gewoon niet meer kunnen ophouden met bidden.

Verzen 1, 2, 9

Sla het eerste vers van deze psalm open, en u leest meteen een liefdesverklaring: ik heb de HEERE lief. Het tweede vers bevat daarna een gebedsbelofte: ik zal de HEERE aanroepen. In het negende vers staat een voornemen om te wandelen: ik zal wandelen voor het aangezicht van de HEERE. Drie dingen verdienen de zorgvuldige aandacht van elke heilige: de toewijding van zijn ziel, de belijdenis van zijn mond en de wandel van zijn leven. Het mooiste geluid voor Gods oren, de zoetste muziek die Hij hoort, klinkt wanneer niet alleen de stem zingt, maar ook de snaren van het hart zuiver gestemd blijven, en de hand de maat slaat. Nathanael Hardy.

Vers 2

"Hij neigt", en daarom "zal ik". Genade die ons in beweging zet.

Verzen 2, 4, 13, 17

Vier keer lezen we over het aanroepen van God, en elke keer zegt dat veel: ik zal het doen (Ps. 116:2), ik heb het gedaan en ervaren (Ps. 116:4), ik zal het doen wanneer ik neem (Ps. 116:13) en wanneer ik offer (Ps. 116:17).

Verzen 2, 9, 13-14, 17

De "ik zal"-beloften van de psalm. Ik zal aanroepen (Ps. 116:2), ik zal wandelen (Ps. 116:9), ik zal nemen (Ps. 116:13), ik zal betalen (Ps. 116:14), ik zal offeren (Ps. 116:17).

Verzen 3-4, 8

Lees de preek van Spurgeon "To Souls in Agony", Metropolitan Tabernacle Pulpit, nr. 1216.

Verzen 3-5

De geschiedenis van een ziel die op de proef werd gesteld.

1. Hoe diep ik zat. Ps. 116:3.
2. Wat ik toen deed. Ps. 116:4.
3. Wat ik eruit leerde. Ps. 116:5.

Verzen 3-6

1. Wat er aan voorafging. (a) Lichamelijke pijn. (b) Een geweten dat in angst zat. (c) Verdriet in het hart. (d) Zelfbeschuldiging: "Ik vond", enz.
2. De bede. (a) Rechtstreeks: "Ik riep", enz. (b) Onmiddellijk: "Maar ik riep" (Engels: 'toen riep ik'), op het moment dat de benauwdheid kwam. Bidden was het eerste redmiddel waar hij naar greep, niet het laatste, zoals bij zovelen. (c) Kort, alleen om wat nodig was: "Bevrijd mijn ziel." (d) Vasthoudend: "Och HEERE!" (Engels: 'O HEERE, ik bid U').
3. De redding. (a) Tussen de regels door: "genadig", enz., Ps. 116:5. (b) Met zoveel woorden, Ps. 116:6, in het algemeen: "De HEERE bewaart", enz. In het bijzonder: "Ik was uitgeteerd", enz. Hij hielp mij bidden, hielp mij uit mijn benauwdheid als antwoord op mijn gebed, en hielp mij om Hem te loven voor de barmhartigheid, de trouw en de genade die zichtbaar werden in mijn bevrijding.

God krijgt eer door de verdrukkingen van Zijn volk: wie zich onderwerpt, wordt daarin bewaard, en wie klein is, wordt erdoor omhooggetild. G. R.

Vers 5

1. Eeuwige genade, dat wil zeggen het liefdesplan.
2. Oneindige gerechtigheid, dat wil zeggen de moeilijkheid van heilig zijn.

3. Grenzeloze barmhartigheid, dat wil zeggen de vrucht van de verzoening.

Vers 6

1. Een opvallende groep mensen: “eenvoudigen.”
2. Een opvallend gegeven: “De HEERE bewaart de eenvoudigen.”
3. Een opvallende getuige daarvan: “Ik was”, enz.

Vers 7

“Keer weder tot uw rust, want de HEERE.” Op vier manieren is de rust in God het eigendom van het volk van God.

1. Door aanwijzing. De rust die Gods volk in Hem heeft, vloeit voort uit Zijn eigen plan en doel, uit Zijn zuivere welbehagen en liefde, en niet uit iets bij henzelf.
2. Door aankoop. De rust die ze als schepselen nodig hadden, hadden ze als zondaars verloren. Daarom heeft Christus Zijn leven gegeven om die voor hen terug te kopen.
3. Door belofte. Dat is Gods vriendelijke toezegging. Hij heeft gezegd: “Zou Mijn aangezicht moeten medegaan, om u gerust te stellen?” (Engels: ‘Mijn aangezicht zal medegaan, en Ik zal u rust geven’), Ex. 33:14.
4. Door eigen keuze: genadige zielen kiezen zelf voor hun rust in God. D. Wilcox.

Vers 7

“Mijn ziel! keer weder tot uw rust.” Op welk moment, of bij welke gelegenheid, kan een kind van God deze woorden van de psalmist aanheffen?

1. Na een hele dag omgang met de wereld in zijn werk.
2. Wanneer hij op de dag des Heeren naar het heiligdom gaat.
3. In elke moeilijkheid die hij tegenkomt, en onder haar druk.

4. Wanneer hij door de dood deze wereld achterlaat. D. Wilcox.

Vers 7

1. De rust van de ziel: “uw rust.” Die is in God. (a) De ziel is gemaakt om haar rust in God te vinden. (b) Daarom vindt ze nergens anders rust.
2. Hoe ze die rust verliet. Dat ligt opgesloten in het woord “keer weder.”
3. Haar terugkeer. (a) Door berouw en bekering. (b) Door geloof, langs de weg die voor haar terugkeer is gebaand. (c) Door gebed.
4. Wat haar tot terugkeer aanmoedigt. (a) Dat zit niet in haarzelf, maar in God. (b) Niet in Gods gerechtigheid, maar in Gods goedheid: “want de HEERE”, enz. “De goedertierenheid Gods u tot bekering leidt.” G. R.

Vers 8

De drie-eenheid van een beleefde godsvrucht.

1. Het is een eenheid: “Gij, HEERE! hebt … gered.” Alle weldaden vloeien uit één bron.
2. Het is een drievoud van bevrijding: ziel, ogen en voeten; van straf, tranen en zondigen, naar leven, vreugde en vastheid.
3. Het is een drievoud in één: dit alles werd voor mij en in mij gedaan: “mijn ziel … mijn ogen … mijn voet.”

Vers 9

Wat de bevrijding met onszelf doet: “Ik zal wandelen”, enz.

1. Wandelen met geloof in Hem.
2. Wandelen met liefde voor Hem.
3. Wandelen met gehoorzaamheid aan Hem. G. R.

Verzen 10-11

1. De regel: “Ik heb geloofd”, enz. Meestal zei de psalmist wat hij goed doordacht had en aan zijn eigen ervaring had getoetst, zoals toen hij zei: “Ik was uitgeteerd, doch Hij heeft mij verlost.” “De HEERE heeft aan u welgedaan.”
2. De uitzondering: “Ik ben zeer bedrukt geweest. Ik zeide”, enz. (a) Hij sprak ten onrechte: hij zei “Alle mensen zijn leugenaars”, en daar zat een kern van waarheid in, maar het was niet de hele waarheid. (b) Overhaast: “Ik zeide in mijn haasten”, zonder dat hij erover nagedacht had. (c) Boos, door zijn lijden, waarschijnlijk om de trouweloosheid van anderen. De natuur komt eerder in actie dan de genade: de ene werkt op instinct, de andere na overleg. G. R.

Vers 11

Een uitspraak in haast.

1. Er zat veel waars in, zeker.
2. Ze maakte haar fout aan de goede kant, want ze zette haar vertrouwen op God en niet op het schepsel.
3. Maar ze ging wel te ver: te breed, te hard en te achterdochtig.
4. Ze werd snel hersteld. Zulke overhaaste woorden verhelpt u zo: ga aan de slag in de geest van Ps. 116:12.

Vers 12

Een schuld die ons overweldigt.

1. Een optelsom: “al Zijn weldaden.”
2. Wat dat betekent voor onze schuld: “Wat zal ik den HEERE vergelden?”
3. Een opgave die u zelf moet oplossen: “Wat zal ik?” Zie Spurgeons preek nr. 910.

Verzen 12, 14

Of goed overwogen religieuze geloften de godsdienst niet buitengewoon dienen. Preek van Henry Hurst, A.M., in "The Morning Exercises".

Vers 13

Preek over het avondmaal van de Heere. We nemen de beker van de Heere:

1. Om Hem te gedenken, Die onze zaligheid is.
2. Als teken dat we op Hem vertrouwen.
3. Als bewijs dat we Hem gehoorzamen.
4. Als beeld van onze gemeenschap met Hem.
5. In de hoop dat we er binnenkort opnieuw met Hem uit drinken.

Vers 13

Over de verschillende bekers die in de Schrift worden genoemd, zou een boeiende studie te schrijven zijn.

Vers 14

Gelofte. Of: de waarde van het ogenblik waarin we nu leven.

Vers 15

1. De betekenis. Het is niet de dood van de goddelozen, en zelfs niet de dood van de rechtvaardigen, die uit zichzelf kostbaar is. Hij is het om vier redenen: (a) omdat Hij hun personen kostbaar vindt, (b) omdat Hij wat zij in het sterven beleven kostbaar vindt, (c) omdat ze in hun sterven gelijk worden aan hun Verbondshoofd, en (d) omdat hij een eind maakt aan hun smart en hen naar hun rust overbrengt.
2. Hoe dat zichtbaar wordt. (a) Doordat Hij hen voor de dood behoedt. (b) Doordat Hij hen in de dood schraagt. (c) Doordat Hij hun

de overwinning over de dood geeft. (d) Doordat Hij hen na de dood verheerlijkt.

Vers 15

Lees ook Spurgeons preek "Precious Deaths", nr. 1036.

Vers 16

Heilige dienst.

1. Met nadruk beleden.
2. Echt gemeend en eerlijk verricht: "zekerlijk."
3. Met redenen verdedigd: "een zoon Uwer dienstmaagd."
4. Heel goed te verenigen met de vrijheid waarvan we ons bewust zijn.

Vers 17

Dit zijn we onze God verschuldigd, het is goed voor onszelf en het geeft anderen moed.

Vers 17

Het dankoffer.

1. Hoe we het kunnen brengen. In stille liefde, in gesprekken, in heilig lied, in openlijke getuigenis, in bijzondere giften en daden.
2. De redenen om het te brengen. Er zijn gebeden die God verhoord heeft (Ps. 116:1-2), verlossingen die we nooit vergeten (Ps. 116:3), een bewaring die ons verbaasde (Ps. 116:6), een herstel dat opviel (Ps. 116:7-8), en we zijn Zijn knechten (Ps. 116:16).
3. Het moment om het te brengen. Meteen, zolang de ontferming nog vers in onze herinnering ligt, en elke keer opnieuw wanneer er een nieuwe ontferming op ons pad komt.

Vers 18

1. Zo kunt u geloften in het openbaar inlossen. Ga als allereerste naar de gezamenlijke eredienst, het openbare samenkomen om God te aanbidden, zodra uw gezondheid hersteld is. Zing hartelijk mee. Kom naar het avondmaal. Breng een bijzonder dankoffer. Grijp passende gelegenheden aan om openlijk te getuigen van de goedheid van de HEERE.
2. De bijzondere moeilijkheid hierbij. Het moet gaan om betalen aan de HEERE, en niet om op te vallen of om een lege vorm te vervullen.
3. Het eigen nut van een openbare daad. Ze trekt de aandacht van anderen, raakt hun hart, wijst terecht, bemoedigt, enz.

Vers 19

De christen thuis.

1. Binnen in Gods huis.
2. Te midden van de heiligen.
3. Bij zijn lievelingsbezigheid: "Hallelujah!"

Werken over de honderdzestiende psalm

Eerst het werk "David's Harpe full of most delectable harmony newly stringed and set in tune", geschreven door Thomas Becon. Dit boek legt Ps. 116:10-19 uit, ofwel Psalm 115 in de Latijnse vertaling. Het verscheen oorspronkelijk in 1542, in duodecimoformaat. Later werd het herdrukt in "The Early Works of Thomas Becon, S. T. P. Chaplain to Archbishop Cranmer, Prebendary of Canterbury, &c.", uitgegeven door "The Parker Society" in 1843.

Daarna komt het werk met de titel "An Exposition upon some select Psalms of David, containing great store of most excellent and comfortable doctrine, and instruction for all those, that (under the

burden of sin) thirst for comfort in Christ Jesus". De schrijver is die trouwe dienaar van God, M. Robert Rollok, eens predikant in de kerk van Edinburgh. C. L. Charles Lumisden, predikant van het Evangelie van Christus in Dudingstoun, zette het uit het Latijn over in het Engels. Het verscheen als duodecimo in Edinburgh, 1600, en het bevat een uitleg van deze psalm.

Dan is er het boek "The Saints' Sacrifice: or, A Commentary on Psalm 116. Which is a gratulatory Psalm, for Deliverance from Deadly Distress", geschreven door William Gouge, D.D. Het werd in 1631 in Londen uitgegeven. Het kwam later opnieuw uit, samen met S. Smith over Psalm 1 en T. Pierson over Psalmen 27, 84 en 87, in "Nichol's Series of Commentaries", 1868.

Dan is er het boek "Sermons Experimental: on Psalms 116 and 117. VERY USEFUL for A Wounded Spirit". De auteur is William Slater, D.D., voorheen rector van Linsham en vicaris van Pitminster in Sommersetshire.

Het werd gepubliceerd door zijn zoon William Slater, Mr. of Arts... Londen: 1638, kwartoformaat.

Vervolgens "Meditations and Disquisitions upon Seven Consolatory Psalms of David: namely, The 23. The 27, The 30, The 34, The 84, The 103, The 116", door Sir Richard Baker, Knight. Het werd in 1640 in Londen uitgegeven, in kwartoformaat.

Ook is er het werk "Divine Drops Distilled from the Fountain of Holy Scriptures: Delivered in several Exercises before Sermons, upon Twenty-three Texts of Scripture", dat de waardige evangeliedienaar Gualter Cradock schreef, laatstelijk predikant bij All Hallows Great in Londen, 1650. In dit oude kwartoboek staat een uitleg van Psalm 116. Die is echter bijna helemaal politiek van aard en voor ons doel waardeloos. Wij noemen dit boek alleen als waarschuwing, zodat niemand een teleurstelling oploopt.

Ten slotte staat er in “The Golden Diary of Heart Converse with Jesus in the Book of Psalms” van Rev. Dr. Edersheim, Torquay, 1873, een korte uitleg van Ps. 116:1-12.

Psalm 117

Onderwerp

Wie alleen naar de letters kijkt, ziet in deze psalm bijna niets. Maar naar de geest is hij buitengewoon groot. Hij springt over alle grenzen van ras en natie heen en roept de hele mensheid op om de Naam van de HEERE te prijzen. Waarschijnlijk werd hij vaak gezongen als een kort loflied dat bij haast elke gelegenheid paste, zeker wanneer er weinig tijd was voor de dienst. Mogelijk klonk hij ook vóór of na andere psalmen, als opening of als afsluiting, zoals wij nu de lofzang gebruiken.

Hij kon een bijeenkomst openen, maar hij kon haar ook afsluiten. Kort is hij, en toch lieflijk om te zingen. In Psalm 119 breidt dezelfde goddelijke Geest Zich breed uit. Hier perst Hij Zijn woorden samen in twee korte verzen, en toch is dezelfde oneindige volheid aanwezig en merkbaar. Het is misschien ook de moeite waard om op te merken dat dit het kortste hoofdstuk van de Schrift is en tegelijk het middelste van de hele Bijbel.

Uitleg

Vers 1

"Looft den HEERE, alle heidenen." Hier worden de heidenen opgeroepen om Jehova te verheerlijken en groot te maken. Daaruit blijkt duidelijk dat de geest van het Oude Testament ver afstond van de enge, bekrompen volkstrots waaraan de Joden in de tijd van onze Heere zo

ernstig leden. Men kan van de volken niet verwachten dat ze Jehova gaan prijzen als ze niet ook delen in de weldaden die Israël ontving. Daarom was deze psalm voor Israël een aanwijzing: de genade en barmhartigheid van hun God zouden niet bij één volk blijven.

In gelukkiger tijden zouden ze zich uitstrekken over het hele mensengeslacht, precies zoals Mozes al had voorzegd: "Juicht, gij heidenen, met Zijn volk" (Deut. 32:43; Engels: 'Verheug u, volken, Zijn volk', want zo kan het Hebreeuws gelezen worden). De volken zouden Zijn volk worden. Hij zou hen Zijn volk noemen, die Zijn volk niet waren, en haar geliefd die niet geliefd was. We weten en geloven dat niet één stam van mensen zal ontbreken in het lied van de hele wereld, dat opstijgt naar de Heere van alles. Door de prediking van het evangelie zijn er al mensen bijeengebracht uit elk geslacht, volk en taal.

Van harte zingen ze mee in de lof van de genade die hen opspoorde en hen de Zaligmaker leerde kennen. Zij vormen nog maar de eerste voorhoede van een schare die niemand tellen kan, en die spoedig komt om de Allerheerlijkste te aanbidden. "Prijst Hem, alle natien!" U hebt het al eens gedaan, doe het opnieuw, en met meer vuur. Laat uw eerbied en ijver voor de Allerhoogste elke dag groeien. Prijs Hem niet alleen als natie, door uw leiders, maar ook als gewone mensen, in de menigte. De grote massa van het gewone volk zal de HEERE zegenen.

Omdat de oproep tweemaal klinkt, staat de zekerheid vast: de heidenen moeten en zullen Jehova groot maken, allemaal, zonder één uitzondering. In het tijdperk van het evangelie aanbidden we geen nieuwe god. De God van Abraham blijft onze God voor altijd. De God van de hele aarde zal Hij heten.

Vers 2

"Want Zijn goedertierenheid is geweldig over ons." Daarmee bedoelt de psalmist niet alleen Zijn grote liefde voor het Joodse volk, maar voor het hele mensengeslacht. Als schepselen ervaren we de goedheid van de HEERE, en als zondaars Zijn barmhartigheid. Zo ontstaat

Zijn barmhartige goedertierenheid voor ons als zondige schepselen. Deze barmhartigheid is zeer groot geweest, of: krachtig. Zoals de wateren van de zondvloed de aarde overmeesterden, zo heeft Gods sterke genade overwonnen. Ze brak door elke grens en stroomde naar alle delen van het zich steeds verder vermenigvuldigende menselijke geslacht. In Christus Jezus liet God barmhartigheid zien, vermengd met goedertierenheid, en dat in de allerhoogste mate.

Wij allen kunnen deze dankbare erkenning delen en meezingen in de lof die daaruit volgt. “En de waarheid des HEEREN is in der eeuwigheid.” Hij is Zijn verbondsbelofte nagekomen dat alle volken van de aarde gezegend zouden worden in het zaad van Abraham. Elke belofte van dat verbond zal Hij voor altijd waarmaken aan allen die hun vertrouwen op Hem stellen. Dit zou ons steeds opnieuw tot dankbare lof moeten brengen, tot een lofzang zonder einde. Daarom sluit de psalm af zoals hij begon, met nog een halleluja: “Hallelujah!”

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Telt men de woorden, dan is dit een zeer korte psalm. Maar wie de betekenis goed overweegt, ziet dat hij een groot bereik heeft en bovenmate voortreffelijk is. Er liggen vijf hoofdpunten van de leer in. Allereerst de roeping van de heidenen, met de apostel als uitlegger, Rom. 15:11. Het zou de profeet echter niets geholpen hebben om de heidenen uit te nodigen Jehova te prijzen, als ze niet samen met de kinderen van Abraham in de eenheid van het geloof zouden worden vergaderd.

Ten tweede: het Evangelie in een notendop, namelijk de openbaring van genade en waarheid, waarvan de Heilige Geest de uitlegger is, Joh. 1:17. Ten derde: het doel van zo’n grote zegen, namelijk dat God in geest en waarheid wordt aanbeden, want we weten dat het koninkrijk van de Messias geestelijk van aard is.

Ten vierde: de bezigheid van de onderdanen van de grote Koning is dat zij Jehova loven en verheerlijken.

Ten slotte: het voorrecht dat deze dienaars ontvangen. Aan de Joden, en evenzo aan de heidenen die God de Zaligmaker kennen en Hem dienen, worden het eeuwige leven en de zaligheid gebracht: in dit leven zeker gesteld, in de hemel voor hen gereedgemaakt. Mollerus.

Gehele psalm

Over deze psalm, het kortste gedeelte van het Boek van God, wordt gesproken in Rom. 15:11, en daar krijgt hij veel gewicht. Daarbij is terecht en nuttig opgemerkt: "Het is een klein stukje Schrift, zo klein dat we er zomaar overheen zouden lezen. Maar de Heilige Geest leest er niet overheen. Hij raapt dit kostbare kleine getuigenis bijeen, dat spreekt over genade voor de heidenen, en dringt het aan onze aandacht op." Uit Bellett's "Short Meditations on the Psalms, chiefly in their Prophetic character", 1871.

Gehele psalm

Zowel de aanleiding als de schrijver van deze psalm zijn onbekend.

De Wette ziet hem als een tempelpsalm. Hij denkt, net als Rosenmüller, dat hij gezongen werd aan het begin of aan het einde van de dienst in de tempel. Knapp denkt dat hij als tussenstuk werd gebruikt: tijdens de gewone dienst gezongen, door het koor of door het hele volk, om de aanbidding af te wisselen en de belangstelling voor de dienst weer op te wekken. Albert Barnes.

Gehele psalm

Bij de aanbidding van God hoeft het niet altijd lang te duren. Soms zeggen enkele woorden genoeg, zoals deze korte psalm ons duidelijk laat zien. David Dickson.

Gehele psalm

Dit is de kortste psalm, en op één psalm na volgt de langste van alle. Er zijn tijden voor korte lofzangen en voor lange, voor korte gebeden en voor lange, voor korte preken en voor lange, voor korte toespraken en voor lange. Beter te kort dan te lang, want wat te kort is, kun je gemakkelijker verbeteren. Korte toespraken hebben geen formele indeling nodig. Lange toespraken vragen daar wel om, zoals de psalm die twee psalmen verderop staat. G. Rogers.

Vers 1

"Looft den HEERE", enz. Hier is de lof van God zowel het begin als het einde van de psalm. Zo wordt getoond dat de heiligen, als ze God prijzen, nooit tevreden zijn met hun eigen pogingen en Hem oneindig groot willen maken, zoals Zijn volmaaktheden oneindig zijn. Zo vormen ze een cirkel waarvan begin, midden en einde halleluja zijn. In de vorige psalm had David gezegd: "Alles, wat adem heeft, love den HEERE!", en daarmee leek hij klaar te zijn. Toch herhaalt hij het halleluja nog een keer en roept: "Hallelujah!" De psalmist was klaar en toch niet klaar.

Dat betekent: als we alles hebben gezegd wat we konden tot Gods lof, mogen we daar niet tevreden mee zijn, maar moeten we opnieuw beginnen. Er is in het Oude Testament bijna geen plicht die ons vaker wordt opgelegd, en die toch minder wordt gedaan, dan het prijzen van God. Om ons aan te sporen tot zo'n noodzakelijke maar zo verwaarloosde plicht, schreef David deze en veel andere psalmen. Hij wilde ons, de volken die hier bedoeld worden, bewust aansporen om heel ons leven te wijden aan het zingen en uitdragen van Gods waardige lof. Abraham Wright.

Vers 1

"Alle heidenen." Let hierop: elk volk op aarde heeft van God een bijzondere gave gekregen die de andere volken niet hebben gekregen,

of je nu denkt aan de natuur of aan de genade. Het moet God daarvoor prijzen. Le Blanc.

Vers 1

"Prijst Hem." In dit zinsdeel staat een ander woord voor "prijzen" dan in het vorige. Het komt vaker voor in het Chaldeeuws, Syrisch, Arabisch en Ethiopisch, en het betekent: met luide stem Gods lof vieren. John Gill.

Vers 2

"Want Zijn goedertierenheid is geweldig over ons." Voor we afscheid nemen van deze psalm, moeten we nog iets zeggen: ook in het Oude Testament vinden we meer dan één voorbeeld van mensen buiten de kring van het volk van God die inzagen dat Gods gunst voor Israël ook voor henzelf een bron van zegen was.

Zo dachten waarschijnlijk tot op zekere hoogte Hiram en de koningin van Scheba, tijdgenoten van Salomo. Zo ging het ook Naäman. Feitelijk gold het ook voor Nebukadnezar en Darius de Meder. Zij merkten duidelijk op dat "Zijn goedertierenheid" gold voor Zijn knechten uit het huis van Israël, en ze prezen Hem daarom. John Francis Thrupp.

Vers 2

"Want Zijn goedertierenheid is geweldig over ons." Ook als wij niets van Hem zouden ontvangen, is er in God Zelf al reden genoeg voor lof. Toch geeft de HEERE Zijn volk een reden om Hem te prijzen voor de gunsten die ze in hun eigen, persoonlijke omstandigheden ontvangen. David Dickson.

Vers 2

"Want Zijn goedertierenheid is geweldig." Het woord gabar betekent: sterk. Ze is niet alleen groot in hoeveelheid of aantal, maar ze heeft kracht: ze overwint zonde, Satan, dood en hel. Adam Clarke.

Vers 2

"Goedertierenheid ... en de waarheid des HEEREN." Hier en ook in verscheidene andere psalmen horen Gods barmhartigheid en waarheid bij elkaar. Zo wordt zichtbaar dat alles wat God doet, zowel in Zijn verordeningen als in Zijn voorzienigheid, waarmee Hij naar Zijn volk toekomt en Zichzelf aan hen meedeelt, niet alleen barmhartigheid is, hoe zoet die ook smaakt, maar ook waarheid.

Hun zegeningen komen naar hen toe langs de weg van Gods belofte, want Hij heeft Zich door de waarheid van Zijn verbond aan hen verbonden. Dat vervult de ziel werkelijk en geeft haar echte voldoening. Het verandert alles wat een mens heeft in room, wanneer elke ontferming een geschenk uit de hemel is op grond van een belofte. Daarom wordt in de psalmen Gods barmhartigheid gewoonlijk omlijst door Zijn waarheid. Niemand hoeft dan te denken dat Hij barmhartiger is dan Hij Zichzelf in Zijn Woord heeft bekendgemaakt, en niemand hoeft ook maar een moment te wanhopen dat hij barmhartigheid om niet zal vinden, overeenkomstig de waarheid van Zijn belofte.

Zijn uw zonden dus groot? Geloof dan de tekst en weet: Gods barmhartigheid is groter dan uw zonden. De hoge hemel dekt hoge bergen even goed toe als kleine molshopen, en zo kan barmhartigheid alles toedekken. Hoe uitzichtlozer uw ziekte was, des te groter is de eer voor uw arts, die u volledig heeft genezen. Abraham Wright.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

Het koninkrijk voor iedereen.

1. Dezelfde God.
2. Dezelfde aanbidding.
3. Dezelfde reden daarvoor.

Vers 2

Goedertierenheid. In Gods goedertierenheid zit barmhartigheid, omdat:

1. Onze zonde het tegendeel van goedertierenheid verdient.
2. Onze zwakheid grote tederheid nodig heeft.
3. Onze angsten alleen zo weggenomen kunnen worden.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

1. In Zijn eigenschap: Hij is altijd trouw.
2. In Zijn openbaring: altijd onfeilbaar.
3. In Zijn handelen: altijd naar de belofte.

Psalm 118

Auteur en onderwerp

Neem Ezra 3:10-11 erbij. Daar lezen we: “Als nu de bouwlieden den grond van des HEEREN tempel legden, zo stelden zij de priesteren, aangekleed zijnde, met trompetten, en de Levieten, Asafs zonen, met cimbalen, om den HEERE te loven, naar de instelling van David, den koning van Israel. En zij zongen bij beurten, met den HEERE te loven en te danken, dat Hij goedig is, dat Zijn weldadigheid tot in eeuwigheid is over Israel. En al het volk juichte met groot gejuich, als men den HEERE loofde over de grondlegging van het huis des HEEREN.” Wat Ezra daar aanhaalt, zijn, let wel, precies de eerste en de laatste regel van deze psalm.

Daaruit trekken we twee conclusies. Het volk zong toen dit héle verheven lied. En David heeft zelf bepaald dat men dit lied bij zulke gelegenheden moest zingen. Wij houden hem dan ook voor de dichter van deze psalm. Een stap verder komen we bij de gedachte dat hij zelf, althans voor een deel, ook het onderwerp van de psalm is. De schrijver spreekt duidelijk in de eerste plaats over zichzelf, al heeft hij zich misschien niet streng gehouden aan elk detail van wat hij zelf beleefd heeft. Dat de psalmist profetisch vooruitkeek naar onze Heere Jezus, is vanzelfsprekend.

Het Nieuwe Testament haalt dit lied zo vaak aan dat daar geen twijfel over kan bestaan. Maar het kan niet de bedoeling zijn om elke regel en elke zin op de Messias te betrekken. Dat vraagt enorm veel vernuft, en vernuftige uitleg is zelden juiste uitleg. Sommige godvre-

zende uitleggers hebben Ps. 118:17, “Ik zal niet sterven, maar leven”, zó weten te buigen dat het op onze Heere past. Hij is echter werkelijk gestorven, en juist dát is Zijn heerlijkheid: dat Hij gestorven is! Wij kunnen het niet over ons hart verkrijgen de woorden van Gods heilige Woord zo geweld aan te doen.

Volgens ons beschrijft deze psalm David, of een andere man van God die door God Zelf was uitgekozen voor een hoog en eervol ambt in Israël. Deze uitverkoren strijder zag dat zijn vrienden en landgenoten hem afwezen, terwijl zijn vijanden hem tegelijk fel bestreden. In vertrouwen op God vecht hij voor de plaats die voor hem bestemd is. Op Gods tijd krijgt hij die ook, en wel zó dat de macht en goedheid van de Heere daarin rijkelijk uitkomen. Daarna trekt hij op naar het huis van de Heere om te offeren en zijn dank uit te spreken voor het ingrijpen van God.

Het hele volk zegent hem daarbij en wenst hem overvloedige voorspoed toe. Deze heldhaftige figuur kunnen we, wat ons betreft, niet anders zien dan als David zelf, de man naar Gods hart. In grote lijnen was hij een voorafschaduwing van onze Heere, maar dat wil niet zeggen dat we in elk detail van zijn worstelingen en gebeden naar overeenkomsten moeten speuren. Alexander stelt voor dat de spreker een typische persoon is die het volk vertegenwoordigt. Die gedachte verdient alle aandacht. Ze staat echter niet haaks op het idee dat er een persoonlijke leider bedoeld kan zijn.

Wat de leider beschrijft, geldt immers grotendeels ook voor zijn volgelingen. Wat het Hoofd meemaakt, maken de leden mee, en over beide kan men bijna in dezelfde woorden spreken. Volgens Alexander is er niets waarmee de bevrijding die hier gevierd wordt zo precies samenvalt als met de terugkeer uit de Babylonische ballingschap. Wij vinden het beter haar niet aan één bepaalde gebeurtenis te binden. We zien in deze psalm liever een volkslied, dat even goed past bij de opkomst van een uitverkoren held als bij de bouw van een tempel. Of een volk opnieuw wordt gesticht door een zegevierende vorst, of een

tempel wordt gebouwd met een feestelijke eerste steen: in beide gevallen past de psalm even goed.

Indeling

Wij stellen voor deze psalm zo in te delen. In Ps. 118:1-4 roept de dichter de gelovigen op de eeuwige goedertierenheid van de Heere te prijzen. In Ps. 118:5-18 vertelt de psalmist wat hij heeft meegemaakt en spreekt hij zijn geloof uit. In Ps. 118:19-21 vraagt hij toegang tot het huis van de Heere en begint hij Gods redding te erkennen. In Ps. 118:22-27 erkennen de priesters en het volk hun heerser. Ze prijzen de Heere om hem, noemen hem gezegend en nodigen hem uit om met zijn offer naar het altaar te komen. In Ps. 118:28-29 verheft de dankbare held zelf God, de eeuwig Barmhartige.

Uitleg

Vers 1

"Looft den HEERE, want Hij is goed." De dankbare held, die zijn doel eindelijk bereikt heeft, merkt dat hij zijn dank in zijn eentje niet goed genoeg onder woorden kan brengen. Daarom vraagt hij anderen om hulp. Een dankbaar hart is hongerig naar de tongen van anderen. Het zou ze het liefst allemaal opeisen voor Gods eer. Heel het volk had deel aan Davids zegevierende troonsbestijging, dus het was passend dat ze zich aansloten bij zijn aanbiddende lofzang. Hun dank kwam Jehova alleen toe. Het ging niet om het geduld of de dapperheid van de held zelf.

We doen er goed aan onze zegeningen altijd te herleiden tot Hem Die ze geeft. Kunnen we Hem verder niets geven? Laten we Hem dan in elk geval onze dank geven. Blijf niet hangen bij de tweede oorzaak, maar ga meteen door naar de eerste oorzaak en breng alle lof aan de

Heere Zelf. Hebben we vergeten wie Hij is, of hebben we gemord? Luister dan naar wat deze tekst levendig zegt en laat het uw hart raken: “Stop met klagen, stop met uzelf op te hemelen, en dank de Heere.” “Want Hij is goed.” Meer reden hebben we niet nodig om Hem van harte te danken.

Goedheid is Zijn wezen en Zijn aard. Daarom verdient Hij altijd onze lof, of we nu iets van Hem krijgen of niet, en of het ons nu goed of slecht gaat. Wie God alleen prijst omdat Hij goed voor hem is, moet een hogere toon leren. Dank Hem, omdat Hij goed is. In de diepste zin is alleen Hij goed: “Niemand is goed, dan Een, namelijk God.” In alle dank gaat dus het koninklijke deel naar de Heere. Lijken anderen goed? Hij is goed. Zijn anderen goed tot op zekere hoogte? Hij is goed zonder grens.

Behandelen anderen ons slecht? Laat dat ons juist des te harder aansporen om de Heere te danken, omdat Hij goed is. En voelen we zelf hoe ver we van goed af staan? Laten we Hem dan nog eerbiediger zegenen, “want Hij is goed”. Geen enkel moment mogen we twijfelen aan Gods goedheid. Aan van alles kunnen we twijfelen, maar dit staat absoluut vast: Jehova is goed. Zijn handelwijze kan veranderen, maar Hij Zelf blijft dezelfde, en altijd goed. Hij was niet alleen goed en zal niet alleen goed zijn. Hij ís goed, hoe Zijn voorzienigheid er ook uitziet.

Laten we Hem dus zelfs nú dankbaar loven om Zijn Naam, ook al hangt de lucht vol donkere wolken en lijkt er geen lichtpunt te zien. “Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.” Goedertierenheid is een groot deel van Zijn goedheid, en het deel dat ons het meest aangaat. We zijn immers zondaars en hebben Zijn goedertierenheid hard nodig. Engelen kunnen zeggen dat Hij goed is, maar zij hebben Zijn goedertierenheid niet nodig. Daarom kunnen ze er niet even innig blij mee zijn. De levenloze schepping getuigt dat Hij goed is, maar Zijn goedertierenheid kan ze niet voelen, want ze heeft nooit overtreden.

De mens is diep schuldig en uit genade vergeven. Voor hem is de goedertierenheid het brandpunt en het middelpunt van Gods goedheid. Dat Gods goedertierenheid niet ophoudt, is een heel bijzonder onderwerp voor een lied. Ondanks onze zonden, onze moeiten en onze angsten blijft Zijn goedertierenheid tot in eeuwigheid. Het mooiste wat de aarde aan geluk te bieden heeft, gaat voorbij en verdwijnt. Zelfs de wereld wordt oud en snelt naar haar ondergang. Maar Gods goedertierenheid verandert niet. Hij was trouw aan onze voorouders, Hij is barmhartig voor ons en Hij zal genadig zijn voor onze kinderen en de kinderen van onze kinderen.

Laten we hopen dat de filosofische uitleggers, die het woord "eeuwig" willen terugbrengen tot een gewone tijdsduur, zo vriendelijk zijn om deze tekst met rust te laten. Doen ze dat niet? Dan blijven wij toch geloven in eindeloze goedertierenheid, goedertierenheid tot in de eeuwigheid. De Heere Jezus Christus is de grote menswording van Gods goedertierenheid. Telkens als we aan Hem denken, roept Hij ons op om de Heere te danken, "want Hij is goed".

Vers 2

"Dat Israel nu zegge, dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." God had met hun voorouders een verbond gesloten, een verbond van goedertierenheid en liefde, en daaraan bleef Hij altijd trouw. Israël zondigde in Egypte. Het tergde de Heere in de woestijn. In de tijd van de richters dwaalde het telkens opnieuw af, en eigenlijk overtrad het voortdurend. Toch bleef de Heere hen zien als Zijn volk. Hij bleef hun Zijn godsspraken geven, Zijn gunst bewijzen en hun zonden vergeven. De straffen die ze zo rijkelijk verdiend hadden, hield Hij snel weer in, want Hij had hen lief.

Zodra ze berouw toonden, legde Hij Zijn roede weg, want Zijn hart was vol mededogen. "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid" was het volkslied van Israël. Als volk waren ze er bij veel vroegere gelegenheden toe opgeroepen het te zingen. Nu roept hun leider heel het

volk op om met hem mee te zingen. Eindelijk heeft hij na al zijn strijd de plaats gekregen die Jehova voor hem bestemd had. Bij dit ene bewijs van Gods goedheid wil hij Gods eeuwige goedertierenheid groot maken. Davids succes was goedertierenheid voor Israël, evengoed als voor hemzelf.

Als Israël niet zingt, wie dan wel? Als Israël niet over goedertierenheid zingt, wie kan dat dan? Als Israël niet zingt wanneer de Zoon van David de troon bestijgt, dan zullen de stenen zelf het uitroepen.

Vers 3

"Het huis van Aaron zegge nu, dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." De zonen van Aäron waren apart gezet om het dichtst bij God te komen. Alleen door Zijn goedertierenheid konden zij leven in de nabijheid van de driemaal heilige Jehova, Die een verterend vuur is. Elke keer dat het morgen- en het avondlam werd geofferd, zagen de priesters Zijn aanhoudende goedertierenheid. In alle heilige voorwerpen van het heiligdom en in alle diensten van uur tot uur zagen ze steeds opnieuw wat voor goeds de Allerhoogste doet.

Wanneer de hogepriester het heilige binnenging en aanvaard weer naar buiten kwam, kon hij méér dan wie ook zingen over de eeuwige goedertierenheid. Slaat deze psalm op David? Dan hadden de priesters extra reden tot dank toen hij koning werd. Saul had immers een groot bloedbad onder hen aangericht en zich meer dan eens gemengd in hun heilige taak. Nu zat er een man op de troon die hen omwille van hun Meester zou waarderen. Hij zou hun geven wat hun toekwam en hen veilig houden voor alle kwaad. Onze Heere Jezus heeft heel Zijn volk tot priesters voor God gemaakt.

Als priesters mag Hij hen daarom wel oproepen om de eeuwige goedertierenheid van de Allerhoogste groot te maken. Kan dan iemand van dit koninklijk priesterdom nog zwijgen?

Vers 4

"Dat degenen, die den HEERE vrezen, nu zeggen, dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." Het kan zijn dat er ergens in de wereld mensen waren die niet van Israëlitische afkomst waren, maar wel met heilige vrees en nederige eerbied naar God opkeken. Ook hen roept de psalmist op: dank met mij mee. Hij vraagt hun dat vooral nu te doen, nu hij tot de troon is verheven. Dat is niet te veel gevraagd, en ze doen het graag. Want elk goed mens op aarde heeft er baat bij als een echte dienaar van God een plaats van eer en invloed krijgt.

Alles wat Israël onder Davids bewind aan voorspoed ontving, was een zegen voor iedereen die Jehova vreesde. Wie God werkelijk vreest, houdt Gods goedertierenheid scherp in het oog. Hij beseft diep hoe hard hij haar nodig heeft, en juist die eigenschap vervult hem met eerbiedig ontzag. "Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt." In alle drie de oproepen, tot Israël, tot het huis van Aäron en tot hen die de Heere vrezen, klinkt steeds dezelfde opdracht: zeg het, "dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is". We moeten Gods goedheid dus niet alleen geloven, maar ook uitspreken.

De waarheid mag niet worden doodgezwegen. Ze moet worden uitgeroepen. God wil dat Zijn volk als getuige optreedt en niet zwijgend toekijkt op de dag dat Zijn eer wordt aangevallen. Vooral dan is het onze vreugde om hardop te spreken tot eer en heerlijkheid van God: wanneer we denken aan de verhoging van Zijn dierbare Zoon. Dan moeten we "Hosanna" roepen en luid "Halleluja" zingen, nu we de steen die de bouwlieden verwierpen op zijn rechtmatige plaats zien liggen.

Let in alle drie de oproepen goed op het woordje "nu". Er is geen beter moment om Gods lof uit te dragen dan dit moment. De Zoon van David is nu verhoogd. Daarom verwacht Hij van alle onderdanen van Zijn koninkrijk dat ze zonder ophouden lofliederen zingen voor Hem Die Hem hoog heeft gezet te midden van Sion. Dat "nu" moet bij ons altijd betekenen: voortdurend. Wanneer zou het ooit goed zijn

om op te houden met het loven van God, Wiens goedertierenheid nooit ophoudt? Vier maal klinkt hier het getuigenis van Gods eeuwige goedertierenheid. Het lijken wel vier evangelisten, die elk de kern van het evangelie uitspreken.

Het zijn vier engelen aan de vier hoeken van de aarde, met de winden in hun handen. Zij houden de plagen van de laatste dagen tegen, zodat Gods goedertierenheid en lankmoedigheid voor de mensenkinderen kunnen blijven duren. Hier zijn vier koorden om het offer aan de vier hoornen van het altaar te binden. Hier zijn vier bazuinen om het jubeljaar uit te blazen tot in elke uithoek van de wereld. Lezer, ga alstublieft niet door naar de rest van de psalm voordat u met alles wat u hebt, met hart én stem, de Heere hebt geprezen, "want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid".

> *"Laat ons met een verheugd gemoed*
> *de HEERE loven, want Hij is goed;*
> *want Zijn barmhartigheden zullen voortduren,*
> *altijd getrouw en altijd zeker."*

Vers 5

"Uit de benauwdheid heb ik den HEERE aangeroepen; de HEERE heeft mij verhoord, stellende mij in de ruimte", of anders gezegd: "uit angst riep ik Jah aan." Meer dan gebed bleef hem niet over, ja, er bleef niets anders over. Zijn doodsangst was te groot voor iets anders. Maar hij had het hart en het voorrecht om te bidden, en daarmee bezat hij alles. Gebeden die uit nood opkomen, komen meestal uit het hart. Daarom raken ze ook het hart van God. Het is zoet om ons onze gebeden te herinneren, en vaak nuttig om er, nadat ze verhoord zijn, anderen over te vertellen.

Bidden kan bitter zijn terwijl we het doen, maar het is zoet als er antwoord komt. Deze man van God had de Heere ook aangeroepen toen hij niet in nood was. Daarom vond hij het vanzelfsprekend en gemakkelijk om Hem aan te roepen toen hij wél in nood zat. Hij aan-

bad, hij prees, hij bad, want dat alles zit in het aanroepen van God, ook toen hij in het nauw zat. Sommigen vertalen de grondtekst met "een nauwe kloof". Des te groter was zijn blijdschap toen hij kon zeggen: "De HEERE heeft mij verhoord, stellende mij in de ruimte." Hij kwam uit de beklemming van de benauwdheid, als uit een smalle bergkloof, in een goed bewaterde vlakte vol vreugde.

Hij zegt: "Jah heeft mij verhoord in een ruime plaats", want God zit nooit klem en wordt nooit beperkt. Bij God betekent verhoren: antwoorden. De Engelse vertalers hebben daarom terecht geschreven: "De HEERE antwoordde mij", hoewel er in het oorspronkelijke woord "verhoorde" staat. Het antwoord paste bij het gebed. God haalde hem uit zijn smalle, ingesloten toestand en bracht hem naar een plek van vrijheid, waar hij vrij kon lopen, zonder enige belemmering of onderdrukking. Velen van ons kunnen met de psalmist meezeggen wat in dit vers staat. Onze nood vanwege de zonde was diep, en we zaten als in een gevangenis opgesloten onder de wet.

Maar toen we in geloof baden, kregen we antwoord: de vrijheid van de volle rechtvaardiging, waarmee Christus mensen vrijmaakt. Nu zijn we echt vrij. De Heere heeft het gedaan, en aan Zijn Naam schrijven we alle eer toe. We hadden geen verdienste, geen kracht, geen wijsheid. Het enige wat we konden, was Hem aanroepen, en zelfs dat was Zijn gave. Maar de goedertierenheid die tot in eeuwigheid duurt, kwam ons te hulp. We werden uit de slavernij gehaald en mochten genieten van de lengte en breedte van een grenzeloos erfdeel. Wat een ruime plaats is het waar de grote God ons heeft neergezet!

Alles is van ons: alle dingen, alle tijden, alle plaatsen, want God Zelf is van ons. We hebben de aarde als tijdelijke verblijfplaats en de hemel om in te wonen. Een ruimere plaats is niet te bedenken. Om onze dank uit te spreken hebben we heel Israël nodig, het hele huis van Aäron en allen die de Heere vrezen. En ook als zij ons zoveel mogelijk

geholpen hebben en wijzelf ons uiterste best hebben gedaan, blijft het nog altijd te weinig bij de lof die onze genadige Heere verdient.

Vers 6

"De HEERE is bij mij", of, nog sterker gezegd: Hij is "voor mij". Eens stond Zijn gerechtigheid tegenover mij, maar nu is Hij mijn verzoende God en komt Hij voor mij op. Natuurlijk was de psalmist blij met Gods hulp, en dat was te horen. Alle mensen keerden zich tegen hem, maar God was zijn beschermer en zijn pleitbezorger, en Hij bracht Zijn genadige plannen tot uitvoering. Men kan de uitdrukking ook vertalen met "aan mij". Dan zegt hij: Jehova hoort bij mij en is van mij, helemaal van mij. Wat een onmetelijke rijkdom!

Wie de Heere dan niet groot maakt, is van alle mensen het minst bij zinnen. "Ik zal niet vrezen." Hij zegt niet dat hij niet zal lijden, maar dat hij niet zal vrezen. Gods gunst woog oneindig zwaarder dan de haat van mensen. Toen hij het een tegen het ander afwoog, besefte hij dat hij geen reden had om bang te zijn. Hij was rustig en vol vertrouwen, hoewel vijanden hem omringden. Zo hoort het bij alle gelovigen te zijn, want daarmee eren ze God. "Wat zal mij een mens doen?" Een mens kan niet meer doen dan God toelaat.

Hoogstens kan hij het lichaam doden. Meer kan hij niet. God had besloten Zijn dienaar op de troon te zetten. Dan kan de hele mensheid dat besluit niet dwarsbomen. Wat Jehova in Zijn hart heeft vastgesteld, kan niet worden omgebogen. Het kan ook niet worden uitgesteld, laat staan verhinderd, door de bitterste haat van de machtigste mensen. Saul wilde David doden, maar David overleefde Saul en zat op diens troon. Schriftgeleerde en Farizeeër, priester en Herodiaan sloegen de handen ineen tegen de Christus van God. Toch is Hij hoog verheven, ondanks al hun vijandschap. De machtigste mens is maar een nietig ding als hij tegenover God staat.

Ja, hij krimpt ineen tot niets. Het zou eigenlijk te zielig voor woorden zijn om bang te zijn voor zo'n armzalig, ellendig, verachtelijk

schepsel als een mens die zich tegen de almachtige God keert. Hier spreekt de psalmist als een kampioen die de handschoen werpt voor iedereen die hem uitdaagt, en die het hele heelal in wapenen trotseert. Als een ware Bayard, zonder vrees en zonder blaam, geniet hij Gods gunst en tart hij elke vijand.

Vers 7

"De HEERE is bij mij onder degenen, die mij helpen." Jehova verwaardigde Zich om Zich te verbinden met de goede man en zijn kameraden. Zijn God vond het niet genoeg om toe te kijken. Hij deed Zelf mee aan de strijd. Wat een troost dat de Heere onze kant kiest! Wanneer Hij vrienden voor ons opwekt, laat Hij hen niet alleen voor ons vechten. Nee, Hij komt Zelf als onze belangrijkste beschermer de strijd in en voert oorlog voor ons. David noemde zijn helpers. Hij vergat zijn volgelingen niet en liet hun inzet niet onopgemerkt.

In het boek Kronieken staat een lange lijst met Davids helden. Dat leert ons dat wij de edelmoedige vrienden die zich om ons heen scharen, niet mogen verachten of gering schatten. Toch moeten ons grote vertrouwen en onze volle zekerheid op de Heere alleen rusten, op niemand anders. Zonder Hem laten ook de sterkste helpers het afweten, juist wanneer we hen nodig hebben. Buiten Hem is er bij de mensenkinderen zelfs helemaal geen hulp. Maar als onze genadige Jehova hen die ons helpen wil steunen en sterken, worden zij echte helpers voor ons. "Daarom zal ik mijn lust zien aan degenen, die mij haten." De woorden "mijn lust" hebben de vertalers erbij gezet.

De psalmist zei: "Ik zal neerzien op mijn haters. Ik zal hun recht in het gezicht kijken. Ik zal een einde maken aan hun minachting. Ik zal zelf op hen neerzien, in plaats van dat zij op mij neerzien. Ik zal hun nederlaag zien. Ik zal hun einde zien." Ook op dit moment ziet onze Heere Jezus neer op Zijn tegenstanders. Zijn vijanden zijn Zijn voetbank. Bij Zijn wederkomst zal Hij op hen neerzien, en zodra Hij hen

aankijkt, slaan ze op de vlucht voor Zijn aangezicht. Die blik, waarmee Hij hen door en door zal kennen, kunnen ze niet verdragen.

Vers 8

"Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op den mens te vertrouwen." Op elk punt is dat beter. Om te beginnen is het wijzer. God kan oneindig veel beter helpen dan een mens, en Hij is ook veel eerder bereid om dat te doen. Gewoon nuchter nadenken zegt ons al dat we ons vertrouwen vóór alle anderen op Hem moeten stellen. Het is ook zedelijk beter. Het schepsel hoort immers de Schepper te vertrouwen. God heeft recht op het geloof van Zijn schepselen en verdient het om vertrouwd te worden.

Wie zijn zekerheid bij een ander zoekt in plaats van bij Hem, beledigt Hem rechtstreeks in Zijn trouw. Het is ook beter in de zin van veiliger. Als we op sterfelijke mensen bouwen, weten we nooit zeker of de grond onder ons standhoudt, maar in de handen van onze God zijn we altijd veilig. Het is beter om wat het met onszelf doet. Vertrouwen op mensen maakt ons klein, kruiperig en afhankelijk. Vertrouwen op God richt ons op, geeft onze geest een heilige rust en maakt onze ziel heilig. En het is veel beter als we naar de uitkomst kijken.

Heel vaak laat de mens op wie we rekenden ons in de steek. Dat komt door onmacht, door gebrek aan royaliteit, door gebrek aan liefde of gewoon doordat hij het vergeten is. De Heere laat ons daarentegen nooit vallen. Hij is machtig "meer dan overvloediglijk te doen, boven al wat wij bidden of denken". Dit vers is geschreven door de ervaring van velen. Eerst hebben zij gemerkt dat het geknakte riet van een mens onder hen bezweek. Daarna ontdekten ze tot hun blijdschap dat de Heere een stevige pilaar is, die hun hele gewicht draagt.

Vers 9

"Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen." Prinsen zouden de edelste mensen moeten zijn, ridder-

lijk van aard en door en door eerlijk. Het woord van een vorst hoort boven elke twijfel verheven te zijn. Ze zijn de hoogste in rang en de machtigste in kracht, en toch zijn prinsen in de regel geen haar betrouwbaarder dan de rest van de mensen. Een vergulde windvaan draait even makkelijk mee met de wind als een gewone, simpele haan op het dak. Prinsen zijn maar mensen, en zelfs de beste mensen zijn armzalige schepsels.

Bij heel wat ellende kunnen ze ons niet in het minst helpen: bij ziekte, bij het verlies van een dierbare, bij de dood. Ook voor onze eeuwige toekomst kunnen ze helemaal niets doen. In de eeuwigheid betekent de glimlach van een prins niets. Hemel en hel buigen niet voor koninklijk gezag. De gunst van prinsen is spreekwoordelijk wispelturig, en ook wereldse mensen zeggen dat zelf volop. We kennen allemaal de woorden die de grootste dichter van de wereld de stervende Wolsey in de mond legt. Hun kracht zit in hun waarheid:

> *"O, wat is hij ellendig, die arme man*
> *die heel zijn hoop laat hangen aan de gunst van prinsen!"*
>
> *"Tussen die glimlach waarnaar wij reiken,*
> *dat vriendelijke gezicht van prinsen, en hun ondergang*
> *liggen meer kwellingen en angsten dan oorlog of vrouwen geven.*
> *En wanneer hij valt, dan valt hij als Lucifer,*
> *om nooit meer te hopen."*

Toch heeft de glimlach van een prins een vreemde toverkracht op veel harten. Maar weinig mensen zijn bestand tegen die jacht op titels, een teken van een zwakke geest. Wie aan het hof wilde blijven, vergat zijn beginselen en offerde zijn karakter op. Ja, de mannelijke waardigheid die zelfs de armste slaaf nog heeft, is schandelijk ingeruild voor de sterren en kousenbanden van een liederlijke vorst. Wie zijn vertrouwen op God stelt, de grote Koning, wordt daardoor in zijn denken en in zijn geest sterker en komt op de hoogste trede van het mens-zijn. Hoe meer hij vertrouwt, hoe vrijer hij is.

De kruiperige vleier van een groot man is daarentegen gemener dan het stof waarover hij loopt. Daarom, en om duizend andere redenen, is het oneindig veel beter om op de Heere te vertrouwen dan op prinsen.

Vers 10

"Alle heidenen hadden mij omringd." Er was geen enkele aardse vriend op wie de held van de psalm echt kon bouwen. Wel werd hij omsingeld door talloze vijanden die hem uit de grond van hun hart haatten. Zijn tegenstanders sloten hem in, en hij kon bijna geen kier vinden om uit de ring om hem heen te ontsnappen.

Het leek wel of ze het onderling hadden afgesproken: allerlei soorten mensen keerden zich tegen hem. En toch was hij hun allemaal ruimschoots de baas, omdat hij vertrouwde op de Naam van de HEERE. Daarom neemt hij de strijd blij aan en grijpt hij de overwinning, met de kreet: "het is in den Naam des HEEREN, dat ik ze verhouwen heb" (Engels: 'in den Naam des HEEREN zal ik hen verdelgen'), of "in stukken houwen". Zij dachten hem te vernietigen, maar hij wist zeker dat hij hén zou vernietigen. Zij wilden zijn naam uitwissen, maar hij rekende erop dat niet alleen zijn eigen naam, maar ook de Naam van de Heere, zijn God, in de harten van mensen glansrijker zou worden.

Er is groot geloof nodig om rustig te blijven op de dag dat het echt op strijden aankomt, en zeker als die strijd fel wordt. Maar onze held was zo kalm alsof er helemaal geen gevecht woedde. Napoleon zei dat God altijd aan de kant staat van de grootste bataljons. De psalmistkrijger ontdekte echter dat de Heere der heirscharen aan de kant stond van de eenzame kampioen, en dat de bataljons in Zijn Naam aan stukken werden gehakt. In de laatste zin ligt een sterk accent op het eigen ik. Maar dat wordt zó overschaduwd door de Naam van de Heere, dat het niet te veel is.

Hij erkende zijn eigen persoon en deed daar een beroep op. Hij bleef niet loom zitten wachten tot God het werk op een of andere ge-

heimzinnige manier zou doen. Hij besloot met zijn eigen vertrouwde zwaard zelf aan de slag te gaan en zo in Gods hand het werktuig van zijn eigen redding te worden. Alles deed hij in de Naam van de Heere, maar hij schoof zijn eigen verantwoordelijkheid niet opzij en dook niet weg voor de persoonlijke strijd. Hij riep immers: "dat ik ze verhouwen heb" (Engels: 'ik zal hen verdelgen'). Merk op dat hij niet alleen zegt dat hij hun zal ontsnappen, zoals een vogel uit de strik van de vogelvanger.

Hij zweert dat hij de oorlog tot in de rijen van zijn vijanden zal brengen. Hij zal hen zo grondig verslaan dat niemand hoeft te vrezen dat ze ooit nog een keer opstaan.

Vers 11

"Zij hadden mij omringd, ja, zij hadden mij omringd." Hij herinnerde zich het gevaar zó levendig dat zijn vijanden in zijn verzen opnieuw tot leven lijken te komen. We zien hun woeste slagorde en hun wrede samenspanning. Ze vormden een dubbele ring. Ze sloten hem in met een kring van vele rijen dik. Ze bleven niet bij praatjes, maar zetten hem werkelijk vast en omsloten hem als met een muur. Zijn hart had toen scherp beseft hoe gevaarlijk zijn positie was. Nu denkt hij er graag weer aan terug, om des te vuriger de goedertierenheid te aanbidden die hem sterk maakte in het uur van de strijd.

Daardoor brak hij dwars door een bende heen en joeg hij een heel leger naar de ondergang. "Het is in den Naam des HEEREN, dat ik ze verhouwen heb." Ik zal hen onderwerpen, ze onder mijn voeten krijgen en hun kracht in stukken breken. Hij is er even zeker van dat zijn vijanden vernietigd worden als dat ze hem omringd hadden. Ze maakten de kring drie en vier rijen dik, en toch voelde hij zich zeker van de overwinning. Het is prachtig om iemand zo te horen spreken, wanneer het geen grootspraak is, maar de rustige belijdenis van zijn oprechte vertrouwen op God.

Vers 12

"Zij hadden mij omringd als bijen." Ze leken overal te zijn, als een zwerm bijen. Ze vielen hem op elk punt aan. Behendig vlogen ze van plek naar plek, ze staken hem ondertussen en bezorgden hem hevige pijn. In het begin dreigden ze hem klein te krijgen. Welk wapen kon hij tegen hen inzetten? Ze waren zo talrijk en zo verbeten. Ze waren zo verachtelijk en toch zo brutaal, zo onbeduidend en toch zo goed in staat om pijn te doen. Voor het oog van de gewone redelijkheid leek er niets tegen te beginnen.

Net als bij de zwerm vliegen in Egypte hield niemand het tegen hen uit. Met hun eindeloze boosaardigheid, hun gemene toespelingen en hun laffe leugens dreigden ze een mens dood te steken. Hij zat er slecht voor, maar ook daar hielp het geloof. Een almachtig geloof past zich aan alle omstandigheden aan. Het drijft duivels uit, en het verjaagt ook bijen. Overleeft het de prikkel van de dood? Dan zal het zeker niet bezwijken door de angel van een bij. "Zij zijn uitgeblust als een doornenvuur." Hun wilde aanvallen waren snel voorbij. De bijen verloren hun angels en het gezoem van de zwerm stierf weg.

Doornen branden met fel geknetter en een grote vlam, maar zijn zeer snel gedoofd tot een handvol as. Zo hielden ook de volken rond onze held snel op met hun lawaai en kwamen ze tot een roemloos einde. Snel waren ze heet en snel koud. Hun aanval was even kort als scherp. Hij hoefde de bijen niet te vermorzelen, want als knetterende doornen doofden ze vanzelf. Voor de derde keer voegt hij toe: "het is in den Naam des HEEREN, dat ik ze verhouwen heb", of "afgemaaid heb", zoals men doornen afmaait met een zeis of sikkel.

Wat al wonderen zijn er niet verricht in de Naam van de Heere! Het is de strijdkreet van het geloof, en de tegenstanders slaan er snel voor op de vlucht. "Het zwaard van den HEERE, en van Gideon!" zaait onmiddellijk schrik midden onder de vijand. De Naam van de Heere is het enige wapen dat op de dag van de strijd nooit tekortschiet. Wie het weet te gebruiken, kan met zijn ene arm duizend man achtervol-

gen. Helaas gaan we maar al te vaak in onze eigen naam aan het werk en de strijd in. De vijand kent die naam niet en vraagt spottend: "Wie zijt gij?" Laten we er goed voor zorgen nooit de vijand onder ogen te komen zonder dit ondoordringbare harnas aan te trekken.

Kenden we deze Naam beter en vertrouwden we er meer op, dan zou ons leven vruchtbaarder en verhevener zijn.

> *"Jezus, die Naam gaat hoog boven alles uit,*
> *in hel, op aarde, in de lucht;*
> *voor die Naam vallen engel en mens neer,*
> *en duivelen vrezen en gaan op de vlucht."*

Vers 13

"Gij hadt mij zeer hard gestoten", of: "Stotende hebt gij tegen mij gestoten." Dit is een krachtige, hartstochtelijke uitroep. De vijand wordt erin beschreven als iemand die zijn hele stootkracht bundelt in de steken die hij de man van God toebrengt. Telkens weer stak hij toe met de allerscherpste punt van zijn wapen, zoals bijen hun angels in hun slachtoffer boren. De vijand liet zien hoe woedend en hoe vastbesloten hij was, en hij had ook wel enig succes gehad. Er waren wonden toegebracht en opgelopen, en die deden zeer, ze brandden hevig.

Dat geldt voor menig beproefd kind van God, dat gewond is door Satan, door de wereld, door verzoeking, door verdriet. Het zwaard is tot in zijn gebeente gedrongen en heeft een litteken nagelaten. "Tot vallens toe" (Engels: 'opdat ik vallen zou'). Dat was het doel van al dat steken: hem neerhalen, hem zó verwonden dat hij zijn plek niet langer kon houden, hem zijn oprechtheid laten opgeven en zijn vertrouwen op God laten verliezen. Lukt dat onze tegenstanders, dan hebben ze alles bereikt wat ze maar wensen. Vallen we in zware zonde, dan zijn ze nog blijer dan wanneer ze ons de kogel van een sluipmoordenaar in het hart hadden gejaagd.

Een zedelijke dood is immers erger dan een lichamelijke. Kunnen ze ons onteren, en God in ons, dan is hun overwinning compleet. “Liever dood dan trouweloos” is de lijfspreuk van een van onze edele geslachten, en het mag ook de onze zijn. Ze omringen ons met één doel: ons te laten vallen. Ze vullen ons met hun gif om ons te vullen met hun zonde. “Maar de HEERE heeft mij geholpen.” Wat een gezegend “maar”! Dit ene woordje brengt de redding van de hele zin. Andere helpers konden de woedende volken niet wegjagen, laat staan al die schadelijke zwermen vernietigen.

Maar toen de Heere te hulp kwam, was de ene arm van de held sterk genoeg om al zijn tegenstanders te verslaan. Hoe zoet kunnen velen van ons, als we terugkijken op vroegere verdrukkingen, deze heerlijke zin herhalen: “Maar de HEERE heeft mij geholpen.” Ontelbare twijfels en angsten bestormden mij, maar de Heere heeft mij geholpen. Mijn aangeboren ongeloof werd verschrikkelijk opgestookt door Satans ingevingen, maar de Heere heeft mij geholpen. De ene beproeving kwam na de andere, wrede aanvallen van mensen maakten ze nog zwaarder, en ik wist niet meer wat ik moest doen, maar de Heere heeft mij geholpen.

Ongetwijfeld wordt dit een van onze liederen wanneer we aan de overkant van de Jordaan aan land stappen: “Vlees en hart bezweken, en de vijanden van mijn ziel omringden mij in de zwellingen van de Jordaan, maar de Heere heeft mij geholpen. Hem zij alle eer, Zijn Naam zij geprezen.”

Vers 14

“De HEERE is mijn Sterkte en Psalm”: mijn sterkte tijdens de strijd, mijn lied nu die voorbij is. Mijn sterkte tegen de sterken, en mijn lied over hun nederlaag. Hij is er ver van verwijderd om op zijn eigen moed te roemen, en hij schept er geen behagen in. Hij geeft de eer van zijn overwinning aan de ware bron. Over zijn eigen heldendaden zingt hij geen lied. Al zijn overwinningszangen zijn voor Jehova de

Overwinnaar, de Heere, Wiens rechterhand en heilige arm hem de zege hadden gegeven. “Want Hij is mij tot heil geweest.” Deze dichter-krijger wist dat hij gered was.

Hij schreef die redding niet alleen aan God toe. Hij zei ook dat God Zelf zijn heil was. Dat is een uitdrukking die alles omvat: van begin tot einde, in het geheel en in elk detail, had hij zijn bevrijding helemaal aan de Heere te danken. Zo kunnen allen die de Heere verlost heeft, het zeggen: “Het heil is des HEEREN.” Een leer, welke dan ook, die de kroon op het verkeerde hoofd zet en de glorieuze Koning de lof ontneemt die Hem toekomt, kunnen wij niet verdragen. Jehova heeft alles gedaan. Ja, in Christus Jezus is Hij werkelijk alles in allen, en daarom moet Hij in onze lofzangen alléén worden verheven.

Het is een gelukkige toestand als we God tegelijk kunnen prijzen als onze sterkte, ons lied én onze zaligheid. Soms geeft God Zijn volk wel een verborgen kracht, maar twijfelen ze aan hun eigen behoud, en dan kunnen ze er niet van zingen. Velen zijn ongetwijfeld echt gered, maar hebben soms zo weinig kracht dat ze bijna bezwijken. Dan kunnen ze niet zingen. Maar krijgen ze kracht en voelen ze hun redding, dan klinkt het lied helder en vol.

Vers 15

“In de tenten der rechtvaardigen.” De mensen deelden in de vreugde van hun leider. Ze bleven rustig in hun tenten wonen, blij dat er iemand was opgestaan die hen in de Naam van de Heere tegen hun vijanden zou beschermen. De gezinnen van gelovigen zijn gelukkig, en ze moeten er werk van maken dat dit geluk te horen is in hun gebed en lezen thuis. Het huis van gered volk moet een tempel van lofzang zijn. Het is niet meer dan rechtvaardig dat de rechtvaardigen de rechtvaardige God prijzen, Die hun gerechtigheid is.

De strijdende held wist dat in de tenten van zijn tegenstanders het geluid van weeklagen en jammeren te horen was, want zij hadden van zijn hand een zware nederlaag geleden. Maar hij werd blij van de ge-

dachte dat het volk waarvoor hij had gestreden, van het ene eind van het land tot het andere zou juichen over de redding die God door hem had gebracht. Die Held der helden, de zegevierende Zaligmaker, geeft alle gezinnen van Zijn volk volop reden om zonder ophouden te zingen, nu Hij de gevangenis gevangen heeft genomen en omhoog is gevaren.

Laat niemand van ons zwijgen binnen zijn eigen huis, bij zijn eigen gezin. Hebben we redding? Laten we dan ook blij zijn. En zijn we blij? Geef die blijdschap dan een eigen tong, zodat ze de Heere groot kan maken. Luisteren we goed naar de muziek uit de tenten van Israël, dan horen we een couplet van deze strekking: "De rechterhand des HEEREN doet krachtige daden." Jehova heeft Zijn macht laten zien. Hij heeft Zijn uitverkoren kampioen de overwinning gegeven en alle legers van de vijand volledig verslagen. "De HEERE is een krijgsman; HEERE is Zijn Naam!" Als Hij het gevecht aangaat, wee dan Zijn sterkste tegenstander!

Vers 16

"De rechterhand des HEEREN is verhoogd": opgeheven om de vijand te slaan, of ook: geprezen en groot gemaakt in de ogen van Zijn volk. Het is de rechterhand van de Heere, de hand van Zijn kunde en van Zijn grootste kracht, de hand die gewend is Zijn heiligen te beschermen. Wordt die opgeheven, dan richt ze iedereen op die op Hem vertrouwt, en werpt ze iedereen neer die zich tegen Hem verzet. "De rechterhand des HEEREN doet krachtige daden." De psalmist spreekt in drieën, want hij prijst de drie-enige God. Zijn hart gloeit, en hij blijft graag bij die toon.

De lof die hij al gebracht heeft, is hem niet genoeg. Elke keer probeert hij die vuriger en jubelender uit te spreken dan de vorige keer. Eerder bleef hij stilstaan bij de zin "zij hadden mij omringd", want hij had het gevaar van de omsingelende legers volledig doorleefd. Nu blijft hij stilstaan bij de kracht van Jehova's rechterhand, want hij

voelt net zo levendig dat de Heere aanwezig en majesteitelijk is. Hoe zelden gebeurt dat, helaas, bij ons! Meestal vergeten we Gods goedertierenheid en onthouden we alleen de beproeving.

Vers 17

"Ik zal niet sterven, maar leven." Zijn vijanden hoopten vurig op zijn dood. Misschien durfde hij zelf ook niet zeker te zijn dat hij hun handen zou ontkomen. Het kan zijn dat het nieuws van zijn dood al onder zijn volk rondging, want het gerucht is altijd vlug met slecht nieuws. Zo'n vals bericht moest dan ook wel grote droefheid en moedeloosheid wekken. Maar hij laat weten dat hij nog leeft en vast vertrouwt dat de verderver hem niet zal vellen. Opgewekt is hij er zeker van dat geen pijl tussen de platen van zijn harnas door de dood kon brengen, en dat geen enkel wapen zijn leven kon afsnijden. Zijn tijd was nog niet gekomen. In zijn borst voelde hij de onsterfelijkheid kloppen.

Misschien was hij ziek geweest en daarbij dicht bij de dood gekomen. Maar dan had hij toch het voorgevoel dat die ziekte niet ten dode was, maar tot eer van God. In ieder geval wist hij dat hij niet zó zou sterven dat Gods vijanden de overwinning behaalden. Gods eer en het welzijn van Zijn volk hingen immers allebei samen met zijn blijvende succes. Omdat hij voelde dat hij zou blijven leven, gaf hij zich over aan het edelste doel dat er is: hij wilde getuigen van Gods trouw en "de werken des HEEREN vertellen". Hij nam zich voor de werken van Jah te verhalen, en dat is precies wat hij in deze psalm doet. Met liefde en bewondering staat hij stil bij de pracht van Jehova's kracht midden in het strijdgewoel.

Zolang we nog voor iemand een getuigenis van God hebben, kan het niet anders of we worden niet uit het land van de levenden weggerukt. Gods profeten blijven in leven, hoe groot de hongersnood, de oorlog, de pest of de vervolging ook is, tot ze elk woord van hun profetie hebben uitgesproken. Zijn priesters blijven ongedeerd bij het al-

taar staan tot ze hun laatste offer voor Hem hebben gebracht. Geen kogel vindt zijn plek in ons hart voordat we het werk waarvoor ons tijd is toegemeten, helemaal hebben afgemaakt:

> *"Plagen en dood vliegen mij om de oren,*
> *tot Hij het wil, kan ik niet sterven:*
> *geen enkele pijl kan mij verslaan,*
> *tot de God van de liefde het wil toestaan."*

Vers 18

"De HEERE heeft mij wel hard gekastijd." Het geloof zegt hier hetzelfde als in het vorige gedeelte: "Gij hadt mij zeer hard gestoten." De aanvallen van de vijand zijn namelijk straffen die God als Vader oplegt. De duivel plaagde Job om zijn eigen redenen, maar in werkelijkheid waren de pijnen van de aartsvader tuchtigingen van de Heere. "Tuchtigende heeft Jah mij getuchtigd", zegt onze dichter. Het is alsof hij zegt dat de Heere hem erg zwaar had geslagen en hem pijnlijk het volle gewicht van Zijn roede had laten voelen. Vaak lijkt het alsof de Heere Zijn zwaarste slagen bewaart voor Zijn liefste kinderen, de mensen die het dichtst bij Hem staan.

Is de ene ellende pijnlijker dan de andere? Dan krijgen juist de mensen die Hij in Zijn dienst het meest eert, die te dragen. De tuinman snoeit zijn mooiste rozen het zorgvuldigst. Een gelovige die veel bereikt, krijgt tucht om nederig te blijven, zacht te worden voor anderen, en om de hoge eer te kunnen dragen die zijn hemelse Vriend hem geeft. "Maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven." Net als vers 13 eindigt dit vers met een gezegend "maar", waarin de redding ligt. De psalmist voelde zich bijna doodgeslagen, maar toch kwam de dood er niet echt.

De geseling van Gods kinderen heeft altijd een barmhartige grens. Een Israëliet mocht veertig min één slagen krijgen, niet meer. En de Heere laat die ene, de dodelijke slag, nooit op Zijn kinderen neerkomen. Ze zijn "getuchtigd, en niet gedood". Hun pijn is bedoeld om hen

iets te leren, niet om hen te vernietigen. Door zulke dingen sterven de goddelozen. De begenadigde Hizkia kon echter zeggen: “Heere, bij deze dingen leeft men, en in dit alles is het leven van mijn geest.” Nee, de Naam van God zij geprezen: Hij mag ons straffen, maar Hij zal ons niet veroordelen.

We moeten de brandende roede voelen, maar het dodelijke zwaard voelen we niet. Hij geeft ons nooit aan de dood over. Zolang Hij Zich verwaardigt ons te tuchtigen, mogen we er zeker van zijn dat Hij ons ook nu niet aan de dood heeft overgegeven. Wilde Hij ons voorgoed verwerpen, dan zou Hij Zich de moeite niet getroosten ons onder Zijn vaderlijke tucht te nemen. Het lijkt misschien zwaar om onder de kastijdende roede te zitten. Maar veel verschrikkelijker zou het zijn als de Heere zou zeggen: “Efraim is vergezeld met de afgoden; laat hem varen.” Zelfs uit ons verdriet kunnen we troost halen.

We kunnen zoete bloemen plukken in de tuin waar de Heere heilzame wijnruit en alsem heeft geplant. Het is bemoedigend dat God ons, als we tucht verdragen, behandelt als zonen. Tevreden mogen we zijn met het gewone lot van Zijn geliefde gezin. De held is weer gezond en gered uit het gevaar van de strijd. Nu heft hij zijn eigen lied aan voor de Heere. Hij vraagt heel Israël, aangevoerd door het mooie gezelschap van de priesters, hem te helpen een blij Te Deum te zingen.

Vers 20

“Dit is de poort des HEEREN, door dewelke de rechtvaardigen zullen ingaan.” De psalmist houdt zoveel van het huis van God dat hij zelfs de poort ervan bewondert. Onder de boog blijft hij even staan om te zeggen hoe lief die poort hem is. Hij hield ervan omdat het de poort van de Heere was. Hij hield ervan omdat het de poort van de gerechtigheid was. Er waren al zoveel godvruchtige mensen doorheen gegaan, en in alle tijden die komen, zullen zulke mensen erdoor blijven gaan. Is de poort van Gods huis op aarde ons al zo aangenaam?

Hoe zullen we ons dan verheugen wanneer we door die poort van parel gaan! Alleen rechtvaardigen komen daar ooit in de buurt, maar alle rechtvaardigen gaan er op Gods tijd doorheen, naar eeuwig geluk. De Heere Jezus is die weg al gegaan. Hij heeft de poort niet alleen wijd opengezet, maar ook een toegang gewaarborgd voor iedereen die in Zijn gerechtigheid rechtvaardig is gemaakt. Alle rechtvaardigen moeten en zullen daar binnengaan, wie hen ook tegenwerkt. We kunnen het ook zo zien: onze Heere Zelf is die poort. Alle rechtvaardigen komen met vreugde door Hem, de nieuwe en levende Weg, bij de Heere.

Willen we de Heere loven? Dan moeten we langs deze poort komen. Lof die God aanneemt, klimt nooit over de muur en komt niet op een andere manier binnen. Hij komt tot God in Christus Jezus, zoals geschreven staat: "Niemand komt tot den Vader, dan door Mij." Gezegend, voor eeuwig gezegend zij deze wonderlijke poort, de persoon van onze Heere Jezus.

Vers 21

Nu hij binnen is, roept de kampioen uit: "Ik zal U loven." Hij zegt niet "ik zal den HEERE loven", want nu beseft hij heel levendig dat God er is, en spreekt hij Jehova, Die zijn geloof duidelijk voelt, rechtstreeks aan. Wat is het goed als ons hart in al onze lofzangen rechtstreeks en duidelijk met God Zelf omgaat! Het lied van de psalmist was ook persoonlijke lof: "Ik zal U loven." Het was vastberaden lof, want hij had zich stellig voorgenomen die te brengen. Het was spontane lof, want hij bracht die uit zichzelf, met blijdschap.

En het was lof zonder einde, want hij was niet van plan er gauw mee op te houden. Het was een belofte voor zijn hele leven, die nooit zou aflopen: "Ik zal U loven." "Omdat Gij mij verhoord hebt, en mij tot heil geweest zijt." Hij looft God door Zijn goede daden te noemen. Zijn lied is geweven uit Gods goedheid die hij zelf had meegemaakt. Met deze woorden noemt hij de reden van zijn lof: zijn gebed was

verhoord, en hij was daardoor bevrijd. Hoe teder blijft hij stilstaan bij het persoonlijke ingrijpen van God!

"Omdat Gij mij verhoord hebt." Hoe van harte schrijft hij zijn hele overwinning op de vijanden aan God toe. Ja, hij ziet dat God Zelf het hele antwoord is: "Gij … mij tot heil geweest zijt." Het is goed om rechtstreeks naar God Zelf te gaan, en zelfs niet bij Zijn goedertierenheid of bij de daden van Zijn genade te blijven hangen. Verhoorde gebeden brengen God dicht bij ons. Een zaligheid die we beleven, laat ons voelen dat God er direct bij is. Deze aanbidder had een enorme nood doorstaan. Het is dus niet vreemd dat zijn hart overstroomde van dank voor de grote redding die God voor hem had gewerkt.

Ook is het niet vreemd dat hij bij zijn eerste stap in de tempel zijn stem verhief in dank, voor zulke grote, zo hard nodige en zo volmaakte persoonlijke gunsten. Dit gedeelte (Ps. 118:22-27) lijkt een mengeling te zijn van wat het volk zegt en wat de held zelf zegt, steeds afwisselend.

Vers 22

"De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden, is tot een hoofd des hoeks geworden." Hier looft het volk God, omdat Hij Zijn uitverkoren dienaar het eervolle ambt heeft gegeven dat Hij hem bij besluit had toegedeeld. Een wijze koning en dappere leider is als een steen waarmee een volk wordt opgetrokken tot een gebouw. David was door de mensen met gezag afgewezen. Maar God had hem een plaats gegeven waar hij de hoogste eer en het grootste nut kon hebben, en Hij had hem de belangrijkste hoeksteen van de staat gemaakt. Er zijn er meer geweest die hun jonge jaren in strijd doorbrachten, en bij hen heeft de Heere Zijn plannen op dezelfde manier uitgevoerd.

Maar op niemand past deze tekst zoals op de Heere Jezus Zelf. Hij is de levende steen, de beproefde steen, de uitverkoren, kostbare steen, die God Zelf van oudsher had klaargelegd. De bouwlieden van het Joodse volk, de schriftgeleerden, priesters, Farizeeën en Herodia-

nen, wezen Hem minachtend af. Ze zagen niets in Hem dat de moeite waard was om op te bouwen. Hij paste niet in hun droom van een nationale kerk. Hij was een steen uit een andere groeve dan die van henzelf, en Hij beviel hun niet. Daarom smeten ze Hem weg en overlaadden ze Hem met verachting.

Petrus zegt het zo: "Deze is de Steen, Die van u, de bouwlieden, veracht is." Voor hen was Hij niets, terwijl Hij Heere van allen is. Toen God de Heere Hem uit de doden opwekte, verhoogde Hij Hem tot Hoofd van Zijn gemeente, tot het hoogste punt van haar heerlijkheid en schoonheid. Sindsdien stellen ook heidenen hun vertrouwen op Hem, zelfs zij die ver weg wonen aan de andere kant van de zee. Zo heeft Hij de twee muren, Jood en heiden, samengevoegd tot één prachtige tempel. Wij zien Hem als de hoeksteen die beide aan elkaar bindt en tot één maakt.

Dit is een heerlijk onderwerp om bij stil te staan. Jezus heeft in alles de eerste plaats. Hij is de voornaamste steen van het hele huis van God. Als er een openbaar gebouw komt, leggen we vaak met enige plechtigheid één steen als eerste. Daarin stoppen we kostbare dingen die als herinnering aan het moment zijn uitgekozen. Vanaf dan geldt die hoeksteen als iets bijzonders, en er hangen vrolijke herinneringen aan. Voor onze gezegende Heere geldt dit alles in een heel bijzondere zin: Hij is "een herder, een steen Israels". God Zelf heeft Hem gelegd waar Hij ligt.

In Hem heeft Hij alle kostbaarheden van het eeuwige verbond verborgen. Daar blijft Hij voor eeuwig, het fundament van al onze hoop, de glans van al onze vreugde, de band die al onze gemeenschap samenhoudt. Hij is "der Gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen". Door Hem wordt de gemeente goed samengevoegd en groeit ze uit tot een heilige tempel in de Heere. Nog steeds wijzen de bouwlieden Hem af. Zelfs vandaag grijpen de beroepsleraren van het evangelie maar al te graag naar elke nieuwe filosofie, in plaats van het eenvoudige evangelie vast te houden, dat de kern van Christus Zelf is.

Toch behoudt Hij Zijn rechte plaats bij Zijn volk. De dwaze bouwlieden zullen tot hun volslagen verwarring zien dat Zijn waarheid boven alles uitsteekt. Wie de uitverkoren steen afwijst, struikelt over Hem en doet zichzelf pijn. Het duurt niet lang meer of Hij komt voor de tweede keer. Dan zal Hij vanuit de hoogten van de hemel op hen neervallen en hen tot stof vermalen.

Vers 23

"Dit is van den HEERE geschied, en het is wonderlijk in onze ogen." Dat Christus in Zijn gemeente zo hoog staat, is geen werk van mensen. Het blijft ook niet bestaan dankzij bouwlieden of predikers. God Zelf heeft onze Heere Jezus verhoogd. De wijsheid, de macht en het gezag van deze wereld verzetten zich ertegen. Als het koninkrijk van Christus dan toch in de wereld wordt opgericht en overeind blijft, kan dat alleen door bovennatuurlijke kracht. Dat geldt zelfs tot in het kleinste detail. Elk korreltje echt geloof in deze wereld is door God geschapen, het is Zijn eigen werk.

Elk uur dat de ware gemeente bestaat, is een voortdurend wonder. Christus wordt niet verhoogd en de gemeente wordt niet gebouwd door de goedheid van de menselijke natuur of door de kracht van redeneren, maar door een kracht van boven. Dat maakt de tegenstander ten einde raad, want hij begrijpt niet wat hem steeds dwarsboomt en tegenhoudt. Van de Heilige Geest weet hij niets. "Het is wonderlijk in onze ogen." We zien het echt. Het leeft niet alleen in onze gedachten, in onze verwachtingen en in onze gebeden. Het verbazingwekkende werk ligt letterlijk voor onze ogen.

Jezus regeert, Zijn macht is te voelen, en wij merken het. Het geloof ziet onze grote Meester ver boven alle overheid, macht, kracht en heerschappij en boven elke naam die genoemd wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de komende. Het ziet het en staat verwonderd, sprakeloos. Het blijft ons verbazen. Zelfs hier beneden zien we hoe God met zwakheid macht overwint, hoe Hij met de eenvoud

van Zijn Woord de sluwheid van mensen verslaat, en hoe Hij door de onzichtbare invloed van Zijn Geest Zijn Zoon in mensenharten verhoogt, dwars tegen openlijk en vastberaden verzet in.

Het is echt "wonderlijk in onze ogen", zoals alle werken van God dat zijn, als mensen de moeite nemen ze te onderzoeken. In het Hebreeuws staat er: "Het is wonderlijk gedaan." Niet alleen is het wonderlijk dát Jezus van Nazareth verhoogd is, ook de manier waarop dat gebeurt, is wonderlijk: het is wonderlijk gedaan. Hoe meer we de geschiedenis van Christus en Zijn gemeente onderzoeken, hoe meer we het hiermee eens zullen zijn.

Vers 24

"Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft." Er is een nieuwe tijd begonnen. De dag waarop David koning werd, was het begin van betere tijden voor Israël. In een veel hogere zin is de dag van de opstanding van onze Heere een nieuwe dag, door God Zelf gemaakt, want het is de dageraad van een gezegende tijd. Ongetwijfeld vierde het volk van Israël de overwinning van zijn kampioen met een dag vol feestmaal, muziek en zang. En het past ons zeker om met eerbied het feest van de overwinning van de Zoon van David te vieren. We houden de dag van de Heere voortaan als onze ware sabbat. God Zelf heeft die dag gemaakt en ingesteld, om steeds weer te denken aan wat onze Verlosser heeft gedaan. Elke keer als het zachte sabbatslicht van de eerste dag van de week over de aarde komt, willen we zingen:

> *Dit is de dag die de Heere gemaakt heeft;*
> *Hij noemt de uren de Zijne.*
> *Laat de hemel zich verheugen, laat de aarde blij zijn,*
> *en laat lof de troon omringen.*

Dit vers willen we beslist niet beperken tot alleen de sabbat. De hele evangeliedag, de hele tijd van het evangelie, is de dag die God gemaakt heeft, en de zegeningen daarvan komen naar ons toe doordat onze Heere als hoofd van de hoek is gesteld. "Laat ons op denzelven

ons verheugen, en verblijd zijn." Wat kunnen we anders doen? We hebben zo'n grote bevrijding gekregen door onze roemrijke leider, en we hebben Gods eeuwige goedertierenheid zo schitterend zien oplichten. Dan zou het ons slecht passen om te treuren en te mopperen.

Laten we daarom liever een dubbele vreugde tonen: blij in ons hart en stralend in ons gezicht, blij in het verborgene en blij in het openbaar. We hebben immers meer dan dubbele reden om ons in de Heere te verblijden. Vooral op de sabbat horen we vol vreugde te zijn. Die dag is de koningin van alle dagen, en haar uren moeten het koninklijke kleed van blijdschap dragen. George Herbert zegt ervan:

> *"U bent een dag van vreugde,*
> *en waar de weekdagen over de grond slepen,*
> *is uw vlucht zo hoog als uw afkomst."*

Wie binnenkomt in het midden van Gods gemeente en daar de Heere Jezus ziet als alles in allen in de samenkomsten van Zijn volk, kan niet anders dan overlopen van blijdschap. Staat er niet geschreven: "De discipelen dan werden verblijd, als zij den Heere zagen"? De Koning maakt het huis van gebed tot een feestzaal, en wij krijgen de genade om met Hem gemeenschap te hebben, in Zijn lijden en in Zijn overwinning. Dan voelen we een diepe verrukking, en graag spreken we die samen met de rest van Zijn volk uit.

Vers 25

"Och HEERE! geef nu heil." Hosanna!

God behoude onze koning! Leve koning David! Of, zoals wij die in deze laatste dagen leven het begrijpen: laat de Zoon van David eeuwig leven en laat Zijn reddende hulp uitgaan tot alle volken. Dit was de echte jubelkreet van het loofhuttenfeest. Zolang we hier beneden in deze tenten van leem wonen, kunnen we niets beters doen dan dezelfde kreet gebruiken. Laten we onophoudelijk bidden dat onze glorierijke Koning redding brengt midden op de aarde. Ook voor onszelf

pleiten we dat de Heere ons redt, ons bevrijdt en ons verder blijft heiligen. Dat vragen we met grote ernst, smekend tot Jehova.

Bidden moet altijd een dringend smeken zijn. “Och HEERE! geef nu voorspoed.” Moge de gemeente worden opgebouwd. Moge het aantal heiligen groeien doordat zondaren gered worden. Moge de gemeente sterker, duurzamer, mooier en volmaakter worden doordat heiligen bewaard blijven. Onze Heere Jezus Zelf pleit voor de redding en de voorspoed van Zijn uitverkorenen. Als onze Voorspraak bij de troon vraagt Hij of de hemelse Vader hen wil redden en bewaren die Hem van oudsher zijn toevertrouwd, en of Hij hen één wil maken door de Geest die in hen woont. De redding was gegeven, en daarom wordt erom gevraagd.

Hoe vreemd het ook klinkt: wie om redding roept, is al voor een deel gered. Niemand kan zo oprecht roepen: “Geef nu heil”, als wie al aan de redding deel heeft gekregen. En de gemeente die het meest bloeit, is de gemeente die het vurigst smeekt om te bloeien. Het kan vreemd lijken dat de held die terugkomt van de overwinning en gloeit van de zege, nog om redding vraagt. Maar zo is het, en anders kon het niet. Toen al het werk en alle strijd van onze Zaligmaker voorbij waren, kwam Zijn voorbede nog sterker op de voorgrond in Zijn leven.

Nadat Hij al Zijn vijanden had overwonnen, bad Hij voor de overtreders. Wat voor Hem geldt, geldt ook voor Zijn gemeente. Hoe groter de geestelijke zegen is die ze van Hem ontvangt, hoe meer ze geneigd is om om méér te smeken. Nooit hijgt ze zo vurig naar voorspoed als wanneer ze de daden van de Heere in haar midden ziet en er verbaasd over is. Dan, bemoedigd door dit genadige bezoek, zet ze plechtige gebedsdagen apart en roept ze met hartstochtelijk verlangen: “Geef nu heil” en “Geef nu voorspoed.” Ze wil het getij graag benutten op het hoogste punt en zoveel mogelijk halen uit de dag waar de Heere al zoveel van gemaakt heeft.

Vers 26

"Gezegend zij hij, die daar komt in den Naam des HEEREN." Alles wat de kampioen deed, deed hij "in den Naam des HEEREN". In die Naam versloeg hij al zijn vijanden en besteeg hij de troon. In die Naam was hij nu ook de tempel binnengegaan om zijn beloften waar te maken. Wij weten maar al te goed Wie het is Die méér dan wie ook in de Naam van de Heere komt. In de tijd van de psalmist was Hij de Komende, en Hij is dat nog steeds, hoewel Hij al gekomen is.

Onze hosanna's liggen klaar voor Zijn eerste en voor Zijn tweede komst. Diep in onze ziel aanbidden we Hem en zegenen we Hem vol dank, en we wensen onuitsprekelijke vreugde over Zijn hoofd. "En men zal geduriglijk voor hem bidden; den gansen dag zal men hem zegenen." Om Zijn wil is iedereen die in de Naam van de Heere komt, voor ons een gezegende. Ieder van hen heten we welkom in ons hart en ons huis. Maar boven allen heten we Hemzelf welkom, wanneer Hij Zich verwaardigt bij ons binnen te komen om met ons te eten, en wij met Hem.

O heilige zaligheid, een passend voorgerecht van de hemel! Misschien bedoelt deze zin de zegen van de priesters voor de dappere dienaar van de Heere. Dan komt de volgende toevoeging op de juiste plek: "Wij zegenen ulieden uit het huis des HEEREN." Het was de taak van de priesters om het volk te zegenen. Nu zegenden ze op bijzondere wijze, zevenvoudig, de redder van het volk, de man uit het volk die de Heere had verhoogd. Wie het voorrecht heeft voor altijd in het huis van de Heere te wonen, omdat hij in Christus Jezus tot priester voor God is gemaakt, kan oprecht zeggen: ik zegen Christus, Die van mij heeft gemaakt wat ik ben en mij heeft gebracht waar ik ben.

Voelen we ons thuis bij God? Merken we de Geest van de aanneming, waardoor we roepen: "Abba, Vader"? Dan moet ons hart als eerste de oudste Broeder zegenen, door Wie het voorrecht van het kindschap is neergedaald op mensen die het niet verdienen. Kijken we terug op ons leven, dan herinneren we ons vele heerlijke momen-

ten. Met onuitsprekelijke blijdschap, vanuit de volheid van ons hart, hebben we toen onze Zaligmaker en Koning gezegend. Al die gedenkwaardige tijden zijn evenzoveel voorsmaak en onderpand van de tijd dat we in het huis van onze grote Vader boven voor altijd zullen zingen: "Het Lam, Dat geslacht is, is waardig", en in vervoering de Naam van de Verlosser zullen zegenen.

Vers 27

"De HEERE is God, Die ons licht gegeven heeft", of ook: "God is Jehova", de enige levende en ware God. Naast Hem is er geen andere God. De woorden kunnen ook worden vertaald met: "Machtig is Jehova." Alleen Gods kracht kon ons dit licht en deze vreugde schenken, die voortkomen uit het werk van onze Kampioen en Koning. Er is licht tot ons gekomen. Daardoor weten we nu dat de verworpen steen het hoofd van de hoek is. Dat licht heeft ons doen kiezen voor het vaandel van de Nazarener, Die ooit zo veracht werd en nu de Vorst is van de koningen der aarde.

Met het licht van het inzicht kwam ook het licht van blijdschap. We zijn immers bevrijd uit de macht van de duisternis en overgebracht naar het koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde. Dat we de heerlijkheid van God in het gelaat van Jezus Christus kennen, danken we niet aan het licht van de natuur en ook niet aan ons verstand. Het komt niet uit vonken die wijzelf hebben aangeblazen, en ook mensen hebben het ons niet gegeven. De machtige God alleen heeft het ons laten zien. Hij maakte met opzet een dag om als de zon over ons te schijnen.

Hij liet ons gezicht glanzen in het licht van die dag, zoals vers 24 zegt. Daarom is al de eer voor onze verlichting voor Hem. Laten we ons best doen de grote Vader van de lichten groot te maken, van Wie ons huidige geluk afkomstig is. "Bindt het feest offer met touwen tot aan de hoornen van het altaar." Volgens sommigen leert dit dat de koning zoveel offerdieren bracht dat heel het voorhof vol stond. De die-

ren stonden dan helemaal tot aan het altaar vastgebonden. Wij zien liever af van die uitleg en houden vast aan onze vertaling.

Wij denken dat onrustige ossen soms aan het altaar werden gebonden voor ze werden geslacht. Dan klopt het vers van Mant:

> *"Hij, Jehova, is onze Heere;*
> *Hij, onze God, liet Zijn licht over ons schijnen:*
> *bind het offer met een koord,*
> *bind het aan de hoornen van het altaar."*

Het woord dat hier met "touwen" is vertaald, doet ook denken aan slingers en takken. Het ging dus niet om een stuk hard, ruw touw, maar om een versierde band. Bij ons is het net zo. We zijn vastgebonden aan Gods altaar, maar met koorden van liefde en met menselijke banden. Er is geen dwang die onze vrije wil breekt. Wij willen het offer brengen om de overwinningen van onze Heere Jezus Christus te eren, en dat is het levende offer van geest, ziel en lichaam. We komen met onszelf naar Zijn altaar. We willen Hem alles geven wat we hebben en zijn.

Toch zit er in onze natuur nog steeds een neiging om daarvan weg te springen, want zij moet niets hebben van het offermes. Als onze liefde gloeit, gaan we gewillig naar het altaar. Maar om daar met ons hele wezen te blijven, ons leven lang, hebben we iets nodig dat ons dwingend vasthoudt. Gelukkig bestaat zo'n koord. Het is gedraaid om de verzoening, of beter gezegd: om de persoon van onze Heere Jezus Christus, Die ons enige Altaar is. Dat koord kan ons vasthouden, en het doet dat ook: "Want de liefde van Christus dringt ons; als die dit oordelen, dat, indien Een voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En Hij is voor allen gestorven, opdat degenen, die leven, niet meer zichzelven zouden leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is." Aan de leer van de verzoening zijn we gebonden.

Aan Christus Zelf zijn we gebonden, Die altaar en offer tegelijk is. We verlangen ernaar om nog vaster aan Hem verbonden te zijn dan ooit. Onze ziel vindt juist haar vrijheid als ze stevig aan het altaar van

de Heere vastgeknoopt zit. Het Amerikaanse Zendingsgenootschap heeft een os als zegel, met een altaar aan de ene kant en een ploeg aan de andere, en daaronder de leus: “Klaar voor beide.” Dat wil zeggen: klaar om te leven en te werken, of klaar om te lijden en te sterven. Wij zijn bereid ons actief voor de Heere uit te putten, of lijdzaam door Hem uitgeput te worden, zoals Hij wil.

Maar wij kennen het verzet van onze bedorven natuur. Daarom bidden wij ernstig dat we in deze toegewijde gezindheid bewaard blijven. Wij bidden dat wij het altaar nooit verlaten, hoe ontmoedigd we ook raken en hoe de wereld ons ook verleidt. Er is niets waar we zo vurig naar verlangen als om voor eeuwig vast te zitten aan dat altaar. Zo’n toewijding, met het verlangen dat ze blijvend is, past goed bij die dag van blijdschap, die de Heere zo stralend heeft gemaakt door de glorieuze zege van Zijn Zoon, ons verbondshoofd, onze Geliefde. Nu klinkt het slotlied van de kampioen en van elk van zijn bewonderaars.

Vers 28

“Gij zijt mijn God, daarom zal ik U loven”: mijn machtige God, Die dit machtige en wonderbare werk heeft gedaan. U bent de mijne! Alle lof waartoe mijn ziel in staat is, giet ik uit aan Uw voeten. “O mijn God! ik zal U verhogen.” U hebt mij verhoogd. Zo ver mijn lofzang reikt, zal ik Uw Naam verhogen. Jezus wordt groot gemaakt, en Hij maakt de Vader groot, naar Zijn eigen gebed: “Vader, de ure is gekomen, verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijke.” God heeft ons genade gegeven en ons heerlijkheid beloofd.

Daarom voelen we ons gedrongen om alle genade en ook alle heerlijkheid daarvan aan Hem toe te schrijven. De herhaling wijst op een tweevoudig besluit. Ze laat zien hoe vast het voornemen staat, hoe hartelijk de liefde is en hoe diep de dankbaarheid reikt. Onze Heere Jezus Zelf zegt: “Ik zal U loven.” En ieder van ons mag er, in nederig vertrouwen op Gods genade, voor zichzelf hetzelfde aan toevoegen:

“Ik zal U loven.” Hoezeer anderen U ook lasteren, ik zal U verhogen. Voel ik mij soms dof en koud? Dan zal ik toch mijn hart wakker schudden en vastberaden zeggen: zolang ik besta, zal mijn bestaan aan Uw lof worden besteed. Voor eeuwig bent U mijn God, en voor eeuwig zal ik U danken.

Vers 29

“Loof den HEERE, want Hij is goed; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.” De psalm sluit af zoals hij begon. Zo is er een volle kring van vreugdevolle aanbidding ontstaan. Het is goed voorstelbaar dat de tonen aan het eind van dit luide halleluja sneller, zoeter en voller klonken dan aan het begin. Met trompet en harp zongen Israël, het huis van Aäron en iedereen die de Heere vreesde samen één lied. Alle verschillen waren vergeten. Opnieuw uitten ze hun diepe dank voor de goedheid van de Heere en voor Zijn goedertierenheid die tot in de eeuwigheid duurt.

Welk slot kon dit echt koninklijke lied beter hebben? De psalmist had nog graag hoger willen klimmen om met een hoogtepunt te eindigen, maar hoger was er niet. De top van zijn grootste gedachte had hij bereikt, en daar hield hij halt. De muziek viel stil. Het lied stopte. De grote hallel was helemaal gezongen. Het volk ging, ieder naar zijn eigen huis, stil en gelukkig, nadenkend over de goedheid van de Heere, Wiens goedertierenheid de eeuwigheid vult.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Dit is de laatste van de psalmen die samen de grote Hallel vormen. De Joden zongen die aan het einde van het pascha. — Adam Clarke.

Gehele psalm

Deze psalm is op een eigen manier opgebouwd. Hij lijkt op de Masjal-psalmen, want elk vers is op zichzelf een volledige gedachte, met een eigen geur en een eigen kleur. Gedachte sluit aan bij gedachte, zoals tak bij tak en bloem bij bloem. — Franz Delitzsch.

Gehele psalm

Geen enkele psalm overtreft deze in kracht en majesteit, en ook niet in rijk gevarieerde schoonheid. Waar het over gaat, is volkomen duidelijk.

Het is de profetische uitspraak, ingegeven door de Geest van Christus, in de jubelende toon van een zege die van tevoren wordt gevierd. De maagdelijke dochter van Sion lacht daarin, nu haar Verlosser nabij is, de samengetrokken legers van de mens der zonde uit (Ps. 118:10-13). — Arthur Pridham.

Gehele psalm

Psalm 117 en 118 staan bij elkaar. Ze zijn allebei een afgerond geheel, maar psalm 117 is een voorspel op wat volgt: een toespraak en uitnodiging aan de heidense wereld om Jehova te erkennen en te prijzen. Nu zijn we bij het slot van de lofzang aangekomen die Christus en Zijn discipelen zongen voordat ze naar de Olijfberg gingen. Niets kon op dat verschrikkelijke moment passender zijn, of meer troost en moed geven, dan een profetie die het komende lijden oversprong en de heerlijkheid liet zien die daarna zou volgen. Het was een zegelied dat toen nog alleen werd opgezegd, maar dat te zijner tijd letterlijk zou worden uitgevoerd, wanneer een kroon het kruis zou opvolgen.

Het Nieuwe Testament haalt deze psalm niet alleen vaak aan. Hij werd ook voor een deel gebruikt in één periode van het verblijf van onze Zaligmaker op aarde. Zo krijgen we een doorslaggevend bewijs voor het doel waarvoor hij oorspronkelijk en profetisch bestemd was. Voor een deel werd hij gebruikt toen de Messias, in de dagen van Zijn

vernedering, met gejuich en toejuiching in Jeruzalem werd binnengehaald. En we mogen aannemen dat hij helemaal zal worden uitgevoerd wanneer onze verheerlijkte en zegevierende Heere komt met tienduizenden van Zijn heiligen, opnieuw op de aarde zal staan en de beloofde groet zal ontvangen: "Gezegend is de Koning, Die daar komt in den Naam des Heeren!" In deze dramatische uitbeelding komt de Messias in heerlijkheid, om Zijn grote macht te nemen en onder ons te regeren.

De rollen zijn verdeeld: de hoofdrol is voor de "Koning der koningen, en Heere der heren", daarnaast zijn er Zijn heiligen die Hem in een stoet volgen, en priesters en Levieten die het Joodse volk vertegenwoordigen.

De Overwinnaar en Zijn gevolg beginnen met Psalm 117, een openingslied dat iedereen, Joden en heidenen, uitnodigt om te delen in Gods barmhartige goedertierenheid en Zijn lof te zingen. Zo komt heel het volk van de Heere samen op één plek, om getuigen te zijn van Zijn heerlijkheid en eraan deel te krijgen. Ps. 118:1-3 worden gezongen door afzonderlijke stemmen. Terwijl de stoet voorttrekt, klinkt het thema van de vreugde voor het eerst. De eerste stem herhaalt: "Looft den HEERE, want Hij is goed; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Een tweede stem roept Israël op om deze grote waarheid te erkennen.

Een derde nodigt het huis van Aäron uit, het priesterdom, om hun aandeel in Jehova's liefde te erkennen. Ps. 118:4 is een koor. De hele stoet, groot en klein, roept luid de grondtoon van het lied uit, Ps. 118:1: de levenden, en de doden die zijn opgewekt om Christus te ontmoeten (1 Thess. 4:16). Bij de tempelpoort aangekomen, of liever bij de poort van Jeruzalem, zingt de Overwinnaar alleen, Ps. 118:5-7. Hij begint met te vertellen in welke nood Hij zat. Dan vertelt Hij waar Hij Zijn toevlucht zocht: ik ging naar God, ik vertelde Hem mijn verdriet, en Hij verhoorde mij.

De stoet zingt in koor Ps. 118:8-9. Dat vat samen wat de Messias zong en verwoordt Zijn gevoel volledig: “Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen.” Dan zingt de Overwinnaar opnieuw alleen, Ps. 118:10-14. Hij gaat uitgebreid in op hoe groot en hoe dreigend Zijn gevaren waren en hoe uitzichtloos Zijn situatie. Het was geen gewone moeilijkheid en ook niet één enkele vijand die Hem bedreigde. Hele volken omringden Hem. In Ps. 118:15-16 zingt de stoet in koor dat de glorieuze bevrijding van hun Heere komt door Zijn rechtvaardige persoon en Zijn rechtvaardige zaak.

Gerechtigheid, billijkheid en waarheid eisten alle drie dat de Messias niet zou worden vertrapt. “Was het niet Uw arm, o Jehova, die U de overwinning heeft verschaft?” Nu spreekt de Messias als een overwinnaar, Ps. 118:17-19. Mijn lijden was zwaar, maar het duurde maar een tijd. Ik gaf mijn leven, en ik neem het nu weer terug. Daarna roept Hij met luide stem, zoals toen Hij Lazarus uit het graf riep, naar degenen die binnen de muren zijn: “Doet mij de poorten der gerechtigheid open, ik zal daardoor ingaan, ik zal den HEERE loven.” De priesters en Levieten binnen gehoorzamen meteen.

Terwijl ze de poorten openzwaaien, zingen ze: “Dit is de poort des HEEREN, door dewelke de rechtvaardigen zullen ingaan.” Als Hij binnengaat, herhaalt de Overwinnaar alleen Ps. 118:21. Zijn lijden is voorbij en Zijn overwinning is compleet. De doelen waarvoor Hij leefde en stierf, en waarvoor Hij bad, zijn nu vervuld. In een paar korte woorden spreekt Hij Zijn vreugde en dankbaarheid tot God uit. De priesters en Levieten zingen in koor Ps. 118:22-24. Ze bewaarden de profetieën al lang en legden ze uit. Nu citeren ze voor het eerst een profetie en passen ze die toe: Jes. 28:16, een tekst die een opvallende plaats innam, maar die Joodse oren nooit eerder konden begrijpen.

De “Man van smarten”, de steen die de bouwlieden verworpen hadden, is de hoeksteen geworden. De Overwinnaar is nu binnen de poorten en gaat Zijn goede plan uitvoeren, Luk. 1:68. “Och HEERE!

geef nu heil; och HEERE! geef nu voorspoed", Ps. 118:25. De Geest leidt de priesters en Levieten om de woorden te gebruiken die onze Heere had voorzegd, Matth. 23:39. Nu wordt eindelijk het deksel weggenomen, en Zijn volk zegt: "Gezegend zij hij, die daar komt in den Naam des HEEREN", Ps. 118:26. De Overwinnaar en Zijn gevolg (Ps. 118:27) prijzen nu God, Die licht, bevrijding en redding heeft gegeven.

Ze brengen Hem het dankoffer voor alles wat ze mogen genieten. Daarna spreekt de Overwinnaar alleen (Ps. 118:28) een plechtige dank- en lofbelijdenis uit aan Jehova. En dan, nu iedereen binnen de poorten is, sluit het verenigde lichaam af, de zegevierende stoet met priesters en Levieten, zoals ze begonnen: "Looft den HEERE, want Hij is goed; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." — R. H. Ryland, in "The Psalms restored to Messiah", 1853.

Gehele psalm

Dit was Luthers lievelingspsalm, zijn prachtige Confitemini. Die had hem "uit een nood geholpen waaruit geen keizer, geen koning en geen ander mens op aarde hem had kunnen helpen." In de eenzaamheid van zijn Patmos (de Coburg) werkte hij aan de uitleg van dit edelste juweel, dit wapen en deze schat van hem. — Franz Delitzsch.

Gehele psalm

Dit is mijn psalm, de psalm die ik heb uitgekozen. Ik heb ze alle lief, en ik heb de hele heilige Schrift lief, want die is mijn troost en mijn leven. Maar deze psalm ligt mij het naast aan het hart, en ik mag hem met recht de mijne noemen. Hij heeft mij gered uit menig nijpend gevaar, waaruit geen keizer, geen koning, geen wijze en geen heilige mij had kunnen halen. Hij is mijn vriend, en ik heb hem liever dan alle eer en alle macht van de aarde samen... Misschien werp je tegen dat deze psalm van iedereen is, zodat niemand hem de zijne kan noemen.

Dat is waar, maar Christus is ook van iedereen, en toch is Hij de mijne. Wat ik bezit, gun ik iedereen. Ik zou het graag met de hele wereld delen... En God geve dat álle mensen deze psalm als hun eigen

psalm opeisen! Dan hadden we de ontroerendste twist die er bestaat, de twist die God het best bevalt: een ruzie van eenheid en volmaakte liefde. — Luther. Uit de opdracht van zijn vertaling van Psalm 118 aan abt Frederik van Neurenberg.

Vers 1

"Want Hij is goed." Korter dan met deze woorden kun je Gods lof niet uitdrukken: "Want Hij is goed." Ik kan me niets plechtigers voorstellen dan deze korte zin. Goedheid is zó eigen aan God, dat zelfs de Zoon van God Zelf daarop wees toen iemand Hem "Goede Meester" noemde. Die man zag alleen Zijn lichaam. De volheid van Zijn goddelijke natuur begreep hij niet, en hij hield Hem dus voor een gewoon mens. Toen antwoordde Hij: "Wat noemt gij Mij goed? Niemand is goed dan Een, namelijk God." Wat zegt Hij daarmee anders dan: wil je Mij goed noemen? Erken Mij dan als God! — Augustinus.

Vers 1

"Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Aan het slot van Psalm 117 staat dat Gods waarheid in eeuwigheid duurt. Wat daar van Zijn waarheid staat, zeggen Ps. 118:1-4 van haar zuster: Zijn goedertierenheid, of liefdevolle goedheid. — Franz Delitzsch.

Verzen 1-4

Het heil van de uitverkorenen is één, en Gods liefde voor hen is één. Daarom moet ook hun lied één zijn. Hier staat daarom vier keer: Zijn goedertierenheid is in eeuwigheid. — David Dickson.

Verzen 1-4

Het is niet zonder reden dat we de zin "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid" hier zo vaak horen. De Heilige Geest gebruikt geen lege herhaling. Onze grote nood vraagt erom. Als we verzocht worden of in gevaar verkeren, gaat ons vlees twijfelen aan Gods goedertierenheid. Daarom moeten we niets zo vaak in ons gemoed prenten

als dit: Gods goedertierenheid valt nooit weg, en de eeuwige Vader wordt het nooit zat om onze zonden te vergeven. — Solomon Gesner.

Vers 2

"Dat Israel nu zegge." Alle uitverkorenen mogen Gods lof zingen voor de goedertierenheid die Christus voor hen heeft gekocht. Toch krijgen de uitverkorenen uit Israël in het lied de eerste plaats. Christus is eerst aan hen beloofd. Hij is naar het vlees uit hen geboren. En bij hen zal Hij het wonderbaarlijkst werken. — David Dickson.

Vers 2

"Dat Israel nu zegge, dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." Wie die goedertierenheid zelf heeft ervaren, moet dat erkennen en aan anderen vertellen. Je moet haar niet alleen met je hart geloven en stilletjes danken, maar haar ook met je mond belijden, tot eer van Gods genade. — John Gill.

Verzen 2-4

"Nu." Wacht niet! Uitstel is gevaarlijk, heel gevaarlijk. Ons hart wordt koud en onze liefde zakt in. Doe het goede dus zolang het nog "vandaag" heet, zolang het "nu" is. "Nu, nu, nu", zegt David. Drie keer "nu", en alle drie om ons te leren dat het, voor zover wij kunnen weten, nu of nooit is, vandaag of niet. Loof God zolang je hart nog gloeit, anders koelt je ijzer af. Satan heeft maar weinig kans, tenzij hij ons zover krijgt dat we onze plicht laten liggen op het moment dat de klok slaat.

Zijn list is daarom dat hij ons aanspoort het uit te stellen tot een andere keer, die beter uitkomt of geschikter is. "Doe het straks", zegt hij, "over een uur, morgen, volgende week. En waarom niet volgend jaar? Later gaat het net zo goed als nu." Dat zegt hij, maar met "later" bedoelt hij: nooit. Wie vandaag niet geschikt is, heeft geen enkele belofte dat hij morgen niet nóg ongeschikter is. God staat niet tot onze beschikking, ons eigen hart ook niet. Laten we de gelegenheid voor-

bijgaan, dan geeft God ons misschien, als tuchtiging, geen liefde meer.

De haan in ons kraait niet om ons wakker te maken, de zon schijnt niet meer, en dan dreigt het gevaar dat we helemaal opgeven. Laten we eenmaal één plicht helemaal na, waarom dan niet ook een andere, en weer een andere, en zo alle? Dan is het met ons gedaan. — Richard Capel (1586-1656) in "Tentations, their Nature, Danger, Cure".

Vers 4

"Die den HEERE vrezen." Dit waren mensen die niet tot "het huis van Aaron" behoorden, dat wil zeggen niet tot de priesters of Levieten, en ook niet tot het huis van Israël, dat wil zeggen geen geboren Joden. Toch konden ze de Joodse godsdienst aanhangen en "den HEERE vrezen". Ze werden proselieten genoemd, en hier worden ze uitgenodigd om de Heere te loven. — Joseph Caryl.

Vers 4

"Dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." Dat bedoelt: Zijn verbondsgoedertierenheid, dat kostbare voorrecht van de gemeente. Voor Zijn volk blijft ze altijd bestaan, zonder ophouden, en als herinnering moet ze altijd in ons hart blijven. Daarom is dit de refreinzin, de grondtoon van deze eerste vier verzen. Er is ook geen nutteloze herhaling, maar een treffende uiting van het feit dat de heiligen nooit genoeg krijgen van het loven van God voor Zijn nooit falende goedertierenheid. Deze hemelse vogels hebben één toon te pakken en zingen die keer op keer. In de vorige psalm staan maar zes verzen, en toch twaalf halleluja's. — Abraham Wright.

Vers 5

Misschien werd Ps. 118:5 wel gezongen toen het volk uit een nauwe bergkloof de vlakte in trok. Daar staat: "Uit de benauwdheid" (letterlijk: "uit de nauwe kloof") "heb ik den HEERE aangeroepen; de HEERE heeft mij verhoord, stellende mij in de ruimte." Dat

beschrijft de bevrijding van Israël uit hun gevangenschap. En toen ze bij de poort van de tempel kwamen, barstten ze in vol koor los met de woorden: “Doet mij de poorten der gerechtigheid open” (Ps. 118:19). — Christopher Wordsworth.

Vers 5

Er staat: “…heb ik den HEERE aangeroepen.” Je moet leren roepen, en niet in je eentje blijven zitten of op de bank blijven liggen, met hangend en schuddend hoofd, jezelf bijtend en verterend met je eigen gedachten.

Kom op, luie schelm: op je knieën, met je handen en je ogen omhoog naar de hemel. Neem een psalm of een gebed en leg je nood onder tranen aan God voor. — Maarten Luther.

Vers 5

“De HEERE heeft mij verhoord, stellende mij in de ruimte.” Je kunt dit ook zo vertalen: “De HEERE antwoordde mij ruimschoots.” Zo deed Hij bij Salomo, toen Hij hem meer gaf dan hij had gevraagd. Zo doet Hij ook bij Zijn volk, als Hij hun een ruime en overvloedige maat van Zijn genade geeft, niet alleen méér dan ze verdienen, maar méér dan ze ooit hadden bedacht of verwacht. Vergelijk Ef. 3:20. — John Gill.

Vers 6

“De HEERE is bij mij.” De psalmist noemt hier een grote zekerheid als reden om te vertrouwen en niet bang te zijn: de Heere staat aan zijn kant. Het eerste wat dit ons voor ogen schildert, is een bondgenootschap. De grote God kiest zonder twijfel dezelfde zaak als de onvolmaakte, maar oprechte mens die op Hem vertrouwt. We weten allemaal hoe bezorgd mensen in hun wereldse strijd zijn om een machtige bondgenoot te vinden. Bij een rechtszaak willen ze een sterke advocaat in de arm nemen. Bij hun pogingen om vooruit te komen zoeken ze de vriendschap en belangstelling van mensen die hun plannen kunnen helpen.

Toen Herodes zeer vertoornd was op de inwoners van Tyrus en Sidon, durfden die hem pas te benaderen nadat ze Blastus, de kamerheer van de koning, tot vriend hadden gemaakt. Staat die of die persoon aan hun kant? Dan denken mensen dat alles wel goed zal komen. Wie is er zo goed aan toe als hij die kan zeggen: de HEERE is bij mij? — Philip Bennet Power, in "The I Will's of the Psalms", 1861.

Vers 6

God staat naast wie Hij roept en inzet voor een taak in de openbaarheid. Zo kreeg Jozua de opdracht sterk en moedig te zijn, "want de HEERE, uw God, is met u" (Joz. 1:9). Jeremia hoorde hetzelfde: "Vrees niet voor hun aangezicht, want Ik ben met u, om u te redden" (Jer. 1:8). Gods aanwezigheid hoort ons leven te geven. Zwakkere wezens krijgen moed als iemand die sterker is hen steunt. Als zijn baas in de buurt is, durft een hond zonder angst heel wat grotere dieren aan. Is de baas weg, dan gebeurt dat niet.

Nu hebben wij God aan onze kant, de allerhoogste. Daar moeten we onbevreesd van worden. Dat werd David ook: "De HEERE is bij mij, ik zal niet vrezen; wat zal mij een mens doen?" Laat die mens zijn uiterste best doen: fronsen, dreigen, samenspannen, zich bewapenen, toeslaan. De Heere staat aan mijn kant. Hij heeft een bijzondere zorg voor mij en Hij is mijn schild. Ik zal niet bang zijn, maar hopen, zoals het volgende vers zegt: "Daarom zal ik mijn lust zien aan degenen, die mij haten", want ik zal hen veranderd of verwoest zien.

Onze hulp ligt in de Naam van de Heere, onze angsten liggen in de naam van een mens. — William Greenhill.

Vers 6

"Ik zal niet vrezen." David (of het volk van God, als je dat liever hebt) is door ervaring wijs geworden. Hij juicht vol vertrouwen, maar zegt niet: de Heere helpt mij, dus ik hoef niet meer te lijden. Hij weet dat hij als pelgrim op aarde nog veel zal moeten verduren van zijn vijan-

den, elke dag opnieuw. Wat hij wel zegt, is: “De HEERE is bij mij, ik zal niet vrezen; wat zal mij een mens doen?” — Robert Bellarmine.

Vers 6

Het woord “mens” betekent hier niet één bepaalde mens, maar de mensheid als geheel, of de mens als tegenpool van God. — Joseph Addison Alexander.

Vers 8

Misschien is het onder de waardigheid en ernst van ons onderwerp, maar het valt op dat het achtste vers van deze psalm precies het middelste vers van de Bijbel is. De Bijbel telt, geloof ik, 31.174 verzen, en dit is vers 15.587. Ik wil je niet vragen je tijd te besteden aan zelf natellen, en ik raad het ook niet aan. Ik had er helemaal niet over gesproken, als ik er niet één opmerking aan wilde vastknopen. Meestal zien we zulke berekeningen als niets meer dan moeizaam nietsdoen. En ze zijn werkelijk uiterst nauwkeurig gemaakt, voor elk onderdeel van de Schrift: hoe vaak staat het woord “Heere” erin, hoe vaak “God”, en zelfs het kleine woordje “en”?

Toch denk ik dat het heilige boek zijn ongeschonden bewaring voor een groot deel dankt aan het nauwgezette wegen van die tellers. Ik beweer niet, en ik geloof ook niet, dat zij dat voor ogen hadden. Maar wat hun beweegredenen ook waren: ik kan niet anders dan denken dat de Voorzienigheid het hier bestuurde. Zij maakte van deze onbeduidende, schijnbaar nutteloze onderzoekjes extra bewakers en omheiningen rond de heilige tekst. — Barton Bouchier.

Vers 8

“Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op den mens” en wat daarop volgt. Bij deze tekst noemt Luther het “artem artium, et mirificam, ac suam artem, non fidere hominibus”. Dat wil zeggen: de kunst der kunsten, en dat was zíjn kunst, die hij goed had bestudeerd: niet vertrouwen op mensen. Het vertrouwen op God noemt hij

“sacrificium omnium gratissimum et suavissimum, et cultum omnium pulcherrimum”: het aangenaamste en zoetste van alle offers, de schoonste van alle diensten die wij God brengen. — John Trapp.

Vers 8

“Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen.” Dat geeft iedereen toe.

En toch is er bijna niemand, één op de honderd misschien, die er volledig van overtuigd is dat alleen God hem genoeg kan helpen. Wie bij God tevreden tot rust komt en altijd levendig blijft hopen, ook als hij op aarde geen hulp ziet, heeft onder de gelovigen een hoge plaats bereikt. — Johannes Calvijn.

Vers 8

Vaak is dit een grote reden waarom God de middelen niet zegent: we zijn er zo snel toe geneigd om erop te vertrouwen. Zo beroven we God van Zijn eer, omdat we de zegen niet van Hem verwachten. Daardoor werkt de Heere ons tegen en vervloekt Hij Zijn eigen weldaden. We zoeken Hem immers niet, maar brengen offers aan onze eigen netten en stellen ons vertrouwen op uiterlijke middelen. Verwachten we dus hulp van die middelen? Dan blaast God erop en keert Hij ze tegen ons, tot onze schade en ondergang. — Abraham Wright.

Vers 8

Zijn mijn vijanden beschaamd gemaakt? Laat mijn vriend zich dan niet bij mij aandienen als een goed mens en tegen mij zeggen dat ik mijn hoop op hemzelf moet vestigen. Want ik blijf op de Heere alleen vertrouwen. — Augustinus.

Verzen 8-9

Niets is zo nuttig als blijven nadenken over waarheden die we allang kennen. Is er ooit een goed mens geweest die niet geloofde dat vertrouwen op Jehova beter is dan steunen op welke menselijke arm

ook? Toch herhaalt David deze waarheid hier, zodat ze, als het kan, diep doordringt in het gemoed van iedereen. — William S. Plumer.

Vers 9

"Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op prinsen." Dat wist David uit eigen ervaring. Hij vertrouwde op Saul, zijn koning. Een andere keer vertrouwde hij op Achis, de Filistijn, en weer een andere keer op Achitofel, zijn eigen zeer verstandige raadsman, en daarnaast op enkele anderen. Allemaal lieten ze hem in de steek. Maar als hij op God vertrouwde, had hij daar altijd baat bij. — Robert Bellarmine.

Vers 9

"Het is beter" enzovoort. Letterlijk: "Goed is het te vertrouwen op Jehova, meer dan te vertrouwen op een mens." Dat is de Hebreeuwse manier om te vergelijken, en het komt op hetzelfde neer als wat onze vertaling zegt: "Het is beter" enzovoort. Het is beter, ten eerste, omdat de mens zwak is en God almachtig. Ten tweede, omdat de mens zelfzuchtig is en God vol goedheid. Ten derde, omdat de mens vaak trouweloos en bedrieglijk is, en God nooit. Ten vierde, omdat er noodsituaties zijn, zoals de dood, waarin een mens ons niet kan helpen, hoe trouw, vriendelijk en bevriend hij ook is.

Maar er is geen omstandigheid in dit leven, en ook niet in de dood, waarin God ons niet kan helpen. En ten vijfde, omdat het vermogen van een mens om ons te helpen in het gunstigste geval alleen het tegenwoordige leven geldt, terwijl Gods macht even ver reikt als de eeuwigheid. — Albert Barnes.

Vers 9

"Dan op prinsen." De woorden van grote mannen, zo zegt iemand, lijken op de schoenen van dode mannen: wie daarop wacht, kan net zo goed blootsvoets blijven lopen. — John Trapp.

Vers 9

Wie voortdurend bij God is en op Hem steunt, leeft veel zoeter dan wie vol plichtplegingen en verwachting bij prinsen antichambreert. Een dienaar van de Heere is beter verzorgd dan de grootste favorieten en lievelingen van prinsen. — Thomas Manton.

Vers 11

Of Tertullus de gemeente nu aanvalt met zijn tong, of Elymas met zijn hand, God heeft over allebei het bevel. Het is waar dat de goddelozen de middellijke oorzaak van onze ellende zijn. De rechtvaardigen zijn het middelpunt, de anderen de omtrek. Welke kant ze ook opgaan, ze vinden zichzelf omsingeld. Maar het middelpunt blijft vast en onbeweeglijk, want het is gegrondvest op Christus. Voor sommige mensen is het goed om tegenstanders te hebben. Vaak zijn ze namelijk banger om te zondigen omdat die tegenstanders hen dan zouden verachten, dan dat ze er een afkeer van hebben uit gewetensnood, omdat God hen zou veroordelen.

Ze spreken kwaad over ons. Is het waar? Laten we het dan verbeteren. Is het vals? Laten we het dan minachten. Is het vals of waar? Laten we er in elk geval op letten. Zo leren we iets goeds uit hun kwaad. We maken hen onze leermeesters en nemen hen als onze leerlingen aan. Laten we in alles tegen hen opgewassen zijn en in niets voor hen vrezen: “hetwelk hun wel een bewijs is des verderfs, maar u der zaligheid”, Fil. 1:28. De gemeente is die toren van David. Zijn er duizend wapens om ons te verwonden? Dan zijn er duizend schilden om ons te beschermen, Hoogl. 4:4. — Thomas Adams.

Vers 12

“Zij hadden mij omringd als bijen.” De vijanden van Christus zijn zo kwaadaardig dat het hun niet uitmaakt wat er van henzelf wordt wanneer ze Zijn koninkrijk bestrijden, als ze Zijn volk maar kunnen raken. Maar zoals de bij zichzelf vernietigt door te steken en met

haar angel haar leven of haar kracht verliest, zo gaat het ook hen. Meer dan Zijn volk uiterlijk lastigvallen kunnen de vijanden van Christus' gemeente niet. Hun wonden zijn net een bijensteek: ze geven pijn en zwelling en maar een kort ongemak. Dodelijk zijn ze niet. — David Dickson.

Vers 12

"Zij hadden mij omringd als bijen." De noordoostenwind blies natuurlijk precies tegen onze koers naar het noordoosten in. Daarom moest de bemanning de boot voorttrekken. Terwijl het touw door het gras langs de oever werd gesleurd, verstoorde het per ongeluk een zwerm bijen. In één klap stortten ze zich als een grote wolk op de mannen die aan het trekken waren. Stuk voor stuk sprongen ze halsoverkop het water in en haastten ze zich terug naar de boot. De zwerm zat hun op de hielen en vulde binnen enkele seconden elke hoek en elke spleet van het dek.

Je kunt je makkelijk voorstellen wat voor chaos er toen ontstond. Zonder ook maar iets van onheil te vermoeden zat ik in mijn hut mijn planten te ordenen. Opeens hoorde ik overal om me heen een gejoel, dat ik eerst voor puur plezier van mijn mensen hield, want zo ging het die dag de hele tijd. Ik riep om te vragen wat al dat lawaai betekende, maar ik kreeg alleen opgewonden gebaren en verwijtende blikken terug. Spoedig hoorde ik de kreet "Bijen! Bijen!", en ik stak een pijp op. Dat hielp helemaal niets. In een oogwenk zitten er duizenden bijen om me heen en word ik meedogenloos gestoken, over mijn hele gezicht en mijn handen.

Het heeft geen zin dat ik mijn gezicht met een zakdoek probeer te beschermen. Hoe wilder ik met mijn handen sla, hoe heftiger de geïrriteerde beesten tekeergaan. De waanzinnige pijn zit nu op mijn wang, dan in mijn oog, dan in mijn haar. De honden onder mijn bed stoven dol tevoorschijn en gooiden alles omver wat in de weg stond. Ik was bijna alle controle over mezelf kwijt en sprong in de rivier. Ik

dook onder, maar het hielp niet, want de angels bleven op mijn hoofd regenen. Ik luisterde niet naar de waarschuwing van mijn mensen en kroop door het rietgras naar de moerassige oever.

Het gras sneed mijn handen open, en ik probeerde het vasteland te bereiken, in de hoop dat ik in de bossen een schuilplaats zou vinden. Plotseling pakten vier krachtige armen me vast en sleurden me zo hard terug dat ik dacht dat ik in de modder zou stikken. Ik moest wel terug aan boord, en aan vluchten viel niet te denken... Die avond was ik bereid om het op te nemen tegen een stuk of tien buffels of een paar leeuwen, als ik maar niets meer met bijen te maken had. Daar was het hele scheepsvolk het van harte mee eens. — George Schweinfurth, in "The Heart of Africa", 1873.

Vers 12

David zei van zijn vijanden dat ze als bijen om hem heen zwermden. Hij zegt niet dat het wespen waren. Ze staken dan wel met hun angels, maar toch trof hij ook honing bij hen aan. — Peter Smith, 1644.

Vers 12

"Zij hadden mij omringd als bijen."

> *Zoals wespen, getergd door kinderen in hun spel,*
> *uit hun woningen langs de brede weg stromen,*
> *in zwermen de onschuldige reiziger belagen,*
> *al hun angels scherpen en al hun woede oproepen,*
> *allen te wapen komen en met een algemene kreet*
> *hun wassen koepels en hun gonzend kroost verdedigen:*
> *zo zwermt het vurige legioen de tenten uit,*
> *zo luid is hun gekrijs, zo scherp zijn hun wapens. — Homerus.*

Vers 12

"Zij zijn uitgeblust als een doornenvuur; het is in den Naam des HEEREN." Dit beeld van het "doornenvuur" komt voort uit het feit dat doornen snel in vlammen opgaan en dat die vlam daarna snel dooft.

In oosterse landen was het gewoon om in de droge tijd van het jaar de velden af te branden. Zo maakte men ze schoon van doornen, distels en onkruid. Op zo'n moment vatten ze natuurlijk snel vlam, ze brandden hevig en waren al gauw verteerd. Zo ging het, zegt de psalmist, ook met zijn vijanden. Hij kwam over hen heen, hoe talrijk ze ook waren, zoals een vuur over een veld raast in een droge tijd en alles verbrandt wat het tegenkomt. — Albert Barnes.

Vers 12

"In den Naam des HEEREN." Sommigen vatten dit op als de tessera: de aanvalsleus, of het teken om de strijd te beginnen. Zo'n leus had Cyrus ook: Jupiter is onze leider en bondgenoot, Jupiter onze aanvoerder en redder (Cyropaed. 1, 3 en 7). Dat had Gideon ook, Richt. 7:18. Deze uitleg steunt alleen op de herhaling. Is het dan niet waarschijnlijker dat de herhaling bedoeld was om beter te passen bij de muzikale uitvoering? — Samuel Burder.

Vers 13

"Gij hadt mij zeer hard gestoten, tot vallens toe." Dit is een krachtige aanspreking. Waarschijnlijk richt David zich tot één bepaalde man in het gevecht, die hem in groot gevaar had gebracht. — Samuel Burder.

Vers 13

"Gij hadt mij zeer hard gestoten, tot vallens toe." Ja, dat heb je zeker gedaan. Je taak heb je uitgevoerd, satan, en je hebt het goed gedaan. Al mijn zwakke plekken kende je. Je zag precies waar mijn wapenrusting niet stevig genoeg was dichtgegespt, en je sloeg toe op het juiste moment en op de juiste manier. De grote Spaanse dichter Calderón vertelt van een man die een heel jaar lang een zwaar harnas had gedragen en het maar één uur had afgelegd. Precies in dat uur kwam de vijand, en de man betaalde voor zijn onoplettendheid met zijn leven. "Zalig is de man, die verzoeking verdraagt; want als hij beproefd zal

geweest zijn, zal hij de kroon des levens ontvangen, welke de Heere beloofd heeft dengenen, die Hem liefhebben." — John Mason Neale.

Vers 14

"De HEERE is mijn Sterkte en Psalm, want Hij is mij tot heil geweest." "Mijn Sterkte": daardoor kan ik mijn vijanden weerstaan. "Tot heil": daardoor ben ik van mijn vijanden bevrijd. "Psalm": daardoor kan ik Hem, na mijn bevrijding, blij prijzen en over Hem zingen. — William Nicholson, 1662.

Vers 14

Mooie liederen, mooie beloftes, goede spreuken en gezonde leerstellingen worden niet slechter naarmate ze ouder worden. Wat vlak na de doortocht door de Rode Zee werd gezongen, zingt hier ook de profeet, en de heiligen van de Allerhoogste blijven het zingen tot het einde van de wereld. — William S. Plumer.

Vers 14

"Want Hij is mij tot heil geweest" (Engels: "is mij tot heil geworden"). Hij is niet iets geworden wat Hij eerst niet was. Maar toen Zijn volk in Hem ging geloven, werd het iets wat het eerst niet was. En vanaf het moment dat ze zich naar Hem toewendden, begon Hij voor hen heil te zijn. Voor hen die zich van Hem afwendden, was Hij dat niet. — Augustinus.

Vers 15

"In de tenten der rechtvaardigen is een stem des gejuichs en des heils." Ieder moet erop letten dat zijn woning een van de tenten van de rechtvaardigen is, en dat hij zelf met zijn hele huisgezin in gerechtigheid leeft (Luk. 1:75). Zo vurig moet hij hymnen en heilige liederen zingen, dat zijn kamers ervan weergalmen. — Martin Geier.

Vers 16

"De rechterhand des HEEREN doet krachtige daden." Drie keer prijst hij Gods rechterhand. Zo laat hij zien hoe graag hij het uiterste wil zeggen, of, zoals sommigen willen, hij denkt aan de heilige Drie-eenheid. — John Trapp.

Vers 17

"Ik zal niet sterven, maar leven." Nu Christus is opgestaan, "zullen wij niet sterven, maar leven". We zullen niet eeuwig sterven, maar leven: in deze wereld het leven van de genade, en in de komende wereld het leven van de heerlijkheid. In beide mogen we de "werken" van God, onze Zaligmaker, verkondigen en Zijn lof zingen. Om onze zonden worden we "gekastijd", maar we worden "ter dood niet overgegeven", niet aan het eeuwige verderf. Nee, dat we "gekastijd" worden, is nu juist het bewijs dat we niet zo zijn overgegeven: "want wat zoon is er, dien de vader niet kastijdt?" Hebr. 12:7. — George Horne.

Vers 17

"Ik zal niet sterven, maar leven." Leven betekent hier niet louter ademhalen. Het gaat om aangenaam leven, tevreden zijn met het leven dat je hebt. Leven is: het goed gaan. Zo wordt het woord in de Schrift vaak gebruikt. "Ik zal niet sterven, maar leven." David hield zichzelf niet voor onsterfelijk, voor iemand die nooit zou sterven. Hij wist dat de wet van de dood ook voor hem gold. Zijn bedoeling is: nu ga ik nog niet dood. De mensen om mij heen zullen mij niet doden. De dood die zij voor mij bedoeld hebben, zal ik niet sterven.

En als hij zegt "Ik zal niet sterven, maar leven", dan bedoelt hij: ik zal prettig en voorspoedig leven. Ik zal leven als een koning. In 1 Sam. 10:24 lezen wij: "De koning leve!" Dat betekent: "Laat de koning leven". Hij moet het goed hebben, mooie dagen kennen, vrede hebben met iedereen en zijn vijanden overwinnen. — Joseph Caryl.

Vers 17

"Ik zal niet sterven" enzovoort. Dit voorval is het opschrijven waard: "Wycliffe begon oud te worden. Toch putten de kwellende aanvallen van zijn vijanden en zijn onophoudelijke, steeds drukker werk de Hervormer meer uit dan het gewicht van de jaren, want hij was nog geen zestig. Hij werd ziek. De broeders hoorden het met onbegrensde vreugde: hun grote vijand lag op sterven. Dan zou hij natuurlijk vol afschuw en wroeging zijn over het kwaad dat hij hun had aangedaan. Ze moesten snel naar zijn ziekbed gaan om zijn spijt en verdriet te horen.

"Binnen een oogwenk stond er een klein groepje geschoren kruinen rond het bed van de zieke, afgevaardigden van de vier ordes van broeders. 'Ze begonnen vriendelijk' met hem 'gezondheid en herstel van zijn ziekte' toe te wensen. Maar al snel veranderde hun toon. Ze maanden hem, als iemand die op de rand van het graf stond, om alles te belijden en zijn oprechte verdriet uit te spreken over het onrecht dat hij hun orde had aangedaan. Wycliffe lag stil te wachten tot ze uitgepraat waren. Daarna liet hij zich door zijn knecht een beetje overeind helpen op zijn kussen, keek hen scherp aan en zei met luide stem: 'Ik zal niet sterven, maar leven, en de slechte daden van de broeders bekendmaken.' De monniken stoven verbijsterd en in de war de kamer uit." — J. A. Wylie, in "The History of Protestantism".

Vers 17

"Ik zal niet sterven": niet in absolute zin, zie Ps. 89:49 en Hebr. 9:27. Wel zal ik niet sterven in het midden van mijn dagen, Ps. 102:25, en ook niet zoals mijn vijanden willen ("Gij hadt mij zeer hard gestoten, tot vallens toe", Ps. 118:13). Het tegenovergestelde zal gebeuren: ik zal leven. En dat is niet zoals hij tot nu toe leefde, in de grootste nood, een ellendig leven, een levende dood. Het wordt een levendig, blij en gelukkig leven. Hij zegt daar zeker van te zijn; dat is wat het woord beweert. Op welke grond? Op Ps. 118:14-15: "Hij is mij tot heil ge-

weest" en "de rechterhand des HEEREN doet krachtige daden". — Jacob Alting.

Vers 17

"En ik zal de werken des HEEREN vertellen." Reden tot lof is er in overvloed in alle werken van God: in de schepping en het onderhouden van alles, en in de verlossing van onze zielen. Vooral omdat God ons, behalve het natuurlijke leven, ook het leven van de genade heeft gegeven. Zonder dat konden we God niet goed prijzen en Zijn werken niet verkondigen. — Rivetus.

Vers 17

"En ik zal de werken des HEEREN vertellen." In het tweede deel van het vers laat hij zien waarvoor het leven bedoeld is. God verlengt het leven van Zijn volk niet zodat ze zichzelf kunnen verwennen met eten en drinken, slapen zo lang ze willen en elke tijdelijke zegen kunnen genieten. Hij doet het om Hem groot te maken voor Zijn weldaden, die Hij elke dag over hen uitstort. — Johannes Calvijn.

Vers 17

Volgens Matthesius liet Luther dit vers op de muur van zijn studeerkamer schrijven.

Vers 18

"De HEERE heeft mij wel hard gekastijd." Hardnekkige kwalen vragen om sterke medicijnen om ze te verdrijven. Zit het kwaad diep in het hart geworteld? Dan is een lichte of kleine ingreep niet genoeg om het eruit te halen. Nee, daar is veel beroering en omhaal voor nodig. — Thomas Horton.

Vers 18

"Maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven." Het had slechter kunnen aflopen, mag de bedroefde heilige zeggen, en het wordt nog be-

ter. God kastijdt Zijn kinderen uit goedertierenheid en met mate. Hij weet dat anders "de geest zou van voor Mijn aangezicht overstelpt worden, en de zielen, die Ik gemaakt heb", Jes. 57:16. Valt Zijn kind flauw onder de slagen, bijna bezwijkend? Dan laat God de roede vallen en begint Hij het te kussen, om er weer leven in te brengen. — John Trapp.

Vers 19

"Doet mij de poorten der gerechtigheid open." Het zijn de poorten die zijn gewonnen door de gerechtigheid van Hem tot Wie we elke dag zeggen: "Gij zijt alleen heilig." Ze konden pas op hun scharnieren opendraaien nadat de "Via Dolorosa" en het kruis waren afgelegd.

Op een stormachtige middag, nadat de zon drie uur lang donker was geweest, hoorde de wereld opnieuw over dat Eden waaruit Adam vierduizend jaar eerder was verdreven: "Voorwaar, zeg Ik u: Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn." O gezegende misdadiger, die zo de hemelse tuinen binnenging! O gelukkige dief, die zo het koninkrijk van de hemel stal! En kijk hoe moedig hij nu binnentreedt: "Doet mij de poorten der gerechtigheid open." Hij zegt niet: "O God! wees mij zondaar genadig!" Hij zegt niet: "Heere! indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen." Dit is wat men de smekeling noemt: de almacht van het gebed, die alles opent.

"Zalig zijn zij, die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan den boom des levens, en zij door de poorten mogen ingaan in de stad." — John Mason Neale.

Vers 21

"Ik zal U loven, omdat Gij mij verhoord hebt." Op één punt willen we de aandacht in het bijzonder vestigen: lof voor verhoord gebed. Juist hier, meer dan bijna overal, wordt God vaak van Zijn lof beroofd. Mensen bidden, ze krijgen antwoord op hun gebed, en dan vergeten ze God te loven. Dat gebeurt vooral bij kleine dingen. Laten we altijd

bedenken dat alles wat de moeite waard is om voor te bidden, ook de moeite waard is om voor te loven.

Het is waar: in zulke kleine dingen zien we God niet zoals we Hem zouden moeten zien. Loven we al, dan loven we alleen omdat we de zegen ontvangen hebben en er blij mee zijn. Aan Degene van Wie de zegen komt, denken we niet. Dat is God niet welgevallig. We moeten Hem zien in de zegen, als we echt willen loven. De psalmist zegt: "Ik zal U loven, omdat Gij mij verhoord hebt." Hij loofde niet alleen omdat hij iets gekregen had, maar ook omdat hij verhoord was. In wat hij ontving, had de levende God Zich getoond als een God Die hoort.

Weten we dat God ons verhoord heeft? Stel onze lof dan niet uit. Stellen we onze dankzegging uit, misschien tot de avond, dan vergeten we het loven wellicht helemaal. En loven we dan toch, dan gloeit ons lied vermoedelijk maar half zo warm als het eerst zou hebben gedaan. God houdt van een snel antwoord op Zijn zegeningen. Eén zin van hartelijke dank is meer waard dan alle plichtmatigheid van een omslachtiger dienst. Lof die meteen komt, is fris, als het dons op een vrucht. Het feit dat ze spontaan is, maakt haar onuitsprekelijk kostbaarder.

Zoek dus, beste lezer, het verband tussen je God en je zegen. Erken Zijn luisterend oor net zo goed als Zijn gulle hand, en laat de woorden van de psalmist jouw woorden zijn: "Ik zal U loven, omdat Gij mij verhoord hebt."

— *Philip Bennet Power.*

Vers 22

"De steen." "Tot een hoofd des hoeks." Christus Jezus is een steen: nergens is vastheid dan in Hem. Hij is een fundamentsteen: geen bouwwerk kan staan dan op Hem. Hij is een hoeksteen: niets wordt aan elkaar gevoegd of verzoend dan in Hem. — James Ford, 1856.

Vers 22

"De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden" enzovoort. Als we dit op Christus toepassen, is "de Steen" het fundament van alles. Twee dingen gebeuren met Hem, en ze staan zo ver uit elkaar als maar kan. Eerst wordt Hij afgewezen en weggegooid. Daarna wordt Hij weer opgeëist en tot hoofd van het gebouw gemaakt. Er zijn dus twee delen die je ziet: het afwijzen en het verheffen, Zijn twee toestanden, vernedering en verhoging. In allebei zijn twee graden te onderscheiden, een "a quibus" en een "quosque": door wie, en hoe ver. Door wie werd Hij afgewezen?

Wij wegen het woord "aedificantes". Het waren geen onkundige mensen, maar vaklieden, beroepsbouwers. Des te erger. Hoe ver ging het? Wij wegen het woord "reprobaverunt": "usque ad reprobari", tot aan een regelrechte verwerping. Er staat niet "improbaverunt", afgekeurd als niet geschikt voor een bepaalde eervolle plek, maar "reprobaverunt": helemaal verworpen, voor elke plek. En dan het verhogen. Door wie? De volgende woorden zijn "a Domino": door God, even goed als bouwmeester, ja beter dan de beste van hen. Dat maakt het eerdere goed. En hoe ver? Hij legt Hem niet in een willekeurig deel van het gebouw, maar op de plek die het meest opvalt (de hoek), en daar op het hoogste punt, het hoofd zelf.

Zo is Hij dus verworpen door bouwlieden, en wel door vaklui, tot in de laagste staat. En vanuit de laagste staat is Hij "in caput anguli" verhoogd, tot de voornaamste plaats van allemaal, en wel door God Zelf. — Lancelot Andrewes.

Vers 22

"De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden" enzovoort. Het is dus niet vreemd dat de machthebbers van de wereld meestal vijanden van Christus zijn, en dat de bedenkers van politiek, die bouwlieden, Christus buiten hun bouwwerk laten. Het is ook niet vreemd dat de zogenaamde bouwers van Gods gemeente Christus' naam wel ge-

bruiken en er hun voordeel mee doen, maar Hemzelf toch afwijzen en zich verzetten tegen de kracht van Zijn geestelijke koninkrijk. Mensen die de Heere Jezus Christus haten, die de kracht van de godsvrucht haten en Gods dienst bederven, kunnen heel verstandig zijn, geleerd, en bekend met de Schrift.

Alleen de geest van nederigheid, gehoorzaamheid en zaligmakend geloof leert mensen om Christus hoog te achten en vol vertrouwen op Hem te bouwen. Hoe ijdel en dwaas de mening van deze bouwers is, blijkt uit het feit dat de grote Bouwmeester van de gemeente boven hen staat: Zijn voornemen blijft bestaan.

Ondanks alles wat ze tegen Christus doen, wordt Hij toch de hoofdhoeksteen. Ze gooiden Hem weg, met hun spot en door Hem over te leveren om gekruisigd en in een graf gelegd te worden. Ze rolden zelfs een steen over deze steen die ze zo hadden afgewezen, zodat Hij nooit meer te zien zou zijn. Ze dachten dat ze daarmee zeker van hun zaak waren, en dat het voorgoed afgelopen was. Maar ook vanuit dat graf stond Hij op, en Hij werd de hoeksteen. — Robert Leighton.

Vers 22

"De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden" enzovoort. Bedoeld wordt: God stuurde een levende, kostbare en uitverkoren steen naar de aarde. Maar de Joden, die toen de leiding hadden bij de bouw van Gods gemeente, verwierpen die steen. Over Hem zeiden ze: "Deze Mens is van God niet, want Hij houdt den sabbat niet", en: "Wij hebben geen koning, dan den keizer", en: "…deze verleider, nog levende, gezegd heeft: Na drie dagen zal Ik opstaan", en nog meer van dat soort dingen. Zo vonden de bouwlieden deze steen ongeschikt om het geestelijke gebouw mee op te trekken.

Toch is Hij tot hoofdhoeksteen geworden. God, de voornaamste Bouwmeester, heeft Hem gemaakt tot de verbindende schakel die de twee muren aan elkaar vastzet en bij elkaar houdt. Met andere woor-

den: Hij is Hoofd geworden van de hele gemeente van Joden en heidenen, en zo'n Hoofd dat niemand die niet onder Hem staat, gered kan worden. Wie wel onder Hem, de levende steen, gebouwd is, wordt dan ook zeker gered. Dit alles is het werk van de Heere en van niemand anders. Hij deed het door Zijn uitverkiezing en Zijn plan, zonder dat een mens eraan meewerkte.

Daarom is het wonderlijk in onze ogen. Want wie zou het niet wonderlijk vinden dat een Man Die gekruisigd, gestorven en begraven is, na drie dagen uit de doden opstaat? Hij is onsterfelijk, heeft onbegrensde macht en wordt uitgeroepen tot Vorst van mensen en engelen. En door Hem is er voor sterfelijke mensen een weg geopend naar het koninkrijk van de hemel, naar de gemeenschap van de engelen, naar een gelukkige onsterfelijkheid. — Robert Bellarmine.

Vers 22

"De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden." Hier zien we met wat voor sterk en onneembaar schild de Heilige Geest ons wapent tegen het holle gepraat van de pauselijke geestelijkheid. Stel dat zij de naam "hoofdbouwlieden" hebben. Als ze Christus afwijzen, moeten wij Hem dan ook afwijzen? Nee, laten we hun besluiten juist minachten en met voeten treden, en laten we eerbied hebben voor deze kostbare steen, waarop onze redding rust. Met de woorden "is tot een hoofd des hoeks geworden" is het echte fundament van de gemeente bedoeld, dat het gewicht van het hele gebouw draagt. De hoeken moeten immers de grootste sterkte van een gebouw zijn. — Johannes Calvijn.

Vers 22

"De steen" enzovoort. Dat wil zeggen: ik werd afgewezen door de grote mannen en leiders van het volk (1 Sam. 26:19), zoals huizenbouwers een steen afwijzen die ze niet kunnen gebruiken. Nu ben ik koning geworden over Israël en Juda. En ik ben een voorafbeelding van die glorierijke Koning, Die hierna op dezelfde manier zal worden ge-

weigerd (Luk. 19:14; Luk. 20:17), en daarna door God zal worden verhoogd tot Heere van de hele wereld en tot de grondslag van het geluk van alle mensen. — Thomas Fellton.

Vers 22

"De steen." De schrijver van de "Historia Scholastica" vertelt een oude overlevering. Bij de bouw van de tweede tempel zou er een bijzondere steen zijn geweest, waarvan letterlijk waar was wat hier in een gelijkenis wordt verteld. Die steen werd namelijk vaak door de bouwlieden opgepakt, en net zo vaak weer afgewezen. Uiteindelijk bleek hij helemaal geschikt voor de meest eervolle plaats, die van hoofdhoeksteen, waar de zijkanten van de muren aan elkaar sluiten. Dat ongewone gaf aanleiding tot de uitspraak die hier volgt: "Dit is van den HEERE geschied, en het is wonderlijk in onze ogen." — Henry Hammond.

Vers 22

"Een hoofd des hoeks." Hoe zit het met de "hoek"? Een hoek is de plek waar twee muren samenkomen. En in dit gebouw zijn er veel tweeën: de twee muren van de volken, Joden en heidenen. De twee levensomstandigheden: slaaf en vrije. De twee geslachten: man en vrouw. De grote twee (die wij op deze paasdag vieren): levenden en doden. En boven alles de allergrootste twee: hemel en aarde. — Lancelot Andrewes.

Vers 22

"Is tot een hoofd des hoeks geworden."

> *Nog hoger en steeds hoger gaat Hij, voorbij die rangen daarboven,*
> *waar de serafs ontvlammen met de vlam van eindeloze liefde;*
> *Hij gaat hen voorbij, want zelfs serafs hebben nooit zo goed liefgehad*
> *als Hij, Die voor Zijn geliefden striemen, doornen en de schandelijke*
> *boom heeft gedragen;*
> *steeds verder en steeds voort, waar geen engelenvoet treden mag,*

> *waar de vierentwintig oudsten ter aarde vallen in mystiek ontzag,*
> *waar de vier vreemde levende wezens hun lofzang zingen voor de troon,*
> *gaat de Verachte en Verworpene voorbij, in Zijn macht alleen;*
> *Hij gaat door de schitterende regenboog heen, tot Hij aan de rechterhand van de Vader*
> *gezeten is, Zijn Gelijke: God uit God en Licht uit Licht. — R. F. Littledale.*

Vers 22

"Hoofd des hoeks." Door Gods genade is het nu voor iedereen duidelijk wie de heilige Schrift als hoeksteen bedoelt. Dat is Hij Die van de ene kant het Joodse volk en van de andere kant het heidense volk bij Zich neemt en zo twee muren als het ware tot één gebouw maakt, de Kerk. Het is Hij van Wie geschreven staat: "Die deze beiden een gemaakt heeft." Hij heeft Zich als Hoeksteen getoond, niet alleen in de dingen hier beneden, maar ook in de dingen daarboven. Op aarde heeft Hij immers de heidense volken met het volk van Israël verbonden, en beide samen met de engelen. Bij Zijn geboorte riepen de engelen: "Vrede op aarde, in de mensen een welbehagen." — Gregorius, aangehaald door Henry Newland, 1860.

Vers 22

"De steen." Beda noemt dit als reden waarom de Joodse bouwlieden onze Zaligmaker Christus voor de hoofdplaats afwezen: "Quia in uno pariete stare amabant." Ze konden geen hoek velen. Ze wilden alleen op hun eigen ene muur staan, op zichzelf blijven, en zich niet aansluiten bij heidenen of Samaritanen. En Christus konden ze niet uitstaan, omdat ze dachten dat Hij, als men naar Hem luisterde, in die richting zou overhellen: "Alias oves oportet me adducere" (Joh. 10:16). Andere schapen konden ze niet verdragen. Maar er moet zeker een bedoeling zijn, "alias oves adducendi", om anderen binnen te brengen, om een hoek te vormen en aan elkaar te verbinden.

Anders doen we niet “facere secundum exemplar”, dan bouwen we niet naar Christus’ voorbeeld, en lijkt onze manier van bouwen niet op de Zijne. — Lancelot Andrewes.

Verzen 22-27

Alle uitleggers zijn het erover eens dat deze psalm een beeld geeft van de komst van Christus en van Zijn koninkrijk van het evangelie. Dat blijkt uit een verhoging, een gejubel, een bede en een zegen. De verhoging: Ps. 118:22, “De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden, is tot een hoofd des hoeks geworden.” De Joden verwierpen deze steen, maar God heeft Zijn gemeente erop gebouwd.

Wat de dag zelf betreft, Ps. 118:24: “Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft; laat ons op denzelven ons verheugen, en verblijd zijn.” Welke dag was ooit zo gezegend, zelfs meer dan de dag waarop God de mens schiep, toen de wereld pas klaar was? “Laat ons op denzelven ons verheugen, en verblijd zijn.”

Dan de smeekbede, Ps. 118:25: “Och HEERE! geef nu heil; och HEERE! geef nu voorspoed.” Zonder de Messias kon Uw rechtvaardigheid het niet toelaten dat U redde. Nu is Hij er: “Och HEERE! geef nu heil.” Onze Zaligmaker is hier. Laat dan ook genade en redding met Hem komen.

Dat alles wordt helder door de zegenwens, Ps. 118:26: “Gezegend zij hij, die daar komt in den Naam des HEEREN.” Wat David hier voorspelde, voltrok het volk later: Matth. 21:9, “Gezegend is Hij, Die komt in den Naam des Heeren!” Mijn tekst vat het samen. Dat is Ps. 118:27: “De HEERE is God, Die ons licht gegeven heeft. Bindt het feest offer met touwen tot aan de hoornen van het altaar.” — Thomas Adams.

Vers 24

“Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft.” In dit vers zit allereerst de leer over de christelijke sabbat. Het is de dag die de Heere gemaakt heeft. Hij heeft die dag uitgezonderd, heilig verklaard en van de andere dagen onderscheiden. Voor de mens heeft Hij hem ge-

maakt. Daarom heet hij de dag van de Heere: hij draagt Zijn beeld en Zijn opschrift. In de tweede plaats leert dit vers wat onze plicht op de sabbat is: “laat ons op denzelven ons verheugen, en verblijd zijn”. We moeten ons niet alleen verheugen over het feit dat er zo’n dag is ingesteld, maar vooral over de reden ervan: dat Christus “tot een hoofd des hoeks” is geworden.

Daar mogen we blij om zijn, om Zijn eer én om ons eigen voordeel. Sabbatdagen moeten vreugdedagen zijn. Dan lijken ze voor ons op dagen in de hemel. Wat een goede Meester dienen wij! Hij heeft een dag voor Zijn dienst ingesteld, en dan bepaalt Hij ook nog dat we die in heilige blijdschap doorbrengen. — Matthew Henry.

Vers 24

“Dit is de dag” enzovoort. Zo noemen de Joden de sabbat: de “koningin van de dagen”. Arnobius ziet in deze tekst de christelijke sabbat. Anderen denken aan de dag van de redding, nu Christus tot hoofdhoeksteen is verhoogd. Dat zien ze als tegenstelling met die donkere dag waarop de mens viel. — John Trapp.

Vers 24

Gelovigen hebben altijd redenen om getroost te zijn. Daarom krijgen ze het bevel om altijd blij te zijn, Filipp. 3:1; 4:4. Komen hun zonden of hun verdriet hun in het hart? Dan moeten ze niet treuren als mensen zonder hoop. Zelfs in hun diepste ellende hebben ze de Geest van de vertroosting. Een zaadje van blijdschap is in hen gezaaid. Het ligt misschien onder de kluiten en is boven de grond niet te zien. Maar op bijzondere momenten vraagt God dat dit zaad opkomt. In de kalender van hun leven hebben ze een paar rode letters, een paar heilige dagen.

Dan is deze vreugde, als wijn op een bruiloft, uitermate op haar plaats. Toch smaakt ze nergens zo heerlijk, zo aangenaam, als op de dag van de Heere. Voor niemand past vreugde zo goed als voor een heilige, en op geen tijd past ze zo goed als op een sabbat. Blijdschap

in God op andere dagen kun je vergelijken met vogels die tsjilpen in de winter, en dat is mooi. Blijdschap op de dag van de Heere is zoals die vogels in de lente, wanneer ze kwinkeleren en hun lieve liedjes zingen en al het andere er net zo prachtig bij staat.

"Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft" (Hij Die alle dagen gemaakt heeft, heeft vooral deze gemaakt, maar wat volgt er dan?): "laat ons op denzelven ons verheugen, en verblijd zijn." Hier zien we de vreugde van de gemeente, en ook de dag waarop ze die voelt. Haar vreugde was groot: "ons verheugen, en verblijd zijn." Deze dubbele uitdrukking is geen nutteloze herhaling. Ze toont hoe rijk en hoe hoog hun blijdschap reikte. En de dag zelf: "Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft." Vergelijk deze plaats met Matth. 21:42 en Hand. 4:11.

Dan zie je dat de verzen ervoor een profetische aankondiging zijn van de opstanding van Christus, en dat dit vers dus de blijdschap van de gemeente voorspelt op die gedenkwaardige, glorierijke dag. En als geldt: "Men maakt maaltijden om te lachen", Pred. 10:19, dan mag de dag waarop Christus Zijn heiligen laat meegenieten van de allerbeste barmhartigheden, toch zeker hun grootste geestelijke vrolijkheid opeisen. Een dankdag staat in twee opzichten boven een vastendag. Op een vastendag staren we naar Gods toorn. Op een dankdag kijken we naar Gods gunst. Bij het eerste staan we vooral stil bij onze eigen verdorvenheid, bij het tweede bij Gods ontferming.

Een vastendag vraagt dus om droefheid, een dankdag om blijdschap. Maar de dag van de Heere is de allerhoogste dankdag, veel meer dan het Joodse Purim, en verdient een dag van feest en vreugde te zijn, een goede dag. — George Spinnock.

Vers 24

"De dag, dien de HEERE gemaakt heeft." Aan de hemel schept de zon de dag in de natuur met haar licht. Zo schept Christus, de Zon van de gerechtigheid, voor ons een geestelijke dag. — Starke.

Vers 24

"De dag, dien de HEERE gemaakt heeft." Adam bracht een dag vol verdriet, maar door Christus is een andere dag ontstaan. Abraham zag Zijn dag al van verre en verheugde zich. Laten wij dan nu al wandelen in Zijn licht. — Johann David Friesch, 1731.

Vers 25

"Geef nu heil" (Engels: "behoud"). Voor de Hebreeën heeft "behoud" een brede betekenis. Alle gunsten van God die kunnen bijdragen tot bewaring horen erbij. Daarom laat de psalmist deze daad elders gelden voor zowel mensen als dieren. En alsof hij zichzelf wil verduidelijken, verklaart hij "sōson", red, met "euodōson". Het is zo'n dierbare naam voor God dat de profeet er nooit genoeg van krijgt. — Joseph Hall.

Vers 25

"Och HEERE! geef nu heil." Laat het volk Hem toejuichen, zoals gebruikelijk is wanneer een vorst wordt ingehuldigd. Laat al Zijn trouwe onderdanen het uitroepen van blijdschap: "Och HEERE! geef nu heil." Het is een soort "vivat rex". Het zegt dat men zich hartelijk verheugt over Zijn troonsbestijging, volledig tevreden is met Zijn bestuur en vurig meeleeft met de belangen en de eer van Zijn rijk. Hosanna betekent: "Behoud nu, wij bidden U." Heere, behoud mij, ik bid U. Laat deze Zaligmaker mijn Zaligmaker zijn, en daarom mijn Heerser. Neem mij onder Zijn bescherming en erken mij als een van Zijn gewillige onderdanen.

Zijn vijanden zijn mijn vijanden. Heere, ik bid U, red mij van hen. Geef mij deel aan de voorspoed die Zijn koninkrijk brengt aan iedereen die het ontvangt. Laat het goed gaan met mijn ziel, en laat haar gezond zijn, in de vrede en rechtvaardigheid die Zijn bestuur meebrengt, Ps. 72:3. Laat mij overwinnen wat in mij strijdt tegen mijn ziel,

en laat Gods genade in mijn hart doorgaan, overwinnend en om te overwinnen. — Matthew Henry.

Vers 25

"Geef nu", of: "Hosanna". Onze dankzeggingen op aarde moeten altijd samengaan met gebeden om meer barmhartigheid en om het voortduren van onze voorspoed. Onze halleluja's met hosanna's. — Ingram Cobbin.

Vers 25

"Och HEERE! geef nu heil" enzovoort. Hosanna. De menigten die zich verdrongen bij de zegetocht van onze Heere naar Jeruzalem (Matth. 21:9, 15; Mark. 11:9-10; Joh. 12:13) riepen een kreet die uit deze psalm kwam. Op het Loofhuttenfeest waren ze gewend Ps. 118:25-26 op te zeggen. Dan zong een van de priesters de grote Hallel, de Psalmen 113-118. Op vaste momenten vielen de menigten in met antwoorden. Daarbij zwaaiden ze met takken van wilg en palm en riepen: Halleluja, of Hosanna, of: "Och HEERE! geef nu voorspoed." Dat gebeurde bij het opzeggen van Ps. 118:1 en 29.

Volgens de school van Hillel zwaaide men echter bij de woorden: "Och HEERE! geef nu heil." De school van Sjammai zegt het omgekeerde: bij de woorden: "Geef nu voorspoed." R. Akiba merkte op dat Rabban Gamaliël en R. Jozua alleen bij de woorden "Och HEERE! geef nu heil" met hun takken zwaaiden (Misjna, Soekka 3:9). Op elk van de zeven dagen van het feest verdrong het volk zich in het voorhof van de tempel en trok het in een stoet rond het altaar. De mensen hielden hun takken gebogen naar het altaar, terwijl de trompetten klonken en ze Hosanna riepen.

Maar op de zevende dag gingen ze zeven keer rond het altaar en riepen ze al lopend de grote Hosanna, bij het geluid van de trompetten van de Levieten (Lightfoot, Temple Service, 16:2). Zelfs kinderen die al met palmtakken konden zwaaien, werden geacht aan de plechtigheid deel te nemen (Misjna, Soekka 3:15; Matth. 21:15). Omdat men

tijdens de dienst met takken van mirte en wilg zwaaide, ging de naam Hosanna uiteindelijk over op de takken zelf. Daarom worden volgens Elias Levita (Thisbi, s.v.) "de bundels van de wilgen van de beek die zij op het Loofhuttenfeest dragen, hosanna's genoemd." — William Aldis Wright, in "Smith's Dictionary of the Bible", 1863.

Vers 25

"Geef nu heil; och HEERE! geef nu voorspoed." God zál die geven, maar Zijn volk moet er wel om bidden. "Om uwer woorden wil ben Ik gekomen", Dan. 10:12. — John Trapp.

Vers 26

"Gezegend zij hij, die daar komt in den Naam des HEEREN." Tussen Christus en de antichrist bestaat een verschil dat we goed moeten zien. Christus kwam niet uit Zichzelf, in Zijn eigen naam, maar in de naam van de Vader. Dat getuigde Hij Zelf, Joh. 5:43: "Ik ben gekomen in den Naam Mijns Vaders, en gij neemt Mij niet aan; zo een ander komt in zijn eigen naam, dien zult gij aannemen." Zo moeten ook alle trouwe dienaren van de Kerk niet komen in hun eigen naam, en niet in de naam van Baäl, van de Mammon of van hun eigen buik.

Ze komen in de Naam van God, met een rechtmatige roeping. Lees daarvoor Hebr. 5:1-14; Openb. 10:1-11; 15:1-8. — Solomon Gesner.

Vers 27

"De HEERE is God, Die ons licht gegeven heeft." Dat de psalmist licht had, is duidelijk. Hij zegt het zelf: "De HEERE is God, Die ons licht gegeven heeft." Hij bezat dus echt licht, en dat licht werkte in hem als "het licht des levens". Het was in zijn hart gaan schijnen. De stralen en lichtstrepen van Gods waarheid waren tot in zijn geweten doorgedrongen. Hij liep rond met een licht dat van God kwam.

In dat licht zag hij licht, en dankzij dat licht kon hij alles onderscheiden wat het licht aan het daglicht bracht. Door dit innerlijke licht wist hij wat goed was en wat kwaad, wat zoet en wat bitter, wat

waar en wat vals, wat geestelijk en wat alleen maar natuurlijk. Hij zei niet: dit licht komt voort uit wat ik als schepsel presteer. Hij zei niet: het is de opbrengst van mijn eigen wijsheid, of: het is mijn natuur, door een daad van mijn eigen wil veranderd, en zo langzaam gegroeid door lange tijd en trouwe oefening.

Nee. Al het licht dat hij had, schreef hij toe aan God, de Heere, als de enige bron en de enige gever. Heeft God, de Heere, ooit ook aan jou en mij hetzelfde licht laten zien dat Hij Zijn dienaar vanouds liet zien? Dan hebben we, meer of minder, de plechtige overtuiging dat we dat licht van Hem hebben gekregen. Er hangen zeker veel donkere wolken voor, die het aan het zicht onttrekken. Vaak hangen twijfels en angsten als nevel en mist boven onze ziel, en dan vragen we ons af of het licht dat we kregen wel van God komt.

Toch zijn er plechtige ogenblikken. Soms laat de Heere Zijn werk in ons een beetje opleven. Soms trekt Hij onze liefde naar Zich toe en brengt Hij ons in Zijn tegenwoordigheid. Soms verbergt Hij ons voor een deel in de holte van Zijn hand en laat Hij ons bij Zich toe. Op zulke momenten hebben we, tegen al ons ongeloof in, tegen alles in wat de vijand ons influistert, tegen alle twijfel, angst en argwaan in die opkomen uit de diepte van ons vleselijk denken, tegen al dat tegenwerken en ondermijnen in, een plechtige zekerheid: wij hebben licht, en dat licht kregen we van God.

Waarom? Omdat we ons nog kunnen herinneren dat we in zo'n licht niet leefden en het niet voelden. Toen was alles wat geestelijk en hemels was, donker voor ons, en wijzelf waren donker voor die dingen. Wat de Geest van God een mens laat doen, heet in de Schrift soms een offer. We lezen dat wij geroepen zijn "om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus". De apostel schrijft aan de broeders te Filippi dat hij vervuld geworden is, "als ik van Epafroditus ontvangen heb, dat van u gezonden was, als een welriekende reuk, een aangename offerande, Gode welbehagelijk", Fil. 4:18. Zo zegt hij ook tegen de Hebreeën: "En vergeet de wel-

dadigheid en de mededeelzaamheid niet" (dat wil zeggen: aan wat Gods volk nodig heeft); "want aan zodanige offeranden heeft God een welbehagen", Hebr. 13:16.

Welnu, ook deze geestelijke offers die een mens aan God brengt, zijn vastgebonden aan de hoornen van het altaar. In Gods ogen zijn ze pas welgevallig als ze aan de hoornen van het altaar vastzitten, zodat ze al hun waarde van het altaar ontvangen. Onze gebeden zijn voor God alleen aanvaardbaar als ze worden aangeboden door het kruis van Jezus. Onze lofzangen en dankzeggingen zijn alleen aanvaardbaar als ze verbonden zijn met het kruis van Christus en door de verzoening van Zijn dierbare Zoon opstijgen naar de Vader. De ordinanties van Gods huis zijn alleen als geestelijke offers voor God aanvaardbaar, als ze aan de hoornen van het altaar gebonden zijn.

Beide ordinanties van het Nieuwe Testament, de doop en het avondmaal van de Heere, heeft God Zelf met Zijn eigen handen aan de hoornen van het altaar gebonden. Niemand heeft het eerste op de juiste manier ondergaan of het tweede op de juiste manier ontvangen, tenzij hij eerst geestelijk door diezelfde hand aan de hoornen van het altaar was vastgebonden. Elke daad van vrijgevigheid, elke beker koud water in de naam van een discipel, elk gevoel van medeleven en liefde, elk vriendelijk woord, elke daad van medelijden aan een broeder bewezen: alles is voor God alleen aanvaardbaar als het door de bemiddeling van Zijn dierbare Zoon tot Hem opstijgt.

Daarom is ook elk offer van ons eigen gemak of voordeel, van onze eigen tijd of ons eigen geld, ten bate van Gods kinderen, alleen een geestelijk, aanvaardbaar offer als het is vastgebonden aan de hoornen van het altaar, gekoppeld aan het kruis van Jezus. Alleen dan ontleent het zijn hele geur aan de verbinding met het reukwerk dat de Heere van het leven en de heerlijkheid daar offert. — J. C. Philpot.

Vers 27

Wat geeft het licht veel troost! Zoveel, dat licht en troost vaak als één en hetzelfde worden gebruikt. "De HEERE is God, Die ons licht gegeven heeft": dat is het licht van raad, om te weten wat we moeten doen, en het licht van troost in wat we doen, of na al ons lijden. Een kaars die men ons voorhoudt zodat we ons werk kunnen doen, is niet het enige licht. Licht troost ons ook en geeft moed terwijl we werken. Pred. 11:7. — Joseph Caryl.

Vers 27

"...licht gegeven heeft. Bindt het feest offer..." Hier is iets ontvangen en iets terug te geven.

God heeft ons gezegend, en wij moeten God zegenen. Zijn genade en onze dankbaarheid zijn de twee lijnen waar mijn toespraak langs loopt. In mijn tekst ontmoeten ze elkaar. Mogen ze elkaar even gelukkig ontmoeten in jullie harten! Dan laten ze jullie niet meer los, totdat ze jullie in de hemel hebben gebracht. — Thomas Adams.

Vers 27

"Bindt het feest offer met touwen" enzovoort. Als dank voor Zijn verlossende liefde moeten wij God een offer brengen, en dat offer zijn wijzelf. We worden niet op het altaar geslacht, maar we zijn een "levende ... offerande" (Rom. 12:1), die aan het altaar vastgebonden worden: geestelijke offers van gebed en lof, waaraan ons hart vast moet zitten en met heel zijn aandacht moet meedoen, zoals het offerdier "met touwen tot aan de hoornen van het altaar" was gebonden. — Matthew Henry.

Vers 27

"Bindt het feest" enzovoort. Onder de Hebreeën gaat het gezegde dat de dieren die als offer werden gebracht, de koppigste van allemaal waren. Zo zijn wij ondankbare beesten ook. Moeten we God liefhebben als antwoord op Zijn liefde, dan zijn we eerder geneigd bij Hem

weg te rennen. We moeten met touwen aan het altaar worden vastgebonden, om liefde of ontzag uit ons los te krijgen. — Abraham Wright.

Vers 27

"Met touwen." Dit woord kan dikke, gedraaide touwen betekenen, Richt. 15:13. Het kan ook dikke boomtakken betekenen, die bij sommige feesten werden gebruikt, Ezech. 19:11; Lev. 23:40. Daardoor kun je de zin op twee manieren lezen: "bindt het feest met dikke takken" of "bindt het feest offer met touwen". Beide komen op hetzelfde neer: de mensen moesten de feestelijkheid vieren met blijdschap en dank aan God, zoals Israël dat deed bij zijn plechtigheden. — Henry Ainsworth.

Vers 27

"Bindt het feest offer met touwen tot aan de hoornen van het altaar." Voor deze woorden moet je denken: "leid het erheen". De offerdieren werden immers vastgemaakt aan ringen die in de vloer zaten. "De hoornen" waren versieringen aan het bouwwerk zelf: een soort kapitelen van ijzer of koper, bij benadering gebogen als de hoorns van een dier, en ze staken uit de vier hoeken van het altaar omhoog. Bij zijn gebed legde de dienstdoende priester er zijn handen op. Soms sprenkelde hij er ook bloed van het offer op: vergelijk Ex. 30:3; Lev. 4:7, 18. Achter dit vers moet je het woord "zeggende" erbij denken. — Daniel Cresswell.

Vers 27

"Tot aan de hoornen." Dat is: door heel het voorhof tot je bij de hoornen van het altaar komt. Daarmee worden veel offers of takken aangeduid. — Henry Ainsworth.

Vers 28

"God." In het Hebreeuws staat er voor "God" een woord dat deze passage extra gewicht geeft. U bent mijn "El", de Machtige, en daarom zal

ik U loven. Mijn "Eloah", een andere vorm met in de kern dezelfde betekenis: "ik zal U verhogen", U hoog heffen in heerlijkheid en eer. — Henry Cowles.

Vers 28

Als we de Heere verhogen, bereiken we een van de grote doelen van lofprijs: Zijn verhoging. Natuurlijk kan God Zichzelf verhogen, en Hij zal dat ook doen. Maar het is tegelijk de plicht én het voorrecht van Zijn volk om Hem te verhogen. Zijn Naam moet door hen worden opgetild en groot gemaakt. De heerlijkheid van die Naam is nu als het ware aan hen toevertrouwd. Wat doen wij met die kans en dat voorrecht? — Philip Bennet Power.

Wenken voor de dorpsprediker

Verzen 1-4

1. Het onderwerp van de liederen: "Looft den HEERE, want Hij is goed."
2. Het refrein: "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid."
3. Het koor, met drie groepen: "Dat Israel nu zegge" enzovoort; "Het huis van Aaron zegge nu" enzovoort; "Dat degenen, die den HEERE vrezen, nu zeggen" enzovoort.
4. De oefening vooraf: "nu zeggen", zodat ze beter voorbereid zijn op de lofzang van allen die later volgt.

Vers 5

1. Het moment om te bidden: "Uit de benauwdheid".
2. Het antwoord op het juiste moment: "De HEERE heeft mij verhoord."
3. Het antwoord dat méér geeft dan gevraagd: "Stellende mij" enzovoort.

Vers 6

1. Hoe kun je weten dat God aan jouw kant staat?
2. Welk vertrouwen mag iemand hebben die van Gods hulp verzekerd is?

Vers 7

1. De waarde van echte vrienden.
2. De nog grotere waarde van hulp van boven.

Verzen 8-9

"Beter." Het is verstandiger, veiliger, moreel juister, het maakt edeler, en het levert meer geluk op.

Vers 10

Neem een breed overzicht en denk na over alles wat "in den Naam des HEEREN" is gedaan, wat er gedaan zou moeten worden en wat er gedaan kan worden.

Vers 12

1. Alle ergernissen waar het geloof mee te maken krijgt, ontelbaar veel.
2. Hoe snel ze weer voorbij zijn.
3. De volledige zege van het geloof.

Vers 13

1. Onze geduchte tegenstander.
2. Zijn felle aanvallen.
3. Wat hij duidelijk wil: "tot vallens toe".
4. Waarom het hem niet lukt: "maar de HEERE heeft mij geholpen".

Vers 14

1. Kracht terwijl we lijden.

2. Een lied omdat we hopen op bevrijding.
3. Zaligheid: echt uit de beproeving ontsnappen.

Vers 15

De vreugde van christelijke huisgezinnen. Het is vreugde over de zaligheid. Je hoort haar: "een stem". Ze blijft: "is een stem". Het is vreugde over de bescherming en de eer die de rechterhand van de Heere schenkt.

Vers 15-16

1. Echte vreugde kennen alleen de rechtvaardigen.
2. Ze klinkt in hun tenten: terwijl ze als pelgrims onderweg zijn.
3. Ze gaat over de zaligheid: jubel en zaligheid gaan samen.
4. Van God: "de rechterhand" enzovoort: drie rechterhanden. Zowel de zaligheid als de blijdschap komt uit de hand van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest. De rechterhand van elk van Hen doet krachtige daden. — G. R.

Vers 17

1. Wie God dient, komt vaak in groot gevaar terecht. Denk aan Jozef in de put, Mozes in het mandje van biezen, Job op de mesthoop, Davids ternauwernood ontsnappen aan de hand van Saul en Paulus die in een mand omlaag werd gelaten. Wat een vruchtenmand was dat! Wat hing er een gewicht aan dat touw! Hoeveel zielen zijn daardoor gered!
2. Wie God dient, voelt vaak van tevoren aan dat hij uit zo'n bijzonder gevaar zal worden teruggebracht: "Ik zal niet sterven, maar leven."
3. Wie God dient, verlangt er uit de grond van zijn hart naar in leven te blijven: "en de werken des HEEREN vertellen." G. R.

Verzen 17, 19, 22

De overwinning van de opgestane Zaligmaker en wat daar allemaal uit voortkomt:

(1) de dood is verslagen; (2) de poorten van de gerechtigheid staan open; (3) de hoeksteen van de gemeente is gelegd.

— *Deichert, in Lange's Commentary.*

Vers 18

1. Wat Gods volk aan beproevingen meemaakt, is kastijding: "De HEERE heeft mij … gekastijd."
2. Die kastijding is vaak pijnlijk zwaar: "heeft mij wel hard gekastijd".
3. Maar de zwaarte heeft een grens: "maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven." G. R.

Vers 19

1. We verlangen naar toegang tot God.
2. We vragen die in alle nederigheid: "Doet mij … open."
3. We nemen haar vrijmoedig aan: "ik zal daardoor ingaan."
4. We genieten er dankbaar van: "ik zal den HEERE loven."

Vers 22

In deze woorden vallen de volgende punten op. 1. Het beeld waarin de gemeente hier wordt getekend: dat van een huis, van een gebouw.

1. De plaats die onze Immanuël in dat gebouw heeft en de naam die Hem daarbij past. Hij is bij uitstek dé steen, in de bijzondere zin van het woord. Zonder Hem kan er geen gebouw zijn, geen huis waarin God onder de mensenkinderen woont.
2. De taak van de werklui die aan dit geestelijke bouwwerk meewerken. Zij heten bouwlieden.
3. Een noodlottige fout waarvan zij beschuldigd worden bij de bouw van Gods huis. Zij wijzen de steen af die God Zelf heeft uitgekozen en geven Hem geen plek in Zijn eigen huis.

4. Let op de plaats die Christus in dit gebouw moet innemen en ook zál innemen, hoe erg de bouwlieden ook tekeergaan: Hij is tot hoeksteen gesteld. De woorden die daarop volgen, leggen uit hoe dat gebeurt en hoe de heiligen worden aangegrepen door het bericht van Zijn verhoging, ondanks alle boosheid van hel en aarde: "Dit is van den HEERE geschied, en het is wonderlijk in onze ogen." — Ebenezer Erskine.

Verzen 22-23

1. Het geheim wordt uiteengezet. (a) Wat mensen als middel tot hun zaligheid het minst waarderen, waardeert God het allermeest. (b) Wat God het meest waardeert, waardeert de mens, zodra het hem bekend wordt gemaakt, juist het minst van alles.
2. Het geheim wordt verklaard. De weg van de zaligheid is het werk van de HEERE. Daarom is hij wonderlijk in onze ogen. — G.R.

Verzen 22-25

1. Christus wordt verworpen.
2. Christus wordt verhoogd.
3. Die verhoging komt van God alleen.
4. Die verhoging opent een nieuw tijdperk.
5. Die verhoging roept om een nieuw gebed.

— *Zie Spurgeons preek nr. 1.420.*

Vers 24

1. Over welke dag gaat het?

(a) De dag van het evangelie.
(b) De sabbatdag.

1. Wat wordt over die dag gezegd?

(a) God geeft haar ons.
(b) De mens mag haar met vreugde ontvangen. — G.R.

Vers 25

Wat is voorspoed voor de gemeente? Waar moet die vandaan komen? Hoe kunnen wij haar ontvangen?

Vers 25

1. Waar gaat het gebed over?

(a) Bewaring voor de zonde.
(b) Voorspoed in het leven van gerechtigheid.

1. Hoe ernstig het gebed is: "Och HEERE! geef nu heil; och HEERE! geef nu voorspoed."
2. Hoe dringend het gebed is: "nu, nu". Nu de poorten van de gerechtigheid openstaan, nu de hoeksteen gelegd is, nu de dag van het evangelie is aangebroken. Nu, Heere! Nú! — G.R.

Vers 27

"Bindt het feest" enz. De toewijding is een moeder, en zij heeft vier dochters.

1. Standvastigheid: "Bindt het feest offer."
2. Vurigheid: bind het "met touwen".
3. Wijsheid: bind het aan "het altaar".
4. Vertrouwen: tot aan de "hoornen" van het altaar.

— *Thomas Adams.*

Vers 27

"Bindt het feest offer met touwen" enz.

1. Wat is dat offer? Wijzelf, helemaal: elke gave, al onze tijd, ons bezit, onze positie, ons verstand, ons hart, ons humeur en ons leven tot de laatste snik.
2. Waarom moet het vastgebonden worden? Het is van nature onhandelbaar. Lang uitstel, verzoekingen, rijkdom, aanzien, moedeloosheid en twijfel drijven het allemaal van het altaar weg.

3. Waaraan wordt het gebonden? Aan de leer van de verzoening. Aan Jezus en Zijn werk. Aan Jezus en ons werk voor Hem.
4. Wat zijn de touwen? Onze eigen geloften. De nood van zielen. Onze vreugde in het werk. Het grote loon. De liefde van Christus, die door de Heilige Geest in ons werkt.

Vers 28

1. Het heerlijkste feit in heel de wereld: "Gij zijt mijn God."
2. De houding die daar het best bij past: "zal ik U loven."

Vers 28

1. Dit komt voort uit het feit dat Christus voor ons is geofferd: "Gij zijt mijn God."
2. Dit komt voort uit het feit dat wij als aangenaam offer aan Hem worden toegewijd: "Daarom zal ik U loven; o mijn God! ik zal U verhogen." Of ook:

(a) De zegen van het verbond: "Gij zijt mijn God."
(b) De verplichting van het verbond: "Daarom zal ik U loven." — G.R.

Vers 29

1. Het begin en het einde van de zaligheid is barmhartigheid.
2. Het begin en het einde van wat zij van ons vraagt, is dankzegging. — G.R.

Werk over de honderdachttiende psalm

In "The Works of John Boys", 1626, folio, blz. 861-870, vinden we een uitleg van deze psalm.

Auteur en onderwerp

In het boek Ezra lezen we (Ezra 3:10-11): “Als nu de bouwlieden den grond van des HEEREN tempel legden, zo stelden zij de priesteren, aangekleed zijnde, met trompetten, en de Levieten, Asafs zonen, met cimbalen, om den HEERE te loven, naar de instelling van David, den koning van Israel. En zij zongen bij beurten, met den HEERE te loven en te danken, dat Hij goedig is, dat Zijn weldadigheid tot in eeuwigheid is over Israel. En al het volk juichte met groot gejuich, als men den HEERE loofde over de grondlegging van het huis des HEEREN.” Let op: wat Ezra aanhaalt, is precies de openingszin én de slotzin van onze psalm.

Dat maakt het aannemelijk dat het volk toen het héle verheven lied zong. Het wijst er ook op dat David, onze dichter, dit lied voor zulke feestelijke momenten had bestemd. Dan liggen er twee vragen voor de hand. Over wie schreef hij? Zeker voor een deel over zichzelf. De schrijver heeft het in de eerste plaats over eigen ervaringen, ook al blijft hij misschien niet bij elk persoonlijk detail. Dat de psalmist vooruitkijkt naar onze Heere Jezus, kan niemand ontkennen: het Nieuwe Testament haalt dit lied zo vaak aan dat er geen twijfel overblijft. Maar we mogen niet elke regel en elke zin op de Messias laten slaan.

Dat kost buitengewoon veel vernuft, en vernuftige uitleg blijkt zelden juist. Sommige vrome uitleggers hebben Ps. 118:17, “Ik zal niet sterven, maar leven”, zo lang gerekt en omgebogen dat het op onze Heere zou passen. Hij is toch echt gestorven! Ja, het is Zijn eer en heerlijkheid dat Hij is gestorven. Wij kunnen het niet over ons hart verkrijgen het heilige Schriftwoord zo’n geweld aan te doen.

Wat zien we in deze psalm? Volgens ons gaat het om David of om een andere man van God. God Zelf had hem gekozen voor een hoge en eervolle taak in Israël. Die uitverkoren strijder werd afgewezen door zijn vrienden en door zijn eigen volk. Ondertussen vielen zijn

vijanden hem fel aan. Toch blijft hij in het geloof strijden voor de plaats die God hem heeft toegewezen. Als Gods tijd gekomen is, krijgt hij die plaats. Het gebeurt zó dat de kracht en de goedheid van de HEERE er helder in oplichten. Dan gaat hij naar het huis van de HEERE.

Daar brengt hij zijn offer en dankt hij voor wat God heeft gedaan, terwijl heel het volk hem zegent en hem alle voorspoed toewenst. We kunnen er niets aan doen: in deze moedige man zien we David zelf. Hij is een schets van onze Heere, zij het een ruwe. We hoeven dus niet in elke kleinigheid van zijn strijd en zijn gebeden een parallel te zoeken. Alexander oppert dat de spreker een voorbeeldfiguur is die het hele volk vertegenwoordigt. Daar moeten we goed over nadenken. Het sluit overigens niet uit dat er ook een persoonlijke leider wordt bedoeld.

Wat van de leider gezegd wordt, geldt grotendeels ook voor wie hem volgen. Het Hoofd en de leden maken hetzelfde mee, en over allebei kun je bijna met dezelfde woorden spreken. Volgens Alexander past geen gebeurtenis zo nauwkeurig bij deze bevrijding als de terugkeer uit de Babylonische ballingschap. Wij denken dat het beter is haar niet aan één gebeurtenis vast te knopen. Het is een lied van het hele volk. Het past bij het aan de macht komen van een uitverkoren held en net zo goed bij het bouwen van een tempel. Misschien wordt een volk opnieuw gevormd door een overwinnende koning.

Misschien legt men met een blij feest de hoeksteen van een tempel. In beide gevallen klinkt deze psalm op de juiste plek.

Indeling

Wij stellen voor de psalm zo op te delen. Ps. 118:1-4 is een oproep aan de gelovigen om de eeuwige goedertierenheid van de HEERE te prijzen. In Ps. 118:5-18 vertelt de psalmist wat hij heeft meegemaakt en spreekt hij zijn geloof uit. In Ps. 118:19-21 vraagt hij toegang tot het

huis van de HEERE en begint hij God te danken voor de redding die Hij gaf. In Ps. 118:22-27 erkennen de priesters en het volk hun leider.

Ze eren de HEERE om hem, noemen hem gezegend en roepen hem op met zijn offer naar het altaar te komen. In Ps. 118:28-29 prijst de dankbare held tot slot zelf zijn God, Die voor altijd barmhartig is.

Uitleg

Vers 1

"Looft den HEERE". De dankbare held voelt dat zijn eigen mond te klein is voor al zijn dank. Daarom roept hij anderen erbij. Een dankbaar hart wil zoveel mogelijk stemmen om zich heen verzamelen. Het zou ze allemaal in dienst willen nemen voor de eer van God. Heel het volk was er nauw bij betrokken, bij Davids zegevierende troonsbestijging. Het lag dus voor de hand dat ze zich aansloten bij zijn aanbiddende lofzang en die samen met hem aanhieven. Die dank hoorde Jehova alleen toe. De held zelf, met zijn geduld en zijn dapperheid, mocht er niets van opstrijken.

We doen goed met elke zegen terug te leiden naar Hem Die haar schenkt. Kunnen we Hem verder niets geven? Dan geven we Hem in elk geval onze dank. We mogen niet blijven staan bij de tweede oorzaak. We horen direct door te gaan naar de eerste oorzaak en al onze lof bij de Heere Zelf neer te leggen. Waren we vergeetachtig, of liepen we te mopperen? Laten we dan goed horen wat deze tekst levendig tegen ons zegt. We laten haar tot ons hart doordringen: "Houd op met klagen, houd op jezelf te prijzen en loof den HEERE." "Want Hij is goed." Meer reden hebben we niet nodig.

Goedheid is Zijn wezen en Zijn aard. Daarom verdient Hij altijd lof, ook als Hij ons op dat moment niets geeft. Wie God alleen eert omdat Hij hem goed doet, moet een hogere toon aanslaan. Dank Hem hierom: Hij is goed! In de diepste betekenis is Hij als enige goed: "Niemand is goed dan Een, namelijk God." Bij alle dankbaarheid hoort dus

het koningsdeel aan de Heere, het beste stuk van de buit. Schijnen anderen goed? Hij is goed. Zijn anderen enigszins goed? Hij is goed zonder maat. Gaan anderen slecht met ons om? Dan moet dat ons juist hartelijker doen danken, omdat Hij goed is.

Zien we zelf dat we ver van goed af zijn? Dan zegenen we Hem eerbiedig, "want Hij is goed". Aan Zijn goedheid mogen we geen seconde twijfelen. Over alles kunnen vragen bestaan, maar dit is zeker: Jehova is goed. Wat Hij beschikt, kan wisselen. Zijn wezen verandert nooit en is altijd goed. Het is niet zo dat Hij goed wás en goed zál zijn. Hij is goed, hoe Zijn voorzienigheid zich ook toont en hoe de dingen ook lopen. Laten we Zijn Naam daarom nu al danken, al zijn de luchten vol donkere wolken. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Barmhartigheid is een groot deel van Zijn goedheid, en het deel dat ons meer raakt dan al het andere.

We zijn tenslotte zondaars die Zijn barmhartigheid nodig hebben. Engelen kunnen zeggen dat Hij goed is, maar zij hebben Zijn barmhartigheid niet nodig. Ze kunnen er dus niet zo diep blij om zijn. De stomme schepping roept dat Hij goed is, maar Zijn barmhartigheid voelt ze niet, want ze heeft nooit overtreden. De mens echter is diep schuldig en uit genade vergeven. Hij ziet in de barmhartigheid het brandpunt en de kern van de goedheid van de Heere. Dat die goddelijke barmhartigheid altijd blijft duren, is een buitengewone reden voor lofzang. Daar mogen we bij stilstaan en van genieten.

Onze zonden, onze beproevingen en onze angsten veranderen er niets aan: Zijn goedertierenheid duurt in eeuwigheid. Het beste van het aardse geluk verdwijnt. Zelfs de wereld veroudert en snelt haar einde tegemoet. Maar Gods barmhartigheid kent geen verandering. Hij was trouw aan onze voorouders, die vóór ons leefden, Hij is barmhartig voor ons, en Hij zal genadig zijn voor onze kinderen en hun kinderen. Hopelijk laten die schrandere uitleggers, die het woord "in eeuwigheid" liever tot een bepaalde tijdsduur terugbrengen, deze

plek met rust. Maar of ze dat doen of niet: wij blijven geloven in barmhartigheid zonder einde, barmhartigheid tot in alle eeuwigheid.

De Heere Jezus Christus is Gods barmhartigheid in eigen persoon, mens geworden. Elke keer dat we aan Hem denken, roept Hij ons op de Heere te danken, want "Hij is goed".

Vers 2

"Dat Israel nu zegge, dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." Met hun voorvaderen had God een verbond gesloten, een verbond vol barmhartigheid en liefde. Daaraan bleef Hij voor altijd trouw. Israël zondigde in Egypte. Het tartte de Heere in de woestijn. In de tijd van de richters ging het telkens opnieuw de verkeerde kant op. Eigenlijk overtrad het Hem voortdurend. En toch bleef de Heere hen als Zijn eigen volk zien. Hij schonk hun Zijn godsspraken en vergaf hun zonden. De straffen die ze dubbel en dwars hadden verdiend, hield Hij snel weer in, omdat Zijn hart naar hen uitging.

Op het moment dat ze berouw toonden, legde Hij Zijn roede neer. Zijn hart was immers vol ontferming. "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid" was het volkslied van Israël. Ze hadden het als volk al bij veel eerdere gelegenheden moeten zingen. Nu roept hun leider heel de natie op. Eindelijk had hij de plaats veroverd die Jehova voor hem bestemd had. Hij nodigt iedereen uit mee te zingen over de eeuwige barmhartigheid van de Heere, en nu juist over dit ene bewijs van Gods goedheid. Davids succes was barmhartigheid voor Israël, en ook voor hemzelf. Als Israël niet zingt, wie dan wel?

Als Israël niet zingt over barmhartigheid, wie kan het dan? En zingt Israël niet wanneer de Zoon van David de troon bestijgt? Dan zullen de stenen zelf het uitroepen.

Vers 3

"Het huis van Aaron zegge nu, dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." De zonen van Aäron waren afgezonderd om het dichtst bij God te komen. Zij konden alleen dankzij Zijn barmhartigheid in de

nabijheid leven van de driewerf heilige Jehova, Die een verterend vuur is. Telkens als het ochtend- en het avondlam werd geofferd, zagen de priesters die onophoudelijke barmhartigheid van de Heere.

Alle heilige voorwerpen in het heiligdom en elke dienst, uur na uur, getuigden hun opnieuw van de goedheid van de Allerhoogste. Ging de hogepriester het heilige binnen en kwam hij aanvaard weer naar buiten? Dan kon hij meer dan wie ook zingen van de eeuwige barmhartigheid. Slaat deze psalm op David? Dan hadden de priesters bij zijn troonsbestijging een bijzondere reden om dankbaar te zijn. Saul had een bloedbad onder hen aangericht en meer dan eens ingegrepen in hun heilige ambt. Nu was er een man op de troon die hen om hun Meester zou waarderen.

Hij zou hun geven wat hun toekwam en hen beschermen tegen elk kwaad dat hen bedreigde. Onze Heere Jezus heeft heel Zijn volk tot priesters voor God gemaakt. Als zodanig kan Hij hen terecht oproepen de eeuwige barmhartigheid van de Allerhoogste te verheerlijken. Wie van dit koninklijke priesterdom kan daarbij zwijgen?

Vers 4

"Dat degenen, die den HEERE vrezen, nu zeggen, dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." Misschien waren er ergens op aarde nog mensen die niet van Israël afstamden, maar toch een heilige vreze en een nederig ontzag voor God koesterden. De psalmist nodigt hen uit om met hem mee te danken, juist nu hij tot de troon is verheven. Dat zouden ze maar al te graag en zonder aarzelen doen. Iedere goede mens ter wereld heeft er immers baat bij wanneer een trouwe dienaar van God een plaats van eer en invloed krijgt.

Israëls voorspoed onder Davids bewind was een zegen voor allen die Jehova vreesden. Wie God echt vreest, richt zijn blik vaak op Gods barmhartigheid. Hij weet diep van binnen hoe hard hij haar nodig heeft. Bovendien brengt juist deze eigenschap in hem een diep, eerbiedig ontzag teweeg. "Bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt."

In de drie oproepen, tot Israël, tot het huis van Aäron en tot hen die de Heere vrezen, keert dezelfde uitnodiging terug: zeg "dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is". Gods goedheid moeten we niet alleen geloven. We moeten haar ook uitspreken.

De waarheid mag niet worden doodgezwegen, maar moet worden uitgeroepen. God wil dat Zijn volk als getuige optreedt. Het mag niet stilzwijgend toekijken op de dag dat Zijn eer wordt aangevallen. Onze bijzondere vreugde is spreken tot eer en heerlijkheid van God, nu we denken aan de verhoging van Zijn dierbare Zoon. "Hosanna" moeten we roepen en luid "Halleluja" zingen, wanneer we zien hoe de steen die de bouwlieden verwierpen op zijn eigen plaats wordt gezet.

Let in alle drie de oproepen goed op het woordje "nu". Geen tijd is zo geschikt om Gods lof uit te zingen als het tegenwoordige moment. Wie onderdaan is van het koninkrijk van de Zoon van David, hoort Hem zonder ophouden lofzangen te brengen voor Zijn verhoging. En daarmee loven we Hem Die Hem op een hoge plaats heeft gezet, midden in Sion. Voor ons moet het altijd "nu" zijn. Wanneer zou het goed zijn op te houden met het loven van God, Wiens barmhartigheid nooit ophoudt? Vier getuigenissen van Gods eeuwige barmhartigheid liggen nu voor ons.

Ze klinken als vier evangelisten, die allemaal de kern en het merg van het evangelie verkondigen. Ze staan als vier engelen aan de vier hoeken van de aarde. Zij houden de winden in hun handen en weerhouden de plagen van de laatste dagen, zodat Gods barmhartigheid en lankmoedigheid voor de mensenkinderen kunnen blijven duren. Hier zijn vier touwen om het offer vast te binden aan de vier hoornen van het altaar. Hier zijn vier bazuinen om het jubeljaar uit te roepen tot in elke uithoek van de wereld. Laat de lezer dus niet doorlezen naar de rest van de psalm, voordat hij met al zijn kracht zijn hart en stem heeft opgeheven om de Heere te loven, "want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid".

> *"Laat ons met een blij gemoed*
> *de HEERE loven, want Hij is goed;*
> *want Zijn goedertierenheid zal blijven bestaan,*
> *altijd getrouw en altijd zeker."*

Vers 5

"Uit de benauwdheid heb ik den HEERE aangeroepen", of: "uit angst riep ik Jah aan." Meer was er voor hem niet over dan bidden. Zijn doodsangst was veel te groot voor iets anders. Maar hij had het hart om te bidden, en hij had het voorrecht dat hij het mocht. Daarmee bezat hij alles. Gebeden die uit nood opkomen, komen meestal recht uit het hart. Daarom bereiken ze ook Gods hart. Het is zoet om terug te denken aan onze gebeden. Vaak is het ook nuttig om anderen erover te vertellen, nadat God ze heeft verhoord.

Bidden kan bitter zijn terwijl we het doen, maar het wordt zoet wanneer het antwoord komt. Deze man van God had de Heere ook aangeroepen toen hij nog geen nood kende. Daarom vond hij het vanzelfsprekend en gemakkelijk om Hem in zijn nood aan te roepen. Hij aanbad, hij loofde, hij bad. Dat alles zit namelijk in het aanroepen van God, ook wanneer je in het nauw zit. Sommigen vertalen de grondtekst met "een nauwe kloof". Des te groter was zijn vreugde toen hij kon zeggen: "De HEERE heeft mij verhoord, stellende mij in de ruimte." Hij kwam uit de benauwde bergengte van de ellende in de goed bewaterde vlakte van het genot.

Hij zegt: "Jah heeft mij verhoord in een wijde plaats." God zit immers nooit klem en is nooit beperkt. Bij God betekent verhoren: antwoorden. De Engelse vertalers hebben dus terecht geschreven: "De HEERE antwoordde mij" (Engels: "answered me"), al staat in de grondtekst "verhoord". Het antwoord sloot precies aan bij het gebed. God haalde hem uit zijn smalle, bedrukte situatie en bracht hem op een plek van vrijheid. Daar kon hij ruim rondlopen, zonder hindernis of onderdrukking. Velen van ons kunnen zich bij de psalmist aansluiten in wat dit vers zegt. Onze nood was diep vanwege de zonde.

We zaten opgesloten als in een gevangenis, onder de wet. Maar op het gebed van het geloof kregen we de vrijheid van de volle rechtvaardigmaking, waarmee Christus mensen vrijmaakt. Nu zijn we werkelijk vrij. De Heere heeft dit gedaan! Aan Zijn Naam schrijven we alle eer toe. Wij hadden geen verdienste, geen kracht en geen wijsheid. Het enige dat we konden, was Hem aanroepen. En ook dat was Zijn gave. Toen schoot de barmhartigheid die tot in eeuwigheid duurt ons te hulp. We werden uit de slavernij geleid. Zo mochten we genieten van de lengte en de breedte van een grenzeloze erfenis.

Wat een ruime plaats heeft de grote God ons gegeven! Alle dingen zijn van ons, alle tijden zijn van ons, alle plaatsen zijn van ons, want God Zelf is van ons. We hebben de aarde als herberg en de hemel als woning.

Welke ruimere plaats kun je bedenken? Om onze dankbaarheid onder woorden te brengen, hebben we heel Israël nodig, het hele huis van Aäron en allen die de Heere vrezen. Wanneer zij ons zoveel mogelijk hebben geholpen en wijzelf ons uiterste best hebben gedaan, schiet alles nog tekort bij de lof die onze genadige Heere toekomt.

Vers 6

"De HEERE is bij mij", of: Hij is "voor mij." Eens stond Zijn gerechtigheid tegenover mij. Nu is Hij mijn verzoende God, en Hij zet Zich voor mij in. Dat de psalmist zich verheugde in Gods hulp, hoeft ons niet te verbazen. Alle mensen keerden zich tegen hem. Maar God was zijn beschermer en zijn pleitbezorger. Hij voerde de goddelijke plannen van Zijn genade uit. Je kunt de uitdrukking ook vertalen met "aan mij". Dan zegt David: Jehova behoort mij toe, Hij is de mijne. Wat een onmetelijke rijkdom ligt hier! Als wij de Heere niet groot maken, zijn we van alle mensen de meest onnadenkende.

"Ik zal niet vrezen." Hij zegt niet dat hij geen pijn zou lijden, maar dat hij niet bang zou zijn. Gods gunst woog onmetelijk veel zwaarder

dan de haat van mensen. Hij hield het ene tegen het andere en voelde: ik heb geen enkele reden voor angst. Hij bleef kalm en vol vertrouwen, hoewel vijanden hem omringden. Zo hoort het bij elke gelovige te zijn, want zo eren ze God. “Wat zal mij een mens doen?” Hij kan nooit meer doen dan God toestaat. Hooguit kan hij het lichaam doden, en verder komt hij niet.

God had besloten Zijn dienaar op de troon te zetten. Het hele mensengeslacht kon dat goddelijke besluit dus niet dwarsbomen. Wat Jehova in Zijn hart had vastgesteld, kon niet worden omgebogen. De uitvoering ervan kon niet worden uitgesteld, laat staan tegengehouden, ook niet door de meest verbeten vijandschap van de machtigste mensen. Saul zocht David te doden, maar David overleefde Saul en zat zelf op diens troon. Schriftgeleerde en Farizeeër, priester en Herodiaan sloten de rijen tegen de Christus van God. Toch is Hij op de hoogte verheven, ondanks al hun vijandschap. De machtigste mens is een nietig ding, zodra hij tegenover God komt te staan.

Ja, hij krimpt in tot niets. Wat zou het zonde zijn om bang te zijn voor zo’n zielig, ellendig en verachtelijk wezen als een mens die zich verzet tegen de almachtige God! Hier hoor je de psalmist spreken als een kampioen. Hij gooit zijn handschoen neer voor alle uitdagers en tart het hele heelal in de wapens. Als een echte Bayard, zonder vrees en zonder blaam, geniet hij Gods gunst en tart hij elke vijand.

Vers 7

“De HEERE is bij mij onder degenen, die mij helpen.” Jehova vond het niet te min om een bondgenootschap aan te gaan met de goede man en zijn kameraden. Zijn God bleef niet toekijken, maar deed mee in de strijd. Wat een troostrijk feit: de Heere kiest onze kant! Wanneer Hij vrienden voor ons opwekt, laat Hij hen niet alleen voor ons vechten. Als onze opperste verdediger stapt Hij Zelf de strijd in en voert Hij oorlog voor ons. David noemt de mensen die hem hielpen. Hij

vergat zijn volgelingen niet. In het boek Kronieken staat een lange lijst met Davids helden.

Dat leert ons dat we de edelmoedige vrienden die zich rond ons scharen, niet mogen verachten of onderschatten. Toch moet ons grote vertrouwen, ons enige houvast, bij de Heere alleen liggen. Zonder Hem laten sterke helpers ons vallen. Zelfs bij de mensenkinderen is er buiten Hem geen hulp. Maar als onze genadige Jehova hen die ons helpen wil steunen en sterken, worden ze echte hulp voor ons. "Daarom zal ik mijn lust zien aan degenen, die mij haten." De woorden "mijn lust" (Engels: "my desire") zijn door de vertalers toegevoegd. De psalmist zei: "Ik zal neerzien op mijn haters." Ik zal hun recht in het gezicht kijken.

Ik maak een eind aan hun minachting. Ik zal op hen neerzien, in plaats van dat zij op mij neerzien. Ik zal hun nederlaag zien. Ik zal hun einde zien. Onze Heere Jezus ziet nu al neer op Zijn tegenstanders, want Zijn vijanden zijn Zijn voetbank. Bij Zijn wederkomst zal Hij op hen neerzien. Voor de blik van Zijn ogen zullen ze vluchten, weg van Zijn aangezicht. Ze kunnen die blik niet verdragen, waarmee Hij hen door en door zal kennen.

Vers 8

"Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op den mens te vertrouwen." Het is in elk opzicht beter. Om te beginnen is het wijzer. God kan oneindig veel meer helpen dan een mens, en Hij zál ook eerder helpen. Verstandig als we zijn, stellen we ons vertrouwen dus op Hem, boven alle anderen. Het is ook zedelijk beter. Het is nu eenmaal de plicht van een schepsel om zijn Schepper te vertrouwen. God mag het geloof van Zijn schepselen opeisen, en Hij is het waard dat we Hem vertrouwen. Wie zijn zekerheid bij een ander zoekt en niet bij Hem Zelf, doet Zijn trouw rechtstreeks onrecht aan.

Het is beter in de zin van veiliger. Op een sterfelijk mens bouwend staan we nooit zeker, terwijl we in de handen van onze God altijd vei-

lig zijn. Het is beter voor onszelf. Wie op een mens bouwt, wordt klein, kruiperig en afhankelijk. Wie op God vertrouwt, wordt opgetild. Dat geeft een heilige rust in onze geest en het maakt de ziel heilig. Ook voor de uitkomst is het veel beter op God te vertrouwen. Vaak laat degene op wie we rekenen ons in de steek. Dan blijkt hij het niet te kunnen, of hij is niet royaal genoeg.

Soms ontbreekt de liefde, of hij is het simpelweg vergeten. De Heere laat ons niet alleen niet vallen: Hij is machtig voor ons "meer dan overvloediglijk te doen, boven al wat wij bidden of denken". Dit vers is geschreven vanuit de ervaring van velen. Eerst voelden ze het rietstengeltje van een schepsel onder zich breken. Daarna ontdekten ze blij dat de Heere een stevige pilaar is die hun hele gewicht draagt.

Vers 9

"Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen." Je zou verwachten dat prinsen de edelste mensen zijn: ridderlijk van aard en door en door eerlijk. Het woord van een vorst zou boven alle twijfel verheven moeten zijn. Ze staan het hoogst in rang en zijn het sterkst in macht. Toch zijn vorsten meestal geen haar betrouwbaarder dan de rest van de mensheid. Een verguld windvaantje draait net zo gemakkelijk mee met de wind als een gewone haan op het dak. Vorsten zijn maar mensen, en de beste mensen zijn arme schepsels.

Bij veel nood kunnen ze ons helemaal niet helpen: bij ziekte, bij verdriet om een gestorven dierbare, bij ons eigen sterven. En voor onze eeuwige toestand kunnen ze evenmin ook maar iets betekenen. In de eeuwigheid is de glimlach van een vorst niets waard. Hemel en hel brengen geen eer aan koninklijk gezag. Dat de gunst van vorsten wispelturig is, zegt het spreekwoord al. En mensen van de wereld getuigen daar zelf rijkelijk van. We kennen allemaal de woorden die de grote dichter van de wereld de stervende Wolsey in de mond legt. Hun kracht zit in hun waarheid:

> *"O, hoe ellendig is die arme man*
> *die afhangt van de gunst van vorsten!*
>
> *Tussen die glimlach waarnaar wij zouden streven,*
> *dat zoete aanzien van vorsten, en hun ondergang*
> *liggen meer kwellingen en angsten dan oorlogen of vrouwen hebben.*
> *En wanneer hij valt, dan valt hij als Lucifer,*
> *om nooit meer te hopen."*

En toch heeft de glimlach van een vorst voor veel harten een merkwaardige bekoring. Maar weinigen staan sterk tegen de jacht op titels en eretekens, en die jacht verraadt een zwakke geest. Beginselen worden vergeten. Een goed karakter wordt opgeofferd om een plek aan het hof te behouden. Zelfs de waardigheid die de geringste slaaf nog heeft, is schandelijk verkocht voor de sterren en kousenbanden van een liederlijke vorst. Wie zijn vertrouwen stelt op God, de grote Koning, wordt daardoor in geest en ziel sterker. Hij stijgt op tot de hoogste waardigheid van een mens.

Sterker nog: hoe meer hij vertrouwt, hoe vrijer hij wordt. De kruiperige vleier van de groten is daarentegen minder waard dan het stof onder zijn voeten. Om die reden, en om duizend andere, is het oneindig veel beter op de Heere te vertrouwen dan op vorsten.

Vers 10

"Alle heidenen hadden mij omringd." De held van de psalm had geen enkele vriend op aarde op wie hij volledig kon bouwen. Ontelbare vijanden omringden hem, en ze haatten hem uit de grond van hun hart. Zijn tegenstanders hadden hem ingesloten. Hij zag nauwelijks een kier om te ontsnappen uit de kring die zich als een ketting om hem sloot.

Alsof ze het onderling hadden afgesproken, keerden allerlei soorten mensen zich tegen hem. Toch was hij hen allemaal de baas, want hij vertrouwde op de Naam van de Heere. Daarom neemt hij de strijd vol vreugde aan en grijpt hij de overwinning. Hij roept: "het is in den

Naam des HEEREN, dat ik ze verhouwen heb" (Engels: "zal ik ze verdelgen"), of "in stukken houwen". Zij dachten hem te vernietigen. Hij wist zeker dat hij hén zou vernietigen. Zij wilden zijn naam uitwissen. Maar hij verwachtte niet alleen zijn eigen naam, maar ook de Naam van de Heere, zijn God, schitterender te maken in de harten van de mensen.

Er is groot geloof voor nodig om rustig te blijven op de dag van de echte strijd, zeker als die strijd fel oplaait. Onze held bleef zo kalm alsof er helemaal niet werd gevochten. Napoleon zei dat God altijd aan de kant van de grootste bataljons staat. Maar de psalmist-krijger ontdekte dat de Heere van de heirscharen juist bij de eenzame kampioen was. In Zijn Naam werden de bataljons in stukken gehouwen. In de laatste zin hoor je sterk een "ik" doorklinken. Toch verdwijnt dat zozeer in de schaduw van de Naam van de Heere, dat het niet te veel is.

Hij erkende zijn eigen persoon en liet die meetellen. Hij ging niet lui zitten wachten tot God het werk op een of andere mysterieuze manier voor hem zou opknappen. Nee, hij nam zijn eigen trouwe zwaard en besloot de onderneming zelf aan te pakken. Zo werd hij in Gods hand het werktuig van zijn eigen bevrijding. Alles deed hij in de Naam van de Heere. Maar hij deed zijn eigen verantwoordelijkheid niet weg en hij dook niet weg voor de persoonlijke strijd, want hij riep: "... dat ik ze verhouwen heb." Let op: hij heeft het niet alleen over hun ontsnappen, zoals een vogel ontkomt aan de strik van de vogelaar.

Hij zweert dat hij de oorlog tot in de rijen van zijn vijanden zal dragen. Hij zal hen zo grondig verslaan dat niemand hoeft te vrezen dat ze voor de tweede keer opstaan.

Vers 11

"Zij hadden mij omringd, ja, zij hadden mij omringd." Zo levendig staat het gevaar hem nog voor ogen, dat zijn vijanden in zijn verzen op-

nieuw lijken te leven. We zien hun woeste slagorde voor ons. We zien hoe wreed ze samenspanden. Ze trokken een dubbele ring om hem heen, een kring van vele rijen dik. Het bleef niet bij praatjes. Ze sloten hem echt in, alsof er een muur om hem stond. Toen was zijn hart zich volkomen bewust geweest van zijn levensgevaarlijke situatie. Nu haalt hij die met plezier opnieuw voor de geest.

Zo kan hij des te vuuriger de barmhartigheid aanbidden die hem kracht gaf toen het erop aankwam. Door die kracht brak hij dwars door een bende heen en joeg hij zelfs een heel leger de vernieling in. "Het is in den Naam des HEEREN, dat ik ze verhouwen heb." Ik zal ze onderwerpen. Ik trap ze onder mijn voeten en breek hun macht in stukken. Dat zijn vijanden zullen vergaan, staat voor hem even vast als het feit dat ze hem hadden ingesloten. Ze stonden drie, vier rijen dik om hem heen, en toch was hij zeker van de zege.

Het is groots om iemand zo te horen spreken, wanneer het geen grootspraak is maar de rustige uiting van zijn diepe vertrouwen op God.

Vers 12

"Zij hadden mij omringd als bijen." Ze leken overal tegelijk te zijn, als een zwerm bijen. Op elk punt vielen ze hem aan. Soepel vlogen ze van plek naar plek, en steeds staken ze hem en deden hem pijn. Aanvankelijk konden ze hem radeloos maken: welk wapen helpt tegen bijen? Ze waren zo talrijk en zo verbeten. Ze waren zo verachtelijk en zo vermetel, zo klein en toch zo pijnlijk.

Voor het verstand leek er niets tegen hen uit te richten. Net als de vliegenzwerm in Egypte waren ze niet te stoppen. Met hun eindeloze boosaardigheid, hun gemene toespelingen en hun laffe leugens dreigden ze een mens dood te steken. Hij zat er slecht voor, en toch hielp het geloof ook daar. Een almachtig geloof past zich aan alles aan. Het drijft duivels uit, en het verdrijft ook bijen. Heeft het de angel van de dood overleefd? Dan sterft het zeker niet aan de angel van

een bij. “Zij zijn uitgeblust als een doornenvuur.” Hun razende aanvallen hielden snel op.

De bijen raakten hun angels kwijt en het gegons van de zwerm ebde weg. Doornen branden met veel geknetter en hoge vlammen, maar zijn in een mum van tijd een handvol as. Zo ging het ook met de volken rond onze held: ze hielden snel op met hun kabaal en kwamen tot een roemloos einde. Ze waren vlug heet en vlug koud. Hun aanval was even kort als scherp. Hij hoefde de bijen niet te verpletteren, want ze doofden zelf uit als knetterende doornen. Voor de derde keer voegt hij eraan toe: “het is in den Naam des HEEREN, dat ik ze verhouwen heb”, of “afhouwen”, zoals je doornen afhouwt met een zeis of sikkel.

Wat is er al veel wonderlijks gebeurd in de Naam van de Heere! Het is de strijdkreet van het geloof, en de tegenstanders vluchten er in volle vaart voor weg. “Het zwaard van den HEERE, en van Gideon” jaagt de vijand onmiddellijk schrik aan. De Naam van de Heere is het ene wapen dat op de dag van de strijd nooit tekortschiet. Wie het kan hanteren, jaagt met zijn ene arm duizend man op de vlucht. Helaas! Te vaak gaan we in onze eigen naam aan het werk en de strijd. De vijand kent die naam niet.

Hij vraagt spottend: “Wie zijt gij?” Laten we er dus voor zorgen dat we nooit de vijand tegemoet treden, voordat we ons eerst hebben gekleed in dit ondoordringbare harnas. Kenden we deze Naam beter en vertrouwden we er meer op, dan zou ons leven vruchtbaarder en verhevener zijn.

> *“Jezus, de Naam die hoog boven alles uitgaat,*
> *in hel, op aarde en in de lucht;*
> *engelen en mensen vallen ervoor neer,*
> *en duivelen vrezen en nemen de vlucht.”*

Vers 13

"Gij hadt mij zeer hard gestoten", of: "Stotende hebt gij mij gestoten." Het is een heftige uitroep. Hij laat zien hoe de vijand al zijn kracht in zijn stoten tegen de man van God legde. Steeds opnieuw stak hij toe met de scherpste punt, zoals bijen hun angel in hun prooi drijven. Wat een bittere wrok en wat een angstaanjagende vastberadenheid had die vijand getoond! Helemaal zonder resultaat bleef het ook niet. Er vielen wonden, aan beide kanten. Ze brandden en deden bijzonder veel pijn. Zo gaat het met menig beproefd kind van God, door de satan gewond, door de wereld, door verzoeking, door verdriet.

Het zwaard is tot op het bot doorgedrongen en heeft een litteken achtergelaten. "Tot vallens toe." Daar ging het hun om bij al dat stoten. Ze wilden hem omver krijgen. Ze wilden hem zo verwonden dat hij zijn plaats niet meer kon verdedigen. Ze wilden hem laten afwijken van zijn oprechtheid en zijn vertrouwen op God doen verliezen. Slagen onze tegenstanders daarin, dan hebben ze precies wat hun hart begeert. Storten wij ons in een zware zonde? Dan zijn ze blijer dan wanneer ze ons met de kogel van een sluipmoordenaar in het hart hadden getroffen.

Een zedelijke dood is nu eenmaal erger dan een lichamelijke. Als ze ons kunnen onteren, en God in ons, is hun zege volledig. "Liever de dood dan ontrouw aan het geloof": dat is de wapenspreuk van een van onze edele geslachten, en het kan ook de onze zijn. Ze omsingelen ons om ons ten val te brengen. Ze spuiten ons vol gif, om ons vol te krijgen met hun zonde. "Maar de HEERE heeft mij geholpen": wat een gezegend "maar"! Dit is de bijzin die redt. Andere helpers konden de razende volken niet verdrijven, en al die verderfelijke zwermen al helemaal niet vernietigen.

Maar toen de Heere ter hulp kwam, volstond de ene arm van de held om al zijn tegenstanders te overwinnen. Wat klinkt deze heerlijke zin zoet voor velen van ons, als we terugkijken op onze vroegere angsten: "Maar de HEERE heeft mij geholpen." Talloze twijfels en vre-

zen stormden op mij af, maar de HEERE heeft mij geholpen. De insinuaties van de satan deden mijn aangeboren ongeloof vreselijk oplaaien, maar de HEERE heeft mij geholpen. De ene beproeving na de andere werd zwaarder door de wrede aanvallen van mensen. Ik stond met mijn mond vol tanden, maar de HEERE heeft mij geholpen.

Zonder twijfel zingen we dit straks als een van onze liederen, wanneer we aan de nabije oever van de Jordaan aankomen: "Vlees en hart bezweken, en de tegenstanders van mijn ziel omringden mij in de zwellingen van de Jordaan, maar de HEERE heeft mij geholpen. De eer zij Zijn Naam."

Vers 14

"De HEERE is mijn Sterkte en Psalm": mijn kracht toen ik midden in de strijd stond, mijn lied nu het voorbij is. Hij was mijn kracht tegenover de sterken, en Hij is mijn lied over hun val. De psalmist denkt er niet aan op eigen dapperheid te bogen. Hij legt de overwinning bij haar ware bron. Over zijn eigen daden zingt hij niet. Al zijn jubel is voor Jehova, de Overwinnaar, de Heere, Wiens rechterhand en heilige arm hem de zege hadden gegeven. "Want Hij is mij tot heil geweest." Deze dichter-krijger wist dat hij gered was.

Hij schreef die redding niet alleen aan God toe: hij zei dat God Zelf zijn heil was. Dat is een uitdrukking die alles omvat. Hij wil ermee zeggen dat hij van begin tot eind, in het geheel en in alle onderdelen, zijn bevrijding volledig te danken had aan de Heere. Zo mogen alle verlosten van de Heere zeggen: "Het heil is des HEEREN." Wij kunnen geen enkele leer uitstaan die de kroon op het verkeerde hoofd zet. Zo'n leer berooft de glorieuze Koning van de lof die Hem toekomt. Jehova heeft alles gedaan. Ja, in Christus Jezus is Hij álles.

In onze lofzangen mag daarom Hij alleen worden hooggeprezen. Het is een gelukkige toestand als we God tegelijk kunnen prijzen als onze sterkte, ons lied en onze zaligheid. Soms geeft God Zijn volk namelijk een verborgen kracht, terwijl ze toch aan hun eigen zaligheid

twijfelen. Daarover zingen ze dan niet. Velen zijn ongetwijfeld werkelijk behouden, maar hebben soms zo weinig kracht dat ze bijna bezwijken. Ook zij kunnen niet zingen. Maar als er kracht wordt geschonken en de zaligheid wordt beseft, dan klinkt het lied helder en vol.

Vers 15

"In de tenten der rechtvaardigen is een stem des gejuichs en des heils." Het volk voelde mee met de blijdschap van hun leider. Rustig bleven ze in hun tenten, vol vreugde dat er iemand was opgestaan die hen in de Naam van de Heere zou beschermen tegen hun vijanden. Gelovige gezinnen zijn gelukkige gezinnen. Ze moeten er werk van maken dat hun geluk hoorbaar wordt, namelijk in de eredienst thuis. De woning van gered volk hoort een tempel vol lofzang te zijn. Het is eenvoudig rechtvaardig dat rechtvaardigen de rechtvaardige God prijzen, Die hun gerechtigheid is.

De strijdende held wist dat er in de tenten van zijn tegenstanders gejammer en rouwklacht klonk, want door zijn hand hadden zij een zware nederlaag geleden. Maar hij was blij bij de gedachte dat het volk waarvoor hij had gevochten, van de ene tot de andere kant van het land zou juichen om de bevrijding die God door hem had gewerkt. De Held van alle helden, de overwinnende Zaligmaker, geeft alle gezinnen van Zijn volk overvloedig reden tot onophoudelijke lofzang, nu Hij de gevangenis gevangen heeft genomen en naar omhoog is opgevaren. Niemand van ons mag in zijn eigen huis zwijgen.

Hebben we zaligheid? Laten we dan ook vreugde hebben. En hebben we vreugde? Dan geven we haar een tong om de Heere groot te maken. Luisteren we goed naar de muziek die uit de tenten van Israël komt? Dan horen we een couplet met deze strekking: "de rechterhand des HEEREN doet krachtige daden." Jehova heeft Zijn macht laten zien. Hij heeft Zijn uitverkoren kampioen de zege gegeven en alle legers van de vijand neergeslagen. "De HEERE is een krijgsman; HEE-

RE is Zijn Naam!" Als Hij tot de aanval overgaat, kan Zijn sterkste tegenstander het wel schudden.

Vers 16

"De rechterhand des HEEREN is verhoogd." Dat kan betekenen: omhooggeheven om de vijand neer te slaan. Het kan ook betekenen: geprezen en groot gemaakt in de ogen van Zijn volk. Het is de rechterhand van de Heere. In die hand zit Zijn vakmanschap en Zijn allergrootste kracht, en Hij gebruikt haar gewoonlijk om Zijn heiligen te behoeden. Wordt die hand opgeheven? Dan richt ze iedereen op die op Hem rekent, en ze velt iedereen die Hem tegenstaat. "De rechterhand des HEEREN doet krachtige daden." De psalmist zegt het drie keer, want hij prijst de drie-enige God.

Zijn hart brandt, en hij blijft graag lang op deze toon hangen. Aan de lof die hij al gebracht heeft, heeft hij nog niet genoeg. Elke keer wil hij hem vuriger en uitbundiger laten klinken. Eerder had hij lang stilgestaan bij het woord "zij hadden mij omringd", want hij had de dreiging van de legers rondom hem echt doorgemaakt. Nu staat hij stil bij de moed van Jehova's rechterhand, omdat hij net zo sterk voelt dat de Heere aanwezig en majesteitelijk is. Wat gebeurt dat zelden, helaas! Gods barmhartigheid raken we kwijt en alleen de tegenslag onthouden we.

Vers 17

"Ik zal niet sterven, maar leven." Zijn vijanden hoopten dat hij zou omkomen. Misschien vreesde hij zelf dat zij hem zouden doden. Het kan zijn dat het nieuws van zijn dood zich onder zijn volk al verspreid had, want geruchten zijn altijd snel met slecht nieuws. Zo'n valse mededeling zou natuurlijk veel verdriet en moedeloosheid wekken. Maar hij kondigt aan dat hij nog leeft. Hij is er zeker van dat de verderver hem niet velt. Hij weet blij dat geen pijl de dood kon brengen door de voegen van zijn harnas, en dat geen enkel wapen een eind kon maken

aan zijn loopbaan. Zijn uur was nog niet gekomen, zijn tijd nog niet vol.

Hij voelde hoe de onsterfelijkheid in zijn borst klopte. Misschien was hij ziek geweest, zo ziek dat hij bijna stierf. Dan had hij het voorgevoel dat die ziekte niet ten dode was, maar tot eer van God. In elk geval wist hij dat hij nooit zo zou sterven dat Gods vijanden konden juichen. Want zowel Gods eer als het welzijn van Zijn volk hing af van zijn aanhoudende succes. Hij voelde dat hij zou blijven leven. Daarom stortte hij zich op de allerhoogste doelen: hij wilde getuigen van Gods trouw en "de werken des HEEREN" vertellen. Hij had zich voorgenomen de daden van Jah te vertellen. In deze psalm doet hij dat ook, en hij verwijlt er vol liefde en bewondering bij de glans van Jehova's kracht in het heetst van de strijd.

Zolang wij iemand iets van God te getuigen hebben, kan het niet gebeuren dat we plotseling uit het land van de levenden worden weggenomen. De profeten van de Heere blijven in leven, ook als er hongersnood, oorlog, pest en vervolging heersen, tot ze al hun profetische woorden hebben uitgesproken. Zijn priesters staan ongedeerd bij het altaar, tot ze hun laatste offer voor Hem hebben gebracht. Geen kogel vindt de weg naar ons hart, voordat we de tijd hebben volgemaakt die ons voor ons werk is gegeven.

> *"Plagen en doden vliegen om mij heen,*
> *tot Hij het wil kan ik niet sterven;*
> *geen enkele pijl die zijn doel ooit vindt,*
> *voordat de God van de liefde het goedvindt."*

Vers 18

"De HEERE heeft mij wel hard gekastijd." Hier maakt het geloof iets anders van wat er vorige keer stond: "Gij hadt mij zeer hard gestoten". De aanvallen van de vijand blijken tuchtigingen uit Gods hand. De duivel plaagde Job om zijn eigen duistere redenen. In werkelijkheid waren de pijnen van de aartsvader echter tucht van de Heere. "Tuch-

tigende heeft Jah mij getuchtigd", zegt onze dichter. Hij bedoelt dat de Heere hem zeer zwaar had geslagen. De Heere had hem met pijn het volle gewicht van Zijn roede laten voelen. Het lijkt vaak alsof de Heere Zijn zwaarste slagen bewaart voor wie Hem het dierbaarst zijn.

Als de ene beproeving pijnlijker is dan de andere, treft die degenen die Hij in Zijn dienst het meest eert. Een tuinman snoeit zijn mooiste rozen met de meeste zorg. God stuurt tuchtiging om heiligen die succes hebben, nederig te houden. Ze maakt hen ook zachter tegenover anderen. En ze maakt het hun mogelijk de grote eer te dragen die hun hemelse Vriend hun toekent. "Maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven." Dit vers sluit, net als vers 13, af met een gezegend "maar". Zo'n "maar" brengt redding in een bijzin. De psalmist voelde zich bijna dood geslagen, op een haar na.

Maar de dood volgde niet echt. De geseling van Gods kinderen heeft altijd een barmhartige grens. Een Israëliet kreeg hoogstens veertig slagen min één. De Heere laat die ene slag, de dodelijke, nooit op Zijn kinderen neerkomen. Zij zijn "getuchtigd, en niet gedood". Hun pijn is bedoeld om hen iets te leren, niet om hen te vernietigen. Aan zulke dingen gaan goddelozen dood. Maar de genadige Hizkia kon zeggen: "Bij deze dingen leeft men, en in dit alles is het leven van mijn geest." Nee, geprezen zij Gods Naam: Hij mag ons tuchtigen, maar Hij zal ons niet veroordelen.

We voelen wel de brandende roede, maar nooit het zwaard dat doodt. Op geen enkel moment geeft Hij ons aan de dood over. Zolang Hij nog moeite doet ons te tuchtigen, weten we zeker dat Hij het ook nu niet heeft gedaan. Wilde Hij ons uiteindelijk verwerpen? Dan zou Hij de moeite niet nemen ons onder Zijn vaderlijke opvoeding te brengen. Onder de kastijdende roede zitten kan hard lijken. Veel verschrikkelijker zou het zijn als de Heere zei: "Efraim is vergezeld met de afgoden; laat hem varen." Zelfs uit ons leed kunnen we troost halen, als uit een tuin waar de Heere heilzame wijnruit en alsem heeft geplant.

Daar kunnen we nog zoete bloemen plukken. Het is bemoedigend dat God, als we de tuchtiging doorstaan, met ons omgaat zoals met zonen. Dan zijn we best tevreden met het lot dat Zijn geliefde gezin gemeenschappelijk draagt.

De held is hersteld van zijn ziekte en gered uit de gevaren van de strijd. Nu zingt hij zijn eigen lied voor de Heere. Hij vraagt heel Israël, voorafgegaan door het prachtige gezelschap van de priesters, om met hem een vreugdevol Te Deum aan te heffen.

Vers 20

"Dit is de poort des HEEREN, door dewelke de rechtvaardigen zullen ingaan." De psalmist is zo gesteld op Gods huis dat hij zelfs de poort ervan bewondert. Onder haar boog blijft hij staan om te zeggen hoe lief ze hem is. Hij hield van haar omdat het de poort van de Heere was. Hij hield van haar omdat het de poort van de gerechtigheid was. Zoveel godvruchtige mensen waren er al doorheen gegaan, en in alle eeuwen die komen zouden zulke mensen haar poortdeuren blijven passeren. Is de poort van het huis van de Heere hier op aarde ons al zo aangenaam?

Wat zullen we dan jubelen wanneer we door die poort van parel gaan! Alleen rechtvaardigen komen ooit in haar buurt, en alle rechtvaardigen gaan er te zijner tijd doorheen naar de eeuwige gelukzaligheid. De Heere Jezus is die weg al gegaan. Hij heeft de poort niet alleen wijd opengezet, maar ook voor iedereen die rechtvaardig is door Zijn gerechtigheid de ingang veiliggesteld. Alle rechtvaardigen moeten en zullen daar naar binnen, wie hen ook tegenwerkt. Je kunt het ook van een andere kant bekijken: onze Heere Zelf is die poort. Door Hem, de nieuwe en levende Weg, gaan alle rechtvaardigen blij op de Heere af.

Wanneer we komen om de Heere te loven, moeten we door deze poort komen. Een aangename lofzang klimt nooit over de muur. Ze komt nergens anders binnen, maar bij God in Christus Jezus, zoals er

geschreven staat: “Niemand komt tot den Vader, dan door Mij.” Gezegend, eeuwig gezegend zij deze wonderlijke poort: de Persoon van onze Heere.

Vers 21

Binnen roept de kampioen: “Ik zal U loven.” Hij zegt dus niet: “Ik zal den HEERE loven.” Want nu voelt hij Gods aanwezigheid levendig, en hij spreekt Jehova rechtstreeks aan. Zijn geloof merkt Jehova voelbaar op. Hoe goed en hoe zalig is het als ons hart in al onze lofzangen direct en helder omgaat met God Zelf! Het lied van de psalmist was ook een persoonlijke lof: “Ik zal U loven.” Het was lof met een vaste wil, want hij had zich stellig voorgenomen die te brengen. Het was lof uit eigen beweging, want hij bracht die vrijwillig en vrolijk.

En het was lof zonder einde, want hij dacht er helemaal niet aan er snel mee op te houden. Het was een gelofte voor zijn hele leven, die nooit zou aflopen: “Ik zal U loven.” “Omdat Gij mij verhoord hebt, en mij tot heil geweest zijt.” Hij looft God door op te sommen wat God voor hem deed. Zijn lied is geweven uit de goedheid van God die hij zelf had ondervonden. Met deze woorden noemt hij de reden van zijn lof: God verhoorde zijn gebed en bracht hem daardoor redding. Hoe innig blijft hij stilstaan bij het persoonlijke ingrijpen van God!

“Omdat Gij mij verhoord hebt.” Hoe van harte kent hij de hele overwinning op zijn vijanden aan God toe! Nee, God Zelf is voor hem het hele heil: “… en mij tot heil geweest zijt.” Het is goed om direct naar God Zelf te gaan, en niet halverwege stil te staan bij Zijn barmhartigheid of Zijn genadige daden. Verhoorde gebeden brengen God vlak bij ons. Wie zijn redding heeft beleefd, ervaart ook Gods directe nabijheid. Deze aanbidder had een zware nood doorstaan. Geen wonder dus dat zijn hart overliep van dankbaarheid voor de grote redding die God voor hem had gewerkt.

En geen wonder dat hij, bij zijn eerste stap in de tempel, zijn stem verhief in dankbare lof voor zulke grote, zulke broodnodige en zulke

volmaakte persoonlijke gunsten. Deze passage (Ps. 118:22-27) lijkt een mengeling te zijn van uitspraken van het volk en van de held zelf.

Vers 22

"De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden, is tot een hoofd des hoeks geworden." Hier prijst het volk God, omdat Hij Zijn uitverkoren dienaar in het eervolle ambt heeft gezet dat Hij hem bij goddelijk besluit had toegewezen. Een wijze koning en een moedig leider is een steen waarmee een volk zijn gebouw optrekt. David was afgewezen door de mensen die het voor het zeggen hadden. Maar God had hem op een plek gezet van de hoogste eer en het grootste nut. Hij had hem tot de belangrijkste hoeksteen van de staat gemaakt.

Bij nog veel anderen, wier jonge jaren in strijd voorbijgingen, heeft het de Heere behaagd Zijn goddelijke bedoelingen op dezelfde manier te bereiken. Maar op niemand past deze tekst zo goed als op de Heere Jezus Zelf. Hij is de levende steen, de beproefde steen, de uitverkoren en kostbare steen, die God Zelf al van oudsher had aangewezen. De Joodse bouwlieden, schriftgeleerde, priester, Farizeeër en Herodiaan, verwierpen Hem vol minachting. Ze zagen in Hem niets bijzonders waarop ze zouden kunnen bouwen. Hij paste niet in hun droom van een nationale kerk, en men kon Hem er niet in schikken.

Hij kwam uit een andere steengroeve dan zij, en Hij beantwoordde niet aan hun gedachten of hun smaak. Daarom gooiden ze Hem weg en overlaadden ze Hem met hun verachting, precies zoals Petrus zei: "Deze is de Steen, Die van u, de bouwlieden, veracht is." Ze rekenden Hem voor niets, terwijl Hij Heere is van allen. God de Heere wekte Hem uit de doden op en verhoogde Hem zo tot het hoofd van Zijn gemeente, het hoogste punt van haar glans en schoonheid. Sindsdien is Hij het vertrouwen van de heidenen geworden, ook van hen die ver weg zijn aan de zee.

Zo heeft Hij de twee muren, Jood en heiden, samengevoegd tot één statige tempel. Als hoeksteen houdt Hij ze bij elkaar en maakt Hij

hen tot één. Wat een heerlijk onderwerp om over na te denken en bij stil te staan! Jezus heeft in alles de eerste plaats. Hij is de voornaamste steen van heel het huis van God. Bij een openbaar gebouw leggen we meestal een eerste steen met een plechtigheid. Daarin bergen we kostbare dingen die als herinnering aan die gelegenheid zijn gekozen. Vanaf dat moment geldt die hoeksteen als bijzonder eervol, en er hangen blije herinneringen aan.

Dit alles is in zeer krachtige zin waar van onze gezegende Heere: "een herder, een steen Israels." God Zelf heeft Hem gelegd waar Hij ligt, en Hij borg in Hem alle kostbare dingen van het eeuwige verbond. Daar blijft Hij voor altijd en eeuwig: de grondslag van al onze hoop, de glorie van al onze vreugde en de bindende kracht van al onze gemeenschap. Hij is "der Gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen". Door Hem wordt de gemeente goed in elkaar gevoegd en groeit ze uit tot een heilige tempel in de Heere.

Nog altijd wijzen de bouwlieden Hem af. Tot op de dag van vandaag zijn de beroepsleraren van het evangelie maar al te snel bereid te vluchten naar elke nieuwe filosofie, in plaats van het eenvoudige evangelie vast te houden, dat de kern van Christus is. En toch behoudt Hij Zijn ware plaats onder Zijn volk. De dwaze bouwlieden zullen tot hun volslagen verwarring zien dat Zijn waarheid boven alles uitgaat. Wie de uitverkoren steen afwijst, zal zich aan Hem stoten, en dat tot zijn eigen schade. Binnenkort volgt Zijn tweede komst. Dan valt Hij vanuit de hoogten van de hemel op hen neer en vermaalt Hij hen tot gruis.

Vers 23

"Dit is van den HEERE geschied." Dat Christus zo hoog in Zijn gemeente staat, hebben mensen niet gedaan. Ook voor haar voortbestaan zijn bouwlieden of predikers niet nodig. God Zelf heeft onze Heere Jezus verhoogd. Kijk eens naar het verzet dat opkomt uit de wijsheid, de macht en het gezag van deze wereld. Wie dat ziet, be-

grijpt: staat het koninkrijk van Christus werkelijk overeind in de wereld, dan komt dat door bovennatuurlijke kracht. En dat is zo tot in het kleinste. Ieder korreltje waar geloof op aarde is door God geschapen. Ieder uur dat de ware gemeente blijft bestaan, is een wonder dat maar doorgaat.

Christus wordt niet verhoogd en de gemeente niet gebouwd door de goedheid van onze menselijke aard of door scherpe redeneringen. Er is een kracht van boven aan het werk. De tegenstander raakt daardoor aan het wankelen en weet niet meer waar hij het zoeken moet. Hij snapt niet wat hem dwarszit, want van de Heilige Geest weet hij niets. "En het is wonderlijk in onze ogen." Wij zien het echt. Het blijft niet bij wat we denken, hopen en bidden: dit verbazingwekkende werk ligt vóór onze ogen. Jezus regeert. We voelen Zijn kracht en we merken dat het zo is.

Het geloof ziet onze grote Meester ver uitsteken boven elke overheid, macht, kracht en heerschappij, boven elke naam die genoemd wordt, in deze wereld en in de toekomende. Het ziet het en staat verbaasd. We komen er niet over uit verbazing, zelfs hier op aarde: God verslaat de macht door zwakheid. Met het eenvoudige van Zijn woord maakt Hij een einde aan de listen van mensen. Door de onzichtbare invloed van Zijn Geest verheft Hij Zijn Zoon in mensenharten, zelfs als men zich openlijk en hardnekkig verzet. Zo is het dus echt "wonderlijk in onze ogen", en zo zijn alle werken van God, als mensen ze tenminste willen onderzoeken.

In het Hebreeuws luidt de tekst: "Het is wonderlijk gedaan." Niet alleen is de verhoging van Jezus van Nazareth zelf wonderbaarlijk, ook de weg ernaartoe is dat. Het is wonderlijk gedaan. Hoe dieper we ons verdiepen in de geschiedenis van Christus en van Zijn gemeente, hoe vaker we deze woorden zullen beamen.

Vers 24

"Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft." Er breekt een nieuwe tijd aan, een nieuw tijdperk. Toen David koning werd, begon voor Israël een betere tijd. Veel hoger nog staat de dag waarop onze Heere opstond. Dat is een nieuwe dag, door God Zelf gemaakt, want met hem gaat een gezegende bedeling open. Het volk van Israël vierde de overwinning van zijn kampioen vast met een dag vol feest, muziek en gezang. Dan past het ons zeker om met eerbied het zegefeest van de Zoon van David te vieren. We houden de dag van de Heere als onze echte sabbat, van nu af aan. God Zelf heeft die dag gemaakt en ingesteld, zodat we de grote daden van onze Verlosser altijd blijven herdenken. Breekt het milde sabbatslicht van de eerste dag van de week weer over de aarde door? Laten we dan zingen:

> *"Dit is de dag die de HEERE heeft gemaakt,*
> *Hij noemt de uren Zijn eigendom;*
> *laat de hemel zich verheugen, laat de aarde blij zijn*
> *en laat de lofprijzing de troon omringen."*

Beperk deze tekst alsjeblieft niet tot de sabbat alleen; wij willen dat in geen geval. De hele evangeliedag is de dag die God gemaakt heeft. Alle zegen daarvan bereikt ons doordat onze Heere tot hoofd van de hoek is gemaakt. "Laat ons op denzelven ons verheugen, en verblijd zijn." Wat kunnen we anders doen dan juichen? Een glorieuze leider heeft ons zo'n grote bevrijding gebracht. We hebben Gods eeuwige barmhartigheid zien stralen. Klagen en mopperen zou ons slecht passen. Nee, we tonen liever dubbele vreugde: blij van hart en vrolijk van gezicht, blij in het verborgene en vrolijk voor iedereen.

We hebben immers veel meer dan twee redenen om ons in de Heere te verblijden. Zeker op de sabbat horen we bijzonder blij te zijn. Zij is de koningin van alle dagen. Haar uren verdienen een koninklijk kleed van vreugde. George Herbert zegt erover:

> *"U bent een dag van vreugde,*
> *en waar de weekdagen over de grond slepen,*
> *is uw vlucht hoger, zoals ook uw geboorte hoger was."*

Gaan we naar binnen, midden in Gods gemeente, en zien we de Heere Jezus alles in allen in de samenkomsten van Zijn volk? Dan kunnen we niet anders dan overstromen van blijdschap, helemaal. Er staat toch geschreven: "De discipelen dan werden verblijd, als zij den Heere zagen"? De Koning verandert het huis van gebed in een feestzaal. Wij ontvangen genade om met Hem gemeenschap te hebben, in Zijn lijden en in Zijn zegepraal. Dan voelen we diepe vreugde en we spreken die graag uit samen met heel Zijn volk.

Vers 25

"Och HEERE! geef nu heil." Hosanna!

Moge God onze koning behoeden! Lang leve David! Of, zoals wij, die in deze laatste dagen leven, het opvatten: moge de Zoon van David eeuwig leven en moge Zijn reddende hulp alle volken bereiken. Dit was de bijzondere uitroep van het Loofhuttenfeest. Zolang we hier beneden in deze tenten van leem wonen, kunnen we niets beters doen dan dezelfde uitroep gebruiken. Laten we onophoudelijk bidden dat onze heerlijke Koning redding brengt midden op aarde. Maar we pleiten ook voor onszelf. Mogen we gered en bevrijd worden, en mag de Heere ons heiligen, steeds verder. Dat vragen we met grote ernst.

We smeken Jehova erom. Bidden is altijd aandringen en smeken. "Och HEERE! geef nu voorspoed." Moge de gemeente worden opgebouwd. Laat het aantal heiligen toenemen doordat zondaars worden gered. Laat de gemeente sterker, langer van duur, mooier en volmaakter worden doordat heiligen bewaard worden. Onze Heere Jezus Zelf pleit voor de redding en de voorspoed van Zijn uitverkorenen. Als onze Voorspraak vraagt Hij bij de troon dat de hemelse Vader hen behoudt en bewaart die Hem van oudsher waren toevertrouwd.

En Hij vraagt Hem hen één te maken, door de Geest Die in hen woont.

De redding was gegeven, en daarom vraagt Hij erom. Het klinkt vreemd, maar wie om redding roept, is al voor een deel gered. Niemand kan zo echt en zo oprecht roepen: "Geef nu heil", als wie al deel heeft gekregen aan de zaligheid. De gemeente die het meest bloeit, is de gemeente die het smekendst om bloei vraagt. Het lijkt raar dat de held, op weg terug van de overwinning, nog helemaal opgetogen over de zege, toch nog om redding vraagt. Maar zo is het, en anders kon het niet. Zodra al het werk en de strijd van onze Zaligmaker voltooid waren, werd Zijn voorbede nog nadrukkelijker een kenmerk van Zijn leven.

Pas nadat Hij al Zijn vijanden had overwonnen, bad Hij voor de overtreders. Wat voor Hem geldt, geldt ook voor Zijn gemeente. Krijgt ze het meeste geestelijke zegen? Dan wil ze het sterkst om meer vragen. Nooit hijgt ze zo vurig naar voorspoed als wanneer ze de daden van de Heere in haar midden ziet en zich erover verbaast. Dan trekt ze zich terug, aangemoedigd door dit genadige bezoek, voor plechtige gebedsdagen. Met brandend verlangen roept ze: "Geef nu heil" en "Geef nu voorspoed." Ze wil het getij op zijn hoogst benutten. Ze wil het meeste halen uit de dag waaruit de Heere al zoveel heeft gemaakt.

Vers 26

"Gezegend zij hij, die daar komt in den Naam des HEEREN." Wat de kampioen ook deed, hij deed het "in den Naam des HEEREN". Door die Naam sloeg hij al zijn vijanden neer en kwam hij op de troon. Door die Naam was hij nu ook de tempel binnengegaan, om zijn geloften in te lossen. We weten Wie er boven allen komt in de Naam van de Heere. Voor de psalmist was Hij de Komende. Dat is Hij nog steeds, ook al is Hij al gekomen. Voor Zijn eerste komst én voor Zijn terugkeer houden we onze hosanna's klaar.

Diep in ons binnenste aanbidden we Hem dankbaar en zegenen we Hem. We wensen onuitsprekelijke vreugde toe over Zijn hoofd. “En men zal geduriglijk voor hem bidden; den gansen dag zal men hem zegenen.” Om Hem is voor ons iedereen gezegend die in de Naam van de Heere komt. We heten hen welkom in ons hart en in ons huis. Maar vóór alles en vóór iedereen heten we Hem Zelf welkom, wanneer Hij Zich verwaardigt binnen te komen om bij ons te eten, en wij bij Hem. Wat een heilig geluk, een passende voorsmaak van de hemel zelf!

Misschien is deze zin bedoeld als de zegen van de priesters voor de dappere dienaar van de Heere. Dan past het goed dat er direct op volgt en aan wordt toegevoegd: “Wij zegenen ulieden uit het huis des HEEREN.” Het was de taak van de priesters het volk te zegenen. Nu zegenden ze zevenvoudig de bevrijder van het volk, de ene uit het volk die de Heere had verhoogd. Wie in Christus Jezus tot priester voor God is gemaakt, mag voor altijd in het huis van de Heere wonen. Dat is een hoog voorrecht. Zulke mensen kunnen met volle waarheid zeggen dat ze Christus zegenen, Die hen maakte tot wat ze zijn en hen zette waar ze zijn.

Voelen we ons thuis bij God, in Zijn nabijheid? Merken we iets van de Geest van de aanneming, waardoor we roepen: “Abba, Vader”? Dan is onze eerste gedachte: laten we de oudste Broeder zegenen. Dankzij Hem kreeg zelfs zo’n onwaardig volk het voorrecht om kinderen te zijn. Denken we terug aan ons leven? Dan komen er veel heerlijke momenten naar boven, mooie gelegenheden, waarop we ons hart uitstortten in onuitsprekelijke vreugde en onze Zaligmaker en Koning zegenden. Al die gedenkwaardige uren zijn voorproefjes en onderpanden van de tijd waarin we in het huis van onze grote Vader boven voor eeuwig zullen zingen: “Het Lam, Dat geslacht is, is waardig.” Dan zegenen we vol verrukking de Naam van de Verlosser, onze Heere.

Vers 27

"De HEERE is God, Die ons licht gegeven heeft", of: "God is Jehova", de enige levende en ware God. Een andere God dan Hij bestaat niet. Je kunt de woorden ook weergeven met: "Machtig is Jehova." Zo'n licht en zo'n vreugde, als uit het werk van onze Kampioen en Koning voortkomen, konden alleen door Gods kracht tot ons komen. Wij kregen licht. Daardoor leerden we de verworpen steen kennen als het hoofd van de hoek. En dat licht bracht ons ertoe de banier te volgen van de Nazarener, Die eens verguisd werd en nu Vorst is over de koningen van de aarde.

Met het licht van de kennis kwam ook het licht van de vreugde. Want we zijn gered uit de macht van de duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van Gods liefde. Hoe kennen we Gods heerlijkheid in het gelaat van Jezus Christus? Niet door het licht van de natuur en niet door ons verstand. Het kwam ook niet van vonken die we zelf hadden aangeslagen, en mensen gaven het ons niet. Alleen de machtige God Zelf heeft het ons getoond. Hij schiep een dag met de bedoeling als de zon over ons te schijnen.

En in het licht van die dag liet Hij ons gezicht stralen, zoals vers 24 zegt. Daarom komt Hem alle eer toe voor onze verlichting, ja, alle eer zonder uitzondering. Laten we ons best doen de grote Vader der lichten groot te maken, van Wie al ons geluk nu is neergedaald. "Bindt het feest offer met touwen tot aan de hoornen van het altaar." Sommigen denken dat dit ons leert dat de koning zóveel offers bracht dat heel het voorhof vol stond. Dan zouden de offerdieren tot aan het altaar zijn vastgebonden. Wij houden liever vast aan onze eigen vertaling van deze woorden.

Wij geloven dat er soms eigenzinnige stieren aan het altaar werden vastgebonden, vóór ze werden geslacht. Dan is het vers van Mant juist weergegeven:

> *"Hij, Jehova, is onze Heere;*
> *Hij, onze God, heeft Zijn licht over ons doen opgaan;*

> *bind het offer vast met touwen,*
> *bind het aan de hoornen van het altaar.*"

Het woord dat met "touwen" is vertaald, roept ook het beeld van kransen en takken op. Het was dus geen touw van harde, ruwe vezels, maar een versierde band, een sierlijk lint. In ons geval is dat precies zo. We zijn aan het altaar van God gebonden, maar met koorden van liefde en mensenbanden, niet met dwang die de vrije wil breekt. Wat willen we brengen om de overwinningen van onze Heere Jezus Christus te eren? Dat is het levende offer van onze geest, ziel en lichaam. We brengen onszelf naar Zijn altaar en willen Hem alles aanbieden wat we hebben en zijn.

Toch blijft er in onze aard een neiging om daarvan af te buigen. Het offermes ligt haar niet, ze houdt er niet van. Is onze liefde warm? Dan komen we gewillig naar het altaar. Maar we hebben dwingende kracht nodig om ons daar, met ons hele wezen, ons leven lang te houden. Gelukkig is er een touw dat ons kan vasthouden en ook vasthoudt. Het is gedraaid om de verzoening, of beter nog: om de Persoon van onze Heere Jezus Christus, Die ons enige Altaar is. "Want de liefde van Christus dringt ons; als die dit oordelen, dat, indien Een voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En Hij is voor allen gestorven, opdat degenen, die leven, niet meer zichzelven zouden leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is." Aan de leer van de verzoening zitten we vast.

Aan Christus Zelf, Die altaar en offer in één is, zitten we vast. We willen nog steviger aan Hem gebonden zijn dan ooit. Onze ziel vindt haar vrijheid in het stevig vastgebonden zijn aan het altaar van de Heere. De Amerikaanse Zendingsraad heeft een os in zijn zegel. Aan de ene kant staat een altaar, aan de andere kant een ploeg, met het motto "Klaar voor beide": klaar om te leven en te werken, of klaar om te lijden en te sterven. Wij willen ons zo graag actief voor de Heere uitgeven, of lijdelijk door Hem laten uitgeven, wat Hij ook wil.

Maar we weten hoe opstandig onze verdorven natuur is. Daarom bidden we ernstig dat we in deze toegewijde geest bewaard blijven. Laten we nooit door teleurstellingen of verleidingen van de wereld het altaar verlaten, waaraan we met heel ons hart voor eeuwig vastgemaakt willen zijn. Zo'n toewijding en zo'n verlangen dat ze blijft, horen bij de blijde dag die de Heere zo helder heeft gemaakt, door de glorieuze zegepraal van Zijn Zoon, ons verbondshoofd, onze Geliefde. Nu volgt het slotlied, het laatste zangstuk van de kampioen en van allen die hem bewonderen.

Vers 28

"Gij zijt mijn God, daarom zal ik U loven": mijn machtige God, Die dit machtige, wonderlijke werk heeft gedaan.

U zult de mijne zijn. Alle lof waartoe mijn ziel in staat is, stort ik helemaal uit aan Uw voeten. "O mijn God! ik zal U verhogen." U hebt mij omhooggebracht. Met alles wat mijn lofzangen vermogen, verhoog ik Uw Naam. Jezus wordt groot gemaakt, en Hij maakt de Vader groot, naar Zijn gebed: "Vader, de ure is gekomen, verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijke." God schonk ons genade en beloofde ons heerlijkheid. We voelen ons gedwongen alle genade aan Hem toe te schrijven, en ook alle heerlijkheid die erbij hoort.

Dat het herhaald wordt, wijst op een dubbel besluit. Het toont hoe vast het voornemen staat, hoe hartelijk de liefde is en hoe diep en groot de dankbaarheid. Onze Heere Jezus Zelf zegt: "Ik zal U loven." En ieder van ons mag, nederig en vol vertrouwen op Gods genade, voor zichzelf dezelfde woorden toevoegen: "Ik zal U loven." Lasteren anderen U ook? Ik zal U verhogen. Voel ik mij soms dof en koud? Dan wek ik mijn natuur toch op en besluit ik dat alles wat ik ben, zolang ik besta, tot Uw lof wordt gebruikt. U bent voor altijd mijn God, en voor altijd zal ik U danken.

Vers 29

"Loof den HEERE, want Hij is goed; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Hier eindigt de psalm waar hij begon. De cirkel van blije aanbidding is rond. Aan het slot van dit luide halleluja klonken de tonen vast sneller, zoeter en luider dan aan het begin. Bij trompetgeschal en harpklank sloten Israël, het huis van Aäron en allen die de Heere vreesden zich aan. Ze vergaten hun onderlinge verschillen en zongen samen één gemeenschappelijke lofzang. Nog één keer lieten ze duidelijk horen hoe diep dankbaar ze waren voor de goedheid van de Heere en voor Zijn barmhartigheid, die tot in eeuwigheid duurt.

Wat voor beter einde kon dit echt koninklijke lied hebben dan dit? De psalmist had graag hoger willen stijgen, om met een hoogtepunt te sluiten. Maar er was niets verhevener meer. Hij was op de top van zijn grootste betoog aangekomen en bleef daar even stilstaan, zonder verder te gaan. De muziek verstomde. Het lied stopte. De grote hallel was nu helemaal gezongen en ieder ging naar zijn eigen huis. Rustig en gelukkig dachten ze na over de goedheid van de Heere, Wiens barmhartigheid de eeuwigheid vult.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Dit is de laatste van de psalmen die samen de grote Hallel vormen. De Joden zongen de Hallel aan het einde van het pascha. Adam Clarke.

Gehele psalm

Deze psalm heeft een eigen opbouw. Hij lijkt op de Maschal-psalmen. Elk vers is op zichzelf een afgeronde gedachte met een eigen geur en kleur, en toch hangen de verzen samen als tak aan tak en bloem aan bloem. Franz Delitzsch.

Gehele psalm

Geen enkele psalm overtreft deze in kracht en majesteit, of in rijk geschakeerde schoonheid. Waar het over gaat, ligt open en bloot.

Het is de profetische uiting, door de Geest van Christus, van een jubelende toon die de zege al vooruit viert. De maagdelijke dochter van Sion lacht erin om de verzamelde legers van de "mens der zonde", nu ze haar Verlosser zo dichtbij ziet komen (Ps. 118:10-13). Arthur Pridham.

Gehele psalm

Psalm 117 en Psalm 118 staan bij elkaar. Elke psalm is weliswaar een geheel op zich, maar Psalm 117 is de inleiding op de psalm die erna komt: een toespraak en een uitnodiging aan de wereld van heidenen en volken om Jehova te erkennen en te prijzen. We zijn nu aangekomen bij het laatste deel van de lofzang die Christus en Zijn discipelen zongen, vlak voordat ze naar de Olijfberg gingen. In die vreselijke tijd kon niets beter troosten en bemoedigen dan een profetie die het lijden dat nog moest komen oversloeg en de heerlijkheid liet zien die daarna volgde.

Het was een overwinningslied dat toen alleen nog werd opgezegd, niet uitgebeeld. Maar op Gods tijd zou het letterlijk worden uitgebeeld, wanneer na het kruis een kroon zou komen. Het Nieuwe Testament haalt deze psalm niet alleen vaak aan. Hij werd ook ten dele toegepast in één periode van het verblijf van onze Zaligmaker op aarde. Zo hebben we een beslissend bewijs voor het doel waarvoor hij oorspronkelijk en profetisch is bedoeld. Een deel ervan werd gebruikt toen de Messias, in de dagen van Zijn vernedering, onder jubel en gejuich Jeruzalem binnenreed. Volledig zal hij worden uitgebeeld, mogen we aannemen, wanneer onze verheerlijkte en zegevierende Heere weer op aarde staat, komend met tienduizenden van Zijn heiligen.

Dan krijgt Hij de beloofde groet: "Gezegend is de Koning, Die daar komt in den Naam des Heeren!" Dit toneelstuk over de Messias, Die

in heerlijkheid komt om Zijn grote macht aan te nemen en onder ons te regeren, kent drie rollen. De hoofdpersoon is "Koning der koningen, en Heere der heren". Dan zijn er Zijn heiligen, die Hem in een optocht volgen. En er zijn de priesters en Levieten, die het Joodse volk vertegenwoordigen.

De Overwinnaar en Zijn gevolg beginnen met Psalm 117. Dat is een openingslied dat iedereen uitnodigt, Joden en heidenen, om mee te genieten van Gods barmhartige goedertierenheid en Zijn lof te zingen. Zo komt heel het volk van de Heere samen, om te getuigen van Zijn heerlijkheid en erin te delen. Ps. 118:1-3 wordt door afzonderlijke stemmen gezongen. De optocht trekt verder, en het thema van de vreugde klinkt op. Een eerste stem herhaalt: "Looft den HEERE, want Hij is goed; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Een tweede stem vraagt Israël deze grote waarheid te erkennen.

Een derde stem roept het huis van Aäron, het priesterdom, op te belijden dat het deel heeft aan Jehova's liefde. Daarna komt een koor: Ps. 118:4, voor allen samen. De hele stoet, levenden én doden die zijn opgewekt om Christus tegemoet te gaan (1 Thess. 4:16), roept luid de hoofdtoon van het lied uit, Ps. 118:1. Is de stoet bij de tempelpoort aangekomen, of liever bij de poort van Jeruzalem? Dan zingt de Overwinnaar alleen, Ps. 118:5-7. Hij vertelt eerst in welke omstandigheden Hij Zich bevond, in nood. Dan vertelt Hij waar Hij schuilde, waar Zijn toevlucht was: "Ik nam mijn toevlucht tot God, ik vertelde Hem mijn smarten en Hij verhoorde mij." In Ps. 118:8-9 zingt de stoet als koor.

Ze pakken de kern van het lied van de Messias op en echoën de gedachte volledig: "Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen." Dan is het weer de beurt aan de Overwinnaar alleen, Ps. 118:10-14. Hij beschrijft hoe groot de gevaren waren en hoe uitzichtloos Zijn situatie. Het ging niet om een gewone moeilijkheid of om één vijand: hele volken sloten Hem in. Het koor van de stoet, Ps. 118:15-16, zegt dat de grote bevrijding van hun Heere te danken is aan Zijn rechtvaardige Persoon en aan Zijn rechtvaardige zaak.

Gerechtigheid, billijkheid en waarheid eisten alle drie dat de Messias niet zou worden vertrapt. “Was het niet Uw arm, o Jehova, Die U de overwinning heeft verworven?” Nu klinkt de Messias als een overwinnaar, Ps. 118:17-19. Mijn lijden was zwaar, maar het duurde slechts een tijd. Ik heb Mijn leven neergelegd, en nu neem Ik het weer op. Dan roept Hij luid, zoals toen Hij Lazarus uit het graf riep, naar hen die binnen de muren zijn: “Doet mij de poorten der gerechtigheid open, ik zal daardoor ingaan, ik zal den HEERE loven.” De priesters en Levieten binnen doen meteen wat Hij beveelt.

Terwijl ze de poorten wijd openen, zingen ze: “Dit is de poort des HEEREN, door dewelke de rechtvaardigen zullen ingaan.” Daarna gaat Hij naar binnen en herhaalt de Overwinnaar alleen Ps. 118:21. Zijn lijden is voorbij. Zijn zege is volkomen. Alles waarvoor Hij leefde en stierf en waarvoor Zijn gebeden opstegen, is nu volbracht. In een paar korte woorden zegt Hij God hoe blij en dankbaar Hij is. Dan zingen de priesters en Levieten in koor Ps. 118:22-24. Als bewaarders en uitleggers van de profetieën waren zij dat al heel lang. Nu halen ze voor het eerst een profetie aan en passen ze die toe: Jes. 28:16.

Die tekst stond altijd prominent in de Schrift, maar Joodse oren hadden hem nooit eerder kunnen volgen. “Een Man van smarten”, de steen die de bouwlieden hadden verworpen, “is tot een hoofd des hoeks geworden”. De Overwinnaar is nu binnen de poorten en gaat Zijn goede plan uitvoeren, Luk. 1:68. Hosanna: “Och HEERE! geef nu heil; och HEERE! geef nu voorspoed”, Ps. 118:25. De Geest leidt de priesters en Levieten om de woorden te gebruiken die onze Heere had aangekondigd, Matth. 23:39. Eindelijk is de sluier weg, en Zijn volk zegt: “Gezegend zij hij, die daar komt in den Naam des HEEREN”, Ps. 118:26.

De Overwinnaar en Zijn gevolg prijzen nu God (Ps. 118:27), Die licht, bevrijding en zaligheid heeft gegeven. Ze brengen Hem een dankoffer voor alles wat ze mogen genieten. Vervolgens spreekt de Overwinnaar alleen (Ps. 118:28) plechtig Zijn dank en lof uit aan Jehova. En dan

zijn ze allemaal binnen de poorten. Het hele gezelschap, de zegevierende stoet met de priesters en Levieten, sluit af zoals het begon: "Looft den HEERE, want Hij is goed; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." R. H. Ryland, in "The Psalms restored to Messiah", 1853.

Gehele psalm

Luther hield het meest van deze psalm, zijn prachtige Confitemini. Zij had hem "geholpen uit wat geen keizer, geen koning en geen enkel ander mens op aarde hem had kunnen helpen." In de eenzaamheid van zijn Patmos, de Coburg, hield hij zich bezig met de uitleg van dit edelste kleinood: zijn verdediging en zijn schat. Franz Delitzsch.

Gehele psalm

Dit is mijn psalm, de psalm die ik heb uitgekozen. Ik hou van ze allemaal. Ik hou van heel de heilige Schrift, mijn troost en mijn leven. Maar deze psalm ligt me het dichtst bij het hart, en ik heb een speciaal recht om hem de mijne te noemen. Hij heeft me uit menig acuut gevaar gered, waaruit geen keizer, geen koning, geen wijze en geen heilige me had kunnen redden. Hij is mijn vriend, dierbaarder dan alle eer en macht op aarde... Misschien zegt iemand: deze psalm is van iedereen, niemand mag hem de zijne noemen.

Dat klopt. Maar Christus is ook van iedereen, en toch is Christus de mijne. Ik ben niet jaloers op wat ik bezit. Ik zou het met de hele wereld willen delen... En moge God het geven dat alle mensen deze psalm als hun eigen psalm opeisen! Wat zou dat een ontroerende ruzie worden, een ruzie van eenheid en volmaakte liefde, die God het meest behaagt. Luther. Uit zijn opdracht van zijn vertaling van Psalm 118 aan abt Frederik van Neurenberg.

Vers 1

"Want Hij is goed." In minder woorden dan deze kun je Gods lof niet uitspreken: "Want Hij is goed." Ik zie niet wat plechtiger kan zijn dan

deze beknoptheid, deze korte zin. Goedheid hoort zo uitsluitend bij God, dat zelfs Gods Zoon het zo zei. Iemand noemde Hem "Goede Meester". Die man keek naar Zijn lichaam en snapte de volheid van Zijn goddelijke natuur niet. Voor hem was Hij gewoon een mens. Toen antwoordde Hij: "Wat noemt gij Mij goed? Niemand is goed, dan Een, namelijk God." Wat zegt Hij daarmee eigenlijk anders dan: als je Mij goed wilt noemen, erken Mij dan als God? Augustinus.

Vers 1

"Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Aan het eind van Psalm 117 staat dat Gods waarheid eeuwig duurt. Ps. 118:1-4 zegt hetzelfde over haar zuster: Zijn barmhartigheid, Zijn goedertierenheid. Franz Delitzsch.

Verzen 1-4

De zaligheid van de uitverkorenen is één, en één is ook de liefde van God voor hen. Daarom hoort hun lied ook één te zijn. Zo staat hier vier keer: "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." David Dickson.

Verzen 1-4

Je hoort hier steeds weer dat "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid". Denk toch niet dat de Heilige Geest hier lege woorden herhaalt. Onze grote nood vraagt er nu juist om. In verzoekingen en gevaren gaat ons vlees twijfelen aan Gods barmhartigheid. Daarom moeten we niets zo vaak in ons gemoed prenten als dit: Gods barmhartigheid raakt nooit op, en de eeuwige Vader wordt het vergeven van onze zonden nooit moe. Solomon Gesner.

Vers 2

"Dat Israel nu zegge." Alle uitverkorenen hebben deel aan de lof van God voor de barmhartigheid die Christus voor hen heeft verdiend. Toch hebben de uitverkorenen uit Israël in dit lied de eerste plaats.

Christus is hun als eersten beloofd, Hij komt naar het vlees uit hen voort, en Hij zal onder hen het wonderlijkst zijn. David Dickson.

Vers 2

"Dat Israel nu zegge, dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." Laten zij die Zijn barmhartigheid hebben ervaren, die erkennen en aan anderen vertellen. Laten ze niet alleen met hun hart geloven en er stilletjes voor danken. Ze moeten er ook met hun mond openlijk van getuigen en belijdenis van doen, tot eer van Gods genade. John Gill.

Verzen 2-4

Nu. Pas op voor uitstel. Uitstel is gevaarlijk, want ons hart wordt kouder en onze liefde zakt in. Doe dus wat je kunt, zolang het nog "heden genaamd wordt", zolang het nog "nu" heet. "Nu, nu, nu", zegt David. Hij zegt drie keer "nu", en alle drie willen ze ons leren dat het, voor zover wij weten, nu of nooit is, vandaag of helemaal niet. We moeten God prijzen terwijl ons hart gloeit, want anders koelt ons ijzer af. De satan heeft nauwelijks kans, behalve als hij ons kan overhalen onze plichten over te slaan wanneer de klok slaat.

Daarom is zijn kunst ons ervan te overtuigen dat een ander moment beter of geschikter uitkomt. "Doe het straks", zegt hij, "over een uur, morgen, volgende week." En waarom niet volgend jaar? "Later", zegt hij, "is het precies zo goed als nu." Dat zegt hij wel, maar met "later" bedoelt hij: nooit. Wie vandaag niet klaar is voor iets, kan er niet op rekenen dat hij morgen beter klaar zal zijn. Hij zal eerder ongeschikter worden. Wij hebben God niet in onze zak, en ons eigen hart ook niet. Hebben we de kans eenmaal laten schieten?

Dan geeft God ons misschien, als correctie, geen gevoelens meer. De haan in ons binnenste kraait dan niet om ons te wekken. De zon schijnt niet, en we lopen gevaar helemaal te stoppen. Als we eenmaal één plicht helemaal laten liggen, waarom dan niet een tweede en een

derde, en dan allemaal? Dan is het met ons gedaan. Richard Capel (1586-1656) in "Tentations, their Nature, Danger, Cure."

Vers 4

"Degenen, die den HEERE vrezen." Dit waren mensen die niet tot "het huis van Aaron" behoorden, dus niet tot de priesters of Levieten. Ze hoorden ook niet tot "het huis van Israel", dus niet tot de geboren Joden. Toch konden ze de Joodse godsdienst aanhangen en "den HEERE vrezen." Ze heetten proselieten, en hier worden zij uitgenodigd de Heere te prijzen. Joseph Caryl.

Vers 4

"Dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." Hiermee wordt Zijn verbondsbarmhartigheid bedoeld, het kostbare voorrecht van de gemeente. Die barmhartigheid blijft voor Zijn volk altijd bestaan en hoort als gedenkteken voortdurend in ons hart te blijven. Daarom vormt deze zin de afsluiting, de grondtoon, van deze eerste vier verzen. Het is ook geen lege herhaling. Het laat opvallend zien dat de heiligen er nooit genoeg van krijgen God te prijzen voor Zijn barmhartigheid, die nooit tekortschiet. Deze hemelse vogels hebben een toon opgevangen en zingen hem steeds opnieuw. De vorige psalm heeft maar zes verzen en toch twaalf halleluja's. Abraham Wright.

Vers 5

Misschien werd Ps. 118:5 wel gezongen toen het volk uit een nauwe bergkloof de vlakte in trok. Daar staat: "Uit de benauwdheid heb ik den HEERE aangeroepen" (letterlijk: uit de nauwe kloof) en "de HEERE heeft mij verhoord" in de open vlakte. Dat beschrijft de bevrijding van Israël uit de gevangenschap. En toen ze bij de poort van de tempel aankwamen, barstten ze met een vol koor los in de woorden: "Doet mij de poorten der gerechtigheid open" (Ps. 118:19). Christopher Wordsworth.

Vers 5

Er staat: "... heb ik den HEERE aangeroepen." Je moet leren aanroepen.

Ga niet in je eentje zitten, hangen op de bank, je hoofd schudden en jezelf opeten en kapotpeinzen. Kom op, luie schelm, op je knieën, met je handen en ogen omhoog naar de hemel! Pak een psalm of een gebed en leg je nood onder tranen aan God voor. Martin Luther.

Vers 5

"De HEERE heeft mij verhoord, stellende mij in de ruimte." Er is ook een andere weergave mogelijk: de HEERE gaf mij een ruim antwoord. Dat deed Hij bij Salomo, aan wie Hij meer gaf dan hij had gevraagd. Dat doet Hij ook voor Zijn volk, wanneer Hij hun een volle, overvloedige maat van Zijn genade schenkt. Zij krijgen dan meer dan ze ooit hebben verdiend, en meer dan ze konden denken of verwachten. Zie Ef. 3:20. John Gill.

Vers 6

"De HEERE is bij mij." De psalmist noemt hier de reden waarom hij vertrouwt en niet bang is: de Heere staat aan zijn kant. Dat feit brengt vooral één begrip naar voren: bondgenootschap. De grote God maakt ongetwijfeld gemeenschappelijke zaak met de onvolmaakte, maar oprecht vertrouwende mens. We weten heel goed hoe ongerust mensen zijn in elke wereldse strijd, en hoe hard ze proberen een machtige bondgenoot aan hun kant te krijgen. In hun rechtszaken willen ze de diensten van een sterke advocaat behouden. In hun streven naar vooruitgang proberen ze de vriendschap en de gunst te winnen van mensen die hun doelen kunnen helpen bereiken.

Herodes was erg boos op de legers van Tyrus en Sidon. Zij durfden hem pas te benaderen nadat ze Blastus, de kamerheer van de koning, tot hun vriend hadden gemaakt. Staat die en die persoon aan hun kant? Dan denken mensen dat alles wel goed komt. Wie is er zo goed

aan toe als iemand die kan zeggen: “De HEERE is bij mij”? Philip Bennet Power, in “The I Will’s of the Psalms”, 1861.

Vers 6

God staat naast wie Hij roept en uitzendt voor een taak in het openbaar. Jozua kreeg te horen dat hij sterk moest zijn en goede moed moest hebben, want “de HEERE, uw God, is met u” (Joz. 1:9). Dat gold ook voor Jeremia: “Vrees niet voor hun aangezicht, want Ik ben met u, om u te redden” (Jer. 1:8). Gods nabijheid hoort ons nieuw leven in te blazen. Zwakkere wezens worden dapper als een sterkere hen steunt. Kijk maar naar de hond. Staat zijn baas naast hem? Dan durft hij het op te nemen tegen dieren die groter zijn dan hij, zonder angst.

Is zijn baas er niet bij, dan doet hij dat niet. God, de Allerhoogste, is met ons. Dat moet ons dus onbevreesd maken. Zo ging het David ook: “De HEERE is bij mij, ik zal niet vrezen; wat zal mij een mens doen?” Laat hij dan het ergste doen wat hij kan: fronsen, dreigen, plannen smeden, zich bewapenen, toeslaan. De Heere is met mij. Hij zorgt in het bijzonder voor mij. Hij is een schild voor mij. Ik zal niet bang zijn, maar hopen, zoals het volgende vers zegt. “ik zal mijn lust zien aan degenen, die mij haten”: ik zal zien dat ze veranderen of ten onder gaan.

Onze hulp ligt in de Naam van de Heere, maar onze angsten liggen in de naam van de mens. William Greenhill.

Vers 6

“Ik zal niet vrezen.” David (of Gods volk, als je dat liever hebt) heeft het door ervaring geleerd en jubelt vol vertrouwen. Toch zegt hij niet: de Heere helpt mij, dus nu zal ik niet meer lijden. Hij weet namelijk dat hij als pelgrim hier beneden veel te verduren krijgt van zijn dagelijkse vijanden. Hij zegt: “De Heere is mij een Helper, en ik zal niet vrezen, wat mij een mens zal doen.” Robert Bellarmine.

Vers 6

Met “mens” wordt hier niet één mens bedoeld, maar de mensheid als geheel, of de mens zoals hij tegenover God staat. Joseph Addison Alexander.

Vers 8

Je kunt het misschien beneden de waardigheid en de ernst van ons onderwerp vinden om te vermelden dat dit achtste vers van deze psalm het middelste vers van de Bijbel is. In totaal staan er, geloof ik, 31.174 verzen in, en dit is nummer 15.587. Ik wil niet dat je je tijd verdoet met zelf natellen, en ik raad het je ook niet aan. Ik zou het onderwerp trouwens helemaal niet hebben genoemd, als ik er niet één opmerking over wilde maken. Zulke berekeningen mogen we in het algemeen als zwoegende ledigheid zien.

Ze zijn ook echt doorgevoerd tot de allerkleinste ontleding van elk deel van de Schrift: hoe vaak komt het woord “Heere” voor, het woord “GOD”, en zelfs het woordje “en”? Toch geloof ik dat het heilige boek zijn onaangetaste staat voor een groot deel dankt aan dit angstvallige wegen en tellen van de rekenaars. Ik zeg niet, en ik denk ook niet, dat zij zulke beweegredenen hadden. Maar welke redenen ze ook hadden, ik kan niet anders dan denken dat een alles regerende Voorzienigheid deze onbeduidende, ogenschijnlijk nutteloze onderzoekjes veranderde in extra bewaking en schutting rond de heilige tekst. Barton Bouchier.

Vers 8

“Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op den mens te vertrouwen”, enz. Bij deze tekst noemt Luther het “artem artium, et mirificam, ac suam artem, non fidere hominibus”, dat wil zeggen: de kunst der kunsten, een wonderbaarlijke kunst, en wel zijn eigen kunst, die hij goed had bestudeerd: niet vertrouwen op mensen. Vertrouwen op God noemt hij “sacrificium omnium gratissimum et sua-

vissimum, et cultum omnium pulcherrimum", het aangenaamste en zoetste van alle offers, en de allermooiste van de diensten die we God bewijzen. John Trapp.

Vers 8

"Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen." Iedereen geeft dat toe.

Toch is er van de honderd nauwelijks één die er volledig van overtuigd is dat God alleen hem voldoende hulp kan geven. Wie in God tot rust komt en nooit ophoudt een levendige hoop te koesteren, zelfs als hij op aarde geen hulp vindt, heeft een hoge rang onder de gelovigen bereikt. Johannes Calvijn.

Vers 8

Vaak zegent God middelen niet, omdat we er zo snel op vertrouwen. Zo beroven we God van Zijn eer, doordat we niet wachten op een zegen uit Zijn hand. Dan zet de Heere ons voor het blok en vervloekt Hij Zijn eigen weldaden, want we zoeken Hem niet, maar offeren aan onze eigen netten en stellen ons vertrouwen op uiterlijke middelen. Als we dus van die middelen hulp verwachten, blaast God erop en keert Hij ze tegen ons, tot onze schade en ondergang. Abraham Wright.

Vers 8

Mijn vijanden zijn dus tot minachting gebracht. Laat mijn vriend zich dan niet als een goed mens aan mij opdringen en mij vragen mijn hoop op hem te vestigen. Want ik moet nog altijd alleen op de Heere vertrouwen. Augustinus.

Verzen 8-9

Er is niets nuttiger dan blijven stilstaan bij bekende waarheden. Is er ooit een goed mens geweest die niet geloofde dat het beter is op Jehova te vertrouwen dan te steunen op een geschapen arm? Toch her-

haalt David deze waarheid hier. Hij wil dat ze, als het kan, diep in elk gemoed doordringt. William S. Plumer.

Vers 9

"Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen." David wist dat uit eigen ervaring. Hij rekende op Saul, zijn koning, en een andere keer op Achis, de Filistijn, en weer een andere keer op Achitofel, zijn eigen zo verstandige raadsman, en op een paar anderen. Alle drie lieten hem vallen. Maar op God vertrouwde hij nooit zonder dat hij er het voordeel van voelde. Robert Bellarmine.

Vers 9

"Het is beter", enz. Letterlijk: "Goed is het te vertrouwen op Jehova, meer dan te betrouwen op de mens." Zo vergelijkt het Hebreeuws, en daarmee zegt het hetzelfde als onze vertaling: "Het is beter", enz. Waarom is het beter? (1) De mens is zwak, God is almachtig. (2) De mens denkt aan zichzelf, God wil het goede voor ons. (3) De mens is vaak ontrouw en bedrieglijk, God nooit. (4) Er zijn noodgevallen, zoals de dood, waarin de mens ons niet kan helpen, hoe trouw, aardig en bevriend hij ook is. Er bestaat echter in dit leven geen omstandigheid, en ook niet in de dood, waarin God ons niet kan helpen. (5) Wat een mens voor ons kan doen, reikt op zijn best alleen tot dit leven, maar Gods macht is net zo lang als de eeuwigheid. Albert Barnes.

Vers 9

"Dan op prinsen te vertrouwen." Iemand zegt dat de woorden van grote heren zijn als de schoenen van dode mensen: wie erop wacht, kan wel op blote voeten gaan lopen. John Trapp.

Vers 9

Mensen die voortdurend dicht bij God blijven en op Hem steunen, leven veel zoeter dan zij die met veel plichtsbetrachting en verwachting op vorsten wachten. Een dienaar van de Heere wordt beter ver-

zorgd dan de grootste gunstelingen en lievelingen van de vorsten. Thomas Manton.

Vers 11

Of Tertullus de gemeente nu vervolgt met zijn tong, of Elymas met zijn hand: God heeft over allebei het bevel. De goddelozen zijn inderdaad de tussenliggende oorzaken van onze moeilijkheden. De rechtvaardigen zijn als het middelpunt van een cirkel, de anderen als de rand ervan. Welke kant ze ook op draaien, ze zien zich omsloten. Toch blijft het middelpunt vast en onbeweeglijk, omdat het op Christus gegrond is. Het is voor sommige mensen goed tegenstanders te hebben. Ze zijn vaak banger te zondigen omdat die tegenstanders hen dan zouden verachten, dan omdat hun geweten het afkeurt en God hen zou veroordelen.

Ze spreken kwaad over ons. Is het waar? Laten we het verbeteren. Is het onwaar? Laten we het negeren. Waar of onwaar: let erop. Zo leren we het goede uit hun kwaad. We maken hen tot onze leermeesters en wij zijn hun leerlingen. Laten we ze in alles evenaren en in niets vrezen: "hetwelk hun wel een bewijs is des verderfs, maar u der zaligheid", Filipp. 1:28. De gemeente is die toren van David. Zijn er duizend wapens die ons kunnen verwonden? Dan zijn er duizend schilden die ons beschermen, Hoogl. 4:4. Thomas Adams.

Vers 12

"Zij hadden mij omringd als bijen." De vijanden van Christus zijn zo vol wrok dat het hun niet uitmaakt wat er van henzelf wordt wanneer ze Zijn koninkrijk bestrijden, als ze Zijn volk maar pijn kunnen doen. Maar zo'n bij maakt zichzelf kapot door te steken. Met haar angel verliest ze haar leven, of in elk geval haar kracht. Zo gaat het hen ook. Wat de vijanden van Christus' gemeente ook uitrichten tegen Zijn volk: het blijft bij het lastigvallen van buitenaf. Hun wonden zijn als de steek van een bij. Dat betekent pijn en zwelling en slechts een kort ongemak, maar niet de dood. David Dickson.

Vers 12

"Zij hadden mij omringd als bijen." De noordoostenwind stond tegen, en we wilden juist naar het noordoosten. Dus moest de bemanning de boot voorttrekken met een touw. Terwijl het touw over het gras langs de oever schuurde, joeg het per ongeluk een zwerm bijen op. Als een grote wolk doken ze meteen op de trekkers af. Die sprongen allemaal halsoverkop in het water en renden terug naar de boot. De zwerm zat hen op de hielen en vulde in een paar seconden elke hoek en elke kier van het dek. Je kunt je makkelijk voorstellen wat een chaos dat gaf.

Ik had nergens erg in. Rustig zat ik mijn planten te ordenen in mijn hut, toen ik overal om me heen gerenn hoorde. Eerst dacht ik dat mijn mensen weer aan het dollen waren, want dat deden ze de hele dag. Ik riep wat dat lawaai te betekenen had, maar ik kreeg alleen opgewonden gebaren en verwijtende blikken terug. Toen drong de kreet "Bijen! Bijen!" tot me door. Ik wilde een pijp opsteken. Dat lukte natuurlijk voor geen meter. In een oogwenk zaten er duizenden bijen om me heen, en ze staken me onbarmhartig in mijn gezicht en op mijn handen.

Het hielp niets dat ik mijn gezicht met een zakdoek probeerde te beschermen. Hoe wilder ik met mijn handen sloeg, hoe woedender de getergde beestjes werden. De waanzinnige pijn zat nu in mijn wang, dan in mijn oog, dan in mijn haar. De honden onder mijn bed schoten krankzinnig tevoorschijn en gooiden alles om wat in de weg stond. Ik was bijna alle controle over mezelf kwijt en sprong in de rivier. Ik dook onder, maar het hielp niets: de steken bleven op mijn hoofd regenen. Zonder naar de waarschuwing van mijn mensen te luisteren kroop ik door het rietgras naar de moerassige oever.

Het gras sneed mijn handen open. Ik probeerde het vasteland te bereiken, in de hoop in de bossen te kunnen schuilen. Ineens pakten vier sterke armen me beet. Ze sleepten me met zoveel kracht terug dat ik dacht in de modder te zullen stikken. Ik moest wel weer aan

boord, want vluchten was uitgesloten... Die avond voelde ik me liever klaar voor een treffen met een half dozijn buffels of een paar leeuwen, dan dat ik nog iets met bijen te maken wilde hebben. Daar was de hele bemanning het van harte mee eens. George Schweinfurth, in "The Heart of Africa", 1873.

Vers 12

David zei over zijn vijanden dat ze als bijen om hem heen kwamen. Hij zei niet: als wespen. Ze gebruikten dan wel hun angels, maar in hen vond hij ook nog honing. Peter Smith, 1644.

Vers 12

"Zij hadden mij omringd als bijen."

> *"Zoals wespen, getergd door kinderen in hun spel,*
> *uit hun huizen langs de brede weg naar buiten stromen,*
> *in zwermen de argeloze reiziger overvallen,*
> *al hun angels wetten en al hun woede opwekken,*
> *allen te wapen komen en met algemeen gekrijs*
> *hun wassen gewelven en hun gonzend nageslacht verdedigen:*
> *zo zwermt het vurige legioen de tenten uit,*
> *zo luid is hun misbaar en zo scherp hun wapens." Homerus.*

Vers 12

"Zij zijn uitgeblust als een doornenvuur; het is in den Naam des HEEREN." Het beeld van het "doornenvuur" komt voort uit het feit dat doornen snel vlam vatten en dat de vlam ook snel weer uitdooft. In het Oosten verbrandde men in het droge seizoen gewoonlijk de velden. Zo maakte men ze schoon van doornen, distels en onkruid. Zulke planten pakken natuurlijk snel vuur, branden vlug en zijn gauw verteerd. Zo ging het, zegt de psalmist, met zijn vijanden. Hij trok over hen heen, hoe talrijk ze ook waren, zoals het vuur in een droge tijd over een veld trekt en alles verbrandt wat ervoor ligt. Albert Barnes.

Vers 12

"In den Naam des HEEREN." Sommigen zien hierin de tessera: het wachtwoord voor de aanval, of het sein om de strijd te openen. Zo was dat bij Cyrus: Jupiter is onze leider en bondgenoot, Jupiter onze aanvoerder en redder (Cyropaed. 1. 3 en 7). Zo was het ook bij Gideon, Richt. 7:18. Deze uitleg rust alleen op het feit dat de woorden worden herhaald. Is het niet waarschijnlijker dat die herhaling past bij de muzikale uitvoering? Samuel Burder.

Vers 13

"Gij hadt mij zeer hard gestoten, tot vallens toe." Hier wordt krachtig iemand aangesproken. Het gaat waarschijnlijk om een bepaalde man in de strijd, die David in groot gevaar had gebracht. Samuel Burder.

Vers 13

"Gij hadt mij zeer hard gestoten, tot vallens toe." Ja, dat heb je gedaan! Jij hebt je werk gedaan, satan, en goed ook. Je wist precies waar ik het zwakst ben. Je zag waar mijn wapenrusting niet stevig genoeg was vastgemaakt, en je viel me aan op het juiste moment en op de juiste manier. De grote Spaanse dichter Calderón vertelt over een man die een jaar lang een zwaar harnas droeg en het maar één uur uitdeed. Juist in dat uur kwam de vijand. De man betaalde met zijn leven voor zijn slordigheid. "Zalig is de man, die verzoeking verdraagt; want als hij beproefd zal geweest zijn, zal hij de kroon des levens ontvangen, welke de Heere beloofd heeft dengenen, die Hem liefhebben." John Mason Neale.

Vers 14

"De HEERE is mijn Sterkte en Psalm, want Hij is mij tot heil geweest." "Mijn sterkte": daardoor kan ik mijn vijanden weerstaan. "Mijn heil": daardoor ben ik van mijn vijanden verlost. "Mijn psalm": nu mag ik na mijn redding Hem blij prijzen en voor Hem zingen. William Nicholson, 1662.

Vers 14

Goede liederen, goede beloften, goede spreuken en goede leerstellingen worden niet slechter naarmate ze ouder worden. Wat vlak na de doortocht door de Rode Zee werd gezongen, zingt hier de profeet. En de heiligen van de Allerhoogste zullen het zingen tot het einde van de wereld. William S. Plumer.

Vers 14

"Want Hij is mij tot heil geweest" (Engels: "is mij tot heil geworden"). Het is niet zo dat Hij iets werd wat Hij vroeger niet was. Het is zo dat Zijn volk, toen het in Hem ging geloven, iets werd wat het vroeger niet was. Toen begon Hij hun tot heil te zijn, toen zij zich naar Hem toe keerden. Hij was dat niet voor hen toen zij zich van Hem afkeerden. Augustinus.

Vers 15

"In de tenten der rechtvaardigen." Iedereen moet erop letten dat zijn huis een van de tenten van de rechtvaardigen is. Hij moet zelf met zijn gezin in gerechtigheid leven (Luk. 1:75). En hij moet zo ijverig zijn in lofzangen en heilige liederen dat het in zijn kamers galmt van het gezang. Martin Geier.

Vers 16

"De rechterhand des HEEREN doet krachtige daden." Drie keer prijst hij Gods rechterhand. Hij wil daarmee zijn vurige verlangen laten zien om alles te zeggen wat er te zeggen is. Of, zoals sommigen menen, het wijst op de heilige Drie-eenheid. John Trapp.

Vers 17

"Ik zal niet sterven, maar leven." Christus is opgestaan. Daarom "zullen wij niet sterven, maar leven". We sterven niet voor eeuwig. We leven in deze wereld het leven van de genade, en in de toekomstige wereld het leven van de heerlijkheid. Zo kunnen we in beide werelden

de “werken” van God, onze Zaligmaker, vertellen en Hem lofzingen. Om onze zonden worden we “gekastijd”, maar we worden “ter dood niet overgegeven”, niet aan het eeuwige verderf. Nee, dat we “gekastijd” worden, bewijst juist dat we daaraan niet zijn overgegeven: “want wat zoon is er, dien de vader niet kastijdt?” Hebr. 12:7. George Horne.

Vers 17

“Ik zal niet sterven, maar leven.” Leven betekent hier niet zomaar leven. Het betekent prettig leven, tevreden zijn met ons leven. Leven is: het goed hebben. In de Schrift wordt het woord vaak zo gebruikt. “Ik zal niet sterven, maar leven.” David hield zichzelf niet voor onsterfelijk, of voor iemand die nooit zou sterven. Hij wist dat de wet van de dood ook voor hem gold. Maar hij bedoelt: nu zal ik niet sterven. Door de handen van deze mannen zal ik niet sterven. De dood die zij voor mij hadden bedacht, zal ik niet sterven.

Of als hij zegt: “Ik zal niet sterven, maar leven”, bedoelt hij: ik zal leven in comfort en voorspoed, ik zal leven als een koning. Wat de Engelse vertaling weergeeft met “God behoude den koning” (1 Sam. 10:24), is eigenlijk: “De koning leve!” Dat wil zeggen: dat het hem voor de wind gaat, dat hij goede dagen heeft, dat hij vrede heeft met iedereen of de overwinning behaalt op zijn vijanden. Joseph Caryl.

Vers 17

“Ik zal niet sterven”, enz. Dit voorval verdient het om te worden vastgelegd: “Wycliffe begon oud te worden. De Hervormer was echter meer uitgeput door de slopende aanvallen van zijn vijanden en zijn eindeloze, steeds zwaardere werk dan door zijn leeftijd, want hij was nog geen zestig. Hij werd ziek. De monniken vernamen dat hun grote vijand op sterven lag, en ze waren dolblij. Ze rekenden erop dat hij nu vol afschuw en spijt zou zijn over wat hij hun had aangedaan. Daarom haastten ze zich naar zijn ziekbed om zijn berouw en verdriet aan te horen. In een mum van tijd stond er een groepje kale hoofden rond

de legerstede van de zieke: afgevaardigden van de vier monnikenorden. 'Ze begonnen vriendelijk' en wensten hem 'gezondheid en herstel van zijn ziekte'. Maar al snel sloegen ze een andere toon aan. Ze spoorden hem aan, nu hij toch op de rand van het graf stond, alles te belijden en zijn oprechte verdriet uit te spreken over het onrecht dat hij hun orde had aangedaan. Wycliffe lag stil tot ze uitgepraat waren. Toen liet hij zich door zijn knecht wat omhoog helpen op zijn kussen, richtte zijn scherpe blik op hen en zei met luide stem: 'Ik zal niet sterven, maar leven, en de boze daden van de monniken bekendmaken.' Verbijsterd en in de war stoven de monniken de kamer uit." J. A. Wylie, in "The History of Protestantism".

Vers 17

"Ik zal niet sterven": niet in absolute zin, want zie Ps. 89:49 en Hebr. 9:27. Maar wel niet halverwege mijn dagen, Ps. 102:25, en niet naar de wil van mijn vijanden, die mij "zeer hard gestoten" hadden, "tot vallens toe", Ps. 118:13. Nee, ik zal juist leven. En dan niet gewoon zoals hij tot nu toe had geleefd, in de diepste nood, want dat zou een ellendig leven zijn, een levende dood. Hij zal levendig, blij en gelukkig zijn. Hij zegt dat hij daar zeker van is, en het woord bevestigt dat. Waar steunt hij op? Op Ps. 118:14-15: "want Hij is mij tot heil geweest" en "de rechterhand des HEEREN doet krachtige daden". Jacob Alting.

Vers 17

"En ik zal de werken des HEEREN vertellen." Er is rijkelijk stof voor lof in alle werken van God: in de schepping en onderhouding in het algemeen, en in de verlossing van onze zielen. Vooral hierin, dat God ons behalve het natuurlijke leven ook het leven van de genade heeft gegeven. Zonder dat zouden we God niet goed kunnen prijzen en Zijn werken niet kunnen verkondigen. Rivetus.

Vers 17

"En ik zal de werken des HEEREN vertellen." In het tweede deel van het vers laat hij zien waarvoor we ons leven moeten gebruiken. God verlengt het leven van Zijn volk niet om zichzelf te verwennen met eten en drinken, zoveel te slapen als ze willen en van alle aardse zegeningen te genieten. Hij doet het zodat ze Hem groot maken voor de weldaden die Hij elke dag over hen uitstort. Johannes Calvijn.

Vers 17

Matthesius vertelt dat Luther dit vers op de muur van zijn studeerkamer liet schrijven.

Vers 18

"De HEERE heeft mij wel hard gekastijd." Sterke lichaamssappen vragen om sterke medicijnen om ze weg te werken. Zit het kwaad diep in het hart geworteld? Dan is een lichte of kleine zaak niet genoeg om het eruit te werken. Nee, daar moet flink veel drukte en omhaal voor worden gemaakt. Thomas Horton.

Vers 18

"Maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven." De bedroefde heilige mag zeggen: het had slechter kunnen aflopen, en het wordt nog beter. God straft Zijn kinderen uit barmhartigheid, en nooit meer dan nodig is. Hij let erop, want "de geest zou van voor Mijn aangezicht overstelpt worden, en de zielen, die Ik gemaakt heb", Jes. 57:16. Zakt Zijn kind in elkaar onder de slagen? Dan laat God de roede vallen en begint Hij haar te kussen, om weer leven in het kind te brengen. John Trapp.

Vers 19

"Doet mij de poorten der gerechtigheid open." Het gaat om poorten die zijn veroverd door de gerechtigheid van Hem tot Wie we elke dag zeggen: "Gij zijt alleen heilig".

Eerst waren de Via Dolorosa en het kruis nodig, voordat ze konden opengaan op hun scharnieren. Op een stormachtige middag, na drie uur zonsverduistering, hoorde de wereld opnieuw over dat Eden, waaruit Adam vierduizend jaar daarvoor was weggestuurd. "Voorwaar, zeg Ik u: Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn." O gezegende misdadiger, die zo de hemelse tuinen betrad! O gelukkige dief, die zo het koninkrijk van de hemel binnensloop! En zie hoe moedig hij nu naar binnen gaat: "Doet mij de poorten der gerechtigheid open." Hij zegt niet: "O God! wees mij zondaar genadig!" Hij zegt niet: "Heere! indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen." Hier spreken we over de smekende almacht van het gebed.

"Zalig zijn zij, die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan den boom des levens, en zij door de poorten mogen ingaan in de stad." John Mason Neale.

Vers 21

"Ik zal U loven, omdat Gij mij verhoord hebt." Er is één punt dat we speciaal willen onderstrepen: dank voor verhoord gebed. Hierin, meer dan bijna overal elders, wordt God vaak beroofd van de lof die Hem toekomt. Mensen bidden. Ze krijgen antwoord op hun gebed. Dan vergeten ze God te danken. Dat gebeurt vooral bij kleine dingen. Laten we niet vergeten: alles waarvoor bidden de moeite waard is, is ook de moeite waard om voor te danken.

Eerlijk is eerlijk: in die kleine dingen erkennen we God niet zoals het hoort. En danken we wel? Dan danken we voor de zegen zelf, waar we blij mee zijn, en laten we Degene buiten beeld van Wie de zegen kwam. Dat is God niet welgevallig. Wil je echt loven, dan moet je Hem in de zegen zien. De psalmist zegt: "Ik zal U loven, omdat Gij mij verhoord hebt." Hij loofde niet alleen omdat hij iets had gekregen. Hij loofde ook omdat er naar hem was geluisterd: de levende God liet in Zijn weldaden zien dat Hij een God is Die hoort.

Weten we dat God ons heeft verhoord? Dan moeten we onze lof niet uitstellen. Schuiven we onze dankzegging door naar misschien pas vanavond, dan vergeten we haar misschien helemaal. En doen we het toch? Dan zal onze lof waarschijnlijk maar half zo warm klinken als ons lied in het begin geklonken zou hebben. God houdt van een snel antwoord op Zijn zegeningen. Eén hartelijke zin van dank is meer waard dan alle plichtpleging van een uitgebreidere dienst. Directe lof heeft een frisheid die lijkt op het waas op een vers geplukte vrucht. Dat ze spontaan is, maakt haar onuitsprekelijk kostbaarder.

Zoek daarom, beste lezer, het verband tussen je God en je zegen. Erken Zijn luisterend oor evengoed als Zijn milde hand. En laat de woorden van de psalmist ook de jouwe zijn: "Ik zal U loven, omdat Gij mij verhoord hebt." Philip Bennet Power.

Vers 22

"De steen." "Een hoofd des hoeks." Christus Jezus is een steen: nergens is stevigheid dan in Hem. Hij is een fundamentsteen: er is geen gebouw dan op Hem. Hij is een hoeksteen: er is geen aaneenvoegen of verzoenen dan in Hem. James Ford, 1856.

Vers 22

"De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden", enz. Passen we dit op Christus toe? Dan is "de Steen" de basis van alles. Hij maakt twee dingen mee die haaks op elkaar staan: 1. Hij wordt geweigerd en weggegooid. 2. Daarna wordt Hij teruggehaald en tot hoofd van het bouwwerk gemaakt. Er zijn dus twee dingen om te zien: 1. de afwijzing en 2. de verheffing. Dat zijn Zijn twee staten: Zijn vernedering en Zijn verhoging. In allebei kunnen we twee graden onderscheiden, a quibus en quosque: door wie en hoever. Door wie werd Hij verworpen?

Weeg het woord aedificantes: niet door onwetende mensen, maar door vakmensen, door bouwers van beroep. Dat maakt het des te erger. Hoever ging het? Weeg het woord reprobaverunt: usque ad re-

probari, tot aan de totale verwerping. Er staat niet improbaverunt: afgekeurd omdat Hij niet geschikt was voor een bijzondere plek. Er staat reprobaverunt: helemaal afgewezen voor welke plek dan ook. En dan de verhoging, door wie? De volgende woorden zijn a Domino, van God, een bouwer die minstens zo goed is als de beste van hen, nee, beter. Zo wordt het eerste goedgemaakt. En hoever?

God plaatste Hem niet in een willekeurig deel van het gebouw, maar in het deel dat het meest opvalt (de hoek), en op het hoogste punt daarvan, het hoofd zelf. Zo werd Hij door de bouwlieden verworpen, en wel tot de laagste staat. En vanuit de laagste staat werd Hij door God Zelf verheven tot in caput anguli, tot de allerhoogste plaats. Lancelot Andrewes.

Vers 22

"De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden", enz. We hoeven ons niet te verbazen dat de machten van de wereld meestal vijanden van Christus zijn. We hoeven ons ook niet te verbazen dat de bedenkers van politieke plannen, die bouwlieden, Christus in hun bouwwerk weglaten. Maar ook de zogenaamde bouwers van de gemeente van God gebruiken wel de naam van Christus en gebruiken die voor hun eigen doel, en toch verwerpen ze Hem Zelf en bestrijden ze de kracht van Zijn geestelijke koninkrijk. Onder hen die de Heere Jezus Christus haten, die de kracht van de godzaligheid haten en de dienst van God verdraaien, kan veel vernuft zijn, veel geleerdheid en veel kennis van de Schrift.

Het is de geest van nederigheid, gehoorzaamheid en zaligmakend geloof die mensen leert Christus te waarderen en op Hem te bouwen. Hoe ijdel en dwaas de mening van deze bouwlieden is, blijkt hieruit dat de grote Bouwmeester van de gemeente hen overmeestert:

Zijn voornemen blijft staan.

Ondanks hun verwerping van Christus wordt Hij toch tot hoofdhoeksteen gemaakt. Ze wierpen Hem weg met hun beledigingen en

door Hem uit te leveren om te worden gekruisigd en daarna in het graf gelegd. Ze lieten een steen over deze steen rollen, die ze zo hadden verworpen, zodat Hij niet meer te zien zou zijn. Zo dachten ze zeker te zijn. Maar zelfs vandaar stond Hij op, en Hij werd het hoofd van de hoek. Robert Leighton.

Vers 22

"De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden", enz. Dat betekent: God stuurde een levende, kostbare, uitverkoren steen naar de aarde. De Joden, die in die tijd de bouw van de gemeente leidden, wezen die steen echter af. Ze zeiden: "Deze Mens is van God niet, want Hij houdt den sabbat niet." Ze zeiden: "Wij hebben geen koning, dan den keizer." Ze zeiden dat "deze verleider, nog levende, gezegd heeft: Na drie dagen zal Ik opstaan." En ze zeiden nog veel meer van die aard. Maar de bouwlieden hadden deze steen afgekeurd als onbruikbaar voor het geestelijke gebouw, en toch is Hij "tot een hoofd des hoeks" geworden.

God, de eerste bouwmeester, heeft Hem gemaakt tot de schakel die de twee muren verbindt en samenhoudt. Anders gezegd: Hij is het hoofd geworden van heel de gemeente, die uit Joden en heidenen bestaat. En Hij is zo'n hoofd, dat niemand gered kan worden die niet onder Hem staat. Wie wel onder Hem, de levende steen, is gebouwd, wordt zeker gered. Dit alles is "van den HEERE geschied". Het gebeurde door Zijn uitverkiezing en Zijn raad, zonder dat een mens eraan meewerkte. Daarom is het wonderlijk in onze ogen. Want wie moet dit niet als een wonder zien?

Een man die is gekruisigd, gestorven en begraven, staat na drie dagen op uit de dood. Hij is onsterfelijk, met een macht zonder grenzen, en wordt uitgeroepen tot Vorst van mensen en engelen. Door Hem komt er voor sterfelijke mensen een weg open naar het koninkrijk van de hemel, naar de gemeenschap met de engelen, naar een gelukkige onsterfelijkheid. Robert Bellarmine.

Vers 22

"De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden." Hier zien we hoe sterk en onoverwinnelijk het schild is waarmee de Heilige Geest ons wapent tegen het holle gepoch van de pauselijke geestelijken. Neem aan dat ze de naam "opperbouwers" hebben. Maar verloochenen ze Christus? Dan hoeven wij Hem toch niet ook te verloochenen? Laten we liever al hun besluiten verachten en onder onze voeten vertrappen, en deze kostbare steen eren, waarop onze zaligheid rust. Met de woorden "is tot een hoofd des hoeks geworden" bedoelen we het ware fundament van de gemeente, dat het hele gewicht van het gebouw draagt. Bij een gebouw moeten de hoeken immers het meeste dragen. Johannes Calvijn.

Vers 22

"De steen", enz. Dat wil zeggen: de groten en leiders van het volk hebben mij afgewezen (1 Sam. 26:19), zoals bouwers van een huis een steen afwijzen die er niet in past. Nu ben ik koning geworden over Israël en Juda. Ik ben een voorafschaduwing van die glorieuze Koning Die later op dezelfde manier zal worden afgewezen (Luk. 19:14; Luk. 20:17), en dan door God zal worden verhoogd tot Heere van de hele wereld en tot de grondslag van het geluk van alle mensen. Thomas Fellton.

Vers 22

"De steen." Volgens de schrijver van de Historia Scholastica gaat er een overlevering dat bij de bouw van de tweede tempel een steen lag, waarvan letterlijk gold wat hier als gelijkenis wordt verteld. Bouwers pakten hem vaak op en gooiden hem even vaak weer weg. Uiteindelijk bleek hij perfect te passen op de meest eervolle plaats: die van de belangrijkste hoeksteen, die de zijkanten van de muren aan elkaar verbindt. Omdat dit zo ongewoon was, ontstond de uitspraak die hier

volgt: “Dit is van den HEERE geschied, en het is wonderlijk in onze ogen.” Henry Hammond.

Vers 22

“Een hoofd des hoeks.” Wat is “de hoek”? Dat is de plek waar twee muren bij elkaar komen. Er zijn veel tweeën in dit gebouw. Er zijn de twee muren van de volken: Joden en heidenen. Er zijn de twee standen: slaaf en vrije. Er zijn de twee geslachten: man en vrouw. Er zijn de grote twee (die we vandaag, op paasdag, vieren): de levenden en de doden. En boven alles zijn er de grootste twee van allemaal: hemel en aarde. Lancelot Andrewes.

Vers 22

“Is tot een hoofd des hoeks geworden.”

> *“Nog hoger en steeds hoger gaat Hij, voorbij de rangen daarboven,*
> *waar de serafs ontvlamd zijn door de vlam van eindeloze liefde;*
> *Hij gaat hen voorbij, want zelfs serafs hebben nooit zo goed liefgehad*
> *als Hij Die voor Zijn geliefden striemen, doornen en het schandhout*
> *heeft gedragen.*
>
> *Steeds verder, steeds voort, waar geen engelenvoet mag treden,*
> *waar de vierentwintig ouderlingen neervallen in mystieke vrees;*
> *waar de vier vreemde levende wezens hun lofzang zingen voor de*
> *troon,*
> *gaat de Verachte en Verworpene voorbij, in Zijn macht alleen;*
> *Hij gaat door de verblindende regenboog heen, totdat Hij aan de*
> *rechterhand van de Vader*
> *is gezeten, Zijn Mede-Gelijke, God uit God en Licht uit Licht.”*
>
> — *R. F. Littledale.*

Vers 22

“Een hoofd des hoeks.” Door Gods genade is nu voor iedereen duidelijk wie de Heilige Schrift de hoeksteen noemt. Het is Degene Die twee muren in één bouwwerk, de Kerk, als het ware samenvoegt,

doordat Hij aan de ene kant het Joodse volk en aan de andere kant het heidense volk tot Zich neemt. Van Hem staat geschreven dat Hij het is, "Die deze beiden een gemaakt heeft". Hij heeft Zich als Hoeksteen laten zien, niet alleen in de dingen beneden, maar ook in de dingen boven. Op aarde verenigde Hij immers de volken van de heidenen met het volk van Israël, en beide samen met de engelen. Bij Zijn geboorte riepen de engelen namelijk: "Vrede op aarde, in de mensen een welbehagen." Gregorius, aangehaald door Henry Newland, 1860.

Vers 22

"De steen." Waarom wilden de Joodse bouwlieden Christus, onze Zaligmaker, niet als hoofdsteen? Beda geeft een verklaring: Quia in uno pariete stare amabant. Een hoek konden ze niet velen. Ze wilden helemaal alleen op hun eigen muur blijven staan, een eigen wereldje vormen en niets te maken hebben met heidenen of Samaritanen. Christus konden ze er dus niet bij hebben. Ze vreesden namelijk dat het volk, zodra Hij gehoord werd, die richting op zou worden getrokken: "Alias oves oportet me adducere" (Joh. 10:16). Dat woord "alias", andere schapen, was voor hen ondraaglijk. Toch moet ons bouwen zeker zo'n doel hebben: alias oves adducendi, anderen binnenhalen, een hoek maken waar muren elkaar ontmoeten.

Anders handelen we niet facere secundum exemplar. Dan bouwen we niet zoals Christus ons voordoet, en komt onze manier van bouwen niet overeen met de Zijne. Lancelot Andrewes.

Verzen 22-27

Volgens alle uitleggers wijst deze psalm vooruit naar de komst van Christus en Zijn koninkrijk van het evangelie. Je ziet dat in vier dingen: een verhoging, een jubel, een smeekbede en een zegenspraak. Eerst de verhoging, Ps. 118:22: "De steen, dien de bouwlieden verworpen hadden, is tot een hoofd des hoeks geworden." De Joden gooiden deze steen weg. God bouwde Zijn gemeente erop.

Dan de jubel, Ps. 118:24: “Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft; laat ons op denzelven ons verheugen, en verblijd zijn.” Het is een gezegender dag dan de dag waarop Hij de mens schiep, toen de wereld klaar was: “Laat ons op denzelven ons verheugen, en verblijd zijn.”

Dan de smeekbede, Ps. 118:25: “Och HEERE! geef nu heil; och HEERE! geef nu voorspoed.” Zonder de Messias kon Uw rechtvaardigheid niet toestaan dat U redde. Nu is Hij er: “Och HEERE! geef nu heil.” Onze Zaligmaker is gekomen. Laat barmhartigheid en redding met Hem meekomen.

Tot slot de zegenspraak, die alles helder maakt, Ps. 118:26: “Gezegend zij hij, die daar komt in den Naam des HEEREN.” Wat David hier voorspelde, kwam later door het volk uit: Matth. 21:9, “Gezegend is Hij, Die komt in den Naam des Heeren!” Het gevolg, de som van het geheel, staat in mijn tekst, Ps. 118:27: “De HEERE is God, Die ons licht gegeven heeft. Bindt het feest offer met touwen tot aan de hoornen van het altaar.” Thomas Adams.

Vers 24

“Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft.” 1. Hier staat de leer van de christelijke sabbat: “het is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft”. Hij heeft die dag opmerkelijk gemaakt, heilig gemaakt en van andere dagen onderscheiden. Hij maakte haar voor de mens. Daarom heet ze de dag van de Heere: ze draagt Zijn beeld en Zijn opschrift. 2. De plicht op de sabbat: “laat ons op denzelven ons verheugen, en verblijd zijn.” Dat is niet alleen omdat er zo’n dag is ingesteld, maar vooral om wat er aanleiding toe gaf: Christus is “tot een hoofd des hoeks” geworden.

Daar mogen we blij om zijn, om Zijn eer en om ons eigen voordeel. Sabbatdagen horen vreugdedagen te zijn. Dan lijken ze voor ons op de dagen van de hemel. Wat een goede Meester dienen we toch! Hij

heeft een dag voor Zijn dienst ingesteld en bepaald dat die in heilige blijdschap wordt doorgebracht. Matthew Henry.

Vers 24

"Dit is de dag", enz. De Joden noemen de sabbat de "koningin van de dagen". Arnobius legt deze tekst uit als de christelijke sabbat. Anderen leggen hem uit als de dag van de zaligheid, omdat Christus is verhoogd tot hoofdhoeksteen. Dat staat dan tegenover die duistere dag waarop de mens viel. John Trapp.

Vers 24

Gelovigen hebben voortdurend reden tot troost. Daarom is hun bevolen altijd blij te zijn, Filipp. 3:1; 4:4. Dringen hun zonden of hun lijden zich in hun hart op? Dan mogen ze toch niet treuren als mensen zonder hoop. Ook in hun treurigste tijden is de Geest van de vertroosting bij hen. In hun binnenste ligt een zaadje van vreugde, dat onder de kluiten is gedraaid en boven de grond niet te zien is. Op bepaalde tijden vraagt God echter dat dit graan opkomt. In de kalender van hun leven staan een paar rode letters, een paar heilige dagen.

Op die dagen past deze vreugde het best, zoals wijn op een bruiloft. Maar van al die dagen smaakt ze nooit zo heerlijk als op een dag van de Heere. Niemand heeft zozeer vreugde nodig als een heilige, en geen tijd past er zo goed bij als een sabbat. Vreugde in God op andere dagen is als vogelgetjilp in de winter: je hoort het graag. Maar vreugde op de dag van de Heere is als hun zingen en hun mooie noten in de lente, als al het andere ook mooi en prettig om te zien is.

"Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft." (Hij, Die alle dagen maakte, maakte vooral deze dag. Maar wat volgt dan?) "Laat ons op denzelven ons verheugen, en verblijd zijn." In deze woorden zien we de blijdschap van de gemeente en het moment, de dag, waarop ze die beleeft. Haar blijdschap was groot: "Laat ons … ons verheugen, en verblijd zijn." Deze twee uitdrukkingen zijn geen onnodige herhaling, maar tonen hoe overvloedig en hoog hun vreugde was. En het mo-

ment: “Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft.” Leg deze plaats naast Matth. 21:42-43 en Hand. 4:11, dan ontdek je dat de verzen ervoor een profetische aankondiging zijn van de opstanding van Christus.

Dit vers kondigt dus de vreugde van de gemeente aan op die gedenkwaardige, glorieuze dag. En “men maakt maaltijden om te lachen”, Pred. 10:19. Dan mag de dag waarop Christus Zijn heiligen laat smullen van de beste barmhartigheden, met recht hun grootste geestelijke blijdschap opeisen. Een dankdag gaat in twee opzichten voor op een vastendag. Op een vastendag kijken we naar Gods toorn, op een dankdag naar Gods gunst. Op de eerste denken we vooral aan onze verdorvenheid, op de tweede aan Gods ontferming. Een vastendag vraagt dus om verdriet en een dankdag om vreugde.

De dag van de Heere is de hoogste dankdag. Ze verdient het veel meer dan het Joodse Purim om een dag van feestmaal en blijdschap te zijn, een goede dag. George Spinnock.

Vers 24

“De dag, dien de HEERE gemaakt heeft.” In de natuur maakt de zon aan de hemel met haar licht de dag. Zo maakt Christus, de Zon van de gerechtigheid, een geestelijke dag van de onze. Starke.

Vers 24

“De dag, dien de HEERE gemaakt heeft.” Adam bracht een droeve dag binnen. Door Christus is echter een andere dag gemaakt. Abraham zag Zijn dag van verre en jubelde. Laten we nu al in Zijn licht lopen. Johann David Friesch, 1731.

Vers 25

“Geef nu heil” (Engels: “Behoud”). Voor de Hebreeën is zaligheid een breed begrip. Alle gunsten van God die tot behoud kunnen leiden, vallen eronder. Daarom laat de psalmist dit werk elders zowel voor mensen als voor dieren gelden. Alsof hij zichzelf wil uitleggen, ver-

klaart hij sōson, behoud, met euodōson. Het is zo'n dierbare naam voor God, dat de profeet er nooit genoeg van krijgt. Joseph Hall.

Vers 25

"Och HEERE! geef nu heil; och HEERE! geef nu voorspoed." Laat het volk Hem luid toejuichen, zoals dat hoort bij de kroning van een vorst. Laat al Zijn trouwe onderdanen het uitjubelen: "Och HEERE! geef nu heil." Dat is als vivat rex, lang leve de koning, een kreet van hart tot hart. Zo'n kreet laat horen dat we blij zijn dat Hij de troon heeft bestegen, dat Zijn bestuur ons volkomen tevreden stelt, en dat Zijn belangen en Zijn eer ons na aan het hart liggen. "Hosanna" betekent: "Behoud nu, wij bidden U." Heere, behoud mij, ik bid U. Maak deze Zaligmaker tot mijn Zaligmaker, en daarom ook tot mijn Heerser.

Neem mij onder Zijn bescherming en erken mij als een van Zijn gewillige onderdanen. Zijn vijanden zijn mijn vijanden. Heere, ik bid U, red mij van hen. Laat mij delen in de voorspoed die Zijn koninkrijk meebrengt voor iedereen die het aanneemt. Laat mijn ziel voorspoedig en gezond zijn, in de vrede en gerechtigheid die Zijn bestuur geeft, Ps. 72:3. Geef mij de overwinning op de begeerten die oorlog voeren tegen mijn ziel. En laat Gods genade in mijn hart doorgaan: overwinnend en om te overwinnen. Matthew Henry.

Vers 25

"Geef nu", of: "hosanna". Als we op aarde danken, horen daar altijd gebeden bij om nog meer barmhartigheid en om blijvende voorspoed. Bij onze halleluja's hoort een hosanna. Ingram Cobbin.

Vers 25

"Och HEERE! geef nu heil", enz. Hosanna. Toen onze Heere zegevierend Jeruzalem binnentrok, drong de menigte dicht om Hem heen en riep ze iets uit dat uit deze psalm was gehaald (Matth. 21:9,15; Mark. 11:9,10; Joh. 12:13). Op het Loofhuttenfeest zeiden ze Ps. 118:25-26 al-

tijd op. Dan zong een van de priesters de grote Hallel, Psalm 113-118. Op vaste momenten vielen de menigten in met hun antwoorden, de responsies. Ze zwaaiden met hun takken van wilg en palm en riepen al zwaaiend: Halleluja, of Hosanna, of: "Och HEERE! geef nu voorspoed." Dat gebeurde bij het opzeggen van Ps. 118:1,29.

De school van Hillel zegt echter dat het bij de woorden "Geef nu heil" gebeurde. De school van Sjammai houdt vol dat het bij "Geef nu voorspoed" was. R. Akiba merkte op dat Rabban Gamaliël en R. Jozua hun takken alleen bij de woorden "Geef nu heil" zwaaiden (Misjna, Soekka, 3. 9). Op elk van de zeven dagen die het feest duurde verdrong het volk zich in het voorhof van de tempel en liep het in optocht om het altaar. De takken bogen daarbij naar het altaar toe, en de trompetten schalden als men Hosanna riep.

Op de zevende dag liep men zevenmaal om het altaar. Intussen riep men het grote Hosanna, op het geluid van de trompetten van de Levieten (Lightfoot, Temple Service, 16. 2). Zelfs de kinderen, voor zover ze palmtakken konden zwaaien, werden geacht aan de plechtigheid deel te nemen (Misjna, Soekka, 3. 15; Matth. 21:15). Omdat men tijdens de dienst met mirte- en wilgentakken zwaaide, ging de naam Hosanna uiteindelijk over op de takken zelf. Volgens Elias Levita (Thisbi. sv) worden dan ook "de bundels wilgentakken van de beek die zij dragen op het Loofhuttenfeest, hosanna's genoemd." William Aldis Wright, in "Smith's Dictionary of the Bible", 1863.

Vers 25

"Geef nu heil; och HEERE! geef nu voorspoed." Voorspoed komt van God, maar Zijn volk moet erom smeken. De engel zegt: "Om uwer woorden wil ben Ik gekomen" (Dan. 10:12). John Trapp.

Vers 26

"Gezegend zij hij, die daar komt in den Naam des HEEREN." Hier zien we het grote verschil tussen Christus en de antichrist. Christus trad niet op onder Zijn eigen naam, maar onder de naam van de Vader. Zo

getuigde Hij Zelf in Joh. 5:43: “Ik ben gekomen in den Naam Mijns Vaders, en gij neemt Mij niet aan; zo een ander komt in zijn eigen naam, dien zult gij aannemen.” Zo mogen ook alle trouwe dienaren van de Kerk niet namens zichzelf spreken.

Ze komen niet namens Baäl en niet namens Mammon of hun eigen buik. Ze komen namens God, en dan met een wettige roeping. Lees daarover Hebr. 5:1-14; Openb. 10:1-11 en 15:1-8. Solomon Gesner.

Vers 27

“De HEERE is God, Die ons licht gegeven heeft.” Je merkt aan de psalmist dat hij licht bezat. Hij zegt het immers zelf: “De HEERE is God, Die ons licht gegeven heeft.” In hem was dat licht “het licht des levens”. Het was in zijn hart gaan schijnen, en de stralen van Gods waarheid hadden zijn geweten bereikt.

Hij droeg een licht bij zich dat van God kwam, en dat droeg hij overal mee naartoe. Bij dat licht zag hij licht, en daarin onderscheidde hij alles wat het zichtbaar maakte. Door dit innerlijke licht kende hij het verschil tussen goed en kwaad, tussen zoet en bitter, tussen waar en vals, tussen wat geestelijk is en wat enkel natuurlijk. Hij zei niet: “Dit licht is door een schepsel ontstaan.” Hij zei ook niet: “Dit licht komt uit mijn eigen wijsheid.” En hij zei evenmin: “Het is de natuur die door mijn eigen wil is omgevormd en na lange tijd van ijverig oefenen langzaam is opgekomen.” Nee.

Hij schreef al het licht dat hij had toe aan God, de HEERE, als de enige Bron en de enige Gever. Heeft God de HEERE ook ons datzelfde licht laten zien dat Hij Zijn dienstknecht van toen liet zien? Dan dragen we allemaal, in meerdere of mindere mate, een diepe overtuiging in ons dat we het van Hem hebben gekregen. Zeker, vaak ligt er een dikke laag donkere wolken overheen. Twijfels en angsten hangen als nevel en mist boven onze ziel, en dan vragen we ons af of het licht dat we kregen wel echt van God komt.

Maar soms is er een ernstig ogenblik. Dan wil de Heere Zijn werk een beetje doen opleven. Dan neigt Hij Zich tot ons om de liefde van ons hart naar Zichzelf toe te trekken. Hij brengt ons dicht bij Zich, verbergt ons voor een deel in de holte van Zijn hand en opent de weg naar Zichzelf. Op zulke tijden is er in ons een diepe zekerheid dat we licht hebben en dat dit licht uit God is. Dat is zo, ondanks al ons ongeloof. Dat is zo, ondanks alles wat de vijand ons influistert en ondanks alle twijfels, angsten en verdachtmakingen uit de diepte van onze vleselijke gezindheid.

Hoe ze ons ook dwarsbomen en van binnenuit proberen te ondergraven: op die ogenblikken staat het vast voor ons dat we licht hebben, en dat dit licht van God komt. Hoe weten we dat zo zeker? Omdat we kunnen terugdenken aan de tijd dat we in geen enkel licht leefden en niets ervan voelden. Alles wat geestelijk en hemels was, lag in duisternis voor ons, en wijzelf stonden er ook in het duister tegenover. De Schrift noemt wat de Geest van God een mens laat doen soms offers. We lezen: “Om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus.” Paulus schrijft dat hij van Epafroditus ontving wat de broeders te Filippi hadden gezonden, “als een welriekende reuk, een aangename offerande, Gode welbehagelijk” (Filipp. 4:18).

En tegen de Hebreeën zegt hij: “En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid (dat is: aan de nood van Gods volk) niet; want aan zodanige offeranden heeft God een welbehagen” (Hebr. 13:16). Welnu, ook deze geestelijke offers die een mens God brengt, zitten vast aan de hoornen van het altaar. God neemt ze alleen met welbehagen aan als ze daar vastgebonden zijn. Alleen zo krijgen ze hun aanvaarding van het altaar. Onze gebeden behagen God uitsluitend als we ze brengen langs het kruis van Jezus. Onze lofliederen en onze dank zijn alleen aangenaam als ze met het kruis van Christus zijn verbonden en dankzij de verzoening door Zijn dierbare Zoon naar de Vader opstijgen.

Ook de ordeningen van Gods huis zijn alleen als geestelijke offers aangenaam voor God, als ze aan de hoornen van het altaar vastzitten. De beide ordeningen van het Nieuwe Testament, de doop en het avondmaal van de Heere, heeft God Zelf met eigen hand aan de hoornen van het altaar gebonden. Niemand onderging de ene op de goede wijze of ontving de andere op de goede wijze, als hij niet eerst geestelijk door diezelfde hand aan de hoornen van het altaar was gebonden. Een gul gebaar, een beker koud water in de naam van een leerling, een gevoel van medeleven of liefde, een vriendelijk woord, een daad van ontferming voor een broeder: elk daarvan behaagt God alleen voor zover het via de voorspraak van Zijn dierbare Zoon naar Hem opstijgt.

Neem daarom elk offer dat we brengen van ons gemak of onze winst, van onze tijd of ons geld, voor het welzijn van Gods kinderen. Het is alleen dan een geestelijk en welgevallig offer als het aan de hoornen van het altaar is vastgebonden, vastgemaakt aan het kruis van Jezus. Alle geur en alle lieflijkheid krijgt het dan van het reukwerk dat daar wordt aangeboden door de Heere van het leven en van de heerlijkheid. J. C. Philpot.

Vers 27

Wat een troost is het licht! Licht en troost horen zó dicht bij elkaar dat we ze vaak door elkaar gebruiken. “De HEERE is God, Die ons licht gegeven heeft.” Dat betekent: God geeft het licht van raad, zodat we weten wat we moeten doen. Hij geeft ook het licht van troost bij wat we doen, of nadat we alles hebben doorstaan. Licht is méér dan een kaars die ons wordt voorgehouden zodat we ons werk kunnen doen. Het troost en verkwikt ons óók terwijl we werken. Pred. 11:7. Joseph Caryl.

Vers 27

“Die ons licht gegeven heeft”: bind het offer. Er is hier iets ontvangen, en er moet iets teruggegeven worden. God heeft ons gezegend, dus

moeten we God zegenen. Zijn genade en onze dankbaarheid: langs die twee lijnen loopt mijn preek. Ze komen in mijn tekst bij elkaar. Mochten ze in jullie harten even gelukkig samenkomen, dan blijven ze bij jullie tot ze jullie in de hemel hebben gebracht. Thomas Adams.

Vers 27

"Bindt het feest offer met touwen" enz. Uit dank voor Zijn verlossende liefde moeten we onszelf aan God aanbieden. Dat is het offer. Niet om op het altaar te worden gedood, maar als "een levende … offerande" (Rom. 12:1) die aan het altaar worden vastgebonden. Het gaat om geestelijke offers van gebed en lofprijs. Daarin moet ons hart vastgeknoopt en helemaal aanwezig zijn, zoals het offerdier "met touwen tot aan de hoornen van het altaar" werd vastgemaakt. Matthew Henry.

Vers 27

"Bindt het feest" enz. Volgens een gezegde onder de Hebreeën waren juist de dieren die men offerde de meest stribbelende van allemaal. Zo zijn wij ondankbare schepsels ook: wanneer we God zouden moeten liefhebben, rennen we liever van Hem weg, steeds weer. Pas als we met stevige touwen aan het altaar zijn vastgebonden, wordt er liefde of eerbied uit ons losgewrongen. Abraham Wright.

Vers 27

"Met touwen." Soms betekent dit woord dikke gedraaide touwen (Richt. 15:13), en soms dikke takken van bomen, die bij sommige feesten werden gebruikt (Ezech. 19:11; Lev. 23:40). Zo kun je de zin op twee manieren lezen: bind het feest met dikke takken, of bind het offer met touwen. Het komt op één ding neer. Men moet het feest vieren met vreugde en dank aan God, net als Israël bij zijn plechtige feesten. Henry Ainsworth.

Vers 27

"Bindt het feest offer met touwen tot aan de hoornen van het altaar." Voor deze woorden moet je "leid het" aanvullen, want de offerdieren zaten vast aan ringen in de vloer. "De hoornen" waren sierstukken in de bouw, een soort kapitelen van ijzer of koper. Ze hadden ongeveer de vorm van de gebogen hoorns van een dier en staken uit de vier hoeken van het altaar omhoog. Wanneer de dienstdoende priester bad, legde hij er zijn handen op. Soms besprenkelde hij ze ook met het bloed van het offer dat gebracht was. Vergelijk Ex. 30:3 en Lev. 4:7,18. Helemaal aan het slot van dit vers moet je het woord "zeggende" erbij denken. Daniel Cresswell.

Vers 27

"Tot aan de hoornen." Dat wil zeggen: door heel het voorhof heen, tot je bij de hoornen van het altaar bent. Bedoeld worden dus veel offers of takken. Henry Ainsworth.

Vers 28

"God." Het oorspronkelijke woord voor "God" geeft deze plaats extra gewicht. U bent mijn "El", de Machtige, en daarom zal ik U loven. U bent mijn "Eloah", een afgeleide vorm met vrijwel dezelfde betekenis. "Ik zal U verhogen", dus: U hoog tillen in heerlijkheid en eer. Henry Cowles.

Vers 28

Door "de Heere te verhogen" bereiken we een van de grote doelen van de lofprijs: Zijn verhoging. God kan Zichzelf verhogen en zal dat ook doen. Toch is het voor Zijn volk ook een plicht en een voorrecht om Hem te verhogen. Zij moeten Zijn Naam hoog houden en groot maken. De eer van die Naam is als het ware nu in hun handen gelegd. Wat doen wij met die kans en dat voorrecht? Philip Bennet Power.

Verzen 1-4

1. Waarover de lofzangen gaan: “Looft den HEERE, want Hij is goed.” 2. Het refrein: “Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.”
2. Het koor: “Dat Israel nu zegge” enz.; “Het huis van Aaron zegge nu” enz.; “Dat degenen, die den HEERE vrezen, nu zeggen” enz.
3. De repetitie: “Dat zij nu zeggen”, zodat ze straks beter klaarstaan voor de lofprijzing van allen in de hemel.

Vers 5

1. Het moment om te bidden: “uit de benauwdheid”.
2. Het antwoord op het juiste moment: “De HEERE heeft mij verhoord.”
3. Het antwoord dat meer geeft dan gevraagd was: “Stellende mij in de ruimte.”

Vers 6

1. Wanneer weet iemand dat God aan zijn kant staat?
2. Welk vertrouwen mag die mens hebben die zeker is van hulp van God?

Vers 7

1. De waarde van echte vrienden.
2. Wat hulp van boven nog véél meer waard is.

Verzen 8-9

“Beter.” Het is verstandiger, veiliger, moreel juister, edeler en gelukkiger in zijn uitkomst.

Vers 10

Kijk ruim rond en bedenk wat er allemaal gedaan is, wat er gedaan hoort te worden en wat er gedaan kan worden “in den Naam des HEEREN”.

Vers 12

1. De ontelbare ergernissen van het geloof.
2. Hoe snel al die ergernissen voorbij zijn.
3. De totale overwinning van het geloof.

Vers 13

1. Onze grote tegenstander.
2. Zijn woeste aanvallen.
3. Zijn duidelijke bedoeling: “tot vallens toe”.
4. Zijn mislukking, want het loopt anders af: “maar de HEERE heeft mij geholpen”.

Vers 14

1. Kracht midden in het lijden.
2. Een lied in de hoop op bevrijding.
3. Zaligheid, oftewel echt ontsnappen aan de beproeving.

Vers 15

De vreugde van christelijke gezinnen. Het is vreugde in de zaligheid. Ze wordt hoorbaar in “de stem”. Ze blijft: “de stem is”. En ze is vreugde over de bescherming en de eer die de rechterhand van de Heere geeft.

Vers 15-16

1. Ware vreugde hoort bij de rechtvaardigen.
2. In hun tenten: tijdens hun pelgrimstocht.
3. Over de zaligheid: vreugde en zaligheid horen bij elkaar.

4. Van God: “de rechterhand” enz.: drie rechterhanden. Zowel de zaligheid als de vreugde komen uit de hand van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. De rechterhand van elk van Hen werkt krachtig. G. R.

Vers 17

1. Goede mensen komen vaak in bijzonder grote nood. Denk aan Jozef in de put, Mozes in het mandje van biezen, Job op de mesthoop, David die Saul maar net ontsnapte en Paulus die in een mand over de muur werd neergelaten. Wat een bijzondere vruchtenmand was dat! Wat hing er niet allemaal aan dat ene touw! Hoeveel mensen zijn daardoor gered!
2. Goede mensen voelen in zo’n bijzonder gevaar vaak al aankomen dat ze er weer bovenop komen: “Ik zal niet sterven, maar leven.”
3. Goede mensen willen innig graag in leven blijven, om dit te kunnen doen: “en de werken des HEEREN vertellen.” G. R.

Verzen 17, 19, 22

De overwinning van de opgestane Zaligmaker, en wat daar allemaal uit voortkomt:

(1) de dood is verslagen. (2) De poorten van de gerechtigheid gaan open. (3) De hoeksteen van de kerk wordt gelegd.

— *Deichert, in Lange’s Commentary, over deze verzen.*

Vers 18

1. Al het leed dat Gods volk treft, is in feite kastijding: “De HEERE heeft mij wel hard gekastijd.”
2. Die kastijding kan diep ingrijpen: “heeft mij wel hard gekastijd.”
3. Toch is er een grens aan wat Hij oplegt: “maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven.” G. R.

Vers 19

1. We willen toegang tot God hebben.
2. We vragen daar nederig om: “Doet mij … open.”
3. We nemen die toegang moedig aan: “Ik zal daardoor ingaan.”
4. We genieten er vol dank van: “Ik zal den HEERE loven.”

Vers 22

Er zijn in deze woorden verschillende punten om op te letten.

1. Het beeld waarin de kerk hier wordt voorgesteld: een huis, een bouwwerk.
2. De plaats die onze Immanuël in dit gebouw inneemt. Hij is bij uitstek dé steen. Zonder Hem komt er geen gebouw, geen huis waarin God onder de mensenkinderen kan wonen.
3. De mensen die aan dit geestelijke bouwwerk werken. Zij worden bouwlieden genoemd.
4. De fatale fout die hun wordt verweten bij het bouwen van het huis van God: ze wijzen de steen af die God Zelf heeft uitgekozen. In Zijn eigen huis geven ze Hem geen plek.
5. Let op de plaats die Christus in dit gebouw moet krijgen en ook zál krijgen, hoe hard de bouwlieden Hem ook tegenwerken: Hij is “tot een hoofd des hoeks geworden”. De woorden die meteen daarna komen, laten zien hoe dat gebeurt. Ze laten ook zien hoe het nieuws van Zijn verhoging de heiligen raakt, ondanks alle boosaardigheid van hel en aarde: “Dit is van den HEERE geschied, en het is wonderlijk in onze ogen.” Ebenezer Erskine.

Verzen 22-23

1. Eerst het raadsel zelf. (a) Wat mensen als weg naar de zaligheid het minst waarderen, wordt door God het meest gewaardeerd. (b) Wat God het hoogst waardeert, schat de mens het laagst in, zodra het wordt bekendgemaakt.

2. Dan de oplossing van het raadsel. De weg van de zaligheid is het werk van de Heere. Juist daarom is hij wonderlijk in onze ogen, zoals we zien. — G. R.

Verzen 22-25

1. De verwerping van Christus.
2. De verhoging van Christus.
3. Alleen God heeft Hem verhoogd.
4. Met Zijn verhoging breekt een nieuwe tijd aan.
5. Zijn verhoging lokt een nieuw gebed uit.

— *Lees hierover Spurgeons preek nr. 1.420.*

Vers 24

1. Welke dag er bedoeld wordt.

(a) De dag van het evangelie.
(b) De sabbatdag.

1. Wat de tekst over die dag zegt.

(a) Ze is een gave van God.
(b) De mens hoort haar blij in ontvangst te nemen. — G. R.

Vers 25

Waaruit bestaat de voorspoed van de kerk? Van wie moet die komen? En hoe komen wij eraan?

Vers 25

1. Waarom er in dit gebed wordt gesmeekt.

(a) Om bevrijding uit de macht van de zonde.
(b) Om voorspoed in het leven van gerechtigheid.

1. Hoe vurig en ernstig het gebed is: “Och HEERE! … och HEERE!” (Engels: “Ik bid U, ik bid U”).

2. Hoe dringend het gebed is: “nu, nu”. Nu de poorten van de gerechtigheid openstaan. Nu de fundamentsteen gelegd is. Nu de dag van het evangelie is aangebroken. Nu, Heere! Nú! — G. R.

Vers 27

“Bindt het feest” enz. Toewijding is een moeder, en zij heeft vier dochters.

1. Volharding, want het offer wordt vastgebonden: “Bindt het feest offer.”
2. Gloed, want je bindt het stevig: “met touwen”.
3. Wijsheid, want je weet waaraan: “… het altaar”.
4. Vertrouwen, want je gaat helemaal door: zelfs “tot aan de hoornen” van het altaar.

— *Thomas Adams.*

Vers 27

“Bindt het feest offer met touwen” enz.

1. Wat is dat offer? Wijzelf, in ons geheel: elke gave, al onze tijd, ons bezit, onze positie, ons verstand, ons hart, ons karakter en ons leven tot het einde toe.
2. Waarom moet het vastgebonden worden? Van nature rukt het zich liefst los. Lang wachten, verleidingen, rijkdom, aanzien, ontmoediging en twijfel: elk daarvan wil het van het altaar wegjagen.
3. Waaraan wordt het vastgebonden? Aan de leer van de verzoening. Aan Jezus en Zijn werk. Aan Jezus en ons werk.
4. En wat zijn de touwen? Onze eigen beloften. De nood van zielen. Onze vreugde in het werk. De grote beloning. De liefde van Christus, die door de Heilige Geest in ons werkt.

Vers 28

1. De heerlijkste waarheid ter wereld: “Gij zijt mijn God.”

2. De juiste gezindheid om daarvan te genieten: “Ik zal U loven.”

Vers 28

1. Wat er gebeurt doordat Christus voor ons is geofferd: “Gij zijt mijn God.”
2. Wat er gebeurt doordat wij als een aangenaam offer aan Hem worden aangeboden: “… zal ik U loven; o mijn God! ik zal U verhogen.”

Of: (a) de zegen van het verbond: “Gij zijt mijn God.”
(b) de verplichting die uit het verbond volgt: “Ik zal U loven.” — G. R.

Vers 29

1. Barmhartigheid staat aan het begin van de zaligheid én aan het einde ervan.
2. Dankzegging staat aan het begin én aan het einde van alles wat zij van ons vraagt. — G. R.

Werk over de honderdachttiende psalm

Een uitleg van deze psalm vind je in “The Works of John Boys”, 1626, folio, blz. 861-870.

© 2026 Teun van der Plas
Alle rechten voorbehouden.

De Nederlandse vertaling van ‘The Treasury of David’ van Charles H. Spurgeon is een uitgave van Teun van der Plas. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de vertaler.

CHARLES H. SPURGEON

Davids Schatkamer

Deel VI
Psalm 119 – 124

Vertaald uit het Engels door Teun van der Plas
naar 'The Treasury of David'

© 2026 Teun van der Plas

Inhoud

Psalm 119 3
Psalm 120 958
Psalm 121 983
Psalm 122 1015
Psalm 123 1048
Psalm 124 1073

Psalm 119

Titel

Boven deze psalm staat geen opschrift, en ook de naam van een dichter ontbreekt. Het is *de langste psalm*, en die naam zegt genoeg. Hij is even omvangrijk als tweeëntwintig psalmen van de gewone lengte van de Pelgrimsliederen. Maar hij is niet alleen lang. Ook in breedte van gedachte, diepte van betekenis en hoogte van vuur steekt hij boven de andere uit. Hij lijkt op de hemelse stad, die vierkant ligt, met een hoogte en een breedte die gelijk zijn.

Veel oppervlakkige lezers denken dat hij steeds op dezelfde snaar speelt en wemelt van vrome herhalingen en overbodige woorden. Dat komt doordat hun eigen geest oppervlakkig is. Wie dit goddelijke lied echt heeft bestudeerd en elke regel zorgvuldig heeft bekeken, kan zijn ogen niet geloven: wat een rijkdom aan variatie en wat een diepgang! Met maar een handvol woorden brengt de dichter steeds nieuwe en gevarieerde betekenissen voort. Zo zie je hoe vertrouwd hij met zijn onderwerp is en hoe vindingrijk zijn geheiligde geest werkt. Hij herhaalt zichzelf nóóit. Komt dezelfde gedachte terug, dan staat ze in een nieuw verband en laat ze weer een andere, boeiende kleur van haar betekenis zien. Hoe vaker je de psalm leest, des te frisser wordt hij.

Wie van het water van de Nijl drinkt, vindt het bij elke slok lekkerder. Zo wordt ook deze psalm voller en aantrekkelijker naarmate je er vaker naar terugkeert. Er staat geen leeg woord in, geen enkel. De druiven van deze tros staan bijna te barsten van de nieuwe wijn van

het koninkrijk. Kijk je langer in deze spiegel van een genadig hart, dan zie je er steeds meer in. Aan de oppervlakte is hij zo stil als de glazen zee voor de eeuwige troon, maar diep daaronder ligt een oceaan van vuur. Wie er eerbiedig in kijkt, ziet niet alleen de glans, maar voelt ook de gloed van het heilige vuur.

Hij is zwanger van heilige zin en weegt even zwaar als hij groot is, want elke regel zit vol. Telkens als wij hem bestudeerden, riepen we weer: "O, de diepte!" Toch ligt die diepte verstopt achter een schijnbare eenvoud. Augustinus heeft dat terecht en wijs opgemerkt, en juist daardoor is de uitleg zo moeilijk. Wat hier duister is, ligt verborgen onder een sluier van licht. Daarom ontdekken alleen mensen die het écht ernstig menen die diepte: zij die niet alleen naar het Woord kijken, maar er, net als de engelen, ook in kijken.

Deze psalm is een alfabet. Acht strofen beginnen met dezelfde letter; dan volgen er weer acht met de volgende letter. Zo loopt de hele psalm in reeksen van acht door alle tweeëntwintig letters van het Hebreeuwse alfabet. Daarnaast vind je er talloze zinsparallellen en andere vormkunsten in, waar de oosterse geest van geniet. Ze lijken sterk op wat onze oudere dichters graag deden. Zo wilde de Heilige Geest met mensen spreken in vormen die de aandacht trekken en die je makkelijk onthoudt. Vaak spreekt Hij eenvoudig of sierlijk. Maar Hij schuwt het niet om ook eigenaardig of strak van vorm te zijn, als Hij Zijn onderwijs daarmee zekerder kan laten aankomen. Zelfs beknopte en kunstmatige zegswijzen veracht Hij niet, wanneer Hij Zijn leer er in onze gedachten mee kan vastzetten. Isaac Taylor heeft de les van dit feit mooi verwoord:

"Strikt genomen zit deze dichtvorm aan regels vast. Toch is hij in de diepste zin de uiting van een leven uit de Geest. Doordat die schijnbare tegenpolen hier door heel de psalm heen zijn vermengd, komt er in stilte een veelzeggende les over aan bij wie haar willen ontvangen: dat de dingen van God de menselijke geest op geen enkele manier minder goed bereiken, en al helemaal niet worden afgebo-

gen of verzwakt, doordat ze in losse uitdrukkingsvormen zijn gevat. Die vormen verraden juist dat ze zijn afgestemd op de onvolwassenheid en het kinderlijke bevattingsvermogen van wie ze ontvangt."

Auteur

Onder moderne schrijvers is het mode om zoveel mogelijk psalmen van David af te nemen. De critici van die richting zijn meestal onzuiver in de leer en ongeestelijk van toon. Daarom trekken wij vanzelf de andere kant op, want alles wat uit zo'n onbetrouwbare hoek komt, wekt bij ons argwaan. Wij geloven dat David deze psalm heeft geschreven. Toon en taal zijn davidisch, en op veel punten klopt hij met wat David heeft meegemaakt. Onze leraar noemde hem in onze jeugd "Davids zakboekje". Wij neigen nog altijd naar wat hij toen zei: dit is het koninklijke dagboek, op verschillende momenten uit een lang leven neergeschreven.

Nee, we geven deze psalm niet aan de vijand prijs. "Dit is Davids buit." Wie een schrijver lang leest, leert zijn stijl kennen. Dan krijg je een zeker aanvoelen waarmee je zijn werk herkent, ook als zijn naam is weggelaten. Wij hebben een soort kritische zekerheid, een diep gevoel van overtuiging, dat de hand van David hierin zit. Ja, dat het helemaal van hem is.

Onderwerp

Eén thema loopt door alles heen: het woord van de HEERE. De psalmist belicht zijn onderwerp van vele kanten en behandelt het op uiteenlopende manieren. Maar bijna in elk vers noemt hij dat woord van de HEERE, met een van de vele namen die hij ervoor kent. En ontbreekt zo'n naam, dan gaat het onderwerp in die strofe toch met volle overgave verder. Wie dit wonderlijke lied schreef, was doordrenkt

van de bijbelboeken die hij bezat. Andrew Bonar vertelt over een eenvoudige christen op een boerderij die de Bijbel al driemaal had doorgemediteerd. Precies zo ging het bij deze psalmist: hij was van lezen doorgegroeid naar overdenken.

Net als Luther had David elke vruchtboom in Gods tuin geschud en er gouden vruchten van geplukt. "De meeste mensen", zegt Martin Boos, "lezen hun Bijbel als koeien die in het hoge gras staan en de mooiste bloemen en kruiden onder hun poten vertrappen." Wij vrezen dat wij dat zelf maar al te vaak doen. Het is een ellendige manier om met de bladzijden van Gods ingegeven Woord om te gaan. Mag de Heere ons ervoor bewaren om die zonde te herhalen terwijl we deze kostbare psalm lezen.

Er zit duidelijk groei in de inhoud van deze psalm. De eerste verzen klinken alsof een jongeman ze schreef; veel van de latere gedeelten kunnen alleen uit ouderdom en wijsheid zijn voortgekomen. Maar in elk gedeelte is hij de vrucht van diepe ervaring, scherpe waarneming en ernstige overdenking. Als David hem niet heeft geschreven, moet er een andere gelovige hebben geleefd die precies zo dacht als David. Die moet zich met evenveel vuur aan het psalmendichten hebben gegeven en net zo hartelijk van de Heilige Schrift hebben gehouden.

De beste manier om deze heilige dichtkunst te gebruiken, is dat we onze geest helemaal op haar onderwerp afstemmen. Daarvoor kunnen we de psalm het best uit het hoofd leren. De dochter van Philip Henry schreef in haar dagboek: "Onlangs heb ik me wat moeite getroost om Psalm 119 uit mijn hoofd te leren, en ik ben al een flink eind gekomen." Zij was een verstandige, godvrezende vrouw, die wist wat goed was. Hebben wij de psalm eenmaal in ons hoofd, dan moeten we nadenken over de volheid, de zekerheid, de helderheid en de zoetheid van het woord van God.

Zulke gedachten wekken ons waarschijnlijk op tot een warme liefde ervoor. Wat zijn dat voor ontzettend bevoorrechte mensen, aan

wie de eeuwige God in eigen handschrift en eigen stijl een brief heeft geschreven! Welke gloed van toewijding en welke dichterlijke vlijt kan de goddelijke getuigenissen waardig loven? Is zo'n lofzang ooit uit de pen van een mens gevloeid, dan is het deze 119e psalm. Hij mag dan ook wel het zelfgesprek van de heilige ziel voor een opengeslagen Bijbel heten.

Dit heilige gedicht is als het ware een kleine Bijbel. Het is de Schrift in een notendop, een bundeling van bijbelstof, de Heilige Schrift opnieuw opgeschreven in heilige gevoelens en daden. Gelukkig zijn zij die deze vrome spreuken kunnen lezen én begrijpen. Zij vinden gouden appels in deze echte tuin der Hesperiden. En ze komen erachter dat deze psalm, net als de hele Schrift die hij prijst, een parel van een eiland is. Of beter nog: een tuin vol geurige bloemen.

Opmerkingen over de psalm als geheel

Lofprijzing van de hele psalm. — Deze psalm straalt tussen alle andere en valt direct op, *Velut inter ignes Luna minores.* [1] Hij is een ster aan het hemelgewelf van de psalmen, van de eerste en grootste orde. Dat zie je meteen, of je nu let op de manier waarop hij is gebouwd of op de stof waaruit hij bestaat. De bouw is zeer sierlijk; de stof is zeer voortreffelijk.

1. De bouw is zeer sierlijk: vol kunst, orde en methode. Het is theologische inhoud in een logische vorm, een geestelijk alfabet dat naar het Hebreeuwse alfabet is gevormd en opgebouwd.
2. De stof is zeer voortreffelijk: vol zeldzame verhevenheden, diepe geheimen, genadige krachten, ja, schitterende verrukkingen. De psalm bestaat uit drie dingen: (a) gebeden, (b) lofzangen, (c) belijdenissen. Gebeden tot God, lofzangen over God, belijdenissen voor God. — Ds. W. Simmons, in een preek in de "Morning Exercises", 1661.

Lofprijzing. Men noemt deze psalm het Alfabet van de Goddelijke Liefde, het Paradijs van alle Leerstukken, de Voorraadkamer van de Heilige Geest, de School van de Waarheid en ook het diepe geheim van de Schriften, waarin de hele zedelijke opvoeding tot alle deugden helder oplicht. Alle zedelijk onderricht is heerlijk. Omdat deze psalm daarin uitblinkt, moet hij heerlijk heten, want hij gaat de andere ver te boven. De overige psalmen schijnen als kleinere sterren wel een beetje, maar deze brandt met de middaghitte van zijn volle glans en straalt helemaal van zedelijke schoonheid. — Johannes Paulus Palanterius, 1600.

Lofprijzing. In onze Duitse vertaling heeft hij het passende opschrift: "Het gouden ABC van de christen over lof, liefde, kracht en gebruik van het Woord van God." — Franz Delitzsch, 1871.

Lofprijzing. Van de beroemde heilige Augustinus is bekend dat hij onder zijn vele geschriften ook een commentaar op de Psalmen naliet. Deze ene psalm stelde hij uit tot hij de hele Psalter had afgerond. Pas na lang en dringend aandringen van zijn vrienden gaf hij toe, "want", zegt hij, "telkens wanneer ik erover probeerde na te denken, ging hij altijd de kracht van mijn aandachtig denken en het uiterste van mijn vermogens te boven." Een oude kerkvader [2] noemt deze psalm "de volmaaktheid van leer en onderricht". Een ander [3] zegt dat hij "een middel is dat alles omvat tegen de vele geestelijke ziekten van mensen, en dat genoeg is om hen die naar volmaakte deugd verlangen te voltooien, de luie op te wekken, de moedelozen te verkwikken en de verslapten weer op orde te brengen". Daar zouden we nog veel meer van zulke getuigenissen van oude en nieuwere uitleggers aan kunnen toevoegen. — William De Burgh, 1860.

Lofprijzing. Hoe opener deze psalm mij lijkt, des te dieper komt hij mij voor, zodat ik niet kan aantonen hoe diep hij is. Andere psalmen zijn moeilijk te begrijpen; daar ligt de zin weliswaar in het duister verborgen, maar het duister zelf is te zien. Bij deze psalm is zelfs dat niet zo. Aan de oppervlakte lijkt hij zo helder dat hij geen uitlegger

nodig heeft, alleen een lezer en een luisteraar. — Augustinus, 354-480.

Lofprijzing. In Matthew Henry's "Account of the Life and Death of his father, Philip Henry" staat: "Toen hij ons eens dringend wees op het bestuderen van de Schrift, raadde hij ons aan om elke ochtend één vers uit deze psalm te overdenken. Zo kom je er twee keer per jaar doorheen. En dat, zei hij, zal ervoor zorgen dat je van alle andere delen van de Schrift gaat houden." Hij zei vaak: "Alle genade groeit mee met de liefde tot het woord van God."

[1] En als de maan temidden van de zwakkere vuren, "Schittert zij zichtbaar." — Horatius.

[2] De heilige Hilarius.

[3] Theodoretus.

Lofprijzing. Het is merkwaardig. Van alle bijbelgedeelten die mijn moeder mij leerde, kostte juist dit mij de meeste moeite om te leren, en mijn kinderlijke geest vond het ook het meest afstotend: de 119e psalm. Maar nu is hij van alles wat ik leerde het kostbaarst voor mij geworden, door zijn overstromende en schitterende hartstocht van liefde voor de wet van God. — John Ruskin, in "Fors Clavigera".

Lofprijzing. Deze psalm is een lange overdenking over de voortreffelijkheid van het woord van God, over wat het uitwerkt en over de kracht en het geluk die het een mens geeft, in welke situatie hij ook zit. Tussen die overwegingen staan smeekbeden. De psalmist voelt daarin diep hoe zwak hij van nature is, en hij vraagt God om hulp om te lopen op de weg die de goddelijke uitspraken voor hem hebben uitgezet.

Willen we deze bijzondere psalm begrijpen en er plezier aan beleven, en willen we niet afgeschrikt worden door zijn lengte en zijn herhalingen, dan moeten we in elk geval voor een deel dezelfde ervaringen hebben gehad als de schrijver. Dan hebben we, net als hij, het heilige woord leren liefhebben en in praktijk leren brengen. Boven-

dien is deze psalm in zekere zin een toetssteen voor het geestelijk leven van wie hem lezen.

De gevoelens die hij uitspreekt, passen helemaal bij wat de geschiedkundige boeken en andere psalmen ons vertellen over Davids gehoorzaamheid en zijn ijver voor de eer van God. Toch staan er woorden in die zo'n verheven vroomheid ademen, dat ze hun volle betekenis en hun volle waarheid alleen hebben in de mond van Hem, van Wie de profetische koning een voorafbeelding was. — Uit het Frans van Armand de Mestral, 1856.

Lofprijzing. Een zeer vooraanstaande rationalistische criticus van onze dagen, professor Reuss, noemt de 119e psalm "helemaal geen poëzie, maar gewoon een litanie, een soort rozenkrans". De engelen van God en de verloste geesten zien dat blijkbaar anders. Dit gedicht levert hun juist de woorden voor hun lofprijzing. Denk aan het zegelied van de overwinning: "rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen" (Openb. 15:3). Denk aan de roep van de engel van de wateren: "Gij zijt rechtvaardig, Heere!" (Openb. 16:5). Denk aan de stem van een grote menigte in de hemel: "Want Zijn oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig" (Openb. 19:2). Is dat niet precies de uitroep van hem, wie hij ook was, die deze psalm schreef: "HEERE! Gij zijt rechtvaardig, en elkeen Uwer oordelen is recht" (Ps. 119:137)? — William Alexander, in "The Quiver", 1880.

Voorval. In 1819 woedde er in Londen een politieke crisis. Het seizoen was op zijn drukst en iedereen was in rep en roer. Midden in die onrust schrijft William Wilberforce in zijn dagboek: "Liep van Hyde Park Corner terug en zei onderweg de 119e psalm op, tot grote troost." — William Alexander, in "The Witness of the Psalms", 1877.

Voorval. George Wishart, de kapelaan en levensbeschrijver van "de grote markies van Montrose" (zoals men die noemde), zou het lot van zijn beroemde beschermheer hebben gedeeld. Maar hij bedacht een bijzondere list. Op het schavot maakte hij gebruik van een gewoonte van die tijd: een ter dood veroordeelde mocht kiezen welke psalm er

werd gezongen. Wishart koos de 119e psalm. Nog vóór twee derde van de psalm was gezongen, kwam er een gratiebrief en bleef hij in leven.

Misschien is het goed erbij te zeggen dat deze George Wishart, bisschop van Edinburgh, vaak wordt verward met de godvrezende martelaar die dezelfde naam droeg en een eeuw eerder leefde en stierf. We vertellen dit voorval alleen omdat het zo vaak wordt aangehaald als een opmerkelijk voorbeeld van Gods voorzienige redding van een heilige. In werkelijkheid was het een uiterst slimme zet van een man die volgens Woodrow meer bekendstond om zijn sluwheid dan om zijn heiligheid. De lengte van deze psalm kwam hem goed van pas om tijd te winnen. Gelukkig werkte de list. — C.H.S.

Alfabetische indeling. Men heeft opgemerkt dat de 119e psalm geordend is naar de letters van het Hebreeuwse alfabet. Misschien om te laten zien dat kinderen die hun alfabet beginnen te leren, ook deze psalm moeten leren. — Nathanael Hardy, 1618-1670.

Alfabetische indeling. Het is waar: de verzen beginnen niet met Engelse of Latijnse letters, maar met Hebreeuwse. In die taal heeft David deze psalm gemaakt en opgeschreven. De Heilige Geest wil dat wij gaan voelen en begrijpen dat de leer in deze psalm niet alleen bestemd is voor grote geleerden die tien of twintig jaar naar school zijn geweest. Ze is ook bedoeld voor de allereenvoudigsten, zodat niemand zich kan verschuilen achter onwetendheid. — Uit Calvijns Twee-en-twintig preken over de 119e psalm, 1580.

Alfabetische indeling. Het kan meer zijn dan fantasie als iemand opmerkt dat de naam van Christus, “het Alfa en het Omega”, een verwijzing kan zijn naar het bijzondere van deze psalm. Die naam komt neer op de verklaring dat Hij alles is wat elke letter van het alfabet kan uitdrukken. En deze psalm is er een waarin (op Ps. 119:84 en Ps. 119:122 na, twee uitzonderingen die de regel juist des te sterker laten zien) elk vers spreekt over hoe God Zichzelf aan de mens heeft geopenbaard. — Andrew A. Bonar, 1859.

Alfabetische indeling. Origenes zegt dat de psalm alfabetisch is omdat hij de grondbeginselen van alle kennis en wijsheid bevat. Hij herhaalt elke letter achtmaal, zegt hij, omdat acht het getal van de volmaaktheid is.

Alfabetische indeling. Om de lezer die er geen kennis van heeft te laten begrijpen wat het wil zeggen dat de psalm alfabetisch is, voegen wij hier een voorbeeld toe, uit het gedeelte Aleph:

Aan wie onbesmet is op de weg en wandelt in de wet van Jehova, rust een zegen. Aan wie Zijn getuigenissen onderhoudt en Hem met zijn hele hart zoekt, rust een zegen. Ook aan wie geen onrecht doet, maar op Zijn wegen wandelt.

Als wet hebt U ons gegeven dat wij Uw geboden vlijtig moeten onderhouden.

Ach, Heere, waren mijn wegen maar zo recht dat ik Uw inzettingen kon onderhouden!

Als dat zo is, zal ik niet beschaamd worden.

Acht sla ik dan op al Uw geboden.

Als ik Uw rechtvaardige oordelen heb leren kennen, zal ik U danken met een oprecht hart.

Aandacht zal ik hebben voor Uw plechtigheden; o, verlaat mij niet geheel en al. — Uit "The Psalms Chronologically Arranged By Four Friends", 1867.

Uitleg

Vers 2

"Welgelukzalig zijn zij, die Zijn getuigenissen onderhouden." Wat! Een tweede zegen? Jazeker. Dubbel gezegend zijn zij van wie het uiterlijke leven wordt gedragen door een innerlijke ijver voor de eer van God. In het eerste vers kwam de onbesmette weg al voor. Daarbij werd als vanzelfsprekend aangenomen dat de reinheid op die weg meer was dan schijn: ze ging samen met de innerlijke waarheid en het innerlijke

leven die uit goddelijke genade voortkomen. Hier wordt uitgesproken wat daar nog stilzwijgend werd verondersteld. De zaligheid wordt toegekend aan wie de getuigenissen van de Heere als een schat bewaren.

Daarin ligt al besloten dat ze de Schriften onderzoeken, dat ze die gaan begrijpen en liefkrijgen, en dat ze daarna in de praktijk ervan volharden. Eerst moeten we iets in handen krijgen, voordat we het kunnen bewaren. Willen we het goed bewaren, dan moeten we het stevig vastgrijpen. Wat we niet met ons hart en onze genegenheid hebben omarmd, kunnen we ook niet in ons hart bewaren. Gods woord is Zijn getuigenis over grote en gewichtige waarheden, die over Hemzelf gaan en over onze verhouding tot Hem. Die moeten we willen kennen. Kennen we ze, dan moeten we ze geloven. Geloven we ze, dan moeten we ze liefhebben. En hebben we ze lief, dan moeten we ze vasthouden tegen iedereen die ze ons wil afnemen.

Er is een bewaren van de leer: dan zijn we bereid om te sterven voor de verdediging ervan. En er is een bewaren in de praktijk: dan leven we echt onder de kracht ervan. De geopenbaarde waarheid is zo kostbaar als diamanten. Je moet haar in je geheugen en in je hart bewaren, zoals je juwelen in een kistje bewaart, of zoals de wet werd bewaard in de ark. Dat is echter niet genoeg. Ze is bedoeld om te gebruiken, en daarom moet ze ook worden onderhouden en gevolgd, zoals mensen een pad volgen of trouw blijven aan hun vak.

Houden wij Gods getuigenissen, dan zullen zij ons houden. Ze houden ons zuiver in onze opvattingen, getroost in onze geest, heilig in onze levenswandel en hoopvol in onze verwachting. Waren ze ooit de moeite waard om te bezitten, en geen weldenkend mens zal dat betwijfelen, dan zijn ze ook de moeite waard om te bewaren. Het bedoelde effect komt niet doordat we ze even te pakken hebben, maar doordat we ze blijven vasthouden: “in het houden van die is grote loon”.

We moeten het woord van God met de grootste zorg bewaren, want het zijn Zijn getuigenissen. Hij heeft ze ons gegeven, maar ze blijven Zijn eigendom. Zo bewaren we ze als een wachter die het huis van zijn meester bewaakt, als een rentmeester die zorgvuldig omgaat met de bezittingen van zijn heer, als een herder die de kudde van zijn werkgever hoedt. Eens moeten we rekenschap afleggen, want het evangelie is ons toevertrouwd. Wee ons als we dan ontrouw blijken! Zonder het geloof te bewaren kunnen we de goede strijd niet strijden en onze loopbaan niet voleindigen.

Daarom moet de Heere ons zelf bewaren. Alleen wie door Gods kracht bewaard wordt tot zaligheid, zal Zijn getuigenissen ooit kunnen onderhouden. Wat een zaligheid komt dus aan het licht bij wie Gods woord zorgvuldig gelooft en er voortdurend gehoorzaam aan is! God heeft hen gezegend, Hij zegent hen nu en Hij zal hen zegenen tot in eeuwigheid. David zag die zaligheid bij anderen, en hij heeft haar zelf ervaren. In Psalm 119:168 zegt hij immers: "Ik onderhoud Uw bevelen en Uw getuigenissen." En in Psalm 119:54-56 voert hij zijn blije liederen en zijn gelukkige herinneringen terug op ditzelfde onderhouden van de wet. Hij belijdt: "Dat is mij geschied, omdat ik Uw bevelen bewaard heb." Wat we aan anderen leren, moeten we zelf ook beleven.

"Die Hem van ganser harte zoeken." Wie zich houdt aan de getuigenissen van de Heere, zoekt vanzelf ook Hemzelf. Is Zijn woord kostbaar, dan is Hij Zelf nog kostbaarder; dat staat vast. Een persoonlijke omgang met een persoonlijke God is wat ieder verlangt die Gods woord zijn volle werking heeft laten hebben. Kennen we eenmaal werkelijk de kracht van het evangelie, dan moeten we ook de God van het evangelie zoeken. "Och, of ik wist, dat ik Hem vinden zou": dat wordt dan onze hartgrondige roep.

Zie hoe deze zinnen een groei laten zien. Eerst staat iemand op de weg. Dan wandelt hij erop. Dan vindt hij de schat van de waarheid en bewaart die. En als kroon op alles zoekt hij naar de Heere van de weg

Zelf. Merk ook dit op: hoe verder een ziel komt in de genade, des te geestelijker en goddelijker worden haar verlangens. Alleen een uiterlijke wandel is voor de genadige ziel niet genoeg, en zelfs de bewaarde getuigenissen niet. Vroeg of laat grijpt ze naar God Zelf. En heeft ze Hem ten dele gevonden, dan wil ze nog meer van Hem hebben en blijft ze Hem zoeken.

God zoeken wil zeggen: dichter bij Hem willen leven, Hem volledi-ger willen volgen, nog meer één willen worden met Zijn gedachten en Zijn wil, Zijn eer willen dienen en tot in de diepte willen beseffen wat Hij voor heilige harten is. De gezegende mens heeft God al, en juist daarom zoekt hij Hem. Dat lijkt tegenstrijdig, maar het is slechts schijn: een paradox.

Je vindt God niet door koel na te denken met je verstand. We moeten Hem zoeken met ons hart. Liefde maakt zich bekend aan liefde; God laat Zijn hart zien aan het hart van Zijn volk. Het heeft geen zin om Hem met onze rede te willen doorgronden. We moeten Hem vastgrijpen met onze genegenheid. Maar als we de Heere willen zoeken, mag ons hart niet verdeeld zijn over allerlei dingen. God is één, en we leren Hem pas kennen als ons hart één is.

Een gebroken hart hoeft zich hierdoor niet te laten ontmoedigen. Geen hart zoekt God immers zó onverdeeld als een gebroken hart, waarvan elk stukje zucht en roept naar het aangezicht van de grote Vader. De tekst keurt het verdeelde hart af. En vreemd genoeg kan een hart, in de taal van de Schrift, wel verdeeld zijn maar niet gebroken, of gebroken maar niet verdeeld. Ook kan het gebroken én heel zijn, terwijl het nóóit heel kan worden voordat het gebroken is. Zoekt ons hele hart de heilige God in Christus Jezus, dan is het gekomen bij Hem van Wie geschreven staat: “zovelen als Hem aanraakten, werden gezond” (Engels: *made perfectly whole*, volkomen heel gemaakt).

Wat de psalmist in dit vers zo mooi vindt, vraagt hij in het tiende vers voor zichzelf. Daar zegt hij: “Ik zoek U met mijn gehele hart.” Het is goed als we ergens zo van onder de indruk raken dat we het zelf

ook willen bezitten. Wie niet gelooft dat het zalig is om de Heere te zoeken, zal zichzelf niet snel aansporen om Hem na te jagen. Maar wie een ander gelukkig prijst om de genade die hij in hem opmerkt, is zelf al onderweg naar diezelfde genade.

Zijn zij gezegend die de Heere zoeken, wat moeten we dan zeggen over hen die echt bij Hem wonen en weten dat Hij van hen is?

> *"Hoe mild bent U voor wie hier vallen,*
> *hoe goed voor wie U zoeken!*
> *Maar wat voor wie U vinden? Ach, dit*
> *kan geen tong en geen pen laten zien;*
>
> *de liefde van Jezus, wat die is,*
> *dat weten alleen Zijn beminden."*

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 2

Zowel het eerste als het tweede vers begint met "welgelukzalig". Dat dubbele woord wil ons laten zien hoe vast de zegen staat voor wie God vreest. Wat God één keer zegt, is even waar als wanneer Hij het tien keer herhaalt; Hij herhaalt het om ons zwakke geloof te schragen. Izak zei over Jakob: "en heb hem gezegend; ook zal hij gezegend wezen." Dat is het meest onwrikbare besluit dat God over al Zijn kinderen heeft genomen. De satan zou Israël maar wat graag vervloeken, via iemand als Bileam. Hij krijgt het niet voor elkaar, want God heeft gezegend. — William Cowper.

Vers 2

"Welgelukzalig zijn zij, die Zijn getuigenissen onderhouden, die Hem van ganser harte zoeken." Het vorige vers beschrijft een gezegend mens aan de hand van wat hij doet: "Welgelukzalig zijn de oprechten

van wandel". Dit vers laat zien hoe het er in zijn hart uitziet. — Thomas Manton.

Vers 2

"Die Zijn getuigenissen onderhouden." Het is zaligheid om Gods getuigenissen zorgvuldig in je gedachten te houden. Het vorige vers sprak weliswaar al over het onderhouden ervan in je gedrag, maar hier gaat het om iets anders. Wie deze plant, dit heilige zaad, zo behoedt dat de duivel het niet uit zijn hart kan trekken, is een gelukkig mens. Het woord dat hier staat, betekent een bewaking die even zorgvuldig is als die waarmee je tere plantjes beschermt. — Paul Bayne.

Vers 2

Getuigenissen. Het woord van God krijgt hier de naam "getuigenissen". Daarmee bedoelt de psalmist alles wat God over Zijn wil heeft verklaard: leerstellingen, geboden, voorbeelden, waarschuwingen en beloften. Heel Gods woord is de getuigenis die Hij heeft afgelegd, om de wereld gerust te stellen over de weg waarlangs ze behouden wordt. Nu bestaat Gods woord uit twee takken: de wet en het evangelie. Daarom kan deze naam voor allebei gelden. Allereerst voor de wet. Zo kreeg de ark de naam "de ark der getuigenis" (Ex. 25:22), want de twee stenen tafelen lagen erin.

Maar ook het evangelie heet de getuigenis: "de getuigenis van God, welke Hij van Zijn Zoon getuigd heeft." En in "Tot de wet en tot de getuigenis!" (Jes. 8:20) lijkt de getuigenis juist los van de wet te staan. Het evangelie heet zo omdat God daarin heeft getuigd hoe een mens vergeving ontvangt, met God verzoend wordt en recht krijgt op het eeuwige leven. Hier hebben we zo'n getuigenis hard nodig, want dit is ons veel minder bekend. De wet stond al in ons hart geschreven; het evangelie is een vreemdeling. Het natuurlijke licht ziet iets van de wet en dringt door tot zaken die met goed en kwaad te maken hebben. Maar de waarheden van het evangelie blijven een verborgenheid. Ze

rusten alleen op wat God Zelf getuigt over Zijn Zoon. — Thomas Manton.

Vers 2

Getuigenissen. Het woord van God heet Zijn getuigenis. Dat is niet alleen omdat het zegt wat Hij in Zijn dienst wil, maar ook omdat het Zijn gunst en goede wil laat zien aan de Zijnen in Christus Jezus. Was Gods woord alleen maar een wet, dan nog moesten wij het gehoorzamen, want we zijn Zijn schepselen. Maar het is óók een getuigenis van Zijn liefde, waarin Hij als een vader Zijn gunst aan Zijn kinderen betuigt. Wie dat woord dan niet met de grootste vreugde omarmt, heeft dubbel geen excuus. — William Cowper.

Vers 2

"Welgelukzalig zijn zij… die Hem van ganser harte zoeken." Hij noemt niet hen "welgelukzalig" die zichzelf wijs vinden of een soort verzonnen heiligheid voor zich opeisen. Hij noemt hen zo die zich aan het verbond van God toewijden en doen wat Zijn wet voorschrijft. Met deze woorden zegt hij ons ook dat God allerminst tevreden is met alleen een uiterlijke dienst. Hij wil de oprechte, eerlijke liefde van ons hart. En als God de enige is Die over ons leven oordeelt en beschikt, dan moet de waarheid ook in ons hart de eerste plaats innemen. Het is niet genoeg dat alleen onze handen en voeten in Zijn dienst zijn gesteld. — John Calvin, 1509-1564.

Vers 2

"Van ganser harte." Wie echt gelukkig wil zijn, moet een gezond hart hebben. Zoveel oprechtheid, zoveel zaligheid. En in de mate waarin wij huichelen, zal ook onze ellende zijn. — Richard Greenham, 1531-1591.

Vers 2-3

Let op de werkwoorden zoeken, doen en wandelen. Samen vormen ze de beschrijving van de mens aan wie de zaligheid toekomt. — Henry Hammond, 1605-1660.

Wenken voor predikers

Vers 2

"Welgelukzalig zijn zij, die Zijn getuigenissen onderhouden, die Hem van ganser harte zoeken."

1. De heilige zoektocht: "Zoek Hem." Men heeft Hem gezocht in de bomen, in de bergen, in de planeten en in de sterren. Men heeft Hem gezocht in Zijn eigen beschadigde beeld, de mens. Men heeft Hem gezocht tussen de ondoorgrondelijke raderen van Zijn bestuur. Maar die tochten werden vaak alleen door het verstand op gang gebracht of door het geweten afgedwongen, en wat ze opleverden, was slechts een koud en zwak lichtje. Men heeft Hem ook gezocht in het woord dat deze psalm zo hoog verheft. Dat woord voerde de zoekers naar de berg Sinaï, met zijn rookwolken en zijn flikkerende toppen. En ze volgden het verder, naar de olijfbomen van Gethsémané, waar ze getuige werden van een geheimzinnige worsteling in bloedzweet en doodsangst. Daarna naar Golgotha, waar op de Schedelplaats het leven en de onsterfelijkheid aan het licht komen. Pas daar begint de heilige zoektocht echt.
2. Hoe de zoektocht verloopt. Zoekers kunnen onterecht moedeloos worden als ze het "van ganser harte" zo letterlijk opvatten. Toch aarzelen we niet om te zeggen dat een rivier met haar hele watermassa naar zee stroomt, ook al zijn er kleine zijkreken waarin het water terugdraait. Of dat het tij opkomt, ook al trekken de golven zich terug. Of dat de lente er is, ondanks hagelbuien en bijtende wind. Het wijst op: (a) eenheid, (b) intensiteit.

(c) Vastberadenheid.

Niemand zet deze zoektocht goed voort als de genadige Geest hem er niet toe aanzet of erin steunt.

1. Zaligheid, zowel onderweg als aan het eind.

(a) Zaligheid midden in de bitterheid van het berouw. De deurkruk die Hij aanraakte, druppelt van mirre. De opkomende zon werpt vurige stralen op de hoogste bergtoppen.

(b) Zaligheid in het blije vinden van behoud en aanneming tot kind.

(c) Zaligheid in het blijven zoeken. — William Anderson, van Reading, 1882.

Vers 2

De dubbele zegen.

1. Een zegen op het bewaren van de getuigenissen.
2. Een zegen op het zoeken van de Heere.

Vers 2

"Die Hem van ganser harte zoeken."

1. Wat zoek je? God Zelf. Geen rust, totdat je Hem gevonden hebt.
2. Waar zoek je? In Zijn getuigenissen.

(a) Door ze te bestuderen.

(b) Door ze te blijven volgen.

1. Hoe zoek je? Met het hele hart. — George Rogers.

Vers 2

Op zoek naar God.

1. Hoe de psalmist God zocht.

(a) Hij zocht God met zijn hart. Alleen het hart kan God vinden. De ogen schieten tekort.

"De wetenschappelijke methode" schiet tekort. Alle redeneren schiet tekort. Alleen liefde en vertrouwen kunnen slagen. Liefde ziet veel waar elke andere waarneming niets vindt. Geloof en ontdekking gaan meestal samen, en nergens zozeer als bij het vinden van God.

(b) Hij zocht God met zijn héle hart.

(1) Met een half hart vind je zelden iets wat de moeite waard is.

(2) Een half hart toont geringschatting van God.

(3) God zal Zich niet laten kennen aan een half hart. Dat zou de allerhoogste beloning zetten op onverschilligheid.

1. Waarom de psalmist zo bidt terwijl hij God zoekt: "laat mij van Uw geboden niet afdwalen."

(a) Gods geboden leiden ons al gauw naar Zijn eigen aanwezigheid. Neem alleen al de zedenwet. Elk van de tien geboden voert ons weg van de wereld en de zonde, naar die afgezonderde heiligheid waarin Hij Zich verbergt. Zo is het met alle geboden in de Schrift.

(b) Hoe ernstig de ziel naar God zoekt, is zelf al een smeekbede tot Hem, dat Hij Zich door ons wil laten vinden. God houdt van volhardend bidden. Hij houdt er niet minder van als die volharding de vorm krijgt van zoeken met heel het hart. Wie met heel zijn hart zoekt, krijgt daardoor een bijzondere moed om te bidden: "laat mij van Uw geboden niet afdwalen." — F.G. Marchant.

Vers 2

"Die Hem … zoeken." Er zijn zes voorwaarden die we niet mogen vergeten voor wie de Heere op de juiste manier willen zoeken.

1. We moeten Hem zoeken in Christus, de Middelaar. Joh. 14:6.
2. We moeten Hem zoeken in waarheid. Jer. 10:10, Joh. 4:24, Ps. 7:7.
3. We moeten Hem zoeken in heiligheid. 2 Tim. 2:19, Hebr. 12:14, 1 Joh. 1:3.
4. We moeten Hem zoeken boven alles en om Zichzelf.
5. We moeten Hem zoeken bij het licht van Zijn eigen woord.

6. We moeten Hem zoeken met ijver en met een lange adem. We rusten pas als we Hem gevonden hebben, zoals de bruid in het Hooglied. — William Cowper.

Verzen 2, 4, 5, 8

"Welgelukzalig zijn zij, die … onderhouden." "Gij hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal." "Och, dat mijn wegen gericht werden." "Ik zal Uw inzettingen bewaren." De zaligheid van het onderhouden van Gods bevelen wordt getoond (Ps. 119:2), geboden (Ps. 119:4), gewenst (Ps. 119:5) en vastbesloten nagestreefd (Ps. 119:8). — C.A.D.

Uitleg

Vers 3

"Ook geen onrecht werken." Gelukkig zijn de mensen van wie je dit zonder enig voorbehoud en zonder uitleg zou kunnen zeggen! We bereiken het land van de zuivere zaligheid pas wanneer we helemaal met de zonde hebben gebroken. Wie Gods woord volgt, doet geen onrecht. De regel is volmaakt; wordt hij steeds gevolgd, dan sluipt er geen fout in. Voor een buitenstaander bestaat het leven in elk geval grotendeels uit doen. Wie in alles wat hij doet nooit afwijkt van wat recht is, tegenover God én tegenover mensen, heeft de weg van de volmaaktheid gevonden. En dan kunnen we er zeker van zijn dat zijn hart goed zit.

Zie hoe een heel hart ertoe leidt dat we het kwaad mijden. De psalmist zegt immers: "die Hem van ganser harte zoeken; ook geen onrecht werken." Wij vrezen dat niemand kan beweren helemaal zonder zonde te zijn. Toch vertrouwen we erop dat velen niet met opzet, willens en wetens en voortdurend iets doen wat slecht, goddeloos of onrechtvaardig is. De genade houdt het leven rechtvaardig waar het om daden gaat, ook al moet de christen nog steeds treuren over de

overtredingen van zijn hart. Bekijk je Gods ware kinderen zoals mensen elkaar horen te beoordelen, volgens de eerlijke regels die mensen voor elkaar maken, dan doen zij geen onrecht. Ze zijn eerlijk, oprecht en kuis. Op het gebied van recht en zedelijkheid valt hun niets te verwijten. Daarom zijn ze gelukkig te noemen.

"Maar wandelen in Zijn wegen." Zij letten niet alleen op de grote hoofdweg van de wet, maar ook op de kleinere zijpaden van de afzonderlijke geboden. Zoals ze geen zonde van doen zullen begaan, zo werken ze er ook aan om vrij te zijn van elke zonde van nalaten. Onberispelijk zijn is hun niet genoeg; ze willen ook actief goed doen. Een kluizenaar kan de eenzaamheid in vluchten om maar geen onrecht te doen. Een heilige blijft juist onder de mensen leven, om zijn God te dienen door in Zijn wegen te wandelen. We moeten goed zijn in wat we laten én in wat we doen. Het eerste houden we niet lang vol als we het tweede verwaarlozen. Mensen lopen immers altijd ergens heen, en volgen ze het pad van Gods wet niet, dan doen ze al snel onrecht. De zekerste manier om het kwaad te laten, is helemaal op te gaan in het goede doen.

Dit vers schetst de gelovigen zoals je ze onder ons tegenkomt, in het gewone leven. Ze hebben hun gebreken en zwakheden, maar ze haten het kwaad en staan zichzelf niet toe het te doen. Ze houden oprecht van de wegen van de waarheid, van het recht en van echte godsvrucht, en ze lopen er gewoonlijk op. Ze beweren niet volmaakt te zijn, behalve in hun verlangens. Daarin zijn ze wél zuiver, want ze snakken ernaar bewaard te worden voor elke zonde en geleid te worden in alle heiligheid.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 3

"Ook geen onrecht werken." Iemand zal hier vragen: hoe kan het dat wie in Gods wegen wandelen geen onrecht doen? Er leeft toch nie-

mand die niet zondigt? En zijn ze niet zonder zonde, hoe zijn ze dan gezegend? Het antwoord luidt: over onze kennis zegt de apostel: “wij kennen ten dele.” Net zo is ons geluk hier op aarde maar gedeeltelijk. Voor de engelen bestaat het geluk erin dat ze nooit hebben gezondigd. Voor de zegevierende heiligen bestaat het erin dat ze weliswaar zondaars zijn geweest, maar nu niet meer zondigen. Voor de strijdende heiligen, zoals wij, bestaat het erin dat onze zonden vergeven zijn. De zonde woont nog wel in ons, maar ze heerst niet meer over ons. Ze gebeurt in ons, maar niet met onze instemming: “het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik.” “Zo doe ik nu hetzelve niet meer, maar de zonde, die in mij woont”, Rom. 7:20.

Om onrecht te doen moeten er drie dingen samenkomen. Eerst moet je het van plan zijn. Dan moet je er plezier in hebben. En ten slotte moet je ermee doorgaan. Bij Gods kinderen komen die drie nooit samen. Wanneer de oude mens in hen zonden doet, maakt de nieuwe mens daar namelijk bezwaar tegen en protesteert hij. “Ik ben het niet”, zegt hij. Hij vindt er zo weinig plezier in dat zijn ziel er juist verdriet van heeft. Zo ging het ook Lot: hij woonde tussen de Sodomieten en werd gekweld door alles wat hij van hun goddeloze daden hoorde en zag.

Kortom: Gods kinderen ondergaan de zonde tegen hun wil, meer dan dat ze haar met hun wil bedrijven. Ze lijken op mensen die geestelijk onderdrukt worden door de macht van hun vijand. Daarover zuchten ze en roepen ze tot God: “Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?” In die zin zegt de apostel: “Een iegelijk, die uit God geboren is, die doet de zonde niet” (1 Joh. 3:9). — William Cowper.

Vers 3

“Ook geen onrecht werken.” Dit is de zaligheid van wie in de wet wandelen: zij doen, of hebben gedaan, geen kwaad. Zij wandelen, of hebben altijd gewandeld, in Zijn wegen. In heel deze psalm valt op dat

de dichter soms de tegenwoordige tijd gebruikt, voor wat nu gebeurt, en soms de voltooid tegenwoordige tijd, voor wat in het verleden begon en nog steeds doorgaat. Zie Ps. 119:10-11, Ps. 119:13-14, Ps. 119:21, Ps. 119:51-61, Ps. 119:101-102, Ps. 119:131, Ps. 119:145, Ps. 119:147. — "The Speaker's Commentary", 1873.

Vers 3

"Ook geen onrecht werken." Dat betekent: ze maken er geen beroep en geen gewoonte van. Misstappen maken ze wel, door de zwakheid van het vlees, de sluwheid van de satan en de lokkingen van de wereld. Maar ze zetten hun weg niet voort op verboden en zondige paden, zoals anderen dat gewoonlijk doen. De psalmist noemt het als een deel van de zaligheid, en niet het minste deel, dat wie in Zijn wegen wandelen geen onrecht werken. De les die we hieruit leren, is dat het een wonderbaar groot voorrecht is om vrij te zijn van de slavernij van de zonde. — Richard Greenham.

Vers 3

"Ook geen onrecht werken." Wie door de genade vernieuwd is en door Christus Jezus met God verzoend, rekent God geen zonde toe die tot veroordeling leidt. In Zijn boekhouding doen zij geen onrecht. Opmerkelijk is wat over David wordt gezegd: "die Mijn geboden hield, en die Mij met zijn ganse hart navolgde, om te doen alleen wat recht is in Mijn ogen" (1 Kon. 14:8). Hoe kan dat? We kunnen David volgen langs zijn tekortkomingen, die overal in het woord vermeld staan. Toch hangt hier een sluier overheen: God rekende ze hem niet aan.

Er zijn redenen waarom hun tekortkomingen hun niet worden aangerekend. Ten eerste vanwege hun algemene positie. Ze zijn in Christus en door Hem in genade aangenomen. "Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn" (Rom. 8:1). Daarom verandert een afzonderlijke dwaling of uitglijder niets aan hun staat. Dat mag je niet zo opvatten dat een mens zich niet hoeft te verootmoedigen en God niet om vergeving hoeft te vragen voor zijn

zwakheden. Nee. Doet hij dat niet, dan blijken het wel degelijk ongerechtigheden te zijn, en dan blijven ze tegen hem op de lijst staan.

De valentinianen hadden een grove inbeelding. Zij hielden vol dat de zonde hen niet bevlekte, wat ze ook deden. Ook al waren het gemene, schunnige types, toch bleven ze als goud in het slijk. Nee, nee: we moeten onszelf door bekering herstellen en Gods gunst zoeken. Toen David zich verootmoedigde en berouw toonde, zei Nathan: "De HEERE heeft ook uw zonde weggenomen" (2 Sam. 12:13).

Ten tweede komt het doordat hun neiging en gewone richting een andere is. Ze zetten zich in om Gods wil te volgen en de Heere te zoeken en te dienen, ook al worden ze door veel zwakheden gehinderd. Een goddeloos mens zondigt met overleg en plezier; zijn neiging is kwaad te doen. Hij "verzorgt het vlees … tot begeerlijkheden" (Rom. 13:14) en dient die begeerten vrijwillig (Tit. 3:3). Maar wie door de genade vernieuwd is, is geen "schuldenaar" van het vlees. Zo iemand heeft een andere schuld en plicht op zich genomen: de Heere dienen (Rom. 8:12).

Ten derde komt het doordat hun algemene koers en levensweg een andere is. Alles werkt volgens zijn aard, zoals een boom zijn eigen vrucht draagt. Wat de natuur voortdurend doet, past bij haar soort; zo past ook alles wat het nieuwe schepsel voortdurend doet bij de genade. Je kent een mens aan zijn gewoonte: de richting van zijn streven laat zien waar hij mee bezig is. Wie steeds, makkelijk en vaak tot zonde wordt meegesleurd, laat zien hoe zijn ziel en zijn hart in elkaar zitten. Weilanden kunnen onderlopen, maar moerasgrond verdrinkt bij elke vloed. Een kind van God kan zo nu en dan worden meegesleurd en tegen de neiging van zijn nieuwe natuur in handelen. Maar worden mensen bij elke nieuwe verleiding overspoeld en overwonnen, dan wijst dat op een gewoonte van zonde.

En ten vierde komt het doordat de zonde nooit helemaal de macht grijpt. De nieuwe natuur voelt afkeer en biedt weerstand. Gods kinderen maken er een punt van om alle zonde te vermijden, door te

waken, te bidden en te doden. “Ik zeide: Ik zal mijn wegen bewaren, dat ik niet zondige met mijn tong” (Ps. 39:2). Zo is er verzet tegen de zonde. God heeft genadegaven in hun hart geplant, zoals de vreze voor Zijn Majesteit, en die zet zich schrap. Daarom keuren zij niet helemaal goed wat ze doen. Soms is dat verzet sterker, en dan wordt de verleiding overwonnen: “hoe zoude ik dan dit een zo groot kwaad doen, en zondigen tegen God!” (Gen. 39:9).

Soms is het zwakker, en dan wint de zonde, ook al is dat tegen de wil van de heilige: “maar hetgeen ik haat, dat doe ik” (Rom. 7:15; Rom. 7:18). Het is het kwaad dat ze haten. Ze protesteren ertegen en lijken op mensen die door de macht van de vijand worden onderdrukt. Daarna volgt er wroeging over de zonde: Davids hart sloeg hem. Het doet hun pijn en ze schamen zich dat ze kwaad doen. Gevoeligheid hoort bij de nieuwe natuur. Petrus zondigde schandelijk, maar hij ging naar buiten en weende bitter. — Thomas Manton.

Vers 3

Wie hun zonden hebben gedood, leven in de tegenovergestelde genadegaven. Daarom zegt de psalmist dat ze geen onrecht werken, maar op Zijn wegen wandelen. Eerst kruisigen ze al hun zonden: ze werken “geen onrecht”. Daarna volgen ze, juist omdat ze geen onrecht doen, alle wegen van God die tegenover dat onrecht staan. Zoals ze alle wegen van de zonde loslaten, zo gaan ze alle wegen van de genade. In de godgeleerdheid geldt de regel dat de genade de natuur niet wegneemt. Dat betekent dat de genade niet komt om iemands gevoelens en verlangens af te nemen, maar om ze over te nemen en te gebruiken. — William Fenner, 1600-1640.

Vers 3

“Maar wandelen in Zijn wegen.” Dit wijst hen terecht die zich tevredenstellen met wat ze niet doen. Van een zekere keizer zei men dat hij eerder niet slecht was dan goed. Bij veel mensen draait heel hun godsdienst om het woordje niet: “of ook gelijk deze tollenaar” (Luk.

18:11). Een akker deugt niet als hij geen goede oogst geeft, ook al brengt hij geen doornen en distels voort. Niet alleen de ongehoorzame knecht die zijn medeknecht sloeg en at en dronk met de dronkaards, wordt in de hel geworpen. Ook de luie knecht belandt daar, die zijn talent in een zweetdoek wikkelde.

Meroz wordt vervloekt, niet omdat het zich verzette en vocht, maar omdat het niet hielp (Richt. 5:23). De rijke man nam Lazarus zijn eten niet af, maar hij gaf hem ook geen kruimel. Velen zeggen: ik stel geen andere goden naast Hem. Goed, maar houd je van de ware God, heb je ontzag voor Hem en gehoorzaam je Hem? Zo niet, dan schiet je tekort in het eerste gebod. Over het tweede zeg je: ik verafschuw afgoden. Maar vind je ook vreugde in Zijn instellingen? Ik zweer niet en ik scheur de naam van God niet met vervloekte eden. Prima, maar verheerlijk en eer je God ook? Ik ontheilig de sabbat niet. Maar heilig je hem ook? Je ploegt niet en je danst niet, maar je bent lui en verspeelt de sabbat met nietsdoen.

Je doet je ouders geen onrecht, maar heb je ook eerbied voor hen? Je doodt niet, maar doe je je naaste ook goed? Je bent geen overspelige, maar leg je je ook toe op matigheid en heilige nuchterheid in alles? Je bent geen lasteraar, maar zorg je voor de eer en de goede naam van je naaste zoals voor je eigen? Meestal schrappen mensen de helft van hun rekening. Zo liet de onrechtvaardige rentmeester de schuldenaar van zijn heer vijftig opschrijven, terwijl die er honderd schuldig was. Aan zonden van nalatigheid denken we niet. Zijn we geen dronkaard, overspeler of goddeloze, dan staan we er niet bij stil wat het is om God de eerbied en Zijn heilige Majesteit het ontzag te onthouden. — Thomas Manton.

Vers 3

"Wandelen in Zijn wegen." Dus niet op de wegen van Zijn vijanden, en zelfs niet op hun eigen wegen. — Joseph Addison Alexander, 1860.

Vers 3

"Wandelen in Zijn wegen." Dat doen ze gewoonlijk, voortdurend en kenmerkend. Ze zijn niet alleen eerlijk, oprecht en rechtvaardig in de omgang met mensen. Ze wandelen ook in de wegen van God: ze zijn godsdienstig. — Albert Barnes, 1798-1870.

Wenken voor predikers

Vers 3

"Ook geen onrecht werken." Ze werken geen onrecht: 1. Uit een voornemen van het hart. 2. Uit genoegen. 3. Uit volharding. 4. Helemaal niet, wanneer het hart volledig aan God is gewijd, omdat Christus er door het geloof in woont en de zonde eruit verdrijft. — Adam Clarke.

Vers 3

De verhouding tussen negatieve en positieve deugd. Of: bij God de beste bescherming tegen onrecht.

Uitleg

Vers 4

"Gij hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal." Als we alles hebben gedaan, zijn we dus nog onnutte dienstknechten. We hebben alleen gedaan wat onze plicht was, want ons is het bevel van onze Heere gegeven. Gods bevelen vragen om zorgvuldige gehoorzaamheid; je houdt ze niet toevallig. Sommigen dienen God op een nonchalante manier, met een gehoorzaamheid van wie het wel ziet. Maar die dienst heeft de Heere niet geboden, en Hij neemt haar ook niet aan. Zijn wet vraagt de liefde van heel ons hart, onze hele ziel, ons hele verstand en al onze kracht. Een slordige godsdienst heeft daar niets van.

We zijn ook geroepen tot een ijverige gehoorzaamheid (Engels: *diligently*, ijverig). We moeten de bevelen rijkelijk onderhouden. De kruiken van de gehoorzaamheid moeten tot de rand gevuld worden, en een gebod moet worden uitgevoerd tot in het laatste stukje van wat het betekent. Wie ijverig is in zijn bedrijf, spoort zichzelf aan om zoveel mogelijk zaken te doen. Zo moeten ook wij gretig zijn om de Heere zoveel mogelijk te dienen. En daarbij mogen we geen moeite sparen, want een ijverige gehoorzaamheid kost werk en vraagt dat je jezelf verloochent. Wie ijverig is in zijn zaak, staat vroeg op en blijft laat op, en ontzegt zichzelf veel gemak en rust. Zo iemand wordt niet snel moe, en is hij het wel, dan gaat hij door met pijn in zijn hoofd en vermoeide ogen.

Zo moeten ook wij de Heere dienen. Zo'n Meester verdient ijverige dienaren. Zulke dienst eist Hij, en met minder is Hij niet tevreden. Hoe zelden geven mensen die! Daardoor missen velen, door hun nalatigheid, de dubbele zegen waar deze psalm over spreekt.

Sommigen zijn ijverig in bijgeloof en zelfbedachte vormen van godsdienst. Laat het ons deel zijn dat we ijverig zijn in het onderhouden van Gods bevelen. Het heeft geen zin snel te reizen als we op de verkeerde weg zitten. Er zijn mensen geweest die ijverig waren in een verliesgevend bedrijf: hoe meer ze handelden, hoe meer ze verloren. In de handel is dat al erg genoeg, maar in ons geloofsleven kunnen we ons dat niet veroorloven. God heeft ons niet geboden ijverig voorschriften te bedenken, maar ze ijverig te onderhouden. Sommigen leggen zichzelf een juk op de nek en maken knellende regels voor anderen. De wijze weg is tevreden te zijn met de regels van de Heilige Schrift en te proberen die allemaal te houden, overal, tegenover alle mensen en in alle opzichten. Doen we dat niet, dan kunnen we in onze eigen godsdienst uitblinken, maar dan hebben we Gods gebod niet gehouden en neemt Hij ons ook niet aan.

De psalmist begon in de derde persoon, met "zij". Nu komt hij dichter bij huis. In onze vertaling (Engels: *Thou hast commanded us*, U

hebt ons geboden) is hij al bij het "wij" aangekomen, en straks horen we hem persoonlijk en voor zichzelf uitroepen. Dat is logisch. Gloeit ons hart van liefde voor heiligheid, dan willen we er zelf deel aan hebben. Gods woord is een boek dat het hart diep raakt. Beginnen we de lof ervan te zingen, dan komt het al gauw bij onszelf terecht, en gaan we bidden dat wijzelf gevormd worden naar wat het ons leert.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 4

"Gij hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal." Of je heilige toespraken, godgeleerde lectuur en uitleg van het Heilige Boek hoort of verwaarloost, is geen onbelangrijke zaak die aan het oordeel van mensen wordt overgelaten. God heeft het geboden. Hij heeft het niet terloops geboden, bij het spreken over iets anders, maar *meod*: ernstig en met nadruk heeft Hij ons geboden Zijn bevelen te onderhouden. Wat er in Deut. 6:6 staat, zou in onze gedachten moeten zijn ingeprent: "En deze woorden, die ik u heden gebiede, zullen in uw hart zijn." Net als Matth. 17:5: "hoort Hem!", en Joh. 5:39: "Onderzoekt de Schriften". Studenten in de godgeleerdheid moeten er bovenal aan denken wat Paulus voorschrijft in 1 Tim. 4:13: "Houd aan in het lezen." — Solomon Gesner.

Vers 4

"Gij hebt geboden…" enzovoort. Heeft God ons opgedragen om Zijn bevelen zo uiterst zorgvuldig en ijverig te houden? Laat dan niets ons daar nog vanaf brengen, ook niet in het allerkleinste detail. Laten we niets onnodig, nietig of overbodig vinden waarvoor we een bevel hebben uit Zijn woord. En laten we mensen die er standvastig voor opkomen niet te wijs of te precies noemen. Eist de Heere iets, laten we dan op de weg van gehoorzaamheid blijven, ook al spreekt de we-

reld het tegen en worden we erom bespot en slecht behandeld. — Richard Greenham.

Vers 4

"Zeer" (Engels: *diligently*, ijverig). Er zijn drie redenen waarom we de geboden van de Heere ijverig moeten onderhouden. Ten eerste is onze tegenstander ijverig in het verzoeken. Hij wil ons in de val laten lopen door die geboden te overtreden, en hij gaat dag en nacht rond om te zoeken wie hij kan verslinden. Ten tweede zijn we zelf zwak en broos, en daarom moeten we des te ijveriger op onszelf letten. Ten derde lijden we groot verlies door elk voordeel dat de satan op ons behaalt. We merken uit ervaring dat een wond sneller is geslagen dan genezen. Zo loop je ook gemakkelijk een schuldig geweten op, maar raak je het niet even gemakkelijk weer kwijt. — William Cowper.

Vers 4

"Zeer" (Engels: ijverig). In dit vers herinnert hij de lezer eraan dat hij heel goed wist hoe streng (ernstig) het bestuderen van de goddelijke wet moet zijn. God heeft immers geboden dat zij ijverig onderhouden wordt, dat wil zeggen met de diepste studie. Zij is het enige wat goed is, en alles wat zij gebiedt, is goed. — Antonio Brucioli, 1534.

Vers 4

Het woord dat hier met "zeer" is vertaald, betekent in de grondtaal "wonderlijk veel". De woorden komen dan zo te staan: "Gij hebt geboden, dat men Uw bevelen wonderlijk veel bewaren zal." — Richard Greenham.

Vers 4-5

"Gij hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal", Ps. 119:4. Dat is Gods gebiedende wijs. "Och, dat mijn wegen gericht werden, om Uw inzettingen te bewaren!", Ps. 119:5. Dat zou onze wensende wijs moeten zijn. — Thomas Adams, 1614.

Vers 4-5

Wie David bekijkt, ziet iets opvallends. Hij bidt zo vurig: “Och, dat mijn wegen gericht werden, om Uw inzettingen te bewaren!” En als reden stelt hij vooraan: “Gij hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal.” Daarmee laat hij merken waarop zijn gehoorzaamheid aan Gods bevelen rustte: op het stempel van het goddelijke gezag dat hem die bevelen oplegde. Daarom zegt hij ook in Ps. 119:94: “ik heb Uw bevelen gezocht.” Zo geeft hij te kennen dat hij in zijn gehoorzaamheid zocht Gods wil te vervullen. Echte gehoorzaamheid is alleen en precies wat gebeurt *intuitu voluntatis divinae*, met het oog op de goddelijke wil en gericht op die wil.

Zoals alleen dát een goddelijk geloof is dat een waarheid gelooft, niet vanwege menselijke redenering maar vanwege goddelijke openbaring, zo is alleen dát ware gehoorzaamheid die zich naar het gebod voegt, niet omdat het kan samengaan met eigenbelang, maar omdat het de afdruk draagt van Christus’ gezag. — Nathanael Hardy.

Wenken voor predikers

Vers 4

1. Let op de Wetgever: “Gij.” Niet je gelijke, die je kunt dwarsbomen, maar de grote God.
2. Hij heeft Zijn gezag erbij gebracht: “Gij hebt geboden.”
3. De aard van deze gehoorzaamheid, en van wat geboden is: “dat men Uw bevelen zeer bewaren zal.” — T. Manton.

Vers 4

Het aanvullende gebod. Nadat God de zedenwet had gegeven, vult Hij haar aan met een gebod over de manier waarop ze gehouden moet worden. Hieruit volgt:

1. God staat er niet onverschillig tegenover hoe mensen met Zijn wet omgaan: of ze haar onderhouden, verwaarlozen of trotseren.
2. Wordt ze onderhouden, dan let Hij op de geest waarmee dat gebeurt: slaafs, half of ijverig.
3. Er is maar één geest van gehoorzaamheid die aan de eis voldoet. "Zeer" (Engels: ijverig) betekent een gehoorzaamheid die zorgvuldig uitzoekt wat de wet zegt, snel is in het doen ervan (Ps. 119:60), niets achterhoudt en uit liefde voortkomt ("ijverig" had via het Latijn vroeger de betekenis "liefdevol", Ps. 119:47; Ps. 119:113).
4. Haalt onze gehoorzaamheid deze maat? — C.A.D.

Vers 4

Er wordt niet alleen dienst geboden, maar ook de manier waarop. Hartelijkheid, zorg en volharding zijn nodig. Zonder die zal onze dienst niet gelijkmatig zijn en geen overwinning behalen op moeilijkheden.

Vers 4

Hoe moeten we gehoorzamen? "Zeer" (Engels: ijverig).

1. Niet half, maar helemaal.
2. Niet twijfelend, maar vol vertrouwen.
3. Niet onwillig, maar gewillig.
4. Niet slordig, maar zorgvuldig.
5. Niet koel, maar vol ernst.
6. Niet bij vlagen, maar regelmatig. — W. J.

Vers 4-6

Een bereidwillige erkenning (Ps. 119:4). Een vurig verlangen (Ps. 119:5). Een gelukkig gevolg (Ps. 119:6). — W. D.

Uitleg

Vers 5

"Och, dat mijn wegen gericht werden, om Uw inzettingen te bewaren!" Wat we aan God vragen, moet bepaald worden door Zijn geboden. Uit onszelf zijn we niet in staat om Gods inzettingen te houden op de manier waarop Hij dat wil. Toch verlangen we er hevig naar. Waar kunnen we dan nog heen, behalve naar het gebed? We moeten de Heere smeken al onze werken in ons te werken; doet Hij dat niet, dan voeren we Zijn geboden nooit uit. Dit vers is een zucht van spijt: de psalmist voelt dat hij de bevelen niet ijverig genoeg heeft gehouden. Het is ook een zwakke hulpkreet, gericht tot Hem Die kan helpen. Het is de verlegen vraag van iemand die verdwaald is en graag weer de goede richting wil krijgen. En het is de smeking van een gelovige, die God liefheeft en bij Hem genade zoekt.

Van nature lopen onze wegen tegen de weg van God in. Ze moeten door de leiding en de hand van de Heere een andere kant op worden gebogen dan waar ze zelf heen gaan; anders voeren ze ons naar het verderf. God kan ons denken en onze wil sturen zonder onze eigen vrijheid geweld aan te doen, en Hij doet dat als antwoord op gebed. Sterker nog: bij wie van harte bidt zoals in dit vers, is Hij al met dat werk begonnen. Het verlangen in het hart gaat uit naar heiligheid, nu: ach, was het maar nu al zo met mij! Maar ook heiligheid voor later is bedoeld, die volhardt. De psalmist verlangt immers naar genade om vanaf nu tot in eeuwigheid de inzettingen van de Heere te bewaren.

De zucht in de tekst is eigenlijk gewoon een gebed, ook al heeft hij niet precies de vorm van een gebed. Verlangen en hunkeren vormen

de kern van elke smeking, en de vorm doet er nauwelijks toe. Een "Och, dat" is een even welkom gebed als een "Onze Vader".

Je zou hier nauwelijks een gebed om leiding verwachten; een smeking om kracht ligt meer voor de hand. Kunnen we onszelf dan niet de goede kant op sturen? Roeien lukt misschien niet, maar sturen toch zeker wel? Toch belijdt de psalmist hier dat hij zelfs het kleinste stukje van zijn plicht zonder genade niet aankan. Hij wilde dat de Heere zijn wil zou leiden én zijn handen sterk zou maken. We hebben een wegwijzer nodig die de richting aanwijst, net zozeer als een staf die ons onderweg ondersteunt.

Wat de dichter in deze tekst zo diep doet verlangen, is zijn bewondering voor de zaligheid van de heiligheid. Het komt ook doordat hij het mooie karakter van de rechtvaardige overdenkt en eerbiedig ontzag heeft voor het gebod van God. Het is een persoonlijke toepassing op zijn eigen geval van de waarheden die hij had overwogen. "Och, dat mijn wegen" enzovoort. Het zou heel goed zijn als iedereen die het woord hoort en leest dit voorbeeld volgt, en alles wat hij hoort omzet in gebed. Dan zouden er meer mensen zijn die de inzettingen bewaren, want er zouden meer mensen zijn die zuchten en roepen om de genade daarvoor.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 5

Als we nagaan hoe dit vers aansluit op het vorige, valt op hoe zuiver het midden bewaard wordt. We blijven op gelijke afstand van twee dwalingen: de gedachte dat we zelf Gods inzettingen kunnen houden, en de gedachte dat we onszelf rechtvaardigen als we ze verwaarlozen. Bij de eerste poging tot geestelijke gehoorzaamheid raken we er al snel van overtuigd dat we volstrekt hulpeloos zijn. We zouden net zo goed een wereld kunnen scheppen als in ons hart één hartslag van geestelijk leven. Toch heft ons onvermogen onze verplichting niet op.

Het is de onmacht van een hart dat zich "der wet Gods niet" onderwerpt, "want het kan ook niet". Dat komt alleen doordat het vleselijk is en dus "vijandschap is tegen God".

Ons onvermogen is onze zonde, onze schuld en onze veroordeling. Het verontschuldigt onze toestand niet, maar sluit ons de mond en laat ons zonder enig verweer voor God staan. Onze verplichting blijft dus ten volle bestaan: we moeten Gods geboden gehoorzamen, of we nu kunnen of niet. Wat blijft er dan over? Het bevel terugsturen naar de hemel, met een ernstig gebed erbij: dat de Heere de inzettingen waaraan Hij in Zijn woord gehoorzaamheid eist, op ons hart wil schrijven. "Gij hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal." Heere, wij erkennen onze verplichting, maar we voelen ons onvermogen. Heere, help ons; we zien naar U op. "Och, dat mijn wegen gericht werden, om Uw inzettingen te bewaren!" — Charles Bridges, 1849.

Vers 5

"Och, dat" enzovoort. In het vorige vers let de profeet David op de opdracht van God: dat Zijn geboden ijverig worden gehouden. Hier let hij op zijn eigen zwakheid en onvermogen om die grote plicht uit te voeren. Met zijn geest wil hij het wel, maar met zijn vlees lukt het hem niet. Daarom barst hij los met deze woorden: "Och, dat mijn wegen gericht werden" enzovoort. Hij is als een kind dat de opdracht krijgt om een zwaar gewicht van de grond te tillen: het wil dat graag, maar het kan het niet. Of als een zieke die het advies krijgt om vele rondjes door zijn kamer te lopen: het verlangen daartoe leeft in zijn hart, maar zijn lichaam kan niet wat hem is aangeraden. — Richard Greenham.

Vers 5

"Och, dat mijn wegen" enzovoort. Gods volk hoort voorschriften om te zetten in gebeden; dat is zijn plicht. Dat Gods kinderen dat doen, blijkt hieruit: "Bekeer mij, zo zal ik bekeerd zijn, want Gij zijt de HEERE, mijn God!" (Jer. 31:18). God had gezegd: "bekeert u en leeft." En zij

vragen aan God: “bekeer ons”, net zoals Hij het van hen had gevraagd. Augustinus bad: *Da quod jubes, et jube quod vis*, “Geef wat U gebiedt en gebied wat U wilt.” De heiligen moeten dit doen, en dat om twee redenen.

Ten eerste past het bij het verbond van het evangelie. Daar lopen voorschriften en beloften naast elkaar. God geeft er wat Hij gebiedt, en werkt al ons werk in ons en voor ons. Het zijn niet slechts voorwaarden van het verbond; ze horen er zelf bij. Wat God van ons vraagt, mogen wij ook van Hem vragen. God is geen farao, die bakstenen eist terwijl hij geen stro geeft. *Lex jubet, gracia juvat.* De artikelen van het nieuwe verbond staan niet alleen in de vorm van geboden, maar ook in de vorm van beloften. De wet geeft geen enkele kracht om iets te doen; het evangelie biedt wél genade.

Ten tweede bereikt God zo Zijn doelen. Waarom eist Hij van ons wat wij met eigen kracht niet kunnen? Hij doet het: (1.) om Zijn recht te bewaren; (2.) om ons ervan te overtuigen dat wij niets kunnen en dat wij, als het erop aankomt, zonder Zijn genade Zijn werk niet kunnen doen; (3.) zodat het schepsel kan tonen dat het gehoorzamen wil; (4.) om ons aan Zijn voeten te leggen, smekend om genade. — Thomas Manton.

Vers 5

“Och, dat” enzovoort. Het hele leven van een goede christen is een heilig verlangen, zegt Augustinus. En dat wordt altijd gevolgd door inzet. Zonder die inzet is het verlangen als Rachel: mooi, maar onvruchtbaar. — John Trapp.

Vers 5

“Och, dat mijn wegen gericht werden” enzovoort. Het oorspronkelijke woord, *kun*, wordt soms vertaald met “bevestigen”. Het lijkt dan alsof de profeet voor zichzelf de deugd van volharding vraagt. Zelf denk ik liever aan “richten”. Want God onderwijst ons weliswaar helder in Zijn

wet, maar door ons botte verstand en ons verdraaide hart hebben we voortdurend de leiding van Zijn Geest nodig. — John Calvin.

Wenken voor predikers

Vers 5

Het gebed van de genadigen.

1. Opgeroepen door elk van de voorgaande zegenspreuken.
2. Door het besef dat we tekortschieten.
3. Door liefdevol vasthouden aan de Heere.

Vers 5

1. Het gewenste doel: "om Uw inzettingen te bewaren." Niet alleen om veilig of gelukkig te zijn, maar om heilig te zijn.
2. De hulp waar hij om smeekt.

(a) Om de goddelijke voorschriften te begrijpen.
(b) Om ze te onderhouden. — G. R.

Vers 5

Verlangen om te gehoorzamen.

1. Het is een edel verlangen. Niets is groter dan het verlangen om dit te doen, behalve het doen zelf.
2. Het is een geestelijk verlangen. Het komt niet voort uit onze vleselijke natuur. Het is het hart van God in het nieuwe schepsel.
3. Het is een haalbaar verlangen. Soms zuchten we naar iets onmogelijks, maar dit kunnen we door Gods genade bereiken.
4. Het is een intens verlangen. Het is het "Och!" van een brandende wens.

5. Het is een verlangen met invloed. Het verdwijnt niet in zuchten. Het is een krachtige drijfveer die door de genade in ons is gelegd, en die ons geen rust laat zonder heiligheid. — W. J.

Uitleg

Vers 6

"Dan zou ik niet beschaamd worden." Hij heeft schaamte gekend. Nu verheugt hij zich al op de bevrijding daarvan en ziet hij ernaar uit. Zonde brengt schaamte, en is de zonde weg, dan is ook de reden om je te schamen verdwenen. Wat een bevrijding is dat! Voor sommige mensen is de dood immers beter dan schaamte.

"Wanneer ik merken zou op al Uw geboden." Heeft hij ontzag voor God, dan zal hij ook zichzelf kunnen respecteren en door anderen worden gerespecteerd. Telkens als we dwalen, maken we ons klaar voor een rood gezicht en een zwaar hart. Schaamt niemand zich voor mij, dan nog zal ik me voor mezelf schamen als ik onrecht doe. Onze eerste ouders hadden geen idee wat schaamte was, tot ze kennismaakten met de oude slang. Die schaamte bleef bij hen, totdat hun genadige God hen kleedde met de huiden van offerdieren. Door ongehoorzaamheid stonden ze naakt en beschaamd.

Ook wij hebben altijd reden tot schaamte, zolang er nog zonde is die we niet hebben overwonnen en plicht die we niet hebben gedaan. Letten we voortdurend en in alles op de wil van de Heere, dan kunnen we onszelf in de spiegel van de wet recht in de ogen kijken. Dan blozen we niet voor mensen of duivels, hoe vurig hun boosaardigheid ook probeert ons iets ten laste te leggen.

Velen worstelen met te grote schuchterheid, en dit vers wijst een geneesmiddel aan. Een vast plichtsbesef maakt ons moedig; we worden bang om bang te zijn. Schaamte voor mensen houdt ons niet langer tegen, zodra de vreze Gods ons denken helemaal vult. Wie overdag op de koninklijke weg loopt en bezig is met koninklijke zaken,

hoeft niemand om toestemming te vragen. Het zou de koning oneer aandoen als iemand zich schaamde voor zijn livrei en voor zijn dienst. Zulke schaamte hoort nooit het gezicht van een christen rood te kleuren. En dat gebeurt ook niet, als hij de Heere, zijn God, de verschuldigde eerbied geeft.

In een heilig leven valt niets te schamen. Een mens kan zich schamen voor zijn trots, voor zijn rijkdom, ja, voor zijn eigen kinderen. Maar hij zal zich nooit schamen dat hij in alle dingen de wil van de Heere, zijn God, heeft gerespecteerd.

Let op: David belooft zichzelf pas vrijheid van schaamte nadat hij alle voorschriften zorgvuldig heeft geëerbiedigd. Houd dat woord "al" goed in de gaten en laat geen enkel gebod buiten je ontzag vallen. Wie maar gedeeltelijk gehoorzaamt, kan nog altijd ter verantwoording worden geroepen voor de geboden die hij heeft verwaarloosd. Iemand kan duizend deugden hebben en toch kan één enkele tekortkoming hem met schaamte overladen.

Voor een arme zondaar die in wanhoop is weggezonken, lijkt het misschien bijna onmogelijk dat hij ooit nog van zijn schaamte verlost wordt. Hij bloost, hij is totaal in de war en hij voelt dat hij zijn gezicht nooit meer kan opheffen. Laat hij dan deze woorden lezen: "Dan zou ik niet beschaamd worden." David droomt niet en schetst geen onmogelijk geval. Weet het zeker, beste vriend: de Heilige Geest kan in jou het beeld van God vernieuwen, zodat je nog eens zonder angst omhoog zult kijken. Ach, was er maar heiliging die ons op Gods weg leidt! Dan krijgen we vrijmoedigheid, zowel tegenover God als tegenover Zijn volk, en blozen we niet meer van verwarring.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 6

"Dan zou ik niet beschaamd worden." Niemand staat graag voor schut of loopt graag rood aan. Daarom moeten we alles mijden wat

schaamte achter zich aan sleept: Ezra 9:6, Jer. 3:25, Dan. 9:7, Dan. 9:9. Een vakman kijkt steeds naar zijn model; een leerling kijkt naar het schrijfvoorbeeld van zijn meester. Zo richt ook de godvrezende zijn ogen telkens weer op het woord van zijn God. — Martin Geier.

Vers 6

Schaamte komt in twee soorten voor: de schaamte van een schuldig geweten en de schaamte van een gevoelig geweten. De eerste heeft de mens verdiend, want ze is de vrucht van de zonde. De tweede is een werk van genade. Hier wordt niet bedoeld dat we heilig walgen van onszelf, maar een schaamte die ons beschaamd en verward maakt. — Thomas Manton.

Vers 6

"Dan zou ik niet beschaamd worden" enzovoort. Dan durf ik God, mensen en mijn eigen ziel recht aan te kijken: op het moment dat ik van mezelf kan zeggen dat ik zonder uitzondering en altijd gehoorzaam ben. Geen heimelijke zonde meer die ik uit toegeeflijkheid voor mezelf laat staan. Geen enkel gebod, hoe klein ook, dat ik bewust of met opzet heb verwaarloosd. — Henry Hammond.

Vers 6

"Dan zou ik niet beschaamd worden" enzovoort. Je zult vragen: waarom hoeft iemand zich niet te schamen die let op alle geboden van God? Mijn antwoord: het is alsof de psalmist wil zeggen dat Gods geboden zo zuiver en voortreffelijk zijn dat je nergens om zou hoeven te blozen, ook al bekeek je ze allemaal en elk afzonderlijk met de grootste aandacht. Men prijst de wetten van Lycurgus, maar die lieten diefstal toe. Men prijst de wetten van Plato, maar die prezen het gemeenschappelijk bezit van vrouwen aan. "De wet des HEEREN is volmaakt, bekerende de ziel" (Ps. 19:8). Ze is een spiegel die het schitterende licht van de sterren laat terugstralen op wie erin kijkt. — Thomas Le Blanc.

Vers 6

De zegen waar het hier over gaat, is vrij zijn van schaamte als je naar alle geboden kijkt. Verhoort God het gebed en bevestigt Hij de ziel in de gewoonte om de geboden te houden, dan komt daar nog een zegen bij: je kunt naar elk voorschrift kijken zonder je te schamen. Veel mensen kunnen sommige geboden zonder schaamte aankijken. Neem de tien geboden. De eerlijke mens voelt geen schaamte als hij naar het achtste kijkt. De reine mens heeft niets te verwijten als hij het zevende leest. Wie ontzag heeft en vloeken haat, wordt niet berispt door de gedachte dat hij het derde heeft overtreden. En wie een kinderlijke geest heeft, geniet van het vijfde in plaats van het te ontlopen.

Zo gaat het met de rest. De meeste mensen kunnen misschien een aantal geboden aankijken zonder veel berisping. Maar wie kan alle geboden zo aankijken? Toch streeft het godvruchtige hart ook dat na. In dit vers zien we de psalmist bewust vooruitlopen op een waarheid uit het Nieuwe Testament: "en in een zal struikelen, die is schuldig geworden aan alle." — Frederick G. Marchant.

Vers 6

Beschaamd.

> *"Ik kan de steken van schorpioenen verdragen,*
> *over velden van vuur lopen,*
> *liggen in bevroren afgronden van eeuwige kou,*
> *door de uitgestrektheid van eindeloze leegte omhoog worden geslingerd,*
> *maar leven in schande, dat kan ik niet." — Joanna Baillie, 1762-1851.*

Vers 6

"Dan zou ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zou op al Uw geboden." Letterlijk: "In mijn zien op al Uw geboden." Hij bedoelt: dat hij ze allemaal in het oog houdt, dat hij voelt dat ze alle even sterk

voor hem gelden, en dat hij zeker weet dat hij er niet opzettelijk één heeft laten liggen, overtreden of genegeerd. Echte vroomheid vind je alleen waar iemand de bedoeling heeft *alle* geboden van God te houden. Maakt hij een keuze en houdt hij dit of dat gebod, al naargelang het hem past, zijn voordeel dient of in de smaak valt, dan blijkt volop dat hij niets van echte godsdienst begrijpt.

Een kind dat zijn vader of moeder alleen gehoorzaamt als het hem uitkomt of als het er zin in heeft, respecteert zijn ouders niet echt. Zo kan ook niemand vroom zijn die niet in volle eerlijkheid wil dat hij *alle* geboden van God houdt en zich in alles voegt naar Zijn wil. — Albert Barnes.

Vers 6

"Al Uw geboden." De reden om het ene gebod te gehoorzamen is dezelfde als voor het andere: het gezag van God, Die de Wetgever is (Jak. 2:11). Kiezen mensen dus één plicht uit en kijken ze over andere heen, dan gehoorzamen ze niet zozeer Gods wil, als dat ze hun eigen luimen en ingevingen verwennen. Ze behagen Hem alleen voor zover ze zichzelf er ook mee behagen. Dat is niet redelijk. We geven Hem nooit een "redelijke godsdienst", tenzij onze gehoorzaamheid algemeen is. — Edward Veal (1632-1708), in "The Morning Exercises".

Vers 6

"Al Uw geboden." Een kind van God kan niet tevreden zijn met half gehoorzamen. Wie ook maar één gebod buiten het ontzag van zijn hart laat, is een huichelaar. Zelfs Herodes "deed vele dingen". Maar één gekoesterde, nooit verlaten verkeerde weg was genoeg om te bewijzen dat de zonde ongestoord de baas bleef in zijn binnenste. Saul doodde alle Amalekieten op één na. Die ene uitzondering op een pad van verder volledige gehoorzaamheid liet zien dat zijn belijdenis niet deugde. Het kostte hem zijn troon en bracht Gods vreselijke toorn over hem. Zo kunnen de voet, de hand of het rechteroog, die verdorven leden die we niet doden, het hele lichaam naar de hel brengen.

Voorbehouden zijn de kanker van christelijke oprechtheid. — Charles Bridges.

Vers 6

"Al Uw geboden." Neem aan dat één gebod van God overtreden mag worden, en het duurt niet lang of alle tien de geboden zijn opzijgeschoven. — Adam Clarke, 1760-1832.

Vers 6

Veel mensen doen wel iets goeds, maar laten het afweten op andere punten, en meestal zijn dat juist de punten die het hardst nodig zijn. Ze zoeken de gemakkelijkste en goedkoopste kanten van de godsdienst uit, die hun begeerten en belangen niet in de weg zitten. Echte, gezonde vrede krijgen we pas als we op alles letten. "Dan zou ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zou op al Uw geboden." Schaamte is de angst voor een terechte berisping. Die berisping komt van de hoogste rechter of van zijn plaatsvervanger. De hoogste rechter over alles wat we doen, is God. Onze eerste zorg moet zijn dat we bij Zijn komst niet beschaamd voor Hem staan en in het oordeel niet worden afgekeurd.

Maar er is ook een plaatsvervangend rechter, die ieder mens in zijn eigen binnenste draagt. Ons geweten spreekt ons vrij of veroordeelt ons, naargelang we in onze plicht tegenover God eenzijdig of oprecht zijn. Dat is van groot belang. 1 Joh. 3:20-21: "Want indien ons hart ons veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen. Geliefden! Indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God." Als we willen dat ons hart ons niet beschuldigt of verwijten maakt, moeten we dus volkomen zijn in heel Gods wil. Anders heb je helaas nooit het bewijs dat het je ernst is. — Thomas Manton.

Vers 6

Zo groot is de barmhartigheid die God in Christus aan Zijn kinderen toont, dat Hij hun zwakke pogingen aanvaardt alsof het volmaakte gehoorzaamheid was, als ze met oprechtheid en volharding in Zijn dienst worden gedaan... Ach, wie zou niet zo'n Heere willen dienen? Soms hoor je dienstknechten klagen over hun meesters, die zo streng en kieskeurig zijn dat ze hen nooit tevreden kunnen stellen, zelfs niet als ze alles geven. Dat kun je God niet verwijten. Wees alleen zo trouw dat je je best doet, en God is zo genadig dat Hij je slechtste vergeeft.

David kende deze evangelische mildheid toen hij zei: "Dan zou ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zou op al Uw geboden", dat wil zeggen: als mijn oog gericht is op al Uw geboden. Een reiziger kijkt naar de plek waar hij heen gaat, ook al is hij er nog niet. Daar wil hij zijn, en hij zet alles op alles om er te komen. Zo is het hart van de heilige gericht op alle geboden van God. Hij zet door, om steeds dichter bij volle gehoorzaamheid te komen. Zo'n ziel komt nooit voor schut te staan. — William Gurnall, 1617-1679.

Wenken voor predikers

Vers 6

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1443: "A Clear Conscience."

Vers 6

Heilig vertrouwen, het kind van algehele gehoorzaamheid.

Vers 6

Het harnas dat proefhoudt.

1. Algehele gehoorzaamheid geeft onbeschaamd vertrouwen —

(a) Voor de kritische wereld.

(b) In de rechtbank van het geweten.
(c) Bij de troon van de genade.
(d) Op de dag van het oordeel.

1. Maar onze gehoorzaamheid is verre van algeheel. Daardoor staan we open voor (a) de pijlen van de wereld.

(b) De verwijten van het geweten.
(c) Ze verlamt onze gebeden. (d) Ze durft niet voor ons te verschijnen voor de rechterstoel van God.

1. Laten we ons dan door het geloof wikkelen in de volmaakte gerechtigheid van Christus. Dat is ons antwoord op het vitten van de wereld: we zijn niet foutloos, en voor onze zaligheid vertrouwen we volledig op Een Ander. Deze gerechtigheid is — (a) de zalf voor ons gewonde geweten.

(b) Ons krachtige pleidooi in het gebed.
(c) Onze zegevierende vrijspraak op de dag van het oordeel. — C.A.D.

Vers 6

Onderwerp: zelfrespect hangt af van respect voor Iemand Die groter is dan wijzelf. — W. D.

Uitleg

Vers 7

"Ik zal U loven in oprechtheid des harten, als ik de rechten Uwer gerechtigheid geleerd zal hebben." De weg van gebed naar lofzang is hier niet lang of moeilijk. Wees er zeker van dat wie bidt om heiligheid, eens zal loven om geluk. De schaamte is weg, de stilte is doorbroken, en de man die eerst zweeg, zegt: "Ik zal U … loven." Hij kan niet anders dan lof beloven, nu hij heiliging zoekt. Zie hoe goed hij weet wie de kroon toekomt: "Ik zal U … loven." Zelf zou hij graag lof

verdienen, maar alleen God vindt hij lof waard. Aan het verdriet en de schaamte van de zonde meet hij af hoeveel hij de Heere verschuldigd is, Die hem de kunst van het leven wil leren, zodat hij zijn vroegere ellende helemaal ontvlucht.

"In oprechtheid des harten." Zijn hart zal oprecht zijn als de Heere hem leert, en dan zal dat hart zijn Leraar prijzen. Er bestaat ook valse en voorgewende lof, en die verafschuwt de Heere. Maar geen muziek klinkt zo mooi als wat opstijgt uit een zuivere ziel die volkomen oprecht is. Hier is sprake van lof die uit het hart komt, uit een oprecht hart, en van onderwijs dat dat hart oprecht maakt. Een oprecht hart zal de Heere beslist zegenen, want dankbare aanbidding hoort bij zijn oprechtheid. Niemand is recht als hij niet oprecht is tegenover God, en dat betekent dat hij Hem de lof geeft die Hem toekomt.

"Als ik de rechten Uwer gerechtigheid geleerd zal hebben." We moeten leren om te loven. We moeten leren, zodat we kunnen loven, en loven wanneer we geleerd hebben. Willen we ooit leren, dan moet de Heere ons onderwijzen, zeker over een onderwerp als Zijn oordelen, want die zijn een diepe afgrond. Terwijl die oordelen aan ons voorbijtrekken en we ervan leren, moeten we God al loven. In de grondtekst staat namelijk niet "als ik geleerd heb", maar "in mijn leren". Ik ben nog leerling, maar ik wil al in het koor zingen. Mijn oprechte hart zal Uw rechtvaardigheid loven, en mijn gelouterde oordeel zal Uw oordelen bewonderen.

Gods bestuur van de wereld is een boek vol lessen. Voor wie een oprecht hart heeft, is het een zangboek, waaruit ze tot lof van Jehova zingen. Gods woord staat vol verslagen van Zijn rechtvaardige bestuur, en terwijl we lezen, voelen we ons gedrongen om los te barsten in heilig genot en gloeiende lofzang. Lezen we niet alleen over Gods oordelen, maar delen we er ook blij in, dan worden we dubbel tot zingen bewogen. Dan klinkt er een lied zonder vormelijkheid, zonder huichelarij en zonder lauwheid, want het hart is oprecht in de lof die het brengt.

Vers 7

"Ik zal U loven ... als ik ... geleerd zal hebben" enzovoort. God kunnen we pas helemaal en oprecht behagen als we Zijn wil hebben leren kennen en doen. De lof waar God naar uitkijkt, is lof in de praktijk. — Thomas Manton.

Vers 7

"Ik zal U loven." Waarom looft hij God? Hij looft Hem omdat hij iets van Hem heeft geleerd, en wel van Hem Zelf, midden onder de mensen. Wie een taal of een vak heeft geleerd op een filosofenschool, blijft zijn *alma mater* dankbaar. Wij prijzen iemand die een hond of een paard dit of dat kan leren. Maar dat wij, ezelsveulens, Gods wil mogen leren en hoe we tot Zijn welbehagen voor Hem kunnen leven, moeten we erkennen als een grote barmhartigheid van God. — Paul Bayne.

Vers 7

"Ik zal U loven ... als ik ... geleerd zal hebben" enzovoort. Maar wanneer zegt David dat hij dankbaar zal zijn? Juist wanneer God hem onderwijst. Waar we dankbaar voor kunnen zijn en de genade om dankbaar te zijn: beide komen van God. Zo ging het ook bij Abraham. God beval hem te aanbidden met een offer en gaf hem op datzelfde moment het offer. Zo doet Hij bij al Zijn kinderen. Hij schenkt hun niet alleen goede gaven om Hem voor te danken, maar ook de genade waarmee ze Hem kunnen danken. — William Cowper.

Vers 7

"Als ik ... geleerd zal hebben." Hij bedoelt met leren niet alleen dat hij het woord leert kennen, maar ook dat hij het in praktijk brengt. Het gaat niet om een licht dat alleen het denken raakt, of om een kale ge-

dachte over dingen: “Een iegelijk dan, die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij” (Joh. 6:45). Het is een leren waar de uitwerking vanzelf bij hoort. Het is zo’n licht, zo’n verlichting, dat de ziel bekeert en ons hart en onze wegen vormt naar Gods wil. Zonder dat helpt het niets, ook niet als we verstand krijgen van het woord of het goed in ons geheugen prenten, zolang we het niet in praktijk brengen.

Zelfs de beste dienaren van God zijn nog altijd leerlingen en studenten, in de kennis van Zijn woord en de gehoorzaamheid eraan. David zegt immers: “als ik … geleerd zal hebben.” De belijders van de christelijke godsdienst werden in het begin discipelen genoemd, dat wil zeggen leerlingen: *to plèthos tòn mathètòn*, “de menigte der discipelen” (Hand. 6:2). — Thomas Manton.

Vers 7

“De rechten Uwer gerechtigheid geleerd.” Hier zien we wat David vooral wilde leren: het woord en de wil van God. Hij wilde altijd leerling blijven in deze school, en probeerde elke dag door te stoten naar de hoogste klas. Zo kon hij, door te leren kennen, onthouden; door te onthouden, geloven; door te geloven, genieten; door te genieten, bewonderen; door te bewonderen, aanbidden; door te aanbidden, in praktijk brengen; en door in praktijk te brengen, blijven op de weg van Gods inzettingen. Dit is het oude, echte leren. Het meest geleerd in deze kunst is wie Gods woord omzet in goede werken. — Richard Greenham.

Vers 7

“De rechten Uwer gerechtigheid” zijn de uitspraken over wat recht is en wat onrecht, waarin Gods gerechtigheid wordt uitgedrukt en ook echt wordt doorgevoerd. — Franz Delitzsch.

Vers 7

De beste lof, het beste leren, de beste mengeling: lof en heiligheid.

Vers 7

1. De hoogleraar in de heilige muziek: “Ik zal … loven.”
2. Het onderwerp van zijn lied: “U.”
3. Het instrument: “harten.”
4. Het gestemde instrument: “oprechtheid des harten.”
5. De opleiding van de musicus: “rechten.” — W.D.

Vers 7

Leren en loven.

1. Het zijn twee geestelijke oefeningen. Leerlingen en zangers kunnen vleselijk en zinnelijk zijn. Maar hier houden ze zich bezig met het rechtvaardige doel, de rechtvaardige werken en de rechtvaardige wegen van de Heere.
2. Het zijn twee passende oefeningen. Wat is mooier dan van God te leren en Hem te loven?
3. Het zijn twee oefeningen die iets opbrengen. Ze overtreffen de verwachtingen van de grootste nuttigheidsdenkers. Het plezier en het voordeel geven een rijke beloning. Hart, hoofd en leven worden er allemaal beter van.
4. Het zijn twee oefeningen die elkaar helpen. In het ene ontvangen we en in het andere delen we mee. Door het ene worden we toegerust voor het andere; door het eerste worden we aangespoord tot het laatste. Hoe wonderlijk wordt de les een lied en de leerling een zanger! — W.J.

Vers 7

1. Tekort erkend: “als ik … geleerd zal hebben.” Dit is onmisbaar voor groei. Iedereen kan dit naar waarheid toegeven.
2. Vooruitgang verwacht. Hij gaf zijn hart aan het werk van het leren. Hij zocht hulp bij God.
3. Lof beloofd. Hij beloofde die aan God alleen. Hij zwoer dat die oprecht zou zijn: “in oprechtheid des harten.” — W. Williams, van Lambeth, 1882.

Uitleg

Vers 8

“Ik zal Uw inzettingen bewaren.” Een rustig besluit. Gaat lofprijzing over in een stevig besluit, dan is het goed met de ziel. IJver die zich uitput in zingen en geen praktische vruchten van een heilig leven achterlaat, is niet veel waard. “Ik zal loven” moet samengaan met “ik zal bewaren”. Dit vaste besluit heeft niets opschepperigs, zoals dat van Petrus: “Al moest ik ook met U sterven, zo zal ik U geenszins verloochenen!” Het wordt immers gevolgd door een nederig gebed om hulp van God: “verlaat mij niet al te zeer” (Engels: O *forsake me not utterly*, verlaat mij niet geheel en al). Hij voelt zijn eigen onmacht en beeft bij de gedachte dat hij aan zichzelf wordt overgelaten.

Die vrees wordt sterker door zijn afschuw van het vallen in zonde. Dat “ik zal bewaren” klinkt nu goed, nu de nederige roep erbij wordt gehoord. Het is een gelukkige samensmelting: vastberadenheid en afhankelijkheid. We kennen mensen die ogenschijnlijk nederig bidden, maar geen karakter hebben en niet beslist zijn; daardoor krijgt hun smeken in de binnenkamer geen vorm in hun leven. Aan de andere kant kennen we mensen met een overvloed aan voornemens, maar zonder enige afhankelijkheid van God. Dat levert een even armzalig karakter op als het eerste. Moge de Heere ons zo’n mengeling van

goede eigenschappen geven, dat we “volmaakt … en geheel oprecht” zijn, “in geen ding gebrekkelijk”.

Dit gebed wordt zeker verhoord. God moet er immers diep welgevallen aan hebben als Hij een mens ziet die vastbesloten is Zijn wil te doen. Daarom zal Hij ook graag bij zo iemand zijn en hem in zijn pogingen bijstaan. Hoe zou Hij ooit iemand in de steek laten die Zijn wet niet in de steek laat?

De bijzondere angst die dit gebed een sombere kleur geeft, is de angst om helemaal verlaten te worden. De ziel mag zich daar terecht tegen verzetten. Verlaten worden om onze zwakheid te ontdekken, is al beproeving genoeg; helemaal verlaten worden zou ondergang en dood zijn. Als Hij Zijn aangezicht even verbergt in een kleine toorn, zakken we al diep weg. Een volledige verlating zou ons uiteindelijk in de diepste hel doen belanden. Maar de Heere heeft Zijn dienaren nooit helemaal verlaten, en Hij zal dat ook nooit doen; geprezen zij Zijn naam. Als wij er innig naar verlangen Zijn inzettingen te bewaren, zal Hij ons bewaren. Ja, Zijn genade bewaart ons terwijl wij Zijn wet onderhouden.

Het lijkt alsof we afdalen van de berg van zegen waarmee het eerste vers begon, naar het bijna klagende geluid van dit achtste vers. Toch is dit geestelijk gezien juist groei. Eerst bewonderden we het goede; nu zijn we gekomen bij een brandend verlangen naar God en gemeenschap met Hem, en bij diepe angst dat we die niet zullen genieten. De zucht van Ps. 119:5 is nu vervangen door een echt gebed, opgestegen uit een hart dat weet dat het niets verdient en volledig afhangt van Gods liefde. De twee uitspraken “ik zal” hadden zo’n nederige smeekbede nodig. Anders zou iemand kunnen denken dat de godvrezende man zich voor een deel verliet op zijn eigen vastbeslotenheid. Hij legt zijn voornemens neer als een offer, maar hij roept tot de hemel om het vuur.

Vers 8

Dit vers is het laatste van dit gedeelte. Het is de uitkomst van zijn overdenking over het nut en de noodzaak van het houden van Gods wet. Let hier op:

1. Zijn besluit: "Ik zal Uw inzettingen bewaren."
2. Zijn gebed: "verlaat mij niet al te zeer." Hij is van plan de wet te houden. Maar omdat hij weet hoeveel zwakheden hij heeft, bidt hij dat God hem niet verlaat.

In dit gebed zit meer dan er staat. Met "verlaat mij niet" bedoelt hij: maak mij sterk in dit werk. En verlaat U mij toch, laat het dan maar kort zijn, Heere, niet voor eeuwig, en maar voor een deel, niet helemaal. Vier punten vallen hieruit op:

1. Het is een groot voordeel om tot een besluit te komen over een leven van godsvrucht.
2. Wie besluit gehoorzaam te leven, moet Gods hulp zoeken.
3. Ook al zoeken we Gods hulp, soms trekt God Zich terug en lijkt Hij ons te verlaten.
4. Ook als God ons lijkt te verlaten, en dat voor een deel ook werkelijk doet, moeten we toch bidden dat het geen totale en volledige verlating wordt. — Thomas Manton.

Vers 8 (met 7)

"Ik zal Uw inzettingen bewaren" enzovoort. Het besluit om "de inzettingen van de Heere te bewaren" komt vanzelf voort uit het geleerd hebben van "de rechten Uwer gerechtigheid". En hierin laat David zien hoe onlosmakelijk en mooi een "eenvoudig" zich afhankelijk weten en een "godzalige oprechtheid" in gehoorzaamheid samengaan. Pas heeft hij zijn besluit genomen, of hij bedenkt dat het uitvoeren ervan boven menselijke kracht gaat. Daarom laat hij er een ogenblik

later een gebed op volgen: “Ik zal Uw inzettingen bewaren; verlaat mij niet al te zeer.” — Charles Bridges.

Vers 8

“Ik zal.” David geeft een persoonlijk voorbeeld van heiligheid. Houdt de koning van Israël Gods inzettingen, dan zal het volk van Israël zich ervoor schamen ze te verwaarlozen. Caesar zei vaak dat vorsten niet mogen zeggen: *Ite*, ga maar, zonder mij, maar: *Venite*, kom met mij mee. Zo zei ook Gideon (Richt. 7:17): “gelijk als ik zal doen, alzo zult gij doen.” — R. Greenham.

Vers 8

“Verlaat mij niet al te zeer.” God kan ons helemaal verlaten, of maar voor een deel. Wie vastbesloten is God te gehoorzamen, kan een tijdlang en tot op zekere hoogte aan zichzelf worden overgelaten. We kunnen onszelf niet beloven dat we nooit ergens door God verlaten zullen worden. Maar het gebeurt nooit helemaal. Om Zijn grote naam zullen we merken dat “de HEERE Zijn volk niet zal verlaten” (1 Sam. 12:22), en ook: “Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten” (Hebr. 13:5). Niet helemaal, maar voor een deel kunnen ze wel verlaten zijn. Elia werd verlaten, maar niet zoals Achab. Petrus werd voor een deel verlaten, maar niet zoals Judas, die helemaal werd verlaten en de duivel ten prooi viel. David werd verlaten om vernederd en verbeterd te worden; Saul werd helemaal verlaten, om vernietigd te worden.

Theofylactus zegt: God kan Zijn volk zo verlaten dat Hij hun gebeden buitensluit (Ps. 80:5). Zo kan Hij de vrede en vreugde in hun hart onderbreken en hun kracht laten wegzakken. Dan staat hun geestelijk leven bijna stil, kan de zonde uitbreken en kunnen ze diep vallen. Maar helemaal verlaten zijn ze niet. Op de een of andere manier is God nog bij hen. Soms is Hij er met licht, ook al is Hij er niet met kracht, doordat Hij het kwaad van hun huidige toestand laat zien, zodat ze erom treuren. En Hij is er door hun verlangens wakker te maken, ook al geeft Hij hun nog geen genot. Zolang er nog enige waar-

dering voor God is, is Hij niet weg. Er is dan nog wat licht en liefde over, en dat blijkt uit ons verlangen naar gemeenschap met Hem. — Thomas Manton.

Vers 8

"Verlaat mij niet al te zeer." Gods uitverkorenen worden op twee manieren verlaten. Ten eerste maar voor een deel: God verlaat hen dan niet helemaal, maar slechts ten dele. Ten tweede maar tijdelijk: het duurt een poos en gaat nooit verder dan dit tegenwoordige leven. "In een kleinen toorn heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen; maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de HEERE, uw Verlosser" (Jes. 54:8). David kende dit uit eigen ervaring en bidt daarom: "verlaat mij niet al te zeer" (Engels: *overlong*, al te lang). Zulke verlatingen duren misschien maar een tijd, maar toch is geen enkel deel van het leven van een christen ervan vrij.

En omdat ze vaak diep in het hart van een mens wortelen, houden ze lang aan. David bleef ongeveer een heel jaar in zijn gevaarlijke val liggen voordat hij hersteld werd. Luther belijdt van zichzelf dat hij na zijn bekering drie jaar in wanhoop verkeerde. Uit de algemene ervaring weten we van zulke gevallen dat het geestelijk verlaten zijn soms zelfs nog veel langer duurt. — Richard Greenham.

Vers 8

"Verlaat mij niet al te zeer." Dit gebed klinkt als de geschrokken kreet van iemand die half bang is dat hij met zijn besluit van daarnet te ver is gegaan. Hij wilde Gods inzettingen bewaren. Net als Petrus zwoer hij dat hij dat zou doen. Maar dan denkt hij aan zijn eigen zwakheid. Hij schrikt van zijn eigen stoutmoedigheid en voelt dat hij moet bidden. Ik heb plechtig beloofd om te gehoorzamen, maar wat als ik dat in mijn eigen kracht heb gedaan? Wat als God mij aan mezelf overlaat? Die gedachte jaagt hem de schrik op het lijf.

Hij roept uit: "O!" Hij smeekt de Heere om hem niet op de proef te stellen door hem ook maar even helemaal aan zichzelf over te laten.

Door God verlaten worden is het ergste wat zelfs de meest zwaarmoedige heilige ooit kan bedenken. God zij dank: dat zal ons nooit overkomen. Geen belofte is duidelijker dan deze: "Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten." Deze belofte houdt ons niet van bidden af, maar zet ons er juist toe aan. Omdat God de Zijnen nooit zal verlaten, roepen we in onze zwakheid en angst tot Hem: "verlaat mij niet al te zeer." — C. H. S.

Wenken voor predikers

Vers 8

1. Een hoopvol besluit voor je hele leven.
2. Een vreselijke angst.
3. Een reeks gedachten die die angst wegnemen.

Vers 8

1. Het besluit: "Ik zal … bewaren" enzovoort.
2. De positie: "verlaat mij niet al te zeer."

(a) Onderwerping als een kind. Ik verdien het af en toe.
(b) Vertrouwen als een kind. "Niet al te zeer."

1. Het verband tussen die twee. Gehoorzamen zonder bidden en bidden zonder gehoorzamen zijn allebei even vergeefs. Wil je vooruitkomen, dan moet je beide roeiriemen gebruiken. God kan luie bedelaars niet uitstaan, die niet willen werken zolang ze door te vragen iets kunnen krijgen. — G.R.

Vers 8

"Verlaat mij niet al te zeer." Een gebed dat God ons niet verlaat.

1. Het angstige gebed.

(a) Verlaten vanuit Gods soevereiniteit. Soevereiniteit is geen willekeur of gril. Misschien is de juiste omschrijving: geheimzinnige koninklijke liefde, nu nog onbekend maar gerechtvaardigd als ze wordt onthuld.

(b) Verlaten in plaats van een ander.

(c) Verlaten vanwege zonde. David, Jona en Petrus.

De zeven gemeenten in Azië en de Joden zijn voorbeelden. Maar wat "al te zeer" betekent, in mate én in tijd, kunnen we alleen leren door naar de hel te gaan. Als iemand die op de rand van de hel staat te beven, bidt hij. Als een reiziger die te laat is, in een uitgestrekt bos, omringd door roofdieren, en zucht omdat de dag voorbij is. Als de wacht op het vlot, die zich schor heeft geschreeuwd om het schip te laten stoppen en het aan de horizon ziet verdwijnen.

1. De leerstellige grondslag. Waar Hij Zich verwaardigt te wonen, blijft Zijn woning voor altijd. Hij kan ons alleen helemaal verlaten als Hij Zich in ons heeft vergist, of als Hij is verslagen. Dat zijn allebei gedachten die godslastering zijn. U, Die het wegzenden haat, U, Die nog nooit een heilige helemaal hebt verlaten, maak mij niet tot de enige uitzondering.
2. De zekerheid dat het antwoord komt, bewezen door de geschiedenis. De heilige en de kerk zijn in alle eeuwen verlost. Soms duurt het tot "ten tijde des avonds", zoals bij Cowper. Zijn gezicht had na zijn dood een uitdrukking van verrukte verbazing. — W.A.

Uitleg

Vers 9

"Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden?" Hoe kan hij in de praktijk heilig worden en blijven? Hij is nog maar een jongeman, vol hete driften en arm aan kennis en ervaring. Hoe komt hij op het goede pad, en hoe blijft hij erop? Voor niemand was er ooit een be-

langrijker vraag, en nooit was er een betere tijd om haar te stellen dan aan het begin van je leven. De verstandige jongeman neemt zich allesbehalve een makkelijke opgave voor. Hij wil een schone weg kiezen. Hij wil zelf schoon zijn op die weg. Hij wil die weg schoonmaken van elk vuil dat er later op kan komen. En hij wil eindigen met een zuivere route van de eerste tot de laatste stap.

Maar helaas: zijn weg is al onrein door zonde die hij werkelijk heeft gedaan, en in zijn eigen natuur zit al een neiging tot wat bevlekt. Daar zit dus de moeilijkheid. Eerst moet hij goed beginnen. Dan moet hij steeds kunnen weten en kiezen wat goed is. En dan moet hij in het goede volharden tot hij uiteindelijk volmaakt is. Dat is voor iedereen moeilijk; hoe moet een jongeman dat dan voor elkaar krijgen? Het pad, ofwel het leven, van de mens moet gereinigd worden van de zonden van zijn jeugd die achter hem liggen. En het moet schoon blijven van de zonden die de verleiding voor hem neerzet. Dát is het werk, dát is de moeilijkheid.

Een edeler streven kan een jongeman zich niet stellen. Geen ander streven is zo duidelijk zijn roeping. Maar in geen ander streven zijn de moeilijkheden groter. Laat hij toch niet terugdeinzen voor het prachtige avontuur van een zuiver en genadig leven. Laat hij liever zoeken op welke weg alle hindernissen genomen kunnen worden. Laat hij niet denken dat hij de weg naar de makkelijke overwinning al kent. Laat hij zich niet inbeelden dat hij zichzelf kan bewaren met zijn eigen wijsheid. Hij doet er goed aan de psalmist na te volgen en ernstig te gaan vragen hoe hij zijn pad zuiver kan houden.

Laat hij in de praktijk een leerling worden van de heilige God. Alleen Hij kan hem leren hoe hij de wereld, het vlees en de duivel kan overwinnen, de drie-eenheid van bevlekkers die al menig veelbelovend leven heeft verwoest. Hij is jong en kent de route niet. Laat hij zich niet schamen om vaak de weg te vragen aan Hem Die zo graag en zo goed kan uitleggen hoe je erop komt.

Ons “pad” is een onderwerp dat ons diep aangaat. Het is veel beter om daar vragen over te stellen dan om te gaan gissen naar geheimzinnige onderwerpen, die het verstand eerder verwarren dan verhelderen. Een jongeman heeft veel vragen. Laat dit zijn eerste en voornaamste vraag zijn: “Waarmede zal ik mijn pad zuiver houden?” Het gezonde verstand roept deze vraag op, en elke dag dringt ze zich weer op. Maar de rede alleen kan haar niet beantwoorden. En is ze beantwoord, dan kan de mens de aanwijzingen niet opvolgen met alleen zijn eigen kracht, zonder hulp van boven. Wij moeten de vraag stellen. God geeft het antwoord, en Hij maakt ons ook in staat om het uit te voeren.

“Als hij dat houdt naar Uw woord.” Jongeman, de Bijbel moet jouw kaart zijn. Je moet goed opletten dat jouw weg met de aanwijzingen daarin overeenkomt. Je moet je dagelijks leven in de gaten houden én je Bijbel bestuderen. En je moet je Bijbel bestuderen om je dagelijks leven te kunnen bewaken. Zelfs met de grootste zorg dwaalt een mens als zijn kaart hem op het verkeerde been zet. Maar ook met de nauwkeurigste kaart raakt hij de weg kwijt als hij er niet op let. De smalle weg is nooit bij toeval gevonden. Geen onoplettend mens heeft ooit een heilig leven geleid. Zondigen kunnen we zonder erbij na te denken; we hoeven alleen maar het grote heil te verwaarlozen om onze ziel te verderven. Maar om de Heere te gehoorzamen en oprecht te leven, hebben we ons hele hart, onze hele ziel en ons hele verstand nodig. Laat de onbezorgden dit goed onthouden.

Toch is dat “woord” absoluut onmisbaar. Zonder dat slaat zorgzaamheid om in ziekelijke angst en kan nauwgezetheid verworden tot bijgeloof. Een kapitein kan de hele nacht op zijn dek de wacht houden. Maar kent hij de kust niet en heeft hij geen loods aan boord, dan stevent hij met al zijn zorg regelrecht op een schipbreuk af. Het is niet genoeg dat we graag goed willen zijn. Door onwetendheid kunnen we denken dat we God dienen terwijl we Hem juist boos maken.

Dat we het niet wisten, verandert niets aan wat we deden, hoezeer het onze schuld ook kan verminderen.

Stel dat iemand nauwkeurig de dosis afmeet van een medicijn waarvan hij denkt dat het nuttig is. Blijkt dat hij het verkeerde flesje heeft gepakt en dodelijk gif heeft ingeschonken, dan sterft hij; dat hij het uit onwetendheid deed, verandert niets aan de afloop. Zo kan ook een jongeman tienduizend kwalen over zich afroepen, juist door zijn zorg, doordat hij zorgvuldig een oordeel volgt dat niet verlicht is en weigert zich te laten onderwijzen door het woord van God. Wie bewust onwetend blijft, zondigt bewust, en het kwaad dat daaruit voortkomt, is niet te verontschuldigen.

Wie heilig wil zijn, jong of oud, moet in zijn hart een heilige waakzaamheid bewaren en zijn heilige Bijbel steeds voor zijn open ogen houden. Daar vindt hij elke bocht in de weg aangegeven, elk moeras en elke modderpoel aangewezen, en ook hoe hij er schoon doorheen komt. Daar vindt hij ook licht voor zijn duisternis, troost voor zijn vermoeidheid en gezelschap voor zijn eenzaamheid. Zo bereikt hij met haar hulp de gelukkigprijzing van het eerste vers van de psalm, waar de vraag van de psalmist uit voortkwam en die zijn verlangen wakker maakte.

Let op hoe de twee gedeelten op elkaar passen. Het eerste gedeelte van acht verzen opent met: “Welgelukzalig zijn de oprechten van wandel.” Het tweede gedeelte staat daar parallel naast, met de vraag: “Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden?” De zaligheid die ons in een voorwaardelijke belofte wordt voorgehouden, moeten we in de praktijk zoeken, op de weg die is aangewezen. De Heere zegt: “Daarenboven zal Ik hierom van het huis Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe.”

De acht verzen, in alfabetische volgorde:

1. Bij welk middel zal een jongeling zijn pad zuiveren? Bij het letten op Uw woord.
2. Bij dag en bij nacht heb ik U met mijn gehele hart gezocht: o, laat mij niet afdwalen van Uw geboden.
3. Bij Uw genade heb ik Uw woord in mijn hart verborgen, opdat ik niet tegen U zou zondigen.
4. Benedijd bent U, o Heere: leer mij Uw inzettingen.
5. Bij elk woord van mijn lippen zal ik alle oordelen van Uw mond vertellen.
6. Bovenal heb ik mij verblijd in de weg van Uw getuigenissen, meer dan in alle rijkdom.
7. Bij Uw hulp zal ik Uw bevelen overdenken en acht slaan op Uw wegen.
8. Bij Uw genade zal ik mij verlustigen in Uw inzettingen: ik zal Uw woord niet vergeten. — Theodore Kuebler.

De acht verzen samen, 9-16. Ieder vers in dit gedeelte begint met de letter beth, het Hebreeuwse woord voor “huis”. Waar het gedeelte over gaat: de wet van Jehova die het leven zuivert. Het sleutelwoord is zakah: zuiver zijn, zuiver maken, reinigen. — F. G. Marchant.

Vers 9

Het hele vers. Deze passage bevat:

1. Een vraag.
2. Een antwoord.

In de vraag zit de persoon over wie het gaat, “de jongeling”, en zijn taak: “Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden?” In die vraag worden meerdere dingen als vanzelfsprekend aangenomen.

1. Dat we vanaf onze geboorte met zonde besmet zijn, want anders zouden we niet gereinigd hoeven te worden. Er staat niet simpelweg “zijn pad”, maar “zijn pad zuiver houden”.
2. Dat we dit kwaad al heel vroeg, op tijd, moeten voelen, want de vraag wordt over de jongeling gesteld.
3. Dat we ernstig op zoek moeten naar een geneesmiddel: hoe laten we de bron van zonde die over ons heen stroomt opdrogen? Dit alles wordt als vanzelfsprekend aangenomen. Wat men wil weten, is: welk geneesmiddel helpt hiertegen? Welke weg moeten we daarvoor kiezen? De vraag komt er dus in het kort op neer: hoe kan een mens die onrein is en van nature door zonde bezoedeld, in staat komen om, zodra hij zijn verstand gaat gebruiken, dat aangeboren bederf uit te zuiveren en een heilig en zuiver leven voor God te leiden? Het antwoord wordt gegeven: “… naar Uw woord.” Hierbij vallen twee dingen op.
4. Het geneesmiddel.
5. De manier waarop het wordt toegepast en gebruikt.
6. Het geneesmiddel is het woord. In het gesprek met God heet het “Uw woord”. Had God er geen aanwijzing over gegeven, dan zouden we volkomen ten einde raad zijn geweest.
7. De manier waarop het wordt toegepast en gebruikt: daarop acht slaan en het houden naar Zijn woord, enzovoort. Dat is: het bestuderen en ernaar streven om op een heilige manier met Gods wil overeen te komen. — Thomas Manton.

Vers 9

“Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden?” enzovoort. Aristoteles, die grote scheidsrechter in de wijsbegeerte, wanhoopte eraan dat hij zoiets groots kon bereiken als een jongeman geschikt ma-

ken voor zijn ethika akroamata, “zijn ernstige en strenge lezingen over zedenleer”. Want die leeftijd is lichtzinnig en dwaas, en toch eigenwijs en niet te sturen. Neem nu een jongeman midden in de gloed van zijn kokende bloed, op het hoogtepunt van zijn jeugdige begeerten. Laat hem, ondanks al die nadelen, naar die grote school van de Heilige Geest gaan, de goddelijke Schrift, en zich toevertrouwen aan de leiding van die gezegende uitspraken.

Dan zal zijn eigen ervaring hem krachtig overtuigen van de ongelooflijke kracht, de geweldige werking van Gods woord, in wat het bij hem teweegbrengt en in zijn vooruitgang van dag tot dag in hemelse wijsheid. — John Gibbon (omstreeks 1660) in “The Morning Exercises”.

Vers 9

“De jongeling.” Jongemannen krijgen in de 119e psalm een vooraanstaande plaats: een van de tweeëntwintig delen is aan hen gegeven. Dat is passend. De jeugd is de tijd van indrukken en vooruitgang. Jongemannen zijn straks de steunpilaren van de samenleving, en de vreze van de HEERE, het begin van de wijsheid, moet al in de jeugd beginnen. De kracht, de verlangens en de onbeschadigde verwachtingen van de jeugd worden door de wereld opgeëist. Och, mochten ze aan God worden toegewijd! — John Stephen, in “The Utterances of the 119 Psalm”, 1861.

Vers 9

In het Hebreeuws staat voor “jongeling” het woord naar. Dat betekent “afgeschud”, en wel van de mildere en teerdere zorg van zijn ouders. Dat schrijven Mercerus en Savailerius. Daarnaast kan naar ook “afschudden” betekenen, namelijk het juk: een jongeman begint immers het juk van zijn moeder, en vaak ook van zijn vader, van zich af te schudden. — Thomas Le Blanc.

Vers 9

"Zijn pad zuiver houden." Die uitdrukking wekt niet per se de indruk dat de jongeman op een verdorven en onzedelijke weg gaat die gezuiverd moet worden, hoewel dat oorspronkelijk van alle mensen waar is: Jes. 53:6. Wat erna volgt, maakt duidelijk dat dit bij deze jongeman niet het geval kan zijn. Juist zijn vraag laat zien dat zijn hart niet bedorven is. Het verlangen is er, hij heeft alleen leiding nodig. De vraag is: hoe kan een jongeman een schone weg, een zuivere manier van leven, vinden door deze bevlekkende wereld? Het is, daar twijfel ik echt niet aan, een vraag die elke bekeerde die door het besef van zonde wakker is geschud, hevig bezighoudt: hoe hij zich van de zonde vrij kan houden, het losbandige gezelschap kan mijden en zich kan losmaken van de goddeloze genoegens en gewoonten van deze wereld die ons tot slaaf maakt.

En terwijl hij verder gaat op de weg van oprechtheid, met veel verleidingen op zijn pad en veel innerlijk bederf dat hem wil overmeesteren, hoe vaak zal dan dezelfde angstige vraag opkomen: Rom. 7:24. Alleen wie zijn eigen kracht verkeerd inschat, kan er anders over denken, en wie zo denkt, zal vernederd worden. Hoe voelden jullie je, mijn jonge vrienden, die tot Christus zijn gebracht, op de dag dat jullie besloten de Zijnen te zijn? Maar voor al zulke angst lijkt er in de tekst een antwoord te zijn.

"... naar Uw woord." Het ontbreekt jongemannen van nu niet aan voorlichting, maar wel aan de neiging om te willen. Bij de genadige jongeman zijn ze er allebei, en het woord dat het begon, voedt zijn goede beweegredenen. De verschrikkelijke dreigementen en de zoete bemoedigingen duwen hem allebei de goede kant op. Het antwoord op deze angstige vraag is duidelijk en praktisch genoeg. Voor alle richting verwijst het hem naar het woord van God, en we mogen zeggen: ook voor alle beloofde hulp. Toch laat het vers, zo bekeken, volgens mij niet de volle betekenis zien. Mijns inziens strekt de vraag zich over het hele vers uit. (Dit wordt bevestigd door het citaat van

Cowles hierna.) Er is een zuivering nodig, zodat zijn weg met het goddelijke Woord overeenkomt.

De vraag is zeer veelomvattend. Alleen iemand die kan zeggen dat hij zich eerlijk op de weg heeft gezet, zoals de jongeman in Ps. 119:10-11, zal haar stellen. En alleen het hart dat alle kracht aangrijpt die de gezegende God biedt, kan haar beantwoorden, zoals hier in Ps. 119:12 staat. De psalmist stelt de vraag. Hij laat zien hoe ernstig hij had geprobeerd op de goede weg te zijn, en meteen vindt hij al zijn kracht in God. Zo laat hij weten hoe hij in staat is gesteld goed te doen en hoe hij dat in de toekomst zal doen. — John Stephen.

Vers 9

In plaats van vraag én antwoord in dit ene vers, vraagt het Hebreeuws om een zin met alleen een vraag, waarbij het antwoord uit de strekking van de hele psalm moet worden afgeleid, namelijk zo: "Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiveren om het te houden naar Uw woord?" Deze vertaling geeft precies de kracht van het slot van de zin weer. Het Hebreeuws heeft geen vraagteken. We hebben dus alleen de bouw en de betekenis van de zin om te beslissen waar de vraag ophoudt. — Henry Cowles, 1872.

Vers 9

"Zijn pad." Het woord orach, dat wij hier met "pad" vertalen, betekent een spoor, een groef, zoals het wiel van een kar of strijdwagen die achterlaat.

Een jonge zondaar heeft geen brede, platgetreden weg. Hij heeft zijn eigen verborgen wegen van overtreding en zijn heimelijke vuiligheid. Hoe wordt hij daarvan gezuiverd? Hoe kan hij gered worden van wat verstand, lichaam en ziel zal verwoesten? Laat hij daarom luisteren naar wat volgt. De beschrijving komt van God.

1. Hij moet bedenken dat zijn weg onrein is en hoe afschuwelijk hij hem daardoor moet maken in Gods ogen.

2. Hij moet hem nauwkeurig toetsen aan Gods woord en goed luisteren naar wat God over hem en zijn weg heeft gezegd.
3. Hij moet erop letten, lishmor: zijn weg houden, bewaken en behoeden, zijn algemene levenswandel, voor elke bevlekking. — Adam Clarke.

Vers 9

"... houdt naar Uw woord" enzovoort. Volgens mij kunnen de woorden beter zo worden vertaald en aangevuld: door te letten op wat overeenkomt met Uw woord. Dat laat zien hoe een zondaar van zijn zonden wordt gereinigd door het bloed van Christus, hoe hij wordt gerechtvaardigd door Zijn gerechtigheid en hoe hij rein wordt door Zijn woord. Het laat ook zien hoe en door wie het werk van de heiliging in het hart gebeurt: door de Geest van God, door middel van het woord. En wat de maatstaf is voor ieders wandel en omgang met anderen.

Hij zal merken dat het woord van God nuttig is om hem te onderwijzen in de leer van rechtvaardiging en vergeving. Het maakt hem vertrouwd met de aard van wedergeboorte en heiliging. Het is nuttig om zijn leven en gedrag te verbeteren en recht te zetten, en om hem te onderrichten in elk onderdeel van zijn gedrag: 2 Tim. 3:16. — John Gill, 1697-1771.

Vers 9

"... houdt naar Uw woord." Dit "letten op" (Engels: taking heed) is bijzonder hard nodig, omdat een jongeman snel onnadenkend, zorgeloos, aanmatigend en zelfverzekerd is. Het is ook hard nodig vanwege de moeilijkheid van de weg. "Let goed op je gangen": het is een smal pad. "Let goed op je gangen": het is een nieuw pad. "Let goed op je gangen": het is een glad pad. "Let goed op je gangen": het is een pad vol gebeurtenissen. — James Harrington Evans, 1785-1849.

Vers 9

"Naar Uw woord." Gods woord is de spiegel die elke geestelijke misma aktheid laat zien. Maar het is ook het water en de zeep die haar wegwassen en schoonboenen. — Paul Bayne.

Vers 9

"Naar Uw woord." Ik beweer niet dat er geen andere gidsen of beschermingen bestaan. Ik beweer niet dat het geweten niets waard is, en juist in de jeugd is het geweten ongelooflijk gevoelig en teer. Ik beweer niet dat bidden geen kostbare bescherming is. Maar bidden zonder goed op te letten is niets anders dan aanmatiging. Bidden en onachtzaamheid kunnen nooit samengaan. Daarom zeg ik: geen enkele afscherming houdt elke vijand zo goed buiten als het biddend lezen van Gods woord. Elke lokroep van de wereld of van vrienden en elke ingeving van ons eigen hart en onze eigen driften toetsen we dan aan Gods woord, met de vraag: wat zegt de Bijbel?

Het antwoord van de Bijbel zal ons, met de leiding en het licht van de Heilige Geest, in alle kronkels van onze weg een lamp voor onze voet zijn en een licht voor ons pad. — Barton Bouchier.

Vers 9

"Uw woord." Het woord is het enige wapen waarmee je deze koppige vijand, onze begeerten, kunt neerhalen en afsnijden (het is als het zwaard van Goliath: niets haalt het erbij). Gods woord kan onze begeerten de baas, ook als ze op hun brutaalst zijn. Raast de begeerte op het ene moment harder dan op het andere, dan is het wel als het jonge bloed in onze aderen kookt. De jeugd is duizelig, en haar begeerte is heet en ongeduldig. Haar zon staat nog niet op het hoogste punt, en ze denkt dat het nog heel lang duurt tot het avond wordt.

Er is dus een sterke arm nodig om een jongeman van zijn begeerten af te halen, nu zijn smaak op zijn best is om zinnelijk genot te proeven. Door zijn volle kracht kan hij meer van het vlees genieten

dan de gebrekkige ouderdom ooit mag verwachten. Hij denkt ook dat het schot van de dood nog ver van hem vandaan is, veel verder dan van oude mensen die op de rand van het graf staan en de geur van de aarde al om zich heen dragen, waarin ze binnenkort zullen vergaan. Maar laat Gods woord die jonge snaak tegemoet komen in al zijn praal, met zijn feestmaal van zinnelijk genot voor zich.

Laat het hem slechts een paar lettergrepen in het oor fluisteren en zijn geweten een steek geven met de punt van zijn zwaard. Dan vlucht hij van dat alles weg, net zo snel als de broers van Absalom van het feest wegrenden toen ze zagen hoe hun broer Amnon aan tafel werd vermoord. Toen David de jongeman een middel wilde geven tegen zijn begeerten, om zijn hele levensloop en weg te zuiveren, zei hij alleen: was jezelf in de wateren van het woord van God. — William Gurnall.

Vers 9

De Schrift leert ons de beste manier om te leven, de edelste manier om te lijden en de troostrijkste manier om te sterven. — John Flavel, 1627-1691.

Wenken voor predikers

Een schets van sleutelwoorden uit de psalm, door pastor C. A. Davis. Vers 9-16. — Heiliging door het woord: algemeen uitgesproken (Ps. 119:9), persoonlijk gezocht (Ps. 119:10-12), bekendgemaakt aan anderen (Ps. 119:13) en persoonlijk met blijdschap beleefd (Ps. 119:14-16).

Vers 9

—

1. De vraag van de jongeman.
2. Het antwoord van de wijze.

Vers 9

In het woord van God, als de Geest van God het op het hart toepast, is er:

1. Genoeg licht om mensen te laten zien dat ze hun weg moeten zuiveren.
2. Genoeg kracht om hun weg te zuiveren.
3. Genoeg vreugde om hen aan te moedigen ervoor te kiezen hun weg te zuiveren.
4. Genoeg steun om hen te dragen op hun gezuiverde weg. — Theophilus Jones, in een "Sermon to the Young", 1829.

Vers 9

Het woord van God zorgt voor de zuivering van de weg:

1. Door de jongeman te laten zien hoe slecht zijn weg is.
2. Door een onfeilbaar geneesmiddel te onthullen voor de ziekten van zijn natuur: de zaligheid die er is door Jezus Christus.
3. Door een wegwijzer te worden op alle paden van plicht waartoe hij geroepen mag worden. — Daniel Wilson, 1828.

Vers 9

De regels van de psalmist om heilig te worden, afgeleid uit zijn eigen ervaring.

1. Zoek God "van ganser harte" (Ps. 119:2). Besef echt wat je tekortkomt.

2. Bewaar en onthoud wat God zegt (Ps. 119:11): “Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen” enzovoort.
3. Zet dat alles om in de praktijk (Ps. 119:11): “Opdat ik tegen U niet zondigen zou.”
4. Prijs God voor wat Hij heeft gegeven (Ps. 119:12): “HEERE! Gij zijt gezegend” enzovoort.
5. Vraag meer (Ps. 119:12): “Leer mij Uw inzettingen.”
6. Wees bereid je kennis aan anderen door te geven (Ps. 119:13): “Ik heb met mijn lippen verteld.”
7. Laat het de juiste uitwerking hebben op je eigen hart (Ps. 119:14): “Ik ben vrolijker” enzovoort.
8. Overdenk ze vaak (Ps. 119:15): “Ik zal Uw bevelen overdenken” enzovoort.
9. Denk er diep over na (Ps. 119:15): “… en op Uw paden letten.” Onverteerd eten voedt het lichaam niet. Zo voedt ook het woord van God de ziel niet, als je het niet met diepe overdenking en bezinning overweegt.
10. Heb je de bovenstaande weg gevolgd, ga er dan mee door, en dan is je geluk verzekerd (Ps. 119:16): “Uw woord zal ik niet vergeten.” En daardoor: “Ik zal mijzelven vermaken in Uw inzettingen.” — Adam Clarke.

Vers 9

Een vraag en antwoord voor de jongeren. De Bijbel is een boek voor jonge mensen. Hier wordt aangeduid:

1. Dat de weg van de jongeman gezuiverd moet worden: zijn manier van denken, voelen, spreken en handelen.
2. Dat hij zelf actief aan het werk moet meedoen. De werkende oorzaak in dit proces is God. Ook andere goede invloeden zijn aan het werk. Maar de jongeman moet hartelijk en praktisch meewerken.

3. Dat hij de Bijbel voor dit doel moet gebruiken. Ze vertelt wat er is gebeurd, geeft prikkels, legt voorschriften op, spreekt beloften uit en geeft voorbeelden. Dat alles is bedoeld om een jongeman heilig te maken. Als de jongeren de Schrift nederig en biddend lezen, bestuderen en navolgen, ontkomen ze aan bezoedeling en zijn ze een sieraad voor de samenleving. — W.J.

Vers 9

Een woord aan de jongeren.

1. Laat zien hoe de jongeman bijzonder in gevaar is om zijn weg te bevlekken. Door: (a) Zijn sterke driften.

(b) Zijn onvolwassen oordeel.
(c) Zijn gebrek aan ervaring.
(d) Zijn overhaaste zelfingenomenheid.
(e) Zijn lichtzinnige vrienden, en (f) Zijn algemene onachtzaamheid.

1. De voorzichtigheid die hij nodig heeft om zijn weg te zuiveren. Letten op:

(a) Zijn slechte neigingen.
(b) Zijn vrienden.
(c) Zijn bezigheden.
(d) Waar alles wat hij doet toe leidt.

1. De onfeilbare gids waarmee zijn voorzichtigheid moet worden bijgestuurd: “naar Uw woord”, dat wil zeggen: (a) De voorschriften ervan.

(b) De voorbeelden ervan.
(c) De beweegredenen ervan.
(d) De waarschuwingen ervan.
(e) De lokkende beloften ervan. — C.A.D.

Uitleg

Vers 10

"Ik zoek U met mijn gehele hart." Zijn hart was naar God Zelf uitgegaan. Hij wilde niet alleen Gods wetten gehoorzamen, maar ook omgaan met Gods Persoon. Dat is een echt koninklijke jacht, en het mag dan ook met heel het hart worden nagejaagd. De zekerste manier om de weg van ons leven te zuiveren, is God Zelf zoeken en proberen in gemeenschap met Hem te blijven. Tot op het gezegende uur waarin hij tot zijn Heere sprak, was de psalmist een vurige zoeker naar de Heere geweest. Was hij moe, dan zette hij de jacht toch voort. Had hij de Heere niet gezocht, dan had hij zich nooit zo druk gemaakt om zijn weg te zuiveren.

Het is mooi om te zien hoe het hart van de schrijver zich helder en rechtstreeks tot God wendt. In het vorige vers overwoog hij nog een belangrijke waarheid. Maar hier is de aanwezigheid van zijn God zo sterk voelbaar dat hij Hem aanspreekt en tot Hem bidt als tot Iemand Die dichtbij is. Een oprecht hart kan niet lang bestaan zonder gemeenschap met God.

Zijn smeking steunt op wat hij met zijn leven wil: hij zoekt de Heere, en hij vraagt de Heere om te voorkomen dat hij tijdens zijn zoektocht of vanaf zijn zoektocht verdwaalt. We volgen God na door te gehoorzamen. Daarom bidt hij: "laat mij van Uw geboden niet afdwalen". Verlaten we de wegen die God heeft aangewezen, dan vinden we God Zelf, Die ze heeft aangewezen, zeker niet. Hoe meer iemands hele hart uitgaat naar heiligheid, hoe banger hij is om in zonde te vallen. Hij vreest niet zozeer bewuste overtreding als wel dat hij onopgemerkt afdwaalt.

Een dwalende blik of een rondzwervende gedachte, die buiten de grens van het voorschrift zou kunnen komen, kan hij niet verdragen. We moeten zulke hartgrondige zoekers zijn dat we geen tijd en geen zin hebben om te gaan dwalen. En toch moeten we, bij al onze over-

gave, een bezorgde vrees blijven voelen dat we zelfs dan van het pad van heiligheid zouden raken.

Twee dingen kunnen sterk op elkaar lijken en toch helemaal verschillen. Heiligen zijn "vreemdelingen": "Ik ben een vreemdeling op de aarde" (Ps. 119:19). Maar zwervers zijn ze niet. Ze reizen door vijandelijk land, maar hun route loopt recht. Ze zoeken hun Heere terwijl ze door dit vreemde land trekken. Mensen zien hun weg niet, maar ze zijn hun weg niet kwijtgeraakt.

De man van God doet zijn best, maar vertrouwt niet op zichzelf. Zijn hart is bij zijn wandelen met God. Toch weet hij dat zelfs al zijn kracht niet genoeg is om hem op het rechte pad te houden. Daarvoor moet zijn Koning zijn Bewaarder zijn, en moet Hij Die de geboden gaf, hem standvastig maken in het gehoorzamen ervan. Daarom bidt hij: "laat mij … niet afdwalen." Maar dit besef dat hij hulp nodig heeft, werd nooit een argument om lui te zijn. Terwijl hij bad dat hij op de goede weg bewaard zou blijven, zorgde hij er zelf voor dat hij er met zijn hele hart op liep, op zoek naar de Heere.

Weer is het opvallend hoe het tweede deel van de psalm gelijke tred houdt met het eerste. In Ps. 119:2 wordt de mens gelukzalig genoemd die de Heere van ganser harte zoekt. Dit vers maakt aanspraak op die zegen, door op zijn karakter te wijzen: "Ik zoek U met mijn gehele hart."

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 10

"Ik zoek U met mijn gehele hart." Maar heel weinigen van ons kunnen met de profeet David zeggen dat we God met ons hele hart hebben gezocht. Daarmee bedoel ik: zo oprecht en zuiver dat we niet van dat doel zijn afgedwaald, alsof het niet het allerbelangrijkste was voor onze zaligheid. — Johannes Calvijn.

Vers 10

"Ik zoek U met mijn gehele hart." In elk woord klinkt oprechtheid. Het hart ligt helemaal open voor God. De jongeman kan zo spreken tot Hem Die de harten doorgrondt... Laten we eens nadenken over hoe rechtstreeks dit gesprek met God is. Als wij God naderen, gebruiken we omwegen. We zeggen: met mijn hele hart zou ik U willen zoeken. We zijn bang om recht voor de raap te zijn... Zie hoe vastberaden de jongeman die voor je staat zich bewust is van wat hij doet. Hoe open en vol vertrouwen is hij! Zo zul je het kenmerk van zijn vrome geest terugvinden in alle uitdrukkingen die in deze psalm worden ontvouwd.

Hier verklaart hij tegenover de Alwetende dat hij Hem met heel zijn hart heeft gezocht. Hij wilde God in alles beseffen en ervaren. — John Stephen.

Vers 10 (eerste zinsdeel)

Alleen God ziet het hart. Alleen het hart ziet God. — John Donne, 1573-1631.

Vers 10

"Laat mij van Uw geboden niet afdwalen." David had betuigd dat hij God met zijn hele hart zocht. Daarna smeekte hij God ook dat Hij hem niet zou laten afwijken van Zijn geboden. Hieraan zien we hoe hard wij nodig hebben dat we God aanroepen, zodat Hij ons met Zijn machtige, sterke hand vasthoudt. Ook al heeft Hij Zijn helende hand al krachtig uitgestoken, en weten we dat Hij ons grote en duidelijk zichtbare genadegaven heeft gegeven, toch is dat niet alles. In onze natuur zitten zoveel gebreken en tekortkomingen, en we zijn zo broos en zwak, dat we elke dag dringend tot Hem moeten bidden.

Ja, steeds meer, dat Hij ons niet zal laten afwijken van Zijn geboden. — Johannes Calvijn.

Vers 10

Hoe meer ervaring iemand heeft met Gods wegen, hoe scherper hij beseft hoe snel hij ongemerkt van die wegen afraakt, uit onwetendheid en onoplettendheid. De jonge soldaat durft echter risico's te nemen. Hij rijdt het kamp van zijn tegenstander binnen en praat met de verzoeking, vol vertrouwen dat hij niet gauw de verkeerde kant op gaat. Hij is niet zo bang als David, die hier roept: "Laat mij … niet afdwalen." — David Dickson, 1583-1662.

Wenken voor predikers

Vers 10

—

1. Een dankbare terugblik op wat geweest is.
2. Een bezorgde blik vooruit, naar wat komt.
3. Een lovenswaardig gebed.

Vers 10

De twee grote zorgen van de gelovige.

1. Wat hij vurig wil vinden: "Ik zoek U."
2. Wat hij vreest kwijt te raken: "Uw geboden." — W. D.

Vers 10

Oprecht zijn, geen zelfgenoegzaamheid.

1. De gelovige moet zich ervan bewust zijn dat hij God met heel zijn hart zoekt.
2. Maar het besef dat hij oprecht is, geeft geen recht op zelfgenoegzaamheid.
3. Ook de meest toegewijde zoeker moet blijven opzien naar Gods genade, om niet af te dwalen. — C.A.D.

Uitleg

Vers 11

Smeekt een godvrezend mens God om iets, dan hoort hij ook zelf elk middel te gebruiken om het te krijgen. De psalmist had gebeden dat hij niet zou dwalen. Daarom laat hij ons nu zien welke heilige voorzorgsmaatregel hij had genomen om niet in zonde te vallen.

"Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen." Omdat hij het woord in zijn hart bewaarde, zou het woord zijn hart bewaren. Alles wat hij van het geschreven woord bezat, en alles wat God hem met Zijn stem had laten weten, zonder uitzondering, had hij in zijn genegenheden weggelegd. Zoals je een schat in een kistje bewaart. Zoals je een uitgezocht zaadje in goede grond stopt. En wat is betere grond dan een vernieuwd hart dat de Heere met heel zijn wezen zoekt? Het woord was van God Zelf, en dus kostbaar voor Gods dienaar. Hij hing een tekst niet als een amulet om zijn hals.

Hij verborg het woord in zijn hart als een richtlijn voor zijn leven. Hij legde het neer op de plaats van liefde en leven, en het vulde die ruimte met zoetheid en licht. Daarin moeten we David volgen: we moeten niet alleen zijn gedrag, maar ook zijn hartewerk nadoen. Eerst moeten we goed opletten dat wat wij geloven werkelijk Gods woord is. Daarna moeten we het verbergen en als schat bewaren, ieder voor zichzelf. En we moeten erop toezien dat dit geen geheugenkunstje is, maar een vreugdevolle daad van ons hart.

"Opdat ik tegen U niet zondigen zou." Dit was het doel dat hij voor ogen had, en daar ging het hem om. Iemand heeft het goed gezegd: hier is het beste, "Uw rede", bewaard op de beste plaats, "in mijn hart", met het beste doel, "opdat ik tegen U niet zondigen zou". De psalmist deed dit met persoonlijke zorg, zoals je je geld zorgvuldig wegstopt als je bang bent voor dieven. De dief waar hij bang voor was, was de zonde. Zondigen "tegen God": zo ziet de gelovige het kwaad. Andere mensen letten er alleen op als ze mensen beledigen.

Gods woord is het beste middel om God niet te beledigen. Het vertelt ons immers wat Hij denkt en wil, en het brengt onze geest in overeenstemming met de goddelijke Geest. Geen genezing van zonde in ons leven is zo krachtig als het woord op de plaats waar ons leven zetelt: het hart. Je kunt je niet voor de zonde verbergen, behalve door de waarheid in je ziel te verbergen. Benadruk je de woorden "Uw" en "U", dan krijgt de zin een fraai andere betekenis. Hij spreekt tot God Zelf. Hij houdt van het woord omdat het Gods woord is, en hij haat de zonde omdat die gericht is tegen God Zelf.

Hij vond het niet erg anderen te ergeren, als hij zijn God maar niet beledigde. Willen we God geen verdriet doen, dan moeten we Zijn eigen woord als een schat bij ons opbergen.

Ook de persoonlijke manier waarop de man van God dit deed, is opmerkelijk: "Ik heb … in mijn hart verborgen." Wat anderen ook deden, hij had zijn keuze al gemaakt. Hij had het Woord in het diepste van zijn ziel gezet als zijn grootste vreugde. En hoeveel anderen ook overtraden, hij mikte op heiligheid: "Opdat ik tegen U niet zondigen zou." Dit was niet iets wat hij zich voornam, maar iets wat hij al had gedaan. Veel mensen beloven grootse dingen, maar de psalmist was trouw geweest in het doen. Daarom verwachtte hij een zeker resultaat.

Is het woord in het hart verborgen, dan is het leven voor de zonde verborgen. De parallel tussen de tweede reeks van acht verzen en de eerste loopt nog steeds door. Ps. 119:3 gaat over geen onrecht werken. Dit vers gaat over de manier om niet te zondigen. Stellen we ons een zalig, heilig mens voor (Ps. 119:3), dan past het ons ons ernstig in te spannen om dezelfde heilige onschuld en goddelijke gelukzaligheid te bereiken. Dat lukt alleen met een vroomheid van het hart die op de Schriften rust.

Vers 11

"Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen, opdat ik tegen U niet zondigen zou." Opgeborgen in het hart werkt het woord. Lezen jongemannen alleen de letter van het Boek, dan verliest het woord van belofte en onderricht veel van zijn kracht. Het helpt ook niet om het alleen in het geheugen op te slaan. Het woord moet bekend zijn, gewaardeerd worden en in het hart worden bewaard. Het moet onze liefde innemen, net zo goed als ons verstand. Heel onze geest moet helemaal doortrokken worden van het woord van God. Wat is geopenbaard, moet gezien worden.

Met het woord van God in zijn hart zou de jongeman dan innerlijk versterkt zijn: hij beseft de dreigementen, de beloften, de voortreffelijkheden van Gods woord, en God Zelf. Zijn verstand zou verlicht zijn en zijn geweten wakker. Hij zou niet zondigen tegen zijn God. — John Stephen.

Vers 11

"Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen, opdat ik tegen U niet zondigen zou." Hoe meer het woord van de Koning in het hart leeft, des te meer "heerschappij" is er over de zonde (Pred. 8:4). Gebruiken we dit onbeperkt krachtige middel vaker, dan krijgen we meer leven en meer heiligheid. — Frances Ridley Havergal, 1836-1879.

Vers 11

"Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen." Het is passend dat het woord, "begeerlijker dan goud, ja, dan veel fijn goud", een parel zonder weerga, niet alleen in het portiershokje wordt neergelegd, het oor aan de buitenkant, maar ook in de kamer van onze geest, waar de kostbaarheden liggen. — Deken Boys, aangehaald door James Ford.

Vers 11

"Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen." Christenen en wereldlingen verschillen enorm. De wereldling bewaart zijn schatten in juwelen buiten zichzelf. De christen draagt ze in zichzelf. Er bestaat trouwens geen andere plaats om het woord van troost op te nemen en te bewaren dan alleen het hart. Draag je het alleen in je mond, dan raak je het kwijt. Heb je het alleen in je boek, dan mis je het precies als je het het meest nodig hebt. Maar berg je het op in je hart, zoals Maria de woorden van de engel, dan kan geen vijand het je ooit afpakken. En dan vind je de troostrijke schat ervan in tijden van nood. — William Cowper.

Vers 11

"Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen." Dit woord "verbergen" laat zien dat David er niet op uit was zichzelf te laten zien en voor mensen een groots vertoon te maken. Hij had God als getuige van dat geheime verlangen in zijn binnenste. Hij keek nooit naar werelds bezit. Hij was tevreden met zo'n grote schat, en hij wist heel goed dat God, Die haar hem had gegeven, haar zo zeker en veilig zou bewaken dat Satan haar niet zou kunnen pakken. De heilige Paulus legt ons ook uit (1 Tim. 1:19) dat de kist waarin deze schat verborgen hoort te worden, een goed geweten is.

Er staat namelijk dat sommigen zonder dit goede geweten ook hun geloof hebben verloren en ervan zijn beroofd. Stel dat iemand zijn bezittingen onbewaakt laat en in gevaar brengt, zonder een deur dicht te doen. Dan is het voor dieven makkelijk om binnen te komen en hem alles af te nemen. Zo is het ook als we de schatten die God ons in Zijn woord gaf, zomaar aan Satan overlaten, zonder dat ze zijn weggestopt in dit goede geweten en in de allerdiepste grond van ons hart, zoals David hier zegt. Dan worden we ervan beroofd. — Johannes Calvijn.

Vers 11

"Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen." Onthouden, goedgekeurd en er vreugde in gevonden. — William Nicholson (1671), in "David's Harp Strung and Tuned".

Vers 11

"Uw rede." De uitspraak, Uw orakel: elke boodschap van God aan de ziel, of het nu een belofte is, een gebod of een antwoord. Het gaat om een directe, duidelijke boodschap, terwijl "woord" algemener is en voor de hele openbaring geldt. Het is het negende van de tien woorden in deze psalm voor Gods openbaring. — James G. Murphy, 1875.

Vers 11

"In mijn hart." Bernardus wijst erop dat gewoon brood in de kast door muizen kan worden opgegeten, of kan gaan schimmelen en bederven. Maar is het eenmaal opgegeten, dan loopt het dat gevaar niet meer. Zo geldt ook: stelt God je in staat om je voedsel voor de ziel in je hart op te nemen, dan loopt het geen enkel gevaar meer. — George Swinnock, 1627-1673.

Vers 11

"Opdat ik tegen U niet zondigen zou." Het woord van God heeft veel voortreffelijke kanten. Eén ervan is deze: bewaren we het in ons hart, dan behoedt het ons voor de zonde, die zich zowel tegen God als tegen onszelf keert. Uit ervaring weten we hoe dat gaat. Eerst wordt het woord ons afgenomen. Soms verdwijnt het uit ons verstand, zodat we het vergeten. Soms verdwijnt het uit onze genegenheid, zodat de eerbied ervoor wegvalt. Pas daarna kan iemand worden verleid tot een zonde. Zolang Eva het woord van de Heere in geloof vasthield, bleef zij overeind en hield zij stand tegen Satan. Maar op het moment dat zij begon te twijfelen aan wat God door Zijn woord het allerzekerst had gemaakt, zat zij meteen gevangen in zijn strik. — William Cowper.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 11

"Het beste ding op de beste plaats voor het beste doel."

Uitleg

Vers 12

"HEERE! Gij zijt gezegend." Dit is aanbidding, geboren uit diepe bewondering voor Gods karakter. De schrijver probeert dat karakter nederig na te volgen. Alles wat God hem heeft laten zien en wat Hij in hem heeft gewerkt, brengt hem tot lofprijs. Hij looft Hem met de warmte van een eerbiedige liefde en met heilige verwondering. Het zijn ook woorden van inzicht, uitgesproken in de herinnering aan het oneindige geluk dat de grote Jehova in Zichzelf heeft. De Heere is gezegend en kán niet anders, omdat Hij de volmaaktheid van heiligheid is. Waarschijnlijk staat het daarom hier als pleitgrond.

Alsof David zegt: "Ik zie dat mijn weg naar geluk moet lopen langs gelijkvormigheid aan U, want U bent hoogst gezegend. Word ik in mijn beperkte mate aan U gelijk in heiligheid? Dan deel ik ook in Uw gelukzaligheid." Heeft het woord eenmaal in het hart postgevat, dan wil je het meteen doorgronden en leren. Zo gaat het ook met eten: wat je binnenkrijgt, moet nog verteerd worden. En wie het woord in zijn ziel heeft ontvangen, bidt allereerst: "Heere, leer mij wat het betekent."

"Leer mij Uw inzettingen." Alleen zo leer ik hoe ik gezegend kan zijn. U bent zó gezegend! Ik weet zeker dat U er vreugde in hebt om anderen te zegenen. Daarom vraag ik U om deze gunst: leer mij Uw geboden. Wie gelukkig is, maakt anderen meestal graag gelukkig. Zo zal ook de gelukzalige God met vreugde de heiligheid uitdelen, waaruit alle geluk voortkomt. Het geloof zette aan tot dit gebed en gaf er

de grondslag voor. Die grondslag lag niet bij de biddende mens zelf, maar alleen in de volmaaktheid van de God tot Wie hij zijn smeking richtte. Heere, U bent gezegend. Zegen mij dan ook, en doe dat door mij te onderwijzen!

Leerlingen moeten we zijn, mensen die zich laten onderwijzen. Dat betekent "leer mij". Wat een eer, dat God Zelf onze leraar wil zijn, ons persoonlijk wil onderwijzen! En wat is David vrijmoedig, dat hij de gezegende God om onderwijs vraagt! Maar de Heere Zelf had dit verlangen in zijn hart gelegd, toen het heilige woord daar verborgen lag. Dus mogen we aannemen dat zijn vrijmoedigheid niet te groot was. Wie wil de school van zo'n Meester niet binnengaan? Van Hem leren we de kunst van het heilige leven! Willen we de inzettingen van de gerechtigheid werkelijk in de praktijk houden, dan moeten we ons aan deze Leraar overgeven.

De Koning heeft de inzettingen gegeven, dus Hij kent hun betekenis het beste. Ze komen voort uit Zijn eigen wezen. Daarom kan juist Hij ons met hun geest vervullen. Dit gebed past bij ieder die zijn weg zuiver wil houden, want het is zeer praktisch. Er wordt niet gebeden om duistere geleerdheid, maar om de wet van de inzettingen. Wie de inzettingen van de Heere kent, heeft de belangrijkste opleiding gehad. Laat ieder van ons daarom bidden: "Leer mij Uw inzettingen." Dat is een heerlijk gebed, dat we elke dag opnieuw kunnen bidden. Er zit opbouw in.

Dit gebed staat een trede hoger dan het gebed uit Psalm 119:10, "laat mij van Uw geboden niet afdwalen". Dat gebed was op zijn beurt weer een stap hoger dan Psalm 119:8, "Verlaat mij niet al te zeer." Het antwoord vinden we in Psalm 119:98-100: "Zij maakt mij door Uw geboden wijzer, dan mijn vijanden zijn" en wat daarop volgt. Maar dat antwoord kwam pas toen het gebed zelfs drie keer was herhaald, in het "Leer mij" van Psalm 119:33 en Psalm 119:66. Ik raad de lezer aan al die verzen gerust zelf na te lezen.

Ook ná die derde keer klinkt het gebed nog in zoveel woorden in Psalm 119:124 en Psalm 119:135. En tegen het einde van de psalm hoor je hetzelfde verlangen in Psalm 119:171: “Mijn lippen zullen Uw lof overvloediglijk uitstorten, als Gij mij Uw inzettingen zult geleerd hebben.”

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 12

“… gezegend; leer mij Uw inzettingen.” In dit ene vers staat een gebed, en meteen ook de reden van dat gebed. Het gebed zelf is: “Leer mij Uw inzettingen.” De reden ligt in wat David overdenkt, namelijk het oneindige goed dat in God is. God is gezegend, de bron van alle gelukzaligheid. Zonder Hem kan geen enkel schepsel welzijn of geluk vinden. David wil leven in gemeenschap met God. Hij weet dat niemand daar komt, tenzij God hem leert om Gods weg te kennen en die ook werkelijk te gaan. Daarom bidt hij des te ernstiger dat de Heere hem Zijn inzettingen wil leren. Och, dat ook wij dit toch eens verstandig wilden bedenken en ter harte nemen! Ons geluk bestaat in gemeenschap met God. — William Cowper.

Vers 12

Hier vinden we twee dingen.

1. Eerst een erkenning van Gods gelukzaligheid: “HEERE! Gij zijt gezegend.” Dat betekent: U bezit alle volheid en daarom schept U een oneindig behagen in het genieten van Uzelf. Alleen U kunt mij gezegend en gelukkig maken, doordat ik U mag genieten. En U wilt uit Uw volheid geven. Zo bent U voor Uw schepselen de bron van gelukzaligheid.

2. Daarna een verzoek: “Leer mij Uw inzettingen.” Dat betekent: alle volheid is in U en U hebt genoeg voor Uw eigen gelukzaligheid. Dan is er ook zeker genoeg voor mij.

Er is genoeg om Uzelf te verzadigen, dus er is genoeg om mij te verzadigen. Dat geeft mij moed om te bidden. Er volgt meer: “Leer mij, zodat ik weet waar ik mijn gelukzaligheid en geluk moet zoeken: in Uzelf, de Gezegende. Leer mij ook hoe ik U kan genieten, zodat ik in U gezegend ben.” En nog iets: “U bent in oorsprong gezegend, de Fontein van alle zegen. Uw gelukzaligheid is een eeuwige, volle bron, waaruit altijd gelukzaligheid stroomt. O, laat mij deze zegen van U ontvangen, één druppel uit die bron!” — William Wisheart, in “Theologia, or, Discourses of God”, 1716.

Vers 12

God is gezegend. Daarom kunnen we niet anders dan verlangen om Zijn wegen te leren. Zien we een mens op aarde gelukkig, dan willen we dolgraag weten hoe hij leeft. We denken dan dat ook wij er gelukkig van kunnen worden. Iedereen zou graag met de wind van een voorspoedig man meezeilen, al klopt dat in aardse zaken lang niet altijd. Maar een gezegende God kan ons met geen enkele weg van Hem naar iets anders brengen dan naar gelukzaligheid. Hij Die de gelukzaligheid Zelf is, zal ook graag bereid zijn om Zijn wegen aan anderen door te geven. De allerbeste dingen delen zich immers het gemakkelijkst mee aan anderen. — Paul Bayne.

Vers 12

“Leer mij.” Nathan stond hem terzijde als leraar. Er waren priesters om hem te onderwijzen, en hij was zelf ook profeet. Maar zonder Gods zegen was al hun onderwijs niets waard. Daarom bidt hij: “Leer mij.” — William Nicholson.

Vers 12

"Leer mij." Hier zit meer in dan het doorgeven van kennis. Die had hij al, zei hij immers zelf, toen hij vertelde dat hij Gods woorden in zijn hart verborg. En in Psalm 119:7 zei hij dat hij "de rechten Uwer gerechtigheid geleerd" zou hebben. Er wordt hier dus ook gebeden om de genade om Zijn wet werkelijk te onderhouden. — Robert Bellarminus, 1542-1621.

Vers 12

"Leer mij." Stel dat dit werkelijk werd toegepast. Stel dat we gebed koppelen aan het luisteren. Dus op het moment dat mensen ons onderwijzen, zenden we ook gebed tot God op, vóór de prediking, tijdens de prediking en erna. Dan zouden we al snel merken dat we geleerder en godsdienstiger zijn dan we nu zijn. — William Cowper.

Vers 12

"Leer mij Uw inzettingen." Lees deze psalm aandachtig, dan valt één grote eigenschap op. Telkens weer staat er beslist: met menselijke kracht kunnen we Gods geboden niet houden. Hij moet ons de wil geven om die plicht te vervullen. De psalmist smeekt de Heere om zijn ogen te openen, zodat hij de wonderen van de wet ziet. Hij bidt dat de Heere hem Zijn inzettingen leert en de weg van de leugen van hem verwijdert. Ook vraagt hij of de Heere zijn hart wil neigen naar Zijn getuigenissen en niet naar de gierigheid, zijn ogen wil afwenden van het zien van ijdelheid, en het woord van de waarheid niet helemaal uit zijn mond wil wegnemen.

Al die verzoeken tonen hoe diep hij beseft dat hij in zichzelf volkomen machteloos is. En ze tonen hoe sterk hij zich van God afhankelijk voelt, voor elke stap vooruit in de kennis van de waarheid. Hij was er vast van overtuigd dat al zijn bestuderen van Gods wet en al zijn streven naar een heilig leven nooit enig succes zouden hebben, behalve door de genade van God. Die genade komt ons voor en werkt

met ons mee. Zij plant een juist verlangen in ons hart en leidt ons als onfeilbare gids. Alleen op die manier kon hij de Heilige Schrift goed verstaan en de juiste beginselen vinden voor zijn dagelijkse wandel voor God en mensen. — George Phillips, 1846.

Vers 12

"Leer mij Uw inzettingen." Waarom smeekt de psalmist om onderwezen te worden, terwijl hij kort daarvoor zei dat hij al kennis had? Het antwoord is dat hij onderricht zoekt in de praktische werking van de beginselen die hij in theorie wel heeft geleerd. — Michael Ayguan (1416), in Neale en Littledale.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 12

De gelukzaligheid van God en de weg om daarin binnen te gaan.

Vers 12

1. David geeft God de eer: "HEERE! Gij zijt gezegend."
2. Hij vraagt genade van God. — Matthew Henry.

Vers 12

—

1. Wat het is, of hoe God ons leert.

(a) God leert ons van buiten, door Zijn verordeningen en door de bediening van mensen.

(b) God leert ons van binnen, door de ingeving en het werk van de Heilige Geest.

1. Waarom we Zijn onderwijs nodig hebben.
2. Wat het ons oplevert en waartoe het dient. — T. Manton.

Vers 12

Het verlangen naar goddelijk onderwijs, opgewekt doordat we Gods gelukzaligheid erkennen.

1. Leg uit, al is het maar in beperkte mate, hoe groot het geluk is van de eeuwig gezegende God. Dat geluk komt voort uit Zijn zuiverheid, goedheid en liefde.
2. Laat de weg zien waarop de mens aan dat geluk kan deelnemen: door gelijkvormigheid aan Zijn voorschriften.
3. Spreek het gebed van de tekst uit. — C.A.D.

Uitleg

Vers 13

"Ik heb met mijn lippen verteld al de rechten Uws monds." In Psalm 119:12 was de psalmist nog leerling. Nu is hij zelf leraar geworden! Wat we in het verborgene leren, moeten we van de daken roepen. Zo had de psalmist het gedaan: alles wat hij wist, had hij ook doorverteld. God heeft veel van Zijn oordelen bekendgemaakt door Zijn mond, dat wil zeggen in een heldere en openlijke openbaring. Het is onze plicht om die door te vertellen. Zo worden we als het ware trouwe echo's van Zijn ene, onfeilbare stem. Maar er zijn ook oordelen van God die een grote afgrond zijn en die Hij niet openbaart.

Daar doen we verstandig aan niet te komen. Wat de Heere heeft bedekt, zouden we aanmatigend onthullen. Maar wat de Heere wél heeft geopenbaard, zou het beschamend zijn te verzwijgen. Voor een christen in moeilijke tijden is het een grote troost als hij terugkijkt en kan zeggen: ik heb mijn plicht tegenover Gods woord gedaan. Net als Noach een prediker van gerechtigheid te zijn geweest, geeft grote vreugde zodra het water stijgt en de goddeloze wereld op het punt staat te vergaan. Lippen die Gods inzettingen hebben verkondigd,

zullen zeker welkom zijn wanneer ze op Zijn beloften een beroep doen.

Hebben we zoveel eerbied gehad voor wat uit Gods mond komt dat we het wijd en zijd hebben bekendgemaakt? Dan mogen we er volkomen op rekenen dat God ook acht slaat op de gebeden die uit onze mond komen.

Wil een jongeman zijn pad zuiver houden? Dan werkt dit krachtig: laat hij zich steeds weer inzetten voor de prediking van het evangelie. Wie zijn hele ziel bezighoudt met het uitdragen van de oordelen van de Heere, kan in zijn eigen oordeel niet ver afdwalen. Door anderen te onderwijzen leren we zelf. Door onze tong te oefenen in heilige taal krijgen we ons hele lichaam in bedwang. Door vertrouwd te raken met Gods manier van werken gaan we vreugde vinden in gerechtigheid. Zo wordt onze weg op drie manieren gereinigd doordat we de weg van de Heere verkondigen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 13

"Ik heb met mijn lippen verteld" en zo verder. Let er vooral op dat je aan anderen doorvertelt wat je zelf elke dag leert. Praat met mensen over goede dingen, uit de overvloed van je hart. — Richard Greenham.

Vers 13

De psalmist heeft het reinigende woord in zijn hart verborgen. Nu verkondigt hij het met zijn lippen. Omdat het woord van begin tot eind zuiver is, vertelt hij het ook helemaal door, zonder iets achter te houden. Is de bron van het hart gezuiverd, dan stroomt er ook zuiver water uit de lippen. De lippen van de psalmist die verkondigen, staan hier tegenover de mond van Jehova, want door Hem zijn de oordelen oorspronkelijk uitgesproken. — F. G. Marchant.

Vers 13

Beseffen we dat we onze kennis en onze geestelijke gaven aan anderen hebben doorgegeven, dan moedigt dat ons aan om méér te zoeken. Het is ook een bewijs dat de kennis die we hebben oprecht en vruchtbaar is: "Leer mij Uw inzettingen. Ik heb met mijn lippen verteld al de rechten Uws monds." — David Dickson.

Vers 13

"Met mijn lippen" en zo verder. Als de tong goed wordt gebruikt, tot eer van God en tot opbouw van anderen, is zij een voortreffelijk lid van ons lichaam. Maar zonder de lippen kan zij niet spreken. De Heere heeft het menselijk lichaam zó wonderbaarlijk wijs gemaakt dat geen enkel lid tegen een ander kan zeggen: "Ik heb u niet van node." De mens is echter zo traag van begrip, dat hij pas ontdekt hoe nuttig zelfs het kleinste lid voor hem is wanneer hij het mist. Stel dat onze lippen een tijd lang waren dichtgeklemd, en onze tong zo was afgesloten. Dan zouden we het een grote genade vinden als ze weer werden losgemaakt. Zo sprong die verlamde man van vreugde en loofde hij God, toen hij zijn voeten weer kon gebruiken. — William Cowper.

Vers 13

"Verteld al de rechten." Op een andere plaats zegt hij (Psalm 36:7): "Uw oordelen zijn een grote afgrond." En de apostel roept uit (Rom. 11:33-34): "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft den zin des Heeren gekend?" Dat roept een vraag op. Als niemand Gods oordelen kan doorgronden, hoe kan de profeet dan zeggen: "Ik heb ... verteld al de rechten Uws monds" (Engels: judgments, oordelen)? Ons antwoord luidt: er bestaan misschien oordelen van God die niet de oordelen van Zijn mond zijn, maar alleen van Zijn hart en Zijn hand.

Dit onderscheid maken we bewust, want we willen niet geloven dat de heilige Schrift zichzelf door tegenstrijdigheden verzwakt. Let op de woorden. Er staat niet: "De oordelen van Zijn mond zijn een grote afgrond." Er staat: "Uw oordelen." En de apostel sprak niet over de ondoorzoekelijke oordelen van Zijn mond, maar zei: "hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen". Daaruit volgt dat Gods oordelen de verborgen oordelen zijn, die Hij ons niet heeft laten zien. De oordelen van Zijn mond zijn de oordelen die Hij wel bekend heeft gemaakt, door de mond van de profeten. — Ambrosius, 340-397.

Wenken voor predikers

Vers 13

Spreken dat goed wordt besteed. Het gaat over een uitgelezen onderwerp, een rijk onderwerp. Het is nuttig voor mensen en het verheerlijkt God.

Uitleg

Vers 14

"Ik ben vrolijker in den weg Uwer getuigenissen." Vreugde in Gods woord bewijst zeker dat het woord in het hart aan het werk is geweest. Dan zuivert het ook het leven. Hij zegt niet slechts dat hij zich verblijdt. Hij zegt dat hij vrólijker is. Al jarenlang was het zijn vreugde en zijn zaligheid om zijn ziel toe te vertrouwen aan het onderwijs van het woord. En die blijdschap kwam niet alleen uit het woord van God zelf. Ze kwam ook uit alles wat het woord in de praktijk betekent. De Weg was hem net zo dierbaar als de Waarheid en het Leven. Hij koos niet wat hem zelf het beste uitkwam. En koos hij toch, dan koos hij het meest praktische het eerst.

"Dan over allen rijkdom." Zijn diepe voldoening in Gods wil zet hij naast die van iemand met grote en verschillende landgoederen, die het hart heeft om ervan te genieten. David wist wat rijkdom is die je krijgt door te regeren en te veroveren. Hij kende ook de welvaart die uit werk voortkomt of die je erft. Allerlei rijkdom kende hij! Wat was deze genadige koning blij geweest toen het goud en zilver zijn schatkamer binnenstroomde! Een enorme hoeveelheid ervan wijdde hij aan de bouw van Jehova's tempel op de berg Sion. Zo vond hij vreugde in allerlei rijkdommen, die waren afgezonderd en opgespaard voor de edelste doelen.

Toch gaf de weg van Gods woord hem nog meer vreugde. Zie hoe zijn vreugde was: persoonlijk, helder, onvergeten en overvloedig. Geen wonder dus dat hij in het vorige vers vertelt hoeveel hij erover had gesproken, over iets waar hij zo van genoot. Waar je vreugde in vindt, daar mag je gerust veel over praten.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 14

"Ik ben vrolijker in den weg Uwer getuigenissen" en zo verder. Let op de precieze woorden. De psalmist zegt niet alleen: "Ik ben vrolijker in Uw getuigenissen." Hij zegt: "in den weg Uwer getuigenissen." Het woord "weg" is een van de namen voor de wet. Gods wetten zijn wegen en leiden ons naar God toe. Dus kunnen we het zo lezen: de weg die Uw getuigenissen aanwijzen en waartoe ze mij oproepen. Het kan ook zijn eigen praktijk bedoelen, net zoals we iemands levensloop zijn weg noemen. Zijn vreugde lag niet in nadenken of praten, maar in gehoorzamen en doen: "in den weg Uwer getuigenissen." Hoe groot zijn blijdschap was, zegt hij ook: "dan over allen rijkdom" (Engels: as, 'als').

Met dat "als" stelt hij de dingen niet gelijk. Alsof wij de wereld even lief zouden mogen hebben als Gods woord! Nee, hij zegt "als", omdat wij geen hogere vergelijking hebben. Rijkdom is immers het ding dat

mensen van de wereld vereren en waar zij genot in vinden. Zoveel vreugde als zij beleven aan wereldse bezittingen, zoveel vreugde beleef ik aan de weg van Uw getuigenissen. Ik denk dat David niet zijn eigen vreugde in het woord naast zijn eigen vreugde in rijkdom legt. Hij zet wat hij zelf kiest en waarin hij zich verblijdt naast de keuze en de vreugde van anderen.

Had hij van zichzelf over allebei gesproken, dan was dit een zeer hoge uitspraak geweest. David was tot een kroon geroepen. Hij had alle kans om veel van de wereld te genieten: goud, zilver, land, goederen, een uitgestrekt gebied en alles bij elkaar wat alle mensen samen en ieder voor zich bezitten. Toch vond hij meer vreugde in de heiligheid van Gods wegen dan in de hele wereld. "Want wat zou het den mens baten zo hij de gehele wereld won, en zijner ziele schade leed?" (Mark. 8:36). — Thomas Manton.

Vers 14

"In den weg Uwer getuigenissen." Het getuigenis van God is Zijn woord, want dat getuigt van Zijn wil. De "weg" van Zijn getuigenis is wat we met Zijn woord doen. Het is het volbrengen van wat Hij als Zijn wil heeft bekendgemaakt, en waarin Hij heeft beloofd ons Zijn liefde te tonen. Die zoetheid vond David niet alleen door het woord te horen, te lezen en te belijden, maar door het toe te passen. Eerlijk gezegd is dit de enige reden waarom wij de troost van Gods woord niet vinden: we brengen het niet in praktijk, want we wandelen niet op de weg ervan.

Het klopt dat het in het begin bitter smaakt voor onze natuur. Die is verzot op vleselijke vrijheid en moet zich nu als gevangene aan het woord overgeven. Het is "laboriosa virtutis via", de moeizame weg van de deugd. Er is veel strijd nodig voordat het hart is veroverd. Maar is de eerste stap eenmaal gezet, dan geeft dit zo'n vreugde dat alle moeite en smart van daarvoor ruimschoots wordt goedgemaakt. — William Cowper.

Vers 14

Rijkdom kost veel moeite om te verwerven. Je geniet ervan met angst. Je verliest hem met bitterheid. — Bernardus, 1091-1157.

Vers 14

In de tijd van de vervolging nam men de christenen hun Bijbels af. Toen zei een arme, goede vrouw: "Ik kan niet zonder mijn Bijbel. Ik weet niet hoe ik zonder moet leven." Heeft iemand die genade heeft ontvangen een stichtelijke preek gehoord? Dan zegt hij: "Dit doet mij echt goed in mijn hart. Het is het beste voedsel dat ik heb." "Ik ben vrolijker in den weg Uwer getuigenissen, dan over allen rijkdom." — Oliver Heywood, 1629-1702.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 14

Praktische godsdienst is een bron van troost die méér waard is dan rijkdom. Ze schenkt een mens rust van gemoed, onafhankelijkheid, gewicht in zijn invloed, en nog ander voordeel waarvan men denkt dat alleen rijkdom het geeft.

Vers 14

1. Waarover de vreugde gaat. Niet alleen over de "getuigenissen", maar ook over het onderhouden ervan: "in den weg" en zo verder.
2. De vreugde in dat onderwerp.

(a) In de innerlijke vrede ervan.
(b) In de uiterlijke gevolgen ervan.

1. Hoe groot die vreugde is: "dan over allen rijkdom". — G.R.

Vers 14

De twee schalen van de weegschaal. Waar rijkdom ook goed voor is, Gods getuigenissen zijn dat ook.

1. Rijkdom is nuttig om te verkrijgen wat we nodig hebben om te leven. Maar Gods getuigenissen voorzien in wat de ziel nodig heeft.
2. Rijkdom is nuttig als middel tot persoonlijk genot. Maar Gods getuigenissen leveren de hoogste vreugde op.
3. Rijkdom is nuttig als middel om onszelf te verbeteren. Maar Gods getuigenissen zijn de allerhoogste opvoeders.
4. Rijkdom is nuttig als middel om goed te doen. Maar Gods getuigenissen bewerken het allerhoogste goed. — C.A.D.

Uitleg

Vers 15

"Ik zal Uw bevelen overdenken." Wie van binnen echt vreugde heeft in iets, kan zijn gedachten er niet lang van losmaken. Zoals de vrek steeds weer gaat kijken naar zijn schat, zo keert de toegewijde gelovige telkens terug in overdenking, om de onbetaalbare rijkdom te bekijken die hij in het boek van de Heere heeft gevonden. Sommigen ervaren overdenking als een karwei. Voor wie een gereinigde weg gaat, is het een vreugde. Wie heeft overdacht, zál overdenken. Dezelfde die zegt: "Ik ben vrolijker", voegt eraan toe: "Ik zal … overdenken." Geen geestelijke oefening doet de ziel meer goed dan toegewijde overdenking.

Waarom zijn zo velen van ons er dan zo traag in? Let ook op dit: David overdenkt vooral dat deel van Gods woord dat bevelen geeft. Dat ligt voor de hand, want de vraag hoe een jongeman zijn weg zuiver kan houden, speelde nog door zijn hoofd. Godzaligheid die we in de praktijk brengen, is levende godzaligheid.

“En op Uw paden letten.” Ik wil lang nadenken over Uw wegen, om te weten wat ze zijn. Daarna wil ik er opnieuw lang over nadenken, zodat ik ze in diepe eerbied en grote waardering kan bewaren. Ik zal zien wat Uw wegen met mij doen, en dat vervult mij met eerbied, dankbaarheid en liefde. Daarna kijk ik naar de wegen die U voor mij hebt aangewezen, de wegen waarop U wilt dat ik achter U aan loop. Daar let ik zorgvuldig op. Zo word ik gehoorzaam en laat ik zien dat ik werkelijk de dienaar ben van zo’n Meester.

Zie hoe de verzen steeds persoonlijker worden naarmate ze vorderen. In Psalm 119:13 hoorden we hem spreken. In Psalm 119:14 zagen we zijn vreugde zichtbaar worden. Nu komen we bij de verborgen overpeinzing van een gelukkige geest. De rijkste genaden zijn de genaden die het diepst wonen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 15

“Ik zal Uw bevelen overdenken” en zo verder. Tot nu toe liet David steeds zien wat hij al gedaan had. Nu zegt hij wat hij nog zál doen. In Psalm 119:10 klonk: “Ik zoek U” (Engels: have I sought, ‘heb ik gezocht’). In Psalm 119:11: “Ik heb … verborgen.” In Psalm 119:13: “Ik heb … verteld.” In Psalm 119:14: “Ik ben vrolijker” (Engels: I have rejoiced, ‘ik heb mij verblijd’). En in de twee volgende verzen belooft hij dat hij ook straks zijn doel op God gericht houdt: “Ik zal Uw bevelen overdenken” en zo verder. Op iets wat al gedaan en voorbij is, rusten we niet uit. We tonen dezelfde ijver tot aan het einde.

Dit is Davids hartelijke voornemen om ook in de toekomst door te gaan. Veel mensen zeggen: “Zo heb ik het gedaan toen ik jong was, of toen ik meer tijd en rust had. Toen heb ik overdacht en erover gesproken.” Maar jullie moeten op de heilige weg blijven. Een bouwwerk beginnen en onaf laten staan, is een bewijs van dwaasheid. — Thomas Manton.

Vers 15

"Ik zal Uw bevelen overdenken" (Engels: meditate in, 'overdenken in'). Dus niet alleen over die bevelen of over wat ze zeggen, maar in die bevelen zelf, terwijl je ze aan het uitvoeren bent. — Joseph Addison Alexander.

Vers 15

"Ik zal." Let op hoe vaak dit "ik zal" terugkeert (Psalm 119:48 en Psalm 119:78). Overdenking begint met een worsteling. We moeten onze gedachten losmaken van de onderwerpen waar we eerst mee bezig waren en op onze plicht richten. Dat valt althans soms moeilijk. Maar er echt ernstig mee bezig zijn is nog lastiger. Duiken en diep nadenken is nog lastiger. En het lastigst van alles is om in zo'n verblijf van de gedachten te volharden. Dat moeten we echter doen: er lang genoeg wonen. Na elk nieuw inzicht kijken we opnieuw terug.

We denken hetzelfde nog eens door. We proeven de dingen steeds weer, ook wanneer de frisheid en het nieuwe eraf zijn en de zaken die we bekijken door langdurig nadenken oud lijken. Als we onszelf er niet vaak toe opwekken, raken we maar al te makkelijk dood en vlak in zo'n bezigheid. Vol blijven houden en overeind blijven is zwaar. Daarvoor hebben we een waakzaam oog nodig, een warme genegenheid en een sterk besluit dat we telkens herhalen. En ook dit: onze ziel moet vaak naar Christus opgeheven worden, om nieuwe kracht te vragen. David was een uitmuntend kunstenaar op dit gebied.

Toch zegt hij dat hij zál overdenken, en hij zegt het vaak. Dat "ik zal" sprak hij beslist niet alleen uit toen hij aan dit zware werk begon. Hij sprak het ook uit om vol te houden, om zijn hart voor verslapping te bewaren totdat zijn werk goed was afgerond. Wat de schat vindt en boven haalt, is niet het graven in de goudmijn, maar het láng graven. Wat meer parels oplevert, is niet het duiken in zee, maar het langer onder water blijven. De gouden draad van de overdenking uittrekken tot de juiste lengte, totdat de geestelijke doelen zijn bereikt:

dat is een zeldzame en gelukkige bekwaamheid. — Nathanael Ranew, 1670.

Vers 15

"Ik zal Uw." Hoeveel groter zou onze vreugde "in den weg Uwer getuigenissen" worden, als we er vaster en standvastiger over mediteerden! Maar dit besluit kan een vleselijke gezindheid nooit nemen. Ook een vernieuwde gezindheid ziet er door de achtergebleven verdorvenheid vaak jammerlijk tegen op. Toch is het een gezegende bezigheid, en die vergoedt duizendvoudig de moeite om het al te onwillige hart tot deze plicht te bewegen. — Charles Bridges.

Vers 15

Meditatie heeft zo'n gelukkige invloed: zij maakt het verstand wijs en de genegenheden warm, zij maakt de ziel vet en bloeiend en de levenswandel zeer vruchtbaar. — Nathanael Ranew.

Vers 15

"Ik zal Uw bevelen." Onderzoek de Schriften! Als een beroemd man een voortreffelijk boek schrijft, hoe graag willen wij het dan zien! Stel nu dat ik jullie kon vertellen dat er in Frankrijk of Duitsland een boek ligt dat God Zelf heeft geschreven. Dan zou men, daar ben ik van overtuigd, al het geld uit jullie beurs kunnen halen om dat boek te bemachtigen. Jullie hebben het gewoon bij de hand. O, wilden jullie het maar bestuderen! De kamerling zat in zijn wagen en bestudeerde de profeet Jesaja. Toen Filippus kwam en hem iets vroeg wat wij waarschijnlijk brutaal zouden vinden, werd hij niet boos:

"Verstaat gij ook, hetgeen gij leest?" (Hand. 8:27-30). Hij was er juist blij mee! Het jaar van vrijlating had als groot doel dat de wet gelezen zou worden (Deut. 31:9-13). Wie in de Schrift spreekt, is Gods wijsheid (Luk. 11:49). Wat je dus ook nog meer te doen hebt: bestudeer de Bijbel werkelijk en nauwgezet. — Samuel Jacomb (1629-1659), in The Morning Exercises.

Vers 15

"Ik zal Uw bevelen." Het ene is de vrucht van het andere: eerst "Ik zal Uw bevelen overdenken", dan "en op Uw paden letten." Meditatie dient voor de praktijk. Als ze goed is, brengt ze eerbied voor Gods wegen voort. We mediteren niet om in beschouwing te rusten. We doen het met het oog op gehoorzaamheid: "... overleg het dag en nacht, opdat gij waarneemt te doen naar alles, wat daarin geschreven is" (Joz. 1:8). — Thomas Manton.

Vers 15

"Ik zal Uw bevelen overdenken, en op Uw paden." Zoals een boogschutter let op zijn doel. — John Trapp.

Vers 15

"Ik zal Uw bevelen overdenken, en op Uw paden letten." Als we reizen, genieten we er echt van om naar prachtige gebouwen, tuinen, vestingwerken en kunstgalerijen te kijken. Maar niets van die bezienswaardigheden haalt het bij het beschouwen van Gods wegen. Die heeft Hij Zelf bewandeld of voor de mens uitgezet. En hoe noodzakelijk is het in de praktijk om de weg te overdenken! Wie dat niet doet, lijkt op een slaperige koetsier. Hij let niet goed op de weg, en daardoor kan hij zichzelf en zijn passagiers snel laten omslaan. — Martin Geier.

Vers 15

"Uw paden." Als tweede innerlijke handeling ten opzichte van het woord noemt David de overweging. Merk goed op dat hij Gods woord heel treffend "Gods wegen" noemt. Dat doet hij voor een deel omdat God door het woord dicht bij de mensen komt en Zichzelf aan hen openbaart. Zonder dat zouden ze Hem niet kunnen kennen, want Hij woont in een ontoegankelijk licht. Voor een ander deel doet hij het omdat het woord de weg is die mensen naar God brengt. God daalt door het woord af naar de mensen. Door het woord gaan mensen op

naar God, en ze weten hoe ze toegang tot Hem krijgen. Daarom heet Zijn woord Zijn weg. — William Cowper.

Verzen 15, 16

In deze twee laatste verzen van de afdeling zien we drie innerlijke handelingen van Davids ziel tegenover Gods woord: eerst meditatie, dan overweging, dan verlustiging. Ze komen elk uit het vorige voort en versterken elkaar. Door meditatie komt het woord in het verstand. Overweging bekijkt het van alle kanten en graaft erin. Zo ontstaat verlustiging. Wat in het verstand komt en niet wordt overwogen, verdwijnt, hoe goed het ook was, op dezelfde manier als het kwam. Het laat geen onderricht en geen vreugde na. Maar wordt het door meditatie aangereikt en door overweging doordacht, dan brengt het verlustiging voort. Wat de innerlijke handeling betreft, is dit de volmaaktheid van de godzaligheid. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 15

Het beschouwende en het werkzame leven: hun gemeenschappelijke voedsel, doel en loon.

Uitleg

Vers 16

“Ik zal mijzelven vermaken in Uw inzettingen.” Hier volgt verlustiging op overdenking, als haar ware bloem en natuurlijke uitloper. Soms hebben we geen andere troost en zijn we volledig alleen. Dan doet het het hart goed om zich naar zichzelf te keren en zacht te fluisteren: “Ik zal mij verlustigen. En als er in de zaal geen minstreel zingt? Ik zal mij verlustigen. Is de tijd van het gezang der vogels nog niet ge-

komen, en klinkt de stem van de tortelduif nog niet in ons land? Ik zal mij toch verlustigen." Van alle vreugden is dit de meest uitgelezen en de edelste.

Het is zelfs het goede deel, dat ons nooit kan worden afgenomen. Alleen: wat lager staat dan datgene wat God bedoeld heeft als de eeuwige voldoening van de ziel, kan ons nooit werkelijk verlustigen. Het wetboek is er om de vreugde te zijn van elke trouwe onderdaan. Slaat de gelovige de heilige bladzijden eenmaal open, dan brandt zijn ziel in hem. Hij gaat van het ene koninklijke woord van de grote Koning naar het andere. Het zijn woorden vol en vast, onveranderlijk en goddelijk.

"Uw woord zal ik niet vergeten." Wat mensen hebben opgespaard (Psalm 119:11), wat ze hebben overpeinsd (Psalm 119:15) en waar ze vaak over hebben gesproken (Psalm 119:13), vergeten ze niet snel. Toch is het goed om dit vast te binden met het geknoopte koord van "zal ik niet vergeten". We hebben immers een verraderlijk geheugen.

Zie hoe er na twee keer "ik heb" twee keer "ik zal" volgt. Voor de toekomst mogen we niets beloven als we in het verleden volkomen hebben gefaald. Maar heeft de genade ons iets laten volbrengen? Dan mogen we met hoop verwachten dat ze ons nog meer zal laten doen.

Het is merkwaardig om te zien hoe dit vers is gemodelleerd naar Psalm 119:8. Dezelfde woorden worden telkens op een andere manier gerangschikt, maar de betekenis is helemaal anders. Er is geen spoor van ijdele herhaling. In deze psalm wordt nooit dezelfde gedachte nog eens gegeven. Wie dat denkt, is een domoor. Zelfs wanneer de woorden bijna gelijk zijn aan die van een ander vers, verschilt de zin heerlijk. Dat komt omdat de plaats van elk vers de betekenis ervan beïnvloedt. Zien we in deze psalm geen oneindige verscheidenheid aan fijne schakeringen van gedachten? Dan mogen we besluiten dat we kleurenblind zijn. Horen we geen vele zoete harmonieën? Dan mogen we oordelen dat onze oren hardhorend zijn. Maar de Geest van God verdenken van eentonigheid, dat mogen we niet.

Vers 16

"Ik zal mijzelven vermaken" en zo verder. Eerder zei hij dat hij veel vreugde had in Gods getuigenissen. Nu zegt hij dat hij die vreugde ook later zal houden. Een mens die God werkelijk vreest, ontdekt dit: hoe meer goeds hij doet, hoe meer hij ernaar verlangt, hoe meer hij er blij van wordt en hoe vastbeslotener hij wordt om het te blijven doen. Anders is het bij opportunisten. Zij hebben alleen de schijn van godzaligheid en de liefde ervoor zit niet diep in hun hart. Wat zijn zij snel moe van het goede doen!

Hebben zij een klein, uiterlijk godsdienstig plichtje volbracht? Dan leunen zij achterover, alsof zij volkomen tevreden mogen zijn en niets goeds meer hoeven te doen. Echte godsdienst herken je zo: iemand hongert en dorst naar gerechtigheid, houdt vol in het goede doen en verlangt ernstig om nog meer te doen. Daarna voegt hij toe dat hij het woord niet zal vergeten. De genaden van de Geest versterken elkaar allemaal over en weer. Meditatie helpt de overweging, dat zie je. Want hoe kun je overwegen wat je niet in gedachten neemt? Overweging brengt op haar beurt verlustiging voort.

En verlustiging versterkt het geheugen, zoals je hier ziet: omdat hij zich in het woord verlustigt, zal hij het woord niet vergeten. Het geheugen geeft de meditatie weer nieuw leven. Zo helpt elke genade van de Geest weer een andere genade. Omgekeerd brengt het verwaarlozen van één ervan een wonderlijke achteruitgang van de andere genaden teweeg. — William Cowper.

Vers 16

"Ik zal mijzelven vermaken." Wordt gerechtigheid van een zaak van dwang een zaak van eigen keuze? Dan verandert ze meteen helemaal van aard en komt ze zedelijk gezien hoger te staan dan voorheen. Door het gezag van de wet is God Zelf onmogelijk te dwingen. Toch

laat Hij Zich uit Zijn eigen oorspronkelijke neiging leiden op het pad van de gerechtigheid van de wet. Zo leven ook wij, naarmate wij meer op God lijken, voor de deugden van diezelfde wet. Voor de schrik van haar strengheid zijn we juist helemaal dood. Wij staan niet meer onder een tuchtmeester.

Gehoorzaamheid is van dwang veranderd in vrijheid. Ze is omgevormd tot een hogere staat en een hogere aard dan voorheen. De God van het gezag drijft ons er niet toe. Het is de genegenheid van een nu gewillig hart voor alle zedelijke en geestelijke voortreffelijkheid, die ons ernaartoe trekt. — Thomas Chalmers, 1780-1847.

Vers 16

Meditatie moet geen doffe, droevige en moedeloze bezigheid zijn. Ze moet niet lijken op de wagens van de Egyptenaren die moeizaam reden toen hun wielen waren afgenomen. Ze moet lijken op de wagens van Amminadib (Hooglied 6:12), die snel liepen. Laten we daarom bidden: "Heere, maak mij in de meditatie als de wagens van Amminadib, zodat mijn snelle loop bewijst dat ik graag mediteer." De heilige David maakt van het behagen hier zo'n bestanddeel of hulpmiddel dat hij het oefenen van meditatie soms met het woord "behagen" aanduidt. In het voorgaande vers spreekt hij over deze meditatie: "Ik zal Uw bevelen overdenken".

In Psalm 119:16 zegt hij: "Ik zal mijzelven vermaken in Uw inzettingen." Dat is hetzelfde als meditatie, met daarbij de uitnemende eigenschap die juiste meditatie moet hebben. De naam behagen krijgt meditatie vanwege haar edele metgezel: heilige vreugde en voldoening. — Nathanael Ranew.

Vers 16

"Mijzelven vermaken." Het woord is bijzonder nadrukkelijk: eshtaasha, "ik zal huppelen en springen van vreugde". — Adam Clarke.

Vers 16

"Zal ik niet vergeten." Behagen voorkomt vergeetachtigheid. De geest gaat waar het hart behagen in heeft, en het hart is waar de schat is (Matth. 6:21). Wereldse mensen richten zich op vleselijke belangen.

Zij vergeten het woord, omdat het hun geen vreugde doet. Wat ons mishaagt, vergeten we graag. Het lucht ons op wanneer we onze gedachten ervan kunnen afwenden. Maar wat ons behaagt, daar worden we alleen maar blijer van als we eraan denken en het onszelf weer voor de geest halen. Neem een leerling in de schoolbank. Hij heeft geen plezier in zijn boek, omdat hij zelf een hekel heeft aan leren of omdat zijn meester streng en onverstandig is. Dan gaat alles wat hij leert verloren en wordt het later vergeten. Het gaat bij het ene oor in en bij het andere uit.

Dit is dus de ware kunst van het geheugen, en die is eenvoudig: laat mensen vreugde krijgen in wat ze leren. Onderwijs dat we met zoetheid in ons opnemen, blijft ons bij en gaat dag en nacht door onze gedachten. Zo zegt David hier: "Ik zal mijzelven vermaken in Uw inzettingen; Uw woord zal ik niet vergeten." — Thomas Manton.

Vers 16

"Vergeten." Nog nooit in mijn leven heb ik gehoord van een gierige oude man die was vergeten waar hij zijn schat had begraven. — Cicero, "De Senectute".

Wenken voor predikers

Vers 16

—

1. Waarin men zich kan verlustigen.
2. Wat uit zulke verlustiging voortkomt: "Uw woord zal ik niet vergeten."

3. Wat uit zulke herinnering voortkomt: meer verlustiging.

Uitleg

Verzen 17-24

De psalmist ziet in dit gedeelte de moeilijkheden van de weg voor zich opdoemen. Daarom vraagt hij nu precies om de hulp die bij zijn nood past. Eerder, in de laatste acht verzen, sprak een jongeling die zojuist de wereld in was gegaan. Hier hoor je een dienstknecht en pelgrim, die steeds sterker voelt dat hij een vreemdeling is in vijandelijk gebied. Hij richt zich alleen tot God en zijn gebed is bijzonder rechtstreeks en persoonlijk. Hij spreekt met de Heere zoals een mens spreekt met zijn eigen vriend, openhartig en vertrouwd.

Vers 17

"Doe wel bij Uw knecht." Het is voor hem werkelijk een vreugde om te erkennen dat hij God iets verschuldigd is. Zijn hart juicht omdat hij zijn God mag dienen. Dat hij knecht is, gebruikt hij als argument, want een knecht kan een beroep doen op zijn meester. Maar de manier waarop hij het zegt, sluit elke gedachte aan een recht uit de wet uit. Hij vraagt immers om mildheid en niet om loon. Mijn loon moet bij Uw goedheid passen, niet bij mijn verdienste. Geef mij zoveel als Uw mildheid groot is, niet zoveel als mijn dienst waard is.

Bij onze Vader hebben alle huurlingen overvloed van brood. Hij laat niemand uit Zijn huisgezin van honger omkomen. Als de Heere ons maar behandelt zoals Hij de geringste van Zijn knechten behandelt, hebben wij al alle reden tot tevredenheid. Want al Zijn echte knechten zijn zonen. Het zijn prinsen van koninklijk bloed en erfgenamen van het eeuwige leven. David voelde dat zijn grote nood vroeg om een royale voorziening. Voor zo'n voorraad kwam zijn geringe verdienste nooit in aanmerking. Daarom moest hij zich op Gods genade werpen.

Wat hij zo hard nodig had, moest hij verwachten van de grote goedheid van de Heere.

Hij smeekt dus om overvloedige genade, zoals iemand die bad: "O Heere, geef mij grote barmhartigheid of geef mij niets. Met kleine barmhartigheid is mij niet gediend."

"Dat ik leve." Zonder overvloedige barmhartigheid kon hij niet leven. Om een heilige in leven te houden, is veel genade nodig. Zelfs ons leven is een gave van goddelijke mildheid aan mensen die dat helemaal niet verdienen. Alleen de Heere kan ons laten voortbestaan. Het is krachtige genade die ons het leven laat houden, dat wij door onze zonde hebben verbeurd. Verlangen om te leven is goed. Bidden om te leven past. En het is terecht om een verlengd leven aan Gods gunst toe te schrijven. Maar ook het geestelijk leven moeten we vragen aan de mildheid van de Heere.

Zonder dat geestelijk leven is ons natuurlijke leven niet meer dan overleven. Het is immers het edelste werk van Gods genade, en daarin blinkt Zijn mildheid prachtig uit. De knechten van de Heere kunnen Hem niet dienen met kracht uit zichzelf. Ze kunnen zelfs niet leven als Zijn genade niet rijkelijk over hen is.

"En Uw woord beware." Dat moet de maatstaf, het doel en de vreugde van ons leven zijn. We mogen niet willen leven om te kunnen zondigen. We mogen wel bidden om te leven en Gods woord te bewaren. Een bestaan zonder welzijn is een armzalig ding, nauwelijks de moeite waard. Het is alleen de moeite waard om ons leven vast te houden, zolang we Gods woord kunnen bewaren. Ja, los van heiligheid is er in de diepste zin geen leven. Wie leeft en daarbij de wet overtreedt, heeft alleen de naam dat hij leeft.

Dit gebed leert ons dat alleen goddelijke mildheid of genade het mogelijk maakt dat wij als trouwe knechten van God leven en gehoorzaamheid aan Zijn geboden tonen. Dienen wij God? Dat komt dan doordat Hij ons genade geeft. We werken voor Hem, omdat Hij in ons werkt. Zo ontstaat er een keten van de openingsverzen van de

eerste drie achtdelen van deze psalm. In Psalm 119:1 wordt de heilige man gelukzalig genoemd. Psalm 119:9 vraagt hoe we tot zulke heiligheid kunnen komen. En Psalm 119:17 brengt zulke heiligheid terug tot haar verborgen bron en wijst ons hoe we de zegen moeten zoeken.

Een mens die heiligheid hoog waardeert en er ernstig naar streeft, wordt daardoor des te meer naar God gedreven om hulp te zoeken. Hij ziet immers helder en duidelijk in dat zijn eigen kracht niet genoeg is. Zonder de milde bijstand van de Heere, zijn God, kan hij zelfs niet leven.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 17

"Doe wel bij Uw knecht" en zo verder. Er staat ook wel: "Vergeld Uw knecht" of "vergeld aan Uw knecht". Daarin lijkt een diepe betekenis te liggen. De heilige man vraagt om niet behandeld te worden als een doorsnee zondig mens, maar als iemand die zich heeft geplaatst op de weg die voor de verzoening is aangewezen. En zo is het ook echt, zoals je kunt lezen in het gedeelte dat direct voorafgaat, Psalm 119:16: "Ik zal mijzelven vermaken in Uw inzettingen; Uw woord zal ik niet vergeten." De inzettingen van de Heere gingen toen vooral over de zondoffers en over het reinigen van wat volgens de wet gereinigd moest worden.

Denk je de man van God in, midden in het Levitische ritueel, waarvoor hij allerlei voorbereidingen trof: 1 Kron. 22:1-19, 1 Kron. 23:1-32 en 1 Kron. 24:1-31. Hij plaatst zichzelf dus daar en bidt of de Heere hem wil behandelen volgens die inzettingen. In de taal van het Nieuwe Testament: de gelovige plaatst zichzelf op de grote verzoening en bidt de Heere om hem te behandelen naar zijn positie in Christus. Dat gaat dan met goedertierenheid of mildheid. Want als de Heere rechtvaardig is wanneer Hij zonder verzoening veroordeelt, dan is Hij ook rechtvaardig wanneer Hij door de verzoening vergeeft.

Ja, Hij is rechtvaardig én Hij is de Rechtvaardigmaker van ieder die in Jezus gelooft. — John Stephen.

Vers 17

"Doe wel" en zo verder. O Heere, ik ben altijd vastbesloten om Uw bekende wil te gehoorzamen en daaraan vast te houden, al de dagen van mijn leven. O, geef mij dan ook die genadige vergelding die U aan al zulke mensen hebt beloofd. — Henry Hammond.

Vers 17

"Doe wel bij Uw knecht, dat ik leve en Uw woord beware" en zo verder. Heeft een trouwe knecht zijn meester gediend? Dan is zijn rijkste beloning dat hij mag blijven dienen, nog verder en nog meer. Dat is wat dit gebed ons leert: David smeekt om te leven en Gods woord te bewaren. — David Dickson.

Vers 17

"Doe wel" (Engels: deal bountifully, 'mild'). Stel je voor hoe arm, zwak, leeg en hulpeloos zelfs de meest ervaren gelovige in zichzelf is. Dan zie je niet in hoe iets anders dan een milde, ruime voorziening van genade ooit in zijn nood zou kunnen voorzien. — Charles Bridges.

Vers 17

"Uw knecht." Vaak noemt hij zichzelf Gods knecht, en dat verraadt hoe diep zijn eerbied voor God was. Knecht heten van God, Die boven hem stond, vond hij eervoller dan koning zijn over een machtig, oud en wereldberoemd volk dat hem onderdanig was. Ook de engelen heten Gods dienaren. Is het dan een schande om Hem te dienen? Zeker niet! In Zijn goedheid maakte Hij die engelen immers tot onze dienaren, "gedienstige geesten" voor ons. Zouden wij Hem dan niet met vreugde moeten dienen? Al Zijn schepselen laat Hij ons dienen. Van elke andere dienst heeft Hij ons vrijgemaakt.

Alleen aan de dienst van Hemzelf heeft Hij ons verbonden. — William Cowper.

Vers 17

"Dat ik leve." Wie wil werken, moet eerst "leven". Daarom bidt David allereerst dat God "wel doet bij Zijn knecht", naar de mate van genade en barmhartigheid. Dan kan hij het leven van het geloof leven en wordt hij door de Geest krachtig gesterkt in de innerlijke mens. — George Horne, 1730-1792.

Vers 17

"Dat ik leve en Uw woord beware." David bindt hier twee dingen aan elkaar. Maak je ze los, dan kun je niet gezegend zijn. Hij wil leven, maar dan leven in het bewaren van Gods woord. Een verworpen mens leeft als een rebel tegen zijn Maker. Voor hem was het beter geweest nooit geboren te zijn, zoals onze Zaligmaker over Judas zei. Hoe korter hij leeft, hoe minder zonden hij begaat en hoe lichter hij wordt geoordeeld. Een uitverkoren mens heeft aan zijn leven juist veel. Zo wandelt hij van de verkiezing naar de verheerlijking, over de weg van de heiliging.

Elk jaar dat hij langer leeft, kan hij meer goeds doen. Dat is tot eer van God en tot opbouw van anderen, en het bevestigt zijn eigen zaligheid. Hij maakt die zeker voor zichzelf door te strijden en te overwinnen als hij wordt verzocht, en door vol te houden in het goede doen. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Schetsen over sleutelwoorden van de psalm, door pastor C. A. Davis. Verzen 17-24. — Gewenste mildheden van God. Leven om Hem godvruchtig te dienen (Psalm 119:17). Verlichting (Psalm 119:18). Voor de vreemdeling de weg naar huis wijzen, "Uw geboden" (Psalm

119:19-20). Dan kijkt hij naar de hovaardigen, die van die leiding afdwalen (Psalm 119:21). Tot slot bidt de psalmist dat de "versmaadheid" van hem wordt weggewenteld, die komt doordat hij God trouw blijft (Psalm 119:22-24).

Wenken voor predikers

Vers 17

—

1. Een milde meester.
2. Een behoeftige knecht, die smeekt om het leven zelf.
3. Een passende vergoeding: "en Uw woord beware."

Vers 17

Hier leren we:

1. Dat we ons leven te danken hebben aan Gods barmhartigheid.
2. Dat we ons leven daarom moeten besteden in Gods dienst. — Matthew Henry.

Uitleg

Vers 18

"Ontdek mijn ogen." Ook dit hoort bij de milde behandeling waar hij om heeft gevraagd. Een grotere mildheid is er niet dan wat ons ten goede komt in onze persoon, onze ziel en ons verstand, en wel in een orgaan dat zo belangrijk is als het oog. Veel beter zijn open ogen, dan dat we midden in de mooiste vergezichten staan en blind blijven voor al die schoonheid.

"Dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet." Er zijn mensen die in het evangelie geen wonderen zien. David wist zeker dat de wet vol

heerlijke dingen zat. Hij bezat niet eens de helft van de Bijbel. Toch waardeerde hij zijn deel meer dan sommigen de hele Bijbel waarderen. In Gods woord had God volgens hem grote mildheden opgeslagen. Daarom vraagt hij de kracht om die te zien, te waarderen en ervan te genieten. Het is niet zozeer nodig dat God ons nog meer weldaden geeft. Wat wij nodig hebben, is het vermogen te zien wat Hij allang gegeven heeft.

In dit gebed hoor je dat hij zijn eigen duisternis voelt: zijn geestelijk gezicht is dof. Hij kan dit gebrek niet zelf opheffen. Maar hij weet heel zeker dat God het kan opheffen. Ook blijkt eruit dat de schrijver wist hoeveel enorme schatten er in het woord verborgen lagen, die hij nog niet helemaal had gezien. Er waren wonderen die zijn ogen nog niet hadden gezien, en geheimen die hij amper kon geloven. De Schriften wemelen van wonderen. Wat is de Bijbel een wonderland! Hij vertelt niet alleen van wonderen: hij is zelf een hele wereld vol wonderen.

Maar wat zijn ze waard voor gesloten ogen? En welk mens kan zijn eigen ogen openen, als hij blind is geboren? God Zelf moet de openbaring in elk hart openbaren. De Schrift moet geopend worden, ja, maar veel minder dan onze ogen. De sluier hangt niet voor het boek maar voor ons hart. Wat een volmaakte voorschriften, kostbare beloften en onschatbare voorrechten laten wij links liggen! Wij dwalen ertussen rond als blinden tussen de schoonheden van de natuur. Voor ons is het een landschap dat in duisternis is gehuld.

De psalmist had geestelijk al wat onderscheidingsvermogen. Zonder dat had hij nooit geweten dat er wonderen te zien waren, en dan had hij ook niet gebeden: “Ontdek mijn ogen.” Maar wat hij al gezien had, riep bij hem het verlangen op naar een helderder en ruimer uitzicht. Dat verlangen bewees dat zijn bezit echt was. Het hoort bij ware kennis van God: wie haar heeft, gaat dorsten naar nog diepere kennis.

Dit gebed van David sluit goed aan bij Psalm 119:10, dat in zijn eigen achtdeel dezelfde plaats inneemt. Daar bad hij: "laat mij van Uw geboden niet afdwalen." En wie dwaalt er zo gemakkelijk af als een blinde? Daar zei hij ook: "Ik zoek U met mijn gehele hart." Daarom verlangt hij nu te zien wat hij zocht. Er zijn bijzondere vertakkingen in de takken van de enorme boom van deze psalm. Zelfs in die boom zelf vind je veel wonderen, als je ogen hebt die open zijn om ze te zien.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 18

"Ontdek mijn ogen." Wie kan de geheime en verborgen dingen van de Schriften leren kennen? Alleen iemand wiens ogen Christus opent. Niemand anders. "Niemand kent den Zoon dan de Vader, noch iemand kent den Vader dan de Zoon, en dien het de Zoon wil openbaren." Daarom komen we als smekelingen tot Hem en zeggen: "Ontdek mijn ogen" en zo verder. We kunnen Gods woorden alleen bewaren als we ze kennen. En kennen kunnen we ze alleen als onze ogen zijn geopend. Daarom staat er eerst: "Dat ik leve en Uw woord beware", en daarna: "Ontdek mijn ogen." — Paulus Palanterius.

Vers 18

"Ontdek mijn ogen." "Wat wilt gij, dat Ik u doen zal?" Dat vroeg de liefdevolle Jezus vol genade aan een arme, verlangende mens op aarde. Het antwoord kwam onmiddellijk: "Heere! dat ik ziende mag worden." Zo bidt ook hier de psalmist in dezelfde geest, en tot dezelfde barmhartige en liefdevolle Heere: "Ontdek mijn ogen." In deze bede en in de vorige, "Doe wel bij Uw knecht", merken we direct Wie dit gebed heeft ingegeven. — Barton Bouchier.

Vers 18

"Ontdek mijn ogen." Waarom bidt David dat zijn ogen geopend worden, vraagt iemand misschien. Hij was toch wedergeboren, dus al verlicht?

Het antwoord is eenvoudig: onze wedergeboorte komt stap voor stap tot stand. De eerste beginselen van licht in zijn verstand wekten bij hem honger naar meer. Over een gevoel kan niemand oordelen, behalve wie het zelf heeft. Het licht dat hij had, liet hem zijn eigen duisternis zien. Hij voelde zijn gebreken. Daarom zocht hij ze door de Heere te laten aanvullen. — William Cowper.

Vers 18

"Ontdek mijn ogen." Gelovigen klagen niet over onduidelijkheid in Gods wet. Ze klagen over hun eigen blindheid. De psalmist bidt niet: "Heere, maak een duidelijker wet", maar: "Heere, ontdek mijn ogen." Een blinde zou net zo goed kunnen klagen dat God geen zon heeft gemaakt waarmee hij kan zien! Het woord is "een licht, schijnende in een duistere plaats" (2 Petr. 1:19). Licht is er genoeg in de Schrift. Wat ontbreekt, is dat de sluier van duisternis van ons hart wordt genomen. Zien we in dat heldere licht niets? Dan zit het gebrek niet in het woord maar in onszelf.

Het licht waar de heiligen om smeken, bestaat niet buiten het woord. Als er staat dat God ons verlicht, betekent dat niet dat we nieuwe openbaringen moeten verwachten. Het betekent dat we de wonderen in Zijn woord leren zien, of helder gaan zien wat al geopenbaard is. Sommigen verkondigen hun eigen dromen en noemen die de Geest en goddelijk licht. Jullie krijgen van hen geen mysteria maar monstra, gedrochtelijke meningen. Zij tonen jullie niet de wonderen van Gods wet, maar de wangedrochten van hun eigen brein. Zulke ongelukkige misgeboorten sterven zodra ze het daglicht zien.

“Tot de wet en tot de getuigenis! zo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben” (Jes. 8:20). Ons licht is er niet zonder het woord, maar door het woord.

Het Hebreeuws betekent letterlijk: “ontsluier mijn ogen”. Er gebeuren dus twee dingen, een negatief en een positief. De sluier wordt weggenomen en het licht stroomt binnen. Paulus werd genezen van zijn lichamelijke blindheid. Dat is een mooi beeld van hoe wij genezen worden van geestelijke blindheid: “En terstond vielen af van zijn ogen gelijk als schellen, en hij werd terstond wederom ziende” (Hand. 9:18). Eerst vallen de schellen van onze ogen. Dan pas krijgen we het gezicht. — Thomas Manton.

Vers 18

Hier vraagt de psalmist niet om een nieuwe openbaring. God had het in Zijn hand om die te geven, en Hij deed dat op Zijn tijd voor de gelovigen van vroeger. Maar zij hadden altijd genoeg gekregen voor wat ze in het leven nodig hadden. Zijn verzoek gaat dus niet om méér, maar om goed te kunnen gebruiken wat hij heeft. Een verzoek van zulke aard past ons nog beter, want ons is het leven en de onverderfelijkheid in Christus aan het licht gebracht. Is er voor ons te weinig te vinden om onze gedachten steeds weer frisse oefening te geven en om onze ziel te vullen met de grootste en meest aantrekkelijke onderwerpen?

Dan komt dat doordat wij geen gezicht hebben. Het is erg belangrijk dat we dit geloven: in de Bijbel valt nog veel te ontdekken. Komen we in de juiste geest, dan kunnen wij ontdekkers worden van sommige dingen. Ze openbaren zich niet zozeer aan geleerdheid, al is die niet te versmaden. Ze openbaren zich vooral aan geestelijk gezicht, aan een nederig en liefdevol hart. En dit althans is zeker: voor onszelf zullen we altijd nieuwe dingen vinden. Hoe vaak we het veld ook doorkruisen, telkens zien we weer een nieuwe gouden ader die ons haar glans toont.

Dan staan we versteld hoe onze ogen vroeger bedekt waren, zodat we haar niet zagen. Alles lag op ons te wachten. We voelen dat er méér wacht, als we maar het gezicht hadden. Er woont een grote Geest in, Die dieper en nog dieper met onze ziel spreekt.

Nog iets verdient aandacht: de psalmist vraagt helemaal niet om een nieuw vermogen. Hij heeft zijn ogen al. Die ogen zijn er wel, ze moeten alleen open. Wie de Bijbel vruchtbaar wil lezen, krijgt dus niet een nieuwe, bovennatuurlijke kracht erbij. Er wordt iets levend gemaakt wat hij allang bezit. Je kunt het bovennatuurlijk noemen, want God Zelf schept de verlichting, door een rechtstreeks optreden van Zijn Geest. Je kunt het ook natuurlijk noemen, want Hij werkt door de vermogens die in een mensenziel liggen. God geeft "den Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn kennis", "verlichte ogen uws verstands" (Ef. 1:17-18).

Dat is goed om te onthouden, want daar ligt onze verantwoordelijkheid: het vermogen is van ons, we hebben het ontvangen. Daar moeten we, geholpen door God, zelf aan de slag gaan. Niemand wordt rijker in kennis van Gods woord door lui af te wachten tot hij een nieuwe gave van onderscheidingsvermogen krijgt. Je groeit doordat je met ijver gebruikt wat God je al gaf, samen met alles wat je verder aan hulp binnen bereik hebt. Bij sommige mensen en boeken lijkt het inzicht gemakkelijker te groeien dan bij andere. Dat hebben we allemaal wel eens ervaren: we voelen een verwantschap van aard, en juist zij worden onze beste helpers.

Dat is de verwante klei op onze ogen, waarmee de grote Verlichter onze blindheid wegneemt (Joh. 9:6). Zoek zulke mensen en boeken dan ook gerust op! Maar steun er niet op als je ze hebt gevonden. Geef vooral je hele verstand aan geduldige, liefdevolle studie van het Boek zelf. Als we op een wezenlijk punt vastlopen, helpt God ons verder. Hij kan Zijn evangelist Filippus op ons pad sturen (Hand. 8:26-40), of Hij onderwijst ons Zelf. Maar die hulp krijgt alleen wie

echt geduldig en liefdevol studeert. God had alle kennis met gemak in ons kunnen gieten, door ingeving.

Toch wordt kennis pas een schat voor de ziel door ernstig onderzoek. Dan vraagt iemand misschien nog: wat is dan de zin van dit gebed? Waarom dringt de Bijbel er zelf zo vaak op aan dat we Gods Geest als Leraar nodig hebben? Ook daar is een kant die net zo waar is, en die er helemaal niet mee botst. Zou bidden zonder inspanning aanmatigend zijn? Dan is inspanning zonder bidden net zo goed zinloos en tevergeefs. Waarom voelen mensen de kracht en de schoonheid van de Bijbel niet? Vooral om een geestelijke reden. Ze beseffen niet hoe groot het kwaad is waarvoor de Bijbel als geneesmiddel is gekomen.

En ze hebben geen hart voor de zegeningen die zij wil geven. Terwijl ze lezen, ligt het vlies van een gevallen natuur op hun ogen. Die natuur houdt zichzelf in stand: "Verduisterd in het verstand, vervreemd zijnde van het leven Gods" (Ef. 4:18). Geen enkel natuurlijk vermogen, hoe sterk ook, vindt ooit de ware sleutel tot de Bijbel. Dat gebeurt pas als de gedachten aan zonde en verlossing in het hart komen en midden in het Boek worden gezet. De Vader van de lichten geeft dat aan de ziel, door het onderwijs van Zijn Geest. Hij doet dat zodra de ziel Hem nederig daarom vraagt.

Dan gaan we de Bijbel bestuderen zoals je een boek bestudeert terwijl de schrijver naast je zit en de diepte van zijn redenering uitlegt. Of zoals je een edel kunstwerk bekijkt terwijl de kunstenaar ons iets van zijn eigen ziel inblaast, zodat we het hart van de harmonie van vorm en kleur voelen. Wie aan de Bijbel gedachten en gebed hebben gegeven, zullen erkennen dat dit geen holle beloften zijn, maar echte. — John Ker, in een preek getiteld "God's Word Suited to Man's Sense of Wonder", 1877.

Vers 18

O, laten we nooit vergeten dat de "natuurlijke mens" de wonderen in Gods wet niet kan ontdekken of proeven. Zijn vermogen om iets waar te nemen en om ervan te genieten reikt niet verder dan de dingen van tijd en zintuigen. Alleen de goddelijke Geest kan de duisternis van onze zondige staat verlichten en wegnemen. Alleen Hij kan ons in staat stellen de heerlijkheid, de harmonie en de zedelijke schoonheid te zien, die overal op de bladzijden van de geopenbaarde waarheid stralen. — John Morison, 1829.

Vers 18

"Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet", de wonderen uit Uw wet. Die laatste woorden zijn een soort uitroep, nu zijn ogen zijn ontsluierd. Dit beeld wordt vaak gebruikt om inspiratie aan te duiden, of een bijzondere mededeling van God. "Uit Uw wet" wil zeggen dat de wonderen naar voren worden gehaald, alsof ze uit een plaats van verberging komen. — Joseph Addison Alexander.

Vers 18

"Wonderen." Onder het volk Israël deed God zo veel tekenen en wonderen, maar zij begrepen ze niet. Waarom niet? Mozes zegt het met zoveel woorden: "Maar de HEERE heeft ulieden niet gegeven een hart om te verstaan, noch ogen om te zien, noch oren om te horen, tot op dezen dag" (Deut. 29:4). Lichamelijke ogen en oren hadden ze wel. Ze hadden zelfs een redelijk hart of verstand. Maar een geestelijk oor om te horen ontbrak hun. Ook misten ze een geestelijk hart of verstand, waarmee ze die wonderlijke werken van God konden vatten en er hun voordeel mee doen.

Dat ontbrak hun nu eenmaal, en wel hierom: God had hun zulke ogen, oren en harten niet gegeven. Wonderen zonder genade openen de ogen nooit helemaal. Genade zonder wonderen kan dat wel. Geestelijk zien wij Gods wonderlijke werken pas als het ons gegeven

wordt. Hoeveel minder zien wij dan de wonderen van Gods woord, zolang het ons niet van boven wordt gegeven! Daarom bidt David dan ook: "Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet." Merk op: blijven de wonderen van de wet al bijna onzichtbaar totdat God een oog geeft, dan blijven de wonderen van het evangelie nog veel sterker verborgen.

Het licht van de natuur laat ons iets van de wet zien, maar van het evangelie heeft het nog nooit iets laten zien. Velen hebben in de wet enkele voortreffelijkheden gezien en bewonderd. Maar wat het evangelie zo voortreffelijk maakt, hebben ze nooit gezien. Ze bespotten het daarom, totdat God hun hart opende om het te verstaan. — Joseph Caryl, 1602-1673.

Vers 18

"Dit woord is zeer nabij u", zegt Deut. 30:14. In onze hand houden we een geschrift dat overloopt van wat wonderlijk is. Er blijft dan nog maar één vraag over: hebben wij een oog voor zijn wonderen en een hart voor zijn barmhartigheid? Precies hier is de Heilige Geest nodig. De Geest voegt niets nieuws toe aan de Bijbel. Hij maakt onze vermogens alleen helder en sterk, zodat wij kunnen onderscheiden en bewonderen wat er al staat. Het is niet de telescoop die al dat rijke gefonkel van sterren in de blauwe ruimte brengt.

Voor het blote oog zijn het lichtpuntjes, en lijken ze onbewoond. Ook de microscoop schept immers niet de bedrijvigheid van een drukbevolkte stad, die hij in de omtrek van één waterdruppel samenpakt. Hij legt ook niet duizend kleuren op de nauwelijks zichtbare vleugel van het eendagsinsect. Die sterren stralen in al hun pracht, of wij nu instrumenten hebben om het azuur te doorboren of niet. De kleine bewoners gaan gewoon door met hun dagelijkse bezigheden. Het insect draagt zijn rijke tooi, ook als een krachtige lens het atoom voor ons nog niet heeft veranderd in een wereld en het bijna onzichtbare dons nog niet in het fonkelende gevederte van de paradijsvogel.

Zo staan ook de wonderen al in de Bijbel, vóórdat wij ze zien. De Geest heeft ze oorspronkelijk ingegeven. Hij brengt ze niet als nieuwe openbaringen naar de enkeling toe. Wat Hij wel doet: Hij haalt de nevels van vleselijk vooroordeel weg. Hij haalt de schellen van hoogmoed en eigen genoegzaamheid weg. Hij richt de wil, die het oordeel de waarheid laat zien door een vertekende lens. Hij werkt zo op het hart in dat onze gevoelens ons verstand niet langer verblinden. Met deze middelen en nog andere, die je gemakkelijk kunt opnoemen, maakt de Heilige Geest het mensen mogelijk te herkennen wat verborgen is.

Waar eerst alles zonder gedaante of heerlijkheid leek, zien ze schoonheid en ontdekken ze luister. Zo laat Hij het resultaat van de Bijbel zien: Hij legt op de lippen het wonderlijke gebed dat Hij Zelf had ingegeven: "Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet." — Henry Melvill, 1798-1871.

Vers 18

Met de wonderen lijken de grote dingen van een eeuwige wereld bedoeld te zijn. Hij had zijn onderzoekende blik al gericht op de wonderen van de natuur: zon, maan en sterren, bergen, bomen en rivieren. Ook van de wonderen van de kunst had hij veel gezien.

Maar nu wilde hij de geestelijke wonderen zien die in de Bijbel zijn vervat. Hij wilde meer weten over God Zelf, in al Zijn majesteit, reinheid en genade. Hij wilde de weg van de zaligheid goed leren kennen door een gekruisigde Verlosser, en ook de heerlijkheid die daarop volgt.

"Ontdek mijn ogen." Blind was David niet. Zijn oog was niet dof. Hij kon de Bijbel van begin tot eind lezen, van de eerste bladzijde tot de laatste, en toch voelde hij dat hij meer licht nodig had. Hij moest dieper zien dan hij tot dan toe deed. De ogen van zijn verstand moesten opengaan. Dat voelde hij heel sterk: de wonderen waar ik naar smacht, ontdek ik niet met alleen mijn eigen ogen en mijn natuurlijke

verstand. Daarom wilde hij goddelijk onderwijs. Hij wilde de oogzalf van de Geest. En daarom opende hij de Bijbel nooit zonder dit gebed: "Ontdek mijn ogen." — Robert Murray M'Cheyne, 1813-1843.

Vers 18

"Wonderen." Waarom spreekt hij hier van "wonderen", zo vraagt men zich af? Het is alsof hij zeggen wil, zoals ik het lees: de wereld vindt Gods wet iets lichts, iets wat bijna alleen bedoeld lijkt voor eenvoudige zielen en kleine kinderen. En toch lijkt er zoveel wijsheid in te zitten dat ze alle wijsheid van de wereld overtreft. Er liggen wonderlijke geheimen in verborgen. — Johannes Calvijn.

Vers 18

"Uw wet." Waar vraagt de psalmist hier om verstand, en in de kennis van wat wil hij verlicht worden? Het gaat om Tora. Dat woord betekent onderwijzing. Gaat het om God, dan bedoelt het hoe Hij ons onderwijst doordat Hij Zichzelf openbaart. Dat is precies wat wij met de Schrift bedoelen. Toen de boeken van het Oude Testament af waren, verdeelde men ze, om ze te onderscheiden, in Tora, Ketuvim en Nevi'im: de "Wet", de "Psalmen" en de "Profeten" (Luk. 24:44). In die indeling zijn met Tora de vijf boeken van Mozes bedoeld.

Maar die boeken van Mozes lagen als het ware ten grondslag aan alle latere openbaringen onder het Oude Testament, die gegeven werden om ze uit te leggen. Daarom noemde men al die geschriften samen meestal "de Wet" (Jes. 8:20). Met de wet bedoelt de psalmist hier dus alle boeken die de kerk toen door openbaring had gekregen als regel voor haar geloof en gehoorzaamheid. Dat de geschreven wet bedoeld wordt als de Psalmen over de wet spreken, blijkt duidelijk uit de eerste psalm. Daar wordt hij gelukzalig verklaard die Gods wet "overdenkt … dag en nacht" (Psalm 1:2).

Dat verwijst naar het gebod om de boeken ervan op die manier te lezen en er dag en nacht over te mediteren (Joz. 1:8). Het woord betekent dus niets minder dan de héle openbaring van Gods wil, zoals die

ons is overgeleverd. God gaf haar aan de kerk als regel voor haar geloof en gehoorzaamheid. Met andere woorden: de heilige Schrift.

Er zitten "wonderen" in deze wet, nifla'ot. Het Hebreeuwse werkwoord pala heeft meerdere betekenissen. Het kan "wonderlijk zijn" betekenen, maar ook "verborgen zijn", "groot" zijn en "hoog" zijn. Telkens gaat het om wat mensen met hun verstand niet kunnen bereiken of doorgronden. Bij nifla'ot denken we dus aan dingen waarop zo duidelijk het stempel van goddelijke wijsheid en kracht staat, dat onze bewondering volkomen terecht is. Het kan ook gaan om wat voor ons te zwaar is. Zo staat er in Deut. 17:8: "ki yippale mimmeka davar", "Wanneer een zaak … voor u te zwaar zal zijn", dus verborgen voor u. Bovendien gebruikt de Schrift dit woord voor de wonderbare werken van God (Psalm 77:12 en Psalm 78:11).

"De wonderen van de wet" zijn daarom alle plaatsen in de Schrift waar goddelijke wijsheid zich laat zien en werkt, en die het natuurlijke verstand van de mens te boven gaan. Zelf kan een mens ze niet vinden en niet vatten. Het zijn de geheimen van de goddelijke waarheid in de Schrift, en zeker ook omdat Christus erin te vinden is. Zijn naam is immers "Wonderlijk" (Jes. 9:5). Alle grote en wonderbare uitwerkingen van oneindige wijsheid komen in Hem bijeen. — John Owen, 1616-1683.

Vers 18

"Wonderen." In Gods woord staan beloften waar nog nooit iemand naar is gaan zoeken. Er ligt goud en zilver in dat niemand de moeite heeft genomen op te graven. Er zijn geneesmiddelen in te vinden, en honderden mensen zijn gestorven omdat ze die niet kenden. Ik denk aan een oud landgoed van een baron, dat een man in handen is gevallen. Hij woont zelf in een modern huis. Het is hem bijna te veel moeite om het eerbiedwaardige herenhuis te gaan bekijken. Zo gaan de jaren voorbij. Hij besteedt er geen aandacht aan, want hij vermoedt niet wat voor waardevolle schatten daar liggen.

Totdat iemand eindelijk tegen hem zegt: “Bent u al eens gaan kijken op het land, bij dat landgoed van u?” Dan besluit hij er toch heen te gaan. Hij stapt door de portiek en kijkt verwonderd naar het vakmanschap waarmee alles is gebouwd. Terwijl hij door de zalen loopt, wordt zijn verbazing groter. In een grote kamer ziet hij aan de wanden een rijkdom aan schilderijen, ook portretten van veel van zijn vereerde voorouders. Sprakeloos blijft hij staan. Hier hangt een Titiaan, daar een Rafaël, een Correggio en een Giorgione. “Hier had ik nooit enig idee van”, zegt hij.

“Ach”, zegt de rentmeester, “er zijn nóg veel meer dingen in het kasteel waar u niets van weet.” Van kamer tot kamer neemt hij hem mee en toont hem gesneden zilverwerk en wonderlijke beelden. De man roept uit: “Twintig jaar ben ik de eigenaar van dit landgoed geweest, en ik heb nooit geweten wat erin zat!” Maar geen bouwmeester heeft ooit een landgoed bedacht als Gods woord. Geen kunstenaar, houtsnijder of beeldhouwer heeft zich ooit zulke schilderijen, gesneden schalen en beelden kunnen voorstellen als die in de vertrekken ervan staan. Daar liggen schatten waarmee zilver, goud en edelstenen nog niet in één adem genoemd kunnen worden. — Henry Ward Beecher, 1872.

Vers 18

“Dat ik aanschouwe de wonderen.” In de dagen van de psalmist had Gods woord vooral een praktisch doel, net als nu. Maar er is nog een tweede gebruik dat aandacht verdient: het woord kan het verlangen van de mens om zich te verwonderen bevredigen. Omdat God ons gemaakt heeft, kent Hij ons maaksel. Hij moet de Bijbel dus op al onze kanten hebben afgestemd. Kunnen we dat aantonen? Dan is ook dat weer een teken dat dit boek komt van Hem Die de mens heeft gemaakt. We weten allemaal dat God de mens het vermogen heeft gegeven zich te verwonderen.

Het hoort bij de eerste en de meest blijvende bewegingen van onze natuur. Je ziet het bij kinderen en bij iedereen die nog frisse, natuurlijke gevoelens heeft. Verwondering is de moeder van de zucht om te weten. Haar hele leven lang zet zij mensen aan tot onderzoek. — John Ker.

Vers 18

"Wonderen van Uw wet." Psalm 118 liet ons het "wonderlijke" van de verlossing zien. Psalm 119 laat ons de "wonderen" van Gods openbaring zien (Psalm 119:18, Psalm 119:27 en Psalm 119:129). — William Kay, 1871.

Verzen 18, 19

De heilige Augustinus zegt: stel dat ik Mozes niet kan raadplegen om mij de betekenis te vertellen. Geef mij dan die Geest Die U aan Mozes gegeven hebt. Dat moet iedereen bidden die wil begrijpen. Zo bad David: "Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet", en (Psalm 119:19) "verberg Uw geboden voor mij niet." En Christus zegt: "Indien dan gij, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal de hemelse Vader den Heiligen Geest geven dengenen, die Hem bidden?" Zo zullen wij de verborgenheden van God zien. — Richard Stock, (1626).

Wenken voor predikers

Vers 18

—

1. Een kostbare schatkist: "Uw wet."
2. Een schat die je niet ziet: "wonderen."
3. Een wonderbare gave van zicht: "dat ik aanschouwe."
4. Een goddelijke oogarts: "Ontdek mijn ogen."

Vers 18

Verborgen wonderen in het evangelie. Veel is verborgen in de natuur, en veel ook in onze medemensen. Zo is er ook veel verborgen in de Bijbel. Dat de dingen van de Bijbel verborgen zijn, komt door de blindheid van de mens.

1. De droefheid van een blinde: “Ontdek mijn ogen.” Ik kan niet zien. Mijn ogen zijn er wel, maar ik zie niet. Wie die blindheid werkelijk voelt, kent de pijn ervan.
2. De zekerheid van een blinde: “Dat ik aanschouwe de wonderen” en zo verder. Er zijn wonderen te zien, daar ben ik zeker van. Wat een wonderbaar uitzicht is er op (a) de zonde, (b) de hel als haar verdiende loon, (c) Eén Die klaarstaat om te redden, (d) volkomen vergeving, (e) Gods liefde, (f) onovertroffen genade, (g) de hemel.
3. De wijsheid van een blinde. Het ligt aan mijn ogen en niet aan Uw woord. Open mijn ogen, en dan komt alles goed. Waarom ziet iemand niet? Omdat zijn ogen door de zonde verblind zijn. Aan de Bijbel ontbreekt helemaal niets.
4. Het gebed van een blinde: “Ontdek mijn ogen.”

(a) Ikzelf ben niet in staat ze te openen.

(b) Ook mijn beste vrienden kunnen het niet.

(c) U alleen kunt het. “Heere, ik smeek het U, open ze nu.”

Velen willen dat zulk bidden ophoudt. Doe als Bartimeüs, die “zoveel temeer riep”.

1. Wat een blinde verwacht: “Dat ik aanschouwe.”

(a) Een blinde die genezen is, geniet! Voor het eerst ziet hij de schoonheid van de natuur.

(b) Zo geniet ook wie geestelijk is genezen, als hij begint te leven “ziende op … Jezus”.

(c) Het is een vreugde die je persoonlijk beleeft: “Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe.” Tot nu toe zag ik door de ogen van anderen. Dat wil ik niet meer. Ik wil niet langer van andermans ogen afhangen.

Zo kijkt Job vol blijdschap uit: “Denwelken ik voor mij aanschouwen zal, en mijn ogen zien zullen, en niet een vreemde.” — Frederick G. Marchant, 1882.

Vers 18

Gods woord is afgestemd op het verlangen van de mens om zich te verwonderen.

1. We willen eerst iets zeggen over dat verlangen in de mens en wat het meestal wakker roept. Een van de eerste redenen om je te verwonderen is wat nieuw of onverwacht is. De tweede bron zit in wat mooi en groots is. Een derde bron is het geheimzinnige dat de mens omringt: er zijn dingen die niet te weten zijn.
2. In Zijn geopenbaarde woord heeft God dit verlangen niet vergeten. De Bijbel houdt ons voortdurend het nieuwe en onverwachte voor, en zo komt zij tegemoet aan ons verlangen naar verwondering. Ze toont ons ook dingen die mooi en groots zijn. En de derde bron van verwondering, die haar tot ontzag verheft, is waar de Bijbel bij uitstek over gaat.
3. Welke middelen moeten we gebruiken om Gods woord zo voor ons geopend te krijgen? Het gebed van de psalmist kan ons de weg wijzen: “Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet.” — John Ker, van Glasgow, 1877.

Vers 18

Wonderbare dingen te zien voor wie geopende ogen heeft.

1. De wonderen in Gods wet. Een wonderbare levensregel. Een wonderbare vloek op overtreding. Een wonderbare verlossing van die vloek, die al werd aangeduid in de ceremoniële wet.
2. Om ze te kunnen zien is een bijzonder gezichtsvermogen nodig. Het gaat om geestelijke dingen, en mensen zijn geestelijk blind. 1 Kor. 2:14.
3. Een persoonlijk gebed tot de Grote Opener van ogen. — C.A.D.

Uitleg

Vers 19

"Ik ben een vreemdeling op de aarde." Dit is bedoeld als argument in zijn gebed. God heeft geboden dat mensen vriendelijk zijn voor vreemdelingen. Wat God dus bij anderen eist, zal Hij Zelf ook doen. De psalmist was een vreemdeling omwille van God. Anders was hij net zo thuis geweest als de mensen van de wereld. Voor God was hij geen vreemdeling, maar voor de wereld wel. Hij was een banneling, zolang hij nog niet in de hemel was. Daarom pleit hij: "Verberg Uw geboden voor mij niet." Als die verdwenen zijn, wat heb ik dan nog over?

Er is om mij heen niets dat van mij is. Wat moet ik dan doen als ik Uw woord verlies? Niemand om mij heen kent de weg naar U of wil hem kennen. Wat moet ik beginnen als ik Uw geboden niet meer zie? Alleen met hun hulp kan ik mijn voeten richten naar het land waar U woont. David laat merken dat Gods geboden zijn troost waren in zijn ballingschap. Ze deden hem aan thuis denken en wezen hem de weg erheen. Daarom smeekte hij dat ze nooit voor hem verborgen zouden raken, doordat hij ze niet zou kunnen verstaan of gehoorzamen.

Verdwijnt het geestelijk licht, dan is het gebod verborgen. Een genadig hart wil dat bepaald niet. Wat zou het baten om ogen te hebben die open zijn, als het mooiste dat er te zien valt voor hun blik verborgen bleef? Zolang we hier ronddolen, kunnen we al het kwaad van dit vreemde land geduldig verdragen, zolang Gods Geest Gods woord op ons hart toepast. Maar zouden de hemelse dingen die onze vrede dienen voor onze ogen verborgen zijn? Dan zijn we er slecht aan toe. Dan zijn we op zee zonder kompas, in een woestijn zonder gids, in vijandelijk land zonder vriend.

Dit gebed is een aanvulling op "ontdek mijn ogen". Het ene bidt om te zien. Het andere bidt het tegendeel van zien af: dat het gebod verborgen is en daardoor uit het zicht. Het is goed om beide kanten van

de zegen die we zoeken te bekijken, en daarom vanuit elke hoek te pleiten. De gebeden passen bij de karakters die hij noemt. Als knecht vraagt hij om geopende ogen, zodat hij zijn ogen steeds op zijn Heere houdt, zoals de ogen van een knecht moeten zijn. Als vreemdeling smeekt hij dat de weg waarop hij naar huis moet lopen hem niet vreemd zal zijn. Hij hangt in beide gevallen helemaal van God alleen af.

Merk op dat het derde vers van het tweede achtdeel (11) hetzelfde sleutelwoord heeft als dit derde vers van het derde achtdeel: "Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen" en "Verberg Uw geboden voor mij niet." Het nodigt uit om na te denken over de verschillende betekenissen van verbergen in en verbergen voor.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 19

"Ik ben een vreemdeling op de aarde." David kende vrede en oorlog, rijkdom en armoede, plezier en pijn. Hij was een buitengewoon man geweest, en ook een man in het openbaar. Herder was hij geweest, een zwaar beroep. Soldaat, een bloedig vak. Hoveling, een eervolle slavernij waarin één mens tegelijk meester en klaploper is, edelman en sloof. En koning was hij, een roemrijke naam, vol angst en zorgen. Dit alles had hij zelf meegemaakt. Op de hoogste plaats vond hij de minste rust. Op de troon was hij minder tevreden dan in de schaapskooien.

Hij had het allemaal gezien en zorgvuldig in zijn geheugen bewaard. Deze belijdenis vat al die ervaringen samen in een paar woorden. Wat zegt hij ons daarmee eigenlijk? Van alles wat hij op deze doorreis had gezien en genoten, vond hij dit het zekerst: dat hij nergens iets zekers had gevonden. Er was niets waar hij kon blijven, of dat bij hem kon blijven. Hij bleef een reiziger, een "vreemdeling op de aarde". — Anthony Farindon, 1596-1658.

Vers 19

"Ik ben een vreemdeling op de aarde" en zo verder. De wereld heeft hij afgezworen, omdat hij er slechts bijwoner is, en daarom is ze zijn vijand geworden. Als "vreemdeling" vreest hij de weg kwijt te raken. Daarom smeekt hij God om zijn gemis aan aardse troost goed te maken met het licht van de hemel. Hij vraagt ook dat God Zijn geboden niet "verbergt". God moet hem de treden tonen en leren, waarlangs hij naar de hemel kan klimmen, in blijde hoop op de heerlijkheid die komt. — George Horne, 1730-1792.

Vers 19

"Ik ben een vreemdeling op de aarde." Zegt een eenzame zwerver dit, dan zegt het relatief weinig. Maar deze woorden komen van iemand die waarschijnlijk alle bronnen van wereldse vreugde om zich heen had. Daarom laten ze ons meteen zien hoe ijdel "'s werelds beste vreugden" zijn. En ze wijzen naar de hemel, de richting van de godsdienst van de Bijbel. — Charles Bridges.

Vers 19

"Ik ben een vreemdeling op de aarde" en zo verder.

1. Ieder mens hier op aarde is maar een vreemdeling en een reiziger, vooral wie God vreest.
2. Wie een vreemdeling is, moet zorgen voor een betere en blijvender staat. Dat geldt voor ieder mens. Wat je het meest bezighoudt, hoort de plek te zijn waar je het langst woont. De eeuwigheid moet dus ons doel zijn, en een godvrezend mens maakt daar werk van. Wie zijn hart niet op aardse dingen zet, moet de hemel hebben. Raken hun genegenheden meer los van het ene? Dan wordt het andere des te meer in beslag genomen (Kol. 3:2). Hemel en aarde zijn als de twee schalen van een weegschaal: wat je uit de ene haalt, komt in de andere terecht.

3. Hoe je deze blijvende staat bereikt, staat genoeg aangewezen, maar alleen in Gods woord.

Zonder dat woord lijken we op arme pelgrims en reizigers in een vreemd land, die hun weg naar huis niet kunnen vinden. Een gezegende staat wordt alleen in het woord voldoende geopenbaard: "het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht door het Evangelie" (2 Tim. 1:10). Heidenen konden er alleen naar raden. Ze hadden een vaag besef van een staat na dit leven. In het woord wordt die staat het helderst zichtbaar, en op dezelfde manier wijst alleen het woord de weg ernaartoe. Gods woord maakt ons wijs tot zaligheid. Het is ons richtsnoer en onze regel op de reis naar het hemelse Kanaän.

Wie dus naar deze blijvende staat uitziet, moet het woord raadplegen.

1. Gods woord verstaan we alleen door het licht van de Geest. "Zekerlijk de geest, die in den mens is, en de inblazing des Almachtigen, maakt henlieden verstandig" (Job 32:8). Het woord draagt wel licht in zich, maar het kan de geest van de mens niet bewegen, voordat God ons verlicht met dat levende licht. Dat licht baant de weg voor de heerschappij van de waarheid in ons hart, en het draagt haar invloed daarin over. Om dit licht smeekt David, als hij zegt: "Verberg Uw geboden voor mij niet." De Tien Geboden kende David best, voor zover het hun klank betrof. Maar hij smeekt om hun geestelijke zin en gebruik.
2. Willen we de Geest dan ontvangen? Dan moeten we Hem in gebed aan God vragen. Want de hemelse Vader zal "den Heiligen Geest geven dengenen, die Hem bidden" (Luk. 11:13). Laten we dus zeggen wat David zei: "Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden; dat zij mij brengen tot den berg Uwer heiligheid, en tot Uw woningen" (Psalm 43:3). — Thomas Manton.

Vers 19

"Ik ben een vreemdeling op de aarde" en zo verder. Als er een kind wordt geboren, hoor je soms: "Een kleine vreemdeling." Bezoekende vrienden vragen dan of ze "de kleine vreemdeling" als een voorrecht mogen zien. En dat is hij ook: een vreemdeling, van ver gekomen. Hij komt uit de onmetelijkheden. Hij komt uit de tegenwoordigheid, de aanraking en het wezen van God. En hij is alweer op weg naar de onmetelijkheden, door alle onberekenbare tijdperken van duur heen.

Maar de kleine vreemdeling groeit op. Na enige tijd schiet hij krachtig wortel. Hij werkt, hij wint, hij bouwt, plant, koopt en bezit. Zijn eigen gevoel zegt hem dan dat hij zo "gevestigd" is, dat hij het bijna komisch zou vinden als iemand hem nu nog een vreemdeling noemde.

Het leven gaat door. Het stroomt steeds dieper en breder, met allerlei belangstellingen die zich blijven vermenigvuldigen. Daardoor raakt de man steeds vaster, als een schip dat veel ankers in zee heeft laten vallen. Hij vecht mee met de strijders en verheugt zich met de blijden. Hij voelt ook de prikkel van eer en rent mee in de race om bezit. Hij doet nu eens harde dingen, dan weer veel vriendelijke. Zijn verplichtingen, betrekkingen en vrienden nemen toe. En dan! Het leven zou na al die voorbereiding eigenlijk pas echt moeten beginnen. Het zou zich moeten ontvouwen tot een grote, rustige, zonnige vlakte.

Maar juist dan beginnen de schaduwen te vallen, en die zeggen maar al te zeker dat het snel afloopt. Eens moet ieder mens de stem horen. Ze roept "de kleine vreemdeling". Hij is nog niet zo lang geleden geboren. Zijn eerste les is voorbij en nu moet hij door de deur die dood heet naar een andere school. En de vreemdeling is er niet klaar voor. Zoveel ankers heeft hij uitgeworpen, en ze haken zo vast in de grond, dat het niet gemakkelijk zal zijn ze op te halen. Hij zit vast, helemaal vastgehaakt. Een pelgrimsstaf heeft hij niet bij de hand.

Zijn oog kent de dingen om hem heen goed genoeg, maar de weg die verder en omhoog gaat, is het niet gewend. Het kan de hoogte van de berg niet goed inschatten en de verre afstand niet berekenen. De tijd is veel sneller gegaan dan zijn gedachten. Wat jammer: hij heeft één lange vergissing begaan. Hij heeft gelet op "de dingen, die men ziet", en hij is "de dingen, die men niet ziet" vergeten. "De dingen, die men ziet, zijn tijdelijk" en vergaan met de tijd tot niets. "De dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig." Zo zijn er haast, verwarring en benauwdheid in de laatste uren en bij het heengaan.

Dat alles kan helemaal worden voorkomen, als een mens maar zegt: "Ik ben een vreemdeling op de aarde, verberg Uw geboden voor mij niet." — Alexander Raleigh, in "The Little Sanctuary, and other Meditations", 1872.

Vers 19

"Ik ben een vreemdeling op de aarde" en zo verder. In de wet draagt God Zijn volk op vreemdelingen met zorg en medelijden te behandelen. Die argumenten geeft David nu aan Hem terug, om Hem ertoe te bewegen vriendelijk voor hem te zijn. — Robert Leighton, 1611-1684.

Vers 19

"Op de aarde." Hij maakt hier geen enkele uitzondering: de héle aarde was voor hem een plaats van pelgrimstocht. Vreemdeling was hij niet alleen als banneling bij de Moabieten en Filistijnen. Ook toen hij vreedzaam thuis woonde in Kanaän, beschouwde hij zich nog als vreemdeling. Dat inzicht gaf de godvrezende Basilius de kracht en de moed om te lachen om de bedreigingen van Modestus, de plaatsvervanger van keizer Valens, toen die hem met verbanning dreigde. "Ab exilii metu liber sum, unam hominum cognoscens esse patriam paradisum, omnem autem terram commune naturae exilium." Ook wij blijven geestelijk nuchter te midden van alle genoegens, als we bedenken dat we in onze huizen, bij onze eigen haard en in ons eigen

bed maar vreemdelingen zijn. Binnenkort moeten we verhuizen om plaats te maken voor anderen. — William Cowper.

Vers 19

"Verberg Uw geboden voor mij niet." David redeneert als volgt. Hier ben ik vreemdeling en ik ken de weg niet, dus Heere, wijs mij de weg. Dit beeld is gehaald van reizigers die in een onbekend land komen. De weg kennen ze niet, dus zoeken ze een gids. Maar er is een verschil. In elk land kan een vreemdeling hulp krijgen om naar de plek te gaan waar hij wezen wil. De bewoners van de aarde kunnen niemand de weg naar de hemel wijzen. Daarom zoekt David onder hen geen gids. Hij bidt de Heere om hem te leiden. — William Cowper.

Vers 19

"Verberg Uw geboden voor mij niet." Gods woord kan op twee manieren verborgen zijn. De eerste is wanneer we geen middelen hebben om het te horen, uitgelegd door predikers. De tweede is wanneer het vertroostende en levende licht van de Geest wordt verborgen. De Geest moet immers het woord in ons levend maken. Van allebei die kwalen kunnen we bidden om verlost te worden, en dat moeten we ook doen. — David Dickson.

Uitleg

Vers 20

"Mijn ziel is verbroken vanwege het verlangen naar Uw oordelen te aller tijd." Echte godzaligheid bestaat grotendeels uit verlangens. Wat we zullen zijn, zijn we nog niet. En zo zijn we ook niet wat we zouden willen zijn. Genadige mensen verlangen hevig en diep naar heiligheid. Zulke verlangens vreten aan het hart en spannen de geest zo op, dat die bijna knapt onder de hemelse trek. Wie het gebod van de Heere hoog waardeert, krijgt een dringend verlangen om het te kennen en

te doen. Dat is zo zwaar voor de ziel dat ze bijna bezwijkt onder het gewicht van haar eigen verlangens. Wat is het dan een zegen als al onze verlangens uitgaan naar de dingen van God! We zouden bijna verlangen naar zulke verlangens.

Met Gods rechten bedoelt de psalmist Zijn uitspraken over punten waar anders ruzie over zou zijn. Elk afzonderlijk voorschrift is een vonnis van het hoogste gerechtshof, over wat gedaan moet worden. Het is dus een onfeilbare en onveranderlijke uitspraak over een zedelijke of geestelijke vraag. Gods woord is een wetboek waartegen geen hoger beroep openstaat.

> *"Dit is de Rechter Die een eind maakt aan de strijd,*
> *daar waar vernuft en rede falen;*
> *Hij is onze gids door de kronkelende paden van het leven,*
> *ons schild wanneer twijfels aanvallen."* — *Watts.*

David had zoveel eerbied voor het woord, en zo'n sterk verlangen om het te kennen en eraan gelijk te worden, dat zijn verlangens hem een soort gebroken hart bezorgden. Dat brengt hij hier voor God. Verlangen is de ziel van het bidden. Verlangt de ziel zo sterk dat ze bijna breekt? Dan blijft de zegen niet lang uit. Juist de innigste gemeenschap tussen de ziel en haar God verloopt volgens het proces dat in de tekst staat beschreven. God maakt Zijn wil bekend, en ons hart verlangt er sterk naar om eraan gelijk te worden. God spreekt Zijn oordeel uit, en ons hart verheugt zich in dat vonnis. Dit is gemeenschap van het hart, zeer echt en diepgaand.

Let goed op: ons verlangen naar Gods gezindheid mag nooit ophouden. We moeten heilig verlangen voelen "te aller tijd". Een verlangen dat je kunt aantrekken en uittrekken als je kleren, is hooguit een wens. Misschien is het zelfs te weinig oprecht om die naam te dragen. Zulke verlangens zijn tijdelijke gemoedsbewegingen, geboren uit opwinding. Ze zijn gedoemd te sterven, zodra de hitte is afgekoeld die ze deed ontstaan. Wie altijd verlangt te weten en te doen wat recht is, is werkelijk een rechtschapen man. Zijn oordeel is gezond,

want hij heeft al Gods rechten lief en volgt ze met standvastigheid. Dan worden zijn tijden goed, omdat hij goed wil zijn en te allen tijde goed wil doen.

Merk op: dit vierde vers van het derde achtdeel klinkt samen met het vierde vers van het vierde achtdeel. Hier staat "Mijn ziel is verbroken", daar "Mijn ziel druipt weg". Er zit ongetwijfeld een verborgen dichterlijke kunst achter. Het is goed dat we nauwgezet bestuderen wat de psalmist zo nauwgezet heeft opgebouwd.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 20

"Mijn ziel is verbroken" en zo verder. Hier getuigt hij hoe ernstig zijn verlangen was om Gods woord te gehoorzamen, en hij versterkt dat getuigenis op twee manieren. Eerst: het was geen lichte beweging. Het zat zo diep, dat zijn hart brak telkens als hij zag dat hij in zijn gehoorzaamheid niet kon wat hij wilde. Daarnaast: het verdween niet weer, zoals de ochtenddauw. Het bleef, omni tempore, want hij had het te allen tijde. — William Cowper.

Vers 20

"Mijn ziel is verbroken vanwege het verlangen." Zo gaat het met iemand die zich zó verbeet in zijn inspanning, dat er een bloedvat in hem barstte. — William Gurnall.

Vers 20

"Mijn ziel is verbroken" en zo verder. Het woord "breken" wijst op wrijven, schuren of verbrijzelen. Zo hevig kwelde het vurige verlangen naar wat Jehova had gesproken de geest van de psalmist, dat hij als door zware wrijving was stukgegaan. Dat "verlangen" om de verborgen wonderen te vinden en na te volgen, kon hij bijna niet verdragen. En het was er "te aller tijd", of "in elk seizoen". Voorspoed kon het

niet doen vergeten, tegenspoed kon het niet doven. Ziekte of gezondheid, blijdschap of verdriet, gezelschap of eenzaamheid: niets won het van dat verlangen.

"De wonderen" waren zo wonderlijk en toch zo verborgen. Wie een klein beetje ziet van "de liefelijkheid des HEEREN", ontdekt hoeveel hij nog niet ziet. Daardoor gaat hij meer dan ooit verlangen. Iemand die ijverig de wonderen van Gods woord najaagt, kan dat verlangen niet tot rust brengen zolang hij "op de aarde" blijft. Eerst wanneer we "Hem zullen gelijk wezen" en "Hem zien, gelijk Hij is", roepen we uit: "Genoeg, Heere!" "Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken." — F. G. Marchant.

Vers 20

"Mijn ziel is verbroken vanwege het verlangen." Het gaat om heftig verlangen. "Naar Uw oordelen te aller tijd." Naar Uw wet, naar Uw geboden. Dit gevoel was permanent. Het kwam niet in vlagen of krampen, maar was de vaste, gewone toestand van zijn ziel wat dit onderwerp betreft. Nooit had hij zoveel van de schoonheid en heerlijkheid van Gods wet gezien, dat hij vond dat alle behoeften van zijn natuur waren vervuld. Nooit dacht hij dat er niets meer te zien of te weten viel. Maar hij had wel genoeg gezien en gevoeld om in zichzelf een brandend verlangen te wekken: hij wilde helemaal vertrouwd raken met alles wat Gods wet bevat. — Albert Barnes.

Vers 20

"Mijn ziel is verbroken vanwege het verlangen" en zo verder. Het verlangen naar Gods verordeningen wordt pijnlijk heftig. Hij heeft een verlangen, een intens verlangen, naar de rechten van de Heere, te allen tijde. Dat is wat zijn ziel stukje bij beetje breekt. Zijn hele gemoed staat gericht op de dingen van God. Hij bidt dat hij de wonderen van Jehova's wet mag zien en dat Hij Zijn geboden niet voor hem verbergt. En hier breekt zijn ziel van verlangen naar Zijn rechten te allen tijde. Uit de gemoedstoestand van de psalmist mogen we niet aflei-

den dat hij wachtte tot de rechten van de Heere zouden worden geopenbaard, om zijn zaak te wreken op goddeloze mensen.

We mogen er ook niet uit afleiden dat hij uitkeek naar een gelegenheid om alle daden van gerechtigheid jegens zijn medemensen te volbrengen. Dat deed hij immers tot het uiterste. Het is duidelijk dat het hem gaat om de verordeningen van de godsdienst. Die werden "rechten" genoemd, vanwege de plechtige bekrachtiging waarmee ze waren voorgeschreven. De man van God verlangde er zó sterk naar om zich daarin bij het volk van de Heere aan te sluiten, dat zijn hart bijna brak van verlangen. Intussen werd hij van de ene plaats naar de andere door de woestijn gedreven.

Hier zien we het vernieuwde hart. Een ander zou er misschien naar verlangen om van vervolging bevrijd te worden, om rust te krijgen en naar huis, familie en comfort terug te mogen. De man van God kon die natuurlijke genoegens niet anders dan begeren. Maar boven alles verlangde zijn heilige gemoed vurig naar het vieren van de eredienst van Jehova. — John Stephen.

Vers 20

"Uw oordelen." Gods rechten zijn er in twee soorten. De eerste soort zijn Zijn geboden. Ze heten zo, omdat je daaraan herkent wat recht is en wat onrecht. De tweede soort zijn Zijn plagen, die volgens Zijn woord de overtreders treffen. David bedoelt hier de eerste soort. Wie een verlangen als dat van David niet kent, moet bedenken: als zijn hart niet breekt om het overtreden van Gods woord, omdat hij dat woord liefheeft, dan zal hij Gods plagen zijn lichaam zien kneuzen. Ook zijn hart zal erdoor breken. Laten we ons verlustigen in de eerste soort rechten. Dan zal de tweede soort nooit over ons komen. — William Cowper.

Vers 20

Let op dat woord: te allen tijde. Slechte mensen hebben goede buien, net zoals goede mensen slechte buien hebben. Soms roept een slecht

mens om genade, gerechtigheid en heiligheid tot de Heere. Dat gebeurt als zijn geweten hem knaagt, als een pijnlijke roede hem treft, als de dood naderbij komt, als hij de hel vreest of als hij preekziek is. Maar een gezegend mens is alleen wie te allen tijde hongert en dorst naar gerechtigheid. — Thomas Brooks, 1608-1680.

Vers 20

"Te aller tijd." Sommigen hechten alleen waarde aan het woord in tegenspoed, als ze geen andere troost hebben om van te leven. Dan willen ze het bestuderen, om troost te vinden in hun benauwdheid. Maar zodra het goed met hen gaat, verachten ze het. Zo niet David. Hij bleef het gebruiken, te allen tijde. In voorspoed werd hij erdoor vernederd, in tegenspoed getroost. De ene keer behoedde het hem voor hoogmoed, de andere keer voor wanhoop. In bedroefdheid sterkte het woord zijn hart. In wereldse vooruitgang was het zijn tegengif. Zo dreef de ene of de andere noodzaak zijn hart te allen tijde naar het woord toe. — Thomas Manton.

Vers 20

"Te aller tijd." Hoe weinigen zijn er, zelfs onder Gods knechten, die iets kennen van de intense toewijding die hier wordt uitgedrukt! O, dat goddelijke genade onze koude en hardnekkige harten verwarmde en brak! Dan zouden we bijna bezwijken van het verlangen dat we "te aller tijd" hadden naar de rechten van onze God. Hoe wisselvallig zijn onze beste gevoelens! Beklimmen we vandaag de berg van de gemeenschap met God? Dan lopen we morgen alweer gevaar om opnieuw verstrikt te raken in de dingen van de aarde. Wat zijn zij gelukkig, wier harten "te aller tijd" gevuld zijn met verlangens naar gemeenschap met het grote en glorieuze voorwerp van hun liefde! — John Morison, 1829.

Vers 20

Neem de levensverhalen van goede mensen die ook intellectueel groot waren. Je zult er, denk ik, van opkijken, al is die verbazing niet onaangenaam. Aan het einde van hun leven vinden ze zichzelf in hun eigen oordeel zo onwetend en zo volkomen onvolmaakt, en zo weinig verder gekomen na die lange levensles. Dr. Chalmers had kerken doen ontbranden en volken aan hun plichten herinnerd. Toch noemde hij zijn eigen verworvenheden samen met het ene woord "verlangendheid". Als tekst die zijn innerlijke toestand het best beschreef, nam hij die hartstochtelijke, bijna pijnlijke uitroep van David: "Mijn ziel is verbroken vanwege het verlangen naar Uw oordelen." Maar wat een grote verworvenheid was dat!

Op hoge leeftijd nog zo eenvoudig als een klein kind voor God staan! Op je zeventigste nog leren! Hoe mooi zijn grote mannen in hun eenvoud! — Alexander Raleigh, in "The Little Sanctuary", 1872.

Wenken voor predikers

Vers 20

—

1. Het woord zoeken, en het zoeken te allen tijde.
2. Het woord zoeken, en het zoeken met intens verlangen.
3. Het woord wordt gezocht, en des te intenser gezocht naarmate het meer gevonden wordt. De psalmist had al zoveel gevonden in het woord van de Heere, dat zijn ziel brak om nóg meer te vinden. Wie is toegelaten tot "de verborgenheid des HEEREN", vindt zijn hoogste vreugde in een steeds vollediger kennis van die verborgenheid. Voor wie dat geheim kent, is er de belofte: "Zijn verbond, om hun die bekend te maken" (Psalm 25:14). — F.G.M.

Vers 20

Je verlangens zijn een van de beste toetsen voor je karakter, en een van de beste voorspellers van wat je zult worden.

1. Waar de heilige helemaal vol van is: "Uw oordelen." Dat woord staat hier voor Gods "woord".

(a) Voor het woord had de psalmist groot ontzag.
(b) Hij verlangde hevig om de inhoud ervan te kennen.
(c) Hij wilde zijn ziel voeden met Gods woord.
(d) Hij verlangde er vurig naar om het te gehoorzamen.
(e) Hij verlangde ernaar om de kracht van Gods rechten in zijn eigen hart te voelen.

1. De vurige verlangens van de heilige.

(a) Het is een levende ervaring.
(b) Wat er in de tekst staat, laat een nederig besef van onvolmaaktheid horen.
(c) Het wijst op een ervaring die al ver gevorderd is.
(d) We mogen deze ervaring bitterzoet noemen.
(e) Zulke verlangens kunnen iemands ziel zwaar vermoeien.

1. Gedachten die bemoedigen.

(a) God werkt in jouw ziel.
(b) Wat God daar bewerkt, is zeer kostbaar.
(c) Het brengt je bij iets wat nog kostbaarder is.
(d) Dat verlangen zelf doet je goed.
(e) Het maakt Christus voor je kostbaar. Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1586: "Holy Longings."

Uitleg

Vers 21

"Gij scheldt de vervloekte hovaardigen, die." Ook dit hoort bij Gods rechten: wie hoog van zichzelf denkt, krijgt zeker een vreselijk deel. Farao strafte God met zware plagen, en bij de Rode Zee "werden de gronden der wereld ontdekt, van Uw schelden, o HEERE!" In die goddeloze Egyptenaar liet Hij alle hovaardigen zien dat Hij hen zeker zal neerhalen. Hovaardige mensen zijn vervloekte mensen. Niemand zegent hen en al snel vallen ze zichzelf tot last. Hovaardij is op zichzelf al een plaag en een kwelling. Zelfs als er geen vloek uit Gods wet kwam, schijnt er een natuurwet te bestaan: hovaardige mensen zijn ongelukkig.

Daardoor leerde David de hovaardij te verafschuwen. Hij vreesde Gods bestraffing en de vloek van de wet. De hovaardige zondaars uit zijn tijd waren zijn vijanden. Hij was blij dat God, net als hijzelf, bij die strijd betrokken was.

"Die van Uw geboden afdwalen." Alleen een nederig hart is gehoorzaam, want alleen een nederig hart schikt zich naar regel en bestuur. Hovaardige mensen kijken zó hoog, dat ze niet meer op hun eigen voeten letten en de weg van de Heere niet bewaren. Hovaardij ligt aan de wortel van alle zonde. Waren mensen niet aanmatigend, dan zouden ze niet ongehoorzaam zijn en dus ook niet dwalen.

Hovaardij roept Gods straf over zich af, ook als alle mensen haar toejuichen. Voor Hem is ze immers verzet tegen Zijn eigen majesteit, en het zaad van nog veel meer verzet. Alle zonde komt erin samen. Mensen spreken wel van een eerlijke hovaardij. Maar zouden ze zelf eerlijk zijn, dan merkten ze dat juist deze zonde de oneerlijkste van allemaal is. Geen zonde past minder bij een schepsel, en al helemaal niet bij een gevallen schepsel. Toch hebben hovaardige mensen zo weinig oog voor wat ze werkelijk zijn, namelijk mensen onder Gods

vloek. Daarom vallen ze de godvrezenden aan en kijken op hen neer, zoals ons volgende vers laat zien.

Zij zijn zelf minder dan anderen, en toch verachten ze wie beter is dan zij. Gods rechten zijn dus alle liefde waard, als we zien hoe scherp ze gericht zijn tegen die hooghartige parvenu's. Zulke mensen willen de baas spelen over rechtvaardigen. En wanneer goddelozen ons bestraffen, mogen we gerust moed houden. De Heere Zelf heeft immers hun macht om ons te schaden vernietigd. "De HEERE schelde u": daarmee is elke beschuldiging van mensen of duivelen beantwoord.

De psalmist schreef in het vijfde vers van het vorige achtdeel: "Ik heb met mijn lippen verteld al de rechten Uws monds." Hier gaat hij op dezelfde toon verder, met een bijzonder voorbeeld van wat Gods rechten inhouden: Zijn rechten tegen hooghartige opstandelingen. In de twee volgende afdelingen gaan de vijfde verzen over leugen en ijdelheid. Hovaardij is een van de meest voorkomende gedaanten van dat kwaad.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 21

"Gij scheldt de vervloekte hovaardigen, die." Soms ontsnappen hovaardigen aan straf in dit leven. Dan ontsnappen ze er daarna zeker niet aan. Want "al wie hoog is van hart, is den HEERE een gruwel" (Spr. 16:5). God kan hem niet verdragen (Psalm 101:5). En dan? "Tu perdes superbos": U zult de hovaardigen verderven. Zelfs heidenen bedachten hovaardige reuzen, die door de donder uit de hemel werden neergeslagen. En de engelen? Die had God in de hoogste hemelen geplaatst, maar Hij spaarde hen niet. Vanwege hun hovaardij wierp Hij hen hals over kop in de diepste hel.

Hoeveel minder zal Hij dan het hovaardige stof en as van de mensenkinderen sparen! Van de top van hun aardse grootheid smijt Hij

hen naar de bodem van die helse gevangenis. Zoals die kerkvader zei: "Nederigheid maakt van mensen engelen, hovaardij maakt van engelen duivelen." Ik wil er best aan toevoegen: ze maakt van mensen duivelen. De heidense dichter Menander schrijft: "Alazoneias outis ekpheugei diken", "Nooit ontkwam een ziel aan de wraak over hovaardij." En nooit zal er een aan ontkomen. God is rechtvaardig, en daarom blijft hovaardij zeker niet ongestraft. Ik weet het wel: we zijn nu allemaal bereid om, zoals Pilatus, om een bekken te vragen en onze handen van deze gruwelijke zonde te wassen.

Maar jullie, achtbare en geliefde mensen, jullie hebben hier te maken met een ondeugd die dicht bij je woont. Ze zit zo hecht vast aan je, dat je haar nauwelijks nog kunt onderscheiden van een deel van jezelf. Dat maakt het gevaar groter. Aquino merkt terecht op dat sommige zonden gevaarlijker zijn "propter vehementiam impugnationis", "vanwege de heftigheid van hun aanval", zoals toorn. Bij andere zonden zit het gevaar in hun overeenstemming met de natuur, zoals de zonden van wellust. Nog andere zijn gevaarlijk "propter latentiam sui", "vanwege hun nauwe verscholenheid" in onze boezem, zoals hovaardij.

O, laten we ernstig speuren in alle hoeken van ons valse hart, ook met de lantaarn van Gods wet in de hand. Zo vinden we deze sluwe duivel. En geef je ziel geen rust voordat je hem hebt verjaagd. Weg met je trotse pluimen, jullie heerlijke pauwen van de wereld! Kijk naar je zwarte poten en naar je slangachtige kop. Schaam je voor je ellendige zwakheden. Doe je dat niet, dan haalt God ze samen met jullie neer in vreselijke wraak. Niemand van ons, hoe heilig ook, is op dit punt zonder tekort. O, laten we door berouw vernederd worden, zodat we niet worden neergehaald tot eeuwige verwarring.

Laten we maar op onze knieën worden geworpen, zodat we niet plat op ons gezicht belanden. Want op één manier zal God Zijn eigen woord zeker waarmaken: "De hoogmoed des mensen zal hem vernederen." — Joseph Hall, 1574-1656.

Vers 21

"Gij scheldt de vervloekte hovaardigen, die." Denk aan Kaïn, Farao, Haman, Nebukadnezar en Herodes. Hun geschiedenissen laten de hovaardigen zien onder Gods bestraffing en vloek. Hij verafschuwt hun personen en hun offers. Hij kent hen "van verre" en "wederstaat" hen. "Hij heeft verstrooid de hoogmoedigen in de gedachten hunner harten." Nog groter is Zijn afkeer, als ze zich verbergen achter een geestelijk gewaad: "Die daar zeggen: Houd u tot uzelven, en naak tot mij niet, want ik ben heiliger dan gij. Dezen zijn een rook in Mijn neus, een vuur, den gansen dag brandende." David en Hizkia staan als leerzame bakens in de kerk.

Laat Gods volk de werking van een hovaardig hart toe? Dan mag het niet verwachten dat Hij Zijn straf achterwege laat. "Gij zijt hun geweest een vergevend God, hoewel wraak doende over hun daden" (Psalm 99:8). — Charles Bridges.

Vers 21

"Gij scheldt de vervloekte hovaardigen." David geeft nog een reden waardoor hij sterker wordt aangezet om tot God te bidden en zich tot Hem te wenden voor onderwijs in Zijn woord. Hij ziet namelijk dat God zo "de vervloekte hovaardigen" scheldt. Gods tuchtigingen en straffen over ongelovigen en weerspannigen horen een goede les voor ons te zijn.

Er wordt ook gezegd dat God gericht heeft gehouden en dat de inwoners van het land Zijn gerechtigheid moesten leren. De profeet Jesaja heeft dat niet zonder reden gezegd. Hij laat ons zien dat God ons op velerlei en verschillende manieren tot Zich getrokken heeft. Dat doet Hij vooral wanneer Hij ons leert Zijn majesteit te vrezen. Want zonder die vrees worden we helaas gauw als redeloze dieren. Als God ons de teugel op de nek legt, leren we uit ervaring hoeveel vrijheid we onszelf zullen nemen. Hij ziet hoe snel we zonder enige

richting gaan rennen. Daarom zendt Hij ons voorbeelden: Hij wil dat we met vrees en zorgvuldigheid leven. — Johannes Calvijn.

Vers 21

"De vervloekte hovaardigen." Dat is de naam die men gewoonlijk aan de goddelozen geeft. Hovaardij is ons oudste kwaad. Ze is ook het sterkste en eerste kwaad in onze verdorven natuur, dat mensen aanzet om de grenzen te overschrijden die de Heere heeft gesteld. Zodra de hovaardij in het hart van Adam kwam, en hij hoger wilde zijn dan God hem had gemaakt, at hij zonder aarzelen van de verboden boom. En waar komt elke overtreding uit voort? Alleen hieruit: de onwetende hovaardij van de mens wil zijn eigen wil boven de wil van God stellen. — William Cowper.

Vers 21

"De vervloekte hovaardigen." Petrus spreekt over de hovaardigen alsof ze als kampioenen God uitdagen en Hem als rebellen tarten. Als Hij hen niet weerstaat, zullen ze proberen Hem Zijn heerschappij af te pakken. Zo ondermijnden Korach, Datan en Abiram Mozes (Num. 16:1-33). De hovaardige mens zegt immers: "Ik zal den Allerhoogste gelijk worden" (Jes. 14:12-15). Als hij kon, zou hij zich zelfs nog boven de Allerhoogste stellen. Dit is het schepsel dat uit het stof was genomen (Gen. 2:7). Nauwelijks was het gemaakt, of het ging zich opstellen tegenover die majesteit die door de engelen wordt aanbeden, door de tronen geëerd, door de duivelen gevreesd en door de hemelen gehoorzaamd.

Hoeveel zonden zijn er in deze zondige wereld! Toch geldt hier wat Salomo van de deugdzame vrouw zegt (Spr. 31:29): "Vele dochteren hebben deugdelijke gehandeld; maar gij gaat die allen te boven." Zo mag ik ook van de hovaardij zeggen: vele zonden hebben goddeloos gehandeld, maar jij gaat ze alle te boven. Een toornig, verkwistend, wellustig, onmatig of lui mens is eerder een vijand van zichzelf dan van God. Maar de hovaardige zet zich tegen God af, want hij handelt

tegen Gods wetten in. Hij maakt zich aan God gelijk, want hij doet alles zonder God en vraagt Hem om geen hulp.

Hij verheft zich boven God, want hij wil zijn eigen zin doordrijven, ook als die tegen Gods wil ingaat. Een nederig mens zegt: "Niet ons, o HEERE! niet ons, maar Uw Naam geef eer" (Psalm 115:1). Een hovaardig mens zegt: "Niet Hem, niet Hem, maar ons geef de eer." Neem Herodes, die de naam van God aannam en door allen werd geëerd, behalve door de wormen. Die toonden dat hij geen god was maar een mens (Hand. 12:21). Je kunt hovaardige mensen dus vijanden van God noemen. Gierigaards trekken immers rijkdom van mensen naar zich toe, en de hovaardigen onttrekken eer aan God.

Er is nog iets. Andere zondaars hebben een reden voor hun zonde. De gierige heeft zijn rijkdom, de eerzuchtige zijn eer, de wellustige zijn genot, de afgunstige het onrecht, de luie zijn gemak. Maar de hovaardige heeft geen enkele reden om hovaardig te zijn, behalve de hovaardij zelf. Die zegt, zoals Farao: "Wie is de HEERE, Wiens stem ik gehoorzamen zou?" (Ex. 5:2). — Henry Smith, 1560-1591.

Vers 21

"De vervloekte hovaardigen." Hovaardige mensen dragen de vloek dat ze nooit vrienden hebben. In voorspoed niet, want dan kennen ze niemand. In tegenspoed niet, want dan kent niemand hen. — John Whitecross, in "Anecdotes illustrative of the Old Testament".

Vers 21

Dit gebruik van Gods rechten over anderen moeten we voor onszelf maken. Ten eerste: we gaan onze verdiensten erkennen en daarom bang worden. Ten tweede: we zien Gods rechtvaardigheid over de hovaardigen zo, dat we zeker weten dat Hij barmhartig is voor de nederigen. Dit valt vlees en bloed zwaar. Sommigen kunnen zich verheugen over de ondergang van anderen en kunnen toch niet vrezen. Anderen kunnen, als ze tot vrees zijn gebracht, geen troost ontvangen. Maar wat God heeft samengevoegd, laten wij niet scheiden. La-

ten we dus beide gebruiken van Gods rechten maken. — Richard Greenham.

Wenken voor predikers

Vers 21

—

1. Hoe de hovaardigen zijn.
2. Wat God met hen doet.
3. Hoe wij ons tot hen verhouden.

Vers 21

—

1. De zonde: "Die van Uw geboden afdwalen."

(a) Doordat men ze verwaarloost, of (b) doordat men ze misbruikt.

1. Waar die zonde vandaan komt: hovaardij, hovaardij van verstand, van hart, van leven.
2. De straf ervoor.

(a) Bestraffing.
(b) Veroordeling. — G.R.

Uitleg

Vers 22

"Wentel van mij versmaadheid en verachting." Tedere gemoederen doet dit pijn. David kon het wel dragen om de gerechtigheid, maar het was een zwaar juk, en hij wilde ervan af. Eerst belasterd en dan, door die gemene beschuldiging, ook veracht te worden: dat is een bittere ellende. Niemand vindt het prettig om in een kwaad daglicht

te staan, laat staan om veracht te worden. Zegt iemand: “Mijn goede naam interesseert mij niet”? Dan is hij geen wijs man. Want Salomo zegt: “Beter is een goede naam, dan goede olie.” Het beste wat je met laster kunt doen, is er in alle rust over bidden.

God neemt haar dan weg, of Hij trekt de angel eruit. Pogingen om onszelf vrij te pleiten mislukken meestal. We lijken op de jongen die een vlek uit zijn schrift wilde halen. Door zijn gestuntel werd de vlek tien keer erger. Word je gekwetst door een lasterschrift? Bid er dan liever over, in plaats van een proces te beginnen of van de schrijver zelfs een verontschuldiging te eisen. O, jij die smaad lijdt, leg je zaak voor aan het hoogste gerechtshof. Laat haar over aan de Rechter van de gehele aarde. God zal je hovaardige aanklager straffen. Wees stil, en laat je Advocaat je zaak bepleiten.

“Want ik heb Uw getuigenissen onderhouden.” Wie onschuldig is, mag er met recht om vragen dat de smaad van hem wordt weggenomen. Klopt wat men ons aanwrijft? Dan hebben we bij God niets aan te voeren. Maar worden we ten onrechte beschuldigd? Dan staat ons beroep stevig in de rechtbank, en niemand kan het weigeren. Verlaten we Gods getuigenis omdat we bang zijn voor smaad? Dan krijgen we het lot van de lafaard. Onze veiligheid ligt in dicht bij het ware en rechte blijven. God bewaart wie Zijn getuigenissen bewaart. Een goed geweten is de beste garantie voor een goede naam. Wie bij Christus blijft, blijft niet zitten met smaad. Wie trouw blijft aan de wegen van de Heere, krijgt geen blijvende verachting op zich.

Dit vers loopt gelijk met Psalm 119:6, zowel in zin als in plaats. Het heeft ook het sleutelwoord “getuigenissen”, waarmee het samenklinkt met Psalm 119:14.

Vers 22

"Wentel van mij versmaadheid en verachting." Hier smeekt David om verlossing van de smaad en verachting van mensen. Ze moesten van hem worden weggenomen, of, zoals het Hebreeuwse woord zegt, van hem af worden gerold. Daaruit blijkt dat ze op hem rustten. Voor smaadschriften en schimpdichten bleef hij niet gespaard, hoe groot of hoe goed hij ook was. Er waren mensen die hem verachtten en hem klein probeerden te maken. Anderen hoonden hem en probeerden hem gehaat te maken. Vaak overkomt het mensen die goed doen: men spreekt kwaad over hen. Je merkt hier ook dat die last zwaar op hem drukte.

Harde, vuile woorden breken wel geen botten, maar ze doen veel pijn bij een tedere en edelmoedige geest. Daarom bidt David: "Heere, haal ze van mij weg. Dan word ik er niet door van een plicht afgebracht en niet door ontmoedigd." — Matthew Henry.

Vers 22

"Wentel van mij versmaadheid en verachting" en zo verder. In deze woorden, net als in de meeste andere verzen, zie je twee dingen. 1. Een verzoek: "Wentel van mij versmaadheid en verachting." 2. Een reden en een argument dat het verzoek kracht geeft: "Want ik heb Uw getuigenissen onderhouden."

Eerst het verzoek: "Wentel van mij versmaadheid en verachting." Het woord zegt zoveel als: rol ze van mij af. Laat ze niet tot mij komen, of laat ze niet bij mij blijven. Daarna volgt het argument: "Want ik heb Uw getuigenissen onderhouden." Daarvoor zijn drie verklaringen te geven. (1) Hij pleit dat hij onschuldig was aan wat men hem verweet en dat hij die lasteringen niet had verdiend. (2) Hij wil zeggen dat het om zijn gehoorzaamheid ging. Omdat hij het woord had onderhouden, werd hem smaad toegerold. (3) Het kan ook zijn dat hij

wil laten weten dat deze smaad zijn eerbied voor Gods woord niet had verminderd.

Hij bleef Gods getuigenissen onderhouden, hoe slecht hij ook leek in de ogen van de wereld. Dus verklaart hij zijn onschuld, of hij noemt de grond waarom hij deze smaad kreeg, of hij pleit dat zijn eerbied voor God en voor Zijn dienst niet kleiner was geworden, hoeveel smaad hij ook kreeg bij het volbrengen ervan.

Hieruit volgen vele leerstukken.

1. Het is niet vreemd dat wie Gods getuigenissen onderhoudt, wordt belasterd en gehoond.
2. Het is het gewone lot van Gods volk om gehoond te worden. Toch doet het hun ook zeer en is het zwaar om te dragen.
3. Omdat het pijnlijk is, mogen we met recht vragen of het wordt weggenomen. Zo doet David, en zo mogen ook wij doen, als we ons onderwerpen aan Gods wil.
4. Wil je het wegnemen, dan is het beste dat je dit met God bespreekt. God is immers de grote getuige van onze oprechtheid. Hij kent alle dingen, dus op Hem kunnen we in deze zaak een beroep doen. Bovendien is God de krachtigste verdediger van onze onschuld. De harten en de tongen van mensen liggen in Zijn eigen hand. Hij kan de lasteraar verhinderen om smaad te uiten, of de hoorder verhinderen die smaad te geloven. Wie zulke macht heeft over het geweten van mensen, kan onze onschuld ook aan het licht brengen. Daarom is het beter om dit met God te bespreken. Vaak blijkt bidden een betere rechtvaardiging dan een verweerschrift schrijven.
5. Zoeken we bij God verlichting van dit kwaad? Dan geeft het ons grote troost en een stevige grond voor vertrouwen, als we onschuldig zijn aan wat ons wordt verweten. Soms moeten we onszelf vernederen, en dan zorgt God voor onze eer. Hebben wij zelf aanleiding gegeven tot de lasteringen van de goddelozen? Dan moeten we schuld belijden. Zo staat er: “Wend mijn smaadheid af,

die ik vreze, want Uw rechten zijn goed" (Psalm 119:39). Hij zegt "mijn smaadheid", omdat die voor een deel zijn eigen schuld was. Daarom was hij bang voor de droevige gevolgen en vernederde hij zich voor God. Maar op andere momenten mogen we op onze oprechtheid staan, zoals David hier doet: "Wentel van mij versmaadheid en verachting, want ik heb Uw getuigenissen onderhouden." — Thomas Manton.

Uitleg

Vers 23

"Als zelfs de vorsten zittende tegen mij gesproken hebben." David was een edel stuk wild, en de groten van de aarde trokken er met de valk op uit om hem te vangen. Vorsten zagen in hem een grootheid waar ze jaloers op waren, en daarom lachten ze hem uit. Ze zaten op hun troon en hadden best iets beters kunnen bedenken om over na te denken en te praten. Maar ze maakten van de rechterstoel een stoel voor spotters. De meeste mensen willen graag dat een vorst iets goeds over hen zegt. Als zo'n groot man hen slecht behandelt, ontmoedigt hen dat zwaar.

De psalmist daarentegen droeg zijn beproeving met heilige kalmte. Een groot aantal heren stond vijandig tegenover hem. Kwaad over hem spreken was hun werk. Ze hielden zittingen voor schandaal, rechtszittingen voor laster en parlementen van leugen. En toch kwam hij uit al hun aanvallen op hem levend tevoorschijn.

"Heeft Uw knecht Uw inzettingen betracht." Dit was werkelijk dapper! Als knecht van God richtte hij zich op het werk van zijn Meester. Als knecht van God wist hij ook zeker dat zijn Heere hem zou verdedigen. Zijn vorstelijke lasteraars liet hij links liggen. Zelfs het weten van hun samenzwering in het conclaaf mocht zijn gedachten niet verstoren. Wie waren die kwaadwilligen eigenlijk? Hoe konden zij God de aandacht van Zijn knecht ontnemen, of de uitverkorene van

de Heere een ogenblik van toegewijde gemeenschap afpakken? Als vijf minuten heilige meditatie moesten wijken, dan was dat gepeupel van vorsten geen vijf minuten denken waard.

Het is prachtig om die twee zittingen naast elkaar te zien. Aan de ene kant zitten de vorsten bij elkaar om David te bespotten. Aan de andere kant zit David met zijn God en zijn Bijbel. Hij beantwoordt zijn lasteraars door hun helemaal niet te antwoorden. Wie zich voeden met het woord, worden sterk en vredig. Door Gods genade blijven ze verborgen voor de strijd van de tongen.

Merk op dat hij aan het slot van het vorige achtdeel had gezegd: "Ik zal Uw bevelen overdenken." Hier laat hij zien hoe hij zijn belofte was nagekomen, zelfs onder zware druk om haar te vergeten. Het is lofwaardig als wat we in onze gelukkige uren besluiten, ook in onze tijden van ellende goed wordt uitgevoerd.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 23

"Als zelfs de vorsten zittende tegen mij gesproken hebben, heeft Uw knecht Uw inzettingen betracht." Voor David was dit een grote verzoeking. Hij werd niet alleen in herbergen en taveernes bespot en geminacht, waar losbandige grappenmakers en spotters hem openlijk afschilderden. Men sprak ook op straat en op de markten over hem. En zelfs op de zetel van het recht, de plaats die juist heilig hoort te zijn, kon het niet anders of ze belasterden hem volkomen. Daar veroordeelden ze hem als een allerslechtste, vervloekte man. David zag hoe onrechtvaardig hij werd behandeld en aangepakt.

Hij klaagde zijn nood bij God en zei: "O Heere, zelfs de vorsten en regeerders zitten en spreken kwaad tegen mij, en toch heeft Uw knecht Uw inzettingen betracht." Wat moeten wij hieruit opmaken? Stel: we wandelen oprecht en met een goed geweten, en toch worden we vals belasterd en beschuldigd van dit of dat, waar we nooit aan

hebben gedacht. Dan moeten we alles geduldig dragen. Wees er zeker van dat we niet beter zijn dan David, hoe groot een betuiging van onze oprechtheid en reinheid we ook durven te doen. — Johannes Calvijn.

Vers 23

"Heeft Uw knecht Uw inzettingen betracht." Staat het land van een boer onder water, dan graaft hij sloten en maakt hij waterkeringen om het af te voeren. Zo is het ook goed om onze gedachten om te leiden naar iets anders, wanneer moeite ze overspoelt. Maar niet elke afleiding is voor heiligen geschikt. Het moet een heilige afleiding zijn: "Als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, hebben Uw vertroostingen mijn ziel verkwikt" (Psalm 94:19). Zo ging het ook in onze tekst: de troon van het verderf smeedt kwaad door de wet. Zoals je hier ziet, kwamen er veel verwarde gedachten bij hem op over het misbruik van macht tegen hemzelf.

Maar waar zocht hij nu verlichting? In afleiding? Zou elke afleiding zijn doel dienen? Nee. Hij zocht "Uw vertroostingen": vertroostingen die God toestaat, die God voorziet en die passen bij heiligen. Goddeloze mensen lopen in hun nood naar hun pot en pijp, naar spelletjes en sport en vrolijk gezelschap. Zo dwarsbomen ze de voorzienigheid in plaats van er hun voordeel mee te doen. Maar David was Gods knecht. Hij moest Gods vertroostingen hebben. Dat deed hij ook elders, toen de macht van de goddelozen zijn gedachten verontrustte: "Totdat ik in Gods heiligdommen inging, en op hun einde merkte" (Psalm 73:17).

Door gebruik te maken van Gods verordeningen leidt hij zijn gemoed af. Zo komt hij vast te staan tegen de verzoeking. — Thomas Manton.

Vers 23

"Heeft Uw knecht Uw inzettingen betracht." Dit is de wapenrusting waarmee David tegen zijn vijand streed: "Arma justi quibus omnes

adversariorum repellit impetus". Zijn wapens waren Gods woord en het gebed. Onrecht beantwoordde hij niet met onrecht, en smaad niet met smaad. Wie tegen Satan of zijn werktuigen strijdt met hún wapens, loopt gevaar, want dan overwinnen zij ons gemakkelijk. Laten we strijden met Gods wapenrusting: oefening in het woord en in het gebed.

Dan kun je vreedzaam in je binnenkamer rusten. In deze twee zie je het ellendige einde van allen die om God vijanden zijn van Gods kinderen. — William Cowper.

Vers 23

"Uw inzettingen." Wie christelijk of troostrijk wil leven zonder dagelijks de Schrift te gebruiken, vraagt het onmogelijke. Voor al onze wegen hebben we de Schrift absoluut nodig als wegwijzer, vóórdat we beginnen. Zijn we aan het einde van een weg gekomen? Dan hebben we haar nodig om te rechtvaardigen dat we die weg goedkeuren, om onze twijfels op te lossen en om ons te troosten in onze smarten. Zonder de Schrift is ons geweten een blinde gids, die ons door een mist van onwetendheid, dwaling en verwarring leidt. In de Schrift horen we God tot ons spreken.

Hij laat ons Zijn goede wil weten over onze zaligheid en over de weg van onze gehoorzaamheid, zodat we Hem in Zijn goede wil tegemoet kunnen komen. Welk boek kunnen we met zoveel vrucht en troost lezen? Qua inhoud is het wijsheid. Qua gezag is het goddelijk en absoluut. Qua majesteit legt God Zelf een onuitsprekelijke kracht in gewone woorden en letters, om ons hart te stempelen. Waar wordt ons verstand zo verlicht, ons hart zo diep geraakt en ons geweten zo bewogen, zowel om ons neer te werpen als om ons op te richten?

Geen enkel boek ter wereld spreekt zó tot mij als de Schrift. Niets anders verovert zo volkomen alle krachten van mijn ziel.

Wie de Schrift verwerpt of minacht, mist voedsel voor zijn ziel, licht voor zijn leven en wapens voor zijn geestelijke strijd. Wie haar

liefheeft, bezit dat alles. Daar horen we de stem van onze Beminde. Daar ruiken we de geur van Zijn zalven. Daar vinden we elke dag opnieuw de weg naar de kunst van de verzoening. Verlangen we in onze kennis naar goddelijkheid, voortreffelijkheid, ouderdom en werkzaamheid? Dan zijn die alleen in Gods woord te vinden. Het is het uittreksel van de hemelse wijsheid, dat Christus, het eeuwige Woord, uit de schoot van Zijn Vader heeft gehaald. — William Struther, 1633.

Verzen 23, 24

In de twee laatste verzen van deze afdeling laat David twee keer zien hoe oprecht zijn genegenheid voor het woord is. Het eerste: hij bleef mediteren over Gods inzettingen, terwijl hij werd vervolgd en er kwaad over hem werd gesproken. En dat door grote, eervolle mannen van de wereld, zoals Saul, Abner en Achitofel. Een zware verzoeking is het al, wanneer godvrezenden door welke goddeloze mensen dan ook worden gekweld. Maar nog zwaarder is het, wanneer mensen met aanzien en gezag hen kwellen. Waarom? Ten eerste vanwege hun positie. Hoe groter hun macht, hoe gevaarlijker het is om hun ongenoegen te trotseren.

Salomo zei daarom: “De grimmigheid des konings is als de boden des doods” (Spr. 16:14). Ten tweede heeft God overheden en machten ingesteld, niet als schrik voor de goeden maar voor de kwaden (Rom. 13:3). Het is dus geen klein verdriet voor de godvrezenden, wanneer zij zien dat die macht voor het tegendeel wordt misbruikt. Een heerser hoort voor goede mensen eigenlijk te zijn als regen op pas gemaaide velden. Wordt hij een beschermer van kwade mensen en een vervolger van goede? Dan verandert gerechtigheid in alsem. Wat troost had moeten geven aan wie God vrezen, wordt gebruikt om hen te onderdrukken.

Zie het daarom als een grote weldaad van God, wanneer Hij een volk goede en godsdienstige heersers geeft. — William Cowper.

Verzen 23, 51

Er zijn er velen die geloven dat Psalm 119 uit de pen van David kwam. Is dat zo? Dan verbaast het me niet dat zij de samenstelling ervan in verband brengen met zijn verblijf in de school van de profeten te Najoth. In die rustige tijd studeerde hij, en dat kan zijn gedachten heel goed hebben gericht op die alfabetische code. De psalm bevat bovendien flink wat uitdrukkingen die, om het minste te zeggen, een bijzondere verwijzing kunnen zijn naar de gevaren waaraan hij kort tevoren was ontsnapt en waarmee hij nog steeds werd bedreigd.

Neem bijvoorbeeld deze woorden: "Als zelfs de vorsten zittende tegen mij gesproken hebben, heeft Uw knecht Uw inzettingen betracht." En deze: "De hovaardigen hebben mij boven mate zeer bespot; nochtans ben ik van Uw wet niet geweken." — William M. Taylor, in "David, King of Israel; his Life and its Lessons", 1880.

Wenken voor predikers

Vers 23

Meditatie.

1. De beste bezigheid voor ons, terwijl anderen lasteren.
2. Onze beste troost onder hun leugens.
3. Ons beste beschermmiddel tegen een geest van wraak.
4. Onze beste manier om te laten zien dat wij boven hun aanvallen staan.

Uitleg

Vers 24

"Ook zijn Uw getuigenissen mijn vermakingen, en mijn raadslieden." Gods getuigenissen waren niet alleen onderwerpen voor zijn medita-

tie. “Ook” gaven ze hem vermaak en leiding. Zijn vijanden hielden onder elkaar samen raad. De heilige man hield raad met Gods getuigenissen. Met al hun lawaai konden de vogelaars de vogel niet uit zijn nest verjagen. Zij vonden het heerlijk om te lasteren. Hij vond het fijn om te mediteren. De woorden van de Heere helpen ons op vele manieren. In onze verdrietigheden zijn ze ons vermaak. In onze moeilijkheden zijn ze onze gids.

We putten er vreugde uit en vinden er wijsheid in. Willen we troost in de Schriften vinden? Dan moeten we ons voegen naar hun raad. Als we hun raad opvolgen, moet dat niet met tegenzin gebeuren maar met plezier. Zo gaan we het veiligst om met alle mensen die een complot tegen ons smeden. Laten we dan meer letten op de ware getuigenissen van de Heere dan op het valse getuigenis van onze vijanden. Aan beschuldigende vorsten geef je het beste antwoord met het woord van de rechtvaardigende Koning.

Eerst zei David in Psalm 119:16: “Ik zal mijzelven vermaken in Uw inzettingen.” Nu zegt hij: “Ook zijn Uw getuigenissen mijn vermakingen.” Zo is het met besluiten die we in Gods kracht nemen: ze dragen vrucht. En geestelijke verlangens rijpen tot echt bezit. O, mocht dat zo zijn voor alle lezers van deze regels, ja, ieder van hen!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 24

“Ook zijn Uw getuigenissen mijn vermakingen, en mijn raadslieden.” Zijn vermaking, en zijn raadslieden. Ze zijn zijn vermaking omdat ze zijn raadslieden zijn, en ze zijn zijn raadslieden en daardoor ook zijn vermaking. Ieder weet hoe prettig het is om profijt te hebben van goede raad, als je ergens mee in verlegenheid of in verwarring zit. Salomo zegt: “Olie en reukwerk verblijdt het hart; alzo is de zoetigheid van iemands vriend, vanwege den raad der ziel” (Spr. 27:9). Dat is de zoetheid van de goddelijke gemeenschap en van de meditatie over

God en Zijn woord. Ze geeft een mens op het juiste moment raad, en dat verkwikt ons enorm. — T. Horton, 1673.

Vers 24

"Ook zijn Uw getuigenissen mijn vermakingen" en zo verder. Wie wil dat Gods getuigenissen hun vermaak zijn, moet ze tot raadslieden maken en zich door hen laten leiden. En wie ze als raadslieden neemt voor een nauwgezette wandel, moet ze ook als vermaak nemen, voor een wandel vol troost. — Matthew Henry.

Vers 24

"Ook zijn Uw getuigenissen mijn vermakingen, en mijn raadslieden." In een tijd van moeite willen we eigenlijk twee dingen: troost en leiding. David had ze allebei. Ze waren zijn "vermakingen" in zijn nood, een vrucht van het "betrachten" van de inzettingen van de Heere. Zat hij in verlegenheid, dan waren ze zijn "raadslieden", en zij brachten zijn gedrag op de volmaakte weg. — Charles Bridges.

Vers 24

"Mijn raadslieden." Het Hebreeuws zegt letterlijk: "de mannen van mijn raad". Dat is een passende uitdrukking, want hij had het net gehad over vorsten die tegen hem in raad zaten.

Geen vorst onderneemt iets zonder het advies van zijn geheime raad. Ook een kind van God heeft zijn geheime raad, en dat zijn Gods getuigenissen. Aan de ene kant zat Saul, met zijn edelen en raadsheren. Aan de andere kant zat David, met Gods getuigenissen. Wie was nu beter uitgerust, denk je? Zij, om hem te vervolgen en te kwellen, of David, om dat te doorstaan? Aan Alfons, koning van Aragón, werd eens de vraag gesteld wie de beste raadsheren zijn. Hij antwoordde: "De doden" (hij bedoelde boeken), "want zij vleien niet en zeggen de waarheid zonder aanzien des persoons." Van alle zulke dode raadslieden staan Gods getuigenissen bovenaan.

Een arme godvrezende man kan door iedereen verlaten zijn en niemand hebben die voor hem pleit. Toch heeft hij zijn senaat en zijn staatsraad om zich heen: de profeten en apostelen en de andere "heilige mensen Gods", die "van den Heilige Geest gedreven zijnde" hebben gesproken. Wie zo is toegerust, is nooit minder alleen dan wanneer hij alleen is. Rondom hem staan raadslieden die hem zeggen wat je moet geloven en doen. Die raadslieden kunnen niet dwalen. Ze vleien hem niet en prijzen hem in geen enkele zonde. Ze maken hem niet bang en leiden hem niet af van wat goed is, hoe gevaarlijk dat ook voor hem is.

Als we wijs zijn, kiezen we waarachtig zulke raadslieden: "Uw getuigenissen zijn de mannen van mijn raad." — Thomas Manton.

Vers 24

"Mijn raadslieden." Let op deze uitspraak, want ze is het overwegen waard: David noemt Gods geboden zijn "raadslieden". Hij bedoelt daar twee dingen mee. Ten eerste: alle wijsheid van de bekwaamste en meest ervaren mensen van de wereld kon hij verachten, omdat Gods woord hem leidde en bestuurde. Ten tweede: laat hij zich zo door Gods woord besturen, dan is hij niet alleen werkelijk wijs. Dan is het alsof hij alle wijsheid had van alle mensen ter wereld, ja, en nog veel meer dan dat, veel meer dan al die mensen samen. — Johannes Calvijn.

Wenken voor predikers

Vers 24

—

1. Hij had ontzag voor hen, als voor Gods getuigenissen.
2. Hij genoot volop van hen als zijn vermaak.
3. Hij beriep zich op hen als zijn raadslieden.

Uitleg

Verzen 25-32

De psalmist is hier, zo zie ik het, in nood. Hij klaagt dat hij als slaaf aan aardse dingen vastzit en zijn geest daarin gevangen is. Zijn ziel plakt aan het stof, smelt van zwaarmoedigheid en roept om ruimte, om uit haar geestelijke gevangenis te komen. Je ziet in deze verzen wat Gods woord kan doen voor een hart dat zijn neerwaartse neigingen betreurt en rouwt om de verdovende omgeving. Het woord van de Heere wekt duidelijk het gebed op (Psalm 119:25-29), bevestigt de keuze (Psalm 119:30) en geeft nieuwe vastberadenheid (Psalm 119:32). Is er verdrukking, van lichaam of van geest? Dan is het de zekerste bron van hulp.

Dit gedeelte heeft de "D" als alfabetische letter. Het zingt van Depressie, in de geest van Devotie, Determinatie en Dependentie.

Vers 25

"Mijn ziel kleeft aan het stof." Deels wil hij zeggen dat hij vol droefheid zat. Rouwenden in het oosten strooiden stof op hun hoofd en zaten in as. Het leek de psalmist alsof deze tekenen van smart aan hem vastgelijmd waren. Zijn ziel móést wel blijven kleven, want zijn verdriet was te groot om zich erboven te verheffen. Bedoelt hij ook niet dat hij zich klaar voelde om te sterven? Zijn leven voelde bijna uitgeperst: de aarde van het graf hield het vast, en het doodsstof verstikte het half. Misschien vragen we niet te veel van de taal als we denken dat hij ook zijn aardsgezindheid en geestelijke doodsheid voelde en betreurde.

Er zat in zijn ziel een neiging om aan de aarde te kleven, en dat vond hij heel erg. Wat de oorzaak van zijn klacht ook was, het was geen oppervlakkig kwaad maar zat in zijn diepste geest. Zijn ziel kleefde aan het stof. Hij was niet bij toeval en zonder het te willen in het stof gevallen. Het was een blijvende, krachtige neiging: vastplak-

ken aan de aarde. Maar wat een barmhartigheid dat deze goede man kon voelen en betreuren wat er ook maar slecht was in dat kleven! Het zaad van de slang kan zijn voedsel in het stof vinden.

Het zaad van de vrouw wordt nooit zo vernederd. Velen zijn uit de aarde, aards, en betreuren het nooit. Alleen de geest die uit de hemel is geboren en opstijgt naar de hemel, kwijnt weg bij de gedachte dat hij aan de wereld vastzit. Zo'n geest lijkt op een vogel, die door haar verdriet of haar genoegens op lijm is gevangen.

"Maak mij levend naar Uw woord." Wat we nodig hebben is meer leven. Dát is de medicijn tegen al onze kwalen, en alleen de Heere kan het geven. Hij kan het meteen schenken, en Hij doet het volgens Zijn woord. Hij verlaat dus niet de vaste weg van Zijn genade, zoals de Schrift die voor ons uitstippelt. Het loont de moeite om precies te weten waarvoor je moet bidden. David vraagt hier om levendmaking. Je zou verwachten dat hij om troost of opbeuring smeekte. Maar hij wist dat troost en opbeuring voortkomen uit méér leven. Daarom bad hij juist om de zegen die de wortel is van alle andere zegeningen.

Is iemand neerslachtig, zwak en gebogen naar de grond? Dan is het belangrijkste dat zijn kracht groeit en dat er meer leven in hem komt. Dan leeft zijn geest op en richt zijn lichaam zich weer op. Wie het leven opnieuw laat opbloeien, maakt de héle mens nieuw, van binnen en van buiten. Het stof afschudden is op zichzelf maar weinig. Maar als het volgt op levendmaking, is het een zegen van het allergrootste gewicht. Zo hoort ook een opgewekt gemoed, dat voortkomt uit een stevige gezondheid, bij de kostbaarste dingen die we ontvangen. De woorden "naar Uw woord" betekenen: zoals Uw woord ons laat zien dat U Uw heiligen levend maakt.

Het Woord van God leert ons dat Hij Die ons eerst heeft gemaakt, ons ook in leven moet houden. Het vertelt ons over de Geest van God, Die door de genademiddelen nieuw leven in onze ziel uitstort. Wij smeken de Heere dus om op deze eigen, vaste weg van Zijn genade met ons om te gaan. Misschien dacht David aan het woord van de

HEERE in Deut. 32:39. Daar zegt Jehova dat Hij zowel doodt als levend maakt. David smeekt de Heere dan ook die levend makende kracht te laten werken in Zijn dienaar, die bijna sterft.

David had zeker niet zoveel rijke beloften om op te rusten als wij. Maar één enkel woord was genoeg voor hem, en met volle ernst dringt hij aan: "naar Uw woord". Wat een machtig gezicht is het om een gelovige in het stof te zien die tóch de belofte aanhoudt! Hij staat aan de rand van het graf en roept: "Maak mij levend", en hij verwacht dat het gebeurt.

Merk ook op hoe dit eerste vers van de vierde strofe van acht regels overeenkomt met het eerste vers van de derde strofe (vers 17): "Dat ik leve" en "Maak mij levend". Gaat het goed met hem, dan smeekt hij om een rijke behandeling. Is hij diep ongelukkig, dan bidt hij om levendmaking. In beide gevallen jaagt hij op hetzelfde doel: leven! Hij wil leven hebben, en dat in overvloed.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

De acht verzen op alfabetische volgorde:

1. (D)iep in het stof is mijn ziel neergedrukt: verkwik mij, naar Uw woord.
2. (D)uidelijk heb ik (aan U) mijn wegen verteld, en U verhoorde mij: leer mij Uw inzettingen.
3. (D)oe mij de weg van Uw bevelen verstaan: dan zal ik vertellen van Uw wonderen.
4. (D)ruppend (kantt.) van droefheid is mijn ziel: sterk mij naar Uw woord.
5. (D)e valse wegen wend van mij af, en geef mij uit genade Uw wet.
6. (D)e weg van de waarheid heb ik uitgekozen: Uw rechten heb ik mij voor ogen gesteld.

7. (D)oor en door heb ik mij vastgehouden aan Uw getuigenissen: HEERE, laat mij niet beschaamd staan.
8. (D)ag in dag uit loop ik de weg van Uw geboden, als U mijn hart ruimte geeft. — Theodore Kubber.

Vers 25

"Mijn ziel kleeft aan het stof." Het Hebreeuwse woord voor "kleven" kan ook betekenen: "is verbonden", "heeft zich vastgehecht", "heeft ingehaald", "heeft vastgegrepen", "heeft zich aangesloten". Onze ziel lijkt op een poliep. Zoals een poliep zich zo makkelijk aan de rotsen hecht, zo plakt de ziel aan de aarde. Als ze zich eenmaal stevig heeft vastgezet, kun je haar bijna niet meer losscheuren. Is je ziel inmiddels volmaakter geworden? Is ze uit de wateren van de zonde ontsnapt en een vogel van de hemel geworden? Wees dan toch niet onbezorgd. De aardse dingen zijn vogellijm en kleefstof.

Strijk je je vleugels daaraan, dan blijf je vastzitten, vastgeplakt aan de aarde. — Thomas Le Blanc.

Vers 25

"Mijn ziel kleeft aan het stof", enz. Het Hebreeuwse woord achter "kleven" staat voor: vastgelijmd zijn, muurvast zitten. Je zit zo stevig aan iets vast, dat losmaken niet meevalt. Het woord "stof" kan hier de aarde en de aardse dingen aanduiden, gezien als laag, gemeen, onwaardig en wereldlijk. Het kan ook de dood bedoelen: hij zou dan vlak bij het graf zijn en voor zijn leven vrezen. De Wette kiest voor die laatste uitleg. Maar bij "kleven" denk je daar nauwelijks aan.

Het woord komt beter tot zijn recht als zijn ziel als het ware aan aardse dingen vastzat. Ze was er zó mee verkleefd, dat ze zich niet kon losmaken. Zijn verlangens waren laag, aards en kruipend. Dat bracht hem in diepe ellende. Daarom riep hij God om leven en kracht aan, om zich los te kunnen rukken. — Albert Barnes.

Vers 25

"Mijn ziel kleeft aan het stof", enz. De eerste zinsnede roept kennelijk twee verwante, maar verschillende gedachten op: diepe vernedering (zoals in Ps. 44:26) en de dood (zoals in Ps. 22:30). Vernedering ligt het meest voor de hand, zeker met die parallelle plaats erbij. Toch wijst de bede om levendmaking in de laatste zinsnede de dood aan als de hoofdgedachte, want wie om leven vraagt, ligt kennelijk bij de dood. "Maak mij levend" betekent: houd mij in leven, of breng mij terug tot het leven. Het Hebreeuwse woord is namelijk een oorzakelijke vorm van het werkwoord "leven", dus letterlijk: laat mij leven. — Joseph Addison Alexander.

Vers 25

"Mijn ziel kleeft aan het stof", enz. In dit vers heeft David een klacht en een gebed. De klacht is: "Mijn ziel kleeft aan het stof". Het gebed is: "Maak mij levend naar Uw woord". Overweeg het gebed goed, dan leert het je wat de klacht inhoudt. Sommigen denken aan een zware lichamelijke nood die hem pijn deed. Dat was het niet. Zijn ziel werd, om het zo te zeggen, door een zeer zware geestelijke druk platgedrukt. Waar hij omhoog naar de hemel had moeten reiken, trok iets hem omlaag naar de aarde. Aardse gedachten, begeerten en onrust hingen als een blok aan zijn been, zodat hij zich niet kon verheffen.

Zijn eigen verzoeking noemt hij niet. Want Gods kinderen zitten vaak in een toestand waarin ze hun eigen smart niet onder woorden kunnen brengen. Soms zijn ze zo van streek dat het niet verstandig is om het aan anderen te vertellen, ook al zouden ze het kunnen.

Daaruit leren we dat wat een wereldling wijsheid vindt, voor een christen dwaasheid is, en dat wat de één vreugde is, voor de ander verdriet is. De vreugde van de wereldling is dat hij aan de aarde kleeft. Hoe steviger hij haar vastgrijpt, hoe gelukkiger hij zich acht, want ze is zijn deel. Naar zijn eigen oordeel is dat de enige wijsheid: zorgen voor zijn aardse zaken en zijn gedachten daarop richten.

Want de vloek van de slang rust op hem: hij kruipt over de aarde en likt het stof alle dagen van zijn leven.

Dat is de ellendige toestand van de goddelozen: zelfs hun hemelse ziel is aards geworden. Qui secundum corporis appetentiam vivit caro est, etiam anima eorum caro est. Zo sprak de Heere over de mensen die in de zondvloed omkwamen: ze waren slechts vlees en hadden geen geest in zich, dat wil zeggen geen geestelijke of hemelse beweging.

Maar een christen weet: zijn ziel is afkomstig van boven. Daarom zoekt hij ook zijn hartsverlangen bij wat boven is. Zijn grootste vreugde is een leven met zijn gedachten in de hemel. Merkt hij dat zijn bewegingen en gevoelens omlaag worden gesleept en vastlopen in aardse dingen, dan snijdt dat door zijn ziel. Het leven van zo iemand bestaat uit de Heere aanhangen. Wordt de nek van zijn ziel gebogen onder het juk van de wereld, dan voelt hij zich gestorven. — William Cowper.

Vers 25

"Mijn ziel kleeft aan het stof." "Zie nu op naar den hemel." Dat zei de Heere ooit tegen Abraham, Zijn vriend.

En dat zegt Hij ook tegen ons. Wat jammer! Het gaat toch altijd zo. Nauwelijks beginnen we onszelf een heel klein beetje te kennen, of we zuchten al treurig: "Mijn ziel kleeft aan het stof." Dat is de diepste pijn van een ziel die heeft ervaren dat de Heere barmhartig is. Ze verlangt ernaar op te stijgen, en ze voelt tegelijk met verdriet dat het niet lukt. Elk mensenhart draagt veel verborgen leed, ook in het leven met God. Maar wat raakt ons dieper dan het besef dat we als met loden gewichten vastzitten aan dingen waarvan we weten dat ze ons moe maken en ons nooit kunnen verzadigen?

Toen we de Psalm van de Goede Herder voor het eerst hoorden, hadden we nooit durven denken dat zo'n lied kon komen uit een hart dat zo vaak en zo bitter naar God snakt. We hadden ons evenmin

kunnen voorstellen dat het zó koud, zó dor en zó donker kon worden binnenin iemand die eerder zo veel had geproefd van de kracht van de komende wereld. Konden we niet vroeger nog met deze zelfde psalm opscheppen: "Ik ben vrolijker in den weg Uwer getuigenissen, dan over allen rijkdom"? Maar later, en nu misschien... O, die droevige uren!

Het lijkt of het zonlicht in ons binnenste is gedoofd, en er is alleen nog een bleekrode schijf over. De gloed van de eerste liefde is bekoeld. Aardse zorgen en zonden hebben als een loden gewichtje aan de vleugels van onze ziel gehangen, en God weet hoe graag ze zou opvliegen. We zouden willen danken en kunnen amper bidden. We zouden willen bidden en kunnen amper zuchten. Onze schat ligt in de hemel, maar onze ziel kleeft aan de aarde. Of nee: de aarde klit van alle kanten aan haar vast en trekt haar zo naar beneden dat het oog nog slechts wolken ziet en de tong alleen nog klachten uitademt.

De aarde kan ons zo grondig in boeien slaan dat de hemel niet meer is dan een raadsel. Onze oude mens lijkt op de reus uit de mythologie. Die wordt in de slopende strijd tegen de grond gesmeten, en juist door de aanraking met zijn moeder, de aarde, krijgt hij nieuwe kracht. Ach, als het toch anders kon! Komt er dan nooit, nooit verandering in? Wil je dat echt, jij die vanuit de diepte van je ziel zo klaagt en bijna geen tranen meer overhebt om je gebroken hart te beschreien? Het is goed voor je als de pijn die je lijdt je leert tot God te roepen: "Maak mij levend naar Uw woord." Ja, wie maar al te goed weet hoe het is om onder pijn gebukt te gaan, vindt hier de beste troost.

En een hart dat bijna wegzakt in stille wanhoop, heeft alleen hierin nog hoop. Ver boven dit stof hangt een dampkring vol leven. Dat leven stroomt van alle kanten naar ons toe en dringt zelfs door in de donkerste kerker. Er is een levensbron waaruit de vermoeide ziel nieuwe kracht kan drinken. De toegang is open, hoeveel stofwolken er ook hangen in dit dal van schaduwen. Er bestaat een levenskracht

die onze dode toestand zó volledig kan opheffen, dat we opnieuw wandelen voor het aangezicht van de HEERE in het land van de levenden. Dan klinkt er geen klacht meer van onze lippen, maar een lofzang.

Leeft de Vorst van het leven niet nog steeds? Roept Hij ook óns niet toe: "Waakt op en juicht, gij, die in het stof woont!"? En de Geest blaast waarheen Hij wil. Kan Hij dan niet, wil Hij niet, zal Hij niet op Zijn tijd met Zijn levende adem het stof wegblazen dat aan onze vleugels kleeft? Wel is dit waar: ook de knagende pijn van de ziel over al dat gebrek aan geestelijkheid en al die dofheid is een bemoedigend teken. Het is een teken dat het goede werk in ons hart is begonnen.

Wat écht dood is, huivert niet meer van zijn eigen kilte. Zeg je onder tranen: "Mijn ziel kleeft aan het stof"? Dan zou je zo niet spreken als er niet al een hogere hand een kloof had geslagen tussen je ziel en dat stof, een kloof die ze tevoren niet kende. Niemand heeft minder reden om te wanhopen dan wie de hoop op zichzelf heeft opgegeven. Zo iemand leert bij God te zoeken wat hij diep van binnen voelt dat hij zichzelf allerminst kan geven.

Zo haal je uit de diepste pijn de beste troost: door nederig, ernstig en volhardend te bidden. We vragen dan dat Hij Die leeft, ook aan onze zielen leven wil geven en dat leven telkens verder wil laten groeien. Dat doet Hij tot we vrij zijn van alle dorheid en doodsheid van geest, losgemaakt uit de aarde, en kunnen opstijgen naar de eeuwige berg van het licht. Van daar zien we eindelijk alle aardse wolken onder ons liggen. Dat kan alleen de God van het leven doen, en Hij wil het ook. Ja, we hebben Zijn eigen woord als onderpand: Hij belooft en schenkt ons echt leven.

Laten we alleen niet vergeten dat Hij Die ons levend maakt "naar" Zijn woord, dat óók door Zijn woord doet. Laten we dus drinken uit de bron die eeuwig vloeit. Laten we het voortaan volledig aan Hem overlaten hoe Hij onze roep verhoort, ook als Hij ons over donkere wegen voert. Zelfs met middelen die naar de dood ruiken kan God

ons levend maken en in leven houden. Kijk, hier staan we dan, met lege handen. Heere, doe met ons wat U goeddunkt! Laat onze zielen maar leven, zodat ze U prijzen, nu en in eeuwigheid. — J. J. Van Oosterzee (1817-1882), in "The Year of Salvation."

Vers 25

"Kleeft aan het stof." Het vlees, dat zelf maar stof is, drukt de ziel steeds verder omlaag. — James G. Murphy.

Vers 25

Het stof is de plek van de ellendigen, de gewonden en de doden. "Maak mij levend" betekent hier: breng mij tot leven, vrede en vreugde. — A. R. Fausset.

Vers 25

"Maak mij levend", enz. David leeft toch? Hoe kan hij dan bidden dat God hem levend maakt? Mijn antwoord: vromen meten het leven niet af aan wat ze in hun lichaam hebben, maar aan wat ze in hun ziel hebben. Ontbreekt in de ziel het gevoel van genade en een hemelse gezindheid voor geestelijke dingen? Dan treuren ze over haar als over een dode ziel.

Het staat immers vast: tijdelijke verlatenheid weegt voor vromen zwaarder dan tijdelijke dood. "Naar Uw woord." Wat een groot geloof is dit! Hij voelt zich op dat moment dood, en toch verwacht hij leven van God, volgens Zijn belofte. Zo geloofde Abraham ook, die hopende tegen hoop geloofde. Gods kinderen komen vaak in zo'n toestand dat hen niets overblijft om op te steunen dan het woord van God. Ze voelen geen barmhartigheid en hebben geen geestelijke gezindheid. Wat ze wél hebben, is een grote duisternis, vreselijke vrees en angsten. Er is maar één ding dat hen draagt: ze richten hun blik op Gods belofte.

En één ding houdt hen vast: de hoop dat Hij hen weer tot leven brengt. Het is immers Zijn eer om het werk af te maken dat Hij begint. — William Cowper.

Vers 25

"Maak mij levend." Deze uitdrukking komt negenmaal voor, en alleen in deze psalm. Ze is zwaarwichtig, want ze noemt de geestelijke verandering waardoor een kind van Adam een kind van God wordt. God is de bron van die verandering. Het woord is het middel waardoor ze wordt gewerkt, Ps. 119:50. — James G. Murphy.

Vers 25

"Maak mij levend naar Uw woord." Waar leven is, is ook de drang om op te staan. De gelovige blijft niet plat liggen met zijn verlangen naar God. Uit de diepste diepten stijgt de taal van het geloof omhoog naar God, de Allerhoogste, Die alles voor de gelovige volbrengt. Een echt kind kan niet anders dan opkijken naar zijn liefdevolle Vader, de Almachtige, Die genoeg is voor alles. Heb je dat niet zo gevonden? Maar zie hoe helder het inzicht is dat rond het gebed van de gelovige straalt. Hij bidt dat de Heere hem levend maakt naar Zijn woord.

We kunnen het woord zien als de maatstaf waaraan hij gelijk moet worden gemaakt. Of de psalmist denkt aan wat het woord vraagt van de gelovige die vooruit wil. Of hij denkt aan de beloften die erin staan voor de armen en behoeftigen, voor zover die op hen van toepassing zijn. Al deze betekenissen kunnen in die ene uitdrukking "naar Uw woord" besloten liggen: de maat van volmaaktheid, de eisen van het woord en de beloften daarbij. Het grote voorbeeld van de gelovige is Christus. In de oude tijd was dat de Christus van de profetie.

Toen lagen de eisen van de wil van de HEERE verspreid over het woord. Maar de psalmist kan ook stilstaan bij de rijke beloften die de Heere gaf met het oog op de volmaking van Zijn volk. Zie je waar de geestelijke natuur naar uitgaat? Voor de natuurlijke mens, de formalist, is het meer dan genoeg om te zijn zoals de gewone, welgedragen en gerespecteerde belijders. De geestelijke mens kijkt verder. Hij wil levend gemaakt worden naar Gods woord. Toets jezelf daaraan. — John Stephen.

Vers 25

"Maak mij levend naar Uw woord." Breng door Uw voorzienigheid leven in mijn zaken. Breng door Uw genade leven in mijn gevoelens. Genees mij van mijn geestelijke doodsheid. Maak mij levendig als ik U dien. — Matthew Henry.

Vers 25

"Maak mij levend naar Uw woord." Soms laat de Heere de Zijnen zo lang diep in hun zware gemoedstoestand liggen dat ze eruitzien als doden. Toch houdt Hij door het geloof in Zijn woord zoveel leven in hen over, dat ze God kunnen smeken om vertroosting: "Maak mij levend naar Uw woord." — David Dickson.

Vers 25

"Maak mij." Waarheen moeten vromen vluchten als het leven hen begeeft? Naar de Springader van alle leven! Wil je de kou verjagen, dan kun je dicht bij het vuur gaan zitten. Zo verjaag je ook elke vorm van dood het snelst door te kijken naar Hem Die onze wortel is, door Wie wij dit natuurlijke leven leven. Alle middelen om iets te bewaren of te herstellen zijn niets, en de hele geneeskundige faculteit is ijdelheid naast Hem. Andere dingen hebben zelf geen leven, maar ze geven het toch, als werktuigen van Hem Die het leven is, zoals vuur brandt als werktuig van de hitte.

"Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid." Soms laat iemand een vuur dat hij zelf heeft aangestoken bijna uitgaan. Dan blaast hij het weer aan, legt nieuwe brandstof erop, en het vlamt even hoog op als eerst. Zo kan God ook met deze vlam van het leven omgaan, die Hij Zelf heeft aangestoken. — Paul Bayne.

Vers 25

"Naar Uw woord." Het woord haalt de doodsheid en de hardheid uit het geweten weg. Is dit woord niet een hamer die het hart week

slaat? Is het niet het onvergankelijke zaad waaruit wij opnieuw zijn geboren? David trof zijn geweten in een dode toestand aan. Daarom bad hij: "Mijn ziel kleeft aan het stof; maak mij levend naar Uw woord." Het woord is het eerste middel waarmee het geweten wordt gereinigd en weer recht komt te staan. — John Sheffield, in "A Good Conscience the Strongest Hold", 1650.

Vers 25

"Naar Uw woord." Aan welk woord denkt David hier? Misschien aan de algemene beloften in de boeken van Mozes of Job: wie Gods wet trouw bewaart, wordt verlost, en wie ellendig en benauwd is, krijgt hulp. Of aan een persoonlijke belofte die Nathan of een ander hem had gegeven. Chrysostomus zegt: "Maak mij levend naar Uw woord. Maar dit is geen woord van gebod, het is een woord van belofte." Let op wat David níet zegt: secundum meritum meum. Hij zegt: secundum verbum tuum. Waar we op hopen en welke hulp we van God verwachten, staat dus op Zijn woord. Onze zekerheid ligt in Zijn beloften, nooit in onze eigen verdienste. Prommittendo se fecit debitorem, enz.

Er was in Davids tijd nog zo weinig Schrift opgeschreven. Toch wist hij een woord te vinden dat hem steun gaf. Wij hebben het veel moeilijker met onszelf: in onze moeiten en verdrukkingen schiet ons geen enkele belofte te binnen. Het gaat zoals met uiterlijke zaken. Vaak leven mensen met weinig beter dan mensen met overvloed. Nu de Schrift zo uitgebreid is, zijn wij minder ijverig. Daarom worden we, ondanks alle beloften die we hebben, makkelijk flauw en staan we met lege handen, zonder een woord dat ons draagt. Voor David kwam dit woord niet meteen als hulp.

Hij verkeerde zo lang in deze zware toestand dat hij dood leek. Veel mensen denken dat ze de troost van een belofte meteen zullen proeven zodra ze die hebben. Zo gaat het niet. Eerst moeten we wachten en strijden. We proeven de troost van de beloften pas als al-

les van de schepselen is opgebruikt en we zijn beproefd. God houdt Zijn woord, maar we moeten er wel op rekenen dat we op de proef worden gesteld. In deze dode toestand hield het geloof in Gods woord David in leven. Voelen we bijna niets meer en hebben we niets meer over?

Dan zal het woord ons ondersteunen: “En niet verzwakt zijnde in het geloof, heeft hij zijn eigen lichaam niet aangemerkt, dat alrede verstorven was, alzo hij omtrent honderd jaren oud was, noch ook dat de moeder in Sara verstorven was. En hij heeft aan de beloftenis Gods niet getwijfeld door ongeloof; maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer” (Rom. 4:19-20). Een weg naar troost is dat we in het gebed de belofte van God voorhouden. Chirographa tua injiciebat tibi Domine: laat Hem Zijn eigen handschrift zien. God is zorgvuldig met Zijn woord.

Zulke redenen noemen we in het gebed niet om God over te halen, maar om onszelf te overtuigen. — Thomas Manton.

Vers 25

Het is niet vreemd dat het gevoel en de ervaring van een kind van God steeds wisselen. Nu staat hij hoog op de berg, dicht bij God, in gemeenschap met Hem. Dan weer zit hij in het diepe, donkere dal. Iedereen kent die schommelingen min of meer, met tijden van droefheid én van vreugde. Toen we David voor het laatst achterlieten, wat vertelde hij ons toen over zijn ervaring? Dat Gods getuigenissen zijn vermaak en zijn raadslieden waren.

Maar nu klinkt het heel anders! Alle blijdschap is verdonkerd en zijn ziel kleeft aan het stof. Er moeten tijden van diepe neerslachtigheid en moedeloosheid in Davids hart zijn geweest. Hij was een vluchteling en zwerver, ver van huis, opgejaagd als een patrijs in de bergen, en zoals hij zelf zegt: hij droeg zijn leven voortdurend in zijn handen. Toch zie ik in dit deel van de psalm het bewijs van een diepere vernedering en droefheid van hart dan welk louter aards lijden ook

kan veroorzaken. Hij had inderdaad gezegd: “Nu zal ik een der dagen door Sauls hand omkomen.” Maar zelfs op dat moment van zwak en mopperend geloof wist hij dat hij Gods gezalfde was, bestemd voor de troon van Israël.

Hier echter zie ik een aanwijzing van zonde, van zware zonde die zijn ziel diep in het stof had gegooid. En ik denk dat het verzoek in Ps. 119:29 laat zien welke zonde dat was: “Wend van mij den weg der valsheid.” Had David dan ooit gelogen, vraag je je misschien verbaasd af? Was hij ooit afgeweken van het rechte en eervolle pad van de waarheid? Ik vrees dat we moeten toegeven dat hij eens zó dicht bij de grens van een leugen kwam, dat iedereen die de psalmist tegen die beschuldiging wil verdedigen een slecht casuïst zou zijn en een nog slechtere zedenleraar.

Lees 1 Sam. 27 maar. Je ziet dan in wat voor droevig web van dubbelzinnigheid en bedrog David helaas werd meegesleept. Zijn ziel mocht wel aan het stof kleven toen hij op dat tijdperk van zijn loopbaan terugkeek. De genade deed voor hem wat ze later voor Petrus deed: hij werd als een vuurbrand uit het vuur gerukt. Toch kun je je goed voorstellen dat hij weende, en wel bitterlijk, toen hij eraan terugdacht, net als de apostel later. — Barton Bouchier.

Wenken voor predikers

Schetsen over de sleutelwoorden van deze psalm, van ds. C. A. Davis.

Verzen 25-32

Levendmaking. Daarom wordt gebeden, met belijdenis erbij (Ps. 119:25-26). Heeft David haar ontvangen, dan zal hij erover spreken (Ps. 119:27). Hij verlangt ernaar vanwege kracht (Ps. 119:28), vanwege waarachtigheid (Ps. 119:29-31) en vanwege werkzaamheid (Ps. 119:32).

Vers 25

1. De natuur en haar neiging.
2. De genade en haar manier van werken.
3. Beide waarheden toegepast op onszelf.

Vers 25

"Maak mij", enz.

1. We hebben veel redenen om levendmaking te zoeken.

(a) De verdovende invloed van de wereld. "Mijn ziel kleeft", enz.
(b) De invloed van de ijdelheid (zie Ps. 119:37).
(c) Het feit dat we omringd zijn door bedriegers (zie Ps. 119:87-88).
(d) Het effect dat tijden van verdrukking op ons hebben (zie Ps. 119:107).

1. Enkele beweegredenen om levendmaking te zoeken.

(a) Wat je bent: een christen. Leven zoekt meer leven.
(b) Wat je behoort te zijn.
(c) Wat we zullen zijn.
(d) Om te kunnen gehoorzamen (zie Ps. 119:88).
(e) Voor je troost (Ps. 119:107; Ps. 119:50).
(f) Als beste bescherming tegen de aanvallen van vijanden (Ps. 119:87-88).
(g) Om ons geheugen op te frissen (Ps. 119:93).
(h) Als beweegreden om deze levendmaking te zoeken: bedenk de vreselijke gevolgen als het geestelijk leven verdwijnt, met andere woorden: als het in zijn openbare werking ontbreekt.

1. Enkele manieren waarop de levendmaking tot ons kan komen.

(a) Ze moet van de Heere Zelf komen. "HEERE! maak mij levend."
(b) Doordat de ogen worden afgewend (Ps. 119:37).

(c) Door het woord (Ps. 119:50).
(d) Door de bevelen (Ps. 119:93).
(e) Door verdrukking (Ps. 119:107).
(f) Door goddelijke vertroostingen.

1. Vraag jezelf af waar onze pleitgronden liggen als we bij God komen om levendmaking te vragen.

(a) Onze nood (Ps. 119:107, enz.).
(b) Ons ernstige verlangen (Ps. 119:40).
(c) Een beroep op Gods rechtvaardigheid (Ps. 119:40).
(d) Een beroep op Zijn goedertierenheid (Ps. 119:88; Ps. 119:149; Ps. 119:156).
(e) De pleitgrond uit onze tekst: "naar Uw woord" (Ps. 119:28; Ps. 119:107). Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1350: "Enlivening and Invigorating."

Uitleg

Vers 26

"Ik heb U mijn wegen verteld." Openlijk belijden is goed voor de ziel. Een eerlijke erkenning van het kwaad dat onze droefheid en loomheid veroorzaakte, geeft een mens meer lucht en nieuw leven dan wat ook. Wie zo spreekt, laat zien dat hij zijn eigen toestand kent en dat hoogmoed hem niet langer verblindt. We belijden niet om God onze zonden te laten ontdekken. We belijden om ze zelf te ontdekken. "En Gij hebt mij verhoord." Zijn belijdenis werd aangenomen. Hij had zich niet tevergeefs ingespannen, want God was dicht bij hem gekomen. Laten we nooit van een plicht weglopen voordat die is aangenomen. Wie berouwvol belijdt, krijgt vergeving. David voelde dat hij die had ontvangen. Het is Gods manier: Hij vergeeft ons zondige pad als we het kwaad van harte belijden.

"Leer mij Uw inzettingen." David treurt oprecht over zijn schuld en heeft volledige vergeving ontvangen. Nu wil hij niet opnieuw tegen God zondigen. Daarom smeekt hij om onderwijs in gehoorzaamheid. Uit onwetendheid wil hij niet meer zondigen. Hij wil Gods hele gezindheid leren kennen, bij de beste Leermeester die er is. Hij hunkert naar heiligheid. Wie gerechtvaardigd is, wil altijd ook geheiligd worden. Vergeeft God onze zonden, dan zijn we juist banger om weer te zondigen. Barmhartigheid die overtredingen vergeeft, maakt ons hongerig naar genade die overtredingen voorkomt. Heeft God ons al veel gegeven, dan mogen we vrijmoedig om meer vragen.

Wie de vlek van vroeger heeft weggewassen, zal ons ook niet weigeren wat ons beschermt tegen nieuw vuil, nu en straks. De vraag om onderwijs komt vaak voor in deze psalm. In Ps. 119:12 volgde ze op een blik op God, hier volgt ze op een blik op onszelf. Iedere ervaring zou ons op die manier bij God moeten laten pleiten.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 26

"Ik heb U mijn wegen verteld", enz. In dit vers staat een gebed met een reden. Het gaat zo: Heere, ik heb U al zo vaak mijn hele leven voorgelegd: mijn dwalingen, mijn tekorten, mijn twijfels, mijn verdriet. Ik hield niets voor U achter. En steeds hebt U mij verhoord, precies naar mijn nood. Daarom smeek ik U nu: leer mij! Laat Uw licht over mij schijnen, zodat ik Uw inzettingen ken en genade krijg om ze te volgen. Zo kun je goed met de Heere praten: ik heb veel barmhartigheid en veel gunstige antwoorden van U gekregen, dus geef mij nog meer, Heere.

Want Hij blijft hen liefhebben die Hij liefheeft, tot het einde toe. Waar Hij met barmhartigheid begint, stopt Hij pas als Hij Zijn kinderen met barmhartigheid heeft gekroond. En de Heere is zó genadig

dat het Hem eer geeft, telkens wanneer wij Hem loven omdat we bij Hem troost vonden en daarom nog meer komen halen.

Let verder op hoe hij het zegt: "Ik heb U mijn wegen verteld, en Gij hebt mij verhoord." Twee dingen gaan hier samen: Waarheid en Barmhartigheid. De waarheid zit in het hart van de mens die belijdt. De barmhartigheid zit in God, Die luistert en vergeeft. Gelukkig is de ziel waarin die twee elkaar ontmoeten! Veel mensen missen deze troost. Ze kunnen niet zeggen: God heeft mij verhoord. Dat komt omdat ze niet vlak en eerlijk met de Heere omgaan wanneer ze Hem hun wegen vertellen. — William Cowper.

Vers 26

"Ik heb U mijn wegen verteld." In Ps. 119:59 staat dat hij zijn wegen overdenkt. Hij kijkt dan naar zijn innerlijke tekorten en naar de plaatsen waar hij is afgeweken van Gods rechte, effen wegen. Hier schaamt hij zich er niet voor om ze te vertellen. Hij erkent en belijdt dat hij dit alles over zich heeft afgeroepen omdat hij Gods wil vergat te doen. Zie ook het verband met het vorige vers: mijn ziel kleefde aan het stof, omdat ik niet aan U kleefde. — Richard Greenham.

Vers 26

"Ik heb U mijn wegen verteld." Het Hebreeuwse sipparti betekent letterlijk: "ik heb mijn wegen herdacht". Ik heb ze nagespeurd en doorgrond. Dat hij vurig om vergeving had gebeden voor wat daarin fout was, zien we aan wat erop volgt: "Gij hebt mij verhoord." — Adam Clarke.

Vers 26

"Ik heb U mijn wegen verteld", enz. Wie U hebt verhoord toen hij nederig zijn zonden beleed, aan hem moet U Uw inzettingen leren. De heiligen leggen voor God open wat ze bij zichzelf ontdekken, het goede én het kwade, en zoeken verlossing, voorziening, kracht en leiding. Zo vertellen zieken hun arts wat ze goeds en wat ze minder

goeds aan zichzelf merken. Of zo leggen cliënten hun zaak helemaal bloot bij hun advocaat.

"Verteld." Het is alsof hij ze uit een boek voorlas. De heiligen kennen hun wegen. Wie licht bij zich heeft, ziet het pad en kan er alles over zeggen. Een ander zit in het donker en weet van niets. De één houdt zijn koers in de gaten, de ander niet.

"Gij hebt mij verhoord." Gods goedheid blijkt hieruit dat Hij luistert naar wat wij Hem voorleggen. Laat een hooggeplaatst man een arme rustig zijn hele verhaal doen? Dan noemen we dat een eervol staaltje van geduld. Maar God luistert naar onze nood, en dat is Zijn heerlijkheid. Hij hoort hoe zwak we zijn door de zonde, hoe onoverwinnelijk onze kwalen zijn, en dat we zelfs niet in staat zijn om uit onszelf om gehoor te vragen. Zo'n houding zou ons de gunst van mensen kosten. Maar bij God wint ze juist gunst. Hoe nederiger en eerlijker we al onze nood belijden, hoe zekerder we kunnen zijn dat God naar ons luistert.

Hij onderwijst de nederigen, want een nederige leerling geeft zijn meester de eer voor wat hij leert. Ik heb (zei ik tegen mezelf) mijn wegen verteld, en "Gij hebt mijn persoonlijke belijdenis gehoord." Ik heb aan anderen verteld welke weg ik ga, en "Gij hebt mij verhoord" toen ik zo sprak. Leer mij dus, want wat ik ontvang, geef ik door. Dit is een pleitgrond die voortkomt uit zijn ijver om te leren, en uit de manier waarop hij had gebruikt wat hij geleerd had. Godvruchtige mensen steken elkaar aan, zoals kaarsen elkaar aansteken. — Paul Bayne.

Vers 26

"Ik heb U mijn wegen verteld." Wie voorspoed bij God wil hebben, moet dit stuk christelijke oprechtheid leren: Hem zonder omhaal zijn héle zaak voorleggen. Dat betekent: vertellen waar je mee bezig bent en hoe je zaken ervoor staan. Je zegt hoe het in je hart is en wat je aan goeds en aan kwaads in jezelf vindt. Je noemt je strijd, je voorzie-

ning, je nood en je hoop. Dat is "je wegen vertellen": het goede en het kwade dat je bewust is. Een zieke vertelt zijn arts hoe het met hem gaat.

Zo moeten wij met God omgaan als we barmhartigheid willen vinden. We kunnen dit vertellen van zijn wegen bekijken:

1. Als een daad van geloof en afhankelijkheid.
2. Als een daad van heilige vriendschap.
3. Als een daad van geestelijke verbrijzeling en gebrokenheid van hart.

Dit vertellen moeten we namelijk verklaren vanuit wat David met "mijn wegen" bedoelde.

Allereerst kunnen met zijn "wegen" zijn bezigheden en plannen bedoeld zijn. Dan zegt hij eigenlijk: telkens heb ik ze U voorgelegd en overgegeven aan de leiding van Uw voorzienigheid. Zo is het een daad van geloof en afhankelijkheid. Je vraagt God om raad en laat Hem al je wensen weten.

Ten tweede kunnen met "wegen" al zijn nood, pijn en gevaar bedoeld zijn. Dan wordt dit vertellen een daad van heilige vriendschap. Een mens gaat naar God zoals een vriend naar een vriend. Hij legt Hem zijn hele situatie voor en spreidt zijn toestand voor de Heere uit, in de hoop op mededogen en hulp.

Ten derde kan hij met "wegen" verzoekingen en zonden bedoelen. Dan is dit vertellen een daad van geestelijke verbrijzeling, of gebrokenheid van hart. Onze zonden zijn eigenlijk onze wegen, zoals in Ezech. 18:25. — Thomas Manton.

Verzen 26-30

"Den weg Uwer bevelen." "Mijn wegen." "Den weg der valsheid." "Den weg der waarheid." Let hier op twee tegenstellingen. Daarin leert de profeet ons wat we in ons leven en in onze leer moeten vermijden, en wat we moeten omarmen. De eerste tegenstelling gaat over het christelijk leven. Tegenover zijn eigen wegen zet de profeet de weg

van Gods geboden, Ps. 119:26-27. Zijn eigen wegen, zegt hij, hebben hem tot in het stof gedrukt en zwaar benauwd. De weg van Gods geboden heeft hem juist weer overeind geholpen. Met zijn eigen wegen doelt hij op een verdorven natuur, vleselijke begeerte en een vleselijke gezindheid.

Die is vijandschap tegen God, Rom. 8:7. Met de wegen van de HEERE doelt hij op Gods wil, zoals het Woord die uitspreekt. Het is dus leeg gepraat wanneer de papisten stoer beweren dat wedergeborenen volmaakt gehoorzaam zijn. David wist zeker dat hij vernieuwd was. Toch klaagt hij bitter en onder veel tranen. Zijn ziel was door het ondraaglijke gewicht van zonden tot in het stof van de dood neergedrukt, en bijna stikte ze. Maar God had zijn gebeden gehoord en hem teruggebracht op de weg van Zijn geboden. Hieruit trekken we nog een conclusie: alle heiligen beleven in dit leven de worsteling en strijd tussen vlees en geest.

Daarom hebben ze voortdurend reden tot droefheid, omdat hun vlees hen van de weg van de HEERE aftrekt naar de zijpaden van de zonde. Paulus roept het uit: “Ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, enz. Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?” Rom. 7:23-24.

De tweede tegenstelling gaat over de leer. Tegenover de weg van de waarheid zet David de weg van de valsheid. Daaruit leren we dat we valse leer ver moeten houden en ons stevig moeten vastklampen aan de goddelijke waarheid. Dat sluit aan bij Paulus’ vermaning in Ef. 4:25: “Daarom legt af de leugen, en spreekt de waarheid, een iegelijk met zijn naaste.” Nog iets anders leren we, wanneer we onze eigen wegen haten. Dat betekent: we belijden onze zonden aan de Heere en vragen om vergeving, vertrouwend op de Middelaar. God pleegt dan te horen en onze zonden genadig te vergeven. Zo staat het in 1 Joh. 1:9: “Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid.” — Solomon Gesner.

Vers 26

"Gij hebt mij verhoord." Gebeden die God eerder heeft verhoord, moeten ons aanmoedigen om met nog meer vrijmoedigheid naar de troon van de genade te gaan. Jakob vergat nooit de nacht die hij in Bethel doorbracht. — William S. Plumer.

Vers 26

"Leer mij Uw inzettingen." Dat dit steeds terugkomt in de psalm, wijst op vijf dingen:

1. Hoe noodzakelijk deze kennis is.
2. Hoe sterk hij verlangde om haar te krijgen.
3. Dat zulke herhalingen niet overbodig zijn als ze uit een gezond hart komen, uit een vurig verlangen en uit het besef hoe nodig is wat je bidt.
4. Dat wie het meeste licht hebben, nog weinig hebben vergeleken bij wat ze zouden moeten hebben.
5. Zoals hebzuchtige mensen denken dat ze nooit genoeg goud hebben, zo moeten christenen denken dat ze nooit genoeg kennis hebben. — Richard Greenham.

Vers 26

"Leer mij." Het onderwijs kunnen we nooit missen, zelfs niet op hoge leeftijd. Als de Geest van God ons niet leert, leren we tevergeefs. — Martin Geier.

Verzen 26, 27

In deze verzen klinkt Davids vurige wens om de vertrouwelijke omgang met zijn God te laten voortduren. Hij vraagt daarvoor niet om gezichten of stemmen uit de hemel. Hij wil het gewone middel: het Woord en de Geest. "Leer mij Uw inzettingen", dat wil zeggen: "Geef mij den weg Uwer bevelen te verstaan." Hij weet nu dat God het verhaal over zijn wegen heeft gehoord. Toch vraagt hij niet: Heere, zeg

mij wat mijn lot zal zijn en laat mij weten hoe het afloopt. Hij vraagt: Heere, zeg mij wat mijn plicht is. Laat mij weten wat U van mij wilt, nu de zaken zo staan.

Merk dit op: wie God erkennen in al hun wegen, mogen met geloof vragen dat Hij hun voeten op het rechte pad zet. En onze gemeenschap met God houden we het zekerst levend door Zijn inzettingen te leren en ijverig de weg van Zijn bevelen te gaan. — Matthew Henry.

Wenken voor predikers

Vers 26

Belijdenis. Vrijspraak. Onderwijs.

Vers 26

1. De plicht: "Ik heb U mijn wegen verteld", dat wil zeggen: ik heb anderen laten weten wat ik van Uw woord heb ervaren.
2. God merkt dat op: "Gij hebt mij verhoord."
3. De beloning ervan: er zal meer kennis komen. "Leer mij", enz. — G.R.

Uitleg

Vers 27

"Geef mij den weg Uwer bevelen te verstaan." Geef mij een diep inzicht in wat Uw woord in de praktijk betekent. Laat mij helder zien welke toon en strekking Uw wet heeft. Blind gehoorzamen heeft weinig schoonheid. God wil dat we Hem volgen met open ogen. Wie alleen de letter van het woord opvolgt, bereikt het hoogste wat een onwetende kan hopen. Willen we Gods bevelen houden zoals ze bedoeld zijn, dan moeten we ze gaan begrijpen. Dat begrip komt ner-

gens vandaan dan uit de hand van de HEERE. Ons verstand heeft licht en leiding nodig.

Wie ons verstand heeft gemaakt, moet het ons ook laten gebruiken. De vorige zin was: "Leer mij Uw inzettingen". De woorden "geef mij ... te verstaan" vullen die zin leerzaam aan en verklaren hem. We moeten zó onderwezen worden dat we ook begrijpen wat we leren. De psalmist vraagt overigens niet om de profetieën te begrijpen, maar om de bevelen. Spitsvondigheden over de wet interesseren hem niet. Hij gaat het om haar gewone, dagelijkse regels, die hier "de weg Uwer bevelen" heten. "Opdat ik Uw wonderen betrachte" (Engels: zo zal ik spreken van Uw wonderwerken). Over wat je niet begrijpt, praat je slecht.

We moeten door God worden onderwezen tot we begrijpen. Dan mogen we hopen dat we onze kennis aan anderen kunnen doorgeven, en dat het hen goed doet. Praten zonder inzicht is gewoon praten, en dus ijdel. Maar de woorden van wie onderwezen is, zijn als parels aan de oren van wie ze horen. Is ons hart opengegaan om te verstaan, dan moeten ook onze lippen opengaan om kennis te delen. En we mogen zelf onderwezen worden als we merken dat we graag de weg van de HEERE willen leren aan onze huisgenoten.

"Uw wonderen." Merk op: ook het helderste inzicht maakt ons niet uitgekeken op Gods wegen en werken. Het is juist andersom. Hoe meer we weten van wat God doet, hoe meer we het bewonderen, en hoe liever we erover praten. De helft van alle verwondering in de wereld komt voort uit onwetendheid. Maar heilige verwondering is het kind van inzicht. Wie de weg van Gods bevelen begrijpt, praat nooit over zijn eigen werken. De tong heeft nu eenmaal iets nodig om over te spreken. Daarom begint zo iemand de werken van de volmaakte Heere te verheffen.

Sommigen vertalen op deze plaats "overpeinzen" of "mijmeren" in plaats van "spreken". Het is opvallend hoe dicht die twee bij elkaar liggen, en dat is ook terecht, want alleen dwazen praten zonder na te

denken. Lezen we de tekst zo, dan zegt David eigenlijk: hoe beter ik Gods woord versta, hoe meer ik erover zal nadenken. Zo gaat het meestal. Zorgeloze mensen willen niets weten van de diepere, innerlijke betekenis van de Schrift en laten haar liggen. Maar wie haar het beste kennen, zijn juist de mensen die steeds vertrouwder met haar willen worden. Daarom verdiepen ze zich mijmerend in haar, dag na dag, met de stille vreugde van wie er nooit mee klaar is.

Vergelijk dit met het derde vers van de vorige strofe (vers 19), en je ziet hoe nauw de gedachte verwant is. Daar was hij een vreemdeling op aarde, en hier vraagt hij om zijn weg te mogen kennen. Daar bad hij ook dat het woord niet voor hemzelf verborgen zou blijven. Hier belooft hij dat hij het niet voor anderen zal verbergen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 27

"Geef mij den weg Uwer bevelen te verstaan." Blind zijn van nature is een taaie ziekte, en ze is moeilijk te genezen. Daarom moeten we telkens opnieuw bidden: "Ontdek mijn ogen", "Leer mij Uw inzettingen", "Geef mij den weg Uwer bevelen te verstaan." Onze onwetendheid is groot, ook als ze voor een deel is genezen. Wolken van verzoeking en vleselijke begeerte brengen haar bij ons terug, zodat we niet meer weten wat we wel wisten. Daarom roept hij: "Ontdek mijn ogen", "geef mij ... te verstaan." Sterker nog: hoe meer we weten, hoe meer onze onwetendheid aan het licht komt.

"Voorwaar, ik ben onvernuftiger dan iemand; en ik heb geen mensenverstand; en ik heb geen wijsheid geleerd, noch de wetenschap der heiligen gekend" (Spr. 30:2-3). "Met het gehoor des oors heb ik U gehoord; maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as" (Job 42:5-6). Wat baat een armzalige kennis van horen zeggen? Mensen gaan zichzelf verfoeien zodra ze beter kennismaken. Niemand is zo zelfverzekerd als een jonge belijder die een

paar waarheden kent, maar dan zwak en onvolledig. Weten we echt steeds meer, dan merken we ook steeds sterker hoe onwetend we zijn.

En we zien hoe makkelijk we de een of andere vergissing begaan. Zo erg zelfs dat we onszelf geen uur durven vertrouwen. — Thomas Manton.

Vers 27

"Geef mij den weg Uwer bevelen te verstaan, opdat ik Uw wonderen betrachte" (Engels: zo zal ik spreken). Spreken over Gods "wonderen" gaat ons veel mooier af, als we weten wat Zijn bevelen vragen en als we die weg ook echt lopen. Dat geldt voor de wonderen van Zijn voorzienigheid en nog méér voor de wonderen van Zijn verlossende liefde. — Matthew Henry.

Vers 27

"Den weg Uwer bevelen." David vraagt God om een juist en gezond inzicht. Hij noemt vier manieren waarop dat kan komen: door Gods Geest, door Zijn dienaren, door verdrukking en door studie en inspanning. Hij wil niet alleen Gods inzettingen kennen, maar ook de weg van die inzettingen.

Hoe kan hij leven, in welke volgorde, en hoe richt hij zijn leven in naar wat God hem in Zijn wet heeft opgedragen? Wie zichzelf overschat in eigen wijsheid, kan dit niet. Hij leert hieruit hoe moeilijk het is om Gods wil te kennen, zolang God hem die niet Zelf bekendmaakt. — Richard Greenham.

Vers 27

"Geef mij den weg Uwer bevelen te verstaan, opdat ik Uw wonderen betrachte" (Engels: zo zal ik spreken van Uw wonderwerken). Wie

vervuld is van de wonderlijke dingen in Gods woord, zal er voortdurend over spreken. 1. Het zal zo gaan. 2. Zo hoort het ook te gaan.

1. Zo zal het gaan. Een diep geraakt hart laat de tong niet zwijgen. De mond loopt over van wat het hart vervult: "want uit den overvloed des harten spreekt de mond." Midden in hun verdrukkingen worden de heiligen soms verkwikt en opgebeurd. Dan zijn ze zo vol van Gods voortreffelijkheid dat ze erover móéten praten. "Komt, hoort toe, o allen gij, die God vreest, en ik zal vertellen, wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft" (Ps. 66:16). Zo riep de vrouw die de verloren penning had teruggevonden, haar buurvrouwen erbij om samen te vieren. Wie maar een koele kennis heeft, loopt niet over van goede gesprekken.
2. Zo hoort het te gaan, om drie redenen: tot eer van God, tot opbouw van anderen en tot ons eigen nut.

(a) Tot eer van God. We zijn Hem zoveel verschuldigd. Daarom laten we Hem bij onze omgeving in aanzien komen. Ervaring verdient lof. Heb je de Messias gevonden? Roep dan een ander naar Hem toe: Andreas vond zijn broeder Simon "en zeide tot hem: Wij hebben gevonden den Messias". En "Filippus vond Nathanaël en zeide tot hem: Wij hebben Dien gevonden, van Welken Mozes in de wet geschreven heeft, en de profeten, namelijk Jezus, den zoon van Jozef, van Nazareth" (Joh. 1:42-46).

(b) Tot opbouw van anderen: "En gij, als gij eens zult bekeerd zijn, zo versterk uw broeders" (Luk. 22:32). Echte genade deelt zich mee, zoals vuur dat doet, enz.

(c) Tot ons eigen nut. Wie zijn kennis gebruikt, krijgt er meer bij. Volle borsten daarentegen drogen op als er niet aan wordt gezogen. Bij het uitdelen groeiden de broden. Alle gaven worden door oefening groter, en dat geldt nog sterker voor de geestelijke, want die zijn de beste. — Thomas Manton.

Vers 27

"Opdat ik Uw wonderen betrachte", enz. We moeten niet naar kennis verlangen om onze nieuwsgierigheid te bevredigen, niet om te pronken en niet voor wereldse winst. Het gaat erom dat we onszelf en anderen opbouwen in wijsheid. "Uw wonderen." Gods werken in de schepping, in de verlossing en in de voorzienigheid gaan ons verstand te boven. Dat geldt voor wat de Schrift erover vertelt en ook voor wat we zelf hebben meegemaakt. Wie goed kijkt, kan alleen maar bewondering voelen. — David Dickson.

Vers 27

"Opdat ik Uw wonderen betrachte." Veel christenen zeggen dat ze zich beperkt voelen als ze over het geloof praten. Ze kunnen vaak niet spreken "tot nuttige stichting, opdat zij genade geve dien, die dezelve horen", Ef. 4:29. Hier staat het geheim. Het beschermt ons ook tegen het gevaar dat we praten over waarheden die we zelf niet ervaren. "Want uit den overvloed des harten spreekt de mond", Matth. 12:34. Laat je hart dus onderzoeken, reinigen en vullen met de genaden van de Geest. Zo komt er licht in je verstand, wordt je hart geraakt, gaan je lippen open en staat alles wat je bent in dienst van God en Zijn lof. Nederigheid, leerzaamheid en eenvoud brengen dat tot stand. — Charles Bridges.

Vers 27

"Opdat ik Uw wonderen betrachte." Alles wat bij de godsdienst hoort, hangt nauw met elkaar samen. Eén en hetzelfde Hebreeuwse woord kan bidden betekenen, maar ook overpeinzen of spreken van. Eerst denken we aan Gods grote majesteit. Dan roepen we Hem in nederig gebed aan. Daarna lezen en overdenken we Zijn woord, tot onze zielen overstromen van blijdschap en verwondering. Wat blijft er dan anders over dan te spreken van Zijn wonderen? — William S. Plumer.

Vers 27

1. Het gebed van een student.
2. Het gaat over het hoofdonderwerp van het gesprek waarmee die student bezig zal zijn: “den weg Uwer bevelen.”
3. Er zit een belijdenis in verborgen: “Geef mij … te verstaan”, enz.
4. Er wordt een grote weldaad gevraagd: dat hij Uw inzettingen verstaat en kent.
5. Hij wendt zich tot de Fontein van alle wijsheid.
6. De bezigheid van iemand die onderwezen is.
7. Hij getuigt van Gods werken: van Zijn wonderen. Van Christus’ werk voor ons, van het werk van de Heilige Geest in ons. Het wonderbaarlijke van deze werken van God is een wijd veld voor godvruchtige studie.
8. Hij spreekt heel duidelijk: “opdat ik Uw wonderen betrachte” (Engels: zo zal ik spreken van Uw wonderen), enz.
9. Hij zal vaak spreken: “betrachte” (Engels: ik zal spreken).
10. Hij spreekt ter zake (Engels: *so*, ‘zo’), dat wil zeggen: naar inzicht.
11. De innige band tussen het gebed van de student en de weg die hij daarna volgt. Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 1344: “The Student’s Prayer.”

Vers 27

Opleiding voor de bediening.

1. De student op de academie: “Geef mij … te verstaan.” Zijn les. Zijn leermeester. Zijn toepassing.
2. De predikant aan het werk: “opdat ik Uw wonderen betrachte” (Engels: zo zal ik spreken), enz. Zijn bekwaamheid. Zijn onderwerp. Zijn manier. — C.A.D.

Uitleg

Vers 28

"Mijn ziel druipt weg van treurigheid." Hij verging in tranen. Zijn stevige lichaamskracht werd vloeibaar, alsof ze smolt in de ovenhitte van zijn verdrukkingen. Zwaarmoedigheid is dodelijk. Groeit ze, dan maakt ze van het leven een lange doodsstrijd, waarin een mens wegzakt in eindeloos druipend verdriet. Tranen zijn de destillatie van het hart. Wie huilt, laat zijn ziel wegvloeien. Sommigen van ons kennen die diepe zwaarmoedigheid. Telkens opnieuw overweldigde ze ons. Vaak voelden we ons uitgegoten als water, zoals water dat op de grond is gemorst en dat nooit meer wordt opgeraapt. Eén ding is goed aan zo'n neerslachtige toestand, en dat mogen we niet vergeten. Het is beter om door droefheid te smelten dan om door een onboetvaardig hart steeds harder te worden, ook al doet het smelten pijn.

"Richt mij op naar Uw woord" (Engels: sterk mij naar Uw woord). Hij had een oude belofte gevonden: de heiligen worden gesterkt. Daar beroept hij zich nu op. In zijn neerslachtigheid zoekt hij zijn hoop niet bij zichzelf, maar bij zijn God. Krijgt hij kracht van boven, dan schudt hij zijn zwaarmoedigheid nog wel van zich af en stijgt hij weer op naar vreugde. Kijk hoe hij de belofte van het woord aanhoudt. Meer vraagt hij niet dan dat de barmhartige Heere met hem omgaat op de manier die de Schrift beschrijft. Had Hanna niet gezongen: "... en zal Zijn Koning sterkte geven, en den hoorn Zijns Gezalfden verhogen"?

God sterkt ons door genade in ons te storten via Zijn woord. Het woord dat schept, kan ook zeker ondersteunen. Genade maakt ons sterk genoeg om de voortdurende kwelling van aanhoudend verdriet te dragen. Ze herstelt de schade van al dat druipen van tranen. En in plaats van een bedrukte geest geeft ze de gelovige het kleed van de lof. Neem in neerslachtige tijden altijd je toevlucht tot gebed, want dat is de zekerste en de kortste weg uit de diepte. En beroep je in dat

gebed alleen op het woord van God. Geen pleitgrond is zo sterk als een belofte, geen argument zo sterk als een woord van onze Verbondsgod.

Kijk hoe David de gang van zijn innerlijke ziel bijhoudt. In Ps. 119:20 zegt hij: "Mijn ziel is verbroken". In Ps. 119:25: "Mijn ziel kleeft aan het stof", en hier: "Mijn ziel druipt." Even verderop roept hij in Ps. 119:81: "Mijn ziel is bezweken". In Ps. 119:109 zegt hij: "Mijn ziel is geduriglijk in mijn hand". In Ps. 119:167: "Mijn ziel onderhoudt Uw getuigenissen". En ten slotte, in Ps. 119:175: "Laat mijn ziel leven." Er zijn mensen die niet eens weten dat ze een ziel hebben. David is hier helemaal ziel. Wat een kloof ligt er tussen wie geestelijk leeft en wie geestelijk dood is!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 28

"Mijn ziel druipt weg van treurigheid." In de grondtekst staat een woord voor "wegdruipen". De Septuagint vertaalt: "Mijn ziel sliep in van vermoeidheid." Dat is waarschijnlijk een fout van de afschrijvers, die het ene woord voor het andere zetten. "Mijn ziel druipt." Er kunnen twee dingen mee bedoeld zijn. (1) De overvloed van zijn tranen, zoals het woord elders in de Schrift wordt gebruikt: "Mijn vrienden zijn mijn bespotters; doch mijn oog druipt tot God" (Job 16:20). Het is hetzelfde woord, en het wijst op zijn diepe smart en op wat hij van zijn toestand voelt.

Dezelfde toespeling zien we in Joz. 7:5: "Toen versmolt het hart des volks, en het werd tot water." Of (2) het wegkwijnen onder de allergrootste smart. Vet wordt minder als het druipt. Zo droop zijn ziel als het ware weg. Zo'n uitdrukking gebruikt Ps. 107:26: "Hun ziel versmelt van angst." En over Jezus Christus, Wiens kracht door de omvang van Zijn smarten was opgebruikt, staat in Ps. 22:15: "Ik ben uitgestort als water, en al mijn beenderen hebben zich vaneen gescheiden; mijn

hart is als was, het is gesmolten in het midden mijns ingewands." Of het nu om het druipen van tranen gaat of om het smelten van vet, in beide gevallen wijst het op hevige smart en een gebroken hart.

Eén ding staat vast: zijn ziel smolt letterlijk weg. Zonder Gods hulp hield hij het niet langer uit. — Thomas Manton.

Vers 28

"Mijn ziel druipt." De oudste vertalingen laten het "sluimeren" betekenen (LXX enustayen, Vulg. dormitavit). Dan zou de zinsnede opmerkelijk samenvallen met Luk. 22:45. — Joseph Addison Alexander.

Vers 28

"Treurigheid." Een natuurlijk mens heeft alles wat hem kan troosten, en David had dat ook. Toch beschermde dat alles hem niet tegen de zwaarmoedigheid waaraan, zoals de heilige Petrus getuigt, Gods kinderen in dit leven onderhevig zijn door hun velerlei verzoekingen. Mensen van de wereld staan zo ver van deze gesteldheid af dat ze, zolang ze gezond en welvarend zijn, zich verbazen waarover een mens bedrukt kan raken. Ze weten niet wat een gevoelig geweten doormaakt. Ze kennen de tekorten van het geestelijk leven niet en worden er ook niet door bedroefd. Ze zijn dood in de zonde en voelen niet dat ze leven missen.

Al hun zorg is eten, drinken en vrolijk zijn. Maar wat zijn ze ellendig! In hun beste toestand lijken ze op ossen die vetgemest worden voor de slacht. Wee wie nu lachen, want zij zullen eens treuren en klagen. Maar gelukkig zijn zij die nu treuren, want zij zullen getroost worden. — William Cowper.

Vers 28

"Richt mij op naar Uw woord." Geef mij kracht om mijn plichten trouw te doen, om verzoekingen te weerstaan en om de lasten van een bedrukte toestand te dragen, zodat mijn geest niet bezwijkt. — Matthew Henry.

Vers 28

"Richt mij op naar Uw woord." Welk woord is het waar David zich op beroept? "En uw sterkte gelijk uw dagen!", Deut. 33:25. "Zou Hij naar de grootheid Zijner macht met mij twisten? Neen; maar Hij zou acht op mij slaan" (Engels: maar Hij zou kracht in mij leggen), Job 23:6. — Charles Bridges.

Vers 28

"Richt mij." Gesenius vertaalt dit met: "Houd mij in leven." Dan komt het woord in dit vers overeen met het woord in het eerste vers. Dit gebed om nieuwe kracht, of nieuw leven, is een smeekbede: laat het levendmakende woord herstellen wat de tranen aan levenskracht hebben weggenomen. — Frederick G. Marchant.

Wenken voor predikers

Vers 28

Droefheid: waar komt ze vandaan, welke vloek rust erop en hoe wordt ze genezen?

Uitleg

Vers 29

"Wend van mij den weg der valsheid." Dat is de weg van de zonde, van dwaling, afgoderij, dwaasheid, eigengerechtigheid, formalisme en huichelarij. David wil niet alleen dat hij niet op die weg terechtkomt. Hij wil dat de weg ver van hem af blijft. Hij kan het niet verdragen dat die weg in zijn buurt is. Hij wil haar helemaal uit zijn gezicht hebben. Hij wilde recht en oprecht zijn, echt en volledig in de waarheid, zonder enige schijn of dubbelheid. Maar hij was bang dat er toch nog iets

onechts aan hem bleef kleven als de Heere dat niet wegnam. Daarom riep hij vurig om de verwijdering ervan.

Soms leiden verkeerde beweegredenen ons, en kunnen we verkeerd gaan denken over onze eigen geestelijke toestand voor God. Zulke dwalende ideeën blijven hangen door een natuurlijke voorkeur voor onszelf. Zo raken we vast in een misleiding en blijven we dwalen, tenzij de genade ons te hulp komt. Een oprecht hart kan geen rust vinden in een verkeerd beeld van zichzelf. Het vindt geen houvast. Het slingert heen en weer totdat de waarheid in het hart is gekomen en het hart in de waarheid. Een echt kind van de hemel zucht en roept tegen een leugen. Het wil haar kwijt zijn, zoals iemand wil dat een giftige slang of een razende leeuw op afstand wordt gehouden.

"En verleen mij genadiglijk Uw wet." Wie zo bidt, leeft al in een staat van genade, want hij beschouwt zelfs de wet als een geschenk. David wil dat de wet voor zijn verstand opengaat, dat ze in zijn hart wordt gegrift en dat ze in zijn leven vorm krijgt. Daarom zoekt hij de Heere en vraagt hij haar als een gave van genade. Voor hem was dit ongetwijfeld de enige uitweg uit de greep van bedrog. Staat de wet niet in ons hart, dan sluipt de leugen naar binnen. Het lijkt of David terugdenkt aan momenten waarop hij, zoals in het Oosten gebruikelijk was, had gelogen om zichzelf te redden.

Hij zag dat hij op dat punt zwak was geweest en had gedwaald. Daarom was hij diep gebogen en gaf hij zich over aan zijn schaamte. Hij smeekte om nieuw leven en om bevrijding van zo'n overtreding voor altijd. Heilige mensen kunnen hun zonden niet onder ogen zien zonder tranen in hun ogen te krijgen. En ze huilen er nooit over zonder erbij te smeken dat ze niet verder zondigen.

Valsheid en de genadige kracht van Gods wet staan lijnrecht tegenover elkaar. De leugen verdrijf je maar op één manier: door de waarheid binnen te laten. En genade is duidelijk verwant aan de waarheid. Nauwelijks horen we het woord "genadig", of we horen de voetstap van de waarheid: "Ik heb verkoren den weg der waarheid."

Genade en waarheid zijn altijd met elkaar verbonden. Wie gelooft wat de leer van de genade zegt, heeft een sterk wapen tegen dodelijke dwaling.

In het vijfde vers van de vorige strofe van acht (Ps. 119:21) roept David tegen hoogmoed, en hier tegen liegen. Dat komt bijna op hetzelfde neer. Is hoogmoed niet de grootste leugen van allemaal?

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 29

Er staat: wend de weg van mij af, en niet: wend mij van de weg af. Dat komt doordat die weg van ongerechtigheid in ons zit. We worden geboren als kinderen van de toorn. De driften die ons van nature zijn meegegeven, lopen uit op het kwade en banen in onze ziel de ellendige weg van misdaden. — Thomas Le Blanc.

Vers 29

"Wend van mij den weg der valsheid." Hier erkent hij iets. Hij kende de wet van God al goed en wist wat Hij zei, en hij was profeet om anderen te onderwijzen.

Toch was hij blootgesteld aan een hele reeks goddeloze gedachten en inbeeldingen. Die konden hem telkens op slechte wijze van het rechte pad afbrengen, tenzij God hem met Zijn machtige, sterke hand vasthield. Dit verdient hier terecht onze aandacht, want we zien hoe mensen zichzelf bedriegen. Heeft een van ons een goed begin gemaakt? Dan denken we meteen dat we het hoogste hebben bereikt. Zodra Hij ons naar ons gevoel genoeg gunst heeft bewezen, komt het niet meer bij ons op om nog tot God te bidden. Hebben we maar één kleine daad verricht? Dan steken we meteen onszelf de lof toe, bewonderen we onze grote deugden en denken we dat de duivel niets meer van ons kan winnen.

Door die domme aanmatiging laat God ons dwalen. Dan vallen we hard, en breken we armen en benen en lopen we grote kans onze nek te breken. Ik heb het nu niet over ons lichaam, maar over onze ziel. Kijk maar naar David zelf, want hij heeft het aan den lijve ondervonden. Hij dwaalde schandelijk en goddeloos toen hij Bathseba, de vrouw van zijn onderdaan Uria, nam om overspel met haar te plegen. Hij werd de oorzaak van een afschuwelijke moord, ja van vele, want hij deed wat hij kon om het hele leger van de HEERE en het hele volk van Israël ten onder te laten gaan.

Zie dus hoe groot de nalatigheid en zorgeloosheid was waarin David viel. En zie ook waarom hij zegt: "Ach, mijn goede God, ik smeek U mij zo te leiden dat ik de weg der leugen verlaat." — Johannes Calvijn.

Vers 29

"Valsheid." Uit angst viel David vaak in deze zonde. Lees 1 Sam. 21:2, 8: daar vertelt hij in alle openheid drie of vier leugens. Zoiets deed hij ook in 1 Sam. 27:8, 10. Dit kwaad herkende hij in zichzelf, en daartegen bidt hij hier. — John Trapp.

Vers 29

"Den weg der valsheid", enz. Leugenachtige wegen zijn alle wegen buiten de wegen van Gods geboden: ons verstand, ons gevoel, het voorbeeld van anderen, gewoonte, uitkomst en bedrieglijke lusten. Ze fluisteren een mens in dat hij veilig is. Of dat hij er wel spijt van krijgt, maar uiteindelijk niets verliest. Ze beloven gemak en zaligheid en leveren die nooit. Wie God willen gehoorzamen, moeten tegen slechte wegen worden beschermd. Zo heilig zijn we niet dat verzoeking onze genadegaven niets kan doen. Een vuurtje dat net is aangestoken en nog niet goed brandt, kun je met een scheutje water doven.

Zo kan ook onze heiligheid door verzoeking worden gedempt. In onszelf voelen we een neiging naar valse wegen, zoals een kaars die net is uitgeblazen zo weer opvlamt. Daarom schrikken we terug voor de weg van de leugen, zoals verbrande kinderen bang zijn voor vuur.

Sommigen houdt God de verzoekingen uit de buurt. Bij anderen maakt Hij het hart afkerig van de zonde, ook als de verzoeking vlakbij is. Eerst moeten we weg van de wegen van de zonde. Dan pas kunnen we de wegen van God gaan. — Paul Bayne.

Vers 29

"Den weg der valsheid." Het hele leven in de zonde is van begin tot eind een leugen. Het woord "leugen" komt acht keer voor in deze psalm. — William S. Plumer.

Vers 29

"Den weg der valsheid." Onder "den weg der valsheid" vallen alle dingen in de menselijke natuur die niet met het woord overeenstemmen. Dat kunnen plannen zijn, voornemens van het hart of daden die je kunt zien. Hij heet een leugenachtige weg, omdat onze natuur ons voorspiegelt dat zonde iets goeds oplevert. Dat goede vindt de mens daar nooit. — William Cowper.

Vers 29

"Den weg der valsheid." De profeet vraagt hier dat God hem vastzet tegen alle verdraaiingen van de leer en alle wanorde in het leven die Satan met zijn slimme, listige werktuigen over de wereld uitzaait. Die heten "den weg der valsheid", en wel om vier redenen. 1. Satan heeft ze bedacht, de vader van de leugen. 2. Het menselijk vernuft steunt ze, en dat is de voorraadschuur waar leugens worden opgeslagen. 3. Ze lijken te zijn wat ze niet zijn, en dat is precies het wezen van een leugen. 4. Ze staan tegenover God en Zijn waarheid, en juist de waarheid ontmaskert leugens. — Richard Greenham.

Vers 29

"Verleen mij genadiglijk Uw wet." Hij zet de wet van God tegenover de weg van de leugen. Ten eerste omdat de wet de enige regel is voor alle waarheid, zowel in het geloof als in het gedrag. Alles wat daar

niet mee strookt, is slechts een leugen die mensen zal bedriegen. Ten tweede vernietigt de wet alle dwalingen die haar tegenspreken, en zal ze die uiteindelijk volledig vernietigen. De staf van Aäron verslond de staven van de toverkunstenaars. Zo zal het woord, de staf uit de mond van God, uiteindelijk alle onwaarheden verslinden en verteren, welke het ook zijn.

Ten derde zal het met ieder mens gaan volgens het vonnis van dit woord. Het bedriegt niemand. Mensen zullen door ervaring ontdekken dat het waar is: wie loopt op een weg die het woord veroordeelt, krijgt een ellendig einde. En omgekeerd: wie naar deze regel leeft, kan het niet anders dan goed gaan. — William Cowper.

Vers 29

"Verleen mij genadiglijk Uw wet." David droeg het wetboek altijd bij zich. Elke koning van Israël moest dat namelijk doen, en volgens de rabbijnen moest hij het met zijn eigen hand overschrijven. Maar de bede "verleen mij genadiglijk Uw wet" gaat verder. Hij wil haar niet alleen bij zich hebben, maar óp zich, ingedrukt in zijn hart. Dan heeft hij een hart dat haar wil houden en bewaren. Daarom bidt hij om "de wet", en hij bidt erom "genadiglijk": op voorwaarden van genade, alleen uit Uw eigen gunst en welbehagen. Zo zien we hier twee dingen:

1. De zonde waartegen hij bidt: "Wend van mij den weg der valsheid."
2. Het goede waarom hij smeekt en vraagt: "Verleen mij genadiglijk Uw wet." In het eerste deel zie je zijn kwaal: David was verleid tot een leven van liegen. In het tweede deel zie je zijn geneesmiddel: de wet van God. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 29

De weg van de leugen.

1. Beschrijf de weg van de leugen. Er zijn verschillende paden, bijvoorbeeld: dwalende opvattingen over de leer, valse gronden van het geloof, losheid in de wandel, terugschrikken voor het kruis van elke dag.
2. Laat zien waarom ze zo heet. De beloofde genoegens geeft ze niet. Het beloofde doel bereikt ze niet. Ze loopt dwars door het gebied van de vader van de leugen.
3. Let op wat bijzonder is aan het gebed ertegen. David bidt niet: haal mij van haar weg, maar: haal haar van mij weg. Want de weg van de leugen zit in ons.
4. Het is God Die ons van de weg van de leugen verlost. — C.A.D.

Verzen 29-30

1. De weg van de leugen: ons verlangen dat ze wordt weggenomen, en hoe dat gebed wordt verhoord.
2. De weg van de waarheid: onze keuze, en hoe die keuze wordt uitgevoerd.

Uitleg

Vers 30

“Ik heb verkoren den weg der waarheid, Uw rechten heb ik mij voorgesteld.” David verfoeide de weg van de leugen, en daarom koos hij de weg van de waarheid. Een mens moet het één of het ander kiezen. Neutraal blijven kan hier niet. Niemand komt bij toeval op de goede weg terecht. Je moet haar kiezen en haar blijven kiezen, anders dwaal je er snel van af. Wie God heeft uitverkoren, kiest op Zijn tijd ook Zijn

weg. Er is een weg van de waarheid in de leer. Die moeten we kiezen, en we wijzen elke leerstelling af die mensen hebben verzonnen.

Er is een weg van de waarheid in de ceremonies. Die moeten we volgen, en we walgen van alle vormen die afvallige kerken hebben bedacht. En dan is er de praktische weg van de waarheid, de weg van de heiligheid. Die moeten we vasthouden, hoe sterk de verleiding ook is om haar te verlaten. Laat onze keuze gemaakt zijn, en wel onherroepelijk. Laten we elke verleider antwoorden: "Ik heb gekozen, en wat ik gekozen heb, heb ik gekozen." O HEERE, leid ons door Uw genade om met een gewillig hart te kiezen om Uw wil te doen. Dan zal Uw eeuwige keuze van ons het doel bereiken waarvoor ze bedoeld is.

"Uw rechten heb ik mij voorgesteld." Wat hij gekozen had, hield hij zich voor ogen en legde hij voor zijn geestesoog. Mensen worden niet heilig door een vluchtig wensje. Er is studie nodig, overweging, overleg en ernstig onderzoek. Anders mis je de weg van de waarheid. Gods geboden moeten we ons voorhouden als het doel waarop we mikken, als het model waarnaar we werken en als de weg waarop we lopen. Schuiven we Gods oordelen naar de achtergrond, dan wijken we er al snel van af.

Ook hier klinkt in de zesde regels van de derde en de vierde strofe van acht dezelfde toon: "want ik heb Uw getuigenissen onderhouden" (Ps. 119:22) en "Uw rechten heb ik mij voorgesteld." Dit is een gelukkige belijdenis, en het is niet vreemd dat ze wordt herhaald.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 30

"Ik heb verkoren den weg der waarheid, Uw rechten heb ik mij voorgesteld." In deze woorden zien we een ziel die genade kent aan het werk. Het is meer dan rustig blijven zitten en het woord aanhoren zonder iets tegen te hebben. Over de meeste luisteraars van het evangelie is alleen dát te zeggen. En juist zij laten zich het snelst in-

palmen door valse, makkelijke wegen naar de zaligheid, want ze zijn het eens met alles wat ze horen. De man van God klinkt hoger en geestelijker. Hij gaat in op de keuze zelf.

Hij kiest de weg van de waarheid en kan niet anders dan haar kiezen. Zijn vernieuwde natuur trekt hem die kant op. Het is in feite de uitkomst van alles waarom hij heeft gebeden. En wij? Wat doen wij? De weg van de waarheid is alles wat God heeft geopenbaard over Zijn Zoon Jezus. Wie gewillig is, kiest die weg helemaal: zijn bitterheid, zijn zelfverloochening en zijn troost. Hij kiest een Zaligmaker van de zonde, en ook van de hel. Hij kiest een Zaligmaker Wiens Geest een mens kan leiden van gebedsloosheid naar godzaligheid, van luiheid op zondag naar een heilige viering van die dag, van zelfzucht naar het zoeken van Christus, en van slap, wisselvallig gedrag naar zorgvuldig leven naar de hele wil van de Heere. Zulke mensen komen graag samen met Gods volk. O, kwamen er maar veel van die mensen bij ons! — John Stephen.

Vers 30

"Ik heb verkoren den weg der waarheid, Uw rechten heb ik mij voorgesteld." Geloven is geen kwestie van toeval, maar van kiezen. Hebben wij alles afgewogen en na zorgvuldig nadenken besloten: "We willen God, wat het ook kost"? Hebben wij ons gezet en de rekening opgemaakt? Wat het geloof ons moet kosten: onze lusten opgeven. Wat het ons kan kosten: ons leven opgeven. Hebben we met de hulp van de genade besloten om Christus te belijden, ook als er zwaarden en stokken worden opgeheven? En om met Hem mee te varen, niet in een pleziervaartuig, maar in een oorlogsschip? Dat we zo voor God kiezen, bewijst dat Hij de onze is. Huichelaars belijden God uit wereldse berekening. Ze hebben Hem niet gekozen. — Thomas Watson, in "The Morning Exercises."

Vers 30

"Ik heb verkoren den weg der waarheid, Uw rechten heb ik mij voorgesteld." Dat David de waarheid van God kiest, komt voort uit Gods eigen keuze. Vóór alle tijden had de Heere hem in Christus uitverkoren, om bij Zijn uitverkorenen te horen. Met de liefde is het zo: "Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons lief heeft gehad." Wij hadden Hem nooit kunnen liefhebben als Hij ons niet eerst had liefgehad. Zo is het ook met de verkiezing. Had Hij ons niet voor de tijd uitgekozen als Zijn volk, dan hadden wij Hem in de tijd nooit als onze God kunnen kiezen.

Dit merk ik op bij mensen die Gods woord liefhebben en er blij mee zijn. Uit een goed hart kunnen zij zeggen dat de Heere hun deel is en hun zielsvreugde. Dat is een vast en zeker zegel op hun verkiezing, een merkteken dat Gods eigen vinger in hun hart heeft gedrukt, en dat niemand kan uitwissen. — William Cowper.

Vers 30

Laten we in al onze godsdienstige bezigheden eerst overleggen en dan besluiten, en eerst overwegen en dan beslissen. David deed dat, en daarom zegt hij hier: "Ik heb verkoren den weg der waarheid, Uw rechten heb ik mij voorgesteld." Wie zich de goedheid, de rechtheid en het aangename van de weg van de godzaligheid voorhoudt, kan inderdaad niet anders dan die weg kiezen en erop besluiten. Dat deed ook de verloren zoon. Hij bedacht bij zichzelf hoe goed de knechten van zijn vader het hadden. Daarna kwam het idee, en vervolgens het besluit om naar huis te gaan: "Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan." — Abraham Wright, 1661.

Vers 30

"Ik heb verkoren." Niemand heeft de Heere ooit gediend zonder Hem eerst als zijn Meester te kiezen. Wie de jaren des onderscheids bereikt, bedenkt bij zichzelf welke kant hij op zal: God dienen of de we-

reld? Hij is dan zijn eigen baas. Alle heiligen van God hebben een heldere keuze gemaakt: wij dienen de Heere en niemand anders. Mozes zag beide opties voor zich. Aan de ene kant de genoegens van Egypte, aan de andere kant God en Zijn volk met alle verdrukking. Hij koos voor het tweede en niet voor het eerste, Hebr. 11:25.

Zo zegt David het ook van zichzelf: "Ik heb verkoren den weg der waarheid, Uw rechten heb ik mij voorgesteld." Want kiezen betekent: iets dient zich aan, je overweegt het en je neemt het aan. Zo deed Jozua: "Aangaande mij, en mijn huis, wij zullen den HEERE dienen!" — John Preston (1587-1628) in "The Golden Sceptre held forth to the Humble", 1638.

Vers 30

"Waarheid." Je kunt drie soorten waarheid onderscheiden: waarheid in je hart, waarheid in je woorden en waarheid in je daden (2 Kon. 20:3, Zach. 8:16, Hebr. 10:22). — Ayguan. Uit "The Preacher's Storehouse" door J. E. Vaux.

Vers 30

"Uw rechten." Gods woord heet Zijn oordeel, omdat het goed van kwaad scheidt en geen kale uitspraak is. Het wijst het kwaad aan en spreekt er plagen over uit, die worden uitgevoerd volgens het vonnis van het woord. — William Cowper.

Verzen 30-31

"Ik heb verkoren …" "Ik kleef vast …" Een christen die kiest, blijft waarschijnlijk ook aan het gekozene kleven. Mensen die bij toeval christen zijn, veranderen van koers zodra de wind draait. — Matthew Henry.

Vers 30

"Uw rechten heb ik mij voorgesteld." Wie goed bedenkt dat Gods woord Gods besluit en oordeel is, kan een gelovige beschermen te-

gen de schrik en de verlokkingen van mensen. Het zet hem vast in zijn juiste keuze, zoals hier. — David Dickson.

Vers 30

"Uw rechten heb ik mij voorgesteld." Wie de goede weg wil reizen, legt een kaart voor zich neer. Zo deed David ook. Zijn wil had besloten tot de weg van de waarheid, en daarom hield hij de kaart van de wet voor ogen, die hem die weg liet zien. Zo heeft ook de scheepsman zijn kaart met zijn kompas. — Paul Bayne.

Uitleg

Vers 31

"Ik kleef vast aan Uw getuigenissen." We kunnen ook lezen: ik hang eraan vast. Het is namelijk hetzelfde woord als in Ps. 119:25. Zijn ziel kleefde aan het stof van droefheid en dood, en toch hield hij het goddelijke woord stevig vast. Daar zat zijn troost. Zijn geloof plakte eraan. Zijn liefde en zijn gehoorzaamheid klampten zich eraan vast. Zijn hart en zijn gedachten bleven er rond draaien. Hij had zo oprecht en bewust gekozen dat hij zijn hele leven eraan trouw bleef. De hoon van mensen die de weg van de Heere minachtten, kon hem er niet vanaf halen.

Wat had hij kunnen winnen met het verlaten van dit heilige getuigenis? Vraag liever: wat zou hij niet allemaal verloren hebben, als hij niet langer aan het goddelijke woord had gekleefd? Het geeft een goed gevoel om terug te kijken op eerdere standvastigheid, en dat gevoel mag ons moed geven. En we mogen genade verwachten om straks net zo standvastig te blijven. Hij Die ons in staat stelde aan Hem te kleven, zal zeker ook ons blijven vasthouden.

"O HEERE! beschaam mij niet." Dat zou gebeuren als Gods beloften onvervuld bleven en het hart van Gods dienaar zou bezwijken. Dáárvoor hoeven we niet bang te zijn, want de Heere is trouw aan Zijn

woord. Het kan ook gebeuren doordat de gelovige zich inconsequent gedraagt. David deed dat zelf ooit, toen hij op de weg van de leugen liep en zich gedroeg als een dwaas. Zijn we niet trouw aan onze belijdenis, dan kunnen we worden overgelaten aan de vrucht van onze dwaasheid. Dan oogsten we dat bittere ding dat "schaamte" heet. Hieruit blijkt duidelijk: een gelovige zou zich nooit moeten schamen.

Hij hoort zich op te stellen als een ernstig man. Hij heeft niets gedaan waarvoor hij zich hoeft te schamen over het geloof in zijn God, en hij is niet van plan lafhartig te praten in het bijzijn van de vijanden van de Heere. Smeken we de Heere ons niet te beschamen? Dan mogen we onszelf zeker niet zonder reden voor schut zetten.

Het gebed van dit vers komt terug in het bijbehorende vers van het volgende deel (Ps. 119:39): "Wend mijn smaadheid af, die ik vrees." Dit was blijkbaar een bede die de psalmist vaak in zijn hart had. Voor een moedig hart snijdt schaamte dieper dan ieder wapen dat een soldaat kan hanteren.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 31

"Ik kleef vast aan Uw getuigenissen." Dit is opvallend. In vers 25 zegt de psalmist: "Mijn ziel kleeft aan het stof." Hier zegt hij: "Ik kleef vast aan Uw getuigenissen." In beide verzen staat in de grondtekst hetzelfde woord. Toch is er geen tegenspraak. Het klopt precies met wat een gelovige in zijn eigen leven ervaart. Binnenin zit het lichaam van de inwonende zonde, en binnenin zit ook het onsterfelijke beginsel van de goddelijke genade. Tussen die twee woedt strijd: "het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees" (Gal. 5:17).

De gelovige wordt gedwongen uit te roepen: "Ik ellendig mens" (Rom. 7:24). Zo gaat het nu eenmaal, en alle gelovigen herkennen dat uit eigen ervaring. Vaak voelen we onze ziel aan het stof kleven. Toch streeft onze geest ernaar aan Gods getuigenissen te kleven.

Daarom bidt de gelovige, midden in die strijd: “O HEERE! beschaam mij niet.” En blijven jullie dicht bij Christus, broeders, dan worden jullie niet beschaamd, in alle eeuwigheid. — John Stephen.

Vers 31

“Ik kleef vast aan Uw getuigenissen.” Hij hield zich eraan vast en liet niet los, ook toen het belang van het moment hem iets anders had kunnen ingeven. Ook toen ongeloof terugschrok voor het pad van de plicht. Ook toen alles wat je kon zien de trouw sterk ontmoedigde, en iedereen klaarstond om zijn dwaze vastberadenheid te bespotten, zoals ze dat noemden. — John Morison.

Vers 31

“Ik kleef.” Echte godzaligheid draagt altijd de krans van de volharding op haar hoofd. Wie begint, maar niet volhoudt, heeft nog niets gewonnen. — William Cowper.

Vers 31

“O HEERE! beschaam mij niet.” David probeerde God te dienen met een goed geweten. Daarom bidt hij dat de Heere hem niet zal laten schrikken van schaamte. Dat kan op twee manieren gebeuren. De eerste manier: de Heere laat Zijn kinderen alleen. Dan voelen ze in hun nood niets van de beloofde vertroostingen, en komen er grote verwarring en onrust over hun geest. De tweede manier: Hij geeft hen over aan hun vijanden. Die bespotten hen om hun godvruchtige, oprechte leven. Ze juichen over hen in hun tijd van nood, want ze zien dat al het bidden en alle andere godsdienstige oefeningen hen niet uit de handen van hun vijanden kunnen redden: “Hij heeft het op den HEERE gewenteld, dat Hij hem nu uithelpe.” Voor deze schaamte en verachting vraagt David de Heere hem te behoeden. Hij wil nooit lijken op mensen die teleurgesteld worden in datgene waarop ze vertrouwden, en daarom beschaamd staan. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 31

Redenen om aan de goddelijke getuigenissen te kleven.

Vers 31

Een gezonde mengeling:

1. Standvastige trouw.
2. Wantrouwen tegenover jezelf.
3. Dringend gebed. — C.A.D.

Uitleg

Vers 32

"Ik zal den weg Uwer geboden lopen." Hij zou Gods wil met energie, vlugheid en ijver willen doen. Maar daarvoor heeft hij meer leven en vrijheid nodig, en die kan hij uit de hand van God ontvangen.

"Als Gij mijn hart verwijd zult hebben." Ja, het hart bepaalt alles. De voeten zijn snel als het hart vrij is en vol energie. Als onze gevoelens worden opgewekt en vurig gericht zijn op goddelijke dingen, dan zullen onze daden vol kracht, vaart en vreugde zijn. God moet eerst Zelf in ons werken. Dan pas gaan wij willen en doen wat Hem welgevallig is. Hij moet het hart veranderen en vernieuwen, bijeenbrengen, bemoedigen, sterken en verruimen. Dan zal ons leven genadig, oprecht, gelukkig en ernstig zijn. Dus moeten we álles toeschrijven aan de vrije gunst van onze God, van ons laagste tot ons hoogste punt in de genade.

Maar wij moeten wel zelf lopen. Genade is namelijk geen overweldigende macht die onwillige mensen tegen hun zin in beweging dwingt. Ons lopen is de spontane sprong naar voren van iemand die

door Gods hand is bevrijd. Hij vindt het heerlijk om zijn vrijheid te tonen in zijn springende snelheid.

Wat een verandering sinds Ps. 119:25, wat een omslag in enkele verzen! Toen kleefde hij aan het stof, nu loopt hij op de weg. Dát is het bijzondere van heilig leed: het werkt in ons de levendmaking waarom we vragen. Daarna tonen we hoe oprecht onze droefheid was en hoe echt ons herstel is, doordat we ijverig worden op de wegen van de Heere.

Voor de derde keer in deze psalm eindigt een strofe van acht regels met: "Ik zal." Elke "ik zal" in de psalmen is het waard om afzonderlijk bestudeerd en besproken te worden.

Let op hoe tot nu toe over het hart is gesproken: "van ganser harte" (vers 2), "oprechtheid des harten" (vers 7), "in mijn hart" verborgen (vers 11), "mijn hart verwijd" (vers 32). Verderop volgen nog veel meer toespelingen. Ze laten allemaal zien hoe diep het hart zat in Davids godsdienst. Een groot gebrek van onze tijd is dat het hoofd zwaarder weegt dan het hart. Mensen willen veel liever leren dan liefhebben, al zijn ze in geen van beide richtingen erg gretig. Een hoofd vol kennis en een koud hart: dat is geen godsdienst zoals David die kende.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 32

"Ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijd zult hebben", enz. Denk eraan dat de spreker, de psalmist, geen onbekeerd mens is. Lang geleden had hij de heerschappij van de godsdienst al over zich aanvaard. Hij vraagt dus niet om een eerste toegang tot de genade, maar om latere en groeiende werkingen van een beginsel van genade. Zijn verlangen verwoordt hij in een uitdrukking die bijzonder treffend laat zien hoe een invloed vanuit het hart uitstraalt over de rest van de mens. Hij wil dat zijn hart wordt verruimd.

Die wens betekent eigenlijk dat zijn hele persoon in eenklank met het hart gaat handelen. Hij zou als het ware helemaal hart worden. Zo wordt het hart in de strengste zin verruimd: het breidt zich uit over lichaam en ziel, tot het alle vermogens van beide omvat. Is de liefde van God in het hart? Dan zal dat hart, in bezit genomen en gedreven door zo'n edel en bewegend beginsel, geleidelijk al zijn krachten, geestelijke én lichamelijke, tot een verheven toewijding brengen. In de praktijk is het dan alsof de andere delen van de mens in hart zijn veranderd.

Dan is hij, zoals we zeggen als we iemand van ongewone edelmoedigheid en warmte beschrijven, "helemaal hart". U mag het verlangen naar een verruimd hart dus rustig gelijkstellen aan het verlangen dat elk vermogen volledig aan God wordt onderworpen. God Zelf is liefde. Liefde is dan eerder het wezen van God dan een van Zijn eigenschappen, en ze loopt dwars door alle eigenschappen van de Godheid heen. Zo zou ook de mens met liefde in zijn hart helemaal hart kunnen worden. Zijn hart werpt zich dan in al zijn vermogens en doordringt alle kenmerken van zijn natuur, zonder ze uit te wissen.

En het praktische gevolg van dit verruimde hart, waar de psalmist naar verlangde, past daar volkomen bij. Hij wandelde al op de weg van Gods geboden. Maar wat hij voor zich zag, was lopen op die weg: "Ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijd zult hebben." Een sneller tempo, een vlottere voortgang, grotere dienstvaardigheid, een vastere standvastigheid, een vastberadener en onwankelbaarder gehoorzaamheid: dat waren de gevolgen die de psalmist verwachtte van een verruimd hart. En inderdaad: zijn alle vermogens van geest en lichaam aan God gewijd, dan gaat de mens met vaste, krachtige stappen verder op de weg naar de hemel.

Is de toewijding op zijn best maar gedeeltelijk? Houdt de wereld nog een deel van haar heerschappij, ook al is Gods koninkrijk opgericht? Dan kan er alleen maar trage en belemmerde voortgang zijn. Dan wandelen we met telkens een stop, of zelfs met een terugval,

met veel getalm of zelfs met een echte terugtocht. Maar is de mens helemaal hart, dan is hij helemaal leven, helemaal warmte, helemaal ijver en helemaal energie. En de uitkomst van die volledige overgave aan God is precies wat Jesaja profeteert: “Maar dien den HEERE verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden; zij zullen lopen, en niet moede worden; zij zullen wandelen, en niet mat worden.” — Henry Melvill, 1798-1871.

Vers 32

“Ik zal den weg Uwer geboden lopen.” Met lopen bedoelen we: Gods bevelen vrolijk, bereidwillig en ijverig opvolgen. Het is niet gaan of wandelen, maar lopen! Wie aan het einde van zijn reis wil aankomen, moet op de weg van Gods geboden hardlopen. Het wijst op een snelle, gewillige gehoorzaamheid zonder uitstel, zonder eerst nog even af te wachten. We moeten op tijd met God beginnen. Wat jammer: op het moment dat we eigenlijk al bij het doel hadden moeten zijn, zijn velen van ons nog nauwelijks op weg. Het wijst ook op ernst en op vurigheid van hart.

Heeft iemand zijn hart ergens op gezet? Dan denkt hij dat hij het nooit snel genoeg kan doen. En dát is lopen: vurig en ernstig zijn in het genieten van God en Christus op de weg van gehoorzaamheid. En verder: het hart biedt zichzelf vrijwillig aan God aan.

Dit lopen is een vrucht van de krachtdadige roeping. Als de Heere spreekt over de krachtdadige roeping, dan is het gevolg: lopen. Zo spreekt Hij over de bekering van de heidenen: “Het volk, dat u niet kende, zal tot u lopen”, en: “Trek mij, wij zullen U nalopen!” Trekt God? Dan komt er een snelle, ernstige beweging in de ziel.

Dit lopen is als vrucht van de krachtdadige roeping ook zeer nodig. Koele, slappe bewegingen worden namelijk gemakkelijk overmeesterd door moeilijkheden en verzoekingen. “Laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorgesteld is” (Hebr. 12:1). Wil iemand iets bereiken, dan zet hij door. Ook als hij wordt gehinderd en geduwd,

gaat hij geduldig verder. Hij blijft niet staan om erover te praten. Een trage beweging wordt makkelijk gestuit. Een snelle gooit omver wat haar in de weg staat. Zo gaat het ook wanneer mensen in Gods dienst lopen en niet moe worden. Tot slot vraagt ook de prijs om te lopen: "Loopt alzo, dat gij dien moogt verkrijgen" (1 Kor. 9:24). — Thomas Manton.

Vers 32

"Ik zal den weg Uwer geboden lopen." David verlangde er niet naar de weg van Gods geboden te wandelen, maar om hem te lopen. De tekst heeft niets te maken met iemand die gewoonlijk de tegenovergestelde weg gaat. Hij gaat alleen over het tempo waarin je de lijn van de plicht aflegt. Het mag ons wel verbazen dat David, die "liefelijk in psalmen van Israel" was, en van wie met nadruk gezegd is dat hij "een man naar Zijn hart" was, met de woorden van deze tekst lijkt te zeggen dat hij de weg van Gods geboden nog niet liep.

Maar bedenk dit, geliefde broeders: hoe heiliger iemand is, hoe dieper zijn verlangen naar volmaakte heiligheid wordt. Anderen vonden dat David wonderlijk vlot voortging op het pad van het leven. Toch vond hijzelf dat hij veel minder snel vorderde. Dat was nederigheid, en nederigheid is een van de bewijzen van zijn heiligheid. — Hugh B. Moffat, 1871.

Vers 32

"Ik zal den weg Uwer geboden lopen." Met het woord lopen zegt hij hoe hij op deze weg wil gaan. Het is al heel goed om op deze weg te zijn, ook al gaat het nog zo langzaam. Liefde kruipt waar ze niet kan lopen. Maar ben je werkelijk op deze weg, dan verlang je naar een sneller tempo. Kruip je nog maar? Blijf dan kruipen, en verlang ernaar dat je kunt gaan. Ga je al, maar hink je nog en loop je mank? Verlang dan om gesterkt te worden, zodat je recht kunt wandelen.

En wandel je al? Laat je daar dan niet mee tevredenstellen, maar verlang om te lopen. Zo wandelde David op deze weg, en toch wilde

hij vurig sneller gaan. Hij wil graag lopen, en daarvoor vraagt hij om een verruimd hart. Sommigen redetwisten en praten te veel over de vraag of ze wel of niet vooruitgaan. Ze tellen kinderachtig hun stappen en willen bij elke stap weten of ze opschieten en hoeveel. Zo houden ze zichzelf bezig. Hun tijd om te doen en te gaan gaat op aan vragen en twijfelen. Zo gaat het met heel veel christenen, en het is jammer dat het zo gaat.

Het zou wijzer en troostrijker zijn om vooruit te streven. Maak je weinig vooruitgang? Verlang dan in elk geval om meer te maken. Bid en wandel, en bid dat je sneller mag wandelen, en uiteindelijk mag lopen, nooit tevreden met wat je al hebt bereikt. Maar laat die ontevredenheid je niet zó neerslachtig maken dat je gaat zitten of stilstaat. Ze moet je juist aansporen om verder te gaan. — Robert Leighton.

Vers 32

"Mijn hart verwijd", dat wil zeggen verwijd, namelijk met vreugde. Het is mooi om te zien hoe juist deze uitdrukking wordt gebruikt, ook wijsgerig gezien. Door het juichen van vreugde, en ook van trots, wordt het hart verwijd, en de pols wordt daardoor sterk en vol. (Zie Parkhurst bij het Hebreeuwse woord.) — Richard Mant.

Vers 32

"Als Gij mijn hart verwijd zult hebben." Dan zou God het middelpunt van het leven zelf verruimen. Zijn zwakke dienaar zou er meer kracht door krijgen. Hij hoeft dan niet langer languit in het stof te liggen en te worstelen om weer op te staan. Hij heeft dan kracht om te lopen op de weg van de waarheid. Wie bidt: "O HEERE! beschaam mij niet", ontdekt zo dat een lied van eerder waar is: "Zij hebben op Hem gezien … en hun aangezichten zijn niet schaamrood geworden." — Frederick G. Marchant.

Vers 32

"Gij mijn hart." Van Salomo wordt gezegd dat hij "een wijd begrip des harten, gelijk zand, dat aan den oever der zee is" had (met hetzelfde woord als hier). Daarmee wordt een uitgestrekte, alles omvattende geest bedoeld, die veel van de natuur kon peilen, in haar grote én in haar kleine dingen. Zo, denk ik, hoort bij het verruimen van het hart ook het verlichten van het verstand. Er gaat een helderder licht op, om geestelijke dingen op een geestelijker manier te onderscheiden. Je ziet dan het grote verschil tussen de ijdele dingen waar de wereld achteraan jaagt en het echte, hechte genot op de weg van Gods geboden.

Je leert de valse blos van zondige genoegens kennen en ziet hoe lelijk het is onder dat beschilderde masker, zodat je er niet door wordt verleid. Je krijgt ruimere gedachten over God, over Zijn voortreffelijkheid, grootheid en goedheid, en over hoe waardig Hij is om gehoorzaamd en gediend te worden. Dit is de grote waardigheid en gelukzaligheid van de ziel. Alle andere aanspraken zijn gemeen en armzalig vergeleken hiermee. Hier is dus ook ruimte om de reinheid en schoonheid van Zijn wet te zien: hoe rechtvaardig en redelijk ze is, ja hoe aangenaam en liefelijk. Zijn geboden zijn niet zwaar, het zijn bedden van specerijen. Hoe verder we erin wandelen, hoe meer we van hun geur en zoetheid ontdekken. — Robert Leighton.

Vers 32

De weg naar het leven is smal, maar niemand kan erop lopen zonder een verruimd hart. — Prosper van Aquitanië (403-463), geciteerd door Neale en Littledale.

Vers 32

"Verwijd." Onze harten horen een tempel te zijn voor de grote God. Een tempel moet schoon zijn, en ruim. Wil je dat God in je hart woont en Zijn invloed daar laat stromen? Dan moet je in je ziel plek

voor God maken, met meer ruimte voor geloof en verwachting. De rijke man besloot zijn schuren uit te breiden toen zijn oogst groter was geworden (Luk. 12:16-21). Zo moeten ook wij de doeken van Christus' tent en woning wijder uitspannen en meer van God verwachten, als we meer van Hem willen krijgen. Er waren eerder te weinig vaten dan te weinig olie.

Wij zitten niet krap bij God, maar bij onszelf. Onze gedachten zijn zo schraal dat we Hem geen plaats geven en Hem niet groot maken: "Mijn ziel maakt groot den Heere" (Luk. 1:46). Geloof maakt God groot. Hoe kunnen wij God groter maken dan Hij is? Wat Zijn geopenbaarde wezen aangaat, kunnen we ruimer en groter denken over Zijn grootheid, goedheid en waarheid.

1. We hebben een groot hart nodig, omdat het gebod zo ontzettend breed is: "In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien; maar Uw gebod is zeer wijd" (Ps. 119:96). Een brede wet past nooit bij een nauw hart. Om ons door dit gigantische werk heen te slepen, hebben we liefde, geloof, kennis en alles wat we hebben nodig.
2. Ook de remmen en hindernissen in onszelf vragen om een verruimd hart. Er is de begeerlijkheid, die ons van God wegtrekt naar zinnelijke dingen: "Maar een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlokt wordt" (Jak. 1:14).

Wat we dus nodig hebben, is iets dat ons de andere kant op trekt, met kracht en leven, en ons aanzet om God te dienen. Begeerlijkheid hangt als een blok aan ons been. Ze is een last van verdorvenheid (Hebr. 12:1), en die remt ons af bij elke vlucht en elke beweging. Ze steekt een stokje voor de kracht van geestelijke aandrang, werkt die tegen en breekt haar, of houdt haar zelfs helemaal tegen (Gal. 5:17). Trekt de begeerlijkheid zó sterk één kant op? Dan moet God ons sterker naar de andere kant trekken. Is er iets dat ons doet overhellen naar wereldse en zinnelijke dingen? Dan hebben we een kracht nodig die ons met krachtige, levendige bewegingen van de ziel naar

God brengt. We hebben een ernstige neiging in onze ziel nodig, en dát is deze verruiming van het hart. — Thomas Manton.

Vers 32

"Mijn hart." Ziet de grote Heelmeester iets verkeerds in het uiterlijke leven van Zijn volk? Dan weet Hij meteen waar Hij moet zoeken. Hij weet dat elke geestelijke ziekte een hartziekte is, en dat Hij dus middelen voor het hart moet gebruiken. Soms ziet onze Heelmeester verschijnselen die hevig zijn, soms verschijnselen van loomheid en zwakte. Hij weet dat ze allebei uit het hart voortkomen, en daarom zoekt Hij de oorzaak niet aan de buitenkant. Daarom werkt Hij op het hart als Hij gaat genezen, en niet op de verschijnselen alleen.

Dat het hart in alle heilige dingen sterk werkt, komt door de gezegende werking van de Geest erop. Alleen wanneer Hij ons hart heeft verruimd, kunnen we de weg van Gods geboden "lopen". Hartelijkheid in ons handelen is het onderwerp waar hier de aandacht van de lezer op wordt gevestigd. Dat onderwerp is van groot belang, en we mogen er niet te licht over denken.

Veel gelovigen nemen in de gemeente van God een armzalige plaats in, omdat hun hart niet verruimd is. Ze vertrouwen op Jezus voor het eeuwige leven, en Hij zal hen zeker niet teleurstellen. Hij is trouw aan Zijn woord: "Die geloofd zal hebben … zal zalig worden." Maar helaas: ze zitten nog steeds in een beklagenswaardige mate opgesloten in zichzelf. Hun hart is samengetrokken. Ze denken nog altijd benauwd over wat God van hen vraagt, over hun eigen voorrechten en over de plaats die ze in de wereld hebben gekregen. Van hen kun je wel zeggen dat ze staan, zitten of wandelen op de weg van Gods geboden.

Maar je kunt niet zeggen dat ze erop "lopen". Lopen is een krachtige, gezonde beweging van het lichaam. Het kost energie en vraagt een gezond hart. Niemand kan op de weg van Gods geboden lopen, tenzij in de kracht en de veerkracht die Hij geeft. Er zijn betrekkelijk

weinig lopende christenen. Wandelende en zittende christenen zijn betrekkelijk gewoon. Maar een lopende christen is zó ongewoon dat hij vaak voor bijna gek wordt aangezien.

Laten we onze opmerkingen over dit onderwerp, om het overzichtelijk te houden, onder de volgende koppen ordenen:

1. Wat hartelijkheid is. De hartelijkheid waarover het hier gaat, heet "verruiming van het hart". Het is blijmoedigheid in het doen van Gods wil, liefde voor die wil, een uitgaan van onze gevoelens ernaartoe en een betrokkenheid erbij. Dat is ze allemaal, en nog veel meer, wat niet makkelijk in woorden te vangen of af te bakenen is.
2. Wat hartelijkheid doet. Heeft God het hart verruimd? Dan stijgt het uit boven alle grenzen die de gevallen zelfzucht trekt. Bij de val kromp het hart ineen. Toen de zonde erin kwam, trok het zich samen. Het kon geen grote, edelmoedige gedachten meer bevatten. Het werd een hart in boeien. Het is waar dat de mens aan zijn plichten niet kon ontkomen, en evenmin aan de stem van zijn geweten. Maar onze genegenheden zijn vrijwillig. Het gevallen hart nam zijn genegenheid van God terug. Het voelde dat het de macht had die genegenheid van Hem en Zijn geboden achter te houden. En het deed het goed om zijn vijandschap te laten zien door zijn sympathie in te houden, waar het zijn gehoorzaamheid niet kon inhouden...
3. Waar hartelijkheid vandaan komt. Zoals we al zeiden: werkt de Geest in het hart en wordt al het natuurlijke kwaad erin overwonnen? Dan gaat het hart zich uiten op manieren die ver buiten de grenzen van gevallen zelfzucht liggen. Liefde is erin verweven. Liefde geeft eenheid van gevoel en gelijkheid van belang. Daardoor wordt het hart doortrokken van alles wat God toebehoort, want het heeft die liefde van God gekregen. Zo komt het hart los van louter regels, of liever: het stijgt erboven uit. Het voelt, niet alleen weten maar voelen, zó veel van de schoonheid van Gods geboden, dat het er vreugde in vindt om erop te "lopen". Het hart doet er

graag met warmte aan mee. Zijn belangen en gevoelens liggen daarin. — Philip Bennet Power, in "The I Wills of the Psalms", 1862.

Vers 32

Een onrustig hart maakt ons ongeschikt voor onze plicht. Het remt onze werkzaamheid als we de plicht willen doen. Bij alle godsdienstige diensten moeten het hele hart, de hele ziel en alle kracht betrokken zijn. Maar deze zorgen zijn als blokken en gewichten die de beweging hinderen. Vreugde verwijdt de ziel en geeft haar ruimte voor alles wat ze onderneemt. Droefheid trekt het hart juist samen en maakt alle vermogens krap. Daarom smeekt David om een verruimd hart als beginsel van werkzaamheid: "Ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijd zult hebben." Wat kun je anders verwachten van een gemoed dat door angst en droefheid helemaal in de war is?

Het is onregelmatig, wankel, zwak en verward. Pakt zo'n gemoed iets aan, dan werkt het onrustig, sleept het zich zwaar voort en doet het met veel moeite heel weinig. Toch zou het minder erg zijn als dat weinige dan tenminste goed gedaan werd. Maar het gemoed wordt in zijn pogingen zó onderbroken dat iemand soms met bidden begint, meteen blijft steken en niet verder durft. Zijn woorden worden verzwolgen: "Ik was verslagen, en sprak niet" (Ps. 77:5). — Richard Gilpin (1625-1699), in "Daemonologia Sacra."

Wenken voor predikers

Vers 32

De geboeide renner wordt bevrijd.

1. De baan die hem uitnodigde.
2. De boeien die hem bonden.
3. Het ongeduld dat hem aandreef.

4. De Heere Die hem bevrijdde.
5. Laat hem nu gaan. — C.A.D.

Vers 32

1. Vrijheid waarnaar verlangd wordt.
2. Vrijheid die goed wordt gebruikt. Of: wat het hart teweegbrengt in de voeten.

Vers 32

Deze tekst geeft ons stof om te spreken:

1. Over het voordeel van een verruimd hart, en over het feit dat God eerst dit werk moet doen, voordat er van onze kant ook maar enige ernstige neiging of beweging van het hart naar Hem toe kan zijn.
2. Het besluit van de heiligen, dat daarop volgt, om zich met hun hart te verbinden aan een leven voor God.
3. Met hoeveel ernst, bereidwilligheid en geestkracht we dit werk moeten voortzetten: "Ik zal lopen." — T. Manton.

Vers 32

1. De weg van gehoorzaamheid: "Uwer geboden."
2. De plicht tot gehoorzaamheid: "Ik zal lopen." Dus niet stilstaan, niet talmen, niet kruipen, niet wandelen, maar lopen.
3. Het leven van gehoorzaamheid.

(a) Waar het zit: in het hart.
(b) Waar het vandaan komt: "Wanneer Gij", enz.
(c) Wat het doet: het verruimt het hart. — G.R.

Uitleg

Verzen 33-40

Dit hele deel ademt afhankelijkheid en het besef van uiterste nood, van iemand die alleen nog van God verwacht wat hij nodig heeft. Het bestaat helemaal uit gebed en pleidooi. De acht verzen ervoor trilden van schuldbesef en beefden van het kinderlijke besef van zwakheid en dwaasheid. Daardoor riep de man van God om de hulp waarmee alleen zijn ziel kon worden behoed voor weer in de zonde vallen.

Vers 33

"HEERE! leer mij den weg Uwer inzettingen." Wat een kinderlijke, gezegende woorden zijn dit! En ze komen uit de mond van een oude, ervaren gelovige, die bovendien een koning was en een door God geïnspireerd man. Wee wie nooit onderwezen zullen worden, want hen wacht niets goeds. Ze worden dwaas door hun eigen wijsheid, en iedereen die goed oordeelt, ziet hun dwaasheid. De psalmist wil de Heere als zijn leermeester hebben. Hij voelt namelijk dat zijn hart van niemand die minder goed onderwijst, zal leren. Wie beseft dat hij traag van begrip is, zoekt vanzelf een grote leermeester.

Wat is het een neerbuigendheid van onze grote Jehova dat Hij Zich verwaardigt om wie Hem zoeken te onderwijzen! De les die hij wenst, is geheel praktisch. De heilige man wilde niet alleen de inzettingen leren, maar de weg ervan: hoe je ze dagelijks toepast, wat ze beogen, welke geest, richting, gewoonte en neiging erin zit. Hij wilde dat pad van heiligheid kennen, omheind door de goddelijke wet. Langs dat pad staan Gods geboden als wegwijzers en mijlpalen, die ons vooruitgang tonen en aangeven. Alleen al het verlangen om deze weg te leren is een verzekering dat we erin onderwezen zullen worden. Hij Die ons doet verlangen om te leren, zal dat verlangen zeker vervullen, en wel op Zijn tijd.

“En ik zal hem houden ten einde toe.” Wie door God is onderwezen, vergeet zijn lessen nooit. Zet de goddelijke genade een mens op de ware weg? Dan blijft hij die weg trouw. Louter menselijk vernuft en wilskracht hebben zo’n blijvende invloed niet. Aan alle volmaaktheid van het vlees komt een einde. Maar de hemelse genade houdt niet op, behalve met haar eigen einddoel: de voltooiing van heiligheid in de vreze des HEEREN. Dat wie begint in God, met God en door God, zal volharden tot het einde, mag je zeker voorspellen. Maar wie begint zonder dat de Heere hem onderwijst, vergeet snel wat hij leert.

Hij wijkt af van de weg waarop hij beweerde te zijn gekomen. Niemand mag er prat op gaan dat hij zijn weg uit eigen kracht zal volhouden. Dat hangt immers af van het voortdurende onderwijs van de Heere. We zullen vallen zoals Petrus, als we op onze eigen standvastigheid vertrouwen zoals hij. Bewaart God ons? Dan bewaren wij Zijn weg. En het is een grote troost dat de Heere de voeten van Zijn heiligen op die manier bewaart. Toch moeten we waken, alsof het bewaren van de weg helemaal van onszelf afhing. Volgens dit vers rust onze volharding namelijk niet op een kracht of dwang, maar op het onderwijs van de Heere.

En onderwijs, wie de leraar ook is, vraagt dat de leerling leert. Niemand kan iemand onderwijzen die weigert te leren. Laten we dus ernstig het goddelijke onderwijs indrinken. Dan houden we onze oprechtheid vast en volgen we het pad van de rechtheid tot het laatste uur van ons leven. Ontvangen we het levende, onvergankelijke zaad van het woord van God? Dan móéten we leven. Zonder dat hebben we geen eeuwig leven, maar alleen de naam dat we leven. Het “einde” waarover David spreekt, is het einde van het leven, of de volheid van gehoorzaamheid.

Hij vertrouwde erop dat de genade hem tot het uiterste trouw zou houden. Nooit trok hij een grens om tegen gehoorzaamheid te zeggen: “Tot hiertoe zult gij komen, en niet verder.” Het einde van het

onderhouden van de wet komt pas wanneer we ophouden met ademen, en geen minuut eerder. Geen goed mens zal een datum willen vaststellen en zeggen: "Het is genoeg. Nu mag ik wat minder opletten en leven zoals de mensen leven." Zoals Christus ons liefheeft tot het einde, zo moeten wij Hem dienen tot het einde. En het doel van het goddelijke onderwijs is dat we tot het einde volharden.

Ook de achtregelige strofen hangen nog steeds samen. Gimel opent met een gebed om leven, zodat hij het woord kan houden (Ps. 119:17). Daleth vraagt om méér leven, naar datzelfde woord (Ps. 119:25). Nu opent He met een bede om onderwijs, zodat hij de weg van Gods inzettingen kan houden. Wie goed naar deze verzen kijkt, ziet een nog sterkere band tussen ze.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Dhr. Marchant, een van de docenten van het Predikantencollege, schreef over deze strofe van acht regels aantekeningen die zo uitstekend zijn dat we ze volledig overnemen.

Gedeelte He.

Onderwerp

De wet van Jehova moet voor de ogen, het verstand, de voeten en het hart gesteld worden.

Sleutelzin: "Bevestig Uw toezeggingen aan Uw knecht" (Ps. 119:38).

Vers 33

Het woord voor de ogen gesteld. "Leer mij": letterlijk "wijs mij aan", "geef mij een aanwijzing." Zoals het woord hier gebruikt wordt, betekent het in het Hebreeuws "de hand uitsteken", vooral om ergens naartoe te wijzen. Daarvan komen de betekenissen "tonen", "aandui-

den" en "leren". De psalmist bidt hier om wegwijzing in de meest eenvoudige vorm. Voor zijn ogen lagen veel paden die naar de dood afdaalden, en maar één pad dat naar het leven leidde. Hij vraagt of hij mag zien welke weg de weg van Jehova is. Laat de Heere hem ooit zien welke weg de goede is? Dan zal hij die tot het einde blijven gaan. Hier heb je licht nodig voor je ogen. Een indiaan volgt een spoor met een onfeilbaar oog en een zekere stap. Zo moeten wij de weg naar het leven volgen. We letten op elke afwijking die ons kan doen dwalen.

Verzen 33-40

In deze strofe van acht regels klinkt steeds hetzelfde gebed, dat al meermalen is genoemd. Hij vraagt of God hem wil onderwijzen, leiden en sterken, en hem wil beschermen tegen de lasteringen, smaadwoorden en bedreigingen van zijn vijanden. Het gebed zit vol vurig verlangen. Dat zie je aan de herhaling: telkens opnieuw hetzelfde voornemen. Want hoe beter hij zijn eigen onwetendheid, duisternis en twijfel kent, en hoe zwak het menselijk verstand is, hoe vuriger hij bidt. Hij ziet immers hoe een lichte duw mensen al meesleurt. Ze laten de waarheid los, omarmen dwalingen die tegen het woord van God ingaan, of vallen in zware zonden.

Daarom bidt hij nog sterker dat hij goddelijk onderwezen, geleid en gesterkt mag worden. Hij wil de erkende waarheid niet van zich afgooien en zich niet in goddeloosheid storten. Zijn voorbeeld leert ons dat ook wij ons moeten wapenen. Tegen de blindheid waarmee we geboren zijn, tegen de zwakte van ons vlees, tegen de strikken en razernij van de duivelen. De wapens zijn: de juiste studie en kennis van Gods Woord, en aanhoudend gebed. Bad zo'n groot man dit, die al zo ver was gekomen? Hoeveel te meer moeten dan wij het bidden, wij die nog maar nieuwelingen zijn en onwetende beginners! Dit is de kern van deze strofe van acht regels, en het is goed om die kern in gedachten te houden. — D. H. Mollerus.

Verzen 33-40

In dit deel richt de psalmist negenmaal een smeekbede aan zijn God, en bij zes ervan geeft hij ook een reden waarom hij verhoord moet worden. Deze smeekbeden komen voort uit een vernieuwd hart. De man van God kon het niet laten ze uit te spreken. Zo diep ging de nieuwe loutering die hij onderging, en zo oprecht was ze. Het overzicht is dit: er worden smeekbeden gedaan om Onderwijs (Ps. 119:33) en Inzicht (Ps. 119:34), en ook om Geestelijk Vermogen (Ps. 119:35) en Neiging (Ps. 119:36). Daarna volgen bijna in één adem smeekbeden om Vrijstelling van de Geest van IJdelheid (Ps. 119:37) en om Goddelijke Levendmaking (Ps. 119:37).

De Heere krijgt de bede om Zijn Woord van Belofte aan Zijn dienaar gestand te doen (Ps. 119:38), en om hem te verlossen van de Gevreesde Smaad. Ten slotte laat de man van God zijn gebed om levendmaking rusten op de Goddelijke Gerechtigheid (Ps. 119:40). Mocht de Goddelijke Geest ons toch leren onszelf te meten aan wat we hier lezen, wanneer we het heil van onze God willen zien!

Verzen 33-40

In deze ene strofe van acht regels zie ik iets wat in geen enkele andere voorkomt: elk vers bevat een eigen gebed. In het eerste bidt hij om onderwezen te worden. Daarna belooft hij aan te nemen wat God hem leert. Eerder had hij al besloten op deze weg te gaan. Maar meteen voelde hij hoe snel hij van nature afdwaalt. Daarom komt hij naar deze Gids toe en vraagt hij: onderwijs mij. — Richard Greenham.

Vers 33

“Leer mij den weg Uwer inzettingen”, enz. Onderwijs van boven hebben Gods kinderen nodig zolang ze in deze wereld zijn. Hoe meer we weten, hoe meer we willen weten, en hoe liever we leren. We zullen smeken om elke dag genade, net als om brood. Een eerste voorproefje van de druiventros van Eskol zal ons doen hunkeren naar de wijn-

oogst van Kanaän (Num. 13:24). Godsdienst is de kunst van het heilige leven, en je kent haar pas als je haar beoefent. Zo is iemand die de noten kan lezen nog geen meester in muziek. Dat is wie geleerd heeft vlot een les uit het boek te nemen en die op zijn instrument te spelen. Daarna is het genoegen dat het geeft drijfveer genoeg om zo door te gaan. — George Horne.

Vers 33

"Leer mij den weg Uwer inzettingen", enz. Ga naar God met een oprecht hart en vraag Hem om Zijn onderwijs. Daar heeft God vreugde in. "Geef dan Uw knecht een verstandig hart, om Uw volk te richten, verstandelijk onderscheidende tussen goed en kwaad; want wie zou dit Uw zwaar volk kunnen richten? Die zaak nu was goed in de ogen des HEEREN, dat Salomo deze zaak begeerd had" (1 Kon. 3:9-10). O, smeek God erom, en wel om deze drie redenen:

1. De weg van Gods inzettingen is het waard dat iedereen hem vindt.
2. Hij is voor iedereen moeilijk te vinden en te bewaren.
3. Het is zó gevaarlijk om hem te missen, dat dit ons moet aansporen om ernstig bij God aan te dringen. — Thomas Manton.

Vers 33

"Leer mij den weg", enz. "Wie zijn eigen leerling is", merkt de heilige Bernardus op, "heeft een dwaas als meester." Denk aan een soldaat op mars. Hij bepaalt niet zelf in welke volgorde hij loopt. Hij vertrekt niet wanneer hij zin heeft en neemt ook geen prettige sluipweggetjes. Anders raakt hij los van de rest, weg bij de vaandels. Zijn generaal geeft hem de route en daar houdt hij zich aan. Gewapend en in de voorgeschreven rij loopt hij rechtstreeks door tot het eind van de mars. Daar wachten de voorraden die de intendance heeft klaargezet.

Gaat hij een andere kant op? Dan krijgt hij geen rantsoen en is er geen kwartier voor hem klaar. De generaal heeft namelijk bevolen dat dit alles klaarstaat voor wie hem volgen en niet naar rechts of links

uitwijken. Wie zijn generaal volgt, komt dus niet om, en met reden. De generaal denkt niet aan zijn eigen gemak, maar aan wat zijn hele leger aankan. Zo is het ook met de marsorde van Christus, als Hij Zijn grote leger uit het geestelijke Egypte voert naar het eeuwige Land van het Paradijs. — Ambrosius, aangehaald door Neale en Littledale.

Vers 33

"Leer mij den weg", enz. Dit vijfde deel leert ons iets wat we nooit mogen vergeten. Er is één weg, door God Zelf aangewezen, waarop heel Zijn volk moet lopen en blijven lopen. Anderen tekenen ieder voor zich een eigen route uit. Als ze zich daaraan houden, denken ze veilig te zijn. Zo dacht David niet. Hij wilde alleen gevonden worden op de weg die God had bepaald. En hij wilde zó door God onderwezen worden, dat hij die weg tot het einde zou houden. Of, zoals de grondtekst het zegt: het einde zou houden. Dat einde is de afloop van zijn belijdenis, de zaligheid van zijn ziel. — W. Wilson.

Vers 33

"Leer mij den weg Uwer inzettingen, en ik zal hem houden", enz. Blijft U mijn leraar, zegt David, dan blijf ik Uw dienaar. Zonder voortdurend licht en voortdurende genade van de Heere houdt niemand vol. Een boom zonder sap in zijn wortel bloeit een poosje, maar blijft niet staan. Zo is het ook met iemand wiens hart niet voortdurend met de dauw van Gods genade wordt besproeid. Een tijd lang laat hij een mooi schijnbeeld van godzaligheid zien, maar uiteindelijk valt hij af. Wij dragen de wortel niet; de wortel draagt ons. Laten we beven en vrezen, en ons dat goed bedenken!

Blijven we niet in onze Heere, dan worden we dorre takken die nergens goed voor zijn, behalve voor het vuur. Laten we daarom altijd bidden dat Hij bij ons blijft. Dan onderwijst Hij ons met Zijn licht en leidt Hij ons door Zijn kracht over de weg die ons bij Hemzelf brengt. — William Cowper.

Vers 33

"Inzettingen" komt van een woord dat betekent: afbakenen, uitstippelen, beschrijven en bepalen. Inzettingen zetten onze weg uit, beschrijven welke gedragslijn we moeten volgen en gebieden wat we moeten onderhouden. — Adam Clarke.

Vers 33

Gods "inzettingen" laten zien dat Hij het gezag en de macht heeft om ons wetten te geven. — Matthew Pool, 1624-1679.

Vers 33

"Ten einde toe", of: als tegenprestatie, als beloning, of uit dankbaarheid aan U. Het is redelijk dat wij Gods barmhartigheid in het onderwijzen belonen of beantwoorden. Dat doen we door goed te onderhouden en te bewaren wat Hij ons leert. Je kunt het ook zien naar het voorbeeld van Ps. 19:12. Daar brengt het houden van Zijn geboden een grote beloning mee. Het kan hier worden weergegeven met eqev (met het voorzetsel l erbij gedacht), "voor de beloning". Dan gaat het om de vreugde van nu, Ps. 119:32, zonder de toekomstige kroon uit te sluiten. — H. Hammond.

Vers 33

"Ten einde toe." Helemaal tot aan het eind. In het Hebreeuws staat: tot de hiel. De kracht van de woorden lijkt te zijn: "helemaal door, van je hoofd tot je voeten." — Zachary Mudge, 1744.

Verzen 33-34

"Ten einde toe." Hij wordt geen weifelaar, hij zal haar houden "ten einde toe". Hij wordt geen huichelaar, hij zal haar houden "met gansen harte". — Adam Clarke.

Wenken voor predikers

Schetsen over de sleutelwoorden van de psalm, door ds. C. A. Davis.

Verzen 33-40

Trouw die is verzekerd door goddelijke werking. Een gebed om goddelijk onderwijs, inzicht, dwang en beheersing van hart en ogen, om volhardende en hartelijke trouw te verzekeren (Ps. 119:33-37). Zo bevestigd in het woord bidt de psalmist dat het woord ook voor hemzelf bevestigd wordt (Ps. 119:38). Hij vraagt dat de smaad van ontrouw van hem wordt afgewend (Ps. 119:39). En hij geeft het hele gebed kracht door de heftigheid van het verlangen dat het in hem oproept (Ps. 119:40).

Wenken voor predikers

Vers 33

Let in dit gebed om genade op: 1. Tot wie hij bidt: “HEERE!”

1. Voor wie hij bidt: “leer mij.”
2. Waarom hij bidt: genade om onderwezen te worden.
3. Waarover het onderwijs gaat: “den weg Uwer inzettingen.” Het onderwijs waarom hij smeekt, is niet speculatief maar praktisch: hij wil leren hoe je op Gods weg moet wandelen, in het dagelijkse leven. — T. Manton.

Vers 33

De grotere kracht van het goddelijke onderwijs: het zorgt voor een heilig leven in de praktijk en waarborgt dat dit leven blijft voortduren.

Verzen 33-34

Licht van boven.

1. De verblindende macht van de zonde. “Leer mij”, dat wil zeggen: “wijs mij aan.” “Geef mij het verstand.” Hoeveel licht er oorspronkelijk ook voortkwam uit het eten van de boom van kennis van goed en kwaad, dat licht is al lang niet meer genoeg.

(a) Mensen hebben licht nodig om de goede weg van de verkeerde te onderscheiden.

(b) Mensen hebben licht nodig om de schoonheid van de goede weg te begrijpen. Die schoonheid omzoomt de weg van de waarheid aan beide kanten. Maar alleen een geest die door God is onderwezen, kan haar waarderen. Zelfs Jezus, Die de weg, de waarheid en het leven is, lijkt voor zo’n mens op “een wortel uit een dorre aarde”, tot de Heere zijn geest onderwijst. De zonde is de oorzaak van die blindheid. Hoe verder iemand op de weg van de zonde gaat, hoe minder hij van de schoonheid van heiligheid ziet.

1. De verlichtende genade van de Heere. “Leer mij.” “Geef mij het verstand.” Deze genade (a) mag je vrijmoedig vragen: “Indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere.”

(b) Wordt vrijelijk gegeven. “Die een iegelijk mildelijk geeft.” “Bidt, en u zal gegeven worden.”

(c) Is ruimschoots voldoende. “En ik zal hem houden ten einde toe.” “En ik zal Uw wet houden.” Zien is volgen.

1. De aansporende kracht van duidelijk geopenbaarde waarheid. “Ja, ik zal ze onderhouden met gansen harte.” Zien betekent niet alleen volgen, maar volgen met liefde en blijdschap. Over het licht dat voor de troon zal schijnen staat geschreven: “… wij Hem zullen gelijk wezen; want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is.” “Die tussen de cherubim zit, verschijn blinkende”, nu al, op de weg die naar Uw tegenwoordigheid leidt. — F.G.M.

Verzen 33-35

Alfa en Omega.

1. God is Degene Die geestelijk onderwijs geeft: Ps. 119:33.
2. Hij geeft geestelijk inzicht, zonder welk dat onderwijs vergeefs is: Ps. 119:34.
3. Hij geeft genade tot praktische gehoorzaamheid, als je zo onderwezen bent: Ps. 119:35.
4. Voor hartelijke gehoorzaamheid: Ps. 119:34.
5. Voor volharding tot het einde: Ps. 119:33. — C.A.D.

Verzen 33-36

De mens is afhankelijk van goddelijke hulp.

1. Je kunt de weg van de Heere niet blijvend houden zonder de leiding van de Heere: Ps. 119:33.
2. Je kunt de weg niet met je hart bewaren zonder goddelijk licht voor je verstand: Ps. 119:34.
3. Je kunt de weg niet ijverig volgen voordat goddelijke energie aan je wil is gegeven: Ps. 119:35.
4. Je kunt de weg niet werkelijk liefhebben, tenzij de liefde van God je hart in beweging brengt en voortdrijft: Ps. 119:36. Hij Die zei: "Zonder Mij kunt gij niets doen", is nodig, zowel om de weg te zien en te begrijpen als om hem te bewandelen en lief te hebben. — F. G. M.

Uitleg

Vers 34

"Geef mij het verstand, en ik zal Uw wet houden." Dit is hetzelfde gebed, uitgebreid, of liever een aanvulling die het versterkt. Hij heeft niet alleen onderwijs nodig, maar ook het vermogen om te leren. Ver-

staan alleen is niet genoeg voor hem. Hij moet verstand krijgen. Wat heeft de zonde ons diep, heel diep laag gebracht! We missen zelfs het vermogen om geestelijke dingen te verstaan. Zolang we geen geestelijk onderscheidingsvermogen hebben gekregen, kunnen we ze helemaal niet kennen. Wil God ons echt verstand geven? Dat is een wonder van genade. Het wordt ons alleen nooit gegeven voordat we onze behoefte eraan kennen.

En we ontdekken die behoefte zelfs pas nadat God ons een beetje verstand heeft gegeven om haar te merken. We zitten in een toestand van ingewikkeld verderf. Alleen veelvuldige genade kan ons daaruit verlossen. Wie zijn eigen dwaasheid voelt, wordt door het voorbeeld van de psalmist aangemoedigd om om verstand te bidden. Laat ieder in geloof roepen: "Geef mij het verstand." Anderen hebben het gekregen, waarom zou ik het dan niet kunnen krijgen? Voor hen was het een gave. Zal de Heere mij die ook niet vrijelijk schenken?

Zoek deze zegen niet om beroemd te worden om je wijsheid, maar om overvloedig te worden in je liefde tot Gods wet. Wie verstand heeft, leert het gebod van de Heere, onthoudt het, bewaart het en gehoorzaamt het. Het evangelie geeft ons de genade om de wet te houden. De vrije gave brengt ons tot heilige dienst. Er is maar één weg naar heiligheid: Gods gave aannemen. Als God geeft, dan houden wij. Maar de wet houden we nooit om genade te verdienen. Wie opnieuw geboren wordt en verstand ontvangt, krijgt vanzelf godvruchtige eerbied voor de wet en bewaart haar vastberaden in zijn hart.

De Geest van God laat ons de Heere kennen en iets begrijpen van Zijn liefde, wijsheid, heiligheid en majesteit. Daardoor gaan we de wet eren en geven we ons hart over aan de gehoorzaamheid van het geloof.

"Ja, ik zal ze onderhouden met gansen harte." Verstand raakt ons gevoel. Het overtuigt het hart van de schoonheid van de wet, zodat de ziel haar met al haar krachten liefheeft. Daarna laat het de majesteit van de Wetgever zien, en onze hele natuur buigt zich voor Zijn

hoogste wil. Een verlicht oordeel heelt de verdeeldheid van het hart. Het buigt alle gevoelens, die nu één zijn, tot een strikt en waakzaam houden van die ene levensregel. Alleen wie kan zeggen: "Mijn Heere, ik wil U dienen, en wel met mijn hele hart", gehoorzaamt God.

Dat kan niemand echt zeggen, voordat hij als vrije gift de innerlijke verlichting van de Heilige Geest heeft ontvangen. Gods wet altijd met ons hele hart houden is een grote genade, en weinigen vinden haar. Toch kunnen we haar krijgen, als we ermee instemmen om door de Heere onderwezen te worden.

Let op de parallel met Ps. 119:2 en Ps. 119:10. Daar gaat het over het hele hart bij het zoeken, en in Ps. 119:58 bij het smeken om barmhartigheid. Het zijn allemaal tweede verzen in hun strofen van acht. Dat deze uitdrukking zo vaak terugkomt, toont hoe belangrijk een ongedeelde liefde is. Zolang het hart niet heel is, dat wil zeggen verenigd, is het nooit echt heilig. En het hart is pas één met God als het in zichzelf één is.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 34

Het woord voor het verstand gesteld. "Geef mij het verstand." Dit woord gaat over geestelijk begrip. Het is meer dan de blote wegwijzing waar het vorige vers om vroeg. David bidt hier: "Laat mij onderscheiden", "Laat mij opmerken", en dan met zijn verstand. "Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods." De volgorde is deze. Eerst zien onze uiterlijke zintuigen de weg. Daarna begrijpt ons verstand haar. En dan volgt ons hart haar, met geloof en liefde. Zo zal ook de psalmist de wet houden met zijn hele hart, wanneer God hem haar laat verstaan. Toch trekt ons hart van nature naar aardse en zondige dingen. Daarom moet ook voor ons hart onmiddellijk goddelijke hulp worden gevraagd.

Vers 34

"Geef mij het verstand." De psalmist gaat naar de wortel van de zaak. Dat heeft hij geleerd van de Geest, de Bron van alle onderwijs. Hij wilde niet alleen onderwezen worden zoals een meester dat doet. Hij wilde dat zijn geest werd omgevormd, op de manier waarop alleen de Schepper dat kan. Dat zit in de woorden besloten. "Geef mij het verstand": laat mij verstaan. Hij wilde niet alleen iets weten, in zijn algemene aard. Hij wilde het begin, de uitkomst en het einde ervan doorgronden. Hij wilde de kracht krijgen om goed en kwaad te onderscheiden: geestelijk onderscheidingsvermogen.

Dan zou hij het rechte kunnen onderscheiden, en tegelijk alles wat ertegenin gaat. Hij wilde verstand, om de waarheid, Gods ware weg, te kennen, te onderscheiden en te waarderen, en om zorgvuldig alles te mijden wat ernaast ligt. — John Stephen.

Vers 34

"Geef mij het verstand." Dat hebben we aan Christus te danken, want "de Zoon van God gekomen is, en heeft ons het verstand gegeven" (1 Joh. 5:20). — Matthew Henry.

Vers 34

"Verstand." Ons verstand is de loods en de gids van de hele mens. Het staat aan het roer van de ziel. Maar de ervarenste gids kan in het donker verdwalen, en zo kan ook ons verstand de weg kwijtraken zonder het licht van kennis. "Ook is de ziel zonder wetenschap niet goed" (Spr. 19:2). Zonder kennis is ook het leven niet goed en de uiterlijke toestand niet veilig (Ef. 4:18). "Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is" (Hos. 4:6).

In de Schrift wordt goddeloosheid en allerlei misstappen gewoonlijk toegeschreven aan onwetendheid. Kwalen in het lichaam komen vaak voort uit stoornissen in het hoofd. Zo komen buitensporigheden in de praktijk vaak voort uit dwalingen in het oordeel. En inderdaad:

in elke zonde zit onwetendheid en dwaling als grond. Wisten zondaars echt wat ze doen wanneer ze zondigen, dan zouden we van elke zonde kunnen zeggen wat de apostel zegt over die ene grote zonde: "Indien zij ze gekend hadden, zo zouden zij den Heere der heerlijkheid niet gekruist hebben" (1 Kor. 2:8). Wisten ze echt dat elke zonde de Heere tot jaloersheid tergt?

Dat ze oorlog verklaart aan de hemel? Dat ze de Heere Jezus opnieuw kruisigt? Dat ze toorn opstapelt voor de dag van de toorn? En dat vergeving, als die ooit komt, niet minder kost dan de prijs van Zijn bloed? Dan zou het bijna onmogelijk zijn dat de zonde niet schrikwekkend was, in plaats van aanlokkelijk, en dat ze niet afschrikte, in plaats van te verleiden. — Uit de "Recommendatory Epistle prefixed to the Westminster Confession and Catechisms."

Vers 34

"Met gansen harte." Alles wat een mens is, hoort aan God. Daar zijn alle mogelijke gronden voor en elke titel. Vraagt Hij dus om het hele hart, dan eist Hij alleen wat Hem toekomt. Het geheel is ons door God gegeven toen Hij ons schiep. Hij houdt het geheel in stand, verlost het geheel en belooft het geheel te verheerlijken. Stel dat we bij onze schepping verminkt waren geweest, geboren zonder handen of voeten. Dan hadden we er verdriet over gehad. Stel nu dat God ons aan onszelf zou overlaten, en we dat stukje zouden houden dat we voor Hem hadden achtergehouden.

Of dat Hij bij onze dood zo'n verdeling zou maken en maar een deel mee naar de hemel nam. Of dat Christus ons maar voor een deel had gekocht! Maar zo is het niet: "Want gij zijt duur gekocht: zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn" (1 Kor. 6:20). Heb je iets goeds van God in jezelf ervaren? Dan heeft Hij het geheel geheiligd, op de manier van het evangelie. Dat wil zeggen: elk deel van jou. "En de God des vredes Zelf heilige u geheel en al; en

uw geheel oprechte geest, en ziel, en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus" (1 Thess. 5:23).

Dus niet alleen je geweten, maar ook je wil en je gevoelens, je eetlust en je lichaam. En alles heb je aan Hem gegeven, om Hem ermee te dienen: "Ik ben mijns Liefsten!" Niet een deel, maar het geheel. Ananias kon Hij niet verdragen, want die hield een deel van de prijs achter. Alles zijn we Hem verschuldigd, zonder uitzondering. Soms willen de wereld, het genot, de eerzucht, de hoogmoed, de hebzucht of een onkuise liefde een stukje van ons hebben. Bedenk dan: wij hebben geen gevoelens om vrij over te beschikken zonder Gods toestemming.

Alles is van Hem. Wie ook maar iets van God afneemt of achterhoudt, maakt zich schuldig aan heiligschennis. Zou ik weggeven wat van God is, om de wereld, het vlees en de duivel tevreden te stellen? — Thomas Manton.

Verzen 34-35

"Geef mij het verstand." "Doe mij treden." Het verstand dat hij vraagt, voert tot gaan, en daarvoor zoekt hij het. Als God onderwijst, werkt dat gehoorzaamheid uit. Hij laat ons het pad van het leven zien, en Hij zet ons erop in beweging. Zulk onderwijs geeft kracht. Het maakt de trage wil wakker en breekt de macht van verdorven neigingen. Het verdrijft de trage wil, en ook de duisternis die verdorvenheid en zonde in het verstand hebben gebracht. Daardoor worden we buigzaam en gewillig om te gehoorzamen. Het geeft niet alleen het willen, maar ook het doen. Kortom: het trekt ons in een waakzame, zorgvuldige, gelijkmatige en blijvende gehoorzaamheid. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 34

Wat het verstand met het hart doet, en wat verstand en hart samen vermogen over het leven.

Vers 34

Zien en liefhebben.

1. Wie ziet, heeft lief (het hele vers).
2. Wie liefheeft, ziet. Alleen een liefhebbend hart zou genoeg hebben gezien om zo'n vers te schrijven. — F. G. M.

Uitleg

Vers 35

"Doe mij treden op het pad Uwer geboden, want daarin heb ik lust." "Want het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet." U hebt mij de weg laten liefhebben, laat mij er nu ook op lopen. Anderen gaan door Uw genade over een duidelijk pad. Ik zie het, en ik bewonder het. Laat mij ook op reis gaan! Zo roept een kind dat wil lopen, maar nog te zwak is. Zo roept een pelgrim die uitgeput is, maar hijgt om weer verder te trekken. Zo roept een kreupele die ernaar smacht te kunnen rennen.

Het is gezegend om vermaak te hebben in heiligheid. Zeker zal Hij Die ons dat vermaak gaf, in ons ook de nog hogere vreugde werken om heiligheid te bezitten en te beoefenen. Dat is onze enige hoop, en we hebben geen andere nodig. Op het smalle pad komen we pas, als onze Maker ons er met Zijn eigen macht heen brengt. O U, Die mij eens hebt gemaakt, ik bid U: maak mij opnieuw. U hebt mij laten weten, laat mij nu ook gaan. Ik zal nooit gelukkig zijn voordat het zover is, want mijn enige vermaak is wandelen naar Uw gebod.

De psalmist vraagt de Heere niet om te doen wat hij zelf moet doen. Hij wil zelf gaan, treden op het pad van het gebod. Hij vraagt niet om gedragen te worden terwijl hij werkeloos blijft liggen. Hij bidt: "Doe mij treden." Genade behandelt ons niet als blokken of stenen, die door paarden of machines worden voortgesleept. Ze behandelt ons als schepselen met leven, verstand, een wil en werkzame krachten. Die zijn gewillig en in staat om zelf te gaan, als ze er eenmaal toe zijn gebracht. God werkt in ons, zodat wij zowel willen als doen naar Zijn welbehagen.

Heiligheid, waar wij naar streven, is geen gedwongen naleving van een gebod. Het is toegeven aan een hartelijke passie voor het goede, en die vormt ons leven naar de wil van de Heere. Kan de lezer zeggen: "daarin heb ik lust"? Is praktische godzaligheid het kleinood van je ziel, de prijs waar je geest naar verlangt? Dan zal het pad van je leven, hoe ruw ook van buiten, rein zijn en je ziel omhoogvoeren naar onuitsprekelijke vreugde. Heb je lust in de wet? Twijfel er dan niet aan dat je in staat gesteld wordt om op haar wegen te lopen. Waar het hart zijn vreugde al heeft gevonden, volgen de voeten vanzelf.

Vergelijk dit met het overeenkomstige vers in de vorige strofe (Ps. 119:27): "Geef mij … te verstaan" (Engels: doe mij verstaan). Hier staat: "Doe mij treden." Let op de volgorde: eerst verstaan, dan gaan. Een helder verstand helpt enorm bij handelen in de praktijk. In de laatste paar strofen van acht is het vierde vers het hartevers geweest: zie Ps. 119:20, Ps. 119:28 en nu Ps. 119:36. In alle eerdere vierde verzen valt inderdaad een grote hartelijkheid op. Ook dát laat zien hoe zorgvuldig en doordacht dit heilige lied is opgebouwd.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 35

Het woord voor de voeten gesteld. Het woord voor "doe mij treden" komt van een werkwoord dat "met de voeten treden" en "vertrappen"

betekent. “Doe mij treden” doelt hier dus op echt wandelen op de goddelijke weg. Dat is iets anders dan de weg alleen maar zien met je ogen en je verstand. Bij praktisch wandelen komen de echte moeilijkheden van de weg scherper in beeld. Daarom staat hier niet meer het woord uit Ps. 119:33, dat een brede, open weg kan betekenen. Het is een woord dat volgens Gesenius “nooit een openbare en koninklijke weg aanduidt, zoals door kunst werd aangelegd en gevormd, maar altijd een voetpad.” De jongere Buxtorf vertaalt het daarom met Semita. Gaan de voeten haar werkelijk betreden? Dan blijkt altijd van de weg van de waarheid: “de weg is nauw, die tot het leven leidt.”

Vers 35

“Doe mij treden op het pad Uwer geboden.” In de vorige verzen vroeg David om licht. Nu vraagt hij om kracht om in dat licht te wandelen. We hebben niet alleen licht nodig om onze weg te kennen, maar ook een hart om hem te gaan. Richting is nodig, want onze geest is blind. En de krachtige aandrijving van de genade is nodig, want ons hart is zwak. Het is niet genoeg om de waarheid alleen voor je te zien, als je haar niet omhelst en nastreeft. We hebben dus een dubbele hulp van God nodig: ons verstand moet verlicht worden, en onze wil moet bewogen worden en gewillig gemaakt.

Een christen heeft de taak niet in diepzinnig bespiegelen, maar in hoog gaan in de praktijk. Het bijzondere van Gods genade is dat God eerst leert wat gedaan moet worden, en ons daarna laat doen wat we geleerd hebben: “Doe mij treden op het pad Uwer geboden.” — Thomas Manton.

Vers 35

“Het pad Uwer geboden.” Waarom heten Gods geboden “paden”? Een pad is smal, kort, recht en schoon, en alleen bedoeld voor wandelaars. Paarden en wagens kunnen er niet door. Zo ziet de weg van de HEERE eruit naast de wegen van het vlees en de wereld. Die zijn allemaal breed, vuil en krom, en redeloze dieren lopen erover, het beeld

van de vleselijke, dierlijke mens. David noemt ook een reden waarom hij verhoord moet worden: "want daarin heb ik lust." Door Gods genade heb ik dit pad gekozen en verlang ik ernaar erop te lopen. Het is dan maar redelijk, ja zelfs rechtvaardig, dat Hij Die het willen geeft, ook de genade geeft om het uit te voeren. Zo zegt de heilige Paulus het zelf: "Die in u werkt beide het willen en het werken." — Robert Bellarminus.

Vers 35

Het gaat om "het pad Uwer geboden". Dat is geen nieuwe route, maar de oude, platgetreden weg waarop alle dienaren van God vóór hem hebben gelopen. Daarom gaven de Grieken hem de naam tribon, quasi viam tritam (zoals Euthymius opmerkt). Wat is die weg ook platgetreden door de voeten van velen, door heel veel voeten door de eeuwen heen! Toch geeft David toe dat het er maar één is, en bovendien een smal pad dat moeilijk vol te houden is. Daarom vraagt hij of hij daarop geleid mag worden, stap voor stap. — William Cowper.

Vers 35

"Het pad." Het is een pad, geen openbare weg. Er loopt geen dier en zelden een mens. — Adam Clarke.

Verzen 35, 37

"Het pad." "Uw wegen." Hindoes noemen een leerlijn van een of andere sekte panth, dat is: weg. Die leerlijn volgen ze om mukti te bereiken, verlossing van de zonde. Een weg is dus het belangrijkste middel naar een doel. Het woord wordt toegepast op de Schriften, Ps. 119:27, op Gods raadsbesluiten en op Gods werken. Deze geestelijke weg is: (1) makkelijk te vinden, Jes. 35:8, (2) schoon, zonder modder van zonde, (3) nooit slecht onderhouden, want Christus is nu dezelfde als 6.000 jaar geleden, (4) vrij van leeuwen of wilde dieren, (5) kostbaar, want het bloed van Christus heeft hem aangelegd, (6) niet eenzaam,

want veel gelovigen lopen erop, Hebr. 12:1, (7) zonder tol, want iedereen mag komen, (8) breed.

De weg naar de vrijsteden was achtenveertig voet breed. De landkaart van de Bijbel laat ons dit pad zien. (9) Het einde is aangenaam: de hemel. — J. Long, in "Eastern Proverbs and Maxims illustrating old Truths", 1881.

Verzen 35-36

"Want daarin heb ik lust." "Neig mijn hart tot Uw getuigenissen." Het hart van Gods kind is nooit zó volmaakt op God gericht, dat het niet steeds terugvalt in zijn oude neiging en aard. Zelfs de besten merken dit. Hebben ze huizen, land en alles naar wens? Dan kunnen ze hun gevoelens veel minder los van de wereld houden dan wanneer ze arm en kaal gehouden worden. Naarmate wereldse dingen toenemen, kan hun liefde voor hemelse dingen afnemen. Er wordt over Pius Quintus verteld dat hij over zichzelf zei: toen hij voor het eerst tot de wijdingen werd toegelaten, had hij nog wat hoop op zijn zaligheid.

Als kardinaal begon hij te twijfelen. En sinds hij paus was, wanhoopte hij er bijna aan. Heel wat mensen zien een grote verandering in zichzelf, naarmate het hun in de wereld beter gaat. Hun ijver voor Gods eer neemt af, evenals hun liefde voor Gods woord, hun smaak erin en hun gedachten aan hemelse dingen. Het is verstandig om dat op te merken voordat het kwaad groter wordt. Argwaan en voorzichtigheid zijn nodig om te voorkomen dat dit kwaad binnenkomt en begint. Net zo hebben we oplettendheid nodig om te voorkomen dat het groeit. Krijgt de wereld te veel zeggenschap in ons hart?

Trekt ze ons van God weg en lokt ze ons, en wordt ons vermaak in Gods wegen en onze ijver voor Zijn eer zwakker? Dan moeten we onszelf vaak herinneren hoe moeilijk het is voor een rijke om het koninkrijk van de hemelen binnen te gaan. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 35

Het gebed van een kind en het vermaak van een kind. Of: ons genoegen in heiligheid als pleitgrond voor genade.

Vers 35

1. Vermaak beleden.
2. Onwil gesuggereerd.
3. Dwang afgesmeekt. — W. W.

Uitleg

Vers 36

"Neig mijn hart tot Uw getuigenissen." Is dit gebed niet overbodig, vraag je misschien? Davids hart was toch gericht op gehoorzaamheid. Toch is één ding zeker: in de Schrift staat nooit een woord te veel. David had gevraagd om deugd die iets doet. Daarna paste het dat de man van God smeekte dat zijn hart meedeed in alles wat hij deed. Wat zijn zijn stappen waard zonder een hart dat meegaat? Misschien voelde David een afdwalend verlangen, een buitensporige trek van zijn ziel naar wereldse winst. Misschien sloop die zelfs in zijn meest godvruchtige overpeinzingen, en riep hij meteen om meer genade.

Een verkeerde neiging genees je door de ziel de tegenovergestelde kant op te buigen. Heiligheid van hart is het geneesmiddel tegen hebzucht. Wat een zegen dat we de Heere zelfs om een neiging mogen vragen, om een richting van ons innerlijk! Onze wil is vrij. Toch kan de genade ons de goede kant op laten neigen zonder die vrijheid aan te tasten. Ze doet dat door ons verstand te verlichten over hoe voortreffelijk gehoorzaamheid is, door onze gewoonten van deugd te ver-

sterken, door ons de zoetheid van godsvrucht te laten proeven en op nog veel meer manieren.

Is er een plicht waar we tegenop zien? Dan moeten we dit gebed juist daarover bidden. Alle getuigenissen van de Heere moeten we liefhebben. Schieten we op één punt tekort? Dan moeten we daar dubbel op letten. Waar het hart naartoe neigt, daarheen helt het leven over. Daarom heeft de bede zoveel kracht: "Neig mijn hart." Gelukkig is wie van nature de neiging heeft om alles te willen wat goed is. Een vleselijk hart doet dat nooit. Al zijn neigingen gaan lijnrecht in tegen de goddelijke getuigenissen.

"En niet tot gierigheid." Gierigheid is waar onze natuur naartoe helt, en genade moet daar nee tegen zeggen. Deze ondeugd is evenzeer algemeen als schadelijk, evenzeer laag als ellendig. Ze is afgoderij, en zet dus God van Zijn troon af. Ze is zelfzucht, en dus wreed voor iedereen in haar macht. Ze is lage hebzucht, en zou de Heere Zelf voor zilverstukken verkopen. Het is een zonde die ons verlaagt, laat kruipen, hard maakt en verdooft, tot we niets meer voelen. Alles wat er in haar buurt liefelijk is en op Christus lijkt, laat ze verdorren.

Wie gierig is, behoort tot het geslacht van Judas, die de Heere verkocht, en blijkt waarschijnlijk zelf een zoon van het verderf te zijn. Gierigheid komt overal voor, maar zeer weinig mensen geven toe dat zij haar hebben. Wie goud in zijn hart opstapelt, krijgt namelijk het stof ervan in zijn ogen, en kan zijn eigen fout niet zien. Ons hart heeft iets nodig om naar te verlangen. De enige manier om wereldse winst eruit te houden, is de getuigenissen van de Heere in haar plaats te zetten. Buigen of neigen we naar de ene kant? Dan worden we van de andere kant afgekeerd. De negatieve deugd bereik je het zekerst door je zeker te stellen van de positieve genade die haar onvermijdelijk voortbrengt.

Vers 36

Het woord voor het hart gesteld. "Neig mijn hart tot Uw getuigenissen." Het baat helemaal niets dat onze ogen zien, ons verstand begrijpt en zelfs onze voeten op de weg van de waarheid worden gezet, als ons hart er niet ook toe geneigd wordt. "Met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid." Zonder liefde zijn we, volgens 1 Kor. 13:1-3, niets, hoeveel we ook hebben en hoeveel we ook doen. Zo is de strekking van deze vier doordachte smeekbeden in dit deel de volgende: Laat mij zien, laat mij verstaan, laat mij binnengaan, en laat het liefhebben binnengaan op het gebaande, smalle pad van Uw getuigenissen.

Voor zover ik kan nagaan, geeft Luther de zin van deze uitleg bijna precies weer. Hij vertaalt de beginwoorden van Ps. 119:33-36 namelijk met uitdrukkingen die achtereenvolgens betekenen: "Wijs mij aan", "Leg mij uit", "Leid mij" en "Neig (buig, laat hellen) mijn hart", enz.

Vers 36

"Neig mijn hart tot Uw getuigenissen, en niet tot gierigheid." We moeten ervan overtuigd raken dat gierigheid, ik bedoel onze gierigheid, een ondeugd is. Ze heeft namelijk iets weg van een deugd, van zuinigheid, die zich niet richt op wat je al hebt. Daardoor denken we dat ze geen ondeugd is. Vaak zeggen we dat het goed is om een beetje wereldsgezind te zijn. We vinden een beetje gierigheid best goed. Dat bewijst dat we haar diep van binnen niet als zonde zien. Want is zonde niets waard, dan kan een beetje zonde ook niet goed zijn.

Je kunt net zo goed zeggen dat een beetje vergif goed is, zolang het niet te veel is. Zo zie je ouders tegen hun kinderen tekeergaan over uitgeven, en klaarstaan om hen het huis uit te zetten als ze zich aan verspilling overgeven. Maar zijn de kinderen zuinig en krenterig? Dan vinden ze dat te goed. Ik ken nauwelijks een vader die zijn kinde-

ren gewoonlijk aanspoort om niet te sparen of te potten. Ik weet dat jonge mensen eerder naar de andere kant hellen en vatbaarder zijn voor verspilling en verkwisting. Hun natuurlijke warmte is snel en actief.

Daarom is er meer angst en gevaar dat zij verkwisters worden, en dus kan en moet je tegen de jeugd in die richting meer zeggen en doen. Maar dit wil ik benadrukken: worden onze kinderen al jong gierig en wereldsgezind? Dan noemen we hen goede huishouders, en dan zijn we er te blij mee en te trots op. Weinigen denken eraan dat wereldsgezindheid een bijzonder schuldige zonde is tegenover God en schadelijk voor mensen. Hoor wat Gods woord erover zegt in Ef. 5:5: het is afgoderij, en afgoderij is de eerste zonde van de eerste tafel.

Het is een wortel van alle kwaad, 1 Tim. 6:10. Er bestaat geen kwaad dat een wereldsgezind mens niet doet om zijn beurs te sparen. Zo bidt David: "Neig mijn hart tot Uw getuigenissen, en niet tot gierigheid." Hij zegt niet: dit of dat getuigenis. Omdat hij alle wetten van God bedoelt, zegt hij "getuigenissen". Zo laat hij ons duidelijk zien dat gierigheid ons niet van sommige, maar van alle geboden van God aftrekt. De heilige Paulus zegt: waar gierigheid is, zijn "vele … begeerlijkheden", 1 Tim. 6:9, en "vele smarten", 1 Tim. 6:10. Ze zijn het "welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang", 1 Tim. 6:9.

Het Griekse woord betekent een verdrinking waarbij bijna alle hoop en herstel is verdwenen. Gierigheid is het vergif van elke samenleving. Mensen klagen erover omdat ze niemand gierig willen hebben, niemand rijk behalve zijzelf. Een gierigaard haat de mensheid. Hij haat alle armen, want die zouden hem iets kunnen vragen. En hij haat alle rijken, omdat die hebben wat hij zou willen hebben. Een gierigaard zou alles willen hebben wat iedereen heeft. Zo spreekt een edele kerkvader (Chrysostomus), en hij heeft gelijk. Zulke mensen geloven het woord niet. Ze vertrouwen God niet en ook mensen niet, want wie God niet vertrouwt, kan geen mensen vertrouwen.

Gierigheid berooft God van het vertrouwen dat we in Hem moeten hebben en van de afhankelijkheid die we Hem verschuldigd zijn. Ze keert een mens af van alle geboden. Daarom bidt de profeet God zijn hart tot Zijn geboden te neigen, "en niet tot gierigheid." Want we behoren dat niet te doen. Sterker nog, zoals het gezegde luidt: "gij kunt God niet dienen en den Mammon", Luk. 16:13. Daarom klinkt zijn bede zo krachtig en zo dringend. — Richard Capel, in "Tentations: their Danger, Cure", 1655.

Vers 36

"Neig mijn hart tot Uw getuigenissen, en niet tot gierigheid." Als niemand het hart tegenhoudt, is het er licht toe geneigd af te dwalen naar de zijpaden van de kleinzielige jacht op geld. Het geneesmiddel moet van boven komen. Daarom vraagt de psalmist om hulp uit de hemel. — Henry Law.

Vers 36

"Neig mijn hart." Was ons hart van nature en uit zichzelf op de gerechtigheid van de wet gericht, dan had de psalmist niet hoeven te bidden: "Neig mijn hart." Zijn gebed bewijst dus iets anders. Ons hart zit vol zondige gedachten en verzet zich helemaal, totdat God het door Zijn genade verandert. — Johannes Calvijn.

Vers 36

"Neig mijn hart." Eerder in dit gedeelte had David gevraagd om inzicht en leiding, zodat hij de wil van de Heere zou leren kennen. Nu vraagt hij om een hart dat neigt naar het doen van die wil.

Ons verstand moet niet alleen verlicht worden. Ook onze wil moet geraakt en veranderd worden. Uit zichzelf wil het hart van de mens niets van God en heiligheid weten. Dat geldt zelfs wanneer het verstand scherp geslepen is en vol zit met verheven gedachten over God. Daarom bidt David niet alleen: "Geef mij het verstand", maar ook: "Neig mijn hart." Wereldsgezind zijn we van onszelf wel, maar

heilig en hemels worden we nooit uit eigen kracht. Dat moeten we vragen aan Hem Die "de Vader der lichten" is, van Wie "alle goede gave, en alle volmaakte gifte" afkomt.

Wie opkomt voor de kracht van onze natuur, maakt het gebed overbodig. Augustinus zei het veel beter: Naturn vera confessione non falsa defersione opus habet. Wij moeten liever onze zwakheid belijden dan onze kracht verdedigen. Zo doet David, en zo doet werkelijk elke gebroken christen die heeft ervaren hoe zijn eigen ziel zich laat meetrekken. Hij komt bij God en zegt: Neig mijn hart tot Uw getuigenissen, en niet tot gierigheid. — Thomas Manton.

Vers 36

"Neig." Dan zal ik niet afwijken. — James G. Murphy.

Vers 36

"Tot Uw getuigenissen." Het contrast is bijzonder opvallend en scherp. Aan de ene kant staan de getuigenissen van God, aan de andere kant staat "gierigheid". God staat aan de ene zijde en de wereld aan de andere. De wedergeboren mens moet tussen die twee kiezen. Hij heeft daar geen lange bedenktijd voor nodig, want zijn keuze is zonder aarzeling God. — John Stephen.

Vers 36

"Niet tot gierigheid." Hij bidt vooral dat zijn hart van de gierigheid weggehouden wordt. Gierigheid is niet alleen een kwaad, maar volgens de apostel zelfs "een wortel van alle kwaad".

David zet haar hier neer als de vijand van alles wat rechtvaardig is in de getuigenissen van God. Ze draait de natuurlijke orde om en maakt van een hemelse ziel een aardse. Ze is de dienstmaagd van alle zonden, want een gierigaard dient elke zonde die hem winst oplevert. Voor alle zonden moeten we op onze hoede zijn, maar het meest voor de moederzonden. — William Cowper.

Vers 36

Gierigheid, of beter gezegd: “onrechtmatig verkregen winst.” (…) Het Hebreeuwse woord euk kan alleen roof, plundering en oneerlijk gewin betekenen. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 36

Gierigheid. Bonaventura zegt in zijn commentaar op onze psalm dat we gierigheid moeten haten, mijden en wegdoen. We moeten haar haten, want ze valt het natuurlijke leven aan. We moeten haar mijden, want ze staat het leven van de genade in de weg. En we moeten haar wegdoen, want ze verspert het leven van de heerlijkheid. Clemens van Alexandrië noemt gierigheid de vesting van alle ondeugden, en volgens Ambrosius is ze het verlies van de ziel. — Thomas Le Blanc.

Vers 36

Gierigheid. Ik wil de lezer vragen dit serieus te overdenken: het gebod “Gij zult niet begeren” staat weliswaar als laatste in de rij, maar het wordt veel te vaak als eerste overtreden. Het hebzuchtige hart van de mens loopt immers voorop in de overtreding. — William Crouch, in “The Enormous Sin of Covetousness detected”, 1709.

Vers 36

Gierigheid is een maatloos verlangen naar rijkdom, waarin meerdere kwalen samenkomen. Ten eerste een overdreven liefde voor rijkdom, waardoor we ons hart eraan hangen. Ten tweede het vaste besluit om rijk te worden, op een eerlijke of een oneerlijke manier, 1 Tim. 6:9. Ten derde veel te veel haast bij het bijeenbrengen van bezit, samen met ongeduld bij elke vertraging, Spr. 28:20; Spr. 28:22; Spr. 20:21.

Ten vierde een onverzadelijke honger die nooit gestild wordt. Hebben ze te veel, dan willen ze nog meer, en genoeg krijgen ze nooit, Pred. 4:8. Ze lijken op de bloedzuiger, Spr. 30:15, op de waterzucht en op de hel zelf, Spr. 27:20. Ten vijfde een vrekkige hardnekkigheid, waardoor ze hun goederen voor zich houden, zowel voor anderen als

voor zichzelf. Ten zesde wreedheid, Spr. 1:18-19, die zichtbaar wordt in hun onbarmhartigheid en in de onderdrukking van de armen.

Gierigheid is een allerergste ondeugd, want ze is afgoderij en "een wortel van alle kwaad", Kol. 3:5, 1 Tim. 6:10. Ze is een giftige doorn die alle genade verstikt en het zaad van het Woord smoort, Matth. 13:22. Ze doorboort mensen met veel smarten, 1 Tim. 6:10, en laat hen zinken in ondergang en verderf. — James Usher, 1580-1655.

Wenken voor predikers

Vers 36

Heiligheid als remedie tegen gierigheid.

Vers 36, 112

God en mens aan het werk in onze zaligheid.

1. God is het Die in jou werkt: Ps. 119:36.
2. Werk daarom je eigen zaligheid uit met vreze en beven: Ps. 119:112.

— C.A.D.

Uitleg

Vers 37

"Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien." Hij had al voor zijn hart gebeden. Je zou denken dat de ogen zo sterk door het hart worden gestuurd, dat een afzonderlijk gebed voor hen overbodig is. Maar onze dichter wil dubbel zeker zijn. Zien de ogen niets, dan verlangt het hart misschien ook niets. In elk geval is er dan één deur voor de verleiding dicht, als we niet eens meer naar het bonte speelgoed kijken. De zonde kwam de mens voor het eerst binnen via het oog, en het blijft een geliefde ingang voor de verlokkingen van Satan.

Daarom moet die poort dubbel bewaakt worden, dag en nacht. Het gebed is niet zozeer dat de ogen dichtgaan, maar dat ze "afgewend" worden. We hebben ze namelijk open nodig, al moeten ze naar de juiste dingen kijken. Misschien staren we op dit moment naar iets dwaas. Dan moeten onze ogen daar vandaan gedraaid worden. En kijken we juist naar hemelse dingen, dan doen we er verstandig aan te bidden dat onze ogen van het ijdele weggehouden worden. Waarom zouden we naar het ijdele kijken? Het lost op als damp. Waarom zouden we niet naar de eeuwige dingen kijken?

Zonde is ijdelheid. Onrechtmatig gewin is ijdelheid. Eigendunk is ijdelheid. Eigenlijk valt alles wat niet uit God is onder dezelfde noemer. Daar moeten we ons van afwenden. Hoe zwak de psalmist zich voelde en hoe volkomen hij op God leunde, blijkt uit zijn verzoek dat Hij zijn ogen voor hem afwendt. Zelf werkloos toekijken wilde hij nadrukkelijk niet. Hij wilde uitspreken dat hij zonder Gods genade volkomen hulpeloos staat. Hij vreest dat hij zichzelf vergeet en met een slepend verlangen naar verboden dingen blijft staren. Daarom smeekt hij de Heere: draai mijn ogen gauw weg, en sleur mij weg uit dit gevaarlijke gesprek met de ongerechtigheid.

Worden we ervoor bewaard naar het ijdele te kijken, dan worden we ook bewaard voor de liefde tot de ongerechtigheid. "Maak mij levend door Uw wegen." Geef mij zoveel leven dat het dode ijdele geen vat op mij heeft. Laat mij zo snel over de weg naar de hemel gaan dat ik nooit lang genoeg in het zicht van het ijdele blijf staan om erdoor betoverd te raken. Dit gebed raakt onze diepste nood: meer leven in onze gehoorzaamheid. Meer leven beschermt ons sterk tegen het kwaad om ons heen, en dat laat dit gebed zien.

En het zegt ook waar dat leven vandaan moet komen: van de Heere alleen. Levenskracht is het geneesmiddel tegen ijdelheid. Is het hart vol genade, dan worden de ogen schoongewassen van onreinheid. Willen we omgekeerd vol leven zijn in de dingen van God, dan moeten we ver wegblijven van zonde en dwaasheid. Anders neemt het

oog al snel de geest gevangen. Dan kunnen we, net als Simson die duizenden versloeg, zelf overwonnen worden door de begeerten die door het oog binnenkomen. Dit vers loopt gelijk met Ps. 119:21 en Ps. 119:29 in de vorige achtdelen: “scheldt”, “wend van mij”, “wend af”, of “hovaardigen”, “valsheid”, “ijdelheid”.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 37

“Wend mijn ogen af”, enz. Letterlijk: “Laat mijn ogen voorbijgaan zonder de ijdelheid te zien.” Hij wil als het ware zeggen: laat mij alles wat ijdel is voorbijlopen, zonder dat ik het zie. Die gedachte lijkt sterk op het gebed van onze Heere: “En leid ons niet in verzoeking.” Eerst bad de psalmist om wat hij wél wilde zien. Nu bidt hij dat voor hem verborgen blijft wat hij niet wil zien.

Vers 37

“Wend mijn ogen af”, enz. Eerst bad hij voor zijn hart, nu bidt hij ook voor zijn ogen. Omnia a Deo petit, docens, illum omnia efficere. Door de ogen, als door vensters, komt vaak de dood het hart binnen. Om het hart gezond te houden zijn daarom drie dingen nodig. Ten eerste een zorgvuldige waakzaamheid over onze zintuigen, vooral over de ogen. Het is namelijk een rechtvaardige werking van de Heere, ut qui exteriori oculo negligenter utitur, intertori non injuste caecetur: wie het uiterlijke oog van zijn lichaam slordig gebruikt, wordt terecht gestraft met blindheid van het innerlijke oog van zijn geest.

Daarom wenste Gregorius van Nazianze, toen hij de rampen van zijn ziel betreurde, dat er een deur voor zijn ogen en oren stond. Dan kon hij ze meteen sluiten zodra ze zich openden voor iets wat niet goed is. Malis autem sua sponte uturumque clauderetur. Ten tweede is het nodig het lichaam te beteugelen door tucht. En ten derde is volharding in het gebed nodig. — William Cowper.

Vers 37

"Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien." Let erop dat hij niet zegt: ik zal mijn ogen afwenden, maar: "Wend mijn ogen af." Daaruit blijkt dat we onze ogen nooit voldoende kunnen bewaken met onze eigen voorzichtigheid en ijver.

Er moet een bewaring van God bij komen. Want ten eerste ontmoet je overal in deze wereld prikkels tot zonde, waar je je ook heen wendt. Ten tweede dwalen bij onoplettende mensen, en bij zeer uiteenlopende personen, de ogen als dienaren van een verdorven hart rond naar de dingen die ijdelheid zijn. Ten derde kruipt het kwaad dat door de ogen is opgedaan, voordat je het merkt, naar de binnenste schuilhoeken van het hart. Daar strooit het het zaad van het verderf uit. De psalmist zelf had dit ondervonden, niet zonder de grootste benauwdheid in zijn hart en in zijn levensomstandigheden. — Wolfgang Musculus, 1563.

Vers 37

"Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien." Het kan vreemd lijken dat David zo bidt: "Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien." Het klinkt alsof God Zich zou bemoeien met waar wij naar kijken, of alsof wij zelf niet de macht hebben onze ogen te richten waarop we maar willen. Maar kijken we niet graag naar wat we graag hebben? En hebben we niet lief wat we graag zien? Bidden dat onze ogen het ijdele niet zien, is daarom hetzelfde als bidden om genade, zodat we het ijdele niet liefhebben.

De ijdelheid heeft uit zichzelf namelijk zo'n bekoorlijk uiterlijk, dat een natuurlijk mens er onmogelijk van af kan blijven kijken. Het moet dus het schonere gelaat van Gods genade zijn dat onze ogen van de ijdelheid wegtrekt, zodat ze naar die genade zelf gaan kijken. Van nature kijken de ogen immers altijd naar het schoonste. David bidt hier in het bijzonder tegen de verzoekingen van de voorspoed. Christus leert ons daarentegen in het algemeen te bidden tegen de verzoekin-

gen van voorspoed én tegenspoed, en dat terecht. Veel mensen kunnen de verzoekingen van de ene soort aan, en vallen toch snel door die van de andere soort.

David kon vervolging verdragen zonder te morren. Maar toen de voorspoed kwam, kon hij zijn ogen niet afwenden van het ijdele. — Sir Richard Baker.

Vers 37

"Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien." Naarmate we vaker naar iets afschuwelijks kijken, schrikt het ons minder af. Zo werkt het ook met de zonde. Willen we veilig blijven, dan moeten we haar volledig uit de weg gaan, tot in onze gedachten toe. Je mag in deze wereld blij zijn met je oogleden. Je kunt je ogen er immers mee sluiten, en dat moet je ook geregeld doen. — Albert Barnes.

Vers 37

"Wend mijn ogen af", en dan "maak levend", enz. Het eerste verzoek is dat alles wat de gehoorzaamheid in de weg staat, wordt weggenomen. Het tweede is dat er een nieuwe mate van genade bij komt. Die twee horen bij elkaar, want ze versterken elkaar vanzelf. Wenden we onze ogen niet af van het ijdele, dan verstart ons hart binnen de kortste keren. Dat komt vooral door de onbeperkte ruimte die we aan vleselijke ijdelheden geven. Staat ons gevoel open voor andere dingen, dan is het gesloten voor God. Geven we ons hart dus minder los aan die dingen, dan gaan we met meer vuur en vreugde aan de gehoorzaamheid.

Het werkt ook omgekeerd. Wordt de kracht van de genade vernieuwd en komen haar gewoonten in werkelijke oefening, dan wordt de zonde steeds verder gedood en onderworpen. De zonde sterft af, en onze zintuigen krijgen hun juiste taak terug. — Thomas Manton.

Vers 37

"Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien." Om de zonde te ontlopen, moeten we uit de buurt blijven van alles wat naar haar toe leidt of haar aanlokt. Daarom sloot Job (Job 31:1) een vast verbond met zijn ogen, en daarom bad David zo vurig over zijn ogen.

"Wend mijn ogen af" (of, zoals het Hebreeuws ook te vertalen is: laat ze voorbijgaan), "dat zij geen ijdelheid zien." Zodra er iets verstrikkends in beeld komt, blijft het oog er graag aan haken en blijft het erop rusten. Onze taak is dus om het snel te verjagen, of om te bidden dat God het eraf laat glijden. (...) Wie bang is voor brandwonden, moet niet met vuur spelen. Wie verdrinking vreest, moet wegblijven van diep water. Wie bang is voor de pest, moet geen besmet huis betreden. Kunnen mensen de zonde ontlopen als ze zelf de gelegenheid opzoeken? — Joseph Caryl.

Vers 37

"Wend mijn ogen af." Want van kijken komt houden van, en van houden van komt begeren: 1 Joh. 2:16. Het Hebreeuws gebruikt voor een oog en een bron hetzelfde woord. Dat laat zien dat er uit het oog, als uit een bron, veel kwaad opwelt. Door dat venster kronkelt Satan zich geregeld de ziel in. David heeft dat aan den lijve ondervonden, en daarom bidt hij hier: "Wend af", verplaats, laat voorbijgaan "mijn ogen", enz. Hij wist hoe gevaarlijk het is om je blik te laten rondzwerven en eindeloos te blijven staren. — John Trapp.

Vers 37

"Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien." Een kind van God dat zichzelf in de buurt van verleidelijke verzoekingen brengt, waagt een uiterst gevaarlijk experiment. Zijn gevoel voor plicht, zijn besef van eigen zwakheid, zijn herinnering aan het falen van anderen: alles moet hem aansporen zo ver mogelijk weg te blijven van het toneel van een onnodige strijd en van gevaar. — John Morison.

Vers 37

"Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien." Weg dus van het turen naar bedrieglijke luchtspiegelingen, die de pelgrim verleiden de veilige hoofdweg te verlaten. — William Kay.

Vers 37

Je vraagt misschien: "Wat zal mijn ogen het krachtigst van de ijdelheid losmaken?" Niet de stilte van een beschouwelijk, teruggetrokken leven. Ook niet dat we onze geoorloofde verbondenheid met de wereld opgeven. Maar wél de overweldigende schoonheid van Jezus, Die Zich aan onze ogen laat zien en onze harten aan Zich bindt. — Charles Bridges.

Vers 37

"Wend mijn ogen af", enz. De koninklijke burcht van je ziel kan zomaar overrompeld worden, zolang je zintuigen als buitenposten onbewaakt blijven. Je ogen mogen sluizen zijn waardoor tranen naar buiten stromen. Laat ze geen vensters zijn waardoor begeerten naar binnen komen. Een slordig oog verraadt een hart zonder genade. Vergeet niet dat de hele wereld is omgekomen door een wond in het oog. De ogen van een christen horen op zonnebloemen te lijken, die alleen opengaan voor het schijnsel van de zon. — William Seeker, 1660.

Vers 37

In het Hebreeuws wijst "ijdelheid" vaak specifiek naar afgoden en alles wat bij afgodendienst hoort. De psalmist bidt dat hij zulke verleidelijke dingen nooit onder ogen hoeft te krijgen. — Henry Cowles.

Vers 37

"Maak mij levend." Elke heilige heeft sterk de neiging om op Gods weg en in Gods werk te gaan luieren. "Maak mij levend", zegt een van de grootste en beste heiligen, "door Uw wegen" (Engels: in Uw weg).

Dat staat gelijk aan: “Ach, Heere! Ik ben een trage knol en heb vaak Uw sporen nodig, Uw Geest.” Dit gebed van David bewijst dit punt al genoeg. Wil je toch meer zekerheid, dan breng ik een argument instar omnium naar voren, “dat niemand durft te ontkennen en niemand kan weerleggen”. Het komt uit het gebied van je eigen ervaring, en dat is een argumentum lugubre, als een lijkzang, “zeer droevig en treurig”.

Ontdek je niet tot je eigen verdriet dat het met jou precies andersom gaat? Je zou moeten wenen alsof je niet weende, je verblijden alsof je je niet verblijdde en kopen alsof je niets bezat. Maar inverso ordine, “in omgekeerde orde”, huil je om je verliezen alsof je je ogen uit je hoofd wilde wenen. Je jubelt over tijdelijk gemak alsof je al in de hemel was. En je koopt alsof het voor eeuwig en een dag was (Ps. 49:12). Maar e contrario, “daarentegen”, bid je alsof je niet bad, luister je alsof je niet hoorde en dien je God alsof je niets deed.

Nu weten wij: experto credas (“Schenk geloof aan wat u zelf beproefd hebt”). Iemand die vastzit in een sloot, heeft geen bewijs nodig dat hij erin zit. Hij heeft hulp nodig om eruit te komen. Stel daarom liever de vraag hoe je deze ongewenste gast, de geestelijke luiheid, kunt kwijtraken. Dat geldt voor ons allemaal. Asini aures quis non habet (“wie heeft niet de oren van een ezel?”). In ieder mens en sterveling zit iets van de botheid en traagheid van een ezel. — Simmons, in “The Morning Exercises”, 1661.

Vers 37

“Maak mij levend.” Het gebed is nog zo’n verordening die levend maakt. Hoe vaak vraagt David om levendmakende genade? Vijf of zes keer in één psalm! Veel gebeden begint hij met een zwaar hart, en nog vóór het amen is hij vol leven. Bid dus veel, want al het leven komt van God, en Hij maakt levend wie Hij wil. Eén waarschuwing nog, voordat ik hier verder ga: let erop dat je verstand en je gevoel in elke verordening, en in elk onderdeel daarvan, hand in hand gaan. Al-

leen dan maakt de verordening je werkelijk levend. — Matthew Lawrence, in "The Use and Practice of Faith", 1657.

Vers 37

"Uw wegen" (Engels: Uw weg). Dit wordt nadrukkelijk gezegd, om die weg te onderscheiden van alle andere wegen en hem er hoog boven te plaatsen. Er zijn vier wegen:

1. Via mundi, de weg van de wereld, en die is spinosa, doornig.
2. Via carnis, de weg van het vlees, en die is insidiosa, verraderlijk.
3. Via Satana, de weg van de duivel, en die is tenebricosa, duister.
4. Via Domini, de weg van God, en die is gratiosa, genadevol. — Simmons.

Vers 37-38

Bidden is niets anders dan een belofte die je omdraait. Je maakt van Gods woord een argument, en in geloof werp je het naar God terug. Bedenk, christen, dat het recht aan jouw kant staat. Wissels en schuldbewijzen moeten betaald worden. David bidt tegen de zonden van een wulps oog en een dood hart: "Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien; maak mij levend door Uw wegen." Kijk dan hoe hij in de volgende woorden zijn argument opbouwt: "Bevestig Uw toezeggingen aan Uw knecht." Een goed mens staat voor zijn woord.

Zou een goede God dat niet doen? Maar waar haalt David zo'n woord vandaan, dat hem tegen deze zonden helpt? Vast uit het verbond. Het staat in de magna charta. Al de eerste belofte hield zoveel in: het zaad van de vrouw "zal u de kop vermorzelen". — William Gurnall.

Vers 37

"Maak mij levend door Uw wegen." In dit korte gebed:

1. Komt de telkens terugkerende nood van de gelovige aan de orde.
2. Wordt ons de enige Werker van het levendmaken aangewezen: "U."
3. Wordt het gebied van nieuwe kracht beschreven: "door Uw wegen."
4. Wordt duidelijk dat er bijzondere redenen en bijzondere momenten kunnen zijn voor dit gebed: momenten van verzoeking: Ps. 119:37; momenten van verdrukking: Ps. 119:107; en wanneer iemand geroepen wordt tot een buitengewone dienst. Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1073: "A Honeycomb."

Vers 37

Hier vinden we:

1. Omkeer van de "ijdelheid" af.
2. Omkeer naar "Uw wegen" toe.
3. Omkeer door "Maak mij levend." — G. R.

Vers 37

David bidt:

1. Om genade die tegenhoudt, zodat hij verhinderd en teruggetrokken wordt van alles wat hem zou storen op het pad van zijn plicht: "Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien."
2. Om genade die voortdrijft, zodat hij niet alleen gespaard blijft voor alles wat zijn reis naar de hemel zou vertragen, maar ook de genade ontvangt die hij nodig heeft om op die reis vooruit te komen: "Maak mij levend door Uw wegen." — M. Henry.

Uitleg

Vers 38

"Bevestig Uw toezeggingen aan Uw knecht." Maak mij vast overtuigd van Uw vaste woord. Laat het voor mij vaststaan, en laat mij ervan overtuigd zijn. Hebben we de gezindheid van een dienaar en worden we toch gekweld door twijfel, dan kunnen we het beste bidden om in de waarheid bevestigd te worden. Soms lijkt elke leer en elke belofte te wankelen, en vindt ons gemoed geen rust. Dan moeten we een beroep op God doen, om in het geloof vast te staan. Hij wil namelijk dat al Zijn knechten goed onderwezen zijn en stevig staan in Zijn woord.

Maar we moeten wel onthouden dat we de knechten van de Heere zijn. Anders blijven we niet lang gezond in Zijn waarheid. Heiligheid in de praktijk draagt veel bij aan zekerheid over de leer. Zijn we Gods knechten, dan zet Hij Zijn woord in onze ervaring vast. "Zo iemand wil Deszelfs wil doen, die zal van deze leer bekennen", en zal haar zo goed leren kennen dat hij er geen enkele twijfel meer over heeft. Voor een godvrezend mens is atheïsme in het hart een afschuwelijke plaag. Het veroorzaakt meer kwelling dan we goed kunnen beschrijven.

Alleen een bezoeking van genade brengt de ziel weer tot rust, als ze er hevig door is aangevallen. IJdelheid of valsheid doet de ogen kwaad, maar het is nog erger wanneer ze het verstand bezoedelt en twijfel opwekt over het woord van de levende God.

"Die Uw vreze toegedaan is", of kortweg: "tot Uw vreze". Dat betekent: maak Uw woord waar voor de vreze van God, overal waar die te vinden is. Maak de hele schare van eerbiedige mensen sterker. Bevestig Uw woord niet alleen aan mij, maar aan alle godvrezenden onder de zon. Er is nog een mogelijke betekenis: "Bevestig Uw woord tot Uw vreze." Dan vraagt hij dus dat mensen door Uw woord gebracht worden tot ontzag voor U. Een vast geloof in de goddelijke belofte is namelijk de bron en het fundament van de vreze van God.

Een God in Wie we niet geloven, zullen we nooit aanbidden. Groeit ons geloof, dan groeit ook ons ontzag voor God. Dat de beloften in ons leven werkelijk uitkomen, mogen we alleen verwachten als we leven onder de invloed van de vreze van de Heere. Vaste grond onder onze voeten in de genade ontstaat door heilige waakzaamheid en biddende inzet. Geworteld en gegrond in ons geloof worden we nooit, tenzij we elke dag in de praktijk brengen wat we zeggen te geloven. Wie gehoorzaamt, wordt beloond met volle zekerheid. Gebeden worden verhoord bij mensen wier hart antwoord geeft op het gebod van de Heere.

Zijn we toegewijd aan de vreze van God, dan worden we van alle andere angst bevrijd. Wie vervuld is van ontzag voor de Schrijver van het woord, is niet bang dat het woord niet waar zou zijn. Twijfelzucht is zowel de moeder als het kind van goddeloosheid. Een sterk geloof brengt daarentegen vroomheid voort en wordt er ook door voortgebracht. Aan iedere godvrezende die naar twijfel neigt, willen we dit hele vers op het hart drukken. Het is een uitstekend gebed voor tijden waarin de twijfel ongewoon sterk is.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 38

"Bevestig Uw toezeggingen aan Uw knecht." Na alles wat we in de voorgaande verzen van dit gedeelte hebben gezien, kunnen we dit beter vertalen met: "Houd Uw woord omhoog voor Uw knecht." Houd het dus omhoog voor mijn ogen, voor mijn verstand, voor mijn voeten en voor mijn hart. Laat al het ijdele aan mij voorbijgaan zonder dat ik het zie. Zet Uw woord zó voor heel mijn bestaan overeind dat ik het altijd zie, en zo door dat woord de weg naar U vind.

Vers 38

"Bevestig Uw toezeggingen aan Uw knecht", enz. Dit is toch merkwaardig. Een man die werkelijk "een knecht van God" is, "toegewijd aan Zijn vreze", bidt om iets wat hij toch al moet hebben. Hoe kan hij anders een knecht zijn, of leven in de vreze van Jehova? Hij gaat er klaar en duidelijk van uit dat hij zich persoonlijk heeft toegewijd. Toch bidt hij om iets wat in een ware persoonlijke toewijding vanzelf al, en voor een groot deel, besloten ligt. Als Gods woord voor iemand niet zeker wordt, zal hij nooit Zijn knecht worden.

Is hij Zijn knecht, waarom bidt hij dan: "Bevestig Uw toezeggingen" (Engels: Uw woord)? En waarom zegt hij in Ps. 119:35: "Doe mij treden op het pad Uwer geboden, want daarin heb ik lust"? "Daarin heb ik lust. Het is de weg die ik kies en mijn vreugde!" En toch zegt hij: "Doe mij daarop treden", alsof hij er geen zin in had. Deze schijnbare tegenstrijdigheid lost zich in een echte ervaring gemakkelijk op, en op geen andere manier. Herkennen niet heel veel mensen zich precies in deze toestand? "Bevestigd" en toch geraakt, "toegewijd" en toch onzeker. Ze "dienen" God oprecht, maar zoeken en verlangen tegelijk naar een duidelijker bewijs, een hogere bekrachtiging en meer innerlijke genade om de dienst beter te doen.

Ze "geloven" en roepen toch soms "met tranen": "Ik geloof, Heere! kom mijn ongelovigheid te hulp." — Alexander Raleigh.

Vers 38

"Bevestig Uw toezeggingen aan Uw knecht." Waarom bidt David: "Bevestig Uw woord aan mij"? Gods woord is toch in zichzelf volkomen zeker en zo vast dat het niet vaster kan worden (2 Petr. 1:19): "Wij hebben het profetische woord, dat zeer vast is" (Engels: "een zekerder", of een vaster, "profetisch woord", zoals het woord betekent). Hoe kan het woord vaster zijn dan het al is? Mijn antwoord is: voor God,

van Wie het komt, en in zichzelf is het zeker. Wat de zaken betreft die het voorlegt, kan het niet vaster of minder vast zijn. Het kan niet tegelijk vast en los zitten. Maar bij ons kan die bevestiging wel groter of kleiner zijn. Dat gebeurt op twee manieren:

1. Doordat de Geest ons van binnen verzekert en ons geloof groter maakt.
2. Doordat wat beloofd is, van buiten zichtbaar wordt uitgevoerd.

Eerst de innerlijke verzekering door de Geest, waardoor ons geloof groeit. Hoe zwak ons geloof is, zien we aan onze angsten, twijfels en wantrouwen. Daarom hebben we steeds méér zekerheid nodig. Met tranen moeten we zeggen wat die man in het evangelie zegt: "Ik geloof, Heere! kom mijn ongelovigheid te hulp" (Mark. 9:24), en met de apostelen uitroepen: "Vermeerder ons het geloof" (Luk. 17:5). Zó sterk gelooft niemand, of hij kan nog meer geloven. In die zin is het woord vaster gemaakt wanneer we in het geloof ervan worden gesterkt en het beschouwen als stevige grond om op te rusten.

Daarna de feitelijke uitvoering, wanneer de belofte voor ons wordt waargemaakt. Alles wat gebeurt zoals het woord het zegt, getuigt krachtig dat het waar is. Het werkt als een zegel dat ons geloof vastlegt en sterker maakt. Dit kan op drie manieren gebeuren.

1. Als sommige beloften op een bepaald moment zijn waargemaakt, versterkt dat ons geloof om op een ander moment dezelfde goedheid te verwachten. Christus werd boos op Zijn discipelen omdat ze het wonder van de broden vergeten waren, toen ze weer in zo'n nood kwamen. "Verstaat gij nog niet? en gedenkt gij niet aan de vijf broden" (Matth. 16:9). Bij elke moeilijkheid beginnen wij opnieuw te zoeken, terwijl onze eerdere ervaringen van dezelfde soort ons juist zouden moeten ondersteunen: "Die ons uit zo groten dood verlost heeft, en nog verlost; op Welken wij hopen, dat Hij ons ook nog verlossen zal" (2 Kor. 1:10).

Als we een kind leren spellen, worden we boos wanneer het een letter die we het al een, twee en drie keer hebben laten zien, de volgende keer toch weer mist. Zo is God boos op ons wanneer we Zijn woord al in deze en gene beschikking van Zijn voorzienigheid hebben ervaren, en onze twijfels toch weer terugkomen.

1. Als één belofte uitkomt, wordt een andere daarmee bevestigd. God, Die Zich op het ene moment aan Zijn woord houdt, doet dat ook op een ander moment. "En ik ben uit de muil des leeuws verlost. En de Heere zal mij verlossen van alle boos werk, en bewaren tot Zijn hemels Koninkrijk" (2 Tim. 4:17-18). In zo'n nood liet God Zijn knecht niet in de steek. En Hij Die tot nu toe trouw is geweest, zal ons aan het einde zeker ook niet laten vallen.
2. Wordt het woord gedeeltelijk vervuld, dan geeft dat de zekerheid dat het geheel vervuld zal worden. Het is een onderpand dat ons is gegeven voor al het andere: "Want zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen" (2 Kor. 1:20). Een christen heeft een groot aantal beloften, en die worden elke dag vervuld. God verlost, troost en beschermt hem en spreekt vrede tot zijn geweten. Maar het grootste deel moet nog komen. Wat we nu meemaken, verzekert ons van wat nog komt. "Bevestig Uw toezeggingen" betekent dus: maak ze waar in wat er gebeurt, zodat ik leer te vertrouwen bij een volgende gelegenheid, of het nu gaat om dezelfde beloften of om andere beloften en vervullingen van heel Uw woord. — Thomas Manton.

Vers 38

"Bevestig Uw toezeggingen aan Uw knecht." Bevestig ze. Laat Uw woord vast en waar lijken. Laat mijn gedachten niet heen en weer slingeren of twijfelen over Uw waarheid. Dit lijkt een gebed tegen de macht van twijfel en ongeloof. David bidt dat er in zijn gemoed geen twijfel mag opkomen, en dat de bezwaren en problemen van de twijfelzucht daar geen plaats krijgen. Er zijn mensen die van nature twij-

felend en ongelovig zijn, en voor hen is zo'n gebed bijzonder passend. Maar voor niemand is het misplaatst om te bidden dat Gods woord hem altijd waar mag toeschijnen, en dat zijn gedachten nooit ten prooi vallen aan twijfel en ongeloof. — Albert Barnes.

Vers 38

"Die Uw vreze toegedaan is." Het woord kan vertaald worden met "welk" of met "die", al naargelang het terugslaat op Uw woord of op Uw knecht.

1. Uw woord. In het oorspronkelijke Hebreeuws loopt het vers namelijk zo: "Bevestig aan Uw knecht Uw woord, dat tot Uw vreze is", of: "dat gegeven is opdat U gevreesd wordt." In Gods woord vinden we immers de zwaarste argumenten en de sterkste aansporingen om Hem te vrezen, te eren en te gehoorzamen. Gods woord is er om de vreze van God in ons hart te zaaien en ons ontzag voor Hem te vergroten. Het is niet bedoeld om lichtzinnig met de beloften om te gaan en er onze begeerten mee te voeden.
2. Zelf geef ik de voorkeur aan onze eigen vertaling. Die heeft dezelfde bouw als de uitdrukking: "maar ik was steeds in het gebed" (Ps. 109:4). In het oorspronkelijke staat: "Maar ik gebed." Zo kan het ook hier gelezen worden: Bevestig Uw woord aan Uw knecht, "die tot Uw vreze is." Onze vertalers hebben "toegewijd" toegevoegd, of "toegewijd aan Uw vreze", om de zin voller te maken. Het is dus iemand die er zijn werk, zijn zorg en zijn hartewens van maakt om in de vreze van God te staan.

Dit wordt erbij gezet als een echt kenmerk, een beschrijving van Gods knechten, want het is een hoofdzaak in de godsdienst: "De vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid" (Ps. 111:10). Ze komt in volgorde als eerste. En ze is ook het eerste wanneer we wijs beginnen te worden: aan God denken en ontzagwekkende gedachten over God hebben. Ze is een van de hoofdpunten van wijsheid, het grote dat ons wijs maakt tot zaligheid. Het is ook een argument dat in het gebed

gebruikt wordt: “Och, HEERE, laat toch Uw oor opmerkende zijn op het gebed … Uwer knechten, die lust hebben Uw Naam te vrezen” (Neh. 1:11).

Hoe meer mensen zich op de vreze van God toeleggen, des te zekerder zijn ze van Gods liefde, en van Zijn bereidheid om hen te horen bij de troon van de genade. — Thomas Manton.

Vers 38

“Die Uw vreze toegedaan is.” Wie van de Heere genade heeft gekregen om Hem te vrezen, mag vrijmoedig bij Hem aankloppen voor alles wat goed en nodig is. De vreze van God heeft namelijk de beloften van alle andere zegeningen aan zich vastgemaakt. — William Cowper.

Vers 38

Wie God kiest, wijdt zich aan God. De vaten van het heiligdom werden gewijd en uit het gewone gebruik genomen voor heilig gebruik. Zo heeft ook wie God als zijn God heeft gekozen, zichzelf aan God gewijd, en zal hij niet meer voor ontheiligende doeleinden gebruikt worden. — Thomas Watson.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 38

Bevestiging. Wat wordt bevestigd? “Uw toezeggingen.” Aan wie? “Aan Uw knecht.” Waarom? “Die Uw vreze toegedaan is”, enz.

Vers 38

De vreze van God toont zich:

1. In ontzag voor Zijn ongenoegen.
2. In verlangen naar Zijn gunst.
3. In eerbied voor Zijn voortreffelijkheden.
4. In overgave aan Zijn wil.

5. In dankbaarheid voor Zijn weldaden.
6. In gewetensvolle gehoorzaamheid aan Zijn geboden. — Charles Buck.

Vers 38

De vier soorten vreze.

1. De vreze voor mensen, waardoor we liever onrecht doen dan kwaad lijden.
2. De slaafse vreze, waardoor we de zonde alleen mijden uit angst voor de hel.
3. De beginnende vreze, waarbij we de zonde deels mijden uit angst voor de hel, maar deels ook uit liefde tot God. Dit is de vreze van gewone christenen.
4. De kinderlijke vreze, wanneer we alleen en helemaal uit liefde tot God bang zijn Hem ongehoorzaam te zijn. Jer. 32:40. — Ayguan, in J. Edward Vaux' "Preacher's Storehouse", 1878.

Uitleg

Vers 39

"Wend mijn smaadheid af, die ik vreze." Wat hij vreesde, was smaad die hij verdiend had. Hij beefde bij de gedachte dat hij de vijand tot lastering zou prikkelen, door een of andere opvallende tegenstrijdigheid in zijn leven. Die angst moeten wij ook hebben, en we moeten goed opletten dat het zover niet komt. We mogen ook bidden tegen vervolging in de vorm van laster. Ze is een zware beproeving, voor mensen met een gevoelig gemoed misschien wel de zwaarste. Velen zouden liever op de brandstapel sterven dan wrede spot ondergaan. David had een driftig gemoed.

Waarschijnlijk was zijn angst voor laster juist daarom zo groot: ze joeg zijn toorn op, en hij wist nauwelijks wat hij zou doen als hij

zwaar werd getergd. Wendt God onze ogen af van het valse, dan mogen we ook verwachten dat Hij het valse weghoudt van onze goede naam. Blijven wij van leugens af, dan blijven leugens van ons af.

"Want Uw rechten zijn goed." Hij maakt zich dus zorgen dat iemand de wegen van God gaat verguizen, omdat hij een kwaad verhaal over hem hoort. Worden wij belasterd, dan doet het ons vooral pijn omdat de schande onze godsdienst raakt, meer nog dan onszelf. Bleven mensen erbij dat wij iets kwaads hebben gedaan, dan konden we daarmee leven. Slecht zijn we immers. Maar wat ons pijn doet, is dat ze modder gooien naar het woord en het karakter van God. Hij is zo goed dat niemand naast Hem goed te noemen is. Bekritiseren mensen hoe God de wereld bestuurt, dan hoort het tot onze plicht en ons voorrecht om voor Hem in de bres te springen.

Dan moeten we openlijk tegenover Hem belijden: "Uw rechten zijn goed." Zo moeten we ook doen als ze de Bijbel, het evangelie, de wet of de naam van onze Heere Jezus Christus aanvallen. Maar zorg dat niemand ons met recht iets kan verwijten. Anders is ons getuigenis niets dan verloren adem.

Dit gebed om van smaad bevrijd te worden, past bij Ps. 119:31. Het past ook bij veel andere zevende verzen van de achtdelen. Daarin klinkt meestal tegenstand van buiten door, en een heilige voldoening van binnen. Let op alles wat daar goed heet: "Uw rechten zijn goed", "Gij zijt goed en goeddoende" (Ps. 119:68), "Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest" (Ps. 119:71), "Leer mij een goeden zin" (Ps. 119:66).

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 39

"Wend mijn smaadheid af, die ik vreze." "Laat mijn smaad voorbijgaan, die ik vreesde." Zoals bij de ijdelheid in Ps. 119:37 bidt de psalmist ook hier dat hij dit niet hoeft te zien. Heel zijn wezen moet alleen naar het woord kijken. De smaad waar hij bang voor was, is dezelfde als in

Ps. 119:21-22 en misschien ook weer in Ps. 119:31. De hoogmoedigen waren van de geboden afgedwaald en hadden bestraffing geërfd. De smaad en schande die bij hen hoorden, wilde de psalmist laten afwenden, zodat hij ze niet zou zien. "Want Uw rechten zijn goed." Dit noemt hij als reden waarom die smaad zo afgewend moet worden.

De hoogmoedigen dachten licht en minachtend over de goddelijke oordelen, en daar kwam hun smaad vandaan. De psalmist hield die oordelen voor goed. Daarom hoopte hij dat hij geen smaad zou zien.

Vers 39

"Wend mijn smaadheid af", enz. In deze woorden zijn twee dingen te vinden:

1. Een verzoek: "Wend mijn smaadheid af."
2. Een reden die het verzoek kracht geeft: "Want Uw rechten zijn goed."

Eerst het verzoek. "Wend af" betekent letterlijk: rol van mij af. Hij lag onder de smaad als onder een deken. Rol nu "mijn smaadheid" van hem weg. Sommigen vermoeden dat hij Gods veroordelende vonnis bedoelt, dat in schande zou eindigen, of een opvallende berisping van God om zijn zonde. Zelf denk ik eerder aan de smaad van zijn vijanden. Hij noemt haar "mijn smaadheid". Misschien had hij haar zelf verdiend, of misschien had ze hem persoonlijk geraakt. Door de boosheid van zijn vijanden zou deze smaad waarschijnlijk zijn deel en zijn lot in de wereld worden: "die ik vreze". Dat wil zeggen: ik heb reden om haar te verwachten, en ik zie in wat een droevige gevolgen ze heeft.

Dan de reden die dit verzoek steunt: "want Uw rechten zijn goed" (Engels: oordelen). Daarover wordt verschillend gedacht. Sommigen lezen het zo: laat mij geen smaad lijden omdat ik Uw woord vasthoud, dat zo goed is. Maar David heeft het hier niet over smaad die je draagt omwille van de gerechtigheid. Hij denkt aan smaad die hem waarschijnlijk zou treffen door zijn eigen zwakke plekken en

fouten. Smaad omwille van de gerechtigheid is juist iets om "in te verblijden". Hij zegt echter dat hij dit "vreest". Daarom lijkt mij dat de reden hier niet mee wordt geraakt. De andere uitleg wijs ik ook af: waarom zou men mij voor een kwaaddoener houden, terwijl ik Uw wet bewaar en Uw inzettingen volg? Anderen oordelen slecht over mij, maar ik beroep mij op Uw goede oordeel.

Bij "oordelen" kunnen we denken aan Gods optreden. U behandelt mensen niet naar wat ze verdienen. Wat U beschikt, is vriendelijk en genadig. Nog beter is het te zeggen dat "oordelen" staat voor Gods wegen, inzettingen en verordeningen. Ze heten oordelen, omdat we al onze woorden, daden en gedachten moeten laten toetsen aan het vonnis van het woord. Het zou treurig zijn als die oordelen zouden lijden onder mijn smaad en schande. Dat vrees ik meer dan alles wat mij verder kan overkomen. Zelf denk ik dat de reden beter als volgt kan luiden: Heere, in Uw wet, Uw woord en Uw verbond staan veel beloften die Uw volk moed geven. Daarom staan er ook regels in die de eer en de goede naam van Uw volk beschermen, zoals het hoort. — Thomas Manton.

Vers 39

"Wend mijn smaadheid af." Het Hebreeuws zegt: "Neem mijn berisping weg." Alsof hij wil zeggen: o Heere, het kan zijn dat ik iets kwaads doe tegen Uw goede wet, een zo opzienbarende overtreding dat ze mij te schande maakt. Ik smeek U: neem dat weg. Of hij bedoelt: o Heere, ik heb mijzelf onder de mensen al schande en berisping bezorgd door allerlei zonden, vooral door overspel en moord. Ik smeek U om die schande en berisping bij mij weg te nemen. Uit de eerste uitleg leren we zes dingen. Eén: godvruchtigen kunnen in opzienbarende zonden vallen.

Twee: zulke zonden maken hen beschaamd, terwijl goddelozen zich niet schamen. Drie: alleen God kan deze schaamte van hen wegnemen. Vier: we mogen bidden dat schande wordt weggenomen, ook

onder de mensen, zeker als die schande God ook onteert. Vijf: godvruchtigen zijn het meest jaloers op zichzelf, dus het meest op hun hoede voor zichzelf. Zes: de weg om zonde te ontlopen is altijd dat we bang zijn te zondigen.

Uit de tweede uitleg merken we op dat de herinnering aan onze vroegere zonden ons tot gebeden tot God moet drijven. Zo hoeven we er in dit leven niet voor bestraft te worden in Zijn toorn, en in het toekomende leven niet in verwarring en beschaming te staan. — Richard Greenham.

Vers 39

"Mijn smaadheid" is de smaad die de wereld over de godvrezenden uitstort. Die wordt gevreesd als een grote verzoeking tot afval. — James G. Murphy.

Vers 39

"Want Uw rechten zijn goed." Je had kunnen verwachten dat hij zou zeggen: laat mijn smaad, waar ik bang voor ben, van mij voorbijgaan, want U bent barmhartig. Maar zo zegt hij het niet. Als reden noemt hij: "Uw rechten zijn goed." De betekenis zou ons meteen duidelijk zijn als er stond: "Want Uw rechten zijn ontzagwekkend." "Wend mijn smaadheid af, die ik vreze, want Uw rechten zijn ontzagwekkend." Er staat echter: "Want Uw rechten zijn goed." Daaruit blijkt dat hij werkelijk de toevlucht neemt tot die "rechten". De Heere zal hem vrijspreken tegenover alle onrechtvaardige oordelen van mensen. En voor het oordeel bij God geldt hetzelfde. Daar had hij zijn toevlucht genomen tot de verzoening die de Heere had ingesteld, en ook daar zou de Heere hem rechtvaardigen. — John Stephen.

Vers 39

"Want Uw rechten zijn goed." Slecht zijn de oordelen van de goddelozen, maar goed zijn de oordelen van God. Voor de eerste bid ik om bescherming, op de tweede beroep ik mij. De ene vrees ik, de andere

keur ik goed. En wat God in Zijn woord uitspreekt, moet wel goed zijn. Dat geldt voor de dreigingen in de wet en voor de vertroostingen in het evangelie. Het geldt ook voor wat Hij in de wereld uitvoert, of dat nu de godvruchtigen treft of de goddelozen.

1. Want God is de goedheid Zelf.
2. Hij laat Zich niet bedriegen.
3. Hij is niet om te kopen.
4. Hij alleen kent geen aanzien des persoons, maar oordeelt naar het werk van ieder mens. — Richard Greenham.

Vers 39

De "smaad" die de dichter in dit vers vreest, is niet de smaad die je krijgt als je God belijdt, maar de smaad van wie Hem verloochent. — Franz Delitzsch.

Vers 39

"Want Uw rechten zijn goed." Deze reden maakt duidelijk dat hij bang was voor Gods berisping. De "smaad" van mensen komt uit een verdorven oordeel voort. Zo'n mens veroordeelt wie God vrijspreekt. Ik geef daar niets om. Maar ik weet dat Uw berisping altijd verdiend is, "want Uw rechten zijn goed." — William Nicholson.

Wenken voor predikers

Vers 39

1. Het oordeel van de mens, gevreesd.
2. Het oordeel van God, goedgekeurd.

Vers 39

De smaad van een tegenstrijdig leven.

1. De oneer die erdoor ontstaat (2 Sam. 12:14).

2. Het gevaar dat we haar over ons afroepen.
3. Het gebed ertegen. — C.A.D.

Uitleg

Vers 40

"Zie, ik heb een begeerte tot Uw bevelen." Eén ding kan hij in elk geval zeggen: hij is oprecht. Het besef van zijn zwakheid en zijn behoefte aan genade drukt hem diep neer. Maar hij verlangt er wel naar om in alles overeen te komen met Gods wil. Waar onze verlangens zijn, daar zijn wij in de ogen van God. Hebben we de volmaaktheid niet bereikt, dan is het toch iets dat we ernaar hongeren. Hij Die ons het verlangen heeft gegeven, zal ons ook geven dat we het krijgen. De bevelen zijn voor goddelozen een last. Verlangen wij ernaar, dan zijn we dus zo veranderd dat dit een duidelijk bewijs is van bekering. We mogen gerust concluderen dat Hij Die het goede werk begonnen is, het ook zal voortzetten.

"Maak mij levend door Uw gerechtigheid." Geef mij meer leven, zodat ik Uw rechtvaardige wet kan volgen. Of: geef mij meer leven, omdat U hebt beloofd het gebed te verhoren. Het past immers bij Uw gerechtigheid dat U Uw woord houdt. Wat vraagt David vaak om levendmaking! Maar nooit één keer te vaak. Elk uur van de dag hebben we het nodig, want we raken helaas zo gemakkelijk traag en moe op de wegen van God. Alleen de Heilige Geest kan nieuw leven in ons gieten. Laten we nooit ophouden naar Hem te roepen. Het leven dat we al hebben, moet blijken uit ons verlangen naar meer.

Meestal kijken de slotverzen van de achtdelen vooruit, met een vast besluit, hoop en gebed. Hier maakt de psalmist van de vruchten die de genade al heeft gegeven een reden om nog meer zegen te vragen. Vooruit in het hemelse leven! Dat is de roep van dit vers.

Vers 40

"Zie, ik heb een", enz. Dit klinkt als een krachtiger vervolg op wat hij net zei: dat hij Gods oordelen goed vond. Ze waren zó goed dat hij ernaar verlangde. En dat is nog niet alles. Hij wilde nóg sterker naar ze verlangen. Daarom bidt hij om meer leven en kracht om het pad te gaan dat ze aanwijzen: "Maak mij levend door Uw gerechtigheid." Wie echt hunkert naar goddelijke waarheid, is bedroefd dat zijn hunkering niet groter is. Ontbreekt de liefde in het hart, dan ontbreekt het licht in het verstand. Dan kunnen we de bevelen alleen verkeerd beoordelen.

"De reinen van hart" zien met hun verstand scherper dan de onreinen. "Den oprechten gaat het licht op in de duisternis." Liefde maakt ons zó scherpzinnig dat wie werkelijk liefheeft, vaak ontdekt dat zijn oordeel over het geluk van de waarheid verder reikt dan zijn verlangen ernaar. Daarom zijn het de levenden die roepen: "Maak mij levend." Mensen met levende verlangens bidden om nog meer leven op de weg van de gerechtigheid.

Vers 40

"Ik heb een begeerte tot Uw bevelen." Soms verlangen we zonder het te merken meer naar Gods beloften dan naar "Zijn bevelen". We vergeten dat het zowel ons voorrecht als onze veiligheid is om beide even hoog te houden. We horen Zijn bevelen te gehoorzamen met een beroep op Zijn beloften. En we horen te verwachten dat de beloften uitkomen, op de weg van gehoorzaamheid aan de bevelen. — Charles Bridges.

Vers 40

Het woord voor "bevelen" gaat terug op een werkwoord dat in bewaring geven betekent. Het wijst dus op iets wat aan de mens is toever-

trouwd: “het pand u toebetrouwd”. Het zijn Gods bepalingen, en daarom doen ze een beroep op het geweten. Als denkend wezen is de mens ervoor verantwoordelijk. Minder direct dan de wet en de getuigenissen worden de bevelen begrepen. Ze moeten worden opgezocht. “Zie, ik heb een begeerte tot Uw bevelen” (Ps. 119:40). “… omdat ik Uw bevelen gezocht heb” (Ps. 119:45). “Ik heb Uw bevelen gezocht” (Ps. 119:94). (…) Samen vormen ze een wet van vrijheid: “En ik zal wandelen in de ruimte, omdat ik Uw bevelen gezocht heb” (Ps. 119:45). — John Jebb.

Vers 40

“Maak mij levend door Uw gerechtigheid.” Eerder zei hij: “Maak mij levend naar Uw woord”, nu: “door Uw gerechtigheid.” Dat komt op hetzelfde neer, want Gods woord is Gods gerechtigheid. Daarin ligt de wil van de gerechtigheid vast. De profeet wil daarin levend worden gemaakt, dat wil zeggen: bevestigd, zodat hij met een blij en opgewekt hart op het woord van God kan steunen. — Richard Greenham.

Vers 40

“Maak mij levend door Uw gerechtigheid.” Het gebed gaat om levendigheid in het kennen en beoefenen van heiligheid. Die moet passen bij de inhoud van Gods woord en komen doordat dat woord op het hart werkt. Verstaat iemand onder “gerechtigheid” liever Gods trouw of rechtvaardigheid, waardoor Hij Zichzelf gebonden heeft genade te geven aan wie op Hem vertrouwen, dan is daar niets tegen. In feite zit het al in de andere opvattingen besloten. Wie de woorden van dit vers naar waarheid kan gebruiken, is wedergeboren. Vóór de vernieuwende genade was de wet een dode letter. Ze was erger: ze was een gehate letter. Het vleselijke denken onderwerpt zich niet aan Gods wet, en het kan dat ook niet. Een zondaar wil niet worden ingeperkt door de goddelijke voorschriften. — William S. Plumer.

Wenken voor predikers

Vers 40

1. Genadige verlangens, die we ervaren.
2. Grote nood, die we voelen: we hebben meer leven nodig.
3. Een wijs verzoek, dat we uitspreken.

Uitleg

In deze verzen zijn heilige vreze en eerbied duidelijk aanwezig en ze vallen sterk op. De man van God beeft dat de Heere Zijn gunst op wat voor manier of in welke mate dan ook van hem zou terugtrekken. Die acht verzen zijn één aanhoudende smeekbede dat de genade in zijn ziel mag blijven. Hij ondersteunt die met heilige argumenten, zoals ze alleen kunnen opkomen in een geest die brandt van liefde voor God.

Vers 41

"En dat mij Uw goedertierenheden overkomen, o HEERE!" Hij vraagt om genade en ook om onderwijs. Hij was immers niet alleen onwetend, maar ook schuldig. Hij had veel genade nodig, in allerlei soorten, en daarom staat zijn bede in het meervoud. Die genade moest van God komen en niet van mensen. Vandaar zijn gebed om "Uw goedertierenheden". Soms leek het of de weg dichtzat. Daarom smeekt hij dat God de weg voor die goedertierenheden vrijmaakt, zodat ze hem "overkomen". Hij Die zei: "Daar zij licht!", kan ook zeggen: "Daar zij genade." Het kan zijn dat de schrijver zich zo onwaardig voelde, dat hij bang was dat genade aan anderen werd uitgedeeld en niet aan hem. Daarom roept hij: "Zegen mij, ook mij, mijn vader!" Zo gezien zeggen de woorden hetzelfde als dit ons bekende lied:

> *Heere, ik hoor van een regen van zegen,*
> *die U uitstort, vol en vrij;*

> *een regen die het dorstige land verkwikt —*
> *laat enkele druppels op mij vallen,*
> *ook op mij. — Elizabeth Codner, 1860.*

Heere, Uw vijanden naderen mij om mij te honen. Laat Uw weldadigheden komen en mij verdedigen. Beproevingen en moeilijkheden zijn er te over, en werk en lijden dringen zich in niet geringe mate aan mij op. Heere, laat Uw weldadigheden met velen tegelijk binnenkomen, door dezelfde poort en op datzelfde uur. U bent toch de God van mijn weldadigheid?

"Uw heil." Dit is de samenvatting en de bekroning van alle weldadigheden: verlost worden van elk kwaad, nu en voor eeuwig. In deze psalm wordt de zaligheid hier voor het eerst genoemd, en ze staat meteen naast genade: "Uit genade zijt gij zalig geworden." (...) Hij spreekt van "Uw heil", en zo krijgt de Heere alle eer ervoor: "Die God is ons een God van volkomene Zaligheid." Wat een rijkdom aan weldadigheden zit er samengebald in die ene zaligheid van onze Heere Jezus! Ze bevat de weldadigheden die ons sparen voordat we bekeerd zijn en die ons naar die bekering toe leiden.

Dan volgen de roepende, de wederbarende, de bekerende, de rechtvaardigende en de vergevende weldadigheid. Ook geen enkele van de vele weldadigheden die de gelovige veilig naar de heerlijkheid moeten brengen, kan buiten de volledige zaligheid blijven. Zaligheid is een samenstel van weldadigheden: niet te tellen, niet te betalen, nooit onderbroken en eeuwig durend. Aan de God van onze weldadigheden komt de heerlijkheid toe, tot in alle eeuwigheid.

"Naar Uw toezegging." Het woord beschrijft de weg van de zaligheid. Het woord belooft de zaligheid zelf. En het woord werkt in ons de innerlijke openbaring ervan. In alle opzichten komt de zaligheid die in Christus Jezus is dus overeen met het woord. David hield van de Schriften. Maar hij wilde de zaligheid die erin besloten ligt, ook aan den lijve leren kennen. Het woord lezen was hem niet genoeg. Hij verlangde de innerlijke betekenis ervan te beleven. De akker van de

Schrift was hem lief vanwege de schat die hij erin had gevonden. Hoofdstuk en vers stelden hem niet tevreden.

Hij wilde weldadigheden en zaligheid. Let op dat de psalmist in het eerste vers van He (Ps. 119:33) bad dat hij geleerd zou worden Gods woord te bewaren. Hier in Vau smeekt hij dat de Heere Zijn woord zal bewaren. De eerste keer verlangde hij ernaar bij de God van de weldadigheden te komen. Nu wil hij dat de weldadigheden van de Heere bij hem komen. Daar vroeg hij om genade om in het geloof vol te houden. Hier vraagt hij om het einde van zijn geloof, de zaligheid van zijn ziel.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 41-48

Met deze verzen begint een nieuw deel van de psalm. Elk vers daarin opent met de Hebreeuwse letter Vau, of v. Bijna geen enkel Hebreeuws woord begint met deze letter. In de grond is ze een voegwoord. Daarom begint ook elk vers van dit stuk in de oorspronkelijke tekst met een voegwoord: vau. — Albert Barnes.

Vers 41-48

Dit hele deel bestaat uit verzoeken en beloften. Er zijn twee verzoeken: Ps. 119:41; Ps. 119:43. Er zijn zes beloften. Tussen godvruchtige mensen en anderen bestaat onder meer dit verschil: alle mensen vragen God om goede dingen, maar de goddelozen vragen zo dat ze Hem niets teruggeven en ook geen enkele wedergave beloven. Hun gebeden kunnen niets opleveren, want ze komen voort uit liefde voor henzelf en niet voor de Heere. Krijgen ze wat ze nodig hebben, dan interesseert het hen niet om God te geven wat tot Zijn eer is. Maar godvruchtigen zoeken goede dingen, en geven God lof als ze die gekregen hebben.

Ze laten het gebruik van wat ze ontvingen terugvloeien naar de eer van God, Die het gaf. Ze houden niet van zichzelf om zichzelf, maar om de Heere. Wat ze van Hem vragen, vragen ze met dit doel: dat ze Hem des te beter kunnen dienen. Laten we hier goed op letten. Het is een helder teken waaraan we echt godsdienstige mensen onderscheiden van valse veinzers. — William Cowper.

Vers 41

"En dat mij Uw goedertierenheden overkomen." Zonden en moeilijkheden hadden de weg versperd. Toch kon de goedertierenheid dat allemaal uit de weg ruimen en bij hem binnenkomen, of zelf een pad banen. "Laat haar komen" wil zeggen: laat haar gebeuren, laat haar worden uitgevoerd. Zo is het woord ook vertaald in: "Nu, dat Uw woorden komen" (Richt. 13:12). In het Hebreeuws staat: "Laat haar komen." Wij lezen hier: laat haar bij mij thuiskomen, mij tot troost en tot bevrijding. Op een andere plaats zegt David: "Immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen al de dagen mijns levens" (Ps. 23:6).

Ze zitten hem op de hielen en vinden hem, ook als hij ronddwaalt. En ook dit: "Wat zal ik den HEERE vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen?" (Ps. 116:12). Hoewel hij door zonden en gevaren omsloten was, vonden ze hun weg naar hem. — Thomas Manton.

Vers 41

"En dat mij Uw goedertierenheden overkomen, o HEERE!" Gods goedertierenheden gaan overal de mens tegemoet die God levend maakt (Ps. 119:40). David wist dat God de ziel zegent, en ook het lichaam, het gezin, de verordeningen en al het andere dat bij Zijn knechten hoort. Al die zegen is genade: onverdiend, ruim bemeten en wonderbaarlijk gegeven, enz. — Martin Geier.

Vers 41

"En dat mij Uw goedertierenheden overkomen, o HEERE!", enz. Voor wie het Woord bedient en voor wie theologie studeert, is dit gebed

een waarschuwing. Ze mogen anderen niet alleen de ware weg naar eeuwige zaligheid wijzen. Ze moeten met ernstige gebeden tot God roepen dat ze zélf deel krijgen aan de goddelijke goedertierenheden, en dat ze "het einde uws geloofs, namelijk de zaligheid der zielen" ontvangen. Paulus lag hier erg van wakker. Hij voelde zich gedrongen te schrijven dat hij zijn lichaam in bedwang hield en onderwierp, zodat hij zelf niet verwerpelijk zou worden, nadat hij anderen had gepredikt. — Solomon Gesner.

Vers 41

"Uw goedertierenheden." "Uw toezegging." We moeten hier opletten hoe de profeet zaligheid bij God zoekt. In dit gebed legt hij twee dingen naast elkaar die zijn vertrouwen stutten: Gods weldadigheid en Zijn Woord. Voor wie gelooft, zijn dat de twee stevigste pijlers van zijn hoop. — Wolfgang Musculus.

Vers 41

"Uw heil", enz. De knecht van God roept in zijn benauwdheid niet om zomaar enige redding, op welke wijze dan ook. Hij verlangt een redding zoals God die toestaat en op heilige wijze wil geven. "Laat Uw heil komen." Het woord van de belofte is de richtlijn voor ons gebed. Maar het is ook een onderpand van wat beloofd is, en we moeten het vasthouden totdat de vervulling komt: "En dat mij Uw goedertierenheden overkomen, o HEERE! Uw heil, naar Uw toezegging." Dat is één van de redenen achter dit verzoek. — David Dickson.

Wenken voor predikers

Schetsen over sleutelwoorden van de psalm, door pastor C. A. Davis. Vers 41-48. — Beloofde weldadigheden. Ze worden verlangd (Ps. 119:41), als antwoord op "mijn smader" (Ps. 119:42-43). Ze dienen als

middel tot trouw (Ps. 119:44), vrijheid (Ps. 119:45), vrijmoedigheid (Ps. 119:46), verlustiging (Ps. 119:47) en een vurig verlangen (Ps. 119:48).

Wenken voor predikers

Vers 41

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1524: "Your Personal Salvation."

Vers 41

1. Gods weldadigheden komen telkens ongevraagd naar ons toe: Zijn sparende weldadigheden, de aardse weldadigheden, enz.
2. Waar Gods weldadigheden vooral op uitkomen, is Zijn zaligheid. Ze is onze grootste nood en Zijn grootste gave.
3. We moeten ons persoonlijk met deze zaligheid verbonden weten: "En dat mij Uw goedertierenheden overkomen."
4. Zoeken we Gods zaligheid, dan mogen we een beroep doen op Zijn belofte: "naar Uw toezegging." — Horatio Wilkins, van Cheltenham, 1882.

Vers 41

Ook mij.

1. In mij is genade nodig.
2. Naar mij kan genade komen.
3. Uw zaligheid past bij mij.
4. Bijzondere moeilijkheden willen mij de moed ontnemen.
5. Uw woord geeft mij moed.

Vers 41

1. De zaligheid is helemaal genade.
2. Alle weldadigheden zitten in de zaligheid.

3. Alle mensen moeten ernaar verlangen dat de zaligheid bij hen komt.
4. Ze kan alleen komen zoals Gods woord het zegt. — W.W.

Vers 41-43

Een gebed dat alles omvat.

1. Het bezit van de zaligheid, Ps. 119:41.
2. Geeft kracht om je te verdedigen: Ps. 119:42.
3. En geschiktheid om nuttig te zijn: Ps. 119:43. — C.A.D.

Uitleg

Vers 42

"Opdat ik mijn smader wat heb te antwoorden." Dit antwoord valt niet te weerleggen, het is onweerlegbaar. Geeft God ons zaligheid, en daarmee een antwoord van vrede op onze gebeden, dan staan we meteen klaar om de bezwaren van de ongelovige, de spitsvondigheden van de twijfelaar en de hoon van de minachtende te beantwoorden. Het is hoogst wenselijk dat lasteraars een antwoord krijgen. We mogen dus met recht verwachten dat de Heere Zijn volk redt, zodat zij een wapen in de hand hebben om Zijn tegenstanders op de vlucht te jagen. Smaden mensen ons, en smaden ze daarmee ook God, dan mogen we Hem vragen ons te helpen hen de mond te snoeren. Dat kan met onmiskenbare bewijzen van Zijn goedheid en trouw.

"Want ik vertrouw op Uw woord." Dat hij vertrouwen bleef houden terwijl hij beproefd werd, liet zien hoe oprecht zijn geloof was. Daarop beroept hij zich: hij moet geholpen worden om smaad terug te slaan met een gelukkige ervaring. Zoeken we weldadigheden en zaligheid, dan is geloof ons argument. Het is geloof in de Heere, Die in Zijn woord tot ons heeft gesproken. Er is geen belijdenis die meer de moeite waard is om uit te spreken dan de volgende: "Ik vertrouw op

Uw woord." Wie dat werkelijk kan zeggen, is door God gemachtigd een kind van God te worden en zo erfgenaam van ontelbare weldadigheden.

God let meer op het vertrouwen van een mens dan op al het andere in hem. De Heere heeft het geloof immers uitgekozen als de hand waarin Hij Zijn weldadigheden en Zijn zaligheid legt. Smaadt iemand ons omdat we op God vertrouwen, dan geven we hem het sterkste antwoord door te wijzen op wat God deed: Hij hield Zijn beloften, verhoorde onze gebeden en voorzag in wat we misten. Ook de meest sceptische mensen moeten zich buigen voor de logica van de feiten.

Dit is het tweede vers van dit achtdeel, en de psalmist legt hier een geloofsbelijdenis af. Hij vertelt wat hij gelooft en wat hij heeft meegemaakt. Dat doet hij ook in de overeenkomstige verzen van de delen hierna. Kijk maar naar Ps. 119:50: "Uw toezegging heeft mij levend gemaakt", Ps. 119:58: "Ik heb Uw aanschijn ernstelijk gebeden", Ps. 119:66: "Ik heb aan Uw geboden geloofd", Ps. 119:74: "Ik op Uw woord gehoopt heb." Een wijze prediker kan hier een reeks preken over de ervaring van het geloof uit opbouwen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 42

"Opdat ik mijn smader wat heb te antwoorden", enz. Ik heb dan iets in handen waarmee ik antwoord kan geven aan de mensen die mij belasteren. Zo gaf de Zaligmaker bijna uitsluitend met Schriftwoorden antwoord op wat de verzoeker Hem influisterde, telkens opnieuw (Matth. 4:4; Matth. 4:7; Matth. 4:10). Ook in veel andere gevallen vind je het beste antwoord op smaad over de godsdienst in de woorden van de Schrift zelf. Iemand die weinig geleerdheid heeft, behalve wat hij uit de Bijbel haalt, kan daarmee vaak het vitten en de hoon van een geleerde twijfelaar het zwijgen opleggen.

Een man met een eenvoudige, zuivere vroomheid en geen ander wapen dan Gods woord is vaak beter toegerust dan wanneer hij alle redeneringen van de scholen kon inzetten. Vergelijk Ef. 6:17. — Albert Barnes.

Vers 42

"Opdat ik mijn smader wat heb te antwoorden", enz. Beseft het hart dat de zaligheid vaststaat, dan heeft het volop antwoorden klaar voor wie spotten met de vreugde van het geloof. — Henry Law.

Vers 42

"Opdat ik mijn smader wat heb te antwoorden", enz. Volgens Hugo Cardinalis zijn er drie soorten mensen die godvruchtigen lasteren: duivels, ketters en roddelaars. De duivel beantwoord je met het innerlijke woord van nederigheid, de ketters met het uiterlijke woord van wijsheid en de roddelaars met het werkzame woord van een goed leven. — Richard Greenham.

Vers 42

"Opdat ik mijn smader wat heb te antwoorden", enz. Mijn antwoord aan hen zou kort zijn, en waar: ik vertrouw op Uw woord. U kunt Uw beloften waarmaken, want U bent almachtig. U wilt het ook, want U bent barmhartig. Daar leg ik mijn vertrouwen. — William Nicholson.

Vers 42

"Opdat ik mijn smader wat heb te antwoorden", enz. Dit sluit direct aan op de woorden "naar Uw toezegging". Christenen kunnen van David leren wat ze moeten inzetten tegen de smaad en de valse beschuldigingen van wie de waarheid vijandig is. Schelden helpt niet, helemaal niets.

Je moet je wapens uit het woord van God halen. Door het geloof in God zijn die sterk genoeg om de duivel zelf en zijn handlangers ten val te brengen. Met zulke wapens sloeg ook de Zaligmaker Zelf Satan

in de woestijn terug (Matth. 4:1-11). En Paulus beschrijft in Ef. 6:10-18 hoe hij zelf, en ook de christensoldaat, de gordel van de goddelijke waarheid omdoet, het borstharnas van de gerechtigheid, de schoenen van het evangelie, het schild van het geloof en het zwaard van de Geest, dat is het Woord van God. — Solomon Gesner.

Vers 42

"Opdat ik mijn smader wat heb te antwoorden", enz. Gelovigen mogen mensen die hen smaden best rustig en grondig antwoorden en de leugen weerleggen. Zie Spr. 26:5 en 27:11. Maar dat ze die mensen kunnen antwoorden, is een zegen die God geeft. — Martin Geier.

Vers 42-43

Ps. 119:42 speelt met twee betekenissen van het woord "woord": "Opdat ik mijn smader wat heb te antwoorden, want ik vertrouw op Uw woord" (Engels: en ik zal mijn lasteraars een woord antwoorden, want ik heb op Uw woord vertrouwd). Ik heb vertrouwd op Uw belofte. Daarom heb ik een woord als antwoord voor hen klaar, op het moment dat U dit gebed genadig verhoort. Haal Uw woord van waarheid (dat wil zeggen Uw belofte) niet uit mijn mond. Laat mij er tegenover mijn vijanden nog over kunnen spreken, en laat mij er voor mijn eigen ziel op kunnen blijven rusten. Zou God Zijn belofte namelijk niet vervullen, dan zou ze, in de zin waarin het hier bedoeld is, volledig uit Zijn eigen mond genomen zijn. — Henry Cowles.

Wenken voor predikers

Vers 42

Het geloof beantwoordt smaad door te laten zien dat het op Gods woord vertrouwt.

Vers 42-43, 47

Geloof, hoop en liefde. “Ik vertrouw.” “Ik hoop.” “Die ik liefheb.” Het geloof strijdt, de hoop getuigt en de liefde gehoorzaamt.

Uitleg

Vers 43

“En ruk het woord der waarheid van mijn mond niet al te zeer.” Dat wil zeggen: laat mij niet zonder redding achter, want dan kan ik niet meer voor U pleiten. Want hoe zou ik Uw woord nog kunnen verkondigen, als ik zag dat het mij in de steek liet? Zo lijkt de gedachtegang van dit vers te lopen. Het woord van de waarheid kan alleen een vreugde zijn in onze mond als we het in ons leven hebben ervaren. Het kan verstandig zijn te zwijgen, als ons geweten niet bevestigt wat we getuigen. Dit gebed kan ook slaan op andere manieren waarop we ongeschikt kunnen worden om in de naam van de Heere te spreken.

Bijvoorbeeld doordat we in openlijke zonde vallen, of neerslachtig en moedeloos worden, of ziek worden of verward raken in ons hoofd. Of doordat we nergens een open deur vinden om te spreken, of geen bereidwillige hoorders. Wie ooit het evangelie echt uit zijn hart heeft gepredikt, huivert bij de gedachte uit de bediening te worden gezet. Hij zal smeken dat hij een klein deel in het heilige getuigenis mag houden. En zijn stomme zondagen ziet hij als dagen van ballingschap en straf.

“Want ik hoop op Uw rechten.” Hij had gerekend op Gods optreden en een uitspraak in zijn voordeel. Dan zou hij vol vertrouwen kunnen spreken over Gods trouw. God is de bron van onze hoop, en we mogen Hem zeer terecht vragen die te laten uitkomen. Wat Hij in Zijn voorzienigheid oordeelt, volgt uit Zijn woord. Wat Hij in de Schriften zegt, voert Hij in Zijn bestuur ook werkelijk uit. We mogen dus verwachten dat Hij Zich krachtig zal tonen voor Zijn eigen bedreigingen en beloften. Dat verwachten is niet tevergeefs.

Soms moeten Gods dienaren zwijgen door de zonden van hun volk. Het is dan alleszins passend dat ze pleiten tegen zo'n straf. Veel liever zijn ze ziek of arm dan dat het licht van het evangelie onder hen uitgaat en het volk zonder redding verloren gaat. De Heere bewaart ons, Zijn dienaren, ervoor dat wij het middel worden waardoor zo'n straf komt. Laten we vol vreugde op God hopen. Dan kunnen we Hem die hoop voorhouden in ons gebed, op het moment dat het erop aankomt, als Hij dreigt onze lippen te sluiten. Het einde van dit vers vertelt wat de psalmist deed met het woord van de Heere.

Daarin lijken de derde verzen van de achtdelen vaak op elkaar. Zie Ps. 119:35: "want daarin heb ik lust", Ps. 119:43: "want ik hoop op Uw rechten", Ps. 119:51: "nochtans ben ik van Uw wet niet geweken", Ps. 119:59: "en heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen", en Ps. 119:67, Ps. 119:83, Ps. 119:99, enz. Deze verzen vormen samen een prachtige reeks overdenkingen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 43

"En ruk het woord der waarheid van mijn mond niet", enz. Iedereen weet dat mensen de waarheid bij dreigende vervolging geheel verloochenen of slechts zwak en lauw belijden. David wil niet dat hem dat overkomt. Daarom bidt hij: o Heere, neem het woord van de waarheid niet geheel uit mijn mond. Met andere woorden: maak mij onverschrokken, zodat ik de waarheid die ik beleed, altijd vrijmoedig en als een man blijf belijden. In de Hebreeuwse tekst staat ad meod, "zeer", "zeer sterk", of, zoals Augustinus vertaalt, "geheel en al". Volgens hem bad David hierom: mocht hij door menselijke zwakheid vallen en het woord ooit niet standvastig belijden, dan hoopte hij dat God hem niet in die toestand zou laten, maar hem weer zou oprichten en bevestigen.

Als voorbeeld noemt hij de apostel Petrus. Daarna geeft David de reden waarom hij zo bidt, namelijk: omdat ik gehoopt heb, en wel met groot verlangen, zoals het Hebreeuwse werkwoord yachal betekent, op "Uw rechten". Daarmee zult U op de laatste dag openlijk vonnis vellen over ketters, dwepers en alle tirannen. — Solomon Gesner.

Vers 43

"En ruk het woord der waarheid van mijn mond niet al te zeer." Het woord wordt uit de mond genomen als tegen de zondaar gezegd wordt: "Wat hebt gij Mijn inzettingen te vertellen?" Ook de welsprekendheid zelf valt stil, als het geweten slecht is. De vogels van de hemel komen het woord uit je mond halen, zoals ze het zaad van het woord van de rots pikten, zodat het geen vrucht kon dragen. — Ambrosius.

Vers 43

Het woord wordt ook uit onze mond genomen, wanneer in zware verzoekingen alles ons als het ware begeeft en we niet kunnen zien waar we nog een standplaats vinden: Ps. 69:3. — Martin Geier.

Vers 43

"En ruk het woord der waarheid van mijn mond niet al te zeer." Soms durven we niet te spreken voor de Zaligmaker, omdat we bang zijn voor de beschuldiging dat we huichelen. Op andere momenten schamen we ons om te spreken, omdat het enige beginsel dat ons werkelijk kan dringen ontbreekt: "de liefde van Christus." Zo wordt "het woord der waarheid uit onze mond genomen." Hoe vaak hadden we een woord nodig om de verzochte kinderen van de Heere te troosten, en vonden we het niet! Wie terugdenkt aan al die kostbare kansen die hij heeft laten liggen, kan dit gebed heel goed meebidden: "En ruk het woord der waarheid van mijn mond niet al te zeer." Neem het niet alleen niet weg uit mijn hart.

Laat het ook klaarliggen in mijn mond, om mijn Meester te belijden. Sommigen van ons kennen de pijnlijke strijd met wereldse gewoonten en wereldse gesprekken. Daarin hield een gebrek aan vrijheid van geest ons tegen, zodat we niet vrijmoedig voor onze God durfden op te komen. Misschien noemen we onze verlegenheid of verstandige voorzichtigheid als excuus voor ons zwijgen. Maar in veel gevallen moeten we dat zien als zelfbedrog, een dekmantel over de echte oorzaak van onze belemmering: we beseffen Gods barmhartigheid voor onze ziel niet. — Charles Bridges.

Vers 43

"En ruk het woord der waarheid van mijn mond niet al te zeer." Wat kan een stom lichaam toch betekenen in het huis van Christus! Ik denk dat ook het woord van God in de gevangenis zit! Ik ben een verdorde boom! Helaas, planten kan ik niet, en water geven ook niet! Maakte mijn Heere mij maar tot mest, zodat Zijn eigen korenakkers op de berg Sion vet en vruchtbaar worden! Mocht ik maar tot drie of vier herdersjongens spreken over mijn waardige Meester, dan was ik tevreden de laagste en onbekendste herder van dit hele land te zijn.

Waar ik woonde, maakte niet uit, al was het in de armzaligste bijgebouwen van Christus! Maar Hij zegt: "Nee, Ik zal u niet zenden. Ik heb daar geen boodschappen voor u." Mijn verlangen om Hem te dienen is ziek van jaloezie, uit angst dat Hij mij niet wil gebruiken. (...) Op alle andere punten gaat het uitstekend met mij. Alle lof zij Hem, in Wiens boeken ik tot in eeuwigheid sta als Zijn schuldenaar! Alleen mijn zwijgen doet pijn. Eén vreugde had ik buiten de hemel, naast Christus mijn Heere: Hem te prediken aan dit ongelovige geslacht.

Die hebben ze mij afgenomen. Voor mij was ze als het ene oog van een arme man, en dat oog hebben ze uitgestoken. — Samuel Rutherford.

Vers 43

"Want ik hoop op Uw rechten." Het woord mishpatim, oordeel, betekent óf de wet óf het uitvoeren van haar vonnis.

1. De wet, dat is heel het woord van God. "Ik hoop op Uw rechten" zegt dan niets anders dan: ik hoop op Uw woord. Zo staat er ook: "Ik verwacht den HEERE; mijn ziel verwacht, en ik hoop op Zijn Woord" (Ps. 130:5).
2. De uitvoering van de wet die daarbij hoort, wanneer de belofte of de bedreiging waargemaakt wordt. (1) Gaat een belofte in vervulling, dan is dat in zekere zin ook een oordeel: God brengt dan tot stand wat Hij voor onze zaligheid en bevrijding beloofd heeft. Zo oordeelt God over Zijn volk, als Hij hun recht geeft en hen redt volgens Zijn woord: "Heere! Gij hebt gezien de verkeerdheid, die men mij aangedaan heeft, oordeel mijn rechtzaak" (Klaagl. 3:59). (2) Meestal betekent oordeel echter dat de bedreiging over goddeloze mensen wordt uitgevoerd. Voor Gods trouwe knechten is dat goed nieuws, want het gebeurt in hun voordeel. Daarom kunnen we van David zeggen dat hij er terecht op hoopte. Hun "oordeel" houdt in dat wij de belofte krijgen. — Thomas Manton.

Vers 43-44

Heere, laat het woord van de waarheid in "mijn mond" blijven. Dan kan ik dat heilige onderpand toevertrouwen aan de volgende generatie (2 Tim. 2:2), en zij kan het weer doorgeven aan de tijden die komen. Zo blijft "Uw wet" bewaard, "eeuwiglijk en altoos", dat is van geslacht tot geslacht. Dat is dan een vervulling van deze belofte (Jes. 59:21): "Mijn woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken, noch van den mond van uw zaad, noch van den mond van het zaad uws zaads." — Matthew Henry.

Wenken voor predikers

Vers 43

Hoe de ware prediker het zwijgen opgelegd kan worden, en zijn pleidooi dat dit niet gebeurt.

Uitleg

Vers 44

"Zo zal ik Uw wet steeds onderhouden, eeuwiglijk en altoos." Wat een mens het allersterkst aan de weg van de Heere bindt, is dat hij de waarheid van Zijn woord heeft ervaren in weldadigheden en bevrijdingen. Gods trouw geeft ons woorden tegenover Zijn tegenstanders. Maar tegelijk wordt ons hart aan Zijn vreze vastgeknoopt, en wordt onze band met Hem steeds inniger. Grote weldadigheden maken ons zo dankbaar dat we er geen woorden voor hebben. Binnen onze tijd kan die dankbaarheid zich niet uitspreken. Ze belooft de eeuwigheid met lofprijzingen te vullen. Staat ons hart in vuur en vlam van dankbaarheid, dan lijkt "steeds", "eeuwiglijk en altoos" in de tekst helemaal niet te veel. Zelfs wat Addison in zijn beroemde regels overdrijft, lijkt dan gewoon gezond verstand:

> *"Door heel de eeuwigheid zal ik voor U*
> *een blij lied aanheffen;*
> *maar ach, de eeuwigheid is te kort*
> *om heel Uw lof uit te spreken."* — *Addison.*

Alleen Gods genade maakt het ons mogelijk Zijn geboden te houden, zonder onderbreking en zonder einde. Eeuwige liefde moet ons eeuwig leven schenken, en daaruit komt eeuwige gehoorzaamheid voort. Er is geen andere weg om in heiligheid te volharden dan dat het woord van de waarheid in ons blijft en ons bewaart. Daar bad David om: dat het bij hem mocht blijven en nooit van hem wegging.

Dit vers opent met “Zo”, net als Ps. 119:42 (Engels: “So”; in de Statenvertaling: “Opdat”). Geeft God ons Zijn zaligheid, dan worden we zo goed bedeeld dat we onze ergste vijand het zwijgen opleggen en onze beste Vriend verheerlijken. Genade is het antwoord op alles. Schenkt God ons slechts zaligheid, dan kunnen we de hel overwinnen en met de hemel omgaan. We kunnen dan smaad beantwoorden en de wet houden, tot het einde, in alle eeuwigheid.

Er is nog een andere betekenis die we niet mogen missen. David bad dat het woord van de waarheid niet uit zijn mond zou worden genomen, en dan zou hij Gods wet bewaren. Dat betekent: door zijn openlijke getuigenis, niet minder dan door zijn eigen leven, zou hij de goddelijke wil vervullen. Zo zou hij ook de banden versterken die hem voor eeuwig aan zijn Heere binden. Ongetwijfeld is de genade die ons laat getuigen met de mond een grote steun voor onszelf, en voor anderen. We voelen dat we ons aan de Heere hebben verbonden met geloften, en dat we niet meer kunnen terugkrabbelen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 44

“Zo zal ik Uw wet steeds onderhouden”, enz. Wat ons doet volharden, is dat de Heere ons hart in het geloof bewaart. Hij houdt ook onze mond en onze uiterlijke mens op de weg van belijden en gehoorzamen. — David Dickson.

Vers 44

“Zo zal ik Uw wet.” Let op dat de belofte om te gehoorzamen als argument wordt gebruikt: “Zo zal ik … onderhouden”. Dat “zo” wil zeggen: dit zal mij aanmoedigen, dit zal mij in staat stellen.

Ten eerste: als zijn verzoeken werden verhoord, zou hem dat moed geven. Wanneer God onze hoop en verwachting beantwoordt, moet onze dankbaarheid ons aansporen en levend maken om op allerlei

manieren te gehoorzamen. Geeft Hij ons een hart en een beetje vrijmoedigheid om Zijn naam te belijden en Hem te dienen, dan mogen we niet achterblijven of onzeker zijn. We moeten dicht bij Hem leven. Ten tweede: hij zou er hulp en kracht door krijgen. Helpt God ons elke dag, dan houden we stand. Doet Hij dat niet, dan vallen we en wankelen we. Dat zal een middel zijn om vol te houden. Het bindt en verplicht hem niet alleen, maar helpt hem ook om tot het einde door te zetten.

Let dan op de standvastigheid van deze gehoorzaamheid: "Steeds …, eeuwiglijk en altoos." David wilde niet slechts even gehoorzaam zijn, of een paar dagen, of een jaar. Hij wilde het altijd zijn, tot het einde van zijn leven. Er staan hier drie woorden die hetzelfde betekenen: "steeds", "eeuwiglijk" en "altoos." De Septuaginta geeft het zo weer: "Ik zal Uw wet houden altijd, en tot in de eeuw, en tot in de eeuw der eeuw." Dat zijn daar vier woorden. Dit stapelen van woorden is niet zonder reden.

1. Het laat zien hoe moeilijk het is om vol te houden. Als gelovigen niet krachtig volharden in het weerstaan van verzoeking, worden ze al snel van de weg afgebracht. Daarom bindt David zijn hart stevig vast: we moeten het nu doen, ja altijd, tot het einde.
2. Hij toont hoe sterk hij het meent. Mensen die door iets diep geraakt worden, spreken er graag zo uitvoerig mogelijk over. Dat deed ook Paulus, die diep onder de indruk was van Gods kracht: "de uitnemende grootheid Zijner kracht … naar de werking der sterkte Zijner macht" (Ef. 1:19). Hij stapelt verschillende woorden op elkaar, omdat zijn besef zo groot was. Zo stapelt ook David hier woorden op: "steeds …, eeuwiglijk en altoos."
3. Volgens sommigen staan er zoveel woorden om niet alleen dit leven aan te duiden, maar ook het leven dat komt. Ik zal ze steeds houden, en eeuwig en altoos. Dat wil zeggen: alle dagen van mijn leven, en in de andere wereld. Zo legt Chrysostomus "Zo zal ik Uw wet steeds onderhouden", enz., uit als een verwijzing naar het an-

dere leven. Daar zal Gods wet zuiver en nauwkeurig gehouden worden. Hier lopen we elk uur gevaar, maar dan zijn we buiten alle gevaar. Zonder angst om te zondigen blijven we dan in volle en volmaakte gerechtigheid. We hopen op wat we nog niet hebben bereikt, en dat geeft ons nu moed. Zo laat hij David zich dus uitdrukken, zegt hij.

4. Moeten we deze woorden uit elkaar halen, dan denk ik dat ze wijzen op het onafgebroken en het blijvende van de gehoorzaamheid. Onafgebroken gehoorzaamheid: hij wil God gedurig dienen, zonder onderbreking. Blijvende gehoorzaamheid: hij wil God eeuwig en altoos dienen, zonder afval of opstand, te allen tijde en tot het einde. Standvastigheid en volharding in gehoorzaamheid is haar lof. — Thomas Manton.

Vers 44

"Zo zal ik Uw wet steeds onderhouden." Dat betekent: houdt U het woord van Uw waarheid in mijn mond, dan "zal ik Uw wet steeds onderhouden." "Ja, tot in de eeuw en de eeuw der eeuw." Hier zegt hij wat "steeds" inhoudt. Soms bedoelt men met "altijd" namelijk: zolang we hier leven. Dat is niet "tot in de eeuw en de eeuw der eeuw." Zo is het beter vertaald dan in sommige handschriften: "tot in eeuwigheid en tot in de eeuw der eeuw", want je kon niet zeggen: ook tot in de eeuwigheid van de eeuwigheid.

Dan moeten we denken aan de wet waarover de apostel zegt: "Zo is dan de liefde de vervulling der wet." Die wet zullen namelijk de heiligen houden, uit wier mond het woord van de waarheid niet genomen wordt. Dat is de gemeente van Christus zelf. Zij houdt haar niet alleen in deze wereld, tot die ten einde is, maar ook in een andere wereld, die "wereld zonder einde" heet. Daar ontvangen we de geboden van de wet niet meer om ze te houden, zoals hier. We zullen de volheid van de wet zelf houden, zonder vrees voor zonde.

We zullen God dan namelijk vollediger liefhebben, nu we Hem gezien hebben. Dat geldt ook voor onze naaste, want "God zij alles in allen". En er blijft geen ruimte voor een vals vermoeden over onze naaste, waar niemand voor niemand verborgen is. — Augustinus.

Vers 44

"Onderhouden, eeuwiglijk en altoos." Dit vers legt zware nadruk. Volmaakte gehoorzaamheid zal tot in alle eeuwigheid een groot deel van het geluk in de hemel zijn. Hoe meer we daar al op aarde in groeien, hoe meer we alvast proeven van het geluk van de hemel. — Aantekening in Bagster's Comprehensive Bible.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 44

Het genadeleven dat blijft duren. Waar het van afhangt: "Zo." Hoe volledig het samengaat met een vrije wil: "Zo zal ik … onderhouden." Hoe doorlopend het is, en hoe eeuwig.

Vers 44

De hemel die al op aarde begint.

1. Het leven dat de gelovige nu leidt: Gods wet houden.
2. De zorg die de gelovige steeds met zich meedraagt: Gods wet te houden.
3. Het eeuwige uitzicht van de gelovige: Gods wet te houden, eeuwig en altoos. — C.A.D.

Uitleg

Vers 45

"En ik zal wandelen in de ruimte, omdat ik Uw bevelen gezocht heb." In heiligheid ligt voor een heilige geen enkele gebondenheid. De Geest van heiligheid is een Geest van vrijheid. Hij haalt mensen uit hun gevangenschap en geeft hun de kracht om zich nooit meer onder een juk te laten brengen. Slaven lopen niet over de weg van de heiligheid. Het is de weg van de koning, een weg voor vrije mensen, die met blijdschap onderweg zijn: weg uit het Egypte van de slavendienst, naar het Kanaän van de rust. Gods weldadigheden en Zijn zaligheid doen ons de bevelen van het woord liefhebben, en dat geeft ons een gelukkige rust.

Hoe dieper we de volmaaktheid van onze gehoorzaamheid najagen, des te vrijer worden we van alles wat geestelijk knelt. Eens zat David zwaar gevangen, doordat hij een scheve weg was ingeslagen. Zijn bedrog tegenover Achis hield hij zo koppig vol, dat hij tot wreedheid verviel om het te verbergen. Het moet hem erg benauwd hebben, ja bijna onuitstaanbaar, in die onnatuurlijke rol van bondgenoot van de Filistijnen en aanvoerder van de lijfwacht van hun koning. Hij kan er bijzonder bang voor zijn geweest dat de waarheid niet meer op zijn tong zou liggen, nu hij op de kronkelwegen van de leugen was geraakt.

Daarom smeekte hij God dat Hij op de een of andere manier zijn bevrijding zou bewerken, en hem uit die slavernij zou halen. Met ontzagwekkende daden in gerechtigheid gaf de Heere hem in Ziklag antwoord. De strik brak, en hij ontkwam.

Dit vers hangt samen met het voorgaande. Het begint namelijk met "En", en dat woordje werkt als een haak die het vastmaakt aan de verzen ervoor. Er wordt nog een weldaad genoemd die we mogen verwachten als Gods weldadigheden komen. De man van God had al gesproken over het zwijgen van zijn vijanden (Ps. 119:42), over de kracht

om te blijven getuigen (Ps. 119:43) en over volharding in heiligheid. Nu staat hij stil bij de vrijheid, die voor alle moedige mensen, na het leven, het dierbaarste bezit is. Hij zegt: "Ik zal wandelen." Daarmee geeft hij aan dat hij elke dag verder trekt door het leven.

"In de ruimte" betekent: als iemand die vrij is uit de gevangenis. Geen tegenstanders belemmeren hem, geen lasten drukken hem, geen boeien houden hem vast. Hij heeft veel ruimte, en hij gaat zonder angst op pad. Voor iemand die zichzelf of zijn eigen lusten zoekt, zou zo'n vrijheid gevaarlijk zijn. Maar is het enige wat hij zoekt de wil van God, dan is het niet nodig de zoeker in te tomen. Wie kan zeggen: "Ik heb Uw bevelen gezocht", hoeven we niet te beperken. Merk op: in het vorige vers zei hij dat hij de wet zou onderhouden, en hier zegt hij dat hij haar zoekt.

Bedoelt hij niet dat hij zal doen wat hij al weet, en zijn best zal doen om meer te weten te komen? Is dat niet de weg naar de hoogste vrijheid: voortdurend bezig zijn met de wil van God te leren kennen en daaraan gelijk te worden? Wie de wet houden, zoeken haar altijd, en spannen zich in om haar steeds beter te houden.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 45

"Ik zal wandelen in de ruimte." Waar God zonde vergeeft, overwint Hij haar tegelijk (Micha 7:19). Haar veroordelende kracht verdwijnt pas als haar heersende kracht is verdwenen. Denk aan een misdadiger in de gevangenis. Hoe merkt hij dat zijn vorst hem heeft vergeven? Als de cipier komt, zijn kettingen en boeien losslaat en hem de gevangenis uit laat gaan, weet hij dat hij vergeven is. Zo ook wij. Hoe merken wij dat God ons vergeven heeft? Als de boeien van de zonde zijn afgevallen, en wij in vrijheid wandelen op de wegen van God. Dan hebben wij een gezegend bewijs in handen dat we vergeven zijn. — Thomas Watson.

Vers 45

"Ik zal wandelen in de ruimte, omdat ik Uw bevelen gezocht heb." Wie afdwaalt van het belijden van Gods waarheid, brengt zichzelf in nood, gevaar en gebondenheid. Wie dat belijden volhoudt, loopt vrij rond. De waarheid maakt hem vrij. — David Dickson.

Vers 45

"Ik zal wandelen in de ruimte, omdat ik Uw bevelen gezocht heb." De Bijbel zegt dat wie door de Geest geleid wordt, niet onder de wet is. Dat betekent niet dat hij vrij is om ongestraft te zondigen. Het betekent dat hij vrij is, omdat Gods Geest hem heeft geleerd lief te hebben wat Gods wet vraagt.

Daardoor merkt hij niet meer dat hij gedwongen wordt. De wet jaagt hem niet voort, want de Geest leidt hem. (...) Broeders, er bestaat een toestand waarin wij God wel erkennen, maar God in Christus niet liefhebben. Dan bewonderen we wat voortreffelijk is, maar zijn we niet in staat het te doen. De liefde voor het goede blijft dan steken, en eindigt als een kaal verlangen. Zo is het van nature: dan staan we onder de wet, en zijn we nog niet bekeerd tot de liefde van Christus. Maar er is ook een andere toestand.

Dan schrijft God Zijn wet in ons hart, door liefde in plaats van door vrees. Eerst klinkt het: "Ik kan niet doen wat ik wil." Later klinkt het: "Ik zal wandelen in de ruimte, omdat ik Uw bevelen gezocht heb." — Frederick William Robertson, 1816-1853.

Vers 45

"Ik zal wandelen in de ruimte." De psalmist ziet zijn positie ruimer worden. Kort daarvoor voelde hij zich beklemd, als een man die in een smalle, gevaarlijke bergpas tussen rotsen vastzit en de uitgang niet kan vinden. Je kent het landschap van Kanaän, en je kunt je goed indenken hoe het is voor een reiziger die zijn gevreesde weg door zo'n bergpas zoekt.

Deze reiziger staat nu eindelijk op veilige grond. Plotseling bevindt hij zich, door de Allerhoogste begunstigd en met het besef dat hij op Zijn weg is, op een ruime plek, en loopt hij vrij rond: “En ik zal wandelen in de ruimte, omdat ik Uw bevelen gezocht heb.” Hij had nauwkeurig en ijverig onderzocht wat de Heere had opgedragen. Omdat hij erop uit was daaraan gehoorzaam te zijn, kon hij zich vol vertrouwen bewegen. In zijn geestelijke vrijheid geniet hij van de rust. De verborgen boosdoener met zijn mooie belijdenis kent deze geestelijke vrijheid helemaal niet.

Zolang iemand voelt dat hij fout zit, en dat hij op een verkeerde weg is, ervaart hij zich aan alle kanten gekluisterd, somber en in nood. Dat geldt nog veel sterker als hij een teder en gevoelig geweten heeft. Wat een ruimte komt er in iemands gemoed, als hij beseft dat hij op Gods bestemde weg is! En hij is werkelijk vrij, want Gods goede voorzienigheid omringt hem en Zijn genade draagt hem. — John Stephen.

Vers 45

Wie het gebaande en juiste pad volgt, krijgt geen doornen in zijn gezicht. — Saksisch spreekwoord.

Vers 45-48

Vijf dingen belooft David zichzelf hier, omdat Gods genade hem sterk maakt.

1. Hij zal ongedwongen en onbevangen zijn in zijn plicht: Ik zal wandelen in de ruimte, helemaal los van alles wat kwaad is, niet gebonden door mijn eigen verdorvenheden, en vrij om te doen wat goed is.
2. Hij zal vrijmoedig en moedig zijn in zijn plicht: Ik zal over Uw getuigenissen spreken voor koningen.
3. Hij zal blij en opgewekt zijn in zijn plicht: Ik zal mij in Uw geboden verlustigen, door met ze om te gaan en mij naar ze te vormen.

4. Hij zal ijverig en krachtig zijn in zijn plicht: Ik zal mijn handen opheffen tot Uw geboden. Dat wijst niet alleen op een groot verlangen ernaar, maar ook op een gemoed dat zich volledig toelegt op het onderhouden ervan.
5. Hij zal bedachtzaam en met zorg te werk gaan in zijn plicht: Ik zal Uw inzettingen overdenken. — Matthew Henry.

Vers 45-48

In deze vier verzen werkt hij punt voor punt uit wat het onderhouden van de wet inhoudt. Dat had hij beloofd in het vierde vers van dit gedeelte, toen hij zei dat hij Gods wet zou onderhouden in zijn woorden, zijn gedachten en zijn daden. Alsof hij verhoord is, lijkt de profeet nu opeens anders te gaan spreken: hij zegt "En ik wandelde in de ruimte." Toen Gods barmhartigheid bij mij kwam, ging ik niet meer over de smalle paden van de vrees. Ik liep over de brede weg van de liefde. Ik hield de wet dus graag, blij en met alle gevoelens van mijn hart, "omdat ik Uw bevelen gezocht heb", want ik vond ze groot en uiterst belangrijk om te bereiken.

"En ik sprak" openlijk en zonder angst over de gerechtigheid van Zijn allerheiligste wet, zelfs "voor koningen, en ik werd niet beschaamd". Voortdurend overwoog ik de wet in mijn gemoed, en haar verborgenheden werden het onderwerp van mijn overdenking. "En ik hief mijn handen op" om Zijn hoge en verheven geboden uit te voeren, dat wil zeggen Zijn volmaakte en zware geboden. Tot slot, en dat is het laatste, werd ik op allerlei manieren, in hart, gemoed en woord, "geoefend in Uw rechtvaardigmakingen." — Robert Bellarminus.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 45-47

Vrij in wandel. Vrij in spraak. Vrij in hart.

Vers 45-48

De ware vrije mens geniet:

1. Een vrije wandel met God.
2. Een vrij spreken over God.
3. Een vrije liefde tot God.
4. Een vrije oefening van de ziel: (a) in heilige praktijk, (b) in hemelse overdenking. — W. Durban.

Vers 45-48

Vijf dingen belooft de psalmist zichzelf hier, omdat Gods genade hem sterk maakt.

1. Hij zal ongedwongen en onbevangen zijn in zijn plicht: "Ik zal wandelen in de ruimte."
2. Hij zal vrijmoedig en moedig zijn in zijn plicht: "Ook zal ik voor koningen spreken van Uw getuigenissen."
3. Hij zal blij en opgewekt zijn in zijn plicht: "En ik zal mij vermaken in Uw geboden."
4. Hij zal ijverig en krachtig zijn in zijn plicht: "En ik zal mijn handen opheffen naar Uw geboden."
5. Hij zal bedachtzaam en met zorg te werk gaan in zijn plicht: "En ik zal Uw inzettingen betrachten." — M. Henry.

Uitleg

Vers 46

"Ook zal ik voor koningen spreken van Uw getuigenissen, en mij niet schamen." Ook dit hoort bij zijn vrijheid: hij is niet bang voor de machtigste, de hoogmoedigste en de meest tirannieke mensen. Als banneling werd David geroepen om voor koningen te staan. Later was hij zelf koning, en hij wist hoe gemakkelijk mensen hun gods-

dienst opofferen aan pracht en politiek. Maar hij nam zich voor dat nooit te doen. Hij wilde de politiek heiligen. De regeringen moesten weten dat de Heere alleen heerst over de volken. Zelf een koning, wilde hij tot koningen spreken over de Koning der koningen.

Hij zegt: "Zal ik … spreken." De voorzichtigheid had kunnen aanraden dat zijn leven en gedrag genoeg waren, en dat het beter was de godsdienst niet aan te roeren in het bijzijn van koninklijke personen, die andere goden aanbaden en vonden dat ze daar goed aan deden. Hij had dit voornemen heel passend laten voorafgaan door de woorden "Ik zal wandelen", zijn belofte over zijn levenswandel. Maar zijn eigen gedrag was voor hem geen excuus om zondig te zwijgen, want hij voegt eraan toe: "Zal ik … spreken." David eiste vrijheid van godsdienst op en zorgde dat hij er gebruik van maakte.

Zelfs in het allerhoogste gezelschap zei hij wat hij geloofde. En in wat hij zei, hield hij zich nauwgezet aan Gods eigen woord, want hij zegt: "Spreken van Uw getuigenissen." Er is geen thema dat hiermee te vergelijken valt, geen enkel. En er is geen betere manier om dat thema te behandelen dan dicht bij het Boek te blijven en de gedachten en woorden daarvan te gebruiken. Wat ons in elk gezelschap het meest tegenhoudt om over heilige zaken te spreken, is schaamte. Maar de psalmist zal zich "niet schamen". Er is niets om je voor te schamen, en er bestaat geen excuus voor schaamte.

Toch zijn veel mensen muisstil, uit angst dat een schepsel als zijzelf aanstoot neemt. Geeft God genade, dan verdwijnt lafheid snel en vanzelf. Wie voor God spreekt in Gods kracht, schaamt zich niet als hij begint, niet terwijl hij spreekt en niet daarna. Zijn onderwerp past namelijk bij koningen, is nodig voor koningen en is heilzaam voor koningen. Maken koningen bezwaar, dan mogen we ons gerust voor hén schamen. Maar nooit voor onze Meester, Die ons gezonden heeft, noch voor Zijn boodschap, noch voor Zijn bedoeling met het zenden ervan.

Vers 46

"Ook zal ik voor koningen spreken van Uw getuigenissen." Dat hij al bezit wat hij eerder vroeg, blijkt uit zijn woorden. "En ruk het woord der waarheid van mijn mond niet al te zeer", had hij gebeden. Nu rijst hij overeind, alsof hij gekregen had wat hij vroeg, en houdt hij vol dat hij niet zou zwijgen, ook niet als hij moest spreken waar koningen bij zijn. Hij verklaart dat hij graag naar voren zou treden om de eer van God te verdedigen, voor de ogen van de hele wereld. — Johannes Calvijn.

Vers 46

"Ook zal ik voor koningen spreken van Uw getuigenissen." Wie in tijden van vervolging Gods waarheid vrij wil belijden, wordt meestal gehinderd door angst voor koningen en voor mensen met macht. Het geloof in de waarheid kan zo'n belijdenis toch voortbrengen, tegen alle gevaar in, als God het in het hart staande houdt. — David Dickson.

Vers 46

"Ook zal ik voor koningen spreken van Uw getuigenissen." Koningen zijn soms zijn rechters geweest, voordat hij zelf de kroon kreeg. Denk aan Saul en Achis. Zou hij voor hen moeten verklaren waarop zijn hoop rustte, dan zou hij spreken over Gods getuigenissen. Hij zou zeggen dat zijn hoop op die getuigenissen gebouwd was, en dat ze zijn raad, zijn wacht, zijn kroon en zijn alles waren. Ook wij moeten ons nooit schamen om voor onze godsdienst uit te komen, al brengt die ons in gevaar voor de toorn van koningen. We moeten erover spreken als over het enige waarmee we willen leven en sterven, net als de drie jongelingen tegenover Nebukadnezar, Dan. 3:16, Hand. 4:20.

Toen David zelf koning was, waren andere koningen soms zijn gezellen. Ze kwamen bij hem op bezoek, en hij ging bij hen langs. Maar om hen niet te kwetsen en de omgang niet moeilijk voor hen te maken, sprak hij niet over van alles behalve over godsdienst. Integendeel: Gods getuigenissen zouden het belangrijkste gespreksonderwerp met koningen zijn. Hij liet daarmee niet alleen zien dat hij zich niet schaamde voor zijn godsdienst. Hij wilde hen er ook in onderwijzen en voor die godsdienst winnen. Voor koningen is het goed om van Gods getuigenissen te horen. Wanneer vorsten er zelf over spreken, siert dat hun gesprekken. — Matthew Henry.

Vers 46

"Ook zal ik voor koningen spreken van Uw getuigenissen." Mensen van de grootste heiligheid waren steeds ook mensen van de grootste moed. Kijk naar Nehemia, de drie jongelingen, Daniël en alle heilige profeten en apostelen. Spr. 28:1 zegt: "De goddelozen vlieden, waar geen vervolger is; maar elk rechtvaardige is moedig, als een jonge leeuw." Het Hebreeuws spreekt zelfs van een jonge leeuw, een die vol vuur zit, niets vreest en stoutmoediger is dan alle anderen. Heiligheid maakte Daniël niet alleen zo moedig als een leeuw, maar liet hem door juist die moed ook de leeuwen schrik aanjagen.

Luther was een man van grote heiligheid en grote vrijmoedigheid. Dat bleek wel, toen hij zich krachtig tegen de hele wereld verzette. De keizer riep hem naar Worms, en zijn vrienden raadden hem af te gaan, zoals soms ook de vrienden van Paulus deden. Maar hij zei: "Ga, ik zal zeker gaan, want ik ben ontboden in de naam van onze Heere Jezus Christus. Ja, al wist ik dat er in Worms net zoveel duivels waren om mij te weerstaan als er dakpannen zijn om de huizen te dekken, toch zou ik gaan." En toen hij en zijn medestanders aan alle kanten door tegenstanders met allerlei gevaren werden bedreigd, zei hij deze heldhaftige en grootmoedige woorden: "Kom, laten wij de 46e psalm zingen, en laat hen dan het ergste doen."

Ook Latimer was een man met veel heiligheid, zeker gezien de duisternis en goddeloosheid van de tijd waarin hij leefde. Daarnaast had hij veel moed en vrijmoedigheid. Dat blijkt uit het nieuwjaarsgeschenk dat hij koning Hendrik de Achtste aanbood: een Nieuw Testament, in een servet gewikkeld, met dit opschrift of motto erop: "Hoereerders en overspelers zal God oordelen." — Thomas Brooks.

Vers 46

In dit vers leren we vier ondeugden te vermijden. Ten eerste: te veel zwijgen. Daarom zegt hij: "Zal ik … spreken." Ten tweede: nutteloze praatzucht. Daarom: "van Uw getuigenissen." De Hebreeuwse leraars vertellen dat er tien maten spreken naar de aarde waren afgedaald. Negen ervan zouden door de vrouwen zijn meegenomen, en slechts één zou er zijn overgebleven voor de rest van de wereld. Heel terecht spoort Hiëronymus alle christenen aan: "Wijd uw mond aan het evangelie. Open hem niet graag voor beuzelarijen of fabels." Ten derde leert het vers ons lafheid te vermijden: "voor koningen." Er staat immers (Spr. 29:25): "De siddering des mensen legt een strik." Ten vierde en laatste leert het ons laffe verlegenheid te vermijden: "en mij niet schamen." — Thomas Le Blanc.

Vers 46

"En mij niet schamen." Dat betekent: ik word niet van mijn standpunt of mijn hoop afgeslagen. Ik zal niet bang zijn. Ik zal de belijdenis ook niet mijden of verloochenen uit angst voor gevaar of smaad, en schrikbeelden of bedreigingen zullen mij niet overweldigen. — D. H. Mollerus.

Vers 46-48

In deze drie laatste verzen belooft David dat hij uit dankbaarheid drie plichten zal vervullen. Eerst de dienst van zijn tong. Dan de dienst van zijn genegenheden. En ten slotte de dienst van zijn daden. Een goed geweten geeft altijd grote troost, en wie eerlijk leeft, krijgt

daardoor grote vrijmoedigheid om zonder angst of schaamte te spreken. Je ziet dat bij David tegenover Saul, bij Elia tegenover Achab, en bij Paulus tegenover Agrippa, Festus en Felix. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 46-48

Lippen, hart en handen.

1. Openbare belijdenis van Gods woord ("zal ik … spreken", Ps. 119:46) moet gedekt worden door:
2. Persoonlijke vreugde in Gods woord ("ik zal mij vermaken", Ps. 119:47), die moet uitlopen op:
3. Praktische gehoorzaamheid aan Gods woord ("ik zal mijn handen opheffen", Ps. 119:48).

Vers 46

1. Echt ernstige mensen moeten spreken.
2. Aan goede onderwerpen ontbreekt het hun niet: "Uw getuigenissen." Het bereik is grenzeloos, de verscheidenheid eindeloos.
3. Ze zijn voor geen enkel publiek bang: "voor koningen." — W.W.

Uitleg

Vers 47

"En ik zal mij vermaken in Uw geboden, die ik liefheb." Eerst vrijheid en moed, dan vreugde. Wie zijn plicht heeft gedaan, vindt daarin een grote beloning. Had David voor zijn Meester niet gesproken voor koningen, dan zou hij zich niet hebben durven bezighouden met de wet die hij verwaarloosd had. Maar nu hij openlijk voor zijn Heere is opgekomen, voelt hij een zoete kalmte in zijn hart als hij het woord

overpeinst. Gehoorzaam het gebod en je zult het liefhebben. Draag het juk en het zal licht zijn, en je zult er rust door vinden.

De psalmist werd zijn onderwerp niet moe, nadat hij over de wet had gesproken. Hij trok zich terug om erover na te denken. Eerst sprak hij, daarna verlustigde hij zich. Eerst predikte hij, daarna ging hij naar zijn studeerkamer om op krachten te komen door nog eens van de kostbare waarheid te eten. Of hij anderen blij maakte met zijn spreken, weten we niet, maar zichzelf maakte hij altijd blij als hij over het woord van de Heere nadacht. Hij zegt uitdrukkelijk dat hij de geboden van de Heere liefhad. Daarmee laat hij zien waarom hij er zijn vreugde in vond: waar onze liefde is, is ons genot.

In de hoven van koningen vond David geen vreugde. Daar stond hij steeds voor de verleiding om zich te schamen. In de Schriften voelde hij zich echter thuis. Zijn hart was erin, en ze gaven hem het grootste genoegen. Geen wonder dat hij sprak over het houden van de wet, die hij liefhad. Jezus zegt: "Zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn woord bewaren." En geen wonder dat hij sprak over wandelen in de ruimte en vrijmoedig spreken, want ware liefde is altijd vrij en onbevreesd. De liefde is de vervulling van de wet. Waar de liefde voor Gods wet het hart beheerst, moet het leven vol zaligheid zijn.

Heere, laat Uw weldadigheden over ons komen, zodat we Uw woord en Uw weg liefhebben en daarin al ons genot vinden.

Het vers staat in de toekomende tijd. Daarom toont het niet alleen wat David al gedaan had, maar ook wat hij nog zou doen. Voortaan zou hij zich verlustigen in de geboden van zijn Heere. Hij wist dat ze niet zouden veranderen en hem steeds blij zouden maken. Ook wist hij dat de genade zijn hart tegenover de bevelen van de Heere in dezelfde gesteldheid zou houden. Zo zou hij heel zijn leven de allergrootste vreugde vinden in heiligheid. Zijn hart was zo stevig geworteld in liefde voor Gods wil, dat hij zeker wist dat de genade hem altijd onder haar heerlijke invloed zou houden.

Heel de psalm ademt liefde voor het woord. Maar hier wordt voor het eerst met zoveel woorden over liefde gesproken. Ze wordt hier gekoppeld aan vreugde, en in Ps. 119:165 aan "groten vrede". Let goed op alle verzen waarin de liefde zich met zoveel woorden uitspreekt. Zie dus Ps. 119:47; Ps. 119:97; Ps. 119:113; Ps. 119:119; Ps. 119:127; Ps. 119:140; Ps. 119:159; Ps. 119:163; Ps. 119:165; Ps. 119:167.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 47

"En ik zal mij vermaken in Uw geboden." Een gelovige heeft maar weinig aan de troost dat hij mooi met anderen kan spreken over Gods wegen, en zelfs "de smaad" van Zijn volk kan "dragen", als zijn eigen hart koud, ongevoelig en dof blijft. Hij verlangt naar "vreugde" in die wegen. En die zal hij ook vinden. — Charles Bridges.

Vers 47

Wie anderen met vrijmoedigheid wil prediken, moet zelf "vreugde vinden" in het doen van wat hij predikt. Hebben we een nieuwe natuur ontvangen, dan zal die "Gods geboden liefhebben", omdat ze daar helemaal bij past. Waar we van houden, daarover denken we voortdurend na, en dat nadenken loopt uit op daden. Dan zullen we gehoor geven aan het woord: "Richt weder op de trage handen" (Hebr. 12:12), om te "werken de werken Desgenen, Die Mij gezonden heeft, zolang het dag is; de nacht komt, wanneer niemand werken kan" (Joh. 9:4). — George Horne.

Vers 47

"Uw geboden, die ik liefheb." Op het woord "liefheb" haakt de Karmeliet in met twee gezegden van oude wijsgeren. Hij beveelt ze aan bij wie de ware filosofie van het evangelie hebben leren kennen. Eerst Aristoteles. Men vroeg hem wat de filosofie hem had opgeleverd, en

hij antwoordde: “Ik heb geleerd uit mezelf te doen wat anderen alleen doen omdat ze de wet vrezen.” Daarna Aristippus, die bijna hetzelfde zei: “Zouden de wetten verdwijnen, dan zouden wij allemaal blijven leven zoals we nu doen, nu ze er zijn.” Voor ons zit heel dit vers in de woorden van een veel grotere Leraar dan zij: “Zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn woord bewaren”: Joh. 14:23. — Neale en Littledale.

Vers 47-48

Staat het in het woord als wet van voorschrift, dan is het in het hart een wet van liefde. Dezelfde wet is in het woord een gebod en in het hart vrijheid. “Zo is dan de liefde de vervulling der wet”, Rom. 13:10. De wet van de liefde in het hart is Gods wet die in de Geest wordt vervuld. Van een wet die je werkelijk liefhebt, mag je zeggen dat ze in je hart is geschreven. Zo zeggen we ook van een geliefd ding dat het in ons hart zit, niet letterlijk maar zedelijk.

Van Calais werd gezegd dat het in het hart van koningin Maria zat. Je had lang kunnen zoeken voordat je er de plattegrond van die stad had gevonden, maar het verdriet dat ze het verloor, bracht haar de dood. Zo’n liefde krijg je nauwelijks onder woorden. David noemt haar graag twee verzen achter elkaar: “En ik zal mij vermaken in Uw geboden, die ik liefheb. En ik zal mijn handen opheffen naar Uw geboden, die ik liefheb.” Door de hele psalm heen herhaalt hij dat vaak. Zolang er nog geen nieuwe schepping was, had een mens geen enkele genegenheid voor de wet.

Hij beschouwde haar niet alleen als een dode, maar zelfs als een duivelse letter. Hij zou haar het liefst uit de wereld willen vegen, en een andere invoeren die het vlees beter lag. Hij wilde zijn eigen wet zijn. Maar zodra die wet in hem wordt geschreven, vindt hij het opschrift zo mooi, dat hij die wet en de liefde ervoor voor geen geld van de wereld zou willen missen. Eerder gehoorzaamde hij haar uit vrees. Nu doet hij dat uit genegenheid, en niet alleen omdat de Wetgever gezag heeft, maar omdat de wet zelf zo zuiver is.

Met alle kracht zou hij haar verdedigen tegen de macht van de zonde in zijn binnenste en tegen de machten van de duisternis buiten hem. Hij bekijkt deze wet met liefde en aandacht. Elke lijn valt hem op, en bij elke trek blijft hij verrukt stilstaan. Gaat zijn oog dwalen of zet zijn voet een verkeerde stap, dan smelt hij in tranen weg. Hij treurt en klaagt, tot zijn vroegere genegenheid weer op adem is gekomen en overeind staat! — Stephen Charnock.

Uitleg

Vers 48

"En ik zal mijn handen opheffen naar Uw geboden, die ik liefheb." Naar het volmaakte strekt hij zich uit zo ver hij kan, in de hoop het ooit te bereiken. Als zijn handen slap hangen, trekt hij zich uit zijn vermoeidheid omhoog, want hij kijkt ernaar uit God te verheerlijken met zijn gehoorzaamheid. Met een plechtig gebaar laat hij zien dat hij van harte instemt met alles wat zijn God gebiedt. "Mijn handen opheffen" is een uitdrukking boordevol betekenis. De lieflijke zanger bedoelde er zeker alles mee wat wij erin lezen, en nog veel meer.

Weer spreekt hij zijn liefde uit, want een echt hart moet zich uiten. Liefde is een vuur dat zijn vlammen naar buiten moet laten slaan. Vanzelfsprekend strekte hij zich uit naar een wet waarin hij zijn vreugde vond. Zo steekt een kind zijn handen uit naar een geschenk waar het zo naar verlangt. Houdt men ons iets zo moois voor als heiligheid, dan moeten wij met ons hele wezen ernaar reiken. Tot we haar helemaal hebben bereikt, moeten we in elk geval onze handen in gebed naar haar opheffen. Waar heilige handen en heilige harten naartoe gaan, zal uiteindelijk de hele mens volgen.

"En ik zal Uw inzettingen betrachten" (Engels: overdenken). Nadenken over de gedachten van God kan hij nooit genoeg doen. Wie zijn vorst liefheeft, wil zijn voorschriften goed kennen, uit angst dat hij hem door onwetendheid kwetst. Bidden met opgeheven handen

en mediteren met omhoog gerichte ogen horen bij elkaar, en samen leveren ze het beste innerlijke resultaat op. Het gebed van Ps. 119:41 is al verhoord in de man die zo naar boven worstelt en zo diep studeert. Heel dit vers staat in de toekomende tijd. Het laat niet alleen een besluit van Davids hart zien.

Het toont ook een gevolg waarvan hij wist dat het zou komen, zodra de Heere Zijn weldadigheden en Zijn zaligheid zou zenden. Als de weldadigheid neerdaalt, worden onze handen opgeheven. Als God in Zijn gunst aan ons denkt, zullen wij zeker aan Hem denken. Gelukkig, werkelijk gelukkig is wie met opgeheven handen staat, zowel om de zegen te ontvangen als om het gebod te doen. Hij zal niet tevergeefs op de Heere wachten, nooit.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 48

"En ik zal mijn handen opheffen naar Uw geboden", enz. Wat David hier aan God belooft, is dienst met zijn daden: hij zal zijn handen opheffen om Gods geboden te volbrengen. Het koninkrijk van God bestaat niet uit woorden maar uit kracht. Wij zijn leerlingen van die Meester Die eerst ging doen en pas daarna ging onderwijzen. Maar nu zit de wereld vol verminkte christenen. De een heeft geen oor, en kan Gods woord dus niet horen. De ander heeft geen tong en kan er dus niet over spreken. En wie allebei heeft, mist handen en kan het dus niet in praktijk brengen. — William Cowper.

Vers 48

"En ik zal mijn handen opheffen." Over wat het opheffen van de handen betekent, wordt verschillend gedacht. Het betekent:

1. Bidden: zoals in Ps. 28:2, Klaagl. 2:19 en Hab. 3:10.
2. Anderen zegenen: zoals in Lev. 9:22 en Ps. 134:2.

3. Zweren: zoals in Gen. 14:22 en Ex. 6:8.
4. Aan een belangrijk werk beginnen, aanpakken: Gen. 41:44: "Zonder u zal niemand zijn hand … opheffen", dat wil zeggen: iets ondernemen of afmaken. Ps. 10:12: "hef Uw hand op", dat is: krachtig ingrijpen om te helpen. Hebr. 12:12: "richt weder op de trage handen" (Engels: lift up the hands), enz., dat wil zeggen: christenen met kracht aansporen.

Misschien passen al deze betekenissen op de plaats waar we nu zijn. Het kan namelijk zijn: 1. Bidden om goddelijke genade om de bevelen te doen. Of 2. Zegenen, dat wil zeggen God loven om de bevelen en om het voordeel dat ze ons hebben opgeleverd. Dit steunt de Syrische vertaler, die erbij zet: "en ik zal roemen in Uw trouw." Of 3. Een gelofte of eed van blijvende gehoorzaamheid, enz. Of 4. Er daadwerkelijk en ernstig mee aan de slag gaan. Dat laatste lijkt hier ook vooral bedoeld te zijn. — Henry Hammond in "Synopsis Poli".

Vers 48

"En ik zal mijn handen opheffen naar Uw geboden", en daarbij beloof ik te gehoorzamen: Gen. 14:22. — William Kay.

Vers 48

"En ik zal mijn handen opheffen." Elk slachtoffer en elk offer dat de wet van mij eist, zal ik brengen. Gebed en smeking zal ik tot U richten. Ik zal heilige handen opheffen, zonder toorn en zonder twijfel. — Adam Clarke.

Vers 48

"En ik zal mijn handen opheffen." Aben Ezra legt uit, en misschien terecht, dat dit beeld komt van het gebaar van mensen die iemand ontvangen die ze met vreugde of trots zien. — Daniel Cresswell, 1776-1844.

Vers 48

Ik zal mijn handen opheffen in bewondering van Uw bevelen, “en in Uw inzettingen mediteren.” — W. Green, in “A New Translation of the Psalms”, 1762.

Vers 48

Als je je hand opheft, laat je zien dat je bereid bent en dat je iets bijzonders van plan bent. “En ik zal mijn handen opheffen naar Uw geboden”, zegt David. Iemand die bereid is iets te doen en zich daarvoor klaarmaakt, steekt zijn hand omhoog. Zo wordt een godvruchtig mens beschreven als iemand die zijn hand opheft om de geboden van God te vervullen. — Joseph Caryl.

Vers 48

“Uw geboden.” Hij bedoelt met geboden Gods woord, maar het woord gaat verder dan dat. Hij zegt niet: ik heb Uw woord liefgehad. Hij zegt: ik heb het deel van Uw woord liefgehad dat “geboden” heet, het deel dat gebiedt. Sommige delen van Gods wil en woord willen zelfs goddeloze mensen graag liefhebben. Neem maar het deel met de beloften. Iedereen grist en graait naar de beloften, en laat zien hoeveel ze hem waard zijn. Het is duidelijk waarom: in de beloften zit plezier, voordeel, winst en opbrengst. Een vrome ziel kijkt echter niet alleen naar de beloften.

Ze kijkt ook naar de geboden. Voor vroomheid is Christus zowel Wetgever als Zaligmaker. Ze ziet in Hem niet alleen de Middelaar, maar ook de Heere en Meester. Ze leeft niet alleen door geloof, maar ook volgens een regel. De beloften maakt ze tot de steun en de wandelstok van het leven van een christen. Maar de geboden van God maakt ze tot haar richtsnoer. Een vroom hart weet heel goed dat in de voorwaarde en bepaling van iedere belofte een gebod besloten ligt. Het weet dat God de beloften moet waarmaken, en wij de geboden.

Daarom is het zo gericht op het genieten van wat beloofd is, dat het eerst doet wat geboden is. Op troost uit de belofte kun je alleen hopen als je het gebod onderhoudt. Daarom benadrukt hij: ik heb Uw woord liefgehad, en dat is waar, heel Uw woord, en ook dit deel, het deel dat gebiedt: "Uw geboden, die ik liefheb."

Let ook op het meervoud: "Uw geboden." Hij bedoelt al Uw geboden, zonder één uit te zonderen. Anders zijn zelfs goddeloze mensen best bereid van sommige geboden te houden, als ze die zelf mogen kiezen. — Richard Holdsworth (1590-1649), in "The Valley of Vision".

Vers 48

"Die ik liefheb", of "die ik liefgehad heb", zoals in Ps. 119:47. De woorden van dat vers worden hier zorgvuldig herhaald, wat een mooi retorisch effect geeft. Het wordt nog sterker doordat het woordje "en" beide verzen aan elkaar knoopt, zodat ze bijna één zin worden. Het is alsof hij zegt: mijn geluk vind ik in Uw geboden, die ik liefheb en liefgehad heb. En naar deze geboden, die ik liefheb en liefgehad heb, zal ik mijn handen en mijn hart tegelijk opheffen. — Joseph Addison Alexander.

Vers 48

"En ik zal Uw inzettingen betrachten" (Engels: meditate). Als we Gods woord in alle stilte overdenken, komen alle genaden van de Geest tevoorschijn. Waar komt geloof anders uit voort dan uit het vertrouwen van de ziel op de beloften van het woord? Wat is godvruchtige vreze anders dan de ziel die beeft voor wat God dreigt? Waarop richt de hoop zich anders dan op de heerlijkheid van God, die we tegemoetzien? En wat laat verlangen of liefde ontbranden anders dan een hunkerende, boeiende blik op de Zaligmaker en op de zegeningen die geen mens kan uitspreken? Het is dus bijna ondenkbaar dat de genade werkt, als we het woord geestelijk niet overdenken. — Charles Bridges.

Vers 48

Bij Ps. 119:48 staat in de Syrische vertaling een toevoeging. Het verbaast me dat niemand haar heeft opgemerkt. Ze luidt: "en ik zal roemen in Uw trouw." Dathe merkt in een aantekening op dat de Zeventig zo'n toevoeging ook lijken te hebben gelezen, hoewel niet in precies dezelfde woorden. — Edward Thomas Gibson, 1819-1880.

Wenken voor predikers

Vers 48

—

1. Een liefde die weer aan het werk gaat.
2. Een liefde die zich laaft aan geestelijk voedsel.

Vers 48

—

1. De Schrift in de hand, om te lezen. Vaak in de hand.
2. In het verstand, om te overdenken: "Ik zal Uw inzettingen betrachten" (Engels: meditate), enz.
3. In het hart, voor de liefde: "Die ik liefheb." — G.R.

Vers 48

De godsdienst greep heel de mens David aan: handen, hart en hoofd.

1. De opgeheven handen.

(a) Een eed van trouw afleggen aan Gods woord. Gen. 14:22, Ezech. 20:28. Zijn leer aannemen, zijn bevelen gehoorzamen, zijn waarschuwingen ter harte nemen en zijn eer hooghouden.

(b) Een zegen afsmeken over Gods woord. Gen. 48:14, Lev. 9:22, Luk. 24:50. Zodat zijn licht zich uitbreidt: "Vlieg wijd en zijd, o machtig evangelie", zodat zijn invloed overal komt.

1. Het trouwe hart.

(a) Dit is de verklaring voor de opgeheven handen. Hij had het woord zelf liefgekregen. Godsdienst is eerst van binnen, daarna pas van buiten. We moeten het liefhebben, voordat we het willen verspreiden.

(b) Maar wat verklaart dan het trouwe hart? Het woord had hem zaligheid gebracht, hem gevoed en hem geleid. Wij houden van het woord om de heerlijke uitwerking ervan op onszelf.

1. De ijverige geest.

(a) Vroom nadenken is de beste bezigheid die er is.

(b) Gods woord biedt daarvoor een groots werkterrein.

(c) Door erin te mediteren leren we het liefhebben: "liefheb", "betrachten" (Engels: meditate). — H.W.

Vers 48

—

1. Gods geboden liefgehad. We hebben de wet lief als we de Wetgever liefhebben. Zijn wil kunnen we alleen liefhebben als ons hart verzoend en vernieuwd is. Daarom moeten we geestelijk vernieuwd worden.
2. Gods geboden als onderwerp van gebed: "En ik zal mijn handen opheffen." Perowne zegt: "De uitdrukking wijst op het bidden zelf." We mogen bidden om vollediger kennis, diepere ervaring en een gewilliger en volmaakter gehoorzaamheid.
3. Een thema om over na te denken. Te midden van de drukte van alle uiterlijke bezigheden mogen we niet vergeten hoe nodig stille overdenking is. — H.W.

Uitleg

Dit achtdeel draait om de troost die het woord geeft. Het opent met de zoektocht naar de grootste troost: dat de Heere Zijn belofte vervult. Daarna volgt hoe het woord ons overeind houdt in verdrukking. Het maakt ons zo ongevoelig voor spot dat het harde optreden van de goddelozen ons eerder met afschuw voor hun zonde vervult, dan dat het ons laat toegeven aan hun verleidingen. Vervolgens zien we dat de Schrift pelgrims van liederen voorziet en wakkere nachtwakers van herinneringen. De psalm besluit met de algemene vaststelling dat al dit geluk en deze troost voortkomen uit het houden van de inzettingen van de Heere.

Vers 49

"Gedenk des woords, tot Uw knecht gesproken." Een nieuwe belofte vraagt hij niet. Hij vraagt dat het oude woord wordt waargemaakt. Hij is dankbaar voor zo'n goed woord, en hij sluit het met heel zijn hart in zijn armen. Nu smeekt hij de Heere om met hem te doen wat dat woord zegt. Hij zegt niet: "denk aan mijn dienst voor U", maar: "Uw woord aan mij." Knechten willen lang niet altijd dat hun meesters onthouden wat die hun gezegd hebben. Meesters letten meestal op de fouten en tekorten in het werk, omdat het niet precies is zoals zij het bevolen hadden.

Maar wij dienen de allerbeste Meester. Wij hoeven niet bang te zijn dat een woord van Hem op de grond valt. De Heere denkt zo vriendelijk aan Zijn gebod dat Hij ons genade geeft om het te kunnen gehoorzamen. En daarbij herinnert Hij ons aan Zijn woord van belofte, zodat ons hart troost krijgt. Als Gods woord al zo kostbaar is voor ons als Zijn knechten, wat moeten we dan zeggen over Zijn woord aan ons als Zijn zonen?

De psalmist is er niet bang voor dat de Heere iets vergeet. Hij gebruikt de belofte als pleitgrond, en praat daarbij zoals mensen praten

als ze samen een zaak bepleiten. Als de Heere de zonden van Zijn knecht niet vergeet en ze zijn geweten voorhoudt, dan roept de boetvaardige: Heere, denk aan Uw woord van vergeving, en denk daarom niet langer aan mijn zonden en ongerechtigheden. Het woord "gedenk" heeft een hele wereld aan betekenis, als je het tot God zegt. De Schrift gebruikt het in zijn tederste zin, en het past bij wie bedroefd en terneergeslagen is.

De psalmist riep: "O HEERE! gedenk aan David, aan al zijn lijden." Ook Job bad dat de Heere een tijd voor hem zou bepalen en aan hem zou denken. In dit vers is het gebed even persoonlijk als het "Gedenk mijner" van de moordenaar. Want waar het om gaat, zit in de woorden: "tot Uw knecht." Het zou volkomen nutteloos voor ons zijn, als de belofte voor alle anderen uitkwam maar niet voor ons zelf. Maar hier hoeven we niet bang voor te zijn: nog nooit heeft de Heere één belofte aan één gelovige vergeten. "Op hetwelk Gij mij hebt doen hopen." Het argument is: God heeft genade gegeven om op de belofte te hopen, en dus zal Hij die hoop zeker nooit beschamen.

Hij kan ons niet zonder reden hebben laten hopen. Als we hopen op Zijn woord, staan we op vaste grond. Onze genadige Heere zou ons nooit bespotten door ons valse verwachtingen te geven. "De uitgestelde hoop krenkt het hart." Daarom vraagt hij dat de Heere meteen aan dat bemoedigende woord denkt. Bovendien is het de hoop van een knecht, en het is onmogelijk dat een grote en goede meester iemand teleurstelt die van hem afhangt. Zou het woord van zo'n meester niet gehouden worden, dan kan dat alleen door een vergissing. Vandaar die angstige roep: "Gedenk." Onze grote Meester vergeet Zijn eigen knechten niet.

Ook laat Hij de verwachting niet beschamen die Hijzelf heeft gewekt. Wij horen bij de Heere en doen ons best om Zijn woord te gedenken door het te gehoorzamen. Daarom mogen we er zeker van zijn dat Hij aan Zijn eigen knechten zal denken, en dat Hij aan Zijn eigen belofte zal denken door haar na te komen.

Dit vers is het gebed van liefde die vreest vergeten te worden. Het is ook het gebed van een nederigheid die weet hoe klein ze is, en zich zorgen maakt dat ze over het hoofd wordt gezien. Het spreekt van een beven dat het kwaad van haar zonde de belofte zou kunnen overschaduwen. Het spreekt van een verlangen dat smacht naar de zegen, en van een heilig vertrouwen dat voelt dat wat we nodig hebben in het woord ligt. Laat de Heere alleen maar Zijn belofte gedenken, en wat Hij beloofde is zo goed als gedaan.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 49

"Gedenk des woords, tot Uw knecht gesproken", enz. Wie Gods beloften als hun eigen deel hebben gekregen, mogen er met nederige vrijmoedigheid ook een pleitgrond van maken. God gaf de belofte waarop de psalmist hoopte. Hij gaf ook de hoop waarmee de psalmist die belofte aannam. — Matthew Henry.

Vers 49

"Gedenk des woords, tot Uw knecht gesproken", enz. Hoor je in Gods woord een belofte, maak er dan een gebed van. Gods beloften zijn Zijn schuldbrieven. Dagvaard Hem met Zijn eigen schuldbrief. Het is Hem welgevallig als wij met Hem worstelen met Zijn beloften.

Kom, Heere, U hebt deze en die belofte gedaan. Uzelf verloochenen kunt U niet, en Uw eigen waarheid evenmin. Ophouden God te zijn kunt U niet. En Uw belofte verloochenen, dat is Uzelf verloochenen, en dan zou U net zo goed kunnen ophouden God te zijn. "Heere, gedenk des woords." Ik houd U Uw belofte voor, "op hetwelk Gij mij hebt doen hopen." Word ik bedrogen, dan hebt U mij bedrogen. U hebt deze beloften gedaan en mij doen vertrouwen op U. En "U laat nooit hen in de steek die op U vertrouwen; houd daarom Uw woord aan mij." — Richard Sibbes.

Vers 49

"Gedenk des woords, tot Uw knecht gesproken", enz. Voordat God de zaligheid geeft, belooft Hij haar al. Daarmee wekt Hij ons verlangen ernaar, oefent Hij ons geloof, toetst Hij onze oprechtheid en maakt Hij onze lijdzaamheid af. Soms lijkt het daarom of Hij Zijn woord vergeten is en wie Hij hulp en redding beloofde, heeft laten vallen. Dan wil Hij dat wij Hem als het ware aan Zijn belofte herinneren en Hem aanmanen haar na te komen. De psalmist leert ons hier ons verzoek te baseren op twee gronden. Eén: God kan niet blijken ontrouw te zijn aan Zijn eigen woord: "Gedenk des woords." Twee: Hij zal nooit een verwachting teleurstellen die Hij zelf heeft gewekt: "op hetwelk Gij mij hebt doen hopen." — George Horne.

Vers 49, 52, 55

"Gedenk." "Ik heb gedacht." Zoals David de Heere smeekt aan Zijn belofte te denken, zo getuigt hij in Ps. 119:52 dat hij aan Gods oordelen heeft gedacht en daarvan getroost werd. In Ps. 119:55 vertelt hij dat hij 's nachts aan de Naam van de Heere heeft gedacht. Vraag je God of Hij aan Zijn belofte aan jou wil denken, terwijl jij zelf geen moeite hebt met de belofte die jij aan Hem hebt gedaan, dan spot je met God.

Maar helaas, hoe vaak schieten we tekort in deze plicht! Door onze eigen schuld maken we de troost kleiner die we aan Gods beloften zouden kunnen hebben op de dag van onze benauwdheid. — William Cowper.

Vers 49

"Uw knecht." Wees zeker over wie je bent. David pleit hier voor een deel als knecht van God en voor een deel als gelovige. Eerst zegt hij: "Gedenk des woords, tot Uw knecht gesproken", en daarna: "op hetwelk Gij mij hebt doen hopen." Hij heeft dus twee kanten: de ene is gehoorzaamheid aan het gebod, de andere afhankelijkheid van de belofte. Het gebod komt vóór de belofte. Wie Gods knechten zijn, heb-

ben recht op de beloften en mogen ze met recht vastgrijpen. Alleen wie zich erop toeleggen Zijn geboden te gehoorzamen, mogen Zijn beloften op zichzelf betrekken.

Niemand mag aanspraak maken op de genade die beloont, tenzij hij ook deelt in de genade die heiligt. Zorg dat het duidelijk is dat je een knecht van God bent. Dan zijn deze beloften, die in het algemeen worden aangeboden, jouw eigen beloften. Dat is niet minder waar dan wanneer je naam in de belofte stond en in de Bijbel geschreven was. — Thomas Manton.

Vers 49

"Gij mij hebt doen hopen." Houd drie dingen in gedachten. Eén: de beloften die ons zijn gedaan, komen voort uit Gods vrije genade. Twee: ook de genade om te geloven, de voorwaarde van de belofte, komt van Hemzelf, want het geloof is "Gods gave". Drie: de bewijzen waarmee Hij ons geloof in de zekerheid van onze zaligheid versterkt, haalt Hij bij Zichzelf, en niet bij ons. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Schetsen over sleutelwoorden van de psalm, door pastor C. A. Davis. Vers 49-56. — Hoop in verdrukking. Ze komt uit Gods woord (Ps. 119:49). Ze geeft troost (Ps. 119:50), ook bij moeilijkheden die de goddelozen veroorzaken (Ps. 119:51-53). Ze verblijdt de pelgrimstocht van de gelovige en zijn heilige nachtwaken (Ps. 119:54-56).

Wenken voor predikers

Vers 49

—

1. Het persoonlijke van het woord: “des woords, tot Uw knecht gesproken.”
2. De toepassing van het woord: “op hetwelk Gij mij hebt doen hopen.”
3. Pleiten met het woord: “Gedenk des woords”, enz.

Vers 49

Het woord van hoop.

1. Gods woord is de grondslag van menselijke hoop. (Het feit dat er een openbaring is. De inhoud van die openbaring.)
2. Bijzondere woorden van God, die bij uitstek hoop hebben doen opvlammen.
3. Met zulke woorden pleiten bij de troon van de genade. — C.A.D.

Uitleg

Vers 50

“Dit is mijn troost in mijn ellende, want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt.” Er zijn drie manieren om dit te lezen. Hij zegt: Uw woord is mijn troost. Of: mijn troost is dat Uw woord mij levend heeft gemaakt. Of: de hoop die het woord hem gaf, was zijn troost, omdat God hem daarmee levend had gemaakt. Welke lezing ook klopt, vast staat dat de psalmist ellende kende. Het was zijn eigen ellende, en daarom spreekt hij van “mijn ellende”. Midden daarin had hij troost, en wel zijn persoonlijke troost: “mijn troost”.

Hij wist ook precies wat die troost was en waar ze vandaan kwam. Daarom roept hij: “Dit is mijn troost.” De wereldling klemt zijn geld-

zak tegen zich aan en zegt: “Dit is mijn troost.” De verkwister wijst naar zijn feestgedruis en roept: “Dit is mijn troost.” De dronkaard heft het glas en zingt: “Dit is mijn troost.” Wie echter zijn hoop van God krijgt, voelt dat het woord van de Heere hem levend maakt, en getuigt: “Dit is mijn troost.” Paulus zei: “Ik weet, Wien ik geloofd heb.” Op elk moment van ons leven is troost goed.

Maar troost in verdrukking is als een lamp op een donkere plek. Er zijn mensen die juist dan geen troost kunnen vinden. Gelovigen wel. Hun Zaligmaker heeft hun gezegd: “Ik zal u geen wezen laten.” De een heeft troost maar geen verdrukking, de ander verdrukking maar geen troost. Heiligen hebben troost midden in hun verdrukking.

Het woord troost ons vaak doordat het ons innerlijk leven sterker maakt: “Dit is mijn troost in mijn ellende, want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt.” Wie een ziel levend maakt, richt de hele mens op. Vaak is heiliging, dat wil zeggen versterking, de kortste weg naar troost. Kunnen we de mist niet wegnemen, dan is het soms beter om zelf hoger te klimmen en erbovenuit te komen. Moeilijkheden die als een steen op ons liggen als we halfdood zijn, zijn nog maar kleinigheden als we vol leven zijn. Zo zijn we vaak al in onze geest overeind geholpen door levendmakende genade, en dat zal opnieuw gebeuren.

De Trooster is immers nog steeds bij ons, de Vertroosting van Israël leeft altijd en de God van de vrede is onophoudelijk onze Vader. Kijken we terug op ons leven tot nu toe, dan is er één reden om moed te houden over onze toestand: Gods woord heeft ons levend gemaakt en zo bewaard. Eerst waren we dood, nu niet meer. Daaruit trekken we de blijde conclusie dat de Heere ons niet levend zou hebben gemaakt als Hij ons had willen laten vergaan. Als we niets meer dan huichelaars waren, die bespotting verdienen zoals de hoogmoedigen zeggen, dan had Hij ons door Zijn genade niet laten opleven. Wie levendmaking heeft ervaren, heeft daarmee een bron van vrolijkheid in handen.

Kijk, hoe dit vers in Ps. 119:107 verandert in een gebed: “HEERE! maak mij levend naar Uw woord.” Wat we meegemaakt hebben, leert ons bidden en geeft ons argumenten in ons gebed.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 50

“Dit is mijn troost”, enz. Het woord van de belofte troostte David, omdat het woord hem levend had gemaakt, zodat hij troost kon ontvangen. In de grondtekst kan het ook nog anders worden gelezen: “Dit is mijn vertroosting, dat Uw woord mij levend gemaakt heeft.” Hij had het in zichzelf ervaren, en het was een gelukkige ervaring. Hij merkte hoe verkwikkend, herstellend en levendmakend het woord werkte, terwijl hij het las, erbij bleef stilstaan, erover mediteerde en zich overgaf aan de weg van dat woord. Een gelovige heeft alle onfeilbare beloften van God om op te steunen. Terwijl hij erop steunt, haalt hij kracht uit wat hij zelf al heeft meegemaakt aan de trouw van het woord. — John Stephen.

Vers 50

“Mijn troost.” “Uw toezegging.” Zijn Schriften, Zijn woord: dat heeft God ons gegeven. Wat we daaruit aan troost halen, is krachtig, want het is Zijn eigen troost. Het komt immers uit Zijn woord. Een woord van een vorst troost ook als hij zelf niet aanwezig is om het te zeggen. Komt het per brief of per bode, het is de vorst wiens woord het is, en die kan het waarmaken. Hij is Heere en Meester over Zijn eigen woord. Gods woord is vol troost. Dat geldt ook voor alle redenen die erin liggen, of die er met goede grond en gevolgtrekking uit worden afgeleid.

Ze zijn vol troost, want het is Gods woord. Er is een wonderlijke verscheidenheid aan vertroostingen in Gods woord en aan redenen die daaruit voortkomen. Een christen kan troost putten uit zijn vrij-

heid, omdat hij vrij toegang heeft tot de troon van de genade. Hij kan troost putten uit zijn voorrechten: hij is een kind van God, gerechtvaardigd, een erfgenaam van de hemel, en zo meer. Verder zijn er vertroostingen uit de beloften van genade, uit Gods tegenwoordigheid en uit de bijstand die Zijn tegenwoordigheid geeft. — Richard Sibbes.

Vers 50

"Troost." "Nechamah", vertroosting. Van dit woord is de naam Nehemia afgeleid. Het woord komt verder alleen voor in Job 6:10.

Vers 50

"Troost." Het Hebreeuwse werkwoord voor "vertroosten" betekent eerst: berouw hebben, en dan pas: vertroosten. Dat klopt ook. De zoetste vreugde komt uit de meest oprechte tranen. Tranen laten geestelijke vreugde groeien. Hanna ging heen toen ze gehuild had, en ze was niet meer droevig. Uit de bitterste kruiden haalt de bij haar beste honing. Christus maakte de beste wijn uit water.

Troost uit het evangelie is, ten eerste, onuitsprekelijk, 1 Petr. 1:8, Fil. 4:4. Ten tweede is ze echt, Joh. 14:27. Alle andere troost is schijn, geschilderde troost. Ten derde is ze heilig, Jes. 64:5, Ps. 138:5. Ze komt uit de Heilige Geest, en uit de Heilige Geest komt alleen wat heilig is. Ten vierde is ze de grootste en krachtigste troost, Ef. 6:17. Weinig hoofden en harten kunnen haar dragen, net zoals weinig hoofden sterke wijn aankunnen. Ten vijfde bereikt ze de innerlijke mens, de ziel, 2 Thess. 2:17, het edelste deel van de mens.

"Mijn geest verheugt zich in God, mijn Zaligmaker." Onze andere vertroostingen komen niet verder dan ons gezicht. Zo diep als het hart zakken ze niet. Ten zesde geeft deze troost de ziel de meeste vervulling en voldoening, Ps. 16:11, Hoogl. 4:3. Andere vertroostingen kunnen de ziel niet raken, dus ze kunnen haar ook niet vullen of tevredenstellen. Ten zevende troost ze in de droevigste nood, in de donkerste nacht en op de stormachtigste dag, Ps. 94:19, Hebr. 3:7-8.

Ten achtste duurt ze eeuwig, 2 Thess. 2:16. De vreugde van de goddelozen lijkt op glas, helder en broos, en altijd bijna gebroken. De vreugde van de heiligen blijft. — Thomas Brooks.

Vers 50

"Uw toezegging heeft mij levend gemaakt." Troost die doet herleven, maakt de ziel levend. Vaak lijken we dood voor alles wat geestelijk is, en zijn onze gevoelens gedempt en ontmoedigd. Maar Gods woord brengt leven in wie dood zijn, en geeft ons licht in onze diepste nood. Droefheid werkt de dood, maar vreugde is het leven van de ziel. Zijn we dood voor alle gevoel en besef, dan blijft het waar dat "de rechtvaardige zal uit het geloof leven" (Hebr. 10:38). En de hoop die de Schriften in ons werken, is "een levende hoop" (1 Petr. 1:3).

Andere dingen laten alleen een velletje over de wond groeien, en de zweer breekt weer open en gaat lopen. Het geloof gaat dieper, tot in het binnenste van de mens. Het doet het hart goed, en de ziel leeft op doordat ze op God wacht, en ontvangt leven en kracht. — Thomas Manton.

Vers 50

"Uw toezegging heeft mij levend gemaakt." Zoals duidelijk wordt uit het noemen van "ellende", en overigens uit heel de psalm, betekent "levend maken" hier niet alleen in de uiterlijke zin "behoud voor de dood" (Hupfeld). Het betekent ook "het hart doen herleven", "nieuwe moed geven", enz. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 50

"Uw toezegging heeft mij levend gemaakt." Toen ik dood was in zonde, maakte het mij levend. Toen ik dood was in mijn plicht, bracht het mij vaak weer tot leven. Toen ik onwillig en afkerig stond tegenover wat goed is, maakte het mij levend ervoor. En toen ik koud en onverschillig was in wat goed is, maakte het mij levend daarin. — Matthew Henry.

Vers 50

(Tweede zinsdeel.) Aanbid de genade van God, die onderscheid maakt, als je de kracht en het gezag van het woord op je geweten hebt gevoeld, en als je met David kunt zeggen: "Uw toezegging heeft mij levend gemaakt." Christen, dank God dat Hij je Zijn woord niet alleen gegeven heeft als regel voor heiligheid, maar ook Zijn genade als bron van heiligheid. Dank God dat Hij Zijn woord niet alleen heeft opgeschreven, maar het ook op je hart heeft verzegeld en krachtig heeft gemaakt. Kun je zeggen dat het van goddelijke ingeving is, omdat je hebt gevoeld hoe levend het werkt?

O vrije genade! Dat God Zijn woord uitstuurt en jou geneest! Dat Hij jou geneest, en anderen niet! Dat dezelfde Schrift die voor hen een dode letter is, voor jou een geur van leven wordt! — Thomas Watson.

Wenken voor predikers

Vers 50

Ieder mens heeft zijn eigen verdrukking en zijn eigen vertroosting. Een vroomheid die levend gemaakt is, is de beste troost. Het woord is daarvoor het middel.

Vers 50

—

1. De behoefte aan vertroosting.
2. De vertroosting die nodig is. — G.R.

Uitleg

Vers 51

"De hovaardigen hebben mij boven mate zeer bespot." Hoogmoedigen kunnen nooit goed overweg met genadige mensen. Ze zijn bang voor hen, en verstoppen die angst achter gespeelde minachting. Hier brak hun haat uit in spot. Die spot was luid en hield lang aan. Wilden ze zich vermaken, dan maakten ze David belachelijk, omdat hij een knecht van God was. Je moet vreemde ogen hebben om in geloof een klucht te zien en in heiligheid een blijspel. Toch krijgen mensen met weinig geest, helaas, vaak makkelijk een brede grijns op de gezichten door een heilige te bespotten.

Verwaande zondaars schoppen godvruchtige mensen heen en weer als een voetbal. Het is voor hen buitengewoon vermakelijk om een trouw lid van "The Holy Club" te bespotten. Zijn nauwgezette levenswijze levert stof voor grappen over "de Methodist". Zijn afkeer van de zonde zet hun tongen in beweging over langgezichtig puritanisme en nauwsluitende schijnheiligheid. Als David ten zeerste bespot werd, mogen wij niet verwachten dat wij aan de hoon van de goddelozen ontkomen. Er lopen nog steeds legers van hoogmoedigen over de aarde. Treffen ze een gelovige aan in verdrukking, dan zijn ze laag en wreed genoeg om hem aan te vallen.

Het zit nu eenmaal in de aard van de zoon van de slavin om het kind van de belofte te bespotten.

"Nochtans ben ik van Uw wet niet geweken." Zo gingen de spotters aan hun doel voorbij. Ze lachten, maar wonnen niets. De godvruchtige man bleef niet alleen op het rechte pad. Hij ging er ook niet langzamer op lopen, en gaf op geen enkel punt zijn heilige gewoonten op. Velen zouden zijn afgeweken, en velen zijn afgeweken, maar David niet. Je doet de dwazen te veel eer aan als je hun ook maar een half punt gunt. Hun ongeheiligde vrolijkheid raakt ons niet als wij er geen aandacht aan geven, net zoals de maan geen last heeft van honden

die haar aanblaffen. Gods wet is onze hoofdweg naar vrede en veiligheid. Wie ons daar vandaan zouden willen lachen, bedoelen het niet goed met ons.

Uit Ps. 119:61 blijkt dat David niet overwonnen werd door het verlies van zijn bezit, en evenmin door deze wrede spot. Zie ook Ps. 119:157: daar werd de menigte van vervolgers en vijanden teleurgesteld in hun pogingen om hem van Gods wegen af te krijgen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 51

"De hovaardigen hebben mij boven mate zeer bespot." De heiligen van God hebben hierover in alle eeuwen geklaagd. David had zijn drukke spotters, en zelfs het uitschot lachte hem uit. Job werd geminacht door kinderen van vaders die hij te min had gevonden om bij de honden van zijn kudde te laten zitten (Job 30:1). Jozef kreeg de bijnaam "dromer" opgeplakt en Paulus werd een kletskous genoemd. Christus Zelf noemde men een Samaritaan, en om Hem te schande te maken een timmerman... Michal bleef kinderloos, en toch heeft zij nog altijd te veel kinderen: mensen die de levenswijze en de oefeningen van de godsvrucht belachelijk maken.

Een duidelijker teken van een ontaarde ziel dan de spot met de godsdienstige plichten is er niet. Wereldse harten zien in zulke handelingen alleen maar dwaasheid en waanzin. Godsvrucht heeft voor hen geen smaak; het ligt hun juist tegen. – Thomas Adams.

Vers 51

"De hovaardigen, enz." Spotten groeit uit hoogmoed. Spr. 3:34, 1 Petr. 5:5. – John Trapp.

Vers 51

"Boven mate zeer." Dit woord betekent "onophoudelijk". De Septuaginta geeft het weer met afuzra, en de Latijnse Vulgaat met "usque valde" en "usque longe". Ze bespotten hem zo bitter als maar kon. Dag na dag hadden ze hun hoon voor hem klaarliggen, en daarom was het een zware, onafgebroken verzoeking. – Thomas Manton.

Vers 51

"Bespot." David vertelt dat men hem om zijn geloof had uitgelachen, en toch had niemand hem uit zijn geloof weggelachen. Zijn bidden noemden ze schijnheiligheid en daar lachten ze om. Zijn ernst noemden ze zwaarmoedigheid, en ook daarom werd hij bespot. Zijn nauwgezetheid noemden ze onnodige overdrijving, en ook die kreeg hun hoon te verduren. – Matthew Henry.

Vers 51

Een soldaat die zich onder vuur goed houdt, doet iets groots; maar een soldaat van het kruis die op de dag van zijn beproeving onverschrokken blijft, doet nog veel meer. Een christen wordt niet gedeerd doordat de honden naar hem blaffen. – William S. Plumer.

Vers 50-51

De levenskracht en de energie die de belofte mij schonk door mij "levend" te maken, zorgden ervoor dat ik "van Uw wet niet geweken" ben, ook al gold: "De hovaardigen hebben mij boven mate zeer bespot." Ze deden alles wat ze konden om mij met hun bespotting af te schrikken van het onderhouden van die wet. – Robert Bellarmine.

Wenken voor predikers

Vers 51

De hoon van de hoogmoedige en de standvastigheid van de genadige.

Vers 51

Trouw ondanks minachting.

1. De hovaardigen maken de onderworpenheid van de gelovige aan Gods wet belachelijk.
2. Ze drijven de spot met zijn vreugde in de dienst van God.
3. Daartegenover staat zijn vaste besluit om bij God te blijven. 2 Sam. 6:20; 2 Sam. 6:22. – C.A.D.

Uitleg

Vers 52

"Ik heb gedacht, o HEERE! aan Uw oordelen van ouds aan, en heb mij getroost." Eerst had hij de HEERE gevraagd om te gedenken. Nu gedenkt hij zelf God en Zijn oordelen. Zien we op dit moment niets van Gods kracht? Dan is het verstandig terug te gaan naar de verslagen uit vroeger tijden. Die gelden net zo goed als gebeurtenissen van gisteren, want de HEERE is altijd Dezelfde. Onze echte troost moeten we vinden in wat onze God doet voor waarheid en recht. En omdat de geschiedenis van de oude tijd vol staat met goddelijk ingrijpen, is het goed die grondig te kennen.

Bovendien kunnen we, als we op leeftijd zijn, terugkijken op Gods voorzienigheid in onze jonge jaren. Laten we die zeker niet vergeten of uit onze gedachten verdringen. De redenering is goed en stevig. Wie Zich sterk heeft getoond voor Zijn gelovige volk, is de onveranderlijke God. Daarom mogen we uitredding van Zijn hand verwachten. Het grijnzen van de hovaardigen zal ons niet verontrusten als we bedenken hoe de HEERE hun voorgangers in vroegere eeuwen aanpakte. Hij vernietigde ze in de zondvloed. Hij bracht ze in verwarring bij Babel. Hij liet ze verdrinken in de Rode Zee.

Hij joeg ze weg uit Kanaän. In alle tijden heeft Hij Zijn arm ontbloot tegen de verwaanden en heeft Hij hen stukgeslagen als aardewerk

van de pottenbakker. In ons eigen hart drinken we nederig en in stilte van Gods barmhartigheid. Maar ook als het rumoerig wordt en er gespot wordt, blijven we niet zonder troost. Dan zoeken we onze toevlucht bij Gods gerechtigheid en denken we eraan hoe Hij Zelf de spotters bespot: "Die in den hemel woont, zal lachen; de HEERE zal hen bespotten."

Toen men hem zo ten zeerste bespotte, ging de psalmist niet wanhopig zitten, maar vermande hij zich. Hij wist dat troost nodig is om sterk te blijven in de dienst en om vervolging te kunnen doorstaan. Daarom troostte hij zichzelf. Hij zocht daarbij niet zozeer de zoete als wel de strenge kant van Gods handelen op, en stond stil bij Zijn oordelen. Kunnen we al zoetheid vinden in Gods gerechtigheid? Hoeveel meer zullen we die dan ontdekken in Zijn liefde en genade! Wat moet iemand diep in vrede zijn met God, als hij troost kan putten niet alleen uit Zijn beloften maar ook uit Zijn oordelen.

Zelfs het ontzagwekkende in God bemoedigt gelovigen. Zij weten dat niets zoveel voordeel brengt aan alle schepselen van God als geregeerd te worden door een sterke hand die recht laat geschieden. De rechtvaardige heeft niets te vrezen van het zwaard van de overheid, want dat is alleen een schrik voor wie kwaad doet. Wordt een godvruchtige onrechtvaardig behandeld? Dan vindt hij troost in het feit dat er een Rechter is over de gehele aarde. Die zal Zijn eigen uitverkorenen wreken en het onrecht van deze verwarde tijden herstellen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 52

"Ik heb gedacht, o HEERE! aan Uw oordelen van ouds aan." Het is goed om voorbeelden van Gods omgang met Zijn dienaren op te slaan in de voorraadkamer van een geheiligd geheugen. Zo wordt ons

geloof gesterkt als de dag van de ellende komt. Dat leert ons deze plaats. – David Dickson.

Vers 52

"Ik heb gedacht, o HEERE! aan Uw oordelen." Hij herinnerde zich dat Adam in het begin werd verbannen uit zijn verblijf in het paradijs, omdat hij het goddelijk gebod overtrad. Kain werd door het gezag van het goddelijk vonnis veroordeeld en betaalde de prijs voor zijn broedermoord. Henoch werd om zijn toewijding in de hemel opgenomen en ontkwam zo aan het gif van de aardse boosheid. Noach versloeg door zijn rechtvaardigheid de zondvloed en bleef als enige van het mensdom over. Abraham verspreidde door zijn geloof het zaad van zijn nageslacht over de hele aarde. Israël wijdde door het geduldig dragen van moeiten een gelovig volk met het teken van zijn eigen naam. En David zelf werd om zijn zachtmoedigheid met koninklijke eer bekleed en kreeg de voorrang boven zijn oudere broers. – Ambrosius.

Vers 52

"Ik heb gedacht, enz." Hieronymus vertelt van die godvrezende Paula dat zij het grootste deel van de Schrift van buiten kende. Ook ons wordt gezegd: "Het woord van Christus wone rijkelijk in u" (Kol. 3:16). Het woord is een kostbaar sieraad voor de verborgen mens. Zouden we er dan niet aan blijven denken? "Vergeet ook een jonkvrouw haar versiersel?" (Jer. 2:32). Er bestaat een kwaal, lienterie genoemd. Wie eraan lijdt, braakt zijn eten bijna meteen weer uit; het verblijft niet in de maag en geeft dus geen voeding. Zo gaat het ook met het woord: wat niet in het geheugen blijft, helpt ons niet. Menigeen onthoudt een nieuwtje gemakkelijker dan een Schriftwoord. Hun geheugen lijkt op een vijver waarin kikkers leven, maar waarin vissen sterven. – Thomas Watson in "The Morning Exercises."

Vers 52

"Ik heb gedacht, o HEERE! aan Uw oordelen …, en heb mij getroost." Hier kunnen we ons afvragen hoe David troost kon putten uit Gods oordelen. Genot scheppen in de ondergang van wie dan ook lijkt immers barbaars. Er staat toch geschreven: "Die zich verblijdt in het verderf, zal niet onschuldig zijn" (Spr. 17:5).

1. Bedenk eerst dat "oordeel" twee dingen omvat in Gods rechtvaardig bestuur: het redden van de godvruchtigen en het straffen van de goddelozen. Neem het eerste, en er blijft geen enkele reden voor bezwaar. Er staat immers: "Want het oordeel zal wederkeren tot de gerechtigheid" (Ps. 94:15). Wat goede mensen lijden, zal uitdraaien op het grootste voordeel. Dat blijkt uit het verband: God verstoot Zijn volk niet, maar het oordeel keert terug tot de gerechtigheid.
2. Zelfs het oordeel als straf voor de goddelozen kan troost geven. Niet doordat het iemand ongelukkig maakt, maar om de volgende redenen. (a) Wordt de goddeloze gestraft, dan valt de valstrik van de zonde weg, de lokstem van de hoop op straffeloosheid. Door hun straf merken mensen immers dat zondigen tegen God gevaarlijk is: "Wanneer Uw gerichten op de aarde zijn, zo leren de inwoners der wereld gerechtigheid" (Jes. 26:9). Menige ziel wordt zo uit de strik bevrijd. (b) Hun spot met de godsvrucht en hun hoon houden op. Ze kwellen en doorboren de godvruchtigen niet meer met hun "Ha, ha!" (Ps. 40:16). Het gaat dwars door hun hart als ze vragen: "Waar is uw God?" (Ps. 42:11). Het oordeel maakt aan dit kwaad een eind.

(c) De belemmeringen en hindernissen bij het aanbidden en dienen van God verdwijnen: als de netels zijn uitgerukt, krijgt het koren meer ruimte om te groeien.

(d) Er is geen kans meer om Gods dienaren te hinderen. De goddelozen kunnen de gemeente niet langer met hun onderdrukking kwel-

len, en zo komt er ruimte voor de groei van het koninkrijk van Christus.

(e) Zo komt ook Gods gerechtigheid aan het licht. Gaat het de rechtvaardigen goed, dan is er vreugde in de stad: "en als de goddelozen omkomen, is er gejuich" (Spr. 11:10). "En de rechtvaardigen zullen het zien, en vrezen; en zij zullen over hem lachen, zeggende: Ziet den man, die God niet stelde tot Zijn Sterkte" (Ps. 52:8-9). Juich over Babylon, "gij heilige apostelen, en gij profeten, want God heeft uw oordeel aan haar geoordeeld" (Openb. 18:20). Als Gods woord vervuld wordt, mogen we ons zeker verheugen dat Zijn gerechtigheid en waarheid worden vrijgesproken.

– *Thomas Mardon.*

Vers 52

Het woord "mishphatim", "oordelen", gebruikt de Schrift voor twee dingen: voor wetten die zijn uitgevaardigd, of voor oordelen die volgens die wetten worden uitgevoerd. De eerste kunnen we de oordelen van Zijn mond noemen, zoals: "Gedenkt Zijner wonderen, die Hij gedaan heeft, Zijner wondertekenen, en der oordelen Zijns monds" (Ps. 105:5). De tweede soort zijn de oordelen van Zijn hand. Beide heten oordelen, en van beide kunnen we zeggen dat ze "van ouds" zijn. Zijn besluiten en inzettingen dragen een eeuwige billijkheid in zich en stonden in het hart van de mens geschreven toen hij nog onschuldig was. Ze mogen dus terecht "van ouds" heten. En God straft de goddelozen en redt de godvruchtigen op Zijn tijd al sinds het begin van de wereld. Daarom mag men ook Zijn rechterlijke beschikkingen zo noemen. Het is niet van groot belang of we dit opvatten van Zijn inzettingen of van Zijn besluiten.

Beide bieden immers stof tot troost. Ook al zien we de ondergang van de goddelozen niet in de voorzienigheid, dan zien we hem toch in het Woord. Zelf kies ik er liever voor, dit te verstaan van de rechtvaardige daden uit de Schrift. God heeft ze als rechtvaardig Rechter in alle eeuwen uitgevoerd, naar de beloften en bedreigingen die aan

Zijn wetten vastzitten. Wel moet ik je hierbij op iets wijzen: "oordelen" sluit ook Zijn barmhartigheid in, namelijk de redding van Zijn rechtvaardige dienaren. Daarnaast omvat het Zijn straffen over de goddelozen. Voor de ene groep komt Zijn hulp op het juiste ogenblik, midden in hun grootste nood. De andere groep treft Zijn rechtvaardige wraak, hoe voorspoedig het hun ook ging. – Thomas Manton.

Vers 52 en 55

"Ik heb gedacht, o HEERE! aan Uw oordelen", "des nachts ben ik Uws Naams gedachtig geweest." Thomas Fuller schrijft hierover in zijn "David's Heartie Repentance":

> *"Hij verdeelde zijn dagen over velerlei plichten,*
> *en maakte van de wisseling van werk zijn ontspanning;*
> *voor het gebed zette hij de kostbare morgen apart,*
> *de middag liet hij na aan de overdenking.*
>
> *Lieflijke heilige verhalen bewaarde hij voor de nacht,*
> *om te lezen van Mozes' zachtmoedigheid, Simsons kracht:*
> *die waren zijn vreugde, die alleen zijn verrukking."*

Wenken voor predikers

Vers 52

De troost die we putten uit een blik terug op wat de HEERE vanouds deed met de goddelozen en met Zijn volk.

Vers 52

–

1. De doden spreken tot de levenden.
2. De levenden luisteren naar de doden. – G.R.

Vers 52

Helder, zoet water uit een donkere put.

1. Gods oordelen zijn erop gericht schrik aan te jagen.
2. Maar ze bewijzen dat God de wereld zorgvuldig bestuurt.
3. Ze keren zich altijd tegen de zonde en komen op voor de heiligheid.
4. Wanneer er een oordeel komt, redt God altijd Zijn volk. Denk aan Noach, Lot, enz.
5. Daarom zijn Gods oordelen voor de gelovige een bron van troost. – G.A.D.

Uitleg

Vers 53

"Grote beroering heeft mij bevangen vanwege de goddelozen, die Uw wet verlaten." Wat ze deden, joeg hem diepe schrik aan. Dat gold ook de hoogmoed die hen ertoe dreef, en de straf die hen daarvoor zeker te wachten stond. Dacht hij aan Gods oordelen van oudsher, dan beefde hij bij de gedachte aan het lot van de goddelozen, en terecht. Hun gelach had hem geen verdriet gedaan. Maar wat hij van hun ondergang voorzag, deed hem pijn. Waarheden waar zij om lachten, brachten hem in verbijstering. Hij zag hoe ze zich volledig afkeerden van Gods wet.

Ze lieten haar achter als een verlaten pad, dat overwoekerd raakt omdat niemand het meer betreedt. Dat verlaten van de wet vervulde hem met bijzonder pijnlijke gevoelens. Hij stond versteld van hun goddeloosheid en was overdonderd door hun aanmatiging. Hij schrok van de verwachting dat ze plotseling zouden vallen, en was ontzet door de verschrikking van hun onvermijdelijke ondergang.

Lees ook Ps. 119:106 en Ps. 119:158, en let op de tederheid die hierbij hoort. Wie het vastst gelooft in de eeuwige straf van de goddelozen,

treurt er het meest over. Het getuigt niet van tederheid om je ogen te sluiten voor het verschrikkelijke einde van de goddelozen. Echt medelijden laat zich beter zien in pogingen om zondaars te redden dan in pogingen om het voor iedereen gezellig te houden. Och, wat zouden we toch meer verdriet moeten hebben als we denken aan het deel van de goddelozen in de poel van vuur! Het gangbare recept is: sluit je ogen, vergeet het, of doe alsof je eraan twijfelt. Maar zo handelt de trouwe dienaar van God niet.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 53

"Grote beroering heeft mij bevangen vanwege de goddelozen." Ik heb de eeuwigheid soms helder voor me gezien. Ik zag, tot op zekere hoogte, de gelukzaligheid van de godvruchtigen en verlangde naar hun gelukkige staat. Ik was er bovendien rustig en getroost van overtuigd dat ik die door genade zal bereiken. Maar o, welke angst komt in mij op als ik denk aan een eeuwigheid voor mensen zonder Christus! Dat zijn zij die zich vergissen en hun valse hoop meenemen in het graf. Het gezicht was zo vreselijk dat ik het onmogelijk kon verdragen. Mijn gedachten deinsden er helemaal voor terug en ik zei, met een dieper besef dan ooit tevoren: "Wie is er onder ons, die bij een eeuwigen gloed wonen kan?" – David Brainerd, 1718-1747.

Vers 53

"Grote beroering heeft mij bevangen, enz." O, wie kan beschrijven hoe het met een ziel gesteld is in zo'n toestand! Alles wat we erover kunnen zeggen, geeft er maar een zwak en vaag beeld van, en lang niet het hele beeld. Het is niet uit te drukken en niet te bevatten. Want wie kent de kracht van Gods toorn?

Hoe vreselijk is het om elke dag en elk uur gevaar te lopen voor deze geweldige gramschap en eindeloze ellende! Toch is dat de tries-

te toestand van werkelijk iedere ziel in deze gemeente die niet is wedergeboren. Het maakt niet uit hoe fatsoenlijk en netjes en nauwgezet, bezonnen en godsdienstig zo iemand verder ook is. O, dat jullie dit toch zouden overwegen, jong of oud! Er is reden om te denken dat velen in deze gemeente die deze rede nu horen, daadwerkelijk aan juist deze ellende ten prooi zullen vallen, in alle eeuwigheid. We weten niet wie het zijn, op welke stoelen ze zitten of wat ze nu denken.

Misschien zitten ze op dit moment rustig te luisteren en raakt het hen nauwelijks. Misschien houden ze zichzelf voor dat zij niet bedoeld zijn en beloven ze zichzelf dat zij zullen ontkomen. Wisten we dat er één mens, maar één, in de hele gemeente was die deze ellende zou ondergaan, wat een ontzettende gedachte zou dat zijn! Wisten we wie het was, wat een afschuwelijk gezicht zou het zijn om zo iemand te zien! Wat zou de rest van de gemeente dan een luide en bittere klaagkreet over hem aanheffen! Maar helaas, in plaats van één: hoevelen zullen zich deze rede naar alle waarschijnlijkheid herinneren in de hel! – Jonathan Edwards, in een preek met de titel "Sinners in the Hands of an angry God."

Vers 53

"Grote beroering" (Engels: horror). Zilaphah is eigenlijk de verpestende, verzengende wind die de Arabieren simoen noemen (zie Ps. 11:6). Hier is het een beeld voor de afgrijselijkste geestelijke nood. Zo laat het sterk zien welk beeld de psalmist van de zonde had: iets wat verdorven, verpestend en vernietigend is. – Aantekening in Bagster's Comprehensive Bible.

Vers 53

"Grote beroering." Het woord dat hier met "grote beroering" is weergegeven, kan ook "tempest" of "storm" betekenen. De vertalingen lopen uiteen. Junius leest: "een storm die iemand overvalt". Ainsworth vertaalt: "een brandende gruwel heeft mij gegrepen", en legt het uit

als een storm van schrik en ontzetting. De Septuaginta heeft aynmia katece me, “bezwijming en neerslachtigheid van geest hebben mij in bezit genomen”. Onze eigen vertaling zegt: “ik ben vreselijk bevreesd”. Alle vertalingen wijzen, net als het oorspronkelijke woord, op grote onrust van de geest en op een hevige beroering. Als een storm bracht het David onrust en deed het hem beven. – Thomas Manton.

Vers 53

“Vanwege de goddelozen, die Uw wet verlaten.” David treurde niet omdat men hém aanviel, maar omdat Gods wet werd verlaten. Hij beklaagde ook de veroordeling van wie dat deden, omdat zij voor God verloren zijn. Een goede vader treurt zo om zijn zoon als die waanzinnig is en hem slecht behandelt. Hij betreurt niet zijn eigen ellende maar die van de zieke. De hoon deert hem niet omdat hij zelf erdoor getroffen wordt, maar omdat de zieke in zijn waanzin niet weet wat hij doet. Zo gaat het ook met een goed mens.

Ziet hij een zondaar die de grijze haren van een ouder niet eert of respecteert, maar hem recht in het gezicht beledigt, dan treurt hij om hem. Zo iemand ziet in de waanzin van zijn zonde niet eens welke schandelijke dingen hij doet. De goede mens treurt om hem als om iemand die op sterven ligt, en beklaagt hem als iemand die de artsen hebben opgegeven. Zo geeft een goed arts eerst zijn advies. Krijgt hij daarop harde woorden of zelfs slaag, dan houdt hij het toch uit, want de man is ziek. Wordt hij vervloekt, dan loopt hij niet weg.

Geen enkel geneesmiddel dat nog kan helpen weigert hij. Hij loopt niet bij hem weg alsof het een koppige kerel is. Integendeel, hij doet alles om hem te genezen, alsof deze man hem veel goeds had gedaan. Hij gebruikt daarbij niet alleen zijn vakkennis, maar ook zijn goedheid. Net zo draait een rechtvaardig mens zich niet af als hij wordt geminacht. Wordt hij belasterd, dan ziet hij dat als waanzin en niet als slechtheid. Hij wil liever zelf het geneesmiddel op de wond leggen,

leeft mee en treurt niet om zichzelf maar om de man die aan een ongeneeslijke ziekte lijdt. – Ambrosius.

Vers 53

"De goddelozen, die Uw wet verlaten," zijn mensen die de wet van de HEERE niet slechts overtreden, wat ieder mens meer of minder doet. Zij verachten haar willens en wetens en halsstarrig en gooien haar achter hun rug. Ze leven voortdurend in ongehoorzaamheid eraan. Of ze vallen af van de leer van het woord van God en ontkennen opzettelijk de waarheid, nadat ze er een theoretische kennis van hadden. Hun straf is bijzonder zwaar (Hebr. 10:26-29). Hij beefde dus enerzijds om de vermetele goddeloosheid van goddeloze mensen, die hun handen tegen God uitstrekken, zich sterk maken tegen de Almachtige en op Hem afstormen, tot op de dikke bulten van Zijn schilden.

Hij beefde om het schokkende karakter van hun zonde, om het trieste voorbeeld dat ze daarmee aan anderen geven, om de schade die ze zichzelf aandoen en om de oneer die ze God bezorgen. Anderzijds beefde hij om de vreselijke straf die hun hier, en vooral hierna, wacht, wanneer er een gruwelijke storm van gramschap over hen losbreekt. Daarom greep het beven de psalmist aan. En vaak gaat het zo dat goede mensen meer beven voor de goddelozen dan voor zichzelf: zie Ps. 119:120. – John Gill.

Vers 54

"Uw inzettingen zijn mij gezangen geweest." De psalmist verheugde zich ongetwijfeld, zoals goede mensen dat nu doen:

1. In de wet zelf: de wet als regel voor de orde, als gids voor ons gedrag, als waarborg voor onze veiligheid.
2. In een wet als die van God: zo zuiver, zo heilig, zo geschikt om het geluk van de mens te bevorderen.
3. In de vastheid van die wet, die zijn persoonlijke zekerheid was en de grond van zijn hoop.

4. In de wet zoals ze het hele heelal beïnvloedt: ze bewaart de orde en zorgt voor harmonie. – Albert Barnes.

Wenken voor predikers

Vers 53

Wat godvruchtige mensen voelen als ze zondaars zien: afschuw over hun misdaad, over hun volharding daarin, over hun afwijzing van genade en over hun einde.

Vers 53

Door schrik getroffen.

1. De schuld en het gevaar van zondaars die zich niet bekeren.
2. De afschuw en bezorgdheid van godvruchtige toeschouwers.
3. Het gebed en de inspanning waartoe zo'n bezorgdheid ons moet aanzetten. – G.A.D.

Uitleg

Vers 54

"Uw inzettingen zijn mij gezangen geweest, ter plaatse mijner vreemdelingschappen." David wist, net als andere dienaren van God, dat deze wereld zijn thuis niet was. Hij reisde er als pelgrim doorheen, op zoek naar een beter land. Zuchten deed hij daarover niet; hij zong erover. Over zijn pelgrimszuchten hoor je hem niet, wel over zijn pelgrimsliederen. Zelfs het paleis waar hij woonde, noemt hij de plaats "mijner vreemdelingschappen": de herberg waar hij uitrustte, de halte waar hij even bleef staan. Wie bij zijn herberg aankomt, begint vaak te zingen. Dat deed deze godvrezende reiziger ook.

Hij zong de liederen van Sion, de inzettingen van de grote Koning. Gods geboden waren hem even vertrouwd als de volksliedjes van zijn

land. Hij proefde er genot in en hoorde er muziek in. Gelukkig het hart dat zijn blijdschap vindt in Gods geboden, en dat gehoorzaamheid tot zijn ontspanning maakt! Staat de godsdienst op muziek? Dan gaat het goed. Zingen we op de wegen van de HEERE? Dan is ons hart er blijkbaar bij. Onze psalmen zijn pelgrimspsalmen, lofzangen van de opgangen. Toch zijn het liederen die we in de hele eeuwigheid kunnen blijven zingen, want de inzettingen van de HEERE vormen de psalmzang van de hemel zelf.

De heiligen schrikken van de zonde en horen harmonie in de heiligheid. De goddelozen ontlopen de wet, de rechtvaardigen bezingen haar. Wij hebben in vroeger tijd de inzettingen van de HEERE gezongen. Dat is voor ons een troost in de verdrukking van nu. Onze liederen klinken heel anders dan die van de hovaardigen. Mogen we dan niet verwachten dat we aan het eind een geheel ander koor zullen vervoegen, op een plaats ver van waar zij wonen?

Let eens op de zesde verzen van de verschillende achtregelige strofen. Daar staat vaak een besluit om God te prijzen, of een getuigenis daarvan. In Ps. 119:46 lezen we: “Ook zal ik voor koningen spreken”, en in Ps. 119:7: “Ik zal U loven”. Hier komt hij met gezangen, en geen zuchten.

Vers 54

“Uw inzettingen zijn mij gezangen geweest.” Vroeger was het de gewoonte om de wetten in versvorm te brengen. Zo kon het volk ze van buiten leren en zingen. – Williams.

Vers 54

“Uw inzettingen zijn mij gezangen geweest.” Gods inzettingen noemt de dichter zijn “gezangen”. Door die liederen wordt hij geestelijk opgefrist. Ze maken het zware van de pelgrimstocht lichter en geven zijn stappen maat en vaart. – Franz Delitzsch.

Vers 54

"Gezangen." Reizigers zingen om de eentonigheid van de weg te verdrijven. David deed dat ook, en zo troostte hij zich in de ontsteltenis waarover hij in vers 53 spreekt. Groot is de troost die we krijgen als we met genade in ons hart psalmen zingen. – John Trapp.

Vers 54

"Gezangen."

> *"Zulke liederen hebben de macht*
> *de rusteloze hartslag van de zorg tot rust te brengen,*
> *en zij komen als de zegen*
> *die volgt na het gebed."*
>
> *"En de nacht zal gevuld zijn met muziek,*
> *en de zorgen die de dag bestoken*
> *vouwen hun tenten op als Arabieren*
> *en sluipen even stil weg."* – *Henry Wadsworth Longfellow* (1807-1882).

Vers 54

"Gezangen …, ter plaatse mijner vreemdelingschappen." Waarom plakt men zo snel het etiket "dweperij" op alles wat in de godsdienst naar warmte ruikt? Van een dichter, een musicus, een geleerde of een verliefde mens verwachten we warmte als vanzelf. Zelfs een koopman mag warm zijn voor zijn vak; men prijst het misschien niet, maar men laat het toe. Waarom keurt men warmte dan af zodra het om de ziel gaat? Dat is toch het onderwerp dat oneindig veel hoger staat dan alle andere, en dat alle krachten van ons verstand verdient en eist!

Een gevangene zou juichen als zijn vrijlating werd uitgeroepen. Moet de verloste zondaar dan zonder bewogenheid, zonder gevoel, zonder dank of vreugde uit zijn slavernij naar buiten lopen? Nee: "Want in blijdschap zult gijlieden uittrekken, en met vrede voortgeleid worden; de bergen en heuvelen zullen geschal maken met vrolijk gezang voor uw aangezicht, en alle bomen des velds zullen de handen

samenklappen." Stel dat een ter dood veroordeelde misdadiger, in plaats van zijn straf te ondergaan, gratie krijgt. Ik weet niet wat hij dan allemaal voelt! En zou de vrijgesproken zondaar dan gevoelloos en stil moeten blijven?

Nee. "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus; door Welken wij ook de toeleiding hebben door het geloof tot deze genade, in welke wij staan, en roemen in de hoop der heerlijkheid Gods. En niet alleenlijk dit, maar wij roemen ook in de verdrukkingen; … en niet alleenlijk dit, maar wij roemen ook in God, door onzen Heere Jezus Christus, door Welken wij nu de verzoening gekregen hebben."

Andere reizigers verlichten de lange reis met een lied. Dat deden ook de Israëlieten. Drie keer per jaar trokken ze uit de uithoeken van het land naar Jeruzalem om te aanbidden. Daarvoor hadden ze speciale liederen, en onderweg zongen ze. Van de rechtvaardigen zegt het Woord: "Zij zullen zingen van de wegen des HEEREN." "De vrijgekochten des HEEREN zullen wederkeren, en tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen." – William Jay.

Vers 54

"Gezangen …, ter plaatse mijner vreemdelingschappen." Kijk eens hoe de HEERE Zich in Zijn wijze bestuur aanpast aan onze zwakheden. Ons leven staat bloot aan allerlei veranderingen, en in Zijn Woord heeft God ook voor ons heel veel onderwijzing en heel veel geneesmiddelen klaargelegd. Elk kruis heeft zijn eigen geneesmiddel, en elke staat van ons leven zijn eigen onderwijzing. Soms is ons verdriet zo groot dat we niet kunnen zingen. Laten we dan bidden. Soms is onze verlossing zo vol vreugde dat we los moeten barsten in dankzegging. Laten we dan zingen.

"Is iemand onder u in lijden? Dat hij bidde. Is iemand goedsmoeds? Dat hij psalmzinge." Gebeden voor elk kruis en psalmen voor elke verlossing heeft God door Zijn eigen Geest voor ons opgeschreven.

Daarom hebben wij helemaal geen verontschuldiging meer als wij in deze plicht tekortschieten. – William Cowper.

Vers 54

"Ter plaatse mijner vreemdelingschappen." In het oorspronkelijke staat: "het huis van mijn vreemdelingschappen". Dat wil zeggen: alle plaatsen waar ik rondzwierf toen Saul mij vervolgde. – Samuel Burder.

Vers 54

"Ter plaatse mijner vreemdelingschappen." Natablus verklaart dit van Davids ballingschap onder de Filistijnen. Hij was gescheiden van zijn geboorteland en zijn familie, en alle andere troost ontbrak hem. Toen gaf het woord van de HEERE hem stof tot vreugde. En het is waar: de ballingschap van Gods dienaren kan hen ver van verwanten en bekenden brengen, maar ze brengt hen dichter bij de HEERE, en de HEERE dichter bij hen.

Jakob is daar het bewijs van. Verbannen als hij was, lag hij een hele nacht buiten in het veld, en toch ervoer hij Gods nabijheid inniger dan toen hij bij vader en moeder in de tent sliep.

Wij kunnen dit beter met Basilius toepassen op heel Davids sterfelijke leven: "omnem vitam suam peregrinationem vocare arbitror." Zo bekent ook Jakob aan Farao dat zijn leven een pelgrimstocht was. En Abraham en Izak woonden als vreemdelingen op aarde.

Sint Petrus leert ons dat we ons als vreemdelingen en bijwoners moeten onthouden van de vleselijke begeerten. Sint Paulus zegt dat we deze wereld moeten gebruiken alsof we er geen gebruik van maakten, want haar gedaante gaat voorbij. Die les wordt ons op vele manieren aangeleerd, maar het duurt lang voor we haar leren. Wat een dwaasheid! Een mens wil op aarde wonen, terwijl God hem roept om burger van de hemel te worden. Toch troost het ons enorm dat de huizen waarin we op aarde logeren slechts huizen van onze

vreemdelingschap zijn. Het ging de gelovige Israëlieten in Egypte net zo.

Ze hielden hun slavenbestaan geduldiger vol, omdat ze wisten dat ze eruit verlost zouden worden. Wat zou ons lot jammerlijk zijn, als onze slavenhuizen eeuwige woningen waren! Gelukkig, God zij gedankt, zijn het maar onderkomens langs de weg, huizen van onze vreemdelingschap. Zo'n huis was de schoot van onze moeder. Hadden we daar voor eeuwig gezeten, dan was het een last voor haar geweest en een gevangenschap voor onszelf. Zo'n huis wordt ook het graf, en daarvan moeten we allemaal met Job zeggen: "Zo ik wacht, het graf zal mijn huis wezen; in de duisternis zal ik mijn bed spreiden." Zouden we daar eeuwig moeten blijven, dan was onze toestand zonder enige troost.

Maar God zij geprezen: ons vaste huis staat boven. De huizen die we op aarde achter elkaar verruilen, zijn maar huizen van onze vreemdelingschap. Gelukkig de mens die zo in de wereld kan leven dat hij zichzelf in zijn eigen huis, in zijn eigen bed, ja, in zijn eigen lichaam, slechts als een vreemdeling ziet, omdat hij van de Heere gescheiden is. – William Cowper.

Vers 54

"Mijner vreemdelingschappen." Noemt men mensen pelgrims en het leven een reis? Dan mogen we eraan toevoegen dat de pelgrimstocht van de christen alle andere overtreft. Dat geldt voor de volgende belangrijke punten: de goede weg, de schoonheid van het uitzicht, de voortreffelijkheid van het gezelschap en het oneindig betere verblijf dat voor de christelijke reiziger klaarstaat als hij zijn tocht heeft voltooid. – H.G. Salter, in "The Book of Illustrations", 1840.

Wenken voor predikers

Vers 54

Hier vinden we –

1. Licht in het donker.
2. Gezelschap in de eenzaamheid.
3. Bedrijvigheid in de rust: "ter plaatse mijner vreemdelingschappen." – G.R.

Vers 54

De vrolijke pelgrim.

1. Een goed mens ziet zijn verblijf in deze wereld maar als het huis van zijn vreemdelingschap.
2. De omstandigheden kunnen nog zo ongunstig zijn: vrolijkheid blijft mogelijk.
3. De bronnen van zijn vreugde stromen hem toe uit de Schriften. – W. Jay.

Vers 54

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1652: "The Singing Pilgrim."

Uitleg

Vers 55

"HEERE! des nachts ben ik Uws Naams gedachtig geweest." Terwijl anderen sliepen, werd ik wakker om aan U te denken, aan Uw persoon, Uw daden, Uw verbond en Uw naam. Met dat laatste woord vat hij Gods karakter samen, voor zover dat is geopenbaard. Hij verlangde zo vurig naar de levende God dat hij midden in de nacht wakker werd om aan Hem te denken. Dit waren Davids Night Thoughts. Misschien waren het geen Sunny Memories, maar het waren wel herin-

neringen aan de Zon der gerechtigheid. Het is goed als ons geheugen ons troost geeft, zodat we met de psalmist kunnen zeggen: Omdat ik U al vroeg leerde kennen, hoefde ik alleen de lessen van Uw genade te herinneren, en mijn hart werd getroost.

Dit vers laat niet alleen zien dat de man van God zich de HEERE had herinnerd, maar ook dat hij Hem nog steeds indachtig was. We moeten Gods naam heiligen, en dat kan niet als die uit ons geheugen wegglijdt. "En heb Uw wet bewaard." Hij werd geheiligd door overdenking. Met de gedachten van de nacht stuurde hij zijn daden van de dag. Wat we overdag doen, voedt vaak onze dromen in de nacht. Zo brengen ook de gedachten van de nacht de daden van de dag voort. Houden we Gods naam niet vast in ons geheugen, dan houden we Gods wet niet vast in ons gedrag.

Wie in zijn geest vergeet, vergeet ook in zijn leven. Horen we de liederen van feestvierders in de nacht? Dan hebben we daarin het zekere bewijs dat zij Gods wet niet bewaren. Maar de stille overpeinzingen van mensen met genade zijn het onmiskenbare bewijs dat de naam van de HEERE hun dierbaar is. We kunnen een volk beoordelen naar zijn liederen, en zo ook een mens. Bij de rechtvaardigen zijn zingen en denken allebei tekenen van hun liefde tot God. Of ze nu hun stem verheffen of zwijgend zitten: ze blijven van de HEERE. Gelukzalig zijn de mensen wier "nachtgedachten" herinneringen aan het eeuwige licht zijn!

Hun Heere zal aan hen denken als de nacht van de dood invalt. Lezer, zijn jouw gedachten in het donker vol licht, omdat ze vol van God zijn? Is Zijn naam het natuurlijke onderwerp van jouw avondgedachten? Dan zal die naam de toon zetten voor jouw ochtend en middag. Of geef je je hele geest aan de vluchtige zorgen en genoegens van deze wereld? Dan is het geen wonder dat je niet leeft zoals het hoort. Niemand is heilig bij toeval. Hebben we geen geheugen voor de naam van Jehova? Dan zullen we Zijn geboden waarschijnlijk ook niet ont-

houden. Denken we in het verborgene niet aan Hem? Dan gehoorzamen we Hem openlijk ook niet.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 55

"HEERE! des nachts ben ik Uws Naams gedachtig geweest, enz." Het tweede deel van het vers is afhankelijk van het eerste. Ik vat het hele vers daarom op als één en dezelfde boodschap: de profeet wil zeggen dat de gedachtenis aan God hem aanzette om de wet te houden. Wie de wet geringschat, doet dat omdat maar weinig mensen ontzag voor God hebben. Daarom zegt de Schrift, wanneer ze de goddeloosheid van de mensen aanklaagt, dat ze God hebben vergeten (Ps. 50:22; 78:11; 106:21). "Nacht" betekent hier niet dat hij zich God slechts korte tijd herinnerde, maar dat hij Hem voortdurend gedachtig was.

Hij noemt toch juist de nacht, omdat dan bijna al onze zinnen door de slaap zijn verlamd. "Terwijl andere mensen slapen, komt God in mijn slaap in mijn gedachten." Er is nog een reden waarom hij de nacht noemt. We moeten ervan doordrongen raken dat hij, ook al keek niemand naar hem en maande niemand hem aan, ja, ook al zat hij gehuld in duisternis, evenveel moeite deed om de gedachtenis aan God levend te houden als iemand die op de meest openbare en opvallende plek staat. – Johannes Calvijn.

Vers 55

"Des nachts ben ik Uws Naams gedachtig geweest", en daarom heb ik "Uw wet bewaard", de hele dag door. – Matthew Henry.

Vers 55

"HEERE! des nachts ben ik Uws Naams gedachtig geweest." In dit vers betuigt de psalmist opnieuw dat hij het woord van God oprecht liefheeft. Let eerst op zijn oprechtheid. Hij was godsdienstig, niet alleen

voor de ogen van anderen maar ook in het verborgene. Juist wat we in het geheim doen, toetst het zekerst of onze godsdienst echt is. In het openbaar drijft huichelarij mensen vaak ertoe te doen alsof ze iets zijn wat ze niet zijn. In het persoonlijke gebed gebeurt dat niet. Wie zich van Gods dienst geen gewetenszaak maakt, laat die dan helemaal links liggen, omdat geen mensenoog hem ziet. Is hij werkelijk godsdienstig, dan houdt hij zijn hart zelfs in het verborgene aan God voor, in de hoop dat Hij het goedkeurt. Want hij is iemand "wiens lof niet is uit de mensen, maar uit God."

Het wijst ook op zijn grote vurigheid in de godsdienst. Elders betuigt hij dat hij het woord meer liefhad dan het voedsel dat hem was toegemeten. Hier zegt hij dat hij zijn nachtrust opgaf om over het woord na te kunnen denken. Maar de ijver van de belijders is tegenwoordig zo verflauwd dat ze uit liefde tot Gods woord nog niet eens hun overtollige dingen willen laten schieten, laat staan hun noodzakelijke rust. – William Cowper.

Vers 55

"HEERE! … Uws Naams." De "naam" van de HEERE is Zijn karakter, Zijn wezen en Zijn eigenschappen.

Het zijn de openbaringen die Hij heeft gegeven van Zijn heiligheid, wijsheid, goedheid en waarheid. – John Stephen.

Vers 55

"Des nachts." Dat betekent ten eerste: onophoudelijk, want ook overdag dacht hij aan God. Ten tweede: oprecht, want het applaus van mensen ontliep hij. Ten derde: opgewekt, want de zwaarte van de gewone slaap kon hem niet overmeesteren. Dit alles laat zien dat zijn hart met kracht naar het woord uitging. Zelfs mensen van de wereld offeren immers een flink stuk van de nacht op voor hun eigen vermaak, dat weten we allemaal. Doordat hij Gods getuigenissen ook in de nacht in acht nam, toont hij dat hij in het geheim dezelfde was als in het licht.

Daarmee veroordeelt hij allen die hun slechtheid met de duisternis willen toedekken en bedekt houden. Laten we onszelf eens onderzoeken. Hebben we onze slaap ooit onderbroken om God aan te roepen, zoals we dat doen om onze genoegens na te jagen? – Richard Greenham.

Vers 55

"Des nachts." Pastor Harms van Hermannsburg gaf zijn gemeente op zondag negen uur lang preken, gebeden en onderwijs. Daarna was zijn geest volkomen uitgeput en trilde zijn lichaam van pijn. Hij leek haast te sterven van behoefte aan rust, en toch viel er voor hem geen slaap te vinden. Hij zei echter dat hij er plezier in had om de hele nacht wakker te liggen, in de stilte en het donker, met zijn gedachten bij Jezus. De nacht schoof al het andere uit zijn hoofd en maakte zijn hart vrij voor gemeenschap met Hem Die zijn ziel het meest liefhad.

Die kwam ook bij Zijn vermoeide leerling langs en troostte hem in de nachtwaken. Zo hebben Gods kinderen vaak ook bijzondere, kostbare uren met Hem gekend, in de eenzaamheid van de ballingschap, in het diepe duister van de gevangenis en in de nooit eindigende nacht van de blindheid. Zulke uren kwamen op momenten dat alle stemmen en lessen van de wereld waren weggevallen, en de ziel met God alleen was. – Daniel March, in "Night unto Night." 1880.

Vers 55

"Des nachts." Er is geen moment waarop het niet gepast is je tot God te wenden en aan Zijn naam te denken. Of het nu de duisternis van middernacht is, de duisternis van een neerslachtig gemoed of de duisternis van wat God van buitenaf toelaat: God blijft altijd een passend onderwerp. – William S. Plumer.

Vers 55

De nacht.

> *"Lieve nacht! De nederlaag van deze wereld;*
> *de halt voor drukke dwazen; rem en teugel van de zorgen;*
> *de dag van de geesten; de kalme toevlucht van mijn ziel,*
> *waar niemand haar kan storen!*
>
> *De tocht van Christus, Zijn gebedstijd;*
> *de uren waarop de hoge hemel zijn klokken luidt."*
>
> *"Gods stille, speurende vlucht;*
> *wanneer het hoofd van mijn Heere vol dauw is en al*
> *Zijn lokken nat zijn van de heldere druppels van de nacht;*
> *Zijn stille, zachte roep;*
> *Zijn klopstijd; de stomme wacht van de ziel,*
> *wanneer geesten hun mooie verwanten vangen." – Henry Vaughan,*
> *1621-1695.*

Vers 55

"En heb Uw wet bewaard": onvolmaakt weliswaar, maar toch geestelijk, oprecht en van harte. Hij deed het uit een beginsel van liefde en dankbaarheid, tot eer van God, en zonder winstbejag of duistere bijbedoelingen. – John Gill.

Vers 55

"En heb Uw wet bewaard." Uren van verborgen omgang met God moeten uitlopen op de wens om steeds meer op Zijn heilige wil te lijken. Wie aan God denkt, gaat Zijn wetten houden, zoals het vergeten van God elke vorm van overtreding voedt. – John Morison.

Vers 55

"En heb … bewaard." Het werkwoord staat in de toekomende tijd, en misschien is het beter het zo te vertalen. Dan wordt het de uitdrukking van een plechtig, weloverwogen voornemen om gehoorzaam te blijven. – William S. Plumer.

Vers 55-56

Wie er plezier in heeft Gods wet te houden, zal van God nog meer genade krijgen om haar te blijven houden. Dat blijkt uit deze opmerkelijke tekst, die we hier mogen aanhalen: "HEERE! des nachts ben ik Uws Naams gedachtig geweest, en heb Uw wet bewaard. Dat is mij geschied, omdat ik Uw bevelen bewaard heb." Wat kreeg David voor het bewaren van Gods bevelen?

Hij kreeg kracht om Gods wet te bewaren, dus om erin te groeien en toe te nemen. De profeet (Hos. 6:3) zegt iets dergelijks over de kennis van God: "Dan zullen wij kennen, wij zullen vervolgen, om den HEERE te kennen." Wie zich dus ijverig inspant om God te kennen, krijgt als loon dat hij Hem nog beter kan leren kennen. Zo kan ik ook over Gods genade zelf spreken: wie plezier heeft in het houden van Gods wet, krijgt zijn loon, namelijk dat hij haar nog vollediger kan houden. Echte vreugde in Gods woord is genade die groeit.

Genade is de moeder van alle ware blijdschap (Jes. 32:17), en blijdschap is als de dochter. Moeder en dochter leven en sterven samen. – Edmund Calamy (1600-1666), in "The Godly Man's Ark."

Wenken voor predikers

Vers 55 en 49

"Gedenk." "Ben ik … gedachtig geweest."

Vers 55

Herinneringen van de nacht. Plichten van de dag. Hoe die op elkaar inwerken en elkaar steeds weer beïnvloeden.

Vers 55

Donkere nachten. Heldere herinneringen. Goede uitkomsten. – C.A.D.

Vers 55

–

1. Een gelukkige nacht, hoe rusteloos ook.
2. Een gelukkige dag, hoe druk ook. – W.D.

Uitleg

Vers 56

"Dat is mij geschied, omdat ik Uw bevelen bewaard heb." Deze troost had hij, deze gedachtenis aan God, deze kracht om te zingen, deze moed om de vijand het hoofd te bieden, deze hoop op de belofte. Hij had ze, omdat hij Gods geboden ernstig had gehouden en getracht had erin te wandelen. Voor onze werken worden we niet beloond, maar er zit wel loon in. Veel troost krijgen we alleen door zorgvuldig te leven. Van zulke vertroostingen kunnen we zeker zeggen: "Dat is mij geschied, omdat ik Uw bevelen bewaard heb." Hoe kunnen we de spot trotseren als we ons leven niet op één lijn houden?

Hoe kunnen we met troost aan de naam van de HEERE denken als we onachtzaam en slordig leven? Misschien bedoelt David dat hij de wet kon bewaren omdat hij oog had gehad voor de afzonderlijke bevelen. Hij had de geboden een voor een genomen en zo uiteindelijk een heilig leven bereikt. Of misschien kreeg hij, door sommige bevelen te bewaren, geestelijke kracht om ook andere te houden. God geeft immers meer genade aan wie al een beetje heeft, en wie zijn talenten goed gebruikt, merkt dat hij vooruitgaat. Misschien is het het best om het gedeelte open te laten, precies zoals onze vertaling doet.

Dan kunnen we van duizend onbetaalbare zegeningen zeggen: "Die kwamen naar ons toe op de weg van gehoorzaamheid." Alles wat we bezitten, is een geschenk van genade. Toch komt sommige ervan in de vorm van loon. Maar ook dan is het loon geen verschuldigd be-

drag, maar genade. God werkt eerst goede werken in ons, en beloont ons daarna daarvoor.

Hier komen we aan een passende slotsom van dit deel van de psalm. Dit vers is namelijk een krachtig argument voor het gebed waarmee dit deel opende. De lieflijke zanger had bewijzen dat hij Gods bevelen had gehouden. Daarom mocht hij de HEERE met meer recht vragen om Zijn beloften te houden. Door het hele gedeelte heen ontdekken we pleitgronden, vooral in de twee maal "gedenk": "Ik heb gedacht, o HEERE! aan Uw oordelen" en "des nachts ben ik Uws Naams gedachtig geweest"; "Gedenk des woords, tot Uw knecht gesproken."

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 56

"Dat is mij geschied, omdat ik Uw bevelen bewaard heb." Zonde is een straf voor zonde, en de goddeloze wordt altijd maar erger en erger. Zo is ook godzaligheid de beloning van godzaligheid. Wie één talent goed gebruikt, krijgt er dan weer meer bij. De eerste stappen in godzaligheid worden gezegend met groei in godzaligheid. Davids goede oefeningen hielden hem hier bij de gedachtenis aan zijn God, en die gedachtenis maakte hem godvruchtiger en toegewijder. – William Cowper.

Vers 56

"Dat is mij geschied, enz." De rabbijnen kennen een soortgelijk gezegde: De beloning van een gebod is een gebod, of: Een gebod trekt een gebod aan. Dit betekent: wie één gebod houdt, krijgt van God als het ware tot beloning het vermogen om ook een ander, moeilijker gebod te houden. Het tegenovergestelde is een ander gezegde van de rabbijnen: de beloning van een zonde is een zonde, of: Overtreding trekt overtreding aan. – Simon de Muis, 1587-1644.

Vers 56

"Dat is mij geschied", dat wil zeggen: dit is mij overkomen, enz. Veel kwaad en tegenspoed heb ik beleefd. Daar stond tegenover dat ik de zoetste vertroostingen uit het woord haalde, en dat God mij met talloze zegeningen kroonde.

Anderen geven het zo weer: Dit is mijn zorg, dit houd ik mij voor en dit verlang ik: Uw geboden te bewaren. Dat betekent: de leer ongeschonden vast te houden, met geloof en een goed geweten. – D.H. Mollerus.

Vers 56

"Dat is mij geschied, enz." Ik had de troost dat ik Uw wet hield, juist omdat ik haar hield. Gods werk draagt zijn loon in zichzelf. – Matthew Henry.

Vers 56

"Dat is mij geschied, enz." Wat is dat dan? Deze troost had ik. Deze steun had ik in al mijn ellende. Deze vertroosting kreeg ik, en deze zoete gemeenschap met God. Waarom? "Omdat ik Uw bevelen bewaard heb", omdat ik Uw wil volgde. Let maar op: de ziel krijgt precies zoveel troost als er gehoorzaamheid wordt bewezen aan Gods geboden.

God geeft Zijn troost meestal naar de mate van onze gehoorzaamheid. O, welk een zoete, zielsverzadigende vertroosting vindt een kind van God in de wegen van God en in het doen van Zijn wil! Vooral op zijn sterfbed zal die hem zoeter zijn dan honing, ja, dan honingraat. Dan zegt hij, zoals de goede koning Hizkia op zijn sterfbed: "Och HEERE, gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld, en wat goed in Uw ogen is, gedaan heb." O, welk een zoete voldoening vindt een ziel in God als zij voor God moet verschijnen! – James Nalton, 1664.

Vers 56

"Dat is mij geschied, enz." Of: "Dit was mijn troost, dat ik Uw bevelen bewaarde." Dat is bijna de lezing van het Syrisch en maakt de zin vollediger. – Aantekening in Bagster's Comprehensive Bible.

Vers 56

"Dat is mij geschied, enz." Hoor ik de trouwe mensen van God over Zijn liefde vertellen en zeggen: "Dat is mij geschied"? Kan ik dan hun blijde belijdenis niet delen? Dan moet ik de reden zoeken in mijn ontrouwe wandel en zeggen: "Dat is mij niet geschied." Want ik ben tekortgeschoten in gehoorzaamheid aan Uw bevelen. Ik ben onachtzaam geweest en heb mezelf te veel toegegeven.

Ik heb Uw liefde geminacht. Ik heb "den Heiligen Geest Gods" bedroefd en vergeten te "vragen naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin; zo zult gij rust vinden voor uw ziel" (Jer. 6:16). – Charles Bridges.

Vers 56

David zegt het in het algemeen: "Dat is mij geschied." Hij vertelt ons niet om welk goed of welk voorrecht het ging. We horen alleen dat het een voordeel was dat hem in dit leven ten deel viel. Hij zegt niet: dit hoop ik te krijgen, maar: "Dat is mij geschied." Daarom heeft hij het hier niet over het volle loon in het leven dat komt. In de hemel ontvangen we het volle loon van de gehoorzaamheid. Maar wie dicht bij God wandelt en Hem in nederige, standvastige gehoorzaamheid verwacht, krijgt ook al in dit leven genoeg aanmoediging.

Hij zal niet alleen gezegend worden, hij is al gezegend. Hij heeft iets in handen, en niet alleen iets in het vooruitzicht. Zo zegt David het in deze 119e psalm. Het is zoals bij mensen die naar Sion reisden en onderweg een bron vonden: "Als zij door het dal der moerbezienbomen doorgaan, stellen zij Hem tot een fontein; ook zal de regen hen gans rijkelijk overdekken" (Ps. 84:7). Ze moesten door een dorre,

kale woestijn, maar ze werden niet geheel zonder troost gelaten. Ze vonden een bron of een put. Dat wil zeggen: ze kregen wat troost geschonken, nog voor ze Gods aanwezigheid in Sion mochten genieten.

Onderweg kregen ze al wat verkwikking. Een knecht krijgt behalve zijn loon ook wel een fooi. Zo hebben wij naast de beloning die later komt ook nu al onze troost en steun tijdens onze dienst. Die wegen op tegen alle wereldse vreugde en zijn meer waard dan de grootste genoegens die mensen op de weg van de zonde kunnen verwachten. Over de voordelen die gelovigen vinden doordat ze met God wandelen in gehoorzaamheid, kan ieder zeggen: "Dat is mij geschied, omdat ik Uw bevelen bewaard heb." – Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 56

De winst van de godzaligheid; oftewel: wat een mens krijgt door heilig te leven.

Vers 56

–

1. De plicht: "omdat ik Uw bevelen bewaard heb."
2. Het loon daarvan: "Dat is mij geschied", enz. Bescherming: "dat is mij geschied." Leiding: "dat is mij geschied." Voorspoed: "dat is mij geschied." Troost: "dat is mij geschied." – G.R.

Uitleg

Hier lijkt de psalmist zich met beide handen aan God Zelf vast te klampen. Hij eigent Hem zich toe (vers 57) en roept om Hem (vers 58). Hij komt tot Hem terug (vers 59) en zoekt troost bij Hem (vers 61-62). Hij trekt op met Zijn volk (vers 63) en snakt ernaar om Gods goedheid

persoonlijk te ondervinden (vers 64). Zie hoe de eerste regel van deze strofe vastzit aan de laatste van de vorige. Eigenlijk is hij er een uitgebreide herhaling van. “Dat is mij geschied, omdat ik Uw bevelen bewaard heb. De HEERE is mijn deel, ik heb gezegd, dat ik Uw woorden zal bewaren.”

Vers 57

“De HEERE is mijn deel” (Engels: Thou art my portion, O LORD). Dit is een zin die halverwege afbreekt. De vertalers hebben er woorden in gezet om hem sluitend te maken. Misschien had men hem beter kunnen laten staan. Dan klonk hij als een uitroep: “Mijn deel, o HEERE!” De dichter weet van verwondering geen raad. De grote, heerlijke God is van hem, helemaal van hem! Hij mag wel verbaasd zijn, want niets wat je bezitten kunt, haalt het bij Jehova Zelf. De zin klinkt als een jubelende erkenning: dit is van mij! “Mijn deel, o Jehova!” David had vaak gezien hoe een buit werd verdeeld, en gehoord hoe de overwinnaars daarbij juichten.

Zo blij is hij nu, als iemand die zijn deel van de buit naar zich toe haalt. Hij kiest de HEERE als zijn aandeel in de schat. Zoals de Levieten nam hij God als zijn erfdeel, en wie iets anders begeerde, mocht dat hebben. Dit erfdeel is groot en het blijft. Het sluit alles in, en meer dan alles, en het is er nog als al het andere voorbij is. En toch kiest niemand dit uit zichzelf, voordat God hem eerst heeft uitgekozen en vernieuwd. Wie werkelijk wijs is, zou geen seconde aarzelen als de oneindig gezegende God Zich aanbiedt om te kiezen.

David sprong erop af en greep het onbetaalbare geschenk. Onze dichter durft de bewijzen van zijn eigendom te laten zien aan de HEERE Zelf. Zijn blijde uitroep is rechtstreeks aan God gericht, Die hij zonder schroom de zijne noemt. Er viel nog veel meer te kiezen, want hij was koning en had grote rijkdommen. Toch wendt hij zich welbewust van alle schatten van de wereld af en verklaart hij dat de HEERE, ja Jehova, zijn deel is.

"Ik heb gezegd, dat ik Uw woorden zal bewaren." Niet altijd kunnen we met troost terugdenken aan wat we gezegd hebben. Maar hier had David verstandig en goed gesproken. Hij had zijn keuze bekendgemaakt: hij gaf het woord van God de voorkeur boven de rijkdom van wereldmensen. Hij was vast van plan Gods woorden te houden. Dat betekent: ze als een schat te bewaren en ze te onderhouden. Dat had hij eerder plechtig uitgesproken, in de tegenwoordigheid van de HEERE Zelf. Nu belijdt hij dat zijn vroegere gelofte hem bindt. Jezus zei: "Zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn woord bewaren." Dit had Hij als voorbeeld kunnen noemen.

De liefde van de psalmist tot God als zijn deel bracht hem ertoe Gods woorden te houden. David nam God tot zijn Vorst en tot zijn Deel. Hij was er zeker van dat hij aandeel in God had, en daarom was hij vastberaden in zijn gehoorzaamheid aan Hem. Volle zekerheid is een krachtige bron van heiligheid. We moeten Gods woorden zelf opslaan. Of het nu om leer, belofte of gebod gaat, ze zijn allemaal uiterst kostbaar. Heeft het hart besloten deze woorden te houden, en dat voornemen laten inschrijven in het hof van de hemel?

Dan is het gewapend tegen elke verzoeking en beproeving die kan komen. Met God als erfdeel is het altijd goed gesteld.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Hier begint een nieuw onderdeel van de psalm. Het wordt aangeduid met de Hebreeuwse letter Cheth, die in het Nederlands met ch kan worden weergegeven. – Albert Barnes.

Vers 57-64

In dit gedeelte zet David zich in om zijn geloof te versterken en zijn troost te vinden in de zekerheid dat hij wedergeboren is. Daarvoor noemt hij acht eigenschappen van een gezond gelovige, acht tekenen van een nieuw schepsel. Het eerste teken: hij kiest God als zijn deel.

Wat leren we hieruit? 1. God heeft sommigen uitverkoren en krachtdadig geroepen. Zij ontvangen genade om God te kiezen als hun keuze, hun vreugde en hun deel. Wie God als zijn deel heeft gekozen, bezit daarmee ook het bewijs dat hij wedergeboren en uitverkoren is. David maakt dit hier immers tot een teken van zijn wedergeboorte: "De HEERE is mijn deel."

1. Een tweede teken van wedergeboorte volgt daarop. We geloven in God en hebben Hem als ons deel gekozen. Dan besluiten we de vruchten van dat geloof te dragen, in een nieuwe gehoorzaamheid. Zo deed David: "Ik heb gezegd, dat ik Uw woorden zal bewaren."
2. Het gebeurt vaak bij Gods kinderen dat ze, omdat de zonde weer losbreekt, onder een gevoel van Gods ongenoegen komen te staan. Dan is het een kenmerk van een nieuw schepsel om niet dom en gevoelloos onder die beproeving te blijven liggen. Het schepsel gaat dan ernstig met God in gesprek om het besef van verzoening terug te krijgen en opnieuw Zijn barmhartigheid te ervaren, zoals de psalmist deed: "Ik heb Uw aanschijn ernstelijk gebeden van ganser harte." Dit is het derde bewijs van een nieuw schepsel.
3. Wie berouw heeft, houdt zich vast aan het woord van genade en aan Gods verbond. Dat is zijn waarborg dat hij wordt gehoord als hij om barmhartigheid vraagt: "Wees mij genadig naar Uw toezegging."
4. Een vierde kenmerk van een nieuw schepsel is dat we nagaan hoe het met ons staat, dat we onze wegen aan het woord toetsen en opnieuw berouw tonen, met een streven naar verbetering: "Ik heb mijn wegen bedacht, en heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen."
5. Als we onze zonde zien, zijn we van nature traag om ons gedrag te verbeteren. Maar hoe eerder we ons keren naar de weg van gehoorzaamheid aan God, hoe beter we opschieten. En hoe sneller ons leven verbetert, hoe zekerder dat een kenmerk van een nieuw

schepsel is: “Ik heb gehaast, en niet vertraagd Uw geboden te onderhouden.”

6. Een vijfde kenmerk van een nieuw schepsel is dat we vervolging en beroving van onze bezittingen verdragen omdat we aan Gods woord vasthouden, zonder Zijn zaak in de steek te laten: “De benden der goddelozen hebben mij beroofd; maar ik heb Uw wet niet vergeten.”
7. Wie besluit godvruchtig te zijn, wordt het lot van Gods kinderen: vervolging lijden. Dan moet je kiezen. Of je verliest je aardse bezittingen, of je verliest een goede zaak en een goed geweten. Het is dan de wijsheid van de godvruchtigen te bedenken wat het woord van de HEERE van ons vraagt en tot ons zegt. Dat zal ons geweten meer troosten dan het verlies van tijdelijke dingen ons gemoed kan kwellen: “De benden der goddelozen hebben mij beroofd; maar ik heb Uw wet niet vergeten.”
8. Een zesde kenmerk van een nieuw schepsel is dat het zover af staat van mokken onder zware beproeving, dat het God in het verborgene opgewekt dankt. Het dankt Hem voor Zijn genadige woord en voor alles wat Zijn voorzienigheid brengt, op een plek waar niemand ons ziet en waar geen gevaar bestaat dat we er opzichtig mee doen: “Te middernacht sta ik op, om U te loven voor de rechten Uwer gerechtigheid.”
9. Een zevende kenmerk van een vernieuwd schepsel is dat we ons aansluiten bij mensen die werkelijk genade hebben en God echt vrezen, en met hen omgang hebben, voor zover we hen kunnen herkennen: “Ik ben een gezel van allen, die U vrezen.”
10. We herkennen de vreze Gods aan het geloven en gehoorzamen van wat de Schrift leert en voorschrijft. Aan niets anders: “Ik ben een gezel van allen, die U vrezen, en van hen, die Uw bevelen onderhouden.”
11. Het achtste kenmerk van een nieuw schepsel is dat het niet blijft rusten bij enige mate van vernieuwing. Het gaat ernstig met God

in gesprek om meer zaligmakende kennis te krijgen en daaraan vruchtbaar gehoorzaam te zijn. “Leer mij Uw inzettingen” is dan ook het gebed van de man van God, bij wie alle voorgaande kenmerken te vinden zijn.

12. Alle schepselen getuigen van Gods vrijgevigheid aan de mens, en ze delen er zelf in. Ze zijn daarmee ook onderpanden van Gods welbehagen om Zijn knechten nog veel grotere gaven te geven dan deze, namelijk meer heiliging, door meer licht voor het verstand en een beter leven. De psalmist noemt dit namelijk als reden om steeds meer geheiligd te worden: “De aarde is vol van Uw goedertierenheid; leer mij Uw inzettingen.” – David Dickson.

Vers 57

“De HEERE is mijn deel” (Engels: Thou art my portion, O LORD). Aan de manier waarop hij dit zegt, kunnen we merken dat zijn aanspraak oprecht is: hij richt zich tot God. Hij zegt niet gewoon: “Hij is mijn deel.” Nee, hij houdt het God recht in het gezicht voor: *Gij zijt mijn deel, o HEERE!* Elders staat: “De HEERE is mijn Deel, zegt mijn ziel” (Klaagl. 3:24). Daar richt hij zich niet tot God, maar zegt hij erbij: “zegt mijn ziel”. Hier spreekt hij tot God Zelf, Die de geheimen van het hart kent. Over God spreken tegen God getuigt van onze oprechtheid. We belijden dan immers voor Zijn aangezicht dat we Hem vertrouwen en gekozen hebben. Petrus deed dat ook: “Heere! Gij weet alle dingen, Gij weet, dat ik U liefheb” (Joh. 21:17). – Thomas Manton.

Vers 57

“De HEERE is mijn deel.” Luther geeft elke christen de raad om op alle verzoekingen te antwoorden met dit ene korte zinnetje: “Christianus sum”, ik ben een christen. Ik zou elke christen willen aanraden om op alle verzoekingen te antwoorden met dit andere korte zinnetje: “De HEERE is mijn Deel.” O christen, komen Satan of de wereld naar je toe met eer om je te verleiden? Antwoord dan: “De HEERE is mijn Deel.” Met rijkdom? Antwoord: “De HEERE is mijn Deel.” Met een hogere

functie? Antwoord: “De HEERE is mijn Deel.” Met de gunst van machtige mensen?

Antwoord: “De HEERE is mijn Deel.” Ja, en bedreigt deze vervolgende wereld je met het verlies van je bezit? Antwoord: “De HEERE is mijn Deel.” Bedreigt ze je met het verlies van je vrijheid? Antwoord: “De HEERE is mijn Deel.” Bedreigt ze je met het verlies van je vrienden? Antwoord: “De HEERE is mijn Deel.” En bedreigt ze je met het verlies van je leven? Antwoord: “De HEERE is mijn Deel.” O, mijnheer, als Satan bij je aankomt met een appel, zoals hij ooit bij Eva deed, zeg hem dan dat “de HEERE jouw Deel is.” Komt hij met een druif, zoals ooit bij Noach?

Zeg hem dan dat “de HEERE jouw Deel is.” Komt hij met een stel kostbare kleren, zoals ooit bij Gehazi? Zeg hem dan dat “de HEERE jouw Deel is.” Komt hij met een staaf goud, zoals ooit bij Achan? Zeg hem dan dat “de HEERE jouw Deel is.” Komt hij met een buidel geld, zoals ooit bij Judas? Zeg hem dan dat “de HEERE jouw Deel is.” Of komt hij met een kroon, met een heel koninkrijk, zoals ooit bij Mozes? Zeg hem dan dat “de HEERE jouw Deel is.” – Thomas Brooks.

Vers 57

“De HEERE is mijn deel.” God is meer dan genoeg. Maak Hem tot jouw “deel”, en je mist niets meer. Dan heb je oneindige wijsheid die je de weg wijst en oneindige kennis die je onderwijst. Dan heb je oneindige barmhartigheid die medelijden met je heeft en je redt, oneindige liefde die je verzorgt en troost, en oneindige macht die je beschermt en vasthoudt. Is God de jouwe? Dan is alles wat Hij is van jou. Al Zijn schepselen en al Zijn werken van voorzienigheid zullen je goeddoen, zoals je ze nodig hebt. Hij is een eeuwig, vol en bevredigend deel. Als vriend leeft Hij eeuwig, heeft Hij eeuwig lief en is Hij eeuwig dichtbij. Zonder Hem ben je in elke toestand een vervloekt schepsel, en dan werkt alles tegen je. – John Mason, 1694.

Vers 57

"De HEERE is mijn deel." Is er een moment in Davids leven waarop je hem zou kunnen benijden, als je dat al zou willen? Dan is dat niet de gloed van zijn jonge zege, met Goliath languit voor zijn voeten. Het is ook niet het nog grotere moment van triomf, toen de meisjes van Israël hem in hun dans prezen met de woorden: "Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden!" En het is ook niet die koninklijke dag waarop alle stammen van Israël van alle kanten erkenden dat de troon hem ongetwijfeld toekwam.

Nee, het is dat ene moment waarop hij met een liefhebbend en vertrouwend hart naar God opkeek en zei: "De HEERE is mijn deel." In een latere psalm (142), met als opschrift "Een onderwijzing van David, een gebed, als hij in de spelonk was", staat precies dezelfde uitdrukking: "ik zeide: Gij zijt mijn Toevlucht, mijn Deel in het land der levenden." Zo'n uitspraak krijgt dan onmetelijk veel meer gewicht als we geloven dat hij klonk toen alle andere bezittingen en erfenissen hem waren ontnomen en de HEERE alleen zijn deel was. – Barton Bouchier.

Vers 57

Een buitengewoon hebzuchtig mens is hij voor wie God niet genoeg is, en een uitermate dwaas mens is hij voor wie de wereld genoeg is. God is namelijk een onuitputtelijke schatkamer vol rijkdom, genoeg voor ontelbaar veel mensen. De wereld heeft maar kleinigheden en verlokkingen te bieden, en brengt de ziel in diepe, droevige armoede. – Thomas Le Blanc.

Vers 57

Wie in dit leven geen groot erfgoed bezit, kan zich toch een deel verwerven in de hemelse gelukzaligheid. – Solomon Gessler.

Vers 57

"Ik heb gezegd, dat ik Uw woorden zal bewaren." Hier komt hij met het bewijs voor wat hij zojuist zei. Veel mensen zeggen net als David dat God hun deel is. Maar dan de vraag: hoe laten ze dat zien? Als God hun deel was, zouden ze van Hem houden. Als ze van Hem hielden, zouden ze van Zijn woord houden. En hielden ze van Zijn woord, dan zouden ze daarnaar leven en het de leidraad van hun bestaan maken. – William Cowper.

Vers 57

"Ik heb gezegd, dat ik Uw woorden zal bewaren." Hij was vastbesloten Gods geboden te onderhouden en Zijn beloften op te slaan. Hij wilde Zijn verordeningen naleven en blijven belijden dat hij Zijn leer geloofde, en daaraan vast blijven houden. – John Gill.

Wenken voor predikers

Schetsen bij sleutelwoorden van de psalm, van pastor C. A. Davis. Vers 57-64. – Het deel van de gelovige. De HEERE is wat de gelovige als deel heeft (Ps. 119:57). Hij wordt met heel het hart gezocht (Ps. 119:58-60). Hij blijft over, ook als alles wordt weggenomen (Ps. 119:61). Hij geeft blijdschap, zelfs om middernacht (Ps. 119:62), en doet de gelovige gezelschap kiezen dat bij hem past (Ps. 119:63-64).

Wenken voor predikers

Vers 57

–

1. Het oneindige bezit: "De HEERE is mijn deel." Let hierbij op – (a) het verschil dat de psalmist duidelijk aanbrengt tussen zijn eigen deel en dat van de goddelozen, hier en later: zie Ps. 48:3.

(b) een stellige claim: “De HEERE is mijn deel.” Dit “deel” is grenzeloos, blijvend, passend, bevredigend, verheffend en geheel genade.

1. Het passende besluit: “Ik heb gezegd, dat ik Uw woorden zal bewaren.”

(a) Let op de aanhef: “Ik heb gezegd.”

(b) Het verband tussen het deel dat hij bezit en het besluit dat hij neemt.

(c) Het werk van het bewaren van Gods woorden. Bewaar Hem Die het Woord is, Christus Jezus. Bewaar het woord van het evangelie – leerstellingen, geboden en beloften (we bewaren ze in het hart om de gelovige te troosten). Dit gezegende onderwerp roept een plechtig contrast op. Zie wat het deel was van die knecht die het woord van zijn Heere niet bewaarde: Matth. 24:48-51. Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 1372: “God our Portion, and his Word our Treasure.”

Vers 57 (eerste zinsdeel)

Het deel van de gelovige.

1. Laat zien dat zijn aanspraak geldig is: “mijn.”

(a) Het is een gave op grond van het verbond: Hebr. 8:10-13.

(b) Het zit in de gezamenlijke erfenis met Christus: Rom. 8:17.

(c) De ervaring van het geloof bevestigt het.

1. Bekijk de ongeëvenaarde waarde van zijn bezit: “De HEERE.”

(a) Volstrekt goed.

(b) Oneindig kostbaar.

(c) Onuitputtelijk rijk.

(d) Eeuwig zeker.

1. Wijs een manier aan om er nu het meeste voordeel van te hebben.

(a) Denk veel na over God, in de overtuiging dat Hij jouw deel is.

(b) Breng al je zorgen bij Hem en werp elke last op Hem.

(c) Leg elke verzoeking voor aan het woord van Zijn wet, en elke twijfel aan het woord van Zijn belofte.

(d) Put rijkelijk uit Zijn rijkdom voor elke nood zodra die zich voordoet. – John Field, van Sevenoaks, 1882.

Vers 57-58

Het bezit, de belijdenis en het gebed van de gelovige.

Uitleg

Vers 58

"Ik heb Uw aanschijn ernstelijk gebeden van ganser harte." Is God voor jou helemaal zeker? Dan heb je het gebed niet minder nodig. Het zet je er juist toe aan. Wie weet dat God zijn God is, zoekt Zijn aangezicht en verlangt naar Zijn nabijheid. Dat Gods nabijheid wordt gezocht, vertelt ons de lezing in de kantlijn: "Uw aangezicht". Zo staat het ook in het Hebreeuws. Gods aanwezigheid is de hoogste gestalte van Zijn gunst. Dat verklaart waarom mensen met genade er het vurigst naar verlangen: het licht van Zijn gelaat geeft ons al een voorsmaak van de hemel.

O, dat we er altijd van mochten genieten! De goede man smeekte om Gods glimlach als iemand die om zijn leven smeekt, en heel de kracht van zijn begeerte lag in zijn smeken. Zulk vurig pleiten loopt nooit stuk. Wat uit ons hart komt, bereikt zeker Gods hart. Alle gunsten van God liggen klaar voor wie ze met heel hun hart zoeken.

"Wees mij genadig naar Uw toezegging." Hij heeft om gunst gesmeekt. De vorm waarin hij die het hardst nodig heeft, is barmhartigheid, want hij is vooral een zondaar. Hij vraagt niets buiten de belofte. Hij smeekt alleen om zo'n barmhartigheid als het woord openbaart. En wat zou hij meer kunnen wensen of verlangen? God heeft in Zijn woord zoveel barmhartigheid geopenbaard dat meer ondenkbaar is. Zie hoe de psalmist blijft stilstaan bij gunst en barmhartigheid. Aan

verdienste denkt hij niet eens. Hij eist niet, hij smeekt, want hij voelt zijn eigen onwaardigheid. Merk op dat hij een smekeling blijft, ook al weet hij dat hij in zijn God alles heeft.

God is zijn deel, en toch bedelt hij om een blik op Zijn gelaat. Op de gedachte dat hij ook maar iets anders zou zijn voor God dan een onwaardige maar begunstigde, is hij nooit gekomen. Hier klinkt zijn "Wees mij genadig" even krachtig en met even nederig pleiten als bij de allerbevendste boetvaardige, alsof hij zelf nog tot hen behoorde. De vrijmoedigheid van het geloof maakt ons stoutmoedig in het gebed, maar leert ons nooit te leven zonder gebed. Ze geeft ons ook nooit het recht iets anders te zijn dan nederige bedelaars bij de poort van de barmhartigheid.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 58

"Ik heb Uw aanschijn ernstelijk gebeden", of: ik zoek Uw aangezicht. Wie Gods aangezicht zoekt, treedt in Zijn aanwezigheid. Zo spreken de Hebreeën wanneer ze willen zeggen hoe vertrouwelijk God omgaat met Zijn volk. Hij beveelt hun zelfs hun wensen aan Hem voor te leggen. Het komt er werkelijk op neer dat je van aangezicht tot aangezicht met God praat. – Franciscus Vatablus, 1545.

Vers 58

"Ik heb Uw aanschijn ernstelijk gebeden van ganser harte." Het is me vaak opgevallen hoe genadig en liefdevol de HEERE graag antwoordt op gebed, en wel met dezelfde woorden die tot Hem zijn opgegaan.

Het is alsof Hij ons wil laten weten dat ze Zijn oor hebben bereikt en rijk beladen van Hem zijn teruggekomen. "Ik heb Uw aanschijn ernstelijk gebeden van ganser harte." Luister naar wat de HEERE antwoordt aan Zijn biddende volk: "En Ik zal Mij over hen verblijden, dat

Ik hun weldoe; en Ik zal hen getrouwelijk in dat land planten, met Mijn ganse hart en met Mijn ganse ziel." – Barton Bouchier.

Vers 58

"Van ganser harte." In het Hebreeuws hoor je in deze bede veel ernst en een nederige houding. – A. R. Fausset.

Vers 58

"Van ganser harte." Gebed is in de eerste plaats een zaak van het hart. God hoort het hart ook zonder de mond, maar de mond hoort Hij nooit met welgevallen als het hart ontbreekt. – Walter Marshall.

Vers 58

"Wees mij genadig, enz." Eerder betuigde hij dat hij de HEERE met zijn ganse hart zocht. Nu bidt hij dat hij barmhartigheid mag vinden. Zo zal het inderdaad gaan. Wie Hem oprecht zoekt, mag vrijmoedig barmhartigheid verwachten uit Gods hand. Barmhartigheid en waarheid ontmoeten elkaar graag en vallen elkaar om de hals. Is er in de ziel waarheid om te zoeken, dan kan er in God niet anders dan barmhartigheid zijn om te omarmen. Is er in ons waarheid om onze zonden te belijden en vaarwel te zeggen, dan vinden we in God barmhartigheid om ze te vergeven en kwijt te schelden. – William Cowper.

Vers 58

"Naar Uw toezegging." Waar bidt de psalmist om? Niet om wat hij zelf zou willen, maar om wat de HEERE heeft toegezegd. Sint Jakobus zegt immers: "Gij bidt, en gij ontvangt niet", enz. Wij krijgen niet waar wij om bidden, doordat wij niet bidden naar het woord. Laat Gods woord de maatstaf van onze gebeden zijn, dan zullen we ontvangen. Zo bad Salomo, en zo kreeg hij. God heeft vergeving van zonden beloofd, kennis van Zijn woord en nog vele andere zegeningen. Hebben we die ontvangen? Dan moeten we ons hart niet langer op andere dingen zetten. – Richard Greenham.

Vers 58

"Naar Uw toezegging." Gods woord is in drie delen te verdelen: geboden, bedreigingen en beloften. Een christen mag het gebiedende en het dreigende woord niet verwaarlozen. Maar wil hij het woord ooit een kanaal van goddelijke troost laten zijn, dan moet hij vooral het woord van de belofte bestuderen. De beloften zijn voor een christen immers zijn magna charta, zijn grondwet voor de hemel. Alle troost moet gebouwd zijn op een belofte uit de Schrift, en op niets anders. Anders is het aanmatiging en geen ware troost. De beloften zijn pabulum fidei, et anima fidei: het voedsel van het geloof en de ziel van het geloof.

Het geloof is het leven van een christen, en de beloften zijn het leven van het geloof. Een geloof zonder belofte die het levend maakt, is dood. De beloften hebben geen nut zonder geloof om ze toe te passen. Zo heeft ook het geloof geen nut zonder belofte om zich aan vast te grijpen. – Edmund Calamy.

Vers 58

De regel en de grond voor ons vertrouwen is: "naar Uw toezegging." Gods woord is de maatstaf van ons vertrouwen, want daarin ligt de weg die God Zelf heeft vastgesteld. Willen we gunst en barmhartigheid van God ontvangen?

Dan moet dat op Zijn eigen voorwaarden. God zal ons in Christus aannemen als we ons bekeren, geloven, gehoorzamen en Zijn gunst ijverig zoeken. Wie zoekt, vraagt en klopt, wijst Hij niet af. Velen willen wel barmhartigheid maar willen zich niet houden aan wat God voorschrijft. We moeten bidden naar Gods wil, niet zonder belofte en niet tegen een gebod in. Door Zijn belofte is God uit vrije wil een schuldenaar geworden. Dat zijn sterke steunpunten voor het geloof: de uitnodiging moedigt ons aan om te zoeken, en de belofte spoort ons aan om haar toe te passen.

Dat we zo weinig groeien in het troostrijke besef van Gods liefde, komt doordat we deze weg niet gaan. – Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 58

De zonneschijn van de ziel.

1. Gods gunst is het ene nodige.
2. Een hart dat zich helemaal geeft, is de enige manier om haar te vragen.
3. Barmhartigheid uit het verbond is het enige pleidooi om haar te krijgen. – C.A.D.

Vers 58

Hoe een zoeker de zaligmakende gunst kan gaan genieten, leren we door nauwkeurig te kijken naar:

1. De belijdenis: "Ik heb Uw aanschijn ernstelijk gebeden van ganser harte."

(a) Wat hij deed: "Ik heb Uw aanschijn ernstelijk gebeden." Hebr.: "Ik zocht Uw aangezicht met pijn en moeite." Vurig verlangen. Aanhoudend smeken.

Pijnlijk verdriet over de zonde.

(b) Hoe hij het deed: "Van ganser harte." Verstand, gevoel en wil werden allemaal ingezet en bundelden hun inspanning.

Anders is zoeken een plechtig spelletje. Alleen dit is ons doel waardig, God welgevallig en met succes bekroond.

(c) Het bewijs dat we het doen: veelvuldig gebed, het woord doorzoeken en vaak vragen. De eerste en voornaamste zaak is: alles opgeven voor Christus.

1. De bede: "Wees mij genadig."

(a) Gods gunst mogen we alleen verwachten op grond van barmhartigheid.

(b) Gelukkig is dit een gebed dat iedere zondaar kan en moet gebruiken.

(c) Het is zalig waar dat het nooit faalt.

1. Het pleidooi: "Naar Uw toezegging."

(a) In een smeekbede is een pleidooi dat niemand kan weerleggen, van grote waarde.

(b) Gods belofte is precies zo'n pleidooi.

(c) Zoek haar op, pak haar vast en houd erop aan. – J.F.

Uitleg

Vers 59

"Ik heb mijn wegen bedacht, en heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen." Hij bestudeerde het woord, en zo kwam hij ertoe zijn eigen leven te bestuderen. Dat bracht een enorme ommekeer teweeg. Eerst kwam hij bij het woord, en toen kwam hij tot zichzelf. Daardoor stond hij op en ging naar zijn Vader. Overweging is het begin van bekering. Eerst denken we na en dan keren we om. Heeft de geest berouw over verkeerde wegen? Dan worden de voeten snel op goede wegen gezet. Maar berouw komt er niet zolang er geen diep, ernstig nadenken is.

Veel mensen schrikken terug voor elke vorm van nadenken, hoe klein ook. Nadenken over hun wegen kunnen ze helemaal niet verdragen, want hun wegen zijn het nadenken niet waard. Davids wegen waren niet geweest zoals hij had gewild, en daarom kreeg zijn denken de bleke kleur van spijt. Maar hij bleef niet steken in nutteloos klagen. Hij ging praktisch aan de slag met verbetering. Hij keerde om en kwam terug, stap voor stap, zocht de getuigenissen van de HEERE en

haastte zich om weer bewust te mogen genieten van de gunst van zijn hemelse Vriend.

Handelen zonder nadenken is dwaasheid, en nadenken zonder handelen is luiheid. Zorgvuldig denken en dan snel handelen is een gelukkige combinatie. Hij had gesmeekt om hernieuwde gemeenschap, en nu bewees hij met nieuwe gehoorzaamheid dat zijn verlangen echt was. Zitten we in het donker en treuren we om een God Die er niet lijkt te zijn? Dan is het wijs dat we niet zozeer nadenken over ons verdriet als wel over onze wegen. We kunnen de loop van Gods voorzienigheid niet veranderen, maar de richting van onze wandel wel, en dat verbetert de zaken snel.

Zijn onze voeten eenmaal recht gezet voor een heilige wandel, dan zal ook ons hart snel recht komen voor een gelukkig leven. God keert Zich naar Zijn heiligen als zij zich tot Hem keren. Ja, Hij heeft hen al begunstigd met het licht van Zijn gelaat zodra ze beginnen na te denken en om te keren.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 59

"Ik heb mijn wegen bedacht, en heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen." De tekst springt hier sierlijk en verheven van de aanleiding naar de verandering. Eerst noemt hij wat hem aanzette: "Ik heb mijn wegen bedacht." Dan komt meteen de verandering zelf. Wat vertelt hij níét? Dat hij na een terugblik de dwaasheid en het gevaar van de zonde zag. Dat hij zag hoe laag haar genoegens zijn en hoe giftig haar verrukkingen. Dat hij na onderzoek van Gods wet overtuigd raakte dat wat hij eerder zo streng, hard en beangstigend vond, juist beminnelijk en lieflijk was.

Nee, hij voegt onmiddellijk toe: "En heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen." Ik kan me niets edelers of sterkers voorstellen. Het zegt met nadruk dat het niet nodig was te beschrijven hoe zijn

wegen eruitzagen toen hij er eenmaal over nadacht. Wat zijn overleg moest opleveren, was zo vanzelfsprekend. De zonde krijgt immers alleen vat op ons als ze zich verbergt achter valse schoonheid. De onbezonnen, dwaze zondaar gelooft haar betovering dan maar al te graag en neemt niet de moeite die uit te zoeken. Een diepe, grondige speurtocht zou namelijk snel aan het licht brengen dat haar mooiste schijn leugenachtige ijdelheid is.

Wie door dat lege vertoon wordt betoverd, lijkt op iemand die droomt: hij kan alleen in zijn verbeelding genieten zolang hij slaapt. Zodra hij wakker wordt, ziet hij het bedrog. Net zo zal ernstig nadenken over de wegen van ongerechtigheid en opstand tegen God aan het licht brengen hoe noodlottig dwaas mensen zijn die ze blijven bewandelen. – William Dunlop, 1692-1720.

Vers 59

"Ik heb mijn wegen bedacht, en heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen." Sommigen geven het oorspronkelijke zo weer: Ik bekeek mijn wegen van twee kanten, ik wikte en woog ze in alle richtingen, "en heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen." Ik zag in dat ik als een verloren schaap ronddwaalde, en toen ging ik terug. – George Swinnock.

Vers 59

"Ik heb mijn wegen bedacht, enz." Het Hebreeuwse woord dat hier met "bedacht" is vertaald, betekent: iemands wegen nauwkeurig, bedachtzaam, ernstig, ijverig en zorgvuldig bezien. Deze heilige man van God deed dat met al zijn plannen en daden, met alles wat hij deed en zei, met al zijn woorden en werken. Hij vond er veel bij die tekortschoten tegenover de regel, ja zelfs ertegenin gingen. Daarom keerde hij zijn voeten naar Gods getuigenissen. Zijn dwalingen had hij gevonden door grondig zoeken en streng toetsen. Toen sloeg hij een nieuw blad om en richtte hij zijn weg nauwkeuriger naar de regel in.

O christenen, jullie moeten net zo goed kijken naar wat jullie geestelijk tekortkomen als naar wat jullie geestelijk genieten. Let zowel op je uitgaven als op je voorraden. Kijk zowel vooruit naar wat je zou moeten zijn als terug naar wat je bent. Zeker zal die christen nooit uitblinken in heiligheid, die vele ogen heeft voor het beetje heiligheid dat hij bezit, maar geen enkel oog voor wat hem verder nog ontbreekt. – Thomas Brooks.

Vers 59

"Ik heb mijn wegen bedacht." Dit woord betekent: een vaste, blijvende gedachte. Sommigen horen er een toespeling in op borduurders, die uiterst precies en zorgvuldig de kleinste fout wegwerken, of op mensen die een rekening opmaken.

Maak de rekening met jezelf op: wat ben ik schuldig? Wat ben ik waard? "Ik heb bedacht", niet alleen mijn bezit, zoals de hebzuchtige mens (Ps. 49:12), maar "mijn wegen". Het gaat niet om wat ik heb, maar om wat ik doe. Wat we doen, volgt ons immers naar een andere wereld, terwijl wat we hebben, achterblijft. Velen zijn scherp genoeg in hun opmerkingen over de wegen van anderen, en denken nooit na over hun eigen wegen. Maar "een iegelijk beproeve zijn eigen werk."

Wat David hier over zichzelf zegt, kan twee dingen betekenen. Het kan zijn vaste dagelijkse gewoonte beschrijven: 's nachts overdacht hij zijn wegen, 's ochtends zette hij zijn voeten richting Gods getuigenissen, en het goede dat zijn hand te doen vond, deed hij zonder dralen. Of het gaat over zijn eerste kennismaking met God en met de godsdienst, toen hij de ijdelheid van zijn kinder- en jeugdjaren begon af te schudden en zijn Schepper te gedenken. Die gezegende verandering was dan het werk van Gods genade. Merk op: 1. Bekering begint bij ernstige overweging; Ezech. 18:28; Luk. 15:17. 2. Overweging moet uitlopen op een gezonde bekering. Wat heeft het voor zin dat we onze wegen hebben overdacht, als we onze voeten niet met alle haast keren tot Gods getuigenissen? – Matthew Henry.

Vers 59

"Ik heb mijn wegen bedacht." Doe dit werk van ernstige overweging regelmatig, en blijf het doen. Vroeg je elke dag rekenschap van jezelf, dan zouden alle daden van genade er beter van gedijen. Seneca vroeg aan Sextius: Quod hodie malum sanasti? cui vitio obstitisti? Voor het nalopen van het werk van elke dag heb je Gods voorbeeld, ook in Zijn omgang met Adam voordat die in slaap viel. Wie onrein was, moest tegen de avond zijn kleren wassen. – Thomas Manton.

Vers 59

"Ik heb mijn wegen bedacht, enz." Vergif kan een geneesmiddel worden. Laat de gedachte aan oude zonden een storm van woede en afkeer in ons opwekken. We rillen in onze geest en voelen een huivering door ons bloed gaan bij de blote gedachte aan een bittere drank die we vroeger hebben gedronken. Waarom zouden we geestelijk niet doen wat ons lichaam uit zichzelf al doet, als we ons iets walgelijks voor de geest halen? De zonden van de Romeinen waren voorbij, maar de schaamte kwam telkens terug als ze erop terugkeken: Rom. 6:21: "Waarover gij u nu schaamt." Wat bij hen terugkwam, was de afschuw, niet het genot.

Zo moeten we ook ontvangen wat oude zonden in ons geheugen oproepen: met zuchten, niet met vreugde. Bovendien moeten we zulke momenten benutten om onze bekering weer een trede verder te brengen: "Ik heb mijn wegen bedacht, en heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen." Er bestaat geen gevoel dat zo hels is of we kunnen er wat vonken uit slaan. Daarmee kunnen we onze liefde tot God aanwakkeren, ons berouw vernieuwen, onze dankbaarheid vergroten of onze gehoorzaamheid levendig maken. – Stephen Charnock.

Vers 59

"En heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen." Philip Henry zei bij deze plaats dat de grote draai die in hart en leven gemaakt moet

worden, de draai is van alle andere dingen naar het woord van God. Bekering wendt ons naar dat woord. Eerst als toetssteen: daaraan beproeven we onszelf, onze toestand, onze wegen, onze geesten, onze leerstellingen, onze vormen van aanbidding en onze gewoonten. Dan als spiegel waarin we onszelf bijwerken, Jak. 1:23-25. Het is onze regel om naar te wandelen en te werken, Gal. 6:16. Het is ons water dat ons wast, Ps. 119:9.

Het is ons vuur dat ons verwarmt, Luk. 24:32. Het is ons voedsel dat ons voedt, Job 23:12. Het is ons zwaard om mee te strijden, Ef. 6:13-17. Het is onze raadgever bij al onze twijfel, Ps. 119:24. Het is onze hartsterking die ons troost, en ons erfdeel dat ons rijk maakt.

Vers 59

"En heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen." Een bondiger en tegelijk vollediger reisgids naar de hemelse stad is er niet dan het antwoord van een Engelse bisschop op de vraag van een spotter naar de weg naar de hemel: "Sla eerst rechtsaf, en blijf dan rechtdoor lopen." – Neale en Littledale.

Vers 59

"En heb … gekeerd." Wend je tot God, en Hij zal Zich tot jou wenden. Dan ben je gelukkig, ook al keert de hele wereld je de rug toe. – John Mason.

Wenken voor predikers

Vers 59

–

1. Zelfonderzoek: "Ik heb bedacht": mijn persoonlijke "wegen", mijn maatschappelijke wegen, mijn heilige wegen, mijn openbare wegen.
2. Het voordeel daarvan: "En heb mijn voeten gekeerd", enz. – G.R.

Vers 59

–

1. Niet nadenken en ronddwalen.
2. Nadenken en terugkeren. – C.A.D.

Vers 59

–

1. Overtuiging van zonde.
2. Bekering. – W.D.

Vers 59

Nadenken over onze eigen wegen. Vraag:

1. Waarom wordt dit meestal verwaarloosd?

(a) Het ontbreekt ons aan moed.
(b) We hebben het te druk.
(c) Het is onaangenaam, en daarom proberen velen het vooral te verdrijven.

1. Wanneer gebeurt het op een verstandige manier?

(a) Wanneer we er eerlijk aan beginnen.
(b) Wanneer we het grondig doen.
(c) Wanneer de Schrift de scheidsrechter en de maatstaf is.
(d) Wanneer we er Gods hulp bij zoeken.

1. Wat levert het op?

(a) Het keert ons met schaamte en berouw af van onze eigen wegen.
(b) Het keert ons met ernst, eerbied en hoop naar Gods getuigenissen. – J.F.

Vers 59

–

1. Goed nadenken: “Ik heb mijn wegen bedacht.”

(a) Het is duidelijk dat dit nadenken over zijn wegen de psalmist ontevreden maakte.

(b) Goed nadenken over onze wegen zal een praktische verandering aanwijzen.

(c) Als we op ons leven terugkijken, moeten we daaruit afleiden dat elke wending die we maken, naar God toe moet zijn: "Tot Uw getuigenissen."

(d) Goed nadenken laat ook zien dat zo'n ommekeer mogelijk is.

1. Goed omkeren. De ommekeer was:

(a) Volledig.

(b) Praktisch.

(c) Geestelijk.

(d) Onmiddellijk.

(e) Hij moet een werk van God zijn. Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1181: "Thinking and Turning."

Uitleg

Vers 60

"Ik heb gehaast, en niet vertraagd Uw geboden te onderhouden." Hij deed alles wat hij kon om terug te komen op de koninklijke weg waarvan hij was afgedwaald, en om op die weg te rennen in opdracht van de Koning. Snelheid in bekering en snelheid in gehoorzaamheid zijn twee voortreffelijke dingen. We zijn maar al te vaak haastig om te zondigen. O, hadden we toch een nog grotere haast om te gehoorzamen! Uitstel bij zonde is méér zonde. Traag zijn in het houden van de geboden is in feite ze breken. Een sloffende gang is een groot kwaad wanneer Gods gebod gevolgd moet worden.

We moeten een heilige vlugheid in de dienst veel meer kweken. De Geest van God werkt die in ons. De voorgaande verzen beschrijven hoe dat gaat. We worden ons bewust van onze dwalingen en treuren

erover. We worden teruggeleid op het goede pad. Dan verlangen we ernaar de verloren tijd in te halen en voorwaarts te stormen om het gebod te vervullen.

Hoeveel misstappen en dwalingen een eerlijk hart ook kent, er blijft genoeg echt leven in over voor een vurige godsvrucht, zodra God het bezoekt en nieuw leven geeft. De psalmist smeekte om barmhartigheid. Toen hij die kreeg, ging hij met vuur en onstuimigheid de wegen van de HEERE op. Hij had die wegen altijd liefgehad. Daarom toonde hij, zodra hij met genade was verrijkt, veel levendigheid en blijdschap in die wegen. Zijn snelheid was dubbel. Aan de ene kant: "Ik heb gehaast." Aan de andere kant weigerde hij toe te geven aan elke reden die tot uitstel aanzette: hij heeft "niet vertraagd." Zo schoot hij snel op en deed hij veel dienst.

Daarmee kwam hij zijn gelofte na die in Ps. 119:57 staat opgeschreven: "Ik heb gezegd, dat ik Uw woorden zal bewaren." De geboden die hij zo gretig wilde gehoorzamen, waren geen regels van mensen maar voorschriften van de Allerhoogste. Velen zijn vol ijver om gewoonte en maatschappij te gehoorzamen, en toch lauw in hun dienst aan God. Het is een schreeuwende schande dat mensen met de grootste haast worden bediend, terwijl Gods werk blijft liggen of met slaperige nalatigheid wordt gedaan.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 60

"Ik heb gehaast, en niet vertraagd, enz." Een plicht die we hebben ontdekt, moeten we meteen doen. Gevaar loert bij elke stap waarmee we een zonde die we kennen toegeven, of een verplichting die we erkennen verwaarlozen. Een tere consciëntie speelt niet met haar overtuigingen, uit vrees dat het hart verhard raakt door de verleiding van de zonde. Het is onveilig, onredelijk en hoogst misdadig om te blijven aarzelen als het gaat om de verbetering die het geweten eist.

Wie draalt terwijl de plicht roept, krijgt misschien nooit meer de gelegenheid om te laten zien hoe oprecht zijn berouw is over vroegere dwaasheid en nalatigheid.

"Ik heb gehaast", zei de psalmist, "en niet vertraagd Uw geboden te onderhouden." Dat betekent: ik was volkomen overtuigd van de noodzaak en de uitnemendheid van gehoorzaamheid. Daarom besloot ik er meteen toe en voerde ik het onmiddellijk uit. – John Morison.

Vers 60

"Ik heb gehaast, en niet vertraagd Uw geboden te onderhouden." We horen vaak: "De tweede gedachte is de beste." In het godsdienstige leven klopt dat niet. In de samenhang zegt de psalmist: "Ik heb mijn wegen bedacht, en heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen." Dat wil zeggen: ik wachtte er niet mee om nog eens na te denken. In de godsdienst kan het een dodelijke gewoonte zijn om eerst even de tijd te nemen om te overleggen. Haast je. – Henry Melvill.

Vers 60

"Ik heb gehaast, en niet vertraagd." Roept God iemand op wettige wijze, hetzij tot de studie van de godgeleerdheid, hetzij tot het onderwijzen ervan in de kerk? Dan moet hij niet aarzelen zoals Mozes, en zich niet afwenden zoals Jona. Hij moet alles laten staan en God gehoorzamen, Die hem roept. Zo zegt David het: "Ik heb gehaast, en niet vertraagd." Matth. 4:20, Luk. 9:62. – Solomon Gesner.

Vers 60

"Ik heb gehaast, en niet vertraagd." Gezond geloof is niet wantrouwend en niet nieuwsgierig. Het gelooft wat God zegt, zonder het te zien en zonder het na te trekken. God kan niet liegen (hoe zou de waarheid kunnen liegen?), dus past het dat Zijn woord om zichzelf wordt geloofd. Je mag het niet doorlichten met hoe's en waarom's. Wat de psalmist zegt over het onderhouden van de wet, moet de christen zeggen over het aannemen van het evangelie. Welo hitmah-

mahti, “Ik heb niet getwist”, zegt David. Ik heb niet met God gediscussieerd.

In de oorspronkelijke taal is het woord bijzonder mooi. In het Hebreeuws komt het van het voornaamwoord mah, dat quid betekent: wat. Het geloof maakt geen redeneringen met God. Het vraagt niets met “quids”, niets met “quares”, niets met “quomodos”, niets met wat, hoe of waarom. Het stelt geen vragen. Het stemt zachtmoedig in en zegt nederig amen op elk woord van God. Dit is het geloof waarover onze Zaligmaker Zich verwonderde in het verhaal van de hoofdman. – Richard Clerke, 1634.

Vers 60

“Ik heb gehaast, en niet vertraagd.” Het oorspronkelijke woord dat wij weergeven met “niet vertraagd”, heeft een verbluffende nadruk. Welo hitmahmahti: ik stond niet te wat-wat-watten. Of, zoals wij hetzelfde zeggen: ik stond niet te dubben en te draaien. Ik was vastbesloten, dus ik ging op pad. Het Hebreeuwse woord wijst, net als het Engelse, sterk op besluiteloosheid: er wordt niet gehandeld, omdat de geest zo wankelt dat hij niet kan kiezen. – Adam Clarke.

Vers 60

Pas op voor uitstel en voor getreuzel. Schuif de zaak niet van de ene dag naar de andere en zeg niet bij jezelf dat er later nog tijd genoeg is. Denk niet: ik kan best naar de hemel gaan kijken als ik genoeg van de wereld heb gehad. En als ik het in het laatste jaar van mijn leven doe, in de laatste maand van dat jaar, in de laatste week van die maand, dan is dat ook goed genoeg. O, pas op voor uitstel! Duizenden zielen zijn vernietigd doordat ze hun bekering uitstelden.

Ga die kuil uit de weg waarin zovelen zijn gevallen. Vermijd die klip waarop zovelen schipbreuk hebben geleden. Zeg met David: “Ik heb gehaast, en niet vertraagd Uw geboden te onderhouden.” – James Nalton, 1664.

Vers 60

"Ik heb gehaast, en niet vertraagd, enz." Het vorige vers laat de man van God spreken over bekering als de vrucht van nadenken en zelfonderzoek: "Ik heb mijn wegen bedacht, en heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen." Maar wanneer keerde hij dan om? Want al zien we ons kwaad nog zo goed, we zijn van nature traag in het herstellen ervan.

David keerde zich daarom niet alleen tot God, hij deed dat ook snel. Daarvan lezen we in dit vers: "Ik heb gehaast", enz. Zijn bereidheid om te gehoorzamen wordt tweemaal uitgedrukt, positief en negatief. Positief: "Ik heb gehaast." Negatief: "en niet vertraagd." Zo'n dubbele uitdrukking verhoogt de kracht, volgens de gewoonte van de Hebreeën. Neem: "Ik zal niet sterven, maar leven" (Ps. 118:17). Dat betekent: zeker leven. Zo ook hier: "Ik heb gehaast, en niet vertraagd." Dat is: ik heb werkelijk geen ogenblik getalmd. Hij dacht na over zijn wegen en besloot dicht bij God te leven.

Dat besluit zette hij meteen om in daden. De Septuaginta leest het zo: "Ik was bereid, en liet mij niet verontrusten of afleiden door vrees voor gevaar." Dat klopt ook: naast onze aangeboren traagheid tot het goede is dit een veelvoorkomende grond voor uitstel. We maken onszelf onrustig met angsten. Heeft God ons in allerlei plichten Zijn wil laten weten? Dan denken we te wachten tot de tijden rustiger zijn en gunstiger voor wat we moeten doen, of tot onze zaken er beter voor staan. Van die vertaling is een nuttig gebruik te maken, maar mooier lopen de woorden zoals wij ze meestal lezen: "Ik heb gehaast, en niet vertraagd", enz. David vertraagde niet.

Durven we iets niet openlijk te weigeren, dan stellen we het uit. Non vacat, dat is het excuus van de zondaar: "Ik heb er geen tijd voor." Maar non placet is de werkelijkheid: hij heeft er geen zin in. De mensen die voor de bruiloft waren uitgenodigd, legden over hun weigering een glanslaagje van een verontschuldiging (Matth. 22:5). Uitstel is weigering, en niets anders. Hadden ze gewild, dan was er geen

verontschuldiging geweest. Wie van aandringende, lastige schuldeisers af wil, belooft hun een andere keer te betalen. We weten best dat ons vermogen tegen die tijd nog meer geslonken is, maar we willen hen alleen maar afwimpelen.

Zo is ook dit uitstellen en afwimpelen van God niet meer dan een smoesje. En dit is het ellendige: een vleselijk hart ervaart God altijd als ongelegen. Het waren de duivelen die riepen: "Zijt Gij hier gekomen om ons te pijnigen voor den tijd?" (Matth. 8:29). Goede dingen zijn voor een vleselijk hart een kwelling, en ze komen altijd op het verkeerde moment. Maar zeker is dít het beste moment: wanneer het woord je op het hart wordt gedrukt, met bewijs, licht en kracht, en God met jou spreekt over jouw eeuwige vrede. – Thomas Manton.

Vers 60

"Vertraagd." Hitmahmah: het woord waarmee Lots talmen wordt beschreven in Gen. 19:16. – William Kay.

Vers 60

Vertraging bij een opdracht van de HEERE grenst aan ongehoorzaamheid. Meestal komt zij eruit voort of leidt zij ertoe. "God heeft gezegd, dat ik mij haasten zou" (2 Kron. 35:21). Laten we ervoor zorgen dat wij kunnen zeggen: "Ik heb gehaast, en niet vertraagd Uw geboden te onderhouden." – Frances Ridley Havergal.

Vers 60

Stel dit grote werk, het geloven in Christus, op geen enkele manier uit. Zolang we het niet hebben gedaan, blijven we onder de macht van zonde en satan en onder Gods toorn. Dan is er tussen de hel en ons niets dan de adem in onze neus. Voor Lot is het gevaarlijk om in Sodom te talmen, omdat er dan vuur en zwavel uit de hemel op hem kan vallen. De doodslager moet met alle haast vluchten naar de vrijstad, omdat de bloedwreker hem anders achternazit zolang diens

hart nog kookt, en hem doodt. We moeten ons haasten en niet talmen om Gods geboden te onderhouden. – Walter Marshall.

Vers 60

Gaan overtuigingen werken? Geef dan meteen toe aan hun invloed. Wordt een wereldse of zondige begeerte geraakt? Laat dit dan het moment zijn om haar te kruisigen. Wordt er enige liefde voor de Zaligmaker ontstoken? Geef haar dan direct een stem. Komt er enige genade tot nieuw leven? Roep haar dan meteen op tot haar plicht. Dit is het beste middel, het enige, om de beweging van de Geest vast te houden die nu in het hart strijdt. Wie weet of het benutten van het voordeel dat we nu hebben, niet het moment is waarop we winnen van moeilijkheden die tot nu toe onoverkomelijk leken, en waarop ons pad naar de hemel opengaat met minder onderbrekingen en meer gestage voortgang? – Charles Bridges.

Wenken voor predikers

Vers 60

De gevaren van uitstel. De redenen om snel te handelen.

Vers 60

Een preek voor treuzelaars.

1. Overdenking. Gods geboden houden is mijn plicht en mijn welzijn. Een gebod dat ik uitstel, houd ik misschien nooit. Uitstel is al ongehoorzaamheid op zichzelf. Gehoorzaamheid leeft van vlugheid.
2. Besluit. Ik zal mij haasten en niet dralen. – C.A.D.

Vers 60

–

1. Vlug.

2. Zeker. – W.D.

Vers 60

Uitstel bekeken in zijn allerbelangrijkste toepassing: de godsdienst.

1. Dit uitstel is onredelijk.
2. Het is onaangenaam, onprettig en pijnlijk.
3. Het is schandelijk.
4. Het is zondig, en dat is de hoogste graad.
5. Het is gevaarlijk. – John Angell James.

Uitleg

Vers 61

"De goddeloze hopen hebben mij beroofd." Eerst bespotten ze hem, en nu hebben ze hem bestolen. Goddeloze mensen worden steeds slechter en steeds brutaler, zodat ze van spot overgaan op diefstal. Een groot deel van dit gewaagde verzet kwam doordat ze zich hadden verenigd. In een groep durven mensen te doen wat ze alleen niet eens zouden bedenken. Leg je brandende houtblokken bij elkaar, dan weet niemand welke vuurzee ze veroorzaken. Het blijkt dat hele benden mannen dit ene kind van God gezamenlijk aanvielen. Ze zijn laf genoeg voor alles. Ze konden hem niet doden, dus beroofden ze hem.

De honden van satan kwellen de heiligen als ze hen niet kunnen opslokken. Davids vijanden deden hun uiterste. Eerst siste het slangengebroed, en toen beten ze. Woorden hielpen niet, en dus gingen de goddelozen slaan. Hoeveel hebben de goddelozen de heiligen in alle eeuwen niet afgenomen, hoeveel hebben ze niet geroofd! En hoe vaak hebben de rechtvaardigen met blijdschap de plundering van hun goederen verdragen! "Nochtans heb ik Uw wet niet vergeten." Dat was goed, heel goed. Zijn gevoel van onrecht, zijn verdriet over zijn

verlies en zijn pogingen om zich te verdedigen hielden hem niet weg van Gods wegen.

Hij wilde geen onrecht doen om te voorkomen dat hem onrecht werd aangedaan, en geen kwaad doen om kwaad te vergelden. Hij droeg de wet in zijn hart, en daarom kon geen onrust van de geest hem ervan afhouden haar te volgen. Hij had zichzelf kunnen vergeten als hij de wet was vergeten. Nu was hij juist bereid de onrechtmatigheden die hem werden aangedaan te vergeven en te vergeten, want zijn hart zat vol van Gods woord. De benden van de goddelozen hadden hem zijn beste schat niet afgenomen. Ze hadden hem zijn heiligheid en zijn geluk gelaten.

Sommigen lezen deze plaats zo: "De benden der goddelozen omringen mij." Ze sloten hem in. Ze sneden hem af van hulp en versperden elke uitweg. Toch had de man van God zijn Beschermer bij zich. Een zuiver geweten steunde op de belofte, en een moedig besluit hield vast aan het gebod. Hij liet zich niet omkopen en niet dwingen tot zonde. De kring van goddelozen kon God niet van hem scheiden, en hem niet van God. Dat kwam doordat God zijn deel was, en niemand hem dat kon afnemen, noch met geweld noch met list. Dit is echte genade, die de proef doorstaat. Sommigen zijn nauwelijks genadig te midden van hun vrienden. Deze man was heilig midden in een kring van vijanden.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 61

"De goddeloze hopen hebben mij beroofd." Er zijn twee lezingen overgebleven, en elk van de twee mag: De koorden van de goddelozen hebben mij vastgegrepen, of: De benden van de goddelozen hebben mij beroofd. Wat we ook kiezen, de profeet wil laten weten dat hij, toen satan met zware verzoekingen de grondbeginselen van godsvrucht in zijn ziel bestormde, onwankelbaar standvastig bleef in

de liefde voor Gods wet en in het uitvoeren ervan. De koorden kunnen op twee manieren worden verstaan. Het kan ten eerste gaan om de bedrieglijke verlokkingen waarmee de goddelozen hem in hun gezelschap wilden verstrikken. Het kan ten tweede gaan om de bedriegerij waarmee ze zijn ondergang probeerden te bewerken. – Johannes Calvijn.

Vers 61

"De goddeloze hopen hebben mij beroofd." Sommigen lezen: "Koorden van goddeloze mensen hebben mij omstrengeld." Anderen: "Strikken van goddeloze mensen omringen mij." De bedoeling is dat goddeloze mensen hem met hun listen en plannen hadden ingesloten, zoals je een wild dier met netten vangt. Ze konden hem in de woestijn omsingelen, maar de vrije geest konden ze niet in de boeien slaan. Hij zou zich in zijn geest vrij blijven voelen en Gods wet niet vergeten. – John Stephen.

Vers 61

"De goddeloze hopen hebben mij beroofd." Ze vielen zijn eigendommen aan en ontnamen hem die, hetzij door plundering in oorlogstijd, hetzij door boetes en beslagleggingen onder de schijn van recht. Waarschijnlijk nam Saul zijn bezittingen in beslag, Absalom zijn paleis, en plunderden de Amalekieten Ziklag. – Matthew Henry.

Vers 61

We moeten de vriendschap van goddelozen mijden. Ten eerste omdat die ons vastbindt, zoals zijzelf aan elkaar vastzitten: "de goddeloze hopen" (Engels: bands, dat ook 'banden' betekent). Iedere zondaar is een gladiator met net en zwaard, die de arena in gaat en iedereen die in zijn buurt komt in zijn net probeert te vangen. Een tweede reden om de vriendschap van de goddelozen te mijden, die we uit het Hebreeuwse woord kunnen halen, is hun wreedheid en barbaarsheid. De goddelozen binden hun vrienden niet alleen, ze maken van hen

ook een buit en een prooi: “hebben mij beroofd.” Het zijn dieven die met lokkertjes werken. Ze trekken met een onoplettende reiziger op tot ze hem in dichte, donkere bossen hebben gebracht, waar ze hem van de hemelse rijkdommen beroven. – Thomas Le Blanc.

Vers 61

“De goddeloze hopen hebben mij beroofd.” Toen zei Christen tegen zijn metgezel: nu herinner ik me wat mij is verteld over iets wat hier in de buurt een goed man is overkomen. Die man heette Kleingeloof. Hij was een goed man en woonde in de stad Oprecht. Het ging als volgt. Aan het begin van deze doorgang loopt vanaf de Brede Poort een steegje naar beneden, de Doodmanslaan. Zo heet het omdat daar gewoonlijk moorden worden gepleegd. Deze Kleingeloof was net als wij op pelgrimstocht. Hij ging daar toevallig zitten en viel in slaap.

Op datzelfde moment kwamen er drie stevige schurken door die laan van de Brede Poort af. Ze heetten Flauwhartig, Wantrouwen en Schuld, drie broers. Ze zagen Kleingeloof zitten en kwamen in galop op hem af. De goede man was net wakker geworden uit zijn slaap en stond op om zijn reis voort te zetten. Ze kwamen allemaal bij hem staan en bevalen hem met dreigende taal te blijven staan. Kleingeloof werd zo wit als een doek. Hij had geen kracht om te vechten en geen kracht om te vluchten. Toen zei Flauwhartig: geef je beurs hier!

Maar hij deed dat niet snel, want hij wilde zijn geld niet kwijt. Daarom liep Wantrouwen op hem af, stak zijn hand in zijn zak en trok er een zak zilver uit. Toen riep Kleingeloof luid: dieven! Dieven! Daarop sloeg Schuld hem met een grote knuppel die hij in zijn hand had op het hoofd. Door die klap viel hij plat op de grond, waar hij lag te bloeden alsof hij zich dood zou bloeden... De plek waar zijn juwelen zaten, doorzochten ze nooit, en die hield hij dus nog. Maar de goede man was, zoals ik hoorde, erg bedroefd over zijn verlies.

De dieven kregen immers het grootste deel van zijn reisgeld. Wat ze niet kregen, waren (zoals ik zei) zijn juwelen. Ook had hij nog wat

kleingeld over, maar nauwelijks genoeg om zijn reis ermee te voltooien. Ja, als ik niet verkeerd ben ingelicht, moest hij onderweg bedelen om in leven te blijven, want zijn juwelen mocht hij niet verkopen. Maar hoe hij ook bedelde en wat hij ook deed, het grootste deel van de rest van de weg liep hij, zoals we zeggen, met een hongerige maag. – John Bunyan.

Vers 61

"Hopen." Om zich in een kwade weg te versterken, trekken de goddelozen samen op, in benden en gezelschappen. Maar hoe ze dat ook aanpakken: het helpt hen niet en het deert ons niet. De bouwers van Babel, of Moab, Ammon en Edom die zich verbonden, kunnen ons dat vertellen: "Hand aan hand zal de boze niet onschuldig zijn." De goddelozen zijn immers als doornen voor het vuur. Dat ze met velen zijn, geeft de vlam alleen meer moed. Weerstaan kunnen ze haar niet. – William Cowper.

Vers 61

Het is goed om ons voortdurend te realiseren dat duizenden geestelijke tegenstanders steeds op de loer liggen om ons als hun prooi te grijpen. – John Morison.

Wenken voor predikers

Vers 61

–

1. Geestelijke struikroverij.
2. De reiziger die op zijn weg blijft. Of: wat vijanden kunnen doen en wat niet.

Uitleg

Vers 62

"Te middernacht sta ik op, om U te loven voor de rechten Uwer gerechtigheid." Bang voor rovers was hij niet. Hij stond op, niet om op zijn huis te passen, maar om zijn God te eren en Hem te danken. Middernacht is het uur van de inbreker, en er waren benden van hen rond David. Maar zijn gedachten waren niet bij hen. Die waren opgestaan en met de HEERE, zijn God, vertrokken. Hij dacht niet aan dieven, maar aan dank. Niet aan wat zij zouden stelen, maar aan wat hij zijn God zou geven.

Een dankbaar hart is zo'n grote zegen dat het angst verdrijft en plaats maakt voor lof. Dankzegging verandert de nacht in dag en wijdt alle uren aan de aanbidding van God. Voor een heilige is elk uur een uur van aanbidding. De psalmist nam een lichaamshouding aan: hij bleef niet in bed liggen om God te loven. De houding van het lichaam betekent niet veel, maar wel iets. Dat moeten we in acht nemen als het onze aanbidding helpt en onze ijver of nederigheid zichtbaar maakt. Veel mensen knielen zonder te bidden, en sommigen bidden zonder te knielen.

Het beste is knielen én bidden. Zo ook hier: het zou geen verdienste zijn geweest op te staan zonder te danken, en geen zonde te danken zonder op te staan. Maar opstaan én danken is een gelukkige samenhang. Het tijdstip was stil en eenzaam, en het bewees zijn ijver. Om middernacht zag niemand hem en stoorde niemand hem. Het was zijn eigen tijd, door hem zelf aan zijn slaap ontnomen. Daarom kon niemand hem beschuldigen dat hij openbare plichten opofferde aan zijn persoonlijke devotie. Middernacht rondt de ene dag af en opent de andere. Het was dus passend om dit plechtige moment te wijden aan gemeenschap met de HEERE.

Op het keerpunt van de nacht keerde hij zich naar zijn God. Hij had te danken voor weldaden die God hem had geschonken. Ps. 119:57

lag hem zwaar op het hart: “De HEERE is mijn deel.” En als iets iemand midden in de nacht kan laten zingen, dan is het dat wel.

De rechtvaardige daden van de grote Rechter maakten het hart van deze godvruchtige man blij. Gods oordelen zijn de ontzagwekkende kant van God Zelf, maar de rechtvaardigen hebben er geen angst voor. Zij bewonderen ze en aanbidden de HEERE erom. Ze staan ’s nachts op om God te zegenen, omdat Hij Zijn eigen uitverkorenen zal wreken. Er zijn mensen die het idee van goddelijke gerechtigheid zelfs haten. Zij staan zo ver van deze man van God af als de polen van elkaar. Hem vervulde de herinnering aan de vonnissen van de Rechter van de hele aarde met blijde dankbaarheid.

Zonder twijfel denkt David bij de uitdrukking “de rechten Uwer gerechtigheid” ook aan Gods geschreven oordelen over allerlei kwesties van zedelijk gedrag. In feite kunnen alle goddelijke geboden zo bekeken worden. Het zijn stuk voor stuk de rechterlijke uitspraken van de hoogste Scheidsrechter over goed en kwaad. David was gecharmeerd van die oordelen. Net als Paulus kon hij zeggen: “Want ik heb een vermaak in de wet Gods, naar den inwendigen mens.” Overdag kon hij nooit genoeg tijd vinden om de woorden van goddelijke wijsheid te bestuderen of God ervoor te danken. Daarom offerde hij zijn slaap op om zijn dankbaarheid voor zo’n wet en zo’n Wetgever uit te spreken.

Dit vers gaat verder dan de gedachte van Ps. 119:52, en bevat daarnaast de kern van Ps. 119:55. Onze dichter herhaalt zichzelf nooit. Hij loopt dan wel steeds dezelfde toonladder op en neer, maar zijn muziek is onuitputtelijk gevarieerd. Uit enkele wezenlijke waarheden kun je ontelbare wisselingen en samenklanken opbouwen.

Vers 62

"Te middernacht sta ik op, om U te loven." We kunnen jullie dit als bijzonder gebruik niet opleggen. Toch valt er uit Davids gewoonte veel op te steken.

1. De gloed van zijn devotie, zijn vurig verlangen om God te prijzen: "te middernacht", als de slaap de ogen van mensen het sterkst overmant, stond hij op. Zijn hart zat zo vol van Gods lof. Het besef van Gods rechtvaardige voorzienigheid trof hem diep en dreef hem tot deze plicht. Hij hield zich niet alleen overdag met dit werk bezig om zo zijn liefde voor God te laten zien. Hij kwam ook zijn bed uit om God te aanbidden en Zijn lof te zingen. Gewone mensen worden uit hun slaap gehouden door zorgen over deze wereld, door ongeduldige wrok over aangedaan onrecht of door de steek van een slecht geweten.

Zulke dingen houden anderen wakker, maar David werd wakker gehouden door één verlangen: God prijzen. Voor een genadig hart is geen enkel uur ongelegen. Hij toont zijn liefde voor God terwijl anderen rusten. Zo lezen we van onze Heere Christus dat Hij hele nachten in gebed doorbracht (Luk. 6:12). Over de verheerlijkte heiligen in de hemel staat dat ze God voortdurend prijzen: "Daarom zijn zij voor den troon van God, en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel; en Die op den troon zit, zal hen overschaduwen" (Openb. 7:15). Heilige mensen worden door hun lichamelijke behoeften sterk gehinderd, maar ze komen zo dicht bij voortdurende lofprijzing als onze huidige zwakheid toelaat.

Helaas beginnen we de dag vaak met een gloeiend gebed en gloeiende lofprijs, en dan zijn we moe voordat de avond valt.

1. Zijn oprechtheid, die zichtbaar werd in zijn verborgenheid. David wilde zijn geloof in God uitspreken zonder dat iemand het hoorde:

"te middernacht", toen er geen kans was op opschepperij. Het was een stille blijmoedigheid, een stil plezier in God. Hij was alleen, dus het applaus van mensen kon hem niet bezighouden. Hem ging het erom dat God hem goedkeurde, Die in het verborgene ziet. Denk aan wat Christus aanraadt: "Maar gij, wanneer gij bidt, gaat in uw binnenkamer, en uw deur gesloten hebbende, bidt uw Vader, Die in het verborgen is; en uw Vader, Die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden" (Matth. 6:6).

Let ook op wat Christus Zelf deed: "En des morgens vroeg, als het nog diep in den nacht was, opgestaan zijnde, ging Hij uit, en ging henen in een woeste plaats, en bad aldaar" (Mark. 1:35). Voordat het dag werd, trok Hij Zich terug in een woestenij om te bidden. Zowel het tijdstip als de plaats duidden op verborgenheid.

1. Hieruit leren we dat tijd kostbaar is. Voor David was dat zo. Kijk hoe hij zijn levenstijd besteedde. We lezen van David dat hij 's nachts, als hij ging slapen, na onderzoek van zijn hart zijn bed met zijn tranen drenkte (Ps. 6:7). Om middernacht stond hij op om te danken. In de ochtend kwam hij de morgenwaken voor, en zevenmaal per dag loofde hij God. Ochtend, middag en nacht wijdde hij aan God. Het zijn allemaal daden van uitzonderlijke, bijzondere godsvrucht. We moeten ons niet tevredenstellen met net zoveel genade als nodig is om gered te worden. Helaas hangt er heel veel lege tijd aan onze handen. Gaven we die tijd aan God, dan zou dat goed zijn, heel goed.
2. De waarde van godvruchtige oefeningen, die zwaarder weegt dan onze natuurlijke verkwikking. Gods woord is zoeter dan het eten dat ons is toegemeten: "De redenen Zijns monds heb ik meer dan mijn bescheiden deel weggelegd" (Job 23:12). David stelt Gods lof boven zijn slaap en nachtrust. Dat moet ons zeker beschamen, en wel over onze zinnelijkheid. Voor ons nutteloze plezier kunnen we andere dingen best laten schieten. Dat hebben we net zo goed ge-

daan voor de zonde, voor ijdele pleziertjes, enz. Zouden we dan niet ook onszelf kunnen verloochenen voor God?

3. De diepe eerbied die we nodig hebben in het verborgen aanbidden. David richtte niet alleen zijn geest op om God te prijzen. Hij kwam ook zijn bed uit om voor Hem de knie te buigen. Verborgen plichten moeten we met ernst vervullen en niet afraffelen. Lofprijzing is een bijzondere vorm van aanbidding en vraagt dat we aanbidden met lichaam én ziel. – Thomas Manton.

Vers 62

"Te middernacht sta ik op, om U te loven." In de voorhoven van het huis van de HEERE had hij God al geprezen, en nu wil hij het ook doen in zijn slaapvertrek. Wie in de eredienst met anderen is geweest, is daarmee nog niet ontheven van aanbidding in het verborgene. – Matthew Henry.

Vers 62

"Te middernacht sta ik op, om U te loven." Was hij dan niet ook bereid om God midden op de dag te prijzen? Zeker wel. Maar hij zegt "te middernacht" om te laten voelen hoe vurig zijn ziel verlangde. Wij willen onze vrienden vaak van onze goede wil verzekeren met de woorden dat we midden in de nacht zouden opstaan om met hen over hun zaken te praten. – Wolfgang Musculus.

Vers 62

"Te middernacht sta ik op, om U te loven, enz." Uit deze woorden halen we drie punten. 1. Wat David zich heilig tot taak stelt: de plicht die hij belooft, God danken. 2. Hoe ernstig en vurig hij is. Dat zien we aan het tijdstip dat hij noemt: "Te middernacht sta ik op." Hij brak liever zijn slaap en rust af dan dat God Zijn lof zou moeten missen. 3. Waarom hij dankt en waarvoor: "voor de rechten Uwer gerechtigheid." Hij heeft het hier over de manier waarop Gods voorzienigheid werkt: de

godvruchtigen redden en de goddelozen straffen, zoals Zijn woord zegt. – Thomas Manton.

Vers 62

"Te middernacht sta ik op, om U te loven." Zorgen om deze wereld, ongeduld bij onrecht en een slecht geweten houden de goddelozen uit hun slaap (Rivetus). Maar wat mij wakker maakt, is het verlangen om U te danken. – A. R. Faussett.

Wenken voor predikers

Vers 62

–

1. De plicht tot dankbaarheid: "loven."
2. De reden voor dankbaarheid: "de rechten Uwer gerechtigheid."
3. De tijd voor dankbaarheid: 's nachts net zo goed als overdag. – G.R.

Vers 62

Op in de nacht. Zingen in de nacht. Redenen voor zo'n opvallend gedrag.

Vers 62

De nachtegaal.

1. Een vanzelfsprekende gedachtenverbinding: "middernacht" en "rechten" (Engels: judgments, oordelen). Ex. 12:29, enz.
2. Een vreemde gevoelsverbinding: "loven" en "rechten."
3. Een volledige verdediging van deze schijnbare vreemdheid: "om U te loven voor de rechten Uwer gerechtigheid."
4. Het krachtig doen van een plicht die op ons rust: "Te middernacht sta ik op, om U te loven." – C.A.D.

Uitleg

Vers 63

"Ik ben een gezel van allen, die U vrezen." Het vorige vers zei: "Ik zal" (Engels: I will rise; SV: "sta ik op"), en dit vers zegt: "Ik ben." Willen we later goed zijn, dan moeten we het nu al zijn. Anders kunnen we er nauwelijks op hopen. Deze heilige man zocht in de nacht God op en overdag Gods volk. Wie God vrezen, hebben ieder lief die Hem vreest. In hun gezelschap zijn ze niet veeleisend, zolang de mensen maar werkelijk godvrezend zijn. David was koning, en toch trok hij op met "allen" die de HEERE vreesden, of ze nu onbekend waren of beroemd, arm of rijk. Hij was medestudent aan het College van Alle Heiligen.

Hij pikte niet een paar heel uitmuntende heiligen eruit om de gewone gelovigen te laten staan. Nee, hij was blij met het gezelschap van wie van de wijsheid alleen de beginselen hadden, in de gestalte van "de vreze des HEEREN". Hij zat graag met hen op de lage banken van de school van het geloof. Hij zocht innerlijke godsvrucht, maar verwachtte ook uiterlijke vroomheid te zien bij wie hij in zijn gezelschap toeliet. Daarom voegt hij eraan toe: "en van hen, die Uw bevelen onderhouden." Wilden zij de geboden van de HEERE houden, dan zou de dienaar van de HEERE hun gezelschap houden.

Het was bekend dat David aan de kant van de godvruchtigen stond. Hij hoorde altijd bij de puriteinse partij. De mannen van Belial haatten hem daarom, en ze verachtten hem ongetwijfeld omdat hij omging met zulke ouderwetse mensen: gewone mannen en vrouwen die streng zijn en godsdienstig. Maar de man van God schaamt zich helemaal niet voor zijn vrienden. Integendeel, hij is er trots op om openlijk te zeggen dat hij bij hen hoort, wat zijn vijanden daar ook van maken. In heilig gezelschap vond hij zowel genot als nut. Hij werd beter van de omgang met de goeden, en kreeg eer van het gezelschap dat hij hield, want het was zeer eervol.

Wat zeg jij, lezer? Smaakt heilig gezelschap je? Voel je je thuis onder mensen met genade? Dan mag je daar troost uit putten. Soort zoekt soort. Een mens wordt gekend aan zijn gezelschap. Wie God niet voor ogen hebben, zoeken zelden de omgang met heiligen. Die is hun te traag en te saai. Laat dit onze troost zijn: als de dood ons loslaat, gaan we naar ons eigen gezelschap. En wie de heiligen op aarde liefhadden, worden met hen in de hemel geteld.

Er is enige gelijkenis tussen dit zevende vers van zijn strofe en het zevende van Teth (Ps. 119:71) en van Jod (Ps. 119:79). Maar meestal verbleken de overeenkomsten, die in de eerdere verzen zo duidelijk waren, nu. Hoe dieper de inhoud wordt, des te minder let de dichter op de kunstmatige vorm waarin hij het zegt.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 63

"Ik ben een gezel, enz." In het eerste vers van dit onderdeel zei hij dat God zijn deel was. Nu zegt hij dat alle heiligen van God zijn gezellen zijn. Die twee horen bij elkaar: liefde tot God en liefde tot Zijn heiligen. Hoe zou iemand God liefhebben, Die hij niet gezien heeft, als hij zijn broeder niet liefheeft die hij wel ziet, en die naar Gods beeld is gemaakt? Onze goedheid reikt niet tot de HEERE. Tonen we haar om Zijnentwil aan Zijn heiligen en uitnemenden op aarde, dan is dat een niet geringe aanwijzing van onze liefdevolle verbondenheid met Hemzelf.

Toen Jonathan gestorven was, zocht de godvruchtige David zorgvuldig uit: is er niemand meer van Jonathans nageslacht aan wie ik om Jonathans wil goed kan doen? Uiteindelijk vond hij een eenvoudige, kreupele Mefiboseth. Zo moeten ook wij zorgvuldig vragen: is er niemand op aarde aan wie ik goed kan doen om Christus' wil, Die in de hemel is? We zullen altijd wel iemand vinden aan wie alles wat we doen, wordt aanvaard alsof het Hemzelf was gedaan.

Let op zijn grote bescheidenheid. Hij zegt niet: ik ben een gezel van allen die U volgen, maar van allen die U vrezen. De vreze Gods is nu eenmaal het begin van de wijsheid. In nederigheid schaart hij zich bij de beginners, hoewel hij de ouderen overtrof in godsvrucht. – William Cowper.

Vers 63

"Ik ben een gezel van allen, die U vrezen." Wat is de menselijke natuur zwak! Zeker, er zijn tijden dat de aanwezigheid van Iemand Die zo groot is als de Almachtige, op ons drukt, en dat we iemand zoals wijzelf nodig hebben die met ons meeleeft. Gelukkig staan er onderweg veel vriendelijke, meelevende vrienden voor ons klaar, zoals Jezus. Terwijl we verdergaan, krijgen we de menselijke steun die de HEERE heeft klaargezet. Die krijgen we ook voor de gemeenschap. – John Stephen.

Vers 63

"Ik ben een gezel van allen, die U vrezen." Soort zoekt soort. Dienaren van dezelfde Heere voegen zich, als ze trouw zijn, bij hun medeknechten en niet bij de knechten van Zijn vijand. Komt iemand bij een herberg aan? Dan kun je vrij goed raden waar hij heen gaat, aan het gezelschap waar hij naar vraagt. Zijn vraag: "Weet je van iemand die naar Londen reist? Ik zou hartelijk blij zijn met hun gezelschap", verraadt zijn bedoeling en zijn route. Hoort hij van mensen die naar een andere kust gaan? Dan laten ze hem koud. Maar kent hij eerlijke reizigers die dezelfde weg moeten rijden en naar dezelfde stad vertrekken als hijzelf?

Dan stuurt hij naar hen toe en vraagt hij hun om hun goede gezelschap. Deze wereld is een herberg. Alle mensen zijn in zekere zin pelgrims en vreemdelingen, ze hebben hier geen blijvende plaats. Naar welk gezelschap ze vragen en welk gezelschap hun goeddoet, laat zien of ze naar de hemel gaan of naar de hel. Het gezelschap kan zijn van wie op de "brede weg" van het vlees lopen, of van wie op de

“smalle weg” van de Geest lopen. Een goddeloze verlangt niet naar het gezelschap van wie de andere kant op gaan, en een heilige vindt geen plezier in omgang met wie dwars tegen zijn reis ingaan.

“Zullen twee te zamen wandelen, tenzij dat zij bijeengekomen zijn?” Jonge patrijzen die door een kip zijn uitgebroed, trekken een tijd met haar kuikens mee en houden hen gezelschap, samen in de grond krabbend. Maar zodra ze volgroeid zijn en hun vleugels sterk genoeg, stijgen ze op in de lucht en zoeken ze vogels van hun eigen soort. Zo wordt een christen vóór zijn bekering grootgebracht onder de vorst van de duisternis en loopt hij mee met diens vervloekte bende, naar de loop van deze wereld. Maar als de Geest zijn gezindheid verandert, verandert hij snel van metgezellen.

Dan heeft hij alleen nog plezier in de heiligen op aarde. – George Swinnock.

Vers 63

“Ik ben een gezel van allen, die U vrezen.” 1. De persoon die spreekt. Let op het verschil tussen de personen. David was een groot profeet, ja een koning, en toch zegt hij: “Ik ben een gezel van allen, die U vrezen.” Christus Zelf noemde hen Zijn “medegenoten”: “Daarom heeft U, o God! Uw God gezalfd met vreugdeolie, boven Uw medegenoten” (Ps. 45:8). Daarom kon David terecht zeggen: “Ik ben een gezel.”

1. De personen over wie hij spreekt. David zegt het van “allen, die U vrezen.” Let goed op dat woord “allen”: niet alleen sommigen, maar allen. Kwam hij iemand van hen tegen, of kwam iemand van hen op hem af? Dan was zo iemand welkom. Wat zou het goed zijn voor de wereld als de machtigen van de aarde ook zo dachten, praatten en handelden: “Ik ben een gezel van allen, die U vrezen.” In de meeste mensen regeert eigenliefde. We houden van de rijken en gaan de armen voorbij, en zo belijden we het geloof van onze Heere Jezus Christus met aanzien des persoons (Jak. 2:1).

Daarom moeten we goed letten op dit "allen". "Gehoord hebbende het geloof … en de liefde tot al de heiligen" (Ef. 1:15), zowel de eenvoudigen als de grootsten. Eenvoud doet niets af aan de verbondenheid in de gemeente (1 Kor. 11:20). In wereldse zaken verschilt de ene christen veel van de andere. Ook in geestelijke gaven is de een zwakker en de ander sterker. Toch moeten we allen liefhebben, want allen zijn kinderen van één Vader en allen worden door Christus erkend: "… Hij Zich niet schaamt hen broeders te noemen" (Hebr. 2:11).

Wat ik zeg, is dit: let op het opvallende verschil tussen de personen. Aan de ene kant David, aan de andere kant het hele volk van God. – Thomas Manton.

Vers 63

"Ik ben een gezel, enz." Het is alsof hij zegt: dit is voor mij een teken dat ik tot Uw gezin behoor, want "ik ben een gezel van allen, die U vrezen" met een kinderlijke vreze, "en van hen, die Uw bevelen onderhouden." – Paulus Palanterius.

Vers 63

Een gezel is eigenlijk iemand met wie ik gewoonlijk kies om op te trekken en om te praten, als vrienden. Gezelschap houden betekent dus drie dingen. Ten eerste: het is een keuze. Daarom heten verwanten, als zodanig, niet eigenlijk onze gezellen. Ten tweede: je trekt voortdurend met een ander op en gaat met hem om. Zo staat het in Job 34:8 en Spr. 13:20. Ten derde: dat gewone omgaan of optrekken met een ander moet vriendschappelijk zijn. – William Bridge, 1600-1670.

Vers 63

Ga het gezelschap uit de weg dat God uit de weg gaat, en zoek het gezelschap op dat God opzoekt. Beschouw de omgang met vleselijke of goddeloze mensen als besmettelijk, maar reken ernstige, biddende mensen tot de uitnemenden van de aarde. Zij helpen je weer op gang

als je loom bent en verwarmen je als je koud bent. Maak de levendigsten van Gods volk tot je beste vrienden. Zorg dat jouw liefde voor hen vooral voortkomt uit hun liefde tot Christus en hun gelijkenis met Hem, meer dan uit hun liefde voor jou of hun gelijkenis met jou. – John Willison, 1680-1750.

Wenken voor predikers

Vers 63

–

1. Ware godsdienst is vriendelijk.
2. Onze vriendelijkheid moet voor iedereen gelden.
3. Onze vriendelijkheid moet kunnen onderscheiden.
4. Zulke vriendelijkheid is het nuttigst.

Vers 63

Over goed en slecht gezelschap. Hoe het ene te vermijden en het andere te benutten. Zie de preek van W. Bridge in zijn werken, deel V, blz. 90. Uitgave Tegg, 1845.

Vers 63

De keuze van gezellen door de gelovige.

1. Wordt bepaald door hun godsvrucht: “Die U vrezen.”
2. Wordt gestuurd door hun gedrag: “Die Uw bevelen onderhouden.”
3. Moet zo ver mogelijk reiken: “Allen.”
4. Brengt een wederzijdse verplichting mee: “Ik ben een gezel.” – J.F.

Uitleg

Vers 64

"De aarde is vol van Uw goedertierenheid." David was een balling geweest, maar hij was nooit buiten het bereik van Gods goedertierenheid gekomen. Overal vond hij de wereld ermee gevuld. Hij had door woestijnen gezworven en zich in spelonken schuilgehouden, en ook daar had hij de goedertierenheid van de HEERE gezien en gevoeld. Hij had ontdekt dat Jehova's liefde veel verder reikte dan de grenzen van het beloofde land en dan het volk Israël. In dit vers laat hij een ruimhartig beeld van God horen, dat we bij de Joden van nu zo zelden aantreffen.

Wat doet het ons goed om te weten dat er niet alleen overal ter wereld goedertierenheid is, maar zo'n overvloed dat de aarde er "vol" van is! Geen wonder dat de psalmist, omdat hij de HEERE kende als zijn deel, ook voor zichzelf op een deel van die goedertierenheid hoopte. Dat gaf hem moed om te bidden: "Leer mij Uw inzettingen." Door God onderwezen worden, en dan nog in Gods eigen wet, was voor hem het schoonste beeld van goedertierenheid. Een grotere kon hij niet bedenken. Zeker zal Hij, Die het hele heelal met Zijn genade vult, zo'n verzoek van Zijn eigen kind inwilligen.

Laten we dit verlangen voorleggen aan de algoedertieren Jehova. Dan mogen we er zeker van zijn dat het wordt vervuld.

Het eerste vers van deze strofe geurt naar volle zekerheid en sterk besluit. Dit laatste vers loopt over van het besef van Gods volheid en van de afhankelijkheid van de psalmist zelf. Dat laat zien hoe het zit met volle zekerheid: zij dooft het gebed niet en staat de nederigheid niet in de weg. Wie zegt dat ze nederigheid voortbrengt en tot smeken aanzet, zit er niet naast. Na "De HEERE is mijn deel" past heel goed: "Leer mij." De erfgenaam van een groot landgoed moet immers goed worden opgeleid, zodat hij zich gedraagt zoals bij zijn bezit past.

Wat voor leerlingen moeten wij dan zijn, wij wier erfdeel de HEERE der heirscharen is! Wie God als hun Deel hebben, willen Hem ook als hun Leraar hebben. Bovendien zijn juist zij die besloten hebben te gehoorzamen, het meest gretig om onderwezen te worden. Na "Ik heb gezegd, dat ik Uw woorden zal bewaren" volgt prachtig: "Leer mij Uw inzettingen." Wie een wet oprecht wil houden, is bang uit onoplettendheid te overtreden en wil daarom graag al haar bepalingen en voorschriften kennen. Wie er niets om geeft door de HEERE onderwezen te worden, heeft nooit oprecht en van harte besloten heilig te zijn, hoe mooi zijn woorden daarover ook mogen klinken.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 64

"HEERE! de aarde is vol van Uw goedertierenheid." Een nederige en toegewijde knecht van God bekijkt het toneel waarover hij naar zijn eeuwige woning reist, niet met een scheefgetrokken, galachtige blik. Hij kent veel verdriet en gemis, die onvermijdelijke oogst van de zonde. Maar in heel de schepping en in Gods bestuur ziet hij het rijke bewijs van de vaderlijke welwillendheid en barmhartigheid van God over de mensenkinderen schijnen. – John Morison.

Vers 64

"HEERE! de aarde is vol van Uw goedertierenheid." Wat verkondigen de gegoten zee, de toonbroden, de zoete reukwerken, de rook van de offers, Aärons borstschild, de prediking van het kruis en de sleutels van het koninkrijk der hemelen anders dan goedertierenheid? Wie kon een heiligdom binnengaan, zijn geweten doorzoeken, zijn ogen naar de hemel opslaan, bidden of offeren, God aanroepen of nadenken over de boom des levens in het midden van het paradijs van God, als er geen goedertierenheid was? Worden niet alle gezichten, ver-

bonden, beloften, boodschappen, verborgenheden, wettische reinigingen en evangelische verzoening daardoor bekrachtigd?

Ja, goedertierenheid is de lucht die we inademen en het dagelijkse licht dat ons beschijnt. Ze is de genadige regen op Gods erfdeel, de openbare bron voor elke dorstige en het gemeenschappelijke gasthuis voor al wie gebrek heeft. Alle straten van de gemeente zijn met deze stenen bestraat. Wat moest er van de kinderen worden als er geen borsten van vertroosting waren? Hoe zou de bruid, de vrouw van het Lam, versierd kunnen zijn als haar Bruidegom haar niet kleedde met deze sieraden? Hoe zou Eden als de hof van God kunnen verschijnen zonder deze stromen die het bevloeien?

Goedertierenheid neemt ons uit de moederschoot, voedt ons gedurende onze pelgrimsreis, verschaft ons geestelijke teerkost, sluit vredig onze ogen en brengt ons over naar een veilige rustplaats. Ze is de bede van de eerste smekeling en het artikel van de eerste gelovige, het peinzen van Henoch en het vertrouwen van Abraham, de last van de profetische gezangen en de roem van alle apostelen, de pleitgrond van de boetvaardige, de verrukking van wie verzoend zijn, het hosanna van de gelovige en het halleluja van de engel. Verordeningen, godsspraken, altaren, kansels, de poorten van het graf en de poorten van de hemel: ze hangen allemaal van goedertierenheid af.

Ze is de poolster van wie dwalen, het losgeld van de gevangene, het tegengif voor de verzochte, de profetes van wie leven en de krachtige troost van wie sterven. Zonder die goedertierenheid zou er werkelijk geen enkele wedergeboren heilige op aarde zijn en geen verheerlijkte heilige in de hemel. – Uit G.S. Bowes' "Illustrative Gatherings", 1869.

Vers 64

"HEERE! de aarde is vol van Uw goedertierenheid."

> *"Waarom barst er zulk een melodie los uit boom en struik,*
> *wat er overloopt uit het hart van elke zanger,*

dat mijn eigen hart zo vol maakt dat het nauwelijks
een ogenblik stil kan blijven om te luisteren,
maar zelf zijn aandeel wil hebben?
Waar ik ook rondtrek, het is maar één lied dat ik hoor,
hoe ontelbaar de tonen ook zijn: dat God liefde is.

Waarom springt het beekje de berghelling af,
zich zo snel omlaag spoedend naar het dal daaronder,
om de dorstige kudde van de herder te laven, of weg te glijden
waar de hete zon een verdorde krans heeft achtergelaten,
of, kabbelend, de muziek van een bosje bij te staan?
Zijn eigen blije stem antwoordt: dat God liefde is!

Is het een gevallen wereld waarnaar ik kijk?
Ben ik net zo diep gevallen als alle anderen,
en deel ik toch in vreugden die verder gaan dan al mijn lof kan zeggen,
in plaats van verloren en ongezegend rond te zwerven?
Het is alsof een onzichtbare geest zijn best deed
om het in mijn hart te griffen: dat God liefde is!"

– *Thomas Davis*, 1864.

Wenken voor predikers

Vers 64

De kern van dit vers zit in deze vijf stellingen:

1. Zaligmakende kennis is een weldaad die we van God moeten vragen.
2. Deze weldaad kunnen we niet te vaak of genoeg vragen: het is zijn voortdurende bede.
3. Bij het vragen worden we aangemoedigd door Gods mildheid of goedertierenheid.
4. Dat God goedertieren is, verkondigen al Zijn schepselen.

5. Gods goedheid voor al Zijn schepselen moet ons sterken in de hoop op zaligmakende genade en geestelijke goede dingen. – T. Manton.

Vers 64

–

1. Waarnemingen in de school van de natuur.
2. Smekingen die de school van de genade binnengaan.

Vers 64

Gods goedertierenheid in de natuur en Zijn goedertierenheid zoals ze in het woord is geopenbaard.

1. De ene is voortreffelijk, de andere is oneindig voortreffelijk.
2. De ene wordt zonder enige inspanning geschonken, de andere komt door een groot offer heen.
3. De ene kan iemand genieten en daarmee zelfs zijn veroordeling verzwaren, de andere is, als iemand haar geniet, zaligheid.
4. De ene moet tot bekering leiden, de andere is geschikt om de boetvaardige weer tot heiligheid te brengen. – J.F.

Uitleg

In deze negende afdeling begint elk vers met de letter Teth. Ze vormen het getuigenis van de ervaring. Ze getuigen van Gods goedheid, de genade in Zijn handelen en de kostbaarheid van Zijn woord. Vooral laat de psalmist zien hoe nuttig tegenspoed kan zijn, en hoe goed God is als Hij hem verdrukt. Het vijfenzestigste vers is de tekst voor de hele strofe.

Vers 65

"Gij hebt bij Uw knecht goed gedaan, HEERE, naar Uw woord." Hier trekt hij de som van zijn leven, en zeker ook van het onze. De psalmist zegt de HEERE wat zijn hart hem ingeeft. Zwijgen kan hij niet. Zijn dank moet klinken in het bijzijn van Jehova, zijn God. Van Gods goedheid voor alles in de natuur, in Ps. 119:64, is het een gemakkelijke en aangename stap naar het belijden van Gods standvastige goedheid voor onszelf persoonlijk. Het is al opmerkelijk dat God Zich inlaat met zulke onbetekenende en onwaardige schepselen als wij.

Nog veel opmerkelijker is dat Hij ons goed heeft gedaan, en wel zo goed, zo wonderbaar goed. Hij heeft alle dingen welgedaan, en op die regel is geen enkele uitzondering. In voorzienigheid en genade, in het geven van voorspoed en het sturen van tegenspoed: in alles heeft Jehova ons goed gedaan. Het is van onze kant ook goed gedaan om de HEERE te zeggen dat wij merken dat Hij ons goed gedaan heeft, want zulke lof is passend en schoon. Toch is deze goedheid van de HEERE geen toeval. Hij beloofde haar, en Hij heeft het gedaan naar Zijn woord.

Het is zo kostbaar om Gods woord in onze eigen gelukkige ervaring vervuld te zien. Daardoor wordt de Schrift ons dierbaar en gaan we de Heere van de Schrift meer liefhebben. Het boek van Gods voorzienigheid sluit aan bij het boek van de belofte. Wat we lezen op de bladzijde van de inspiratie, vinden we terug op de bladzijden van ons eigen levensverhaal. Misschien verwachtten we niet dat het zo zou gaan. Maar nu we Gods goedertierenheid voor ons zien en Zijn trouw aan Zijn woord, spijt ons ons ongeloof. Voortaan moeten we met een vaster geloof leven, in God en in Zijn belofte.

Hij heeft goed gesproken en Hij heeft goed gedaan. Hij is de beste Meester die er bestaat, en dat zeggen we met overtuiging. Aan een zeer onwaardige en ongeschikte knecht schonk Hij zo'n zegen. Maakt ons dat niet steeds blijder in Zijn dienst? Wij mogen niet beweren dat wij onze Meester goed hebben gediend. Want als wij alles gedaan

hebben, zijn wij onnutte dienstknechten. Maar onze Heere heeft ons licht werk gegeven, ruim levensonderhoud, liefdevolle aanmoediging en een royaal loon. Het is een wonder dat Hij ons niet allang heeft weggestuurd, of onze toelage in elk geval heeft verlaagd, of ons ruw heeft behandeld.

En toch hebben we geen harde bejegening gekend. Alles is geregeld met evenveel inschikkelijkheid alsof we volmaakt gehoorzaam waren geweest. Brood hebben we genoeg en over. Onze livrei is ons keurig verstrekt, en Zijn dienst heeft ons verheven en zo gelukkig gemaakt als koningen. Klachten hebben we werkelijk niet, en reden daartoe al helemaal niet. We verliezen onszelf in aanbiddende dankzegging en vinden onszelf terug in zorgvuldig, dankbaar leven.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Teth. – In de Hebreeuwse grondtekst opent iedere strofe met de letter T. In onze eigen Engelse vertaling is dat bij alle verzen ook zo, behalve bij Ps. 119:67 en Ps. 119:71. Met een kleine ingreep passen ook die twee er gemakkelijk in, als we lezen: "Totdat ik verdrukt werd" en "Het is mij goed dat ik verdrukt ben geweest." – C.H.S.

Vers 65

"Gij hebt bij Uw knecht goed gedaan, HEERE!"

1. De handelende partij is God Zelf: al het goede moeten we terugvoeren op God als de Bewerker ervan.
2. Wat is eigenlijk die "weldaad"? Meestal wordt de zin weergegeven met: "Gij hebt goed gedaan." Uit het Hebreeuws maken sommigen er "Bonum fecisti" van: "U hebt goed gedaan met Uw knecht." De Septuaginta schrijft chrèstotèta epoièsas meta tou doulou sou, en dat betekent: "U hebt goedheid bewezen aan of met Uw knecht." De Vulgaat neemt dat over als "Bonitatem fecisti". Een andere groep legt de zin breed uit: "Alles wat U Uw knechten laat overko-

men, is goed." In hun ogen is dus alles wat God doet goed, ook wat lijnrecht tegen de wil van ons vlees ingaat.

Ziekte is dan goed, en het verlies van vrienden ook. Voor een nederig en dankbaar hart zijn zelfs armoede en geldelijk verlies goed. Maar ik denk dat David hier toch een concrete hulp of redding bedoelt, waarin God een belofte aan hem had waargemaakt. Joodse rabbijnen zien erin dat hij weer koning mocht worden. De meeste christelijke schrijvers zien er een geestelijke weldaad in: het goede dat God hem had geschonken. Als we de volgende verzen erbij nemen, kan het haast niet anders dan dat het om geestelijk goed ging. De Septuaginta gebruikt het woord chrèstotèta zelfs twee keer, in dit vers en in het volgende.

Zo lijkt David dankbaar te erkennen dat hij dat goede oordeel en die kennis al ten dele bezat. Hij vraagt er daarna immers méér van. Een deel was hem dus al gegeven, en wel door zijn verdrukkingen. Dat lezen we in het derde vers van dit gedeelte: "Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw woord." Wat hij nu bidt, is dit: "Zet dit werk voort en maak die goedheid groter, die U Uw knecht hebt laten zien."

1. Dan het voorwerp van die goedheid: "Uw knecht". Dat is een eervolle en troostrijke titel, en David droeg hem met vreugde. God is een royale en genadige Meester. Hij wil Zijn knechten graag goeddoen. Op aarde beloont Hij hen met genade, en daarna zet Hij er de kroon van heerlijkheid op: "Want die tot God komt, moet geloven, dat Hij is, en een Beloner is dergenen, die Hem zoeken" (Hebr. 11:6). — Thomas Manton.

Vers 65

"Gij hebt … goed gedaan." Als Gods kinderen werkelijk begrepen wat voor hen het beste is, dan zouden ze zien dat God telkens precies dát voor hen deed. — John Mason.

Vers 65

"Gij hebt bij Uw knecht goed gedaan." David wist dat God Zijn gaven nooit terugneemt. Hij wist ook dat God niet moe wordt van goeddoen en dat Hij Zijn begonnen werk zeker voltooit. Daarom herinnert hij God aan wat Hij vroeger deed. Er is niets dat zo sterk helpt om barmhartigheid te ontvangen als God Zijn eigen eerdere barmhartigheid voorhouden. Het steunt op twee gronden. Ten eerste: zorgde God al goed voor hem toen hij nog niet wedergeboren was, hoeveel meer dan nu! Ten tweede: alle gaven van God komen volledig tot hun doel, dus Hij blijft goeddoen aan Zijn knecht.

Hier zie je het verschil tussen geloof en een aanklagend geweten. Een aanklagend geweten durft niet nog meer te vragen, want het heeft de vroegere genade verkwanseld. Het geloof weet dat alles wat God geeft een teken is van Zijn liefde, die Hij ons toont naar Zijn woord. Daarom vraagt het vrijmoedig om méér. — Richard Greenham.

Vers 65

"Gij hebt bij Uw knecht goed gedaan." "Zeker", zei wijlen ds. J. Brown uit Haddington in Schotland, "ook ik heb zware tijden gekend, net als iedereen. Maar God is zo goed voor mij geweest, dat ik niets aan mijn levensomstandigheden zou willen veranderen, ook niet als Hij mij nog eens evenveel jaren gaf als ik al heb geleefd. Eén ding alleen: ik zou wensen dat ik minder zonde had gehad. Op mijn doodkist mag staan: 'Hier ligt een kind waar de Voorzienigheid extra voor zorgde. Het verloor vroeg vader én moeder en heeft hen toch nooit gemist.'" — Arvine's Anecdotes.

Vers 65

"Gij hebt bij Uw knecht goed gedaan, HEERE, naar Uw woord." De woorden "naar Uw woord" klinken in deze psalm zo vaak, dat we er snel overheen lezen. Of we denken er alleen bij: "omdat U het beloofd hebt." Toch ligt er veel meer in. Deed God dan "goed" met David naar

de maatstaf van mensen? Wat moeten we dan met uitspraken als deze: "Verlaat mij niet al te zeer" (Ps. 119:8), "Ik ben een vreemdeling op de aarde" (Ps. 119:19), "Mijn ziel kleeft aan het stof" (Ps. 119:25), "Mijn ziel druipt weg van treurigheid" (Ps. 119:28), "Wend mijn smaadheid af, die ik vreze" (Ps. 119:39), "De hovaardigen hebben mij boven mate zeer bespot" (Ps. 119:51) en "Grote beroering heeft mij bevangen" (Ps. 119:53)?

Als je zulke teksten leest, kun je dan volhouden dat God "goed" deed met David, zoals mensen dat beoordelen? Zijn leven was één lange reeks van zware en uiteenlopende beproevingen. Geen enkele stemming van ons hart in verdriet ontbreekt in zijn psalmen, want er staat voor alles een passend woord. Toch zegt hij: "Gij hebt bij Uw knecht goed gedaan, … naar Uw woord."

Hoe leggen we dan die uitdrukking, die hier zo vaak terugkeert, uit, zodat ze klopt met wat David geestelijk beleefde?

God deed goed met hem "naar Zijn woord" in deze betekenis: Hij ging met hem om volgens wat Zijn woord als het werkelijk goede aanwijst. Hij bevrijdde hem niet van alle beproeving. Hij zond hem precies die beproeving die hij nodig had. Diep vanbinnen merkte David dat God goed voor hem gezorgd had, op het moment dat hij kon zeggen (Ps. 119:67): "Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw woord." En nog eens (Ps. 119:71): "Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest, opdat ik Uw inzettingen leerde." Voor vlees en bloed was dit een harde weg. Toch was het écht "goed", omdat hij er de rijkste zegen mee kreeg.

Het was ook "naar Zijn woord", omdat het paste bij hoe God, zoals Hij Zelf heeft laten weten, met Zijn volk omgaat. Zijn kinderen worden immers getuchtigd tot hun eigen bestwil.

Er is nog iets. God had "goed gedaan" met David naar Zijn woord, ofwel naar Zijn verbond. Wat nu in vervulling ging, kon op zichzelf bitter smaken. Toch was het een vaste borg dat Hij Zijn werk uitein-

delijk zou afmaken. God zou Zichzelf eer geven doordat Zijn woord volledig zou uitkomen in de voltooide zaligheid van Zijn knecht.

"Gij hebt bij Uw knecht goed gedaan, HEERE, naar Uw woord." Uw woord is licht en lamp. Het laat de dingen zien zoals ze echt zijn en leert ons dat alles meewerkt ten goede voor Uw volk, en dat U "alles wel gedaan" hebt. "Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet." Wat is voor onze ogen wonderlijker dan zulke inzichten?

Naar Uw woord: dat is niet alleen "omdat U het beloofd hebt", maar op de wijze en in de mate die Uw woord zelf aangeeft. Merk op hoe zo'n uitleg het gebed "Wees mij genadig naar Uw toezegging" (Ps. 119:58) opent. Alle zoete beloften en verklaringen over Gods oneindige barmhartigheid komen dan voor ons te staan, en het wordt een reusachtige bede. Hetzelfde geldt voor "Maak mij levend" en "Richt mij op naar Uw woord": tot de volle breedte van wat U Uw volk beloofd en klaargemaakt hebt. Kijk hoe rijk daardoor Ps. 119:76 wordt: "Laat toch Uw goedertierenheid zijn om mij te troosten, naar Uw toezegging aan Uw knecht." Zo ook Ps. 119:169: "Maak mij verstandig naar Uw woord", en Ps. 119:170: "Red mij naar Uw toezegging." In al die bijbelse verzoeken voelen we dat de bede alles insluit wat Gods woord over dat onderwerp zegt.

Laten we daarom altijd zó bidden om barmhartigheid, kracht, troost, verstand en verlossing: we vragen dit alles dan in de volle maat waarin het in het woord van God geopenbaard en beloofd is. — Mary B.M. Duncan (1825-1865), in "Under the Shadow."

Wenken voor predikers

Een schets rond de sleutelwoorden van de psalm, van ds. C. A. Davis.

Verzen 65-72

Hoe de Heere handelt. Daarvoor wordt Hem dankbaar eer gebracht (Ps. 119:65), en omdat we er veel van leren, blijven we erom vragen (Ps. 119:66). Zelfs de verdrukking die Hij zendt, is "goed" (Ps. 119:67-68). Vanwege de heilzame vrucht ervan kiest David haar liever dan de voorspoed van de goddelozen (Ps. 119:69-72).

Wenken voor predikers

Vers 65

Een knecht die zijn meester een goed getuigschrift meegeeft; of: wat klopt met de Schrift. Twee vruchtbare thema's.

Vers 65

—

1. Wat we beleven, wordt bevestigd door het woord.
2. Het woord wordt op zijn beurt bevestigd door wat we beleven. — G.R.

Vers 65

Het levensverhaal van een knecht.

1. Hij wist wat mijn tekorten waren en nam mij toch aan.
2. Ik sta ver onder Hem, en toch geeft Hij mij vertrouwelijk les.
3. Ik ben altijd wat ziekelijk, en toch behandelt Hij mij in mijn nood buitengewoon vriendelijk.
4. Ik ben een van Zijn minste knechten, en toch mag ik aan Zijn eigen tafel mee-eten.
5. Ik verricht weinig werk, en toch betaalt Hij mij goed.
6. Mijn loon is hoog, en daarbovenop krijg ik nog allerlei extra's.

7. Mijn Meester is dit alles voor mij (kun je het geloven?), en toch mopper en klaag ik tegen Hem als Hij mij ergens dwarszit. Toepassing:

(a) Is het woord "knecht" dan eigenlijk een verkeerde benaming? "Ik heet u niet meer dienstknechten; … maar Ik heb u vrienden genoemd."

(b) Zegt Hij "vriend" tegen mij, dan blijf ik Hem toch altijd "Meester" noemen. — Richard Andrew Griffin, in "Stems and Twigs."

Uitleg

Vers 66

"Leer mij een goeden zin en wetenschap." Weer vraagt hij om onderricht, net als in vers 64, en weer gebruikt hij Gods barmhartigheid als reden. God had goed gehandeld met hem, en dat geeft hem moed om te bidden om oordeelsvermogen. Dan kan hij Gods goedheid ook waarderen. Een goed oordeel is de vorm van goedheid die een godvrezend mens het meest nodig heeft en het diepst verlangt. De Heere geeft het ook uiterst graag. David merkte dat hij zich telkens vergist had in zijn oordeel over wat de Heere met hem deed.

Omdat het hem aan kennis ontbrak, had hij de tuchtigende hand van zijn hemelse Vader verkeerd gezien. Daarom bidt hij nu om beter onderwijs. Hij ziet dat hij de Heere onrecht deed met zijn haastige conclusies. Hij bedoelt: "Heere, U was goed voor mij toen ik U hard en streng vond. Wilt U mij meer inzicht geven, zodat ik niet voor de tweede keer zo slecht over mijn Heere denk?" Wie zijn dwalingen onder ogen ziet en zijn onwetendheid voelt, wordt daardoor leerbaar. Wij kunnen niet goed oordelen, want onze kennis is helaas zo vol gaten en fouten.

Leert de Heere ons kennis, dan komen we tot een goed oordeel. Zonder Hem lukt het nooit. Alleen de Heilige Geest kan ons met licht

vullen en ons verstand weer recht in balans brengen. Laten we vurig naar Zijn onderwijs verlangen! Het is hoogst nodig dat we niet langer slechts kinderen blijven in kennis en verstand.

"Want ik heb aan Uw geboden geloofd." Davids hart was oprecht. Daarom hoopte hij dat ook zijn verstand recht zou worden gezet. Hij geloofde, en dus verwachtte hij wijsheid te ontvangen. Hij stond onwrikbaar in de overtuiging dat de voorschriften uit het woord van de Heere voortkwamen. Dan zijn ze ook rechtvaardig, wijs, vriendelijk en nuttig. Hij geloofde in heiligheid, en dat met heel zijn hart! Zo'n geloof is geen gering werk van genade in een ziel. Daarom rekende hij erop dat Gods genade nog meer in hem zou doen. Wie de geboden gelooft, zál de leerstellingen en beloften leren kennen en begrijpen.

Kijken we terug op onze vergissingen en onze onwetendheid, en zien we dan dat we Gods wil toch van harte liefhadden? Dan hebben we goede reden om te hopen dat we leerlingen van Christus zijn. Dan mogen we verwachten dat Hij ons onderricht geeft, zodat we mensen worden met een gezond oordeel en gezonde kennis. Iemand die door ervaring heeft leren onderscheiden en zo een man van gezond oordeel is geworden, is een kostbaar lid van de gemeente. Hij bouwt anderen op een heleboel manieren op. Wie veel nut wil zijn, doet er dus goed aan het gebed van dit vers te bidden: "Leer mij een goeden zin en wetenschap."

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 66

"Leer mij een goeden zin, enz." David had ontdekt hoe heilig smaak kan zijn (Ps. 19:11; 104:34; 119:103) en had die ook bij anderen aanbevolen (Ps. 34:9). In onze tekst bidt hij dat die smaak groeit. Het woord dat de Engelse vertalers met "oordeel" weergeven (SV: "zin"), betekent in feite "smaak". Het wijst op een voorliefde voor de goddelijke waarheid en voor Gods goedheid en heiligheid, waar je ware heiligen aan

herkent. Laten we daarom het wezen van die geestelijke smaak onderzoeken, en waarop ze zich richt. Elke ziel die genade heeft ontvangen, bezit haar. En alle ware heiligen verlangen ernaar haar nog sterker te bezitten.

In de oorspronkelijke taal wordt het woord vaak gebruikt voor wat de zintuigen en het gehemelte van elkaar onderscheiden. Hier gebruikt de psalmist het beeldend, zoals het verwante woord in onze eigen taal ook vaak voorkomt. "Zal niet het oor de woorden proeven, gelijk het gehemelte voor zich de spijze smaakt?" (Job 12:11). Onze vertalers kozen hier voor "oordeel". Dat ligt er dicht tegenaan, maar zoals wij die woorden gebruiken, is er toch een verschil. Smaak is het vermogen dat iemand sneller tot een oordeel brengt. Oordeel gaat langzamer te werk dan smaak en komt via een omweg tot zijn conclusies.

We gebruiken het woord smaak dan ook bij allerlei geestelijke keuzes. Bij de schoonheid van een gedicht, bij de kwaliteit van een schrijfstijl, bij verzorgde kleding en goede manieren, en bij schilderkunst en muziek. Heeft iemand daarvoor een goede smaak, dan weet hij snel en toch precies te zeggen of iets mooi is, uitstekend, of passend. Het gaat om dingen die hij al lang kent. Moeizaam onderzoek heeft hij daarvoor niet nodig.

Zo kunnen ook ware heiligen genieten van de schoonheid van de heiligheid. Die schittert in Gods woord en in Zijn goddelijke karakter. Ze schittert in de wet en in het evangelie, en in het kruis van Christus. Ze schittert in Christus' voorbeeld en in het leven van al Zijn echte volgelingen, voor zover zij op Zijn lieflijke beeld lijken. Daarmee bedoel ik niet dat zij zich laten leiden door een blinde ingeving waarvoor ze geen goede reden hebben. De echte gevoelens van een waar christen laten zich allemaal met de beste argumenten verdedigen. Maar die gevoelens zijn eerst door vernieuwende genade in ons gewekt.

Daarna groeien ze door dagelijkse omgang met God en door veel nadenken over geestelijke zaken, tot ze fijngevoelig en snel van opmerking worden. Wie nog nooit heeft geproefd hoe genadig de Heere is, heeft dat niet. Je hoeft als het ware maar één bepaalde snaar aan te raken, en het vernieuwde hart antwoordt vanzelf. Alles wat God werkelijk groot maakt, de ziel dicht bij Hem brengt en Hem laat verheerlijken en genieten, trekt meteen de aandacht van wie uit God geboren is. Het raakt zijn gevoelens en stuurt zijn gedrag. "En zoeter dan honig en honigzeem." "Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn." "Hoe zoet zijn Uw redenen mijn gehemelte geweest, meer dan honig mijn mond!" "Smaakt en ziet, dat de HEERE goed is." — John Ryland, 1753-1825.

Vers 66

"Leer mij een goeden zin en wetenschap, enz." Woordelijk kun je dit zo weergeven: "Leer mij goedheid en onderscheidingsvermogen en kennis, want ik heb Uw geboden geloofd of erop vertrouwd." Als we over goddelijke zaken nadenken, plaatsen we kennis en onderscheidingsvermogen snel op de eerste plaats, als wat "goedheid" in ons zou moeten wekken. Maar het is zeker dat verstand en geweten elkaar beïnvloeden. Ook het zedelijk besef geeft het verstand kracht. En alleen de geestelijke mens kan de dingen van God beoordelen. Wie geestelijk gezind is en met Gods zaken vertrouwd, krijgt een kracht en weidsheid van verstand die duidelijk blijken uit het leven van vooraanstaande mannen.

Merk je op dat sommigen vooraanstaand waren zonder geestelijke eigenschappen? Dan kun je antwoorden: hoeveel groter zouden ze nog zijn geweest, als ze die eigenschappen wél hadden bezeten! De bede luidt: "Leer mij goedheid en onderscheidingsvermogen en kennis." Het verlangen om God te behagen kan al in ons leven en toch kan ons verstand nog verlichting nodig hebben bij elke plicht. Ook kan het zijn dat we elke plicht kennen, maar het geestelijk onder-

scheidingsvermogen missen om die goed te zien en te voelen. — John Stephen.

Vers 66

"Leer mij een goeden zin" (letterlijk: goeden smaak). Sir John Lubbock hield een lezing over de bevruchting van bloemen door insecten. Daarin vertelt hij over een opvallend verschil tussen mooie en afzichtelijke planten. Bijen hebben kennelijk graag aangename geuren en heldere kleuren. Telkens kiezen ze de planten waar mensen plezier aan beleven. Als je die insecten volgt op hun bezoek aan een tuin, zie je dat ze landen op de roos, de lavendel en alle andere aangename bloemen met pronkende kleuren of een zoete geur. Vliegen gedragen zich juist tegengesteld. Zij kiezen steeds planten met een doodsbleke gele of vuilrode kleur, en planten die onaangenaam ruiken. De bij heeft een fijne, gevoelige smaak. De vlieg is "een soort insectengier": van nature gaat ze af op plantaardig voedsel dat op aas lijkt.

Zet maar eens twee schalen op een grasveld, op enige afstand van elkaar. Leg in de ene die kwalijk riekende ondergrondse zwam, de stinkzwam, en in de andere een handvol mosrozen. Het verschil is dan meteen te zien. De vuile lucht en de onooglijke zwam zitten al snel vol vliegen, en de bijen vliegen naar de schaal met rozen. Aan die voorliefde van de bijen voor mooie kleuren en geurige parfums hebben wij onze uitgelezen bloemen te danken. Ze dragen het stuifmeel van de ene opvallende bloem naar de stamper van een andere. Door die vereniging ontstaat zaad van een nog rijkere soort.

Zo zijn allerlei bloesems door de eeuwen heen steeds mooier geworden. Vreemd genoeg is op een vergelijkbare manier, maar dan in tegengestelde richting, vooruitgang geboekt bij de planten die door vliegen worden bezocht. Hun ongezonde en weerzinwekkende eigenschappen zijn juist heviger geworden.

Zo is het ook met de twee grote groepen waarin de mensheid uiteenvalt: de mensen van deze wereld en de mensen van de toekomen-

de. De gezuiverde verlangens van de ene groep gaan voortdurend uit naar "al wat waarachtig is, al wat eerlijk is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat liefelijk is, al wat wel luidt". De aardse en lage verlangens van de andere groep klampen zich daarentegen vast aan het verderf. Een vlijtige bij vliegt niet zekerder van de ene mooie bloem naar de volgende dan de christen bewust zoekt naar alles wat op aarde het mooist, het zoetst en het best is.

Zijn gebed is hetzelfde als dat van David in Ps. 119:66: "Leer mij een goeden zin" (letterlijk vertaald: goeden smaak). En "zo er enige deugd is, en zo er enige lof is": dat bedenkt hij. — James Neil, in "Rays from the Realms of Nature", 1879.

Vers 66

"Een goeden zin en wetenschap" (Engels: good judgment and knowledge). Geen zegeningen passen beter bij ons dan goed oordeel en wetenschap. Wetenschap over onszelf, over onze Zaligmaker en over de weg van gehoorzaamheid. En goed oordeel om die kennis te sturen en voor een waardevol doel in te zetten. Deze twee onderdelen van onze verstandelijke uitrusting hangen zeer nauw samen en zijn van elkaar afhankelijk. "Wetenschap" is het bespiegelende inzicht in de algemene waarheid. "Oordeel" is de praktische toepassing daarvan op hart en gedrag. — Charles Bridges.

Vers 66

"Want ik heb aan Uw geboden geloofd." Deze woorden zijn het waard om even bij stil te staan, want het geloof wordt hier verbonden met een ongebruikelijk voorwerp.

Had er gestaan: "want ik heb Uw beloften geloofd", of "Uw geboden gehoorzaamd", dan had ieder gewoon verstand de zin sneller begrepen. Geboden geloven klinkt voor een gewone luisteraar even stug als zien met het oor en horen met het oog. Toch zijn het de geboden waar het om gaat. En hij zegt er niet van: "ik heb ze gehoorzaamd", maar: "ik heb ze geloofd". Sommige uitleggers willen die schijnbare

hardheid wegnemen en menen dat "geboden" hier staat voor het hele woord van God. Dan horen de beloften er ook bij, en volgens hen zijn die zelfs vooral bedoeld.

Het zijn dan vooral de beloften die hem moed gaven van God te verwachten wat hij nodig had, zoals goed oordeel en kennis. Maar die uitleg leidt ons af van het gewicht en de kracht van deze veelzeggende woorden. Laten we daarom het volgende opmerken:

1. Er bestaat zeker geloof in de geboden, net zoals er geloof bestaat in de beloften. We moeten geloven dat God hun Auteur is en dat ze de uitdrukking zijn van Zijn gebiedende, wetgevende wil. Wij zijn verplicht hen te gehoorzamen. Het geloof moet inzien dat de Wetgever heerst en goed is. Het moet geloven dat Zijn geboden heilig, rechtvaardig en goed zijn. Het moet ons bovendien leren dat God houdt van wie Zijn wet bewaart, en dat Hij toornt over wie haar overtreedt. En ook dat Hij er op de grote laatste dag zeker voor zorgt dat Zijn wet wordt gehandhaafd.
2. Geloof in de geboden is net zo noodzakelijk als geloof in de beloften. Beloften worden pas gewaardeerd, aanvaard en gebruikt wanneer je gelooft dat ze van God komen. Met de voorschriften is het hetzelfde: ze krijgen geen greep op ons geweten en bewegen onze gevoelens niet, zolang we niet geloven dat ze van God zijn.
3. Geloof in de geboden moet net zo levend zijn als geloof in de beloften. Een belofte wordt niet met levend geloof geloofd, tenzij ze het hart losmaakt van vleselijke ijdelheid. Ze moet ons aansporen om het geluk te zoeken dat ze ons voorhoudt. Zo geldt het ook voor de voorschriften: ze worden pas echt geloofd als we er helemaal voor gekozen hebben ons erbij neer te leggen, als de enige richtlijn die ons naar dat geluk leidt. En als we vastbesloten zijn ze te houden en te gehoorzamen. De wetten van een koning worden niet nageleefd alleen omdat men gelooft dat het zijn wetten zijn.

Dat gebeurt pas als we ons ook buigen voor zijn gezag en macht. Zo wijst dit geloven op een bereidwillige ijver om Gods stem te horen en

te gehoorzamen. En op de ijver om ons hart en onze daden te laten leiden door Zijn raad en aanwijzing in het woord. — Thomas Manton.

Vers 66

"Want ik heb aan Uw geboden geloofd." Gods geboden staan er niet alleen voor. Aan hun rechterkant staan beloften van genade, aan hun linkerkant bedreigingen met toorn. Het geloof richt zich op beide. Zonder zo'n geloof kan niemand Gods geboden gehoorzamen en dat ook laten zien. — Wolfgang Musculus.

Wenken voor predikers

Vers 66

—

1. Een bijzonder geloof: "Ik heb aan Uw geboden geloofd."
2. En ook een bijzondere bede die hierop rust: "Leer mij."

Vers 66

Wat een goed oordeel betekent voor gezonde kennis.

1. Het houdt waarheid en dwaling zorgvuldig uit elkaar.
2. Het zet elke waarheid op haar juiste plaats ten opzichte van de andere waarheden.
3. Het houdt elke waarheid vast, maar zorgt het meest voor de belangrijkste.
4. Wat nieuwsgierig en speculatief is, laat het liever liggen, maar het houdt oprecht van wat eenvoudig en nuttig is.
5. Het weet dat waarheden alleen goed worden vastgehouden als je ze toepast, en maakt daarom alles praktisch bruikbaar.
6. Het weet ook dat goed voedsel onder bepaalde omstandigheden giftig kan worden, en kiest en gebruikt de waarheden daarom met zorg. — J.F.

Uitleg

Vers 67

"Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik." Dat lag misschien deels aan het ontbreken van beproeving. Onze moeilijke tijden werken vaak als een doornhaag: ze houden ons in de goede weide. Voorspoed is dan juist de opening in die haag, waar wij doorheen glippen. Kan iemand van ons zich een tijd zonder zorgen herinneren? Dan weet hij waarschijnlijk ook nog dat de genade toen laag stond en de verzoeking sterk was. Soms zucht een gelovige: "Ach, was het maar weer zoals in die zomerse dagen, voordat ik verdrukt werd!" Zo'n zucht is hoogst onverstandig.

Hij komt voort uit vleselijke liefde voor een makkelijk leven. Wie geestelijk is en geeft om groei in genade, zal God juist loven dat die gevaarlijke dagen voorbij zijn. Het weer is nu wel stormachtiger, maar ook gezonder, en daarvoor zal hij Hem danken. Het is goed als iemands hart zo open en eerlijk is als hier. Misschien had David zijn eigen afdwalen nooit gekend, laat staan beleden, als hij de roede niet had gevoeld. Laten we zijn nederige belijdenis overnemen. Zonder twijfel zijn wij immers in zijn afdwalen met hem meegegaan. Waarom brengt een klein beetje gemak zoveel onrust in ons teweeg?

Kunnen we nooit uitrusten zonder te verroesten? Nooit genoeg krijgen zonder dik en vet te worden? Nooit opstijgen naar de ene wereld zonder neer te dalen naar de andere? Wat zijn we zwakke schepselen, dat we een klein beetje genot niet kunnen dragen! Wat zijn het voor lage harten, die de overvloed van Gods goedheid verdraaien tot een aanleiding om te zondigen!

"Maar nu onderhoud ik Uw woord." Een hart dat van de tuchtiging profiteert, heeft genade ontvangen. Het heeft geen nut om onvruchtbare grond om te ploegen. Waar het geestelijk leven ontbreekt, geeft verdrukking ook geen geestelijke opbrengst. Maar is het hart gezond, dan houdt moeite het geweten wakker. Het afdwalen wordt beleden.

De ziel luistert opnieuw naar het gebod en blijft dat doen. Een pak slaag maakt van een rebel geen kind, maar voor een echt kind is de roede een bewezen middel tot verbetering. Bij de psalmist deed de medicijn van de verdrukking haar werk: hij werd een ander mens.

"Maar": de verandering kwam onmiddellijk. "Nu": ze bleef. "Ik": ze zat vanbinnen, persoonlijk. "Onderhoud": ze wees naar God toe. "Uw woord." Vóór zijn moeite zwierf hij rond. Daarna bleef hij binnen de haag van het woord en vond zijn ziel goede weide. De beproeving zette hem terug op zijn ware plaats. Ze hield hem vast, en daardoor hield hij Gods woord vast. Zoet zijn de goede gevolgen van tegenspoed, en dit is er één van: ze doet de overtreding een bit in de mond en geeft de heiliging een prikkel.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 67

"Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, enz." David bedoelt niet dat hij opzettelijk, kwaadwillig en uit verachting voor zijn God afweek. Dat ontkent hij zelf (Ps. 18:22). Nee, hij raakte van het rechte pad door de zwakte van het vlees, de overmacht van het verderf en de kracht van de verzoeking. Vooral kwam het door een zorgeloze, onoplettende en slappe geestesgesteldheid. Zo kwam hij ervan af voordat hij het goed doorhad. Het woord dat hier staat, wordt ook gebruikt voor dwalen uit onwetendheid (Lev. 5:18). Het gebeurde in zijn voorspoedige tijd. Misschien ging hij niet zoals Jeschurun vet worden en achteruitslaan, en liet hij de Rots van zijn zaligheid niet los en achtte hij Hem niet gering.

Misschien viel hij niet in verzoekingen en schadelijke begeerten, dwaalde hij niet van het geloof af en werd hij niet met veel smarten doorstoken. Maar toch kon hij onoplettend worden voor zijn godsdienstige plichten en er slordig mee omgaan. Dat gebeurt vaak. — John Gill.

Vers 67

"Eer ik verdrukt werd." De Septuaginta en de Latijnse Vulgaat lezen: "Eer ik vernederd werd." Het Hebreeuwse woord betekent in het algemeen: verdrukt worden. Het kan dus op elke vorm van beproeving wijzen. — Albert Barnes.

Vers 67

"Eer ik verdrukt werd." Voorspoed toetst het karakter fijner en strenger dan tegenspoed. Eén uur zomerzon veroorzaakt immers meer bederf dan de langste winterdag. — Eliza Cook.

Vers 67

"Eer ik verdrukt werd." Denk aan een groot man met een ongehoorzame zoon. Die zoon verlaat het huis en leeft er onder de pachters van zijn vader maar op los. Wat doet de vader? Hij draagt zijn pachters op de jongen slecht te behandelen, te kwetsen en van zich af te jagen, en dat alles om hem terug te krijgen. In Zijn wijsheid gaat God net zo met ons om. De mens is Zijn wilde, losbandige zoon. Hij rent weg voor de geboden van zijn Vader, want hij kan niet leven onder Diens strenge, harde gezag.

Hij gaat achter de genoegens van de wereld aan, viert feest en raast tussen de schepselen rond. Maar God is vastbesloten hem terug te winnen. Daarom beveelt Hij elk schepsel hem ruw aan te pakken. "Brand hem, vuur! Gooi hem heen en weer, stormen! Breng zijn bezit tot schipbreuk! Laat hem alleen, vrienden! Mislukt, plannen! Kom tegen hem in opstand, kinderen, net zoals hij dat doet tegen Mij! Laat alles waarop hij steunt en vertrouwt onder hem wegzakken en zijn rijkdom wegsmelten! Laat hem arm, veracht en berooid achter!" Al die schepselen zijn dienaren van God en moeten Zijn wil doen.

En waartoe dit alles? Zodat hij ziet dat iedereen hem heeft verlaten, en hij ten slotte als verarmde verloren zoon naar zijn Vader terugkeert. — Ezekiel Hopkins, 1633-1690.

Vers 67

"Eer ik verdrukt werd." Mensen knippen de vleugels van pluimvee als het te hoog of te ver wil vliegen. Zo laat God ook onze rijkdommen slinken enz., zodat we niet over onze grenzen gaan en niet te veel roemen op zulke gaven. — Otho Wermullerus.

Vers 67

"Maar nu onderhoud ik Uw woord."
Verdrukking haalt de mens naar huis.

> *"Vaak dwaalt de mens af als een dwaas schaap,*
> *zonder te weten waar zijn weg heen gaat.*
> *Door blinde woestijnen en door de wildernis van de zonde*
> *trekt hij dagelijks voort;*
> *niets brengt hem sneller terug naar zijn schaapskooi*
> *dan de verdrukking.*
>
> *In de zonneschijn zwerft hij, maar bij regen en storm*
> *haast hij zich weer naar huis.*
>
> *U, grote Herder van mijn ziel, o bewaar*
> *mij, Uw onwaardig schaap, voor het zwerven. Maar*
> *als zachte middelen bij mij niets uithalen,*
> *laat dan een harde hand mij terughalen.*
>
> *Eer ik in mijn dwaling verloren zou gaan,*
> *breng mij terug, Heere, al jaagt U mij angst aan.*
> *Beter getuchtigd met Uw roede en herdersstaf,*
> *dan dat ik, mijn God, van U afdwaal.*
>
> *Al doen de slagen mij nu bitter zeer,*
> *uiteindelijk brengen ze mij meer voordeel,*
> *en ze brengen mij ertoe Uw woord te onderhouden,*
> *dat ik vroeger verwaarloosde.*
> *Laat mij liever langs de weg van tranen thuiskomen*
> *dan nog langer radeloos te blijven.*

> *Voor mijn gezondheid slik ik liever een bittere pil,*
> *dan dat ik van zoete lekkernijen altijd ziek blijf."*

— *Thomas Washbourne, 1606-1687.*

Vers 67

Uit de ontelbare menigte voor de troon van God en het Lam klinken ook nu nog de woorden van de psalmist: "Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw woord." Velen zullen zeggen: "Zie, gelukzalig is de mens, denwelken God straft" (Job 5:17). De een vertelt je dat zijn aardse ondergang de bouw was van zijn hemelse toekomst. Een ander zegt dat het verlies van alles de winst was van Alles in allen. Er zijn menigten die God met een natuurlijke blindheid heeft verdrukt, zodat ze geestelijk zicht zouden krijgen. Er zijn ook mensen die onder lichamelijke zwakheid en allerlei ziekten dit aardse leven hebben verteerd en zijn weggekwijnd. Zij namen met vreugde heerlijkheid, eer en onsterfelijkheid in de plaats ervan aan. — William Garrett Lewis, in "Westbourne Grove Sermons", 1872.

Vers 67

Door verdrukking scheidt God de zonde die Hij haat, van de ziel die Hij liefheeft. — John Mason.

Wenken voor predikers

Vers 67

—

1. De gevaren van voorspoed.
2. De voordelen van tegenspoed. — G.R.

Vers 67

De beteugelende kracht van verdrukking.

Verzen 67, 71, 75

Verdrukking driemaal bekeken en driemaal gezegend.

1. Vóór de verdrukking: afdwalen.
2. Tijdens de verdrukking: leren.
3. Na de verdrukking: weten. — C.A.D.

Uitleg

Vers 68

"Gij zijt goed en goeddoende." Zelfs in de verdrukking is God goed en doet Hij goed. Zo belijdt iemand die het zelf heeft meegemaakt. God is in Zichzelf het werkelijke Goede. In elke eigenschap van Zijn wezen is Hij goed, in de allervolste zin. Ja, alleen Hij is goed: "Niemand is goed dan Een, namelijk God." Wat Hij doet, komt overeen met Wie Hij is. Uit een zuivere bron komen zuivere stromen. Zijn goedheid is niet verborgen en niet werkeloos. Hij laat Zich kennen in Zijn daden, want Hij is actief weldadig.

Hij doet goed! Geen tong kan opsommen hoeveel goeds Hij doet. Geen hart kan peilen hoe goed Hij is! Het is goed om de Heere te aanbidden zoals de dichter hier doet: door Hem te beschrijven. Feiten over God zijn de beste lofprijzing voor God. Alle eer die wij Hem kunnen geven, is Zijn eigen heerlijkheid naar Hem terug te laten stralen. Meer goeds dan wat God is en doet, kunnen wij van Hem niet zeggen. Geloven wij in Zijn goedheid, dan eren we Hem met ons geloof. Bewonderen we haar, dan verheerlijken we Hem met onze liefde. Maken we haar bekend, dan maken we Hem groot met ons getuigenis.

"Leer mij Uw inzettingen." Dit is hetzelfde gebed als eerder, met hetzelfde argument. Hij bidt in feite: "Heere, U bent goed en doet goed. Wees dan ook goed voor mij, zodat Uw onderwijs mij goed maakt en goed laat doen." De man van God was een leerling en leerde

graag. Hij schrijft dat toe aan de goedheid van de Heere. Daarom hoopte hij ook in de school te mogen blijven en te blijven leren, tot hij elke les volmaakt kon uitvoeren. Zijn leerboek, door hemzelf gekozen, waren de koninklijke inzettingen. Een ander boek wilde hij niet.

Hij wist hoe droevig het afloopt als je die inzettingen overtreedt. Door pijnlijke ervaring was hij teruggebracht op de weg van de gerechtigheid. Daarom bad hij om het grootste teken van goddelijke goedheid dat hij zich kon bedenken: dat hij de wet volmaakt mocht leren kennen en er helemaal mee in overeenstemming zou zijn. Wie treurt omdat hij het woord niet heeft bewaard, verlangt ernaar het te leren. En wie zich verheugt dat hij door genade heeft geleerd het te onderhouden, is er niet minder op gespitst dat dit onderwijs hem gegeven blijft worden.

In vers 12, het vierde vers van Beth, vinden we ongeveer dezelfde gedachte als in dit vierde vers van Teth.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 68

"Gij zijt goed en goeddoende." God heeft Zichzelf als goed voor ons neergezet, opdat we ons niet tevredenstellen met een laag voorbeeld van goedheid. Hij wordt ons getoond als louter goedheid. Hij is goed van natuur, en Zijn werk past bij Zijn natuur. Niets ontbreekt eraan en niets is eraan gebrekkig. Je kunt er niets aan toevoegen om het beter te maken. Philo zegt: ho on to proton agathon, dat wil zeggen: het eerste Wezen moet wel het eerste Goed zijn. Zodra we ons voorstellen dat er een God is, stellen we ons meteen voor dat Hij goed is. Hij is goed uit Zichzelf, goed in Zichzelf, en goedheid zelf. Van al het goede in de schepselen is Hij zowel de bron als het voorbeeld.

1. Begin bij Zijn natuur. Van oorsprong is Hij daar "goed", in Zichzelf en voor anderen. Je kunt denken aan de zon: ze heeft zelf licht en

geeft het door aan alles om haar heen. God is wezenlijk goed, meer nog: Hij ís de goedheid. Bij ons is goedheid een eigenschap die erbij komt, een geschenk. Bij God is ze geen eigenschap, maar Zijn eigen wezen. Een vat dat verguld is, heeft een glans die er later bij is gekomen. Een vat dat helemaal van goud is, heeft glans en stof in één. God is oneindig goed.

Wat schepselen aan goeds hebben, kent een grens, maar niets stelt een grens aan Gods volmaaktheid of meet haar af. Hij is een oceaan van goedheid zonder oever of bodem. Wat is onze druppel naast die oceaan! God is bovendien onveranderlijk goed. Zijn goedheid wordt nooit meer of minder. Niets kun je eraan toevoegen en niets kun je ervan afnemen. De mens had in zijn onschuld de mogelijkheid te zondigen, hij was "peccabilis". Daarna werd hij "peccator": werkelijk een zondaar. God daarentegen was en blijft altijd goed. Zo ziet het voorbeeld eruit dat ons voor ogen staat, maar Zijn natuur is een grote diepte.

Daarom volgt nu: 2. Zijn werk: "Hij doet goed." Wat voor werk heeft God al deze zesduizend jaar op het grote toneel van de wereld gedaan, behalve goedheid tonen? Hand. 14:17: "Hoewel Hij nochtans Zichzelven niet onbetuigd gelaten heeft, goed doende van den hemel, ons regen en vruchtbare tijden gevende, vervullende onze harten met spijs en vrolijkheid." Hij liet Zichzelf niet onbetuigd, agathopoiōn. Hij strafte hun afgoderij niet met wraak, maar gaf weldaden. Zo'n voorbeeld wordt ons voorgehouden om na te volgen, zodat heel ons leven niets anders wordt dan goed doen. Matth. 5:48: "Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is." Daarom bidt de psalmist terecht: "Leer mij Uw inzettingen." — Thomas Manton.

Vers 68

"Gij zijt goed en goeddoende." De Heere mogen we altijd zegenen. Bij elke gelegenheid horen we goed over God te denken, en zeker als we

het zwaar hebben. Daarom staat er: “eert den HEERE in de valleien” (Jes. 24:15; Engels: “in de vuren”). De drie jongemannen deden dat in de heetste oven ... Dat we niet kunnen danken voor verdrukking op zichzelf, geef ik toe. Maar we kunnen wel danken voor het goede dat ze ons brengt, of omdat we er Gods genadige hand op de een of andere manier duidelijk in zien. Zo bekeken is er, voor wie nog aan deze kant van de hel is, geen toestand waarin we geen reden hebben om God te loven.

Ook niet in de zwaarste ramp. Daarom zegt David direct na zijn klacht over zijn verdrukking: “Gij zijt goed en goeddoende.” Hij erkent ook (Ps. 119:65): “Gij hebt bij Uw knecht goed gedaan, HEERE, naar Uw woord.” Zo prezen Paulus en Silas God terwijl ze werden geslagen en gevangengezet. — John Willison, 1680-1750.

Vers 68

“Gij zijt goed.” De Heere tuchtigde David, en de gezegende uitkomst daarvan was een bijzonder bewijs van Zijn goedheid. Dat kon hem als vanzelf brengen tot de erkenning van Zijn goedheid in het algemeen. Die goedheid zit in Wie Hij Zelf is en in Zijn onvermoeibare liefdevolle bemoeienissen.

Wie ongelovig en overhaast oordeelt over Gods bestuur en Zijn genadig handelen, meent een frons te zien met zwakke zin. Het oog van het geloof ziet juist een lach op Zijn gezicht. Hoe meer het geloof oefent in het terugblikken op wat voorbij is en in het ervaren van wat nu is, hoe sneller we klaarstaan met de lofzang: “Gij zijt goed.” — Charles Bridges.

Wenken voor predikers

Vers 68

Een tweeledig pleidooi om een bijzondere zegen. Gods goedheid is waar onze onwetendheid op hoopt.

Vers 68

"Gij zijt goed en goeddoende." Wie God is en wat Hij doet, wordt zichtbaar in de natuur, in Zijn voorzienigheid, in de genade en in de heerlijkheid. Het is zedelijk goed, weldadig goed, volmaakt goed, onmetelijk goed, onveranderlijk goed, goed zoals we het ervaren en goed zoals het ons bevredigt. — W.J.

Vers 68 (eerste zinsnede)

Een preek over Gods goedheid.

1. Hoe volmaakt die goedheid is.
2. Waaruit ze blijkt.
3. Welke macht ze over ons moet hebben. — J.F.

Uitleg

Vers 69

"De hovaardigen hebben leugens tegen mij gestoffeerd." Eerst hadden ze hem bespot (Ps. 119:51), vervolgens bedrogen (Ps. 119:61), en nu belasterden ze hem. Ze grepen naar de leugen om zijn naam te beschadigen, want met de waarheid konden ze niets tegen hem inbrengen. Ze smeedden een leugen zoals een smid een ijzeren wapen maakt. Of ze vervalsten de waarheid zoals vals geld wordt geslagen. Het oorspronkelijke woord roept een alledaagse uitdrukking op: "Ze hebben een leugen tegen mij in elkaar gedraaid." Te trots om te liegen waren ze dus niet. Hoogmoed is zelf een leugen, en zodra een hoogmoedig mens liegt, "spreekt hij uit zijn eigen".

Meestal zijn juist de hoogmoedigen de bitterste tegenstanders van wie rechtvaardig leeft. Ze zijn jaloers op hun goede naam en zouden die graag verwoesten. Laster is daarvoor een goedkoop, handig wapen als het erom gaat de goede reputatie van een gelovige te vernietigen. Spannen veel hoogmoedigen samen om een kwaadaardige leu-

gen uit te denken, te overdrijven en rond te strooien, dan weten ze hun slachtoffer meestal te raken. Dat ze hem niet helemaal doden, is niet hún verdienste.

O, wat een venijn schuilt onder de tong van een leugenaar! Menig gelukkig leven is er bitter door geworden. Menige goede naam is eraan vergiftigd, als door het dodelijkste gif. Het is verschrikkelijk om gewetenloze mensen op het aambeeld van de duivel te horen hameren aan een nieuwe laster. Eén ding helpt daartegen: de zoete belofte. "Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die in gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen."

"Doch ik bewaar Uw bevelen van ganser harte." Mijn enige zorg is voortaan mijn eigen werk te doen en me vast te houden aan de geboden van de Heere. Als de modder waarmee ze ons bekogelen onze ogen niet blind maakt en onze oprechtheid niet beschadigt, doet ze weinig kwaad. Bewaren wij de bevelen, dan bewaren de bevelen ons op de dag van smaad en laster. David herhaalt zijn besluit: "Ik bewaar." De geboden zijn voor hem als nieuw: hij ziet dat ze waarlijk van de Heere zijn, "Uw bevelen". En met "van ganser harte" zet hij heel zijn wezen in beweging.

Brengt laster ons ertoe vastberadener en zorgvuldiger te gehoorzamen, dan is ze ons blijvend ten goede. Leugens die op ons worden afgevuurd, kunnen onze trouw aan de waarheid vergroten. Mensenhaat kan onze liefde voor God laten groeien. Als we leugens met woorden willen bestrijden, verliezen we misschien de strijd. Maar een heilig leven weerlegt alle laster en laat zich zelf niet weerleggen. Kwaadwilligheid wordt gedwarsboomd wanneer wij, hoeveel tegenstand er ook is, in heiligheid blijven volharden.

Vers 69

"De hovaardigen hebben leugens tegen mij gestoffeerd." Raast in onze tijd de vijand van de waarheid in leugenachtige geschriften tegen de rechtzinnige leraars in de Kerk? Dan gebruikt hij een heel oude list van de duivel. David klaagt immers dat hij het in zijn eigen dagen al ervoer. — Solomon Gesner.

Vers 69

"De hovaardigen hebben leugens … gestoffeerd" (Engels: gesmeed). Ze versieren hun leugens met de schijn van waarheid en mooie woorden. Ze beschikken over munthuizen om hun leugens kunstig te vormen en over persen om ze te drukken. — William Greenhill, 1591-1677.

Vers 69

"De hovaardigen." Geloof maakt nederig, ongeloof maakt trots. Geloof maakt nederig, want het toont ons onze zonden en wat ze verdienen. Het toont ook dat we alleen via Christus als Middelaar met God te maken kunnen hebben, en dat we alleen door genade goed kunnen doen en kwaad kunnen vermijden. Weten mensen dat niet, dan denken ze groot over zichzelf en worden ze hoogmoedig. Zo zijn alle onwetenden, alle ketters en alle wereldlingen hoogmoedig. Wie zich vernedert onder Gods handen, is nederig tegenover mensen. Wie God veracht, vervolgt ook Zijn knechten. — Richard Greenham.

Vers 69

"Leugens … gestoffeerd." Vatablus vertaalt: "concinnarunt mendacia". Tremellius volgt hem: ze hebben leugens opgetooid. Satan kan zich als een engel van het licht voordoen. Zo kan hij ook zijn leugens met een mantel van waarheid bedekken, zodat mensen ze eerder aannemen. En het is zeker geen kleine verzoeking als de leugens over god-

vrezenden worden bedekt met een schaduw van waarheid. Dat gebeurt wanneer goddelozen hun onrechtvaardig gedrag verbergen onder de schijn van recht. Dan worden niet alleen de godvrezenden onrechtvaardig vervolgd. Ook eenvoudige mensen krijgen te horen dat ze het volkomen verdiend hebben. In zo'n geval moeten de godvrezenden overeind blijven op het getuigenis van een goed geweten. — William Cowper.

Vers 69

"Gestoffeerd" (Engels: gesmeed). Dit vertaalt wel de kern van het Hebreeuwse woord, maar niet het beeld dat erin zit. Dat beeld lijkt naaien te zijn, verwant aan weven, dat in het Hebreeuws en in andere talen voor dezelfde zaak wordt gebruikt. Ook ons eigen beeld "in elkaar flansen" past ernaast. Het wijst echter minder op list en vaardigheid dan op het ontbreken ervan. Het verband tussen de zinsdelen is dit: alle sluwheid en boosheid van zijn vijanden moet hem alleen maar brengen tot gehoorzaamheid aan God, met een hart dat nog ongedeelder is dan eerst. — Joseph Addison Alexander.

Vers 69

"Gestoffeerd." Het beeld kan hetzelfde zijn als het Griekse (rhaptein dolon): naaien of in elkaar flansen. Het kan ook gaan om smeren of bepleisteren (Delitzsch, Moll enz.), zoals je een muur bepleistert zodat het echte materiaal niet meer te zien is. De psalmist blijft God trouw, hoeveel leugens de hovaardigen ook gebruiken om zijn ware trouw te besmeuren en te verbergen. — "The Speaker's Commentary."

Vers 69

"Leugens." Satan worstelt met twee armen tegen de godvrezenden: geweld en leugens. Waar hij geen geweld kan of durft te gebruiken, zul je hem zeker met leugens zien vechten. Juist hier laat de Heere in hoge mate Zijn zorgende voorzienigheid zien. Hij zet een hek om Zijn kinderen, tegen de boosheid van Satan en tegen de trotse groot-

spraak van zijn werktuigen. Zo gebeurt het dat zelfs hun hoogmoedigste harten zich tot leugens moeten beperken. Hun boosheid is zó groot dat ze kwaad móéten doen, en toch is hun macht zó beteugeld dat ze niet alles kunnen uitvoeren wat ze willen. — William Cowper.

Vers 69

"Ik bewaar Uw bevelen van ganser harte." Laat het woord van de Heere dus komen, laat het maar komen! Hadden we zeshonderd nekken, dan bogen we ze alle onder Zijn bevelen. — Augustinus.

Wenken voor predikers

Vers 69

Oprechte gehoorzaamheid is de beste troost wanneer je wordt belasterd. Ze is het beste antwoord, en de beste manier om de lasteraars te winnen voor God.

Uitleg

Vers 70

"Hun hart is vet als smeer." Zij hebben plezier in vettigheid, ik heb plezier in U. Door zich over te geven aan hun zinnen zijn hun harten ongevoelig, grof en kruipend geworden. David bedoelt: "Door Uw tuchtigende hand hebt U mij voor zo'n lot behoed." Hoogmoedige mensen groeien vet van vleselijke weelde, en daar worden ze nog hoogmoediger van. In hun voorspoed vieren ze feest en ze vullen er hun hart mee, tot ze ongevoelig, slap en zelfzuchtig zijn geworden. Een smerig, vet hart is iets afschuwelijks. Het is een vet dat een mens dwaas maakt: een vette aantasting van het hart, die tot zwakte en dood voert.

Het vet dat zulke mensen opslaan, doodt het leven in hen. Dryden schreef: "O zielen, in wie nooit hemels vuur werd gevonden, vette geesten, kruipend over de grond, aan de aarde gebonden."

Zo iemand heeft nergens meer hart voor, behalve voor weelde. Zijn hele bestaan lijkt te drijven en te sudderen in het vet van de keuken en de kroeg. Hij leeft van het vet van het land en zijn natuur raakt overheerst door wat hij heeft gegeten. De spier van zijn natuur is slap en vettig geworden.

"Maar ik heb vermaak in Uw wet." Blij zijn met de wet van de Heere is zoveel beter dan genieten van wat de zinnen prikkelt! Zo'n blijdschap houdt het hart gezond en het gemoed nederig. Wie heiligheid liefheeft, heeft nauwelijks reden om jaloers te zijn op de voorspoed van een wereldling. Genot in de wet tilt je op en maakt je edel. Vleselijk genot doet het tegenovergestelde: het verstopt het verstand en drukt onze verlangens omlaag. Tussen een gelovige en een zinnelijk mens is altijd een scherp verschil, en dat hoort ook zo te zijn.

Je ziet dat verschil in wat het hart wil, net zo goed als in wat het leven doet. Hun hart is vet als smeer, ons hart heeft vermaak in de wet van de Heere. Waar we blij van worden, laat méér van ons karakter zien dan wat dan ook. Zoals het hart van een mens, zo is de mens. David hield de raderen van zijn leven niet soepel met het vet van de zinnelijkheid, maar met zijn vermaak in Gods wet. Ook hij had zijn lekkernijen en delicatessen, zijn feesten en genoegens. Hij vond ze allemaal terug in het doen van de wil van de Heere, zijn God.

Is de wet eenmaal een vermaak geworden, dan is gehoorzamen zalig. Heiligheid in het hart laat de ziel eten van het vette van het land. Maken we de wet tot ons vermaak, dan werkt dat in ons hart precies omgekeerd als hoogmoed. Doodsheid, zinnelijkheid en halsstarrigheid genezen, en wij worden leerzaam, gevoelig en geestelijk. Laten we daarom heel nauwkeurig zijn in ons leven onder de invloed van Gods wet! Dan komen we niet onder de wet van zonde en dood te vallen.

Vers 70

"Hun hart is vet als smeer." Het woord tafash staat nergens anders in de Schrift. In het Chaldeeuws betekent het: vet maken of vet doen worden. Het betekent ook: dom en stompzinnig maken, omdat vette mensen dat vaak zijn ... Zo worden de hovaardigen van het vorige vers neergezet als mensen die onwrikbaar op het kwade gericht zijn. Ze voelen namelijk bijna niets meer. Dat zie je bij varkens. Steek je een varken met een els door de huid, dan merkt het dat maar traag, zolang de els alleen in het vet zit. Pas wanneer de punt het vlees raakt, voelt het die.

Zo is het ook met de hovaardigen, wier grote voorspoed elders met vettigheid wordt vergeleken: hun hart is helemaal ongevoelig. Al die vleselijke overvloed maakt het ongevoelig voor de strenge terechtwijzingen van het goddelijke woord, en ook voor de heilige geneugten en genoegens ervan. Sterker nog: het deugt helemaal niet voor goede aandriften. Zo zie je het ook elders bij vette dieren: hoe traag ze zijn en hoe weinig geschikt om te werken. Dieren die zo'n vettigheid niet belemmert, zijn daarentegen vlug en snel. — Martin Geier.

Vers 70

"Hun hart is vet als smeer." Daardoor worden ze: 1. Zinloos en zorgeloos: ze zijn gevoelloos geworden. Zo wordt de uitdrukking gebruikt in Jes. 6:10: "Maak het hart dezes volks vet." Ze voelen niets bij het onderwijs van Gods woord, en niets bij Zijn roede.

1. Zinnelijk en wellustig: "Hun ogen puilen uit van vet" (Ps. 73:7). Ze baden zich in de genoegens van hun zintuigen en vinden dat het hoogste goed. Wel bekome het hun! Ruilen wil ik niet met hen: "Ik heb vermaak in Uw wet." — Matthew Henry.

Vers 70

"Hun hart is vet als smeer, maar ik heb vermaak in Uw wet." Het klinkt als: mijn hart is een mager, hongerig hart. Mijn ziel houdt van Uw woord en vindt er vreugde in. Ik heb niets anders waarmee ik het kan vullen dan Uw woord en de troost die ik daaruit put. Hun harten zijn juist vol en vet, van de wereld en van hun lusten. Zij haten het woord. Wie een volle maag heeft, krijgt een afkeer van eten en kan het niet meer verteren. Zo hebben goddelozen een afkeer van het woord. Het komt er bij hen niet in en geeft hun lusten niet wat ze willen. — William Fenner.

Ik wilde graag weten wat een vet hart in medische zin betekent. Daarom ging ik naar een vooraanstaand man, die bekendstaat als voormalig voorzitter van het College of Physicians. Zijn antwoord laat zien dat de bijbeltekst meer beeldspraak is dan letterlijk bedoeld. Hij schreef mij vriendelijk het volgende: —

Wat men "het vette hart" noemt, komt in twee vormen voor. In de eerste vorm zit er veel te veel vetweefsel aan de buitenkant van het orgaan, vooral rond de basis. Je ziet dat in alle gevallen waarin het hele dier te vet is, zoals bij vee dat voor de slacht wordt vetgemest. Het hart hoeft daardoor niet slechter te werken, en medisch gezien is het misschien niet erg belangrijk. De tweede vorm is een veel ernstiger toestand. Daar wordt de spier van het hart zelf aangetast, en juist daar hangt zijn taak als centrale pomp van af.

De samentrekkende vezels van de spier veranderen in weefsel dat geen enkele eigenschap van gewone spiervezels heeft. Onder de microscoop zie je daarin makkelijk een aantal vette oliebolletjes. Is de aandoening enigszins uitgebreid, dan gaat het hart zwak en onregelmatig kloppen. Het is zeer gevaarlijk en leidt niet zelden tot een plotselinge dood. Het komt voor bij een lichaam dat over het geheel ongezond is, en het wijst op slechte voeding in het algemeen. De oorzaak is een lui en weelderig leven, of in elk geval het verwaarlozen

van beweging en van de leefregels die voor gezonde voeding onmisbaar zijn.

Toch kun je niet beweren dat het niet samengaat met geestelijke kracht, en met domheid hoeft het zeker niet samen te gaan. Maar bij deze ziekte is het hart letterlijk "smerig", en je kunt het terecht "vet als smeer" noemen.

Dat was het over fysiologie en pathologie. Mag ik het wagen me te begeven op het heilige terrein van de bijbeluitleg, zonder voor dwaas te worden versleten? Zet de psalmist niet de mensen die een dierlijk, zelfzuchtig en zondig leven leiden, waardoor lichaam en geest niet meer geschikt zijn voor hun eigenlijke bestemming, tegenover mensen die kunnen lopen op de weg van Gods geboden, mensen die er plezier in hebben Zijn wil te doen en over Zijn bevelen na te denken? Luiheid, vettigheid en domheid staan dan tegenover werklust, stevige spieren en geestelijke kracht. Lichaam staat tegenover geest. De mens die een dier is geworden, tegenover de mens die het beeld van God bewaart. — Sir James Risdon Bennett, 1881.

Wenken voor predikers

Vers 70

1. Het hart dat vettig is ontaard.
2. Het hart dat van de grond af opnieuw geboren wordt.

Vers 70

Een hart dat vet is geworden.

1. Vaststellen wat de ziekte is.
2. Waaraan je haar herkent: hoogmoed, geen vermaak in God en in Zijn wet, afkeer van Zijn volk, en de bereidheid om te liegen (Ps. 119:69).
3. Hoe fataal ze is.

4. De enige genezing: Ps. 51:12; Ezech. 36:26. — C.A.D.

Vers 71

1. David wist wat voor hem goed was.
2. David leerde wat in wezen goed is. Actieve gehoorzaamheid leer je door lijdelijke gehoorzaamheid.

Vers 71

Verdrukking als leermeester.

1. Nooit welkom geheten: "Ben geweest."
2. Vaak met ongeduld gedragen.
3. Altijd dankbaar herdacht: "Het is mij goed" enz.
4. Werkzaam bij een weerspannige leerling: "Opdat ik Uw inzettingen leerde."
5. Onmisbaar in de opvoeding van ieder mens. — J.F.

Vers 71

De school van de verdrukking.

1. De onwillige leerling wordt naar school gestuurd.
2. De harde les die de leerling krijgt.
3. Het gezegende leren van de leerling.
4. Het zoete overpeinzen van de leerling. — C.A.D.

Uitleg

Vers 71

"Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest." Slechte mensen veroorzaakten de verdrukking, maar ze werd tot goede doelen omgebogen. Voor zover ze hún werk was, was ze slecht. Voor David was ze goed. Ze deed hem op meer dan één manier goed, en dat besefte hij. Hoe hij ook over de beproeving gedacht mag hebben terwijl hij erin

zat, toen ze voorbij was zag hij dat ze hem verbeterd had. Voorspoed was niet goed voor de hovaardigen, want hun harten werden daardoor zinnelijk en ongevoelig. Maar verdrukking was goed voor de psalmist.

Wat voor ons het slechtste is, is beter dan het beste van de zondaar. Zondaren schaadt blijdschap, heiligen doet verdriet goed. Pijn en smart hebben ons duizend weldaden gebracht, en één daarvan is deze: we kregen er onderwijs in de wet door. "Opdat ik Uw inzettingen leerde." Die zijn we gaan kennen en bewaren doordat we de pijn van de roede voelden. Eerder vroegen we de Heere ons te leren (Ps. 119:66), en nu zien we dat Hij dat al heeft gedaan. Waarachtig, Hij heeft goed met ons gedaan, want Hij is wijs met ons omgegaan.

Dankzij onze beproevingen zijn we gespaard gebleven voor de onwetendheid van mensen met een vet hart. Alleen daarom al hebben we reden om voortdurend dankbaar te zijn, ook als er verder niets was. Voor de hovaardigen is het niet goed om door voorspoed vet te worden. Maar voor de nederigen is het wél goed om in tegenspoed de waarheid te leren. Zonder verdrukking is er bar weinig te leren. Willen we geleerd worden, dan moeten we lijden. De Latijnen zeggen het zo: "Experientia docet", ervaring leert. Er is geen koninklijke weg om de koninklijke inzettingen te leren. Gods geboden lees je het best met ogen die nat zijn van tranen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 71

"Het is mij goed enz." Mijn ziekte maakt mij beter, mijn armoede maakt mij rijker en mijn zwakheid sterker. Ik bid met Bernardus: "Irascaris mihi, Domine": Heere, wees toornig op mij. "Want als U mij niet straft, hebt U geen zorg voor mij. Als ik geen bitterheid proef, heb ik geen geneesmiddel. Als U mij niet tuchtigt, ben ik Uw zoon niet." Zo ging het ook Manasse, de achterkleinzoon van David, toen hij

in nood zat: "... bad hij het aangezicht des HEEREN, zijns Gods, ernstelijk aan." De ijzers van die koning waren hem zelfs kostbaarder dan zijn goud.

Zijn gevangenis was een gelukkiger woonplaats dan zijn paleis, en Babylon een betere school dan Jeruzalem. Wat zijn we dwaas dat we onze verdrukkingen met een zure blik aankijken! Hoe nors ze er ook uitzien, ze zijn onze beste vrienden. Ze zijn er niet om ons te plezieren, maar om ons te helpen. Door wat ze opleveren, verdienen ze een welkom. Wat maakt het uit hoe bitter het drankje smaakt als het gezondheid brengt? — Abraham Wright.

Vers 71

"Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest." Heiligen halen veel winst uit verdrukking, want in zo'n tijd is "godzaligheid", die "een groot gewin" is en "tot alle dingen nut", krachtiger dan voorheen. Door een wonder van genade loopt de roede van de tuchtiging uit en bloeit ze, net als die van Aäron. Ze draagt de beste vruchten van gerechtigheid. Het is echt een zeldzaam gezicht: iemand die uit een ziekbed of uit een andere oven van verdrukking tevoorschijn komt. Hij lijkt dan meer op de engelen in reinheid. Hij lijkt meer op Christus, Die heilig was, onnozel, onbevlekt en afgescheiden van de zondaren.

Hij lijkt meer op God Zelf, want hij is in al zijn wegen nauwgezetter rechtvaardig en leeft in heel zijn wandel meer als voorbeeld van heiligheid. — Nathanael Vincent, 1697.

Vers 71

"Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest." Heb ik vandaag geen kruis te dragen, dan schiet ik niet op naar de hemel. Een kruis (alles wat onze vrede verstoort) is de spoorslag die ons voortjaagt. Zonder kruis zouden we hoogstwaarschijnlijk blijven staan en, verblind door lege ijdelheid, steeds dieper in de zonde wegzakken. Een kruis duwt ons vooruit, hoe onverschillig en dwars we ook zijn.

Languit op een bed van donsveren liggen lijkt misschien heerlijk zoet. Maar aangenaam gemak en rust zijn niet wat een christen is toebedeeld. Wil hij hoger en hoger komen, dan moet dat via een ruwe weg. Wee wie geen dagelijks kruis heeft! Wee wie erover mort en mokt! — Uit "Gold Dust", 1880.

Vers 71

"Het is mij goed enz." Er zijn dingen die goed zijn zonder prettig te wezen, zoals verdriet en verdrukking. Zonde voelt prettig maar levert niets op. Verdriet doet pijn maar levert wél iets op. Water is het zuiverst wanneer het in beweging is, en niet als het stilstaat. Zo zijn ook heiligen meestal het heiligst als ze verdrukt worden. Sommige christenen doen denken aan kinderen die hun boeken alleen leren zolang de roede op hun rug zit. Het is algemeen bekend dat de Heere Zijn zoetste lessen juist heeft bezegeld met de zwaarste verdrukking.

Veel mensen worden er niet beter van als ze oordelen zien die anderen treffen. Maar zodra ze die oordelen aan den lijve hebben gevoeld, gebeurt dat wel. Het zuiverste goud is het buigzaamst: het geeft het gemakkelijkst mee. En het beste zwaard is het zwaard dat soepel buigt zonder krom te blijven. — William Secker, 1660.

Vers 71

"Het is mij goed enz." Godsvrucht kan op wonderlijke wijze alles omzetten in troost en blijdschap. Voor een vrome mens bestaat feitelijk geen enkele toestand die slecht of treurig is. Zijn verdriet is zelfs zoet. Zijn zwakheden doen hem goed. Wat hij tekortkomt, maakt hem rijk. Wat hem te schande maakt, siert hem. Wat hem drukt, verlicht hem. Zijn plichten zijn voorrechten en zijn val wordt de grond waarop hij vooruitkomt. Ja, zelfs zijn zonden komen hem ten goede en winnen hem iets, omdat ze berouw, nederigheid, behoedzaamheid en waakzaamheid in hem voortbrengen. Goddeloosheid werkt andersom. Zij ruïneert elke situatie, bederft en vernedert alles wat goed is,

en maakt alle gemak en alle troost van het leven bitter. — Isaac Barrow, 1630-1677.

Vers 71

"Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest." In het bijzonder boeiende boek dat mejuffrouw E.J. Whately schreef over het leven van haar vader, de beroemde aartsbisschop van Dublin, staat een feit dat dr. Whately zelf vertelde. Het gaat om de komst van de lariksboom naar Engeland. Toen de eerste planten arriveerden, hoorde de tuinman dat ze uit Zuid-Europa kwamen. Hij nam dus aan dat ze warmte nodig hadden. Dat ze ook vlak bij de sneeuwgrens groeien, vergat hij. Hij zette ze in een broeikas. Elke dag verschrompelden ze verder, tot de tuinman het vol walging opgaf en ze op de mesthoop buiten smeet. Daar kwamen ze weer tot leven, schoten ze uit en werden ze uiteindelijk bomen. Ze hadden kou nodig.

Zo redt de grote Hovenier Zijn planten vaak door ze juist de kou in te sturen. Als Gods lariksen willen groeien, is de bijtende vorst van beproeving en verdrukking dikwijls onmisbaar. Onder zo'n tucht komen nieuwe gedachten en gevoelens op. Het hart sterft verder af voor de wereld en voor het eigen ik. Uit de nacht van verdriet breekt de ochtend van vreugde aan. De winter kondigt de lente aan. Uit de kruisiging van de oude mens komt de opstanding van de nieuwe voort, net zoals in de natuur het leven een kind van de dood is.

> *"De nacht is de moeder van de dag*
> *en de winter die van de lente,*
> *en op oud verval ontspringen altijd*
> *de groenste mossen." — James Wareing Bardsley, in "Illustrated Texts and Texts Illustrated", 1876.*

Vers 71

"Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest." Een opmerkelijk feit: de schitterendste kleuren in de plantenwereld zie je op de hoogste bergen, op de plekken die het meest aan het wildste weer zijn bloot-

gesteld. Helemaal boven op de kale, door storm kaalgeschoren top groeien de helderste korstmossen en mossen en de mooiste juweeltjes van wilde bloemen in overvloed. Een van de rijkste kleurenspelen die ik ooit zag, was vlak bij de top van de Chenebettaz. Dat is een berg van zo'n 10.000 voet, direct boven het grote hospitium van Sint-Bernhard. Een groot rotsvlak was helemaal bedekt met een fel gele korstmos. In de zon glom het als de gouden kantelen van een betoverd kasteel.

Daar in die hoge streek, midden in de grimmigste verlatenheid en overgeleverd aan de felste storm van de hemel, liet deze korstmos een pracht van kleur zien die hij in de beschutte vallei nooit vertoont. Terwijl ik dit schrijf, heb ik twee exemplaren van dezelfde korstmos voor mij liggen. Het ene komt van de grote Sint-Bernhard, het andere van de muur van een Schots kasteel dat diep tussen esdoorns verscholen ligt. Wat vorm en kleur betreft, is het verschil tussen beide enorm. Het exemplaar dat tussen de wilde stormen van de bergtop is opgegroeid, heeft een heerlijke sleutelbloemgele kleur, een gladde structuur en een gave omtrek. Het exemplaar uit de zachte lucht en de fijne buien van het dal is dof en roestkleurig, schilferig van structuur en met een gebroken omtrek.

Is het niet precies zo met de christen die verdrukt wordt, door de storm heen en weer geslingerd en zonder troost? Zolang de stormen en de wisselvalligheden van Gods voorzienigheid niet telkens opnieuw tegen hem aan beuken, zie je zijn karakter nog bedorven en beneveld door zelfzuchtige en wereldse invloeden. Maar de beproevingen halen die sluier weg, maken de lijnen van zijn aard volmaakt en geven zijn godsvrucht glans en zegen.

> *"Te midden van mijn lijst van oneindige zegeningen*
> *staat dit vooraan: dat mijn hart heeft gebloed.*
> *Voor alles loof ik U, maar het meest voor het strenge."* — *Hugh Macmillan.*

Vers 71

"Opdat ik Uw inzettingen leerde." Hij bedoelt niet het leren dat je krijgt door Gods woord te horen of te lezen. Hij bedoelt wat hij door ervaring had geleerd. In moeilijke tijden had hij de waarheid en troost van Gods woord krachtiger en levendiger gevoeld dan hij ooit zonder moeite had kunnen voelen. Daardoor was hij ook vromer, wijzer en godsdienstiger geworden, toen de moeite voorbij was. — William Cowper.

Vers 71

"Opdat ik … leerde." "Ik zou nooit hebben geweten", zei Maarten Luthers vrouw, "wat die en die dingen in die en die psalmen betekenen, wat zulke klachten en roerselen van de geest zijn. Ik zou het beoefenen van christelijke plichten nooit hebben begrepen, als God mij niet in enige verdrukking had gebracht." Het is zeer waar: Gods roede is als de aanwijsstok van de schoolmeester bij een kind. Die wijst de letter aan, zodat het kind haar beter opmerkt en onthoudt. Zo wijst Hij ons ook veel goede lessen aan, die we anders nooit zouden hebben geleerd. — Uit John Spencers "Things New and Old", 1658.

Vers 71

"Opdat ik … leerde." Voorspoed maakt mensen blind, tegenspoed opent hun ogen. Denk aan de zalf die een oogziekte moet genezen. Eerst bijt en prikt ze zodat de ogen gaan tranen, maar daarna ziet men helderder dan voorheen. Zo kwelt moeite mensen eerst vreselijk, maar verlicht ze daarna de ogen van hun verstand. Ze worden dan redelijker, wijzer en behoedzamer, want uit moeite groeit ervaring en uit ervaring wijsheid. — Otho Wermullerus, 1551.

Vers 71

"Uw inzettingen leerde." De christen mag God danken dat het leven niet is gegaan zoals hij het zelf wilde.

Toen er een waas van tranen in zijn ogen stond, las hij in Gods woord en ontdekte hij schitterende dingen. Toen Jona uit de diepten van de zee omhoogkwam, bleek hij Gods inzettingen te hebben geleerd. Hij kon niet te diep gaan om die kennis te krijgen. Niets hield hem nu nog tegen om naar Ninevé te trekken. Het was alsof hij uit de diepte een leger van twaalf legioenen met de gevaarlijkste troepen had meegebracht. Gods woord, door het geloof vastgegrepen, was dat alles voor hem, en nog veel meer. Toch had hij nog meer verdrukking nodig, want sommige inzettingen kende hij nog niet.

Enkele wonderbomen moesten nog verdorren. Hij moest nog afdalen in een diepere vallei van vernedering. Misschien leert zelfs de diepste verdrukking ons niet alles. Dat is een vergissing die we soms maken. Maar waarom zouden we God dwingen ons zo hard aan te pakken? Waarom gaan we niet gewoon aan de voeten van Jezus zitten, om rustig te leren wat we moeten leren? — George Bowen, in "Daily Meditations", 1873.

Vers 71

"Inzettingen." Het werkwoord waar dit woord van komt, betekent graveren of inschrijven. Het woord staat voor een vaste, voorgeschreven, geschreven wet. Het wordt gebruikt voor Jozefs wet over het deel van de priesters in Egypte, voor de wet op het pascha enzovoort. In deze psalm heeft het echter een meer innerlijke betekenis. Het is Gods zedelijke wet die gegraveerd staat op de vlezen tafelen van het hart. Het is het diepste, geestelijke begrijpen van Zijn wil, dus wat er ten diepste achter Zijn wil zit. Het ligt minder voor de hand dan de wet en de getuigenissen en komt meer rechtstreeks door geestelijke mededeling dan Zijn bevelen.

Die bevelen worden meer uitgewerkt door de inspanning van het verstand zelf, dat weliswaar door God wordt geleid, maar wellicht meer als werktuig wordt gebruikt en minder lijdzaam. Over de inzettingen wordt voortdurend gesproken als dingen die nog geleerd

moeten worden, geheel of gedeeltelijk, en die dus niet al van buitenaf begrepen zijn, zoals Gods wet ... Je leert ze niet plotseling, maar door ervaring en door beproevingen die God in Zijn barmhartigheid heeft voorbestemd. Het zijn dus lessen die diep in het hart gegraveerd staan, en daar blijven ze ook. “Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest, opdat ik Uw inzettingen leerde.” “Ik ben verstandiger dan al mijn leraars, omdat Uw getuigenissen mijn betrachting zijn.” — John Jebb.

Uitleg

Vers 72

“De wet Uws monds.” Wat een zoete, veelzeggende naam voor Gods woord! Het komt met frisheid en kracht uit Gods eigen mond naar onze ziel. Wat alleen opgeschreven staat, is als gedroogde kruiden, maar gesproken taal heeft levendigheid en dauw. We doen er goed aan Gods woord te zien alsof het zojuist in ons oor is gefluisterd. Want in werkelijkheid is het door de jaren niet vervaagd. Het is even krachtig en betrouwbaar als de dag waarop het werd uitgesproken. Voorschriften krijgen waarde zodra we zien dat ze van de lippen van onze Vader in de hemelen komen.

Dezelfde lippen die ons tot bestaan hebben gesproken, spraken ook de wet waarmee we dat bestaan moeten sturen. Waar zou een wet zo lieflijk vandaan kunnen komen als uit de mond van onze verbondsGod? Met recht waarderen we boven alle prijs wat uit zo’n bron komt.

“Is mij beter, dan duizenden van goud of zilver.” Zei een arme man dit, dan haalden de wijsneuzen van de wereld hun schouders op: zure druiven, wie niets heeft, kijkt als eerste op rijkdom neer. Maar hier spreekt iemand die zijn duizenden gewoon bezat. Hij wist uit ervaring wat geld waard is en wat de waarheid waard is. Hij heeft het over enorme rijkdom, hij telt hem in duizenden, hij noemt zelfs de vormen

waarin die voorkomt: “goud of zilver”. Daarna zet hij Gods woord er ver boven, als iets wat voor hém beter is, ook als een ander dat voor zichzelf niet zo ziet.

Rijkdom is soms goed, gehoorzaamheid is altijd beter. De schatten van dit leven bewaren is verstandig. De wet van de Heere bewaren is veel prijzenswaardiger. De wet is beter dan goud en zilver. Goud en zilver kunnen gestolen worden, het woord niet. Goud en zilver krijgen vleugels, Gods woord blijft. Goud en zilver baten niet in het uur van de dood, maar juist dan is de belofte het kostbaarst. Christenen die goed onderwezen zijn, weten wat Gods woord waard is, en ze zeggen dat ook met warmte. Dat doen ze niet alleen tegenover andere mensen, maar ook als ze tot God bidden.

Een hart dat Gods inzettingen hoger waardeert dan elk aards bezit, heeft ze zeker geleerd. En het is een even zeker teken van genade als de voorschriften van de Schrift ons net zo dierbaar zijn als haar beloften. Moge de Heere ons genadig zó leren denken over de wet van Zijn mond. Merk op hoe dit deel van de psalm naar goedheid ruikt. Gods handelen is goed (Ps. 119:65), heilig oordeel is goed (Ps. 119:66), verdrukking is goed (Ps. 119:67), God is goed (Ps. 119:68), en hier is Zijn wet niet alleen goed maar beter dan de beste schat. Heere, maak ons goed door Uw goede woord. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 72

“De wet Uws monds is mij beter enz.” Waardeer de Schrift ten zeerste en heb haar in hoge eer. Hoe zou iemand ooit een vak goed leren als hij het niet belangrijk vindt en er op neerkijkt? Stel dit boek van God boven alle andere boeken. Sint Gregorius noemt de Bijbel “het hart en de ziel van God”. Volgens de rabbijnen hangt aan elk streepje en puntje van de Schrift een berg van betekenis. “De wet des HEEREN is volmaakt” (Ps. 19:8). De Schrift is de bibliotheek van de Heilige Geest.

Alles wat we van God kunnen weten, staat erin bijeengebracht, en ze geeft ons het nauwkeurige model en het bouwplan van de godsdienst.

De Schrift bevat de credenda, "wat we moeten geloven", en de agenda, "wat we moeten doen". Ze kan "u wijs … maken tot zaligheid" (2 Tim. 3:15). Ze is de maatstaf van de waarheid en beslecht elke twist als rechter. Ze is de poolster die ons naar de hemel wijst (Jes. 8:20). "Het gebod is een lamp" (Spr. 6:23). Ze is het kompas waarmee we het roer van onze wil moeten besturen. Ze is het veld waarin Christus, de Parel van grote waarde, ligt verborgen. Ze is een rots vol diamanten. Ze is een heilig collyrium, een oogzalf: wie erin kijkt, gaat beter zien.

Ze is een geestelijke kijker waarin Gods heerlijkheid schittert. Ze is de panacee, het ene geneesmiddel dat voor alles helpt wat de hele ziel mankeert. De bladzijden van de Schrift zijn als "de bladeren des booms … tot genezing der heidenen" (Openb. 22:2). De Schrift laat genade ontstaan en voedt haar daarna. Waardoor wordt een bekeerling anders geboren dan door "het Woord der waarheid" (Jak. 1:18)? En waardoor groeit hij anders dan door "de redelijke onvervalste melk" van het woord (1 Petr. 2:2)? Het geschreven woord is het boek waar onze bewijzen voor de hemel uit komen.

Het is het baken dat ons de klippen van de zonde laat zien, zodat we ze vermijden. Het is het tegengif tegen dwaling en tegen het afvallen van de waarheid, het tweesnijdende zwaard dat de oude slang verwondt. Het is onze vesting, waarachter we standhouden tegen de kracht van de begeerte, net als het Capitool in Rome een sterke plek vol wapens en voorraad was. De Schrift is "Davids toren", waar de schilden van ons geloof aan hangen (Hoogl. 4:4). "Haal het woord weg, en u berooft ons van de zon", zei Luther.

Het geschreven woord gaat boven een gezantschap van engelen of een stem uit de hemel. "… deze stem hebben wij gehoord … En wij hebben het profetische woord, dat zeer vast is" (2 Petr. 1:18-19). O,

heb het geschreven woord hoog! Wie waardeert, wint. Caesar hechtte zoveel waarde aan zijn aantekeningen dat hij zijn purperen mantel kwijtraakte om ze te redden. Hoeveel hoger moeten wij dan Gods heilige woorden schatten? "De redenen Zijns monds heb ik meer dan mijn bescheiden deel weggelegd" (Engels: meer geacht dan mijn nodige spijs). — Thomas Watson, in "The Morning Exercises".

Vers 72

"De wet Uws monds is mij beter." De heilige Schriften zijn de schatten en het genot van een ziel waar genade in woont.

Voor David waren ze beter dan duizenden van goud en zilver. Zelfs een berg van doorzichtige parels, opgetast tot aan de hemel, is niet zo rijk als zij. Daarom koos die goede man ze voor altijd als zijn erfdeel en verheugde hij zich erin als in alle rijkdommen samen. Geen gierigaard geniet zo van zijn geldzakken, en geen jonge erfgenaam zo van zijn grote erfenis, als de heilige David genoot van het woord van zijn God.

Het woord "wet" gaat terug op een stam die "beproeven" betekent, zoals kooplieden doen. Zij onderzoeken en keuren de goederen die ze kopen en opslaan. Van dezelfde stam komt het woord voor edelstenen en juwelen die zijn getest en echt zijn gebleken. De gezonde christen is de wijze koopman op zoek naar mooie parels. Wat hij leest of hoort, houdt hij tegen de maatstaf, de toetssteen van de Schrift. Heeft hij echte waarheden gevonden, dan legt hij ze op voorraad, tot grote verrijking van dit hoogste en soevereine vermogen van zijn verstand. — Oliver Heywood.

Vers 72

Gods woord moet voor ons dichterbij staan dan onze vrienden, ons dierbaarder zijn dan ons leven, zoeter dan onze vrijheid en heerlijker dan elke aardse troost die we kennen. — John Mason.

Vers 72

Wat verdrukking, als ze geheiligd wordt, ons onder andere leert, is liefde voor Gods woord. “Dit is mijn troost in mijn ellende, want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt.” Aan mejuffrouw Westbrook, die op sterven lag, werd een stuk uit de honderdnegentiende psalm voorgelezen. Ze zei: “Stop maar, meneer. Zoveel heb ik nog nooit tegen u gezegd. Dat kon ik nooit. Maar nu kan ik zeggen: ‘De wet Uws monds is mij beter, dan duizenden van goud of zilver.’ Wat kunnen goud en zilver nu nog voor mij betekenen?” — George Redford, in “Memoirs of the late Rev. John Cooke”, 1828.

Vers 72

“Duizenden van goud of zilver.” Aardse rijkdom verdien je met zwoegen, bewaar je met zorg en verlies je met pijn. Het zijn valse vrienden, want precies wanneer we troost het hardst nodig hebben, zijn ze het verst bij ons vandaan. Alle wereldlingen zullen dat in het uur van hun dood ervaren. Dan wordt hun troost hun afgenomen, net zoals Jona’s wonderboom hem op een ochtend werd afgenomen, juist toen hij hem het meest nodig had tegen de zon. Heel anders is Gods woord. Zetten we het in ons hart vast, zoals Maria deed, dan blijft de troost ervan ons dragen als alle andere troost ons begeeft.

Zo worden we rijk voor God, namelijk wanneer onze zielen voorraadschuren zijn, volgestopt met de schatten van Zijn woord. Is het armoede als je weinig goud en zilver hebt? “An ideo angelus pauper est, quia non habet jumenta” enz. (Chrysostomus). Zijn engelen arm, omdat ze geen kudden vee bezitten? Was Petrus arm, omdat hij de kreupele geen goud of zilver kon geven? Nee, hij bezat een voorraad genade die oneindig veel meer waard was. Laat de rijkdom van goud maar aan de wereldlingen. In Kanaän is hij geen betaalmiddel en in ons hemelse vaderland telt hij niet mee. Willen we daar aanzien hebben, dan moeten we onze zielen verrijken met geestelijke genaden.

Daar hebben we een overvloed van in de mijnen en schatkamers van Gods woord. — William Cowper.

Vers 72

De Schrift is een bron die altijd overloopt en nooit leeg te scheppen is. Ze is een schat die nooit opraakt. Daarop zijn de beelden van de wet gericht die David in deze psalm gebruikt, en ze passen evenzeer bij het evangelie. Het is beter dan niet alleen "goud of zilver", die kostbaar zijn, maar zelfs dan "duizenden", en dat spreekt van overvloed. In een ander vers zet hij het naast alle rijkdommen en een grote buit. Beide omvatten multiplex genus: allerlei waardevolle goederen, zoals schapen, ossen, land, huizen, kleding, bezit, geld en meer van dat.

Zo valt er in het evangelie allerlei geestelijke rijkdom te halen, ja, van elke soort volop en in overvloed. Daarom vergelijken de Griekse kerkvaders de waarheden van de Schrift met edelstenen en onze Zaligmaker met een parel van grote waarde. Een dienaar van het Woord wordt in dat opzicht een koopman in onschatbare juwelen genoemd, want de waarheden van het evangelie zijn uitgelezen en voortreffelijk. Ze zijn zoveel waard als onze zielen, als de hemel, als de zaligheid. Ga ik nog hoger, dan zijn ze zoveel waard als de rijkdom van Gods genade en het dierbare bloed van Christus.

Dat laatste kun je ook op het evangelie toepassen, omdat het ons beide laat zien en aanbiedt. — Abraham Wright.

Verzen 72, 127

David zag hoe sommigen Gods wet krachteloos maken. Daarom zei hij: "Daarom heb ik Uw geboden lief, meer dan goud, ja, meer dan het fijnste goud." Alsof hij zegt: ik heb Uw wet juist zoveel liever, omdat sommigen haar als afval behandelen. Ze gooien haar weg als iets wat krachteloos en verouderd is, zonder nog enige waarde. Of ze durven haar als het ware in te trekken en ongeldig te verklaren, zodat hun eigen lusten en ijdele inbeeldingen haar plaats kunnen innemen. Nu ik

zie dat zowel goddeloze als bijgelovige mensen niets van Uw wet willen weten, brandt mijn liefde ervoor des te feller.

"Ik heb Uw geboden lief, meer dan goud", waar de meeste mensen in hun liefde ervoor als gevangenen achteraan lopen. En ik acht haar méér dan wat mensen het meest achten en wat hun in deze wereld de meeste eer oplevert: "het fijnste goud". Ja, zoals hij zei (Ps. 19:11): "begeerlijker dan goud, ja, dan veel fijn goud." — Joseph Caryl.

Vers 72

U die heren bent, bedenk wat Hiëronymus vertelt over Nepotianus, een jonge edelman uit Rome: "qui longa et assidua meditatione Scripturarum pectus suum fecerat bibliothecam Christi". Door lang en onafgebroken over de Schriften na te denken, maakte hij van zijn borst de bibliotheek van Christus.

Denk aan wat er over koning Alfonsus wordt verteld: dat hij de Bijbel veertien keer doorlas, samen met alle commentaren die zijn tijd te bieden had.

U die geleerd bent, denk aan Cranmer en Ridley. Cranmer leerde het Nieuwe Testament uit zijn hoofd onderweg naar Rome, Ridley tijdens zijn wandelingen over het terrein van Pembroke Hall in Cambridge. Denk aan wat er over Thomas a Kempis wordt gezegd: dat hij nergens rust vond "nisi in angulo cum libello", tenzij in een hoekje met dit Boek in zijn hand. En aan wat men over Beza zegt: dat hij op zijn tachtigste en ouder elk Grieks hoofdstuk uit de brieven van Paulus feilloos uit zijn hoofd kon opzeggen. U die vrouwen bent, bedenk wat Hiëronymus zegt over Paula, Eustochium en andere dames die uitzonderlijk goed thuis waren in de Heilige Schriften.

Iedereen moet die overdreven uitspraak van Luther goed overdenken: dat hij zonder het Woord niet in het paradijs zou willen wonen, en met het Woord best in de hel zou kunnen leven. Deze uitspraak van Luther moet "cum grano salis" worden opgevat. — Edmund Calamy.

Vers 72

Wat rijkdom oplevert, wordt ver overtroffen door wat Gods woord ons als zegen geeft.

Vers 72

Een schatting van waarde.

1. Hoe hoog de heiligen Gods wet schatten.
2. Laat zien wanneer die schatting ontstond: in verdrukking, Ps. 119:71.
3. Verdedig dat ze waar is, door te laten zien hoe hol rijkdom is en hoe bevredigend godzaligheid. — C.A.D.

Vers 72

Het woord is beter dan goud en zilver.

1. Het geeft wat je met goud en zilver niet kunt kopen.
2. Zonder wat het woord geeft, kunnen goud en zilver een vloek zijn.
3. Zonder goud en zilver deelt het woord zijn schat vrijer en rijker uit dan mét goud en zilver.
4. Het woord en wat het geeft blijven het hart verblijden, ook op de dag dat goud en zilver voor hun teleurgestelde aanbidders waardeloos blijken te zijn. — J.F.

Vers 72

“De wet Uws monds is mij beter enz.”

1. Ze zuivert meer en maakt mij een beter mens.
2. Ze verrijkt meer en maakt mij een rijker mens.
3. Ze doet méér onderscheiden en maakt mij een groter mens.
4. Ze draagt meer en maakt mij een sterker mens.
5. Ze behoedt meer en maakt mij een veiliger mens.

6. Ze stilt meer en maakt mij een gelukkiger mens.
7. Ze blijft langer en past beter bij mij, een mens die onsterfelijk is. — W.J.

Uitleg

We zijn nu bij het tiende gedeelte aangekomen. Elke strofe begint met de letter Jod, maar het gaat zeker niet over jota's, tittels en andere kleinigheden. Het onderwerp lijkt eerder persoonlijke ervaring, met de aantrekkingskracht die die op anderen heeft. De profeet zit diep in het verdriet, maar hij houdt uit naar verlossing en naar het worden van een zegen. Hij wil anderen onderwijzen, maar eerst vraagt de psalmist zelf om onderwezen te worden, want hij is eerst zelf leerling (vers 73). Dan overtuigt hij zichzelf dat hij goed ontvangen zal worden (74), en hij noemt wat hij wil getuigen (75).

Hij bidt om meer ervaring (76, 77), om de mislukking van de hovaardigen (78) en om de verzameling van de godvrezenden rond hem (79). En dan weer voor zichzelf: dat hij helemaal toegerust mag zijn voor zijn getuigenis en daarin wordt gedragen (80). Het is de bange maar hoopvolle noodkreet van iemand die zwaar gekweld wordt door wrede tegenstanders. Daarom doet hij zijn beroep op God, zijn enige vriend.

Vers 73

"Uw handen hebben mij gemaakt, en bereid." Het loont om stil te staan bij het feit dat we geschapen zijn. En het is een fijn besef dat Gods hand zoveel met ons te maken heeft gehad, want die hand handelt nooit los van Zijn denken. Kijken we naar God als onze Maker, Die de zorgvuldige kunde en kracht van Zijn handen liet werken om ons te vormen en toe te rusten, dan voelen we ontzag, dankbaarheid en liefde voor Hem. Hij liet Zich persoonlijk met ons in, want Hij maakte ons met Zijn eigen handen.

Op twee manieren bewees Hij Zijn zorg: Hij wordt voorgesteld als Degene Die ons maakte en ook boetseerde. Zowel in het geven van het bestaan als in het inrichten ervan toonde Hij liefde en wijsheid. Zo vinden we in ons bestaan, en in hoe goed het ons gaat, redenen om Hem te loven, op Hem te vertrouwen en iets van Hem te verwachten.

"Maak mij verstandig, opdat ik Uw geboden lere." "U hebt mij gemaakt, onderwijs mij nu ook. Hier staat het vat dat U hebt gevormd: Heere, vul het! U gaf mij een ziel en een lichaam. Geef mij nu Uw genade, opdat mijn ziel Uw wil leert kennen en mijn lichaam helpt die uit te voeren." Wat een krachtig argument, en wat een sterke grond voor het gebed! Het is een verbreding van de roep: "Laat niet varen de werken Uwer handen." Wie Gods wet niet begrijpt en haar niet gehoorzaamt, blijft onaf en is nergens voor bruikbaar.

Maar we mogen redelijkerwijs verwachten dat de grote Pottenbakker Zijn werk voltooit. Hij zet er de laatste streek aan door ons heilige kennis en een heilig leven mee te geven. Als God ons slordig had gemaakt en niet ook zorgvuldig had gevormd, zou dit pleidooi veel kracht verliezen. Maar kijk eens hoe fijn en vakkundig de Heere het menselijk lichaam heeft gemaakt. Daaruit mogen we met zekerheid afleiden dat Hij net zoveel moeite voor de ziel wil doen, tot ze helemaal Zijn beeld draagt. Een mens zonder verstand is een zwakzinnige, een spot met wat een mens hoort te zijn.

En een verstand zonder genade is slecht, een trieste ontsporing van wat een verstand kan zijn. We bidden dat we niet zonder geestelijk oordeel worden achtergelaten. Daarvoor bad de psalmist in vers 66, en hier pleit hij er opnieuw voor. Zonder dat oordeel kun je de geboden niet werkelijk kennen en houden. Zondigen kunnen ook dwazen. Alleen wie door God is onderwezen, kan heilig zijn. Vaak spreken we over "begaafde" mensen. Maar de beste gaven heeft hij aan wie God een geheiligd verstand heeft gegeven, om de wegen van de Heere te kennen en op prijs te stellen.

Merk op dat David niet vraagt om verstand voor theorie of om zijn nieuwsgierigheid te voeden. Hij verlangt een verlicht oordeel om Gods geboden te leren en zo gehoorzaam en heilig te leven. Dat is de beste vorm van leren die er bestaat. Iemand kan zijn hele leven op de hogeschool blijven waar deze wetenschap wordt onderwezen en toch smeken om meer vermogen om te leren. Gods gebod is namelijk geweldig ruim, dus het geeft de krachtigste, best geschoolde geest ruimte genoeg. Eigenlijk beschikt niemand van nature over een verstand dat zo'n groot terrein kan overzien.

Vandaar: "Maak mij verstandig." Het is alsof hij zegt: "Andere zaken kan ik met mijn verstand wel leren, maar Uw wet is zo zuiver, volmaakt, geestelijk en verheven, dat mijn verstand eerst moet groeien voordat ik er iets van kan." Hij vraagt zijn Maker dit te doen, alsof hij aanvoelde dat alleen de macht die hem schiep, hem wijs kon maken tot heiligheid. We hebben een nieuwe schepping nodig, en wie kan die geven, behalve de Schepper Zelf? Wie ons maakte om te leven, moet ons maken om te leren. Wie ons kracht gaf om te staan, moet ons genade geven om te begrijpen.

Laat ieder van ons het gebed van dit vers naar de hemel zuchten, voordat we nog één stap verder gaan. Want zelfs in deze verzoeken raken we de weg kwijt, tenzij we ons er biddend doorheen vechten en God om verstand roepen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

In dit gedeelte begint elk vers met de Hebreeuwse letter Jod. Dat is de kleinste letter van het Hebreeuwse alfabet, in Matth. 5:18 een jota genoemd: "... zal er niet een jota noch een tittel van de wet voorbijgaan." — Albert Barnes.

Verzen 73-80

Middeleeuwse theologen zien in dit gedeelte meestal het gebed van de mens die hersteld wil worden in zijn oorspronkelijke onschuld en wijsheid, doordat hij gelijkvormig wordt gemaakt aan het beeld van Christus. Dat sluit aan bij de voor de hand liggende betekenis. Zij bestaat voor een deel uit een smeekbede om goddelijke genade en voor een deel uit de bewering dat het voorbeeld van vroomheid en berusting in moeilijke tijden aantrekkelijk genoeg is om mensen naar God toe te trekken.

Dat is een waarheid die zowel in het lijden van Christus als in het leven van alle heiligen te zien is, die geprobeerd hebben Hem na te volgen. — Neale en Littledale.

Vers 73

"Uw handen hebben mij gemaakt, en bereid enz." Dit vers bevat een bede om verstand, met een reden erbij: ik ben het werk van Uw handen, geef mij dus verstand. Iedereen is goed voor wat zijn handen hebben gemaakt. Zou de Heere dan Zijn schepselen niet veel meer liefhebben, en dan vooral de mens, Zijn voortreffelijkste schepsel? Kijk je naar de vorm van zijn lichaam, dan vind je op aarde niets kostbaarders. Maar in wat je niet ziet, namelijk zijn ziel, is hij nog veel schoner. Je ziet dus: Davids redenering is bijzonder doeltreffend. Het komt neer op wat hij elders zegt, alsof hij roept: "Heere, laat niet varen de werken Uwer handen. U bent mijn Maker en mijn Auteur. Uw hulp zoek ik, en de hulp van niemand anders."

Wie goede dingen van God wil vragen, moet eerst bedenken hoeveel goeds de Heere hem al heeft gedaan. Doet hij dat niet, dan vraagt hij het zonder enig recht daarop. Maar velen weten hier zo weinig van, dat ze niet beseffen hoe wonderlijk God hen heeft gemaakt. Daardoor kunnen ze Hem niet zegenen en ook niets van Hem verwachten als van hun Schepper en Onderhouder. Het argument van onze eerste schepping kan alleen goed gebruiken wie door gena-

de deelt in de tweede schepping. Want alle voorrechten van de eerste schepping zijn we door onze val kwijtgeraakt.

Van nature is het dus geen troost en geen reden tot hoop dat God ons gemaakt heeft. Het is eerder reden tot angst en wantrouwen, omdat we onszelf verkeerd hebben gemaakt. We hebben Zijn beeld verspeeld en zijn nu niet meer wat God ons in het begin schiep. — William Cowper.

Vers 73

"Uw handen hebben mij gemaakt, en bereid enz." Twee dingen vallen hier op. Ten eerste: als hij bidt om heilig verstand, beschuldigt hij zichzelf en alle anderen terecht van blindheid. Die komt niet van de Schepper, maar van de verdorven mens. Ten tweede: omdat hij is geschapen, durft hij al te hopen dat God Zijn werk in hem blijft doen. God laat Zijn werk immers niet los. Daarom vraagt hij God hem nieuwe genade te schenken en te voltooien wat Hij in hem is begonnen. — Thomas Wilcocks, 1586.

Vers 73

Hugo haalt vernuftig uit de verschillende werkwoorden van dit vers de zonden die we moeten mijden. Ondankbaarheid, waar staat: "Uw handen hebben mij gemaakt." Hoogmoed, bij: "en bereid." Vertrouwen op eigen oordeel: "maak mij verstandig." En nieuwsgierige bemoeizucht: "opdat ik Uw geboden lere."

Vers 73

"Uw handen." Hilarius en Ambrosius menen dat het meervoud "handen" aanwijst dat de mens nauwkeuriger en volmaakter is gemaakt. Het lijkt dan alsof God hem met meer inspanning en vakmanschap heeft gevormd, omdat hij is geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. Nergens staat dat God iets anders dan de mens met beide handen heeft gemaakt. In Jesaja zegt Hij immers: "Ook heeft Mijn hand de aarde gegrond" (Jes. 48:13). — John Lorinus, 1569-1634.

Toch is dit een vergissing, zoals Augustinus aanwijst. Er staat immers: "De hemelen zijn het werk Uwer handen." Ps. 102:26. — C.H.S.

Vers 73

"Uw handen." O, zie toch naar de wonden van Uw handen, en vergeet het werk van Uw handen niet! Zo bad koningin Elizabeth. — John Trapp.

Vers 73

Sommigen betrekken het werkwoord asah, "gemaakt", op de ziel, en kunan, "bereid", op het lichaam. — D.H. Mollerus.

Vers 73

"Gemaakt, en bereid; maak mij verstandig." Gods grootheid staat Zijn omgang met ons niet in de weg. Het hoort juist bij Zijn grootheid dat Hij Zich kan neerbuigen tot de kleinheid van Zijn schepselen. Want wie geschapen is, is al volgens het woord zelf klein. God blijft immers altijd God en de mens blijft altijd mens. De oceaan blijft de oceaan, en de druppel blijft de druppel. Gods grootheid omgeeft onze kleinheid zoals de hemel de aarde omspant. Aan alle kanten sluit ze erop aan, zoals de lucht alle delen van de aarde vult.

Daardoor is het contact zo volledig en zo gezegend: "In Wiens hand de ziel is van al wat leeft, en de geest van alle vlees des mensen" (Job 12:10). Zo dichtbij staat Hij bij het werk van Zijn handen, zo vertrouwd is Hij ermee. De naam Schepper wijst op nabijheid, niet op afstand. Alleen al het feit dat Hij ons gemaakt heeft, is de zekerheid dat Hij ons wil zegenen en met ons wil omgaan. Verbondenheid tussen het gemaakte en zijn maker zit al in het begrip schepping. "Uw handen hebben mij gemaakt, en bereid; maak mij verstandig, opdat ik Uw geboden lere." Zijn naam is "den getrouwen Schepper" (1 Petr. 4:19), en zo roepen wij Hem aan: "Laat niet varen de werken Uwer handen" (Ps. 138:8). — Horatius Bonar, in "The Rent Veil", 1875.

Vers 73

"Maak mij verstandig enz." Het boek van God lijkt op een apotheek. Voor elke wond ligt er een geneesmiddel. Komt er een vreemde in zo'n apotheek, dan weet hij niet waar alles ligt, ook al is alles aanwezig. De apotheker zelf weet het wel. Zo ligt er in de Schrift een voorraad geneesmiddelen voor elke zwakte en troost tegen elk verdriet. Wanneer we het ene hoofdstuk naast het andere leggen, zullen we ze begrijpen. De Schrift laat ons niet in de steek, maar wijzelf laten haar in de steek, en dat ligt dus aan onszelf. Laten we met haar vertrouwd raken, dan zullen we haar begrijpen, terwijl grote geleerden die nalatig zijn, in het donker blijven. — Richard Stock.

Vers 73

"Maak mij verstandig." Laten we God bidden ons verstand te openen. Hij heeft ons een geweten gegeven om ons te leiden. Zo moet Hij ook die gidsen ogen geven, zodat ze ons de goede kant op kunnen sturen. Het is namelijk zo dat alleen God ons geweten grondig kan verlichten. Laten we Hem daarom vragen dat te doen. Al ons studeren, luisteren, lezen en overleggen kan het nooit bereiken. Alleen Hij Die ons gemaakt heeft, kan het. Hij Die ons geweten maakte, is de enige Die het hemelse licht van ware kennis en juist inzicht kan geven. Laten we Hem er dus ernstig om zoeken. — William Fenner, 1600-1640.

Vers 73

"Opdat ik Uw geboden lere." Hij wil ze zo leren dat hij hun zin en betekenis kent, en hun reinheid en geestelijkheid. En zo dat hij ze doet uit liefde, in geloof en tot eer van God. Want het gaat hier niet om het alleen maar van buiten leren, noch om ze in het geheugen te prenten of er theorie van te hebben. Het gaat om ze in geloof en liefde te beoefenen. — John Gill.

Verzen 73-74

Leer uit deze verzen:

1. Hoewel niets het ongeloof kan tevredenstellen, gebruikt het ware geloof zelfs de meest gewone weldaad van de schepping om zichzelf te sterken: “Uw handen hebben mij gemaakt, en bereid.”
2. Het is een goede manier om met God te redeneren: om een nieuwe gave vragen omdat je al een gave hebt ontvangen. God gaf ons gewone weldaden, dus vragen we Hem ook om genade die zalig maakt: “Uw handen hebben mij gemaakt, en bereid; maak mij verstandig, opdat ik Uw geboden lere.”
3. God is onze Schepper, en wij zijn geschapen om Hem te dienen. Daarom mogen we met vrijmoedigheid vragen om elke genade die ons in staat stelt Hem te dienen, zoals het voorbeeld van de psalmist ons leert ...
4. Alle gelovigen mogen blij zijn als ze zien dat één van hen in zijn lijden wordt gedragen en ondersteund. Want wat dat ene lijdende kind overkomt, is voor alle anderen een onderpand: God zal ook hen in zo’n geval helpen. “Die U vrezen, zullen mij aanzien, en zich verblijden.” — David Dickson.

Wenken voor predikers

Een schets rond de sleutelwoorden van de psalm, van ds. C. A. Davis.

Verzen 73-80

Natuurlijke en geestelijke schepping. De psalmist vraagt de Schepper om geestelijk leven, om “verstand” (Ps. 119:73). Dan zullen de geestelijke mensen hem welkom heten (Ps. 119:74). Hij aanvaardt verdrukking gewillig als training voor zijn geestelijk leven (Ps. 119:75-77). Hij wijst de vijandschap van de hovaardigen af (Ps. 119:78), verlangt naar het

gezelschap van de geestelijke mensen (Ps. 119:79) en bidt om een gezond hart (Ps. 119:80).

Vers 73

1. Bedenk met hoeveel zorg de Heere ons heeft gemaakt.
2. Zie daarin een reden voor Hem om de nieuwe schepping in ons af te maken.
3. Let op de manier waarop Hij dat doet.

Uitleg

Vers 74

"Die U vrezen, zullen mij aanzien, en zich verblijden, omdat ik op Uw woord gehoopt heb." Krijgt een man van God genade voor zichzelf, dan wordt hij ook een zegen voor anderen. Dat is zeker zo als die genade hem gezond inzicht en heilige kennis heeft gegeven. Mensen die God vrezen, krijgen er moed van als ze ervaren gelovigen ontmoeten. Een hoopvol mens is een geschenk uit de hemel als het bergafwaarts gaat of als er gevaar dreigt. Als de hoop van één gelovige uitkomt, worden zijn metgezellen opgemonterd en gesterkt, en leren zij ook hopen.

Het doet je ogen echt goed om iemand te zien die getuigt dat de Heere waarachtig is. De heiligen hebben veel vreugde aan de omgang met broeders die al verder zijn. Dat de vreze Gods een sombere genade zou zijn, zoals sommigen haar noemen, klopt niet. Ze gaat heel goed samen met blijdschap. Maakt zelfs het zien van een kameraad de godvrezenden al blij, hoe blij moeten ze dan zijn in de tegenwoordigheid van de Heere Zelf! We komen niet alleen bij elkaar om elkaars lasten te dragen, maar ook om elkaars vreugde te delen.

En sommigen brengen veel vreugde in de gemeenschappelijke pot. Mensen met hoop nemen blijdschap mee. Moedeloze mensen besmetten anderen met hun somberheid, en daarom is bijna niemand

blij hen te zien. Mensen die hun hoop op Gods woord hebben gebouwd, hebben zonneschijn in hun gezicht en worden door hun broeders en zusters hartelijk ontvangen. Sommige belijders verspreiden verdriet zodra ze er zijn, en de godvrezenden glippen dan stilletjes weg uit hun gezelschap. Laat dat bij ons nooit het geval zijn, nooit!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 74

"Die U vrezen, zullen mij aanzien, en zich verblijden enz." Wie God vrezen, "verblijden" zich van nature als ze iemand "aanzien" die op hen lijkt, en ze praten graag met hem. Dat geldt het meest voor iemand van wie geloof en geduld hem door moeilijkheden heen hebben gedragen en hem boven verzoekingen hebben laten zegevieren. Iemand die "op Uw woord gehoopt" heeft en niet is teleurgesteld. Elk voorbeeld als dit geeft nieuwe moed aan allen die in hun eigen strijd dezelfde moeilijkheden moeten doorstaan en dezelfde verzoekingen onder ogen moeten zien. Laten we daarom in al onze beproevingen onthouden dat onze broeders, evenzeer als wijzelf, diep betrokken zijn bij hoe het afloopt.

Het kan de handen van velen sterker of slapper maken. — George Horne.

Vers 74

"Die U vrezen, zullen mij aanzien, en zich verblijden enz." Wat een troost voor de erfgenamen van de belofte om elkaar te zien en samen te komen: "aspectus boni viri delectat", alleen al de aanblik van een goed mens doet goed. Het is een genoegen om om te gaan met wie hun best doen God te behagen en bang zijn Hem te kwetsen. Wat leven ze mee met de barmhartigheid die ieder van hen ontvangt: "zul-

len mij aanzien, en zich verblijden", omdat er bij mij iets is uitgekomen wat bij mijn hoop past.

Ze zullen komen kijken naar mij als naar een gedenkteken, als naar een schouwspel van Gods barmhartigheid en waarheid. Maar welke barmhartigheid had hij ontvangen? Uit de samenhang lijkt het te gaan om genade om Gods geboden te gehoorzamen. Dat was het gebed dat er onmiddellijk aan voorafging: om onderwezen en onderricht te worden in Gods wet (Ps. 119:73). Nu zullen ze blij zijn als ze mijn heilige levenswandel zien en hoe ik daarin vooruit ben gegaan en God heb verheerlijkt. De Hebreeuwse schrijvers noemen als reden: "Dan zal ik hen kunnen onderwijzen in die inzettingen, wanneer ze mij, hun koning, Gods wet zien bestuderen." Het kan ook worden verstaan van elke andere zegen die God hem naar zijn hoop had geschonken.

Ik versta het liever zo: ze zullen blij zijn als ze zien dat hij in zijn moeiten en lijden wordt opgehouden, gesteund en erdoorheen gedragen. "Ze zullen blij zijn als ze in mij een treffend voorbeeld zien van wat het oplevert om op Uw genade te hopen." — Thomas Manton.

Vers 74

"Omdat ik op Uw woord gehoopt heb." En hij is niet teleurgesteld. De Vulgaat vertaalt het met "supersperavi": ik heb overhoopt. Aben Ezra verklaart dat dan zo: "Ik heb gehoopt op heel Uw besluit." Ook op Uw besluit om mij te verdrukken, zoals in het volgende vers. — John Trapp.

Wenken voor predikers

Vers 74

1. De bemoedigende invloed van goede mensen op anderen.
2. De leerzame invloed van anderen op hen. — G.R.

Vers 74

Omgang met een beproefde maar standvastige gelovige is een bron van blijdschap voor de kinderen van God.

1. Hij heeft een aangrijpend verhaal uit ervaring te vertellen.
2. Hij heeft waardevolle raad en waarschuwingen te geven.
3. Hij is een gedenkteken van Gods trouw, dat de hoop van anderen bevestigt.
4. Hij is een brief van Christus, met een bepaald doel geschreven: om te laten zien hoe kostbaar en krachtig het evangelie is, en hoe het werkt. — J.F.

Uitleg

Vers 75

"Ik weet, HEERE! dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn." Wie het meest wil leren, moet dankbaar zijn voor wat hij al weet en dat tot eer van God willen belijden. De psalmist had het zwaar gehad, maar in die beproeving had hij op God blijven hopen. Nu zegt hij vol overtuiging dat hij rechtvaardig en wijs was getuchtigd. Dat dacht hij niet alleen, hij wist het. Zijn zekerheid was zo groot dat hij geen moment aarzelde. Heiligen zijn er zeker van dat hun moeilijkheden rechtvaardig zijn, ook als ze de bedoeling ervan niet zien.

De godvrezenden werden er blij van dat David dit zei. "En dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt." Liefde had strengheid nodig, en daarom paste de Heere die toe. Dat de gelovige in zware nood kwam, kwam niet doordat God ontrouw was. Het kwam juist door het tegenovergestelde: Gods trouw aan Zijn verbond bracht de uitverkorene onder de roede. Het was misschien niet nodig dat anderen op dat moment werden beproefd. Maar voor de psalmist was het nodig, en daarom hield de Heere de zegen niet van hem terug. Onze hemelse Vader is geen Eli.

Hij laat Zijn kinderen niet zomaar en ongestraft zondigen, want daarvoor is Zijn liefde te sterk. Wie de belijdenis van dit vers uitspreekt, komt al verder in de school van de genade en leert de geboden. Dit derde vers van dit gedeelte komt overeen met het derde vers van Teth (67) en tot op zekere hoogte met enkele andere verzen die in hun achttal het derde zijn.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 75

"Ik weet, HEERE! dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn." Toen ik heel jong was, leek de boom van de kennis me prachtig, een heerlijke boom. Maar wat heb ik me daarin vaak vergist, wat een vergissingen heb ik gemaakt! En hoeveel vergissingen zijn er nog over wat we in het dagelijks spraakgebruik zo graag "kennis" noemen. Wie de klassieken heeft gelezen, zich in wiskunde heeft verdiept, thuis is in geschiedenis, grammatica en gewone welsprekendheid, wordt gezien als iemand met kennis. Hetzelfde geldt voor wie een lastige vraag handig weet op te lossen en bedreven is in oude geleerdheid.

En dat is hij ook, vergeleken met de onwetende massa van de mensheid. Maar wat is dat alles waard naast de kennis in mijn tekst? Van die kennis weten maar weinig van de zogenaamde geleerden ook maar iets af; ze zijn er nauwelijks mee vertrouwd.

"Ik weet." Wat precies, David? Wat is het dat jij weet? "Ik weet, HEERE! dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn, en dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt."

Hoe graag ik me ook met andere beschouwingen bezighoud, ik zou veel en veel liever de kennis van deze man uit deze tekst hebben dan de grootste vertrouwdheid met alle wetenschappen samen, zoals men dat in alle trots noemt ... Mijn indruk is dat de psalmist in de eerste helft algemeen spreekt. Hij heeft het dan over Gods verordeningen, beschikkingen, voorzienigheid en gerichten. Wat hij zegt, is

dat hij weet dat ze rechtvaardig zijn, billijk, wijs en eerlijk, en dat er niets op aan te merken is. Dat blijft zo, ook als mensen zichzelf door hun dwaasheid in de problemen brengen en dan in hun hart tegen God mopperen.

David was gezegend met een uitzonderlijk verstand. Hij maakt geen enkele uitzondering: "Ik weet … dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn." In de tweede helft van de tekst maakt hij het persoonlijk. Iemand zou kunnen zeggen: jij hebt makkelijk praten. Jij ziet koninkrijken omslaan, tronen schudden en de ellende van de een en de pijn van de ander, en je vindt dat het allemaal klopt. "Jazeker", antwoordt hij, "maar ik ben net zo overtuigd over al mijn eigen verdriet. Ik weet … dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt." — Uit een preek van John Martin, 1817.

Vers 75

"Ik weet, HEERE! dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn enz." Deze tekst lijkt op een toespraak tot God Zelf. Zo doet David dat wel vaker. Als hij een diep gevoel wil uitdrukken, of iets wat hij geestelijk heeft meegemaakt, dan wendt hij zich rechtstreeks tot God. Wie God liefheeft, geniet van de omgang met Hem. Er zijn gevoelens die een geestelijk mens met bijzonder veel troost en blijdschap aan God Zelf vertelt. "Ik weet, HEERE! dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn." God stuurt alles aan. Zijn "gerichten" zijn hier Zijn algemene beschikkingen, beslissingen en daden.

Het gaat dus niet alleen om verdrukkingen, al horen die er wel bij. Zegt de psalmist "Uw gerichten", dan denkt hij vooral aan wat God over hém had besloten: hoe God met hem omging, en dus alles wat hem was overkomen of nog zou overkomen. Voor de psalmist bestond er namelijk geen toeval. Hij geloofde dat God alles bepaalde wat hem overkwam, en dat vond hij fijn om te denken. Hij laat een vast en gelukkig vertrouwen horen in alles wat God deed en nog zou

doen met hem. Hij vertrouwde zich helemaal toe aan Gods wijsheid, macht en liefde.

"Ik weet … dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn." Volkomen rechtvaardig, op alle punten rechtvaardig, zonder één onderdeel dat beter had gekund, helemaal wijs en goed. Hij is hiervan rotsvast overtuigd, hij twijfelt er geen moment aan. Hij zegt "ik weet", niet slechts "ik denk". Juist die woorden "ik weet" maken duidelijk dat het hier om geloof ging en niet om zien. Hij zegt immers niet: "ik zie dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn", maar: "ik weet." Wat hij bedoelt, is helder: "Ik kan niet alles zien, en er zijn dingen in Uw handelen die ik niet helemaal begrijp. Toch geloof ik het, ik ben overtuigd, en daarom weet ik, Heere, dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn."

"Uw gerichten." Niet een paar ervan, maar allemaal. Hij overziet heel Gods handelen met hem en zegt van alles zonder uitzondering: "Ik weet, HEERE! dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn." Ontvangen we iets wat duidelijk tot ons genoegen en ons goed is, zoals zoveel dat we krijgen, dan nemen we dat dankbaar aan van God. Dan erkennen we Hem als de Gever van alles en danken we Hem voor Zijn genadige zorg. Dat is goed, zeker. Maar het geloof dat daarvoor nodig is (en er is wel enig geloof mee gemoeid) komt hierop neer: we erkennen dat God met ons bezig is, in plaats van de gaven ondankbaar aan te nemen zonder aan de Gever te denken.

Veel hoger staat het geloof dat van alles wat God doet zegt: "Ik weet … dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn", ook als het ons ogenschijnlijk niet gelukkig maakt. Toch is dat hier de betekenis, of in elk geval de hoofdbetekenis. Het woord "gerichten" kan namelijk wel Gods handelen van elke soort aanduiden. Maar de woorden die erop volgen, laten het hier vooral gaan over Gods bedrukkende handelen: de daden van Hem Die ons geen geluk lijken te brengen. "Ik weet, HEERE! dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn, en dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt." De gerichten die de psalmist vooral voor

ogen had, en waarvan hij zo zeker was dat ze rechtvaardig waren, waren geen vreugden maar verdriet.

Het waren geen gaven die hij ontving, maar dingen die hem werden afgenomen. Het waren zegeningen in vermomming, barmhartigheid onder een sluier, gaven in een rouwgewaad, zoals God ze Zijn kinderen zo vaak zendt. De psalmist wist, en dat tegen alle schijn in, dat deze gerichten "de gerechtigheid" waren. Wat het ook was, verlies, sterfgeval, teleurstelling, pijn of ziekte: het was rechtvaardig. Net zo rechtvaardig als de duidelijker zegeningen die eraan voorafgingen. Helemaal rechtvaardig, door en door rechtvaardig. Zo rechtvaardig dat het niet beter had gekund. Precies wat het beste was. En dat allemaal, alleen en uitsluitend omdat het Gods gerichten waren.

Dat ene stelde de geest van de psalmist tevreden en bracht elke twijfel tot rust. Over de gebeurtenissen zelf had hij kunnen twijfelen, maar nooit over Hem Wiens werk ze waren. "Uw gerichten." Daarmee lag alles vast, en was alles gezegd. "En dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt." Dat betekent: toen God verdrukking als zijn deel bepaalde, was dat trouw aan Zijn woord, trouw aan Zijn plannen van barmhartigheid, met een trouwe en geen zwakke liefde. Hij had hem net dat gestuurd wat het meest tot zijn goed was, al was het niet altijd wat het prettigst voelde.

En daarin had Hij Zich getrouw getoond. Zacht en liefdevol gaat de Heere met Zijn kinderen om, altijd weer. Hij veroorzaakt geen pijn die niet nodig is, maar wat nodig is, zal Hij niet achterhouden. — Francis Bourdillon, 1881.

Vers 75

"Uw gerichten." Er zijn judicia oris en er zijn judicia operis, in gewone taal: oordelen van Gods mond en oordelen van Gods handen. Het eerste soort hoor je Hem zeggen, het tweede soort zie je Hem doen. De eerste komen ter sprake in vers 13: "Ik heb met mijn lippen verteld

al de rechten Uws monds." Met deze "rechten" worden alleen Gods heilige wet en heel Zijn geschreven woord bedoeld.

Overal in deze psalm krijgen die door elkaar de namen Zijn "inzettingen", "geboden", "bevelen", "getuigenissen" en "rechten". Gods wetten heten onder andere "rechten", omdat we er een goed oordeel door krijgen waarmee we goed en kwaad onderscheiden. Anders konden we niet met zekerheid beoordelen wat we moeten doen en wat we moeten mijden. "A lege tua intellexi" in Ps. 119:104: "Uit Uw bevelen krijg ik verstand." Sint Paulus belijdt (Rom. 7:1-25) dat hij nooit goed had geweten wat zonde was, als de wet er niet was geweest. Hij noemt als voorbeeld de begeerte. Hij had niet geweten dat die zonde was, als de wet niet had gezegd: "Gij zult niet begeren." Zonder twijfel zijn ook deze "rechten", deze judicia oris, allemaal "gerechtigheid".

Het zou echt onredelijk zijn om te denken dat God ons iets als maatstaf van recht zou geven wat zelf niet recht is. We vinden zowel de naam ("rechten") als de zaak zelf (dat ze "rechtvaardig" zijn) in de negentiende psalm. Daar prijst de profeet Gods wet hoog, onder de verschillende namen "wet", "getuigenis", "bevelen" en "gebod" (vers 8 en 9). Dan sluit hij af onder de naam "rechten", in vers 10: "De rechten des HEEREN zijn waarheid, samen zijn zij rechtvaardig."

Behalve deze judicia oris, Gods oordelen in de zin van aanwijzingen, zijn er ook judicia operis. Dat zijn Zijn oordelen die corrigeren. Daar zit altijd aliquid poenale in, dat wil zeggen iets van een straf: iets wat de almachtige God ons als het ware als straf oplegt, iets wat ons moeite of verdriet doet. De apostel zegt in Hebr. 12:11 dat alle kastijding droevig is. Dat is ze ook, meer of minder, want anders zou ze voor ons geen straf zijn. Ook deze oordelen zijn weer van twee soorten. Je onderscheidt ze niet zozeer naar wat er wordt opgelegd, maar naar de toestand van de mensen aan wie het wordt opgelegd, en vooral naar de gezindheid en bedoeling van God Die het oplegt.

Alles kun je namelijk op twee manieren zien. Het kan gaan om openbare rampen die hele volken en steden treffen, of andere grote-

re en kleinere groepen mensen: pest, hongersnood, oorlog, overstromingen, slecht weer. Het kan ook gaan om persoonlijke verdrukkingen die bepaalde gezinnen of personen treffen: ziekte, armoede, schande, onrecht, het overlijden van vrienden en dergelijke. Al deze en alle andere van beide soorten kun je op twee manieren beschouwen. In beide gevallen kun je ze terecht oordelen van God noemen, al is dat in verschillende opzichten. Zo zien we de verschillende soorten oordelen van God.

Welke daarvan zouden hier bedoeld zijn? Nemen we ze allemaal mee, dan houdt de conclusie stand en klopt ze ook. Judicia oris en judicia operis, openbare en persoonlijke oordelen: de plagen waarmee Hij Zijn vijanden in grimmigheid straft, en de roeden waarmee Hij Zijn kinderen in barmhartigheid tuchtigt. Het is volkomen zeker dat ze allemaal "gerechtigheid" zijn. Toch denk ik dat de judicia oris hier niet in eigenlijke zin worden bedoeld. De uitleg in het laatste deel van het vers lijkt ze namelijk uit te sluiten. Daar wordt wat hier gerichten heet, uitgelegd als "verdrukt".

Daardoor blijft de tekst, naar zijn eigenlijke bedoeling, beperkt tot alleen deze judicia operis. Dat wel tot al deze, van welke soort ook: openbare of persoonlijke plagen of tuchtigingen. Van die allemaal zegt hij dat ze "gerechtigheid" zijn. Dat is het gezegde van de slotsom, dat wil zeggen wat er over de conclusie gezegd wordt: "Ik weet, HEERE! dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn." — Robert Sanderson.

Vers 75

"En dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt." Zie de nadruk. Hij zegt niet alleen dat God getrouw bleef, ook al verdrukte Hij hem. Hij zegt dat God getrouw was toen Hij de verdrukkingen stuurde. Verdrukking en moeite staan niet alleen niet haaks op Gods liefde, die in het verbond van genade is verpand. Ze horen bij hoe het nieuwe verbond wordt bestuurd, het zijn er zijtakken van. God is niet alleen trouw ondanks de verdrukkingen. Hij is trouw in het sturen ervan. Dat is een

verschil. In het eerste geval is het een uitzondering op de regel, “quae firmat regulam in non exceptis”.

In het tweede geval is het zelf een onderdeel van de regel: God kan niet trouw zijn zonder alles te doen wat ons goed en ons eeuwig welzijn dient. Zijn bestuur van de voorzienigheid is één kant van wat Hij in het verbond op Zich heeft genomen. Zoals Hij onze zonden vergeeft, ons heiligt en ons ten slotte heerlijkheid schenkt, zo richt Hij ook Zijn voorzienigheid in op wat wij nodig hebben en wat ons helpt op de weg naar de hemel. Het is een daad van Zijn soevereine barmhartigheid, die Hij Zijn volk beloofd heeft: een tucht toepassen die hun veiligheid dient. Kortom, het kruis staat niet buiten de genade van het verbond. Het hoort er zelf bij.

De oorzaak van alle verdrukkingen is de zonde, en daarom moeten we Gods gerechtigheid erkennen. Hun doel is bekering, en daarom moeten we Gods trouw erkennen. Het doel is geen vernietiging en ondergang, want dan zouden de verdrukkingen daden van gerechtigheid zijn, zoals bij de goddelozen. Het doel is dat wij klaar worden gemaakt om de beloften te ontvangen. Zo zijn ze daden van trouw. — Thomas Manton.

Vers 75

“En dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt.” Dat wil zeggen: met de oprechte bedoeling mij goed te doen. God kent onze aard van binnen en van buiten. Hij weet wat onze gezondheid schaadt en wat onze kwalen kan genezen. Daarom bepaalt Hij voor ons “pro jucundis aptissima quaeque”: het meest geschikte, in plaats van het aangename. Soms schrijft Hij ons geen zoete honing voor maar heilzame alsem. Wijzelf weten bijzonder weinig over wat ons werkelijk goed doet. Als de keuze van onze levensomstandigheden helemaal aan ons werd overgelaten, zouden we heel dwaze en heel nadelige keuzes maken.

We zouden zeker allemaal een rijk en overvloedig bezit kiezen. Maar God weet dat dit ons lui en verwend zou maken. Het zou ons

opblazen met hoogmoed en trotse gedachten, ons belasten met angstige zorgen en blootstellen aan gevaarlijke verzoekingen. Het zou ons onszelf doen vergeten en Hem verwaarlozen. Daarom schikt Hij in Zijn wijsheid armoede voor ons: de moeder van matigheid, de voedster van vlijt en de meesteres van wijsheid. Armoede leert ons onszelf kennen en ons beseffen hoe afhankelijk we van Hem zijn, en ze dwingt ons om bij Zijn hulp onze toevlucht te zoeken. Hebben we dan geen reden om dankbaar te zijn voor de middelen waarmee we van zulke wanhopige kwalen worden verlost en deze uitstekende voordelen krijgen?

We zouden zeker ook allemaal de gunst en het applaus van mensen kiezen. Maar ook dat zou, zoals God weet, ons denken bederven met ijdele verbeelding, onze fantasie bedwelmen met onechte genoegens, ons verleiden onszelf buitensporig te prijzen en God op heiligschennende wijze de eer te ontnemen die Hem toekomt. Daarom laat Hij ons met opzet schande, ongenoegen, haat en verachting van mensen ondervinden. Zo kunnen we onze eer alleen zoeken in de hoop op Zijn gunst en gaan we met meer ijver achter de zuiverder genoegens van een goed geweten aan. Verdient dit deel van Gods voorzienigheid dan niet onze hartelijke dank?

We zouden allemaal hoge plaatsen willen beklimmen, zonder te bedenken op welke afgronden ze staan en hoe snel het ons duizelt. Maar God houdt ons veilig in de nederige dalen, en geeft ons werk dat we beter aankunnen.

Misschien zouden we onze macht overmoedig misbruiken als die ons werd toevertrouwd. We zouden grote gaven inzetten voor onhandelbare plannen, zoals velen doen, tot onrust bij anderen en hun eigen ondergang. Veel kennis zou ons onszelf te hoog doen aanslaan en anderen doen minachten. Bij voortdurende gezondheid zouden we niet merken wat het ons oplevert en niet denken aan Hem Die haar gaf. Daarom meet Gods goedheid ons een passende middelmaat

van deze dingen toe, zodat we niet omkomen van gebrek en ook niet misselijk worden van overvloed.

Kortom, de voordelen van verdrukkingen zijn zo talrijk en zo groot, dat het gemakkelijk zou zijn te bewijzen dat we alle reden hebben om niet alleen tevreden te zijn met elk kruis en elke kwelling die we tegenkomen. We mogen er zelfs blij mee zijn en er heel dankbaar voor wezen. Neem ze vrolijk aan uit Gods hand, als de medicijnen voor je ziel en de smaakmakers van je lot. Zie ze als bewijzen van Zijn goede wil en als werktuigen van deugd. Zie ze als stevige gronden voor hoop en als troostrijke voortekenen van vreugde die komen gaat. — Isaac Barrow.

Vers 75

"En dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt." Een vader die zijn kind verstoot en wegstuurt, tuchtigt het niet meer. Zo kan God iemand die Hij wil vernietigen, ongetuchtigd laten gaan. Iemand met wie Hij een verbond heeft, laat Hij nooit ongetuchtigd. — William S. Plumer.

Vers 75

"Ik weet, HEERE! enz."

> *"Toch, Heere, bewaar ik op de liefste plaats van mijn herinnering*
> *die droeve tijden als een heiligdom,*
> *toen ik opkeek en Uw aangezicht zag,*
> *gehuld in vriendelijke strengheid.*
>
> *Geen zucht en geen traan zou ik willen missen,*
> *geen hartenpijn, geen kloppend voorhoofd.*
>
> *Zoet was de strenge tuchtiging,*
> *en zoet is nu haar herinnering.*
>
> *Ja, laat de geurige littekens blijven,*
> *liefdetekens in Uw plaats,*
> *flauwe schaduwen van de met een speer doorstoken zijde,*
> *en van het Hoofd, met doornen omgeven.*

> *En laat Uw tedere kracht zo nog altijd werken,*
> *wanneer het eigen ik zou uitwijken of afdwalen,*
> *en de weerbarstige wil naar de waarheid vormen*
> *langs Uw smalle weg.*" — *John Henry Newman, 1829.*

Wenken voor predikers

Vers 75

Kennis uit ervaring: stellig, persoonlijk, tot eer van God en tot troost van de heiligen.

Uitleg

Vers 76

"Laat toch Uw goedertierenheid zijn om mij te troosten, naar Uw toezegging aan Uw knecht." Eerst had hij beleden dat de Heere rechtvaardig is. Nu doet hij een beroep op Zijn barmhartigheid. Hij vraagt niet of de roede kan worden weggehaald, maar smeekt vurig om troost zolang de roede er is. Gerechtigheid en trouw troosten ons niet, als we niet ook barmhartigheid kunnen proeven. Gelukkig, God zij gedankt, is dat ons in het woord beloofd, dus we mogen het verwachten. De woorden "barmhartige goedertierenheid" (zo staat het in de Engelse Bijbel) zijn een gelukkige combinatie.

Ze zeggen precies wat we in onze verdrukking nodig hebben: barmhartigheid om de zonde te vergeven, en goedertierenheid om ons te steunen onder het verdriet. Met die twee kunnen we getroost zijn op een donkere, bewolkte dag. Zonder die twee zijn we werkelijk ellendig. Laten we daarom die twee van de Heere vragen, Die we door onze zonde hebben bedroefd. En laten we het woord van Zijn genade voorhouden als onze enige reden om Zijn gunst te verwach-

ten. Gezegend zij Zijn naam: ondanks onze fouten zijn we nog altijd Zijn knechten, en we hebben een Meester Die medelijden heeft.

Sommigen lezen het slot van het vers als "naar Uw zeggen tot Uw knecht". Dan wordt een bepaald woord van de Heere in herinnering gebracht en voorgehouden. Weten wij nog zo'n "getrouw woord"? Kunnen wij er niet de basis van ons smeken van maken? De uitdrukking "naar Uw woord" komt vaak terug, en is dierbaar. Ze laat zien waarom God barmhartig is, en hoe Hij dat is. Onze gebeden volgen Gods gedachte, wanneer ze Gods woord volgen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 76

"Laat toch Uw goedertierenheid zijn om mij te troosten." In het vorige vers beleed hij dat de Heere hem had verdrukt. In dit vers vraagt hij diezelfde Heere om hem te troosten. Merkwaardig: een mens zoekt troost bij de hand die hem slaat. Dat is het werk van het geloof. Van nature leren we dat nooit. "Komt en laat ons wederkeren tot den HEERE, want Hij heeft verscheurd, en Hij zal ons genezen; Hij heeft geslagen, en Hij zal ons verbinden." Zo zien we ook dat God Zijn kinderen niet het kruis op de schouders legt om hen te verwarren of te vernietigen.

Hij doet het alleen om hen klaar te maken voor een grotere troost. Daaraan hield David zich vast toen Simeï hem vervloekte: "Misschien zal de HEERE mijn ellende aanzien; en de HEERE zal mij goed vergelden voor zijn vloek." Daarmee troost onze Zaligmaker Zijn discipelen: "... uw droefheid zal tot blijdschap worden." Jobs laatste toestand was beter dan zijn eerste. Zo geeft de Heere Zijn kinderen uiteindelijk meer terug dan Hij hun nu aan het begin afneemt. Laten we dus Zijn kruis dragen als voorbereiding op troost. — William Cowper.

Vers 76

"Laat toch Uw goedertierenheid zijn om mij te troosten." Verschillende verzen hiervoor gingen over verdrukking (Ps. 119:67; Ps. 119:71; Ps. 119:75). Nu doet de psalmist zijn verzoek om verlichting daarbij. Maar om welke verlichting? Hij vraagt niet of ze mag worden weggehaald. Hij smeekt de Heere niet dat ze van hem zou wijken (2 Kor. 12:8). Nee. Steeds weer had hij erkend hoe hij eronder was gesteund en wat hij eraan had overgehouden. Daardoor was hij ermee verzoend dat Hij de omvang en de duur ervan beslist. Alles wat hij nodig heeft en alles wat hij vraagt, is dat hij in zijn ziel Gods "goedertierenheid" voelt. Zo buigt hij zich voor Gods gerechtigheid in zijn opeengestapelde beproevingen, en verwacht hij troost daarbij alleen vanuit Gods vrije gunst. — Charles Bridges.

Vers 76

"Laat toch Uw goedertierenheid enz." Laat mijn troost en mijn geluk komen uit een stroom van Uw liefde en barmhartigheid: chasdecha, Uw overvloedige goedheid die door mijn ziel stroomt. — Adam Clarke.

Vers 76

"Naar Uw toezegging aan Uw knecht." Behaagde Zijn belofte Hem niet, waarom deed Hij haar dan? Behaagde ons vertrouwen op die belofte Hem niet, waarom bracht Zijn goedheid het dan tot stand? Het zou niet bij Zijn goedheid passen Zijn schepsel te bespotten. En het zou de hoogste spot zijn om Zijn woord te laten horen en in het hart van Zijn smekeling een houding te kweken die past bij Zijn belofte, terwijl Hij nooit van plan was haar na te komen. Hij kan Zijn schepsel net zo min onrecht doen als Zichzelf.

Daarom zal Hij nooit het geloof teleurstellen dat zich op Zijn eigen manier in de armen van Zijn goedertierenheid werpt, dat Zijn eigen maaksel is en Hem Auteur noemt. Zijn goedheid heeft zich zo gul aan

de redeloze schepping gegeven. Dan zal ze de edelere schepselen niet laten vallen die op Hem vertrouwen. Hierdoor is God een geschikt voorwerp van vertrouwen en zekerheid. — Stephen Charnock.

Vers 76

"Naar Uw toezegging." David kreeg een bijzondere belofte van een bijzondere weldaad: het koninkrijk van Israël. Die belofte maakte God aan hem waar. Maar zijn troost lag daar niet. Saul had het koninkrijk immers vóór hem, maar de beloften van barmhartigheid hoorden niet bij hem. Toen God hem verliet, kon zijn koninkrijk hem dus niet overeind houden. Hier steunt David echter op de algemene beloften van Gods barmhartigheid aan Zijn kinderen. Daarin ziet hij een bijzondere belofte van barmhartigheid die aan hem is gedaan. De algemene beloften van barmhartigheid en genade in het evangelie worden door het geloof immers persoonlijk voor elke gelovige. — William Cowper.

Vers 76

"Naar Uw toezegging aan Uw knecht." Hier past de vraag van de kamerling: "... van Wien zegt de profeet dit, van zichzelven, of van iemand anders?" Zonder twijfel spreekt hij over zichzelf, onder de naam van knecht van God. Maar dan dient zich een nieuwe vraag aan. Is dit een belofte die speciaal aan hem persoonlijk is gedaan, of aan Gods knechten in het algemeen? Sommigen denken aan het eerste, namelijk de beloften die Nathan hem overbracht. Ik denk eerder aan het tweede, en dat leert ons drie dingen. Ten eerste: alleen Gods knechten kunnen de zoete vruchten van Zijn barmhartigheid en de troost van Zijn beloften ontvangen.

Wie zijn Gods knechten? (1.) Mensen die erkennen dat God recht op hen heeft en die dat ook voelen: God, "Wiens ik ben, Welken ook ik dien" (Hand. 27:23). (2.) Mensen die zich aan Hem toevertrouwen en met alle andere meesters breken. Breken moeten we, want eens hadden we een andere meester (Rom. 6:17; Matth. 6:24; Rom. 6:13; 2 Kron. 30:8). (3.) Mensen die er dan ook eerlijk op uit zijn Zijn werk te doen:

"Welken ik diene in mijn geest" (Rom. 1:9) en "in nieuwigheid des geestes" (Rom. 7:6), zoals het hoort bij wie door de Geest nieuw gemaakt zijn.

Ze doen dat ijverig (Hand. 26:7), met heel hun leven (Luk. 1:74-75), en ze wachten op Hem om daar genade voor te krijgen (Hebr. 12:28). Voor hen alleen is er troost. Het boek van God spreekt geen troost uit tot mensen die in zonde blijven leven, maar wel tot Gods knechten. Die leven niet alsof ze zelf over zichzelf beslissen, maar op een wenk van God. Zegt Hij: ga, dan gaan ze. Ze geven zich over om te zijn en te doen wat God wil.

Ten tweede. Willen we van de belofte profiteren, dan moeten we ons op de een of andere manier voegen bij hen aan wie ze is gedaan. Zijn we geen kinderen van God, dan toch Zijn knechten. Dan staat de belofte voor ons even vast, alsof onze eigen naam erin stond.

Ten derde. Alle knechten van God hebben dezelfde redenen om getroost te zijn. Elk van hen mag bij God aandringen zoals David dat doet. De troost uit het woord is het gedeelde bezit van Gods volk. — Thomas Manton.

Vers 76

"Naar Uw toezegging aan Uw knecht." Onze Meester heeft al Zijn knechten Zijn woord gegeven dat Hij goed voor hen zal zijn. Ze mogen Hem daar met vrijmoedigheid aan houden. — Matthew Henry.

Wenken voor predikers

Vers 76

Troost, waar het om gaat.

1. Is een onderwerp om voor te bidden.
2. Is bij de Heere te vinden.
3. Is in het woord beloofd.

4. Is van groot belang voor wie gelooft.

Vers 76

1. Waarom we troost nodig hebben.
2. Waar de troost vandaan komt: "Uw goedertierenheid."
3. Volgens welke maatstaf: "Naar Uw toezegging." — G.R.

Uitleg

Vers 77

"Laat mij Uw barmhartigheden overkomen, opdat ik leve." Hij zat zo in het nauw dat de dood al voor de deur stond, tenzij God hem te hulp kwam. Eén barmhartigheid was niet genoeg, hij had "barmhartigheden" nodig. En het moesten heel milde en zorgzame zijn, echt "tedere ontfermingen", want zijn wonden deden pijn. Deze zachte gaven moesten van de Heere komen, want minder volstond niet. Ze moesten ook helemaal tot in het hart van de lijder "komen", want zelf kon hij er niet heen. Hij kon niets anders doen dan zuchten: "Kwamen ze maar!" Kwam de redding niet snel, dan voelde hij zich klaar om te sterven.

En toch zei hij nog maar een paar verzen eerder dat hij op Gods woord hoopte. Wat is het waar: hoop blijft leven, ook als alles om je heen naar de dood ruikt. Een heiden zei: "dum spiro spero", zolang ik adem, hoop ik. Maar de christen kan zeggen: "dum expiro spero", ook als ik mijn laatste adem uitblaas, verwacht ik nog de zegen. Toch kan geen echt kind van God leven zonder de tedere barmhartigheid van de Heere. Onder Gods ongenoegen leven is voor hem al de dood. Let nog eens op hoe mooi de woorden samengaan in onze Engelse vertaling.

Heb je ooit iets zoeters gehoord dan "tedere barmhartigheden"? Alleen wie zwaar gebukt ging en toch zacht werd gedragen en geholpen, weet wat zulke gekozen woorden betekenen.

Wat leven we echt op als tedere barmhartigheid ons bereikt. Dan bestaan we niet alleen maar wat, dan leven we echt. We zijn levendig, vol leven, sprankelend en sterk. Wat leven werkelijk is, weten we pas als we God kennen. Van sommigen zegt men dat ze sterven door een bezoeking van God. Wij leven er juist door.

"Want Uw wet is al mijn vermaking." O gezegend geloof! Wie zich in de wet verheugt, zelfs als de overtreding van haar geboden hem pijn doet, is zeker geen zwakke gelovige. Plezier houden in het woord terwijl het ons terechtwijst, bewijst dat het ons goed doet. Dit is vast en zeker een pleidooi dat God raakt, hoe bitter ons verdriet ook is. Als we nog altijd blij zijn met de wet van de Heere, kan Hij ons niet laten sterven. Dan zal Hij ons zeker vriendelijk aanzien en ons hart troosten, ook in onze diepste pijn.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 77

"Laat mij Uw barmhartigheden overkomen, opdat ik leve." Als we goed opletten, zien we dat David hier een ander soort barmhartigheid zoekt dan eerder in dit gedicht. Eerst vroeg hij erbarmen om zijn zonden vergeven te krijgen. Daarna vroeg hij erbarmen om getroost te worden in zijn nood. Nu vraagt hij erbarmen om te leven en niet meer te zondigen. Veel mensen vragen de eerste barmhartigheid, vergeving, en de tweede, troost in de nood, maar interesseren zich totaal niet voor de derde: goed leven. Dat God je leven verbetert, is een groot geschenk van Hem.

Waar dat ontbreekt, moet niemand denken dat hij een van de eerste twee wel kreeg. Het is een grote barmhartigheid van God dat Hij niet alleen vergeeft wat er verkeerd ging, maar ons ook sterk maakt voor het goede dat we nog niet deden. Dat is precies de barmhartigheid die David hier van de Heere zoekt. — William Cowper.

Vers 77

"Laat mij Uw barmhartigheden overkomen." Gods barmhartigheden zijn "tedere ontfermingen". Ze zijn als de barmhartigheid van een vader voor zijn kinderen, ja, zo teder als het medeleven van een moeder voor het kind van haar eigen schoot. Ze "komen" naar ons toe op de momenten dat wij er zelf niet naartoe kunnen gaan. Alleen door hen "leven" we het leven van geloof, liefde, vreugde en blijdschap. En wie vermaak vindt in Zijn wet, zal God deze barmhartigheden en dit leven geven. Hij schenkt hun vergeving, en met die vergeving geeft Hij hun als het ware leven uit de doden. — George Horne.

Vers 77

"Laat mij Uw barmhartigheden overkomen." In de meer letterlijke vertaling klinken de woorden heel zeker: "Uw tedere ontfermingen zullen mij overkomen en ik zal leven, want Uw wet is mijn vermaking." Had de gelovige alleen zijn eigen verdiensten om zijn bede bij de troon van genade mee te steunen, dan zou hij nooit kunnen opstijgen tot zo'n groot vertrouwen. Hij bouwt op Gods goedheid, zoals die in de Gezalfde is getoond, en op die grond staat hij stevig en zeker. — John Stephen.

Vers 77

"Komen." Dat iets tot ons komt, wijst op een persoonlijke en werkzame toepassing. Eerst de persoonlijke toepassing, zoals in Ps. 119:41: "En dat mij Uw goedertierenheden overkomen, o HEERE! Uw heil, naar Uw toezegging." David wilde niet vergeten worden, niet overgeslagen en niet kwijtraken in de massa van de mensheid wanneer de barmhartigheid haar zegen uitdeelde. Dan de werkzame toepassing. Die houdt twee dingen in: 1. Hindernissen en belemmeringen worden weggehaald. 2. We krijgen de vruchten en gevolgen van deze barmhartigheid.

Eerst het wegnemen van hindernissen. Zolang er geen pad is, kan Gods barmhartigheid ons niet bereiken en niet bij ons komen. Onze zonden hebben de weg immers versperd. Zoals de Heere een pad effent voor Zijn toorn (Ps. 78:50) door obstakels te verwijderen, zo effent Hij een pad voor Zijn barmhartigheid. Of liever: de barmhartigheid baant zichzelf een weg als ze de blokkade opruimt. Zonde is de grote hindernis voor barmhartigheid. Wijzelf roepen de mist en de wolken op, en dat doen we steeds opnieuw, die het licht van Gods gezicht tegenhouden. Wij bouwen de muur die ons van God scheidt. Toch vindt de barmhartigheid een weg.

Dan komt het ontvangen van de vruchten van barmhartigheid... Het is niet genoeg om iets over Gods reddende barmhartigheid te horen. We moeten erom bidden dat ze bij ons aankomt, en dat ze ons echt en merkbaar wordt gegeven, zodat we haar zelf in onze eigen ziel ondervinden en beleven. Wie over honing las of erover hoorde, kan zich de zoetheid voorstellen en gissen. Maar wie honing proefde, weet hoe zoet ze werkelijk is. Zo kunnen we door lezen en horen over Gods genade en barmhartigheid in Christus vermoeden dat ze zoet is. Maar wie ervaren heeft wat die zoete werking en vrucht in zijn eigen hart doet, merkt dat alles wat over Gods vergeven en troosten van zondaars wordt gezegd, in hemzelf waar wordt. — Thomas Manton.

Vers 77

"Want Uw wet is al mijn vermaking." Een kind van God kan de Heere niet volmaakt dienen, maar dient Hem wel graag. Zijn wil ligt in de wet van de Heere. Hij is geen dienstplichtige die moet, maar een vrijwilliger die wil. Aan de slag van deze hartspols kunnen we merken of er geestelijk leven in ons is of niet. David zegt dat Gods wet zijn vermaak was. Hij had zijn kroon om zich in te verheugen, en zijn muziek. Maar de liefde voor Gods wet verdronk alle andere genoegens. Zoals

de vreugde van oogst en druivenpluk groter is dan die van nalezen. — Thomas Watson.

Wenken voor predikers

Vers 77

1. Bezoekers worden uitgenodigd.
2. Een gunst wordt verwacht.
3. Een welkom is gegarandeerd: “want Uw wet” enz.

Vers 77

Goddelijk leven. Het wordt geboren, onderhouden en vermeerderd door Gods tedere barmhartigheden. — W.W.

Uitleg

Vers 78

“Laat de hovaardigen beschaamd worden.” Hij bad dat Gods oordelen niet langer hemzelf zouden treffen, maar zijn wrede vijanden. God laat niet toe dat wie op Zijn woord hoopt beschaamd uitkomt, want die uitkomst bewaart Hij voor hoogmoedige harten. Zij zullen nog door schaamte worden ingehaald en een voorwerp van minachting worden, terwijl Gods gebogenen hun hoofd weer omhoog brengen. Schaamte hoort bij de hovaardigen, want hovaardig zijn is iets beschamends. Schaamte hoort niet bij de heiligen, want aan heiligheid is niets om je voor te schamen. “Omdat zij mij met leugen nedergestoten hebben” (Engels: zij hebben mij zonder oorzaak verkeerd behandeld). Hun kwaad was zomaar, uit eigen beweging.

Hij had hen op geen enkele manier uitgedaagd. Om hem aan te klagen, verzonnen ze leugens. Ze moesten zijn daden eerst scheef trekken voordat ze zijn karakter konden aanvallen. Duidelijk voelde

de psalmist de haat van zijn vijanden heel diep en scherp. Hij wist zich onschuldig tegenover hen, en dat gaf hem een brandend gevoel van onrecht. Hij riep de rechtvaardige Heere aan om zijn zaak te steunen, hem bij te staan en zijn valse beschuldigers met schaamte te bekleden. Waarschijnlijk noemt hij hen "de hovaardigen" omdat hij wist dat de Heere altijd wraak neemt op hoogmoedigen en opkomt voor wie door hen onderdrukt worden.

Soms spreekt hij over de hovaardigen en soms over de goddelozen, maar hij bedoelt steeds dezelfde mensen. De woorden zijn uitwisselbaar. Wie hovaardig is, is vrijwel zeker ook goddeloos, en hoogmoedige vervolgers zijn de ergste van alle goddelozen.

"Doch ik betracht Uw geboden" (Engels: ik zal Uw bevelen overdenken). Hij liet de hovaardigen verder aan God over en gaf zich over aan heilige studie en stille overdenking. Wie Gods geboden wil gehoorzamen, moet ze eerst kennen en er veel over nadenken. Daarom voelde deze vervolgde gelovige dat overdenken zijn eerste taak was. Hij ging de wet van God bestuderen en dacht er niet over na hoe hij kon terugslaan. De hovaardigen verdienen geen enkele gedachte. Het ergste wat ze ons kunnen aandoen, is dat ze ons bij onze gebeden vandaan houden. Laten we hun plan doorkruisen en juist dichter bij onze God blijven, op het moment dat ze het kwaadaardigst tekeergaan.

Eerder, in andere strofen van acht regels, kwamen we de hovaardigen al tegen. En we zullen ze nog vaker ontmoeten. Ze zijn duidelijk een zware plaag voor de dichter. Maar hij staat boven hen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 78

"Laat de hovaardigen beschaamd worden." Dat is het rechtvaardige loon voor hun hoogmoed. Ze willen graag eer en een voorste plaats, maar God geeft hun die niet. Ze lopen weg voor schande en minach-

ting, maar God zal die over hen uitstorten. “Omdat zij mij met leugen nedergestoten hebben.” David klaagt over het valse en goddeloze spel dat zijn vijanden met hem spelen. Zijn gebed is opgeschreven om ons te steunen wanneer wij in dezelfde verzoeking komen. De satan is immers altijd zichzelf. Hij haat wie de Heere liefheeft. Veel slechter kan hij niet worden, en beter wordt hij nooit.

Daarom zet hij al zijn vervloekte werktuigen, in wie hij de baas is, met onvermoeibare boosaardigheid aan het werk. Ze moeten vervolgen wie door de Heere wordt bemind en beschermd. “Doch ik betracht Uw geboden.” Davids vijanden vochten tegen hem met de wapens van het vlees: slechtheid en leugen. Hij verzet zich met het harnas van de Geest. Slechtheid beantwoordt hij niet met slechtheid, leugen niet met leugen. Want als wij de satan bestrijden met de wapens van de satan, wint hij het spoedig van ons. Maar als wij de volle wapenrusting van God aantrekken om hem te weerstaan, slaat hij op de vlucht. — William Cowper.

Vers 78

“Laat de hovaardigen beschaamd worden.” Dit betekent dat hun pogingen niet mogen slagen. Mensen worden immers beschaamd als hun verwachting wordt beschaamd. Alles wat ze doen om Gods volk uit te roeien, is vergeefs en zonder vrucht. Wat ze met veel sluwheid hebben bedacht, loopt anders af dan ze zich hadden voorgesteld. “Omdat zij mij met leugen nedergestoten hebben.” De Septuaginta heeft hier aoikwv, onrechtvaardig. Ainsworth leest: “Met valsheid hebben zij mij verdraaid.” Dat zegt twee dingen. Ten eerste dat ze een reden verzonnen. Ten tweede dat David voor God zijn onschuld betuigt.

Hij had niets misdaan, en toch beschuldigden, belasterden en veroordeelden ze wat hij deed. Zo gaat het gewoonlijk in dergelijke zaken. Wanneer de hovaardigen Gods volk het leven zuur maken en onrecht aandoen, mogen de heiligen hun zaak vrijmoedig aan God voor-

leggen. Er zijn twee redenen waarom we de Heere daarbij kunnen aanroepen. Hij is een vijand van de hovaardigen en een vriend van de nederigen (Jak. 4:6, Ps. 138:6). En Hij is het deel van de ellendigen en onderdrukten (Ps. 140:13). Wanneer de satan zijn werktuigen ophitst tegen wie de Heere liefheeft, zal de Heere Zijn kracht inzetten om hen te helpen en te verdedigen.

Is dit dan geen gebed vol wraaklust? Het antwoord is nee. Ten eerste omdat wie zo bidt, zijn eigen bevrijding zoekt. Hij wil daarna des te vrijer God dienen. Als God Zijn volk barmhartigheid bewijst, wordt de hoogmoed van de goddelozen inderdaad gebroken (Ps. 119:134). Maar de barmhartigheid is wel het hoofddoel van het gebed.

Ten tweede omdat hij zich over zijn vijanden zacht uitdrukt: "laat de hovaardigen beschaamd worden". Hij bedoelt dat hun plannen, hoop, listen en pogingen teleurgesteld worden. Het gebed richt zich dus niet tegen de mensen zelf, maar tegen hun aanslagen en ondernemingen. In zo'n geval kan schande en teleurstelling hun zelfs goed doen. Ze denken Gods volk helemaal klein te krijgen, maar dat zou hen alleen maar verharden in hun zonden. Daarom wensen Gods kinderen dat Hij hun onschuld niet laat vertrappen, maar de tegenstanders teleurstelt. Zo worden de hovaardigen beschaamd, omdat hun pogingen mislukken.

Ten derde omdat de gebeden van de rechtvaardigen om de val van de goddelozen een soort profetie zijn. Terwijl David bidt, voorzegt hij eigenlijk dat wie zo verkeerd handelden, binnenkort beschaamd zullen worden. Een goede zaak wordt immers niet eeuwig onderdrukt: "Doch Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde, zij daarentegen zullen beschaamd worden" (Jes. 66:5).

Ten vierde omdat de heiligen de vrijheid hebben om wraak af te smeken. Die vrijheid moeten ze wel zuinig en met grote behoedzaamheid gebruiken: "Laat hen beschaamd worden, laat hen verteerd worden, die mijn ziel tegen zijn" (Ps. 71:13). Tegen kwaadwillige vijanden mag uitdrukkelijk gebeden worden. — Thomas Manton.

Vers 78

"Laat de hovaardigen beschaamd worden." Hier moeten de goddelozen goed over nadenken. Pas op dat jullie met jullie onverzoenlijke haat tegen de waarheid en tegen de gemeente van God haar gebeden niet over jezelf afroepen. Deze vloekgebeden van de heiligen zijn moorddadig geschut, als ze op het juiste doel zijn gericht en op de goede wijze worden afgeschoten. Ze treffen dodelijk waar ze neerkomen. "Zal God dan geen recht doen Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij lankmoedig is over hen? Ik zeg u, dat Hij hun haastelijk recht doen zal." Luk. 18:7-8.

Dat zijn geen holle woorden, zoals de vervloekingen van de goddelozen. Die worden in de lucht uitgestort en verdwijnen met hun adem. Deze gebeden worden in de hemel ontvangen en komen met donder en bliksem terug op de hoofden van de goddelozen. Davids gebed trok de fijngesponnen politiek van Achitofel uit elkaar en draaide hem zijn eigen strop. De gebeden van de heiligen zijn meer te vrezen dan een leger van twintigduizend man in het open veld. Een groot man zei het eens en ondervond het ook. Esthers vasten bracht Hamans ondergang dichterbij. Hizkia's gebed tegen Sanherib leverde diens enorme leger uit aan de slachting. Het haalde een engel uit de hemel om het in één nacht te verslaan. — William Gurnall.

Vers 78

"De hovaardigen." In deze psalm worden de goddelozen, vooral wie Gods volk vervolgen, meestal met dit woord aangeduid: "de hovaardigen" (Ps. 119:51; Ps. 119:69; Ps. 119:122). Hoogmoed zet slechte mensen ertoe aan om Gods volk te kwellen en onrecht te doen. Maar waarom heten vervolgers en onrechtplegers eigenlijk "de hovaardigen"? 1. Omdat goddeloze mensen het juk van God afwerpen. Ze willen zich niet onderwerpen aan hun Schepper en houden daarom niet op Zijn volk te treiteren: "Wie is de HEERE, Wiens stem ik gehoorzamen zou, om Israel te laten trekken?" (Ex. 5:2).

Wat Farao op zijn tong had, leeft in het hart van alle mensen. Ze minachten God en Zijn wetten. In elke zonde zit een stuk hoogmoed en een geringschatting van God (2 Sam. 12:9). 2. Omdat ze dronken zijn van aards geluk en nooit aan veranderingen denken. “Onze ziel is veel te zat des spots der weelderigen, der verachting der hovaardigen” (Ps. 123:4). Als het mensen voor de wind gaat, zijn ze er snel bij om anderen onrecht aan te doen. Dan spotten ze met hen in hun ellende. Ze verachten het volk van God en zijn zaak.

Dat is een zeker gevolg van grote aanmatiging en hoogmoed. Ze denken dat ze alles mogen doen wat ze willen: “Dewijl bij hen gans geen verandering is, en zij God niet vrezen.” En ze slaan hun handen aan wie vrede met hen hadden (Ps. 55:20-21). Zolang het hun voorspoedig en rustig gaat, kunnen ze zich niet van geweld en onderdrukking onthouden. 3. Omdat ze een leven van pracht, gemak en vleselijke grootheid najagen. Daarom verachten ze de ellende, de geringheid en de eenvoud van Gods volk. De valse kerk heeft meestal de macht van de wereld en uiterlijke glans aan haar kant.

De ware kerk herken je aan goddelijke kracht, aan gaven en genaden en aan de glans van heiligheid. 4. Ze heten “hovaardig” vanwege hun uitdagende houding tegenover het volk van de Heere. Dat blijkt deels uit hun wetten en bevelen. Daarin eisen ze van de gelovigen meer eer, respect en gehoorzaamheid dan het geweten kan geven. Zo wilde Haman dat Mordechai zich naar Perzische wijze voor hem zou neerbuigen (Esth. 3:5). — Samengevat uit Manton.

Vers 78

“Als iemand van jullie,” zegt Caesarius, “het vers uit de psalm zingt waarin staat: Laat de hovaardigen beschaamd worden, laat hij dan ernstig werk maken van het mijden van hoogmoed. Dan ontkomt hij aan de eeuwige schande.” — William Kay.

Vers 78

"Doch ik betracht Uw geboden." Hij zegt hetzelfde keer op keer. De wereld zou de boeken niet kunnen bevatten die over Christus geschreven zouden kunnen worden. Toch heeft de Heere ons, vanwege onze zwakheid, alles in zo weinig boeken samengevat. En ook daarin wordt één ding vaak herhaald. Dat laat zien dat het belangrijk is en dat wij het zorgvuldig en vaak moeten overwegen. Bovendien leren we dat niemand hier zo goed op let als nodig is. Hij laat zien dat zijn vijanden hem met slechte middelen probeerden te schaden, terwijl hij een goed geweten wilde bewaren.

Zo konden ze hem geen kwaad doen. Wij moeten dus geen list tegenover list zetten en ook niet "cretizare cum Cretensibus". Laten we altijd op het Woord gericht blijven, binnen zijn grenzen blijven en strijden met de wapens die het ons aanreikt. Als we ons aan God en Zijn Woord overgaven en niets toelieten dan wat met het Woord overeenstemt, zouden we wijzer worden dan onze vijanden. — Richard Greenham.

Vers 78

"Doch ik betracht Uw geboden." Het werkwoord tyva, asiach, in de tweede helft van het vers kan vertaald worden met "ik zal spreken van" en ook met "ik zal het telkens opnieuw overdenken". Dan zegt hij dat hij na zijn overwinning Gods goedheid zal uitroepen, die hij zelf heeft ervaren. Spreken over Gods verordeningen komt neer op dit: uit de wet laten zien hoe getrouw Hij Zijn heiligen bewaart, hoe veilig Hij hen bevrijdt en hoe rechtvaardig Hij hun onrecht wreekt. — Johannes Calvijn.

Vers 78

"Betracht" (Engels: peinzen). Waarheden blijven krachteloos en onwerkzaam in het hart verborgen, totdat diepe, ernstige en indringende gedachten ze nuttig maken. Wie een kaars vluchtig door een ka-

mer draagt, krijgt geen goed overzicht van wat er allemaal staat. Wie er een tijdje bij blijft kijken, wel. Rustig blijven overdenken is een groot voordeel. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 78

—

1. Een moeilijke zaak: de hovaardigen beschaamd maken.
2. Een wrede zaak: "zij mij met leugen nedergestoten" enzovoort.
3. Een wijze zaak: "doch ik betracht Uw geboden" enzovoort.

Uitleg

Vers 79

"Laat hen tot mij keren, die U vrezen, en die Uw getuigenissen kennen." Het kan zijn dat de lasterlijke tong een deel van de godvrezenden van David had vervreemd. En vermoedelijk hadden Davids eigen, werkelijke fouten er nog veel meer verdriet gedaan. Hij smeekt God om Zich naar hem om te draaien. En daarna om ook Zijn volk weer naar hem toe te draaien. Wie met God in het reine is, wil ook in het reine zijn met Gods kinderen. David verlangde naar de liefde en het medeleven van mensen met genade, van elke rang en stand.

Beginnelingen in de genade en rijpe gelovigen hoorden daarbij: "die U vrezen" en "die Uw getuigenissen kennen". We kunnen het ons niet veroorloven de liefde van zelfs de geringste heilige te verliezen. En hebben we hun achting kwijtgeraakt, dan is het goed en terecht om te bidden dat ze terugkomt. David stond aan het hoofd van de godvrezende kring in het volk. Het raakte hem tot in zijn hart toen hij zag dat wie God vreesden niet meer zo blij waren hem te zien als

vroeger. Hij zette geen grote mond op met de woorden: kunnen zij zonder mij, dan kan ik ook best zonder hen.

Nee, hij voelde zó sterk hoeveel hun medeleven waard was, dat hij er een gebedszaak van maakte. De Heere moest hun hart weer naar hem toe wenden. Wie God lief zijn en in Zijn Woord zijn onderwezen, moeten ook voor ons zeer kostbaar zijn. We moeten er alles aan doen om met hen goed overweg te kunnen.

David noemt twee kenmerken van deze heiligen. Ze vrezen God en ze kennen God. Ze hebben dus toewijding én inzicht. Ze bezitten zowel de geest als de kennis van de ware godsdienst. We kennen gelovigen die vol genade zijn, maar niet erg verstandig. En andersom kennen we ook belijders die alleen maar hoofd zijn en geen hart. Een mens die toewijding combineert met inzicht, is de echte man. We zitten niet te wachten op vrome domkoppen. Maar ook niet op verstandelijke ijsbergen. Als vrees en kennis hand in hand gaan, zijn mensen tot elk goed werk volledig uitgerust. Als dit mijn uitgelezen gezelschap is, mag ik hopen dat ik zelf tot hun soort behoor. Laat zulke mensen zich steeds tot mij keren. Want in mij vinden ze een gezel die bij hen past.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 79

"Laat hen tot mij keren, die U vrezen." Sommigen denken dat hier iets doorklinkt van de tijd waarin David die afschuwelijke zonde van de moord op Uria had begaan. Hoewel hij koning was, gingen de godvrezenden hem toen als een vreemde behandelen en keerden zich van hem af. Ze schaamden zich namelijk voor hem. Dat bedroefde hem. Daarom bidt hij: Heere, laat hen weer "tot mij keren". Hij verlangt vooral naar het gezelschap van mensen die niet alleen eerlijk zijn, maar ook verstandig: "die Uw getuigenissen kennen". Mensen met een goed hoofd én een goed hart, van wie de omgang opbouwt. Het is

te wensen dat we met zulke mensen vertrouwelijk omgaan. — Matthew Henry.

Vers 79

"Laat hen tot mij keren, die U vrezen" enzovoort. David moest niet alleen de strijd aan met zijn eigen vlees, maar ook met de wereld. Daarom vocht hij niet in zijn eentje. Hij zocht steun bij anderen. Wanneer mensen merken dat het belijden van het geloof gevaar oplevert, omdat zo velen zich ertegen keren, haken ze af. Ze lopen dan over naar de grootste groep, de goddelozen. Wie dat wil voorkomen, moet zich aansluiten bij Gods kinderen. Zij staan ons bij met raad en advies. Is de één sterk wanneer wij zwak zijn, dan weet een ander raad wanneer wij het niet meer weten.

Zo blijven we voor veel kwaad bewaard. Zo ging het ook met Paulus (2 Tim. 1:16). Hij had eerst geklaagd over het onrecht dat velen hem hadden aangedaan. Vlak daarna dankt hij voor het gezin van Onesiforus. Dat gezin had hem méér opgebeurd dan al zijn vijanden hem ooit konden neerhalen. Dit ene huisgezin durfde hij dus op één lijn te stellen tegenover heel de bende van de goddelozen. — Richard Greenham.

Vers 79

"Laat hen tot mij keren, die U vrezen" enzovoort. Je moet naar God toe en Hem vragen om je omgang voor je uit te zoeken. Kijk maar wat David zei en deed. In Ps. 119:63 getuigt hij: "Ik ben een gezel van allen, die U vrezen." Toch loopt hij in dit vers naar God toe en bidt: "Laat hen tot mij keren, die U vrezen, en die Uw getuigenissen kennen." Het is alsof hij zegt: Heere, ik ben inderdaad een gezel van iedereen die U vreest. Maar het ligt niet in mijn macht om hun hart naar mij te laten uitgaan.

Alle mensenharten liggen in Uw hand. Laat dus nu "hen tot mij keren, die U vrezen". Doe jij ook zo. Ga naar God en zeg: Heere, zoek U

mijn vrienden voor mij uit. O, buig hun hart en neig het tot mij, zodat zij mijn gezellen worden. — William Bridge.

Vers 79

"Die U vrezen." "Die Uw getuigenissen kennen." Pas als vrees en kennis bij elkaar komen, ontstaat een godvrezend mens. Kennis zonder vrees maakt arrogant. Vrees zonder kennis maakt bijgelovig. Blinde ijver lijkt op een blind paard: het zit vol vuur, maar het struikelt voortdurend. Kennis moet de vrees de richting wijzen, en vrees moet de kennis kruiden. Zo ontstaat een gelukkige mengeling. — Thomas Manton.

Vers 79

Een krachtig middel om de goede verstandhouding tussen Gods kinderen te herstellen is het gebed. David brengt dit voor God: "Laat hen tot mij keren." De Heere heeft de leiding over harten en belangen. Alles ligt in Zijn hand. Of mensen van elkaar vervreemden of weer samenkomen, Hij gebruikt het: soms als oordeel en soms als barmhartigheid. Als het Hem behaagt, neemt Hij de troost van godvrezende vrienden bij ons weg. Als het Hem behaagt, brengt Hij hen ook weer terug. De voetstappen van Gods kinderen worden door God Zelf gericht. Komen ze naar ons toe? Dan is dat Gods zegen. Blijven ze weg? Dan is dat een vermaning. Hij liet Jakob en Laban in vrede bij elkaar komen (Gen. 31), en in het hoofdstuk daarna Jakob en Ezau. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 79

Terugkeer in de gemeenschap van de kerk.

1. Goede mensen kunnen in een toestand raken waarin ze hersteld moeten worden.

2. Ze mogen zich er niet voor schamen dat herstel te zoeken.
3. Ze moeten er ook om bidden.

Vers 79

Uitgelezen gezelschap.

1. Gezelligheid zit in de menselijke natuur ingebakken.
2. Gezelligheid helpt mee aan een gezond christelijk leven.
3. De keuze van ons gezelschap moet een onderwerp van gebed zijn.
   — C.A.D.

Uitleg

Vers 80

"Laat mijn hart oprecht zijn tot Uw inzettingen, opdat ik niet beschaamd worde." Dit weegt nog zwaarder dan de goede mening van vrome mensen. Hier gaat het om de wortel. Is het hart gezond in de gehoorzaamheid aan God? Dan is het goed, of het wordt goed. Als ons hart recht is, deugt het in de hoofdzaak. Maar zijn wij voor God niet gezond, dan is onze reputatie van vroomheid een holle klank. Een belijdenis alleen houdt het niet vol. Waardering die we niet verdienen, spat uiteen als een zeepbel. Alleen wat oprecht en waar is, blijft overeind op de boze dag.

Wie rechtschapen van hart is, heeft geen reden voor schaamte en krijgt die ook nooit. Huichelaars hadden zich nu al moeten schamen. Eens zullen ze eindeloos beschaamd staan. Hun hart is verrot en hun naam zal wegrotten. Dit tachtigste vers is een variant op het gebed uit vers drieënzeventig. Daar vroeg de dichter om gezond verstand. Hier graaft hij dieper en vraagt hij om een gezond hart. Wie door bittere ervaring hun eigen zwakheid hebben leren kennen, kijken verder dan de buitenkant. Ze roepen de Heere aan om waarheid in het diepst van hun wezen.

Nu we deze acht verzen hebben bekeken, bidden we aan het eind met de schrijver mee: “Laat mijn hart oprecht zijn tot Uw inzettingen.”

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 80

“Laat mijn hart oprecht zijn tot Uw inzettingen.” Wat verstaan we onder een gezond hart? Het duidt op echte, stevige genade. De Septuaginta vertaalt: Laat mijn hart zonder vlek en gebrek zijn. Het gaat dus om genade die werkelijk is. Dat is iets anders dan de kale vorm van godzaligheid, de mooie schijn van huichelaars en de plotselinge, even snel verdwenen opwellingen van mensen die maar een tijd geloven.

Wil je weten wat dat gezonde hart nu precies is? Daarvoor zijn vier dingen nodig:

1. Een verlicht verstand. Dat is het besturende deel van de ziel. Het is gezond zolang het vrij blijft van het zuurdesem en de aansteking van dwaling: “Een man van verstand zal recht wandelen” (Spr. 15:21). Een gezond verstand is een goede steun voor een gezond hart.
2. Een wakker geweten. Dat zegt ons wat we moeten doen en komt bij elke gelegenheid tegen de zonde in verzet: “Als gij wandelt, zal dat u geleiden; als gij nederligt, zal het over u de wacht houden; als gij wakker wordt, zal hetzelve met u spreken” (Spr. 6:22).

We dragen dus steeds een waarschuwer in ons mee. Die houdt ons God voor de geest wanneer onze nieren ons prediken in de nachten (Ps. 16:7). Diep in ons zit een heimelijke toeschouwer. Hij let op alles wat we doen, denken en zeggen. Het is een kapelaan aan huis, die nooit ophoudt ons te preken. Zijn hart is zijn Bijbel.

1. Een goed gerichte wil, dat wil zeggen een vast besluit om in alle omstandigheden met God te gaan en te doen wat goed en welge-

vallig is in Zijn ogen: “En vermaande hen allen, dat zij met een voornemen des harten bij den Heere zouden blijven” (Hand. 11:23). Er zijn er veel met lichte neigingen of wankelende besluiten. Hun hart is niet vast en uit gewoonte gericht op het behagen van God. Dáár zit juist de kern van dit gezonde hart: het blijft in alle dingen onverbrekelijk aan God vastgehecht.

2. Zuivere en levendige gevoelens. Het zijn de krachtige bewegingen van de wil. Daarom moeten we er goed op letten. Ze moeten schoongemaakt worden van het vleselijke en aardse dat eraan vastzit. De Schrift noemt dit de besnijdenis van het hart (Deut. 30:6). — Samengevat uit Manton.

Vers 80

“Laat mijn hart oprecht zijn tot Uw inzettingen.” “Een gezonde geest in een gezond lichaam” was de bede van een heiden. Hij wenste zoveel als hij wist. Maar een hart dat gezond is in Gods inzettingen, gezond tot in de kern, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, en net als de koningsdochter “geheel verheerlijkt inwendig”: dát vraagt de psalmist.

Dat is het doel van elk kind van God en ook zijn gebed: “gelijk Hij rein is.” — Barton Bouchier.

Vers 80

“Laat mijn hart oprecht zijn tot Uw inzettingen.”

> *Oprecht van hart, met heel ons hart, getrouw en toegewijd,*
> *Koning van ons leven: door Uw genade zullen wij het zijn!*
>
> *Onder Uw hoge, koninklijke banier, in de strijd,*
> *sterk in Uw kracht, strijden wij voor U alleen.*
>
> *Oprecht van hart, met heel ons hart! Vanaf nu geven wij*
> *volste trouw aan onze heerlijke Koning;*
> *dappere inzet en liefdevolle gehoorzaamheid*
> *brengen wij U nu, vrij en blij.*

Oprecht van hart, Heiland, U kent onze geschiedenis;
zwak zijn de harten die wij aan Uw voeten leggen,
zondig en verraderlijk! Toch, tot Uw eer:
genees ze en reinig ze van zonde en bedrog.

Helemaal van hart! Heiland, geliefd en heerlijk,
neem Uw grote macht en heers, U alleen,
zegevierend over onze wil en onze genegenheid,
die vrijwillig zijn overgegeven en geheel de Uwe zijn.

Halfhartig! Valshartig! Laten wij de waarschuwing ter harte nemen!

Alleen het geheel kan volkomen waar zijn;
breng het hele offer, versmaad elke schuchtere gedachte;
oprecht van hart is alleen wie ook helemaal van hart is.

Halfhartig! Heiland, zal iets worden achtergehouden,
als wij U een deel geven, terwijl U ons alles hebt gegeven?

Zegeningen die overstromen, en gouden beloften,
nooit met voorbehoud of herroeping bezegeld.

Halfhartig! Meester, zal iemand die U kent U zijn leven misgunnen,
terwijl U het Uwe hebt afgelegd?

Nee, wij willen de harten brengen die wij U verschuldigd zijn —
alleen nog leven voor Uw liefde en Uw eer.

Zusters, lieve zusters, de roep weerklinkt,
willen jullie het zilveren refrein niet weergalmen,
machtig en lieflijk, overvloeiend van blijdschap —
"Oprecht van hart, helemaal van hart!" dat opnieuw weerklinkt?

Jezus is met ons, Zijn rust ligt vóór ons gereed,
helder wappert Zijn banier, hoog boven ons gespreid.

Broeders, lieve broeders, in aanzwellend koor,
laat het wachtwoord van moed en liefde schallen!

Laat het wachtwoord schallen en laat het nooit verstommen,
lied van onze geesten, jubelend en vrij!

> *"Oprecht van hart, helemaal van hart, nu en voor eeuwig,*
> *Koning van ons leven, door Uw genade zullen wij het zijn!" — Frances Ridley Havergal (1836-1879) in "Loyal Responses."*

Vers 80

"Laat mijn hart oprecht zijn tot Uw inzettingen" enzovoort. Een gezond hart en een vals hart verschillen duidelijk van elkaar. Als het gezonde hart Christus ontvangt, ontvangt het Hem zoals een lieveling een prins ontvangt. Het geeft Hem alles in handen en laat Hem over alles de baas zijn. Een gewone herbergier doet dat niet. Hij neemt wie het eerst binnenkomt in huis. Hij pakt het geld van iedereen aan en heet elke gast welkom. Komt de slechtste mens langs? Dan maakt hem dat niets uit, want winst gaat bij hem boven alles. Zo doet het goede hart niet. Dat heet Christus alleen welkom en draagt alles aan Christus over. Wat Christus behaagt, zal het doen. En wat van Christus komt, zal het verwelkomen. — Thomas Hooker (1586-1647) in "The Soules Implantation."

Vers 80

"Oprecht zijn." Hebreeuws: volkomen zijn. Het woord van dezelfde stam is in Job 1:1 zo weergegeven. Dr. R. Young geeft als betekenis in het gebruik van de psalmist: heel, volledig, eenvoudig.

Vers 80

"Oprecht tot Uw inzettingen" enzovoort. Een rechtzinnige geloofsbelijdenis is nog niet hetzelfde als ware godsdienst. Toch vormt ze er het fundament van. Het is een grote zegen om haar te bezitten. — Nicolson, aangehaald door W. S. Plumer.

Vers 80

Wil je Christus trouw blijven en oprecht zijn in je belijdenis van Hem? Maak dan Davids gebed en wens tot de jouwe: "Laat mijn hart oprecht zijn tot Uw inzettingen, opdat ik niet beschaamd worde." Een

geloof dat met huichelarij begint, loopt gegarandeerd uit op afval. En afval brengt altijd smaad en schande mee. — William Spurstowe (1666)

Vers 80

"Beschaamd." We kunnen beschaamd staan tegenover God of tegenover mensen, tegenover onszelf of tegenover anderen.

1. Voor God. Dat kan zijn als we Hem naderen bij de troon van de genade. Het kan ook zijn als we op de laatste dag voor de rechterstoel van Zijn gerechtigheid moeten verschijnen.

(a) Gaat het om ons naderen tot Hem? Dan kunnen we niet met vrijmoedigheid voor Zijn aangezicht komen, als ons hart niet gezond is. "Geliefden! Indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God" (1 Joh. 3:21). Die heilige vertrouwelijkheid en blijmoedigheid raken we kwijt, wanneer we ons hart bij onze hemelse Vader uitstorten terwijl dat hart niet gezond is.

(b) Gaat het om het moment waarop wij voor de rechterstoel van Zijn gerechtigheid verschijnen? Nu dringen veel mensen zich nog met brutale vrijpostigheid op aan de eredienst van God. Ze zien Hem immers niet en beseffen Zijn majesteit niet goed. Maar er komt een tijd waarin ook de onbeschaamdste en brutaalste zondaars sprakeloos zullen staan. Dat is op het moment dat de geheimen van alle harten openliggen en de verborgen dingen aan het licht komen (1 Kor. 4:5). Dan krijgt ieder van God zijn oordeel, naar wat hij gedaan heeft, goed of kwaad.

1. Voor mensen kan iemand zich ook schamen, dus voor onszelf en voor anderen.

(1) Voor onszelf. Pythagoras zei: Heb ontzag voor jezelf en schaam je niet voor jezelf. God houdt in ons een spion en plaatsvervanger. Die let erop of ons leven met Zijn wil strookt of er tegenin gaat. Als we een zonde hebben begaan, geselt hij onze ziel met het besef van haar

eigen schuld en dwaasheid, zoals het lichaam met zwepen wordt geslagen: “Wat vrucht dan hadt gij toen van die dingen, waarover gij u nu schaamt?” (Rom. 6:21).

(2) Voor anderen. Onze schaamte kan dan het gevolg zijn van onze schandalen of van onze straffen. Het is moeilijk te zeggen welke van de twee hier bedoeld is. — Samengevat uit Manton.

Wenken voor predikers

Vers 80

—

1. Davids gebed om oprechtheid. Zijn hart moest tot Gods inzettingen gebracht worden en er gezond in zijn, niet verrot of vol bedrog.
2. Zijn angst voor de gevolgen van huichelarij: “opdat ik niet beschaamd worde.” Schaamte is het loon van huichelaars, hier of straks. — M. Henry.

Vers 80

—

1. Het hart in het geloof.
2. Waarom het daarin gezond moet zijn.
3. Wat zo’n gezond hart oplevert.

Uitleg

Hier zien we de dichter in zijn diepste nood. Dit deel van de reusachtige psalm laat zien hoe zijn vijanden hem tot de bodem van angst en somberheid hebben gedreven. En toch laat hij de wet niet los en blijft hij op zijn God vertrouwen. De strofe van acht regels die nu volgt, is

het middernachtelijk uur van de psalm. Het is er pikdonker. Maar er schitteren sterren, en het laatste vers kondigt de dageraad aan. Daarna klinkt de psalm weer opgewekter. Intussen mag het ons bemoedigen dat zo'n vooraanstaande dienaar van God door de goddelozen zo ruw is behandeld. Wat ons in onze eigen vervolgingen overkomt, is dus kennelijk niets bijzonders.

Vers 81

"Mijn ziel is bezweken van verlangen naar Uw heil." Hij wilde geen andere verlossing dan die van God. Zijn ene wens was "Uw heil". Maar naar die verlossing van God verlangde hij tot het uiterste. Hij gaf alles wat hij aan kracht had, en nog meer, totdat hij bezweek. Zijn verlangen was zo sterk dat zijn geest er uitgeput van raakte. Hij werd moe van het wachten, flauw van het uitkijken en ziek van de brandende nood. Zo werd zichtbaar hoe oprecht en vurig zijn verlangen was. Niets kon hem tevredenstellen, behalve een redding die uit Gods hand kwam. Zijn diepste wezen smachtte en verkwijnde naar redding van de God van alle genade. Hij moest die hebben, of hij ging helemaal ten onder.

"Op Uw woord heb ik gehoopt." Daarom voelde hij dat de redding zou komen. God kan Zijn belofte immers niet breken. Hij stelt ook de hoop niet teleur die Zijn eigen woord heeft gewekt. Ja, de vervulling van Zijn woord is dichtbij als onze hoop vast is en ons verlangen vurig. Alleen de hoop kan de ziel voor flauwvallen behoeden, met het reukflesje van de belofte. Toch smoort hoop het verlangen naar een snel antwoord op ons gebed niet. Ze maakt ons juist nog dringender. Want ze wakkert het vuur aan en houdt het hart overeind als het antwoord op zich laat wachten.

Bezwijken van verlangen naar redding, en door de hoop erop toch niet helemaal ineenstorten: dat maakt een christen vaak mee. Wij zijn "moede, nochtans vervolgende". Hoop draagt ons wanneer verlangen

ons uitput. Verlangen als genade werpt ons neer. Hoop als genade richt ons weer op.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Verzen 81-88

Kaf, de elfde letter, betekent de holle hand. De uitleggers houden echter alleen rekening met de betekenis "gebogen", en dat is slechts de helft. Ze zien in dit gedeelte het buigen van boetvaardigen. Of ze denken aan de vaders van het Oude Testament, die leken op oude soldaten: door de jaren en het zware werk gebogen. Nog verder doorgebogen door het drukkende gewicht van de wet. Dat gewicht kon pas verdwijnen met de komst van Christus, waarom zij baden. Weer anderen rekken de gedachte op tot de heiligen van de kerk, die door de zorgen en het leed van dit leven worden neergedrukt.

Daarom verlangen zij ontbonden te worden en bij Christus te zijn. Maar de ware betekenis zoek je in de volledige uitleg van het woord. Een hand is hol om iets vast te houden dat er echt in ligt. Of om iets te ontvangen dat een ander er zo meteen in legt. Het kan dus de hand van God zijn, de Gever van overvloed, of de hand van de mens, de ontvanger. Dit hele gedeelte is een gebed om vlugge hulp. Het gaat erom dat de mens zijn hand uitstrekt als een bedelaar die Gods barmhartigheid afsmeekt. — Hiëronymus, Ambrosius en anderen, in Neale en Littledale.

Vers 81

"Mijn ziel is bezweken van verlangen naar Uw heil." In Ps. 73:26 is hetzelfde woord vertaald met "bezwijkt": "Bezwijkt mijn vlees en mijn hart." De bedoeling is dat zijn kracht het begaf. Zijn verlangen naar redding was zo intens dat hij zwak werd en geen kracht meer had. Elke sterke emotie kan zo'n uitwerking hebben. Liefde tot God, ver-

langen naar Zijn gunst en heimwee naar de hemel kunnen zó groot zijn, dat ze ons dit aandoen. — Albert Barnes.

Vers 81

"Mijn ziel is bezweken." Flauwvallen hoort eigenlijk bij het lichaam. Hier wordt het aan de ziel toegeschreven, zoals op veel andere plaatsen. De apostel zegt: "Opdat gij niet verflauwt en bezwijkt in uw zielen" (Hebr. 12:3). Hier staan twee woorden, verflauwen en bezwijken, allebei van het lichaam geleend. Verflauwen is een lichtere en bezwijken een zwaardere vorm van uitputting. Bij verflauwen heeft het lichaam wat rust of verkwikking nodig. De werkkracht is dan verzwakt en de levensgeesten en bewegingskrachten zijn afgestompt. Bij bezwijken trekt de levenskracht zich samen en verdwijnt ze. Dan blijven de uiterlijke delen levenloos en gevoelloos achter.

Wie moe is, heeft minder kracht. Wie bezwijkt, is helemaal leeg. Deze dingen worden als beeld op de ziel of het gemoed toegepast. Iemand is moe wanneer de standvastigheid van zijn gemoed, zijn morele of geestelijke kracht, gebroken is of begint af te nemen. Zijn ziel zit dan niet lekker onder het lijden. Maar als hij bezwijkt onder de last van zware, slopende of langdurige ellende, zegt men dat hij bezwijkt: alle redenen en gronden voor zijn troost zijn dan op, en hij houdt het niet langer vol. — Thomas Manton.

Vers 81

"Mijn ziel is bezweken." Wat is dit bezwijken anders dan de verheven toestand van verrukte overpeinzing? De kracht van hemelse verlangens maakt dan de aardse verlangens zwak. Het is zoals bij het beklimmen van de hoogste bergen: je moet op een nieuwe manier ademhalen. Zo vertelt Daniël over het grote gezicht dat hij van God kreeg: "Toen werd ik, Daniel, zwak, en was enige dagen krank." — E. Paxton Hood, 1871.

Vers 81

"Mijn ziel is bezweken van verlangen naar Uw heil; op Uw woord heb ik gehoopt." Blijf geloven onder een wolk. Blijf op Hem wachten als er geen maanlicht of sterrenlicht te zien is. Laat het geloof leven en ademen, en de vaste redding van God vastgrijpen, ook als wolken en duisternis je omgeven en je in de gevangenis dreigt weg te rotten. Neem je in acht voor ongelovige harten. Die schuiven leugens in de schoenen van Christus. Neem je in acht voor de vraag "Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op?" Want dat was een mens die dit zei, en niet God.

Wie denkt er ooit aan dat een belofte van God kan mislukken, bewusteloos neervalt of sterft? Wie kan God ziek maken, of Zijn beloften zwak? Willen we bij Christus een pleitgrond zoeken? Laten we dan pleiten dat we op Hem hopen. O, wat een stoer woord van het geloof: "Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?" O, wat een lieflijk grafschrift op de steen van een gelovige die is ingeslapen: "Ik stierf hopend, en mijn stof en as geloven in het leven!" De ogen van het geloof kunnen door een molensteen heen kijken.

Zo zien ze ook door een donkere bui van God heen en lezen eronder Gods gedachten van liefde en vrede. Houd Christus vast in het donker. Dan zul je de redding van God beslist zien. Je tegenstanders zijn rijp en kurkdroog voor het vuur. Nog even en ze slaan in vlammen op. De adem van de Heere zal als een zwavelstroom om hen heen ontbranden. — Samuel Rutherford, 1600-1601.

Vers 81

"Naar Uw heil." Hoger opgevat is de heilige man hier hunkerend naar de Zaligmaker, Die in het vlees zou komen. — Cornelius Jansen.

Vers 81

"Uw heil." Wie in God gelooft, zoekt geen verlossing langs een andere weg dan een weg die God goedkeurt. Dat geldt hoe ellendig hij ook is.

“Mijn ziel is bezweken van verlangen naar Uw heil” betekent dus ook: tot U mij redt op Uw goede wijze. — David Dickson.

Vers 81

“Op Uw woord heb ik gehoopt.” David wist waar zijn schip aan de kant lag. Hoop zonder belofte is als een anker zonder bodem om zich in vast te haken. Maar Davids hoop zette zich vast in het woord van God. — William Gurnall.

Vers 81

“Op Uw woord heb ik gehoopt.” Dat wil zeggen: mijn hoop reikt verder dan alles wat ik begrijp en alles wat ik zelf kan doen. Ze gaat boven wat ik verdien en boven alle vleselijke en geestelijke troost uit. Want het is alleen U naar wie ik verlang en uitzie. Ik zoek Uzelf, niet wat van U is. Mijn hart wil “Uw woord” horen, om het met geduld en zachtmoedigheid na te leven. — Le Blanc.

Vers 81,83

In elke tijd van vervolging of ellende is het goed om én op de beloften én op de geboden te letten. Wie naar de belofte kijkt, wordt aangemoedigd om te hopen. Wie naar de geboden kijkt, bewijst dat zijn hoop gezond is. De psalmist hoopte op het woord (Ps. 119:81) en vergat de inzettingen niet (Ps. 119:83). — David Dickson.

Wenken voor predikers

Schetsen bij de sleutelwoorden van de psalm, door ds. C. A. Davis.

Verzen 81-88

Hoop in neerslachtigheid. Soms zijn we terneergeslagen door onze sterfelijke zwakheid (Ps. 119:81-84). Soms ook door onrechtvaardige

vervolging (Ps. 119:85-87). In beide gevallen is het Woord van God de bron van vreugde en troost.

Wenken voor predikers

Vers 81

Een tekst die past bij een zendingspreek.

1. De toestand van de heidense wereld is genoeg om een christen te laten bezwijken van verlangen naar Gods heil, dat haar mag bezoeken.

(a) Hoe diep haar duisternis is.
(b) Hoe groot het gebied is.
(c) Hoe lang het al duurt.
(d) Hoe beperkt het zendingswerk is, en wat het bereikt.
(e) De krachten die dwarsliggen.

1. Hoe droevig deze toestand ook is, hij is niet hopeloos. Want:

(a) Denk aan het doel, de geschiktheid en de roeping van het evangelie voor iedereen.
(b) Denk aan de opdracht die Christus Zijn kerk gaf.
(c) Denk aan het mededogen van wie geestelijk verlicht zijn. Dat groeit uit hun geloof in het Woord.
(d) Denk aan de profetieën en beloften. Zo is er hoop in het Woord.

1. Als christenen bezwijken van verlangen naar dat heil maar hopen op het Woord, zal hun belangstelling voor het zendingswerk groot zijn en zichtbaar worden:

(a) In ernstig gebed om meer werkers en grotere resultaten.
(b) In dat ze zich, als het kan, zelf aan het werk wijden.
(c) In vrijgevig en gul geven om het werk vooruit te helpen. — J.F.

Vers 81

"Mijn ziel is bezweken" enzovoort. Mensen bezwijken van verlangen naar gezondheid, levensonderhoud, rust, promotie, succes en soms ook naar redding. David bezweek.

1. Naar zijn eigen redding.

(a) Van schuld: "Verlos mij van al mijn overtredingen" en "van bloedschulden".

(b) Van bezoedeling: "Schep mij een rein hart." "Was mij."

(c) Van lege vorm: "Laat de redenen mijns monds" enzovoort.

(d) Van duisternis: "Waarom verbergt Gij U?" "Verhef" enzovoort. "Zeg tot mijn ziel" enzovoort.

(e) Van ongeluk: "Uit de diepten" enzovoort.

1. Naar de redding van anderen.

(a) Daar praatte hij over: "Het is tijd voor den HEERE, dat Hij werke."

(b) Daarvoor bad hij: "Och, dat Israels verlossing" enzovoort. "Uw werk" enzovoort. "God zij ons genadig." "Och HEERE! geef nu heil."

(c) Daarvoor werkte hij: "Ik zal Uw gerechtigheid vermelden." "Zo zal ik de overtreders Uw wegen leren." — W.J.

Vers 81

1. Hunkerend uitzien.
2. Krachtige hoop.
3. Vaste belofte: "Op Uw woord."

Vers 81

"Heil" of "zaligheid" heeft in de Schrift meerdere betekenissen. Het wordt gebruikt:

1. Voor de aardse bevrijding die God Zijn volk geeft of beloofd heeft te geven. Zo moet het worden opgevat in Ex. 14:13.
2. Voor het verschijnen van Christus in het vlees. Ps. 98:2-3, Luk. 2:29-30.

3. Voor de weldaden die wij door Christus al aan deze kant van de hemel hebben, zoals de vergeving van zonde en de vernieuwing van onze natuur. Matth. 1:21; Titus 3:5, Ps. 51:14.
4. Voor het eeuwige leven: "Verkrijgende het einde uws geloofs, namelijk de zaligheid der zielen" (1 Petr. 1:9). Daarmee bedoelt men ons uiteindelijke loon. — T. Manton.

Vers 81

—

1. Flauw.
2. Doorgaand. — W.D.

Uitleg

Vers 82

"Mijn ogen zijn bezweken van verlangen naar Uw toezegging, terwijl ik zeide: Wanneer zult Gij mij vertroosten?" Zijn ogen raakten uitgeput van het gespannen turen naar het vriendelijke verschijnen van de Heere. Zijn vermoeide hart schreeuwde ondertussen om snelle troost. Je kunt in het Woord lezen tot je ogen niets meer zien. Maar dat stelt weinig voor naast het wachten op de vervulling van de belofte, tot de ogen van je verwachting dof worden door uitgestelde hoop. We mogen God geen tijden opleggen. Dan zetten we de Heilige van Israël een grens.

Wel mogen we hardnekkig aandringen en zonder omwegen vragen waarom de belofte zo lang uitblijft. David zocht alleen troost die van God komt. Zijn vraag is: "Wanneer zult Gij mij vertroosten?" Komt de hulp niet uit de hemel, dan komt ze helemaal niet. Alle hoop van deze goede man is daarop gericht. Voor een andere kant heeft hij geen blik. Volwassen gelovigen kennen dit wachten en bezwijken maar al te goed. Het leert hun veel kostbaars, dat ze op geen andere manier

hadden kunnen leren. Een van de mooiste vruchten is dat het lichaam meegaat met de ziel.

Hart en vlees roepen allebei om de levende God, en zelfs de ogen krijgen een tong: "terwijl ik zeide: Wanneer zult Gij mij vertroosten?" Wat moet dat verlangen intens zijn als de lippen het niet meer kunnen zeggen en de ogen het overnemen, omdat ze bezwijken van het strakke uitkijken! Ogen zijn zeer welsprekend. Ze kennen zowel klanken zonder geluid als vloeiende klanken. Soms zeggen ze meer dan tongen. Op een andere plaats zegt David: "De HEERE heeft de stem mijns geweens gehoord" (Ps. 6:9). Onze ogen zeggen het meest wanneer ze moe worden van vermoeidheid en ellende.

Een nederig oog dat in stil gebed naar de hemel opkijkt, kan zo'n vuur afgeven dat de grendels smelten die gesproken gebed tegenhouden. Zo wordt de hemel stormenderhand genomen met het kanon van de tranen. Gelukkig zijn de ogen die zich uitrekken naar God. De ogen van de Heere zorgen ervoor dat zulke ogen nooit echt bezwijken. Hoeveel beter is het om met pijnlijke ogen naar de Heere uit te zien dan om ze te laten stralen bij de schittering van de ijdelheid.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 82

"Mijn ogen zijn bezweken van verlangen naar Uw toezegging." Stel dat een moeder haar zoon of dochter een bezoek heeft beloofd, en ze kan niet komen. Dan zegt het kind: "Helaas! Mijn moeder had beloofd bij mij te komen. Wat heb ik naar haar uitgekeken! Maar er zit een vlekje op mijn oog. Ik kan niets zien, mijn ogen laten het afweten." Hij bedoelt: omdat hij zo ingespannen heeft uitgekeken naar haar komst. — Joseph Roberts.

Vers 82

"Mijn ogen zijn bezweken van verlangen naar Uw toezegging." Hij hield zijn ogen onophoudelijk naar de hemel gericht en keek uit naar hulp van God. Hij deed het zó voortdurend dat zijn ogen er uiteindelijk dof van werden.

"Wanneer zult Gij mij vertroosten?" Dat zei hij bij zichzelf. Dat zei hij hardop. Ook zijn ogen zeiden het, want die bleven steeds naar de hemel gericht. — Wolfgang Musculus.

Vers 82

"Naar Uw toezegging." Wie bij God hoort, haalt meer uit een belofte dan anderen. Daar zijn twee redenen voor. Ten eerste: zij waarderen de beloofde zegen. Ten tweede: de zekerheid die Gods woord geeft, is hun genoeg. Anderen lopen er met een onverschillige blik langs. Maar hun ziel komt in beweging en blijft vurig vragen om die beloofde zegen. Er staat over de huurling dat hij zijn loon moet ontvangen vóór de zon ondergaat.

Hij is arm en zijn ziel verlangt ernaar (Deut. 24:15). In het Hebreeuws staat zelfs: hij heeft er zijn ziel naartoe opgetild. Dat omvat zowel zijn verlangen als zijn hoop. Zijn loon is voor hem kostbaar, want daarmee kan hij zijn zwoegen verzachten en in leven blijven. Hij weet bovendien zeker dat het komt, door de belofte en de afspraak van wie hem aan het werk zet. Zo gaat het ook met Gods kinderen. Zij zien de beloofde zegen als iets kostbaars. En Gods woord geeft hun stevig houvast dat ze niet tevergeefs op Hem wachten. — Thomas Manton.

Vers 82

"Terwijl ik zeide: Wanneer?" Dezelfde Geest van het geloof die iemand leert vurig te roepen, leert hem ook geduldig te wachten.

Hij verzekert hem immers dat de barmhartigheid in de hand van de Heere ligt, en ook dat ze tevoorschijn komt op de tijd van de Heere. — John Mason, 1688.

Vers 82

"Wanneer zult Gij mij vertroosten?" God gaat gewoonlijk zo met Zijn kinderen om dat Hij het antwoord op hun gebeden uitstelt en de vervulling van Zijn beloften opschort. Dat komt niet doordat Hij niet wil geven. Hij wil hen juist beter klaarmaken om te ontvangen. Tardius dando quod petimus instantiam nobis orationis indicit: wat wij vragen geeft Hij met vertraging, zodat wij niet met vertraging gaan vragen, maar worden wakker geschud tot aandringen en gloed in het gebed. Hij weet dat Hem die dienst het meest behaagt en dat die onszelf het meeste oplevert. — William Cowper.

Vers 82

"Wanneer zult Gij mij vertroosten?" Laten we niet klagen over God, maar tot God. Wie over God klaagt, geeft lucht aan morren. Wie tot God klaagt, geeft lucht aan geloof, hoop en geduld. — Thomas Manton.

Vers 82

De profeet wil niet de indruk wekken dat hij te week en kleinmoedig was. Daarom geeft hij aan dat zijn bezwijken een reden had. Hij vraagt God: "Wanneer zult Gij mij vertroosten?" Daarmee laat hij duidelijk genoeg zien dat hij al lange tijd als het ware verstoten en verlaten was. — Johannes Calvijn.

Vers 82

"Wanneer zult Gij mij vertroosten?" Soms is Gods volk diep troosteloos en heeft het troost nodig. Dat komt door de overmacht van de zonde, de kracht van de verzoekingen van de satan, het verborgen blijven van Gods aangezicht en allerlei ellende. Dan gaan ze voor

troost naar God, want alleen Hij kan troosten, en Hij heeft daar vaste tijden voor. Maar zij vinden het snel te lang duren. Net als David vragen ze hier wanneer het zover is. — John Gill.

Vers 82

"Wanneer zult Gij mij vertroosten?" Een arme vrouw twijfelde al heel lang aan zichzelf en aan haar zaligheid. Uiteindelijk maakte de Heere in haar ziel waar dat Christus van haar was. Toen zei haar predikant tegen haar: De Heere geeft Zijn kinderen niet altijd een hartversterking. Maar Hij heeft er wel een voor hen klaar wanneer ze flauw dreigen te vallen. — Thomas Hooker.

Vers 82

"Wanneer zult Gij mij vertroosten?" We hebben troost nodig, omdat veel van onze verzoekingen bestaan uit moeilijkheden én uit verleidingen. Pijn kan ons uit balans brengen, net zoals genot ons kan verleiden. De wereld vervolgt ons, maar lokt ons ook. Het vlees kwelt ons, maar het verleidt ons ook. De duivel jaagt ons angst aan, maar hij legt ons ook strikken. Toch is troost, hoe hard we die ook nodig hebben, werkelijk niet zó nodig als heiligheid. We moeten troost dus zeker niet minachten. Maar oprechte liefde tot God gaat voor. En als die troost in deze wereld niet zo zeker, zo onafgebroken en in zo'n ruime mate wordt gegeven, moeten we daar vrede mee hebben.

Het troostende werk van de Geest wordt vaker onderbroken dan het werk van de heiligmaking. Toch krijgen we beslist zoveel als we nodig hebben om God in deze wereld te dienen. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 82

Het antwoord op de vraag: "Wanneer zult Gij mij vertroosten?"

1. Wanneer je verdriet zijn doel heeft bereikt.

2. Wanneer je gelooft.
3. Wanneer je de zonde achterlaat.
4. Wanneer je gehoorzaamt.
5. Wanneer je je aan Mijn wil overgeeft.
6. Wanneer je Mijn eer zoekt.

Vers 82

—

1. Hoe verlangend de gelovige in zijn ellende naar God toe gaat voor troost: “Wanneer zult Gij mij vertroosten?”
2. Hoe strak hij zijn blik op de beloften van God houdt: “Mijn ogen zijn bezweken van verlangen naar Uw toezegging.”
3. Hoe de vermoeidheid van het wachten zijn geduld niet kan opmaken, terwijl de hoop zijn aandringen versterkt: “Wanneer zult Gij?” — J.F.

Vers 82

Wat de ogen te bepleiten hebben.

1. Hoe ogen spreken. Zo laten ze zien wat er in de ziel leeft: verlangen (Jes. 8:17), geloof (Jes. 45:22, Hebr. 12:2), verwachting (Ps. 5:4, Filipp. 3:20, Titus 2:13) en liefde (2 Kor. 3:18, Joh. 1:14).
2. Wat ogen zeggen. “Wanneer zult Gij mij vertroosten? Alle andere troosters laat ik varen. U bent mijn zon, mijn leven, mijn liefde, mijn alles.”
3. Hoe smekende ogen het antwoordende Oog van de Heere tegenkomen: Ps. 33:18. Dat Oog kijkt ons dan aan met erkenning van ons verdriet (Ex. 2:25), met vergeving (Luk. 22:61), met kracht die Hij geeft (Richt. 6:14) en met een liefde die in ons verheugd is (Jes. 66:2). — C.A.D.

Uitleg

Vers 83

"Want ik ben geworden als een lederen zak in den rook." In de tent werden de lege wijnzakken van dierenhuid opgehangen. Vulde de ruimte zich met rook, dan werden die huiden zwart van het roet en in de hitte kregen ze rimpels en gingen ze kapot. Zo ging het ook met de psalmist. Zijn gezicht was donker en somber geworden van verdriet, vol groeven en lijnen. Eigenlijk had heel zijn lichaam het verdriet van zijn geest zó meebeleefd, dat het zijn vocht was kwijtgeraakt. Het leek op een gedroogde, gelooide huid. Laster had zijn goede naam berookt en vervolging had zijn geest uitgedroogd.

Hij vreesde half dat al dit zielenleed hem nutteloos en machteloos zou maken. Zouden mensen hem gaan zien als een oude, kapotgesleten zak die niets meer kan bevatten en nergens meer voor deugt? Wat een beeld, uit de mond van een man die zeker dichter was, godgeleerde en leraar in Israël, en zelfs koning en man naar Gods hart! Dan is het niet vreemd dat wij, gewone mensen, weinig van onszelf denken en onder zware druk van het gemoed zitten. Sommigen van ons weten van binnenuit wat dit beeld betekent. Ook wij voelden ons vuil, laag en waardeloos.

We voelden ons goed genoeg om weggegooid te worden. De rook om ons heen was pikzwart en bloedheet. Ze scheen niet alleen uit de Egyptische oven op te stijgen, maar uit de bodemloze put. En ze bleef hangen. Het roet zette zich op ons vast en kleurde ons zwart met ellendige gedachten.

"Doch Uw inzettingen heb ik niet vergeten." Hier zien we het geduld van de heiligen en ook de zege van het geloof. Leugens mochten de man van God zwartmaken, de waarheid woonde in hem en die liet hij nooit varen. Hij bleef zijn Koning trouw, ook al leek hij in de steek gelaten en bestemd voor het gemeenste gebruik. Zijn gedachten gingen naar de beloften. En, nog meer bewijs van trouw, ook naar de in-

zettingen. Hij hield vast aan zijn plichten, niet alleen aan zijn vertroostingen. Wat er ook gebeurt, het kan de greep van een echte gelovige op zijn God niet breken.

Genade is een levende kracht. Ze blijft in leven waar elk ander leven zou stikken. Vuur kan haar niet opeten. Rook kan haar niet smoren. Een mens kan uitgemergeld raken tot er alleen huid en bot is. Alle troost kan uit hem worden gezogen. Toch kan hij zijn oprechtheid vasthouden en zijn God eer geven. Het is dan ook niet vreemd dat de ogen, door de rook gepijnigd, in zo'n geval schreeuwen om de reddende hand van de Heere. En dat het verhitte, flauwe hart smacht naar het heil van God.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 83

"Een lederen zak in den rook." Slapen kon niet. Ik stikte bijna in de rook van een houtvuur, want er was geen schoorsteen. Ik was werkelijk "als een lederen zak in den rook": zwart geworden en droog tot het bijna barstte. Dát had de psalmist ongeveer voor ogen. De zakken waren van leer en hingen in kamers met grote houtvuren zonder schoorsteen. Ze werden rookdroog, schrompelden en waren niet meer bruikbaar. — Uit "My Wanderings", door John Gadsby, 1860.

Vers 83

"Als een lederen zak in den rook." Het verblijf van een doorsnee Arabier is zó rokerig, dat ik de uitdrukking "een lederen zak in den rook" beschouw als hetzelfde als "een zak in de tent van een Arabier". Ook in de Arabische tent waar bisschop Pococke op weg naar Jeruzalem werd binnengeleid, brandde blijkbaar een vuur. Wat een rook moet daar hangen, en hoe zwart moet al het gerei zijn! Le Bruyn merkte dat goed op zijn tocht van Aleppo naar Scanderoon. Een hele nacht moest hij doorbrengen in een rieten hut. Midden in die hut brandde

een vuur. Daarop hing een ketel met vlees te koken en in de as werd brood gebakken. De rook was voor hem niet te harden, want de deur was het enige gat waardoor de rook de hut uit kon.

De psalmist denkt hier niet alleen aan het zwart van een geitenleren zak in een tent. Hij denkt ook aan hoe armoedig zo'n drinkvat is. Dat beeld lag voor hem erg voor de hand. Uit de zilveren en gouden bekers van Sauls paleis was hij verdreven, en hij leefde nu zoals Arabieren nog leven en toen leefden. Dus moest hij vaak drinken uit een beroete leren zak. — Thomas Harmer, 1719-1788.

Vers 83

"Want ik ben geworden als een lederen zak in den rook." In een zak in de rook zit nauwelijks nog zwelling, vet, vocht of schoonheid. Zo laat God Zijn volk verkwijnen. Hij brengt het laag en maakt het leeg, terwijl Hij het oefent met verdrukkingen en met het gewacht en gehoop dat onrustig maakt. De pracht en het gretige van het vlees moeten leeg, zodat Gods gaven ruimte krijgen en de herinnering aan Gods geboden bewaard blijft. Die kun je niet goed bewaren in zakken die gezwollen, opgeblazen en vol zijn. — Wolfgang Musculus.

Vers 83

"Een lederen zak in den rook." Bij de ouden had zo'n blootstelling aan rook één bedoeling: de wijn mild laten worden. De hitte en de rook stegen langzaam op uit het vuur waarboven de huid hing. Zo leren deze woorden ons iets over het grote nut van ellende: ze laat de ziel rijpen en beter worden. — Rosenmüller, aangehaald in Neale en Littledale.

Vers 83

"Want ik ben geworden als een lederen zak in den rook" enzovoort. Via de geest kan de satan het lichaam pijnigen. Geest en lichaam zijn zo met elkaar verweven dat goed en kwaad in beide worden gedeeld.

Is het hart blij, dan straalt het gezicht, komt er nieuwe kracht en bloeien de beenderen als groen kruid. Is het hart verontrust, dan gaat de gezondheid achteruit, verdort de kracht en verschrompelt het merg in de beenderen. En zo verder. Verdriet in het hart is als een mot in een kleed. Het vreet het lichaam ongemerkt op en richt het te gronde. Dit voordeel, een zwakker lichaam, valt de satan automatisch in de schoot, net als de rijpe vijgen van de profeet in de mond van wie ze at. Hij is daar vast heel blij mee, want hij is vijand van lichaam en ziel.

Maar nog liever doet hij het ook andersom. Zoals hij de pijn van de geest het lichaam zwak en ziek kan laten maken, zo kan hij ook de ziekte van het lichaam (als een soort tegenprestatie) de nood van de geest laten opvoeren. Wat kan een ziek lichaam weinig! Het sluit een mens uit van elke dienst. Vaak kan hij niet bidden, niet lezen en niet luisteren. Ziekte haalt de zoetheid en troost uit religieuze oefeningen. Dat is voor hen een reden om het ergste over zichzelf te denken. Ze menen dat hun ziel de wegen van God moe is, als hun lichaam het niet meer redt. — Richard Gilpin, in "A Treatise of Satan's Temptations", 1677.

Vers 83

"Als een lederen zak in den rook." De gebukte psalmist herkende hierin zijn eigen innerlijke toestand. Hij zag verlangend uit naar de komst van de Heere. Zijn geest was kurkdroog door de druk die op hem lag. Hij bleef uitzien naar de komst van de Heere en bracht ondertussen onder woorden hoe verschrompeld hij was. Misschien droeg ook zijn uiterlijke mens op dat moment diezelfde droevige sporen. Maar het uiterlijk van de man van God, waar hij mogelijk op zinspeelt, was niet meer dan het beeld van zijn geestelijke gesteldheid in die tijd, welke zichtbare gevolgen er ook waren.

David werd overspoeld met lasterlijke geruchten van kwaadwillende mensen en met de hete vervolging van onverbiddelijke vijanden.

Zo diep trof hem dat in zijn gemoed, dat zijn hele geestelijke wezen er in zijn eigen ogen uitzag als een huid die lang in de rook heeft gehangen. Zijn aanzien was in de openbare mening ingekrompen, maar ook in zijn eigen ogen. Dat was niet omdat hij toen vond dat hij het verdiende, gezien de beschuldigingen tegen hem. Maar de bittere aanval op zijn geest ging zó onophoudelijk en in zoveel vormen door, dat hij er, ondanks al zijn geloof in God, bijna letterlijk onder bezweek.

Onze vertaling geeft het oorspronkelijke woord zo weer dat het lijkt alsof hij zich ondanks alles goed hield:

"Want ik ben geworden als een lederen zak in den rook; doch Uw inzettingen heb ik niet vergeten." Maar vertaal je de woorden nauwkeuriger, dan komt een belangrijk gegeven aan het licht: dit alles overkwam hem terwijl hij juist op het pad van zijn plicht liep. "Ik ben geworden als een lederen zak in den rook, en Uw inzettingen vergeet ik niet." Hij stond midden in Gods bepalingen voor alle heil, en toch kwam er nood. Het is triest als onze geestelijke mens verschrompelt en uitdroogt omdat we in zonde zijn gevallen of schuldig iets hebben nagelaten. Maar hier lijkt zowel de geestelijke als de lichamelijke mens achteruit te gaan, terwijl de gelovige zich bewust is dat hij de inzettingen van zijn genadige God niet vergeet. — John Stephen.

Vers 83

Let hier goed op het verschil tussen de schoonheid en de kracht van het lichaam en die van de ziel. Door ellende wordt de schoonheid van de ziel mooier, terwijl die van het lichaam verwelkt. David was een zak die was verschrompeld en ingedroogd. Toch was de heilige gesteldheid van zijn ziel helemaal niet veranderd. Zijn schoonheid was weg, maar zijn genade niet. — Thomas Manton.

Vers 83

"Ik ben geworden als een lederen zak in de vorst" (zo luidt het bij de Zeventig). Branden de geestelijke verlangens in ons, dan doven de

vleselijke vanzelf. Daarom staat er verderop: “Sinds ik een lederen zak in de vorst ben geworden, vergeet ik Uw gerechtigheden niet.” Hij leest in de zak ons sterfelijke vlees, en in de vorst de hemelse zegen. Die zegen maakt de lusten van het vlees loom, alsof de vorst ze aan banden legt. Zo glijden Gods gerechtigheden niet uit ons geheugen weg, zolang we er maar niet los van nadenken.

Dan komt uit wat de apostel schrijft (Rom. 13:14): “Verzorgt het vlees niet tot begeerlijkheden.” Eerst zei hij dus: “Want ik ben geworden als een lederen zak in de vorst”, en toen kwam er aan toe: “en ik vergeet Uw gerechtigheden niet.” Hij bedoelt: juist doordat ik zo geworden ben, vergeet ik ze niet. De gloed van het verlangen naar het kwade was gedoofd, zodat het geheugen van de liefde kon branden. — Augustinus.

Wenken voor predikers

Vers 83

—

1. Een uiterlijke mens in slechte staat.
2. Een karakter dat zwart is gemaakt.
3. Voortdurend blootgesteld aan ongemak.
4. Wat erin zit, rijpt.

Vers 83

Een lederen zak in de rook.

1. Ook Gods volk kent beproevingen.

(a) Die komen voort uit de armoede van hun situatie.
(b) Onze beproevingen komen vaak uit onze troost voort.
(c) Aan het ambt zit veel rook.

(d) De arme zak hangt lange tijd in de rook, tot hij zwart is.

1. Christenen voelen hun zorgen. Net als “zakken” in de rook.

(a) Een beproeving die je niet voelt, is geen beproeving.

(b) Beproevingen die we niet voelen, brengen niets op. Een zak in de rook wordt erg zwart en erg onbruikbaar, wanneer hij leeg is.

1. Christenen vergeten in hun zorgen Gods inzettingen niet. Zowel de inzettingen van het gebod als die van de belofte blijven. Waarom bleef David zich aan Gods inzettingen vasthouden?

(a) Hij was geen zak in het vuur. Anders waren ze hem uit het hoofd gegaan.

(b) Jezus Christus hing met hem in de rook, en de inzettingen hingen ook met hem in de rook.

(c) De inzettingen zaten in zijn ziel, waar rook niet binnenkomt. — Uit “Spurgeon’s Sermons.” Nr. 71.

Uitleg

Vers 84

“Hoe vele zullen de dagen Uws knechts zijn?” Ik kan niet verwachten dat ik nog lang leef in zo’n toestand. U moet snel komen om mij te helpen, anders ga ik dood. Moet heel mijn korte leven worden opgeslokt door zulk vernietigend verdriet? Dat het leven kort is, is een goed argument tegen een lange ellende. Misschien bedoelt de psalmist dat zijn dagen hem te talrijk leken, nu ze in zo’n nood werden doorgebracht. Hij wenste half dat ze voorbij waren. Daarom vroeg hij in zijn benauwdheid: “Hoe vele zullen de dagen Uws knechts zijn?” Als een ingehuurde knecht moest hij een vaste tijd dienen, en daar wilde hij niet over klagen.

Toch leek die tijd lang, omdat zijn verdriet zo zwaar woog. Niemand weet hoeveel dagen ons zijn toegemeten, behalve de Heere. Daarom doet hij een beroep op Hem: Maak ze niet langer dan Zijn

knecht kan dragen. Het kan niet de gedachte van de Heere zijn dat Zijn eigen knecht voortdurend zo onrechtvaardig wordt behandeld. Hier moet een einde aan komen, en wel spoedig. Wanneer zal dat zijn?

"Wanneer zult Gij recht doen over mijn vervolgers?" Zijn zaak had hij aan de Heere overgedragen. Nu bad hij dat het vonnis zou vallen en worden uitgevoerd. Wat hij wilde, was niets anders en niets meer dan recht: zijn naam moest schoon worden en zijn vervolgers moesten verstommen. Dat God Zijn eigen uitverkorenen recht zou doen, wist hij zeker. Alleen liet de dag van de redding op zich wachten. De uren sleepten zich zwaar voort. En de vervolgde riep dag en nacht om verlossing.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 84

"Hoe vele zullen de dagen Uws knechts zijn?" enzovoort. Sommige uitleggers behandelen de twee delen als twee aparte zinnen. In het eerste deel zien zij een algemene zucht over hoe kortstondig het mensenleven is, zoals die in andere psalmen klinkt en vaker in het boek Job. In het tweede deel lezen zij een afzonderlijk gebed om Gods wraak op de vijanden. Zelf lees ik de twee delen liever als één geheel, en ik zie beide als verwijzing naar Davids eigen lijden. Het is dan alsof hij zegt: Heere, hoe lang denkt U Uw knecht nog uit te leveren aan de grillen van de goddelozen?

Wanneer treedt U hun wreedheid en geweld tegemoet, om hen te straffen? De Schrift gebruikt het woord "dagen" vaak zo. In het meervoud duidt het een bepaalde periode aan. Elders wordt die vergeleken met de dag van een dagloner: "als een dagloner" (Job 14:6), "als de jaren eens huurlings" (Jes. 16:14). Hij treurt hier dus niet om de vergankelijkheid van het menselijk bestaan in het algemeen. Zijn klacht is dat zijn strijd op aarde veel te lang duurt. Het is dan ook begrijpe-

lijk dat hij hoopt dat die ophoudt. Wanneer hij God aanspreekt op zijn nood, klinkt er geen koppigheid of gemor in.

Hij vraagt alleen hoe lang hij moet lijden, en daarmee smeekt hij nederig dat God niet te lang wacht met hulp. — Johannes Calvijn.

Vers 84

"Wanneer zult Gij recht doen over mijn vervolgers?" Hij zegt hiermee heel duidelijk dat hij geen moment betwijfelt dat zijn ellende ooit ophoudt. Hij weet dat er een tijd komt waarin zijn haters en vijanden gericht en gestraft worden. Het feit staat voor hem vast. Daarom vraagt hij alleen nog naar de datum. Zo laat het ongeduld van de heiligen over het uitblijven zien dat zij zeker zijn van toekomstig heil en toekomstige verlossing. — Wolfgang Musculus.

Vers 84

"Wanneer zult Gij recht doen" enzovoort. Dit is een gewoon, eenvoudig gebed. Het gaat niet tegen bepaalde personen, maar meer tegen Gods vijanden in het algemeen en hun slechte wegen. De Heere oefent immers gericht over Zijn kinderen om hen tot bekering te brengen, zoals bij Paulus (Hand. 9:1-43). En over de goddelozen om hen te verwarren. David bidt tegen mensen die niet bij God hoorden. Maar zijn gebed gaat minder tegen hun personen dan tegen hun kwade zaken. Tegen hun personen alleen voor zover ze aan die kwade zaken vastzitten. Zo mogen wij bidden om de verwarring van Gods vijanden, maar op geen andere manier. — R. Greenham.

Vers 84

In dit vers vinden we geen van de tien woorden die voor Gods wet gebruikt worden. — Adam Clarke. Is "recht" er dan niet een van? — C.H.S.

Wenken voor predikers

Vers 84

Een ernstige vraag. Ze herinnert ons aan de kortheid van het leven, de scherpte van het verdriet, de noodzaak van vlijt en de nabijheid van het loon.

Uitleg

Vers 85

"De hovaardigen hebben mij putten gegraven, hetwelk niet is naar Uw wet." Wie op wilde dieren jaagt, maakt daar gewoonlijk valkuilen en strikken voor. Zo probeerden Davids vijanden hem in de val te laten lopen. Ze zetten zich met veel moeite en sluwheid aan het werk om hem te vernietigen: "zij hebben putten gegraven", en niet één, maar veel. Lukte het met de ene put niet, dan misschien met een andere, en zo groeven ze steeds opnieuw. Je zou denken dat zulke hoogmoedige mensen hun vingers niet vuil wilden maken met graven.

Maar ze slikten hun trots in, in de hoop hun slachtoffer op te slokken. Ze hadden zich moeten schamen voor zoveel laagheid. In plaats daarvan voelden ze geen enkele schaamte. Integendeel, ze waren trots op hun slimheid, trots dat ze een val hadden gezet voor een godvrezend mens. "Hetwelk niet is naar Uw wet." Noch de mannen, noch hun putten pasten bij Gods wet. Het waren wrede en listige bedriegers. Hun putten gingen tegen de wet van Levi in, en tegen het gebod dat ons zegt onze naaste lief te hebben. Hielden mensen zich aan de inzettingen van de Heere, dan zouden ze de gevallene uit de put trekken.

Of ze zouden de put dichtgooien, zodat niemand erin kon struikelen. Maar nooit zouden ze ook maar even bezig zijn anderen schade

te doen. Worden ze echter hoogmoedig, dan gaan ze vanzelf op anderen neerkijken. Daarom proberen ze hen te slim af te zijn, om hen daarna belachelijk te kunnen maken. Voor David was het goed dat zijn vijanden ook Gods vijanden waren, en dat de Heere hun aanvallen op hem niet goedkeurde. Het was ook winst voor hem dat hij hun listen kende. Zo stond hij op zijn hoede en lette hij op zijn wegen om niet in hun putten te vallen.

Zolang hij zich aan de wet van de Heere hield, was hij veilig. Maar prettig was het ook dan niet dat zijn pad door de list van brutale kwaadwilligheid gevaarlijk werd gemaakt.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 85

"Putten." Hajji vertelde dat hij me een paar verhalen over krokodillen zou doen. Hij begon met te zeggen hoe ze die soms vangen. Langs de rivier, zei hij, graaft men een diepe put en dekt die af met doerrastro. De krokodillen vallen erin en komen er niet meer uit. Zonder enige twijfel groef men vroeger zulke putten voor krokodillen, zoals Hajji beschreef. Op sommige plekken in de wereld doet men dat nog voor andere dieren. Naar die gewoonte wordt verwezen in Ps. 7:16; 9:16; 10:2; 35:8; 141:10; Spr. 26:27; Pred. 10:8 en andere plaatsen: "Hij heeft een kuil gedolven, en dien uitgegraven, maar hij is gevallen in de groeve, die hij gemaakt heeft." Dit was waarschijnlijk ook het soort kuil in Ex. 21:33: "Wanneer iemand een kuil graaft, en hij dekt hem niet toe", dat wil zeggen niet goed genoeg toedekt, "en een os of ezel valt daarin" enzovoort.

Soms sloot men gevangenen op in zulke putten en liet ze zonder water achter, om letterlijk van dorst te sterven. Wat een gruwelijke dood! Men zegt dat er niets ergers bestaat. Hoe afschuwelijk moet hun gekreun zijn! — John Gadsby.

Vers 85

"De hovaardigen hebben mij putten gegraven." Het klinkt vreemd dat een trots mens zich bukt om putten te graven. Maar zo gaat het. Hoogmoed kan zich een poos bukken om een groter voordeel te behalen op wie hij wil vertrappen. "De goddeloze, gelijk hij zijn neus omhoog steekt, onderzoekt niet" (Ps. 10:4), maar: "Hij duikt neder, hij buigt zich; en de arme hoop valt in zijn sterke poten" (Ps. 10:10). Zo vernederde ook de hoogmoedige Absalom zich voor de geringste onderdanen. Hij wilde de weg vrijmaken om zijn koning en vader het gezag te ontnemen.

Maar let op: hij zegt niet dat hij zelf was gevallen in de putten die zijn vijanden hadden gegraven. Nee, in Gods rechtvaardige oordelen raken de goddelozen verstrikt in wat hun eigen handen maakten, terwijl de goeden vrij uitgaan. "Hij heeft een kuil gedolven, en dien uitgegraven", en is gevallen in de groeve die hij gemaakt heeft. Zijn moeite zal op zijn hoofd wederkeren en zijn geweld op zijn schedel nederdalen (Ps. 7:16-17). Zo was Haman de eerste die de galg gebruikte die hij voor Mordechai had gebouwd. En Saul dacht David met een slimme zet te doden door het zwaard van de Filistijn, toen hij hem eropuit stuurde om tweehonderd voorhuiden van hen als bruidsschat te halen. Dat plan mislukte. Uiteindelijk werd hijzelf door het zwaard gedood. — William Cowper.

Vers 85

Laat mensen zich wachten voor het graven van putten voor anderen. Heel Gods Woord getuigt tegen zulke goddeloosheid. Hoeveel proeven worden er alleen verzonnen om het geweten van mensen te verstrikken en een grond voor vervolging te geven! — William S. Plumer.

Vers 85

"Hetwelk niet is naar Uw wet." In het Hebreeuws staat: Niet naar Uw wet. Dat kan op de mensen slaan, maar ook op hun werk. Zijzelf leven

niet naar Uw wet, en hun valse streken zijn evenmin naar Uw wet. In Gods wet staat een verbod op kuilen voor tamme dieren (Ex. 21:33-34). Een jager mocht wel wilde dieren vangen. Maar hij moest goed opletten dat er geen tam dier in viel. Gebeurde dat toch, dan kwam de schade voor zijn rekening. — Thomas Manton.

Vers 85

"Hetwelk niet is naar Uw wet." Naar Gods wet konden ze niet zijn, zolang ze zulke dingen deden. Misschien denkt hij meer aan de daad dan aan de mensen: "De hovaardigen hebben mij putten gegraven, hetwelk niet is naar Uw wet." Dus: wat tegen Uw wet ingaat. En ze lijken het juist daarom te doen, omdat het tegen Uw wet is, want ze vinden hun lust in het kwade. Zulke mensen lijken de afschuwelijke geest in zich op te nemen die Milton aan de gevallen aartsengel toeschrijft: "Kwaad, wees gij mijn goed." Toch is de strekking van de woorden duidelijk: de hovaardigen hebben geprobeerd mij ten val te brengen, omdat ze Uw wet niet gehoorzamen.

Daarna zet hij hun gedrag naast Gods heilige geboden, zodat je beide kunt vergelijken: "Al Uw geboden zijn waarheid; zij vervolgen mij met leugen." Wat de Heere deed, was in waarheid gedaan. Deze mensen kwamen zonder reden tegen Zijn knecht in actie. En daarmee handelden ze ook in opstand tegen Zijn bekende wil. — John Stephen.

Vers 85

"De goddelozen hebben mij fabels verteld, maar niet zoals Uw wet" (zo leest de Septuaginta). Dit is de bijzondere reden waarom hij ervan verlost wil worden om bij de goddelozen te zijn: zij verleiden de vromen altijd met verhalen over de geneugten van de wereld.

Dat zijn niets dan fabels, smerig en vluchtig genot, meer schijn dan echt. Het is niet te vergelijken met het grote, solide genot dat altijd voortkomt uit een godvruchtig leven naar de wet van de Heere. — Robert Bellarmine.

Wenken voor predikers

Vers 85

Putten; oftewel de geheime plannen van slechte mensen tegen de godvrezenden.

Uitleg

Vers 86

"Al Uw geboden zijn waarheid." Hij had niets op Gods wet aan te merken, hoewel hij er door zijn gehoorzaamheid aan in trieste moeilijkheden was gekomen. Wat het gebod hem ook mocht kosten, het was die prijs ruimschoots waard. Gods weg mocht ruw zijn, vond hij, maar hij was recht. Hij kon hem vijanden opleveren, maar het bleef zijn beste vriend. Hij geloofde vast dat Gods gebod uiteindelijk goed voor hemzelf zou uitpakken, en dat hij door te gehoorzamen niets zou verliezen.

"Zij vervolgen mij met leugen." Bij zijn vervolgers lag de schuld, niet bij zijn God en ook niet bij hemzelf. Hij had niemand iets misdaan. Alles wat hij deed, was naar waarheid en rechtvaardigheid. Daarom keert hij zich vol vertrouwen tot zijn God met de kreet: "Help mij." Wat een gouden gebed, zo kort en toch zo kostbaar. Er staan maar weinig woorden, maar de inhoud is boordevol. Hij had hulp nodig om de strik te ontlopen, om de smaad te kunnen dragen en om zo verstandig te handelen dat zijn vijanden niets in handen kregen.

Gods hulp is onze hoop. Het maakt niet uit wie ons pijn doet, zolang de Heere ons helpt. Want als de Heere ons werkelijk bijstaat, kan niemand ons echt deren. Verdrukte heiligen hebben dit gebed al zo vaak gekreund. Het past bij duizend soorten nood, pijn, angst, zwakheid en zonde. "Help, Heere" kan een jongere bidden en een oudere, in het werk en in het lijden, in het leven en in het sterven. Geen an-

dere hulp is genoeg. Gods hulp is méér dan genoeg, en daarop werpen we ons zonder angst.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 86

"Al Uw geboden zijn waarheid." David zet hier drie dingen op een rij. Het eerste is dat God waarachtig is. Daarna beweert hij dat hij goed leeft en wordt geleid, en dat zijn tegenstanders kwaadaardig zijn. Ten derde roept hij God aan in zijn nood. Wat het eerste betreft: hij laat ons zien dat de satan ons met list en sluwheid probeert te misleiden, om ons aan het wankelen te brengen en ons ten slotte helemaal mee te voeren. Wij moeten juist leren zijn hinderlagen te herkennen en eraan te ontkomen. Elke keer dat tegenspoed en ellende ons kwellen, waar moeten we dan beginnen?

Kijk hoe de satan zijn netten uitspant en zijn hinderlagen zet, om ons erin te laten lopen. Wat zegt hij? Zie je niet dat je door je God verlaten bent? Waar zijn de beloften waarop je vertrouwde? Nu zie je dat je een ellendig, verloren schepsel bent. Je ziet dus best dat God je bedrogen heeft en dat de beloften waarop je rekende helemaal niet voor jou gelden. Zo sluw is de satan, dat is zijn manier van werken. Wat moeten we dan doen? Samen met David moeten we besluiten en zeggen: God is toch waarachtig en getrouw.

Laten we de waarheid van God voor ogen houden als een schild, om alles af te slaan wat de satan ons ook maar kan voorhouden. Wil hij ons ons geloof laten verloochenen? Verspreidt hij leugens over ons, zodat we gaan geloven dat God niet meer aan ons denkt of dat het zinloos is op Zijn beloften te vertrouwen? Laten we dan precies het tegendeel weten en geloven dat wat God tegen ons zegt, de zuivere en gezonde waarheid is. De satan mag nog zoveel pijlen op ons afschieten. Hij mag nog zoveel listen tegen ons bedenken.

Soms met geweld, soms met sluwheid en bedrog lijkt het werkelijk of hij ons zal overwinnen. Toch haalt hij het nooit, want Gods waarheid zal vast en zeker in onze harten staan. — Johannes Calvijn.

Vers 86

"Al Uw geboden zijn waarheid." In het Hebreeuws staat: Getrouwheid. Dat wil zeggen dat ze waar en zeker zijn, rechtvaardig en onfeilbaar. En "zij vervolgen mij met leugen", ongetwijfeld omdat hij Gods waarheden en geboden verdedigde en zich eraan hield. — John Trapp.

Vers 86

"Zij vervolgen mij met leugen." Het gewicht ligt hier op het woord leugen (of valsheid). Een martelaar uit lang geleden zei het zo goed: "De zaak, niet de pijn, maakt de martelaar." Daarom leert de apostel ons dit: "Doch dat niemand van u lijde als een doodslager, of dief, of kwaaddoener, of als een, die zich met eens anders doen bemoeit; maar indien iemand lijdt als een Christen, die schame zich niet, maar verheerlijke God in dezen dele." — Neale en Littledale.

Vers 86

"Help mij." "God helpe mij" is een uitstekend gebed dat alles omvat. Het is jammer dat het ooit luchtig en als stopwoordje wordt gebruikt. — Matthew Henry.

Wenken voor predikers

Vers 86 (laatste zinsdeel)

Een gebed voor elke gelegenheid. Kijk naar de vele gevallen waarin het in de Schrift wordt gebruikt.

Uitleg

Vers 87

"Zij hebben mij bijna vernietigd op de aarde." Zijn vijanden hadden hem bijna de das omgedaan, tot hij helemaal zou bezwijken. Als het kon, hadden ze hem opgegeten of levend verbrand. Het mocht allemaal, als ze maar helemaal een einde konden maken aan die goede man. Duidelijk was hij grotendeels in hun macht geraakt. En ze hadden die macht zó gebruikt, dat hij bijna was opgebrand. Bijna was hij van de aarde verdwenen. Maar bijna is niet helemaal. Zo kwam hij er nog net van af. De leeuwen liggen aan de ketting.

Meer dan onze God hun toestaat, kunnen ze niet razen. De psalmist ziet waar hun macht eindigt. Alleen aan zijn aardse leven en aardse bezit konden ze komen. Op aarde hadden ze hem bijna verslonden. Maar hij bezat een eeuwig deel, waar ze zelfs niet aan kunnen knagen. "Maar ik heb Uw bevelen niet verlaten." Niets kon hem ervan weerhouden de Heere te gehoorzamen. Houden wij ons aan de bevelen? Dan redden de beloften ons. Als slechte behandeling de onderdrukte heilige van het goede pad had gebracht, was het doel van de goddelozen bereikt, en hadden wij niets meer van David gehoord.

Zijn wij vastbesloten liever te sterven dan de Heere te verlaten? Dan mogen we er zeker van zijn dat we niet sterven. We zullen leven om de val te zien van wie ons haten.

Vers 87

"Bijna vernietigd." Het leven van goede mensen zit vol met ontsnappingen op het laatste moment. De rechtvaardigen komen er met moeite doorheen. Heel vaak glijden hun voeten bijna weg. Maar Hij Die hen heeft verlost, zal hen niet zo laten vallen dat ze niet meer kunnen opstaan. Een van de grootste gevaren voor hen is de verleiding om ongeoorloofde middelen te gebruiken om hun beproevingen te beëindigen. — William S. Plumer.

Vers 87

Merk op dat er staat "op de aarde". Daaruit blijkt dat hij ook bij het wegnemen van zijn aardse leven door zijn vijanden nog vol vertrouwen op een ander leven in de hemel rekende. Hij was al door het geloof de hemel ingegaan en leefde een hemels leven. Daarom hoefde hij het verlies van het lichamelijke leven niet als iets kwaads te zien. Wie zo leven, komen snel weer overeind uit de wanhoop. — D.H. Mollerus.

Wenken voor predikers

Vers 87

—

1. Wat de goede man verliest door te winnen.
2. Wat hij wint door te verliezen. — G.R.

Vers 87

—

1. "Bijna", maar niet helemaal.
2. De redding zit in de bijzin: "Ik heb Uw bevelen niet verlaten."

Vers 87

Door vuren gaan, en de asbestlaag.

Uitleg

Vers 88

"Maak mij levend naar Uw goedertierenheid." Wat een wijs en gezegend gebed! Als wij in ons eigen, persoonlijke geloofsleven worden verlevendigd, kunnen onze belagers ons niet meer bereiken. Meer le-

ven is de beste bescherming tegen verleiders en vervolgers. Goedertierenheid zelf kan ons geen betere dienst bewijzen dan ons een overvloediger leven te geven. Zijn we levend gemaakt, dan kunnen we ellende verdragen, sluwheid doorzien en zonde overwinnen. We kijken naar Gods goedertierenheid als de bron van geestelijke opleving. Daarom smeken we de Heere ons levend te maken, niet naar wat we verdienen, maar naar de grenzeloze energie van Zijn genade.

Wat een gezegend woord: "goedertierenheid" (Engels: *lovingkindness*, liefdevolle goedertierenheid). Leg het uit elkaar en bewonder de dubbele kracht van liefde die erin zit. "Dan zal ik de getuigenis Uws monds onderhouden." Als de Heilige Geest ons levend maakt, zullen we zeker een heilig karakter laten zien. Dan blijven we de gezonde leer trouw, omdat de Geest bij ons komt en ons trouw maakt. Niemand onderhoudt het woord uit de mond van de Heere, tenzij dat woord hem eerst levend maakt. We moeten de geestelijke wijsheid van de psalmist hoog waarderen. Hij vraagt niet zozeer om vrijgesteld te worden van beproeving.

Hij bidt om nieuw leven, zodat hij onder de beproeving overeind blijft. Is het innerlijke leven krachtig, dan is alles goed. In het slotvers van de vorige strofe bad David om een gezond hart. Hier smeekt hij om een hart dat nieuw leven heeft gekregen. Zo gaat hij naar de wortel van de zaak, want hij zoekt wat van alles het meest nodig is. Heere, laat het bij ons om het hart gaan, en laat onze harten recht staan voor U.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 88

"Maak mij levend naar Uw goedertierenheid." Aan het eind zien we de man van God smeken om levend gemaakt te worden. Zo kan hij het getuigenis van God bewaren. Dit is een laatste toevlucht, maar wel een zekere. Wordt de ziel bezield met de levende beginselen van

Gods genade? Dan staat de gelovige boven de schrik voor mensen. Wat een overwinning bereikt een geestelijke gezindheid zelfs op de zwakheden van het lichaam! Dat zien we aan het sterfbed van een gelovige. En we kunnen het ons voor de geest halen uit het leven en sterven van velen die zich onderscheidden.

Een mens met een zuiver gemoed gaat meteen naar de bron van het leven. Hij doet dat met inzicht, want hij houdt zich aan de naam waarmee de Heere Zichzelf heeft beschreven: "Maak mij levend naar Uw goedertierenheid." Opeens laat hij de gedachte aan zijn vijanden los. Hij is in de tegenwoordigheid van zijn God. Zijn verlangen is op te stijgen naar een hoger geestelijk bestaan. Zo kan hij nauwer verkeren met de Vader van de lichten, "bij Welken geen verandering is". — John Stephen.

Vers 88

"Maak mij levend" enzovoort. Een eerdere keer bad hij: "Maak mij levend door Uw gerechtigheid" (Ps. 119:40). Nu vraagt hij: "Maak mij levend naar Uw goedertierenheid." Dat God ons goed gezind is, zie je het zekerst aan wat Hij goeds in ons doet. — Matthew Henry.

Vers 88

"Maak mij levend." Vaak doet David in deze psalm dit verzoek. Het lijkt vreemd dat hij zichzelf zo vaak een dode noemt en God vraagt hem levend te maken. Maar zo gaat het met een kind van God: elk gevoel van verlatenheid en elke afname van kracht is een soort sterven. Zij verlangen zó sterk om voor God te leven, dat ze zich dood voelen als het hun niet lukt. Vinden ze in hun ziel geen kracht om God te dienen zoals ze willen, dan bidden ze de Heere hen levend te maken. — William Cowper.

Vers 88

"De getuigenis Uws monds." De titel die de richtlijn voor onze plicht hier krijgt, "de getuigenis van Gods mond", maakt onze verplichting

steeds sterker. Laten we daarom elk woord dat we lezen of horen zien als woorden die rechtstreeks uit "de mond van God" komen (Joh. 6:63). Wat een ontzag en wat een onvoorwaardelijke overgave vraagt dat! Mocht dit ons altijd vinden in een houding van aandacht, nederigheid en geloof. Laat ieder van ons klaar staan om te zeggen: "Spreek, HEERE, want Uw knecht hoort." — Charles Bridges.

Wenken voor predikers

Vers 88

—

1. Nieuw leven veroorzaakt nieuwe gehoorzaamheid.
2. Nieuwe gehoorzaamheid volgt uit nieuw leven. — G.R.

Vers 88

Levend maken.

1. Wat wij het meest nodig hebben.
2. Wat God het genadigst geeft.
3. Wat ons garandeert dat we standhouden. En zo:
4. Wat Gods eer bevordert.

Vers 88

—

1. Hij sluit af met een bede die hij vaak herhaalt: "Maak mij levend." Alle ware godsdienst bestaat uit het *leven* van God in de *ziel* van de mens.
2. Hoe hij levend gemaakt wil worden: "Naar Uw goedertierenheid." Hij wil niet door de donderslagen van God uit de dood van de zonde worden gewekt. Hij wil het door de liefdevolle stem van een zachtmoedige Vader.

3. Wat dit in hem moet doen: “Dan zal ik de getuigenis Uws monds onderhouden.” Wat U ook zegt, ik zal het horen, aannemen, liefhebben en doen. — Adam Clarke.

Uitleg

Vers 89

“O HEERE! Uw woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen.” Hier klinkt het blijer. De zanger heeft ervaren hoe troostrijk Gods woord is, en dat geeft vrolijke taal. Hij is op een zee van moeiten heen en weer geworpen. Nu springt hij op het strand en staat hij op een rots. Het woord van Jehova is niet grillig en niet onzeker. Het is vast, bepaald, onwankelbaar en onbeweeglijk. De leerstellingen van mensen veranderen zo vaak dat ze nooit de kans krijgen om te beklijven. Maar het woord van de Heere is vanouds hetzelfde en blijft tot in eeuwigheid ongewijzigd.

Sommige mensen hebben het nooit zo naar hun zin als wanneer ze alles en iedereen onderuit halen. Maar Gods gedachten gaan niet met hen mee. De kracht en luister van de hemel hebben elke zin die de mond van de Heere sprak, bevestigd. En zo stevig bevestigd dat die tot in alle eeuwigheid onveranderd blijft staan, “in de hemelen”, buiten ieders bereik. In het vorige gedeelte kwijnde Davids ziel weg. Hier kijkt de goede man van zichzelf af. Hij ziet dat de Heere niet kwijnt en niet moe wordt, en dat Zijn woord nergens te kort schiet.

Het vers klinkt als een lofzang. Gods getrouwheid en onveranderlijkheid zijn onderwerpen die passen bij heilige zang. Als we moe zijn van de steeds wisselende gebeurtenissen van dit leven, laat de gedachte aan de onveranderlijke belofte ons zingen. Wat God Zich heeft voorgenomen, beloofd en geboden, ligt allemaal vast in Zijn eigen gedachten, en niets ervan zal omver gaan. Afspraken uit het verbond verhuizen niet, hoe onzeker mensen ook worden. Laten we daarom

in ons hart afspreken dat we zolang we leven in het geloof in onze Jehova blijven.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 89

Lamed. Dit is het toppunt van wat over de pelgrimstocht van de smekeling wordt geschilderd. We zijn aan het midden van de psalm gekomen en de lijn van het verband breekt met opzet af. Het ging in de eerste elf strofen kennelijk om dit: "Tot hier heeft de Heere mij gebracht. Zou ik nu soms vergaan?" De elf strofen daarna geven het antwoord: "Het woord van de Heere is onveranderlijk. Ondanks elk kwaad voorgevoel zal de Heere voor mij het werk afmaken dat Hij Zelf al begonnen is." — Joseph Francis Thrupp, 1860.

Vers 89

"O HEERE! Uw woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen." Meestal leest men dit als één zin. Het accent athnach wijst echter op twee delen. Het ene deel spreekt van Gods eeuwigheid. Het andere van de vastheid en de duur van Zijn woord. Dus:

1. "Voor eeuwig zijt Gij, HEERE."
2. "Uw woord is gevestigd in de hemel."

Zo staat het in de Syrische vertaling. Geier en na hem anderen onderbouwen en onderschrijven die lezing. Zo sluiten dit vers en het volgende ook beter op elkaar aan, als we naar begin en einde kijken.

"Gij zijt voor eeuwig, HEERE" hoort bij "Uw goedertierenheid is van geslacht tot geslacht". Die twee lopen volkomen gelijk. En ook de slotdelen zijn in overeenstemming: "Uw woord is gevestigd in de hemel" en "Gij hebt de aarde vastgemaakt, en zij blijft staan".

Het betekent dat het woord van God even eeuwig is als God Zelf. En dat dit woord een passend beeld heeft in hemel én aarde. In de

hemel is dat de onophoudelijke beweging van de hemellichamen. Op aarde zijn het de vastheid en bestendigheid ervan. Zoals Gods woord in de hemel vaststaat, staat ook Zijn trouw vast op aarde, waar het lijden van de vromen hier tegenin lijkt te gaan. — Thomas Manton.

Vers 89

"O HEERE! Uw woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen." Job ziet voor zich hoe zijn lichaam stof en wormenvoer wordt (Job 19:25-26). En toch zegt hij door het geloof: "Mijn Verlosser leeft" enzovoort. Ook toen Jobs geduld het begaf, begaf zijn geloof het niet. Al maakt God alle andere genaden en vertroostingen dood, en ook mijn ziel, mijn geloof zal Hij niet doden, zegt hij. Haalt Hij mijn ziel uit mijn lichaam, dan haalt Hij toch mijn geloof niet uit mijn ziel. Daarom leeft de rechtvaardige door het geloof, meer nog dan door andere genaden.

Als alles weg is, blijft het geloof namelijk staan. Het geloof blijft staan, omdat de belofte blijft staan: "O HEERE! Uw woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen." Zo moet deze plaats eigenlijk en in de eerste plaats worden verstaan. — Matthew Lawrence.

Vers 89

"O HEERE! Uw woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen." Kijken we naar Gods beloftewoord zoals het in onze onvaste harten leeft? Dan dromen we dat het even snel wankelt als onze harten. Net zoals de weerspiegeling van zon en maan in het water net zo hevig lijkt te trillen als het water waarop ze schijnen. Toch trekken zon en maan, ondanks dat schijnbare trillen hier beneden, in de hemel op een vaste baan voort. Zo vertelt de psalmist ons: onze harten mogen bij een belofte nog zo wankelen door ongeloof, ja, ons ongeloof kan ons zelfs doen geloven dat de belofte vaak wordt geschud, Gods woord staat toch vast.

Niet in onze harten, maar "in de hemelen". En daar "in der eeuwigheid", even vast als de hemel zelf. Meer nog: "het is lichter, dat de he-

mel en de aarde voorbijgaan, dan dat een tittel der wet valle" (Luk. 16:17), en dus van het evangelie. — Anthony Tuckney, 1599-1670.

Vers 89

"Gevestigd." J. M. Good geeft het vers zo weer: "Voor eeuwig, o Jehova, heeft Uw woord de hemelen in slagorde gesteld." Hij wijst erop dat het Hebreeuwse woord nitsab uit de krijgstaal komt. Het gaat dan om het in slagorde zetten van de onderdelen van een leger, elk op zijn eigen plek, wanneer het ten strijde trekt. Zo zouden ook de heirscharen van de hemel in volkomen orde zijn opgesteld. Ze houden eeuwig de onderlinge taken vol die hun zijn gegeven. Ook de aarde heeft, net als de hemelen, een vaste route gekregen, en die loopt ze even trouw af.

Want allen dienen ze de grote Schepper. Door hun wisseling brengen ze de prachtige regelmaat van de jaargetijden voort en de rijke opbrengst van de oogst. En elke dag verkondigen ze de eer van de Heere.

Vers 89

"In de hemelen." Kijk je naar de hemel? Bedenk dan dat je daar een God hebt, Die Zijn verblijf daar heeft gekozen en daar Zijn heerlijkheid heeft laten zien. Van die plaats heeft Hij de zetel van Zijn barmhartigheid en Zijn gerechtigheid gemaakt. Daar heb je ook een Zaligmaker. Nadat Hij voor onze zonden was gestorven, nam Hij plaats aan de rechterhand van de Majesteit.

Vanaf die plek ziet Hij toe op de vervulling van Zijn beloften, en onderwerpt Hij de hele wereld met Zijn woord. Daar staan engelen die Zijn woord doen, "gehoorzamende de stem Zijns woords" (Ps. 103:20). Daar zijn verheerlijkte heiligen, die God van aangezicht tot aangezicht zien en eeuwig bij Hem blijven. Zij kwamen daar door hetzelfde verbond dat ons wordt aangeboden als de oorkonde van onze vrede en hoop. In het buitengebied van de hemel zien wij zon, maan

en alle hemellichamen bewegen op de vaste baan en in de orde waarin God hen zette.

Zou God in de gang van de natuur standvastig zijn en in het verbond van genade, waarin Hij de orde en de manier van Zijn barmhartigheid heeft bepaald, onbetrouwbaar en wisselvallig? — Thomas Manton.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 89, 91

In deze verzen wordt een verband gelegd tussen het woord van God en de werken van God. Over Zijn "woord" staat dat het "bestaat in der eeuwigheid in de hemelen" en dat het Zijn trouw van het ene geslacht op het andere bewaart. Over Zijn "werken", vooral die om ons heen, zelfs over de aarde waarop we wonen, staat dat ze, zoals ze in het begin zijn vastgelegd, ook daarna blijven staan. En dan, alsof de gelijkstelling van beide moet worden afgemaakt, staat er van beide in Ps. 119:91: "Naar Uw verordeningen blijven zij nog heden staan, want zij allen zijn Uw knechten." Zo wordt de zekerheid van het woord dat uit Zijn lippen is gekomen, gelijkgesteld aan de onfeilbare standvastigheid van de natuur die door Zijn handen is gevormd en wordt onderhouden.

Dat de natuur onveranderlijk is, leert iedereen uit eigen ervaring. Zelfs een gewone voorbijganger ziet het: het is wat haar het meest kenmerkt van alles wat in haar is gelegd. Misschien heb je de hulp van de wijsbegeerte nodig om te beseffen hoe onwrikbaar de natuur in elk van haar werkwijzen is. Dan zie je dat zelfs de schijnbare uitzonderingen terug te voeren zijn op een wet die niet meegeeft. Wat in het begin lijkt op de nukken van een eigenzinnige natuur, blijkt het draaien van een raderwerk dat nooit verandert. Wie de natuur dieper doorzoekt en haar op de proef stelt met alle vragen van nieuwsgieri-

ge onderzoekers, merkt steeds zekerder dat ze een regel volgt die nooit afneemt.

Gehoorzaam blijft ze die gelijkmatige gang volhouden, stap voor stap. Zelfs het strengste onderzoek heeft er nog nooit een haarbreed afwijking in gevonden. Wetenschappers betwijfelen tegenwoordig niet langer dat elke resterende schijn van wanorde in het heelal niet komt door de wispelturigheid van de natuur, maar door de onwetendheid van de mens. Haar meest verborgen bewegingen verlopen met een regelmaat die zo streng is als het noodlot, zonder uitzondering. Zelfs de onrustige wisselingen van het weer hebben hun wet en hun beginsel. Of het nu gaat om de sterkte van elk briesje, het aantal druppels in elke bui, het ontstaan van elke wolk, alle wisselingen van storm en zon, het eindeloze schuiven van de temperatuur, of de trillende veranderingen in de lucht die onze instrumenten wel hebben opgespoord maar niet verklaard hebben: ze volgen elkaar steeds op volgens een vaste volgorde.

Die is veel ingewikkelder, maar toch even onverbiddelijk als de volgorde van de jaargetijden of de berekende banen van de sterrenkunde. Dat is de indruk die elke denkende geest van de natuur heeft, en die is er ook zo. Elke nieuwe stap in de wetenschap versterkt hem. Maar de natuur heeft ook voor de gewone mens genoeg zichtbare en voelbare regelmaat om dezelfde indruk van haar bestendigheid te geven. Een ruwe, algemene ervaring, die iedereen heeft, leert dezelfde les. Ze heeft in elk hart een soort rustig en vast vertrouwen in de gelijkmatigheid van haar werking gelegd.

Zelfs een kind weet het en gedraagt zich er ook echt naar. Het is zich bewust dat de elementen om hem heen blijvende kenmerken en eigenschappen hebben. Het weet al zoveel over vuur, water, wat het eet, de stevige grond waarop het loopt, en zelfs over de zwaartekracht waarop het zijn houding en bewegingen moet afstemmen, dat een ding bewezen is: hoe klein het ook is, het heeft al de leer opgenomen dat de natuur haar wetten en regels heeft en daaraan vasthoudt.

Het bewijs groeit voortdurend aan, bij elke stap op de weg van de menselijke waarneming.

Dus lezen we als volwassenen in elk deel van de zichtbare wereld hoe standvastig de natuur is. Ze loopt ons tegen het lijf, waar we onze ogen ook op richten, in elke hoek van de wereld. God heeft het raderwerk van mijn waarneming zó gebouwd dat ik, of ik wil of niet, verwacht dat alles overal op elkaar volgt in dezelfde rij als waarin ik het altijd heb leren kennen. Als God de gelijkmatigheid van de natuur zo onderhoudt dat het werkelijk altijd zo is, laat Hij alleen zien hoe betrouwbaar Hij is. Het kon ook niet anders.

Anders zou Hij de verwachting die Hij Zelf had ingegeven, belachelijk maken. Je kunt zeggen dat God aan elk mens heeft beloofd dat de natuur vast zal blijven. Misschien niet door een innerlijke stem die tegen ieder hart fluistert, maar dan toch door een onweerstaanbare neiging die Hij in elke mens heeft gelegd. Zien we dus dat de natuur haar bestendigheid bewaart? Dan zien we de God van de natuur Zijn trouw bewaren. Het stelsel van zichtbare dingen, met zijn algemene wetten en zijn onveranderlijke opeenvolgingen, is dan geen ondoorzichtig materialisme dat het gezicht van de Godheid voor sterfelijke mensen aan het oog onttrekt.

Het wordt de spiegel die de onveranderlijke waarheid weerkaatst, en de ordening die nooit faalt. Zo staan in onze tekst twee dingen naast elkaar, zij aan zij, alsof ze verwant zijn: dezelfde God Die vast is in de ordeningen van de natuur, is ook trouw in de uitspraken van Zijn woord. Elke ervaring bewijst hoe stevig je op Hem kunt rekenen bij het eerste. Daarom is er een argument, even sterk als ervaring, waaruit blijkt hoe stevig je op Hem kunt rekenen bij het tweede. Door wat Hij in ons heeft gewerkt, heeft Hij de verwachting gewekt dat de natuur bestendig is, en die stelt Hij nooit teleur.

Wekt Hij door Zijn woord de verwachting dat Zijn verklaringen zeker zijn? Dan stelt Hij ook die niet teleur. Juist omdat de natuur zo vast is, begrijpen we dat de God van de natuur zo trouw is. Hij Die de

hoop die in elk hart is gerezen uit het instinct dat Hij Zelf heeft meegegeven, nooit teleurstelt, zal ook nooit de hoop teleurstellen die in een hart oprijst uit de uitdrukkelijke uitspraak van Zijn stem. Zou Hij een God zijn in Wiens hand de processen van de natuur voortdurend veranderden, dan konden we ons ook voorstellen dat de verkondigingen van genade uit Zijn mond even wisselvallig en weifelend waren.

Maar omdat we op het ene vertrouwen, voelen we zoveel rust in ons vertrouwen op het andere. En dezelfde God Die zo onfeilbaar is in de ordeningen van Zijn schepping, houden we voor even onfeilbaar in de ordeningen van Zijn woord. — Thomas Chalmers.

Wenken voor predikers

Schetsen bij de sleutelwoorden van de psalm, door ds. C. A. Davis.

Verzen 89-96

Het onveranderlijke woord van God. Het staat op de troon in de hemel (Ps. 119:89) en ook op aarde (Ps. 119:90-91). Het is het heil van de gelovige in zijn ellende (Ps. 119:92; Ps. 119:94), zijn schuilplaats in gevaar (Ps. 119:95) en het toonbeeld van volmaaktheid (Ps. 119:96).

Wenken voor predikers

Vers 89-92

De psalmist geeft ons hier het middel dat zijn pijn verzachtte en zijn geest overeind hield. Hier vinden we sterke troost voor onze ziel.

1. In bepaalde feiten die hij zich herinnerde.

(a) Dat God eeuwig bestaat.
(b) Dat Zijn woord onveranderlijk is.
(c) Dat dat woord trouw wordt vervuld.
(d) Dat het woord vaststaat in de natuur.

(e) Dat het woord vaststaat in de ervaring.

1. Het geluk dat hij in zijn nood ervoer. Bij sterfgevallen. Als alles veranderlijk en onzeker leek. Als zijn eigen geloof hem afliet. Als alle helpers hem lieten zitten. Dan zocht hij zijn toevlucht bij de eeuwige zekerheden: "O HEERE! Uw woord bestaat" enzovoort. Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1656: "My Solace in my Affliction."

Vers 89

Eeuwige vastigheden, of hemelse zekerheden.

Vers 89

Gods eeuwige kalmte (tegenover het veranderlijke van de aarde), afgebeeld in de sterrenhemel. — William Bickle Haynes, van Stafford, 1882.

Vers 89

Denk na over:

1. De uitdrukking "Uw woord".

(a) Een woord is een gedachte die je kenbaar maakt. De Schrift is precies dat: Gods gedachten en plannen, voor mensen begrijpelijk gemaakt.

(b) Maar een "woord" staat ook voor eenheid (het is één woord) en voor ongedeeldheid of volledigheid: een woord, niet een los lettergreepje. De Schrift is één en compleet.

1. De bewering "in der eeuwigheid in de hemelen".

(a) Het was "in de hemelen" al vastgesteld voordat het op aarde kwam. Daarom kon het komen als een ononderbroken uitrol door verschillende bedelingen heen, zonder dat er een schaduw van aarzeling of tegenspraak in te vinden is.

(b) Het blijft "in de hemelen" vaststaan door wat de kern ervan openbaart. De verzoening is een voltooid feit. Christus is nu in de he-

mel een volmaakte Zaligmaker. Zo kan het woord nooit meer veranderen.

(c) "In der eeuwigheid in de hemelen." Niet alleen omdat God in de hemel één gedachte heeft en niet te bewegen is. Maar ook omdat de gerechtigheid zelf, de gerechtigheid van de hemel, eist dat een verzoening door lijden volledig en voor eeuwig wordt beantwoord met het loon dat daarbij hoort.

1. De lessen.

(a) Staat het vast in de hemel, dan kunnen mensen op aarde het nooit omverhalen.

(b) Goddelozen mogen niet rekenen op hoop voor later, die ontstaat uit een nieuwe bedeling voorbij het graf. Gods woord voor ons nu kan dus niet worden omgegooid.

(c) Wie God vreest, mag blijven vertrouwen op een vaststaand woord, te midden van de wankele ervaringen en gevoelens die bij het leven op aarde horen. — J.F.

Uitleg

Vers 90

"Uw goedertierenheid is van geslacht tot geslacht." Dit is een tweede heerlijkheid. Hier komt nog een extra glans bij, een heerlijkheid erbovenop. De voortgang van de eeuwen kan God niets doen. Hij is niet alleen een heel mensenleven lang trouw aan één mens. Hij blijft ook trouw aan de kinderen van zijn kinderen, ja, aan alle geslachten die Zijn verbond bewaren en Zijn geboden indachtig zijn om ze te doen. De beloften zijn al oud, maar het gebruik van eeuwen heeft ze niet afgesleten, want Gods trouw blijft eeuwig. Hij Die Zijn knechten duizenden jaren geleden terzijde stond, toont Zich nog altijd sterk voor allen die op Hem vertrouwen.

"Gij hebt de aarde vastgemaakt, en zij blijft staan." De natuur wordt geregeerd door vaste wetten. De aarde houdt haar baan door Gods gebod en maakt geen onregelmatige bewegingen. De jaargetijden volgen de volgorde die voor hen is bepaald. De zee houdt zich trouw aan de regel van eb en vloed. En al het andere staat opgesteld in de volgorde die voor het is vastgelegd. Tussen het woord van God en de werken van God bestaat een verwantschap. Vooral hierin, dat ze allebei standvastig zijn, vast en onveranderlijk. Het woord van God waardoor de wereld is gevestigd, is hetzelfde woord dat Hij in de Schrift heeft laten opschrijven.

Door het woord van de Heere zijn de hemelen gemaakt, en in het bijzonder door Hem Die nadrukkelijk *het Woord* is. Zien we de wereld op haar plek blijven en al haar wetten dezelfde blijven? Dan hebben we daar de verzekering in dat de Heere trouw zal blijven aan Zijn verbond en het geloof van Zijn volk niet zal laten beschamen. Blijft de aarde bestaan, dan blijft ook de geestelijke schepping bestaan. Is Gods woord genoeg om de wereld te vestigen, dan is het zeker genoeg om elke gelovige afzonderlijk te vestigen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 90

"Uw goedertierenheid is van geslacht tot geslacht." Zoals hij Gods woord eerst als zeker liet zien vanwege het blijven van de hemel, bevestigt hij dat nu door naar de fundering van de aarde te kijken. Het fundament van de aarde is door Gods woord gemaakt en blijft vaststaan. Denken we dan niet dat het fundament van onze zaligheid, in Jezus Christus gelegd, nog veel vaster is? Hoewel schepselen ons de weg naar onze zaligheid niet kunnen leren (die moeten we uit het Woord leren), bevestigen ze wel wat het Woord zegt: "Zo zegt de HEERE, Die de zon ten lichte geeft des daags, de ordeningen der maan en der sterren ten lichte des nachts, Die de zee klieft, dat haar

golven bruisen, HEERE der heirscharen is Zijn Naam: Indien deze ordeningen van voor Mijn aangezicht zullen wijken, spreekt de HEERE, zo zal ook het zaad Israels ophouden, dat het geen volk zij voor Mijn aangezicht, al de dagen" (Jer. 31:35-36).

Net zoals Jeremia daar de duurzaamheid van de kerk afleidt uit de duurzaamheid van de schepselen, bevestigt David hier de zekerheid van onze zaligheid met de allerzekerste en onveranderlijkste loop van de schepping. En Christus Jezus breidt beide uit: "Het is lichter, dat de hemel en de aarde voorbijgaan, dan dat een tittel der wet valle." Laten we daarom in het geloof sterk worden en aan God de eer geven die Hem toekomt. — William Cowper.

Vers 90

"Gij hebt de aarde vastgemaakt, en zij blijft staan." Elke keer dat we onze voet op de grond zetten, mogen we denken aan hoe vast Gods beloften staan. En het sterkt ook ons geloof. Dus:

1. De aarde staat vast als gevolg van Gods woord. Dit is de echte pijler waarop de aarde rust. Want Hij houdt alles in stand door het woord van Zijn kracht: "Want Hij spreekt, en het is er; Hij gebiedt, en het staat er" (Ps. 33:9). Zijn machtswoord helpt ons nu te leunen op Zijn beloftewoord.
2. Nergens is iets te zien waar de aardbol op zou kunnen leunen of rusten: "Hij breidt het noorden uit over het woeste; Hij hangt de aarde aan een niet" (Job 26:7). Het is een wonder dat dit machtige, zware lichaam rust op vloeibare lucht, alsof dat een stevige ondergrond is. In het boek Job staat de vraag: "Waarop zijn haar grondvesten nedergezonken, of wie heeft haar hoeksteen gelegd?" (Job 38:6). En toch ligt ze muurvast, hoewel ze als een bal in de lucht zweeft. Als Zijn woord dus al zo'n gewicht kan dragen, en daarbij het gewicht van heel de kerk, en als onze eigen last rust op Gods belofte, dan kan Hij door de kracht van Zijn woord alles dragen, zonder dat we iets zien wat Hem steunt.

Zijn volk mag daarom ook echt op Zijn voorzienigheid rekenen. In welke nood ook kan Hij hen overeind houden, ook al is er nergens een weg naar hulp te bekennen.

1. Vastheid en bestendigheid worden hier ons voorgehouden. De aarde blijft op dezelfde plaats en in dezelfde staat waarin God haar achterliet. Dat blijft zo zolang het huidige verloop en de huidige orde van de natuur doorgaan (Ps. 104:5). Gods waarheid staat even onwrikbaar als de aarde (Ps. 117:2). Blijft het fundament van de aarde stevig staan, dan is het fundament van onze zaligheid, door Jezus Christus gelegd, ongetwijfeld nog véél steviger.
2. De vastheid blijft staan te midden van veranderingen (Pred. 1:4). Alles in de wereld ondergaat vele omwentelingen. Maar Gods waarheid is één en dezelfde.
3. Doordat Hij het bouwwerk van de wereld in stand houdt, zien we al die eigenschappen die een vaste steun zijn voor het hart van een gelovige: wijsheid, macht en goedheid. Het verbond van genade staat even vast als het verbond dat na de zondvloed werd gesloten. Wie naar deze aarde kijkt, ziet daarin dezelfde eigenschappen in volle werking die ons geloof sterken terwijl we op God wachten, tot Zijn beloften aan ons zijn vervuld. — Samengevat uit T. Manton.

Vers 90

"Zij blijft staan." Je kunt de schepping de moeder noemen en de voorzienigheid de voedster. Samen houden ze alle werken van God in leven. God is niet zoals een mens. Als een mens iets heeft gemaakt, kan hij het niet zelf vasthouden. Een schip kan hij bouwen, maar hij kan het niet behoeden voor schipbreuk. Een huis kan hij optrekken, maar hij kan het niet behoeden voor verval. Bij God ligt het anders. We zien elke dag hoe Hij Zijn schepselen in stand houdt en draagt. Dat moet ons de zekerheid geven dat Hij ons niet zal afwijzen of laten vergaan, want we zijn het werk van Zijn handen. Dat geldt als wij zo van Hem

afhankelijk zijn en Hem eren als onze Schepper, Onderhouder en Verlosser. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 90

De vastheid van de aarde is een beeld voor nu van eeuwige trouw.

Vers 90-91

Denk na over:

1. De standvastigheid van de natuur, afhankelijk van Gods besluit: "naar Uw verordeningen".
2. Hoe de natuur Gods wil dient: "want zij allen zijn Uw knechten".
3. Dat de natuurwetten vaststaan en tegelijk Gods bedoelingen dienen, versterkt het geloof van de christen. Het versterkt zijn geloof in het geschreven Woord, in de zorg van een goddelijke voorzienigheid en in de zekerheid van geestelijke en hemelse zaken. "Uw goedertierenheid is" enzovoort. — J.F.

Uitleg

Vers 91

"Naar Uw verordeningen blijven zij nog heden staan." Het heelal bestaat nog, omdat de Heere het heeft opgedragen te blijven. Daarom blijven al zijn wetten nauwkeurig en krachtig werken. Alles blijft staan, omdat Gods macht er altijd bij is om het te onderhouden. Het woord dat alle dingen in het leven riep, heeft ze tot vandaag gedragen. Het draagt ze nog altijd, in hun bestaan en in hun welzijn. De reden dat de schepping blijft bestaan, is Gods verordening. Wat voor zware en gewichtige krachten zijn deze verordeningen! "Want zij al-

len zijn Uw knechten." Uw woord heeft ze geschapen, en dat woord gehoorzamen ze.

Zo komen ze uit op het doel van hun bestaan en voeren ze het ontwerp van hun Schepper uit. Grote dingen én kleine dingen brengen de Heere hulde. Geen atoom ontkomt aan Zijn heerschappij. Geen wereld ontloopt Zijn bestuur. Zouden wij Zijn gezag willen ontlopen en onze eigen meester willen zijn? Dan werden wij verschrikkelijke uitzonderingen op een wet die het welzijn van het heelal verzekert. Laten we liever doen wat we van alle andere dingen lezen: blijven bestaan en dienen. We blijven dienen, en dienen steeds volmaakter naarmate ons leven langer duurt. Mogen wij vast gemaakt worden door het woord dat vaststaat.

Mogen wij bevestigd worden door de stem die de aarde vestigt. En mogen wij, door het gebod dat alles wat geschapen is gehoorzaamt, dienaren worden van de Heere God, de Almachtige.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 91

"Naar Uw verordeningen blijven zij nog heden staan" enzovoort. Is er één werk van God dat niet doortrokken is van prachtige orde? Denk aan hoe dag en nacht elkaar opvolgen. Denk aan de kringloop van de jaargetijden. Denk aan de sterren, die hun majestueuze paden bewandelen onder één grote wet van harmonie. Daarin worden "de liefelijkheden van het Zevengesternte" gebonden en wordt "den Wagen met zijn kinderen" geleid (Job 38:31-32). Kijk omhoog, midden in de pracht van de macht, naar dat volgepakte gewelf, wereld op wereld gestapeld. Zie hoe rustig en groots die statige optocht verloopt!

Geen valse noot verstoort daar de harmonie, terwijl ze met onvoorstelbare snelheid door hun ingewikkelde en afdwalende banen draaien. Alle hemelse schildwachten houden hun aangewezen wachttoren bezet. Deze Levieten van het hemelgewelf steken hun altaarvu-

ren aan “ten tijde van het avondreukwerk”. En ze doven ze weer als de zon, die over de dag moet regeren, uit haar kamer stapt. “Zij allen wachten op U” (Ps. 104:27). “Naar Uw verordeningen blijven zij nog heden staan, want zij allen zijn Uw knechten.” — J.R. Macduff, in “Sunsets on the Hebrew Mountains”, 1862.

Vers 91

“Naar Uw verordeningen blijven zij nog heden staan.” Een plant kan de mens wel vernietigen, maar hij kan haar niet dwingen ongehoorzaam te zijn aan de wetten van haar gezamenlijke Schepper. “Wil hij haar gebruiken”, zegt iemand, “dan moet hij aandachtig kijken naar wat ze nodig heeft en hoe ze groeit. Zijn trotse wil moet zich buigen voor het kleinste sprietje gras aan zijn voeten. Met geweld kan hij een groeiend takje de weg versperren, maar het buigt rustig opzij en vervolgt geduldig en onstuitbaar zijn bestemde weg.” Wat hij ook probeert: gras groeit niet in de tropen en de palm draagt geen vrucht in een koud land.

Rijst gedijt alleen in waterige moerassen. Katoen vormt zijn vacht van sneeuwwitte vezels niet waar de regen erbij kan. Sommige van de mooiste bloemen ter wereld en, wat nog vreemder is, sommige van de sappigste en vlezigste planten die wij kennen, sieren de dorre, verlaten zanden van Kaap de Goede Hoop. Nergens anders willen ze bloeien, hoe je ook je best doet. Draai de tak van een boom zo dat de onderkant van de bladeren naar de hemel wijst. Binnen korte tijd keren die bladeren zich allemaal weer om en nemen ze hun bestemde stand weer aan.

Hoe snel dat gaat, hangt af van de warmte van de zon en de buigzaamheid van de bladeren. Maar het gebeurt zeker. De treurboom van India kun je niet dwingen overdag te bloeien. En je kunt hem ook niet laten ophouden met het hele jaar door de nachtlucht te vullen met de rijke geur van zijn oranjeachtige bloemen. De wijsgeer hoeft niet ver te gaan om daar het geheim van te vinden. De psalmist legt

het uit, wanneer hij over de hele natuur spreekt en wijst op de ware oorzaak van haar onveranderlijke orde. God, zegt hij, "heeft ze bevestigd voor altoos in eeuwigheid; Hij heeft hun een orde gegeven, die geen van hen zal overtreden".

Of, zoals de Prayer Book-vertaling het zegt: "heeft hun een wet gegeven die niet gebroken zal worden" (Ps. 148:6). Op een andere plaats staat terecht (Ps. 119:91): "Naar Uw verordeningen blijven zij nog heden staan, want zij allen zijn Uw knechten." De eigenzinnige mens waagt het zijn Maker te trotseren en Zijn wijze, barmhartige geboden voor niets te houden. Maar de rest van de natuur doet dat niet. Wat een geluk voor ons dat Zijn andere werken ons voorbeeld van opstand niet hebben nagevolgd! Dat zaaitijd en oogst, koude en hitte, zomer en winter, dag en nacht, met alles wat erbij hoort, niet zijn opgehouden!

Het gebod dat de planten kregen toen ze op de derde scheppingsdag werden geroepen, houden ze nog altijd volledig. De tederste plant gaat dood voordat ze het overtreedt. Wat een afschuwelijk contrast met de mens, Gods edelste werk, begiftigd met verstand en een nooit stervende ziel! Toch ruïneert hij maar al te vaak zijn gezondheid. Hij verspilt en vernietigt zijn verstandelijke kracht en bezoedelt zijn onsterfelijke geest. Kortom: hij probeert met waanzin elk doel te dwarsbomen waarvoor hij was gevormd. — James Neil, in "Rays from the Realms of Nature", 1879.

Vers 91

Alle schepselen houden zich precies aan de wet die Hij in hun natuur heeft gelegd. Elk op zijn eigen manier erkennen ze Hem als hun Soeverein. Ze volgen de neigingen die Hij hun heeft ingeprent. De zee blijft binnen haar grenzen. De zon verlaat haar baan niet. De sterren trekken in hun volgorde voorbij: "Naar Uw verordeningen blijven zij nog heden staan, want zij allen zijn Uw knechten." Geeft Hij een opdracht die haaks staat op hun oorspronkelijke natuur? Dan gehoorza-

men ze Hem toch. Als Hij het woord spreekt, wordt het verterende vuur mild en roert het geen haar aan van de kinderen die Hij wil behouden.

Hongerige leeuwen zetten hun roofzucht even stop, zodra zo'n heerlijke hap als Daniël hun wordt voorgezet. En de zon, die sinds haar schepping altijd in beweging was, gehoorzaamt het bevel om uit te rusten dat God in de tijd van Jozua gaf, en blijft staan. — Stephen Charnock.

Vers 91

"Zij allen zijn Uw knechten." Bedenk eens hoe groot de verdorvenheid is waardoor alleen de mens, die naar Gods beeld is gemaakt, de gehoorzaamheid aan God verliet, samen met de verworpen engelen. Wat van alle andere schepselen wordt gezegd, kan dus niet van hem gezegd worden, tenzij hij door bijzondere genade is vernieuwd. — Wolfgang Musculus.

Vers 91

"Zij allen zijn Uw knechten." Alle schepselen moeten God dienen. Daarom mogen wij ze nooit voor iets anders inzetten, en ze zeker niet laten werken voor de zonde. Door de zonde van onze eerste ouders is de schepping aan de ijdelheid overgeleverd. Ze zucht en verlangt ernaar bevrijd te worden (Rom. 8:19-22). Christenen die het schepsel en de wereld gebruiken, moeten ze daarom gebruiken zonder ze te misbruiken (1 Kor. 7:31). Ze moeten ervan genieten onder lof voor Gods majesteit en goedheid (1 Tim. 4:4-5). — Solomon Gesner.

Vers 91

"Zij allen zijn Uw knechten."

> *Zeg niet, mijn ziel: "Vanwaar*
> *kan God mijn zorg verlichten?"*

> *Bedenk dat de Almacht overal, waar je ook bent,*
> *dienaren heeft die Zijn wil vervullen. — Thomas T. Lynch, 1855.*

Wenken voor predikers

Vers 91

Onze sterrenvermaners. Ze leren ons:

1. Te dienen, ook al kunnen wij niet stralen met hun glans.
2. Alles te doen met strikte aandacht voor Gods wil.
3. Te "blijven staan", "naar Uw verordeningen". — W.B.H.

Vers 91

De dienst van de natuur.

1. Universeel: "zij allen zijn Uw knechten."
2. Gehoorzaam: "naar Uw verordeningen."
3. Voortdurend: "zij blijven staan."
4. Afgeleid: "Gij hebt de aarde vastgemaakt."

Uitleg

Vers 92

"Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware in mijn druk al lang vergaan." Het woord dat hemel en aarde in stand houdt, houdt ook het volk van God staande in tijden van beproeving. Dat is geen toeval: het is dezelfde macht. Dat woord houdt ons in zijn greep. Voor ons is het een goudmijn van vreugde. We beleven er dubbel en driedubbel plezier aan en halen er steeds meer vreugde uit. Dat komt ons zeer van pas wanneer alle andere vreugde ons is ontnomen: dan blijft deze over.

We hadden bij ons verdriet het liefst willen gaan liggen om te sterven, als de geestelijke troost uit Gods woord ons niet had opgericht. Maar die steun heeft ons boven alle neerslachtigheid en wanhoop uit getild, die vanzelf uit zware ellende opkomen. Sommigen van ons kunnen daar uit eigen ervaring hun handtekening onder zetten. Zonder Gods genade had onze ellende ons uit het bestaan gedrukt, zodat we waren vergaan. In onze donkerste tijden heeft niets ons van wanhoop weerhouden, behalve de belofte van de Heere. Soms stond zelfs niets tussen ons en zelfvernietiging in, behalve het geloof in Gods eeuwige woord.

Waren we zo uitgeput van de pijn dat ons hoofd versuft was en ons verstand bijna uitgedoofd? Dan fluisterde een lieflijke tekst ons zijn hartversterkende verzekering toe, en ons arme, worstelende gemoed kon uitrusten aan Gods borst. Wat ons in voorspoed vreugde gaf, werd in tegenspoed ons licht. Wat ons overdag behoedde voor aanmatiging en overmoed, behoedde ons in de nacht voor ondergang. Dit vers bevat een heel droeve veronderstelling: "indien … niet". Het beschrijft een vreselijke toestand: "in mijn druk al lang vergaan". En het sluit ook een heerlijke redding in, want hij stierf niet, maar leefde om de eer van Gods woord uit te dragen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 92

"Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaking", enzovoort. Deze tekst laat zien hoeveel nut en troost David in zijn ellende in Gods wet vond. Ze behoedde hem voor ondergang: "Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware in mijn druk al lang vergaan." Volgens Musculus zegt David dit over de benarde tijd waarin Saul hem achtervolgde. Hij moest bij de Filistijnen schuilen en kroop soms weg in rotsen en aardgrotten. Naar alle waarschijnlijkheid (zegt

hij) had David dan ook het boek van Gods wet bij zich. Als hij daarin las, werd zijn verdriet minder en kwam hij tot rust.

Zo bleef hij ook vrij van het bijgeloof van de heidenen, waarmee hij anders gemeenschap had gekregen. De Griekse uitleggers zeggen dat David deze woorden sprak toen Saul hem had weggejaagd en hij onder de Filistijnen moest leven. Als hij de overdenking van Gods woord niet met zich had meegedragen, was hij immers in verleiding gekomen om hun goddeloze gewoonten over te nemen.

Wie in Gods woord werkelijk vreugde vindt, heeft daar als bedrukte heilige een tegengif tegen ondergang en verderf. Gods woord is de zalf voor de zieke heilige. Het is de versterking van de stervende heilige en een kostbaar medicijn dat Gods volk in tijden van ellende behoudt. Dit hield Jakob overeind en liet hem niet zinken, toen zijn broer Ezau woedend naderde om hem te vernietigen (Gen. 32:12). Zijn pleidooi bij God was: "Gij hebt immers gezegd: Ik zal gewisselijk bij u weldoen", enzovoort. Zo werd hij gedragen door Gods belofte. Ook Jozua kreeg hierdoor houvast.

Zo kon hij onverschrokken de oorlogen van de Heere voeren, omdat God had gezegd: "Ik zal u niet begeven, en zal u niet verlaten" (Joz. 1:5). Melanchthon vertelt dat de landgraaf van Hessen hem in Dresden zei dat hij de velerlei ellende van zijn lange gevangenschap onmogelijk had kunnen verdragen, nisi habuisset consolationem verbo divino in suo corde: zonder de troost van de Schrift in zijn hart. — Edmund Calamy (1600-1666) in "The Godly Man's Ark".

Vers 92

Het lezen van het grootste deel van de Schrift is vast en zeker iets heel troostrijks. Naar mijn idee weet een godvrezend hart dat goed gestemd is bijna niet hoe het bedroefd kan zijn, zolang het daarmee bezig is. Wat een troost is het immers voor iemand om brieven van zijn aardse vader te lezen die aan hem gericht zijn, ook al zijn ze lang geleden geschreven. Wat een zorg besteden we aan het bewaren van

zulke brieven in onze kisten! Hoe graag halen we ze telkens weer tevoorschijn om ze te bekijken!

En wat een verdriet als we ze kwijtraken! Is mijn liefde voor mijn aardse vader zo groot? Zou mijn liefde voor mijn hemelse Vader dan minder zijn? Mijn hart kan dan niet anders dan juichen, en mijn beenderen niet anders dan opbloeien als groen kruid, elke keer dat ik het laatste testament van mijn Verlosser inzie. Daaruit weet ik dat Hij zoveel van mij houdt, dat Hij dit voortdurend voor mij doet en dat ik altijd bij Hem zal zijn.

Wat spreekt David toch vaak over zijn vreugde in Gods wet, in Zijn inzettingen en getuigenissen! Ze nam bij hem de plaats in van alle andere genoegens, zonder dat hij iets miste. En ze bleef bij hem toen alle andere genoegens hem verlieten: "Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaking (of: mijn zeer grote vermaking), ik ware in mijn druk al lang vergaan" (Ps. 119:92). Vorsten kunnen er gaan zitten en nog zoveel kwaad over hem spreken: hij blijft Gods inzettingen overdenken (Ps. 119:23). Hij mag nog zoveel vervolgers en vijanden hebben: van Gods getuigenissen wijkt hij niet af (Ps. 119:157).

Zit hij in een vreemd land? Daar zijn Gods inzettingen zijn lied (Ps. 119:54). Moet hij zijn leven lang als vreemdeling op aarde leven? Dat deert hem niet, zolang hij maar geen vreemde is voor Gods geboden (Ps. 119:19). Wordt hij nog zozeer geminacht, Gods bevelen vergeet hij toch niet (Ps. 119:141). Al lag zijn ziel voortdurend in zijn hand, dan nog zou hij Gods wet niet vergeten. Ja, ook al werd hij als een lederen zak in de rook, Gods inzettingen vergat hij niet (Ps. 119:83). Hij was er zelfs blij om dat hij verdrukt was geweest, want zo had hij Gods inzettingen leren kennen.

Verder verlangde hij niet naar rijkdom: "Ik heb Uw getuigenissen genomen tot een eeuwige erve, want zij zijn mijns harten vrolijkheid" (Ps. 119:111). Om het leven zelf gaf hij niet veel, behalve om Gods woord te bewaren (Ps. 119:17). Wat hij eerder ook had gezegd of nog van plan was te zeggen, telkens roept hij weer: "Leer mij Uw inzettin-

gen", en: "Mijn ziel is verbroken vanwege het verlangen naar Uw oordelen", of iets in die trant. Zwijgen over Gods woorden, dat kon hij niet. Ze stonden hem immers voortdurend voor ogen (Ps. 119:30). Het is dus niet vreemd dat hij er zo vaak bij stilstond en erover nadacht, zoals hij zelf zegt: "Hoe lief heb ik Uw wet! Zij is mijn betrachting den gansen dag" (Ps. 119:97).

En: "… Uw getuigenissen mijn betrachting zijn" (Ps. 119:99). Gods geboden waren voor David zoeter dan honing in zijn mond, als hij erover sprak en erover praatte (Ps. 119:103). — Zachary Bogan, 1653.

Vers 92

De mensen aan wie Gods woord werkelijk vreugde geeft, zijn de kinderen van God en niemand anders. Alleen zij zijn geschikt om de troost van het woord echt in zich op te nemen.

1. Alleen zij hebben geestelijk licht ontvangen om de grote, troostrijke dingen erin te herkennen, en wel op een manier waarop niemand anders dat kan: "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden" (1 Kor. 2:14).
2. Zij waarderen het woord van God het hoogst. Daardoor staan ze open om er troost uit te ontvangen.
3. Hun hart en hun levenswandel passen bij het woord van God. Dat is een tweede reden waarom ze er zoveel vreugde uit putten. "Want die naar het vlees zijn, bedenken, dat des vleses is" en vinden daar hun plezier in, "maar die naar den Geest zijn, bedenken, dat des Geestes is" (Rom. 8:5). De troost van het woord is geestelijk. Alleen een geestelijk hart, door genade vernieuwd, kan die proeven en smaken. De vreugde die Gods volk aan het woord heeft, is een voorrecht dat uitsluitend hun toebehoort. En dit woord heeft genoeg te geven om iedereen van hun kring blij te maken. — Daniel Wilcox, 1676-1733.

Vers 92

"Al mijn vermaking." In het Hebreeuws staat het woord in het meervoud: vermakingen. Davids leven kende veel verdriet. Maar tegenover al dat verdriet vond hij evenveel troost en verkwikking in Gods woord. God heeft Zijn woord laten opschrijven met zo'n rijkdom aan heilige wijsheid, dat het voor elke levensomstandigheid de juiste troost bevat. Gods kinderen vinden daarom niets zo kostbaar. Ze verkiezen het zelfs boven hun vaste dagelijkse maaltijd. — William Cowper.

Vers 92

"Uw wet … al mijn vermaking, … in mijn druk." Op een dag stond ik toevallig in een kruidenierswinkel in een grote industriestad in het westen van Schotland. Er kwam een arme, oude, gebrekkige weduwe binnen om iets te kopen. Misschien is die stad nooit door een ergere tijd van nood en armoede gegaan. Bijna alle weefgetouwen lagen stil. Nette, achtbare ambachtslieden, die betere tijden hadden gekend, moesten van openbare liefdadigheid rondkomen. Voor de werkelijk armen en behoeftigen was er per dag een vast bedrag. Veel was het niet. De arme weduwe had haar schamele dagelijkse deel gekregen en kwam het nu bij de kruidenier besteden, zo voordelig mogelijk.

In haar uitgedroogde handen hield ze slechts enkele koperen muntjes. Met zorg gaf ze haar kleine voorraad uit. Een stuiver voor dit, een stuiver voor dat, het nodigste van het nodige, en bijna alles was op. Zo kwam ze bij de laatste cent. Met een bijzondere blik van heldhaftige tevredenheid en vrolijke berusting op haar gerimpelde gezicht zei ze: "Hier moet ik nu olie voor kopen, zodat ik in deze lange, donkere nachten in mijn Bijbel kan lezen. Want die is nu mijn enige troost, nu elke andere troost is weggevallen." — Alexander Wallace, in "The Bible and the Working Classes", 1853.

Vers 92

Dit vers kan ik noemen: een geurkruid tegen de pest, de zalf voor de zieken, de troost voor wie bedrukt is en een gezegende zegetocht in en over alle ellende. — Richard Greenham.

Wenken voor predikers

Vers 92

De steunende kracht van de vreugde in God.

Vers 92

Het woord van God als steun te midden van de zwaardere smarten van het leven.

1. Waarom we het zo hard nodig hebben.

(a) Zonder dat gaan mensen drinken om hun verdriet te verdrinken. Anderen maakten een einde aan hun leven, omdat het niet meer te dragen was. Weer anderen raakten gebroken en wanhopig, omdat ze de kracht misten om tegen tegenslag te vechten. Ze werden atheïst in hun belijdenis, zoals ze helaas in de praktijk al waren. Kortom, ze vallen dan allemaal ten prooi aan het bitterste verdriet en de ergste gevolgen van rampspoed.

(b) Niets kan de plaats van Gods woord innemen. De natuur werpt geen enkel licht op het raadsel van het lijden. Menselijke wijsbegeerte is op zijn best een schrale troost. En wanneer je haar het hardst nodig hebt, laat ze het meest afweten.

1. Waarom het werkt, en hoe dat bewezen wordt:

(a) In de ervaring van wie het hebben beproefd.

(b) Door het karakter van zijn beloften.

(c) Door wat het ons laat ontdekken: een weldadige voorzienigheid die werkt door ramp en verdriet heen.

(d) Door wat het ons openbaart van Gods medelijden en het meeleven van Christus.

(e) Door het verslag van de "Man van smarten", Die door lijden de zaligheid van de mens bewerkte en in de heerlijkheid inging.

(f) Door wat het leert over het vleesgeworden Woord. Zo laat het een lijdende God zien, en dat kan lijdende mensen goed troosten.

(g) Doordat het de heerlijkheid van de hemel toont en de eeuwige gelukzaligheid die wacht op wie overwinnen door het bloed van het Lam. — J.F.

Vers 92

"The Godly Man's Ark; or, City of Refuge in the day of his Distress. Discovered in divers (five) Sermons..." Geschreven door Edmund Calamy, B.D. ... Achttiende druk. 1709. Duodecimo.

Vers 92

De psalmist houdt ons hier voor:

1. Hoe het met hem gesteld was, en waar hij nu op terugkijkt: een droevige toestand waarin hij wegzakte. Hij was zo zwaar verdrukt dat hij op het punt stond om te komen. Dat omvat naar het schijnt zowel innerlijke als uitwendige nood: beproevingen van buiten en druk van binnen.
2. Wat hem opluchting gaf, en wel toen niets anders kon helpen, enzovoort: de wet van God.
3. Hoe hij op die ontvangen opluchting terugkijkt, namelijk met dankbaarheid aan God, tot Wie hij spreekt. Hij legt vast wat God deed, om anderen te bemoedigen en de weg te wijzen: "Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware in mijn druk al lang vergaan." — Daniel Wilcox, 1676-1733.

Vers 92

De reddingsboei. Vertel het verhaal van een schipbreukeling. Beschrijf zo wat de ziel meemaakt die worstelt in de zee van ellende. Ze wordt bijna overspoeld, maar blijft boven elke volgende golf drijven. Uiteindelijk wordt ze gered doordat ze zich vastklampt aan het Woord van God. — C.A.D.

Vers 92

Hoe de psalmist huivert bij de herinnering aan het gevaar.

1. Groot gevaar: ellende die neigt naar wanhoop en ondergang.
2. Beangstigend kantelpunt: "ik ware … al lang vergaan" (Engels: "then", dan).
3. Hulp uit vele handen: "Uw wet … al mijn vermaking." — W.B.H.

Uitleg

Vers 93

"Ik zal Uw bevelen in der eeuwigheid niet vergeten, want door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt." Wie de levendmakende kracht van een gebod aan den lijve heeft ervaren, vergeet het nooit meer. Een gebod lezen, instuderen en opdreunen kan iedereen, en toch glipt het weer weg uit je hoofd. Heeft het je echter eens leven gegeven, of dat leven vernieuwd, dan raak je het nooit meer kwijt. Ervaring is een meester die grondig onderwijst. Wat een zegen als de geboden op het hart geschreven zijn met de gouden pen van de ervaring, en in het geheugen gegrift met de hemelse griffel van de genade!

Vergeetachtigheid is een groot kwaad waar het om heilige zaken gaat. Hier zien we de man van God daartegen strijden, en hij is zeker van de overwinning, omdat hij in zijn eigen ziel de levenwekkende kracht van het woord heeft gevoeld. Wat het hart doet leven, zal ook het geheugen doen leven. Opvallend is dat hij die levendmakende

werking juist aan de geboden toeschrijft. Toch zit die kracht daarin, net zo goed als in alle andere woorden van de Heere. Denk eraan hoe de Heere dode mensen opwekte: Hij sprak hun een bevel toe. Hij zei: "Lazarus, kom uit!", of: "Kind, sta op!" Wij hoeven dus niet terug te schrikken voor het brengen van evangeliegeboden aan dode zondaars, want de Geest geeft hun daardoor leven.

Let ook hierop: de psalmist zegt niet dat de geboden hem levend maakten, maar dat de Heere dat deed, door middel van die geboden. Zo gaat hij van het kanaal terug naar de bron en geeft hij de eer aan Wie die toekomt. Toch bleef hij de werktuigen van die zegen hoog houden en nam hij zich voor ze nooit te vergeten. Eerder dacht hij al aan Gods inzettingen, toen hij zich een zak in de rook noemde. Nu weet hij dat Gods geboden hem bijblijven, of hij nu in de rook of midden in het vuur is.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 93

"Ik zal Uw bevelen in der eeuwigheid niet vergeten", enzovoort. Tegen vergeetachtigheid moet je met alle middelen strijden, anders sluipt ze er langzaam in, door ondankbaarheid, ouderdom, een zwakker verstand of andere zware zorgen. Zie Psalm 119:16, 61 en 83. — Martin Geier.

Vers 93

"Ik zal Uw bevelen in der eeuwigheid niet vergeten", enzovoort. Deze beproefde, goede man heeft nu troost ontvangen. Die troost vloeide voort uit zijn blijdschap over Gods wet. Hij denkt eraan, hij voelt hoe krachtig ze is, en om altijd zulke troost te mogen ontvangen, verbindt hij zich met een belofte aan de Heere: hij zal Zijn bevelen nooit vergeten. Hij voegt er een reden aan toe, namelijk dat ze voor hem geest en leven waren.

“Want door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt.” Levend gemaakt werd hij, zoals hij zegt, door God. Maar dat gebeurde ook door het woord: zuiver gepredikt, tot behoud begrepen en persoonlijk op het geweten gelegd. Zo brengt de kracht van Christus’ dood ons ertoe voort te gaan in een nieuw leven. Niets is te vergelijken met dit levenswater uit de hemel, waardoor wij innerlijk vrede hebben in ons geweten en uitwendig gehoorzaam zijn aan Gods geboden. David verheugde zich over deze zegen, en dat behoren wij ook te doen. We willen altijd levendig en blijmoedig zijn in alle goede werken. Alleen God kan dat geven, door Zijn Geest, in het woord. — Richard Greenham.

Vers 93

“Door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt.” De Geest Die levend maakt, werkt met vreugde door het woord heen. Toch komt de weldaad van God, ook al is het woord het middel: “Want door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt.” Leven stroomt uit de bron van het leven. Het evangelie is een krachtige pleister, maar God Zelf moet hem met Zijn hand aanbrengen en aandrukken, zodat het voor onze ziel vrede, troost en nieuwe levenskracht wordt. Levend gemaakt worden kan op twee manieren gebeuren: wanneer we van dood levend worden gemaakt, of wanneer we van koel, treurig en loom weer levendig worden.

Dan hebben we niet alleen leven, maar hebben we het overvloedig, naar Christus’ genadige belofte (Joh. 10:10), zodat wij levend en levendig zijn en voortdurend in kracht blijven. Dit tweede levendmaken kun je ruim nemen, als de levenskracht van de genade, of strikter, als werkelijke vertroosting. In ruime zin maakt God levend door het leven van de genade te doen toenemen. Inwendig doet Hij dat door dat leven toe te zeggen, en in ons gedrag en naar buiten door het leven van de heerlijkheid te beloven. In de strikte zin is Zijn levendmaken troost en ondersteuning in onze nood.

Zo is het hier vermoedelijk bedoeld. Vlak ervoor zei hij: "Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware in mijn druk al lang vergaan", en nu: "Ik zal Uw bevelen in der eeuwigheid niet vergeten, want door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt." Voor hem was dat een grote troost en steun. Daarom moest hij het woord blijven waarderen, zolang hij leefde. — Thomas Manton.

Vers 93

"Gij hebt mij levend gemaakt." Blijf de Bijbel lezen tot je hart warm geworden is. Lees het woord niet slechts als geschiedenis, maar span je in om er echt door geraakt te worden. Laat het je niet alleen verlichten, maar ook ontvlammen. "Is Mijn woord niet alzo, als een vuur? spreekt de HEERE" (Jer. 23:29). Ga pas van het woord weg als je kunt zeggen wat die twee discipelen zeiden: "Was ons hart niet brandende in ons?" (Luk. 24:32). — Thomas Watson.

Wenken voor predikers

Vers 93

Ervaring drukt het woord vast in het geheugen.

Vers 93

1. Een goed besluit: "Ik zal Uw bevelen in der eeuwigheid niet vergeten."

(a) De bevelen zijn het onthouden waard.
(b) Wie ze onthoudt, is veilig.
(c) Zonder ze te onthouden kun je God niet trouw zijn.
(d) Ze vergeten is schandelijke ondankbaarheid.

1. Een uitstekende reden voor dit besluit: "Want door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt."

(a) Een reden die rust op eigen ervaring: "mij."

(b) Een reden die de ontvangen weldaad op prijs stelt: "levend gemaakt."

(c) Een reden die dankbaarheid aan God uitdrukt: "Gij." — J.F.

Vers 93

Nooit vergeten: een uitdrukking die vaak wordt gebruikt. Hier is ze goud waard.

1. Iets dat je niet kunt vergeten: ontvangen leven en vergeving. Hoe zou je dat ook kunnen?
2. Iets dat je niet mag vergeten: het kostbare middel. — W.B.H.

Vers 93

1. De kracht van de waarheid als werktuig.

(a) God gebruikt haar bij onze wedergeboorte: Jak. 1:18, Ps. 19:8.

(b) Ze wordt gebruikt bij onze bevrijding: Joh. 8:32.

(c) Ze wordt gebruikt bij onze heiliging: Joh. 17:17.

1. Onze liefde ervoor, die daaruit volgt. We kunnen het niet vergeten.

(a) Wat we er vroeger aan te danken hadden.

(b) Hoe afhankelijk we er nu van zijn.

(c) Hoe hard we het in de toekomst nodig hebben. — W.W.

Uitleg

Vers 94

"Ik ben Uw, behoud mij." Dit is een gebed dat alles in zich draagt en een argument dat overtuigt. Wie zich heeft toegewijd, heeft een goed pleidooi voor bewaring. Beseffen we dat we van de Heere zijn, dan kunnen we er zeker van zijn dat Hij ons zal behouden. Wij zijn van de Heere door de schepping, de verkiezing, de verlossing, de overgave en de aanneming. Vandaar onze vaste hoop en onze zekere verwachting dat Hij ons behoudt. Een mens zal zijn eigen kind toch redden?

Heere, behoud mij. Hoe hard redding nodig is, zien Gods kinderen scherper dan wie ook.

Dat verklaart hun gebed: "behoud mij". Zij weten dat alleen God hen kan behouden, en roepen dus alleen Hem aan. Zij weten ook dat zij zelf geen enkele verdienste kunnen aanvoeren. Daarom halen ze hun reden uit Gods genade: "Ik ben Uw." "Want ik heb Uw bevelen gezocht." Zo bewees hij dat hij bij de Heere hoorde. Alle heiligheid die hij verlangde had hij misschien niet bereikt, maar hij had zich ernstig ingespannen om de Heere te gehoorzamen. Daarom smeekte hij om behouden te worden tot het einde. Iemand kan naar de leerstukken en beloften zoeken en toch een hart hebben dat niet vernieuwd is.

Maar wie de geboden zoekt, vertoont een onmiskenbaar teken van genade. Nog nooit heeft iemand gehoord van een rebel of een huichelaar die de geboden zocht. Het is duidelijk dat de Heere veel in de psalmist had gedaan, en hij vroeg Hem dit werk te voltooien. Behouden en zoeken horen bij elkaar: "behoud mij, want ik heb … gezocht". Zet de Heere ons aan het zoeken, dan zal Hij ons het behoud niet onthouden. Wie heiligheid zoekt, is al behouden. Hebben wij de Heere gezocht, dan weten we zeker dat de Heere ons heeft gezocht en ons beslist zal behouden.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 94

"Ik ben Uw, behoud mij." David, een man naar Gods hart, wilde behouden worden. Maar niet zoals de mensen van deze wereld, die behouden willen worden om van zichzelf te zijn en naar eigen believen van het leven te genieten. Nee, wie behouden wordt, wordt volgens hem Gods eigendom; dus hoort hij Hem te dienen, en God beschikt over hem: "Ik ben Uw, behoud mij."

In dit argument zit een drievoudige kracht.

1. De wet van de natuur. Die verplicht een vader om goed voor zijn kind te zijn, en een man voor zijn vrouw, enzovoort. God heeft Zich nog sterker aan die natuurwet onderworpen dan zij allen. Hij staat er meer onder, en Hij houdt haar volmaakter, voller en heerlijker dan wie ook. Geen vader is als Hij, geen vriend, geen echtgenoot. “Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch u niet vergeten” (Jes. 49:15). Een moeder kan dat nauwelijks. De natuur leert haar innerlijk mededogen en een barmhartige gedachtenis voor haar kind. Veel eerder zal Ik het doen, zegt God.
2. Als wij tegen God kunnen zeggen: “Ik ben Uw”, dan doen we een beroep op het verbond dat God met ons gemaakt heeft. In dat verbond is Hij onze Vader en Vriend geworden. Dat beroep klonk ook in Jes. 63:16: “Gij zijt toch onze Vader, want Abraham weet van ons niet, en Israel kent ons niet; Gij, o HEERE! zijt onze Vader, onze Verlosser van ouds af is Uw Naam.” Zie welke slotsom hier getrokken wordt. Hij is zeker onze Vader, en daarom roepen wij Hem om hulp aan, zonder dat er een andere grond nodig is. Zo spreekt het kind dat zijn vader kent.
3. Wie zo met God in gesprek gaat en Hem als het ware aan Zijn woord houdt, krijgt daar moed en kracht voor zijn geest bij. Kan hij naar waarheid zeggen: “Ik ben de Uwe”, dan zal God nog veel meer tegen Zijn schepsel zeggen: “Ik ben de jouwe.” Als wij al zoveel liefde hebben dat we onszelf aan God aanbieden om de Zijnen te worden, hoeveel te meer zal Gods liefde Hem dan drijven om de onze te worden! God heeft immers als Eerste lief, Hij heeft het meest lief en Hij heeft het zekerst lief.

Als mijn hart zich naar God uitstrekt, hoeveel sterker trekt dan Gods hart zich naar mij toe, want bij Hem ligt de liefde aan de bron. Nooit heeft een bruid tegen haar man, van wie ze met heel haar ziel hield,

met meer blijdschap gezegd: “Ik ben de jouwe”, dan de geest van een oprecht mens tegen God zegt: “Heere, ik ben de Uwe.” En Hij houdt van zo iemand met een liefde die dankbaarheid oproept. Heb jij jezelf aan Mij gegeven, zegt Hij, en zou Ik Mij dan voor jou terughouden? Hebt U, Die zo groot bent, dit alles voor mij gedaan, zegt de ander, en zou ik dan tegen U in verzet blijven?

Een mens die Gods genade kent, wil maar al te graag erkennen dat hij van de Heere is. De heiligen doen dat vaak. In deze psalm komt David wel twintig keer met deze belijdenis, en ook in Psalm 116:16 zegt hij: “Ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht.” Eén keer was niet genoeg. Hij zegt het nog eens, om te laten zien hoe oprecht hij is. Zo getuigt hij dat zijn hart er volkomen gelukkig mee was dat hij niet van zichzelf was, maar van de Heere. Weten dat we bij God horen, maakt de weg naar Hem veel gemakkelijker.

Heeft een mens daar eenmaal zekerheid over en kan hij met een heldere geest zeggen: “Ik ben de Uwe”, dan roept hij vanzelf: “Behoud mij.” Zo iemand is een man van gebed. Hij is veel in gesprek met God en gaat voortdurend met Hem om. — Joseph Symonds, 1653.

Vers 94

“Ik ben Uw.” Hier hebben we een prachtig argument om de Heere in onze benauwdheid tot hulp te bewegen: “Ik ben Uw.” Door de schepping, want U hebt mij gemaakt. Door de aanneming, want ik ben aan U overgedragen. Door een gift, want ik ben aan U geschonken. Door het huwelijk, want ik ben aan U verloofd. Door de verlossing, want U hebt mij gekocht. Door een gelofte, want ik heb mijzelf aan U beloofd. — Richard Greenham.

Vers 94

“Want ik heb Uw bevelen gezocht.” Merk op hoe David zijn verklaring hier nader bepaalt. Zijn vurige liefde voor Gods woord bewijst dat hij van God was en niet de dienaar van zichzelf. Niet met woorden, maar met genegenheid en daden moeten we aantonen dat we bij de Heere

horen. Tuus sum, quia id solum quod tuum est quaesivi: ik ben de Uwe, omdat ik niets anders zocht dan wat van U is en hoe ik U kon behagen. Mihi in tuis justificationibus est omne patrimonium: in het onderhouden van Uw inzettingen ligt heel mijn erfdeel. — William Cowper.

Vers 94

1. David beroept zich op zijn band met God: "Ik ben Uw", dat wil zeggen: aan U gewijd en door U erkend, de Uwe in het verbond.
2. Hij onderbouwt dat beroep: "Ik ben Uw, behoud mij, want ik heb Uw bevelen gezocht." Hij heeft dus met zorg nagegaan wat zijn plicht is en zich ijverig ingespannen om die te doen.
3. Hij maakt gebruik van dat beroep: "Ik ben Uw, behoud mij." Behoud mij voor de zonde, behoud mij voor de ondergang. — Mr. Henry.

Vers 94

1. Een groot gebed: "Behoud mij."
2. Een verheven pleitgrond: "Ik ben Uw."
3. Een ervaring van genade: "Ik heb … gezocht", enzovoort.

Vers 94

1. Een band: "Ik ben Uw."
2. Bewaring: "behoud mij."
3. Een verplichting: "Ik heb … gezocht", enzovoort. — G.R.

Vers 94

1. Gods kind herinnert Hem nederig aan Zijn verantwoordelijkheid: "Ik ben Uw."
2. Het durft zijn eigen oprechtheid te noemen: het heeft in elk geval "gezocht."

3. Met die twee uitgestrekte handen roept het luid om hulp: “behoud mij.” — W.B.H.

Vers 94

Multum in parvo, veel in weinig.

1. Een belijdenis.
2. Een gebed.
3. Een argument. — C.A.D.

Vers 94

1. Wat God aan ons heeft.
2. Wat wij aan God hebben. — W.D.

Vers 94

De kenmerken van een persoonlijk geloof.

1. Persoonlijke overgave aan God: “Ik ben Uw.”
2. Persoonlijke gehoorzaamheid: “Ik heb Uw bevelen gezocht.”
3. Persoonlijke verwachting: “behoud mij.” — J.F.

Vers 94

De moed die gehoorzaamheid geeft.

1. Ze geeft ons moed voor een vaste zekerheid: “Ik ben Uw, … want ik heb”, enzovoort.

(a) Alleen door het geloof worden we eigendom van God.

(b) Maar zekerheid dat we van Hem zijn, bestaat niet zonder gehoorzaamheid. Gehoorzaamheid toont onszelf dat ons geloof echt is en stelt ons gerust over de genade die we ontvingen.

(c) Gebrekkige gehoorzaamheid staat zekerheid altijd in de weg.

1. Ze geeft ons moed om te bidden, en in het gebed te zeggen: “Behoud mij.”

(a) De gebeden van een christen komen alleen voort uit geloof en worden alleen in geloof opgezonden.

(b) Maar ongehoorzaamheid doet hem terugdeinzen om in het gebed tot God te naderen en maakt hem zwak in zijn smeken.

(c) Gehoorzaamheid is nederig, maar ook vrijmoedig. Wat de middelste zin van de tekst zegt, geldt evengoed voor de eerste en de derde. — J.F.

Uitleg

Vers 95

"De goddelozen hebben op mij gewacht, om mij te doen vergaan; ik neem acht op Uw getuigenissen." Denk aan roofdieren die langs het pad in een hinderlaag liggen, of aan struikrovers die een weerloze reiziger opwachten. De psalmdichter echter wandelde door en keek niet eens naar hen om. Zijn aandacht ging uit naar iets veel beters: het getuigenis dat God aan de mensenkinderen heeft gegeven. Wat de goddelozen ook van plan waren, het hield hem niet af van zijn heilige studie van Gods woord. Hij bleef zo kalm dat hij nog "acht" kon "nemen".

Hij was zo toegewijd dat hij het heerlijk vond om te letten op de "getuigenissen" van de Heere. En zijn overwinning op al hun aanslagen was zo volkomen dat ze hem niet uit zijn vrome overpeinzingen konden verjagen. Als de vijand ons niet kan dwingen onze gedachten van de heilige studie los te maken, onze voeten van de heilige weg of ons hart van heilig verlangen, dan is hij met zijn aanvallen slecht geslaagd. De goddelozen zijn immers de aartsvijanden van heilige mensen en heilige gedachten. Konden ze het, dan zouden ze ons niet alleen schade toebrengen maar ons vernietigen.

Lukt dat vandaag niet, dan wachten ze gewoon op een volgende kans, want ze blijven hopen dat hun kwade plannen toch nog slagen. Tot nu toe wachtten ze tevergeefs, en dat zullen ze nog lang doen.

Wie zo onbewogen blijft dat hij hun niet eens aandacht schenkt, laat hun nauwelijks hoop om hem ten onder te brengen. Merk op dat er twee keer gewacht wordt. De goddelozen wachten geduldig: ze loeren lang en zorgvuldig op een moment om de godvrezenden te vernietigen. Maar ook de heilige wacht geduldig: hij laat zijn overdenkingen niet los, ook niet om zijn vijanden te bedaren.

Zo ligt het zaad van de slang op de loer, als een adder die het paard in de hiel bijt. Maar de uitverkorenen van de Heere leven hoog boven het bereik van hun gif en letten er niet meer op dan wanneer die vijanden niet bestonden.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 95

"De goddelozen hebben op mij gewacht, om mij te doen vergaan." Opnieuw valt hem iets op bij zijn vijanden, en wel twee dingen. Ten eerste hun ijver: ze letten op alle mogelijkheden om hem kwaad te doen. Ten tweede hun meedogenloosheid: ze wilden hem werkelijk vernietigen. Wat zien we hier duidelijk hoe de boosheid van de goddelozen tegen de vromen nooit rust en nooit verzadigd is! Daniëls bewaring in de leeuwenkuil was een groot wonder. Maar het is evengoed een wonderwerk van God dat de vromen, de schapen van Christus, dag aan dag veilig blijven midden tussen de goddelozen. Dat zijn immers niets dan verscheurende wolven, die dorsten naar het bloed van Gods heiligen. In hun hart koesteren ze het wrede plan om hen helemaal uit te roeien, zodra ze maar de kans krijgen. — William Cowper.

Vers 95

"Ik neem acht op Uw getuigenissen." Het was al een zware beproeving dat mensen hem zochten om hem te doden. Toch was het een nog groter geschenk van genade dat hij op Gods getuigenissen lette, juist

op het moment dat zijn leven werd bedreigd. Had hij die aandacht voor Gods getuigenissen niet gehad, dan was hij, het is duizend tegen één, van het geloof afgevallen. — Richard Greenham.

Wenken voor predikers

Vers 95

Goddeloze mensen hebben geduld om hun kwade plannen uit te voeren. Goede mensen hebben geduld om de wegen van de Heere te overdenken.

Vers 95

De haat van de goddelozen tegen de rechtvaardigen.

1. Laat zien dat die haat er altijd is geweest en er nog steeds is.

(a) Kies voorbeelden uit de Schrift, te beginnen bij Abel.

(b) Wijs op de vervolgingen van de kerk.

(c) Denk aan hoe men met christenen omgaat op het werk.

(d) Vaak ook thuis.

(e) Denk aan de minachting waarmee over de "heiligen" wordt gesproken, enzovoort.

1. Onderzoek waarom het zo is.

(a) Het vleselijke hart is vijandig tegenover God.

(b) De jaloezie die ontstaat door de zekerheid die een christen heeft over de eeuwige zaligheid.

(c) Het besef door een heilig leven terechtgewezen te worden.

(d) De satan zet hen daartoe aan.

(e) De rusteloze kwaadwilligheid van de zonde: kan zij de heiligheid niet tegenhouden, dan doet zij met boze opzet de aanhangers ervan kwaad.

1. Wijs aan hoe we moeten handelen als we daaraan blootstaan: "Ik neem acht op Uw getuigenissen." Dat betekent:

(a) Wees des te gehoorzamer aan God.
(b) Houd je woorden en gevoelens des te scherper in toom.
(c) Heb je vijanden lief.
(d) Bid voor wie jou haten.
(e) Doe hun goed bij elke gelegenheid.
(f) Wees dankbaar dat je bij de gehaten hoort en niet bij de haters.
(g) Bedenk vooral het heilige getuigenis van Christus' geduldige verdraagzaamheid. — J.F.

Vers 95

Wachten dat door wachten wordt beantwoord.

1. Verzoekingen in een hinderlaag.
2. De heilige met zijn Heere. — W.B.H.

Vers 95

Onaantastbaar.

1. Ik ben in gevaar.
2. Ik houd mij bij mijn plicht.
3. Ik vertrouw erop dat U mij zult redden. — C.A.D.

Uitleg

Vers 96

"In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien; maar Uw gebod is zeer wijd." Hij had gezien waar de volmaaktheid ophield, want ze kwam niet ver. Hij had gezien hoe ze in de beproevingen van het leven in

damp opging. Hij had gezien hoe ze door het doordringende licht van de waarheid werd ontmaskerd en door de belijdenis van de boetvaardige werd blootgelegd. Onder de maan is er geen volmaaktheid. Mensen die in de volle zin van het woord volmaakt zijn, wonen alleen in een volmaakte wereld. Sommigen zien geen einde aan hun eigen volmaaktheid, maar dat komt doordat ze volkomen blind zijn.

Een ervaren gelovige heeft het einde van alle volmaaktheid gezien: in zichzelf, in zijn broeders en zusters en in de beste werken van de beste mens. Het zou goed zijn als sommigen die beweren volmaakt te zijn, op zijn minst het begin van volmaaktheid zouden zien. We vrezen dat ze verkeerd zijn begonnen, anders spraken ze niet zo ontzettend hoogmoedig. Is het niet juist het begin van volmaaktheid dat je je onvolmaaktheid betreurt? Wat mensen maken, is nooit volmaakt. "Maar Uw gebod is zeer wijd." Wie weet hoe wijd de wet reikt, zet het idee van volmaaktheid in het vlees uit zijn hoofd.

Die wet raakt elke daad, elk woord en elke gedachte. Ze is zo geestelijk dat ze zelfs de beweegredenen, verlangens en gevoelens van de ziel beoordeelt. Ze toont een volmaaktheid die ons net zo goed veroordeelt voor wat we nalaten als voor wat we verkeerd doen. En ze staat niet toe dat we een tekort op de ene plek goedmaken door extra zorgvuldigheid op een andere. Het goddelijke ideaal van heiligheid is veel te wijd om te hopen dat we ooit het hele terrein bestrijken. Toch is het niet wijder dan het hoort te zijn.

Wie wil er nu een onvolmaakte wet? Nee, haar volmaaktheid is haar glorie. Maar het is wel het einde van alle trots op onze eigen volmaaktheid. Zo wijd als dit gebod is, zo wijd is de heiligheid van een gewoon mens hier op aarde nog nooit geweest. Alleen in Jezus zien we die volledig verwezenlijkt. De wet is in elk opzicht een volmaakte regel. Elk gebod afzonderlijk heeft een heilige betekenis die ver reikt. En de tien samen omvatten alles, zodat er geen hoekje overblijft waar we onze driften kunnen laten gaan. Laten we dan de oneindige heiligheid van God aanbidden, onszelf aan Zijn maatstaf meten en ons

diep nederig voor de Heere buigen. En laten we erkennen hoe ver we daarbij achterblijven.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 96

"In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien", enzovoort. Over deze woorden lopen de meningen van de uitleggers uiteen, zowel in de vertaling als in de verklaring. Toch komen ze in al die verscheidenheid vrijwel op hetzelfde uit. De Chaldeeuwse Paraphrase leest: "Van alles waar ik mijn zorg aan gewijd heb, heb ik het einde gezien; maar Uw gebod is zeer wijd." De Syrische vertaling leest: "Van alle streken en landen heb ik het einde gezien" (ik heb dus ontdekt dat de bewoonde wereld een grens heeft en niet oneindig is), "maar Uw gebod is onmetelijk groot." Weer anderen leggen het zo uit: "In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien." Ze denken dan aan alles in deze wereld wat mensen zo hoog waarderen: wereldse wijsheid en kennis, rijkdom, eer en macht.

Dat alles vergaat en gaat voorbij. "Maar Uw wet is eeuwig en blijft altijd dezelfde." Of, in de woorden van de Schrift elders: "Het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid." — John Tillotson, 1630-1694.

Vers 96

"In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien." Arme volmaaktheid, als je er het einde van kunt zien! Zo staat het toch met alles in deze wereld dat voor volmaakt doorgaat. David zag in zijn dagen de sterkste, Goliath, ten onder gaan. Hij zag de snelste, Asahël, worden ingehaald, de wijste, Achitofel, voor gek worden gezet en de knapste, Absalom, lelijk worden toegetakeld. — Matthew Henry.

Vers 96

"In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien", enzovoort. In de woorden van de psalmdichter zit een dubbele troost en bemoediging voor ons. Je kunt ze op twee manieren lezen. Eerst zo: (1) "In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien; maar Uw gebod is zeer wijd." En dan zo: (2) "In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien, maar Uw gebod is zeer wijd."

Lezen we het op de eerste manier, dan klinkt er een bemoedigende gedachte in door. Ons knagende besef dat we tekortschieten, komt voort uit de heldere, ontzagwekkende volmaaktheid van de wet die we willen gehoorzamen, en van het ideaal dat we onszelf voorhouden. We zijn niet onrustig en ontevreden over onszelf omdat we slechter zijn dan mensen zonder wet of mensen die zichzelf tot wet zijn. Nee, we meten onszelf en onze medemensen aan de hoge maatstaf van Gods gebod. Het gebod is zo wijd dat we het niet kunnen omvatten. Het is zo hoog dat we het niet kunnen bereiken.

Het is zo volmaakt dat we het niet volmaakt kunnen houden. Maar we kunnen het vers ook op de andere manier lezen en er toch troost en moed uit putten. Dan zeggen we: "In mijzelf en in de wereld heb ik van alle volmaaktheid het einde gezien; maar Uw gebod is zeer wijd. Dát is volmaakt, ook al ben ik onvolmaakt, en in de volmaaktheid ervan vind ik de belofte van de mijne." Zou God immers een wet voor het menselijk leven geven om haar voor altijd onvervuld te laten? Onmogelijk! "De genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk": ze zijn onherroepelijk en worden nooit verminderd of teruggenomen.

Onze zwakheden en zonden maken Zijn plan niet krachteloos. In de wet heeft Hij ons laten zien wat Hij wil dat we zijn. Zouden we dat dan nooit worden? Kan de wet eeuwig blijven staan zonder een leven dat bij haar past en haar vervult? Nee, God zal het mooie, volmaakte ideaal van het menselijk leven dat Hij in Zijn wet heeft getekend nooit terugnemen. Hij zal Zijn plan nooit opgeven om het leven van de

mens omhoog te tillen tot het dat ideaal bereikt en vervult. Zo is dezelfde wet die ons tot wanhoop brengt, ook onze troost.

Want als zij volmaakt is, móéten wij volmaakt worden. Haar volmaaktheid is het onderpand van de onze. — Uit "The Expositor", 1876.

Vers 96

"In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien." Met zijn lichamelijke oog had David menige menselijke volmaaktheid zien eindigen. Met het oog van zijn verstand zag hij dat alles zal eindigen. Hij had sommige dingen werkelijk zien ophouden en hij begreep dat alles ophoudt. Adam hield de volmaaktheid zonder enig gebrek niet vol. Hoe zou dan een van zijn kinderen staande blijven in een volmaaktheid die in het beste geval nog gebrekkig is? — Abraham Wright.

Vers 96

"In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien", enzovoort. Bij de Grieken had Lycurgus zijn wetten en bij de Romeinen Numa. Daar zat wel iets goeds in, maar niet alles wat goed is. Ze verboden een deel van het kwaad, maar niet al het kwaad. De christelijke godsdienst gaat veel verder, in wat ze gebiedt en in wat ze verbiedt: "In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien; maar Uw gebod is zeer wijd." Met zijn lichamelijke ogen kan iemand het einde zien van talloze wereldse volmaaktheden: van mooie bezittingen, grote schoonheid, ruime gaven en gezinnen met een goede toekomst.

Maar met de ogen van zijn ziel, door het geloof, ziet hij het einde van elke aardse volmaaktheid. Hij ziet de wereld in lichterlaaie staan. Alle pracht, trots, glans en pronk, alle kronen en scepters, alle rijkdommen en schatten ziet hij tot as worden. Hij ziet de hemelen verdwijnen als een boekrol, de elementen smelten van vurige hitte en de aarde met alles wat erop is, verbranden. Alle volmaaktheden waar mensen zo smoorverliefd op waren, zijn dan in rook en niets opgegaan. Het einde van alle aardse volmaaktheid zie je gemakkelijk. Maar het einde van de goddelijke voorschriften zien is moeilijk, ja onmoge-

lijk: “Maar Uw gebod is zeer wijd”, onmetelijk breed, meer dan we kunnen bevatten.

Ze zijn zo diep dat niemand ze kan peilen, Ps. 36:7. Ze zijn zo hoog dat ze in de hemel vaststaan, Ps. 119:89. Ze zijn zo lang dat ze eeuwig duren, Ps. 119:160. En ze zijn zo breed dat niemand ze kan opmeten. Ze zijn niet alleen “wijd” maar “zeer wijd”: hoger dan de hemel, langer dan de aarde, breder dan de zee. “Gods geboden reiken tot het innerlijk, tot de meest verborgen roerselen en de afgelegen schuilhoeken van de ziel. Alle heimelijke gedachten vallen eronder. Ze dringen zelfs door tot de verdeling van ziel en geest, van samenvoegselen en merg, en ze beoordelen de gedachten en overleggingen van het hart, Hebr. 4:12. Ze reiken tot al onze daden, tot de daden die klein en onbelangrijk lijken en tot de grotere en gewichtiger daden.” — George Swinnock.

Vers 96

“Uw gebod is zeer wijd.” Zoals het evangelie meer genade bevat dan wij kunnen bevatten, zo is er ook in de wet meer heiligheid dan wij kunnen bevatten. Nooit heeft iemand de diepte van die gerechtigheid gepeild. De wet is van oneindige heiligheid. “In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien; maar Uw gebod is zeer wijd.” Hij zegt niet iets bepaalds, zoals: ik heb volmaakte dingen zien eindigen. Hij zegt het in het algemeen: een einde “van volmaaktheid”. Ik ben aan de buitenrand gekomen, of op de bodem van alles. (Een mens is snel rondgereisd langs alle volmaaktheden van de wereld, en dan ziet hij ofwel hun einde, ofwel dat ze ophouden.) “Maar Uw gebod is zeer wijd.” Dat betekent: het is oneindig veel breder dan al die volmaaktheden.

Ik ontdek het einde ervan niet, en ik weet dat het nooit zal komen. De wet heeft een onmetelijke reinheid en een onmetelijk geestelijk karakter. — Joseph Caryl.

Vers 96

"Uw gebod is zeer wijd." Allereerst omdat de grote, eenvoudige regels ervan overal gelden: "Gij zult den Heere, uw God, liefhebben, uit geheel uw hart, en uit geheel uw ziel, en uit geheel uw kracht, en uit geheel uw verstand; en uw naaste als uzelven." Ten tweede omdat de bijzondere bevelen ervan alles ruim regelen. Is er een plek waar geen teken van Gods wil staat? Ten derde omdat het met gezag de hand legt op de eerste beginselen en de oorsprong van alles wat in de menselijke geest en daad kan opkomen.

Daarom reikt het ook tot alles wat daaruit voortkomt of kan voortkomen. Het eist het recht op over elke gedachte en elke innerlijke neiging. Elk woord dat wordt gesproken, valt onder ditzelfde recht. Wat de wereld en elke mens ook doen: het valt eronder. En zelfs voor wat níet gedaan wordt, blijft zijn gezag gelden, en ook daarover spreekt het zijn bevelen en oordelen uit. Tegenover het negatieve, het verzuim en het niet-bestaan, is het een positieve kracht. Zo is het ook met Gods bestuur in de stoffelijke wereld, dat zich uitstrekt over woestenijen, wildernissen en dorre zandvlakten.

En uit die ruimten van als het ware niets kan de wet echte gestalten van kwaad en zonde oproepen als bewijs tegen mensen. Zo zullen ook bij de opstanding mensen oprijzen uit lege wildernissen, waar niemand had gedacht dat iemand verborgen lag. Laat iemand eens terugkijken op al zijn verzuim en bedenken wat de goddelijke wet daaruit tegen hem kan opdiepen. De wet is in haar zeer grote wijdte dus nergens leeg. Er zijn geen spleten en leegten die haar zo ver uit elkaar trekken. Zou iemand er één vinden, dan kon hij zich daar vestigen om te zondigen zonder gestraft te worden, al was het dan niet zonder schuld. — John Foster, 1768-1848.

Vers 96

"Uw gebod is zeer wijd." In de godsdienstige boeken en bladen van deze tijd lees je voortdurend over "ruim" en "vrij". Dat die woorden zo

aanlokkelijk klinken, komt ook doordat ze steeds tegenover hun tegendeel worden gezet: “eng” en “bekrompen”. Met een slimme omgang met deze en soortgelijke woorden probeert de dwaalleer van vandaag de leer en de geest van het evangelische geloof de nek om te draaien. Ze wil de christelijke massa meetrekken in de aanzwellende stroom van het rationalisme. Wie naar de markt gaat waar de dwaalleer haar koopwaar uitstalt onder zulke aantrekkelijke etiketten, komt als goedgelovige klant al snel tot de ontdekking dat “hun wijnstok is uit den wijnstok van Sodom, en uit de velden van Gomorra; hun wijndruiven zijn vergiftige wijndruiven; zij hebben bittere bezien.” Is het niet tijd dat de aanhangers van het ware geloof proberen die woorden terug te veroveren?

Hun tegenstanders lijken ze nu voor zichzelf te willen opeisen. Wie in de geest van zijn Meester het dichtst blijft bij het hele geloof dat eenmaal aan de heiligen is overgeleverd en er het hardnekkigst voor strijdt, moet juist het ruimste van geest en het meest veelomvattend van hart zijn. En wie de “oude paden” verlaat, wordt naarmate hij verder afdwaalt steeds beperkter in zijn denken en steeds enger van ziel. Is de Bijbel, de hele Bijbel, niet het enige handboek van een brede kerk in de ware en hoogste zin? Is het niet de openbaring van Gods Zoon in ons die de ziel zo krachtig ruimte geeft?

“Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn.” En moeten we uit Christus’ woorden: “En zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken”, niet opmaken dat een geest die de waarheid omvat, een thuis van innerlijke vrijheid is? Brengt een leven dat nauwgezet met Gods wet overeenkomt niet juist echte ruimheid van karakter voort? Want “Uw gebod is zeer wijd.” Is het evangelie niet de enige echte brede kerk, “de volmaakte wet, die der vrijheid is”? En is de gelovige niet de enige echte brede kerkman, en dat des te meer naarmate zijn geloof sterker wordt?

Hij “opwast met goddelijken wasdom” en wordt “vervuld … tot al de volheid Gods.” — James Kerr, in “The Modern Scottish Pulpit”, 1880.

Vers 96

“Zeer wijd.” Er is veel dat laat zien hoe smal de weg ten leven is. Toch is het voor een godvrezend mens een weg van grote breedte: niet om te zondigen, maar wel om zijn plicht te doen en vreugde te vinden. Hij maakt haast en vordert op die weg. — Robert Trail, 1642-1716.

Vers 96

Houd in gedachten dat de wet, het doel waarop je mikt, zeer wijd is. Dat maakt het niet makkelijker om haar te raken. Je moet er namelijk in elke plicht op mikken met een uitvoering die even wijd is. Anders raak je haar helemaal niet. — Stephen Marshall.

Wenken voor predikers

Vers 96

1. Een einde: “gezien”; gezien door één mens; gezien waar het niet had mogen zijn; gezien waar het roemen geen einde had; gezien in alle volmaaktheid.
2. Geen einde: aan de omvang, de geestelijke diepte, de duur en de volmaaktheid van de wet.

Vers 96

1. Het eindige onderzocht.
2. Het oneindige onontgonnen. — W.D.

Vers 96

Het perfectionisme, weerlegd door ervaring en inspiratie. — W.B.H.

Vers 96

Volmaaktheid — volmaakt en onvolmaakt.

1. Hoogdravende beweringen over volmaaktheid komen voort uit onwetendheid (over onszelf of over wat God vraagt).
2. Ze storten opvallend gemakkelijk in: “Ik heb een einde gezien.”
3. Ze worden het best rechtgezet als we ons de wijdte van Gods wet voor ogen houden. — C.A.D.

Uitleg

Vers 97

“Hoe lief heb ik Uw wet! Zij is mijn betrachting den gansen dag.” Dit is een uitroep. Hij houdt zoveel van Gods wet dat hij het moet uitspreken. Terwijl hij het probeert, voelt hij dat zijn liefde niet in woorden te vangen is. Daarom roept hij: “Hoe lief heb ik!” We hebben ontzag voor de wet, maar we hebben haar ook lief. We gehoorzamen uit liefde, en ook als ze ons terechtwijst om onze ongehoorzaamheid, houden we er niet minder van. De wet is Gods wet, en daarom is ze onze liefde.

We houden van haar om haar heiligheid en verlangen daarom zelf heilig te zijn. We houden van haar om haar wijsheid en doen daarom ons best om wijs te worden. We houden van haar om haar volmaaktheid en snakken er daarom naar volmaakt te zijn. Wie de kracht van het evangelie kent, ziet een oneindige schoonheid in de wet wanneer hij haar vervuld en belichaamd ziet in Christus Jezus. “Zij is mijn betrachting.” Dit was een gevolg van zijn liefde en tegelijk de oorzaak ervan. Hij overdacht Gods woord omdat hij het liefhad. Daarna hield hij er nog meer van, juist omdat hij het overdacht.

Hij kreeg er geen genoeg van, zo vurig was zijn liefde. Een hele dag was niet te lang om ermee om te gaan. Zijn morgengebed, zijn gedachte op het middaguur en zijn avondlied waren allemaal aan de

Heilige Schrift ontleend. Ja, ook midden in zijn dagelijkse werk hield hij zijn gedachten doordrenkt van de wet van de Heere. Van sommige mensen zegt men dat je ze minder bewondert naarmate je ze beter leert kennen. Met Gods woord is het precies andersom. Wie vertrouwd raakt met het woord van God, krijgt het lief. En die liefde wil nog meer vertrouwdheid.

Gaan "Uw wet" en "mijn betrachting" de hele dag samen op, dan wordt de dag heilig, vroom en gelukkig, en leeft het hart bij God. David keerde al het andere de rug toe. In het vorige vers vertelde hij ons immers dat hij van alle volmaaktheid het einde had gezien. Maar hij wendde zich tot de wet en bleef daar de hele dag van zijn leven op aarde. Vanaf dat moment werd hij steeds wijzer en heiliger, ja, hij werd ziek van liefde. De gemeente zegt (Hoogl. 2:5; 5:8) dat zij "krank van liefde" is voor Christus.

Zo lijkt de profeet krank te zijn van liefde voor het woord van God. Het woordje "hoe" bevat ook een vergelijking. Het wijst erop dat David het woord meer liefhad dan rijkdom of wat dan ook. Daarom zegt hij verderop in dezelfde psalm (Ps. 119:127) dat hij de geboden van de Heere liefheeft "meer dan goud, ja, meer dan het fijnste goud." Wie Christus niet zo liefheeft dat hij, vergeleken met Christus en om Christus' wil, vader en moeder, broers en zussen, vrouw en kinderen en ook zijn eigen leven achterlaat (en rijkdom en andere dingen die niet met het leven te vergelijken zijn des te eerder), is Hem niet waardig.

Zo is ook wie het woord niet boven alles liefheeft, ja, wie niet alles hier beneden haat vergeleken met het woord, het woord niet waardig. Christus Zelf hield meer van Gods woord dan van enige rijkdom. Nam Hij om het woord te vervullen niet zo'n armoede op Zich dat de vossen holen hadden en de vogels nesten, maar Hij nergens Zijn hoofd kon neerleggen? En werd Hij, hoewel Hij de Erfgenaam is van alle dingen, niet door een aantal vrouwen onderhouden? Hij hield

meer van het woord van God dan van Zijn moeder, Zijn broers en Zijn zussen...

Ja, Christus hield meer van het woord van God dan van Zijn eigen leven. Gaf Hij Zijn leven niet om het woord van God te vervullen?... Als Christus Jezus Zelf meer van het woord hield dan van al het andere, ja, meer dan van Zijn leven, dat méér waard was dan het leven van alle engelen, had David dan niet alle reden om er op dezelfde manier van te houden? Had David het niet net zo hard nodig als Christus?... "Zij is mijn betrachting." Het woord "betrachting" lijkt meer te zeggen dan wanneer hij alleen had gezegd dat hij erover nadacht.

Hij lijkt namelijk te bedoelen: ook al dacht hij vaak aan andere zaken, hij maakte alleen datgene wat hij hier noemt tot zijn "betrachting". Dat was zijn enige, of in elk geval zijn voornaamste overdenking en vaste studie. Waarover David nadacht, is niet alleen de kale letter van het woord, alsof hij steeds een of andere geschreven tekst overpeinsde. Het ging ook om de zaken die in het woord staan. Denk aan Gods rechtvaardigheid, macht, wijsheid, barmhartigheid en goedheid, aan de broosheid, het bederf en de slechtheid die van nature in de mens zitten, aan de zonden die God verbiedt en de deugden die Hij in het woord gebiedt, en aan zulke dingen meer.

Wie daarover nadenkt, mag terecht gezegd worden het woord te overdenken, ook als hij niet over één bepaalde tekst nadenkt.

"Den gansen dag." We moeten ons niet voorstellen dat de profeet niets anders deed dan over het woord nadenken. Maar twee dingen deed hij zeker. Ten eerste: er ging geen dag over zijn hoofd waarop hij het woord niet overdacht. Ja, hij greep iedere gelegenheid aan om erover na te denken. Hij werd het nooit zat. Hij had nog veel andere zaken te doen, maar de overdenking van het woord liet hij daarvoor nooit liggen. Geen enkele andere bezigheid trok zijn geest weg van die overdenking. Elk ander werk spoorde hem er juist des te sterker toe aan.

Denk aan iemand die op een dag nog zo hard in zijn beroep heeft gewerkt: daardoor raakt hij niet zo uitgeput dat hij de volgende dag niet weer aan de slag kan, en zo gaat het dag na dag. Zo ging het ook met de profeet en het overdenken. Ten tweede bedoelt hij met het "voortdurend" of "den gansen dag" overdenken van het woord dit: op geen enkel moment van de dag deed hij iets zonder bij dat doen het woord te overdenken. Daarom kunnen we met een gerust hart zeggen dat het voortdurend overdenken van het woord nog noodzakelijker is dan voortdurend bidden.

Je hebt het nodig voordat je iets doet en terwijl je het doet. Zelfs vóór het bidden en tijdens het bidden zelf is het overdenken van het woord altijd nodig. Zonder dat weten we niet waarvoor we moeten bidden, en ook niet op welke wijze en met welke houding. Alleen Gods woord kan en moet ons leren waarvoor we moeten bidden én hoe we moeten bidden. — Thomas Stoughton, in "Two Profitable Treatises", 1616.

Vers 97

"Hoe lief heb ik Uw wet!" Wie iets in Gods wet aanpakt zonder liefde, doet dat koel en geeft het snel op. De geest kan zich immers niet met ernst en volharding wijden aan dingen waar hij niet van houdt. Alleen wie van de wet houdt, maakt haar de hele dag tot zijn betrachting. — Wolfgang Musculus.

Vers 97

"Hoe lief heb ik Uw wet!" Zou mij dezelfde gunst ten deel vallen als Hizkia en kreeg mijn leven er vijftien jaar bij, dan zou ik veel vaker voor de troon van de genade verschijnen. Zou ik opnieuw mogen gaan studeren, dan nam ik afscheid van die keurige onbelangrijkheden: de geschiedschrijvers, de redenaars en de dichters van vroeger tijden. Dan wijdde ik mijn aandacht aan de Schriften van de waarheid. Veel ijveriger zou ik aan de voeten van mijn goddelijke Meester zitten, en ik zou niets willen weten "dan Jezus Christus, en Dien gekrui-

sigd." Deze wijsheid heeft als vrucht vrede in het leven, troost in het sterven en eeuwige zaligheid na de dood.

Naar die wijsheid zou ik speuren, die zou ik zoeken en die zou ik naspeuren door de ruime en prachtige akkers van het Oude en het Nieuwe Testament. — James Hervey, 1714-1758.

Vers 97

Dit kostbare juweel gaat boven alle schatten. Heb je honger? Dan is het voedsel dat je verzadigt. Heb je dorst? Dan is het drank die je verkwikt. Ben je ziek? Dan is het een geneesmiddel dat meteen helpt. Ben je zwak? Dan is het een staf om op te leunen. Valt je vijand je aan? Dan is het een zwaard om mee te strijden. Zit je in het donker? Dan is het een lamp die je voeten de weg wijst. Twijfel je over de richting? Dan is het een heldere, stralende ster die je leidt.

Sta je op slechte voet met God? Dan is het de boodschap van de verzoening. Wil je je ziel redden? Ontvang dan het ingeplante woord, want dat kan het: het is het woord van het leven. Wie de zaligheid liefheeft, zal dit woord liefhebben. Hij leest het graag en hoort het graag. En van wie het niet wil lezen en niet wil horen, zegt Christus ronduit dat ze niet uit God zijn. De bruid luistert immers graag naar de stem van de Bruidegom. En "Mijn schapen horen Mijn stem", zegt de Opperherder (Joh. 10:27). — Edwin Sandys, 1519-1587.

Vers 97

"Hoe lief heb ik Uw wet!" Het geloof is werkzaam door de liefde. Dat geldt voor de liefde tot God en daarom ook voor de liefde tot Zijn woord. Wie Mij liefheeft, houdt van Mijn woord. Wie een koning liefheeft, houdt van zijn wetten. Zo was het met David, en zo hoort het ook met ons te zijn. "Hoe lief heb ik Uw wet!" roept David uit. Dat zou ieder van ons moeten uitroepen. We zeggen dat niet alleen omdat het een goede wet is, maar vooral omdat het Gods wet is. — Richard Capel, 1586-1656.

Vers 97

"Hoe lief heb ik Uw wet!" Hij roept God Zelf aan als Getuige van zijn liefde voor het woord. Daarmee betuigt hij dat zijn liefde niet geveinsd was. Ze was volkomen en oprecht. Petrus zei het op dezelfde manier: "Heere! … Gij weet, dat ik U liefheb." — William Cowper.

Vers 97

"Uw wet." Acht verzen lang noemt de dichter de Bijbel het eigendom van de Heere, en dat doet hij eigenlijk in heel de psalm. Wie heeft de Schrift geschreven? God. Waar gaat ze over? Over God. Het paste ook niet dat iemand anders over God schreef dan God Zelf. En wat is haar doel? God. Waarom is de Schrift gegeven? Toch om de gezegende God eeuwig te mogen genieten? Caesar schreef zijn eigen verslagen. Zo heeft ook God over Zichzelf geschreven, want boven Hem was niemand over wie Hij kon schrijven. Met geschiedenissen, wetten, profetieën, beloften en nog veel meer onderwijs heeft Hij Zich laten zien als Schepper, Onderhouder, Verlosser en Verheerlijker van de mensen. En dat alles heeft Hij volmaakt gedaan. — Thomas Manton.

Vers 97

"Zij is mijn betrachting." De Heilige Schrift is niet bedoeld voor mensen die zich laten gaan. Je kunt haar niet uitleggen zonder de Heilige Geest, of buiten Hem om, en nog minder door wie Hem verwerpen, terwijl de Schrift toch door Hem is gekomen. Ze lijkt meer op een akker. Soms rapen we er zonder moeite manna op, dat ons als het ware om niet in de handen wordt gelegd. Maar grote stukken van die akker moeten we met zwoegen en zweten bewerken voordat ze brood voor mensen opleveren. Zo moeten we ook dit brood des levens eten in het gezonde zweet van ons aangezicht. — Richard Chenevix Trench, 1807-.

Wenken voor predikers

Schetsen bij sleutelwoorden van de psalm, door dominee C. A. Davis.

Vers 97-104

Wat heilige overdenking oplevert. Waar het over gaat: “Uw wet” (Ps. 119:97). Wat het geeft: “wijsheid” (Ps. 119:98-100). Hoe het zich in het dagelijks leven laat zien (Ps. 119:101-102). Hoe zoet het is (Ps. 119:103). En hoe het heiligt (Ps. 119:104).

Wenken voor predikers

Vers 97

1. Een ongewone uitroep.
2. Een ongewone toepassing. — W.D.

Vers 97

Liefde die je niet kunt beschrijven en overdenking waar je nooit genoeg van krijgt. Hoe genegenheid en overdenking op elkaar inwerken en elkaar versterken.

Vers 97

1. Waar de liefde naar uitgaat: “Uw wet.”
2. Hoe groot die liefde is: “Hoe lief heb ik”, enzovoort.
3. Waaraan je die liefde ziet: “Zij is mijn betrachting”, enzovoort. — G.R.

Vers 97

Liefde voor de wet.

1. Een vurige liefdesbelijdenis.
2. Een bewijs van liefde waar niets tegenin te brengen is. — C.A.D.

Vers 97 (eerste zinsdeel)

Hoe hevig de liefde voor Gods woord is.

1. Hoe je haar herkent.

(a) Diep ontzag voor het gezag van het woord.

(b) Bewondering voor de heiligheid ervan.

(c) IJver voor de eer ervan. Gods knecht voelt een scherpe pijn als mensen het woord ook maar een beetje minachten.

(d) Respect voor het woord als geheel. Hij zou geboden niet van beloften losknippen en geen enkele uitspraak erin negeren.

(e) Onvermoeibaar studeren.

(f) Een brandend verlangen om het te gehoorzamen.

(g) Gretigheid om het te prijzen.

(h) IJver om het te verspreiden.

1. Waarom dat redelijk is.

(a) Het woord verdient het volledig.

(b) Het bewijst echt inzicht.

(c) Het is niet minder dan wat onze zorg voor ons eigen belang vraagt.

1. Waarom het onmisbaar is voor de ware aanbidding van God. Spottend noemen mensen zo'n genegenheid "bijbelaanbidding", alsof je een boek aanbidt. Maar in feite hoort ze wezenlijk bij een goede aanbidding van God, want:

(a) Zonder haar is er geen geloof dat God eer geeft.

(b) Ze zit al in de liefde tot God, die de kern van aanbidding is.

(c) Ze is zelf een daad van eerbetoon, die een aanbidder niet kan weigeren. — J.F.

Vers 97-100

Geestelijke wijsheid.

1. Gods woord is de bron van een wijsheid die uitblinkt boven die van “mijn vijanden”, “mijn leraars” en “de ouden”.
2. De drie wegen om deze wijsheid te verkrijgen: liefde, overdenking en praktijk.
3. De enige Gever van deze wijsheid: God Zelf, Ps. 119:98. — C.A.D.

Uitleg

Vers 98

“Zij maakt mij door Uw geboden wijzer, dan mijn vijanden zijn, want zij is in eeuwigheid bij mij.” Met de geboden had hij zijn boek, maar God Zelf was zijn Leraar. De letter kan ons veel laten weten, maar alleen de Geest van God kan ons wijs maken. Wijsheid is kennis die je in de praktijk brengt. Ze komt tot ons door gehoorzaamheid: “Zo iemand wil Deszelfs wil doen, die zal van deze leer bekennen.” We leren niet alleen uit de belofte, de leer en de heilige geschiedenis, maar ook uit het voorschrift en het gebod.

Sterker nog: uit de geboden halen we de meest praktische wijsheid. Het is ook de wijsheid die ons het best helpt om onze tegenstanders de baas te blijven. Een heilig leven is de hoogste wijsheid en de zekerste bescherming. Onze vijanden staan bekend om hun sluwheid. Zo was het al bij hun eerste vader, de oude slang, en zo is het nog bij de laatste adder die uit het ei kruipt. Het is zinloos om met hen te willen wedijveren in de kunst van het sluwe bedrog, want “de kinderen dezer wereld zijn voorzichtiger, dan de kinderen des lichts, in hun geslacht.” We moeten naar een andere school en bij een andere Leermeester in de leer.

Dan verslaan we met oprechtheid het bedrog, met eenvoudige waarheid de diep doordachte plannen en met openheid de laster. Een

mens die volkomen recht door zee gaat en nergens iets achter verbergt, is voor diplomaten een groot raadsel. Ze verdenken hem van een listige dubbelhartigheid waar ze niet doorheen kijken. Hij zelf trekt zich van hun achterdocht niets aan, gaat rustig zijn eigen weg en maakt al hun kunstgrepen onschadelijk. Ja, eerlijk duurt het langst. Wie door God is onderwezen, heeft een praktische wijsheid die de boosheid de sluwen niet kan geven. Hij is oprecht als een duif en toont toch meer wijsheid dan een slang.

"Want zij is in eeuwigheid bij mij." Hij was altijd met de geboden bezig, hetzij in zijn studie, hetzij in zijn gehoorzaamheid. Ze waren zijn zelfgekozen, vaste metgezellen. Willen we bedreven worden, dan mogen we nooit moe worden. Houden we de wijze wet altijd dicht bij ons, dan worden we wijs. En vallen onze tegenstanders ons aan, dan zijn we tegen hen gewapend met de vaardigheid van ieder die Gods woord in de vingers heeft. Een soldaat in de strijd mag zijn schild nooit neerleggen. Zo mogen ook wij Gods woord nooit uit onze gedachten laten. Het moet altijd bij ons zijn.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 98

"Zij maakt mij door Uw geboden wijzer, dan mijn vijanden zijn." Hier prijst hij het woord om de bijzondere winst en vrucht die het hem bracht: door het woord leerde hij wijsheid. Hij onderstreept dat door zichzelf met drie groepen te vergelijken: met zijn vijanden, zijn leraars en de ouden. Dat komt niet voort uit eigen roem, want grootspraak is ver weg bij wie door de Geest van de genade wordt geleid. Hij wil het woord van de Heere aanbevelen en anderen bewegen er liefde voor op te vatten, door te laten zien hoeveel goeds hij erin vond.

"Wijzer … dan mijn vijanden." Hoe kan dat, als onze Zaligmaker zegt dat de kinderen van deze wereld in hun geslacht voorzichtiger

zijn dan de kinderen van God? Het antwoord is dat de Zaligmaker deze mensen niet zonder meer wijs noemt. Hij zegt dat ze wijzer zijn "in hun geslacht", dus wijs voor alles wat bij dit leven hoort. Of, zoals Jeremia het zegt: "wijs zijn zij om kwaad te doen." Hebben ze dat gedaan, dan weten ze ook hoe ze het moeten verbergen en toedekken. Maar dat is in werkelijkheid allemaal dwaasheid. Daarom was David, die door het licht van Gods woord zag hoe het zat, nooit te bewegen hun weg te volgen.

Tussen vromen en goddelozen woedt dus een groot geschil. Elk van beide partijen houdt de ander voor dwaas. Het licht van Gods woord moet de knoop doorhakken. — William Cowper.

Vers 98

"Wijzer … dan mijn vijanden." De vromen zijn wijzer dan hun vijanden waar het gaat om veiligheid: veiligheid tegen de aanvallen, de vijandschap en het verzet waarmee hun vijanden hen belagen. Wie schuilt onder Gods bescherming, is veel veiliger dan zijn vijanden ooit kunnen zijn, ook al hebben die alle wereldse voordelen. Een vrome en wijze mens let erop dat hij goed staat met God. Hij is beter voorbereid en toegerust. Hij kan op meer hopen en meer succes verwachten dan anderen. En komt dat niet, dan is er toch ruimschoots voor hem gezorgd, ook als alles tegen zijn wensen in gaat.

Denk eens aan de afloop: wie van de twee heeft de verstandigste voorzorgen genomen? Degene die God tot zijn Vriend heeft gemaakt, of degene die rust op wereldse steunpilaren en afhankelijkheden? Degenen die zich laten leiden door Gods Geest, of degenen die zich laten leiden door de satan? Degenen die er werk van maken om stap voor stap met God te wandelen, of degenen die Hem niet alleen verlaten maar Hem ook nog recht in Zijn gezicht tarten? Degenen die met mensen breken en bij God blijven, of degenen die met God breken? Een kind van God heeft door zijn vroomheid zonder twijfel meer

zekerheid dan zijn vijanden ooit kunnen krijgen door wereldse slimheid.

Daarmee denken ze hem te slim af te zijn en hem te gronde te richten. De veiligheid van Gods kind rust op twee dingen. 1. God is zijn Vriend. 2. Zolang God nog werk voor hem heeft, houdt Hij hem staande en staat Hij hem daarin bij. — Thomas Manton.

Vers 98

"Want zij is in eeuwigheid bij mij." De laatste zinsnede betekent niet alleen: 'zij is altijd bij mij'. Ze zegt ook: 'zij is voor eeuwig de mijne'. Dat wil zeggen dat ze mijn eigen bezit is: niemand kan haar mij afnemen en ik kan haar nooit kwijtraken. — Joseph Addison Alexander.

Vers 98

"Want zij is in eeuwigheid bij mij." God geeft kennis aan wie Hij wil. Maar wie het meest nadenkt, komt het verst. Het kan ook betekenen dat het woord een hulp is die direct klaarstaat. Wie zijn wijsheid van buitenaf haalt, kan zijn raadgevers niet altijd bij zich hebben voor een advies.

Maar heeft iemand het woord eenmaal in zijn hart, dan krijgt hij hulp op het juiste moment. Hij heeft een passend woord dat hem de weg wijst in alle moeilijkheden, in alle benauwdheden en in alle verzoekingen. Het leert hem wat hij moet doen tegenover de druk van het moment, en ook wat hij moet doen en waarop hij mag hopen. — Thomas Manton.

Vers 98

"Want zij is in eeuwigheid bij mij." Een goed mens neemt zijn Bijbel overal mee naartoe. Heeft hij haar niet in zijn handen, dan toch in zijn hoofd en in zijn hart. — Matthew Henry.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 98-100

Hij noemt drie soorten mensen: “vijanden”, “leraars” en “ouden”. Vijanden zijn sterk in sluwheid, leraars in leer en ouden in raad. Toch maakte het woord David wijzer dan al deze mensen. Kwaadwilligheid scherpt het verstand van vijanden en leert hen hoe ze hun tegenwerking moeten beramen. Leraars zijn door hun ambt voorzien van geleerdheid. Ouden worden wijs door ervaring. Toch ging David door de studie van het woord hen allemaal te boven. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 98

Wie voortdurend met de waarheid omgaat, komt als leerling het verst.

Vers 98-100

De werkelijk wijze mens.

1. De bron van zijn wijsheid. Het woord van “den alleen wijzen God”, dat hier wordt omschreven als:

(a) Uw geboden.
(b) Uw getuigenissen.
(c) Uw bevelen.

1. Hoe zijn wijsheid groeit. Ze komt voort uit:

(a) Het woord dat blijvend in hem woont: “zij is in eeuwigheid bij mij”, Ps. 119:98.
(b) Het overdenken van het woord, Ps. 119:99.
(c) Gehoorzaamheid aan het woord, Ps. 119:100.

1. Hoe ver zijn wijsheid reikt.

(a) Hij is wijzer dan zijn vijanden, wier wijsheid niet is die "van boven afkomt, maar is aards, natuurlijk, duivels."

(b) Hij is wijzer dan zijn leraars, wier wijsheid een wijsheid "dezer wereld" was.

(c) Hij is wijzer dan de ouden, wier wijsheid de wijsheid was van een ongeheiligde leeftijd en ervaring. — W.H.J. Page, van Chelsea, 1882.

Uitleg

Vers 99

"Ik ben verstandiger dan al mijn leraars, omdat Uw getuigenissen mijn betrachting zijn." Wat de Heere hem had geleerd, was al van pas gekomen in het leger. Nu blijkt het in de scholen net zo waardevol. We kunnen onze leraars niet altijd vertrouwen. Eigenlijk mogen we geen van hen blindelings volgen, want God houdt ons verantwoordelijk voor ons eigen oordeel. Daarom moeten we de zeekaart van Gods woord nauwgezet volgen. Dan kunnen we het schip nog redden als zelfs de loods fouten maakt. Zijn onze leraars in alles gezond en betrouwbaar, dan vinden ze het alleen maar fijn als wij beter worden dan zij.

Dan geven ze ook altijd graag toe dat wat de Heere ons leert, beter is dan alles wat zij ons ooit kunnen bijbrengen. Leerlingen van Christus die aan Zijn voeten zitten, weten vaak meer van de dingen van God dan doctoren in de godgeleerdheid.

"Omdat Uw getuigenissen mijn betrachting zijn." Dit is de beste manier om inzicht te krijgen. We kunnen de wijste leraren beluisteren en toch dwaas blijven. Maar overdenken we het heilige woord, dan worden we vanzelf wijs. In de getuigenissen van de Heere zit meer wijsheid dan in alles wat mensen ooit hebben onderwezen, ook al zou je al hun werk in één reusachtige bibliotheek bijeenbrengen. Dat ene Boek weegt zwaarder dan alle andere samen.

David schroomt niet om hier de waarheid over zichzelf te zeggen, want hij denkt helemaal niet aan zichzelf. Als hij het over zijn verstand heeft, wil hij de wet en de Heere groot maken en niet zichzelf. In deze gedurfde woorden zit geen spoor van grootspraak. Je proeft er alleen het oprechte, kinderlijke verlangen in om te laten zien hoe uitnemend het woord van de Heere is. Wie de waarheden kent die de Bijbel leert, is niet verwaand als hij gelooft dat hij belangrijker waarheid bezit dan alle agnostische professoren, de gestorven en de nog levende.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 99

"Ik ben verstandiger dan al mijn leraars." Ook wanneer een prediker godvrezend is en zelf deel heeft aan de genade waarvan hij voor anderen een gezant is, gebeurt het vaak dat zijn dienst een ander meer licht en genade geeft dan hijzelf heeft ontvangen. Zo ging Augustinus, die eerst door Ambrosius tot inzicht en bekering werd gebracht, zijn leermeester ver vooruit, in kennis en in geestelijke genade. Daarin toont God op een wonderlijke manier Zijn heerlijkheid. Wie het werktuig ook is, Hij schenkt het licht en de heerlijkheid. Door het werktuig geeft Hij meer dan het werktuig zelf heeft. Een godvrezende leraar hoeft daar niet bedroefd over te zijn. Het is juist een eer. — William Cowper.

Vers 99

"Ik ben verstandiger dan al mijn leraars." Het is geen verwijt aan mijn leraars, maar juist een eer voor hen als ik zo vooruitga dat ik hen voorbijstreef en ze niet meer nodig heb. Door te overdenken preken we voor onszelf. Zo gaan we méér begrijpen dan onze leraars, want wij leren ons eigen hart kennen, en dat kunnen zij niet. — Matthew Henry.

Wenken voor predikers

Vers 99

De zekerste weg naar uitmuntendheid.

1. Een goed onderwerp: “Uw getuigenissen.”
2. Een goede methode: “mijn betrachting.”

Uitleg

Vers 100

“Ik ben voorzichtiger dan de ouden, omdat ik Uw bevelen bewaard heb.” Oude mensen en mensen uit vervlogen tijden werden voorbijgestreefd door de jongere leerling die heiliger leefde. Hij was onderwezen om de bevelen van de Heere in hart en leven te bewaren. Dat was meer dan de meest eerbiedwaardige zondaar ooit had geleerd. Zelfs de denker uit de oudheid had zoiets nooit nagejaagd. Hij had het woord altijd bij zich en liet zo zijn vijanden achter zich. Hij overdacht het en liet zo zijn leraars achter zich. Hij leefde ernaar en liet zo zijn ouderen in de schaduw staan.

Het onderricht uit de Heilige Schrift helpt in vele richtingen. Het steekt uit boven alles, vanuit welke hoek je het ook bekijkt, en niets kan het evenaren, waar of hoe dan ook. Onze ziel mag zich beroemen in de Heere. Zo mogen we ook roemen in Zijn woord. “Er is zijns gelijke niet; geef het mij”, zei David over het zwaard van Goliath. Dat kunnen we ook over het woord van de Heere zeggen. Houden mensen van wat oud is? Dan vinden ze het hier. Er is veel respect voor de ouden. Maar wat wisten zij allemaal vergeleken met wat wij zien in Gods bevelen?

“De oude is beter”, zegt iemand. Maar het alleroudste is het beste van alles. En dat is toch het woord van de Oude van dagen?

Vers 100

"Ik ben voorzichtiger dan de ouden … omdat ik … bewaard heb." Willen we de Heere kennen? Dan moeten we Zijn geboden bewaren. "Uit Uw bevelen", zegt David, en hij bedoelt: doordat ik Uw bevelen houd, "krijg ik verstand." "Zo iemand wil Deszelfs wil doen", zegt onze gezegende Zaligmaker (Joh. 7:17), "die zal van deze leer bekennen." "Boulei theologos genesthai? Tas entolas phylaxon", zegt Nazianzenus. Wil je theoloog worden? Doe dan wat God gebiedt. Het handelen is namelijk als het ware de grondslag van het beschouwen. Gregorius merkt dat op bij de twee leerlingen die Christus niet herkenden terwijl Hij onderweg met hen sprak.

Maar toen ze Hem gastvrij onthaalden en het brood met Hem braken, kenden ze Hem wel. Ze kregen dus geen licht door naar Hem te luisteren, maar door te doen wat God voorschrijft. Quisquis ergo vult audita intelligere; festinet ea quae jam audire potuit, opere implere: wie dus wil begrijpen wat hij hoort, moet zich haasten te doen wat hij al heeft kunnen horen. — Nathanael Hardy, 1618-1670.

Vers 100

"Ik ben voorzichtiger dan de ouden." Onwetende mensen reageren meestal verontwaardigd: "Wat! Moeten wij dan wijzer zijn dan onze voorouders?" En toch willen precies diezelfde mensen rijker zijn dan hun voorouders ooit waren. Het hoogste doel voor een christen is dit: hij moet groeien in genade, tot zijn hoofd tot in de hemel reikt, tot de genade in heerlijkheid haar voltooiing vindt. — Christopher Love, 1618-1651.

Vers 100

"Dan de ouden." Wijsheid die je opdoet uit de bevelen van het woord, is beter dan wijsheid die uit jarenlange ervaring groeit. Daar zijn vier

redenen voor. Eén: ze is nauwkeuriger. Wat wij zelf meemaken, raakt maar enkele zaken. Maar Gods woord geeft antwoord in elke situatie die met het ware geluk te maken heeft. Het woord vloeit voort uit de wijsheid van God, de Oude van dagen. Daarom gaat het uit boven de wijsheid van de ouden, boven de ervaring van wie dan ook, en boven die van alle mensen bij elkaar.

Twee: omdat het nauwkeuriger is, is het ook een betrouwbaarder weg naar wijsheid, terwijl ervaring onzekerder blijft. Veel mensen hebben veel meegemaakt en toch geen hart om uit hun ervaringen wijsheid te zien en op te doen: Deut. 29:2-4. Drie: het is veiliger en goedkoper om volgens een regel te leren dan om met schade en schande door eigen pijn wijs te worden. Zelf ervaren kost te veel. Hadden we niets anders om ons te leiden, dan zouden we in duizenden ellendige situaties terechtkomen! Vier: het duurt minder lang. Wie de weg van leeftijd en ervaring neemt, gaat een lange weg.

Daardoor blijft de hele jeugd van een mens lang vol ellende en dwaasheid. Maar bestudeer je Gods woord, dan word je al vroeg wijs. Het is voor een mens niet genoeg dat hij uiteindelijk wijs wordt. Hij moet op tijd wijs worden. De dwaze maagden werden te laat wijs. Maar niemand is ooit te vroeg wijs geworden. — Samengevat uit Thomas Manton.

Vers 100

Was Gods woord al in Davids tijd zo volmaakt, hoeveel meer is het dat dan nu, nu er in de eeuwen daarna zoveel gedeelten van de Schrift bij zijn gekomen? Toen al maakte het de eenvoudigen wijs (Ps. 19:8). David was als herder opgegroeid en werd door het woord wijzer dan zijn vijanden, zijn ouden en zijn leraars. Het gaf hem het inzicht van een engel van God om goed en kwaad te onderscheiden (2 Sam. 14:17). Het maakte hem geschikt om het volk te leiden met “een zeer verstandig beleid zijner handen” (Ps. 78:72).

Welke wijsheid kunnen wij er dan nu niet uit putten? Wat een diepgang over de natuur vinden we in Genesis en Job! Wat een rijkdom aan welsprekendheid bij de profeten! Wat een logische kracht in de brieven van Paulus! Wat een dichtkunst in de psalmen! Wat een voortreffelijke levensregels staan er in Spreuken en Prediker, niet alleen voor ons eigen leven, maar ook voor het bestuur van gezinnen en van de staat! Daarnaast zijn er, op de tweede plaats, nog het boek Wijsheid en Ecclesiasticus. Die zijn weliswaar apocrief, maar wel zeer nuttig. Wat een redelijke en rechtvaardige wetten hebben we in Leviticus en Deuteronomium!

Daarom huurde de grote Ptolemaeus de Zeventig in om ze in het Grieks over te zetten. Wat een weergaloos oude, rijke en wonderlijke geschiedenis, en wat een betrouwbare verslaggeving, vinden we in de boeken van Mozes, Jozua, Richteren, Samuël, Koningen en Kronieken, samen met Ruth en Esther, Ezra en Nehemia, en sinds Christus in de heilige evangeliën en in de Handelingen van de apostelen! En ten slotte: wat een diepe geheimen liggen er in de profetieën van Ezechiël en Daniël en in de Openbaring van Johannes! Maar hierin overtreft de Schrift alle menselijke geschriften oneindig ver: alleen de heilige Schriften zijn het "die u wijs kunnen maken tot zaligheid" (2 Tim. 3:15).

Daarom liet Karel V van Frankrijk, de Wijze genoemd, de Bijbel niet alleen in het Frans vertalen, maar verdiepte hij zich zelf ook ijverig in de Heilige Schrift. En van Alfons, koning van Aragon, wordt verteld dat hij de volledige Bijbel veertien keer las, samen met de aantekeningen van Lyra. Hij was ook op andere gebieden bijzonder geleerd. Toch was Gods wet zijn grootste vreugde, "begeerlijker dan goud, ja, dan veel fijn goud; en zoeter dan honig en honigzeem" (Ps. 19:11). — George Hakewell, 1579-1649.

Wenken voor predikers

Vers 100

Ouderdom is geen garantie voor waarheid, als je haar naast de openbaring zet. Een hoge leeftijd bewijst geen wijsheid, als je haar naast een heilig leven zet. Openlijk belijden bewijst geen grootspraak, als je het naast mokkende hoogmoed zet.

Vers 100

Gehoorzaamheid is de grote weg naar inzicht. — W.B.H.

Vers 100

Gehoorzaamheid is de sleutel tot kennis. Joh. 7:17.

Uitleg

Vers 101

"Ik heb mijn voeten geweerd van alle kwade paden, opdat ik Uw woord zou onderhouden." Je kunt het heilige woord alleen als een schat bewaren als je alle onheiligheid uitbant. Willen we het goede woord vasthouden, dan moeten we het kwade loslaten. David had zijn stappen ijverig bewaakt en zijn gedrag bijgestuurd: hij had zijn voeten geweerd. Geen enkel kwaad pad kon hem lokken. Hij wist namelijk dat hij de weg van gerechtigheid in feite al had verlaten zodra hij één enkel verkeerd pad insloeg. Daarom meed hij elk verkeerd pad.

De zijpaden liepen glad en lagen vol bloemen. Maar hij wist heel goed dat ze kwaad waren. Dus wendde hij zijn voeten af en bleef hij het smalle, doornige pad volgen dat naar God leidt. Het is goed om terug te kijken op wat je jezelf hebt weten te ontzeggen: "Ik heb … geweerd." Nog beter is het om te weten dat we dat niet deden om bij onze medemensen in de gunst te staan, maar met één doel: de wet

van de Heere houden. De kern van dit vers is: we mijden de zonde, zodat onze gehoorzaamheid volkomen kan worden.

Misschien wil de psalmdichter ons ook leren dat er geen echt ontzag is voor het Boek, zolang we niet zorgvuldig elke overtreding van zijn voorschriften vermijden. Hoe kunnen we Gods woord onderhouden als we onze eigen daden niet voor verdorvenheid behoeden?

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 101

"Ik heb mijn voeten geweerd", enzovoort. Hier zien we:

1. Hoe David zich gedroeg: "Ik heb mijn voeten geweerd van alle kwade paden."
2. En waarom: "Opdat ik Uw woord zou onderhouden." Hij wilde nauwgezet en stipt zijn tegenover God, in een leven van gehoorzaamheid.

Eerst zijn gedrag. Let op hoe ernstig het was: ik heb mijn voeten geweerd. De voeten staan voor de genegenheden: "Bewaar uw voet, als gij tot het huis Gods ingaat", Pred. 4:17. Onze genegenheden zijn de krachtige neiging van de ziel en zetten ons aan tot daden. Daarom worden ze terecht met voeten vergeleken, want daarmee gaan we naar elke plek waar we heen willen. "Ik heb mijn voeten geweerd" komt dus hierop neer: ik houd mijn genegenheden stevig en streng in bedwang, zodat ze mij niet tot zonde brengen. Let ook op hoe ver het reikt.

Hij zegt niet alleen dat hij zich van het kwaad heeft onthouden, hij zegt het zonder uitzondering: "van alle kwade paden." Hoe kon David dit met een eerlijk hart zeggen, terwijl hij wist wat hij Uria had aangedaan? Het antwoord is: zo was de gewone gesteldheid van zijn ziel en de koers van zijn leven. Dit soort uitspraken over heiligen moeten we opvatten als voce et conatu, licet non semper eventu: in woord en

streven, al niet altijd in uitkomst. Dit was waar hij heen wilde en waar hij voor ging, zijn voornemen en zijn inzet, zijn gewone koers, ook al bleef hij zijn tekortkomingen houden.

Daarna zijn doel en beweegreden: "Opdat ik Uw woord zou onderhouden." Hij wilde nauwgezet en stipt met God omgaan in een leven van gehoorzaamheid. Hij wilde Zijn woord volledig en zonder voorbehoud aanhangen. — Thomas Manton.

Vers 101

"Ik heb mijn voeten geweerd", enzovoort. Waar echte heiligheid woont, is ook heilige afkeer, walging en verontwaardiging over alle goddeloosheid en boosheid, en wel om heilige redenen: "Ik heb mijn voeten geweerd van alle kwade paden." Waarom? "Opdat ik Uw woord zou onderhouden." "Uit Uw bevelen krijg ik verstand, daarom haat ik alle leugenpaden", Ps. 119:104. Wat hij aan goeds uit Gods bevelen ontving, wakkerde zijn haat tegen alle leugenpaden aan. Hetzelfde zien we in Ps. 119:128: "Daarom heb ik alle Uw bevelen, van alles, voor recht gehouden; maar alle valse pad heb ik gehaat." Omdat hij elk bevel zo hoog achtte, ontstond in hem een heilige verontwaardiging tegen elk kwaad pad.

Een heilig mens weet dat elke zonde zich keert tegen Gods heiligheid, Gods eer, Gods natuur, Gods bestaan en Gods wet. Daarom komt heel zijn hart in opstand tegen alles wat zonde is. Voor hem is elke zonde als de schriftgeleerden en farizeeën die Christus aanklaagden. Ze is als die Judas die Christus verried, als die Pilatus die Christus veroordeelde, als die soldaten die Christus geselden en als die speren die Christus doorboorden. Daarom roept zijn hart om recht tegen elke zonde. — Thomas Brooks.

Vers 101

"... geweerd ... opdat ik ... zou onderhouden." Door te doen wat goed is, leren we wat goed is kennen, en kunnen we het ook steeds beter doen. — "Plain Commentary."

Vers 101

"Ik heb mijn voeten geweerd", enzovoort. Het woord "geweerd" herinnert ons eraan dat onze voeten ons van nature naar elke soort zonde dragen, en dat de stroom van menselijke hartstochten ons erheen sleurt. Zelfs wijze en verstandige mensen moeten daarom hun stappen inhouden, terugroepen en terugzetten, willen ze Gods woord onderhouden en niet verworpen worden. Let er ook op dat het Hebreeuwse werkwoord dat hier met "geweerd" is weergegeven, eigenlijk nog sterker is. Het betekent: "ik heb mijn voeten in boeien gelegd, of opgesloten." Zo zien we dat een beetje tegenstand niet volstaat om te voorkomen dat onze voeten ons laten afdwalen. — Agellius en Genebrardus, in Neale en Littledale.

Wenken voor predikers

Vers 101

Zelfbeheersing hoort onmisbaar bij godsvrucht.

Uitleg

Vers 102

"Ik ben niet geweken van Uw rechten, want Gij hebt mij geleerd." Wie God Zelf onderwijst, is goed onderwezen. Wat we van de Heere leren, vergeten we nooit. Wat God ons leert, werkt door in de praktijk: als Hij ons onderwijst, volgen we Zijn weg. En het blijft werken: we wijken niet af van de heiligheid. Lees dit vers samen met het vorige. Dan heb je het "Ik heb" en het "Ik ben niet" van de gelovige. Hij is goed in wat hij doet én in wat hij nalaat. Wat hij deed ("Ik heb mijn voeten geweerd"), behoedde hem voor wat hij anders had kunnen doen: "geweken van Uw rechten".

Wie er goed op let dat hij geen centimeter opzij stapt, verlaat de weg niet. Wie de bedwelmende beker nooit aanraakt, wordt nooit dronken. Wie nooit een ijdel woord uitspreekt, wordt nooit een vloeker. Gaan we eenmaal een beetje afwijken, dan weten we nooit waar we eindigen. De Heere brengt ons ertoe in heiligheid te volharden doordat we ons van het eerste begin van de zonde onthouden. Maar welke weg Hij ook kiest, Hij is het Die ons laat volharden. Hem komt alle eer toe.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 102

Met "misphallim", "rechten", wordt Gods wet bedoeld, want daarmee zal Hij de wereld oordelen. "Niet geweken" laat zien dat David zowel nauwgezet als standvastig was. Nauwgezet: hij week niet één haarbreed van zijn richtsnoer af. "Neemt dan waar, dat gij doet, gelijk als de HEERE, uw God, u geboden heeft; en wijkt niet af ter rechterhand, noch ter linkerhand" (Deut. 5:32). Ook standvastigheid ligt erin besloten. Wij heten immers van God en Zijn wet afgeweken te zijn wanneer we ons van Hem afkeren in wat we oordelen en doen. Jer. 32:40. — Thomas Manton.

Vers 102

"Want Gij hebt mij geleerd." God leert op twee manieren:

1. Door algemene verlichting.
2. Door een bijzondere werking.
3. Door algemene verlichting. Die geeft de geest alleen licht om te kennen en te begrijpen wat God via Zijn boodschappers voorhoudt. Zo heeft God Zich aan de heidenen laten zien: Rom. 1:20. Maar daarnaast

4. door een bijzondere werking. Die buigt de wil krachtig om de plichten die men zo kent, aan te nemen en na te jagen: “Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven”: Jer. 31:33. Zulk onderwijs is altijd krachtig en overtuigend. In die betekenis zijn zij door God onderwezen: zij krijgen niet alleen een oor om te horen, maar ook een hart om te begrijpen, te leren en te doen.

Dit onderwijs vormt de basis van standvastigheid, want (1) wie zo door God onderwezen zijn, zien alles helderder dan anderen. God is de allerbeste Leraar. (2) Ze weten dingen met meer zekerheid, namelijk zoals je iets weet dat bewezen is. Anderen hebben maar twijfelachtige vermoedens en losse, wankele meningen over de dingen van God. (3) Dit onderwijs werkt zo krachtig dat er direct vrucht van komt: “Leer mij, HEERE! Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen” (Ps. 86:11). (4) God vernieuwt dit onderwijs telkens opnieuw en staat altijd klaar om ons te leiden en te raden. Daardoor blijven wij staan. — Thomas Manton.

Vers 102

“Want Gij hebt mij geleerd.” David wilde niet de indruk wekken dat hij de eer van zijn godsvrucht aan zichzelf gaf. Ook kwam het niet door een goede eigenschap van hemzelf dat hij zijn voeten weerhield van alle kwade paden. Daarom geeft hij hier alle eer aan God. Hij zegt uitdrukkelijk: ik ben niet geweken, omdat God mij heeft geleerd. Daar leren wij het volgende uit. Blijven wij ooit overeind, of staan wij na een val op en krijgen we berouw, dan moeten we dat altijd aan God toeschrijven, Die ons leert. Er is namelijk geen kwaad zo afschuwelijk of het zou ons snel redelijk lijken, als God ons aan onszelf overliet.

David kreeg onderwijs van zijn gewone leraars en hij had ontzag voor hen. Maar dat hij daardoor vooruitging, schrijft hij aan God toe. Paulus mag planten en Apollos mag natmaken, maar God moet de wasdom geven. — William Cowper.

Vers 102

Goddelijk onderwijs is nodig om te volharden, en het is ook krachtig genoeg om dat te bewerken.

Vers 102

Bedenk:

1. Het pad dat voor mensen is uitgezet om te bewandelen: "Uw rechten."

(a) Een rechte weg.
(b) Een zuivere weg.
(c) Een aangename weg.
(d) Een veilige weg.
(e) Het einde: eeuwige heerlijkheid.

1. Hoe vasthoudend je dat pad volgt: "Ik ben niet geweken."

(a) Vervolging zou je ervan wegdrijven.
(b) Genoegens zouden je ervan weglokken.
(c) Het vlees zou erop vermoeid raken.
(d) Maar de ware gelovige is vastbesloten zijn weg tot het einde te blijven gaan.
(e) En hij let nauwkeurig op zijn stappen, zodat ze niet afwijken.

1. De kracht die de reiziger op dat pad bewaart: "Want Gij hebt mij geleerd."

(a) De reiziger gaat met God op weg en krijgt onderwijs door de bijzondere verlichting van de Heilige Geest.
(b) Het bijzondere van dit onderwijs is niet alleen dat het wijs maakt. Het neemt de ziel ook gevangen, geeft haar kracht en houdt haar bij heilige gehoorzaamheid. — J.F.

Uitleg

Vers 103

"Hoe zoet zijn Uw redenen mijn gehemelte geweest, meer dan honig mijn mond!" Hij had Gods woorden (zo heten de "redenen" hier) niet alleen gehoord, maar ook gegeten. Ze raakten zijn smaak net zo goed als zijn gehoor. Gods woorden zijn talrijk en veelsoortig, en samen vormen ze wat we "het woord" noemen. David hield van elk woord afzonderlijk en van alle samen als geheel. Hij proefde er een zoetheid in die niet te beschrijven is. Hij stelt vast dat ze zoet zijn, maar omdat hij niet kan zeggen hóé zoet, roept hij: "Hoe zoet!" Het waren Gods woorden, dus waren ze voor Gods knecht goddelijk zoet.

Hij Die de zoetheid erin had gelegd, had ook de smaak van Zijn knecht bereid om haar op te merken en ervan te genieten. David maakt geen onderscheid tussen beloften en voorschriften, tussen leerstukken en waarschuwingen. Ze behoren allemaal bij Gods woorden en ze zijn allemaal kostbaar voor hem. O, was er maar een diepe liefde in ons voor alles wat de Heere heeft geopenbaard, in welke vorm ook!

"Meer dan honig mijn mond." Wanneer hij het woord niet alleen proefde maar er ook anderen mee onderwees, vond hij er nog meer vreugde in. Het zoetste dat deze wereld kent, schiet tekort bij de eindeloze lekkernij van het eeuwige woord. Zelfs honing wordt door het woord van de Heere in zoetheid overtroffen. Toen de psalmdichter het woord proefde, vond hij het zoet. Maar toen hij ervan getuigde, werd het nóg zoeter. Wat is het verstandig om het woord op ons gehemelte te houden door erover na te denken, en op onze tong door het te belijden. Het moet zoet smaken als we eraan denken, anders zal het niet zoet zijn in onze mond als we erover spreken.

Vers 103

"Hoe zoet zijn Uw redenen mijn gehemelte geweest!" Zelfs de woorden van een medemens kunnen soms onbeschrijfelijk zoet zijn, kostbaar boven alle maten. Al het goud en zilver zou ernaast niets zijn. Die woorden worden vol liefde gesproken en ze vullen het hart alsof Gods adem erin was gekomen. Maar verbleekt die regenboog van aardse blijdschap niet langzaam? Worden die betoverende woorden vroeg of laat niet droog en vaal in onze herinnering, en worden ze dan niet minachtend behandeld als aandenkens aan een aardse illusie? Dat kan, en zo gaat het ook.

Toch kan het hart zijn geluk, zijn echte en blijvende geluk, in woorden vinden. Op dit moment is er in heel de wereld niets wat ik zo graag wil als bepaalde woorden. Woorden van liefde. Woorden die oneindige liefde uitdrukken. Schatten, genoegens en eer op aarde: wat betekenen ze? Mijn onverzadigde ziel roept: geef mij woorden. Woorden waaraan ik merk hoe lief God mij heeft. Woorden die zeggen dat de Zaligmaker voor altijd aan mij verbonden blijft. Woorden die mijn hart reinigen. Woorden die mij moed geven om te bidden. Woorden die mij de zalige toekomst laten zien.

Woorden die mijn dode krachten leven geven en mij veranderen "van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest." — George Bowen, in "Daily Meditations", 1873.

Vers 103

"Hoe zoet zijn Uw redenen mijn gehemelte geweest!", enzovoort. Wie opnieuw geboren is, ontvangt een nieuw zintuig dat boven de natuur uitgaat: een goddelijke, geestelijke smaak. Dat zintuig is door en door anders dan de vijf andere. Gebruikt een ware heilige dit nieuwe zintuig van zijn geest, dan ziet hij in geestelijke en goddelijke zaken iets wat natuurlijke mensen helemaal niet zien. Het verschil is even groot

als tussen de zoete smaak van honing en het beeld dat mensen van honing krijgen als ze ernaar kijken of het aanraken. Dat zintuig neemt de schoonheid van de heiligheid waar, en die lijkt in niets op wat natuurlijke mensen erin opmerken.

Je kunt het ook zo zeggen: deze schoonheid is wat dit geestelijke zintuig rechtstreeks aanspreekt. Het is de zoetheid waarvoor deze geestelijke smaak gemaakt is. De Schrift beschrijft de schoonheid en zoetheid van de heiligheid vaak als het grote voorwerp van geestelijke smaak en geestelijke honger. Zo was het ook het zoete voedsel voor de heilige ziel van Jezus Christus, Joh. 4:32, 34: "Ik heb een spijs om te eten, die gij niet weet. … Mijn spijs is, dat Ik doe den wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft, en Zijn werk volbrenge." Ik ken geen gedeelte van de Heilige Schrift waarin zo breed en volledig wordt uitgelegd en uitgetekend wat ware, oprechte godsvrucht is en waaraan je haar herkent, als de 119e psalm.

De dichter zegt in de eerste verzen waar hij naartoe wil, houdt dat de hele psalm door in het oog en werkt ernaartoe tot het eind. De uitnemendheid van de heiligheid wordt getoond als het directe voorwerp van geestelijke smaak en vreugde. Gods wet is de grote uitdrukking en weerspiegeling van de heiligheid van Gods wezen en legt het schepsel heiligheid op. Alle verzen door wordt ze getoond als het grote voorwerp van liefde, voldoening en jubel voor een mens met een begenadigd hart. Zo iemand stelt Gods geboden hoger dan goud, ja, dan het fijnste goud, en ze zijn hem zoeter dan honing en honingraat, en wel vanwege hun heiligheid.

Dezelfde dichter zegt dat juist dit de zoetheid is die een geestelijke smaak in Gods wet proeft: Ps. 19:8-11. — Jonathan Edwards, 1703-1758.

Vers 103

"Hoe zoet zijn Uw redenen mijn gehemelte geweest!" Waarom zegt hij niet liever dat Gods woorden zo aangenaam in zijn oren klinken? Waarom noemt hij ze zoet voor zijn smaak en zijn mond? Mijn ant-

woord: spreekt God door de mond van Zijn dienaren, dan hoort het dat wij luisteren, en Gods woorden zijn voor ons oor het heerlijkste dat er is. Maar vromen spreken ook graag onderling over Gods woorden. Wat ze daarover zeggen, smaakt hun zelf zo zoet dat het hun meer vreugde geeft dan welke honing uit de raat ook. Dat is vooral nodig als er te weinig leraars zijn, zoals voor David in de woestijn en toen hij bij de Filistijnen woonde. Het is ook nodig als zij die leraar zijn, het zuivere woord van God vervalsen en bederven. — Wolfgang Musculus.

Vers 103

Het woord dat hier met "redenen" wordt weergegeven, vat ik liever op als "rechten". Ten eerste omdat het woord in de grondtekst niet staat, en ten tweede omdat hij "rechten" in het vers hiervoor ook al gebruikte. Maar sommigen zullen tegenwerpen: hoe kunnen Gods rechten zoet zijn, terwijl ze zo moeilijk, schrikwekkend en zwaar zijn? Mijn antwoord is dat de vromen niets blijer maakt dan te zien hoe Gods barmhartigheid wordt uitgedeeld aan wie Hem vrezen, of hoe Zijn oordelen over de verworpenen neerdalen. — Richard Greenham.

Vers 103

"... mijn gehemelte." "... mijn mond." Dat betekent: het geeft mij evenveel genoegen om over Uw rechten te spreken, ze te bespreken en anderen ervan te overtuigen, als mijn mond, of de mond van ieder die van honing houdt, genoegen heeft in honing. — Richard Greenham.

Vers 103

"Zoeter." In een bosje viooltjes zijn er altijd een paar die veel zoeter geuren dan de rest. Zo zijn er ook onder de teksten enkele die ons méér waard zijn dan andere. — Henry Ward Beecher, 1879.

Vers 103

Een vrouw die van haar man houdt, zegt vaak: “Mijn man! Jouw woorden zijn mij zoeter dan honing. Ja, zoeter dan suikerriet.” “Ach, mijn man is er niet meer”, zegt de weduwe. “Wat waren zijn woorden zoet! Honing droop van zijn lippen. Zijn woorden waren ambrozijn.” — Joseph Roberts.

Wenken voor predikers

Vers 103

Ervaring in het geloof is de bron van het genot ervan. Of:

1. Het woord proeven: hoe zoet het is.
2. Het woord met de mond verkondigen: hoeveel zoeter het dan nog is.

Vers 103

1. Het woord is zoet: “zoet … mijn gehemelte.”
2. Het is zoeter dan iets anders: “meer dan honig.”
3. Het is het allerzoetst: “hoe zoet”, enzovoort. — G.R.

Vers 103

De vergelijking die laat zien hoe kostbaar de zoetheid van het woord is: “Meer dan honig.” “Beter dan honing” zou niet hetzelfde zijn. Het is:

1. De zuiverste zoetheid, ook in voorschriften en berispingen.
2. Een zoetheid waar je niet misselijk van wordt.
3. Altijd een zoetheid die goed doet.
4. Een extra welkome zoetheid: in beproeving en in het uur van de dood. — J.F.

Vers 103

Geestelijk fijnproeven.

1. De smaak die je nodig hebt om ervan te genieten.
2. Het leven dat er alleen door gevoed wordt.
3. Het zeldzame genot dat eruit voortkomt. — G.A.D.

Vers 103

1. Het is zoet.
2. Laten we ervan genieten.
3. De beste gevolgen komen vanzelf. George Herbert zegt:

> *"O Boek! Oneindige zoetheid! Laat mijn hart*
> *elke letter uitzuigen en er honing uit winnen,*
> *kostbaar bij elk verdriet in welk deel ook;*
> *om de borst te zuiveren en alle pijn te verzachten."*

Vers 103

Willen we de honing van God proeven, dan moeten we het gehemelte van het geloof hebben. — A.R. Fausset.

Uitleg

Vers 104

"Uit Uw bevelen krijg ik verstand, daarom haat ik alle leugenpaden." Wat God ons voorhoudt, is voor ons het beste onderwijs. Wie de wil van God doet, wordt wijs in zijn denken en doen. Gods weg is altijd de beste, dus wie hem volgt, blijkt aan het eind zeker gelijk te hebben. Als de Wetgever dwaas was, dan was Zijn wet het ook, en wie zo'n wet gehoorzaamde, zou zich in duizend vergissingen storten. Maar het is juist andersom. Wat mogen we ons gelukkig prijzen dat zo'n wijze, verstandige en heilzame wet de maatstaf voor ons leven is!

Als we gehoorzamen, zijn we wijs, en door te gehoorzamen worden we nog wijzer!

"Daarom haat ik alle leugenpaden." Hij had inzicht gekregen en kende Gods bevelen. Daarom walgde hij van zonde en leugen. Elke zonde is een leugen. We zondigen omdat we een leugen geloven. Uiteindelijk blijkt het kwaad dat ons zo vleide, een leugenaar te zijn, en dan zien we dat we bedrogen zijn. Een oprecht hart laat leugen niet koud. Het raakt verhit van verontwaardiging: net zoals zo'n hart de waarheid liefheeft, zo haat het de leugen. Heiligen walgen van alles wat onwaar is, overal en altijd. Ze dulden geen leugen en geen dwaasheid. Ze zetten zich schrap tegen elke dwaling in de leer en elke boosheid in het leven.

Wie één zonde koestert, staat aan de kant van het hele leger van zonden. Met zelfs maar één van die Amalekieten mogen we geen wapenstilstand sluiten en niet onderhandelen. De Heere voert immers oorlog tegen hen, van geslacht op geslacht, en dat moeten wij ook doen. Het is goed om een goede hater te zijn. Wat betekent dat? Je haat geen enkel levend mens, maar je haat "alle leugenpaden". De weg van eigenzinnigheid, van eigengerechtigheid, van wereldsgezindheid, van hoogmoed, van ongeloof en van huichelarij: al die wegen zijn leugenpaden. We moeten ze dus niet alleen mijden, maar er ook een afkeer van hebben.

Dit laatste vers van het couplet laat zien dat zijn karakter een grote stap vooruit heeft gezet. De man van God wordt sterker, moediger en gelukkiger dan eerst. De Heere heeft hem onderwezen, zodat hij het kostbare van het waardeloze onderscheidt. Hij houdt vurig van de waarheid en haat de leugen met hart en ziel. Mogen wij allemaal zo scherp kunnen onderscheiden en zo vastberaden zijn, zodat we God groot maken.

Vers 104

"Uit Uw bevelen krijg ik verstand, daarom haat ik alle leugenpaden." In deze zin lijkt de profeet de volgorde van Ps. 119:101 om te draaien. Daar zei hij: "Ik heb mijn voeten geweerd van alle kwade paden, opdat ik Uw woord zou onderhouden." Daar was het mijden van het kwaad het middel om voordeel te halen uit het woord. Hier is het voordeel uit het woord juist de reden om het kwaad te mijden. In het ene vers lees je hoe hij met God begon, in het andere hoe hij vorderde. — Thomas Manton.

Vers 104

"Ik haat alle leugenpaden." David zegt: "Ik haat alle leugenpaden." Ik haat zo'n weg niet alleen als ik erin ben verdwaald. Ik haat het zelfs om erop te gaan. In Ps. 119:163 zegt hij dat ook: "Ik haat de valsheid, en heb er een gruwel van; maar Uw wet heb ik lief." De leugen nalaten en je ervan weerhouden wijst op een genadig hart; haar haten en verafschuwen doet dat nog meer. Een godvrezend mens doet niet alleen wat goed is. Hij vindt er ook vreugde in, zijn ziel blijft eraan vastzitten. Hij is in zijn element als hij het doet.

Niets past hem beter dan het werk van zijn plicht. Hij doet het graag, ja, hij houdt ervan zelfs als hij het niet kan doen: Rom. 7:22. Paulus klaagde veel dat zijn verdorven neigingen hem belemmerden, hinderden en in boeien sloegen. Waar het erom ging het goede te doen, zat hij als aan een lijmstok vast. Toch zegt hij: "Ik heb een vermaak in de wet Gods, naar den inwendigen mens." Dat betekent: de innerlijke mens gaat vol vreugde de wet van God achterna, terwijl ik door mijn verdorven hart op een lage manier word bewogen en door verzoeking ertegenin word opgezweept.

Een godvrezend mens kiest er niet alleen voor om Gods heilige wil te doen, hij is er ook blij mee en vindt er zoete voldoening in. Net zo

weigert hij niet alleen om de wil van het vlees te doen of de weg van de wereld te volgen. Hij haat het om dat te doen. Hij is nooit zo ontevreden over zichzelf als wanneer hij door onachtzaamheid en slordige wacht is overvallen en gevallen. Een vleselijk mens kan het kwade nalaten en doen wat uiterlijk goed is. Maar hij walgt nooit van het kwade en heeft nooit vreugde in het goede.

Hij houdt zich misschien in van wat God verbiedt, maar hij zegt niet met Job: "Het zij verre van mij." ... Genieten van het goede is beter dan het doen ervan, en walgen van het kwade is beter dan je ervan onthouden. Vergelijken we de aard van de zonde met de nieuwe natuur van een godvrezend mens, dan zien we duidelijk waarom zijn onthouding van de zonde samengaat met afschuw ervan. — Joseph Caryl.

Vers 104

"Uit Uw bevelen krijg ik verstand." Geestelijk inzicht hoort bij het proeven van geestelijke zoetheid. (Vergelijk Spr. 2:10-11.) "De zoetheid der lippen", zegt de wijze, "zal de lering vermeerderen. Het hart eens wijzen maakt zijn mond verstandig, en zal op zijn lippen de lering vermeerderen", Spr. 16:21, 23. Hebben we eenmaal "het beginsel der leer van Christus" geleerd, dan klinkt de aansporing: "laat ons tot de volmaaktheid voortvaren", en: "wast op in de genade en kennis" van Christus. Het verband tussen "genade en kennis" is hier immers duidelijk te zien. — Charles Bridges.

Vers 104

"Ik haat alle leugenpaden." Dat het alle paden zijn, is een zeker teken van oprechtheid. Herodes spuugt sommige zonden uit, terwijl hij andere als zoete hapjes in zijn mond laat rollen. Een huichelaar laat de duivel altijd een nestei waar hij op kan zitten, ook al neemt hij er veel weg. Sommigen kopen bepaalde waren niet, omdat ze die niet voor hun eigen prijs krijgen. Maar hetzelfde geld geven ze aan iets anders uit. Zo laten huichelaars sommige zonden na, ze zijn er zelfs boos op,

omdat ze die niet kunnen hebben zonder schande, ziekte of een ander nadeel.

Maar ze besteden dezelfde liefde aan andere zonden die beter bij hun plannen passen. Sommigen beweren dat de zee wat ze op de ene plek verliest, op een andere plek terugwint. Zo wint de verdorvenheid van een onbekeerde mens aan de ene kant terug wat ze aan de andere kant kwijtraakt. Eén lust is bij hem in het bijzonder zijn lieveling, een koningszonde, zoals Agag, die gespaard moet worden terwijl anderen worden vernietigd. "In deze zaak vergeve de HEERE uw knecht", zegt Naäman. Maar wie opnieuw geboren is, werkt eraan om zichzelf te reinigen "van alle besmetting des vleses en des geestes". 2 Kor. 7:1. — George Swinnock.

Vers 104

"Ik haat." De Schrift legt de nadruk in het geloof grotendeels op de liefde: liefde tot God en tot de Heere Jezus Christus, liefde tot het volk van God en tot alle mensen. De teksten waarin dat blijkt, zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament, zijn ontelbaar. De tegenovergestelde neiging, haat met de zonde als doel, noemt de Schrift ook als een niet onbelangrijk deel van het ware geloof. Ze noemt haat als iets waaraan je het ware geloof kunt herkennen en onderscheiden.

Spr. 8:13: "De vreze des HEEREN is, te haten het kwade." Daarom worden de heiligen opgeroepen hiermee te bewijzen dat ze oprecht zijn, Ps. 97:10: "Gij liefhebbers des HEEREN! haat het kwade." En de psalmdichter noemt haat vaak als bewijs voor zijn eigen oprechtheid: Ps. 101:2-3: "Ik zal in het midden mijns huizes wandelen, in oprechtigheid mijns harten. Ik zal geen Belials-stuk voor mijn ogen stellen; ik haat het doen der afvalligen." Zo ook Ps. 119:128 en de plaats waar we nu zijn, en ook Ps. 139:21: "Zou ik niet haten HEERE! die U haten?" — Jonathan Edwards.

Vers 104

"Ik haat." Haat is een gevoel dat neersteekt en doodt. Met een gloeiend hart neemt ze zich voor de zonde te vermoorden, als een bloedwreker: een wreker van het bloed van de ziel dat de zonde zou vergieten, en van het bloed van Christus dat de zonde heeft vergoten. Haat de zonde volkomen en altijd, en je zult haar niet sparen, maar meteen doden. Zolang je de zonde niet haat, kun je haar niet doden. Dan roep je niet tegen haar, zoals de Joden tegen Christus: Kruisig haar! Kruisig haar! Dan ben je mild voor haar, zoals David voor Absalom, en zeg je: Ga zachtzinnig met de jongeman om, met deze of die lust, mij ter wille. Barmhartigheid voor de zonde is wreedheid tegen de ziel. — Edward Reyner, 1600-1670.

Vers 104

"Leugenpaden." Er staat niet "kwade weg" maar "leugenpaden", of, zoals het in de grondtekst staat, elk pad van leugen en valsheid. Valsheid zit ofwel in je mening, ofwel in je gedrag. Neem je het in de eerste betekenis, voor valsheid in mening, een dwaling in je oordeel, valse leer of valse eredienst, dan klopt deze uitspraak. Wie door het woord inzicht krijgen, worden vast tegen dwaling. Ze zijn niet alleen vast tegen dwaling, dus tegen het aannemen of bezitten ervan, maar ze haten haar. — Thomas Manton.

Vers 104

"Leugenpaden." Alle zonde is een leugen. Daarmee proberen we God te bedriegen. Daarmee bedriegen we in werkelijkheid onze eigen ziel: Spr. 14:12. Er bestaat geen waan als de dwaasheid om te geloven dat een leven van zonde ons gelukkig zal maken. — William S. Plumer.

Wenken voor predikers

Vers 104

Wat de bevelen teweegbrengen.

1. In het verstand.
2. In de gevoelens.
3. In het leven.

Vers 104

1. Het gevolg van de Schrift voor het verstand: “Ik krijg verstand.”
2. Het gevolg voor het geweten: “Ik haat”, enzovoort. — G.R.

Vers 104

Het inzicht dat uit Gods bevelen voortkomt, brengt heilige haat voort.

1. Tegen de leugenpaden van de gangbare moraal.
2. Tegen de leugenpaden van een vormelijke godsdienstigheid.
3. Tegen de leugenpaden van een dwalende theologie.
4. Tegen de leugenpaden van een huichelachtige levenspraktijk.
5. Tegen de leugenpaden van zondige ingevingen.
6. Tegen de leugenpaden van je eigen bedrieglijke hart. — J.F.

Uitleg

Vers 105

“Uw woord is een lamp voor mijn voet, en een licht voor mijn pad.” We zijn wandelaars door de stad van deze wereld. Vaak moeten we er het donker in. Laten we daar nooit naartoe gaan zonder het woord dat licht geeft, zodat we niet uitglijden. Ieder mens moet Gods woord persoonlijk, praktisch en elke dag gebruiken, zodat hij zijn weg ziet

en ziet wat erop ligt. Als de duisternis over alles om mij heen neerdaalt, laat het woord van de Heere mij mijn weg zien als een brandende fakkel. In de steden van het Oosten stonden in oude tijden geen vaste lantaarns.

Daarom had elke voorbijganger zijn eigen lantaarn bij zich om niet in het open riool te vallen of te struikelen over de hopen vuil die de weg bevuilden. Zo ziet ook ons pad door deze donkere wereld eruit. We zouden de weg niet kennen, en ook niet weten hoe we erop moeten lopen, als de Schrift hem ons niet liet zien als een laaiende toorts. Eén van de praktische voordelen van de Heilige Schrift is dat ze ons leidt in wat we elke dag doen. Ze is niet gegeven om ons te verbluffen met haar glans, maar om ons met haar onderricht te leiden.

Het hoofd heeft inderdaad licht nodig. Maar de voeten hebben nog meer richting nodig, anders vallen hoofd en voeten samen in een kuil. Gelukkig is de mens die Gods woord persoonlijk tot het zijne maakt en het in de praktijk gebruikt als zijn troost en raadsman: een lamp voor zijn eigen voeten.

"En een licht voor mijn pad." Het is een lamp in de nacht, een licht overdag en op alle momenten een vreugde. David bepaalde er zijn eigen stappen mee en zag in de glans ervan ook de moeilijkheden op zijn weg. Wie in het donker loopt, struikelt vroeg of laat zeker. Wie loopt bij het licht van de dag of bij de lamp van de nacht, struikelt niet en blijft rechtop. Onwetendheid doet pijn als het om de praktijk gaat. Ze brengt aarzeling en onzekerheid voort, en die voelen onprettig. Gods woord geeft hemelse kennis en brengt zo tot een besluit. Volgt er dan een vastberaden voornemen op, zoals hier, dan geeft dat een diepe rust in het hart.

Dit vers spreekt tot God op een toon die aanbiddend is en toch vertrouwelijk. Hebben ook wij niet iets van dezelfde strekking te zeggen tegen onze Vader in de hemel?

Let op hoe nauw dit vers verwant is aan het eerste vers van het eerste achttal, en ook aan het eerste vers van het tweede achttal en

van alle volgende achttallen. Vaak klinken ook de tweede verzen van die achttallen als één stem.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 105

"Uw woord is een lamp voor mijn voet, en een licht voor mijn pad", enzovoort. David was een heel verstandig man met een scherp, natuurlijk inzicht. Toch geeft hij God de eer voor zijn wijsheid. Zijn beste licht, zegt hij zelf, was donker zodra het woord van God hem niet verlichtte en bestuurde. Och, dat wij dit goed zouden overdenken! Op elke weg waar Gods woord ons niet bijlicht om de goede richting te wijzen, tasten we in het duister rond. En zonder dat woord kunnen onze wegen ons nergens heen leiden dan naar volslagen duisternis. Luisteren we niet naar Gods woord en leven we niet naar zijn regel, hoe is het dan ooit mogelijk dat we voor Gods aangezicht komen? — William Cowper.

Vers 105

"Uw woord is een lamp voor mijn voet, en een licht voor mijn pad." Een lamp heb je nodig in de nacht, terwijl overdag het licht van de zon schijnt. Of het bij ons nu dag of nacht is, door Gods woord zien we duidelijk wat onze plicht is. De nacht staat voor tegenspoed en de dag voor voorspoed. Daaruit kunnen we leren hoe we ons in elke situatie moeten gedragen. Het woord "pad" duidt op de keuze en koers van ons hele leven, het woord "voet" op onze afzonderlijke daden. Of we nu willen weten welke weg naar het ware geluk leidt, of hoe we die weg handig kunnen blijven volgen, Gods woord wijst een nederige en welwillende geest steeds de weg. — Thomas Manton.

Vers 105

"Uw woord is een lamp voor mijn voet", enzovoort. Volgens Basilius de Grote is het "woord" hier Gods wil, zoals die ons in de Heilige Schrift bekend is gemaakt. Het Oude Testament, en vooral de wet, noemt hij slechts een lantaarn (een lamp of een kaars). Die geeft namelijk kunstlicht, en daarmee blijft de duisternis half bestaan. Het evangelie dat de Heere Jezus Zelf heeft gebracht, is licht van "de Zon der gerechtigheid", en alles wordt er helder en stralend door. Ambrosius gaat een stap dieper: Christus is Zelf lamp én licht.

Voor de één is Hij als het Woord van God een groot licht, voor de ander een lamp. Mij is Hij een lamp, de engelen een licht. Petrus was Hij een licht, toen de engel in de gevangenis bij hem stond en het licht om hem heen scheen. Paulus was Hij een licht, toen het hemelse licht rondom hem straalde en hij Christus tegen zich hoorde zeggen: "Saul, Saul! wat vervolgt gij Mij?" En een lamp is Hij zeker voor mij, wanneer ik met mijn mond over Hem spreek. Hij schijnt in klei, in het vat van een pottenbakker. Zo is Hij de schat die wij "in aarden vaten" dragen. — Neale en Littledale.

Vers 105

"Uw woord is een lamp ... en een licht." Zolang de "lamp" niet brandt, dat wil zeggen zolang de Geest het woord niet komt uitleggen, blijft alles "duisternis" en "donkerheid." Hielden we ons vaker klaar om het licht van het woord te ontvangen en letten we beter op wat we ermee moeten doen, dan zouden we niet zo vaak jammeren dat ons pad zo verward is. — Charles Bridges.

Vers 105

"Uw woord is een lamp voor mijn voet", enzovoort. Niemand van ons zit te wachten op wonderen die ons duizelig maken, op opgetogen visioenen of op grootse pracht. We willen een beetje licht op het donkere, moeilijke pad dat voor ons ligt: een lamp die kalm en trouw

brandt boven ons werk. De sterren zijn oneindig veel verhevener en vallende sterren oneindig veel schitterender en verblindender. Maar de lamp in een donkere ruimte sluit oneindig veel beter aan bij wat wij werkelijk nodig hebben. — Uit "The Expositor", 1864.

Vers 105

"Uw woord is een lamp voor mijn voet." Ik had twee mijl gelopen naar een streek waar bijna niemand kon lezen, om er een avond voor te lezen aan mensen die waren samengekomen om te horen. Voor mijn terugweg lag er een smal bospad voor mij, met allerlei afslagen. Daarom kreeg ik een fakkel van harshout mee, "pitch pine". Ik bracht ertegen in dat ze te klein was: ze woog nog geen half pond. "Ze zal u naar huis lichten", zei mijn gastheer. "De wind kan haar uitblazen", zei ik. "Ze zal u naar huis lichten", zei hij weer. "En als het gaat regenen?" probeerde ik nog. "Ze zal u naar huis lichten", bleef hij zeggen.

Mijn vrees bleek ongegrond: de fakkel verlichtte mijn pad tot aan mijn deur. Ik zie daar vaak een prachtig beeld in van hoe twijfelende harten veilig over de "enge weg" kunnen gaan. Als ze de Bijbel als gids kozen, zou die voor hun voeten een lamp zijn en hen naar het huis in de hemel brengen. Een man noemde vijf bezwaren tegen de Bijbel. Zou hij haar als lamp voor zijn voet gebruiken, dan zou ze hem "naar huis lichten." Een ander vertelde mij dat hij twee dingen op de Bijbel aan te merken had. Ik gaf hem hetzelfde antwoord dat mijn vriend mij gaf bij de fakkel: "Ze zal u naar huis lichten." — Uit "The American Messenger", 1881.

Vers 105

"Een lamp voor mijn voet", enzovoort. Het gaat erom hoe je met de lamp omgaat. Iemand vertelt dat hij als jongen trots was op zijn taak: hij droeg de lantaarn voor zijn zondagsschoolleraar. Hun weg naar school ging door straten zonder licht, vol modder. De jongen hield de lantaarn veel te hoog, en allebei zakten ze diep weg in de blubber. Aan de overkant van het moeras stonden ze weer op vaste grond.

“Ach! Je moet de lamp lager houden”, riep de leraar. Daarna verklaarde hij onze tekst op een mooie manier, en de man zegt dat hij de les van die avond nooit meer is vergeten. Je kunt de lamp al snel te hoog houden, maar bijna niet te laag. — James Wells, in “Bible Images”, 1882.

Vers 105

Licht.

> *Leid, vriendelijk Licht, door het duister dat om mij is,*
> *leid U mij voort.*
>
> *Ver is mijn huis, en diep de duisternis,*
> *leid U mij voort.*
>
> *Behoed mijn voeten; ik vraag niet naar het verre uitzicht,*
> *één stap is mij genoeg, o vriendelijk Licht. — John Henry Newman*
> (1801).

Vers 105-106

“Een licht voor mijn pad. Ik heb gezworen, en zal het bevestigen”, enzovoort. Ik zag Uw woord als een lamp voor mijn eigen voeten, als iets wat mij zelf rechtstreeks raakt. En toen zwoer ik, en ik zal het nakomen, dat ik de rechten van Uw gerechtigheid zal houden. Er is weinig dat iemands geest zo krachtig wakker schudt en tot gehoorzaamheid aanzet als dit: het woord zien als aan jou persoonlijk geschreven, als een lamp en een licht voor jou. Luister je naar Gods Woord en laat God de prediker zo spreken dat de waarheid jou treft, dan zul je wakker worden en in beweging komen.

Dan zeg je: “O, het leek vandaag wel of elk woord van de prediker voor mij bedoeld was. Ik moet daar goed op letten.” Zo schrijft God ook elk woord in de Schrift dat jou aangaat, aan jou. Neem je het zo aan, dan is het een krachtig middel om jou tot gehoorzaamheid op te wekken. — Jeremiah Burroughs, 1599-1646.

Wenken voor predikers

Schetsen bij sleutelwoorden van de psalm, van dominee C. A. Davis. Verzen 105-112. — Het woord als lamp. Als leiding (Ps. 119:105-106). Als leven in verdrukking (Ps. 119:107). Als bewaring wanneer vijanden dreigen (Ps. 119:109-110). Als blijdschap voor het hart (Ps. 119:111-112).

Wenken voor predikers

Vers 105-108

1. Verlichting (Ps. 119:105).
2. Besluit (Ps. 119:106).
3. Beproeving: “Ik ben gans zeer verdrukt” (Ps. 119:107).
4. Toewijding (Ps. 119:108).
5. Onderwijs: “leer mij”, enzovoort (Ps. 119:108).

Vers 105

Hoe je Gods woord praktisch, persoonlijk en elke dag gebruikt.

Vers 105

Lamplicht.

1. De gevaarlijke reis van de gelovige door de wereld in het donker.
2. De lamp die zijn pad verlicht.
3. De eeuwige dag waar hij naartoe reist (dan wordt de lamp weggelegd: Openb. 22:5). — C.A.D.

Uitleg

Vers 106

"Ik heb gezworen, en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid." Het heldere licht van kennis had hem tot een vaste keuze gebracht. Voor het oog van God sprak hij die keuze plechtig uit. Misschien vertrouwde hij zijn eigen veranderlijke gemoed niet, en bond hij zich daarom met een heilige eed om trouw te blijven aan de bevelen en besluiten van zijn God. Welke weg hem ook werd aangeboden, hij had gezworen alleen die weg te gaan waarop de lamp van het woord scheen. De Schriften bevatten Gods rechten, dat zijn Gods oordelen over grote vragen van goed en kwaad.

Alle zijn ze rechtvaardig. Rechtvaardige mensen horen dus vast van plan te zijn ze te houden, wat het ook kost, want goed doen is altijd goed. Uit ervaring weten we dat het beter is als mensen zich niet te veel in verbonden en eden vastleggen. En in het hele onderwijs van onze Zaligmaker klinkt verzet tegen onnodige beloften en eden. Toch moeten we ons onder het evangelie even sterk verplicht voelen om het woord van de Heere te gehoorzamen, alsof we daar een eed op hadden gezworen. De banden van de liefde zijn niet minder heilig dan de ketenen van de wet.

Wie iets heeft beloofd, moet er goed voor zorgen dat hij het "bevestigt". En wie niet met zoveel woorden heeft beloofd Gods rechten te houden, is er evengoed toe gehouden. Die plicht bestaat los van wat wij beloven. Ze is gegrond op wat in de eeuwige orde van de dingen vanzelf past, en wordt bevestigd door de overvloedige goedheid van de Heere, onze God. Zal niet elke gelovige toegeven dat hij tegenover de Heere, zijn Verlosser, gebonden is om Zijn voorbeeld te volgen en Zijn woorden te houden? Ja, de geloften aan de Heere rusten op ons.

Dat geldt vooral voor wie openlijk beleden hebben dat ze discipel zijn, gedoopt zijn in de driewerf heilige Naam, van de gewijde ge-

denktekens gegeten hebben en in de naam van de Heere Jezus gesproken hebben. We zijn aangeworven en beëdigd, en moeten de hele oorlog door trouwe soldaten blijven. Als we dus Gods woord in ons hart hebben opgenomen en vast besloten hebben het te gehoorzamen, dan hebben we een lamp in onze ziel én in het Boek. Dan zal onze weg licht zijn tot het einde.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 106

"Ik heb gezworen", enzovoort. Patrick geeft het zo weer: "Ik ben een plechtig besluit aangegaan en heb mij met de heiligste banden gebonden. Die zal ik nooit verbreken, ik bevestig ze nu juist."

Vers 106

"Ik heb gezworen." Ik wil je nu oproepen om jezelf plechtig aan de dienst van God over te geven. Beslis dat niet alleen in je hart, maar zeg het ook openlijk in Gods tegenwoordigheid. Zo'n plechtige handeling is gezien de aard van de zaak zeker redelijk. Het is ook hoogst nuttig om een hart als het onze, waarvan we weten hoe ontrouw het is, aan de Heere vast te maken. Later zul je er met plezier aan terugdenken: zo en zo laat is het gebeurd, op die plaats en op die manier.

Dat kan je herinnering en je geweten blijven raken. Als je bedenkt dat je aan God gebonden bent door je geloften, helpt dat je om op het moment van verzoeking sterk te staan. En de herinnering eraan kan je de nederige moed en vrijheid geven om je tot Hem te richten als de God en Vader van je verbond, zoals een toekomstige nood dat zal vragen.

Doe het dus, maar doe het weloverwogen. Denk na over wat je gaat doen. Bedenk ook hoe redelijk het is dat het gebeurt, en dat het van harte en met blijdschap gebeurt: "niet uit droefheid, of uit nooddwang; want God heeft een blijmoedigen gever lief." Dat geldt in dit

opzicht en in elk ander opzicht... Ik wil je eraan herinneren dat deze overgave voor altijd moet zijn. Je moet jezelf zo aan God geven dat je nooit meer doet alsof je van jezelf bent. Gods rechten zijn namelijk net als Zijn wezen eeuwig en onveranderlijk. Voor Zijn redelijke schepselen zijn ze gisteren, vandaag en voor altijd dezelfde.

Verder raad ik je nadrukkelijk aan om deze toewijding zo plechtig mogelijk te doen. Zeg het met duidelijke woorden. In veel gevallen is het misschien het beste, zoals veel vrome theologen hebben aangeraden, om het op te schrijven. Zet er je handtekening en zegel onder: "dat je op die en die dag van die en die maand en dat jaar, op die en die plaats, na rijp beraad en ernstige overdenking tot dit gelukkige besluit kwam: wat anderen ook zouden doen, jij zou de Heere dienen." — Philip Doddridge (1702-1751) in "The Rise and Progress of Religion in the Soul."

Vers 106

Vernieuw je vaste, heilige besluiten regelmatig. Een soldaat die niet vastbesloten is te vechten, wordt makkelijk verslagen. Echte, scherpe moed vertrapt de moeilijkheden die over een koele, wankelende geest zouden zegevieren. Een zwak mens met een vast besluit bereikt meer dan een lafaard met veel kracht. Onze genade is zwak, de verzoekingen zijn sterk en onze geestelijke vijanden werken hard. Daarom hebben we sterke besluiten nodig. We moeten "standvastig, onbewegelijk" zijn, "altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren": 1 Kor. 15:58. Wie veel in Gods werk doet, versterkt zijn gewoonte van genade, wordt vaardiger in de strijd en wint de overwinning gemakkelijker en met meer plezier.

Laten we onze besluiten nemen in geloof en nederigheid, in de kracht van Gods genade, met angst voor onszelf maar met vertrouwen op God. David bond zich met een hartelijke gelofte aan God en rekende daarbij op Zijn kracht: "Ik heb gezworen, en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid." Het ge-

beurde niet in zijn eigen kracht. In Ps. 119:107 vraagt hij God immers hem levend te maken en in Ps. 119:108 “de vrijwillige offeranden” van zijn mond aan te nemen. Daarmee bedoelt hij de eed die uit een vrije, vastberaden wil voortkwam.

God veracht de hartelijke besluiten van Zijn schepsel niet, maar maakt ze sterk. We kunnen onszelf niet voor vallen bewaren als we niet eerst onze besluiten voor verslappen bewaren. — Stephen Charnock.

Vers 106

“Ik heb gezworen, en zal het bevestigen.” Keizer Sigismund vroeg aartsbisschop Theodoricus van Keulen eens wat de directste en kortste weg was naar ware gelukzaligheid. De aartsbisschop gaf kort antwoord: “Doe als je gezond bent wat je beloofde toen je ziek was.” David deed dat. Hij deed in de oorlog geloften en betaalde ze in vredestijd. Alle goede mensen horen dat zo te doen. Ze moeten niet zijn zoals de sluwe duivel, over wie de dichter van een puntdicht schrijft:

> *De duivel was ziek: de duivel wilde monnik worden.*
> *De duivel werd gezond: en monnik was de duivel niet.*

Ze moeten ook niet lijken op velen van nu. Drukt Gods hand maar een beetje zwaar op hen, och, wat een beloften en toezeggingen om hun leven te beteren! Zo lijken ze op marmer in de regen: ze zweten en lijken te smelten, maar blijven even hard. Neem de roede van hun rug of laat hun gezondheid terugkeren, en hun gelofte sterft zodra hun lichaam weer leeft. Alles wordt vergeten. Ja, vaak gebeurt het dat ze er veel slechter aan toe zijn dan ooit tevoren. — Uit John Spencers “Things New and Old”, 1658.

Vers 106

“De rechten Uwer gerechtigheid.” David noemt Gods woord zo omdat het uiterst rechtvaardig oordeelt over goed en kwaad, waarheid en leugen. En ten tweede omdat God volgens het oordeel dat daarin

staat, met de mensen zal omgaan. Laten we dat ter harte nemen. In het woord staat namelijk Gods oordeel over de mensen. Er staat een lijst in van wie het koninkrijk van God niet zullen beërven, en een andere lijst van wie in Gods tabernakel zullen wonen. Laten we lezen en zien op welke van de twee lijsten wijzelf staan. Naar dat woord zal het oordeel immers gaan. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 106

Kiezen voor God, en passende manieren om dat uit te spreken.

Vers 106

1. Eerbied voor het woord.
2. Overgave aan het woord.
3. Trouw aan het woord. — G.R.

Vers 106

Zweren en nakomen.

1. Het nut van godsdienstige geloften. Ze maken het inzicht scherper en wekken het geweten. (Dat zie je bij het Joodse volk: Ex. 24:3-7, 2 Kron. 15:12-15, Neh. 5:12-13, en bij het Schotse volk: het Solemn League and Covenant.)
2. Het gevaar van godsdienstige geloften. Een gelofte die niet wordt gehouden of wordt teruggenomen, doet morele schade: Pred. 5:3-6.
3. Hoe godsdienstige geloften beschermd worden: door afhankelijkheid van de Geest van God: Ezech. 11:19-20, 2 Kor. 4:5. — C.A.D.

Uitleg

Vers 107

"Ik ben gans zeer verdrukt, HEERE! maak mij levend naar Uw woord." Volgens het vorige vers was hij beëdigd als soldaat van de Heere. In dit vers wordt hij in die rol meteen geroepen om ontberingen te dragen. Dienst aan de Heere beschermt ons niet tegen beproeving; ze brengt die juist op ons pad. De psalmdichter was een toegewijd mens en toch een gekastijd mens. Zijn kastijdingen waren bovendien niet licht. Het leek zelfs alsof hij meer te lijden kreeg naarmate hij gehoorzamer werd. Duidelijk voelde hij hoe diep de roede sneed, en dat legt hij de Heere voor. Hij klaagt niet, hij pleit. Uit het grote lijden leidt hij af dat hij ook veel nieuw leven nodig heeft.

"HEERE! maak mij levend naar Uw woord." Dit is het beste medicijn bij verdrukking. Zo wordt de ziel hoger getild dan de gedachte aan de nood van nu en vult ze zich met de heilige vreugde die bij elk sterk geestelijk leven hoort. Dan wordt het lijden licht. Alleen Jehova kan levend maken. Hij heeft het leven in Zichzelf, dus Hij kan het gemakkelijk geven. Hij kan ons op ieder moment leven geven, ja, op dit moment, want het hoort bij levend maken dat het snel gaat. De Heere heeft deze zegen van nieuw leven beloofd, klaargemaakt en veiliggesteld voor al Zijn wachtende knechten.

Ze hoort bij Zijn verbond: ze is net zo goed te krijgen als nodig. Vaak gebruikt God het lijden zelf als middel om levend te maken, net zoals je door in een vuur te poken de vlam heter maakt. Sommigen wensen in hun nood de dood. Laten wij bidden om leven. Onze angst is bij tegenslag vaak erg donker. Laten we de Heere vragen met ons om te gaan, niet zoals wij vrezen, maar volgens Zijn eigen woord. David had nog maar weinig beloften om op te pleiten. Waarschijnlijk stonden ze in zijn eigen psalmen.

Toch pleit hij op het woord van de Heere. Hoeveel te meer moeten dan wij dat doen! Zoveel heilige mannen hebben door de Geest van

de Heere tot ons gesproken in die wonderbare bibliotheek die nu onze Bijbel is. Hebben wij meer beloften, laten we dan ook meer bidden.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 107

"Ik ben gans zeer verdrukt", enzovoort. Hier leren we drie dingen. 1. Het is niet vreemd dat juist de heiligste mensen de droefste vormen van lijden kennen, in lichaam en geest: "Ik ben gans zeer verdrukt."

1. Waar de verdrukking ook vandaan komt, het geloof gaat voor troost alleen naar God, zoals hier: "HEERE! maak mij levend."
2. Maakt God het woord van de belofte levend, of laat Hij ons krijgen wat de belofte ons te verwachten geeft, dan is die troost genoeg als tegengif tegen het zwaarste lijden: "HEERE! maak mij levend naar Uw woord." — David Dickson.

Vers 107

"Ik ben gans zeer verdrukt." Zo overtuigend kunnen we iemand aanraden de beker van het verdriet vrolijk te drinken, zolang hij in andermans hand ligt. Maar wat een scheve gezichten trekken we als hij aan onszelf wordt gegeven. — Alfred John Morris, 1814-1869.

Vers 107

"Ik ben gans zeer verdrukt, … maak mij levend." Een christen woont midden in het kruis, zoals een vis in de zee woont. — Jean Baptiste Marie Vianney, 1786-1859.

Vers 107

"HEERE! maak mij levend." Hoe maakt God ons levend? Door onze lijdende genaden weer op te laten leven, zoals onze hoop, ons geduld en ons geloof. Zo brengt Hij weer leven in ons. Door nieuwe ver-

troostingen in te storten gaan we dan weer blij verder in onze dienst. Hij doet het hart van Zijn verslagenen opleven, zegt de profeet (Jes. 57:15). Dat is hard nodig, want elders zegt de psalmdichter: "behoud ons in het leven, zo zullen wij Uw Naam aanroepen" (Ps. 80:19). Wie niet getroost is en de moed verliest, heeft geen kracht meer om God aan te roepen.

Zolang de Heere ons niet weer opvrolijkt, is er geen leven in ons gebed. Vooral twee dingen gebruikt God om ons in lijden nieuw leven te geven: Hij laat ons Zijn liefde weer voelen en Hij laat onze hoop op heerlijkheid weer opleven. — Thomas Manton.

Vers 107

"Naar Uw woord." Dat zinnetje herhaalt David telkens weer. Daaruit blijkt dat hij zich bewust was van een belofte die God had gedaan: Hij zou zijn hart levend maken wanneer het in de war was. Ook somt hij op hoe Gods Geest genadig in hem werkt, en hij zegt dat hij Zijn bevelen nooit zal vergeten, omdat God hem daardoor levend heeft gemaakt: Ps. 119:93. Doe dus zo: leg je dode hart neer aan de voeten van Christus en pleit op deze manier. Heere, mijn hart is dof en onrustig. Ik voel niet die ruimte en dat smelten die Uw heiligen hebben gevoeld.

Maar horen die niet bij de belangrijkste, wezenlijke barmhartigheden van het verbond? Belooft U niet een Geest die verlicht, overtuigt en vernedert? Hoort heiligheid van hart en leven daar niet nadrukkelijk bij? Belooft U in dat verbond niet om Uw wet in mijn hart te schrijven? Om mij één hart te geven? Om Uw vreze in mij te leggen, mijn verdorvenheid te bedwingen en mijn zwakte in het gebed te helpen? Heere, juist die barmhartigheid heeft mijn ziel nodig, en daar wacht ze op. Vul mijn ziel met die bezielende invloeden. Laat Uw genadewerk in mijn ziel weer opleven.

Trek mijn hart naar U toe. Laat mijn liefde voor U groeien. Herstel Uw beeld in mij. Wek genade tot levend werk. Is dat genadige woord

niet bedoeld als zo'n barmhartigheid, als U zegt dat U niet alleen een nieuw hart zult geven, maar ook "een nieuwen geest geven in het binnenste van u" (Ezech. 36:26)? Daarmee maakt U mijn ziel levendig, actief en geestelijk in alles wat ik te doen heb. Lieve Heere, ben ik niet in het verbond met U? Zijn dit niet de barmhartigheden van dat verbond? Waarom, mijn God, is mijn hart dan zo hard geworden tegen de vreze voor U? Waarom laat U mij zo dood en verstrooid?

Denk aan Uw woord aan Uw knecht, waarop U mij hebt laten hopen en waarmee U mij hebt geholpen te pleiten. O, maak mijn doffe hart levend naar Uw woord. — Oliver Heywood.

Vers 107

"Naar Uw woord." Als David om nieuw leven vraagt, krijgt hij daar moed voor uit een belofte. Maar welke belofte is dat? Sommigen denken aan de algemene belofte van de wet: "welk mens dezelve zal doen, die zal door dezelve leven" (Lev. 18:5). Volgens hen trok David daaruit de conclusie dat God Zijn volk leven zou geven. Maar waarschijnlijker was het een andere belofte, een woord van God dat hij had en waarmee hij zijn verzoek kon onderbouwen. De Heere heeft ons veel beloofd om ons lijden te heiligen. Als vrucht daarvan wordt de zonde weggenomen (Jes. 27:9).

Het lijden maakt ons beter en brengt ons verder (Hebr. 12:10). Het lijden wordt getemperd: Hij houdt Zijn harde wind tegen "in den dag des oostenwinds" (Jes. 27:8). En Hij legt ons niet meer op dan Hij ons laat dragen (1 Kor. 10:13). Hij heeft beloofd ons lijden te verzachten, zodat we niet boven ons vermogen verzocht worden. Hij heeft beloofd ons ervan te bevrijden: "de scepter der goddeloosheid zal niet rusten op het lot der rechtvaardigen" (Ps. 125:3). En Hij heeft beloofd dat Hij er bij ons is en ons nooit in de steek laat (Hebr. 13:5).

Ik redeneer nu zo. Kon Gods volk zijn hart tot rust brengen bij Gods woord, terwijl het maar zulke vage aanwijzingen had dat wij niet eens weten waar de belofte staat, och, hoeveel te meer moeten

onze harten dan rusten in God, nu we zoveel beloften hebben! De Schrift is uitgebreid om ons te troosten en ons geloof te laten groeien. Dan moeten we nu zeker zeggen wat Paulus zei toen hij een woord had gekregen: "ik geloof Gode" (Hand. 27:25). Ik mag verwachten dat God dit voor mij zal doen, want Zijn woord zegt het overal. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 107

1. Een goed mens in zware nood.
2. Een zeker geneesmiddel tegen de pijn van het lijden: "Maak mij levend."
3. Een veilige regel om in het lijden mee te bidden: "naar Uw woord."

Vers 107

1. De mensen die "gans zeer" verdrukt zijn.

(a) De wereld heeft ze: weduwen, wezen, enzovoort, enzovoort.
(b) De meesten komen een keer aan de beurt.

1. Maar er is ook "gans zeer" veel genade.

(a) Gods woord belooft het nieuwe leven dat nodig is.
(b) God Zelf is veel groter dan al onze behoeften.
(c) Christus, Die "in alle dingen" is verzocht geweest, heeft alle hulp.

1. Breng daarom "gans zeer" veel geloof mee, zoals de psalmdichter hier.

(a) Met scherpe ogen voor beloften.
(b) Met vuur om erop te pleiten.
(c) Met sterke verwachting. — W.B.H.

Uitleg

Vers 108

"Laat U toch, o HEERE! welgevallen de vrijwillige offeranden mijns monds, en leer mij Uw rechten." De levenden loven de levende God. Daarom brengt wie levend is gemaakt zijn offer. Hij brengt gebed, lof, belijdenis en getuigenis. Hij bracht ze hardop, ten aanhoren van anderen, en zo vormden ze de schatting van zijn mond aan Jehova. Hij is bang dat ze zo gebrekkig worden uitgesproken dat de Heere ze afwijst. Daarom smeekt hij om aanvaarding. Hij pleit erop dat hij zijn mond met blijdschap en vanuit zichzelf als hulde heeft gebruikt.

Alles wat hij zei, was een vrijwillig offer. Een afgedwongen belijdenis is niets waard. God krijgt Zijn inkomsten niet uit gedwongen belasting, maar uit vrijwillige giften. Waar geen bereidheid is, kan er geen aanvaarding zijn. Waar geen vrucht van de vrije wil is, is er geen werk van vrije genade. Aanvaarding is een gunst die we met heel ons hart bij de Heere moeten zoeken. Zonder haar zijn onze offers erger dan nutteloos. Wat een wonder van genade dat de Heere iets wil aannemen van zulke onwaardige mensen als wij!

"En leer mij Uw rechten." Geven we de Heere ons best, dan raken we juist des te meer bezorgd om het nog beter te doen. Nemen Zijn zegen en aanvaarding ons werkelijk in, dan willen we verder worden onderwezen om Hem nog meer te behagen. Na nieuw leven hebben we onderwijs nodig. Leven zonder licht, of ijver zonder kennis, is maar een halve zegen. Deze telkens terugkerende smeekbeden om onderwijs laten de nederigheid van de man van God zien. Ze tonen ook aan ons hoe hard wij datzelfde onderwijs nodig hebben. Ons oordeel moet worden opgevoed, tot het Gods rechten kent, ermee instemt en ernaar handelt. Die rechten zijn niet altijd zo helder dat je ze meteen ziet. We moeten erin worden onderwezen tot we hun wijsheid bewonderen en hun goedheid aanbidden zodra we ze opmerken.

Vers 108

De vrijwillige offeranden van de mond zijn misschien de offers die de mond had beloofd en toegezegd. Wie heeft daar zoveel recht op als de Heere? Van Hem is alles. — John Stephen.

Vers 108

"De vrijwillige offeranden mijns monds." Dit vers wijst op een soort offers die niet te stuiten is door verdrukking of gebrek aan middelen. Er is ook geen uiterlijke tempel voor nodig. Een godvrezend mens kan ze brengen op woeste plaatsen en onder heidenen. En deze offers van de mond hecht God Zelf meer waarde dan wanneer alle kuddes van de hele aarde aan Hem waren geofferd, met alle schatten van goud, zilver en edelstenen. — Wolfgang Musculus.

Vers 108

"Vrijwillige offeranden." Deze uitdrukking gebruikt de wet vaak (Lev. 22:18, Num. 29:39, 2 Kron. 31:14, Amos 4:5). Wat zijn die vrijwillige offeranden? Ze waren iets anders dan Gods vaste eredienst en iets anders dan de dienst die onder een gelofte viel. Naast de vaste vredeoffers waren er offers bij bepaalde gelegenheden. Daarmee getuigde men van Gods algemene goedheid, of dankte men voor een bijzondere weldaad. Je zult merken dat die offers uitdrukkelijk worden onderscheiden van de diensten waartoe men zich door een gelofte had verbonden (Lev. 7:16)... Ze leren ons twee dingen.

Ten eerste leren ze ons hoe gretig wij moeten zijn om elke gelegenheid voor dankbaarheid en geestelijke aanbidding aan te grijpen. Behalve de diensten uit een gelofte en de voorgeschreven offers hadden zij namelijk ook hun vrijwillige offeranden. Die brachten ze God uit dank voor een bijzondere zegen die ze hadden ontvangen, of voor redding uit gevaar.

Ten tweede laten ze zien met hoeveel vrije wil en blijdschap wij Gods dienst in het evangelie moeten verrichten. Ons hart moet er vrij voor zijn, en onze gevoelens moeten er scherp en gretig op zijn, bij alles wat we aan God aanbieden. In dit laatste opzicht moeten onze offers aan God, ons gebed en onze lof, vrijwillige offeranden zijn. Ze moeten niet uit ons komen als water uit een distilleerketel, dat door het vuur eruit wordt gedreven. Ze moeten uit ons opwellen als water uit een bron: vanzelf, gewillig en vrij. — Thomas Manton.

Vers 108

"Offeranden." Het hele volk van God is tot priesters voor God gemaakt, want waar een offer is, hoort een priester. Zo staat er dat Christus Jezus ons "gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader" (Openb. 1:6). Alle christenen hebben deel aan Christus in al Zijn ambten. Wat Christus ook is, dat zijn zij zeker ook, in zekere mate en graad. — Thomas Manton.

Vers 108

"Laat U toch, o HEERE! welgevallen de vrijwillige offeranden mijns monds." Het is een grote genade dat de Heere iets van ons wil aannemen, als we deze drie dingen bedenken: ten eerste wie de Heere is, ten tweede wat wij zijn en ten derde wat wij Hem te geven hebben.

Om te beginnen de Heere: Hij is volledig genoeg in Zichzelf en heeft niets nodig van wat wij Hem kunnen geven. Onze goedheid komt niet bij de Heere. Dan wijzelf: wij zijn arme schepselen die leven van Zijn gulle hand. We bedelen bij alle andere schepselen: bij de zon en de maan, bij de lucht, het water en de aarde, bij vogels en vissen, ja, zelfs bij de wormen. De één geeft ons licht, de ander eten, weer een ander kleding. Zouden zulke bedelaars als wij dan geschikt zijn om iets aan een koning te geven?

En ten derde, als we er goed over nadenken: wat geven wij eigenlijk? Hebben wij iets te geven wat we niet van Hem hebben gekregen? Met David kunnen we zeggen: "Want het is alles van U, en wij geven

het U uit Uw hand" (1 Kron. 29:14). Laat dit ons klein maken en ons ervan weerhouden te denken dat we iets bij God kunnen verdienen.

David kon op dat moment, in zijn grote nood, geen ander offer aan de Heere brengen. Daarom bracht hij Hem "de varren onzer lippen". Maar ongetwijfeld bracht hij meer als hij kon.

Niets is zo klein of God neemt het aan, mits het uit een goed hart komt. Denk aan het penninkje van de weduwe, aan een beker koud water, en ja, ook aan de lof van onze lippen, hoewel er geen ander uiterlijk offer bij is. Maar zijn mensen in staat meer te doen en willen ze dat niet, dan is dat een bewijs dat hun hart niet oprecht naar Hem uitgaat en dat Hij hun lof niet graag hoort. — William Cowper.

Vers 108

"Laat U toch, o HEERE! welgevallen de vrijwillige offeranden mijns monds, en leer mij Uw rechten." Hier leren we dat we om twee dingen moeten bidden als het gaat om onze godsdienstige plichten.

1. Dat ze worden aanvaard. Daar moeten we bij alles wat we in ons geloof doen naar streven: dat we, hetzij aanwezig hetzij afwezig, de Heere behagen. David bidt hier vurig dat Hij "de vrijwillige offeranden" aanvaardt. Dat zijn geen offers van zijn geld, maar van zijn "mond": zijn gebeden en lofprijzingen. "De varren onzer lippen" (Hos. 14:3), "de vrucht der lippen" (Hebr. 13:15). Dat zijn de geestelijke offers die alle christenen, als geestelijke priesters, aan God moeten brengen. Ze moeten "vrijwillig" zijn, want we moeten ze met overvloed en blijdschap brengen, en juist die bereidwillige gezindheid wordt aanvaard. Hoe vrijer en bereidwilliger de dienst aan God is, hoe aangenamer ze Hem is.
2. Hulp daarbij: "Leer mij Uw rechten." Wat wij God ook brengen, we kunnen er alleen vanuit gaan dat Hij het aanneemt als Hij ons zelf leert hoe we het moeten doen. En we moeten net zo vurig bidden om Gods genade in ons als om Gods gunst jegens ons. — Matthew Henry.

Vers 108

"Leer mij Uw rechten." Het is alsof de man van God zegt: hier zal ik mij op toeleggen, dat ik zie hoe U de goddelozen straft en Uw kinderen leidt. We moeten dus leren dat we niet alleen de wet en het evangelie moeten verstaan, maar ook Gods oordelen moeten onderscheiden. We leren het ene immers niet zonder Gods barmhartigheid op te merken, en we bereiken het andere niet zonder Zijn wraak op te merken. Door het bijzondere onderricht van Gods Geest moeten we steeds zien hoe de Heere straft in rechtvaardigheid en toch in barmhartigheid, in toorn en toch in liefde.

Met ernst en afkeer van onze zonde buigt Hij ons met de ene hand, en met medelijden en ontferming, om ons te redden, troost Hij ons met de andere. Zo zien we hoe de profeet bidt om ze te zien en ze op te merken. We moeten dat vaak leren, omdat we zoveel dromen over een onvermijdelijk noodlot en over het verband tussen natuurlijke oorzaken. Of omdat we het kruis van de vromen en dat van de goddelozen niet uit elkaar kunnen houden. Daarom is het een bijzondere gave van God om te onderscheiden hoe de Heere met dezelfde middelen de goeden klein maakt en de goddelozen omver werpt. — Richard Greenham.

Wenken voor predikers

Vers 108

Bedenk —

1. De leerzame naam die aan gebed en lof wordt gegeven: "De vrijwillige offeranden mijns monds."

(a) Hij laat zien dat de gelovige een priester is: "offeranden."
(b) Hij laat zien wat bijzonder is aan zijn dienst: "vrijwillig."

(c) Hij houdt een volledige toewijding in.

1. De nederigheid die uit het gebed spreekt: “Laat U toch … welgevallen.”

(a) Hier hoor je geen farizeïsch gepraal.

(b) Zelfs het vrijwillige offer heeft volgens hem een smeekbede nodig.

1. Het sterke verlangen naar meer onderricht, om God nog volmaakter te kunnen gehoorzamen: “en leer mij Uw rechten.” — J.P.

Vers 108

Een vrije wil die op zoek is naar vrije genade. — W.D.

Vers 108

Werk voor “vrijwilligers”.

1. Offers van gebed: voor elke zegen van de zaligheid.
2. Offers van afwijzing: je wijst elke aanspraak af op iets goeds dat zonder hulp van boven zou komen.
3. Offers van lof: voor soevereine genade. — W.B.H.

Uitleg

Vers 109

“Mijn ziel is geduriglijk in mijn hand; nochtans vergeet ik Uw wet niet.” Hij leefde midden in het gevaar. Voortdurend moest hij vechten om in leven te blijven: zich verstoppen in grotten of strijden in veldslagen. Zo’n situatie is zwaar en kost veel. Mensen denken dan al snel dat elk middel geoorloofd is waarmee ze eraan kunnen ontsnappen. David zocht zijn veiligheid echter niet in de zonde. Hij zegt immers: “nochtans vergeet ik Uw wet niet.” Er wordt wel gezegd dat in de liefde en in de oorlog alles geoorloofd is. De heilige man dacht daar anders over.

Terwijl hij zijn leven in zijn hand droeg, droeg hij Gods wet in zijn hart. Geen gevaar voor ons lichaam mag ons ertoe brengen onze ziel in gevaar te brengen door te vergeten wat goed is. Nood laat veel mensen hun plicht vergeten. Zo zou het ook de psalmdichter zijn vergaan, als hij niet nieuw leven (Ps. 119:107) en onderwijs (Ps. 119:108) had ontvangen. Hij was veilig doordat hij Gods wet in gedachten hield. Hij wist zeker dat God hem niet zou vergeten, want hij vergat God niet. Het is een bijzonder bewijs van genade als niets de waarheid uit onze gedachten of de heiligheid uit ons leven kan verdrijven.

Denken we aan de wet, ook als de dood ons recht in het gezicht kijkt, dan mogen we er zeker van zijn dat de Heere aan ons denkt.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 109

"Mijn ziel is geduriglijk in mijn hand." Hij hield zijn ziel in zijn hand, klaar om haar uit te delen zodra God haar zou vragen. Merk op: geen nood is zo gretig om het leven van Gods kinderen te nemen als zij zelf bereid zijn het te geven. Elia kwam naar de mond van zijn grot om de Heere te ontmoeten. Abraham stond in de deur van zijn tent om met de engel te praten. Zo staat ook de ziel van een godvrezende klaar in de deur van het tentje dat dit lichaam is, om te vertrekken zodra de Heere het gebiedt.

De ziel van een goddeloze blijft juist achter en kruipt weg, zoals Adam tussen de struiken. Met geweld wordt ze uit het lichaam gehaald, zoals bij die wereldse man: "in dezen nacht zal men uw ziel van u afeisen." Maar zulke mensen offeren hun ziel nooit gewillig aan de Heere. — William Cowper.

Vers 109

"Mijn ziel is geduriglijk in mijn hand." Stel: iemand houdt een breekbaar vat in zijn hand, van glas of iets dergelijks, gevuld met kostbare

drank. Is zijn hand zwak, of dreigt er om andere redenen gevaar, dan kan hij nauwelijks voorkomen dat het vat breekt en de drank wegstroomt. Zo is het met mijn leven. Verschillende vijanden belagen mij, en ik draag mijn leven bij wijze van spreken in mijn hand. Het is daardoor zo ernstig in gevaar dat ik de dood steeds voor ogen zie en mijn leven aan een haartje hangt. — Andreas Rivetus, 1572-1651.

Vers 109

"Mijn ziel is geduriglijk in mijn hand." De gelovige zit voortdurend tussen de kaken van de dood. Hij leeft met gespreide vleugels, klaar om weg te vliegen. Paulus getuigde: "Ik sterf alle dagen." Zelfs bij de zwaarste vervolging wilde hij vooral weten wat God van hem verlangde. — Henry Law.

Vers 109

"Mijn ziel is geduriglijk in mijn hand." Mijn leven is mij zo weinig waard als een kind zijn vogeltje is, dat het draagt op zijn opengevouwen handpalm. — John Trapp.

Vers 109

"Mijn ziel is geduriglijk in mijn hand", enzovoort. Waarom zegt David: "Mijn ziel is geduriglijk in mijn hand"? Had hij haar uit Gods hand teruggenomen en de zorg voor haar zelf overgenomen? Allesbehalve. Hij bedoelt alleen dit: voortdurend loop ik te midden van gevaren, tussen duizend vormen van dood. Vaak sta ik oog in oog met de dood, elke dag staat mijn leven op het spel, en toch vergeet ik Uw wet niet. Ik houd mij dicht bij U en ik blijf dat doen, wat er ook van komt. Bij deze plaats bekent Augustinus openhartig dat hij niet begreep wat David bedoelde met zijn ziel in zijn handen. Maar Hiëronymus, een andere kerkvader, leert ons dat het een hebraïsme is voor een toestand van het uiterste gevaar. Ook de Grieken kenden er een spreekwoord van met dezelfde betekenis.

Maar waarom wijst het in je hand houden of leggen van je leven op het gevaar waarin je dat leven brengt? Daar zijn twee redenen voor. Ten eerste: wat je openlijk in je hand draagt, valt gemakkelijk uit je hand, en wat je zichtbaar draagt, kan gemakkelijk uit je hand worden gegrist of gerukt. Zit je in Gods hand, dan ben je veilig, want Zijn hand is gewapend met een onweerstaanbare macht om ons te beschermen. Maar draagt een mens iets in zijn eigen hand, dan draagt hij het in gevaar, want zijn hand is zwak en er zijn veiligere manieren om iets te dragen en te vervoeren dan open in je hand.

Moet iemand een lange reis te paard maken met een schat bij zich, dan houdt hij die niet in zijn hand, maar bergt hij haar op een geheime, gesloten plek, waar ze verborgen is en dus veiliger. De Chaldeeuwse vertaler wil de sierlijkheid van deze psalmplaats weergeven en zegt: "Mijn leven is in even groot gevaar alsof het op het vlakke oppervlak, de buitenkant van mijn hand stond." Het is dan alsof hij er geen houvast aan heeft, en het alleen op zijn hand staat. Wat op de handpalm staat en niet wordt vastgegrepen, loopt namelijk meer gevaar. Wat veilig wordt bewaard, ligt verborgen of wordt stevig vastgehouden.

Ten tweede is er nog een andere reden voor deze uitdrukking: als iemand iets wil overhandigen of afstaan, neemt hij het in zijn hand. Wie zich voor God en Zijn volk in grote gevaren begeven, geven hun leven en hun hele bezit aan God over. Daarom geeft de apostel deze raad (1 Petr. 4:19): "Zo dan ook die lijden naar den wil van God, dat zij hun zielen Hem, als den getrouwen Schepper, bevelen met weldoen." Zo wordt ook hier van het leven van mensen in gevaar gezegd dat ze het in hun hand hebben gelegd.

Zulke mensen staan als het ware klaar om hun leven aan God over te geven en toe te vertrouwen. Zo kan Hij voor hun leven zorgen en het voor het gevaar behoeden, of het bij Zich opnemen als ze het in Zijn dienst verliezen. — Joseph Caryl.

Wenken voor predikers

Vers 109

Het leven van de ziel in gevaar. Het leven van de ziel veilig.

Verzen 109, 110

Hier zien we:

1. David die gevaar loopt zijn leven te verliezen. Er is maar één stap tussen hem en de dood, want "de goddelozen hebben mij een strik gelegd." Waar hij ook kwam, steeds ontdekte hij weer een plan dat tegen hem was bedacht. Daarom zei hij: "Mijn ziel is geduriglijk in mijn hand." Dat gold niet alleen voor hem als mens (van ons allemaal geldt dat de slagen van de dood ons kunnen treffen), maar voor hem als krijgsman, en vooral als "een man naar Mijn hart."
2. David die door dit gevaar niet in gevaar komt zijn godsvrucht te verliezen. Want:

(a) Hij "vergeet Uw wet niet" en zal daarom waarschijnlijk volhouden.
(b) Hij is nog niet van Gods bevelen afgedwaald, en daarom is te hopen dat hij dat ook niet zal doen. — M. Henry.

Uitleg

Vers 110

"De goddelozen hebben mij een strik gelegd; nochtans ben ik niet afgedwaald van Uw bevelen." Het geestelijk leven is een toneel van voortdurend gevaar. De gelovige leeft met zijn leven in zijn hand, en intussen lijkt iedereen samen te spannen om het hem af te nemen, met list als dat met geweld niet lukt. We zullen merken dat het niet gemakkelijk is om het leven van de gelovigen te leven. Boze geesten en boze mensen laten niets onbeproefd om ons ten val te brengen. Mislukken alle andere plannen en slagen zelfs verborgen kuilen niet,

dan blijven de goddelozen hun verraderlijke pogingen toch voortzetten.

Ze worden nog sluwer en spannen strikken voor het slachtoffer van hun haat. Kleinere soorten wild worden meestal zo gevangen: met een klem, een val, een net of een lus. Het kan goddeloze mensen niets schelen hoe ze de goede mens kunnen vernietigen. Ze denken niet méér aan hem dan aan een konijn of een rat. List en verraad gaan altijd samen met kwaadwilligheid. Een edelmoedig of ridderlijk gevoel kent niemand die zonder genade leeft. Zulke mensen behandelen de vromen alsof het ongedierte is dat je moet uitroeien. Weet iemand dat hij zo wordt aangevallen, dan wordt hij maar al te makkelijk bang.

Hij grijpt dan naar een overhaast middel om te ontsnappen, en dat gaat niet zonder zonde. Maar David bleef rustig zijn weg gaan en kon schrijven: "nochtans ben ik niet afgedwaald van Uw bevelen." Hij werd niet verstrikt, want hij hield zijn ogen open en bleef dicht bij zijn God. Hij werd niet in de val gelokt en beroofd, want hij liep op de koninklijke weg van heiligheid, waar God elke reiziger veilig laat gaan. Hij week niet af van wat goed was en liet zich er ook niet van afhouden om het te volgen, omdat hij de Heere om leiding vroeg en die kreeg.

Dwalen we af van Gods bevelen, dan nemen we afscheid van Zijn beloften. Raken we weg uit Gods tegenwoordigheid, dan dwalen we de wildernis in, waar de vogelaars hun netten vrij kunnen uitspreiden. Uit dit vers moeten we leren op onze hoede te zijn, want ook wij hebben sluwe en goddeloze vijanden. Jagers zetten hun vallen op de gewone paden van de dieren, en onze ergste strikken worden op onze eigen wegen gelegd. Houden we ons aan de wegen van de Heere, dan ontlopen we de strikken van onze tegenstanders, want Zijn wegen zijn veilig en vrij van verraad.

Vers 110

"De goddelozen." Hij noemt hen goddeloze mensen, en dat betekent drie dingen. Ten eerste: ze doen wat slecht is. Ten tweede: ze houden ervan. Ten derde: ze blijven het doen. — William Cowper.

Vers 110

"Een strik." Er waren verschillende manieren om wilde dieren te vangen: leeuwen, beren, jakhalzen, vossen, herten, reeën en damherten. Eén ervan was de val (paech), en dat woord staat ook hier. Zo'n val werd in de grond verstopt (Job 18:10), op de vaste route van het dier (Spr. 22:5), en hij sloot zich om de poot van het dier (Job 18:9). — William Latham Bevan, in Smith's Dictionary of the Bible, 1863.

Vers 110

"De goddelozen hebben mij een strik gelegd." Als we eten, houdt hij ons gulzigheid voor. In de liefde jaagt hij ons naar wellust, in het werk naar luiheid, in een gesprek naar afgunst, in het besturen naar hebzucht, in het straffen naar woede, in eer naar hoogmoed. In het hart zet hij boze gedachten, in de mond boze woorden, in ons doen boze daden. Zijn we wakker, dan zet hij ons aan tot slechte handelingen, en slapen we, dan stuurt hij ons smerige dromen. — Girolamo Savonarola, 1452-1498.

Vers 110

"Een strik gelegd; nochtans ben ik niet afgedwaald", enzovoort. Dat het aas wordt uitgelegd, doet de vis geen kwaad, zolang hij maar niet toehapt. — Thomas Watson.

Wenken voor predikers

Vers 110

Allerlei soorten strikken, en de ene weg om ze te ontlopen.

Vers 110

Sta hierbij stil:

1. Een paar van de strikken die zondaars voor gelovigen leggen.

(a) Strikken van de leer, gelegd door slimme zondaars.
(b) Valse beschuldigingen, afkomstig van kwaadwillige zondaars.
(c) Valse complimenten van bedrieglijke zondaars.
(d) Valse mildheid, tegenwoordig bij heel veel zondaars te vinden.

1. De betrouwbare bescherming voor het behoud van een gelovige: "nochtans ben ik niet afgedwaald van Uw bevelen". Wie God gehoorzaamt, staat veilig. Want:

(a) Dan ruik je onraad in de strikken en blijf je op je hoede.
(b) Je voeten kunnen er niet in verstrikt raken.
(c) God houdt vast wie Zijn woord vasthoudt. — J.F.

Uitleg

Vers 111

"Ik heb Uw getuigenissen genomen tot een eeuwige erve." Hij koos ze als zijn lot, zijn deel, zijn eigen land. En er is meer: hij pakte ze vast en maakte ze daadwerkelijk tot zijn bezit, want hij nam ze in eigendom en genoot ervan. Davids keus is ook de onze. Als het aan ons lag, wilden we Gods geboden volmaakt houden. De leer kennen, de belofte genieten, het gebod in praktijk brengen: laat dát maar mijn koninkrijk zijn, groot genoeg voor mij. Dit is een erfdeel dat niet verflenst en dat niemand ons kan afnemen.

Het geldt voor eeuwig en het blijft voor eeuwig van ons, als we het tenminste zo hebben aangenomen. Soms moeten we ons erfdeel met hard vechten veroveren, net als Israël toen het voor het eerst Kanaän binnentrok. Dan is het elke inspanning en elk lijden meer dan waard. Maar altijd moeten we het aannemen met een vaste keus van het hart en een stevige greep van de wil. Wat God geeft, moeten wij nemen.

"Want zij zijn mijns harten vrolijkheid." De blijdschap die Gods woord hem had geschonken, bracht hem tot een keus waar hij nooit meer op terug zou komen. Alle delen van de Schrift hadden David goed gedaan en deden dat nog steeds. Daarom bleef hij eraan vasthouden en was hij van plan dat eeuwig te blijven doen. Wat het hart blij maakt, wordt vanzelf gekozen en gekoesterd. Niet de kennis in ons hoofd maar de ervaring in ons hart geeft ons die vreugde.

Dit vers is het zevende van zijn groepje van acht. Hier komen we dus op dezelfde zoetheid uit als in het vorige zevende vers (Ps. 119:103). Ook in meerdere van de andere zevende verzen om ons heen is vreugde duidelijk te merken. Wat een zegen is het als onze ervaring uitgroeit tot vreugde! Ze gaat dan door verdriet, gebed, strijd, hoop, besluit en heilige tevredenheid heen en klimt op naar jubel. Vreugde zet de geest vast. Zodra iemands hart zich verheugt in Gods woord, krijgt hij het zeer hoog op en blijft hij er voor altijd mee verbonden.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 111

"Ik heb Uw getuigenissen genomen", enzovoort. De Schrift heet "getuigenissen" als je let op God Zelf. Zij getuigt immers van Hem en maakt Hem aan ons bekend. Ze legt getuigenis af van alle eigenschappen die Hij Zelf is: Zijn wijsheid, Zijn macht, Zijn gerechtigheid, Zijn goedheid en Zijn waarheid. Al die verklaringen vinden we terug in de verschillende bijbelboeken. Er is geen enkel boek zonder een getuigenis van deze eigenschappen. In Genesis lezen we hoe machtig

Hij is, want Hij schiep de wereld. We lezen er ook hoe rechtvaardig Hij is, want Hij liet de wereld verdrinken, en hoe goed Hij is, want Hij redde Noach.

In Exodus lezen we hoe Hij alles bestuurt: Hij leidde het volk Israël door de Rode Zee en bracht het uit Egypte. Daar zien we ook Zijn wijsheid, want Hij gaf het Zijn wet. Wat zal ik nog meer noemen? In het Nieuwe Testament, in het Evangelie, is alles getuigenis. Zoals het Oude Testament van God getuigde, zo getuigt het Nieuwe van Christus: "Dezen geven getuigenis al de profeten". Dat geldt dus niet alleen voor het Oude Testament maar ook voor het Nieuwe: "Die zijn het, die van Mij getuigen." Overal wordt over Christus getuigd.

We lezen over Zijn nederigheid, omdat Hij onze menselijke natuur aannam. We lezen over Zijn macht, omdat Hij wonderen deed, en over Zijn wijsheid in de gelijkenissen die Hij vertelde. En we lezen over Zijn geduld en liefde in de martelingen die Hij voor ons onderging. Wet en Evangelie, het hele boek van de Schrift en ieder deel ervan, heten om deze redenen terecht "de getuigenis des HEEREN". De heilige psalmist koos deze naam toen hij over de eer en heerlijkheid ervan wilde spreken. Hij haalde uit juist deze naam namelijk veel troost, omdat de Schrift voor hem het getuigenis was van Gods waarheid, goedheid, wijsheid en macht.

Daarom acht hij haar zo kostbaar dat hij haar zijn "erve" noemt. — Richard Holdsworth (1590-1649), in "The Valley of Vision."

Vers 111

"Uw getuigenissen." Met "getuigenissen" bedoelt de psalmist het verbond tussen God en Zijn volk. Daarin bindt Hij Zich aan hen en hen aan Zich. Sommigen denken dat de Schrift hier met veel verschillende namen wordt geprezen. Maar we moeten letten op wat elk woord op zich betekent. Net als eerder bij "rechten" gaat het ook bij het woord "getuigenissen" om het verbond. Het gaat dus niet om de geboden. Die kunnen geen erfenis zijn, want ze kunnen ons niet troos-

ten. We kunnen ze immers niet nakomen en schieten erin tekort, en daarom vinden we er geen troost in.

Het is het evangelie dat vrede en troost brengt. “De wet” betekent in algemene zin het hele woord, en in het bijzonder de geboden. Op dezelfde manier betekent “het woord” in het algemeen zowel wet als evangelie, en in het bijzonder de beloften, zoals in Rom. 10. Zo worden ook de “getuigenissen”, als ze tegenover de wet staan, de beloften van het verbond genoemd, zoals in Jes. 8. En dit getuigenis wordt ons bevestigd door de sacramenten, zoals het voor Israël bevestigd werd door de offers. — Richard Greenham.

Vers 111

“Tot een eeuwige erve.” Waarom noemt de psalmist Gods getuigenissen een erfenis? Waarom brengt hij ze onder dit beeld? Dat is misschien niet meteen duidelijk. Het woord van God wijst de erfenis immers aan, maar is zelf niet de erfenis. Toch is er een goede reden voor deze uitdrukking, al was het alleen dit. Denk aan de onschatbare troost en de hemelse schat die in het woord van God te vinden zijn! Het is een rijke mijn vol hemelse schatten, een voorraadkamer vol goede dingen, vol kennis die redt. Alle voorrechten die we op aarde of in de hemel kunnen verwachten, zitten in het woord van God. Dat is reden genoeg om het een erfenis te noemen. Wie dit alles bezit, heeft een goed erfdeel.

Toch is er een betere reden. Als de hemel onze erfenis is, dan is Gods woord dat ook, want het wijst de hemel aan en geeft ons de zekerheid van de hemel. In Gods woord hebben we alle bewijsstukken voor de hemel. Welk recht op de hemel een heilige ook heeft, hij heeft het in en uit het woord van God. Daar staan de bewijsstukken. Het is een bewijs dat de weg wijst, want het is de heilige kadasterkaart van het hemelse Kanaän. Het is ook een bewijs dat zekerheid geeft, want het is als een heilige schuldbrief of akte tussen God en Zijn schepsel.

Sint Gregorius noemde het geestig Gods brief, die Hij de mens stuurde om hem Zijn wil en welbehagen te laten weten. Hij had het evengoed Gods schenkingsakte kunnen noemen, waarmee Hij ons alle hoop overdraagt die we voor de hemel koesteren. Wat we ook van God hebben, van Christus, wat we ook mogen hopen aan zaligheid en heerlijkheid, aan vertroosting door de Geest, aan genade, het wordt ons allemaal overgedragen in de beloften van het evangelie, in het woord van God.

Leg dit nu naast elkaar. In het gewone leven zijn bewijsstukken niet zelf de erfenis. Toch noemen we ze erfenis en zijn ze het ook. Niet in feite, maar wel in aanleg, want al ons recht op een erfenis ligt vast in de aktes en bewijsstukken. Daarom zijn bewijsstukken kostbaar. Het mag een vodje papier of perkament zijn, vol stof en door de wormen aangevreten, soms is het evenveel waard als een heel graafschap, evenveel als alle andere bezittingen van een mens bij elkaar. Zo is het ook met de Schriften. Zij zijn niet in feite en eigenlijk de erfenis zelf, maar wel de weg naar het koninkrijk.

Het heet het evangelie van het koninkrijk, ja meer nog: het koninkrijk zelf. “Zo is dan het Koninkrijk Gods tot u gekomen”, of “nabij u gekomen”. Waarom het koninkrijk? Waarom de erfenis? Om dezelfde reden bij beide: hier ligt de akte van overdracht, hier het eigendomsbewijs, hier de zekerheid voor elk recht en elke aanspraak die we op de hemel maken. — Richard Holdsworth.

Vers 111

“Want zij zijn mijns harten vrolijkheid.” Hij zegt niet dat Gods getuigenissen vreugde geven. Hij zegt dat zij vreugde zíjn. Er bestaat geen andere vreugde dan de blijdschap in de wet van de Heere. Over alle andere vreugde zei de wijze koning, tot het lachen: “Gij zijt onzinnig”, en tot de vreugde: “Wat maakt deze?” Pred. 2. Ware vreugde is het onderpand dat we van de hemel hebben. Ze is de schat van de ziel en hoort daarom op een veilige plek bewaard te worden. Niets in deze

wereld is een veilige plek. Daarom zeggen we met de bruid: “Wij zullen ons verheugen en in U verblijden; wij zullen Uw uitnemende liefde vermelden, meer dan den wijn.” Laat anderen hun vreugde maar zoeken in wijn, in gezelschap, in gesprekken, in muziek. Maar mij, Heere, hebt U blijdschap in het hart gegeven, meer dan toen hun koren en hun most zich vermenigvuldigden.

Dit zijn zeker kostbare vruchten van de aarde, maar ze zijn geen zegel van Gods bijzondere gunst. Je kunt ze allemaal hebben en toch een lege, dorre en kafachtige ziel. Daarom zijn dit niet de vreugden van de heiligen. Zij moeten God hebben, anders sterven ze van verdriet. Zijn wet is hun leven. — Abraham Wright.

Wenken voor predikers

Vers 111

1. Bezit.
2. Er bezit van nemen.
3. Het in de familie houden.
4. Er plezier van hebben.

Vers 111

Let op:

1. Hoe rijk de psalmist vastbesloten was te worden: “Ik heb Uw getuigenissen genomen tot een eeuwige erve.” Rijk:

(a) Aan kennis.
(b) Aan heiligheid.
(c) Aan troost.
(d) Aan gezelschap, want Gods nabijheid hoort bij Zijn woord.
(e) Aan hoop.

1. Hoe hij zich aan zijn rijkdom vastklampte: “Een eeuwige.”

(a) Hij deed er niemand kwaad mee. Hij kon zijn deel royaal weggeven en er toch niets van verspillen.

(b) Hij had gelijk, want hij had de enige rijkdom die eeuwig te bezitten is.

(c) Hij was wijs.

1. Hoe hij blij was met zijn rijkdom: "Zij zijn mijns harten vrolijkheid."

(a) Hier is een diepe vreugde van binnen, en die hoort niet altijd bij het bezit van rijkdom.

(b) Het is zuivere vreugde zonder bijsmaak. Bij andere rijkdom is dat nooit zo.

(c) Het is veilige vreugde. Andere vreugde is gevaarlijk.

(d) Het is vreugde die je nooit kwijtraakt. — J.F.

Uitleg

Vers 112

"Ik heb mijn hart geneigd, om Uw inzettingen eeuwiglijk te doen, ten einde toe." Hij was niet half geneigd tot het goede, maar met heel zijn hart. Zijn hele hart stond gericht op een godzaligheid die je in daden ziet en die volhoudt. Hij was vastbesloten Gods inzettingen te houden met alles wat hij had, zijn leven lang, zonder af te dwalen en zonder te stoppen. Zijn doel was de wet te houden tot het einde, en dan nog zonder einde. Door gebed, overdenking en vaste wil had hij zijn hele wezen laten overhellen naar Gods geboden.

Of, anders gezegd: Gods genade had hem ertoe gebracht zijn hart zelf in een heilige richting te buigen. Velen hebben zin om te preken, maar de psalmist had zin om te doen wat hij hoorde. Velen voelen zich getrokken tot plechtige ceremonies, maar hij werd getrokken tot Gods inzettingen. Velen willen soms wel gehoorzaam zijn, maar David wilde altijd gehoorzamen. En helaas kiezen velen voor een godsdienst voor even, terwijl deze godvrezende man op weg was naar de eeu-

wigheid. De inzettingen van zijn Heere en Koning wilde hij doen tot het einde. Heere, geef ons zo'n hemelse neiging van het hart.

Dan laten we zien dat U ons levend hebt gemaakt en onderwezen. Schep daarvoor in ons een rein hart en vernieuw elke dag een juiste geest diep in ons. Alleen zo zullen we de goede kant op buigen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 112

"Ik heb mijn hart geneigd, om Uw inzettingen eeuwiglijk te doen", enzovoort. Eerst sprak hij in het vorige vers over zijn geloof en over de blijdschap die daaruit groeide. Nu zegt hij dat hij in die vreugde de geboden zál bewaren. Dat bewijst dat zijn vreugde echt was, want ze maakte hem bezorgd om het goede te doen. Geloven we de beloften werkelijk? Dan houden we ook van de geboden. Zonder dat is geloven zinloos. Wie zich erom bekommert godvrezend te leven, voedt daarmee zijn geloof in Gods beloften. Hier ligt dus de oorzaak waarom velen niets geven om het woord en de sacramenten.

Of ze geven er een beetje om, maar zonder resultaat, omdat ze zich niet inspannen om de geboden te houden. Als ze dat niet willen, kan Gods woord hun niet tot zegen zijn en zijn de sacramenten voor hen niet heilig. — Richard Greenham.

Vers 112

"Ik heb mijn hart geneigd, om … te doen", enzovoort. Let goed op. In Ps. 119:36 bad hij tot God: "Neig mijn hart tot Uw getuigenissen." En hier spreekt hij over zichzelf: "Ik heb mijn hart geneigd, om Uw inzettingen eeuwiglijk te doen, ten einde toe." Waarom moest hij dan van God vragen wat hij elders zelf gedaan zegt te hebben? Mijn antwoord is: deze twee staan niet tegenover elkaar. God neigt, en de godvrezende mens neigt. De mens neigt door zijn best te doen, God neigt door het te werken. Wat de mens probeert, en wat hij met zijn in-

spanning aan goeds bereikt, komt niet uit de mens zelf. Het komt van God, “Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen”, Filipp. 2:13. — Wolfgang Musculus.

Vers 112

Een zondig hart loopt uit zichzelf alle kanten op: naar aardse dingen, naar slechte dingen, of naar dingen die er niet toe doen en niet passen. Naar waar het zijn aandacht op moet richten gaat het niet vanzelf, en daar blijft het ook niet. Daarom moet je het als met harde hand pakken en op geestelijke dingen zetten, op het mijmeren en nadenken over hemelse zaken. Een vleselijk hart is als een magneet. Het plakt alleen aan staal of ijzer, en die twee zoeken elkaar moeiteloos. Maar het hart moet een andere aard hebben en op een hogere manier werken.

Een goed hart denkt wel eens te veel aan het aardse en gaat vaak de verkeerde kant op. Toch richt het zijn denken op de juiste dingen en laat het zichzelf en die dingen elkaar ontmoeten en één worden. David vertelt ons hoe hij dat deed. Hij neigde zijn hart naar Gods geboden, zowel om ze te houden als om erover na te denken. Hij greep zijn hart en boog het, want het helde te veel naar andere dingen over. Hij zette zijn gedachten aan het werk om erover te peinzen. Hij merkte dat zijn hart en Gods wet te ver uit elkaar lagen, en dat zou zo blijven als hij ze niet bij elkaar bracht en tot één maakte.

Had hij zijn hart niet naar het woord gebracht, dan had hij er nooit over nagedacht. Het onderwerp kan zich niet zelf naar ons verstand schikken. Ons verstand moet zichzelf naar het onderwerp brengen. Heilige plichten komen niet naar ons toe. Wij moeten naar hen toe. — Nathanael Ranew, in “Solitude Improved by Divine Meditation”, 1670.

Vers 112

"Ik heb mijn hart geneigd, om … te doen", enzovoort. In dit werk was hij vastbesloten vol te houden.

1. "Ik heb mijn hart geneigd." Het overleg van de ziel lijkt op een weegschaal. Het verstand heeft het gezag over onze gevoelens en laat de schaal doorslaan naar wat het het beste vindt.
2. Hij neigde zijn hart zo om het ook echt te doen.
3. En niet voor even of bij een bepaalde gelegenheid, maar altijd en tot het einde. Dan is het einde van het leven het begin van de heerlijkheid. — Adam Clarke.

Vers 112

"Ik heb mijn hart geneigd." De profeet wil in het kort zeggen wat het betekent God te dienen. Daarom verzekert hij dat hij niet alleen zijn handen, ogen of voeten inzette om de wet te houden. Hij begon bij de neiging van zijn hart. — Johannes Calvijn.

Vers 112

"Ten einde toe." Ons leven op aarde is een hardloopwedstrijd. Het helpt niemand om vlot te beginnen als hij moe wordt en afhaakt vóór de finish. Volgens Gregorius werd dit al aangeduid doordat in de wet de staart van het offerdier samen met de rest werd geofferd. Volharden zet overal de kroon op. Het is goed dat we zijn begonnen met goed doen. Laten we ons ook inspannen om vol te houden tot het einde. — William Cowper.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Verzen 112, 113

Toen David in zijn hart de neiging kreeg om Gods inzettingen te doen, was het directe gevolg dat hij de "kwade ranken" haatte, de ij-

dele gedachten. We lezen: “Ik heb mijn hart geneigd, om Uw inzettingen eeuwiglijk te doen.” En daarna volgt: “Ik haat de kwade ranken.” De ijdelheid van zijn hart drukte hem als een last. Een nieuw schepsel past even goed op voor het kwaad in zijn hoofd of hart als voor het kwaad in zijn leven. Een godvrezend mens wil voor Gods ogen zuiverder zijn dan voor mensenogen. Hij weet dat niemand behalve God kan zien hoe zijn hart ronddwaalt en wat er door zijn hoofd gaat. Maar hij waakt er even streng over dat zonden niet in hem opkomen, als dat ze er niet uit losbarsten. — Stephen Charnock.

Wenken voor predikers

Vers 112

Hartsneigingen. Persoonlijk, aandrang, neiging, uitvoering, standvastigheid, eeuwigdurend.

Vers 112

De gehoorzaamheid van de godvrezende mens.

1. Haar echtheid:

(a) “Te doen”: niet alleen woorden of gevoelens, maar daden.

(b) “Uw inzettingen”: geen mensenbedenksels, geen eigen ideeën en geen algemeen aanvaarde stelregels.

1. Haar hartelijkheid: “Ik heb mijn hart geneigd.”

(a) Een neiging van het hart is nodig om een God te behagen Die de harten doorgrondt.

(b) Ze maakt gehoorzaamheid ook gemakkelijk en zelfs prettig.

(c) “Ik heb”, zegt hij. Was het dus zijn eigen werk? Ja. Was het alleen zijn werk? Nee. Zie Ps. 119:36.

(d) De bewijzen. (1) Alles omvattend: “inzettingen”, ze allemaal. (2) Gelijkmatig: “eeuwiglijk.”

1. Haar standvastigheid: “ten einde toe.”

(a) Een mens moet wel voorzichtig zijn met plannen voor de toekomst. Toch is dit voornemen voor het hele leven juist, wijs en veilig.

(b) En als heilige gloed het hart vervult, kan hij zich ook niet minder voornemen.

(c) Het is niet meer dan wat God en een consequente levenshouding vragen. — J.F.

Uitleg

Vers 113

“Ik haat de kwade ranken, maar heb Uw wet lief.” In dit gedeelte gaat het over gedachten, dingen en mensen die lijnrecht ingaan tegen Gods heilige gedachten en wegen. De psalmist heeft duidelijk grote angst voor de machten van de duisternis en hun bondgenoten. Zijn hele ziel komt in beweging om hun met vastberaden verzet tegemoet te treden. Het vorige achttal begon in Ps. 119:97 met “Hoe lief heb ik Uw wet!” Zo begint hij hier met te zeggen dat hij haat wat de wet overtreedt. Het tegendeel van Gods vaste en onfeilbare wet is de wankele, steeds wisselende mening van mensen.

David had daar een diepe minachting en afschuw van. Al zijn eerbied en respect ging uit naar het zekere woord van het getuigenis. Zijn haat tegen wat mensen bedenken was precies zo groot als zijn liefde voor de wet. Mensengedachten zijn ijdelheid, maar Gods gedachten zijn waarheid. Tegenwoordig horen we veel over “mensen van gedachten”, “denkende predikers” en “modern denken”. Wat is dat anders dan de oude trots van het mensenhart? De ijdele mens wil wijs zijn. De psalmist roemde niet in zijn eigen gedachten. En wat in zijn dagen “denken” heette, verafschuwde hij. Ook als de mens op zijn

best denkt, liggen zijn hoogste gedachten even ver onder Gods openbaring als de aarde onder de hemel.

Sommige van onze gedachten zijn bijzonder ijdel omdat ze draaien om ijdele eer, trots, eigenwaan en zelfvertrouwen. Andere zijn ijdel omdat ze teleurstelling brengen, zoals dwaze eerzucht, zondige dagdromen en vertrouwen op mensen. Weer andere zijn ijdel omdat ze leeg en oppervlakkig zijn, zoals de nutteloze gedachten en het lege gefantaseer waar zo velen zich aan overgeven. En tot slot zijn veel te veel van onze gedachten ijdel omdat ze zondig, slecht en dwaas zijn. De psalmist is niet onverschillig voor slechte gedachten, zoals onbezorgde mensen dat wel zijn. Hij kijkt ernaar met een haat die even echt is als de liefde waarmee hij zich vastklampte aan Gods zuivere gedachten.

Het vorige achttal was praktisch, dit is bedachtzaam. Daar lette de man van God op zijn voeten, hier op zijn hart. De bewegingen van onze ziel zijn net zo belangrijk als de daden van ons leven, want ze zijn de bron waaruit die daden opwellen. Wanneer we de wet liefhebben, wordt ze een wet van liefde. Dan klampen we ons met ons hele hart aan haar vast.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 113

"Ik haat de kwade ranken", of anders gezegd: de ijdele gedachten, of de boze plannen, of de dubbelhartige verbeeldingen, of de gedachten die zich overal tussen dringen en elkaar dwarsbomen. Hiermee wordt de gewoonte bedoeld van mensen die met elke wind meezeilen en altijd twee pijlen op hun boog willen hebben. Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk takken of ranken, die in een boom door elkaar en kriskras omhoog schieten. — Theodore Haak, 1618-1657.

Vers 113

"Ik haat de kwade ranken." Er zijn van die lege uren die overblijven naast werk, vermaak, gezelschap en slaap. Mensen die God niet kennen, brengen ze door in eenzaamheid, thuis of onderweg. Dan nemen nutteloze, trotse, hebzuchtige, zinnelijke, jaloerse of kwaadwillige voorstellingen hun denken in beslag. Vaak sluipen ze zelfs hun dromen binnen. Zulke gedachten zijn op zichzelf al zondig, want ze verraden hoe het met het hart gesteld is. Daarom worden ze op de dag van het oordeel meegerekend. Bovendien wekken ze het verdorven sluimerende in ons wakker en voeren ze tot openlijker en grover overtreden van Gods heilige wet. De vleselijke geest ontvangt deze verwante verbeeldingen met open armen. Hij blijft er graag bij hangen en zoekt troost in denkbeeldig genot, als er geen kans is op ander genot of als iemand de werkelijke zonde niet durft te doen.

De geestelijke geest deinst er echter voor terug. Zulke gedachten dringen zich van tijd tot tijd wel op, maar hij wil ze niet. Ze doen hem pijn en hij zet ze meteen buiten de deur. Intussen liggen andere onderwerpen uit Gods woord klaar, om zijn denken nuttiger en prettiger bezig te houden in uren van vrije tijd en afzondering. Er is geen betere toets voor ons ware karakter dan te letten op wat "ijdele gedachten" gewoonlijk met ons doen. Houden we van ze en geven we ons eraan over? Of verafschuwen we ze en waken en bidden we ertegen? — Thomas Scott, 1747-1821.

Vers 113

"Ik haat de kwade ranken." Ook een godvrezend mens kan tijdens zijn geestelijke plichten rondzwervende gedachten hebben. Droevige ervaring bewijst dat. Onze gedachten dansen in het gebed heen en weer. De heiligen worden sterren genoemd, maar bij hun plichten zijn ze vaak dwaalsterren. Het hart lijkt op kwikzilver, dat zich niet laat vastzetten. Het is moeilijk twee goede gedachten aan elkaar te knopen. We kunnen ons hart nooit zo dicht op slot doen dat storende

gedachten er als de wind niet in kunnen. Hiëronymus klaagt over zichzelf: “Soms”, zegt hij, “loop ik, terwijl ik God dien, door de galerijen of ben ik rekeningen aan het optellen.” Maar zulke dwalende gedachten worden niet goedgekeurd: “Ik haat de kwade ranken.” Het zijn ongewenste gasten, die nog maar nauwelijks zijn opgemerkt of ze worden de deur uit gezet. — Thomas Watson.

Vers 113

“Ik haat.” Het is niet genoeg om het kwaad een beetje onprettig te vinden. Van ons wordt een volkomen haat gevraagd, tegen elke soort en elke graad van zonde. — David Dickson.

Vers 113

Kwade ranken. Het woord wordt gebruikt voor de meningen van mensen. Je kunt het toepassen op alle onzuivere meningen, op leerstellingen van mensen en op verderfelijke ketterijen. Het gaat dan om meningen die niet passen bij Gods volmaakte eigenschappen, die Zijn genade verkleinen en afbreuk doen aan de Zoon en de ambten van Christus, en die tegen het woord ingaan. Daarom worden ze door goede mensen afgewezen en verafschuwd. — John Gill.

Vers 113

Kwade ranken. Het Hebreeuwse woord is “sé’appim” en het betekent: hinken op twee gedachten. Zie 1 Kon. 18:21. Daarom heeft het ook de betekenis van twijfel die niets zeker weet. — Christopher Wordsworth.

Vers 113

IJdele gedachten. Ons denken is gericht op kleinigheden en onbenullige dingen, die noch onszelf noch een ander ten goede komen: “het hart der goddelozen is weinig waard”. Al hun overleggingen, bedenksels en gemijmer zijn niets waard, want hun gedachten gaan helemaal op aan kinderachtige ijdelheid en dwaze inbeelding. “De gedachte der

dwaasheid is zonde" (Spr. 24:9). Dat geldt dus niet alleen voor gedachten aan het kwaad, maar ook voor gedachten aan dwaasheid. Gedachten zijn de eerstgeborenen van de ziel, de directe voortbrengselen van ons verstand. En toch verkwisten we ze aan elke kleinigheid.

Loop de hele dag achter mensen aan en schrijf op wat ze denken. Wat een waanzin en dwaasheid zit er in al het gepeins dat ze zelf opmerken! "De HEERE weet de gedachten des mensen, dat zij ijdelheid zijn" (Ps. 94:11). Als wij oordeelden zoals God oordeelt, en alle gedachten, redeneringen en gesprekken van ons verstand in een tabel stonden, dan konden we er onderaan schrijven: Dit is het totaal van alles: niets dan ijdelheid.

De zonden die onze gedachten het vaakst in beslag nemen, zijn de volgende. Ten eerste onreinheid. Zondigen in gedachten maakt de weg vrij voor zondigen in daden: "die heeft alrede overspel in zijn hart met haar gedaan" (Matth. 5:28). Door onze gedachten maken we onszelf vuil, en deze zonde werkt meestal op die manier.

Ten tweede wraak. Wijn wordt zuur als je hem te lang bewaart. Zo slaat ook ontevredenheid om in wraak als we erbij blijven stilstaan. Wraakplannen zijn voor onze vleselijke natuur het zoetst en prettigst: "In zijn hart zijn verkeerdheden, hij smeedt te aller tijd kwaad" (Spr. 6:14). Dat betekent: hij zit vol met wraakzuchtige en boosaardige gedachten.

Ten derde afgunst. Het is een zonde die zich met ons denken voedt. De liederen van de vrouwen, dat Saul zijn duizenden had verslagen maar David zijn tienduizenden, bleven maar door Sauls hoofd gaan. Daarom haatte hij David (1 Sam. 18:9). Afgunst is een kwade ziekte die in het hart woont en zich meestal in gedachten verraadt.

Ten vierde hoogmoed. Of het nu trots is in het begeren of trots in het denken, ijdele eer of eigenwaan: in alle gevallen laten we ons hart toefluisteren door ijdelheid. Daarom staat er: "Hij heeft verstrooid de

hoogmoedigen in de gedachten hunner harten" (Luk. 1:51). Hoogmoedige mensen zitten vol verbeeldingen.

Ten vijfde gierigheid, die niets anders is dan ijdel mijmeren en oefenen van het hart: "hebbende het hart geoefend in gierigheid" (2 Petr. 2:14). En ze trekt het hart juist weg als we God aanbidden: "hun hart wandelt hun gierigheid na" (Ezech. 33:31).

Ten zesde wantrouwen. Ook dat neemt onze gedachten vaak in beslag: verwarrende bewegingen tegen Gods bestuur van de wereld. — Thomas Manton.

Vers 113

IJdele gedachten. Laten we eens kijken wat ijdelheid is. Neem het in alle betekenissen: van onze gedachten geldt in elk geval dat ze "ijdel" zijn.

1. IJdel kan betekenen: nutteloos. Zo zegt Pred. 1:2-3: "IJdelheid der ijdelheden, zegt de prediker; ijdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid", want: "Wat voordeel heeft de mens van al zijn arbeid, dien hij arbeidt onder de zon?" Zo zijn onze gedachten van nature. Zelfs de wijste ervan helpen ons niet als we in nood zijn, als we verzocht worden, als ons geweten benauwd is, op de dag van onze dood of van het oordeel. 1 Kor. 2:6 zegt: wijsheid "der oversten dezer wereld, die te niet worden", en Spr. 10:20: "het hart der goddelozen is weinig waard", geen cent voor alles bij elkaar.
2. IJdel kan betekenen: licht van gewicht. "Lichter dan de ijdelheid" is een uitdrukking uit Ps. 62:10. En over wie wordt dat gezegd? Over mensen. Als iets in hen lichter is dan de rest, dan zijn het hun gedachten. Die zwemmen in de bovenste lagen, drijven bovenop en zijn als het schuim van het hart. Toen alle beste, wijste, diepste en degelijkste gedachten van Belsazar, een vorst, op de weegschaal werden gelegd, bleken ze te licht: "gij zijt te licht gevonden" (Dan. 5:27).

3. IJdel kan betekenen: dwaas. Zo wordt in Spr. 12:11 het volgen van "ijdele mensen" gelijkgesteld aan "verstandeloos" zijn. Zo zijn onze gedachten. Van de andere kwaden die "van binnen uit het hart der mensen" voortkomen (Mark. 7:21), noemt vers 22 ook het Griekse woord aphrosunè, "onverstand". Dat zijn gedachten zoals gekken en dwazen die hebben: ze slaan nergens op en je kunt er niets mee doen.
4. IJdel kan betekenen: onvast en broos. Daarom zijn ijdelheid en een schaduw woorden met dezelfde betekenis, Ps. 144:4: "De mens is der ijdelheid gelijk; zijn dagen zijn als een voorbijgaande schaduw." Zo zijn onze gedachten: vluchtig en vergankelijk als zeepbellen. Ps. 146:4: "te dienzelfden dage vergaan zijn aanslagen."
5. Ten slotte zijn ze slecht en zondig. In Jer. 4:14 wordt ijdelheid aan boosheid gekoppeld. IJdele mannen en kinderen van Belial zijn één en hetzelfde, 2 Kron. 13:7. Zo zijn onze gedachten van nature: Spr. 24:9: "De gedachte der dwaasheid is zonde." Daarom moet een mens zich voor God verootmoedigen, zelfs over één trotse gedachte. — Thomas Goodwin.

Vers 113

"Maar heb Uw wet lief." Geef je hart ballast met liefde tot God. Liefde houdt onze gedachten met een prettige dwang neer. Als ze ons denken niet vastzet, gaat het door het kleinste zuchtje en een kort rimpeltje in het water als een kurk heen en weer, weg van zijn plek. Wetenschappers die van hun vak houden, blijven voortdurend hameren op een of ander idee dat hun werk verder kan brengen. Gretig houden ze het vast, zoals ijzer zijn geliefde magneet. Wie door goddelijke liefde tot Christus "vleugels" heeft gekregen, richt zijn blik en vlucht vaak naar Hem toe.

Meerdere keren per dag schiet hij uit zijn wereldse bezigheden weg om Hem een bezoek te brengen. Liefde zet al in het werken zelf vast. Ze vergroot ons genot in God. Dat komt ten dele doordat we

Zijn beminnelijkheid zien, die voor ons helder wordt in het liefhebben zelf. Het komt ten dele ook door de beloningen die Hij geeft aan de liefdevolle houding van Zijn schepsel. Beide zorgen ervoor dat het hart geen losse vrienden als kwade gedachten bij zich laat binnenkomen. — Stephen Charnock.

Verzen 113, 114

Toen David zijn liefde voor het gebod kon bewijzen, twijfelde hij niet aan zijn recht op de belofte. Hier verzekert hij dat hij de geboden oprecht toegedaan is: "Ik haat de kwade ranken, maar heb Uw wet lief." Merk op: hij zegt niet dat hij vrij is van ijdele gedachten. Hij zegt dat hij ze "haat". Hij vindt hun gezelschap net zo onaangenaam als iemand die een bende dieven in zijn huis heeft zien inbreken. Hij zegt ook niet dat hij de wet volmaakt hield, maar dat hij "de wet lief had", ook toen hij haar niet precies kon nakomen.

Door dit getuigenis dat zijn geweten voor zijn liefde tot de wet aflegde, werkt zijn geloof nu helder en krachtig op de belofte, in de volgende woorden: "Gij zijt mijn Schuilplaats en mijn Schild; op Uw Woord heb ik gehoopt." — William Gurnall.

Wenken voor predikers

Schetsen over sleutelwoorden van de psalm, door predikant C. A. Davis. Verzen 113-120. IJdele gedachten tegenover Gods wet. De gelovige kiest partij (Ps. 119:113-115). Hij bidt dat hij mag worden ondersteund in de wet (Ps. 119:116-117). Hij denkt na over het lot van wie ijdele gedachten navolgen (Ps. 119:118-119) en spreekt het godvrezende ontzag uit die dit in hem wekt (Ps. 119:120).

Wenken voor predikers

Vers 113

De gedachte van deze tijd en de waarheid van alle tijden. Vers 113.

1. Waar de haat zich op richt.
2. Waar de liefde zich op richt.

OF

1. Liefde is de oorzaak van haat.
2. Haat is het gevolg van liefde. — G.R.

Vers 113

IJdele gedachten. Wat ze zijn. Waar ze vandaan komen. Welk kwaad ze doen. Hoe we ermee moeten omgaan. — W.H.J.P.

Vers 113

Hoe de gelovige:

1. Door ijdele gedachten wordt gekweld. Dat is een veelvoorkomende en pijnlijke ervaring.
2. IJdele gedachten niet duldt. Sommigen laten ze binnen overnachten. Hij is er juist op uit ze te verjagen.
3. Over ijdele gedachten zegeviert. Door zijn liefde tot Gods wet. Zijn gebed is:

> *"Laat gedachten aan Christus en goddelijke dingen*
> *dit dwaze hart van mij geheel doordringen."* — W.H.J.P.

Uitleg

Vers 114

"Gij zijt mijn Schuilplaats en mijn Schild." Voor ijdele gedachten vluchtte hij naar zijn God. Daar dook hij weg voor hun kwellende in-

dringerij. In de plechtige stilte van zijn ziel ontdekte hij dat God zijn schuilplaats was. Moest hij de wereld in en kon hij niet met God alleen zijn als in een schuilplaats, dan kon hij de Heere nog altijd als schild bij zich hebben. Zo wist hij de aanvallen van boze ingevingen af te weren. Dit vers is geboren uit ervaring. Het getuigt van iets wat de schrijver zelf had doorleefd.

Tegen zijn eigen gedachten kon hij niet vechten en ontsnappen kon hij er ook niet aan. Pas toen hij naar zijn God vluchtte, werd hij bevrijd. Let op: hij zegt niet dat Gods woord zijn dubbele bescherming is. Dat schrijft hij toe aan God Zelf. Worden we aangevallen op een diep geestelijk vlak, zoals bij ijdele gedachten, dan doen we er goed aan ons rechtstreeks tot de Persoon van onze Heere te wenden. We mogen ons werpen op Zijn echte aanwezigheid. Gelukkig is wie in waarheid tot de drie-enige God kan zeggen: "Gij zijt mijn Schuilplaats." Hij heeft God gezien in de heerlijke gedaante van het verbond, en wie Hem zo ziet, ontvangt de zekerste troost.

"Op Uw Woord heb ik gehoopt." En dat mocht hij ook, want hij had het getoetst en echt bevonden. Van Hem, Die eerder zijn sterke toren was geweest, verwachtte hij bescherming tegen elk gevaar en bewaring voor elke verzoeking. Hopen is gemakkelijk waar we hulp hebben ervaren. Soms, als sombere gedachten ons kwellen, kunnen we niets anders doen dan hopen. Gelukkig houdt Gods woord ons altijd dingen voor om op te hopen en redenen om te hopen. Zo wordt het zelf het terrein en de steun van onze hoop, en worden vermoeiende gedachten overwonnen. Midden in alle ergernis en zorg brengt de hoop op de hemel echt rust.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 114

"Gij zijt mijn Schuilplaats en mijn Schild", enzovoort. Voor ijdele gedachten en ijdele mensen leert de psalmist ons in gebed naar God te

vluchten, naar onze Toevlucht en Beschermer. Dat is wat een gelovige in het uur van verzoeking en gevaar vanzelf doet. Het is net zoals kuikens doen als ze een roofvogel boven zich zien hangen: ze duiken weg in hun "schuilplaats" onder de vleugels van de moederkip. Of als een krijger die zijn "schild" opheft tegen de pijlen die op hem worden afgeschoten. — George Horne.

Vers 114

"Gij zijt mijn Schuilplaats." Christus bezit alle eigenschappen die nodig zijn om voor gelovigen een schuilplaats te zijn.

1. Hij heeft kracht. Een schuilplaats moet een uiterst sterke plek zijn (locus munitissimus). Een huis van papier is nooit een goede schuilplaats. Huizen van riet of rottend hout zijn ook geen veilige plekken om je in te verbergen. Jezus Christus is een plaats van kracht. Hij is de Rots der eeuwen. Zijn naam is "Sterke God", Jes. 9:5.
2. Hij heeft hoogte. Een schuilplaats moet een uiterst hoge plek zijn (locus excelsissimus). Lage huizen zijn zó beklommen. Jezus Christus is een hoge plaats. Hij is zo hoog als de hemel. Hij is de ladder van Jakob die van de aarde tot de hemel reikt, Gen. 28:12. Hij is te hoog voor mensen en te hoog voor duivels. Geen schepsel kan deze hoge muren beklimmen.
3. Hij heeft geheime plaatsen. Een schuilplaats moet een uiterst verborgen plek zijn (locus abditissimus). Hoe geheimer, hoe veiliger. Jezus Christus heeft vele geheime kamers die geen schepsel ooit kan vinden. Hoogl. 2:14: "Mijn duive, zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgene ener steile plaats." Christus heeft verborgen troost die niemand kent behalve wie haar ontvangt. Zo heeft Hij ook verborgen schuilplekken die niemand kan vinden behalve wie erin woont. "Ga henen, mijn volk! ga in uw binnenste kamers, en sluit uw deuren na u toe" (Jes. 26:20).

4. Christus is trouw. Wie anderen wil verbergen, moet heel trouw zijn. Een beschermer met een vals hart is erger dan een openlijke achtervolger. “Zouden de burgers van Kehila mij en mijn mannen overgeven in de hand van Saul?” vraagt David. En de Heere zegt: “Zij zouden u overgeven.” Maar Christus is trouw. Openb. 3:14: Hij is “de trouwe, en waarachtige Getuige”. Je kunt Hem niet omkopen om een schepsel uit te leveren dat bij Hem schuilt. Christus zal eerder sterven dan dat Hij het vertrouwen beschaamt dat in Hem gesteld wordt.
5. Christus is ijverig. Wie anderen wil verbergen, moet net zo ijverig als trouw zijn. Een slaperige wacht kan een kasteel of een garnizoen even goed verraden als een trouweloze wacht. Maar Jezus Christus is uiterst ijverig en waakzaam. Hij heeft Zijn verkenners overal. Ja, Zijn eigen ogen gaan voortdurend heen en weer over de aarde. Ze letten op welke plannen er gesmeed en in gang gezet worden tegen wie bij Hem schuilen. Ps. 121:4: “Ziet, de Bewaarder Israels zal niet sluimeren, noch slapen.” — Ralph Robinson (1614-1655), in “Christ All in All.”

Vers 114

Schuilplaats. Het eerste woord van dit vers betekent eigenlijk iets geheims, of een geheime plek. — Joseph Addison Alexander.

Vers 114

“Mijn Schild.” Goede mensen zijn veilig onder Gods bescherming. Hij is hun “Sterkte en Schild”, hun “Hulp en Schild”, hun “Zon en Schild”, hun “Schild”, met “uw Loon zeer groot”. En hier is Hij hun “Schuilplaats en Schild”. — Matthew Henry.

Vers 114

Schild. De kracht en de eigenschappen van een schild liggen in dit:

1. In zijn grootte en breedte. Het verbergt en bedekt degene die het draagt voor alle pijlen die naar hem worden gegooid, zodat ze hem niet kunnen raken: "Want Gij, HEERE, zult den rechtvaardige zegenen; Gij zult hem met goedgunstigheid kronen, als met een rondas" (Ps. 5:13).
2. De kracht van een schild ligt in het feit dat het hard is en niets erdoorheen kan. Zo past het bij de onoverwinnelijke macht van Gods bestuur, waarmee Hij de aanvallen van alle vijanden kan breken. Zo'n schild is God voor Zijn volk: "mijn Schild, en op Wien ik mij betrouwe" (Ps. 144:2).
3. Zal ik er nog één ding aan toevoegen? Stenen en pijlen die tegen een hard schild gegooid worden, kaatsen terug op wie ze werpt. Zo kaatst God het kwaad terug op Zijn vijanden en op de vijanden van Zijn volk: "werp hen neder, o Heere, ons Schild!" (Ps. 59:12). — Thomas Manton.

Vers 114

"Op Uw Woord heb ik gehoopt." Er zijn veel dingen die de beker van het menselijk leven zoeter maken, maar geen enkel ingrediënt is zo rijk en zo krachtig als de hoop. Mist ze, dan smaakt zelfs het mooiste leven bitter. Is ze er, dan wordt het zwaarste leed draaglijker. Laat mij omringd zijn door alle vreugde die een herinnering kan oproepen of bezit kan schenken: zonder hoop is dat niet genoeg. Waar hoop ontbreekt, zit er een droeve rand aan elke vreugde van vroeger en van nu. Dan denk je: het verleden is voorbij, en dit moment glipt ook al weg.

Maar al zou je mij alles ontnemen wat verleden en vandaag aan vreugde kunnen geven: schijnt de morgen helder van hoop, dan ben ik blij, midden in mijn verdriet. Van alle krachten die deze krioelende aarde in beweging zetten, is de hoop de meest bedrijvige. Ze is de

zoetste balsem voor ons verdriet, de helderste lichtstraal die ons genot verguldt. Hoop is het edelste kind, de eerstgeborene en het laatst begravene van de mens die vooruitkijkt en vooruitdenkt. Zonder haar kan het onnadenkende vee tevreden zijn bij zijn voer van nu. Maar zonder haar kan de mens die nadenkt niet echt gelukkig zijn en zal dat ook nooit worden. — William Grant (1814-1876), in "Christ our Hope, and other Sermons."

Verzen 114, 115

"Gij zijt mijn Schuilplaats." "Wijkt van mij, gij boosdoeners." David zit veilig en rustig in zijn schuilplaats. Daarom wil hij niet dat iemand zijn vrede komt verstoren. Het gezelschap van goddelozen kan hij dan ook niet verdragen en hij stuurt hen met een frons weg. Hij had ondervonden dat zij zijn beste belangen dwarsboomden. Hij was ook bang dat hun invloed zijn besluit zou ondermijnen om zijn God te gehoorzamen. En wanneer heeft Gods volk dat ooit anders ervaren? Zulk gezelschap bleek altijd een zware rem te zijn, zowel op het genieten van God als op het dienen van Hem. — Charles Bridges.

Wenken voor predikers

Vers 114

Onze bescherming tegen gevaar: "Schuilplaats". In gevaar: "Schild". Vóór het gevaar: "ik heb gehoopt".

Vers 114

Schuilplaats. Geheimhouding om ons te verbergen. Ruimte om ons te herbergen. Veiligheid. Troost. — T. Manton.

Vers 114

Schuilen en hopen.

1. Een schuilplaats is nodig.

2. Een schuilplaats is gegeven (Jes. 25:4; 32:2).
3. Een schuilplaats wordt gebruikt. — C.A.D.

Vers 114

1. De toevlucht is gegeven: "Gij zijt", enzovoort.
2. De toevlucht is onthuld: "Op Uw Woord."
3. De toevlucht is gevonden: "heb ik gehoopt", enzovoort. — G.R.

Vers 114

"Gij zijt mijn Schuilplaats."

1. In Uw genade, tegen de veroordeling.
2. In Uw ontferming, tegen het verdriet.
3. In Uw hulp, tegen de verzoeking.
4. In Uw kracht, tegen de tegenstand.
5. In Uw volheid, tegen het gebrek. — W.J.

Uitleg

Vers 115

"Wijkt van mij, gij boosdoeners!" Wie zijn gedachten serieus neemt, zal niet snel slecht gezelschap dulden. Vluchten we voor ijdele gedachten naar God, dan mijden we ijdele mensen nog veel meer. Koningen worden maar al te makkelijk omringd door mensen die hen vleien en zich ondertussen de vrijheid permitteren Gods wetten te overtreden. David zuiverde zijn paleis van zulke profiteurs. Onder zijn dak wilde hij hen niet hebben. Ze zouden hem ongetwijfeld een slechte naam bezorgd hebben. Hun daden zouden aan hem worden toegerekend, want wat hovelingen doen, wordt meestal als daden van het hof zelf aangemerkt.

Daarom stuurde de koning hen met pak en zak weg met de woorden: "Wijkt van mij." Zo liep hij vooruit op het vonnis van de laatste

grote dag, wanneer de Zoon van David zal zeggen: “Wijkt van Mij af, alle gij werkers der ongerechtigheid!” Niet alle boosdoeners kunnen wij zo uit ons huis sturen. Maar vaak is het onze plicht dat wel te doen, als daar goede reden voor is. Een huis is beter af zonder leugenaars, dieven, vuilbekken en lasteraars. Wat het ook kost, we moeten onszelf vrijhouden van zulke gezellen als ze uit eigen keus bij ons komen en we reden hebben om te denken dat ze een verdorven karakter hebben.

Boosdoeners zijn slechte raadgevers. Wie tot God zeggen: “Wijk van ons”, moeten meteen de echo van hun woorden horen uit de mond van Gods kinderen: “Wijk van ons. We kunnen geen brood eten met verraders.”

“Dat ik de geboden mijns Gods moge bewaren.” Omdat hij het moeilijk vond de geboden te houden in gezelschap van goddelozen, stuurde hij hen weg. Hij moest de geboden houden, maar hij hoefde hun gezelschap niet te houden. Wat een prachtige titel voor de Heere zit in dit vers! Het woord God komt in deze hele lange psalm maar op één plaats voor, en daar staat het samen met het persoonlijke woord “mijn”: “mijn God.”

> *Mijn God! Hoe lieflijk is die klank,*
> *hoe zoet is het, dat na te zeggen!*
> *Dat hart mag juichen, vol van dank,*
> *waar God Zijn troon heeft willen leggen. — Doddridge.*

Omdat Jehova onze God is, besluiten we daarom Hem te gehoorzamen. Iedereen die ons in Zijn dienst zou willen tegenhouden, jagen we uit ons gezicht weg. Wat een groot goed is het voor onze geest, als hij op dit punt is aangekomen en onwrikbaar vaststaat in het heilige besluit: “Ik zal de geboden bewaren.” Gods wet is ons plezier, als de God van die wet onze God is.

Vers 115

"Wijkt van mij, gij boosdoeners!" enzovoort. Alsof hij zei: Hou erover op, bespaar je adem. Ik ben vastbesloten en zet mijn weg voort. Ik heb gezworen en ik ben standvastig van plan de geboden van mijn God te houden. Met Gods hulp blijf ik daarbij, en de hele wereld krijgt mij daar niet van los. — Robert Sanderson, 1587-1663.

Vers 115

"Wijkt van mij, gij boosdoeners!" enzovoort. Mensen zondigen vaak om erbij te horen. De beker gaat gewoonlijk rond en wordt van hand tot hand doorgegeven. Het is daarom verstandig om weg te gaan uit een gezelschap dat door de zonde is aangetast. Je hebt er helemaal niets aan om te blijven. Slecht gezelschap zal in elk geval het goede in je kleiner maken. Het plantje van de genade groeit nooit in zo'n koude bodem. Wat een armzalige groei heeft goed koren dat helemaal door onkruid is omringd! Het koren heeft voortdurend last van die buren.

Versterkende middelen en medicijnen doen een lichaam nauwelijks goed zolang het vol zit met slechte sappen. Zo helpen de genademiddelen een ziel nauwelijks die ontregeld is door zulke schadelijke bewoners. Van de berg Kadish wordt gezegd dat elke wijnstok die in de buurt wordt geplant, verdort en sterft. Het komt uiterst zelden voor dat heiligen bloeien in de buurt van mensen die hen telkens weer terugtrekken. Het is bijna een wonder om Gods geboden te houden én slecht gezelschap te houden. Daarom moest David een scheidingsbrief sturen aan zijn goddeloze vrienden, toen hij zich aan Gods geboden wilde geven.

Hij wilde ze liefhebben en met ze leven, in voor- en tegenspoed, al de dagen van zijn leven, zoals dat bij een echt huwelijk hoort. Hij wist dat dit huwelijk anders nooit zou lukken: "Wijkt van mij, gij boosdoeners! dat ik de geboden mijns Gods moge bewaren." Alsof hij zei: Weet

dit, zondaars. Ik sluit van harte een verbond met Gods geboden. Ik vind ze zo mooi dat ik besloten heb mij helemaal aan hen te geven en hen in alles te behagen. Dat lukt mij nooit, zolang jullie hier blijven. Jullie zijn als een hoer die de liefde van de echte echtgenote steelt.

Zolang jullie in mijn buurt blijven, kan ik de bevelen van mijn God niet gehoorzamen zoals het hoort. Dus: "Wijkt van mij, gij boosdoeners! dat ik de geboden mijns Gods moge bewaren." — George Swinnock.

Vers 115

"Wijkt van mij, gij boosdoeners." Wee de goddeloze, en wee wie zich bij hem voegt en met hem optrekt, zegt Ben Sira. Zelfs de heidenen van vroeger vonden dat er een vloek rustte op wie slecht gezelschap hield. Wonen of reizen met iemand die geen respect voor de goden had, gold bij hen als een bron van pech en ongeluk.

Vetabo qui Cereris sacrum vulgarit arcanae, sub isdem sit trabibus fragilemque mecum solvat phaselum, zoals Horatius zegt.

> *Wie heilige geheimen verraadt,*
> *zal nooit onder mijn dak wonen,*
> *nooit met mij het onzekere zeil hijsen.*

Onder één dak wonen, of in dezelfde jacht of hetzelfde pleziervaartuig varen met goddeloze mensen: heidenen vonden dat onveilig en gevaarlijk. Hoeveel te meer moeten christenen er dan door en door van overtuigd zijn dat omgang met goddeloze mensen schadelijk en gevaarlijk is? Het kan op geen enkele manier veilig zijn om met hen contact te houden. Ja, we lopen groot gevaar zolang we bij hen zijn. Je hebt vast wel eens gehoord wie het was die zo lang niet in het badhuis wilde blijven als er een aartsketter was. Dat was de heilige Johannes, de evangelist. Hij wilde (zoals Irenaeus ons vertelt) niet op die plek blijven omdat Cerinthus daar op dat moment was, die ontkende dat Christus God is. Die heilige man vond geen enkele plaats veilig waar zulke mensen zijn.

Houd daarom de vermaning van de apostel goed in gedachten, en neem haar ter harte: “Daarom gaat uit het midden van hen, en scheidt u af” (2 Kor. 6:17). Luister naar die stem uit de hemel: “Gaat uit van haar, Mijn volk, opdat gij aan haar zonden geen gemeenschap hebt, en opdat gij van haar plagen niet ontvangt.” Scheid je van hen af. Anders breng je niet alleen je zielen schade toe maar ook je lichamen. Dan treft je hier misschien een opvallend oordeel, en overvalt Gods wraak je daarna nog veel heftiger. De dichters, die graag fantaseren, vertellen dat Theseus en Pirithoüs, twee dikke vrienden, zoveel van elkaar hielden dat ze samen naar de hel afdaalden.

Het is zeker geen dichterlijk verzinsel dat velen dit echt doen. Ze komen samen om. Ze dalen, alleen maar voor de gezelligheid, samen af in de bodemloze put. — John Edwards (1637-1716), in “Theologia Reformata.”

Vers 115

Wijk van wie van God wegwijkt. — T. Manton.

Vers 115

“Mijns Gods.” Iemand kan pas echt van iets houden als hij weet dat het van hemzelf is. Zo kan hij ook niet anders dan God liefhebben en Hem zorgvuldig gehoorzamen, zodra hij weet dat God de zijne is. En geen mens kan God hartelijk en blijvend dienen als hij niet overtuigd is dat hij met David kan zeggen: Hij is mijn God. Alle genoegens en alle schrikbeelden van de wereld kunnen die ziel niet van God losscheuren die waarachtig kan zeggen: de HEERE is mijn God. — W. Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 115

1. Slecht gezelschap staat vroomheid in de weg.

2. Vroomheid wijst slecht gezelschap de deur.
3. Als vroomheid dit vertrek afdwingt, doet ze wat God op het laatst ook zal doen.

Vers 115

Slecht gezelschap gaat niet samen met echte rechtvaardigheid.

1. Het dwingt tot verbergen en tot compromissen.
2. Het vernietigt het vermogen om met God om te gaan en de smaak voor geestelijke dingen.
3. Het maakt het geweten minder gevoelig.
4. Het betekent bewust ongehoorzaam zijn aan God. — J.F.

Uitleg

Vers 116

"Ondersteun mij naar Uw toezegging, opdat ik leve." De dienaar van de Heere had Zijn ondersteuning zó hard nodig dat hij zonder die steun niet eens kon leven. Onze ziel zou sterven als de Heere haar niet voortdurend op de been hield. Elke genade die geestelijk leven tot echt leven maakt, zou verwelken als Hij Zijn dragende hand terugtrok. Het is een zoete troost dat Gods woord al voorziet in deze grote nood aan ondersteuning. Het staat er al in beloofd. We hoeven er dus niet om te vragen alsof het een gunst is waarvoor geen verbond bestaat.

We mogen eenvoudig pleiten dat een belofte wordt vervuld: "Ondersteun mij naar Uw toezegging." Wie ons het eeuwige leven heeft geschonken, heeft ons in die gave alles toegezegd wat daarbij hoort. Genadige ondersteuning behoort tot de noodzakelijke dingen, dus we mogen er zeker van zijn dat we haar zullen krijgen.

"En laat mij niet beschaamd worden over mijn hope." In Ps. 119:114 had hij over zijn hoop gesproken als iets wat op het woord was ge-

bouwd. Nu vraagt hij dat dat woord wordt vervuld, zodat zijn hoop in aller ogen gerechtvaardigd wordt. Iemand zou zich schamen voor zijn hoop als bleek dat die niet op een vast fundament rustte. Maar dat zal bij ons nooit gebeuren. Voor onze gedachten, woorden en daden kunnen we ons wel schamen, want die komen uit onszelf. Voor onze hoop schamen we ons nooit, want die komt van de Heere, onze God.

Onze natuur is zo zwak dat we allemaal, als het erop aankomt, diep zouden vallen als de genade ons niet voortdurend ondersteunde. Dan zouden we ons gaan schamen voor onszelf en voor al die heerlijke verwachtingen die nu de kroon en de glans van ons leven zijn. De man van God had heel stellig zijn voornemens uitgesproken. Toch voelde hij dat hij niet op zijn eigen plechtige besluit kon bouwen. Vandaar deze gebeden. Het is niet verkeerd om voornemens te maken, maar het heeft geen zin als we ze niet goed zouten met gelovig roepen tot God.

David wilde de wet van de Heere houden. Maar eerst had hij de Heere van de wet nodig, om hemzelf te houden.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 116

"Ondersteun mij." Een vlieger die hoog zweeft, bevindt zich in een toestand die helemaal niet bij zijn aard past. Net zo gaat het met de ziel van de mens, als ze boven deze lage wereld wordt getild naar hoge en hemelse bezigheden. Wie van een afstand kijkt, ziet niet hoe de vlieger daar hoog blijft. Hij ziet de wind niet die hem opblaast, de hand niet die hem vasthoudt en het touw niet waarmee dat gebeurt. Maar al die krachten zijn nodig om de vlieger in die onnatuurlijke toestand te houden. Gaat de wind liggen, dan valt hij.

Er is in hemzelf niets aanwezig waarmee hij zichzelf omhoog kan houden. Hij wil nog steeds naar de aarde zakken, net als altijd, en laat je hem even los, dan stort hij neer. Zo gaat het met de ziel van elke

ware gelovige. De Geest van God heeft haar opgetild naar een nieuwe, bovennatuurlijke, hemelse toestand. Daarin wordt ze door het geloof gedragen door een onzichtbare, almachtige hand. Ze wordt ook echt gedragen, maar niet door een kracht in haarzelf. Liet Hij haar even los, dan zou ze vallen, net als altijd. Al haar kracht ligt alleen bij God.

Al haar zekerheid ligt in de onveranderlijkheid van Zijn wezen en in de kracht van Zijn genade. Samengevat, in één woord: "die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid." — Uit "The Book of Illustrations" van H. G. Salter, 1840.

Vers 116

"Opdat ik leve." Het leven van een christen bestaat hierin dat de Geest van genade zijn ziel levend maakt. Als de ziel in het lichaam aanwezig is, leeft het lichaam. Gaat ze weg, dan komt meteen de dood, en zonder haar is het lichaam niets dan een dode klomp leem. Zo is het ook de aanwezigheid van Gods Geest die de ziel van de mens leven geeft. Dit leven herken je aan twee opvallende uitwerkingen die het heeft. Het eerste is een blij besef van Gods barmhartigheid, waar je het van binnen aan merkt.

Het tweede is een geestelijke gezindheid, een innerlijke neiging tot geestelijke oefeningen. Zonder dit is iemand, hoe hij zich ook voordoet, slechts het evenbeeld van een christen. Hij lijkt enigszins op een echte christen, maar het leven van die christen maakt hem zelf niet levend. — William Cowper.

Vers 116

"Opdat ik leve." Gods kinderen vinden dat ze geen leven hebben als ze niet leven in Gods leven. Denken we dat we leven omdat we zien? Dat doen de redeloze dieren ook. Denken we dat we leven omdat we horen? Dat doet het vee ook. Denken we dat we leven omdat we eten, drinken of slapen? Ook dat doen dieren. Denken we dat we leven omdat we redeneren en overleggen? Dat doen de heidenen ook. Het le-

ven van Gods kinderen betekent dat de zonde in hen sterft. Want waar de zonde nog leeft, is dat deel van ons dood voor God.

Merken Gods kinderen dat ze traag en loom zijn als het om het goede gaat? Kunnen ze zich niet verblijden in Gods beloften, of vindt hun innerlijke mens geen vreugde in Gods wet? Dan houden ze zichzelf voor dood. — Richard Greenham.

Wenken voor predikers

Vers 116

1. Ondersteuning is beloofd.
2. Ze is nodig voor een heilig leven.
3. Ze voorkomt schandelijke daden.

Vers 116

"Ondersteun mij naar Uw toezegging enz."

1. De psalmist beroept zich op Gods belofte, op zijn afhankelijkheid van die belofte en op wat hij ervan verwacht: "Ondersteun mij naar Uw toezegging". Op dat woord hoop ik, en als het niet wordt vervuld, zal ik "beschaamd worden over mijn hope."
2. Hij beroept zich er bij God op hoe hard hij Gods genade nodig had, en hoe groot het voordeel ervan voor hem zou zijn: "Ondersteun mij … opdat ik leve." Daarmee laat hij weten dat leven zonder Gods genade voor hem onmogelijk was. — M. Henry.

Uitleg

Vers 117

"Ondersteun mij." Zo tilt een kindermeisje een peuter op. "Zo zal ik behouden zijn", en op geen andere manier. Want als U mij niet draagt, zak ik door mijn knieën als een baby die nog niet kan staan. Genade

van gisteren heeft ons gered, maar veilig zijn we alleen als we ook genade van vandaag ontvangen. De psalmist had beloofd zich aan de geboden van de Heere te houden. Maar hier smeekt hij de Heere om hém vast te houden. Zeer verstandig! In onze vertaling staat eerst "ondersteun" en dan "houd mij vast" (Engels: uphold … hold Thou me up; de Statenvertaling heeft in beide verzen "ondersteun mij").

We hebben deze zegen ook echt nodig, in elke vorm waarin ze ons kan bereiken. Onze vijanden zoeken immers allerlei wegen om ons onderuit te halen. Veilig zijn is een gelukkige toestand. Er is maar één ingang, en die is: door God Zelf overeind gehouden worden. Gode zij dank, die ingang staat open voor de kleinste onder ons.

"Dan zal ik mij steeds in Uw inzettingen vermaken." Gehoorzaamheid geeft veiligheid, en wie wordt vastgehouden, gehoorzaamt. Niemand blijft Gods inzettingen lang uiterlijk houden als hij er innerlijk geen ontzag voor heeft. Dat ontzag komt er nooit als de hand van de Heere ons hart niet voortdurend draagt in heilige liefde. Doorzetten tot het einde en altijd gehoorzamen: dat kan alleen door Gods kracht. We schieten opzij als een bedrieglijke boog, tenzij Hij ons recht houdt, Hij Die ons voor het eerst genade gaf. Gelukkig is de mens die dit vers in zijn leven werkelijk meemaakt.

Zijn hele leven wordt hij vastgehouden op een weg van onwankelbare oprechtheid. Zo wordt hij veilig en betrouwbaar, en behoudt hij een heilige gevoeligheid van geweten, die anderen niet kennen. Hij heeft een zacht, eerbiedig ontzag voor Gods inzettingen. Daardoor blijft hij vrij van de tegenstrijdigheden en aanpassingen aan de wereld die bij anderen zo gewoon zijn. Daarom is hij een pilaar in het huis van de Heere. Helaas kennen we enkele belijders die niet oprecht zijn. Daarom hellen ze steeds verder over naar de zonde, tot ze vallen. Ook als ze worden hersteld, zijn ze nooit meer veilig of betrouwbaar. Ze missen ook de zoete reinheid van ziel die de aantrekkingskracht is van de meer geheiligden, die zijn behoed voor het vallen in de modder.

Vers 117

"Ondersteun mij, zo zal ik behouden zijn." Ik ben me bewust van mijn zwakheid, en ik zie hoe glad het pad voor mij is. Beide herinneren mij eraan dat mijn veiligheid van moment tot moment hangt aan de dragende kracht van mijn trouwe God. De wegen van de verzoeking zijn zo talrijk en je merkt ze zo moeilijk op. Haar invloed is ontzagwekkend, en de toegang is zo bedrieglijk, zo schijnbaar goed en zo onopvallend. Dat alles komt boven op mijn eigen zwakheid en onoplettendheid, die niet in woorden te vatten zijn. Ik kan daarom maar één ding doen: mijn weg vervolgen en bij elke stap bidden: "Ondersteun mij, zo zal ik behouden zijn." — Charles Bridges.

Vers 117

"Ondersteun mij." David had drie redenen om bang te zijn. De eerste was de zware verzoeking van buiten: uit alle windrichtingen blaast de wind van de verzoeking een christen tegemoet. De tweede was het grote bederf in zijn eigen binnenste. De derde was het voorbeeld van andere waardige mannen die vóór hem waren gevallen en wier val voor ons is opgeschreven. We moeten daaruit niet leren hoe je valt, maar dat we ervoor moeten vrezen. Deze drie dingen horen ons altijd nederig te houden, volgens de waarschuwing: "Zo dan, die meent te staan, zie toe, dat hij niet valle." — William Cowper.

Vers 117

Omhoog, omhoog! Weg uit de kleinheid waarin ik al veel te lang heb geleefd. Weg van de strikken waarin ik zo vaak ben gevangen. Weg van de struikelblokken waarover ik zo vaak ben gevallen. Weg van de wereld, weg van mezelf, hoger dan ik ooit gekomen ben, boven het peil van mijn eigen sterfelijkheid uit. Zodat ik U waardig ben en het

bloed waarmee ik ben gekocht, dichter bij de hemel, dichter bij U: "ondersteun mij."

Er zijn veel manieren waarop God Zijn volk overeind houdt. Soms gebeurt dat door het woord van de prediker, als dat woord op het juiste moment het hart en het geweten raakt. Moge God, in Zijn oneindige tederheid, Zijn dienaren in deze gemeente ertoe in staat stellen jullie zo overeind te houden. Soms gebeurt het door de middelen en sacramenten die Hij in Zijn genade heeft ingesteld.

Soms gebeurt het door de kracht van de Heilige Schrift. Een tekst die je op je eigen kamer leest, treft je geest precies op het juiste moment. Of de steun van een zoete belofte komt je onder de armen grijpen. Soms gebeurt het doordat de Heilige Geest op eenvoudige wijze werkt in iemands eigen gedachten, zoals Hij wil: "de vrijmoedige geest ondersteune mij." Soms dienen engelen: "Zij zullen u op de handen dragen, opdat gij uw voet aan geen steen stoot." Soms laat Hij je diep zakken, zodat je ervaart dat het dal de veilige plek is. Geen hoogte is zo hoog als de hoogte van nederigheid.

Soms doet Hij het met strenge tucht, om het hart te stalen en sterk te maken, zodat het niet meer van uiterlijke dingen afhangt. Soms met een zware beproeving. Dat is dan de greep van Zijn hand, zodat Hij je steviger kan vasthouden. Soms legt Hij je in het hart precies te denken wat je nodig hebt, en precies dát gebed te bidden dat Hij op dat moment wil verhoren. Soms lijkt het alsof Hij je laat gaan en in de steek laat. Maar tegelijk geeft Hij je, net als de Syro-Fenicische vrouw, de wil om vast te blijven houden, zodat Hij je aan het eind des te meer kan geven. — James Vaughan, van Brighton, 1877.

Vers 117

"Dan zal ik mij steeds in Uw inzettingen vermaken." Ik zal mij bezighouden met Uw inzettingen, zeggen sommigen. Ik zal mij erin verlustigen, zeggen anderen. Als Gods rechterhand ons ondersteunt, moe-

ten we in Zijn kracht doorgaan met onze plicht, met ijver en met plezier. — Matthew Henry.

Wenken voor predikers

Vers 117

1. Ondersteuning, dat is: God houdt ons overeind. Er ligt gevaar in besloten, en dat gevaar komt in vele vormen. Je kunt het leven van de gelovige omschrijven als wandelen in oprechtheid. Hij is een pelgrim. Hij moet ondersteund worden, want:

(a) De weg is glibberig.

(b) Het gevaar zit niet alleen in de weg, maar ook in onze voeten.

(c) Sluwe vijanden proberen ons te laten struikelen.

(d) Soms ligt de moeilijkheid niet aan de weg maar aan de hoogte waarop God ons kan zetten.

(e) Dit gebed is des te harder nodig omdat de meeste mensen niet recht blijven lopen.

1. Twee gezegende dingen die uit deze ondersteuning voortkomen.

(a) We staan veilig, voor onszelf, als voorbeelden en als pilaren in de gemeente.

(b) We worden waakzaam en gevoelig: “dan zal ik mij steeds in Uw inzettingen vermaken.” Zonder dat staat niemand veilig. Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 1657: “My Hourly Prayer.”

Vers 117

“Ondersteun mij enz.”

1. De goede mens staat overeind.
2. De goede mens wil overeind blijven.
3. De goede mens bidt dat hij overeind wordt gehouden.
4. De goede mens weet dat Gods steun ruimschoots genoeg is.

— W.J.

Vers 117

1. Afhankelijkheid voor de toekomst: “Ondersteun” enz.
2. Vastbesloten voor de toekomst: “dan zal ik mij steeds … vermaken” enz. — G.R.

Uitleg

Vers 118

“Gij vertreedt al degenen, die van Uw inzettingen afdwalen.” Hen ondersteunt U niet. Ze worden neergesmeten en dan platgetrapt, omdat ze er zelf voor kiezen af te dalen op de dwaalwegen van de zonde. Vroeg of laat zet God Zijn voet op wie zijn voet van Gods geboden wegdraait. Dat is altijd zo geweest en zo blijft het tot het einde. Is het zout zijn kracht kwijt? Waar is het dan nog goed voor, behalve om onder de voet getreden te worden? God veegt de goddelozen weg als slakken. Daar kun je niets mee beginnen dan ze als straatgrind te storten en plat te laten trappen.

“Want hun bedrog is leugen.” Zij noemen het vooruitziend beleid, maar het is pure leugen en het zal ook zo behandeld worden. Gewone mensen noemen het slimme diplomatie, maar de man van God noemt het beestje bij zijn naam. Hij zegt dat het leugen is, niets minder, want hij weet dat het dat is in Gods ogen. Wie van de rechte weg afdwaalt, verzint mooie excuses om zichzelf en anderen te misleiden. Zo sussen ze hun geweten en houden ze hun goede naam op peil. Maar hun masker van leugens is veel te doorzichtig. God vertrapt leugens. Ze deugen alleen om met Zijn voeten weggeschopt en tot stof vermalen te worden. Wat zullen ze schrikken, die hun hele leven bezig zijn geweest met het knutselen aan een zoetgebakken godsdienst, als ze zien hoe God alles vertrapt als een schijnvertoning die Hij niet kan verdragen!

Vers 118

"Gij vertreedt enz." Door opnieuw na te denken, versterkt David zich hier in de weg van de godzaligheid. Hij kijkt naar de oordelen van God, die in alle eeuwen volgens Zijn woord over de goddelozen zijn uitgevoerd. En daardoor besluit hij des te meer: ik zal God vrezen en Zijn getuigenissen bewaren. Zo horen de oordelen die God over anderen uitvoert, ons als remmen te binden, zodat we niet net als zij gaan zondigen.

Straft de Heere Zijn eigen kinderen? Dan pakt Hij ze aan als een vader die wil corrigeren. Maar als Zijn toorn ontbrandt tegen de goddelozen, trapt Hij hen onder Zijn voeten, als nietswaardige wezens die Hij geen blik waardig keurt. — William Cowper.

Vers 118

"Gij vertreedt." De Septuaginta heeft "exouthenōsas", ad nihil deduxisti: U hebt tot niets gemaakt. Aquila: confixisti, U hebt doorstoken. Symmachus: "apedokimasas", reprobasti, U hebt afgekeurd. De Vulgaat: sprevisti, U hebt geminacht. Apollinarius: parvi pependisti, U hebt weinig waarde gehecht aan hen. Alle vijf bedoelen hetzelfde. Wanneer wij zeggen dat iemand "onder de voet wordt getreden", bedoelen we daarmee: 1. Een volledige straf. 2. Een vernederende straf. 1. Een volledige straf. God haalt hen neer van de hoogten waarop ze staan, helemaal tot in het stof, hoe hoog en trots ze zich ook tegen God verheffen. In de Schrift zie je vaker dat een totale overwinning op vijanden zo wordt beschreven. Van de Assyriër staat: "opdat hij den roof rove, en plundere de plundering, en stelle het ter vertreding, gelijk het slijk der straten" (Jes. 10:6).

1. Het betekent een vernederende straf: "totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Uwer voeten" (Ps. 110:1). Daarmee wordt de schande en minachting aangegeven die God hun zal aan-

doen. Zo trad Sapor, de koning van Perzië, keizer Valentinianus met voeten, en maakte Timoer Lenk van Bajezid zijn voetenbank. Het gaat erom dat God hen niet alleen onderwerpt, maar hen ook brengt tot een verachtelijke, nietige toestand. Zo legt Chrysostomus deze uitdrukking uit: God zal hen maken "eponeidistous kai kataphronētous", smadelijk en verachtelijk. Ze zullen niet met eer vertrekken, maar met hoon en schaamte op hun gezicht, jammerlijk gebroken. — Thomas Manton.

Vers 118

"Gij vertreedt enz." Mensen hebben de neiging om alle eigenschappen van God tot één samen te laten vloeien. Veel van onze beste schrijvers hebben liefdevol en uitgebreid stilgestaan bij Zijn overvloedige goedheid, Zijn zachte, toegeeflijke vriendelijkheid en Zijn barmhartigheid, die de zwakheden van mensen door de vingers ziet en ruim verontschuldigt. Maar over Zijn waarheid, Zijn reinheid en Zijn haat tegen het morele kwaad hebben ze, zoals de Fransen zouden zeggen, een terughoudendheid getoond die misschien niet bedoeld was, maar die toch duidelijk merkbaar is. Er bestaat geen bestuur zonder wet. Toch vragen we ons nauwelijks af wat er met de overtredingen van die wet moet gebeuren.

Elke wet heeft haar sancties: aan de ene kant de hoop op een beloning die wordt aangeboden, aan de andere kant de angst voor een straf die wordt aangekondigd. Mag je de straf dan alleen maar dreigen, en nooit uitvoeren? Wordt schuld alleen aangepakt met aankondigingen vooraf, en nooit met straffen achteraf? Haal de straffen uit de rechtspraak weg. Of, wat nog erger is: kondig ze alleen af, maar eis ze nooit op. Dan maken we van het geheel een lege spot. Het gebouw van het morele bestuur stort in elkaar. In plaats van een groot, besturend gezag in het heelal hebben we een omvergeworpen troon en een vernederde Heerser.

Stel dat er alleen een vertoning van rechtspraak is, zonder de macht of de uitvoering ervan. Stel dat de waarheid alleen wordt vastgehouden in de beloften van beloning, maar steeds wordt losgelaten in de dreigementen van straf. Stel dat de rechter zo wegvalt achter een al te toegeeflijke vader. Dan is er van een moreel bestuur over ons niets anders over dan de naam. Dan zijn we niet de onderdanen van Gods gezag, maar de lievelingen van Zijn genegenheid. In zo'n stelsel zou heel het heelal als het ware wegglijden in anarchie. In het lawaai van dat wilde wanbeheer zou de Koning Die hoog op de troon zit, Zijn greep verliezen op de schepping die Hij heeft gevormd. — Thomas Chalmers.

Vers 118

"Want hun bedrog is leugen." Wat hier in feite bedoeld wordt, is: "want hun sluwheid is bedrieglijk gebleken." Anders gezegd: hun sluwheid heeft henzelf bedrogen en hun eigen ondergang gebracht. — Samuel Horsley, 1733-1806.

Vers 118

"Hun bedrog is leugen." Hij heeft het hier niet over het bedrog waarmee goddelozen anderen misleiden, maar over het bedrog waarmee ze zichzelf misleiden. Daarin zitten twee kanten. Ten eerste verwachten ze iets goeds van de zonde. De zonde belooft dat op verraderlijke wijze, maar ze zullen het nooit vinden. Ten tweede stellen ze zichzelf gerust met de ijdele gedachte dat ze het oordeel wel zullen ontlopen, terwijl dat hen zeker zal inhalen. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 118

Zonde en leugen: hoe ze samenhangen, wat de straf is en wat ertegen helpt.

Vers 118

1. Luister naar het marcheren van Gods legers. In de natuur, in Zijn bestuur van de wereld, in de engelenlegers van de laatste dag.
2. De gewonde slachtoffers. God verafschuwt sluwe bedriegers in het bijzonder. Denk aan Bileam, Farao, Rome en de verleider van de volken.
3. De waarschuwingen aan ons, uit dit Akeldama, dat veld van bloed. Keer om. Bedrieg niemand. Blijf binnen de grenzen die God getrokken heeft. Schuil in Christus. — W.B.H.

Vers 118

Gods straf over de goddelozen is, hoe ontzagwekkend streng ook, rechtvaardig en noodzakelijk.

1. Ze is verschuldigd als het verdiende loon van de ongerechtigheid.
2. Ze wordt geëist door Gods positie als zedelijk Regeerder en door Zijn rechtvaardige karakter.
3. Ze is nodig om te laten zien wat rechtvaardigheid en haar beloning werkelijk waard zijn. Als goddelozen niet worden gestraft, komt de volle waarde van rechtvaardigheid niet aan het licht.
4. Het is vanzelfsprekend dat ze onontkoombaar is, tenzij er één voorwaarde vervuld wordt: dat een mens na zijn dood waarachtige bekering en heiligheid krijgt. Niemand mag dat verwachten, en God heeft ook nergens het minste teken gegeven dat Hij dit zal doen.
5. De hel zit in het hart van de zonde. Zouden goddelozen naar de hemel worden gehaald, dan namen ze de hel mee. De hemel biedt niet de dingen waar goddelozen blij van worden, maar zit vol met wat ze niet kunnen begrijpen en niet kunnen delen. — J.F.

Vers 118 (tweede zinsdeel)

Het bedrog van goddelozen is leugen van begin tot eind.

1. De wereld die ze omhelzen is een valse Delila.
2. Het genot dat ze smaken is een satanische strik.
3. Hun uiterlijke vroomheid is een lege zelfmisleiding.
4. Hun ideeën over God zijn leugens die ze zelf bedacht hebben. — J.F.

Verzen 118-120

Gered door ontzag.

1. Gods toorn wordt geopenbaard tegen de zonde.
2. Gods oordeel wordt uitgevoerd over zondaars.
3. Het ontzag voor God wordt in het hart gewekt. — G.A.D.

Uitleg

Vers 119

"Gij doet alle goddelozen der aarde weg als schuim." Hij speelt niet met hen en pakt hen niet met fluwelen handschoenen aan. Nee, Hij vindt dat ze het uitschot van de aarde zijn en behandelt hen ook zo: Hij ruimt ze op. Hij ruimt ze op uit Zijn gemeente, weg van hun eer, weg van de aarde, en uiteindelijk weg van Zichzelf. "Gaat weg van Mij, gij vervloekten", zegt Hij. Voelt zelfs een goed mens zich gedwongen om boosdoeners van zich weg te sturen? Hoeveel te meer zal dan de driemaal heilige God de goddelozen opruimen!

Ze zagen eruit als edel metaal. Ze zaten er innig doorheen gemengd. Ze lagen in dezelfde hoop. Maar de Heere is een smelter. Elke dag haalt Hij enkele goddelozen uit het midden van Zijn volk, hetzij doordat hun huichelarij op beschamende wijze ontdekt wordt, hetzij doordat Hij hen van de aarde wegneemt. Ze worden weggedaan als schuim, om nooit meer terug te komen. Zoals metaal beter wordt als

het zijn bijmenging kwijtraakt, zo wordt de gemeente beter als de goddelozen verdwijnen. Deze goddelozen zijn "der aarde": de goddelozen van de aarde. Ze hebben geen recht om te zijn bij mensen die niet van de wereld zijn.

De Heere ziet dat ze misplaatst zijn en schade doen. Daarom doet Hij hen weg, allemaal, zodat er niet één overblijft om Zijn gemeente aan te tasten. Eens zal dit proces volmaakt zijn. Geen schuim blijft gespaard en geen goud blijft onzuiver. Waar zullen we dan zelf staan als dat grote werk klaar is? "Daarom heb ik Uw getuigenissen lief." Zelfs Gods strengheid wekt de liefde van Zijn volk. Liet Hij mensen ongestraft zondigen, dan zouden we Hem minder met liefde en bewondering aanzien. Hij is heerlijk in heiligheid, juist doordat Hij Zijn koninkrijk van rebellen ontdoet en Zijn tempel van wie hem ontwijden.

Het zijn kwade dagen. Gods straf over zondaars is het treurige mikpunt geworden van trotse, sceptische disputen. Daarom mogen we het als kenmerk van een echte man van God zien dat hij de Heere niet minder liefheeft, maar juist heel veel méér, vanwege Zijn rechtvaardige oordeel over de goddelozen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 119

"Gij doet alle goddelozen der aarde weg als schuim." In de zichtbare gemeente leven gelovigen en goddelozen door elkaar heen, zoals schuim en goed metaal. Maar God zuivert Zijn gemeente Zelf. Door allerlei beproevingen en oordelen zal Hij zeker verschil maken tussen hen. Aan het eind scheidt Hij hen volkomen en werpt Hij de goddelozen weg als afval. — David Dickson.

Vers 119

Als God anderen oordeelt, kan dat voor ons juist een noodzakelijke liefdesdaad zijn. De goddelozen worden als "schuim" weggehaald. Zo steken ze ons niet aan met hun voorbeeld en vallen ze ons niet lastig met hun vervolging en onderdrukking. Hoe meer ons dat op deze manier te hulp komt, hoe meer we verplicht zijn God met blijdschap te dienen: "Dat wij, verlost zijnde uit de hand onzer vijanden, Hem dienen zouden zonder vreze. In heiligheid en gerechtigheid voor Hem, al de dagen onzes levens" (Luk. 1:74-75). De wereld hoort bij die vijanden, net als de goddelozen van de aarde. Daarom moeten we Hem trouw dienen. — Thomas Manton.

Vers 119

"Gij doet alle goddelozen der aarde weg." Goddeloze mensen verdwijnen op allerlei manieren. Soms door de hand van anderen, soms door hun eigen hand. De Filistijnen hebben Saul niet gedood. Ze dwongen hem om zichzelf te doden. Toch richt het oog van het geloof zich altijd op de vinger van God, en ziet het dat het Gods werk is wanneer de goddelozen vallen. — William Cowper.

Vers 119

"De goddelozen der aarde." Waarom noemt de dichter hen zo? Omdat het hun hier voor de wind gaat. "Zij zullen in de aarde geschreven worden" (Jer. 17:13).

Ze worden groot en machtig, en iedereen rekent hier met hen. Judas beheerde de kas. Ze hebben succes in de wereld: "Ziet, dezen zijn goddeloos; nochtans hebben zij rust in de wereld" (Ps. 73:12). Hier worden ze gerespecteerd: "Zij zijn uit de wereld, daarom spreken zij uit de wereld, en de wereld hoort hen" (1 Joh. 4:5). Hun hart en hun denken zitten vast aan de wereld (Matth. 6:19-20). Het is hun natuur om werelds te zijn. Ze hebben alleen smaak voor wat van de wereld is. Een goede carrière, eer, een groot aanzien: dat is hun "enige grote

ding" (unum magnum). Hier hebben ze hun plezier, hier is hun deel, hier liggen hun hoop en hun geluk. Een kind van God zoekt een andere erfenis, die niet vergaat en onbevlekt is. — Thomas Manton.

Vers 119

"Als schuim." Mensen van deze wereld zien Gods kinderen als het uitschot van de aarde. Zo werd ook Paulus, door God uitgekozen als werktuig, door mensen niets waard gevonden. Maar kijk wat de goddelozen volgens God zijn: niets anders dan schuim, de afval van goud of zilver. Laat dat de godvrezenden sterk maken tegen de minachting van mensen. De Heere alleen heeft de weegschaal in handen, die mensen weegt naar wat ze werkelijk zijn. — William Cowper.

Vers 119

"Schuim." 1. Schuim doet de glans en pracht van het metaal verdwijnen. Het bedekt het zelfs helemaal, zodat je het niet meer ziet. Roest en vuil zitten om het goud heen en verbergen het, zodat je niet kunt zien wat het is en hoe het glanst. 2. Schuim misleidt. Het lijkt op metaal, maar is het niet. Schuim van zilver ziet eruit als zilver en schuim van goud als goud, maar het is geen van beide. 3. Het vuur verbetert schuim niet. Leg het telkens opnieuw in de oven, het blijft hetzelfde.

1. Schuim is waardeloos. Het heeft geen waarde: het is gemeen, laag en verachtelijk. 5. Het is onbruikbaar en wordt weggegooid. 6. Schuim is hinderlijk. Roest vreet zich in het metaal, vormt een gevaar ervoor en dwingt de goudsmid het vuur aan te steken om het van goud en zilver te scheiden. — Samengevat uit William Greenhill.

Vers 119

"Uw getuigenissen." Zo noemt hij Gods woord zeer vaak, en daarin staan zowel geboden als beloften. Gods geboden gelden voor iedereen. Zijn getuigenissen zijn alleen van Zijn kinderen. Daarmee bedoel ik, nauwkeuriger gezegd, Zijn beloften. Die bevatten bijzondere ver-

klaringen van Zijn liefde en gunst voor de Zijnen in Christus Jezus. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 119

Gods wil leren kennen is de beste hulp op onze reis over de aarde. Of: wat ben ik, waar ben ik, waar ga ik heen en hoe kom ik er?

Vers 119 (eerste zinsdeel)

De vreemdeling op aarde.

1. Een korte uitleg. De tekst betekent:

(a) Dat de heilige niet uit de aarde geboren is.
(b) Dat de heilige op aarde niet wordt herkend.
(c) Dat het erfdeel van de heilige niet op aarde ligt.
(d) Dat de heilige op aarde omringd wordt door verdriet en beproevingen.
(e) Dat de heilige de aarde binnenkort verlaat.

1. Een korte toepassing.

(a) Wees niet als de wereld.
(b) Wees erop voorbereid dat je op aarde moet lijden.
(c) Houd de wereld op afstand.
(d) Blijf in contact met huis.
(e) Koester broederliefde voor je medevreemdelingen op aarde.
(f) Haast je naar huis.
(g) Spoor anderen aan om met je mee te gaan.

— *Duncan Macgregor, preek in "The Shepherd in Israel", 1869.*

Vers 119

Het gebed van de vreemdeling.

1. Hoe hij een vreemdeling op aarde werd. Hij was opnieuw geboren. Hij leerde de gewoonten van zijn nieuwe, vreemde thuisland. Hij sprak de taal van zijn vaderland en werd daarom op aarde niet begrepen en afgewezen.
2. Hoe hij verlangde naar alles wat aan huis deed denken. De huisregels: "Uw geboden." Het onderwijs thuis: "verberg … niet." En vooral de stem van zijn Vader.
3. Hoe hij in zijn eenzaamheid troost zocht in contact met zijn Vader.
4. Zou je niet graag een vreemdeling willen zijn? — C.A.D.

Wenken voor predikers

Vers 119

Dat de heilige zich neerlegt bij Gods oordelen. — W.B.H.

Vers 119

1. Goddelozen worden met schuim vergeleken.
2. Hun lot wordt vergeleken met het weggooien van schuim.
3. De heilige bewondert Gods rechtvaardigheid, zoals die zichtbaar wordt in het verwerpen van de goddelozen.

Vers 119

God doet de goddelozen weg als schuim.

1. Gods oordelen zijn een vuur dat doorzoekt en scheidt.
2. Het laatste oordeel van de grote dag voltooit dit scheidingsproces.
3. Het grote resultaat is dat het echte metaal en het schuim elk op hun eigen plek terechtkomen. — J.F.

Uitleg

Vers 120

"Het haar mijns vleses is te berge gerezen van verschrikking voor U." Zijn ontzag was zo groot in de nabijheid van de Rechter van de hele aarde, over Wiens oordeel hij net had nagedacht, dat hij hevig vreesde en sidderde. Zelfs het ruwere deel van zijn wezen, zijn vlees, voelde een plechtige schrik bij de gedachte dat hij zo'n goede en grote God zou beledigen, Die zo doeltreffend de goddelozen uit de rechtvaardigen zal scheiden. Ach, arm vlees, hoger kun jij niet komen!

"En ik heb gevreesd voor Uw oordelen." Gods woorden van oordeel zijn plechtig en Zijn daden van oordeel zijn vreselijk. Terecht maken ze ons bang. Denk aan de Rechter van allen: Zijn doordringende blik, Zijn boeken waarin alles is opgetekend, Zijn rechtsdag en de werking van Zijn gerechtigheid. Dan mogen we met reden roepen om gezuiverde gedachten, harten en wegen, zodat Zijn oordelen ons niet treffen. Zien we hoe de grote Smelter het kostbare van het waardeloze scheidt? Dan mogen we een godvrezende angst voelen dat Hij ook ons weg zal doen en achter zal laten, om onder Zijn voeten vertrapt te worden.

Liefde in het vorige vers gaat prima samen met vrees in dit vers. De angst die pijn doet, wordt uitgedreven. Maar de kinderlijke vrees, die tot eerbied en gehoorzaamheid voert, wordt niet uitgedreven.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

De vijftiende letter, Samech, betekent steun of pilaar. Dat past goed bij wat deze strofe behandelt. Daarin wordt God tweemaal gesmeekt om Zijn dienaar te ondersteunen (Ps. 119:116-117). De totale vernietiging van wie Gods wet niet serieus nemen of twijfel eraan aanmoedigen, kun je vergelijken met het lot van de Filistijnse vorsten. Simson liet het dak boven hun hoofd instorten van het huis waarin ze feest-

vierden, door de pilaren omver te duwen die het droegen. — Neale en Littledale.

Vers 120

"Het haar mijns vleses is te berge gerezen van verschrikking voor U." In plaats van te juichen over wie onder Gods ongenoegen vielen, vernedert hij zichzelf. Wat we lezen en horen over Gods oordelen over goddeloze mensen, moet ons (1) eerbied geven voor Zijn schrikwekkende majesteit, en ontzag voor Hem. "Wie zou kunnen bestaan voor het aangezicht van de HEERE, dezen heiligen God?" 1 Sam. 6:20. (2) Ons bang maken Hem te beledigen en Zijn toorn over ons af te roepen. Ook goede mensen moeten door Gods schrikwekkende oordelen van de zonde worden afgehouden. Dat geldt vooral wanneer het oordeel begint bij het huis van God en huichelaars aan het licht komen en als schuim worden weggedaan. — Matthew Henry.

Vers 120

"Het haar mijns vleses is te berge gerezen van verschrikking voor U enz." Als Jehova verschijnt om te oordelen, beeft de aarde en wordt het stil. Ook Zijn beste dienaren ontkomen dan niet aan een ontzagwekkende schrik. Taferelen van dit soort werden de profeten in een visioen getoond, en hun vlees begon te sidderen en al hun botten te beven. We leven met een broos lichaam in een zondige wereld, dus we hebben alle mogelijke banden nodig. Zowel de angst als de liefde moeten we inzetten om onszelf van overtreding terug te houden. We moeten tegelijk "Gods getuigenissen liefhebben en Zijn oordelen vrezen." — George Horne.

Vers 120

"Het haar mijns vleses is te berge gerezen van verschrikking voor U enz." Terwijl ik 's avonds bad, kreeg ik zulke dichtbije, schrikwekkende beelden van Gods oordelen over zondaars in de hel, dat mijn vlees beefde van angst. Bevend vluchtte ik naar Jezus Christus, alsof de

vlammen mij al vastgrepen. O, Christus zal mij werkelijk redden, of ik kom om. — Henry Martyn, 1781-1812.

Vers 120

"Het haar mijns vleses is te berge gerezen van verschrikking voor U." Wie veel met mensen omgaat, gaat hen minder respecteren. Met God is dat niet zo. Niemand heeft meer eerbied voor de Heere dan wie Hem het best kent en het meest met Hem omgaat. — William Cowper.

Verzen 120, 116

"Het haar mijns vleses is te berge gerezen van verschrikking voor U … en ik heb gevreesd … en laat mij niet beschaamd worden over mijn hope." Echte godsdienst is een juiste menging van vrees voor God en hoop op Zijn barmhartigheid. Als een van beide helemaal ontbreekt, kan er van echte godsdienst geen sprake zijn. God heeft deze dingen aan elkaar verbonden, en wij mogen ze nooit van elkaar losmaken. Hij kan geen behagen scheppen in mensen die Hem met slaafse vrees vrezen zonder te hopen op Zijn barmhartigheid. Want zij lijken Hem te zien als een wreed en tiranniek wezen, zonder enige barmhartigheid of goedheid in Zijn natuur.

Bovendien beschuldigen zij Hem zonder het uit te spreken van onwaarheid, omdat zij weigeren te geloven en te hopen op Zijn uitnodigingen en aanbod van genade. Aan de andere kant kan Hij geen behagen scheppen in mensen die beweren te hopen op Zijn barmhartigheid maar Hem niet vrezen. Zij beledigen Hem namelijk door te veronderstellen dat er niets in Hem is wat gevreesd moet worden. Bovendien maken zij Hem tot een leugenaar, omdat zij Zijn ontzagwekkende dreigementen tegen zondaars niet geloven. En zij trekken Zijn gezag in twijfel, omdat zij weigeren Hem te gehoorzamen. Alleen wie Hem zowel vrezen als hopen op Zijn barmhartigheid, geven Hem de eer die Zijn naam toekomt. — Edward Payson.

Vers 120

"Te berge gerezen", of beven, wordt in strikte zin gezegd van het haar dat van schrik overeind gaat staan (vergelijk Job 4:15). — J.J. Stewart Perowne.

Wenken voor predikers

Vers 120

Gods oordelen over de goddelozen wekken in de rechtvaardigen:

1. Liefde.
2. Ontzag.
3. Vrees.

Vers 120

1. Beschrijf wat voor vrees dit werkelijk is.

(a) Het is de vrees van eerbied voor Gods gezag en macht.

(b) Het is de vrees van afschuw voor de zonde, omdat die een oordeel verdient.

1. Laat zien dat ze samengaat met kinderlijke liefde.

(a) Hoe meer we van God houden, hoe vaster we geloven dat Zijn oordelen zeker komen en verschrikkelijk zijn.

(b) Hoe meer we van God houden, hoe banger we worden om Zijn tuchtigende roede op onszelf neer te laten komen.

(c) Sterker nog: als we niet van God houden, zijn we ook niet bang dat de zonde ons in het oordeel meesleept.

1. Beveel haar aan.

(a) Omdat ze laat zien dat je goed beseft wat de zonde verdient.

(b) Omdat ze laat zien dat je Gods rechtvaardigheid echt waardeert.

(c) Omdat het geen angst is die pijn doet, maar een angst die ons waakzamer maakt en hand in hand gaat met volledig vertrouwen op genade die redt. — J.F.

Uitleg

Vers 121

"Ik heb recht en gerechtigheid gedaan." Voor een oosterse heerser was dit altijd een groot woord, want deze alleenheersers gaven meestal meer om winst dan om gerechtigheid. Sommigen verwaarloosden hun plicht helemaal en spraken zelfs helemaal geen recht, omdat ze hun plezier boven hun plicht stelden. Anderen, en dat waren er veel, verkochten hun uitspraken aan de hoogste bieder. Ze namen steekpenningen aan of keken naar wie iemand was. Sommige heersers spraken geen recht en deden geen gerechtigheid. Anderen spraken recht zonder gerechtigheid. David deed allebei: hij sprak recht, deed gerechtigheid, en zorgde dat zijn vonnissen ook werden uitgevoerd.

Voor de Heere kon hij zeggen dat hij eerlijk en onpartijdig recht had gesproken, en dat nog steeds deed. Op dit feit bouwde hij een pleidooi om zijn gebed kracht bij te zetten: "Geef mij niet over aan mijn onderdrukkers." Wie, voor zover zijn macht strekt, het goede heeft gedaan, mag hopen dat hij wordt bevrijd van zijn meerderen wanneer die hem onrecht willen aandoen. Wil ik zelf anderen niet onderdrukken? Dan mag ik met hoop bidden dat anderen mij ook niet onderdrukken. Een leven van eerlijkheid geeft ons vrijmoedigheid om bij de grote Rechter te pleiten voor bevrijding van het onrecht van anderen.

Zo'n pleidooi is ook niet af te keuren als eigengerechtigheid. Gaat het om onze tekortkomingen tegenover God, dan gebruiken we een heel andere toon dan wanneer we staan tegenover de beschuldigin-

gen van onze medemensen. Gaat het om hen, en zijn we tegenover hen onschuldig? Dan mogen we pleiten op onze onschuld.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 121

Hier begint een nieuw gedeelte van de psalm, aangegeven met de Hebreeuwse letter Ajin. Die letter laat zich niet goed weergeven in ons alfabet, omdat er in onze taal eigenlijk geen letter is die er precies mee overeenkomt. Hij wordt waarschijnlijk het best weergegeven door wat in het Grieks "ademtekens" heet. — Albert Barnes.

Vers 121

"Ik heb recht gedaan" tegen de goddelozen "en gerechtigheid" jegens de goeden. — Simon de Muis, 1587-1644.

Vers 121

"Ik heb recht en gerechtigheid gedaan." Hier kun je denken aan David als rechter. Dan zien we David midden in een rijke levenservaring, want deze woorden zouden een groot deel van zijn leven omvatten. Wat zou het een zegen zijn als alle heersers na een lange regering zo een beroep op God konden doen! Zo hoort het ook te zijn, want aan Hem zullen ze allemaal uiteindelijk verantwoording moeten afleggen. Zelfs als we ons David voorstellen als iemand die spreekt als gewoon burger, is deze gedachte alle aandacht waard. Voor ouders is het zeer mooi als ze dit over hun omgang met hun kinderen kunnen zeggen, voor bazen over hun knechten, voor iemand over zijn buren. — John Stephen.

Vers 121

"Recht" en "gerechtigheid" worden in de Schrift vaak voor hetzelfde gebruikt. Staan ze naast elkaar, dan is het tweede een bijvoeglijke be-

paling bij het eerste. “Ik heb recht en gerechtigheid gedaan” betekent dus: ik heb rechtvaardig recht gesproken, nauwkeurig, tot op een haar. — Joseph Caryl.

Vers 121

> *Doe wat recht is en wees een koning.*
> *Laat dit je bronzen bolwerk van verdediging zijn:*
> *altijd je onschuld bewaren, waarvan je je bewust bent,*
> *en nooit bleek worden van schuld. — Francis’ Horatius.*

Vers 121

“Indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God”, 1 Joh. 3:21. Deze “getuigenis van ons geweten” is vaak de “roem” geweest van Gods mensen die leden onder onverdiende smaad of “hoogmoedige onderdrukking”. Ze konden zich er zonder aanstoot op beroepen in de aanwezigheid van hun heilige God, Die het hart doorgrondt. Zelfs als de grote, laatste rekenschap dichtbij kwam, hadden ze het strenge, onfeilbare onderzoek van hun Alwetende Rechter misschien wel mogen schuwen. Toch zijn we ons waarschijnlijk niet genoeg bewust van het belang van morele rechtschapenheid voor onze geestelijke troost. Zie hoeveel vrijmoedigheid het David gaf in het gebed: “Ik heb recht en gerechtigheid gedaan; geef mij niet over aan mijn onderdrukkers.” — Charles Bridges.

Vers 121

“Geef mij niet over aan mijn onderdrukkers.” Dat betekent: sta mij bij tegen wie mij onrecht willen doen, want ik doe wat recht is. Ga Zelf tussen mij en mijn vijanden in staan, alsof U mijn onderpand bent. Wie onpartijdig recht spreekt over onderdrukkers, stelt zichzelf als rechter soms bloot aan onderdrukking. Maar wie in zijn ijver voor God het meeste risico loopt, zal ervaren dat God klaarstaat om hun borg te zijn, als ze bidden: “Wees borg voor Uw knecht”, zoals in het volgende vers. — Abraham Wright.

Verzen 121-122

"Ik heb recht en gerechtigheid gedaan." Maar om dat altijd te blijven doen en daarin nooit tekort te schieten: "Wees borg voor Uw knecht ten goede." Leid hem zo dat hij steeds smaak heeft in wat goed is. Het gevolg is dan dat "de hovaardigen mij niet onderdrukken." Want wie stevig staat "ten goede" en zo is gevormd dat alleen wat goed en rechtvaardig is hem bevalt, houdt zo vol dat hij niets te vrezen heeft van "de hovaardigen" die hem belasteren. — Robert Bellarmine.

Wenken voor predikers

Verzen 121-128

Het gebed van een rechtvaardige tegen onrecht. Vanuit de gevangenis van de onderdrukking roept hij God aan om zijn borg te zijn (Ps. 119:121-122). Hij laat horen hoe moe hij is van het verlangen naar bevrijding (Ps. 119:123-125). Hij wijst naar de "tijd" (Ps. 119:126). En hij zegt dat hij Gods wet boven alles liefheeft, anders dan de onderdrukkers, die haar minachten (Ps. 119:127-128).

Wenken voor de dorpsprediker

Schetsen over sleutelwoorden van de psalm, door predikant C. A. Davis.

Verzen 121-122

Het dubbele beroep.

1. Het beroep op bewuste oprechtheid: "Ik heb recht … gedaan" enz.
2. Het beroep op bewuste tekortkoming: "Wees borg voor Uw knecht ten goede."

C.A.D.

Uitleg

Vers 122

"Wees borg voor Uw knecht ten goede." Sta in voor mij. Laat Uw arme knecht niet sterven door de hand van zijn vijand, die ook Uw vijand is. Neem mijn belangen in handen, vlecht ze met de Uwe samen en kom voor mij op. Als mijn Meester neemt U de zaak van Uw knechten op U. Treed voor mij op tegenover trotse mensen, tot ze zien wat voor machtige bondgenoot ik heb in de Heere, mijn God.

"Laat de hovaardigen mij niet onderdrukken." Als U tussenbeide komt, ben ik gered. Zien de hovaardigen dat U mijn pleitbezorger bent, dan verstoppen ze zich. De duivel, onze trotse tegenstander, zou ons hebben vermorzeld als onze Heere Jezus niet tussen ons en de aanklager was gaan staan en onze borg was geworden. Door Zijn borgtocht ontsnappen we als een vogel aan de strik van de vogelaar. Wat een zegen als we onze zaken in de handen van onze Borg kunnen leggen! Dan weten we dat het goed komt, want Hij heeft een antwoord op elke aanklager en een berisping voor elke lasteraar.

Goede mensen zijn bang voor onderdrukking, want ze maakt zelfs een wijs mens razend. Ze roepen vanuit hun nood naar de hemel om bevrijding. En ze roepen niet tevergeefs, want de Heere neemt de zaak van Zijn knechten op Zich en voert hun strijd tegen de hovaardigen. Het woord "knecht" is verstandig gekozen, als pleidooi om gunst voor zichzelf. Het woord "hovaardigen" is een argument tegen zijn vijanden. Het lijkt onvermijdelijk dat trotse mensen onderdrukkers worden, en dat ze er het meeste plezier in hebben juist mensen te onderdrukken die werkelijk door genade leven.

Vers 122

"Wees borg voor Uw knecht ten goede." Wat David God vraagt voor hem te zijn, dat is Christus voor heel Zijn volk: Hebr. 7:22. Hij kwam dicht bij God, gaf Hem de hand erop, en beloofde met Zijn woord en borgtocht dat Hij de schulden van Zijn volk zou betalen. Hij nam hun plaats in voor de wet en werd voor hen aansprakelijk tegenover de wet en de gerechtigheid. Hij beloofde genoegdoening te geven voor hun zonden, een eeuwige gerechtigheid te brengen voor hun rechtvaardiging, en hen te behoeden en vast te houden, en veilig te brengen naar eeuwige heerlijkheid en gelukzaligheid. En dat is: borg voor hen zijn ten goede. — John Gill.

Vers 122

"Wees borg." Dit zinsdeel kun je op drie manieren uitleggen, afhankelijk van wat het aanwijst: het doel, de oorzaak of het gevolg. 1. Sta in voor mij, ut sim bonus et justus. Zo leest Rabbi Arama het hier: wees mijn borg, zodat ik goed ben. Theodoretus legt het zo uit: "Sta ervoor in dat ik mijn voornemen waarmaak, Uw wet te houden." Wie zich verbindt, staat in. We kennen wel Gods geboden, maar als God niet instaat, kunnen we ze nooit uitvoeren. 2. Sta in voor mij zodat ik word geholpen goed te doen.

Zo lezen sommigen het: God neemt geen partij in een kwade zaak. Wie onrecht onder Gods bescherming wil brengen, daagt Hem uit onze straf te vervroegen, zodat we onze onderdrukkers moeten dienen. Maar met een goede zaak en een goed geweten erkent Hij ons als de Zijnen. Verwachten we dat Hij ons overeind houdt en bijstaat in de dienst van de duivel, waarin we ons zelf door onze zonde hebben verstrikt? Dat kan niet.

1. Wees met mij ten goede. Zo wordt het vaak vertaald: "Doe aan mij een teken ten goede" (Ps. 86:17). "Bid niet voor dit volk ten goe-

de" (Jer. 14:11). En: "Gedenk mijner, mijn God, ten goede" (Neh. 13:31). Zo ook hier: "Wees borg … ten goede." — Thomas Manton.

Vers 122

"Wees borg." Zo bad Hizkia in zijn benauwdheid al: "O HEERE! ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg" (Jes. 38:14). Zo bad ook Job, die een "scheidsman" zocht die zijn hand zou leggen op hem en op God (Job 9:33). Zo riep de gemeente vóór de menswording om een goddelijke Middelaar. En sinds die gezegende tijd rust het vertrouwen van elke gelovige ziel hierop: onze grote Hogepriester bidt zonder ophouden voor ons in de hemel, en dat is voor ons de waarborg dat we zalig zullen worden. — Agellius en Cocceius, in Neale en Littledale.

Vers 122

"Wees borg." Hij bedoelt: U weet hoe vals ik word beschuldigd, en hoe slecht er over mij wordt gepraat in streken waar ik zelf niet ben, of waar ik mij niet kan verdedigen. Antwoord dan U voor mij. — William Cowper.

Vers 122

"Wees borg." Misschien ziet het scherpe oog van de wereld geen enkele vlek op wat ik naar buiten toe belijd. Maar: "Zo Gij, HEERE! de ongerechtigheden gadeslaat; HEERE! wie zal bestaan?" Mijn schuld wordt almaar groter, en de afbetaling lijkt even ver weg als altijd. Ik had met recht kunnen verwachten dat ik "aan mijn onderdrukkers" zou worden overgegeven en dat ik alles zou moeten betalen wat mijn Heere nog te goed had. Maar kijk! "Waar is dan de grimmigheid des benauwers?" Jes. 51:13. De borg is gevonden, de schuld is voldaan, het losgeld is aangenomen, de zondaar is vrij.

In de hemel klonk een stem: "Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, Ik heb verzoening gevonden", Job 33:24. De Zoon van God Zelf stond borg voor een vreemde en "zal zekerlijk verbroken worden", Spr. 11:15. Tegen een prijs die niemand kan betalen, Zijn kostbaar

bloed, heeft Hij mij bevrijd van "mijn onderdrukkers": zonde, Satan, wereld, dood en hel. — Charles Bridges.

Vers 122

"Wees borg." Sommigen merken op dat dit het enige vers in de hele psalm is waarin Gods Woord niet wordt aangeduid met een naam als "wet", "oordelen" of "inzettingen". En ze voegen daar deze opmerking aan toe: "Waar de Wet tekortschiet, is Christus de Borg van een beter testament." Weer anderen, die de woorden anders opvatten, vertalen ze zo: "Verzoet Uw knecht ten goede", of: "laat Uw knecht genieten ten goede". Dat betekent: maak hem blij en getroost bij het najagen en het genieten van wat goed is. — John Trapp.

Wenken voor predikers

Vers 122

1. Borgtocht wordt afgesmeekt.
2. Goed wordt verwacht.
3. Verplichting wordt erkend: "Uw knecht."

Vers 122 (eerste zinsdeel)

Eerst leg je uit wat de psalmist bedoelt, zoals uit het vorige vers blijkt. Daarna kun je deze zin gebruiken voor een preek over de borgtocht van Christus, met verwijzing naar Hebr. 7:22.

1. Een Borg ten goede is nodig: de diep gevoelde, al is het misschien vage, behoefte van een ziel die gebukt gaat onder zonde.

(a) Het blote bericht dat God uit vrije genade vergeeft, is voor zo'n ziel niet helemaal te geloven. En zelfs als ze het kon geloven, zou het haar geweten geen vrede geven. Want aan de ene kant ziet het geweten de vergeving niet als rechtvaardig en ook niet als verenigbaar met Gods noodzakelijke haat tegen de zonde, terwijl het geweten juist dat

inzicht eist. Aan de andere kant laat blote vergeving niet zien hoe er voldaan kan worden aan de plicht Gods wet volmaakt te vervullen, als gerechtigheid. Ook dat wil het geweten zien voordat het tot rust kan komen. Luthers ervaring.

(b) De Schrift zegt ons nu juist dat God "den goddeloze rechtvaardigt", en dat Zijn "rechtvaardigheid" te zien is doordat Hij zondaars rechtvaardigt: Rom. 3:25. Hij kan zonden vergeven en daarbij rechtvaardig blijven. Hij kan zondaars als rechtvaardigen behandelen en tóch rechtvaardig zijn terwijl Hij dat doet. Hoe kan dat? Door een Borg. Dus wat een zondaar echt nodig heeft, is een Borg.

1. Er is een Borg. Jezus is de Borg.

(a) Hij nam onze verplichting op Zich om de straf van de wet te dragen, en voldeed daaraan in Zijn dood. Zo is vergeving voor ons genade, maar jegens Christus een daad van gerechtigheid.

(b) Hij nam onze verplichting op Zich tot volmaakte gehoorzaamheid, en voldeed daaraan door de wet te vervullen. Als God ons dus als rechtvaardigen behandelt, is dat jegens Christus alleen maar rechtvaardig.

(c) God heeft laten zien dat Hij tevreden is met het ambt van Christus en met Zijn werk, door Christus op te wekken en te verheerlijken. Dus er is een Borg die goed bekendstaat en die werkelijk iets kan.

1. Een Borg is dichtbij.

(a) In het evangelie komt Christus als Borg net zo echt naar de zondaar toe, alsof Hij Zijn troon had verlaten en persoonlijk kwam.

(b) Hij is zo dichtbij dat een zondaar het evangelie alleen maar in zijn hart hoeft te ontvangen om Christus te ontvangen.

(c) Christus, aangenomen als Borg, is de Borg voor ieder die Hem aanneemt. — J.F.

Uitleg

Vers 123

"Mijn ogen zijn bezweken van verlangen naar Uw heil." Hij huilde, hij wachtte en hij speurde naar de reddende hand van God. Door al die inspanning raakten de ogen van zijn geloof bijna uitgeput. Hij keek alleen naar God uit. Hij keek verlangend, hij keek lang, hij keek tot het pijn deed. Gelukkig bezwijkt God niet wanneer onze ogen bezwijken, en Zijn ogen evenmin. Ogen zijn tere dingen, en ons geloof, onze hoop en onze verwachting zijn dat ook. De Heere vraagt van hen nooit meer dan ze kunnen verdragen. "En naar de toezegging Uwer rechtvaardigheid": een woord waarmee de onrechtvaardige woorden van zijn onderdrukkers zouden verstommen.

Zijn ogen, net als zijn oren, wachtten op wat de Heere zou zeggen. Hij wachtte tot Gods woord zou klinken als een bevel dat hem bevrijdde. Hij wachtte op het vonnis, het vonnis van de rechtvaardigheid zelf. Wat zijn we gelukkig als de gerechtigheid aan onze kant staat! Dan is wat zondaars doet sidderen onze hoop, en wat de hoogmoedigen vrezen onze verwachting en ons verlangen. David legde zijn goede naam helemaal in de hand van de Heere. Hij wilde liever door het woord van de Rechter worden vrijgesproken dan door een verdediging die hij zelf kon verzinnen.

Hij wist dat hij goed had gehandeld. Daarom ontweek hij het hoogste gerechtshof niet, maar vroeg hij juist om het vonnis, waarvan hij wist dat het hem zou bevrijden. Met gretige ogen wachtte hij zelfs op het oordeel en de verlossing: het woord van gerechtigheid van God, dat voor hemzelf redding betekende.

Vers 123

"Mijn ogen zijn bezweken van verlangen naar Uw heil." In tijden van groot verdriet, als zorgen op het hart drukken en het gevaar van alle kanten dreigt, laat het menselijk oog verrassend precies zien hoe benauwd en bang de ziel is. Hier zien we iemand die zich omringd weet door geduchte vijanden. Hij voelt hoe zwak hij is en dat hij het niet tegen hen opkan. Maar hij kijkt vol verlangen uit naar de komst van een toegewijde, machtige vriend, die hem in zijn nood hulp heeft beloofd. Maar zijn vriend laat op zich wachten, en zo groeien zijn angst en zijn zorgen met het uur, totdat zijn ogen dof worden en bijna dichtvallen van al dat turen naar zijn grote redder.

Zo was het met de smekeling die hier wordt beschreven. Zijn vijanden stonden klaar om hem op te slokken. Behalve van de hemel verwachtte hij geen enkele uitkomst meer. Hij nam zijn toevlucht tot Gods beloften. Terwijl hij wachtte tot ze zouden uitkomen en met stijgend verlangen uitkeek naar het woord van Gods gerechtigheid, liet hij deze moedeloze verzuchting horen: "Mijn ogen zijn bezweken van verlangen naar Uw heil." Och, hadden wij maar zulke warme en onstuimige verlangens naar het grote heil! Dat heil zal ons de overwinning geven over al onze geestelijke vijanden. Dan kunnen we in alle eeuwigheid victorie juichen in de naam van onze almachtige Redder! — John Morison.

Vers 123

"Mijn ogen zijn bezweken … naar de toezegging Uwer rechtvaardigheid." De woorden van de belofte mogen dan niet zijn uitgekomen en lijken ook niet uit te zullen komen: toch moet het geloof de belofte als waar en betrouwbaar erkennen. — David Dickson.

Vers 123

"Naar de toezegging Uwer rechtvaardigheid." Dit kan de belofte van heil zijn, die de Heere in gerechtigheid had gegeven. Wat een verbluffend argument: God aanroepen op grond van Zijn eigen gerechtigheid, om verlossing te vragen! En toch, hoe waar het is! Het kan ook het woord zijn van Zijn rechtvaardigheid: de uitspraak van het recht, een rechtvaardige beslissing tussen hem en zijn onderdrukkers. Hij had gewacht tot de Heere tussenbeide zou komen en alles zou vervullen wat Hij de gelovige had beloofd. De Heere zal Zijn eigen mensen recht doen. Zit iemand diep in de moeilijkheden? Wacht hij op de Heere om tussenbeide te komen, aan Wie hij zijn zaken heeft toevertrouwd? Blijf dan wachten, houd vol. Hij zal een hoop die uit genade komt niet teleurstellen. — John Stephen.

Vers 123

"Naar de toezegging Uwer rechtvaardigheid", of: "het woord van Uw gerechtigheid". Dat wil zeggen: naar het vonnis van gerechtigheid over mijn onderdrukkers, zoals het eerste deel van het vers laat zien. Want als dit vonnis wordt uitgesproken, komt dat op hetzelfde neer als het schenken van het heil waar de psalmist zo vurig naar verlangt. — George Phillips.

Wenken voor predikers

Vers 123

Heilige verwachting: lang volgehouden en in gevaar van bezwijken. Dit feit als reden aanvoeren. Redenen om haar nooit op te geven.

Uitleg

Vers 124

"Doe bij Uw knecht naar Uw goedertierenheid." Hier komt hij weer bij zinnen en bezint hij zich. Tegenover mensen was hij zo zuiver dat hij het woord van gerechtigheid mocht eisen. Maar tegenover de Heere voelde hij zich Zijn knecht, en dan moest hij een beroep doen op barmhartigheid. Daar voelen we ons het veiligst en het meest thuis. Ons hart is rustiger bij de roep "O God! wees mij zondaar genadig!" dan bij een beroep op gerechtigheid. Het is mooi als je kunt zeggen: "Ik heb recht en gerechtigheid gedaan", en daar in alle nederigheid aan toevoegt: "Doe bij Uw knecht naar Uw goedertierenheid." In de titel "knecht" zit een pleidooi verborgen.

Een meester moet de goede naam van zijn knecht zuiveren als die ten onrechte wordt beschuldigd, en hem redden van wie hem willen onderdrukken. Bovendien hoort een meester zijn knecht barmhartig te behandelen, ook als hij tegen een vreemde streng is. De Heere is zo goed dat Hij met Zijn knechten omgaat en met hen spreekt. Hij wijst hen niet af maar zoekt gemeenschap met hen. Hij doet dat zacht en barmhartig, want op elke andere manier zouden we tot stof worden vermorzeld. "En leer mij Uw inzettingen." Dit is een manier om ons met barmhartigheid te behandelen.

Van een meester mogen we verwachten dat hij zijn eigen knecht uitlegt wat zijn eigen opdrachten betekenen. Maar onze onwetendheid komt voort uit onze eigen zondige domheid, en daarom is het een grote barmhartigheid van God dat Hij Zich vernedert om ons Zijn geboden te leren. Dat onze Heerser onze leraar wordt, is een daad van grote genade, waar we nooit genoeg dankbaar voor kunnen zijn. Van al onze zegeningen is dit een van de uitgelezenste.

Vers 124

"Doe bij Uw knecht naar Uw goedertierenheid." Ben ik een "knecht" van God? Dan kan ik mijn diensten alleen op grond van "barmhartigheid" bij Hem brengen. Ik voel dat ik, zelfs voor het beste wat ik doe, een onmetelijke wereld aan barmhartigheid nodig heb: barmhartigheid die vergeeft, die redt en die eeuwig duurt. En toch durf ik door het bloed van Jezus voor mijn ziel te pleiten: "Doe bij Uw knecht naar Uw goedertierenheid." Maar ik ben niet alleen schuldig, ik ben ook onwetend. En ik durf niet om goddelijk onderwijs te bidden, hoe dringend en hoe voortdurend ik het ook nodig heb, voordat ik opnieuw barmhartigheid heb ontvangen.

"Barmhartigheid" is de eerste zegen, niet alleen in belang maar ook in volgorde. Ik moet de Heere zoeken en Hem als Redder leren kennen, voordat ik met vertrouwen naar Hem toe kan gaan om mijn leraar te zijn. Maar zodra mijn smeekbede "Doe bij Uw knecht naar Uw goedertierenheid" is verhoord, ligt de weg open om mijn smeekbede voort te zetten: "Leer mij Uw inzettingen. Maak mij verstandig, en ik zal Uw getuigenissen kennen." Dan kan ik ze kennen en er niet alleen mee wandelen, maar ze zelfs lopen: "Ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijd zult hebben", Ps. 119:32.

Mijn pleidooi is hetzelfde als wat ik eerder met succes heb aangevoerd (Ps. 119:94): "Ik ben Uw." — Charles Bridges.

Vers 124

"Uw goedertierenheid." Het hele jaar, elk uur van elke dag, zegent God ons rijkelijk. Of we slapen of wakker zijn: Zijn goedertierenheid wacht op ons. De zon kan stoppen met schijnen, maar onze God zal Zijn kinderen nooit ophouden te verkwikken met Zijn liefde. Als een rivier stroomt Zijn goedertierenheid altijd door, even onuitputtelijk als Zijn wezen Zelf, dat haar bron is. Net als de dampkring die de aar-

de altijd omringt en klaarstaat om het leven van de mens te dragen, omringt Gods goedheid al Zijn schepselen.

Daarin leven en bewegen ze en zijn ze, helemaal in hun eigen element. Maar zoals de zon op zomerdagen ons met warmere, helderder stralen blij lijkt te maken dan anders, zoals rivieren in sommige seizoenen door de regen zwellen, en zoals de lucht soms frisser, sterker of milder aanvoelt dan eerder: zo is het ook met Gods barmhartigheid. Ze kent haar gouden uren en haar dagen van overvloed, waarop de Heere Zijn genade groot maakt en Zijn liefde hoog opheft voor de mensenkinderen. — C.H.S.

Vers 124

"Leer mij." David had Nathan en Gad, de profeten, en daarnaast de gewone Levieten om hem te onderwijzen. Hij las Gods woord ijverig en overdacht de wet dag en nacht, zonder ophouden. Toch erkent hij dat al dat werk niets betekende, als God hem niet Zelf onderwees. Andere leraren spreken tot het oor, maar God spreekt tot het hart. Zo preekte Paulus voor Lydia, maar het was God Die haar hart opende. Laten we om deze genade bidden. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Verzen 124-125

De knecht van God.

1. Hij legt een belijdenis af: "Ik ben Uw knecht."
2. Hij belijdt zijn schuld, zijn traagheid en zijn onwetendheid.
3. Hij bidt om barmhartigheid, verstand en onderwijs.

C.A.D.

Vers 124

Hemels onderwijs is een grote barmhartigheid.

Vers 124

1. Zijn vertrouwen in Gods barmhartigheid.
2. Zijn overgave aan Gods gezag.
3. Zijn bede om goddelijk onderwijs. — G.R.

Vers 124

Een volmaakt gebed.

1. De inhoud ervan.

(a) Er staat niets overbodigs in: geen vraag om rijkdom of eer, of om iets anders wat een wereldmens wil hebben.

(b) Er ontbreekt niets: "Doe bij Uw knecht naar Uw goedertierenheid" omvat alles wat een schuldige ziel nodig heeft, en "leer mij Uw inzettingen" omvat alles waar een heilige zich zorgen over hoeft te maken.

1. De manier waarop er gebeden wordt.

(a) Het is direct en duidelijk.

(b) Het is eenvoudig en vurig.

(c) Het is eerbiedig en toch vrijmoedig.

1. De geest ervan.

(a) "Doe bij Uw knecht": een gevoel van verplichting, van toewijding, van wijding aan heilig werk.

(b) "Doe … naar Uw goedertierenheid": een gevoel van onwaardigheid, passende nederigheid, overgave aan Gods wil over de vorm die de barmhartigheid zal krijgen, en groot geloof in de barmhartigheid, haar vrijheid en haar toereikendheid.

(c) "Leer mij Uw inzettingen." Verlangen naar heiligheid, besef van onwetendheid en zwakheid, en van afhankelijkheid van de bijzondere geestelijke invloed van God. — J.F.

Uitleg

Vers 125

"Ik ben Uw knecht." Dit is de derde keer dat hij deze titel gebruikt, in dit ene gedeelte. Hij houdt duidelijk van deze naam en ziet haar als een bijzonder krachtig argument. Wij zijn blij dat we kinderen van God zijn, maar we vinden het daarom niet minder heerlijk Zijn knechten te zijn. Heeft de eerstgeboren Zoon niet de gedaante van een knecht aangenomen en het werk van een knecht tot het einde toe gedaan? Welke hogere eer kunnen de jongere broers verlangen dan aan de Erfgenaam van alle dingen gelijk te worden gemaakt?

"Maak mij verstandig, en ik zal Uw getuigenissen kennen." In het vorige vers vroeg hij om onderwijs. Hier gaat hij veel verder en smeekt hij om inzicht. Meestal geeft de leraar het onderwijs, en brengt de leerling zelf het inzicht mee. In ons geval hangen we veel meer van Hem af. We moeten om inzicht bedelen, en ook om onderwijs. Een gewone leraar kan dat niet geven, en wat zijn we gelukkig dat onze goddelijke Leermeester het wél kan. We moeten onszelf dwazen noemen, en dan maakt onze Heere ons wijs en geeft Hij ons ook kennis.

Het beste inzicht is dat wat ons in staat stelt volmaakt te gehoorzamen en met verstand te geloven. Dat is wat David verlangt: "Maak mij verstandig, en ik zal Uw getuigenissen kennen." Sommigen willen die dingen liever niet weten. Ze zitten liever lekker in het donker dan dat ze het licht hebben dat tot bekering en ijver leidt. De knecht van God verlangt ernaar met begrip alles te kennen wat de Heere over de mens en aan de mens bekendmaakt. Hij wil zo worden onderwezen dat hij vat en doorgrondt wat hem geleerd wordt. Een knecht mag niet onwetend zijn over zijn meester en over alles wat zijn meester doet. Hij moet zijn denken, zijn wil, zijn plan en zijn doel bestuderen, want alleen zo kan hij zijn dienst afmaken. En niemand kent die dingen zo goed als zijn meester zelf. Daarom moet hij vaak bij hem ko-

men voor instructies, anders maakt zijn ijver hem alleen maar een grotere knoeier.

Het valt op dat de psalmist niet bidt om inzicht via het opdoen van kennis. Hij bidt de Heere eerst om de genadige gave van inzicht, en daarna pas om het gewenste onderwijs. Alles wat we weten voordat we inzicht hebben, bederft ons snel en maakt ons ijdel. Maar is er eerst een hart dat inzicht heeft, dan maakt een voorraad kennis de ziel rijker en brengt ze geen zonde of verdriet met zich mee. Bovendien werkt deze gave van inzicht ook als onderscheidingsvermogen. Zo wordt de goede mens ervoor behoed om dingen die vals en gevaarlijk zijn te verzamelen. Hij weet wat wél en wat niet de getuigenissen van de Heere zijn.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 125

"Ik ben Uw knecht, maak mij verstandig enz." Ik ben voor U geen onbekende. Ik ben Uw eigen huisknecht, die bij U in dienst is. Laat mij nooit een genade missen die ik nodig heb om U te kunnen dienen. — William Cowper.

Vers 125

"Ik ben Uw knecht." Ben jij een knecht van God? Zie dat dan als jouw grootste eer en jouw grootste geluk. — Martin Geier.

Wenken voor predikers

Vers 125

1. Een ambt wordt aanvaard.
2. Er wordt om geschiktheid gevraagd.
3. Er wordt naar onderscheidingsvermogen verlangd.

Vers 125

1. Een vrolijke erkenning: “Ik ben Uw knecht.”
2. Een verlangen dat daarin besloten ligt: nog beter te dienen.
3. Een behoefte die wordt erkend: goddelijk onderricht voor heilige dienst.
4. Een pleidooi dat wordt aangevoerd: “Ik ben Uw knecht”, en daarom: “leer mij” enz.

W.H.J.P.

Uitleg

Vers 126

“Het is tijd voor den HEERE, dat Hij werke, want zij hebben Uw wet verbroken.” David was een knecht, dus voor hem was het altijd tijd om te werken. Maar het godsdienstloze gedrag van de mensen drukte op hem. Daarom voelt hij dat de hand van zijn Meester nodig is, en roept hij Hem op te werken tegen het werk van het kwaad. Mensen verbreken Gods wet op allerlei manieren. Ze ontkennen dat het Zijn wet is. Ze maken geboden en leerstellingen bekend die er lijnrecht tegenin gaan. Ze zetten de traditie op haar plaats.

Of ze negeren en verachten het gezag van de Wetgever gewoon helemaal. Dan wordt zonde in de mode, en een heilige levenswandel geldt als vervelend puritanisme. Slechtheid heet dan plezier, en ijdelheid voert de boventoon. Dan verlangen de heiligen smachtend naar de aanwezigheid en de kracht van hun God. O, één uur de Koning op de troon met Zijn ijzeren staf! O, nog een Pinksteren met al zijn wonderen, om de kracht van God te laten zien aan wie Hem tegenspreken, zodat ze zien dat er een God in Israël is! De nood van de mens, of die nu uit gebrek komt of uit zonde, is Gods gelegenheid.

Toen de aarde woest en leeg was, kwam de Geest en bewoog Zich over het water. Zou Hij dan niet komen als de samenleving terugglijdt

in zo'n chaos? Toen Israël in Egypte was teruggebracht tot het diepste punt en het leek alsof het verbond niets meer waard zou zijn, trad Mozes op en deed hij machtige wonderen. Zo mogen ook wij, als Gods gemeente wordt vertrapt en haar boodschap wordt bespot, verwachten dat Gods hand wordt uitgestrekt: om de godsdienst op te wekken, de waarheid te verdedigen en Gods naam te verheerlijken. De Heere kan op twee manieren werken.

Of Hij doet het met oordelen, die de wallen van de vijand neerhalen. Of Hij doet het met opwekkingen, die de muren van Zijn eigen Jeruzalem opbouwen. Wat mogen we de Heere van harte bidden om nieuwe evangelisten te sturen, om de evangelisten die we al hebben nieuw leven te geven, om Zijn hele gemeente in vuur en vlam te zetten en de wereld aan Zijn voeten te brengen! Gods werk is altijd eervol en heerlijk. Ons werk is niets zonder Hem.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 126

"Het is tijd voor den HEERE, dat Hij werke." Is er ooit een schip zo hopeloos op volle zee in de windstilte beland? Heeft een bemanning ooit zo woest gesmeekt om een gunstige wind als de mensen zouden moeten doen die de gemeente van de levende God bemannen? Werkt God niet, dan staat de gemeente niets anders te wachten dan een volledige nederlaag en ondergang. De wereld is groter dan de gemeente, wanneer God niet in haar woont. Maar als God in haar woont, zal ze niet wankelen. Moge Hij haar helpen, en dan vroeg in de morgen!

Als Hij opstaat om te werken, weten we niet in welke vorm en op welke manier. Hij werkt naar de raad van Zijn eigen wil. En wie weet: als Hij eenmaal wakker wordt en Zijn kracht aandoet, blijven de gevolgen misschien niet beperkt tot het onmiddellijke en uitsluitende levendmaken van het geestelijk leven van de gemeente. Misschien

gaat het samen met onverwachte omwentelingen en schokken in de loop van de wereld, die het hart van de wereld met verbazing en schrik vervullen. Zijn geestelijk koninkrijk staat immers niet los van de rest. Het is nauw verbonden met het stoffelijke heelal, met de menselijke samenleving en met het leven van volken.

Er zijn tijden geweest dat God werkte en dat de tekenen van Zijn aanwezigheid zichtbaar waren. Volken werden vreselijk geschud, oud onrecht werd met wortel en tak omgeploegd, verpletterende tirannieën werden neergeslagen en volken werden bevrijd wier leven één lange, hopeloze zucht was geweest. Er zijn ook vele tijden geweest waarin Hij werkte door de elementen van de natuur. Hij deed dat door verschroeiing en meeldauw, door overstromingen en hongersnood, door sprinkhaan, rups en kevers. Hij deed het door een kwijnende handel, met machines die in de fabriek wegroesten en schepen die in de haven wegrotten.

Al deze dingen zijn Zijn dienaren. Soms is de slaap van de wereld, en ook van de gemeente, zo diep dat alleen krachten als wind, vuur of aardbeving hem kunnen verbreken. Die deden de profeet sidderen bij de ingang van de grot. Zonder hen had de stem die daarna kwam, zo stil, zo zacht en teder, veel van haar vermogen verloren om te ontroeren en te overwinnen. Wanneer de samenleving is verdoofd door de Circebeker van wereldsgezindheid, en de stemmen die uit de eeuwigheid komen worden genegeerd als ze al niet worden gehoord, heeft zelfs de schrik een barmhartige opdracht.

De lichtzinnige, oppervlakkige harten van mensen moeten ernstig worden gemaakt. Hun afgoden moeten worden stukgeslagen. Hun nesten moeten worden gestenigd of uit de bomen worden geslagen, waar ze die met zoveel zorg hadden gebouwd. En ze moeten leren dat dit leven, als het alles is, niet meer is dan een schim en een bespotting. Als de dag van de Heere komt, waarop Hij begint te werken, laten we ons dan niet verbazen als die dag zal zijn: “tegen allen hovaardige en hoge, en tegen allen verhevene, opdat hij vernederd wor-

de; en tegen alle hoge en verhevene cederen van Libanon, ... en tegen allen hogen toren, en tegen allen vasten muur; en tegen alle schepen van Tarsis, en tegen alle gewenste schilderijen. En de hoogheid der mensen zal gebogen, en de hoogheid der mannen zal vernederd worden; en de HEERE alleen zal in die dag verheven zijn." Maar dit werken van God zal ook andere vormen aannemen.

Zien we het niet wanneer de gemeente weer bezield raakt van geloof in haar eigen belijdenis, voor zover die belijdenis het fiat van Gods Woord heeft? Gelooft de gemeente haar belijdenis? Ze schrijft haar op, legt haar uit, zingt haar en verdedigt haar. Maar gelooft ze haar ook, tenminste met een geloof dat zelf enthousiasme wekt of respect afdwingt van de wereld? Zijn de waarheden, die de geordende symbolen van de gemeente vormen, niet stellingen geworden in plaats van levende krachten? Liggen ze niet met bijgelovig ontzag gebalsemd in de ark van de overlevering, liefdevol bewaard om wat ze zijn geweest en wat ze hebben gedaan?

Maar vergeet men niet dat ze, als ze waarheden zijn, niet dood zijn en niet kunnen sterven? Ze zijn nu waar, of ze waren nooit waar. Ze leven nu, of ze hebben nooit geleefd. De tijd kan hen niet raken, menselijke meningen ook niet, en de loomheid of het ongeloof van de gemeente evenmin, want ze zijn uitstralingen van Gods wezen, doortrokken van Zijn eigen leven dat nooit vergaat. Ze zijn geen machinerie die ouderwets en achterhaald kan worden en wordt vervangen door betere uitvindingen. Ze zijn geen beleidsmethoden, opgesteld voor voorbijgaande omstandigheden en dus mee verdwijnend.

Ze zijn ook geen steigers, waarbinnen van eeuw tot eeuw andere en hogere waarheid moet worden opgebouwd. Ze zijn als Hij Die het einde is van onze wandel: "Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid." Er is er niet één van die de gemeente niet zou kleden met een nieuwe, wonderlijke kracht, als het geloof dat ze wekt maar even groot was als haar eigen waarde. Maar wat voor kracht zou dat zijn als dat geloof ze allemaal omvatte? Het zou

leven uit de doden zijn. — Enoch Mellor (1823-1881), in "The Hem of Christ's Garment, and other Sermons."

Vers 126

"Het is tijd voor den HEERE, dat Hij werke." Hiermee wordt sterk benadrukt dat Gods eigen werk op Zijn eigen tijd gedaan moet worden. Alsof de psalmist wilde zeggen: "Wij kunnen God niet voorschrijven wanneer en bij welke gelegenheid Hij Zijn macht moet tonen en het gezag van Zijn wet moet verdedigen. Alles wat Hij doet, doet Hij op het juiste moment. Op de juiste tijd zal Hij hen straffen die Zijn wet hebben verbroken en die er een slechte naam mee hebben gekregen om hun goddeloosheid en slechtheid." — George Phillips.

Vers 126

"Het is tijd voor den HEERE." Het is als wanneer een ziekte erger wordt: je haast je naar de dokter, zodat hij sneller komt en later niet te laat is om nog iets te kunnen doen. Zo zag de profeet in de Heilige Geest de opstand van het volk, met zijn weelde, zijn genoegens, zijn bedrog, zijn oplichterij, zijn hebzucht en zijn dronkenschap. Daarom rent hij, om ons te helpen, naar Christus. Hij wist dat alleen Hij zulke zonden kon genezen. Hij smeekt Hem te komen en duldt geen uitstel. — Ambrosius, in Neale en Littledale.

Vers 126

"Het is tijd voor den HEERE, dat Hij werke." Het ongeloof is nog nooit zo sluw, zo schadelijk, zo aannemelijk en misschien zo succesvol geweest als in onze dagen. Het heeft het lage terrein van platheid, grofheid en schunnige taal verlaten en heeft zich verschanst op de hoge toppen van kritiek, taalwetenschap en zelfs wetenschap zelf. In angstaanjagende mate is het doorgedrongen in onze populaire literatuur. Het heeft zich omringd met de charme van poëzie, om de publieke geest te betoveren. Het heeft ook geprobeerd zich in de wetenschap te verweven. En wie niet weet dat een groot deel van de

ontwikkelde mensen van deze generatie het ongeloof omarmt, weet weinig van de opinies in dit land. “Het is tijd voor den HEERE, dat Hij werke.” — John Angell James, 1785-1859.

Vers 126

“Het is tijd voor den HEERE, dat Hij werke enz.” Het is tijd dat Hij de Messias zendt, om gerechtigheid te werken, om de wet te vervullen en om de eer ervan te herstellen, die door mensen was geschonden. De Joden hadden altijd het idee dat de Messias zou komen in een tijd van grote goddeloosheid op aarde. Dat lijkt in overeenstemming met het woord van God, en het was ook in werkelijkheid waar. Zie Matth. 2:17; 3:1-3, 15-16; 4:2. — John Gill.

Vers 126

“Het is tijd voor den HEERE, dat Hij werke enz.” Het is waar, Heere, dat wij U geen tijden en grenzen hoeven voor te schrijven. U bent immers de Oude van dagen, de Schepper en het doel van de tijd. We beelden ons ook niet in dat we kunnen binnenstormen in Uw binnenkamer om “de tijden of gelegenheden” te weten, “die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft”. Toch hebt U ons geleerd om de tekenen van de tijd te herkennen, zoals we ook het uiterlijk van de hemel kunnen lezen. En U hebt ons geleerd uit de oorzaak het gevolg te verwachten dat er onvermijdelijk op volgt.

“Barmhartig en genadig is de HEERE, lankmoedig en groot van goedertierenheid” (Ps. 103:8). U draagt veel onrecht van de mensenkinderen. Hun zonden drukken U zwaar, zoals een wagen onder zijn schoven. Maar blijven ze U toch maar belasten, dan zult U Zich van die last bevrijden en hem op de grond van verwarring gooien. “De HEERE is lankmoedig, doch van grote kracht, en Hij houdt den schuldige geenszins onschuldig” (Nah. 1:3). Lange tijd zwijgt U over de zonden van mensen. U blijft stil en houdt Zich in. Maar als mensen zich niet bekeren, slijpt U Uw zwaard, spant U Uw boog en maakt U die klaar.

U bent geduldig. U houdt Uw hand lange tijd tegen. Maar het komt een moment dat het voorhoofd van de zonde niet meer rood wordt van schaamte, dat de lijst van overtredingen van oost tot west steeds langer wordt, dat hun geschreeuw door de wolken heen dringt, dat de goddeloosheid haar toppunt heeft bereikt en haar vruchten rijp en vol zijn. Dan is het tijd voor U, Heere, om dit op te merken, om als een reus wakker te worden en Uw alles wrekende hand in te zetten.

Maar onze zonden zijn al rijp, ja, zo rijp dat ze rotten. De maat van onze ongerechtigheid is tot de rand toe vol. Ons land is ongetwijfeld diep in ongerechtigheid weggezakt. Onze tongen en onze daden zijn tegen de Heere gericht, om "de ogen Zijner heerlijkheid te verbitteren". "Het gelaat huns aangezichts getuigt tegen hen" (Jes. 3:8-9). Ja, we roepen onze zonden uit als Sodom en we verbergen ze niet. Het geschreeuw van onze zonden is buitengewoon zwaar. Hun gegil dringt door de hemelen heen en brult met luide stem: "Hoelang, o heilige en waarachtige Heerser?" En: "Zou Mijn ziel zich niet wreken aan zulk een volk, als dit is?" Openb. 6:10, Jer. 9:9. — George Webbe, in "A Posie of Spiritual Flowers", 1610.

Vers 126

"Het is tijd voor den HEERE." Sommigen vertalen het zo, en de grondtekst staat dat toe: "Het is tijd om voor den HEERE te werken." Dan is het de tijd waarop ieder op zijn eigen plaats voor de Heere moet opkomen, tegen de dreigende opmars van goddeloosheid en zedeloosheid. We moeten alles doen wat we kunnen om de belangen van de godsdienst, die aan het wegzinken zijn, overeind te houden. En als we dat gedaan hebben, moeten we God smeken het werk Zelf ter hand te nemen. — Matthew Henry.

Vers 126

"Zij hebben Uw wet verbroken." In het tweede vers van deze strofe klaagde hij dat de hovaardigen hem zouden onderdrukken. Nu zegt hij dat ze Gods wet vernietigen. Wie zijn dan Davids vijanden, die

hem onderdrukken? Dat zijn alleen mensen die ook God tot vijand hebben en Zijn wet te gronde willen richten. Dat troost ons enorm. Hebben we de Heere lief en proberen we Hem met een zuiver geweten te dienen? Dan hebben we geen andere vijanden dan degenen die ook Gods vijanden zijn. — William Cowper.

Vers 126

"Zij hebben Uw wet verbroken." Het lijkt of ze niet alleen tegen de wet zondigen, maar de wet weg willen zondigen. Ze onttrekken zich niet alleen aan haar gehoorzaamheid, maar willen haar de wereld uit jagen. Gods heilige besluiten moeten ongeldig worden en worden ingetrokken, zodat niemand hun eigen goddeloze daden nog ter discussie stelt. En om te voorkomen dat de Wet de macht heeft hen te straffen, ontzeggen ze haar de macht om over hen te regeren. Dat is de kracht van het eenvoudige woord dat hier staat, als het wordt gebruikt voor het ergste overtreden van Gods wet. — Joseph Caryl.

Verzen 126-127

Alles maakt een heilige beter. Niet alleen de verordeningen, het woord, de sacramenten en het heilige gezelschap, maar zelfs zondaars en hun zondigen. Ook zij brengen zijn genaden in beweging en brengen hem tot godvruchtige, gebroken rouw. Een heilige zeilt met alle winden mee. Zoals de goddelozen door de beste dingen worden geschaad, zo worden de godvrezenden door de slechtste dingen beter. "Want zij hebben Uw wet verbroken. Daarom heb ik Uw geboden lief." Hoe meer de wereld de heiligheid veracht, hoe meer de godvrezenden haar erkennen. De uitnemendste heiligen waren die van "het huis des keizers" (Nero), Filipp. 4:22.

Zij die Gods naam hielden, waren zij die woonden "daar de troon des satans is", Openb. 2:13. IJver voor God wordt heter door tegenstand, en daardoor doen de godvrezenden hun best het meest om Gods eer te herstellen. — William Jenkyn (1612-1685), in "The Morning Exercises".

Wenken voor de dorpsprediker

Verzen 126-128

1. Een vreselijk feit: “Zij hebben Uw wet verbroken”: Ps. 119:126.
2. Twee gezegende conclusies: “Daarom”, “Daarom” enz.: Ps. 119:127-128.

Vers 126

Ze maken de wet krachteloos door de inspiratie te ontkennen, door de overlevering te verheffen, door antinomianisme, door twijfel, door onverschilligheid enz.

Vers 126

1. Er zijn tijden waarin de zonde bijzonder actief is en de boventoon voert.
2. Zulke tijden laten zien hoe afhankelijk de gemeente van God is.
3. Zulke tijden wekken in de gemeente het verlangen dat God ingrijpt.
4. Zulke tijden zijn de tijden waarop God opstaat om Zijn eigen zaak te bepleiten. — W.H.J.P.

Vers 126

1. Het werk wordt verwacht: Gods wet wordt gerechtvaardigd.
2. Het werk wordt uitgesteld.
3. Het werk wordt uitgevoerd: “Het is tijd” enz. — G.R.

Uitleg

Vers 127

“Daarom heb ik Uw geboden lief, meer dan goud, ja, meer dan het fijnste goud.” Het was Gods tijd om te werken, en zo was het Davids

tijd om lief te hebben. Hij liet zich niet meeslepen door het voorbeeld van slechte mensen om net als zij de Schrift te minachten. Het bracht hem juist tot een nog vurigere liefde ervoor. Zag hij hoe de goddelozen de geboden minachtten? Dan voelde zijn hart mee met God, en brandde hij van genegenheid voor Zijn heilige voorschriften. Het is het kenmerk van een echte gelovige dat hij voor zijn geloof niet van anderen afhangt. Hij drinkt water uit zijn eigen put, die blijft opwellen, ook als alle regenbakken van de aarde zijn opgedroogd.

Terwijl iedereen de wet kleineerde, voelde onze heilige dichter zijn eigen waardering ervoor zó hoog stijgen dat goud en zilver erbij verbleekten. Rijkdom brengt zoveel gemakken met zich mee dat mensen haar vanzelf waarderen, en goud, als symbool ervan, wordt hoog geschat. En toch zijn Gods wetten volgens wijze mensen verrijkender en geven ze meer troost dan alle kostbaarste schatten. De psalmist kon niet opscheppen dat hij de geboden altijd had gehouden. Maar hij kon wel verklaren dat hij ze liefhad. Hij was oprecht van hart en zou graag ook volmaakt zijn geweest in zijn leven. Hij oordeelde Gods heilige geboden beter dan het beste wat de aarde heeft, ja, beter dan de beste soort van het beste wat de aarde heeft. Die waardering werd bevestigd en kwam tot uitdrukking door juist de tegenstand van de wereld, die huichelaars ertoe brengt de Heere en Zijn wegen te verlaten.

> *Des te dierbaarder, om hun woede,*
> *heb ik Uw woorden lief en erken ik ze:*
> *een erfdeel, rijker dan het goud, zo fijn,*
> *meer dan elke edelsteen: dat is mijn zin.*

Vers 127

"Daarom heb ik Uw geboden lief, meer dan goud enz." Ten dele omdat het een bewijs van hun voortreffelijkheid is dat de slechtste mensen er een hekel aan hebben. Ten dele uit terechte verontwaardiging en verzet tegen mijn gezworen vijanden. En ten dele omdat de grote, algemene afval van anderen deze plicht nog noodzakelijker maakt, om hun eigen terugval en die van anderen te voorkomen. — Matthew Pool.

Vers 127

"Daarom heb ik Uw geboden lief, meer dan goud, ja, meer dan het fijnste goud." Het beeld dat hier wordt gebruikt, laat ons de vrek zien. Zijn hart en zijn schat liggen in zijn goud. Wat een genot beleeft hij aan het tellen! Wat waakt hij over zijn bezit! Hij verbergt het veilig, zodat hij niet wordt beroofd van wat hem dierbaarder is dan zijn leven. Zo moeten christenen zijn: geestelijke vrekken, die hun schat tellen, die "meer dan het fijnste goud" is. Ze moeten haar in hun hart verbergen, veilig bewaard, waar de grote rover er niet bij kan. O christenen, wat is jullie deel veel meer dan de schat van de vrek! Verberg haar, bewaak haar, houd haar vast. Jullie hoeven niet bang te zijn voor hebzucht in geestelijke dingen. "IJvert" er liever voor om je voorraad te vermeerderen. Door ervan te leven en erin te leven wordt ze groter en in waarde kostbaarder. — Charles Bridges.

Vers 127

"Heb ik Uw geboden lief." Hij belijdt niet dat hij ze volbracht, maar dat hij ze liefhad. Het is werkelijk een grote vooruitgang in godzaligheid als we het zover gebracht hebben dat we ze met heel ons hart liefhebben. De natuurlijke mens haat Gods geboden, want ze staan lijnrecht tegenover zijn verdorvenheid. Maar de wedergeboren mens

heeft het woord lief, juist omdat hij zijn eigen verdorvenheid haat. Hij verlangt ernaar volgens dat woord te worden vernieuwd. Dit troost ons: ook al kunnen we niet doen wat God gebiedt, als we het graag willen doen, is dat een bewijs dat we genade hebben ontvangen.

"Meer dan goud" enz. Mag je de schepselen liefhebben die God voor ons gebruik heeft aangewezen? Ja, onder twee voorwaarden. De eerste is dat de eerste plaats in onze liefde gereserveerd blijft voor God. Alles wat we daarnaast liefhebben, hebben we lief in Hem en om Hem, en dat krijgt van ons alleen de tweede plaats. David was een gewoon mens en had zijn dagelijkse eten dus lief. Maar hij betuigt dat hij de wet van de Heere liever had dan het eten dat hem was toegewezen. En hier heeft hij Gods geboden liever dan al het goud. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 127

Dat de wereld de waarheid aanvalt, is een reden om haar lief te hebben.

Vers 127

1. Waar de liefde zich op richt: "Uw geboden."
2. Hoe groot de liefde is: "meer dan goud" enz.
3. De reden van deze liefde: "daarom" enz., omdat wat we liefhebben uiteindelijk moet zegevieren. — G.R.

Vers 127

Gods wil tegenover het gouden afgodsbeeld.

1. Gods geboden zijn beter dan goud.
2. De liefde ervoor is dan ook evenredig edeler.
3. Het karakter dat ze voortbrengen is onmetelijk veel beter.

W.B.H.

Uitleg

Vers 128

"Daarom heb ik alle Uw bevelen, van alles, voor recht gehouden." De goddelozen vonden fouten in Gods geboden. Juist daardoor werd David er nóg zekerder van dat die geboden goed zijn. Als slechte mensen iets afkeuren, is dat een bewijs van kwaliteit. Wat zij toejuichen, mogen we met recht wantrouwen. Maar wat zij verfoeien, mogen we vol vuur bewonderen. Wie God liefheeft, vindt in Zijn wet een vreugde zonder enig voorbehoud: hij gelooft dat al Gods geboden over álle dingen recht zijn. "Maar alle valse pad heb ik gehaat." Liefde voor de waarheid bracht haat tegen de leugen voort.

Deze godvrezende man liet niets ongemoeid. Wat hij niet liefhad, haatte hij. Hij was geen smakeloos papje! Hij was een goed liefhebber of een goed haater, maar nooit iemand die heen en weer wankelde. Hij wist wat hij voelde en hij sprak het uit. Hij was geen Gallio, die zich om niets van dit alles bekommerde. Zijn afkeer was even groot als zijn liefde. Voor geen enkele gewoonte die het licht van de waarheid niet kon verdragen, had hij een goed woord over. Dat zulke grote massa's de brede weg bewandelen, deed deze heilige man niets. Het maakte hem alleen vastberadener om elke vorm van dwaling en zonde te mijden. Mogen we bidden dat de Heilige Geest zo in onze harten regeert dat onze gevoelens tegenover de geboden van het Woord net zo beslist zijn!

Vers 128

"Alle Uw bevelen, van alles, voor recht gehouden." Daarmee rondt de psalmist af, en hij laat geen ruimte voor een compromis over hoe volkomen en waardevol de geboden van de Heere zijn. Hij bedoelt: ieder gebod, ook het zwaarste. Iedere opdracht, ook die ons niet bevalt. Ieder voorschrift, ook het strengste. Zelfs "uw rechterhand ... houwt ze af", "uw rechteroog ... trekt het uit", "vergeet uw volk en uws vaders huis", "neme zijn kruis dagelijks op", "verkoop alles, wat gij hebt". Ja, Heere, ook dan zijn "alle Uw bevelen, van alles," recht! Wat een gezegende waarheid om bij te komen en daarin rust te vinden! — Barton Bouchier.

Vers 128

"Alle Uw bevelen," enzovoort. Wij mogen Gods geboden niet alleen met respect behandelen. We moeten ze ook allemaal even hoog schatten en ze allemaal evenveel eerbied geven. Gehoorzaamheid is pas gehoorzaamheid als ze het hele gebod omvat. — R. Mayhew, in "The death of Death in the Death of Christ," 1679.

Vers 128

"Alle." Het woord "alle" komt in dit vers vaak voor (net zoals in Ezech. 44:30). Zo laat de psalmist zien hoe volledig en algemeen zijn gehoorzaamheid is. "Alle" is maar een klein woordje, maar het reikt heel ver. — John Trapp.

Vers 128

"Alle Uw bevelen, van alles, voor recht gehouden." David had een verheven beeld van Gods geboden. In alles zag hij ze als rechtvaardig. Ze zijn dat om twee redenen: ze eisen niets wat niet volstrekt rechtvaar-

dig is, en ze leggen overtreders een rechtvaardige straf op terwijl ze de rechtvaardigen belonen. — William Nicholson.

Vers 128

De oprechte mens meet al zijn daden af aan de juiste maatstaf. Redeneringen van het vlees kunnen hem niet op een dwaalspoor brengen en een slechte gewoonte kan hem niet meeslepen. Gods heilige Woord wijst hem de weg. Daarom heeft hij eerbied voor alle goddelijke geboden zonder uitzondering: hij mijdt al het kwade en doet al het goede. Zo houdt Davids oprechte man Gods bevelen aangaande alle dingen voor recht, en dus let hij er nauwgezet op dat hij ze naleeft. Daarom is hij altijd en overal dezelfde, want in elke tijd en in elk gezelschap handelt hij naar één en dezelfde regel.

Cyprianus zei het treffend: "ea non est religio, sed dissimulatio, quae per omnia non constat sibi." Dat wil zeggen: wie in alles niet zichzelf gelijk blijft, heeft geen godsvrucht maar huichelt. De oprechte man toetst immers elke daad aan de rechte lijn van Gods voorschrift. — Abraham Wright.

Vers 128

"Alle valse pad heb ik gehaat." Of we God en Zijn Woord werkelijk liefhebben, zien we het best aan het tegenovergestelde: of we zonde en goddeloosheid haten. "Gij liefhebbers des HEEREN! haat het kwade." Wie van een boom houdt, haat de worm die hem aanvreet. Wie van een kledingstuk houdt, haat de mot die er gaten in maakt. Wie het leven liefheeft, walgt van de dood. Zo haat ook wie de Heere liefheeft alles wat Hem beledigt. Dit mogen alle mensen zich aantrekken die hun zonden koesteren: hoe zou Gods liefde dan in hen kunnen wonen?

Godsdienst vraagt van ons dat we niet slechts één valse weg haten, maar al haar wegen. Er bestaat niets goeds wat een godvrezend mens niet tot op zekere hoogte liefheeft, en niets kwaads wat hij niet tot op zekere hoogte haat. Dat is wat Gods kinderen volmaakt maakt. Dit is

geen volmaaktheid van mate, want wij houden niet zoveel van het goede en haten het kwade niet zoveel als we zouden moeten. Het is een volmaaktheid van omvang: we hebben alles wat goed is lief en alles wat slecht is haten we, elk naar zijn maat. — William Cowper.

Vers 128

"En ik haat." Hij Die met een oneindige gloed van het goede houdt, moet het kwade met diezelfde gloed haten. Er is helemaal geen tegenstrijd tussen die liefde en die haat. Het zijn elkaars spiegelbeeld, de twee tegenovergestelde polen van één en dezelfde morele aandrift. — John W. Haley, in "An Examination of the alleged Discrepancies of the Bible," 1875.

Vers 128

"Alle valse pad heb ik gehaat." Krijgt de satan je via één zonde in zijn greep? Dan is dat al genoeg om je naar de verdoemenis te voeren! Een slager brengt een dier soms met alle vier de poten vastgebonden naar de slacht, en soms met maar één. Zo werkt ook de satan. Je hoeft niet aan alle zonden verslaafd te zijn. Ben je slaaf van één zonde, dan houdt hij je via die ene zondige neiging al stevig genoeg vast om je gevangen te nemen. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 128 (eerste zinsdeel)

Zo moeten we alle goddelijke geboden zien, in hun verband met:

1. Christus.
2. Onszelf.
3. De wereld.
4. De Gemeente.
5. De hemel. — W.J.

Vers 128

De Bijbel heeft gelijk.

1. Haar wetenschap klopt.
2. Haar geschiedenis is waar.
3. Haar beloften zijn echt.
4. Haar zedenleer is volmaakt.
5. Haar leer is goddelijk. — W.J.

Vers 128

Leer vier lessen.

1. Het is goed als goddeloze mensen de waarheid niet prijzen, omdat ze die niet kunnen liefhebben.
2. Het is verdacht als zij een deel ervan wel prijzen. Dat is dan een Judaskus, bedoeld om de belangen van de waarheid te verraden.
3. Wat de goddelozen tegenstaan, moeten we juist aanvaarden en liefhebben, want het kan alleen maar goed zijn.
4. Het is altijd veilig om aan de andere kant te staan dan zij. — J.F.

Uitleg

Vers 129

"Uw getuigenissen zijn wonderbaar." Ze zijn vol wonderlijke onthullingen, geboden en beloften. Wonderbaar zijn ze van aard, want ze zijn vrij van elke dwaling en dragen een overweldigend bewijs van hun eigen waarheid in zich. Wonderbaar zijn ze ook in wat ze uitwerken, want ze onderwijzen, verheffen, versterken en troosten de ziel. Jezus, het eeuwige Woord, wordt Wonderbaar genoemd. En alle woorden die God heeft gesproken, zijn wonderbaar, ieder op zijn eigen wijze. Wie ze het best kennen, verwonderen zich er het meest over. Het is al wonderlijk dat God ooit getuigenis heeft gegeven aan

zondige mensen. Nóg wonderlijker is dat Zijn getuigenis zó is: zo helder, zo vol, zo genadig en zo krachtig.

"Daarom bewaart ze mijn ziel." Het wonderbare van Gods getuigenissen sloeg zo diep bij hem in, dat hij ze in zijn geheugen opsloeg. Hun wonderbare schoonheid betoverde zijn hart zozeer, dat hij ze in zijn leven bewaarde. Sommige mensen verbazen zich over Gods woorden en maken er stof van voor hun bespiegelingen. Maar David bleef altijd praktisch. Hoe meer hij zich verwonderde, des te gehoorzamer werd hij. Let erop: zijn godsdienst kwam uit zijn ziel. Niet met alleen hoofd en handen bewaarde hij de getuigenissen. Zijn ziel, zijn diepste en meest echte zelf, klampte zich eraan vast.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 129

"Uw getuigenissen zijn wonderbaar." De Schriften zijn "wonderbaar" om wat ze behelzen, om de manier waarop ze geschreven zijn en om wat ze uitwerken. Hun inhoud bestaat uit de hoogste geestelijke waarheden, verborgen onder uiterlijke plechtigheden en sacramenten, beeldrijke beschrijvingen, voorbeeldige geschiedenissen, gelijkenissen en vergelijkingen. Worden ze goed ontsloten en toegepast, dan doen ze ons beven en vernederen ze ons. Ze bekeren en vernieuwen, ze troosten en sterken. Wie zou er geen vreugde in vinden om "getuigenissen" te onderzoeken en te bewaren die ons Gods wil en wijsheid, liefde en macht laten zien, de wil van de Allerhoogste! Zolang we deze heilige geschriften hebben, moeten we onze tijd niet verspillen, onze gedachten niet misbruiken en onze verbazing niet ontwijden door verslingerd te raken aan menselijke dwaasheid en versteld te staan van menselijke kleinigheden. — George Horne.

Vers 129

"Uw getuigenissen zijn wonderbaar." Gods getuigenissen zijn "wonderbaar" (1) door hun majesteit en kalmte. Wie erover nadenkt, wordt van eerbied vervuld. De Schrift spreekt tot ons zoals het God betaamt. (2) Ze zijn "wonderbaar" door de diepte van het geheim dat ze bevatten en dat nergens anders te vinden is: over God en Christus, over de schepping van de wereld, over de zielen van de mensen en hun onsterfelijke, eeuwige toestand, over de val van de mens, enzovoort. (3) Ze zijn "wonderbaar" door hun reinheid en volmaaktheid. De Decaloog omvat in tien woorden alles wat de mens verschuldigd is.

Hij raakt de ziel zelf en elke beweging van het hart. (4) Ze zijn "wonderbaar" door de eensgezindheid van al hun delen. Heel de godsdienst is uit één stuk. Geen deel gaat in tegen een ander deel. Alle werken ze samen aan het ene grote doel: dat het schepsel zich aan God onderwerpt. (5) Ze zijn "wonderbaar" door hun kracht. Er gaat van Gods Woord een machtige kracht uit, die ieder die erover nadenkt en haar voelt, met verbazing treft. 1 Thess. 1:5. — Thomas Manton.

Vers 129

"Uw getuigenissen zijn wonderbaar." De Bijbel is zelf een verbijsterend wonder dat blijft bestaan. Ze is in stukken en brokken opgetekend, verspreid over vijftien eeuwen, in heel verschillende samenlevingen en in verschillende talen. Haar schrijvers hadden de meest uiteenlopende karakters, gaven en posities: geleerden en ongeleerden, prinsen en boeren, slaven en vrije mensen. Ze nam elke denkbare vorm van leerzaam en goed schrijven aan: geschiedenis, profetie, dichtkunst, allegorie, zinnebeelden, wijze uitleg, nuchtere vaststelling, gebod, voorbeeld, spreuk, beschouwing, brief, preek, gebed. Kortom: alle redelijke vormen van menselijke taal. En de onderwer-

pen liggen bovendien niet voor het grijpen, maar zijn juist het lastigst.

Toch spreken haar schrijvers elkaar niet tegen, zoals andere mensen dat wel doen over de gewoonste feiten en meningen. Over het geheel van hun verheven en belangrijke plan zijn ze het volkomen eens. — J. Maclagan, 1788-1852.

Vers 129

Wie de Schriften niet hoog acht, zal ze nooit gehoorzamen. Let op David: "daarom bewaart ze mijn ziel." Waarom deed hij dat? Alleen omdat hij ze wonderbaar vond! Niemand brengt het ver in een vak dat hij minacht en afkeurt. Zet dit boek van God dus boven alle andere. De heilige Gregorius noemt de Bijbel "het hart en de ziel van God". Bij de rabbijnen leeft de gedachte dat aan elke punt en tittel van de Schrift een berg van zin hangt. "De wet des HEEREN is volmaakt" (Ps. 19:8). De Schrift is de bibliotheek van de Heilige Geest, een verzameling van alles wat goddelijk is om te weten, een precieze afbeelding en een grondplan van de godsdienst.

In haar vinden we de credenda, "de dingen die we moeten geloven", en de agenda, "de dingen die we moeten doen". Het zijn de Schriften "die u wijs kunnen maken tot zaligheid", zegt 2 Tim. 3:15. "De Schrift is de maatstaf van de waarheid" en beslecht elk geschilpunt. Ze is de poolster die ons de weg naar de hemel wijst (Jes. 8:20). "Het gebod is een lamp": Spr. 6:23. Ze is het kompas waarop onze wil als een roer moet worden gestuurd. Ze is de akker waarin Christus als de kostbare parel verborgen ligt. Ze is een rots van diamanten, en ook een heilig collyrium, dat is "oogzalf": wie ernaar kijkt, ziet scherper.

Ze is een geestelijke lens waarin Gods heerlijkheid straalt. Ze is de panacee, het "geneesmiddel voor alles", voor de ziel. Haar bladzijden zijn als de bladeren van "de boom des levens", "tot genezing der heidenen": Openb. 22:2. De Schrift brengt genade voort en voedt haar

daarna ook. Waardoor wordt de bekeerling geboren? Alleen door "het Woord der waarheid": Jak. 1:18. En waardoor groeit hij? Door "de redelijke onvervalste melk": 1 Petr. 2:2. Het geschreven woord is het boek waaruit onze bewijsstukken voor de hemel komen. Het is de boei die ons waarschuwt voor de rotsen van de zonde.

Het is een tegengif voor dwaling en afval en het tweesnijdende zwaard dat de oude slang treft. Het is onze vesting tegen de aanvallen van de lust, zoals het Capitool in Rome een sterkte vol munitie was. De Schrift is "Davids toren" met de schilden van ons geloof aan de muur: Hoogl. 4:4. "Neem het woord weg, en je rooft ons de zon," zei Luther. Het geschreven woord weegt zwaarder dan een boodschap van engelen of een stem uit de hemel. "En deze stem hebben wij gehoord, als zij van de hemel gebracht is geweest." Maar daarnaast "hebben wij", bebaioteron logon, "het profetische woord, dat zeer vast is": 2 Petr. 1:18-19.

O, houd het geschreven woord in ere, want door te waarderen kom je verder! Caesar was zo gesteld op zijn Commentaren dat hij zijn purperen mantel prijsgaf om ze te redden. Hoe hoog moeten wij dan de heilige woorden van God schatten? "De redenen Zijns monds heb ik meer dan mijn bescheiden deel weggelegd": Job 23:12. Toen koning Eduard de Zesde op de dag van zijn kroning drie zwaarden kreeg aangeboden, ten teken dat hij vorst was van drie koninkrijken, zei hij dat er een zwaard ontbrak. Men vroeg welk. "De Heilige Bijbel," antwoordde hij.

"Die is het zwaard des Geestes en moet boven deze koninklijke tekenen worden gesteld." Robert, de koning van Sicilië, hield zoveel van Gods Woord dat hij zijn vriend Petrarca verzekerde: "De Schriften zijn mij dierbaarder dan mijn koninkrijk. Moet ik het ene of het andere missen, dan verlies ik liever mijn kroon dan de Schriften." — Thomas Watson, in "The Morning Exercises."

Vers 129

In het Woord is stof genoeg om de grootste geesten bezig te houden. Veel mensen verdragen het niet om hun gedachten en tijd aan kleinigheden te verspillen. Andere mensen zijn al tevreden als ze met het simpelste werk hun brood kunnen verdienen. O, laat iedereen met hoge idealen zich verdiepen in Gods wet! Hier liggen onderwerpen die bij grote geesten passen, onderwerpen die zelfs de grootste mensen nog groter maken. Er zijn trouwens geen echt grote mensen op aarde behalve de heiligen. Zij vestigen hun aandacht immers op Gods grote besluiten. Wij noemen de mensen die zich met staatszaken bezighouden de groten van de aarde.

De heiligen echter staan boven alles wat de wereld te bieden heeft. Zij zien dat alles als klein en gering. Zij zijn bezig met de grote zaken van het koninkrijk van Jezus Christus. Daarom gebood de Heere de koningen en rechters om het wetboek te laten schrijven, Deut. 17:18-19. Van Alfonsus, de koning van Aragon, vertelt men dat hij midden in al zijn grote en talrijke zaken de Schriften veertien keer las, met commentaren. Hoeveel mensen zijn er onder ons met veel bezit, die denken dat ze een groot verstand hebben, en die Gods wet nauwelijks waarderen!

Ze vinden Gods wet iets voor lagere standen. Boeken over geschiedenis en oorlog lezen ze met ijver. Maar de Schrift is voor hen iets waar weinig voordeel uit te halen valt. Hoge gedachten over Gods wet zijn een bijzonder middel om gehoorzaam te worden. Zo zegt de profeet ook: “Ik schrijf hem de voortreffelijkheden Mijner wet voor; maar die zijn geacht als wat vreemds”: Hos. 8:12. Het klinkt alsof Hij zegt: hadden ze de dingen van Mijn wet echt in gedachten gehad, dan zouden ze nooit zo hebben gehandeld. Ps. 119:129: “Uw getuigenissen zijn wonderbaar, daarom bewaart ze mijn ziel.” David zegt niet: daarom bewaar ík ze, maar: daarom bewaart ze mijn ziel.

Mijn ziel zelf zit daarin, in het bewaren van Uw getuigenissen, want voor mij zijn het wonderbare dingen. Het is een goed teken dat

de Geest van de grote God in iemand woont, wanneer Hij hem boven al het andere uit tilt. Dan ziet hij de dingen van Zijn Woord als de enige grote dingen die er in de wereld zijn. “Alle vlees is gras, en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af; maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid”: Jes. 40:6, 8. Alles wat de wereld biedt, is ijdel.

Maar wat het Woord openbaart, is eeuwig. Verbaas je daarom over niets zozeer als over het Woord, en laat Gods geboden je grootste vreugde zijn. Een gewone portie verwondering of blijdschap is niet genoeg. Gods wet vraagt om grote verwondering en grote blijdschap. En alle redenen die uit Gods wet voortkomen, moeten bij jou zwaar tellen. — Jeremiah Burroughs.

Vers 129

“Uw getuigenissen zijn wonderbaar.” Het wonderlijke houdt nooit op. Lucht, aarde en water, de wereld boven ons en de wereld onder ons, de tijd en de eeuwigheid, wormen, vogels, vissen, dieren, mensen en engelen: overal wonderen. Hoe meer we alles bestuderen, hoe meer wonderen we ontdekken. Het heeft dus geen zin om de verborgenheden van de Schrift te bekritiseren of te ontkennen. De inspiratie roemt juist in die verborgenheden. Wie in Gods Woord de geheimen van liefde, genade, waarheid, macht, gerechtigheid en dankbaarheid afwijst, wijst de zaligheid af. Het Woord kent wonderen in zijn wezen en wonderen in zijn werking. Reden genoeg om lief te hebben en niet te struikelen, om Gods geboden te bewaren en niet te breken. — William S. Plumer.

Vers 129

“Mijn ziel”: niet alleen ik, maar ik met mijn hele hart en mijn hele ziel. — Joseph Addison Alexander.

Vers 129

Ik ben sinds januari door de hele Bijbel heen. Op de eerste dag van het jaar begon ik, op 26 oktober was ik klaar. In die tijd las ik hem vier maal uit, en het heeft mij werkelijk goed gedaan. Ik vind er altijd weer iets nieuws in. Hij lijkt op zijn Auteur: oneindig en onuitputtelijk. — Samuel Eyles Pierce, 1814.

Vers 129

Hoeveel heb ik de Heere te danken, dat ik mocht meewerken aan de vertaling van Zijn Woord! Zulke wonderen, zoveel wijsheid en zoveel liefde heb ik nooit in het gezegende boek gezien als sinds ik elke uitdrukking moest doorgronden. En wat een heerlijke gedachte dat de dood ons de lust niet kan afnemen om de geheimen ervan te blijven onderzoeken. — Henry Martyn.

Wenken voor predikers

Schetsen over sleutelwoorden van de psalm, door pastor C. A. Davis. Vers 129-136. — Gods getuigenissen zijn wonderbaar (Ps. 119:129). Dat zien we aan het licht dat ze geven (Ps. 119:130) en aan het hijgende verlangen ernaar (Ps. 119:131). Dan volgt een beroep op leiding van God in Zijn Woord (Ps. 119:132-135), omdat anderen het afwijzen (Ps. 119:136).

Wenken voor predikers

Vers 129-136

In dit deel:

1. Prijst de psalmist Gods Woord.
2. Laat hij zien hoe lief hij het heeft.
3. Bidt hij om genade om het te bewaren.

4. Treurt hij om hen die het niet bewaren. — Adam Clarke.

Vers 129

Dat het Woord zo wonderbaar is, geeft ons reden om het te gehoorzamen. Het is zo wonderlijk zuiver, rechtvaardig, evenwichtig en verheffend. Het is zo goed voor ons zelf, voor het welzijn van de samenleving en voor de eer van God.

Vers 129

1. Wat wonderlijk is in Gods Woord, moet worden geloofd.
2. Wat men gelooft, moet men gehoorzamen. — G.R.

Vers 129

"Uw getuigenissen zijn wonderbaar."

1. De feiten die ze vertellen, zijn wonderbaar. Ze zijn zó wonderbaar dat, als het boek waarin ze staan nu voor het eerst zou worden uitgegeven, er geen grens zou zijn aan de gretigheid en nieuwsgierigheid waarmee mensen het zouden zoeken en lezen.
2. De zedenleer die ze inscherpen, is wonderbaar.
3. Ga je van de zedenleer door naar de leerstellingen van de Bijbel, dan zal je bewondering voor de inhoud van dit buitengewone boek eerder groeien dan slinken.
4. Deze getuigenissen zijn wonderbaar door de stijl waarin ze geschreven zijn.
5. Ze zijn wonderbaar doordat ze in de wereld bewaard zijn gebleven.
6. Ze zijn wonderbaar door wat ze teweeggebracht hebben. — Hugh Hughes, 1838.

Vers 129

"Uw getuigenissen zijn wonderbaar."

1. De ceremoniële wet is wonderbaar, want zij wijst op het geheim van onze verlossing door het bloed van Christus.
2. De profetieën zijn wonderbaar, omdat ze op menselijke wijze gesproken zulke onzekere dingen, zo ver vooruit in de tijd, zo nauwkeurig voorspellen.
3. De Decaloog is wonderbaar, omdat hij in heel weinig woorden alle beginselen van gerechtigheid en liefde bevat.
4. Komen we bij het Nieuwe Testament, dan zien we wonder na wonder. Alles is verbazingwekkend! Maar daar kan de psalmist niet aan gedacht hebben. — Adam Clarke.

Vers 129 (eerste zinsdeel)

1. Laten we vijf van de wonderen van de Bijbel bekijken.

(a) Haar gezag. Voor elke bewering staat: "Zo zegt de HEERE."
(b) Haar licht.
(c) Haar kracht: ze overtuigt, schudt wakker, trekt en maakt levend.
(d) Haar diepte.
(e) Haar toepasbaarheid voor iedereen.

1. Wijs drie praktische toepassingen aan.

(a) Bestudeer de Bijbel elke dag.
(b) Bid dat de Geest haar met een ijzeren griffel in je hart graveert.
(c) Pas haar dagelijks toe. — D. Macgregor.

Vers 129

Voor wie en in welk opzicht zijn Gods getuigenissen wonderbaar?

1. Voor wie? Voor hen en alleen voor hen die de waarheid en de kracht ervan door genade zelf kennen, geloven en ondervinden.
2. In welk opzicht wonderbaar? Dat wil zeggen: verbazend aangenaam, verrukkelijk en nuttig (zie Ps. 119:174).

(a) Met het oog op hun Auteur en oorsprong: van Wie ze zijn en waar ze vandaan komen.

(b) Met het oog op de inhoud die ze bevatten en onthullen.

(c) Met het oog op de taal waarin ze zijn geopenbaard en verkondigd.

(d) Met het oog op hun grote aantal en verscheidenheid, passend bij elk geval.

(e) Met het oog op hun nut en het grote voordeel dat hij ervan had.

(f) Met het oog op het genoegen en de vreugde die hij erin vindt (zie Ps. 119:111).

(g) Met het oog op hun uiteindelijke doel en strekking, het einde waarnaar ze toewerken: het eeuwige leven, de zaligheid en de heerlijkheid. — Samuel Medley, 1738-1799.

Uitleg

Vers 130

"De opening Uwer woorden geeft licht." Zodra Gods woorden bij de ziel zijn binnengelaten, brengen ze haar al licht. Wat zal er dan niet gebeuren als ze lang in haar blijven wonen! Door alleen al binnen te komen, overspoelen ze het verstand met onderwijs, want ze zijn zo rijk en zo helder. Maar er moet wél zo'n "opening" zijn, anders komt er geen licht. Het woord alleen met het oor van het lichaam horen heeft op zichzelf weinig waarde. Gaan Gods woorden echter binnen in de kamers van het hart, dan gaat het licht aan in alle hoeken.

Bij sommige mensen vindt het Woord geen ingang. Hun geest zit dicht door verwaandheid, vooroordeel of onverschilligheid. Maar waar men goed oplet, moet de kennis van Gods gedachten wel leiden tot goddelijk licht. O, laten Uw woorden als zonnestralen door het venster van mijn verstand naar binnen vallen en het donker in mijn geest verjagen!

"De slechten verstandig makende." De oprechten en onbevangenen zijn de ware leerlingen van het Woord. Zij krijgen er niet alleen kennis door, maar ook inzicht. Zulke eenvoudige harten worden vaak geminacht. Hun eenvoud krijgt dan een andere lading en wordt een onderwerp van spot. Maar wat zou het! Wie de wereld voor dwazen houdt, behoort werkelijk tot de wijzen, als God hem onderwijst. Wat een goddelijke kracht heeft het Woord van God! Het schenkt niet alleen licht, maar het geeft ook het oog van het verstand waarmee dat licht wordt opgevangen: "verstandig makende." Daarom zijn Gods woorden zo kostbaar voor de eenvoudigen. Een verborgen waarheid kunnen ze niet ontvangen, tenzij hun geest wordt geholpen om haar te zien en wordt klaargemaakt om haar te vatten.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 130

"De opening Uwer woorden geeft licht, de slechten verstandig makende." Het eerste woord wordt gewoonlijk vertaald met "ingang". Dat is niet nauwkeurig. De vertaling die hier staat, is wel juist, maar tweeslachtig. De zin gaat niet over het mechanisch openslaan van het boek door de lezer. Hij gaat over het geestelijk ontsluiten van de ware betekenis ervan door goddelijke verlichting, bij een geest die dat uit zichzelf niet kan onderscheiden. — Joseph Addison Alexander.

Vers 130

"Opening" betekent letterlijk: een ontsluiting, dus een ontvouwing of onthulling. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 130

"De opening Uwer woorden geeft licht." Dat is de allereerste opening, de voorhof als het ware. De psalmist wil laten zien dat wij in dit leven

alleen de beginselen kunnen vatten, en dat deze beginselen beter zijn dan alle menselijke wijsheid. — Henricus Mollerus.

Vers 130

"De opening Uwer woorden geeft licht," enzovoort. Wat het begin ervan betreft: wat een licht werpen de eerste drie hoofdstukken van Genesis op de oorsprong van alle dingen, op de schepping van de mens en zijn staat van onschuld, op zijn val door de verleidingen van de satan en op zijn herstel en zaligheid door Christus, het zaad van de vrouw!

Gods woorden in hun eerste beginselen, de grondslagen van de godsdienst, de allereerste verklaringen over de wereld en de gebruiken van de ceremoniële wet, gaven veel licht op de verborgenheden van het Evangelie. — John Gill.

Vers 130

"De opening Uwer woorden geeft licht." Neem een goddeloze winkelbediende die een Bijbelblad in zijn zak steekt. Hij leest de laatste woorden van Daniël: "Maar gij, ga henen tot het einde, want gij zult rusten, en zult opstaan in uw lot, in het einde der dagen." Meteen begint hij zich af te vragen wat zijn eigen lot zal zijn wanneer de dagen voorbij zijn. Of neem een hoogleraar uit Göttingen. Hij slaat een grote gedrukte Bijbel open, gewoon om te kijken of zijn ogen sterk genoeg zijn om hem te lezen. Dan ziet hij de woorden: "En Ik zal de blinden leiden door den weg, dien zij niet geweten hebben." Terwijl hij leest, wordt het licht in zijn verstand aangestoken.

Een soldaat van Cromwell bladert door zijn Bijbel om te zien hoe ver de kogel van een musket erdoor is gekomen. Hij ontdekt dat de kogel bij dit vers is blijven steken: "Verblijd u, o jongeling! in uw jeugd, en laat uw hart zich vermaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uws harten, en in de aanschouwingen uwer ogen; maar weet, dat God, om al deze dingen, u zal doen komen voor het gericht." En dan is er nog de soldaat uit Kent. Hij opent uit

baldadigheid de Bijbel die zijn diepbedroefde moeder hem heeft gestuurd.

De eerste regel die hij ziet, is de tekst die hij van kinds af kent: "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven." En de uitgeputte losbol gaat naar Jezus Christus om rust te vinden. — James Hamilton, 1814-1867.

Vers 130

David verhoogt de lof van Gods Woord nog door te zeggen dat al de opening ervan licht geeft, het eerste opengaan van de deur van het Woord. Immers: als al de eerste opening licht geeft, wat zullen de voortgang en het blijvend verblijf ervan dan niet doen? Dit klaagt onze tijd aan. Mensen worden al zo lang zo helder door Gods Woord onderwezen dat ze er, wat de tijd betreft, anderen in hadden kunnen onderwijzen. En toch zijn ze nog kinderen in kennis en inzicht. Maar wie maakt het Woord verstandig? David zegt: de "slechten", dat wil zeggen de eenvoudigen.

Het zijn niet de hoogmoedigen. Het zijn ook niet de mensen met een verdeeld hart, of de mensen die zichzelf wijs vinden en de verborgenheden van de godzaligheid willen toetsen aan de scherpte van hun natuurlijke verstand. Nee: het Woord maakt verstandig wie zichzelf verloochent. Het maakt verstandig wie zijn natuurlijke verstand gevangen neemt en zich als een nederige leerling onderwerpt. Zo iemand komt niet om te vragen maar om te luisteren, niet om te redeneren maar om te geloven. En als zelfs natuurlijke mensen zonder deze nederigheid daardoor niets aan het Woord hebben, hoeveel minder worden pausgezinden er dan wijs van?

Hun hart zit zo vol vooroordelen tegen het Woord, dat ze er zelfs niet voor terugschrikken er lasterlijke dingen over te zeggen. Ze noemen het niet nutteloos maar schadelijk voor eenvoudigen en onwetenden. En ze verwijten het dat het moeilijk is, zodat gewone en onwetende mensen het niet mogen lezen: het zou te duister zijn. Al

deze lichtzinnige uitspraken van mensen verliezen hun kracht door dit ene getuigenis van God, dat het de eenvoudigen licht geeft. — William Cowper.

Vers 130

"Licht." Dit "licht" heeft uitstekende kenmerken. 1. Het is *lux manifestans*: het maakt zichzelf bekend, en alle andere dingen ook.

Hoe zie ik de zon? Alleen door de zon zelf, door haar eigen licht! Hoe weet ik dat de Schrift Gods Woord is? Door het licht dat erin schijnt en zich bij mijn geweten aanbeveelt. Zo maakt dat licht ook al het andere zichtbaar. Het ontmaskert alle bedrog en alle misleiding van de satan, de leegte van wereldse dingen, de listen van het hart en het afschuwelijke van de zonde. 2. Het is *lux dirigens*, een licht dat de richting aanwijst, zodat we onze weg en ons werk kunnen zien. De zon geeft de mens licht om te werken, en zo wijst dit licht ons de weg in alles wat ons overkomt: Ps. 119:105.

Het laat zien hoe we ons moeten gedragen, wat de situatie ook is. 3. Het is *lux vivificans*, een licht dat leven geeft. "Ik ben het licht der wereld; die Mij volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben": Joh. 8:12. "Ontwaakt, gij, die slaapt, en staat op uit de doden; en Christus zal over u lichten": Ef. 5:14. Dat licht was het leven van de mensen. Zo is het ook met dit geestelijke leven. Het wijst niet alleen het doel aan, maar versterkt ook ons vermogen om te zien en vult de ziel met leven en kracht. 4. Het is *lux exhilarans*, een licht dat troost, opfrist en opvrolijkt, en wel op twee manieren. (1) Het reikt ons uitstekende redenen tot troost aan. (2) Het is een licht waar de ziel rustig van wordt. — Samengevat uit Manton.

Vers 130

"Verstandig makende." Zou je alle boeken ter wereld bij elkaar brengen, dan staat de Bijbel bovenaan als het gaat om het scholen van het verstand, net zoals ze bovenaan staat in het sturen van de ziel. Ze maakt geen sterrenkundigen, scheikundigen of taalgeleerden. Maar

het is heel iets anders om de geest sterker te maken dan om er kennis in op te slaan. — Henry Melvill.

Vers 130

"De slechten verstandig makende." Er is niemand zo geleerd dat God hem niet kan verblinden. En er is niemand zo blind en onwetend dat Gods Geest zijn verstand en hart niet kan openen. Hij Die bij de schepping door Zijn broeden boven de wateren die ruwe massa tot de prachtige vorm uitbroedde die wij nu zien, Hij Die uit die donkere chaos de heerlijke hemelen maakte en ze met zoveel stralende sterren versierde, Hij kan ook over jouw duistere ziel zweven en haar verlichten. Hoe leeg ze ook is aan kennis, zoals de avond van de eerste dag van de wereld leeg was aan licht.

Een schoolmeester stuurt soms een kind naar huis met de boodschap aan zijn vader dat die hem maar een ander beroep moet laten leren. Hij krijgt het met al zijn kunst niet voor elkaar om er een leerling van te maken. Maar is Gods Geest de meester, dan leer je het zeker, hoe dom je ook bent: "De opening Uwer woorden geeft licht, de slechten verstandig makende." Zodra een ziel de school van de Geest binnengaat, blinkt ze uit. — William Gurnall.

Vers 130

"De slechten." David zegt niet dat het de wijzen en verstandigen verstandig maakt, de geleerde mannen of wie goed thuis is in de letteren. Hij zegt dat het de "slechten" verstandig maakt, de eenvoudigen. — Wolfgang Musculus.

Vers 130

"De slechten." Hierin ligt een groot kenmerk van Gods Woord: hoe onbegrijpelijk het ook blijft voor de vleselijke geest, het sluit aan op elk niveau van verlicht verstand. — W. Wilson.

Vers 130

"De slechten." Dit woord kan in goede en in kwade zin worden gebruikt. In goede zin gaat het in de eerste plaats over mensen met een oprecht en rechtschapen hart: "De HEERE bewaart de eenvoudigen; ik was uitgeteerd, doch Hij heeft mij verlost": Ps. 116:6. "Want onze roem is deze, namelijk de getuigenis van ons geweten, dat wij in eenvoudigheid en oprechtheid Gods, niet in vleselijke wijsheid, maar in de genade Gods, in de wereld verkeerd hebben, en allermeest bij ulieden": 2 Kor. 1:12.

In de tweede plaats gaat het over mensen die hun aanmatigende, vleselijke wijsheid niet zetten tegenover het zuivere licht van het Woord. Zo moeten wij allemaal eenvoudig worden, of dwaas, om wijs te worden: "Zo iemand onder u dunkt, dat hij wijs is in deze wereld, die worde dwaas, opdat hij wijs moge worden" (1 Kor. 3:18). Dat betekent: met een eenvoudig hart je onder Gods leiding stellen en geloven wat Hij heeft geopenbaard. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 130

1. Het wezenlijke licht van het Woord.
2. De dageraad ervan in de ziel.
3. Het grote voordeel van de voortschrijdende dag.

Vers 130

1. De bron van het goddelijk licht voor de mens: "Uw woorden."
2. De kracht ervan. Het baant zich een weg naar binnen in het hart.
3. De richting ervan: "de slechten."
4. De uitwerking ervan: "verstandig makende." — G.R.

Vers 130

Een preek voor het Bijbelgenootschap.

1. Wat de geschiedenis en de persoonlijke ervaring bewijzen: Gods Woord heeft het licht van beschaving, vrijheid en heiligheid gebracht.
2. Het pleidooi dat hieruit volgt om het Woord van God nog verder te verspreiden. — G.A.D.

Vers 130

De kracht van Gods Woord om zichzelf te bewijzen.

1. Bewijs het. "De opening Uwer woorden geeft licht." Als dat waar is, dan is Gods Woord licht, want alleen licht kan licht geven. Maar licht bewijst zichzelf. Het heeft niets nodig om te laten zien dat het er is en wat het waard is. Zo toont ook het Woord van God de gelovige zijn eigen waarheid en goddelijkheid.

(a) Zijn geweten bewijst het, in zijn overtuiging van zonde en in zijn vrede door het bloed van de verzoening.

(b) Zijn hart bewijst het, in de uitgaande liefde tot de geopenbaarde God, tot Christus en tot gerechtigheid.

(c) Zijn ervaring in lijden en verzoeking bewijst het, in de troost en de kracht die het Woord geeft.

1. Een tegenwerping weerleggen. Iemand zegt: "Bewees Gods Woord zichzelf zoals het licht dat doet, dan zou iedereen het als waarheid erkennen." Mijn antwoord is: nee. Want zo werkt het in alle ervaring: pas wanneer licht echt binnenkomt, geeft het licht. Bij een blinde kan geen licht binnenkomen.

(a) De Schriften leren dat de mens van nature blind is.

(b) Als alle mensen alleen door het Woord te lezen en te horen al zouden inzien dat het licht en waarheid was, dan zou het, hoe vreemd dat ook klinkt, geen waarheid kunnen zijn.

(c) Dat niet iedereen het erkent, is dus geen tegenwerping maar juist een bevestiging van wat het Woord zelf zegt.

1. Wijs op het belang ervan.

(a) Het maakt de gelovige voor zijn geloof onafhankelijk van het gezag van de kerk.

(b) Hij hoeft zich niet bezig te houden met het doorzoeken van bewijsboeken. Zijn geloof staat ook zonder die boeken stevig genoeg.

(c) Wie het Woord in zijn ziel opneemt, zal overtuigd zijn van de waarheid en de waarde ervan. — J.F.

Uitleg

Vers 131

"Ik heb mijn mond wijd opengedaan, en gehijgd." Zo fel brandde zijn verlangen dat hij zijn beeld in de dierenwereld ging zoeken. Een diep smachten had hem in zijn greep, en hij schaamde zich er niet voor dat te verwoorden in een treffend, natuurlijk en toch ongewoon beeld. Denk aan een hert dat urenlang is opgejaagd en fel wordt achtervolgd. Zo'n dier hapt naar lucht. Net zo hijgde de psalmist naar het binnenkomen van Gods woord in zijn ziel. Niets anders kon hem tevredenstellen. Alles wat de wereld hem gaf, liet hem nog altijd hijgen met zijn mond wijd open.

"Want ik heb verlangd naar Uw geboden." Hij wilde ze kennen en ze doen. Hij wilde naar hun geest worden gevormd en ze aan anderen doorgeven. Als knecht van God stond zijn werkzame geest te popelen om opdrachten te ontvangen. Als leerling in de school van de genade stond zijn leergierige geest te wachten tot de Heere hem zou onderwijzen.

Vers 131

"Ik heb mijn mond wijd opengedaan, en gehijgd." Volgens Basilius laat David met deze manier van spreken zien dat zijn ziel naar Gods Woord neigde: *animi propensionem*. Want die open mond is volgens Ambrosius *os interioris hominis*, de mond van de innerlijke mens, en dat is in feite zijn hart. En volgens Euthymius duidt de uitdrukking op *vehementem animi intensionem*, een hevige spanning van zijn geest. Toch kan het geen kwaad om hier te bedenken hoe de ernstige gemoedsbeweging van een godvrezend mens ook zijn lichaam in beweging zet. Misschien is het beeld ontleend aan reizigers.

Ze willen hun doel zo graag bereiken dat ze al hun krachten inzetten. Merken ze dan dat hun lichaam hun wil niet kan bijhouden, dan hijgen ze en doen hun mond open, om nieuwe kracht uit de lucht te halen. Of het beeld komt, zoals Vatablus denkt, van mensen die buitengewoon hongerig en dorstig zijn. Zij sperren hun mond open alsof ze alle lucht willen opslurpen. Vinden ze daar geen volledige verkwikking in, dan hijgen en zuchten ze diep in zichzelf. Zo laat hij zijn gevoel horen: "Mijn hart brandt van zo'n vurig verlangen naar Uw geboden dat ik steeds weer moet snakken door mijn moeizame ademhaling."

Hoe het ook zij, het laat ons zien wat het horen, lezen of overdenken van Gods Woord bij David teweegbracht. Het wekte een diep verlangen om het licht, de vreugde, de genade en de troost ervan in zijn eigen hart te ontvangen. Bij de godvrezenden doet kennis van wat goed is hun verlangens immers groeien. Geen woord is sterk genoeg om uit te drukken hoe fel hun ziel ernaar uitziet om de kracht en de troost te voelen waarvan ze weten dat die in het Woord zijn. En hoe pijnlijk en onrustig het hen maakt als ze die niet vinden.

Wat zouden we gelukkig zijn als we de Heere zo tegemoet konden treden! Spreekt Hij, dan zouden wij, net als David hier, ons hart ope-

nen om te horen. *Christus aperit os, ut daret illis spiritum*; *David aperuit ut acciperet*: David bood zijn hart aan om "den Geest der genade" te ontvangen, op het moment dat God in Zijn Woord Zijn mond opende om Hem te geven. Dat is namelijk Zijn belofte aan ons allemaal: "Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen." Laten we hierom bidden: dat de Heere, Die het hart van Lydia heeft geopend, ook ons hart opent, zodat we genade ontvangen wanneer Hij die door Zijn Woord wil geven. — William Cowper.

Vers 131

"Ik heb mijn mond wijd opengedaan, en gehijgd," enzovoort. Deze woorden kun je op twee manieren verstaan. Je kunt ze zien als een uiting van het hartstochtelijke verlangen van de psalmist om God beter te leren kennen in geestelijke dingen. Dan bevestigt hij met "ik heb mijn mond wijd opengedaan, en gehijgd" alleen hoe sterk zijn verlangen is. Maar je kunt de twee zinsdelen ook van elkaar scheiden. Dan klinkt in het eerste een man die helemaal niet tevreden is met de aarde en het aardse. Het tweede zegt dan dat alleen God de verlangens van zijn ziel kan stillen.

"Ik heb mijn mond wijd opengedaan, en gehijgd." Buiten adem van het najagen van schaduwen en het achternazitten van prullen zak ik uitgeput neer, net zo ver als altijd van het geluk dat ik vurig maar tevergeefs heb gezocht. Waar moet ik nu heen? Uw geboden, o Heere, en alleen Uw geboden, kunnen de verlangens van een onsterfelijk wezen zoals ik vervullen. Daarom zal mijn verlangen zich van nu af aan daarop richten. — Henry Melvill.

Vers 131

"Ik heb mijn mond wijd opengedaan, en gehijgd." Dit beeld is ontleend aan mensen die verschroeid zijn van de hitte en zweten, of aan mensen die zich buiten adem hebben gerend achter iets wat ze wilden inhalen. Het eerste beeld laat zien hoe fel zijn liefde was, het tweede

hoe vurig hij najoeg. Hij leek op iemand die naar adem hapt en koele lucht inslurpt. — Thomas Manton.

Vers 131

"Ik heb verlangd naar Uw geboden." Dit verlangen zal God vervullen. "Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen": Ps. 81:11. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 131

Hijgen naar heiligheid. Een zeldzame honger, een bewijs van veel genade en een onderpand van heerlijkheid.

Uitleg

Vers 132

"Zie mij aan." Wie God vreest, kan niet lang zonder bidden. In de vorige verzen vertelde hij hoe lief hij Gods Woord had, maar nu knielt hij weer neer. Zijn gebed is heel kort en toch buitengewoon diep: "Zie mij aan." Terwijl hij met zijn mond wijd open naar de geboden stond te hijgen, vroeg hij de Heere naar hem te kijken. Zijn toestand en zijn onuitgesproken verlangens moesten voor hem pleiten. Hij wil dat God hem kent en hem elke dag in het oog houdt. Hij hoopt ook op de goddelijke glimlach die in het woordje "zie" ligt opgesloten. Als al een blik van ons naar God redding kan brengen, wat mogen we dan niet verwachten van een blik van God naar ons?

"Wees mij genadig." Toen Christus naar Petrus keek, was dat een blik vol erbarmen. Zo kijkt de hemelse Vader altijd. Zag Hij ons aan met onverbiddelijke gerechtigheid, dan zouden wij Zijn ogen niet

kunnen verdragen. Kijkt Hij ons in genade aan, dan spaart en zegent Hij ons. Als God ons ziet hijgen, zal Hij ons zeker genadig zijn.

"Naar het recht aan degenen, die Uw Naam beminnen." Kijk naar mij zoals U kijkt naar wie U liefheeft. Wees mij genadig zoals U dat altijd bent voor wie U trouw dienen. God heeft een vaste manier van doen met wie Hem liefhebben, en David bad of hij die ook mocht meemaken. Hij vroeg niet dat de Heere beter of slechter voor hem zou zorgen dan Hij gewoonlijk voor Zijn heiligen doet. Slechter zou hem niet redden, en beter kon het eenvoudig niet. In wezen bidt hij: "Ik ben Uw knecht, behandel mij zoals U Uw knechten behandelt. Ik ben Uw kind, ga met mij om zoals met een zoon." Bovenal blijkt uit het verband dat hij het Woord op dezelfde manier wilde ontvangen en zo helder wilde verstaan als God dat gewoonlijk de Zijnen geeft, volgens Zijn belofte: "En al uw kinderen zullen van den HEERE geleerd zijn."

Lezer, heb jij de Naam van de Heere lief? Is Zijn karakter voor jou het eerbiedwaardigst en is Hij het dierbaarst voor je hart? Dan heb je een zeker teken van genade. Want geen ziel heeft de Heere ooit liefgehad zonder dat de liefde van de Heere Zelf daaraan voorafging.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 132

"Zie mij aan, wees mij genadig," enzovoort. Zie mij aan, want rovers hebben mij van mijn deugden beroofd en daarna met zonden verwond. Wees mij genadig: ontferm U over mij en verzorg mij in de herberg van de algemene Kerk, zodat ik niet opnieuw in handen van rovers val en niet gewond raak door de wolven die rond deze schaapskooi huilen en er niet in durven. Zie mij aan: ik ben niet meer waard om Uw zoon te heten. Wees mij genadig: niet zoals de jaloerse oudste broer mij zou behandelen, maar laat mij meezingen en meeaanzitten bij het feest van hen die Uw Naam liefhebben.

Zie mij aan, ik ben de tollenaar die in Uw tempel, de Kerk, van verre staat. Wees mij genadig, niet naar het oordeel van de Farizeeër, maar "naar het recht aan degenen, die Uw Naam beminnen", dat wil zeggen als de genadige God. Zie mij aan zoals de huilende Petrus, en wees mij genadig zoals U hem was. Petrus had Uw Naam zo lief dat hij zijn driemaal herhaalde verloochening uitwiste door driemaal zijn liefde te belijden, toen hij zei: "Gij weet, dat ik U liefheb." Zie mij aan zoals de zondige vrouw, vol berouw en in tranen.

Wees mij genadig, niet naar het oordeel van de Farizeeër die over haar mopperde of van Judas die zich over haar opwond, maar vergeef mij zoals U haar vergaf, "want zij heeft veel liefgehad". En zeg ook tegen mij: "Uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede." — Neale en Littledale.

Vers 132

"Zie mij aan." Heere! Vaak kijken wij zo oppervlakkig, zo koel en zo van veraf naar U dat het ons hart niet raakt. Blijf daarom op ons neerzien, met genade en met kracht. Geef ons een blik die ons bij onszelf brengt, een blik die ons met tederheid en berouw aanraakt als we denken aan de zonde, het ongeloof en de ongehoorzaamheid die de handen, de voeten en het hart van onze dierbaarste Heere en Zaligmaker hebben doorboord. Vergelijk Luk. 22:61. — Charles Bridges.

Vers 132

"Naar het recht," enzovoort. David wilde geen enkel voorrecht missen dat God aan Zijn kinderen in Zijn beloften heeft vastgelegd. Doe aan mij, zegt hij, wat U altijd doet aan Uw kinderen. Dat is slechts het gewone eten in het gezin, het minste dat U hebt beloofd aan wie U liefhebben. Laat mij niet slechter gekleed gaan dan mijn andere broers. — William Gurnall.

Vers 132

"Naar het recht aan degenen, die Uw Naam beminnen," enzovoort. Laten we er vrede mee hebben wanneer God met ons werkt op de manier waarop Hij altijd met Zijn volk heeft gewerkt. David zou met niets minder dan het deel van Gods volk genoegen nemen, en meer vraagt hij ook niet. Hij vraagt geen bijzondere schikking ten gunste van zichzelf. Hij vraagt niet dat Gods genade voor hem de gewone paden verlaat... Of onze overtuigingen en verlangens uit de werking van de Geest komen, kun je altijd hieraan toetsen: ben je bereid je te voegen naar Gods orde?

Wat is die orde? God deelt Zijn zegeningen niet los van elkaar uit. Hij spreekt nooit rechtvaardig zonder ook te heiligen. Hij geeft nooit een aanspraak op de hemel zonder ook de geschiktheid daarvoor te geven. Iemand in wie God werkt, zal dus nooit het ene verwachten of wensen zonder het andere. Hij verwacht Gods zegen niet zonder gehoorzaamheid. God verbindt immers altijd de vertroostingen van de Heilige Geest aan "de vreze des HEEREN", en Hij straft de overtredingen van Zijn kinderen met de roede wanneer ze Zijn wetten breken. Hij verwacht en wil Gods zegen ook niet zonder inspanning.

God heeft namelijk altijd alleen gekroond wie de wedloop liep die hun was voorgelegd en de goede strijd van het geloof streed. Evenmin rekent hij op Gods zegen zonder te bidden, want God heeft Zijn volk altijd hun nood laten voelen en hun gebed beantwoord. En hij verwacht niet zonder moeilijkheden in de hemel te komen. Gods volk heeft altijd zichzelf moeten verloochenen en zijn kruis moeten dragen. Waren ze niet uitgekozen in de oven van het lijden, dan zijn ze er in elk geval gelouterd. God had één Zoon zonder zonde, maar nooit één zonder smart: "Hij geselt een iegelijken zoon, die Hij aanneemt."

"Ja," zegt de bidder die wij voor ons zien, "zorg dat ik hun eeuwige erfdeel krijg, en ik wil best uit de beker drinken waaruit zij hebben gedronken en gedoopt worden met de doop waarmee zij zijn gedoopt. Een nieuwe weg naar de heerlijkheid heb ik niet nodig, en een

sluipweg ook niet. Ik ben blij als ik op de koninklijke hoofdweg mag blijven. Wees mij genadig, naar het recht aan degenen, die Uw Naam beminnen. Meer vraag ik niet." — William Jay, 1769-1853.

Wenken voor predikers

Vers 132

1. Kijk.
2. Liefde.
3. Gebruik en gewoonte.

Vers 132

Gemeenschap met de rechtvaardigen.

1. Er zijn mensen die Gods Naam liefhebben.
2. Zijn genade is de bron van al het goede dat zij ervaren.
3. De Heere is er altijd aan gewend geweest hen genadig te behandelen.
4. Zijn genade voor hen moet ons aanmoedigen om ook voor onszelf om genade te smeken.
5. We moeten er ernstig naar verlangen de genade te krijgen die hun in het bijzonder toekomt.
6. We moeten tevreden zijn wanneer God met ons omgaat zoals Hij altijd met Zijn volk is omgegaan. — W. Jay.

Vers 132

Gebruik en gewoonte van God.

1. God ziet Zijn volk gewoonlijk aan en is hun genadig.
2. In tijden van verdrukking worden wij aangespoord om juist naar zulke genadige daden te verlangen.

3. Liefde tot God maakt ons geschikt voor deze liefdevolle blikken en genadige daden. — C.A.D.

Vers 132

Let op:

1. Het kenmerk van echte gelovigen: "die Uw Naam beminnen."
2. Gods gewoonte in de manier waarop Hij met hen omgaat: "Wees mij genadig, naar het recht."
3. Hun persoonlijke en ernstige zorg: "Zie mij aan." — J.F.

Uitleg

Vers 133

"Maak mijn voetstappen vast in Uw Woord." Zo'n zorg is de Heere gewend voor Zijn uitverkorenen te hebben: "Hij zal de voeten Zijner gunstgenoten bewaren." Zijn genade zet ons in staat onze voeten stap voor stap neer te zetten, precies waar Zijn Woord ze wil hebben. In dit gebed klinkt een bijzonder verheven vraag: dat elke handeling en elke stap door Gods wil in goede banen wordt geleid. Dit gebed stelt zich met niets minder tevreden dan met volkomen heiligheid. Wat de gelovige wenst, is pas vervuld als hij die gezegende voleinding bereikt heeft.

"En laat geen ongerechtigheid over mij heersen." Dit is de andere kant van de zegen. We vragen dat we alles mogen doen wat goed is, en dat niets wat verkeerd is macht over ons krijgt. God is onze Soeverein. Elke gedachte willen wij onder Zijn heerschappij brengen. Gelovigen koesteren geen lievelingszonde die ze met plezier zouden dienen. Ze snakken naar volkomen vrijheid van de macht van het kwaad. Maar ze weten dat ze die vrijheid niet zelf kunnen verwerven, en daarom smeken ze God erom.

Vers 133

"Maak mijn voetstappen vast in Uw Woord." Eerder bad hij om genade als barmhartigheid. Nu bidt hij om genade als kracht. Veel mensen smeken om barmhartigheid die zonde vergeeft, maar niet om genade die hen uit de greep van de zonde bevrijdt. Dat is Gods barmhartigheid misbruiken en Zijn genade omzetten in losbandigheid. Wie slechts bidt om barmhartigheid die de schuld van de zonde wegneemt, wil niet voorkomen dat hij God door zonde grieft. Hij wil zondigen zonder dat het hem iets kost. Maar wie ook bidt om verlossing van de heersende macht en het bedrog van de zonde, zoekt méér dan zijn eigen voordeel.

Hij vraagt ook om genade om de Heere, zijn God, te behagen en te dienen. Het eerste is iemand die alleen van zichzelf houdt. Het tweede is iemand die van God houdt, méér dan van zichzelf. En eerlijk gezegd weet iemand niet wat het is om barmhartigheid te zoeken voor zijn verleden, als hij niet ook oprecht genade zoekt om in de toekomst voor de zonde bewaard te blijven. Die twee gaven gaan hand in hand. Wie de tweede mist, mag zichzelf wijsmaken wat hij wil, maar hij kan er zeker van zijn dat hij ook de eerste nooit heeft ontvangen. — William Cowper.

Vers 133

"Maak mijn voetstappen vast in Uw Woord." Van Boleslaus, een van de koningen van Polen, lezen we dat hij altijd een schilderij van zijn vader meedroeg. Stond hij voor iets groots of begon hij aan een bijzonder werk, dan keek hij naar dat schilderij en bad hij dat hij niets zou doen wat de naam van zijn vader onwaardig was. Zo zijn de Schriften een portret van Gods wil, in al zijn trekken levensecht getekend. Wie aan iets wil beginnen of zich ergens aan wil binden, moet eerst daar kijken en lezen wat hij moet doen en wat niet.

Wat God gebiedt, moet gedaan worden. Wat Hij verbiedt, moet blijven liggen. Laat de weegschaal van het heiligdom alles wegen. Laat de woorden van God over alles beslissen. Laat de regel van Gods Woord de maatstok zijn voor alles, en laat Zijn eer het laatste doel zijn van elk plan, welk plan ook. — Uit Spencers "Things New and Old."

Vers 133

"Maak mijn voetstappen vast." Het Hebreeuwse *nbh hachen* betekent: maak ze stevig. Laat mij niet strompelen met een hinkende of onvaste tred. — Adam Clarke.

Vers 133

"Maak mijn voetstappen vast," enzovoort. Gods volk verlangt niet alleen dat zijn pad recht loopt, maar ook dat zijn voeten stap voor stap op orde staan. Hun hoofdrichting mag niet verkeerd zijn (zoals bij wie de weg naar het eeuwig verderf bewandelen), maar ook geen enkele stap mag scheef zijn. Ze willen de weg naar de hemel niet missen, niet voor een deel en niet helemaal. — Thomas Manton.

Vers 133

"Mijn voetstappen." Bunyan schrijft over de treden van de tempel: "Die treden, van cederhout, goud of steen, waren zo mooi gemaakt dat een koningin ervan stond te kijken. Wat het materiaal ook was, ze waren zeker een schaduw van de treden die wij moeten zetten naar en in het huis van God. Treden van God, Ps. 85:14. Treden door Hem geordend, Ps. 37:23. Treden geordend in Zijn woord, Ps. 119:133. Treden des geloofs, Rom. 4:12. Treden des Geestes, 2 Kor. 12:18. Treden der waarheid, 3 Joh. 4. Treden gewassen in boter, Job 29:6. Treden die vóór God worden gezet, in Zijn tegenwoordigheid. Treden die door een goddelijke regel zijn afgebakend en begrensd. Dat zijn treden in waarheid." — John Bunyan, in "Solomon's Temple Spiritualized."

Vers 133

"Laat geen ongerechtigheid over mij heersen," enzovoort. Echt gehoorzaam zijn aan God past niet samen met de heerschappij van één enkele begeerte of verdorven neiging. Wanneer de godsdienst zijn hart maar oppervlakkig en onvolkomen heeft geraakt, kan een mens een poos rechtuit lopen en vele dingen met plezier doen. Maar het kwaad dat hij blijft koesteren en waar hij onder ligt, zal hem uiteindelijk van God afhouden. Daarom mogen we geen enkele zonde over ons laten heersen. Wanneer heerst de zonde over ons? Als we niet ons best doen haar te doden en de voorraden af te snijden waarmee die begeerte wordt gevoed.

Chrysostomus merkt op dat de apostel niet zegt dat de zonde niet mag tiranniseren, maar dat ze niet mag heersen. Zijn bedoeling is: geef haar geen rustig koningschap over je hart. — Thomas Manton.

Vers 133

"Laat geen ongerechtigheid over mij heersen." Liever ben ik heel mijn leven de gevangene van mensen dan één dag de slaaf van de zonde. David vraagt niet dat deze of gene mens niet over hem mag heersen. Hij vraagt dat "geen ongerechtigheid" over hem heerst. Terecht! Zolang dat zo blijft, is er hoop voor zo iemand. — Michael Bruce, 1666.

Wenken voor predikers

Vers 133

1. Een heilig leven komt niet bij toeval. Het is een meesterwerk van orde, de orde van overeenstemming met de voorgeschreven regel. Er bestaat een rekenkundige en een meetkundige orde, de orde van evenredigheid, de orde van verhoudingen en een orde van tijdsbepaling. Wat haar orde betreft, is heiligheid op het juiste moment en op de juiste plaats.

2. De regel van die orde: “in Uw Woord.”
3. De gekozen leidsman. Zie “Spurgeon’s Sermons,” nr. 878: “A Well ordered Life.”

Vers 133

1. Orde in het uiterlijke leven is gewenst.
2. Orde volgens het goddelijke denkbeeld.
3. Orde in het bestuur van binnenuit.

Vers 133

1. Hulp is nodig.

(a) Om de zonde te mijden.
(b) Om heilig te zijn.

1. Hulp wordt gezocht.

(a) Van beneden: “Uw Woord.”
(b) Van boven: “maak vast,” enzovoort, en “laat geen,” enzovoort. — G.R.

Vers 133

De heerschappij van de zonde in de ziel.

1. Vurig afgesmeekt.

(a) Het besef van de verschrikkingen van haar heerschappij.
(b) De erkenning van de betere macht.
(c) Volledige uitsluiting wordt gezocht.

1. Verstandig bestreden.

(a) Praktische zin én gebedsgeest.
(b) Aandacht voor de kleine “voetstappen.”

1. Stappen die door de goddelijke regel bestuurd moeten worden.
2. Geen vertrouwen op een stelsel los van God. — W.B.H.

Vers 133

Let op:

1. Het juiste pad voor menselijke voeten: “In Uw Woord.”
2. De hulp die we nodig hebben om onze stappen te sturen: “Maak mijn voetstappen vast.”
3. De ontwrichtende kracht van een heersende zonde: “Laat geen,” enzovoort. — J.F.

Uitleg

Vers 134

“Verlos mij van des mensen overlast.” David had alle bitterheid van dit grote kwaad ondervonden. Het had hem uit zijn land verdreven en uit het heiligdom van de Heere gebannen. Daarom pleit hij erom ervan gered te worden. Er wordt gezegd dat onderdrukking een wijs mens dwaas maakt, en zeker heeft ze menig rechtvaardig mens in de zonde gestort. Onderdrukking is in zichzelf kwaad en zet mensen aan tot het kwade. We beseffen amper hoeveel van onze deugd we te danken hebben aan onze vrijheid. Hadden wij in ketenen gezeten onder hoogmoedige tirannen, dan waren we misschien voor hen door de knieën gegaan. Misschien waren we nu geen belijders maar afvalligen. Hij Die ons leerde bidden: “En leid ons niet in verzoeking,” zal dit gebed bijvallen. Het gaat bijna om hetzelfde, want onderdrukt worden is verzocht worden.

“En ik zal Uw bevelen onderhouden.” Zodra de druk van de onderdrukking van hem was weggenomen, zou hij zijn eigen weg gaan, en dat zou Gods weg zijn. Wij mogen niet zwichten voor de dreigementen van mensen, maar velen doen het toch. Soms wordt een vrouw door de onderdrukking van haar man gedwongen tegen haar geweten in te handelen. Kinderen en dienstboden zijn in dezelfde nood gebracht, en zelfs hele volken. Het grootste deel van hun zonden zal de

onderdrukker worden aangerekend. God vindt het meestal goed om zulke machten en heerschappijen die mensen tot het kwade dwingen, binnen niet al te lange tijd ten val te brengen.

Het ergste is dat sommige mensen, zodra de druk van hen af is, uit zichzelf de ongerechtigheid gaan najagen. Daarmee bewijzen ze dat ze door en door zondaars zijn. Met de rechtvaardigen gaat het zoals met de apostelen van toen: "Losgelaten zijnde, kwamen tot de hunnen." Zijn heiligen van hun tiran bevrijd, dan brengen ze hun Koning met blijdschap hun hulde.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 134

"Verlos mij van des mensen overlast." 1. Het woord "mens" maakt een onderscheid. Ook de duivel en de zonde onderdrukken en heersen als tirannen, maar daar denkt de psalmist nu niet aan. *Hominum non daemonum*, zegt Hugo: het gaat om mensen, niet om demonen. 2. Het woord "mens" maakt het erger. *Homo homini lupus*: voor de mens is de mens een wolf. Geen enkel schepsel is voor zijn soortgenoten zo hebzuchtig en vernielend als de mens. Het is een schande dat de ene mens de andere onderdrukt. Dieren vreten hun eigen soort meestal niet op, maar iemands vijanden zijn meestal zijn eigen huisgenoten: Matth. 10:36.

Hoe dichterbij familie staat, hoe feller de haat. 3. Het woord "mens" maakt het kleiner. Om de schrik voor dit kwaad te verminderen, krijgen de onderdrukkers de naam Adam, om te laten zien hoe zwak ze zijn naast God. U bent God. Wie zo bereid en gretig zijn om ons te onderdrukken en te benadelen, zijn maar mensen. U kunt hun macht moeiteloos breken en hun juk stukslaan. Volgens mij is dit het belangrijkste punt, gezien andere teksten: "Wie zijt gij, dat gij vreest voor den mens, die sterven zal? en voor eens mensen kind, dat hooi worden zal? En vergeet den HEERE, Die u gemaakt heeft, Die de he-

melen heeft uitgebreid, en de aarde gegrond heeft, en vreest geduriglijk den gansen dag, vanwege de grimmigheid des benauwers, wanneer hij zich bereidt om te verderven? Waar is dan de grimmigheid des benauwers?" Jes. 51:12-13. — Thomas Manton.

Vers 134

"Verlos mij van des mensen overlast." Sommigen vertalen dit als "van de onderdrukking door Adam", zoals Jarchi opmerkt. Arama legt het uit van Adams zonde. Voor hem is het een gebed om daarvan verlost of vrijgekocht te worden, zoals het volk van de Heere dat wordt door het bloed van Christus. — John Gill.

Wenken voor predikers

Vers 134

Welke zonden onderdrukking kan voortbrengen. Welke gehoorzaamheid er moet komen van wie zijn vrijgemaakt.

Vers 134

1. De koers die gevolgd moet worden: "Uw bevelen."
2. De tegenstand tegen die koers: "des mensen overlast."

(a) Menselijke meningen.
(b) Menselijke voorbeelden.
(c) Menselijke gevoelens.
(d) Belangen.
(e) Vervolgingen.

1. Het verzet tegen die tegenstand: "Verlos mij ... en ik zal Uw bevelen onderhouden," enzovoort. — G.R.

Vers 134

Hindernissen die zijn weggenomen.

1. De belemmerende invloed van vervolging.
2. Het gebed van de vervolgde.
3. Het gedrag van de bevrijde (Luk. 1:74, 75). — G.A.D.

Vers 134

1. Op welke manieren mensen elkaar onderdrukken. Als staatslieden doen ze het met de wetten die ze maken. Als schrijvers doen ze het met de boeken die ze schrijven. Als bazen doen ze het met hun tirannie. Als belijders doen ze het met hun leven. Als predikers doen ze het met hun preken!
2. Hoe de onderdrukten verhoord kunnen worden in hun gebed: wijze en goede staatslieden kunnen hun gegeven worden, gezonde lectuur kan zich uitbreiden, harde bazen kunnen tot inkeer komen of verdwijnen, en er kan een doop met de Geest over de kerk komen. — W.W.

Uitleg

Vers 135

"Doe Uw aangezicht lichten over Uw knecht." Onderdrukkers trekken een boos gezicht, maar lach Ú naar mij! Zij maken mijn leven donker, maar laat Ú Uw licht over mij schijnen, en alles wordt helder. De psalmist herhaalt dat hij Gods knecht is. Hij vraagt geen gunst aan anderen, maar alleen aan zijn eigen Heere en Meester.

"En leer mij Uw inzettingen." Daarin bestaat voor hem het lichten van Gods aangezicht over hem. Zelfs als de Heere buitengewoon genadig zou zijn en hem tot Zijn lieveling zou maken, vraagt hij geen grotere zegen dan dat hij nog steeds onderwezen mag worden in de wetten van de Koning. Let op hoe hij verlangt naar heiligheid! In zijn

ogen is dat de kostbaarste van alle edelstenen. Onder mensen zegt men dat een goede opvoeding een fortuin waard is. Zo is ook het onderwijs van de Heere een geschenk van bijzondere genade. Zelfs de gelovige die het meest wordt voorgetrokken, heeft onderwijs nodig. Ook als hij in het licht van Gods aangezicht loopt, moet hij nog steeds geleerd worden wat Gods wetten zeggen. Anders gaat hij ze overtreden.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 135

"Doe Uw aangezicht lichten over Uw knecht." Het aangezicht van God licht over ons als Hij ons in Zijn voorzienigheid leidt en draagt. Dat zien we ook wanneer we mogen meegenieten van het goede dat Zijn voorzienigheid geeft, en wanneer we een plaats krijgen waar we veel goed kunnen doen. Nog veel meer licht Gods aangezicht wanneer Hij ons laat merken dat Hij ons genadig gezind is. Dan groeien we in het bewustzijn dat een liefhebbende God ons bijstaat, met rijke voorraden van Zijn genade en Geest. — John Stephen.

Vers 135

"Doe Uw aangezicht lichten over Uw knecht." Onrecht van mensen verbergt voor ons het licht van Gods aangezicht vaak voor een tijd. Dat kan onrecht van anderen zijn of van onszelf. Het is dan net een rookwolk die van de aarde opstijgt en het gezicht van de zon bedekt. Maar God ruimt dit snel op. Dan kijkt Hij weer zoals vroeger vol liefdevolle barmhartigheid naar ons. Hij verlicht het pad van gehoorzaamheid voor ons en maakt onze weg naar Hem helder. — "Plain Commentary," 1859.

Vers 135

"Doe Uw aangezicht lichten over Uw knecht." De gelovige blijft maar roepen: "Laat mij het aangezicht des konings zien!" Daar mag je om bidden, want het is een zegen die dat waard is. Het is zijn diepste wens, en zijn voorrecht van vandaag. Maar het is veel meer: het is zijn zekere vooruitzicht voor altijd. "En zullen Zijn aangezicht zien." Openb. 22:4. — Charles Bridges.

Vers 135

"Doe Uw aangezicht lichten... en leer mij." Gelukkig de mens die de eeuwige Waarheid Zelf tot leraar heeft. Zij onderwijst hem niet met schimmige beelden en vluchtige klanken, maar door zich direct en volledig aan hem mee te delen. Onze zintuigen zien weinig en slecht. En onze rede, die op die zintuiglijke indrukken bouwt, voert ons vaak op een dwaalspoor. Wie door het eeuwige Woord wordt onderwezen, is met één klap uit het labyrint van menselijke meningen gered. Want "uit één Woord zijn alle dingen", en alle dingen spreken, zonder stem of taal, over Hem alleen. Hij is het goddelijke beginsel dat in onze harten spreekt. Zonder Hem is er geen juist inzicht en geen zuiver oordeel.

O God, U bent de waarheid. Maak mij één met U in het eeuwige leven! Soms ben ik het lezen en luisteren moe. Maar in U alleen ligt alles wat ik begeer! Laten alle leraren zwijgen en heel de schepping stil zijn voor Uw aangezicht; spreek Ú alleen tot mijn ziel!

Uw dienaren kunnen de woorden zeggen, maar niet de Geest ervoor geven. Met hun welsprekendheid kunnen ze de fantasie boeien, maar zwijgt U, dan krijgen ze het hart niet aan het branden. Zij geven de letter, U opent de zin. Zij spreken het verborgene uit, U laat zien wat het betekent. Zij tonen de weg naar het leven, U geeft de kracht om hem te gaan. Zij planten en zij begieten, maar U geeft de groei. Spreek daarom Zelf, Heere, mijn God, eeuwige Waarheid, tot mijn

ziel! Laat mij niet sterven en onvruchtbaar blijken, van buiten opgewarmd maar van binnen niet levend gemaakt.

"Spreek, HEERE, want Uw knecht hoort." "Gij hebt de woorden des eeuwigen levens." — Thomas à Kempis, 1380-1471.

Vers 135

"Doe Uw aangezicht lichten … en leer mij," enzovoort. God onderwijst op veel manieren: door het boek, met Zijn vingers en met Zijn roede. Maar Zijn meest troostende en krachtigste onderwijs gaat door het licht van Zijn oog: "Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden; dat zij mij brengen tot den berg Uwer heiligheid." Ps. 43:3. — Richard Alleine (1611-1681), in "Heaven Opened."

Vers 135

"Doe Uw aangezicht lichten... en leer mij Uw inzettingen." Gods kinderen vragen niet alleen om troost. Ze vragen ook om genade, zodat ze God met vreugde kunnen dienen. Want "leer mij Uw inzettingen" wil niet zeggen: geef mij alleen verstandelijke kennis van Gods wil. Zo bedoelt David het hier niet, want hij verbindt beide: "Doe Uw aangezicht lichten" én "leer mij Uw inzettingen." — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 135

1. Een uitgelezen positie: "Uw knecht."
2. Een uitgelezen vreugde: "Uw aangezicht lichten."
3. Een uitgelezen voorrecht: "leer mij Uw inzettingen."

Vers 135

1. God in het Woord: "Uw woord."
2. God vóór het Woord: "Leer mij," enzovoort.
3. God met het Woord: "Doe Uw aangezicht," enzovoort. — G.R.

Vers 135

Zonneschijn.

1. Het licht waarin we onze lessen het best leren: Gods gunst, getoond in vergeving, rechtvaardiging, aanneming tot kinderen, zekerheid enzovoort.
2. De lessen die we in dat licht moeten leren: genade brengt heiligheid voort. — C.A.D.

Vers 135

1. Een rijke belofte uit het verleden (Num. 6:25): "De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten." Haar verheven oorsprong en samenhang.
2. Het nieuwe gebed dat eruit geboren is.

(a) Het kijkt omhoog naar het goddelijke aangezicht. In zijn majestueuze zoetheid is dat ongewijzigd gebleven, terwijl generaties zijn heengegaan sinds het woord voor het eerst werd uitgesproken.

(b) Het vraagt dat we dat lichten zullen kennen. Licht van vaderschap, enzovoort.

1. Het oude gebed wordt herhaald: "Leer mij Uw inzettingen." Voor de laatste keer in de psalm.

(a) Onze behoefte aan onderwijs: een gebed dat vaak herhaald moet worden.

(b) Het nauwe verband tussen gehoorzaamheid en het lichten van Gods aangezicht. — W.B.H.

Uitleg

Vers 136

"Waterbeken vlieten af uit mijn ogen, omdat zij Uw wet niet onderhouden." Hij huilde uit medeleven met God, omdat hij zag hoe Gods

heilige wet werd veracht en overtreden. Hij huilde uit medelijden met mensen die zo Gods brandende toorn over zichzelf haalden. Zijn verdriet was zo groot dat hij er bijna geen uitweg voor kon vinden. Zijn tranen waren niet slechts druppels van verdriet, maar stortvloeden van ellende. Daarin leek hij op de Heere Jezus, Die de stad zag en over haar weende. Hij leek ook op Jehova Zelf, Die geen lust heeft in de dood van wie sterft, maar wil dat hij zich tot Hem bekeert en leeft. Wat dit vers ons laat zien, is een grote stap vooruit vergeleken met wat we tot nu toe zagen. De psalm groeit en de psalmist groeit mee.

Wie treurt over de zonden van anderen, is een volwassen gelovige. In Ps. 119:120 beefde zijn vlees voor Gods aangezicht. Hier lijkt het weg te smelten en te vervloeien in stromen tranen. Niemand wordt zo diep geraakt door hemelse dingen als wie veel tijd besteedt aan het Woord en daardoor de waarheid en het wezen van de dingen leert kennen. Vleselijke mensen zijn bang voor grof geweld en huilen om verlies en tegenslag. Geestelijke mensen voelen een heilige vrees voor de Heere Zelf, en ze klagen het hevigst wanneer ze zien dat Zijn heilige Naam wordt onteerd.

> *"Heere, laat mij wenen om niets dan zonde,*
> *en naar niemand verlangen dan naar U.*
> *En dan zou ik, o dat ik mocht!*
> *een voortdurend wenende zijn voor U."*

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 136

"Waterbeken vlieten af uit mijn ogen." Oosterlingen laten in de regel veel meer tranen vloeien dan Europeanen. De psalmist zei dat er waterbeken uit zijn ogen stroomden. Zijn taal is prachtig beeldend, maar ik twijfel er niet aan dat het ook letterlijk waar was. Ik heb zelf Arabieren gezien die tranen schreiden als beken. — John Gadsby.

Vers 136

"Waterbeken vlieten af uit mijn ogen," enzovoort. Sommigen menen dat het komt doordat mijn ogen Uw wet niet onderhouden. Het oog is de ingang en de uitgang van zeer veel zonde, en daarom hoort het een wenend oog te zijn. Waarschijnlijker is dat het komt doordat zij, de mensen om mij heen, Uw wet niet onderhouden: Ps. 119:139. Merk op dat de zonden van zondaars het verdriet van heiligen zijn. We moeten treuren om wat we niet kunnen herstellen. — Matthew Henry.

Vers 136

"Waterbeken vlieten af uit mijn ogen," enzovoort. Zijn eigen ellende kostte David minder tranen dan de zonden van anderen. Dat zijn zoon hem verbande, deed hem minder dan dat de goddelozen Gods wet overtraden. Niets ging hem zo aan het hart als de oneer van God. Wie God vrezen, vinden Zijn heerlijkheid, die schittert in Zijn Woord en Zijn verordeningen, dierbaarder dan hun leven. Elia wilde sterven toen hij zag hoe Achab en Izebel God onteerden. Het oog is er voor twee dingen: zien en tranen. Zien we dat God wordt onteerd, dan moeten onze ogen meteen vol tranen schieten. — William Greenhill, 1591-1677.

Vers 136

"Waterbeken vlieten af uit mijn ogen," enzovoort. Wie God vreest, wordt diep bedroefd door de zonden van de goddelozen.

Laten we bedenken wat voor gevoel dit is. 1. Het is geen stoïcijnse onverschilligheid of gespeelde zorgeloosheid, en al helemaal geen plezierig meedoen met zondige gewoonten. 2. Het is geen trots dat je jezelf met je eigen goedheid op de voorgrond zet door op andermans zonde te letten, zoals de Farizeeër in het evangelie. 3. Het is niet het bespotten en uitlachen van de dwaasheid van mensen, zoals die "lachende filosoof" deed. Het lijkt meer op die andere filosoof, die er al-

tijd om huilde. 4. Het is ook geen bittere, giftige woede die uitbarst in schelden en verwijten, en evenmin een krenkende hoon. 5. Het is niet het wraakzuchtige verlangen naar straf dat zich uit in vloeken en verwensingen.

Veel mensen hebben zo'n onbezonnen houding, vooral het gewone volk. Het voorstel van de discipelen aan Christus was heel anders dan dat, en toch zei Hij tegen hen: "Gij weet niet van hoedanigen geest gij zijt." Ze dachten dat ze de geest van Elia hadden, maar Hij zei dat ze zich vergisten en niet wisten uit welke geest ze dit voorstelden. Zo vergist overhaaste ijver zich vaak en vleit hij zichzelf. Hier lezen we niet dat David vuur uit de hemel wenst op de overtreders van de wet. Zijn verdriet was juist zo groot dat het water bracht om dat vuur te doven als het op hen viel. "Waterbeken vlieten af uit mijn ogen." — Robert Leighton.

Vers 136

"Waterbeken vlieten af uit mijn ogen," enzovoort. De Heere vraagt van ons dat we bitter treuren over de zonden van anderen, zodat onze harten teder en oprecht blijven. God gebruikt dit om ons zorgvuldiger te maken met onze eigen ziel: we laten ons ontrusten door de zonden van anderen, door zonde bij een derde. Het houdt ons ver weg van verzoeking. Het is net als blussen bij een buurman. Vóór het vuur bij jou is, ren je al met je emmer erheen. Niets bewaart ons zo goed voor besmetting als treuren. De ziel zal nooit toestemmen in iets waarvan ze zich bedroefd heeft dat een ander het deed.

Zoals het ons oprecht houdt, houdt het ons ook nederig. Het maakt ons bevreesd voor Gods oordeel en bezorgd dat we zelf zondigen en Gods toorn over ons afroepen. Wie huivert als hij een slang over iemand anders ziet kruipen, zal veel banger zijn als ze bij hemzelf in de buurt komt. Bij onze eigen zonden geselt ons geweten de ziel met wroeging en schaamte, en dat helpt ons. Bij het bewenen van andermans zonden hebben we alleen de beweegredenen van plicht

en gehoorzaamheid. Wie ver van huis strijdt uit liefde voor moed en heldendaden, zal zeker thuis strijden uit liefde voor de eigen veiligheid. — Thomas Manton.

Vers 136

"Waterbeken vlieten af uit mijn ogen," enzovoort. Zo wordt het karakter van Gods volk altijd getekend. Het zijn niet slechts mensen die zelf rein zijn, maar lieden "die zuchten en uitroepen over al deze gruwelen, die in het midden derzelve gedaan worden": Ezech. 9:4. En wie ziet niet dat er om ons heen nog altijd een onmetelijk veld ligt waar christelijk medelijden zich vrij kan uitleven? Denk aan het ontzettende beeld van een wereld die van God is afgevallen, van menigten die dobbelen met hun eeuwige ondergang, alsof de God van de hemel "een man" was, "dat Hij liegen zou".

Wie om Zijn eer bekommerd is, krijgt daar vanzelf "waterbeken" uit het hart van. Hoeveel zonde stijgt er als een wolk op naar de Heere, alleen al uit één mensenhart! Tel er het hart van een heel dorp bij, een stad, een land, een wereld! En dat elke dag, elk uur, elk ogenblik! Dan hoeft het geen verbazing te wekken als "het water stijgt tot een overlopend getij, dat bijna zijn dammen doorbreekt." — Charles Bridges.

Vers 136

"Waterbeken vlieten af uit mijn ogen, omdat zij Uw wet niet onderhouden." Als godsdienstige mensen slecht leven, brengt dat schande over de godsdienst.

De dapperste strijders van Christus zijn bij die aanblik in tranen gesmolten. David was een van de grote helden van de wereld, die in zijn tijd niemand naast zich had, en toch huilt hij. Rukte hij niet een beer uit elkaar als ware het een bokje? Redde hij niet een lam uit de bek van een leeuw? Velde hij niet een machtige reus, die het hele leger van God had uitgedaagd? Joeg hij zijn vijanden niet als een wer-

velwind voor zich uit en smeet hij ze niet tegen de grond? En nu laat hij zijn tranen gaan als een kind of een vrouw?

Jazeker. Want hij had de Naam van God horen bespotten. Hij had Gods heilige gebruiken zien ontheiligen, Gods wetten zien verachten en geweld zien gebruiken tegen de zuivere kuisheid van die maagd, de godsdienst. Dat liet zijn dappere hart smelten in tranen: "Waterbeken vlieten af uit mijn ogen." — Thomas Adams.

Vers 136

Mijn ziel was vaak uitgeput van de zuchten naar gelijkvormigheid met Gods wet, die heel Psalm 119 doortrekken: "Och, dat mijn wegen gericht werden, om Uw inzettingen te bewaren!" "Mijn ziel is verbroken vanwege het verlangen naar Uw oordelen te aller tijd." "Ik heb mijn hart geneigd, om Uw inzettingen eeuwiglijk te doen, ten einde toe", en zo meer.

Het bleek ook uit een vaste afkeer van de geringste afwijking van de wet, bij mijzelf en bij anderen. Mijn eigen overtredingen en die van anderen gingen mij altijd aan het hart. Maar dit was mijn eigenlijke last: ik wenste altijd dat er waterbeken uit mijn ogen mochten stromen, omdat ik, of overtreders, Gods wet niet onderhielden. — Thomas Halyburton, 1674-1712.

Vers 136

Als wij niet treuren om anderen, kan hun zonde ook de onze worden. Ezech. 4:8, 1 Kor. 5:2. — William Nicholson.

Wenken voor predikers

Vers 136

Rijk verdriet om rijke zonde. Wat anderen verkeerd doen, is voor de heilige zijn eigen pijn. Hij denkt aan de goede God, Die tot toorn

wordt geprikkeld, aan de zondaars zelf die zo verlaagd worden, aan hun dood en aan hun ondergang.

Vers 136

1. De aanleiding van zijn verdriet: "zij Uw wet niet."
2. De omvang van zijn verdriet: "waterbeken," enzovoort. Zie de voorbeelden in Jeremia, Ezra, Paulus en Christus Zelf.
3. Het gevolg van zijn verdriet. Hij waarschuwt, onderwijst, nodigt uit en vermaant hen, zoals in zijn psalmen. — G.R.

Vers 136

Heilige tranen.

1. De wereld zondigt.
2. De Kerk huilt.
3. Het is tijd dat de wereld om zichzelf gaat huilen. — C.A.D.

Vers 136

Ik huil, omdat:

1. de Wetgever wordt onteerd;
2. de wetsovertreder onrecht wordt aangedaan;
3. de wetsgetrouwe onrecht wordt aangedaan.

"Die koninklijke profeet weende rijkelijk om zijn eigen overtredingen (Ps. 6:7). Toch had hij nog stromen tranen over om zijn volk mee te beweinen" (Ps. 119:136). — Thomas Adams.

"Op een dag trof men Benedetti, een franciscaner monnik en dichter van het Stabat Mater, in tranen aan. Toen men hem vroeg waarom hij huilde, riep hij uit: 'Ik huil omdat de Liefde niet wordt liefgehad.'" — W.H.J.P.

Uitleg

Deze strofe gaat over de volmaakte rechtvaardigheid van Jehova en van Zijn Woord, en ze laat zien hoe een heilige ziel daarmee worstelt. In het Hebreeuws begint elk vers van dit gedeelte met dezelfde beginletter, de "Tsade". Voor ons is het sleutelwoord daarbij *zuiverheid*.

Vers 137

"HEERE! Gij zijt rechtvaardig." In dit lange gedicht heeft de psalmist de naam Jehova niet vaak gebruikt. De hele psalm laat zien dat hij diep godsdienstig was en thuis was in de dingen van God. Zulke mensen spreken Gods heilige Naam nooit lichtvaardig uit. Ze doen het zelfs veel minder vaak dan mensen die er niet bij nadenken of God niet kennen. Hier leidt vertrouwdheid dus juist tot eerbied. Nu noemt hij de heilige Naam in aanbidding. Hij prijst God door te zeggen dat Hij volmaakt rechtvaardig is. God heeft altijd gelijk en doet altijd actief wat rechtvaardig is. Die eigenschap zit al verweven in onze gedachte aan God. Een onrechtvaardige God kunnen wij ons niet voorstellen.

"En elkeen Uwer oordelen is recht." Nu prijst hij Gods Woord, of Zijn vastgelegde oordelen, als recht, net zoals hun Auteur rechtvaardig is. Wat voortkomt uit de Rechtvaardige God, is zelf ook rechtvaardig. Jehova zegt en doet wat recht is, en niets anders. Dat is een groot houvast voor de ziel als het moeilijk wordt. Worden we hard geraakt en begrijpen we niet waarom God dit doet? Dan kunnen we terugvallen op het allerzekerste: God is rechtvaardig, en ook wat Hij met ons doet, is rechtvaardig. Wij zouden er een eer in moeten stellen deze dappere belijdenis te zingen, ook als alles om ons heen het omgekeerde lijkt te zeggen. Dit is aanbidding op haar rijkst: aanbidding die van de lippen van het geloof komt, terwijl het vleselijke verstand mort over te grote hardheid en dergelijke.

De heilige Hieronymus, die de meeste middeleeuwse schrijvers volgen, vertaalt Tsade met "gerechtigheid" of "rechtvaardigheid". Dat is eigenlijk *tsedek*. Toch heeft hij gelijk in zoverre dat dit couplet speelt met de klank van de beginletter, zoals bij Gimel. Het eerste woord, "rechtvaardig", is immers *tsaddik*. Het hele couplet zegt in de kern: ook een jonge, onervaren ziel kan midden in de zorgen van deze wereld stevig vasthouden aan rechtvaardigheid. — Neale en Littledale.

Elk van deze verzen begint met Tsade, de achttiende letter van het Hebreeuwse alfabet. Ps. 119:137, 142 en 144 openen met een vorm van het woord dat wij vertalen als rechtvaardig of rechtvaardigheid. Elk van de andere verzen begint met een geheel ander woord. — William S. Plumer.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 137

"Gij zijt rechtvaardig," enzovoort. David was zeer bedroefd over de goddeloosheid van zijn vijanden. Ook werd hij zwaar op de proef gesteld: het dreigde hem ongeduldig en wantrouwig te maken, want hij zag dat het hen voor de wind ging ondanks hun grove goddeloosheid. Hier laat hij ons drie dingen zien die hem troostten en hem in die gevaarlijke verzoeking overeind hielden. Het eerste is wat God in Zichzelf is: rechtvaardig en recht. Het tweede is de rechtmatigheid van Zijn Woord. Het derde is Zijn onveranderlijke waarheid, die blijkt uit alles wat Hij doet en werkt, in overeenstemming met Zijn Woord.

Merken we dat we in de verzoeking komen om te wantrouwen, doordat we de voorspoed van de goddelozen zien? Laten we dan opzien naar God. Laten we Zijn wezen, Zijn Woord en Zijn werken overdenken. Dan vinden we troost.

"Gij zijt rechtvaardig." Hier ligt de eerste reden tot troost: wat we leren als we nadenken over de rechtvaardigheid van Gods wezen. Hij verandert niet mee met de tijden en kijkt niet naar de persoon. Altijd en voor iedereen is Hij dezelfde rechtvaardige en heilige God. Rechtvaardigheid hoort wezenlijk bij Hem. Ze ís Hij Zelf. Hij kan Zijn godvrezende kinderen de troost die Hij hun beloofde niet onthouden, en Hij kan de goddelozen niet ongestraft laten in hun zonden. Daarvoor zou Hij moeten ontkennen dat Hij God is, en dat is onmogelijk. — William Cowper.

Vers 137

"HEERE! Gij zijt rechtvaardig," enzovoort. Rechtvaardig in Zijn wezen, vanaf het begin en uit Zichzelf. Rechtvaardig van nature, onveranderlijk en voor iedereen, in al Zijn wegen en werken, in de natuur en in de genade. In Zijn gedachten, plannen, raadsbesluiten en besluiten. In alles wat Zijn voorzienigheid beschikt. In de verlossing, in de rechtvaardiging van een zondaar, in de vergeving van zonde en in de gave van het eeuwige leven door Christus. "En elkeen Uwer oordelen is recht." Ze zijn zoals recht en billijkheid dat vragen. Hij bedoelt de geboden van het Woord en de leerstellingen van het evangelie, maar ook de oordelen van God over goddeloze mensen, alle handelingen van Zijn voorzienigheid met Zijn volk en tot slot het laatste oordeel. — John Gill.

Vers 137

"HEERE! Gij zijt rechtvaardig," enzovoort. Dit geeft Gods kinderen alle reden tot eerbiedig ontzag. De Heere is een rechtvaardig God. Zij hebben genade gevonden en hun toevlucht genomen tot Zijn genade, en toch blijft de Heere in Zijn gerechtigheid onpartijdig. Hij spaarde de engelen niet toen ze zondigden. Hij spaarde ook Zijn eigen Zoon niet, Die door toerekening als zondaar werd gezien. Ook jou zal Hij dus niet sparen, al ben je de lieveling van Zijn ziel: Spr. 11:31. Als Gods

kinderen zondige wegen gaan, levert dat al bitterheid genoeg op. Ze gaan nooit de zonde in zonder zwaar verlies.

Geeft Paulus een beetje toe aan hoogmoed? Dan zal God hem nederig maken. Wie zich aan zonde overgeeft, zal zijn pelgrimsreis zuur zien worden. Eli wordt nalatig en toegeeflijk. Daarop wordt de ark van God buitgemaakt, vallen zijn beide zonen in de strijd, sterft zijn schoondochter en breekt hij zelf zijn nek. O, wat een vreselijke tragedies richt de zonde aan in de huizen van Gods kinderen! David raakte betrokken bij verboden vrucht. Hij werd uit zijn paleis verdreven, zijn bijvrouwen werden onteerd en zijn eigen zoon werd gedood. Ramp na ramp trof hem. Gods kinderen hebben dus reden om te vrezen, want de Heere is een rechtvaardig God, en dat zullen ze merken.

Op aarde houdt Hij het recht om hun ongerechtigheid met roeden en hun overtreding met geselslagen te bezoeken. Ik moet jullie met nadruk oproepen om Gods rechtvaardigheid te volgen: “Indien gij weet, dat Hij rechtvaardig is, zo weet gij, dat een iegelijk, die de rechtvaardigheid doet, uit Hem geboren is”: 1 Joh. 2:29. Jullie hebben een rechtvaardige God. Dat deel van Zijn karakter moeten jullie overnemen. — Thomas Manton.

Vers 137

Toen God David met Zijn hand bezocht, was zijn grote zorg de Heere vrij te pleiten van onrecht. O Heere, zegt hij, in al de ellende die U over mij hebt gebracht, is niet het minste schijn of vlek, geen smet, geen gebrek en geen spoortje onrecht. Ik neem de schaamte op mij en zet er mijn zegel onder: de Heere is rechtvaardig. Er is geen onrecht, geen wreedheid en geen overdrijving in alles wat de Heere over mij heeft gebracht. Zo vriendelijk en gewillig stemt hij in met Gods rechtvaardigheid, ook in de scherpe en pijnlijke ellende waarmee God hem op de proef stelde.

“HEERE! Gij zijt rechtvaardig, en elkeen Uwer oordelen is recht.” Gods oordelen zijn altijd rechtvaardig. Hij laat nooit lijden dan uit

trouw. Zijn wil is de maatstaf van gerechtigheid. Daarom durft een ziel die genade kent, Zijn handelen niet te betwisten of ter discussie te stellen. — Thomas Brooks.

Vers 137

Vers 137 hoort, net als vers 25, bij het verdriet van een keizerlijke boeteling (Gibbon, Decline and Fall, hoofdstuk 46). Keizer Mauricius was afgezet en gevangengenomen. Toen de usurpator Phocas hem ter dood liet brengen, werden eerst zijn vijf zonen een voor een voor zijn ogen vermoord. Bij elke dodelijke slag riep hij geduldig uit: "HEERE! Gij zijt rechtvaardig, en elkeen Uwer oordelen is recht." — Neale en Littledale.

Wenken voor predikers

Schetsen over sleutelwoorden van de psalm, door pastor C. A. Davis. Vers 137-144. — Gods rechtvaardigheid en die van Zijn Woord (Ps. 119:137, 138). Verontwaardigd zijn omdat de vijanden het Woord vergeten (Ps. 119:139). De zuiverheid van het Woord (Ps. 119:140, 141). Eeuwig is deze rechtvaardigheid van God en van Zijn getuigenissen (Ps. 119:142-144).

Wenken voor predikers

Vers 137, 138

Ernstige overdenking.

1. Nadenken over de diepe en ontzagwekkende openbaring van Gods karakter is goed voor de ziel.
2. Het leidt tot de overtuiging dat Gods karakter en bestuur rechtvaardig zijn.
3. Het zal uitlopen op trouwe onderwerping. — C.A.D.

Vers 137

Nadenken over Gods rechtvaardigheid. Het overtuigt ons van zonde, verzoent ons met een beproevende voorzienigheid, wekt het verlangen om Hem na te volgen en roept ons tot eerbiedige aanbidding.

Vers 137

God is rechtvaardig.

1. In Zijn geboden.
2. In Zijn bedreigingen.
3. In Zijn kastijding.
4. In Zijn oordelen.
5. In Zijn beloften. — G.R.

Uitleg

Vers 138

"Gij hebt de gerechtigheid Uwer getuigenissen, en de waarheid hogelijk geboden." Alles wat God in Zijn Woord heeft getuigd, is juist en waar. Het is rechtvaardig, dus je kunt er vandaag op rekenen. Het is getrouw, dus je kunt erop bouwen voor morgen. Over elk deel van de geïnspireerde getuigenissen rust goddelijk gezag. God gaf ze op Zijn bevel uit en maakte ze bekend, en ze dragen het zegel van het koninklijke taalgebruik dat almacht in zich heeft. Niet alleen de geboden zijn door de Heere bevolen, maar ook de beloften, en daarmee elke les van de Schrift.

Het is niet aan ons of we ze aannemen of weigeren. Ze zijn bij koninklijk besluit afgekondigd en je mag er geen vraagtekens bij zetten. Ze lijken op de Heere Die ze verkondigd heeft: ze zijn de kern van gerechtigheid en de ziel van de waarheid. Gods Woord is rechtvaardig en kan niet worden beschuldigd. Het is getrouw en kan niet worden

betwijfeld. Het was waar van het begin, en het blijft waar tot het einde.

Blijf even stilstaan bij die lieflijke woorden: "de waarheid hogelijk geboden" (Engels: *zeer getrouw*). Wat een genade dat wij te maken hebben met een God Die uiterst nauwgezet trouw is. Hij is trouw in alle punten en kleinigheden van Zijn beloften, stipt op tijd en standvastig in alle tijden. We mogen alles wagen op een woord dat "altijd getrouw en altijd zeker" is.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 138

"Gij hebt de gerechtigheid Uwer getuigenissen, en de waarheid hogelijk geboden." De Engelse tekst ("zeer getrouw") is veel zwakker dan het oorspronkelijke Hebreeuws. Dat luidt letterlijk: "Gij hebt gerechtigheid geboden, Uw getuigenissen, en waarheid in overvloed." De Septuaginta geeft het ook zo weer. Zijn getuigenissen waren gerechtigheid en waarheid. De getuigenissen en Zijn gerechtigheid en waarheid vielen samen. De Engelse tekst vertelt hoe de getuigenissen zijn. Het Hebreeuws vertelt wat er geboden is. Je kunt het ook zo zeggen: U hebt geboden dat gerechtigheid Uw getuigenissen zijn, en waarheid in overvloed. — John Stephen.

Vers 138

"Uw getuigenissen." Het Woord van God draagt de naam getuigenis. Dat is zo omdat het van Zijn wil getuigt, die Hij door ons gedaan wil zien. Het is ook zo omdat het de mensen naar waarheid getuigt wat er van hen zal worden, ten goede of ten kwade. Van nature willen mensen graag weten hoe het afloopt, liever dan dat ze zich inspannen om hun leven te verbeteren. Daarom gaan ze met hun vragen naar plaatsen waar ze nooit iets goeds te horen krijgen. Willen ze het echt weten? Laat ze dan naar het Woord en de getuigenis gaan.

Een ander orakel hoeven ze niet te zoeken. Getuigt Gods Woord hun iets goeds, dan mogen ze blij zijn. Getuigt het iets kwaads, dan moeten ze zich haasten dat te ontlopen, want anders overvalt het hen zeker. — William Cowper.

Vers 138

"En de waarheid hogelijk geboden." Letterlijk: overvloed aan trouw. Hoe zwaar en streng ze ook lijken, ze zijn alle volkomen gericht op het hoogste welzijn van de mens. — William Kay.

Wenken voor predikers

Vers 138

"De waarheid hogelijk geboden" (Engels: *zeer getrouw*). Ze is gegrond op een trouw verbond, bevestigd door trouwe beloften, uitgevoerd door een trouwe Verlosser, tot nu toe genoten en voor de toekomst vertrouwd. "Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw."

Uitleg

Vers 139

In de twee voorgaande verzen sprak David over zijn God en over Zijn wet. Nu spreekt hij over zichzelf: "Mijn ijver heeft mij doen vergaan, omdat mijn wederpartijders Uw woorden vergeten hebben." Ongetwijfeld kwam dit doordat hij zo scherp zag hoe bewonderenswaardig Gods Woord is. Zijn ijver was als een vuur dat in zijn ziel brandde. Als hij zag dat mensen God vergaten, was dat als een hevige windvlaag in het vuur: het laaide op tot een veel fellere vlam, tot het hem bijna verteerde. David kon er niet tegen dat mensen Gods woorden vergaten.

Hij was bereid zichzelf te vergeten, ja zichzelf op te branden, omdat deze mensen God vergaten. De goddelozen waren Davids vijanden. Ze waren zijn vijanden omdat ze hem haatten om zijn godsvrucht, en hij was hún vijand omdat hij een afschuw had van hun goddeloosheid. Zij waren in hun ongerechtigheid zo diep gezonken dat ze Gods geboden niet alleen overtraden en verwaarloosden, maar ze kennelijk werkelijk vergeten waren. David ontstak erover in toorn. Hij gloeide van verontwaardiging. Hoe durfden ze heilige dingen met voeten te treden! Hoe konden ze de geboden van God Zelf zo volledig negeren! Hij was ontzet en vol heilige toorn.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 139

"Mijn ijver heeft mij doen vergaan." Wat is ijver? Het is de hoogste vorm van liefde. Als iemand van wie je houdt slecht wordt behandeld, komt die liefde naar buiten als een mengeling van verdriet en verontwaardiging. Dat is genoeg om het hart leeg te laten lopen en het te "verteren". Dat zien we bij mensen die goed beseffen hoeveel oneer God voortdurend krijgt van schepselen die Hij Zelf maakte en verloste. Maar niemand kon dit vers zo waar en zo volledig zeggen als de Zoon van God. Hij zag de heerlijkheid van Zijn Vader en de zonde van de mens helderder dan wie ook.

Toen Zijn ijver losbrak bij het reinigen van de tempel, merkt Johannes op: "En Zijn discipelen werden indachtig, dat er geschreven is: De ijver van Uw huis heeft mij verslonden." Die woorden staan in Ps. 69:10, en die tekst loopt precies gelijk op met het vers dat we nu bekijken. — Horne.

Vers 139

"Mijn ijver heeft mij doen vergaan," enzovoort. IJver is de gloed van onze gevoelens, of hun hoogste spanning. Het is een heilige warmte,

waarin onze liefde en onze verontwaardiging zich helemaal richten op God en Zijn eer. Onze liefde voor God en Zijn wegen en onze afkeer van goddeloosheid horen juist toe te nemen door de goddeloze mensen om ons heen.

Op een schilderij laten donkere, bewolkte kleuren de lichte en levendige kleuren beter uitkomen. Zo hoort andermans zonde je God en godzaligheid mooier te laten zien. Je hart moet vlam vatten doordat je op zulke kille vuurstenen slaat. Bij David vloog het vuur eruit door een heilige *antiperistasis*, juist door de kou: "Mijn ijver heeft mij doen vergaan, omdat mijn wederpartijders Uw woorden vergeten hebben." Een koude windvlaag laat een vuur hoger opvlammen en heter branden. — George Swinnock.

Vers 139

"Mijn ijver heeft mij doen vergaan." Het vuur van de ijver komt uit de hemel, zoals het vuur dat Salomo's offer verteerde.

Ware ijveraars zijn geen salamanders, die altijd in het vuur van haat en twist leven. Het zijn serafs, die gloeien van het geestelijke vuur van goddelijke liefde. Echte ijver zet de verlangens en gevoelens van de ziel in brand. Als het de echte is, dan putten het verstrijken van de tijd, de berg teleurstellingen, het gebrek aan trouw van wie de zaak in de steek laten en de kracht van de tegenstand een mens niet uit. IJver maakt mensen standvastig. Moeilijkheden zijn voor hun volharding slechts slijpstenen. Ze maakt de geest van mensen sterk als staal, met een onbevreesde vastberadenheid.

Dit was de ijver die in de discipelen brandde (Luk. 24:1-53). Het was de ijver die David hier verteerde, en die het merg van Christus Zelf verteerde: Joh. 2:17. — Abraham Wright.

Vers 139

"Mijn ijver heeft mij doen vergaan." Er zijn allerlei soorten ijver: de ijver van de wereld, van het vlees, van de godsdienst, van de ketterij en van de ware God. Eerst zien we de ijver van de wereld: die laat men-

sen dag en nacht zwoegen voor iets wat verdwijnt. De ijver van het vlees martelt de geest, van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat, voor één ogenblik genot. De ijver van de ketterij zet mensen aan om land en zee af te reizen, om een mening te verdedigen en te laten groeien.

Zo zien we dat ieder mens door de een of andere ijver wordt verteerd. De dronkaard verteert van de drank, de hoerenloper loopt leeg door zijn hoererij, de ketter wordt verslonden door zijn ketterijen. O, wat een schande voor ons! Door de ijver voor Gods Woord worden wij zo weinig verteerd, uitgeput en opgeslokt. Dat is des te erger, omdat godzalige ijver ons iets oplevert wat wereldse en vleselijke ijveraars niet krijgen: winst en een vergoeding. Want als zij alle krachten van hun lichaam en alle gaven van hun geest hebben uitgegeven, blijft er geen winst of troost over.

Alleen een knagend geweten blijft. Zijn ze van buiten opgebrand, dan gaat het van binnen nooit beter. Wie God vrezen, zijn bezorgd om het goede en worden verteerd door ijver voor Gods eer. Zij hebben dit opvallende voorrecht: hoezeer hun uiterlijke mens ook afbrokkelt en vervalt, hun innerlijke mens wordt steeds weer verkwikt en gevoed tot het eeuwige leven. O, wat een weldaad om te worden verteerd door liefde en ijver voor iets goeds! — Richard Greenham.

Vers 139

"Uw woorden vergeten hebben." Dit is een treffende omschrijving van mensen die in de schoot van de zichtbare kerk leven. Zij verloochenen en verwerpen het woord en de regel van de Schrift niet helemaal, maar ze leven alsof ze die niet hebben. Ze houden zich er niet aan, alsof God zoiets nooit heeft gezegd en hun zo'n regel nooit heeft gegeven. Wie afwijst en veroordeelt wat het Woord afdwingt, is stellig niet van plan om die dingen ook te doen. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 139

IJver.

1. Ze verteert zichzelf.
2. Ze wordt aangewakkerd door wat haar van nature zou doven.
3. Ze wordt gevoed door Gods woorden.

Vers 139

IJver.

1. Ze bloeit in een weinig veelbelovende sfeer.
2. Ze groeit op verbazingwekkende wijze.
3. Ze volbrengt een gezegend werk: het verteren van het eigen ik. — C.A.D.

Vers 139

1. Het doel van zijn ijver: "Uw woorden."
2. De aanleiding van zijn ijver: "Mijn wederpartijders," enzovoort.
3. De gloed van zijn ijver: "Mijn ijver heeft mij doen vergaan." — G.R.

Uitleg

Vers 140

"Uw woord is zeer gelouterd." Het is waarheid zoals ze uit de distilleerketel komt: heiligheid in haar kernvorm. In Gods Woord is geen enkele dwaling of zonde bijgemengd. Zuiver is het in wat het betekent, in zijn taal, in zijn geest en in zijn invloed, en dat alles in de allerhoogste mate: "zeer gelouterd." "En Uw knecht heeft het lief": dat bewijst dat hij zelf zuiver van hart was. Want alleen zuivere mensen hebben Gods Woord lief om zijn zuiverheid. Zijn hart was verknocht

aan het Woord, vanwege zijn schitterende heiligheid en waarheid. Hij bewonderde het, genoot ervan, wilde het in praktijk brengen en verlangde ernaar onder zijn reinigende kracht te komen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 140

"Uw woord is zeer gelouterd." In de grondtekst staat: "beproefd, gelouterd als goud in de smeltoven." Volstrekt volmaakt is het, zonder het schuim van nietigheid en feilbaarheid dat in menselijke geschriften zit. Naarmate we de beloften meer op de proef stellen, zullen we ze betrouwbaarder vinden. Zuiver goud is zo vast van aard, vertelt Boerhaave ons, dat een ons ervan twee maanden lang in het vuur van een glasoven werd gehouden zonder ook maar één korreltje kwijt te raken. — George Horne.

Vers 140

"Uw woord is zeer gelouterd, en Uw knecht heeft het lief," enzovoort. Het Woord van God is niet alleen zuiver en vrij van alle onedele toevoeging. Het zuivert ook. Elk hart dat ermee in aanraking komt, reinigt het van zonde en schuld. "Gijlieden zijt nu rein om het woord, dat Ik tot u gesproken heb", zei Jezus Christus tegen Zijn discipelen: Joh. 15:3. Juist die zuivere eigenschap, samen met de neiging om elke natuur te zuiveren die zich aan zijn heilige invloed overgeeft, maakt het kostbaar voor ieder kind van God. Hier vindt het kind van God de beelden van Gods karakter, de beloften, de geboden, de voorstellingen van hoe verschrikkelijk de zonde is en hoe mooi heiligheid is.

Ze laten het boven alles verlangen naar gelijkvormigheid aan het beeld van God. In zijn beste ogenblikken wil een kind van God niet dat Gods Woord wordt neergehaald tot het niveau van zijn eigen onvolmaakte karakter. Het wil liever dat zijn karakter stap voor stap wordt opgetild tot gelijkvormigheid aan dat gezegende Woord. Om-

dat het geheel zuiver is en omdat het de neiging heeft om wie het tot hun dagelijkse studie maken iets van zijn eigen zuiverheid mee te geven, heeft Gods kind het lief. Het vindt vreugde in het overdenken ervan, dag en nacht. — John Morison.

Vers 140

"Uw woord is zeer gelouterd." Vóór ik Gods Woord in geest en waarheid kende, ging het al boven alle andere boeken. Ik hield van zijn hoge leeftijd, zijn boeiende verhalen, zijn eerlijke levensbeschrijvingen, zijn zuivere zedenleer en zijn verheven poëzie. Kortom: van zijn schitterende en verbazingwekkende veelzijdigheid. Maar sinds ik tot de geest ervan ben doorgedrongen, heb ik het boven alles lief, net als de psalmist, om zijn zuiverheid. Moge alles wat ik verder nog lees mijn kennis van de Bijbel vergroten en mijn liefde voor haar goddelijke en heilige waarheden sterker maken. — Sir William Jones, 1746-1794.

Vers 140

"Uw woord." Laten we ons verstand en geheugen verfrissen met een aantal namen uit de Schrift die aan "het woord" verbonden zijn. Laten we in elk geval een klein beetje beseffen hoeveel banden het woord heeft, zowel met God als met onze ziel. Het heet "het woord van Christus", omdat Christus er Zelf een groot deel van heeft gegeven en het hele woord van Hem getuigt... Het heet "den woorde Zijner genade", omdat genade het heerlijke onderwerp is waar het graag lang bij stilstaat, vooral genade zoals ze blijkt uit Christus' stervende liefde voor zondige mensen.

Het heet *logos tou staurou*, "het woord des kruises" (1 Kor. 1:18), omdat we in de kruisiging van de goddelijke Verlosser de eeuwige barmhartigheid in haar helderste schittering zien. Het heet "het woord des Evangelies", omdat het alle volken een goede boodschap van grote blijdschap brengt. Het heet "het Woord des Koninkrijks", omdat het alle gelovigen hoop geeft op een eeuwig koninkrijk van ge-

rechtigheid en vrede. Het heet "het woord dezer zaligheid", omdat het gegeven is om zondaars te redden. Het heet "het woord der waarheid", omdat het, zoals Chillingworth zegt, God als auteur heeft, zaligheid als doel en onvervalste waarheid zonder enige dwaling als inhoud.

Dit voegen we er alleen aan toe: het heet "het woord des levens", omdat het een zondige wereld die ten onder gaat de leer van leven en onsterfelijkheid openbaart. — W. Graham, in "A Commentary on the First Epistle of John," 1857.

Vers 140

"En Uw knecht heeft het lief." Liefde in God is de bron van alle goede dingen die Hij ons toedeelt. En liefde in de mens is de bron van alle dienst en gehoorzaamheid die wij aan God bewijzen. Hij had ons eerst lief om ons goed te doen. Daaruit komt voort dat wij de genade krijgen om Hem lief te hebben en Hem daarna te dienen. Liefde is een plicht waarvoor niemand een excuus heeft als hij haar mist, want ook de armste kan en moet God liefhebben. Maar zonder liefde is alles wat je verder voor Hem doet, niets.

Dat geldt zelfs wanneer je al je goed aan de armen geeft en je lichaam laat verbranden. Kleine offers die uit geloof en liefde ontstaan, ontvangt Hij graag. Grotere offers zonder die liefde en dat geloof zijn Hem een gruwel. Beide zien we in het penninkje van de weduwe en het rijke offer van Kaïn. Het ene werd aangenomen en het andere afgewezen. Wat zijn wij gelukkig, ook al kunnen we niet zeggen: "Wij hebben gedaan wat God gebiedt", als we maar uit een goed hart kunnen zeggen: "Wij doen graag wat Hij gebiedt." — William Cowper.

Vers 140

"En Uw knecht heeft het lief." Van alle gronden en redenen die we hebben om Gods Woord lief te hebben, is de edelste en mooiste dat we het liefhebben omdat het zuiver is. Dat bewijst werkelijk dat we deel hebben gekregen aan de goddelijke natuur: 2 Petr. 1:4. Want let

op: haten we het kwade omdat het kwaad is en houden we van het goede omdat het goed is, dan liefhebben en haten we net als God. Als we dingen gaan liefhebben omdat ze zuiver zijn, is dat een teken dat onze liefde dezelfde is als de liefde van God. — Thomas Manton.

Vers 140

"En Uw knecht heeft het lief." Zonder die liefde zou de psalmist zeker geen knecht van de Heere zijn geweest. Hij beroemt zich op die naam, want hij vindt zijn vreugde in een zuivere dienst. — John Stephen.

Verzen 140, 141

Wat God Zelf zegt, is werkelijk zonder smet en kan daarom niet bekritiseerd worden. Het is zuiver, in het vuur beproefd, het edelste metaal. Daarom heeft hij het lief. Hij is jong en wordt weinig geacht, maar de bezwaren van zijn trotse tegenstanders laten hem koud, ook al zijn zij ouder dan hij en geleerder. — Franz Delitzsch.

Wenken voor predikers

Vers 140

1. Een zondaar die is wakker geschud en de heilige wet vereert.
2. Een heilige die de wet liefheeft, omdat zuivere mensen van het zuivere houden.
3. Een heilige tussen zondaars, die de wet door het contrast nog liever heeft.

Vers 140

1. De kristalheldere rivier.

(a) Ze stroomt van onder de troon vandaan.
(b) Ze spiegelt de hemel.

(c) Eeuwenlang is ze zuiver gebleven.
(d) Terwijl ze stroomt, voedt ze heiligheid.

1. De pelgrim die door haar wordt verrukt.

(a) Hij blijft aan haar oever.
(b) Hij verheugt zich in haar heldere diepten.

1. Verblijd over de spiegelbeelden die ze toont: hijzelf, de hemel, God.
2. Gereinigd en verkwikt door haar water. — W.B.H.

Vers 140

1. De zuiverheid van Gods Woord.

(a) Ze komt voort uit een volkomen zuivere bron: "Uw woord."
(b) Ze toont een zuiverheid die men anders niet kent.
(c) Ze bespreekt onzuivere onderwerpen met volkomen zuiverheid.
(d) Ze leert de meest volmaakte zuiverheid aan.
(e) Ze brengt zulke zuiverheid voort bij wie zich aan haar kracht onderwerpen.

1. De liefde die haar zuiverheid wekt bij zielen die genade kennen.

(a) Ze hebben het lief omdat het hun aangeboren onzuiverheid blootlegt en hun tegelijk laat zien hoe ze eraan kunnen ontsnappen.
(b) Ze hebben het lief omdat het hen naar zijn eigen zuiverheid omvormt.
(c) Ze hebben het lief omdat een zuiver hart de zuiverheid van het Woord als een van zijn beste eigenschappen ziet.

1. De blijken van deze liefde voor het zuivere Woord.

(a) Het verlangen om het in zijn zuiverheid te bezitten.
(b) Onderwerping aan zijn geest en onderwijs.
(c) IJver voor zijn eer en zijn verspreiding. — W.H.J.P.

Uitleg

Vers 141

"Ik ben klein en veracht, doch Uw bevelen vergeet ik niet." Het vergeten, waar hij anderen op aansprak (Ps. 119:139), kon men hemzelf niet verwijten. Zijn vijanden rekenden hem niet mee. Voor hen was hij iemand zonder macht en zonder middelen, en daarom keken ze op hem neer. Het lijkt wel of hij dat aanvaardt en nederig de laagste plaats inneemt. Maar ondertussen draagt hij Gods Woord overal met zich mee. Hoeveel mensen zijn er niet tot iets slechts gedreven, omdat ze wilden reageren op de minachting van hun vijanden! Ze wilden zichtbaar worden, en zeiden of deden dan iets wat ze niet konden verantwoorden.

Het mooie aan de godsvrucht van de psalmist was haar rust en haar evenwicht. Vleierij sleepte hem niet mee, en schaamte overspoelde hem niet. Hij was klein, dus ging hij des te zorgvuldiger om met de kleinere plichten. Hij werd veracht, dus zette hij zich des te ernstiger in voor de verachte geboden van God, die door zovelen aan de kant werden geschoven.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 141

"Ik ben klein en veracht," of: ik ben dat geweest. In sommige vertalingen staat "jong". Dan zou het slaan op de tijd van zijn zalving door Samuël, toen zijn eigen familie hem over het hoofd zag en minachtte (1 Sam. 16:11; 17:28). Maar het woord hier zegt niets over leeftijd. Het beschrijft zijn positie, zijn toestand en zijn omstandigheden. Het betekent dat hij in zijn eigen ogen en in de ogen van mensen klein was en dat ze hem minachtten, en dat gebeurde vanwege zijn godsdienst. Daarin was hij een voorafbeelding van Christus (Ps. 22:7; Jes. 53:3).

Het is ook de gewone ervaring van goede mensen. De wereld behandelt hen als vuil en als het afschraapsel van alle dingen. — John Gill.

Vers 141

"Ik ben klein." Het kan gebeuren dat wie God liefheeft, terechtkomt in een lage, onaanzienlijke en benarde positie. De Heere vindt dat om verschillende redenen nodig. 1. Ze moeten weten dat hun geluk niet in deze wereld te vinden is. Zo gaan ze meer naar de hemel verlangen en vinden ze vreugde in wat van boven is. 2. Het vlees moet zijn voorraden kwijtraken en hun begeerten hun brandstof. Goede grond geeft onkruid, en als we met een volle stroom meevaren, voert die ons licht met zich mee. 3. Ze moeten beter voelen hoe Hij hun zonden en schandelijke gedrag afkeurt.

Daarmee onteerden ze Hem en wekten ze de toorn op van de zuivere ogen van Zijn heerlijkheid. 4. Ze moeten leren leven van de beloften en de vruchten van het lijden oefenen. Bovenal moeten ze afhankelijk worden van God, Die ons kan dragen zonder tijdelijk, zichtbaar voordeel. 5. God wil dat de vijanden overtuigd raken: er is een volk dat Hem oprecht dient, niet uit vleselijke, zelfzuchtige motieven: Job 1:9. Ook moet Zijn heerlijkheid des te helderder te zien zijn in hun redding. Daarom brengt God Zijn kinderen heel laag, voordat Hij voor hen opstaat. — Thomas Manton.

Vers 141

"Klein." Dat zegt iets over David in zijn eerste jaren van moeite en vervolging. Het is lastig om iemand anders te vinden voor wie het zo goed past. — James G. Murphy.

Vers 141

Een opvallend voorbeeld ter beschaming van mensen die God misschien willen dienen en prijzen wanneer het hun goed gaat en ze groeien. Maar komen er verdrukking of gebrek, dan hebben ze er nauwelijks nog hart voor. — Abraham Wright.

Vers 141

"Doch Uw bevelen vergeet ik niet." God let op wat wij doen als we in nood zijn: "Zo wij den Naam onzes Gods hadden vergeten, en onze handen tot een vreemden God uitgebreid. Zou God zulks niet onderzoeken? Want Hij weet de verborgenheden des harten": Ps. 44:21-22. Worden we in onze dienst aan God slap, of vallen we tot op zekere hoogte af, dan ziet de Rechter van de harten dat. God weet of wij een verdorven en verkeerde leer, eredienst of verordeningen zouden willen hebben. En Hij weet of wij Hem, Zijn Woord, Zijn eredienst en Zijn verordeningen trouw blijven, wat het ons ook kost.

Als we arm zijn en veracht worden, zien we méér reden om het Woord lief te hebben dan voorheen. We ervaren immers hoe het ons steunt en vertroost: "En niet alleenlijk dit, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, wetende, dat de verdrukking lijdzaamheid werkt," enzovoort (Rom. 5:3). "Want gelijk het lijden van Christus overvloedig is in ons, alzo is ook door Christus onze vertroosting overvloedig": 2 Kor. 1:5. God heeft bijzondere troost voor Zijn onderdrukte en geminachte volk. Hij laat hun troost door Christus even groot worden als hun lijden voor Christus. — Thomas Manton.

Vers 141

"Doch Uw bevelen vergeet ik niet." Uit ervaring weten we dat onze genegenheid loslaat wat uit ons geheugen verdwijnt. Als we niet meer denken aan iets, houden we er ook niet meer van. Maar diepe liefde frist de herinnering aan het geliefde steeds op. De eerste stap naar afval is vergeten wat God heeft geboden en wat wij Hem verschuldigd zijn. Daarna is het een kleine stap om God te krenken met onze overtredingen. Dieren die niet herkauwden, golden onder de wet als onrein en niet geschikt om God te worden geofferd.

Het was maar een beeld, om ons te leren: wie goede dingen van God heeft ontvangen en er niet over nadenkt, proeft de zoetheid er-

van niet. En dan kan hij God ook niet dankbaar zijn. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 141-144

Een bedroefd lied met een blij refrein. Het eerste couplet: "Ik ben klein en veracht." Het refrein: de eeuwige rechtvaardigheid van God. Het tweede couplet: "Benauwdheid en angst hebben mij getroffen." Het refrein: opnieuw de eeuwige rechtvaardigheid van God. — C.A.D.

Vers 141

Hier zien we:

1. David was vroom en toch arm. Hij was een man naar het hart van God, maar in zijn eigen ogen en in die van velen was hij "klein en veracht".
2. David was arm en toch vroom. Men noemde hem "klein en veracht" vanwege zijn strenge en ernstige godsvrucht. Toch kon zijn geweten voor hem getuigen dat hij Gods bevelen niet vergat. — M. Henry.

Vers 141

1. De bron van de kleinheid van de mens ligt in hemzelf.
2. De bron van zijn grootheid ligt in het goddelijke Woord. De grootste filosoof is daarom een klein mens, vergeleken met de meest ongeletterde die zijn vreugde vindt in Gods wet en haar overdenkt, enzovoort. — G.R.

Vers 141

1. Een kleine leerling.
2. Een vlotte leerling.

3. Iemand die vast onthoudt.

Vers 141

Onbekend en toch bekend.

1. Hoe de wereld de gelovige inschat.
2. Hoe de gelovige zichzelf inschat.
3. Wat de gelovige tegenover God belijdt.
4. Bij nader inzien: de gelovige wordt anders ingeschat. 1 Kor. 1:27; Jak. 4:5. — C.A.D.

Uitleg

Vers 142

"Uw gerechtigheid is gerechtigheid in eeuwigheid." Eerder in deze strofe schreef hij gerechtigheid aan God toe. Nu verklaart hij dat die gerechtigheid niet verandert en van eeuwigheid tot eeuwigheid blijft. Dit is de vreugde en de heerlijkheid van de heiligen: wat God is, zal Hij altijd zijn, en Zijn handelwijze tegenover mensenkinderen blijft hetzelfde. Hij heeft Zijn belofte gehouden en onder Zijn volk recht gedaan, en dat zal Hij blijven doen tot in alle eeuwigheid. Wat mensen goed doen en wat ze verkeerd doen, komt allebei tot een einde, maar Gods gerechtigheid is zonder einde.

"En Uw wet is de waarheid." Zoals God liefde is, zo is Zijn wet de waarheid: het wezen van waarheid zelf, waarheid die op ons gedrag wordt toegepast, waarheid in daden, waarheid op de rechterstoel. We horen grote discussies over de vraag "Wat is waarheid?" De heilige Schriften zijn het enige antwoord op die vraag. Let op: ze zijn niet alleen waar, ze zijn de waarheid zelf. We mogen niet zeggen dat ze waarheid bevatten. Ze zijn waarheid: "Uw wet is de waarheid." Er is niets onwaars aan de wet, aan het deel van de Schrift dat gebiedt. Wie haar gehoorzamen, zullen merken dat ze een weg lopen die

overeenstemt met de werkelijkheid. Wie tegen haar ingaan, lopen achter een schijnbeeld aan dat niets voorstelt.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 142

"Uw gerechtigheid is gerechtigheid in eeuwigheid." Hier krijgt Gods wet nog een extra eerbetoon: ze is eeuwige gerechtigheid en waarheid. Het is alsof gezegd wordt dat alle andere levensregels, hoe mooi ze ook worden aangeprezen, niet meer zijn dan een schaduw die snel verdwijnt. Zonder twijfel zet de psalmist hiermee op een stille manier de leer van de wet af tegen alle voorschriften die mensen ooit hebben bedacht. Alle gelovigen horen zich aan die wet te onderwerpen, want ze is de school van volmaakte wijsheid. Menselijke beschouwingen zijn fijn en vernuftig, en kunnen overtuigender lijken.

Maar op de bodem ervan ligt niets stevigs of echts, zoals dat wel in Gods wet te vinden is. In het volgende vers laat hij aan één voorbeeld zien hoe hecht Gods wet is: ze gaf hem voortdurend troost toen hij hard werd bestookt door verzoekingen. De ware toets of we er echt baat bij hebben gehad, is dat we tegenover elke nood die ons benauwt, de troost zetten die we aan het Woord van God ontlenen. Zo verdwijnt alle droefheid uit onze gedachten. David zegt hier iets meer dan in het vorige vers. Daar zei hij alleen dat hij God met eerbied bleef dienen, hoewel hij zijn moeite verloren leek te zien door ruwe en harde behandeling.

Maar nu zegt hij dat hij, hoe bedrukt en gekweld ook, in Gods wet de zachtste vreugde vindt. Die verzacht alle pijn en maakt niet alleen hun bitterheid minder, maar kruidt ze zelfs met een zekere zoetheid. Als die smaak ontbreekt om ons te verblijden, is niets natuurlijker dan dat het verdriet ons verzwelgt. — Johannes Calvijn.

Vers 142

"Uw gerechtigheid is gerechtigheid in eeuwigheid." Gods gerechtigheid was niet alleen rechtvaardig op de dag dat ze werd afgekondigd, ze is het in alle eeuwen en tijden. Wie zou dan deze regel, die voor altijd blijft gelden, gering schatten? In de wereld zeggen ze: nieuwe heersers, nieuwe wetten. Mensen veranderen en wijzigen hun plannen en voornemens. Voorrechten die vandaag worden gegeven, kunnen morgen worden teruggenomen. Maar dit woord blijft voor eeuwig waar. Dat Christus ons rechtvaardigt, kan nooit meer worden teruggedraaid. Dat deel van de gerechtigheid is eeuwig. Weet je zeker dat je nu rechtvaardig bent verklaard op de voorwaarden van het evangelie?

Dan blijf je voor altijd rechtvaardig. Jouw vergeving is een vergeving voor eeuwig, en jouw vrede is vrede voor eeuwig: "Ik zal hun ongerechtigheid vergeven, en hunner zonden niet meer gedenken": Jer. 31:34. Met de andere gerechtigheid, die van de heiliging, is het net zo: ook die duurt eeuwig. Bewijs je nu tegenover God als iemand die de toets doorstaat, en op de dag van het oordeel zal blijken dat je die toets doorstaan hebt. — Thomas Manton.

Vers 142

"Uw gerechtigheid is gerechtigheid in eeuwigheid," enzovoort. Vertaal het Hebreeuws beter zo: "Uw gerechtigheid is gerechtigheid in eeuwigheid, en Uw wet is de waarheid." Zo heeft ook de Septuaginta het. Het Engels maakt duidelijk dat de gerechtigheid blijvend is. Het oorspronkelijke Hebreeuws zegt bovendien wat voor soort gerechtigheid het is... Gods gerechtigheid is in haar wezen gerechtigheid, en ze is dat eeuwig. Het zijn absolute uitdrukkingen: er bestaat alleen deze gerechtigheid en alleen deze waarheid. — John Stephen.

Vers 142

"Uw wet is de waarheid." 1. Ze is de allereerste waarheid. Wetten en geschriften van mensen, ook van heidenen, bevatten wel enige waarheid. Maar het zijn schamele restanten en snippers van de waarheid die na de zondeval zijn overgebleven. 2. Ze is de enige waarheid: de enige openbaring van Gods gedachten waarop je mag bouwen. Ze is de norm van de waarheid. 3. Ze is de zuivere waarheid. Alles erin is waarheid, zonder enig spoor van leugen. Elk onderdeel is even waar als de waarheid zelf, of het nu gaat om beloften, bedreigingen, leerstukken, geschiedverhalen, geboden of verboden. 4. Ze is de hele waarheid. Alles wat nodig is voor de zaligheid van wie zich door haar laten onderwijzen, staat erin. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 142

Gerechtigheid, onveranderlijkheid en waarheid komen samen in Gods openbaring.

Uitleg

Vers 143

"Benauwdheid en angst hebben mij getroffen." Die druk kan het gevolg zijn van zijn omstandigheden, van de wreedheid van zijn vijanden of van zijn eigen strijd in zijn binnenste. Dat hij door veel nood moest, staat vast. Die nood greep hem en nam hem als gevangene mee in haar macht. Zijn pijnen vielen hem aan als woeste honden. Hij voelde hun tanden. Zijn nood was tweevoudig: benauwdheid van buiten en angst van binnen, zoals Paulus het uitdrukt: "van buiten was strijd, van binnen vrees."

"Doch Uw geboden zijn mijn vermakingen." Zo werd hij een raadsel: neergedrukt en toch vrolijk, angstig en toch vol genot. Het kind van God begrijpt dat raadsel, want hij weet precies hoe het zit: terwijl hij wordt neergeslagen door wat hij in zichzelf ziet, wordt hij des te meer opgericht door wat hij in het Woord ziet. Hij verheugt zich in de geboden. Toch is hij bedrukt, omdat hij ze niet volmaakt kan gehoorzamen. De geboden geven hem rijkelijk licht. In dat licht ziet hij zijn eigen duisternis, en hij treurt erom. Alleen wie de worstelingen van het geestelijk leven zelf heeft doorgemaakt, snapt wat hier staat.

Laat de lezer hierin een weegschaal zien waarmee hij zichzelf kan wegen. Merk je zelfs midden in verdriet dat het een heerlijke zaak is om de wil van de Heere te doen? Heb je meer vreugde in je heiliging dan verdriet over de tucht die je krijgt? Dan draag je het kenmerk van Gods kinderen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 143

"Benauwdheid en angst hebben mij getroffen, doch Uw geboden zijn mijn vermakingen." Het is vreemd dat David midden in zijn angst zijn vreugde vond. Toch merk je de zoetheid van Gods Woord inderdaad het best in de bitterheid van het kruis. Christus' vreugde en de vreugde van de wereld gaan niet samen. Wie zijn hart verlustigt in wereldse vreugde, kan de troost van de Geest niet voelen. Het ene doodt het andere. Maar wanneer God een nood gebruikt om ons te heiligen, voel en ervaar je de troost van Gods Woord het meest.

Vaak sprak David deze vreugde in Gods Woord uit. En het is werkelijk een groot bewijs van godzaligheid als mensen er niet alleen ontzag voor hebben, maar het ook liefhebben en er vreugde in vinden. Laten de ongelukkigen die het alleen uit gewoonte horen en het slechts als last zien, dit goed bedenken en ter harte nemen. — Abraham Wright.

Vers 143

"Benauwdheid en angst hebben mij getroffen," of: "hebben mij gevonden", enzovoort. We hoeven er, zoals velen doen, niet naar te zoeken om "benauwdheid en angst te vinden". Ooit vinden zij ons wel. Op die dag moet wat God ons openbaarde, voor ons de plaats innemen van alle "vermakingen" en genoegens van de wereld, want die hebben ons dan verlaten. Hoe leeg en troosteloos zal ons leven zijn als we geen andere vermakingen en genoegens hebben die hun plaats innemen en met ons meegaan naar de eeuwigheid! Laten we daarom de Schriften bestuderen, als we er later onze troost in willen vinden. — George Horne.

Vers 143

"Benauwdheid en angst hebben mij getroffen." Je kunt je hier een gewaagde voorstelling bij maken. Het lijkt of Benauwdheid en Angst zijn uitgezonden tegen weerloze mensenkinderen, als vijanden die rondgaan. Maar in plaats van de goddelozen te grijpen, troffen ze de rechtvaardige. Zo had God het in Zijn wijsheid beschikt. Velen van ons hebben vast gemerkt dat de gelovige nooit lang op zijn gemak is. Hij leeft in de wereld en in het vlees. Er is inwonende zonde. Overal zijn vijanden, aan alle kanten. Er is de grote vijand. En bovendien verbergt de Heere om wijze redenen Zijn gezicht. Dan zit de gelovige in benauwdheid en angst. — John Stephen.

Vers 143

"Getroffen." In het Hebreeuws: gevonden, zoals honden doen die een wild dier opsporen dat zich verstopt of vlucht. — A.R. Fausset.

Vers 143

"Uw geboden zijn mijn vermakingen." Volgens Thomas van Aquino is vermaak in zedelijke dingen de maatstaf waaraan we de goedheid of slechtheid van mensen kunnen toetsen. *Delectatio est quies voluntatis in bono*: vermaak is de rust van de wil in het goede. Mensen zijn goed

of slecht naargelang waar ze hun vreugde in vinden. Goed zijn zij die zich vermaken in goede dingen, en slecht zijn zij die zich vermaken in kwade dingen. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 143

Gemengde gevoelens.

Vers 143

—

1. De donkere wolk. Benauwdheid, enzovoort.
2. De zilveren rand ervan. "Doch," enzovoort.

Vers 143

—

1. De heilige in de gevangenis geworpen.

(a) De cipiers: "Benauwdheid en angst."
(b) Hun werkwijze: ze hebben hem "getroffen" en houden hem vast.

1. Liederen in de nacht.

(a) Het gezegende thema: "Uw geboden."
(b) Verrukkelijke melodieën: "vermakingen."

1. Laat de gevangenen ze horen.

(a) Pijn gevangen, zonde gevangen, wanhoop gevangen.
(b) Het zijn woorden en melodieën die gevangenissen openen. — W.B.H.

Vers 143

Denk na over:

1. Hoe uitnemend het Woord is, omdat het vreugde geeft als benauwdheid en angst drukken.
2. Hoe goed God is: Hij heeft Zijn Woord zo gemaakt dat het vreugde kan geven, op zo'n tijd en onder zulke omstandigheden.
3. Dat de gelovige zijn toevlucht tot het Woord neemt om vreugde te vinden, terwijl anderen zich overgeven aan ijdel verdriet en moedeloosheid.
4. Hoe gezegend de gelovige is, omdat hij nooit zonder vreugde hoeft te zijn. — J.F.

Uitleg

Vers 144

"De gerechtigheid Uwer getuigenissen is in der eeuwigheid." Eerst zei hij dat Gods getuigenissen rechtvaardig zijn, toen dat ze eeuwig zijn, en nu dat hun gerechtigheid eeuwig is. Zo geeft hij ons, hoe langer hij erover schrijft, een steeds ruimer en uitgebreider verslag van wat het Woord van God is. Hoe meer we ter ere van de heilige Schrift zeggen, des te meer blijft er te zeggen over. Op wat God de mens getuigt, valt niets aan te merken. Het is van begin tot einde rechtvaardig. Goddeloze mensen hebben zich verzet tegen Gods rechtvaardigheid, vooral tegen het plan van de zaligheid.

Maar nooit zijn ze erin geslaagd een aanklacht tegen de Allerhoogste hard te maken. Zolang de aarde bestaat en zolang er nog één verstandig schepsel in het heelal is, zal er worden beleden: Gods plannen van barmhartigheid zijn in alle opzichten wonderlijke bewijzen van Zijn liefde voor gerechtigheid. Zelfs om genadig te kunnen zijn, zal Jehova niet onrechtvaardig zijn.

"Doe ze mij verstaan, zo zal ik leven." Hij bidt dit voortdurend: dat God hem laat verstaan. Zo'n gave is volgens hem klaarblijkelijk onmisbaar voor zijn leven. Zonder verstaan leven is niet het leven van een mens. Dan ben je dood terwijl je leeft. Pas wanneer we de dingen van God kennen en begrijpen, kun je zeggen dat we het leven ingaan. Hoe meer de Heere ons leert om de eeuwige rechtheid van Zijn Woord te bewonderen, en hoe meer Hij ons levend maakt om die rechtheid lief te hebben, des te gelukkiger en beter worden we.

Wij houden van het leven en zoeken vele dagen om het goede te zien. Het past ons daarom om onsterfelijkheid te zoeken in het eeuwige Woord, dat leeft en blijft tot in eeuwigheid. En ook om het goede te zoeken in de vernieuwing van heel onze natuur, die begint met de verlichting van het verstand en doorgaat tot de wedergeboorte van de hele mens. Hier hebben wij de Heilige Geest nodig, de Heere en Gever van het leven en de Gids van allen die levend gemaakt zijn, Die ons in alle waarheid zal leiden. O, kwam Zijn genade ons nu, op dit goede uur, bezoeken!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 144

"De gerechtigheid Uwer getuigenissen is in der eeuwigheid." Wat U ons voorschrijft voor ons gedrag, geldt niet voor één volk of voor één bepaalde tijd. Het is net zo onvergankelijk als Uw eigen wezen, en het verplicht ons zonder einde. Het is de wet waaraan alle kinderen van Adam zullen worden gemeten. "Doe ze mij verstaan": zodat ik ze ken en ze doe. "Zo zal ik leven": zodat ik U eer geef en eeuwig leef. Niet omdat ik die wet met verdienste heb nageleefd, maar omdat U het werk van de wet in mijn hart hebt volbracht en mij hebt gered van de veroordeling die ze over mij uitsprak. — Adam Clarke.

Vers 144

"Doe ze mij verstaan, zo zal ik leven." Ik lees dit zinsdeel samen met het zinsdeel ervoor, als één gedachte. David vraagt wel dat God zijn geest verlicht, maar hij kent geen andere weg naar een verlicht verstand dan goede voortgang in de studie van de wet. Daarnaast leert hij hier dat je, strikt genomen, van mensen niet kunt zeggen dat ze leven als hun het licht van de hemelse wijsheid ontbreekt. De mens is niet geschapen om, net als een varken of een ezel, zijn buik vol te eten. Hij is geschapen om God te leren kennen en te dienen.

Draait hij zich van die taak af, dan is zijn leven erger dan duizend doden bij elkaar. Daarom laat David weten dat leven voor hem meer was dan eten en drinken en genieten van aardse gemakken. Hij wilde streven naar een beter leven, en dat lukt alleen als het geloof de weg wijst. Dit is een hoogst nodige waarschuwing. Iedereen geeft toe dat de mens zich van de lagere dieren onderscheidt doordat hij meer verstand heeft. En toch dooft het grootste deel van de mensheid, alsof het zo bedoeld is, al het licht dat God in hun verstand heeft aangestoken.

Natuurlijk wil iedereen scherpzinnig zijn, dat geef ik graag toe. Maar hoe weinigen willen naar de hemel en bedenken dat de vreze Gods het begin van de wijsheid is! De gedachte aan het hemelse leven verdwijnt onder aardse zorgen, en zo storten mensen zichzelf in het graf. Terwijl ze voor de wereld leven, sterven ze voor God. Met het woord "leven" bedoelt de profeet het uiterste dat hij zich kon wensen. Het is alsof hij zegt: Heere, al ben ik al dood, deze ene genade is genoeg om mij weer te laten leven, als U mijn geest wilt verlichten met kennis van de hemelse waarheid. — Johannes Calvijn.

Vers 144

"Doe ze mij verstaan, zo zal ik leven." Er is maar één weg naar leven: de zaligmakende kennis van Gods getuigenissen. Leven kent drie

soorten: 1. het natuurlijke leven, 2. het geestelijke leven en 3. het eeuwige leven. Op alle drie gebieden kun je aantonen dat dit klopt.

Ten eerste. Het natuurlijke leven: het leven van het lichaam, het tijdelijke leven, dat de Schrift "dit leven" noemt: 1 Kor. 15:19; 1 Tim. 4:8. Je leven wordt beter beschermd als je gehoorzaam bent dan als je kwaad doet. Kwaad doen wekt Gods toorn, zodat Hij ons afwijst, en het stelt ons aan gevaren bloot. Geen enkele macht in de wereld kan ervoor zorgen dat wij één dag eerder of later leven of sterven dan God het wil. Als God ons gelukkig wil maken, kunnen zij ons niet ongelukkig maken. Daarom: "Doe ze mij verstaan, zo zal ik leven", ofwel: een troostrijk en gelukkig leven leiden, nu.

Ga zonde uit de weg en je gaat gevaar uit de weg. Gehoorzaamheid is de beste manier om je tijdelijke leven te bewaren. Voor de wereld klinkt het tegenstrijdig, maar het is een waarheid van de Schrift: "Onderhoud mijn geboden, en leef" (Spr. 4:4). "Grijp de tucht aan, laat niet af; bewaar ze, want zij is uw leven" (vers 13). "Langheid der dagen is in haar rechterhand, in haar linkerhand rijkdom en eer" (Spr. 3:16). En: "Zij is een boom des levens" (vers 18). Het Woord kennen en doen is het enige middel om hier troostrijk en gelukkig te leven, en daarna voor altijd.

Ten tweede. Het geestelijke leven. Dat leven heeft twee kanten: het leven van de rechtvaardiging en het leven van de heiliging.

1. Het leven van de rechtvaardiging: "Alzo ook door een rechtvaardigheid komt de genade over alle mensen tot rechtvaardigmaking des levens": Rom. 5:18. Dood is niet alleen wie de beul al heeft afgemaakt. Dood is ook wie het vonnis van de rechter heeft gehoord en door de wet dood wordt genoemd. Zo waren wij allemaal dood, en daarom heet rechtvaardiging: rechtvaardiging tot het leven. In deze zin is er zonder kennis geen leven: "Door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken": Jes. 53:11. We leven door geloof. Geloof komt uit het horen. En horen helpt

niet, tenzij de Heere ons laat verstaan. Zo voedt ook eten niet, tenzij het wordt opgenomen en verteerd.

2. Het leven van de heiliging. Daarover lezen we: "En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden": Ef. 2:1. Zonder de genade leeft niemand zoals het bedoeld is. Wie dat leven niet kent, leidt een nagemaakt, schijnbaar bestaan, geen gezegend, gelukkig, zeker en waar leven. Zaligmakende kennis zet dit leven in gang en houdt het gaande: "den nieuwen mens, die vernieuwd wordt tot kennis": Kol. 3:10. Elders staat dat mensen "vervreemd zijnde van het leven Gods, door de onwetendheid, die in hen is": Ef. 4:18. Onwetend zijn betekent: dood zijn in de zonde.

Geestelijk leven ontstaat door kennis. Hier begint de verandering van de innerlijke mens, en vanaf dat moment leven we pas echt. "Doe ze mij verstaan", ut vere in te vivam: zodat ik waarlijk in U leef, en het ware leven dat in mij is begonnen elke dag groeit en toeneemt en nooit door zonde wordt uitgeblust.

Ten derde. Het eeuwige leven, onze gezegende staat in de hemel. Zo wordt gezegd van heiligen die al zijn heengegaan: "zij leven Hem allen": Luk. 20:38. Dit leven heet ook "het water des levens", "de boom des levens" en "de kroon des levens". Dát is pas echt leven. Wat is ons leven van nu naast het eeuwige leven? Het is mors vitalis, een levende dood, of mortalis vita, een stervend leven, een soort dood. Het stroomt voortdurend, als een rivier. Het glipt ons even snel uit de handen als het ons toekomt: "Ook vlucht hij als een schaduw, en bestaat niet": Job 14:2.

Wij sterven even snel als wij leven. Het enige verschil zit in het eindpunt van de lijn. Het blijft niet één en hetzelfde, niets blijvends. Het is als de weerspiegeling van een ster in stromend water. Wat het geeft, is laag en gewoon. Het heet "het leven uwer hand": Jes. 57:10. Het is in elkaar geflanst uit allerlei schepselen en moet de voorraadkamers van de natuur doorzoeken om een bouwvallig gebouw over-

eind te houden. Vergelijk het ook eens met het leven van de genade hier op aarde: dat haalt ons niet uit zonde en ellende. Onze vermogens zijn beperkt.

We zitten vol angst, twijfel en gevaar. Maar in het leven van de heerlijkheid zondigen we niet meer en treuren we niet meer. Dit bedoelt David: "De gerechtigheid Uwer getuigenissen is in der eeuwigheid; doe ze mij verstaan, zo zal ik leven." Het gaat hier vooral om het leven van de heerlijkheid, het uiteindelijke leven. Dat is de vrucht van zaligmakende kennis: God en Christus zó kennen dat we door Hem tot God komen. — Thomas Manton.

Vers 144

"Zo zal ik leven." Ik zal bewaard blijven voor de zonden die de dood verdienen en die de dood ook werkelijk veroorzaken. — Matthew Pool.

Wenken voor predikers

Vers 144

Eeuwige gerechtigheid, geopenbaard in het Woord, die eeuwig leven voortbrengt in gelovigen.

Vers 144

—

1. Eeuwige waarheden.
2. Het eeuwige leven dat ervan afhangt.
3. Een roep vanuit deze eeuwige bergen. — W.B.H.

Vers 144 (laatste zinsdeel)

—

1. Bekijk eerst het gebed in zijn eenvoud.

(a) Het past bij de zondaar die wakker is geschud.
(b) Bij de christen die tegen verzoeking strijdt.
(c) Bij de gelovige die lijdt.
(d) Bij de werker.
(e) Bij strevende geesten in Gods gemeente.
(f) Bij stervende heiligen.

1. Het gebed nader uitgewerkt.

(a) Hier wordt een behoefte beleden.
(b) Het gebed wordt duidelijk gegrond op vrije genade: "Doe."

1. Leg het argument in het gebed bloot.
2. Het Woord van God is, als je het praktisch en uit ervaring verstaat, een onderpand van leven.
3. Het Woord van God is het onvergankelijke "zaad" dat leeft en blijft tot in eeuwigheid.
4. Het is het voedsel van het leven.
5. Het is de bloem, de kroon en de heerlijkheid zelf van het ware leven.
6. Het is rechtvaardig.
7. Het is eeuwig. Zie "Spurgeon's Sermons," nr. 1572: "Alive."

Uitleg

Deze strofe draait volledig om herinneringen aan gebed. De psalmist vertelt wanneer en hoe hij bad. Hij pleit bij God om redding uit zijn nood. Wie met God in de binnenkamer is geweest, vindt God ook bij zich in de smeltoven. Hebben we geroepen, dan worden we verhoord. Dat een antwoord op zich laat wachten, kan ons aanzetten om vol te houden. Maar we hoeven de uitkomst niet te vrezen, want Gods beloften zijn niet onzeker. Ze liggen voor eeuwig vast. Het hele gedeelte laat ons zien hoe hij bad (Ps. 119:145), waarom hij bad (Ps. 119:146),

wanneer hij bad (Ps. 119:147), hoe lang hij bad (Ps. 119:148), waarmee hij pleitte (Ps. 119:149), wat er toen gebeurde (Ps. 119:150), hoe hij werd gered (Ps. 119:151) en wat hij daar uiteindelijk van getuigde (Ps. 119:152).

Vers 145

"Ik heb van ganser harte geroepen." Zijn gebed was een oprechte, klagende, pijnlijke en natuurlijke uiting, zoals de kreet van een schepsel dat pijn lijdt. We weten niet of hij elke keer zijn stem verhief als hij zo riep. Maar er wordt ons iets veel belangrijkers verteld: hij riep met zijn hart. Hartekreten zijn de kern van gebed. Hij noemt hoe ongedeeld zijn hart was in deze heilige bezigheid. Zijn hele ziel pleitte bij God. Al zijn gevoelens en verlangens samen gingen uit naar de levende God. Het is een goede zaak als een mens dit van zijn gebeden kan zeggen, en het is een zeldzame zaak.

We moeten vrezen dat velen hun hele leven nooit met heel hun hart tot God hebben geroepen. Zulke gebeden hoeven niet fraai gezegd te zijn, niet lang, niet diepzinnig en niet nauwkeurig in hun woordkeus. Zit het hele hart erin, dan bereiken ze het hart van God.

"Verhoor mij, o HEERE!" Hij vraagt Jehova om zijn kreten niet in de lucht te laten verdwijnen, maar er acht op te slaan. Echte smekelingen zijn niet tevreden met het bidden zelf. Ze hebben met hun bidden een doel en een bedoeling, en daar kijken ze naar uit. Wordt een gebed niet verhoord, dan hebben we tevergeefs gebeden. In de Schrift betekent "horen" vaak: aandacht geven en erover nadenken. In zekere zin hoort God elk geluid dat op aarde klinkt en elk verlangen van ieder hart. Maar David bedoelde veel meer. Hij wilde een vriendelijk en meelevend oor, zoals een arts dat zijn patiënt geeft als die zijn treurige verhaal doet.

Hij vroeg of de Heere dichtbij wilde komen en met een vriendelijk oor wilde luisteren naar de stem van zijn klacht. Hij vroeg om medelijden en om hulp. Merk op dat zijn gebed met heel zijn hart alleen

naar de Heere gaat. Hij heeft geen tweede hoop en geen andere helper. “Verhoor mij, o HEERE!” is het hele bereik van zijn smeking en verwachting.

“Ik zal Uw inzettingen bewaren.” David kon er niet op rekenen dat de Heere naar hem zou luisteren, als hijzelf niet luisterde naar de Heere. En zou hij met zijn héle hart bidden? Dat bleek pas als hij ook met al zijn kracht probeerde te doen wat God wil. Hij vroeg om bevrijding om vrij te zijn om zijn geloof te leven en elk gebod van de Heere uit te voeren. Hij wilde een vrij man zijn, zodat niets hem meer kon tegenhouden om de Heere te dienen. Merk dit goed op: een heilig voornemen hoort bij een dringend gebed, zoals een goede vrucht bij een gezonde boom.

David is vastbesloten om heilig te leven. Zijn hele hart staat achter die belofte, net zoals het achter zijn smeekbeden staat. Hij zal Gods inzettingen bewaren in zijn gedachten, in zijn liefde en in zijn daden. Geen enkele wet van God zal hij met opzet verwaarlozen of overtreden.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 145

“Ik heb van ganser harte geroepen.” Wie het hardst wil roepen, zet zijn mond wijd open. Zo bid je óók het krachtigst als je met heel je hart bidt. Deze woorden tonen ons niet alleen hoe vurig David verlangde. Ze laten ook zien dat hij iets groots van God vroeg, iets wat het waard was om van ganser harte te vragen. Bid daarom ook jij, als je bidt, om grote dingen. Vraag om wat blijft en niet om wat vergaat. Bid niet om zilver, want dat is niets dan roest. Bid niet om goud, want dat is niets dan metaal.

Bid niet om bezit, want dat is niets dan aarde. Zo’n gebed komt nooit bij God aan. Hij is een groot God, en Hij voelt Zich onteerd als

er met groot verlangen niet om grote dingen tot Hem wordt gebeden. — William Cowper.

Vers 145

"Ik heb van ganser harte geroepen." Als je in je binnenkamer bidt, kijkt God eerst en vooral naar je hart. "Mijn zoon! geef mij uw hart" (Spr. 23:26). Een stukje van het hart is niet genoeg voor de Maker van het hart. Een hoekje ook niet. Het hart is een schat, een bed vol specerijen, een koninklijke troon waarop Hij graag woont. God let niet op de sierlijkheid van je gebeden, dus niet op hoe mooi ze zijn. Hij let ook niet op hun meetkunde, dus niet op hoe lang ze duren. Hij telt ze niet na zoals een rekenaar, om te zien hoeveel het er zijn.

Ook de muziek van je gebed raakt Hem niet, en evenmin de zoetheid van je stem of de logica van je betoog. Hij kijkt naar de oprechtheid van je gebed: hoe hartelijk is het? Geen gebed wordt door God erkend, goedgekeurd, aanvaard, opgetekend of beloond, tenzij je hart er oprecht en helemaal in is. De echte moeder wilde het kind niet laten verdelen. God houdt van een gebroken en verslagen hart, maar een verdeeld hart verafschuwt Hij (Ps. 51:19; Jak. 1:8). Hij heeft niets met mank lopen en ook niets met halve maatregelen. Hij wil oprecht en volledig gediend worden.

Zo luidt de koninklijke wet: "Gij zult liefhebben den Heere, uw God, met geheel uw hart, en met geheel uw ziel." Bij de heidenen keek de priester als eerste naar het hart van het offerdier, wanneer het werd opengesneden. Was dat hart slecht? Dan werd het hele offer afgekeurd. Ja, God wijst elk offer af waarin het hart ontbreekt. Een gebed zonder hart is niet meer dan klinkend koper of een schallende cimbaal. Een gebed is alleen mooi en gewichtig voor zover je hart erin zit, op geen enkele andere manier. God kijkt in het gebed niet naar een stem die omhoog gaat, niet naar handenwringen, niet naar op de borst slaan, niet naar een aangeleerde toon, niet naar ingestudeerde gebaren en niet naar engelachtige woorden.

Hij kijkt naar wat het hart beroert. God hoort niet méér dan het hart zegt. Als je hart stom is, is God zeker doof. Alleen het gebed dat uit de barensweeën van het hart komt, raakt God aan. — Thomas Brooks.

Wenken voor predikers

Schetsen bij sleutelwoorden van de psalm, van ds. C. A. Davis.

Vers 145-152

"De roep van de gelovige. De herhaalde roep (Ps. 119:145-148). Een beroep om gehoord te worden (Ps. 119:149). De vijand is dichtbij (Ps. 119:150). Maar als antwoord op de roep is ook God dichtbij (Ps. 119:151).

Wenken voor predikers

Vers 145-148

"De roep.

1. Waar hij vandaan kwam: uit mijn hart.
2. Waar hij naartoe ging: naar de Heere.
3. Wanneer hij werd gehoord: bij het ochtendgloren en in de nacht.
4. Wat hij vroeg: gehoor en redding.
5. Wat hij beloofde: gehoorzaamheid.
6. Waardoor hij werd gedragen: de hoop op Gods woord. — C.A.D.

Vers 145,146

"De roep van de ziel.

1. De diepte waaruit hij opkwam.
2. De hoogte die hij bereikte.

Vers 145,146

"Gebed als van een kind.

1. De klank ervan: "Ik heb geroepen."
2. Het adres ervan: "U."
3. De uitbarsting ervan: "van ganser harte."
4. De kreten ervan: "verhoor mij" en "verlos mij."
5. De belofte van beter gedrag: "ik zal Uw inzettingen bewaren."

— W.B.H.

Vers 145

1. Het voorbeeld van het gebed: "Ik heb van ganser harte geroepen."
2. Het doel van het gebed: "Verhoor mij, o HEERE!"
3. Wat bij het gebed hoort: "Ik zal Uw inzettingen bewaren." (Ps. 119:145)

Uitleg

Vers 146

"Ik heb U aangeroepen." Opnieuw zegt David dat zijn gebed tot God alleen gericht was. Deze zin laat horen dat hij hartstochtelijk en ontzettend vaak bad. Dat hij tot God riep, was een van de grote feiten van zijn leven geworden. "Verlos mij." Dat was zijn gebed: heel kort, maar tegelijk boordevol. Hij moest gered worden en alleen de Heere kon dat doen. Daarom riep hij tot Hem: "Verlos mij" uit de gevaren die mij omringen, van de vijanden die mij achtervolgen, van de verzoekingen die mij bestoken en van de zonden die mij aanklagen.

Hij gebruikte geen overbodige woorden. Mensen doen dat nooit als het hun bittere ernst is. Hij somde ook geen lange rij wensen op. Dat doen mensen zelden, als ze zich richten op het ene dat nodig is. "Verlos mij" was zijn enige en echte gebed. "En ik zal Uw getuigenissen onderhouden." Dit was zijn hoogste doel bij het verlangen naar

redding: dat hij kon blijven leven in een onberispelijke gehoorzaamheid aan God. Hij wilde Gods getuigenis kunnen geloven en zelf ook een getuige voor God worden. Het is iets groots als mensen redding zoeken met zo'n verheven doel.

Hij vroeg niet om gered te worden om ongestraft te kunnen zondigen. Zijn roep was om bevrijd te worden van de zonde zelf. Eerder had hij beloofd de inzettingen of wetten te bewaren. Hier neemt hij zich voor de getuigenissen of leerstellingen te onderhouden, zodat hij zowel gezond van hoofd als zuiver van hand zou zijn. Redding brengt al deze goede dingen met zich mee, als gaven die erbij horen. David kende geen redding die hem in de zonde liet leven of in dwaling liet blijven. Hij wist maar al te goed dat niemand gered kan worden zolang hij ongehoorzaam en onwetend blijft.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 146

"Ik heb U aangeroepen." Een ziel in nood uit zich in luide kreten en tranen. Vroeger riepen mensen al tot de Heere, en Hij hoorde hen in hun benauwdheid. Denk aan Israël bij de Rode Zee. De mannen van de Reformatie uitten zich ook zo in vurig gebed en vonden verlichting. Luther moest op de Rijksdag van Worms een dag later terugkomen. Hij bracht die lange nacht door met hardop bidden, zodat hij voor zijn Heere kon staan voor een eerbiedwaardige aardse vergadering. Wie de verhalen van de strijd van de Schotse verbondsmensen leest, komt veel van zulke voorbeelden tegen.

Denk aan John Welch, die nacht na nacht in zijn nachtjapon de tuin in ging en de Heere smeekte om hem Schotland te geven. Maar hoe we bidden, verschilt net zoveel als de stemming van onze geest. Een hevig gevoel brengt sterke kreten voort. Wie daarentegen bidt met helder oog voor onze genadige God, bidt rustig en vaak bijna fluisterend. Zo bad Alexander Peden altijd, alsof hij een kalm gesprek voer-

de met een vriend... Maar als het gevoel heftig is, als Gods toorn zwaar op ons ligt, als het gevaar vlakbij lijkt, als de Heere ver weg lijkt, of als we hevig naar onmiddellijke uitkomst smachten, dan klinken er in al die gevallen sterke kreten.

Zo was het kennelijk gesteld met de geest van de psalmist toen hij dit deel van zijn lied uitstortte. — John Stephen.

Vers 146

Hoe kort de smeekbeden ook zijn, alle woorden van de wereld bij elkaar kunnen ze niet veelomvattender maken. "Verhoor mij." De ziel is vol ernst en het hele hart doet mee aan de "roep". "Verlos mij" bevat alles wat een zondaar nodig heeft: vergeving, aanvaarding, toegang, heiligheid, kracht, troost en de hemel. Dat alles zit in één Naam: Christus. De weg naar God wordt in deze korte verzuchtingen niet genoemd. Toch ligt die weg altijd verborgen en vanzelfsprekend besloten in elke stap naar de genadetroon en in elk woord daar gesproken. "Verhoor mij" in de naam van mijn almachtige Voorspraak. "Verlos mij" door Hem Wiens Naam Jezus is, de Zaligmaker. — Charles Bridges.

Vers 146

"Ik heb U aangeroepen." Een roepend gebed dringt door tot in de diepten van de hemel. We lezen geen woord van wat Mozes zei, en toch werd God door zijn roep bewogen (Ex. 14:15). Hiermee bedoelen we geen luidruchtig geschreeuw, maar een smeltend kermen van het hart. Toch dwingen schrijnende nood en benauwdheid van de geest soms ook hoorbare kreten af, en die zijn God niet onwelkom, want Hij neigt Zijn oor ernaar. "Ik riep met mijn stem tot den HEERE, en Hij verhoorde mij van den berg Zijner heiligheid" (Ps. 3:5). Dat geeft nieuwe moed om opnieuw de aanval in te zetten: "Merk op de stem mijns geroeps, o mijn Koning en mijn God!" (Ps. 5:3).

"Zwijg niet tot mijn tranen" (Ps. 39:13). Een andere keer laat hij de spelonk weergalmen van zijn geroep. "Let op mijn geschrei, want ik

ben zeer uitgeteerd" (Ps. 142:7). — Samuel Lee (1625-1691), in "The Morning Exercises."

Vers 146

"Ik heb U aangeroepen; verlos mij." Als we in moeilijkheden zitten, moeten we onze toevlucht tot God nemen. Met gebed en smeking vragen we Hem om hulp en bevrijding op de juiste tijd, want Hij heeft de touwtjes van onze nood in handen. Bij zegen en bij tegenspoed hebben we niets met mensen te maken, maar met God. Als we ons nederig tot Hem wenden, houden we de toorn tegen bij de bron. Wie ons gebonden heeft, moet ons losmaken. Hij staat aan het begin van alle oorzaken. Wie onze moeite ook veroorzaakt, en hoe kwaadaardig die persoon ook is, God is de partij met wie wij vrede moeten sluiten.

Hij heeft immers de volledige beschikking over alle schepselen. Hij wil dat wij erkennen dat Zijn voorzienigheid regeert en dat wij van Hem afhangen. Bij vredesonderhandelingen tussen twee strijdende partijen richt je je niet tot de gewone soldaten maar tot hun bevelhebber. Zo zegt Job: "De HEERE heeft genomen." En ook: "Als Hij stilt, wie zal dan beroeren?" (Job 34:29). — Thomas Manton.

Vers 146

"Verlos mij, en ik zal Uw getuigenissen onderhouden." Dienaren van God zien hun leven vooral als de moeite waard, omdat ze er God in kunnen dienen. "Verlos mij, en ik zal Uw getuigenissen onderhouden": zo bidt de gelovige in de dag van nood en strijd. "Want het leven is mij Christus", zegt hij, "en het sterven is mij gewin" (Filipp. 1:21). Wat een tegenstelling met de goddelozen! Hun hele verlangen op de dag van tegenspoed gaat op aan de wens om de ramp te ontlopen. Ze willen niet van de zonde verlost worden en ze willen niet op God gaan lijken. — John Morison.

Vers 146

"Verlos mij." Verlos mij van mijn zonden, van mijn verdorvenheid, van mijn verzoekingen en van alle hindernissen op mijn weg, zodat ik "Uw getuigenissen" kan "onderhouden". We moeten om redding roepen. Dat doen we niet om het gemak en de troost ervan te genieten, maar om God met meer blijdschap te kunnen dienen. — Matthew Henry.

Vers 146

God verhoort ons, zodat wij naar Hem zouden luisteren. — Thomas Manton.

Wenken voor predikers

Vers 146

1. Een gebed om aan terug te denken.
2. Een gebed dat blijft volhouden: "Verlos mij."
3. Een gebed dat vrucht draagt: "ik zal onderhouden" enzovoort.

Vers 146

"Redding.

1. De weg die er waarschijnlijk heen leidt: gebed. Blijf dus roepen.
2. De juiste plaats ervoor: "U", niet de mensen en niet het eigen hart.
3. Een gezonde kijk erop: "Uw getuigenissen onderhouden." Niet om aan de hel te ontkomen of de hemel te winnen, maar om God te behagen en lief te hebben. — W.B.H.

Uitleg

Vers 147

"Ik ben de morgen schemering voorgekomen, en heb geschrei gemaakt." Hij was al op voordat de zon opkwam. Zijn smeekbeden begonnen nog voordat de dauw van het gras trok. Wat het waard is om te doen, is ook waard om snel te doen. Dit is de derde keer dat hij zegt dat hij riep. Hij riep, en riep, en riep nog eens. Zijn gebeden waren zo talrijk, zo vurig en zo intens geworden dat je nauwelijks kon zeggen dat hij van 's morgens tot 's avonds iets anders deed dan roepen tot zijn God. Zijn verlangen naar redding was zo sterk dat hij niet in zijn bed kon blijven liggen. Hij zocht zo gretig dat hij al op zijn knieën lag zodra dat maar kon.

"Op Uw woord heb ik gehoopt." Hoop geeft ons grote kracht in het gebed. Wie zou nog bidden als hij niet hoopte dat God hem hoort? En wie zou niet bidden als hij goede hoop heeft op een gezegende afloop van zijn smeking? Zijn hoop rustte op Gods woord. Daar kun je veilig voor anker gaan, want God is trouw. Nog nooit is Hij teruggekomen op een belofte en nooit heeft Hij veranderd wat Zijn mond verlaten had. Wie ijverig bidt, zal nooit zonder hoop zijn. Let er maar op: de vroege vogel vangt de worm. Zo wordt ook wie vroeg bidt al gauw verkwikt met hoop.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 147

"Ik ben de morgen schemering voorgekomen." Let op deze manier van spreken. David zegt dat hij de ochtendwacht voorkwam. Daarmee laat hij zien dat hij als het ware met de tijd worstelde. Hij wilde niet dat de tijd hem inhaalde. Hij wist dat de tijd voortjakkert en een mens onderweg uitput tot stof en as. Daarom spande David zich in om de

tijd voor te blijven. Hij deed er iets goeds in, voordat de tijd hem ontglipte. Wat een schaamte moet die zorg voor elke nieuwe dag brengen bij mensen die zich niet bekommeren om een heel leven!

David was bang om één dag te verliezen. Zij maken zich geen zorgen over het verspillen van maanden en jaren zonder er iets goeds mee te doen. Ja, ze besteden de drie levensfasen aan ijdelheid en losbandigheid. Hun oude, afgeleefde dagen wijden ze dan nog nauwelijks aan de Heere. — William Cowper.

Vers 147

"Ik ben de morgen schemering voorgekomen" enzovoort. Wie van het gebed hun werk maken, zijn daarbij zeer waakzaam en ijverig. Ik zeg: wie van het gebed hun werk maken. Anderen gebruiken het als een beleefdheid of een gewone plichtpleging. Zij raken daar niet zo van in beweging.

Zij doen het er maar zo'n beetje bij. Ze zien het als een werk dat ook wel achterwege kan, en niet als een noodzakelijke plicht. Maar zit iemands hart erin, dan staat hij vroeg op om aan het werk te gaan en blijft hij er 's morgens en 's avonds ernstig mee bezig. Zijn taak is het contact met God vast te houden. Zijn verlangens laten hem niet slapen en hij staat vroeg op om God aan te roepen. "Maar ik, HEERE! roep tot U, en mijn gebed komt U voor in den morgenstond" (Ps. 88:14).

Zo breken goede mensen zelfs hun slaap af om zich aan het gebed te wijden en de Naam van God aan te roepen. — Thomas Manton.

Vers 147

"Ik ben de morgen schemering voorgekomen." Het is treurig als de eerste stralen van de zon je lui en beschaamd in bed vinden. Het heldere licht valt dan op ogen die nog zwaar zijn van slaperige traagheid. Weet je niet, mens, dat je God elke dag de eerstelingen van je hart en je stem verschuldigd bent? Elke dag heb je een oogst, een dagelijkse opbrengst. De Heere Jezus bleef de hele nacht in gebed (Luk. 6:12). Hij

had de hulp daarvan niet nodig. Hij gaf jou een voorbeeld om na te volgen. Hij bad die nacht voor jou, zodat jij zou leren hoe je voor jezelf moet bidden. Geef Hem dus terug wat Hij voor jou heeft betaald. — Ambrosius.

Vers 147

"Ik ben de morgen schemering voorgekomen." David was een goede huishouder: vroeg uit de veren en meteen aan het werk. 's Avonds hield hij het lang vol bij deze plicht: "Te middernacht sta ik op, om U te loven" (Ps. 119:62). Dat bedoelde hij vast toen hij zei dat hij eeuwig in het huis van de Heere zou wonen. Hij zou altijd in het huis van het gebed zijn... Ik wens dat ik, zodra ik 's morgens mijn ogen open, ook mijn hart voor mijn God mag openen in een schietgebedje van mijn ziel.

Zo maakt het gebed 's avonds mijn bed zacht en mijn kussen gemakkelijk. Overdag geeft het gebed mijn kleren een geurtje, maakt het mijn eten zoeter en smeert het de raderen van mijn eigen roeping. Het houdt mij bij elke gelegenheid gezelschap en vergult al mijn gewone, maatschappelijke en godsdienstige bezigheden. Ik wens dat ik mijn gebed uitstort in de naam van Christus en naar de wil van God. Dan heb ik mijn zaad gezaaid en mag ik een oogst verwachten. Ik hoop dat ik vol spanning uitzie naar het opkomen ervan en vast geloof dat ik te zijner tijd zal maaien als ik niet verslap. — George Swinnock.

Vers 147

"Ik ben de morgen schemering voorgekomen." Vroege gebeden worden niet gestoord door de jagende zorgen van het leven. Ze lijken op de zoete zang van vogels, die het luidst en liefelijkst zingen als er nog maar weinig oren zijn om te luisteren. O mijn ziel, kun je zeggen dat je zo "de morgen schemering" bent "voorgekomen" toen je tot God naderde? Heeft het verlangen naar gemeenschap met de hemel je uit

je slaap gewekt, je luiheid van je afgeschud en je op je knieën gebracht? — John Morison.

Vers 147

"En heb geschrei gemaakt." Hier komt hetzelfde gebed terug: "Ik heb U aangeroepen." Ja, ik riep nog eens. En voor de derde keer: "Ik ben de morgen schemering voorgekomen, en heb geschrei gemaakt." Meestal kloppen we driemaal op een deur en gaan dan weg. Onze Heere Jezus "bad ten derden male, zeggende dezelfde woorden": "Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan" (Matth. 26:44, 39). Zo deed ook de apostel Paulus: "Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken" (2 Kor. 12:8). En zo staat er ook: "En hij mat zich driemaal uit over dat kind, en riep den HEERE aan, en zeide: HEERE, mijn God, laat toch de ziel van dit kind in hem wederkomen" (1 Kon. 17:21).

Kennelijk verwachtte men bij zwaarwegende zaken na zoveel keer een antwoord. Toch wil ik het niet vastleggen op dat getal. We moeten ons gebed voor één en dezelfde zaak zo vaak herhalen als nodig is, tot het wordt verhoord. — Thomas Manton.

Vers 147

Dichters zingen graag over de morgen. Ze noemen hem de "Moeder van de dauw" en zeggen dat hij "de aarde met oosterse parels bestrooit". Veel heiligen kwamen bij het eerste rood van de dageraad uit hun bed. Zij merkten dat wat in de natuur poëzie is, in hun leven werkelijkheid van genade werd: de dauw van de hemel verkwikte hun geest. Daarom hebben verlichte zielen, die verlangend naar de hemel opzien, altijd van de ochtendoefening gehouden. Hun vaste regel was: geen mensengezicht zien vóórdat ze Gods gezicht hadden gezien. De adem van de morgen, vol bloemengeur, is een wierookoffer dat de aarde aan haar Schepper brengt.

Mensen die leven, mogen zich niet laten overtreffen door een dode aarde. Wie echt leeft, stemt zijn hart als de vogels tot zingen. Zo

groeten we de stralende goedheid die in het oosten opkomt. Het eerste frisse uur van elke dag is voor de Heere, want Zijn barmhartigheid maakt het vrolijk met gouden licht. De dag slaat zijn oog op. Daarmee opent hij ook de ogen van talloze slapers die de hemel behoed heeft. Het past dat zij hun ogen eerst opslaan naar de grote Vader van de lichten, de oorsprong van alles wat goed is en waarop het zonlicht valt.

Beginnen we vroeg met God, dan wijst dat op een dag vol genade. Wat de tijd op de berg ons geeft, werkt heiligend door in elk uur dat daarna komt. Gebed in de ochtend is een anker voor de ziel: ze drijft overdag niet snel van God af. Het geeft het hart een geur, zodat het tot de avond naar toewijding ruikt. Het gordt de kleren van de ziel vast, zodat ze minder vaak struikelt. Het voedt al haar roeiers, zodat ze niet uitgeput raakt. De morgen is de poort van de dag. Bewaak die poort dus goed met gebed.

De morgen is ook het begin van de draad waaraan alle daden van de dag zijn geregen. Leg daar een stevige knoop van toewijding in. Zagen we de majesteit van het leven scherper, dan gingen we zorgvuldiger met onze ochtenden om. Wie uit zijn bed naar zijn werk holt zonder eerst te aanbidden, handelt even dwaas als iemand die vergeet zich aan te kleden of zijn gezicht te wassen. Hij is even onverstandig als een soldaat die zonder wapens en harnas de strijd in rent. Laten we liever baden in de zachte rivier van de gemeenschap met God, vóórdat de gloed van de woestijn en de last van de weg ons zwaar gaan vallen. — C.H.S.

Vers 147

"Op Uw woord heb ik gehoopt." Zelfs als we niets werkelijks mogen genieten, kunnen we God dan toch eer geven met een hart dat vol verwachting is. — Charles Bridges.

Vers 147,148

De student in de godgeleerdheid en de dienaar van het Woord moeten hun dag met gebed beginnen. Ze moeten vooral van God vragen dat ze Gods woord goed mogen begrijpen en anderen kunnen onderwijzen. — Solomon Gesner. Broeders, let hier goed op! — C.H.S.

Vers 147,148

"Zie hier:

1. Dat David vroeg opstond. Misschien heeft dat bijgedragen aan zijn uitstekende naam. Hij hoorde niet bij hen die zeggen: "Een weinig slapens."
2. Dat hij zijn dag met God begon. Het allereerste dat hij 's morgens deed, voordat er iets anders tot hem doordrong, was bidden. Dan was zijn geest het meest fris en in de beste stemming. Beginnen onze eerste gedachten van de dag bij God, dan helpt ons dat om de hele dag in Zijn vreze te blijven.
3. Dat zijn gemoed zo vol was van God, en van de zorgen en genoegens van zijn godsdienst, dat hij met weinig slaap toekon. Zelfs in "de nacht waken" werd hij wakker uit zijn eerste slaap. Dan bad en overdacht hij liever dan dat hij zich omkeerde om verder te slapen. Hij vond de woorden uit Gods mond kostbaarder dan zijn onmisbare nachtrust, die wij net zo min kunnen missen als ons dagelijks brood (Job 23:12).
4. Dat hij tijd vrijmaakte voor de oefening van zijn geloof. Hij had de hele dag handen vol werk. Maar dat is voor niemand een reden om de persoonlijke aanbidding over te slaan. Het is beter om tijd van je slaap af te knippen, zoals David deed, dan helemaal geen tijd voor gebed te vinden. En dit is onze troost als we 's nachts bidden: we komen nooit ongelegen bij de genadetroon, als we daar op elk uur welkom zijn. Baäl slaapt misschien. Maar de God van Israël sluimert nooit, en er is geen uur waarop je Hem niet kunt spreken. — Matthew Henry.

Vers 147,148

1. De hemelse gezellen: gebed en overdenking. Ze zijn onafscheidelijk en helpen elkaar.
2. Hun geliefde tijden: de uren van stilte, de nacht en het uur voor het ochtendlicht.
3. Hun boek en hun nachtlamp: "Uw woord" en "gehoopt." Of:

a) Een machtig beroep: "Uw goedertierenheid." Wie kan daar iets tegenover zetten? Wie kan haar meten? Wie kan haar aantasten?

b) Een nietige pleiter: "mijn stem." Wat kan "mijn stem" ooit zeggen om gelijke tred te houden met "Uw goedertierenheid"? Te veel vragen komt hier niet in aanmerking.

c) Een slim verzoek ("naar Uw recht") waarin om leven wordt gevraagd. Het is als het ware uit Gods eigen mond gestolen. Gods goedertierenheid vindt haar evenknie in Gods eigen belofte.

W. B. H.

Vers 147

Merk hier Davids ijver op. 1) Het was een persoonlijk gebed, in de binnenkamer, in het verborgene: "Ik ... heb geschrei gemaakt", ik alleen, met U in het verborgene. 2) Het was een gebed in de vroege morgen: "Ik ben de morgen schemering voorgekomen." 3) Het was een hevig en ernstig gebed, want het wordt uitgedrukt met roepen. — T. Manton.

Vers 147

Een lofzang op vroeg opstaan. 1) Het is een geschikte tijd om te bidden. 2) En om het Woord te lezen. 3) En om je over te geven aan de gevoelens die het Woord oproept: "Op Uw woord heb ik gehoopt."

Uitleg

Vers 148

"Mijn ogen komen de nacht waken voor." Of liever gezegd: de waken. Voordat de wachter het uur afriep, riep David al tot God. Hij hoefde niet te horen hoe de uren voorbijvlogen. Elk uur vloog zijn hart omhoog naar de hemel. Hij begon de dag met gebed en hij bleef bidden tijdens de waken van de dag en de waken van de nacht. De soldaten losten elkaar af op de wacht, maar David wisselde zijn heilige bezigheid niet in. Vooral 's nachts hield hij zijn ogen open en joeg hij de slaap weg, zodat hij met zijn God in gemeenschap kon blijven. Hij aanbad door, van wake tot wake, zoals reizigers van pleisterplaats naar pleisterplaats trekken.

"Om Uw rede te betrachten." Dit was zijn eten en drinken geworden. Overdenking voedde zijn hoop en troostte hem in zijn verdriet. Zijn gedachten keerden steeds terug naar één onderwerp: dat gezegende "woord" dat hij zo vaak noemt en waarover zijn hart juicht. Hij koos studie boven slaap. Zo leerde hij af te zien van de slaap die hij nodig had, voor een toewijding die hij nóg harder nodig had. Het is leerzaam om te zien hoe overdenking steeds samengaat met vurig gebed. Overdenking is de brandstof die de vlam gaande houdt. En wat is ze zeldzaam geworden in onze tijd!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 148

"Mijn ogen komen de nacht waken voor, om Uw rede te betrachten." Jullie zullen allemaal toegeven dat dit klinkt als een vurige, ernstige en nauwgezette leerling. David laat zien dat hij vroeg opstond en laat naar bed ging, met als doel zich bezig te houden met de studie van Gods woord. "Om Uw rede te betrachten": deze uitdrukking houdt in

dat hij nauwkeurig en geduldig nadacht. Het is alsof er veel in het Woord zit dat een vluchtige blik niet ontdekt, en dat de grootste inspanning van hoofd én hart vraagt.

De Bijbel is een boek waarover we steeds kunnen nadenken zonder dat de inhoud ooit opraakt. Toen David deze woorden zei, was de Heilige Schrift, het woord van God, natuurlijk veel dunner dan nu. Maar ook nu nog is de Bijbel allesbehalve een groot boek. Toch kon David, om het zo te zeggen, nooit aan het einde van dat boek komen. Er bleef altijd meer te ontdekken. Misschien bestudeerde hij het boek al jaren. Nee, we weten zeker dat hij dat deed. En toch moest hij vóór de dag opstaan om verder te studeren, alsof hij net begonnen was aan een nieuwe leesreeks met deel na deel om door te nemen. "Mijn ogen komen de nacht waken voor, om Uw rede te betrachten."

Hetzelfde geldt voor de voorschriften die ons oproepen om de Bijbel voortdurend te bestuderen. Is er genoeg stof voor die studie? Zo niet, dan slaan die voorschriften nergens op. De Schriftonderzoeker heeft dan de Schriften uitgeput, en wat moet hij dan? Dan kan hij de voorschriften niet meer opvolgen. Dan blijkt dat ze nooit bedoeld kunnen zijn voor altijd, voor mensen van alle eeuwen en in alle omstandigheden...

Neem een dienaar van God die van jongs af aan trouw de Bijbel heeft bestudeerd. Jaar op jaar heeft hij daaraan besteed. En toch is de Bijbel maar één boek, en geen dik boek ook. "Maar", zou je misschien zeggen, "nu heeft hij dat boek toch zeker wel uitgeput! Er kan niets nieuws meer zijn om uit te halen, niets wat hij niet al heeft onderzocht en doorgrond." Ach, wat vergis je je in de Bijbel! Wat moet dat een veel groter boek zijn dan het lijkt! Die koninklijke leerling heeft het niet uitgeput. Hij praat alsof hij nog meer werk voor de boeg heeft dan hij aankan. "Mijn ogen komen de nacht waken voor, om Uw rede te betrachten." — Henry Melvill.

Vers 148

"Mijn ogen komen de nacht waken voor." Het Hebreeuwse woord betekent een wake: een deel van de nacht. Die naam komt van de militaire waken, waarmee de nacht werd verdeeld om de wacht te houden. De psalmist bedoelt hier dat hij deze vaste nachtdelen vóór was om zich aan aanbidding te wijden. Hij wachtte hun terugkeer niet af, maar stond op om te bidden voordat ze weer begonnen. Zo graag diende zijn hart God. Het klinkt als iemand die gewend was om in de opeenvolgende "waken" van de nacht te bidden: de vroege, de middelste en die van de dageraad.

Hierin zien we wat er gebeurt in het leven van iedereen die God liefheeft. Zij hebben vaste tijden voor aanbidding, maar komen die tijden vaak voor. Soms zijn ze zo gestemd dat ze moeten bidden. Niets anders helpt hun gemoed dan gebed, en ze kunnen niet wachten op het vaste en gewone uur van aanbidding. Het is als bij een hongerig mens, die niet kan wachten op het gebruikelijke uur van zijn maaltijd. Met "Mijn ogen komen … voor" bedoelt hij: hij werd wakker vóór de gewone tijd van aanbidding. — Albert Barnes.

Vers 148

"Mijn ogen komen de nacht waken voor" enzovoort. Zijn eerdere voornemen houdt hij vol, en dat laat zien hoe onvermoeibaar hij bleef bidden. O, dat we van hem mochten leren onze tijd goed te besteden! 's Avonds ging hij met gebeden en tranen naar bed. Te middernacht stond hij op om te danken. Voor het ochtendlicht stond hij op om de Heere aan te roepen. Dat is het leven van de engelen navolgen. Zij kijken altijd met vreugde naar Gods aangezicht en zingen onvermoeibaar een nieuw lied. Zo beginnen we onze hemel al op aarde. O, dat we dit altijd zouden onthouden! — William Cowper.

Vers 148

"Nachtwaken." De Joden verdeelden de nacht niet in uren, maar, net als de Grieken en Romeinen, in militaire waken. Elke wake was de tijd die schildwachten of voorposten op hun post bleven. Volgens de eigenlijke Joodse indeling waren het er maar drie. Ze heetten de eerste, of "het begin der nachtwaken" (Klaagl. 2:19), "de middelste nachtwaak" (Richt. 7:19) en "de morgenwake" (Ex. 14:24; 1 Sam. 11:11). Ze liepen respectievelijk van zonsondergang tot 10 uur 's avonds, van 10 uur 's avonds tot 2 uur 's nachts en van 2 uur 's nachts tot zonsopgang.

Lightfoot heeft volgehouden dat de Joden in werkelijkheid vier waken telden. Daarvan vielen er maar drie in het holst van de nacht en de vierde in de ochtend. Dat is echter onwaarschijnlijk, omdat er een "middelste" wake bestond. Bovendien gaat het in tegen het gezag van de rabbijnen. Nadat de Romeinen de macht hadden overgenomen, steeg het aantal waken tot vier. Je kon ze noemen naar hun volgorde, zoals bij de "vierde wake" (Matth. 14:25), of met de termen "des avonds laat, of ter middernacht, of met het hanengekraai, of in den morgenstond" (Mark. 13:35).

Ze eindigden om 9 uur 's avonds, om middernacht, om 3 uur 's nachts en om 6 uur 's morgens. Hierbij hoort ook dat de wacht van soldaten in vier ploegen was verdeeld (Hand. 12:4). Dat laat zien dat in het leger van Herodes het Romeinse stelsel werd gevolgd. Wachters liepen blijkbaar patrouille door de straten van de Joodse steden (Hoogl. 3:3; 5:7; Ps. 127:1). In de Engelse tekst moeten we daar "watcheth" (waakt) lezen waar "maketh" (maakt) staat. Zie ook Ps. 130:6. — William Latham Bevan, in Smith's Dictionary of the Bible, 1863.

Vers 148

"De onuitputtelijkheid van de Bijbel." Een preek van Henry Melvill, bij "The Golden Lecture", 1850.

Vers 148

"Overdenking. De juiste tijd en een vruchtbaar onderwerp.

Vers 148

"Overdenking van het Woord is de zelfverloochening en de zorg van de christen ten volle waard.

1. Zonder overdenking is lezen tijdverspilling en doe je het Woord onrecht aan.
2. Als alle andere middelen falen, ontsluit overdenking mét gebed de zin van het Woord. Gebed zonder overdenking doet dat niet. Overdenking heeft ook dit voordeel dat de betekenis in je geest wordt opgenomen.
3. Overdenking haalt zoetheid uit de beloften en voeding uit de hele waarheid.
4. Overdenking maakt iemand met weinig aangeboren talent of kennis tot een wijze leraar en een doeltreffende werker.
5. Overdenking stelt de ziel bloot aan de heiligende kracht van het Woord.
6. Overdenking nodigt de Heilige Geest uit om de ziel te zegenen. Hij is immers nauw met de waarheid verbonden en ziet met vreugde dat de waarheid wordt geëerd. — J.F.

Uitleg

Vers 149

"Hoor mijn stem naar Uw goedertierenheid." Mensen merken dat het erg helpt om hun stem in het gebed te gebruiken. Het is moeilijk om lang vurig te blijven bidden als we onszelf niet horen spreken. Daarom doorbrak David uiteindelijk zijn stilte. Hij kwam uit zijn stille overdenking omhoog en begon met stem én hart tot de Heere, zijn God, te roepen. Merk op dat hij zich niet beroept op zijn eigen verdiensten. Hij eist ook geen moment dat een schuld wordt betaald omdat hij het verdiend zou hebben. Hij kiest de weg van de vrije genade en zegt: "naar Uw goedertierenheid." Als God een gebed verhoort naar Zijn goedertierenheid, ziet Hij alle tekorten van dat gebed door de vingers.

Dan vergeet Hij dat de bidder zondig is. In medelijdende liefde geeft Hij wat gevraagd wordt, ook al is wie bidt het niet waard. Het hoort bij Gods goedertierenheid om snel te antwoorden, om vaak te antwoorden en om overvloedig te antwoorden. Ja, Hij antwoordt oneindig veel overvloediger dan alles wat we vragen of zelfs maar kunnen bedenken. Goedertierenheid is een van de liefelijkste woorden in onze taal. Vriendelijkheid heeft al veel in zich dat uiterst kostbaar is. Maar liefdevolle goedertierenheid is dubbel zo dierbaar. Het is de room van de vriendelijkheid.

"O HEERE! maak mij levend naar Uw recht." Ook dit is weer zo'n wijs en vurig gebed van David. Eerst riep hij: "Verlos mij." Daarna: "Hoor mijn stem." En nu: "Maak mij levend." Zo worden we vaak het beste uit onze nood gered. We krijgen meer leven om aan de dood te ontkomen. En dat leven krijgt meer kracht, zodat de lasten ervan ons niet te zwaar worden. Merk op dat David vraagt om levend gemaakt te worden naar Gods recht. Dat wil zeggen: op een manier die past bij Gods oneindige wijsheid en omzichtigheid. God is buitengewoon wijs in de manier waarop Hij ons geestelijk leven meer kracht geeft.

Het zou waarschijnlijk geen zin hebben om dat te willen doorgronden. Het is veel wijzer om genade te willen ontvangen, niet zoals wij denken dat die ons zou moeten bereiken, maar zoals God haar in de hemel zelf wil geven. Hij heeft het recht om levend te maken, maar ook om te doden. Die soevereine daad laten we het best over aan Zijn onfeilbare oordeel. Heeft Hij ons niet allang het leven gegeven, en dat steeds overvloediger? "Met welke Hij overvloedig is geweest over ons in alle wijsheid en voorzichtigheid."

Wenken voor predikers

Vers 149

Bidden: gehoord worden is de vrucht van liefde. Bidden: een antwoord krijgen wordt door wijsheid geregeerd.

Vers 149

"Levend gemaakt worden.

1. Een gebed dat onmiskenbaar nodig is: "maak mij levend."
2. Twee redenen met onweerstaanbare kracht: "Uw goedertierenheid" en "Uw recht." — C.A.D.

Vers 149

"De twee keer 'naar'.

1. Het "naar" waarop een gelovige hoopt om door God gehoord te worden: "Hoor mijn stem naar Uw goedertierenheid."

(a) De gelovige weet heel goed dat hij het niet waard is en dat zijn gebeden gebreken hebben. Daarom wil hij dat God hem aanneemt en zijn gebeden uitlegt naar de maat van Zijn eigen goedertierenheid.

(b) Hij hoopt niet tevergeefs. Gods goedertierenheid kijkt langs de gebreken heen en vult aan wat ontbreekt.

(c) Wat een zegen dat de Heilige Geest ons in onze zwakheid te hulp komt, en dat de "onuitsprekelijke zuchtingen" door Gods goedertierenheid worden gelezen in hun ware betekenis!

1. Het "naar" waarop hij verwacht door God te worden beantwoord: "Maak mij levend naar Uw recht." "Recht" kan hier het geopenbaarde woord betekenen. Dan geldt:

(a) Hij verwacht zeker een antwoord.

(b) Hij verwacht een wijs antwoord.

(c) Hij verwacht een volledig antwoord, zoals zijn behoeften dat vragen.

(d) Hij verwacht dat elk antwoord zijn geestelijk leven levendig maakt en hem heiligt.

— *J.F.*

Uitleg

Vers 150

"Die kwade praktijken najagen, genaken mij." David hoorde hun voetstappen vlak achter zich. Ze zijn niet achter hem aan voor zijn bestwil, maar om hem te schaden. Het geluid van hun komst is dus iets om voor te vrezen. Ze streven geen goed doel na, maar vervolgen een goed mens. Alsof ze nog niet genoeg kwaad in hun eigen hart dragen, jagen ze op méér. David ziet hen in vliegende vaart over heg en sloot rennen om hem kwaad te doen. Hij wijst ze aan bij God en smeekt de Heere om Zijn blik op hen te richten en hen te beschamen. Ze zaten hem al op de hielen. Hij was bijna in hun greep. Daarom riep hij des te dringender.

"Zij wijken verre van Uw wet." Een leven vol kwaad kan nooit een gehoorzaam leven zijn. Voordat deze mannen David konden gaan vervolgen, moesten ze zich eerst losmaken van de teugels van Gods wet. Ze konden een heilige niet haten en tegelijk de wet liefhebben.

Wie Gods wet houdt, doet zichzelf geen kwaad en een ander ook niet. Zonde is het grootste kwaad ter wereld. David brengt dit in zijn gebed bij de Heere, want hij vindt er een soort troost in. Wie hem haatten, haatten ook God. Ze moesten eerst bij God vandaan om zonder schroom hun wrede rol tegenover David te kunnen spelen. Als we weten dat onze vijanden Gods vijanden zijn, en dat ze de onze zijn omdat ze de Zijne zijn, dan mogen we daar zeker troost uit putten.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 150

"Zij wijken verre van Uw wet." Alle godvrezenden moet het diep troosten om te bedenken dat wie hun vijanden zijn, ook Gods vijanden zijn. Zij staan ver af van gehoorzaamheid aan Gods wet. Is het dan een wonder dat ze ook ver afstaan van de liefde die ze ons verschuldigd zijn? Mis je bij mensen de troost die je anders van hen had mogen verwachten en graag zou willen ontvangen? Bedenk dan dat God in hen Zijn eer mist. Laat dat ons rechtop houden en tevreden stellen, als we zien dat goddeloze mensen onze vijanden zijn. — William Cowper.

Vers 150

Kunnen we een vleselijk kussen en hoofdsteun onder ons hoofd schuiven, dan slapen en dromen we menige gouden droom van gemak en veiligheid. God is jaloers op ons vertrouwen. Hij laat ons dus niet met rust en zet ons voor scherpe beproevingen. Eerst leefden we niet van geloof, maar van wat we konden zien en voelen. Dan blijkt wat geloof is: dat we op God kunnen steunen als "die kwade praktijken najagen, genaken mij." "Ik zal niet vrezen voor tienduizenden des volks, die zich rondom tegen mij zetten" (Ps. 3:7). Een gevaar dat ver weg is, bestaat slechts in onze verbeelding.

Als het dichtbij komt, werkt het heel anders. Zelfs Christus dacht anders over gevaar dat naderde dan over gevaar dat nog ver weg was: "Nu is Mijn ziel ontroerd" (Joh. 12:27). Dit vat met zuiver water raakte in beroering, hoewel Hij er geen bezinksel in zag. — Thomas Manton.

Vers 150,151

Onze geestelijke vijanden zijn net als Davids aardse vervolgers altijd aanwezig en altijd in de weer. De verslindende "leeuw" of de sluipende "slang" is altijd nabij; hij hoort bij hen "die kwade praktijken najagen". Dat maakt hem des te gevaarlijker, omdat zijn komst niemand kan zien. Dichtbij is ook een verleidende, verstrikkende wereld. Nog dichterbij is een sluimerende wereld van zonde in ons binnenste, die ons scheidt van de gemeenschap met onze God. Maar als we ons telkens meteen tot onze burcht keren, kunnen we vol vertrouwen zeggen: "Maar Gij, HEERE! zijt nabij." U bent "de Hoge en Verhevene, ... Wiens Naam heilig is".

U bent de rechtvaardige en ontzagwekkende God. En toch hebt U Zich aan Uw volk nabij gemaakt, en zij mogen nu dicht bij U komen "door het bloed Zijns kruises". U toont hun Uw aanwezigheid in "den Zoon Zijner liefde". — Charles Bridges.

Vers 150,151

Zij "genaken mij" om mij te vervolgen en te vernietigen. U bent nabij, HEERE, om mij te helpen. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 150,151

"... genaken mij ... Maar Gij, HEERE! zijt nabij." Na te hebben gedacht aan de boosaardigheid van zijn vijanden, richt David zijn gedachten weer op Gods barmhartigheid. Dat is ook voor ons nuttig. Als we steeds naar onze vijanden blijven kijken, kunnen hun aantal, hun macht en hun kwaadaardigheid ons doen wankelen. Het is goed om onze ogen omhoog te slaan naar de Heere. Dan zien we dat zij ons niet zo dicht op de huid zitten om ons te schaden als de Heere, onze

God, dichtbij is om ons te helpen. Dan zien we ook dat er in hen geen kwaad zit waarvoor we moeten vrezen, zonder dat we in onze God een tegengesteld goed vinden dat ruim genoeg is om ons te bewaren.

Anders konden we het niet volhouden, als Satan en zijn werktuigen ons komen achtervolgen en de Heere ons niet vlakbij beschermde. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 150,151

"Tegen wie onheil stichten.

1. Ze dringen zo dicht mogelijk op om ons te schaden.
2. Ze gaan ver van het recht vandaan om meer ruimte te krijgen om ons te benadelen.
3. De Heere is dichterbij dan zij.
4. Gods waarheid is ons schild en ons zwaard.

Vers 150,151

"Vijanden dichtbij, de Vriend nog dichterbij.

1. De gelovige ziet met schrik zijn vijanden naderen: "genaken mij."
2. De gelovige bedenkt vol troost dat zijn Vriend er is: "Gij, HEERE! zijt nabij" (Gen. 15:1; 2 Kon. 6:14-17). — C.A.D.

Vers 150,151

"Twee legers die ons insluiten.

1. Het leger van het kwaad: *dichtbij*.

(a) Demonen, goddeloze mensen, de geestelijke vijanden van wereld en hart.

(b) Kwaad vooraan in hun gelederen.

(c) Wet en waarheid ver achter zich gelaten.

(d) Ze proberen hun linies steeds verder in te snoeren.

(e) Zo worden alle heiligen belaagd.

1. Het leger van God: *dichterbij*. Jehova, Zijn engelen en bataljons van heilige, onsterfelijke waarheden: “Gij, HEERE! … en al Uw geboden.”

(a) Verschanst in het verstand: “zijn waarheid.”

(b) Gelegerd in de tent van het hart: “nabij.”

(c) Onneembare linies vormend binnen de linies van de vijand.

— W.B.H.

Wenken voor predikers

Vers 150

“Bedenk:

1. Of de beschrijving die hier wordt gegeven niet min of meer past op iedereen die niet in Christus gelooft (Ps. 119:150): “Die kwade praktijken najagen.”

(a) Sommige mensen jagen ongetwijfeld en met voorbedachten rade het kwaad na. Ze maken zichzelf tot verleiders van anderen en genieten daarvan.

(b) Anderen genieten daar niet van. Toch kunnen ze het kwade effect van hun voorbeeld niet tegenhouden.

(c) Juist de fatsoenlijkheid van veel ongelovigen maakt het hun mogelijk de verderfelijke invloed van hun ongeloof door te geven op plaatsen waar openlijk goddeloze mensen niet komen.

(d) Zelfs mensen die trouw naar de openbare eredienst gaan, kunnen anderen door hun besluiteloosheid aanzetten tot uitstel.

1. De gevaarlijke positie van iedereen op wie deze beschrijving in enige mate van toepassing is: “Zij wijken verre van Uw wet.”

(a) Dat doen ze omdat ze niet geloven, want “dit is Zijn gebod, dat wij geloven in den Naam van Zijn Zoon Jezus Christus”, enzovoort.

(b) Dat doen ze omdat ze voor anderen een oorzaak van kwaad zijn, want ons is geboden om lief te hebben en goed te doen.

(c) Ver van Gods wet staan is dicht bij Gods rechtvaardige toorn staan.

(d) Omwille van anderen en omwille van zichzelf moeten mensen in Christus geloven en door dat geloof worden geheiligd.

— *J.F.*

Uitleg

Vers 151

"Maar Gij, HEERE! zijt nabij." Hoe dichtbij de vijand ook was, God was nóg dichterbij. Dit is een van de beste vertroostingen voor het vervolgde kind van God. De Heere is nabij om onze kreten te horen en ons snel te helpen. Hij is nabij om onze vijanden te verjagen en ons rust en vrede te geven.

"En al Uw geboden zijn waarheid." God beveelt geen leugen en liegt niet in Zijn geboden. Deugd is waarheid in daden, en dat gebiedt God. Zonde is leugen in daden, en dat verbiedt God. Als alle geboden van God waarheid zijn, houdt de ware mens er graag dicht bij. Dan vindt hij daarin de ware God dichtbij zich. Deze zin beschermt de vervolgde tegen valse harten die hem kwaad willen doen. God is nabij en God is waarachtig, dus Zijn volk is veilig. Komen we ooit in gevaar doordat we Gods geboden houden? Dan hoeven we niet te denken dat we onverstandig hebben gehandeld.

We mogen er juist zeker van zijn dat we op de goede weg zijn, want Gods voorschriften zijn recht en waar. Juist daarom vallen goddeloze mensen ons aan. Ze haten de waarheid en haten daarom wie de waarheid doet. Hun verzet mag onze troost zijn, want Gods aanwezigheid aan onze kant is onze eer en onze vreugde.

Vers 151

"Maar Gij, HEERE! zijt nabij." Wat een troost is deze gedachte al vaak geweest voor iemand die zich verlaten en vergeten voelde! "Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten, maar de HEERE zal mij aannemen" (Ps. 27:10): dat was de steun van iemand in zo'n diep verdriet. En als het hart voor het eerst zwaar is en uitbarst, komt de zekerheid soms zo zacht als een fluistering van vrede: "Ik ben met u!" Ik twijfel er niet aan dat David dit vaak heeft meegemaakt. Het was in die uren van eenzaam gebed, vóór het ochtendgloren en vóór de nachtwaken, of wanneer hij midden in de nacht opstond om met God te spreken.

Geen stem verbrak de stilte en elk geluid zweeg, behalve het kloppen van zijn eigen hart. Toen heeft hij de Heilige Geest van God horen fluisteren: "Ik ben nabij." "Vrees niet, want Ik ben met u" (Jes. 41:10). — Barton Bouchier.

Vers 151

"Maar Gij, HEERE! zijt nabij." Dit was ooit de grootste zegen van de mens en de bron van zijn zoetste troost. Het was de mooiste bloem die in het paradijs groeide. Maar de zonde liet haar verwelken. De bloem verschrompelde, boog het hoofd en stierf (Gen. 3:8; 4:16). Het moet opnieuw zo worden: de bloem moet weer bloeien en tot leven komen.

Ze moet al op aarde bloeien, anders zal ze in de hemel nooit haar geur verspreiden. U bent nabij. Zelfs in Uw werken van de "schepping" zie ik U: in de zon in haar heerlijkheid, in de maan in haar zachtheid, schitterend aan het uitspansel. Ik zie U in de balsem van deze geurige lucht, in het licht van deze vrolijke dag en in de geur van de struiken om mij heen. Hun bloeiende toppen drinken de zachte

regen op die neerdaalt. Het lijkt wel alsof ze uit dank een verse geur uitademen voor Hem Die haar zendt.

In het gezang van deze vogels, die de lucht met hun liederen vullen, bent U, HEERE, nabij. Met mijn lichamelijke ogen zie ik U niet. Daarmee zie ik wel het werk van Uw handen. Maar met het oog van mijn geest zie ik U in Uw werken: een God Die dichtbij is.

U bent nabij. Ook in het boek van Uw voorzienigheid zie ik U, hoe donker en raadselachtig dat boek ook mag zijn. Daar lees ik Uw wijsheid, die werkt in Uw wereld, in Uw gemeente, in Uw heiligen en in Uw dienaar die hier voor U staat. Het is een wijsheid die leidt en beschermt, die geeft en aanmoedigt, die terechtwijst, die doodt en levend maakt. Daar lees ik ook Uw macht, Uw gerechtigheid, Uw trouw, Uw heiligheid en Uw liefde.

Maar het meest helder en duidelijk zie ik U als nabij in Uw Zoon, Uw geliefde Zoon. Bent U al nabij in de schepping en in de voorzienigheid? In Hem bent U zeer nabij, HEERE. Nabij als een God Die zonden vergeeft (Rom. 8:1). Nabij als een God Die Zijn beloften houdt (2 Kor. 1:20). Nabij als een God Die gebeden hoort (Joh. 16:23; Ps. 145:18). Nabij als een God Die Zijn verbond houdt (Hebr. 8:10). Nabij als een genadige, tedere Vader (Joh. 20:17). U bent nabij, HEERE. O, dat ik altijd mocht leven met het besef van Uw nabijheid! Hoe vaak, helaas veel te vaak, lijk ik dat helemaal te vergeten!

Bent U nabij? Dan wil ik het me goed realiseren: alleen door het bloed van Uw dierbare Zoon ben ik dichtbij gebracht (Ef. 2:13). Daarvoor was niets minder nodig dan dat de Godheid Zich liet zakken tot ons niveau. Het kostte het lijden en sterven van Zijn volmaakte mensheid om weg te nemen wat een heilig God scheidde van een onheilig schepsel. O, dat ik voor U mocht leven met een dankbaar hart, gebroken en verslagen!

Bent U nabij? Dan mag ik leven alsof ik voor U sta en U zie: in heilige vrees, in kinderlijke liefde, in eenvoudig geloof en in het vertrouwen van een kind (Gen. 17:1). Als de zonde mij wil verleiden en mij

aanspoort om toe te geven, als de wereld mij weer een nieuw lokaas voorhoudt, als Satan misbruik wil maken van mijn aard, mijn omgeving of mijn omstandigheden: o, dat ik dan altijd mag denken: “Gij, HEERE! zijt nabij.”

Gaat het met mijn dierbaarste troost de verkeerde kant op, tot ze verwelkt en sterft? Worden vrienden koel? Raken de banden stuk die vroeger zo sterk, zo innig en zo teder waren? Dan mag ik toch blijven denken: “Gij, HEERE! zijt nabij”, en niet ver weg. En komt het plechtige uur waarop hart en vlees bezwijken, en ik alles op aarde nog maar met een stervend oog bekijk? Hoor ik U dan zeggen: “Gij zult sterven, en niet leven”? O, dan mag ik met de volle rust van het geloof, de levendigheid van de hoop en het vuur van de liefde denken: “Gij zijt nabij, HEERE.” — James Harington Evans, 1785-1849.

Vers 151

“Al Uw geboden zijn waarheid.” David bedoelt: HEERE, kwaadwillige mensen zitten mij achterna omdat ik U volg. Toch weet ik dat Uw geboden waarheid zijn. Het is onmogelijk dat U Uw dienaren laat vallen of in de steek laat, als zij opkomen voor Uw woord. Je ziet het dus: in zijn nood vertrouwde David niet aanmatigend op eigen wijsheid of kracht. Zijn troost was de waarheid van Gods beloften. Hij was ervan overtuigd dat die hem nooit zouden begeven. Ook zet hij hier, haast ongemerkt, Gods woord tegenover het woord van zijn vijanden.

Mensen geven soms bevelen zonder reden. Soms dreigen ze zonder dat er iets van komt. Het bevel van Herodes, het schelden van Rabsake en de trotse woorden van Izébel tegen Elia laten dat zien. Maar de Heere, onze God, is altijd beter dan Zijn woord. Wie Hem dienen, zullen later in de vervulling meer ontdekken dan ze nu in de belofte zien. Zo zullen Zijn vijanden in Zijn oordelen meer gewicht vinden dan ze nu in Zijn dreigementen kunnen bevatten. — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 151 (laatste zinsdeel)

"De geboden van de Heere zijn waar in beginsel. Ze leiden tot een waarachtig leven als je ze uitvoert. Ze belonen wie gehoorzaamt echt. Ze leiden nooit tot een leugen en misleiden niemand.

Uitleg

Vers 152

"Van ouds heb ik geweten van Uw getuigenissen, dat Gij ze in eeuwigheid gegrond hebt." David ontdekte al vroeg dat God ze al van oudsher had gegrond. Hij zag dat ze door alle eeuwen heen zouden standhouden. Het is een grote zegen om al zo vroeg door God onderwezen te worden, dat we al van jongs af stevige leerstukken kennen. Wie denkt dat David een jonge man was toen hij deze psalm schreef, zal dit vers moeilijk met die gedachte kunnen rijmen. Veel waarschijnlijker is hij ondertussen grijs geworden en keek hij terug op wat hij lang geleden al wist.

Hij wist vanaf het allereerste begin dat de leerstellingen van Gods woord vaststonden vóór de wereld begon. Ze waren nooit veranderd en konden onmogelijk ooit veranderen. Hij was begonnen met te bouwen op een rots, want hij zag dat Gods getuigenissen "gegrond" waren. Dat betekent: ze waren als fundament gelegd, vastgezet en bevestigd, met het oog op alle eeuwen die zouden komen en alle veranderingen die daarin zouden plaatsvinden. Omdat David dit wist, had hij zoveel vertrouwen in het gebed en hield hij er zo hardnekkig aan vast. Het is zoet om onveranderlijke beloften voor te houden aan een onveranderlijke God.

Hierdoor leerde David te hopen. Van een vriend die verandert, kun je niet veel verwachten. Maar je kunt wel vertrouwen op een God Die

niet kan veranderen. Hierdoor genoot hij ervan dicht bij de Heere te zijn, want het is een heerlijke zaak om innig contact te houden met een Vriend Die nooit wisselt. Wie wil, mag de moderne richting maar achternalopen en wachten op nieuw licht dat het oude licht te schande moet maken. Wij zijn tevreden met de waarheid die zo oud is als de heuvels en zo vast als de grote bergen.

Laat "beschaafde geesten" maar een andere god verzinnen, zachter en weker dan de God van Abraham. Wij aanbidden met vreugde Jehova, Die eeuwig dezelfde is. Wat voor altijd vaststaat, is de vreugde van heiligen die vastgeworteld zijn. Zeepbellen bekoren jongens, maar mannen waarderen wat degelijk en hecht is: iets met een fundament en een bodem, dat de toets van de eeuwen doorstaat.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 152

Dit deel van onze psalm eindigt met de overwinning van het geloof op alle gevaren en verzoekingen. "Van Uw getuigenissen", dat zijn de openbaringen van Uw wil en Uw plannen om Uw dienaren te redden: "heb ik van ouds geweten", door geloof en uit eigen ervaring, net als uit die van anderen, "dat Gij ze in eeuwigheid gegrond hebt." Ze zijn onveranderlijk en eeuwig, zoals de eigenschappen van hun grote Auteur. Ze laten nooit in de steek wie erop vertrouwt, niet in de tijd en niet in de eeuwigheid. — George Horne.

Vers 152

"Van ouds heb ik geweten." Dit was geen late overtuiging en niets wat David nu pas hoefde te leren. Hij wist het altijd al, sinds hij iets van God wist: God had Zijn woord erkend als vaste regel voor de manier waarop Hij met Zijn schepselen omgaat. God had Zijn woord zo vaak aan hem waargemaakt, niet alleen in het nu en in het recente verleden, maar ook door oude, lang vervlogen ervaringen. Davids overtui-

ging van de waarheid en onveranderlijkheid van het woord was dus geen plotselinge bevlieging of een opwelling van het moment, en ook geen overtuiging van een paar dagen oud.

Lange ervaring had hem erin bevestigd. Een of twee ervaringen waren nog geen toets geweest voor de waarheid van het woord. Dan leek het misschien een gelukkige treffer. Maar Gods woord blijkt altijd waar, niet één of twee keer, maar steeds weer. Wat wij "van ouds" noemen, leest de Septuaginta als "kat' archas", "van den beginne". Dat wil zeggen:

1. Van jongs af aan. Timotheüs kende de heilige Schriften van kindsaf (2 Tim. 3:15). Zo was ook David al als zeer jonge jongen met God en met Zijn waarheid vertrouwd.
2. Of: vanaf het eerste moment dat hij serieus begon te worden, dat hij echt op het woord begon te letten of leerling werd, hetzij in Gods woord of in Gods werken, door voorzienigheden en beloften met elkaar te vergelijken. Toen ontdekte hij over Zijn getuigenissen: "dat Gij ze in eeuwigheid gegrond hebt."
3. Of tot slot kan "van ouds" betekenen wat ik heb gehoord uit alle voorbije tijden, hun ervaring evengoed als de mijne: "Op U hebben onze vaders vertrouwd; zij hebben vertrouwd, en Gij hebt hen uitgeholpen. Tot U hebben zij geroepen, en zijn uitgered; op U hebben zij vertrouwd, en zijn niet beschaamd geworden" (Ps. 22:5-6). — Thomas Manton.

Vers 152

Laten we goed letten op de eeuwige grondslag van "de getuigenissen van God". Het hele plan van verlossing was nadrukkelijk "in eeuwigheid gegrond". De Zaligmaker was "voorgekend … voor de grondlegging der wereld" (1 Petr. 1:20). Gods volk is "uitverkoren … in Hem, voor de grondlegging der wereld" (Ef. 1:4). De grote Auteur is Hij "Die van den beginne aan verkondigt het einde" (Jes. 46:10). Zo maakt Hij Zijn handelen vrij van elke aanklacht van wispelturigheid of toeval.

Elke gebeurtenis in de gemeente is vastgesteld, toegelaten en voorzien. Dat is niet gebeurd in het voorbijgaande ogenblik van de tijd, maar in de plannen van de eeuwigheid.

De getuigenissen vertellen over Gods trouwe verbintenissen met Zijn volk van oudsher. Als we dan bedenken dat ze "in eeuwigheid gegrond" zijn, geeft ons dat nu een onveranderlijk aandeel erin. En zien we dat ze rusten op Gods eed en belofte? Dat zijn de twee "onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is dat God liege". Dan mogen we werkelijk "een sterke vertroosting" hebben als we elke hoop voor de eeuwigheid op deze rots wagen. Ook hoeven we niet ontsteld te zijn als we al onze aardse steunpunten voor onze ogen zien wegvallen: "de wereld gaat voorbij, en haar begeerlijkheid" (1 Joh. 2:17). — Charles Bridges.

Wenken voor predikers

Vers 152

"Kennis van het Woord.

1. Het is goed om het te kennen als Gods eigen woord.
2. Als gegrond in waarheid.
3. Als voor eeuwig gegrond.
4. Hoe eerder we dit weten, hoe beter.

Uitleg

In dit deel lijkt de psalmist nog dichter bij God te komen in zijn gebed. Hij legt zijn zaak voor en roept Gods hulp in, met meer moed en met meer verwachting. Het is een pleitend gedeelte, en het sleutelwoord is: "Zie aan." Vol vrijmoedigheid wijst David op zijn innige verbondenheid met de zaak van de Heere. Daarom, zegt hij, hoort hij geholpen te worden. De hulp waar hij vooral om vraagt, is dat hij per-

soonlijk tot nieuw leven komt. Daarom roept hij steeds weer tot de Heere.

Vers 153

"Zie mijn ellende aan, en help mij uit." De schrijver heeft een goede zaak, ook al is die pijnlijk. Hij wil haar graag voorleggen aan de goddelijke Rechter, ja, hij verlangt ernaar. Zijn zaken zijn in orde en hij durft ze voor het hoogste gerechtshof te brengen. Hij spreekt als iemand die zich bij de troon veilig voelt. Toch is hij niet ongeduldig. Hij vraagt niet om haastig ingrijpen, maar om aandacht. Eigenlijk zegt hij: "Kijk goed naar mijn verdriet en oordeel zelf of ik niet bevrijd moet worden. Bepaal vanuit mijn treurige toestand hoe en wanneer U mij het beste kunt redden." De psalmist verlangt twee dingen, en die twee horen bij elkaar.

Ten eerste dat zijn verdriet zorgvuldig wordt bekeken. Ten tweede dat hij wordt bevrijd, en wel zo dat zijn ellende daarbij wordt meegewogen. Elke gelovige die het zwaar heeft, mag dit verlangen hebben: dat de Heere naar zijn nood kijkt en die wegneemt op een manier die het meest tot Gods eer strekt en hemzelf het meeste goed doet. De woorden "mijn ellende" zijn beeldend. Het lijkt of een bijzonder stukje verdriet wordt afgebakend als het eigen erfdeel van de schrijver. Hij bezit het zoals niemand het ooit bezat, als iets wat helemaal van hem alleen is.

Hij smeekt de Heere om dat stukje onder Zijn ogen te houden. Zo kijkt een boer over al zijn akkers uit en geeft hij toch aan één bepaald stuk dubbele zorg. Zijn gebed is heel praktisch, want hij vraagt om bevrijd te worden. Hij wil dus uit de nood worden gehaald en behoed worden voor ernstige schade. Als God "aanziet", handelt Hij op het juiste moment. Mensen overwegen iets en doen dan niets, maar zo is onze God nooit.

"Want Uw wet heb ik niet vergeten." Hoe bitter zijn ellende ook was, ze kon de herinnering aan Gods wet niet uit zijn gedachten ver-

drijven. Ze kon hem ook niet laten handelen tegen Gods gebod in. Hij vergat de voorspoed, maar de gehoorzaamheid vergat hij niet. Dit is een sterk argument, als je het eerlijk kunt aanvoeren. Houden we ons trouw aan Gods wet? Dan kunnen we er zeker van zijn dat God trouw blijft aan Zijn belofte. Vergeten we Zijn wet niet? Dan vergeet de Heere ons ook niet. Hij laat iemand niet lang in de nood zitten, als zijn enige angst in die nood is dat hij de weg van het recht zou verlaten.

Vers 153

"Zie mijn ellende aan, en help mij uit." God ziet naar een mens om, of beziet hem, op verschillende manieren en met verschillende bedoelingen. Om hem licht te geven: "En voorbijgaande, zag Hij een mens, blind van de geboorte af" (Joh. 9:1). Om hem te bekeren: "Jezus … zag een mens in het tolhuis zitten, genaamd Mattheus; en zeide tot hem: Volg Mij" (Matth. 9:9). Om hem te herstellen: "En de Heere, Zich omkerende, zag Petrus aan" (Luk. 22:61). Om hem te verlossen: "Ik heb zeer wel gezien de verdrukking Mijns volks, hetwelk in Egypte is" (Ex. 3:7). Om hem hoger te brengen: "Hij de nederheid Zijner dienstmaagd heeft aangezien" (Luk. 1:48). En om hem te belonen: "De HEERE zag Habel en zijn offer aan" (Gen. 4:4). — Hugo van Sint-Victor (1098-1141), in Neale en Littledale.

Vers 153

"Zie mijn ellende aan, en help mij uit." We moeten bidden dat God ons helpt en bevrijdt. Dat moet niet gebeuren zoals wij het in ons eigen hoofd bedenken, maar op de manier die Zijn tedere wijsheid het beste lijkt. Of we bidden dat Hij onze pijn verzacht, zodat onze zwakheid niet helemaal bezwijkt. Een zieke twijfelt niet aan de trouw en de zachtheid van zijn arts. Toch vraagt hij hem om zijn wond zo voorzichtig mogelijk te behandelen. Zo mogen ook wij God aanroepen: als het niet tegen Zijn eer en heerlijkheid ingaat, mag Hij de goedheid hebben om de pijn wat te verzachten. — Otto Wermuellerus.

Vers 153

"Zie mijn ellende aan." Deze gebeden van David zijn met zoveel hemelse wijsheid geschreven dat ze passen bij de toestand van de hele gemeente en van ieder lid. De gemeente is de braamstruik die in brand staat en toch niet verteert. Elk lid draagt een deel van het kruis van Christus. Zij zijn nooit zonder ellende, en daarom moeten zij met David bidden: "Zie mijn ellende aan."

We weten hoe goed het ons doet, als we in onze ellende ons kruis bekend weten bij mensen van wie we zeker weten dat ze van ons houden. Het verzacht ons verdriet als zij met ons meetreuren, ook al kunnen ze ons niet helpen. Maar de christen heeft een stevigere troost: de Heere ziet hem in al zijn nood. Hij is als een koning die vol vreugde toekijkt hoe zijn eigen dienaar met de vijand worstelt. Hij kijkt toe met een barmhartig oog. Hij heeft medelijden met de zwakheid van de Zijnen als Hij die ziet, en Zijn sterke hand staat klaar om hen te helpen.

Maar vaak schuift de wolk van ons eigen verderf zich tussen de Heere en ons. Dan zien we Zijn helpende hand niet, en ook Zijn liefdevolle gezicht niet dat op ons kijkt. In zulke tijden moeten we met David bidden: "Zie mijn ellende aan." — William Cowper.

Wenken voor predikers

Verzen 153-160

"Bidden om Gods aandacht. "Zie mijn ellende aan" (Ps. 119:153), mijn zaak (Ps. 119:154), omwille van "Uw barmhartigheden" (Ps. 119:156). Zie mijn vervolgers aan (Ps. 119:157-158) en mijn liefde voor Uw bevelen (Ps. 119:159) en handel daarnaar.

Vers 153-159

"De twee 'zie aan'-verzoeken. De onderwerpen, de gebeden, de argumenten.

Vers 153,154

"Hier:

1. David bidt om bijstand in zijn nood. "Is iemand onder u in lijden? Dat hij bidde" (Jak. 5:13): laat hij bidden zoals David hier doet.

(a) Hij kijkt naar Gods medelijden en bidt: "Zie mijn ellende aan." Neem haar op in Uw gedachten, met alle omstandigheden. Zit er niet bij als iemand die zich nergens iets van aantrekt. God vergeet de ellende van Zijn volk nooit. Maar Hij zegt: "Maakt Mij indachtig" (Jes. 43:26), en Hij wil dat we onze zaak voor Hem uitspreiden. Dan laten we het over aan Zijn medelevende overweging, zodat Hij erin doet wat Hij in Zijn wijsheid goed vindt, op Zijn eigen tijd en op Zijn eigen manier.

(b) Hij kijkt naar Gods macht en bidt: "Help mij uit", en weer: "Verlos mij." Zie mijn moeiten aan en haal mij eruit. God heeft verlossing beloofd (Ps. 50:15). We mogen daarom bidden, als we ons onderwerpen aan Zijn wil en Zijn eer voor ogen houden, zodat we Hem beter kunnen dienen.

(c) Hij kijkt naar Gods gerechtigheid en bidt: "Twist mijn twistzaak." Wees mijn beschermheer en advocaat, en neem mij aan als Uw cliënt. David had een rechtvaardige zaak. Maar zijn tegenstanders waren talrijk en machtig, en hij liep gevaar door hen onder de voet te worden gelopen. Daarom smeekt hij God om zijn onschuld aan te tonen en hun valse beschuldigingen het zwijgen op te leggen. Als God niet opkomt voor de zaak van Zijn volk, wie dan wel? Hij is rechtvaardig en Zijn volk vertrouwt zich aan Hem toe. Daarom zal Hij het doen, en wel krachtig (Jes. 51:22; Jer. 50:34).

(d) Hij kijkt naar Gods genade en bidt: "Maak mij levend." Heere, ik ben zwak en kan mijn moeiten niet dragen. Mijn geest verslapt snel en zakt langzaam weg. O, dat U mij wilde opkikkeren en troosten, tot de verlossing is gebracht!

1. Hij beroept zich op zijn afhankelijkheid van het woord van God en op zijn toewijding aan Gods leiding. "Maak mij levend" en "verlos mij, ... naar Uw toezegging", Uw beloofde woord, "want Uw wet heb ik niet vergeten." Hoe dichter we bij Gods woord blijven, als regel én als steun, hoe zekerder we kunnen zijn van verlossing op de juiste tijd. — M. Henry.

Vers 153

"Het gebed van de zieke.

1. Het geneesmiddel in herinnering gebracht.
2. De arts erbij geroepen.
3. De arts die de zaak overweegt.
4. De genezing die wordt bewerkt.

— *C.A.D.*

Vers 153

1. Heere, vergeet mijn smart niet.
2. Ik vergeet Uw wet niet.

Uitleg

Vers 154

"Twist mijn twistzaak, en verlos mij." In het vorige vers bad hij: "Verlos mij." Nu noemt hij één manier waarop die verlossing kon komen: dat zijn zaak werd bepleit. In Zijn voorzienigheid heeft de Heere veel manieren om mensen die zijn belasterd, vrij te pleiten van de beschuldigingen tegen hen. Hij kan voor ieders ogen duidelijk maken

dat ze ten onrechte zijn beschuldigd en dat er over hen is gelogen. Zo pleit Hij in de praktijk hun zaak. Hij kan ook vrienden voor de godvrezenden doen opstaan, die geen middel onbeproefd laten tot hun naam is gezuiverd.

Of Hij laat hun vijanden zo schrikken in hun hart dat ze gedwongen zijn hun leugen toe te geven. Dan worden de rechtvaardigen bevrijd zonder dat er één klap valt. Alexander vertaalt: "Voer mijn strijd en verlos mij." Dat betekent: sta in mijn plaats, draag mijn last, vecht mijn gevecht, betaal mijn prijs en breng mij naar de vrijheid. Voelen we ons sprakeloos tegenover de vijand? Dan ligt hier een gebed klaar. Wat een troost: als we zondigen, hebben we een Voorspraak. En als we niet zondigen, staat diezelfde Pleiter ook aan onze kant.

"Maak mij levend." Dit gebed hadden we al in het vorige deel, en we zullen het in dit deel steeds opnieuw tegenkomen. Je kunt dit verlangen niet te vaak voelen en uitspreken. De ziel is het middelpunt van alles. Zo is levend gemaakt worden ook de belangrijkste zegen. Het betekent meer liefde, meer genade, meer geloof, meer moed en meer kracht. Hebben we die? Dan kunnen we ons hoofd opheffen tegenover onze tegenstanders. Alleen God kan dit nieuwe leven geven. Maar voor de Heere en Gever van het leven is dit werk makkelijk genoeg en Hij doet het graag.

"Naar Uw toezegging." David had zo'n zegen gevonden tussen de beloofde dingen. Of in elk geval zag hij dat het volgens de algemene lijn van Gods woord is dat beproefde gelovigen nieuw leven krijgen en uit het stof van de aarde worden opgetild. Daarom pleit hij op het woord en vraagt hij de Heere om met hem te handelen zoals dat woord gewoonlijk zegt. Wat een machtig argument: "naar Uw toezegging." Geen kanon in al onze wapenkamers kan daarbij in de buurt komen.

Vers 154

"Twist mijn twistzaak, en verlos mij" enzovoort. Godvrezenden die worden vervolgd, hebben een goede zaak. Toch kunnen ze die niet bepleiten, tenzij God, hun Verlosser, Zich als hun Voorspraak laat zien. Daarom bidt de psalmist: "Twist mijn twistzaak."

Als God, de Verlosser, iemands zaak bepleit, doet Hij dat met een doel en met kracht: "Twist mijn twistzaak, en verlos mij." Ondervinden de cliënten van de Heere in hun moeite niet van tijd tot tijd nieuwe kracht van God? Dan zijn ze in hun strijd niet meer dan dode mensen. Want dat is wat "maak mij levend" inhoudt.

Zolang we in onze nood geen levendige bemoediging krijgen, moeten we ons vasthouden aan het woord van de belofte: "Maak mij levend, naar Uw toezegging." Wat de gelovige nodig heeft, wil God niet alleen geven. Hij heeft er ook een ambt voor en de macht om het uit te voeren. Hier is dat het ambt van Voorspraak en van krachtig Verlosser. De gelovige mag Hem daar vrijmoedig elke dag werk in geven, zoals hij dat nodig heeft: "Twist mijn twistzaak, en verlos mij, maak mij levend, naar Uw toezegging." — David Dickson.

Vers 154

"Twist mijn twistzaak, en verlos mij" enzovoort. David stelt zich nu voor dat hij voor de rechtbank van mensen staat. In hun algemene beschuldigingen tegen hem was dat ook zeker zo. Hij staat daar helemaal hulpeloos, zonder naam en zonder aanzien, zoals iemand die wordt verstoten voor de rechter komt. Hij bidt de Heere om te komen en zijn zaak te bepleiten. Zo zou hij worden verlost, want dat is de betekenis van het oorspronkelijke woord. Hij ziet zichzelf bijna als iemand die aan omkoopbare rechters is verkocht, of in elk geval als iemand die in de ogen van mensen zijn plaats in de samenleving kwijt is.

Maar komt de Heere en verdedigt Hij de zaak van Zijn dienaar? Dan is die dienaar echt verlost. Dit gebed getuigt van goed en stevig vertrouwen. De man van God kent de wegen van de Heere en doet zijn beroep in geloof. O, wat hebben we het nodig om Gods rechtvaardige karakter te kennen in onze tijden van grote nood! De Heere bepleit de zaak van de Zijnen door de kracht van de waarheid. Hij doet dat ook door allerlei vormen van Zijn voorzienigheid. Hij werkt in op de harten van mensen, op hun hoop en op hun angst.

Op veel wonderlijke manieren bepleit Hij de zaak van Zijn volk. Hij verlost Zijn heiligen van alle kwaad. En al is dat in deze wereld niet altijd van al het kwaad tegelijk, dan toch zeker van al het kwaad voor de wereld die komt. — John Stephen.

Vers 154

"Twist mijn twistzaak, en verlos mij" enzovoort. In dit vers staan drie verzoeken, en ze worden alle drie met hetzelfde argument ondersteund. In het eerste laat hij weten dat zijn zaak rechtvaardig is en dat goddeloze mensen hem onterecht plagen. Hij gaat gebukt onder hun lasterpraat en vraagt daarom aan God om zijn verdediging op Zich te nemen: "Twist mijn twistzaak." In het tweede beschrijft hij hoe ellendig en hulpeloos hij is. Hij wordt met geweld onderdrukt en zegt daarom: "Verlos mij", of, zoals de woorden ook kunnen betekenen: "Koop mij vrij." In het derde noemt hij zijn eigen zwakte: hij staat op het punt onder deze last te bezwijken. Daarom zegt hij: "Maak mij levend."

Kort gezegd: omdat zijn tegenstanders onrecht doen, bidt hij: "Twist mijn twistzaak." Omdat zijn eigen toestand zo ellendig is, bidt hij: "Verlos mij." En omdat zijn eigen hart zo zwak en machteloos is, bidt hij: "Maak mij levend."

Wat is de reden en de grondslag van zijn vragen? Dat staat in de woorden: "Naar Uw toezegging." Dit slot hoort bij elk onderdeel van het gebed. Hij bidt: "Twist mijn twistzaak", en wel naar Uw woord.

“Verlos mij”, ook naar Uw woord. “Maak mij levend”, eveneens naar Uw woord. In Zijn woord neemt God immers alles op Zich: Hij is Voorspraak, Verlosser én bron van het leven. Waar bouwt David dan op? Misschien op de algemene beloften aan wie de wet hielden. Of op een bijzondere belofte aan hemzelf, die de profeten van zijn tijd hadden doorgegeven. — Thomas Manton.

Vers 154

“Twist mijn twistzaak, en verlos mij.” Eens bracht een slechte vrouw een beschuldiging in tegen dr. Payson, onder omstandigheden waarin hij onmogelijk leek te kunnen ontsnappen. Zij zat op hetzelfde pakketschip waarmee hij vele maanden eerder naar Boston was gereisd. Een hele tijd lang leek het bijna zeker dat zijn goede naam zou worden vernietigd. Hij kon nergens meer terecht dan bij de genadetroon. Hij voelde dat zijn enige hoop alleen bij God lag, en tot Hem richtte hij zijn vurige gebed. De Verdediger van de onschuldigen verhoorde hem. Een “wroegende bezoeking” bracht die ongelukkige vrouw ertoe te bekennen dat het hele verhaal kwaadaardige laster was. — Uit Asa Cummings’ Memoir of Edward Payson.

Vers 154

“Twist mijn twistzaak.” Ik weet niet of David, door God te vragen zijn zaak te bepleiten, meer bedoelde dan dat Hij zijn onschuld zou bewijzen. Dat deed Hij door David te redden uit de hand van al zijn vijanden, zodat iedereen het zou zien. Of David nu verder keek of niet: elk christenhart denkt bij dit woord krachtig en zoet aan Hem Die echt de Voorspraak zou worden van arme zondaars, Jezus Christus de Rechtvaardige, Die de verzoening is voor onze zonden. — Barton Bouchier.

Vers 154

“Twist mijn twistzaak.” De kinderen van deze wereld zijn in hun geslacht verstandiger dan de kinderen van God. Daarom bad David hier

tot God dat Hij zijn zaak zou bepleiten en zijn Voorspraak zou zijn tegen al hun leugens. Hij vertrouwde niet op de rechtvaardigheid van zijn eigen zaak, maar op de Heere. Hieruit leren we waarom onze onderdrukkers zo vaak van ons winnen: we vertrouwen te veel op ons eigen verstand en steunen te veel op onze eigen vondsten. We zetten sluwheid tegenover sluwheid en de ene slechte streek tegenover de andere. We beantwoorden en behouden bedrog met bedrog en leggen onze zaak niet in Gods hand. — Abraham Wright.

Vers 154

"Verlos." Dit is niet het woord van Ps. 119:153. Het betekent vrijkopen, of redden door wraak te nemen. Het bijbehorende deelwoord wordt vertaald met losser, wreker, bloedwreker, bloedverwant, naaste bloedverwant, naaste verwant. — William S. Plumer.

Vers 154

"Maak mij levend." Ook hier worden we geroepen om te letten op de houding van een vroom gemoed. Steeds weer verlangt de man van God er het meest naar om vooruit te komen in het goddelijke leven. Hij haalt uit alles geestelijke winst. Zijn mooie parels zoekt hij uit vreemde omstandigheden, want zijn hart is bij deze dingen. Hij vroeg om verlossing van tijdelijk en van geestelijk kwaad. Maar daarbij neemt de man van God altijd ook het gebed op om levend gemaakt te worden. Zeker mogen we begrijpen dat hij leven zoekt.

Dat is wat de woorden uitdrukken en wat ze betekenen. Maar bij een man als David moet het leven dat hij zoekt het allerhoogste zijn. Meer dan alles verlangt hij naar geestelijk leven. Hij wil meer op God gaan lijken, zodat hij het hoogste goed kan genieten. Zo hijgt een ziel die uit de hemel geboren is, naar dat leven... Geef de gelovige dit, en hij staat boven alle kwalen van het leven. Dit en al het goede was in het woord beloofd. Daarom bidt hij: "Maak mij levend, naar Uw toezegging." Voor alles steunt hij op het woord.

Daarin kan hij zichzelf niet bedriegen. Beoordeel jezelf, broeders, naar wat je geestelijk verlangt. Niets minder dan dat bewijst dat je bij de verlosten van de Heere hoort. — John Stephen.

Vers 154,156,159

"Maak mij levend." Bid dat je levend gemaakt wordt, zoals de psalmist vaak doet. Kijk daarbij naar Jezus, Die een levendmakende Geest is (1 Kor. 15:45): "De eerste mens Adam is geworden tot een levende ziel, de laatste Adam tot een levendmakenden Geest." Hij gaf jou het leven en Hij wil je dat leven steeds meer en overvloediger geven. Zo ga je voor Hem leven en kun je onvermoeibaar voor Hem in de weer zijn. — Nathanael Vincent, in "A Present for such as have been Sick and Recovered", 1693.

Wenken voor predikers

Schetsen bij sleutelwoorden van de psalm, van ds. C. A. Davis.

Vers 154,156,159

"De drievoudige levendmaking. Dat is een prachtig onderwerp, als je de samenhang zorgvuldig bekijkt.

Vers 154

"Voorspraak, verlossing, levendmaking, en alles in trouw aan het woord.

Vers 154

"Een gebed.

1. Om beloofde bescherming.
2. Om beloofde verlossing.
3. Om beloofde opwekking.

— G.R.

Vers 154

"De Voorspraak.

1. De ziel die hard wordt bestookt door de aanklager: in het geweten (1 Joh. 3:20), voor de wereld, bij de genadetroon (Zach. 3:1-10), voor de rechtbank van het oordeel.
2. De aangeklaagde ziel die haar zaak aan de Voorspraak toevertrouwt (1 Joh. 2:2; 2 Tim. 1:12).
3. Hoe de zaak zal aflopen. Hij heeft er nog nooit één verloren.

— C.A.D.

Uitleg

Vers 155

"Het heil is verre van de goddelozen." Doordat ze zo hardnekkig in het kwaad volharden, hebben ze zichzelf bijna buiten het bereik van de hoop gezet. Ze praten over gered worden, maar ze kunnen er niets van hebben meegemaakt, anders bleven ze niet goddeloos. Elke stap die ze op het pad van het kwaad hebben gezet, heeft hen verder weggevoerd van het koninkrijk van de genade. Ze gaan van de ene graad van verharding naar de volgende, tot hun hart als steen is geworden. Als ze in de problemen komen, valt dat nooit meer te herstellen. Toch praten ze groot, alsof ze geen redding nodig hebben of zichzelf kunnen redden zodra ze er zin in krijgen.

"Want zij zoeken Uw inzettingen niet." Ze proberen niet gehoorzaam te zijn, maar juist het tegendeel. Ze zoeken zichzelf en ze zoeken het kwaad, en daarom vinden ze nooit de weg van vrede en gerechtigheid. Hebben mensen de inzettingen van de Heere overtreden? Dan is het verstandigst om door berouw vergeving te zoeken en door geloof redding. Dan is de redding vlakbij, zo dichtbij dat ze die niet kunnen missen. Maar zoeken goddeloze mensen steeds verder naar kwaad? Dan komt de redding steeds verder van hen af te staan.

Redding en Gods inzettingen horen bij elkaar: wie door de Koning van de genade zijn gered, houden van de inzettingen van de Koning van de heerlijkheid.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 155

"Het heil is verre van de goddelozen." De Heere is almachtig om te vergeven, maar Hij zal die macht niet voor jou gebruiken, zolang je als zondaar geen berouw hebt. Je hebt geen vriend in de rechtbank. Geen enkele eigenschap uit heel Gods Naam zal voor je spreken. De barmhartigheid zelf zal erbij zitten en met de andere eigenschappen meestemmen voor jouw veroordeling. God kan redden en helpen in tijd van nood. Maar op grond van welke kennismaking ben je zo vrijmoedig tegenover God dat je verwacht dat Hij Zijn reddende arm naar jou uitstrekt?

Een man staat midden in de nacht op om een kind binnen te laten dat huilt en op zijn deur bonst. Maar zoveel moeite doet hij niet voor een hond die daar ligt te janken. Dit beschrijft jouw toestand, zondaar, al is die treurig genoeg, en toch is dit je verhaal nog op zijn mooist verteld. Want Gods almacht is voor de gelovige in dienst van zijn redding, maar daardoor is Hij net zo diep verplicht om jou naar je terechtstelling en veroordeling te brengen. Wat bindt sterker dan een eed? God Zelf heeft gezworen dat Hij elke onboetvaardige ziel zal verderven.

De eed die God in Zijn toorn zwoer tegen de ongelovige Israëlieten, dat ze nooit in Zijn rust zouden ingaan, geldt voor elke ongelovige tot het einde van de wereld. Denk er in Gods naam eens over na: stel dat het alleen de eed van een mens was, of van een groep mensen die, zoals in Handelingen, zwoeren iemand te doden. En stel dat jij die man was. Zou je dan niet dag en nacht beven van angst en je levensrust verliezen, tot ze je vrienden waren geworden? Waarmee zijn

dan de kussens gevuld van mensen die zo vast kunnen slapen, zonder enige schrik of ontzetting?

En dat terwijl hun wordt gezegd dat de almachtige God onder ede staat om hen met lichaam en ziel te verdoemen, als ze zich niet op tijd bekeren? — William Gurnall.

Vers 155

"Het heil." Wat een muziek zit er in dat ene woord! Deze muziek wordt nooit saai en blijft altijd nieuw. Ze maakt ons wakker en geeft ons toch rust! Alles wat ons hart wil zeggen, zit erin. 's Morgens geeft het ons frisse, zoete kracht en 's avonds een tevreden vrede. Het is een lied dat zichzelf voortdurend diep in de verrukte ziel zingt. Zelfs de oren van de engelen in de hemel raken erdoor bekoord. Onze eeuwige Vader Zelf luistert er vol aanbiddelijk welbehagen naar. Zelfs voor Hem, in Wiens gedachten de muziek van duizend werelden klinkt, is het zoet.

Gered worden! Wat is dat, gered worden in de volste en uiterste zin? Wie kan het zeggen? "Hetgeen het oog niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord" (1 Kor. 2:9). Het is een redding, en uit wat voor schipbreuk! Het is rust, en in wat voor ondenkbaar thuis! Het is voor eeuwig neerliggen aan Gods hart, in een eindeloze verrukking van onverzadigbare tevredenheid. — Frederick William Faber, 1853.

Vers 155,156

"Het heil is verre van de goddelozen." "HEERE! Uw barmhartigheden zijn vele." Denken en praten godvrezenden over de verdoemelijke toestand van de goddelozen? Dan mogen ze niet vergeten wat ze zelf hebben verdiend. Ze mogen ook Gods genade niet vergeten, die het verschil heeft gemaakt tussen de goddelozen en hen. — David Dickson.

Vers 155

1. Een angstaanjagende afstand.
2. Een afstand die door zoeken nooit kleiner wordt.
3. Een afstand die door zondigen groter wordt.

Vers 155

1. Wanneer het heil ver weg is.
2. Wanneer het dichtbij is.

Of:

1. Is het woord ver weg, dan is het heil ver weg.
2. Is het woord dichtbij, dan is het heil dichtbij.

— *G.R.*

Vers 155

"Hoe je het heil kunt ontlopen.

1. Heil laat zich niet scheiden van gelijkvormigheid aan Gods wet (Lev. 18:5; Luk. 10:25-28; Matth. 19:17).
2. Heil komt bij wetsovertreders doordat de Wetgever Zich vernedert en Zelf de Wetsvervuller en het Wetsslachtoffer wordt. Wie weigert zich te voegen naar de eeuwige wet of wil van God, ontloopt het heil. Zij gaan zelf verloren. Hun eigen zonde straft hen. De noodzaak straft hen. — C.A.D.

Vers 155

"Een sluitrede over het heil.

1. Heil en gehoorzaamheid horen bij elkaar.

(a) Ze hebben één middelpunt: God, Zijn arm en Zijn lippen.

(b) Ze staan in een wederzijdse verhouding: we worden gered om te gehoorzamen. Door te gehoorzamen worden we gered. Zonder gehoorzaamheid is er geen heil.

(c) Ze hebben hetzelfde doel: ons goed en Gods eer.

(d) Gehoorzaamheid en heil zijn voor eeuwig onlosmakelijk.

1. De goddelozen staan ver af van gehoorzaamheid.

(a) Ze ontlopen de geboden.

(b) Onderwerping is voor hen uitgesloten.

1. Daarom staan ze ver van het heil. Het ene willen ze niet hebben, het andere kunnen ze niet hebben.

— W.B.H.

Uitleg

Vers 156

"HEERE! Uw barmhartigheden zijn vele; maak mij levend naar Uw rechten." Dit vers lijkt heel sterk op vers honderdnegenenveertig, en toch is het geen lege herhaling. De hoofdgedachte verschilt zo sterk dat het ene vers duidelijk apart staat van het andere. De eerste keer noemt hij zijn gebed, maar laat hij het aan Gods wijsheid of oordeel over hoe dat gebed wordt vervuld. Hier beroept hij zich niet op een gebed van zichzelf, maar eenvoudig op de barmhartigheid van de Heere. Hij vraagt of hij door Gods oordelen levend gemaakt mag worden, in plaats van aan geestelijke loomheid te worden overgelaten.

Je mag er gerust van uitgaan dat een geïnspireerde schrijver nooit zo weinig gedachten heeft dat hij zichzelf moet herhalen. Als wij in deze psalm denken dezelfde gedachte te vinden, worden we misleid doordat we niet zorgvuldig genoeg studeren. Elk vers is een eigen parel. Elke grashalm op dit veld heeft zijn eigen druppel hemelse dauw.

"Uw barmhartigheden zijn vele." Hier beroept de psalmist zich op de grootte van Gods barmhartigheid en de onmetelijkheid van Zijn

tedere liefde. Hij spreekt zelfs van barmhartigheden: vele barmhartigheden, tedere barmhartigheden, grote barmhartigheden. En bij de glorierijke Jehova maakt hij dit tot grond voor zijn ene hoofdgebed, het gebed om nieuw leven. Nieuw leven is een grote en tedere barmhartigheid, en het zijn heel veel barmhartigheden in één. Zou Hij Die zo werkelijk goed is, Zijn dienaar laten sterven? Zal Hij Die zo teder is, hem geen nieuw leven inblazen? "Maak mij levend naar Uw rechten." Gods oordelen brengen een mate van ontwaken mee.

Ze schokken en ze wekken op. Daarom wordt de gelovige er levend door. David wilde dat elke harde slag voor hem tot zegen werd, net als elke tedere barmhartigheid. De eerste helft van dit vers kun je ook lezen als: "Velen, of veelvoudig, zijn Uw ontfermingen, o Jehova." Hij denkt hieraan met het oog op zijn vervolgers, van wie hij in het volgende vers zegt dat ze "vele" zijn. Met al die vele barmhartigheden pleit hij om levend makende genade. Zo heeft hij vele pijlen op zijn boog. We komen nooit argumenten tekort, als we ze uit God Zelf halen en zowel Zijn barmhartigheden als Zijn oordelen aanvoeren als reden voor ons nieuwe leven.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 156

"HEERE! Uw barmhartigheden zijn vele." Twee kenmerken geeft hij aan Gods barmhartigheden. Eerst noemt hij ze groot, en dan noemt hij ze teder (zo staat dit vers in de Engelse Bijbel). Ze zijn in veel opzichten groot: in duur, want ze duren eeuwig. In omvang, want ze reiken tot de hemel en zijn nog hoger dan die. Ja, ze zijn groter dan al Gods werken. Dit is een troost voor arme zondaars, die veel en grote zonden hebben. Laten ze niet wanhopen. Gods barmhartigheden zijn groter en talrijker. Want als ze groter zijn dan al Zijn werken, hoeveel groter zijn ze dan jij en al jouw zondige werken!...

Het andere kenmerk is dat het tedere barmhartigheden zijn. De Heere laat Zich namelijk gemakkelijk bidden. Hij is langzaam tot toorn en snel om barmhartigheid te bewijzen. Jakobus zegt dat de wijsheid van boven "vreedzaam, bescheiden, gezeggelijk" is, dat wil zeggen: gemakkelijk te bewegen. Maakt Zijn genade Zijn kinderen zachtmoedig en gemakkelijk te bewegen? Wat moeten we dan van Hemzelf denken? Hij wil zoveel medelijden zien in ons arme schepsels dat we onze broeders hun fouten "zeventigmaal zeven maal" per dag vergeven (Matth. 18:22). O, wat is er dan veel medelijden en mededogen in Hemzelf!

Zo zien we onze troost groeien: Gods barmhartigheden zijn groot, maar ook teder. Waar er ernstig om wordt gesmeekt, zijn ze gemakkelijk te krijgen. — William Cowper.

Vers 156

Spreekt de psalmist over de ellendige toestand van "de goddelozen"? Dan komt hij vanzelf bij de aanbidding van Gods barmhartigheden, die hem anders hadden gemaakt. Alleen in die bron ligt immers de oorzaak van het verschil tussen ons en hen. — Charles Bridges.

Wenken voor predikers

Vers 156

1. Een grote nood.
2. Voorgelegd aan een grote Heere.
3. Grote gunsten ingeroepen.
4. Een grote barmhartigheid gezocht: "maak mij levend."

Vers 156

"Rechtvaardig, en de Levendmaker.

1. Geestelijk leven is een gave van Gods barmhartigheid.

2. Het blijft bestaan doordat God Zijn macht gebruikt.
3. We mogen dus om nieuw leven pleiten op grond van Gods rechtvaardigheid. — C.A.D.

Vers 156

"De heilige.

1. Verzonken in bewondering.

(a) Over Gods tedere barmhartigheden.

(b) Hij roept uit hoe groot ze zijn. Ze zijn talrijk.
Groot in tederheid. Groot en teder: een voortreffelijke combinatie!

1. Vol levendigheid, het kind van zijn bewondering.

(a) Het gebed als een pijl: "Maak mij levend." Om zo'n God gelijk en trouw te zijn.

(b) De boog in de hand: "naar Uw rechten." — W.B.H.

Vers 156

1. De tederheid van Gods grootheid.
2. De grootheid van Gods tederheid.
3. De prikkel tot leven in Zijn grote en tedere nabijheid.

Uitleg

Vers 157

"Mijn vervolgers en mijn wederpartijders zijn vele." Er zijn er veel die mij openlijk aanvallen of mij in stilte verafschuwen. David zet dit tegenover de vele tedere barmhartigheden van God. Het lijkt een vreemde zaak dat een echt godvrezend man als David veel vijanden heeft. Toch gaat het niet anders. Je kunt een leerling niet liefhebben waar zijn Meester wordt gehaat. Het zaad van de slang moet wel in verzet komen tegen het zaad van de vrouw. Dat is hun aard.

“Maar van Uw getuigenissen wijk ik niet.” David week niet af van Gods waarheid. Hij liep gewoon door op de rechte weg, hoeveel tegenstanders ook probeerden zijn pad af te sluiten. Een enkele vijand heeft al mensen op een dwaalspoor gebracht. Maar hier staat een heilige die vol bleef houden, terwijl velen hem achtervolgden. Gods getuigenissen zijn genoeg beloning voor wie doorzet tegen alle legers die zich tegen hem verenigen. Zolang onze vijanden ons niet kunnen dwingen of verleiden tot geestelijke achteruitgang, hebben ze ons geen groot kwaad gedaan. Met al hun boosaardigheid hebben ze dan niets bereikt. Wijken we niet af? Dan hebben zij verloren. Kunnen ze ons niet laten zondigen? Dan hebben ze misgeschoten. Trouw blijven aan de waarheid is zegevieren over onze vijanden.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 157

“Vervolgers.” Dit is een deelwoord van het werkwoord dat wordt vertaald met achtervolgen, najagen. “Wederpartijders”: zoals in vers 139, de veroorzakers van mijn nood. Een mens kan zich pas een flauw beeld vormen van de angst van de profeet als hij wordt opgejaagd en achtervolgd door vele vijanden. Die hebben op dat moment de macht, zijn bovendien woest en in zekere mate gewetenloos. Zo ondervond hij wat dit vers noemt. Toch brachten ze hem niet van zijn standvastigheid en rechtschapenheid af. — William S. Plumer.

Wenken voor predikers

Vers 157

1. Een woord voor een menigte: “vele.”
2. Een neiging die we kunnen vrezen: de neiging om af te wijken.
3. Een troostwoord: “maar van Uw getuigenissen wijk ik niet.”

Uitleg

Vers 158

"Ik heb gezien degenen, die trouwelooslijk handelen." Ik zag de verraders. Ik doorzag wie ze waren, wat ze wilden, welke weg ze gingen en hoe het met hen zou aflopen. Ik kon er niet omheen om hen te zien, want ze drongen zich op in mijn weg. Omdat ik hen toch moest zien, hield ik hen scherp in de gaten om van hen te leren wat ik kon.

"En het verdroot mij." Het deed me pijn zulke zondaars te zien. Ik had er genoeg van en voelde afkeer van hen. Ik kon hen niet verdragen. Ik vond niets prettigs aan hen. Ze waren een trieste aanblik voor mij, hoe mooi hun kleren ook waren en hoe geestig hun gebabbel. Zelfs als ze op hun vrolijkst waren, werd mijn hart zwaar als ik hen zag. Ik kon hen en hun daden niet verdragen.

"Dat zij Uw woord niet onderhielden." Mijn verdriet kwam meer door hun zonde tegen God dan door hun vijandschap tegen mij. Ik kon het aan dat ze slecht omgingen met mijn woorden, maar niet dat ze Uw woord verwaarloosden. Uw woord is mij zo dierbaar dat ik verontwaardigd word over wie het niet wil houden. Ik kan niet omgaan met mensen die Gods woord niet houden. Dat ze niet van mij houden, is een kleinigheid. Maar de leer van de Heere verachten is verfoeilijk.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 158

"Ik heb gezien degenen, die trouwelooslijk handelen, en het verdroot mij." Celerinus vertelt in de brieven van Cyprianus aan een vriend hoe diep hij treurde over de afval van een vrouw uit angst voor vervolging. Dat raakte hem zo sterk dat hij op het Paasfeest (de koningin van de feesten in de oude kerk) dag en nacht huilde. Hij nam zich

voor om geen enkel moment van vreugde meer te kennen, tot ze door Gods barmhartigheid zou zijn teruggewonnen. — Charles Bridges.

Vers 158

"Ik heb gezien degenen, die trouwelooslijk handelen, en het verdroot mij." O, als je het hart van een christen of in elk geval van een mens in je hebt, laat het dan uitgaan naar je arme, onwetende, goddeloze buren. Helaas, er is maar één stap tussen hen en de dood en de hel. Honderden ziekten staan klaar om hen te grijpen. En sterven ze onwedergeboren, dan zijn ze voor altijd verloren. Heb je dan een hart van steen, dat met mensen in zo'n toestand geen medelijden kan hebben? Geloof je het woord van God en het gevaar van zondaars niet?

Waarom ben je dan zelf christen? En geloof je het wel? Waarom zet je je dan niet in om anderen te helpen? Kan het je niet schelen wie verdoemd wordt, als jij maar gered bent? Dan heb je alle reden om medelijden met jezelf te hebben, want zo'n houding van de geest laat zich helemaal niet verenigen met genade. Zou je niet liever moeten zeggen wat de melaatsen van Samaria zeiden: "Wij doen niet recht; deze dag is een dag van goede boodschap, en wij zwijgen stil" (2 Kon. 7:9)? Heeft God zoveel barmhartigheid aan jou bewezen, en wil jij dan geen barmhartigheid hebben voor je arme buren?

Je hoeft niet ver te gaan om mensen te vinden die je medelijden verdienen. Kijk maar in je straat of in het huis naast je. Waarschijnlijk vind je er wel iemand. Heb je geen onwetende, onwedergeboren buurman, die zijn hart zet op de dingen van beneden en de eeuwigheid negeert? Wat een gezegende plek moet dat zijn waar je woont, als zo iemand er niet is! Zit er niemand van hen in je eigen gezin? Dan is dat goed. En toch zwijg je? Woon je vlak bij hen, kom je hen tegen op straat, werk je met hen samen, reis je met hen mee of zit je met hen te praten?

En zeg je hun dan niets over hun ziel of over het leven dat komt? Stond hun huis in brand, dan zou je rennen om te helpen. Wil je hen dan niet helpen als hun ziel bijna in het vuur van de hel staat? Kende je maar een geneesmiddel voor hun ziekten, dan zou je het hun vertellen. Anders zou je jezelf schuldig achten aan hun dood. — Richard Baxter (1615-1691), in "The Saints' Everlasting Rest."

Vers 158

"Het verdroot mij, dat zij Uw woord niet onderhielden." Toen het evangelie begon, had ik nooit gedacht dat de wereld zó slecht was als ik nu zie dat ze is. Ik hoopte eerder dat iedereen van blijdschap zou opspringen, nu hij bevrijd was van de viezigheid van de paus en van zijn jammerlijke kwelling van arme, onrustige gewetens. Ik hoopte dat ze door Christus, door het geloof, de hemelse schat zouden krijgen waar ze eerder met zoveel kosten en moeite naar zochten, maar tevergeefs. Vooral dacht ik dat de bisschoppen en de universiteiten de ware leer met blij hart zouden ontvangen. Maar ik heb me jammerlijk vergist. Ook Mozes en Jeremia klaagden dat ze zich vergist hadden. — Maarten Luther.

Vers 158

"Het verdroot mij." Het Hebreeuwse woord dat hier met "verdroot" is vertaald, is afgeleid van "qut". Dat betekent: afschuw voelen, walgen, strijd voeren. Ik zag de overtreders, en ik had een hekel aan hen. Ik zag de overtreders, en ik verafschuwde hen. Ik zag de overtreders, en ik streed tegen hen. Niet vooral omdat zij mijn vijanden waren, maar omdat zij de Uwe waren. — Thomas Brooks.

Vers 158

Op de dag dat ik kolonel Gardiner in Leicester voor het eerst ontmoette, gaf ik toevallig een lezing over Ps. 119:158: "Ik heb gezien degenen, die trouwelooslijk handelen, en het verdroot mij, dat zij Uw woord niet onderhielden." Ik beschreef uitgebreid hoe verontwaardi-

ging en verdriet zich daarin vermengen. Het oorspronkelijke woord drukt dat sterk uit: zo kijkt een goed mens naar mensen die de goddelijke wet steeds weer overtreden. Ook zocht ik de oorzaken van dat verdriet. Het komt voort uit eerbied voor Gods eer en voor wat de Verlosser betekent. Het komt ook voort uit medelevende bezorgdheid over de ellende die zulke overtreders zichzelf bezorgen en over het kwaad dat ze in hun omgeving aanrichten. Ik had er weinig idee van hoe precies ik bij elk van die punten het karakter van kolonel Gardiner tekende. Vaak heb ik daar later aan gedacht als aan een gelukkige schikking van de voorzienigheid. Veel sneller dan ik had verwacht, kwam ik zo bij het hart van een van de beminnelijkste en nuttigste vrienden die ik ooit op aarde zal vinden. Daarna zongen we een lied dat enkele hoofdgedachten uit de preek herhaalde. Dat trof hem zo sterk dat hij, toen hij er een afschrift van kreeg, het uit zijn hoofd leerde. Hij zei het vaak op met zo'n krachtige klemtoon dat je hoorde hoeveel elke regel van zijn eigen ziel uitdrukte. Daarom vergeeft de lezer mij vast dat ik het hier opneem. Dat geldt temeer omdat ik niet weet wanneer ik tijd krijg om een bundel van zulke ernstige, maar eenvoudige gedichten uit te geven. Een paar jaar geleden stuurde ik hem die in handschrift, en sindsdien heb ik er veel aan toegevoegd:

> *Rijs op, mijn zachtste denken, rijs omhoog,*
> *smelt tot een stroom, mijn tranenrijke oog;*
> *en jij, mijn hart, voel met zielsangst*
> *het kwaad dat jij niet kunt genezen.*
>
> *Zie, de menselijke natuur is in schande gezonken,*
> *zie, smaad wordt over Jezus' Naam uitgegoten;*
> *de Vader wordt door de Zoon heen gewond,*
> *de wereld misbruikt en zielen te gronde gericht.*
>
> *Zie hoe de korte loop van ijdel genot*
> *eindigt in een eeuwigdurende nacht,*
> *in vlammen die geen verzachting kennen,*
> *al blijven zilte tranen voor altijd vloeien.*

> *Mijn God, ik voel dit droeve tafereel,*
> *mijn binnenste gaat uit naar de stervende mensen,*
> *en hoe graag zou mijn medelijden hen terugwinnen*
> *en de brandhouten uit de vlam wegrukken.*
>
> *Maar zwak blijkt mijn mededogen te zijn:*
> *het weent alleen daar waar het het meest liefheeft.*
> *Zet Uw eigen arm in, die alles redden kan,*
> *en keer deze druppels van verdriet in vreugde.*

— *Philip Doddridge, in "The Life of Colonel Gardiner."*

Wenken voor predikers

Vers 158

"Een pijnlijke aanblik.

1. Overtreders buiten Gods grenzen.
2. Grenzen die zo vriendelijk zijn getrokken: "Uw woord."
3. Overtredingen die zo roekeloos ondankbaar zijn, zo vreselijk gevaarlijk, zo fataal.

Vers 158

"Verdriet over zondaars.

1. Een aanblik die we niet kunnen ontlopen.
2. Een verdriet dat we niet mogen ontlopen. (Zie Lot: 2 Petr. 2:7-8. Mozes: Deut. 9:18,19. Samuël: 1 Sam. 15:11. Jeremia: Jer. 9:1. Paulus: Filipp. 3:18. Christus: Luk. 19:41.)
3. Een reden die we zeker zullen onderschrijven.

Vers 158

"Een rechtvaardig mens kan niet anders dan bedroefd zijn over de zonden van de goddelozen. Hij ziet in hen:

1. Dat de goddelijke wet die hij liefheeft wordt geschonden.

2. Ondankbare opstand tegen de God Die hij aanbidt.
3. Minachting voor het evangelie van het heil en het bloed van Christus.
4. De heerschappij van Satan, de vijand van zijn God.
5. De ontluistering van zielen die heilige tempels hadden kunnen zijn.
6. Profetische tekenen van een verschrikkelijke, eeuwige vergelding.

— *J.F.*

Uitleg

Vers 159

"Zie aan, dat ik Uw bevelen lief heb, o HEERE!" Voor de tweede keer vraagt hij om aandacht. Eerder zei hij: "Zie mijn ellende aan" (vers 153). Nu zegt hij als het ware: zie mijn liefde aan. Hij had Gods bevelen lief. Hij had ze onuitsprekelijk lief, zo lief dat het hem verdriet deed als anderen ze niet liefhadden. Dit is een betrouwbare toets. Velen koesteren een warm gevoel voor de beloften, maar de bevelen kunnen ze niet uitstaan. De psalmist hield zo van alles wat goed en voortreffelijk was, dat hij alles liefhad wat God had geboden.

De bevelen zijn allemaal wijs en heilig. Daarom was de man van God er dol op. Hij vond het heerlijk om ze te kennen, erover na te denken, ze voor zich op te eisen en vooral ze in praktijk te brengen. Hij vroeg de Heere om dit te onthouden en te overwegen. Hij deed dat niet op grond van verdienste, maar om een antwoord te hebben op de lasterlijke beschuldigingen die op dat moment de scherpste angel van zijn verdriet vormden.

"Maak mij levend naar Uw goedertierenheid." Hier komt hij terug op zijn eerdere gebed: "Maak mij levend" (vers 154), "maak mij levend" (vers 156), "maak mij levend." Voor de derde keer bidt hij hetzelfde, met dezelfde woorden. Je kunt je voorstellen dat David zich

voelde als iemand die half bewusteloos is geslagen door de aanvallen van zijn vijanden. Onder hun eindeloze boosaardigheid dreigde hij flauw te vallen. Hij had herleving nodig, herstel en vernieuwing. Daarom pleitte hij om méér leven. O U, Die mij levend maakte toen ik dood was, maak mij opnieuw levend, zodat ik niet terugzak bij de doden! Maak mij levend, zodat ik de klappen van mijn vijanden overleef, en de zwakte van mijn geloof, en de duizeling van mijn verdriet!

Nu zegt hij niet: "Maak mij levend naar Uw rechten." Nu zegt hij: "Maak mij levend naar Uw goedertierenheid." Dit is het zwaarste geschut dat hij als laatste de strijd in sleept. Het is zijn allerlaatste argument. Als dit niet werkt, kan hij niets meer doen. Al een hele tijd klopt hij aan de poort van de barmhartigheid, en met deze reden slaat hij het hardst. Toen hij in een zware zonde was gevallen, riep hij dit: "Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid" (Ps. 51:3). Nu zit hij in zware nood, en hij pakt dezelfde krachtige redenering weer op.

God is liefde, dus geeft Hij ons leven. Hij is goedertieren, dus steekt Hij de hemelse vlam in ons opnieuw aan.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 159

"Zie aan, dat ik Uw bevelen lief heb, o HEERE!" Onderzoek mij. Kijk naar het bewijs dat ik gehecht ben aan Uw wet. Zo spreekt iemand die vrijmoedig durft te vragen, omdat hij weet dat hij echt aan God verbonden is en Zijn wet werkelijk liefheeft. Het lijkt op wat Petrus tegen de Zaligmaker zei (Joh. 21:17): "Heere! Gij weet alle dingen, Gij weet, dat ik U liefheb." Wie God echt liefheeft, mag dit zeggen zonder dat het ongepast klinkt. Hij mag er zo zeker van zijn dat hij Gods karakter oprecht liefheeft, dat hij Hem er plechtig op aanspreekt.

Zo kun je ook je vriend, je vrouw, je zoon of je dochter aanspreken, in het volste vertrouwen dat je van hen houdt. Zoveel liefde hoort een

mens voor hen te hebben, dat hij het zonder aarzeling kan zeggen. En zoveel liefde hoort een mens ook voor God te hebben, dat hij het met hetzelfde vertrouwen en met dezelfde eerlijkheid kan zeggen. — Albert Barnes.

Vers 159

"Zie aan, dat ik Uw bevelen lief heb." Hij zegt niet: zie hoe ik Uw bevelen uitvoer. Hij zegt: zie hoe ik ze liefheb. De troost van een strijdende christen in dit lichaam van zonde ligt eerder in de oprechtheid en gloed van zijn genegenheid dan in de absolute volmaaktheid van zijn daden. Vaak schiet hij tekort in zijn gehoorzaamheid aan Gods bevelen, als het om zijn daden gaat. Maar de liefde in zijn hart blijft. Voordat hij tot zonde verleid wordt en ook daarna voelt zijn ziel verdriet, omdat hij in zichzelf een verdorven wil of begeerte vindt die ingaat tegen de heilige wil van de Heere, zijn God.

Dat bewijst dat zijn liefde voor Gods bevelen onoverwinnelijk is. — William Cowper.

Vers 159

"Zie aan" enzovoort. Vertaal (het Hebreeuws is hetzelfde als in vers 158): "Zie, hoe lief ik Uw bevelen heb", zoals blijkt doordat het mij verdroot toen ik "gezien" had "degenen, die trouwelooslijk handelen". Hij smeekt God dit te zien, niet als iets wat genade verdient, maar als een kenmerkend teken van een godvrezend mens. — A. R. Fausset.

Vers 159

"Zie aan, dat ik Uw bevelen lief heb, o HEERE! maak mij levend." De liefde waarmee David God liefhad, kwam voort uit de liefde waarmee God hem eerst had liefgehad. Hij zag hoe groot Gods liefde voor hem was. Daardoor werd hij ertoe bewogen en gebracht om God ook weer lief te hebben. Wat hij bedoelt, is ongeveer dit: U ziet, Heere, dat ik een vijand van de zonde ben, ook in mijzelf, want ik heb Uw wet niet

vergeten. U ziet dat ik een vijand van de zonde ben in anderen, want het doet mij verdriet als ik zie dat zij Uw wet overtreden.

Daarom, o Heere, "maak mij levend". Laat Uw liefdevolle barmhartigheid mij vernieuwen, doen herleven, levend maken en herstellen. Daarmee hebt U mij geschapen en in Christus verlost. Daarmee hebt U mij uit zoveel nood gered en mij overladen met zoveel voortdurende weldaden. — Richard Greenham.

Vers 159

"Maak mij levend." De psalmist herhaalde zijn gebed om levend makende genade zo vaak. Toch was dat geen "ijdele herhaling"* of een leeg geluid. Elke keer werd het bezield door rijk geloof, door het sterke besef van zijn nood en door het vuur van zijn gloeiende liefde. We voelen hoe zwak onze kracht is en hoe koel onze liefde. Als dat ons ertoe brengt om deze bede honderd keer per dag in deze geest uit te spreken, dan blijft ze nooit onverhoord. — Charles Bridges.

*Negenmaal wordt deze bede met aandrang uitgesproken: vers 25, 37, 40, 88, 107, 149, 154, 156 en 159.

Vers 159

"Naar Uw goedertierenheid." We hoeven niet méér levend gemaakt te willen worden dan Gods goedertierenheid ons levend zal maken. — Matthew Henry.

Wenken voor predikers

Vers 159

1. Zijn eigen liefde beleden.
2. Gods liefde ingeroepen.
3. Nieuw leven afgesmeekt.

Vers 159

1. Om aandacht gevraagd: “Zie aan.”
2. Een belijdenis afgelegd: “dat ik Uw bevelen lief heb.”
3. Een bede aangeboden: “maak mij levend” enzovoort.
4. Een reden aangedragen: “naar” enzovoort.

— G.R.

Vers 159

“Mijn liefde en Uw goedertierenheid. De liefde van de heilige.

1. Beleden: “Gij weet alle dingen” enzovoort.
2. Voorgelegd. In nederig aandringen op haar oprechtheid. In het besef dat ze tekortschiet. In een gebed aan God om haar niet te negeren.
3. Uit het oog verloren in de plotselinge heerlijkheid van Gods goedertierenheid. Waar is mijn liefde nu?
4. Teruggevonden en nederig gebracht om levend gemaakt te worden. Heere, ik zeg er niets meer over: “Maak mij levend.” — W.B.H.

Vers 159

“Maak mij levend omwille van de liefde.

1. Een gebed om een levend gemaakt leven.
2. Gewekt door liefde voor Gods regel voor het leven.
3. Kracht bijgezet door de verwijzing naar die liefde.
4. Gericht aan de God van de liefde.

— C.A.D.

Vers 159

“Zie aan:

1. De heilige ontevredenheid van de gelovige: “Maak mij levend” enzovoort.

(a) Een gebed dat in de psalm vaak terugkomt en altijd met grote ernst wordt gebeden.

(b) Dat hij zo aandringt, bewijst dat hij geestelijk leeft. Alleen wie leeft, verlangt immers naar levend gemaakt worden.

(c) Wie het ernstigst is, voelt de zonde in zichzelf het scherpst en waardeert volledige heiliging het meest.

(d) Zo is dit misschien de enige ontevredenheid die volkomen zuiver van aard is.

1. De geruststellende eigenschap van God waarop hij zich kan beroepen: "Naar Uw goedertierenheid."

(a) Een eigenschap die niet alleen in het woord bekend is gemaakt, maar die we ook zelf zien in onze ervaring van haar zachte omgang.

(b) Een eigenschap die zonde bedekt en meeleeft met onze zwakheden.

(c) Een eigenschap die geraakt moet worden door de roep om levend makende genade.

1. Wat hij voor God moet kunnen brengen: "Zie aan, dat ik Uw bevelen lief heb."

(a) Omdat hij uit het woord Gods goedertierenheid leerde kennen en daardoor leven ontving.

(b) Zonder het woord kan het gebed niet echt zijn.

(c) Het is een goede reden om meer genade te verwachten, want "een iegelijk, die heeft, dien zal gegeven worden" enzovoort (Matth. 25:29).

— J.F.

Uitleg

Vers 160

Met dit vers rondt de lieflijke zanger dit deel op dezelfde manier af als het vorige: hij blijft stilstaan bij de zekerheid dat Gods waarheid

betrouwbaar is. Het loont voor de lezer om de verwantschap op te merken tussen Ps. 119:144, Ps. 119:152 en dit vers.

"Het begin Uws woords is waarheid." Zeggen de overtreders wat ze willen? God blijft waarachtig en Zijn woord is waarheid. De goddelozen liegen, maar Gods woord is waar. Zij beschuldigen ons van leugen. Onze troost is dat het waarachtige woord van God ons zal vrijspreken.

"Het begin" (Engels: "van het begin"). Gods woord was waar op het eerste moment dat het klonk. Het bleef waar door heel de geschiedenis heen. Voor ons werd het waar op het moment dat we het geloofden. En het was al waar voor ons, vóórdat wij er zelf trouw aan waren. Sommigen lezen het zo: "Uw woord is waar vanaf het hoofd". Dan is het waar als geheel, van boven tot onder. David had deze les door ervaring geleerd, en onze eigen ervaring leert ons hetzelfde. De Schrift is in Genesis net zo waar als in Openbaring. De vijf boeken van Mozes zijn net zo geïnspireerd als de vier evangeliën.

"En in der eeuwigheid is al het recht Uwer gerechtigheid." Wat U hebt vastgesteld, blijft in elk geval onherroepelijk. Tegen de uitspraken van de Heere kun je geen beroep aantekenen. Ook zal er nooit een van de daden van Zijn heerschappij worden ingetrokken. Er zit geen enkele fout in Gods woord of in Gods handelen met de wereld. In het boek van de openbaring niet en in het boek van de voorzienigheid niet: nergens is een foutenlijst nodig. De Heere heeft niets te betreuren en niets terug te nemen. Er valt niets bij te stellen of ongedaan te maken.

Alle oordelen, besluiten, geboden en plannen van God zijn rechtvaardig. Rechtvaardige dingen blijven bestaan. Elk daarvan zal daarom de sterren overleven. "Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet een jota noch een tittel van de wet voorbijgaan, totdat het alles zal zijn geschied." Gods gerechtigheid duurt voor eeuwig. Dat is een bemoedigende gedachte, maar er is een veel zoetere. Van ouds-

her zongen de priesters in de tempel: “Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.” Laat dat ook ons lied zijn.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 160

“Het begin Uws woords is waarheid.” Letterlijk staat er: “Het begin van Uw woord is waarheid.” Het begin staat hier tegenover het “voor eeuwig bestaan” in de toekomst, in het volgende zinsdeel. Cocceius en Hengstenberg lezen het anders: “De som van Uw woord is waar”, zoals in Num. 26:2 en 31:26. Maar dan raakt de hierboven genoemde tegenstelling in de Engelse vertaling zoek. Ook de oude vertalingen steunen de Engelse. Bovendien zou na “de som” een meervoud moeten komen: “van Uw woorden”, en niet “woord.” — A. R. Fausset.

Vers 160

“Het begin Uws woords is waarheid” enzovoort. David lijkt te zeggen: ik geloof dat U mij zo levend zult maken, want het allereerste begin van Uw woord is volkomen rechtvaardig en waar. Toen U voor het eerst een verbond met mij sloot, ondervond ik dat U mij niet bedroog of misleidde. U liet mij door Uw Geest Uw verbond geloven, en U meende het echt. Ik weet dat U doet wat U beloofd hebt. U belooft niet milder dan U trouw en rechtvaardig bent in het uitvoeren. Uw oordeel zal zo rechtvaardig zijn als Uw belofte waar is. Zodra U spreekt, gaat er waarheid van U uit, dat weet ik. Ik weet dus ook dat U mij zult verdedigen en bewaren, zodat Uw oordelen in U als rechtvaardig mogen schitteren. — Richard Greenham.

Vers 160

“Het begin Uws woords is waarheid” enzovoort. Gods gebod en belofte zijn buitengewoon ruim en reiken tot in alle tijden. Was een woord van gebod de leidsman van je jeugd? Dan verzeker ik je: het zal een

even goede stok zijn voor je ouderdom. Een goede belofte is een goede voedster, zowel voor het jonge kind als voor de uitgeputte grijsaard. De beste hartversterkers van je apothekers verliezen na verloop van tijd hun kracht, soms zelfs sneller naarmate ze sterker zijn. Maar heeft een belofte je twintig, dertig of veertig jaar geleden bemoedigd? Proef haar nu opnieuw, en je zult haar net zo vers vinden en vol kracht als altijd.

Was ze je grootste vreugde in je vrolijke jeugd? Dan, zeg ik je, bevat ze evenveel vreugde voor je droeve oude dag. Wat de profeet over God Zelf zegt (Jes. 46:4), kan ook van Gods woord worden gezegd: "En tot de ouderdom toe zal Ik Dezelfde zijn, ja, tot de grijsheid toe zal Ik ulieden dragen." Zegt de psalmist hier niet hetzelfde: "Het begin Uws woords is waarheid"? Dat is mooi: het begint goed. Maar houdt het ook zo goed vol? Ja, want hij voegt eraan toe: "en in der eeuwigheid is al het recht Uwer gerechtigheid." Daarbij past de andere uitdrukking in vers 152: "Van ouds heb ik geweten van Uw getuigenissen, dat Gij ze in eeuwigheid gegrond hebt." "In der eeuwigheid" en "in eeuwigheid gegrond." O, wat een zoete uitdrukking!

O, wat een gegronde troost! Broeders, maak zo snel mogelijk kennis met Gods woord en belofte, en houd die kennismaking eeuwig vast. Dan zal je kennis ervan nooit vooruitlopen op haar waarheid, of verder gaan dan die. Ken haar zo vroeg en zo lang als je wilt of kunt, en je zult haar nooit zien struikelen of tekortschieten. Na een lange ervaring met God kun je ervan zeggen: "Van ouds heb ik geweten van Uw getuigenissen, dat Gij ze in eeuwigheid gegrond hebt." — Anthony Tuckney, 1599-1670.

Wenken voor predikers

Vers 160

1. Vroeg: "het begin Uws woords is waarheid."

2. Laat: “in der eeuwigheid.” Of: Waarheid en onveranderlijkheid zijn de Jachin en Boaz van de gelovige.

Uitleg

Vers 161

“De vorsten hebben mij vervolgd zonder oorzaak.” Zulke mensen hadden beter moeten weten. Ze hadden mee moeten voelen met iemand van hun eigen rang. Van gelijken verwacht je een eerlijk proces. Het is laag om bevooroordeeld te zijn. Als de eer uit alle andere harten is verdwenen, hoort ze bovendien nog te wonen in de borst van koningen. En de eer verbiedt het om onschuldigen te vervolgen. Vorsten zijn aangesteld om onschuldigen te beschermen en onderdrukten te wreken. Het is een schande als zijzelf de rechtvaardigen gaan aanvallen. Het was een treurige situatie dat de man van God werd aangevallen door de rechters van de aarde.

Hun hoge positie gaf hun vijandschap gewicht en gif. Gelukkig kon David naar waarheid zeggen dat deze vervolging zonder oorzaak was. Hij had hun wetten niet overtreden en hun geen kwaad gedaan. Hij had zelfs nooit gewild dat hun iets overkwam. Hij had nooit opgeroepen tot opstand of anarchie. Hij had hun macht niet openlijk of in het geheim tegengewerkt. Dat maakte hun onderdrukking des te minder te verontschuldigen. Het nam ook een deel van de angel weg en hielp de dappere dienaar van God overeind te blijven.

“Maar mijn hart heeft gevreesd voor Uw woord.” Ontzag voor de vorsten had hem kunnen overweldigen. Maar een grotere vrees verdreef de kleinere, en Gods woord ontzag hij meer. Wat doen kronen en scepters er weinig toe in de ogen van iemand die in de geboden van zijn God een veel majestueuzer koningschap ziet! Vervolging maakt ons waarschijnlijk niet moedeloos en drijft ons niet tot zonde, zolang Gods woord voortdurend de hoogste macht over onze gedachten heeft.

Vers 161

"De vorsten hebben mij vervolgd." Het kwaad wordt nog zwaarder en bitterder als we bedenken dat juist de mensen die als schilden hadden moeten dienen om ons te beschermen, hun kracht gebruiken om ons te schaden. Ja, als bedrukte mensen worden geslagen door wie hoog gezeten zijn, denken ze als het ware dat Gods hand tegen hen is. Bij de profeet kwam nog iets bijzonders bij: hij moest het opnemen tegen de groten van het uitverkoren volk. God had deze mannen op zulke eervolle plaatsen gezet om steunpilaren van de gemeente te zijn. — Johannes Calvijn.

Vers 161

"Zonder oorzaak." Voor mij staat het vast: hoe ijveriger en trouwer ik Christus dien, hoe meer smaad en onrecht ik mag verwachten. De laatste tijd heb ik diep gedronken uit de beker van laster en smaad. Toch ben ik daardoor allerminst ontmoedigd. Ook niet door iets wat nog veel zwaarder is om te dragen: dat mijn pogingen om deze slechte wereld te verbeteren zo weinig succes hebben. — Philip Doddridge.

Vers 161

"Zonder oorzaak." We weten maar al te goed hoeveel vervolging het lichaam van Christus, de heilige Kerk, heeft moeten verduren van de koningen van de aarde. Laten we daarom ook hier de woorden van de Kerk herkennen: "De vorsten hebben mij vervolgd zonder oorzaak." Wat voor kwaad hadden de christenen de koninkrijken van de aarde dan gedaan? Hun Koning beloofde hun het koninkrijk van de hemel. Maar ik vraag je: wat had dat te maken met de koninkrijken van de aarde? Verbood hun Koning Zijn soldaten om soldij te betalen aan de koningen van de aarde of hun de verschuldigde dienst te bewijzen?

Zegt Hij niet tegen de Joden die Hem probeerden te beschuldigen: “Geeft dan den keizer, dat des keizers is, en Gode, dat Gods is” (Matth. 22:21)? Betaalde Hij zelfs niet persoonlijk belasting, met geld uit de bek van een vis? Soldaten van dit koninkrijk vroegen Zijn voorloper wat ze moesten doen voor hun eeuwig heil. Hij antwoordde niet: “Doe je riem af, gooi je wapens weg, verlaat je koning en vecht voor de Heere.” Hij zei: “Doet niemand overlast, en ontvreemdt niemand het zijne met bedrog, en laat u vergenoegen met uw bezoldigingen” (Luk. 3:14).

Zei niet een van Zijn soldaten, Zijn dierbaarste strijdmakker, tegen zijn medesoldaten, de provincialen van Christus om het zo te zeggen: “Alle ziel zij den machten, over haar gesteld, onderworpen”? En iets verderop voegt hij toe: “Zo geeft dan een iegelijk, wat gij schuldig zijt; schatting, dien gij de schatting, tol, dien gij den tol, vreze, dien gij de vreze, eer, die gij de eer schuldig zijt. Zijt niemand iets schuldig, dan elkander lief te hebben” (Rom. 13:1, 7-8). Draagt hij de Kerk niet op om zelfs voor koningen te bidden? Waarin hebben de christenen hen dan beledigd?

Welke verschuldigde dienst hebben ze niet bewezen? Waarin zijn christenen de heersers van de aarde ongehoorzaam geweest? De koningen van de aarde hebben de christenen dus zonder enige oorzaak vervolgd. — Augustinus.

Vers 161

“Maar mijn hart heeft gevreesd voor Uw woord.” Blijft er in je hart nog een huivering van angst over voor de toorn van bloeddorstige mensen die je bedreigen omdat je de waarheid belijdt? Zet dan naast een hart dat gloeit van liefde voor de waarheid een hart vol angst voor de toorn die God in voorraad heeft voor iedereen die de waarheid verlaat. Brand je per ongeluk je vinger? Dan houd je hem bij het vuur, want een groter vuur trekt het andere eruit. Zo moet je het ook

doen als je gedachten zijn verschroeid en je hart is geschrokken van het vuur van mensenwoede.

Houd ze een tijdje bij het hellevuur, dat God heeft klaargemaakt voor "den vreesachtigen" (Openb. 21:8) en voor iedereen die wegloopt van de vlag van de waarheid (Hebr. 10:39). Dan verlies je het gevoel van het ene vuur uit angst voor het andere. "Ignosce, imperator, tu carcerem, Deus gehennam minatur", zegt de heilige man: vergeef mij, keizer, als ik uw bevel niet gehoorzaam. U dreigt met een gevangenis, maar God met een hel. Opmerkelijk is wat David zegt: "De vorsten hebben mij vervolgd zonder oorzaak; maar mijn hart heeft gevreesd voor Uw woord." Hij had geen reden om bang te zijn voor mensen die geen reden hadden om hem te vervolgen.

Eén bedreiging uit het woord, die de punt van Gods toorn op zijn hart zet, jaagt hem meer schrik aan dan het ergste wat de machtigsten op aarde hem kunnen aandoen. Mensenwoede is, als ze het heetst is, nog maar een mild klimaat naast de toorn van de levende God. Wie beide heeft gevoeld, getuigt dat ook. Mensenwoede kan niet verhinderen dat Gods liefde bij het schepsel komt. Dat liet de heiligen midden in het vuur zingen, tot grote woede van hun vijanden, die hun tanden op elkaar zetten. Maar een schepsel onder Gods toorn lijkt op iemand die opgesloten zit in een gesloten oven.

Er is geen enkele spleet waardoor hitte kan ontsnappen of verkoeling naar binnen kan komen. — William Gurnall.

Vers 161

"Mijn hart heeft gevreesd voor Uw woord." Er bestaat een ontzag voor het woord dat ons er niet schuw voor maakt. Het maakt ons voorzichtig, zodat we het niet schenden en niets doen wat ertegen ingaat. Dit komt niet voort uit slaafse angst, maar uit heilige liefde, die het woord met eerbied omringt. Zo'n hart is niet bang voor het woord, maar verheugt zich erin, omdat het ons Gods bedoeling laat zien. In het volgende vers staat dan ook: "Ik ben vrolijk over Uw toe-

zegging." Dit ontzag heeft een eigen naam: eerbied, of godvruchtige vreze.

We bedenken dan van wie het woord is: het woord van de Heere, Die onze God is en het recht heeft te bevelen wat Hij wil. Aan Zijn wil en woord hebben we ons al onderworpen. We hebben ons toegewijd om Hem waardig te leven en in alles te behagen. Hij kan ons betrappen op al onze tekortkomingen, want Hij verstaat "van verre" onze gedachten (Ps. 139:2). Al onze wegen liggen open voor Hem. Hij is Degene van Wie we lezen: "Hij is een heilig God; Hij is een ijverig God; Hij zal uw overtredingen en uw zonden niet vergeven" (Joz. 24:19).

Dat wil zeggen: als we er zonder berouw in blijven volharden. Denken we hieraan, dan nemen we het woord aan met dat beven van het hart dat God zo hoog acht. — Thomas Manton.

Vers 161

"Gevreesd voor Uw woord." Mijn raad aan jullie allemaal, die dit boek komen lezen of horen, dat het woord van God is, het kostbaarste juweel en de heiligste relikwie die er nog op aarde is: breng de vreze Gods mee en doe het met alle eerbied die hem toekomt. Gebruik je kennis ervan niet om eigen eer te zoeken of nietige redetwisten te voeren, maar tot eer van God, tot groei in deugd en tot opbouw van jezelf en van anderen. — Thomas Cranmer, 1489-1555.

Vers 161

"Gevreesd voor Uw woord." Wie beven bij de overtuigingen van het woord, mogen daarna juichen om al de vertroostingen ervan. — Matthew Henry.

Wenken voor predikers

Schetsen bij sleutelwoorden van de psalm, van ds. C. A. Davis. Verzen 161-168. "Wat het woord is voor de gelovige: het voorwerp van ontzag

(vers 161), van vreugde (vers 162), van liefde (vers 163) en van lof (vers 164). Het brengt vrede voort (vers 165) en hoop (vers 166). Daarom wordt het bovenmate bemind (vers 167) en trouw onderhouden (vers 168).

Vers 161,162

"Gods woord, het voorwerp van godvruchtige vrees en godvruchtige vreugde.

1. Het laat het hart sidderen door zijn reinheid en kracht.
2. Het laat het hart juichen door zijn genade en waarheid.

— W.H.J.P.

Vers 161

1. Onrecht zonder oorzaak.
2. Recht met overvloedige oorzaak.

Vers 161 (tweede zinsdeel)

"Ontzag voor Gods woord: hoe gepast het is, hoe het heiligt en hoe slecht het is als het ontbreekt.

Vers 161

"Door ontzag tegengehouden.

1. Vervolging heeft geen oorzaak.
2. De verleidingen tot kwaad die daardoor ontstaan: tot wraak en tot afval.
3. De bescherming tegen vallen: ontzag voor Gods woord (1 Sam. 24:6; Dan. 3:16-18; Hand. 4:19; 5:29). — C.A.D.

Uitleg

Vers 162

"Ik ben vrolijk over Uw toezegging, als een, die een groten buit vindt." Zijn ontzag nam zijn vreugde niet weg. Zijn vrees voor God was niet het soort dat de volmaakte liefde wegjaagt, maar het soort dat zij juist voedt. Hij beefde voor het woord van de Heere en toch was hij er innig blij mee. Hij vergelijkt zijn blijdschap met die van een man die lang heeft gevochten, eindelijk heeft gewonnen en nu de buit gaat verdelen. Meestal is dat de taak van vorsten. David deed niet mee aan hun vervolgingen, maar ook hij kende zijn overwinningen, en zijn buit was even groot als hun grootste winst.

Wat het onderzoeken van de Schriften opleverde, was meer waard dan alle trofeeën uit de oorlog. Ook wij moeten voor de waarheid van God vechten. Elke leerstelling kost ons een gevecht. Maar als we haar na persoonlijke worstelingen volledig begrijpen, wordt ze ons dubbel dierbaar. Tegenwoordig moeten godvrezende mensen volop strijden voor Gods woord. Mogen we als buit een stevigere greep krijgen op dat onschatbare woord. Misschien was de psalmist ook blij als iemand die toevallig een verborgen schat vindt, waarvoor hij niet had gevochten. Dan lijkt hij op de man van God die bij het lezen van de Bijbel prachtige, gezegende ontdekkingen doet over Gods genade, die voor hem klaarligt.

Zulke ontdekkingen verrassen hem, want zo'n prijs had hij niet verwacht. Of we de waarheid nu vinden als vinders of als krijgers die ervoor strijden: de hemelse schat moet ons evenzeer dierbaar zijn. Wat een stille vreugde heeft de ploeger, als hij met zijn gouden vondst naar huis sluipt! Wat een gejuich van overwinnaars bij het verdelen van de buit! Hoe blij moet iemand zijn die zijn eigen deel in de beloften van de heilige Schrift heeft gevonden! Hij kan er zelf van genieten, want hij weet door het getuigenis van de Heilige Geest dat het allemaal van hemzelf is.

Vers 162

"Ik ben vrolijk over Uw toezegging, als een, die een groten buit vindt." Hij kwam nooit naar een dienst of inzetting van God, tenzij als een soldaat die na een grote slag de buit komt ophalen. Hij lag immers voortdurend in strijd met de verdorvenheid in zichzelf, die tegen zijn ziel streed. Nu komt hij om te horen wat God tegen hem zal zeggen. Hij maakt er zijn winst en voordeel van en haalt buit uit elk gebod, elke belofte en elke bedreiging die hij hoort. — John Cotton (1585-1652), in "The way of life."

Vers 162

"Ik ben vrolijk over Uw toezegging." "Euripides", zegt de redenaar, "heeft in zijn goed opgebouwde tragedies meer gedachten dan woorden." Ook Thucydides heeft elke lettergreep van zijn geschiedwerk zo vol inhoud gestopt dat beide gelijk oplopen. De werken van Lysias zitten zo mooi in elkaar dat je geen enkel woord kunt weghalen zonder de hele zin mee te nemen. Phocion had een bijzondere gave om veel te zeggen in weinig woorden. De Kretenzen waren in de tijd van Plato (al waren ze in de tijd van Paulus ontaard) meer gewichtig dan woordenrijk. Timanthes was beroemd omdat zijn schilderijen meer lieten bedoelen dan ze uitbeeldden.

En van Homerus zegt men dat niemand hem ooit in dichtkunst kon bijhouden. Hoeveel meer passen zulke hoge lofuitingen bij het boek van God! Dat heet terecht Biblia, het Boek. Het is dat ook echt, zowel door de treffende uitdrukkingen als door de volheid van de waarheid. Het is het enige boek waarbij (zoals Luther zegt) alle boeken van de wereld niet meer zijn dan afvalpapier. Bij uitstek wordt het het Woord genoemd, omdat het de maat en de grens moet zijn van al onze woorden. En het heet de Schrift, omdat het als opperheer boven

alle andere woorden of geschriften van mensen staat die in boeken zijn verzameld.

Want aan elk tittel daarvan hangt, zoals de rabbijnen zeggen, een berg van betekenis. Daaruit kun je bloemen en uitdrukkingen plukken om onze toespraken mee op te poetsen. Het zijn zelfs gezonde woorden, met een helende kracht, ver boven alle afgeslepen zinnen van menselijke welsprekendheid. — Thomas Adams.

Vers 162

"Als een, die een groten buit vindt." Dit sprekende beeld herinnert ons aan de innerlijke strijd die we moeten voeren om de buit van dit kostbare woord te bemachtigen. Het woord staat zo haaks op onze natuurlijke smaak en aard, dat alleen voortdurende zelfverloochening en strijd tegen de tegenzin van ons hart ons in staat stellen de buit te vinden. Maar wat een grote buit wordt er verdeeld als vrucht van die strijd! Hoe rijk en overvloedig is de beloning voor "een goed krijgsknecht van Jezus Christus", die door de kracht van de Geest vastbesloten is om verdrukkingen te lijden (2 Tim. 2:3), totdat hij de weerstand van zijn hart tegen deze geestelijke plicht heeft overwonnen.

Hij zal vrolijk zijn, "als een, die een groten buit vindt." Soms kan het onverwacht gebeuren, zoals bij de buit waarmee de melaatsen zich verrijkten in het legerkamp van de Syriërs. Soms zien we de rijkdom en de schatten in een Schriftgedeelte of een leerstelling, lang voordat we ze onze eigen kunnen maken. En vaak gordt men zich aan voor de strijd tegen luiheid en afdwaling, terwijl onze geestelijke waarneming zwak is en het ongeloof sterk. Dan stijgt menig gebed en menige zucht om Gods hulp omhoog, voordat we met de overwinning worden gekroond. Dan kunnen we, als vrucht van onze verovering, het woord met blijdschap toepassen op onze eigen nood en benauwdheid van dit moment. — Charles Bridges.

Vers 162

1. De verborgen schat: “groten buit” die in het woord van God verborgen ligt.
2. De gevonden schat: “als een, die … vindt” enzovoort.

(a) Door lezen.
(b) Door overdenking.
(c) Door gebed.

1. De schat waarvan we genieten: “ik ben vrolijk” enzovoort.

— G.R.

Vers 162

“Davids vreugde over Gods woord vergelijkt hij met de vreugde van de krijger die een grote buit vindt.

1. Soms wordt die grote vreugde gewekt door het feit dát er een woord van God is.

(a) De Schriften openbaren God.
(b) Ze zijn de gids voor ons leven.
(c) Ze zijn een zeker onderpand van barmhartigheid.
(d) Ze zijn het begin van gemeenschap met God.
(e) Ze zijn het werktuig om nuttig te zijn.

1. Vaak komt de blijdschap van de gelovige in het woord voort uit de strijd die hij moest voeren om het te pakken te krijgen.

(a) Over sommige leerstukken moesten we vechten voordat we er echt bij konden.
(b) Hetzelfde geldt voor de beloften.
(c) En voor de geboden.
(d) En voor de bedreigingen.

(e) Zelfs voor het woord dat Christus openbaart.

1. Soms bestaat de vreugde van de gelovige erin dat hij zonder enige strijd van Gods woord geniet: "die … vindt."
2. Er is vreugde die voortkomt uit het simpele feit dat de heilige Schrift als een buit kan gelden.

(a) Een buit maakt een einde aan de onzekerheid.
(b) Hij verzwakt de tegenstander voor elke aanval in de toekomst.
(c) Hij geeft een gevoel van overwinning.
(d) Bij het verdelen van de buit is er winst, genoegen en eer.
(e) Het buitmaken van de vijand is een voorspelling van rust. Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1641: "Great Spoil."

Uitleg

Vers 163

"Ik haat de valsheid, en heb er een gruwel van." Dit is een dubbele uitdrukking voor een afschuw die niet in woorden te vatten is. Valsheid in de leer, in het leven of in het spreken, valsheid in welke vorm ook, was voor de psalmist volkomen weerzinwekkend geworden. Voor een oosterling was dit een opmerkelijke staat. Meestal vindt een oosterling liegen heerlijk. Het enige wat hij erin verkeerd vindt, is dat de leugenaar er niet handig genoeg in is, zodat hij wordt betrapt. David zelf was al een heel eind gekomen toen hij hier aankwam.

Hij doelt overigens niet alleen op leugens in een gesprek. Hij bedoelt duidelijk ook een verdraaid geloof en verkeerd onderwijs. Elk verzet tegen de God van de waarheid beschouwde hij als liegen. Daar keerde hij zijn hele ziel tegen, met de grootst mogelijke verontwaardiging. Godvrezende mensen horen valse leer net zo te verafschuwen als een leugen.

"Maar Uw wet heb ik lief", omdat die louter waarheid is. Zijn liefde was net zo vurig als zijn haat. Mensen die oprecht zijn, houden van de

waarheid en haten liegen. Het is goed dat we weten waar onze haat en onze liefde naartoe gaan. We kunnen anderen een wezenlijke dienst bewijzen door te zeggen wat daarvan de doelen zijn. Liefde en haat werken allebei aanstekelijk. Zijn ze geheiligd, dan is het des te beter naarmate hun invloed verder reikt.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 163

"Ik haat de valsheid, en heb er een gruwel van" enzovoort. Hier zien we hoe het licht in Davids ziel steeds meer toenam, tot het vol en helder dag was. Eerder in deze psalm had David, terwijl hij aan zijn eigen zonde dacht, gebeden: "Wend van mij den weg der valsheid" (Ps. 119:29). De Heere had dat gebed echt verhoord, want nu zegt hij dat hij een volkomen afkeer heeft van elke valse weg: "Ik haat de valsheid, en heb er een gruwel van." En we zien enigszins het middel waardoor de Heilige Geest die verandering bewerkte: "Uw wet heb ik lief." Ja, zoals hij in een later vers zegt: "ik heb ze zeer lief" (Ps. 119:167).

Zo gaat het altijd. Het hart moet iets heiligers hebben om van te houden, om de leegte te vullen. Anders beschermt niets ons tegen een terugval in de zonde. Ik kan eindeloos praten over de zonde van liegen, over de schande ervan en over het gevaar. Mijn woorden zouden op dat moment en een tijdje wel enige invloed kunnen hebben. Maar is het hart niet vervuld van liefde tot God en tot Gods wet, dan blijkt de eerste verzoeking te sterk. De Bijbel leert ons dit op allerlei manieren, steeds opnieuw. God zegt tegen Israël niet alleen: "Laat af van kwaad te doen", maar ook: "Leert goed doen" (Jes. 1:16-17).

En nog scherper zegt de apostel dit in zijn strijd tegen dronkenschap: "En wordt niet dronken in wijn, waarin overdaad is, maar wordt vervuld met den Geest" (Ef. 5:18). — Barton Bouchier.

Vers 163

"Ik haat de valsheid, en heb er een gruwel van." "Valsheid" (Engels: "lying", liegen) betekent volgens het taalgebruik van de Schrift niet alleen spreken tegen wat je denkt. Het betekent ook denken tegen de waarheid van de dingen. Vooral is het: aan anderen de aanbidding en eer geven die alleen de ware God toekomen, en buiten Gods waarheid om denken en handelen. De mannen die die godvruchtige man vervolgden, dachten over aards succes en macht zoals ze niet hadden mogen denken.

Ze oordeelden onjuist over Gods dienaar en dachten goddeloos over God Zelf. De man van God keek dit allemaal recht in het gezicht. Hij zag hoe slecht en laag het was, en hij bleef zeggen: "Ik haat de valsheid, en heb er een gruwel van; maar Uw wet heb ik lief." Hij kon zich wegdraaien van alle valse en misleidende wegen van mensen, van alle trots en praal rond de hoven, en van de zondige bezigheden van wereldse mensen. Ook kon hij zich afwenden van de opzichtige afgoderij van heidense volken. Dan richtte hij zich van harte op Jehova.

Hij zag Hem in dat wonderlijke ritueel, waarin Gods barmhartigheid zichtbaar werd in plaatsvervangende offers, rituelen en feesten. Hij richtte zich op die heilige wet die was gegeven als regel voor de plicht en de dankbare gehoorzaamheid van mensen. Die had hij lief als openbaringen van Gods genade. — John Stephen.

Vers 163

"Ik haat de valsheid, en heb er een gruwel van": niet alleen "haten" of alleen "verfoeien", maar "haten en verfoeien", om de betekenis te versterken en feller te maken. Waar de vijandschap tegen de zonde niet groot is, kan de zaak worden bijgelegd en afgedaan.

Maar David wil er niets mee te maken hebben. Hij zegt: ik walg ervan, ik verfoei haar en ik haat haar met een dodelijke haat. Een lichte

afkeer van een zondige levenswijze is niet genoeg om ons er veilig tegen te houden. — Thomas Manton.

Vers 163

"Zonde" lijkt haar naam te ontlenen aan het Hebreeuwse woord "sana", haten, het woord dat hier gebruikt wordt. Want zonde moet het meest van alles worden gehaat, als het grootste kwaad, omdat het ons het verst van God verwijdert, het grootste goed. Niemand kan haar haten, tenzij hij Gods wet liefheeft, want alle haat komt voort uit liefde.

Een natuurlijk mens kan boos zijn op zijn zonde, maar haten kan hij haar niet. Ja, hij kan haar verlaten, maar niet verfoeien. Zou hij dat doen, dan verfoeide hij alle zonde en niet alleen één bepaalde zonde. — Abraham Wright.

Vers 163

"Valsheid." Alle onrechtvaardigheid is afschuwelijk, en elk soort onrecht is een zware misdaad. Maar liegen steekt daar bovenuit: geen misdaad ondermijnt de samenleving en het menselijk leven zo sterk. God verafschuwt dit daarom het diepst, en mensen hebben alle reden om het ook te verfoeien. De lasteraar is hier het zwaarst schuldig aan. "Een Belialsgetuige bespot het recht; en de mond der goddelozen slokt de ongerechtigheid in", zegt de wijze (Spr. 19:28). Eerlijk beschouwd pleegt hij elke vorm van onrecht. Hij overtreedt de hele tweede tafel van de geboden, die over onze naaste gaat.

Heel duidelijk getuigt hij vals tegen zijn naaste. Ook begeert hij het bezit van zijn naaste. De lasteraar vertelt zijn verhaal namelijk steeds uit zo'n ongeordend verlangen: voor zijn vermeende eigen voordeel wil hij zijn naaste iets goeds afpakken en dat zelf hebben. Bovendien steelt en rooft hij de goede naam van zijn naaste. Hij schendt en bezoedelt diens reputatie en vermoordt zijn eer als een sluipmoordenaar. Zo overtreedt hij alle regels van de gerechtigheid en doet hij zijn naaste elk soort onrecht aan. — Isaac Barrow.

Wenken voor predikers

Vers 163

"Tegengestelde polen van het christelijk karakter.

1. Waarom ik liegen haat: het komt van de duivel (Joh. 8:44; Hand. 5:3). Het voert naar de duivel toe (Openb. 21:8; Openb. 22:15). Het is laag, gevaarlijk en vernederend (Spr. 19:5; 1 Tim. 4:2; 2 Tim. 3:13). En de Heere haat het (Spr. 6:16-17; Spr. 12:22).
2. Waarom ik de wet liefheb: ze komt van God, ze toont Zijn karakter en ze is het voorbeeld waar ik naar wil leven.
3. Hoe ik zover ben gekomen dat ik haat en liefheb: door Gods genade (vers 29).

— G.A.D.

Vers 163

1. Tegengestelde dingen.
2. Tegengestelde gevoelens.

Uitleg

Vers 164

"Ik loof U zeven maal des daags, over de rechten Uwer gerechtigheid." Hij wilde zijn volmaakte God volmaakt prijzen. Daarom bracht hij het volmaakte aantal lofzangen voort. Zeven kan ook gewoon betekenen: heel vaak. Steeds opnieuw bracht hij zijn hart dankend naar God. Dan dankte hij voor Gods goddelijke leiding in Zijn Woord en voor Zijn goddelijk handelen in de voorzienigheid. Zijn stem zong van de rechtvaardigheid van de Rechter van de hele aarde. Zo vaak hij aan Gods wegen dacht, sprong er een lied op zijn lippen. Zag hij de onderdrukkende vorsten of hoorde hij de leugens die zich om hem heen opstapelden?

Dan voelde hij zich nóg sterker gedrongen om God te aanbidden en groot te maken, want in alles is Hij waarheid en gerechtigheid. Ontnemen anderen ons de lof die ons toekomt? Laat dat dan een waarschuwing zijn: wij mogen onze God, Die zoveel meer eer verdient, niet net zo behandelen. Loven we God terwijl we vervolgd worden? Dan klinkt ons lied Hem des te mooier, juist omdat we in het lijden standvastig blijven. Houden we ons verre van elke leugen? Dan is ons lied Hem aangenamer, want het komt uit zuivere lippen. Vleien we nooit mensen?

Dan zijn we beter in staat om de Heere te eren. Prijzen wij God zeven keer per dag? Of prijzen we Hem misschien maar één keer in de zeven dagen?

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 164

"Ik loof U zeven maal des daags." Wat er in de ziel leeft, blijft niet lang verborgen. Is het sterk, dan breekt het door in daden. De liefde tot God lijkt op een vuur in het hart van de mens. Dat vuur laat zich zien in gehoorzaamheid aan Zijn geboden en in lof voor Zijn weldaden. Dat is precies wat David hier betuigt. Zijn liefde tot God lag niet werkeloos in zijn hart. Zij maakte hem vurig en ijverig in de lofprijzing, zodat hij God "zeven maal des daags" loofde. Dit getal drukt namelijk uit hoe nauwgezet zijn toewijding was en hoe hevig zijn liefde brandde. Basilius zegt: in het prijzen van God kon hij nooit genoeg krijgen. — William Cowper.

Vers 164

"Ik loof U zeven maal des daags." Sibbes zegt: "Elke genade groeit door haar eigen gebruik, en zo is het ook met de genade van het gebed. Door te bidden leren wij bidden." Zo ging het ook de psalmist. Vaak was hij er al voor het ochtendgloren om te bidden, en midden in

de nacht stond hij herhaaldelijk op om zijn ziel voor God uit te storten. Nu zegt hij dat hij "zeven maal des daags" prijst. Wij zouden zeggen: "bij elke stap en bij elke wending" vindt hij een gelegenheid om te loven, en hij vindt er vreugde in. O, had ik toch de geest van David en zijn manier van leven! — Barton Bouchier.

Vers 164

"Ik loof U zeven maal des daags." Een christen hoort zich buitengewoon toe te leggen op dit dagelijkse werk, en dan zonder grenzen. — Walter Marshall.

Vers 164

"Ik loof U zeven maal des daags." David bedoelt niet dat hij elke dag zeven vaste uren voor deze plicht had. Zo willen de pausgezinden het wel zien, om hun zeven kerkelijke gebedsuren te rechtvaardigen. Nee, hier staat een bepaald getal voor een onbepaald getal. Het komt dus hierop neer: hij loofde God op één dag heel vaak. Zijn heilige hart greep elke gebeurtenis in Gods leiding aan om hem naar de hemel te brengen, met als opdracht gebed en lofprijzing. — William Gurnall.

Vers 164

"Zeven maal des daags." Sommige Joodse rabbijnen houden vol dat David dit hier letterlijk zegt. Volgens hen waren de vrome Hebreeën gewend om God 's morgens tweemaal te prijzen vóór het lezen van de tien geboden en eenmaal erna. 's Avonds deden ze dat tweemaal vóór het lezen van datzelfde stuk uit het geïnspireerde Woord en tweemaal erna. Dat telt op tot zeven keer per dag. — James Anderson, in zijn aantekening bij Calvijn op deze plaats.

Wenken voor predikers

Vers 164

Lof die wordt gebracht: vaak, op vaste tijden, van harte en met inzicht.

Lof zonder einde.

1. Ware lof is altijd op zijn plaats.
2. Ware lof is altijd welkom.
3. Ware lof wordt nooit moe. — C.A.D.

Vers 164

1. Sommigen loven U nooit. Maar ik loof U "zeven maal des daags" enzovoort, want dat doe ik graag. "De rechten Uwer gerechtigheid" jagen hén schrik aan, maar mij vervullen ze met vreugde.
2. Sommigen loven U zwak en koel. Maar "zeven maal" enzovoort. Mijn warme toewijding moet zich vaak in lofprijzing uiten.
3. Sommigen vinden het genoeg om U nu en dan te loven. Maar "zeven maal" enzovoort. Zij denken dat het volstaat de dag met lof te beginnen en af te sluiten. Ik leef daarentegen de hele dag in een geest van lofprijzing.
4. Sommigen houden er snel mee op. Maar "zeven maal" enzovoort. Niet maar zeven keer, maar "tot zeventigmaal zeven maal". Ik zal U zelfs zonder ophouden loven.

— W.H.J.P.

Uitleg

Vers 165

"Die Uw wet beminnen, hebben groten vrede, en zij hebben geen aanstoot." Wat een verrukkelijk vers! Het woont niet bij mensen die

de wet volmaakt houden, want waar vind je die? Het woont bij hen die de wet liefhebben. Hun hart en hun handen zijn in overeenstemming gebracht met haar voorschriften en eisen. Zij blijven zich met hun hele hart inspannen om de wet te gehoorzamen. Toch worden ze vaak vervolgd, en dan nog hebben ze vrede, ja, grote vrede. Want zij kennen het geheim van het verzoenende bloed. Zij hebben de kracht van de vertroostende Geest ervaren.

En voor de Vader staan ze als mensen die Hij heeft aangenomen. De Heere laat hen Zijn vrede voelen, die alle verstand te boven gaat. Ze hebben veel moeilijkheden en de hoogmoedigen zullen hen waarschijnlijk vervolgen. Maar meestal heerst er in hen een diepe rust: een vrede die te groot is voor deze kleine wereld om hem te breken.

En "zij hebben geen aanstoot", of, zoals het ook vertaald kan worden: "niets zal hen echt kunnen schaden". "En wij weten, dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn." Het kan niet anders dan dat er ergernissen komen. Maar wie de wet liefheeft, sticht vrede. Zo geeft hij geen ergernis en neemt hij er zelf ook geen aan. Vrede die berust op overeenstemming met Gods wil leeft en blijft. Het loont de moeite er vol geestdrift over te schrijven, zoals de psalmist hier doet.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 165

"Die Uw wet beminnen, hebben groten vrede." Er razen stormen en onweders over de wereld. Maar in de borst van wie Gods wil niet alleen doet, maar die "liefheeft" te doen, heerst een volmaakte stilte. Zij zijn in vrede met God door het bloed van de verzoening. Zij zijn in vrede met zichzelf, doordat hun geweten antwoord kan geven en doordat de begeerten die tegen de ziel strijden onderworpen zijn. Zij zijn in vrede met alle mensen door de geest van liefde. En de hele

schepping leeft zo in vrede met hen dat alle dingen hun ten goede meewerken.

Geen uiterlijke moeilijkheid kan hun deze "grote vrede" afnemen. Er zijn "ergernissen" en struikelblokken: vervolging en verzoeking leggen ze in hun weg, vijanden doen het uit boosaardigheid en vrienden door af te vallen. Maar niets van wat zij zien, horen of voelen kan hen van hun koers houden of eraf brengen. Hemelse liefde overwint elke hindernis en rent met vreugde over de weg van Gods geboden. — George Horne.

Vers 165

"Die Uw wet beminnen, hebben groten vrede." Er zijn Eli's geweest die beefden voor de ark van God. Er zijn Uzza's geweest die uit angst hun hand uitstaken omdat de ark leek te vallen. Maar in de diepste nood die de gemeente heeft doorgemaakt en in de felste stormen die om haar heen hebben gewoed, zijn er altijd ware en trouwe mannen van God geweest die nooit wanhoopten. In elke tijd waren er Luthers en Latimers. Zij hielden hun vertrouwen niet alleen vast, maar hun vrede werd zelfs dieper naarmate de golven harder bulderden.

Hoe meer mensen hen in de steek lieten, des te inniger werd hun omgang met God. Ze hielden zich stevig vast aan Hem en Zijn beloften. Hun hart kon binnengaan in de schuilplaats van de Allerhoogste. En hoewel alles buiten hen erop uit was hen te verontrusten, te bedreigen en schrik aan te jagen, werden zij geleid tot volkomen vrede. — James Martin, in "The Christian Mirror, and other Sermons", 1878.

Vers 165

"Die Uw wet beminnen, hebben groten vrede." Een zuiver geweten helpt ons aan troostrijke gedachten. Let er wel op dat een goed geweten en een goede wandel de vrede niet zozeer voortbrengen als wel bewaren. De blijdschap in de Heilige Geest bouwt haar nest alleen in een heilige ziel. Toch kan alleen het bloed van Christus vrede spreken: "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vre-

de bij God, door onzen Heere Jezus Christus" (Rom. 5:1). Een nauwgezet leven schept geen rust in het geweten, maar bewaart haar wel. Een gemakkelijke schoen geneest geen pijnlijke voet, maar behoedt een gezonde voet voor schade.

Wie met God wandelt volgens de regels van het evangelie, bezit de vrede als erfdeel. Die vrede is zo'n schat dat een christen zijn roem uit zichzelf kan putten (Gal. 6:4; Gal. 6:16). Zijn eigen hart zingt hem een vrolijk lied voor, en dat lied kunnen de dreigementen en het gesmaad van de wereld niet het zwijgen opleggen. De schat van die troost raakt niet op in de verdrukking. Zelfs de dood put hem niet uit, maar vergroot hem en tilt hem op tot een eeuwige zegetocht. O, hoe voortreffelijk en hoe onmisbaar is die vrede!

Paulus bewaarde haar als een versterkende drank voor zijn sterfbed: "Want onze roem is deze, namelijk de getuigenis van ons geweten" (2 Kor. 1:12). En Hizkia durft haar voor God omhoog te houden en zich er ook mee op te beuren, nu de dood nadert. Een geweten dat goed is voor wat de oprechtheid betreft, is ook goed voor wat de gemoedsrust betreft: "Elk rechtvaardige is moedig, als een jonge leeuw." Wie Gods geboden liefhebben en houden, hebben grote vrede (Spr. 28:1; Ps. 119:165). En de apostel zegt: "Indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God" (1 Joh. 3:21).

Ik mag daaraan toevoegen: ook tegenover mensen. O, wat een troost en verkwikking geeft een zuiver geweten! Wie het met zijn geweten ernst is, draagt iets in zich waarmee hij aanklachten van buiten kan beantwoorden. Hij bezit een schat die ook in de grootste nood en gevaren niet opraakt. Ik sluit af met een prachtige uitspraak van Bernardus: "De genoegens van een goed geweten zijn het paradijs van de zielen, de vreugde van de engelen, een tuin vol verrukking, een veld van zegen, de tempel van Salomo, het hof van God, de woonplaats van de Heilige Geest." — Oliver Heywood.

Vers 165

"Groten vrede." Merk op dat het Hebreeuwse woord voor "vrede" shalom is. Het betekent niet alleen "vrede". Het omvat ook volmaaktheid, heelheid, voorspoed, rust, gezondheid en veiligheid, en de voltooiing en bekroning van alles wat goed is. De Hebreeën gebruiken het ook zo, vaak zelfs. Daarom wensen ze elkaar bij het groeten het beste toe met de woorden shalom lekha, dat is "vrede zij met u". Het is alsof je zegt: "moge het je in alles goed gaan." — Thomas Le Blanc.

Vers 165

"Die Uw wet beminnen." Een wet liefhebben klinkt vreemd, maar alleen dat is het ware, goddelijke leven. Wie de wet houdt uit angst voor haar straffen, handelt slechts uit vrees of berekening. Wie haar houdt om zijn goede naam te bewaren, handelt misschien netjes en respectabel. Wie haar houdt omdat dat het beste is voor de samenleving, heeft wellicht wereldlijk eigenbelang op het oog. Wie haar houdt omwille van zijn lichamelijke gezondheid, volgt mogelijk de berekenende levenshouding van de epicurist. Maar houd je haar omdat je haar liefhebt? Dan blijkt dat zij al deel van je is en is doorgedrongen tot de morele vezels van ons bestaan. Dan wordt de zonde je tot afkeer en verliezen verzoekingen hun macht. — W.M. Statham, aangehaald in "Anti-toilette Commentary on the Psalms", 1879.

Vers 165

"En zij hebben geen aanstoot." In het Hebreeuws staat: "zij hebben geen struikelblok." Vergelijk 1 Joh. 2:10: "geen ergernis is in hem", namelijk in wie in het licht blijft. Dat licht laat hem zulke struikelblokken zien, zodat hij ze op tijd kan ontwijken en er niet over valt. Rijkdom, verdrukking en verzoeking brengen velen ten val (Jes. 8:14-15; Ezech. 3:20; 7:19; 14:3; 44:12). Voor hem zijn ze dat niet. — A.R. Faussett.

Vers 165

Jullie die nieuwe schepselen zijn en Gods heilige wet liefhebben: leer de ware wijsheid kennen. Ieder van jullie die werkelijk tot Christus is gebracht, wordt veranderd naar Zijn beeld. Daarom heb je Gods heilige wet lief. “Ik heb een vermaak in de wet Gods, naar den inwendigen mens.” “De bevelen des HEEREN zijn recht, verblijdende het hart” (Ps. 19:9). De wereld zegt: wat ben jij toch een slaaf! Je mag op zondag geen vermaak zoeken. Je kunt niet gezellig gaan wandelen of op de thee gaan. Je kunt niet naar een dansfeest of naar de schouwburg.

Je mag niet meedoen aan de genoegens van een zinnelijk uitgaansleven. Je bent een slaaf. Mijn antwoord is: Christus kende geen van die genoegens. Hij had ze niet nodig, en wij ook niet. Hij wist wat werkelijk wijs, goed en gelukkig was, en Hij koos Gods heilige wet. Hij was de vrijste van alle wezens, en toch kende Hij geen zonde. Maak mij alleen maar vrij zoals Christus vrij is. Meer vraag ik niet. “Die Uw wet beminnen, hebben groten vrede, en zij hebben geen aanstoot.” — Robert Murray M’Cheyne, 1813-1843.

Vers 165

“En zij hebben geen aanstoot.” Draag je dit kenmerk van Gods kinderen? Dan stoot je je niet aan wat God beschikt, ook niet als het haaks staat op je eigen wensen. Je hebt immers een God bij Wie je in elke nood kunt schuilen, en een vast verbond om op te rusten. Daarom raakt het gesmaad hen niet dat over hen en over Gods weg wordt rondgestrooid. Zij hebben God immers juist gevonden, en wel op de weg waarover anderen kwaad spreken. Niets van wat bij Gods weg hoort, schrikt hen zo af dat ze die weg niet meer willen of hem verlaten. Toch moeten we goed oppassen dat wijzelf geen aanstoot nemen. — John Bunyan.

Vers 165

1. Grote liefde voor een grote wet.
2. Grote vrede midden in grote onrust.
3. Groot houvast tegen alle struikelblokken.

Vers 165

Volkomen vrede.

1. Gods wet verdient onze liefde.
2. Liefde voor de wet geeft grote vrede. Vrede met God door het bloed van de verzoening. Vrede met jezelf door een goed geweten en het bedwingen van slechte begeerten. Vrede met mensen door liefde.
3. De vrede die uit liefde voor de wet groeit, beschermt tegen struikelen: "zij hebben geen aanstoot". Het dagelijkse kruis (Mark. 5:21,22) doet hen niet struikelen, de vurige beproeving (Mark. 4:7) evenmin, en ook niet de vernederende leer (Joh. 6:60; Joh. 6:66 enzovoort). — C.A.D.

Vers 165

1. Wie bedoeld wordt: "die Uw wet beminnen".
2. De zegen die zij ontvangen: "groten vrede".
3. Het kwaad dat zij ontlopen: "zij hebben geen aanstoot".

— G.R.

Vers 165

De vrede en de veiligheid van de godvruchtigen.

1. Hun vrede. Die komt voort uit:

(a) Een geweten dat niet meer aanklaagt.
(b) Overeenstemming met de eisen van de wet.

(c) Het genieten van de voorrechten die de wet openbaart.
(d) De zekerheid van Gods goedkeuring en zegen.

1. Hun veiligheid.

(a) Ze zijn klaar voor elke plicht.
(b) Ze zijn bestand tegen elke verzoeking.
(c) Hun is toegezegd dat ze tot het einde volharden.
(d) Ze hebben de belofte van Gods bescherming.

— W.H.J.P.

Vers 165

1. Een eervolle titel: "die Uw wet beminnen".
2. Een kostbaar bezit: "groten vrede".
3. Een gezegende bescherming: "zij hebben geen aanstoot".

— J.F.

Uitleg

Vers 166

"O HEERE! ik hoop op Uw heil, en doe Uw geboden." Hier zien we redding uit genade én de vruchten die daaruit voortkomen. Davids hele hoop rustte op God. Van Hem alleen verwachtte hij redding. En daarna deed hij zijn uiterste best om de geboden van Zijn wet na te leven. Mensen die het minst op goede werken bouwen, hebben er vaak juist het meeste. Dezelfde goddelijke leiding die ons losmaakt van het vertrouwen op eigen daden, laat ons overvloedig zijn in elk goed werk, tot eer van God. Als het moeilijk wordt, zijn er twee dingen te doen.

Eerst: op God hopen. Dan: doen wat juist is. Het eerste zonder het tweede is aanmatiging. Het tweede zonder het eerste is leeg vormendienst. Het is goed als we bij het terugkijken kunnen zeggen dat we hebben gehandeld zoals de Heere beveelt. Zijn we recht tegenover

God geweest? Dan weten we zeker dat Hij vriendelijk met ons zal omgaan.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 166

"O HEERE! ik hoop op Uw heil" enzovoort. Zo behoren alle knechten van God te willen worden aangetroffen: hopend op Zijn barmhartigheid en Zijn geboden doende. Het is niet moeilijk aan te tonen hoe nauw de gezindheid die hier beleden wordt, verbonden is met de gehoorzaamheid waar zij hier mee samengaat! De hoop op redding is de grote drijfveer die ons dóór en dóór tot heiligheid aanzet. En het besef dat we Gods wil gehoorzamen, versterkt onze hoop dat we deel hebben aan Gods barmhartigheid. — John Morison.

Vers 166

"O HEERE! ik hoop op Uw heil." Deze woorden heeft hij geleend van de goede, oude Jakob (Gen. 49:18). — John Trapp.

Vers 166

"En doe Uw geboden." Ga doen wat je leest! Een student natuurkunde is er niet tevreden mee een natuurkundeboek van kaft tot kaft door te nemen. Hij gaat zelf aan het experimenteren. Het levensbloed van de godsdienst zit in de praktijk. Christenen moeten wandelende Bijbels zijn. Xenofon zei: "Velen lezen de wetten van Lycurgus, maar weinigen houden zich eraan." Het geschreven Woord is niet alleen een richtsnoer voor onze kennis maar ook voor onze gehoorzaamheid.

Het is er niet alleen om ons zicht te verbeteren, maar ook om ons tempo te verbeteren. David noemt Gods Woord "een lamp voor mijn voet" (Ps. 119:105). Het was niet alleen een licht voor zijn ogen om bij te zien, maar ook voor zijn voeten om bij te lopen. Door het in prak-

tijk te brengen, handelen we met het talent van onze kennis en maken we er winst mee. Dán lees je de Schrift tot zegen: als je vlucht voor de zonden die het Woord verbiedt en de leringen omhelst die het Woord gebiedt.

Lezen zonder doen is niet meer dan een fakkel die mensen de weg naar de hel verlicht. — Thomas Watson.

Vers 166, 167, 168

Wie de geboden achter zijn rug gooit, is bijzonder aanmatigend als hij de beloften op zichzelf toepast. Hoop zonder gehoorzaamheid zal een mens beschamen. Wie het Woord van God heeft leren kennen, weet dat de wet door het geloof niet tenietgedaan wordt maar bevestigd: "Doen wij dan de wet te niet door het geloof? Dat zij verre; maar wij bevestigen de wet" (Rom. 3:31). Christus, het Hoofd en de Profeet van de gemeente, laat in Zijn bergrede zien hoe ver de wet reikt. Zij eist reinheid van hart en gedachten, net zoals van leven en daden.

Hij veroordeelt wie "een van deze minste geboden zal ontbonden, en de mensen alzo zal geleerd hebben". Maar wie "dezelve zal gedaan en geleerd hebben", noemt Hij groot in Zijn koninkrijk (Matth. 5:19). De wet die op de berg Sinaï werd uitgesproken, bevestigt de Wetgever Christus op de berg Sion als maatstaf voor gerechtigheid. Wie goed onderwezen is en "naar dezen regel" wandelt, laat zijn hart én zijn levenswandel door die regel sturen. "Over dezelve zal zijn vrede en barmhartigheid", en zo laten zij zien dat zij echt "het Israel Gods" zijn (Gal. 6:16). — Nathanael Vincent.

Wenken voor predikers

Vers 166

1. Een hoop die niet beschaamt.
2. Een leven waarvoor je je niet schaamt.
3. Een God voor Wie je je niet schaamt.

Vers 166

Een goede hoop door genade.

1. Heil is Gods gave: “Uw heil”.
2. De hoop grijpt het aan: “ik hoop”.
3. Gehoorzaamheid gaat ermee samen: “en doe Uw geboden”. Hebr. 6:9.

— C.A.D.

Uitleg

Vers 167

“Mijn ziel onderhoudt Uw getuigenissen.” Mijn uiterlijke leven heeft Uw voorschriften onderhouden. Mijn innerlijke leven, mijn ziel, heeft Uw getuigenissen onderhouden. God heeft over veel heilige waarheden getuigenis gegeven. Wij houden die vast alsof ons leven ervan afhangt. De mens die genade kent, bergt Gods waarheid in zijn hart op als een buitengewoon dierbare, kostbare schat. Hij bewaart haar, hij houdt haar vast. Zijn verborgen ziel, zijn diepste zelf, wordt de wachter over deze goddelijke onderwijzingen. Zij zijn immers zijn enige gezag in zaken van de ziel. “En ik heb ze zeer lief.” Daarom bewaarde hij ze.

En nadat hij ze bewaard had, was dit de uitkomst van dat bewaren. Hij borg de geopenbaarde waarheid niet alleen uit plichtsgevoel op, maar uit een diepe liefde die hij niet onder woorden kon brengen. Hij voelde dat hij liever zou sterven dan dat hij ook maar iets van Gods openbaring zou opgeven. Hoe meer we ons hoofd vullen met hemelse waarheid, des te dieper raken we erop verliefd. Zien we steeds meer van de overweldigende rijkdom van de Bijbel? Dan wordt onze liefde steeds groter, groter dan we kunnen meten of onder woorden brengen.

Vers 167

"Mijn ziel onderhoudt Uw getuigenissen, en ik heb ze zeer lief." Had hij niet eerst moeten zeggen: ik heb Uw geboden liefgehad en ze dus onderhouden? Zeker deed hij dat. Maar hier beweegt hij zich in een heilige en hemelse kringloop: ik heb ze onderhouden en liefgehad, en ik heb ze liefgehad en onderhouden. Hebben we Christus lief? Dan leven we naar onze maat ook het leven van de liefde, en Zijn geboden zijn ons het dierbaarst wanneer Hijzelf ons het kostbaarst is. — Thomas Shepard, in "The Sound Believer", 1671.

Vers 167

"Mijn ziel." Wanneer Hebreeën willen zeggen hoe vurig ze aan iets gehecht zijn, zeggen ze gewoonlijk "Mijn ziel". Zo in Ps. 103:1 en 104:1: "Loof den HEERE, mijn ziel", en in Luk. 1:46: "Mijn ziel maakt groot den Heere." — Richard Greenham.

Vers 167

"En ik heb ze zeer lief." Dat is maar een redelijke wedergave aan God, het minste wat we Hem verschuldigd zijn. De Vader had mij zo ontzettend lief dat Hij Zijn eigen Zoon niet spaarde maar Hem voor mij overgaf. En de Zoon had mij zo ontzettend lief dat Hij Zichzelf aan mij gaf. Hij gaf mij ook aan mijzelf terug toen ik verloren was in mijn zonden, de erfzonde en de zonden die ik zelf deed. — Gerhohus (1093-1169), in Neale en Littledale.

Vers 167, 168

Laat het besef van onze dagelijkse tekorten ons niet terugdeinzen voor deze krachtige uitspraak van vertrouwen. Ze wordt aangevoerd als bewijs van genade en niet als aanspraak op verdienste. Daarom hoeft ook de nederigste gelovige er niet voor te schromen haar over

te nemen als uitdrukking van christelijke oprechtheid tegenover God. David streefde niet naar een hoger karakter dan dat van een arme zondaar. Maar hij was zich bewust van een geestelijke gehoorzaamheid, van zeer grote liefde voor het goddelijke Woord en van een gewone wandel onder het oog van zijn God. Dat zijn de kenmerken van een hart dat (zoals vaak in het Oude Testament wordt gezegd) volkomen met Hem is. — Charles Bridges.

Wenken voor predikers

Vers 167

Vroeger en nu.

Vers 167

1. Hoe meer we Gods getuigenissen onderhouden, des te meer houden we ervan.
2. Hoe meer we ervan houden, des te meer onderhouden we ze.

— G.R.

Vers 167

1. De juwelen: “Uw getuigenissen”.

(a) Zeldzaam: er zijn er geen als zij.

(b) Rijk: geen taxatie kan hun waarde bepalen.

(c) Verfraaiend voor wie ze dragen.

(d) Schitterend met een innerlijke, wezenlijke glans in het duister van deze wereld.

(e) In waarheid de bewaarheiding van het oude bijgeloof over edelstenen die genezende en magische kracht zouden hebben.

1. Het sieradenkistje: “mijn ziel”.

(a) Precies gemaakt om de juwelen te bergen.

(b) Een wonderbaar stuk goddelijk vakwerk, maar volkomen verwoest en bedorven als het niet wordt gebruikt voor het doel waarvoor het bestemd is.

(c) Het enige kistje waarin Gods getuigenissen zo mooi uitkomen dat wie ernaar kijkt er vol bewondering naar staart.

1. Het slot dat alles veilig houdt: "ik heb ze zeer lief."

(a) Niets in het heelal houdt zo stevig vast als liefde.

(b) Ze is ook nodig: tienduizend dieven slopen om ons heen en willen ons die schat afnemen.

(c) Een liefde die "zeer" groot is, is een hemels patent. Geen vernuft kan haar openbreken. Ze is brandveilig en inbraakproof, zelfs voor de hel.

— *J.F.*

Uitleg

Vers 168

"Ik onderhoud Uw bevelen en Uw getuigenissen." Het praktische én het leerstellige deel van Gods Woord had hij opgeslagen, bewaard en gevolgd. Wat een zegen als je beide kanten van het goddelijke Woord evengoed kent, evenzeer waardeert en evenduidelijk belijdt. Wat God bedoelt, laat zich niet bij stukjes en beetjes uitkiezen. We kennen mensen die hun best doen om de geboden nauwkeurig te onderhouden, maar die de leer van het evangelie kennelijk zien als een kwestie van mening, die ze naar eigen smaak mogen vormgeven. Zo hoort het niet. Dan zijn er weer anderen, die uiterst streng zijn over de leer en pijnlijk slap over de geboden. Ook dat deugt niet. Pas als beide met evenveel ernst "onderhouden" worden, hebben we de volmaakte mens.

"Want al mijn wegen zijn voor U." Waarschijnlijk wil hij zeggen dat dit zijn drijfveer was om zowel in zijn hoofd als in zijn hart op het

rechte pad te blijven. Hij wist immers dat God hem zag, en omdat hij Gods nabijheid besefte, was hij bang om te dwalen. Of misschien roept hij hiermee God op als getuige dat zijn woorden waar zijn. In beide gevallen is het geen kleine troost te weten dat onze hemelse Vader alles van ons weet. Spreken vorsten kwaad over ons? Vullen wereldlingen hun mond met wrede leugens? Dan kan Hij ons toch vrijspreken, want niets is voor Hem geheim of verborgen.

Het valt ons op hoe sterk dit vers afsteekt tegen Psalm 119:176. Dit is het laatste vers van zijn groep van acht, en dat vers staat op dezelfde plaats in de volgende groep. Hier hoor je een verklaring van onschuld: "ik onderhoud Uw bevelen." Daar hoor je een zondebelijdenis: "Ik heb gedwaald als een verloren schaap." Beide waren oprecht, beide kloppen. De ervaring maakt veel schijnbare tegenspraken begrijpelijk, en dit is er een. Voor God kunnen we vrij zijn van zichtbare schuld en toch tegelijk rouwen over duizend afdwalingen van het hart, die Zijn herstellende hand nodig hebben.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 168

"Ik onderhoud Uw bevelen en Uw getuigenissen, want al mijn wegen zijn voor U." Zolang mensen ver weg in het blikveld van de koning staan, gedragen ze zich al netjes. Maar treden ze zijn troonzaal binnen om hem te spreken? Dan zijn ze op hun hoede als nooit tevoren. Nu leven de heiligen altijd voor Gods ogen. Hun gedrag moet dus altijd godvrezend en welvoeglijk zijn. — George Swinnock.

Vers 168

"Ik onderhoud Uw bevelen" enzovoort. Het Hebreeuwse woord shamar, dat hier met "onderhouden" is weergegeven, betekent: zorgvuldig, ijverig, ingespannen en nauwgezet bewaren. Het betekent bewaren zoals je gevangenen bewaakt en zoals een wachter de stad of het

garnizoen bewaakt. Ja, het is bewaren zoals iemand zijn eigen leven zou bewaren. Maar let nu op waarom David de bevelen en getuigenissen van de Heere zo zorgvuldig, zo oprecht, zo ijverig, zo ingespannen en zo nauwgezet onderhield. De reden staat in het laatste deel van het vers: "want al mijn wegen zijn voor U." Mensen, wie in heiligheid wil uitblinken, moet de Heere altijd voor ogen stellen.

Dat is voor hem even noodzakelijk als ademhalen. In Job 31 vind je een uitvoerig verslag van de hoogte en volmaaktheid van heiligheid die Job had bereikt. De grote reden die hij daarvoor geeft, staat in vers 4: "Ziet Hij niet mijn wegen, en telt Hij niet al mijn treden?" Gods oog had zo'n sterke invloed op zijn hart en leven dat het hem opvoerde tot een zeer hoog niveau van heiligheid. — Thomas Brooks.

Vers 168

"Want al mijn wegen zijn voor U." Dat God de geheimen van ons hart ziet, is een punt dat de goddelozen doet beven, maar de godvruchtigen doet jubelen.

Voor de goddelozen is het verdrietig dat hun hart zo open ligt. Het is een kokende ketel vol kwaad, een oven en een smidse voor het kwade. Het bezwaart hen dat mensen hun woorden en daden horen en zien. Maar wat een schrik is het dat hun Rechter, Die zij haten, hun gedachten doorziet! Konden ze dit maar ontkennen, ze deden het meteen. Maar al wie overtuigd is en gedwongen wordt een God te erkennen, schrikt op tijd ook hiervan: dat Hij alles ziet. Anderen pakken het korter aan en ontkennen meteen in hun hart de Godheid.

Zo vernietigen ze het besef dat Hij alles weet. Maar het baat niet. Hoe meer ze hun hart verharden met deze goddeloze gedachte, des te banger worden ze. Ze smoren hun geweten en houden het in bedwang, opdat het niet tegen hen kraait. Maar het geweten houdt hén in bedwang door hun vreselijke wraak voor te spiegelen, en op dit ogenblik overtuigt het hen van Gods alwetendheid, juist doordat ze zich meer inspannen om het te onderdrukken. De godvruchtigen ver-

heugen zich hier daarentegen over. Het is voor hen een richtlijn waarmee ze hun gedachten recht houden.

Ze nemen zich in hun hart geen vrijheid om kwaad te denken, te willen, te wensen of te begeren. Waar dat licht schijnt, wordt alles ingericht zoals het Hem en Zijn blik waardig is, Die ze kennen als de Doorzoeker van hun hart. — William Struther, 1633.

Vers 168

"Want al mijn wegen zijn voor U." Wandel, christen, in het zicht van Gods alwetendheid. Zeg tegen je ziel: cave, videt Deus, pas op, God ziet het. Het gezegde luidt dat verraad "onder de roos" wordt gesproken, wanneer onderdanen denken dat ze ver genoeg van het gehoor van hun koning zijn.

Wisten ze dat de vorst onder het raam stond of achter het wandkleed, dan klonk hun gesprek een stuk loyaler. Dit maakte David zo oprecht in zijn wandel: "Ik onderhoud Uw bevelen ..., want al mijn wegen zijn voor U." De lege stoel van Alexander werd door zijn bevelhebbers neergezet wanneer ze in raad bijeen waren. Die stoel boezemde hun ontzag in en hield hen in goede orde. Hoeveel meer zou het ons helpen als we onszelf voorhouden dat God op ons neerziet! De Joden bedekten het gezicht van Christus en sloegen Hem daarna met vuisten (Mark. 14:65).

De huichelaar doet hetzelfde. Eerst zegt hij in zijn hart dat God het niet ziet, of hij vergeet in elk geval dat Hij het ziet. Daarna waagt hij het tegen Hem te zondigen. Hij lijkt op die domme vogel die haar kop in het riet steekt en zich veilig waant voor de vogelaar, alsof de vogelaar haar niet kon zien omdat zij haar vijand niet zag. Te mihi abscondam, non me tibi (Augustinus): ik kan U wel voor mijn eigen oog verbergen, maar mezelf niet voor Uw oog. — William Gurnall.

Vers 168

1. Gods Woord eist van ons de uiterste gehoorzaamheid. “Ik onderhoud Uw bevelen en Uw getuigenissen.” Hij bedoelt niet dat hij ze volmaakt onderhield, want dan zou hij andere uitspraken in de psalm tegenspreken. Hij bedoelt dat hij ze oprecht onderhield en ernaar streefde ze volmaakt te onderhouden, als iemand die beseft wat zij van hem vragen.

(a) Het hele Woord is goddelijk. Elk bevel draagt hetzelfde gezag. Je mag niet zeggen dat het ene bevel meer verplicht dan het andere.

(b) Het hele Woord is zuiver en rechtvaardig. Wie opportunisme huldigt en de mate en wijze van zijn gehoorzaamheid afstemt op zijn eigen doel, volgt een verkeerd beginsel. Dat moet zorgvuldig worden onderscheiden van rechtvaardige opportuniteit, en die bestaat hierin: dat je afziet van een persoonlijk recht ter wille van het voordeel van een ander.

(c) De zedelijke wet van het Woord vormt een eenheid. Gehoorzaamheid is als een keten waarvan alle schakels aan elkaar zitten. Eén bewuste fout in één schakel maakt de hele keten nutteloos.

1. Het besef dat gehoorzaamheid enorm helpt: “Want al mijn wegen zijn voor U.”

(a) “Zijn voor U”: door U duidelijk gezien.

(b) “Zijn voor U”: voortdurend door U bekeken.

(c) “Zijn voor U”: bewust door mij voor U neergelegd, opdat ze verbeterd en bijgestuurd kunnen worden.

— *J.F.*

Vers 168

“Want al mijn wegen zijn voor U.”

1. Waar de heilige blij mee is.

2. Waar de zondaar bang voor is.

– W.W.

Vers 168 (tweede deel)

1. Dat is onvermijdelijk, want U bent de alwetende God (Ps. 139:4).
2. Dat is ook vrijwillig, want ik kies er zelf voor om onder Uw ogen te leven. Zie Ps. 16:9.
3. Dat is bewust en zalig, want het licht van Uw aangezicht geeft mij leven en vreugde. Zie Ps. 89:16.

– *W.H.J.P.*

Vers 168 (tweede deel)

Leven voor Gods ogen. Dat is voor iedereen een feit. Voor de godvruchtigen is het ook een bedoeling. Voor de begunstigden is het een geluk. En vooral geldt het voor wie in gemeenschap met Hem blijft.

Vers 168

1. Wat God ons voorhoudt, in praktijk en in leer.
2. Al onze wegen, die voor Hem open liggen.
3. Het gedrag dat uit deze twee oorzaken groeit.

Uitleg

Het einde van de psalm komt in zicht voor de psalmist. Zijn smeekbeden worden krachtiger en vuriger. Het lijkt of hij doorbreekt tot de binnenste kring van de gemeenschap met God en zelfs tot aan de voeten van de grote God komt, Wiens hulp hij afsmeekt. Zo dichtbij komen maakt hem zeer nederig over zichzelf. Daarom besluit hij de psalm op zijn gezicht, in diepe zelfvernedering, biddend of hij als een verloren schaap mag worden opgezocht.

Uitleg

Vers 169

"O HEERE! laat mijn geschrei voor Uw aanschijn genaken." Hij is doodsbang dat hij niet wordt verhoord. Hij beseft dat zijn gebed niet meer is dan het geroep van een arm kind of het gekreun van een gewond dier. Hij is bang dat het buiten het gehoor van de Allerhoogste blijft. Toch bidt hij heel vrijmoedig dat het voor God mag komen, dat het onder Zijn ogen en Zijn aandacht mag komen en door Hem met welgevallen wordt bekeken. Ja, hij gaat nog een stap verder en smeekt: "Laat mijn geschrei voor Uw aanschijn genaken." Hij wil dat de Heere zeer van dichtbij en zorgvuldig op zijn gebed let.

Hij gebruikt een beeld en maakt van zijn gebed een persoon. We kunnen ons zijn gebed voorstellen als Esther, die zich de tegenwoordigheid van de koning in waagt, om een gehoor smeekt en vraagt genade te mogen vinden in de ogen van de gezegende en enige Heerser. Een smekeling vindt het zalig als hij zeker weet dat zijn gebed gehoor heeft gevonden. Dan heeft het over de glazen zee voor de troon gelopen en is het zelfs gekomen tot de voetbank van de heerlijke zetel, waar hemel en aarde omheen aanbidden. Tot Jehova richt hij dit gebed met bevende ernst.

Onze vertalers waren vervuld van heilige eerbied en vertaalden dit woord met "HEERE". Bij niemand anders vragen wij gehoor, want we vertrouwen op niemand anders.

"Maak mij verstandig naar Uw woord." Dit is het gebed waar de psalmist zich bijzonder druk om maakt. Bij alles wat hij binnenhaalt, wil hij vooral verstand binnenhalen. Wat hij ook tekortkomt, deze onbetaalbare gave wil hij beslist niet missen. Hij verlangt naar geestelijk licht en inzicht. Naar het inzicht dat in Gods Woord beloofd wordt, dat uit Gods Woord voortkomt en dat leidt tot gehoorzaamheid aan Gods Woord. Hij pleit alsof hij zelf helemaal geen verstand heeft en

vraagt of hem dat gegeven wil worden. “Maak mij verstandig.” In werkelijkheid had hij naar mensenmaat wel degelijk verstand.

Maar wat hij zocht, was verstand naar Gods Woord, en dat is heel wat anders. Geestelijke dingen begrijpen is een gave van God. Een oordeel dat verlicht is door hemels licht en past bij de goddelijke waarheid, is een voorrecht dat alleen genade kan geven. Menigeen die volgens de maatstaven van deze wereld voor wijs doorgaat, is volgens het woord van de Heere een dwaas. Mogen wij horen bij die gelukkige kinderen die allen “van den HEERE geleerd” zullen zijn.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Met dit vers begint een nieuw deel van de psalm. Een letter geeft het aan: de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet, de Tau, die overeenkomt met onze “t” of “th”. — Albert Barnes.

Vers 169

“O HEERE! laat mijn geschrei voor Uw aanschijn genaken.” Sommigen leggen dit zo uit: laat heel deze psalm, met alle smeekbeden die erin staan (en die hier nog eens worden herhaald), in de hemel met groot welgevallen worden aangenomen en aanvaard. — John Trapp.

Vers 169

“O HEERE! laat mijn geschrei voor Uw aanschijn genaken.” We zijn nu bij het laatste deel van deze psalm. Daarin zien we David vuriger bidden dan in het eerste deel. Dat merk je snel als je beide naast elkaar legt. Hoe langer de godvruchtigen met God spreken, des te vuriger en ernstiger gaan ze met Hem spreken. Alleen als de nood hen dwingt, willen ze het gesprek met Hem ooit even onderbreken.

In deze psalm heeft hij veel gebeden tot God gebracht. Nu, aan het eind, bidt hij voor zijn gebeden. Hij vraagt dat de Heere ze voor Zich laat komen. Sommige mensen sturen gebeden de wereld in, maar

God rekent het hun als zonde aan en stoot die gebeden van Zich af. Daarom smeekt David om gunst voor zijn gebeden. — William Cowper.

Vers 169

"Maak mij verstandig naar Uw woord." Dit was ook het gebed van Salomo (1 Kon. 3:9). We lezen dat het de Heere behaagde, en dat Hij er als beloning aardse voorspoed bij gaf, waar de jonge koning niet om had gevraagd. Toch bedoelde Salomo met zijn gebed minder dan zijn vader David. Bij Salomo zien we nauwelijks iets terug van de diepe toewijding waarvoor zijn vader zo bekend stond. De psalmist bidt hier een diep gebed. Het kan alleen verhoord worden als de Heilige Geest Zelf de ziel verlicht. Ons verstand is een uiterst belangrijk onderdeel van ons geestelijk bestaan.

Het geweten is ons verstand dat op morele vragen wordt toegepast. Is dat niet in orde, waar komen we dan terecht? We begrijpen Gods Woord doordat we onderwezen worden, maar ook door ervaring. Bijna niets begrijpen we pas als we het zelf hebben meegemaakt. Zo'n ervaring die licht geeft, is een gave van God. Van Hem alleen moeten we haar in gebed vragen en verwachten. — C.H.S.

Vers 169

"Maak mij verstandig naar Uw woord." Het bijzondere werk van de Heilige Geest, namelijk onze geest verlichten zodat we de Schrift begrijpen, heet "verstand". De psalmist bidt: "Geef mij het verstand, en ik zal Uw wet houden" (vers 34). Zo zegt ook de apostel tegen Timotheüs: "Merk, hetgeen ik zeg; doch de Heere geve u verstand in alle dingen" (2 Tim. 2:7). Timotheüs moest zelf nadenken over wat hem werd voorgehouden. Dat omvat het zorgvuldig en ijverig gebruiken van alle uiterlijke middelen. Maar daarnaast was het nodig dat God hem verstand gaf door een innerlijk, krachtig werk van Zijn Geest.

Alleen zo kon hij begrijpen wat hem geleerd werd. De psalmist drukt dit verlangen met grote geestelijke gloed uit in vers 144. Hij

doet dat omdat zonder dit verstand geen zaligmakende kennis van het Woord bestaat en we er niets aan hebben: “De gerechtigheid Uwer getuigenissen is in der eeuwigheid; doe ze mij verstaan, zo zal ik leven.” Zonder dit verstand, wist hij, kon hij geen voordeel hebben van de eeuwige gerechtigheid van Gods getuigenissen. Natuurlijk is elk verstand het werk en de uitwerking van de Heilige Geest, ook al misbruiken de meesten het: “Zekerlijk de geest, die in den mens is, en de inblazing des Almachtigen, maakt henlieden verstandig” (Job 32:8).

Dit geestelijke verstand is op een bijzondere manier een gave van God. In dat “verstand” zit zowel het vermogen van onze geest als het juiste gebruik ervan. Eén overweging weegt voor mij zwaarder dan alle redeneringen van mensen die het tegendeel beweren. Gods heiligen hebben zo ernstig gebeden dat God hun inzicht wilde geven in Zijn gedachten en Zijn wil, zoals die in het Woord zijn geopenbaard. En God heeft telkens beloofd dat Hij dat zou doen. Verder bewijs is niet nodig dat mensen Gods gedachten in de Schrift niet goed begrijpen. Het is genoeg dat ze veronderstellen, en daar stellig van overtuigd zijn, dat ze het ook zonder geestelijk verstand van de Heilige Geest kunnen. Dat zelfvertrouwen staat lijnrecht tegenover de heldere, uitdrukkelijke getuigenissen van het Woord. — John Owen.

Vers 169

“Maak mij verstandig naar Uw woord.” Waarom bidt de man Gods hier om verstand? Had hij daar niet al vaak om gebeden? Was hij een beginneling in kennis, terwijl hij toch een profeet was? Keurt onze Zaligmaker Christus het herhalen en brabbelen in het gebed niet af? Het is waar: Christus keurt dat gebrabbel af dat zonder geloof en kennis is en zonder besef van onze behoeften. Maar Hij spreekt zich niet uit tegen de ernstige herhalingen die komen uit rijke kennis, overvloedig geloof en een levendig besef van onze nood. Daarbij: hij was ongetwijfeld een man van God en had grote genade ontvangen.

Toch geeft God Zijn dierbaarste heiligen in dit leven maar gedeeltelijk kennis, en het meeste wat we zien en weten, is weinig. Bovendien lopen we tegen moeilijkheden aan zodra we kennis in praktijk moeten brengen. We merken dan hoe weerbarstig we zijn, hoe vergeetachtig, hoe vaak we tekortschieten. Zelfs als we net als de profeet een zeer goede richtlijn hebben voor de algemene dingen van het Woord, die algemeen en weinig zijn, vinden we toch veel afleiding in ons handelen, dat bijzonder en veelvuldig is. Dan laat ons geheugen ons in de steek door vergeetachtigheid, ons oordeel door blindheid of ons gevoel door loomheid.

Zo gemakkelijk kunnen we uitglijden terwijl we denken dat we gewoon onze reis kunnen voortzetten. Daarom bidt de man Gods, omdat hij zijn hart en zijn gevoelens onderzocht en al die verschillende benauwdheden en moeilijkheden zag, in het volgende vers niet voor de vernieuwing van mensen in het algemeen in hun moeilijkheden, maar om zijn eigen bijzondere toestand te overwegen. — Richard Greenham.

Vers 169

"Naar Uw woord." David zoekt verstand niet op een vleselijke manier, want de wijsheid van het vlees is de dood. Hij zoekt verstand naar Gods Woord. Zonder dat is de wijsheid van de mens dwaasheid. Hoe slimmer hij in zijn wegen lijkt, des te dieper verstrikt hij zich in de strik van de duivel. "Ziet, zij hebben des HEEREN woord verworpen, wat wijsheid zouden zij dan hebben?" (Jer. 8:9). Maar hij was een voortreffelijk profeet en had eerder betuigd dat hij meer verstand had dan de ouden, ja dan zijn leraars. Hoe kan het dan dat hij nog steeds om verstand bidt?

Het antwoord is dat er een groot verschil is tussen de gaven van de natuur en van de genade. De natuur geeft de mens vaak zeer uitstekende gaven, zoals een zeldzaam goed geheugen, kennis, een vlug verstand, kracht en uiterlijke schoonheid. Maar zij leert hem niet om

stil te staan bij wat hij mist. Daardoor wordt hij trots op wat hij heeft. Dit is gewoon bij mensen in de staat van de natuur: op kleine gaven bouwen ze een grote trots. De genade geeft de mens echter betere gaven dan de natuur kan bieden. En ze leert hem te kijken naar wat hij mist.

Zo wordt hij niet opgeblazen door wat hij heeft, maar gaat hij in alle nederigheid van hart bidden om wat hij mist. — Abraham Wright.

Wenken voor predikers

Schetsen over sleutelwoorden van de psalm, door Pastor C. A. Davis. Verzen 169-176. De slotroep. De psalmist vraagt dat zijn smeking gehoor vindt, hij vraagt om verstand en verlossing (vers 169, 170), komt tot lofprijzing van God (vers 171) en tot spreken over God (vers 172), en roept om hulp (vers 173), redding (vers 174), leven (vers 175) en om opgezocht te worden (vers 176).

Wenken voor predikers

Vers 169, 170

1. De unieke waardigheid van het gebed. We zijn op aarde, maar onze gebeden gaan de serafs voorbij en komen “voor Uw aanschijn”.
2. Het krachtige recht van het gebed: bij God Zijn eigen woord aanvoeren: “naar Uw woord”.
3. De zegevierende mogelijkheden van het gebed. Het zegent ons in gemoed en bezit. Voor tijd en eeuwigheid. “Maak mij verstandig.” “Red mij.”
4. De verbazingwekkende ruimte die het gebed krijgt. Het mag zijn verzoeken verdubbelen en herhalen (zoals hier).

— W.B.H.

Vers 169

1. Toegang tot het hof van de koning.
2. Onderwijs vanaf de troon van de koning.
3. Vertrouwen op het woord van de koning.

Uitleg

Vers 170

"Laat mijn smeken voor Uw aanschijn komen, red mij naar Uw toezegging." Het is dezelfde bede, alleen met een paar andere woorden gezegd. Nederig noemt hij zijn roep een smeken, een soort bedelverzoek. En opnieuw vraagt hij om gehoor en om antwoord. Misschien staan er hindernissen in de weg naar dat gehoor, en hij vraagt of ze weggenomen worden: laat het komen. Andere gelovigen worden verhoord: laat ook mijn gebed voor Uw aanschijn komen.

"Red mij naar Uw toezegging." Maak mij los van mijn tegenstanders, zuiver mijn naam van mijn lasteraars, bewaar mij voor wie mij verleidt en breng mij omhoog uit al mijn verdrukkingen, zoals Uw Woord mij liet verwachten dat U zou doen. Daarom vraagt hij om verstand. Als zijn vijanden al succes zouden hebben, dan alleen door zijn dwaasheid. Maar oefent hij gezond oordeel? Dan lopen zij vast en ontkomt hij aan hen. In antwoord op gebed verlost de Heere Zijn kinderen vaak door hen te maken tot "voorzichtig gelijk de slangen, en oprecht gelijk de duiven" (Matth. 10:16).

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 170

"Laat mijn smeken voor Uw aanschijn komen." Een oprechte aanbidder kan niet tevreden zijn met minder dan werkelijke omgang met God. Het afwerken van plichten bevredigt niet, zolang de geest van

genade en gebeden niet is geschonken. Een kinderlijke gezindheid stort zich uit in vurig verlangen naar gemeenschap met God. Ook de hoop op genadig gehoor steunt op niets anders dan op het vaste woord van Jehova's belofte. Naar dat woord, en niet daartegenin, verwacht het kind van God verhoord te worden. Alle verlossing, voelt hij, komt van de Heere. En alles wat hij van de hemel verwacht, verwacht hij als antwoord op gebed. O, had ik toch meer van dat geloof dat een beroep doet op Gods waarachtigheid en met vaste blik uitziet naar de belofte van een God Die Zijn verbond houdt. — John Morison.

Vers 170

"Laat mijn smeken voor Uw aanschijn komen." Let op de volgorde van de woorden hier en in het vorige vers. Eerst stond er: "Laat mijn geschrei voor Uw aanschijn genaken." Daarna: "maak mij verstandig", en wel "naar Uw woord". En nu staat er: "Laat mijn gebed voor Uw aanschijn" (zo lezen de LXX, de Syrische, de Arabische en de Latijnse vertaling). Zo gaat het ook als je een gesprek wilt met iemand van zeer hoge rang. Eerst kom je bij zijn huis. Dan vraag je om informatie en uitleg over wat hij van plan is.

Daarna vraag je toestemming om binnen te komen, zodat ze je niet wegsturen en de toegang weigeren. Klop daarom aan de deur van het hemelse paleis. Klop niet met je lichamelijke hand, maar met de rechterhand van het gebed. Want een stem kan net zo goed kloppen als een hand, zoals er staat: "de stem mijns Liefsten, Die klopte" (Hoogl. 5:2). En heb je geklopt? Kijk dan goed hoe je binnengaat. Anders kom je binnen en krijg je de Koning niet te zien. Want velen komen wel in paleizen, maar krijgen niet meteen gehoor bij een aardse vorst.

Ze moeten voortdurend op de uitkijk blijven staan om uiteindelijk toch een gesprek te krijgen. Ze kiezen ook niet zelf het geschikte moment. Ze komen als ze geroepen worden en dragen dan pas hun verzoek voor, als ze welwillend ontvangen willen worden. — Ambrosius, in Neale en Littledale.

Wenken voor predikers

Vers 170-174

De pleiter: Ps. 119:170. De zanger: Ps. 119:171. De prediker: Ps. 119:172. De werker: Ps. 119:173. De wachter: Ps. 119:174.

Vers 170

1. De toegang die hij zoekt.
2. Het antwoord dat hij afsmeekt.
3. De pleitgrond die hij gebruikt.

Uitleg

Vers 171

"Mijn lippen zullen Uw lof overvloediglijk uitstorten, als Gij mij Uw inzettingen zult geleerd hebben." Hij wil niet voortdurend voor zichzelf blijven pleiten. Hij tilt zich op boven alle zelfzucht en brengt dank voor de ontvangen weldaad. Hij belooft God te prijzen zodra hij praktische onderwijzing heeft gekregen in een godvruchtig leven. Daar mag je God zeker voor prijzen, want geen zegen is kostbaarder. De allerbeste lofprijzing komt van mensen die God niet alleen met hun lippen eren, maar ook met hun leven. De muziek van de hemel leren we op de school van het heilige leven.

Wie met zijn leven de Heere eert, wordt vanzelf een mens vol lofprijzing. David wilde niet alleen in stilte dankbaar zijn. Hij wilde die dankbaarheid ook in passende woorden uitdrukken. Zijn lippen zouden uitspreken wat zijn leven al deed. Uitmuntende leerlingen spreken graag goed over de meester die hen onderwezen heeft. Zo belooft ook deze heilige man, als hij de inzettingen van de Heere heeft geleerd, alle eer te geven aan Hem, Wiens eer het is.

Vers 171

"Mijn lippen zullen Uw lof overvloediglijk uitstorten." Je hebt vast wel eens bij de oorsprong van een beek gestaan. Het water borrelt omhoog en kronkelt als een helder stroompje verder, tot het uiteindelijk uitgroeit tot een machtige rivier. Daar denkt de psalmist hier aan. Heeft God je hart onderwezen? Dan kan het zichzelf niet bedwingen en breekt het uit in lofprijs en gezang. Dat is wat goddelijke verlichting teweegbrengt. Je zult het voelen als een voorrecht, ja, als een hoge plicht. Hebben jullie dat zelf niet ontdekt, gelovigen, juist op doodgewone momenten? Wees er gerust van: zulke woorden verraden een vernieuwd hart. Ja, een hart dat overloopt van dankbaarheid en gezonde gevoelens. — John Stephen.

Vers 171

"Mijn lippen zullen Uw lof overvloediglijk uitstorten" enzovoort.

> *O Heere, leer mij Uw inzettingen goed!*
> *Bewaar mijn voeten op Uw wegen,*
> *dan zullen mijn lippen in goddelijk vuur ontbranden,*
> *dan zullen mijn liederen zoet klinken.*
>
> *Elke zonde die ik van mij afleg geeft*
> *mijn ziel meer kracht om op te stijgen;*
> *elke daad van heiligheid roept*
> *des te meer een goddelijke klank wakker.*
>
> *Mijn stem zal meer vreugde geven aan Uw oor,*
> *naar de mate waarin ik op U wacht;*
> *die dienst brengt mijn lied steeds dichter*
> *bij de harmonie van de engelen.*
>
> — *T. H. Gill, in "Breathings of the Better Life", 1881.*

Wenken voor predikers

Vers 171

Onderwezen. Onderwezen om te prijzen. Prijzend. Prijzend omdat hij onderwezen is.

Vers 171

Zingen leren door gehoorzamen te leren.

Vers 171

De gelukkige leerling.

1. Hij is blij met de les die hij heeft geleerd.
2. Hij is blij met de Leraar Die hem heeft onderwezen.
3. Hij kijkt uit naar het einde van zijn les, want dan kan hij zijn lied helemaal zingen. — C.A.D.

Vers 171

Lessen in lofprijzing.

1. Het is werk voor heiligen.
2. Het is heilig werk, dat je niet overhaast moet aanpakken.
3. Er zijn zangers voor nodig die door de Geest zijn onderwezen. — W.B.H.

Uitleg

Vers 172

"Mijn tong zal spraak houden van Uw rede, want al Uw geboden zijn rechtvaardigheid." Toen hij uitgezongen was, begon hij te preken. Gods tedere ontferming is zo rijk dat je ze zowel kunt zeggen als zingen. Als onze tong spreekt over Gods Woord, heeft ze een uiterst vruchtbaar onderwerp. Zulk spreken is als een boom des levens,

waarvan de bladeren dienen tot genezing van het volk. Mensen komen samen om naar zulke woorden te luisteren, en ze bewaren ze in hun hart. Het ergste van ons is dat we meestal vol zijn van onze eigen woorden en maar weinig spreken over Gods Woord.

O, konden wij maar tot hetzelfde besluit komen als deze godvruchtige man en voortaan zeggen: "Mijn tong zal spraak houden van Uw rede." Dan breken we door onze zondige stilte heen. Dan zijn we niet langer laf en halfslachtig, maar ware getuigen van Jezus. We moeten niet alleen spreken over Gods werken, maar ook over Zijn Woord. We kunnen de waarheid ervan prijzen, de wijsheid, de kostbaarheid, de genade en de kracht. Daarna kunnen we vertellen over alles wat het heeft onthuld, beloofd, geboden en teweeggebracht. Dit onderwerp geeft ons alle ruimte. We kunnen eindeloos doorspreken. Het verhaal wordt eeuwig verteld en blijft toch onverteld.

"Want al Uw geboden zijn rechtvaardigheid." David was blijkbaar vooral verliefd op het deel van Gods Woord dat gebiedt. En bij het gebod lag zijn grootste vermaak in de zuiverheid en voortreffelijkheid ervan. Als een mens dit vanuit zijn hart kan zeggen, is zijn hart echt een tempel van de Heilige Geest. Eerder had hij gezegd (Ps. 119:138): "Gij hebt de gerechtigheid Uwer getuigenissen, en de waarheid hogelijk geboden." Maar hier verklaart hij dat ze rechtvaardigheid zelf zijn. Gods wet is niet alleen de maatstaf voor wat recht is, ze is de kern van de gerechtigheid.

Dat zegt de psalmist van elk voorschrift, zonder uitzondering. Hij voelde zoals Paulus: "Alzo is dan de wet heilig, en het gebod is heilig, en rechtvaardig, en goed" (Rom. 7:12). Als iemand zo hoog opziet tegen Gods geboden, is het geen wonder dat zijn lippen klaarstaan om de eeuwig heerlijke God groot te maken.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 172

"Mijn tong zal spraak houden van Uw rede." David belooft één manier om dankbaar te zijn: anderen opbouwen door te vertellen over Gods woorden. Elke christen is priester, om God offers te brengen. Maar elke christen is ook profeet, om zijn broeders en zusters te onderwijzen. Want dit gebod geldt ons allemaal: bouw elkaar op in jullie allerheiligst geloof (Judas 20). Toch zie je nu helaas veel christenen die aan tafel en in gezelschap vrijuit over elk onderwerp praten. Gaat het over geestelijke zaken, die de ziel raken? Dan zwijgen ze als het graf. Dan kunnen ze niet met David zeggen: "Mijn tong zal spraak houden van Uw rede." — William Cowper.

Wenken voor predikers

Vers 172

1. De redenaar: "Mijn tong zal spraak houden".
2. Het thema dat hij kiest: "van Uw rede".
3. Wat hem innerlijk drijft: "want al Uw geboden zijn rechtvaardigheid."

Vers 172

Smakelijk spreken.

1. Een voornemen dat alle gelovigen moeten maken.
2. De bekwaamheid die alle gelovigen moeten zoeken (Ps. 45:2; Matth. 12:34,35).
3. De opbouw die gelovigen er zo mee bereiken.

— *C.A.D.*

Uitleg

Vers 173

"Laat Uw hand mij te hulp komen." Geef mij echte hulp. Vertrouw mij niet toe aan mijn vrienden of aan Uw vrienden, maar leg Zelf Uw hand aan het werk. Uw hand heeft zowel vaardigheid als kracht, bereidheid en macht. Laat al die eigenschappen zien ter wille van mij. Ik ben bereid het uiterste te doen wat ik kan. Maar wat ik nodig heb, is Uw hulp. Ik heb haar zo dringend nodig dat ik zink als ik haar niet krijg. Weiger Uw hulp niet. Hoe groot Uw hand ook is: laat haar neerdalen op mij, ja, op mij. Dit gebed doet me denken aan Petrus, die over het water liep en begon te zinken. Ook hij riep: "Heere, behoud mij!" En de hand van zijn Meester werd uitgestrekt om hem te redden.

"Want ik heb Uw bevelen verkoren." Een goed argument. Een mens mag best hulp vragen van Gods hand als hij zijn eigen hand helemaal heeft gewijd aan de gehoorzaamheid van het geloof. "Ik heb Uw bevelen verkoren." Zijn keuze was gemaakt en zijn besluit stond vast. Boven alle aardse regels en wegen, zelfs boven zijn eigen wil, had hij ervoor gekozen om Gods geboden te gehoorzamen. Zal God zo iemand niet helpen in heilig werk en heilige dienst? Zeker wel. Heeft genade ons het hart gegeven om te willen? Dan geeft ze ons ook de hand om uit te voeren.

Zijn we ergens, onder de dwang van een goddelijke roeping, bezig met een grote, verheven opdracht, en voelen we dat die te zwaar is voor onze kracht? Dan kunnen we altijd een beroep doen op Gods rechterhand, met woorden als deze.

Vers 173

"Laat Uw hand mij te hulp komen." Eerder had David beloofd dankbaar te zullen zijn. Nu vraagt hij God om hulp, zodat hij die beloften kan nakomen. Onze bekwaamheid komt niet uit onszelf maar van God. Zowel het willen als het doen komt van Hem. In aardse zaken zwoegen mensen vaak hard voor weinig resultaat. Eerst omdat ze er niet naar streven een zuiver geweten te hebben. Dan ook omdat ze God niet om hulp vragen. Het gaat hen dus niet beter dan Petrus, die de hele nacht viste en niets ving, totdat hij zijn net uitwierp in de naam van de Heere.

Maar bij geestelijke dingen mogen we nog veel minder verwachten dat het lukt als we Gods hulp niet inroepen. Middelen helpen ons niet, tenzij Gods zegen erbij komt. Er wordt gepreekt, maar meestal zonder vrucht. Er wordt gebeden, maar het heeft geen kracht. Er wordt naar het Woord geluisterd, maar zonder opbouw. En dat allemaal omdat men bij geestelijke oefeningen niet aanhoudend tot God bidt dat Zijn hand met ons mag zijn om ons te helpen. — Abraham Wright.

Vers 173

"Want ik heb Uw bevelen verkoren." Heeft God je een hart gegeven om Zijn wegen te kiezen? O, dank God! Er was een tijd dat je gewoon deed waar je vlees zin in had. Een beter leven kon je je toen niet voorstellen. Maar de Heere heeft het goed gevonden je betere dingen te tonen. Zo kon je je vroegere wegen vaarwel zeggen en een andere weg kiezen. Op die weg vond je ziel andere troost, andere voldoening en andere tevredenheid dan ooit tevoren. Dank God zoals David: "Ik zal den HEERE loven, Die mij raad heeft gegeven" (Ps. 16:7).

God heeft je hart zo naar Zichzelf toegebogen. Blijf dus voor altijd vast bij je keuze. Pilatus zei in een heel andere zaak: "Wat ik geschre-

ven heb, dat heb ik geschreven." Zeg het hem na: "Wat ik gekozen heb, dat heb ik gekozen." — Jeremiah Burroughs, in "Moses his Choice".

Vers 173, 174

"Ik heb … verkoren." "Mijn vermaking." Opgewektheid hoort bij het kiezen van iets. Is er alleen zwaarmoedigheid? Dan hebben we het nooit zelf gekozen en zijn we er alleen toe gedwongen. Wie blij dient, ontvangt ook blij: "Gij ontmoet den vrolijke, en die gerechtigheid doet" (Jes. 64:5). God steekt zelf de hand uit om zo iemand te helpen. Christus moet niets hebben van een norse, slome dienst. Zo'n houding bij gehoorzaamheid is een schande voor God en voor de godsdienst. Voor God, want dan laten we merken dat we argwaan tegen Hem koesteren, alsof Hij een harde baas is. Voor de godsdienst, want zo gaan anderen denken dat plichten zware arbeid zijn en geen voorrechten.

— *Stephen Charnock.*

Wenken voor predikers

Vers 173

1. "Het willen is wel bij mij."
2. "Maar het goede te doen, dat vind ik niet."
3. Help, Heere!

Vers 173

1. We hebben hulp nodig om Gods geboden te houden.
2. De hulp waar we om vragen: "Laat Uw hand" enzovoort. We mogen niets kiezen en niets doen waarbij we God niet om hulp kunnen vragen.

— G.R.

Vers 173

1. Gods hand.

(a) Haar warme greep (Joh. 10:29).
(b) De rijkdom die zij in zich draagt (Ps. 104:28).
(c) Haar zware slag (Ps. 39:11).
(d) Haar gewicht (1 Sam. 5:11).
(e) Haar reddende bereik (Jes. 59:1).
(f) Haar zoete schaduw (Jes. 49:2) enzovoort.

1. De heilige trekt Hem aan Zijn mouw: "Laat Uw hand mij te hulp komen."

(a) Hoe nederig hij zijn nood voorlegt.
(b) Hoe hij Gods hand naar zich toe haalt.

— W.B.H.

Vers 173

"Laat Uw hand mij te hulp komen."

1. Uw verzoenende hand: "uitgestrekt".
2. Uw vertroostende hand, zoals die welke Daniël en Johannes aanraakte.
3. Uw voorzienende hand: "Gij doet Uw hand open" enzovoort.
4. Uw beschermende hand: "Al zijn heiligen zijn in Uw hand" (Deut. 33:3). "Den grote Herder der schapen" (Hebr. 13:20).
5. Uw ondersteunende hand: "ook ondersteun Ik u" (Jes. 41:10).
6. Uw regerende hand: "Mijn tijden zijn in Uw hand" (Ps. 31:16).
7. Uw tuchtigende hand: "Uw hand was dag en nacht zwaar op mij" (Ps. 32:4).
8. Uw zegenende hand: "de hand des Heeren was met hen" (Hand. 11:21) enzovoort.

— W.J.

Uitleg

Vers 174

"O HEERE! ik verlang naar Uw heil." Hij spreekt als de oude Jakob op zijn sterfbed. Alle heiligen komen trouwens, in gebed en in sterven, op één lijn uit: in woord, daad en gezindheid. Hij kende Gods heil al, en toch verlangde hij er nog naar. Hij had er al een deel van ervaren. Daarom verwachtte hij nog iets hogers en vollers. Er komt nog een heil. Dan zijn we volledig verlost uit het lichaam van deze dood, bevrijd van alle onrust en moeite van dit sterfelijke leven, verheven boven de verzoekingen en aanvallen van de satan, en dicht bij onze God gebracht. Dan zijn we zoals Hij en altijd bij Hem, tot in alle eeuwigheid.

"Ik verlang naar Uw heil, en Uw wet is al mijn vermaking." Het eerste deel vertelt waar de heilige naar verlangt. Dit deel zegt waar hij nu mee tevreden is. Gods wet, vervat in de tien geboden, geeft gelovigen vreugde. Gods wet, dat wil zeggen de hele Bijbel, is een bron van troost en genot voor iedereen die haar aanneemt. We hebben de volheid van ons heil nog niet bereikt. Toch lezen we in Gods Woord zo veel over een heil dat nu al van ons is, dat we er nu al blij mee zijn.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 174

"O HEERE! ik verlang naar Uw heil" enzovoort. David zet twee dingen naast elkaar: "ik verlang naar Uw heil" en "Uw wet is al mijn vermaking". Wat leren we daaruit? Het is niet genoeg om te zeggen dat je gered wilt worden en daarnaar verlangt. Je moet er ook gewetensvol de middelen voor gebruiken die God daarvoor heeft gegeven. David zou een huichelaar zijn geweest als hij naar redding had verlangd, terwijl zijn geweten niet kon getuigen dat Gods wet zijn vermaak was.

Iemand die elke dag bidt om dagelijks brood, maar zelf geen werk doet, bespot God.

Dat geldt ook voor wie zijn brood met bedrog en roof zoekt en niet vertrouwt op Gods voorzienigheid. Wie zou geloven dat iemand beter wil worden, terwijl hij de middelen voor zijn herstel minacht of laat liggen? God heeft in Zijn wijsheid voor alles wat geoorloofd is een geoorloofde weg gegeven. Gebruik je die weg gehoorzaam? Dan mag je zeker rekenen op een goed resultaat. Laat je de weg liggen en hoop je toch aan te komen? Dan is dat louter aanmatiging. God redde Noach van de vloed, maar Noach moest dan wel "bevreesd geworden zijnde, de ark toebereid" (Hebr. 11:7).

Anders was hij nooit ontkomen. God redde Lot uit Sodom, maar Lot moest zich haasten en mocht niet omkijken voordat hij in Zoar was (Gen. 19:17). God genas Hizkia van zijn ziekte, maar Hizkia moest "een klomp vijgen" nemen en die "tot een pleister op het gezwel maken" (Jes. 38:21). God behield Paulus en zijn reisgenoten op zee, maar de zeelieden moesten aan boord blijven. Paulus zei: "Indien dezen in het schip niet blijven, gij kunt niet behouden worden" (Hand. 27:31). — Samuel Hieron, 1572-1617.

Vers 174

"O HEERE! ik verlang naar Uw heil." Het ging hem om Gods eigen heil: "Uw heil". Niets anders kon zijn zuivere geest bevredigen: volkomen vrede met God, volkomen reinheid en volkomen hoop. Wil je weten hoe God verloste en welke weg Hij naar het heil wees? Die stond beschreven in Zijn Woord, en dat noemt de psalmist Zijn "wet". Gods heil en Zijn wet bleken voor hem één te zijn. "O HEERE! ik verlang naar Uw heil, en Uw wet is al mijn vermaking." — John Stephen.

Vers 174

"O HEERE! ik verlang naar Uw heil." Het heil door de "hand" of de arm van Jehova (in de Schrift vaak een naam voor de Messias) was waar de gelovigen op hoopten, naar uitkeken en naar "verlangden". Zo is het

geweest van Adam tot op dit uur. En zo blijft het totdat Hij Die ons al eens in diepe nederigheid bezocht, terugkomt in heerlijke majesteit. Dan voltooit Hij onze verlossing en neemt Hij ons tot Zich. — George Horne.

Vers 174

"O HEERE! ik verlang naar Uw heil." Naar een heil dat nu al helpt tegen de schuld en de macht van de zonde, en naar een heil dat nog komt: het volle, eeuwige genieten van God in de hemel. David had het geluk dat hij zowel de vergevende barmhartigheid kende als de heiligende genade. Toch bleef hij verlangen naar meer van dit heil. Hij wilde een vaster geloof in Gods vergevende barmhartigheid en een ruimere mate van heiligende genade. Een ziel die genade kent, wordt nooit verzadigd. Hoe meer ze heeft gekregen, des te meer wil ze krijgen. Wie geniet, krijgt geen walging maar juist meer trek. Ja, geestelijke dingen smaken zo zalig dat elke nieuwe slok de dorst naar al het andere stilt.

"Uw wet is al mijn vermaking." David kiest hier het woord "wet" voor Gods hele openbaring van Zijn wil. Daarmee wijst hij ons op het onlosmakelijke verband tussen voorrecht en plicht, geloof en gehoorzaamheid, heiligheid en troost. En hij leert ons dat we God dankbaar moeten zijn voor de aanwijzingen op de weg naar de hemel, niet minder dan voor de beloften die ons verzekeren dat we er zullen aankomen. — Robert Walker, 1716-1783.

Vers 174

"Uw wet is al mijn vermaking." De godsdienst bloeit of verwelkt, afhankelijk van of ze voor ons plicht is of vermaak. Onze geest houdt een voortdurende krachtsinspanning om zijn plicht te doen niet vol, maar gaat gemakkelijk mee in "vermaak". Zo worden onze plichten voorrechten, met Christus als hun bron en leven. Elke stap vooruit is een stap naar meer geluk. Dit vers kun je het best verstaan door het te ervaren. Het is wat de gelovige zegt, zowel wanneer hij vol leven is

als wanneer hij kwijnt. Hoe meer hij Gods nabijheid kent en proeft, des te meer verlangt hij ernaar haar te kennen en te proeven. — Charles Bridges.

Vers 174

"Vermaak" staat in het meervoud, "vermakelijkheden", net als in vers 24, 77, 92 en 143. Gods Woord is voor Zijn volk een overvloedige bron van genot. — William S. Plumer.

Wenken voor predikers

Vers 174

1. Wat Jakob verlangde.
2. Wat Mozes koos.

Vers 174

Gods knecht drinkt uit de bron van het heil, en toch blijft zijn dorst.

1. Verlangen dat overgaat in vermaak.

(a) Vermaak in Gods heil.
(b) Vermaak in de rijke schatkamer van de Schrift.

1. Vermaak dat nieuw verlangen wekt.

(a) Verlangen naar diepere ontdekkingen in het Woord.
(b) Verlangen naar rijkere ervaringen in het leven.
(c) Verlangen naar de voltooiing in de hemel.

— W.B.H.

Vers 174

1. Zuchten naar de hemel. Heiligheid, geluk, God.
2. Teugen onderweg. Gods Woord, Gods wil, de dienst aan God, God in alles.

— W.B.H.

Vers 174

"O HEERE! ik verlang naar Uw heil." Uw heilig heil. Uw volledig heil. Uw gratis heil. Uw heil voor nu. Uw blijvend heil. — W.J.

Vers 174

"Ik verlang" enzovoort. Dit verlangen ontstaat:

1. Uit een pijnlijk besef dat we redding nodig hebben.
2. Uit het zien van de heerlijkheden van Gods heil.
3. Uit de beloften die ons verzekeren dat we dit heil kunnen krijgen.
4. Uit de genadige aandrijving van de Heilige Geest.

— *W.H.J.P.*

Uitleg

Vers 175

"Laat mijn ziel leven." Vul haar met leven. Behoed haar ervoor af te dwalen op de wegen van de dood. Laat haar genieten van de inwoning van de Heilige Geest. Laat haar leven tot de volheid van het leven, tot de uiterste mogelijkheden van haar nieuwgeschapen bestaan.

"En zij zal U loven." Zij zal U loven voor het leven, voor nieuw leven, voor eeuwig leven, want U bent de Heere en de Gever van het leven. Hoe meer zij leeft, des te meer zal zij loven. En als zij in volmaaktheid leeft, zal zij U in volmaaktheid loven. Geestelijk leven is bidden en loven. "En laat Uw rechten mij helpen." Ik lees het verslag van wat U gedaan hebt, in schrik of in liefde. Laat mij daardoor tot leven komen en groeien. Ik zie Uw hand werkelijk aan het werk, aan mij en aan anderen.

Zij tuchtigt de zonde en lacht de gerechtigheid toe. Laat mij daardoor geholpen worden om zowel recht te leven als U te loven. Laat al

Uw daden in de voorzienigheid mij onderwijzen en mij bijstaan in de strijd om de zonde te overwinnen en de heiligheid te beoefenen. Dit is de tweede keer in dit gedeelte dat hij om hulp vraagt. Hij had haar altijd nodig, en wij hebben haar ook altijd nodig.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 175

"Laat mijn ziel leven, en zij zal U loven" enzovoort. Dit vers bevat drie dingen. Eerst Davids bede om leven: "Laat mijn ziel leven." "Mijn ziel" is: ikzelf. De ziel staat hier voor de hele mens. Het tegenovergestelde zei Simson: "Mijn ziel sterve met de Filistijnen" (Richt. 16:30). In de kantlijn staat in het Hebreeuws letterlijk: "Laat mijn ziel sterven." Zijn vijanden waren wreed en stonden hem naar het leven. Daarom vraagt hij aan God of Hij hem in leven wil houden. Ten tweede zijn argument: het doel van zijn leven: "En zij zal U loven." Het doel dat hij had, was God te verheerlijken.

De vrucht van al Gods weldaden is dat ze ons dienen en dat ze God prijzen. David betuigt dat hij alle dagen van zijn leven zou leven in het besef en de erkenning van zo'n weldaad.

Ten derde: waarop zijn hoop en vertrouwen rusten, in het laatste deel: "en laat Uw rechten mij helpen." Onze hoop op hulp rust op Gods oordelen, en daarmee wordt Zijn Woord bedoeld. Er zijn oordelen die zijn vastgesteld en oordelen die zijn uitgevoerd. Er zijn oordelen in de leer en oordelen in de voorzienigheid. Die plaats wijst op het verschil: "Omdat niet haastelijk het oordeel over de boze daad geschiedt, daarom is het hart van de kinderen der mensen in hen vol om kwaad te doen" (Pred. 8:11). Er bestaat sententia lata et dilata: een uitgesproken vonnis en een uitgesteld vonnis.

Hier staan Gods oordelen voor het uitgesproken vonnis, en vooral voor een deel ervan: de beloften van genade. Net als in: "want ik hoop

op Uw rechten" (Ps. 119:43). Beloften zijn waar de hoop zich op richt. — Thomas Manton.

Vers 175

"Laat mijn ziel leven." Welk leven vraagt de psalmist nu anders dan het heil waarnaar hij zojuist zei te verlangen? De smaak die hij heeft gekregen, maakt hem hongerig naar een hoger en aanhoudender genieten. Niet om zichzelf te verzadigen, maar om zich te kunnen wijden aan het lofprijzen van zijn God. We zijn nu bijna aan het einde van deze psalm gekomen. We kunnen dan ook niet anders dan opmerken hoe zijn ervaring wordt doortrokken van lofprijzing. Dat kenmerk zie je in het algemeen in de slotpsalmen van dit heilige boek. We verliezen veel geestelijke kracht doordat we ons te weinig bezighouden met het lofprijzen. — Charles Bridges.

Vers 175

"Leef en loof." De heilige gebruikt zijn aardse bezittingen voor een hemels doel. Waar bewaar jij je schat? Besteed je hem aan je zinnelijke lusten, aan je valken en je honden? Of vertrouw je hem toe aan de arme leden van Christus? Wat doe je met je eer en je aanzien? Versterk je ermee de handen van de godvruchtigen of die van de goddelozen? Zo ook met al je andere aardse bezittingen. Een hart dat genade kent, gebruikt ze voor God. Bidt een heilige om deze dingen? Dan heeft hij daarbij een hemels doel voor ogen.

Bidt David om leven? Dan niet om zomaar te leven, maar om te "leven en God te loven". Absalom had hem met een opstand van zijn koninklijke troon verdreven. Kijk dan wat zijn wens en zijn hoop toen waren (2 Sam. 15:25): "Toen zeide de koning tot Zadok: Breng de ark Gods weder in de stad; indien ik genade zal vinden in des HEEREN ogen, zo zal Hij mij wederhalen, en zal ze mij laten zien, mitsgaders Zijn woning." Let op: hij vraagt niet om zijn kroon of zijn paleis weer te zien, maar om de ark, het huis van God. — William Gurnall.

Vers 175

"Leef en loof." Een levendige ziel is een gave van de Geest, en ze toont zich in overvloedige lofzangen. — Henry Law.

Vers 175

"En laat Uw rechten mij helpen." In het tweede deel zou het te hard zijn om het woord "rechten" op te vatten als de geboden. Het is immers niet hun eigenlijke taak om hulp te geven. De profeet beseft dus kennelijk dat hij aan ontelbare rampen blootstaat. Gelovigen wonen in deze wereld immers als schapen onder wolven, doordat de goddelozen zich alles veroorloven. Daarom roept hij God aan om hem te beschermen. God moet de goddelozen met Zijn verborgen voorzienigheid ervan weerhouden hem kwaad te doen. Het is een uiterst nuttige les. Heerst er in de wereld grote verwarring en komt onze veiligheid in gevaar door zo veel verschillende stormen? Dan mogen we onze ogen opheffen naar Gods oordelen en daar een geneesmiddel zoeken. — Johannes Calvijn.

Vers 175, 176

> *Al zwerf ik als een schaap, ver van Uw wei,*
> *toch zwoer ik Uw weg niet af, ik blijf hem nabij.*
>
> *Strek Uw hand uit, eis Uw eigendom weer;*
> *laat mij leven en prijzen, Uw Naam ter eer.*

— *Richard Mant.*

Wenken voor predikers

Vers 175

1. Het hoogste leven.
2. Het hoogste werk.
3. Beide hangen af van de hoogste hulp.

Vers 175

Lofprijzing.

1. Het edelste werk in het leven: God prijzen.
2. De edelste uiting van lof: het heilige leven.
3. De edelste toepassing van Gods oordelen: dat ze lofprijzing wekken.

Uitleg

Vers 176

Hier komt de afsluiting, de slotsom van alles: "Ik heb gedwaald als een verloren schaap." Ik deed het vaak, met opzet en roekeloos, ja, zonder hoop op terugkeer, als Uw ingrijpende genade er niet was geweest. Vroeger, vóór mijn verdrukking en vóór U mij Uw inzettingen helemaal had geleerd, liep ik dwars. "Ik heb gedwaald" weg van de praktische voorschriften, weg van de onderwijzingen die licht gaven en weg van de hemelse ervaringen die U mij had voorgehouden. Ik raakte de weg kwijt en ik raakte mijzelf kwijt. Zelfs nu neig ik nog tot dwalen. Eigenlijk heb ik al rondgezworven. Daarom, Heere, haal mij terug.

"Zoek Uw knecht." Hij was geen hond, die op de een of andere manier zelf de weg naar huis weet te vinden. Hij was een verloren schaap, dat zich steeds verder van huis verwijdert. Toch bleef hij een schaap, en wel het schaap van de Heere. Hij was Zijn eigendom, kostbaar in Zijn ogen. Daarom hoopte hij dat Hij hem zou zoeken om hem terug te brengen. Hoe ver hij ook was afgedwaald, hij was nog altijd meer dan een schaap: hij was Gods "knecht". Daarom verlangde hij ernaar weer in het huis van zijn Meester te zijn en opnieuw eervolle opdrachten van zijn Heere te krijgen.

Was hij alleen maar een verloren schaap geweest, dan had hij niet gebeden om gezocht te worden. Maar omdat hij óók een "knecht"

was, kon hij bidden. Hij roept: "Zoek Uw knecht." En hij hoopt dat hij niet alleen wordt gezocht, maar ook vergeven, aangenomen en door zijn genadige Meester weer aan het werk gezet.

Let goed op deze belijdenis. Vaak heeft David in deze psalm zijn onschuld verdedigd tegen lasterende beschuldigers. Maar staat hij voor het aangezicht van de Heere zijn God? Dan belijdt hij maar al te graag zijn overtredingen. Hier vat hij niet alleen zijn verleden samen, maar ook zijn leven op dit moment. Hij gebruikt daarvoor het beeld van een schaap dat uit zijn weide is ontsnapt. Het heeft de kudde verlaten, het is bij de herder weggelopen en het heeft zichzelf in de woeste wildernis gebracht. Daar is het een verloren ding geworden. Het schaap blaat en David bidt: "Zoek Uw knecht."

Zijn argument is sterk: "want Uw geboden heb ik niet vergeten." Ik weet wat goed is. Ik keur het goed en ik bewonder het. Meer nog: ik heb het licht lief en ik verlang ernaar. Ik kan er niet mee leven dat ik in de zonde blijf. Ik moet terug op de wegen van de gerechtigheid. Ik heb heimwee naar mijn God. Ik smacht naar de wegen van de vrede. Ik vergeet Uw geboden niet, en ik kan ze niet vergeten. Ook kan ik niet ophouden te weten dat ik altijd het gelukkigst en het veiligst ben als ik ze nauwgezet gehoorzaam en daar al mijn vreugde in vind.

Laat Gods genade ons in ons hart de liefdevolle herinnering aan Gods geboden bewaren? Dan zal ze ons zeker ook weer terugbrengen naar een leven van heiligheid. Wie met zijn hart nog bij God is, kan niet helemaal verloren zijn. Is hij op veel punten afgedwaald, maar is hij in de diepste verlangens van zijn ziel oprecht? Dan wordt hij weer gevonden en helemaal hersteld. Toch moet de lezer, terwijl hij het laatste vers leest, ook het eerste vers van de psalm in gedachten houden. De grootste zegen is niet dat je wordt hersteld na het dwalen.

De grootste zegen is dat je tot het einde toe op een onberispelijke weg wordt vastgehouden. Laten wij het midden van de weg houden en de koninklijke hoofdweg nooit verlaten voor de Zijpad-weide of een ander bloemrijk pad van de zonde. Moge de Heere ons tot het

einde toe ondersteunen. Maar zelfs dan kunnen wij ons niet beroemen zoals de farizeeër. We blijven bidden zoals de tollenaar: "O God! wees mij zondaar genadig!" En zoals de psalmist: "Zoek Uw knecht."

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Vers 176

"Ik heb gedwaald als een verloren schaap." Een schaap kan dwalen, maar de stem van de herder roept het snel terug: "Mijn schapen horen Mijn stem" (Joh. 10:27). Zo ging het met David toen hij tegen Nabal optrok: de stem van de Heere, door een vrouw, riep hem terug. En na de moord op Uria haalde Nathan hem terug. Willen wij dus schapen zijn? Dan mogen we soms dwalen, maar dan moeten we ons ook makkelijk laten terughalen. — Richard Greenham.

Vers 176

"Ik heb gedwaald als een verloren schaap": door een storm of een donkere dag verdreven, of door de jacht van honden uit de kudde weggejaagd. — David Dickson.

Vers 176

"Ik heb gedwaald als een verloren schaap" enzovoort. Dit is dus waar het allemaal op uitkomt: "een verloren schaap!" Deze lange psalm vol lofbetuigingen, lofzangen, belijdenissen, voornemens en grote verwachtingen loopt hierop uit: de dichter is een schaap dat dreigt om te komen. Maar wacht, er is hoop: "zoek Uw knecht." "Ik heb gedwaald als een verloren schaap." Het grondwoord reikt heel ver. Het slaat op alle voorbije tijd, en ook op wat de mens van nature steeds weer doet. Een gelovige beseft dat hij verdwaald was toen Gods genade hem vond. Hij beseft dat hij vaak was afgedwaald, als Gods genade dat niet had tegengehouden.

Hij weet dat hij bij deze en gene ongelukkige gelegenheid is afgedwaald. Hij beseft ook dat hij in alles wat hij deed is gedwaald, en dat hij zelfs nu dwaalt. Maar het woord drukt ook de vaste neiging uit: "Ik dwaal als een verloren schaap." Die vertaling past bij het gebed: "Zoek Uw knecht." Ook het derde deel is dan juist weergegeven, in overeenstemming daarmee: "Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeten." Dit alles schetst de verdorvenheid die in de gelovige is achtergebleven. Hij vergeet de Heere niet.

De wortel van de zaak zit in hem, het zaad van het goddelijke leven. En toch dwaalt hij. Daarom heeft hij dit gebed nodig: "Zoek Uw knecht." Jesaja beschrijft de mensen met dezelfde woorden, maar het bereik is daar duidelijk ruimer, zoals de samenhang laat zien: "Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg; doch de HEERE heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen" (Jes. 53:6). Dat lijkt te gaan over het hele menselijke geslacht. De ervaring van de psalmist lijkt meer op wat de apostel Paulus beschrijft: "Zo vind ik dan deze wet in mij: als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt. Want ik heb een vermaak in de wet Gods, naar den inwendigen mens; maar ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is" (Rom. 7:21-23).

En de psalmist had in die vroege tijd hetzelfde geneesmiddel als de apostel in latere tijd, want Gods heil is één. Het geneesmiddel van de psalmist was: "Zoek Uw knecht." Dat van de apostel: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Ik dank God, door Jezus Christus, onzen Heere" (Rom. 7:24-25). — John Stephen.

Vers 176

"Ik heb gedwaald." Het grondwoord wil zeggen dat de voet of het hart (of allebei) van de weg afdwaalt. "Ik heb gedwaald als een verloren

schaap" betekent: ik ben misleid en zo van de weg van Uw heilige geboden geraakt. De satan is een slechte gids, en ons hart is niet beter. Wie een van beide volgt, is zichzelf zo kwijt. En zolang God ons niet zoekt (zoals David in de volgende woorden bidt), vinden we de weg niet terug als we er eenmaal vanaf zijn. — Joseph Caryl.

Vers 176

"Ik heb gedwaald." Gotthold stond op een dag te kijken naar een boer, die zijn schapen één voor één telde toen ze van het land kwamen. Zelf zat hij toen vol zorg en verdriet. Hij sprak zijn hart uit: "Mijn ziel, waarom ben je zo terneergeslagen, en waarom laat je je kwellen door benauwde gedachten? Je bent de Allerhoogste toch zeker even dierbaar als zijn lammeren aan deze boer. Ben jij niet meer waard dan een heleboel schapen? Is Jezus Christus niet jouw Herder? Heeft Hij niet Zijn bloed en Zijn leven voor jou ingezet? Gelden Zijn woorden dan niet ook voor jou: 'En Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken'?" (Joh. 10:28).

Deze man houdt zijn kudde bij. Zou God dan Zijn gelovige kinderen, Zijn uitverkorenen, niet bijhouden en voor hen zorgen? Zijn geliefde Zoon heeft immers gezegd dat zelfs "uw haren des hoofds" allemaal geteld zijn (Matth. 10:30). Misschien ben ik vandaag wel van het pad geraakt en heb ik achteloos mijn eigen zin gedaan. Maar als het avond wordt en de trouwe Herder Zijn lammeren telt, merkt Hij dat ik ontbreek. Dan gaat Hij genadig naar mij op zoek en brengt Hij mij terug. Heere Jezus: "Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeten." — Christian Striver (1629-1693), in Gotthold's Emblems.

Vers 176

"Ik heb gedwaald" enzovoort. Van wie zegt men dat hij een man naar Gods hart is? Van David, de Hebreeuwse koning. Hij was in genoeg zonden gevallen, en dat waren de zwartste misdaden. Aan zonde ont-

brak het niet. Daarom lachen ongelovigen hem uit: “Dát is dus jullie man naar Gods hart?” Naar mijn gevoel is die spot oppervlakkig. Wat zeggen fouten en de uiterlijke feiten van een leven, als je vergeet wat er binnenin gebeurt? Het berouw. De verzoekingen. De strijd die zo vaak werd verijdeld maar nooit tot een einde kwam?... De psalmen vertellen ons Davids leven en geschiedenis.

Ik beschouw die als het meest ware beeld dat ons ooit is gegeven van de morele groei en strijd van een mens hier op aarde. Iedere ernstige ziel zal daarin altijd de trouwe worsteling terugzien van een ernstige menselijke ziel op weg naar het goede en het beste. Die worsteling mislukt vaak, bitter zelfs, alsof er een complete schipbreuk volgt. Maar ze eindigt nooit. Telkens begint ze weer opnieuw, met tranen, spijt en een echt onoverwinnelijk voornemen. — Thomas Carlyle (1795-1881), in “Heroes and Hero Worship”.

Vers 176

“Want Uw geboden heb ik niet vergeten.” Ik dool rond. Ik weet dat ik dwaal en ik voel mijn schuld. Toch merk ik dat ik Uw wet, Uw dienst en Uw geboden liefheb. Ze zijn de vreugde van mijn hart. Ik wil zo graag uit al mijn omzwervingen worden teruggeroepen. Dan vind ik in U en in Uw dienst voor altijd volmaakt geluk. Zo bidt elk wedergeboren hart vurig. Want iemand kan dan wel van God zijn afgedwaald, maar hij weet dat hij werkelijk aan Hem en Zijn dienst gehecht is. Hij verlangt ernaar, en hij bidt vurig, dat hij wordt “opgezocht”, teruggebracht en behoed voor verder afdwalen. — Albert Barnes.

Vers 176

“Want Uw geboden heb ik niet vergeten.” Wie God vreest, kan nooit zo diep vallen dat er geen genade in hem achterblijft. Die genade houdt de hoop levend op een geneesmiddel dat hem geneest. Zo ook bij David. Hij overtrad enkele van Gods geboden, maar hij raakte ze niet helemaal kwijt uit zijn geheugen. — William Cowper.

Vers 176

Een beter einde voor zo'n psalm kan ik me niet voorstellen. Zijn ervaringen zijn zo wisselend en de stemmingen en gevoelens zo veranderlijk, zelfs bij een kind van God: zon en wolken, windstilte en storm. Het slot is dit: hij beseft onverminderd dat hij de neiging heeft te dwalen. Hij zegt dat hij de weg terug helemaal niet zelf kan vinden zonder dat de leidende hand van de Heere hem herstelt. En tegelijk, ondanks dit alles, blijft hij vastbesloten Gods geboden nooit te vergeten. Wat laat dit vers ons zien van onze arme, eigenzinnige harten!

We zijn niet alleen geneigd tot dwalen, we dwalen de hele tijd. Steeds raken we de weg kwijt. Steeds struikelen we over de donkere bergen, terwijl we ons toch aan Gods geboden vastklampen. Maar tegelijk, wat voor gebed geeft dit vers ons mee: "Zoek Uw knecht", ofwel: "ik ben van U, behoud mij." Ja, de Heere zij geprezen: er is Eén Die machtig is om te redden. "Die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid" (1 Petr. 1:5). — Barton Bouchier.

Zover ik kon, en zover de Heere mij daarbij hielp, heb ik deze grote psalm van het begin tot het eind behandeld en uitgelegd.

Bekwamere en geleerdere uitleggers hebben dat werk beter gedaan of zullen het nog doen. Maar daarom mocht ik mijn diensten nog niet achterhouden, toen mijn broeders er dringend om vroegen. — Augustinus.

Wenken voor predikers

Vers 176

1. Mijn belijdenis: "Ik heb gedwaald."
2. Mijn verklaring: "Uw knecht."
3. Mijn bede: "zoek Uw knecht."
4. Mijn pleitgrond: "want Uw geboden heb ik niet vergeten" enzovoort.

Vers 176

1. De belijdenis: “Ik heb gedwaald.”
2. De bede: “Zoek Uw knecht.”
3. De pleitgrond: “Want Uw geboden heb ik niet vergeten” enzovoort.

— G.R.

Vers 176

Het laatste vers als zodanig. De afsluitende cadans in mineur.

1. De hoogste vluchten van menselijke toewijding moeten uitlopen op een belijdenis van zonde: “Ik heb gedwaald.”
2. De oprechtste verklaringen van menselijke trouw moeten plaatsmaken voor het erkennen van onmacht: “zoek Uw knecht.”
3. De verhevenste menselijke uitspraken van liefde voor Gods wet moeten afdalen tot de droeve erkenning dat we haar alleen maar niet vergeten zijn.

— C.A.D.

Werken over de honderdnegentiende psalm

“Two and Twentie Sermons of Maister Iohn Caluin. In which Sermons is most religiously handled, the hundredth and nineteenth Psalme of Dauid, by eight verses apart according to the Hebrew Alphabet.” Uit het Frans in het Engels vertaald door Thomas Stocker.

Gedrukt in Londen voor John Harison en Thomas Man, 1580. 4to.

“An Exposition on the 119 Psalme.” In “The Workes of...M. RICHARD GREENHAM”, blz. 379-608, folio, 1612.

“A Holy Alphabet for Sion’s Scholars; Full of Spiritval Instrvctions, and Heavenly Consolations, to direct and encourage them in their Progresse towards the New Jerusaleum: Deliuered, by way of Commentary vpon the whole 119 Psalme.” Van WILLIAM COWPER, dienaar

van Gods Woord en bisschop van Galloway... 4to. Londen... 1613. Ook opgenomen in Bishop Cowper's Works, blz. 359-474, folio, 1629.

"Summary and Holy Observations collected out of the route first Octonaries or parts of the hundred and nineteenth Psalme." Dit werk staat in "A Commentarie upon the first and second chapters of Saint Paul to the Colossians...together with divers places of Scripture briefly explained." Van Mr. Paul Bayne, B.D. Londen: 1635. 4to.

"One Hundred and Ninety Sermons on the Hundred and Nineteenth Psalm." Van ds. THOMAS MANTON, D.D., folio. Londen, 1725. Ook verschenen in 3 delen, 8vo., 1842; in 3 delen (met levensbeschrijving), 1845; en in deel 7, 8 en 9 van Nichol's (nu Nisbet's) uitgave van Manton's Works.

"An Hundred, Seventy and Six, SACRED OBSERVATIONS. Upon the Several VERSES of (The Sweetest of PSALMES) the Hundred and Nineteenth PSALM, Stated, Opened, and Applied (as a brief Exposition thereon) to the People of WEST COWES, in the Isle of WIGHT, being the Exercise of my Publick Ministry, in their New Chappel, lately Consecrated by the Right Reverend Father in God, George Lord Bishop of WINTON."

Dit werk vormt het slotdeel van een heel klein boekje in 8vo., met de titel "MOSES REVIVED", over "The Unlawfulness of Eating Blood", van John Moore, 1669. De uitleg is eenvoudig waardeloos. Wij noemen haar alleen om verzamelaars van psalmenliteratuur moeite en kosten te besparen.

"Exposition of Psalms 119:1-176 as illustrative of the Character and Exercises of Christian Experience." Van ds. CHARLES BRIDGES, M.A. 12mo 1827, en vele latere uitgaven.

"Lord's Day Literature: or, Illustrations of the Book of Psalms, from the Hundred and Nineteenth Psalm consecutively." Van R. B. SANDERSON, Esq., B.A. 12mo 1842.

"The Utterance of the 119. Psalm; expounded in a Series of Lectures." Van ds. JOHN STEPHEN, A.M. Free John Knox's, Aberdeen... 1861. 2mo

Psalm 120

Ineens zijn we weg van het uitgestrekte vasteland van psalm honderdnegentien. We komen terecht bij de eilanden en eilandjes van de Pelgrimsliederen. Het is goed om bij een bijzondere gelegenheid lang te bidden. Maar daarmee mogen we de heilige korte gebeden niet gaan geringschatten, want die heiligen ons godvruchtige leven van dag tot dag. Hij Die de langste psalm heeft ingegeven, schreef net zo goed de korte liederen die erop volgen.

Titel

"Een lied op Hammaaloth" (Engels: een lied der opklimmingen). Over deze titel hebben we al genoeg gezegd, en dat geldt voor deze psalm én voor de veertien liederen die erna komen.

Wij zien in deze liederen pelgrimspsalmen. Toch weten we niet zeker of ze altijd samen gezongen werden, want veel ervan zijn in de ikvorm geschreven. Er waren ongetwijfeld ook eenzame pelgrims. Naast de groepen die samen naar het huis van God optrokken, ging er zo nu en dan iemand alleen, en voor hen zijn deze liederen gemaakt.

Onderwerp

Een schrijver denkt dat een Israëliet dit lied zong toen hij zijn huis verliet om naar Jeruzalem te gaan. Volgens hem had die brave man

onder de laster van zijn buren geleden. Hij was dan blij hun geroddel te ontvluchten en zijn tijd door te brengen met de vrolijker bezigheden van de heilige feesten. Dat kan, maar we hopen dat vrome mensen niet zo onverstandig waren om over hun slechte buren te zingen terwijl ze die een paar dagen achterlieten. Wie zijn huis veilig wil achterlaten en later naar een vriendelijke omgeving wil terugkeren, zou toch de grootste dwaas zijn als hij de mensen die hij achterlaat, zou prikkelen met een hardop gezongen klaaglied over hen.

Waarom dit lied vooraan staat bij de Pelgrimsliederen, weten wij niet. We wagen daar liever geen eigen gok op. Wij geven de voorkeur aan de oude samenvatting van de vertalers: "David bidt tegen Doëg". Die vinden we beter dan welke vergezochte veronderstelling ook. Is dit de strekking van de psalm, dan snappen we meteen waarom hij David te binnen schoot. Hij stond op de plek waar de ark verbleef en vanwaar hij haar wilde weghalen. Hij was gekomen om de ark op te halen. Juist daar, waar hij haar vond, dacht hij aan Doëg en stortte hij zijn hart over hem uit.

De schrijver was verschrikkelijk belasterd. De valse beschuldigingen van zijn vervolgers hadden hem tot bitterheid gemarteld. Hier doet hij een beroep op de grote Rechter over goed en kwaad. Voor Zijn rechterstoel hoeft niemand te lijden onder lasterlijke tongen.

Uitleg

Vers 1

"In mijn benauwdheid." Laster brengt een benauwdheid die bijna niet te verdragen is. Wie ooit de scherpte van een wrede tong heeft gevoeld, weet zeker: ze snijdt dieper dan een zwaard. Laster maakt ons woedend, omdat het zo onrechtvaardig is. Toch staan we machteloos. We kunnen het kwaad niet bestrijden en onszelf niet verdedigen. Een slag met een sabel kunnen we pareren, maar tegen de tong van een leugenaar bestaat geen schild. Wie is de vader van die leugen? We

weten het niet. Waar is ze geboren, en waar is ze nu? We weten het niet. Hoe kunnen we haar volgen en haar verwoestende werking stoppen? Ook dat weten we niet.

We zijn ten einde raad en weten niet meer welke kant we op moeten. Net als de vliegenplaag in Egypte trotseert ze elke tegenstand, en weinigen houden het ertegen vol. Kwaadsprekerij raakt ons op het gevoeligste plekje. Ze snijdt door tot op het levende vlees en laat een gif achter dat je nauwelijks kunt wegzuigen. Het is in alle opzichten bittere nood om in de macht te komen van "laster, het smerigste jong van de zonde".

Maar ook in zulke nood hoeven we niet te aarzelen: we kunnen tot de Heere roepen. Tegenover mensen zwijgen en tot God bidden is het beste medicijn tegen het kwaad van laster.

"Ik heb tot den HEERE geroepen" (of Jehova). Dat was het verstandigste wat hij kon doen. Het helpt weinig om bij mensen aan te kloppen over laster. Hoe meer we erin roeren, hoe verder ze zich verspreidt. Het heeft ook geen zin een beroep te doen op de eer van de lasteraars, want die hebben ze niet. De meest hartverscheurende smeekbeden om recht maken hen alleen maar boosaardiger en moedigen hen aan tot nieuwe krenkingen. Je kunt net zo goed praten tegen panters en wolven als tegen kwaadsprekers met een zwart hart. Roepen tot mensen zou onze zwakte zijn, maar roepen tot God wordt onze kracht.

Tot wie roepen kinderen anders dan tot hun vader? Komt er soms toch iets goeds uit dat gemene ding, de leugen, als ze ons op onze knieën en bij onze God brengt? "En Hij heeft mij verhoord." Ja, Jehova hoort. Hij is de levende God. Daarom is bidden tot Hem verstandig en loont het. De psalmist herinnerde zich dit verhoorde gebed en schreef het op, want het had hem duidelijk diep geraakt. Nu vertelt hij het verder, tot eer van God en tot zegen voor zijn broeders. De rechtvaardigen, "zij roepen, en de HEERE hoort". Het oor van onze God is niet doof en zelfs niet traag. Hij luistert aandachtig en vangt

de eerste klank van een smeekbede al op. Hij laat ieder van Zijn kinderen belijden: "Hij heeft mij verhoord." Als we worden belasterd, is het een vreugde dat de Heere ons kent. Niemand kan Hem aan onze oprechtheid laten twijfelen. De leugen over ons zal Hij niet aanhoren, maar ons gebed tegen die leugen hoort Hij wel.

Misschien zijn deze psalmen gezongen toen de ark naar de berg Sion werd gebracht. Misschien zongen de pelgrims ze later op weg naar Jeruzalem bij de jaarlijkse feesten, en bij de terugkeer uit Babylon. Dan vinden we in Davids leven een reden waarom juist deze psalm de eerste is. Kwam deze knecht van God niet Doëg, de Edomiet, tegen toen hij via Abjathar het orakel raadpleegde? Geloofde dat ellendige schepsel hem niet, en verried hij hem niet aan Saul? Dat liet een zeer pijnlijke en blijvende indruk achter in Davids geheugen. Daarom stortte hij aan het begin van de tocht met de ark zijn klacht uit voor de Heere.

Hij sprak over het grote, monsterlijke onrecht van "die hond van een Doëg", zoals Trapp hem scherpzinnig noemt. Een dichter kan, net als een prediker, er voordeel van hebben om "laag te beginnen". Dan heeft hij meer ruimte om te stijgen. De volgende psalm ligt een hele octaaf boven dit treurige lied. Als ze ons beschimpen, mag het ons troosten dat we niet alleen staan in onze ellende. We lopen op een weg waar David zijn voetafdrukken heeft achtergelaten.

Vers 2

"O HEERE! red mijn ziel van de valse lippen." Er is goddelijke kracht nodig om een mens te redden van deze dodelijke wapens. Lippen zijn zacht, maar leugenlippen zuigen het leven uit iemands goede naam. Ze zijn net zo moordzuchtig als scheermessen. Lippen mogen nooit rood zijn van het bloed van de goede naam van eerlijke mensen. Ze mogen ook niet besmeerd zijn met kwaadaardige leugens. David zegt: "Red mijn ziel." De ziel, het leven van de mens, wordt bedreigd door leugenlippen. Cobra's zijn niet giftiger, en zelfs duivels zijn niet on-

barmhartiger. Sommigen liegen schijnbaar om het liegen zelf. Het is hun spel en hun aard. Hun lippen verdienen een kus met een gloeiend ijzer. Maar het is niet aan de vrienden van Jezus om mensen te straffen zoals ze verdienen. Och, liever een stomme generatie dan een leugenachtige! De gave van spreken wordt een vloek als ze zakt tot een laag wapen om mensen achter hun rug neer te slaan.

We moeten verlost worden van laster. Dat kan doordat de Heere de goddeloze tongen in toom houdt, of doordat Hij onze goede naam zuivert van de laster van de leugenaar. "Van de bedriegelijke tong." Dit is nog erger dan regelrecht liegen. Mensen die vleien en strelen terwijl hun hart vol vijandschap zit, zijn afschuwelijke wezens. Ze zijn het zaad van de duivel, en hij werkt in hen volgens zijn eigen bedrieglijke aard. Je kunt beter wilde dieren en slangen tegenkomen dan bedriegers. Zij zijn een soort monsters wier oorsprong van beneden is en wier einde nog veel dieper ligt. Leugenaars en bedriegers zouden hiervan moeten schrikken: alle goede mensen bidden tegen hen, en zelfs slechte mensen zijn bang voor hen. Voor de gelovige is dit een goede reden om te bidden. "Verlos ons van den boze" kunnen we met nadruk op deze zaak toepassen.

Van roddelaars, kwaadsprekers, schrijvers van anonieme brieven, verzinners van krantenberichten en leugenaars van allerlei slag: goede Heere, verlos ons!

Vers 3

"Wat zal U de bedriegelijke tong geven?" Wat is het loon dat laster mag verwachten? Het moet iets groots zijn, anders loont het niet om in zo'n vieze lucht te werken en je eigen ziel te vernietigen. Zouden duizend werelden genoeg steekpenning zijn voor zulke gemene daden? De leugenaar krijgt geen welkome beloning. Hij krijgt wat hij verdient. Maar wat is dat dan? Welke straf is zo zwaar als zijn misdaad? De psalmist lijkt verlegen om een passende straf te bedenken. Het is de zwaarste van alle overtredingen: dit kwaadspreken, belaste-

ren en achterklappen. Als mensen kregen wat ze met hun zonden verdienen, zou er een scherp en vernietigend oordeel over uitgesproken worden.

Maar welke straf zou zwaar genoeg zijn? Welke vorm moet die tuchtiging krijgen? O leugenaar, "wat zal U de bedriegelijke tong geven?" (Engels: wat zal u gegeven worden?) Wat gaat er met je gebeuren, valse tong? Hoe word je getroffen? De wet van vergelding past nauwelijks op dit geval, want niemand kan de lasteraar belasteren. Hij is te zwart om nog zwarter gemaakt te worden, en niemand van ons zou dat willen, ook al kon het. Ellendig mens! Hij vecht met wapens die ware mensen niet willen aanraken. Zoals een inktvis hult hij zich in een inktzwarte duisternis, waar eerlijke mensen niet doorheen komen. Zoals het vieze stinkdier verspreidt hij een stank van leugen die waarachtige mensen niet kunnen verdragen. Daarom ontsnapt hij vaak aan straf van degenen die hij het diepst heeft gekwetst. Zijn misdaad wordt zo in zekere zin zijn schild, want mensen willen niet in gevecht met zo'n laaghartige tegenstander. Maar wat doet God met leugentongen? Hij heeft hun Zijn vreselijkste bedreigingen aangezegd, en op Zijn tijd voert Hij ze vreselijk uit.

Vers 4

"Scherpe pijlen eens machtigen." Het oordeel zal snel zijn, zeker en scherp. Hun woorden waren als pijlen, en dat wordt ook hun straf. God zorgt ervoor dat hun straf lijkt op een pijl die op zichzelf al scherp is en die met alle kracht van een sterke man vanaf diens stalen boog in het doel wordt gedreven: "scherpe pijlen eens machtigen". Eén soort oordeel is bovendien niet genoeg om deze samengestelde zonde te wreken. De lasteraar zal rampen voelen die lijken op kolen van jeneverhout. Die vatten snel vlam, branden fel en blijven lang gloeien. Hij zal scherpe pijlen voelen en nog scherpere vuren. Verschrikkelijk lot! Alle leugenaars krijgen hun deel in de poel die brandt van vuur en zwavel.

Hun worm sterft niet en hun vuur wordt niet uitgeblust. Kolen van jeneverhout houden hun hitte lang vast, maar de hel brandt eeuwig. De bedrieglijke tong moet zichzelf niet wijsmaken dat ze het vuur zal ontkomen dat ze zelf heeft aangestoken. Wat een misdaad moet dit zijn, als de Algenadige er zo'n vreselijk lot op zet! Laten we haar haten met een volkomen haat. Het is beter slachtoffer van laster te zijn dan er de maker van te zijn. De pijlen van laster missen hun doel, maar de pijlen van God niet. De kolen van boosaardigheid koelen af, maar het vuur van de gerechtigheid niet. Mijd laster zoals je de hel zou mijden.

Vers 5

"Wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars wone!" Wie Gods genade kent, lijdt onder de omgang met goddelozen. Onze dichter voelde zich tussen leugenachtige buren net zo ongemakkelijk als iemand die tussen wilden en kannibalen moet leven. De verraders om hem heen waren even erg als de onuitsprekelijke Turk. Hij roept: "Wee mij!" Hun zonde joeg hem schrik aan en hun vijandschap schuurde in zijn ziel. Eén lichtpuntje had hij: hij was maar een vreemdeling in Mesech. Maar de jaren gingen voorbij en de tijd sleepte zich zwaar voort. Hij vreesde dat hij zichzelf straks een inwoner van Kedar zou moeten noemen.

De rondtrekkende stammen waar hij op doelt, lagen voortdurend met elkaar overhoop. Ze trokken gewoonlijk tot de tanden gewapend rond. Het waren een soort plunderende zigeuners: hun hand was tegen ieder mens, en ieders hand tegen hen. Met hen vergeleek hij de valse mensen die zijn goede naam hadden aangevallen. Wie de rechtvaardigen belasteren, zijn erger dan kannibalen. Wilden eten mensen pas op als ze dood zijn, maar deze ellendelingen verslinden hen levend.

> *"Wee mij, dat ik in Mesech ben,*
> *een vreemdeling, en dat al zo lang,*

dat ik moet wonen in de tenten
die aan Kedar toebehoren."

"Mijn ziel heeft al heel lang gewoond
bij hem die de vrede haat;
ik ben zelf voor de vrede, maar
zodra ik spreek, zijn zij belust op strijd."

"Verward treurt en kwijnt mijn ziel,
verlangend naar dat vredig oord,
waar alle vermoeiden rust vinden
en geen onruststoker hen meer stoort."

Vers 6

"Mijn ziel heeft lang gewoond bij degenen, die den vrede haten." Lang, lang genoeg! Veel te lang had hij als balling tussen zulke barbaren gezeten. Een vredestichter is een zegen, maar een vredehater is een vloek. Eén nacht onderdak bij zulke mensen is al gevaarlijk; bij hen wonen is verschrikkelijk. Dit vers kan op elk van de lasteraars van de psalmist slaan. Hij had genoeg van die ene man gezien en verlangde ernaar weg te komen uit zo'n gezelschap. Misschien doorzag de zoete zanger zijn aard eerst niet, want de man was een bedrieger. En toen hij hem eenmaal doorzag, kon hij hem niet van zich afschudden. Zo moest hij wel bij hem blijven.

We denken aan Doëg, Saul, Achitofel en de zonen van Zeruja. Die laatsten niet als vijanden, maar als heetgebakerde soldaten die vaak te sterk voor David waren. Wat een omslag voor de man van God, van de stilte bij de schaapskooi naar de drukte aan het hof en het rumoer van de strijd! Wat moet hij ernaar hebben verlangd om zijn scepter neer te leggen en zijn herdersstaf weer op te pakken. De tijd bij die twistzieke mensen leek hem lang, veel te lang. Hij hield het alleen vol omdat hij, zoals de vertaling van het Gebedenboek het zegt, gedwongen was om zo te blijven.

Vers 7

"Ik ben vreedzaam." Letterlijk staat er: "Ik ben vrede." Ik verlang naar vrede, ik ben vredelievend, ik houd mij in. Kortom: ik ben de vrede zelf. "Maar als ik spreek, zijn zij aan den oorlog." Mijn vriendelijkste woorden schijnen hen te prikkelen, en meteen staan ze met getrokken dolken tegenover me. Niets is hun naar de zin. Zwijg ik, dan vinden ze mij nors. Open ik mijn mond, dan hebben ze kritiek en spreken ze me tegen.

Wie tussen zulke twistzoekers woont, mag zich troosten met de gedachte dat David én Davids Heere dezelfde beproeving hebben doorstaan. Het is het lot van de heiligen om zelfs in hun eigen huis vijanden te vinden. Er waren meer mensen dan David die woonden op de plaats van de draken. Er zijn meer mensen dan Daniël die in een leeuwenkuil zijn geworpen. Laten zij die intussen een rustige plek hebben en vredig wonen, daarvoor heel dankbaar zijn. "Deus nobis haec otia fecit": God heeft ons deze rust gegeven. Laten we anderen nooit aandoen wat ons zelf bespaard is gebleven.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

"Een lied op Hammaaloth" (Engels: een lied der opklimmingen). Tremellius noemt het een voortreffelijk lied, en dat is dit lied inderdaad, net als de veertien die volgen. Dat geldt voor de inhoud en ook voor de vorm of manier van zeggen, die verbazend kort en lieflijk is. Het zijn als het ware de puntdichten van de Heilige Geest Zelf, en elk vers kan voor een godsspraak doorgaan. In die zin staat "adam hammahalah", een man van opklimmingen, voor een uitstekend en voortreffelijk man (1 Kron. 17:17). Anderen zien het anders. Zij mogen daarin ge-

rust hun eigen weg gaan. Een vergissing is hier niet gevaarlijk. John Trapp.

Gehele psalm

Sommigen lezen in deze psalmen de "treden" van christelijke deugden. Volgens die uitleg beschrijft deze psalm treffend de eerste trede: afstand doen van het kwaad en van de ijdelheid van de wereld. Zo valt hij in twee delen uiteen.

1. De psalmist staat voor als iemand die net begint aan de treden van de deugd. Hij ontmoet veel tegenstanders: lasteraars en slechte raadgevers.
2. Hij klaagt over de vermenging met het kwaad: "Wee mij." H.T. Armfield.

Gehele psalm

Deze eerste pelgrimspsalm leert ons een pijnlijke maar nuttige les. Iedereen die toont vastbesloten te zijn om Gods geboden te gehoorzamen en Zijn gunst te zoeken, mag verwachten dat hij daarbij tegenstand en smaad tegenkomt. ... Dat merkten ook de aanbidders van vroeger toen ze zich klaarmaakten om de Heere in Zijn tempel te zoeken. Kwaadwillige ogen bespiedden hen terwijl ze zich voorbereidden. De minachting en de insinuaties van bittere tongen volgden hen tot aan het huis van gebed. Maar hun toevlucht is Hij Die zij aanbidden. Ze zijn er vast van overtuigd dat Hij Zijn dienstknechten nooit zal verlaten. Daarom kijken ze dwars door de wolk van smaad omhoog naar Zijn troon. Ze smeken om de hulp die, zo weten ze, Zijn kinderen daar altijd zullen vinden. "O Heere, verlos mijn ziel in deze mijn benauwdheid." Robert Nisbet.

Gehele psalm

De pelgrims gingen van huis, en leugenlippen vallen meestal degenen aan die er niet zijn. Ze stonden op het punt zich aan te sluiten bij de

pelgrimskaravaan. In de drukte en opwinding van het samenzijn konden hun eigen lippen makkelijk van de waarheid afdwalen. Bovendien ademt de psalm een intens verlangen naar vrede. En wanneer past dat verlangen níét in deze wereld vol strijd en verwarring? Is het vreemd dat een Hebreeër met een diepe geestelijke hunkering naar vrede, toen hij naar de tempel vertrok, uitriep: "Laat me daar tenminste een tijdje aan ontsnappen. Laat me verlost zijn van deze koorts en spanning, vrij van de zinloze onrust en de botsende geluiden van de wereld. Laat me een poos rusten en bijkomen in de heilige schuilplaats en het heiligdom van de God des vredes. God des vredes, geef me Uw vrede terwijl ik U aanbid in Uw aanwezigheid. En laat me een betere wereld aantreffen als ik daarin terugkeer, of breng tenminste een beter en geduldiger hart mee naar de plichten en de ruzies daar." Samuel Cox.

Vers 1

"Ik heb tot den HEERE geroepen in mijn benauwdheid" enz. Wat is het een wonderlijk voordeel van nood dat ze ons doet bidden tot God! En wat een wonderlijk bereidwillige barmhartigheid is het dat Hij ons verhoort wanneer we roepen! Zeer gezegend zijn zij die treuren op de lange tocht omhoog, van het Galilea van de heidenen in deze lagere wereld naar het hemelse Jeruzalem, de hoge en heilige stad van Gods heiligen. J.W. Burgon, in "A Plain Commentary."

Vers 1

"In mijn benauwdheid." God helpt op het moment dat het nodig is. Christus komt als een goed dat precies op tijd is. ... Is het niet precies op tijd wanneer de ziel in het donker zit en Christus er licht in brengt? Of wanneer ze dood is en Christus haar tot leven wekt? Of wanneer ze twijfelt en Christus haar zekerheid schenkt? Of wanneer ze in nood verkeert en Christus haar verlichting geeft? Komt het niet op tijd als een ziel verhard is en Christus haar week maakt, als een ziel hoogmoedig is en Christus haar klein maakt, als een ziel in de

verzoeking zit en Christus haar te hulp komt, en als een ziel gewond is en Christus haar geneest? R. Mayhew, 1679.

Vers 1

"Geroepen." "Verhoord." De werkwoorden staan in de verleden tijd, maar ze gaan niet alleen over één gebeurtenis van vroeger. Ervaring van toen en van nu loopt hier door elkaar. Uit wat hij heeft meegemaakt, put hij moed voor nu. J.J. Stewart Perowne.

Vers 1

"En Hij heeft mij verhoord." "Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel" (Jak. 5:16; Zach. 13:9). Wie vurig bidt, bereikt zeker zijn doel (Ps. 91:15). Let goed op het gebed waarvan het antwoord lang op zich laat wachten, en gebruik het met dankbaarheid (Ps. 66:20). John Trapp.

Vers 2

"O HEERE! red mijn ziel van de valse lippen" enz. Een tong zonder teugel is "vehiculum Diaboli", de strijdwagen van de duivel waarmee hij als overwinnaar rondrijdt. Greenhorn beschrijft de tong fraai met tegenstellingen: "Het is een klein stukje vlees, klein van omvang maar machtig in kracht. Het is zacht maar glibberig. Het gaat licht, maar het valt zwaar. Het slaat zacht, maar het verwondt diep. Het gaat snel uit, maar het brandt hevig. Het doorboort diep en geneest daarom niet snel. Het mag zomaar uitgaan, maar het vindt niet zomaar een manier om weer thuis te komen. En eenmaal aangeblazen door de blaasbalg van de satan is het als het vuur van de hel."

Een tong die op hol slaat, gaat van kwaad naar erger. Ze begint met dwaasheid, gaat door met bitterheid en eindigt met ellende en waanzin. Zie Pred. 10:13. Zo ging het ook met het gesprek tussen de Joden en onze Zaligmaker. Het begon met redeneringen: "Wij zijn Abrahams zaad", zeiden ze, enz. Daarna kwamen de lasteringen: "Zeggen wij niet wel, dat Gij een Samaritaan zijt, en den duivel hebt?" Het eindigde in

wreedheid: “Zij namen dan stenen op, dat zij ze op Hem wierpen.” Joh. 8:33,48,59. Dat is ook de lage aard van een kwade tong: ze haat wie ze kwelt (Spr. 26:28). Hoe schadelijk de tong is, zie je ook aan de genade om ervan bevrijd te worden.

Want 1. God heeft dat beloofd (Job 5:15,21): “Hij verlost den behoeftige van het zwaard, van hun mond, en van de hand des sterken”, en “tegen den gesel der tong zult gij verborgen wezen”, of tegen het “betongd worden”, zoals sommigen het vertalen. Dat wil zeggen: je wordt als het ware niet geslagen of afgeranseld met de tongen van anderen. “Gij verbergt hen in het verborgene Uws aangezichts voor de hoogmoedigheden des mans; Gij versteekt hen in een hut voor de twist der tongen” (Ps. 31:21). Dat betekent: voor alle laster, smaad en kwaadsprekerij, van welke soort ook. God zal de goede naam van Zijn volk beschermen tegen de vlekken en de spetters van kwaadwillige mensen, zoals koningen hun gunstelingen beschermen tegen laster en geschreeuw.

1. Daarom hebben ook de heiligen ervoor gebeden, net als David: “O HEERE! red mijn ziel van de valse lippen, van de bedriegelijke tong.” Edward Reyner.

Vers 2

“O HEERE! red mijn ziel van de valse lippen” enz. Aan de punt van de angel van het kleinste insect, of aan de stekel van een brandnetelblad, hangt een druppel gif. Daarin zit de pure kern van een vergif dat zo subtiel is dat zelfs een microscoop het niet kan onderscheiden. Toch is het zo scherp dat het je bloed in brand kan zetten, je hele lichaam uit balans kan brengen en dag en nacht kan veranderen in rusteloze ellende. Zo werken soms ook de woorden van de lasteraar. Frederick William Robertson.

Vers 2

Valse lippen legden vals getuigenis tegen hem af. Of ze probeerden hem met een "bedriegelijke tong" in de val te laten lopen en hem iets te ontlokken waarop ze een aanklacht konden baseren. George Horne.

Vers 3

"Wat zal U de bedriegelijke tong geven, of wat zal zij U toevoegen?" Wat hoop je te winnen, "bedriegelijke tong", met het bepleiten van een slechte zaak? Welk loon of welke vergoeding krijg je ervoor dat je optreedt als aanklager in plaats van als verdediger? Wat zal het je opleveren (zoals we in de kantlijn lezen)? Wat haal je eruit met je bedriegelijke tong? Of, zoals onze kanttekening het nog eens zegt: "Wat zal de bedriegelijke tong u geven", nu je rondgaat om je broeder te belasteren en zijn goede naam aan flarden te scheuren?

Heeft je bedriegelijke tong huizen of land om je te geven? Heeft ze schatten van goud en zilver voor je klaarliggen? Nee, ze geeft alleen wat ze zelf is: "scherpe pijlen eens machtigen, mitsgaders gloeiende jeneverkolen", zoals het volgende vers laat doorschemeren. ... In zulke gevallen spreekt de tong inderdaad vaak voor niets, zonder betaling. Maar voor wie spreekt, gaat het nooit zonder gevaar en schade. Zulke sprekers schieten pijlen af als de pijlen van een machtige en strooien kolen als de kolen van jeneverhout. Daarom krijgen ze meestal zelf een pijl in hun zij. Ze branden niet alleen hun vingers, maar stapelen ook nog vurige kolen op hun eigen hoofd.

Goddeloze mensen doen anderen kwaad, puur om het kwaad. Maar als het kwaad eenmaal gedaan is, blijkt het voor de daders zelf het meest verderfelijk. Ze zien het verdriet van hun broeders als winst, ook al worden ze er zelf geen haar beter van. Maar binnen korte tijd voelen en merken ze dat ze er veel slechter aan toe zijn. Joseph Caryl.

Verzen 3, 4

"Wat zal U de bedriegelijke tong geven?" (Engels: wat zal u gegeven worden?) Hiermee wordt gezegd dat zijn vijand een grote beloning verwachtte voor zijn kwaadaardigheid tegen David. Maar de psalmist zegt: hij krijgt "scherpe pijlen eens machtigen, mitsgaders gloeiende jeneverkolen". Het is alsof hij zegt: "Wat hij ook van mensen als loon ontvangt, dít is zijn loon van God." John Jackson, in "The Morning Exercises", 1661.

Verzen 3, 4

Wie onder laster lijdt, kan in zijn zware klachten van zojuist hebben overdreven. Vrome vrienden komen dan naar voren om hem daarover terecht te wijzen. Ze herinneren hem eraan hoe weinig een ware dienstknecht van God door laster werkelijk kan worden geschaad. Zo krijgt de psalm, zoals in de kantlijn van onze Bijbels te zien is, de vorm van een toneelstuk. Medeaanbidders vragen de klager: Welk kwaad kan die valse tong jou aandoen, dienstknecht van God? Je bent een kind dat gevoed wordt door de Almacht. Wat kan ze jou doen? ... Het antwoord van de lijdende mens en van de bloedende vrede klinkt telkens opnieuw: zij is als "scherpe pijlen eens machtigen, mitsgaders gloeiende jeneverkolen".

Een pijl van de boog van een machtig krijgsman vliegt ongezien en onverwacht naar zijn doel. Je merkt hem pas als hij in het hart van het slachtoffer trilt. Dat is een passend beeld van de stille en dodelijke vlucht van laster. Het vuur van de woestijnpelgrim, aangestoken in het zand van droge wortels van de jeneverstruik, is een even krachtig beeld. Van alle hout dat hij kent, geeft dit de felste en langste hitte. Zo beschrijft het de hevige pijn en de blijvende schade van een valse en kwaadwillige tong. Robert Nisbet.

Verzen 3, 4

"Gloeiende jeneverkolen" zullen u gegeven worden. Alsof hij zei: je krijgt de heetste kolen, kolen die het langst hun hitte vasthouden. Daarmee wordt bedoeld dat de heetste en langst aanhoudende toorn van God hun deel zal zijn. Natuurkundigen zeggen dat kolen van jeneverhout, onder de as bijeengeschraapt, een heel jaar vuur kunnen houden. Maar daar sta ik niet verder bij stil. Joseph Caryl.

Vers 4

"Scherpe pijlen eens machtigen, mitsgaders gloeiende jeneverkolen." Wat de wereld misdoet, wordt ook haar straf. Vaak zien we dat een overtreding en de vergelding daarvoor als twee druppels water op elkaar lijken. ... Die wet zien we ook hier terug. De Schrift tekent de schuld én de straf van de goddelozen met dezelfde soort beelden. "Zij spannen hun tong als hun boog tot leugen." "Die hun tong scherpen als een zwaard, een bitter woord aanleggen als hun pijl; om in verborgen plaatsen den oprechte te schieten." Maar laat de lasteraar goed oppassen. Behalve zijn eigen boog is er nog een andere. Daarvan zijn de pijlen scherp en vurig. Wordt zo'n pijl door de arm van de Almacht afgeschoten, dan kan niets hem meer keren. Zijn vijanden bijten in doodsangst in het zand. "Hij heeft Zijn boog gespannen, en dien bereid. En heeft dodelijke wapenen voor hem gereed gemaakt; Hij zal Zijn pijlen tegen de hittige vervolgers te werk stellen." "Maar God zal hen haastig met een pijl schieten; hun plagen zijn er. En hun tong zal hen doen aanstoten tegen zichzelven."

Het beeld van het vuur trekt dezelfde lijn door. Jakobus noemt de tong van de laster een vuur. "De tong is ook een vuur, een wereld der ongerechtigheid; alzo is de tong onder onze leden gesteld, welke het gehele lichaam besmet, en ontsteekt het rad onzer geboorte, en wordt ontstoken van de hel." Zo is de tong, en dit is haar loon: "jeneverkolen", beroemd omdat ze hun hitte zo lang bewaren. En toch, wat is dat een armoedig beeld van de toorn van God, die tot in de diepste

hel blijft branden! “Zijn lippen zijn vol gramschap, en Zijn tong, als een verterend vuur.” De Soeverein heeft in een eigen besluit vastgelegd dat leugenaars de hemel niet in komen. Van hen allen is “hun deel in den poel, die daar brandt van vuur en sulfer; hetwelk is de tweede dood”. “Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij een eeuwigen gloed wonen kan?” Hoe diep ontzag hoort ons dan te vervullen als we tot de Heere roepen: “Raap mijn ziel niet weg met de zondaren, noch mijn leven met de mannen des bloeds!” N. McMichael, in “The Pilgrim Psalms”, 1860.

Vers 4

“Scherpe pijlen eens machtigen.” Een kwade leer vergelijkt hij met een pijl. Die pijl is niet bot maar scherp. Hij wordt ook niet afgeschoten door een zwakke, krachteloze schutter, maar door een sterke en machtige. Zo dreigt het gevaar van twee kanten: van de pijl die scherp is en kan doorboren, en van de schutter die hem met enorme kracht afschiet. Maarten Luther.

Vers 4

“Pijlen.” “Jeneverkolen.” Als de tong wordt vergeleken met “pijlen”, wijst dat (volgens de Midrasj) op het onherroepelijke van wat de tong doet. Een opgeheven zwaard kun je nog tegenhouden, maar een afgeschoten pijl niet. Wat bij de vermelding van “jeneverkolen” vooral naar voren moet komen, is dat zulke brandstof niet te doven is. Er staat in de Midrasj een wonderlijk verhaal dat dit heel goed laat zien. Twee mannen gingen in de woestijn onder een jeneverstruik zitten. Ze verzamelden er takken van en kookten daarmee hun eten. Een jaar later kwamen ze langs dezelfde plek, waar nog het stof lag van wat ze hadden verbrand. Ze merkten op dat het nu twaalf maanden geleden was dat ze daar vuur hadden gehad. Zonder enige vrees liepen ze over het stof, maar de “kolen” eronder, die nog niet uit waren, verbrandden hun voeten. H.T. Armfield.

Vers 4

"Gloeiende jeneverkolen." Het vuur van de retem brandt heel lang door, bedekt onder zijn eigen as, net als kwaadaardige laster. Maar die verborgen boosaardigheid wordt uiteindelijk haar eigen vreselijke straf. William Kay.

Vers 4

"Gloeiende jeneverkolen." Hier bij Wadi Kinnah zagen we verschillende bedoeïenen bezig met het verzamelen van takkenbossen, die ze tot houtskool branden voor de markt van Caïro. Het liefst gebruiken ze daarvoor de dikke wortels van de struik Retham, "Genista raetam" van Forskal, die hier in grote hoeveelheden groeit. Johann Ludwig Burckhardt, 1784-1817.

Vers 4

"Gloeiende jeneverkolen." Op dat moment spraken we vier "schepen van de woestijn" aan, op weg naar Caïro en geladen met "kolen van jeneverhout". Met andere woorden: met houtskool die gemaakt was van de wortels of de takken van de ratam, de witte brem van de woestijn, precies de struik waarop de heilige schrijver doelt. John Wilson, in "The Lands of the Bible visited and described", 1847.

Vers 4

Met "jeneverkolen" bedoelen wij pijlen die van dit hout zijn gemaakt. Wanneer je dit hout verhit, houdt het zijn hitte lange tijd vast. Pijlen van dit soort richten daarom, als ze eerst in het vuur zijn gelegd, in de hand van een krijger vreselijke schade aan. Sommige mensen vinden dat dit vers geen beeld voor laster is. Het zou juist de straf beschrijven die God aan de lasteraar zal opleggen. Zij beschouwen het dus als antwoord op de vraag uit het vorige vers: "Wat zal U de bedriegelijke tong geven?" enz. Hoe je het ook leest, zo zien zij het. George Phillips.

Vers 5

"Wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars wone!" Mesech was een zoon van Jafeth. Met zijn naam worden hier zijn nakomelingen bedoeld, de Moskiërs. Zij leefden in het woeste bergland tussen de Kaspische Zee en de Zwarte Zee. Kedar was een zoon van Ismaël. Ook zijn naam staat hier voor zijn nakomelingen: de zwervende stammen van wie gezegd is: "zijn hand zal tegen allen zijn, en de hand van allen tegen hem". Op de kaart horen deze twee volken niet bij elkaar. Het eerste woonde ten noorden van Palestina, het tweede ten zuiden ervan.

Wat ze verbindt, is hun karakter. De Schrift noemt ze samen omdat het wilde en oorlogszuchtige barbaren waren. David heeft nooit aan de oever van de Kaspische Zee of in de Arabische woestijn gewoond. Hij bedoelt niets anders dan dit: de mensen bij wie hij nu woonde, waren even wild en ruziezoekend als Mesech en Kedar. Wij zeggen ook wel "Turken", "Tartaren" of "Hottentotten" tegen ruwe en lastige mensen. David roept uit: Ik ben net zo ongelukkig tussen deze vredehaters alsof ik was gaan wonen bij die wilde, verraderlijke stammen. N. McMichael.

Vers 5

"Wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech" enz. David roept uit: Helaas voor mij! Hij woonde onder valse broeders, een bastaardgeslacht van Abraham. Ten onrechte werd hij door hen lastiggevallen en gekweld, terwijl hij zich tegenover hen met een goed geweten had gedragen. In onze tijd wordt in de kerk van Rome de godsdienst onteerd door allerlei schandelijke beschuldigingen. Het geloof wordt aan stukken gescheurd, het licht verandert in duisternis en de majesteit van God wordt blootgesteld aan de grofste spot. Omdat dat zo is, zal het voor wie echt iets van ware vroomheid in zich heeft zeker onmogelijk zijn om te midden van zo'n vervuiling te leven zonder diepe angst in zijn geest. Johannes Calvijn.

Vers 6

De Arabieren zijn van nature dieven en verraders. Soms worden juist mensen die de avond ervoor met alle tekenen van vriendschap en gastvrijheid zijn ontvangen, de volgende morgen overvallen en beroofd. Ze worden er niet alleen van beschuldigd dat ze vreemdelingen plunderen en bijna iedereen aanvallen die ze weerloos en ongewapend aantreffen. Er zijn ook veel onverzoenlijke vijandschappen tussen hen die van vader op zoon voortduren. Zo vervullen ze letterlijk de profetie aan Hagar over Ismaël: "hij zal een woudezel van een mens zijn; zijn hand zal tegen allen zijn, en de hand van allen tegen hem". Thomas Shaw, 1692-1751.

Vers 6

Onze Heere was bij de wilde dieren in de woestijn. Er zijn niet weinig mensen die liever zelfs híér tegenover staan dan tegenover de boze geesten die, helaas, nog steeds te vinden zijn, zelfs in christelijke kerken. Wesleyan Methodist Magazine, 1879.

Verzen 6, 7

Wat een heilig en teder genot hoort er bij alleen al het woord vrede! Vrede die op onze borst rust en al onze zorgen sust. Vrede die over ons gezin ligt en alle gezinsleden in één liefdevolle omarming sluit. Vrede die over ons land rust en overvloed uitstort uit haar gouden hoorn. Vrede die over alle volken rust en hen verbindt met een drievoudig koord: een gedeeld mens-zijn, een gedeeld belang en een gedeeld geloof! Wie de vrede haat, brengt schande over de mensheid. Hij is een vijand van zijn broeder en een verrader van zijn God. Hij haat Christus, Die de Vorst van de vrede is. Hij haat christenen, want zij zijn mensen van vrede. N. McMichael.

Vers 7

"Ik ben vreedzaam" enz. Jezus was een man van vrede. Hij kwam in onze wereld en werd bij Zijn geboorte aanbeden als de Vorst van de

vrede. Toen Hij geboren werd, heerste er overal in de wereld vrede. Hij leefde om vrede te maken "door het bloed Zijns kruises". Hij stierf om die vrede te voltooien. Vlak voordat Hij de wereld verliet, zei Hij tegen Zijn discipelen: "Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u; niet gelijkerwijs de wereld hem geeft, geef Ik hem u. Uw hart worde niet ontroerd en zij niet versaagd" (Joh. 14:27). Toen Hij uit de doden was opgestaan en Zich voor het eerst aan Zijn discipelen liet zien, zei Hij tegen hen: "Vrede zij ulieden!" Hij is de Vredestichter. De Heilige Geest is de Vredebrenger. Zijn evangelie is het evangelie van de vrede. Daarin zit de vrede van God, die alle verstand te boven gaat.

"Ik ben vreedzaam; maar als ik spreek, zijn zij aan den oorlog." Het grootste deel van het Joodse volk walgde van Christus. Ze wilden Hem doden. Om dat te wreken liet de Heere het Romeinse leger tegen hen optrekken, en velen van hen werden helemaal verwoest. Zo wilde ook David werkelijk vrede met Saul. Toch bleek steeds weer, zodra er een kans kwam om te onderhandelen, dat Saul geen vrede met hem wilde maar oorlog. Mogen we inzien hoe deze psalm met onze Heere Jezus Christus te maken heeft. Hij opent de veertien liederen die volgen, de Pelgrimsliederen. Mogen we ook zien dat David, de zoon van Isaï, in veel opzichten een beeld van Hem was. Verschillende van zijn vijanden, pijnen en verdrietelijkheden wezen vooruit naar wat de Messias zou overkomen en Hem zou treffen. Amen. Samuel Eyles Pierce.

Vers 7

"Ik ben vreedzaam." Goede mensen houden van vrede. Ze bidden erom, zoeken haar en jagen haar na. Ze geven er alles voor, behalve hun goede geweten. Vergelijk Matth. 5:9; Hebr. 12:14. W.S. Plumer.

"Het is een kenmerk van een vroom mens dat hij, voor zover het aan hem ligt, de vrede zoekt." Arnesius.

"Ik zou geen uur van broederlijke liefde willen inruilen voor een hele eeuwigheid van ruzie." Dr. Ruffner.

Vers 7

"Als ik spreek, zijn zij aan den oorlog." Met alle denkbare eerbied en vriendelijkheid sprak hij. Hij stelde manieren voor om tot een schikking te komen. Hij sprak redelijk en liefdevol. Maar ze wilden niet eens geduldig naar hem luisteren. Ze schreeuwden: "Naar de wapens! Naar de wapens!" Zo woest en onverzoenlijk waren ze, en zo vastbesloten om kwaad te doen. Zo waren ook de vijanden van Christus. Voor Zijn liefde werden ze Zijn tegenstanders, en om Zijn goede woorden en goede werken stenigden ze Hem. Ontmoeten wij zulke vijanden, dan moeten we dat niet vreemd vinden. We moeten de vrede ook niet minder liefhebben omdat ons zoeken ernaar zonder resultaat blijft. "Wordt van het kwade niet overwonnen", ook niet van zoiets ergs als dit, "maar overwint het kwade door het goede", ook als je zo op de proef wordt gesteld. Matthew Henry.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Terugdenken aan wat gebeurd is.

1. Er zijn drie dingen te onthouden: benauwdheid, gebed en verlossing.
2. Het heeft drie gevolgen: het versterkt mijn hoop, het zet mijn gebeden aan en het wekt mijn dankbaarheid.

Vers 1

1. Er is bijzondere nood: "In mijn benauwdheid."
2. Er is bijzonder gebed: "Ik heb tot den HEERE geroepen."
3. Er is bijzondere gunst: "Hij heeft mij verhoord." G.R.

Vers 2

Wie onschuldig wordt belasterd, heeft niet alleen de wrekende majesteit van zijn God als bescherming. Er zijn nog veel meer troostredenen, bijvoorbeeld:

1. Het besef onschuldig te zijn, dat hen overeind houdt.
2. De belofte van Gods gunst, die hen steunt: “Tegen den gesel der tong zult gij verborgen wezen.”
3. De gedachte die kalmeert: “Zalig zijt gij, als u de mensen smaden, en vervolgen” enz.
4. Een leugen leeft meestal niet lang.
5. Tot slot is er nog de helende kracht van de tijd. R. Nisbet.

Vers 2

Bidden tegen laster. Ook wij kunnen erdoor worden getroffen. Het zou ons diep schaden en veel verdriet geven. En toch is er niemand die ons ertegen kan beschermen of ons eruit kan halen, behalve de Heere alleen.

Vers 3

De opbrengst van laster. Waaruit kan die bestaan? Waaruit zou die moeten bestaan? Waaruit heeft die bestaan?

Vers 3

1. Wat de lasteraar voor anderen betekent.
2. Wat hij zichzelf berokkent.
3. Wat God met hem gaat doen.

Vers 4

Hoe laster is en hoe ze wordt gestraft.

1. De tong is scherper dan een pijl.

(a) Ze wordt in het geheim afgeschoten.

(b) Er zit gif op de punt.
(c) Ze is gepolijst met schijnbare vriendelijkheid.
(d) Ze mikt op de gevoeligste plek.

1. De tong richt meer vernieling aan dan vuur. De schandalen die ze verspreidt, gaan sneller rond. Ze verteren wat andere vuren niet kunnen aanraken en zijn moeilijker te blussen. “De tong”, zegt een apostel, “is ook een vuur ... en ontsteekt het rad onzer geboorte, en wordt ontstoken van de hel.” Een vurige pijl van de boze. G.R.

Vers 5

Een kwade woonplaats. Alleen de goddelozen voelen zich thuis bij de goddelozen. Tussen hen leven valt zwaar. Toch kan het ook nut hebben, (1) voor hen en (2) voor ons. Het zet onze genade op de proef, brengt aan het licht wat voor mensen we zijn, maakt ons minder trots, jaagt ons het gebed in en doet ons verlangen naar huis.

Vers 5

1. Alleen goddelozen vinden het fijn om bij goddelozen te zijn.
2. Alleen wereldse mensen vinden het fijn om bij wereldse mensen te zijn.
3. Alleen rechtvaardigen vinden het fijn om bij rechtvaardigen te zijn. G.R.

Vers 6

1. Moeilijke mensen om je heen.
2. Een bewonderenswaardige houding.
3. Ongewenste gevolgen: “Als ik spreek, zijn zij aan den oorlog.”

Vers 7

Zo is de man van God. Hij leeft in vrede. Hij staat aan de kant van de vrede. Hij is de vrede zelf. Hij zal vrede ontvangen.

Vers 7

1. Vroomheid en vrede horen bij elkaar.
2. Goddeloosheid en oorlog ook: ze gaan samen. G.R.

Psalm 121

Titel

Deze psalm heeft geen andere titel dan “Een lied Hammaal-oth” (Engels: een lied der opklimmingen). Hij komt een paar stappen verder dan het lied ervoor. Hij vertelt namelijk over de vrede in Gods huis en over de beschermende zorg van de Heere. Psalm 120 beklaagt dat de vrede uit het huis van de goede man is verdwenen en dat hij blootstaat aan het gif van lasterlijke tongen. Daar keken zijn ogen nog pijnlijk om zich heen, maar hier kijken ze vol hoop omhoog. Het woord bewaren komt steeds terug. Daarom noemen wij dit lied “een psalm voor de Bewaarder van Israël”.

Stond hij niet tussen de Pelgrimsliederen, dan zouden we hem zien als een krijgslied, geschikt als avondlied voor iemand die in het open veld in een tent slaapt. Het is een lied voor soldaten en ook een lofzang voor reizigers. Binnen de psalm zelf gaat het steeds hoger. Hij stijgt tot de hoogste top van rustig vertrouwen.

Uitleg

Vers 1

“Ik hef mijn ogen op naar de bergen, van waar mijn hulp komen zal.” Het is verstandig om voor kracht naar de sterken te kijken. Wie in een dal woont, krijgt vaak last van kwalen waar niets anders tegen helpt dan een tijd in het hoogland. Het is goed als zulke mensen hun loomheid afschudden en besluiten te gaan klimmen. Beneden zijn ze de

prooi van rovers. Om daaraan te ontkomen kun je het beste vluchten naar de burchten op de bergen. Vaak keken de zieke en beroofde mensen al naar de bergen voordat ze zelf gingen klimmen, en verlangden ze ernaar daarboven te zijn.

De heilige man die hier zo'n prachtig lied zingt, keek weg van de lasteraars die hem kwelden. Hij keek naar de Heere, Die vanaf Zijn hoge plaatsen alles ziet en klaarstaat om hulp te laten neerdalen voor Zijn gekwetste dienstknecht. Hulp komt voor de heiligen alleen van boven; elders zoeken ze tevergeefs. Laten we onze ogen opheffen met hoop, verwachting, verlangen en vertrouwen. De satan zal proberen onze ogen op ons verdriet gericht te houden, zodat we onrustig en moedeloos worden. Laten we vastbesloten zijn: we kijken naar buiten en omhoog. Voor de ogen is daar veel te genieten, en wie zijn ogen opslaat naar de eeuwige bergen, krijgt al snel ook zijn hart omhooggetild.

Wat zijn die bergen waarnaar we onze ogen moeten opheffen? Gods raadsbesluiten, Zijn goddelijke eigenschappen en Zijn onveranderlijke beloften. Het verbond, dat in alles goed geregeld en zeker is. Zijn voorzienigheid, Zijn voorbeschikking en de beproefde trouw van de Heere. Daar komt onze hulp vandaan. Wij nemen ons voor dat we ons niet laten binden en blinddoeken, maar onze ogen opheffen. Of is het misschien een vraag? Vraagt hij: "Zal ik mijn ogen opheffen naar de bergen?" Voelt hij dat de hoogste plekken op aarde hem geen schuilplaats kunnen bieden? Of wijst hij de gedachte af dat er uit de taaie bergbewoners rekruten naar zijn vaandel zullen snellen? Vraagt hij daarom opnieuw: "Vanwaar zal mijn hulp komen?" Dan geeft het volgende vers het antwoord en toont het waar alle hulp vandaan moet komen.

Vers 2

"Mijn hulp is van den HEERE, Die hemel en aarde gemaakt heeft." Wat we nodig hebben, is hulp: krachtige hulp, hulp die echt werkt, hulp

die nooit ophoudt. We hebben een hulp nodig die er is als we in nood zijn. Wat een genade dat we die hebben in onze God! Onze hoop is gevestigd op Jehova, want onze hulp komt van Hem. De hulp is onderweg en zal ons op Zijn tijd zeker bereiken. Hij Die haar zendt, is nog nooit te laat gebleken. Jehova heeft alle dingen geschapen, en dus is Hij elke noodsituatie meer dan de baas. Hemel en aarde staan ter beschikking van Hem Die ze gemaakt heeft.

Laten we daarom diep blij zijn met onze oneindige Helper. Eerder zal Hij hemel en aarde vernietigen dan dat Hij Zijn volk laat vernietigen. De eeuwige bergen zullen zich eerder buigen dan dat Hij, Wiens wegen eeuwig zijn, zou falen. We moeten verder kijken dan hemel en aarde, naar Hem Die ze beide gemaakt heeft. Vertrouwen op schepselen is zinloos. Vertrouwen op de Schepper is verstandig.

Vers 3

"Hij zal uw voet niet laten wankelen." De wegen van het leven zijn gevaarlijk en zwaar. Toch blijven we staan, want Jehova laat onze voeten niet uitglijden. Laat Hij het niet toe, dan gebeurt het ons ook niet. Wordt onze voet zo bewaard, dan kunnen we er zeker van zijn dat ook ons hoofd en ons hart bewaard worden. In de grondtekst klinken de woorden als een wens of gebed: "Moge Hij uw voet niet laten wankelen." Wat beloofd is, moeten we blijven vragen in ons gebed. En we mogen vol geloof bidden, want wie God als Bewaarder heeft, is veilig voor alle gevaren onderweg. In de bergen en kloven van Palestina is het een grote genade als je voeten letterlijk worden behoed.

Maar op de gladde paden van een leven vol beproeving en verdrukking is het onschatbaar dat we worden ondersteund. Eén enkele misstap kan ons doen vallen, met een verschrikkelijk gevaar als gevolg. Rechtop blijven staan en rustig ons pad vervolgen: dat is een zegen die alleen God kan geven. Het is een gave die Zijn hand waardig is, en die eeuwige dankbaarheid verdient. Onze voeten zullen voortuitgaan, maar ze zullen niet wankelen tot hun ondergang.

"Uw Bewaarder zal niet sluimeren", of: "Hij Die u bewaart, zal niet sluimeren." We zouden geen moment overeind blijven als onze Bewaarder zou slapen. We hebben Hem nodig bij dag en bij nacht. Zonder Zijn waakzame oog kunnen we geen enkele stap veilig zetten. Dit is een uitgelezen couplet in een pelgrimslied. God is de begeleider en lijfwacht van Zijn heiligen. Zijn er gevaren om ons heen wakker, dan zijn wij veilig, want onze Behouder is ook wakker. Hij laat niet toe dat we onverwacht worden overvallen. Geen vermoeidheid of uitputting kan onze God in slaap brengen. Zijn waakzame ogen zijn nooit dicht.

Vers 4

"Ziet, de Bewaarder Israels zal niet sluimeren, noch slapen." Deze troostrijke waarheid moet herhaald worden. Ze is te rijk om met één regel af te doen. Het zou goed zijn als wij altijd het voorbeeld van de lieflijke zanger volgden. Hij blijft rustig bij een uitgelezen leer stilstaan en zuigt er de honing uit, tot er niets meer in zit. Wat een prachtige titel staat er in het Hebreeuws: "de Bewaarder van Israël". En wat heerlijk om te bedenken dat geen enkele vorm van onbewustheid Hem ooit overvalt. Hij raakt niet in diepe slaap en ook niet in lichte sluimer. Nooit staat Hij toe dat de stille dief ons huis openbreekt. Hij houdt altijd de wacht en merkt elke indringer onmiddellijk op.

Dit is iets om je over te verbazen en rustig bij stil te staan. Daarom staat het woord "Ziet" er als een wegwijzer. Israël viel in slaap, maar zijn God was wakker. Jakob had geen muren, geen gordijnen en geen lijfwacht om zich heen. Maar de Heere was op die plaats, ook al wist Jakob het niet. Zo was de weerloze man net zo veilig als in een kasteel. Later noemde hij God met deze betoverende naam: "die God, Die mij gevoed heeft, van dat ik was, tot op dezen dag". Misschien denkt David met deze uitdrukking aan dat vers terug.

Ook het woord "Bewaarder" zit vol betekenis. Zoals een rijk man zijn schatten veilig opbergt, zo bewaart Hij ons. Zoals een bevelheb-

ber met zijn garnizoen een stad bewaakt, zo bewaakt Hij ons. Zoals de koninklijke lijfwacht het hoofd van haar vorst beschermt, zo beschermt Hij ons, elk uur van de dag. Is het vorige vers strikt genomen een gebed, dan is dit vers het antwoord daarop. Het bevestigt het zo: "Zie, Hij zal niet sluimeren noch slapen, de Bewaarder van Israël." Het is ook de moeite waard om op te merken dat de Heere in vers drie de persoonlijke Bewaarder van één enkel mens heet. Hier is Hij de Bewaarder van iedereen die tot Zijn uitverkoren volk hoort, dat hier Israël wordt genoemd. Barmhartigheid voor één heilige is een onderpand van zegen voor hen allemaal. Gelukkig zijn de pelgrims voor wie deze psalm een vrijgeleide is. Zonder angst kunnen ze de hele weg naar de hemelse stad afleggen.

Vers 5

"De HEERE is uw Bewaarder." In de twee verzen ervoor werd Degene Die behoudt alleen met voornaamwoorden aangeduid. Nu wordt Hij duidelijk bij Zijn naam genoemd: Jehova is uw Bewaarder. Wat een rijkdom aan betekenis ligt hier! Deze zin is een klomp edelmetaal. Is hij eenmaal gemunt en voorzien van de beeltenis van de Koning, dan betaalt hij al onze uitgaven, van onze geboorteplaats op aarde tot onze rust in de hemel. Hier is een heerlijk Persoon: Jehova. Hij neemt een genadig ambt op Zich en vervult het in eigen Persoon: Jehova is uw Bewaarder. Hij doet dat voor een begunstigd mens: "uw". En Hij geeft de vaste verzekering van Zijn openbaring dat het ook nú zo is: Jehova is uw Bewaarder. Kunnen we de goddelijke verklaring tot de onze maken? Dan kunnen we zonder angst doorreizen naar Jeruzalem. Ja, dan kunnen we zelfs gaan door "een dal der schaduw des doods" en geen kwaad vrezen.

"De HEERE is uw Schaduw, aan uw rechterhand." Een schaduw beschermt tegen brandende hitte en verblindend licht. Te veel zegen kunnen we niet dragen. Zelfs Gods goedheid, die als een gave van de rechterhand komt, moet worden getemperd en beschaduwd. Zo past

ze bij onze zwakheid, en dat doet de Heere voor ons. Hij zal een schild voor ons uit dragen en de rechterarm bewaken waarmee we de vijand bestrijden. Het lid dat het meeste werk doet, krijgt de meeste bescherming. Als een gloeiende zon haar brandende stralen op ons hoofd laat vallen, treedt de HEERE Jehova Zelf ertussen om ons te beschaduwen. Dat doet Hij op de eervolste manier: Hij gaat aan onze rechterhand en brengt ons in rust en veiligheid. “De HEERE is aan Uw rechterhand; Hij zal koningen verslaan.” Wat een verschil met wat de goddelozen krijgen! De satan staat aan hun rechterhand. Over hen zei Mozes: “hun schaduw is van hen geweken”. God is ons zo dichtbij als onze schaduw, en wij zijn zo veilig als engelen.

Vers 6

“De zon zal u des daags niet steken, noch de maan des nachts.” Alleen de Heere kan ons dekking geven tegen deze enorme krachten. Deze twee grote lichten regeren over de dag en over de nacht. Onder het gezag van allebei werken en rusten we even veilig. In het licht en in het donker loeren zeker gevaren. Toch worden we in allebei bewaard, en tegen allebei. Letterlijk tegen overmatige hitte en schadelijke kou. Op een verborgen manier tegen de schade die kan voortkomen uit leer die helder of vaag is. Geestelijk tegen de gevaren van voorspoed en van tegenspoed. Eeuwig tegen de overweldigende druk van al die heerlijkheid en tegen het gewicht van vreselijke gebeurtenissen, zoals het oordeel en de verbranding van de wereld.

Samen vormen dag en nacht alle tijd. Zo blijft de bescherming die steeds bij ons is, nooit achter. Al het kwaad kun je onderbrengen bij de zon of bij de maan. Raken die twee ons niet, dan zijn we werkelijk veilig. God heeft voor Zijn uitverkorenen geen nieuwe zon of aparte maan gemaakt. Ze leven onder dezelfde omstandigheden als iedereen. Maar bij hen is de macht om te treffen weggenomen uit de aardse krachten. De heiligen worden door de machten die het leven op aarde bepalen niet geschaad maar rijker gemaakt. Aan hen heeft de

Heere gegeven “van de uitnemendste inkomsten der zon, en van de uitnemendste voortzetting der maan”. Tegelijk heeft Hij alles van hen weggenomen wat verblindt en vervloekt: de hitte of de vochtigheid, de schittering of de kou.

Vers 7

“De HEERE zal u bewaren van alle kwaad” (Engels: preserve), of: Hij zal je behoeden voor alle kwaad. Het is jammer dat onze voortreffelijke vertaling niet in de hele psalm bij het woord bewaren is gebleven, want dat is het steeds. God bewaart de Zijnen niet alleen in alle slechte tijden. Hij bewaart ze ook voor alle kwade invloeden en machten, ja, voor het kwaad zelf. Dit is een woord dat ver reikt en alles bedekt. Het omvat alles en sluit niets uit. De vleugels van Jehova beschermen de Zijnen volop tegen groot en klein kwaad, tijdelijk en eeuwig.

In dit vers zit een verrukkelijke dubbele persoonlijkheid. Jehova bewaart de gelovige niet via dienaren, maar Zelf. En wie beschermd wordt, wordt duidelijk aangewezen met het woord “u”. Niet ons bezit of onze naam wordt beschermd, maar de persoon zelf. Om dit nog echter en persoonlijker te maken, wordt er een zin aan toegevoegd: “uw ziel zal Hij bewaren”, of: Jehova zal je ziel behoeden. Een bewaarde ziel is de ziel van het bewaren. Is de ziel bewaard, dan is alles bewaard. Wordt het grotere bewaard, dan wordt ook het kleinere bewaard, voor zover dat nodig is voor het hoofddoel. De kern wordt bewaard, en daarom wordt ook de schil bewaard. God alleen bewaart de ziel.

Onze ziel wordt bewaard voor de heerschappij van de zonde, de besmetting door dwaling, de verplettering door moedeloosheid en het opzwellen van trots. Ze wordt bewaard voor de wereld, het vlees en de duivel. Bewaard voor heiliger en groter dingen, bewaard in de liefde van God, bewaard tot het eeuwige koninkrijk en de heerlijkheid. Wat kan een ziel nog deren, die door de Heere wordt bewaard?

Vers 8

"De HEERE zal uw uitgang en uw ingang bewaren, van nu aan tot in der eeuwigheid." Gaan we 's morgens uit om te werken en komen we 's avonds thuis om te rusten, dan bewaart Jehova ons. Gaan we in onze jeugd uit om het leven te beginnen en komen we aan het eind binnen om te sterven, dan ervaren we dezelfde bewaring. Onze uitgangen en ingangen staan onder dezelfde bescherming. Drie keer lezen we de woorden "Jehova zal bewaren", alsof de heilige Drie-eenheid het woord zo bekrachtigt, zodat het zeker is. Moeten al onze angsten niet sneuvelen onder zo'n driedubbele zwerm pijlen? Welke zorg kan zo'n driedubbele belofte overleven?

Deze bewaring is eeuwig. Ze loopt door van nu aan tot in eeuwigheid. Zo is de hele kerk verzekerd van blijvende veiligheid. Zo is het volhouden van de heiligen gewaarborgd en de heerlijke onsterfelijkheid van de gelovigen gegarandeerd. Met zo'n belofte als schild kunnen we zonder beven op pelgrimstocht en zonder angst de strijd in. Niemand is zo veilig als wie door God wordt bewaard. Niemand verkeert in zo'n gevaar als wie zichzelf veilig waant.

Aan uitgangen en ingangen kleven aparte gevaren, want met elke verplaatsing draai je een andere zijde naar de vijand. Juist voor die kwetsbare momenten is er een bijzondere bescherming gegeven. Jehova bewaakt de deur wanneer ze opengaat en dichtgaat. Dat blijft Hij doen zolang er nog één mens is die op Hem vertrouwt, zolang er nog gevaar bestaat en eigenlijk zolang de tijd duurt. Eer aan de Bewaarder van Israël! Onder die titel is Hij ons dierbaar. Naarmate we onze zwakheid sterker voelen, voelen we dieper dan ooit hoe hard we het nodig hebben om bewaard te worden. Over de lezer willen we een zegenwens uitspreken, in een vers van Keble.

> *"God houde je veilig voor kwaad en voor zonde,*
> *Hij beware je geest; de Heere houde de wacht*
> *over je uitgaan en je ingaan,*
> *van deze tijd aan, voor altijd."*

TITEL

"Een lied Hammaaloth" (Engels: een lied der opklimmingen). Iemand merkte vernuftig op dat die "opklimmingen" of "treden" bestaan uit het herhalen van een woord of een gedachte. Een woord of gedachte uit de ene zin, het ene vers of de ene strofe komt in het volgende vers of de volgende strofe terug en wordt als het ware een trede, waarlangs we omhoogklimmen naar een andere, hogere waarheid. Zo wordt in onze psalm het idee "mijn hulp", uitgedrukt in Ps. 121:1, herhaald in Ps. 121:2. Dat wordt dan een trede waarlangs we in Ps. 121:3 de hogere waarheid, of de verklaring van "mijn hulp", bereiken, namelijk: "uw Bewaarder zal niet sluimeren". Dezelfde gedachte wordt, licht gewijzigd, opnieuw uitgesproken in Ps. 121:4.

In Ps. 121:5 komt dan een volgende "trede": "Hij Die niet sluimert" wordt Jehova genoemd. Dezelfde gedachte wordt nog verder uitgewerkt (het woord komt twee keer voor in Ps. 121:5) in Ps. 121:6. De laatste en hoogste trede van dit lied is Ps. 121:7. Daar wordt de waarheid die in het woord Jehova ligt, uitgewerkt in haar toepassing op onze bewaring. Met nog meer uitbreiding wordt die opnieuw herhaald in Ps. 121:8. Misschien is er tussen alle vijftien Pelgrimsliederen wel een innerlijk verband te ontdekken. In elk geval zal het niet moeilijk zijn om dezelfde opbouw te vinden in elk van de psalmen "der opklimmingen", al moet je rekening houden met een enkele afwijking of aanpassing hier en daar. Alfred Edersheim, in "The Golden Diary", 1877.

Gehele psalm

Volgens Ps. 121:1 was deze psalm bedoeld om gezongen te worden met de bergen van Jeruzalem in zicht. Het is duidelijk een avondlied

voor de heilige schare pelgrims, om te zingen tijdens de laatste nachtwake. De beelden daarvan passen ook bijzonder goed bij een pelgrimslied. Samen met Psalm 122, waarvan de inleiding uitdrukkelijk meldt dat hij werd gezongen toen de heilige pelgrimstochten bij de poorten van Jeruzalem waren aangekomen en stilhielden om zich te ordenen voor de plechtige optocht naar het heiligdom, Ps. 134. ... De gedachte dat deze psalm het avondlied was van de heilige pelgrimsschare is zeer aannemelijk. Ze zong het als ze op de laatste avond gingen slapen, nu het lang verwachte einde van hun zwerftocht, de bergen van Jeruzalem, in de verte in zicht was gekomen.

Zo krijgen we een passend verband met de volgende psalm. Die werd een halte verder gezongen, toen de pelgrims bij de poorten van Jeruzalem waren. Daarmee is ook te verklaren dat midden in de psalm de Heere staat als "Bewaarder" van Israël. Dat verwijst naar de woorden "Ik zal u behoeden" (Engels: Ik bewaar u), die tot de aartsvader werden gesproken toen hij op zijn pelgrimstocht lag te slapen. En dan zie je ook "zal niet sluimeren, noch slapen" in zijn ware licht. E.W. Hengstenberg.

Gehele psalm

Men vertelt dat meneer Romaine deze psalm elke dag las. En het staat vast dat ieder woord erin geschikt is om ons geloof en onze hoop op God te bemoedigen en sterker te maken. Samuel Eyles Pierce.

Vers 1

"Ik hef mijn ogen op naar de bergen" enz. De gevolgen van wereldse genoegens drukken op ons, en ook andere zorgen en moeilijkheden. Daarom kunnen wij op geen enkele manier opstijgen naar U, Die op de top van zo'n hoge berg zit, begeleid door zoveel legioenen engelen die U voortdurend dienen. Wij hebben dan ook geen andere keus dan, samen met Uw profeet David, nu de ogen van ons hart en onze gedachten naar U op te heffen. We roepen dat er hulp van U tot ons

neerdaalt, Uw arme en ellendige dienstknechten. Sir Anthony Cope, in "Meditations on Twenty Select Psalms", 1547.

Vers 1

"Ik hef mijn ogen op naar de bergen" enz. Kijk in de angst van een benauwd geweten altijd omhoog naar een genadig God, zodat je ziel rustig blijft. Kijk je namelijk omlaag naar jezelf, dan zie je niets dan wat je angst groter maakt: oneindig veel zonden en weinig goede daden, en die zijn dan ook nog onvolmaakt. Je moet niet steunen op je geloof, maar op Gods trouw. Als je je ogen omlaag op jezelf richt en ziet hoe groot de afstand is tussen wat je verdient en wat je verlangt, is dat genoeg om je duizelig te maken, te laten waggelen en in wanhoop te laten tuimelen.

Hef daarom je ogen altijd op naar de bergen, vanwaar je hulp komt. Kijk nooit in het diepe dal van je eigen onwaardigheid. Doe dat alleen om je trots te temperen als je in de verleiding komt tot vermetelheid. Thomas Fuller (1608-1661), in "The Cause and Cure of a Wounded Conscience."

Vers 1

"De bergen." Het lijdt geen twijfel dat we in Palestina in het "Hoogland" van Azië zijn. Dat was extra opvallend bij de Israëlieten, want zij waren het enige beschaafde volk op aarde dat in die tijd in een bergachtig land woonde. ... Het Hebreeuwse volk stond hoger dan de andere oude staten, zowel in zedelijk opzicht als in de ligging. Van de woestijn van Arabië tot Hebron gaat het voortdurend omhoog. Daarna gaat het nergens meer noemenswaardig omlaag, behalve naar de vlakten van de Jordaan en Esdraëlon en naar de kust. Alsof ze vanuit een heiligdom in de bergen over de wereld keken, zag Israël het zo. ... Naar de "bergen" van Israël hief de balling zijn ogen op, naar de plaats waar zijn hulp vandaan kwam. Arthur Penrhyn Stanley.

Vers 1

"De bergen, van waar mijn hulp komen zal." Zoek rijkdom nergens anders dan in genade, gezondheid nergens anders dan in vroomheid, schoonheid nergens anders dan in heiligheid, een schat nergens anders dan in de hemel, en vreugde nergens anders dan in "de dingen, die boven zijn". Anthony Farindon.

Vers 1

"Van waar mijn hulp komen zal." De inwoners van Indië zeiden altijd dat Sir Henry Laurence wist wat hij moest doen als hij twee keer naar de hemel en daarna naar de aarde had gekeken.

> *Ik hef mijn oog naar de hemel,*
> *naar de hemel, naar Jehova's troon,*
> *want daar zit mijn Zaligmaker in de hoogte,*
> *en vandaar zal Hij kracht en hulp verlenen*
> *aan allen die Hij de Zijnen noemt.*
>
> *Hij zal niet bezwijken, noch falen,*
> *noch je voeten laten dwalen.*
>
> *Voor Hem breken geen vermoeiende uren aan,*
> *en geen avondduister spreidt zijn sluier*
> *over Zijn eeuwige dag.*
>
> *Onder dat goddelijke licht*
> *ga je veilig voort;*
> *de zon zal met milder stralen schijnen,*
> *en de stille koningin van de avond*
> *neigt vriendelijk haar lamp van boven.*
>
> *Want Hij, jouw God en Vriend,*
> *behoedt je ziel voor kwaad,*
> *staat je bij in elk droef toneel van twijfel,*
> *leidt je leven en zegent je einde*
> *met Zijn almachtige arm.*

— *John Bowdler, 1814.*

Verzen 1, 2

Aan het einde van haar levensreis was een christelijke pelgrim bijna uitgeput. Ze herhaalde steeds de regel: "Zal Hij Zijn hulp niet bieden?" Een paar keer haalde ze hem aan. Ze probeerde zich het lied te herinneren waar hij uit kwam. Ze vroeg of het eens zo vertrouwde lied, waarvan ze een stuk van de melodie hoorde, helemaal weer in haar gedachten teruggebracht kon worden. En ze was erg opgefrist en getroost toen we haar aan haar bed Charles Wesleys bezielde berijming voorlazen. Die begint zo:

> *"Naar de heuvels hef ik mijn ogen op,*
> *naar de heuvels die eeuwig zijn;*
> *daarvandaan stroomt Hij in nieuwe gaven:*
> *mijn ziel voelt de Geest.*
> *Zal Hij Zijn hulp niet bieden?*
> *Hulp wordt gegeven terwijl ik nog vraag;*
> *God daalt neer, de Heere en God,*
> *Die aarde en hemel heeft gemaakt."*

— *Edward Jewitt Robinson, in "The Caravan and the Temple", 1878.*

Verzen 1-3

> *Kijk naar Jezus,*
> *kijk weg van alles!*
>
> *Dan struikelen we niet,*
> *dan zullen we niet vallen.*
>
> *Weg van elke strik die lokt,*
> *weg van vijand of vreselijk spookbeeld,*
>
> *hierin ligt onze veiligheid:*
> *kijk naar Hem!*

— *Frances Ridley Havergal.*

Vers 2

"Mijn hulp is van den HEERE." Ik moet blijven onthouden dat mijn hulp van de Heere komt. Dat geldt niet alleen als er schijnbaar geen hulp is van mensen of van ergens anders. Het geldt ook, en vooral, als alles voorspoedig lijkt te gaan en ik vrienden en hulp in overvloed om me heen heb. Want dan loop ik het meeste gevaar een arm van vlees tot mijn steun te maken en zo de vloek daarvan te oogsten. Of ik ga tegen mijn ziel zeggen: "neem rust", en zo vind ik de ondergang die bij zulke dwaasheid hoort. Alfred Edersheim.

Vers 2

Hij heeft hemel en aarde gemaakt. Daarom heeft Hij de macht om te helpen. James G. Murphy.

Vers 3

"Hij zal uw voet niet laten wankelen." Dat een voet uitglijdt, is een veelgebruikt beeld voor ongeluk. Denk aan Ps. 38:17 en Ps. 66:9. In het bergachtige Kanaän ligt dat beeld heel voor de hand, want daar bracht één misstap vaak groot gevaar mee. Hier verwijst de taal vanzelfsprekend naar een volledig en blijvend ongeluk. E.W. Hengstenberg.

Vers 3

"Hij zal uw voet niet laten wankelen." Een mens kan niet lopen zonder zijn voeten te verzetten, en hij kan niet blijven staan als zijn voeten wankelen. Met de voet wordt het hele lichaam bedoeld, en met het lichaam heel zijn uiterlijke levenssituatie. Zo betekent "Hij zal uw voet niet laten wankelen": Hij laat niet toe dat jij of de jouwen worden weggeduwd of met geweld omvergegooid. Je tegenstanders winnen het niet van je, want de kracht van God draagt je. Velen slaan naar je hielen, maar die slaan ze niet onder je uit zolang God je overeind houdt. Als het aan je vijanden lag, zou je snel vallen. Maar God "zal uw voet niet laten wankelen". Joseph Caryl.

Verzen 3-8

De verzekering dat de Heere zelfs de voet van de meest uitgeputte en vermoeide niet laat wankelen, is bijzonder treffend. De eeuwige bergen staan vast. We hebben het gevoel dat ze, net als de berg Sion, nooit meer kunnen verschuiven. Maar de stap van een mens is op zichzelf zwak en struikelt zo gemakkelijk, zelfs over een kiezelsteentje op de weg! Toch staat die voet in Gods bescherming even stevig en onwrikbaar als de heuvels zelf. Een van Zijn lieflijke beloften is dat Hij Zijn engelen opdracht geeft om over elk kind van Hem te waken, zodat het onderweg geen kwaad overkomt.

Maar, o, hoeveel groter is de liefde die hier wordt beloofd, groter dan zelfs de onvermoeibare vleugels van engelen! Het is de liefde die zich ertoe verbindt te beschermen tegen elk gevaar, zoals een hen haar kuikens onder haar vleugels verzamelt. Of we nu druk bezig en gehaast zijn, of de strijd en de gevaren van de dag doorstaan, of weerloos liggen te slapen, of in het verblindende licht en de hitte van de middag zijn, of te midden van de vochtige koelte en de dauw van de nacht: dat waakzame oog rust steeds op elk kind, tot zijn bestwil.

Een mens trekt eropuit naar zijn werk en zijn arbeid, tot het avond wordt. Maar of hij nu in de ochtend vertrekt of in de avond thuiskomt: de Heere ondersteunt hem steeds bij al zijn uitgangen en ingangen. Geen enkel kwaad zal hem overkomen. En o, wat een lieflijke aanvulling op de belofte is dit: “uw ziel zal Hij bewaren”. Het is precies het argument van de apostel, en precies de conclusie die hij trekt: “De ogen des Heeren zijn over de rechtvaardigen, en Zijn oren tot hun gebed”, Hij “zal niet sluimeren, noch slapen”, en dan vraagt hij: “Wie is het, die u kwaad doen zal, indien gij navolgers zijt van het goede?” Van het allereerste begin van het leven tot het laatste einde, ja tot in eeuwigheid: “De HEERE zal u bewaren van alle kwaad; uw ziel zal Hij bewaren.” Barton Bouchier.

Verzen 3, 4, 5

Een bewaker vinden die de hele nacht wakker blijft: dat is in de praktijk een groot probleem. Wie trouw de wacht houdt, wordt moe en verlangt tijdens de trage, eenzame uren van het donker naar de dag. De psalmist doelt daarop in een levendig en mooi beeld: “Mijn ziel wacht op den HEERE, meer dan de wachters op den morgen; de wachters op den morgen.”

Om te zorgen dat de bewaker echt oplet, wordt er van hem meestal verlangd dat hij elk kwartier hard roept of op een fluit blaast. ... Toch gebeurt het, ondanks alle voorzorgen, maar al te vaak dat de ingehuurde bewaker gaat liggen zodra de slaap over het uitgeputte kamp valt. Hij slaat zijn dikke “abaiyeh”, zijn mantel, om zich heen en geeft zich over aan zijn slaperigheid, onverschillig over zijn taak of door vermoeidheid overmand. Bedenk dat eens. Hoe vol nederbuigende goedheid en bemoediging is dan de verzekering van Gods nooit aflatende zorg: “Uw Bewaarder zal niet sluimeren. Ziet, de Bewaarder Israels zal niet sluimeren, noch slapen. De HEERE is uw Bewaarder.”

Het werk van de bewaker is altijd een opvallend kenmerk van het leven in Palestina. Maar misschien is hij nergens zo hard nodig als wanneer je door het land reist. Dan wordt het rondtrekkende kamp ’s nachts op vreemde velden opgeslagen. Dan is het absoluut noodzakelijk om bij de dichtstbijzijnde autoriteiten een nachtwaker te vragen, voordat je veilig kunt gaan slapen. Deze Psalm 121 behoort tot “de Pelgrimsliederen”. Waarschijnlijk is hij gedicht om onderweg naar Jeruzalem te zingen, als pelgrimslied, toen de Israëlieten elk jaar optrokken om de drie grote feesten te vieren. Als reislied heeft hij daarom een bijzondere betekenis in zijn verwijzing naar de bewaker in de nacht. James Neil, in “Palestine Explored”, 1882.

Verzen 3, 4

Iemand vroeg Alexander hoe hij zo diep en zo rustig kon slapen midden in het gevaar. Hij antwoordde dat Parmenio waakte. O, wat kunnen zij veilig slapen over wie Hij waakt, Die nooit sluimert of slaapt! Uit "The Dictionary of Illustrations", 1873.

Verzen 3, 4

Een oosters verhaal gaat zo. Op een dag kwam een arme vrouw bij de sultan. Ze vroeg om schadevergoeding voor een verlies. "Hoe ben je het kwijtgeraakt?" vroeg de vorst. "Ik viel in slaap", zei ze, "en een dief drong mijn huis binnen." "Waarom viel je in slaap?" "Ik viel in slaap omdat ik geloofde dat u wakker was." Het antwoord van de vrouw beviel de sultan zo goed dat hij opdracht gaf haar verlies te vergoeden. Dat menselijke regeringen nooit slapen, is alleen waar als juridische fictie. Voor het bestuur van God geldt het in de volstrekte zin van het woord.

Wij kunnen veilig slapen omdat onze God altijd wakker is. We zijn veilig omdat Hij nooit sluimert. Jakob zag een prachtig beeld van de onophoudelijke zorg van Gods voorzienigheid in de nacht dat hij uit zijn vaders huis vluchtte. De eenzame reiziger sliep op de grond, met stenen als kussen en de hemel als baldakijn. Hij kreeg een wonderlijk gezicht van een ladder die van de aarde tot de hemel reikte en waarop engelen op- en neerklommen. En hij hoorde Jehova tegen hem zeggen: "Zie, Ik ben met u, en Ik zal u behoeden overal, waarheen gij trekken zult." N. McMichael.

Vers 4

Bernard van Clairvaux merkt op hoe nodig het is dat "de Bewaarder Israels" "niet sluimeren, noch slapen" zal. Want wie Israël bestookt, doet zelf geen oog dicht. En zoals God vol zorg over ons waakt, zo is de ander erop uit om ons te doden en te vernietigen. Hij heeft maar

één ding op het oog: dat wie eenmaal van de weg is afgebracht, er nooit meer op terugkomt. Neale en Littledale.

Vers 4

"Sluimeren." "Slapen." Je moet in deze woorden geen stijging zien, zoals sommigen hebben gedacht. Volgens de herkomst van het woord is het eerste het sterkere, en het staat in Ps. 76:7 voor de slaap van de dood. Hier zit er geen echt verschil tussen beide. Misschien zinspeelt het op het nachtkamp en de schildwachten van de karavaan. J.J. Stewart Perowne.

Vers 4

"... zal niet sluimeren, noch slapen." In andere talen zou deze manier van zeggen, "zal niet sluimeren, noch slapen", niet kloppen. Naar hun taalgebruik zou het eerder moeten luiden: Hij zal niet slapen, ja, Hij zal zelfs niet sluimeren. Maar als de Hebreeën deze volgorde omdraaien, redeneren ze van het grotere naar het kleinere. De zin betekent dan: omdat God nooit sluimert, zelfs niet in het allerminst, hoeven wij niet bang te zijn dat ons iets overkomt terwijl Hij slaapt. Johannes Calvijn.

Vers 4

"De Bewaarder Israels." Hier wordt gezinspeeld op Jakob, die in Bethel lag te slapen. Voor hem kreeg Gods belofte deze vorm: "En zie, Ik ben met u, en Ik zal u behoeden overal, waarheen gij trekken zult" (Gen. 28:15). Aben Ezra, aangehaald door H.T. Armfield.

Vers 4

"Zal niet sluimeren, noch slapen." De mens slaapt nu eenmaal. Een schildwacht kan op zijn post indommelen, omdat hij niet oplet, omdat hij zo lang wakker is gebleven of omdat hij moe is. Een loods kan indommelen aan het roer. Zelfs een moeder kan in slaap vallen naast haar zieke kind. Maar God raakt nooit uitgeput, wordt nooit moe en

let altijd op. Nooit sluit Hij Zijn ogen voor de toestand van Zijn volk en voor wat de wereld nodig heeft. Albert Barnes.

Vers 4

Een aantal jaren geleden voer kapitein D. met een schip van Liverpool naar New York. Op een van die reizen had hij zijn hele gezin aan boord. Op een nacht, toen iedereen rustig lag te slapen, stak ineens een windvlaag op. Die kwam razend over het water en trof het schip. Het werd meteen op zijn zij gegooid. Alles wat los lag, rolde door elkaar en kletterde neer. De passagiers werden wakker en beseften dat ze in groot gevaar waren. Iedereen aan boord schrok en werd onrustig. Sommigen sprongen uit hun kooi en begonnen zich aan te kleden, om op het ergste voorbereid te zijn. Kapitein D. had een klein meisje aan boord, nog maar acht jaar oud, dat natuurlijk net als de anderen wakker werd.

"Wat gebeurt er?" riep het bange kind.

Ze zeiden dat een windstoot het schip had geraakt.

"Is vader op het dek?" vroeg ze.

"Ja, vader is op het dek."

Het kleintje liet zich zonder een spoor van angst weer op haar kussen zakken. Een paar ogenblikken later sliep ze al zoet, ondanks wind en golven.

> *Vrees niet de razende stormwind:*
> *hij maakt je schip niet tot wrak.*
> *Ga liggen en slaap, o hulpeloos kind,*
> *jouw Vader is aan dek.*

— "*The Biblical Treasury*", 1873.

Verzen 4, 5

Hij Die de kerk als geheel beschermt, staat er ook voor in dat elke gelovige afzonderlijk behouden blijft. Het is dezelfde wijsheid, dezelfde kracht en dezelfde beloftes. "De Bewaarder Israels" (vers 4) "is uw Be-

waarder" (vers 5). De Herder van de kudde is de Herder van elk schaap. Hij zorgt er persoonlijk voor dat er niet één verloren gaat, ook niet van de kleintjes. Matthew Henry.

Vers 5

"De HEERE is uw Bewaarder." In de woorden hierboven wordt iets tweeërlei vastgesteld.

1. Jehova, en alleen Jehova, de almachtige God Die uit Zichzelf bestaat, is Degene Die Zijn volk bewaart en behoudt.
2. Zijn volk wordt altijd en in alle omstandigheden door Zijn machtige kracht bewaard, tot de eeuwige zaligheid. Het wordt zelfs bewaard "tot in der eeuwigheid".

Het eerste punt zegt wie de grote Bewaarder is: God Zelf. Het tweede zegt dat Zijn volk eeuwig veilig is, omdat Hij almachtig en trouw is. Dit was het evangelie van de psalmist. Hij sprak er tegen anderen over, en hij ervoer het zelf. Hij ging niet theoretiseren over dingen die hij niet begreep. Hij had een helder bewijs en een zoet besef van deze twee heerlijke waarheden, en die gaf hij aan het volk door. ... Wat de naam Jehova over God zegt, geldt ook voor Christus. Zo is Jezus, de Herder van Israël. Over Zichzelf zegt Hij tegen de Vader: "Die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik bewaard, en niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon der verderfenis, opdat de Schrift vervuld worde." ...

Uit wat we eerst hebben vastgesteld, is duidelijk dat de Bewaarder van de gelovigen niemand anders is dan Jehova. Dat heeft de psalmist aangetoond. Even duidelijk is het dat Christus hun Bewaarder en Behouder is. Dat zei Hij Zelf ook uitdrukkelijk, en Zijn apostelen herhaalden dat telkens over Hem. De slotsom is dat Christus in werkelijkheid en naar Zijn wezen Jehova is. Alle slimme redeneringen ter wereld kunnen die slotsom niet uit de weg gaan, en alle ketters bij elkaar kunnen de uitgangspunten niet ontkrachten. En is Christus Jehova, dan is Hij dat hoogste, eeuwige, almachtige Wezen waarvan ari-

anen, socinianen en anderen zeggen dat Hij het niet is. Ambrose Serle, in "Horae Solitariae", 1815.

Vers 5

"Bewaarder." "Schaduw." Alles wat God wordt genoemd, is in feite een belofte. Hij heet een zon, een schild, een sterke toren, een schuilplaats, een deel. Zo is het ook met de namen van Christus: "het licht der wereld", "het Brood des levens", de weg, de waarheid en het leven. En met de namen van de Geest: "de Geest der waarheid", de Geest van heiligheid, van heerlijkheid, van genade en van gebeden, de Geest Die verzegelt en getuigt. Het geloof mag uit al deze namen evenveel afleiden als uit beloften. Is de Heere een zon? Dan zal Hij licht en invloed over mij uitstorten enz. Is Christus het leven? Dan maakt Hij mij levend enz. David Clarkson, 1621-1686.

Vers 5

"Uw Schaduw, aan uw rechterhand." Dat betekent: Hij is altijd vlak bij je. De Joods-Arabische vertaling zegt het zo: "Dichter bij je dan je schaduw, aan of vanaf je rechterhand." Thomas Benton, in "Annotations on the Book of Job and the Psalms", 1732.

Vers 5

"Uw Schaduw." In het Oosten zijn de brandende zonnestralen vaak pijlen waarmee mensen vroegtijdig worden gedood. Spreekt de psalmist over Jehova als een schaduwrijke schuilplaats voor de rechtvaardigen, dan roept dat beeld de "coup de soleil" op, de zonnesteek, als het kwaad dat wordt afgewend. J.F., in The Baptist Magazine, 1831.

Vers 5

"Schaduw." Het Hebreeuwse woord is tsel, "een schaduw". Daarom neemt men aan dat de woorden "uw Schaduw, aan uw rechterhand" beeldspraak zijn. Ze zouden verwijzen naar de bescherming van de schaduw van een boom tegen de brandende zonnestralen. Of naar

het gebruik, vooral in tropische streken, om de felle zonnehitte weg te houden met een draagbaar scherm, zoals een paraplu of parasol. Vaak staat het woord voor verdediging in het algemeen, ook buiten dit vers. Vergelijk Num. 14:9; Jes. 30:2; Jer. 48:45. James Anderson.

Verzen 5-8

Wat een ruime beschermbrief wordt hier uitgeschreven! Geen enkel moment zal schade doen, "des daags" noch "des nachts", en dat omvat alle tijden. Niets zal schade doen, zon noch maan, hitte noch kou. Daarmee is alle hinder bedoeld. Niets zal worden beschadigd. "Uw ziel zal Hij bewaren", en "de HEERE zal uw uitgang en uw ingang bewaren". Daarin zit de hele mens inbegrepen, met al zijn rechtmatige zaken en bezigheden. Zonder bewaking is niets van de mens veilig, en niets van de mens kan onveilig zijn als het zo bewaakt wordt. Bewaard worden zij die kunnen zeggen: "De Heere is onze Bewaarder." Wie de Heere niet tot Bewaarder heeft, kan niet bewaard worden, ook niet door legioenen engelen. Niemand kan ons bewaren behalve Hij, en Hij heeft beloofd ons te bewaren "tot in der eeuwigheid". Joseph Caryl.

Vers 6

"De zon zal u des daags niet steken." Het Hebreeuwse woord voor "steken", gezegd van de zon, houdt in: met schadelijke gevolgen treffen (Jes. 49:10). Het kan planten treffen, zodat ze verwelken (Ps. 102:5), en het hoofd (Jona 4:8), zodat de verschijnselen van een zonnesteek optreden (2 Kon. 4:19; Judit 8:2 e.v.). Dat het woord ook voor de maan wordt gebruikt, is geen zeugma. Ook maanstralen kunnen op den duur ondraaglijk worden. Ze kunnen de ogen beschadigen en (vooral rond de evenaar) zelfs een dodelijke hersenontsteking veroorzaken.

Van de schadelijke invloeden van de natuur om de gelovige heen gaat de belofte in vers 7 en 8 alle kanten op, zonder uitzondering. Jehova, zegt de dichter tegen zichzelf, zal je behoeden voor alle kwaad,

van welke soort het ook is en vanwaar het ook dreigt. Hij zal je ziel bewaren, en daarmee je leven, van binnen en van buiten. Hij zal je uitgang en ingang bewaren, dat wil zeggen al je bezigheden en je omgang met anderen ... overal en altijd, van nu aan tot in eeuwigheid. Franz Delitzsch.

Vers 6

"De zon zal u des daags niet steken" enz. Hier wordt teruggedacht aan Gods zorg voor Zijn volk, toen Hij hen uit Egypte door de woestijn voerde. Die zorg wordt in deze belofte op hen toegepast. Overdag hield Hij de hitte van de zon van hen af met een wolk. 's Nachts beschermde Hij hen met een vuurkolom tegen de kou en de vochtigheid van de nacht en van de maan. David Dickson.

Vers 6

"Noch de maan des nachts."

> *De maan, de gebiedster van de vloeden,*
> *bleek van toorn, wast heel de lucht,*
> *zodat reumatische kwalen welig tieren.*
>
> — *William Shakespeare (1564-1616), in "A Midsummer Night's Dream."*

Vers 6

Joseph Hart zegt in een van zijn gezangen dat sommigen "veel bij nacht reizen". Voor hen is deze belofte kostbaar. Biblical Treasury.

Vers 6

"Noch de maan des nachts." In dit land is maanlicht verrassend schadelijk voor de ogen. ... De maan treft hier echt het gezicht en tast het aan als je eraan blootgesteld slaapt, veel meer dan de zon. Op een nacht ondervond ik dat zelf op een zeer vervelende manier, en daarna zorgde ik dat ik me ertegen beschermde. Wie 's nachts met onbedekt gezicht slaapt, kan inderdaad al snel zijn gezichtsvermogen he-

lemaal verliezen of verwoesten. John Carne, in "Letters from the East", 1826.

Vers 6

"Noch de maan des nachts." Onder de wolkeloze luchten van het Oosten, waar de maan zo ongelooflijk helder schijnt, bleek haar werking op het menselijk lichaam zeer schadelijk. De inwoners van die landen nemen goed hun voorzorgen voordat ze zich aan haar invloed blootstellen. Omdat ze veel in de open lucht slapen, bedekken ze zorgvuldig hun hoofd en hun gezicht, elke keer weer. Zonder enige twijfel is bewezen dat de maan evengoed slaat als de zon. Ze veroorzaakt tijdelijke blindheid, en zelfs gezichtstrekken die vertrekken, scheef trekken en vervormen. Zeelieden weten dit heel goed, en ze letten er scherp op.

Een zeeofficier vertelt dat hij zelf, als hij tussen de keerkringen voer, vaak zag hoe de gezagvoerders van schepen jonge mannen wakker maakten die in het maanlicht in slaap waren gevallen. Hij zag zelfs meer dan eens wat een maanslag aanricht: de mond stond scheef en het gezichtsvermogen was tijdelijk aangetast. Volgens hem kon de geest bij langdurige blootstelling ernstig worden aangetast. Men veronderstelt dat patiënten met koorts en andere ziekten door deze planeet worden beïnvloed. De inboorlingen van Indië beweren steeds dat ze beter of slechter worden naargelang haar standen. C.W., in "The Biblical Treasury."

Vers 7

"De HEERE zal u bewaren van alle kwaad." Juristen die belangrijke documenten opstellen, sluiten vaak af met een aantal algemene bepalingen voor het geval er iets onverwachts gebeurt. Ze doen dat vanuit het beginsel dat wat er niet in staat, opzettelijk weggelaten kan lijken. Om die gevolgtrekking te voorkomen, vinden ze het niet genoeg een aantal bijzondere gevallen op te nemen. Ze eindigen met een algemene verklaring die alles insluit, of het nu genoemd is of niet. Zo'n for-

mule is hier ook ingevoegd. Het is van groot belang dat de voeten van reizigers niet uitglijden terwijl ze op reis zijn. Het is ook van groot belang dat ze overdag worden behoed voor hitte en 's nachts voor kou.

Maar er wachten hun ook andere gevaren, waartegen ze bescherming nodig hebben. En om te voorkomen dat iemand denkt dat daar niets voor geregeld is, staan ze allemaal in de reddende, alomvattende slotzin. Het maakt niet uit hoe ze eruitzien, uit welke hoek ze komen, wanneer ze komen en hoe lang ze duren. De verklaring dekt ze allemaal. Goddelijke genade verandert de aard van alles wat ze behandelt, en maakt alles wat ze aanraakt tot goud. Verdrukkingen worden ten goede gekeerd, en de deugden van het christelijke leven ontwikkelen zich met een ongewone glans. "De HEERE zal u bewaren van alle kwaad." N. McMichael.

Vers 7

"De HEERE zal u bewaren van alle kwaad" enz. Er staat echt geen voorwaarde bij deze belofte: ze is absoluut. Het is een eer voor God als wij haar eenvoudig geloven en erop vertrouwen dat de Heere haar zal waarmaken. Als we het zo zien: wat hebben we dan te vrezen? De mond van de Heere heeft het gesproken, en Zijn woord verandert niet. Jezus bewaart lichaam én ziel. Hij is net zo goed de Zaligmaker van het lichaam als van de ziel. Samuel Eyles Pierce.

Verzen 7, 8

De drievoudige uitdrukking "zal u bewaren ... uw ziel ... uw uitgang en uw ingang" toont hoe volledig de bescherming is die ons wordt geschonken. Ze strekt zich uit over alles wat de mens is en wat hij doet. J.J. Stewart Perowne.

Verzen 7, 8

Waarom zegt de profeet steeds opnieuw wat hij in één woord al helder en bondig had uitgesproken? Dat is de moeite van het overden-

ken waard. Op het eerste gezicht lijkt die herhaling nergens voor nodig. Maar denk eens aan hoe moeilijk het is om van ons wantrouwen af te komen. Dan begrijp je meteen dat hij met goede reden bij de lof van Gods voorzienigheid blijft stilstaan. Hoe weinig mensen vind je die God de eer geven dat Hij een "Bewaarder" is! Dan zouden ze er immers zeker van zijn dat ze veilig zijn, en zouden ze Hem midden in hun gevaren aanroepen.

Maar het gaat juist andersom. Ook al hebben we ruimschoots ervaren wat Gods bescherming inhoudt, toch schrikken we al van het geritsel van een blad dat van een boom valt. Het is dan alsof God ons helemaal is vergeten. We zijn verstrikt in zoveel ongezonde twijfels en zo snel wantrouwig. Daarom leert deze tekst ons dit: is een uitspraak van een paar woorden niet genoeg voor ons, dan moeten we bijeenbrengen wat in de hele Schrift te vinden is over Gods voorzienigheid. Dat moeten we doen tot deze leer, "dat God altijd voor ons waakt", diep in ons hart wortel heeft geschoten. Zo kunnen we, nu we alleen op Zijn bewaking steunen, afscheid nemen van alle ijdele zekerheden van de wereld. Johannes Calvijn.

Vers 8

"De HEERE zal … bewaren." Het woord "sjamar" wijst op een uiterst tedere bewaring. Ervan is "sjemoeroth" afgeleid, dat de oogleden betekent. Ze zijn immers de bewakers van het oog, zoals de Heere in het vers ervoor wordt genoemd: sjomer Jisraël, "de Bewaarder Israels". Als de oogleden opengaan, dan zodat het oog kan zien. Als ze dichtgaan, dan om het oog rust te geven, of anders in elk geval te beschermen. Alles wat ze doen, doen ze voor het oog.

O, wat een troost is dat! De Heere noemt Zijn Kerk "Zijn oogappel": "die ulieden aanraakt, die raakt Zijn oogappel aan". De Kerk is de appel van Gods oog, en de Heere is het ooglid dat haar bedekt. O, wat zijn zij veilig die door "de Bewaarder Israels" worden bewaard! De Heere was een schild voor Abraham. Geen enkele vijand kon hem ra-

ken, want Zijn schild dekte hem aan alle kanten. De Heere was een heg om Job heen. De satan zelf moest bekennen dat hij er niet doorheen kwam, hoe vaak hij het ook probeerde om Job kwaad te doen. ...

Dezelfde belofte van bewaring kwam al eerder voorbij. Vanaf vers drie tot het slot van de psalm staat het woord bewaren of behoeden zes keer. Waarom wordt ze dan nu weer gedaan? Dat is niet zonder reden. Dit verdubbelen en nog eens verdubbelen is ten eerste een middel tegen onze onwetendheid. Als het mensen goed gaat, zijn ze snel geneigd aan hun eigen net te offeren, of hun mond hun eigen hand te laten kussen, alsof hun eigen hand hen geholpen had. Zo schrijven ze hun "verlossing" toe aan hun "kalf". Daarom klinkt het zo vaak opnieuw: "De Heere", "de Heere". Ben je omhooggekomen? De Heere heeft het gedaan. Ben je bewaard voor wanhopige gevaren? Kijk omhoog naar de Heere. Je hulp komt van boven, en aan Hem moet de lof terugkeren.

Ten tweede werkt het tegen het wantrouwen dat we van nature hebben. Gods woord staat op zichzelf even vast als het wordt gesproken als wanneer het wordt bezworen. Het staat even vast als het één keer is gezegd als wanneer het vaker wordt herhaald. Toch laat de Heere het niet bij spreken: Hij zweert ook. En Hij zegt het niet één keer, maar vaak, steeds hetzelfde. De apostel laat ons de reden zien: zo wil Hij "den erfgenamen der beloftenis overvloediger bewijzen de onveranderlijkheid van Zijn raad". Hebr. 6:17; Gen. 41:32. Jozef zei over Farao's droom: "Dat die droom aan Farao ten tweeden maal is herhaald, is, omdat de zaak van God vastbesloten is, en dat God haast, om dezelve te doen." Zo gaat het met elk woord van de Heere dat wordt herhaald: het wordt herhaald omdat het vaststaat en God Zich haast het uit te voeren. Uit een preek van bisschop Couper, getiteld "His Majesties Coming in", 1623.

Vers 8

"De HEERE zal uw uitgang en uw ingang bewaren." Alles wat we doen, valt onder een van deze twee soorten. "Uitgaan" hoort bij zaken die meer openbaar zijn, "ingaan" bij zaken die meer persoonlijk zijn. Of: "uitgaan" om te beginnen en "ingaan" aan het einde van het werk. Maar misschien wordt hier met deze uitdrukking vooral bedoeld dat God David zou beschermen tot het einde van zijn dagen, zo vaak hij met zijn legers uittrok of hen weer naar huis bracht. Thomas Fenton.

Vers 8

"Van nu aan tot in der eeuwigheid." Zo teder heeft Hij mij tot hier gebracht. Dan laat Hij me toch niet in de steek vlak voor de poort van de hemel? Adoniram Judson.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Het raam dat openstaat naar Jeruzalem.

1. De bergen waar we naar kijken.
2. De hulp waar we naar uitzien.
3. De ogen waarmee we kijken.

Vers 1

"Van waar mijn hulp komen zal?" Dat is een ernstige vraag, want:

1. Ik heb die hulp hard nodig, in allerlei vormen, voortdurend en nú.
2. Er zijn maar weinig kanten waar ik haar kan zoeken, want mensen zijn zwak, wisselvallig, vijandig enz.
3. Ik moet mijn blik naar boven richten: naar Gods voorzienigheid, naar Zijn genade, naar mijn God.

Vers 2

De Schepper helpt Zijn schepsel.

Vers 2

1. God is de "hulp" van Zijn volk.
2. Hij helpt hen in de mate waarin zij Zijn hulp nodig voelen.
3. Zijn hulp is nooit zinloos. "Mijn hulp is" niet alleen van de aarde of van de hemelen, maar "van den HEERE, Die hemel en aarde gemaakt heeft". Jes. 40:26-31. G.R.

Vers 3 (eerste zinsdeel)

Dat heilige mensen heilig blijven, is de zorg van de Schepper.

Vers 3

Troost voor een pelgrim op het "mauvais pas" van het leven, de gevaarlijke plek. We hebben een Gids Die alles weet en alles vermag, Die nooit sluimert en Die nooit verandert.

Vers 3

"Uw Bewaarder zal niet sluimeren."

1. De zorg van de Heere is persoonlijk, in wie ze betreft. De Bewaarder van Israël is de Bewaarder van elk afzonderlijk mens. God gaat met ons om als met personen.

(a) Dat zit al in Zijn zorg voor de kerk, want de kerk bestaat uit afzonderlijke mensen.

(b) Dit zit in de aard van ons geloof, dat een persoonlijke zaak is.

(c) De Schrift zegt het. Er zijn voorbeelden, beloften en ervaringen. "Die mij liefgehad heeft" enz. enz.

(d) De ervaring bevestigt het.

1. De zorg van de Heere wordt nooit moe in haar werk: "zal niet sluimeren".

(a) Hij weet altijd precies hoe het met ons is.

(b) Het laat Hem nooit koud.

(c) Helpen wordt Hem nooit te veel. Soms denken we dat Hij slaapt, maar dat is dwaasheid van ons.

— *Frederick J. Benskin, te Reading, 1882.*

Vers 4

1. Het vermoeden dat God slaapt.
2. Het antwoord daarop: nee.
3. Het tegendeel dat erin besloten ligt: Hij waakt altijd om te zegenen.

Vers 4

"De Bewaarder Israels":

1. Als Zijn belangrijkste schat, met de grootste waakzaamheid.
2. Als Zijn liefste bruid, met de grootste tederheid.
3. Als de appel van Zijn oog, met de grootste zorg en omzichtigheid.

— *Daniel Featley, 1582-1645.*

Vers 5

De Heere als Bewaarder.

1. De zegeningen die in deze titel liggen.
2. De noden die erom vragen.
3. De ambten die erin besloten liggen: Herder, Koning, Echtgenoot, Vader enz.
4. De levenshouding die erdoor wordt aangewezen.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

God is ons even nabij en even onlosmakelijk met ons verbonden als onze schaduw.

Vers 5

De Heere is je Bewaarder, niet de engelen.

1. Hij kan je bewaren. Zijn kennis en macht enz. zijn oneindig.
2. Hij heeft Zich eraan verbonden je te bewaren.
3. Hij heeft je bewaard.
4. Hij zal je bewaren. In Zijn liefde, in Zijn verbond enz. Wij zijn Zijn schapen, Zijn kinderen, Zijn schatten, de appel van Zijn oog enz. F.J.B.

Vers 5

De Heere is je Bewaarder.

1. Waakzaam: “zal niet sluimeren”.
2. Alomvattend: “uw uitgang en uw ingang”, “van alle kwaad”.
3. Onophoudelijk: “des daags”, “des nachts”, ... “tot in der eeuwigheid”.
4. Bijzonder: “uw”, “Israels”. W.J.

Vers 6

De hoogste machten, onder God, mogen gelovigen geen kwaad doen en moeten hen zelfs dienen.

Vers 6

Onze horoscoop.

1. Bijgelovige angst verdwijnt.
2. Heilige zekerheid wordt gegeven.

Vers 7

1. God werkt persoonlijk in Zijn voorzienigheid.
2. Zijn voorzienigheid ziet de begunstigde persoonlijk aan.
3. Zijn zorg geldt bijzonder het middelpunt van de persoon: “uw ziel”.

Vers 8

Wie? “De HEERE.” Wat? “Zal … bewaren.” Wanneer? “Uw uitgang en uw ingang … van nu aan.” Hoe lang? “Tot in der eeuwigheid.” En dan? “Ik hef mijn ogen op.”

Vers 8

1. Er verandert van alles: uitgaan en ingaan.
2. Eén ding verandert nooit: “De HEERE zal … bewaren” enz.

Werken over de honderdeneeenentwintigste psalm

Van SAMUEL EYLES PIERCE staan in “Letters on Spiritual Subjects …” … Londen: 1862, deel I, blz. 359-370, de “Some Observations on the Hundred and Twenty first Psalm.”

Sir ANTHONY COPE, kamerheer van koningin Katherine Parr, schreef “Meditations on Twenty select Psalms”. Herdrukt naar de uitgave van 1547; … door WILLIAM H. COPE, M.A. 1848. Daarin vind je een overpeinzing over deze psalm.

Zie ook de Lijst van werken over de Pelgrimspsalmen, in de aantekeningen bij Psalm 120.

Psalm 122

Titel en onderwerp

Dit korte maar levendige lied draagt het opschrift “Een lied Hammaaloth, van David” (Engels: een lied der trappen, van David). Daaruit horen we meteen wie de dichter is en waarvoor hij het bedoelde: David schreef het voor het volk, om te zingen tijdens de tocht omhoog naar de heilige feesten in Jeruzalem. Het is het derde lied uit de reeks. Het past bij het moment waarop de pelgrims door de poorten waren gekomen en hun voeten al in de stad stonden. Het lag voor de hand dat ze dan over Jeruzalem zélf zongen. Ze smeekten om vrede en voorspoed voor de Heilige Stad, want daar lag het hart van hun eredienst, en daar maakte de Heere Zich bekend boven het verzoendeksel.

Misschien was de stad in Davids tijd nog niet helemaal gebouwd. Maar hij schreef onder inspiratie van de profetische Geest en beschreef haar zoals ze in de dagen van Salomo zou zijn. Een dichter mag immers vertellen hoe dingen nu zijn, én hoe ze worden als ze hun volle schoonheid bereiken. Jeruzalem, de Woonplaats van de Vrede, is het sleutelwoord van deze psalm. In de grondtekst klinkt er telkens iets door van “salem”, het woord voor de vrede die de pelgrims over Jeruzalem uitbaden. Toen ze binnen de drievoudige muren stonden, hielp alles om hen heen mee om de woorden uit te leggen die ze achter die sterke wallen zongen.

Eén stem zette de psalm in met een persoonlijk "ik". Maar tienduizend broeders en reisgenoten vielen de eerste zanger bij en lieten het koor van dit lied aanzwellen.

Uitleg

Vers 1

"Ik verblijd mij in degenen, die tot mij zeggen: Wij zullen in het huis des HEEREN gaan." Een goed kind gaat graag naar huis. Het is blij als broers en zussen het daarheen roepen. Davids hart brandde voor de dienst van God. Daarom was hij verheugd dat anderen hem uitnodigden om te gaan waar zijn verlangen al lang was. Zelfs de vurigste gelovige wordt geholpen als anderen hem oproepen tot een heilige plicht. Merk op: er staat niet "ga", maar "wij zullen … gaan" (Engels: laat ons gaan). Voor de psalmist zat daar dubbele vreugde in.

Eerst was hij blij voor die anderen. Zij wilden zelf gaan! En ze hadden de moed en de ruimhartigheid om ook anderen te vragen. Hij wist dat het hun werkelijk goed zou doen, voor nu en voor later. Er kan mensen en hun vrienden niets beters overkomen dan dat ze houden van de plaats waar Gods eer woont. Wat een glorieuze dag zal het zijn wanneer vele volken op pad gaan en zeggen: "Komt, laat ons opgaan tot den berg des HEEREN, tot het huis van den God Jakobs, opdat Hij ons lere van Zijn wegen, en dat wij wandelen in Zijn paden."

Maar David was ook blij voor zichzelf. Hij vond die uitnodiging naar de heilige plaats heerlijk. Hij genoot ervan om samen met anderen geroepen te worden tot de eredienst. En het deed hem goed dat godvruchtige mensen genoeg van hem hielden om hem te vragen. Sommigen zouden gesnauwd hebben: "Bemoei u met uw eigen zaken. Laat mijn godsdienst met rust." Zo niet koning David, hoewel hij méér aanzien had dan wij allemaal en minder dan wij een duwtje nodig had. Hij voelde zich niet gekweld maar gelukkig toen men hem aanspoorde voor de heilige diensten. Hij ging blij naar het huis van de

Heere. Hij ging blij in heilig gezelschap, samen met anderen die God zochten. En hij was blij dat er goede mannen en vrouwen waren die hem graag in hun midden wilden.

Misschien had hij zich eerst somber gevoeld, maar dit vrolijke voorstel richtte hem op. Zoals het spreekwoord zegt, spitste hij zijn oren zodra hij het huis van zijn Vader hoorde noemen. Hoe zit dat bij ons? Worden wij blij als anderen ons vragen mee te gaan naar de gezamenlijke eredienst of naar de gemeenschap van de gemeente? Dan zullen we ook blij zijn wanneer de geesten daarboven ons naar het huis van de Heere roepen, het huis dat niet met handen is gemaakt en eeuwig is in de hemelen.

"Hoor! Zij fluisteren, engelen zeggen: Zusterziel, kom mee naar boven."

Als het ons al blij maakt dat anderen ons naar het huis van onze Vader roepen, hoeveel groter wordt dan onze blijdschap als we er werkelijk heen mogen! We houden van onze Heere en daarom houden we van Zijn huis. Een heftig verlangen trekt aan ons om snel aan te komen in de eeuwige woonplaats van Zijn heerlijkheid. Een hoogbejaarde gelovige vrouw putte op haar sterfbed moed uit dit bewijs van Gods genade. Ze riep: "Ik heb lief de woning van Uw huis, en de plaats des tabernakels Uwer eer." Ze bad toen vurig dat ze zich mocht voegen bij de heilige schare van hen die voor altijd de Koning zien in Zijn schoonheid.

Dat wij blij worden bij alleen al de gedachte aan Gods huis, zegt veel over wie we zijn. Het wijst er ook op dat we eens gelukkig zullen zijn in het huis van de Vader daarboven. Wat een lieflijke sabbatspsalm is dit! Wanneer de dag van de Heere nadert, met alles wat daar heilig bij hoort, jubelt onze ziel. Hoe goed past dit ook op de gemeente! Het maakt ons gelukkig als we grote groepen mensen zien die zich bij Gods volk willen aansluiten. Een herder is dan het allerblijst: velen komen naar hem toe en vragen hulp om in de gemeente opgenomen

te worden. Niets klinkt voor hem hartverwarmender dan dat bescheiden verzoek: “Wij zullen in het huis des HEEREN gaan.”

Vers 2

“Onze voeten zijn staande in uw poorten, o Jeruzalem”, of beter: “onze voeten staan.” Dat betekent: nu, op dit ogenblik, staan ze vol vreugde binnen de muren van de stad van de vrede. Of de pelgrims waren er zó zeker van dat ze zouden aankomen, dat ze hun blijdschap al vooruit proefden en zongen alsof ze er waren, terwijl ze nog onderweg waren. Horen we bij de gemeente, dan hebben we alle reden om dat uit te juichen. Zolang onze voeten in Jeruzalem staan, kunnen onze lippen niet zwijgen. Buiten de poorten loert gevaar, en eens zal daar alleen nog verwoesting zijn. Binnen de poorten is het veilig, beschut, stil, gered en vol heerlijkheid. De poorten zwaaien open om ons binnen te laten. Ze gaan alleen dicht om onze vijanden buiten te houden. De Heere heeft de poorten van Sion lief, en wij ook, nu we erbinnen zijn.

Wat een uitgelezen en onverdiende gunst om burger te zijn van het Nieuwe Jeruzalem! Waarom zijn wij zo bevoorrecht? Zoveel voeten haasten zich over de weg naar beneden. Anderen trappen tegen de prikkels, hangen vast in strikken of glijden naar een verschrikkelijke val. Maar onze voeten “staan”, door goddelijke genade. Wat een eervolle houding! Ze staan “in uw poorten, o Jeruzalem”. Wat een eervolle plaats! En daar zullen ze voor altijd staan. Wat een eervolle toekomst!

Vers 3

“Jeruzalem is gebouwd, als een stad, die wel samengevoegd is.” In een visioen zag David de stad helemaal opgebouwd. Geen woestenij meer, geen hoop losse tenten, geen plan op papier dat nooit werd afgemaakt. God was Israël zo barmhartig geweest dat er vrede en overvloed genoeg waren om de hoofdstad te laten groeien en tot voltooiing te brengen. De stad bloeide in gelukkige tijden. Zo wordt ook de

gemeente pas goed opgebouwd wanneer heel Gods volk het goed heeft. Wat mogen we God dankbaar zijn: Jeruzalem staat er, het is af! Door Zijn heerlijke verschijning heeft de Heere Sion gebouwd.

En let op: het is geen verzameling hutten en geen wirwar van krotten. Het is een échte stad, stevig van bouw, met een plan erachter, goed ingedeeld en goed beschermd. Zo is ook de gemeente een blijvende en gewichtige instelling. Haar fundament is een rots, ze is vakkundig gebouwd en wijs ingericht. Eén ding was heel eigen aan de stad van God. Ze was niet één lange, rafelige straat. Ze was ook geen stad van "grote afstanden", zoals men sommige kale plaatsen wel genoemd heeft. Nee, elke vierkante meter was benut. De huizen vormden samen één hecht blok, één massieve eenheid.

Dorpsbewoners viel dat meteen op, als ze de stad zagen liggen. Het gaf hen het gevoel: dit zijn mensen die dicht bij elkaar wonen, die vast staan en sterk beschermd zijn. Geen enkele wijk kon overvallen en leeggeroofd worden terwijl de rest van de stad nergens van wist. Wallen sloten elk onderdeel van de hoofdstad in, zodat zij werkelijk één en ondeelbaar was. In deze diamant van de wereld, deze parel onder de steden, zat geen enkele barst. Voor een gemeente is hechte eenheid een van de allermooiste dingen: "een Heere, een geloof, een doop".

Een gemeente hoort één te zijn in belijdenis en één van hart, één in getuigenis en één in dienst, één in verlangen en één in medeleven. Wie scheidsmuren in ons Jeruzalem wil optrekken, brengt haar ernstige schade toe. Ze moet juist samengevoegd worden en niet uit elkaar getrokken. Wie zou graag optrekken naar een gemeente die van binnen is verscheurd door ruzie? Heilige mensen worden blij van een gemeente die door liefde aan elkaar kleeft en één leven deelt. Ze zouden verdriet hebben als ze de gemeente zagen als een huis dat tegen zichzelf verdeeld is. Er zijn kringen van christenen die steeds opnieuw uit elkaar lijken te spatten. Geen genadig mens wil in de buurt

zijn als zo'n ontploffing komt. Daar trekken de stammen niet heen, want ruzie en strijd hebben geen enkele aantrekkingskracht.

Vers 4

"Waarheen de stammen opgaan, de stammen des HEEREN." Waar binnen eensgezindheid heerst, komen mensen van buiten erop af. De stammen trekken naar een hecht middelpunt. Let op: Israël was één volk en toch, in zekere zin, verdeeld door het oppervlakkige verschil tussen de stammen. Dat kan ons iets leren. Heel de christenheid is in wezen één, ook al zijn we door allerlei oorzaken in stammen uiteengegaan. Laten we de eigenheid van de stam zo veel mogelijk laten opgaan in de eenheid van het volk. Dan is de gemeente veel golven maar één zee, veel takken maar één boom, veel leden maar één lichaam.

Merk ook op dat álle stammen van de Heere waren. Juda en Benjamin, Manasse en Efraïm: ze waren allemaal van de Heere. Och, mochten alle legeronderdelen van het christelijke leger, de een niet minder dan de ander, zonder uitzondering en in gelijke mate Zijn eigendom zijn! Mochten ze allen evenzeer door Jehova zijn uitgekozen, vrijgekocht, aanvaard en overeind gehouden.

"Tot de getuigenis Israels." Ze trokken naar de heilige stad om te luisteren én om te getuigen. Alles in de tempel was een getuigenis van de Heere. De jaarlijkse tochten van de stammen naar het heiligdom hadden hetzelfde getuigende karakter. Zo'n reis was immers Israëls openlijke belijdenis: Jehova is onze God, en Hij is de enige levende en ware God. Wanneer wij op de sabbat samenkomen, bestaat een groot deel van ons werk uit getuigenis geven en getuigenis ontvangen. We zijn Gods getuigen. Alle stammen van de ene gemeente van Jezus Christus leggen samen getuigenis af van de Heere.

"Om den Naam des HEEREN te danken." Dit is een tweede heerlijke taak van ons: de Heere prijzen. Heilige lofzang is een hoofddoel van onze bijeenkomsten. Heel Israël had gegeten van de vrucht van het land. Daarom trokken ze op om hun grote Landbouwer te bedanken

voor Zijn Naam. Ook wij hebben ontelbare zegeningen ontvangen. Het past ons om in onze plechtige samenkomsten samen de Naam van onze liefdevolle Heere groot te maken. Getuigenis en dank moeten door elkaar heen lopen. Samen zijn ze tot zegen voor zowel God als mensen, en ze slaan over op de harten van de mensen naast ons. Als zij onze blije dankbaarheid zien, luisteren ze eerder naar ons getuigenis.

Hier lag dus een deel van de reden voor de blijdschap van de vrome Israëliet toen hij werd uitgenodigd om met de karavaan naar Sion mee te trekken. Hij zou daar de vertegenwoordigers van alle geslachten van zijn volk ontmoeten. Samen met hen mocht hij werken aan het tweevoudige doel van hun heilige bijeenkomsten: getuigen en danken. Alleen al het vooruitzicht op zulke heerlijke bezigheden vulde hem tot overlopens toe met heilige blijdschap.

Vers 5

"Want daar zijn de stoelen des gerichts gezet." Het volk was soms ontevreden over de kleine uitspraken van de heren in hun dorp. Dan brachten ze hun lastige zaken naar de koninklijke zetel, en daar zou de geliefde koning zeker rechtvaardig beslissen. De rechterstoelen waren immers "de stoelen van het huis van David". Wij die naar de gemeente en haar openbare eredienst gaan, worden bekoord door de troon van God en door de troon van de regerende Zaligmaker.

> *"Hij regeert! Heiligen, zing Hem toe met kracht,*
> *Uw God is Koning, Uw Vader heeft de macht,*
> *En Hij zit aan de zijde van de Vader, de Man van liefde en de Gekruisigde."*

Voor een echte heilige is de troon nooit zo aantrekkelijk als wanneer daarop recht gesproken wordt. Rechtvaardige mensen houden van gerechtigheid. Ze zijn blij dat het goede beloond en het kwade gestraft zal worden. God zien regeren in de Zoon van David, Die onophoudelijk opkomt voor de rechtvaardige zaak: dat is een weldaad voor

ogen vol tranen en een bemoediging voor hoofden en harten die geen troost meer vinden. Vroeger zongen de pelgrims onderweg naar de troon, en dat doen wij nog steeds: “De HEERE regeert, de aarde verheuge zich.” De rechterstoel is niet weggehaald. Hij staat vast “gezet” en blijft daar staan, totdat het werk van de gerechtigheid af is en waarheid en recht samen met hun Koning op de troon zitten. Gelukkig het volk dat onder zo’n schitterend bewind leeft!

Vers 6

“Bidt om den vrede van Jeruzalem.” Vrede was haar naam. Bid dus dat haar toestand bij die titel past. Woonplaats van de Vrede: vrede zij met je! Hier had het volk een heel goede reden om blij te zijn bij de gedachte aan de tocht naar het huis van de HEERE. Dat heilige oord lag immers midden in een gebied van vrede. Israël mocht dan ook wel bidden dat die vrede bleef. In een gemeente is vrede iets om naar te verlangen, op te rekenen, te bevorderen en van te genieten. “Vrede tegen elke prijs” mogen we misschien niet zeggen. Maar “vrede tegen de hoogste prijs” mogen we zeker roepen. Wie dag in dag uit wordt opgeschrikt door ruwe alarmen, is dolblij dat hij zijn nest kan bereiken in een heilige gemeenschap en daar mag blijven.

Een van de belangrijkste ingrediënten van succes in een gemeente is innerlijke vrede. Ruzie, achterdocht, partijzucht en verdeeldheid zijn dodelijk. Wie de vrede in de gemeente verstoort, verdient de pijn die daarop volgt. Wie haar bewaart, ontvangt een grote zegen. Vrede in de gemeente zou elke dag ons gebed moeten zijn. Door zo te bidden halen we vrede over onszelf. De psalmist zegt immers verder: “wel moeten zij varen, die u beminnen” (Engels: zij zullen voorspoedig zijn die u beminnen). Je kunt het ook lezen als een bede: “Mogen zij vrede hebben die u beminnen.” Of we het nu als belofte of als gebed opvatten, maakt niet uit. Een gebed beroept zich op de belofte, en de belofte is de grond van het gebed.

Wie zich diep inzet voor de gemeente en voor Gods zaak, heeft al voorspoed voor zijn ziel. Zulke mensen brengen vrede en vinden vrede in hun heilige inspanning. Gods volk bidt voor hen, en God Zelf vindt vreugde in hen. Ook wereldse voorspoed valt de liefhebbers van de gemeente vaak ten deel, als ze die tenminste kunnen dragen. Zo werd het huis van Obed-Edom meer dan eens gezegend omwille van de ark van de HEERE. En omdat de Egyptische vroedvrouwen de Heere vreesden, gaf de Heere hun huizen. Niemand houdt ooit blijvend verlies over aan het huis van de HEERE. Al is het alleen maar in de vrede van zijn hart: dat is al beloning genoeg voor alles wat wij doen voor de belangen van Sion. Hoe weinig we daarnaast ook vinden, dit vinden we zeker.

Vers 7

"Vrede zij in uw vesting." Zie hoe de dichter de gemeente als een persoon voorstelt en haar toespreekt. Zijn hart ligt bij Sion, daarom gaat zijn gesprek ook die kant uit. Voor de tweede keer vraagt hij dringend om die lieflijke gave, de vrede: "Er is niets wat erop lijkt, geef het mij." Muren moesten de vijand tegenhouden. Maar hij bad dat de Heere die muren sterk genoeg wilde maken om haar echt veilig te houden. Mochten die rotsen van verdediging de stad van God zó goed beschermen dat nooit een indringer binnen haar omheining komt! Mochten haar wallen veilig en rustig staan. Drie muren sloten haar in, zodat haar veiligheid drievoudig was.

"Welvaren in uw paleizen", of: "Rust in uw paleizen." Vrede is voorspoed. Voorspoed zonder vrede als fundament bestaat niet. En vrede blijft niet lang als de voorspoed verdwenen is, want wie verslapt in genade, ziet de liefde verkommeren. Voor de gemeente wensen we rust: geen verdeeldheid van binnen en geen aanval van buiten. Strijd is niet haar element. Er staat al in de Schrift: "De Gemeenten dan … hadden vrede, en werden gesticht; en wandelende in de vreze des Heeren, en de vertroosting des Heiligen Geestes, werden vermenig-

vuldigd." De paradijsvogel is geen wilde stormvogel. Ze leeft niet in de orkaan van het getwist maar in de stilte van de gemeenschap.

Merk ook op dat ons Jeruzalem een stad van paleizen is. Koningen wonen binnen haar muren, en God Zelf woont er. Daarom verdient zelfs de kleinste gemeente meer eer dan de grootste verbonden van edelen. In de hemel staat de orde van het Nieuwe Jeruzalem hoger aangeschreven dan die van de ridders van het Gulden Vlies. Alle heilige geesten wonen in de stad van God. Om hun wil mogen we haar met volle recht blijvende vrede en overvloedige voorspoed toebidden.

Vers 8

"Om mijner broederen en mijner vrienden wil, zal ik nu spreken, vrede zij in u!" Heel Israël heeft er voordeel van als er vrede is in Jeruzalem. Elke christen heeft er baat bij, ja elk mens, als er vrede en voorspoed is in de gemeente. Hier komen onze menselijkheid, onze liefde voor iedereen en ons geloofsgebed te hulp. Een bloeiende gemeente zal onze kinderen, onze buren en onze landgenoten waarschijnlijk tot zegen zijn. Bovendien kunnen we niet anders dan bidden voor een zaak waar onze dierbaarste familie en beste vrienden mee verbonden zijn. Werken zij ervoor? Dan moeten we ervoor bidden, en dat doen we ook.

Voor de derde keer wordt hier de vrede genoemd. Wijzen die telkens terugkerende drieën niet op de Drie-eenheid? Het is moeilijk te geloven dat de drievoudige vorm van zo veel stukken in het Oude Testament puur toeval is. In elk geval laat de herhaling van de wens zien hoe hoog de schrijver deze zegen schat. Hij zou niet steeds opnieuw om vrede hebben gebeden, als hij niet had gezien hoe ontzettend wenselijk die is.

Vers 9

"Om des huizes des HEEREN, onzes Gods wil, zal ik het goede voor u zoeken." Hij bidt voor Jeruzalem om Sion. Wat een zout en smaak geeft de gemeente aan alles in haar omgeving! Jehova, onze God, is

er, en daardoor wordt elke plaats ons dierbaar waar Hij Zijn heerlijkheid toont. We mogen het goede zoeken voor haar, binnen wier muren God woont, Die alleen goed is. We moeten leven voor Gods zaak en klaarstaan om ervoor te sterven. Eerst houden we van haar (Ps. 122:6). Dan zetten we ons voor haar in, zoals in dit vers. We zien wat goed voor haar is, en daar gaan we dan voor. Kunnen we niets anders, dan kunnen we toch voor haar bidden.

Omdat Jehova door het verbond onze God is, moeten we wel bidden voor Zijn volk. Zij zijn immers het "huis des HEEREN, onzes Gods". Als wij onze God eren, verlangen we ook dat het goed gaat met de gemeente die Hij heeft uitgekozen om bij te wonen. Zo is de dichter blij dat hij wordt uitgenodigd om samen met anderen de Heere te dienen. Hij gaat met hen mee en is vrolijk. Zijn vreugde wordt gebed, en hij komt voor de stad van de grote Koning tussenbeide. O gemeente van de levende God, we verwelkomen uw samenkomsten. Geknield vragen we dat u vrede en geluk zult kennen. Mocht onze Jehova die zo geven. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Foxe vertelt in zijn "Acts and Monuments" over Wolfgang Schuch, een martelaar uit Lotharingen in Duitsland. Toen hij hoorde dat zijn vonnis luidde: verbranding, zette hij de honderdtweeëntwintigste psalm in: Laetus sum in his quae dicta sunt mihi, enzovoort.

Gehele psalm

Misschien staat de ware tekst van deze psalm wel in het opschrift: "Een lied Hammaaloth" (Engels: een lied der trappen). Dan is elk vers een trede in de groei van het geestelijk leven. Die begint met "hulp" van de eeuwige "bergen" bij de beproevingen van de tijd, en eindigt met bewaard worden "tot in der eeuwigheid". — Henry Melvill.

Vers 1

"Ik verblijd mij in degenen, die tot mij zeggen" enzovoort. Gregorius van Nazianze vertelt dat zijn vader heiden was. Zijn vrouw drong er vaak bij hem op aan om christen te worden. Op een nacht kreeg hij dit vers in een droom, en het raakte hem diep. — John Trapp.

Vers 1

"Ik verblijd mij in degenen, die tot mij zeggen" enzovoort. Deze woorden zijn heel eenvoudig, en je zou denken dat er niet veel in zit. Maar kijk je met geestelijke ogen, dan zie je daar een wonderlijk grote majesteit. Onze papisten zien die niet. Daarom bidden, lezen en zingen ze deze psalm, en de andere, zo koud en slordig, dat je zou zeggen: er bestaat geen sprookje zo dwaas of ijdel, of ze zouden het met meer vuur en plezier opzeggen of beluisteren. We moeten deze woorden dus openvouwen en de gelovigen voorhouden.

Want als hij zegt: "Wij zullen in het huis des HEEREN gaan", wat opmerkelijks valt er dan aan te zien als we alleen de stenen, het hout, het goud en de overige sieraden van de stoffelijke tempel bekijken? Naar het huis van de HEERE gaan betekent iets heel anders. Het is samenkomen waar we God bij ons hebben, Zijn woord horen, Zijn heilige Naam aanroepen, en hulp en steun krijgen in onze nood. De papisten zeggen dat de tempel een huis is van stenen en hout, gebouwd om God te eren. Dat is een valse omschrijving. Wat die tempel werkelijk is, weten ze zelf niet.

Salomo's tempel was niet mooi omdat hij met goud en zilver en andere kostbare sieraden was getooid. Zijn echte schoonheid was dit: op die plaats hoorde het volk het woord van de HEERE, riep het Zijn Naam aan en vond het Hem barmhartig, Die vrede gaf en vergeving van zonden, enzovoort. Zo moet je de tempel bekijken. Dus niet zoals de bisschoppen met hun maskers hun afgodische tempel bekijken wanneer ze die inwijden. — Maarten Luther.

Vers 1

"Ik verblijd mij in degenen, die tot mij zeggen: Wij zullen in het huis des HEEREN gaan" enzovoort. Je ziet hier:

1. Davids vreugde.
2. Het voorwerp of de reden daarvan.

In dat voorwerp zitten genoeg omstandigheden om zijn blijdschap tot de hoogste toon op te stuwen.

Allereerst: een gezelschap. Het kan een stam zijn, of velen, of heel het volk: "die tot mij zeggen". Op een andere plaats noemt hij dit: "wij wandelden in gezelschap ten huize Gods": Ps. 55:15. Een heerlijk gezicht! Een afbeelding van de hemel zelf, waar alle engelen luid roepen: de serafs naar de cherubs, en de cherubs die terugroepen naar de serafs: "Heilig, heilig, heilig is de HEERE der heirscharen!"

Ten tweede: hun besluit om de Heere te dienen. Dixerunt: "Zij zeiden het." In de Schrift betekent "zeggen" vaak: besluiten. "Wij zullen gaan" is dus óf een leugen, óf een besluit.

Ten derde: hun overeenstemming en hun gezamenlijke instemming: "Wij." Dat woord is als een cirkel die alles binnen zijn bereik omsluit. Wie er niet mee instemt of er niets voor voelt, staat buiten die cirkel. Hij hoort niet bij dat "Wij". Een Turk, een Jood en een christen kunnen niet samen zeggen: "Wij zullen de Heere dienen." De scheurmaker of afgescheidene sluit zichzelf buiten het huis van de HEERE. "Wij" is een band van vrede. Het houdt ons eensgezind bij elkaar en maakt van velen één.

Ten vierde: hun vrolijkheid en hun gretigheid. Ze praten als mensen die uit een donkere kerker het licht in stappen. Ze zijn als mensen die lang weg waren van wat ze liefhadden, en die er nu naartoe gaan, in het mooie vooruitzicht te mogen genieten van wat ze het vurigst wensten: "Wij zullen gaan." We gaan opschieten en niet langer treuzelen. Ipsa festinatio tarda est: "Zelfs haast gaat nog te langzaam." We kunnen er niet snel genoeg zijn.

Ten vijfde en tot slot: de plaats waar ze God willen dienen. Die hebben ze niet zelf uitgekozen. Het zijn geen bosjes, heuvels of offerhoogten. Het is ook geen bedehuis dat hoogmoed, boosaardigheid of partijzucht heeft neergezet. Het is een plek die God Zelf heeft aangewezen en apart gezet. Servient Domino in domo sua: "Zij zullen de Heere dienen in Zijn eigen huis." Ze zeiden toen tegen mij: "Wij zullen in het huis des HEEREN gaan." — Anthony Farindon.

Vers 1

"Wij zullen in het huis des HEEREN gaan" (Engels: laat ons gaan naar het huis des HEEREN). Als honderd mannen in een stad "laat ons gaan" zeggen tegen mensen op wie ze invloed hebben, dan loopt er een gigantische samenkomst vol. Maar wie van al degenen die zo de arbeiders bij name noemen, is naar hen toe gestapt met de woorden: "Laat ons gaan. Laat ons samen gaan naar het huis des HEEREN"? De geestelijke raadgever blijft op afstand van de menigte staan. Hij heeft advies gegeven, gewaarschuwd en gesmeekt: "Ga, anders ontkom je het verderf niet." "Waarom ga je niet?" Ook de christelijke bezoeker heeft zijn invloed op die manier gebruikt. Maar hoeveel mensen hebben de werkman bij de hand genomen en gezegd: "Laat ons samen gaan"?

Menigten kun je meenemen die je nooit kunt wegsturen. Veel mensen die nooit alleen zouden komen, komen heel graag mee in de beschutting van jullie gezelschap. Zeg het dus, broeders, tegen je buurman die niet naar de kerk gaat: "Laat ons gaan." Zeg het tegen weifelende leden van je eigen gezin: "Laat ons gaan." Zeg het tegen hen die ooit met jullie naar het huis van God gingen, maar sindsdien van de eredienst zijn weggeraakt: "Laat ons gaan." Zeg het tegen iedereen van wie je het oor, het verstand en het hart voor zo'n doel kunt winnen: "Laat ons gaan. Laat ons samen gaan naar het huis des HEEREN." — Samuel Martin (1817-1878), in een preek met de titel "Gladness in the Prospect of Public Worship".

Vers 1

"Ik verblijd mij in degenen, die tot mij zeggen" enzovoort. Zo is de blijdschap van de vrome ziel wanneer ze van hier wordt weggeroepen: gelijk van aard, maar veel groter van omvang. Engelen komen naar beneden en zeggen haar: je werk en je verdriet zijn voorbij, het uur van je bevrijding is gekomen. Leg onsterfelijkheid en ellende tegelijk neer. Verlaat je slavenhuis en het land van je gevangenschap. Vlieg weg, en laten we samen gaan: "wij zullen in het huis des HEEREN gaan", "een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen". — George Horne.

Verzen 1, 2

Hier moedigen we elkaar aan, over en weer. De leden van de gemeente roepen elkaar op: "Wij zullen in het huis des HEEREN gaan." Het volstaat niet om te zeggen: ga jij maar naar de kerk, ik blijf thuis. Zo werkt het nooit. Onze uitnodiging moet blijken uit ons voorbeeld, niet alleen uit onze woorden. Merk de meervoudsvorm op: "Wij zullen in het huis des HEEREN gaan. Onze voeten zijn staande in uw poorten, o Jeruzalem!" Wij moeten spreken zoals Mozes sprak tegen Hobab, zijn zwager: "Ga met ons, en wij zullen u weldoen, want de HEERE heeft over Israel het goede gesproken." Datzelfde is onze plicht tegenover mensen die geen belijdenis van hun geloof afleggen en nooit een voet in het huis van God zetten.

In een levendig toekomstbeeld van de glorie van de gemeente toont Zacharia ons de pasgeboren ijver van de bekeerlingen, en die gaat precies deze kant op. Ze kunnen niet zwijgen over wat ze gezien en gehoord hebben, en anderen moeten meegenieten van hun vreugde. "En de inwoners der ene stad zullen gaan tot de inwoners der andere, zeggende: Laat ons vlijtig henengaan, om te smeken het aangezicht des HEEREN, en om den HEERE der heirscharen te zoeken; ik zal ook henengaan." — N. M'Michael.

Vers 2

Wat een zalige hoop! Terwijl ze nog in dit sterfelijke leven zijn, richten ze hun liefde, hun verlangen en hun gedachten al op het hemelse vaderland. Ze kunnen immers met de profeet zeggen: Onze voeten staan in uw poorten, o Jeruzalem. Wie zich naar een bestemming haast, zo zegt men, denkt voortdurend alsof hij er al is. Dat zijn zij ook echt, met hun gedachten althans, en dat is geen schijn, ook al zijn ze er met hun lichaam nog niet. Daardoor kunnen ze anderen heel krachtig troosten. Is het dan vreemd dat een rechtvaardige die anderen wil troosten, zegt: "Onze voeten zijn staande"? Hij bedoelt: ons verlangen en ons overdenken zullen vast en onwrikbaar staan in uw voorhoven, o Jeruzalem, dat wil zeggen in de woningen van het hemelse koninkrijk.

Ons leven is dan al in de hemel, en alles wat we doen, doen we met het oog op het eeuwige leven, waar we met de hevigste verlangens naar uitkijken. Het is niet het Jeruzalem dat de profeten ombracht en stenigde wie naar haar waren gestuurd. Het is het Jeruzalem waar het volmaakte zicht op de vrede heerst. — Paulus Palanterius.

Vers 2

"Onze voeten zijn staande in uw poorten, o Jeruzalem!" In zijn reisverslag vertelt dr. Clarke over de karavanen die vanuit het Oosten naar Jeruzalem trokken. De stoet was erg lang, zegt hij. Eerst moesten ze over de brede, zware bergruggen langs de route. Daarna kwamen enkele van de voorste reizigers eindelijk boven op de laatste heuvel. Ze strekten juichend hun handen omhoog en riepen: "De Heilige Stad! De Heilige Stad!" Ze zonken op hun knieën en aanbaden, terwijl de mensen achter hen naar voren drongen om het zelf te zien. Zo kan ook de stervende christen, wanneer hij de laatste top van het leven bereikt en zijn blik uitstrekt naar de hemelse stad, de heerlijkheden daarvan uitroepen. Dan kan hij wie achter hem lopen aanmoe-

digen om door te lopen tot ze het zelf zien. — Edward Payson, 1783-1827.

Vers 2

"O Jeruzalem." De hemelse stad ligt helemaal voor mij. Haar glorie schijnt op mij, haar bries streelt mij, haar geuren dwarrelen naar mij toe, haar klanken treffen mijn oren, en haar geest wordt in mijn hart ingeademd. Alleen de rivier van de dood houdt mij nog van haar gescheiden, en niets anders. Die lijkt nu een onbeduidend stroompje, dat ik in één stap kan oversteken als God mij het toestaat. De Zon van de Gerechtigheid komt stap voor stap dichterbij. Hoe dichterbij Hij komt, hoe groter en stralender Hij wordt, en nu vult Hij de hele hemel.

Hij giet een vloed van heerlijkheid over mij uit, en daarin lijk ik te drijven als een insect in de zonnestralen. Ik jubel, maar ik beef bijna als ik in dit overweldigende licht kijk. En vol onzegbare verwondering vraag ik me af waarom God op een zondige worm wil schijnen. — Edward Payson over zijn sterven.

Vers 2

"O Jeruzalem."

> *Zie, het torenhoge Jeruzalem begroet ons oog,*
> *wel duizend wijzende vingers vertellen het verhaal;*
> *"Jeruzalem!" roepen duizend stemmen uit,*
> *"Wees gegroet, Jeruzalem!" — heuvel, heuvelrug en dal*
> *vangen de blijde klanken op en roepen: "Jeruzalem, wees gegroet!"*
>
> — *Torquato Tasso, 1544-1595.*

Vers 4

"De stammen des HEEREN" heten de stammen omdat ze de bewaarders van Zijn geboden zijn. — H. T. Armfield.

Vers 4

"Tot de getuigenis Israels, om den Naam des HEEREN te danken." Wat betekenen deze twee? Alleen dit: in Jeruzalem was de plaats die God had aangewezen om Zijn woord te onderwijzen en gebed op te zenden. Toch moeten ze met gouden letters worden geschreven. David zwijgt namelijk over alle andere diensten en noemt alleen deze twee. Hij zegt niet dat de tempel door God was ingesteld. Hij zegt niet dat hier de offerdieren geslacht, de wierook ontstoken, de offergaven en offers gebracht moesten worden. Hij zegt ook niet dat ieder hier met zijn gaven zijn dankbaarheid zou tonen. Over geen van die dingen zegt hij iets, terwijl ze alleen in de tempel gedaan mochten worden. Hij noemt alleen het gebed en de dankzegging, niets anders. — Maarten Luther.

Vers 4

"De getuigenis Israels." Volgens de psalm trekt één ding alle harten aan en laat het de stammen gewillig komen: "de getuigenis Israels". Dat is de openbaring die God aan dat volk gaf van Wie Hij is, wat Hij voelt en wat Hij van plan is. Hij is volkomen heilig, maar toch bereid te vergeven. Hij is een rechtvaardig God en een Redder. Dat we zo mogen zien hoe die grote God is, voor Wie we allemaal moeten verschijnen, is terecht een reden tot blijdschap. — Robert Nisbet.

Verzen 4, 5

Wat een mooi gezicht, dat de getuigenis van Israël en de rechterstoelen zulke naaste buren waren! Het zijn goede buren, want ze kunnen, als het goed is, elkaar ontzettend veel helpen. Laat "de getuigenis Israels" de "stoelen des gerichts" sturen, en laat de "stoelen des gerichts" "de getuigenis Israels" in bescherming nemen. — Matthew Henry.

Vers 5

"Stoelen van het huis." Een ivoren troon, uit Afrika of India aangevoerd, de troon uit menige Arabische legende: daarop werden de koningen van Juda plechtig neergezet op de dag dat ze koning werden. Vanaf die hoge zetel en onder die machtige poort velden Salomo en zijn opvolgers hun ernstige vonnissen. Die "voorhal" of "poort van het recht" hield nog iets levend van het oude gebruik uit de tijd van de aartsvaders, om recht te spreken in de poort. Zo doet ook de Poort van Gerechtigheid in Granada ons er nog aan denken, net als de Verheven Porte, "de Hoge Poort", in Constantinopel.

De koning zat op de rug van een gouden stier, wiens kop over zijn schouder was gedraaid. Dat was vermoedelijk de os of stier van Efraïm. Onder zijn voeten stonden aan beide kanten van de treden zes gouden leeuwen, waarschijnlijk de leeuwen van Juda. Dit was de zetel van het gericht. Dit was de troon van het huis van David. — Arthur Penrhyn Stanley in "Lectures on the History of the Jewish Church".

Vers 5

David sprak een welverdiende lof uit over Jeruzalem toen hij zei: "daar zijn de stoelen des gerichts gezet". Dat die zetel daar was geplaatst, bewees dat ze de gerechtigheid liefhadden. Dat zien we eerst aan de plek waar hij stond. Hij stond namelijk in de poort, waar mensen heen en weer naar de rechterstoel konden lopen. Daarnaast zien we het aan de manier waarop de zetel in de poort stond: de rechters moesten per se met hun gezicht naar de opkomende zon zitten. Dat was een teken dat het recht dan net zo zuiver zou zijn, zonder een spoor van verdorvenheid, als de zon helder is in haar grootste glans. O gelukkig huis van David, met zo'n gunstig geplaatste zetel, waar zaken zo zorgvuldig werden gehoord en zo rechtvaardig beoordeeld! — Henry Smith, 1560-1591.

Vers 6

"Bidt om den vrede van Jeruzalem." Als we bidden om Jeruzalems vrede, bedoelen we: bidden om zulke rustige tijden dat het volk van God Zijn zuivere eredienst ongestoord kan houden. De gemeente heeft altijd afwisseling gekend, soms mooi weer en soms een storm. Gewoonlijk duurt haar winter langer dan haar zomer. Ja, op het moment waarop de Zon van de vrede voor het ene deel de dag laat aanbreken, is een ander deel gehuld in de nacht van de vervolging. Algemene vrede over alle gemeenten tegelijk komt maar zelden voor. — William Gurnall.

Vers 6

"Bidt om den vrede van Jeruzalem." In Painswick, vlak bij de eigen gemeente van de overleden voortreffelijke Cornelius Winter, opende een groep wesleyaanse methodisten een kapel. Winter bad daar de zondag ervoor drie keer openlijk voor, om hen aan te moedigen en succes te wensen. Of neem Mr. Hoskins uit Bristol, de onafhankelijke predikant van Castle Green, die in Temple Street een nieuwe samenkomst startte. Wat deed toen de onvergelijkelijke Easterbrooke, de predikant van die parochie? Op de ochtend van de opening stapte hij bijna als eerste naar binnen en ging vlak bij de preekstoel zitten.

Toen de dienst voorbij was, wachtte hij de prediker op aan de voet van de trap. Hij pakte zijn hand met beide handen vast en zei zo luid dat iedereen het hoorde: "Ik dank je hartelijk, mijn beste broeder, dat je me komt helpen. Er is plek genoeg voor ons allebei, en werk genoeg voor ons allebei, en nog veel meer dan wij samen kunnen doen. Ik hoop dat de Heere onze samenwerking in deze goede zaak zal zegenen." — William Jay.

Vers 6

Bid mee met deze vorstelijke profeet voor de vrede van Jeruzalem. Wat zou ik graag de onvergelijkelijke zoetheid van dit korte halve vers

kunnen weergeven! Volgens mij liet de Heilige Geest de psalmist hier even de dichter zijn. De psalmen zijn immers heilige poëzie. De woorden in de grondtekst hebben hier zo'n sierlijkheid, dat geloof ik niets in heel de Schrift er een vers mee kan evenaren. In het Nederlands valt het niet uit te drukken. Waar het hier om draait, is dit: hij vraagt ons te bidden om de vrede van Jeruzalem.

Vrede is wat Jeruzalem haar naam geeft. Het zit in de wortel van het woord: het betekent "het zicht op vrede". David knipoogt heel lieflijk naar de naam van de stad, maar houdt zijn vernuft verborgen, terwijl hij het veel openlijker had kunnen laten zien. Hij zei: Sja'alu sjelom Salem, "Bid om de vrede van Salem." Want zo heette ze ook, en zo heette ze oorspronkelijk, en zo heet ze nog steeds (Ps. 76:3): "En in Salem is Zijn hut." Dat woord klinkt niets anders dan vrede, pure vrede. God wilde dat Zijn gemeente het huis van de vrede zou zijn.

Zijn tempel daar mocht David niet bouwen, omdat hij een man van oorlog was. Salomo, zijn zoon, moest dat doen, want hij droeg de naam van de vrede. Christus is Degene aan Wie de gemeente toebehoort, en zij is Zijn bruid. Hij wilde niet geboren worden onder Julius Caesar, want ook die was een krijgsman. Hij werd geboren in de dagen van keizer Augustus, die in vrede regeerde. Misschien is dit ook de reden, als je wilt, dat David alleen om vrede laat bidden, een aardse zegen. Dat woord paste het best bij zijn dichtkunst en klonk hier het schoonst. Maar met dat ene woord bedoelde hij, als dichterlijke vondst, alle hemelse zegeningen. — Richard Clarke, 1634.

Vers 6

"Bidt" enzovoort. Als we bidden voor de gemeente, krijgen we een aandeel in alle gebeden van de gemeente. We zitten dan, om zo te zeggen, in elk gebedsschip dat koers zet naar de hemel, zolang ons hart bereid is om voor de gemeente te bidden. Is dat niet zo, dan hebben we er geen deel aan. Niemand moet zichzelf iets wijsmaken: wie niet bidt voor de gemeente van God, houdt niet van de gemeente

van God. “Wel moeten zij varen, die u beminnen”: dat betekent, die voor u bidden. Het ene is het spiegelbeeld van het andere. Houden we niet van haar, dan bidden we niet voor haar. En bidden we niet voor haar, dan houden we niet van haar.

Ja, als we niet voor de gemeente bidden, raken we ons deel in de gebeden van de gemeente kwijt. Je zult zeggen: iemand die aandelen heeft in elk schip op zee, is een rijk man. Maar deel hebben in alle gebeden die naar de hemel gaan, is beter dan de hele wereld. Alle gebeden van de gemeente zijn voor al haar levende leden. Hun komen de zegeningen dus ten goede, doordat iemand een inleg heeft in elk gebedsschip van alle gemeenten over de hele wereld. Ik, wat mij betreft, zou mijn aandeel daarin niet willen ruilen voor de hele wereld. En wie geen gebed voor de gemeente over heeft, heeft er geen aandeel in. — John Stoughton, 1640.

Vers 6

“Wel moeten zij varen, die u beminnen” (Engels: zij zullen voorspoedig zijn die u beminnen). Het woord “voorspoedig” legt een gedachte in de tekst die er in de grondtekst helemaal niet in zit. Het Hebreeuwse woord betekent: veilig zijn, rustig zijn, tot rust komen. Het gaat vooral over iemand die in alle stilte welvaart geniet: Job 3:26 en 12:6. Het hart ervan is dus stilte of rust. Wie van Sion houden, zullen vrede hebben, zo luidt het hier. Of anders gezegd: zulke liefde brengt vanzelf vrede voort. Zie Rom. 5:1. Het gebed in dit vers vroeg om “vrede”, en daar sloot dus natuurlijk de gedachte op aan dat wie Sion liefhadden, vrede zouden hebben.

In het algemeen is het ook waar dat wie Sion liefhebben of God dienen, “voorspoedig” zullen zijn. Maar dat staat hier niet. Hier staat dat ze vrede zullen hebben: vrede met God, vrede in hun eigen geweten, vrede wanneer ze naar de dood en de toekomstige wereld uitzien, vrede midden in de stormen en onweersbuien van het leven,

vrede in de dood, vrede in het graf en vrede tot in eeuwigheid. — Albert Barnes.

Vers 6

"Wel moeten zij varen, die u beminnen." Het gaat goed met wie Jeruzalem liefhebben en haar genegen zijn. Laat mensen daarom leren om de gemeente van Christus goed gezind te zijn, ook als ze zelf nog geen uitgeleerde leerlingen zijn in Christus' school. Zijn ze nog niet volgroeid, laten ze dan toch een goede gezindheid tonen. Goede wil en een goede neiging worden aangenomen, ook al schiet de kracht tekort. Een bereidwillige houding wordt niet afgewezen. Ben je nog geen heilige, houd dan toch van de heiligen. Als je houdt van wat je wilt zijn en het waardeert, zul je later worden wat je nu nog niet bent.

Een vogeltje klapwiekt eerst in het nest voordat het wegvliegt. Een kind kruipt eerst voordat het loopt. Zo begint het geloof met liefde, en groeit toewijding uit verlangen. Een mens moet eerst houden van wat hij wil zijn, voordat hij kan zijn wat hij liefheeft. Het is een goed teken als iemand verlangt naar wat hij verwacht, en graag meer wil houden van wat hij al waardeert. Wie Sion liefheeft, zal voorspoedig zijn. Wie de deugd liefheeft, zal erin groeien en vooruitgaan. De dag van kleine dingen zal niet worden veracht (Zach. 4:10), en de rokende vlaswiek zal niet worden uitgedoofd (Matth. 12:20). Nee, uit de rook komt vuur, en uit het vuur slaat een vlam omhoog. — Andrew Willett (1562-1621) in "Certaine Fruitfull Meditations upon the 122. Psalme".

Vers 6

"Wel moeten zij varen, die u beminnen." Ook het omgekeerde is waar. "Nooit heeft iemand een steen uit de tempel weggehaald zonder dat het stof hem in de ogen waaide." — Joods spreekwoord.

Verzen 6-9

In deze hartelijke, bijna hartstochtelijke wens vinden we, merkwaardig genoeg, een van die woordspelingen die zo typisch zijn voor He-

breeuwse poëzie. De sleutelwoorden van dit couplet zijn “vrede” en “welvaren”. Het Hebreeuwse woord voor “vrede” is sjalom, dat voor “welvaren” is sjalwa, en de Hebreeuwse vorm van “Jeruzalem”, “stad van vrede”, is Jeroe-sjalaim. De dichter wenst dus eigenlijk sjalom en sjalwa toe aan sjalaim: “vrede” en “welvaren” voor “de stad van vrede”. Zo’n woordspeling lijkt ons misschien geen teken van een bijzonder subtiel of diep gevoel voor humor, en ook niet van opmerkelijk dichterlijk vernuft.

Maar onthoud dat het voor het ene volk altijd lastig is om de humor of de geestigheid van een ander volk te waarderen. Denk er ook aan dat dit spel met woorden en met de klank van woorden, waar wij langzamerhand genoeg van krijgen, nieuw en verrassend was voor mensen die er niet mee overladen waren zoals wij. De meesten van hen waren zelf niet eens in staat tot de eenvoudigste kunstjes met taal. — Samuel Cox.

Vers 7

“Vrede zij in uw vesting.” De gemeente is een stad in oorlogstijd, een ommuurde stad te midden van vijanden. Ze mag de mensen buiten niet zomaar vertrouwen, maar moet op haar hoede blijven. Jeruzalem, met haar muren en torens, was daarvan het voorbeeld en de afschaduwing. — David Dickson.

Vers 7

“In uw vesting.” Of: tot aan uw buitenmuur. Josephus vertelt (Boek V) dat er in Jeruzalem drie rijen muren stonden. Bedoeld wordt hier: laat geen vijand ook maar in de buurt van uw buitenwerken komen om u te storen. — Thomas Fenton.

Vers 8

“Om mijner broederen en mijner vrienden wil.” Omdat zij daar wonen. Of omdat zij daarheen optrekken om te aanbidden. Of omdat zij van u houden en in u hun geluk vinden. Of omdat zij nog niet bekeerd

zijn, en ik al mijn hoop voor hun redding op u moet vestigen, op de gemeente en op de kracht van het geloof. — Albert Barnes.

Vers 8

"Mijner broederen." Bij een andere gelegenheid wendde een oudere inboorling, vroeger een kannibaal, zich tot de gemeenteleden met het woord: "Broeders!" Hij zweeg een ogenblik en zei toen verder: "Ach, wat is dat een nieuwe naam! In ons heidense leven wisten we niet wat dat woord echt betekent. Het is de 'Evangelia a Jesu' die ons heeft geleerd wat 'broeders' zijn." — William Gill in "Gems from the Coral Islands", 1869.

Vers 9

"Om des huizes des HEEREN, onzes Gods wil." Een stad waar zulke enorme menigten samenkwamen, kreeg onvermijdelijk een eigen gezicht. Ze bestond voor hen, ze leefde van hen. Voor de leiding van de eredienst waren priesters nodig, vierentwintig afdelingen, 20.000 man. Daarnaast kwamen Levieten, hun helpers, in enorme aantallen: om de tempel te bewaken, te onderhouden en te reinigen, en om het eenvoudige, dienende werk te doen dat bij zo'n uitgebreide dienst en zulke overweldigende aanbidding hoorde. Voor de uitleg van de wet waren schriftgeleerden nodig, mannen die de Schriften en de overlevering door en door kenden, met namen als Gamaliël.

Hun wijsheid was zo beroemd dat jonge mannen als Saulus uit het verre Tarsen en Apollos uit het rijke Alexandrië naar hen toe kwamen. Verder waren er synagogen, minstens 480 stuks, waar de rabbijnen voorlazen en het volk luisterde naar het woord dat God vroeger tot de vaderen door de profeten had gesproken. De stad was in zekere zin de godsdienst van Israël zelf, belichaamd in één plaats. Wie de ene liefhad, keerde elke dag zijn gezicht naar de andere en zei: "Mijn ziel is begerig, en bezwijkt ook van verlangen, naar de voorhoven des HEEREN." — A. M. Fairbairn in "Studies in the Life of Christ", 1881.

Vers 9

"Zal ik het goede voor u zoeken." Het is geen kil wensje en geen losse, slordige zoektocht. Dat is de uitdrukking in mijn tekst: "zal ik het goede voor u zoeken". Het is geen nonchalant zoeken, bijna net zo onverschillig als een vrouw die haar gevallen speld zoekt. Nee, nee: er wordt inspanning bedoeld. "Zal ik ... zoeken." Ik stort er al mijn energie in. Mijn krachten en mijn gaven, al mijn vermogens, mijn bezit, mijn tijd, mijn invloed, mijn connecties, mijn gezin, mijn huis, alles wat ik onder mijn beheer heb, zal worden ingezet, voor zover ik erover beschik en voor zover God mij de mogelijkheid geeft het daarvoor te gebruiken: in een poging om de belangen van Sion te dienen. — Joseph Irons, 1786-1852.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

Let op:

1. De vreugde waarmee ze naar Jeruzalem zouden optrekken: Ps. 122:1-2.
2. De hoge dunk die ze van Jeruzalem moesten hebben: Ps. 122:3-5.
3. De grote zorg die ze voor Jeruzalem moesten dragen, en de gebeden die ze voor haar welzijn moesten opzenden. — M. Henry.

Vers 1

1. David was blij om naar het huis van de Heere te gaan. Dat het huis van de Heere was, maakte dat hij erheen wilde. Hij ging er liever naartoe dan naar zijn eigen huis.
2. Hij was blij als anderen tegen hem zeiden: "Wij zullen gaan." De afstand kan groot zijn en het weer slecht, maar toch: "Wij zullen gaan."

3. Hij vond het fijn om zelf tegen anderen te zeggen: “Wij zullen gaan”, en om hen over te halen met hem mee te gaan. — G. R.

Vers 1

1. Blijdschap bij het vooruitzicht op de eredienst.

a) Om wat wij daar aan onderwijs ontvangen.
b) Om de oefeningen waaraan wij daar meedoen.
c) Om het gezelschap waarin wij daar zijn.
d) Om de heilige belangen die wij daar dienen.

1. Blijdschap over de uitnodiging tot de eredienst.

a) Want ze laat zien dat anderen de dienst van God ter harte nemen.
b) Want ze laat zien dat zij ook aan ons denken.
c) Want ze helpt de zaak van Sion vooruit. — F.J.B.

Vers 1

Blij met Gods huis. Ben jij “verblijd” enzovoort? En waarom ben je dat?

1. Het is een grote zaak dat ik een huis van de Heere heb waar ik heen kan gaan.
2. Omdat iemand zoveel om mij geeft dat hij zegt: “Wij zullen … gaan” enzovoort.
3. Omdat ik werkelijk naar Gods huis kan gaan.
4. Omdat ik er zin in heb om te gaan.

— *J. G. Butler in “The Preacher’s Monthly”, 1882.*

Vers 1

“Ik verblijd” enzovoort. Hier spreken drie mensen.

1. De toegewijde aanbidder: hij is blij dat hij wordt meegevraagd naar Gods huis op aarde. Daar is hij thuis, daar zit zijn school, zijn ziekenhuis en zijn bank.

2. De trouwe christen: hij is blij dat hij wordt meegevraagd naar Gods geestelijke huis. De gemeente is samengevoegd gebouwd, enzovoort. Daar vindt hij blijvende rust. Met religieuze zwervers of mensen zonder kerk heeft hij geen enkele verwantschap.
3. De stervende heilige: hij is blij dat hij wordt meegevraagd naar Gods huis in de hemel. Denk aan Simeon, Stefanus, Petrus en Paulus. — W. J.

Vers 1

1. Het is onze plicht om de diensten in het huis van God bij te wonen.
2. De plicht om elkaar aan te sporen om te gaan.
3. De winst van zo'n aansporing. — F.J.B.

Vers 2

Hier vinden we:

1. Persoonlijke aanwezigheid: "Onze voeten zijn staande" enzovoort.
2. Persoonlijke veiligheid: "Onze voeten zijn staande."
3. Persoonlijke gemeenschap: "O Jeruzalem." — G. R.

Vers 2

Het leven aan de binnenkant van de gemeente. De eer, het voorrecht, de vreugde en de verbondenheid van daar te mogen staan.

Vers 3

1. Een voorafbeelding van het Nieuwe Jeruzalem.

a) God heeft haar uitgekozen.
b) Op een rots gegrond.
c) Ze is veroverd op een vijand.

1. Een voorafbeelding van haar bloei: "Gebouwd, als een stad."

2. Een voorafbeelding van haar volmaaktheid: “Wel samengevoegd.” — G. R.

Vers 3

De eenheid van de gemeente.

1. Ze ligt besloten in alle handelingen van het verbond.
2. Elk beeld uit de Schrift wijst erop.
3. Onze Heere heeft erom gebeden.
4. De gaven van de Geest bevorderen haar.
5. Wij allen moeten haar bewaren.

Verzen 3, 4

De gemeente die één is, is de gemeente die groeit.

Vers 4

1. De plicht om samen God te dienen.

a) Op één plaats: “Waarheen de stammen opgaan.”
b) Als één gezelschap, al komt het uit vele stammen: “Waarheen de stammen opgaan.”

1. Het doel.

a) Om te leren: “Tot de getuigenis Israels.”
b) Om God te loven: “Om den Naam des HEEREN te danken.” — G. R.

Vers 5

1. In het heiligdom staan stoelen van het gericht. Daar worden mensen beoordeeld.

a) Aan de hand van de wet.
b) Door hun eigen geweten.
c) Door het evangelie.

1. Er zijn óók stoelen van genade: “Van het huis van David.”

a) Die van Davids Zoon, Die heerst in de harten van Zijn volk.

b) Die van Zijn volk, dat rust in Davids Zoon. — G.R.

Vers 6

1. Het gebed.

a) Voor "Jeruzalem": niet alleen voor onszelf of voor de wereld, maar voor de gemeente. Bid voor de pasgeboren kinderen van God, voor de jongemannen en voor de vaders. Bid voor de herders, samen met de diakenen en de ouderlingen.

b) Voor de "vrede" van Jeruzalem. Vrede van binnen en vrede van buiten.

1. De belofte.

a) Aan wie ze is gegeven: "Die u beminnen."

b) De belofte zelf: "Wel moeten zij varen", ieder persoonlijk en allen samen.

Of:

1. Liefde voor Jeruzalem komt voort uit echte godsvrucht.
2. Gebed voor Jeruzalem komt voort uit die liefde.
3. De vrede van Jeruzalem komt voort uit dat gebed, en
4. de voorspoed van Jeruzalem komt voort uit die vrede. — G.R.

Vers 6

God heeft geven en ontvangen aan elkaar verbonden, uitstrooien en vermeerderen, zaaien en maaien, bidden en voorspoed hebben.

1. Wat we moeten doen als we voorspoed willen: "Bidt om den vrede van Jeruzalem."

a) Alles omvattend: "Vrede": geestelijk, maatschappelijk, kerkelijk en landelijk.

b) Voorop: "zo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap" enzovoort.

c) In de praktijk: “De vrede Gods heerse in uw harten.” En: “Die zoeke vrede en jage denzelven na.”

1. Wat we winnen als we zo bidden: “Wel moeten zij varen.”

a) Zo kan er voorspoed komen in het tijdelijke. God wendde Jobs gevangenschap toen hij voor zijn vrienden bad.

b) Zo komt er voorspoed in het geestelijke. In zaken van de ziel: heilige oefeningen en diensten.

c) Zo komt er voorspoed in aantal: “Ik zal ze vermenigvuldigen van mensen, als schapen.” — W. J.

Verzen 6-9

1. De zegeningen die we voor de gemeente wensen.

a) Vrede.

b) Voorspoed. Let op de volgorde van die twee en hoe ze samenhangen.

1. Hoe we ze krijgen.

a) Bidden: “Bidt om den vrede van Jeruzalem.”

b) Door blijdschap in de dienst van God: “Ik verblijd mij” enzovoort.

c) Door daadwerkelijke inzet: “Zal ik het goede voor u zoeken.”

1. Redenen om ze te zoeken.

a) Voor onszelf: “Wel moeten zij varen” enzovoort.

b) Voor onze reisgenoten.

c) Voor het “huis des HEEREN” zelf. — F. J. B.

Vers 7

1. Waar vrede het meest te wensen valt: “In uw vesting” (Engels: binnen uw muren). Binnen stadsmuren en huismuren, maar het meest binnen de muren van de tempel.
2. Waar voorspoed het meest te wensen valt.

a) In de binnenkamer.

b) In de gemeente. Zij zijn de paleizen van de grote Koning: “uit de elpenbenen paleizen, van waar zij U verblijden”. — G. R.

Vers 7

Hoe vrede en voorspoed samenhangen.

Vers 7

Uw muren.

1. Vraag je af waarom de gemeente muren nodig heeft.
2. Vraag je af wat de muren van een gemeente zijn.
3. Vraag je af aan welke kant van die muren wij zelf staan.

Vers 7

De gemeente is een paleis.

1. Gebouwd voor de grote Koning.
2. Bewoond door Zijn koninklijke familie.
3. Met koninklijke praal versierd.
4. Door bijzondere kracht bewaakt.
5. Bekend als het hof van de zalige en enige Heerser.

Verzen 8, 9

Hier liggen twee grote beweegredenen om voor de gemeente te bidden.

1. Liefde voor de broeders: “Om mijner broederen en mijner vrienden wil.”
2. Liefde voor God: “Om des huizes des HEEREN, onzes Gods wil, zal ik het goede voor u zoeken.” — N. M’Michael.

Vers 9

“Zal ik het goede voor u zoeken.”

1. Door te bidden voor de gemeente.

2. Door te dienen in de gemeente.
3. Door anderen mee te nemen naar de samenkomst.
4. Door de vrede te bewaren en te beschermen.
5. Door zo te leven dat ons geloof aantrekkelijk wordt.

Werken over de honderdtweeëntwintigste psalm

In “Chandler’s Life of David”, deel 2, blz. 131-4, staat een uitleg van deze psalm voor je klaar.

“Ecclesia Triumphans: That is, the Joy of the English Church, for the Happie Coronation of the most vertuous and pious Prince.”

“IAMES by the grace of God King of England, Scotland, France, and Ireland. . . . With a briefe Exposition of the 122. Psalme, and fit application to the time... The second edition. By ANDREW WILLETT.]” Gedrukt door IOHN LEGAT, drukker van de universiteit van Cambridge, 1614. Folio. Deze uitleg is meestal ingebonden achter Willetts “Harmonie vpon the First Booke of Samuel”.

Psalm 123

Titel

"Een lied van de trappen." We klimmen! Op de eerste trede (Ps. 120) klaagden we over de lastige wereld om ons heen. Op de volgende tilden we onze ogen op naar de bergen en rustten we in zekere veiligheid. Van daaruit stegen we op naar de blijdschap in het huis van de HEERE. Maar nu kijken we naar de Heere Zelf, en dat is verreweg de hoogste klim van allemaal. Onze ogen kijken nu over de bergen heen, voorbij Jehova's voetbank op aarde, naar Zijn troon in de hemelen. We kunnen deze psalm de "psalm van de ogen" noemen.

Oude schrijvers noemden hem *Oculus sperans*, het oog van de hoop. Het is een korte psalm, met opvallend veel kunst geschreven. Hij draagt één gedachte in zich en brengt die op een prachtige, aansprekende manier onder woorden. Dit moet een geliefd lied onder Gods volk zijn geweest, dat zeker vaak werd gezongen. Sommigen vermoeden dat dit korte lied, of beter: deze zucht, voor het eerst klonk in de tijd van Nehemia, of tijdens de vervolgingen onder Antiochus. Dat kan zo zijn, maar er is geen bewijs voor. Het lijkt ons net zo waarschijnlijk dat bedrukte mensen uit alle tijden na David deze psalm meteen bij de hand hadden.

Lijkt hij dagen te beschrijven die ver van David af liggen? Dan blijkt des te duidelijker dat de psalmist ook profeet was, en zong wat hij in een visioen zag.

Uitleg

Vers 1

"Een lied op Hammaaloth. Ik hef mijn ogen op tot U." Het is goed iemand te hebben naar wie je kunt opkijken. De psalmist keek zó hoog, dat hij niet hoger kon kijken. Hij keek niet naar de bergen, maar naar de God van de bergen. Hij geloofde in een persoonlijke God. Het moderne pantheïsme, dat niet meer is dan atheïsme met een vijgenblad ervoor, kende hij niet. Opgeheven ogen laten van nature en vanzelf zien wat er in een hart omgaat: het richt zijn verlangen, zijn hoop, zijn vertrouwen en zijn verwachting op de Heere. God is overal. Toch ligt het het meest voor de hand om aan Hem te denken als boven ons, in dat land van heerlijkheid achter de hemelen. "U, Die in de hemelen zit" geeft precies de eenvoudige gedachte weer van een kind van God in nood. God bestaat. God is in de hemel. God woont op één plek. God blijft altijd Dezelfde. Daarom kijk ik naar Hem op.

Kunnen we nergens hulp vinden bij iemand op onze eigen hoogte? Dan is het heel verstandig om omhoog te kijken. Sterker nog: ook al hadden we duizend helpers, dan nog moesten onze ogen op de Heere gericht blijven. Hoe hoger de Heere, hoe beter voor ons geloof, want die hoogte staat voor macht, heerlijkheid en voortreffelijkheid. Dat alles wordt voor ons ingezet. We mogen diep dankbaar zijn voor geestelijke ogen. De blinden van deze wereld, hoeveel menselijke wijsheid ze ook bezitten, kunnen onze God niet zien. In hemelse dingen zijn ze zonder gezichtsvermogen. Toch moeten we onze ogen met vastberadenheid gebruiken. Uit zichzelf gaan ze niet omhoog naar de Heere. Ze kijken liever naar beneden, of naar binnen, of overal heen behalve naar de Heere. Laat het onze vaste wil zijn dat de blik naar de hemel nooit ontbreekt. Kunnen we God niet zien, dan kijken we tenminste in Zijn richting.

God is in de hemel zoals een koning in zijn paleis. Daar wordt Hij geopenbaard, aanbeden en verheerlijkt. Vandaar kijkt Hij neer op de

wereld, en stuurt Hij Zijn heiligen hulp wanneer hun nood erom vraagt. Vandaar kijken wij omhoog, zelfs wanneer ons verdriet zo groot is dat we niets anders meer kunnen. Wat een genadige neerbuigendheid van God dat Hij ons toestaat onze ogen op te heffen naar Zijn heerlijke, hoge troon! Meer nog: Hij nodigt ons ertoe uit, ja, Hij gebiedt het ons. Kijken we vol hoop naar de Heere, dan is het goed om dat ook in gebed tegen Hem te zeggen. De psalmist gebruikt zijn stem net zo goed als zijn oog. Om te bidden hoeven we niets te zeggen. Eén blik is genoeg, want:

> *"Gebed is de last van een zucht,*
> *het vallen van een traan,*
> *de blik van een oog dat omhoog ziet,*
> *wanneer niemand dan God nabij is."*

Toch heeft ons hart er baat bij als we onze tong gebruiken. We doen er goed aan om in woorden en hele zinnen te spreken tot de God Die Zijn volk verhoort. Het is geen kleine vreugde dat onze God altijd thuis is. Hij is niet op reis, zoals Baäl, maar Hij woont in de hemelen. Geen uur van de dag is verkeerd om op de Heere te wachten, en geen nachtwake is te donker om naar Hem op te kijken.

Vers 2

"Zie." Want dit is het waard dat mensen er aandacht aan geven. En och, wilde de Majesteit van de hemel het ook zien en snel de barmhartigheid zenden waarnaar onze wachtende geesten verlangen! Zie, o Heere, hoe wij naar U opkijken, en zie in Uw barmhartigheid naar ons om. Maar dit "Zie" is ook een uitnodiging aan ons: let goed op en overdenk het. Wanneer heiligen op de Heere hebben gewacht, was hun voorbeeld ernstige aandacht waard. Heiliging is een wonder van genade, dus laten we dat wonder bekijken. Dat God in mensen een dienstbare geest heeft gewekt, is een groot wonder.

Laat iedereen dus even stilstaan en dit grote schouwspel zien. "Gelijk de ogen der knechten (of slaven) zijn op de hand hunner he-

ren." Zij staan achter in de kamer, de handen gevouwen, en houden elke beweging van hun meester in de gaten. Oosterlingen zeggen minder dan wij. Ze geven hun slaven liever aanwijzingen met hun handen. De bediende moet dus zijn ogen op zijn meester gericht houden. Anders mist hij misschien een teken en kan hij niet gehoorzamen. Zo slaat ook de geheiligde mens zijn ogen op naar God. Hij doet zijn best om Gods wil te leren uit al die tekenen die de Heere hem wil geven.

Schepping, voorzienigheid, genade: allemaal zijn het bewegingen van de hand van Jehova. Uit elk ervan valt iets van onze plicht te leren. Daarom moeten we ze zorgvuldig onderzoeken, om Gods wil te vinden. "Gelijk de ogen der dienstmaagd zijn op de hand harer vrouw." Deze tweede vergelijking past hier, omdat vrouwen in het Oosten hun bedienden nog strenger africhten dan mannen. Men denkt over het algemeen dat vrouwen meer bevelen geven en ongehoorzaamheid scherper voelen dan het sterkere geslacht. Bij de Romeinse vrouwen van het huis hadden slavinnen een moeilijk leven, en bij de meeste Oosterse dames zal dat net zo zijn geweest.

"Alzo zijn onze ogen op den HEERE, onze God." Gelovigen willen letten op alle aanwijzingen van de Heere, op elke afzonderlijke. Ook wat over ogenschijnlijk kleine dingen gaat, is voor ons niet klein. We weten immers dat we zelfs over ijdele woorden verantwoording moeten afleggen. Die verantwoording willen we graag met blijdschap afleggen en niet met droefheid. Echte heiligen kijken, net als gehoorzame dienaren, met diepe eerbied naar de Heere hun God. Ze voelen heilig ontzag en een innerlijke vrees voor de Grote en Heerlijke. Ze zijn waakzaam en gehoorzaam, ze doen Zijn geboden en laten zich leiden door Zijn oog.

Ze houden hun blik onafgebroken en aandachtig gericht op alles wat van de Allerhoogste komt. Ze letten ernstig op en zijn bang dat er door onachtzaamheid of slaperigheid iets langs hen heen glipt. Hun blik wijkt nooit af, want er is geen moment waarop ze geen dienst

hebben. Altijd vinden ze er vreugde in om in alles te dienen. Met verwachting richten ze hun ogen op de Heere, in afwachting van voorziening, hulp en veiligheid uit Zijn handen. Ze wachten tot Hij hun barmhartig is. Op Hem alleen richten ze zich. Ze hebben geen ander vertrouwen.

Ze leren ook gedwee te kijken, terwijl ze geduldig wachten op de Heere, en zowel in hun werk als in hun lijden Zijn Naam groot willen maken. Krijgen ze de roede, dan richten ze hun ogen smekend op de hand die hen slaat, in de hoop dat Zijn barmhartigheid de hardheid van de beproeving snel verzacht. Er zit veel meer in dit beeld dan we in dit korte commentaar kunnen uitwerken. Misschien kunnen we er het meeste mee doen door deze vraag te stellen: zijn wij zo opgevoed tot dienst? We zijn zonen, maar hebben we dan ook de volle gehoorzaamheid van dienaren geleerd?

Hebben we onszelf overgegeven en onze eigen wil gebogen voor de hemelse Majesteit? Willen we in alles beschikbaar zijn voor de Heere? Als dat zo is, zijn we gelukkig. We zijn mede-erfgenamen met Christus. Maar voorlopig verschillen we niet veel van dienaren, en we mogen er best tevreden mee zijn om hen tot voorbeeld te hebben.

Vers 3

"Zijt ons genadig, o HEERE! zijt ons genadig." Hij kan het woord "genade" niet loslaten. Hij legt zijn hele hart erin, in een vurig gebed. Het woord zelf lijkt hem vast te grijpen, en hij blijft erop doorspelen. Het is goed om over alles te bidden en alles in gebed om te zetten. Vooral als we aan een grote behoefte worden herinnerd, moeten we die opvatten als grondtoon en onze melodie erop stemmen. Dat de bede wordt herhaald, laat zien hoe vurig de psalmist was en hoe dringend hij het nodig had. Wat hij snel nodig heeft, vraagt hij zonder ophouden.

Merk op dat hij van "ik" naar "wij" overgaat. Alle heiligen hebben barmhartigheid nodig. Ze zoeken allemaal naar barmhartigheid, en ze

zullen haar allemaal vinden. Daarom bidden we: “Zijt ons genadig.” Wordt een slaaf gestraft, dan kijkt hij naar de hand van zijn meester, om de straf te laten ophouden. Zo kijken wij naar de Heere om barmhartigheid, en met heel ons hart vragen we erom. Onze spottende vijanden zullen geen genade met ons hebben. Laten we die dus niet van hen vragen. We wenden ons liever tot de God van barmhartigheid, en zoeken alleen bij Hem hulp.

“Want wij zijn der verachting veel te zat.” Dit is een zuur dat zich in de ziel vreet. Let op de zwaar beladen woorden. Verachting is bitter, alsem vermengd met gal. Wie dat voelt, mag zeker tot zijn God roepen om genade. Vol van verachting, alsof er bittere wijn werd ingeschonken tot aan de rand! Dat was hun hoofdgedachte geworden, het eigen leed van hun hart. Alle andere gevoelens waren buitengesloten. Hoon had zich van heel de ziel meester gemaakt en maakte haar onzegbaar ellendig. Er wordt nog een bijwoord aan toegevoegd: “veel te” zat. Tot overlopens toe vol, alsof er eerst was aangedrukt en daarna opgehoopt.

Een beetje verachting konden ze nog wel dragen. Nu waren ze er verzadigd van en moe. Verbaast het ons dat genade driemaal wordt genoemd, nu dit grootste kwaad tot aan de rand gestegen was? Niets doet zo veel pijn, maakt zo bitter of zweert zo door als geringschatting. Als onze metgezellen weinig van ons maken, zijn we maar al te vaak geneigd ook weinig van onszelf te maken en van de troost die voor ons is klaargezet. Och, mochten we vol zijn van gemeenschap met Hem! Dan druipt de verachting van ons af, en kan ze ons nooit vullen met haar bijtende azijn.

Vers 4

“Onze ziel is veel te zat des spots der weelderigen.” Mensen die zelf geen zorgen kennen, worden vaak wreed. De weelderigen drijven de spot met het volk van de Heere. In hun hart verachten ze de vromen allang in stilte, en nu laten ze dat openlijk blijken door hen uit te la-

chen. Kijk goed wie dit doet, en let op wie het niet zijn. Het zijn niet de armen, niet de nederigen en niet de bedrukten, maar mensen die het goed hebben en tevreden zijn met zichzelf. Hun omstandigheden zijn gemakkelijk en comfortabel.

Hun hart is gerust omdat hun geweten is afgestompt, en daarom is het zo makkelijk voor hen om met heiligheid te spotten. Ze hebben het gemakkelijk, omdat ze aan niets gebrek hebben en omdat niemand zwaar werk van hen vraagt. Ze maken zich geen enkele zorg over hun eigen verbetering, want hun eigendunk kent geen grenzen. Zulke mensen nemen alles licht, en juist daarom lachen ze om de heilige zorgvuldigheid van wie op de hand van de Heere letten. Ze zeggen: "Wie is de HEERE, Wiens stem ik gehoorzamen zou?" Daarna draaien ze zich om met een minachtende blik en maken ze iedereen belachelijk die de Heere vreest.

Wee hun die gerust zijn in Sion, die zich nergens zorgen over maken! Hun minachting voor de vromen zal hun eigen ellende sneller en groter maken. Hier zie je opvallend duidelijk hoe schadelijk het uitwerkt als je nooit hoeft te lijden. Zet een mens volkomen op zijn gemak, en hij maakt de lijdende vromen belachelijk en wordt zelf trots in hart en gedrag. "Der verachting der hovaardigen." Hovaardigen denken zo hoog over zichzelf, dat ze wel zéér laag moeten denken over mensen die beter zijn dan zij. Hoogmoed is verachtelijk én minachtend. De minachting van de groten van de aarde is vaak bijzonder scherp.

Sommigen van hen zijn, net als een bekend staatsman, "meesters van hatelijkheden, spot en hoon". Nergens voelen ze zich met hun bitterheid zo in hun element als wanneer een dienaar van de Heere het slachtoffer van hun gif is. Over dit onderwerp schrijven is niet moeilijk. Zelf het doelwit van minachting zijn is een heel ander verhaal. Grote harten zijn gebroken en dappere geesten zijn verschrompeld onder de vervloekte kracht van de leugen en de afschuwelijke ziekte

van de minachting. Tot onze troost mogen we bedenken dat onze goddelijke Heere ook door mensen verguisd en verworpen werd.

Toch stopte Hij niet met Zijn volmaakte dienst, totdat Hij werd verhoogd om in de hemelen te wonen. Laten we ons deel dragen van dit kwaad dat nog steeds woedt onder de zon. En laten we vast geloven dat de minachting van de goddelozen ons in de komende wereld tot eer zal strekken. Nu al geldt ze als een bewijs, een getuigschrift, dat we niet van de wereld zijn. Want als we van de wereld waren, zou de wereld ons liefhebben als het hare.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Zoals je ziet, is dit een korte psalm. Daarom is hij een uitstekend voorbeeld van wat gebed sterk maakt: niet veel woorden, maar een vurige geest. Grote en zware zaken passen het best in weinig woorden, zolang ze opkomen uit de geest en uit de onuitsprekelijke zuchten van het hart. Vooral als onze nood zo is dat we geen tijd hebben voor een lang gebed. Een gebed is lang genoeg wanneer het vurig is en voortkomt uit een hart dat begrijpt hoe groot de nood van de heiligen is. — Maarten Luther.

Gehele psalm

In deze psalm is heel duidelijk te zien dat de sprekers van plaats wisselen. In het eerste vers staat het voornaamwoord in de eerste persoon enkelvoud, daarna in de rest van de psalm in het meervoud. — Stephen Street.

Gehele psalm

Deze psalm heeft één eigenschap die “in bijna geen enkel ander stuk van het Oude Testament” voorkomt. In het Hebreeuws bevat hij veel rijmklanken. Maar dat rijm is puur toeval. Het ontstaat simpelweg

doordat er veel woorden in staan met dezelfde buigingen, en dus met dezelfde of vergelijkbare uitgangen. Regelmatig terugkerend en bedoeld rijm is niet kenmerkend voor de Hebreeuwse dichtkunst, net zomin als voor de Griekse of Latijnse. — Samuel Cox.

Vers 1

"Een lied op Hammaaloth. Ik hef mijn ogen op tot U." Eerst hief hij zijn ogen nog op naar de bergen. Nu heeft hij de ogen van zijn hart naar de Heere Zelf gericht. — Eerwaarde Beda (672-735), in Neale en Littledale.

Vers 1

"Ik hef mijn ogen op tot U" enzovoort. Zo zucht de pelgrim die opgaat en liefheeft. Hij gaat op omdat hij liefheeft. Hij is onderweg van de aarde naar de hemel. En terwijl hij omhooggaat, naar wie zou hij zijn ogen dan opheffen, zo niet naar Hem Die in de hemel woont?

Elke keer dat we aan God denken, gaan we in gedachten omhoog naar de hemel. In dat opgaan ligt alle goeds. Willen we berouw tonen? Dan moeten we niet op onszelf letten, maar op Hem. Willen we nederig worden? Dan moeten we niet op onszelf letten, maar op Hem. Willen we echt liefhebben? Dan moeten we niet op onszelf letten, maar op Hem Die in de hemelen woont. Willen we dat Hij Zijn ogen afwendt van onze zonden? Dan moeten wij onze ogen wenden naar Zijn genade en Zijn trouw. — Plain Commentary.

Vers 1

"Een lied op Hammaaloth. Ik hef mijn ogen op tot U." Hij bidt dus liever met de blikken van zijn ogen dan met woorden, omdat zijn ellende zijn hart te groot voor zijn mond heeft laten zwellen. — John Trapp.

Vers 1

"Een lied op Hammaaloth. Ik hef mijn ogen op tot U." Je voelt hoe groot de tegenstelling is die in deze woorden schuilt. Aan de ene kant de aarde, het stof, de arme, huilende, zondige kinderen van de sterfelijkheid. Aan de andere kant de hemel, de Godheid, de heilige, eeuwig gezegende God. Wat een kloof scheidt hen van elkaar! Toch hebben liefde en wijsheid, in de Persoon van Jezus Christus, over die ontzagwekkende afgrond, breder dan een oceaan, een weg gelegd. Over die weg kan zelfs de grootste zondaar zonder angst tot Zijn aanwezigheid naderen. De schaamte en de angst van de schuld verwisselt hij dan voor de vrede van de vergeving en voor een hoop die vol is van onsterfelijkheid. — Robert Nisbet.

Vers 1

Als iemand zijn ogen naar de hemel opheft, getuigt dat van veel. 1. Het getuigt van een gelovig en nederig hart. Ongeloof tilt een mens nooit boven de aarde uit, en trots komt ook niet hoger dan de aarde. 2. Het getuigt van een gehoorzaam hart. Wie zijn oog naar God opslaat, belijdt daarmee: Heere, ik ben Uw dienaar. 3. Het getuigt van een dankbaar hart, dat erkent dat elke goede gave en elk volmaakt geschenk uit Gods hand komt. 4. Het getuigt van een hemels hart. Wie zijn ogen naar de hemel opheft, belijdt dat hij de aarde moe is.

Zijn hart is daar niet gebonden. Zijn hoop en verlangen liggen boven. 5. Het getuigt van een toegewijd hart. Behalve de tong speelt geen enkel lichaamsdeel zo'n grote rol in het gebed als het oog. — Samengevat uit Richard Holdsworth.

Vers 1

"Tot U, Die in de hemelen zit." "Die zit." De Heere wordt hier voorgesteld als gezeten op de troon in de hemel. Vanaf die troon bestuurt Hij alles wat er in het heelal gebeurt, spreekt Hij recht en verhoort Hij gebeden. — James G. Murphy.

Verzen 1-2

Wie zijn ogen opheft, toont daarmee geloof en de vaste overtuiging dat God klaarstaat en graag wil helpen. Al het opheffen van onze lichamelijke ogen naar de hemel is een uiting van dat innerlijke vertrouwen. David zegt hier in feite: van U, Heere, verwacht ik hulp, en dat U Uw beloften ook echt vervult. Er zit dus geloof in, en wel dat geloof dat het bewijs is van de dingen die men niet ziet. Hoe zwart de duisternis van onze rampen en ellende ook is, hoe dik de wolken van onze huidige problemen zich ook om ons heen verzamelen en de zorg en goedertierenheid van de Heere voor ons verbergen: het geloof moet er dwars doorheen kijken, naar Zijn macht en de standvastigheid van Zijn waarheid en liefde.

Het oog van het geloof is een helder, scherp, doordringend arendsoog. Mozes “hield zich vast, als ziende den Onzienlijke”: Hebr. 11:27. Het geloof ziet in de beloften dingen die ver weg liggen (Hebr. 11:13), verder dan het natuurlijke oog ooit reikt. Zie het als het oog van het lichaam of van de geest: het geloof haalt zijn troost niet alleen uit wat onzichtbaar is, maar ook uit wat nog komen moet én onzichtbaar is. De steun van het geloof ligt in de andere wereld, in dingen die nog komen. — Thomas Manton.

Verzen 1-2

In de eerste strofe zet de dichter zichzelf voor ons neer: hij staat in de aanwezigheid van de Majesteit van de hemel. Zijn ogen zijn strak op Gods hand gericht, en hij gaat helemaal op in waakzame verwachting van een teken of gebaar, hoe klein ook, dat Gods wil kan aanwijzen. Hij lijkt op een slaaf die zwijgend maar waakzaam en alert voor zijn Oosterse “gebieder” staat, de handen gevouwen op zijn borst, de ogen op zijn meester, en die elke wens van hem probeert te lezen en zo mogelijk voor te zijn.

Hij lijkt ook op een dienstmeisje dat haar meesteres bedient en angstvallig haar best doet om haar gedachten van haar gezicht af te

lezen. Ze wil haar stemmingen en behoeften ontdekken en eraan tegemoetkomen. De ernstige en gereserveerde Oosterlingen praten, zoals we weten, zelden met hun bedienden, in elk geval niet in het openbaar. Ze laten hun wensen en bevelen merken met een handwuif, een blik van het oog, kleine bewegingen en gebaren die je zou missen als je er niet gretig op lette. Hun slaven "hangen aan hun gezicht", zoals men zegt. Ze "hechten hun ogen" aan de ogen van hun meester.

Ze letten op elke draai van zijn hand, elke beweging van zijn vinger, en gehoorzamen. Zo ziet de psalmist zichzelf wachten op God, als een dienaar. Alleen naar Hem kijkt hij, en op het zwakste teken let hij. Hij is erop uit om het op te vangen en het te gehoorzamen. — Samuel Cox.

Vers 2

"Zie." Een gewoon woordje, maar hier staat het op een bijzondere plaats. Normaal is het een woord om de aandacht te trekken, om mensen wakker te schudden en hun verwondering en hun oor te wekken. Hier staat het er echter niet alleen om mensen te wekken, maar ook om God Zelf te wekken. David spreekt in zijn overdenking tot God. "Zie", zegt hij. Als we het op God betrekken, is het een smeekbede: hij bidt God dat Hij op hem neerziet, terwijl hij zelf opziet naar God. Kijk naar ons, zoals wij naar U kijken. Zie, Heere: "gelijk de ogen der knechten" enzovoort.

Als we het op mensen betrekken, is het een woord dat een voorbeeld geeft, om hen te prikkelen hetzelfde te doen. "Zie" wat wij doen, en doe zoals wij. Laat jullie ogen zijn zoals onze ogen zijn. "Zie, gelijk de ogen der knechten zijn op de hand hunner heren; … alzo zijn onze ogen op den HEERE, onze God." Richt ook jullie ogen op dezelfde manier, even vast. Zo is het een woord dat alle ogen met zich meetrekt, tot navolging. — Richard Holdsworth.

Vers 2

"Zie, gelijk de ogen der knechten zijn op de hand hunner heren" enzovoort. Voor leiding en bescherming en onderhoud, voor genade in de tijd van tuchtiging, en voor hulp als het werk te zwaar is, enzovoort. "Alzo zijn onze ogen op den HEERE, onze God", dat wil zeggen: voor leiding en zegen. — John Trapp.

Vers 2

"De ogen der knechten zijn op de hand" enzovoort. Onze ogen moeten gericht zijn op de hand van de Heere, onze God, en wel om deze redenen. Ten eerste: zodat we Zijn werken bewonderen. Ten tweede: zodat we laten zien dat onze dienst ons goed bevalt, en dat we afhankelijk zijn van zo'n goedertieren, krachtige en milde hand. Ten derde: zodat we Hem onze liefde en onze toegewijde bereidheid tonen, om alles te doen wat Hij ons opdraagt, al is het maar met de kleinste beweging van een vinger. Ten vierde: zodat we van Hem voedsel ontvangen, en alles wat we nodig hebben om in leven te blijven.

Ten vijfde: zodat Hij onze beschutting is, een verdediging tegen de vijanden die ons lastigvallen. Hij kan hen neerslaan met het zwaard of met pijlen, of anderen terugdrijven met één vingerbeweging, of ons in elk geval dekken met het schild van Zijn goedgunstigheid. Ten zesde en tot slot: zodat Hij, bewogen door barmhartigheid, ophoudt met kastijden. — Samengevat uit Le Blanc.

Vers 2

"Gelijk de ogen der knechten zijn op de hand hunner heren" enzovoort. Een reiziger vertelt: "In Damascus, in het huis van een voornaam man, zag ik een prachtig voorbeeld van deze tekst. In het Oosten praat men niet zoveel en niet zo snel als bij ons in het Westen. Vaak geeft men de bedienden alleen met een beweging van de hand een opdracht. Toen we waren voorgesteld en op de divan zaten, liet een zwaai van de hand van de gastheer weten dat er sorbet moest

komen. Met nog een zwaai kwamen koffie en pijpen. Weer een andere zwaai bracht lekkernijen. Bij een volgend teken werd de maaltijd klaargemaakt. De bedienden keken naar het oog en de hand van hun meester, om te weten wat hij wilde en dat meteen te doen." Zo aandachtig moeten wij wachten op de Heere, en zo gespannen op Zijn wil letten.

We willen niets liever dan Zijn heilige wil doen, en ons grootste verlangen is: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Een even treffend en nog gewoner voorbeeld zie je elke dag op onze eigen Theems of in een van onze grote havensteden. Daar kijkt de scheepsjongen die de bevelen doorgeeft zeer aandachtig naar de hand van de kapitein, en hij brengt diens wil over aan de machinisten. — The Sunday at Home.

Vers 2

Zoals slaven angstvallig letten op de minste beweging, op het kleinste teken van wat hun meester wil. Dit beeld drukt een volledige en absolute afhankelijkheid uit. Savary schrijft in zijn "Letters on Egypt", blz. 135: "De slaven staan zwijgend achter in de kamer, de armen over de borst gekruist. Hun ogen zijn strak op hun meester gevestigd, en zo proberen ze elke wens van hem te voorkomen, nog voor hij is uitgesproken." In de psalm is het oog dat op Gods hand gericht is het "oculus sperans": het oog dat wacht, hoopt en geduldig is, en dat alleen van Hem hulp verwacht, van niemand anders. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 2

"Gelijk de ogen der knechten" enzovoort. Volgens mij is dit, als ik het goed begrijp, de ware uitleg. Een slaaf of een slavin moet op bevel van de meester of meesteres gestraft worden voor een misstap. Zo'n slaaf of slavin kijkt dan smekend naar die meerdere op, totdat de hand beweegt en de pijn ophoudt. Zo zijn ook onze ogen op U gericht, onze God, totdat Uw hand het teken geeft dat ons verdriet voorbij is. Want

we weten, o Heere, dat onze vijanden alleen Uw bevelen uitvoeren en ons tuchtigen zoals het U goeddunkt. — Thomas Harmer.

Vers 2

"Knechten." Let erop hoe nederig gelovigen over zichzelf denken als ze voor God staan. Ze zijn geroepen en uitgekozen voor een hoge waardigheid: erfgenamen en kinderen van God zijn ze. Ze staan hoger dan de engelen. En toch rekenen ze zichzelf in Gods ogen niet meer dan "knechten". Ze zeggen hier niet: kijk, zoals kinderen kijken naar de hand van hun vader, maar: "als knechten" naar de hand van hun heren. Zo nederig en bescheiden zijn de vromen. En die houding doet hun de waardigheid van Gods kinderen, waartoe ze geroepen zijn, volstrekt niet verliezen. Ze maakt die waardigheid juist zekerder en vaster voor hen. — Maarten Luther.

Vers 2

Uit het dagelijkse doen en laten van huisknechten moeten we leren wat onze plicht tegenover God is. Onze Zaligmaker nam Zijn gelijkenissen niet zonder reden uit gewone, alledaagse dingen: akkers, wijnstokken, bomen, bruiloften, enzovoort. Zo hebben we overal bruikbare herinneringen. — Martin Geier.

Vers 2

"Knechten." "Dienstmaagd." Let op: hier worden twee soorten dienaren genoemd, knechten en dienstmaagden. Zo wil de tekst ons laten weten, en dat is goed om te beseffen, dat mannen en vrouwen allebei op God mogen vertrouwen. Niet alleen mannen mogen op Gods macht rekenen, maar ook vrouwen, die zwakker en teerder zijn. Vrouwen mogen niet alleen tot God klagen over het onrecht dat hun wordt aangedaan en berouw hebben over hun zonde, maar ze mogen ook vol vertrouwen op God zijn. Kijk daarom naar die reeks gelovigen en die wolk van getuigen: de Geest van God merkt niet alleen het geloof van mannen op en prijst dat, maar ook het geloof van vrouwen.

Onder de richters worden Debora, Jaël en anderen geroemd als heldinnen, moedig in God. En ook van de vrouwen in het Nieuwe Testament weten we dat ze Christus volgden. Toen iedereen van Hem wegvluchtte, volgden juist zij Hem. — Uit een preek van Alexander Henderson, 1583-1646.

Vers 2

"Knechten." "Dienstmaagd." We weten hoe schandelijk dienaren in de oudheid werden behandeld, en hoeveel smaad ze moesten slikken zonder dat ze een vinger durfden uit te steken om het onrecht af te weren. Ze hadden dus geen enkel middel meer om zichzelf te verdedigen. Het enige wat hun overbleef, was te doen wat hier staat: de bescherming van hun meester inroepen. Dezelfde uitleg past ook bij de dienstmaagden. Hun toestand was inderdaad schandelijk en vernederend. Maar er is geen reden waarom wij ons zouden schamen voor of storen aan de vergelijking met slaven, zolang God onze Beschermer is en ons leven in Zijn hoede neemt.

God, zeg ik, Die ons bewust ontwapent en van elke wereldse hulp berooft, zodat we leren te vertrouwen op Zijn genade en daarmee tevreden te zijn. Vanouds was het voor lijfeigenen een halsmisdaad om een zwaard of een ander wapen bij zich te dragen. Ze waren aan allerlei soorten onrecht blootgesteld. Daarom verdedigden hun meesters hen met des te meer hartstocht wanneer iemand hun zonder reden geweld aandeed. Het lijdt ook geen twijfel dat God, wanneer Hij ziet dat wij uitsluitend van Zijn bescherming afhangen en elk vertrouwen in onze eigen middelen opgeven, als onze Verdediger zal optreden.

Hij zal ons dan beschermen tegen alle last en overlast die ons wordt aangedaan. — John Calvin.

Merk de verbondsnaam op: "den HEERE, onze God." Het is zoet om te wachten op een God van het verbond. Dat verbond is de reden dat Hij ons barmhartig zal zijn. Maar misschien moeten we er een tijd op

wachten. “Totdat Hij ons genadig zij.” God heeft Zijn eigen tijd en moment, en wij moeten wachten tot het komt. Onze gezegende Heere kan een tijd uitstellen om ons geloof te beproeven. Maar uiteindelijk wordt het gezicht toch vervuld, op Zijn tijd.

Barmhartigheid is wat wij nodig hebben, waar we naar uitkijken en wat onze Heere ons zal bewijzen. Zelfs wie met de heilige blik naar de Heere kijkt die hier beschreven wordt, heeft barmhartigheid nodig. Omdat ze die niet als hun recht kunnen eisen, wachten ze erop, totdat soevereine genade haar wil schenken. Zalig zijn die knechten die hun Meester zo bezig vindt, als Hij komt. Wachten op de Heere is een houding die past op aarde én in de hemel. Op elke plaats is het de juiste en gepaste houding voor een dienaar van de Heere.

We mogen die houding niet verlaten zolang we door genade wonen in het rijk van de barmhartigheid. Het is al een grote barmhartigheid dat we in staat worden gesteld om op barmhartigheid te wachten, een genade op zich.

Vers 2

“Hand.” Met de hand eisen we iets en beloven we iets, roepen we iemand en sturen we hem weg, dreigen we en smeken we, bidden we, ontkennen we en weigeren we, ondervragen we en bewonderen we, rekenen we en belijden we en betuigen we berouw. We tonen er angst mee, schaamte en twijfel. We onderwijzen en bevelen ermee, we verenigen en moedigen aan, we zweren en getuigen, we beschuldigen en veroordelen en spreken vrij, we beledigen en verachten, we tarten en versmaden, we vleien en juichen toe, we zegenen en vernederen, we bespotten en verzoenen, we bevelen aan en verheffen, we onthalen en verblijden, we klagen en bedroeven, we ontstellen en ontmoedigen en verbazen.

We roepen uit en we gebieden stilte, en wat al niet meer, in een verscheidenheid en een overvloed die gelijke tred houden met de tong. — Michael de Montaigne, 1533-1592.

Vers 2

"Heren." Van George Herbert, die goddelijke dichter, wordt verteld dat hij in zijn gewone spraak steeds "mijn Meester" toevoegde wanneer hij de gezegende naam van Jezus noemde. Zo wilde hij laten zien dat hij van niemand anders afhankelijk was, en hield hij zichzelf scherp in zijn ijver voor Gods dienst. En ongetwijfeld zouden mensen die echt zo gezind waren als hij, meer eerbied hebben voor Christus' gebod, voor Christus' wil en voor Christus' welbehagen. — Uit Spencers "Things New and Old".

Vers 2

"Onze ogen op." Hier kiest de psalmist een ander woord: het oog dat wacht. Waarom dit tweede woord? Nu laat hij het beeld uit de eerste regel los. Want de eerste regel luidt: "Gelijk de ogen der knechten zijn …; gelijk de ogen der dienstmaagd." Hier staat: het oog dat wacht. Daar is een goede reden voor: wachten is meer dan kijken. Wachten is blijven kijken, met geduld en onderworpenheid, doordat we ons gevoel, onze wil en onze verlangens onder Gods wil leggen. Dat is wachten, en niets minder. In het tweede deel, in de tweede regel, gebruikt David een beter woord.

Hij doet het beter dan zijn eigen voorbeeld. Dat hoort bij een christen: zijn voorbeeld overtreffen. De ogen van knechten kijken; Davids ogen zullen wachten: "Alzo zijn onze ogen" (Engels: *so our eyes wait*, alzo wachten onze ogen). Dit woord staat niet in de grondtekst. Daarom staat het in jullie Bijbels in kleine letters. Zo wordt aangegeven dat het een noodzakelijk woord is, bijgevoegd om de zin af te maken. De Heilige Geest liet de zin immers niet onaf, maar maakte hem juist rijker door het werkwoord weg te laten. Elk mens mag zelf een werkwoord invullen, tot zijn eigen troost, en een beter werkwoord dan dit vindt hij niet.

Dat dit woord erbij hoort, zie je aan de volgende woorden: "Totdat Hij ons genadig zij." Kijken totdat Hij ons genadig is, dat is wachten.

Dit woord is er dus met een goede reden bijgevoegd. Kijk naar wat gevraagd wordt: "genade". Dat is zo kostbaar dat het de moeite waard is om erop te wachten. Hij sprak van "knechten". Het is hun taak om op hun meesters te wachten. Ze wachten aan tafel met de borden. Ze wachten wanneer ze naar bed gaan en wanneer ze opstaan. Overal wachten ze. Omdat hij het eerste woord al had gebruikt, kiest hij nu de eigen taak van knechten, de plicht die het meest bij hen past.

Niets is zo eigen aan knechten als wachten. Zijn wij Gods knechten, dan moeten wij dus ook wachten. Er is ook hierom een goede reden: het is zo'n veelzeggend woord dat de Geest van God het laat verschillen. Hij blijft niet strak bij de regel: "Alzo zien onze ogen", maar zet: "Alzo wachten onze ogen." — Richard Holdsworth.

Vers 3

"Zijt ons genadig, o HEERE! zijt ons genadig." Merk op hoe een godvruchtig mens bidt. Hij zegt niet: "Wees mij genadig, Heere, wees mij genadig, want ik ben te schande gemaakt." Hij zegt: "Wees ons genadig, Heere, want wij zijn vol van verachting." Een godvruchtig mens lijdt niet zozeer onder de minachting voor hemzelf, als wel onder de minachting voor alle goede en trouwe mensen. De vromen delen niet alleen het kruis. Ze zuchten ook samen en roepen samen Gods genade aan. — Wolfgang Musculus.

Vers 3

"Want wij zijn der verachting veel te zat." Het Hebreeuwse woord dat hier staat, betekent "verzadigd zijn": je honger of dorst helemaal gestild hebben. Daarna krijgt het de betekenis van helemaal vol zijn. Hier is de gedachte dat er zoveel minachting over hen was uitgestort als maar kon. Meer konden ze niet verdragen. — Albert Barnes.

Vers 3

"Wij zijn der verachting veel te zat." De wereldse mensen kijken met een stille, minachtende glimlach naar de pelgrims van de tempel en

naar hun geloof. Ze verbazen zich erover dat mensen die in dit leven zoveel te doen hebben, zo zwak zijn dat ze zich bezighouden met stemmingen en gevoelens, met een onzichtbare God en een onbekende eeuwigheid. Die verwondering is een beproeving die de pelgrims moeilijk verdragen. Ook hun ziel is zeer vol van de bespotting van hen die gerust zijn. Welvarende buren zeggen dat de wereld voor wie haar gaven verdient een gulle en gelukkige plek is.

Armoede en verdriet wijten ze alleen aan onwaardigheid. "Laat ze zich maar inspannen", is de harteloze kreet. "Laat ze in beweging komen in plaats van te bidden. Dan komt het bij hen net zo snel goed als bij ons." Zulke woorden, uit harde en harteloze onwetendheid, zijn als gif op de wonden van een bloedend hart. Er is nog meer dat ze moeten betreuren: de "verachting der hovaardigen". Dat zijn mensen die hun woeste minachting uiten door hen met smadelijke woorden aan te vallen, en die hen met verwijten bij vrede en godsvrucht vandaan proberen te lokken. Dit zijn ook nu nog de beproevingen van de aanbidders van Sion: stille minachting, openlijke verdraaiing, felle tegenstand.

Het geloof, hun laatste troost, wordt veracht. De vrede, die ze het eerst wensen, wordt hun ontzegd. Ze verlangen er zo naar om zich in nederige en vurige godsvrucht te wijden aan de plichten van hun eigen, aangewezen kring. Maar ze ontdekken dat er vijanden zijn die met luid geschreeuw en in slagorde tegen hen optrekken. Toch is God hun toevlucht, en tot Hem gaan ze. — Robert Nisbet.

Verzen 3-4

In het tweede couplet klinkt het "zijt ons genadig" als een echo terug. Het begint met een "Kyrie eleison", een "Heere, ontferm U", dat daarna trapsgewijs, in een crescendo, wordt bevestigd. — Franz Delitzsch.

Vers 4

"Te zat", of misschien: "is lang vervuld geweest." (Vergelijk Ps. 120:6.) Deze uitdrukking laat samen met de dringende, herhaalde bede "Zijt

ons genadig" zien dat "spot" en "verachting" het volk al lang drukken. Hun geloof werd dus zwaar op de proef gesteld. Des te opvallender is dat in de taal van de psalm geen spoor van ongeduld te vinden is. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 4

"Des spots der weelderigen." Gaat het mensen voorspoedig, dan vallen ze anderen snel ten onrechte lastig. Ze schreeuwen hen uit in hun ellende, en verachten de persoon en de zaak van Gods volk. Dat is het zekere gevolg van grote aanmatiging en hoogmoed. Ze denken dat ze alles mogen doen wat ze zelf willen. Er verandert niets voor hen, en daarom vrezen ze God niet, maar slaan ze hun handen aan wie in vrede met hen leven (Ps. 55:20, 21). Zolang het hun voorspoedig en ongestoord gaat, kunnen ze hun handen niet thuishouden van geweld en onderdrukking.

Dit is zeker hoogmoed, want zulke mensen verheffen hun hart boven God, tegen God en zonder God. Ze letten niet op Zijn voorzienigheid, die om beurten verheft en neerlaat, zodat tegenspoed nooit zonder troostdrank is en voorspoed nooit zonder toom en teugel. Wie stevig zit en het lekker rustig heeft, wordt snel overmoedig en spottend. Rijkdom en wereldse grootheid maken mensen brutaal, doen hen anderen verachten, en het kan hun niet schelen welke lasten ze anderen opleggen. Ze zitten ingegraven in een berg van rijkdom, macht en aanzien, en denken daarom dat niemand hen ter verantwoording kan roepen. — Thomas Manton.

Vers 4

"Der weelderigen." Dit woord duidt altijd op mensen die roekeloos op hun gemak leven, de zorgelozen. Het zijn mensen zoals die tot wie Jesaja zegt: "Staat op, gij geruste vrouwen … Beeft, gij geruste vrouwen; weest beroerd", want "vele dagen over het jaar zult gij beroerd zijn" (Jes. 32:9-11). Het is die weelde en gemakzucht die de ziel zinne-

lijk, dof, dom en hard van hart maken. — Edward Bouverie Pusey (1800-) in "The Minor Prophets".

Vers 4

"Der weelderigen." Mensen die zich niets aantrekken van andermans moeilijkheden, en zelf geen enkele moeilijkheid verwachten. — James G. Murphy.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

We vinden hier: 1. Het gebed van afhankelijkheid: Ps. 123:2.

1. Het gebed van bezorgdheid: "Tot U" enzovoort.
2. De geest van gehoorzaamheid: "Gelijk de ogen der knechten" enzovoort.
3. Het geduld van de heiligen: "Totdat Hij ons genadig zij." — R. Nisbet.

Gehele psalm

Ogen en geen ogen.

1. Ogen.

(a) Omhoog, in vertrouwen, in gebed en in gedachten.

(b) "Tot", met eerbied, waakzaamheid en gehoorzaamheid.

(c) Naar binnen, met een roep om barmhartigheid als gevolg.

2. Geen ogen.

(a) *Geen* oog voor het voortreffelijke van de vromen.

(b) Geen besef van het eigen gevaar: "gerust".

(c) Geen nederigheid voor God: "hovaardig".

(d) Geen opgeheven ogen vol hoop, gebed en verwachting.

Vers 1

De ogen van het geloof.

1. Ze moeten omhooggeheven worden.
2. Ze kijken het best naar boven.
3. Ze hebben daarboven altijd iets te zien.
4. Laten we omhoogkijken, en zo onze ogen afhouden van te veel gepeins over onszelf en over het verleden.

Vers 1

1. De taal van aanbidding: "Die in de hemelen zit."
2. De taal van belijdenis.

(a) Van nood.
(b) Van hulpeloosheid.

1. De taal van smeking: "Tot U" enzovoort.
2. De taal van verwachting, zoals blijkt uit Ps. 123:2. — G.R.

Vers 2

(Ps. 121:4 samen met dit vers.) Twee keer "zie".

1. Gods waakzame oog over ons.
2. Het waakzame oog van de heilige op God.

Vers 2

"Onze ogen op den HEERE, onze God."

1. Wat het betekent om met je oog te wachten.
2. Welke bijzondere kant van de Heere dat wachten oproept: "den HEERE, onze God." De God van het verbond is de God op Wie wij mogen vertrouwen.
3. Wat zulk wachten oplevert en wat daar het resultaat van is: "barmhartigheid".

Vers 2

De leidende hand.

1. Een wenkende hand: kom dichterbij.
2. Een wijzende hand: ga hierheen en daarheen.
3. Een rustige hand: blijf waar je bent. — G.R.

Vers 2

Gewone beelden, of wat we kunnen leren van dienstmaagden en hun meesteressen.

Vers 3 (eerste deel)

Het litanie-gebed van de zondaar. De smeekbede van de heilige.

Vers 3 (tweede deel)

De minachting van de wereld: hoeveel het er is, waarom ze er is, hoe bitter ze is, en welke troost er is in die minachting.

Verzen 3-4

1. Waarom er gebeden wordt: de verachting van mensen. Die is vaak het moeilijkst te dragen.

(a) Want ze is het meest onredelijk. Waarom zou je mensen uitlachen en bespotten omdat ze volgen wat ze zelf als goed hebben herkend?

(b) Ze is het meest onverdiend. Ware godsdienst doet niemand kwaad, maar zoekt altijd het goede voor iedereen.

(c) Ze is het meest goddeloos. Het volk van God verwijten dat het Zijn volk is, is God Zelf verwijten.

1. Waarom er wordt gebeden.

(a) De bede: niet om recht, dat misschien wel gewenst kon zijn, maar om barmhartigheid.

(b) De reden: “Want wij zijn” enzovoort. De verwijten van mensen moedigen ons aan om bijzondere hulp van God te verwachten. De

harp die aan de wilgen hangt, laat haar mooiste tonen horen. Hoe minder ze in mensenhanden is, des te vrijer bespeelt de Geest van God haar. — G.R.

Vers 4

"Der weelderigen."

1. Leg uit wat hun toestand is: "weelderig".
2. Laat zien hoe ze meestal gestemd zijn: "hovaardig".
3. Veroordeel hun veel voorkomende zonde: spot met de vromen.
4. Toon hun vreselijke gevaar.

Psalm 124

Titel

“Een lied van de trappen, van David.” Natuurlijk hebben de hoogwijze critici zich op dit opschrift gestort en het onjuist genoemd. Wij mogen zelf kiezen hoeveel we van hun beweringen geloven, veel of weinig. Ze beweren dat er in dit liedje bepaalde taalsieraden staan die in Davids tijd nog niet bestonden. Misschien. Maar met al hun verheven wijsheid hebben ze al zoveel andere twijfelachtige uitspraken gedaan, dat we dit oordeel niet hoeven aan te nemen. De toon van dit lied lijkt in elk geval sterk op die van David.

We zien niet in waarom hij van het auteurschap zou moeten worden uitgesloten. Of het nu van hem is of niet: het ademt dezelfde geest als de liederen van de koninklijke dichter waaraan niemand twijfelt.

Indeling

Deze korte psalm begint met het erkennen van een gunst die we hebben ontvangen, een bijzondere redding (1-5). Dan volgt een dankbare daad van aanbidding, waarin Jehova wordt geloofd (6, 7). Tot slot spreekt de dichter uit dat hij op de Heere vertrouwt, voor elke beproeving die nog komt. Mocht onze ervaring ons tot dezelfde slotsom brengen als de heiligen uit Davids tijd. Mochten wij door een heilig vertrouwen op onze God bevrijd worden van elk vertrouwen op mensen.

Uitleg

Vers 1

"Ten ware de HEERE, Die bij ons geweest is, zegge nu Israel." Plotseling, midden in de zin, breekt de dichter af. Het blijft een brokstuk. Met zo'n begin trekt hij meteen de aandacht en laat hij zijn gevoel spreken. Zo gaat dichterlijk vuur nu eenmaal te werk: het slaat uit in een vlam die niemand kan beteugelen. In onze Statenvertaling staan veel woorden cursief gedrukt. Daaraan kan de lezer zien dat de vertalers hun best deden om deze plaats aan elkaar te lijmen. Misschien had ze beter kunnen blijven staan in haar gebroken grootsheid.

Dan klonk het zo: "Was Jehova het niet geweest! Hij was voor ons. O, laat Israël het zeggen! Was Jehova het niet geweest! Hij Die voor ons was, toen mensen tegen ons opstonden." De heerlijke Heere werd onze bondgenoot. Hij nam onze zaak ter hand en sloot een verbond met ons. Zonder Jehova als Beschermer, waar zouden wij nu zijn? Niemand dan Hij, met Zijn macht en wijsheid, kon ons behoeden voor de sluwe plannen en de boosheid van onze vijanden. Heel Zijn volk moet dat dus zeggen, en Hem in het openbaar de eer geven voor Zijn beschermende goedheid.

Twee keer staat hier "ten ware", en toch is er in deze zaak helemaal geen "indien". De Heere stond aan onze kant. Nog altijd verdedigt Hij ons, en dat blijft Hij doen, van nu aan tot in eeuwigheid. Laten we met heilig vertrouwen juichen over dit blije feit. Onze dankbaarheid laten we veel te langzaam horen. Daarom staat er een uitroep, die we moeten vertalen als: "O, laat Israël het zeggen." Mopperen doen we zonder dat iemand ons ertoe aanzet. Voor onze dankzegging is een duwtje nodig. Het is goed als een warmhartige vriend ons vraagt uit te spreken wat we voelen.

Denk eens na over wat er zou zijn gebeurd als de Heere ons had laten vallen. Bekijk dan wat er wél is gebeurd, omdat Hij ons trouw is

gebleven. Ligt de stof voor een lied niet helemaal voor ons uitgespreid? Laten we voor de Heere zingen!

Vers 2

"Ten ware de HEERE, Die bij ons geweest is, als de mensen tegen ons opstonden." Alle mensen sloegen de handen ineen. Het leek alsof heel de mensheid erop uit was om het huis van Israël weg te vagen. Wat was er gebeurd als de Heere van het verbond niet had ingegrepen? Ze kwamen in beweging, ze smeedden een bondgenootschap om onze rust en veiligheid aan te vallen. Wat hadden wij kunnen doen tijdens die opstand, als de Heere niet óók was opgestaan? Niemand in de buurt kon of wilde helpen. Maar Gods ontblote arm was genoeg om de Zijnen te bewaren tegen alle verenigde legers van hun vijanden.

Over onze Verlosser bestaat geen enkele twijfel. We kunnen onze redding aan geen enkele tweede oorzaak toeschrijven, want die was niet opgewassen geweest tegen de nood. Alleen almacht en alwetendheid konden ons redden. We zetten iedere andere kandidaat aan de kant, en we verheugen ons omdat de Heere aan onze kant stond.

Vers 3

"Toen zouden zij ons levend verslonden hebben, als hun toorn tegen ons ontstak." Ze hunkerden zo naar onze ondergang dat ze met één hap klaar waren geweest met ons. Binnen één ogenblik hadden ze ons levend en in één keer opgeslokt. De razernij van de vijanden van de gemeente is tot het uiterste gestegen. Alleen de volledige uitroeiing van Gods uitverkorenen zal hen tevredenstellen. Hun woede is als een vuur dat is aangestoken en zich zo diep in de brandstof heeft vastgebeten dat het niet meer te doven valt. Nergens laait woede heftiger op dan wanneer het volk van God het mikpunt is.

Vonken worden vlammen. De oven wordt zevenmaal heter gestookt zodra Gods uitverkorenen erin moeten. De wrede wereld zou het godvruchtige zaad helemaal uitroeien, als Jehova haar de weg niet versperde. Verschijnt de Heere, dan kunnen die wrede kelen niet

doorslikken en kunnen de verterende vuren niet verwoesten. Ach, was het Jehova niet geweest, en was onze hulp van alle schepselen samen gekomen, dan was er voor ons geen ontkomen aan. Alleen doordat de Heere leeft, is Zijn volk in leven.

Vers 4

"Toen zouden ons de wateren overlopen hebben." Onweerstaanbaar stijgend, zoals de Nijl, was de vloed van tegenstand al snel over ons hoofd heen gerold. Over de machtige watervlakte hadden we angstig rondgekeken, maar tevergeefs naar een uitweg gezocht. Het motto van een vorstenhuis luidt: "Heen en weer geslingerd, maar niet ondergedompeld." Wij hadden eerder een grafschrift nodig gehad dan een motto, want de stroom had ons meegesleurd, en we waren gezonken om nooit meer boven te komen. "Een stroom zou over onze ziel gegaan zijn." De bruisende stroom zou onze ziel, onze hoop en ons leven hebben verdronken.

Het lijken hier twee beelden: de gestaag stijgende vloed en de haastig voortsnellende stroom. Wie houdt stand tegen twee zulke geweldige krachten? Ze vernietigen alles wat ze tegenkomen, door het onder te dompelen of mee te sleuren. Krijgt de vijandschap van de wereld lucht, dan stijgt ze én stroomt ze, dan raast ze en rolt ze voort, en spaart ze niets. Wie kan helpen in de grote watervloeden van vervolging en verdrukking, anders dan Jehova? Waar zouden we zonder Hem zijn, op dit moment? We hebben tijden meegemaakt waarin de verenigde krachten van aarde en hel ons hadden uitgewist, als almachtige genade niet was ingegrepen om ons te redden.

Vers 5

"Toen zouden de stoute wateren over onze ziel gegaan zijn." Hier worden de golven als hovaardig voorgesteld, en dat lijken ze ook wanneer ze over de reling van een zwak scheepje slaan en het elk moment kunnen laten zinken. De tegenstand van mensen wordt meestal nog bitterder gemaakt door hooghartige spot. Alles wat wij

uit godsvrucht doen, wordt daardoor weggehoond als puur fanatisme of koppige onwetendheid. Bij alle vervolgingen van de gemeente zat er veel wrede verachting vermengd met de onderdrukking, en dat is voor de ziel overweldigend. Als God niet met ons was geweest, hadden onze vijanden, vol minachting, geen spaan van ons heel gelaten.

Ze waren over ons heen gebruld zoals een bergstroom van een helling naar beneden raast en alles meesleurt. Niet alleen onze goederen en bezittingen zouden zijn weggespoeld. Ook onze ziel, onze moed en onze hoop waren door de onstuimige aanval meegevoerd en begraven onder de beledigingen van onze tegenstanders. Laten we hier even stilhouden. We zien wat er had kunnen gebeuren. Laten we de beschermende macht aanbidden die ons in de vloed, en toch boven de vloed, heeft gehouden. In de uren van dreigend gevaar waren we zeker omgekomen, als onze Behouder niet had gezegevierd om ons veilig te houden.

Vers 6

"De HEERE zij geloofd, Die ons in hun tanden niet heeft overgegeven tot een roof." De dichter laat het beeld van de kolkende vloed nu los. Hij vergelijkt Israëls vijanden met wilde dieren die de vromen als prooi wilden hebben. Hun tanden staan klaar om te scheuren, en de vromen zijn in hun ogen slachtoffers. De Heere wordt hartelijk geprezen, omdat Hij Zijn dienaren niet liet verslinden toen ze tussen de kaken van die woedende vijanden zaten. Dat betekent: niemand kan ons iets doen voordat de Heere het toestaat. We kunnen alleen hun prooi worden als de Heere ons aan hen uitlevert, en dat doet onze liefdevolle Heere nooit.

Tot nu toe heeft Hij geen vijand toegestaan ons te vernietigen. Geprezen zij Zijn Naam! Hoe nijpender het gevaar, hoe schitterender de barmhartigheid die niet wilde dat de ziel daarin omkwam. God zij voor eeuwig geprezen, omdat Hij ons voor de vloek bewaarde. Jehova zij geprezen, omdat Hij de woede van de vijand aan banden legde en

de Zijnen redde. Het vers spreekt van een zegen in ontkennende vorm, maar geen gave is in werkelijkheid kostbaarder. Hij heeft ons aan Zijn Zoon Jezus gegeven, en Hij zal ons nooit aan onze vijanden geven.

Vers 7

"Onze ziel is ontkomen, als een vogel uit den strik der vogelvangers." Onze ziel lijkt om vele redenen op een vogel. Maar hier gaat het om haar zwakheid en dwaasheid, en om hoe makkelijk ze in de strik wordt gelokt. Vogelvangers hebben veel manieren om kleine vogeltjes te vangen, en Satan heeft veel manieren om zielen te vangen. De een wordt gelokt door verkeerde vrienden, de ander verleid door zijn trek in lekkers. Honger drijft velen de val in, en schrik jaagt vele anderen het net in. Vogelvangers kennen hun vogels en weten hoe ze die kunnen pakken.

De vogels zien de strik juist niet, dus kunnen ze hem niet ontwijken, en ze kunnen hem niet stukmaken om te ontsnappen. Gelukkig de vogel met een sterke, krachtige redder die klaarstaat als het gevaarlijk wordt. Nog gelukkiger de ziel over wie de Heere dag en nacht waakt, om haar voeten uit het net los te trekken. Wat een vreugde klinkt in dit lied: "onze ziel is ontkomen"! Kijk hoe de bevrijde zingt en opstijgt, en weer opstijgt en weer zingt. Gode zij dank! Velen van ons kunnen met deze noten vrolijke muziek maken: "onze ziel is ontkomen".

Ontkomen aan onze natuurlijke slavernij. Ontkomen aan de schuld, de vernedering, de gewoonte en de heerschappij van de zonde. Ontkomen aan het ijdele bedrog en de aantrekkingskracht van Satan. Ontkomen aan alles wat verwoesten kan. Wij voelen inderdaad verrukking. Wat een wonder van genade is dit! Wat een wonderbaarlijke ontsnapping, dat wij, die zo makkelijk verdwalen, niet in de hand van de gevreesde vogelvanger zijn omgekomen! De Heere heeft het gebed

verhoord dat Hij ons Zelf leerde bidden, en Hij heeft ons van de boze verlost.

"De strik is gebroken, en wij zijn ontkomen." Dit lied mag best herhaald worden. Het is goed om bij zo'n grote barmhartigheid te blijven stilstaan. De strik kan een valse leer zijn, trots, lust, de verleiding om met de politiek mee te gaan, of om te wanhopen, of om overmoedig te worden. Wat een hoge gunst dat hij voor onze ogen is gebroken en geen macht meer over ons heeft! Zolang we in de strik zitten, zien we de barmhartigheid niet. Misschien zijn we dan zelfs zo dwaas dat we treuren om het verbreken van die satanische betovering.

De dankbaarheid komt als we de ontsnapping zien, als we beseffen waaraan we zijn ontkomen en door Wiens hand we zijn losgemaakt. Dan krijgt onze Heere een lied uit onze mond en uit ons hart, en laten we hemel en aarde dreunen van de tonen: "de strik is gebroken, en wij zijn ontkomen". We zijn verzocht, maar niet gevangen. We zijn neergeworpen, maar niet vernietigd. We zijn radeloos, maar niet wanhopig. We zijn vaak in doodsgevaar, maar nog altijd in leven. Geprezen zij Jehova! Dit lied had heel goed bij onze hele natie gepast in de tijd van de Spaanse Armada, bij de gemeente in de dagen van de jezuïeten, en bij elke gelovige onder ons in tijden van zware persoonlijke verzoeking.

Vers 8

"Onze hulp" is waar we op rekenen voor de toekomst, de bodem van ons vertrouwen in alle beproevingen die er nu zijn en nog komen. "Is in den Naam des HEEREN." Jehova heeft Zich laten kennen, en dat karakter van Hem is het fundament waarop we vertrouwen. Zijn Persoon is onze zekere bron van kracht. "Die hemel en aarde gemaakt heeft." Onze Schepper is ook Degene Die ons bewaart. Hij is onmetelijk groot in alles wat Hij schiep. Niet slechts een paar kleine dingen heeft Hij gemaakt: de hele hemel en de hele ronde aarde zijn het werk van Zijn handen.

Aanbidden we de Schepper? Laat dan ons vertrouwen op onze Trooster groeien. Heeft Hij alles geschapen wat wij zien, dan kan Hij ons toch ook behoeden voor het kwaad dat wij niet zien? Geloofd zij Zijn Naam! Hij Die ons heeft gemaakt, waakt over ons. Ja, dat heeft Hij al gedaan: in het uur van gevaar heeft Hij ons geholpen. Hij is onze hulp en ons schild, en niemand anders. Hij zal elke strik breken tot aan het einde. Hij maakte de hemel voor ons, en Hij zal ons bewaren voor de hemel. Hij maakte de aarde, en Hij zal ons op haar bijstaan, tot het uur van ons vertrek aanbreekt.

Elk werk van Zijn hand predikt ons dat het onze plicht én onze vreugde is om alleen op Hem te vertrouwen. De hele schepping roept: "Vertrouwt op den HEERE tot in der eeuwigheid; want in den Heere HEERE is een eeuwige rotssteen." "Zo dan, vertroost elkander met deze woorden." De volgende berijming brengt de zin van de psalm over, niet de woorden. We bieden haar de lezer met veel schroom aan:

> *Was de Heere niet, zo mag mijn ziel wel roepen,*
> *was de Heere niet aan mijn kant geweest,*
> *en had Hij geen verlossing dichtbij gebracht,*
> *dan was mijn hulploze ziel gestorven.*
>
> *Had de Heere mij niet ter zijde gestaan,*
> *dan had Satan mijn ziel verslagen;*
> *en Tofet, dat zich wijd en breed opende,*
> *had niet voor niets naar mij gegaapt.*
>
> *Zie, de vloedgolven van toorn en de vloedgolven van de hel*
> *razen in felle, onstuimige stromen voort;*
> *had de Heere mij niet goed beschermd,*
> *dan hadden die wateren mijn ziel overspoeld.*
>
> *Zoals een vogel, zodra de strik van de vogelvanger stukbreekt,*
> *op vrolijke vleugels ontsnapt:*
> *zo barst mijn ziel, van Satans juk verlost,*
> *met vreugde uit, stijgt omhoog en zingt.*

> *Zij bezingt de lof van haar Zaligmaker, de Heere;*
> *zij zingt Zijn lof uit met vreugde en vrolijkheid;*
> *tot Hem zal zij in de hemel haar lied verheffen,*
> *tot Hem Die zowel de hemel als de aarde gemaakt heeft.*

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Volgens de titel is deze heilige mars door koning David gemaakt. Uit de inhoud kunnen we heel duidelijk opmaken welke optocht bedoeld is: de zegevierende terugkeer van de koning en zijn trouwe leger naar Jeruzalem, nadat de gevaarlijke opstand was neergeslagen. Absalom en zijn machtige bende bondgenoten hadden het grootste deel van het volk daartoe opgezweept. — John Mason Good.

Gehele psalm

Deze psalm wordt aan David toegeschreven. Er wordt niet gesproken over één bepaald gevaar of één bepaalde redding. Juist die algemene toon is zo heerlijk, en daardoor is dit een uitstekende lofzang voor de verlosten van elke eeuw en elk land.

Het volk van God leeft nog steeds op vijandelijk terrein. Er zitten verraders in het kamp, en buiten staan talrijke vijanden. De gemeente zou al snel worden uitgeroeid, als de boosaardigheid en macht van haar tegenstanders niet door een hogere macht werden tegengehouden en verslagen. Daarom is dit loflied nooit verouderd. Hoe vaak zijn de tonen van zijn aanbiddende dankbaarheid niet door de wind meegedragen! Waar ter wereld is zijn losbarstende blijdschap niet gehoord? Aan de oevers van de Jordaan en de Nijl heeft men het gezongen, aan de Eufraat en de Tigris.

Aan de oevers van de Tiber en de Rijn, van de Theems en de Forth. Aan de oevers van de Ganges en de Indus, van de Mississippi en de Irrawaddy. En we kijken uit naar een tijd waarin de gemeente alle moeilijkheden te boven is gekomen en de overwinning boven haar banieren wappert. Dan zal ze dit loflied zingen op elk eiland en elk werelddeel van onze aarde. Het jaar van Gods verlosten moet komen. Het heil van Christus zal zich uitstrekken tot de verste uithoeken van de aarde. En als die laatste bevrijding komt, zullen de volken juichen van blijdschap en hun Verlosser prijzen in psalmen, lofzangen en geestelijke liederen. — N. McMichael.

Gehele psalm

In 1582 werd deze psalm gezongen bij een bijzondere gebeurtenis in Edinburgh. Een gevangen predikant, John Durie, was vrijgelaten. Toen hij de stad binnenkwam, stonden tweehonderd vrienden hem op te wachten om hem welkom te heten. Hun aantal groeide, totdat hij midden in een groep van tweeduizend mensen liep. Terwijl ze de lange High Street op liepen, begonnen ze te zingen: "Nu mag Israël zeggen" enzovoort. Ze zongen vierstemmig, met diepe plechtigheid. Iedereen zong mee met de bekende melodie en psalm. Ze waren zelf diep ontroerd, en iedereen die het hoorde ook. Een van de belangrijkste vervolgers zou meer geschrokken zijn van dit gezicht en dit gezang dan van alles wat hij in Schotland ooit had gezien. — Andrew A. Bonar in "Christ and His Church in the Book of Psalms", 1859.

Vers 1

"De HEERE … bij ons." Geestelijk gezien staat Jehova aan de zijde van Zijn volk. Zo niet, dan was het slecht met hen gesteld. God de Vader staat aan hun kant. Zijn liefde voor hen en de band die Hij met hen heeft, brengen Hem daartoe. Vandaar dat alles wat goed is voor hen is klaargemaakt en aan hen geschonken. Hij laat ook niet toe dat iemand hun kwaad doet: ze zijn Hem even dierbaar als Zijn oogappel. Daarom geeft Hij hun Zijn genadige aanwezigheid. Hij ondersteunt

hen onder al hun beproevingen en strijd, voorziet in al hun behoeften, bewaart hen door Zijn macht en behoedt hen voor al hun vijanden.

Van geen enkele kant hebben ze dus iets te vrezen. Ook Christus staat aan hun kant. Hij is hun Borg en hun Zaligmaker. Hij heeft partij voor hen gekozen tegen al hun geestelijke vijanden: zonde, Satan, wereld en dood. Hij heeft Zich met hen verbonden en die vijanden overwonnen. Hij is de Leidsman van hun zaligheid, hun Koning, Die vooropgaat, hen hier beschermt en verdedigt, en hun Vriend is aan het hof in de hemel. Daar is Hij hun Voorspraak en hun pleitende Hogepriester, Die hun zaak bepleit tegen Satan en elke zegen voor hen verwerft.

Ook de Geest van Jehova staat aan hun kant. Hij zet Zijn werk in hen voort, helpt hen bij hun gebeden en smekingen, beschermt hen tegen Satans verleidingen, richt een banier voor hen op wanneer de vijand als een vloed op hen aankomt, en troost hen in al hun neerslachtigheid. Hij werkt hen toe naar de hemel en brengt hen er veilig heen. Maar was dit allemaal niet zo, wat zou er van hen terechtkomen! — John Gill.

Vers 1

"Israël." Met het "Israël" in deze psalm kan Israël in het huis van Laban bedoeld zijn. De Midrasj Tehillim denkt dat de psalm in zijn persoon wordt gesproken. In elk geval krijgen enkele uitdrukkingen een passende betekenis als je ze zo leest. — H.T. Armfield.

Verzen 1-4

Zulke abrupte, onafgemaakte uitdrukkingen aan het begin van de psalm wijzen op zo'n grote blijdschap en juichstemming dat de spreker zijn zinnen niet kan afmaken. — Robert Bellarmijn.

Verzen 1-2

Deze verzen worden enigszins omschrijvend weergegeven, met een onnodige toevoeging van de cursieve woorden in de Statenvertaling. Daardoor verliezen ze veel van hun kracht en wordt hun betekenis vertroebeld. Er wordt veel meer bedoeld en gezegd dan alleen dat God de Israëlieten de overwinning op hun vijanden gaf. De psalm is voorafbeeldend en profetisch. Hij beschrijft de toestand van de gemeente in deze wereld. Ze wordt omringd door vijanden die haar onverzoenlijk haten, dol zijn van woede en haar ondergang willen. De psalm verzekert haar dat ze behouden blijft en voortdurend zal zegevieren, omdat Jehova haar God is.

Hij voorspelt dat al haar vijanden in de toekomst volledig en definitief vernietigd worden. Hij galmt het lied na dat aan de oever van de Rode Zee werd gezongen. Je hoort er de tonen van het nieuwe lied in voor de grote witte troon. De lof en de dank zijn voor JHWH, de geopenbaarde Elohim, Wiens "eeuwige kracht en Goddelijkheid" "uit de schepselen verstaan en doorzien" worden. Ze zijn voor JHWH, de geopenbaarde Sjaddai, Die de vaderen kenden als de Almachtige, door de grote dingen die Hij voor hen deed. Ze zijn voor JHWH, de God Die een verbond met Zijn volk heeft gesloten, de Verlosser.

Het gaat om Jisraël, Gods uitverkoren volk, het heilige volk, Zijn eigen schat boven alle volken. Zo werd het, zoals de rabbijnen zeggen, "Odium generis humani", het mikpunt van de haat van het mensdom. Tegen hen stond "adam" op (niet mensen, maar de mens als geheel) en probeerde hen te vernietigen. Het gaat om Jisraël, Gods uitverkorene, het volk van het verbond, dat zich met de volle verrukking van een persoonlijk "mijn" in God verheugt en zingt: "Was Jehova het niet geweest, Die lanoe was: de onze!" Slap en kil is de weergave "was aan onze zijde".

Jehova was van hén. Dat was hun veiligheid, hun zegen en hun vreugde. — Edward Thomas Gibson, 1818-1880.

Verzen 1,2

1. God was aan onze kant. Hij koos voor ons partij, nam onze zaak op Zich en trad voor ons op. Hij was onze Helper, een hulp die heel dichtbij was, aan onze zijde, vlakbij. Hij was bij ons. Hij stond niet alleen vóór ons, maar ook midden onder ons, als Opperbevelhebber van onze troepen.
2. Die God was Jehova, en daar ligt de nadruk. Was het niet Jehova Zelf geweest, een God van oneindige macht en volmaaktheid, Die onze bevrijding op Zich nam, dan hadden onze vijanden ons overmeesterd. Gelukkig dus het volk wiens God Jehova is, een God Die voor alles toereikend is. Laat Israël dat uitspreken tot Zijn eer, en zich voornemen Hem nooit te verlaten. — Matthew Henry.

Verzen 1, 2, 8

Deze drie dingen neem ik mee in mijn hart, o Heere: "de HEERE, Die bij ons geweest is", dat is voor wat achter ons ligt. "De strik is gebroken", voor nu. "Onze hulp is in den Naam des HEEREN", voor wat voor ons ligt. Ik wil niet moedeloos zijn, en ik kan het niet zijn, hoe ik ook worstel met Satan, met de wereld, of met de opwellingen van mijn goddeloze hart. Dat blijft zo, zolang ik dit "drievoudige snoer" in mijn hand houd, of eigenlijk: zolang het mij vasthoudt. — Alfred Edersheim.

Vers 2

"Ten ware de HEERE" enzovoort. Deze herhaling is niet voor niets. Zolang we in gevaar zijn, is onze angst grenzeloos. Maar is het eenmaal voorbij, dan stellen we ons voor dat het minder was dan het in werkelijkheid was. Dat is de misleiding van Satan: hij wil Gods genade kleiner maken en verduisteren. Daarom spoort David het volk met deze herhaling aan om God meer te danken voor Zijn genadige redding, en hij maakt de gevaren groter die ze hebben doorstaan. Zo leren wij hoe we moeten denken over onze vroegere nood en verdruk-

king, zodat het besef en het gevoel van Gods genade niet uit ons hart verdwijnen. — Maarten Luther.

Vers 2

"Als de mensen tegen ons opstonden." Het kan vreemd lijken dat deze goddeloze, ellendige vijanden, meer monsters dan mensen, zo gematigd worden genoemd, en geen andere naam krijgen dan deze, "mensen". Die naam verdienden ze het allerminst. Er was niets menselijks aan hen behalve de buitenkant en de gedaante. Het waren eerder beesten, ja duivels in de vorm en het uiterlijk van mensen, dan echte mensen. Maar daarmee laat de gemeente zien dat ze het verdere oordeel over hen overlaat aan God, hun rechtvaardige Rechter. Ze maakt hun boosheid er ook groter mee. Het waren immers mensen, en toch lieten ze in hun verlangens en gezindheid een meer dan beestachtige wreedheid en onmenselijkheid zien. — Daniel Dyke (—1614?) in "Comfortable Sermons upon the 124th Psalme", 1617.

Vers 3

"Toen zouden zij ons levend verslonden hebben." Dit beeld kan zijn ontleend aan uitgehongerde wilde dieren die mensen aanvallen en opeten (vergelijk vers 6). Het kan ook gaan om iemand die levend in een graf wordt opgesloten (Spr. 1:12) en daar wordt achtergelaten om te sterven. Of om iemand die door een aardbeving wordt verzwolgen (Num. 16:30). — Daniel Cresswell.

Vers 3

"Toen zouden zij ons levend verslonden hebben." Het woord wijst op eten met een honger die nooit genoeg krijgt. Iedereen die eet, moet ook doorslikken. Maar een gulzigaard is meer een doorslikker dan een eter: hij werkt zijn vlees in zijn geheel naar binnen, en kauwt, kun je zeggen, nauwelijks. Toen Mozes' staf in een slang veranderde, "verslond" die de staven van de Egyptische tovenaars. Vaak wordt het woord gebruikt om onderdrukking uit te drukken (Ps. 35:25): "Laat

hen niet zeggen in hun hart: Heah, onze ziel! laat hen niet zeggen: Wij hebben hem verslonden!" Dat wil zeggen: we zijn hem helemaal kwijt, hij is voorgoed verdwenen, wij hebben hem volledig weggewerkt. In deze woorden wordt de hongerige, roofzuchtige woede van de tegenstander beschreven. — Joseph Caryl.

Vers 3

"Levend." Dit is geen bijwoord, "snel", maar een bijvoeglijk naamwoord: levend. Gulzige monsters van het land en uit de diepte slikken hun eten soms door voordat het leven eruit is. Zo hadden de vijanden van de gemeente haar in één ogenblik vernietigd, als God niet had ingegrepen. — William S. Plumer.

Vers 3

Een tegenwerping. Maar hoe komt dit? Mogen we dan zeggen dat de vromen altijd zullen winnen, dat ze nooit door hun vijanden worden omvergeworpen, maar dat zij juist hun vijanden overwinnen? Uit ervaring weten we dat ze minder in aantal zijn dan de goddelozen. Ze zijn zwakker in macht en kracht. Ze zijn eenvoudiger van verstand en sluwheid, en ze zijn nalatiger in ijver en waakzaamheid dan hun tegenstanders. Hoe komt het dan dat zij toch de overhand krijgen? Het antwoord. De profeet Ezra laat het ons horen in het achtste hoofdstuk van zijn profetie, in het tiende vers. Het staat daar in een paar woorden: "omdat de Heere met hen en voor hen is."

Want ten eerste is Hij sterker dan alle anderen. Geen macht die men tegen Hem of de Zijnen bedenkt, kan Hem tegenhouden, en Hij kan doen wat Hij wil, in de hemel en op aarde.

1. Hij is wijzer dan alle anderen. Hij weet hun plannen steeds te voorkomen, en Hij weet ook hoe Hij alles ten goede kan keren voor Zijn volk.

2. Hij is waakzamer dan alle anderen, als een wachter die op post staat en die elke kans grijpt zodra die zich voordoet. “De Bewaarder Israels zal niet sluimeren, noch slapen.”
3. Ten slotte heeft Hij meer geluk dan allen, zodat Hij in al Zijn ondernemingen goed slaagt. Hij heeft immers altijd succes in alles wat Hij aanpakt, en niemand kan een gedachte van Hem tegenhouden. Sterker nog: het “woord, dat uit Mijn mond uitgaat, … zal doen, hetgeen Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zende”. In een oorlog let men bij een veldheer die telkens wil winnen op vier dingen. Ten eerste: dat hij sterk is. Ten tweede: dat hij wijs is, en slim. Ten derde: dat hij ijverig is. En ten slotte: dat hij geluk heeft.

De overwinning gaat namelijk niet altijd naar de sterke, niet altijd naar de wijze, niet altijd naar de ijverige en niet altijd naar de gelukkige. Soms gaat ze naar de een en soms naar de ander. Maar let op: waar alle vier samenkomen, is altijd de overwinning. Ze zijn alle vier in God. Het is dus geen wonder dat de mensen voor wie Hij de strijd voert, altijd overwinnen en de zege behalen. — Thomas Stint, 1621.

Verzen 4, 5

Een bekend beeld, maar buitengewoon raak en veelzeggend. Een razende brand is een verschrikkelijk gezicht. Maar een rivier die buiten haar oevers treedt en heftig voortstormt, is veel verwoestender, want met geen enkele kracht of macht is ze te bedwingen. Een rivier, zegt hij, wordt met geweldige onstuimigheid voortgedreven. Ze sleurt alles mee wat ze tegenkomt en vernietigt het. Zo is ook de woede van de vijanden van de gemeente, en met menselijke kracht kan niemand haar tegenhouden. Daarom moeten we leren gebruik te maken van Gods bescherming en hulp. Wat is de gemeente immers anders dan, zo zeggen we, een bootje dat aan de oever is vastgemaakt en door het geweld van het water wordt weggesleurd?

Of een struik aan de oever, die de vloed zonder moeite met wortel en al uitrukt? Zo was het volk van Israël in de dagen van David, vergeleken met de volken om hen heen. Zo is in onze tijd de gemeente, vergeleken met haar vijanden. Zo is ieder van ons, vergeleken met de macht van de boze geest. Wij zijn als een struikje dat net groeit en nog geen vaste grond heeft. Maar hij is als de Elbe: hij overstroomt en slaat met grote kracht alles omver, wijd en zijd. Wij zijn als een verdord blad, dat nog even aan de boom hangt.

Hij is als de noordenwind, die met grote kracht de bomen ontwortelt en neerwerpt. Hoe kunnen wij ons dan staande houden of ons verdedigen met onze eigen kracht? — Maarten Luther.

Verzen 4, 5

Eerst de "wateren". Dan de "stroom", de bergstroom. Dan de "stoute wateren", die hun koppen hoog opsteken. Eerst slaan de wateren over ons heen. Dan gaat de stroom over onze ziel, en daarna de stoute wateren. Wie kan de snelle watervloed tegenhouden als hij buiten zijn oevers treedt en over het land raast? Het water spoelt door met een kracht waar niemand tegenop kan: mensen, vee, oogst en huizen worden vernield. Laat de wateren in hun onstuimigheid los, en binnen enkele minuten is een plek van leven, werk en geluk een plek van verwoesting en verdriet.

Misschien is dit een zinspeling op de ondergang van de Egyptenaren in de Rode Zee. De vloeden vielen over hen heen, de diepten bedekten hen, en ze zonken als een steen tot op de bodem. Had God Zijn hand niet uitgestoken om de Israëlieten te redden, dan hadden hun vijanden hen overspoeld. Gelukkig zijn zij die in tijden van gevaar Jehova als schuilplaats hebben, een veilige toevlucht. — N. McMichael.

Vers 5

"Toen zouden de stoute wateren over onze ziel gegaan zijn." Weer hetzelfde: een herhaling, om te laten zien hoe groot het gevaar was

en hoe groot de redding. Zo leren we Gods grote zegeningen niet lichtvaardig voorbij te laten gaan, maar er het meeste uit te halen. — John Trapp.

Vers 5

> *"Wanneer de winden en de zeeën tekeergaan*
> *en dreigen mij te gronde te richten,*
> *dan brengt U hun woede tot bedaren,*
> *als ik maar tot U roep.*
>
> *Een machtige storm heeft vannacht*
> *geprobeerd mijn ziel te verzwelgen;*
> *maar bij het eerste aanbreken van het licht*
> *volgde er een zachte kalmte.*
>
> *Wat reden heb ik dan om te wanhopen,*
> *al staat het kwaad rondom mij heen?*
> *Want geen onheil durft zonder U*
> *te blaffen of te bijten."*

— *Robert Herrick, 1591-1674.*

Verzen 6, 7

Opnieuw komen twee beelden voorbij, om te laten zien hoe dichtbij de ondergang was zonder Gods ingrijpen. Het eerste is het wilde beest dat we al eerder zagen. Maar nu wordt er iets bij gezegd dat de nood nog dringender maakt. Het wilde dier sluipt niet alleen rond, en staat niet alleen klaar om te springen. Het is al gesprongen. Het heeft zijn prooi echt te pakken. Ze zit al tussen zijn tanden vast. Wat een beeldende schildering! Nog één ogenblik wachten, en elke hulp was te laat. Maar dan is Jehova er, precies op dat moment.

Hij loopt recht op het wilde dier af en trekt de trillende prooi uit zijn bloederige muil. Het gevaar is nijpend, maar niets is voor de Heere te moeilijk. "Mijn ziel is in het midden der leeuwen." "Ten dage, als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen." "Hij zal van den hemel zenden,

en mij verlossen, te schande makende dengene, die mij zoekt op te slokken." Het tweede beeld: de vogelvanger. Vakkundig heeft hij zijn strik gespannen. De vogel vliegt erin, zonder iets te vermoeden. Het net valt over hem heen, en in een oogwenk is hij zijn vrijheid kwijt.

Daar ligt hij dan, het arme vogeltje. Zijn hartje bonkt, zijn vleugeltjes slaan vergeefs tegen het net. Hij is volledig in de macht van de vogelvanger. Ontsnappen kan niet. Maar weer verschijnt de Heere, en Zijn aanwezigheid betekent veiligheid. Hij gaat naar het net, tilt het op van de grond, en de vogel vliegt weg, strijkt neer op een boom in de buurt en zingt tussen de takken. "Want Hij zal u redden van den strik des vogelvangers." God redt Zijn volk van de sluwe streken en listen van hun vijanden, net zoals Hij hen redt van openlijk geweld. — N. McMichael.

Verzen 6, 7

We zijn verlost, 1. als een lam uit de kaken van een roofdier. God heeft ons "in hun tanden niet … overgegeven tot een roof". Dat betekent dat ze geen macht hadden tegen Gods volk, behalve de macht die hun van boven werd gegeven. Ze konden alleen hun prooi worden als God ons aan hen overgaf. Daarom werden we gered: God wilde niet dat we vernietigd werden.

1. Als "een vogel", een klein vogeltje (het Hebreeuwse woord betekent mus), "uit den strik der vogelvangers". De vijanden zijn zeer sluw en vol haat. Ze leggen strikken voor Gods volk om hen in zonde en moeilijkheden te brengen en daar te houden. Soms lijkt het of ze hun doel hebben bereikt: Gods kinderen zitten vast in de strik en kunnen zichzelf er net zomin uit helpen als een zwak, dom vogeltje. Dan breekt Gods tijd aan om te verschijnen en hen te hulp te komen. Als alle andere vrienden hen laten vallen, breekt God de strik en maakt Hij de plannen van de vijanden tot dwaasheid. "De strik is gebroken, en wij zijn ontkomen." — Matthew Henry.

Vers 7

"Onze ziel is ontkomen, als een vogel uit den strik der vogelvangers" enzovoort. Er zijn allerlei strikken voor vogels: vallen, vogellijm, geweren en meer. Wie kan alle gevaren opnoemen die de vromen bedreigen, van Satan en van de wereld? Ps. 91:3, Hos. 5:1. "Wij zijn ontkomen", niet door onze eigen handigheid of slimheid, maar alleen door Gods genade en macht. Zo wordt elke list vruchteloos gemaakt, en blijft onze vrijheid behouden. — Martin Geier.

Vers 7

"Onze ziel is ontkomen, als een vogel uit den strik der vogelvangers" enzovoort. Ik weet zeker dat er geen dag in ons leven voorbijgaat waarop Satan niet ergens een strik voor onze ziel legt. Dat is des te gevaarlijker omdat je hem niet ziet. En als je hem wel ziet, is hij gevaarlijk omdat je hem misschien negeert en niet serieus neemt. Nog iets weet ik evenzeer zeker. Komt iemand 's avonds thuis met een geweten dat geen aanstoot geeft aan God of mensen, dan is dat niet door enige kracht of macht van hemzelf.

Was de Heere zijn Gids en Behouder niet geweest, dan was hij overgeleverd, ja, dan had hij zichzelf overgeleverd als prooi voor de tanden van de verslinder. Ik geloof dat er maar weinig van Gods heiligen zijn die nooit zo'n tijd van zware verzoeking hebben gekend. Satan liet dan al zijn boosaardigheid en macht los. Hij fluisterde hun de ene ingeving na de andere in, en bracht de ene beproeving na de andere, zoals bij Job. Ze waren bijna bezweken, als ze al niet onderweg waren gevallen. En dan, misschien op een moment dat ze het niet verwachtten, ging Satan weg: verslagen en teleurgesteld, met zijn prooi uit zijn handen gerukt.

Ook zij hebben dankbaar moeten erkennen: "Onze ziel is ontkomen, als een vogel uit den strik der vogelvangers; de strik is gebroken, en wij zijn ontkomen." Ja, reken erop: onze beste en enige hoop

“is in den Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft”. — Barton Bouchier.

Vers 7

“Onze ziel is ontkomen, als een vogel.” De vogelvanger had in deze wereld zijn lijmstokken uitgezet. Onze ziel bleef erin hangen met haar veren, dat zijn onze gevoelens en verlangens. Nu zijn we inderdaad ontkomen, maar het is de Heere Die ons heeft bevrijd. — Thomas Adams.

Vers 7

“Als een vogel uit den strik der vogelvangers.” Gevaren omringen de ziel van alle kanten.

1. Wereldsgezindheid verstrikt haar. Dat is een van de allergrootste gevaren waartegen Gods volk zich bijzonder moet hoeden. Het is de vijand van alles wat geestelijk is in onze gedachten en gevoelens.
2. Zelfzucht verstrikt haar. Dat is een vijand van alle eenvoudige weldadigheid, van elke royale vrijgevigheid en van christelijke liefde voor mensen.
3. Ongeloof verstrikt haar. Dat is de vijand van het gebed, van openhartig vertrouwen en van elke persoonlijke inzet als christen. Het zijn geen ingebeelde gevaren. We komen ze elke dag tegen. Ze bedreigen ons overal, en vaak moeten we treuren over de ravage die ze in ons hart aanrichten. — George Barlow, in een “Homiletic Commentary on the Book of Psalms”, 1879.

Vers 7

“De strik is gebroken.” God heeft er geen enkele moeite mee om Zijn volk uit de handen van de vijand te halen, ook wanneer die de vromen in zijn macht heeft. Het is voor Hem zo eenvoudig als het stukmaken

van een net van draad of garen, waarmee vogels worden gevangen. — David Dickson.

Vers 7

"De strik is gebroken, en wij zijn ontkomen." Ons leven ligt altijd open voor de strikken van Satan. We zijn als domme vogels, die elk moment kunnen worden meegesleurd. Toch baant de Heere voor ons een weg om te ontkomen. Ja, juist wanneer Satan het zekerst van ons denkt te zijn, worden de strikken door Gods machtige kracht gebroken en worden wij bevrijd. Dat ervaren we bij mensen die van binnen worden gekweld en onder zware zwaarmoedigheid gebukt gaan. Als ze volkomen wanhopig lijken en bijna, zou je zeggen, omkomen, dan komt op het laatste nippertje, in de uiterste nood, de zoete troost van Gods Heilige Geest, en die richt hen weer op.

Als wij het dichtst bij omkomen zijn, is God het dichtst bij met Zijn hulp. "Ten ware dat de HEERE mij een Hulp geweest ware", zegt David, "mijn ziel had bijna in de stilte gewoond." En dit merken we nog op, tot troost van het zwakke geweten. Satan is sluw, en daarmee verontrust hij gewoonlijk velen. Omdat het vleselijke bederf in hen zit, wil hij hun wijsmaken dat ze daarom niet van Christus zijn. Daarin speelt hij de bedrieger. Hij legt de verkeerde maatstaf aan ons aan: die van volmaakte heiliging. Die maatstaf hoort bij Christus' leden die in de hemel zegevieren, niet bij hen die op aarde strijden.

De zonde die in mij overblijft, bewijst niet dat ik daarom niet in Christus ben. Anders had Christus geen leden op aarde. Maar de genade die de nieuwe gezindheid werkt, die de natuur nooit kon bewerken, bewijst zonder twijfel dat wij in Christus Jezus zijn. — Thomas Stint.

Vers 8

"Onze hulp is in den Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft." De aarde, waar de strik ligt, heeft Hij gemaakt. Daarom mag Hij de strik met recht stukmaken, want die is onrechtmatig op Zijn ter-

rein gelegd. De hemel heeft Hij gemaakt: dat is de echte plek voor de opstijgende vleugels van de zielen die Hij heeft bevrijd. Zo kunnen ze juichend wegvliegen uit hun vroegere gevangenis. Zelf kwam Hij naar de aarde, de Heere Jezus, in Wiens Naam onze hulp is, om de strik te breken. Daarna ging Hij terug naar de hemel, zodat wij zouden wegvliegen "als duiven tot haar vensters" (Jes. 60:8), langs dezelfde weg die Hij ons wees. — Richard Rolle van Hampole (1340), in "Neale and Littledale".

Vers 8

"Onze hulp is in den Naam des HEEREN." Wat de ervaring uit het verleden ons het mooiste oplevert, is dat we God eer geven door voor de tijd die komt op Hem te vertrouwen, zoals hier gebeurt. — David Dickson.

Vers 8

"Des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft." Het lijkt wel of de psalmist zegt: zolang ik hemel en aarde zie, zal ik nooit twijfelen. Mijn hoop is gericht op die God, Die al deze dingen uit niets heeft gemaakt. Zolang die twee grote, blijvende gedenktekens van Zijn macht voor mijn ogen staan, hemel en aarde, zal ik nooit de moed verliezen. Zo zegt ook de apostel in 1 Petr. 4:19: "dat zij hun zielen Hem, als den getrouwen Schepper, bevelen met weldoen." O christen, denk eraan: als je op God vertrouwt, vertrouw je op een almachtige Schepper.

Hij kan helpen, hoe hopeloos jouw geval ook is. God kon scheppen toen Hij niets had om op te werken. Dat is één wonder. Hij kon scheppen toen Hij niets had om mee te werken. Dat is nog een wonder. Waar is het gereedschap gebleven waarmee Hij de wereld maakte? Waar is de troffel waarmee Hij de hemel overwelfde, en de spade waarmee Hij de zee groef? Waarop moest God werken, en waarmee, toen Hij de wereld maakte? Hij maakte haar uit niets. En nu vertrouw jij je ziel toe aan diezelfde getrouwe Schepper. — Thomas Manton.

Vers 8

De Romeinen kwamen eens zo in het nauw, dat ze de wapens uit de tempels van hun goden moesten halen om mee te vechten. Zo wonnen ze. Dat moet ook de weg zijn van elke goede christen in tijden van openbare nood: hij vlucht naar de wapens van de gemeente, gebeden en tranen. De muren van de Spartanen waren hun speren, de muren van de christen zijn zijn gebeden. Zijn hulp is in de Naam van de HEERE, Die zowel hemel als aarde heeft gemaakt. — Edmund Calamy.

Vers 8

De Franse protestanten openen hun openbare eredienst altijd met de laatste zin van deze psalm. Geen gedachte geeft meer moed en troost. — Job Orton, 1717-1783.

Vers 8

"Onze hulp is in den Naam des HEEREN" enzovoort. Dit zijn woorden van een jubelend geloof dat overwint: "Onze hulp is in den Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft." Dat is alsof hij zegt: de Maker van hemel en aarde is mijn God en mijn Helper. Zie waarheen hij vlucht in zijn grote nood. Hij geeft de moed niet op, maar roept tot de Heere, als iemand die nog verwachtingsvol hoopt op uitkomst en troost. Houd ook jij je aan die hoop, en doe zoals hij. David werd niet verzocht om te wanhopen.

Denk dus ook niet dat jouw verzoekingen je zijn toegezonden om je in verdriet en wanhoop te laten wegzinken. Word je tot aan de poorten van de hel neergedrukt? Geloof dan vast dat de Heere je weer zal oprichten. Ben je gekneusd en gebroken? Weet dat het de Heere is Die je weer helpt. Is je hart vol verdriet en zwaarmoedigheid? Zoek dan troost bij Hem Die zei dat een gebroken geest een offer voor Hem is (Ps. 51:19). Zo zet hij de eeuwige God, de Maker van

hemel en aarde, tegenover alle nood en gevaar, tegenover de vloeden en overstromingen van alle verzoekingen.

Met één ademtocht slokt hij als het ware alle razende furiën van de hele wereld en van de hel zelf op, zoals een klein druppeltje water door een machtig laaiend vuur wordt opgeslokt. En wat is de wereld, met al haar kracht en macht, vergeleken bij Hem Die hemel en aarde gemaakt heeft! — Thomas Stint.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

"De HEERE, Die bij ons geweest is." Wie is deze Heere? Waarom staat Hij aan onze kant? Waaruit blijkt dat? En wat betekent dat voor ons: wat moeten wij doen?

Verzen 1-3

Je kunt de tekst op vier manieren bekijken: 1. In het leven van Jakob, die ook Israël heet.

1. In de geschiedenis van het hele volk.
2. In de geschiedenis van de gemeente door de eeuwen heen.
3. In ons eigen levensverhaal.

Verzen 1-5

1. Wat er mis had kunnen gaan.
2. Waarom het niet is misgegaan.

Verzen 1-5

1. Hoe het Gods volk zou zijn vergaan zonder dat de Heere aan hun kant stond.

(a) Wat als ze in handen van hun vijanden waren gevallen? Ps. 124:2,3. Israël, overgelaten aan Farao en zijn leger in Mozes' tijd. Overgelaten

aan de Kanaänieten in de tijd van Jozua. Aan de Midianieten in Gideons tijd. Juda aan de Assyriërs in Hizkia's tijd: "Toen zouden zij ons levend verslonden hebben" enzovoort.

(b) Wat als ze op zichzelf waren aangewezen? "Een stroom zou over onze ziel gegaan zijn." Ps. 124:4,5.

1. Hoe het Gods volk vergaat, nu de Heere aan hun kant staat. (a) Alles wat hun vijanden tegen hen bedenken, loopt op niets uit. (b) Hun verdriet van binnen slaat om in vreugde.

(c) Hun moeiten, van binnen en van buiten, werken samen ten goede. — G.R.

Verzen 2,3

1. Ons levend verslinden: dat is wat onze kwaadwillige vijanden willen. 2. Ons levend bewaren: dat is wat onze trouwe God doet.

Vers 6

1. Het Lam.
2. De Leeuw.
3. De Heere.

Vers 6

1. Ze willen ons maar al te graag opeten.
2. Ze kunnen ons niet verslinden, tenzij de Heere dat toestaat.
3. We moeten God loven, want Hij laat hen ons geen kwaad doen.

Vers 6

1. Wat de mensen tegen de rechtvaardigen in de zin hebben, het kwaad dat ze willen.

(a) Ze willen hen plunderen.

(b) Ze willen hen kapotmaken: "In hun tanden … tot een roof."

1. Wat God wil, Zijn goede wil. "De HEERE zij geloofd" enzovoort.

(a) Wat daaruit blijkt: goede mensen kunnen, voor een deel en een tijdlang, aan de goddelozen worden uitgeleverd.

(b) Wat daardoor vaststaat: ze worden nooit helemaal aan hen uitgeleverd. — G.R.

Vers 7

1. De verstrikte ziel.

(a) Wie legt de strikken? Goddelozen zijn vogelvangers, en Satan ook. "Satan, de vogelvanger, hij verraadt op duizend wijzen wie niet op zijn hoede staat."

(b) Hoe? Door verzoekingen: tot trots of wereldsgezindheid, dronkenschap, dwaling of begeerte, al naar de smaak en gewoonte van de enkeling.

1. De ontsnapte ziel: "Onze ziel is ontkomen" enzovoort. "De strik is gebroken", niet door onszelf, maar door de hand van God. — G.R.

Vers 7

1. Een vogel.
2. Een strik.
3. Een vangst.
4. Een ontsnapping.

Vers 8

Onze Schepper, onze Helper. Er is in deze zaak bijzondere troost te vinden in de schepping.

Vers 8

1. De Helper: "den HEERE, Die hemel en aarde gemaakt heeft", want in Zijn werken heeft Hij overvloedig laten zien wat Hij vermag.
2. De geholpene. "Onze hulp" is: (a) in Zijn Naam beloofd.

(b) in Zijn Naam gezocht. Dat maakt haar tot onze hulp. — G.R.

Vers 8

1. Er is hulp voor ons. Voor bedrukte zondaars, voor langzame leerlingen, voor bevende belijders, voor onwennige reizigers en voor zwakke arbeiders. 2. Die hulp ligt in Gods Naam: in alles wat Hij is — "Alzo zullen zij Mijn Naam op de kinderen Israels leggen" — in Zijn evangelie — "een uitverkoren vat, om Mijn Naam te dragen" — en in Zijn gezag: "In den Naam van Jezus Christus, den Nazarener, sta op" enzovoort.
2. Daarom gaan wij met volle kracht aan het werk. — W.J.

Werken over de honderdvierentwintigste psalm

Eerst een bundel preken met de titel "Comfortable sermons upon the 124 psalme. Being thankfull Remembrances for God's wonderfull deliverance of us from the late gunpowder treason. Preached before the Lady Elizabeth Her Grace, at Combe. By Daniel, Dike, Bachelor in Divinity"... Uitgegeven in Londen in 1635, daarvoor al in 1617, als kwarto. Het is niets waard.

Dan "An Exposition on the 124, 125, 126. Psalmes called the Psalmes of Degrees, or The Churches Deliverance. Plainly set forth for the benefit of God's Church. By Thomas Stint".... Gedrukt in Londen in 1621, octavoformaat, buitengewoon schaars.

© 2026 Teun van der Plas
Alle rechten voorbehouden.

De Nederlandse vertaling van ‘The Treasury of David’ van Charles H. Spurgeon is een uitgave van Teun van der Plas. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de vertaler.

CHARLES H. SPURGEON

Davids Schatkamer

Deel VII
Psalm 125 – 150

Vertaald uit het Engels door Teun van der Plas
naar 'The Treasury of David'

© 2026 Teun van der Plas

Inhoud

Psalm 125 3
Psalm 126 30
Psalm 127 70
Psalm 128 107
Psalm 129 136
Psalm 130 162
Psalm 131 213
Psalm 132 236
Psalm 133 301
Psalm 134 324
Psalm 135 340
Psalm 136 391
Psalm 137 450
Psalm 138 495
Psalm 139 537
Psalm 140 632
Psalm 141 671
Psalm 142 714
Psalm 143 746
Psalm 144 802
Psalm 145 859
Psalm 146 930
Psalm 147 969
Psalm 148 1032
Psalm 149 1071
Psalm 150 1101

Psalm 125

Titel

“Een lied van de trappen.” Weer wordt er een stap omhoog gezet; weer is er een rustplaats op de pelgrimsroute bereikt. Je merkt hier zeker dat we hoger komen. Volle zekerheid over de jaren die nog komen is immers een hogere vorm van geloof dan de Heere danken voor nieuwe reddingen. Eerst heeft het geloof Jehova geprezen om verlossingen uit het verleden. Nu stijgt het op naar een rotsvast vertrouwen dat gelovigen ook nu en straks veilig zijn. Het getuigt dat wie zich aan de Heere toevertrouwt, voor altijd veilig is. We kunnen ons de pelgrims goed voorstellen: ze zingen dit lied terwijl ze rond de stadsmuren lopen.

We beweren niet dat David deze psalm geschreven heeft. Maar daar is net zoveel grond voor als voor de bewering van anderen dat hij ná de ballingschap is ontstaan. Het ligt voor de hand dat alle pelgrimspsalmen door dezelfde schrijver zijn gedicht of in elk geval bijeengebracht. En omdat enkele ervan zeker van David zijn, is er alle reden om hem de overige niet af te nemen.

Indeling

Eerst horen we een lied van heilig vertrouwen (Ps. 125:1-2). Dan volgt een belofte (Ps. 125:3) en daarna een gebed (Ps. 125:4). Tot slot klinkt er een waarschuwing.

Uitleg

Vers 1

"Die op den HEERE vertrouwen, zijn als de berg Sion." De nadruk ligt op Degene op Wie zij vertrouwen: Jehova, de Heere. Wat een voorrecht dat we bij God mogen uitrusten! En hoe ver buigt Jehova Zich naar ons toe, dat Hij het vertrouwen van Zijn volk wil zijn! Ergens anders op vertrouwen is zinloos. Hoe blinder zo'n misplaatst vertrouwen is, hoe bitterder de teleurstelling achteraf. Maar vertrouwen op de levende God is geheiligd gezond verstand. Daar hoeven we ons niet voor te verontschuldigen, want de uitkomst bewijst zelf dat het klopt.

Er bestaat geen enkele denkbare reden om Jehova niet te vertrouwen. Er is daarentegen elk mogelijk argument om het wél te doen. Maar zelfs als we alle argumenten even vergeten, bewijst het eind van de weg hoe wijs dit vertrouwen was. De vrucht van het geloof is geen toeval en geen uitzondering. De zegen is niet voor sommigen die vertrouwen, maar voor allen die op de Heere vertrouwen. Wie op Jehova vertrouwt, staat even vast, stevig en onwrikbaar als de berg waar David woonde en waar de ark rustte. Die berg Sion verplaatsen was onmogelijk; alleen al het idee was belachelijk.

"Die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid." Sion was het beeld van eeuwige onwrikbaarheid. Volgens het Hebreeuws "zit" deze heuvel "in eeuwigheid", zonder te bukken en zonder heen en weer te schuiven. Zo kent ook wie Jehova aanbidt en op Hem vertrouwt een rust die door haar volmaakte kalmte als het ware een spiegel is. En dat is niet zonder reden: zijn hoop is zeker, en over zijn vertrouwen zal hij nooit beschaamd uitkomen. De Heere zit als Koning voor altijd op Zijn troon. Zo zit ook Zijn volk als op een troon, in volmaakte vrede, zolang het vast op Hem vertrouwt.

Dit is ons deel, nu en straks. We zijn zo standvastig als de berg van God, we zijn dat altijd geweest en we zullen het blijven. Sion kan niet

verplaatst worden en verplaatst zichzelf ook niet. Zo kan ook Gods volk niet bewogen worden: niet lijdelijk, door geweld van buiten, en niet actief, door onbestendigheid van binnen. Geloof in God geeft vastheid en een stevige grond. Hij Die met Zijn kracht de bergen vastzet, houdt met diezelfde macht de harten overeind van wie op Hem vertrouwen. Deze standvastigheid duurt "in eeuwigheid". Daarom mogen we er zeker van zijn dat geen enkele gelovige verloren zal gaan, in het leven niet en in de dood niet, in de tijd niet en in de eeuwigheid niet. We vertrouwen op een eeuwige God, en daarom is onze veiligheid eeuwig.

Vers 2

"Rondom Jeruzalem zijn bergen; alzo is de HEERE rondom Zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid." De heuvel Sion toont ons hoe standvastig de gelovige is. De bergen eromheen worden tekenen van de Heere, Die ons van alle kanten omringt. Die bergen vormen weliswaar geen gesloten ringmuur om de heilige stad. Toch staan ze als wachtposten bij haar poorten. God sluit Zijn volk niet op achter wallen en bolwerken, alsof hun stad een gevangenis zou zijn. Maar Hij bestuurt alles in Zijn voorzienigheid zo, dat Zijn heiligen even veilig zijn als achter de sterkste vestingmuren.

Wat een dubbele zekerheid houden deze twee verzen ons voor! Eerst staan we vast, dan zijn we ook nog verschanst. Eerst zijn we neergezet, dan worden we bewaakt. Eerst zijn we gemaakt als een berg, dan worden we beschermd als door bergen. Dat is geen dichterlijke taal maar werkelijkheid. En het is geen voorrecht voor even: het blijft zo voor altijd. Kies zelf een beginpunt: "van nu aan" omringt Jehova Zijn volk. Kijk zo ver vooruit als je wilt: de bescherming reikt "tot in der eeuwigheid". Merk op dat er niet staat dat Jehova's macht of wijsheid de gelovigen verdedigt.

Er staat dat Hij Zélf rondom hen is. Zijn eigen Persoon is hun bescherming en Zijn Godheid hun wacht. Zo leren we dat het volk van

de Heere uit mensen bestaat die Hem vertrouwen. Zo worden ze in het eerste vers immers beschreven. De lijn van het geloof is de lijn van de genade. Wie op de Heere vertrouwt, is door de Heere uitgekozen. Samen bewijzen deze twee verzen dat de heiligen eeuwig veilig zijn. Ze blijven staan waar God hen heeft neergezet, en God moet hen voor altijd voor alle kwaad behoeden. Een grotere veiligheid is nauwelijks te bedenken dan de veiligheid die hier voor ons wordt beschreven.

Vers 3

"Want de scepter der goddeloosheid zal niet rusten op het lot der rechtvaardigen; opdat de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken." Al omringt de Heere hen, toch moet Gods volk niet denken dat het van moeiten gevrijwaard blijft. De macht en de vervolging van goddelozen kunnen ze heel goed voelen. Zelfs binnen Abrahams gezin werd Izak bespot door Ismaël. Assyrië legde zijn scepter zelfs op Sion zelf. Mensen zonder genade regeren vaak en zwaaien de roede. Als ze dat doen, laten ze die vrijwel zeker hard neerkomen op het gelovige volk van de Heere.

Dan kermen de vromen onder hun onderdrukkers. Egyptes roede woog buitengewoon zwaar op Israël, maar er kwam een dag waarop ze werd gebroken. God heeft aan het lijden van Zijn uitverkorenen een grens gesteld. De roede mag op hun erfdeel neerkomen, maar niet erop blijven rusten. Rechtvaardigen hebben een erfdeel dat niemand hun kan afnemen: God heeft hen er in Zijn genade tot erfgenamen van gemaakt. De roede van de goddelozen mag op dat erfdeel slaan, maar kan er nooit blijvend de baas over zijn. De heiligen blijven voor altijd. Hun leed blijft niet. Hier hebben alle rechtvaardigen die in handen van goddelozen zijn een sterk argument voor hun gebed.

"Opdat de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken tot onrecht." Onderdrukking heeft de neiging om de beste mensen tot een overhaaste daad te drijven, om zichzelf te bevrijden of zich te wre-

ken. Wordt de pijnbank te lang gebruikt, dan kan zelfs de geduldigste lijder uiteindelijk bezwijken. Daarom legt de Heere de tirannie van de goddelozen aan banden. Hij had bepaald dat een Israëliet die straf verdiende, niet zomaar naar willekeur geslagen mocht worden. De grens was veertig slagen min één. Dan mogen we dus verwachten dat Hij ook aan het lijden van onschuldigen een grens zal stellen.

Hij zal niet toestaan dat ze tot het uiterste worden gedreven. Vooral in de duur ervan zal Hij de heerschappij van de vervolger beperken. Want hoe langer onderdrukking duurt, hoe zwaarder ze wordt, tot ze niet meer te dragen is. Daarom zei de Heere Zelf over een bepaalde verdrukking: "En zo die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden." Het lijkt erop dat zelfs rechtvaardige mensen in kwade dagen gevaar lopen te zondigen. En de Heere wil niet dat zij voor de druk van hun tijd zwichten om aan het lijden te ontkomen.

Goddeloze mensen gebruiken hun macht en invloed, zodra ze bovenaan staan, om de rechtvaardigen te misleiden of te dwingen. De vromen mogen dat niet als excuus aanvaarden en voor die kwade druk door de knieën gaan. Ze moeten zich juist met al hun kracht verzetten, tot het God behaagt het geweld van de vervolger te stoppen en Zijn kinderen rust te geven. Dat belooft de Heere hier te doen, als Zijn tijd gekomen is.

Vers 4

"HEERE! doe den goeden wel, en dengenen, die oprecht zijn in hun harten." Wil een mens echt goed zijn, dan moet hij goed zijn van hart. Wie op de Heere vertrouwt, is goed. Geloof is immers de wortel van gerechtigheid en het bewijs van oprechtheid. Geloven in God is iets goeds en oprechts, en de invloed ervan maakt de rest van de mens ook goed en oprecht. Zulke mensen zal God goeddoen. Het gebed uit de tekst is eigenlijk een belofte in andere vorm. Want wat de Heere

ons ingeeft te vragen, belooft Hij in feite ook te geven. Jehova zal het kwaad van Zijn volk wegnemen en hen in de plaats daarvan overladen met allerlei goeds. Als de roede van de goddelozen weg is, zullen Zijn eigen roede en staf ons troosten.

Intussen is het onze taak te bidden dat het alle oprechten goed mag gaan die nu tussen de mensen leven. God zegene hen en doe hun goed op elke mogelijke manier. We wensen het beste voor wie het goede doen. De kromme mensen kwellen ons zó, dat we des te meer zegen willen afbidden over de oprechten.

Vers 5

"Maar die zich neigen tot hun kromme wegen, die zal de HEERE weg doen gaan met de werkers der ongerechtigheid." Je vindt altijd twee soorten mensen: de oprechten en de mensen van de kromme wegen. Helaas wisselen sommigen van groep. Dat is dan geen gelukkige bekering, waarbij iemand de kronkelsteegjes van het bedrog verlaat voor de grote weg van de waarheid. Het is een ongelukkig afglijden: de hoofdweg van eerlijkheid en heiligheid wordt ingeruild voor de zijpaadjes van het kwaad. Zulke afvalligen zijn er in alle tijden en op alle plaatsen geweest, en David kende er genoeg.

Saul, Achitofel en nog anderen kon hij nooit vergeten. Wat is het droevig als mensen die eens de goede kant op liepen, ervan afbuigen! Kijk maar hoe de valse harten te werk gaan. Eerst turen ze naar kromme wegen. Dan kiezen ze er een uit en maken er "hun kromme wegen" van. En dan slaan ze die werkelijk in. Terug naar het verderf willen ze niet; ze willen alleen even een bocht nemen en dan weer op de goede weg uitkomen. De rechte weg wordt wat lastig, dus nemen ze een omweg. Die moet uiteindelijk wel goed uitkomen, ook al wijkt hij iets af van de juiste lijn.

Deze mensen zijn niet oprecht van hart. Ze zijn niet goed en ze vertrouwen niet op Jehova. Daarom behandelt de Heere hen anders dan Zijn eigen volk. Op de dag van de terechtstelling worden deze

huichelaars en meelopers naar dezelfde galg gebracht als de openlijk goddelozen. Eens wordt alle zonde uit het heelal verbannen, zoals ter dood veroordeelde misdadigers de stad uit worden gebracht. Dan komen heimelijke verraders samen met openlijke rebellen buiten te staan. Gods waarheid legt hun verborgen bezigheden bloot en leidt hen weg. Tot verbazing van velen krijgen ze dezelfde plaats als wie openlijk ongerechtigheid deed.

"Vrede zal over Israel zijn!" Sterker nog: juist doordat de bedriegers worden geoordeeld, krijgt het ware Israël vrede. Als God de ontrouwen treft, valt er niet één slag op de trouwen. Wie de Heere heeft uitgekozen, is niet alleen als Salem; hij heeft ook salem, dat wil zeggen vrede. Als een vorst heeft Israël met God gestreden en overwonnen. Daarom hoeft hij voor het gezicht van mensen niet bang te zijn. Zijn worsteling is voorbij: de zegen van de vrede is over hem uitgesproken. Wie vrede met God heeft, kan in alle dingen vrede genieten.

Leg het eerste en het laatste vers naast elkaar: Israël vertrouwt op de Heere (Ps. 125:1) en Israël heeft vrede (Ps. 125:5).

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Op de trappen van de christelijke deugd vertegenwoordigt deze psalm de zesde trede: het vertrouwen dat de christen op de Heere stelt. "Terwijl we opklimmen en onze gedachten in liefde en vroomheid naar de Heere onze God verheffen, leert deze psalm ons ons oog niet te vestigen op mensen die in de wereld voorspoedig zijn met een valse gelukzaligheid." (Augustinus.) — H. T. Armfield, in "The Gradual Psalms," 1874.

Gehele psalm

Deze korte psalm laat zich samenvatten met de woorden van de profeet (Jes. 3:10-11): "Zegt den rechtvaardige, dat het hem wel gaan zal …

Wee den goddeloze, het zal hem kwalijk gaan." Zo houden de psalmen ons, net als de wet en de profeten, vaak leven en dood, zegen en vloek voor ogen. — Matthew Henry, 1662-1714.

Vers 1

"Die op den HEERE vertrouwen." Valt het je op dat hij hier geen enkel werk opdraagt? Hij spreekt alleen over vertrouwen. Onder het pausdom kreeg men in benarde tijden het advies om een of andere godsdienstige gewoonte te beginnen: vasten, op bedevaart gaan, en nog meer van die dwaze vrome werken. Men bedacht die als een verheven eredienst voor God. Daarmee meende men de zonde te kunnen betalen en het eeuwige leven te verdienen. De psalmist daarentegen toont ons het gewone, eenvoudige pad naar God. Het belangrijkste anker voor ons behoud, zegt hij, is dit: hopen op de Heere en op Hem vertrouwen.

En de grootste dienst die we God kunnen bewijzen, is niets anders dan Hem vertrouwen. Want het is de eigen aard van God om alles uit niets te maken. Zo roept Hij leven voort, midden in de dood, en licht midden in het donker. Precies dát geloven is de kern en het meest eigen kenmerk van het geloof. Ziet God dan iemand die op Hemzelf lijkt, iemand die gelooft dat er in gevaar hulp is, in armoede rijkdom, in zonde gerechtigheid, en dat alleen omdat God barmhartig is in Christus, dan kan God zo iemand niet haten en niet loslaten. — Maarten Luther (1483-1546), in "A Commentary on the Psalms of Degrees."

Vers 1

"Die op den HEERE vertrouwen." Wie met God te maken heeft, moet dat doen in vertrouwen. Hij geeft alleen troost aan wie Hem geloven. En dat bewijzen ze door ander vertrouwen los te laten en het uiterste voor God te wagen. Hoe strakker onze verwachtingen op God gericht blijven, hoe hoger onze verwachtingen mogen reiken. — Matthew Henry.

Vers 1

"Die op den HEERE vertrouwen" enzovoort. Vertrouw daarom op de Heere, altijd, volledig en voor alles wat je nodig hebt. — Robert Nisbet, in "The Songs of the Temple Pilgrims," 1863.

Vers 1

"Zijn als de berg Sion." De één is als zand: het schuift voortdurend en laat je zakken. Zie Matth. 7:26. De ander is als de zee, die nooit tot rust komt. Zie Jes. 57:20 en Jak. 1:6. Een derde is als de wind: je weet nooit welke kant hij opgaat. Zie Ef. 4:14. Gelovigen daarentegen zijn als een berg: krachtig, vast en veilig. Tegen iedere ziel die op Hem rekent, zegt de Heere: "gij zijt Petrus." — W. Hr. J. Page, van Chelsea, 1883.

Vers 1

"Als de berg Sion" enzovoort. Groot is de vastheid van het geluk van een gelovige. — John Trapp, 1601-1669.

Vers 1

"De berg Sion, die niet wankelt" enzovoort. Luitenant Conder gaf zijn oordeel over de belangrijke verkenning van Mr. Maudslay. "Vooral dit maakt ze waardevol," schreef hij: "al is het metselwerk misschien vernield en verdwenen, in de rotsrichels, die onverwoestbaar zijn, kunnen we nog altijd sporen van de oude ringmuur hopen te vinden." Dat klopt volkomen. Wat mensen gemaakt hebben, kunnen mensen slopen. Maar de eeuwige bergen lachen om hun woede. Toch hoor je dit niet zonder te beseffen hoe krachtig en verheven die prachtige beschrijving is van de onwrikbaarheid van gelovigen:

"Die op den HEERE vertrouwen, zijn als de berg Sion, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid." — James Neil, in "Palestine Explored," 1882.

Vers 1

"Die niet wankelt, maar" enzovoort. Van de Heere Zelf kunnen ze nooit losraken. Soms worden ze wel weggehaald uit Zijn huis en bij Zijn inzettingen vandaan, zoals dat David ook overkwam. Ze kunnen ook Zijn genadige nabijheid kwijtraken en de gevoelde omgang met Hem. En de dood haalt hen uit de wereld. Maar uit de liefde van Zijn hart worden ze nooit weggehaald. Uit het verbond van Zijn genade, dat vast en eeuwig is, ook niet. Uit Zijn gezin evenmin, want daarin zijn ze opgenomen. Van de Heere Jezus Christus raken ze niet los: niet uit Zijn handen en armen, niet van Zijn hart, en niet van Hem als de grond waarop ze zijn gebouwd.

Ook uit de staat van genade, in wedergeboorte of in rechtvaardiging, vallen ze niet. Nee, ze blijven voor eeuwig in de liefde van God, in het verbond van Zijn genade, in de handen van Zijn Zoon, in de genade waarin ze staan en in het huis van God. — John Gill, 1697-1771.

Vers 1

"Blijft in eeuwigheid." Zo zeker als de berg Sion nooit "verplaatst" zal worden, zo zeker blijft de gemeente van God bewaard. Is het niet eigenaardig dat goddeloze en afgodische machten niet samen de handen ineen hebben geslagen om deze berg weg te graven en in zee te gooien? Dan was een belofte waar Gods volk zo van geniet tenietgedaan! Pas als je de berg Sion in de Middellandse Zee kunt dragen, houdt de gemeente van Christus op te groeien en te overwinnen. Let hierop, jullie moorddadige Mohammedanen! — Adam Clarke, 1760-1832.

Vers 1

"Blijft." In het Hebreeuws staat letterlijk: zit. Van een berg gezegd is dat zoveel als "ligt" of "is gelegen". Maar hier, in combinatie met het volgende "in eeuwigheid", heeft het een nóg sterkere lading. — J. J. Stewart Perowne, 1868.

Verzen 1-2

De heiligen krijgen hier beloofd dat ze steeds bewaard zullen blijven in de staat waarin ze nu verkeren. Dat gebeurt aan Gods kant: "alzo is de HEERE rondom Zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid." En het gebeurt aan hun kant: ze zullen niet wankelen. Ze worden, bedoel ik, niet weggerukt uit de staat van aanneming bij God waarin ze zich bevinden. Nee, ze zullen er voor altijd in blijven en tot het einde onwrikbaar in volharden. Dit is dus een heel duidelijke en eenvoudige belofte dat ze blijven in de staat waarin ze zijn, en dat ze daar veilig zijn.

Het is geen belofte van een of ander goed dat ze krijgen op voorwaarde dat ze erin blijven. Dat ze met bergen vergeleken worden, en dat hun vastheid precies hierin ligt dat ze zo zijn en blijven, laat geen andere uitleg toe. Zoals de berg Sion in zijn staat blijft, zo blijven zij. En zoals de bergen rond Jeruzalem blijven staan, zo blijft de Heere hen Zijn aanwezigheid geven. Wat Ps. 125:2 zegt, is gewichtig en in dit verband meer dan voldoende: "alzo is de HEERE rondom Zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid." Wat kun je nog vollediger en roerender zeggen?

Kunnen mensen de veiligheid van de heiligen met welke woorden dan ook beter uitdrukken? De Heere is rondom hen. Niet om hen van deze of gene inval te redden, maar van alle. Niet van één of twee kwaden, maar van elk kwaad waardoor ze worden of kunnen worden aangevallen. Hij is bij hen en rondom hen, aan alle kanten, zodat geen kwaad in hun buurt kan komen. Het is de volledigste uitspraak denkbaar over algehele bewaring: God houdt Zijn heiligen in alle opzichten vast in Zijn liefde en gunst. En dat niet voor even. Het is "van nu aan", vanaf het ogenblik dat Hij deze belofte persoonlijk aan hun ziel geeft en zij haar aannemen. En daarna door alle geslachten heen: "tot in der eeuwigheid." — John Owen, 1616-1683.

Vers 2

"Rondom Jeruzalem zijn." Dit beeld klopt niet helemaal met wat de meeste mensen die ons Europese landschap kennen, zouden willen of verwachten. Jeruzalem wordt niet letterlijk door bergen ingesloten. Alleen in het oosten komt het daarbij in de buurt: daar wordt de stad als het ware omarmd door de Olijfberg met zijn uitlopers in het noordoosten en zuidwesten. Kom je vanuit het westen, noorden of zuiden op Jeruzalem af, dan zie je de stad zelf steeds hoger liggen dan de heuvels vlak daaromheen. Haar torens en muren steken af tegen de lucht. Er staat geen hoge achtergrond achter, zoals bij de bergstadjes en dorpen in onze eigen dalen van Cumberland of Westmoreland.

De vlakte waarop ze ligt, wordt ook niet omsloten door een doorlopende, hoewel verre kring van bergen, zoals bij Athene en Innsbruck, die daaraan hun eigen bekoring danken.

De bergen rond Jeruzalem hebben niet allemaal dezelfde hoogte. Slechts een paar, namelijk Neby-Samwil, Er-Rain en Tuleil el-Ful, steken flink de lucht in. Zelfs de Olijfberg ligt maar honderdtachtig voet hoger dan de top van de berg Sion. Toch bieden ze echt wel schuilplaats en beschutting. Een reiziger moet eerst over die bergen heen voordat hij de heilige stad ziet. Een aanvaller moet er eerst overheen voordat hij haar kan aanvallen. En de verre rij bergen van Moab lijkt altijd als een muur op te rijzen tegen vijanden uit het verre oosten. Juist deze bergen, en uitdrukkelijk ook die aan de overzijde van de Jordaan, worden in een andere en veel afschuwelijker zin genoemd als "rondom Jeruzalem staande".

Dat was in de nacht waarin de Romeinse legers Jeruzalem bestormden. Toen weerkaatsten die bergen de gillende kreten van de inwoners van de veroverde stad en het zegegeroep van de soldaten van Titus.* — Arthur Penrhyn Stanley (1815-1881), in "Sinai and Palestine." *(Josephus, Joodse Oorlog 6:5,1)

Vers 2

"Rondom Jeruzalem zijn." Jeruzalem ligt midden in bergland. De dalen daar hebben in alle richtingen een volmaakt web van diepe ravijnen rond de stad geweven. De loodrechte wanden van die ravijnen vormen samen een zeer doeltreffende verdediging. — William M. Thomson, in "The Land and the Book," 1881.

Vers 2

"Rondom Jeruzalem zijn bergen" enzovoort. De bergen staan écht "rondom Jeruzalem", en daarmee moeten ze de stad in de oudheid sterk beschermd hebben. We weten uitdrukkelijk dat Titus, toen hij de stad belegerde, haar niet helemaal kon insluiten. Eerst moest hij een muur bouwen langs alle hellingen van die bergen.

Die muur was bijna vijf mijl lang. Op regelmatige afstanden had hij dertien plekken waar Titus troepen legerde, en die vergrootten het enorme grondwerk met nog een mijl en een kwart. "Het geheel was in drie dagen klaar", zegt de Joodse geschiedschrijver, "zodat wat normaal enkele maanden had gekost, in zo'n korte tijd werd gedaan dat het ongelooflijk is." (Josephus, Joodse Oorlog, boek 5, hoofdstuk 7, paragraaf 2.) Zelfs toen kon een aanval op de stad alleen met kans op succes worden gedaan bij de vlakke noordwesthoek. Daarheen werd bij al haar belegeringen elke vijandelijke opmars noodzakelijkerwijs gericht.

Wie die feiten kent, voelt hoe prachtig gedurfd, hoe beeldend en hoe krachtig het beeld van de psalmist is voor de veiligheid van Gods volk: "Rondom Jeruzalem zijn bergen; alzo is de HEERE rondom Zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid."

Voor Hebreeuwse oren moeten deze woorden even verheven als troostrijk hebben geklonken. Als ze op de hoogten van Sion werden gezongen, moeten ze enorm bezielend hebben gewerkt. — James Neil.

Vers 2

"De HEERE rondom Zijn volk." Het is niet genoeg dat we omringd worden door vurige muren. Daarmee bedoel ik de zekere bewaking, de voortdurende wacht van de engelen. De Heere Zélf is onze muur! Daarom worden we aan elke kant door de Heere tegen alle gevaren beschermd. Boven ons is Zijn hemel. Aan beide zijden is Hij als een muur. Onder ons is Hij als een stevige rots, en daarop staan we. Zo zijn we overal zeker en veilig. Als Satan nu dwars door al die versterkingen zijn pijlen op ons afvuurt, dan moet eerst de Heere Zelf gewond raken voordat wij schade oplopen. Ons ongeloof is groot als we dit alles aanhoren en er niets mee doen. — Maarten Luther.

Vers 2

"Van nu aan tot in der eeuwigheid." Sla vooral acht op deze verruiming van de belofte, die aan de tijd is ontleend. Ze toont dat wat aan het volk Israël is beloofd, in het algemeen ook voor de gemeente van alle eeuwen geldt. Zulke beloften verlopen niet samen met de oude staatsinrichting. De psalm zegt hier dus met zoveel woorden: de gemeente blijft in dit leven onafgebroken bestaan. Dat is voor vrome harten een allerzoetste troost. Zeker in grote gevaren en rampen die het hele land treffen, als alles op ondergang en verwoesting lijkt uit te lopen. — D. H. Mollerus, 1639.

Vers 3

"De scepter der goddeloosheid" (Engels: *rod*, roede). Het is hún roede, voor hen gemaakt. Geeft God Zijn kinderen er een lichte tik mee, dan leent Hij haar alleen even uit; ze was bedoeld voor een ander, rechtstreeks en natuurlijk gebruik: hun roede, hun oordeel. Zo noemt de Schrift ook hun beker: het "deel huns bekers". Ps. 11:6. — Thomas Adams, in "An Exposition of the Second Epistle of Peter," 1633.

Vers 3

"Want de scepter der goddeloosheid" enzovoort. Volgens Gussetius moeten we hier denken aan een meetlat. Die wordt niet op mensen gelegd maar op land en bezit. Dat past het best bij het lot, het erfdeel en de goederen van de rechtvaardigen. Het zou kunnen betekenen: goddeloze mensen nemen de boerderijen, het bezit en de eigendommen van goede mensen dan wel onrechtmatig in beslag en houden ze vast, alsof de meetlijn ze hun had toegewezen. Maar ze zullen die niet lang houden, en zeker niet voor altijd. — John Gill.

Vers 3

"Want de scepter der goddeloosheid zal niet rusten op het lot der rechtvaardigen; opdat de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken." Geen enkele tirannie duurt lang, ook al lijkt ze nog zo hecht en stevig. God geeft de scepter immers niet uit handen. Dat blijkt overduidelijk uit Farao, Saul, Sanherib, Herodes en anderen. Athanasius zei dan ook terecht over Julianus de Afvallige: "Dat wolkje is snel voorbijgedreven." En hoe snel, tegen alle verwachting van mensen in, de fundamenten van de goddelozen omvergaan, staat uitvoerig beschreven in Ps. 37:1-40. — Solomon Gesner, 1559-1605.

Vers 3

"Zal niet rusten", dat betekent: niet "zwaar blijven liggen" om te verpletteren, zoals in Jes. 25:10. Het houdt daarbij ook in dat de onderdrukking niet blijft duren. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 3

"Zal niet rusten" enzovoort. De woede van mensen is als water dat op een molen wordt gestuurd. Ze komt niet met meer kracht op de godvruchtigen af dan nodig is om Gods genadige plannen met hun ziel te volbrengen. De rest, hoe dreigend die ook mag zijn, wordt via een geopende sluis weggeleid. Toch is de moeite groot genoeg om ieder

mens te beproeven en te laten zien hoe waar en hoe diep zijn oprechtheid is. — Charles Simeon (1759-1836), in "Horae Homileticae."

Vers 3

"Het lot der rechtvaardigen." Voor de gelovigen zijn er vier soorten lot.

1. Het lot van de heiligen is dat ze moeten lijden zoals heiligen lijden. "En ook allen, die godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden." 2 Tim. 3:12.
2. Tegelijk is hun lot ook het licht en het geluk dat ze in deze wereld ontvangen. "De snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen; ja, een schone erfenis is mij geworden." Ps. 16:6. Toen David bij de schaapskooi zat, was dat zijn lot. Daar werd hij toebereid voor het koningschap over Israël, dat God hem later door het lot gaf.
3. Het meest van al behoren daartoe geloof, genade en heiliging. Daardoor hebben ze het volle recht en de volle aanspraak op het erfdeel van de heerlijkheid. De hemel hoort nu al bij hen. Ze bezitten hem nog niet, maar ze staan wel vooraan in de erfopvolging. Het onderpand hebben ze al. Laat ze maar opgroeien tot hun volle lengte en volmaaktheid, en dan nemen ze het in bezit.
4. Als laatste hebben ze het lot van de hemel. De hel is het lot van de goddelozen: "ziet, zo is er verschrikking, eer het morgen is, is hij er niet meer. Dit is het deel dergenen, die ons beroven, en het lot dergenen, die ons plunderen." Jes. 17:14.

Daarom lezen we over Judas dat hij heenging "in zijn eigen plaats." Hand. 1:25. "Hij zal op de goddelozen regenen strikken, vuur en zwavel; en een geweldige stormwind zal het deel huns bekers zijn." Ps. 11:6. Het lot van de rechtvaardigen echter is geloof, en het einde van hun geloof is de zaligheid van hun zielen. God geeft hun de hemel niet omdat Hij bij de ontvangers iets verdienstelijks zag aankomen. Geen verdienste van onszelf maakt ons immers tot erfgenaam van

onze Vader. Nee, Hij geeft hem uit eigen ontferming en genegenheid in Christus.

Die maakt de hemel voor ons gereed en ons gereed voor de hemel. Zo valt de hemel ons toe door Zijn eigen besluit. En alleen als de hemel God zou kunnen kwijtraken, zouden wij de hemel kunnen kwijtraken.

Overdenk nu hoe de verdeling van Kanaän door het lot een schaduw is van dat zalige beloofde land, waarvan het eerste land slechts een voorafbeelding was. — Thomas Adams.

Vers 3

"Opdat de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken tot onrecht." Zo zouden ze, door ongeduld overmand of door de lokkende of schrikwekkende dingen van de wereld afgeleid, niet gaan zwichten voor de wensen van de goddelozen. Ze zouden zich ook niet met zondige trucs uit de nood proberen te redden. God doet, zegt Chrysostomus, wat een luitspeler doet. Die laat de snaren van zijn luit niet te slap hangen, want dan lijdt de muziek eronder. Hij draait ze ook niet te strak aan, want dan springen ze. — John Trapp, 1601-1669.

Vers 3

"Opdat de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken" enzovoort. De beproeving moet het geloof toetsen. Ze mag het niet in gevaar brengen met een te harde druk. Anders zouden zelfs de gelovigen erdoor overweldigd worden en hun hand uitsteken (zoals in Gen. 3:22) naar verboden genot, of (zoals in Ex. 22:8) naar iets dat hen bezoedelt. Dat gebeurt doordat de kracht van de gewoonte hen geleidelijk tot zondig meegaan overhaalt, of doordat ze wanhopen aan het goede. Zo beschrijft de psalmist (zie Ps. 37:1-40 en Ps. 73:1-28) mensen uit zijn tijd, die met eigen ogen de voorspoed van goddeloze mensen zagen. — The Speaker's Commentary, 1871-1881.

Vers 4

"Doe den goeden." Hier denkt de Midrasj aan een raadsel uit de Talmoed: Een goede kwam (Mozes, Ex. 2:2) en kreeg iets goeds (de Thora, dat is de Wet, Spr. 4:2) van de Goede (God, Ps. 145:9), voor de goeden (Israël, Ps. 125:4). — Franz Delitzsch, 1871.

Vers 4

"Doe den goeden." Een gedachte waar Nehemia veel van hield. Zie Neh. 2:8,18; 5:19; 13:14,31. Zijn boek eindigt met de woorden: "Gedenk mijner, mijn God, ten goede." — Christopher Wordsworth, 1872.

Vers 4

"Doe den goeden." Wie het meeste goed doet, zorgt het best voor zijn eigen goed. Over mensen die goed doen kan ik drie dingen zeggen. (En wat is God dienen anders dan goed doen? En wat is goed doen anders dan God dienen?) Ten eerste ontvangen ze waarachtig goed. Ten tweede bezitten ze voor altijd het beste goed, het hoogste goed. Ze brengen hun dagen en jaren niet alleen in het goede door. Als hun dagen en jaren voorbij zijn, hebben ze nog steeds goed, en wel een groter goed dan ze ooit hadden terwijl ze de dagen en jaren van dit leven doorbrachten.

Ze hebben goed in de dood. Dan genieten ze God vollediger, het hoogste goed, wanneer ze het bezit van alle aardse goederen hebben achtergelaten en losgelaten. Ten derde merken wie goed doen dat alle dingen hun ten goede meewerken. Lijden ze verlies, dan krijgen ze er goed uit terug. Dragen ze een kruis, dan brengt dat kruis hun goed. — Joseph Caryl, 1602-1673.

Vers 4

"Doe den goeden" enzovoort. Misschien is het niet zonder nut om tamelijk nauwkeurig te onderzoeken voor wie hier eigenlijk wordt gebeden, en wie aanspraak mag maken op de goddelijke beloften. De psalm geeft hun verschillende namen. Eerst, in Ps. 125:1, is het ken-

merk dat ze op de Heere vertrouwen. Dan, in Ps. 125:2, zijn ze het volk van de Heere. In Ps. 125:3 worden ze rechtvaardigen genoemd. Ps. 125:4 spreekt van mensen die goed zijn en oprecht van hart. En Ps. 125:5 noemt hen Israël. Laten we die namen bij elkaar nemen en daaruit proberen af te lezen wat de ware staat en het wezen zijn van de mensen voor wier veiligheid de goddelijke eigenschappen borg staan.

En terwijl we zo in vlugge lijnen een tekening maken, laat ieder in stilte bidden: "Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwigen weg." — N. M'Michael, in "The Pilgrim Psalms," 1860.

Vers 4

"Doe den goeden." "Goed" is de naam voor gelovigen. De Geest legt die naam zo uit dat de Heilige Geest en het geloof in hen wonen. Het is het bewijs dat in hun hart geen bedrog woont. Men bidt dat God hen met goedheid zal bezoeken. Dit gebed komt van de Geest Zelf, en daarom is het niets minder dan een hemelse belofte dat zij die eer zullen ontvangen. — Henry Law, in "Family Devotion," 1878.

Vers 4

"Die oprecht zijn." Broeders, o, het goede in ons is God in ons! Wat binnen zit, bepaalt wat buiten zichtbaar is, en vroomheid bepaalt de schoonheid. Niemand kan ontkennen dat alles aan ons christen-zijn het werk is van Christus in ons. Christenen zonder Christus in zich zijn armzalige, goedkope namaak, hol als een lege huls. Christus werpt hen met oneindig ongeduld, ja met oneindige liefde, van Zich af. — Charles Stanford, in een preek gehouden voor de Baptisten-bond, 1876.

Vers 4

"Oprecht zijn in hun harten." In het hart zetelt alle echte voortreffelijkheid. Het is niet de goede daad die iemand tot een goed mens maakt. Omgekeerd: de goede mens is het die de goede daad verricht. De waarde van een handeling staat of valt met de bedoelingen waaruit ze voortkomt. Leg die eenvoudige maatstaf er maar naast. Hoeveel daden waar de wereld vol bewondering en roem over was, verdienen dan niet beter dan de oude naam "schitterende zonden"! Is het hart verkeerd, dan deugt er niets. Is het hart recht, dan is alles recht. — N. M'Michael.

Vers 4

"Oprecht." Dat betekent letterlijk: recht, recht door zee. Het is het tegendeel van elke vorm van zedelijke scheefheid. — Joseph Addison Alexander (1809-1860), in "The Psalms Translated and Explained."

Vers 5

"Die zich neigen tot hun kromme wegen." Hier hoor je de zorg van de herder in dit pelgrimslied. De herder wil zijn schapen niet laten rondwalen. Hij heeft pijn omdat niet iedereen in Israël een echte Israëliet is. De dichter beschrijft twee soorten mensen, en die zijn er altijd in de gemeente geweest. De tweede soort doet geen moeite om te "wederstaan in den bozen dag". Zij zullen "hun handen niet uitstrekken tot onrecht". Liever dan te lijden lopen ze achter de scepter van de goddelozen aan. Ze zullen "zich neigen tot hun kromme wegen" (Engels: *turn aside*, zich afwenden) voordat ze hun aardse en stoffelijke belangen op het spel zetten. — Edward Jewitt Robinson, in "The Caravan and the Temple," 1878.

Vers 5

"Die zich neigen tot hun kromme wegen." Alle paden van de zonde heten "kromme wegen", en wie ze bewandelt, gaat zijn eigen weg. De psalmist heeft het over "hun kromme wegen": zelfbedachte wegen.

De weg van de heiligheid daarentegen is de weg van de Heere. Meer doen dan God vraagt of minder doen dan Hij vraagt, het zijn allebei "kromme wegen". De weg van de Heere gaat rechtuit, vlak voor onze voeten. "Die oprecht wandelt, zal behouden worden; maar die zich verkeerdelijk gedraagt in twee wegen, zal in den enen vallen" (verkeerdelijk, of: krom). Spr. 28:18.

Zo gaat ook iemand die God vreest, zoals de koeien die de ark trokken: ze "gingen recht in dien weg, op den weg naar Beth-Semes op een straat; zij gingen steeds voort, al loeiende, en weken noch ter rechter hand noch ter linkerhand." 1 Sam. 6:12. — Joseph Caryl.

Vers 5

"Kromme wegen." Zondaars gaan "kromme" wegen. Ze wisselen van streven, draaien alle kanten op om te misleiden en kronkelen over duizend paden. Ze verbergen daarmee hun gemene bedoelingen, brengen hun onrechtvaardige plannen tot stand of proberen aan de straf voor hun misdaden te ontkomen. Maar teleurstelling, ontmaskering, verwarring en ellende blijven onvermijdelijk hun deel. — Thomas Scott, 1747-1821.

Vers 5

"Die zal de HEERE weg doen gaan met de werkers der ongerechtigheid." Zij leefden naar de overste van de macht van de lucht, en ze zullen gaan waar die overste is. God haalt mensen uit hun schuilhoeken tevoorschijn. Nu lopen ze nog in de optocht van Zijn kinderen mee. Maar lopen ze ook over de zijpaden van de zonde, dan zet God hen op de laatste dag bij de werkers van ongerechtigheid. Ja, vaak doet Hij dat al in deze wereld. Ze lopen hier onder Gods ogen achter werkers van ongerechtigheid aan, en voordat God met hen klaar is, zal Hij laten zien dat het zo is.

Waarom, mijn broeders, rekent Hij hen tot de werkers van ongerechtigheid en tot degenen die met hen meelopen, ook al houden ze uiterlijk afstand? Omdat ze innerlijk hetzelfde zondige beginsel delen.

Ze volgen hun begeerten. Dat doet elke niet-wedergeboren mens. Hoe je hem ook oppoetst: in zijn hart volgt hij ongetwijfeld "kromme wegen." — Thomas Goodwin, 1600-1679.

Vers 5

Soms haalt God een onvruchtbare belijder weg door hem openlijk in goddeloosheid te laten vallen. Neem iemand die de waardige Naam van de Heere Jezus Christus in zijn belijdenis meedraagt, maar die belijdenis is slechts een dekmantel. Heimelijk leeft hij in het kwaad: hij is een veelvraat, een drinker, een vrek of een onreine. Dan zegt God: Ik zal die belijder aan zijn lot overlaten. Ik geef hem over aan zijn lage driften. Ik laat de teugels van zijn zonden voor zijn ogen vieren. Hij raakt verstrikt in zijn vuile lusten en bezwijkt onder de invloed van goddeloos gezelschap. Zo zal de Heere wie zich neigt tot zijn eigen kromme wegen, weg doen gaan met de werkers van de ongerechtigheid. — John Bunyan, 1628-1688.

Vers 5

"... der ongerechtigheid. Vrede zal over Israel zijn!" Wil je weten wat die vrede over Israël is? Dan antwoord ik zo. Allereerst: de vrede van Israël, de vrede dus van een gelovige, heilige ziel, komt van boven. Ze is verheven boven alle onrust van de wereld. Ze rust op die ziel, geeft haar kalmte en vrede en tilt haar uit boven de wereld. Want op haar rust de Heilige Geest, de Trooster, Die Zelf wezenlijke liefde is en ongeschapen vrede. Ten tweede is de vrede van zo'n ziel innerlijk. Uit de hemel wordt ze over het hoofd van zo'n mens uitgegoten, stroomt ze naar zijn hart, blijft ze daar wonen en maakt ze alle onrust van zijn gemoed stil.

Ten derde is deze vrede ook zichtbaar van buiten: een bron uit het Paradijs die over het hele aardoppervlak stroomt (Gen. 2:6). Je ziet haar op het gezicht van die mens en in zijn leven. Ten vierde is ze goddelijk: ze houdt vóór alles de vrede met God vast. Ten vijfde is ze allesomvattend: vrede met naasten, vrede met God en vrede met

zichzelf. Ze zit in het lichaam, in de ogen, in de oren, in het proeven, ruiken en voelen, in alle ledematen en in alle verlangens. Duivels, wereld en vlees mogen hun eer, hun rijkdom en hun genot uitstallen: deze vrede raken ze niet kwijt, want die laat zich door hen niet verstoren.

Ten zesde is ze eeuwige vrede, nooit onderbroken, want ze stroomt uit een eeuwige, onuitputtelijke bron: uit God Zelf. — Samengevat uit Le Blanc, 1599-1669.

Vers 5

"Israël." De Israëlieten dankten hun gezamenlijke namen aan de twee hoofdonderdelen van de godsdienst. "Israëlieten" stamt van Israël, bij wie het gebed zijn "kracht" was (Hos. 12:4). "Joden" stamt van Juda, wiens naam "lof" betekent. — George Seaton Bowes, in "Illustrative Gatherings," 1869.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

1. Het kenmerk van het verbond: "Die … vertrouwen."
2. De zekerheid van het verbond (Ps. 125:1-2).
3. De roede van het verbond (Ps. 125:3).
4. De inhoud van het verbond (Ps. 125:4).
5. De geest van het verbond: "vrede."

Vers 1

Zie "Spurgeon's Sermons," nr. 1450: "The Immortality of the Believer."

Verzen 1-2

1. Wat de gelovige uniek maakt: hij vertrouwt op Jehova.
2. Waar de gelovige op staat: "blijft in eeuwigheid."

3. Waarom de gelovige veilig is: “Rondom Jeruzalem zijn bergen” enzovoort.

Vers 2

Jehova’s alles omringende aanwezigheid is de heerlijkheid, de veiligheid en de eeuwige zaligheid van Zijn volk. Maar voor de goddelozen zou ze een hel zijn.

Vers 2

Zie “Spurgeon’s Sermons,” nr. 161-2: “The Security of the Church.”

Vers 2

Hoe lang barmhartigheid duurt: “van nu aan tot in der eeuwigheid.”

Vers 2

Heiligen ingesloten door oneindige liefde.

1. De Stad en de Gordel, of: de beelden uit elkaar gehaald.

a) Jeruzalem als beeld van Gods volk. Eeuwen geleden uitgekozen, bijzonder geëerd, innig geliefd, de tempel waar de Godheid woont.

b) De Bergengordel als beeld van Jehova: kracht, aanwezig aan alle kanten, een schildwacht bij dag en bij nacht.

1. De Stad binnen de Gordel, of: de beelden bij elkaar gebracht.

a) Heerlijk ingesloten. Wat een uitzicht uit de ramen! (Jehova “rondom”.) Wie verloren wil gaan, moet dwars door God heen breken! Rustig slapen en veilig werken.

b) Almachtige insluiting, die wijst op Gods vastbeslotenheid en de schrik van Satan. Deze ring van bergen is onveranderlijk. — W. B. Haynes, van Stafford.

Vers 3

Let op: 1. De toelating die erin besloten ligt. De roede van de goddelozen mag op het lot van de rechtvaardigen komen. Waarom?

a) Zodat de goddeloosheid vrij haar gezicht kan laten zien.

b) Zodat de rechtvaardigen de zonde leren haten.

c) Zodat zichtbaar wordt hoe rechtvaardig Gods vergelding is.

d) Zodat de vertroostingen van de rechtvaardigen overvloedig worden. 2 Kor. 1:5.

1. De duur die wordt ontkend: "De scepter … zal niet rusten" enzovoort. Laat dit zien aan de geschiedenis van Job, Jozef, David, Daniël, Christus, de martelaren enzovoort.
2. De oprechtheid die op de proef wordt gesteld en bewaard: "Opdat de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken" enzovoort. Door opstand, zondige toegeeflijkheid enzovoort.

a) God wil dat ze op de proef wordt gesteld, om haar waarde, schoonheid enzovoort te bewijzen.

b) Maar nooit zwaarder dan genoeg is. — John Field, van Sevenoaks.

Verzen 3-4

1. De goeden omschreven: "die oprecht zijn in hun harten", zij die zich niet "neigen tot hun kromme wegen" en geen "werkers der ongerechtigheid" zijn.
2. De goeden in nood: door "de scepter der goddeloosheid."
3. De goeden gered: "doe … wel"; kom Uw belofte na (Ps. 125:3). — W. H. J. Page.

Vers 4

1. Wat het betekent goed te zijn.
2. Wat het betekent dat God ons goeddoet.

Vers 5

Belijders voor even.

1. De beslissende proef: “Die zich neigen” (Engels: *turn aside*, zich afwenden).
2. De kromme slimmigheid: ze maken van kromme wegen hun eigen wegen.
3. De verpletterende ondergang: “die zal de HEERE weg doen gaan met de werkers der ongerechtigheid.”

Vers 5

Huichelaars.

1. Hun wegen: “krom.”

a) Als de weg van een slingerende beek, die het mooie vlakke land zoekt of de makkelijkste helling.

b) Als de koers van een laverend zeilschip, dat met vakmanschap elke wind laat meewerken om vooruit te komen.

c) Wegen aangelegd volgens geen ander beginsel dan dat van puur eigenbelang.

1. Hun gedrag als het erop aankomt. Ze wenden zich af (“die zich neigen”).

a) Van wat ze als godsdienst beleden.

b) Van hun vroegere vrienden.

c) Om de ergste spotters te worden van geestelijke dingen en de felste lasteraars van mensen die geestelijk leven.

1. Hun ondergang: “die zal de HEERE” enzovoort.

a) In het oordeel worden ze gerekend bij de meest schaamteloze zondaars: “met de werkers der ongerechtigheid.”

b) Een macht waartegen niemand op kan, zal hen ontmaskeren: “die zal de HEERE weg doen gaan.”

c) Samen met de goddelozen ondergaan ze in de hel een verschrikkelijke terechtstelling. — J. Field.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

Voor wie de vrede is. Voor "Israël": de uitverkorene, de man die eens worstelde en nu als vorst overwint. Denk na over het leven van Jakob nadat hij de naam Israël kreeg. Let op zijn moeiten en op hoe veilig hij daarin was, als voorbeeld bij deze tekst. Neem de tekst daarna als een zekere belofte.

Vers 5 (laatste zinsdeel)

Onderzoek: 1. Wie zijn dat, Israël?

a) Bekeerden.
b) Mensen die in hun hart besneden zijn.
c) Ware aanbidders.

1. Wat voor vrede is het?

a) Vrede van het geweten.
b) Van vriendschap met God.
c) Van een gerust en tevreden hart.
d) Van de eeuwige heerlijkheid, die nog volgt.

1. Waarom is het zeker ("zal zijn")?

a) Christus heeft vrede voor hen gemaakt.
b) De Heilige Geest brengt hun vrede.
c) Ze lopen op de weg van de vrede. — J. Field.

Werk over de honderdvijfentwintigste psalm

Voor lijsten van werken over de Opgangspsalmen, zie de aantekening bij Psalm 119.

Psalm 126

Titel

Een Lied van de Opgangen. Dit is de zevende trede. Je mag hier dus een bijzonder volmaakte vreugde verwachten, en die vind je ook. Sion blijft niet alleen bestaan; haar vreugde komt ook terug na het verdriet. Blijven bestaan is niet genoeg: er komt vruchtbaarheid bij. Al zingend gingen de pelgrims op hun heilige tocht van zegen naar zegen. Wat een gelukkig volk! Elke klim was voor hen een lied en elke rustplaats een lofzang. Wie hier eerst vertrouwde, is nu een zaaier geworden. Het geloof werkt door de liefde, ontvangt nu al een stuk zaligheid en zorgt voor een oogst van blijdschap.

Niets in deze psalm maakt het mogelijk om te zeggen wanneer ze ontstond. We weten alleen dit: het is een lied na een grote bevrijding uit onderdrukking. Bij het keren van de gevangenschap hoeven we niet per se aan een echte wegvoering naar een ver land te denken. Elke verschrikkelijke ellende of verpletterende tirannie waaruit je gered wordt, kun je terecht "een gekeerde gevangenschap" noemen. Dat het hier om gevangenen in Babel gaat, past trouwens niet bij de tekst. Het is namelijk Sion zélf dat gevangen zit, en niet slechts een deel van haar inwoners. De heilige stad leefde in droefheid en nood. Verplaatst kon ze niet worden, maar haar welvaart kon wel afnemen. Een donkere wolk hing boven de geliefde hoofdstad, en haar burgers baden: "O HEERE! wend onze gevangenis."

Deze psalm staat op de goede plaats en sluit prachtig aan bij de vorige. Daar lazen we in Ps. 125:3 dat de roede van de goddelozen niet

zal blijven rusten op het lot van de rechtvaardigen. Hier zien we hoe die roede van hen is weggenomen, en wat een vreugde dat geeft! Het woord "keren" klinkt als de grondtoon van het hele lied. Dit is een psalm over bekering: bekering uit gevangenschap. We kunnen hem goed zingen om de verrukking van een vergeven ziel te laten horen, nu de toorn van de Heere van haar is afgewend. Wij geven hem de naam: "De gevangenschap gevangen genomen."

Indeling

De psalm bestaat uit een verhaal (Ps. 126:1-2), een lied (Ps. 126:3), een gebed (Ps. 126:4) en een belofte (Ps. 126:5-6).

Uitleg

Vers 1

"Als de HEERE de gevangenen Sions wederbracht, waren wij gelijk degenen, die dromen." De vrome pelgrims zitten in nood. Tot hun troost denken ze terug aan tijden van rampspoed voor het hele volk, waarop opmerkelijke verlossingen volgden. Toen verdween het verdriet als een droom. En de vreugde daarna was zo groot dat ze te mooi leek om waar te zijn. Ze waren bang dat het maar een beeld was uit een ijdel hoofd. Hun blijdschap kwam zo plotseling en was zo overweldigend dat ze zich voelden alsof ze buiten zichzelf waren: in vervoering, als in trance.

De gevangenschap was groot geweest. Groot was ook de bevrijding, want de grote God Zelf had haar bewerkt. Het leek te mooi om echt te zijn. Ieder zei tegen zichzelf: "Is dit een droom? O, als het een droom is, laat mij dan doorslapen en wek mij nog niet."

De Heere had in Zijn genade niet één mens bevrijd, maar heel Sion, het hele volk, zonder iemand over te slaan. Dat was al reden genoeg

voor overstromende, uitbundige blijdschap. We hoeven hier geen voorbeelden uit de geschiedenis van het letterlijke Israël bij te halen. Maar het is goed om te bedenken hoe vaak dit vers ook voor onszelf waar is geweest. Kijk eens terug naar de gevangenissen waaruit we vrijgekomen zijn. Ach, wat zijn we gevangenen geweest! Toen we voor het eerst tot bekering kwamen, maakten we mee hoe een gevangenschap keert. Dat uur vergeten we nooit. Vreugde! Vreugde! Vreugde! Sindsdien zijn we bevrijd uit allerlei moeiten, uit zware neerslachtigheid, uit ellendige terugval en uit pijnlijke twijfel. En de zaligheid die bij elke bevrijding hoorde, kunnen we niet beschrijven.

> *"Toen God Zijn Naam vol genade bekendmaakte*
> *en onze droeve staat veranderde,*
> *leek onze verrukking een aangename droom,*
> *zo groot scheen de genade."*

Dit vers vindt een hogere vervulling op de dag dat de machten van de duisternis voorgoed ten onder gaan. Dan komt de Heere tevoorschijn om Zijn verlosten te redden en te verheerlijken. Dan geldt, nog vollediger dan met Pinksteren: onze oude mannen zullen gezichten zien en onze jonge mannen zullen dromen dromen. Alles wordt zó wonderlijk en gaat zó ver boven elke verwachting uit, dat wie het ziet zich afvraagt of het geen droom is. Het verleden wijst ons zeker de weg naar de toekomst. Wat geweest is, komt weer terug. Telkens opnieuw zullen we ervan versteld staan hoe wonderbaar goed de Heere is.

Laten onze harten dankbaar terugdenken aan Zijn eerdere liefdevolle goedheid. We zaten diep in het dal, in grote benauwdheid en zonder een sprankje hoop. Maar toen Jehova verscheen, haalde Hij ons niet alleen uit de moedeloosheid omhoog. Hij verhief ons tot een geluk waar we ons over verbaasden. De Heere, Die als Enige onze gevangenschap doet keren, doet nooit iets half. Wie Hij van de hel redt, brengt Hij tot in de hemel. Hij maakt van ballingschap een verrukking en van verbanning een zaligheid.

Vers 2

"Toen werd onze mond vervuld met lachen, en onze tong met gejuich." Ze zaten zo boordevol vreugde dat ze zich niet meer konden inhouden. Hun blijdschap móést eruit, en toch vonden ze er geen woorden voor. Een uitgelaten vrolijkheid die je niet kunt tegenhouden, doet niets anders dan lachen. Praten was daarvoor veel te saai. De barmhartigheid kwam zo onverwacht, was zo verbijsterend en zo bijzonder, dat ze niet anders konden dan lachen. En ze lachten veel! Hun mond was er vol van, omdat hun hart er ook vol van was. Toen de tong eindelijk weer verstaanbare woorden kon vormen, bleef ze niet hangen bij gewoon praten. Ze móést zingen, en wel uit volle borst, want ze zat vol zang.

Het verdriet van eerder maakte het genot ongetwijfeld nog groter. Door de gevangenschap kreeg de bevrijding een helderder kleur. Dit volk herinnerde zich die vloed van vreugde nog jaren later, en hier staat het verslag ervan, omgezet in een lied. Let op het "als" en het "toen". Gods "als" is ons "toen". Op het ogenblik dat Hij onze gevangenschap doet keren, draait ook ons hart zich van zijn verdriet weg. Vult Hij ons met genade, dan zijn wij vol dankbaarheid. We werden als dromenden, maar we lachten en zongen in onze slaap.

Nu zijn we klaarwakker. De zegen kunnen we nog nauwelijks bevatten, maar we verheugen ons er buitengewoon in. "Toen zeide men onder de heidenen: De HEERE heeft grote dingen aan dezen gedaan." De heidenen hoorden de liederen van Israël, en de betere onder hen vermoedden al snel waar al die vreugde vandaan kwam. Het was bekend dat Jehova hun God was. De andere volken schreven de bevrijding van Zijn volk aan Hém toe. Wat de Heere zo gedaan had, was in hun ogen geen kleinigheid. Want zij die volken wegvoerden, hadden nooit eerder een volk teruggebracht naar zijn oude woonplaats.

Deze buitenstaanders dromen niet. Ze keken alleen toe en kregen zelf geen deel aan de verrassende barmhartigheid. Toch zagen ze duidelijk wat er gebeurd was, en ze schreven het terecht toe aan de

grote Gever van al het goede. Het is een zegen als heiligen zondaren aan het praten krijgen over Gods liefdevolle goedheid. Even gezegend is het wanneer verborgen heiligen in de wereld horen wat de Heere voor Zijn gemeente heeft gedaan, en dan zelf besluiten uit hun gevangenschap te komen om zich bij het volk van de Heere te voegen. Ach, beste lezer, Jehova heeft voor Zijn uitverkorenen werkelijk wonderen gedaan. Die "grote dingen" zullen het onderwerp zijn van eeuwige lof, bij alle verstandige schepselen.

Vers 3

"De HEERE heeft grote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd." Ze ontkenden niets van wat Jehova zoveel eer gaf. Juichend gaven ze toe en herhaalden ze hoe opmerkelijk Jehova met hen had gehandeld. Die blijde uitspraak namen ze voor zichzelf: "De HEERE heeft grote dingen bij ons gedaan", zeiden ze, en ze lieten openlijk merken hoe blij ze daarmee waren. Een bescheidenheid die zich schaamt voor haar vreugde in de Heere is armzalig. Zeg liever dat ze God besteelt. Er is zo weinig echt geluk op de wereld. Heb je er zelf een flinke portie van, steek je licht dan niet onder een korenmaat, maar laat het schijnen voor allen die in het huis zijn.

Laten we onze vreugde openlijk belijden, samen met de reden ervan. Noem dus naast het feit ook het "waarom". Niemand is zo gelukkig als wie zojuist uit de gevangenschap is teruggekomen en weer thuis is. Niemand weet sneller en overtuigender uit te leggen waarom hij zo blij is. De Heere Zelf heeft ons gezegend. Rijk gezegend, persoonlijk gezegend, zeker gezegend. Daarom zingen we tot Zijn Naam. Pas geleden hoorde ik iemand bidden: "waarover wij verlangen verblijd te zijn." Wat een vreemde verwatering en aantasting van bijbelse taal! Heeft God grote dingen bij ons gedaan, dan zijn we zeker verblijd en kunnen we niet anders. Zulke woorden zijn ongetwijfeld nederig bedoeld, dat geloof ik graag. In werkelijkheid zijn ze weerzinwekkend.

Vers 4

“O HEERE! wend onze gevangenis …” Ze denken aan de vroegere vreugde over een eerdere redding. Daarom roepen ze tot Jehova dat Hij het nog eens doet. Wie bidt om het keren van zijn gevangenschap, doet er verstandig aan eerdere voorbeelden terug te halen. Niets sterkt het geloof zo effectief als de herinnering aan iets wat we al eerder hebben ervaren. “De HEERE heeft … gedaan” past mooi bij het gebed “wend onze gevangenis.” De tekst laat zien hoe verstandig het is om telkens weer bij de Heere aan te kloppen, Die in vroeger tijden zo goed voor ons is geweest. Waar zouden we anders naartoe moeten dan naar Hem, Die zulke grote dingen voor ons deed? Wie kan onze gevangenschap nog eens doen keren behalve Hij Die haar eerder deed keren? “Gelijk waterstromen in het zuiden.” Na lange droogte laat de Heere vloeden stromen over de uitgedroogde bedding van zuidelijke beken. Zo kan Hij ook onze verwoeste en uitgeputte geesten vullen met vloeden van heilige vreugde.

Dat kan de Heere voor ieder van ons doen, en wel meteen, want niets is voor de Heere te wonderlijk. Het is goed dat we zo bidden en onze zaak voorleggen aan Hem, Die ons veel meer kan zegenen dan we bidden of denken. Laten we het verleden niet vergeten. Maar laten we juist nu, met de moeite waar we mee zitten, naar de Heere gaan en Hem smeken te doen wat wij zelf onmogelijk kunnen: wat geen andere macht voor ons kan doen. Israël keerde werkelijk terug uit de gevangenschap in Babel. Het was alsof een vloed van mensen naar Sion snelde.

Plotseling en in overvloed vulden de mensen opnieuw de voorhoven van de tempel. In de laatste dagen keren ze ook in stromen terug naar hun eigen land, en bevolken ze het nog eens. Als machtige bergstromen zullen de volken naar de Heere vloeien op de dag van Zijn genade. Moge de Heere dat op Zijn tijd versnellen.

Vers 5

"Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien." Hieruit leren we dat we onze huidige nood niet moeten bekijken alsof hij eeuwig duurt. Hij is helemaal niet het einde. Hij is slechts een middel om het einde te bereiken. Verdriet is ons zaaien en jubel wordt ons maaien. Zonder zaaien met tranen zou er ook geen maaien met vreugde zijn. Als we nooit gevangen hadden gezeten, zouden we de gevangenschap nooit gevangen kunnen nemen. Onze mond zou nooit vol zijn geweest van heilig lachen als hij niet eerst vol was geweest van de bitterheid van het leed.

Zaaien moeten we. Soms zullen we moeten zaaien in het natte weer van het verdriet. Maar maaien zullen we, en wel in het stralende zomerseizoen van de vreugde. Laten we dus doorgaan met het werk van deze zaaitijd, en kracht putten uit de belofte die ons hier zo beslist wordt gegeven. Hier staat weer een van de "zullen" en "zal" van de Heere, onze trouwe God. Hij geeft die belofte royaal aan werkers, aan wachters en aan wenenden. Ze mogen er zeker van zijn dat ze niet zal falen: "te zijner tijd zullen wij maaien." Deze zin mag in de gemeente gerust als een door God ingegeven spreekwoord gelden.

Niet elk zaaien is zo beschermd tegen elk gevaar en gegarandeerd van een oogst. Maar deze belofte hoort in het bijzonder bij het zaaien met tranen. Als iemands hart zo geraakt is dat hij huilt over de zonden van anderen, dan is hij uitgekozen om nuttig te zijn. Wie zielen wint, heeft eerst om zielen gehuild. Zonder barensnood geen geboorte, en zonder pijnlijk ploegwerk geen geestelijke oogst. Als ons eigen hart breekt van verdriet over wat mensen verkeerd doen, zullen wij andermans harten breken. Tranen van ernst wekken tranen van berouw: "De afgrond roept tot den afgrond."

Vers 6

"Die het zaad draagt." De algemene belofte wordt nu op ieder afzonderlijk toegepast. Wat in het vorige vers in het meervoud stond, "die

… zaaien", wordt hier herhaald in het enkelvoud: "zal hij." "Die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en wenende; maar voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijn schoven." Hij staat op uit zijn bed om de ijskoude lucht in te gaan en over de zware grond te lopen. Onderweg huilt hij: om eerdere mislukkingen, om de dorre akker, om het weer dat niet meewerkt, om zijn schaarse koren, of om zijn vijanden. Die zijn talrijk en zijn er zó op uit hem zijn beloning te ontnemen.

Hij laat een zaadje vallen en een traan, een zaadje en een traan, en zo loopt hij verder. Het zaad in zijn mand is hem kostbaar. Hij heeft er weinig van, en het is zijn hoop voor het volgende jaar. Elke korrel verlaat zijn hand met een angstig gebed dat hij niet verloren mag gaan. Aan zichzelf denkt hij nauwelijks, aan zijn zaad des te meer. Hij vraagt vol verlangen: "Zal het opkomen? Krijg ik loon voor mijn werk?" Ja, goede boer, je zult voorzeker schoven binnenhalen van wat je zaaide. De Heere heeft er "voorzeker" bij geschreven.

Pas dus op dat je niet twijfelt! Als de Heere gesproken heeft, is er geen enkele reden tot twijfel meer. Je komt terug op dit veld, maar niet om te zaaien: om te maaien. Niet om te huilen: om te juichen. Even later ga je weer naar huis, met een lichtere stap dan vandaag, al is je last zwaarder. Want je draagt schoven mee! Je handjevol wordt zó sterk en zó rijk vermenigvuldigd dat er veel schoven uit opschieten. En je mag ze zelf oogsten en thuisbrengen, naar de plek waar je huilend vandaan ging.

Dit is een beeldende beschrijving van wat de eerste drie verzen letterlijk beschreven. Het is het keren van de gevangenschap van de werker. In plaats van zaad dat onder zwarte aarde ligt, ziet hij nu het golvende graan dat hem uitnodigt tot een gouden oogst. Het is wel opvallend dat deze belofte van vruchtbaarheid zo vlak bij de terugkeer uit de gevangenschap staat. Toch klopt het met onze eigen ervaring: als onze eigen ziel nieuw leven krijgt, worden de zielen van anderen gezegend door ons werk. Wie van ons eens eenzaam en aarze-

lend gevangen zat, nu thuis is gekomen en verlangend en hard werkend zaait: moge de Heere, Die ons al bevrijd heeft, ons snel veranderen in blije maaiers. En aan Hem zij de lof, tot in alle eeuwigheid. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Augustinus verstaat de titel "Een lied Hammaaloth" (Engels: "A Song of degrees", een lied van de opgangen), dus "een lied van omhoogtrekken", als het opgaan naar het hemelse Jeruzalem. En terecht. Wie van de gevangenschap van zonde en dood is verlost, moet immers in steeds sterkere mate dezelfde dankbaarheid voelen die Israël moet hebben gevoeld toen het uit zijn lichamelijke gevangenschap kwam. Ook in dit opzicht blijkt dus dat de geschiedenis van het zichtbare koninkrijk van God een afbeelding vooruit is van de geschiedenis van de gemeente. — Augustus F. Tholuck, 1856.

Gehele psalm

Bekeken met christelijke ogen geeft de psalm de zevende van de "trappen" weer op onze weg omhoog naar het Jeruzalem dat boven is. Het is het jubelen van de christen omdat hij is bevrijd uit de geestelijke gevangenschap van de zonde. — H. T. Armfield.

Gehele psalm

Naar mijn overtuiging raken diegenen de kern en de ware bedoeling van de psalm het best die haar betrekken op de grote gevangenschap van heel de mensheid onder zonde, dood en duivel. En op de verlossing die Christus heeft verworven door Zijn sterven en bloedvergieten en die het Evangelie bekendmaakt. Want de manier van spreken

die de profeet hier gebruikt, is veel te zwaarwichtig om alleen op afzonderlijke, bijzondere Joodse gevangenschappen te slaan. Wat stelde het namelijk voor dat het Joodse volk, dat als het ware slechts een handjevol mensen was, uit een tijdelijke gevangenschap werd bevrijd?

Dat is niets naast de ongelooflijke, met niets te vergelijken verlossing waardoor de mensheid vrijkwam uit de macht van haar vijanden. Dat waren geen tijdelijke vijanden maar eeuwige, namelijk de dood, de satan en de hel zelf. Daarom beschouwen wij deze psalm dan ook als een profetie over de verlossing die Jezus Christus zou brengen en over de verkondiging van het evangelie. Daardoor groeit het koninkrijk van Christus verder, en worden de dood en de duivel, met alle machten van de duisternis, volledig overwonnen. — Thomas Stint, in "An Exposition on Psalms 124-126," 1621.

Gehele psalm

Ik geloof dat deze psalm nog één keer zal worden gezongen, in een nog blijmoediger toon. Nog eenmaal zal het goede nieuws van Israëls herstel zijn verspreide stammen bereiken, als de onwerkelijke schaduw van een droom. Nog eenmaal zullen de bewoners van de landen waaruit ze vertrekken in aanbiddende verwondering uitroepen: "De HEERE heeft grote dingen aan dezen gedaan." Ze zien dan de ene Israëliet na de andere, de ene Jood na de andere, net als in die wonderlijke nacht in Egypte: met omgorde lendenen, schoenen aan de voeten en de staf in de hand, haastig om de oproep te volgen die hen terugroept naar hun eigen geliefde land! — Barton Bouchier (1794-1865), in "Manna in the Heart."

Gehele psalm

> *Toen God haar zonen uit hun boeien verloste*
> *en hun op de weg naar Sion voorging,*
> *waren wij als mensen die dromen,*
> *met gedachten van een heil te stralend om te blijven.*

> *Vervuld van gelach stonden wij te staren,*
> *luid zongen onze tongen in vervoering;*
> *en snel weerklonken alle opgeschrikte volken*
> *van dat verbazingwekkende nieuws.*
>
> *"Zie Jehova's daden vol glorie!*
> *Zie hoe Hij hen in liefde droeg!"*
> *"Ja, voor ons! Ga, vertel de hele historie!*
> *Dit is gedaan, en wij zijn blij genoeg!"*
>
> *Heere, maak Uw genadewerk volkomen,*
> *breng al onze verbannen scharen terug,*
> *zoals in dorstige beddingen samenkomen*
> *de zuiderstromen, die zich verfrissend uitgieten.*
>
> *Zij die nu in droefheid wenen*
> *en tranen vermengd met het zaad zaaien,*
> *zullen straks, wanneer zij de vruchtbare oogst inzamelen,*
> *met vreugdevolle harten gloeien.*
>
> *Al breekt het hart van de zaaier*
> *terwijl hij het zaad uitdraagt om te strooien,*
> *toch zal hij komen en de echo's wekken,*
> *beladen met zijn schoven in plaats van het zaad.*

— *William Digby Seymour, in "The Hebrew Psalter. A New Metrical Translation," 1882.*

Vers 1

"Als de HEERE de gevangenen Sions wederbracht." God had hen laten wegvoeren in gevangenschap, en alleen Zijn kracht kon hen vrijlaten. Vierhonderd jaar hadden de Israëlieten in een vreemd land als slaven gewerkt. Wie haalde hen toen uit Egypte, uit dat diensthuis? Niet Mozes, maar Jehova. Wie bevrijdde hen van Jabin, na twintig jaar kwelling door de Kanaänieten? Niet Debora, maar Hij. Wie redde hen na zeven jaar slavernij uit de handen van Midian? Niet Gideon, maar

Hij. En wie verloste hen na achttien jaar onderdrukking van de Filistijnen en Amorieten? Niet Jefta, maar Hij.

Zeker, in al die gevallen gebruikte Hij Mozes en Debora, Gideon en Jefta als werktuigen. Zo was het ook niet Cyrus' dapperheid maar de macht van de Heere, niet zijn handigheid maar Gods wijsheid, die de vijanden versloeg en Cyrus de zege gaf. Hij legde hem in het hart om Zijn volk vrij te laten. Want Hij hield de handen van Cyrus sterk om volken te onderwerpen. Hij maakte de heupen van koningen slap en opende de deuren voor hem. Hij ging voor hem uit en maakte de kromme plaatsen recht. Hij brak de koperen deuren in stukken en sloeg de ijzeren grendels stuk. Jes. 45:1-2. — John Hume, in "The Jewes Deliverance," 1628.

Vers 1

"Als de HEERE de gevangenen Sions wederbracht" (Engels: "turned again", keerde zich weer om). Dat wil zeggen: zich omkeren naar, of de terugkomenden bij wijze van spreken halverwege tegemoet gaan. Het Hebreeuwse zelfstandige naamwoord betekent bekering in geestelijke zin, en het werkwoord Gods genadige neerbuiging om die bekering aan te nemen of te beantwoorden. — Joseph Addison Alexander.

Vers 1

"De gevangenen Sions." Eerst vraag ik: waarom Sion? Waarom niet de gevangenschap van Jeruzalem, van Juda of van Israël? Ook Jeruzalem, Juda en Israël werden als gevangenen weggevoerd, net als Sion. Zij waren zelfs groter en omvatten meer. Waarom gaat de psalm dan niet over hún gevangenschap, maar over die van Sion? Het lijkt erop dat er in Sions gevangenschap méér op het spel staat dan in de rest, want ze wordt uitgekozen vóór de andere. Waarom? Wat was Sion eigenlijk? We weten dat het maar een heuvel was in Jeruzalem, aan de noordkant.

Waarom wordt juist die heuvel zo geëerd? Om geen andere reden dan deze: daarop was de tempel gebouwd. Dat er zoveel over Sion wordt gesproken en zoveel van wordt gemaakt, is alleen ter wille van de tempel. En ter wille van Hem, dus van Zijn gemeente, geldt: "De HEERE bemint de poorten van Sion boven alle woningen van Jakob" (Ps. 87:2). Hij heeft haar liever. Daarom gaat haar gevangenschap Hem meer aan het hart en is Hij met haar verlossing méér ingenomen dan met die van heel Jakob samen. Daarom wordt vooral Sions gevangenschap genoemd: God let er bijzonder op en Zijn volk moet dat ook doen.

Zo zien we het ook gebeuren. Toen ze zaten aan de wateren van Babel, brak dit hen het meest: "als wij gedachten aan Sion." Dat was hun allergrootste verdriet. Dat hun grootste verdriet, en dit hun grootste vreugde: Laetati sumus, toen het bericht kwam (niet, zegt de psalm, in domos nostras, "wij zullen ieder naar zijn eigen huis gaan", maar) in domum Domini ibimus, "Wij zullen in het huis des HEEREN gaan"; wij zullen "verschijnen voor God in Sion." — Lancelot Andrews, 1555-1626.

Vers 1

"Waren wij gelijk degenen, die dromen." Dat betekent: ze dachten dat het niets was dan fantasie en inbeelding. — Sydrach Simpson, 1658.

Vers 1

"Waren wij gelijk degenen, die dromen." Let hier goed op, want het is leerzaam. God stuurt de vromen vaak hulp en redding wanneer zij in verdrukking, nood en tegenspoed zijn. En vaak twijfelen ze zelf of het wel waar is. Ze denken dan dat ze helemaal niet bevrijd zijn, maar liever gedroomd hebben. Neem Petrus eens. Herodes had hem gevangengezet, en een engel bevrijdde hem. Er scheen licht in de gevangenis. De engel gaf hem een tik in zijn zij en liet hem opstaan. Hij liet de ketenen van zijn handen vallen. Hij sprak driemaal tegen hem: Surge,

cinge, circumda, “Sta haastelijk op … Omgord u … Werp uw mantel om.”

Hij bracht hem veilig langs de wachten, en de ijzeren poort ging vanzelf voor hem open. En toch was Petrus, ondanks dit alles, als een dromende. “En … wist niet, dat het waarachtig was, hetgeen door den engel geschiedde, maar hij meende, dat hij een gezicht zag.” Hand. 12:9. Of neem de oude Jakob. Zijn zonen vertelden hem dat zijn zoon Jozef nog leefde. Zijn hart stond stil en hij geloofde hen niet. Maar toen hij alles had gehoord wat Jozef gezegd had, en de wagens zag die Jozef had gestuurd, was het alsof hij uit een slaap werd gewekt, uit een droom werd wakker geschud.

Zijn geest leefde op en hij riep jubelend: “Het is genoeg! mijn zoon Jozef leeft nog!” Lorinus lijkt dit wantrouwen van hen te willen verontschuldigen. Ze waren zó overweldigd door blijdschap dat ze de ware oorzaak ervan niet geloofden. Zo ging het ook met de apostelen. Christus stond na Zijn opstanding vlak voor hen. Ze waren zo buitengewoon blij dat ze juichend stonden te verbazen en te twijfelen. En zo ging het met de twee Maria’s. Een engel vertelde hun over de opstanding van onze Zaligmaker Christus. Jubelend gingen ze terug van het graf, maar toch ook vol vrees.

Misschien waren ze bang dat zo’n blij bericht niet waar zou zijn, en dachten ze dat een verschijning hen misleidde. — John Hume.

Vers 1

“Waren wij gelijk degenen, die dromen.” We dachten dat we droomden. Op bevel van Cyrus, de koning van Perzië, stonden we weer in ons eigen land, en we geloofden onze eigen ogen nauwelijks. De Grieken maakten hetzelfde mee. Rome had hun land veroverd; daarna kregen ze van de Romeinse consul P. Quinctius Flaminius hun vrijheid terug. Livius vertelt dat de heraut na zijn aankondiging klaar was, maar dat er meer goed nieuws was dan het volk in één keer kon verwerken.

Ze durfden bijna niet te geloven dat ze het goed gehoord hadden. Vol verbazing en met grote ogen keken ze elkaar aan, als slapers die naar een lege droom staren. — Johannes Le Clerc Clericus, 1657-1736.

Vers 1

"Waren wij gelijk degenen, die dromen" enzovoort. Er waren zeventig jaar verstreken. Zo lang, zo ontzettend lang, had de hoop op terugkeer naar hun land op zich laten wachten, en bij de meesten was die hoop in wanhoop gestorven. Alleen bij sommigen leefde ze nog, omdat ze op Gods belofte vertrouwden. Het beleid van die grote oostersе machten stond allang vast: de oude stammen en koninkrijken van West-Azië breken, de volken meenemen naar verre landen in het oosten en ze nooit laten terugkeren. Er is geen volk in de geschiedenis bekend dat ooit terugkwam om zijn oude steden en woonplaatsen op te bouwen.

Alleen de Joden deden dat. Vandaar die zo blije verrassing. — Henry Cowles, in "The Psalms; with Notes," 1872.

Vers 1

"Gelijk degenen, die dromen." Het was geen gewone droom. Het was Jakobs droom die werkelijkheid werd: de belofte "Ik zal u wederbrengen in dit land" (Gen. 28:15), uitgekomen, veel verder dan ze ooit hadden gehoopt. — William Kay, in "The Psalms, with Notes, chiefly exegetical," 1871.

Vers 1

"Waren wij gelijk degenen, die dromen." Beter vertaal je de woorden misschien zo, denk ik: "Wij zijn als mensen die weer gezond zijn geworden." Het Hebreeuwse woord betekent immers: opknappen, herstellen, genezen. In Jes. 38:16 is hetzelfde woord zo vertaald. Hizkia werd beter en maakte toen een lofpsalm. Hij zei: "Heere, bij deze dingen leeft men, en in dit alles is het leven van mijn geest; want Gij hebt mij gezond gemaakt en mij genezen." Dat is precies hetzelfde woord

als hier. Ook Cajetanus, Shindler en anderen willen het hier graag zo vertaald zien.

En zo sluit het het best aan op de woorden die erna komen: “Toen werd onze mond vervuld met lachen, en onze tong met gejuich.” Een mens met een goede droom lacht niet uit volle borst en juicht niet met zijn tong. Een mens met een nare droom doet dat net zo weinig, dat spreekt vanzelf. Maar iemand die na een zware ziekte gezond wordt, doet het wél. — William Bridge, 1600-1670.

Vers 2

“Toen werd onze mond vervuld met lachen” enzovoort. Deze oefening moeten we met alle ernst proberen te leren, of er op zijn minst iets van gaan begrijpen. En we moeten onszelf recht houden met deze gedachte: het evangelie is niets anders dan lachen en vreugde. Die vreugde hoort bij gevangenen, bij mensen die de gevangenschap van zonde en dood voelen. Ze hoort bij zachte, tere harten, die ontdaan zijn door het besef van Gods toorn en oordeel. In hún harten moeten lachen en vreugde geplant worden, en wel op gezag van de Heilige Geest, zoals dit vers laat zien.

Dit volk woonde in Sion. Aan de buitenkant, met koninkrijk en priesterdienst, bloeide het machtig. Maar kijk je naar hun geest, dan zie je een ellendige gevangenschap. Hun tong is zwaar van somberheid en rouw, want hun hart is ontdaan door het gevoel van zonde en dood. Dat is de tong van Mozes, de mond van Mozes, vol alsem en vol van de bitterheid van de dood. Hij wil daarmee alleen hen doden die te levendig en te zorgeloos zijn, dus mensen die zich nergens zorgen over maken. Maar wie hun gevangenschap voelen, krijgen een mond vol lachen en vreugde.

Dat betekent: er wordt hun verlossing en bevrijding van zonde en dood gepredikt. Zo bedoelt de Heilige Geest het: de mond van zulke mensen wordt gevuld met lachen. Hun mond zal alleen nog grote blijdschap laten zien, vanwege de onschatbare troost van het evange-

lie, met zegekreten over Christus, Die Satan verslaat, de dood vernietigt en de zonden wegneemt. Dit werd eerst tegen de Joden gezegd, het volk van Israël. Want dat lachen werd eerst aan hen aangeboden, het volk dat toen de beloften had. Nu keert Hij Zich naar de heidenen en nodigt hen persoonlijk uit om ook van dit lachen te delen. — Maarten Luther.

Vers 2

"Toen werd onze mond vervuld met lachen" enzovoort. Zo ging het in het dal van Ela, waar Goliath viel en de Filistijnen op de vlucht sloegen. Zo ging het bij Baäl-Perazim. Zo ging het op die morgen, na vele donkere nachten, toen Jeruzalem bij het eerste daglicht opstond en zag dat de duizenden van Sanherib een legerplaats vol doden waren geworden. En zo is onze God al die tijd al te werk gegaan.

"De HEERE heeft grote dingen bij ons gedaan; dies zijn wij verblijd."

Blijf dit doen, tot de strijd voorbij is! U laat jaar na jaar de stromen van het zuiden weer vloeien. Doe dat net zo met ons, met allen en met ieder afzonderlijk. We twijfelen er niet aan dat U het zult doen. We weten zeker dat we niet ijdel roemen als we deze psalm zingen als beschrijving van de ervaring van al Uw pelgrims en aanbidders. — Andrew A. Bonar, in "Christ and his Church in the Book of Psalms," 1859.

Vers 2

"Toen werd onze mond vervuld met lachen." Zij die waren uitgelachen, lachten nu zelf. Een nieuw lied was hun in de mond gelegd. Het was een lach van blijdschap in God, en geen spottende lach om hun vijanden. — Matthew Henry.

Vers 2

"Onze mond." "Onze tong." Lorinus, de jezuïet, wees erop dat de psalmist mond en tong in het enkelvoud noemt, en niet in het meervoud,

monden en tongen. De reden: alle gelovigen, de hele Joodse gemeente, prezen en eerden de Heere univoce. Dat wil zeggen: met één stem, met één hart en als het ware met één mond. — John Hume.

Vers 2

"En onze tong met gejuich." Wat het hart vervult, loopt de mond over. Is het hart blij, dan gaat de tong gemakkelijk. Vreugde laat zich niet in het hart opsluiten, ze moet met de tong naar buiten. — John Hume.

Vers 2

"Toen zeide men onder de heidenen." En wat zeiden ze? Het is precies raak! Hierin kun je het zeggen van de heidenen, zoals zo vaak, niet verbeteren. Ze zeggen het volgende. 1. Dit waren geen dagelijkse of gewone dingen, maar "grote". 2. Ze rekenen die grote dingen niet tot het toeval. Ze "gebeurden" niet, ze werden "gedaan". 3. En dan: "gedaan" door God Zelf. Zij zien God erin. 4. Niet door God gedaan op goed geluk, zonder bepaald doel, maar met opzet voor hén gedaan. 5. En toch zit er, als je goed kijkt, nog meer in magnificavit facere.

Want magna fecit was voor dit alles genoeg geweest. Maar met "magnificavit facere" zeggen ze magnifecit illos, ut magna faceret pro illis. Hij maakte hen groot, of Hij had hen bijzonder hoog zitten, want voor hen zou Hij zo'n groot werk volbrengen. Dit zeiden ze onder de "heidenen". Het is jammer dat de "heidenen" het zeiden, en dat de Joden zelf deze woorden niet het eerst uitspraken. Maar nu bleek dat de "heidenen" het zo zeiden, en dat alles waar was wat ze zeiden. Daarom voelden de Joden zich wel gedwongen om minstens zoveel te zeggen.

Méér konden ze niet zeggen, want meer kan niet gezegd worden. Dus even veel, en niet minder dan zij. En dit voegt een trede toe aan dat dicebant: het geluid ervan was onder de heidenen zo groot dat het een echo gaf in Judea zelf. — Lancelot Andrews.

Vers 2

"De HEERE heeft grote dingen aan dezen gedaan." "Hij heeft veel gedaan, en wel grote dingen." Zo geven de Chaldeeuwse, Syrische en Arabische vertalingen het weer, en de geschiedenis van deze verlossing laat zien dat het klopt. — Thomas Hodges, in een preek getiteld "Sion's Hallelujah," 1660.

Verzen 2-3

De lof die heidenen God moeten brengen verschilt sterk van de lof die het volk van de Heere Hem van harte brengt. De heidenen spreken alsof ze zelf geen belang en geen aandeel hebben bij de barmhartigheid. Gods volk spreekt als mensen voor wie die barmhartigheid bedoeld is, en die er samen met anderen hun deel in hebben. "De HEERE heeft grote dingen aan dezen gedaan", zeggen de heidenen. "De HEERE heeft grote dingen bij ons gedaan", zegt het volk van de Heere. — David Dickson, 1583-1662.

Vers 3

"De HEERE heeft grote dingen bij ons gedaan" enzovoort. Dit vers is de kern, het merg, van de hele psalm. Aanleiding was de terugkeer van Gods volk uit de gevangenschap in Babel naar zijn eigen land. Die verlossing was zo groot en ongelooflijk dat Gods volk, toen God haar bracht, als in een droom was. Ze dachten eerder aan een droom en aan ijdele inbeelding dan aan een echte waarheid. 1. Het was zo'n grote verlossing, uit zo'n grote en lang durende slavernij, dat het te mooi leek om waar te zijn. 2. Het gebeurde heel plotseling en onverwacht, op een moment dat ze er nauwelijks aan dachten of erop hoopten ... 3. Alles leek hopeloos.

Niets leek onwaarschijnlijker, of eigenlijk: onmogelijker. 4. De manier waarop was zo bewonderenswaardig (zonder raad, hulp of kracht van mensen, ja: boven en tegen alle menselijke middelen in) dat ze

betwijfelden of dit niet de dromen waren van mensen die gewoon wakker zijn. — Thomas Taylor (1576-1632), in "A Mappe of Rome."

Vers 3

"Bij ons." Wat waren wíj dan, zou Sion kunnen zeggen? We waren mensen die er blij mee waren het stof van de voeten van onze vijanden te likken. En toch kijkt de Heere van hemel en aarde zo genadig naar ons om! Hoe armzaliger degene is die iets ontvangt, des te groter blijkt de gever. "Van waar komt mij dit, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt?" Dat was een waarachtig en vroom compliment van de godvrezende Elisabet. Zelfs de besten onder de mensen zijn niet meer dan kinderen van stof, kleinkinderen van het niets.

En dan doet de Heere grote dingen voor ons! Dat maakt die "grote dingen" nog groter. Was het omdat we Zijn gemeente waren? Dan is het Zijn overvloedige genade dat Hij ons uit alle anderen koos. Het was juist onze eigen genadeloosheid, groter dan die van wie ook, dat we Hem zo uitdaagden en Hem dwongen ons in gevangenschap te werpen. Of kwam het omdat onze vernedering in die troosteloze toestand Hem zo diep ontfermde? Helaas, er waren volken genoeg uit wie Hij kon kiezen, om in onze plaats te nemen. Die hadden, voor nog geen helft van de gunsten die wij hebben genoten, veel trouwer kunnen blijken dan wij geweest zijn.

Of was het ter wille van Zijn verbond met onze vaderen? Helaas, dat hadden we allang verspeeld, keer op keer, we weten niet hoe vaak. Als we aan onszelf denken, kunnen we niet anders dan Gods "grote dingen" juist daardoor nóg zwaarder laten wegen: dat Hij ze voor ons deed, *voor ons*, die zo bijzonder onwaardig zijn. — Malachias of Matthew Harris, in een preek getiteld "Brittaines Hallelujah," 1639.

Vers 4

"O HEERE! wend onze gevangenis, gelijk." Dit is een gebed dat hun verlossing helemaal wordt afgemaakt. Laat wie al terug is in zijn eigen land, bevrijd worden van de lasten waaronder hij nog zucht. Laat wie

in Babel is gebleven, in zijn hart worden aangespoord, zoals wij, om de gegeven vrijheid te gebruiken. Dat Gods barmhartigheid is begonnen, moedigt ons aan om te bidden dat ze ook wordt voltooid. Zolang we in deze wereld zijn, blijft er iets om voor te bidden, ook wanneer we het meeste hebben om te loven. En zijn we zelf vrij en voorspoedig, dan mogen we onze broeders niet vergeten die in nood zijn en onder dwang leven. — Matthew Henry.

Vers 4

"Wend onze gevangenis." Het oude Israël bad dat God al hun broeders die verspreid in ballingschap leefden, in één breed gevulde stroom naar hun eigen land zou terugbrengen: talrijk, juichend en machtig. Zo gaat het water van de Nijl of de Eufraat in de hete, droge zomer over de dorstige velden van het zuiden. Op dezelfde manier moeten de leden van Christus' gemeente altijd bidden. Ze moeten vragen dat iedereen die zich christen noemt en zo genoemd wordt, op de weg van de waarheid wordt geleid. Ze moeten vragen dat ze het geloof vasthouden in eensgezindheid van geest, in de band van de vrede en met een rechtvaardig leven. — J. W. Burgon, in "A Plain Commentary," 1859.

Vers 4

De psalmist roept: "O HEERE! wend onze gevangenis, gelijk waterstromen in het zuiden" (Engels: "als de waterleidingen in de Negeb").

Die Negeb, ofwel het Zuidland, het gebied onder Hebron, was betrekkelijk droog en had geen water. Het werd ongetwijfeld bevloeid met een stelsel van kleine, aangelegde kanaaltjes. De woorden van de psalmist betekenen dat het voor God net zo eenvoudig is om Israël uit de Babylonische slavernij naar zijn eigen land terug te brengen als voor een tuinier om het bronwater te sturen. Hij leidt het langs de kanalen van de waterleidingen naar elk stuk land dat hij uitkiest. — James Neil.

Vers 4

"Gelijk waterstromen in het zuiden." Dan krijgt onze gevangenschap een volkomen ander aanzien, zoals de rivieren of wateren in het zuiden. Die zijn door Gods machtige werk drooggevallen en volledig verdwenen. Je mag hier denken aan de Rode Zee of aan de Jordaan; dat maakt weinig uit. Het beeld zegt dit: U hebt met Uw machtige hand een wonder gedaan en de wateren laten opdrogen en verdwijnen. Doe dat ook, o Heere, met heel onze gevangenschap: laat haar opdrogen en tot niets worden. Anderen verklaren dit vers weer anders: Laat onze gevangenschap keren, o Heere, zoals de rivieren in het zuiden. In de zomer verdrogen die op afgelegen plekken door de hitte van de zon, maar in de winter stromen ze weer vol met overvloedig water. — Maarten Luther.

Vers 4

"Waterstromen." Het Hebreeuwse woord voor "stromen" betekent eigenlijk de bedding van een rivier: de bedding waar water in staat als er water is, maar die vaak droog ligt. Voor de boer is het vanzelfsprekend een feest als die dalbeddingen weer met stromend water vollopen. Zo luidt het gebed dus: laat Uw volk blij terugkeren naar zijn vaderland. — Henry Cowles.

Vers 4

"Gelijk waterstromen in het zuiden." Sommigen vertalen: Als de machtige wateren in het zuiden. Waarom zouden ze willen dat hun gevangenschap keert als die machtige vloeden in het zuiden? De reden is deze: het zuiden is droog land, waar weinig bronnen zijn en je in een hele woestijn nauwelijks een fontein vindt.

Wat voor water hebben ze dan in het zuiden, in die uitgedroogde streken? Het zijn die machtige, sterke stortvloeden. Ze komen door de regenbuien uit de hemel. Zo bedoelt het gebed in de psalm dat God hun gevangenschap plotseling zou doen keren. In het zuiden ko-

men rivieren ineens. Waar nergens een bron te zien is en geen enkel teken van een rivier, daar staat binnen een uur het water hoog en stromen de beken over. Denk aan Elia in de tijd van Achab. Hij stuurde zijn knecht naar de zee. Die ging kijken en zei: "Er is niets", dus geen schijn van regen en niet het kleinste wolkje.

Toch werd de hemel meteen zwart en kwam er een zware regenbui. 1 Kon. 18:44. Laat zo ook onze gevangenschap even snel en plotseling keren. Er is geen schijn van redding, net zomin als van een bron in de zandwoestijn of van regen in de helderste hemel. Breng toch redding voor ons! Over dingen die we niet kunnen opbrengen zeggen we: Hebben wij er soms een bron van? Of kunnen we ze uit de wolken plukken? Zo ook nu: laat onze redding, hoewel er geen plek te zien is waar zulke rivieren vandaan zouden komen, zijn als rivieren in het zuiden.

Laat ze zijn als rivieren die uit de wolken zijn gehaald en in één oogwenk rechtstreeks uit de hemel zijn neergedruppeld. — Joseph Caryl, 1602-1673.

Verzen 4-6

De heiligen voeden hun hoop vaak met de kadavers van hun doodgeslagen angsten. God koos een tijd en een werktuig om de gevangen Joden hun vrijheid te geven en hen naar huis te laten terugkeren. Toen het zover was, kwam dat voor hen zo ongelooflijk over (net als bij Petrus, die door de engel uit de gevangenis werd geleid, Hand. 12:1-25) dat het even duurde voordat ze weer bij zinnen waren. Toen konden ze pas vaststellen of het echt waar was of maar een prettige droom. Kijk nu eens wat deze vreemde teleurstelling van hun angsten voor uitwerking had op hun hoop voor daarna.

Ze stuurt hen naar de troon van de genade, om te vragen dat voltooid wordt wat zo wonderbaarlijk begon. "De HEERE heeft grote dingen bij ons gedaan; dies zijn wij verblijd. O HEERE! wend onze gevangenis …" Ps. 126:3-4. Door deze ervaring van Zijn macht en barm-

hartigheid hebben ze een houvast gekregen. Ze laten Hem nu niet los voordat ze meer hebben. Ja, hun hoop is tot zo'n hoogte van vertrouwen gestegen dat ze uit deze ene ervaring een algemene les trekken, tot troost voor zichzelf of voor anderen in elke komende nood: "Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien" enzovoort. Ps. 126:5-6. — William Gurnall, 1617-1679.

Vers 5

"Die met tranen zaaien." Ik heb nooit helemaal letterlijk mensen onder tranen zien zaaien. Wel heb ik vaak gezien dat ze dat deden in een angst en ellende die ieder oog zouden doen overlopen. Als het erg schaars is, nemen de arme boeren met pijn in het hart afscheid van iedere maat kostbaar zaad die in de aarde verdwijnt. Het voelt alsof ze het brood uit de monden van hun kinderen halen. In zulke tijden vloeien er echt veel bittere tranen bij. De nood is vaak zo hoog dat de regering zaad moet leveren, want anders zou er niets worden gezaaid.

Zolang ik me kan herinneren, deed Ibrahim Pasja dat meer dan eens. Misschien volgde hij het voorbeeld van zijn grote voorganger in Egypte toen de zeven jaren van hongersnood voorbij waren. De gedachten in deze psalm kunnen ook zijn ontstaan uit het grote gevaar waarin de boer vaak verkeert terwijl hij ploegt en zaait. Denk aan de ramp die Jobs landarbeiders overkwam. De ossen ploegden en de ezelinnen graasden ernaast. Toen vielen de Sabeeërs aan, namen alles weg en doodden de knechten met de scherpte van het zwaard (Job 1:14-15). Zoiets herhaalt zich in onze dagen nog vaak.

Om dat te begrijpen moet je terugdenken aan wat ik je net vertelde over de ligging van de akkers in open gebied. En hier valt weer op hoe exact de taal is: de zaaier "gaat uit", dat wil zeggen uit het dorp. De bewoners van Ibel en Khiem in Merj 'Aiyun hebben bijvoorbeeld hun beste graanvelden diep beneden in de 'Ard Hfileh. Die liggen zes of acht mijl van hun huizen, en precies zoveel dichter bij de wetteloze

woestijngrens. Is het land onrustig of de regering zwak, dan kunnen ze op die velden alleen zaaien als ze hun leven wagen.

Ze trekken er dus altijd met grote groepen op uit, helemaal bewapend, klaar om de ploeg te laten vallen en het geweer te grijpen zodra er alarm wordt geslagen. Maar ondanks al die voorzorg overkomen de mannen die zo onder tranen moeten zaaien ook veel droevige en dodelijke rampen. Er is nog een andere bron voor de gedachten van de psalm: op veel plaatsen is het werk zelf bijzonder zwaar. De grond is rotsig, ontoegankelijk en vol scherpe doornen. Het kost veel pijnlijke arbeid om de rotsen los te hakken en weg te halen, de distels te kappen en te verbranden en de weerbarstige bodem te bedwingen.

En dat met zwakke ossen en armzalige ploegen! Neem dit alles samen, en het beeld wordt heel krachtig: wie hard werkt, in koude en regen, in angst en gevaar, in armoede en gebrek, en zijn kostbare zaad in de grond legt, zal bij de oogst zeker terugkomen met gejuich, zijn schoven met zich dragend. — W. M. Thomson.

Vers 5

"Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien" enzovoort. Deze belofte komt tot ons in beelden uit de landbouw, een school waar we veel van leren. In het zweet zijns aanschijns bewerkt de boer zijn akker. Hij werpt het zaad in de grond, en daar ligt het een tijd dood en begraven. Dan volgt een donkere, troosteloze winter, en alles lijkt verloren. Maar als de lente terugkomt, leeft de hele natuur op. De akkers die eerst kaal waren, staan vol koren. De zon laat het rijpen, vrolijke maaiers maaien het af en met jubelend gejuich wordt het naar huis gebracht.

Kijk, leerling van Jezus: zo zie je hoe je werk van nu en je loon van straks bij elkaar horen! Misschien "zaai" je nu in "tranen". Je doet je plicht midden in vervolging en verdrukking, ziekte, pijn en verdriet. Je werkt in de gemeente, en niemand maakt werk van wat je doet. Het lijkt er niet op dat het iets oplevert. Ja, zelf moet je in het stof van

de dood vallen. Alle stormen van die winter moeten over je heen gaan, tot je gedaante is vergaan en je het bederf ziet. Toch komt de dag dat je "met gejuich" zult "maaien", en je oogst zal overvloedig zijn.

Zo ging ook je gezegende Meester "al gaande en wenende". Hij was een Man van smarten, vertrouwd met ziekte. Hij droeg "het zaad, dat men zaaien zal" en zaaide het om Zich heen, tot Zijn eigen lichaam ten slotte als een graankorrel in de voor van het graf werd begraven. Maar Hij is opgestaan en is nu in de hemel. Vandaar zal Hij "voorzeker ... met gejuich wederkomen", met de stem van de aartsengel en met de bazuin van God. Dan draagt Hij "zijn schoven" met Zich mee. Dan zal ieder mens de vrucht van zijn werk ontvangen en lof van God ontvangen. — George Horne (1730-1792), in "A Commentary on the Psalms."

Vers 5

"Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien." Hun zaad is geloof, en God zegent dat zaad. Het schiet op tot in de hemel, want het is geplant in de zijde van Jezus Christus, Die Zelf in de hemel is. Het zaad is: "gelooft Hem, Die Mij gezonden heeft". De oogst is: "die heeft het eeuwige leven" (Joh. 5:24). Qui credit quod non videt, videbit quod credit. Wie gelooft wat hij niet ziet, is aan het zaaien. Wie eens ziet wat hij geloofd heeft, is aan het oogsten.

Hun zaad is ook gehoorzaamheid. Ook dat zaad is gezegend. Waar je het ook uitstrooit, het zal niet nalaten te gedijen en vrucht te dragen. Het zaad is: "Indien gij Mijn geboden bewaart". De oogst is: "zo zult gij in Mijn liefde blijven" (Joh. 15:10). Of neem Rom. 6:22. Het zaaien is: "Gode dienstbaar gemaakt zijnde, hebt gij uw vrucht tot heiligmaking". Het maaien is: "en het einde het eeuwige leven". Obedientia in terris, regnabit in coelis. Wie op aarde God dient en gehoorzaamheid zaait, zal in de hemel de oogst van een koninkrijk maaien.

Hun zaad is ook berouw. En dat zaad móét uitgroeien tot zaligheid ... Veel heiligen die hun zaad in tranen zaaiden, hebben hun

oogst al binnengehaald in de hemel. David, Maria Magdalena en Petrus bijvoorbeeld. Het is alsof zij het spreekwoord bewaarheid hebben: "Men komt niet met droge ogen in de hemel." Natuur en God werken dus niet op dezelfde manier. Op aarde hopen we, voor een goede oogst, op een mooie zaaitijd. Maar hier levert juist een natte zaaitijd de beste oogst op, in de hemelse schuur. Het zaaien is: "Zalig zijn die treuren". De oogst is: "want zij zullen vertroost worden" (Matth. 5:4).

Hun zaad is ook: de wereld afzweren en Christus aanhangen. En daarmee, zegt de Schrift, maaien ze een grote oogst. Petrus zegt tegen Christus: "Zie, wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd" (Matth. 19:27). Dát is het zaaien. "Wat zal ons dan geworden?" Wat dan? "Gij … zult zitten op twaalf tronen, oordelende de twaalf geslachten Israëls" (Matth. 19:28). Alles wat je verloor, krijg je honderdvoudig terug. En: "het eeuwige leven beërven" (Matth. 19:29). Dát is de oogst. "Zaait u tot gerechtigheid, maait tot weldadigheid." Hos. 10:12.

Hun zaad is ook liefdadigheid. Wie dit zaad zaait, mag rekenen op een rijke oogst. "Zo wie een van deze kleinen te drinken geeft alleenlijk een beker koud water" (dat is maar een klein beetje verkwikking), "in den naam eens discipels, voorwaar zeg Ik u, hij zal zijn loon geenszins verliezen." Matth. 10:42. Wordt iemand die weinig geeft al zo beloond, dan geldt zeker: "die in zegeningen zaait, zal ook in zegeningen maaien." 2 Kor. 9:6. Gooi dus met volle hand je zaad uit, zoals een zaaier op een groot veld, en wees niet bang.

Denkt iemand dat hij met zijn liefdadigheid de verliezer is? Geen wereldmens denkt dat hij zijn zaad verliest als hij het zaait. Hij hoopt op een grotere oogst. Vertrouw jij wel de grond en God niet? God betaalt zeker beter dan de aarde. Genade vergoedt meer dan de natuur. Op aarde krijg je misschien veertig korrels voor één, maar in de hemel krijg je, door Christus' belofte, honderd keer zoveel: "een goede, neergedrukte, en geschudde en overlopende maat." Het zaaien is: "Welgelukzalig is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens een el-

lendige". De oogst is: "de HEERE zal hem bevrijden ten dage des kwaads" (Ps. 41:2). — Thomas Adams.

Vers 5

"Die met tranen zaaien" enzovoort. Let hier op twee dingen. 1. Het lijden van Gods volk is als zaaien met tranen. (a) Bij het zaaien kost het, zoals je weet, heel veel moeite. Eerst moet het land worden omgewerkt en klaargemaakt. Dan is het ook moeite om het zaad erin te strooien. En daarna vraagt het het hele jaar veel zorg, voordat het in de schuur ligt.

(b) Het vraagt ook veel geld, en daarom heet het "het zaad" (Engels: "precious seed", kostbaar zaad). Want zaaikoren is, zoals je weet, altijd het duurst.

(c) En het is ook zeer riskant, want eenmaal gezaaid loopt het koren aan allerlei kanten veel gevaren. Zo gaat het ook met Gods kinderen in een goede zaak. 2. Na de zaaitijd komt de oogst, en die komt met vreugde. Gods kinderen hebben drie trappen van geluk bij het binnenhalen van de vruchten.

(a) Allereerst zijn er de eerstelingen. Ook al verduren ze iets omwille van het Evangelie van Christus, het geeft hun tevredenheid en vrucht. (b) Dan komen na de eerstelingen de schoven. Die verkwikken de boer en geven hem zekerheid dat de volle oogst nadert. De Heere laat Zijn eigen volk nu en dan weten dat Hij een volkomen verlossing zal geven, vooral voor Sion. Dan laat Hij hen proeven van de schoven die ze al hebben binnengehaald.

(c) Tot slot krijgen ze de volle oogst, en die ontvangen ze pas op de grote, laatste dag. Dan krijgen wij vrede zonder moeite, vreugde zonder verdriet, winst zonder verlies, genot zonder pijn. En dan zien we God volledig van aangezicht tot aangezicht. — Alexander Henderson.

Vers 5

"Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien." Tranen om het evangelie raken niet verloren. Ze zijn zaadjes van troost. Zodra de

boetvaardige zijn tranen stort, giet God vreugde in. Als je opgewekt wilt zijn, zegt Chrysostomus, wees dan bedroefd. Christus is gezalfd en in de wereld gekomen met dit doel: hen die treuren te troosten (Jes. 61:3). De olie van blijdschap werd over Hem uitgegoten, zegt Chrysostomus, zodat Hij haar kon uitgieten over de treurenden. Terecht noemt de apostel het dan "een onberouwelijke bekering" (2 Kor. 7:10) ... Zoete vrucht groeit hier aan een bittere stam, en dat is heerlijk.

Christus liet de aarden kruiken met water vullen en veranderde dat water in wijn (Joh. 2:9). Zo ook zal Christus het water van de tranen veranderen in de wijn van vreugde, wanneer het oog, dat aarden vat, tot de rand toe vol water is. Heilig treuren, zegt Sint Basilius, is het zaad waaruit de bloem van eeuwige vreugde opgroeit. — Thomas Watson (-1690?), in "The Beatitudes."

Vers 5

"Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien." Let op de maaiers: "zullen ... maaien." Wie zijn dat? Zij die gezaaid hebben. Zij zullen maaien, en niemand anders dan zij. Het is ook terecht dat zij het doen, want zij hebben gezaaid. Misschien klagen sommigen die met tranen hebben gezaaid dat de oogst laat is of schraal, en dat ze niet met vreugde hebben gemaaid zoals hier beloofd wordt. Weet dan dat sommige gronden later zijn dan andere, en dat de oogst in het ene jaar later valt dan in het andere. God, de Heere van de oogst, laat jouw vreugde op Zijn tijd rijpen, en je zult hem maaien.

Onderzoek je het goed, dan vind je intussen de oorzaak bij jezelf. Onze vreugde is laat, omdat we te laat zijn begonnen met het zaaien van onze tranen. En onze vreugde is schraal, omdat we onze tranen te dun hebben gezaaid. Vinden we na het zaaien van tranen helemaal geen oogst van vreugde, dan mogen we er zeker van zijn dat ons zaad niet goed was. Of anders is er iets van de ongelukken gebeurd die het

zaad troffen dat in Matth. 13 tot niets kwam. — Walter Balcanqual, in "een preek gehouden in St. Mary Spittle," 1623.

Vers 5

"Die met tranen zaaien" enzovoort. In de zaaitijd zag ik een boer ploegen op een erg regenachtige dag. Ik vroeg hem waarom hij niet liever ophield in plaats van in zulk slecht weer te werken. Hij antwoordde me in een rijmpje uit zijn streek: "Zaai bonen in de modder, / dan komen ze op als een woud."

Dat deed me onwillekeurig denken aan Davids woorden: "Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien" enzovoort. — Thomas Fuller (1608-1661), in "Good Thoughts in Worse Times."

Vers 5

"Met tranen zaaien." Er bestaan tranen die zelf het zaad zijn dat we moeten zaaien. Dat zijn tranen van verdriet over zonde, onze eigen zonde en die van anderen. Dat zijn ook tranen van medeleven met de bedroefde gemeente, en tranen van innigheid in het gebed en onder het Woord. — Matthew Henry.

Vers 5

"Met gejuich maaien." Deze geestelijke oogst komt niet bij iedereen tegelijk, net zomin als de oogst op het veld. Maar dit is de troost: wie een zaaitijd van genade over zijn ziel heeft laten gaan, krijgt ook zijn oogsttijd van vreugde. Aan deze wet heeft God Zich even stevig gebonden als aan de andere wet, dat "al de dagen der aarde … zaaiing en oogst … niet ophouden" zullen (Gen. 8:22). Eigenlijk nog steviger, want die andere wet gold voor de wereld in het algemeen, niet voor elk afzonderlijk land, elke stad of elk veld. Zo'n veld kan best een oogst missen, en dan houdt God nog steeds Zijn woord.

Maar God zou Zijn belofte niet kunnen nakomen als ook maar één heilige eeuwig zonder zijn oogsttijd zou blijven. Jullie, die zo laatdunkend denken over het evangelie en over hen die het belijden, omdat

hun vrede en troost nog niet zijn gekomen, moeten dus weten: die vrede en troost zijn al onderweg naar hen. Ze komen om voor altijd bij hen te blijven. Jullie vrede daarentegen verdwijnt elk moment. Ze zal je zeker in de steek laten, en je hebt geen hoop dat ze ooit terugkomt. Kijk niet naar hoe de christen begint, maar naar hoe hij eindigt.

De Geest van God komt de ziel binnen met Zijn overtuigingen en met enige schrik. Maar Hij sluit af met vrede en vreugde. Over de maand maart zeggen we: hij komt binnen als een leeuw en gaat weg als een lam. "Let op den vrome, en zie naar den oprechte; want het einde van dien man zal vrede zijn." Ps. 37:37. — William Gurnall.

Verzen 5-6

Mijn lectuur is beperkt en mijn ervaring bescheiden, maar toch heb ik ontdekt dat het graan dat in dure jaren en schaarse tijden is gezaaid, veel meer heeft opgeleverd dan het graan van andere jaren. Na grote nood volgde dan meteen een overvloed aan koren, verder dan iemand had durven verwachten. — Humphrey Hardwick, in een preek getiteld "The Difficulty of Sion's Deliverance and Reformation," 1644.

Verzen 5-6

Houd goed in het oog hoe onbetwijfelbaar zeker onze oogst is. De tekst bevestigt dat met verschillende volstrekte, stellige verklaringen: "zullen … maaien", "zal hij met gejuich wederkomen", "dragende zijn schoven." Hier zit geen enkel voorbehoud en geen mogelijkheid dat het misschien niet gebeurt: alles wordt zonder meer bevestigd. En je weet dat hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar dat geen jota van Gods woord zal vervallen. Niets zal de oogst van een arbeider in Sions wijngaard tegenhouden. — Humphrey Hardwick.

Verzen 5-6

Nog volledi ger en dieper gezien is de Man van smarten Zelf de zaaier in tranen. Zo kennen gelovigen Hem. In de zware barensnood van Zijn ziel heeft Hij de zaaitijd van het lijden doorgemaakt. Die zaaitijd

zal haar bevredigende oogst brengen wanneer Hij opnieuw verschijnt en Zijn eigen loon maait. Op die dag van vreugde vult Hij Zijn schoot met schoven. De schuur van Zijn blijdschap stroomt over. Om onzentwil onderging Hij de verschrikkelijke werkelijkheid van dood en oordeel. Daarin ging Zijn lijden ver uit boven de maat van menselijk verdriet. Zoveel meer zal ook de volheid van Zijn zuivere vreugde zijn als eeuwige Zegenaar van Zijn volk.

Ze zal de vreugde van Zijn volk te boven gaan (en wat een maat is dát al!), want hun hele zaligheid is: voor altijd bij de Heere zijn. — Arthur Pridham, in "Notes and Reflections on the Psalms," 1869.

Vers 6

"Die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en wenende" enzovoort. Dit beeld past bijzonder goed bij het leven van een dienaar van het evangelie. Hij trekt erop uit met het eeuwige evangelie, dat hij verkondigt. Als kostbaar zaad strooit hij het uit in de gemeente van God. Met tranen en gebeden maakt hij het nat. De zegen van de Heere gaat ermee mee en de Heere geeft succes aan zijn arbeid. Zijn bediening draagt zegels. Op de laatste dag zal hij ongetwijfeld met vreugde uit het graf van de dood terugkomen, "dragende zijn schoven".

Zijn Heere zal hem in de staat van het nieuwe Jeruzalem aanspreken: "Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht! … ga in, in de vreugde uws heeren." — Samuel Eyles Pierce (1746-1829?), in "The Book of Psalms, an Epitome of the Old Testament Scripture."

Vers 6

"Hij kan uitgaan, hij kan uitgaan, en wenen, dragende (zijn) last zaad. Hij zal komen, hij zal komen met gezang, dragende schoven." Zo'n nadrukkelijke combinatie van de persoonsvorm met de onbepaalde wijs past niet bij onze taal. De oude vertalingen en enkele moderne geven haar heel gebrekkig weer met het tegenwoordig deelwoord (venientes venient, komende zullen zij komen). Daarin zit noch de bijzondere

vorm noch de precieze zin van de Hebreeuwse uitdrukking. Het dichtst bij de kracht van het origineel komt Luther, die de persoonsvorm herhaalt: hij zal komen, hij zal komen. In al zulke gevallen wordt de onbepaalde wijs namelijk echt bepaald door het woord erna, en lijkt ze daarop in betekenis, al is het niet in vorm. — Joseph Addison Alexander.

Vers 6

"Al gaat hij, al gaat hij, en is hij wenend, dragende enkele handenvol zaad, hij zal komen, hij zal komen met stralend gezang, dragende zijn overvloedige schoven."

— *Ben Tehillim, in "The Book of Psalms, in English Blank Verse," 1883.*

Vers 6

"Gaat al gaande" (Engels: "goeth forth", gaat uit). De gemeente mag dit zaad niet alleen in de voorraadkamer houden voor wie erom komt vragen. Ze moet haar zaaiers eropuit sturen, om het te strooien onder wie de waarde ervan niet kennen of te onverschillig zijn om het bij haar te halen. Ze mag niet blijven zitten huilen omdat mensen haar niet opzoeken. Ze moet eropuit en het kostbare zaad brengen bij wie niet wil, bij de onverschilligen, bij de bevooroordeelden en bij de losbandigen. — Edwin Sidney, in "The Pulpit," 1840.

Vers 6

Huilen mag het zaaien niet in de weg staan. Als we kwaad lijden, moeten we toch goed blijven doen. — Matthew Henry.

Vers 6

"Het zaad." Zaaikoren is altijd het duurst, en als ander koren duur is, is het zaaikoren heel duur. Hoe duur het ook is, de boer is vastbesloten het te hebben. Hij berooft er zijn eigen maag van, en die van zijn vrouw en kinderen, en zaait het toch, terwijl hij er "wenende" mee uittrekt. Er is ook groot gevaar: koren loopt, eenmaal gezaaid, veel ri-

sico's. Zo is het inderdaad ook met de kinderen van God in een goede zaak. Jullie moeten van tevoren besluiten ook risico's te nemen, met je leven, je land, je roerende goederen of wat je verder in deze wereld hebt. Waag dat alles liever, voordat het geloof of je eigen zielen gevaar lopen. — Alexander Henderson.

Vers 6

"Het zaad." Aben Ezra legt de woorden die met kostbaar zaad zijn vertaald, of ook wel met een greep zaad, uit als het vat waarin de zaaier zijn zaad meedraagt: de zaaimand. Daaruit haalt hij het zaad en strooit het uit, zie Am. 9:13. De Targum zegt hetzelfde: "dragende een schaal met zaaikoren." — John Gill.

Vers 6

"Het zaad." Geloof heet "het zaad" (Engels: "precious seed", kostbaar zaad): quod rarum est carum. Toen alle landen naar Egypte trokken om koren van Jozef te kopen, werd zaad als kostbaar gezien. Dan moet het geloof ook kostbaar zijn, want als Christus komt, zal Hij nauwelijks "geloof op de aarde vinden." Luk. 18:8. Het geloof is zo onmisbaar dat het wel kostbaar móét zijn. Het zichtbare zaad is immers het enige middel waarmee een mens in leven blijft. Alle specerijen, honing, mirre, noten en amandelen, al het goud en zilver in Kanaän, waren niet genoeg om Jakob en zijn kinderen te onderhouden.

Ze moesten naar Egypte om koren te halen, zodat ze zouden leven en niet sterven. Zo gaat ook de ziel zonder geloof te gronde van de honger. Het geloof is haar voedsel, want "de rechtvaardige zal uit het geloof leven." Gal. 3:11. — John Hume.

Vers 6

"Schoven." In de psalm die begint met "droom" en eindigt met "schoven" zien we Jozef terug. In hem "werd", zoals de heilige Ambrosius zo mooi toepast, "de toekomstige opstanding van de Heere Jezus geopenbaard. Voor Hem bogen Zijn elf discipelen zich neer, toen ze za-

gen dat Hij naar Galilea ging. En alle heiligen zullen zich bij hun opstanding voor Hem neerbuigen en daarbij de vrucht van hun goede werken meebrengen, zoals geschreven staat: 'voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijn schoven.'" — H. T. Armfield.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Zonnige herinneringen aan wat de Heere deed: "Als de HEERE de gevangenen Sions wederbracht" enzovoort.
2. Opvallende indrukken: we konden niet geloven dat het echt waar was.
3. Bijzondere ontdekkingen: het was echt waar, het blijft waar enzovoort.

Vers 1

Een vergelijking én een tegenstelling.

1. De verlosten lijken op dromenden.

a) Hun ervaring is vreemd.

b) Hun vreugde is een vervoering.

1. De verlosten verschillen van dromenden.

a) Hun ervaring is werkelijk. Dromen zijn zonder inhoud, maar "de HEERE … wederbracht" is een echt feit.

b) Zij worden niet teleurgesteld. Ze worden niet wakker om te merken dat het "slechts een droom" was: zie Jes. 29:8.

1. Hun vreugde blijft. De vreugde van een droom is snel vergeten, maar deze vreugde is "eeuwige blijdschap." — W. H. J. P.

Vers 2

Heilig lachen. Wat het opwekt en hoe het te rechtvaardigen valt.

Vers 2

Recept voor heilig lachen.

1. Zit enkele weken in de gevangenis.
2. Hoor hoe de Heere de sleutel omdraait.
3. Loop achter Hem aan naar de brede weg.
4. Je hemel barst open van zonneschijn en je hart van zang en gelach.
5. Vind je dit recept te duur? Probeer dan eenvoudig op de grote weg te blijven.

— W. B. H.

Verzen 2-3

1. Berichten over wat God doet.
2. Ervaring van wat God doet.

Verzen 2-3

1. De Heere doet grote dingen voor Zijn volk.
2. Die grote dingen trekken de aandacht van de wereld.
3. Ze wekken bij de heiligen een blijde overgave. — W. H. J. P.

Vers 3

"De HEERE heeft grote dingen bij ons gedaan." In deze erkenning en belijdenis zijn drie punten waar we opvallend dankbaar voor kunnen zijn.

1. Het waren "grote dingen" die gedaan werden.
2. Wie ze deed: "de HEERE."
3. Ze zijn gedaan, niet tegen ons maar "bij ons."

— *Alexander Henderson, 1583-1646.*

Vers 4

Gelovigen die zich verheugen over hun eigen bevrijding en die verlangen dat een vloed van voorspoed over de gemeente heen stroomt. Zie het verband, Ps. 126:1-3. Merk op: 1. Wie twijfelt en moedeloos is, houdt zich te veel met zichzelf bezig en zoekt te druk naar troost. Zo iemand heeft geen zorg en geen kracht over voor het welzijn van de gemeente. Maar een blij hart heeft vrijheid om vurig te zijn voor het welzijn van de gemeente.

1. Blije gelovigen weten, onder verder gelijke omstandigheden, beter hoe dwingend de liefde van Christus werkt. Die laat hen zorgen voor Zijn eer en voor het welslagen van Zijn zaak.
2. Wie blij is, ziet scherper hoezeer zijn toestand verschilt van die van hen die niet verlost zijn. Hij kan er daarom niet aan ontkomen om bezorgd te zijn voor de gemeente, want door haar dienst is zijn verlossing gekomen.
3. Blijde mensen zijn doorgaans het meest gelovig en het meest hoopvol. Omdat ze verwachten dat het zal lukken, gaan ze bidden en zetten ze zich in. — J. F.

Vers 4

1. De uitgedroogde christen.
2. Zijn ongelukkige toestand.
3. Zijn enige hoop.
4. Wat er gebeurt wanneer die hoop uitkomt.

Vers 5

De christelijke landman.

1. Werk het beeld uit. Een boer heeft heel verschillend werk voor de boeg. Elk seizoen, elke dag, vraagt zijn eigen taak. Zo heeft ook de christen taken in de binnenkamer, in zijn gezin, in de gemeente, in de wereld enzovoort.

2. Waarom veel christenen met tranen zaaien.

a) Het kan liggen aan de slechte grond.
b) Aan het strenge seizoen.
c) Aan de boosaardigheid en het verzet van vijanden.
d) Aan teleurstellingen uit het verleden.

1. Hoe zaaien met tranen en maaien met vreugde met elkaar samenhangen.

a) Een vreugdevolle oogst volgt, met Gods zegen, vanzelf op een zaaitijd vol druipend water.
b) God, Die niet kan liegen, heeft het beloofd.

1. Wanneer we deze vreugdevolle oogst mogen verwachten. Niet in onze winterse wereld, want daar is te weinig zon om hem te laten rijpen. De hemel is de zomer van de christen. Als je de vruchten van je tegenwoordige beproevingen gaat oogsten, zul je God loven, Die je met tranen liet zaaien.

Toepassing.
a) Wat een verwijt treft hen die in deze drukke tijd de hele dag werkeloos blijven staan!
b) Wat hebben christenen een voorsprong op de rest van de wereld!
c) Laat de hoop en het uitzicht op deze blije oogst ons overeind houden in alle somberheid en ellende van dit tranendal. — Schets van een preek van Samuel Lavington, 1726-1807.

Vers 5

Twee beelden. Het verbindende “zullen.”

Vers 5

1. Eerst moet er gezaaid worden voordat er gemaaid wordt.
2. Wat mensen zaaien, zullen ze maaien. Zaaien ze kostbaar zaad, dan maaien ze kostbaar zaad.

3. Naar de mate van hun zaaien zullen ze maaien. “Die spaarzamelijk zaait” enzovoort.
4. Het zaaien kan met verdriet gaan, maar het maaien zal met vreugde zijn.
5. Hoe groter het verdriet bij het zaaien, des te groter de vreugde bij het maaien.

— G. R.

Vers 6

In dit vers zijn twee delen, en daarin ontdekken we een drievoudige tegenstelling. Eerst de heenreis:

1. Een reizen: “gaat al gaande.”
2. Een treuren: “wenende.”
3. Een zaaien: “Die het zaad draagt, dat men zaaien zal.” En dan de terugreis, waarin drie tegenovergestelde dingen staan.
4. Terugkeren: “voorzeker zal hij … wederkomen.”
5. Een juichen: “met gejuich.”
6. Een maaien: “dragende zijn schoven.”

— *John Hume.*

Vers 6

“Voorzeker.” Ofwel: waarom ons werk in de Heere nooit vergeefs kan zijn.

Vers 6

“Zijn schoven.” Zo gaat de trouwe zaaier terug naar zijn Heere. Zijn werk is geslaagd en hij weet het zelf ook. Hij wordt persoonlijk geëerd en royaal beloond.

Vers 6

Zie “Spurgeon’s Sermons” nr. 867, getiteld “Tearful Sowing and Joyful Reaping.”

Vers 6

1. De zaaier vol verdriet.

a) Hij is actief, want hij "gaat al gaande."
b) Hij is nederig, want hij gaat "wenende."
c) Hij is trouw, want hij draagt "het zaad" (Engels: "precious seed", kostbaar zaad).

1. De maaier vol blijdschap.

a) Zijn oogsttijd komt zeker, want "voorzeker zal hij … wederkomen."
b) Zijn vreugde is overvloedig, want hij komt "met gejuich."
c) Zijn beloning is rijk, want hij komt "dragende zijn schoven."

— W. H. J. P.

Werk over de honderdzesentwintigste psalm

"The Jews' deliverance out of Babylon, and the mystery of our Redemption: Plainely demonstrated in ten Sermons upon the 126. Psalme." … Gepredikt in Yorkshire door John Hume, Dienaar van het Woord … uitgegeven te Londen … 1628, in kwartoformaat.

Psalm 127

Titel

“Een lied Hammaaloth, van Salomo” (Engels: “A Song of degrees for Solomon”, een lied van de opgangen, voor Salomo). Pelgrims die naar het heilige huis optrokken, hoorden ook aan de bouwer ervan te denken. Dat was passend. Waarschijnlijk betekent de titel dat David dit lied voor zijn wijze zoon heeft geschreven. Hij was dolblij met hem. Zijn naam Jedidja, ofwel “beminde des HEEREN”, vinden we in het tweede vers terug. En de geest van de naam “Salomo”, “de vredige”, ademt door heel dit allerliefste lied. Heeft Salomo het zelf geschreven, dan komt het van de juiste man: van hem die het huis van de Heere bouwde.

Merk op dat in elk van deze liederen het hart alleen op Jehova let. Lees maar de eerste regels van deze psalmen, van Psalm 120 tot nu toe. Ze luiden zo: “Ik heb tot den HEERE geroepen”, “Ik hef mijn ogen op naar de bergen”, “Wij zullen in het huis des HEEREN gaan”, “Ik hef mijn ogen op tot U”, “Ten ware de HEERE”, “Die op den HEERE vertrouwen”, “Als de HEERE de gevangenen Sions wederbracht.” Op elke trede van deze opgangsliederen wordt dus de Heere geprezen, en Hij alleen. O, was mijn leven maar zo dat ik bij elke pleisterplaats een nieuw lied voor de Heere zou zingen!

Onderwerp

Hier lezen we over Gods zegen voor Zijn volk, hun ene grote levensbehoefte en hun ene groot voorrecht. We leren dat de mensen die huizen en steden bouwen, stelsels en vermogens, rijken en kerken, zonder de Heere allemaal voor niets zwoegen. Onder Gods gunst daarentegen genieten ze volmaakte rust. Zonen heten in het Hebreeuws "bouwers". De psalm toont hen als mensen die gezinnen opbouwen onder dezelfde goddelijke zegen, tot grote eer en blijdschap van hun ouders. Het is *de psalm van de bouwer*. "Een ieder huis wordt van iemand gebouwd; maar Die dit alles gebouwd heeft, is God", en aan God zij de lof.

Uitleg

Vers 1

"Zo de HEERE het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan." Het sleutelwoord is hier tevergeefs. Drie keer klinkt het duidelijk door. Wie wil bouwen, weet dat hij moet zwoegen en er zijn handen uit de mouwen voor moet steken, dat spreekt vanzelf. Dus legt hij al zijn vakmanschap en al zijn kracht erin. Maar hij moet weten: is Jehova niet met hem, dan mislukken zijn plannen. Zo ging het met de bouwers van Babel. "Kom aan, laat ons voor ons een stad bouwen, en een toren", zeiden ze. De Heere stuurde hun woorden terug, regelrecht in hun eigen boezem: "Kom aan, laat Ons nedervaren, en laat Ons hun spraak aldaar verwarren." Hun gezwoeg was tevergeefs, want de Heere keek hen vijandig aan: Zijn gezicht stond tegen hen.

Bij Salomo, die een huis voor de Heere wilde bouwen, was het heel anders. Alles werkte onder God samen om hem te helpen bij die grote taak. Zelfs heidenen kwamen op zijn eerste wenk, zodat hij de tempel van de Heere, zijn God, kon bouwen. Zo zegende God ook de

bouw van zijn eigen paleis. Dit vers gaat namelijk duidelijk over elke vorm van huizenbouw. Zonder God zijn we niets, helemaal niets. Eerzuchtige mensen hebben grote huizen laten bouwen, maar die zijn verdwenen als een luchtkasteel uit een visioen, en bijna geen steen vertelt nog waar ze stonden.

Neem de rijke bouwer van een Nonsuch Palace. Kwam hij terug in het maanlicht, dan zou hij het niet kunnen vatten dat er van zijn vroegere trots niets over is. Hij werkte voor niets, helemaal voor niets. Op de plek van zijn zwoegen vind je geen spoor van wat zijn handen maakten. Hetzelfde geldt voor wie kastelen en abdijen bouwden. De Heere kon de levenswijze achter die gebouwen niet langer verdragen, dus stortten de dikke muren van de oude bouwmeesters in tot puin. Hun arbeid verdween als het schuim van de ijdelheid. Niet alleen wij besteden onze kracht dus zonder Jehova voor niets.

Iedereen die ooit buiten Hem om heeft gearbeid, valt onder hetzelfde oordeel. Troffel en hamer, zaag en schaaf zijn niets dan gereedschap van ijdelheid, tenzij de Heere de Meesterbouwer is.

"Zo de HEERE de stad niet bewaart, tevergeefs waakt de wachter." De schildwachten lopen met onvermoeide pas rond de muur. Toch wordt de stad verraden, tenzij de waakzame Wachter met hen is. Wachters geven ons geen echte veiligheid als Jehova niet over ons wil waken. Ook al zijn de bewakers klaarwakker en doen ze trouw hun plicht: de stad kan nog altijd verrast worden als God er niet is. "Ik, de HEERE, behoede dien" is meer waard dan een heel leger slapeloze bewakers. Merk op wat de psalmist niet zegt. Hij zegt niet dat de bouwer moet stoppen met werken.

Hij zegt niet dat wachters hun plicht mogen verwaarlozen. Hij zegt niet dat je je vertrouwen op God bewijst door niets te doen. Integendeel: hij gaat ervan uit dat ze alles doen wat in hun macht ligt. Dan verbiedt hij hun op die inspanning te vertrouwen. Hij laat hen weten dat alle moeite van schepselen vergeefs is, als de Schepper Zijn kracht niet inzet om de tweede oorzaken te laten werken. De Heilige

Schrift is het eens met het bevel van Cromwell: “Vertrouw op God en houd je kruit droog.” Maar hier is de zin anders: het droge kruit wint de slag niet, tenzij we op God vertrouwen.

Gelukkig is wie de gulden middenweg vindt. Hij werkt zó dat hij op God vertrouwt, en vertrouwt zó op God dat hij zonder vrees werkt. In de taal van de Bijbel heet een bedeling of een stelsel een huis. Mozes was als dienstknecht getrouw in heel zijn huis. Zolang de Heere bij dat huis was, stond het stevig en bloeide het. Verliet Hij het, dan werden de bouwers dwaas en was hun werk verloren. Ze wilden de muren van het Jodendom overeind houden, maar tevergeefs. Ze stonden op wacht bij elke ceremonie en elke overlevering, en toch was al hun zorg nutteloos.

Voor elke kerk en elke religieuze stroming geldt hetzelfde. Is de Heere er niet in en wordt Hij er niet door geëerd, dan stort het hele gebouw vroeg of laat hopeloos in. De mens kan veel, dat ontkent niemand. Hij kan werken en hij kan waken. Maar zonder de Heere heeft hij niets bereikt, en zijn waken heeft het kwaad niet buiten de deur gehouden.

Vers 2

“Het is tevergeefs, dat gijlieden vroeg opstaat, laat opblijft, eet brood der smarten; het is alzo.” Onze rust moeten we vooral in de Heere zoeken. Daarom is elke knagende zorg, hoe begrijpelijk ook, niets dan ijdelheid en kwelling van de geest. Ijverig moeten we zijn, want dat zegent de Heere. Ongerust mogen we niet zijn, want dat onteert de Heere en levert Zijn gunst nooit op. Sommigen gunnen zichzelf de rust niet die ze echt nodig hebben. ’s Morgens staan ze op voordat ze uitgerust zijn. ’s Avonds zwoegen ze door, lang nadat de avondklok de dag heeft uitgeluid.

Ze dreigen zichzelf zo de slaap van de dood op de hals te halen, omdat ze de slaap verwaarlozen die het leven verfrist. En hun slapeloosheid is niet het enige teken van hun dagelijkse onrust. Ook hun

maaltijden beknibbelen ze. Ze eten het eenvoudigste voedsel in de kleinst mogelijke hoeveelheid. Wat ze doorslikken, spoelen ze weg met zoute tranen van verdriet, uit angst dat hun dagelijks brood zal opraken. Hun eten is hard verdiend en karig toebedeeld, als op de bon. Het is zelden zoet en steeds besmeurd met verdriet. En dat allemaal, omdat ze God niet vertrouwen en alleen vreugde vinden in het opstapelen van goud, hun enige houvast.

Zo, nee zo, wil de Heere niet dat Zijn kinderen leven. Hij wil dat ze als koningskinderen, kinderen van de Koning, een gelukkig en rustig leven hebben. Laten ze dus redelijk rusten en normaal eten, want dat is goed voor hun gezondheid. De ware gelovige is natuurlijk nooit lui en nooit verkwistend. Is hij dat toch, dan krijgt hij daar de rekening voor. Maar hij vindt het niet nodig of juist om zich op te jagen of te vrekken. Geloof brengt kalmte en rust mee en verdrijft de onruststokers die dag en nacht de vrede vermoorden.

"Het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft" (Engels: "for so he giveth his beloved sleep", want zo geeft Hij Zijn beminden slaap). Door het geloof geeft de Heere Zijn uitverkorenen rust in Hem: gelukkig, vrij van zorgen. Mogelijk betekent de tekst dat God Zijn beminden zegeningen geeft terwijl ze slapen, zoals Hij Salomo de wens van zijn hart gaf toen hij sliep. Wat er bedoeld wordt, komt vrijwel op hetzelfde neer. Wie de Heere liefheeft, wordt bevrijd van de onrust en de drukte van het leven en rust zacht aan het hart van zijn Heere. Hij geeft hun rust en zegent hen terwijl ze rusten. In hun rust zegent Hij hen zelfs meer dan anderen in hun gezwoeg en gesloof.

God geeft Zijn beminden zeker het beste. Hier zien we dat dit beste hun slaap is. Daarmee bedoelen we dit: zorgen aan de kant zetten, gebrek vergeten, de dingen stilletjes aan God overlaten. Zo'n slaap is beter dan rijkdom en eer. Denk eraan hoe Jezus sliep terwijl een storm op zee tekeerging. Hij wist dat Hij in Zijn Vaders handen was. Daarom was Hij zo rustig van geest dat de golven Hem in slaap wieg-

den. Dat zou veel vaker ook voor ons gelden als we meer op *Hem* leken. Laten we hopen dat de mannen die Salomo's tempel bouwden, er rustig en met blijdschap aan mochten werken.

Zo'n huis is vast niet gebouwd door arbeiders die het met tegenzin deden. We hopen dat de werklieden 's morgens niet werden gehaast en hun werk niet tot diep in de nacht werd uitgerekt. We geloven liever dat ze gestaag doorwerkten, genoeg rustten en hun brood met vreugde aten. Zo zou in elk geval de geestelijke tempel opgebouwd moeten worden. Al moeten we eerlijk zijn: wie aan haar muren werkt, raakt maar al te gemakkelijk overstelpt met dienen. Hij vergeet maar al te snel zijn Heere en droomt dat hij het gebouw helemaal alleen moet afmaken.

Hoeveel gelukkiger en rustiger zouden we zijn als we het huis van de Heere zomaar aan de Heere van het huis toevertrouwden! En wat veel belangrijker is: hoeveel beter zou ons bouwen en waken gaan als we vertrouwden op de Heere, Die Zijn eigen gemeente bouwt én bewaart!

Vers 3

"Ziet, de kinderen zijn een erfdeel des HEEREN." Dit wijst op nog een manier om een huis op te bouwen: door nakomelingen achter te laten die onze naam en ons geslacht op aarde in leven houden. Waarvoor verzamelt een mens anders zijn rijkdom? Waarom zou hij een huis bouwen als er niemand in zijn gezin is die dat huis na hem overneemt? Wat heeft hij aan uitgestrekte landerijen als hij geen erfgenaam heeft? Maar ook hier kan een mens zonder de Heere niets. De grote Napoleon kon met al zijn zondige zorgen op dit punt toch geen dynastie stichten.

Honderden rijke mensen zouden de helft van hun bezit geven om het gehuil te horen van een baby uit hun eigen lichaam. Kinderen zijn een erfdeel dat Jehova Zélf moet geven. Doet Hij dat niet, dan sterft een mens kinderloos en blijft zijn huis ongebouwd. "Des buiks vrucht

is een beloning", een beloning van God. Hij geeft kinderen niet als straf of als zware last, maar als een gunst. Ze zijn een teken ten goede, als mensen weten hoe ze die kinderen moeten ontvangen en opvoeden. Als ze "twijfelachtige zegeningen" heten, komt dat alleen doordat wijzelf twijfelachtige mensen zijn.

In een goed ingerichte samenleving gelden kinderen niet als een blok aan het been maar als een erfdeel. Dan ontvangt men ze niet met spijt maar als een beloning. Misschien lijkt het in Engeland of we met te veel mensen zijn, en komen we in verlegenheid door te sterke groei. Dan moeten we bedenken dat de Heere ons niet opdraagt op dit smalle eiland te blijven. Hij wil dat we die grenzeloze gebieden vullen die wachten op bijl en ploeg. En toch, ook hier, ondanks alle krapte van een klein inkomen, zijn onze liefste kinderen onze beste bezittingen. Daar danken we God elke dag voor.

Vers 4

"Gelijk de pijlen zijn in de hand eens helds, zodanig zijn de zonen der jeugd." Kinderen die iemand in zijn jonge jaren krijgt, worden door Gods zegen zijn troost als hij ouder is. Een krijgsman is blij met wapens die vliegen kunnen, daarheen waar hij zelf niet komt. Zo zijn goede zonen de pijlen van hun vader: ze schieten op het doel af waar hun vader op mikt. Wat een goed mens allemaal kan bereiken als hij liefhebbende kinderen heeft die zijn wensen steunen en meewerken aan zijn plannen! Daarom moeten we onze kinderen onder onze hoede nemen zolang ze nog kinderen zijn.

Anders lukt dat waarschijnlijk niet meer als ze groot zijn. We moeten proberen hen te richten en recht te buigen. Zo maken we al in hun jeugd pijlen van hen, anders blijken ze later krom en onbruikbaar. Geeft de Heere ons trouwe, gehoorzame en liefhebbende kinderen, dan vinden we in hen onze beste helpers. We zullen zien hoe ze, tot onze troost en vreugde, het leven in worden geschoten. Dat gebeurt,

mits we er vanaf het allereerste begin voor zorgen dat ze op het goede doel gericht zijn.

Vers 5

"Welgelukzalig is de man, die zijn pijlkoker met dezelve gevuld heeft." Wie geen kinderen heeft, treurt daarover. Wie maar weinig kinderen heeft, ziet ze snel het huis verlaten. Dan is het stil in huis en is het leven minder mooi geworden. Wie veel kinderen heeft die de Heere vrezen, is over het geheel genomen het gelukkigst. Veel kinderen betekent natuurlijk ook veel zorgen. Maar komt iemand die tegemoet met geloof in de Heere, dan betekent het ook een berg liefde en een stroom van vreugde. De schrijver van dit commentaar zegt uit eigen waarneming dat hij de meeste ongelukkige huwelijken heeft gezien bij echtparen zonder kinderen.

Zelf is hij heel dankbaar geweest voor twee van de beste zonen. Maar ze zijn allebei volwassen en hij heeft geen kind meer thuis. Zonder een zweem van klagen, en zonder te wensen dat het anders was, heeft hij gevoeld dat een groter gezin een zegen had kunnen zijn. Hij stemt daarom van harte in met het oordeel van de psalmist dat hier staat. Hij kent een gezin met ongeveer twaalf dochters en drie zonen. Groter huiselijk geluk dan hun ouders ten deel viel, verwacht hij op aarde nooit te zien. De ouders waren blij met al hun kinderen, en de kinderen waren net zo blij met hun ouders en met elkaar.

Zijn zonen en dochters pijlen, dan is het goed een koker vol van hen te hebben. Zijn het alleen maar stokken, knoestig en onbruikbaar, dan zijn er beter weinig. Gezegend zijn zij van wie de koker vol is. Toch is er geen reden om te twijfelen dat velen gezegend zijn die helemaal geen koker hebben. Een rustig leven heeft zo'n oorlogswapen misschien niet nodig. Bovendien kan een koker klein zijn en toch vol. Dan heeft men de zegen ook. In elk geval mogen we zeker zijn dat iemands leven niet afhangt van het aantal kinderen dat hij heeft.

“Zij zullen niet beschaamd worden, als zij met de vijanden spreken zullen in de poort.” Zulke vaders houden stand tegenover vijanden, voor de rechter en op het slagveld. Niemand begint graag ruzie met een man die een hele stam dappere zonen achter zich kan scharen. Zijn woord weegt zwaar, het heeft gewicht, als zijn eigen zonen er kracht aan geven, omdat ze vastbesloten zijn de wensen van hun vader uit te voeren. Dit is de zegen van Abraham, de oude zegen van het verbond: “Uw zaad zal de poorten zijner vijanden erfelijk bezitten.” Op de een of andere manier is die zegen zeker voor iedereen die de Heere liefheeft.

Triomfeert de Heere Jezus niet óók zo in Zijn zaad? Neem je het letterlijk, dan komt ook deze gunst van de Heere. Wilde Hij het niet, dan waren er geen kinderen om het huis te bouwen. Gaf Hij geen genade, dan waren er geen goede kinderen die hun ouders tot steun zijn. Moeten we dit aan de Heere overlaten, dan kunnen we al het andere ook in dezelfde handen leggen. Hij staat voor ons in en laat onze vertrouwende inspanningen slagen. Dan leiden we een rustig leven. En door de kalmte en stilte van onze geest laten we zien dat we de beminden van onze Heere zijn.

We hoeven niet te twijfelen: als God ons kinderen als beloning geeft, zorgt Hij er ook voor dat het eten en de kleding komt waarvan Hij weet dat ze die nodig hebben. Wie vader is van een hele schare geestelijke kinderen, is zonder twijfel gelukkig. Hij kan elke tegenstander antwoorden door te wijzen op zielen die door zijn werk zijn gered. Bekeerden zijn bij uitstek het erfdeel van de Heere en het loon voor de zielsworsteling van de prediker. Door hen wordt, door de kracht van de Heilige Geest, de stad van de gemeente opgebouwd én bewaakt, en de Heere heeft er alle eer van.

Titel

"Een lied Hammaaloth, van Salomo." De naam van Salomo staat boven deze psalm met een reden. Juist de bouwer van de tempel moet ons leren dat hij zonder de hulp van de Heere niets kon bouwen. — De eerbiedwaardige Beda (672-3-735), in Neale en Littledale.

Gehele psalm

Rekent men de psalm bij de "trappen" van de christelijke deugd, dan is het de negende, en hij keert zich tegen vertrouwen op jezelf. — H. T. Armfield.

Gehele psalm

Ook in deze psalm zijn trappen of stappen te zien. Ze zijn duidelijk afgetekend, maar niet zo regelmatig als in sommige andere.

Het twee keer genoemde "tevergeefs" van Ps. 127:1 kun je opvatten als het motto, of de "trap", voor Ps. 127:2. Ook de overeenkomst tussen de twee zinsdelen van Ps. 127:1 springt in het oog. Het is alsof de psalmist, bij het begin van een geestelijke onderneming of zelfs bij een blik op de huidige situatie, met nadruk elke andere tussenkomst of hulp dan die van Jehova verwerpt als ijdel. We doen er goed aan onszelf dit "tevergeefs" steeds weer voor te houden, vooral in drukke tijden en in tijden van vrede. Dan lopen we immers het grootste gevaar om in de val van die ijdelheid te trappen.

De volgende "trap" is die van succes en voorspoed (Ps. 127:3-4). Die schrijft de psalm toe aan dezelfde Jehova, bij wie ons welzijn begon, door wie het blijft bestaan en door wie het nu ook voltooid wordt, dankzij Zijn hulp en bescherming. Daarom gaat ook Ps. 127:5 niet verder. Het vers toont in de beeldtaal van het Oude Testament het hoogste symbool van volledige veiligheid, invloed en macht. De heilige Au-

gustinus verklaart dat als “geestelijke kinderen, als pijlen uitgeschoten in de hele wereld.” — Alfred Edersheim, in “The Golden Diary of Heart Converse with Jesus in the Book of Psalms,” 1877.

Gehele psalm

Salomo was de wijste en de rijkste van de koningen. Hij had uit eigen ervaring en uit zorgvuldig waarnemen bewezen dat het leven en werken van de mens niets dan ijdelheid zijn. En hij komt tot de slotsom dat er voor een mens in dit leven niets beters is dan zijn zorgen en arbeid te matigen, te genieten van wat hij heeft, God te vrezen en Zijn geboden te houden. Daar werkt alles naartoe wat in het boek Prediker besproken wordt. De redenering en bedoeling van deze psalm lijken er sterk op. In het opschrift wordt de psalm aan Salomo toegeschreven, en er is geen reden om dat te betwijfelen.

Het zou ook niet verstandig zijn een opschrift zonder dringende reden in twijfel te trekken. Evenmin mogen we aan de letter lamed een andere betekenis geven dan die van schrijverschap, tenzij we bedoelen dat alle opschriften onzeker zijn. En als de verzamelaars van de psalmen titels toevoegden naar eigen mening en inzicht, dan is er geen reden waarom ze zoveel psalmen zonder titel zouden hebben gelaten. Deze psalm is dus van Salomo. Hij past goed bij zijn aanleg en zijn situatie, zoals blijkt uit Prediker, waarmee je hem kunt vergelijken, en uit vele spreuken over hetzelfde onderwerp ... Het doel is mensen weg te halen van overmatig werken en angstige zorgen, en godsvrucht en geloof in Jehova op te wekken.

Daar is de psalm duidelijk op gericht. Mensen willen dat hun huizen gelukkig en stevig zijn. Ze kunnen dat niet met eigen inspanning bereiken, maar hebben Gods zegen nodig. En God geeft voorspoed, zelfs bij lichter werk, aan wie Hem vrezen. Daarom is het hun plicht grenzen te stellen aan hun werk en zorgen. Ze moeten Gods gunst zoeken door hun leven en gedrag aan Zijn wil aan te passen en op Hem te vertrouwen. — Hermalt Venema, 1697-1787.

Vers 1

"Zo de HEERE het huis niet bouwt." Het is een feit dat ben, "zoon", bath, "dochter", en bayith, "huis", van dezelfde wortel komen: banah, "bouwen". Zonen en dochters bouwen namelijk een huisgezin op, of vormen een familie, even goed en even echt als stenen en hout een gebouw vormen. Het klopt dus, zonder enige twijfel: zonder de goede hand van God over ons kunnen we geen plaats van aanbidding voor Zijn Naam met succes bouwen. Zonder Zijn zegen kan geen woonhuis gerieflijk en veilig worden opgetrokken. En rust Zijn zegen niet op onze kinderen, dan kan het huis, het gezin, wel worden opgebouwd, maar dan is het niet het huis van God.

Dan wordt het de synagoge van Satan, en niets anders. Elk huwelijk dat niet onder Gods zegen staat, wordt een persoonlijke en een openbare vloek. — Adam Clarke.

Vers 1

"Zo de HEERE het huis niet bouwt" enzovoort. Er staat niet: Tenzij de Heere ermee instemt, of er bereid toe is, dat het huis wordt gebouwd en de stad bewaard. Er staat: "Zo de HEERE het huis niet bouwt ... zo de HEERE de stad niet bewaart." Wil het bouwen en bewaren dus voorspoedig en geslaagd zijn, dan is niet alleen Gods toestemming nodig. Ook Zijn eigen werk is vereist. En dat werk is het werk waarzonder niets lukt van wat mensen ook proberen. Er staat niet: Tenzij de Heere helpt. Er staat: tenzij de Heere bouwt, tenzij Hij bewaart.

Dat betekent: tenzij Hij alles Zelf doet. Er staat ook niet: Hij arbeidt en waakt maar voor weinig. Er staat: hij arbeidt voor niets, zowel de bouwer als de bewaker. Alles wat arbeid en zorg opleveren, hangt dus af van Gods werk en Gods voorzienigheid. Alle menselijke kracht, zorg en vlijt is op zichzelf zinloos. Let ook op wat er niet staat: Omdat de Heere het huis bouwt, arbeidt degene die het bouwt tevergeefs, en omdat de Heere de stad bewaart, waakt de wachter tevergeefs. Er

staat: Als de Heere het huis niet bouwt en de stad niet bewaart, dan arbeidt de bouwer tevergeefs en waakt de wachter tevergeefs.

Dat de Heere bouwt en bewaart, betekent voor de psalmist dus niet dat zorg en menselijk werk bij het bouwen van huizen en het bewaken van steden nutteloos zijn. Zo ver is hij daar vandaan! Integendeel: ze zijn juist dan uitzonderlijk nuttig en doeltreffend, als de Heere Zelf de Bouwer en Bewaker is. De Heilige Geest beschermt geen luie, trage mensen. Wel wijst Hij de gedachten van wie werken naar Gods voorzienigheid en macht, zodat zij weten op Wie ze moeten rekenen en Wie ze moeten eren. — Wolfgang Musculus, 1497-1563.

Vers 1

"Zo de HEERE het huis niet bouwt." Boven de deur van menig oud Engels huis lees je nog steeds de woorden Nisi Dominus frustra, de Latijnse vorm van de eerste woorden van deze psalm. Laten ook wij ons vertrouwen op Hem stellen en deze woorden schrijven boven de ingang van "het huis van onze pelgrimstocht". Dan komt het zonder enige twijfel goed met ons, nu in deze wereld en straks in de wereld die komt. — Samuel Cox, in "The Pilgrim Psalms," 1874.

Vers 1

"Zo de HEERE het huis niet bouwt" enzovoort. Toen de strijd met Engeland net begonnen was en we het gevaar beseften, hielden we hier in deze zaal elke dag gebedsstonden om Gods bescherming. Onze gebeden, mijnheer, zijn gehoord, en wel op een genadige manier beantwoord. Ieder van ons die aan de strijd deelnam, moet dikwijls hebben gemerkt dat een waakzame Voorzienigheid ons terzijde stond. Dankzij die goedertieren Voorzienigheid hebben we nu de gelukkige kans om rustig samen te overleggen. We bespreken hoe we ons nationale geluk voor de toekomst kunnen vestigen. En nu zouden we deze machtige Vriend zijn vergeten?

Of verbeelden we ons dat we Zijn hulp niet meer nodig hebben? Ik ben al een tijd op aarde: 81 jaar oud. En hoe langer ik leef, hoe over-

tuigender de bewijzen die ik zie voor deze waarheid: God bestuurt de zaken van de mensen. En kan een mus niet op de grond vallen zonder dat Hij het ziet, hoe zou dan een rijk kunnen opkomen zonder Zijn hulp? In de heilige geschriften is ons verzekerd, mijnheer, dat "zo de HEERE het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan." Dat geloof ik stellig en met overtuiging.

Ik geloof ook dat we met dit politieke bouwwerk zonder Zijn steun niet verder zullen komen dan de bouwers van Babel. Onze kleine, eenzijdige belangen, elk uit zijn eigen streek, zullen ons uit elkaar drijven. Onze vooruitzichten raken verward, en wijzelf worden een schande en een spreekwoord voor de eeuwen die komen. Wat nog erger is: de mensheid kan, door dit droevige voorbeeld, voortaan de moed opgeven om een regering op menselijke wijsheid te bouwen. Dan laat ze het over aan toeval, oorlog of verovering. Daarom vraag ik toestemming om voor te stellen: laat deze vergadering voortaan elke ochtend, vóór we aan het werk gaan, gebeden houden.

Laten we daarin de hemel om hulp smeken en om Zijn zegen op onze beraadslagingen. En laten we een of meer predikanten van deze stad vragen om in die dienst voor te gaan. — Benjamin Franklin: Rede in de Conventie voor het opstellen van een Grondwet voor de Verenigde Staten, 1787.

Vers 1

Let op: eerst noemt hij het bouwen van het huis, en daarna pas het bewaken van de stad. Hij gaat van het onderdeel naar het geheel, want een stad bestaat uit huizen. — Wolfgang Musculus.

Vers 1

"Zo de HEERE de stad niet bewaart" enzovoort. Ondanks alle wachters kan er brand uitbreken. Een storm kan over de stad razen. Gewapende benden kunnen haar overvallen. Of plotseling kan de pest binnenkomen en overal, door alle huizen heen, verwoesting aanrichten. — Albert Barnes (1798-1870), in "Notes on the Psalms."

Vers 1

Madame Guyon trok uit haar verzoekingen en dwaasheden een belangrijke les: ze was volledig afhankelijk van Gods genade. “Dat werd mij diep duidelijk”, zegt zij, “uit wat de profeet heeft gezegd: ‘Zo de HEERE de stad niet bewaart, tevergeefs waakt de wachter.’ Keek ik naar U op, mijn Heere, dan was U mijn trouwe bewaker, altijd en overal. U hield mijn hart onophoudelijk veilig voor allerlei vijanden. Maar helaas, stond ik er alleen voor, dan was ik pure zwakte. Hoe makkelijk wonnen mijn vijanden het dan van mij! Laat anderen hun overwinningen toeschrijven aan hun eigen trouw. Ik zal de mijne nooit aan iets anders danken dan aan Uw vaderlijke zorg. Te vaak heb ik tot mijn schade ondervonden wat ik zonder U ben. Ik durf dus niet in het minst te rekenen op wijsheid of inspanning van mezelf. Aan U, o God, mijn Bevrijder, dank ik alles! En het geeft mij oneindige vreugde dat ik zo bij U in het krijt sta.” — Uit het leven van Jeanne Bouvier de la Mothe Guyon, 1648-1717.

Vers 1

> *Als God het huis niet bouwt en niet de grondslag stevig legt,*
> *dan houdt het, wie het ook bouwt,*
> *geen enkele stormdag stand.*
>
> *Is God niet het schild van de stad,*
> *is Hij niet haar grendels en haar wal,*
> *dan zijn wachttoren, mensen en alles tevergeefs.*
>
> *Al waak je dan wanneer anderen rusten,*
> *al sta je op nog voor de zon opkomt,*
> *al is je dagelijkse maal niets dan schrale zorg:*
> *je zwoegen is verloren en jij bent te gronde gericht.*
> *Maar God zal Zijn kind voeden en bewaren*
> *en de gordijnen om zijn slaap toetrekken.*
>
> — *Phineas Fletcher*, 1584-1650.

Vers 2

"Het is tevergeefs, dat gijlieden vroeg opstaat, laat opblijft" enzovoort. De psalmist waarschuwt ons: laat dat overmatige, angstige gezwoeg om onze plannen te halen maar varen. In het Hebreeuws staat "vroeg opstaan doen" en "laat zitten doen", dus niet "op" maar neer. Er wordt dus kunstmatig aan de dag getrokken om hem langer te maken. Werken zit in onze natuur ingebakken. De natuur zelf stelt grenzen aan onze inspanning. De mensheid moet alles volbrengen wat voor haar vooruitgang nodig is, en daarom moet iedereen werken. Maar niemand moet méér werken dan zijn lichaam en verstand aankunnen, en ook niet langer dan de uren die de natuur ons geeft.

Geen mens en geen volk is er per saldo beter van als de dag aan het begin of het eind kunstmatig wordt opgerekt. Vroeg opstaan, je ontbijt bij kaarslicht eten, lang opblijven, de "middernachtolie" van de geleerde: het is een waan en een valstrik. Werk zolang het dag is. Komt de nacht, rust dan. De andere dieren doen dat ook, en als soort gaat het hen net zo goed als deze angstige mensheid. Het brood van smarten is het brood van het zwoegen, van het uitputtende werken. Doe wat je moet doen, en de Heere zorgt voor wat je niet kunt, dat is Zijn deel.

Vergelijk Spr. 10:22: "De zegen des HEEREN, die maakt rijk; en Hij voegt er geen smart bij", dat wil zeggen: "De zegen van Jehova maakt rijk, en zwoegen kan daaraan niets toevoegen." Vergelijk ook Matth. 6:25: "Zijt niet bezorgd voor uw leven" enzovoort. "Het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft" (Engels: "for so he giveth his beloved sleep", want zo geeft Hij Zijn beminden slaap). Dat "want" staat niet in de grondtekst. "Zo" betekent "met precies dezelfde uitkomst", of "toch", of "zonder meer inspanning". Zo wordt het Hebreeuwse woord gebruikt waar het in de tekst voorkomt. "Zijn beminden" mogen werken en slapen. Wat ze nodig hebben, krijgen ze net zo zeker als wanneer ze overdreven en angstig zouden werken.

Iemand heeft voorgesteld om te vertalen: “in de slaap.” Terwijl zij slapen, werkt hun hemelse Vader aan hun zaak door. Of het kan ook betekenen: terwijl ze wakker zijn en werken, geeft de Heere aan hen, en Hij doet dat ook als ze rusten en slapen. — Charles F. Deems, in “The Study,” 1879.

Vers 2

De tempel van de Heere is gebouwd zonder dat men naar mensen opzag of op hen rekende. Alle menselijke wijsheid en alle vertrouwen daarop werd helemaal uitgesloten. Het plan kwam rechtstreeks van de Heere God Zelf. Salomo had het model in handen. Niets werd aan de slimheid of aan de wijsheid van mensen overgelaten, ook niet het kleinste detail. Dus was er niet de minste reden om tijdens dit goede werk vroeg op te staan, laat op te blijven en het brood van smarten te eten. Nee, ik denk dat het voor wie aan de bouw meewerkten een tijd van genade was.

Een beetje zoals toen jij en ik bezig waren met Gods heilige instellingen. Ik stel me voor dat de werklieden een volkomen, diepe vrede in hun gemoed hadden. Onder elkaar spraken ze veel over het grote thema van de tempel en wat die bedoelde: ze wees naar de heerlijke Messias, haar grote en heerlijke tegenbeeld. Ik stel me voor dat hun gemoed geheel vrij was van knagende zorgen. Ze stonden niet vroeg op zonder dat lichaam en geest waren opgefrist. Ze bleven niet laat op alsof ze iets tekortkwamen. Ze piekerden er niet over hoe ze hun gezin moesten onderhouden.

Als beminden van de Heere waren ze volkomen tevreden en rustig. Ze genoten van zoete slaap, en die verkwikte hen. Dat kwam van de Heere: Hij geeft Zijn beminden slaap. — Samuel Eyles Pierce.

Vers 2

“Het is tevergeefs” enzovoort. Sommigen vatten deze plaats op in een meer bijzondere, enger omlijnde zin. David zou dan willen zeggen dat alle pogingen om de regering van Salomo tegen te werken, hoe zorg-

vuldig en ijverig ook, vruchteloos zouden blijven. Absalom en Adonia kwelden zich dan wel met de zorg voor hun eigen eerzuchtige plannen, maar God zou Jedidja, Zijn beminde, rust geven. Dat betekent: het koninkrijk zou veilig op Salomo overgaan. Hij deed niet zoveel moeite om het volk voor zich te winnen en bij hen in aanzien te komen, zoals Absalom en Adonia dat deden.

De bedoeling is dat het vaak allemaal voor niets is, hoe hard wereldse mensen ook ploeteren, hun hoofd breken, hun geest uitputten en hun geweten folteren. Soms geeft God hun helemaal geen bezit, soms geeft Hij hun de troost ervan niet. Maar Zijn beminden hebben tevredenheid, en wel zonder al die kwellende zorgen. Hebben ze de wereld niet, dan hebben ze slaap en rust. Zwijgend onderwerpen ze zich aan Gods wil, en in alle rust wachten ze op Gods zegen. Erken dan de voorzienigheid, zodat je onder haar zegen komt. Werk zonder God kan nooit gelukken.

Wat tegen God ingaat, en tegen Zijn wil in Zijn Woord, zal zeker mislukken. — Thomas Manton, 1620-1677.

Vers 2

"Het is tevergeefs, dat gijlieden vroeg opstaat, laat opblijft, eet brood der smarten; het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft." Geen gebed zonder werk en geen werk zonder gebed.

> *Met zorgen en met kniezen,*
> *met zielsangst en met vrees,*
> *is van God niets te verkrijgen;*
> *maar het gebed zal Hij verhoren.*

— *Uit J. P. Lange's Commentaar op Jakobus, 1862.*

Vers 2

"Eet brood der smarten." Wie zo leeft, slijt zijn dagen in ellende en gezwoeg. Hij vreet zich op over zijn eigen tegenslagen, hij wordt verteerd door afgunst als een ander vooruitkomt, en verliezen en on-

recht drukken hem veel te zwaar. Aan al dat gezwoeg komt nooit een einde. Sommigen zijn er aan ten onder gegaan, anderen werden er verward van en raakten hun verstand kwijt. Blijf je dus de wereld liefhebben, dan zul je nooit goede dagen zien. Je blijft gebukt gaan onder zorgen die je zelf aan je vreten, en onder een benauwd gemoed. Zo schaaft een mens zijn eigen vlees van het bot. — Thomas Manton.

Vers 2

"Het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft." Ken jitten lididó sjena. Deze slotwoorden worden op allerlei manieren vertaald, en de uitleg blijft vrij duister. Dat komt doordat iedereen het woordje ken als een vergelijking leest, terwijl dat hier niet lijkt te passen. Sommigen laten het zelfs helemaal weg. Maar ken kan ook "goed" of "terecht" betekenen: zie 2 Kon. 7:9 en Num. 27:7. Waarom zouden we het hier dan niet zo vertalen: "Hij geeft Zijn beminden om goed te slapen"? Dat betekent het volgende. Mensen die God wantrouwen en alles van hun eigen zwoegen verwachten, slapen niet goed.

Want zij staan vroeg op en blijven laat op. Maar Zijn beminden schenkt Hij deze genade: ze rusten in Zijn vaderlijke zorg en goedheid en genieten volop van hun slaap. Ze weten immers dat zo'n angstig gezwoeg voor hen niet nodig is. Of we lezen: "Waarlijk, Hij geeft Zijn beminden slaap", omdat ken hetzelfde kan zijn als aken. Maar sjena kan ook gelezen worden als bisjena. Dan luidt de vertaling: "Waarlijk, Hij geeft Zijn beminden in de slaap", en wel zo dat ze daardoor nieuwe kracht krijgen. — Louis De Dieu, 1590-1642.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

Je kunt de zin lezen als: Hij zal Zijn beminden slaap geven. Of ook als: Hij zal geven terwijl ze slapen. Dan geeft Hij hun alles waar ongelovigen met hun eigen inspanning zo hard voor werken. Het woordje ken, "zo", staat er om zekerheid uit te drukken. Salomo wil de waarheid onbetwijfelbaar maken dat God Zijn volk zijn brood geeft zonder dat

ze zich druk hoeven te maken. Dat klinkt ongelooflijk en verzonnen, dus wijst hij het als het ware met de vinger aan. Hij praat inderdaad alsof God de luiheid van Zijn dienaren in de watten legt door zo zacht met hen om te gaan.

Maar we weten dat mensen geschapen zijn om bezig te zijn. In de volgende psalm zullen we lezen dat Gods dienaren gelukkig heten als ze de vrucht van hun eigen handen eten. Het staat dus vast dat het woord slaap niet over luiheid gaat. Het gaat over rustig werken, zoals gelovigen dat doen in de gehoorzaamheid van het geloof. Waar komt anders die enorme gloed vandaan bij de ongelovigen? Ze steken geen vinger uit zonder drukte en tumult, met andere woorden: zonder zichzelf te kwellen met overbodige zorgen. Dat komt doordat ze Gods voorzienigheid nergens de eer van geven!

Gelovigen daarentegen hebben ook een leven vol werk. Maar ze doen hun taak met een kalm en rustig hart. Hun handen staan dus niet stil, terwijl hun geest uitrust in de stilte van het geloof, alsof ze sliepen. — Johannes Calvijn, 1509-1564.

Vers 2

"Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft." Dit is een bijzondere rust. Alleen zonen hebben haar, alleen heiligen, erfgenamen en beminden. Hij geeft "Zijn beminden" rust, of zoals het Hebreeuws zegt: Zijn lievelingen, Zijn dierbare geliefden. Het is een stille rust, zonder zorg en zonder verdriet. Het Hebreeuwse woord sjena wordt tegen de gewoonte in geschreven met een aleph, een stille, stomme letter. Zo wordt de stilte en de rust nog sterker beklemtoond. Deze rust is een kroon. God zet haar alleen heiligen op het hoofd. Het is een gouden keten, en Hij hangt haar alleen Zijn kinderen om de hals.

Het is een juweel, dat Hij alleen tussen de borsten van Zijn beminden bevestigt. Het is een bloem, die Hij alleen Zijn lievelingen aan de borst speldt. Deze rust is een levensboom, voorbehouden aan de bewoners van dat hemelse land. Het is brood voor de kinderen, en nooit

zal het aan de honden worden gegeven. — Thomas Brooks, 1608-1680.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

De Heere gaf Zijn beminde, de eerste Adam, een kostbaar geschenk terwijl hij sliep. Hij nam een rib uit zijn zijde en bouwde daaruit een vrouw: Eva, zijn bruid, de moeder van alle levenden. Zo ging het ook met Christus, de tweede Adam, de ware Jedidja, Gods welbeminde Zoon. Hij sliep in de dood aan het kruis. Toen vormde God voor Hem, in Zijn dood en door Zijn dood, de gemeente, de geestelijke Eva en moeder van alle levenden. Dat gebeurde door de stromen van leven die uit Zijn eigen kostbare zijde vloeiden. En Hij gaf haar aan Hem als bruid. Zo bouwde God voor Hem, terwijl Hij sliep, de geestelijke tempel van Zijn gemeente. — Christopher Wordsworth.

Vers 2

Rustige slaap is een gave van God, en God laat Zijn liefde blijken door rustige slaap te geven.

1. Als we rustig slapen, is dat Gods gave. Zulke slaap geeft de natuur nieuw leven, zoals dauw of een zachte regenbui het gras opfrist. De profeet vraagt (Jer. 14:22): “Zijn er onder de ijdelheden der heidenen, die doen regenen, of kan de hemel druppelen geven?” Zo kunnen wij vragen: is er onder de schepselen op aarde of in de hemel iemand die slaap kan geven? De God Die buien regen schenkt, moet ook uren van rust schenken. Vredige rust is Gods eigen gave.
2. Als God de slaap geeft, is dat Zijn liefde: “het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft” (Engels: “for so he giveth his beloved sleep”, want zo geeft Hij Zijn beminden slaap). Dat betekent: slaap met stilte. Het Hebreeuwse woord voor slaap, sjena, wordt zelfs tegen de gewoonte in met een aleph geschreven, een stille, rustende letter. Dat wijst op nog meer stilte tijdens de slaap. Sommigen passen de vrede alleen toe op Salomo, die Jedidja heet-

te, “beminde des HEEREN”, en aan wie God slaap gaf. Maar de Septuaginta zet het Hebreeuwse woord in het meervoud: God geeft Zijn beminden slaap. Aan al Zijn heiligen geeft God rustige slaap als bewijs van Zijn liefde, zelfs wanneer ze in het grootste gevaar verkeren.

Neem Petrus in de gevangenis. Hij lag vastgebonden in ketenen, soldaten stonden om hem heen en de volgende dag zou hij sterven. Toch zie je hoe diep hij sliep (Hand. 12:6-7): “... sliep Petrus dienzelfden nacht ... En ziet, een engel des Heeren stond daar, en een licht scheen in de woning.” Petrus sliep door, totdat de engel hem op de zij sloeg en hem liet opstaan. Zo geeft God Zijn beminden slaap. Laten Zijn beminden Hem daarvoor eren, en des te meer omdat God hier ons gebed verhoort en Zijn belofte nakomt.

Bidden we niet dat God ons voor angst behoedt en ons verkwikkende slaap schenkt? En is het niet Zijn antwoord als Hij ons tijdens de slaap onderhoudt? “Ik riep met mijn stem tot den HEERE”, zegt David, “en Hij verhoorde mij van den berg Zijner heiligheid. ... Ik lag neder en sliep; ik ontwaakte, want de HEERE ondersteunde mij.” Ps. 3:5-6.

Heeft God ook niet beloofd dat Hij ons slaap geeft zonder schrik? “Zo gij nederligt, zult gij niet schrikken; maar gij zult nederliggen en uw slaap zal zoet wezen.” Spr. 3:24. Gods dienaren trekken door de woestijn en de wouden van deze wereld. Toch slapen ze veilig, en duivels kunnen hun als wilde dieren geen kwaad doen. Ezech. 34:25. Hebben wij door Gods zegen dit voordeel? Laten we God er dan rijkelijk voor prijzen en onze lofprijzing in ons leven laten zien. Ja, de Heere komt grote lof toe voor rustige slaap, van mensen van elke soort. — Philip Goodwin, in “The Mystery of Dreams,” 1658.

Vers 2

“Het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft.” De wereld geeft haar lievelingen macht, rijkdom en aanzien. God geeft

“slaap.” Zou Hij iets beters kunnen geven? Slaap geven als de storm woedt. Slaap geven als het geweten een lange lijst zonden opsomt. Slaap geven als boze engelen ons vertrouwen op Christus proberen te ondermijnen. Slaap geven als de dood naderbij komt en het oordeel voor de deur staat. O, welke gave past daar beter bij? Welke is God meer waardig? Welke is voor de ziel kostbaarder? Toch willen we niet uitweiden over de verschillende betekenissen die je aan deze gave kunt geven.

Je ziet zelf wel dat slaap, als beeld van rust en verkwikking, kan staan voor de rust waarvan geschreven staat: “Er blijft dan een rust over voor het volk Gods”, Gods gave aan Zijn uitverkorenen. “Het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft” (Engels: “so he giveth his beloved sleep”, zo geeft Hij Zijn beminden slaap) loopt parallel aan wat Jesaja belooft: “Gij zult allerlei vrede bewaren, want men heeft op U vertrouwd.” Wat je je ook voorstelt bij de “vrede” in de ene tekst, dat kun je je ook voorstellen bij de “slaap” in de andere. Maar in het Oude en het Nieuwe Testament, en vooral in het Nieuwe, staat slaap vaak voor de dood.

Dat weet je. “Hij ontsliep met zijn vaderen” is in de Joodse Schriften een gewone uitdrukking. “Ontslapen in Jezus” zeggen we vaak over wie sterft in het geloof in de Verlosser.

Stel dat we de “slaap” in onze tekst opvatten als de dood. En stel dat we ons woord beperken tot een toelichting op de passage vanuit dit ene gezichtspunt. “Het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft.” Wat een ander licht werpt dat op de dood! We zien haar nu als Gods gave, een geschenk aan wie Hij liefheeft! Er staat niet: “Hij stuurt Zijn beminden slaap.” Dat zou ook waar kunnen zijn als God Zelf veraf bleef. Er staat dat Hij het Zijn beminden “geeft”. Alsof God Zelf de slaap brengt en op de ogen van de vermoeide christenstrijder legt.

En als God Zelf bij het ontbinden betrokken is, kunnen we Hem dan niet vertrouwen? Hij maakt het zilveren koord vast voorzichtig

los, en gaat met alle vriendelijkheid en tederheid te werk wanneer "ons aardse huis dezes tabernakels gebroken wordt". Ik ken geen troostrijker woorden dan die van onze tekst, of ze nu worden uitgesproken in de ziekenkamer van een rechtvaardige of boven zijn graf worden gefluisterd. Ze zouden bijna de pijn van de ziekte kunnen wegnemen, en de oneer van de dood nemen ze zeker weg. Wat God schenkt als "gave aan Zijn beminden", daar zal Hij zeker zorg voor dragen, daar zal Hij over waken en Zich voor bekommeren.

Daarom besluit ik dat Hij bijzonder en op buitengewone wijze aanwezig is als rechtvaardigen op sterven liggen. En ik zeg erbij: Hij zet Zijn zegel en stelt Zijn wacht waar rechtvaardigen dood liggen. "Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?" Blijft de heilige maar standvastig in de belijdenis van godzaligheid, dan worden zijn laatste uren de uren waarin de Godheid Zelf bijna zichtbaar naast hem staat. En zijn laatste rustplaats is die waarover Hij Zijn vleugels uitspreidt. De ziekte kan lang duren en pijnlijk zijn. "Aarde tot aarde, as tot as, stof tot stof" kan klagend worden gefluisterd boven de levenloze dode.

Maar niets in die lange worsteling, niets in die schijnbare nederlaag kan de rechtvaardige deren. Nee, alles dient zijn goed van nu en zijn eeuwige heerlijkheid. De dood met alles wat erbij hoort is immers niets dan vreugde: Gods gave aan Zijn beminden. Droog je tranen, jullie die rond het bed van de stervende gelovige staan. Het moment van afscheid is bijna daar. Er staat koud zweet op het voorhoofd. Het oog staat strak. De pols is te zwak om te voelen. Raakt dat gezicht jullie aan het wankelen? Nee! Laat het geloof zijn werk doen!

De kamer is vol glorieuze gestalten. Engelen staan klaar om de ziel in ontvangst te nemen die haar lichaam verlaat. Een hand die zachter is dan elke menselijke hand sluit die ogen. Een stem die liefelijker is dan elke menselijke stem fluistert: "Het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft." — Henry Melvill (1798-1871), in een preek getiteld "Death the Gift of God."

Vers 2

"Het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft." Op een nacht kon ik de slaap niet vatten. Mijn gedachten dwaalden wild rond, en zo kwam ik deze tekst tegen. Ik raakte met hem in gesprek en overdacht hem lange tijd: "Het is alzo, dat Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft." Ik was op de grens van het dromenland, en ik zag mezelf in een kasteel. Een diepe gracht liep om de massieve muren heen. Dag en nacht liepen wachters daarop heen en weer. Het was een prachtige oude vesting, een die de vijand uitdaagde en trotseerde.

Toch voelde ik me er niet gelukkig. Ik lag, dacht ik, op een rustbed. Maar ik had mijn ogen amper dicht, of er schalde een trompet: "Te wapen! Te wapen!" Was het gevaar voorbij, dan ging ik weer liggen. Opnieuw klonk "Te wapen! Te wapen!", en weer sprong ik op. Rust vond ik nergens. Ik had mijn harnas aan, zo leek het, en liep non-stop rond in maliënkolder. Elk uur rende ik naar de top van het kasteel, opgeschrikt door weer een nieuw alarm. Eén keer naderde een vijand uit het westen, een andere keer uit het oosten.

Ergens diep in het kasteel lag een schat, dacht ik, en mijn hele zorg was die te bewaken. Ik was bang, ik rilde, ik beefde van angst dat men hem me straks zou afnemen. Toen werd ik wakker. En ik dacht: in zo'n toren wil ik niet wonen, hoe groots hij ook is. Dit was het kasteel van ontevredenheid, het kasteel van eerzucht, waar een mens nooit tot rust komt. Het is er altijd: "Te wapen! Te wapen!" Hier dreigt een vijand, daar dreigt een vijand. En zijn dierbare, geliefde schat moet bewaakt worden. Slaap is nog nooit over de ophaalbrug van het kasteel van ontevredenheid gekomen, ook niet voor even.

Daarna wilde ik er nog een tweede mijmering aan toevoegen, als aanvulling. Nu was ik in een hut. Dichters zouden zeggen: op een mooie, aangename plek. Maar dat deerde me niet. Ik bezat op aarde geen schat, op één fonkelend juweel op mijn borst na. Ik legde er mijn hand op, zo leek het, en viel in slaap. Pas bij het ochtendlicht werd ik

wakker. Die schat was een rustig geweten en de liefde van God: "de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat." Ik sliep, omdat ik sliep in het huis van tevredenheid: ik was volkomen blij met wat ik had.

Maak dat je wegkomt, jullie hebzuchtige vrekken, en ga je gang! Weg met jullie, grijpgrage, eerzuchtige mensen, die nooit genoeg krijgen! Ik benijd jullie rusteloze leven niet. Staatslieden slapen vaak slecht en onderbroken. De vrek droomt altijd kwaad. Wie op winst belust is, slaapt nooit echt diep en gezond. Maar God geeft het, door tevredenheid, "Zijn beminden als in den slaap." — C.H.S.

Vers 2

"Hij het Zijn beminden als in den slaap geeft."

> *Van alle gedachten van God die*
> *naar binnen worden gedragen tot zielen die ver weg zijn,*
> *langs de diepe muziek van de psalmist:*
> *zeg mij nu of er één gave bestaat,*
> *één genade, die boven deze uitgaat:*
> *"Hij geeft Zijn beminden slaap."*

— Elizabeth Barrett Browning, 1809-1861.

Vers 3

"Ziet, de kinderen zijn een erfdeel des HEEREN." Jullie hoeven dus helemaal niet bang te zijn voor je gezin en je land. Jullie hoeven je niet af te matten met zoveel rusteloos gezwoeg. God zal bij jullie en je kinderen zijn, want zij zijn Zijn erfdeel. — Thomas Le Blanc.

Vers 3

"Ziet, de kinderen zijn een erfdeel des HEEREN." Veel mensen geeft God kinderen in plaats van aards bezit. Anderen geeft Hij huizen, land en duizenden aan goud en zilver, en daarbij een schoot die geen vrucht draagt. Dat alles is dan hun erfdeel.

De arme man krijgt van God een aantal kinderen, zonder grond of geld. Dat is zijn erfdeel. En God bewijst Zich hun vader: Hij voedt en onderhoudt hen door een hele keten van wonderlijke bewaringen. Is er een arme die zijn zes kinderen zou ruilen, met het vooruitzicht op nog meer, voor de duizenden of miljoenen van iemand die zelf het middelpunt van zijn bestaan is? Zo iemand heeft op aarde geen wortel en geen tak, niets dan zijn eigen verlaten, eenzame zelf. Het vruchtbare gezin, hoe arm het ook is, moet zich dit goed aantrekken en onthouden: "De kinderen zijn een erfdeel des HEEREN; des buiks vrucht is een beloning." En Hij Die hen gaf, zal hen ook voeden.

Dat is een vaststaand feit, en de spreuk die daaruit ontstond, is nooit gelogenstraft: "Waar God monden zendt, zendt Hij ook brood."

"Klaag niet", zei een Arabier tegen zijn vriend, "omdat je gezin zo groot is. Bedenk dat God jou voedt om hún wil." — Adam Clarke.

Vers 3

"Kinderen zijn een erfdeel des HEEREN." In het Hebreeuws lijkt te staan dat kinderen een erfdeel zijn dat aan de Heere toebehoort. Niet dat ze een erfdeel zijn dat de Heere geeft, zoals de meeste Engelse lezers denken. De Targum zegt hetzelfde. — H. T. Armfield.

Vers 3

"Kinderen zijn een erfdeel des HEEREN", enzovoort. De psalmist heeft het over wat kinderen zijn voor godvrezende, heilige ouders. Alleen aan zulke ouders geeft God immers enige zegen als beloning, als loon voor hun trouw. En de psalmist spreekt uitdrukkelijk over zegeningen die God aan Zijn beminden schenkt. Deze zegen, de kinderen, noemt hij de laatste en de grootste. Het staat ook vast dat hij over heilige, godvrezende kinderen spreekt. Anders zijn ze voor hun vader geen beloning, maar een vloek, en een bron van verdriet voor degene die hen verwekte. Het opschrift toont dat de psalm gemaakt is "van of voor Salomo".

Daarom is hij zeer waarschijnlijk, net als die andere psalm met dezelfde titel, Psalm 72, door vader David geschreven, van en voor zijn zoon Salomo. Die was, om zijn vaders wil, "de beminde van God" (2 Sam. 12:24-25). Het zekere verbond en de genadegaven van David gingen op hem over, samen met het koninkrijk. En wat de voorgaande verzen van deze psalm zeggen, past goed bij hem. Hij zou immers Gods huis bouwen, de stad Jeruzalem en het koninkrijk in vrede bewaren en rust hebben. Dat noemt de psalmist (Ps. 127:2) de rustige slaap die God hem gaf, voor al zijn vijanden rondom.

Vergelijk daarvoor de profetie over hem (1 Kron. 22:9-10) met de instructies die hij hier krijgt in de eerste drie verzen van deze psalm. Dan zie je vanzelf hoe goed deze psalm op hem slaat. — Thomas Goodwin.

Vers 3

"Kinderen zijn een erfdeel des HEEREN." Let op wat daaruit volgt: het is een van de grootste uiterlijke zegeningen is een gezin vol gehoorzame kinderen. Veel kinderen hebben is, na veel genade, de naastgrootste zegen. Veel kinderen om ons heen is beter dan veel rijkdom om ons heen. Een rij van die olijfplanten (zoals de psalmist ze noemt) rond onze tafel is beter dan een voorraad olie en wijn óp onze tafel. De waarde van dode, of liever levenloze schatten kennen we wel. Maar wie kent de waarde van levende schatten? Niet iedereen met kinderen heeft aan hen een zegen.

Toch zijn kinderen een zegen, en sommigen hebben in één kind veel zegeningen. Vooral voor de kinderen van God zijn kinderen een zegen. "Ziet, de kinderen zijn een erfdeel des HEEREN; des buiks vrucht is een beloning." Maar zijn huizen en land, goud en zilver niet ook een erfdeel dat de Heere Zijn volk geeft? Zeker, want de aarde is van Hem, met alles wat erop is, en Hij geeft haar aan de mensenkinderen. Alles komt toch van God, maar niet alles komt even sterk van

Hem. Kinderen zijn meer van God dan huizen en land. — Joseph Caryl.

Vers 3

Kinderen! Zo zou iemand kunnen zeggen bij dit woord: ik liet de mijne achter in mijn verre huis, in armoede. Hun nood en hun aantal nemen toe, en mijn middelen om voor hen te zorgen slinken met de dag. Zelfs als mijn leven nog duurt, zullen ze kinderen van gebrek zijn. Maar ik ben ziek en de dood waarschuwt me, dus straks zijn ze hulpeloze weeskinderen zonder vrienden. Ja! Maar zal God Zijn eigen erfdeel dan verwaarlozen? Maakt Hij van een gave een verdriet? Arm als je bent: klaag niet over het aantal van je kinderen.

Al lijden leeuwen gebrek, jou zal niets ontbreken als je Hem zoekt. En bedenk dat Hij jou misschien juist om hún wil voedt. Je zou geen van hen willen missen voor duizenden aan goud en zilver. Geloof dan dat Hij, de bron van alle tederheid, nog dieper van hen houdt. Nu, in je tijd van beproeving, laat Hij hen je afhankelijkheid van Hem vergroten. Binnenkort worden ze je steun en je trots. Kinderen! Een ander kan, als de psalm over hen spreekt, zeggen: over hun ontluikende belofte is de adem van de verwoester gegaan.

Zichtbaar zie ik ze rijpen voor het graf, en juist hun glimlach en hun liefkozing laten mijn gewonde hart opnieuw bloeden. Ja, jij die treurt. Maar het is Gods erfdeel! Mag Hij Zijn eigendom niet terugnemen? Bij Hem zijn ze veilig bewaard, in goede handen. Straks krijg je ze terug in het betere land, waar de dood hen dienende engelen maakt bij Zijn troon. Ze zullen de eersten zijn die je welkom heten in Zijn heerlijkheid, om samen met jou lief te hebben en te aanbidden, de hele eeuwigheid door.

Kinderen! Voor een derde, met een nog treuriger en angstiger hart, kan dit woord als een dolk in zijn borst voelen. Zijn kinderen hebben de God van hun vader verlaten. Ze trokken op met ijdele, verdorven mensen. Ze zochten genot in dwaasheid en schande. Hun le-

ven is kaal en zonder enige belofte, hun ziel zonder enig doel, en gehard tegen elke vorm van terechtwijzing. Dat is waar, maar het blijft toch altijd nog het erfdeel van de Heere. Treurende vader of moeder, heb je Hem om wijsheid gevraagd om dat erfdeel voor Hem te bewaren?

Is er genoeg nagedacht, gebeden, waakzaam en heilig geleefd voor dat erfdeel van God? Geen bewerkte grond, dan geen oogst. Geen gebed, dan geen zegen uit de ziel. "Leer den jongen de eerste beginselen naar den eis zijns wegs; als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken." Die belofte is soms, maar slechts zelden, onvervuld gebleven, dus houd daaraan vast. Breng hen tot Jezus. Zijn tederheid is niet veranderd, en Hij zal hun nog altijd de handen opleggen en hen zegenen. — Robert Nisbet.

Vers 3

"Des buiks vrucht is een beloning." Toen John Howard Hinton op zijn sterfbed lag, zei zijn dochter geknield bij hem: "Het grootste geluk voor kinderen is godvrezende ouders." "En daarna", zei de stervende vader met een glans van dankbaarheid, "is het grootste geluk voor ouders godvrezende kinderen." — Levensbericht in Baptist Handbook, 1875.

Vers 4

"Gelijk de pijlen." David noemt kinderen terecht "pijlen". Zijn ze goed opgevoed, dan richten ze hun schoten op de vijanden van hun ouders. Zijn ze slecht opgevoed, dan richten ze op hun ouders zelf. — Henry Smith, 1560-1591.

Vers 4

"Gelijk de pijlen." Kinderen worden met "pijlen" vergeleken. Nu weten we dat stokken van nature geen pijlen zijn. Ze groeien niet zo, ze worden zo gemaakt. Van nature zijn ze knoestig en ruw, maar met vakmanschap worden ze glad en mooi. Kinderen zijn ook van nature

ruw en eigenzinnig, maar door opvoeding worden ze verfijnd en hervormd. Dan zijn ze buigzaam gemaakt voor Gods wil en welbehagen. — George Swinnock, 1627-1673.

Vers 4

"Gelijk de pijlen." "Onze kinderen worden wat wij van hen maken. Ze zijn afgebeeld als pijlen in de hand van een held, en pijlen gaan de kant op waarheen wij ze richten."

Vers 4

"Gelijk de pijlen." Achter in Hau Kiou Choaan, ofwel De Aangename Geschiedenis, staat een verzameling Chinese spreuken en gezegden. Daarin vond ik een spreekwoord uit Du Halde dat bijzonder goed bij ons onderwerp lijkt te passen. Het luidt: "Als er in een gezin een zoon geboren wordt, hangt men een boog en een pijl boven de poort." De schrijver voegt daaraan toe: "Dit gebruik wordt kennelijk niet echt in de praktijk gebracht. Het moet dus wel beeldspraak zijn, en bedoeld om te zeggen dat het gezin er een nieuwe beschermer bij heeft." Dat komt overeen met wat de Psalmen zeggen: "Gelijk de pijlen" enzovoort. — James Merrick (1720-1769), in "Annotations on the Psalms."

Vers 4

Kinderen van de jeugd zijn pijlen in de hand. Met wijsheid kun je ze goed richten op het doel: Gods eer en de dienst aan hun tijdgenoten. Maar zodra ze de wijde wereld in zijn getrokken, zijn het pijlen die de hand hebben verlaten. Dan is het te laat om ze nog recht te buigen. Alleen blijken die "pijlen in de hand" maar al te vaak pijlen in het hart. Ze zijn een bestendig verdriet voor hun godvrezende ouders, en brengen met hun leed hun grijze haren in het graf. — Matthew Henry.

Vers 4

"Zonen der jeugd." Dat zijn zonen van de jeugd, dus geboren toen hun ouders nog jong waren. Zie Gen. 37:2 en Jes. 54:6. De toespeling gaat

niet alleen over hun kracht (Gen. 49:3). Ze gaat ook over hoe waardevol hun hulp is voor de ouder wanneer die ouder wordt. — Joseph Addison Alexander.

Vers 4

"Zonen der jeugd." Is de gangbare uitleg van dit woord de juiste, dan moedigt deze psalm sterk aan om jong te trouwen. Een groeiend kwaad van onze tijd is dat men zo vaak zo lang wacht met trouwen dat de vader, naar de loop van de natuur, nauwelijks nog lang genoeg zal leven om zijn kinderen te vormen tot mensen van eer en deugd. — William Swan Plumer (1802-1880), in "Studies in the Book of Psalms."

Vers 5

"Welgelukzalig is de man, die zijn pijlkoker met dezelve gevuld heeft." Dr. Guthrie zei vaak: "Ik ben nergens rijk in, behalve in kinderen." Hij had er elf.

Vers 5

"Die zijn pijlkoker met dezelve gevuld heeft." Veel kinderen betekent veel gebeden, en veel gebeden brengen veel zegen. — Duits spreekwoord.

Vers 5

Ds. Moses Browne had twaalf kinderen. Iemand merkte tegen hem op: "Mijnheer, u hebt net zoveel kinderen als Jakob." Hij antwoordde: "Ja, en ik heb Jakobs God om voor hen te zorgen." — G. S. Bowes.

Vers 5

Ik weet nog dat een groot man bij mij thuis in Waltham kwam. Hij zag al mijn kinderen staan, netjes op volgorde van leeftijd en lengte, en zei: "Dit zijn de kinderen die rijke mannen arm maken." Hij kreeg meteen antwoord: "Nee, mylord, dit zijn de kinderen die een arme man rijk maken. Want niet één van hen zouden wij willen missen voor

al uw rijkdom." Het valt gemakkelijk op dat niemand zo schriel en krenterig is als wie geen kinderen heeft. Wie daarentegen een groot gezin moet onderhouden, is gewend aan voortdurende uitgaven.

Zulke mensen ervaren hoe de goddelijke voorzienigheid hun zaken trouw bestiert. Daardoor geven ze met meer blijdschap uit wat ze ontvangen. Hun zorg moet dan wel afnemen, als God die van hen overneemt. En doen ze zelf hun best, dan geeft hun geloof hun lucht. Ze werpen hun last op Hem Die er meer macht en meer recht op heeft, want onze kinderen zijn meer van Hem dan van ons. Hij Die de jonge raven voedt, laat Hij dan het beste van Zijn schepselen in de steek? — Joseph Hall, 1574-1656.

Vers 5

"Zij zullen niet beschaamd worden" enzovoort. Hij zal sterk genoeg zijn om zichzelf te verdedigen en alle onrecht af te slaan, want zijn kinderen staan achter hem. Loopt er een zaak van hem in de poort, die voor de rechters moet komen, dan staan zijn kinderen hem bij. Hij zal zijn zaak niet verliezen omdat niemand voor hem pleit. Zijn zonen komen voor hem op in een rechtvaardige zaak. — William Nicholson (1671), in "David's Harp Strung and Tuned."

Vers 5

"Als zij met de vijanden spreken zullen in de poort." "Maar vernietigen" staat in de kantlijn. Dat is hier veel krachtiger dan "spreken". Voor die betekenis zie 2 Kron. 22:10. Anderen denken aan een rechtszaak, waarin de kinderen met succes de zaak van hun ouders verdedigen. Maar ik zie niet hoe hun aantal of hun kracht gewicht kan geven aan hun getuigenis in een rechtszaak. Daarom kies ik de betekenis die ik gaf. — Benjamin Boothroyd, 1768-1836.

Vers 5

"Met de vijanden spreken zullen in de poort." Waarschijnlijk denkt de psalmist hier aan de verdediging van een stad die belegerd wordt. De

poort was meestal het punt waar de aanval kwam. Wie haar innam, veroverde de stad makkelijk. Vergelijk Gen. 22:17 en 24:60. — Daniel Cresswell (1776-1844), in "The Psalms ... with Critical and Explanatory Notes," 1843.

Vers 5

> *Dit is de trots, de roem van een man:*
> *gehoorzame kinderen op te voeden in zijn huis,*
> *kinderen die snel bereid zijn om het onrecht*
> *dat hem is aangedaan op zijn vijanden te wreken,*
> *en die met de ijver van een vader*
> *zijn vrienden hoog in ere houden.*

— *Sophocles' "Antigone." Vertaling van R. Potter.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. De menselijke hand zonder Gods hand is tevergeefs.
2. Het menselijke oog zonder Gods oog is tevergeefs.

— Of —

1. In al ons werk moeten we God erkennen.

a) Door vooraf Zijn leiding te zoeken.
b) Door tijdens het werk op Zijn hulp te rekenen.
c) Door Hem er de eer voor te geven.

1. In al onze zorgen.

a) Door te erkennen dat wij kortzichtig zijn.
b) Door te vertrouwen op Zijn vooruitziende blik. — G. R.

Vers 1 (eerste deel)

Verduidelijk deze beginselen:

1. Bij het opbouwen van je karakter.
2. Bij het opzetten van plannen voor je leven en je werk.
3. Bij het ontwerpen van plannen voor je geluk.
4. Bij het kweken van de hoop op het eeuwige leven.
5. Bij het opbouwen en laten groeien van de gemeente. — J. F.

Verzen 1-2

1. Wat we niet mogen verwachten: dat God werkt zonder dat wij bouwen, waken enzovoort.
2. Wat we wel mogen verwachten: mislukking als we zonder God zijn.
3. Wat we niet moeten doen: ons druk maken, piekeren enzovoort.
4. Wat we wel kunnen doen: zo vertrouwen dat we in vrede rusten.

Vers 2 (met Ps. 126:2)

Het zwoegen van de wet tegenover het lachen van het evangelie.

Vers 2

Het brood der smarten.

1. Stuurt God het, dan is het goed om het te eten.
2. Bakken we het zelf, dan baat het niet om het te eten.
3. Brengt de duivel het, dan is het dodelijk voedsel.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

Zegeningen die ons toevallen terwijl we slapen.

1. Nieuwe gezondheid en kracht voor het lichaam.
2. Rust en verkwikking voor de geest.
3. Zoetere gedachten en heiliger voornemens.

4. Gaven van de voorzienigheid. Het regent, de vruchten van de aarde groeien en rijpen, het molenwiel draait, het schip vaart door op zijn reis enzovoort, terwijl wij slapen. Vaak doet God het meest op de momenten dat wij zelf niets doen. — W. H. J. P.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 12: "The Peculiar Sleep of the Beloved."

Vers 3

Preek van Thomas Manton. Werken: deel 18, blz. 84-95. Uitgave van Nichol.

Verzen 3-5

Kinderen. Bedenk:

1. Wat het uitwerkt als je kinderen ontvangt als een erfdeel van de Heere.

a) Ouders vertrouwen op de Heere voor het onderhoud en de veiligheid van hun kinderen.

b) Ze zien hen als een heilig pand van de Heere, en weten dat ze over de zorg voor hen rekenschap moeten afleggen.

c) Ze voeden hen op in de vreze van de Heere.

d) Ze raadplegen God vaak over hen.

e) Ze geven hen zonder morren terug als de Heere hen door de dood tot Zich roept.

1. Wat een juiste opvoeding uitwerkt.

a) De kinderen worden de vreugde van hun ouders.

b) Ze zijn het blijvende bewijs van de wijsheid van hun ouders.

c) Ze zijn steun en troost voor hun ouders op hun oude dag.

d) Ze geven de deugden van hun ouders door aan een volgende generatie. Want goed opgevoede kinderen worden zelf weer wijze ouders. — J. F.

Vers 4

Het geestelijke nut van kinderen.

1. Als ze als baby sterven, wekken ze hun ouders wakker.
2. Als ze van de zondagsschool naar huis komen met heilige invloeden.
3. Als ze zich bekeren.
4. Als ze opgroeien en nuttige mannen en vrouwen worden.

Verzen 4-5

1. Hoe kinderen van hun ouders afhangen.

a) Voor hun veiligheid. Ze zitten in de pijlkoker.
b) Voor hun richting. Hun ouders sturen hen eropuit.
c) Voor hun onderhoud. Ze liggen in de handen van de sterken.

1. Hoe ouders van hun kinderen afhangen.

a) Voor hun verdediging. Wie luistert ernaar als iemand kwaad spreekt over een vader of moeder?

b) Voor hun geluk. “Een wijs zoon verblijdt den vader” enzovoort. Kinderen roepen enkele van de edelste en tederste gevoelens van de menselijke natuur wakker. Gelukkig is de christelijke predikant die met een volle pijlkoker kan zeggen: “Ziet, ik en de kinderen, die mij de HEERE gegeven heeft.” — G. R.

Vers 6

“De beloning van goed doen is zeker.” Preek van Henry Melvill, in “The Pulpit,” 1856.

Psalm 128

Titel

“Een lied Hammaaloth.” Dat betekent: een lied van de opgangen. Je merkt meteen dat we ten opzichte van de vorige psalm weer een trede hoger staan. Die psalm gaf maar een hint over hoe een huis wordt gebouwd. Deze schildert het huis als het klaar is, versierd met huiselijk geluk door de eigen zegen van de Heere. We worden ook ouder: we gaan hier verder dan de kinderen en komen bij de kinderen van die kinderen. En het geluk groeit mee. De kinderen die in de vorige psalm nog pijlen waren, zijn hier olijfplanten. Daar sprak men nog “met de vijanden … in de poort”. Nu zingen we: “Vrede over Israel!” Zo klimmen we stap voor stap omhoog en zingen terwijl we gaan.

Onderwerp

Dit is een gezinslied. Je kunt het zingen bij een bruiloft of een geboorte, of op elke dag dat een gelukkig gezin samenkomt om de Heere te loven. Zoals alle opgangsliederen kijkt ook dit lied naar Sion en Jeruzalem; beide worden met name genoemd. En het eindigt, net als Psalm 125, 130 en 131, met een woord over Israël. De psalm is kort, maar vol inhoud en geeft veel te denken. Als dichtkunst staat hij op het allerhoogste niveau. In geen enkel land begrijpt men hem misschien beter dan in het onze, want wij zingen met meer plezier dan welk volk ook over “Home, sweet home”.

Uitleg

Vers 1

"Welgelukzalig is een iegelijk, die den HEERE vreest." De vorige psalm sloot af met een zegen. Het woord "welgelukzalig" daar is namelijk hetzelfde woord als het "welgelukzalig" van deze eerste regel. Zo zijn de twee liederen met één trefwoord aan elkaar geknoopt. Ook hun onderwerp ligt dicht bij elkaar. De vreze Gods is de hoeksteen van alle zaligheid. Eerst moeten we ontzag hebben voor de eeuwig zalige God. Pas dan kunnen we zelf zalig zijn. Sommigen vinden dit leven een kwaad, een straf, iets waar een vloek op rust.

Zo is het niet! Wie God vreest, draagt nu al een zegen met zich mee. Het is niet waar dat "niet te bestaan" beter voor hem zou zijn. Hij is nu al gelukkig, want hij is een kind van de gelukkige God, de eeuwig levende Jehova. Hij is zelfs hier al een mede-erfgenaam van Jezus Christus, en Diens erfdeel is geen ellende maar vreugde. Dit geldt voor iedereen die God vreest, in elke omstandigheid en in elke eeuw: stuk voor stuk zijn ze zalig. Het nuchtere verstand van de mens ziet hun zaligheid niet altijd. Toch is ze altijd een feit, want God Zelf zegt dat het zo is. En we weten: wie Hij zegent, is werkelijk gezegend. Laten we die heilige, kinderlijke vrees voor Jehova koesteren, want daarin zit de kern van elke ware godsdienst. Het is de vrees van eerbied. Je bent bang Hem te bedroeven, je wilt Hem graag behagen en je geeft je in gehoorzaamheid helemaal aan Hem over. Deze vrees voor de HEERE is de bron waaruit een heilig leven opwelt. Zonder haar zoeken we tevergeefs naar heiligheid. Alleen wie de Heere vrezen, zullen ooit Zijn wegen bewandelen.

"Die in Zijn wegen wandelt." Het godsvruchtige leven dat God zalig noemt, moet zich ook in daden laten zien en niet alleen in gevoelens. Het heeft geen zin te praten over de vrees voor de HEERE als we leven alsof het ons niets uitmaakt of er een God is. Als we echt ontzag voor Hem hebben, worden Zijn wegen ook de onze. Is het hart met

God verbonden, dan volgen de voeten Hem op de hielen. Aan iemands manier van leven zie je wat er in zijn hart zit. De zegen komt waar hart én wandel bij God horen.

Let op: in de eerste psalm wordt de zegen op een negatieve manier aan het wandelen gekoppeld: "Welgelukzalig is de man, die niet wandelt" enzovoort. Hier staat de zegen bij de positieve kant van ons leven. Om Gods zegen te ontvangen, moeten we iets doen en in beweging komen. We moeten ook ordelijk leven en bepaalde wegen kiezen. En we moeten God vrezen en de wegen van de HEERE gaan. Gods wegen zijn gezegende wegen. De Gezegende Zelf heeft ze aangelegd. Hij in Wie wij gezegend zijn, heeft ze betreden. Gezegenden komen er veel en ze zijn rijk aan middelen tot zegen. Ze zijn bestraat met zegeningen voor nu en leiden naar de eeuwige zaligheid. Wie zou daar niet willen lopen?

Vers 2

"Want gij zult eten den arbeid uwer handen." De algemene waarheid uit Ps. 128:1 wordt hier persoonlijk gemaakt. Let op de overstap naar de tweede persoon: "gij zult eten" enzovoort. Dit is het deel van Gods heiligen: ze werken en vinden daarin hun loon. God is de God van de werkende mens. Als de Heere ons door Zijn genade heeft geroepen, hoeven we ons gewone beroep dus niet op te geven. Er wordt ons geen zegen beloofd voor romantisch nietsdoen of voor dromen die nergens op slaan, maar voor hard werken en eerlijke inzet.

We liggen wel in Gods handen, maar we worden onderhouden door onze eigen handen. Hij geeft ons ons dagelijks brood, en toch moeten we het door arbeid zelf verdienen. Alle soorten werk vallen hieronder. Of iemand nu zwoegt met het zweet op zijn voorhoofd, of met het zweet van zijn hersens: aan de zegen verandert dat niets. Wel is het meestal gezonder om met je lichaam te werken dan alleen met je geest. Zonder God is werken zinloos. Maar als we samen met God werken, wordt ons een belofte voorgehouden. De belofte is dat ons

werk vrucht draagt en dat wie het doet, er zelf de beloning van geniet.

Het is een groot kwaad als een mens zich zijn hele leven kapotwerkt en geen eerlijk loon krijgt voor zijn zwoegen. Gods dienaren komen meestal uit zo'n slavernij omhoog. Ze eisen wat van hen is en krijgen het ook. Dit vers kan hen in elk geval aanmoedigen om dat te doen. "De arbeider is zijn loon waardig." Onder de theocratie, Gods eigen bestuur over Zijn volk, zag het uitverkoren volk deze belofte letterlijk in vervulling gaan. Maar toen slechte heersers hen onderdrukten, hielden gierigaards hun verdiende loon achter en roofden plunderaars hun oogst. Hadden ze in de vreze van de HEERE gewandeld, dan hadden ze zo'n groot kwaad nooit gekend.

Sommige mensen genieten nooit van hun werk, omdat ze zichzelf geen rust gunnen. Hun jacht op meer neemt hun het vermogen weg om te genieten. Als werken de moeite waard is, dan is het toch zeker ook de moeite waard om van dat werk te eten? "Welgelukzalig zult gij zijn." Of: O, wat zult u gelukkig zijn! Het staat in het meervoud, een hele overvloed aan geluk, en dat hoort bij de mens die de Heere vreest. Hij is gelukkig en zal op duizend manieren gelukkig zijn. De samenhang laat ons geluk in het gezin verwachten.

Onze God is onze huisgod. De Romeinen hadden hun Laren en Penaten, hun huisgoden. Maar wij hebben in de enige levende en ware God veel meer dan zij. "En het zal u welgaan." Of: het zal goed zijn voor u. Ja, het goede is voor de goeden. Het zal wel gaan met wie goed doet. Wat zijn dit bemoedigende woorden! Wie kan hun zoetheid ooit beschrijven? Nu en tot in eeuwigheid zal het goed gaan met wie rechtvaardig is, en het blijft zo!

Wie God vreest, mag elke andere angst laten varen. Als we op Gods wegen lopen, staan we onder Zijn bescherming en zorg, en onder Zijn goedkeuring. Gevaar en ondergang blijven ver bij ons vandaan. Alle dingen werken mee ons ten goede. In Gods ogen zou het geen zegen voor ons zijn om zonder enige inspanning te leven, of om brood te

eten dat we niet verdiend hebben en waarvoor we van een ander afhangen. De gelukkigste toestand op aarde is deze: we hebben iets te doen, we hebben de kracht om het te doen, en we krijgen een eerlijke vergoeding voor wat we hebben gedaan.

Meer dan dit, samen met Gods zegen, behoren we niet te verlangen. En voor ieder die de Heere vreest en hebzucht verafschuwt, is het voldoende. Als we te eten hebben en kleren aan ons lijf, laten we dan daarmee tevreden zijn.

Vers 3

"Uw huisvrouw zal wezen." Wie het volle aardse geluk wil kennen, mag niet alleen blijven. Zelfs in het Paradijs had de mens al een hulp nodig. Buiten het Paradijs is zij zeker niet minder nodig. "Die een vrouw gevonden heeft, heeft een goede zaak gevonden." Niet elke man die de Heere vreest, heeft een vrouw. Maar als hij er een heeft, deelt zij in zijn zaligheid en maakt ze groter. "Als een vruchtbare wijnstok." Om het geluk thuis compleet te maken, worden er kinderen gegeven. Ze komen als de rechtmatige vrucht van het huwelijk, zoals de trossen aan een wijnstok verschijnen.

De wijnstok is geplant voor de druiven, en de vrouw is gegeven voor kinderen. Het gaat een schepsel meestal goed als het zijn bestemming bereikt. Zo gaat het ook getrouwde mensen goed als het grote doel van hun verbintenis wordt bereikt. Ze moeten vruchtbaarheid niet zien als een last, maar als een zegen. Goede vrouwen dragen ook vrucht in vriendelijkheid, zuinigheid, hulpvaardigheid en liefde. Hebben ze geen kinderen? Dan zijn ze allerminst onvruchtbaar, zolang ze ons de wijn van troost en de trossen van bemoediging geven. Echt gezegend is de man wiens vrouw vruchtbaar is in de goede werken die bij haar nabije en dierbare plaats passen.

"Aan de zijden van uw huis." Ze blijft binnen: ze is een echte huismus. Sommigen denken dat ze lijkt op een wijnstok die tegen de muur van het huis is vastgespijkerd. In Palestina is dat nergens een

gewoonte. En het is ook geen prettig beeld, een vrouw die tegen een muur opgroeit en vastzit aan de stenen en de specie van het huis van haar man. Nee, ze is een vruchtbare wijnstok en een trouwe huishoudster. Wil je haar vinden? Dan moet je in huis zijn. Ze is wel zowel binnen als buiten te vinden, maar het meest dient ze binnen in de woning, die ze verfraait.

Oosterse huizen hebben meestal een open vierkant in het midden. De vertrekken liggen er aan de zijkanten omheen. Daar vind je de vrouw. Ze is bezig in de ene kamer of de andere, al naar gelang het uur van de dag vraagt. Ze blijft thuis, en daarmee houdt ze het huis overeind. Het is het huis van haar man, en zij is van haar man. Zo zegt de tekst het ook: "uw huisvrouw" en "uw huis". Maar door haar liefdevolle zorg wordt haar man zo gelukkig dat hij haar met plezier erkent als gelijke eigenaar naast zichzelf. Hij is namelijk van haar, en het huis is ook van haar.

"Uw kinderen als olijfplanten rondom uw tafel." Honderden keren heb ik de jonge olijfplanten zien opschieten rond de moederstam, en altijd moest ik aan dit vers denken. De psalmist wilde beslist niet het beeld oproepen van olijfplanten om een tafel heen. Hij dacht aan jonge mensen die om hun ouders heen opgroeien, zoals jonge olijfboompjes rondom de mooie, diep wortelende boom. Het beeld is bijzonder krachtig. Iedereen die door het olijvenland trekt, ziet het vanzelf voor zich. Wat een schoonheid: de knoestige olijfboom, die nog rijkelijk vrucht draagt, omringd door een groepje stevige opvolgers. Elk van hen kan zijn plaats innemen als de boom in het midden omwaait of op een andere manier verdwijnt.

Het idee van een tafel in een prieel past misschien bij een Londense stadsmens in een theetuin, maar komt nooit op bij een dichter uit het Oosten. Niet de olijfplanten, maar de kinderen zitten rondom de tafel. Let er ook op dat er niet staat "olijftakken" maar "planten", en dat is heel iets anders. Onze kinderen komen rond onze tafel om te

eten, en dat kost geld. Maar hoeveel beter is dat dan ze te zien wegkwijnen op een ziekbed, te zwak om aan tafel te komen!

Wat een zegen om genoeg te hebben voor op tafel! Laten we de Heere prijzen voor Zijn mildheid hierin. De vrouw heeft het druk in het hele huis, maar de jongelui hebben het het drukst als er gegeten wordt. En als de zegen van de HEERE op het gezin rust, is er geen mooier gezicht denkbaar. Hier zien we de wijnstok en de olijfboom bij elkaar: vreugde van de vruchtbare vrouw en vaste troost van het opgroeiende gezin. Dit zijn de beste vruchten die de aarde kan geven. Onze gezinnen zijn tuinen van de Heere.

Wil je beter leren waarderen wat je thuis hebt gekregen? Denk dan eens na over waar we zouden staan als dat ons werd afgenomen. Stel dat de dierbare levenspartner van de zijden van ons huis werd weggehaald naar de duisternis van het graf. Wat zijn de zorgen om kinderen vergeleken met het verdriet om hun verlies? Denk eens na, beste vader, hoe diep je pijn zou zijn als je met Job moest uitroepen: "Och, of ik ware, gelijk in de vorige maanden, gelijk in de dagen, toen God mij bewaarde! … en mijn jongens rondom mij."

Vers 4

"Ziet, alzo zal zekerlijk die man gezegend worden, die den HEERE vreest." Let hier goed op! Schrijf er een Nota Bene bij, want dit verdient aandacht. Je mag hieruit niet afleiden dat alle gezegende mensen getrouwd zijn en kinderen hebben. Het zegt wel hoe de Heere godvrezende mensen zegent die een gezin hebben. Hij maakt hun relaties gelukkig en vruchtbaar. Zo zegent Jehova gezinnen die Hem vrezen, want Hij is de God van alle geslachten van Israël. We hebben deze zegen tientallen keren gezien. Nooit zijn we opgehouden om in de vrede van een gezin het zoetste menselijke geluk te bewonderen.

Het geluk van een gezin komt van de Heere. Het hoort bij Zijn plan om een godvrezend nageslacht te bewaren en Zijn aanbidding in het land te laten voortbestaan. We moeten het van de Heere alleen ver-

wachten. Rijkdom bezitten garandeert het niet. Een gezonde en mooie bruid kiezen garandeert het niet. Veel knappe kinderen krijgen garandeert het niet. De zegen van God moet erbij komen, de invloed van een vroom leven, de uitkomst van een heilig leven.

Vers 5

"De HEERE zal u zegenen uit Sion." Wie genade kent, ontvangt een geestelijke zegen. Die zet de kroon op alles wat hij verder aan goeds op aarde krijgt. Hij hoort bij de velen die samen Gods erfdeel zijn. Zijn tent staat in het kamp dat rondom de tabernakel ligt. Wordt de zegen in het midden uitgesproken, dan reikt die tot op zijn eigen plek. Wat het huis van God ontvangt, rust ook op zijn huis. In Num. 6:24-26 lezen we de zegen die de priester uitsprak: "De HEERE zegene u, en behoede u! De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten, en zij u genadig! De HEERE verheffe Zijn aangezicht over u, en geve u vrede!" Precies die zegen rust op het hoofd van wie God vreest.

Sion was het centrum van de zegen. Als het volk om barmhartigheid vroeg, keek het die kant op. Van het offeraltaar, van het verzoendeksel en van het licht van de Sjechina komt de zegen, ja, van Jehova Zelf, naar ieder van Zijn heilige volk. "En gij zult het goede van Jeruzalem aanschouwen al de dagen uws levens." Zo geniet hij niet alleen de rust van een aartsvader. Hij deelt ook in de blijdschap van wie van zijn land houdt. God laat hem zien dat zijn land opbloeit en dat de hoofdstad gedijt. Eerst zijn er de zegeningen voor de tent, daarna die voor de tempel en daarna die voor het hele volk. Zo wordt deze mens, als gezinshoofd, als aanbidder en als burger van zijn land, drie keer door de Heere begunstigd. Die gunst blijft zijn hele leven lang bestaan. En dat leven wordt een lang leven, want hij ziet nog de zonen van zijn zonen. Vaak brengt het ware geloof mensen zulke zegeningen. Krijgen ze die goede dingen niet? Dan staat er als vergoeding een nog grotere beloning voor hen klaar.

Vers 6

“En gij zult uw kindskinderen zien.” Wat een groot geluk! In hun kleinkinderen beleven mensen hun jonge jaren opnieuw. Zegt Salomo niet: “De kroon der ouden zijn de kindskinderen”? En zo is het ook. Een goed mens is er blij om dat een godvrezend geslacht waarschijnlijk zal doorgaan. Hij verheugt zich in de zekerheid dat er nog meer huizen zullen komen die net zo gelukkig zijn als het zijne. In die huizen zullen altaren ter ere van God roken met het offer van de morgen en van de avond. Deze belofte betekent een lang leven. Maar het is ook een leven dat gelukkig is, omdat het wordt voortgezet in onze kinderen en kleinkinderen. Dat de mens vreugde vindt in het doorgeven van zijn leven aan zijn nakomelingen, is een teken van zijn onsterfelijkheid. “Vrede over Israel!” Met dit zoete woord sloot ook Psalm 125 af. Het is een geliefde slotzin. Als Gods eigen erfdeel in vrede leeft, dan zijn wij allemaal blij. Wanneer de uitverkorenen van de HEERE rust en stilte vinden, zien we dat als ons eigen geluk. Jakob werd zwaar heen en weer geslingerd en kende maar weinig vrede. Toch bevrijdde de Heere hem uit al zijn nood. Een tijd lang gaf Hij hem een rustplaats in Gosen, en later mocht hij slapen bij zijn vaderen in de spelonk van Machpela. Jakobs heerlijke Zaad werd bitter gekweld en ten slotte gekruisigd. Maar Hij is opgestaan en leeft in eeuwige vrede, en in Zijn vrede wonen wij. De geestelijke kinderen van Israël delen nog steeds in het wisselvallige lot van hun vader. Ook voor hen blijft er toch een rust over, en de God van de vrede zal hun vrede geven. In de dagen van zijn worsteling was Israël een smekeling die bad. Daarna werd hij een vorst die overwon, en daarin vond zijn ziel vrede. Ja, dat is aan alle kanten waar: “Vrede over Israel!” “Vrede over Israel!”

Gehele psalm

Psalm 128 komt na Psalm 127 om dezelfde reden als Psalm 2 na Psalm 1. In beide gevallen zijn twee psalmen aan elkaar gekoppeld: de eerste begint met ashre (gelukkig, zeer gelukkig) en de tweede eindigt met ashre. Verder vullen Psalm 128 en Psalm 127 elkaar aan. Ze liggen tegen elkaar aan zoals de twee gelijkenissen uit het Nieuwe Testament over de schat in de akker en over die ene parel. Waardoor de mens gelukkig wordt, zien we in Psalm 127 als een geschenk dat een zegen is. In Psalm 128 zien we het als een beloning, en ook die is een zegen.

Het woord sachar, loon, werd in Ps. 127:3 slechts kort genoemd. Hier wordt het uitgewerkt en opengevouwen. Daar staat het als een gave van genade, tegenover de zelfwerkzaamheid van de mens, die van God is vervreemd. Hier staat het als de vrucht van het ora et labora, bid en werk. — Franz Delitzsch.

Gehele psalm

Let op: hier wordt iedereen aangesproken als getrouwd. Dat komt doordat dit voor de meeste mensen de gewone levensstaat is. Zie 1 Kor. 7:1-2. Nog altijd moet elke Jood trouwen als hij ongeveer achttien is, in elk geval voor zijn twintigste. Doet hij dat niet, dan wordt hij gezien als iemand die in zonde leeft. — John Trapp.

Gehele psalm

Deze psalm is een bruiloftslied. Hij is geschreven om mensen die al getrouwd zijn, of binnenkort gaan trouwen, aan te bevelen wat goed is, te onderwijzen en te troosten. Zoals bij liederen van dit soort gebruikelijk is, begint hij daarom met een opsomming van alles wat in het huwelijk als een last wordt ervaren. Denk aan het harde werken om een heel gezin te onderhouden. Denk aan de echtgenote en aan de huwelijksband, die een man als het ware vastbindt en hem tot een

slaaf lijkt te maken. Een personage in het blijspel zegt het zo: “Ik heb een vrouw genomen. Ik heb mijn vrijheid verkocht.” En denk ten slotte aan de opvoeding van de kinderen.

Die kost zonder twijfel de meeste moeite en de grootste uitgaven. Om al die lasten lichter te maken, krijgt elk van die dingen een zegen of een belofte mee, zodat ze gering lijken. Aan het eind voegt de psalm er in het algemeen nog een geestelijke belofte aan toe. Die maakt alle moeite en onrust van het huwelijksleven gemakkelijk draagbaar, hoe zwaar die ook zijn. De zegen komt uit Sion, dat wil zeggen uit de Kerk. Want niets is zo zwaar of zo moeilijk, of mensen die tot de ware Kerk behoren en de bronnen van echte troost kennen, kunnen het met gemak dragen. — D. H. Mollerus.

Vers 1

“Welgelukzalig is een iegelijk, die den HEERE vreest” enzovoort. Hier ontspringt de levende bron van de zegen die op het leven van man, vrouw en gezin rust. Als wereldse voorzichtigheid een vrouw wil kiezen en een gezin wil stichten, kan ze alleen het deel van het werk aanpakken dat op aarde staat en dat je met je zintuigen kunt zien. Ze bouwt als het ware de eerste en de tweede verdieping, zet er een kroonlijst en een fronton op, en het gebouw ziet er prachtig uit. Maar het heeft geen fundament. Zie je ooit het huishouden van een getrouwd stel elke storm trotseren?

Dan kun je er zeker van zijn dat het rust op een vaste grond die buiten het bereik van onze zintuigen ligt. En die grond is de vreze des HEEREN. De heilige psalmist heeft daarom verstandig de vreze des HEEREN vooraan in deze schone psalm geplaatst. De psalm bezingt immers de zegen die neerdaalt op het leven van man en vrouw en op hun gezin. — Augustus F. Tholuck, in “Hours of Christian Devotion”, 1870.

Vers 1

"Welgelukzalig is een iegelijk, die den HEERE vreest." Er bestaat een vrees voor de HEERE die schrik aanjaagt en geen zaligheid brengt. Een opstandeling in oorlog kijkt met angst naar zijn zegevierende en beledigde koning. Een bedriegelijke bankroetier voelt dat tegenover een strenge schuldeiser, en een misdadiger met een knagend geweten tegenover een rechtvaardige rechter. Zo voelen mensen zich vaak tegenover God. Dit is duidelijk niet de vrees van de "zaligen" in deze psalm. Hun vrees is ook niet de kwellende angst van zelfverwijt. Hun vrees wordt gewekt door wat God in Zijn Woord over Zichzelf heeft laten weten en wat zij geloven.

Zo voelt een kind zich tegenover een ouder die het hoog heeft: bang om hem te kwetsen. Zo voelen mensen zich die uit het verderf zijn gered tegenover hun weldoener, die edelmoedig en tegen de allerzwaarste prijs voor hun veiligheid is opgekomen: bang om hun redder onwaardig te behandelen. Zo vervult het ook het hart van een begenadigde, dankbare opstandeling in de nabijheid van een gerespecteerde koning, voor wiens troon hij met eer mag staan: bang dat hij ooit diens goedheid zou vergeten en hem reden tot spijt zou geven. Zo is de vrees van een christen nu.

Hij ontstaat uit ontzag voor Gods majesteit, uit dankbaarheid voor Zijn weldaden, uit schroom voor Zijn ongenoegen en uit verlangen naar Zijn goedkeuring en naar de gemeenschap in de hemel. Zo vrezen de engelen en zo vreest ook de gezegende Zoon. Het is geen vrees die uit verdriet voortkomt maar uit liefde. Wie zo vreest, deinst vanzelf terug voor alles wat Hem kan bedroeven. En hij weigert niets wat Hem kan eren. Het geloof is de grote en enige wijsheid. Het begin, het midden en het einde ervan is de vreze des HEEREN. Zalig is dus ieder mens die zich daardoor laat leiden. — Robert Nisbet, in "The Songs of the Temple Pilgrims", 1863.

Vers 1

"Welgelukzalig is een iegelijk, die den HEERE vreest." Laten we eens kijken naar het karakter van de gezegende mens. Wie is er onverschrokken? "Die man ..., die den HEERE vreest." Vrees lijkt in te gaan tegen zaligheid. Ze heeft iets ellendigs. Maar kijk dan naar wie er gevreesd wordt. Hij "die den HEERE vreest": dat ene woord verandert alles in goud. Wie zo vreest, is niet bang. Alle kleine vrezen worden opgeslokt door deze ene grote vrees. En deze grote vrees is zo zoet en prettig als kleine vrezen angstig en vervelend zijn. Omdat hij van al het andere zeker is, kan hij zeggen: "Als mijn God tevreden is, maakt het niet uit wie ontevreden is. Het maakt niet uit wie mij verachten, als Hij mij maar als de Zijne ziet. Laat iedereen mij verlaten, laat mijn liefste vrienden mij vreemd worden: als Hij mij maar niet verwerpt. Dat is mijn enige angst, en toch ben ik daar niet bang voor, want ik weet dat Hij dat niet zal doen." Een gelovige is alleen bang voor het ongenoegen van de hemel, voor Gods toorn die over hem zou komen.

Alleen dat vindt hij verschrikkelijk. En toch is hij er niet bang voor. Hij verwacht niet dat het hem zal treffen, want hij heeft een veel sterkere overtuiging van Gods goedheid. Zo gaat deze vrees altijd samen met vertrouwen: "Ziet, des HEEREN oog is over degenen, die Hem vrezen, op degenen, die op Zijn goedertierenheid hopen." Ps. 33:18. — Robert Leighton, 1611-1684.

Vers 1

"Welgelukzalig is een iegelijk" enzovoort. Op het woord "iegelijk" ligt nadruk. Het leert ons dat verschil in sekse of in omstandigheden, in stand of in bezit niets uitmaakt voor de mate van geluk die God aan elk van Zijn ware dienaren geeft, op welke plek ze ook staan. Let er verder op dat de vreze des HEEREN, overal waar ze in de Heilige Schrift voorkomt, nooit alleen wordt genoemd. Dat zou suggereren dat ze genoeg is om ons geloof te voltooien. Er wordt altijd iets bij

gezet of voor gezet, waaraan je kunt afmeten hoe volmaakt ze is. Salomo zegt het zo in Spr. 2:3-5. — J. M. Neale en R. F. Littledale, in "A Commentary on the Psalms from Primitive and Medieval Writers", 1860.

Vers 1

"Welgelukzalig is een iegelijk" enzovoort. Dit is een kostbare belofte, een schat om te koesteren en vast te houden. Maar misschien zeg je bij jezelf: dit geldt niet voor iedereen. Wil je dan de Heere tegenspreken? Luister hoe Hij in het lied spreekt. Hij zegt: "een iegelijk." "Welgelukzalig is een iegelijk, die den HEERE vreest." Niemand wordt buitengesloten, werkelijk niemand, behalve wie niet op Zijn wegen wil wandelen. — Edward Jewett Robinson.

Vers 1

"Welgelukzalig" enzovoort. De spreuk dat het beste is om helemaal niet geboren te worden, of zo snel mogelijk te sterven, is allang door bijna alle mensen samen aangenomen. De vleselijke rede denkt dat de hele mensheid zonder uitzondering ongelukkig is, of dat het lot gunstiger is voor goddelozen en slechte mensen dan voor goede. Ze moet er helemaal niets van hebben dat zij zalig zouden zijn die de Heere vrezen, en ze wijst die gedachte volkomen af. Juist daarom moeten we bij deze waarheid blijven stilstaan. Deze zaligheid is bovendien niet met het blote oog te zien, en dat maakt het nog moeilijker.

Om haar te kunnen begrijpen, moeten we dus ten eerste letten op de omschrijving die er straks van wordt gegeven. Ten tweede moeten we weten dat ze vooral afhangt van Gods bescherming. We kunnen alle omstandigheden bij elkaar zoeken die bijdragen aan een gelukkig leven. Toch zullen we niets vinden wat wenselijker is dan onder Gods hoede verborgen te zijn. Verdient deze zegen in onze ogen, zoals ze verdient, de voorkeur boven al het andere goede? Dan zal ieder die ervan overtuigd is dat God Zich bekommert om de wereld en om alles

wat mensen doen, zonder twijfel erkennen dat dit hier genoemde het belangrijkste punt van het geluk is. — Johannes Calvijn.

Vers 1

"Die den HEERE vreest, die in Zijn wegen wandelt." De vreze des HEEREN is het beginsel dat van binnen werkt. Maar als er in het uiterlijke leven niets bij past, waarom zouden we dan denken dat ze er überhaupt is? Zie ook dat er geen wandelen op de wegen van de HEERE is voordat Zijn vreze in het hart is ingeplant. Zonder de vreze Gods bestaat er geen echte zedelijkheid. Hoe kan een mens God gehoorzamen als zijn hart ver van Hem af is gegroeid en zich van Hem heeft afgekeerd? — N. M'Michael.

Vers 1

"Die in Zijn wegen wandelt." God maakt hen zalig die op Zijn wegen wandelen, omdat Hij Zelf met hen meeloopt. Dit wordt gezegd over David zelf, de koning van Israël. En hoe die omgang hem zalig maakte, wordt uitgelegd in 2 Sam. 5:10: "David nu ging geduriglijk voort, en werd groot; want de HEERE, de God der heirscharen, was met hem." Het woordje "en" (Engels: *and*) kan daar opgevat worden als het oorzakelijke "omdat", zoals de Statenvertaling ook doet. Dat God Zich werkelijk als metgezel en gids verbindt met wie in Zijn wegen wandelt, lezen we ook in 2 Kron. 17:3-4: "En de HEERE was met Josafat; want hij wandelde in de vorige wegen zijns vaders Davids, en zocht de Baals niet. Maar hij zocht den God zijns vaders." — Thomas Le Blanc.

Vers 2

"Want gij zult eten den arbeid uwer handen" enzovoort. Dit heeft letterlijk vier betekenissen. Eén: je leeft van eerlijk, vredig werk, en niet van roof en geweld op wat anderen met moeite hebben opgebracht. Je leeft ook niet lui en verwend. Twee: je zult "eten". Je houdt jezelf en anderen dus niet krenterig kort. Drie: je gewassen worden niet door

ziekte aangetast maar brengen overvloedig vrucht voort. Vier: geen vijand vernietigt of ontvreemdt je oogst. Vooral de laatste twee uitleggingen passen bij de omgekeerde straffen waarmee Mozes de ongehoorzamen heeft gedreigd. "Gij zult eten den arbeid uwer handen." Maar wie werken haat, eet er niet van.

Hij kan ook niet zeggen: "Mijn spijs is, dat Ik doe den wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft, en Zijn werk volbrenge." Joh. 4:34. Voor wie wél vreugde heeft in zulk werk, geldt iets anders. Hij kijkt niet alleen hoopvol uit naar de vruchten of beloningen die er later komen. Ook nu al vindt hij voeding en plezier in het zwoegen voor God. Zo gaat het hem "wel" in de wereld, ook temidden van alle zorgen en moeiten. En hij zal "welgelukzalig zijn" in de toekomende wereld, waaruit het verdriet voor altijd is verdwenen. Zo staat het in het evangelie: "Zalig is hij, die brood eet in het Koninkrijk Gods." Luk. 14:15. — Neale en Littledale.

Vers 2

"Want gij zult eten den arbeid uwer handen" enzovoort. Ook getrouwde mensen moeten dit leren: dat zij moeten werken. De natuur eist namelijk dat de man zijn vrouw en kinderen onderhoudt en voedt. Man en vrouw weten dat ze God, hun Schepper, moeten vrezen. Hij heeft hen niet alleen gemaakt, maar Zijn schepsel ook Zijn zegen gegeven. Pas daarna moeten ze, ten tweede, weten dat ze iets moeten doen, zodat ze hun dagen niet verspillen in gemak en nietsdoen. De dichter Hesiodus raadt aan dat je eerst een huis moet zoeken, dan een vrouw en ook een os om het land te bewerken... Want ook als onze ijver, zorg en inspanning niet genoeg zijn om ons gezin te onderhouden, gebruikt God ze toch als middel waarmee Hij ons zal zegenen. — Maarten Luther.

Vers 2

"Want gij zult eten den arbeid uwer handen." Mensen hebben prachtige dromen gehad over een wereld zonder beperkingen en zonder

gebreken, een leven zonder het kwaad en zonder verdriet. Dichters hebben aardse paradijzen geschilderd waar het leven één lang feest zou zijn: "Zomereilanden van Eden, liggend in donkerpaarse ringen van zee." Maar al zulke dromen en verlangens zijn tevergeefs. Ze komen van de mens en niet van God. Ze groeien uit een wortel van zelfzucht en niet uit heiligheid. In een gevallen wereld, die vol verdriet zit omdat ze vol zonde zit, kunnen ze nooit werkelijkheid worden.

Alles wat de mens aan zegen ontvangt, krijgt hij door inspanning. Geluk is een bloem die opkomt uit een doorn van verdriet, die de mens door zijn zorg heeft laten veranderen. Er is een prachtige mythe waarin de gouden appelen van de Hesperiden in een tuin lagen die door draken werd bewaakt. Dat is een beeld van een grote menselijke waarheid: pas als we de draken van zelfzucht en luiheid hebben verslagen, kunnen we de gouden prijzen van het leven winnen. Stel dat we zonder enige moeite kregen wat we begeren: dan zouden we er niet eens van genieten.

Willen ze ons echt goed doen, dan moeten ze groeien uit onze eigen zelfverloochening en ons eigen werk. En dat is de grote les die de wonderen van onze Heere ons voorhouden, juist door de manier waarop Hij ze deed. Ze leren ons dat we, in aardse én geestelijke dingen, ons niet zo op Gods zorg of genade moeten werpen dat we ons eigen aandeel verwaarlozen. God bekroont elke eerlijke en trouwe inspanning van een mens met succes: "Welgelukzalig is een iegelijk, die den HEERE vreest, die in Zijn wegen wandelt. Want gij zult eten den arbeid uwer handen; welgelukzalig zult gij zijn, en het zal u welgaan." — Hugh Macmillan, in "The Ministry of Nature", 1871.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

> *Arbeid, het teken van de straf van de mens;*
> *arbeid, het geheim van het geluk van de mens.*
>
> — *James Montgomery, 1771-1854.*

Vers 2

"Welgelukzalig zult gij zijn." Vertrouw op de Heere voor je geluk, niet alleen voor je hulp! Bij Hem liggen alle bronnen van geluk. Vertrouw op Hem, "Die ons alle dingen rijkelijk verleent, om te genieten". Uit Zijn eigen rijke en vrije barmhartigheid biedt Hij ze ons aan, alsof Hij ze in Zijn hand houdt. Als we ze aannemen als Zijn gaven en als onderpand van Zijn liefde, mogen we alles wat we hebben genieten. Zijn liefde geeft smaak aan alles wat we eten en drinken, en brengt leven en zoetheid in alles. Elk schepsel brengt ons naar de grote Schepper toe, en heel de aarde is een ladder naar de hemel.

Wat bij Zijn eigen rechterhand aan vreugde is, laat Hij stromen in alles wat Hij Zijn dankbare kinderen geeft. Zij hebben gemeenschap met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus. Zij genieten Hem in alles en boven alles. — John Wesley, 1703-1791.

Vers 2

"Welgelukzalig zult gij zijn." Disraeli laat een van zijn personages deze opmerkelijke woorden zeggen: "De jeugd is een misstap, het volwassen leven een strijd, de ouderdom een spijt." Wat een droevige, koude kijk op de weg van het leven! Voor een leven zonder godzaligheid klopt het tot op zekere hoogte misschien. Voor een leven dat met godzaligheid verbonden is, klopt het zeker niet. Als er "het leven en de godzaligheid" is, dan is de jeugd geen misstap maar een wijs voornemen en een gloeiende hoop. Het volwassen leven is dan niet alleen een strijd, maar ook een overwinning en een vreugde. En de ouderdom is geen spijt, maar een rijke herinnering en een heerlijk vooruitzicht. — R. P. Macmaster, in "The Baptist Magazine", 1878.

Vers 3

"Uw huisvrouw zal wezen als een vruchtbare wijnstok" enzovoort. Het beeld komt misschien duidelijker uit als we het vers zo schikken:

> *"Uw huisvrouw zal wezen in het binnenste van uw huis*
> *als een vruchtbare wijnstok;*
> *uw kinderen rondom uw tafel*
> *als loten van den olijfboom."*

Met "het binnenste" wordt letterlijk "de zijden van uw huis" bedoeld, zoals in Amos 6:10. Dat zijn de vrouwenvertrekken. Daarmee is de eigenlijke plek van de vrouw aangegeven, waar ze bezig is met haar taken in huis. Tot op zekere hoogte wijst het ook op haar teruggetrokken leven. Bij de Joden was dat overigens veel minder streng dan bij andere volken in het Oosten. De "wijnstok" staat vooral voor vruchtbaarheid, maar misschien ook voor afhankelijkheid, omdat hij een steun nodig heeft. De "olijfboom" staat voor krachtig, gezond en blij leven. Hetzelfde beeld komt voor bij Euripides, in Herc. Fur. 839 en Med. 1098. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 3

"Uw huisvrouw zal wezen als een vruchtbare wijnstok" enzovoort. We kunnen ons niet herinneren dat we in het Oosten één keer wijnstokken tegen de muur van een huis hebben zien groeien. Olijfbomen vlakbij of rondom een huis zagen we ook niet. En we hebben ook nergens gelezen dat het zo was. Ongetwijfeld haalt de tekst zijn beelden uit de vruchtbaarheid van de wijnstok en uit het uiterlijk van de olijfboom, of uit de manier waarop olijfbomen in rijen worden geplant. De zin zou dan zo lopen: "Uw huisvrouw zal in de zijden (de binnenvertrekken) van uw huis zijn als de vruchtbare wijnstok, en uw kinderen rondom uw tafel als olijfplanten." — John Kitto (1804-1854), in "The Pictorial Bible".

Vers 3

"Uw huisvrouw zal wezen als een vruchtbare wijnstok aan de zijden van uw huis." De Schrift vergelijkt de vrouw niet met doornen of distels, en ook niet met eiken of andere bomen en vruchten, maar met

de wijnstok. En het is geen wijnstok in een wijngaard of in een tuin, maar een die tegen de muren van het huis staat. Het is ook geen onvruchtbare wijnstok, maar een die rijk is aan vrucht. Daarin ligt een les voor mannen én voor vrouwen over wat ze elkaar verschuldigd zijn. Muren geven de wijnstok steun. Ze beschermen hem tegen de kracht van wind en storm. Zo moeten mannen hun vrouwen, zover ze kunnen, beschermen tegen de dodelijke wind van de oude slang, en tegen het onrecht van slechte mensen. Dat doen ze met een godvrezend leven en met gezonde lessen en afspraken. "Die zijn eigen vrouw liefheeft, die heeft zichzelven lief. Want niemand heeft ooit zijn eigen vlees gehaat, maar hij voedt het, en onderhoudt het, gelijkerwijs ook de Heere de Gemeente." Ef. 5:28-29. De wijnstok is bovendien zeer broos hout en bruikbaar voor geen enkel werk, Ezech. 15:4. Mannen moeten dus bedenken dat ze hun vrouw geduldig en verstandig moeten behandelen, zoals je omgaat met het zwakkere vat. Ze moeten niet denken aan hoe broos het hout is, maar aan de rijkdom en zoetheid van de vrucht. Doen mannen dat, dan geldt voor hen wat de Schrift zegt over de rustige tijd van Salomo: "En Juda en Israel woonden zeker, een iegelijk onder zijn wijnstok en onder zijn vijgeboom." 1 Kon. 4:25. Zo was het huwelijk van Abraham en Sara, van Izak en Rebekka, van Jakob en Lea en Rachel. — Solomon Gesner.

Vers 3

"Een vruchtbare wijnstok aan de zijden van uw huis." Er staat niet "óp" de zijden van het huis, maar "aan" de zijden. Waarschijnlijk bedoelt de tekst de prieeltjes van latwerk die vaak naar een huis leiden en die helemaal begroeid zijn met wijnranken. Boven je hoofd hangen de druiven. Zit je in zo'n prieel, dan zit je onder je eigen wijnstok: Micha 4:4. In Constantinopel zag ik in de grote straten druiven boven de hoofden van de mensen hangen. De wijnstokken waren van de ene kant van de straat naar de andere geleid. — John Gadsby, in "My Wanderings", 1860.

Vers 3

"Aan de zijden van uw huis." Niet op het dak en niet op de vloer. Het dak is te hoog, want zij is geen heerseres. De vloer is te laag, want zij is geen slavin. Nee, aan de zijden, op een plek die precies tussen beide in ligt en even hoog is. — Thomas Adams.

Vers 3

"Aan de zijden van uw huis." Haar plek is het huis, want zij is "die te huis bleef" (Engels: "de sierlijkheid van het huis", Ps. 68:13). Daar ligt haar werk en daar is zij veilig. De volken van de oudheid tekenden haar met een slak onder haar voeten. De Egyptenaren gaven hun vrouwen geen schoenen. De Scythen verbrandden de as van de bruidswagen voor haar deur, zodra zij in het huis van haar man aankwam. En toen de engel aan Abraham vroeg waar Sara was, wist Hij dat heel goed. Maar zo moest men opmerken dat zij "in de tent" was. Dit alles wijst erop dat de vrouw, volgens de wet van de natuur en de regels van het geloof, thuis hoort te blijven. Alleen als een dringende noodzaak haar naar buiten roept, gaat ze weg. — Richard Steele (— 1692), in "The Morning Exercises".

Vers 3

Dat de zonen van de goede man "als olijfplanten rondom zijn tafel" zijn, betekent duidelijk niet dat er echt olijfplanten rond zijn tafel stonden. Bisschop Patrick kwam met de gedachte dat de psalmist een tafel bedoelde die onder een prieel van jonge olijfbomen was gedekt. Naar ik aanneem is dat niet te verdedigen. Zulke priëlen vinden we nergens in de Levant, en de olijfboom is voor dat doel ook niet bepaald geschikt. Zo moeten we ook het eerste deel van het vers lezen: je vrouw zal zijn in de zijden, dat wil zeggen de privévertrekken van je huis, en daar vruchtbaar zijn als een bloeiende wijnstok. De plaats die hier wordt genoemd, "de zijden van het huis", hoort dus bij de vrouw en niet bij de wijnstok. Net zo hoort "de tafel" bij de kinderen en niet

bij de olijven. Nieuw is deze gedachte trouwens niet. Musculus en andere uitleggers hebben haar ook al genoemd. Zij merkten ook op dat het Hebreeuwse woord voor "zijden" bekendstaat als aanduiding van de meer afgelegen vertrekken van een huis. Lees dr. Shaws beschrijving van een oosters huis, en je ziet direct hoe goed het past om de privévertrekken de zijden van het huis te noemen.

Zo'n huis heeft een vierkante binnenplaats, die volgens de dokter "het midden van het huis" heet. Eromheen liggen de privévertrekken, die daarom met evenveel recht "de zijden" heten. Op dit middenplein, deze vierhoek, ontvangt men soms gasten. En andere schrijvers vertellen ons dat de vrouwen zich op zulke momenten verborgen houden. — Thomas Harmer, 1719-1788.

Vers 3

"Uw kinderen als olijfplanten" enzovoort. Loop met mij mee de olijfgaard in, dan laat ik je zien wat tot dit beeld kan hebben geleid. Hier hebben we een mooi voorbeeld te pakken. Deze oude, vervallen boom wordt, zoals je ziet, omringd door een flink aantal jonge, gezonde loten. Ze schieten op uit de wortel van de eerbiedwaardige moederboom. Het lijkt wel of ze haar steunen, beschermen en omarmen. We kunnen ons zelfs voorstellen dat zij nu de last van de vruchten dragen die anders van de zwakke oude boom zouden worden gevraagd. Zo scharen goede, liefdevolle kinderen zich rond de tafel van de rechtvaardige. Ieder draagt iets bij aan de gezamenlijke welvaart en het welzijn van het geheel. Wat een prachtig gezicht! Moge God dit gezicht aan elke vriend van mij schenken, tot verkwikking van zijn ogen. — W. M. Thomson.

Vers 3

Van nature, zonder invloed van genade, is de mens "een wilde olijfboom". De meeste ouders willen alleen deze wilde olijfboom verfijnen. Wat een zorg is er voor vaardigheden die, hoe aantrekkelijk ook,

niet meer zijn dan de verwelkende bloesems van deze wilde olijfboom! — Richard Cecil, 1748-1810.

Vers 3

De wereld wordt meegesleept door ongeregelde verlangens naar allerlei dingen. Ze schommelt voortdurend heen en weer in haar keuze. Toch beschrijft God ons in deze psalm wat Hij als een zegen ziet die boven alle rijkdom gaat. Daarom moeten we die zegen hoog achten. Heeft een man een vrouw met een lieve aard als levenspartner? Dan moet hij die zegen niet minder waarderen dan Salomo deed. Die verzekert in Spr. 19:14 dat God alleen een goede vrouw geeft. Is een man vader van veel kinderen? Dan moet hij dat mooie geschenk met een dankbaar hart aanvaarden. — Johannes Calvijn.

Vers 3

Voordat de mens viel, was het Paradijs zijn thuis. Sinds hij is gevallen, is zijn thuis zijn Paradijs. — Augustus William Hare (1792-1834) en Julius Charles Hare (1795-1855), in "Guesses at Truth".

Vers 4

Haman liet in de stad afroepen (Esth. 6:9): "Alzo zal men dien man doen, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft!" Zo staat het ook hier: "Ziet, alzo zal zekerlijk die man gezegend worden, die den HEERE vreest." Hij wordt gezegend in zijn vrouw en gezegend in zijn kinderen. In beide is hij zo rijk gezegend dat de psalmist iedereen oproept om het te zien. Het is een zeldzaam, mooi, ja zelfs wonderlijk gezicht: "Ziet, alzo zal zekerlijk die man gezegend worden." Toch krijgt de man die God vreest méér dan dit. Zijn zegen komt op de beste manier (Ps. 128:5): "De HEERE zal u zegenen uit Sion." Zijn aardse weldaden komen langs een geestelijke weg.

Ja, hij krijgt geestelijke zegeningen: "De HEERE zal u zegenen uit Sion." En hij ontvangt zegeningen die verder reiken dan zijn eigen muren: "Gij zult het goede van Jeruzalem aanschouwen al de dagen

uws levens; en gij zult uw kindskinderen zien. Vrede over Israel!" Soms kan een goed mens niet blij zijn met de zegen in zijn gezin, omdat de Gemeente het zwaar heeft. Hij verheft Jeruzalem "boven het hoogste" van zijn blijdschap (Ps. 137:6). Zolang Jeruzalem rouwt, kan hij alleen maar verdriet hebben, ook al is het in zijn eigen huis vol vreugde. Soms is het omgekeerd: zijn eigen gezin zit in nood en zijn huis is vol verdriet. Dan kan hij niet anders dan treuren, ook al juicht Jeruzalem en is Sion blij. Maar kijkt een goed mens naar zijn eigen huis en ziet hij daar iets goeds? Kijkt hij ook naar Jeruzalem en ziet hij ook daar iets goeds? Wat is zijn blijdschap dan groot! Wat is zijn zaligheid dan volkomen! En dan geldt: "Ziet, alzo zal zekerlijk die man gezegend worden, die den HEERE vreest." — Joseph Caryl.

Vers 4

"Ziet, alzo zal zekerlijk die man gezegend worden" enzovoort. Er staat een teken bij dat om aandacht vraagt. Zie het door het geloof, in de belofte. Zie het door goed op te letten, in de vervulling van de belofte. Zie het met de zekerheid dat het zo zal gaan, want God is trouw. En zie het met verwondering dat het zo gaat, want wij verdienen van Hem geen gunst en geen zegen. — Matthew Henry.

Vers 5

"En gij zult het goede van Jeruzalem aanschouwen" enzovoort. Wat hier over "het goede van Jeruzalem" wordt toegevoegd, is een opdracht voor wie God vreest. Het is niet genoeg dat ze hun eigen welzijn zoeken of zich alleen met hun eigen belangen bezighouden. Hun hartewens moet veeleer zijn dat ze de Gemeente van God in bloei zien. Het zou heel onredelijk zijn als ieder lid alleen wilde wat voor hemzelf goed is, terwijl het lichaam intussen werd verwaarloosd. We lopen zo gemakkelijk de verkeerde kant op. Daarom raadt de profeet met recht aan om bezorgd te zijn voor het welzijn van allen. Hij laat de zegen in de huisgezinnen en de gezamenlijke weldaden van de

Gemeente zo door elkaar lopen dat we zien dat ze bij elkaar horen. Het is niet toegestaan ze van elkaar los te maken. — Johannes Calvijn.

Vers 6

Heere, laat Uw zegen zo bij mijn pogingen zijn, in hun nageslacht, dat al mijn zonen Benaja's zijn, bouwwerken van de HEERE. Dan zullen ze allemaal Abners zijn, het licht van hun vader. En laat al mijn dochters Bithja's zijn, dochters van de HEERE. Dan zullen ze allemaal Abigaïls zijn, de vreugde van hun vader. — George Swinnock.

Vers 6

Het geloof is even goed voor een lang leven als voor geluk. Het geloof bevordert een lang leven doordat het de kwalen wegneemt die de duur van het menselijk bestaan inkorten. Oorlog sleurt miljoenen mee naar een graf voor hun tijd. In christelijke landen leven mensen langer dan in heidense. In protestantse landen leven ze langer dan in rooms-katholieke. Ware godsdienst heeft als direct gevolg dat het menselijk leven langer wordt. "Langheid der dagen is in haar rechterhand." — N. M'Michael.

Vers 6

Als we dit koppelen aan de volgende psalm, vinden we bij een beroemde Schotse godgeleerde het volgende: "Vrede over Israel!" De grote zegen van de vrede heeft de Heere Zijn volk al in dit leven beloofd. Want waar de Heere aan iemand barmhartigheid geeft, geeft Hij ook vrede. Vrede en genade horen onlosmakelijk bij elkaar. Deze vrede, zeg ik, houdt niet in dat Gods volk geen vijanden zal hebben. Nee, want er is een onsterfelijke en eindeloze vijandschap tegen hen. Hun vrede betekent ook niet dat hun vijanden hen niet zullen aanvallen. En zij betekent evenmin dat hun vijanden hen niet zullen lastigvallen of kwellen. We houden onszelf voor de gek als we denken dat we zo'n vrede mogen verwachten, zolang we op deze pelgrimsreis zijn en hier strijden. Want zolang we in deze wereld leven, zullen we

vijanden houden. En die vijanden zullen ons aanvallen, vervolgen en kwellen. — Alexander Henderson.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Dit geluk geldt voor alle mensen die God vrezen. Omstandigheden veranderen de zegen niet, of die nu persoonlijk zijn of van anderen afhangen. Leeftijd verandert hem niet, de mening van mensen niet, en zelfs hun eigen gevoel dat ze het niet verdienen niet.

Vers 1

Denk na over het volgende:

1. Een juiste vrees en een juiste wandel horen bij elkaar.

(a) Er bestaat een verkeerde vrees: die van een slaaf. Zij kan nooit leiden tot echte gehoorzaamheid, want die moet bereidwillig en blij worden gegeven.

(b) Maar de vrees uit eerbied en kinderlijke liefde brengt de voeten zeker naar Gods wegen. Ze houdt ze daar vast op de weg en geeft ze vleugels om vlug te zijn.

1. De zaligheid van wie beide in zich verenigt.

(a) Zijn leven is gezegend, want het slaagt.

(b) Hij heeft de zaligheid van geluk in zijn gezin, want als het hoofd van het gezin heilig leeft, is het gezin een thuis van vrede.

(c) Hij heeft de zaligheid van een heilige invloed in elk gebied waar hij werkt.

(d) Hij heeft de diepe zaligheid van het hart, die hij voelt als hij met God wandelt.

(e) En dit alles is slechts een voorproef van de eeuwige zaligheid in de hemel.

— J. F.

Vers 2

De zaligheid van de rechtvaardigen wordt eerst in het algemeen genoemd en daarna in onderdelen uitgewerkt. Hier zijn het er drie.

1. De vrucht van arbeid uit het verleden.
2. Genieten van wat er nu is.
3. Welzijn in de toekomst: “En het zal u welgaan.” Wel in de tijd, wel in het sterven, wel in het laatste oordeel, wel voor eeuwig. — G. R.

Vers 2

1. Werk is een zegen voor wie God vreest.
2. De vruchten van werk komen voort uit Gods zegen.
3. Dat we van de vruchten van ons werk mogen genieten, is weer een nieuwe zegen van God.

— W. H. J. P.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Succes in het leven.

1. De bron: Gods zegen.
2. De wegen waarlangs het komt: ons eigen werk.
3. De maat die beloofd wordt: zoveel als we kunnen eten. Méér valt buiten de belofte.
4. Het genieten. We mogen de opbrengst van ons werk eten, dat wil zeggen genieten.

Vers 2 (tweede zinsdeel)

Geluk dat bij God hoort.

1. Het komt na Gods zegen.
2. Het groeit uit wie je bent: “die den HEERE vreest.”
3. Het komt na werken: zie de zin ervoor.
4. Het wordt gedragen door een goed leven: zie de zin erna.

Vers 2 (laatste zinsdeel)

1. Het zal goed met je gaan zolang je leeft.
2. Het zal beter met je gaan wanneer je sterft.
3. Het zal het allerbest met je gaan in de eeuwigheid.

— Vrij naar Matthew Henry.

Vers 3

De zegen van kinderen.

1. Ze zitten rondom onze tafel: ze kosten geld, geven zorgen en verantwoordelijkheid, en ze geven vreugde.
2. Ze zijn als olijfplanten: sterk, netjes in rijen geplant, bezig om ons op te volgen en vruchtbaar voor God. Zo leverde de olijf de olie voor de lamp.

Vers 3

Een compleet beeld van een gezin. Hier zijn de man, de vrouw, de kinderen, het huis, de kamers aan de zijkant en de tafel. Over elk van hen moeten we een zegen vragen. Voor elk van hen moeten we God danken. En elk van hen moeten we gebruiken op een manier die tot zegen is.

Vers 4

Geluk in het gezin is de bijzondere zegen die bij het geloof hoort. Laat zien hoe het geloof dat geluk voortbrengt en in stand houdt.

Vers 5

De zegen uit Sion. Zie Num. 6:24-26.

Vers 5

Twee kostbare weldaden.

1. Het huis van God is een zegen voor ons huis. Het hangt samen met ons eigen heil, onze opbouw, onze troost enzovoort. Het is onze

hoop dat onze kinderen en dienstboden zich bekeren enzovoort. Daar worden ze opgevoed en sluiten ze vriendschappen die hen verder helpen enzovoort.

2. Ons huis is een zegen voor het huis van God. Persoonlijke betrokkenheid bij de gemeente, gastvrijheid, gulheid, dienstbaarheid enzovoort. Kinderen die meehelpen in het heilige werk. Een vrouw die zich nuttig maakt enzovoort.

Vers 6

De oude dag is gezegend:

1. Wanneer het leven in de vreze Gods is doorgebracht.
2. Wanneer die oude dag tot aan het einde omringd is door liefde van mensen.
3. Wanneer die oude dag blijft meeleven met de zaak van God.

— *W. H. J. P.*

Vers 6 (laatste zinsdeel)

Vrede in de Gemeente: wat haar uitmaakt, wie haar vijanden zijn, wie haar vrienden zijn en wat ze oplevert.

Psalm 129

Titel

“Een lied Hammaaloth.” Dat wil zeggen: een lied van de opgangen. Ik zie niet goed in waarom dit een stap hoger zou zijn dan de vorige psalm. Toch is het duidelijk het lied van iemand die ouder is en meer heeft doorstaan. Hij kijkt terug op een leven vol ellende, waarin hij steeds heeft geleden, al van jongs af aan. Geduld is een hogere genade dan liefde voor je gezin, of in elk geval een moeilijkere. Misschien zit de opgang dus in die richting. Wisten we meer over de pleisterplaatsen op de weg naar de tempel, dan zagen we waarschijnlijk waarom deze psalmen in deze volgorde staan.

Maar die kennis hebben we niet. We nemen de liederen dus zoals ze er liggen. En omdat wij niet meer op bedevaart naar Sion gaan, lijdt alleen onze nieuwsgierigheid schade en niet onze behoefte, doordat we niet weten waarom de liederen in dit bedevaartsliederenboek op deze manier zijn geordend.

Auteur enzovoort

Naar ons gevoel hoeven we deze psalm helemaal niet aan een tijd na de ballingschap toe te schrijven. Hij past zelfs beter bij een tijd waarin de vijand nog niet zo ver was gekomen dat hij het volk naar een ver land had kunnen wegvoeren. Het is een lied waarin smart en vastberadenheid door elkaar klinken. De lijder is zwaar geslagen, maar zijn hart is heel gebleven. Hij weigert ook maar een stap voor de vijand te

wijken. De dichter zingt over de beproevingen van Israël (Ps. 129:1-3), over het ingrijpen van de Heere (Ps. 129:4) en over de ongezegende toestand van Israëls vijanden (Ps. 129:5-8). Het is een lied van het platteland, vol toespelingen op het boerenwerk. Het doet denken aan het boek Ruth en aan Amos.

Uitleg

Vers 1

"Zij hebben mij dikwijls benauwd van mijn jeugd af, zegge nu Israel." Nu Israël het opnieuw zwaar heeft, mag het terugdenken aan zijn vroegere ellende en daarover spreken om troost te vinden. Het mag er de zekerheid uit halen dat Hij Die al zo lang bij het volk is, het uiteindelijk niet in de steek zal laten. Het lied begint plotseling. De dichter heeft zitten nadenken, het vuur is aangegaan en daarom spreekt hij. Hij kan het niet laten. Hij voelt dat hij móet spreken, en daarom "zegt hij nu" wat hij te zeggen heeft.

De beproevingen van de Gemeente zijn steeds en steeds weer teruggekomen, vaker dan we kunnen tellen. Wat onze vaderen hebben meegemaakt, maken wij zelf ook mee. Jakob vond zijn dagen al vol moeite. Elke Israëliet wordt vaak gekweld. En het volk Israël als geheel ging van de ene verdrukking naar de andere. "Dikwijls", zegt Israël, omdat het niet kon zeggen hoe vaak. Het spreekt over zijn aanvallers als "zij", want het is ondoenlijk om al hun namen op te schrijven. Je kunt ze niet eens allemaal kennen. Ze hadden het volk vanaf de eerste dagen van zijn geschiedenis, vanaf zijn jeugd, bedreigd, gekweld en bestreden, en ze waren er maar mee doorgegaan. Vervolging is het erfstuk van de Gemeente en het vaandel van de uitverkorenen. Israël was onder de volken een uitzondering. Juist daardoor kreeg het veel onrustige vijanden tegenover zich, die pas rust hadden als ze in oorlog waren met het volk van God. Eerst, in Kanaän, werd het uitverkoren gezin vaak zwaar beproefd. In Egypte werd het hard

onderdrukt. In de woestijn werd het fel aangevallen. En in het beloofde land zat het vaak ingesloten door dodelijke vijanden. Het was al heel wat dat dit gekwelde volk nog bestond en kon zeggen: "Zij hebben mij dikwijls benauwd." De ellende begon vroeg, "van mijn jeugd af", en bleef tot laat duren.

De eerste jaren van Israël en van Gods Gemeente gaan op aan beproeving. Zuigelingen in de genade worden in verzet gewiegd. Nog maar nauwelijks is het mannelijke kind geboren, of de draak zit er al achteraan. Toch: "Het is goed voor een man, dat hij het juk in zijn jeugd draagt." Wie later zijn verhaal vertelt, zal ook zien dat het zo is.

Vers 2

"Zij hebben mij dikwijls van mijn jeugd af benauwd." Israël zegt het nog eens: het is vaak benauwd. Dat stond voorop in zijn gedachten, en het moest er steeds weer over mijmeren. Zulke herhalingen horen bij de dichtkunst. Zo maakt Israël van zijn smart een sonnet en van zijn ellende muziek. "Evenwel hebben zij mij niet overmocht." Het is alsof we hier tamboerijnen horen slaan en cimbalen horen klinken. De vijand wordt uitgelachen. Zijn kwaadaardigheid is mislukt. Dat "evenwel" klinkt als een schal van trompetten of als het roffelen van paukenslagen. "Nedergeworpen, doch niet verdorven": zo roept een overwinnaar. Israël heeft geworsteld en in de worsteling gewonnen. Wie zou dat verbazen? Israël overwon de Engel van het verbond. Welke mens of duivel kan Hem dan verslaan? De strijd werd vaak opnieuw gestreden en duurde lang. De kampioen voelde de strijd zwaar, en soms was hij bang voor de afloop. Maar ten slotte haalt hij adem en roept hij: "Evenwel hebben zij mij niet overmocht." "Dikwijls", ja, "dikwijls" heeft de vijand zijn kans gehad en een voorsprong genomen. Maar niet één keer heeft hij gewonnen.

Vers 3

"Ploegers hebben op mijn rug geploegd." De beulen scheurden het vlees open, zoals ploegers een akker omploegen. Het volk werd mis-

handeld als een misdadiger die in handen is gegeven van de lictoren met hun wrede zwepen. De rug van het volk werd door de onderdrukking opengehaald en omgewoeld. Het is een groot beeld, in weinig woorden samengebald. Een schrijver beweert dat het een warrig beeld is. Hij vergist zich. Er zijn meerdere beelden, als een wiel in een wiel, maar er is geen verwarring. Je kunt het zo zien: het gekwelde volk werd door zijn tegenstanders zo wreed gegeseld dat elke slag een lange rode striem achterliet, of misschien een bloedende wond op rug en schouders.

Dat is te vergelijken met een voor, die de grond openscheurt van het ene eind van het veld tot het andere. Menig hart is er zo aan toe geweest. Het is geslagen en zwaar gewond door mensen die de zweep van hun tong gebruiken, zo zwaar dat de hele goede naam door laster is opengereten en doorgroefd. De ware Gemeente is in elke eeuw één geweest met haar Heere onder Zijn wrede geseling. Zijn lijden was een profetie van wat zij later zou moeten doorstaan, en die voorspelling is uitgekomen. Sion is in die zin geploegd als een akker.

"Zij hebben hun voren lang getogen." Het lijkt wel of ze genoten van hun wrede werk. Ze sloegen geen centimeter over. Ze liepen van het ene eind van de akker naar het andere, vastbesloten om hun lievelingsklus grondig af te maken. Wie de zweep hanteerde, deed dat zo grondig dat je zag hoe oprecht zijn haat was. Het is zeker: de vijanden van Christus' Gemeente sparen nooit moeite om zoveel mogelijk schade aan te richten. Ze doen het werk van de duivel nooit half. Ze trekken hun hand nooit terug als er bloed moet vloeien.

Ze slaan zo dat ze in de mens ploegen. Ze ploegen het sidderende vlees alsof het kluiten klei zijn. Ze ploegen diep en lang, met ontelbare voren, totdat ze geen enkel deel van de Gemeente nog ongeploegd en onaangevallen laten. Ach! Latimer zei terecht dat er geen vlijtiger ploeger bestaat in heel de wereld dan de duivel. Wie ook korte voren trekt: hij niet. Wie ook een omweg maakt of zich drukt: hij is grondig

in alles wat hij doet. Wie ook bij zonsondergang stopt met werken: hij nooit. Hij en zijn kinderen ploegen als geoefende ploegers. Maar hun verderfelijke werk doen ze liefst achter de rug van de heiligen, want ze zijn even laf als wreed.

Vers 4

"De HEERE, Die rechtvaardig is." Wat mensen ook doen, Jehova blijft rechtvaardig. Daarom houdt Hij Zijn verbond met Zijn volk en geeft Hij hun onderdrukkers wat ze verdienen. Hier draait alles om. Hier keert de nood van Israël. De Heere verdraagt de lange voren van de goddelozen, maar Hij zal er zeker een einde aan maken voordat Hij met hen klaar is. "Heeft de touwen der goddelozen afgehouwen." Het touw dat de ossen aan de ploeg bindt, is doorgesneden. Het koord waarmee het slachtoffer was vastgebonden, is gebroken. De band waarmee de vijanden zich wreed tot één blok maakten, is geknapt.

In Ps. 124:7 lezen we: "De strik is gebroken, en wij zijn ontkomen." Zo is hier het breken van het werktuig waarmee de vijanden onderdrukten de bevrijding van Israël. Vroeg of laat grijpt een rechtvaardige God in, en dan werkt dat doeltreffend. Hij maakt het tuig waarmee de goddelozen hun haatwerk doen niet los, maar snijdt het door. Nooit heeft God een volk gebruikt om Zijn Israël te tuchtigen zonder dat volk te vernietigen als de tuchtiging voorbij was. Hij haat wie Zijn volk pijn doen. Dat doet Hij ook als Hij hun haat voor Zijn eigen doel een tijdlang laat zegevieren. Wil iemand dat zijn tuig wordt doorgesneden? Laat hij dan maar beginnen een van de akkers van de Heere te ploegen met de ploeg van de vervolging. De kortste weg naar de ondergang is je te bemoeien met een heilige. God waarschuwt: "Die ulieden aanraakt, die raakt Zijn oogappel aan."

Vers 5

"Laat hen beschaamd en achterwaarts gedreven worden, allen, die Sion haten." En dat zeggen wij uit de grond van ons hart. Hier geldt ook: de stem van het volk is de stem van God, want zo zal het gaan. Is

dit een vloek? Laat hem dan maar staan, want ons hart zegt er "Amen" op. Het is heel rechtvaardig dat wie de goeden haten, kwellen en pijn doen, tot niets worden gemaakt. Wie goed en kwaad door elkaar halen, moeten zelf in verwarring raken. En wie zich van God afkeren, moeten zelf worden teruggedreven. Trouwe onderdanen wensen niets goeds voor wie samenzweert tegen hun koning.

> *"Verwar hun politiek,*
> *verijdel hun schurkenstreek,"*

is maar een passende wens, en er zit geen spoortje persoonlijke kwaadwilligheid in. We wensen hun welzijn als mensen en hun val als verraders. Laat hun samenzweringen in de war raken en hun plannen mislukken. Hoe kunnen we voorspoed wensen aan mensen die willen afbreken wat ons het allerliefst is? Onze tijd is zo oppervlakkig dat je een fanaticus wordt genoemd als je de Zaligmaker liefhebt, en een kleinzielige dogmaticus als je de machten van het kwaad haat. Wat onszelf betreft: ondanks alle bezwaren stemmen we van harte in met deze vervloeking. We zouden in ons hart de oude gewoonte van Ebal en Gerizim graag nieuw leven inblazen. Daar werden zij gezegend die God zegenen, en vervloekt zij die zichzelf tot een vloek maken voor de rechtvaardigen. We hebben mensen wel duizend keer horen wensen dat de galg de beloning mocht zijn van de moordenaars die in Dublin twee onschuldige mannen vermoordden. We hebben die wens nooit kunnen afkeuren. Want recht moet geschieden aan kwade mensen en aan goede. Bovendien is de Gemeente van God zo nuttig, zo mooi, zo onschuldig en zo vol goeds dat wie haar onrecht doet, de hele mensheid onrecht doet. Zulke mensen verdienen het om behandeld te worden als vijanden van het menselijk geslacht.

Lees eens een hoofdstuk uit het "Book of Martyrs". Voel je dan niet de neiging om een vloekpsalm uit te spreken over bisschop Bonner en over Bloody Mary? Misschien berispt een zielige sentimentele figuur uit de negentiende eeuw je daarom. Lees dan nog een psalm over hem.

Vers 6

"Laat hen worden als gras op de daken, hetwelk verdort, eer men het uittrekt." Gras op een dak is snel op en snel weer weg. Het schiet op in de hitte. Het vindt net genoeg voedsel voor een groen sprietje en sterft dan af, nog voordat het rijp is. Het heeft immers te weinig aarde en vocht om zich goed te ontwikkelen. Voor het is opgegroeid, is het al dood. Je hoeft het niet eens uit te trekken, want het haast zich zelf naar zijn einde. Zo gaat het met de vijanden van Gods volk, en zo hoort het ook. Hun voorspoed is van korte duur, hun ondergang komt snel. De hoogte van hun positie brengt hen sneller vooruit, maar jaagt ook hun val sneller aan. Hadden ze lager gestaan, dan hadden ze het misschien langer volgehouden. "Snel rijp, snel rot", zegt het oude spreekwoord. "Snel samenzweren, snel wegrotten" is een versie van dat oude gezegde die hier goed past. In ons eigen land hebben we gras gezien op het strodak van een boerenhuisje. Dat is bijna even geschikt als beeld als het gras dat zo gemakkelijk opkomt op de platte daken en de koepels van oosterse huizen. De gedachte is: ze haasten zich naar succes en net zo snel naar mislukking. Vervolgers zijn alleen maar geluid en drift, vonken en vuur. Maar ze verdwijnen snel, sneller dan gewone mensen. Gras in het veld verdort ook, maar niet zo snel als gras op een dak. Er is geen maaier nodig: de groene pollen gaan vanzelf dood op het dak. Zo verdwijnen ook de tegenstanders, door een andere dood dan het gewone lot van mensen. Ze zijn weg en niemand is er slechter van. Worden ze toch ergens gemist, dan betreurt niemand hun afwezigheid. Gras op het dak betekent niets in de wereld. Het huis wordt niet armer als het laatste sprietje is verdord. Zo gaan ook de tegenstanders van Christus heen, en niemand rouwt om hen. Een van de kerkvaders zei over de afvallige keizer Julianus: "Dat wolkje is zo weer weg." En zo ging het ook.

Elk ongelovig denksysteem heeft ongeveer dezelfde geschiedenis, en hetzelfde kun je van elke ketterij zeggen. Het zijn arme dingen zonder wortel. Ze zijn er en ze zijn er niet. Ze komen en gaan, zelfs

als niemand tegen hen opstaat. Het kwaad draagt de zaden van zijn eigen ondergang in zich. Zo zij het.

Vers 7

"Waarmede de maaier zijn hand niet vult, noch de garvenbinder zijn arm." De boer wilde de pollen met zijn sikkel afsnijden, maar hij vond niets om vast te pakken. Het gras beloofde mooi genoeg, maar het werd niets. Er was niets te maaien of weg te dragen, niets voor de hand om te grijpen en niets om op te rapen en tegen de borst te drukken. Mensen uit het Oosten dragen hun graan tegen hun borst, maar hier was niets om mee naar huis te nemen. Zo komen de goddelozen tot niets. Door Gods rechtvaardige beschikking stellen ze teleur. Hun vuur eindigt in rook. Hun groen loopt uit op leegte. Hun bloei is niets anders dan een vorm van verwelken. Niemand heeft voordeel van hen, en zijzelf het allerminst. Hun doel is slecht, hun werk is erger en hun einde is het ergst van alles.

Vers 8

"En die voorbijgaan, niet zeggen: De zegen des HEEREN zij bij u! Wij zegenen ulieden in den Naam des HEEREN." Als het oogst is, wensen mensen elkaar Gods zegen toe, in de naam van de Heere. Maar bij het leven en gedrag van de goddeloze komt niemand op het idee om een zegen te geven of te ontvangen. We overzien zijn leven van het begin tot het eind, en dan willen we eerder huilen dan juichen. We voelen ons eerder gedwongen hem een mislukking toe te wensen dan een succes. Vrome woorden zijn voor ons geen loze beleefdheid. Daarom durven we kwade mensen niet te wensen dat God hen helpt. Anders zouden we zelf medeplichtig worden aan hun kwaad. Zijn vervolgers de heiligen aan het kwellen? Dan kunnen we niet zeggen: "De zegen des HEEREN zij bij u!" Smaden ze de godvrezenden en vallen ze de leer van het kruis aan? Dan durven we hen niet te zegenen in de naam van de Heere. Het zou een schande zijn om de naam van de rechtvaardige Jehova te misbruiken door Zijn zegen uit te spreken

over onrechtvaardige daden. Kijk maar hoe godvrezende mensen hard worden omgeploegd door hun tegenstanders. Toch groeit daaruit een oogst die blijft en zegen geeft. De goddelozen bloeien intussen een poosje. Niets raakt hen, en ze denken dat ze veilig wonen, ver buiten het bereik van onheil. Maar het duurt niet lang of ze zijn verdwenen en hebben geen spoor nagelaten. Heere, tel mij mee onder Uw heiligen. Laat mij hun verdriet delen, als ik ook hun heerlijkheid mag delen. Zo maak ik deze psalm tot mijn eigen psalm en maak ik Uw naam groot. Want Uw verdrukten komen niet om en Uw vervolgden laat U niet in de steek.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

In de "trappen" van de christelijke deugd past deze psalm bij de tiende trede: geduld in tegenspoed. — H. T. Armfield.

Gehele psalm

Muston vertelt in zijn "Israel of the Alps" over de roemrijke terugkeer van de Waldenzen onder Henri Arnaud. "Na deze successen zwoeren de dappere vaderlanders elkaar trouw. Daarna hielden ze, voor het eerst sinds hun verbanning, in een van hun eigen kerken een eredienst. De geestdrift van het moment kon niemand tegenhouden. Onder het gekletter van wapens zongen ze de vierenzeventigste psalm. Henri Arnaud klom op de kansel, in de ene hand een zwaard en in de andere een Bijbel. Hij preekte over de honderdnegenentwintigste psalm. Onder het oog van de hemel verklaarde hij opnieuw dat hij zijn werk als herder nooit meer in vrede en geduld zou hervatten, totdat hij zijn broeders zou zien terugkeren naar hun oude, rechtmatige woonplaatsen."

Vers 1

"Zij hebben mij dikwijls benauwd van mijn jeugd af." 1. Hoe oud deze benauwdheden zijn: "van mijn jeugd af". Ja, al van mijn kindertijd, mijn geboorte en mijn ontvangenis. 2. Hoe vaak ze komen en hoe ze steeds terugkomen. Ze waren veelvuldig en talrijk: "dikwijls". 3. Hoe zwaar ze zijn, wat met een vergelijking wordt uitgedrukt: "Ploegers hebben op mijn rug geploegd; zij hebben hun voren lang getogen." Deze benauwdheden waren dus oud, al van haar jeugd af. Ze kwamen dikwijls, vaker dan te tellen valt. En ze waren zwaar, als ijzeren ploegen die diepe, lange voren trokken over hun rug. — Alexander Henderson.

Vers 1

"Zij hebben mij dikwijls benauwd" enzovoort. God had één Zoon, en alleen die Zoon was zonder zonde. Maar zonder lijden was er nooit iemand. We kunnen kinderen van God zijn en toch worden vervolgd. We kunnen Zijn Israël zijn en van jongs af gekweld worden. Gods hand voelen we als de hand van een Vader, zowel wanneer Hij ons slaat als wanneer Hij ons streelt. Als Hij ons streelt, dan is het om te voorkomen dat we onder Zijn hand flauwvallen. En als Hij ons slaat, dan is het opdat we Zijn hand zouden herkennen. — Abraham Wright (1611-1690), in "A Practical Commentary upon the Psalms".

Vers 1

"Zij." De vervolgers verdienen geen naam. De rijke man wordt niet bij naam genoemd, zoals Lazarus wel, want hij is het niet waard: Luk. 16:1-31. Zij "zullen in de aarde geschreven worden". Jer. 17:13. — John Trapp.

Vers 1

"Zij." De psalmist noemt de vijanden van Israël gewoon "zij" en wordt niet preciezer. Daarmee laat hij het kwaad groter lijken dan wanneer hij uitdrukkelijk de Assyriërs of de Egyptenaren had genoemd. Hij noemt geen bepaald soort vijanden. Zo geeft hij zonder woorden te

kennen dat de wereld vol is van ontelbare benden vijanden. Satan bewapent ze met gemak om goede mensen te vernietigen. Hij wil dat er steeds opnieuw aan alle kanten oorlogen ontstaan. De geschiedenis laat meer dan genoeg zien dat het volk van God niet met een paar vijanden te maken had. Bijna de hele wereld viel het aan. En niet alleen vijanden van buiten kwelden het, maar ook vijanden van binnen, mensen die beweerden bij de Gemeente te horen. — Johannes Calvijn.

Vers 1

"Zij hebben mij dikwijls benauwd." Waarom treft het lijden de rechtvaardigen? Hoe kan het dat Hij Die Zijn Zoon voor hen in de dood heeft gegeven, hun aardse zegen onthoudt? Waarom is het geloof hier beneden zo vaak in rouw? Het heeft zoveel heldhaftige moed op zijn gezicht en zoveel hoop op heerlijkheid in zijn oog. Waarom moet het dan met zo'n diep verdriet op het gelaat worden getekend, met de sporen van aanhoudende tranen op de wang? Ons antwoord is: in de eerste plaats voor zijn eigen veiligheid. Als het geloof buiten het bereik van verdriet staat, kwijnt het weg en gaat het kapot.

Er wordt gezegd dat God Zijn volk uitkiest in de smeltoven. Dat komt doordat zij Hem daar het vaakst uitkiezen. Het meest oprechte "Mijn God" klinkt altijd vanaf het kruis. Nooit wordt die kreet geuit of Hij Die daar eens hing, komt meteen om te steunen, te troosten en te redden. God wordt alleen gezocht in benauwdheid, en daarom leren velen Hem ook alleen in benauwdheid kennen. Dat merkte een van de koningen onder deze aanbidders in de tempel: "Toen erkende Manasse, dat de HEERE God is." 2 Kron. 33:12-13.

Maar er is meer: alleen door lijden leren we onszelf kennen. Waar komt die diepe, koppige onverschilligheid vandaan die mensen van de wereld tonen tegenover Gods waarheid? Het is de hoogmoedige overtuiging dat ze haar best kunnen missen. Pas wanneer ze worden vermorzeld als de wormen die ze zijn, voelen ze dat stof hun oor-

sprong is. Pas wanneer alle aardse steunpilaren wegvallen en niets meer overblijft, grijpen ze de arm van de Almacht vast die Jezus hun aanreikt, al zo lang tevergeefs. Zo leren mensen zichzelf kennen, en in het lijden leren ze ook hun zonde kennen.

Hoe gaat het gewoonlijk met de mensen die niet geloven? Eerst doen ze iets verkeerds, dan krijgen ze wroeging en daarna vergeten ze het weer. Dan volgt een nieuwe overtreding, nieuw verdriet en weer vergeten. Hoe breek je deze zorgeloosheid open? Hoe overtuig je mensen dat ze een Zaligmaker nodig hebben, als eerste en diepste behoefte van hun bestaan? En dat ze alleen aan de eeuwige toorn kunnen ontkomen als ze zich snel en dringend tot Hem wenden? Door niets zo goed als door lijden. Kinderen van God die Hem vergeten waren, staan op en gaan naar hun Vader wanneer de zweep van het verdriet hen zo treft. En nauwelijks hebben ze het berouwvolle "Vader, ik heb gezondigd" uitgesproken, of ze worden in Zijn armen gesloten. Dan zijn ze veilig en gelukkig in Zijn liefde.

Ook leren Gods kinderen de wereld kennen door het lijden. De grote tegenstander van God is de wereld. De lust van het vlees is genot, de lust van de ogen is begeerte en de grootsheid van het leven is de wens om hoger te staan dan de mensen om ons heen. Samen is dat alles waar de mens van nature naar verlangt. Geef ons gemak, eer en aanzien, en het lijkt alsof we alles hebben wat het leven goed maakt. Maar wat ga je doen wanneer Hij je oordeelt? Die vraag kan zelfs de gelukkigste van de kinderen van de voorspoed doen schrikken. Wat laat vaker en doeltreffender zien dat we vroomheid echt nodig hebben dan de scherpe lessen van het lijden? Het lijden toont wat zedenmeesters en predikers nooit konden laten zien. Rijkdom helpt niet op de dag van de dood. Genot dat je volop hebt gehad, brengt geen verlichting bij de schrik die de nabijheid van de eeuwigheid met zich meebrengt. En vrienden, hoe liefdevol ook, kunnen niet voor ons pleiten en ons niet redden voor de rechterstoel van God.

"Gij allen zijt moeilijke vertroosters." Juist om die overtuiging te geven, samen met het geloof dat alleen Jezus in het uur van nood kan troosten, stuurt God het lijden naar Zijn kinderen. — Robert Nisbet.

Vers 1

"Van mijn jeugd af." De eerste die ooit stierf, stierf voor het geloof. Zo vroeg al kwam het martelaarschap in onze wereld terecht. — John Trapp.

Verzen 1-2

1. De zichtbare Kerk is vanaf het begin van de wereld één lichaam, als het ware één mens, die opgroeit van een kind tot een rijper mens. Zo spreekt de Kerk hier immers zelf: "Zij hebben mij dikwijls benauwd van mijn jeugd af."
2. De goddeloze vijanden van de Kerk vormen ook één lichaam, één vijandelijk leger. Vanaf het begin van de wereld blijft het oorlog voeren tegen de Kerk: "Zij hebben mij dikwijls van mijn jeugd af benauwd."
3. Het onrecht dat de Kerk vroeger werd aangedaan, erkent de Kerk in latere eeuwen als onrecht tegen datzelfde lichaam. Zo wordt ook de vervolging door vroegere vijanden aan de huidige vervolgers aangerekend en op hun rekening gezet: "Zij hebben mij dikwijls benauwd van mijn jeugd af, zegge nu Israel."
4. Als de Kerk nu opnieuw vervolging meemaakt en zich herinnert wat de Kerk in vroegere eeuwen heeft doorstaan, geeft dat veel bemoediging en troost in moeilijke tijden: "Zij hebben mij dikwijls benauwd van mijn jeugd af, zegge nu Israel."
5. In alle eeuwen hebben de goddelozen geprobeerd de Kerk te vernietigen. Toch heeft God haar telkens weer bewaard, van eeuw tot eeuw, zodat het waar blijft: "Evenwel hebben zij mij niet overmocht." — David Dickson.

Verzen 1-2

Tweemaal zegt de profeet: “Zij hebben mij … benauwd”, “zij hebben mij … benauwd”. Die herhaling is niet zomaar erbij gezet. Ze moet ons leren dat het volk van God niet maar één of twee keer de strijd in moest. Zijn geduld werd keer op keer op de proef gesteld door steeds nieuwe beproevingen. — Johannes Calvijn.

Vers 2

“Dikwijls” enzovoort. De christelijke Kerk mag de woorden van de Hebreeuwse Kerk overnemen: “Zij hebben mij dikwijls van mijn jeugd af benauwd; evenwel hebben zij mij niet overmocht.” Wat heeft de christelijke Kerk vanaf haar jeugd veel doorstaan! Wat was die jeugd zwak! Wat waren er weinig apostelen aan wie onze Heere Zijn evangelie toevertrouwde! Wat misten ze veel aan menselijke geleerdheid, aan invloed in de wereld en aan macht die de wereld kent! Men wilde hen vernietigen en hun doel dwarsbomen, namelijk de eer van God en de redding van mensen. Daarom zette men achtereenvolgens de kerker en de mijn in, de pijnbank en de galg.

“Ploegers hebben op mijn rug geploegd; zij hebben hun voren lang getogen.” Hun bezittingen werden in beslag genomen. Ze werden gevangengezet. Ze verloren hun burgerrechten. Hun hoofden rolden op het schavot. Hun lichamen verteerden op de brandstapel. Onder het schallende gejuich van de menigte werden ze voor de wilde dieren in de arena gegooid. Maar tegen alle verzet in schoot ons heilige geloof wortel en groeide het omhoog. Zelfs de woede van tien vervolgingen kon het niet van de aarde wegvagen. De tanden van wilde dieren konden het niet tot poeder malen. Het vuur kon het niet verbranden. Het water kon het niet verdrinken. De kerker kon het niet opsluiten. De waarheid is eeuwig, net zoals de grote God, uit Wiens schoot ze voortkomt. Daarom kan ze niet worden vernietigd. En omdat het christelijk geloof de waarheid is en geen leugen, hebben haar vijanden haar nooit overmocht. — M. M’Michael.

Vers 2

"Evenwel hebben zij mij niet overmocht." Dezelfde woorden staan ook in Gen. 32:28: "... en hebt overmocht". De zegen die Jakob won toen hij met de engel worstelde, bleef op zijn nakomelingen rusten. In de lange nacht van de ballingschap hadden de getrouwen getrouw in gebed gestreden. Nu was de morgen aangebroken, en Israël werd tot een hogere trap van voorrecht verheven. — W. Kay.

Vers 2

"Evenwel hebben zij mij niet overmocht." Israël overmocht bij God toen het met Hem worstelde. Daarom overmag het ook bij de mensen. Willen we met God worstelen om een zegen en bij Hem overmogen? Dan hoeven we niet te vrezen dat we de vijanden er ook uit zullen worstelen. Zijn we Gods volk en blijven we worstelen tegen Zijn vijanden? Dan hoeven we niet te vrezen dat we niet zullen overwinnen. — Alexander Henderson.

Vers 3

"Ploegers hebben op mijn rug geploegd" enzovoort. We hoeven hier echt niet te zoeken naar een uitleg met geseling of een andere lichamelijke pijniging. Het lijkt gewoon "een beeldende manier om zware onderdrukking uit te drukken". Roberts vertelt ons dat een man in het Oosten, als onderdrukkers hem het leven zuur maken, zegt: "Wat ploegen ze mij, en wat keren ze mij om!" — Ingram Cobbin, 1839.

Vers 3

"Ploegers hebben op mijn rug geploegd" enzovoort. De grote Landman die deze ploeg bezit, of in elk geval op Wiens toestemming deze ploeg gaat, is God. Het is God Die jullie gewone ploegen laat gaan en het evangelie naar een land stuurt. Maar het is ook God Die deze ploeg van de vervolging regelt en bestuurt. Zonder Zijn toestemming kan de ploeg niet worden ingespannen. Is ze ingespannen, dan kan ze

niet beginnen te gaan voordat Hij het zegt. Hij tempert het ijzer zo dat het geen duim dieper kan gaan dan Hij goed vindt.

Vindt Hij het tijd om het werk te laten rusten? Dan snijdt Hij direct hun touwen door. Dan kunnen ze zelfs niet één keer meer rondgaan, als Hij vindt dat het genoeg is. Als ze inspannen, willen ze al het land ondersteboven keren. Maar Hij laat ze er niet meer van omploegen dan Hij goed vindt. Wie zijn de ploegers van deze ploeg? Dat zijn Satan en de boze engelen. Zij houden de ploeg vast en drijven hem aan. Zij spannen de ossen voor de ploeg en jagen ze voort met hun prikstokken. Ze hebben ook een soort muziek, die ze de ossen in de oren fluiten zodat die sneller lopen. Dat zijn de verlokkingen en de prikkels van de wereld. En wie zijn de ossen die in deze ploeg trekken? Dat kunnen vorsten zijn, als ze de kerk gaan vervolgen. Het kunnen kerkvorsten zijn, en politici in de wereld. Dit zijn de ossen. Satan en de boze geesten zetten ze aan en sporen hen aan om door te gaan op de weg die ze willen nemen. Bedenk dan dat de ploeg, de ploegers en de ossen alleen gaan zoals God het goed vindt. Maar wat zijn ze ondertussen aan het doen? Niets anders dan de grond klaarmaken voor het zaad. Zo gebruikt de Heere hen dus om Zijn volk beter klaar te maken om het zaad van Zijn Woord en van Zijn Geest te ontvangen. — Alexander Henderson.

Vers 3

Nooit blijft God achter. Hij laat niet na om zegeningen te zaaien in de voren die de ploegers op de rug van de Gemeente trekken. — Jeremy Taylor, 1613-1667.

Vers 3

“Ploegers hebben op mijn rug geploegd; zij hebben hun voren lang getogen.” In het lijden van de Heere Jezus Christus, tijdens Zijn lijdensweg, werden deze woorden die hier over Hem zijn voorzegd, heel nadrukkelijk werkelijkheid. Hij bleef in de handen van de Romeinse soldaten. Zij trokken Hem Zijn kleren uit, bonden Hem met

touwen aan een zuil en geselden Hem. Ze deden dat zo dat er richels in Zijn rug en zijden kwamen. Huid en vlees scheurden open. Ze maakten Hem bloot tot op het bot, zodat Zijn lichaam als een omgeploegde akker was, een open veld vol sporen. De sneden in Zijn lichaam leken op de richels van zo'n akker. Al die sneden zaten op Zijn rug. "Ploegers hebben op mijn rug geploegd; zij hebben hun voren lang getogen." Elk onderdeel van het lijden en de smart van onze Heere wordt in de heilige hymnen, psalmen en liederen, het boek dat we het Psalmenboek noemen, tot in de kleinste details beschreven. Toch zullen we nooit helemaal begrijpen wat onze zeer gezegende Heere in elk deel van Zijn leven, en in Zijn lijden en sterven, voor ons heeft doorstaan. Mogen de woorden hierover, zo vers en levend, door de Heere de Geest diep in ons worden gedrukt.

De woorden van onze Heere zeggen hier veel. Ze laten het geweld van Zijn folteraars zien en hun woede tegen Hem, en ook de wonden en pijnen die ze Hem hadden toegebracht. Wat moet Hij gevoeld hebben toen ze zulke voren in Zijn rug trokken! Zijn rug was overal doorgroefd en doorstriemd met zulke lange wonden dat het meer op een geploegde akker leek dan op wat ook. Gezegend zij Hij voor Zijn genade en geduld, want "door Zijn striemen is ons genezing geworden". — Samuel Eyles Pierce.

Vers 3

"Zij hebben hun voren lang getogen." Dit beeld lijkt hard, maar die hardheid verdwijnt als je denkt aan zware openbare geselingen. Wie het ongeluk had zulke geselingen met eigen ogen te zien, vindt de toespeling dan zeer veelzeggend en pijnlijk raak. De lange striemen of wonden die de zweep bij elke slag achterlaat, kun je heel goed vergelijken met voren. Of, zoals de grondtekst toelaat, met de ruggen tussen de voren. In het Oosten zijn de voren van de ploeg heel ondiep. Ze zijn, hoewel recht, meestal heel lang, omdat de akkers daar niet zijn omheind zoals in ons land. — John Kitto, in "The Pictorial Bible".

Vers 4

"De HEERE, Die rechtvaardig is, heeft de touwen der goddelozen afgehouwen." Dat betekent dat Hij een einde heeft gemaakt aan hun heerschappij en hun dwingelandij over ons. In het Hebreeuwse woord voor "touwen" klinkt het tuig door waarmee de ossen aan de ploeg zaten. Zo wordt ook gewezen op de ingewikkelde plannen en de wreedheid van de vijand. Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk dikke, gedraaide koorden. Overdrachtelijk gaat het om verstrengeld kwaad, Micha 7:8. "De touwen der goddelozen" staan dus voor hun macht, hun heerschappij, hun tirannie, hun boosheid en hun geweld. God heeft die touwen "afgehouwen". Daarmee heeft Hij er een einde aan gemaakt. Hij heeft ze voorgoed doorgehakt, en ze komen nooit meer aan elkaar vast. — Hermann Venema.

Vers 4

"Heeft de touwen der goddelozen afgehouwen." De kracht van de vijanden is gebroken. God heeft de touwen van de goddelozen doorgehakt. Hij heeft hun tuig en hun trekzelen doorgesneden, en daarmee kunnen ze niet meer ploegen. Hij heeft hun zwepen doorgehakt, en daarmee kunnen ze niet meer slaan. Hij heeft de banden doorgesneden waarmee ze aan elkaar zaten. Hij heeft de boeien doorgehakt waarmee ze Gods volk gevangen hielden. God heeft veel manieren om goddeloze mensen te beletten het kwaad te doen dat ze tegen Zijn Gemeente van plan zijn, en om hun plannen te schande te maken. — Matthew Henry.

Vers 4

"Heeft de touwen der goddelozen afgehouwen." Weer looft hij God, omdat Hij Zijn Gemeente heeft bevrijd van de onderdrukking door de vijand. Hij gebruikt daarvoor het beeld van het doorhakken van de

touwen van de ploeg, waarmee iemand de akker van een ander omploegt. Hieruit leren we:

1. De vijanden van de Gemeente geven niet meer om haar dan om de grond onder hun voeten. Ze proberen er voordeel uit te halen, zoals bezetters doen als ze andermans akker in bezit nemen en bewerken: “Ploegers hebben op mijn rug geploegd.”
2. De Heere laat Zijn vijanden vaak het braakliggende land van de trotse, stijve harten van Zijn volk openbreken met de ploeg van vervolging. Ze trekken er diepe, lange voren in: “Zij hebben hun voren lang getogen.”
3. Wat de vijanden tegen de Gemeente doen, gebruikt de Heere om de Gemeente, Zijn akker, rijp te maken. Ze bedoelen niets goeds met Gods Gemeente. Toch dienen ze in Gods wijsheid om het volk van de Heere voor te bereiden op het zaad van Gods Woord. Het beeld spreekt namelijk wel over het omploegen van de Gemeente, maar niet over het zaaien. Dat is voorbehouden aan de Heere Zelf, de eigenaar van de akker.
4. Heeft een goddeloze zoveel van Gods boerenwerk gedaan als God hem wil toestaan? Dan stopt Hij zijn plan en maakt Hij de ploeg los, zodat die niet verder kan gaan. “Heeft de touwen der goddelozen afgehouwen.” — David Dickson.

Vers 5

Wil iemand de woorden “Laat hen beschaamd en achterwaarts gedreven worden” precies zo aannemen als ze klinken? Dan zal hij de vloek vroom uitleggen. Het kan dan een wens zijn om goed beschaamd te worden, zodat iemand tot inkeer komt en zich van de zonde tot God keert. Zo zegt Bellarminus. Er bestaat een beschaamd worden dat genade en heerlijkheid brengt en dat iemand van een verkeerde weg afhoudt. Zo zijn sommige tegenstanders en vervolgers van de christenen op een heilige manier beschaamd en tot het geloof in Christus gekomen. Neem Paulus. Vol woede en moordzucht was hij

op weg naar Damascus om de gelovigen te vervolgen. Maar onderweg werd hij door genade beschaamd. — Thomas Le Blanc.

Vers 5

"Laat hen beschaamd … worden." Emerson zei in deze stad eens tegen een bijeenkomst van rationalisten dat de moraal van het Nieuwe Testament wetenschappelijk en volmaakt is. Maar de moraal van het Nieuwe Testament is dezelfde als die van het Oude. "Ja", zeg je, "maar de vloekpsalmen dan?" Er was eens een beroemd hoogleraar. Volgens Duitsland had hij meer gedaan voor de Nieuw-Engelse theologie dan wie ook na Jonathan Edwards. Hij liep op een dag door deze stad met een predikant van radicaal geloof. Die vond niet dat de Bijbel door God is ingegeven, en gaf als reden de vloekpsalmen. Er kwamen de gewone antwoorden. Men dacht dat David in zijn gebed dat zijn vijanden vernietigd mochten worden, Gods eigen plan uitsprak. Hij gaf alleen stem aan de natuurlijke, rechtvaardige verontwaardiging van zijn geweten over onuitsprekelijk kwaad. Maar de twijfelaar bleef ontevreden. Ten slotte kwamen de twee langs een krantenbericht op een bord. Daarop stond: "Baltimore wordt om twaalf uur beschoten." "Dat doet me goed", zei de radicale predikant. "Dat doet me goed." "Mij ook", zei zijn metgezel, "maar ik durf het bijna niet te zeggen. Straks zegt u dat ik een vloekpsalm uitspreek." — Joseph Cook, in Boston Monday Lectures. "Transcendentalism".

Vers 5

"En achterwaarts gedreven": dat is, teruggebracht van het najagen en uitvoeren van hun plannen. Zo ging het met de koning van Assyrië, die een haak in zijn neus en een bit in zijn lippen kreeg en werd teruggebracht langs de weg waarlangs hij was gekomen: Jes. 37:29. — John Gill.

Vers 5

"Allen, die Sion haten." Merk op dat hij niet zegt: allen die mij haten, maar "allen, die Sion haten". De heiligen komen hier dus niet uit wraaklust toe, maar uit ijver voor Gods volk. Zo bidden ze dat de goddelozen beschaamd en teruggedrongen worden. — Wolfgang Musculus.

Vers 6

"Laat hen worden als gras op de daken." Terecht worden ze met gras op de daken vergeleken. Met meer minachting kon de Heilige Geest niet over hen spreken. Dit gras verdort zo snel dat de sikkel er niet eens aan te pas komt. Niemand vindt het zelfs waard om het af te maaien. Niemand let erop. Iedereen laat het een tijdje opscheppen en zich vanaf de daken laten zien alsof het iets is, terwijl het niets is. Zo zijn de goddeloze vervolgers in de wereld. Naar de schijn lijken ze machtig en angstaanjagend.

Maar van alle mensen zijn zij de meest verachtelijke. Christenen denken er niet eens aan om hen uit te trekken of af te maaien. Ze vervolgen hen niet en nemen geen wraak voor eigen onrecht. Ze laten hen groeien, opscheppen en pronken zoveel ze maar willen. Want ze weten dat zulke mensen een felle windvlaag niet zullen doorstaan. Ook als alles rustig blijft, verdort gras op een dak beetje bij beetje door de hitte van de zon. Zo vergaan ook tirannieën bij kleine aanleidingen en verdwijnen ze snel. De gelovigen overwinnen dus door te lijden. De goddelozen worden door hun eigen daden omvergeworpen en komen jammerlijk om. Alle verhalen uit alle tijden en eeuwen zeggen het duidelijk. — Maarten Luther.

Vers 6

"Als gras op de daken." De platte daken van de huizen in het Oosten "zijn bepleisterd met een mengsel van mortel, teer, as en zand". In de scheuren ervan komt vaak gras op. Op het platteland waren de hui-

zen van arme mensen gemaakt van een pleisterlaag van leem en stro. Daarop groeide gras nog makkelijker. Alle beelden in de psalm komen uit het leven op het land. De dichter denkt dus ongetwijfeld aan boerenwoningen. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 6

"Als gras op de daken." De vijanden van Sion kunnen een hoge plaats hebben in het volk. Ze lijken te beloven dat ze zullen groeien. Maar ze hebben zelf geen wortel, net als de hoorders in het gelijkenisverhaal op de rotsgrond, en ze geven geen enkele belofte van vrucht. Hun belijdenis verdort. Ze laten de Gemeente geen voordeel na, en ze vragen zelf ook van niemand een zegen. — William Wilson (1783-1873), in "The Book of Psalms, with an Exposition".

Vers 6

"Gras op de daken." Elke ochtend liet de heer van het huis een hoeveelheid aarde halen. Die werd naar boven gebracht en gelijkmatig uitgespreid op het platte dak. Zo bestaat het hele dak uit niets anders dan aarde, die hard en vlak is aangedrukt met een rol. Op het dak van elk huis ligt een grote stenen rol. Daarmee maakt men de laag grof aarde hard en vlak, zodat de regen er niet doorheen komt. Op die laag groeien, zoals je kunt denken, gras en onkruid gemakkelijk. Maar het wordt nooit rijp. De psalmist doelt op zulk gras, dat niets waard is en slecht. — William Jowett, in "Christian Researches in Syria and the Holy Land", 1825.

Vers 7

"De maaier zijn hand niet" enzovoort. Het graan werd meer uitgetrokken dan afgesneden. Bij elke handvol zwaaide de maaier het met een flinke zwaai omhoog tegen zijn borst. — Mrs. Finn, in "Home in the Holy Land", 1866.

Vers 7

"Noch de garvenbinder zijn arm." In warme landen is het de gewoonte om mensen naar de bossen en andere wilde plekken te sturen om gras te verzamelen. Anders zou het verloren gaan. 's Avonds zie je op de markt vaak groepjes grassnijders staan, die hun bundels of schoven willen verkopen. Die zijn vaak zo groot dat je je verbaast hoe ze op de schouders van één man uit de bossen zijn gekomen. — Maria Calcott, in "A Scripture Herbal", 1842.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Lijden zoals het de heiligen overkomt van mensen van de wereld.

1. De reden ervan: de vijandschap van het zaad van de slang.
2. De vormen waarin het zich laat zien: vervolging, bespotting, laster, minachting enzovoort.
3. Troost daarin. Zo vervolgden ze de profeten, zo ook de Meester. Het zit in hun aard. Ze kunnen de ziel niet doden. Het duurt maar een tijd enzovoort.

Verzen 1-2

1. Hoe ver kan vervolging om de gerechtigheid gaan?

a) Ze kan groot zijn: "benauwd", "benauwd".
b) Ze kan veelvuldig zijn: "Dikwijls".
c) Ze kan vroeg beginnen: "Van mijn jeugd af".

1. Hoe ver kan ze niet gaan?

a) Ze kan lijken te winnen.
b) Ze kan tot op zekere hoogte winnen.
c) Ze kan uiteindelijk niet winnen.
d) Ze zorgt ervoor dat wat ze bestrijdt steeds meer overwint.

— G. R.

Verzen 1-4

Israël vervolgd maar niet verlaten. Vervolging.

1. Waar ze vandaan kwam: “zij”.
2. Hoe ze kwam: “Dikwijls”, “van mijn jeugd af”, fel: “benauwd”, “geploegd”.
3. Waarom ze kwam. Haat van mensen en van Satan, en toelating door God.
4. Wat ervan kwam: “niet overmocht”, om te vernietigen, tot wanhoop te drijven of tot zonde te brengen. Gods gerechtigheid wordt zichtbaar in het steunen van Zijn volk, het verijdelen van hun vijanden enzovoort.

Verzen 1-4

De vijanden van Gods Gemeente.

1. Hun geweld: “Ploegers hebben geploegd” enzovoort.
2. Hun volharding: “Dikwijls … van mijn jeugd af.”
3. Hun mislukking: “Evenwel hebben zij mij niet overmocht.”
4. Hun grote tegenstander: “De HEERE … heeft de touwen der goddelozen afgehouwen.”

— J. F.

Vers 3

1. Letterlijk vervuld.

a) In Christus. Matth. 27:26, 20:19. Mark. 15:15. Luk. 18:33. Joh. 19:1.

b) In Zijn volgelingen. Matth. 10:17. Hand. 16:23. 2 Kor. 6:5. 2 Kor. 11:23-24. Hebr. 11:36. En vaak in latere vervolgingen.

1. Figuurlijk. In heimelijke lasterpraat, zowel over Christus als over Zijn volgelingen.

— G. R.

Vers 4

Israëls lied van overwinning.

1. De Heere is rechtvaardig als Hij toelaat dat deze benauwdheden over Zijn volk komen.
2. Hij is rechtvaardig als Hij Zijn belofte van bevrijding aan Zijn volk houdt.
3. Hij is rechtvaardig als Hij de vijanden van Zijn volk met een oordeel bezoekt. — W. H. J. P.

Vers 5

1. Een haat die geen verontschuldiging heeft, wordt beschreven: "die Sion haten", Gods Gemeente en Gods zaak. Want:

a) Haar mensen zijn rechtvaardig.
b) Haar geloof is een evangelie.
c) Haar zending is vrede.
d) Haar bestaan zelf is het behoud van de wereld.

1. Een diep ingewortelde zondigheid wordt aangewezen: "Die Sion haten." Want welke goede eigenschappen ze ook mogen opeisen, ze zijn zeker:

a) Vijanden van het menselijk geslacht.
b) Trots in hun verzet tegen God.
c) Verdraaid blind, zoals Saulus, of door en door slecht.
d) Gelijk aan de duivel.

1. Een instinctief gevoel van een goed mens wordt uitgesproken: "Laat hen beschaamd … worden" enzovoort. Het komt voort uit:

a) Zijn liefde voor God.
b) Liefde voor mensen.
c) Liefde voor gerechtigheid. Daarom is het bestaan ervan zelf al een onderpand dat de rechtvaardige God het zal respecteren en inwilligen. — J. F.

Verzen 5-8

1. Wie wordt hier beschreven?

a) Ze houden niet van Sion. Ze kunnen niet zeggen: “HEERE! ik heb lief de woning van Uw huis” enzovoort.

b) Ze haten Sion, haar Koning én haar onderdanen.

1. Hoe goed het hun gaat: “Als gras” enzovoort.
2. Hoe het met hen afloopt.

a) Met schande: “Laat hen beschaamd … worden.”

b) Met verlies: “Achterwaarts gedreven.”

c) Met teleurstelling. Er valt niets te maaien en niets binnen te halen.

d) Met schande voor hun naam. Anderen zegenen hen niet, en zijzelf zijn ook niet gezegend. — G. R.

Verzen 6-8

De goddelozen bloeien en gaan ten onder.

1. Ze staan hoog.
2. Ze worden benijd om hun voorspoed.
3. Ze blijven maar kort.
4. Ze zijn van binnen leeg, zonder stevigheid.
5. Ze krijgen geen zegen.

Psalm 130

Titel

"Een lied Hammaaloth." Oftewel: een lied van de opgangen. Je ziet nauwelijks dat deze psalm een trede hoger staat dan de vorige. Daarom kan het zijn dat de treden in het lied zelf zitten. Dat klopt zeker, want het stijgt razendsnel op uit de diepten van angst tot de hoogten van zekerheid. Het sluit goed aan bij Psalm 129. Heb je de beproevingen doorstaan die mensen je bezorgen? Dan ben je beter gewapend tegen het scherpere leed dat uit onze verhouding tot God voortkomt. Wie de zweepslagen van de goddelozen heeft verdragen, is met alle geduld getraind om af te wachten wat de heilige Heere met hem doet.

Wij noemen dit de *De profundis*-psalm. Het sleutelwoord is "Uit de diepten". Vanuit die diepten roepen we, wachten we, houden we de wacht en blijven we hopen. In deze psalm horen we over de parel van de verlossing, Ps. 130:7-8. Misschien had de lieflijke zanger dat kostbare nooit gevonden als hij niet in de diepte was gesmeten. "Parels liggen diep."

Indeling

In het eerste en tweede vers (Ps. 130:1-2) komt een hevig verlangen naar voren. De volgende twee verzen zijn een nederige belijdenis van spijt en geloof, Ps. 130:3-4. In Ps. 130:5-6 wordt een wachtende waak-

zaamheid uitgesproken en bewust gekozen. Ps. 130:7-8 geeft woorden aan de blije verwachting, voor hemzelf en voor heel Israël.

Uitleg

Vers 1

"Uit de diepten roep ik tot U, o HEERE!" Zo legt de psalmist uit waar hij staat, en zo pleit hij. Hij was nooit gestopt met bidden, ook niet toen hij helemaal onderaan was beland. Meestal maken de diepten alles stil wat ze verzwelgen. Maar de mond van deze dienaar van de HEERE konden ze niet dichtdoen. Het tegendeel gebeurde: in de afgrond zelf riep hij naar Jehova. Onder het water bleef het gebed leven en vechten. Ja, boven het razen van de golven uit steeg de roep van het geloof. Het maakt niet veel uit waar we zijn, als we maar kunnen bidden.

Een gebed is nooit echter of aangenamer dan wanneer het opklimt uit de allerslechtste plekken. Diepe plekken wekken een diepe overgave. Diepe ellende brengt diepe ernst teweeg. Diamanten fonkelen het mooist in het donker. Een gebed de profundis geeft God gloria in excelsis. Hoe wanhopiger onze nood, hoe waardevoller het geloof dat de Heere dapper vertrouwt. Zo'n geloof wendt zich dan ook tot Hem, en tot Hem alleen. Goede mensen kunnen in de diepten zitten van aardse en geestelijke moeite. Maar in zo'n geval kijken zij alleen naar hun God. Dan zetten ze zich aan om dringender en ernstiger te bidden dan op andere momenten. De diepte van hun nood zet de diepten van hun wezen in beweging. En vanuit de bodem van hun hart stijgt een luide, bittere kreet op naar de ene levende, ware God. David was vaak in de diepte beland. Even vaak had hij gesmeekt bij Jehova, zijn God, in Wiens hand alle diepe plaatsen zijn. Hij bad. Hij herinnerde zich dat hij gebeden had en beriep zich op dat gebed. Hij hoopte dat hij binnenkort antwoord zou krijgen. Het zou vreselijk zijn om terug te kijken op een moeilijke tijd en te moeten zeggen dat we toen

niet naar de Heere hebben geroepen. Maar wat een troost om te weten dat we in elk geval hebben gebeden, wat we ook niet deden of niet konden doen, en dat zelfs in onze slechtste tijden. Wie in de diepte bidt, zinkt niet weg. Wie uit de diepten roept, zingt straks op de hoogten.

Vers 2

"HEERE! hoor naar mijn stem." Meer vragen we niet, maar met minder nemen we ook geen genoegen. Hoort de Heere ons? Dan laten we aan Zijn hogere wijsheid over of Hij ons ook antwoordt. Het is beter dat ons gebed gehoord wordt dan dat het wordt verhoord, ook al klinkt dat vreemd. Stel dat de Heere zonder enige uitzondering beloofde dat Hij al onze verzoeken zou inwilligen. Dan zou dat eerder een vloek zijn dan een zegen. De verantwoordelijkheid voor ons leven zou bij onszelf liggen, en we zouden in een heel angstige positie belanden.

Nu hoort de Heere onze wensen, en dat is voor ons genoeg. We willen alleen dat Hij ze vervult als Zijn oneindige wijsheid ziet dat het goed is voor ons en tot Zijn eer. Merk op dat de psalmist hardop bad. Dat hoeft helemaal niet, maar het is enorm nuttig, want met je stem help je je gedachten. En toch is er ook een stem in stil smeken en in een gebed zonder geluid, in onze tranen en in het verdriet dat geen woorden kan vinden. Die stem zal de Heere horen als haar roep voor Zijn oor bedoeld is.

"Laat Uw oren opmerkende zijn op de stem mijner smekingen." De psalmist vraagt als een bedelaar. Hij smeekt de grote Koning en Heere om Zijn oor te lenen. Hij heeft vele malen gesmeekt, maar altijd met één stem, of voor één doel. Nu vraagt hij of Hij hem wil opmerken in die ene zaak waarvoor hij zo aanhoudend heeft gebeden. Hij wil dat de Koning goed luistert en aandachtig is, erover nadenkt, eraan blijft denken en zijn verzoek weegt. Hij is verward, en daarom kan zijn gebed gebroken zijn en moeilijk te volgen. Daarom smeekt hij

zijn Heere om met nog meer ernst en medelijden te luisteren naar zijn vele, pijnlijke smeekbeden.

Hebben we al gebeden over onze moeiten? Dan is het goed om ook te bidden over onze gebeden. Hebben we geen woorden meer? Dan vragen we de Heere de verzoeken te horen die we Hem al hebben gebracht. Hebben we het gebod getrouw opgevolgd om zonder ophouden te bidden? Dan mogen we ervan uitgaan dat de Heere Zijn belofte getrouw zal houden en ons zonder falen zal helpen. De psalmist voelde pijnlijk hoe schuldig hij was, en zo zat hij in de diepte. Toch pleitte zijn geloof, ook al was hij zich bewust dat hij het niet verdiende. Hij wist goed dat de Heere Zijn belofte houdt omdat Hij Zelf zo is, en niet omdat Zijn dwalende schepselen zo zijn.

Vers 3

"Zo Gij, HEERE! de ongerechtigheden gadeslaat; HEERE! wie zal bestaan?" Stel dat JAH, de Alziende, in strikte gerechtigheid iedereen ter verantwoording zou roepen voor elke afwijking van de gerechtigheid. Waar zouden we dan staan? Hij schrijft werkelijk al onze overtredingen op, geen enkele ontsnapt aan Zijn aandacht. Maar tot nu toe handelt Hij niet naar wat Hij heeft opgeschreven. Hij legt het opzij voor een andere dag, waarop Hij erop terugkomt. Zouden mensen alleen beoordeeld worden naar hun werken? Wie van ons kan dan zichzelf verdedigen voor de rechterstoel van de Heere, en hopen onschuldig en aanvaard te zijn?

Dit vers laat zien dat de psalmist zich zondig voelde. Hij vond het dringend nodig niet alleen als smekeling te roepen, maar ook als zondaar te belijden. Hier geeft hij toe dat hij niet in zijn eigen gerechtigheid voor de grote Koning kan staan. Hij is zo onder de indruk van Gods heiligheid en de rechtschapenheid van de wet dat hij zeker weet dat geen sterfelijk mens zich kan verdedigen voor zo'n volmaakte Rechter, over zo'n goddelijke wet. Terecht roept hij: "HEERE! wie zal bestaan?" Niemand kan het, niet één mens. "Er is niemand, die

goed doet, ook niet een." Ongerechtigheden zijn dingen die niet rechtvaardig zijn. Wat hebben we er een hoop van, een hele menigte! Jehova, Die alles ziet en ook onze Adonai is, onze Heere, zal ons zeker voor het gericht brengen om die gedachten, woorden en daden die niet precies met Zijn wet overeenkomen. Konden we zonder de Heere Jezus hopen te bestaan? Durven we Hem op de vreselijke dag van de rekenschap te ontmoeten op grond van wet en recht? Wat een genade dat dat niet hoeft! Het volgende vers laat een andere weg zien om aanvaard te worden, en daarheen vluchten we.

Vers 4

"Maar bij U is vergeving." Wat een gezegend "maar". Vrije, volle vergeving, waar de grote Koning alleen over beschikt, ligt in Zijn hand. Het is Zijn voorrecht om te vergeven, en Hij doet het met vreugde en graag. Zijn natuur is barmhartigheid, en Hij heeft een offer voor de zonde gegeven. Daarom is er vergeving bij Hem voor allen die tot Hem komen en hun zonden belijden. De macht om te vergeven blijft altijd bij God. Op dit moment heeft Hij vergeving klaarstaan in Zijn hand. "Opdat Gij gevreesd wordt." Dit is de vruchtbare wortel van godsvrucht. Niemand vreest de Heere zoals zij die Zijn vergevende liefde hebben ervaren. Dankbaarheid voor vergeving wekt veel meer ontzag en eerbied voor God dan alle angst die straf teweegbrengt. Zou de Heere iedereen straffen zoals recht is? Dan was er niemand meer over om Hem te vrezen. Zouden allen bang zijn voor Zijn verdiende toorn? Dan zou wanhoop hen ongevoelig maken, zodat ze Hem niet meer vreesden. Genade wijst de weg naar heilig ontzag voor God en naar vrees om Hem te bedroeven.

Vers 5

"Ik verwacht den HEERE; mijn ziel verwacht." Ik verwacht dat Hij in liefde naar me toe komt. Daarom wacht ik rustig tot Hij Zich laat zien. Ik wacht op Hem terwijl ik Hem dien en terwijl ik in Hem geloof. Ik wacht op God, op Hem alleen. Openbaart Hij Zich? Dan hoef ik ner-

gens meer op te wachten. Maar zolang Hij nog niet is gekomen om mij te helpen, moet ik blijven wachten en hopen, zelfs in de diepten. Dit wachten van mij is niet zomaar een vast gebruik. Heel mijn ziel zit erin: "mijn ziel verwacht".

Ik wacht, en ik wacht. Let op de herhaling! "Ik verwacht", en nog eens: "mijn ziel verwacht", om het wachten vast te maken. Het is goed om met de Heere ernstig om te gaan. Zulke herhalingen zijn het omgekeerde van ijdele herhalingen. Laat de Heere Jehova ons wachten? Wacht dan met je hele hart. Want zalig zijn allen die op Hem wachten. Hij is het waard dat je op Hem wacht. Het wachten zelf is goed voor ons. Het zet ons geloof op de proef, oefent ons geduld en leert ons ons over te geven. En de zegen die uiteindelijk komt, wordt er dierbaarder door. Het volk van de Heere is altijd een wachtend volk geweest. Het wachtte op de eerste komst, en nu wacht het op de tweede. Het wachtte op het besef van vergeving, en nu wacht het op volkomen heiliging. Het wachtte in de diepten en is nu, in een gelukkiger toestand, niet moe van het wachten. Ze hebben geroepen en ze wachten. Waarschijnlijk houdt hun gebed van vroeger hun geduld van nu overeind. "En ik hoop op Zijn Woord." Dat is de bron van het wachten, en ook de kracht en de zoetheid ervan.

Wie niet hoopt, kan niet wachten. Maar hopen we op iets wat we niet zien? Dan verwachten we het met geduld. Gods woord is een waar woord, maar soms laat het op zich wachten. Is ons geloof echt, dan wacht het op de tijd van de Heere. Een woord van de Heere is voor de ziel van een gelovige als brood. Daardoor krijgt de ziel nieuwe kracht en houdt ze de nacht van verdriet vol. Ze kijkt uit naar de dageraad van bevrijding en blijdschap. Terwijl we wachten, bestuderen we het woord, geloven we het woord, hopen we op het woord en leven we van het woord. En dat alles omdat het "Zijn Woord" is, het woord van Hem Die nooit tevergeefs spreekt. Het woord van Jehova is een vaste grond waarop een wachtende ziel kan rusten.

Vers 6

"Mijn ziel wacht op den HEERE, meer dan de wachters op den morgen." Mannen die de wacht houden over een stad, en vrouwen die bij zieken waken, verlangen naar het daglicht. Aanbidders die wachten op het morgenoffer, op het aansteken van de wierook en het ontsteken van de lampen, vermengen hun heilige nachtwake met vurige gebeden. Ze smachten naar het uur waarop het lam op het altaar gaat roken. David wachtte nog méér dan zij. Hij wachtte langer, hij wachtte met meer verlangen, hij wachtte vol verwachting. Hij was niet bang voor de grote Adonai, voor Wie niemand kan bestaan in zijn eigen gerechtigheid, want hij had de gerechtigheid van het geloof aangetrokken, en hij verlangde daarom naar een genadig onthaal bij de Heilige. Hij was niet banger voor God dan mensen die eerlijk werk doen bang zijn voor het licht. Hij smachtte en snakte naar zijn God. Ik zeg: "meer dan de wachters op den morgen". Het beeld was niet sterk genoeg, al kun je je nauwelijks iets krachtigers voorstellen. Hij voelde dat zijn eigen vurigheid uniek was en geen gelijke had. Wat zou het goed zijn om zo hongerig en dorstig naar God te zijn! In onze vertaling is de abrupte vorm van de woorden verdwenen. In het Hebreeuws staat: "Mijn ziel naar den HEERE, meer dan wachters naar den morgen, wachters naar den morgen." Dat is een mooie herhaling zoals dichters die maken. We verlangen naar de gunst van de Heere meer dan vermoeide schildwachten verlangen naar het ochtendlicht dat hen verlost van hun saaie wacht. Dat is ook echt zo. Wie ooit blij is geweest in de gemeenschap met God, wordt zwaar op de proef gesteld als Hij Zijn gezicht verbergt. Zo iemand wordt bijna flauw van verlangen naar de komst van de Heere: "Wanneer komt U tot mij, Heere?

> *Zolang U niet verschijnt,*
> *tel ik elk ogenblik voor een dag,*
> *elke minuut voor een jaar.*"

Vers 7

"Israel hope op den HEERE." Of: "Hoop, Israël, op Jehova." Jehova is Israëls God, dus laat Israël op Hem hopen. Wat één Israëliet doet, wil hij graag door heel Israël gedaan zien. Wie zelf het voorbeeld geeft, mag anderen met recht oproepen. Het Israël van vroeger wachtte op Jehova en worstelde de hele nacht. Uiteindelijk vertrok het, geholpen door de Hoop van Israël. Zo zal het gaan met al Zijn nageslacht. God heeft grote dingen voor Zijn volk achter de hand en daarom mag het veel verwachten. "Want bij den HEERE is goedertierenheid." Dat hoort bij Zijn wezen. Het is al te zien bij het licht van de natuur. Maar wij hebben ook het licht van de genade, en daardoor zien we nog meer van Zijn barmhartigheid. Bij ons zit zonde. Maar de hoop is van ons, want "bij den HEERE is goedertierenheid". Onze troost zit niet in wat wij hebben, maar in wat onze God heeft. Laten we weg van onszelf kijken, weg van onze armoede, naar Jehova en Zijn schatkamers vol barmhartigheid. "En bij Hem is veel verlossing." Hij kan en wil heel Zijn volk redden uit hun vele en grote nood. Hun verlossing is zelfs al volbracht en ligt bij Hem klaar. Daardoor kan Hij Zijn wachtenden elk moment de volle opbrengst ervan geven. Dat Hij barmhartig is en dat de verlossing al bestaat: dat zijn twee heel goede redenen om op Jehova te hopen. En omdat er nergens anders barmhartigheid of redding is, moet de ziel zich ook krachtig losmaken van alle afgoderij. Zijn deze diepe dingen van God geen grote troost voor wie uit de diepten roepen? Is het niet beter om met David in de diepte te zitten en te hopen op Gods goedertierenheid, dan hoog op de bergtoppen te staan en te pochen op onze ingebeelde gerechtigheid?

Vers 8

"En Hij zal Israel verlossen van al zijn ongerechtigheden." Onze zonden vormen onze grootste bedreiging. Als we daarvan zijn gered, zijn we in alles gered. Maar van die zonden word je alleen verlost door een losprijs te betalen. Wat een zegen dat dit hier zo wordt beloofd

dat er niets meer te twijfelen valt: de Heere zal Zijn gelovige volk zeker verlossen van al hun zonden. Het is begrijpelijk dat de verlossing zo rijk is: ze betreft heel Israël en alle ongerechtigheden! Dit vers brengt onze psalm echt naar een grote hoogte. Het is geen kreet meer uit de diepten maar een koraal op de bergtoppen.

Verlossing is de hoogste zegen van het verbond. Heeft heel Israël die verlossing ervaren? Dan is de heerlijkheid van de laatste dagen aangebroken, en dan zegt het volk van de Heere: "En nu, wat verwacht ik, o HEERE?" Is dit niet duidelijk een voorzegging van de eerste komst van onze Heere Jezus? En mogen we het nu niet opvatten als belofte van Zijn tweede komst, die nog heerlijker is, voor de verlossing van het lichaam? Daar wacht onze ziel op. Ja, ons hart en ons vlees roepen daarom, vol blijde verwachting.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm is de elfde in de rij van de opgangspsalmen. Hij gaat over de elfde trede van de geestelijke opgang, dat is het gebed van wie berouw heeft. — H. T. Armfield.

Gehele psalm

Van de psalmen die we boetepsalmen noemen, is dit de belangrijkste. Maar zo voortreffelijk als hij is, zo erg is hij in het pausdom misbruikt en onteerd. Bijvoorbeeld doordat luie buiken hem met zachte stem mompelen bij de nachtwaken bij een dode, om zielen uit het vagevuur te bevrijden. Alsof David het hier over doden had. Hij zegt er niet eens één woord over! Hij zegt juist dat hijzelf, een levend mens, tot God riep. En hij spoort de Israëlieten, die ook levend zijn, aan hetzelfde te doen. Maar laten we de potsenmakerij van de papisten laten voor wat ze is. We kijken liever naar de echte betekenis en het echte gebruik van de psalm. Hij bevat het vurigste gebed van een man die

ernstig onder druk staat doordat hij Gods toorn over de zonde voelt. Door zich ernstig tot God te keren en berouw te tonen, zoekt hij vergeving voor zijn ongerechtigheden. — Solomon Gesner.

Gehele psalm

Hier laat de Heilige Geest heel duidelijk twee tegenovergestelde gevoelens zien: vrees voor zonden die kwaad verdienen, en hoop op barmhartigheid die we niet verdienen. — Alexander Roberts, 1610.

Gehele psalm

De hartstochtelijke ernst van deze psalm wordt sterker doordat de goddelijke Naam er acht keer in voorkomt. — The Speaker's Commentary, 1873.

Gehele psalm

Meer dan bijna elke andere psalm is deze getekend door bergtoppen: diepte, gebed, overtuiging, licht, hoop, wachten, waken, verlangen, vertrouwen, zekerheid, geluk en vreugde voor iedereen... Een barometer wijst aan dat het weer opklaart. Zo laat deze psalm, zin voor zin, zien hoe de ziel vooruitkomt. Je kunt jezelf eraan meten, zoals je met een liniaal of maatstok meet. Vraag je bij elke regel af: "Ben ik hier al aangekomen? Ben ik hier al aangekomen?" Zo kun je de stand van je eigen geestelijk leven opnemen. — James Vaughan, in "Steps to Heaven", 1878.

Gehele psalm

Wie deze psalm ook schreef: hij vertelt eerst van het gebed dat hij tot zijn God uitsprak toen hij in groot gevaar was. Dat gaat door tot en met vers 5. Daarna merkt hij uit eigen ervaring dat hij een troostend antwoord krijgt, en hoe goed het is om God te bidden en op Hem te wachten. Hij laat weten dat hij net als eerder ook straks op Hem zal blijven wachten. Dat gaat door tot vers 7. In het derde en laatste deel keert hij zich naar Israël, de Gemeente, en moedigt hen aan om, zoals

hij, op God te wachten. Hij belooft hun barmhartigheid en verlossing van al hun ongerechtigheden, wanneer ze op Hem wachten. — Robert Rollock, 1555-1599.

Gehele psalm

Iemand vroeg Luther eens welke psalmen de beste waren. Hij antwoordde: Psalmi Paulini, de psalmen van Paulus. De mensen aan tafel bleven doorvragen welke hij bedoelde. Toen zei hij: Psalm 32, 51, 130 en 143. — Franz Delitzsch.

Gehele psalm

In Coburg werd Luther door de duivel mishandeld en zat hij in diepe ellende. Hij zei tegen de mensen die bij hem waren: Venite, in contemptum Diaboli, Psalmum, De Profundis, quatuor vocibus cantemus: "Kom, laten we met vier stemmen de psalm 'Uit de diepten' zingen, om de duivel te bespotten." — John Trapp.

Gehele psalm

Hoe dr. John Owens uitleg van Psalm 130 is ontstaan, is bijzonder boeiend. Dr. Owen vertelde het zelf aan Richard Davis, die later predikant werd van een gemeente in Rowell in Northamptonshire. Hij legde uit waarom hij het vierde vers van de psalm heel grondig was gaan bestuderen. Davis was geraakt door het geloof en had Owen om een gesprek gevraagd.

Onder het praten vroeg dr. Owen hem: "Jongeman, hoe denk je naar God toe te gaan?" "Door de Middelaar, meneer", zei Davis. "Dat zeg je zo makkelijk", antwoordde de doctor. "Maar ik verzeker je: door de Middelaar tot God gaan is wat anders dan veel mensen beseffen die dat zeggen. Zelf", ging hij verder, "predikte ik jarenlang over Christus. Ik wist toen heel weinig, misschien helemaal niets, uit eigen ervaring over toegang tot God door Christus. Dat veranderde toen de Heere mij bezocht met zware ziekte en nood. Ik kwam tot aan de rand van het graf en mijn ziel werd bijna verpletterd door afgrijzen en

duisternis. Maar God verlichtte mijn geest genadig door Ps. 130:4 krachtig tot mij te laten spreken: 'Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.' Daaruit leerde ik iets bijzonders. Ik kreeg vrede en troost voor het naderen tot God door de Middelaar. Meteen na mijn herstel heb ik erover gepreekt." — William H. Goold, uitgever van Owens Collected Works, 1851.

Vers 1

"Uit de diepten roep ik tot U, o HEERE!" Er is een diepte van zonde. Daaruit volgt een diepte van ellende, en uit die ellende een diepte van verdriet. In alle drie zat David diep, en ik, God helpe mij, ook. Zijn dat niet diepten genoeg om uit te roepen? Toch bedoelt David misschien geen van deze. Er zijn ook diepten van gevaar, gevaar voor het lichaam en gevaar voor de ziel. Uit die diepten riep David, zo lijkt het, en met alle reden. Zijn lichaam verkeerde in zo'n diep gevaar dat de dood voor de deur stond, en zijn ziel in zo'n diep gevaar dat hij bijna bij de poort van de wanhoop stond. Had hij dan geen reden om te zeggen: "Uit de diepten roep ik tot U, o HEERE!"? Daarnaast is er nog een diepte. Die moet ons juist uit de andere diepten omhoog helpen: de diepte van toewijding. Zonder die diepte wordt ons roepen uit alle andere diepten nooit gehoord. Want toewijding is een vuur. Het zet ons roepen in gloed en draagt het ver omhoog tot het coelum empyraeum, de vurige hemel, waar God Zelf is.

Leg nu al die diepten naast elkaar: van zonde, van ellende, van verdriet, van gevaar en van toewijding. Zeg dan zelf, eerlijk: had David geen reden, en ik ook niet, om net als Jona te zeggen: "Uit de diepten roep ik tot U, o HEERE!"? Uit de diepten roepen heeft werkelijk veel redenen die God kunnen bewegen om te luisteren. Zo'n roep erkent dat Zijn macht oneindig is, want geen afstand houdt Zijn hulp tegen. Hij laat zien dat we geloven, want geen uiterste nood breekt onze hoop. Hij prijst Gods goedheid, want de Allerhoogste ziet de allerlaagste. En hij toont hoe oprecht we zijn, want wie uit de diepten

roept, roept vanzelf diep. Is elk van deze redenen op zichzelf al genoeg om God te laten luisteren? Hoe sterk is het dan als ze alle vier samenkomen! En die komen samen in het roepen uit de diepten. Nu ik dus uit de diepten tot U roep, laat U bewegen, o God, in Uw grote barmhartigheid: "Hoor naar mijn stem." Naar sommigen luistert God niet, omdat ze niet roepen. Naar anderen die wel roepen luistert Hij niet, omdat ze niet uit de diepten roepen. Maar roepen en uit de diepten roepen samen? Nooit is gebleken dat God dan niet luisterde. Daarom, nu ik uit de diepten tot U roep, wees zo goed, o God, in Uw grote barmhartigheid mijn stem te horen. — Sir Richard Baker, in "Meditations and Disquisitions upon the Three last Psalmes of David", 1639.

Vers 1

"Uit de diepten." Alle oude schrijvers zijn het erover eens: met de diepe plaatsen worden de diepten van het lijden bedoeld, en de diepten van een hart dat verontrust is door de zonde. Lijden wordt vergeleken met diep water. Ps. 18:17: "Hij trok mij op uit grote wateren." Ps. 69:2: "Verlos mij, o God! want de wateren zijn gekomen tot aan de ziel." Zeker is het zo dat Gods kinderen vaak in wanhopige toestanden terechtkomen en in diepe ellende worden ondergedompeld. Daarmee wil God bereiken dat ze, uit een gebroken hart dat kan voelen, gebeden zenden die hoog opstijgen en de hemel doorboren.

Gaat het ons goed? Dan komen onze gebeden alleen van onze lippen. Daarom moet de Heere ons neerhalen. Zo komen onze gebeden uit ons hart, en worden we wakker uit de gerustheid waarin we sliepen. Gods troon staat het allerhoogst. Toch luistert Hij graag naar de smeking van harten die het allerlaagst zijn en die door het zien van de zonde het diepst zijn gebogen. Niets, geen enkele ellende en geen enkele plek, is zo laag dat het ons kan scheiden van de liefde van de Heere of onze gebeden kan beletten bij Hem te komen. Dat geldt ook als die plek zo laag is als de buik van de walvis waarin Jona lag. Wie

het verst is neergeworpen, is niet het verst van God. Hij is juist het dichtst bij Hem. God is nabij een verbrijzeld hart, en daar woont Zijn Geest echt: Jes. 66:2. God gaat met ons om zoals mensen met een huis dat ze prachtig en hoog willen bouwen. Dan graaf je eerst diep voor het fundament. Zo ging God te werk toen Hij Daniël en de drie jongemannen in Babel, Jozef in Egypte en David in Israël wilde laten schitteren. Eerst wierp Hij hen in de diepe wateren van het lijden. Daniël belandt in de leeuwenkuil. De drie jongemannen komen in de gloeiende oven terecht. Jozef zit in de gevangenis. David wordt verbannen. Toch heeft Hij hen allen verheven en tot prachtige tempels voor Zichzelf gemaakt. Zie hieraan hoe traag en slaperig we van nature zijn. God moet hard ingrijpen om ons wakker te schudden. Jona lag in het schip te slapen terwijl de storm van Gods toorn hem achternajoeg. Daarom wierp God hem in de buik van de walvis en op de bodem van de zee, zodat hij vanuit die diepe plekken tot Hem zou roepen.

Zitten wij dus in zware ziekte of armoede, of worden we onderdrukt door de tirannie van mensen? Laten we er dan voordeel uit halen en er gebruik van maken. Bedenk dat God Zijn beste kinderen in zulke gevaren heeft gebracht, tot hun eigen winst. En bedenk dat het beter is om in diepe gevaren te bidden dan op de hoge bergen van ijdelheid te spelen. — Archibald Symson, in "A Sacred Septenarie", 1638.

Vers 1

"Uit de diepten." "Diepten!" O, in wat voor "diepten" kunnen mensen wegzakken! Hoe ver kunnen ze wegvallen van geluk, glorie en goedheid!

Eerst is er de diepte van armoede. Een mens kan helemaal kaal worden, zonder aardse bezittingen en zonder vrienden in deze wereld. Soms zien we iemand die nog leeft, maar zo diep in de ellende zit dat het ons verbaast dat een mens lager kan zinken dan de dieren op het veld. Daarna is er de diepte van verdriet. De ene golf na de an-

dere breekt over een mens heen. De ene vriend na de andere verdwijnt. Geliefde en vriend worden in het donker gezet. Alle bronnen in zijn wezen breken open. Hij lijkt op een schip dat vol water zit en van de top van de golven omlaag duikt, alsof het naar de bodem van de zee zakt.

Zo gaat het vaak in zulke diepten, soms zoals bij Jona in de buik van de walvis. Het monster sleept hem verder mee, omlaag, omlaag, omlaag, de duisternis in. Er zijn diepten onder diepten van geestelijk donker. De ziel wordt steeds droeviger, tot op de diepte die net voor de wanhoop ligt. De aarde is hol, de hemel is leeg en de lucht weegt zwaar. Elke vorm is een mismaaktheid en elk geluid een wanklank. Het verleden is een duister, de tegenwoordige tijd een raadsel en de toekomst een gruwel. Nog één stap omlaag, en de mens staat in de kamer van de wanhoop. De vloer daarvan is gloeiend heet en de lucht is bijtend koud, zoals bij de pool. In wat voor diepten kan de geest van een mens wegzakken!

Maar de allerverschrikkelijkste diepte waarin een menselijke ziel kan zakken, is de zonde. Vaak beginnen we op een zacht aflopende helling, maar we glijden zo snel dat we in korte tijd grote diepten bereiken. Daar liggen gruwelen die je niet vindt bij armoede, bij verdriet of bij geestelijke neerslachtigheid. Zonde is een belediging van God en van onszelf. We voelen dat er geen bodem is. Elke diepte die zich opent, toont een nog diepere afgrond, die weer een nieuwe afgrond laat zien. Dit is echt de bodemloze put. Je valt steeds sneller en wordt onderweg voortdurend opengereten.

O, diepten onder diepten! O, vallen van licht naar somberheid, en van somberheid naar duisternis! O, de hel van de zonde! Wat moeten we doen dan? We kunnen alleen maar roepen, *roepen*, *roepen*! Maar laten we dan tot God roepen. Andere kreten helpen niet en doen schade. Ze zijn niets dan teken van onmacht, of protest tegen een noodlot dat niet bestaat. Maar de roep van de geest tot de Allerhoogste is een roep die een man waardig is. Uit de diepten van alle armoe-

de, al het verdriet, alle somberheid en alle zonde: roep tot God! — Uit "The Study and the Pulpit", 1877.

Vers 1

"Uit de diepten roep ik."

> *"Uit de diepten omhoog, o God, roep ik tot U!*
> *Hoor het gebed van mijn ziel, hoor haar litanie,*
> *o U Die zegt: 'Kom, zwerver, kom naar huis, kom tot Mij.'*
>
> *Op uit de diepten van verdriet, waarin donkere geheimen liggen,*
> *verhuld voor het oog van de aarde, dat geen medelijden kent,*
> *vliegen mijn gebeden op naar God, als engelen met een kroon van sterren.*
>
> *Uit de kalme boezem, wanneer in een stil uur*
> *Gods Heilige Geest regeert met de grootste kracht,*
> *bloeit elke gedachte op in de witte bloesem van het gebed.*
>
> *Niet uit de ondiepten van het leven, waar het water slaapt,*
> *een dof, laag moeras waar stilstaande dampen over kruipen,*
> *maar met een stem als de oceaan: diepte die roept tot diepte.*
>
> *Zoals hij vroeger, koning David, tot U heeft geroepen,*
> *zoals het hart van de arme mensheid roept:*
> *'Clamavi, Domine, exaudi me!'"* — C. S. Fenner.

Vers 1

Maar wie vanuit de diepte roept, klimt omhoog uit die diepte. Zijn eigen roep laat hem niet lang op de bodem blijven. — Augustinus.

Vers 1

Iemand zei terecht dat dit vers ons zes kenmerken van echt gebed laat zien. Het is nederig: "uit de diepten". Het is vurig: "roep ik". Het is rechtstreeks op God Zelf gericht: "tot U". Het is eerbiedig: "o HEERE". Het is vol ontzag: "HEERE", een plechtige titel, staat er opnieuw. Het is helemaal van jezelf: "hoor naar mijn stem". — Neale en Littledale.

Vers 1

"Roep ik." Er zijn in de wereld veel soorten en gradaties van bidden, van de koudste vorm tot de felste doodsstrijd. Iedereen bidt, maar maar weinigen "roepen". En toch zou de meerderheid van hen die wel "tot God roepen" zeggen: "Dat danken we aan de diepten. Daar hebben we het geleerd. Ik had al vaak gebeden. Maar pas toen ik heel diep was meegevoerd, riep ik." "Uit de diepten roep ik tot U, o HEERE!" Het loont om in elke "diepte" af te dalen als je daar leert "roepen". We kunnen gerust zeggen dat we niet weten wat bidden is voordat we hebben "geroepen".

En we komen zelden omhoog voordat we heel diep zijn geweest. "Ik ga dood! Ik kom om! Ik ben verloren! Help, Heere! Help mij! Red mij nu! Doe het nu, Heere, anders ben ik verloren. O Heere, hoor! o Heere, vergeef! o Heere, merk op en doe het, vertraag het niet! Om Uws Zelfs wil, o mijn God!" Denk aan het midden van de dag. Je gaat uit het heldere, zonnige licht naar de bodem van een put. Dan kun je de sterren zien die je in de lucht hierboven niet kon zien. Hoeveel mensen zouden niet kunnen vertellen dat ze dingen in de middernacht van hun leven hebben gevonden die ze in de middag niet kenden!

Ze danken hun glimpen van heerlijkheid, hun beste inzichten, hun aanhoudende gebed en hun overwinningen in het geloof aan tijden waarin ze door heel donkere plaatsen liepen. "Uit de diepten roep ik tot U, o HEERE!" — James Vaughan.

Vers 1

"Roep ik tot U, o HEERE!" Deze naam Jehova heeft God Zijn volk bekendgemaakt om hun geloof te versterken in de onwankelbaarheid van Zijn beloften: Ex. 3:1-22. Hij Die Zelf de Zijnde is, zal aan Zijn beloften zeker werkelijkheid en bestaan geven. De psalmist wil met God spreken over de beloften van genade. Daarom benadert hij Hem met

deze naam: “Ik roep U aan, Jehova.” — John Owen, in “A Practical Exposition upon Psalm 130”.

Vers 2

“HEERE! hoor naar mijn stem” enzovoort. Een gebed hoort te beginnen met een eerbiedige aanroeping, zoals elke tempel een voorportaal heeft. De twee grootste gebeden uit het Oude Testament, dat van Salomo en dat van Daniël, doen dat allebei heel duidelijk. Ook in het volmaakte gebed dat we zelf hebben gekregen, is het een eigen onderdeel: “Onze Vader, Die in de hemelen zijt! Uw Naam worde geheiligd.” Van onze kant toont zo’n aanroeping respect. Ze zet onze gedachten in de juiste stand. En ze plaatst de grote God, tot Wie we spreken, op de plek waar Hij thuishoort: in het ontzag voor Zijn heerlijkheid, in de omvang van Zijn macht en in de grenzeloosheid van Zijn wijsheid en liefde.

Denk dus nooit klein over dit deel van je gebed, hoe kort het ook is. Sla de aanhef nooit over en jaag er nooit doorheen. Ga Zijn tegenwoordigheid niet in zonder even stil te staan of Hem eerst te loven. “HEERE! hoor naar mijn stem; laat Uw oren opmerkende zijn op de stem mijner smekingen.” Natuurlijk luistert Hij altijd en wacht Hij op de “roep” van Zijn kinderen. Hij is veel eerder klaar om te antwoorden dan wij om te vragen. En dat we bidden, bewijst al dat Hij oplet. Wie anders dan Hij heeft ons in het hart gelegd om dit gebed te bidden?

Toch past het ons, en het eert Hem, om meteen bij het begin de juiste verhouding vast te leggen: die tussen een schepsel en zijn Schepper, tussen een kind en zijn Vader. “HEERE! hoor naar mijn stem; laat Uw oren opmerkende zijn op de stem mijner smekingen.” — James Vaughan.

Vers 2

“HEERE!” In het Hebreeuws: Adonai. Jehova duidt Zijn onveranderlijke trouw aan Zijn beloften aan om Zijn volk te bevrijden. Adonai duidt Zijn heerschappij aan over alle hindernissen die hun bevrijding in de

weg staan. — Andrew Robert Fausset, in "A Commentary, Critical, Experimental and Practical", 1866.

Vers 2

"HEERE! hoor naar mijn stem" enzovoort. De uitdrukkingen zijn beeldspraak. Ze zijn ontleend aan de manier waarop een ouder met zijn kind omgaat. Waar het op neerkomt, is dit: Heere, merk mij op als ik bid, zoals een ouder de kreet van zijn kind opmerkt als het in nood is en dreigt om te komen. "Laat Uw oren opmerkende zijn op de stem mijner smekingen" gaat iets verder. Zo'n ouder weet dat zijn kind in gevaar is. Hij luistert aandachtig of hij het hoort roepen. Hij let op die roep, en op waarom het roept, en denkt erover na. Zo pleitte de psalmist bij God dat Hij zou blijven wachten en opletten, om te zien en te horen of er een roep van hem zou komen. En hij pleitte dat Hij die roep liefdevol zou overwegen en opmerken, zodra Hij die hoort. — George Hutcheson, 1678.

Vers 3

"Zo Gij, HEERE! de ongerechtigheden gadeslaat" enzovoort. Maar slaat de Heere ongerechtigheid dan niet gade? Neemt Hij geen notitie van elke zonde die een van de mensenkinderen doet, en zeker niet van zonden van Zijn eigen kinderen? Waarom zet de psalmist het dan onder een voorwaarde: "Zo"? "Zo Gij, HEERE! de ongerechtigheden gadeslaat." Het is waar: de Heere slaat alle ongerechtigheid gade om haar te kennen. Maar bij Zijn kinderen slaat Hij geen enkele ongerechtigheid gade om hen er daarom te veroordelen. De bedoeling van de psalm is dus: zou de Heere de zonde met een strikt en streng oog bekijken, als een rechter, om haar aan de zondaar toe te rekenen, dan zou geen mens het kunnen dragen.

Het woord dat met gadeslaan is vertaald, betekent allereerst: de wacht houden, of iets met de uiterste nauwgezetheid bekijken. Daarom wordt het als zelfstandig naamwoord vertaald met wachttoren. Daarop wordt iemand geplaatst om alles te zien wat gebeurt, en ie-

dereen die langskomt, of dichterbij komt. Een wachter op een hoge toren moet ijverig en kritisch letten op alle passanten en alles wat gebeurt, op alles wat zijn oog kan bereiken. Zo zegt de tekst: Als U als een wachter zou opmerken en streng zou beoordelen wat er ook maar van ons uitgaat, "wie zal bestaan?" Dat wil zeggen: wie kan zijn zaak goed verdedigen, op de dag van Uw oordeel, als hij voor U wordt verhoord en beproefd?

Ten tweede betekent het woord: in gedachten houden, bewaren, als het ware een voorraad en opslag hebben, een gedenkboek of aantekening van bepaalde dingen die we doen. In die zin staat er (Gen. 37:11): "Zijn broeders dan benijdden hem; doch zijn vader bewaarde deze zaak." Hij schonk aandacht aan wat Jozef over zijn dromen vertelde. Hij borg het op en liet het niet verdwijnen als een droom of een nachtelijk gezicht. Zo verstaan we dus "Zo Gij, HEERE! de ongerechtigheden gadeslaat": als Hij onze zonden zou opslaan in Zijn geheugen en bij Zich zou houden, "wie zal bestaan?" als er wordt afgerekend. De Heere ziet in genade vaak alsof Hij niet ziet, zo zachtmoedig is Hij. Heel vaak knijpt Hij een oogje dicht wanneer wij iets verkeerds doen. — Joseph Caryl.

Vers 3

Laat Uw oren goed luisteren naar de stem van mijn smeking, maar laat Uw ogen niet strak kijken naar de vlekken van mijn zonde. Want "zo Gij, HEERE! de ongerechtigheden gadeslaat; HEERE! wie zal bestaan?" Of: wie kan het uithouden? Zijn de engelen niet gevallen toen U hun dwaasheden opmerkte? Kan vlees, dat niets anders is dan stof, rein zijn voor U, terwijl de sterren, die van veel zuiverder stof zijn, dat niet zijn? Kan iets rein zijn in Uw ogen wat niet zo rein is als Uw ogen zelf? En kan enige reinheid gelijkstaan aan de Uwe?

Helaas, Heere, wij zijn geen engelen en geen sterren. Hoe kunnen wij overeind blijven terwijl zij vielen? Hoe kunnen wij rein zijn terwijl zij onrein zijn? Als U zou letten op wat er verkeerd gaat, dan had U

zolang de wereld bestaat genoeg te noteren. Want welke daad van een mens is vrij van de smet van zonde of van een gebrek aan gerechtigheid? Let daarom op niets in mij, o God, van wat ik heb gedaan. Let alleen op wat U Zelf in mij hebt gedaan. Zie Uw eigen beeld in mij. Dan kunt U naar mij kijken en nog altijd zeggen, zoals U eens zei: Et erant omnia valde bona, "en ziet, het was zeer goed". — Sir Richard Baker.

Vers 3 (het hele vers)

Meteen worden we binnengebracht in alle plechtigheid van een strafrechtbank. De rechter zit op zijn zetel. De beschuldigde staat voor de rechtbank, aangeklaagd voor een misdaad waarop de doodstraf staat. De getuigen leggen hun verklaringen tegen hem af. De rechter luistert aandachtig naar alles wat wordt gezegd. Om zijn geheugen te helpen, schrijft hij de belangrijkste punten op. Stel dat de Heere ons zo zou berechten. Wat zou er dan gebeuren?

Stel Hem voor op Zijn troon van onbuigzame rechtvaardigheid, met een pen in de hand, terwijl Hij de overtredingen noteert die tegen ons bewezen zijn.

Niets wordt weggelaten. Elke zonde wordt opgeschreven, met haar eigen verzwarende omstandigheden. Er is geen enkele kans om aan de verdiende veroordeling te ontsnappen, ook niet een kleine. Het bewijs tegen ons is helder, overvloedig en overweldigend. Een duizendste deel ervan is al genoeg om ons lot te bepalen. De Rechter kan niets anders doen dan het vreselijke vonnis uitspreken. We moeten sterven zoals een misdadiger sterft. "Zo Gij, HEERE! de ongerechtigheden gadeslaat; HEERE! wie zal bestaan?" — M. M'Michael.

Vers 3

"Zo Gij, HEERE! … gadeslaat." Zou U onderzoeken en uitpluizen, en daarna vasthouden en aanrekenen (want het Hebreeuwse woord bevat beide)? Onderzocht U, dan vond U iets van ongerechtigheid bij de meest rechtvaardige mensen. En had U het gevonden, en hield U het

vast en riep U hem ervoor ter verantwoording? Dan kan hij zich op geen enkele manier vrijpleiten van de beschuldiging of het misdrijf goedmaken. Zou U onderzoeken, dan vond U gemakkelijk ongerechtigheid. Maar zelfs bij het ijverigste zoeken vindt de zondaar geen losprijs. Daarom kan hij niet bestaan. Hij heeft geen plek om zijn voet neer te zetten. Hij valt onder de onweerstaanbare oordelen van Uw wet en onder het vonnis van Uw gerechtigheid. — Robert Leighton.

Vers 3

"Zo Gij, HEERE!" Nu kiest hij een andere godsnaam, namelijk Jah. Die naam heeft dezelfde wortel als de vorige. Maar je ziet hem zelden, behalve om de ontzagwekkende majesteit van God aan te geven en uit te drukken. "Omdat Zijn Naam is HEERE" (Engels: "Hij rijdt op de hemelen en wordt hoog geprezen in Zijn Naam JAH"). Ps. 68:5. De psalmist gaat nu met God in gesprek over de schuld van de zonde. Aan de ziel wordt God dus getoond als groot en ontzagwekkend. Dan weet ze wat haar te wachten staat, als de zaak moet worden beslecht naar wat de zonde verdient. — John Owen.

Vers 3

"Zo Gij, HEERE! … HEERE!" Let op: in dit derde vers noemt hij God twee keer "HEERE", net als in het negende vers. Daaruit blijkt hoe vurig hij God met beide handen wil vastgrijpen. Hij noemt Hem niet alleen Adonai maar ook Jah. Die twee namen wijzen op Zijn wezen en Zijn macht. Alles wat God is, moet voor ons samenkomen en samen aan onze kant staan en meewerken. Is Hij Adonai maar niet Jah? Dan zijn we verloren. — Archibald Symson.

Vers 3

"HEERE! … HEERE!" Zou God Zich als JAH tonen, dan kon geen schepsel voor Hem standhouden. Hij is immers ook Adonai, en daarom kan Hij Zijn wil om te oordelen of Zijn plan uitvoeren. — Franz Delitzsch.

Vers 3

"Ongerechtigheden." Het woord "ongerechtigheid" betekent letterlijk: "iets wat niet gelijk ligt", "iets wat niet billijk is". Alles wat tegen een gebod van God ingaat, ligt "niet gelijk". Het klopt niet met wat de mens is en niet met wat God is. Het haalt de hoge maat van de wet niet. Het staat helemaal scheef tegenover alles wat God heeft gedaan. Het verbreekt de harmonie van de schepping. Het haalt niet eens de maat van ons eigen geweten. Het doet nog meer: het beschadigt en maakt een barst in Gods bestuur. Zonde ligt dus scheef. Ze past nergens bij en brengt alles in de war. En ze is niet billijk. Ze is niet billijk tegenover God, in Wiens koninkrijk ze een overtreding is. Ze is niet billijk tegenover je medemensen, voor wie ze groot onrecht kan zijn. En ze is niet billijk tegenover jezelf, want je geluk ligt in gehoorzaamheid. Daarom noemen we zonde "ongerechtigheid". Of, zoals de vertaling in het Anglicaanse Gebedenboek dezelfde gedachte uitdrukt: "iets wat verkeerd is", iets wat zijn doel mist. "Als U te streng zou letten op wat er verkeerd is gedaan." — James Vaughan.

Vers 3

"HEERE! wie zal bestaan?" Als God tekenen van toorn laat zien, spreken zelfs de mensen die het heiligst lijken zo. Besloot God hen volgens het recht te behandelen en voor Zijn rechterstoel te roepen? Dan zou niemand overeind blijven, maar iedereen moeten vluchten naar Gods barmhartigheid. Denk aan wat Mozes, Job, David, Nehemia, Jesaja, Daniël, Paulus en andere apostelen openlijk beleden. Luister hoe Christus Zijn leerlingen leert te roepen tot de Vader in de hemel: "Vergeef ons onze schulden!" Aartsvaders, profeten en apostelen leefden ongewoon heilig. Toch vielen ze voor God op hun knieën en smeekten om vergeving. Wat zal er dan gebeuren met mensen die zonde op zonde stapelen, zonder ophouden? — D. H. Mollerus.

Verzen 3-4

In deze twee verzen staat de hele Schrift samengevat. Het derde vers laat zien hoe berouw eruitziet, en dat is ernstig. Het vierde vers toont de barmhartigheid van de Heere. Het zijn de twee bergen Gerizim en Ebal uit Deut. 27:12-13. Het zijn de zuilen in Salomo's tempel (1 Kon. 7:21), Jachin en Boaz genoemd. Met Paulus moeten we ons ervan overtuigen dat we van de berg Sinaï zijn gekomen tot de berg Sion, de plek van barmhartigheid. Toch krijgen we onderweg enkele zure druiven te eten. In zijn visioen proefde Jeremia eerst een bittere vijg uit de ene mand en daarna een zoete vijg uit de andere. In de tijd van Mozes was het water eerst bitter, maar het werd zoet door het zoete hout. En toen Elisa zout in de pot van de profetenzonen gooide, werd het eten gezond. — Archibald Symson.

Verzen 3-4

Ik zat zo te mijmeren en te studeren. Ik dacht erover na hoe ik de HEERE kon liefhebben en mijn liefde voor Hem kon uitspreken. Toen schoot mij dit woord te binnen: "Zo Gij, HEERE! de ongerechtigheden gadeslaat; HEERE! wie zal bestaan? Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt." Het waren goede woorden voor mij, vooral het tweede deel: dat er vergeving is bij U, opdat U gevreesd wordt. Zoals ik het toen begreep, betekent dat: opdat Hij geliefd is en met eerbied wordt behandeld. Het werd mij helder gemaakt, bijna tastbaar, dat de grote God de liefde van Zijn arme schepselen zo hoog acht, dat Hij hun overtredingen liever vergeeft dan hun liefde te moeten missen. — John Bunyan.

Vers 4

"Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt." Je zou verwachten dat straf vrees wekt en dat vergeving liefde wekt. Maar nemo majus diligit, quam qui maxime veretur offendere: niemand heeft God meer lief dan wie er het meest tegen opziet Hem te beledigen. "O

HEERE! Uw goedertierenheid is tot in de hemelen; Uw waarheid tot de bovenste wolken toe." Dat wil zeggen: ze is hoger dan al het hoge. God is heerlijk in al Zijn werken, maar het heerlijkst in Zijn werken van barmhartigheid. Misschien noemt Paulus daarom het evangelie van Christus een "Evangelie der heerlijkheid": 1 Tim. 1:11. Salomo zegt: "Zijn sieraad is de overtreding voorbij te gaan" (Engels: "zijn heerlijkheid"). Hierin is God het heerlijkst, het meest schitterend: Hij gaat alle overtredingen van Zijn kinderen voorbij. Heere, wie kan U kennen zonder U lief te hebben, en wie kan U kennen zonder U te vrezen? Wij vrezen U om Uw gerechtigheid en hebben U lief om Uw barmhartigheid. Ja, wij vrezen U ook om Uw barmhartigheid en hebben U ook lief om Uw gerechtigheid. In beide bent U oneindig goed. — Thomas Adams.

Vers 4

"Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt." Vergist David zich niet? Hij zegt: bij God is barmhartigheid, opdat Hij gevreesd wordt. Dat is alsof hij zei: bij Hem is hardheid, opdat Hij wordt liefgehad. Als we niemand kunnen liefhebben omdat hij hard is, hoe moeten we dan iemand vrezen omdat hij barmhartig is? Had hij dan niet beter kunnen zeggen: bij U is gerechtigheid, opdat U gevreesd wordt? Want gerechtigheid jaagt toch angst aan en houdt iedereen in ontzag? Barmhartigheid maakt vrijmoedig. Vrijmoedigheid gaat niet samen met vrees, en dus ook vrees niet met barmhartigheid. Maar er is, zou ik willen zeggen, ook een actieve vrees om God niet te kwetsen, naast een lijdzame vrees omdat je Hem gekwetst hebt. Die actieve vrees kan best bestaan naast Gods barmhartigheid. De lijdzame vrees past misschien minder goed bij barmhartigheid, want ze hoort eigenlijk bij Zijn gerechtigheid. Veel mensen in de wereld denken verkeerd: omdat God barmhartig is, zouden wij gerust wat brutaler kunnen zondigen. Maar pas op, mijn ziel, voor die dwaling! Daar is Gods barmhar-

tigheid helemaal niet voor bedoeld. Ze is er niet om ons stoutmoedig te maken, maar om ons te laten vrezen.

Hoe groter Zijn barmhartigheid, hoe groter onze vrees moet zijn. Want bij Hem is barmhartigheid, opdat Hij gevreesd wordt. Vrezen we niet? Dan kan Hij kiezen of Hij barmhartig is of niet. Nee, dan mogen we er juist zeker van zijn dat Hij niet barmhartig zal zijn. Hij heeft immers alleen barmhartigheid voor wie Hem vrezen. Daar is ook een goede reden voor. Voor wie moet barmhartigheid er anders zijn dan voor wie haar nodig hebben? En denken we dat we haar nodig hebben, dan zullen we zeker vrezen. O allergenadigste God, laat mij daarom U vrezen. U wilt immers niet barmhartig voor mij zijn als ik U niet vrees. Maar ik kan U niet vrezen, tenzij U eerst barmhartig voor mij bent. — Sir Richard Baker.

Vers 4

"Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt." Zelfs Saul zal luid beginnen te huilen en niet kunnen stoppen als hij een duidelijk bewijs ziet van de liefde en de onverdiende goedheid van David. Heb je nooit een veroordeelde gevangene gezien die, nadat hij al die tijd zo hard als vuursteen was geweest, in tranen uitbarstte toen hij onverwacht en onverdiend gratie kreeg? De hamer van de wet kan het ijskoude hart van de mens met schrik en afgrijzen breken. Toch kan het ijs dan nog steeds ijs blijven, onveranderd. Maar als het vuur van de liefde dat ijs vriendelijk laat ontdooien, verandert het en lost het op in water. Het is dan geen ijs meer, maar iets anders. — George Swinnock.

Vers 4

"Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt." De leer van het evangelie, dat zonden gratis vergeven worden, maakt op zichzelf niet zorgeloos, wat de papisten ten onrechte beweren. Ze brengt juist een echte, oprechte vreze Gods voort. De psalmist laat hier zien dat dit het uiteindelijke doel en het gevolg van die leer is. — Solomon Gesner.

Vers 4

"Maar bij U is vergeving" enzovoort. Zijn oordelen en Zijn toorn kunnen ons doen schrikken en verlammen. Maar als er niets bij komt, brengen ze ons nooit tot God. Als dit niet genoeg is, wat is er dan meer nodig? Een blik op de goedertierenheid van de Heere, want die trekt het sterkst. Zo zegt de profeet het hier, en zo zegt Gods Gemeente het (Hoogl. 1:3): "Uw olien zijn goed tot reuk, … daarom hebben U de maagden lief." Alleen dit heeft de kracht om de zondaar te trekken en binnen te halen. Want alle oordelen van God en alle vloeken van de wet zullen hem nooit trekken. Wat bracht de verloren zoon vooral terug naar huis, naar zijn vader? Was het vooral de nood, de schande en de armoede die hem drukten? Of de hongersnood, waarvan hij bijna omkwam? Nee, het voornaamste was dat hij zich herinnerde dat hij een liefhebbende vader had. Dat bracht hem tot het besluit om met een nederige belijdenis naar huis te gaan: Luk. 15:1-32. Zo is het ook met de zondaar. Hij komt vooral niet tot God door schrik en dreigementen, maar doordat hij denkt aan Gods vele, grote barmhartigheid. — Robert Rollock.

Vers 4

"Maar." Wat zegt dat "maar" veel, wat een gewicht heeft dat woordje! Stel je voor dat je de gerechtigheid hoort schreeuwen: "Laat de zondaar sterven!" De duivels in de hel gillen: "Smijt hem in het vuur!" En het geweten krijst: "Laat hem verloren gaan!" De natuur zelf kreunt onder zijn gewicht. De aarde is het moe hem te dragen, en de zon is het moe op deze verrader te schijnen. Zelfs de lucht walgt ervan adem te geven aan iemand die haar alleen gebruikt om God ongehoorzaam te zijn. Die man staat op het punt vernietigd en levend verzwolgen te worden.

Dan klinkt ineens dit driewerf gezegende "maar". Het stuit hem op zijn roekeloze weg naar de ondergang. Het steekt zijn sterke arm uit,

met een gouden schild, tussen de zondaar en het verderf. En het zegt: "Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt." — C. H. S.

Vers 4

"Bij U is vergeving", zo vertalen sommigen. Jezus Christus is de grote verzoening, de losprijs die God heeft gevonden. Hij is voortdurend bij Hem, als pleitbezorger voor ons, en door Hem hopen wij vergeving te ontvangen. — Matthew Henry.

Vers 4

"Vergeving." In het Hebreeuws staat hier selichah. Dat woord komt alleen hier voor, en één keer bij Daniël (Dan. 9:9) en bij Nehemia (Neh. 9:17). — Christopher Wordsworth.

Vers 4

"Opdat Gij gevreesd wordt." Deze vergeving, deze glimlach van God, houdt de ziel stevig vast en houdt de ziel dicht bij God, door een schone vrees. Je bent bang om ook maar één blik vol liefde te missen. Je bent bang om ook maar één vriendelijke daad te missen. Je bent bang dat een sluipende stroom van wereldse gezindheid je uit de hemel van Zijn aanwezigheid meesleurt. Je bent bang om in slaap te vallen. Bang om te dwalen. Bang dat je Hem niet genoeg behaagt. We moeten dus diep drinken van Gods vergevende liefde. Wie daarvan vol is, is vol van reinheid, gloed en geloof. Onze zonden moeten hun gekrompen hoofd verbergen en door spleten wegsluipen, zodra vergeving, zodra Christus, de ziel binnenkomt. — George Bowen, in "Daily Meditations", 1873.

Verzen 4-5, 7-8

David neemt zijn ziel elke angst af dat God streng zou afrekenen met arme, boetvaardige zielen. Hij legt een troostrijke waarheid vast die niemand kan betwijfelen: "Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt." Daarmee zegt hij: vergeving zit in Uw wezen. U draagt een

vergevend hart in Uw boezem. Ja, vergeving zit in Uw belofte. Uw barmhartig hart maakt U niet alleen geneigd aan vergeving te denken. Uw trouwe belofte bindt U ook om die vergeving te geven aan iedereen die er nederig en op tijd een beroep op doet.

Met dit fundament in de grond kijken we wat deze heilige man erop optrekt (Ps. 130:5): "Ik verwacht den HEERE; mijn ziel verwacht, en ik hoop op Zijn Woord." Je hoort hem bijna zeggen: Heere, ik neem U op Uw woord. Door Uw genade ben ik vastbesloten bij de deur van Uw belofte te blijven wachten. Ik ga niet weg voordat mijn beloofde gave, de vergeving van mijn zonden, mij is aangereikt. Het is zo'n zoete bete dat hij er niet alleen van wil eten. Daarom schuift hij de schotel door naar het andere eind van de tafel, zodat iedere godvrezende met hem kan proeven (Ps. 130:7-8): "Israel hope op den HEERE; want bij den HEERE is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing. En Hij zal Israel verlossen van al zijn ongerechtigheden."

Het is alsof hij zegt: wat mij hoop geeft ondanks het geschreeuw van mijn zonden, geeft elke ware Israëliet en elke oprechte ziel ter wereld een even vaste grond, als hij zichzelf maar goed begrijpt, en wat God in Zijn belofte bedoelt. Ja, voor zulke mensen heb ik even sterk geloof als voor mijn eigen ziel. En ik durf de eeuwigheid van mijn geluk te verpanden op dit ene principe: dat God elke oprechte Israëliet zal verlossen van al zijn ongerechtigheden. — William Gurnall.

Vers 5

"Ik verwacht den HEERE" enzovoort. Wij noemen dit de gezegendste houding van een gelovige. Ze gaat tegen alles in wat vanzelf komt. Juist daarom is ze een bovennatuurlijke gave van genade voor de ziel. Eerst en vooral is het een houding van geloof. De ziel die genade kent, hangt hier in geloof aan God, in Christus Jezus. Ze rekent op Gods waarheid, dat Hij Zijn belofte vervult. Ze rekent op Gods macht, die haar helpt in de moeilijkheid. Ze rekent op Gods wijsheid, die haar

raad geeft als ze in verwarring niet weet wat ze moet doen. Ze rekent op Gods liefde, die haar dekt in gevaar. Ze rekent op Gods alwetendheid, die haar leidt met Zijn oog. En ze rekent op Gods alomtegenwoordigheid, die haar blij maakt met Zijn nabijheid, altijd en overal, Hij Die haar zon en schild is. O, heb geloof in God.

Het is ook een houding van gebed. Een ziel die op God wacht, wacht tegelijk bij God. Vaak laat de Heere ons niets anders over dan wachten op Zijn ingrijpen voor ons. Zo houdt Hij ons aan de voet van Zijn kruis, wachtend en waakzaam, in een ernstig, gelovig en aanhoudend gebed. Zie het zo: het wachten op de Heere is juist wat de ziel bij de Heere houdt, vlak bij Hem!

Het is ook de houding van iemand die geduldig op de Heere wacht. Geen eigenschap van een christen eert God meer dan geduld: geduldig wachten op en voor de Heere. Geduld is een gave van genade, een vrucht van de Geest. Daardoor kun je met waardigheid, kalmte en overgave de pijnlijke wegen aanvaarden waarop je hemelse Vader je leidt, en ook de afkeuring van de wereld en de wonden die medeheiligen je toebrengen.

Het is ook de houding van rust. Een ziel die op de Heere wacht, rust in de Heere. Wachten en rusten! Je bent doodmoe van het tevergeefs rondlopen in de wijde kring van menselijke oplossingen. Je zit aan het eind van je eigen wijsheid, kracht en middelen. Dan wordt je onrustige, afgematte geest in deze houding van rust gebracht: wachten op en wachten voor de Heere. En zo vouwt hij zijn slappe vleugels op, precies op de boezem van God Zelf. O, wat is de rust in Jezus werkelijk, en wat is ze direct te vinden! Rust je in Hem? Dan is het vanbinnen helemaal zon en stilte, hoe diep de peilloze diepte van de ziel ook is, hoe donker de wolken zijn die haar bedekken en hoe hoog het water slaat dat haar overspoelt. — Ingekort uit “Soul Depths and Soul Heights”, door Octavius Winslow, 1874.

Vers 5

"Ik verwacht den HEERE." Wachten is een deel, en een groot deel, van de tucht van het leven. Daarom laat God ons zo vaak oefenen in wachten. Wachten heeft vier doelen. Het oefent het geduld van het geloof. Het geeft tijd om je voor te bereiden op de gave die komt. Het maakt de zegen zoeter als die eindelijk komt. En het laat zien dat God Zelf bepaalt wanneer en hoe Hij geeft, precies zoals Hij wil.

Het is lastig om precies te zeggen wat de psalmist in gedachten had toen hij zei: "Ik verwacht den HEERE; mijn ziel verwacht, en ik hoop op Zijn Woord. Mijn ziel wacht op den HEERE, meer dan de wachters op den morgen." Misschien dacht hij aan de Messias. De oude Joden zagen Zijn komst als iets dat vlakbij was, zoals wij dat zien bij de tweede komst. Misschien dacht hij aan een bijzonder ingrijpen van Gods voorzienigheid. Waarschijnlijker is, als we kijken naar de plaats van deze woorden en naar de hele toon en gedachtegang van de psalm, dat "de HEERE" op Wie hij zo gespannen wachtte, dat volle gevoel was van veiligheid, vrede en liefde dat Gods merkbare nabijheid geeft. Dat is eigenlijk niets anders dan de komst van de Heere, heel voelbaar en tastbaar, in een bezorgd en verlangend hart.

Het beeld van de wachtende man is treffend. Je ziet iemand op de bergrug van zijn reis. Hij kijkt vooruit langs zijn weg, staat op zijn tenen en heeft dus iets nodig om op te leunen, iets wat hem steunt. "Ik verwacht den HEERE", geestelijk, met mijn diepste gedachten, in het hart van mijn wezen: "Ik verwacht den HEERE, mijn ziel verwacht." En ik rust. Ik steun op wat U, o Heere, gezegd hebt. "Mijn ziel verwacht, en ik hoop op Zijn Woord."

Denk bij al je wachten aan twee dingen. Laat het niet zozeer gaan om het gebeuren waarop je wacht, maar om de Heere van dat gebeuren, de Heere in het gebeuren. En zorg dat je een belofte onder je voeten hebt: "Ik hoop op Zijn Woord." Anders wordt "wachten" je te zwaar, en uiteindelijk heb je misschien voor niets gewacht. — James Vaughan.

Vers 5

"Ik verwacht... ik hoop." Wachten en hopen horen altijd bij hetzelfde. Niemand wacht op iets waar hij geen hoop op heeft, en wie hoopt, blijft wachten. Hij stopt pas met wachten als hij stopt met hopen. Waarop je hoopt, is iets goeds dat nog moet komen. Maar het hopen zelf is nu al goed, en dat is een betaling die je nu al ontvangt, om de kosten van het wachten te dekken. Het woord betekent zowel geduldig wachten als hoopvol vertrouwen. Zo legt Christus het uit (Matth. 12:21). Hij geeft wat de profeet zegt (Jes. 42:4), "en de eilanden zullen naar Zijn leer wachten", weer met: "En in Zijn Naam zullen de heidenen hopen." — Joseph Caryl.

Verzen 5-6

Viermaal komt in deze twee verzen zijn hoop terug, en zijn vastberaden gerichtheid op God en op Zijn woord. Zo zien we hoe stevig we ons aan God moeten vastklampen, en met hoeveel verzoekingen ons geloof wordt bestookt als we nergens een reden zien om te geloven. Alleen de hoop houdt ons dan recht.

Spero meliora, ik hoop op beter. Wie geeft boeren en zeelui moed als de golven en baren van de zee en het slechte weer tegen hen zijn? Alleen de hoop op betere tijden. Waar troost een zieke zich in tijdens zijn ziekte? In de hoop op gezondheid. En een arme in zijn nood? In de hoop op rijkdom. Een gevangene? In de hoop op vrijheid. Een verbannene? In de hoop dat hij thuiskomt. Al die verwachtingen kunnen verkeerd uitpakken, want vaak is er geen enkele garantie. Een arts kan een zieke met mooie woorden opbeuren, maar echte zekerheid dat hij beter wordt kan hij niet geven, want zijn gezondheid ligt in Gods hand. Vrienden en hovelingen kunnen armen hulp beloven, maar alle mensen zijn leugenaars. Alleen God is trouw, want Hij heeft het beloofd. Laten we daarom ons geloof op God vestigen, en onze hoop ook, want Hij blijft bij Zijn belofte. Nog nooit heeft iemand te-

vergeefs op Hem gehoopt, en nog nooit is iemands hoop op Hem beschaamd. — Archibald Symson.

Verzen 5, 7

Uiteindelijk komt het geloof uit bij de Godheid Zelf. God, in Zijn heerlijke wezen, is het doel waarin ons geloof tot rust komt. De belofte op zichzelf is niet datgene waarop we vertrouwen, maar God in de belofte. Als we dat overdenken, stijgen we op naar de Godheid, en daar gooien we ons anker uit. "Hopen op het woord" is de eerste stap, maar daarna volgt het hopen op de Heere. "Ik hoop op Zijn Woord": daar blijft het niet bij, want er staat ook: "Israel hope op den HEERE." Dat is het uiteindelijke doel van het geloof, de kern van onze gelukzaligheid, en dat doel is God. God Zelf is het ware en volle erfdeel van de ziel. — Stephen Charnock, 1628-1680.

Vers 6

"Mijn ziel wacht op den HEERE." Mijn ziel, waar leef ik eigenlijk voor, als het niet is om op God te wachten en naar God uit te zien? Op Hem wachten om Hem te dienen. Naar Hem uitzien om Hem nog beter te kunnen dienen. Op Hem wachten als de Heere van alles. Naar Hem uitzien als de Beloner van alles. Op Hem wachten, want Zijn dienst is beter dan welk ander bevel ook. Naar Hem uitzien, want wat Hij laat verwachten is beter dan welk ander bezit ook. Laat anderen dus maar wachten op de wereld en naar de wereld uitkijken.

Ik, o God, zal op U wachten en naar U uitzien. Dit wachten geeft mij meer echte tevredenheid dan de hele wereld mij ooit kan geven door wat ze me te genieten biedt. Hoe zou ik er dan aan kunnen twijfelen dat ik loon krijg voor mijn wachten op U, terwijl dat wachten zelf al het loon is voor mijn dienen? Daarom wacht mijn ziel. Want als mijn ziel niet wachtte, wat zou dat wachten dan waard zijn? Niet meer dan ikzelf waard zou zijn als ik geen ziel had. Maar mijn ziel blaast leven in mijn wachten en maakt er een levend offer van.

Helaas, mijn zwakke lichaam is als wachter nauwelijks bruikbaar. Het heeft zelf eerder iemand nodig die erop let. Het moet zoveel rusten en wordt zo vaak van de wacht ontheven, dat God, als Hij alleen lichamen als wachters had, vaak op Zichzelf zou moeten wachten. Maar mijn ziel is Divinae particula aurae, een deeltje van de goddelijke adem, en ze heeft alle eigenschappen die een goede wachter nodig heeft. Heeft ze haar gaven niet van U gekregen, o God? Daarom wacht mijn ziel, en ze is zo druk met haar dienst dat ze wacht "meer dan de wachters op den morgen". — Sir Richard Baker.

Vers 6

Hammond vertaalt het vers zo: "Mijn ziel haast zich naar de Heere, meer dan de wachters in de morgen, de wachters in de morgen."

Vers 6

"Meer dan de wachters op den morgen." Kijk naar een vermoeide schildwacht, nat en stijf van de kou en de nachtelijke dauw. Of denk aan de poortwachters in de tempel, de Levieten, die op het daglicht wachtten. Zo wachtte de psalmist "meer dan de wachters op den morgen" op een glimp van Gods gunst. Haalt Hij onze pijn niet meteen weg of vervult Hij onze wensen niet meteen? Toch moeten we op God wachten. Op den duur krijgen we een goed antwoord. Als God iets uitstelt, wijst Hij het niet af. Eindelijk komt de dag, ook al vindt de afgematte schildwacht of bewaker het eerst lang duren. Zo zal God eindelijk komen. Hij laat Zich niet commanderen op een wenk van ons. We hebben niets verdiend. We moeten naar Hem uitzien terwijl we ijverig de middelen gebruiken, zoals Benhadads dienaren erop letten of het woord "broeder" of iets vriendelijks van de koning van Israël zou klinken. — Thomas Manton.

Vers 6

"Meer dan de wachters op den morgen." Hoeveel mensen draaiden in het heilige gebied rond de tempel met een bezorgde blik hun gezicht

naar het oosten. Ze zochten de eerste rode streep boven de bergen van Moab, die de komende dag aankondigde. Toch wachtten ze niet op bevrijding. Ze wachtten op het vaste uur waarop het morgenoffer gebracht kon worden. Dan kon de ziel haar dankbaarheid kwijt in het loflied, en de last van haar verdriet en zonden in het gebed. En ze kon kracht putten uit hernieuwde omgang met de hemel. Die kracht zou haar in staat stellen om in deze wereld de geest van een betere wereld in te ademen, en om zich bezig te houden met de weldadige, heilige daden van die betere wereld. — Robert Nisbet.

Vers 6

"Den HEERE, meer dan de wachters op den morgen." Want hoort er geen evenredigheid te zijn tussen oorzaak en gevolg? Heb ik meer reden om te waken dan zij, dan hoort mijn waken toch groter te zijn dan het hunne? Wie wachten op de morgen, hebben vast een goede reden om uit te kijken naar het daglicht dat die hun brengt. Maar heb ik niet nog meer reden? Ik wacht immers op het Licht dat elk mens verlicht die in de wereld komt. Zij wachten alleen op de zon die opkomt en hen verlost van het donker dat hen blind maakt.

Ik wacht op de opkomst van de "Zon der gerechtigheid", die de verschrikkingen van de duisternis wegjaagt, waar mijn ziel zo bang voor is. Zij blijven wakker tot de morgen om licht te hebben om bij te lopen. Ik wacht op de Opgang uit de hoogte, Die licht schenkt aan hen die gezeten zijn "in duisternis en schaduw des doods", en Die onze voeten richt "op den weg des vredes". Over hoe aandachtig wij waken, kun je misschien twisten, maar over hoe lang is geen twijfel mogelijk. Wie op de morgen wachten, houden hoogstens een deel van de nacht de wacht. Ik heb hele dagen en hele nachten gewaakt. Mag ik dan niet met recht zeggen: ik wacht méér dan de wachters op den morgen? — Sir Richard Baker.

Vers 6

Te midden van dit gistende volk leefden heilige mannen zoals Simeon, en vrome priesters zoals Zacharias. Ze overpeinsden, verlangden en wachtten, en elke dag zongen ze bij zichzelf de woorden van de psalmist: “Mijn ziel wacht op den HEERE, meer dan de wachters op den morgen.” Denk aan geliefden die wachten op de afgesproken komst van de ander: ze schrikken op van een trillend blaadje, van een opvliegende vogel, van het gezoem van een bij, en raken uitgeput van de spanning. Precies zo wachtten de Joden op hun Verlosser. Het is een van de droevigste taferelen uit de hele geschiedenis, zeker als je bedenkt dat Hij kwam, en dat zij Hem niet herkenden. — Henry Ward Beecher, in zijn “Life of Jesus the Christ”.

Vers 6

“Waken.” Dit goede en gelukkige woord, “waken”, doen we onrecht aan als we het alleen opvatten als waken tegen iets: tegen een gevaar, tegen een kwaad dat eraan komt. Die uitleg kan het wel hebben. Maar het is veel hoger, beter en kinderlijker om te waken voor iets goeds dat nadert dan om te waken tegen een naderend kwaad. Zo wakend sturen we onze pijlen van gebed omhoog, en dan kijken we vol vertrouwen uit waar ze weer neerkomen. Zo wakend luisteren we in stilte naar de vertrouwde stem van Hem Die we liefhebben. Zo wakend verwachten we de Bruidegom! Zorg dat jouw “waken” het waken is van iemand die altijd op de vooravond staat, niet van gevaar maar van geluk. Laat het een “waken” zijn van liefde, vertrouwen en blije hoop. — James Vaughan.

Vers 6

In 1830, in de nacht voor 1 augustus, de dag waarop de slaven in onze West-Indische koloniën de vrijheid zouden krijgen die hun was beloofd, gingen veel van hen, zo vertelt men ons, helemaal niet naar bed. Duizenden en nog eens duizenden kwamen bijeen in hun ge-

bedshuizen. Daar hielden ze samenkomsten, zongen ze lofliederen voor God en wachtten ze op de eerste streep licht van de morgen waarop ze vrij zouden worden. Een aantal van hen werd naar de heuvels gestuurd. Vanaf daar konden ze als eersten de komende dag zien, en met een teken lieten ze hun broeders beneden in het dal weten dat het aanbrak, de dag die hen tot mensen zou maken en niet langer, zoals ze tot dan toe waren geweest, tot louter koopwaar en bezit: mensen met zielen die God had geschapen om voor altijd te leven. Wat moeten deze mensen vurig naar de morgen hebben uitgekeken! — T. W. Aveling, in "The Biblical Museum", 1872.

Vers 7

"Israel hope op den HEERE." Met deze titel wordt heel het volk van de Heere aangesproken. Hij laat zien hoe hoog hun rang is: het zijn *vorsten*. Ook wijst hij op wat ze hebben ervaren: ze worstelen met God in het gebed, en ze winnen. Een vorst hoort niet moedeloos te zijn, en een christen nog veel minder. Onze God heet "de God … der hoop", dus hopen wij op Hem. Israël mag zijn hoop vestigen op Gods barmhartigheid, Zijn geduld, Zijn zorg en Zijn ruime verlossing. Hoop op licht als het donker is, op kracht als je zwak bent, op een weg als je niet weet wat je moet doen, op redding als het gevaarlijk wordt, op de overwinning in de strijd en op de triomf in de dood.

Hoop op God met vertrouwen, want Hij heeft het beloofd. Hoop biddend, want Hij hoort graag van ons. Hoop gehoorzaam, want Zijn geboden zijn er om gehouden te worden. En hoop volhardend, want Hij verandert nooit. — James Smith (1802-1862), in "The Believer's Daily Remembrancer".

Vers 7

"Israel hope op den HEERE." In alle verzen hiervoor waren de gedachten, het verdriet, het gebed, het berouw, het ontzag, het wachten en het waken persoonlijk en bleven ze bij hemzelf. Hier is er iets groots veranderd. Het is niet langer "ik" maar "Israel", heel Israël. "Israel

hope op den HEERE; want bij den HEERE is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing. En Hij zal Israel verlossen van al zijn ongerechtigheden." Zo hoort het altijd te zijn... Het wezen van ons geloof is dat het naar de menigte toe gaat. — James Vaughan.

Vers 7

"Want bij den HEERE is goedertierenheid." Aan ons is barmhartigheid bewezen, maar ze woont in God. Ze hoort bij Zijn volmaaktheden. Haar te geven is Zijn vreugde. Bij de Heere is barmhartigheid in al haar volheid. Hij was nooit barmhartiger dan nu, en dat wordt Hij ook nooit. Bij de Heere is barmhartigheid in al haar tederheid. Hij is vol medelijden, Zijn binnenste beroert zich om ons, Zijn teder erbarmen is over ons. Bij Hem is barmhartigheid in al haar soorten, want ze past bij elke situatie. Er is barmhartigheid die zondaars aanneemt, barmhartigheid die wie afdwaalt terugbrengt, barmhartigheid die gelovigen bewaart.

Hier is de barmhartigheid die zonde vergeeft, die ons binnenleidt in al het genot van de voorrechten van het evangelie, en die de biddende ziel zegent, veel verder dan ze ooit verwachtte. Bij de Heere is barmhartigheid, en Hij laat haar graag zien. Hij wil haar graag meedelen en Hij heeft besloten haar te verhogen en te verheerlijken. Bij de Heere is barmhartigheid. Dat moet de ongelukkigen aanmoedigen om naar Hem toe te komen. Het zegt de bangen dat ze niets hoeven mee te nemen om Hem te bewegen hen te zegenen. Het roept wie afgedwaald is op om naar Hem terug te keren. En het is bedoeld om de christen die op de proef wordt gesteld te verblijden in al zijn zorgen en benauwdheid. Denk eraan: barmhartigheid is net als God. Ze is oneindig en eeuwig. Barmhartigheid zit altijd op de troon. Elke zondaar kan barmhartigheid ontvangen. — James Smith.

Vers 7

"En bij Hem is veel verlossing." Van deze rijke verlossing blijft geen restje zonde over, zoals Mozes in Egypte geen enkele klauw achter-

liet. Ze maakt ons vrij van de schuld, maar ook van de straf. Ze doet dat a tanto, maar vooral a toto. Dus niet van enkele zonden en straffen, maar van alle. Ze neemt niet alleen de pijn weg, maar ook de angst voor pijn. En bij de schuld haalt ze niet alleen het schuldig-zijn weg, maar ook de smet. Je wordt niet alleen vrijgesproken, je wordt ook niet meer ter verantwoording geroepen.

Of wil "veel verlossing" zeggen dat Hij niet alleen de gevangenschap gevangen voert, maar de mensen ook gaven schenkt? Wat heeft een gevangene immers aan zijn pardon, als hij blijft zitten omdat hij de kosten niet kan betalen? Maar stuurt de vorst bij het pardon ook een gift mee, genoeg om van te leven zodra hij vrij is, dan is dat pas veel verlossing. En zo is de verlossing die Gods barmhartigheid voor ons heeft bewerkt. Ze haalt ons niet slechts uit een kerker, ze geeft ons ook een paleis. Ze verlost ons niet slechts van het brood eten in het zweet van ons aangezicht, ze zet ons terug in het Paradijs, waar alle vruchten uit zichzelf groeien.

Ze maakt ons niet slechts vrij van de gevangenschap, ze maakt ons dierbaar als kinderen. Niet slechts kinderen, maar ook erfgenamen. Niet slechts erfgenamen, maar mede-erfgenamen met Christus. Wie zal ontkennen dat dit veel verlossing is? Of noemt de psalm haar zo met het oog op de prijs die voor onze vrijkoop is betaald? Wij zijn immers gekocht, en niet met goud of edelgesteente, maar met het kostbare bloed van het Lam dat al vóór de grondlegging van de wereld was geslacht. God had de wereld zo lief dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gaf als losgeld voor ons. En dat is, daar ben ik zeker van, veel verlossing. — Sir Richard Baker.

Vers 7

"Veel verlossing", of letterlijker: "verlossing in overvloed". Hij noemt haar rijk, zegt Luther, omdat ons hart zo benauwd is, onze hoop zo klein en ons geloof zo zwak, dat deze verlossing ons begrip, al onze

verzoeken en al onze wensen ver te boven gaat. — J. J. Stewart Perowne.

Verzen 7-8

Wie de psalm leest, ziet een duidelijke voorzegging van de Messias. Er wordt beschreven hoe rijk Zijn verlossing is, en dat Hij Israël, dat wil zeggen de Gemeente, zal verlossen van al haar zonden. Een engel zei precies deze woorden, in hun volle betekenis, tegen Jozef toen hij hem meedeelde dat het kind de naam JEZUS moest dragen, "want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden": Matth. 1:21. — Sir John Hayward (1560-1627), in "David's Tears", 1623.

Vers 8

"Hij zal Israel verlossen." Met nadruk op *Hij*: Hij alleen, want niemand anders kan het. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 8

"Van al zijn ongerechtigheden." Dat betekent niet alleen: van de straf (zoals Ewald en Hupfeld menen). Verlossing houdt in dat de zonden worden vergeven, dat de macht en de heerschappij van de zonde worden gebroken, en dat we vrijkomen van alles wat de zonde veroorzaakt. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 8

"Ongerechtigheden." Eerst die van het oog. Heeft je geweten hierover niets te zeggen? Doet jouw oog nooit iets onrechtvaardigs? Laat je geweten maar spreken. Dan die van het oor. Sluipt er via je oor nooit iets onrechts in je hart? Je kunt op straat geen gesprek horen zonder dat er ongerechtigheid je hart binnenkomt door wat Bunyan de "Oorpoort" noemt.

Dan die van de lip. Houd je je tong altijd als met een teugel in bedwang? Valt er van je lippen nooit iets wat het evangelie onwaardig is? Is er geen aards gepraat, geen boos woord thuis, geen uitspraak

die de heiligen van God niet mogen horen? Wat! Zijn je lippen echt altijd zo streng bewaakt dat er nooit ook maar één uitdrukking uit rolt waar je je voor zou schamen als je haar uitsprak in een vergadering van Gods volk? Dan die van de gedachte. Zijn je ogen, oren en lippen schoon, is er dan echt geen ongerechtigheid van gedachte? Wat! In die werkplaats van binnen geen onrechtvaardige ingevingen, geen kwaad dat zich roert? Och, wat kennen we onszelf slecht als we denken dat we geen ongerechtigheid van gedachte hebben!

Dan die van de verbeelding. Houdt je fantasie je soms geen beelden van wellust voor, waarin jouw vleselijke natuur laag genoeg is om te baden? Dan die van het geheugen. Brengt je geheugen soms zonden terug die je vroeger beging, en is je boze natuur misschien zo laag dat ze wenst dat ze groter waren geweest? Dan die van het gevoel. Is er nooit vijandschap tegen Gods volk aan het werk? Geen hoogmoed in je hart? Geen hebzucht? Geen schijnheiligheid? Geen eigengerechtigheid? Geen wellust? Geen gemene gedachte die je zelfs niet aan je beste vriend kunt opbiechten?

Maar kijk, hier staat de gezegende belofte, en alleen Israël kan haar op zich betrekken. Want iedereen behalve Israël ziet zijn ongerechtigheden over het hoofd en praat zichzelf vrij met zijn eigengerechtigheid. Alleen Israël voelt en belijdt zijn ongerechtigheden, en daarom is de belofte van verlossing alleen voor Israël: “En Hij zal Israel verlossen van al zijn ongerechtigheden.” Wat! Alle? Ja. Niet eentje blijft over? Nee, geen spoor, geen vlekje, zelfs geen schaduw van een schaduw. Alles begraven, alles verdwenen, alles opgeslokt, alles weggewist, alles om niet vergeven, alles achter Gods rug gegooid. — Joseph C. Philpot, 1802-1869.

Vers 8

Wat een sierlijk en passend slot van deze omvattende en leerrijke psalm! Zoals de zon begint hij in de wolken gehuld, en zoals de zon eindigt hij badend in glans. Hij opent in de diepte van de ziel en sluit

op haar hoogte. Verlossing van alle ongerechtigheid! Geen taal is beschrijvend genoeg, en geen maatstaf hoog genoeg. De levendigste verbeelding valt flauw als ze het zich probeert voor te stellen, het stralendste beeld schiet tekort om het uit te beelden, en het geloof laat de vleugel hangen bij de stoutmoedige poging om de top te bereiken. “En Hij zal Israel verlossen van al zijn ongerechtigheden.” Dit vers is een schildering in woorden van de mens die hersteld is en van het Paradijs dat is teruggewonnen. — Octavius Winslow.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

De verklaring van een ervaren gelovige.

1. Ik heb geroepen. Dat wil zeggen: ik heb ernstig, voortdurend en oprecht gebeden.
2. Ik heb alleen tot U geroepen. Niets kon mij naar andere zekerheden trekken of mij aan U doen wanhopen.
3. Ik heb in nood geroepen. In mijn ergste toestand, tijdelijk of geestelijk, heb ik uit de diepten geroepen.
4. Ik leid er daarom uit af dat ik Uw kind ben, geen huichelaar en geen afvallige, en dat U mij hebt gehoord en mij voor altijd zult horen.

Vers 1

1. Wat we onder “de diepten” moeten verstaan. Grote ellende en nood.
2. Hoe mensen in “de diepten” terechtkomen. Door zonde en ongeloof.
3. Wat genadige zielen doen als ze in “de diepten” zijn. Ze roepen tot de Heere.

4. Hoe de Heere biddende zielen uit “de diepten” optilt: “Hij zal verlossen” enzovoort, Ps. 130:8. — W. H. J. P.

Vers 1

1. In de put.
2. De morgenster gezien: “U, o HEERE!”
3. Het gebed fladdert omhoog “uit de diepten”. — W. B. H.

Verzen 1-2

1. De diepten waaruit het gebed kan opstijgen.

a) Van verdrukking.
b) Van overtuiging.
c) Van verlatenheid.

1. De hoogte waartoe het kan opstijgen.

a) Tot het gehoor van God.
b) Tot een geduldig gehoor: “Hoor naar mijn stem.”
c) Tot een aandachtig gehoor.
Of: 1. We moeten te allen tijde bidden.

1. We moeten bidden dat ons gebed wordt gehoord.
2. We moeten bidden totdat we weten dat we zijn gehoord.
3. Bid in geloof dat je het gevraagde ook ontvangt wanneer God je gebed heeft gehoord. “Dat gij tot Mij gebeden hebt tegen Sanherib, den koning van Assyrie, heb Ik gehoord.” God had het gehoord, en meer was er niet nodig. Dat betekende het einde van Sanherib en de ondergang van zijn leger. — G. R.

Verzen 1-2

Overweeg:

1. Wat de toestand van de psalmist ons als waarschuwing te zeggen heeft. Het ligt voor de hand dat zijn zonde hem in de diepten bracht, zie Ps. 130:3-4. We leren hieruit:

a) Dat wij allemaal op onze hoede moeten zijn.

b) Dat afdwalen van God vroeg of laat grote zielennood oplevert.

1. Dat hij daar soms lang in bleef zitten, wat wijst op een oordeel van God: "Ik heb geroepen." Zijn eerste noodkreet leverde zeker geen redding op.

a) De zekerheid van vergeving geeft God, en Hij geeft haar wanneer Hij wil. Ps. 85:9.

b) Maar bij de eerste vraag zegt Hij vergeving zelden of nooit meteen toe. Zijn volk moet immers eerbied leren voor Zijn heiligheid, de bitterheid van de zonde proeven en voorzichtig worden, enzovoort.

1. Hoe hij zich in die toestand opstelde, wat voor ons een richtlijn is. Hij:

a) Gaat alleen naar God voor redding.

b) Bidt met heel zijn hart: "Ik roep."

c) Blijft aandringen, ook als het slecht uitkomt: "Hoor naar mijn stem" enzovoort. — J. F.

Vers 2

Op welke manier trekken we Gods aandacht?

1. Door te pleiten op de Naam die aandacht afdwingt.
2. Door zelf te luisteren naar Gods woord.
3. Door goed na te denken over wat we vragen en hoe we dat doen.
4. Door scherp op te letten of er antwoord komt.

Vers 2

"HEERE! hoor naar mijn stem."

1. Klinkt hij dun omdat ik zo ver van U verwijderd ben? Hoor hem toch.
2. Breekt hij door mijn nood? Hoor hem toch.
3. Verdient hij geen gehoor door mijn ongerechtigheden? Hoor hem toch. — W. H. J. P.

Vers 3

1. Het uitgangspunt: “Zo Gij, HEERE! de ongerechtigheden gadeslaat”:

a) Dat komt uit de Schrift.

b) Dat is ook logisch. Als God niet onverschillig staat tegenover de mensen, kan Hij niet om hun zonden heen kijken. Omdat Hij heilig is, moet Hij toornig zijn op zonde. Heeft Hij het geweten geschapen, dan staat Hij vast achter wat dat geweten over zonde zegt. En kiest Hij niet volledig de zijde van de zonde, dan kan Hij het onheil en de ellende die zonde veroorzaakt toch niet ongestraft laten?

1. De vraag die hierbij opkomt: “Wie zal bestaan?” Die vraag:

a) Is niet moeilijk te beantwoorden.

b) Is voor ieder mens van groot en plechtig belang.

c) Moeten we meteen en serieus overdenken.

1. De mogelijkheid die erin doorschemert: “Zo Gij, HEERE!” In dat “zo” zit de gedachte dat God zonde misschien niet gadeslaat. Die mogelijkheid:

a) Is te verdedigen, op voorwaarde dat Gods gerechtigheid er niet onder lijdt. Want de Schepper en Onderhouder van de mensen schept geen vreugde in veroordelen en straffen.

b) Is door het bloed van Christus een feit geworden dat God eer bewijst, Rom. 3:21-26.

c) Wordt een glorieuze zekerheid voor boetvaardige en gelovige zielen, die ze aan den lijve ondervinden. — J. F.

Verzen 3-4

1. Zijn schuldbelijdenis. Hij kon niet bestaan.
2. Het vertrouwen. “Bij U is vergeving.”
3. Wat daaruit volgt. “Opdat Gij gevreesd wordt.”

Verzen 3-4

1. Een gedachte om van te schrikken.
2. Een vraag die diep gaat.
3. De troost van God. — W. J.

Vers 4

Bij God is vergeving.

1. Hoe weten we dat?

a) Door wat God Zelf verklaart.

b) Door Zijn uitnodigingen en beloften, Jes. 1:18.

c) Doordat Hij vergeving zo krachtig geeft dat mensen er zeker van zijn en erdoor opveren van blijdschap. 2 Sam. 12:13, Ps. 32:5, Luk. 7:47-48, 1 Joh. 2:12.

1. Waarom is het zo?

a) Het hoort bij Gods wezen dat Hij graag vergeeft. Dat Hij Christus heeft geschonken, bewijst dat meer dan genoeg.

b) De tekst heeft het echter minder over een verlangen, en meer over vergeving die er is "bij" God, dus klaar om uitgedeeld te worden. Het bloed van Christus is de grond (Kol. 1:14). Daardoor wordt Gods gezindheid om te vergeven, op een rechtvaardige manier, een vergevende daad: Rom. 3:25-26.

c) Dus is vergeving voor iedereen die gelooft vast en zeker: Rom. 3:25, 1 Joh. 2:1-2.

1. Wat het oplevert als je dit beseft: "Opdat Gij gevreesd wordt", dat wil zeggen met eerbiedig ontzag en geestelijke aanbidding.

a) Dat vergeving mogelijk is, leidt een angstige ziel naar oprecht berouw, niet naar schrik en wanhoop.

b) Hopen dat je het krijgt, zet aan tot ijverig zoeken en bidden.

c) Wie het met geloof ontvangt, vindt vrede en rust. Daaruit groeit dankbare liefde, en die voert tot geestelijke aanbidding en kinderlijke dienst. — J. F.

Vers 4

Er is vergeving.

1. We hebben haar nodig.
2. Niemand dan God kan haar schenken.
3. Ze is te verkrijgen.
4. We kunnen er zeker van zijn dat we haar bezitten.

Vers 4

1. Een zeer bemoedigend nieuwtje: "Bij U is vergeving."

a) Een vaststaand feit.

b) Een feit in de tegenwoordige tijd.

c) Een feit dat in God Zelf zijn bron heeft.

d) Een feit dat voor iedereen geldt, zonder uitzonderingen te noemen.

e) Een feit om met plezier over na te mijmeren.

1. Een prachtig doel: "Opdat Gij gevreesd wordt."

a) Lijnrecht tegenover hoe oproerlingen, lichtzinnigen en uitstellers het misbruiken.

b) Heel iets anders dan de gespeelde angst van mensen die op de wet vertrouwen.

c) Zonder vergeving geen vreze Gods. Je houdt dan duivels en verworpenen over.

d) Zonder vergeving blijft er niemand over om Hem te vrezen.

e) Maar de weg naar vergeving stimuleert geloof, berouw en gebed, en wie vergeving krijgt, gaat liefhebben, denkt aan gehoorzaamheid en vat vuur van ijver.

Vers 4

Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 351: “Plenteous Redemption.”

Vers 4

Mild licht.

1. De engel bij de troon zegt: “Bij U is vergeving.”
2. De schaduw die Zijn lieflijke majesteit verhoogt: “Indien”, “Maar.”
3. De eerbied die voortvloeit uit zijn werk, overal, bij groot en klein. — W. B. H.

Verzen 5-6

Drie manieren van staan: wachten, hopen en waken.

Verzen 5-6

1. Een zondaar op zoek.
2. Een christen in rouw.
3. Een liefhebbende voorbidder.
4. Een arbeider voor de Heere.
5. Een gelovige die op sterven ligt. — W. J.

Verzen 5-6

1. Wachten op God, dat doen we zo.

a) Met geloof: “Ik hoop op Zijn Woord.”
b) Met gebed. Wie bidt, kan geduldig zijn zolang er een belofte is om op te leunen.

1. Uitzien naar God doen we ook: “Ik verwacht den HEERE.” “Mijn ziel wacht op den HEERE, meer” enzovoort.

a) Hij heeft Zijn eigen tijd om te geven.
b) Wat Hij geeft, is het wachten meer dan waard. — G. R.

Vers 6

"Meer dan de."

1. Omdat Zijn afwezigheid donkerder verdriet geeft.
2. Omdat Zijn komst een rijker licht moet brengen.
3. Omdat de liefde die in ons woont zoveel sterker is. — W. B. H.

Vers 6

1. Een lange, donkere nacht, want de Heere is er niet.
2. Een gretige, hoopvolle waker die wacht tot de Heere terugkeert.
3. Een stralende, gezegende morgen, de tijd dat de Heere verschijnt. — W. H. J. P.

Vers 7

Verlossende genade is de enige hoop, ook voor de heiligsten onder ons. — W. B. H.

Vers 7

1. Een oproep van God: "Israel hope op den HEERE."
2. Een reden vanuit de Geest: "Want bij den HEERE is goedertierenheid" enzovoort.
3. Een belofte vol genade: "En Hij zal Israel verlossen van al zijn ongerechtigheden." — J. C. Philpot.

Verzen 7-8

Wijs is wie zelf rechtstreeks met God omgaat.

1. Het eerste wat het geloof doet, moet bij de Heere Zelf beginnen. Zo hoort het van nature, zo moet het, het is de gemakkelijkste weg, de wijste en de vruchtbaarste. Begin dus waar alles begint.
2. Ook als het geloof over andere zaken gaat, blijft het aan de Heere gebonden. Goedertierenheid is er "bij den HEERE." Veel verlossing "bij Hem."

3. Waar het geloof zich ook mee bezighoudt, het komt uiteindelijk altijd bij Hem tot rust. “Hij zal verlossen” enzovoort.

Vers 8

1. Wat er verlost wordt: “Van al zijn ongerechtigheden.”
2. Wie verlost: “De HEERE.” Zie Tit. 2:14.
3. Wie er verlost wordt: “Israel.” — W. H. J. P.

Werken over de honderdendertigste psalm

“A Treatise concerning the fruitful Sayings of David, The King and Prophet, in The Seven Penitential Psalms. . . .” Van de Right Reverend Father in God John Fisher, DD. en bisschop van Rochester. Gedrukt in het jaar 1714. Dit is een herdruk in 12mo van de 4to in zwarte letter, die beschreven staat op blz. 114 van deel 2 van “The Treasury of David”. Het werk is eerder merkwaardig dan nuttig.

“An Exposition upon some select Psalms of David.” . . . Geschreven door de trouwe dienaar van God M. Robert Rollok. . . . Uit het Latijn in het Engels vertaald door Charles Lumisden . . . Edinborgh . . . 1600, 8vo. Het bevat een korte uitleg van Psalm 130.

In “Select Works of Robert Rollock”, voor de Wodrow Society bezorgd door William M. Gunn, Esq., deel 1, blz. 451-481, vind je twee verklarende preken over Psalm 130.

“A Exposition On The Hundred And Thirtieth Psalm. Gathered out of some of the Ancient Fathers and later writers” door Alexander Roberts, Bachelor of Divinity en verkondiger van het Woord van God te Kings Lind in Norfolk. Londen . . . 1610. 4to.

“David’s Tears.” Van Sir John Hayward, Knight, Doctor of Lawe. Londen. Gedrukt door John Bell, 1623. 4to. Over Psalm 6, 32 en 130.

“The Saints’ Comforts. Being the substance of diverse Sermons. Preached on Psalm 130, the beginning Ps 130:1-5 . . .” Van een eerwaarde godgeleerde die nu bij God is: Richard Sibbes. Londen . . .

1638. 18mo. Opnieuw gedrukt in deel 6 van Sibbes' Works, editie van Nichol, 1863.

"A Godly and Fruitful Exposition on the 130 Psalme, the sixth of the Penitentials", in "A Sacred Septenarie or, A Godly And Fruitful Exposition On The Seven Psalms Of Repentance . . ." Van Mr. Archibald Symson, die tot zijn overlijden predikant was van de kerk te Dalkeith in Schotland. Londen . . . 1638. 4to.

In "Meditations And Disquisitions upon The Three last Psalmes of David. By Sir Richard Baker, Knight", 4to. 1639, staat een uitleg van Psalm 130. Je vindt die in de heruitgave van Higham uit 1882 van Sir R. Bakers verklaringen van de psalmen, blz. 257-271.

"A Practical Exposition upon Psalm 130; wherein the Nature of the Forgiveness of Sin is declared; the Truth and Reality of it asserted; and the case of a Soul Distressed with the Guilt of Sin, and Relieved by a Discovery of Forgiveness with God, is at large Discoursed." Van John Owen, D.D., 4to., 1668, 1669, 1680. Er bestaan moderne herdrukken van deze uitleg, en je vindt hem in deel 6 van Owens Works, bezorgd door W. H. Goold, 1881.

In "The Whole Works of Robert Leighton, D.D., Archbishop of Glasgow, 4 vols., 8vo., 1725" staan "Meditations on Psalm 130", deel 2, blz. 510-540.

"Forty Five Sermons upon The 130 Psalme. Preached at IRWIN." Van die voorname dienaar van Jezus Christus, Mr. George Hutcheson, 1678, predikant van het evangelie. Edinburgh, 1691. 8vo.

In "Sermons preached in Christ Church", Brighton, van oktober 1877 tot juli 1878, door de Rev. James Vaughan, M.A. Londen, 1878, staat een serie vastenpreken over de 130e psalm, met de titel "Steps to Heaven".

Psalm 131

Titel

"Een lied Hammaaloth, van David." Dit lied is van David én over David: hij schreef het en hij is er ook het onderwerp van. Veel gebeurtenissen uit zijn leven kunnen helpen om het te verduidelijken. Vergelijken we de psalmen met edelstenen? Dan is deze een parel. Wat staat zij de hals van het geduld prachtig! Om te lezen is het een van de kortste psalmen. Om te leren is het een van de langste. Er spreekt een jong kind in en toch klinkt de ervaring van een volwassen man in Christus door.

Nederigheid en ootmoed gaan hier samen met een geheiligd hart, met een wil die zich schikt naar Gods gedachten en met een hoop die alleen naar de Heere uitziet. Gelukkig de mens die deze woorden zonder valsheid de zijne kan noemen! Hij draagt dan de trekken van zijn Heere, Die zei: "... Ik zachtmoedig ben en nederig van hart." Deze psalm staat hoger dan alle Liederen van de Opgangen die eraan voorafgaan. Lieflijkheid van karakter behoort immers tot het hoogste wat we in het leven met God kunnen bereiken. Ook dit lied heeft treden. Tellen we de woorden, dan is het een korte ladder. Toch klimt zij ver omhoog: van diepe nederigheid naar vast vertrouwen.

Le Blanc denkt dat Israëlieten dit lied zongen toen zij uit Babylon terugkwamen. Ze hadden nederige harten en waren van hun afgoden losgekomen. Hoe dan ook: laat het na elke geestelijke gevangenschap de taal van ons hart zijn.

Uitleg

Vers 1

"O HEERE! mijn hart is niet verheven." Deze psalm gaat over de Heere en is een stil gesprek met Hem alleen. Het is geen rede voor het oor van mensen. Als we met de Heere spreken, hebben we toehoorders genoeg. Dan mogen we Hem dingen zeggen die niet voor mensen bedoeld zijn. De heilige man doet een beroep op Jehova. Alleen Hij kent het hart. Zo'n beroep moeten we niet snel doen, in welke zaak dan ook. Met de Heere valt immers niet te spotten. Wie het toch waagt, moet zeker van zijn zaak zijn.

David begint bij zijn hart. Dat is het middelpunt van ons wezen. Zit de trots daar, dan maakt hij alles vuil. Dat is als modder bij de bron: alle beekjes worden er troebel van. Het is iets groots als iemand zijn eigen hart zo goed kent dat hij er voor het aangezicht van de Heere over kan spreken. "Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen?" Niemand kan het kennen die niet door de Geest van God wordt onderwezen. Het is nog groter wanneer iemand zichzelf grondig onderzoekt en dan plechtig tegenover de Alwetende kan betuigen dat zijn hart niet verheven is.

Dat betekent: hij is niet trots op wat hij van zichzelf denkt en hij kijkt niet minachtend op anderen neer. Hij is niet eigengerecht voor de Heere. Hij pocht niet op het verleden en is niet verwaand over wat hij nu is. Hij is ook niet eerzuchtig voor de toekomst. "En mijn ogen zijn niet hoog." Wat het hart wil, daar zoeken de ogen naar. Waar de verlangens heen gaan, volgen de blikken meestal vanzelf. Deze heilige man voelde dat hij geen hoge plaatsen zocht om zijn eigenwaarde te strelen. Hij keek ook niet op anderen neer alsof zij minder waren dan hij.

Een hooghartige blik is de Heere een gruwel. Daarin zijn alle mensen het met Hem eens. Zelfs de trotsen walgen van hoogmoed in de gebaren van anderen! Hoge ogen worden zó algemeen gehaat dat

hoogmoedige mensen soms bewust de houding laten varen die bij hun trots hoort. Zo willen ze de ergernis van hun medemensen ontlopen. De trots die nederigheid naspeelt, slaat de ogen altijd netjes neer. Ieder weet immers in zijn geweten dat een minachtende blik het zekere teken van een opschepperige geest is. In Psalm 121 sloeg David zijn ogen op naar de bergen. Hier zegt hij dat ze in geen enkele andere zin omhoog waren gegaan. Zijn hart en zijn ogen zijn dan beide recht. Dan is de hele mens op weg naar een gezond en gelukkig leven. Laten we oppassen dat we de woorden van deze psalm niet gebruiken, tenzij ze ook voor onszelf waar zijn. Er is geen ergere trots dan die welke nederig heet te zijn terwijl de nederigheid ontbreekt.

"Ook heb ik niet gewandeld in dingen mij te groot." David was een gewoon burger. Hij nam de macht van de koning niet over en bedacht geen komplotten tegen hem. Hij bemoeide zich met zijn eigen zaken en liet anderen de hunne. Hij was een bedachtzaam mens. Hij wilde niet doordringen in wat God nog niet had onthuld. Speculeren, eigenwijs zijn of koppig vasthouden aan eigen opvattingen: dat deed hij niet. Hij was geen priester en drong zich ook niet in het priesterschap. Dat deed Saul vóór hem wel, en Uzzia na hem. Het is goed om ons zó te oefenen in een leven met God dat we weten welke kring bij ons hoort. Daar blijven we dan ijverig binnen. Velen hebben groot willen zijn en zijn daardoor niet goed geworden. Ze waren niet tevreden met de lage plaats die de Heere hun had gegeven en wilden die sieren. In plaats daarvan stormden ze af op grootheid en macht. Ze vonden verderf waar ze eer zochten.

"En te wonderlijk." Hoge dingen passen misschien bij anderen die groter zijn dan wij. Voor ons zijn ze helemaal niet geschikt. Wie verstandig is, kent zijn eigen maat. Heeft hij vastgesteld wat hij kan? Dan is het dwaas om te grijpen naar wat buiten zijn bereik ligt. Hij spant zich te veel in en doet zichzelf daarmee kwaad.

Veel mensen zijn zo ijdel dat ze werk dat binnen hun bereik ligt verachten. Het lijkt hun te min. Het enige werk dat ze willen doen is

werk waartoe ze nooit zijn geroepen en waar ze helemaal niet voor deugen. Wat een hoogmoedig hart heeft iemand die God helemaal niet wil dienen, tenzij hij minstens vijf talenten krijgt! Zijn blikken zijn inderdaad hoog. Hij vindt het beneden zijn waardigheid om hier een lichtje te zijn bij zijn arme vrienden en buren. Hij eist dat hij een ster van de eerste grootte wordt. Zo wil hij schijnen tussen de hogere standen en bewonderd worden door een starende menigte.

Het is rechtvaardig van God dat wie alles wil zijn, uiteindelijk niets is. Het is een eerlijke vergelding van Hem als elke zaak te groot blijkt voor de mens die alleen grote zaken wilde aanpakken. Alles blijkt dan te hoog voor wie zich bezighield met dingen die boven hem uitgingen. Heere, maak ons nederig! Houd ons nederig! Grond ons voor eeuwig in die nederigheid. Help ons zó te leven dat de belijdenis van dit vers waarachtig over onze lippen komt. Dan durven we haar uit te spreken voor de Rechter van de hele aarde.

Vers 3

"Israel hope op den HEERE van nu aan tot in der eeuwigheid." Zie eens hoe liefdevol iemand aan anderen denkt als hij van zichzelf is gespeend! David denkt aan zijn volk en vergeet zichzelf in zijn zorg voor Israël. Wat is hij blij met de genade van de hoop! Hij heeft de zichtbare dingen losgelaten. Daarom waardeert hij de schatten die alleen de ogen van de hoop kunnen zien. Als het eigen ik verdwenen is, is er ruimte voor de grootste hoop. Als vergankelijke dingen onze geest niet meer beheersen, is er grond voor eeuwige hoop.

Dit vers is een les uit ervaring. Een man van God had geleerd de wereld vaarwel te zeggen en alleen van de Heere te leven. Nu roept hij al zijn vrienden en makkers op hetzelfde te doen. Van hoop leven bleek een gezegende zaak. Daarom wilde hij dat al zijn verwanten dat ook deden. Het hele volk moet hopen! Al hun hoop moet op Jehova rusten! Ze moeten meteen beginnen "van nu aan" en blijven hopen "tot in der eeuwigheid."

Spenen haalt een kind uit een tijdelijke toestand. Het komt terecht in een staat waarin het de rest van zijn leven blijft. Zo is het ook als je je boven de wereld verheft. Dan begint een hemels bestaan dat nooit meer ophoudt. Zodra we niet meer naar de wereld snakken, gaan we op de Heere hopen. O Heere, een moeder speent haar kind. Speen mij zó. Dan zal ik al mijn hoop op U alleen vestigen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Dit lied draagt het opschrift "van David" omdat het klinkt als de echo van een antwoord (2 Sam. 6:21 vv.). Daarmee wees David de spot van Michal af, toen hij voor de Ark danste. Hij droeg toen een linnen efod, dus niet koninklijk gewaad maar de gewone kleding van de priesters. Hij zei in feite: ik acht mijzelf nog lager dan ik nu laat zien, en ik ben nietig in mijn eigen ogen.

Over het geheel is David het voorbeeld van de gezindheid die de dichter hier uitspreekt. Hij drong zichzelf niet naar voren. Hij liet zich uit de eenzaamheid halen. De troon nam hij niet met geweld in bezit. Samuël had hem gezalfd. Daarna liep hij gewillig en geduldig de lange, doornige en kronkelige weg van diepe vernedering. Hij bleef die weg gaan tot hij uit Gods hand ontving wat Gods belofte hem had gegeven. De vervolging door Saul duurde ongeveer tien jaar. Zijn koningschap in Hebron was eerst nog maar een begin en duurde zeven en een half jaar. Hij liet het helemaal aan God over om Saul en Isboseth weg te nemen. Hij liet Simeï vloeken. Hij vluchtte uit Jeruzalem voor Absalom. De kenmerken van zijn edele karakter zijn: zich onderwerpen aan Gods leiding, berusten in Zijn beschikkingen en tevreden zijn met wat hem was toegewezen. — Franz Delitzsch.

Gehele psalm

Psalm 130 is een Lied van Vergeving. Psalm 131 is een Lied van Nederigheid. In de eerste lezen we over de gelukkige toestand van wie zijn overtredingen vergeven zijn. De tweede bezingt hoe gelukkig de mens is met een zachtmoedige en nederige geest.

Vergeving moet ons nederig maken. Vergeving veronderstelt zonde. Moet de zondaar zich dan niet in nederigheid kleden? Zijn zonden zijn vergeven zonder dat hij daar iets voor verdiend heeft. Het kwam enkel door de vrije genade van de hemel. Moet hij dan niet de kleren van de nederigheid nog dichter om zich heen trekken? Een mens die van nature oprecht en zachtaardig is, wordt door het besef van onverdiende vergeving nog dieper vernederd dan door de herinnering aan de zonden waarvan hij gereinigd is. Het past daarom heel mooi dat de psalm van de nederigheid volgt op de psalm die de goddelijke liefde en tedere barmhartigheid bezingt. — Samuel Cox.

Gehele psalm

Deze psalm beschrijft de zachtmoedige en nederige geest van de ware aanbidders in de Tempel. Zonder twijfel hoort hij bij de tijd van David, zoals het opschrift zegt. Hij ademt dezelfde geest als de nederige dankzegging die David uitsprak toen Nathan hem uit naam van God de zegeningen voor zijn nageslacht had onthuld (1 Kron. 22:9-11). Ook is hij een zeer passende inleiding op de volgende psalm, waarvan het thema duidelijk de inwijding van de Tempel is. — John Jebb.

Vers 1

"O HEERE! mijn hart is niet verheven." Voor de waarheid van zijn woorden beroept hij zich op God. Van iedereen die zo gezind is als David zal God dat beroep aannemen.

Ten eerste. Hij kon met een oprecht hart een beroep op God doen: "O HEERE! mijn hart is niet verheven." Hij roept Hem aan Die alle dingen weet. Zo kunnen we hem laten spreken: "Heere, voor U is niets

verborgen. U weet dat dit werkelijk de gezindheid van mijn ziel is. Als ik iets bezit, dan is het van U. Uw voorzienigheid heeft mij achter de zogende ooien weggehaald om Uw volk te weiden en te leiden." Een heilig man als David zou God niet lichtvaardig aanroepen. Hij zou Zijn heilige Naam niet ijdel gebruiken.

Maar hij kende zijn eigen oprechtheid en durfde daarom God als getuige te roepen. De heiligen doen dat wel vaker in zulke omstandigheden. Denk aan Petrus (Joh. 21:17): "Heere! Gij weet alle dingen, Gij weet, dat ik U liefheb." Ze weten dat ze een God hebben Die Zich door geen schijn laat misleiden. Hij kent hen en keurt hen goed zoals Hij hen werkelijk aantreft.

Ten tweede. Wie net zo gezind is als David, wiens beroep neemt God aan. Bij God tellen wij mee als wat we echt willen zijn en na willen jagen. Dat geldt ook voor de grote lijn van ons hele leven, hoeveel misstappen daar ook tussen zitten. David zegt: "O HEERE! mijn hart is niet verheven." En toch was hij niet helemaal vrij van trots. Zijn woorden gaan over zijn eerlijke bedoeling, zijn blijvende inspanning en de overheersende gezindheid van zijn ziel. God Zelf bevestigt zulke beroepen met Zijn eigen getuigenis in 1 Kon. 15:5, dat "David gedaan had wat recht was in de ogen des HEEREN, en niet geweken was van alles, wat Hij hem geboden had, … dan alleen in de zaak van Uria, den Hethiet." … Dit alles toont dat God het beroep op oprechtheid toestaat. Dat geldt ook als er nog tekorten en zwakheden doorheen lopen.

Ten derde. Is dit niet opscheppen, net als de Farizeeër? Luk. 18:11: "O God! ik dank U, dat ik niet ben gelijk de anderen mensen." Als David zo nederig was, waarom praat hij er dan over? Is hij niet zelf schuldig aan trots terwijl hij ogenschijnlijk tegen trots spreekt?

Hij zegt dit om een van twee redenen: 1. als noodzakelijke verdediging of 2. als noodzakelijke les.

(a) Het is een noodzakelijke verdediging tegen de beschuldigingen en laster van zijn tegenstanders. Aan het hof van Saul werd hij ervan

beschuldigd dat hij het koningschap najoeg. Ja, zijn eigen broer verweet hem trots toen hij voor het eerst in de openbaarheid kwam. 1 Sam. 17:28: "Ik ken uw vermetelheid, en de boosheid uws harten wel; want gij zijt afgekomen, opdat gij den strijd zaagt." Als zelfs zijn broer zijn daden zwart wilde maken, konden anderen dat nog veel eerder doen. Het dient tot eer van God dat Zijn kinderen geen fout begaan en er ook niet van verdacht worden. Daarom beroept David zich op God.

(b) Het is een noodzakelijke les. Alles wat David hier zei of schreef, zei of schreef hij door ingeving van de Heilige Geest. Israël moest zo leren hoe het op God kan hopen. David is hierin een schitterend voorbeeld van de plicht, zowel voor wie boven ons staan als voor wie onder ons staan. — Thomas Manton.

Vers 1

"O HEERE! mijn hart is niet verheven." Hoogmoed komt overal voor. Hoe hoog een ijdel mens ook klimt in aanzien en in wat hij denkt waard te zijn: de trots klimt mee. Toch kan Gods genade een wijs, rijk en machtig man klein houden, zelfs een koning en veroveraar. Want het is niemand minder dan David die hier zegt: "O HEERE! mijn hart is niet verheven." — David Dickson.

Vers 1

"En mijn ogen zijn niet hoog." De trots zetelt in het hart. Maar hij komt vooral naar buiten in het oog. Het oog is de spiegel van de ziel. Wie goed kijkt, leest eraan geestelijke en morele eigenschappen af en kan zich daarin nauwelijks vergissen. Soms zit in één enkele blik een hele wereld aan betekenis! Van alle hartstochten verraadt de trots zich het duidelijkst in de ogen.

We kennen allemaal woorden die als paren bij elkaar horen. We spreken van zonde en ellende, van heiligheid en geluk, van vrede en voorspoed, van oorlog en verwoesting. Daar hoort ook bij: het trotse hart en de hooghartige blik. "Een geslacht, welks ogen hoog zijn, en

welks oogleden verheven zijn." "Die hoog van ogen is, en trots van hart, die zal ik niet vermogen." ... Een hoogmoedige blik is een van de zeven dingen die de Heere een gruwel zijn. Over Hem wordt gezegd: "Want Gij verlost het bedrukte volk, maar de hoge ogen vernedert Gij." Daarom belijdt David: "Heere, U weet alle dingen. U weet dat er in mijn hart geen trots is. U weet dat er uit mijn ogen geen trots flitst." — N. M'Michael.

Vers 1

"En mijn ogen zijn niet hoog." Hij keek niet spottend en niet eerzuchtig. "Mijn ogen zijn niet hoog." Hij keek dus niet jaloers naar wie boven hem stonden en ook niet minachtend naar wie onder hem stonden. Waar een trots hart is, is meestal ook een trotse blik (Spr. 6:17). Maar de nederige tollenaar durfde zelfs zijn ogen niet op te heffen. — Matthew Henry.

Vers 1

"Ook heb ik niet gewandeld", enz. Je kunt het gebed van Anselmus niet genoeg bewonderen. Hij was een diepzinnig theoloog uit ons eigen land in de elfde eeuw. "Ik probeer niet, o Heere, Uw diepten te doorgronden. Mijn verstand is daar volstrekt niet tegen opgewassen. Maar ik verlang ernaar Uw waarheid enigszins te begrijpen. Mijn hart gelooft haar en heeft haar lief. Want ik zoek niet te begrijpen om te kunnen geloven. Ik geloof om te kunnen begrijpen." — N. M'Michael.

Vers 1

"In dingen mij te groot en te wonderlijk." Met de grote en wonderbare dingen worden Gods verborgen plannen bedoeld. Het gaat ook om de middelen die Hij als Heerser kiest om ze uit te voeren. De mens wordt daarbij niet geroepen om mee te werken. Hij moet zich erbij neerleggen. David oefende zich in deze terughoudendheid door geduldig op het koninkrijk te wachten. Dat deed hij vóór en na de dood

van Saul. Hier schildert hij die houding als kenmerk van het uitverkoren volk. — Joseph Addison Alexander.

Verzen 1-2

Onze Vader staat boven ons. Daarom past het dat we ons aan Zijn wil overgeven. “Eert uw vader en uw moeder” (Ex. 20:12). Hoeveel te meer geldt dat voor onze hemelse Vader! (Hebr. 12:9). Kijk eens naar Davids houding in dit geval: “O HEERE! mijn hart is niet verheven”, enz.: Ps. 131:1-2. Het is alsof hij zegt: “Ik blijf binnen mijn eigen kring. Ik ga niet over mijn grens heen door God voor te schrijven wat Hij moet doen. Ik schik mij naar Zijn wil, ‘gelijk een gespeend kind’ dat van zijn dierbare moederborst is weggenomen.” Daarmee gaf hij te kennen dat hij zichzelf zou losmaken van alles wat God van hem wegnam.

Wat liet Izak zich geduldig door Abraham binden en offeren! Gen. 22:9. En toch was hij oud en sterk genoeg om voor zijn leven te vechten. Hij was immers vijfentwintig jaar. Maar die heilige jongeman verafschuwde de gedachte aan een gevecht met zijn vader. Zouden wij ons dan niet overgeven aan onze God en Vader in Christus Jezus? — John Singleton († 1706), in “The Morning Exercises.”

Verzen 1-2

Het is altijd mijn streven geweest en het is mijn gebed om voor mezelf geen plan te hebben. Ik ben er zeker van dat de plaats waar de Zaligmaker mij wil zetten altijd de beste plaats voor mij moet zijn. — Robert Murray M’Cheyne, 1813-1843.

Vers 2

“Zo ik mijn ziel niet heb gezet en stil gehouden”, enz. Wat wordt de wereld flauw en smakeloos voor een ziel die voor de hemel wordt klaargemaakt! De wereld is “mij gekruisigd …, en ik der wereld.” Gal. 6:14. Tevergeefs probeert deze hoer mij te verleiden met haar lokkende winst en genot. “Zo ik mijn ziel niet heb gezet en stil gehouden,

gelijk een gespeend kind bij zijn moeder! Mijn ziel is als een gespeend kind in mij." Die opzichtige dingen smaken mijn gehemelte niet beter dan het wit van een ei.

Alles weegt mij zwaar. Alleen mijn plicht om mijn roeping te volgen en dankbaar te zijn voor wat ik mag genieten houdt mij hier nog vast. Ik heb mijn vrouw, man en dierbaarste verwanten alsof ik ze niet had. Ik ween om verliezen van buiten alsof ik niet weende. Ik verheug mij over aardse troost alsof ik mij niet verheugde (1 Kor. 7:29-30). Mijn gedachten gaan helemaal naar andere zaken. De mensen van de wereld vinden mij van weinig waarde. Velen lijken genoeg van mij te hebben en ik evenzeer van hen. Geen van die aardse dingen heeft mijn hart.

Mijn ziel is gericht op wat boven is. Mijn schat is in de hemel en ik wil dat mijn hart daar ook is. Al mijn bezit heb ik vooruit gestuurd naar een ander land en binnenkort ga ik zelf verhuizen. Kijk ik om mij heen? Dan zie ik een kaal, leeg huis. Dan wil ik met Monica zeggen: wat doe ik hier? Mijn vader, man en moeder (het Jeruzalem dat boven is), mijn broers, zusters en beste vrienden zijn daar boven. Ik denk dat ik de wereld zelfs het kleinste stukje van mijn hart nog misgun. Die tijdelijke, zichtbare dingen zijn mij geen blik waard naast de onzichtbare en eeuwige: 2 Kor. 4:18. — Oliver Heywood, 1629-1702.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

"Zo ik mijn ziel niet heb gezet en stil gehouden." Dit is een Hebreeuwse uitdrukking om iets plechtig te bezweren. Het is een eedformule. Het is alsof David zegt: ik heb mijn ziel volledig het zwijgen opgelegd. Ze moet kalm zijn en het kruis dat God oplegt geduldig dragen. In de volgende psalm horen we een soortgelijke bezweringsvorm: "Zo ik in de tent mijns huizes inga." Dat betekent: "Ik zal niet ingaan", enz. — Solomon Gesner.

Vers 2

"Zo ik mijn ziel niet heb gezet en stil gehouden, gelijk een gespeend kind bij zijn moeder!" Gespeend van wat? Van vertrouwen op eigen kracht, van eigenzinnigheid en van zelfzucht. Ook van de schepselen en de dingen van deze wereld. Niet in het gebruik ervan, maar in elke afhankelijkheid van hen voor ons geluk en ons bezit... Toch krijgt niemand deze ervaring zomaar. Alleen al de manier van zeggen, "ik heb mijn ziel gezet en stil gehouden", laat ons voelen dat er onrust was die met moeite is bedwongen. Hier ligt een verschil tussen Christus en christenen.

In Hem werkte de genade zonder dat iets haar tegenhield. In ons stuit ze voortdurend op tegenstand. "Het vlees begeert tegen den Geest", en: "als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt." Daar komt de strijd in ons vandaan. Dat zie je ook bij "het gespeende kind". Voor de moeder is dat zwaar werk. Het kindje huilt en snikt alsof zijn hart breekt. Het vindt haar maar hard en begrijpt niet waarom ze zo wreed lijkt te doen. Haar moederliefde maakt dat ze juist al haar vastberadenheid nodig heeft om door te zetten.

Soms stromen haar eigen tranen, als ze die smekende blikken, die grote tranen en die uitgestrekte handjes ziet. Toch moet het gebeuren. Ze voelt mee en houdt vol. Na een poos wordt het kind rustig en tevreden. Het vergeet de borst en verlangt er zelfs niet meer naar. Hoe gaat dat spenen dan? Door de borst bitter te maken voor zijn mondje. Door haar buiten bereik te brengen terwijl de moeder zich even verborgen houdt. Door ander eten te geven. En door de tijd zijn werk te laten doen. Met ons gaat het net zo.

We houden van de wereld en ze bedriegt ons. We leunen op schepselen en zij laten ons vallen. Ze doorboren ons met vele smarten. We lopen verboden paden op en gaan onze minnaars achterna. Dan wordt onze weg afgezet met doornen. Dan zeggen we: "Mijn ziel! keer weder tot uw rust", en: "En nu, wat verwacht ik, o HEERE! Mijn hoop, die is op U." Wie werkelijk van een groter goed geniet, verliest

de smaak voor een kleiner. Wat zeggen de pleziertjes van de zonde en de uitspattingen van de wereld iemand die rijkelijk verzadigd wordt met het goede van Gods huis? Iemand die mag drinken uit de rivier van Zijn wellusten? — William Jay (1769-1853), in "Evening Exercises for the Closet."

Vers 2

"Gelijk een gespeend kind bij zijn moeder!" Het gespeende kind krijgt niet wat het wil. Wat het van nature het liefst heeft, de melk van de borst, ontbreekt. Toch is het tevreden met wat de moeder geeft. Het vertrouwt op haar liefde en haar zorg. Zo moeten ook wij tevreden zijn met wat de voorzienigheid ons toestaat. Hebr. 13:5: "Uw wandel zij zonder geldgierigheid; en zijt vergenoegd met het tegenwoordige", en Filipp. 4:11: "Ik heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgeen ik ben." Wat onze hemelse Vader goed vindt, moet ook ons goed lijken.

Een kind dat van de borst op zwaarder voedsel wordt gezet, is uiteindelijk toch tevreden. Een kind schrijft niet voor wat het eet, drinkt of aantrekt. Kinderen piekeren niet over groter bezit, een berg rijkdom of een hoge positie met veel eer. Zij nemen kalm aan wat voor hen is klaargezet. Is het eten weg dat de natuur voor hem bedoelde? Dan blijft het kind toch rustig. Het geeft zich helemaal aan zijn moeder over en klampt zich aan haar vast. Zo moeten wij voor alles wat we nodig hebben op God leunen. We leggen onszelf in Zijn handen en verwachten alles van Hem.

Ps. 62:6: "Doch gij, o mijn ziel! zwijg Gode; want van Hem is mijn verwachting." Met zo'n eenvoudige overgave moeten we op God rusten en van Hem afhangen. Laten we ervoor oppassen om voor onszelf te slim en te berekenend te zijn. Laten we onze Vader Die in de hemelen is vertrouwen en ons overgeven aan Zijn wijze en heilige bestuur. — Thomas Manton.

Vers 2

"Gelijk een gespeend kind bij zijn moeder!" Gespeend van de wereld met haar rijkdom, eer, genoegens en voordeel. Ook gespeend van de natuur, van zichzelf, van zijn eigen gerechtigheid en van elk vertrouwen daarop. Een kind dat van de borst is gespeend, is voor zijn onderhoud helemaal afhankelijk van zijn voedster. Zo hing David helemaal af van God en leefde hij uit Zijn hand, van Zijn voorzienigheid, Zijn genade en Zijn kracht. Naar het koninkrijk verlangde hij niet meer dan een gespeend kind naar de borst. Hij wilde graag het juiste tijdstip afwachten om het te ontvangen.

De Targum zegt: "Als iemand die gespeend is aan de borsten van zijn moeder, word ik gesterkt in de wet." Dit moet je zeker niet verstaan van een kind dat nog bezig is met spenen. Dan is het meestal mokkend, kribbig en weerspannig. Het gaat over een kind dat al gespeend is. Het ligt rustig en tevreden in de armen van zijn moeder, zonder de borst. — John Gill.

Vers 2

"Mijn ziel is als een gespeend kind in mij." Het gespeend zijn van de ziel is in wezen heel iets anders dan de afkeer van de wereld die soms komt door haar slechte behandeling en lage streken. Het is een ander ding om boos op de wereld te zijn of je voor haar te schamen dan om van haar gespeend te zijn. Zou de wereld veranderen en edeler worden? Dan zou menige trotse geest die haar nu veracht, haar juist het hof gaan maken. Het verschilt ook van de geestelijke vermoeidheid die meestal volgt op onbeperkt genieten van aardse vreugden.

Je kunt je gevoelens verslijten. Salomo schijnt dat in een bepaalde periode van zijn leven te hebben gedaan. "Ik heb geen enkele wens meer", zei een bekende wellusteling uit ons eigen land. Hij had zo diep uit de beker van de wereld gedronken als maar kon. "Lag alles wat de aarde bevat voor mij uitgespreid, dan weet ik niets waarvoor ik mijn hand zou willen uitsteken." Wie van de wereld is gespeend,

kan nog steeds liefhebben en verlangen. Er is dus nog kracht in de ziel. Haar eetlust is niet vernietigd, maar beheerst en veranderd.

Een gespeend kind heeft nog steeds honger. Het heeft alleen geen honger meer naar het voedsel dat het vroeger zo blij maakte. Het is rustig zonder en kan andere dingen eten. Zo hijgt ook een van de wereld gespeende ziel nog altijd naar voedsel en geluk. Maar ze zoekt dat niet meer in wereldse dingen en wil dat ook niet. Er is niets in de wereld dat ze nodig vindt voor haar geluk. Dit heeft ze lief en dat waardeert ze. Toch weet ze dat ze zonder kan en is ze bereid het te missen zodra God dat goed vindt.

Laten we nu nagaan waar deze gemoedstoestand vandaan komt en hoe we eraan komen. Eén ding staat vast: het is ons eigen werk niet. We brengen onszelf er niet toe. Geen baby speent zichzelf. De waarheid is dat God ons van de wereld moet spenen. Uit onszelf laten we haar nooit los. Gods eigen rechterhand moet ons ervan losrukken. En hoe doet Hij dat? Het beeld in onze tekst vertelt het ons al deels. 1. Door de wereld voor ons bitter te maken. 2. Soms neemt de Heere weg wat we liefhebben. 3. Maar het meest speent Hij ons van de aarde door ons beter voedsel te geven. — Samengevat uit een preek van Charles Bradley, getiteld "Weanedness of Soul," 1836.

Vers 2

"Gelijk een gespeend kind." Dat betekent: zachtmoedig, bescheiden, nederig, gehoorzaam, eenvoudig, enzovoort. Zie Matth. 18:1-4. — Henry Ainsworth, 1622.

Vers 2

Hier tekent David zichzelf... Let op dat het "kind" dat voor ons wordt getekend om na te doen, "gespeend" is. Het proces is af. Het is echt getuchtigd en de les is geleerd. Nu rust het in zijn "spenen". Het hele beeld geeft de rust weer die op een strijd volgt, en die rust is hier het doel. "Zo ik mijn ziel niet heb gezet en stil gehouden, gelijk een gespeend kind bij zijn moeder!" Of meer letterlijk: "op zijn moeder".

Het ligt nu tevreden stil op juist die plek waar het iets moet missen. “Gelijk een gespeend kind op zijn moeder.” Gehoorzaamheid die niet voortkomt uit stille zelfbeheersing, zou tam en waardeloos zijn. Een lusteloze toestand is het tegendeel van gehoorzaamheid die die naam verdient. Maar het gaat in deze vergelijking juist hierom: er is nood geweest, een strijd en een overwinning op zichzelf. Nu is de gestilde wil in onderwerping en tevredenheid tot rust gebracht. Hij is bereid af te zien van wat hij het liefst heeft en juist te nemen wat hem gegeven wordt, “een gespeend kind”.

Ik geloof niet dat het ooit Gods bedoeling is geweest dat een mens zijn wil zo laat opgaan in de goddelijke wil dat hij geen eigen wil meer heeft. Velen hebben geprobeerd die uitdoving van de wil te bereiken. Ze maakten er het grote doel van hun leven van. Maar de aard van Gods bedeling laat dat niet toe. Ik geloof niet dat het mogelijk is. En was het wel mogelijk, dan zou het volgens mij niet naar Gods gedachten zijn. Zo staat de mens nu niet tegenover zijn Maker. Geen van de heiligen in de Bijbel deed meer dan een sterke bestaande wil onderwerpen. De Heere Jezus Christus Zelf deed niet meer.

“… wat zal Ik zeggen? Vader, verlos Mij uit deze ure! Maar hierom ben Ik in deze ure gekomen. Vader, verheerlijk Uw Naam.” “Doch niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede.” Er zijn duidelijk twee willen: “Mijn wil” en “Uw wil”. Het was een wil die ogenblikkelijk en volkomen werd onderworpen. Maar het bleef een wil. Dat wordt ook van ons gevraagd. Dat veronderstellen ook onze menselijke natuur en de ordening van ons geloof. Een wil, nadrukkelijk een wil! Hoe vastberadener de wil, des te sterker het karakter en des te groter de mens. Maar het is een wil die altijd wordt opgegeven, losgemaakt en aangepast. Steeds weer en steeds meer wordt hij aangepast. Dat de twee willen één zijn, is de hemel. — Samengevat uit een preek van James Vaughan.

Vers 3

"Israel hope op den HEERE." Laat Zijn trouwe volk dus het voorbeeld volgen van de Koning van Israël. Hij gedroeg Zich zo in al Zijn verdrukkingen: nederig, tevreden en overgegeven. Hij wierp al Zijn zorg op de Vader Die voor Hem zorgde. Geduldig wachtte Hij Zijn tijd van verlossing en heil af. Naar dit voorbeeld moeten Zijn trouwe volgelingen hopen en vertrouwen. Niet op zichzelf, op hun wijsheid of hun macht, maar op Jehova alleen. Hij zal hen zeker verhogen, zoals Hij hun Verlosser al heeft verhoogd, als zij maar in Zijn voetstappen gaan. — George Horne.

Vers 3

"Israel hope op den HEERE." David kon zelf geduldig en rustig wachten op de kroon die voor hem was bestemd. Maar Israël was hem zeer toegedaan. Dat volk was misschien bereid om vóór de tijd iets voor hem te ondernemen. Daarom probeert hij ook hen tot rust te brengen. Hij zegt hun "op den HEERE te hopen". Dan zouden zij op het juiste moment een gelukkige wending zien. Zo is het "goed, dat men hope, en stille zij op het heil des HEEREN." — Matthew Henry.

Vers 3

"Israel hope op den HEERE", enzovoort. Bedenk dat Hij Jehova is.

1. Wijs in Zijn plannen.
2. Goed in Zijn voornemen.
3. Sterk om uit te voeren, en Hij zal hun die oprecht wandelen niets goeds onthouden.
4. Vertrouw "van nu aan". Ben je nog niet eerder begonnen? Begin dan nu.
5. En word niet moe. Vertrouw "tot in der eeuwigheid." Jullie situatie kan nooit buiten het bereik van Gods macht en barmhartigheid liggen. — Adam Clarke.

Vers 1

Nederigheid.

1. Een belijdenis die elk kind van God past.
2. Een belijdenis die veel kinderen van God toch niet naar waarheid kunnen afleggen. Wijs er duidelijk op hoeveel trots en eerzucht er zelfs in de kerk te vinden is.
3. Een belijdenis die alleen te rechtvaardigen is doordat je de Geest van Christus bezit (Matth. 11:29-30; 18:1-5). — C. A. D.

Vers 2

"Zo ik mijn ziel niet heb gezet en stil gehouden." In het oorspronkelijke klinkt hier iets van een eed door. De Engelse vertalers hebben daarom verstandig gehandeld door het woord "surely", 'zeker', toe te voegen. Het staat er letterlijk niet, maar het geeft de bedoeling goed weer. De Statenvertaling houdt de oorspronkelijke eedvorm vast met haar "Zo ik ... niet". De psalmdichter had zich naar behoren gedragen. Hij had de ruwe kanten van zijn eigenwil glad geschuurd. Met heilige inspanning had hij zijn eigen geest overwonnen. Zo was hij niet opstandig tegenover God, net zoals hij niet hooghartig was tegenover mensen.

Jezelf tot rust brengen is niet makkelijk. Een mens kan eerder de zee tot bedaren brengen, de wind bedwingen of een tijger temmen dan zichzelf stil krijgen. We zijn luidruchtig, onrustig en snel gekrenkt. Alleen genade kan ons stil maken onder verdrukking, ergernis en teleurstelling. "Gelijk een gespeend kind bij zijn moeder!" Hij was net zo gelaten en tevreden geworden als een kind dat helemaal gespeend is. In het Oosten wordt het spenen veel langer uitgesteld dan bij ons. Daaruit mogen we opmaken dat het er niet makkelijker op wordt als je het uitstelt.

Ooit moet de zoogtijd stoppen en dan begint een strijd. Het kind krijgt zijn troost niet meer. Daarom jengelt en piekert het, krijgt het driftbuien of zakt het weg in een zwijgende boosheid. Het staat voor zijn eerste grote verdriet en is er diep ongelukkig onder. Toch brengt de tijd niet alleen verlichting maar ook een einde aan de strijd. Al snel eet de jongen met plezier aan tafel mee met zijn broers. Hij heeft geen blijvend verlangen meer naar de dierbare bronnen waaruit hij eens zijn leven kreeg. Hij is niet langer boos op zijn moeder. Hij verstopt zijn hoofd juist aan die borst waar hij zo pijnlijk naar verlangde. Hij is op zijn moeder gespeend, eerder dan van haar.

> *"Mijn ziel rust als een gespeend kind,*
> *ik houd op met wenen;*
> *zo kan moeders schoot, al is haar borst opgedroogd,*
> *toch in slaap wiegen."*

Voor het gespeende kind is zijn moeder zijn troost, ook al heeft zij hem troost onthouden. Het is een gezegend teken dat we uit de geestelijke kindertijd groeien als we kunnen afzien van vreugden die ooit onmisbaar leken. Dan vinden we onze troost bij Hem Die ze ons onthoudt. Zo gedragen we ons als volwassenen en zwijgt elke kinderlijke klacht. Neemt de Heere onze dierbaarste vreugde weg? Dan buigen we voor Zijn wil zonder één morrende gedachte. Ja, we vinden zelfs vreugde in het opgeven van onze vreugde. Dit komt niet vanzelf uit onze natuur voort. Het is een zorgvuldig gekweekte vrucht van Gods genade. Ze groeit uit nederigheid en ootmoed, en ze is de stengel waaraan de vrede als een mooie bloem opengaat.

"Mijn ziel is als een gespeend kind in mij." Je kunt het ook lezen als "als een gespeend kind op mij mijn ziel". Het is dan alsof zijn ziel in stille overgave op hem leunde, zonder te pochen en zonder te klagen. Niet elk kind van God bereikt dit gespeend zijn snel. Sommigen zijn nog zuigelingen terwijl ze al vaders hadden moeten zijn. Anderen laten zich moeilijk spenen. Ze huilen, vechten en razen tegen de tucht van hun hemelse Ouder. Denken we dat we het spenen goed door-

staan hebben? Dan ontdekken we tot ons verdriet dat onze oude verlangens meer gewond dan gedood zijn. Dan beginnen we opnieuw te schreeuwen om de borsten die we hadden opgegeven.

Het is makkelijk om te gaan juichen voordat we het bos uit zijn. Honderden hebben deze psalm vast gezongen lang voordat ze hem begrepen. Gezegend zijn de verdrukkingen die onze gevoelens bedwingen. Ze spenen ons van vertrouwen op eigen kracht en voeden ons op tot christelijke volwassenheid. Ze leren ons God lief te hebben, niet alleen als Hij ons troost, maar ook als Hij ons op de proef stelt.

De heilige dichter mocht zijn beeld van het gespeende kind gerust herhalen. Het verdient bewondering en navolging. Het is tweemaal zo wenselijk als het moeilijk te bereiken is. Dit gespeend zijn van onszelf groeit uit de zachte nederigheid van het vorige vers en verklaart voor een deel waarom die er is. Is de trots weg? Dan volgt de overgave vanzelf. Moet de trots daarentegen worden verdreven? Dan moet ook het eigen ik worden verslagen.

Vers 2

Zo is de ziel gelijk een gespeend kind:

1. Wanneer ze zich bekeert.
2. Wanneer ze geheiligd wordt: dat is een blijvend losgemaakt worden van de wereld en de zonde.
3. Wanneer ze rouwt om iemand die ze verloor.
4. Wanneer ze lijdt, in welke vorm ook.
5. Wanneer ze sterft. — G. R.

Vers 2

1. Net als het lichaam moet ook de ziel gespeend worden.

a) Eerst voeden anderen haar.

b) Later moet ze het met haar eigen middelen doen.

1. De ziel raakt van het ene los doordat haar aandacht naar iets anders gaat.

a) Los van het aardse door het hemelse.
b) Los van eigen gerechtigheid door de gerechtigheid van Een Ander. c) Weg van de zonde, naar heiligheid.
d) Weg van de wereld, naar Christus.
e) Weg van het eigen ik, naar God. — G. R.

Vers 2

1. Een toestand om naar te verlangen: "Gelijk een gespeend kind."
2. Een zware opgave: jezelf in bedwang houden en stil maken.
3. Een heerlijke winst: "Mijn ziel is als een gespeend kind in mij." — W. H. J. P.

Vers 2

1. De ziel die woelt: zwak, onwaardig, opstandig.
2. De ziel die regeert: vaak wordt de troon verlaten. God geeft ieder de scepter om zichzelf te regeren, en die is nodig voor een geslaagd leven.
3. De ziel die rust: wat is ze zoet en wat is ze sterk. Kom, Heilige Geest, adem die stilte over ons uit! — W. B. H.

Vers 2

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1210: "The Weaned Child."

Verzen 2-3

Het gespeende kind dat op de Heere hoopt:

1. Het eerste spenen van de ziel: de grootste gebeurtenis in iemands leven.

2. De vreugde in de Heere die opwelt in elke gespeende ziel: “Mijn ziel is als een gespeend kind in mij. Israel hope op den HEERE van nu aan tot in der eeuwigheid.”
3. Het spenen van de ziel dat elke dag doorgaat, heel het leven lang.
4. De vurige verlangens en het vruchtbare werk van elke gespeende ziel. — A. Moody Stuart.

Vers 3

1. De oproep om op God te hopen.

a) Op Hem als een God van het verbond, “de God van Israël.”
b) Op Hem als een God Die Zijn verbond houdt: “Van nu aan”, enz.

1. Wat deze hoop teweegbrengt.

a) De nederigheid en afhankelijkheid van het eerste vers.
b) De tevredenheid en het gespeend zijn van het tweede vers. Zou Israël zo nederig en gehoorzaam willen zijn als een klein kind? “Israel hope”, enz. — G. R.

Vers 3

De stem van de hoop, gehoord in de stilte.

1. Zielen die tot rust komen, gaan God waarderen. In de stilte kun je Hem overdenken. Zo ontdek je Zijn majesteit, Zijn volmaaktheid en Zijn lof.
2. Zulke zielen vertrouwen Hem, want Hij blijkt zo betrouwbaar te zijn.
3. Ze kijken zonder angst de eeuwigheid in: “van nu aan tot in der eeuwigheid.” — W. B. H.

Vers 3

Hoop door, hoop altijd.

1. Want het verleden geeft zo’n vertrouwen alle recht.
2. Want het nu van vandaag vraagt om zo’n vertrouwen.

3. Want de toekomst zal zo'n vertrouwen bevestigen. — W. H. J. P.

Werk over de honderdeenendertigste psalm

"Several five Sermons Upon Psalm 131", in de Works of Manton, D.D. dl. 5, folio, blz. 961-1007. Ze zijn ook te vinden in dl. 21, blz. 406-462 van de nieuwe uitgave van Mantons Works, uitgegeven door Nisbet en Co., 1874.

Psalm 132

Titel

“Een lied Hammaaloth.” Dit is een echt blij lied! Laten alle pelgrims naar het Nieuwe Jeruzalem het vaak zingen. De opgangen of treden zijn duidelijk te zien. Het thema klimt stap voor stap omhoog: van “lijden” naar een “kroon”, van “gedenk aan David” naar “Daar zal Ik David een hoorn doen uitspruiten.” De tweede helft is als de hemel die zich welft boven “de velden van Jaar”, dat betekent het woud. Die velden vinden we terug in de voornemens en gebeden van het eerste deel.

Indeling

Onze vertalers hebben deze psalm terecht in drieën gedeeld. Eerst horen we hoe David zich angstvallig inspant om een huis voor de Heere te bouwen (Ps. 132:1-7). Dan volgt een gebed bij het overbrengen van de Ark (Ps. 132:8-10). Tot slot beroept David zich op Gods verbond en op de beloften daarvan (Ps. 132:11-18).

Uitleg

Vers 1

“O HEERE! gedenk aan David, aan al zijn lijden.” Het verbond werd met David gesloten. Daarom wordt zijn naam aangeroepen voor zijn nakomelingen en voor het volk dat door zijn koningshuis gezegend

zou worden. Jehova verandert niet. Hij zal nooit één van Zijn knechten vergeten en Zijn verbond nooit breken. En toch moeten we Hem hierom smeken. Wat de Heere volgens ons zeker zal doen, blijft toch iets om voor te bidden. Het verzoek is dat de Heere zal gedenken. Dat woord zit boordevol betekenis.

We weten dat de Heere aan Noach dacht en de vloed liet zakken. Hij dacht aan Abraham en haalde Lot uit Sodom. Hij dacht aan Rachel en Hanna en gaf hun kinderen. Hij dacht aan Zijn goedertierenheid voor het huis van Israël en verloste Zijn volk. Wat een prachtig lied is het waarin we zingen: "Die aan ons gedacht heeft in onze nederigheid; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." En wat een kostbaar gebed is dit: "Heere, gedenk mijner." Bij God wordt hier gepleit: zegen de familie van David om hun stamvader. Hoeveel sterker is ons beslissende argument in het gebed! Wij vragen dat God ons goed doet om Jezus' wil.

David had zelf geen verdienste. Zijn pleidooi rust op het verbond dat God uit genade met hem sloot. Jezus heeft verdiensten die van Hemzelf zijn en die oneindig groot zijn. Die mogen wij zonder aarzelen noemen. Was de Heere kwaad op de regerende vorst? Dan riep het volk: "O HEERE! gedenk aan David." Hadden ze een bijzondere zegen nodig? Dan zongen ze weer: "O HEERE! gedenk aan David." Dat was een goed pleidooi. Maar het onze is beter, want het luidt: "Heere, gedenk aan Jezus en aan al Zijn lijden."

Het lijden van David waar het hier over gaat, trof hem als godvrezend man. Het kwam doordat hij zich inzette om de dienst aan Jehova hoog te houden. Ook zorgde hij ervoor dat die dienst waardig en passend werd gevierd. Er was in het volk altijd een goddeloze groep. Die mensen waren nooit te lui om de knecht van de Heere te belasteren, tegen te werken en lastig te vallen. David had zijn fouten. Toch bleef hij trouw aan de enige, levende en ware God. Daarom was hij als een bont gevlekte vogel onder de koningen. Hij vond zijn vreugde vu-

rig in de dienst van Jehova, zijn God. Wie zijn geestdrift niet kon begrijpen, minachtte en bespotte hem daarom.

God zal nooit vergeten wat Zijn volk om Zijnentwil lijdt. Het godvruchtige leven en het geduldige lijden van de heiligen brengen vast ontelbare zegeningen over gezinnen en volken. We kunnen niet gered worden door de verdiensten van anderen. Maar zonder twijfel hebben we voordeel van hun deugden. Paulus zegt: "God is niet onrechtvaardig dat Hij uw werk zou vergeten, en den arbeid der liefde, die gij aan Zijn Naam bewezen hebt." Onder het Nieuwe Testament is er voor de rechtvaardigen een volle beloning, net als onder het Oude. Die beloning komt vaak eerder bij hun nakomelingen dan bij henzelf. Zij zaaien en hun opvolgers oogsten. Ook nu kunnen we bidden: Heere, denk aan de martelaren en belijders uit ons geslacht die om Uw Naam leden. Zegen ons volk en onze natie met de genade van het evangelie, om onze vaderen.

Vers 2

"Dat hij den HEERE gezworen heeft, den Machtige Jakobs gelofte gedaan heeft." David werd gedreven door een intense toewijding. Hij gaf zijn besluit daarom de vorm van een plechtige gelofte met een eed erbij. Hoe minder van zulke geloften, hoe beter. Wij leven onder een bedeling waarvan de grote Vertegenwoordiger zegt: "Zweert ganselijk niet." Misschien was het in dit geval zelfs verstandiger geweest om het vrome voornemen als gebed in Gods hand te leggen. De gelofte werd namelijk niet uitgevoerd zoals David het bedoelde, want de Heere verbood hem een tempel voor Hem te bouwen.

We kunnen beter niets zweren voordat we weten wat de Heere ervan vindt. Dan hoeven we ook niet te zweren. Davids geloften laten zien dat geloften mogen. Ze bewijzen niet dat ze ook wenselijk zijn. David is waarschijnlijk te ver gegaan in zijn woorden. Gelukkig hield de Heere hem niet aan de letter van zijn verbintenis. Hij nam de wil

voor de daad aan, en de bedoeling van zijn belofte in plaats van de letterlijke zin.

David volgde Jakob na, die zoveel geloften deed bij Bethel. Op David rustte de zegen die Izak over Jakob had uitgesproken: "En God almachtig zegene u" (Gen. 28:3). Die zegen herinnerde de aartsvader zich op zijn sterfbed, toen hij sprak over "de Machtige Jakobs". God is machtig om ons te horen en te helpen om onze gelofte te houden. Bij de gedachte dat we iets beloven aan de Machtige God, moeten we vol ontzag zijn. Het zou echt ernstig zijn om het erop te wagen met Hem te spotten. Het valt op dat verdrukking zowel David als Jakob in een verbondsrelatie met de Heere bracht. Veel geloften ontstaan in benauwdheid van de ziel.

Nog iets: moet de Heere denken aan de geloften van David? Dan staan de verplichtingen die de Heere Jezus als Borg op Zich nam des te meer voor de geest van de grote Heere. Tot Hem keert onze ziel zich in het uur van onze nood.

Let bij dit vers op dat Jehova de God van Jakob was, voor altijd dezelfde God. Het is een van Zijn eigenschappen dat Hij machtig is. Hij is machtig om Zijn Jakobs te hulp te komen die op Hem vertrouwen, hoeveel verdrukking ze ook hebben. Bovendien is Hij op een bijzondere manier de Machtige van Zijn volk. Hij is de God van Jakob in een zin waarin Hij niet de God van ongelovigen is. We hebben hier dus drie dingen over onze God: Zijn naam, Jehova. Zijn eigenschap, machtig. Zijn bijzondere band, "de Machtige Jakobs". Hij is het Die gevraagd wordt aan David en zijn beproevingen te denken. In elk van deze drie punten ligt een reden om die zegen te vragen.

Vers 3

"Zo ik in de tent mijns huizes inga, zo ik op de koets van mijn bed klimme!" De Engelse vertalers geven de betekenis weer, maar niet de letterlijke vorm van Davids gelofte. Die luidde: "Indien ik ga", "indien ik opklim", enzovoort. De Statenvertaling houdt die vorm wel vast.

Het was een onvolledig uitgesproken verwensing. Er lag meer in dan er stond. Dat gaf er iets geheimzinnigs aan en dat maakte het des te plechtiger. David wilde zich in zijn huis niet ontspannen en in zijn bed niet rusten voordat hij een plaats had bepaald voor de dienst aan Jehova. De ark was verwaarloosd en de Tabernakel was in verval geraakt. Hij zou de ark gaan zoeken en er een passend huis voor bouwen. Hij vond dat hij in zijn eigen paleis geen plezier kon hebben zolang dat niet gebeurd was.

David bedoelde het goed, maar hij zei meer dan hij kon waarmaken. Zijn taal was overdreven, en de Heere wist wat hij bedoelde. IJver weegt zijn woorden niet altijd. Hij let niet op de kritiek van mensen. Hij wordt meegesleept door liefde tot de Heere, Die de harten van Zijn volk leest. David vond niet dat hij een thuis had zolang hij nog geen huis voor de Heere had gebouwd. Hij rekende zichzelf pas uitgerust als hij had gezegd: "Sta op, HEERE! tot Uw rust."

Helaas zijn er veel mensen om ons heen die hun zorg voor de dienst aan de Heere nooit te ver zullen doordrijven! Moeten we bang zijn dat ze onbezonnen worden? Zij hebben een huis en een bed. Wat de Heere betreft: Zijn volk mag in een schuur samenkomen of helemaal niet. Het maakt hun niets uit.

Let erop dat Jakob in zijn gelofte over de steen sprak die Gods huis zou zijn, en dat ook Davids gelofte over een huis voor God gaat.

Vers 4

"Zo ik mijn ogen slaap geve, mijn oogleden sluimering." Slapen kon David pas als hij alles had gedaan om voor de ark een plek te vinden. Wat een krachtige woorden! Die moeten we niet kil gaan ontleden. De man stond in lichterlaaie en hij schreef bovendien dichtregels. Zo praten wij niet als we koud en rustig zijn. Iedereen ziet wat hij bedoelt en hoe fel hij het bedoelt. Och, dat er veel meer mensen wakker lagen omdat het huis van de Heere in puin ligt! Zij slapen maar al te gemakkelijk door. Geen enkele droom verstoort hun nachtrust, ter-

wijl de zaak van God door hun hebzucht tot een dieptepunt zakt. Wat moet er worden van mensen die zich niets aantrekken van de dingen van God en nooit nadenken over wat hun God van hen vraagt?

Vers 5

"Totdat ik voor den HEERE een plaats gevonden zal hebben, woningen voor den Machtige Jakobs!" Hij nam zich voor een plaats te zoeken waar Jehova wilde toestaan dat Zijn dienst werd gehouden. Het moest een huis worden waar God het teken van Zijn aanwezigheid zou vestigen en met Zijn volk zou spreken. In heel Davids land was er in die tijd geen passende plek voor die ark. De Heere had er het verzoendeksel op gelegd. Daar kon men bidden en daar scheen Zijn getoonde heerlijkheid.

Alles was in verval geraakt. Men sloeg te weinig acht op de uiterlijke vormen van de openbare eredienst. Daarom besluit de Koning als eerste en voorop te gaan in het herstel van een betere orde.

Toch kunnen we niet nalaten te bedenken dat Davids heilige besluit aan een plaats en een huis veel meer gewicht gaf dan de Heere Zelf er ooit aan heeft gehecht. Dat blijkt uit Nathans boodschap van de Heere aan de koning: "Ga, en zeg tot Mijn knecht, tot David: Zo zegt de HEERE: Zoudt gij Mij een huis bouwen tot Mijn woning? Want Ik heb in geen huis gewoond, van dien dag af, dat Ik de kinderen Israels uit Egypte opvoerde, tot op dezen dag; maar Ik heb gewandeld in een tent en in een tabernakel. Overal, waar Ik met al de kinderen Israels heb gewandeld, heb Ik wel een woord gesproken met een der stammen Israels, dien Ik bevolen heb Mijn volk Israel te weiden, zeggende: Waarom bouwt gij Mij niet een cederen huis?"

Stefanus zegt het in zijn door de Geest ingegeven toespraak helder: "En Salomo bouwde Hem een huis. Maar de Allerhoogste woont niet in tempelen met handen gemaakt." Opvallend is dat het ware geloof in Israël nooit zo bloeide als in de tijd vóór de tempel. Vanaf de

dag dat dat schitterende huis er stond, ging de geest van godzaligheid achteruit.

Goede mensen kunnen iets op hun hart hebben dat hun het allerbelangrijkste lijkt. Het kan God welgevallen dat ze dat willen uitvoeren. En toch kan Hij in Zijn oneindige wijsheid besluiten dat het beter is hen te stoppen. God beoordeelt de daden van Zijn volk niet naar hun wijsheid of onwijsheid. Hij kijkt naar het oprechte verlangen naar Zijn eer dat erachter zat. Davids voornemen bracht hem zegen, ook al mocht hij het niet uitvoeren. De Heere beloofde het huis van David te bouwen, omdat David het huis van de Heere had willen bouwen. Ook mocht de Koning de schat klaarleggen voor het prachtige gebouw dat zijn zoon en opvolger neerzette. Zo laat de Heere ons merken dat Hij aanneemt wat wij willen doen. Hij staat ons dan iets anders toe. Zijn oneindige geest vindt dat beter voor ons en eervoller voor Hemzelf.

Vers 6

Waar was intussen de woonplaats van God onder de mensen? Gewoonlijk liet Hij Zijn glans zien tussen de cherubs. Maar waar was de ark nu? Ze leek wel verstopt, een vreemdeling in haar eigen land. “Ziet, wij hebben van haar gehoord in Efratha.” Er gingen geruchten dat ze ergens in het land Efraïm lag, in een tijdelijk onderkomen. Meer iets om voor te vrezen dan om blij mee te zijn. Is het niet wonderlijk dat zo’n beroemd teken van de aanwezigheid van de Heere zo ver in verwaarlozing kon raken? Het was zó erg dat het opmerkelijk was dat wij überhaupt hoorden waar ze was.

Begint iemand na te denken over God en over Zijn dienst? Dan is het troostrijk dat het evangelie gehoord wordt. Het evangelie heeft veel verzet ontmoet. Het is dus verbazingwekkend dat er nog van gehoord wordt, en dan ook nog ver van de hoofdstad. Toch maakt het ons verdrietig dat we er alleen over horen bij een of andere arme, geminachte plek. Wat is Efratha eigenlijk? Wie weet tegenwoordig nog waar het lag? En hoe kon de ark daar zo lang blijven staan?

David zette een zoektocht naar de ark op touw. Ze moest overal worden gezocht, hoog en laag. Eindelijk vond hij haar in Kirjath-Jearim, de stad in het woud. Wat vinden zielen Christus en Zijn heil vaak op afgelegen plaatsen! Wat maakt het uit waar we Hem ontmoeten, als we Hem maar zien en in Hem het leven vinden? In onze tekst zit een gezegend "Eureka": "wij hebben haar gevonden." Het begon met horen en leidde tot zoeken. Het eindigde in een blije vondst. "Wij hebben haar gevonden in de velden van Jaar." Jaar betekent woud.

Wat jammer dat er in de paleizen van koningen geen plaats voor de Heere is! Hij moet Zich naar de bossen begeven. Maar is Christus in een bos? Dan wordt Hij toch gevonden door wie Hem zoeken. Hij is net zo dichtbij in een eenvoudig huis tussen de bomen als in de drukke straten van de stad. Ja, Hij verhoort het gebed dat opstijgt uit het hart van een donker woud. Een eenzame reiziger daar lijkt buiten alle hoop te zijn dat iemand hem hoort.

Onze tekst laat iemand zien die zijn hart had gezet op het vinden van de plaats waar God hem zou ontmoeten. Daardoor luisterde hij scherp. Zo kwam het bemoedigende bericht hem snel ter ore. Het nieuws gaf hem weer nieuw vuur voor de zoektocht. Geen enkele moeilijkheid kon hem tegenhouden bij het zoeken. Zo gebeurde het dat hij op een plek waar hij het nauwelijks had durven hopen, de schat vond waar hij zo veel waarde aan hechtte.

Vers 7

"Wij zullen in Zijn woningen ingaan." We hebben de plaats gevonden waar Hij woont. Daar haasten we ons heen. Hij heeft veel woningen in één. Ze liggen in de verschillende voorhoven van Zijn huis. Elk daarvan zal de eerbied krijgen die het toekomt. In elk daarvan zal de priester voor ons de voorgeschreven dienst doen. En ons hart zal gaan waar ons lichaam niet naar binnen mag. David is niet alleen. Hij heeft samen met anderen naar de ark gezocht. Dat zegt het woord "wij". Nu gaan ze met vreugde met hem mee op zijn pelgrimstocht

naar het uitgekozen heiligdom. Ze zeggen: “Wij hebben haar gevonden … wij zullen … ingaan.” Dit zijn de voorhoven van de Heere. Daarom zullen wij ze opzoeken.

“Wij zullen ons nederbuigen voor de voetbank Zijner voeten.” Een huis op aarde kan nog zo prachtig zijn ingericht. Het blijft de voetbank van zo’n grote Koning, meer niet. Zijn ark kan alleen de heerlijkheid van Zijn voeten laten zien. Zo heeft Hij beloofd dat Hij de plaats van Zijn voeten heerlijk zal maken. Toch haasten we ons met vreugde erheen, in blije gemeenschap. Daar zullen we Hem met onze aanbidding sieren. Waar Jehova is, daar moet Hij worden aanbeden.

Het is goed om niet alleen naar het huis van de Heere te gaan, maar er ook te aanbidden. We ontheiligen Zijn tabernakels als we ze met een ander doel binnengaan. Voordat we dit vers verlaten, letten we nog op de opgang in deze Psalm van de Opgangen: “Wij hebben … gehoord … wij hebben … gevonden … Wij zullen … ingaan, wij zullen ons nederbuigen.”

Vers 11

Nu komen we bij een groots beroep op het verbond. Zo’n beroep heeft altijd gewicht bij de Heere. “De HEERE heeft David de waarheid gezworen.” We kunnen bij God niets noemen dat zwaarder weegt dan Zijn eigen woord en Zijn eigen eed. Jehova zweert zodat ons geloof er sterk op kan bouwen. Hij kan niet vals zweren. Hij zweert in waarheid, want Hij meent elk woord dat Hij zegt. Mensen zweren soms vals. Maar zo goddeloos is niemand dat hij dat van de God van de waarheid zou denken, zelfs niet in zijn stoutste gedachten.

Dit verbond van Jehova werd door Nathan aan David overgebracht. Er zat geen enkel bedrog in. “Waarvan Hij niet wijken zal.” Jehova is niet wisselvallig. Hij komt nooit terug op Zijn voornemen. Dat geldt nog minder voor Zijn belofte, die plechtig met een eed bekrachtigd is. Hij wijkt nooit. Hij is geen mens dat Hij liegen zou en geen mensen-

kind dat het Hem zou berouwen. Op wat voor rots staan zij die een onveranderlijke eed van God als fundament hebben!

We weten dat dit verbond in werkelijkheid met Christus werd gesloten, het geestelijke zaad van David. Petrus haalt het immers aan op Pinksteren met de woorden: "Gij mannen broeders, het is mij geoorloofd vrij uit tot u te spreken van den patriarch David, dat hij beide gestorven en begraven is, en zijn graf is onder ons tot op dezen dag. Alzo hij dan een profeet was, en wist, dat God hem met ede gezworen had, dat hij uit de vrucht zijner lenden, zoveel het vlees aangaat, den Christus verwekken zou, om Hem op zijn troon te zetten; zo heeft hij, dit voorziende, gesproken van de opstanding van Christus." Christus zit dus voor eeuwig op een vaste troon, omdat Hij het verbond heeft gehouden. Door Hem komt de zegen op Sion, waarvan de armen in Hem gezegend zijn.

"Van de vrucht uws buiks zal Ik op uw troon zetten." Jezus kwam voort uit het geslacht van David. De evangelisten vermelden dat zorgvuldig. Hij was "uit het huis en geslacht van David". Nu is Hij de Koning van de Joden. De Heere heeft Hem ook de heidenen tot erfdeel gegeven. Hij moet regeren en aan Zijn koninkrijk komt geen einde. God Zelf heeft Hem op de troon gezet. Geen opstand van mensen of duivels kan Zijn heerschappij aan het wankelen brengen. De eer van Jehova staat op het spel bij Zijn regering. Daarom is ze nooit in gevaar, want de Heere laat Zijn eed niet onteren.

Vers 12

"Indien uw zonen Mijn verbond zullen houden, en Mijn getuigenissen, die Ik hun leren zal." Aan dit verbond zit een voorwaarde. Die gold voor de koningen uit Davids geslacht vóór de komst van het ware Zaad. Maar Hij heeft die voorwaarde vervuld. Zo heeft Hij het verbond voortaan en voor eeuwig onaantastbaar gemaakt, voor Zichzelf en voor het geestelijke zaad in Hem.

Kijken we naar het aardse deel? Dan was het geen kleine zegen voor Davids koningshuis dat de troon hun verzekerd was bij goed gedrag. Deze vorsten hielden hun kroon van God, op voorwaarde van trouw aan hun hoogste Vorst, de Heere, Die hen tot hun hoge plaats had verheven. Ze moesten het verbond trouw blijven. Dat deden ze door de wet van God te gehoorzamen en Zijn waarheid te geloven, met hart en met daad. Ze moesten Jehova aanvaarden als hun Heere en hun Leraar. In beide rollen moesten ze Hem zien als Iemand Die een verbond met hen had.

Wat een neerbuigende goedheid van God om hun leraar te zijn! Hoe graag hadden ze moeten gehoorzamen, met begrip van wat ze deden! Wat een passende, rechtvaardige en nodige eis van God, dat ze Hem trouw zouden zijn! De beloning was immers deze belofte: "Zo zullen ook hun zonen tot in eeuwigheid op uw troon zitten." Gaan ze aan Zijn voeten zitten? Dan laat God hen op een troon zitten. Houden ze het verbond? Dan houden ze de kroon vast van geslacht op geslacht.

Als de koningen van Juda de Heere trouw waren gebleven, zou hun koninkrijk vandaag nog bestaan. Geen opstand van binnenuit en geen aanval van buiten had het koningshuis van David kunnen omverhalen. Het ging ten onder aan zijn eigen zonde en aan niets anders. De Heere werd telkens opnieuw tot toorn geprikkeld. Toch was Hij verbazend geduldig. Lang nadat het afgescheiden Israël in ballingschap was gevoerd, bleef Juda nog staan. Aan Juda werden wonderen van barmhartigheid bewezen.

Gods geduld ging over alle grenzen heen, want de Heere had een heel grote achting voor David. De vorsten uit Davids huis waren blijkbaar vastbesloten zichzelf te vernietigen en niemand kon hen redden. De gerechtigheid wachtte lang. Maar uiteindelijk moest zij het zwaard trekken en toeslaan.

Toch bleef de Heere naar geest en wezen trouw aan het verbond, ook al liet de woordbreuk van mensen het naar de letter mislukken.

Jezus regeert immers en Hij houdt de troon voor eeuwig. Davids nageslacht is nog altijd koninklijk, want David was naar het vlees de stamvader van Hem Die "Koning der koningen, en Heere der heren" is.

Dit vers laat zien hoe nodig het is dat er in gezinnen godsvrucht is. Ouders moeten ervoor zorgen dat hun kinderen de vreze des Heeren leren kennen. Ze moeten de Heere Zelf smeken om hun Zijn waarheid te leren. Gods gunst is geen erfenis waar we recht op hebben. De Heere zet Zijn vriendschap met gezinnen voort van generatie op generatie. Hij laat de nakomelingen van Zijn knechten ongaarne los. Dat doet Hij nooit, behalve na zware en langdurige uitdaging. Als gelovigen leven we allemaal tot op zekere hoogte onder een verbond dat lijkt op dat van David. Sommigen van ons kunnen terugkijken op vier generaties vrome voorouders. Nu kijken we met blijdschap vooruit en zien onze kinderen en kleinkinderen in de waarheid wandelen. Toch weten we dat genade niet in het bloed zit. Daarom zijn we vervuld van heilige vrees dat in één van onze nakomelingen een boos hart van ongeloof kan zitten, dat van de levende God afvalt.

Vers 13

"Want de HEERE heeft Sion verkoren." Sion was niets bijzonders. Het was een Kanaänitische stad zoals de andere. Dat bleef zo, tot God haar koos, David haar veroverde, Salomo haar bouwde en de Heere er kwam wonen. Zo was ook de gemeente eerst niet meer dan een Jebusitische burcht. Toen koos de genade haar uit, veroverde haar, bouwde haar opnieuw op en kwam erin wonen. Jehova heeft Zijn volk gekozen. Daarom zijn zij Zijn volk. Hij heeft de gemeente gekozen en daardoor is zij geworden wat ze is. In het verbond horen David en Sion bij elkaar, net als Christus en Zijn volk. David staat achter Sion en Sion achter David. Wat Christus aangaat, raakt ook Zijn volk, en andersom.

“Hij heeft het begeerd tot Zijn woonplaats.” Zo is Davids vraag beantwoord. De Heere heeft gesproken. De plaats van de tempel ligt vast en de plek waar God Zich zal tonen, is bepaald. Wonen volgt op verkiezing en komt daaruit voort. Sion is uitgekozen om een woonplaats van God te zijn. God wil wonen bij het volk dat Hij voor Zichzelf heeft uitgekozen. Dat is vol genade en toch heel natuurlijk. Zijn liefde houdt het niet uit zonder hen op wie Hij haar gericht heeft. God wil blijven bij hen van wie Hij met een eeuwige liefde houdt. Het verbaast ons niet dat het zo is, want ook wij zoeken de nabijheid van wie we liefhebben.

Dat de Heere zulke armzalige schepselen als wij uitkiest, is al een wonder. Dat Hij ons ook nog begeert, is een tweede. Dat de Heilige Geest in gelovigen woont, is een wonder van genade, even groot als de menswording van Gods Zoon. God midden in Zijn gemeente. Daar verbaast de hemel zich over. Dat is het grote wonder van de eeuwigheid en de glorie van een liefde zonder grens.

Vers 14

“Dit is Mijn rust tot in eeuwigheid.” Wat een heerlijke woorden! Hier spreekt God Zelf. Denk eens aan rust voor God! Een sabbatsrust voor de Eeuwige! Een vaste woonplaats voor de Oneindige! Hij noemt Sion “Mijn rust”. Hier blijft Zijn liefde en hier toont ze zich met vreugde. “Hij zal zwijgen in Zijn liefde” (Engels: rusten). En dat voor altijd. Een andere rustplaats zoekt Hij niet en Zijn heiligen zijn Hem nooit te veel. In Christus is het hart van de Godheid vol tevredenheid. Om Hem is Hij tevreden met Zijn volk en dat blijft Hij tot in alle eeuwigheid.

Deze verheven woorden spreken van een keuze die duidelijk onderscheidt: déze en geen andere. Het is een zekere keuze: deze die Ik goed ken. Het is een keuze voor nú: deze die hier op dit moment is. God heeft Zijn verkiezing van oudsher gemaakt. Hij heeft haar niet veranderd en zal er nooit spijt van krijgen. Zijn gemeente is al van

oudsher de plaats waar Hij rust vindt, en dat blijft ze. Zoals Hij Zijn eed niet zal terugnemen, zo zal Hij ook van Zijn keuze nooit terugkomen. Och, mochten wij ingaan in Zijn rust! Mochten wij helemaal bij Zijn gemeente horen en door ons liefdevolle geloof vreugde geven aan Hem! Hij vindt behagen in wie Hem vrezen en in wie hopen op Zijn goedertierenheid.

"Hier zal Ik wonen, want Ik heb ze begeerd." Opnieuw staan we verbaasd: Hij Die alles vervult, zou in Sion wonen, in Zijn gemeente. God bezoekt Zijn uitverkorenen niet met tegenzin. Hij wil bij hen wonen. Hij begeert hen. Hij is er al, want Hij spreekt hier als Iemand Die Zelf op de plek staat. Niet alleen komt Hij af en toe naar Zijn gemeente. Hij zal er wonen als op Zijn vaste adres. Hij gaf niet om de pracht van Salomo's tempel. Maar Hij besloot dat smekelingen Hem zouden vinden bij het verzoendeksel. Van daaruit zou Hij stralen met de glans van Zijn genade onder het begunstigde volk.

Dit alles was echter maar een voorafbeelding van het geestelijke huis. Jezus is daarvan het fundament en de hoeksteen. Alle levende stenen worden daarop samen gebouwd tot een woning van God door de Geest. Wat is het zoet om te denken dat God in Zijn volk wil wonen en onder hen wil uitrusten! Als Hij het verlangt, zal Hij het ook zeker laten gebeuren. Wordt de wens van de rechtvaardigen vervuld? Dan zal de wens van de rechtvaardige God zeker worden vervuld. Dat is de blijdschap van onze ziel. We zullen immers zeker in God rusten en we willen zeker in Hem wonen. Daarmee verdwijnt ook onze angst voor de gemeente van God. Woont de Heere in haar? Dan wankelt zij niet. Begeert de Heere haar? Dan kan de duivel haar niet vernietigen.

Vers 15

"Ik zal haar kost rijkelijk zegenen." Dat kan niet anders. Is de Heere in ons midden? Dan kan zegen toch niet uitblijven? We leven van Zijn woord. Zijn milddadigheid kleedt ons en Zijn kracht wapent ons. Alles wat we nodig hebben, is in Hem. Hoe kan het dan anders dan geze-

gend zijn? Die kost wordt rijkelijk gezegend. Dan is ze ook rijkelijk en gezegend. De gemeente zal dagelijks haar deel ontvangen, koninklijk, voldoende, overstromend van vreugde. En Gods zegen maakt dat we het met geloof aannemen. We voeden ons ermee in ons eigen leven. We groeien erdoor in heiliging. Het geeft ons kracht om te werken, moed om geduldig te zijn en bouwt ons op tot volmaaktheid.

"Haar nooddruftigen zal Ik met brood verzadigen." De burgers van Sion zijn arm in zichzelf, arm van geest en vaak ook arm van beurs. Maar hun hart en ziel wonen in zo'n overvloed dat ze niet meer nodig hebben en niet meer verlangen. Verzadiging is de kroon van de ervaring. Zijn mensen krijgen genoeg op de plaats waar God Zelf rust. Ze worden verzadigd met wat de Heere Zelf "brood" noemt. Hij weet vast en zeker wat voor zielen echt brood is. Hij zal ons geen steen geven.

De armen van de Heere zullen "het nodige voedsel hebben". Dat is voedsel dat hun smaak raakt, hun honger stilt, hun verlangen vervult, hun lichaam opbouwt en hun groei voltooit. Het brood van de aarde is "de spijs, die vergaat". Maar de spijs van God blijft tot in het eeuwige leven. Zijn mensen zullen in de gemeente waar God woont geen honger lijden. Anders zou de Heere nooit rust kunnen nemen. Zes dagen nam Hij geen rust, totdat Hij de wereld had klaargemaakt waar de eerste mens kon wonen. Hij trok Zijn hand pas terug toen alles klaar was. Daarom mogen we er zeker van zijn dat de Heere rust omdat "het is volbracht". Uit Zijn goedheid heeft Hij voor de armen alles klaargezet. Waar God vindt wat Hij begeert, vinden Zijn mensen wat zij begeren. Is Hij verzadigd? Dan zijn zij het ook.

Nemen we de twee zinsdelen samen? Dan zien we dat alleen een overvloedige zegen in de gemeente de arme mensen van de Heere tevredenstelt. Tot die zegen komt, zijn ze naakt en ellendig. Alles wat Salomo zelf kon regelen, zou de heiligen van zijn tijd niet hebben tevredengesteld. Zij keken hoger. Ze verlangden naar de grenzeloze zegen van de Heere Zelf. Hun honger ging uit naar het brood dat uit de

hemel neerdaalde. Gezegend zij de Heere! In dit vers hadden zij twee "Ik zal"-beloften van God om op te rusten. Een betere steun voor hun geloof kon er niet zijn.

Vers 16

"En haar priesters zal Ik met heil bekleden." God belooft hier meer dan er is gebeden. Kijk maar: in het negende vers wordt gevraagd dat de priesters met gerechtigheid bekleed worden. Het antwoord is: Ik zal hen met heil bekleden. God doet gewoonlijk oneindig veel meer dan we vragen of zelfs maar bedenken. Gerechtigheid is slechts één kant van de zegen. Heil is de zegen in zijn geheel. Wat een gouden stof is dit! Wat een kleding, meer dan koninklijk, schitterender dan wat een koning draagt! Gewaden van heil! Wij kennen Hem Die ze heeft geweven en geverfd. Wij kennen Hem Die ze aan Zijn volk heeft geschonken. Mooiere gewaden bestaan er niet, voor priesters en predikers, voor vorsten en gewone mensen. Niets komt erbij in de buurt. Geef ze mij!

Niet elke priester krijgt zulke kleren. Alleen "haar priesters", wie werkelijk bij Sion horen door het geloof in Christus Jezus. Hij heeft hen tot priesters voor God gemaakt. Zij worden door de Heere Zelf gekleed. Niemand heeft zo'n kleermaker als Hij. De Schepper kleedt zelfs het gras van het veld zo dat het Salomo in al zijn heerlijkheid overtreft. Hoe zullen dan Zijn eigen kinderen gekleed gaan? Echt: Hij zal bewonderd worden in Zijn heiligen! De livrei van Zijn dienaren zal een wonder zijn voor de hemel.

"En haar gunstgenoten zullen zeer juichen." Hier krijgt een zilveren gebed opnieuw een gouden antwoord. De psalmist wilde dat de gunstgenoten "juichen". "Dat zullen ze", zegt de Heere, "en nog luid ook." Ze worden overstelpt door vreugde. Hun liederen en jubelkreten zullen zo uit het hart komen dat ze klinken als het geluid van vele wateren en als zware donderslagen. Dit zijn geen nagemaakte heiligen uit het bijgeloof. Het zijn "haar gunstgenoten", haar heiligen, hei-

ligen van de Allerhoogste, “geheiligden in Christus Jezus”. Zij worden zo rijk gezegend, zo verzadigd en zo gekleed dat ze niet anders kunnen dan juichen. Daarin laten ze hun verbazing zien, hun zegevreugde, hun dankbaarheid, hun jubel, hun geestdrift en hun blijdschap in de Heere.

In Sion zijn geen stomme heiligen. Als je God ziet rusten te midden van Zijn uitverkorenen, ga je zelfs als zwijgzaam mens juichen. De morgensterren zongen samen toen de aarde en de hemelen werden gemaakt. Hoeveel te meer zullen alle zonen van God dan juichen van vreugde als de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde klaar zijn! Dan daalt het Nieuwe Jeruzalem uit de hemel van God neer, toebereid als een bruid voor haar man. Ondertussen is Gods woning onder ons nu al een bron die nooit droogt, vol sprankelende vreugde voor alle heilige harten. Dat juichen is Sions heiligen toegezegd. God zegt dat ze zeer zullen juichen en reken maar dat ze het doen. Wie zal hun dit jubelen verbieden? De Heere heeft door Zijn Geest gezegd: “haar gunstgenoten zullen zeer juichen”. Wie durft hen dan het zwijgen op te leggen? De Bruidegom is bij hen. Zouden de bruiloftsgasten dan vasten? Nee, werkelijk niet! Wij verheugen ons, ja, wij zullen ons verheugen.

Vers 17

“Daar zal Ik David een hoorn doen uitspruiten.” In Sion zal Davids koningshuis macht en glans ontvouwen. In onze aantekeningen van andere schrijvers staat een beschrijving van hoe het gewei van herten groeit. Dat is het natuurlijke verschijnsel waaraan volgens ons het beeld in de tekst is ontleend, het hert met zijn groeiende hoorns. Een hert wordt edel en sterk doordat zijn gewei zich ontwikkelt. Zo zal het huis van David van kracht tot kracht vooruitgaan. De Heere zou dit doen: “daar zal Ik”. Het zou dus een zekere en stevige groei zijn. Laat God ons uitspruiten? Dan kan niemand ons nog doen verwelken. Verlieten Davids nakomelingen de Heere en de dienst in Zijn huis?

Dan gingen ze in alle opzichten achteruit. Alleen door de Heere en door Zijn dienst zou hun hoorn immers uitspruiten.

"Ik heb voor Mijn Gezalfde een lamp toegericht." De naam van David zou stralen en beroemd worden, net als het licht van een lamp. Hij zou blijven schijnen als de lamp in het heiligdom. Zo zou hij het volk tot troost zijn en de volken tot licht. God liet het licht van David niet uitgaan doordat zijn geslacht uitstierf. Zijn heilige besluiten stonden vast: het huis van Zijn knecht moest midden in Israël blijven bestaan. Wat een lamp is onze Heere Jezus voor ons! Hij is het licht dat de heidenen verlicht en tegelijk de glorie van Zijn volk Israël. Als de Gezalfde, de ware Christus, zal Hij zelfs het licht van de hemel zelf zijn. Och, hadden we maar genade om ons licht en onze troost alleen van Jezus Christus te ontvangen!

Vers 18

"Ik zal zijn vijanden met schaamte bekleden." Ze worden volledig verslagen, zonder dat er iets van hun trots overblijft. Ze gaan walgen van hun kwade plan. Ze worden veracht, omdat ze de Eeuwig Gezegende hebben gehaat. Hun schaamte kunnen ze niet verbergen. Ze bedekt hen helemaal. God hult hen er voor eeuwig in. Het zal hun gevangenispak zijn tot in alle eeuwigheid. "Maar op hem zal zijn kroon bloeien." Zijn lauwerkransen van overwinning blijven groen. Hij zal de kroon van eer winnen en dragen. En zijn geërfde diadeem krijgt steeds meer glans. Is het met Jezus niet nog altijd zo? Zijn koninkrijk kan niet mislukken en zal nooit vergaan. Zijn keizerlijke heerlijkheid kan niet verwelken. Hemzelf eren we graag. Aan Hemzelf komt de eer toe en op Hemzelf bloeit ze. Grijpen anderen soms naar Zijn kroon? Dan lopen hun verraderlijke pogingen op niets uit. Zelf regeert Hij met steeds grotere pracht.

> *"Kroon Hem, kroon Hem!*
> *Kronen horen thuis op het hoofd van de Overwinnaar."*

Gehele psalm

Lightfoot schrijft deze psalm toe aan David. Hij denkt dat David hem schreef bij de tweede verplaatsing van de ark, weg uit het huis van Obed-Edom: 1 Kron. 15:4, enzovoort. Maar in het tiende vers wordt Davids naam in de derde persoon genoemd, en ook de woorden daar zijn anders. Dat pleit er sterk tegen dat hij zelf de schrijver is. Anderen zeggen dat Salomo de psalm heeft geschreven. Dat zou rond de tijd zijn geweest dat de ark naar de Tempel werd gebracht die hij ervoor had gebouwd: 2 Kron. 5:2, enzovoort. Weer anderen denken dat Salomo hem dichtte voor de plechtige diensten bij de inwijding van de Tempel. — James Anderson, in zijn aantekening bij Calvijn op deze plaats.

Gehele psalm

De psalm bestaat uit vier strofen van tien regels. In elke strofe komt de naam David voor. Het eerste deel begint met Davids gelofte aan de Heere. Het derde begint met de belofte van de Heere aan David. — William Kay.

Gehele psalm

Je moet de parallellen zorgvuldig nagaan. Ps. 132:1-6 krijgt antwoord in Ps. 132:12, Ps. 132:7 in Ps. 132:13, Ps. 132:8 in Ps. 132:14, Ps. 132:9 in Ps. 132:15-16 en Ps. 132:10 in Ps. 132:17-18. Let je op deze parallellen? Dan komt de betekenis van de Schrift er vaak pas goed uit. — Joseph Angus, in “The Bible Handbook”, 1862.

Vers 1

“O HEERE! gedenk.” Het is een genadig voorrecht dat we Gods geheugensteuntjes mogen zijn. Het geloof mag Hem, met alle eerbied, eraan herinneren wat Hij in Zijn verbond en in Zijn kostbare beloften

heeft toegezegd. Bij Hem bestaat er echt geen vergeten, nooit. Het verleden ligt, net als de toekomst, als een opengeslagen bladzijde voor Zijn ogen. Maar als we dit doen, prenten we onszelf kostbare lessen in. — Henry Law.

Vers 1

"O HEERE! gedenk aan David, aan al zijn lijden." Salomo was een wijs man. Toch noemt hij geen enkele verdienste van zichzelf als reden. Zo bidt hij in feite: ik verdien het niet dat U dit voor mij doet, maar "Heere, gedenk aan David", met wie U het verbond sloot. Zo bad ook Mozes (Ex. 32:13): "Gedenk aan Abraham", de eerste bewaarder van het verbond. Gedenk aan "al zijn lijden". Dat zijn alle moeiten van zijn leven die zijn zalving meebracht. Of zijn zorg voor de ark en hoe onrustig het hem maakte dat de ark in tentdoeken stond (2 Sam. 7:2). Gedenk al zijn nederigheid en zwakheid, zoals sommigen het lezen. Gedenk heel die vrome en godvrezende gezindheid, waarmee hij de volgende gelofte aflegde. — Matthew Henry.

Vers 1

"Gedenk... aan al zijn lijden." Wat gelovigen lijden voor de zaak van de waarheid, verdient niets. Maar het is ook niet tevergeefs. God vergeet het niet. Matth. 5:11-12. — Christopher Starke, 1740.

Vers 1

"Lijden." Het Hebreeuwse woord voor "lijden" hoort bij het woord voor "verdrukking" in 1 Kron. 22:14: "Zie daar, ik heb in mijn verdrukking voor het huis des HEEREN bereid honderd duizend talenten gouds." — H. T. Armfeld.

Verzen 1-2

De Jood kon zich terecht op God beroepen om Zijn gemeente en volk barmhartig te zijn, om die herdersjongen die Hij tot koning had verheven. Hoeveel te meer mogen wij dan met recht onze zaak bepleiten

in de naam van Davids Zoon! In de profeten wordt Hij vier keer David genoemd. Wij beroepen ons ook op al Zijn moeite: alle smarten van Zijn geboorte en kindertijd, Zijn werk, Zijn lijden en Zijn dood. Dat droeg Hij omdat Hij Zich overgaf aan de wil van Zijn Vader. Zijn priesterschap was van eeuwigheid tevoren bepaald en werd met een eed bevestigd: "want genen zijn wel zonder eedzwering priesters geworden; maar Deze met eedzwering, door Dien, Die tot Hem gezegd heeft: De Heere heeft gezworen, en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek": Hebr. 7:20-21; Ps. 110:4. — Theodoretus en Cassiodorus, in Neale en Littledale.

Vers 2

"Den Machtige Jakobs gelofte gedaan heeft." De geschiedenis vertelt niet wanneer en waarom deze gelofte werd gedaan. Wel vertelt ze hoe die altijd in Davids gedachten leefde en op zijn hart lag. In het eerste vers vraagt David inderdaad aan God om zijn lijden te gedenken. Daarna noemt hij zijn gelofte. Je zou kunnen denken dat de gelofte uit zijn lijden voortkwam, en dat hij haar afhankelijk maakte van zijn verlossing... Het past veel beter bij Davids karakter om het lijden waar hij op doelt anders te zien. Het kwam doordat de Heere hem niet toestond zijn plan uit te voeren: een aards huis bouwen voor de God van de hemel. Want hij had veel bloed vergoten. Waarschijnlijk herinnerde Davids geweten hem te midden van al dat bloed ook aan het bloed van Uria, dat de maat vol maakte. Dan kon hij niet anders dan diep bedroefd zijn, ook al erkende hij dat het vonnis rechtvaardig was.

Maar al liet God hem zijn plan niet uitvoeren, toch moeten we voelen en toegeven dat het een edel besluit was dat David hier neemt. Het is in oosterse beeldspraak breed uitgemeten opgeschreven. Toch drukt het de heilige vastbeslotenheid van de psalmist uit. Hij wilde van elk beroep en elke bezigheid afzien, hoe goed die ook waren. Hij

wilde geen enkele dag voorbij laten gaan voordat hij op zijn minst de plaats van de toekomstige tempel had vastgesteld. — Barton Bouchier.

Vers 2

"Den Machtige Jakobs gelofte gedaan heeft." Wie bij elke gelegenheid klaarstaat om te beloven, zal bij elke gelegenheid zijn belofte breken. Een noodzakelijke regel is dat we "zo zuinig met geloften zijn als maar kan". Veel en vaak beloven brengt namelijk veel grote bezwaren mee. Het valt zeer op dat de Schrift maar weinig voorbeelden van geloften noemt. Er zijn juist heel veel voorbeelden van grote en wonderlijke voorzieningen van God. Het lijkt wel alsof de Schrift ons een paar voorbeelden geeft zodat we weten wat we moeten doen. Maar het zijn er weinig, zodat we weten dat we het niet vaak moeten doen.

Je leest dat Jakob honderdzevenenveertig jaar leefde (Gen. 47:28). Maar van een gelofte van hem lees je, geloof ik, maar één keer. Buitengewone noodsituaties komen niet vaak voor. Onze geloften mogen dan, zeg ik, ook niet vaker voorkomen.

Laat dit dus het eerste vereiste zijn van een goed doordachte gelofte. Leg ze niet vaker af dan gerechtvaardigd is door de dringende ernst van een kwaad dat weg moet of door de aantrekkelijke grootheid van een buitengewone zegen die we willen krijgen. Jefta's gelofte was in zoverre juist. Hij had een goede reden. Er moest een groot en dringend gevaar worden weggenomen en er was een prachtige zegen te winnen. Het gevaar was dat heel Israël tot slavernij zou vervallen. De zegen die hij zocht, was de zege op hun vijanden. Daarmee was zijn gelofte gerechtvaardigd. Dat zijn overhaaste daad haar later bedierf, doet daar niets aan af. Het was in Davids moeilijke tijden dat hij zwoer en een gelofte deed aan de Allerhoogste. Ook Jakob hield zich in met beloven tot zijn bijzondere situatie hem tot een gelofte aanzette en hem daar het recht toe gaf: Gen. 28:20. Laten we doen zoals

hij: wees zuinig met beloven totdat zo'n situatie ons daartoe brengt. — Henry Hurst (1629?-1690), in "The Morning Exercises."

Vers 2

"Den Machtige Jakobs gelofte gedaan heeft." De eerste heilige die zich verbond met een gelofte, waarvan wij lezen, was Jakob, die hier in de tekst genoemd wordt. Daarom heet hij de vader van de geloften. Sommigen denken dat David God hier om die reden "de Machtige Jakobs" noemt en niet met een andere naam: vanwege zijn gelofte. — Abraham Wright.

Vers 2

"Den Machtige Jakobs." De titel Sterke van Jakob, waarmee God hier wordt genoemd, heeft Jakob zelf als eerste gebruikt, in Gen. 49:24. Daarna werd hij algemener gebruikt, zoals blijkt uit Jes. 1:24; 49:26 en andere plaatsen. Hier toont de titel God als de Almachtigste, Die meineed het zwaarst kan straffen en met Wie niemand durft te twisten. Ook toont ze Hem als beschermer en krachtigste verdediger van Israël, zoals Jakob Hem had leren kennen, en ook al zijn nakomelingen, vooral David. David verheugde zich vaak in deze Machtige en Beschermer en roemde Hem. Zo'n Machtige van Jakob verdiende het zeker dat er een tempel voor Hem werd gebouwd. Hij was zo groot dat Hij geen meineed zou dulden. — Hermann Venema.

Vers 2

Waar de vertalers "de God van Jakob" hebben, staat in het Hebreeuws "de Machtige in Jakob". Die naam krijgen soms engelen. Soms wordt hij ook gebruikt voor andere wezens met veel kracht en kloekheid, zoals een leeuw, een os en dergelijke dieren. Maar hier is het een bijzonder woord van geloof. Het zegt dat God de kracht en sterkte van Zijn volk is. Alleen het geloof zegt dit van God. Verstand en vlees hebben meer vertrouwen in rijkdom en andere wereldse hulpmiddelen,

omdat een mens die ziet en kent. Al die vleselijke steunen zijn echte afgoden. Ze bedriegen mensen en trekken hen mee naar het verderf.

Maar dit is de sterkte en kracht van het volk: God aan hun zijde te hebben... Zo zegt de Schrift ergens anders: "Dezen vermelden van wagens, en die van paarden; maar wij zullen vermelden van den Naam des HEEREN, onzes Gods." Zo zegt ook Paulus: "Wordt krachtig in den Heere, en in de sterkte Zijner macht." Want die kracht is eeuwig en bedriegt niet. Alle andere krachten zijn niet alleen bedrieglijk, maar ook vergankelijk. Ze duren maar een ogenblik, daarna zijn ze voorbij. — Maarten Luther.

Vers 3

"Zo ik in de tent mijns huizes inga", enzovoort. Sommigen willen de ongerijmdheid vermijden dat David zo'n overhaaste en onverantwoorde gelofte zou hebben gedaan als het lijkt. Hij zou dan, tot zijn wens vervuld was in wat daarna wordt uitgesproken, buiten blijven slapen, nooit zijn deuren binnengaan en nooit rusten, dag of nacht. Daarom zeggen sommigen dat David dit zei met zijn plan voor ogen om de burcht Sion op de Jebusieten te veroveren (2 Sam. 5:6). Hij wist door openbaring dat God daar de ark wilde laten wonen. Hij dacht waarschijnlijk dat dit al binnen korte tijd zou gebeuren.

Weer anderen zeggen dat hij het alleen bedoelde van het statige huis van cederhout dat hij kort tevoren in Jeruzalem voor zichzelf had laten bouwen (2 Sam. 7:1-2). Dat huis zou hij dus niet binnengaan. Ook zou hij niet naar zijn bed opklimmen. En volgens Ps. 132:4 zou hij zijn ogen geen slaap en zijn oogleden geen sluimering geven, dat wil zeggen niet in dat huis. Maar geen van beide uitleggingen bevredigt mij. Ik beschouw deze woorden liever als overdreven uitdrukkingen van de voortdurende en enorme zorg die hem bezighield. Hij wilde zo graag een vaste plek vinden waar de ark kon rusten.

Het lijkt op Spr. 6:4-5: "Laat uw ogen geen slaap toe, noch uw oogleden sluimering. Red u, als een ree uit de hand des jagers, en als een

vogel uit de hand des vogelvangers", enzovoort. Het komt er in feite op neer dat hij zei: ik zal deze zorg nooit meer opzijleggen om aan iets anders te denken, wat het ook is. Nooit zal ik met een rustig hart in mijn eigen huis blijven en nooit zal ik rustig in mijn bed liggen, totdat enzovoort. — Arthur Jackson, 1593-1666.

Vers 3

"Zo ik in de tent mijns huizes inga", enzovoort. David had zichzelf een paleis gebouwd (1 Kron. 15:1). Uit het verband blijkt dat hij het niet liet zegenen (1 Kron. 16:43). Dus woonde hij er ook niet in, want dat mocht niet voordat het gezegend was. Eerst moest hij een plaats voor de ark gereedmaken en de ark daarheen brengen. — Henry Hammond.

Vers 3

"Zo ik … inga", enzovoort. Onze vertaling van dit vers wordt verdedigd door Aben Ezra. Hij merkt op dat het woord "im" hier niet op de gewone manier als "indien" moet worden vertaald, dus "indien ik zal ingaan". Het leidt hier een gelofte in: "ik zal niet ingaan." Deze zegswijze gaat in de Engelse vertaling van Hebr. 4:5 min of meer verloren: "En in deze plaats wederom: Indien zij in Mijn rust zullen ingaan!" (Engels: 'If they shall enter into my rest'). Dat is des te merkwaardiger omdat de zegswijze uit onze psalm in het hoofdstuk daarvóór precies is weergegeven, in Hebr. 3:11: "Zo heb Ik dan gezworen in Mijn toorn; Indien zij in Mijn rust zullen ingaan!" (Engels: 'They shall not enter into my rest'). — H. T. Armfield.

Vers 3

"Ik zal niet ingaan in de tent die mijn huis is." Wat betekent deze bijzondere uitdrukking? Is het "een voorbeeld van hoe herinneringen aan het oude tentleven van de aartsvaders zich vastzetten in de taal van het volk", zoals Perowne denkt? Of kiest David die woorden met

opzet? Dan wil hij zeggen dat zelfs zijn paleis maar een tent is naast het Huis dat hij voor God gaat bouwen. — Samuel Cox.

Vers 3

"Zo ik op de koets van mijn bed klimme." Uit wat de psalmist zegt, kun je opmaken dat een hoog bed niet alleen een onmisbare luxe was, maar ook een teken van hoge stand. Dat idee was heel gewoon in de tijd dat de kunsten op het vasteland herleefden. Toen stond het praalbed, vaak twee meter hoog, altijd op een verhoging in een alkoof. Rijke gordijnen scheidden het van de zaal af. In het Oosten bestaat dezelfde gewoonte nog steeds. Een vers in de Koran noemt het een van de genoegens van de gelovigen in het paradijs dat "zij zullen rusten op verhoogde bedden" (hfdst. 56, "De Onvermijdelijke").

Praalbedden werden vaak van de kostbaarste en mooiste materialen gemaakt. De profeet Amos spreekt van ivoren bedden (Am. 6:4). Nero had een gouden bed. Dat van de Mogol Aurangzeb was bezet met juwelen. En in de privé-uitgaven van onze eigen liederlijke Karel II lezen we zelfs van een "zilveren bedstede voor mevrouw Gwynn." Tot op de dag van vandaag zijn de praalbedden in het vicekoninklijk paleis in Caïro van datzelfde metaal gemaakt. Elk bed zou meer dan 3.000 pond sterling hebben gekost. — Uit "The Biblical Museum," 1879.

Verzen 3-5

"Zo ik in de tent mijns huizes inga", enzovoort. Dit waren allemaal voorbeelden en beelden van Christus, de ware David. Hij verlangde ernaar een levende tempel en een eeuwige tabernakel voor God te bouwen. Daarom bracht Hij hele nachten door in gebed. Werkelijk: Hij ging Zijn huis niet binnen en klom niet op Zijn bed. Zijn oogleden kregen geen sluimering en Zijn slapen geen rust. Zo wilde Hij haar "Zichzelven heerlijk ... voorstellen, een Gemeente, die geen vlek of rimpel heeft, of iets dergelijks". Die was niet gebouwd "door vergankelijke dingen, zilver of goud", maar met Zijn eigen kostbare zweet en

nog kostbaarder bloed. Daarmee bouwde Hij de stad in de hemel die de heilige Johannes in de Openbaring zag. Die was "met allerlei kostelijk gesteente versierd". Hieruit begrijpen we allemaal hoeveel zorg, kosten en arbeid wij nodig hebben om in ons hart een passende tempel voor God te bouwen. — Robertus Bellarminus (1542-1621), in "A Commentary on the Book of Psalms."

Verzen 3-5

Deze bewonderenswaardige ijver van de vrome koning veroordeelt de onverschilligheid van mensen die de heilige plaatsen die onder hun zorg vallen in schandelijke verwaarlozing laten. Intussen steken ze al hun zorg juist in het bouwen van weelderige huizen voor zichzelf. — Pasquier Quesnel (1634-1719), in "Les Pseaumes, avec des Reflexions," 1700.

Vers 5

"Woningen voor den Machtige Jakobs!" Jakob "beloofde een gelofte" toen hij zei: "deze steen … zal een huis Gods wezen" (Gen. 28:20-22). David hield zo de herinnering aan dat feit levend. Ook hij deed immers een gelofte, met een soortgelijk doel voor ogen. — H. T. Armfield.

Vers 6

"Ziet, wij hebben van haar gehoord in Efratha." Meestal wordt dit opgevat als Bethlehem, omdat die plaats zo heette. Maar de ark is, voor zover wij weten, nooit in Bethlehem geweest; daar lezen we tenminste niets over. Er was een streek met deze naam of een naam die er sterk op leek.

Daar woonde Elkana, de vader van Samuël, en daar kwam Jerobeam vandaan. Beiden worden Efratieten genoemd (1 Sam. 1:1; 1 Kon. 11:26). Die streek lag in de stam Efraïm. Waarschijnlijk is dat de plaats waar de psalmdichter aan denkt. Nu stond de ark vele jaren in Silo, dat in Efraïm ligt. Daarna werd ze meegenomen om aanwezig te zijn

bij de slag tegen de Filistijnen. In die slag werden Hofni en Pinehas, de zonen van Eli, gedood en kwamen dertigduizend Israëlieten om. Ook viel de ark in handen van de Filistijnen.

Eli kreeg het afschuwelijke bericht van deze ramp te horen. Hij was er meteen dood van. Dit lijkt de gebeurtenis te zijn waar de woorden naar verwijzen: "Wij hebben van haar gehoord in Efratha." Het was een pijnlijk bericht dat niet snel vergeten werd en diep bleef zitten.

"Wij hebben haar gevonden in de velden van Jaar." Een tijd lang was de ark in het land van de Filistijnen geweest. Toen stuurden zij haar weg en ze kwam in Beth-Semes, in de stam Juda (1 Sam. 6:12). Vlak bij die plaats lag ook Kirjath-Jearim, dat is de stad van Jaar. Daarheen werd de ark overgebracht, want de inwoners van Beth-Semes durfden haar niet te houden. Vele duizenden van hen waren omgekomen. Ze hadden de ark ontheiligd door erin te kijken. Die slachting vond plaats vlak in de buurt, misschien zelfs in de velden van Jaar zelf.

Met het oog daarop zegt de psalmist: "Wij hebben haar gevonden in de velden van Jaar." Hij heeft nu even gewezen op deze twee droevige en gedenkwaardige gebeurtenissen. Dan gaat hij door met zijn eigenlijke doel: het volk aansporen om de ark en de tempel de verschuldigde eer te geven. Daarom zet hij hun huidige blijdschap en voorspoed tegenover de treurige gebeurtenissen waar hij op wees. — William Walford, in "The Book of Psalms. A New Translation, with Notes." 1837.

Vers 6

"Wij hebben van haar gehoord", enzovoort. Misschien gaat het om de ark waarvan David en anderen hadden gehoord dat ze vroeger in Silo stond (Joz. 18:1). Dat noemt de psalm dan Efratha, denken sommigen. Zo worden de Efraïmieten Efratieten genoemd (Richt. 12:5). Ook Elkana uit Ramathaïm-Zofim in het gebergte Efraïm heet een Efratiet (1 Sam. 1:1). Maar die stam koos de Heere niet. Hij koos de stam Juda tot

Zijn woning. Hij verwierp de tabernakel van Silo en haalde haar daar weg (Ps. 78:60,67-68). “Wij hebben haar gevonden in de velden van Jaar”, in Kirjath-Jearim. Dat betekent “stad van de wouden”, omdat het tussen de bossen lag en ervan omringd was. Twintig jaar lang bleef de ark daar en daar trof David haar aan. Hij nam haar mee naar het huis van Obed-Edom en later naar Sion.

Ook Christus is gevonden “in de velden van het woud”. Dat is: in een lage, eenvoudige, verachte toestand, zoals die uitdrukking aanduidt in Ezech. 16:5. Herders vonden Hem liggend in een kribbe, want in de herberg was geen plaats voor Hem (Luk. 2:7,16). Engelen vonden Hem in de woestijn, te midden van de wilde dieren (Mark. 1:13). Hij had zelfs niet het gemak van de vossen en de vogels van de hemel, die wel een hol of een nest hebben. Er was geen huis en geen plek waar Hij Zijn hoofd kon neerleggen: Matth. 8:20. Ook is Hij te vinden in het veld van de Schriften. Daar ligt deze rijke schat en de parel van grote waarde verborgen: Matth. 13:44. — John Gill.

Vers 6

“Van haar gehoord in Efratha.” Er is maar één verklaring die zowel bij het gebruik als bij de samenhang past. Die maakt van Efratha de oude naam van Bethlehem (Gen. 48:7). Hier wordt het genoemd als de plek waar David opgroeide en waar hij over de ark hoorde vertellen. Hij zag haar zelf pas veel later. Toen vond hij haar “in de velden van Jaar”, in de buurt van Kirjath-Jearim. Die naam betekent Woudstad of Stad van de Wouden. Vergelijk 1 Sam. 7:1 met 2 Sam. 6:3-4. — Joseph Addison Alexander.

Vers 6

“Wij hebben van haar gehoord”, enzovoort. Op de berg Sion, in de “Stad van David”, was een prachtige tabernakel of tent voor de ark opgezet. Daarna werd een grote landelijke vergadering bijeengeroepen. Alle stammen werden uitgenodigd om bij te wonen hoe de ark naar dit nieuwe heiligdom zou worden overgebracht. De opwinding

trok door heel Israël. “Wij hoorden mensen het zeggen in Efratha-Bethlehem, in het zuiden van het land, en wij vonden dat zij het herhaalden in het bosrijke Libanon”, zingt de schrijver van de 132e psalm in de vertaling van Ewald. “Laten wij in Zijn tabernakel ingaan, laten wij ons nederbuigen voor Zijn voetbank.” Al de woorden van de oproep konden de diepste gevoelens van het volk wekken.

Ze moesten immers samenkomen in Baäla van Juda, een andere naam voor Kirjath-Jearim. Van daar zouden ze “de ark Gods” naar de bergstad brengen, “bij dewelke de Naam wordt aangeroepen, de Naam van den HEERE der heirscharen, Die daarop woont tussen de cherubim”: 2 Sam. 6:2. Men had haar “in de dagen van Saul niet gezocht”. Maar zodra de ark terug was, had het volk hun grote beschermbeeld weer in hun midden. Dan konden ze “verschijnen voor God in Sion” en onderwezen en geleerd worden in de weg die ze moesten gaan. — Cunningham Geikie, in “Hours with the Bible.” 1881.

Vers 6

“Efratha.” De psalmist zegt dat David zelf, toen hij als jongeling in Bethlehem-Efratha woonde, al hoorde dat de ark in Kirjath-Jearim verbleef. Toen al droomde de jonge David vurig van de dag dat hij de ark zou mogen overbrengen naar een vaste woning. Zo’n woning wilde hij vinden (Ps. 132:5). — Christopher Wordsworth.

Vers 6

“Wij hebben haar gevonden.” De Kerk kan nooit lang verborgen blijven, wat er ook gebeurt. Na een korte zonsverduistering schijnt de zon weer. — Henry Law.

Vers 6

We vinden God niet altijd daar waar we Hem het eerst zoeken. “Wij hebben van haar gehoord in Efratha; wij hebben haar gevonden in de velden van Jaar.” Bij het zoeken naar God in Christus mogen we ons niet laten leiden door wat we horen zeggen. We moeten zelf zoeken

totdat we vinden. God in Christus is niet in elk gebedshuis te vinden. Hebben we Hem gezocht in schitterende tempels? Dan kunnen we Hem toch vinden "in de velden van Jaar". "... zo iemand tot ulieden zal zeggen: Ziet, hier is de Christus, of daar, gelooft het niet", op zijn eigen getuigenis. Zoek Hem zelf, met eigen ogen en eigen hart. — George Rogers, 1883.

Vers 7

"Wij zullen ingaan ... wij zullen ons nederbuigen." Let op hoe ze het eens zijn en samen instemmen. Dat zie je aan het woordje "wij": "Wij zullen ingaan." In "wij" zit een hele natie, een heel volk, de hele wereld, en het maakt hen tot één. "Wij" vormt een gemeenschap en "wij" vormt een gemeente. Samen gaan we omhoog naar het huis van de Heere en samen hopen we de hemel binnen te gaan. Let ook op hun gretigheid en blijdschap onderweg. Doordat ze zo lang weg waren geweest, werd het doel nog heerlijker. Wat we liefhebben en missen, hebben we immers nog liever en willen we nog vuriger bereiken.

Hizkia was "krank tot stervens toe" geweest en kreeg een langer leven. Toen vroeg hij: "Welk zal het teken zijn" (niet dat ik leven zal, maar) "dat ik ten huize des HEEREN zal opgaan?" Jes. 38:1-22. De liefde vliegt, blij om haar doel tegemoet te gaan. Ja, al van verre grijpt ze haar doel. Ze is ermee één terwijl ze nog onderweg is... "Wij zullen ingaan." We verlangen er te zijn. We zullen sneller lopen. Geen enkele moeilijkheid op de weg houdt ons tegen. — Samengevat uit Anthony Farindon.

Vers 7 (eerste zinsdeel.)

Er staat "woningen" in het meervoud. Dat kan komen doordat de Tempel een binnenste heiligdom had, een middelste ruimte en dan het voorhof. Of de psalmist zulke fijne onderscheidingen voor ogen had, valt te betwijfelen. Het is belangrijker te letten op wat erop volgt. Daar noemt de psalmist de Ark van het Verbond Gods voetbank. Hij wil daarmee zeggen dat het heiligdom nooit de onmetelijk-

heid van Gods wezen kan bevatten. Mensen waren er namelijk vaak toe geneigd zich dat dwaas in te beelden. De Tempel was maar een uiterlijk gebouw, hoe majestueus ook, en dus niet meer dan Zijn voetbank. Zijn volk werd daarom opgeroepen naar de hemelen op te kijken en met eerbied God Zelf te overdenken. — Johannes Calvijn.

Vers 7

De "voetbank" van de Heere die hier genoemd wordt, was ofwel de Ark van de Getuigenis zelf, ofwel in elk geval de plaats waar ze stond. Die plaats heet Debir of het Allerheiligste. De Joden aanbaden in hun tempel in die richting. De allereerstvolgende woorden zeggen zoveel: "Sta op, HEERE! tot Uw rust, Gij en de ark Uwer sterkte!" Het blijkt ook duidelijk uit 1 Kron. 28:2. Daar zegt David over zijn plan om God een huis te bouwen: "Ik had in mijn hart een huis der rust voor de ark des verbonds des HEEREN te bouwen, en voor de voetbank der voeten onzes Gods." Het voegwoord "en" verklaart daar en betekent hetzelfde als "dat is".

Overeenkomstig deze uitdrukking beklaagt ook de profeet Jeremia in het begin van het tweede hoofdstuk van zijn Klaagliederen dat de Heere "de heerlijkheid van Israel van den hemel op de aarde nedergeworpen" had (dat is Zijn heerlijke Tempel), "en … aan de voetbank Zijner voeten niet gedacht" had (dat is de Ark van het Verbond) "in den dag Zijns toorns". Zo ook Jes. 60:7; 64:11; Ps. 96:6.

Dat dit de ware betekenis is van de uitdrukking "de Heere aanbidden naar Zijn voetbank toe", zien we niet alleen aan de erkende gewoonte van die tijd. Het wordt ook duidelijk bevestigd door een parallelle uitdrukking voor deze houding van aanbidding (Ps. 28:2): "Hoor de stem mijner smekingen, als ik tot U roep, als ik mijn handen ophef naar de aanspraakplaats Uwer heiligheid" (el-debir kodsjeka). Daarmee wordt bedoeld: naar de Allerheiligste plaats, waar de ark stond en vanwaar God Zijn antwoorden gaf. Het woord Debir wordt

in onze tekst met “aanspraakplaats” vertaald, in het Engels met “orakel”, dat is een plaats waar God spreekt.

Dat het de Sanctum Sanctorum was, de Allerheiligste plaats, is duidelijk uit het zesde en achtste hoofdstuk van het eerste boek Koningen. In het eerste lezen we (1 Kon. 6:19): “En de aanspraakplaats bereidde hij inwaarts in het huis, om de ark des verbonds des HEEREN daar te zetten.” In het tweede (1 Kon. 8:6) lezen we: “Alzo brachten de priesteren de ark des verbonds des HEEREN tot haar plaats, tot de aanspraakplaats van het huis, tot het heilige der heiligen, tot onder de vleugelen der cherubim.” Daarom hebben de makers van de vertaling in onze Liturgie deze plaats uit de psalm zo weergegeven: “Wanneer ik mijn handen ophef naar het genadestoel van Uw heilige tempel”. Zij letten dus op wat de woorden betekenen en niet op de letterlijke vorm ervan.

Een van twee dingen moet dus de scabellum pedum zijn, Gods “voetbank”. Of het is de ark of het genadestoel zelf, of het adytum Templi, de Allerheiligste plaats waar de ark stond. Het is niet de hele Tempel, al zou die zo kunnen heten. Het is iets uit de Tempel of een deel ervan. Dat blijkt uit de eerste woorden van mijn tekst: “Wij zullen in Zijn woningen ingaan”.

Is het de ark? Het deksel daarvan noemen we het genadestoel. Dan lijkt ze zo te heten omdat God op de cherubs troont, waaronder de ark als het ware Zijn voetbank was. Daarom wordt ze soms zo beschreven: “de ark des verbonds des HEEREN der heirscharen, die tussen de cherubim woont”: 1 Sam. 4:4. Zien we de ark met haar deksel (het genadestoel) als Gods troon? Dan mag de plaats ervan, de Debir, heel goed Zijn “voetbank” heten. Of, als laatste: de hemel is Gods troon, en dat is hij ook. Dan is elke plaats of elk gedenkteken van Zijn aanwezigheid hier op aarde, naar waarheid gewaardeerd, niet meer dan Zijn “voetbank.” — Joseph Mede, 1586-1638.

Vers 8

In deze drie verzen zien we dat degenen die de ark hebben gevonden haar naar haar vaste plaats brengen. Ze gebruiken daarbij een uitspraak die veel lijkt op wat Mozes vroeger zei. Hij zei: “Sta op, HEERE!”, en ook: “Kom weder, HEERE! tot de tien duizenden der duizenden van Israel!” De ark was lang onderweg geweest. In Kanaän was er geen geschikte plaats voor gevonden. Maar nu hebben godvruchtige mannen een tempel klaargemaakt. Ze zingen: “Sta op, HEERE! tot Uw rust, Gij en de ark Uwer sterkte!” Ze hoopten dat het teken van het verbond nu een blijvende woonplaats had gevonden, een rustplaats. Ze vertrouwden erop dat Jehova nu voor altijd bij haar zou blijven wonen.

Het zou niets uithalen dat de ark een vaste plek kreeg als de Heere niet bij haar bleef. Dan zou Hij ook niet blijvend uit het midden van de cherubs oplichten. Gaat de Heere niet bij ons rusten? Dan is er voor ons nooit rust. Blijft de ark van Zijn sterkte niet bij ons? Dan zijn we zelf zonder kracht.

De ark van het verbond draagt hier een naam die ze verdient. Toen ze gevangen zat, sloeg ze de mensen die haar gevangen hielden en verbrijzelde ze hun goden. Toen ze terugkwam, waakte ze over haar eigen eer door de dood van mensen die haar oneerbiedig durfden te behandelen. Zo was Gods macht verbonden aan de heilige kist, die we de ark noemen. Daarom bad Salomo er met diepe eerbied over. Hij smeekte de levende God de tempel te wijden door Zijn aanwezigheid.

Wat wij in onze samenkomsten zoeken, is de Heere en Zijn verbond. Beter nog: de Jehova van het verbond. Zijn aanwezigheid verlangen wij in onze samenkomsten en die aanwezigheid is de kracht van Zijn volk. Och, mocht de Heere in álle gemeenten blijven en Zijn macht in Sion laten zien.

Vers 8

"Sta op, HEERE! tot Uw rust, Gij en de ark Uwer sterkte!" Al in de woestijn riep Mozes de woorden uit het eerste deel van dit vers uit, telkens als het kamp opbrak. Dan zei hij steeds opnieuw: "Sta op, HEERE!" — William Swan Plumer.

Vers 8

"Gij en de ark Uwer sterkte." "Want en Hij, Die heiligt, en zij, die geheiligd worden, zijn allen uit één" (Hebr. 2:11). Onze grote Hogepriester Christus is nu naar de heilige rustplaats opgegaan. Van Hem wordt gezegd: "Sta op", want Hij is opgestaan uit de doden en opgevaren ten hemel. En tot Zijn "ark", de gemeente, wordt gezegd: "Sta op", want omdat Hij leeft, zullen allen in Hem ook leven. — Edward Simms, in "A Spiritual Commentary on the Book of Psalms," 1882.

Vers 8

"De ark Uwer sterkte." Over de ark is in de geschiedenis veel te lezen, en dat leest ook voor ons nu nog zeer boeiend. Waar ze was, gebeurden vaak wonderen. Bij de doortocht door de Jordaan raakten de voeten van de priesters die dit heilige vat droegen de rand van de rivier. Toen rezen de wateren onmiddellijk op als een hoop, en het volk van God trok op het droge over, "totdat al het volk geëindigd had door de Jordaan te trekken": Joz. 3:14-17. Tijdens het beleg van Jericho ging de ark vooraan in de optocht die de stammen elke dag maakten rond de stad die tot de ondergang gedoemd was...

Maar de Filistijnen veroverden haar. Hofni en Pinehas, de goddeloze zonen van Eli, die voor haar moesten zorgen, werden gedood. Zo "gaf Hij Zijn sterkte in de gevangenis, en Zijn heerlijkheid in de hand des wederpartijders": Ps. 78:61. — Frank H. White, in "Christ in the Tabernacle," 1877.

Vers 9

"Dat Uw priesters bekleed worden met gerechtigheid." Geen kleed straalt zo mooi als een heilig karakter; dat is het mooiste gewaad. Onze grote Hogepriester draagt dit heerlijke gewaad altijd en eeuwig. Zo wil Hij ook al Zijn volk op dezelfde manier versierd zien. Pas als hun leven door goedheid wordt gesierd, zijn priesters geschikt om voor de Heere te staan en het volk van dienst te zijn.

Ze moeten altijd bedenken dat ze priesters van God zijn. Daarom moeten ze het uniform van hun Heere dragen: heiligheid. Gerechtigheid hébben is niet genoeg, ze moeten er helemaal in gehuld zijn. Dan valt aan alles van hen gerechtigheid op. Wie naar Gods knechten kijkt, moet vóór alles heiligheid zien, ook al ziet hij verder niets. Deze gerechtigheid van de dienaren van de tempel wordt gevraagd in verband met de aanwezigheid van de Heere. Dat leert ons dat heiligheid alleen te vinden is bij mensen die gemeenschap met God hebben, en nergens anders. Ze komt alleen tot hen doordat Hij hun geest bezoekt.

God woont onder een heilig volk. Andersom wordt een volk heilig waar God is. "En dat Uw gunstgenoten juichen." Heiligheid en geluk horen bij elkaar. Waar het ene is, mag het andere nooit ver weg zijn. Heilige mensen mogen zich hartelijk en uitbundig verheugen, en dat ook laten horen. Ze mogen er zelfs hardop om juichen. Ze zijn heiligen, Uw heiligen, en U bent gekomen om bij hen te wonen, o Heere. Daarom hebt U het hun tot plicht gemaakt zich te verheugen en anderen hun blijdschap te laten weten. Je kunt de zin lezen als een toestemming, maar hij is net zo goed een opdracht.

Heiligen krijgen het gebod zich te verblijden in de Heere. Gelukkig het geloof dat het tot een plicht maakt blij te zijn! Is gerechtigheid de kleding? Dan mag vreugde gerust het werk zijn.

Vers 9 (eerste zinsdeel)

Het belangrijkste kenmerk en herkenningsteken van de dienaar van de Heere is de ware leer van de rechtvaardiging en de gehoorzaamheid van het geloof in een heilige levenswandel: "Dat Uw priesters bekleed worden met gerechtigheid." — David Dickson.

Vers 9

"Dat Uw priesters bekleed worden met gerechtigheid."

> *"Heiligheid op het hoofd,*
> *licht en volmaaktheden op de borst,*
> *beneden welluidende bellen, die de doden opwekken*
> *om hen te leiden tot leven en rust."*

"Zo zijn ware Aärons gekleed", enzovoort.

— *George Herbert*, 1593-1633.

Vers 9

"Gunstgenoten." De namen die Gods profeten aan Zijn volk geven, zijn heiligen, genadigen en barmhartigen. Dan moeten Zijn belijdende mensen er zeker voor zorgen dat ze niet wreed, niet hard en niet onheilig zijn. — William Swan Plumer.

Verzen 9, 16

Let op het gebed in Ps. 132:9 en het antwoord in Ps. 132:16. In het gebed wordt voor de priesters gerechtigheid gevraagd. Het antwoord is: "En haar priesters zal Ik met heil bekleden". Dat is: met wat Gods genadige karakter laat zien. Wie zich bekommert om Gods belang, merkt dat zijn eigen belang daarbij helemaal niet wordt vergeten, maar volledig wordt behartigd. De aanbidder heeft Gods eigen toezegging (Ps. 132:11-12) voor Hem uitgespreid. Daarna hoort hij de Heere Zelf antwoorden, alsof Hij zegt: "Ik zal alles doen wat gevraagd is." — A. A. Bonar.

Vers 10

"Weer het aangezicht Uws Gezalfden niet af, om Davids, Uws knechts wil." Koning Salomo lag te bidden. Hier bidden de mensen voor hem dat Gods aangezicht niet van hem wordt afgewend, dat hij dus gehoord en niet afgewezen wordt. Het is vreselijk als wij ons gezicht van God moeten afwenden of als Hij Zijn aangezicht van ons afwendt. Zijn we door de Geest gezalfd? Dan kijkt de Heere ons vriendelijk aan. Dat geldt het meest voor Hem Die ons vertegenwoordigt en voor ons de Christus is: de ware Gezalfde van de Heere.

Jezus is zowel onze David als Gods Gezalfde. In Hem vinden we volop wat David maar ten dele ontving. Allen die in Hem gezalfd zijn, worden om Zijnentwil aangenomen. God zegende Salomo en de koningen na hem om David. Zo zal Hij ons zegenen om Jezus. Wat een neerbuigende goedheid van de Zoon van de Allerhoogste! Hij nam de gestalte van een dienstknecht aan, werd voor ons gezalfd en ging binnen voor het verzoendeksel om voor ons te pleiten. In de psalm staat de ark centraal, en dat doet ons denken aan de gezalfde priester die achter het voorhangsel binnenging.

Alles hing ervan af of hij werd aangenomen. Terecht bidden de mensen daarom: "Weer het aangezicht Uws Gezalfden niet af." Samengevat bevatten deze drie verzen een gebed voor de tempel, de ark, de priesters, de Levieten, het volk en de koning. In elke bede zit een volheid aan betekenis die het waard is om er goed over na te denken. We kunnen niet te gedetailleerd pleiten. De meeste gebeden hebben het gebrek dat ze te vaag zijn. In Gods huis en bij Zijn dienst heeft alles zegen nodig. Ieder die daarbij hoort, heeft die voortdurend nodig.

David deed een gelofte en bad toen hij de ark een huis wilde geven. Zo gaat het gebed nu verder bij de inwijding van de tempel, nu de Heere hem met Zijn heerlijkheid gaat vervullen. We zijn nooit uitgebeden zolang we niet uitgeleerd zijn in wat we nodig hebben.

Vers 10

"Om Davids, Uws knechts wil." Salomo pleitte dat Gods zegen om "Davids, Uws knechts wil" op hem als koning zou rusten. God erkende dat beroep als terecht: Jes. 37:35. Hiermee wordt niet bedoeld dat overleden heiligen kunnen bemiddelen. Het is immers geen gebed tot David, maar een pleidooi bij God omwille van David.

Het steunt ook niet de gedachte dat David meer deed dan nodig was en daarmee overtollige verdiensten heeft. Het houdt alleen in dat God bijzonder veel behagen in David had. Daarom wilde Hij Davids naam eren in de volgende generaties. Is dat behagen zelf pure genade? Dan moet ook de uiting ervan, hoe dan ook, genade zijn. Het ondersteunt zelfs niet de gedachte dat iemand Gods bekerende en zaligmakende genade mag verwachten omdat God behagen had in zijn ouders of voorouders. Een pleidooi van deze soort wordt in de Schrift strikt beperkt tot twee gevallen: Abraham en David.

Met beiden werd een bijzonder verbond gesloten, waarin hun nakomelingen waren inbegrepen. Dat verbond gaf precies het recht om dit pleidooi te voeren. Dat gold voor wie door de belofte een bijzonder aandeel hadden, en voor niemand anders, en alleen voor de doeleinden van dat verbond. Maar het wees vooruit naar het grote christelijke pleidooi: "Om Christus Jezus' wil". Zo wees ook Gods keuze van afzonderlijke mensen in de oude tijd vooruit naar "de Mens Christus Jezus". Hij maakte hen tot middelpunten van openbaring en godsdienst, maar Christus is het middelpunt en de grondslag van de godsdienst voor alle tijden.

Daarom zijn in het pleidooi "Om Christus' wil" de oude pleidooien afgeschaft, zoals ook de Joodse eredienst is afgeschaft. Christus gebiedt ons Zijn Naam te gebruiken: Joh. 16:23-24, enzovoort. Wie de valse ideeën gelooft die ik zojuist noemde, of voor Gods genadige gunst op een andere naam vertrouwt, onteert de naam van Christus. "Om Christus' wil" is krachtig door het grote verbond, door de ver-

diensten van Christus en doordat Hij in de hemel is gezeten. — John Field (van Sevenoaks), 1883.

Vers 10

"Om Davids, Uws knechts wil." Vaak wordt God aangespoord gebed te horen en te verhoren om Davids wil (1 Kon. 11:12-13; 15:4; 2 Kon. 8:19, enzovoort). Dat is niet te verklaren door met David de belofte aan David te bedoelen. Ook de persoonlijke gunst die hij genoot, verklaart het niet. De reden is zijn plaats in de geschiedenis. Hij is het grote voorbeeld van Gods bestuur. God wilde dat de oude huishouding in hem haar hoogtepunt bereikte. Altijd wordt hij naar voren gehaald als het beeld en de vertegenwoordiger van de Messias. Alle koningen daartussen zijn dan slechts schakels, en hun regeringen zijn herhalingen en voortzettingen van Davids regering.

Ze lijken er meer of minder op, al naargelang ze goed of slecht waren. Daarom komt zijn naam zo vaak voor in de latere Schriften, veel vaker dan zelfs de naam van de laatste van zijn opvolgers. Zo valt ook te begrijpen waarom die naam, wat anders onverklaarbaar zou zijn, op de Messias Zelf werd overgedragen. — Joseph Addison Alexander.

Vers 10

"Om Davids, Uws knechts wil." Het leger van Sanherib lag rond Jeruzalem en belegerde de stad. Toen bracht God redding voor Israël. Dat deed Hij deels vanwege het gebed van de godvruchtige Hizkia, maar ook deels uit eerbied voor de vrome herinnering aan David, de heldenkoning, de man naar Gods hart. De boodschap die door Jesaja aan de koning werd gezonden, eindigde zo: "Daarom zo zegt de HEERE van den koning van Assyrië: Hij zal in deze stad niet komen, noch daar een pijl inschieten; ook zal hij met geen schild daarvoor komen, en zal geen wal daartegen opwerpen. Door den weg, dien hij gekomen is, door dien zal hij wederkeren; maar in deze stad zal hij niet komen, zegt de HEERE. Want Ik zal deze stad beschermen, om die te

verlossen, om Mijnentwil, en om Davids, Mijns knechts wil": 2 Kon. 19:32-34.

Wat een eer wordt Davids naam hier bewezen, doordat hij zo op één lijn met God wordt gezet! "Om Mijnentwil, en om Davids … wil." — Alexander Balmain Bruce, in "The Galilean Gospel," 1882.

Vers 10

"Weer het aangezicht … niet af", enzovoort. Alsof uit ongenoegen of uit vergeetachtigheid. — Albert Barnes.

Vers 10

"Uws Gezalfden." Wie wordt met "Uws Gezalfden" bedoeld? Is het David zelf? Of een bepaalde koning uit zijn gewone, menselijke nageslacht? Of geldt het voor ieder van hen, of voor een van hen, zodra ze hun ambt aanvaarden en de verantwoordelijkheid dragen van deze lijn van gezalfde koningen? Ik neig naar het laatste. Dan geldt het verzoek voor één van de gezalfde opvolgers van David of voor allemaal. Laat ieder van hen om Davids wil vrij door U worden gehoord, en laat zijn gebed altijd worden verhoord. De samenhang laat een lange rij koningen zien die van David afstammen. Het was passend dat al die koningen onderwerp van dit gebed werden. — Henry Cowles.

Vers 11

"De HEERE heeft David de waarheid gezworen." Het krachtigste wapen bij God is Zijn eigen woord. Daarom houden ze Hem dit voor, net als Ethan in Ps. 89:21 vv. Ze herinneren Hem aan de plechtige woorden die Hij door Nathan had gesproken. Die woorden moeten toen nog vers in ieders geheugen hebben gelegen. Ook Salomo noemde die heerlijke troostwoorden in zijn gebed bij de inwijding van de tempel. — August F. Tholuck.

Verzen 11-12

Deze psalm hoort bij de vijftien Psalmen van de Opgangen. Voor die titel kan elke reden worden gegeven die bij de andere psalmen past.

Maar kijken we naar het onderwerp van deze psalm, dan kan de titel zeker ook op de voortreffelijkheid ervan wijzen. En waarom? Het is een heilige wedijver, niets anders: God en een koning nemen het tegen elkaar op. De koning wedijvert in godsvrucht en God in vrijgevigheid. De koning laat zien dat hij een voortreffelijk voorbeeld van ijver is. God laat zien dat Hij Zijn knechten zeer rijk beloont. De koning ontzegt zich alle wereldse genoegens, terwijl hij druk bezig is God te ontvangen. En God, Die hemel en aarde vervult, wil graag wonen op de plaats die de koning voor Hem heeft klaargemaakt.

De koning dient zijn smeekbede in. Hij doet dat niet alleen voor zichzelf, maar ook voor wie aan zijn zorg zijn toevertrouwd: de priesters en het volk. God beperkt Zijn zegen niet tot de koning. Op diens verzoek breidt Hij die ook uit tot gemeente en samenleving. Ten slotte verbindt de koning zich met een gelofte en een eed om zijn plicht te doen. En God stelt op Zijn beurt met een eed vast wat Hij aan koning en koninkrijk belooft. Aan het koninkrijk doet Hij dat in de woorden die volgen, en aan de koning in de woorden die ik u zojuist heb voorgelezen.

Deze rede is dus gericht aan de koning, aan David. Maar ze bevat een zegen die doorwerkt in zijn nageslacht, “de vrucht uws buiks”. Het is een zegen van niets minder dan een koninklijke erfopvolging op Davids troon. Davids zonen zullen die troon erven. Maar God is het Die hen daarop vestigt. Zij zullen zitten, maar Ik zal hen zetten. Ja, Ik zal hen zo zetten dat ze nooit zullen vallen. Ze zullen voor altijd zitten. De opvolging zal eeuwig duren. Tot hier is de belofte onvoorwaardelijk. Wat volgt, beperkt haar. De koning was druk bezig Gods huis te bouwen.

Kijk hoe God hem antwoordt: Hij belooft het huis van de koning te bouwen! God vergeldt een bouwwerk met een bouwwerk. Dat is een

heel passende woordspeling. Ook de zoon van Sirach speelt met dit woord, als hij zegt dat kinderen en het bouwen van een stad iemand een blijvende naam geven. Hoeveel te meer als het een koninklijk nageslacht is dat bestemd is om op een troon te zitten! En God belooft David zonen met dit eervolle doel: "om op zijn troon te zitten." — Arthur Lake, † 1626.

Vers 12

"Indien uw zonen Mijn verbond zullen houden", enzovoort. Davids zonen zouden zorgeloos kunnen gaan leven als ze zonder wet werden gelaten. Daarom moeten ze weten dat de opvolging eeuwig zal duren, maar dat de belofte voorwaardelijk is. Ze geldt als Davids zonen zich naar God richten: "indien uw zonen Mijn verbond zullen houden". Ze kunnen niet zeggen dat ze dat verbond niet kennen. Ze hebben er ook een betrouwbaar verslag van: "Mijn getuigenissen". Het is betrouwbaar, want het zijn getuigenissen "die Ik hun leren zal", zegt God, Ik Zelf. U ziet dat de zegen voor de koning heel groot is. Maar misschien lijkt de belofte te mooi om waar te zijn.

Daarom verzekert God de koning met een volkomen onveranderlijke waarborg. Die waarborg is Zijn eed: "De HEERE heeft … gezworen." Deze waarborg is 1. onveranderlijk, omdat hij oprecht is: Hij zwoer in waarheid. 2. Vast: Hij zal er niet van afwijken. Wat kon koning David voor zijn eigen familie nog méér wensen? Hij had een belofte van zo'n zegen en een waarborg daarvoor. Toch kon hij wel degelijk meer wensen, en dat deed hij ongetwijfeld ook. God bedoelde ook meer voor hem dan de letter van deze belofte uitdrukt. Hij bedoelde de vervulling van de waarheid waarvan dit maar een voorafbeelding was. En wat is dat? De vestiging van het koninkrijk van Jezus Christus. — Arthur Lake.

Vers 12

"Die Ik hun leren zal." Let op wat Hij erbij zegt: "die Ik hun leren zal". Hij zál de Leraar zijn, en men moet naar Hem luisteren. Hij wil niet

dat men luistert naar kerkelijke vergaderingen of naar mensen die leren wat Hij niet geleerd heeft... Boven het woord geeft God geen enkel mens gezag. Dan zou Hij de mens, niets dan stof en vuil, boven Zichzelf zetten. Want wat is het woord anders dan God Zelf? Wie dit woord eert, gehoorzaamt en bewaart, is werkelijk de ware kerk, hoe geminacht ook in de wereld.

Wie dat niet doen, vormen de kerk van de satan en zijn door God vervloekt. Daarom staat er uitdrukkelijk in de tekst: "Mijn getuigenissen, die Ik hun leren zal." God gebruikt de dienst van leraars en herders in de kerk zo dat Hij toch Zelf hun Opperherder blijft. Alle andere dienaren en herders, ja de kerk zelf, worden geregeerd en bestuurd door het woord. — Maarten Luther.

Vers 12

"Zo zullen ook hun zonen tot in eeuwigheid op uw troon zitten." Het is alsof Hij zegt: Ik zal deze belofte vervullen waar het om Christus gaat. Zonder twijfel zal Ik de troon vestigen voor Mijn knecht David. Maar u, die in de tussentijd op deze troon zit en dit koninkrijk bestuurt, mag niet op de belofte rekenen. Denk niet dat u niet kunt dwalen. Denk ook niet dat Ik uw dwalingen door de vingers zie en ze niet veeleer veroordeel en zwaar straf. Bestuur uw koninkrijk dus volgens Mijn woord. Anders roei Ik u uit en vernietig Ik u voor altijd. Deze belofte breidt Hij nu uit en Hij legt haar breder uit. — Maarten Luther.

Vers 13

"Want de HEERE heeft Sion verkoren", enzovoort. Als de Heere een plaats uitkiest om er te wonen, welke plaats dat ook is, dan komt dat niet doordat die plaats of de mensen die daar wonen het waard zijn. Het komt alleen voort uit Gods goede welbehagen. Hij heeft Zijn gemeente uitgekozen en rust nu in Zijn liefde voor haar. Hij ruikt in haar een zoete reuk van Christus. Daardoor blijft Zijn troon onder Zijn volk onwankelbaar staan. — David Dickson.

Vers 13

"Want de HEERE heeft Sion verkoren." Met opzet gebruikt Hij hier hetzelfde woord als Mozes (Deut. 16:6): "aan de plaats, die de HEERE, uw God, verkiezen zal om daar Zijn Naam te doen wonen." In het begin was er namelijk geen vaste plaats voor de tabernakel. Die zwierf niet alleen van plaats naar plaats, maar ook van stam naar stam, zoals Efraïm, Manasse, Dan enzovoort. Met het woord "heeft verkoren" gooit Hij bovendien alle vormen van eredienst en godsdienst omver die mensen zelf bedenken en kiezen. Daarvan waren er onder de Joden ontelbaar veel.

Kiezen is niet aan ons. Wij moeten de stem van de Heere gehoorzamen. Anders gaat het ons zoals Jeremia dreigt: "Wat zij gekozen hebben, zal Ik verwerpen." Hiermee zijn alle uitvindingen, bedenksels en eigen vroomheden weg, alle valse en nagemaakte godsdiensten die we in het pausdom hebben gezien... Alleen als gebeurt wat Hij heeft opgedragen, wordt God echt gediend. Daarom komt kiezen ons niet toe. Wij moeten doen wat God geboden heeft. — Maarten Luther.

Vers 14

"Dit is Mijn rust tot in eeuwigheid." Van de christelijke kerk mogen we heel stellig zeggen: zij is Gods rust voor eeuwig. Op deze bedeling van Zijn wil zal nooit een andere volgen. Met het christendom is wat God tot de mens zegt afgesloten en compleet. Iets groters of beters dan dit kan of zal de mens aan deze kant van de eeuwigheid niet worden gegeven. Zelfs in de hemel zullen we eeuwig bezig zijn met het overdenken en aanbidden van de rijkdom van die genade. De helderste glans daarvan is werkelijkheid geworden in wat op Golgotha is volbracht, in de hemelvaart van de Messias, in het wegvallen van alle nationale scheidslijnen en in de gave en zending van de goddelijke Geest.

Als we het betoog van de apostel aan de Hebreeën volledig overwegen, moet ieder verstand tot deze conclusie komen. Het gaat om

“de verandering der bewegelijke dingen, als welke gemaakt waren, opdat blijven zouden de dingen, die niet bewegelijk zijn”: Hebr. 12:27. — John Morison, in “An Exposition of the Book of Psalms,” 1829.

Vers 14

“Dit is Mijn rust tot in eeuwigheid.” Gods woonplaats is het hart van de heiligen. Hij rust in wie in Hem rusten. Hij rust als Hij ons laat rusten. — Pasquier Quesnel.

Vers 14

“Wonen.” Het woord dat met “wonen” is vertaald, betekent oorspronkelijk zitten, en dan vooral zitten op een troon. Een Hebreeuwse lezer dacht bij dit woord dus vanzelf ook aan dat beeld van een troon. — Joseph Addison Alexander.

Verzen 14-18

David mocht duidelijk zien hoe nabij de Heere is aan allen die Hem in trouw en waarheid aanroepen. Hij hoeft niet lang op een antwoord te wachten en neemt het al mee voordat hij weggaat. David bad: “Sta op, HEERE! tot Uw rust, Gij en de ark Uwer sterkte!” Gods antwoord is: “Dit is Mijn rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen, want Ik heb ze begeerd. Ik zal haar kost rijkelijk zegenen, haar nooddruftigen zal Ik met brood verzadigen.” David bad: “Dat Uw priesters bekleed worden met gerechtigheid, en dat Uw gunstgenoten juichen.” Gods antwoord is: “En haar priesters zal Ik met heil bekleden, en haar gunstgenoten zullen zeer juichen.” Tot slot bad David: “Weer het aangezicht Uws Gezalfden niet af, om Davids, Uws knechts wil.” Gods antwoord is: “Daar zal Ik David een hoorn doen uitspruiten; Ik heb voor Mijn Gezalfde een lamp toegericht. Ik zal zijn vijanden met schaamte bekleden; maar op hem zal zijn kroon bloeien.” Alsof Hij zegt: Mijn Gezalfde de rug toekeren?

Nee, dat doe Ik nooit! Ik zal juist het gezicht van de vijanden van Mijn Gezalfde afwenden. Hun gezicht wordt overdekt met verwarring

en bekleed met schaamte. Maar Ik heb een licht klaargezet voor Mijn Gezalfde. Licht zal in Zijn gezicht schijnen en een kroon zal Zijn hoofd sieren. “Ik zal zijn vijanden met schaamte bekleden; maar op hem zal zijn kroon bloeien.” — Thomas Playfere, 1633.

Vers 15

“Ik zal haar kost rijkelijk zegenen”, enzovoort. De kost van Sion, de gemeente van God, is het woord en de verordeningen. Christus is daarvan de som en de kern. Het evangelie is melk voor de kleinen en vaste spijs voor de sterken. De verordeningen zijn een maaltijd van vette spijzen. Christus’ vlees is waarlijk spijs en Zijn bloed waarlijk drank. Alles wat ons gegeven wordt, is geestelijk, smaakvol, gezond, sterkend, verzadigend en voedend als de Heere het zegent. Dat doet Hij voor wie ernaar hongeren en dorsten en er door het geloof van eten.

Hun zielen groeien er dan door, ze worden vet en bloeiend. De genade groeit in hen en ze dragen vrucht in alle goede werken. De Heere belooft dit rijkelijk te doen, op een heel ruime manier. Of liever: zeker. In de grondtekst staat namelijk: “zegenend zal Ik zegenen”. Dat wil zeggen: Ik zal zeker zegenen, zoals deze uitdrukking soms wordt vertaald. “Haar nooddruftigen zal Ik met brood verzadigen.” Sion heeft haar armen. Je kunt arm zijn en toch bij Sion horen. Je kunt bij Sion horen en toch arm zijn. In alle gemeenten van Christus zijn armen te vinden.

Onze Heere zei tegen Zijn discipelen dat zij de armen altijd bij zich zouden hebben, en dat konden ze ook niet anders verwachten. Ook zijn er bijzondere aanwijzingen gegeven om onder het evangelie voor de armen van Sion te zorgen, zodat zij in letterlijke zin geen gebrek aan brood hebben. Toch worden met de armen vooral de bedrukte en benauwde mensen van de Heere bedoeld. Of mensen die in geestelijke zin arm zijn, hun geestelijke armoede beseffen en naar de ware

rijkdom zoeken. Of die arm van geest zijn, want "hunner is het Koninkrijk der hemelen".

Deze mensen belooft de Heere te verzadigen. Hij vult hen helemaal met het brood van het evangelie, gemaakt van de beste tarwe. Daarvan is in Zijn huis genoeg en meer dan genoeg. Hij vult hen ook met Christus, het brood van het leven. Wie dat eet, zal nooit sterven maar eeuwig leven. — John Gill.

Vers 15

"Haar kost; Ik zal zegenen, Ik zal zegenen." Dat het werkwoord dubbel staat, kan zekerheid betekenen of volheid. Dus: Ik zal zeker zegenen, of: Ik zal overvloedig zegenen. — Joseph Addison Alexander.

Vers 15

"Ik zal haar kost rijkelijk zegenen." Houd het maar voor waar: een heilige eet uitzonderlijk goed. Hij zit aan een prachtig gedekte tafel met rijke gerechten, en dat alles krijgt hij om niet. Hij wordt de hele dag onthaald. Vaak wordt hij meegenomen naar het feestmaal. Hij heeft het zeldzaamste, kostbaarste en gezondste voedsel. Het is het meest voedzaam en sterkend, het lekkerst en aangenaamst, en in de grootste verscheidenheid. Aan niets wat hem gelukkig kan maken ontbreekt het hem, behalve aan het volle genieten van de heerlijkheid zelf. De Heere laat hem alles zien wat Zijn macht en goedheid in vroegere eeuwen aan Zijn Kerk hebben gedaan, zodat zijn hoop er voedsel aan heeft.

Ja, vele uitgelezen leidingen, vele gebedsverhoringen, vele voorproeven van de heerlijkheid, vele verordeningen, vooral die ene grote: het Avondmaal van de Heere. Daar worden Christus en al Zijn weldaden in een koninklijke schotel opgediend, om het geloof, de hoop en de liefde van de heiligen te verkwikken en te vergasten. Wat dit alles nog zoeter maakt: hij weet dat het maar weinig is vergeleken met wat hij binnenkort zal krijgen, bij het bruiloftsmaal. Dan wordt hij altijd

onthaald en krijgt hij nooit te veel, hoe lang het ook duurt. Bovendien heeft hij de zoete en verkwikkende inkomsten van de Geest.

Die vervullen hem met zo'n ware vreugde dat hij het overdadigste banket, het mooiste feestmaal en de hoogste wereldse genoegens gemakkelijk kan missen. Dat alles schiet oneindig tekort bij één uur onthaal in de kamer van zijn Vriend. Is dit zijn onthaal in de herberg? Wat krijgt hij dan aan het hof? Is dit hemelse manna zijn voedsel in de woestijn? Hoe zal hij dan leven als hij in Kanaän komt? Is dit de reisvoorraad? Wat is dan de voorraad van het land? — John Janeway, omstreeks 1670.

Vers 15

"Haar nooddruftigen zal Ik met brood verzadigen." Christus verzadigt werkelijk.

Geef een hongerig mens een brood van hout, van zilver of van goud: hij wordt er niet verzadigd van. Hij heeft echt brood nodig. De lekkernijen en waardigheden van de wereld, haar grootheid en glorie, haar overvloed en voorspoed, haar opgeblazenheid en populariteit: ze verzadigen geen ziel die langs de poorten van de hel vaart en uit de diepten roept. Het moet een Christus zijn. "Geef mij kinderen! of indien niet, zo ben ik dood", riep die vrouw. "Een Christus, of ik sterf! Een Christus, of ik ga verloren!" Zo klinkt het treurige lied van een ziel die wanhoopt en de moed heeft opgegeven.

"Die het geld liefheeft, wordt van het geld niet zat; en wie den overvloed liefheeft, wordt van het inkomen niet zat": Pred. 5:9. Iemand merkte terecht op: de wereld is rond, maar het hart van de mens is driehoekig. Zelfs de hele aardbol vult het driehoekige mensenhart niet. Wat uit de wereld of in de wereld kan ons nog rust geven als Christus, de "Zon der gerechtigheid", in de ziel is ondergegaan? Het hart is een driehoek. Dat kan alleen een drie-eenheid in eenheid en een eenheid in drie-eenheid vullen. Rijkdom niet, ver-

wanten niet, schuren niet, geldzakken niet. Ze verzadigen een overtuigde en verlaten ziel niet.

Zo iemand zegt over zijn geldzakken wat een groot man zei op zijn ziekbed, misschien wel zijn sterfbed: Weg ermee, voorgoed weg! Er kan zak na zak zijn, maar in het uur van de dood betekenen ze niets. Zulke zakken zijn als een rij nullen voor een getal: ze tellen niet mee. Dit is de kreet van wanhopige en moedeloze zielen: "Verzadig ons in den morgenstond met Uw goedertierenheid, zo zullen wij juichen, en verblijd zijn in al onze dagen": Ps. 90:14. — Richard Mayhew, 1679.

Vers 15

"Haar nooddruftigen zal Ik met brood verzadigen." Lekkernijen zal Ik hun niet beloven.

Wel genoeg, maar geen overdaad. Arm mogen ze zijn, maar niet berooid of zonder iets. Brood zullen ze hebben, en dat in Gods overvloed, zoals men zegt. Genoeg om hen thuis te brengen in het huis van hun Vader, waar men "overvloed van brood" heeft. De arme Israëliet hoeft dus niet bang te zijn dat hij zich door zijn offers en door de dienst aan God arm maakt, enzovoort. — John Trapp.

Vers 16

"En haar priesters zal Ik met heil bekleden." Hun heil zal duidelijk te zien zijn en in het oog springen, net als een kledingstuk. — Aben Ezra.

Vers 16

Gods aanwezigheid is een onderpand voor alles wat goed is. Dit alles volgt immers op "hier zal Ik wonen". Door Zijn aanwezigheid geeft Hij eten aan wie honger hebben en troost aan de armen. Aan de gelovige en berouwvolle ziel geeft Hij zelfs het Brood des Levens. Daardoor is Hij Zelf de heiliging van Zijn priesters. Zijn gerechtigheid en Zijn heil vormen hun schitterendste gewaad. En door Zijn aanwezigheid maakt Hij Zijn uitverkorenen altijd blij. Hij vult hun hart met vreugde en hun mond met liederen. — J. W. Burgon.

Vers 16

"En haar gunstgenoten zullen zeer juichen." Een Europeaan die hier komt, zou verbaasd en geamuseerd zijn als hij deze inheemse gelovigen hoorde zingen. Ze hebben geen enkel idee van wat harmonie of melodie is. Lawaai begrijpen ze het best. Wie het hardst zingt, geldt als de beste zanger. Ik heb er af en toe iets van gezegd. Maar het antwoord dat ik eens kreeg, bracht mij voorgoed tot zwijgen. "Zing wat zachter, broeder", zei ik tegen een van de voornaamste leden van de gemeente. "Zing zachter!" antwoordde hij. "Bent u het, onze vader, die ons zegt zachter te zingen? Hebt u ons ooit de lof van onze Hindoegoden horen zingen? We gooiden ons hoofd achterover en schreeuwden met alle kracht de lof uit van hen die geen goden zijn! En nu moeten wij de lof van Jezus zachtjes fluisteren, zegt u? Nee, meneer, dat kunnen we niet. Onze dankbaarheid moeten we luid uitspreken tegenover Hem Die ons liefhad en voor ons stierf!" Zo bleven ze met al hun kracht zingen, zonder dat ik nog iets zei. — G. Gogerly, in "The Pioneers: a Narrative of the Bengal Mission," 1870.

Vers 17

"Daar zal Ik David een hoorn doen uitspruiten", enzovoort. Dit beeld is ontleend aan prachtige dieren zoals herten en dergelijke. Hun grootste schoonheid en kracht zit in hun gewei, vooral als het uitloopt en zich vertakt. — Thomas Playfere.

Vers 17

"Een hoorn." Dit beeld van een hoorn komt in het Oude Testament vaak voor... De verklaring is niet te zoeken in de hoorns van het altaar, waaraan misdadigers zich probeerden vast te klampen. Ook niet in de hoorns waarmee mensen hun helmen versierden. Het beeld komt van de hoorns van de stier. In die hoorns zit de kracht van dat dier. Bij een volk van landbouwers ligt dit beeld voor de hand... De kracht van het dier is in zijn hoorn samengebald. Zo zal alle bevrij-

dende macht die de familie van David ten bate van het volk kreeg, in de Messias samengebald zijn. — F. Godet, in "A Commentary on the Gospel of St. Luke," 1875.

Vers 17

"Een hoorn doen uitspruiten." Begin maart houdt het gewone hert, het edelhert, zich schuil op afgelegen plekken in zijn bosrijke woongebied. Het is dan net zo ongevaarlijk en schuw als zijn wijfje. Al snel komen er twee bultjes op zijn voorhoofd, bedekt met een fluweelzacht velletje. Binnen een paar dagen zijn die bobbeltjes wat langer geworden en laten ze voor het eerst zien welke vorm ze krijgen. Pak er een in je hand en je merkt dat hij gloeiend heet aanvoelt. Het bloed stroomt namelijk fel door het fluweelachtige vel. Bij elke polsslag zet het een heel klein beetje botmateriaal af.

Steeds sneller groeit het gewei. De halsslagaders worden wijder om genoeg voeding aan te voeren. In tien weken tijd is de enorme massa botweefsel klaar. In de hele geschiedenis van het dierenrijk is er bijna, of misschien helemaal, niets te vinden dat hierop lijkt. — J. G. Wood, in "The Illustrated Natural History," 1861.

Vers 17

"Een hoorn." Mijn vriend Mr. Graham uit Damascus zegt over de hoorns die oosterse vrouwen dragen: "Dit hoofdtooisel is van deeg, tin, zilver of goud, afhankelijk van de rijkdom van de verschillende standen. De lengte laat ook de rang zien van wie hem draagt. Hoe voornamer de dame, des te langer de hoorn. Sommige zijn langer dan een Engelse yard." In Damascus kocht ik een oude gemme waarop een man staat die de hoorn draagt. Tegenwoordig dragen alleen vrouwen hem. — John Wilson, in "The Lands of the Bible," 1847.

Vers 17

"Ik heb voor Mijn Gezalfde een lamp toegericht." In deze zin klinkt een toespeling op de wet door die geen enkele vertaling kan vasthou-

den. Het woord dat met "lamp" is vertaald, wordt gebruikt voor de afzonderlijke lampen van de gouden kandelaar (Ex. 25:37; 35:14; 37:23; 39:37). Het werkwoord dat hier bij dat woord hoort, is het werkwoord voor het in orde brengen of verzorgen van de heilige lichten door de priesters (Ex. 27:21; Lev. 24:3). Heel dit vers betekent dat de belofte die God eeuwen eerder aan David en Sion deed, nog steeds vervuld zal worden, hoe donker en weinig hoopgevend de huidige schijn ook is. — Joseph Addison Alexander.

Vers 17

"Ik heb voor Mijn Gezalfde een lamp toegericht." Wat valt ons op? 1. De naam die God de Vader aan Christus geeft. Hij noemt Hem "Mijn Gezalfde". Hij wordt dan wel veracht en door mensen verworpen, dat is waar. Een ongelovige wereld ziet in Hem geen gedaante of heerlijkheid waarom ze Hem zou begeren. Toch zegt de Vader: Ik erken Hem en Ik eis Hem op als Mijn Gezalfde, de Profeet, Priester en Koning van Mijn gemeente. "Ik heb David, Mijn knecht, gevonden; met Mijn heilige olie heb Ik hem gezalfd; met welken Mijn hand vast blijven zal; ook zal hem Mijn arm versterken": Ps. 89:21-22.

1. Het grote middel dat God heeft vastgesteld om Christus' heerlijkheid aan een verloren wereld te tonen. Hij heeft voor Zijn Gezalfde "een lamp" toegericht. Een lamp geeft mensen licht in het donker van de nacht. Zo is het woord van God, vooral het evangelie, een licht dat schijnt in een duistere plaats. Dat duurt totdat de dag van de heerlijkheid aanbreekt. Dan zijn de Heere God en het Lam het licht voor de vrijgekochten, voor altijd en eeuwig.
2. De volmacht waarmee deze lamp wordt aangestoken en door deze duistere wereld heen wordt gedragen. Ze is door God "toegericht". Het is op Zijn bevel dat wij prediken en het licht van het evangelie verspreiden (Mark. 16:15,20). — Ebenezer Erskine, geb. 1680.

Vers 17

"Ik heb voor Mijn Gezalfde een lamp toegericht." Dat betekent: Ik heb voorspoed en zegen voor Hem bestemd. Zegeningen over Zijn persoon, en vooral de zegen van nageslacht. Kinderen zijn in het huis van hun vader als een lamp of een kaars. Ze houden de naam van hun voorouders zichtbaar. Daarom noemt de Schrift een kind dat een vader als opvolger krijgt, een lamp. God liet de profeet Ahia tegen Jerobeam zeggen dat Hij het koninkrijk van Salomo's zoon zou afnemen en aan hem zou geven: tien stammen. Toch voegt Hij eraan toe (1 Kon. 11:36): "En zijn zoon zal Ik een stam geven; opdat Mijn knecht David altijd een lamp (of kaars) voor Mijn aangezicht hebbe in Jeruzalem, de stad, die Ik Mij verkoren heb, om Mijn Naam daar te stellen." En nog eens (1 Kon. 15:4), toen Abiam, de zoon van Rehabeam, goddeloos bleek: "Maar om Davids wil, gaf de HEERE, zijn God, hem een lamp (of kaars) in Jeruzalem, verwekkende zijn zoon na hem." — Joseph Caryl.

Verzen 17-18

God heeft Davids geslacht uitgekozen. Hij belooft dat ook te zegenen met zegeningen die erbij passen.

1. Groeiende macht: "Daar zal Ik David een hoorn doen uitspruiten." De koninklijke waardigheid zou steeds groter worden en haar glans zou voortdurend toenemen. Christus is de "hoorn der zaligheid". Dat wijst op een overvloedig en machtig heil dat God heeft opgericht en heeft doen uitspruiten "in het huis van David, Zijn knecht". David had beloofd zijn macht te gebruiken tot Gods eer. Hij zou de hoorns van de goddelozen afhouwen en de hoorns van de rechtvaardigen verhogen (Ps. 75:11). Daarvoor belooft God hem hier als loon dat Hij zijn hoorn zal doen uitspruiten. Wie macht heeft en die goed gebruikt, krijgt immers meer. 2. Blijvende eer: "Ik heb voor Mijn Gezalfde een lamp toegericht." "Want Gij doet mijn lamp lichten" (Ps. 18:29).

De lamp die God toericht, zal ongetwijfeld helder branden. Een lamp is zelf een opvolger. Is een lamp bijna uit? Dan kan er met haar een nieuwe worden aangestoken. Zo ontstaat er een opvolging. En zo zal het David nooit ontbreken aan een man die voor God staat. Christus is de lamp en het licht van de wereld.

1. Volkomen overwinning. "Ik zal zijn vijanden met schaamte bekleden." Zij hebben plannen tegen hem bedacht. Maar als ze zien dat hun plannen mislukken, worden ze met schaamte bekleed. De vijanden van alle goede bestuurders kunnen verwachten dat ze met schaamte bekleed worden. Dat geldt vooral voor de vijanden van de Heere Jezus en van Zijn bestuur. Zij zullen op de laatste grote dag opstaan "tot versmaadheden, en tot eeuwige afgrijzing."
2. Algemene voorspoed: "Maar op hem zal zijn kroon bloeien." Dat wil zeggen: zijn bestuur zal steeds meer tot zijn eer worden. Dit zou volledig vervuld worden in Christus Jezus. Zijn kroon van eer en macht zal nooit verwelken en de bloemen ervan zullen niet verdorren. De kronen van aardse vorsten blijven niet "van geslacht tot geslacht" (Spr. 27:24). Maar Christus' kroon zal tot in alle eeuwigheid blijven. En de kronen die voor Zijn trouwe onderdanen klaarliggen, zijn kronen die "onverwelkelijk" zijn. — Matthew Henry.

Vers 18

"Ik zal zijn vijanden met schaamte bekleden." Dat betekent: schaamte zal hen zo onafscheidelijk bedekken dat ze die overal meedragen waar ze gaan. Zoals iemand zijn kleren meeneemt waar hij ook heen gaat, zo gaat hun schaamte met hen mee, wat ze ook doen. En wat het vreemdste is: wie zich schaamt, gaat zijn schaamte meestal bedekken of toedekken. Daarna denkt hij dat het wel goed genoeg is. Maar de vijanden van David zullen zo beschaamd zijn dat juist het toedekken van hun schaamte haar zichtbaar maakt, voor iedereen. Het verhullen of toedekken van hun schande zal niets anders zijn dan

haar nog strakker en onafscheidelijker om hen heen binden, als een gordel. — Thomas Playfere.

Vers 18

"Maar op hem zal zijn kroon bloeien." Het beeld lijkt ontleend aan de manier waarop men vroeger kronen voor overwinnaars maakte. Al sinds de vroegste tijden werden uit laurier, olijf, klimop en dergelijke kronen gevlochten. Ze sierden het hoofd van helden die in de strijd hadden overwonnen, de wedloop hadden gewonnen of het volk op een andere belangrijke manier hadden gediend. Het waren beloningen voor de dapperste daden van de oudheid, en ze werden zeer hoog gewaardeerd. Zo wordt duidelijk hoe passend de uitdrukking is. Een kroon van goud en edelstenen die bloeit, is op zijn minst onnatuurlijk.

Bloeien past juist bij laurier, eiken en dergelijke. Deze kronen werden de overwinnaars in vol groen op het hoofd gezet. Het leek alsof hun verdienste ze op hun hoofd frisser en groener deed bloeien. De werkelijke kroon die Jezus droeg, was ook van planten. Nooit bloeide de doorn van smart zo krachtig als op Zijn hoofd. Nu draagt Hij de kroon van het leven. Die verwelkt niet, zoals het vergankelijke groen van de kronen van andere helden dat wel doet. Ze zal voor altijd bloeien, met alle kracht van de onsterfelijkheid. Ze zal alle olijfvruchten van vrede voortbrengen voor Zijn volk.

Haar takken zullen zich uitspreiden en kronen leveren voor alle overwinnaars in de geestelijke strijd. — Alexander Pirie, † 1804.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. De Heere gedenkt Jezus, onze David. Hij heeft Hem lief, vindt vreugde in Hem en is bij Hem.

2. Als de Heere Hem gedenkt, nemen Zijn smarten een belangrijke plaats in: "aan al zijn lijden."
3. Toch wil de Heere door Zijn volk aan Hem herinnerd worden.

Verzen 1-2

Over Zijn volk: 1. De Heere gedenkt: a) hun personen.
b) hun lijden.
c) hun geloften.

1. De Heere gedenkt hen: a) om hen aan te nemen.

b) om met hen mee te voelen.
c) om hen te helpen.

Verzen 1-2

1. God denkt aan Zijn volk, aan ieder mens afzonderlijk: "O HEERE! gedenk aan David." De Geest bidt in ons, naar de wil van God.
2. Hij denkt aan wat zij lijden: "Gedenk aan David, aan al zijn lijden." "Ik weet uw werken, en verdrukking."
3. Hij denkt aan hun geloften, vooral a) aan de geloften over Zijn dienst.

b) Aan de geloften die plechtig werden afgelegd.
c) Aan de geloften die trouw werden nagekomen. — G. R.

Verzen 1-5

Let op: 1. Hoeveel pijn David voelde bij iets wat hij zag als een belediging van Gods eer, en waar hij dacht iets aan te kunnen doen. Denk aan "zijn lijden": de ark stond onder tentdoeken, terwijl hijzelf in een huis van cederhout woonde (2 Sam. 7:2).

1. Denk daarbij na over a) hoe bijzonder dit lijden was. De meeste mensen lijden onder persoonlijk verlies. Heel weinigen lijden onder zo'n zaak als deze.

b) Hoe weinig begrip zo'n gevoel bij de meeste mensen oogst. "Als God de heidenen wil bekeren, kan Hij dat zonder jou doen, jongeman", werd gezegd tegen dr. Carey, die toen nog gewoon meneer Carey was. Het heidendom was voor hem een smart.

c) Hoe goed zo'n gevoel past bij iemand die God werkelijk vreest.

d) Hoe zeer God er blij mee is: 1 Sam. 2:30.

1. Met hoeveel ernst hij zich inzette om het kwaad te verhelpen waarover hij treurde: "Dat hij den HEERE gezworen heeft", enzovoort. Zonder de minste twijfel zou hij zich elk aards gemak hebben ontzegd tot het werk klaar was waar zijn hart naar uitging, als God het hem had toegestaan. Merk op: a) Er is weinig ijver voor Gods eer als we onszelf niet verloochenen voor Zijn zaak.

b) Zou Gods volk over het geheel zo'n ijver tonen? Dan zouden er meer mensen geven en zouden de gaven royaler zijn. Er zouden meer werkers zijn en het werk zou met meer overgave en beter worden gedaan.

c) Het zou goed zijn als we de wereld verbaasden en de waardering van de rechtvaardigen verdienden, door vol vuur te zijn voor Gods eer. — J. F.

Verzen 3-5

1. We moeten meer verlangen naar een woning voor God dan naar een woning voor onszelf. God moet van alles het beste hebben. "Zie toch, ik woon in een cederen huis, en de ark Gods woont in het midden der gordijnen."
2. Bij het zoeken naar een huis voor onszelf moeten we ons door het huis van God laten leiden: "Zo ik in de tent mijns huizes inga", enzovoort.
3. We moeten nog harder werken voor de bloei van Gods huis dan voor die van ons eigen huis. Niets mag ons zoeter laten slapen dan dat de gemeente van God bloeit. Niets mag ons wakkerder houden dan dat ze achteruitgaat: "Zo ik mijn ogen slaap geve", enzovoort

(Ps. 132:4). “Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uw gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?” — G. R.

Vers 5

Een doel om voor te leven: voor God nieuwe woningen vinden.

1. De goedheid waarmee God Zich neerbuigt, ligt hierin besloten: God met ons.
2. De streken die we doorzoeken: harten, huizen en “de duistere plaatsen des lands.”
3. Het koninklijke van dit werk. Koning David is er druk mee bezig, en het is werk dat een koning past. — W. B. H.

Vers 5

“Totdat ik voor den HEERE.” In het hart, in het gezin, in de samenkomst, in heel ons leven. Op elke plek moeten we ruimte voor de Heere zoeken of zelf scheppen.

Vers 5

“Den Machtige Jakobs.”

1. Machtig is Hij, en daarom verbond Hij in Bethel de hemel met de aarde.
2. Machtig, en daarom bracht Hij Jakob terug uit Mesopotamië.
3. Machtig, en toch worstelde Hij met hem bij de Jabbok.
4. Machtig, en toch liet Hij toe dat hij verdrukt werd.
5. Machtig is Hij, en daarom schonk Hij hem een volkomen redding.

Verzen 6-7

Hier kunnen we iets praktisch mee doen. Een ziel verlangt God te ontmoeten. God heeft een plaats van ontmoeting aangewezen.

1. We weten wat dat is. Een verzoendeksel, een troon van genade, een plaats waar Zijn heerlijkheid wordt getoond. Daarbinnen is de

wet bewaard. Hemels voedsel: de kruik met manna. Heilige orde: de staf van Aäron.

2. We willen haar vinden. Vurig. Meteen. Met eerbied. Vol verlangen haar te ontvangen.
3. We hebben ervan gehoord. In onze jonge jaren. We weten bijna niet meer waar. Door predikers, door heilige mensen, door mensen die van ons hielden.
4. We hebben haar gevonden. Waar we het het minst verwachtten. Op een verachte plek. Op een eenzame plek. Waar we onszelf kwijt waren. Heel dicht bij ons, daar waar we ons verstopten zoals Adam tussen de bomen.
5. We zullen ingaan. Tot God in Christus. Voor alles wat Hij geeft. Om bij Hem te wonen. Om van Hem te leren.
6. We zullen ons nederbuigen. Nederig. Plechtig. Dankbaar. Als voorbereiding op de hemel.

Vers 7

1. De plaats: “Zijn woningen.”

a) Voor God gebouwd.

b) Door God aanvaard: Hij is overal aanwezig, maar hier is Hij het in het bijzonder.

1. Het komen: “Wij zullen … ingaan”, enzovoort. Daar is God aanwezig om ons te ontmoeten. En daar moeten wij aanwezig zijn om Hem te ontmoeten.
2. Het doel:

a) Aanbidding.

b) Onszelf toewijden: “Wij zullen ons nederbuigen voor de voetbank Zijner voeten.” — G. R.

Verzen 8-9

1. Gods aanwezigheid wordt gewenst: a) Zodat die duidelijk wordt getoond: “Sta op” en ga binnen.

b) Zodat die genadig is: “Gij en de ark”, zodat Hij aanwezig is op het verzoendeksel.

c) Zodat die gevoeld wordt en met kracht gepaard gaat: “de ark Uwer sterkte.”

d) Zodat die blijft: “Sta op, HEERE! tot Uw rust.”

1. De redenen voor dit verlangen.

a) Voor de priesters of dienaren: “Dat Uw priesters”, enzovoort. Niet hun eigen gerechtigheid, maar als kleding: laat hen spreken over “de klederen des heils” en “den mantel der gerechtigheid.”

b) Voor de aanbidders: “En dat Uw gunstgenoten”, enzovoort. Laat de dienaren prediken dat gerechtigheid een gave is. Niet de gerechtigheid die uit de menselijke natuur groeit, maar die “tot allen, en over allen, die geloven”. Dan zullen de heiligen juichen van vreugde. — G. R.

Vers 9

Denk na over: 1. Hoe belangrijk een rechtvaardige bediening in de gemeente is.

1. Het verband tussen zo’n bediening en een blij volk.
2. Dat beide afhangen van Gods genadig werk. — J. F.

Vers 9 (tweede zinsdeel)

1. Heiligen: Gods “gunstgenoten.”
2. Juichen.
3. Verklarend: juichen is jubelen van vreugde.
4. Aanmoedigend: “Dat Uw gunstgenoten juichen.”

Vers 9 (tweede zinsdeel)

Het verband tussen heiligheid en vreugde.

Verzen 9, 16

De geestelijke kleedkamer.

1. De gewaden:

a) Gerechtigheid, waarvoor de duurste stola een armzalig plaatsvervangertje is.

b) Heil: geleerdheid, redenaarstalent enzovoort tellen nauwelijks mee naast het heil.

1. Hoe krijgen we de gewaden:

a) Ze moeten van God komen.

b) Alle heiligen moeten er voortdurend ernstig om bidden.

1. Het aankleden:

a) Door Gods eigen hand!

b) De schoonheid en kracht van wie zo gekleed zijn.

c) Het zijn "Uw priesters." — W. B. H.

Verzen 9, 16

1. Priesters en heiligen.
2. Gewaden.
3. "Hymns Ancient and Modern."
4. De werkelijke Aanwezigheid: het is God Zelf Die de gewaden en ook de vreugde schenkt.

Vers 10

1. Een kwaad waartegen we moeten bidden: "Weer het aangezicht … niet af", zodat Hij jou niet kan zien, of jij Hem niet, of je niet aangenomen wordt, of je niet mag hopen.

2. Een argument dat we in ons gebed mogen inbrengen: “om Davids, Uws knechts wil”: Uw verbond met hem, zijn ijver, zijn toewijding, zijn lijden, zijn dienst. Dit is een goede evangelische pleitgrond, zoals je die bij veel gelegenheden kunt gebruiken.

Vers 11

1. De eed van God.
2. Zijn eeuwige onveranderlijkheid.
3. Het eeuwige Koningschap.

Vers 11 (middelste zinsdeel)

Ons vertrouwen: “Waarvan Hij niet wijken zal.” Hij is geen God Die verandert. Hij wist alles van tevoren. Hij kan Zijn plan uitvoeren. Zijn eer staat erop. Zijn eed kan nooit worden gebroken.

Vers 12

Gunst voor een gezin kan blijven, maar je moet de voorwaarden nakomen.

Vers 13

1. Een soevereine keus.
2. Een neerbuigend wonen.
3. Eeuwige rust.
4. De reden is genade: “want Ik heb ze begeerd.”

Vers 14

1. God vindt rust in Zijn gemeente.

a) De drie Personen worden geëerd.
b) Gods natuur komt tot werking.
c) Eeuwige plannen komen uit.
d) Almachtige krachten krijgen hun loon.
e) Verschrikkelijk grote offers worden herdacht.

f) Heerlijke eigenschappen worden hoog geprezen.

g) De dierbaarste banden worden gekoesterd.

1. Deze rust duurt eeuwig.

a) Er zal altijd een gemeente zijn.

b) Altijd zal die gemeente zo zijn dat God in haar tot rust kan komen.

c) Daarom is die gemeente veilig, ook hier op aarde.

d) Die gemeente zal eeuwig verheerlijkt worden in de hemel.

Vers 15

1. Gezegende kost.
2. Verzadigde mensen: “haar nooddruftigen zal Ik met brood verzadigen.”
3. Verheerlijkte God: “Ik zal.”
4. Gelukkige plaats: Sion.

Vers 16, 18

Twee soorten kleding: heil en schaamte. Ze liggen klaar voor Zijn priesters en voor Zijn vijanden. Welke ga jij dragen?

Vers 17

Een lamp voor Gods Gezalfde. De hoofdzaken uit twee preken van Ebenezer Erskine. Werken, dl. 3, blz. 3-41.

Verzen 17-18

1. De hoorn die uitspruit: groeiende macht.
2. De lamp die altijd brandt: steeds helder licht.
3. De armzalige kleding van verslagen vijanden.
4. De krans die nooit verwelkt: glorieuze heerschappij.

Vers 18

1. Zijn vijanden worden bekleed.

a) Wie zijn zij? De mensen die openlijk goddeloos zijn. De nette mensen zonder geloof. De zelfgerechtigen. De huichelaars.

b) Hoe worden ze met schaamte bekleed? Door berouw, teleurstelling, wroeging en ondergang. Hun zonde wordt ontdekt. Het eigen ik wordt verslagen. Hun hoop gaat verloren.

c) Wie kleedt hen? De Heere. Hij maakt hen grondig te schande.

1. Hij Zelf wordt gekroond.

a) Zijn kroon: Zijn heerschappij en heerlijkheid.

b) Haar bloei. Een heerlijkheid die zich uitbreidt. Onderdanen die talrijker worden. Rijkdom die groeit. Vijanden die vrezen, enzovoort.

Vers 18 (laatste zinsdeel)

Zijn koninkrijk bloeit, en de Heere Jezus Zelf is daarvan de bron, de kracht en het middelpunt.

Werk over de honderdtweeëndertigste psalm

In "The Works of John Boys," 1626, folio, blz. 821-825, staat een uitleg van Psalm 132. Wat daar staat, is een armzalig en mager stuk werk, kort van adem.

Psalm 133

Titel

"Een lied Hammaaloth, van David." Wij zien niet in waarom we David dit sprankelende sonnet zouden moeten afnemen. Hij wist uit eigen ervaring hoe bitter het is wanneer verdeeldheid een gezin uiteenrijt. Daarom kon hij heel goed in de mooiste psalmtaal de zegen van eensgezindheid bezingen, waar hij zelf zo naar verlangde. Onder de "liederen der opgangen" heeft dit lied zeker een hoge trede bereikt. Ook in de gewone literatuur wordt het vaak aangehaald, om de geur en de dauw die erin te vinden zijn. Er staat in deze psalm geen enkel scheef woord.

Alles is "zoetheid en licht". Dat is een opmerkelijke stap omhoog vergeleken met Psalm 120, waarmee de pelgrims hun tocht begonnen. Die psalm is vol oorlog en klacht, maar deze zingt van vrede en van wat liefelijk is. De bezoekers van Sion stonden op het punt naar huis terug te keren. Misschien was dit hun vreugdelied, omdat ze zoveel eenheid hadden gezien tussen de stammen die rond het ene altaar bijeen waren gekomen. De vorige psalm zingt over het verbond. Ook daar werd duidelijk waar Israëls eenheid in lag: in de Gezalfde van de Heere en in de beloften die aan Hem gedaan waren.

Het is dus geen wonder dat broeders in eendracht samenwonen, wanneer God Zelf onder hen woont en in hen Zijn rust vindt. Onze vertalers hebben deze psalm een prachtig verklarend opschrift meegegeven: "Het voordeel van de gemeenschap der heiligen." Die goede

mannen wisten vaak met een paar woorden de kern van een tekstgedeelte te raken.

Uitleg

Vers 1

"Ziet." Dit is een wonder dat je zelden ziet, kijk er dus naar! Je kunt het zien, want het is te vinden bij echte heiligen, en daarom mag je het niet voorbijgaan zonder het goed te bekijken! Het verdient al onze bewondering, blijf er dus bij stilstaan en kijk ernaar! Het zal je zo bekoren dat je het wilt navolgen, let er dus goed op! God kijkt er met instemming naar, bekijk het dus aandachtig. "Hoe goed en hoe liefelijk is het, dat broeders ook samenwonen." Niemand kan zeggen hoe groot de voortreffelijkheid van zo'n toestand is.

Daarom gebruikt de psalmist het woord "hoe" twee keer: zie hoe goed! En hoe liefelijk! Hij probeert het goede of het genot niet af te meten. Hij roept ons op het zelf te gaan zien. Dat deze twee bijvoeglijke naamwoorden, "goed" en "liefelijk", bij elkaar staan, is opmerkelijker dan wanneer twee sterren van de eerste grootte dicht bij elkaar staan. Dat iets "goed" is, is al goed. Maar als het ook nog liefelijk is, is het beter. Iedereen houdt van wat prettig is, en toch is het vaak zo dat het genoegen slecht is. Maar hier is de toestand even goed als hij liefelijk is en even liefelijk als hij goed is, want voor beide woorden staat hetzelfde "hoe".

Voor broers van vlees en bloed is samenwonen niet altijd verstandig. De ervaring leert dat ze het beter een stukje van elkaar vandaan kunnen houden, en het is een schande als ze samenwonen en toch verdeeld zijn. Ze kunnen beter in vrede uit elkaar gaan, zoals Abraham en Lot, dan in afgunst bij elkaar blijven, zoals de broers van Jozef. Als broeders in eendracht kúnnen en ook willen samenwonen, is hun gemeenschap het waard om naar te kijken en in een heilige

psalm te bezingen. Zulke taferelen zouden we vaak moeten zien bij mensen die zo nauw aan elkaar verwant zijn.

Het zijn immers broers, dus ze moeten van hart en doel één zijn. Ze wonen samen, en voor hun eigen welzijn is het nodig dat er geen strijd is. En toch, hoeveel gezinnen worden niet verscheurd door heftige vetes, en bieden een schouwspel dat niet goed is en niet liefelijk!

Voor broeders in de Geest geldt dat zij samen moeten wonen in de gemeenschap van de gemeente. In die gemeenschap is eenheid een onmisbare zaak. Zonder eenvormigheid kunnen we het wel stellen, als we maar eenheid hebben: een gedeeld leven, een gedeelde waarheid en een gedeelde weg, één zijn in Christus Jezus, één in doel en in geest. Dit hebben we nodig. Anders worden onze samenkomsten synagogen van twist in plaats van gemeenten van Christus. Hoe nauwer de eenheid, hoe beter, want des te meer is er dan van wat goed en liefelijk is. Omdat we onvolmaakte mensen zijn, dringt er altijd iets van het kwade en onaangename binnen.

Maar de echte liefde van de heiligen, als die tenminste werkelijk bestaat, maakt dat snel onschadelijk en jaagt het zonder moeite weer weg. Christelijke eenheid is goed in zichzelf, goed voor ons, goed voor de broeders, goed voor wie zich bekeren, goed voor de buitenwereld. En liefelijk is ze zeker, want een liefdevol hart moet wel genieten van de omgang met anderen die van dezelfde aard zijn, en het schenkt hun ook genot. Een gemeente die al jaren eensgezind en ernstig de Heere dient, is een bron van goedheid en vreugde voor iedereen die in haar omgeving woont.

Vers 2

“Het is, gelijk de kostelijke olie op het hoofd.” Om ons broederlijke eenheid beter te laten zien, geeft David ons een beeld. Zo kunnen we haar zaligheid als in een spiegel zien. Ze heeft een zoete geur, te vergelijken met de kostbare olie waarmee de eerste hogepriester bij zijn wijding gezalfd werd. Ze is iets heiligs, en daarom opnieuw te verge-

lijken met de zalfolie, die alleen in de dienst van de Heere gebruikt mocht worden. Wat een heilige zaak moet broederliefde wel zijn, als ze vergeleken kan worden met olie die op niemand anders mocht worden uitgegoten dan alleen op de hogepriester van de Heere!

Ze is ook iets wat zich verspreidt. De geurige olie werd op zijn hoofd uitgegoten, stroomde naar beneden over het hoofd van Aäron en droop vandaar op zijn kleren, tot de uiterste zoom ervan gezalfd was. Zo breidt broederliefde haar weldadige kracht uit en zegent ze iedereen die onder haar invloed komt. Hartelijke eensgezindheid brengt zegen over alle betrokkenen. Het goede en het genot ervan worden gedeeld door de geringste leden van het huisgezin. Zelfs de knechten zijn er beter en gelukkiger van, door de mooie eenheid tussen de gezinsleden. Ze heeft ook een bijzonder nut.

Aäron werd door de zalfolie apart gezet voor de bijzondere dienst aan Jehova. Zo zijn ook zij die in liefde samenwonen beter toegerust om God te verheerlijken in Zijn gemeente. De Heere zal mensen zonder liefde waarschijnlijk niet gebruiken tot Zijn eer. Zij missen de zalving die nodig is om priesters voor de Heere te zijn. “Nederdalende op den baard, den baard van Aäron.” Hier ligt het belangrijkste punt van de vergelijking. De olie bleef niet beperkt tot de plek waar ze het eerst neerviel, maar liep langs het haar van de hogepriester en maakte zijn baard nat.

Zo druppelt en daalt ook de broederliefde die van het hoofd komt; ze zalft terwijl ze stroomt en geurt over alles wat ze raakt. “Die nederdaalt tot op den zoom zijner klederen.” Eenmaal op gang bleef de olie vloeien. Het had verstandiger geleken zijn kleren niet met olie te besmeuren. Maar de heilige zalf liet zich niet tegenhouden en liep over zijn heilige gewaad. Zo stroomt ook broederliefde niet alleen over de harten waarop ze het eerst werd uitgegoten. Ze daalt ook neer op wie een lager deel zijn van het mystieke lichaam van Christus.

Ze loopt zelfs waar niemand haar zoekt, en vraagt geen verlof of vergunning om haar weg te vinden. Christelijke genegenheid kent geen grenzen van parochie, volk, richting of leeftijd. Gelooft die man in Christus? Dan is hij in het ene lichaam, en moet ik hem blijvend liefhebben. Is hij een van de armsten, een van de minst geestelijken, een van de minst beminnelijken? Dan is hij als de zoom van het kleed, en ook op hem moet de liefde van mijn hart vallen. Broederliefde komt van het hoofd, maar valt tot aan de voeten. Haar weg gaat naar beneden.

Ze "liep neer" en ze "daalde neer". Liefde voor de broeders buigt zich tot mensen van lage stand. Ze is niet verwaand, maar nederig en zachtmoedig. Dat is niet de kleinste van haar verdiensten. Olie zou niet zalven als ze niet naar beneden vloeide, en broederliefde zou haar zegen niet verspreiden als ze zich niet neerboog.

Vers 3

"Het is gelijk de dauw van Hermon, en die nederdaalt op de bergen van Sion." Vanaf de hogere bergen lijkt het vocht naar de lagere heuvels te waaien. De dauw van Hermon valt op Sion. De Libanon met zijn Alpentoppen dient de lagere hoogte van de stad van David. Zo daalt ook broederliefde van hoger naar lager, en ze verfrist en verlevendigt onderweg. Heilige eendracht is als dauw: geheimzinnig gezegend en vol leven en groei voor alle planten van de genade. Ze brengt zoveel zegen mee dat ze geen gewone dauw is, maar dauw zoals die van Hermon, die bijzonder overvloedig is en ver reikt.

De juiste weergave is: "Gelijk de dauw van Hermon, en die nederdaalt op de bergen van Sion." Dat past bij het beeld dat al gebruikt is, en het laat in een tweede vergelijking zien hoe zoet en vrijgevig broederlijke eenheid naar beneden stroomt. "Want de HEERE gebiedt aldaar den zegen en het leven tot in der eeuwigheid." Dat wil zeggen: in Sion, of nog beter, op de plaats waar broederliefde overvloedig is. Waar liefde regeert, regeert God. Waar liefde zegen toewenst, ge-

biedt God de zegen. God hoeft alleen maar te gebieden en het is gebeurd.

Het maakt Hem zo blij Zijn lieve kinderen gelukkig te zien in elkaar, dat Hij hen zeker ook gelukkig maakt in Zichzelf. Hij geeft vooral Zijn beste zegen, het eeuwige leven, want liefde is leven. Wie in liefde samenwoont, is al begonnen met het genieten van de eeuwigheid, en dat wordt ons niet afgenomen. Laten we liefhebben voor eeuwig, dan zullen we leven voor eeuwig. Dat maakt christelijke broederschap zo goed en liefelijk: de zegen van Jehova rust erop. Daarom kan ze niet anders dan heilig zijn, zoals "de kostelijke olie", en hemels, zoals "de dauw van Hermon." O, kwam er toch meer van deze zeldzame deugd!

Niet de liefde die komt en gaat, maar die blijft wonen. Niet de geest die scheidt en zich afzondert, maar die samenwoont. Niet de gezindheid die alleen oog heeft voor discussie en verschil, maar die in eendracht samenwoont. We zullen de volle kracht van de zalving nooit leren kennen voordat we één hart en één geest zijn. De heilige dauw van de Geest zal nooit in al zijn volheid neerdalen voordat we volkomen één zijn in dezelfde gezindheid. De zegen die God ons met Zijn verbond beloofde en gebood, zal nooit van de Heere onze God uitgaan, voordat we opnieuw "één Heere, één geloof, één doop" hebben. Heere, leid ons binnen in deze zeer kostbare geestelijke eenheid, omwille van Uw Zoon. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm is een uitbarsting van heilige vreugde. Ze werd veroorzaakt door het zien van heel Israël dat zich bij de jaarlijkse feesten als één groot huisgezin verzamelde... Misschien is er ook een toespeling op de eerdere jaloezie en vervreemding binnen Israëls familie. Die leken verdwenen en vervangen door eendracht en genegenheid, toen

David de troon van het hele volk besteeg. — Joseph Addison Alexander.

Vers 1

"Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het", enzovoort. Er zijn drie dingen waarbij het heel prettig is om te zien dat Gods volk zich als één verenigt.

1. Wanneer ze één zijn in mening en oordeel. Ze denken allemaal hetzelfde en zijn eensgezind in de waarheid.
2. Wanneer ze één zijn in genegenheid. Ze hebben allemaal één hart, ook al denken ze misschien niet allemaal hetzelfde. Of wanneer ze elkaar vinden in genegenheid, al is het niet in mening. David sprak bewonderend over dit mooie gezicht. Daarna sprak hij verklarend over de goedheid ervan (Ps. 133:2): "Het is, gelijk de kostelijke olie op het hoofd." Zo is het, ten eerste vanwege de zoetheid. Zo is het, ten tweede vanwege het vrijgevige doorstromen (zoals volgt): "nederdalende op den baard, den baard van Aäron, die nederdaalt tot op den zoom zijner klederen."
3. Het is een zalig gezicht als ze samen hun plicht doen. Dat kan op twee manieren. Ten eerste door samen te doen wat goed is, of, zoals de apostel het zegt (2 Kor. 6:1), door onder elkaar "medearbeidende" te zijn in enig goed werk. Wij vullen de tekst aan en zeggen: "medearbeidende" met God. Dat is werkelijk een zalig gezicht, als wij ons met God verbinden en God Zich met ons verbindt in Zijn werk. Het is ook zalig om te zien dat alle dienaren van Jezus Christus, en velen die leden van Christus zijn, samen één goed werk doen.

Dat geldt vooral voor het werk om iedereen met wie we te maken hebben te smeken "dat gij de genade Gods niet tevergeefs moogt ontvangen hebben." Ten tweede door samen het kwaad te laten staan en de ongerechtigheid ver van zich te werpen, door te bidden om vergeving van zonde en vrede te sluiten met God. Het is een goed

werk om je van het kwaad af te keren, zeker wanneer iedereen die erbij hoort dat samen doet... Samen zondigen en broeders in ongerechtigheid zijn, is de slechtste verbintenis die er is, ja, een samenzwering tegen God.

Maar samen als broeders treuren over de zonde en berouw hebben over onze ongerechtigheden, dat is een zalige band, en God heeft er groot behagen in. — Joseph Caryl.

Vers 1

"Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het", enzovoort. De woorden van deze lof en aanbeveling, of de onderdelen waaruit ze bestaat, komen voort uit een tweevoudige eigenschap.

1. Broederlijke eendracht, en het ernaar handelen bij elke gelegenheid die zich voordoet, is een heel groot goed. Dat is zo, en dat zal blijken uit meerdere overwegingen die we nu nalopen.

Ten eerste, vanwege Hem Die er de Maker en Eigenaar van is: God Zelf. Hij eist haar op als de Zijne. Daarom vinden we in de Schrift dat Hij er Zijn naam en titel aan ontleent. 1 Kor. 14:33: "Want God is geen God van verwarring (of van rumoer), maar van vrede." 2 Kor. 13:11: "De God der liefde en des vredes." Vrede heet "de vrede Gods": Fil. 4:7. En God heet de "God des vredes". Elk van deze uitdrukkingen voert de vrede terug tot Hem en verheft haar daardoor. Kijk dus naar de mate waarin van God Zelf gezegd wordt dat Hij goed is. In die mate is ook dit samenwonen in eenheid goed, omdat Hij het gebiedt en als het Zijne erkent, zoals u ziet.

Ten tweede. Het is goed van aard, in zichzelf. Het is goed zoals elke genade van God goed is. Het is zedelijk goed. Liefde is een vrucht van de Geest: Gal. 5:22. Zo is samenwonen in liefde en eendracht een goedheid die daarbij hoort. Het is geestelijk goed. Het is niet alleen een goed zoals de zedenleer dat leert en haar leerlingen het beoefenen. Nee, de Heilige Geest Zelf leert het, en het hoort bij het werk

van de wedergeboorte en van de nieuwe schepping in ons, zeker als we het in zijn volle breedte en omvang opvatten, zoals het ons past.

Ten derde. Het is ook goed in zijn gevolgen, resultaten en bijkomende verschijnselen. Het brengt veel goeds mee. Het is bonum utile. Het samenwonen van broeders in eendracht levert heel veel voordeel op, vooral geestelijk voordeel, voor het doen en het ontvangen van het goede.

1. De tweede eigenschap is de zoetheid ervan, want ze is "liefelijk". Ze is niet alleen bonum utile en bonum honestum, maar ook bonum jucundum: er zit veel genot in. Genot is een soort goed waar sommige mensen zo naar verlangen dat het hun bijna niet uitmaakt wat ze moeten doen of opgeven om het te krijgen. Al het andere goede betekent niets voor hen, als dit ontbreekt. Om deze broederlijke eenheid nog meer bij ons aan te bevelen, moeten we daarom ook bedenken dat ze "liefelijk" is. Dat geldt voor alle soorten mensen zonder uitzondering, wie het ook is die er iets van merkt.

Ten eerste. Ze is liefelijk voor God. Ze is Hem zeer welkom en welgevallig. Hij verheugt Zich er zeer in, overal waar Hij haar ziet. Hij is Zelf een God van vrede, dus Hij schept des te meer vreugde in vredelievende christenen en in wie met Hem verbonden zijn. Wat verheugen gewone, natuurlijke ouders zich over de eendracht van hun kinderen, als ze die liefdevol, vriendelijk, goed en hoffelijk tegenover elkaar zien! O, het doet hun goed en het maakt hen blij, tot diep in hun hart! Zo is het ook met God en hen die werkelijk de Zijnen zijn.

Ten tweede. Deze broederlijke eenheid is ook liefelijk voor onszelf. Wij zullen er dan ook des te meer genot van en door hebben. Ten derde. Ze is ook aangenaam voor anderen, ja voor alle andere mensen die erbij staan en ernaar kijken. "Ziet, hoe … liefelijk is het", enzovoort. Het is aangenaam voor iedereen die het ziet: "Want die Christus in deze dingen dient, is Gode welbehagelijk, en aangenaam den mensen", zegt de apostel: Rom. 14:18. — Thomas Horton, † 1673.

Vers 1

"Liefelijk." Voor de heiligen en het volk van God is het een aangename zaak om met elkaar overeen te stemmen. Het woord dat hier voor "liefelijk" staat, wordt in het Hebreeuws ook gebruikt voor een muzikale harmonie. Denk aan de hoge tonen van de viool, wanneer alle snaren zijn afgestemd om één klank te vormen. Zo liefelijk is het, zo'n lieflijkheid zit er in de eensgezindheid van de heiligen. Hetzelfde Hebreeuwse woord gebruikt men ook voor de lieflijkheid van een korenveld. Is een veld bedekt met graan, dan is het zelfs als het afgemaaid is nog heel mooi, o, wat is het mooi!

Zo is ook de eensgezindheid van de heiligen. Bij de psalmist wordt datzelfde woord ook gebruikt voor de zoetheid van honing en van zoete dingen, tegenover bittere dingen. Zo ziet u nu hoe liefelijk ze is, omdat ze vergeleken wordt met de harmonie van muziek, met het korenveld, met de zoetheid van honing, met de kostbare olie die neerdaalde op Aärons baard, en met de dauw die op Hermon en op de heuvels van Sion viel. Dat alles is bedoeld om duidelijk te maken hoe lieflijk, nuttig en zoet de eensgezindheid van de heiligen is.

Het is prettig om naar de zon te kijken en haar te bewonderen, maar nog veel prettiger om te zien hoe de heiligen onder elkaar overeenstemmen en één zijn. — William Bridge.

Vers 1

"Broeders." Abraham gebruikte deze naam "broeders" als middelaar om de vrede tussen Lot en hemzelf te bewaren. "Want wij zijn mannen broeders", zegt Abraham. Het is alsof hij wil zeggen: moeten broeders ruziemaken om onbenullige zaken, zoals ongelovigen? Dat was genoeg om Lot tot bedaren te brengen: dat Abraham hem eraan herinnerde dat zij broers waren. Toen hij de naam broeders hoorde, gaf zijn hart direct toe en daarmee was de strijd voorbij. Zo moet dit de advocaat zijn die twisten tussen christenen beslecht: hen er steeds weer aan te herinneren dat ze broeders zijn. Velen die alles

aan rechtszaken hebben uitgegeven, hadden wel gewild dat ze deze advocaat hadden genomen. Dan hadden ze met Lot overwogen of het broeders past als vijanden met elkaar te strijden. — Henry Smith.

Vers 1

"Broeders." Sommige uitleggers zien dat het Hebreeuwse woord voor broer nauw verwant is aan twee andere woorden. Het eerste betekent "één", het andere "gelijk" of "samen". Daarmee wordt getoond dat "broeders" als één en gelijk, of samen, moeten zijn. Dat laatste is met een sierlijke woordspeling aan het woord verbonden: "Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het, dat broeders ook samenwonen", of, zoals wij het in de kantlijn zetten, "zelfs samen te wonen." Het woord waarmee "broeders" wordt uitgedrukt, wijst er dus duidelijk op dat er nabijheid, overeenkomst, ja eenheid (als ik het zo mag zeggen) tussen hen hoort te zijn in wat ze voelen en doen. — Joseph Caryl.

Vers 1

"Wonen" is een woord voor verblijf, woonplaats en voortduren. Bij liefde en eendracht tussen broeders hoort ook dat ze volhouden en standvastig zijn. Niet alleen een tijdje samen zijn, nu en dan samenkomen of voor een bepaalde periode bijeenkomen, maar samenwonen in eendracht. Dat is wat hier zo geprezen en ons zo aanbevolen wordt. Het lijkt geen groot ding te zijn, en ook niet zo moeilijk, om jezelf een korte tijd te dwingen tot enige uitingen van vrede en vriendschap (al zijn er velen die dat zelfs af en toe nauwelijks kunnen).

Maar daarin volharden en het zo lang volhouden, dat doorzettingsvermogen kunnen ze haast niet opbrengen; het is voor hen bijna onmogelijk. Toch wordt precies dat van hen gevraagd als christenen en als "broeders" van elkaar: dat ze "ook samenwonen", en vrede, liefde, eendracht en onderlinge overeenstemming najagen. Niet alleen bij een enkele gelegenheid of bijeenkomst, maar heel hun leven lang, van begin tot einde, zolang ze met elkaar omgaan en samenleven. — Thomas Horton.

Vers 1

"Dat broeders ook samenwonen." Is er maar één God? Laten dan, zoals God één is, ook allen die Hem dienen één zijn. Daar bad Christus zo innig en hartelijk voor ons om: "Opdat zij allen één zijn": Joh. 17:21. Christenen moeten één zijn, 1. In oordeel. De apostel spoort aan om allen eensgezind te zijn: 1 Kor. 1:10. Wat is het droevig om te moeten zien dat de godsdienst een rok van vele kleuren draagt, dat christenen zoveel meningen hebben en zoveel verschillende wegen gaan! Het is Satan die dit onkruid van verdeeldheid heeft gezaaid: Matth. 13:39.

Eerst verdeelde hij de mensen van God, en daarna de ene mens van de andere. 2. Eén in genegenheid. Ze moeten één hart hebben. "En de menigte van degenen, die geloofden, was één hart en één ziel": Hand. 4:32. In de muziek vormen de verschillende snaren van een viool samen toch één zoete harmonie. Zo moet er ook onder de verschillende christenen één zoete harmonie van genegenheid zijn. Er is maar één God, en wie Hem dienen, moeten één zijn. Niets zou de ware godsdienst aantrekkelijker maken of haar meer volgelingen opleveren dan wanneer men ziet dat wie haar belijden, door de snaren van het hart, de liefde, aan elkaar verbonden zijn.

Als God één is, laat dan iedereen die Hem belijdt één van zin en één van hart zijn. Zo vervullen ze het gebed van Christus: "opdat zij allen één zijn." — Thomas Watson.

Vers 2

"Kostelijke olie op het hoofd." Elke priester werd wel gezalfd, maar alleen de hogepriester werd op het hoofd gezalfd. Er bestaat een overlevering dat deze rite na de Ballingschap werd weggelaten. Daardoor ligt er een bijzondere nadruk op de naam Aäron. — Neale en Littledale.

Vers 2

"Gelijk de kostelijke olie … nederdalende op den baard … die nederdaalt tot op den zoom zijner klederen." Koninklijke mildheid noemen vrekken ten onrechte verkwisting en verspilling. Toch hoort ze onveranderlijk bij alle ware liefde. Dat zag David, toen hij de rijke zalving van Aäron met wijdingsolie, bij zijn aanstelling tot hogepriester, uitkoos als treffend beeld van broederliefde. Er was ook verspilling in die zalving, net zoals bij de zalving in Bethanië. De olie werd namelijk niet maar spaarzaam op het hoofd van Aäron gesprenkeld, hoewel dat voor een gewone ceremonie genoeg had kunnen zijn.

Het hele vat werd over de hogepriester heen leeggegoten. De inhoud liep van zijn hoofd over de baard naar beneden en reikte zelfs tot aan de zoom van het priesterkleed. Precies in die verspilling lag voor David het punt van overeenkomst. Dat trok vermoedelijk zijn aandacht, want ook hij was op zijn manier een verkwister. Hij had God liefgehad op een wijze die hem blootstelde aan de beschuldiging van overdrijving. Zo danste hij bijvoorbeeld voor het aangezicht van de Heere, toen de ark uit het huis van Obed-Edom naar Jeruzalem werd opgebracht. Hij vergat zijn waardigheid, overschreed de grenzen van het betamelijke en leek zich zonder enige reden zo te gedragen, want een veel soberder betoon had voor een godsdienstige plechtigheid ook voldoende kunnen zijn. — Alexander Balmain Bruce, in "The Training of the Twelve," 1877.

Vers 2

"Gelijk de kostelijke olie … nederdalende." Bij de Hebreeën werd elk jaar een enorme hoeveelheid reukwerk gemaakt en gebruikt. Dat blijkt heel duidelijk hieruit: de heilige zalfolie van de tabernakel en de tempel werd nooit in kleinere hoeveelheden bereid dan 750 ounces vaste stoffen, gemengd met vijf quarts olie. En ze werd zo kwistig gebruikt dat ze, toen ze op Aärons hoofd werd aangebracht, over zijn

baard en borst stroomde, tot aan de zoom van zijn kleding. — Hugh Macmillan, in "The Ministry of Nature," 1871.

Vers 2

"Nederdalende … die nederdaalt", enzovoort. De genade van Christus is zo gul in het uitdelen van zichzelf, dat ze heiligheid aan ons doorgeeft, "nederdalende … tot op den zoom", tot al Zijn leden. Hij is niet alleen Zelf gezalfd, maar ook Degene Die ons zalft. Daarom heet ze "vreugdeolie": ze verblijdt onze harten doordat ze ons geestelijke blijdschap en gewetensvrede geeft. — Thomas Adams.

Vers 2

"Nederdalende op den baard, den baard van Aäron, die nederdaalt tot op den zoom zijner klederen." Met de zoom wordt niet de allerlaatste rand bedoeld, zoals onze vertaling wil. Zoveel olie werd er immers niet over hem uitgegoten, en het zou ook niet betamelijk zijn geweest zijn kleren van boven tot onder zo vet te maken. Volgens Zarchi gaat het om het bovenste deel van zijn gewaad, de bovenkant van zijn mantel, waar de baard op rustte. Kimchi en Ben Melech zeggen: de hals of kraag ervan. Dat was de opening waar het hoofd doorheen ging als het gewaad werd aangetrokken, met een boord eromheen, zodat het niet kon scheuren: Ex. 28:32; 39:23. Op die plaatsen heeft de Septuaginta hetzelfde woord als hier. — John Gill.

Verzen 2-3

Dit gebed en lied over de eenheid van de gemeente is opmerkelijk. We beginnen met het grondidee "broeders" en komen zo tot het besef van de Oudste Broeder, onze gemeenschappelijke gezalfde Hogepriester. Zijn priesterschap is de band die ons als broeders samenbindt. Wat ons als broeders kenmerkt, is de zalving die we delen en die helemaal tot de zoom van het kleed van onze Hogepriester naar beneden stroomt. Of we nu in het noorden of in het zuiden wonen,

we komen samen in Sion en delen in de zegeningen van dat eeuwige Priesterschap van Christus.

In werkelijkheid en voor onze Vader vormen we maar één gezin: "al het geslacht in de hemelen en op de aarde." Onze echte band van eenheid ligt in het "neerstromen", het "nederdalen" of "afdalen" van de gemeenschappelijke zegen. Dat markeert de treden in deze Psalm van de Opgangen (Ps. 133:2-3). En als "de dauw van Hermon" is neergedaald op "de bergen van Sion", dan zal er lang nadat de zon is opgegaan vrolijke vrucht verschijnen: bij sommigen twintig-, bij sommigen dertig- en bij sommigen honderdvoud. — Alfred Edersheim.

Vers 3

"Het is gelijk de dauw van Hermon", enzovoort.

Van de Velde schrijft in zijn "Travels" (dl. 1, blz. 97): "Psalm 133 spreekt van de dauw van Hermon die nederdaalt op de bergen van Sion. Nu begrijp ik die woorden volkomen. Toen ik hier aan de voet van de Hermon zat, begreep ik hoe het gaat. De waterdruppels stijgen op van de bosrijke hoogten en uit de hoogste kloven, die het hele jaar vol sneeuw liggen. De zonnestralen maken ze ijl en vullen er de lucht mee met vocht. Tegen de avond dalen ze dan als zware dauw neer op de lagere bergen die rondom als uitlopers liggen. Wie dit beeld goed wil begrijpen, moet de Hermon gezien hebben, met zijn witgouden kroon die hoog in de blauwe lucht glinstert. In geen enkel ander deel van het land valt zulke zware dauw als in de streek rond de Hermon."

Met deze dauw vergelijkt de dichter broederliefde. Ze is "gelijk de dauw van Hermon": zo oorspronkelijk fris en daardoor verfrissend, zo oorspronkelijk krachtig en daardoor levend makend, zo van boven geboren (Ps. 110:3), en wel als de dauw van Hermon die neerkomt op de bergen van Sion. Dat is een trek in het beeld die aan de natuurlijke werkelijkheid is ontleend. Een overvloedige dauw zou namelijk, als er warme dagen aan voorafgingen, door de koude luchtstroom die vanuit het noorden over de Hermon naar beneden strijkt, heel goed naar

Jeruzalem kunnen worden gevoerd. Uit eigen ervaring weten we hoe ver koude lucht uit de Alpen voelbaar is en wat ze doet. Het beeld van de dichter klopt dus met de natuur en is tegelijk mooi.

Komen broeders die door liefde verbonden zijn ook op één plaats samen, en wel wanneer bij de feesten broeders uit het noorden zich in Jeruzalem met broeders uit het zuiden verenigen, in de stad die de moeder van allen is? Dan is het alsof de dauw van de berg Hermon, die met diepe en bijna eeuwige sneeuw bedekt is, neerdaalt op de kale en onvruchtbare bergen rondom Sion, die daarom naar zo'n verkwikking smachten. In Jeruzalem moeten liefde en alles wat goed is elkaar ontmoeten. — Franz Delitzsch.

Vers 3

"Het is gelijk de dauw van Hermon", enzovoort. Over dit beeld denk ik dat de profeet gewoon spreekt zoals mensen dat doen. Wie bergen van verre bekijkt, krijgt vaak de indruk dat ze tot in de hemel reiken. Daarom lijkt het alsof de dauw die uit de hemel komt vanaf de hoge bergen op de heuvels eronder valt. Daarom zegt hij dat de dauw van de Hermon op de berg Sion neerdaalt. Zo ziet het eruit voor wie van een afstand kijkt. — Maarten Luther.

Vers 3

"Het is gelijk de dauw van Hermon." Nevels stegen op uit de waterrijke kloven en wolken rustten op de top van de Hermon. De dauw daarvan bleef altijd getuigen van frisheid en koelte. Het leken wel de bronnen van al het vocht in het land Palestina. Dat vocht was voor het land wat de geurige olie was voor de kleren van de hogepriester, en wat de invloed van broederliefde was voor de hele gemeenschap. — Arthur Penrhyn Stanley (1815-1881), in "Sinai and Palestine."

Vers 3

"Dauw van Hermon." In Rasheia merkten we duidelijk hoe overvloedig de "dauw van Hermon" is, waarover Ps. 133:3 spreekt. "Sion" is daar

maar een andere naam voor dezelfde berg. De meeste andere bergen rijzen geleidelijk op uit hoge plateaus, vaak ver van de zee. De Hermon begint daarentegen meteen en stijgt tot bijna tienduizend voet, vanaf een vlakte die nauwelijks boven zeeniveau ligt. Die vlakte is bovendien, met de bovenste Jordaanvallei en de moerassen van Merom, grotendeels een ondoordringbaar moeras van onbekende diepte. Daaruit stijgt overdag onder de stralen van een bijna tropische zon voortdurend damp op naar de hogere atmosfeer.

Raakt die damp de besneeuwde hellingen van de berg, dan koelt ze snel af en komt ze 's avonds omlaag als dauw. Zoveel dauw hadden wij nog nooit meegemaakt. Hij drong overal in en doordrenkte alles. Onze tent had een doorweekte vloer, ons bed lag vol dauw, uit onze geweren droop het water en overal hingen druppels. Geen wonder dat aan de voet van de Hermon boomgaarden en tuinen liggen die zo wonderbaarlijk vruchtbaar zijn, in een land waar het zo vaak droog is. — Henry Baker Tristram, 1867.

Vers 3

"Gelijk de dauw van Hermon, en die nederdaalt op de bergen van Sion."

> *Zo valt op Hermons heuvelrij*
> *de dauw die zomerwolken vrij*
> *laten druppen, die 's nachts zuidwaarts zweeft*
> *en parels op Sion als juwelen weeft.*
>
> — *William Digby Seymour.*

Vers 3

"Want de HEERE gebiedt aldaar den zegen." Waar men de vrede betracht, gebiedt God Zijn zegen. Daarmee wordt bedoeld dat Hij laat zien hoe blij Hij is met eendracht onder de mensen, doordat Hij zegeningen over hen laat regenen. Paulus drukt dezelfde gedachte in an-

dere woorden uit (2 Kor. 13:11; Fil. 4:9): “Leeft in vrede; en de God der liefde en des vredes zal met u zijn.” — Johannes Calvijn.

Vers 3

“De HEERE gebiedt aldaar den zegen.” Met één enkel bevelswoord zegent Hij: “aldaar gebiedt Hij den zegen”, die zegen boven alle zegeningen, “het leven tot in der eeuwigheid”. Zoals er staat: “Als Hij het beval, zo werden zij geschapen”: Ps. 148:5. Zo “gebiedt Hij, en wij worden gezegend.” — Thomas Goodwin.

Vers 3

“De HEERE gebiedt aldaar den zegen.” Mogelijk is dit een toespeling op grote personen, op een veldheer of een keizer: “Waar het woord des konings is, daar is heerschappij.” De hoofdman zei het zo: “Ik zeg tot dezen: Ga! en hij gaat; en tot den anderen: Kom! en hij komt; en tot mijn dienstknecht: Doe dat! en hij doet het.” Zo zegt God tegen een van Zijn verordeningen: “Ga en bouw die heilige op”, en ze gaat. Tegen een andere zegt Hij: “Kom en roep die zondaar naar huis”, en ze doet het.

Gods woord en werk gaan samen. Mensen kunnen anderen niet in staat stellen te gehoorzamen en geven hun daar ook geen kracht toe. Ze kunnen een kreupele bevelen te lopen of een blinde te zien, maar ze kunnen hem dat niet laten doen. Maar God schenkt met Zijn woord wel de kracht om uit te voeren wat Hij beveelt. Zo is het in de oude schepping en zo ook in de nieuwe: “Want Hij spreekt, en het is er; Hij gebiedt, en het staat er”: Ps. 33:9. Maar op die plaats gebiedt de Heere Zijn zegen, namelijk “het leven tot in der eeuwigheid.” Daarmee wordt de stroom van de wedergeboorte bedoeld, een geestelijk leven dat nooit ophoudt, maar steeds verder gaat en groeit tot het is aangezwollen en wordt opgenomen in de oceaan van het eeuwige leven: “het leven tot in der eeuwigheid.” — George Swinnock.

Vers 1

Christelijke eenheid.

1. Haar bewonderenswaardige voortreffelijkheden.
2. De tekenen dat ze bestaat.
3. De oorzaken van haar verval.
4. De middelen om haar te vernieuwen.

Vers 1

De heiligen worden hier bekeken, 1. In hun broederschap.

1. In hun eendracht.
2. In hun geluk. — W. J.

Verzen 1-3

Zes zegeningen die samengaan met eenheid.

1. Goedheid.
2. Genoegen.
3. Zalving.
4. Dauw.
5. Gods zegen.
6. Eeuwig leven.

Verzen 1-3

1. Het tafereel: broeders die in eendracht samenwonen. (a) In een gezin.

(b) In een christelijke gemeente.
(c) Broeders van dezelfde gezindte.
(d) Van verschillende gezindten.

1. De aanbeveling ervan.

(a) Letterlijk: “goed en … liefelijk.”

(b) Figuurlijk: geurig als de priesterlijke zalving, vruchtbaar als de dauw op Hermon.

(c) In geestelijk opzicht rust er Gods zegen op, een zegen die leven schenkt en eeuwig blijft bestaan! — G. R.

Verzen 1-3

Over christenen die als gemeente in eendracht samenwonen. 1. Het past hen, vanwege de verwantschap als broeders: “Dat broeders.” De christelijke broederschap is zo uniek, heilig en blijvend dat gebrek aan eenheid een schande is. Ze zijn broeders, a) omdat ze uit God geboren zijn, Die “de God des vredes” is. Of ze werkelijk bij de broederschap horen, blijkt uit hoe ze op Hem lijken: Matth. 5:9.

b) Omdat ze met Christus verbonden zijn, Die als Oudste Broeder eenheid wil. Als je die niet zoekt, verloochen je Hem in feite: Joh. 17:20-21.

c) Omdat “ook wij allen zijn door één Geest tot één lichaam gedoopt” (1 Kor. 12:13). In dat lichaam moet de eenheid bewaard blijven: Ef. 4:3.

d) Omdat ze bestemd zijn om voor eeuwig in de hemel te “samenwonen”. Daarom moeten we dat hier al nastreven.

1. De bijzondere voortreffelijkheid ervan: ze is zowel “goed” als “liefelijk.”

a) Goed: voor het werk en de uitstraling van de gemeente, voor onderlinge opbouw en groei in genade (2 Kor. 13:11), voor het welslagen van het gebed (Matth. 18:19) en om het evangelie bij anderen aan te bevelen.

b) Liefelijk, omdat ze geluk voortbrengt en God behaagt.

1. Hoe we haar bevorderen en bewaren.

a) Wie Gods eer zoekt, wordt één. Wie zichzelf eer wil geven, raakt verdeeld.

b) Liefde tot Christus werkt als een dwingende kracht. Ze verbindt ieder met de ander, doordat ze allen dicht aan Christus bindt.

c) Wie liever anderen dient dan zelf gediend wil worden, bindt hart aan hart. — J. F.

Vers 2

Er moeten bijzondere redenen zijn geweest om een priesterlijke zalving voor de vergelijking te kiezen, en om die van Aäron te nemen en niet die van een andere hogepriester. Het zijn deze: 1. De olie was "heilig" en werd gemaakt zoals God het had voorgeschreven: Ex. 30:23-25. Eenheid in de gemeente is heilig. Ze moet voortkomen uit de liefde die God gebiedt, gegrond zijn op de beginselen die God heeft gegeven en bestaan voor de doelen die God heeft gesteld.

1. God Zelf zalfde, door middel van Mozes, die in deze zaak in Gods naam handelde. Eenheid in de gemeente komt van de Heilige Geest (2 Kor. 13:13), door Jezus als Middelaar. Daarom moeten we erom bidden en haar dankbaar erkennen.
2. Door de zalving werd Aäron gewijd en kreeg hij officieel de bevoegdheid om als priester te dienen. Wanneer er eenheid is, leeft de Kerk als geheel een gewijd leven en vervult ze met kracht het priesterschap dat haar is toevertrouwd.
3. De olie verspreidde zich. Ze bleef niet op Aärons hoofd liggen, maar stroomde tot aan de zoom van zijn kleren. Zo gaat ook eenheid na verloop van tijd van enkelen op allen over, vooral van wie in een gemeente leiding geeft op de overige leden. Daarom is het een persoonlijke zaak. Ieder van ons moet dat beseffen en de eenheid met liefde en verstandig gedrag doorgeven. — J. F.

Verzen 2-3

Christelijke liefde strooit zegen uit door naar beneden te komen: "nederdalende", "die nederdaalt."

1. God aan Zijn heiligen.

2. Heilige aan heilige.
3. Heilige aan zondaar.

Vers 3

De uitgekozen plaats voor zegen. Een gemeente, een gemeente die één is, een gemeente met de dauw van de Geest. Wat is het een zegen voor de wereld dat er een plek bestaat waar de zegen wordt geboden!

Vers 3 (eerste zinsdeel)

De juiste vertaling van dit zinsdeel is: "Gelijk de dauw van Hermon, en die nederdaalt op de bergen van Sion." De zon trekt vocht op uit de sneeuw op de hoge Hermon. De wind voert het als damp mee naar de lagere hoogten van Sion, waar het als overvloedige dauw neervalt. Dat laat zien hoe christelijke eendracht in de gemeenschap van de gemeente werkt: 1. Ze kijkt niet neer op de kleinen, dat wil zeggen op de eenvoudigen, de armen en de minder begaafden. Ze a) erkent dat God ieders Vader is en Christus de Verlosser van alle gelovigen, zonder onderscheid.

b) Voor haar is één geloof de echte basis van gemeenschap. Rijkdom, maatschappelijke positie of talent zijn dat niet.

c) Ze gelooft dat zelfs het kleinste lid nodig is, wil het lichaam van Christus compleet zijn.

d) Ze beseft dat alles wat iemand ook maar iets boven een ander uit laat steken, een gave van God is.

1. Ze deelt uit haar overvloed aan wie het nodig hebben: Hand. 4:32-37.

a) De rijken aan de armen: 1 Joh. 3:17.

b) De geleerden aan de onwetenden.

c) De blijden aan de bedroefden.

d) De standvastigen aan wie dwalen: Jak. 5:19.

1. Ze laat haar waarde meer zien door liefdevolle gulheid dan door uiterlijke praal voor de wereld. Zo was de Hermon voor Sion kostbaarder door zijn dauw dan als sieraad van het landschap. a) Gulle dienstbaarheid laat meer echte genade zien, en vraagt er ook meer van, dan opzichtige architectuur of sierlijke eredienst.

b) Hierdoor bloeit het godvruchtige leven meer op dan door pronken met fatsoen. De dauw maakte Sion vruchtbaar, de grootsheid van de Hermon deed dat niet.

c) Zo wordt het hart van Christus bewogen en ontvang je zeker Zijn loon: Mark. 9:40,42. — J. F.

Vers 3

Geboden barmhartigheid. Op andere plaatsen krijgt men goedheid, maar in Sion wordt ze geboden.

1. Geboden barmhartigheid wordt noodzakelijk gegeven.
2. Geboden barmhartigheid gaat samen met geboden eenheid.
3. Geboden barmhartigheid brengt ons een rijker leven, “het leven tot in der eeuwigheid.” — W. B. H.

Psalm 134

Titel

“Een lied Hammaaloth.” Hiermee komen we bij het allerlaatste Opgangslied. De pelgrims trekken weer naar huis en zingen het slotlied uit hun liedboek. Ze vertrekken vroeg in de ochtend, voordat de dag echt is begonnen, want velen van hen hebben nog een lange reis voor de boeg. De nacht hangt dan nog tussen de bomen en toch zijn ze al onderweg. Buiten de poorten zien ze de wachters op de tempelmuur staan. Ze zien ook de lampen die branden achter de ramen van de kamers rond het heiligdom.

Dat gezicht raakt hen. Daarom zingen ze een afscheidsgroet aan hen die onophoudelijk in het heilige huis dienen. Met die laatste aansporing roepen ze de priesters op om vanuit de heilige plaats een zegen over hen uit te spreken. Die zegen vinden we in het derde vers. De priesters zeggen als het ware: “Jullie hebben ons gevraagd de Heere te zegenen, en nu bidden wij de Heere dat Hij jullie zegent.”

Wat deze psalm ons leert, is bidden voor allen die zonder onderbreking voor het aangezicht van de Heere werken. Tegelijk roept hij alle dienaren van het Woord op om zegenbeden te laten klinken over hun liefdevolle en biddende gemeente.

Uitleg

Vers 1

"Ziet." Met dit ene woord trekken de pelgrims de aandacht van de nachtwacht. Ze roepen het naar boven: Ziet! Wie huiswaarts gaat, schudt zo de heilige broederschap wakker die de wacht houdt bij het huis van de HEERE. Die wachters moeten eens rondkijken in het heiligdom. Overal ligt stof voor heilige lof! Ze moeten 's nachts naar de hemel kijken en Hem groot maken Die hemel en aarde heeft gemaakt: de hemel heeft Hij met sterren verlicht, de aarde met Zijn liefde. Ze moeten er goed op letten dat hun halleluja's nooit verstommen.

Daarom roepen de vertrekkende pelgrims hun die schelle roep toe: "Ziet!" Zie, let op, blijf scherp, werk ijverig, en prijs en zegen zonder ophouden de naam van Jehova. "Looft den HEERE" (Engels: zegent). Spreek met waardering over Jehova en denk met waardering aan Hem. Buig voor Hem in eerbied, kom dicht bij Hem in liefde en jubel om wie Hij is. Laat het niet bij de lofprijzing blijven die al Zijn schepselen Hem brengen. Als Zijn heiligen horen jullie Hem te "zegenen". Hij zegent jullie immers! Zet je er dus met hart en ziel voor in om Hem te zegenen.

"Zegenen" is het sleutelwoord van deze psalm. In de eerste twee verzen worden we aangespoord Jehova te zegenen, in het laatste vers wordt Jehova's zegen over het volk afgesmeekt. O, mochten we rijk zijn in zegenen! Mochten "gezegend" en "zegenend" de twee woorden zijn waarmee ons leven te beschrijven valt. Laat anderen elkaar maar vleien, hun gelukssterren bedanken of zichzelf op de borst kloppen. Wij zegenen Jehova, van Wie alle zegen komt.

"Alle gij knechten des HEEREN!" Zegenen is jullie opdracht. Zorg dat jullie daarin het voorbeeld geven. Een dienaar hoort met respect over zijn meester te spreken. Niemand van jullie mag Hem met tegenzin dienen. Iedereen moet Hem zegenen terwijl hij Hem dient. Ja, zegen Hem dat je Hem mag dienen, dat Hij je ervoor toerust en dat

Hij jouw werk aanneemt. Knecht van Jehova zijn is een eer die niet te meten valt en een zegen die elke maat te boven gaat. Nog heerlijker en nog verrukkelijker is het om dienaar te zijn in Zijn tempel, een huisgenoot in Zijn eigen huis.

Wie zal de Heere zegenen als zij het niet doen, die altijd bij Hem zijn en in Zijn eigen tempel wonen? “Gij, die allen nacht in het huis des HEEREN staat.” Het is goed te begrijpen dat de pelgrims die gewijde mannen half benijdden. Zij hielden de wacht over de tempel en deden de nacht door al het nodige werk daar. Bij de stilte en het gewicht van de nacht kwam de ontzagwekkende glorie van de plaats waar Jehova Zijn eredienst had ingesteld. Gelukkig de priesters en Levieten die voor zo’n verheven taak waren aangewezen! Natuurlijk hoorden zij de Heere te zegenen in hun nachtwake.

Het volk wilde dat zij dat goed in hun oren knoopten en daarin nooit nalatig werden. Ze mochten er niet bij lopen als werktuigen zonder ziel. Ze moesten hun hart in al hun werk leggen en hun hele dienst lang in de geest aanbidden. Waken is goed, maar waken “in de gebeden” en in de lofprijzing is beter. Als het donker wordt over een gemeente, heeft de Heere nog Zijn wachters: heilige mensen die Zijn waarheid beschermen. Zij mogen de moed niet laten zakken. Zij moeten de Heere zegenen, ook wanneer de zwartste uren naderen. Wij zijn er om hen te bemoedigen en hun dit op het hart te binden: zegen de Heere altijd en laat Zijn lof voortdurend in jullie mond zijn.

Vers 2

“Heft uw handen op naar het heiligdom.” Op de heilige plaats mogen ze niet slap zijn. Ze moeten er vol kracht staan, klaarwakker, met een brandende ijver die van God komt. Hun handen, hun hart en alles wat hen tot mens maakt, moeten omhooggeheven worden en toegewijd aan de aanbidding van de Heere. De engelen prijzen God dag en nacht zonder pauze, en zo moeten ook de engelen van de gemeenten klaarstaan, tijdig en ontijdig. “En looft den HEERE” (Engels: zegent).

Hier draait het voor hen om. Met hun onderwijs mogen ze mensen zegenen, maar met hun aanbidding moeten ze Jehova nog véél meer zegenen.

Veel te vaak kijken mensen bij de eredienst in de gemeente alleen naar het nut ervan voor het volk. Maar het andere weegt zwaarder: wij moeten ervoor zorgen dat de Heere God wordt aanbeden, geprezen en met ontzag omringd. Voor de tweede keer staat daar het woord "zegenen", en weer richt het zich op Jehova. "Loof den HEERE, mijn ziel" (Engels: zegen), en laat elke andere ziel Hem net zo zegenen. Ook midden in de nacht is er geen sprake van slaperigheid in de aanbidding, als het hart erop uit is God te zegenen in Christus Jezus.

Want zo luidt, naar het evangelie, de vertaling van "God in het heiligdom".

Vers 3

Dit laatste vers is het antwoord dat uit de tempel komt, voor de pelgrims die zich klaarmaken om bij het aanbreken van de dag te vertrekken. Het is de oude zegen van de hogepriester, ingekort en over elke pelgrim persoonlijk uitgegoten. "De HEERE zegene u uit Sion, Hij, Die den hemel en de aarde gemaakt heeft." Jullie gaan uit elkaar en keren een voor een terug naar huis. Moge de zegen ook een voor een over jullie neerdalen. Jullie zijn op Jehova's bevel naar Zijn stad en tempel opgegaan.

Ga nu elk terug met zo'n zegen als alleen Hij kan geven: goddelijk, grenzeloos, doeltreffend en eeuwig. Van Jehova's werken en heerlijkheid gaan jullie niet weg, want de hemel boven jullie is door Hem gemaakt en de aarde waarop jullie wonen ook. Hij is jullie Schepper. Hij kan jullie zegenen met een onbeschrijflijke hoeveelheid goeds, vreugde en vrede in jullie hart scheppen en een nieuwe hemel en nieuwe aarde voor jullie maken. Moge de Maker van alles jullie overstromen met zegen. De zegen komt uit de stad van de grote Koning, van Zijn aangestelde dienaren, op grond van Zijn verbond.

Daarom heet het dat hij komt "uit Sion". Tot vandaag zegent de Heere elk van Zijn mensen door Zijn gemeente, Zijn evangelie en de verordeningen van Zijn huis. Juist in de omgang met de heiligen ontvangen we een schat aan zegeningen die niemand kan tellen. Mocht ieder van ons nog meer krijgen van de zegen die van de Heere alleen komt. Sion kan ons niet zegenen. Zelfs de heiligste predikers kunnen ons de zegen niet meer dan toewensen. Maar Jehova kan elk van Zijn wachtende volk zegenen, en Hij zál het doen. Laat het zo zijn op dit goede uur!

Verlangen wij ernaar? Laten we dan zelf de Heere zegenen. Laten we het nog een keer doen. Dan hoeven we niet te twijfelen: de derde keer dat we aan zegenen denken, merken we dat we de zegen zelf ontvangen van Hem Die voor eeuwig gezegend is. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Wat een prachtig liedje: klein van omvang, en toch vol verhevenheid en eenvoud tegelijk. Algemeen wordt aangenomen dat David het geschreven heeft. Wat een bewondering verdient die man! Zijn ijver voor de godsdienst dreef hem om overal waar hij maar kon, bij hoog en laag in het volk, de lof en eer van zijn Schepper te bevorderen. Het ene moment schreef hij boetpsalmen voor zijn eigen binnenkamer. Het volgende moment bracht hij de tempeldienst op gang met nationale lofzangen, zo verheven als menselijke taal maar worden kan. En dan weer daalde hij af naar de gewone wachters en de nachtpatrouille van tempel en stad, en legde hun een eerbiedige vermelding van Gods naam en van de dienst aan Hem op de lippen! — John Mason Good (1764-1827), in "An Historical Outline of the Book of Psalms."

Gehele psalm

In deze psalm klinkt eerst een groet, Ps. 134:1-2, en daarna het antwoord daarop. Wie groeten, zijn de pelgrims. Wie de groet ontvangen, zijn de priesters en Levieten die in de tempel de nachtwacht hebben. Dit wisselgezang staat bewust achteraan in de reeks Opgangsliederen, in plaats van een afsluitende "beracha" (zegen). Luther noemt de psalm daarom epiphonema superiorum ("Ik zie deze psalm als een besluit van alles wat hiervoor is gezegd." — Luther). Ook in andere opzichten past hij uitstekend als slotstuk. — Franz Delitzsch.

Gehele psalm

Het avondoffer is gebracht: de laatste rookwolk is opgestegen en opgegaan in het blauw van de hemel, en de laatste klanken van de avondhymne zijn weggestorven. Nu wordt de nachtwacht uitgezet. Vierentwintig Levieten, drie priesters en de aanvoerder van de wacht moeten van zonsondergang tot zonsopgang het gewijde terrein bewaken, en ze staan al op hun plaats. De menigte verlaat ondertussen de stad door de poorten, die spoedig dichtgaan en voor velen niet meer zullen opengaan. Zonder nog één laatste uiting van de vroomheid die hun hart vult, kunnen ze toch niet weg.

Ze wenden zich naar de wachters op toren en muur en richten zich tot hen in een heilig lied, dat tegelijk een broederlijke vermaning en een ontroerend gebed is: "Ziet, looft den HEERE, alle gij knechten des HEEREN! gij, die allen nacht in het huis des HEEREN staat. Heft uw handen op naar het heiligdom, en looft den HEERE." Deze oproep komt de vrome wachters niet onverwacht. Van hoog boven hen klinkt het antwoord, in woorden die als engelenmuziek over de bevolkte stad zweven en afdalen in het stille Kidrondal. Ieder die hen zo heeft aangesproken, krijgt een zegenend afscheidswoord mee: "De HEERE zegene u uit Sion, Hij, Die den hemel en de aarde gemaakt heeft." — Robert Nisbet.

Gehele psalm

In de tabernakel en later in de tempel waren niet alleen overdag priesters aan het werk, maar ook 's nachts. Zij zorgden dat het altaarvuur bleef branden, vulden de lampen bij en beschermden het heilige gebouw tegen indringers en roof. De psalm die we nu voor ons hebben, was bedoeld voor die priesters van de nachtdienst. Voor hen lagen twee gevaren op de loer: in slaap vallen en wegdromen. O, wat gaat er veel tijd verloren aan louter dromen, aan gedachten die maar blijven afdwalen, en afdwalen, en afdwalen! De priesters, zeggen we, konden zomaar indommelen.

Ze konden wegzakken in leeg gepeins, in ijdele gedachten, in nutteloze overdenkingen en in praat die niets opleverde. Daarom staat er geschreven: "Ziet, looft den HEERE (Engels: zegent), alle gij knechten des HEEREN! gij, die allen nacht in het huis des HEEREN staat." Moet jij de nacht doorbrengen met waken? Besteed die nacht dan aan aanbidding. Laat de uren van je wacht geen lege, verspilde uren zijn. Terwijl anderen dutten en slapen en jij door je taak wakker moet blijven, houd je de lof in Gods huis gaande. Laat er lof zijn in Sion, ook 's nachts en niet alleen overdag, dag in dag uit!

"Heft uw handen op naar het heiligdom, en looft den HEERE." We mogen aannemen dat deze woorden de heilige wachters werden toegeroepen door de leider van hun ploeg, door de bevelhebber van de wacht of zelfs door de hogepriester. Zo'n bevelhebber kunnen we ons goed voorstellen: hij komt tijdens de nachtwaken binnen en zegt tegen de priesters die de tempel bewaken: "Ziet, looft den HEERE, alle gij knechten des HEEREN! gij, die allen nacht in het huis des HEEREN staat." Of denk aan de hogepriester die, nadat de wacht voor het eerste deel van de nacht is uitgezet, naar de priesters gaat die onder zijn leiding staan en hen met precies die geestdriftige woorden toespreekt.

Onze tekst is dan het antwoord van die heilige wachters. Ze hoorden de bevelhebber of de hogepriester zeggen dat ze 's nachts in de

voorhoven van de Heere moesten aanbidden, hun handen moesten opheffen naar het heiligdom en de Heere moesten zegenen. Daarop antwoordden ze: "De HEERE zegene u uit Sion, Hij, Die den hemel en de aarde gemaakt heeft." Zo komt hier een boeiend en leerzaam onderwerp bij ons in beeld: de wederzijdse zegen, de heiligen die elkaar zegenen. — Samuel Martin, 1817-1878.

Vers 1

De Targum haalt de tempelwacht erbij om het eerste vers toe te lichten. "Zo ging het, naar het schijnt, in de Tweede Tempel. Als het middernacht voorbij was, nam de hoofdpoortwachter de sleutel van de binnentempel mee. Samen met enkele priesters liep hij door het smalle zijpoortje van de Vuurpoort. In het binnenste voorhof viel die wachtploeg uiteen in twee groepen met ieder een brandende fakkel. Eén groep sloeg rechtsaf naar het westen, de andere linksaf naar het oosten. Zo gingen ze het hele voorhof rond om te controleren of alles klaarlag voor de tempeldienst van de volgende morgen. In de bakkerij, waar het spijsoffer van de hogepriester werd gebakken, ontmoetten de groepen elkaar met de roep: 'Alles is in orde.'

Intussen waren de overige priesters opgestaan. Ze namen een bad en trokken hun gewaden aan. Vervolgens begaven ze zich naar de stenen kamer, waarvan de ene helft diende als vergaderzaal van het Sanhedrin. Daar werd het werk voor de komende dag bij loting over de priesters verdeeld. Dat verliep onder het oog van de beambte die het wachtwoord gaf en van een lid van het Sanhedrin, met de priesters in hun ambtskleding eromheen. Luk. 1:9." — J. J. Stewart Perowne.

Vers 1

"Ziet." De psalm opent met het aanwijzende woordje "Ziet". Zo zet hij hun plicht voor hun ogen, want zij moesten tot toewijding worden opgewekt doordat ze voortdurend naar de tempel keken. Let op wat de psalmdichter bedoelt als hij hen zo dringend tot lofprijzing aanspoort. Veel Levieten dachten dat er niets meer nodig was dan wer-

keloos in de tempel te staan. Alle mensen hebben immers de neiging ceremoniën te misbruiken. Zo verloren ze het belangrijkste deel van hun taak uit het oog. De psalmist wil laten zien dat het niets betekende om 's nachts de tempel te bewaken, de lampen aan te steken en toezicht te houden op de offers, als ze God niet geestelijk dienden.

Alle uiterlijke plechtigheden moesten verwijzen naar wat als het eigenlijke offer moet gelden: het zingen van Gods lof. Het is alsof hij zegt: jullie vinden het misschien erg zwaar werk om in de tempel de wacht te houden terwijl anderen thuis in hun bed liggen. Maar de dienst die God vraagt, gaat dieper dan dat. Hij wil dat jullie Zijn lof zingen voor het oog van heel het volk. — John Calvin.

Vers 1

"Ziet." Het eerste woord van het vers, "Ziet", wijst volgens mij op de reden die de priesters in de tempel hadden om Jehova te zegenen. Je zou het zo kunnen lezen: kijk toch, het huis van God staat er, de heilige diensten zijn ingesteld en de Heere heeft jullie rust gegeven van je vijanden. Nu kun je Hem dienen op een manier die Hem behaagt. Pak dat dus aan met dankbaarheid en vuur! In 1 Kron. 9:33 lezen we over de Levitische zangers: "dag en nacht was het op hen, in dat werk te zijn". Dat was ongetwijfeld bedoeld om het heiligdom op aarde enigszins te laten lijken op het heiligdom boven. Johannes vertelt ons dat de verlosten daar "voor den troon van God" zijn, "en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel": Openb. 7:15. — George Horne.

Vers 1

"Ziet, looft den HEERE, alle gij knechten des HEEREN." Wat de dienaars van de Heere hier te horen krijgen, leert ons dat we de openbare eredienst aan God zorgvuldig moeten behartigen. Alle mensen, maar vooral predikers, moeten wakker geschud worden. Ze moeten goed op zichzelf letten en op het werk van de openbare godsdienst, op het moment dat ze eraan beginnen. Zoveel ligt namelijk in het woord "ziet" op deze plaats. — David Dickson.

Vers 1

"Des HEEREN." Ook in de nacht moet aan de Heere gedacht worden en moet Zijn lof opnieuw klinken. — Martin Geier, 1614-1681.

Vers 1

"Nacht in het huis des HEEREN." Volgens de rabbijnen zat alleen de hogepriester in het heiligdom, zoals Eli (1 Sam. 1:9). Alle anderen stonden, klaar om meteen hun taak op te pakken. — John Trapp.

Vers 1

"Die allen nacht in het huis des HEEREN staat." Jullie hebben nu een vaste woning en hoeven niet meer als pelgrims in tenten te wonen. — Robert Bellarmine.

Vers 1

"Die allen nacht in het huis des HEEREN staat." Pas op dat jullie vaste plek in Zijn nabijheid niet uitloopt op minachting. Zoals het spreekwoord zegt: "Te grote vertrouwelijkheid kweekt minachting." Blijf Hem dus altijd zegenen. Erken dat Hij boven alles verheven is en prijs Hem met ontzag. — John Mayer, 1653.

Vers 2

"Heft uw handen op", enz. De handen opheffen was een gebaar dat bij het bidden hoorde. Het liet merken dat men zegen van de Heere verwachtte. Tegelijk erkende men ermee dat die zegen eerder al was ontvangen. — Samuel Eyles Pierce.

Vers 2

"Naar het heiligdom." Het Hebreeuwse woord kan zowel heiligheid betekenen als de heilige plaats. Hier past de eerste betekenis het best, want de tweede staat al voldoende in de woorden "het huis des HEEREN" (Ps. 134:1) ... De priesters, die hier worden aangesproken, moesten vóór hun dienst hun handen wassen. In dit vers wordt die

dienst aangeduid als het opheffen van de handen. — Henry Hammond.

Vers 3

"De HEERE zegene u uit Sion." Let op wat de dichter niet zegt. Hij zegt niet: de Heere Die de hemel gemaakt heeft, zegene u uit de hemel. En ook niet: de Heere Die de aarde gemaakt heeft, zegene u uit de aarde. Hij zegt: "zegene u uit Sion." Het lijkt of hij ons wil leren dat elke zegen rechtstreeks en allereerst uit de hemel komt, en pas daarna, middellijk, uit Sion waar de tempel stond. Verlangen we dus zegeningen, uiterlijk en innerlijk, voor onszelf en voor de gemeenschap, voor het gewone leven en voor het geestelijke?

Willen we zegen op ons bezit, zegen op ons land en zegen in onze ziel? Dan moeten we daarom bidden, en wel op deze plaats: in Sion, in Gods huis. Uit de godvruchtigheid die daar beoefend wordt, vloeit alle zegen voort als water uit een bron die nooit leeg te scheppen is. — Abraham Wright.

Vers 3

"De HEERE zegene u uit Sion, Hij, Die den hemel en de aarde gemaakt heeft", enz. De zegen van de priesters laat ons God in twee gedaanten zien. Eerst is Hij de Schepper van het heelal. Daarna is Hij Degene Die "in Sion" woont. Het eerste toont Hem als de God van de natuur, het tweede als de God van de genade. Denk ik aan Hem als de Schepper van het heelal, dan weet ik meer dan genoeg: Hij kán mij zegenen. Denk ik aan Hem als Bewoner van de gemeente, dan weet ik ook meer dan genoeg: Hij zál mij zegenen.

Ons geloof kan geen van beide missen. — N. M'Michael.

Vers 3

"De HEERE … Hij, Die den hemel en de aarde gemaakt heeft", enz. Eerst werden de priesters opgeroepen om namens het volk God te zegenen. Hier zegenen ze op hun beurt het volk namens God. Tussen

de twee verzen mogen we denken dat aan dat eerste verzoek is voldaan. De priesters hebben God gezegend en wenden zich nu tot het volk om dat te zegenen. Er wordt duidelijk gezinspeeld op de zegen van de priesters in Num. 6:23-27. Daarom is het passend dit vers als een wens te lezen, die eigenlijk ook een voorspelling bevat: de Heere zal u zegenen. — Joseph Addison Alexander.

Vers 3

"De HEERE zegene u." Zolang God mensen niet opneemt in de gemeenschap van Zijn gemeente en hen door Zijn woord gezegend noemt, blijven ze allemaal onder de vloek. Precies dat zit in de woorden "De HEERE zegene u". — David Dickson.

Vers 3

"De HEERE zegene u uit Sion." De Kerk bewaart Gods openbaring. De Kerk brengt op aarde de ware aanbidding. Ze bestaat uit een gezelschap van priesters, een koninklijk priesterdom, en een deel van haar roeping is "geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus". De Kerk erft de verbonden. Gods verbonden zijn met Zijn Kerk gesloten, en Zijn beloften zijn vooral aan Zijn Kerk gericht. In de Kerk werkt God op een heel bijzondere manier. Hij laat Zich aan Zijn Kerk zien zoals Hij dat niet doet aan wat we de wereld noemen.

Ook werken er in de Kerk bijzondere hemelse invloeden. Na de hemel, waar God volgens de Schrift woont, is de Kerk in zekere zin de woonplaats van de Allerhoogste. Wat betekent het nu om "uit Sion" gezegend te worden? Dat is zeker: gezegend worden met de zegeningen van Sion. Het betekent dat de gaven en geschenken van Sion voor ons een bron van voordeel en winst worden. — Samuel Martin.

Vers 3

"Zegene u." Er staat een enkelvoud, "zegene u", en geen meervoud. De reden is dat de woorden zijn overgenomen uit de vaste formule

waarmee de hogepriester het volk zegende: Num. 6:24. — J. J. Stewart Perowne.

Vers 3

"Zegene u." De woorden zijn gericht aan de gemeente als aan één persoon, en tegelijk aan ieder afzonderlijk in die verbonden gemeente die één geheel vormt. — Franz Delitzsch.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

Deze psalm heeft twee delen.

1. Wij zegenen God: Ps. 134:1-2.

a) Hoe? Met dankbaarheid, met liefde, met gehoorzaamheid, met gebed, met lofprijzing.

b) Waar? "In het huis des HEEREN", "naar het heiligdom."

c) Wanneer? Niet alleen overdag, maar ook 's nachts. Sommigen brachten vroeger de hele nacht door in de tempel om God te prijzen, anderen een gedeelte ervan. Christus bracht hele nachten door in gebed voor Zijn volk. Zo moeten ook zij het niet te veel vinden om af en toe hele nachten door te brengen met lofprijzing aan Hem. De avonddiensten op de sabbat mogen we niet verwaarlozen, en ook niet die op de andere dagen van de week.

1. God zegent ons: Ps. 134:3.

a) Wie worden gezegend? "Zegene u": ieder die Hem zegent.

b) Onder welke voorwaarde? "Uit Sion." Door de godsdienstplichten te vervullen en niet door ze te verwaarlozen.

c) Waaruit bestaat de zegen? Hij komt van de Heere. Gezegend zijn zij die Hij zegent. — R.

Gehele psalm

1. God, Jehova, is de bron van alle zegen.
2. Hemel en aarde: het bewijs dat God de macht heeft om te zegenen.
3. De gemeente: een kanaal waar de zegen doorheen stroomt.
4. De heiligen: zij verspreiden de zegen, gedreven door een geest die wil zegenen.
5. De schatten die opgesloten liggen in Gods zegen. — Samuel Martin.

Gehele psalm

1. Een dienst die nergens anders bestaat: de tempelwacht, schildwacht in de nacht.
2. Een verheven omgeving: alles in het heiligdom roept ontzag op.
3. Heilig omhoog gericht: handen, harten, ogen.
4. Lof die klinkt in het donker en tot ver in het licht wordt gehoord.
5. Een antwoord van de sterren dat het gebed waarmaakt: “De Heere, de Schepper, zegene u.” — W. B. H.

Vers 1

1. De nacht valt over de heilige plaats: de donkere perioden in de geschiedenis van de gemeente.
2. Toch heeft God Zijn wachters: Wycliffe en zijn kring, die uitkeken naar de Reformatie, de Waldenzen, enzovoort. Geen nacht is zo zwart dat God er niet geprezen en gediend wordt.
3. Of het nu nacht is of dag: de Levieten moeten hun beurt gewoon vervullen. — W. B. H.

Vers 1

De knechten van de Heere worden aangespoord om te zijn: 1. Toegewijd en blij in hun dienst. Zing bij je werk, ook als het in het donker gebeurt.

1. Vol ijver om elk moment waarop ze kunnen dienen goed te gebruiken. "Allen nacht" net zo goed als overdag: "looft den HEERE."
2. Zorgvuldig in het ontwijken van alles wat hun toewijding tijdens hun dienst in de weg staat. Kom je in de verleiding om lui en slaperig te worden, zeg dan tegen jezelf:

> *Ontwaak, mijn hart, en richt je op,*
> *en zing met de engelen je deel,*
> *die heel de nacht door onvermoeid*
> *hoge lof zingen voor de eeuwige Koning.*

— W. H. J. P.

Vers 1

Aanwijzingen voor de eredienst.

1. Met grote zorgvuldigheid: "Ziet."
2. Met dankbare blijdschap: "Looft den HEERE."
3. Allemaal samen: "alle gij."
4. Met heilig ontzag, als "knechten des HEEREN."
5. Met een volharding die niet verslapt: "die allen nacht … staat."

Vers 1

"Gij, die allen nacht in het huis des HEEREN staat." De nachtwakers in het huis van de Heere: hoeveel ze waard zijn, hoe onopgemerkt ze blijven, welk gevaar van inslapen ze lopen, wat hen troost, welke waardigheid ze dragen, wat hun loon is.

Vers 2

De ingrediënten van aanbidding.

1. Opgeheven handen. Daarin zit kracht, moed, gebed en verlangen.
2. Opgeheven harten. Dank de Heere, prijs Hem, aanbid Hem en heb Hem lief.

Vers 3

De zegen van God.

1. Van de Schepper: royaal, nieuw, afwisselend, onbegrensd en blijvend. Dat alles licht op in het feit dat Hij hemel en aarde heeft gemaakt.
2. Van de Verlosser: zegeningen die we dringend nodig hebben, rijk, doeltreffend en blijvend. Dit alles wordt zichtbaar gemaakt en gewaarborgd doordat Hij onder de mensen woont, een gemeente koopt, een woning bouwt, Zijn heerlijkheid onthult en regeert op Zijn troon.

Psalm 135

Algemene opmerkingen

Boven deze psalm staat geen opschrift. Hij is grotendeels samengesteld uit stukken van andere plaatsen in de Schrift. Hij is daarom wel een mozaïek genoemd, een vloer van ingelegde steentjes. Meteen aan het begin zien we dat de eerste twee verzen (Ps. 135:1-2) zijn overgenomen uit Ps. 134:1-3. Het slot van Ps. 135:2 en het begin van Ps. 135:3 brengen Ps. 116:19 in gedachten, en bij Ps. 135:4 denken we aan Deut. 7:6. Herinnert Ps. 135:5 ons niet aan Ps. 95:3? Ps. 135:7 is bijna woordelijk gelijk aan Jer. 10:13, en misschien heeft Jeremia het van hier overgenomen.

Wat Ps. 135:13 zegt, lezen we ook in Ex. 3:15, en Ps. 135:14 vinden we terug in Deut. 32:36. De verzen Ps. 135:8-12 staan ook in Psalm 136. Vanaf Ps. 135:15 tot het eind klinkt dezelfde toon als in Ps. 115:1-18. Zo kunnen we de herkomst van de uitdrukkingen nog veel verder nagaan zonder de aanhalingen te forceren. De hele psalm is dus opgebouwd uit vele uitgelezen brokken, en toch heeft hij de samenhang en de frisheid van een gloednieuw gedicht. De Heilige Geest herhaalt Zich soms. Dat doet Hij niet omdat het Hem aan gedachten of woorden ontbreekt, maar omdat het goed voor ons is dat we dezelfde dingen in dezelfde vorm horen. Als onze grote Leraar Zich herhaalt, doet Hij dat bovendien meestal met leerzame verschillen, en die verdienen onze volle aandacht.

Indeling

De eerste veertien verzen roepen ons op Jehova te prijzen. We prijzen Hem om Zijn goedheid (Ps. 135:3), om Zijn uitverkiezende liefde (Ps. 135:4), om Zijn grootheid (Ps. 135:5-7), om Zijn oordelen (Ps. 135:8-12) en om Zijn onveranderlijke karakter (Ps. 135:13). Ook prijzen we Hem om Zijn liefde voor Zijn volk. Dan volgt een scherpe afwijzing van de afgoden (Ps. 135:15-18) en nog een oproep om de naam van de Heere te zegenen. Dit is een lied vol leven, kracht, afwisseling en toewijding.

Uitleg

Vers 1

"Hallelujah!", ofwel: Looft den HEERE. Wie zelf vol heilige lof zit, moet zijn best doen om dat vuur ook bij anderen aan te steken. Het volstaat niet dat we zelf God prijzen. Daarvoor schieten wij veel te kort! Laten we al onze vrienden en buren erbij halen, en als zij lauw zijn geworden, hen met liefdevolle woorden wakker schudden. "Prijst den Naam des HEEREN." Maak Zijn karakter groot, en maak alles wat Hij over Zichzelf heeft laten weten tot het thema van jullie lied. Dat is immers echt Zijn naam. Richt jullie aanbidding vooral op Zijn heilige naam "Jehova", die niemand anders mag dragen.

Met die naam laat Hij zien dat Hij door Zichzelf bestaat en dat Hij nooit verandert. Laat dat jullie aanzetten tot lof op Zijn Godheid. Denk liefdevol aan Hem, bewonder Hem van harte en verhef Hem dan met vuur. Maak de Heere niet alleen groot omdat Hij God is. Verdiep je in wie Hij is en wat Hij doet, en prijs Hem zo met inzicht en met erkentelijkheid. "Prijst Hem, gij knechten des HEEREN!" Als anderen zwijgen, moeten jullie dat niet doen. Jullie moeten de eersten zijn die Zijn lof laten klinken. Jullie zijn "knechten", en dit hoort bij jullie werk.

Zijn “Naam” is over jullie uitgeroepen, dus vier die naam met lofzangen. Jullie weten wat een gezegende Meester Hij is. Spreek dus goed over Hem. Wie voor Zijn dienst wegloopt, laat Zijn lof zeker links liggen. Maar nu de genade jullie tot Zijn eigen dienaren heeft gemaakt, moet jullie hart er hofmusici van maken. Hier zien we de knecht van de Heere zijn medeknechten wakker schudden. Drie keer roept hij hen op tot lof. Zijn we dan zo traag in een werk dat zo zoet is? Of ligt het eraan dat alles wat we doen toch te weinig is voor zo’n Heere?

Het is allebei waar. We prijzen niet genoeg. En we kunnen nooit te veel prijzen. We zouden er voortdurend mee bezig moeten zijn, zodat we doen wat het bevel hier zegt: Looft, looft, looft. Laat de Drie-enige de lof ontvangen van onze geest, onze ziel en ons lichaam. Laten we voor het verleden, het nu en de toekomst driemaal halleluja’s aanheffen.

Vers 2

“Gij, die staat in het huis des HEEREN, in de voorhoven van het huis onzes Gods!” Jullie genieten bijzondere gunst. Jullie horen bij het personeel van het paleis, zijn het dichtst bij de Vader van het hemelse gezin en mogen thuis zijn in Zijn huis. Jullie moeten dus méér dan alle anderen overstromen van dankbaarheid. Jullie “staan” in de tempel, of blijven daar. Jullie komen onophoudelijk in de verschillende voorhoven. Daarom verwachten we van jullie een lofprijs die nooit ophoudt. Zouden predikers niet beroemd moeten zijn omdat ze Jehova’s lof laten horen? Moeten ambtsdragers en gemeenteleden niet boven wie ook uitblinken in het voortreffelijke werk van de aanbidding?

En moet iedereen, in welke rang ook, die zelfs maar in Zijn buitenste voorhoven wacht, niet meedoen aan Zijn aanbidding? Moeten ook de kleinsten en zwaksten van Zijn volk niet Zijn lof verkondigen, samen met hen die het dichtst bij Hem leven? Is het niet goed hen te

herinneren aan wat ze verschuldigd zijn? Handelt de psalmist niet verstandig als hij dat hier doet, en op veel andere plaatsen? Wie Jehova "onze God" kunnen noemen, zijn hoogst gezegend. Daarom moeten ze overvloedig zijn in het werk om Hem te zegenen. Misschien is dit wel het zoetste woord van deze twee verzen.

"Deze God is onze God eeuwiglijk en altoos." "Onze God" wil zeggen: wij bezitten Hem, wij delen dat bezit samen, wij zijn er zeker van en wij verheugen ons erin. O, de onbeschrijflijke vreugde om God de onze te mogen noemen!

Vers 3

"Looft den HEERE." Doe het nog een keer. Houd vol. Doe het beter, doe het met meer hart, doe het samen met steeds meer mensen. En begin er nú mee! Er zijn goede redenen om de Heere te prijzen. Een van de eerste staat in dit vers: "want de HEERE is goed." Zo goed is Hij, dat niemand anders in dezelfde zin of in dezelfde mate goed is. Alles wat goed is, vinden we in Hem. Het stroomt van Hem uit en Hij beloont het. In het woord God hoor je het woord goed al: het is er een afkorting van.

En God is werkelijk de kern van alle goedheid. Zou er dan geen lovend woord over Zijn goedheid moeten klinken? Natuurlijk! Laten we Zijn naam eren met onze beste gedachten, woorden en liederen. "Psalmzingt Zijn Naam, want Hij is liefelijk" (Engels: 'want het is lieflijk'). Dat bijvoeglijk naamwoord kan bij het zingen horen en bij de naam, want allebei zijn ze lieflijk. Met onze eigen stem lof zingen in een heilig lied is een van onze grootste geneugten. Daarvoor zijn we geschapen, en daarom maakt het ons zo blij. Wat is het een lieflijke plicht om de schone naam van onze God te prijzen!

Alle genot vind je in het vrolijke aanbidden van Jehova. Alle vreugde ligt verborgen in Zijn heilige naam, zoals geuren slapen in een tuin vol bloemen. Ons denken wordt ruim, onze ziel wordt opgetild, ons hart begint te gloeien en heel ons wezen loopt over van verrukking,

als we bezig zijn de hoge lof van onze Vader, Verlosser en Trooster te zingen. Waar iets tegelijk goed en heerlijk is, moeten we dat zonder terughouding najagen. Toch is het te vrezen dat maar weinigen van ons de Heere ook maar half zoveel toezingen als we tegen mensen praten.

Vers 4

"Want de HEERE heeft Zich Jakob verkoren." Jehova heeft Jakob gekozen. Moeten Jakobs kinderen Hem dan niet loven, Hem Die hen zo bijzonder heeft voorgetrokken? Uitverkiezing is een van de sterkste redenen om God aanbiddend lief te hebben. Gekozen! Gekozen voor Zichzelf! Wie kan dankbaar genoeg zijn dat hij in dit voorrecht mag delen? "Jakob heb Ik liefgehad", zei Jehova. Hij noemde voor Zijn liefde geen andere reden dan dat Hij had besloten lief te hebben. Jakob had op dat moment nog niets goeds en niets slechts gedaan, en toch bepaalde de Heere het zo en sprak Hij het zo uit.

Zegt iemand dat God koos omdat Hij Jakobs karakter al voorzag? Dan is het misschien nóg opvallender, want aan Jakob viel weinig te ontdekken wat een bijzondere keuze verdiende. Van nature was Jakob heel wat anders dan de beminnelijkste mens. Nee, het was soevereine genade die de keuze maakte. Maar let op: deze keuze was niet vooral bedoeld voor het persoonlijke welzijn van Jakobs nageslacht. God koos het volk voor Zichzelf, om Zijn goddelijke bedoelingen en plannen uit te voeren: alle mensen zegenen. Jakobs geslacht werd gekozen om van de Heere te zijn. Het moest Zijn waarheid in bewaring houden, Zijn eredienst in stand houden en Zijn barmhartigheid weerspiegelen.

Gekozen waren ze, maar vooral met dit doel: een bijzonder volk te zijn, apart gezet voor de dienst aan de ware God. "Israel tot Zijn eigendom." Gods keuze brengt omhoog, want hier wordt de naam veranderd van Jakob, de overlister, tot Israël, de vorst. Door Gods liefde krijg je een nieuwe naam en een nieuwe waarde, want het beeld van

een koninklijke schat is een bijzonder eervol beeld. Koningen hebben hun eigen kroonjuwelen en een verzameling van de zeldzaamste edelstenen. Zo rekent de Heere Zijn uitverkoren volk tot Zijn rijkdom, Zijn vreugde en Zijn glorie.

Wat een eer voor het geestelijke Israël, dat het dit alles voor de Heere zijn God is! Wij zijn een volk dat Hem na aan het hart ligt en dat Hem dierbaar is. In Zijn ogen zijn we kostbaar en eervol. Hoe zouden we dan onze luidste, hartelijkste en zoetste muziek voor Hem kunnen achterhouden? Als wij Hem niet verheffen, zullen de stenen op straat tegen ons getuigen.

Vers 5

"Want ik weet, dat de HEERE groot is, en dat onze Heere boven alle goden is." Wie met God verzoend is, heeft in Gods grootheid net zo goed een reden om Hem te aanbidden als in Zijn goedheid. God is groot, vergeleken met anderen groter en in de overtreffende trap het grootst: "boven alle goden." De psalmist was daar persoonlijk van overtuigd. Hij zegt het zonder omwegen: "Ik weet." Zo'n kennis is het waard om te bezitten. Hij wist het doordat hij had gekeken, doordat God het hem had ingegeven en doordat hij het zelf had ervaren.

Hij was geen agnost, maar zeker en helder in zijn zaak. Hij weet niet alleen hoe groot Jehova is. Hij weet ook dat "onze Heere", als Adonai of Heerser, oneindig hoger staat dan alle verzonnen goden van de heidenen en dan alle andere groten.

> *Laat vorsten horen, laat engelen weten*
> *hoe nietig hun naturen lijken:*
> *die goden in de hoogte en goden beneden,*
> *zodra men hen met Hem vergelijkt.*

Velen meenden Jehova te kunnen aanbidden en daarnaast ook andere goden. Maar deze heilige man duldde zo'n gedachte niet. Anderen meenden dat ze hun geloof konden combineren met gehoorzaamheid aan de onrechtvaardige wetten van tirannieke vorsten. Ook dit wees

de lieflijke zanger van Israël af. Voor hem stond de levende God volledig boven alle mensen die als overheid en vorst "goden" zijn genoemd. Let hier op de vierde van de vijf "want"-zinnen. Ps. 135:3-5,14 noemen redenen om te prijzen, en elke reden wordt met "want" ingeleid. Dat kan stof geven voor een vruchtbare overdenking.

Vers 6

"Al wat den HEERE behaagt, doet Hij, in de hemelen, en op de aarde, in de zeeen en alle afgronden." Zijn wil gebeurt overal, in de hele ruimte. Het bevel van de Koning reikt tot elke uithoek van het heelal. De heidenen verdeelden het grote rijk onder hun goden: Jupiter zou over de hemel gaan, Neptunus over de zee en Pluto over de onderwereld. Maar in werkelijkheid heerst Jehova over alles. Niemand maakt Zijn besluit ongedaan en niemand dwarsboomt Zijn plan. Op geen enkel punt wordt Zijn welbehagen opzijgeschoven. Het woordje "al wat" reikt zo ver als maar kan en omvat alle dingen.

De vier plaatsen die genoemd worden, beslaan samen de hele ruimte. Wat de tekst zegt, kent dus geen grens en geen uitzondering. Jehova voert Zijn wil uit: wat Hem behaagt, dat doet Hij ook echt. Niemand kan Zijn hand tegenhouden. Wat een verschil met de goden die de heidenen verzonnen hadden, goden die net als mensen last hadden van teleurstellingen, mislukkingen en driften! En wat een tegenstelling met die zogenaamd christelijke beelden van God, waarin Hij moet buigen voor de wil van de mens en Zijn eeuwige plannen een speelbal zijn van menselijke grillen. Onze theologie leert ons zulke vernederende gedachten over de Eeuwige niet, alsof een mens Hem kon dwarsbomen.

"Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen." Geen plek is te hoog, geen diepte te diep, geen land te ver en geen zee te breed voor Zijn almacht. Zijn goddelijk welbehagen raast als een koerier te paard door het hele rijk van de natuur, en Zijn bevelen worden uitgevoerd.

Vers 7

"Hij doet dampen opklimmen van het einde der aarde." Hier leren we over Gods kracht in de schepping. Veel mensen merken het verdampen van water niet eens op, omdat het overal om hen heen gebeurt. Wie niet nadenkt, vindt het gewone niet meer wonderlijk. Maar wie goed onderwezen is, blijft zich erover verbazen. Bedenk eens op welke gigantische schaal er voortdurend water verdampt en hoe onmisbaar dat is voor al het leven. Dan kunnen we alleen maar bewonderen hoeveel wijsheid en kracht daarin zichtbaar worden. Rondom ons, vanaf elk punt van de horizon, stijgt damp op.

Die verdicht zich tot wolken en komt uiteindelijk als regen naar beneden. Waar de damp voor onze regenbuien oorspronkelijk is opgestegen, valt onmogelijk te zeggen. Waarschijnlijk komt het meeste uit de tropen en uit andere verre oorden aan "het einde der aarde." Het is de Heere Die de damp laat opstijgen, en niet zomaar een natuurwet. Wat is een wet immers zonder een kracht erachter? "Hij maakt de bliksemen met den regen." Bliksem en regen horen nauw bij elkaar. In Palestina valt dat misschien zelfs sterker op dan bij ons, want we lezen steeds weer dat onweersbuien daar gepaard gaan met zware stortbuien.

We moeten de bliksem niet zien als een wilde kracht zonder regels. Hij hoort bij het wonderlijke raderwerk waarmee de aarde geschikt blijft om op te leven. God heeft die kracht even goed in Zijn hand als alle andere, en wij kunnen haar niet missen om te bestaan. Het water dat steeds verandert, de regen, de winden en de elektrische stromen: ze kringelen rond als het bloed en de levensgeesten van het heelal. "Hij brengt den wind uit Zijn schatkameren voort." Deze geweldige kracht lijkt aan haar eigen wilde wil te zijn overgelaten. Maar in werkelijkheid houdt de Heere haar met zorg en gezag in Zijn hand.

Een vorst is vooral de baas over wat in zijn eigen schatkamer ligt. Zo is onze God de Heere van storm en orkaan. En een vorst geeft zijn

schatten niet uit zonder te letten op wat er gebeurt en zonder boek te houden. Zo laat ook de Heere de wind niet verloren gaan of doelloos verspild worden. Alles in de stoffelijke wereld staat rechtstreeks onder het bestuur en de controle van de Heere van allen. Merk op hoe de psalmist ons laat zien dat Jehova persoonlijk aan het werk is: "Hij doet … opklimmen", "Hij maakt", "Hij brengt … voort." Overal brengt de Heere alles tot stand, en geen enkele macht ontsnapt aan Zijn heerschappij.

Het is maar goed voor ons dat het zo is. Eén losgeslagen kracht die als een bandiet door het land van de Heere zwerft en Zijn gezag uitdaagt, zou in alle gewesten van Zijn voorzienigheid angst en beven zaaien. Laten we Jehova prijzen voor de kracht en de wijsheid waarmee Hij wolken, bliksems, winden en alle andere machtige en geheimzinnige krachten bestuurt.

Vers 8

"Die de eerstgeborenen van Egypte sloeg, van den mens af tot het vee toe." Hierom verdient de Heere lof, want deze dodelijke slag was rechtvaardig tegenover Egypte en liefdevol voor Israël. Maar wat een slag was dit! Alle eerstgeborenen in één ogenblik gedood! Dit moet het hele volk met afgrijzen hebben vervuld en zelfs de stoutste vijanden van Israël de moed hebben ontnomen. Dieren zijn als huisdieren met de mens verbonden en moeten daarom op allerlei manieren met hem meelijden. De eerstgeborenen van de dieren moesten evengoed sterven als die van hun bezitters. De slag was bedoeld om te verbluffen en te overweldigen, en dat deed hij ook. Gods eerstgeborene was zwaar verdrukt en kwam vrij doordat de Heere zijn onderdrukkers op dezelfde manier trof.

Vers 9

"Hij zond tekenen en wonderen in het midden van u, o Egypte! tegen Farao en tegen al zijn knechten." De psalmist ziet de Heere nog steeds oordelen sturen over mensen die in opstand zijn. Hij houdt ons voor

ogen dat God Zelf aan het werk is: “Hij zond”, enzovoort. Hoe duidelijker we God zien, hoe beter. Ook in de plagen is Hij te zien, net zo goed als in Zijn barmhartigheid. De plagen waren niet alleen vreselijke wonderen die de mensen met stomheid sloegen. Het waren ook krachtige tekenen waaruit ze iets moesten leren.

Zonder twijfel richtten de plagen zich tegen de verschillende goden van de Egyptenaren en lieten ze overduidelijk zien hoe machteloos die waren. Elke plaag had haar eigen bijzondere betekenis. De oordelen van de Heere waren geen zijsprongen. Ze troffen het volk in het hart. Hij zond Zijn pijlen “in het midden van u, o Egypte!” Deze wonderen vonden plaats in het hart van een trots volk dat zich op zichzelf hield en zich veel beter vond dan andere landen. Veel van die plagen raakten het volk juist op plekken waar het zich op voor liet staan.

De psalmist spreekt dat hoogmoedige volk aan met “o Egypte”, alsof hij het wil herinneren aan de lessen die het van de rechterhand van de Heere had geleerd. De bazige Farao was de voorman geweest van allen die Jehova trotseerden, en dat kreeg hij zelf scherp te voelen. Ook zijn vleiende hovelingen ontkwamen niet. De gesel kwam hard neer op ieder van hen. Gods knechten hebben het veel beter dan de knechten van Farao. Wie in de voorhoven van Jehova staan, worden verlost. De hovelingen van Farao worden allemaal geslagen, want ze hadden allemaal meegedaan aan zijn kwade daden.

De Heere moet geprezen worden omdat Hij zo Zijn eigen volk redt en hun wrede vijanden het zand laat bijten. Geen echte Israëliet mag het lied van de Schelfzee vergeten. Laten we opnieuw een stem horen die ons oproept tot juichende lof: “Zingt den HEERE; want Hij is hogelijk verheven!”

Vers 10

“Die veel volken sloeg, en machtige koningen doodde.” De volken van Kanaän voegden zich bij het wanhopige verzet van hun vorsten.

Daarom werden ze geslagen, en hun koningen, de aanvoerders van de strijd, werden gedood. Wie zich verzet tegen wat God wil, zal merken dat het zwaar is om "de verzenen tegen de prikkels te slaan." Hoe groot de volken ook waren en hoe machtig de koningen, tegen de Heere haalden ze niets uit. Hij is bereid wraak te nemen op wie Zijn plannen tegenwerken. Wie denkt dat Hij te zachtaardig is om ten strijd te trekken, heeft zich vergist in de God van Israël.

Hij wilde de wereld zegenen door Zijn uitverkoren volk en liet Zich niet van Zijn plan afbrengen. Wat het ook kostte: Hij zou het kaarslicht van de waarheid dat Hij had aangestoken in leven houden, ook al moest daarvoor het bloed van volken vloeien. De oorlogen tegen de Kanaänitische volken waren de prijs die betaald werd om een volk te vestigen dat voor de hele wereld de levende woorden van God zou bewaren.

Vers 11

"Sihon, den koning der Amorieten, en Og, den koning van Basan, en al de koninkrijken van Kanaan." Deze twee koningen kwamen als eersten in verzet en behoorden tot de bekendste tegenstanders. Dat zij verslagen zijn, is daarom een bijzonder thema voor het lied van trouwe Israëlieten. Hun vijandschap was baldadig en zonder reden. Daarom was hun val voor Israël des te welkomer. Sihon had Moab verslagen en dacht met Israël zo klaar te zijn, maar hij werd snel ten val gebracht. Og stamde uit het geslacht van de reuzen en joeg de stammen angst aan met zijn gigantische gestalte.

Maar de eerdere nederlaag van Sihon gaf hun moed, en al snel viel de reuzenkoning door hun zwaard. "En al de koninkrijken van Kanaan." Het waren er veel, die kleine vorstendommen. Sommige hadden veel inwoners en waren dapper. Toch vielen ze allemaal door de overwinnende hand van Jozua, want de Heere was met hem. Zo zullen ook in onze tijd alle vijanden van het gelovige volk van de Heere op de vlucht gejaagd worden. Satan en de wereld zullen worden

overwonnen en alle legers van de zonde zullen worden vernietigd, want onze grotere Jozua trekt voor onze legers uit, overwinnend en om te overwinnen.

Let erop dat dit vers de bijzonderheden geeft van wat in de vorige strofe in het algemeen werd gezegd. Het is goed om, als we genade in het groot hebben ontvangen, die zegeningen een voor een te overdenken en elke afzonderlijke zegen een plek in ons lied te geven. Het is goed om rijkelijk gedenktekenen op te richten van de verlossingen die de Heere ons heeft geschonken. Dan zingen we in ons lied niet alleen over machtige koningen als groep, maar ook over "Sihon, den koning der Amorieten, en Og, den koning van Basan" als aparte personen.

Vers 12

"En Hij gaf hun land ten erve, ten erve aan Zijn volk Israel." Jehova staat boven alle landheren. Mensen houden hun grond slechts in pacht van Hem, en Hij kan die pacht beëindigen wanneer het Hem goeddunkt. De volken van Kanaän waren zo diep gezonken in afschuwelijke zonden dat ze walging wekten. De grote Rechter van de hele aarde had het vonnis over hen uitgesproken: ze moesten verdwijnen uit het land dat ze met hun vuil hadden besmet. De twaalf stammen kregen het bevel om dat vonnis uit te voeren, en als loon kregen ze Kanaän in bezit.

Allang tevoren had de Heere dit land met een zoutverbond aan Abraham en zijn nageslacht geschonken. Hij gaf de Amorieten en andere stammen toch de tijd om er te wonen, totdat de maat van hun ongerechtigheid vol was. Pas toen droeg Hij Zijn volk op om te komen en uit de handen van de bewoners te nemen wat al van hen was. Kanaän was hun erfdeel, omdat zij zelf het erfdeel van de Heere waren. Hij gaf het hun nu ook echt, want Hij had het hun lang geleden al beloofd. Ook de uitverkorenen van de Heere hebben nog altijd een erfdeel, en daar kan niemand hen van weghouden.

Verbondszegeningen waarvan de waarde niet te schatten is, liggen voor hen vast. Zo zeker als God een volk heeft, zo zeker krijgt Zijn volk een erfdeel. Het is een geschenk, al moeten ze er hard voor vechten. Wie een zonde de kop indrukt of een moeilijkheid te boven komt, wordt vaak rijker door wat hij erbij wint. Voor Gods volk werkt zelfs het kwaad mee ten goede, en elke beproeving eindigt in een overwinning. Geen vijand wordt ooit sterk genoeg om hen echt schade te doen. Juist daar waar "al de koninkrijken van Kanaan" zich ooit tegen hen opstelden, zullen ze hun erfdeel vinden.

Vers 13

"O HEERE! Uw Naam is in eeuwigheid." Gods naam duurt eeuwig en verandert nooit. Zijn karakter wisselt niet, en Zijn roem en eer blijven in alle eeuwigheid bestaan. In de naam van Jezus zal er altijd leven zijn, zoetheid en troost. Wie die naam in waarheid en trouw dragen, worden erdoor behoed en tegen alle kwaad beschermd, voor eeuwig en altijd. *Jehova* is een naam die de eeuwen zal overleven. Hij behoudt de volle glans en kracht voor altijd. "HEERE! Uw gedachtenis is van geslacht tot geslacht." Nooit zullen mensen U vergeten, o Heere.

Wat Uw huis aan ordeningen kent, houdt de gedachte aan U levend. Uw eeuwige evangelie en de genade die daarbij hoort, zullen hen blijven herinneren aan U. Dankbare harten zullen eeuwig voor Uw lof blijven kloppen, en verlichte geesten blijven zich verwonderen over alles wat U wonderlijk hebt gedaan. Wat mensen oprichten om te herinneren, brokkelt af, maar de herinnering aan de Heere blijft voor eeuwig. Wat een troost voor wie wanhopig is en beeft voor de ark van de Heere! Nee, dierbare Naam, U zult nooit verdwijnen! Roem van de Eeuwige, nooit zult U vervagen!

Dit vers moeten we in zijn samenhang lezen. Het leert ons dat de eer en de glorie die de Heere won toen Hij de machtige koningen velde, nooit zullen doven. Eeuwenlang plukte Israël de vruchten van het aanzien dat Gods overwinningen het had bezorgd. Er is meer. De

Heere hield Zijn verbond met Abraham, aan wie Hij had beloofd het land aan zijn nageslacht te geven. Zo liet Hij zien dat Zijn gedachtenis, opgeslagen in beloften en verbond, nooit uit Zijn zicht verdwijnt. Zijn naam blijft volledig waar, want de bewoners van het land van Israël werden verdreven, zodat de rechtmatige erfgenamen er in vrede konden leven.

Vers 14

"Want de HEERE zal Zijn volk richten." Zelf zal Hij hen tuchtigen. Hij laat de vijanden niet naar eigen zin met Zijn volk omgaan. Als de tuchtiging achter de rug is, staat Hij op en neemt Hij wraak op hun onderdrukkers, die Hij een tijd als Zijn roede gebruikte. Soms lijkt het of Hij Zijn volk is vergeten, maar dat is niet zo. Hij pakt hun zaak op en haalt hen eruit. In Israël waren de richters ook de bevrijders van het volk, en zo is ook de Heere der heerscharen. Zo, als Heerser, Beschermer en Bevrijder van Zijn uitverkorenen, zal Jehova Zijn volk richten.

"En het zal Hem berouwen over Zijn knechten." Heeft Hij hen geslagen en liggen ze diep voor Hem in het stof, dan heeft Hij medelijden met hen, zoals een vader met zijn kinderen, want Hij "plaagt of bedroeft des mensenkinderen niet van harte." De psalm praat hier zoals mensen praten. Meer dan dit kunnen woorden niet zeggen over wat de Heere voelt voor Zijn lijdende knechten: het berouwt Hem wat Hij hun heeft aangedaan. Hij doet alsof Hij Zich bedacht heeft en spijt heeft van de slagen. Het raakt God diep als Zijn geliefden door hun vijanden worden onderdrukt. Ze hebben verdiend wat ze lijden, en meer dan dat, en toch kan de Heere hun pijn niet aanzien zonder dat het Hem steekt.

Opvallend is dat alle volken die God gebruikte om Israël te straffen, zijn vernietigd, alsof de liefdevolle Vader een afkeer heeft van de middelen waarmee Hij Zijn kinderen tuchtigde. Het uitverkoren volk heet hier eerst "Zijn volk" en daarna "Zijn knechten". Als Zijn volk

spreekt Hij recht over hen. Als Zijn knechten geven ze Hem troost, want zo kan het woord ook worden vertaald. Wanneer Hij hun dienst ziet, is Hij het zachtst voor hen. Daarom zegt de Schrift: “Ik zal hen verschonen, gelijk als een man zijn zoon verschoont, die hem dient.” Moeten Gods “knechten” Hem dan niet prijzen?

De knechten van Farao trof Hij met plagen. Zijn eigen knechten ontfermt Hij Zich over. Hij komt met liefde naar hen terug, nadat Hij hen uit zuivere liefde heeft geslagen om hun ongerechtigheden. “Prijst Hem, gij knechten des HEEREN!”

Vers 15

“De afgoden der heidenen zijn zilver en goud, een werk van mensenhanden.” Waar ze uit gemaakt zijn, is levenloos metaal. Alles wat ze hebben, is wat gevoelloze stof nu eenmaal heeft. Hun vorm en uiterlijk danken ze aan het kunstwerk en de inspanning van hun eigen aanbidders. Metalen voorwerpen aanbidden is het toppunt van waanzin.

Zilver en goud zijn handig als je ze juist gebruikt. Maar er zit niets in dat hun recht geeft op ontzag en aanbidding. Wisten we niet dat dit treurige feit onweerlegbaar waar is, dan leek het onmogelijk dat denkende wezens zich bukken voor materiaal dat ze zelf uit het erts moeten halen en tot een vorm moeten smeden. Zijn eigen handen aanbidden lijkt nog minder dwaas dan aanbidden wat die handen hebben gemaakt. Wat voor grootse werken kunnen die nepgoden voor mensen doen, als ze zelf door mensen gemaakt zijn? Als speelgoed zijn afgoden beter geschikt, net als poppen voor baby’s, dan als voorwerp van aanbidding voor volwassen mannen.

Wie met zulke dingen zo gek doet, kan zijn handen beter inzetten om ze stuk te slaan dan om ze te maken. Toch hebben de heidenen hun afschuwelijke goden nog liever dan zilver en goud. Konden we maar van alle belijders van de Heere zeggen dat zij Hem evenveel liefhebben!

Vers 16

"Zij hebben een mond, maar spreken niet." Hun makers hebben ze immers naar hun eigen gelijkenis gevormd. Waar de mond hoort te zitten, is een opening gemaakt, en toch is het geen mond: ze eten niet en ze spreken niet. Met hun aanbidders kunnen ze geen contact maken. Ze zijn zo stom als de dood. Wie niet eens kan praten, is minder waard om te aanbidden dan onze kinderen op school. Jehova spreekt, en het gebeurt. Maar deze beelden brengen geen woord uit. Konden ze maar praten, dan zouden ze hun vereerders zeker de les lezen.

Maar is hun zwijgen niet nog veel sterker? Als onze filosofische leermeesters beweren dat God Zich niet in woorden heeft laten kennen, geven ze zelf toe dat hun god stom is. "Zij hebben ogen, maar zien niet." Wie zou een blinde nu aanbidden? Hoe kunnen heidenen zo dwaas zijn dat ze zich neerbuigen voor een blind beeld? De ogen van afgoden zijn vaak duur geweest. Er werden diamanten voor gebruikt. Maar wat levert zoveel kostbaarheid op als ze toch niets zien? Als ze ons zelfs niet kunnen zien, hoe zouden ze dan onze nood kennen, onze offers op prijs stellen of hulp voor ons opsporen?

Wat een ellendig beeld: een mens die kan zien, knielt voor een beeld dat blind is! In lichamelijk opzicht staat de aanbidder duidelijk boven zijn god, en toch staat hij geestelijk op zijn niveau. Zijn dwaze hart is zeker verduisterd, want anders zou hij zich nooit zo dwaas belachelijk maken.

Vers 17

"Oren hebben zij", en dat zijn soms heel grote, denk maar aan sommige hindoeïstische afgoden. "Maar horen niet." Hun oren hebben geen nut. Het is in feite niets dan namaak en misleiding. Door mensen gemaakte oren zijn altijd doof. Het geheim van het horen hoort bij het raadsel van het leven, en dat ligt allebei in de ondoorgrondelijke gedachten van de Heere. Zo blijken deze heidense goden stom, blind en

doof te zijn. Wat een prachtig pakket aan gebreken voor een godheid! "Ook is er geen adem in hun mond." Ze zijn dood.

Nergens zie je een teken van leven. Ademhalen, wezenlijk voor elk dierlijk leven, hebben ze nooit gekend. Moet een mens zijn adem verspillen aan roepen tot een afgod zonder adem? Moet het leven smeekbeden brengen aan de dood? Inderdaad, dit is de wereld op zijn kop.

Vers 18

"Dat die ze maken, hun gelijk worden." Ze zijn net zo log, net zo gevoelloos en net zo dom als de goden die ze zelf hebben gemaakt. Net als die goden zijn ze voorwerp van Gods afschuw, en op de juiste tijd worden ze in stukken gebroken. "En al wie op hen vertrouwt." Wie afgoden aanbidt, is net zo slecht als wie ze maakt. Als er niemand was die ze aanbad, zou de smerige productie immers geen afzet vinden. Afgodendienaars zijn geestelijk dood. Ze zijn nog maar een afbeelding van een mens. Wat het beste in hen was, is weg.

Ze zijn niet wat ze lijken. Hun monden bidden niet echt, hun ogen zien de waarheid niet, hun oren horen de stem van de Heere niet en het leven van God woont niet in hen. Wie in eigen religieuze vindingen gelooft, toont grote dwaasheid en heeft de levendmakende Geest volstrekt niet. Mensen die genade hebben ontvangen, zien hoe ongerijmd het is om de ware God te verlaten en rivalen op Zijn plaats te zetten. Wie deze misdaad begaan, denken daar anders over. Ze zijn juist trots op hun grote wijsheid en pochen op hun "vooruitstrevend denken" en hun "moderne cultuur." Er zijn er ook die geloven in een doopwedergeboorte die de natuur van de mens niet vernieuwt.

Zo maken ze leden van Christus en kinderen van God van mensen die niets van Christus' Geest en niets van de kenmerken van aanneming tot kinderen laten zien. Mochten wij bewaard blijven voor zo'n namaak van Gods werk, zodat wij niet net als onze afgoden worden.

Vers 19

"Gij huis Israels! looft den HEERE." Jullie allemaal, uit al jullie stammen, prijs de ene Jehova. Elke stam, van Ruben tot Benjamin, heeft een eigen reden om de Heere te zegenen. En het hele volk heeft gewichtige redenen om zegeningen uit te gieten over Zijn naam. Zij die God het huis Israëls heeft genoemd, een geslacht van zegevierende vorsten, horen hun trouw te bewijzen door zich dankbaar te buigen voor hun soevereine Heere.

"Gij huis Aarons! looft den HEERE." Zij waren uitgekozen voor een hoog ambt en mochten heel dicht bij Gods tegenwoordigheid komen. Daarom moesten zij, meer dan alle anderen, de Heere zegenen. Wie het voorrecht hebben om leiders in de gemeente te zijn, horen voorop te gaan in aanbidding. In Gods huis hoort het huis van Aäron zich verplicht te voelen om voor heel het huis van Israël goed te spreken over Zijn naam.

Vers 20

"Gij huis van Levi! looft den HEERE." Op andere terreinen sprongen de Levieten de priesters bij. Laten ze dat ook hier doen. Eerst noemde de dichter het huis van Israël, en dat is het hele uitverkoren volk. Daarna versmalt de kring zich tot het kleinere, maar centralere huis van Aäron. Nu gaat de kring weer open tot de hele stam van Levi. Zo moeten eerbied en aanbidding van mens op mens overslaan, totdat het hele deeg van de mensheid is doorzuurd. Bij de Levieten waren er uitstekende redenen om God te zegenen: je ziet het in hun geschiedenis. Alle Levieten waren afgezonderd voor de heilige dienst. Ze leefden van de tienden van de andere stammen, die aan hen waren toegewezen. Dus hadden ze, meer dan wie ook, de eerplicht om Jehova blijmoedig te aanbidden.

Jehova: oneindigheid, onmetelijkheid zelf. Hij is in alles, voor alles, boven alles, overal, geheel en al, voortdurend aanwezig in wat Hij is. Als Jehova is Hij de standvastigheid, de onveranderlijkheid, de eeuwigheid zelf, zonder het minste wisselen of een schaduw van verandering: gisteren, vandaag en voor eeuwig Dezelfde. Kortom, bij de Allerhoogste God, Vader, Zoon en Heilige Geest, moeten we denken aan Jehova: eenheid in drie-eenheid en drie-eenheid in eenheid, drie Personen, één Wezen, één Essentie, één Heere, één Jehova, voor eeuwig gezegend. Dat is het glorieuze, almachtige Wezen dat de psalmist bedoelt met zijn woorden: "Prijst den Naam des HEEREN."—William Beveridge, 1636-1708.

Vers 1

"Prijst Hem, gij knechten des HEEREN!" Het is immers niet misplaatst dat je je Heere prijst als Zijn knecht. Zelfs als jullie voor altijd knecht zouden blijven, zouden jullie de Heere moeten prijzen. Hoeveel meer moeten dan de knechten Hem prijzen die als zonen mogen leven?—Augustinus.

Vers 1

Looft, looft, looft. Als plichten zo worden ingeprent, laat dat zien hoe noodzakelijk en voortreffelijk ze zijn. Het laat ook zien hoe traag en onwillig wij ervoor zijn.—John Trapp.

Verzen 1-2, 21

Looft. Het kan vermoeiend lijken dat deze oproep om God te prijzen zo vaak terugkomt. Om dat gevoel weg te nemen, hoeven we alleen maar te bedenken dat er geen offer is waar Hij meer plezier in heeft dan in de lofprijs. Zo staat er (Ps. 50:14): "Offert Gode dank, en betaalt den Allerhoogste uw geloften", en (Ps. 116:12-13): "Wat zal ik den HEERE vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen? Ik zal den beker

der verlossingen opnemen, en den Naam des HEEREN aanroepen." We moeten extra letten op die plaatsen in de Schrift die zo hoog spreken over de aanbidding van God die geestelijk is.

Anders kunnen we, door een verkeerd soort ijver, onze moeite aan onbenullige dingen verspillen. Dan doen we dat net als zovelen, die zich hebben uitgeput in belachelijke pogingen om iets aan de dienst van God toe te voegen, terwijl ze het allerbelangrijkste lieten liggen. Daarom spoort de Heilige Geest ons zo vaak aan tot lofprijs. Zo gaan we dit onderdeel van onze godsdienst niet onderschatten of er slordig mee omgaan. Er zit ook een verholen verwijt in aan ons gezicht: we zijn traag om met dit werk te beginnen. Want de vermaning zou niet steeds terugkomen als wij er gewillig en ijverig mee bezig waren. —John Calvin.

Verzen 1-3

Op een dag kwam Gotthold langs het huis van een ambachtsman. Daar klonk een psalm: het gezin sloot zo de ochtendmaaltijd af. Het ontroerde hem zo diep dat hij met een vol hart bij zichzelf zei: O mijn God, wat is de klank van Uw lof mooi voor mijn oren! En wat is het een troost voor mijn ziel dat er nog een paar mensen zijn die U zegenen om Uw goedheid. Helaas, de meeste mensen zijn verdierlijkt. Ze lijken op de varkens die in de oogsttijd onder een eik eikels eten tot ze vet zijn.

Maar de boom waar ze van eten, bedanken ze alleen door zijn bast af te schuren en de grond eromheen open te wroeten. Vroeger bestond er in sommige kloosters een regel: de lofzang op God mocht nooit stilvallen, en op vaste tijden nam het ene koor monniken het heilige werk over van het andere. Er kan daar bijgeloof en vertrouwen op menselijke werken doorheen hebben gezeten. Dat rekenen we terecht tot het hout, het hooi en de stoppels (1 Kor. 3:12). Toch is het onmiskenbaar goed dat Uw lof nooit ophoudt. En als mensen zwijgen, gaan zelfs de stenen roepen.

Het eeuwige leven moeten we hier al beginnen, niet alleen in ons geweten maar ook in onze lofzang. Onze ziel moet lijken op een bloem. Een bloem ontvangt niet alleen de milde invloed van de hemel. Ze geeft op haar beurt, als dank, ook een zoete, fijne geur af. Laten we verlangen wat een vroom man eens verlangde: dat ons hart smelt en oplost als wierook in het vuur van de liefde en zo de zoete geur van lof laat opstijgen. Of laten we zijn als de heilige martelaar die zei dat hij zich best wilde laten verteren als er uit zijn as een bloempje opkwam dat bloeide tot Gods eer.

Wij moeten klaar zijn om ons eigen bloed te geven als mest voor de tuin van de gemeente, zodat die nog rijker draagt aan vrucht van lofprijs. Nu dan, mijn God: ik zal U met hart en mond loven en prijzen, zo goed als ik maar kan. O, kon ik mijzelf maar zonder onderbreking voor eten, drinken en slapen aan deze hemelse roeping geven! Met elke teug lucht die ik inadem, krijg ik iets van de goedheid binnen die mijn leven in stand houdt. Laat dan ook elke ademtocht die ik uitblaas op z'n minst gemengd zijn met een oprecht verlangen naar Uw eer en lof.

Hallelujah! Jullie heilige engelen, jullie mensenkinderen en alle schepselen: prijs met mij de Heere en laten we samen Zijn naam omhoogheffen.—Christian Scriver Gotthold, 1629-1693.

Vers 3

"Looft den HEERE." Hallelujah (lof aan Jah!), want goed is Jehova. Maak muziek voor Zijn naam, want het is lieflijk. De laatste woorden kun je ook vertalen als: Hij is lieflijk. Hij is dus iemand die onze allergrootste toewijding waard is.—Joseph Addison Alexander.

Vers 3

"Looft den HEERE, want de HEERE is goed." Dat wil zeggen: Hij is goed in oorsprong, boven alles uit en met kracht. Hij is goed en doet goed (Ps. 119:68). Daarom moeten we Hem prijzen met onze gedachten, onze mond en ons leven.—John Trapp.

Vers 3

"Psalmzingt Zijn Naam, want Hij is liefelijk." Wie God prijst, krijgt er een soort loon voor terug. Als we God het meest loven, hebben we er zelf het meeste aan. Prijzen past zo goed bij Hem, het is zo aangenaam voor God en zo nuttig voor wie het doet. Het is ook zo geschikt om iemands geest op te beuren en zijn geloof in God te sterken, Wiens lof de pijler is waarop het vertrouwen en de troost van de gelovige rusten. Een mens moet er dus wel door aangetrokken worden: "Psalmzingt Zijn Naam, want Hij is liefelijk" (Engels: 'want het is lieflijk'). Dat is de tweede aanleiding om God te prijzen. De eerste is dat "de HEERE goed is."—David Dickson.

Vers 4

"Want de HEERE heeft … verkoren", enz. De genade van God, die onderscheid maakt, moet Zijn uitverkorenen vaak met een nederig, blij en dankbaar hart naar Hem laten opzien.—John Trapp.

Vers 4

Jakob, Israël. Prijs de Heere dat Hij jullie bij dit gezelschap heeft laten horen. Wil je jezelf aansporen tot dit werk van lofprijs, bedenk dan wat je was. Je was niet eens een volk. God heeft je van de mesthoop gehaald en tot deze eer verheven. Vergeet niet hoe je er vroeger voor stond. Jakob deed hetzelfde: hij dacht terug aan wat hij was geweest toen God hem hoog maakte (Gen. 32:10): "Want ik ben met mijn staf over deze Jordaan gegaan, en nu ben ik tot twee heiren geworden." Zeg dus ook: ik ben niets waard, maar God heeft mij uit genade tot Zich genomen.

Geprezen zij de Heere Die mij heeft verkoren. Bedenk ook hoeveel mensen in de wijde wereld zijn achtergelaten om verloren te gaan. Sommigen leven buiten het gebied van de gemeente en hebben nog nooit van Christus gehoord. Vele anderen kennen alleen een vage, algemene vorm van christendom. O, geloofd zij God Die mij heeft uit-

gekozen om tot Zijn bijzondere volk te behoren. Er staat (Zach. 13:8): "En het zal geschieden in het ganse land, spreekt de HEERE, de twee delen daarin zullen uitgeroeid worden, en den geest geven; maar het derde deel zal daarin overblijven." We moeten door vele zeven heen voordat we Gods bijzondere volk worden.

Zo gaat het ook met graan: het wordt gemalen, gezeefd en onderzocht voordat het fijn meel is. Velen kennen God niet. Anderen leven wel in de gemeente, maar zijn vleselijk. Dat ik dan tot Zijn bijzondere volk mag horen, een lid van het mystieke lichaam van Christus: o, wat een voorrecht! En wat bewoog Hem hiertoe? Niets anders dan Zijn eigen vrije genade. Prijs daarom de Heere.—Thomas Manton.

Vers 4

"Zijn eigendom." Het Hebreeuwse woord segulla staat voor Gods bijzondere juwelen, Zijn eigenste bezit, Zijn verborgen schatten, die Hij voor Zichzelf bewaart, voor Zijn eigen dienst en gebruik. Vorsten sluiten hun kostbaarste, duurste juwelen persoonlijk en in het geheim weg. Zo doet God het ook met de Zijnen: "Want de HEERE heeft Zich Jakob verkoren, Israel tot Zijn eigendom", ofwel tot Zijn verborgen winst.—Thomas Brooks.

Vers 4

"Zijn eigendom." Zal een man die zijn verstand gebruikt, zijn juwelen niet in veiligheid brengen? "En zij zullen, zegt de HEERE der heirscharen, te dien dage, dien Ik maken zal, Mij een eigendom zijn; en Ik zal hen verschonen, gelijk als een man zijn zoon verschoont, die hem dient." Mal. 3:17. Staat er een huis in brand, dan denkt de eigenaar eerst aan zijn vrouw en kinderen, dan aan zijn juwelen, en als laatste aan zijn rommel en afval. Zo zet Christus eerst Zijn volk in veiligheid, want zij zijn Zijn juwelen. De wereld is slechts rommel en afval.—Richard Mayhew.

Vers 5

"Want ik weet." In de grondtekst ligt de nadruk op het woord "ik". Hoe het bij anderen ook zit: ik heb persoonlijk en dierbaar ervaren hoe groot de macht van Jehova is en hoe oneindig Hij uitsteekt boven alle andere goden. De dichter van de psalm kan spreken namens heel Israël als één geheel. Het kan ook zijn dat hij zijn lied zo heeft opgesteld dat iedere aanbidder het als zijn eigen getuigenis kon zeggen.—Henry Cowles.

Vers 5

"Want ik weet, dat de HEERE groot is", enz. Wat een stevige bodem heeft de psalmist onder zijn voeten: "Ik weet!" Het is heerlijk om mensen van God zo kalm, zonder twijfel en met zoveel zekerheid te horen spreken, of het nu over Gods goedheid gaat of over Zijn grootheid. Misschien zeg je: daar had je geen groot geloof of veel kennis voor nodig, en moed nog minder, om te verklaren dat God groot was. Maar ik geloof dat er in de dagen van de psalmist maar weinig wijzen of machtigen waren die zover waren gekomen dat ze, net als hij, beleden dat Jehova, de God van Israël, "boven alle goden" was.

Baäl, Kemos, Milkom en Dagon eisten de trouw van de volken eromheen op. Aan het hof van Achis zou David met deze uitspraak even slecht zijn ontvangen, en men zou haar daar als onwaar hebben afgewezen. Mozes bracht eens een boodschap van Jehova naar de koning van Egypte, en het antwoord luidde: "Wie is de HEERE, Wiens stem ik gehoorzamen zou ...? Ik ken den HEERE niet." En ook onder Jehova's eigendom was niet iedereen Israël die uit Israël kwam. Sommige kennis speelt om het hoofd als bliksem boven een bergtop en laat niets achter. Andere kennis sijpelt als een stroom die land vruchtbaar maakt tot in de diepste hoeken van het hart. Daar brengt ze alle vruchten voort: heiligheid, liefde, vrede en vreugde, voor eeuwig.—Barton Bouchier.

Vers 6

"Al wat den HEERE behaagt, doet Hij", enz. Niemand heeft Hem ooit gedwongen om alles te maken wat Hij gemaakt heeft. Wat Hij wilde, dat maakte Hij. Zijn wil was de oorzaak van alles wat Hij maakte. Neem jezelf: je bouwt een huis, omdat je anders zonder dak zou zitten. Het is nood die je dwingt een huis te bouwen, en niet je vrije wil. Je maakt een kledingstuk, omdat je anders naakt zou rondlopen. Ook daar drijft de nood je toe en niet je vrije wil. Je plant wijnstokken op een berg en je zaait graan, omdat je anders niets te eten zou hebben.

Dat alles doe je uit noodzaak. God daarentegen heeft alles gemaakt uit Zijn goedheid. Hij had niets van wat Hij maakte nodig. Daarom heeft Hij alles gemaakt wat Hij maar wilde. Hij deed alles wat Hij wilde, in de hemel en op de aarde. Doe jij alles wat je wilt, al is het maar op je eigen akker? Je wilt van alles, maar je kunt niet alles doen wat je graag zou willen, zelfs niet in je eigen huis. Misschien spreekt je vrouw je tegen, of je kinderen, en soms is zelfs je knecht eigenwijs tegen je en doe je niet wat je wilt.

Maar dan zeg je: ik doe toch wat ik wil, want ik straf wie ongehoorzaam is en me tegenspreekt. Ook dat lukt je niet altijd wanneer je het wilt.—Augustinus.

Vers 6

"Al wat den HEERE behaagt, doet Hij", enz. Gods wil bereikt altijd zijn doel en haalt overal de overhand. Op je knieën, mens! Op je knieën, paus! Op je knieën, duivel! Jullie móéten buigen. De dingen gaan niet zoals jullie willen, maar zoals God wil! Wij mogen terecht vragen: "Wie heeft Zijn wil wederstaan?" Rom. 9:19. Het is waar dat velen ongehoorzaam zijn en zondigen tegen de wil van Zijn gebod. Maar niemand heeft ooit de wil van Zijn raadsbesluit kunnen dwarsbomen of in de weg staan, en niemand zal dat ooit kunnen. Hij zal immers al Zijn welbehagen doen, en op Zijn weg zullen bergen tot een vlakte worden.—William Slater (-1704), in "The Morning Exercises."

Vers 6

Volgens het systeem van de Arminiaan (als zoveel ongerijmdheid een systeem mag heten) zijn Gods heerlijke redding en de eeuwige verlossing door Jezus Christus pas volledig als een sterfelijk mens zijn arm uitsteekt. Dat betekent: iemand die uit zichzelf niets kan, zou zich verwaardigen te beginnen met wat alle engelen in de hemel niet kunnen, en dat ook af te maken, namelijk een ziel van Satan naar God toe te bekeren. Wat staat dit lijnrecht tegenover de taal van de Schrift! En hoe botst het met de uitspraken van de waarheid: "Al wat den HEERE behaagt, doet Hij, in de hemelen, en op de aarde."—Ambrose Serle (-1815), in "Horae Solitariae."

Vers 6

"In de hemelen, en op de aarde", enz. Zijn macht kent geen grens. Hij kan overal doen wat Hij Zich voorneemt te doen, op elke plaats. Alle plaatsen worden daar genoemd, behalve het vagevuur. Misschien kan Hij daar niets uitrichten en laat Hij dat hele karwei aan de paus over. —Thomas Adams.

Vers 6

"In de hemelen, en op de aarde, in de zeeen en alle afgronden." Ook in de machtige wateren deed Hij grote wonderen, steeds opnieuw. Meer dan eens maakte Hij de wilde zee stil, en Hij liep over haar oppervlak. Lang geleden brak Hij de bronnen van de grote Diepte open en liet Hij de wereld verdrinken. Een andere keer legde Hij de zee droog en leidde Hij Zijn volk door de diepten alsof het door een woestijn trok. En zo zal Hij straks de oude slang, de duivel, vastbinden en in de afgrond smijten, de grote diepte, de bodemloze put. Daar blijft hij tijdens het duizendjarig rijk van Christus met Zijn heiligen.—John Gill.

Vers 6

Het woord "behaagt" perkt het algemene woordje "al" in. Het slaat alleen op alle werken die in zichzelf goed zijn, of die voor een goed ge-

bruik dienen en de Heere daarom, vanwege dat gebruik, behagen. Er staat niet dat de Heere alles doet wat er gebeurt, maar alles wat Hem behaagt. Hij maakt mensen dus niet zondig en goddeloos, dat is wel duidelijk. Hij zet ook niet aan tot opstand, want dat mishaagt Hem. Alles wat Hem behaagt, doet Hij wel, en dat betekent alles wat past bij Zijn wezen. Alles wat past bij Zijn wil en welbehagen, voert Hij uit, want niemand kan Hem daarvan afhouden. Zo moeten de woorden precies worden verstaan, niet anders.—George Walker, in "God made visible in his Works", 1641.

Vers 6

"Al wat den HEERE behaagt, doet Hij", enz. Over Gods bestuur in Zijn voorzienigheid staat dat "Hij doet naar Zijn wil met het heir des hemels en de inwoners der aarde." Zelfs levenloze, gevoelloze stof staat onder Zijn gezag en beheersing. Vuur en hagel, sneeuw en damp en stormwind voeren Zijn woord uit. En van verstandige wezens horen we dat Hij zelfs de meest koppigen, ja zelfs de grimmigheid van de mens, laat meewerken aan Zijn lof, en dat Hij wat er nog aan grimmigheid overblijft aan banden legt. In de hele Bijbel zien we hoe Jehova de lotgevallen van personen en volken zo regelt dat het grote doel wordt bereikt dat Hij voor ogen had toen Hij de wereld schiep: Zijn eigen eer, doordat een schare wordt gered die niemand tellen kan, uit alle volken, geslachten, stammen, naties en talen.

Gods openbaring en gewone geschiedschrijving verschillen sterk, en dit is een van de opvallendste verschillen: beide vertellen dezelfde gebeurtenissen, maar de geschiedschrijving laat zien wat mensen doen (dat is nu eenmaal haar taak, meer kan ze ook niet) en de openbaring wat God doet. De wereldlijke geschiedenis laat de werktuigen zien waarmee Jehova werkt. De vinger van Gods openbaring wijst naar de onzichtbare, maar almachtige hand die het werktuig vasthoudt en bestuurt. Die hand brengt zelfs Herodes en Pontius Pilatus, samen met de Joden en het volk van Israël, ertoe om te doen "al wat

Uw hand en Uw raad te voren bepaald had, dat geschieden zou."—George Payne, in "Lectures on Christian Theology", 1850.

Vers 7

"Hij doet dampen opklimmen van het einde der aarde", enz. Dr. Halley deed op Sint-Helena een aantal proeven om te meten hoeveel water er elke dag uit de zee verdampt. Hij ontdekte dat tien vierkante inch zeeoppervlak in twaalf uur één kubieke inch water opleverde. Een vierkante mijl geeft dus 401.448.960 kubieke inch, ofwel 6.914 ton water. Op één zomerdag verdwijnt van het oppervlak van de Middellandse Zee vijfduizend miljoen ton water als onzichtbare damp. En dat geldt nog maar voor één dag. In een jaar is het 365 keer zoveel, en in tweeduizend jaar komt het op vierduizend miljard ton.

Met zoveel verdamping zou de Middellandse Zee na verloop van tijd helemaal leeg zijn. Maar we hebben goede redenen om te geloven dat er nu net zoveel water in zit als in de tijd van de Romeinen. Het evenwicht blijft dus behouden door de regen die terugvalt, door het water dat de rivieren aanvoeren en door de stromingen vanuit de Atlantische Oceaan. Bedenk nu eens hoeveel kracht, hoeveel energie, al die verdamping vraagt. Joule, wiens proeven de wereld zoveel waardevolle kennis hebben gebracht, zegt dit: stel dat we een plas water hadden van één vierkante mijl groot en zes inch diep, en dat we die met kunstmatige warmte moesten laten verdampen.

Dan zouden we daarvoor 30.000 ton steenkool moeten verbranden. Om al het water te laten verdampen dat van de aarde opstijgt, zou je dus 6.000.000.000.000 (zes biljoen) ton nodig hebben. Dat is meer steenkool dan je ooit kwijt zou kunnen in een half dozijn werelden zoals de onze. En toch gaat het verdampen al miljoenen jaren stil en zeker door.—Samuel Kinns, in "Moses and Geology", 1882.

Vers 7

"Hij doet dampen opklimmen van het einde der aarde", enz. Dat water kookt bij tweehonderdtwaalf graden op de schaal van Fahrenheit, is

geen natuurlijke noodzaak. Voor zover wij weten en kunnen nagaan, had het kookpunt van water net zo goed gelijk kunnen zijn aan dat van terpentijnolie, alcohol of ether. Hoe weldadig de huidige afstelling is, zien we als we kijken naar enkele gevolgen van een verandering. Hoeveel damp een vloeistof bij gewone temperaturen afgeeft, hangt af van de temperatuur waarbij ze kookt. Als water kookte bij dezelfde temperatuur als alcohol, zou de oceaan twee en een half keer zoveel damp afgeven als nu.

Zo'n overvloed aan waterdamp zou dan onophoudelijk regen en overstromingen veroorzaken en de lucht te vochtig maken voor het leven van dieren en te bewolkt voor het leven van planten. Als water kookte bij dezelfde temperatuur als ether, zou de damp die uit de oceaan opstijgt meer dan vijfentwintig keer zoveel zijn als nu. In zo'n toestand zou niemand vanwege de wolken de zon nog zien. De regen zou zo extreem zijn dat hij de grond openreet en planten wegspoelde. Overstromingen zouden aanhouden, en varen zou onmogelijk zijn op de binnenlandse bergstromen die de plaats van onze rivieren zouden innemen.

In de winter zou de sneeuw van één dag de huizen onder zich kunnen begraven. Als daarentegen water kookte bij dezelfde temperatuur als terpentijnolie, zou de oceaan minder dan een kwart van de huidige hoeveelheid damp afgeven. Dan zou regen een zeldzaamheid zijn, zoals een zonsverduistering. Op een groot deel van de aarde zou het zo droog zijn als in de Sahara. Daar zou geen plant meer groeien en geen dier meer kunnen leven. Planten zouden verschroeien in de onbewolkte zon, bronnen en beekjes zouden droog staan en de binnenvaart zou ophouden, want bijna alle regen zou in de poreuze aarde wegzakken.

We zien dus dat het kookpunt van water op allerlei verhoudingen is afgestemd. Het is afgestemd op het vermogen van de ruimte om waterdamp in doorzichtige toestand te bevatten. Lag het hoger dan tweehonderdtwaalf graden, dan zou de aarde verschroeien onder een

zon zonder wolken. Lag het lager, dan zou ze voortdurend in de schaduw liggen. Het is ook afgestemd op wat planten aan water nodig hebben. Lag het hoger, dan zouden ze onder droogte lijden. Lag het lager, dan zouden overstromingen ze wegrukken. Het past ook bij de gesteldheid van de bodem. Lag het hoger, dan zou de aarde alle regen opzuigen die valt.

Lag het lager, dan zou de grond na een bui vaak worden weggespoeld door stroompjes aan het oppervlak. Het is afgestemd op de hoogte van de continenten boven de zee. Lag het hoger, dan zouden de rivieren, bij het afschot dat ze nu hebben, zo ondiep worden dat ze vaak droog kwamen te liggen. Lag het lager, dan zouden de meeste rivieren zo diep worden dat het bergstromen waren, en dan zou het land onder water staan.—Professor Helmholtz.

Vers 7

"Hij doet dampen opklimmen van het einde der aarde." De regens in Engeland worden aangekondigd door een zuidoostenwind. "De damp die zo'n wind naar ons toe voert, is ontstaan in landen ten zuiden en oosten van ons eiland. Het is dus waarschijnlijk in de uitgestrekte dalen waar de Maas, de Moezel en de Rijn doorheen stromen, en misschien ook bij de verder gelegen Elbe, Oder en Wezer, dat midden in de zonneschijn het water opstijgt dat kort daarna onze wolken moet vormen en onze onweersbuien moet laten neerstorten." "Droogte en zonneschijn in een deel van Europa kunnen nodig zijn om in een ander deel een nat seizoen te laten ontstaan" (Howard, "On the Climate of London").—William Whewell (1795-1866), in "The Bridgewater Treatise", Astronomy and General Physics, 1839.

Vers 7

"Hij doet dampen opklimmen van het einde der aarde." Wat een mooi nauwkeurige beschrijving, en hoe levendig! Er staat niet "de einden", ook niet "toppen" of "verste bergen", want het grondwoord is een enkelvoud (huq). Het gaat dus om de hele buitenste laag, het oppervlak

van de aarde. Vanuit elk punt daarvan gaat voortdurend dat grote proces van uitdamping door, om de hemel te voorzien van frisse en vruchtbare wolken.—John Mason Good.

Vers 7

"Hij maakt de bliksemen met den regen." Als de elektrische wolken sterk in beweging zijn, valt de regen meestal fors.

Is de onrust heel groot, dan hagelt het. Door al die ontladingen verdwijnt de elektriciteit, de wolk wordt dichter, en dan komt er ineens een zware bui. Maar hoe meer elektriciteit zich ophoopt, hoe langer de regen op zich laat wachten. De elektrische verschijnselen in de dampkring hangen dus zo nauw samen met wolken, damp en regen. Wat een indruk maken dan deze passende woorden uit de Schrift!—Edwin Sidney, in "Conversations on the Bible and Science", 1866.

Vers 7

"Maakt de bliksemen met den regen." Dr. Russell beschrijft het weer in Aleppo in september. Hij schrijft dat er zelden een nacht voorbijgaat zonder veel bliksem in het noordwesten, maar dan zonder donder. Verschijnt de bliksem in het westen of zuidwesten, dan is dat een zeker teken dat er regen aankomt, en op die bliksem volgt vaak donder. Dat laatste is niet helemaal helder, maar hij licht het later toe in zijn uitgebreidere verslag over het weer van het jaar 1746. Hij vertelt daar dat het op 4 september weliswaar bewolkt begon te raken, een paar dagen bewolkt bleef en zelfs onweerde, maar dat er toch pas op de 11e regen viel.

Zo blijkt wat hij bedoelde: bliksem in het westen of zuidwesten, waar vaak donder op volgt, is een betrouwbaar teken dat er regen aankomt. Eerder vertelde ik al dat een windvlaag en wolken van stof meestal voorafgaan aan deze eerste regens. Het meeste hiervan wordt ook genoemd in Ps. 135:7, Jer. 10:13 en 51:16, en het helpt om die plaatsen te begrijpen. Ik denk dat Russells verslag duidelijk maakt dat

de Nesiim, die onze vertalers met dampen weergeven, wolken moet betekenen, zoals ze het woord op andere plaatsen vertalen. Het laat zien wat het betekent: "Hij maakt de bliksemen met den regen", want bij Aleppo voorspellen de bliksems in het westen en zuidwesten zeker regen. De windvlagen voeren deze verkwikkende buien aan, en daarom zijn ze "kostelijke dingen" uit Gods "schatkameren".—Thomas Harmer.

Vers 7

"Maakt de bliksemen met den regen." De psalmist noemt nog een verschijnsel dat ons moet doen verbazen: bliksem en regen komen samen voor, terwijl ze van nature lijnrecht tegenover elkaar staan. Hadden we er niet zo'n gewoonte aan, dan zouden we deze mengeling van vuur en water absoluut ongelooflijk vinden. Hetzelfde geldt voor de verschijnselen van de winden. Daar zijn natuurlijke oorzaken voor aan te wijzen, en geleerden hebben dat ook gedaan. Maar de winden met hun verschillende stromingen blijven een wonderlijk werk van God. Let wel: de dichter erkent Gods macht niet alleen op de manier waarop ook geleerden die toegeven.

Hij houdt vol dat er geen enkele druppel regen uit de hemel valt zonder dat God daar opdracht of beschikking voor heeft gegeven. Dat God de Maker van regen, donder en wind is, geeft iedereen gemakkelijk toe, voor zover Hij deze orde in de natuur oorspronkelijk heeft vastgesteld. De psalmist gaat echter een stap verder. Voor hem komt regen niet uit een blinde natuurdrift. Hij ziet haar als de uitkomst van Gods besluit. Het behaagt God de lucht soms met wolken te verduisteren en haar dan weer te laten oplichten door de zon.—John Calvin.

Vers 7

"Maakt de bliksemen met den regen." Dat de bliksem regen met zich meebrengt, is een sprekend bewijs van Gods wijsheid en goedheid: de regen dempt de woede van de bliksem en voorkomt dat er onheil van komt. Zo denkt God midden in het oordeel toch aan barmhartigheid.

Wat Zijn woord zondaars dreigend voorhoudt, is als bliksem. Het zou ons verteren en verschroeien, als God niet in datzelfde woord beloften had gedaan aan wie berouw heeft. Die beloften zijn als milde regen: ze buigen de furie van de bliksem af, verkwikken onze verschrikte geesten en troosten ze.—George Horne.

Vers 7

"Brengt den wind uit Zijn schatkameren voort." Sommigen zeggen: dat is uit de grotten en de holle plaatsen van de aarde. Ik denk liever dat het zo zit: de wind steekt vaak ineens op, en volgens onze Zaligmaker (Joh. 3:8) weten we niet vanwaar hij komt. Daarom zegt de dichter dat God hem naar voren brengt, alsof Hij hem klaar had liggen, opgeborgen in een of andere verborgen schatkamer of voorraadschuur.—Arthur Jackson.

Vers 7

"Brengt den wind uit Zijn schatkameren voort." Wat prachtig dat de winden hier als juwelen worden voorgesteld, door God opgeborgen in een schatkamer. Weinig verzen laten Zijn scheppende macht beter zien dan de verzen waarin de winden, die spotten met alles wat mensen proberen en hun kracht uitdagen, klaarstaan om op Gods bevel naar buiten te springen. Ze liggen rustig te slapen op hun plek, en op Zijn woord schieten ze weg. Het moment komt: Jehova's gedachten vinden hun uitdrukking in Zijn voorzienigheid, en Zijn gewillige dienaren springen ineens naar voren: "Hij brengt den wind uit Zijn schatkameren voort." Maar dit naar buiten brengen dient niet alleen natuurlijke doelen.

Het dient ook grote doelen op zedelijk en geestelijk gebied. Eén voorbeeld uit de vele. Zijn volk stond aan de rand van de diepste en meest beestachtige afgoderij. Het dreigde te vervallen tot een zeer lage vorm van afgodendienst. Toen bood Hij hun het hart van een vader die altijd naar hen blijft verlangen: "Zo zegt de HEERE: Leert den weg der heidenen niet." Hun god is niet meer dan "hout, dat men uit

het woud gehouwen heeft", met zilver bedekt of met goud versierd, "gelijk een palmboom van dicht werk, maar kunnen niet spreken; ... een hout is een onderwijs der ijdelheden. ... Maar de HEERE God is de Waarheid ... Hij maakt de bliksemen met den regen, en doet den wind voortkomen uit Zijn schatkameren." Jer. 10:2-16.

Dat zijn ook de woorden van Agur tegen Ithiël en Ukal: "Wie heeft den wind in Zijn vuisten verzameld?" Spr. 30:4.—John Duns, in "Science and Christian Thought", 1868.

Vers 8

"Die de eerstgeborenen van Egypte sloeg." Alleen de eerstgeborenen werden geslagen. In elk gezin werden ze feilloos herkend en eruit gehaald. De huizen van de Israëlieten werden overgeslagen, overal waar het bloed van het lam op de deurposten was gesprenkeld. Al die duizenden mensen en dieren stierven op precies hetzelfde moment: "ter middernacht." Is God dan onrechtvaardig, Die wraak neemt? Nee, dit is een daad van vergelding. De Egyptenaren hadden de kinderen van de Israëlieten gedood en hun baby's in de rivier gegooid. Nu draait het leed zich tegen henzelf. Wat hun oogappel was, wordt hun afgenomen. Al hun eerstgeborenen zijn dood, van de eerstgeborene van Farao, die op zijn troon zat, tot die van de gevangene in de kerker.—Thomas S. Millington, in "Signs and Wonders in the Land of Ham", 1873.

Vers 8

"Tot het vee toe." Veel dieren werden door de Egyptenaren aanbeden. Toen de eerstgeborenen van die heilige dieren stierven, maakte dat de plaag nog indrukwekkender, want zo was het ook een aanval op de goden van Egypte.—C. H. S. Naar aanleiding van Otto von Gerlach.

Verzen 8-12

Jahve verdient alle lof, want Hij is de Verlosser uit Egypte. Hij verdient alle lof, want Hij is de Overwinnaar Die ons het beloofde Land gaf.—Franz Delitzsch.

Vers 10

"Die veel volken sloeg", enz. Het is beter dat de goddelozen honderdmaal worden uitgeroeid dan dat ze onschuldige mensen verleiden om bij hen te komen. Bedenk eens wat er van ons had kunnen worden, en van elk ander volk onder de hemel op dit uur, als het zwaard van Israël minder grondig zijn werk had gedaan. Zelfs zoals het nu ging, wisten de kleine groepen Kanaänieten die overbleven, en de volken om hen heen, de Israëlieten met hun afgodische gewoonten zo te verleiden dat we steeds weer lezen dat het hele volk van God Zijn dienst vaarwel zei.

Maar neem aan dat de heidenen in even grote aantallen in het land hadden gewoond, en bovendien op grote schaal met Israëlieten waren getrouwd. Hoe kon er dan, menselijk gezegd, ook maar één vonk van het licht van Gods waarheid zijn overgebleven tot aan de komst van Christus? Zouden de Israëlieten niet al het bijzondere van hun volk hebben verspeeld? En als ze de naam Jehova nog hadden bewaard als de naam van hun God, hadden ze dan niet even onwaardige gedachten over Zijn eigenschappen gekregen en Hem aanbeden op een manier die even afstotelijk was als wat de Moabieten voor Kemos deden of de Filistijnen voor Dagon?

Maar zo mocht het niet gaan, en daarom moesten de volken van Kanaän volledig worden afgesneden. Met haar bloedigste executies deed het zwaard van Israël een werk van barmhartigheid voor alle landen van de aarde, tot aan het einde van de wereld. Al die voortdurende gevechten met de Kanaänieten, Midianieten, Ammonieten en Filistijnen, waar de boeken Jozua, Richteren en Samuël bijna vol van staan, lijken ons nu van heel weinig belang. We kunnen ons half af-

vragen waarom God Zich met zulke ruzies bemoeide, of zelfs de loop van de natuur veranderde om het ene Palestijnse volk de overwinning te geven op het andere.

Maar in die gevechten hing het geluk van het hele mensdom af van het lot van een van die Palestijnse volken. De Israëlieten streden niet alleen voor zichzelf, maar ook voor ons. Misschien kwam het erop neer dat ze zo als vijanden van de hele mensheid gezien werden. Misschien raakten ze, juist door hun afgezonderdheid, in de verleiding om op andere volken neer te zien. Toch deden ze Gods werk. Toch hielden ze het zaad van het eeuwige leven onbeschadigd in stand en dienden ze als doorgeefluik van zegen voor alle andere volken, ook al kregen ze die zegen zelf niet te proeven.—Thomas Arnold, 1795-1842.

Vers 9

"Hij zond tekenen en wonderen in het midden van u." "Tekenen" zijn kenmerken of bewijzen van de goddelijke macht. "Wonderen" zijn dingen die de geest met ontzag moeten vervullen. Ze vallen buiten het gewone verloop van de gebeurtenissen en komen niet voort uit natuurwetten, maar uit de rechtstreekse kracht van God. De zinspeling is hier vanzelfsprekend op de plagen van Egypte, zoals Exodus ze vastlegt.—Albert Barnes.

Vers 10

"Die veel volken sloeg", enz. We hoeven niet bang te zijn voor vijanden die tegen ons opstaan en samenzweren om de vrede van de gemeente te verstoren en de doorgang van het evangelie te stoppen. Als God de zaak van Zijn volk Zelf in handen begint te nemen en een paar van Zijn vijanden op de kaak slaat, staat de rest dezelfde ondergang te wachten. Want waarom straft God Zijn tegenstanders en gaat Hij met hen in het gericht? Waarom komt Hij naar hen toe en velt Hij hen met Zijn rechterhand? Alleen om wraak te nemen en te laten zien hoe rechtvaardig Hij is, als zij in verwarring raken? Nee, het strekt ook tot

troost en bemoediging van Zijn knechten: hoe geduldig God ook is, aan het einde ontkomen zij niet.—William Attersoll, 1618.

Vers 11

"Sihon, den koning der Amorieten, en Og." Twee koningen worden genoemd, Sihon en Og. Dat komt niet doordat zij machtiger waren dan de anderen. Zij sloten de toegang tot het land aan de voorkant af, en daarom waren zij de gevaarlijkste tegenstanders die Israël tegenkwam. Daarnaast was het volk nog niet gewend aan oorlog.—John Calvin.

Vers 11

"Sihon, den koning der Amorieten." Toen Israël aan de grens van het Beloofde Land kwam, stuitte het op Sihon (Num. 21:21). Hij was duidelijk een man met enorm veel durf en lef. Kort voordat Israël kwam, had hij de Moabieten uit een prachtig gebied verdreven. Met veel bloedvergieten dreef hij hen terug, ten zuiden van de Arnon, die als een natuurlijk bolwerk diende. Hij nam daarbij een groot aantal gevangenen (Num. 21:26-29). Toen het leger van Israël in zicht kwam, aarzelde hij niet en draaide hij er niet omheen, zoals Balak. Hij trommelde meteen zijn volk op en viel Israël aan.

Maar dat gevecht was zijn laatste. Hij en zijn hele leger werden vernietigd, en hun gebied van de Arnon tot de Jabbok werd direct het bezit van de overwinnaar. Josephus (Ant. 4:5,2) heeft een paar opmerkelijke details van de slag bewaard die niet in de Hebreeuwse tekst of in de Septuagint zijn overgeleverd. Volgens hem bestond het Amorietische leger uit elke man van het volk die wapens kon dragen. Hij zegt dat ze niet konden vechten zodra ze buiten de beschutting van hun steden kwamen. De slingers en pijlen van de Hebreeën maakten hen razend, en uiteindelijk leden ze zwaar onder de dorst.

Ze stormden naar de beek en naar de verborgen hoeken van de kloof van de Arnon. Daar zetten hun wendbare vijanden de achtervolging in en maakten hen met duizenden tegelijk af. Of we deze details

nu geloven of niet: de manier waarop de naam van Sihon in het geheugen van het volk is blijven hangen, en de ruimte die zijn beeld inneemt in de officiële geschriften en in de latere poëzie van Israël, laten zien dat hij echt een gevreesd leider was.—George Grove, in "Smith's Dictionary of the Bible", 1863.

Vers 15

"Een werk van mensenhanden." Als het kon, zouden ze dus liever de mens als hun schepper en gebieder aanbidden, dan dat ze zelf door hem aanbeden worden.—Matthew Pool, 1624-1679.

Verzen 15-17

De eerwaarde John Thomas was zendeling in India. Op een dag trok hij alleen door het land en zag hij bij een afgodentempel een grote menigte staan wachten. Hij liep op hen af. Zodra de deuren opengingen, stapte hij de tempel binnen. Daar stond een afgodsbeeld dat boven de mensen uitstak. Zonder aarzelen liep hij ernaartoe, stak zijn hand omhoog en vroeg om stilte. Daarna legde hij zijn vingers op de ogen van het beeld en zei: "Het heeft ogen, maar het kan niet zien! Het heeft oren, maar het kan niet horen! Het heeft een neus, maar het kan niet ruiken! Het heeft handen, maar het kan niets vastpakken! Het heeft een mond, maar het kan niet spreken! Er zit zelfs geen adem in!" Hij had hun god beledigd, en henzelf ook.

Toch deed niemand hem iets aan. Alle aanwezigen keken stomverbaasd. Een oude brahmaan raakte door Thomas' woorden zo overtuigd van zijn eigen dwaasheid dat hij zelf uitriep: "Het heeft voeten, maar het kan niet weglopen!" De menigte begon luid te roepen. Ze schaamden zich voor hun domheid, verlieten de tempel en gingen naar huis.—Uit "The New Cyclopaedia of Illustrative Anecdote", 1875.

Verzen 16-17

Monden, ogen, oren. Voor elk lichaamsdeel dat de beelden hebben om de volmaaktheden uit te beelden die aan hen worden toegeschreven, bestaat er precies één leugen.—David Dickson.

Verzen 16-17

Ze kunnen niet antwoorden op jullie gebeden en vragen. Ze kunnen niet zien wat jullie doen of wat jullie nodig hebben. Ze kunnen jullie smeekbeden niet horen en jullie wierook en offers niet ruiken. Ze kunnen hun handen niet gebruiken om iets van jullie aan te nemen of jullie iets te geven. Ze kunnen zelfs niet mompelen, en ze geven geen enkel teken dat ze jullie toestand of zorgen begrijpen.—Matthew Pool.

Verzen 16-17

"Zij hebben een mond, maar spreken niet; … oren hebben zij, maar horen niet."

> *Een verhitte verbeelding, een fantasie,*
> *gaat makkelijk door voor echte inspiratie.*
>
> *Waar; maar is dit besluit wel billijk en recht:*
> *dat alle inspiratie dwaling is, en niets echt?*
>
> *Een kiezelsteen is geen diamant, dat is waar;*
> *maar moet een diamant daarom een kiezel zijn?*
>
> *Een God erkennen Die niet tot de mensen spreekt,*
> *is eerst erkennen en daarna weer verloochenen;*
> *van alle afgoderij is dit de hele som:*
> *goden hebben die allebei doof zijn en stom.*

—John Byron, 1691-1763.

Vers 18

"Die ze maken, hun gelijk worden, en al wie op hen vertrouwt." Had de dichter simpelweg willen zeggen dat wie ze maken aan hen gelijk

is, dan had het Hebreeuwse taalgebruik vereist dat het werkwoord werd weggelaten. Doordat het er wel staat, en nog wel in de toekomende tijd (jihju), moeten we het strikt vertalen met "zullen zijn". Dus: in hun lot en niet alleen in hun karakter. Afgodendienaars zullen samen met hun vergankelijke afgoden vergaan. Zie Jes. 1:31.—Joseph Addison Alexander.

Vers 18

Mensen komen nooit hoger dan hun goden. Die goden zijn voor hen immers hun betere ik.—Andrew Robert Faussett.

Vers 18

"Dat die ze maken, hun gelijk worden." Afgoderij is een zonde die je verdooft. De afgodendienaar verliest erdoor de juiste omgang met zijn eigen zintuigen.—David Dickson.

Vers 18

"Die ze maken", enz. Dit leert ons dat de afgod, de afgodenmaker en ook iedereen die afgoden dient, niet alleen in de ogen van mensen dierlijk en onnozel zijn. Op Gods tijd zullen ze ook voor Hem in schande en verwarring uitkomen.—Thomas Wilcocks, 1549-1608.

Vers 18

"Hun gelijk worden." Op een bepaalde berg in Duitsland is een bijzonder verschijnsel te zien, dat bekendstaat als het Spook van de Brocken. Wie bij het aanbreken van de dag op de hoogste bergrug staat, ziet een kolossaal, schimmig spook. In werkelijkheid is het alleen zijn eigen schaduw. De opkomende zon werpt die op de ochtendnevel, en natuurlijk doet de schaduw alle bewegingen van zijn maker na. Zo hebben heidense volken hun eigen evenbeeld voor God aangezien. Hun goden hebben menselijke zwakheden, hartstochten en schamele deugden, uitvergroot op de hemel geprojecteerd. Zo worden ook de kleine figuurtjes op het glaasje van een toverlantaarn vergroot, ver-

licht en op een wit laken geprojecteerd.—Uit Elan Fosters "New Cyclopaedia of Illustrations", 1870.

Vers 18

"Hun gelijk worden." Hoevelen lijken op afgodsbeelden, als ze ogen, oren en monden hebben alsof ze die niet hadden! Ze gebruiken ze namelijk niet wanneer en zoals het hoort!—Christoph Starke.

Vers 19

"Looft den HEERE" (Engels: 'zegent den HEERE'). God zegenen betekent: Hem het goede toewensen en goed over Hem spreken, omdat je God Zelf goedgezind bent en beseft hoe goed Hij voor ons is. God houdt van je goede woord. Hij wil dat je goed over Hem spreekt. Hij is blij met jouw goede wensen, en met de woorden waarin je jubelt over Zijn eigen, onafhankelijke zaligheid.

God bezit een oneindige oceaan van alle zaligheid, waaraan wij niets kunnen toevoegen. Daarom heet Hij bij uitstek de Gezegende (Mark. 14:61), een titel die alleen bij Hem past en van Hem alleen is. Toch vindt Hij het heerlijk om het amen van de heiligen, Zijn schepselen, daarop te horen weerklinken. Hij vindt het heerlijk als wij daarop ons "het zij alzo" uitspreken.—Thomas Goodwin.

Vers 19

"Looft den HEERE." En geen afgod (Jes. 66:3), zoals de Filistijnen hun Dagon zegenden. De papisten doen dat nog altijd zo met hun mannelijke en vrouwelijke heiligen.—John Trapp.

Vers 20

"Gij huis van Levi! looft den HEERE." In Ps. 115:1-18 klinkt de oproep: vertrouw op de Heere, of hoop op Hem. Hier klinkt: zegen Hem. Naast het huis van Aäron worden nu ook de Levieten aangesproken, want het priesterschap bestond uit twee rangen of ordes. Alle overige woorden in de twee psalmen zijn precies gelijk. Maar in het laatste

vers voegt de psalmist zich hier bij de rest van het volk van de Heere om God te zegenen.—Franz Delitzsch.

Vers 20

"Gij die den HEERE vreest! looft den HEERE." Dit zijn andere mensen dan de Israëlieten, de priesters en de Levieten. Jarchi merkt op dat het gaat om de proselieten: mensen uit andere volken die God echt vreesden. Alle mensen zoals zij, wie ze ook zijn en waar ze ook wonen, hebben reden om de Heere te zegenen. Ze kunnen Hem zegenen om de vreze voor Hem die ze hebben, want die komt niet voort uit de natuur maar uit genade. Ze kunnen Hem zegenen om de gunsten die Hij hun bewijst, om de zegeningen die Hij aan hen geeft, om het goede dat Hij voor hen heeft weggelegd en om de bescherming die Hij om hen heen heeft gezet. De Schrift laat dat in overvloed zien, en de ervaring bevestigt het.—John Gill.

Vers 20

"Gij die den HEERE vreest! looft den HEERE." In de Schrift is het heel gewoon dat deze "vreze" de plaats inneemt van heiligheid zelf of van alles wat bij ware godsdienst hoort. Het is dus niet de angst van onze eerste ouders, toen ze de stem van de Heere God hoorden en zich tussen de bomen in de hof verstopten. Het is ook niet de angst die in de nacht van Babels val plotseling het geluid van koninklijke feestvreugde deed verstommen. Ook niet de angst die op een dag, nog in de toekomst, wanhopige zondaars zal opjagen naar de bergen en rotsen waar ze vergeefs beschutting zoeken.

Het is niet de angst van schuldig wantrouwen, van haat of van slavernij, de angst die pijn doet en door volmaakte liefde wordt uitgebannen. Het is een vreze die past bij de hoogste voorrechten, de hoogste verworvenheden en de hoogste verwachtingen van het christelijke leven. Het is de vreze van diepe nederigheid en eerbied, van de onderwerping van een kind en van aanbiddende dankbaarheid. Het is de vreze die de HEERE zegent en zegt: "Want Zijn goe-

dertierenheid is in der eeuwigheid."—John Lillie (1812-1867), in "Lectures on the Epistles of Peter."

Vers 21

De slotzin, Ps. 135:21, zinspeelt op het slot van de vorige psalm. Daar zegent de Heere jou uit Sion. Hier moet Hij vanuit Sion gezegend worden. Het loflied begint op dezelfde plek waar de zegen vandaan komt. Sion is immers de plaats waar het volk bij God woont.—E. W. Hengstenberg.

Vers 21

"Hallelujah." Is het loflied voor God gezongen, dan is het werk van Zijn lof nog niet voorbij. Het moet doorgaan, steeds weer opnieuw beginnen en blijven duren: "Hallelujah."—David Dickson.

Vers 21

Zegenen, prijzen. God moeten we niet alleen zegenen, maar ook prijzen: "Al Uw werken, HEERE, zullen U loven, en Uw gunstgenoten zullen U zegenen." Zegenen gaat over wat Hij ons aan goeds geeft, prijzen over wat Hem zo voortreffelijk maakt. We zegenen Hem om wat Hij voor ons is, en we prijzen Hem om wat Hij op Zichzelf is. Of we Hem nu zegenen of prijzen, steeds groeien daardoor onze liefde voor Hem en onze vreugde in Hem.

God is er immers niet gevoelig voor als we Hem vleien met lege lofwoorden. Toch is dit een bijzondere plicht, en ze is ook jullie van nut, net als alle andere plichten. Het is goed voor je om Hem te zien als een oneindig en eeuwig Wezen met een heerlijke, onbegrijpelijke majesteit. Dat is fijn en nuttig voor ons.—Thomas Manton.

Verzen 1-4

1. De bezigheid. Driemaal wordt lofprijs aanbevolen, en wel in drie opzichten.

a) Met het oog op God: niet alleen Zijn werken, maar Hem Zelf.

b) Met het oog op onszelf: het is aangenaam en nuttig.

c) Met het oog op anderen: niets beveelt onze godsdienst zo goed aan bij iedereen die ervan hoort. Alle andere godsdiensten zijn godsdiensten van angst, de onze is er een van vreugde en lofprijs.

1. De personen: knechten die in Zijn huis dienen, die er staan omdat Hij hen heeft aangesteld, klaar om te luisteren en klaar om te gehoorzamen.
2. De redenen.

a) Algemeen. We zijn het God verschuldigd, omdat Hij goed is, en voor ons is het aangenaam: Ps. 135:3.

b) Bijzonder. Wie door God bijzonder bevoorrecht zijn, moeten Hem bijzonder prijzen. Ps. 135:4. "Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen."—G. R.

Vers 1

"Hallelujah."

1. De Heere hoort geprezen te worden.
2. Hij hoort door jou geprezen te worden.
3. Hij hoort nu geprezen te worden: laten we denken aan wat Hij nu voor ons doet.
4. Hij hoort in alles en voor eeuwig geprezen te worden.

Vers 1

"Prijst Hem, gij knechten des HEEREN!"

1. Prijs Hem omdat je Hem mag dienen.
2. Prijs Hem omdat Hij je de kracht geeft om Hem te dienen.
3. Prijs Hem omdat Hij je dienst aanneemt.
4. Prijs Hem als het belangrijkste deel van je dienst.
5. Prijs Hem, zodat anderen worden aangezet om ook in Zijn dienst te komen.

—W. H. J. P.

Vers 2

Wat is in onze dagen "het huis des HEEREN"? Van wie kun je zeggen dat ze erin staan? Welke bijzondere redenen hebben zij om God te prijzen?

Vers 2

Hoe dichter we bij God komen, hoe dierbaarder we Hem zijn. En hoe beter onze plek is, hoe zoeter onze lofzang klinkt.—W. B. H.

Verzen 2-5

Onze God, onze Heere. Wat een zoet en heerlijk onderwerp! Zie onze Uitleg.

Vers 3

Prijs de Heere:

1. Omdat Zijn wezen zo uitnemend is.
2. Omdat Hij Zijn Naam heeft bekendgemaakt.
3. Omdat het zo goed is om Hem te dienen.

Vers 4

Dit is een lofzang. Daarom wordt de verkiezing genoemd: ze is een reden om te zingen.

1. De keuze: “Want de HEERE heeft Zich Jakob verkoren.” Ze komt van God. Ze is soeverein. Ze is genadig. Ze verandert nooit.
2. De toewijding: “Zich Jakob verkoren.” Om Hem te leren kennen. Om Zijn waarheid te bewaren. Om Zijn dienst in stand te houden. Om Zijn genade te laten zien. Om de verwachting van de Komende levend te houden.
3. De afscheiding: die ligt al in deze keuze opgesloten. Ze loopt via opname in het verbond: Abraham en zijn nageslacht. Via het erfdeel van dat verbond: Kanaän. Via verlossing. Met macht en met bloed weg uit Egypte. Apart gezet in de woestijn. Blijvend gevestigd op eigen grond.
4. De verhoging. Qua naam: Jakob wordt Israël. Qua waarde: van niets waard tot kostbaar. Qua doel en gebruik: juwelen van de kroon. Ze worden als een schat bewaard. En er is blijdschap: God heeft vreugde in Zijn volk als in Zijn erfdeel.

Vers 5

“Want ik weet, dat de HEERE groot is.”

1. Dat zie ik wanneer ik de natuur en Gods voorzienigheid gadeslaat.
2. Dat lees ik in Zijn Woord.
3. Dat ervaar ik in mijn eigen bekering, troost en wedergeboorte.
4. Dat leer ik uit alles wat ik daarna heb meegemaakt.
5. Dat voel ik als Hij mij overweldigt in de gemeenschap met Hem.

Vers 5

Heerlijke zekerheid. “Ik weet”, enz.

1. Wat ik weet.

a) Dat Hij de Heere is.

b) Dat Hij groot is.
c) Dat Hij boven allen staat.

1. Waarom ik het weet.

a) Omdat Hij "onze Heere" is.
b) Door wat Hij doet in de natuur, in de voorzienigheid en in de genade (Ps. 135:6-13).

1. Op dit punt ben ik niet te vermurwen, en daar komen de aanbidders van alle andere goden niet tegenop. Die goden zijn slap, ze hebben niets te zeggen, ze zijn geen god, of om het even welke god.—W. B. H.

Vers 6

"Al wat den HEERE behaagt, doet Hij." Zo komt Gods welbehagen uit in het werk van de genade. Je ziet het niet in de dood van de goddeloze, Ezech. 33:11, maar wel in de verkiezing van Zijn volk, 1 Sam. 12:22. Je ziet het in het lijden dat Hij de plaatsvervanger oplegt, Jes. 53:10; in alle volheid die Hij in Christus voor Zijn volk klaarlegt, Kol. 1:19; in de zaligheid die Hij regelt door het geloof in Christus, Joh. 6:39. Je ziet het in de prediking die Hij als middel tot zaligheid heeft ingesteld, 1 Kor. 1:21; in het aannemen van gelovigen tot Zijn kinderen, Ef. 1:5; in hun heiliging, 1 Thess. 4:3; en in hun uiteindelijke zege en heerschappij, Luk. 12:32.—C. A. D.

Vers 6 (de laatste woorden)

Gods macht geldt op plaatsen van nood, verandering en gevaar: de zeeën. Ze geldt ook in toestanden van zonde, zwakheid, wanhoop en radeloosheid: in alle diepten.

Verzen 6-12

Het welbehagen van Jehova, waartegen niemand op kan.

1. Kijk hoe het hier wordt getoond:

a) Het regeert over de hele natuur.

b) Het gooit een opstandig volk omver.

c) Het drijft de spot met koningen en kronen.

d) Het legt een vruchtbaar land neer aan de voeten van de uitverkorenen.

1. Wees daarom verstandig, nu je dit gezien hebt.

a) Onderwerp je eraan: het trekt over de zeeën en grijpt in op aarde en in de hemel.

b) Denk niet dat je je ervoor kunt verstoppen: "het einde der aarde" en "alle afgronden" liggen er open voor. Het is sneller dan zijn eigen bliksems.

c) Sta ontzet voor zijn majesteit: Gods weg ligt vol kronen en vol beenderen van koningen.

d) Zoek zijn bescherming: zijn grootste krachtsinspanningen dienen om te verdedigen wie het gunstig gezind is.

e) Het volk van de Heere hoeft niet bang te zijn, met zo'n groot God en zo'n wapenkamer die nooit leeg raakt.—W. B. H.

Vers 13

"O HEERE! Uw Naam is in eeuwigheid."

1. Zijn Naam is het toonbeeld van wat volmaakt is: Gods eigenschappen en Zijn heerlijkheid.
2. Het voorwerp van eerbied: "Zijn Naam is heilig en vreselijk."
3. De oorzaak van de zaligheid: "Om Mijns Naams wil", enz.
4. Zijn Naam is het middelpunt dat ons trekt: "En in Zijn Naam zullen de heidenen hopen." "Tot Uw Naam en tot Uw gedachtenis is de begeerte onzer ziel." "Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam", enz.
5. Zijn Naam is onze grond om te pleiten als we bidden: "Om Uws Naams wil", enz. "Tot nog toe hebt gij niet gebeden in Mijn Naam."

6. Zijn Naam geeft ons volmacht om te handelen: “Al wat gij doet … doet het alles in de Naam”, enz.
7. Zijn Naam is een schuilplaats als we het benauwd hebben: “De Naam des HEEREN is een Sterke Toren; de rechtvaardige zal daarhenen lopen, en in een Hoog Vertrek gesteld worden.” “Bewaarde Ik ze in Uw Naam.”
8. Zijn Naam is het teken van de verheerlijking: “Ik zal op hem schrijven den Naam Mijns Gods.”
9. Zijn Naam jaagt overtreders schrik aan: “Mijn Naam is vreselijk onder de heidenen.”—W. J.

Vers 14

“Want de HEERE zal Zijn volk richten.” Anderen zouden dat maar al te graag doen, maar zij mogen het niet. De wereld houdt elke week zeven oordeelsdagen, maar kan de heiligen niet veroordelen. Hij Zelf zal hen richten. Hoe doet Hij dat?

1. Hij kijkt naar hun personen: zijn ze in Christus of niet?
2. Hij kijkt naar hun beginselen: zijn ze echt of vals?
3. Hij kijkt naar hun gebeden: treffen ze doel of zijn ze nutteloos?
4. Hij kijkt naar hun belijdenis: is ze waar of onwaar?
5. Hij kijkt naar hun handelwijze: is ze goed of slecht?—W. J.

Vers 14

1. Waar de gelovigen staan: ze zijn Zijn volk.
2. De tucht in Gods gezin.
3. Hoe teder de Heere voor hen is.
4. Hoe veilig de gelovigen zijn: ze blijven van de Heere.

Vers 15

"Zilver en goud." Dat zijn afgoden in ons eigen land, bij wereldlingen en bij sommige belijders. Laat zien hoe dwaas en slecht het is om rijkdom lief te hebben, en welk kwaad daaruit voortkomt.

Verzen 16-17

Zo ziet het portret van velen eruit:

1. "Zij hebben een mond, maar spreken niet." Ze bidden niet, ze prijzen niet, ze belijden niet.
2. "Zij hebben ogen, maar zien niet." Ze onderscheiden niets, ze begrijpen niets, ze nemen geen waarschuwing aan, en ze kijken niet op naar Christus.
3. "Oren hebben zij, maar horen niet." Ze luisteren naar geen enkele prediking, of ze zitten er wel bij maar blijven koud. Ze horen God niet.
4. "Ook is er geen adem in hun mond." Er is geen leven, er zijn geen tekenen van leven, geen gebed en geen lofzang, terwijl die de adem van het geestelijk leven zijn.

Vers 18

1. Mensen maken afgoden die op henzelf lijken.
2. De afgoden maken hun makers net als zichzelf. Beschrijf beide processen.

Vers 19

Huis van Israël. God is zeer goed voor al Zijn volk. Ze merken het en vertellen het door, en ze prijzen de Heere ervoor.

Vers 19

Huis van Aäron. God zegent het huis van Aäron, en dat is een beeld van Zijn genade voor wie priesters zijn voor God.

Verzen 19-21

1. De oproep.

a) De Heere te zegenen.
b) Hem te zegenen in Zijn eigen huis.

1. Voor wie ze bedoeld is.

a) Voor het huis van Israël, dat is de hele gemeente.
b) Voor het huis van Aäron, dat zijn de dienaren van het heiligdom.
c) Voor het huis van Levi, dat zijn de helpers van de dienaren en hun medewerkers bij de diensten.
d) Voor iedereen die God vreest, op welke plek ze ook zijn. Ook zij die God vrezen worden uitgenodigd om Hem te prijzen. Dat is een zeker teken dat Hij er een vreugde in vindt om barmhartig te zijn.—G. R.

Vers 20

De Levieten: hun geschiedenis, hun taken, hun beloning en hun plicht om God te zegenen.

Vers 20 (de tweede zinshelft)

1. De vreze Gods omvat de hele godsdienst.
2. De vreze des HEEREN brengt ons op de gedachte om te prijzen.
3. De vreze des HEEREN maakt onze lofprijs aangenaam.

Vers 21

1. Het dubbele feit.

a) Voortdurend gaat er zegen omhoog van Sion naar God.
b) Voortdurend zegent God Zijn volk door bij hen te wonen op Sion.

1. De dubbele reden om te prijzen. Ze zit in dat dubbele feit en ze geldt voor elk lid van de gemeente.

Psalm 136

Wie deze psalm geschreven heeft, weten we niet. Wel weten we dat hij gezongen werd in de tempel van Salomo (2 Kron. 7:3,6). Ook de legers van Josafat zongen hem, toen ze in de woestijn van Tekoa al zingend naar de overwinning trokken. Aan de opvallende opbouw van het lied zien we dat het onder Gods oude volk een geliefde lofzang moet zijn geweest. Liederen met een vast, eenvoudig refrein worden bijna altijd favoriet bij de gemeente, en dit lied is zeker een van de meest geliefde geweest. Er staat niets in dan lof. De hele psalm is op verrukking gestemd, en alleen een vroom en dankbaar hart kan hem ten volle genieten.

Het lied begint met een lofprijs die drie keer klinkt, voor de drieenige Heere (Ps. 136:1-3). Dan volgen zes noten van lof voor de Schepper (Ps. 136:4-9), nog eens zes voor de bevrijding uit Egypte (Ps. 136:10-15) en zeven voor de reis door de woestijn en de binnenkomst in Kanaän. Twee blijde verzen danken voor Gods goedheid die we nu persoonlijk ervaren (Ps. 136:23-24), één vers (Ps. 136:25) wijst op Zijn zorg voor alle schepselen, en het slotvers spoort ons aan om nooit meer op te houden met loven.

Uitleg

Vers 1

"Looft den HEERE, want Hij is goed; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." De oproep is bijzonder dringend. In de Engelse vertaling smeekt de psalmist het volk van de Heere zelfs met een "O", en

dat driemaal achter elkaar. Dank is het minste wat we kunnen brengen, en we horen die vrijwillig te geven. De schrijver, door de Geest ingegeven, roept ons op om Jehova te prijzen voor al Zijn goedheid aan ons en voor de grootheid van Zijn kracht waarmee Hij Zijn uitverkorenen zegent. Onze ouders bedanken we toch ook?

Laten we dan onze hemelse Vader prijzen. We zijn dankbaar voor onze weldoeners, dus laten we ook danken aan Hem Die al het goede geeft. "Want Hij is goed." In Zijn wezen is Hij de goedheid zelf. Alles wat Hij doet is werkelijk goed, en Hij is goed voor Zijn schepselen. Laten we Hem danken dat we zelf hebben gezien, beproefd en gesmaakt dat Hij goed is. Hij is goed boven allen. Ja, in de hoogste zin is Hij als enige goed. Hij is de bron van het goede, het Goede van al het goede, Hij houdt het goede in stand, Hij brengt het tot voleinding en Hij beloont het.

Daarom verdient Hij de blijvende dankbaarheid van Zijn volk. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." We zullen deze woorden in elk vers van dit lied opnieuw horen, en nooit één keer te veel. Het is het zoetste couplet dat een mens kan zingen. Wat een vreugde dat er goedertierenheid is! Goedertierenheid bij Jehova, blijvende goedertierenheid, goedertierenheid die duurt tot in eeuwigheid. We hebben haar voortdurend nodig. We zetten haar op de proef, we bidden erom en we ontvangen haar. Laten we haar dan ook eeuwig bezingen.

> *"Alles in ons en om ons heen is wisseling,*
> *bij God en in Zijn goedertierenheid is geen verandering."*

Vers 2

"Looft den God der goden; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Bestaan er in hemel of op aarde machten die de naam god mogen dragen? Dan is Hij hún God. Ze hebben hun heerschappij van Hem gekregen, hun gezag is van Hem geleend en hun bestaan hangt aan Zijn wil. Maar neem nu eens aan dat de heidense godheden wel

echt goden waren. Niet één van hen kan zich dan meten met onze Elohim, want Hij staat oneindig hoger dan wat de legenden over hen beweren. Jehova is onze God. Wij mogen Hem aanbidden en eren, en Hij is onze diepste eerbied waard.

Heidenen dienen hun goden vol ijver. Hoeveel meer moeten wij dan streven naar de eer van de God der goden, de enige echte en ware God! Onwijze mensen hebben uit dit vers afgeleid dat de Israëlieten in veel goden geloofden en Jehova voor de belangrijkste hielden. Wat een onzinnige conclusie! Goden die nog een God boven zich hebben, kunnen zelf nooit goden zijn. De woorden zijn gewoon bedoeld zoals mensen praten: we noemen dingen vaak niet zoals ze zijn, maar zoals ze zich voordoen. God als God verdient onze hartelijkste dank, "want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Stel je een allerhoogste Godheid voor zonder eeuwige goedertierenheid!

Dan zou Hij nog altijd een bron van angst zijn, terwijl Hij nu een bron is waaruit dankzegging opwelt. Laat de Allerhoogste geprezen worden in de allerhoogste toon. Wie Hij is en wat Hij doet, verdient met recht de dank van alles wat Hij schiep.

> *Prijs je God met een blij gemoed,*
> *want Zijn liefde blijft bestaan voorgoed.*

Vers 3

"Looft den Heere der heren; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Er zijn heel veel machthebbers, maar Jehova staat boven hen allen. Alle gezag rust bij de Eeuwige. Hij stelt de wet in en onderhoudt haar. Hij regeert over geest en stof, en alle soevereiniteit en macht zijn in Hemzelf aanwezig. Alle heren, hoeveel het er ook zijn, komen samen in deze ene Heere. Hij is veel meer Heere en Meester dan alle keizers en koningen bij elkaar.

Daar mogen we dankbaar voor zijn. We weten immers dat de hoogste Vorst het onrecht van de lagere machthebbers zal rechtzetten, die nu over de mensheid de baas spelen. Hij roept die heersers

voor Zijn rechterstoel en laat hen verantwoording afleggen voor elke vorm van onderdrukking en onrecht. Hij is de Heere der heren, en tegelijk de Heere van de allergeringste in het land. Zijn bestuur is volkomen onpartijdig, en elk rechtvaardig mens hoort Hem daar van harte voor te danken.

"Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Ja, Zijn gerechtigheid is vermengd met goedertierenheid en Hij regeert ten goede van Zijn onderdanen. Hij ontfermt Zich over wie bedroefd is, beschermt wie zich niet kan redden, geeft aan wie tekortkomt en vergeeft wie schuldig is. Dat doet Hij van generatie op generatie, en Zijn genade wordt Hem nooit te veel, "want Hij heeft lust aan goedertierenheid." Kom, laten we onszelf wakker schudden om onze heerlijke Heere te prijzen! Voor de derde keer danken we Hem Die onze Jehova, onze God en onze Heere is. Eén reden is genoeg: genoeg voor drie dankzeggingen, of voor drieduizend:

> *"Want Zijn goedertierenheid zal blijven bestaan,*
> *altijd getrouw en altijd zeker."*

Vers 4

"Dien, Die alleen grote wonderen doet; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Jehova is de grote Wonderdoener, de Verrichter van wonderen zonder weerga. Niemand lijkt op Hem. Hij is de Enige Die in wonderland woont, de Schepper en Maker van echte wonderen, en naast Hem lijkt al het andere opzienbarende kinderspel. Ook wat klein is, is in Zijn handen een wonder. Kijk maar door een microscoop: daar ontdek je net zulke grote wonderen als de telescoop ons kan laten zien. Al het werk van Zijn onvergelijkelijke vakmanschap doet Hij alleen, zonder enige hulp. Daarom komt Hem alle eer ongedeeld toe. Geen god of heerser heeft Jehova bijgestaan bij de schepping of bij de redding van Zijn volk. Zijn eigen rechterhand en Zijn heilige arm hebben die grote daden voor Hem volbracht. En wat hebben de goden van de heidenen gedaan? Als je oordeelt naar de daden,

dan is Jehova werkelijk "alleen". Wat een raadsel dat mensen goden aanbidden die niets kunnen en de Heere vergeten Die als Enige grote wonderen doet! Zelfs als de Heere mensen als Zijn instrument gebruikt, is het wonder van dat werk toch alleen van Hem. Laten we dus niet op mensen vertrouwen, hen niet vergoddelijken en niet voor hen sidderen.

Jehova verdient lof, "want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." De goedertierenheid achter het wonder is zelf het wonder, en dat die goedertierenheid blijft, is het hart van dat wonder. Vaak laat de Heere ons sprakeloos neerzitten van verbazing als we zien wat Zijn goedertierenheid voor ons gewerkt en klaargezet heeft. "Wonderen van genade horen God toe": grote wonderen, die we nooit kunnen doorgronden. O, wat een diepte! Zijn Naam zij geëerd, zolang de wereld bestaat!

> *Wonderbare daden doet Hij alleen,*
> *goedertierenheid zit op Zijn troon.*

Vers 5

"Dien, Die de hemelen met verstand gemaakt heeft; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Ook in de schepping van de hoge gewesten zien we Zijn goedheid. Hij zette Zijn wijsheid in om een uitspansel te maken, een luchtlaag die past bij een wereld waar sterfelijke mensen kunnen wonen. Wat een berg aan wijsheid ligt verscholen in die ene daad van scheppen! De scherpste onderzoekers hebben in al hun ontdekkingen nog niet alle sporen van doordacht ontwerp gevonden die in dit werk van Gods handen zijn samengebald. Planten, dieren en mensen kunnen alleen leven dankzij de manier waarop onze hemelen zijn ingericht.

Waren de luchten anders geweest, dan hadden wij nu niemand kunnen prijzen, want we zouden er niet zijn. Gods vooruitziende blik schiep lucht en wolken met het menselijk geslacht voor ogen. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." De psalmist telt Gods

goedertierenheid op, te beginnen in de hoogste sferen. Stap voor stap komt hij van de hemelen naar beneden, naar "onze nederigheid" (Ps. 136:23). Maar dat is in feite een klim omhoog, want goedertierenheid wordt groter naarmate wie haar krijgt het minder verdient. Ze reikt ver, houdt lang vol en omvat alles. Niets ligt te hoog om door haar bereikt te worden, en niets te laag voor haar neerbuigen.

> *Zo hoog als de hemel heerst Zijn wijsheid,*
> *en op de troon blijft goedertierenheid.*

Vers 6

"Dien, Die de aarde op het water uitgespannen heeft; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Hij heeft haar uit de rommelige massa omhooggetild, uit het drassige moeras, de bodemloze poel waarin land en zee nog door elkaar liepen. Zo werd ze een geschikte woonplaats voor de mens. Wie anders dan de Heere kon dit wonder doen? Bijna niemand denkt nog aan de goddelijke wijsheid en kracht die dit lang geleden hebben gedaan. Toch wordt het meteen in de "handelingen" van wetenschappelijke genootschappen opgetekend en op elke bijeenkomst van filosofen besproken, wanneer iemand kan bewijzen dat een werelddeel sinds mensenheugenis een duim is gerezen of gedaald.

"Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Je ziet het aan het oorspronkelijke oprijzen van het bewoonbare land en aan het feit dat het blijft staan, zodat geen zondvloed meer ons geslacht verzwelgt. Met Zijn kracht zet Hij de bergen vast en geeft Hij stevigheid aan de grond waarop wij als gasten wonen.

> *Hij tilt het land omhoog uit de vloed,*
> *Zijn goedertierenheid staat vast, trouw en goed.*

Vers 7

"Dien, Die de grote lichten heeft gemaakt; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Ook dit scheppingswonder verdient ons luidste dankbetuigen. Wat moesten mensen zonder licht? Ze hadden de hemelen boven zich en vaste grond om op te lopen, maar zonder licht zien ze niets en weten ze niet waar ze heen moeten. Dank aan de Heere, Die ons niet in het donker liet! In Zijn grote goedertierenheid liet Hij ons niet achter met een onzeker, wazig licht dat grillig en zonder orde zweeft. Hij verzamelde het licht in twee geweldige lichtbronnen, die voor ons echt "grote lichten" zijn.

De psalmist schrijft een lied voor gewone mensen en niet voor kritische geleerden. Daarom zingt hij over zon en maan zoals ze er voor ons uitzien: de grootste lichten. De Heere schiep ze in het begin. Voor de tijd waarin mensen nu leven maakte Hij ze, of stelde Hij ze aan, tot lichtdragers van de wereld. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." In elke lichtstraal schittert goedertierenheid. Je ziet haar het duidelijkst in de regeling waarmee zon en maan het licht netjes en regelmatig verdelen.

> *Hoog in de hemel heeft Hij lampen aangestoken,*
> *want goedertierenheid is Zijn lust en Zijn vermaak.*

Vers 8

"De zon tot heerschappij op den dag; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Als we God loven, kunnen we niet specifiek genoeg zijn. Eerst noemden we de grote lichten samen. Nu mogen we ze één voor één bezingen, en toch raken we nooit uitgepraat. Wat de zon allemaal voor ons doet, is niet te tellen. Door haar licht, haar warmte en haar andere krachten ontvangen alle levende wezens eindeloos veel goeds. Wie in de zon zit, zou zich elke keer dankbaar moeten voelen. Als heerser regeert de zon helemaal ten goede, want Gods goedertierenheid heeft haar werking afgestemd op onze zwakheid.

Iedereen die macht heeft, kan van haar leren: ze regeert om te zegenen. Bij daglicht danken we graag, want God schenkt ons vrolijkheid. Dat de zon heerst, komt doordat God heerst. We aanbidden dus niet de zon, zoals de Parsen doen, maar haar Schepper, zoals de dichter van dit heilige lied. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Elke dag zegt de volgende dag door wat de goedertierenheid van de Heere betekent. Elke zonnestraal is zo'n bewijs. Ze schijnt op zondaars die het niet verdienen en die zonder haar in droeve duisternis zouden zitten, met een aarde die voor hen een hel was. Milton verwoordt het mooi:

> *"Hij was het Die de zon met de gouden haren*
> *heel de dag haar baan liet gaan;*
> *want Zijn goedertierenheid zal blijven bestaan,*
> *altijd trouw, altijd zeker."*

Vers 9

"De maan en sterren tot heerschappij in den nacht; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Er is geen uur zonder gezag. God zij gezegend, want Hij laat ons nooit aan de wetteloosheid over. Dit gezag brengt licht en zegen. De maan verandert op een prachtige manier van gedaante en de sterren staan op hun vaste plek. Samen maken ze de nacht blijer. Zou het zonder zon donker en somber zijn, dan treden de vele kleinere vertroosters naar voren. De zon alleen volstaat, maar zodra zij weg is, geeft een hele menigte lichtjes slechts een zwakke kopie van haar glans. Zo is het ook met Jezus, de Zon der gerechtigheid: Hij alleen betekent meer voor ons dan al Zijn dienaren bij elkaar. Hij maakt onze dag. Als Hij Zich verbergt, is het nacht, en het blijft nacht, hoe helder onze menselijke troosters ook schijnen.

Wat een goedertierenheid zien we in die hemellampen, die 's nachts ons landschap verlichten! En even groot is de goedertierenheid in alles wat de maan doet met de getijden, die levensstromen van de aarde! De Heere is de Maker van elke ster, wat een ster ook

zijn mag. Hij noemt ze allemaal bij hun naam. Op Zijn woord brengt elke bode met zijn fakkel licht in ons donker.

"Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Laat onze dankbaarheid even talrijk zijn als de sterren, en laat ons leven de goedheid van de Heere terugstralen, zoals de maan het zonlicht terugkaatst. Die gidsen en lichtbrengers voor mensen op land en zee komen niet af en toe, maar blijven altijd. Ze schenen al op Adam, en nu schijnen ze op ons. Ze zijn dus tekenen en onderpanden van een genade die nooit ophoudt. Laten we met onze Schotse vrienden zingen:

> *"Want zeker, Zijn goedertierenheden blijven bestaan,*
> *zeer vast en zeker,*
> *tot in eeuwigheid."*

Vers 10

Eerst hoorden we over de glorie van de schepping van de wereld. Nu moeten we de Heere prijzen voor het ontstaan van Zijn geliefde volk, bij hun uittocht uit Egypte. De vorst van Egypte versperde de weg naar Gods genadige plannen. Daarom moest de Heere hem rechtvaardig aanpakken. Maar het eigenlijke doel was goedertierenheid: voor Israël, en via Israël voor latere eeuwen en voor de hele wereld. "Dien, Die de Egyptenaren geslagen heeft in hun eerstgeborenen." Met de laatste en zwaarste plaag trof Hij heel Egypte in het hart. Het verdriet en de schrik die dat in het hele land veroorzaakte, kunnen we ons nauwelijks groot genoeg voorstellen.

Iedereen, van de koning tot de slaaf, werd op zijn teerste plek geraakt. De vreugde en de hoop van elk gezin lagen in één ogenblik geveld, en elk huis had zijn eigen rouwklacht. Vergeleken daarmee hadden de eerdere slagen hun doel gemist. Pas deze heeft "de Egyptenaren geslagen". Egypte had de eerstgeborene van de Heere onderdrukt, en nu maakte de Heere Zijn dreigement waar: "Ik zal uw zoon, uw eerstgeborene doden!" De gerechtigheid liet op zich wachten, maar toen sloeg ze toe, midden in de roos. "Want Zijn goedertieren-

heid is in der eeuwigheid." Ja, zelfs toen Hij een heel volk de zwaarste straf moest geven, bleef Zijn goedertierenheid voor Zijn volk gelden.

Hij is langzaam tot toorn, en oordelen is Zijn vreemde werk. Maar vraagt de goedertierenheid voor de mensen om harde straffen, dan aarzelt Hij niet om de noodzakelijke operatie uit te voeren. Wat waren alle eerstgeborenen van Egypte, vergeleken met de goddelijke plannen van goedertierenheid voor alle generaties mensen, die in de redding van het uitverkoren volk besloten lagen? Ook als Gods oordelen over de aarde gaan, laten we dan blijven zingen van Zijn genade die nooit tekortschiet.

> *"Zijn liefde zal voor eeuwig duren,*
> *zeker en vast, in alle uren."*

Vers 11

"En heeft Israel uit het midden van hen uitgebracht; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Over het hele land lagen de stammen verspreid, en het leek of ze in een greep zaten die nooit zou loslaten. Toch zorgde de Heere voor hun verlossing en rukte Hij hen los van hun afgodische drijvers. Geen van hen bleef als slaaf achter. De Heere leidde hen uit, en wel iedereen. Op het moment waarop Zijn belofte uitgekeerd moest worden, deed Hij het. Hij deed het, ook al woonden ze tussen de Egyptenaren door. En Hij deed het zó dat ze nooit zouden terugkeren.

Laten we Zijn Naam danken voor dit bijkomende bewijs van Zijn gunst voor de uitverkorenen. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Ooit wilden de Israëlieten helemaal niet weg. Liever hielden ze vast aan de narigheid die ze kenden, dan dat ze het onbekende riskeerden. Maar ook zo'n proef doorstond de goedertierenheid van de Heere. Hij bleef het nest zo lang omwoelen tot de vogeltjes blij waren dat ze hun vleugels konden gebruiken. Hij liet het land vol overvloed veranderen in een slavenhuis, en het vervolgde volk was blij aan de slavernij te ontkomen. In het afzonderen van Zijn uit-

verkorenen uit de wereld toont de Heere schitterend Zijn onfeilbare goedertierenheid. Hij voert Zijn verlosten uit, en vanaf dat moment zijn ze een volk dat Zijn lof verkondigt.

> *"Want God is onze vaste vriend,*
> *Zijn grenzeloze liefde kent geen eind."*

Vers 12

"Met een sterke hand, en met een uitgestrekte arm; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Niet alleen wat de Heere deed in Zijn machtige daden, maar ook de manier waarop Hij het deed, moet ons tot lofprijs brengen. Ook voor de bijwoorden mogen we de Heere zegenen, niet alleen voor de bijvoeglijke naamwoorden. Tijdens de uittocht werd Jehova's grote kracht en glorie zichtbaar. Zijn rechterhand versloeg de vijand. Hij leidde Zijn volk niet op een bescheiden of heimelijke wijze weg. "En Hij voerde hen uit met zilver en goud; en onder hun stammen was niemand, die struikelde." Egypte was blij dat ze weggingen.

God ging te werk met een indrukwekkend machtsvertoon en met buitengewone majesteit. Als een werkman die zich helemaal inzet, strekte Hij Zijn arm uit. Hij hief Zijn hand omhoog als Iemand Die Zich er niet voor schaamt gezien te worden. Zo gebeurde het ook bij de verlossing van elk van ons uit de slavernij van de zonde: "naar de werking der sterkte Zijner macht, Die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij Hem uit de doden heeft opgewekt; en heeft Hem gezet tot Zijn rechter hand in den hemel." "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Daarom gebruikt Hij Zijn macht om de Zijnen te redden.

Is één plaag niet genoeg om hen vrij te maken, dan komen er tien. Op het afgesproken uur zijn ze allemaal vrij. Geen enkele Israëliet blijft achter onder de macht van Farao. God zet niet alleen Zijn hand in, maar ook Zijn arm. Eerder zet Hij Zijn buitengewone kracht in, dan dat Zijn plan van goedertierenheid zou mislukken.

> *"Zie, Hij heft Zijn sterke rechterhand,*
> *want Zijn goedertierenheid houdt vast stand."*

Vers 13

"Dien, Die de Schelfzee in delen deelde; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Midden door de zee maakte Hij een pad, terwijl de gespleten wateren als muren aan weerskanten bleven staan. Mensen wuiven wonderen weg. Maar als God bestaat, valt het niet moeilijk ze te geloven. Om wonderen met logica te kunnen afwijzen, zou ik atheïst moeten zijn. Dan neem ik toch liever de veel kleinere moeite om te geloven in Gods oneindige macht. Wie zorgt dat het zeewater gewoonlijk één geheel blijft, kan het even makkelijk in tweeën breken. Wie een steen naar links kan gooien, kan hem met dezelfde kracht ook naar rechts gooien.

De Heere kan precies doen wat Hij wil, en Hij wil alles doen wat Zijn volk redt. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Daarom houdt ze stand, door de zee heen en over het droge land. Om Zijn oude belofte na te komen, doet Hij gerust iets nieuws. Zijn weg loopt door de zee, en juist in dat onbegaanbare gebied baant Hij voor Zijn volk een pad.

> *"Zie, Hij deelt de Schelfzee, doet haar open gaan,*
> *Zijn goedertierenheid blijft zeker staan."*

Vers 14

"En voerde Israel door het midden van dezelve; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Hij gaf het volk de moed om de aangewezen route te nemen, dwars door de gapende afgrond die zelfs geoefende soldaten had doen terugdeinzen. Er was niet weinig leiderschap nodig om een zo grote en zo gemengde menigte over een zo nieuwe, schijnbaar zo gevaarlijke weg te sturen. Hij liet hen lopen waar nooit iemand gelopen had. Keurig in de rij bracht Hij hen naar

beneden, de diepte in, en aan de overkant weer omhoog, terwijl Hij hun vijanden achterhield in het dichte duister van de wolkkolom.

Zo zien we Gods heerlijkheid, op dezelfde manier als al Zijn volk haar ziet in hun eigen verlossing van de zonde. Ook wij geven in geloof elk vertrouwen op onze eigen werken op en geven ons over aan een weg die we niet kenden: het vertrouwen op het verzoenende bloed. Zo worden we werkelijk afgescheiden van het Egypte van onze vroegere toestand, en verdrinken onze zonden zelf. Het volk liep met droge voeten dwars door het hart van de zee. Halleluja!

"Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Goedertierenheid maakte de weg vrij, goedertierenheid gaf de menigte moed, goedertierenheid bracht hen naar beneden en goedertierenheid bracht hen weer omhoog. Tot op de bodem van de zee reikt goedertierenheid. Voor gelovigen is er geen einde, geen obstakel en geen gevaar zolang Jehova om hen heen is. "Vooruit!" zij ook onze lijfspreuk, zoals het die van Israël in die tijd was. Want goedertierenheid omringt ons.

> *"Door het vuur of door de zee*
> *blijft Zijn goedertierenheid je behoeden."*

Vers 15

"Hij heeft Farao met zijn heir gestort in de Schelfzee; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Dit is de donderslag! Elke slag volgt op de vorige, maar in werkelijkheid waren Gods oordelen niets anders dan goedertierenheid met een luide stem. Zij joeg de vijand in de war, zodat de uitverkorenen niet langer voor hem hoefden te sidderen. Wagens kantelden en paarden stortten neer. Koning en krijgers werden samen onder water gezet; als sprinkhanen die de wind heen en weer smijt, vlogen ze uit hun wagens. Egypte had geen kracht meer en zijn hoogmoed was gebroken.

Jehova had de vijand verslagen. "Zijt Gij het niet, Die Rahab uitgehouwen hebt, Die den zeedraak verwond hebt?" Wie ook maar machtig is, de Heere kan hem onderwerpen. Wie ook maar hoog zit, de

Heere kan hem vernederen. Razend achtervolgde de vijand Israël de zee in, maar daar, onder de golven, kreeg zijn woede de verschrikkelijke straf die erbij hoorde. “Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.” Zeker! Want de goedertierenheid bleef haar kinderen behoeden, en daarom schakelde ze de gerechtigheid in om hun vijanden hun doodvonnis te laten ondergaan. Ze werden betrapt op heterdaad, midden in hun opstand tegen hun soevereine Heere.

Zo kregen ze het lot dat ze zelf hadden uitgenodigd. Wie de zee in loopt, vraagt erom te verdrinken. Zonde is zelfverdoemenis. De zondaar zakt weg omdat hij dat zelf kiest, en komt hij te laat tot de ontdekking dat hij terug moet, dan komt zijn bloed toch op zijn eigen hoofd? Zij die uiteindelijk onbekeerd blijven, en hun lot is verschrikkelijk, zullen geen getuigen tegen de goedertierenheid zijn. Hun ellende wordt juist zwaarder, omdat ze doorgingen met het trotseren van de goedertierenheid en zich niet gewonnen gaven aan Hem Wiens goedertierenheid eeuwig duurt. De Israëlieten die dit lied zongen, dachten maar aan één ding: hoe hun vaderen waren gered uit de handen van een wrede onderdrukker.

Als een lam dat tussen de tanden van een leeuw vandaan is gehaald, prijst Israël terecht zijn Verlosser en zingt het luidkeels:

> *Voor eeuwig heerst Zijn liefde, al onze dagen:*
> *Farao en al zijn heir is neergeslagen.*

Vers 16

“Die Zijn volk door de woestijn geleid heeft.” Omdat Hij hen de woestijn in had gebracht, stond Hij er ook voor in dat Hij hen erdoorheen zou brengen. Het waren “Zijn volk”, en toch móésten ze de woestijn in. Die woestijn zou net zo dor blijven als hij altijd geweest was, maar aan het eind van de weg lag het beloofde land. Gods handelwijze is een raadsel voor ons, maar ze is zeker juist, al was het alleen maar omdat het Zijn handelwijze is. Het volk had geen weet van de route, maar werd gewoon geleid. Het was een onmetelijke menigte, en toch

werd iedereen geleid. Wegen of paden waren er niet, maar omdat onfeilbare wijsheid hen voorging, raakten ze nooit het spoor bijster.

Dezelfde Die hen uit Egypte had gehaald, bracht hen ook door de woestijn. Hij deed dat door Mozes, Aäron, Jethro en de wolkkolom. Hoeveel goedertierenheden zijn er niet nodig om zo'n reusachtig leger te leiden door een gebied waar zelfs voor één enkele reiziger geen levensmiddelen te vinden waren! Toch bracht de Heere met oneindige kracht en wijsheid een heel volk veertig jaar lang door een dorre streek. Hun voeten zwollen niet op en hun kleren versleten niet, de hele tocht lang.

"Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Hoe ze zich in de woestijn gedroegen, vergde het uiterste van Zijn goedertierenheid. Toch brak ze niet. Keer op keer vergaf Hij hun. Ook al sloeg Hij hen voor hun overtredingen, Hij bleef wachten om hen genadig te zijn en wendde Zich vlug weer in medelijden naar hen toe. Hun trouw hield het snel voor gezien, maar de Zijne nooit. De vurige wolkkolom, die onophoudelijk voorop ging, bewees zichtbaar dat Zijn liefde nooit verandert:

> *"Want Zijn goedertierenheid, die nooit verandert,*
> *duurt nog altijd voort, zeker, voor eeuwig."*

Vers 17

"Die grote koningen geslagen heeft." Vlak voor hun erfland kwam Israël sterke vijanden tegen. Koningen die groot werden gevonden vanwege de legers achter hen, sloten de weg af. Lang duurde dat probleem niet, want de Heere trof hun tegenstanders, en één klap was genoeg om ze te vernietigen. Hij had de werkelijk machtige vorst van Egypte onderworpen. Met deze onbetekenende heersers, hoe groot ze ook leken voor de prinsen in de buurt, was Hij zo klaar. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Goedertierenheid had de uitverkoren stammen al zo ver gebracht en liet zich niet tegenhouden door grootsprekende vijanden. Aan het begin van de

woestijnreis trof de Heere Farao, aan het einde ervan Sihon en Og. Hoe zouden die koningen kunnen slagen, als zelfs de goedertierenheid zelf zich tegen hen gewapend had?

> *Voor eeuwig houdt Zijn goedertierenheid stand,*
> *zij redt ons uit de hand van de vijand.*

Vers 18

"En heeft heerlijke koningen gedood; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Wat had hun faam hun opgeleverd? Omdat ze zich tegen God keerden, werden ze niet beroemd, maar berucht. Door hun dood groeide de roem van de Heere onder de volken, terwijl hun eigen roem eindigde in smadelijke nederlaag. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Wie van Israël zijn land liefhad, merkte dat hij van deze muziek nooit genoeg kon krijgen. God had hun volk beschermd, en onvermoeid herhaalden ze Zijn lof.

> *Hij sloeg koningen neer, hun roem ten spijt,*
> *Zijn goedertierenheid blijft dezelfde, altijd.*

Vers 19

"Sihon, de Amorietischen koning." Zijn naam wordt met opzet genoemd, zodat de goedertierenheid beter onthouden wordt. Sihon versloeg Moab, maar Israël kon hij niet verslaan, want de Heere sloeg hém. Hij was een dappere en machtige koning, groot en beroemd. Maar hij sloeg bewust de vreedzame doortocht van Israël af en viel het uit kwaadaardigheid aan. Dan blijft er maar één weg over: hem laten lopen in het verderf waar hij zelf op aanstuurde. Zijn val ging snel en was totaal. Het uitverkoren volk was er zo van onder de indruk dat het zijn ondergang bezong in volksliederen. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Bij Zijn goedertierenheid telt geen aanzien van personen. Sihons grootheid en roem boden hem geen bescherming, nu hij het had gewaagd Israël aan te vallen. De Heere verlaat Zijn volk niet omdat Sihon staat te brallen.

> *Kome wat komt, bij nacht of dag,*
> *nog altijd volkomen zeker: Zijn liefde zal duren.*

Vers 20

"En Og, den koning van Basan." Hij kwam uit het geslacht van de reuzen, maar zodra hij het opnam tegen Israëls God, werd hij verjaagd als een nietig mannetje. Het volk van de Heere kreeg de opdracht om tegen hem te vechten, maar de overwinning kwam van God. Basans bergvestingen vormden geen verdediging tegen Jehova. Toen de Vorst van het heir des HEEREN de strijd tegen hem aanvoerde, was Og zijn burcht snel kwijt. Zijn ijzeren bed moest hij inruilen voor een bed van stof, want hij viel op het slagveld.

Alle eer aan de goddelijke Overwinnaar, "want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid."

> *Reuzenkoningen buigen voor Hem neer,*
> *goedertierenheid houdt het veld, altijd weer.*

Als Sihon de Heere niet van Zijn voornemen kon afbrengen, dan kan Og dat zeker ook niet. Hij Die ons uit de ene nood redt, haalt ons ook uit de volgende en brengt alles tot stand wat Zijn genade in ons wil.

Vers 21

"En heeft hun land ten erve gegeven." Als Heere van heel de aarde liet Hij Zijn landgoed van de ene pachter naar de andere overgaan. Israël kreeg het land niet door eigen zwaard en boog, maar door een gift van de troon. Daar was het al die tijd, van Egypte tot de Jordaan, om te doen. Hij Die Zijn volk eruit had gehaald, bracht het er ook in. Hij Die het land aan het nageslacht van Abraham had beloofd, zorgde ervoor dat die schenkingsakte geen dode letter bleef. Onze aardse én onze geestelijke bezittingen ontvangen we bij koninklijk charter. Wat God ons geeft, is ons eigendom op de beste titel die er bestaat. Bezit dat we van God als erfenis krijgen, kan zelfs Satan niet betwisten.

"Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Trouwe liefde duurt zonder einde, en ze bereikt haar eigen einddoel. "Die zult Gij inbrengen", zei de profeet en dichter, en nu zien we dat de akte voltooid is.

> *Totdat zij zijn in het beloofde land,*
> *houdt dezelfde goedertierenheid nog altijd stand.*

Vers 22

"Ten erve aan Zijn knecht." In een lied is herhaling krachtig, zeker met een kleine variatie die iets in het volle licht zet dat anders onopgemerkt was gebleven. De landen van de heidense koningen gingen naar "Israel". Dat is de naam waarmee het uitverkoren volk hier voor de derde keer in deze psalm genoemd wordt, nu met de toevoeging "Zijn knecht". Israël naar het vlees pachtte Kanaän onder de voorwaarde dat het de landheer, die de pacht verleende, trouw diende en gehoorzaamde. Over dit land kon je met recht zingen, en daarom zijn de twee coupletten die eraan gewijd zijn volkomen terecht.

De verdeling van het land door het lot en de wetten die de percelen voor eeuwig bewaarden voor de eigenaars en hun nakomelingen, als blijvend erfdeel, waren geschikte onderwerpen voor een lied. Als andere volken landwetten hadden gehad die elk gezin een stuk grond om te bewerken garandeerden, was veel van de huidige ontevredenheid nooit ontstaan. Bedelen zou snel zeldzaam zijn geworden, en armoede zelf een uitzondering. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Ja, goedertierenheid strijdt voor het land, goedertierenheid verdeelt de buit onder haar lievelingen, en goedertierenheid geeft ieder zekerheid over zijn erfdeel. Eer aan God, de Trouwe!

> *"Want Zijn goedertierenheid, vol en vrij,*
> *maakt ons volkomen gelukkig en blij."*

Vers 23

"Die aan ons gedacht heeft in onze nederigheid." Persoonlijke genade wekt het zoetste lied op: "Die aan ons gedacht heeft." "Heere, gedenk mijner" is ons gebed, en dit is onze bemoediging: Hij heeft aan ons gedacht. Al is het alleen maar dat de Heere ons in gedachten neemt, dan nog is dat een overvloed aan goedertierenheid. Wij zaten er treurig voor: failliet en aan de bedelstaf. Israël genoot van zijn erfdeel, maar wij zaten nog in slavernij en kreunden in gevangenschap. De Heere leek ons vergeten te zijn en ons aan ons verdriet over te laten. Maar zo bleef het niet lang. In Zijn ontferming keerde Hij Zich weer om, en Hij dacht aan Zijn gekwelde kinderen.

Er was een tijd dat we zo diep gezonken waren dat we aan de poort van de hel stonden. Daarna zijn we diep geweest door armoede, rouw, neerslachtigheid, ziekte en hartzeer. Ook vrezen we dat we in geloof, liefde en elke andere genade zondig laag hebben gestaan. En toch heeft de Heere ons niet vergeten als een dood ding dat uit het geheugen weggevallen is. Hij heeft zelfs nu nog teder aan ons gedacht. Wij vonden onszelf te klein en te nietig om Zijn geheugen mee te belasten, en toch dacht Hij aan ons.

"Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Ja, dit is een van de beste bewijzen dat Zijn goedertierenheid onveranderlijk is. Als Hij voor iemand had kunnen veranderen, dan zeker voor ons: wij hebben onszelf laag gebracht, onszelf laag gehouden en ons klaargemaakt om nog dieper te zakken. Dat Hij aan ons denkt in onze nederigheid, is een goedertierenheid om nooit te vergeten. In onze hoogste vreugde zullen we de Naam van Jehova verheffen, want één ding is zeker: Hij zal ons nu niet in de steek laten.

> *"Want Zijn goedertierenheid, vol en vrij,*
> *duurt tot in eeuwigheid."*

Vers 24

"En Hij heeft ons onzen tegenpartijders ontrukt." Israëls vijanden hadden het volk diep vernederd. Toen kwam de Heere tussenbeide en draaide de zaak om met een machtige bevrijding. Het woord "ontrukt" zegt al dat het volk slaaf was geworden en dat het niet zomaar, zonder losgeld en inspanning, vrijkwam. Wat dat voor ons betekent: de verlossing in Christus Jezus is een schitterende reden om de Heere te danken. Onze vijand de zonde is verslagen, want het verzoenende bloed heeft ons vrijgemaakt. Onze vijand de satan heeft zijn greep op ons verloren door de kracht van onze Verlosser.

Onze vijand de wereld heeft ons moeten laten gaan door het werk van de Heilige Geest. We zijn vrijgekocht, dus laten we van die vrijheid genieten! Christus heeft onze verlossing tot stand gebracht, dus laten we Zijn Naam prijzen! "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." De goddelijke goedertierenheid ging zo ver dat ze ons verloste door de dood van Zijn Zoon. Wat kun je nog méér verlangen? Wat kun je je nog méér indenken? "Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen; ja, de rivieren zouden ze niet verdrinken."

> *Tot in de dood aan het hout*
> *blijft goedertierenheid even trouw.*

Vers 25

"Die allen vlees spijs geeft." Gods algemene zorg voor alles wat leeft verdient onze oprechtste dank. Denken we aan het hemelse voedsel waarmee alle heiligen gevoed worden, dan stijgt ons loflied nog hoger. Maar ondertussen is Gods algemene goedheid, waarmee Hij al Zijn schepselen voedt, even lofwaardig als Zijn bijzondere gunsten aan het uitverkoren volk. Omdat de Heere alles wat leeft voedt, mogen we verwachten dat Hij met bijzondere zorg voor Zijn eigen gezin zorgt. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Ze reikt zelfs tot ver beneden ons, tot de dieren en het kruipende gedierte.

Wat een grenzeloze goedertierenheid! Hoe gering degene ook is die haar ontvangt, dat trekt er geen grens voor.

> *"Alle levende wezens worden door Hem gevoed,*
> *Zijn volle hand voorziet in alles wat zij nodig hebben;*
> *want Zijn goedertierenheid zal blijven bestaan,*
> *altijd getrouw, altijd zeker."*

Vers 26

"Looft den God des hemels." Wat een eervolle naam! De Heere is God in de hoogste gewesten en bij de hemelse wezens. Zijn troon staat in heerlijkheid, hoog boven alles, buiten het bereik van wie Hem vijandig is, op de plek vanwaar Hij alles in de gaten houdt. Maar dezelfde God Die raven en mussen voedt, is ook de glorieuze God van de hoogste hemelen. Engelen beschouwen het als een eer om Zijn majesteit in elke straat van de hemel uit te roepen. Zie hier hoe groot Hij is, hoe diep Hij Zich buigt en hoe ver Zijn liefde reikt.

Merk op wat de enige drijfveer van Zijn mildheid is: "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Hij heeft alles gedaan uit dit ene motief. En omdat Zijn goedertierenheid nooit ophoudt, blijft Hij tot in eeuwigheid doen wat liefde groter maakt. Laten we met alle krachten van hart en tong de heilige Naam van Jehova danken, voor eeuwig en altijd.

> *"Verval en verandering zie ik rondom mij,*
> *o Gij Die nooit verandert, blijf bij mij."*

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

David heeft deze psalm vermoedelijk geschreven en aan de Levieten gegeven, om hem elke dag te zingen (1 Kron. 16:41). Salomo, zijn zoon, deed hetzelfde en liet hem klinken tijdens de inwijding van de tempel

(2 Kron. 7:3-6). Ook Josafat lijkt de psalm gebruikt te hebben toen hij tegen zijn vijanden ten oorlog ging (2 Kron. 20:21).—John Gill.

Gehele psalm

Het bijzondere aan de vorm van deze psalm … is dat elk vers eindigt met een steeds terugkerend opschrift of refrein … Veel uitleggers hielden van het idee dat zulke herhalingen altijd wisselende of antwoordende koren veronderstellen.

Maar elders in het Psalmboek zijn de aanwijzingen voor zo'n gebruik uiterst twijfelachtig. Wat een uitlegger ook aan voorwaarden stelt, er wordt altijd aan voldaan als we ons simpelweg voorstellen dat de zangers soms hun eigen vragen beantwoordden, en dat in andere gevallen, zoals hier, het volk samen het refrein of koor zong, zoals het gewend was te doen bij het Amen.—Joseph Addison Alexander.

Gehele psalm

In de Griekse kerk heet deze psalm Polyeleos, omdat telkens opnieuw de goedertierenheid van God genoemd wordt.—Neale en Littledale.

Gehele psalm

In het taalgebruik van de liturgie heet deze psalm bij uitstek de grote Hallel, dat wil zeggen de grote lofzang. De grote Hallel omvat in zijn ruimste vorm immers Ps. 120:1-136:26, terwijl de Hallel die zonder toevoeging zo wordt genoemd, reikt van Ps. 113:1-118:29.—Franz Delitzsch.

Gehele psalm

Looft (hodu) Jehova. Anders dan in Ps. 135:1 staat hier niet "Hallelujah", maar de woorden zijn gevarieerd: "Weest Juda's voor de Heere!"

Loof Hem om wie Hij is (Ps. 136:1-3).

Loof Hem om wat Hij vermag (Ps. 136:4).

Loof Hem om wat Hij in de schepping heeft gedaan (Ps. 136:5-9).

Loof Hem om wat Hij deed toen Hij Israël uit de slavernij verloste (Ps. 136:10-15).

Loof Hem om wat Hij in Zijn zorg voor hen onderweg heeft gedaan (Ps. 136:16-22).

Loof Hem voor Zijn genade wanneer rampen komen (Ps. 136:23-24).

Loof Hem voor Zijn genade aan de hele wereld (Ps. 136:25).

En loof Hem bij de gedachte dat deze God de God van de hemel is (Ps. 136:26).—Andrew A. Bonar.

Gehele psalm

In de tijd van keizer Constantius viel Syrianus met zijn troepen de heilige Athanasius 's nachts aan, in zijn kerk te Alexandrië. Velen raakten gewond of werden vermoord. De bisschop van Alexandrië bleef kalm op zijn stoel zitten en gaf de diaken opdracht deze psalm in te zetten. Het volk antwoordde direct, om beurten: "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid."—Christopher Wordsworth.

Vers 1

"Looft den HEERE." Als we God geprezen hebben om de redenen die één psalm ons aanbiedt, moeten we opnieuw beginnen en Hem prijzen om andere redenen. Ook daarna is onze taak nog niet voltooid, want de plicht staat nog voor onze deur, klaar om opnieuw vervuld te worden. Zo laat deze psalm het zien.—David Dickson.

Vers 1

"Want Hij is goed." Merk op waarvoor we moeten danken. Niet zoals de Farizeeër, die al zijn dank liet uitkomen op zijn eigen goedheid ("O God! ik dank U", dat ik zus en zo ben), maar zo dat alles op Gods eer is gericht: "want Hij is goed."—Matthew Henry.

Vers 1

"Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." In Ps. 118:1-4 komt dit zelfs vier keer voor. Deze zin is het wonder van Mozes, de kern van de openbaring en de hoop van de mens.—James G. Murphy.

Vers 1

"Zijn goedertierenheid." De Schrift kent veel zoete woorden, maar het woord goedertierenheid is het zoetste van allemaal. Daarom liet David zijn harp er in deze psalm zesentwintig keer op spelen: "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Wanneer hij de snaar van de goedertierenheid beroerde, klonk dat zo vrolijk in zijn oren dat hij, als een vogel die leert fluiten, het meteen weer zong. Had hij het opnieuw gezongen, dan schreef hij het weer op en maakte hij er het refrein van zijn lied van: "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Net als een nachtegaal die in een goede bui is, trilt en springt en jubelt op één toon, zo deed David op zijn goedertierenheid: "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid."—Henry Smith.

Vers 1

Goedertierenheid. Als we "goedertierenheid" zeggen, bedoelen we dat de Heere graag medelijden heeft met mensen die door de zonde ellendig en diep gezonken zijn, en hen helpt. Hij is bereid zelfs de ergste tergers te vergeven, Zich met hen te verzoenen en al Zijn zegeningen aan hen te geven. Hierbij horen alle maatregelen die Hij heeft genomen voor de eer van Zijn Naam bij de verlossing van zondaren door Jezus Christus.—Thomas Scott.

Vers 1

"Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Ze duurt eeuwig.

Eeuwigheid, zegt Boëthius, is het volkomen en gelijktijdige bezit van een leven zonder einde. Eeuwige goedertierenheid is dus onbreekbare goedertierenheid, vrij van alle gebreken van de tijd: begin, einde en voortgang. En zó is Gods goedertierenheid. Ten eerste is

Zijn goedertierenheid in wezen de eeuwigheid zelf. Ze is immers Hijzelf, en God bezit geen dingen maar is ze: Hij is begin, einde en bestaan. Alles wat van Hemzelf is, ja Hemzelf is, is de eeuwigheid zelf. Ten tweede is ook Zijn goedertierenheid in haar betrekking tot ons, die ons raakt en op ons doorwerkt, op een bepaalde manier eeuwig.

Alle schepselen, sinds ze in Hem of in hun natuurlijke oorzaken bestonden, hadden altijd goedertierenheid nodig en zullen die altijd nodig hebben, om behouden of om onderhouden te worden. Voorkomende of voortdurende goedertierenheid is op de eerste manier negatief eindeloos: ze kan geen einde hebben, omdat ze niet te begrenzen valt. Op de tweede manier is ze beroofd-eindeloos: ze zal nooit daadwerkelijk eindigen, al kan ze in zichzelf begrensd zijn en is ze dat in sommige opzichten ook. Het eerste ligt in het tweede opgesloten, maar het gaat hier vooral om het tweede. Daaruit volgt de stelling: Gods goedertierenheid, vooral voor Zijn gemeente, is zonder einde.

Ze houdt nergens op en wordt nooit onderbroken. Daar zijn redenen voor in het Woord (want wat het getuigenis aangaat, is deze psalm onze borg). Eerst de natuur van God: "Hij is goed." Goedertierenheid is Hem een lust. Het kost Hem geen inspanning om haar te betonen, het is Zijn genot. Wij raken het ontvangen nooit moe, dus kan Hij het geven niet moe worden. Want geven is zaliger dan ontvangen, en zo schept God meer vreugde in het ene dan wij in het andere.—Robert Harris, 1578-1658.

Vers 1

"Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Gods goedheid is een fontein, en ze valt nooit droog. Zoals de genade er al was bij het begin van de wereld (Ps. 25:6), zo blijft ze bestaan tot het einde van de wereld, à seculo in seculum, van het ene geslacht tot het andere. Heil is niet beperkt tot een bepaalde periode. Genade laat zich niet aan tijden vastbinden. Noach deelt in dit heil, net als Abel; Mozes net als Jakob; Jeremia net als David; Paulus net als Simeon. Gods genadige plan

is niet in de zondvloed verdronken, niet door de rook van de Sinaï gesmoord, niet met de ballingschap afgelopen en niet beëindigd door het einde van de tijden (zo noemt Paulus ze).

Want Christus, door Wie het er is, is geslacht van het begin af. Dat zegt Johannes. Hij was vóór Abraham. Dat zegt Hij Zelf. Clemens Alexandrinus (deel 5, bladzijde 233) doet Marcion zelfs onrecht, al was hij verder een ketter, wanneer hij hem verwijt te beweren dat Christus ook hen zaligde die vóór Zijn menswording in Hem geloofden. Het bloed van de offerdieren onder de wet wees vooruit naar het Zijne. De littekens van Zijn wonden zijn nog steeds te zien, en blijven dat tot Hij komt om te oordelen. De apostel zal hier een eind aan maken: Hij is heri, en hodi, en semper idem. Christus is "gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid".—Richard Clerke, 1634.

Verzen 1-3

In de eerste drie verzen van deze psalm staat telkens één van de drie verschillende namen van de Godheid, die meestal worden vertaald met Jehova, God en Heere. De eerste slaat op Zijn wezen als Zelfbestaande en is Zijn eigenlijke naam. De tweede toont Hem als Rechter, of als de Almachtige, als we aannemen dat Aleim van Al wordt afgeleid. De derde, Adoni, laat Hem zien als Degene Die heerst.—Daniel Cresswell.

Verzen 1-3

O dankt.

> *Wat! God danken voor alles,*
> *wat er ook mag gebeuren,*
> *wat de donkere wolken ook mogen brengen?*
>
> *Ja, dank God voor alles.*
> *Want veilig leidt Hij je, hand in hand,*
> *naar jouw zalige Vaderland.*

> *Wat! Hem danken voor de eenzame weg*
> *die Hij mij heeft gegeven,*
> *voor het pad dat dag aan dag*
> *verder van de hemel af lijkt te liggen?*
>
> *Ja, dank Hem, want Hij houdt je hand*
> *en leidt je naar jouw Vaderland.*
>
> *Dicht, dicht beschermt Hij je tegen alle kwaad.*
> *En al is de weg steil,*
> *je weet dat Zijn eeuwige arm*
> *je veilig bewaart,*
> *ook al kun je de kronkelende wegen*
> *die naar jouw Vaderland leiden, niet begrijpen.*
>
> *Welke zegen, denk je, zal Hij,*
> *Die het goede en het kwade kent,*
> *voor je achterhouden, als het goed voor je is,*
> *terwijl je de heuvel beklimt?*
>
> *Vertrouw Hem dan en houd je vast aan Zijn hand,*
> *Hij leidt je naar jouw Vaderland.*

—B.S., in “The Christian Treasury”, 1865.

Verzen 1-9

Net als de psalm hiervoor leunt ook deze psalm op Deuteronomium. Bij Ps. 136:2-3 klinken de openingswoorden (God van de góden en Heere van de heren) uit Deut. 10:17 door. Ps. 136:12 begint met woorden (met een sterke hand en uitgestrekten arm) die we kennen uit Deut. 4:34 en Deut. 5:15. En de beginwoorden van Ps. 136:16 komen in de buurt van Deut. 8:15 (vergelijk Jer. 2:6).—Franz Delitzsch.

Verzen 1-26

Herhaling is niet altijd leeg, en een lang gebed is niet automatisch gebabbel. Je mag namelijk herhalen, 1. als je daarmee vuur en ijver laat blijken. Zo staat er dat Christus driemaal hetzelfde gebed uitsprak

(Matth. 26:44): “Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan.” Een andere evangelist toont dat dit voortkwam uit een bijzondere gloed van Zijn geest (Luk. 22:44): “En in zwaren strijd zijnde, bad Hij te ernstiger.”

1. Ook is herhaling geen fout als er een bijzondere nadruk en een geestelijke bekoring van uitgaat. Neem Ps. 136:1-26. Zesentwintig keer klinkt daar: “Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.” Dat had een speciale reden. De psalmist wilde tonen dat Gods vrije genade nooit moe wordt en nooit opraakt. Wat het volk ook al aan ervaringen had gehad: God staat nog precies waar Hij aan het begin stond. Als wij geven, nemen we af, en onze druppel is gauw op. God raakt niets kwijt door te schenken. Zijn goedertierenheid om Zijn schepselen goed te doen is nog dezelfde als eerder. Ook na al die wonderen voor hen was Zijn goedertierenheid nog net zo bereid hun goed te doen. Altijd opnieuw redde en zegende God Zijn volk: “Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.”—Thomas Manton.

Vers 2

“Den God der goden.” De uitdrukking “God der góden” is in het Hebreeuws een overtreffende trap. Hij is immers veel hoger dan alle goden, of die nu voor een god worden gehouden of door mensen tot god zijn benoemd.—Robert Harris.

Vers 2

“Den God der goden.” Eén Die als Schepper oneindig hoger staat dan alle anderen, Zijn schepselen, die ooit voor goden zijn gehouden.—French en Skinner, 1842.

Verzen 2-3

Nog voor de psalmist Gods daden gaat noemen, stelt hij Zijn allerhoogste Godheid en heerschappij voorop. Dat betekent niet dat zo’n vergelijking toelaat dat er buiten Hem iets in de buurt van Godheid

komt. Maar telkens als mensen een stukje van Zijn heerlijkheid zien, krijgen ze de neiging om te denken aan een god die los van Hem staat. Zo hakken ze de Godheid goddeloos in stukken, tot ze zelfs goden van hout en steen vervaardigen. Alle mensen dragen een bedorven trek in zich om plezier te vinden in een groot aantal goden.

Daarom, zo lijkt het, zet de psalmist niet alleen het woord Elohim in het meervoud, maar ook het woord Adonim. Letterlijk staat er dus: Looft de Heren van de heren. Hij wil zeggen dat álle heerschappij haar volste volmaaktheid alleen vindt in de ene God.—Johannes Calvijn.

Vers 3

"Den Heere der heren." Het woord "Heere" betekent, anders dan "Jehova" en "God", "Bestuurder". Ook in die zin is Hij lof en dank bij uitstek waard, want Zijn heerschappij en Zijn bestuur over de wereld dragen in het bijzonder het kenmerk van "goedertierenheid" en "goedheid". Het is geen kwestie van louter machtsvertoon, maar van een kracht die vooral blijkt uit het betonen van goedertierenheid en medelijden, en alle onderdanen van dit rijk kunnen dat op hun beurt bevestigen. Zo is God in Zichzelf. Ook is het geen toeval dat de lofprijs driemaal klinkt. Net zoals de Naam van de HEERE driemaal wordt aangeroepen in de zegen over het volk (Num. 6:24-26), duidt dit zonder twijfel op God in de Drie-eenheid, "Vader, Zoon en Heilige Geest", zoals Hij nu volledig is geopenbaard.—William De Burgh.

Vers 4

"Dien, Die alleen grote wonderen doet." Het doen van wonderen heeft God voor Zichzelf gereserveerd, als Zijn eigen voorrecht. De duivel verricht geen wonderen. Hij en zijn handlangers kunnen de natuur alleen versnellen of afremmen: ze snellen vooruit op haar gang of lopen achter haar aan, ze laten dingen sneller of trager verlopen. Hoe ze zich ook voordoen als tegenstanders van de natuur, ze werken steeds met en op de natuur, via natuurlijke middelen. Alleen God

breekt het hele bouwwerk van de natuur in stukken en gaat te werk in een wonder, alsof er nog geen schepping af was en nog geen natuurlijke loop was bepaald.

Facit mirabilia magna solus, zegt David hier. Mirabilia parva, enkele kleinere wonderen, kunnen de duivel en zijn handlangers, de tovenaars van Farao, wel doen. Maar bij mirabilia magna, grote wonderen die echt de aard van een wonder dragen, doet God het, en alleen God: facit solus.—Abraham Wright.

Vers 4

"Dien, Die alleen grote wonderen doet." Doet Hij die "alleen"? Dan betekent dat: Hij doet het door Zichzelf, zonder bijstand, zonder iets van anderen nodig te hebben en zonder de hulp van Zijn schepselen te vragen. Neem de Nijl: eenzaam en groots rolt hij 1300 mijl door, van Nubië tot aan de Middellandse Zee, zonder één zijrivier te ontvangen, en hij geeft zelf alleen vruchtbaarheid en overvloed aan alles wat hij onderweg bereikt. Zo werkt onze God "alleen" wonderen. (Zie Deut. 32:12; Ps. 72:18, enz.) Er is geen gids die Hem de weg wijst en geen helper. Uit eigen beweging gaat Hij aan het werk, en alles wat Hij werkt is God waardig. Wij hebben dus niemand anders nodig. We zijn van alle anderen onafhankelijk. Al onze bronnen liggen in Hem.—Andrew A. Bonar.

Vers 4

"Dien, Die alleen grote wonderen doet." Over God worden hier drie dingen verklaard. Ten eerste: Hij doet wonderen. Ten tweede: de wonderen die Hij doet, zijn groot. En ten derde: Hij doet ze alleen.—Augustinus, in Neale en Littledale.

Vers 4

"Dien, Die alleen grote wonderen doet." Van welke middelen de Heere ook gebruik wil maken bij Zijn wonderlijke werken, Hij alleen is Dege-

ne Die werkt. De eer van dat werk deelt Hij met niemand van Zijn schepselen.—David Dickson.

Vers 4

Grote dingen geven past bij de grote God. "Dien, Die alleen grote wonderen doet." Wie grote dingen vraagt, vraagt precies wat God past te geven: Hem van Wie we zingen: "Uw goedertierenheid is groot tot boven de hemelen"! Niets onder de hemel is te groot voor Hem om uit te delen. Hoe groter de gaven die Hij schenkt, des te meer eer komt Zijn Naam toe.—David Clarkson, 1622-1686.

Vers 4

Christenen moeten zich niet schamen voor de geheimen en wonderen van hun geloof. De laatste jaren is er hier en daar de neiging geweest om het bovennatuurlijke in de godsdienst niet langer te verdedigen. Dat is een grote misvatting. Haal alles weg wat wonderlijk is aan de ware godsdienst, en er blijft niets over wat sterk genoeg is om een hart tot aanbidding of eerbied te brengen. En zonder aanbidding bestaat er geen vroomheid.—William Swan Plumer.

Vers 4

Hoe ouder ik word, o mijn God, des te meer verbaas ik me over alles wat Uw handen gemaakt hebben. In het allerkleinste en meest geminachte van al Uw schepselen zie ik zo'n verbluffend vakmanschap dat mijn blik er elke dag meer van schrikt. Om reden tot verwondering te vinden hoef ik niet eens zo ver te kijken als de hemel, hoewel U daar oneindig heerlijk bent. Een spin in mijn raam, een bij in mijn tuin of een worm onder mijn voet is genoeg: ze overweldigen me elk met rechtmatige verbazing. En toch zie ik van hen niet meer dan de buitenkant.

Hun inwendige bouw, waaraan ze hun bestaan en hun werking ontlenen, kan ik niet doorgronden. Hoe minder ik kan weten, o Heere, des te meer wil ik me verwonderen. En hoe minder mijn verwon-

dering over Uw werken me kan bevredigen, des te meer wil ik de majesteit en almacht aanbidden van U, Die ze gemaakt hebt.—Joseph Hall.

Vers 5

"Dien, Die de hemelen met verstand gemaakt heeft." Wat we zien: God heeft de hemelen met wijsheid opgebouwd, om Zijn heerlijkheid bekend te maken en te laten zien wat Zijn handen maakten. Er liggen geen ijzeren spoorbanen met staven en grendels om de planeten op hun baan te houden. Vrij zweven ze door de ruimte, altijd van plaats veranderend maar zelf nooit veranderd, in evenwicht, balancerend. Ze duwen en worden geduwd, ze verstoren en worden verstoord. Zo snellen ze voort en leggen ze met onfeilbare zekerheid hun geweldige kringlopen af. Het hele stelsel is één groot, ingewikkeld hemels uurwerk: cirkel binnen cirkel, wiel binnen wiel, kringloop binnen kringloop.

Sommige omlopen gaan zo vlug dat ze in een paar uur klaar zijn, andere zo langzaam dat hun reusachtige perioden alleen in miljoenen jaren te tellen zijn.—Uit "The Orbs of Heaven", 1859.

Vers 5

"Dien, die de hemelen met verstand gemaakt heeft." Dit betreft niet alleen het uitspansel, maar ook de derde hemel: de plaats van pure gelukzaligheid, met de troon van heerlijkheid. Daaruit concludeer ik: komt de goedertierenheid die de aarde bezoekt van dezelfde Jehova Die die hemel bouwde en met heerlijkheid vulde, dan zit er ook in Zijn goedertierenheid iets van datzelfde "verstand" of van die "wijsheid". Het is verstandige, doordachte goedertierenheid, die niet haastig wordt uitgedeeld. En het is de goedertierenheid van Hem Wiens liefde de hemel met zaligheid heeft gevuld. Dezelfde bouwmeester, hetzelfde vakmanschap, dezelfde liefde!—Andrew A. Bonar.

Vers 6

"Dien, Die de aarde op het water uitgespannen heeft." Hiermee worden de wateren van de grote diepte bedoeld (Gen. 7:11), waarover de aardkorst is uitgespreid. In Spr. 8:27 ligt de grote diepte rondom de aarde.—Speaker's Commentary.

Vers 7

"Grote lichten." Wat zijn de lichten aan de hemel onuitsprekelijk goed voor mensenkinderen! De zon meet met haar volle kracht hun dag af en werkt zo in op dieren en planten dat ze hen omringt met talloze gemakken. De maan en de sterren stappen stralend naar voren, wijzen hun in de zwarte uren van de nacht de weg, en laten op land en zee de wijsheid, de goedheid en de genadige regie van de aanbiddelijke Schepper horen. Dankzij deze lichten worden dag en nacht, warmte en kou, zomer en winter onophoudelijk geregeld, zodat Gods verbond met de aarde door hun toedoen blijft staan. Met hoeveel recht kunnen we dan uitroepen: "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid!"—John Morison.

Vers 7

"Dien, Die de grote lichten heeft gemaakt; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Licht is het leven en de ziel van het heelal en het mooiste beeld van Gods macht en heerlijkheid. In de nacht laat Hij Zichzelf niet zonder getuigenis: Hij geeft ons dan iets van dat weerkaatste licht, dat we overdag uit de grote bron ervan, in het hart van de hemel, zien stromen. Uw gemeente en Uw heiligen, o Heere, "zijn de maan en de sterren". Met het doorgeven van de leer en de glans van hun voorbeeld wijzen ze onze voeten de weg, terwijl we door de nacht reizen die ons heeft ingehaald, in afwachting van de dageraad van de eeuwige dag. Dan zien we Uw heerlijkheid en zien we U zoals U bent.—George Horne.

Vers 8

"De zon tot heerschappij op den dag." Dit vers maakt duidelijk dat de zon overdag schijnt volgens de ordening die God heeft vastgesteld, en niet alleen op grond van een natuurlijke oorzaak, zoals sommigen menen en veronderstellen.—Thomas Wilcocks.

Vers 8

De zon. Copernicus noemt haar de lantaarn van de wereld (lucerna Mundi), en ze zetelt in het middelpunt. Volgens Theon van Smyrna is ze het kloppende hart dat het hele heelal tot leven wekt: de oerbron van licht en stralende warmte, en de aanstichter van ontelbare elektromagnetische processen op aarde. Ook het grootste deel van alles wat er op onze planeet leeft en werkt, en dan vooral het plantenrijk, houdt ze aan de gang. Kijk je naar wat de zon in het algemeen teweegbrengt, dan zie je dat ze het aardoppervlak verandert. Dat gebeurt ten dele door aantrekkingskracht, zoals bij eb en vloed in de oceaan (afgezien van wat de maan daar zelf aan toevoegt).

Ten dele gebeurt het door dwarse trillingen van de ether, waaruit licht en warmte ontstaan. Daardoor vermengen de lucht- en waterlagen rond onze planeet zich op een vruchtbare manier, doordat de dampkring in contact komt met het vloeibare element dat uit zeeën, meren en rivieren verdampt. Omdat de zon warmte ongelijk verdeelt, brengt ze bovendien luchtstromen en zeestromen op gang. Een aantal van die zeestromen heeft al duizenden jaren, zij het langzaam, aangeslibde lagen doen groeien of wegspoelen en zo de vorm van overstroomd land veranderd. Ook speelt ze een rol bij het ontstaan en voortbestaan van de elektromagnetische activiteit in de aardkorst en van de zuurstof in de dampkring.

Het ene moment brengt ze rustige, milde chemische aantrekkingskrachten in werking en stuurt ze op allerlei manieren het levende organisme aan, tot in de endosmose van celwanden en het weefsel van spier- en zenuwvezels. Het volgende moment wekt ze lichtverschijn-

selen in de dampkring: het gekleurde flikkeren van het poollicht, donder en bliksem, orkanen en waterhozen.

Wat wilden we eigenlijk met dit overzicht van de zonnewerking, voor zover die los staat van de baan en de stand van de as van onze aardbol? Ons doel was om duidelijk te maken hoe de stoffelijke natuur in de Geschiedenis van de Kosmos als één geheel kan worden afgebeeld, bewogen en bezield door krachten van binnenuit die zich vaak zelf regelen. Daarvoor brachten we het onderlinge verband aan het licht tussen grote verschijnselen, die op het eerste gezicht niets met elkaar te maken hebben en toch bij elkaar horen. Maar de lichtgolven doen meer dan ontbinden en verbinden in de lichamelijke wereld, de wereld van de stof.

Ze roepen de tere kiemen van de planten uit de aarde omhoog. Ze laten de groene kleurstof (het bladgroen) in het blad ontstaan en kleuren de geurige bloesem. Ze scheppen ontelbare teruggekaatste zonnebeeldjes in het bevallige spel van de golven en in het golvende gras van het veld. En toch is dit nog niet alles: de stralen van het hemelse licht hebben, naar de mate van hun sterkte en duur, ook een geheimzinnige band met het innerlijk leven van de mens: met zijn denkvermogen en met de zwaarmoedige of vrolijke toon van zijn gevoelens. Daarop doelde Plinius de oudere toen hij schreef: “Caeli tristitiam discutit sol, et humani nubila animi serenat.” (“De zon verjaagt de droefheid uit de hemel en verdrijft de wolken die het menselijk hart verduisteren.”)—F. H. Alexander von Humboldt (1769-1859), “Cosmos”.

Vers 8

De zon.

> *O zon, wat geeft je stralen zo'n helder gezicht?*
> *Het woord dat sprak: “Daar zij licht!”*

—James Montgomery.

Vers 9

"De maan en sterren tot heerschappij in den nacht." Wat de schijnbare ronde van de zon voor het jaar en de seizoenen doet, doet de gang van de maan langs de hemel voor onze maanden. Haar gedaante verandert regelmatig bij de vier kwartieren van haar baan, en zo splitst ze elke maand in twee periodes van weken. Daarmee houdt ze alle volken op aarde een "wachtlicht" voor: elke zeven dagen krijgt ze een geheel nieuwe vorm, ter afbakening van de kortere tijdvakken. Omdat ze zo dicht bij de aarde staat, is haar aantrekkingskracht groter, en daardoor veroorzaakt ze stromingen in de dampkring.

Die sturen de wind en reinigen de lucht van schadelijke dampen. Ze tilt de wateren van de oceaan op en laat eb en vloed vaste tijden aanhouden, zodat het vloeibare element niet vuil wordt of bederft. Haar gezag strekt zich zelfs uit over het lichaam van de mens zelf: onze gezondheid en onze kwalen hangen soms deels van haar invloed af. En haar verduisteringen, ook die van de zon die zij veroorzaakt, zijn zeker niet zonder nut. Ze zetten de mensheid aan tot het bestuderen van de sterrenkunde en de wonderen van het uitspansel. Ze bevestigen wat de tijdrekenkunde afleidt, geven de zeevaarder zijn richting en helpen de ligging van steden en landen op de aardbol vast te stellen.

Ze bieden de sterrenkundige hulp in zijn onderzoek van de hemel en brengen een aangename afwisseling van verschijnselen op het toneel van de hemelen. Kortom: wat plechtigheid, grootsheid en schilderachtige schoonheid betreft, zijn er aardse tonelen in het maanlicht die voor een dichterlijke verbeelding veel meer te bieden hebben dan alle schittering en pracht van de middag. Daarom hebben mensen van elke stand in alle eeuwen een maanverlicht tafereel met vreugde en bewondering bekeken. Een van de mooiste nachtstukken in de poëzie is deze beschrijving van Homerus, door Pope in Engelse verzen overgebracht:

> *"Zie de maan, de stralende lamp van de nacht,*
> *zij verspreidt haar heilige licht over het heldere hemelblauw,*
> *wanneer geen zuchtje de diepe stilte verstoort*
> *en geen wolk het plechtige tafereel overschaduwt.*
> *Rondom haar troon wentelen de levendige planeten,*
> *en ontelbare sterren vergulden de gloeiende hemelpool.*
> *Over de donkere bomen werpt zij een geler groen,*
> *en zij tipt elke bergtop met zilver.*
> *Dan schijnen de dalen, de rotsen rijzen in het zicht,*
> *een vloed van glorie breekt uit alle hemelen los.*
> *De landlieden, die het beseffen, verheugen zich bij dat gezicht,*
> *en kijken op naar het blauwe gewelf en zegenen het nuttige licht."*

Zonder het licht van de maan zouden de bewoners van de poolstreken weken- en maandenlang in duisternis zitten. Maar als de zon wegblijft, komt de maan als een vriendelijke gast telkens na korte tijd terug en verkwikt hen dagen en weken lang met haar stralen. Ook in dit licht van de nacht, zoals in alle andere ordeningen van de natuur, zien we dus iets van de vaderlijke zorg en milddadigheid van het Almachtige Wezen. Hij heeft "de maan en sterren tot heerschappij in den nacht" aangesteld, als bewijs van Zijn overvloedige goedheid en ervan dat "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid".—Thomas Dick (1774-1857), in "Celestial Scenery".

Vers 9

"Sterren tot heerschappij in den nacht." Omdat de heilige geschiedenis tot doel heeft te beschrijven hoe de aarde is ingericht voor het gebruik van de mens, wordt de aard van de sterren als zonnen of planeten buiten beschouwing gelaten en gaat het alleen om hen als tekenen aan de hemel.—"Speaker's Commentary".

Vers 9

"Sterren." De sterren zijn niet slechts een sieraad voor het dak van ons aardse huis, ze zijn de mens ook op allerlei manieren van nut.

Hun invloed is stil en mild, ze komen zonder lawaai. Hun stralen reizen door ruimten die zo wijd en onmetelijk zijn dat er van warmte niets meer overblijft als ze onze woonplaats bereiken. Daardoor kunnen we kijken naar een talloze schare lichtende bollen zonder dat we hoeven te vrezen voor de koelte van de nacht of de rust van onze slaap. Ze wijzen reizigers de weg, zowel op zee als op het land.

De zeevaarder die zijn koers uitzet van het ene werelddeel naar het andere over de padloze oceaan, kan op hen aan. Ze zijn er "tot tekenen en tot gezette tijden, en tot dagen en jaren". De landman richt zich in zijn werk naar hen, en ze bepalen wanneer de seizoenen terugkomen en eindigen. Ze vormen een prachtig "uurwerk" dat de ware lengte van dag en jaar vaststelt en alle onderverdelingen nauwkeurig aanwijst. Ze helpen ons in de handel en bij onze pogingen de godsdienst onder de volken te verspreiden, want ze laten ons de weg zien naar elk gebied van de aarde.

Dankzij de sterren kunnen we de omtrek van de aardbol meten, de dichtheid vaststellen van de stoffen waaruit ze is opgebouwd en de precieze ligging bepalen van alle plaatsen op haar oppervlak. In de poolstreken verlichten ze de lange nachten van enkele maanden, die anders in ondoordringbaar donker gehuld zouden zijn. Bovenal geven ze uitzicht op de gebieden van andere werelden en verruimen ze onze blik op het Almachtige Wezen Dat hen door Zijn macht heeft laten ontstaan, en van Wie geldt: "Zijn Koninkrijk heerst over alles." In de manier waarop de sterren ten opzichte van onze aardbol zijn geordend, zijn Gods wijsheid en goedheid goed te zien.

We genieten van alle voordelen die we noemden alsof de sterren alleen voor ons eigen gebruik waren geschapen. Maar tegelijk sieren ze de nachtelijke hemel van andere planeten en stralen ze hun licht en invloed uit over tienduizenden andere werelden, waarmee ze nauwer verbonden zijn. Zo bereikt de Almachtige, in dit opzicht net als in elk ander, de verhevenste en meest gevarieerde uitkomsten met de

eenvoudigste en zuinigste middelen, en laat Hij elk deel van het heelal het andere en het welzijn van het geheel dienen.—Thomas Dick.

Vers 9

"Sterren." Op zijn Egyptische veldtocht stak de Eerste Consul de Middellandse Zee over, met een cohort geleerden aan boord. Uiteindelijk bewezen die hem op veel manieren goede diensten. Maar zoals in die tijd te verwachten was, zaten er nogal wat wijsgeren van de school van Voltaire en Diderot tussen. Napoleon moedigde aan boord van het schip discussies tussen deze heren aan, tot eigen lering en vermaak. Bij één gelegenheid beweerden ze aan te tonen dat er geen God bestaat, en volgens hun eigen verslag lukte dat ook, met onfeilbare logica en metafysica. Bonaparte haatte idealisten, abstracte redeneerders en logische betogers, wat ze ook betoogden, en hij wilde de strijd met die spitsvondige sprekers niet aangaan.

Hij liet hen onmiddellijk naar het dek komen, wees naar de sterren aan de heldere hemel en gaf ten antwoord: "Heel goed, messieurs! Maar wie heeft dit alles gemaakt?"—George Wilson, in "Religio Chemici", 1862.

Vers 10

"Dien, Die de Egyptenaren geslagen heeft in hun eerstgeborenen." Met recht staat er dat de Egyptenaren in hun eerstgeborenen werden getroffen. Bij de andere plagen bleven ze namelijk buitensporig halsstarrig volharden, ook al schrokken ze daar af en toe van, maar door deze laatste plaag werden ze gebroken en onderworpen, en ze gaven zich over.—Johannes Calvijn.

Vers 10

"Dien, Die de Egyptenaren geslagen heeft in hun eerstgeborenen; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid", enz. Herinner je Zijn soevereine genade op het moment dat de gerechtigheid zich tegen de schuldigen keerde. Ook toen was er goedertierenheid voor Is-

raël: druppels van de goedertierenheid die voor eeuwig blijft, op het moment dat het oordeel anderen trof. Geeft dit onze lofprijs niet extra gewicht? Tegen een donkere achtergrond komen de figuren op de voorgrond beter uit.—Andrew A. Bonar.

Vers 11

"En heeft Israel uit het midden van hen uitgebracht; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Zo'n uittocht als deze, met zoveel mensen tegelijk, heeft de wereld nooit eerder gezien. Rekenen we zo laag mogelijk, dan telde de hele menigte meer dan twee miljoen mensen. Waarschijnlijk waren het er zelfs meer dan drie miljoen. Beseffen we meestal hoe enorm deze beweging was? Als we aan de uittocht van Israël uit Egypte denken: zien we dan voor ons dat het ging om het vertrek van een aantal gezinnen dat tweemaal zo groot was als de bevolking van het vorstendom Wales, of veel groter dan de hele bevolking van de Britse hoofdstad (in 1841), met al hun goederen, bezittingen en vee?

Zo'n onmetelijke menigte verzamelen, hun tocht in goede orde laten verlopen en zorgen voor het benodigde voedsel, al was het maar voor een paar dagen: onder die omstandigheden kan dat niet anders dan volstrekt onmogelijk zijn geweest. Behalve als een heel bijzondere, overheersende voorzienigheid genadig ingreep om de moeilijkheden weg te nemen. Ook de oppervlakkigste toeschouwer moet inzien dat geen enkele mens of groep mensen, die niets dan menselijke middelen had, dit had durven ondernemen. Wie het eerlijk en volledig overweegt, ziet nauwelijks een wonder dat Gods kracht in Egypte deed en dat groter lijkt dan deze uittocht van een volk.—George Smith, in "Sacred Annals", 1850.

Vers 12

"Met een sterke hand, en met een uitgestrekte arm." Het beeld van een uitgestrekte arm is treffend. Als er veel inspanning nodig is, strekken we immers onze arm uit. Dit beeld zegt dus: bij de bevrij-

ding van Zijn volk toonde God geen alledaagse of geringe macht, maar een buitengewoon, overweldigend indrukwekkend vertoon ervan, dat niemand kon missen.—Johannes Calvijn.

Vers 13

"Dien, Die de Schelfzee in delen deelde; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Tussen de bergen van Ataka en Abon Deradj was alles droog. Ter hoogte van Ataka meet de golf acht mijl in de breedte, ter hoogte van Abon Deradj meer dan twee keer zoveel. In die brede, diepe kloof had water gestaan, en nu torende het als twee gigantische heuvels aan weerszijden op, rechts en links. Over de verbijsterde menigte scheen Gods licht helder. Er klonk een bevel, en ze liepen in een brede rij verder, overweldigd door ontzag en toch rustig en vol vertrouwen ... "En de Egyptenaars vervolgden hen, en gingen in, achter hen, al de paarden van Farao, zijn wagenen en zijn ruiteren, in het midden van de zee": Ex. 14:23.—William Osburn, in "Israel in Egypt", 1856.

Vers 14

"En voerde Israel door het midden van dezelve", enz. Bereidwillig, zonder aarzelen, vol levendige moed, niet bang voor gevaar en volkomen veilig, zodat er in de doortocht niet één werd verloren; zie Ps. 78:53. Zo maakt de Heere ook Zijn volk bereid om door verdrukking heen te gaan, omdat Hij erbij is. Hij geeft hun ook de kracht om die te dragen, doordat Hij de eeuwige armen eronder legt, zelfs in het dal van de schaduw van de dood. Hij draagt hen er veilig doorheen, zodat ze er niet de minste schade aan overhouden: de wateren slaan niet over hen heen, de vlammen krijgen geen vat op hen, en niemand mag verloren gaan. Allen bereiken veilig de overkant.—John Gill.

Vers 14

"En voerde Israel door het midden van dezelve; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Dat God Zijn volk de genade geeft om

een aangeboden redmiddel ook te gebruiken, is net zo goed een werk van goedertierenheid en macht als het klaarmaken van de redding zelf. Want Gods onveranderlijke goedertierenheid reikt niet alleen de middelen aan, maar schenkt Zijn volk ook, in elke eeuw, de genade om ze te benutten.—David Dickson.

Vers 14

"En voerde Israel door het midden van dezelve; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Heel vaak gaat het de heiligen goed terwijl het de goddelozen slecht vergaat. Abraham staat op de heuvel en ziet Sodom in vlammen opgaan.—John Trapp.

Vers 15

"Hij heeft Farao ... gestort", enz. Zo kwam Sethos de Tweede ten val, de farao van wie hier sprake is. Hij moest aan latere eeuwen het scherpste bewijs nalaten dat ooit op aarde is geleverd, van vermetele goddeloosheid en waanzinnige onheiligheid tijdens zijn leven, en van Gods wraak bij zijn dood. Nooit trof een volk een oordeel als Egypte onder zijn bewind. Daarom is de herinnering aan deze angstaanjagende gebeurtenis nooit meer uit het geheugen van de mensen verdwenen, hoeveel eeuwen er ook voorbijgingen. Tot op vandaag heet de golf waarin hij omkwam Bahr Kolzoum, "de zee van vernietiging".

In Egypte stond Sethos de Tweede met zijn naam te boek als berucht. Zijn graf werd geschonden, en zijn sarcofaag werd openlijk, bij gerechtelijk besluit, verbrijzeld. Zijn grafkelder lijkt als begraafplaats voor slaven te zijn gebruikt, schijnbaar zonder enig ontzag. Op alle monumenten van Egypte is het onderscheidende deel van zijn naam, Sethos, uitgekrabd. In Beneden-Egypte is dat zelfs doorgetrokken naar dezelfde titel in de naamringen van zijn overgrootvader (Sethos de Eerste). Zo diep was de afkeer waarin de naam in Egypte was gezonken, nadat die door deze goddeloze koning was gedragen. In de hele rij van Egyptische koningen is hij de enige die zo publiekelijk te schande is gemaakt.—William Osburn.

Vers 15

"Hij heeft Farao ... gestort" (Engels: omgekeerd), enz. In de kanttekening, net als in het Hebreeuws, staat: afgeschud. Het woord past bij een boom die zijn bladeren afschudt, Jes. 33:9. Hetzelfde woord vinden we in Ex. 14:27: "En de HEERE stortte de Egyptenaars in het midden der zee" (Engels, kanttekening: schudde af). Hij schudde hen van Zich af, alsof Hij hen niet meer wilde beschermen, en liet hen omkomen.—Albert Barnes.

Vers 15

"Hij heeft Farao met zijn heir gestort in de Schelfzee." Een andere weergave luidt: Hij heeft Farao afgeschud. Die weergave schildert een beeld van sprinkhanen: ze vielen de zee in als een zwerm sprinkhanen.—Zachary Mudge, 1769.

Vers 15

"Hij heeft Farao ... gestort", enz. Het Evangelie, dat weet ik, is een boek vol goedertierenheid. Ook de profeten, dat weet ik evengoed, bevatten veel woorden en uitspraken over goedertierenheid. En ik weet evengoed dat zelfs de tien geboden, die de bediening van de dood zijn, met zoveel woorden goedertierenheid noemen: "En doe barmhartigheid (Engels: goedertierenheid) aan duizenden." Toch zou het, ondanks dat alles, de vermetele zondaar niets helpen als elk blad, elke regel en elk woord van de Bijbel niets dan goedertierenheid zou zijn. Onze God is geen machteloze God met één arm. Zoals Hij traag is tot toorn, is Hij ook groot in kracht. Dus ook al staat in deze psalm niets anders dan "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid", zesentwintig keer in zesentwintig verzen, hoor toch wat een dreunende donderslag dit vers is! Als we ons dus tot God richten, laten we Hem zien als een rechtvaardig én een barmhartig God. Laten we nooit aan Zijn goedertierenheid wanhopen, maar er ook niet op rekenen alsof ze vanzelf spreekt.—Abraham Wright.

Vers 16

"Die Zijn volk door de woestijn geleid heeft."

> *Toen Israël, door de Heere liefgehad,*
> *uit het land van de slavendienst kwam,*
> *ging de God van zijn vader voor hem uit,*
> *een ontzagwekkende gids, in rook en vlam.*
>
> *Bij dag, langs de landen die zich verbaasden,*
> *gleed de wolkkolom langzaam voort;*
> *bij nacht gaven de karmozijnrode zandvlakten van Arabië*
> *de gloed van de vurige zuil terug.*

—Sir Walter Scott, 1771-1832.

Vers 16

"Die Zijn volk door de woestijn." Dat God zoveel honderdduizenden mensen veertig jaar lang overeind hield, in een woestijn die geen enkele levensbehoefte voor de mens te bieden had, was een verbijsterend wonder van Hem.—Adam Clarke.

Vers 16

"Die Zijn volk door de woestijn", enz. Er klinkt in dit vers een zeer zoete waarheid, die we volgens mij heel hard nodig hebben om echt te beseffen. Zijn eigen volk, Zijn kostbaar bezit, Zijn uitverkorenen, geliefden en lievelingen, door Hem gekoesterd als Zijn oogappel, in de palmen van Zijn handen gegraveerd en met een eeuwige liefde bemind: zelfs hén leidde Hij door de woestijn. Alles omdat "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." In een andere psalm staat: "Hij doet mij nederliggen in grazige weiden; Hij voert mij zachtjes aan zeer stille wateren." Maar de kale woestijn kent geen grazige weiden, en de verdorde, droge wildernis geen stille wateren.

En toch: "In de woestijn zullen wateren uitbarsten, en beken in de wildernis. ... En aldaar zal een verheven baan en een weg zijn. ... En de vrijgekochten des HEEREN zullen wederkeren, en tot Sion komen

met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen." "Wie is zij, die daar opklimt uit de woestijn, en liefelijk leunt op haar Liefste?" Dit is een van de zoete waarheden van de Heere, die de buitenstaanders zo in verwarring brengen maar voor Zijn eigen kinderen zo vol troost zijn: woestijn en goedertierenheid zijn hier door God onlosmakelijk aan elkaar gekoppeld. "Ik zal haar lokken", zegt de Heere, "en zal haar voeren in de woestijn; en Ik zal naar haar hart spreken."—Barton Bouchier.

Vers 16

"Die Zijn volk door de woestijn geleid heeft." Let op: in de verzen hiervoor, in dit vers zelf en in de verzen hierna zien we Gods drie manieren van leiden. Hij leidt uit, Hij leidt door en Hij leidt in. Uit de zonde, door de wereld, in de hemel. Uit: door het geloof. Door: door de hoop. In: door de liefde.—Michael Ayguan (1416), in Neale en Littledale.

Vers 17

"Grote koningen." Groot naar de maatstaf die men in die tijd hanteerde, toen vrijwel elke kleine stad haar eigen koning had. Kanaän telde er dertig of meer. Ook naar lengte en lichaamskracht waren ze groot, want ze waren van reuzengeslacht. Deut. 3:1-29; Amos 2:1-16.—John Trapp.

Verzen 18, 20

De goddelozen van onze dagen kunnen hieruit leren dat ze moeten uitkijken om gelovigen niet te benadelen. God is "wijs van hart, en sterk van kracht": Job 9:4. Wie is ooit tegen Zijn volk tekeergegaan en heeft daar succes mee gehad? Omwille van hen heeft Hij grote, machtige koningen uitgeroeid: Sihon, de koning van de Amorieten, en Og, de koning van Basan. Hij kan de wielen van je wagen eraf rukken, je in het achterste slaan, je hart van angst laten wegzakken en je in een ogenblik je ziel afnemen. Het zou beter voor je zijn als een mo-

lensteen om je hals werd gehangen en je op de bodem van de zee werd geworpen, dan dat je één van deze geringen onder de gelovigen aanstoot gaf. In Zijn ogen zijn ze dierbaar, kostbaar voor Hem als de appel van Zijn oog.—John Barlow, 1632.

Vers 19

Sihon had het hele gebied in handen tussen de Arnon en de Jabbok, waar de weg naar de Jordaan doorheen liep. Hij had het afgepakt van de voorganger van Balak. Zijn zetel vestigde hij niet in Ar, de oude hoofdstad van Moab, maar in de stad die de moderne reiziger nog altijd opvalt vanwege het wijde uitzicht en de kleine groep steenpijnen: Hesbon. Zijn overwinning bleef bewaard in een wild krijgslied, dat in latere tijden bijna een spreekwoord werd:

> *"Komt tot Hesbon; men bouwe en bevestige de stad van Sihon!*
> *Want er is een vuur uitgegaan uit Hesbon; een vlam uit de stad van Sihon;*
> *zij heeft verteerd Ar der Moabieten, en de heren der hoogten van de Arnon.*
> *Wee u, Moab! Gij, volk Kamoz zijt verloren!*
> *Hij heeft zijn zonen, die ontliepen, en zijn dochters in de gevangenis geleverd aan Sihon, den koning der Amorieten."*

(Num. 21:27-29. Dit lied wordt, zoals bekend, ook herhaald in Jer. 48:45-46.) De beslissende slag tussen Sihon en zijn nieuwe vijanden vond plaats bij Jahaz, vermoedelijk op de grens van de vruchtbare weiden van Moab en de woestijn waar de Israëlieten uit kwamen. Het was het eerste gevecht waarin ze het opnamen tegen de komende vijanden van hun volk. De slingeraars en boogschutters van Israël, later zo beroemd, lieten voor het eerst zien wat ze waard waren. Sihon viel en zijn leger sloeg op de vlucht (Joseph. Ant. iv. 5, 2). Zo luidde de latere overlevering: omgekomen van de dorst, zoals de Atheners bij de Assinarus op hun vlucht uit Syracuse, werden ze afgemaakt in de bedding van een bergbeek.

De herinnering aan deze strijd werd lang en liefdevol gekoesterd in triomfantelijke liederen. Daarin haalden ze eerst, vol bittere ironie, het zojuist genoemde zegelied van de Amorieten aan, en daarna barstten ze los in een jubelend contrast tussen de vroegere grootheid van de verslagen aanvoerder en zijn val van nu:

> *"En wij hebben hen nedergeveld! Hesbon is verloren tot Dibon toe; en wij hebben hen verwoest tot Nofat toe, welke tot Medeba toe reikt."* (*Num.* 21:30.)

—Arthur Penrhyn Stanley, in "The History of the Jewish Church".

Vers 20

"En Og, den koning van Basan." Hier gaat de zegetocht gewoon door, van overwinning naar overwinning. Na de eerste hindernis valt ook de tweede weg. Og, de koning van Basan, de laatste van de reuzen (Deut. 3:11), verging het ondanks al zijn kracht niet beter dan Sihon. Het lag niet aan een eigenaardige zwakte van Sihon dat hij viel. Alle vijanden van God, hoe verschillend ze ook in hun middelen lijken wanneer ze zich met elkaar meten, zijn gelijk voor wie optrekt in Gods kracht.

Met de kracht waarmee de christen één vijand verslaat, kan hij ze allemaal verslaan. Toch gaf God Zijn volk bij de ontmoeting met Og bijzondere bemoediging, omdat Og er indrukwekkender uitzag dan Sihon: Num. 21:34. God bedenkt dat zelfs de trouwste en vurigste mensen van Zijn volk zich niet helemaal kunnen losmaken van het bedrieglijke van de uiterlijke schijn.—Pulpit Commentary.

Vers 20

Daar komt Og, de koning van Basan, het slagveld op. Een reus. Een nieuwe vijand, nog schrikwekkender dan de vorige. Maar ook hij gaat neer. Zo staat Gods goedertierenheid tegenover vijand na vijand, vijanden zo groot en zo sterk, en die goedertierenheid duurt eeuwig. In de laatste dagen zal de antichrist zijn legers op de been brengen, het

ene na het andere. De groten, de beroemden, de machtigen, de edelen, de reuzen onder de mensen: ze vallen de gemeente aan, de een na de ander. Maar ze zullen allemaal vergaan. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid."—Andrew A. Bonar.

Vers 22

"Aan Zijn knecht." Pool wijst erop dat de psalmist een heel volk als één persoon aanspreekt. Ze vormden immers samen één lichaam, want ze dienden dezelfde God. Daarom noemt God ze allemaal samen Zijn "eerstgeborene": Ex. 4:22.—Matthew Pool.

Vers 23

"Die aan ons gedacht heeft in onze nederigheid." Dank God meteen, wacht niet af, bij het eerste teken dat Hij in Zijn voorzienigheid geeft van een goedertierenheid die op komst is. Denk aan de koning. Je hoort dat hij naar jouw stad onderweg is. Dan wacht je niet tot hij door de poort rijdt, maar laat je de klokken al luiden om hem welkom te heten. Denk aan de vogels. Ze zijn vroeg wakker en zingen de opkomende zon toe met hun heldere liedjes. Zo moeten wij ook onze harpen grijpen en God prijzen, zodra een goedertierenheid maar in zicht komt.—William Gurnall.

Vers 23

"Die aan ons gedacht heeft in onze nederigheid." Het woord "gedacht" is rijk aan inhoud, bijna zwanger. Het draagt een tweeling, en dan nog eens een tweeling erbovenop: zes betekenissen, zes trappen van goedertierenheid. 1. Gedenken wil zeggen: aan iemand denken, en dus niet vergeten. Mensen kunnen aan ons denken zonder dat we er iets mee opschieten. Maar als God aan ons denkt, schiet ons dat altijd iets op, en dan ook echt veel. 2. Gedenken, dat is de tweede trap, betekent: iemand opmerken, en dus niet verwaarlozen. Zo staat het in Ex. 20:8: "Gedenkt den sabbatdag, dat gij dien heiligt." Let erop, dus verwaarloos hem niet, "gedenk" hem en heilig hem.

Zo "gedacht" God ook aan ons toen we diep gezonken waren. Hoe? Hij dacht niet slechts even aan ons. Hij zag ons, merkte ons op, overwoog onze toestand en keek hoe het met ons ging. Maar 3. De derde trap: gedenken betekent ook het je aantrekken. Je ontfermt je dan over mensen die zo diep zitten. Wat schiet ik ermee op als iemand aan mij denkt, maar mij niet opmerkt en dus geen medelijden met mij heeft in mijn diepte? God doet dat wel, zoals Jer. 31:20 laat zien. 4. Gedenken betekent nog meer, dat is de vierde trap: Hij vindt een mens in zulke nood aangenaam en neemt hem aan.

Zo gebruikt Ps. 20:4 het woord: "Hij gedenke al uwer spijsofferen, en make uw brandoffer tot as." Gedenke betekent hier: neme aan. 5. De vijfde trap: gedenken is een verzoek verhoren en inwilligen. Zo staat het in 1 Sam. 1:19-20,27: "De HEERE gedacht aan haar", en verderop: "De HEERE heeft mij mijn bede gegeven." 6. De zesde trap: gedenken is te hulp komen en bijstaan, of ons bevrijden en verlossen van wat ons was opgelegd, van onze diepte. Zo staat het in Gal. 2:10: "Alleenlijk, dat wij den armen zouden gedenken." De armen gedenken is geen kale gedachte, maar een gedachte die verlichting brengt.

Daarom zegt de psalmist in het volgende vers: "En Hij heeft ons onzen tegenpartijders ontrukt." Dat deed God toen Hij aan ons dacht: Hij verloste ons van onze vijanden.

Er valt veel te zeggen om ons tot dank te bewegen. Ik zou kunnen beginnen bij Hem Die de goedertierenheid schenkt: God, de Bron van alle goeds. We hadden Hem beledigd. Hij had ons niet nodig. Hij wint niets bij ons. En toch dacht Hij, déze God, aan ons toen we diep gezonken waren. Dat moet ons verplichten en binden. Ik zou ook kunnen wijzen op de mensen die die goedertierenheid ontvingen: wij. We verdienden haar niet, we verdienden zelfs het tegendeel, en we geven niet terug wat passend zou zijn. Ik zou kunnen spreken over de goedertierenheid zelf, dat God aan ons gedacht heeft ... En ik zou het moment kunnen noemen, "in onze nederigheid".

Of de schoonheid van de dankzegging zelf. Ze past bij ons. Ze maakt ons de engelen gelijk, want hun hele werk en hun hele dienst bestaat erin God te loven en lof te leven. Ook daaruit kan ik laten zien hoe sterk we gebonden zijn: Zijn goedertierenheid duurt eeuwig. "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Voor genade bestaat geen andere reden dan genade. Voor goedertierenheid bestaat geen andere reden dan goedertierenheid. Hij dacht aan ons, "want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid."—Ralph Venning (1620-1673), in "Mercies Memorial".

Vers 24

"En." Als het einde van de ene goedertierenheid niet meteen het begin van de volgende was, dan waren we verloren.—Philip Henry, 1631-1696.

Vers 24

"En Hij heeft ons ... ontrukt" (Engels: verlost). Letterlijk: ons losgebroken, ons weggerukt, alsof het met geweld moest. Anders hadden onze vijanden ons nooit laten gaan.—John Trapp.

Vers 25

"Die allen vlees spijs geeft", enz. De lucht die we inademen, het brood dat we dagelijks eten: alles wat gewoon is bij ons, hoe schamel ook, krijgen we uit genade, uit de tedere goedertierenheid van de Heere. In Ps. 136:25 vind je het verhaal van de grote werken van Gods goedertierenheid, en de psalmist rondt het zo af: "Die allen vlees spijs geeft; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Merk op wat hij doet. Hij schrijft die machtige zeges en die schitterende bewijzen van Gods liefde en kracht niet alleen toe aan Zijn onveranderlijke goedertierenheid.

Hij laat ook ons dagelijks brood uit dezelfde bron komen. Bij grote reddingen van de gemeente erkennen we de goedertierenheid. Mooi, maar doe dat net zo goed bij elke hap die je eet. Want overal in de

psalm klinkt dezelfde reden. Waarom versloeg Zijn volk toen Sihon, de koning van de Amorieten, en Og, de koning van Basan? Waarom werd het zo vaak uit het gevaar gehaald en gered? “Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.” En waarom geeft Hij alle vlees spijs? “Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.” Goedertierenheid geeft ons niet alleen Christus, het heil in Christus en al die heerlijke reddingen en zeges op de vijanden van de gemeente.

Goedertierenheid zet ook het eten op onze tafel. Die goedertierenheid proeven we met onze mond en dragen we op ons lijf. Opvallend is dit: onze Heere Jezus had maar vijf gerstebroden en twee visjes (Joh. 6:11), en toch: “Jezus nam de broden, en gedankt hebbende, deelde Hij ze.” Is onze kost nog zo eenvoudig en karig, Gods genade en goedertierenheid verdienen toch onze erkenning en onze dank.—Thomas Manton.

Vers 25

“Die allen vlees spijs geeft.” Je zou kunnen denken: wie zoveel over zichzelf te zingen heeft, wie zoveel voor zijn eigen ziel heeft ontvangen, die zal weinig om anderen geven.

Je zou kunnen vrezen dat zulke mensen dan zelfzuchtig worden en alleen aan zichzelf denken. Maar dat is niet zo. Wie Gods liefde heeft gevoeld, voelt voor mensen wat God voelt. Gods liefde reikt altijd naar anderen, en zo reikt ook het hart van een man van God naar hen. Zelfs bij liefde voor het vaderland zie je dat. De sterkste vaderlandsliefde maakt een man niet noodzakelijk koud voor het welzijn van andere landen. Ze laat hem eerder wensen dat alle landen worden zoals het zijne. Met het volk van de Heere gaat het nog veel zekerder en echter zo, als ze genieten van Zijn zegen.

Hun hart gaat voor anderen wijd open. Ze zouden zo graag willen dat alle mensen delen in wat zij ontvangen. Daarom kunnen ze hun lofzang niet afsluiten zonder deze laatste regel: Prijs Hem Die brood geeft aan alle vlees. Hij zegent niet alleen Israël. Israël had zijn man-

na, en toch heeft de hele aarde haar voedsel. Zo is het ook met de geestelijke dingen. De God van Israël is Hij Die Zichzelf als het Brood des levens aan de wereld geeft. Misschien mogen we aannemen dat de psalmist hier de aarde voor zich ziet in haar zalige toestand.

Dan is Israël voor de laatste keer van al zijn vijanden verlost en voor de wereld "het leven uit de doden" geworden. Christus regeert dan en Hij deelt het brood des levens uit aan de nieuwe aarde, even ruim als Hij gewoon voedsel gaf: "allen volken een vetten maaltijd" (Jes. 25:6). Want Zijn goedertierenheid rust niet voordat dit is volbracht.—Andrew A. Bonar.

Vers 25

"Die allen vlees spijs geeft." Tot slot spreekt de psalmist over Gods vaderlijke voorzienigheid. Ze reikt verder dan alle mensen: ze reikt tot elk levend wezen. Daarmee wijst hij ons erop dat het niet vreemd of verrassend is als God Zich een goede, zorgzame Vader toont voor Zijn eigen volk. Hij buigt Zich immers zelfs over het vee, over de ezels in het veld, over de kraai en de mus. Mensen zijn immers heel wat meer waard dan redeloze dieren, dat weten we allemaal. En er is verschil tussen de ene mens en de andere, niet door eigen verdienste, maar door het voorrecht van de goddelijke aanneming. Zie de psalmist dus als een man die van het kleine naar het grote redeneert. Zo benadrukt hij de onvergelijkelijk grotere goedertierenheid die God aan Zijn eigen kinderen bewijst.—Johannes Calvijn.

Vers 25

"Die allen vlees spijs geeft." Edward Taylor stond bekend als "Father Taylor", de zeemansprediker van Boston. Van hem wordt verteld dat zijn gebeden meer klonken als de woorden van een Oosterling, vol beelden, dan als die van een zoon van onze koelere westelijke streken. Op de zondag voordat hij naar Europa zou vertrekken, smeekte hij de Heere goed op zijn gemeente te passen terwijl hij weg was. Opeens hield hij op, en toen riep hij luid: "Wat doe ik nu? Ik wantrouw

de voorzienigheid van de hemel! Een God Die een walvis een ton haring geeft als ontbijt, zou Die niet voor mijn kinderen zorgen?" Daarna ging hij rustig verder met bidden en eindigde zijn gebed met meer vertrouwen.—C. H. Spurgeon, in "Eccentric Preachers", 1880.

Vers 26

"Den God des hemels." De naam "God des hemels" staat niet in de oudere Schriften. Ook elders in de Psalmen komen we hem niet tegen. Wel staat hij in 2 Kron. 36:23; Ezra 1:2; 5:11-12; 6:9; 7:12,23; Neh. 1:4; 2:4; Dan. 2:18-19,44; Jona 1:9. In de Openbaring komt hij tweemaal voor: Openb. 11:13; 16:11. Het is een verheven en toepasselijke benaming voor de ware God, en een veelzeggende. Ze drukt uit hoe glorieus Hij boven de driften en de onrust van de aarde staat. Alle vlees moet Hem danken, want iedereen ontvangt Zijn goedertierenheid, op veel manieren en in veel vormen.

Zijn gunsten komen neer op de ene generatie na de andere. En voor Zijn gewillige, gehoorzame volk blijven ze stromen door alle eeuwige tijden heen.—William Swan Plumer.

Vers 26

Mijn broeders, Gods goedertierenheden bestaan van eeuwigheid en vormen een schat die nooit opraakt, in alle eeuwigheid niet. Jes. 64:5 zegt: "In dezelve is de eeuwigheid" (Engels: in Uw goedertierenheden is voortduring). Een arme ziel zal dan zeggen: als God maar goedertierenheid voor mij blijft houden, heb ik genoeg. Waarom? Omdat hij zegt: "In dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden wierden." Heeft God je tot nu toe vergeven, maar heb je opnieuw gezondigd?

Kan Hij Zijn goedheid en goedertierenheid nog iets verder rekken? Jazeker, Hij rekt ze zelfs uit tot in eeuwigheid, tot in alle eeuwigheid. Is één enkele eeuwigheid niet genoeg voor je? Dan telt alleen al deze ene psalm zesentwintig eeuwigheden. Jes. 54:8: "In een kleinen toorn heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen; maar met eeu-

wige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen."—Thomas Goodwin.

Vers 26

"Looft den God des hemels." Dat Hij zelfs de hemel voor Zijn volk bereidt, is een bewijs van Zijn goedertierenheid dat zwaarder weegt dan alle andere bewijzen.—John Trapp.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Sta stil bij Zijn naam: "Jehova."
2. Doe je blijde plicht: "Looft den HEERE."
3. Bedenk de twee redenen die worden genoemd: goedheid en blijvende goedertierenheid.

Vers 1

1. Veel onderwerpen voor lofprijs.

a) Om Gods goedheid: "Want Hij is goed" (Ps. 136:1).

b) Om Zijn oppermacht: "God der goden"; "Heere der heren" (Ps. 136:2-3).

c) Om Zijn werken in het algemeen (Ps. 136:4).

d) Om Zijn werken in de schepping, in het bijzonder (Ps. 136:5-9).

e) Om Zijn werken in Zijn voorzienigheid (Ps. 136:10-26).

1. Het grootste onderwerp van onze lof: "Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid."

a) Lof voor goedertierenheid. Dat is wat een zondaar het hardst nodig heeft.

b) Lof voor goedertierenheid in God. Juist die eigenschap heeft de zondaar nodig, en voor God is ze even wezenlijk als Zijn gerechtigheid.

c) Lof voor een goedertierenheid die eeuwig duurt. Hebben mensen die gezondigd hebben eeuwig goedertierenheid nodig? Dan moeten ze eeuwig blijven bestaan, en dan blijft hun schuld eeuwig bestaan.—G. R.

Vers 1

"Looft den HEERE, want Hij is goed." God is van de oorsprong af goed, goed vanuit Zichzelf. Zijn goedheid is oneindig. Ze is ook volmaakt, juist omdat ze oneindig is. En ze verandert nooit.—Charnock.

Verzen 1-3

1. Drie namen achter elkaar: "Jehova", "den God der goden", "den Heere der heren".
2. Drie keer dezelfde oproep: "Looft."
3. Een eigenschap die niet te stuiten is, en een argument dat niemand kan weerleggen: "want Zijn goedertierenheid", enz.—W. B. H.

Verzen 1-26

"Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." Zie de preek in "Spurgeon's Sermons", nr. 787: "A Song, a Solace, a Sermon, and a Summons."

Vers 4

1. De Heere doet grote wonderen, wonderen van goedertierenheid.
2. Hij doet ze helemaal alleen.
3. Hij doet ze zoals niemand anders het kan.
4. Daarom komt Hem een lof toe die niemand met Hem deelt.

Vers 4

De grote Wonderdoener, de enige.

1. Bij het wonder van de schepping stond God alleen: Gen. 1:1-31.
2. Bij het wonder van de verlossing stond Hij alleen: Jes. 63:5.

3. Bij het wonder van de voorzienigheid staat Hij alleen: Ps. 104:27-28.
4. Bij het wonder van de heiliging staat Hij alleen: 1 Thess. 5:23-24.
5. Bij het wonder van de eindzege over alles zal Hij alleen staan: 1 Kor. 15:25.—C. A. D.

Vers 4

Wat barmhartig is, is wonderlijk. Wat wonderlijk is, is barmhartig.

Vers 7

De goedertierenheid die in het licht woont, zowel bij het scheppen als bij het uitdelen ervan.

Verzen 7-9

1. De vaste orde van het bestuur.
2. Het licht dat bij dat bestuur hoort.
3. Hierin houdt de goedertierenheid eeuwig stand.

Verzen 8-9

1. De pracht van de dag van vreugde.
2. De troost in de nacht van verdriet.
3. In beide is Gods hand te zien.

Vers 10

Goedertierenheid en oordeel. De slag die Egypte met angst vervulde, toonde duidelijk goedertierenheid.

1. Zelfs voor Egypte: die harde slag had hen tot bekering moeten brengen. Zo worstelt God nog altijd met mensen.
2. Heel zichtbaar voor Israël: zo werden ze verlost en bleven hun eerstgeborenen gespaard.

3. Nadrukkelijk voor de hele wereld: Gods macht wordt bekend, Christus wordt vooraf afgebeeld, en het is een belangrijke schakel in de keten van de verlossing.—W. B. H.

Vers 11

Gods volk wordt uitgeleid uit hun natuurlijke staat, uit hun ellende en uit het gezelschap van de goddelozen. Dat is een groot wonder van eeuwige goedertierenheid.

Vers 11

Krachtdadige roeping: op het afgesproken ogenblik grijpt de goedertierenheid van oneindige tijden in.—W. B. H.

Vers 12

Dat Gods macht zich toont in de geschiedenis van de heiligen, is een reden om te zingen.

Verzen 13-14

We moeten God niet alleen loven, 1. omdat Hij onze weg vrijmaakt, maar ook, 2. omdat Hij ons het geloof geeft om die weg te gaan. Dat laatste is een net zo grote goedertierenheid als het eerste.

Verzen 13-15

De goedertierenheid, koningin van de uittocht.

1. Haar scepter reikt over de zee. Wat kan de goddelijke liefde niet overwinnen voor wie ze heeft uitgekozen!
2. Haar banier gaat voorop. Waar zou een heilige bang zijn haar te volgen?
3. Haar frons treft de achtervolgers: leven voor de geliefden, de dood voor de vijand.
4. Breng haar de krans van onze lofzangen.—W. B. H.

Vers 15

De laatste overwinning.

1. De legers van het kwaad worden weggevaagd.
2. De liefde blijft ongedeerd en stijgt onsterfelijk boven de golven uit: "want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid."
3. De hemel galmt van het lied van Mozes en van het Lam: dank Hem. —W. B. H.

Vers 16

1. Hij zorgt persoonlijk: "Die ... geleid heeft."
2. Hij heeft een bijzondere band: "Zijn volk."
3. Zijn goedheid houdt vol: "Door de woestijn."

Vers 16

Geleid door de woestijn.

1. Gods volk moet de woestijn in: om beproefd te worden, om zichzelf te leren kennen, om te groeien in genade en om klaar te worden voor Kanaän.
2. Ook in de woestijn leidt God Zijn volk. Hij bepaalt hun route, hun voedsel, hun tucht en hun bescherming.
3. God zal Zijn volk uit de woestijn brengen.—C. A. D.

Verzen 17-22

Zie de preek in "Spurgeon's Sermons", nr. 1285: "Sihon and Og; or, Mercies in Detail."

Vers 21

1. Wat wij bezitten: een erfdeel.
2. Waarop wij ons beroepen: een koninklijke schenking: "En heeft gegeven."
3. Waarom wij prijzen: een goedertierenheid die blijft.

Vers 23

Het gebed van de stervende moordenaar, veranderd in een lied.

Verzen 23-24

De genadige gedachtenis en de glorieuze verlossing.—C. A. D.

Vers 24

Onze vijanden, onze voltooide verlossing, Hij Die ze bewerkt heeft, en Zijn reden om dat te doen.

Vers 24

De vele verlossingen in het leven van een christen, en de bron die nooit opdroogt.—W. B. H.

Vers 25

Gods huishouding.

1. De koninklijke voorraadkamer.
2. Wat daarmee in het geestelijke overeenkomt: Gods verheven zorg voor onze onsterfelijke aard.
3. De koninklijke genade die de sleutels beheert: “want Zijn goedertierenheid”, enz.—W. B. H.

Vers 26

Bedenk:

1. Hoe Hij in de hemel regeert.
2. Hoe Hij vanuit de hemel over de aarde regeert.
3. Hoe goedertierenheid het eeuwige element in dat bestuur is, en Hij daarom eeuwig onze lof verdient.

Psalm 137

Dit klaaglied hoort door zijn dichterlijke kracht bij de mooiste stukken uit het hele boek Psalmen. Was het niet door God ingegeven, dan nog zou het een hoge plaats innemen in de dichtkunst. Dat geldt vooral voor het eerste deel, dat vol is van tederheid en liefde voor het vaderland. In de latere verzen (Ps. 137:7-9) horen we brandende verontwaardiging tegen de voornaamste vijanden van Israël. Die woede was even rechtvaardig als vurig. Wie daar kritiek op heeft, moet maar eerst zijn tempel in vlammen zien opgaan, zijn stad in puin zien liggen, zijn vrouwen zien onteren en zijn kinderen zien doden.

Wie dat heeft meegemaakt, praat misschien niet meer zo zoetsappig. Het is één ding om te praten over de bittere gevoelens van Israëlitische gevangenen in Babylon. Het is iets heel anders om zelf gevangene te zijn van een meedogenloze, woeste macht, die geen genade kende en er plezier in had weerlozen te mishandelen. Dit lied zou prima passen bij de klaagmuur van de Joden. Het is een vrucht van de ballingschap in Babylon en het heeft vaak woorden geleend aan een smart die anders onuitsprekelijk was gebleven. Het is een psalm als een opaal, met een melkachtige, gedempte kleur. In zijn zachte glans gloeit een vuur, en wie het ziet, staat er verbaasd bij.

Uitleg

Vers 1

"Aan de rivieren van Babel, daar zaten wij, ook weenden wij, als wij gedachten aan Sion." In Babylon stroomde overal water. Er waren niet

alleen natuurlijke rivieren, maar ook kanalen die mensen hadden gegraven. Het was een land met brede stromen en beken. De gevangenen hadden genoeg van het gejaagde lawaai in de straten. Ze zochten de waterkant op, want het zachte stromen leek hun tranen te begrijpen. Een plekje buiten de drukte, met een beetje ruimte om te ademen: veel troost was het niet, maar het was iets. Ze zakten neer om even uit te rusten, als mensen die hun lasten neerzetten, en hun verdriet te laten zakken.

In kleine groepjes zaten ze samen, klaagden hardop en lieten herinneringen en tranen door elkaar heen vloeien. Prachtige rivieren, zeker. Maar het waren de rivieren van Babel, helaas, en onder hun voeten lag vreemde grond. Daarom weenden ze. Wie hun stilte kwam verstoren, was een inwoner van de stad die hen had vernield, en niemand zat op hem te wachten. Alles hield Israël voor ogen dat het uit de heilige stad was verjaagd. Het was een slaaf in de schaduw van de tempel van Bel. En tegenover een wrede vijand stond het volkomen machteloos. Daarom zakten zijn zonen en dochters bedroefd neer: telkens "als wij gedachten aan Sion", weenden ze.

Geen enkele andere pijn had hun moed kunnen breken. Maar wat hen helemaal neersloeg, was de gedachte aan het huis van hun God, aan het paleis van hun koning en aan het middelpunt van hun hele volksbestaan. Het ongeluk had alles weggevaagd waar ze blij mee waren. Dus weenden ze, de sterke mannen en de zoetklinkende zangers! Dat deden ze niet als ze dachten aan de wreedheid van Babylon. Zulke herinneringen lieten hun tranen opdrogen en hun hart gloeien van woede. Maar zodra de geliefde stad van hun feesten voor hun geest verscheen, was er geen houden meer aan: de tranen stroomden.

Zo rouwen ook ware gelovigen wanneer ze zien dat de kerk wordt geplunderd en dat ze haar niet kunnen bijstaan. Dit is erger dan al het andere, en we zouden alles liever dragen dan dit. Ook vandaag richt het Babel van de dwaling schade aan in de stad van God. De trouwe gelovigen voelen een diepe wond wanneer de waarheid op

straat ligt en wanneer het ongeloof de overhand neemt onder mensen die zeggen dat ze de Heere dienen. We protesteren wel, maar het helpt kennelijk niet. De massa is verslaafd aan haar afgoden. Laten we dan, in het verborgen, wenen om wat ons Sion wordt aangedaan.

Veel meer kunnen we niet doen, maar misschien is dit uiteindelijk wel het allerbeste. Laten we ook rustig gaan zitten en goed bedenken wat ons te doen staat. En laten we, wat er ook gebeurt, de gemeente van God voor ogen houden, want zij is ons zo dierbaar. Wie oppervlakkig leeft, vergeet haar misschien. Wij niet: Sion staat in ons hart gegrift, en haar welzijn is onze diepste wens.

Vers 2

"Wij hebben onze harpen gehangen aan de wilgen, die daarin zijn." De afhangende takken leken net als wij te huilen. Daarom gaven we onze instrumenten maar aan hen. Wilgen konden net zo goed muziek maken als wij, want we hadden helemaal geen zin in spel. Of de harpen nu midden in het wilgenbos hingen, midden langs de rivieren of midden in Babylon, het doet er weinig toe. Hoog hingen ze, die harpen waaruit eens in de zalen van Sion zoveel zielvolle muziek had geklonken. Hang ze liever op dan ze kapot te slaan.

Hang ze liever aan een wilg dan ze te ontheiligen door ze in dienst van afgoden te stellen. Wat is iemand die veel verdriet heeft er slecht aan toe als hij zijn harp zat wordt, terwijl hij in betere tijden zoveel zachte troost uit die snaren kon halen! Muziek kan onrustige geesten kalmeren. Maar is het hart diep bedroefd, dan lijkt ze alleen te spotten met het verdriet dat bij haar aanklopt. Mensen bergen hun vreugde-instrumenten op zodra een zware wolk hun ziel verduistert.

Vers 3

"Als zij, die ons aldaar gevangen hielden, de woorden eens lieds van ons begeerden, en zij, die ons overhoop geworpen hadden, vreugd, zeggende: Zingt ons een van de liederen Sions." Wie zingen kon, had het zwaar, want zijn gave werd gedwongen om een tiran te dienen.

Dan maar liever stom dan onder dwang een vijand verblijden met een lied dat je niet wilt zingen! Wat een wreedheid: een volk eerst doen zuchten en dan bevelen te zingen! Worden mensen weggerukt van hun huis en alles wat hun lief is, en moeten ze dan ook nog vrolijk zingen voor het plezier van hun harteloze bewakers?

Dit is marteling met voorbedachten rade. Het ijzer snijdt door de ziel. Hier klopt het woord "wee de overwonnenen" tot in de letter, als verslagenen moeten zingen om de triomf van hun overwinnaars op te luisteren. Zo'n geraffineerde wreedheid had bijna niemand kunnen bedenken. Geen wonder dat de gevangenen weenden toen ze zo werden beledigd! "En zij, die ons overhoop geworpen hadden, vreugd." Zingen alleen was niet genoeg. Ze moesten ook lachen en hun muziek met vrolijkheid opvrolijken. Lang geleden werd de blinde Simson voor de Filistijnen gehaald om hen te vermaken, en nu blijkt dat de Babyloniërs van hetzelfde kaliber zijn.

Geplunderd, gewond, geketend, weggevoerd naar ballingschap en armoede, en toch moest het volk lachen alsof alles maar toneel was. Ze moesten feestvieren alsof ze nergens verdriet van hadden. Voor wie God en Zijn uitverkoren land liefhadden, was dit alsem en gal. "Zingt ons een van de liederen Sions." Alleen een heilig loflied kon hen bevredigen, een melodie uit de dienst van Jehova. Voor de Babylonische spotters moest het per se een psalm van Israël zijn, zoals het volk die zong in zijn gelukkigste tijd voor de Heere, Wiens goedertierenheid eeuwig is. Dat gaf hun vervolgers heerlijk vermaak, want dan konden ze de eredienst belachelijk maken en lachen om het geloof in Jehova.

Zo'n eis beledigde hun God en bespotte tegelijk hun eigen volk, en dat maakte haar nog wreder. Boosaardiger kon het niet, en pijnlijker ook niet. Deze brutale vervolgers waren de gevangenen achternagegaan naar hun afgezonderde hoekje. Ze zagen hoe bedroefd ze eruitzagen en bevalen de treurenden precies "aldaar" en meteen vrolijkheid voor hen te maken. Waarom lieten ze de lijdenden niet met rust?

Mochten de ballingen dan nergens hun adem terugvinden? De dochter van Babel leek vastbesloten haar maat van ongerechtigheid vol te schenken door het volk van de Heere te kwellen. Juist wie het meest hadden bijgedragen aan Israëls val, voegden aan hun woestheid nog hun spot toe.

"De barmhartigheden der goddelozen zijn wreed." Ze waren zelfs slechter dan de Egyptenaren. Die eisten werk, en werk kon een slachtoffer leveren. Deze mensen eisten uitgelatenheid, die de ballingen niet konden geven, en heilige liederen, die ze niet wilden misbruiken voor zo'n doel. Zo maakten ze het leed van de uitgeputte, onderdrukte ballingen nog groter met hun gelach en hun schaamteloosheid. We moeten het helaas toegeven: de gelijkenis geldt nog steeds, tussen de Joden in gevangenschap en de christenen op hun levensreis. Ook wij moeten de spot verdragen van goddelozen en van mensen die nooit nadenken.

Oprechte vroomheid wordt in deze wereld maar al te vaak bespot en geminacht. Mode, lichtzinnigheid en onechte wijsheid vormen samen een machtig front tegen ons. Dezelfde waarheid, dezelfde eerlijkheid en dezelfde rechte lijn van beginselen zouden elders gewoon mannelijk en eerbaar heten. Maar zodra ze verbonden worden met het evangelie en met wat daarin zo verheven is, krijgen ze hoon en gelach te verduren. — Thomas Chalmers.

Verzen 3-4

De heilige Johannes Chrysostomus laat zien wat zo'n tijd van nood bij de Joden had bewerkt. Vroeger spotten ze met profeten en brachten ze sommigen zelfs om. Maar nu ze als gevangenen in een vreemd land woonden, waagden ze het niet hun heilige liederen aan het gelach van de heidenen uit te leveren. — Robert Bellarmine.

Vers 4

"Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?" Hoe kunnen ze nog zingen? Zingen, in een vreemd land? Het lied van

Jehova laten horen tussen de onbesneden mensen? Nee, dat gaat niet. Dat zal niet gebeuren. Allemaal weigeren ze, in één stem, maar bescheiden, want ze doen het met een vraag. De mannen van Babylon waren verdorven genoeg om te eisen dat heilige dingen werden bezoedeld, uit nieuwsgierigheid of voor de lol. Maar de mannen van Sion waren niet zo hard geworden dat ze hen voor zo'n verschrikkelijke prijs wilden plezieren.

De goddelozen kunnen veel dingen doen zonder ook maar een tel na te denken, maar wie Gods genade kent, durft die dingen niet aan. De vraag "Hoe kan ik?" of "Hoe zouden wij?" spruit voort uit een gevoelig geweten. Ze toont dat we niet meer kunnen zondigen, en dat is iets waar we hard naar moeten streven.

Vers 5

"Indien ik u vergeet, o Jeruzalem! zo vergete mijn rechterhand zichzelve." Wie voor het plezier van Sions vijanden Sions liederen zingt, laat de heilige stad in de steek. Elke Jood zweert voor zichzelf dat hij dat nooit zal doen, want let op: in de tekst wordt "wij" ineens "ik". Ieder van de gevangenen belooft persoonlijk trouw aan Jeruzalem. Hij verklaart dat hij liever de kunst vergeet waarmee hij muziek uit zijn snaren toverde, dan haar in te zetten voor het vermaak van Babel. Het is veel beter dat de rechterhand haar vertrouwde vaardigheid kwijtraakt en alle behendigheid verliest.

Beter dan dat ze voor rebellen muziek uit de instrumenten van de Heere haalt, of een heilige psalm met zoet vakmanschap begeleidt nadat die is vernederd tot een gewoon wijsje waar dwazen mee lachen. Niemand van hen zal Jehova zo onteren om Belus te verheerlijken en zijn volgelingen een plezier te doen. Plechtig spreken ze over zichzelf een vloek uit voor het geval ze ooit zo vals en trouweloos zouden blijken te zijn.

Vers 6

"Mijn tong kleve aan mijn gehemelte, zo ik aan u niet gedenke." Zo vragen de zangers dat hun mond voor altijd zwijgt, als ze Jeruzalem vergeten om Babel een plezier te doen. De muzikanten en de zoetgevooisde zangers denken er allemaal hetzelfde over: de vijanden van de Heere krijgen van hen geen vrolijk deuntje en geen lied. "Zo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap!" De heilige stad moet altijd op de eerste plaats in hun gedachten staan, als de koningin van hun ziel. Ze zouden liever niets meer kunnen zeggen dan haar heilige liederen te onteren en de onderdrukker een reden te geven haar eredienst uit te lachen.

Als een verbannen Jood zo aan zijn vaderland hangt, hoeveel meer moeten wij dan houden van de gemeente van God, waarvan wij kinderen en burgers zijn! Wat moeten we zorgvuldig waken over haar eer en wat moeten we ons vurig inzetten voor haar welzijn. Laten we nooit grappen maken over de woorden van de Schrift en nooit vermaak zoeken in heilige dingen. Anders worden we schuldig aan het vergeten van de Heere en van Zijn zaak. Het is te vrezen dat veel tongen alle aantrekkingskracht hebben verloren voor de gemeenten van de heiligen, omdat ze het evangelie zijn vergeten en God hen heeft vergeten.

Vers 7

"HEERE! gedenk aan de kinderen van Edom, aan den dag van Jeruzalem." De zaak wordt in de handen van Jehova gelegd. Hij is een God Die vergeldt en Die onpartijdig recht doet. Door hun verwantschap hadden de Edomieten bevriend moeten zijn met Israël, maar ze lieten een diepe haat en een wrede boosaardigheid zien. De oudste wilde de jongste niet dienen. Zo stond Ezau klaar om zijn slag te slaan toen Jakob zijn dag van nood meemaakte. De gevangen Israëlieten, bewogen door hun verdriet, legden hun klacht bij God neer. Ze voegden er een gebed aan toe dat Hij dat volk zou bezoeken, dat zich zo laag aan

de kant van hun vijanden had geschaard en de indringers zelfs had aangespoord tot nog meer wreedheid dan gewoonlijk.

"Die daar zeiden: Ontbloot ze, ontbloot ze, tot haar fondament toe!" Ze wilden Jeruzalem en de Joodse staat voorgoed zien verdwijnen. Er mocht geen steen op de andere blijven staan. Tempel, paleis, muur en huis: alles moest worden schoongeveegd. Het is afschuwelijk als buren elkaars vijand zijn. Het is nog erger als ze hun vijandschap laten zien in een tijd van groot lijden. Het allerergste is dat buren anderen aanzetten tot kwaadaardige daden. Wie anderen als werktuig gebruikt voor zijn eigen vijandschap, is verantwoordelijk voor hun zonden. Het is een schande om slechte mensen op te stoken tot daden die je zelf niet kunt uitvoeren.

De Chaldeeën waren al wreed genoeg en hadden geen aanmoediging nodig om nog woester te worden. Maar de haat van Edom was niet te verzadigen. Wie in kwade tijden geen genade gedenkt, verdient het dat de wraak aan hem wordt gedacht. Dat geldt des te meer voor wie een ramp aangrijpt om wraak te nemen op mensen die al lijden. Als Jeruzalem op zijn dag van herstel komt, wordt aan Edom gedacht en wordt het van de aardbodem weggevaagd.

Vers 8

"O dochter van Babel!" Dit kan ook worden gelezen als "Gij, verwoestster" of als "die verwoest zult worden". Laten we het op de ene of de andere manier opvatten, of zelfs op allebei. De verwoestster zou zelf verwoest worden, en de psalmist zag haar in een visioen al in puin liggen. Een stad wordt vaak een dochter genoemd, een maagd. Babylon stond in zijn kracht en schoonheid, maar om zijn misdaden was het al ten dode gedoemd. "Welgelukzalig zal hij zijn, die u uw misdaad vergelden zal, die gij aan ons misdaan hebt." De wreker zou een eervolle roeping vervullen als hij een zo wrede en onmenselijke macht ten val bracht.

De Assyrische en Chaldeeuwse legers hadden bij hun veroveringen hoogmoedig en wreed huisgehouden. Het was billijk dat alles wat ze hadden aangericht, in hun eigen schoot werd teruggegooid. Geen straf is overtuigender rechtvaardig dan de straf die zich op de letter houdt aan de regel "oog om oog" (in het Latijn: lex talionis). Babylon moest vallen zoals het Jeruzalem had laten vallen. De plundering en slachting van Babylon moesten gelijk zijn aan wat het voor andere steden had bedacht. De dichter was een vaderlandsvriend. Hij zat verdrietig in zijn ballingschap en vond troost in het vooruitzicht dat de keizerin onder de steden, die hem gevangen hield, zou vallen.

Hij vond Cyrus echt gelukkig, omdat die voor zo'n rechtvaardig werk was aangewezen. De hele aarde zou de veroveraar zegenen omdat hij de volken van een tiran verloste. Toekomstige generaties zouden hem gezegend noemen, omdat hij mensen weer liet ademen en de vrijheid op aarde weer mogelijk maakte. We kunnen er zeker van zijn dat elke onrechtvaardige macht ten onder zal gaan. Vanaf Gods troon wordt recht gedaan aan iedereen wiens wet geweld is, wiens regel eigenbelang is en wiens beleid onderdrukking is. Gelukkig is de man die zal meehelpen aan de val van het geestelijke Babel.

Dat is, ondanks zijn rijkdom en macht, "verwoest" en gedoemd te vallen. Nog gelukkiger is hij die het zal zien zinken als een molensteen in de zee, om nooit meer boven te komen. Niemand hoeft te vragen wat dat geestelijke Babel is. Er is maar één stad op aarde die die naam draagt.

Vers 9

"Welgelukzalig zal hij zijn, die uw kinderkens grijpen, en aan de steenrots verpletteren zal." Fel was het hart van de Jood die zijn geliefde stad had zien veranderen in het toneel van zo'n verschrikkelijke slachting. Zijn hart sprak over Babylon hetzelfde oordeel uit. Het zou worden geslagen met zijn eigen zweep van ijzerdraad. Het verlangen naar rechtvaardige vergelding past meer bij de geest van de wet dan

bij die van het evangelie. Toch laait in momenten van rechtvaardige woede het oude vuur weer op. Zolang het gevoel voor rechtvaardigheid leeft in de menselijke borst, zal er geen gebrek zijn aan brandstof bij de tirannieën die er nog zijn.

Het is verstandig deze passage te lezen als een profetie. Volgens de geschiedenis is ze letterlijk vervuld. De Babylonische bevolking besloot in haar angst haar eigen kinderen te doden. Mensen vonden zichzelf gelukkig als ze hun vrouwen en kinderen met het zwaard hadden omgebracht. Hoe gruwelijk dit alles ook was, we mogen er blij om zijn als we naar het welzijn van de hele wereld kijken. Want Babylon, die gigantische rover, had jarenlang volken zonder genade afgeslacht. Zijn val was voor veel volken het begin van een vrijer en veiliger bestaan. Dat onschuldige kinderen worden vermoord, kunnen we nooit genoeg betreuren.

Maar het hoorde bij de oorlogvoering van de oudheid, en de Babyloniërs hadden het niet nagelaten bij hun eigen bloedbaden. Daarom werden zij er zelf ook niet voor gespaard. De wraak van de voorzienigheid komt misschien langzaam, maar ze komt zeker. Wie Gods rechtvaardige hand erin ziet, kan haar niet met spijt tegemoet zien. Het is ellendig dat een volk een beul nodig heeft. Maar als mensen moorden plegen, passen tranen beter bij hun slachtoffers dan bij de moordenaars zelf. Liefde voor iedereen is bewonderenswaardig, maar ze mag nooit los komen van een scherp gevoel voor recht.

De gevangenen in Babylon maakten geen muziek, maar spraken hun rechtvaardige vloeken uit. Die pasten veel beter bij hun omgeving dan zang en gelach ooit hadden gedaan. Wie spot met het volk van de Heere, krijgt meer dan hij wil, tot zijn eigen schaamte. Hij houdt weinig over om vrolijk van te worden en ruim genoeg om diep ongelukkig van te worden. De vervloekingen van goede mensen zijn verschrikkelijk. Ze worden niet lichtvaardig uitgesproken en ze worden in de hemel gehoord. “Alzo zal een vloek, die zonder oorzaak is, niet komen.” Maar is er dan geen oorzaak? Zullen tirannen de deugd

onder hun ijzeren hiel kunnen vertrappen en nooit gestraft worden? De tijd zal het leren.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Let erop dat precies deze psalm, waarin de vraag wordt gesteld: "Hoe zouden wij ... zingen?", zelf nog steeds een lied is. Het is een lied van de HEERE. Droeviger en hopelozer kan het niet. De psalm spreekt over wenen bij de gedachte aan Sion. Hij spreekt over harpen aan de wilgen, in handen van ballingen die geen zin hebben ze te bespelen. En toch is het vertellen van al dat verdriet en van die onmacht om te zingen zelf nog altijd een lied. We zingen het ook nu in onze gemeenten, honderden en duizenden jaren nadat het ontstond.

Het hoort bij de melodieën van de kerk en bij de liederen van de HEERE. Het toont ons mooi hoe afwisselend en veelzijdig de aanbidding kan zijn, zelfs op een terrein dat louter vreugde en lof lijkt. Ook het weigeren te zingen kan op zichzelf een lied zijn. Elke echte uiting van goede gedachten kan een ware lofzang zijn, of die gedachten nu blij zijn of verdrietig. Het kan een echte melodie zijn voor de gemeente, ook al spreekt ze niet op elk moment uit wat alle aanbidders voelen. "Hoe zouden wij ... zingen?" is zelf een blijvende lofzang, een lied dat God heeft ingegeven, voor alle kerken. — C. J. Vaughan.

Gehele psalm

Deze psalm heeft twee delen. Het eerste is een droevige klacht van de kerk, tot Ps. 137:7. Het tweede is een zware verwensing en een profetische aankondiging van het oordeel over de vijanden van de kerk, tot het einde van de psalm. — Robert Rollock.

Gehele psalm

Wat een wonderlijke mengeling van zachte weemoed en vurige vaderlandsliefde is deze psalm! De hand die hem schreef, moet zowel het zwaard scherp hebben kunnen hanteren als de harp kunnen stemmen. Het zijn gloeiende woorden van een hart dat een onsterfelijke liefde voor zijn land ademt en een onsterfelijke haat tegen zijn vijand. De dichter is inderdaad "gezegend met de haat van haat, de minachting van minachting, de liefde van liefde". — J. J. Stewart Perowne.

Gehele psalm

Verschillende psalmen wijzen duidelijk naar de tijd van de Babylonische ballingschap... De treurige gevoelens van weemoedige zwaarmoedigheid en vermoeide verlangens tijdens die lange, vermoeiende tijd vormen de hoofdgedachte van de honderdzevenendertigste psalm. Waarschijnlijk is ze toen geschreven door een begaafde Levitische gevangene. Sommigen denken dat Jeremia haar heeft gemaakt, de profeet van de tranen, en dat hij haar stuurde aan zijn landgenoten in het land van hun ballingschap. Dan zou ze de herinnering aan het verleden hebben moeten wakkerroepen en een levendige hoop voor de toekomst hebben moeten voeden. Zijn pen is dit lied zeker waardig, want het is een van de zoetste, meest klagende en prachtigste treurzangen in welke taal ook.

Het zit vol pathos waar je hart van smelt en tranen van komen. In elke regel hoor je het kreunen van de gevangene, het jammeren van de balling en het zuchten van de heiligen. — W. Ormiston, in "The Study," 1874.

Gehele psalm

Hier zien we:

1. De treurende gevangenen kunnen zichzelf niet vermaken, Ps. 137:1-2.

2. Ze kunnen hun hoogmoedige onderdrukkers niet naar de mond praten, Ps. 137:3-4.
3. Ze kunnen Jeruzalem niet vergeten, Ps. 137:5-6.
4. Ze kunnen Edom en Babylon niet vergeten, Ps. 137:7-9. — Matthew Henry.

Vers 1

"Aan de rivieren van Babel." Dit zijn waarschijnlijk de kanalen van Babylon zelf (vergelijk Ps. 137:2). — William Kay.

Vers 1

"Aan de rivieren." Daarmee worden de Eufraat, de Tigris, de Chabor en zo meer bedoeld, plus de kanalen die het land doorsneden. De ballingen zochten vanzelf de oevers van de stromen op, als schaduwrijke, koele en rustige plekken waar ze hun treurige herinneringen de vrije loop konden laten. De profeten uit de tijd van de ballingschap zagen hun visioenen bij de rivier. Ezech. 1:1; Dan. 8:2; 10:4. — "Bibliotheca Sacra and Theological Review," 1848.

Vers 1

"Aan de rivieren." De oever van een rivier is net als het strand een geliefde plek voor mensen die door diep verdriet uit de drukte van de mensen naar de eenzaamheid worden gedreven. De rivier trekt als een grenslijn een veilige rugdekking om de eenzaamheid heen. Het eentonige klotsen van de golven houdt de doffe, weemoedige wisseling van gedachten en gevoelens gaande. Tegelijk heeft het koele, frisse water een rustgevende invloed op de verterende koorts in het hart. — Franz Delitzsch.

Vers 1

"Aan de rivieren." Waarom worden de kinderen van Israël afgebeeld terwijl ze bij de stromen zitten? De bijzondere reden is het wenen. Het zitten komt dus voort uit een innerlijk verband tussen hun tra-

nen en de stromen. Dat verband is niet moeilijk te vinden. In alle talen kent men beken van tranen of stromen van tranen. Vergelijk in de Schrift Klaagl. 2:18: "Laat dag en nacht tranen afvlieten als een beek." Zie ook Klaagl. 3:48 en Job 28:11, waar het omgekeerde gebeurt: daar heet het opwellen van het water wenen (zie de kanttekening). De kinderen van Israël gingen naast de stromen van Babel zitten omdat ze daarin een beeld en teken van hun eigen tranenvloed zagen. — E. W. Hengstenberg.

Vers 1

"Daar zaten wij." Bij de dichters is op de grond zitten een teken van ellende of gevangenschap.

Multos ilia dies incomtis moesta capillis Sederat. — Propertius.

Met ongekamde lokken zat zij daar vele dagen lang, bedroefd.

O utinam ante tuos sedeam captiva penates. — Propertius.

Och, mocht ik als gevangene voor uw poort mogen zitten!

Dezelfde houding zie je op een oude munt die een overwinning van Lucius Verus op de Parthen viert.

Op verscheidene munten van Vespasianus en Titus zien we het land Judea afgebeeld in de houding die rouw en gevangenschap uitdrukt. — Uit Joseph Addisons "Dialogues on Medals."

Vers 1

Het woord "zaten" laat zien dat de uitbarsting van verdriet lang duurde. Het toont ook dat de gevangenen haar zagen als een soort ontspanning en rust. — Chrysostomus.

Vers 1

"Daar zaten wij, ook weenden wij, als wij gedachten aan Sion." Wie God vreest, draagt het leed van de kerk mee in zijn hart. Er zijn bomen, las ik ergens, waarvan alle bladeren zich samentrekken en een poosje slap omlaag blijven hangen zodra je aan één blad komt of het afknipt. Zo voelen christenen onderling met elkaar mee. Lijdt een an-

der deel van Gods kerk, dan is het alsof zij zelf worden aangeraakt. Ambrosius vertelt dat keizer Theodosius, toen hij op sterven lag, zich meer bekommerde om de kerk van God dan om zijn eigen ziekbed.

Aeneas wilde Anchises redden, maar die antwoordde: "Het zij verre van mij dat ik zou willen leven nu Troje onder zijn puin begraven ligt." Neem twee snaren die op dezelfde toon zijn gestemd. Tokkel je de ene, dan trilt de andere vanzelf mee. Zo komt ook een godvrezend hart diep in beroering als de Heere anderen treft. Zie Jes. 16:11: "Daarom rommelt mijn ingewand ... als een harp." Een kind van God kan het zelf prima hebben en in een huis van cederhout wonen. Toch snijdt het hem door de ziel als het met de gemeenschap slecht gaat.

Koningin Esther had de gunst van de koning en leefde in alle luxe van het hof. Maar zodra het bloedige bevel was ondertekend om de Joden te doden, rouwde en vastte zij en zette zij haar eigen leven op het spel om dat van haar volk te redden. — Thomas Watson.

Vers 1

Ze weenden alleen om Sion. Dat is heel anders dan bij de velen die meewenen met het wenen van Babylon en meejuichen met zijn vreugde, omdat heel hun belangstelling en liefde hangt aan de dingen van deze wereld. — Augustinus.

Vers 1

Laten we wenen. In dit leven moeten we immers aan de wateren van Babel blijven zitten. We zijn hier nog gasten, bijna ballingen, en ver weg van het genot van die rivier die de stad van God verblijdt. Och, als we toch maar bedachten dat de hemel ons vaderland is en dat deze aarde ons gevangenis- of ballingsoord is! Dan zou het minste gemis van ons vaderland ons de tranen in de ogen brengen en de zuchten in het hart, net als David (Ps. 120:5): "O, wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars wone." Denk eens terug aan het gedrag van de Joden in de jaren van hun ballingschap, aan de rivieren en wateren van Babel.

Ze weenden en weigerden zich te laten troosten. Hun harpen en instrumenten hingen ze op. Wat zijn de wateren van Babel? Het zijn de genoegens en pleziertjes van de wereld, wateren van verwarring, want dat betekent het woord. Neem nu dat Gods volk daar gaat zitten, dat betekent: niet onnadenkend, maar rustig overleggend. Ze zien die genoegens voorbijglijden en verdwijnen. Ze leggen die naast Sion, naast de ondenkbare stromen van genot die in het hemelse Jeruzalem blijven stromen. Hoe kunnen zij dan anders dan wenen? Ze zien zichzelf zitten aan de ene oever en ver van de andere wonen!

Het is bovendien de moeite waard op te merken dat de Joden vele redenen tot tranen hadden. De Chaldeeën hadden hun bezittingen, eer, land, vrijheid, ouders, kinderen en vrienden afgenomen. Toch bleek het gemis van Sion het zwaarst: "Ook weenden wij, als wij gedachten aan Sion." Het ging dus om het gemis van Jeruzalem. Wat moeten wij dan doen om het gemis van een heel ander Jeruzalem? Dat van hen was aards en oud, leeggeroofd, geplunderd, in brand gestoken en kapotgeslagen. Het onze is hemels en nieuw. Daar vliegt geen pijl, daar klinkt geen trommel, geen trompet en geen strijdkreet.

Wie zou dan niet wenen als hij daar niet is! — Walter Balcanqual, in "A Sermon Preached at St. Maries Spittle," 1623.

Vers 1

"Wij gedachten aan Sion." Dat betekent noodzakelijk dat ze het vergeten waren. Hoe konden ze er nu anders weer aan denken? In hun tijd van vrede en overvloed hadden ze weinig oog voor Sion. — John Whincop, in een preek met de titel "Israel's Tears for Distressed Zion," 1645.

Vers 1

Hun nieuwe omgeving vormde de scherpste tegenstelling met hun vaderland. Daar lag hun stad op de bergen, grillig en schilderachtig. Ze kroonde ongelijke hoogten en keek uit over diepe, steile ravijnen, waarvan er één een schrale beek doorsneed. Maar nu kwamen de He-

breeën terecht in het uitgestrekte, vierkante, vlakke Babylon, dat aan beide kanten van de brede Eufraat lag. Eindeloze vlakten lagen er omheen, doorsneden met lange rechte kanalen waarlangs wilgen stonden. Hun eigen tempel was klein, maar prachtig afgewerkt en rijk versierd, en stond met zijn voorhoven op de rand van een hoge rotswand.

De tempel van de Chaldeeuwse Bel was een kolos. Hij rees op uit de vlakte, acht reusachtige verdiepingen of torens op elkaar, loodrecht omhoog tot de hoogte van een stadie. Het paleis van de Babylonische koningen was meer dan twee keer zo groot als hun hele stad. Het besloeg acht mijl, met hangende tuinen op gewelfde terrassen, de een boven de ander, rijk aan de weelderigheid van kunstmatig onderhouden groen. Wat een verschil met de zonovergoten kliffen van hun eigen land, waar olijfboom en wijnstok vanzelf opgroeiden, en met de koele, beschutte, afgelegen dalen waar je altijd schaduw vond als de middagzon brandde!

Geen wonder dat hun eigen lied zo aangrijpend zegt: “Aan de rivieren van Babel, daar zaten wij, ook weenden wij, als wij gedachten aan Sion.” Hoe ze als gevangenen in het algemeen werden behandeld, weten we nauwelijks. Uit de psalm die hier is aangehaald, lijkt te blijken dat de Babyloniërs genoeg smaak hadden om het dichterlijke en muzikale talent van de ballingen te waarderen. Af en toe moesten die komen om de feestmaaltijden van hun meesters op te vrolijken, hoewel ze de liederen van Sion in een vreemd land zeer tegen hun zin zongen.

Over het geheel mochten de Joodse ballingen in flinke gemeenschappen bij elkaar blijven wonen. Ze werden niet als huisslaven, lijfeigenen of landarbeiders verkocht, in elk geval niet degenen van betere afkomst, waaruit de ballingschap vooral bestond. Het waren meer kolonisten dan gevangenen. Gaandeweg kregen ze aanzienlijke bezittingen. Ze hadden het advies van de profeet Jeremia gevolgd, die hun geen vooruitzicht op snelle thuiskomst had gegeven. Ze hadden

huizen gebouwd en tuinen aangelegd, trouwden en voedden kinderen op, en gedroegen zich als rustige onderdanen van het plaatselijke gezag. Dat laat een zekere mate van vrijheid zien, en ook van welvaart en comfort.

Hun godsdienst mochten ze vrij uitoefenen, tenminste voor wie trouw vasthielden aan hun geloof in Jehova. Van een aparte of algemene godsdienstvervolging horen we niets. — Henry Hart Milman (1791-1868), in "The History of the Jews."

Vers 1

Ze zaten daar zwijgend. Ze dachten zwijgend terug. Ze weenden zwijgend, zonder ook maar één woord. — J. W. Burgon.

Verzen 1-6

Israël was een volk dat als afbeelding van iets groters diende. 1. Het was een afbeelding van Gods kerk in alle eeuwen van de wereld. En 2. Het was een afbeelding van de ziel van elke afzonderlijke gelovige. Deze psalm is gemaakt voor Israël in zijn ballingschap. Laten we hem doorlopen en letten op wat hij zinnebeeldig betekent.

1. Een gelovige in gevangenschap denkt met pijn terug aan Sion. Zo was het bij Gods oude volk: "Aan de rivieren van Babel, daar zaten wij, ook weenden wij, als wij gedachten aan Sion" (Ps. 137:1). Het slot van 2 Kron. 36:14-20 vertelt het trieste verhaal van Juda's gevangenschap. Veel van hun vrienden waren door het zwaard omgekomen. Het huis van God stond in vlammen en de muren van Jeruzalem lagen plat. Zijzelf zaten als gevangenen in een vreemd land. Het is dan ook niet gek dat ze neerzaten en weenden, vol verdriet, bij de gedachte aan Sion.

Zo gaat het vaak ook met de gelovige als de zonde hem gevangen wegvoert, ver van huis. Hij gaat zitten en weent als hij aan Sion denkt. Sion is de plek waar God Zich laat kennen. Een arme zondaar die is wakker geschud, leert de Zaligmaker kennen en mag door het ge-

scheurde voorhangsel naar binnen, het Allerheiligste in. Zo wordt hij burger van Sion: "Want een dag in Uw voorhoven is beter dan duizend." Hij woont in Sion, en de mensen die daar wonen, hebben vergeving van hun ongerechtigheid. Maar valt een gelovige in zonde, dan valt hij in het donker.

Hij wordt als gevangene weggevoerd uit Sion. Hij komt niet meer binnen achter het voorhangsel. Hij wordt niet meer blij als ze tegen hem zeggen: "Wij zullen in het huis des HEEREN gaan." Hij gaat zitten en weent, terwijl hij aan Sion denkt.

1. De wereld lacht de gelovige uit als hij gevangen zit. Dat was ook het geval bij het oude Israël. Wrede overwinnaars waren de Chaldeeën. God zegt door Zijn profeet: "Want Ik was een weinig toornig, maar zij hebben ten kwade geholpen." Ze sleepten hen niet alleen weg van hun tempel, hun land en hun huizen. Ze hoonden ook hun verdriet. Zagen ze hen bij de rivieren van Babel zitten en bittere tranen vergieten? Dan eisten ze juist vrolijkheid en een lied: "Zingt ons een van de liederen Sions." Zo behandelt de wereld ook de christen die gevangen zit.

Er zijn tijden dat de wereld de christen met rust laat. Vaak is hij zo vreemd blij dat de wereld zwijgend staat te kijken. Vaak straalt hij een zachte en rustige geest uit die elk verzet de wind uit de zeilen neemt. Een zacht antwoord haalt de angel uit de woede, en zelfs zijn vijanden moeten vrede met hem sluiten. Maar kijk wat er gebeurt als de donkere dag voor de christen aanbreekt. Als zonde en ongeloof hem in gevangenschap hebben gebracht, als hij buiten Sion staat, ver weg is gevoerd en zit te huilen, dan maakt de wrede wereld zijn leed erger.

Dan vragen ze om vrolijkheid en gezang. En zien ze de bittere traan over zijn wang rollen, dan roepen ze met wrede spot: "Waar is

nu je psalmzingen?" "Zingt ons een van de liederen Sions." Zelfs Christus voelde die bitterheid, toen Hij aan het kruis hing.

1. In gevangenschap kan een christen niet zingen. Het oude Israël had dat ook. De liederen van Sion waren het volk bijzonder lief. Ze riepen de dagen van David en Salomo op, toen de tempel werd opgebouwd en Israël in volle glorie stond. Vooral herinnerden ze aan hun God, aan hun tempel en aan de erediensten in het heiligdom. Elk jaar trokken de mensen driemaal in groepen uit het land naar Jeruzalem. Dan zongen ze die lieflijke Sionsliederen en keken ze omhoog naar de bergen, vanwaar hun hulp kwam. Maar nu ze gevangen zaten, hingen ze hun harpen in de wilgen.

Eisten hun wrede plunderaars vrolijkheid en een lied? Dan antwoordden ze: "Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?" Zo gaat het ook met de gelovige die in de duisternis zit, ver van het licht. Zijn harp hangt aan de wilgen, en het lied van de Heere kan hij niet zingen. Iedere gelovige heeft een harp. Elk vernieuwd hart verandert in een harp van lofprijs. De mond loopt over van lachen en de tong van de allermooiste muziek. Een echte christen houdt van loven, en hoe heiliger hij is, hoe liever hij het doet.

Maar als de gelovige in zonde en duisternis valt, hangt zijn harp in de wilgen. Het lied van de Heere komt dan niet over zijn lippen, want hij is in een vreemd land. (a) Hij verliest elk gevoel van vergeving. Juist dat gevoel geeft het lied van de christen zijn zoetste klank. Zit een gelovige in gevangenschap, dan is die zoete zekerheid van vergeving weg. En daarom zingt hij niet.

(b) Hij verliest elk gevoel van Gods aanwezigheid. Wat een gelovige laat zingen, is het zoete bewustzijn dat God bij de ziel is. Als dat bewustzijn ontbreekt, is het huis van de HEERE slechts een kale vlakte waar de wind over huilt, en dan zeg je: "Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?" (c) Hij verliest het hemelse Kanaän uit het oog. Staan de eeuwige bergen in zijn blikveld, dan lokken ze hemelse melodieën uit de gelovige ziel. Maar zondigt een gelovige

en wordt hij gevangen weggevoerd? Dan is zijn hoop op heerlijkheid verdwenen. Hij zit er maar te wenen, zonder uitzicht. Zijn harp hangt aan de wilgen en het lied van de Heere zingt hij niet in een vreemd land.

(d) De gelovige in het donker blijft aan Sion denken en stelt het hoger dan zijn grootste vreugde. Vaak ontdekt hij, nadat hij in zonde en gevangenschap is gevallen, dat hij tussen wereldse plezieren en wereldse vrienden is beland. Duizend vermaken proberen hem te verleiden om hier te gaan wonen. Maar een echt kind van Sion zal zich nooit in een vreemd land vestigen. Hij kijkt langs alles wat de wereld en de zonde te bieden hebben en zegt: "Want een dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders"; "Indien ik u vergeet, o Jeruzalem! zo vergete mijn rechterhand zichzelve!" — Samengevat uit Robert Murray M'Cheyne, 1813-1843.

Verzen 1-2

Iedereen bewondert deze psalm, en terecht, want mooier kan bijna niet. De toon is zo gevoelig dat hij elke ziel moet raken die kan voelen. Het is opmerkelijk dat dr. Watts hem in zijn voortreffelijke berijming niet heeft opgenomen. In zijn "Lyrics" staan wel enkele verzen erover, en velen anderen hebben dit lied bewerkt. Ik ken meer dan tien van zulke bewerkingen. De laatste, en misschien de beste, is van Lord Byron. Maar wie is tevreden met één van die pogingen, hoe goed ook bedoeld? Zo begint de psalm: "Aan de rivieren van Babel, daar zaten wij, ook weenden wij, als wij gedachten aan Sion." Die rivieren waren waarschijnlijk takken van de Eufraat en de Tigris.

Gewoonlijk denkt men dat de Joodse gevangenen daar door hun opzichters waren gezet om de waterwerken in stand te houden of te repareren. Maar is het gek om te denken dat de psalmist niet spreekt over een voortdurend verblijf daar, maar over een af en toe, niet uit dwang maar uit eigen wil? Ik zie ze voor me, hoe ze zich daarheen terugtrokken om hun bedrukte geest in de eenzaamheid wat lucht te

geven. “Kom,” zegt een van die vrome Joden tegen een ander, “kom, laten we even weggaan van al die ijdelheid en smerigheid. Laten we met elkaar in de koele schaduw van de wilgen langs het water gaan zitten. En laten we onze harpen meenemen en ons troosten met enkele liederen van Sion.” Maar zodra ze er zijn en de snaren aanraken, roepen de klanken, zo sterk werkt de herinnering, hun vroegere voorrechten en vreugde terug.

Het verdriet overweldigt hen volkomen. Ze zakken neer in het gras en wenen als ze aan Sion denken. Met neergeslagen ogen, van elkaar afgewend, lijken ze te zeggen: “Indien ik u vergeet, o Jeruzalem! zo vergete mijn rechterhand zichzelve! Mijn tong kleve aan mijn gehemelte, zo ik aan u niet gedenke, zo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap!” Maar wat moeten ze met hun harpen? Geen stem van vrolijkheid meer, en alle dochters van de muziek liggen neergeslagen. Een melodie is niet op haar plaats bij een gekwelde geest. “Is iemand onder u in lijden? Dat hij bidde. Is iemand goedsmoeds? Dat hij psalmzinge.” “Die liederen zingt bij een treurig hart, is gelijk hij, die een kleed aflegt ten dage der koude, en edik op salpeter.” Toch sloegen ze hun harpen niet kapot en gooiden ze die niet in de rivier.

Ze hingen ze slechts op. Wat ze nu niet konden gebruiken, hoopten ze op een gelukkiger tijdstip weer te kunnen oppakken. Wie terneergeslagen is, is nog niet vernietigd. Wie in nood zit, wanhoopt nog niet.

> *“Hoed je voor stappen die wanhoop je ingeeft;*
> *de donkerste dag is voorbij als je morgen nog leeft.”*

“Wij hebben onze harpen gehangen aan de wilgen, die daarin zijn.” Laten we nu van de Jood naar de christen gaan, en naar de geestelijke smart die hij kent. Luther zegt: wie goed wil prediken, moet goed onderscheiden. Dat is vooral nodig als we bij dit onderwerp aankomen. Want niet alle verdriet van de christen is gelijk of heeft dezelfde af-

komst. Laten we vier bronnen van zijn zedelijke zwaarmoedigheid bekijken.

1. De eerste is van lichamelijke aard.
2. De tweede is misdadig, een kwestie van schuld en kwaad.
3. De derde is verstandelijk.
4. De vierde is vroom. — William Jay in "The Christian Contemplated."

Vers 2

"Onze harpen." Onder de weggevoerde gevangenen waren vele zangers: Ezra 2:41. Vanzelfsprekend namen die hun instrumenten mee, en werden ze daarmee bespot, zoals we hier lezen. Hun liederen waren heilig. Het paste niet ze voor afgodendienaars te zingen. — Uit "Anonymous Notes" in James Merricks "Annotations," 1768.

Vers 2

"Wilgen." Babylon lag in een geheel vlak land. Door de vele rivieren en kanalen die erdoor stroomden, was dat op tal van plekken veranderd in moeras, vooral dicht bij die waterlopen. Daarom groeiden er in overvloed wilgen. De Schrift spreekt dan ook van de "vallei der wilgen". Zo hoort men de woorden in Jes. 15:7 te vertalen, die wij weergeven met "de beek der wilgen". — Humphrey Prideaux (1648-1724), in "The Old and New Testament Connected" enzovoort.

Vers 2

"Wilgen." De treurwilg van Babylon groeit uit tot een flinke boom. Hij heeft lange, slanke, afhangende takken en past daardoor goed langs rivieroevers en vijvers en boven bronnen. Ook zijn bladeren zijn lang en smal. Als er mist of dauw valt, blijft aan de punt van elk blad een druppel water hangen. Samen met de afhangende takken maakt dat een uitermate droevige indruk. Van een soort van deze wilg zouden geliefden hun bloemenkransen hebben gevlochten, omdat de takken

zo fijn en buigzaam zijn. Voor sierbeplanting is de boom altijd gewild geweest, in alle soorten tuinen en parken.

Je kunt hem tussen soortgelijke bomen zetten in de grootste parken, of afzonderlijk planten boven een bron of op een groot, open veld, om de bijzondere afwisseling die hij door zijn treurige uiterlijk brengt. — John Evelyn (1620-1706) in "Silva; or, A Discourse of Trees."

Vers 2

"Wilgen." Merkwaardig is het volgende. Tijdens het Gemenebest van Engeland stond Cromwell, als een verstandig politicus, de Joden toe zich in Londen te vestigen en synagogen te hebben. Ze kwamen toen in zulke aantallen naar Londen dat ze het Loofhuttenfeest in hutten konden vieren, tussen de wilgen langs de oevers van de Theems. Ontelbare toeschouwers, vooral Londense leerjongens, verstoorden hun rust zo erg dat de plaatselijke bestuurders hun enige bescherming moesten geven, zodat ze hun feest in vrede konden vieren. Niemand werd persoonlijk beledigd, maar de natuurlijke nieuwsgierigheid naar zo'n nieuw en buitengewoon schouwspel dreef velen ertoe te dicht om hun kamp heen te komen staan en misschien hun privacy te schenden. — Maria Callcott (1788-1842), in "A Scripture Herbal," 1842.

Vers 2

"Wilgen." Over de komst van de treurwilg in Engeland wordt een mooi verhaaltje verteld.* Jaren geleden kreeg de beroemde dichter Alexander Pope, die in Twickenham woonde, een mand vijgen uit Turkije als geschenk. Die mand was gevlochten van de buigzame takjes van de treurwilg. Het was precies dezelfde soort als die waaronder de gevangen Joden zaten en weenden bij de wateren van Babel. "Wij hebben onze harpen gehangen aan de wilgen." De dichter vond die fijne twijgjes erg waardevol, omdat er zoveel belangwekkends aan verbonden was. Hij maakte de mand los en zette een van de takken in de grond.

Er zaten al fraaie knopjes aan, en hij hoopte dat hij hem kon laten groeien, want in Engeland kende niemand deze wilgensoort. Gelukkig slaat de wilg erg snel wortel en groeit hij gauw. Het takje werd al snel een boom die sierlijk over de rivier neerboog, net zoals zijn soortgenoten dat deden boven de wateren van Babylon. Alle treurwilgen die in Engeland staan, stammen af van die ene tak. — Mary en Elizabeth Kirby, in "Chapters on Trees," 1873.

*Volgens de twee vorige uittreksels kan dit verhaal niet waar zijn. De wilg van Evelyn is immers duidelijk de treurwilg, en die moet allang bekend zijn geweest.

Vers 2

"Die daarin zijn." Het meest voor de hand ligt dat dit de stad Babylon zelf bedoelt. Die was bijna zo groot als Middlesex en had binnen haar muren parken en tuinen. — William Kay.

Vers 3

"Als zij, die ons aldaar gevangen hielden, de woorden eens lieds van ons begeerden." Strikt genomen eisen ze dus niet een lied, maar alleen "de woorden" ervan. Ze vinden het niet vreemd dat een godsdienst zich vrolijk met de wereld mengt. In hun onwetendheid vragen ze alleen om "de woorden eens lieds", want de hemelse melodie hebben ze nooit gehoord. "En zij, die ons overhoop geworpen hadden, vreugd." Houd goed voor ogen dat juist dit wereldse element verwoest en overhoop werpt, in ons eigen hart en in de kerk van God. Maar het kind van God antwoordt, trouw aan zijn geestelijke instinct: "Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?" Het is dan helemaal niet verslagen of overwonnen.

Integendeel: met een nieuwe uitbarsting van vastberadenheid, met nieuwe kracht en gloed, richt het zich op om de geloften van vers 5 en 6 uit te spreken. Want als we zo'n geestelijke strijd hebben doorstaan, komen we er niet uitgeput uit, maar verfrist, niet zwakker maar sterker. Het is een van de schijnbare tegenstrijdigheden van het

evangelie dat vermoeidheid wordt genezen en zware lasten worden verlicht doordat we het kruis op onze schouders nemen. Na de strijd van Israël, die een hele nacht duurde, ging bij Pniël de zon over hem op, ook al "was hij hinkende aan zijn heup". — Alfred Edersheim.

Vers 3

"Zingt ons een van de liederen Sions." Voor de genotzoekers over wie de profeet spreekt, deugt geen enkele muziek, behalve die van de tempel: Amos 6:5: "En bedenken zichzelven instrumenten der muziek, gelijk David." David was voortreffelijk in de dienst van de tempel. Zo uitgelezen wilden zij zelf zijn bij hun privéfeesten. De drank van Belsazar smaakt in andere bekers lang niet zo zoet als in de voorwerpen van de tempel: Dan. 5:2: "Zeide hij, dat men de gouden en zilveren vaten voorbrengen zou, die zijn vader Nebukadnezar uit den tempel, die te Jeruzalem geweest was, weggevoerd had." Zo vinden ook de Babylonische spotters niets zo heerlijk als een van de liederen van Sion.

Geen gewoon lied, nee: "Zingt ons een van de liederen Sions." Voor een goddeloze geest smaakt geen grap zo lekker als wanneer de Schrift wordt misbruikt en als lakei de dienst krijgt in zijn uitgelaten plezier. De ijdele mens vindt dat hij zijn genoegens nooit genoeg kan opsmukken en nooit genoeg minachting kan uitstorten over God en heilige dingen. — Thomas Manton.

Vers 3

"Zingt ons een van de liederen Sions." Hoe beledigend deze eis was, zien we pas goed als we bedenken waar die liederen gewoonlijk over gingen: over de almacht van Jehova en Zijn liefde voor het volk dat Hij had uitgekozen. — William Keatinge Clay, 1839.

Vers 3

De Babyloniërs vroegen Israël spottend om een van de liederen van Sion. Ze overlaadden de zuivere, eerbiedwaardige godsdienst van de

ballingen met hun hoon. Zo maakten ze het lijden van de uitgeputte, onderdrukte ballingen nog groter met hun gelach en hun schaamteloosheid. Helaas moeten we zeggen dat de gelijkenis nog steeds opgaat, tussen de Joden in gevangenschap en de christenen op hun pelgrimstocht. Ook wij moeten de spot dragen van de goddelozen en van de mensen die niet nadenken. Oprechte vroomheid wordt in deze wereld vaak bespot en geminacht. Mode, lichtzinnigheid en onechte wijsheid hebben een geduchte coalitie tegen ons gevormd.

Dezelfde waarheid, dezelfde eerlijkheid en dezelfde onbuigzame beginselen, die elders mannelijk en achtenswaardig zouden heten, worden veracht en uitgelachen als ze bij het evangelie en zijn verheven belangen horen. — Thomas Chalmers.

Verzen 3, 4

De heilige Johannes Chrysostomus laat zien wat zo'n verdrukking bij de Joden had gebracht. Vroeger spotten ze met profeten, en een aantal doodden ze zelfs. Maar nu ze gevangen zaten in een vreemd land, waagden ze het niet hun heilige gezangen bloot te stellen aan de spot van de heidenen. — Robert Bellarmine.

Vers 4

"Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?" Zijn wij niet, op vele manieren, net als de Joodse ballingen? Ook wij moeten het lied van de Heere zingen in een vreemd land. Als het land niet vreemd is voor ons, dan is het zeker vreemd voor dat lied. Het is als het ware buitenlands gebied, vijandig tegenover het lied van de Heere. Het leven dat we hier in het lichaam leven, bestaat uit zien en voelen. Van nature gaan we af op wat we zien. Maar het lied van de Heere zingen kan alleen door geloof.

Geloof is het zien van de ziel, het zien van de Onzienlijke. Dat groeit niet vanzelf in de natuur, en zonder dit kunnen we het lied van de Heere niet zingen, omdat we in een land zijn waar het vreemd is. Ook de gevoelens in dit leven zijn vaak tegen lofprijs gericht. De bal-

lingen in Babylon konden niet zingen, omdat hun hart zwaar was. Gods hand lag zwaar op hen. Hij had een geschil met hen om hun zonden. Zo staan ook de gevoelens van velen van ons haaks op het lied van de Heere.

Sommigen van ons zitten diep in het verdriet. Een vriend is gestorven. We zijn bang voor iemand die alles voor ons betekent. We weten niet hoe we morgen aan brood komen of vandaag aan troost. Hoe zouden we dan het lied van de Heere kunnen zingen? Er is nog een andere soort droefheid, die de levende aanbidding, als het kan, nog meer de das omdoet. Dat is het gewicht van onvergeven zonde, een last die op ons drukt. Uit de cel van de gevangenis in Filippi kunnen liederen opklinken. Ook vanaf het rustige sterfbed of bij het open graf.

Maar uit een ziel waarop de last van Gods ongenoegen rust, echt of ingebeeld, of die de genade en het leven voor zondaren in Christus Jezus nog niet kan vastgrijpen, komen geen liederen los. Dat was, vermoeden we, het probleem van de verbannen Israëliet. En dat is zeker ook nu bij velen de hindernis voor een uitbarsting van christelijke lofprijs. En dan is er nog een land dat voor het lied van de Heere nog vreemder en vijandiger is dan het land van onvergeven schuld. Dat is het land van de zonde die we niet hebben opgegeven en waar we nog in leven. — Samengevat uit C. J. Vaughan.

Vers 4

Het lied van de Heere in een vreemd land. Wat hen zo in verwarring bracht, was het contrast, de scheve verhouding. Stel je voor: gevangenen in Babylon, die enorme, onhandelbare stad. Daar steekt de tempel van de Chaldeeuwse Bel met acht torenhoge verdiepingen een stadie hoog de lucht in. En de Israëlitische ballingen worden uitgenodigd op een afgodenfeest, om het gezelschap te vermaken met een van hun wereldberoemde Hebreeuwse melodieën, uit nieuwsgierigheid en voor het plezier van het oor. Hoe zou dat ooit kunnen?

Wat zij het lied van de Heere noemden, was een van die door God ingegeven gedichten van Mozes of David.

In zo'n lied stortte de heilige ziel van een koning of een profeet zich uit in de nederigste en hoogste aanbidding van de ene goddelijke Schepper, Verlosser en Heiligmaker. Hoe kon zoiets klinken in zo'n tegenstrijdige omgeving, vragen ze zich af. De woorden zouden op hun tong verschrompelen. De tonen zouden niet willen klinken op de harp die zo lang ongebruikt had gehangen. Zo'n psalm moet in zijn eigen sfeer worden gezongen, al is het niet in de voorhoven van de tempel op Sion, dan toch in de zachte lucht van Palestina en de geloofsatmosfeer van Israël. — C. J. Vaughan, in "The Family Prayer and Sermon Book."

Vers 4

"Een lied des HEEREN." Deze oude liederen werden Gods liederen genoemd, liederen van de HEERE, om ze te onderscheiden van heidense liederen. Ze waren door Hem onderwezen, ze waren van Hem geleerd en Hij had geboden ze te zingen tot Zijn eer. — John Bunyan.

Vers 4

Bij de herinnering aan Sion kwamen veel droevige gedachten boven. Wat hadden ze daar niet genoten! De plechtige feesten, de gelukkige bijeenkomsten van hun stammen om voor het aangezicht van de HEERE te aanbidden, en de tempel, "het schone huis waar hun vaderen hadden aanbeden", nu in puin. Maar er was één gedachte die hen echt zwaar op het hart drukte. Die verbitterde alles, deed hun stemmen verstommen en liet hun harpen verslappen. Het was de oorzaak van deze ramp: hun zonde. Paulus en Silas konden in een kerker zingen, maar hun zonde had hen daar niet gebracht.

Zo konden ook heiligen die leden om de naam van Christus zeggen: "Ik ben zeer overvloedig van blijdschap in al onze verdrukking." Geen enkele omstandigheid waarin God ons brengt, of waar Hij ons leidt en met ons meegaat, is echt verdrietig. Maar waar zonde is, en

het lijden niet als vervolging wordt gevoeld maar als oordeel, is geen vreugde en kan er geen zijn. De ziel weigert zich te laten troosten. Israël kan niet zingen bij de wateren van Babel. — William De Burgh.

Vers 4

We verschillen van Gods oude volk. Toen was de aanbidding van God aan één plek gebonden. Nu heeft Hij Zijn tempel overal waar twee of drie samenkomen in de naam van Christus, mits ze zich losmaken van alle afgodische praktijken en de zuiverheid van de goddelijke dienst bewaren. — Johannes Calvijn.

Vers 4

Er is een ontroerend detail uit de Engelse gevangenschap van koning Johan II van Frankrijk. Hij zat eens als gast een groot toernooi bij dat ter ere van hem werd gehouden, en keek er bedroefd naar. Mensen om hem heen drongen erop aan dat hij vrolijk zou zijn en van het prachtige schouwspel zou genieten.

Hij antwoordde met een weemoedige glimlach: “Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?” — Polydore Virgil, 1555.

Vers 5

“Indien ik u vergeet, o Jeruzalem!” Golgotha, Olijfberg, Siloam: wat ruikt het hier naar de Naam die boven alle naam is! “Indien ik u vergeet, o Jeruzalem!” Kan ik vergeten waar Hij zo vaak wandelde, waar Hij zulke genadige woorden sprak, waar Hij stierf? Kan ik vergeten dat Zijn voeten zullen staan op de “Olijfberg, die voor Jeruzalem ligt, tegen het oosten”? Kan ik vergeten dat daar de opperzaal was en dat daar de regenbuien van Pinksteren neerkwamen? — Andrew A. Bonar.

Vers 5

“Zo vergete mijn rechterhand zichzelve” (Engels: haar kunst). Hier zit een treffend en heel passend punt waaraan tot nu toe iedereen voor-

bij is gegaan. In het Oosten is het gewoonte te zweren bij je beroep. Wie geen beroep heeft, arm is en zonder iets wat de wereld waardevol vindt, zweert daarom bij zijn rechterhand. Zij is zijn enige inzet in de samenleving, en met haar "kunst" verdient hij zijn brood. Vandaar het gebruikelijke Arabische spreekwoord (door Burckhardt doorgegeven), dat spot met de verandering in houding als omstandigheden verbeteren: "Vroeger zwoer hij 'bij het afhakken van zijn rechterhand!' Nu zweert hij 'bij het geven van geld aan de armen.'" De woorden "haar kunst" zijn door de vertalers toegevoegd.

Toen betekende "cunning" (van het Saksische "cannan", Nederlands "kunnen", "weten") "bekwaamheid", en een "cunning man" was wat wij nu een bekwaam man noemen. Hier is dat zonder twijfel de kunst van het harpspelen. In die bijzondere zin staat het woord nog zo laat als bij Prior:

> *"Zodra Pedro de luit gebiedt,*
> *is zij het die zijn kunstige hand geleidt."*

Moderne vertalers zetten er "bekwaamheid" voor in de plaats, maar misschien is een nog algemenere term beter, zoals: "Mijn rechterhand verliese haar kracht." — John Kitto, in "The Pictorial Bible."

Vers 5

"Zo vergete mijn rechterhand." Er moet iets uit het verband worden aangevuld... Het ging om het spelen op het snaarinstrument, Ps. 137:2, en om de vraag of de rechterhand daarvoor gebruikt mocht worden. De straf past ook volkomen bij de overtreding, zoals in Job 31:22. Als ik mijn rechterhand verkeerd gebruik door er vrolijke tonen mee te spelen op mijn instrument, en ik u daarmee vergeet, Jeruzalem, dan vergete mijn rechterhand als straf de edele kunst. Ook Ps. 137:6 sluit zo prachtig aan bij wat eraan voorafgaat. Moge mijn verkeerd gebruikte hand haar vermogen om te spelen verliezen en mijn tong, die ik verkeerd heb gebruikt om vrolijke liederen te zingen, haar vermogen om te zingen. — E. W. Hengstenberg.

Vers 6

"Mijn tong kleve aan mijn gehemelte, zo ik aan u niet gedenke." Óf onze bedden zijn te zacht, óf onze harten zijn te hard, als we kunnen rusten terwijl de kerk geen rust heeft. Dan voelen we door onze zachte bedden heen de harde touwen niet waaraan onze broeders vastgebonden liggen. — John Trapp.

Vers 6

"Zo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap!" Letterlijk: "indien ik Jeruzalem niet boven het hoofd van mijn blijdschap verhef." Dat wil zeggen: als ik Jeruzalem niet als een diadeem op het hoofd van mijn vreugde zet en al mijn geluk daarmee kroon. — Christopher Wordsworth.

Vers 7

"HEERE! gedenk aan de kinderen van Edom, aan den dag van Jeruzalem." Edom en Israël waren familie: Obadja 1:10; Amos 1:11. Ze waren ook buren, want de gebieden Idumea en Judea grensden aan elkaar: Mark. 3:8. Bovendien had Edom een verbond met de Joden (Jer. 27:3 vertelt dat er een gezant van Edom in Jeruzalem was). Die gezant stond daar samen met de gezanten van de andere koningen die in dat vers worden genoemd. Ze versterkten zich met Zedekia tegen Nebukadnezar; zie Obadja 1:7. Juist zij kozen ervoor om op de dag van Jeruzalems ramp oude rekeningen met de Joden te vereffenen. Daardoor werd hun zonde buitengewoon zondig. — William Greenhill, 1591-1677.

Vers 7

"HEERE! gedenk aan de kinderen van Edom, aan den dag van Jeruzalem." Kwaadspreken over onze broeder is in elke vorm barbaars en een schande voor een christen. Maar dit is het ergste: de zonde van Edom, die een vijand tegen zijn broeder opstookte op de dag van diens verdriet en benauwdheid. Hij sperde zijn mond wijd open tegen

hem en jubelde over zijn ongeluk. ... Let op wat het tijdstip aan Edoms wreedheid toevoegt. Jeruzalem maakte de verschrikkelijkste tijd uit zijn geschiedenis door, en daarom heet hij "den dag van Jeruzalem". Alles kwam samen om zijn verdriet compleet te maken.

Op dat moment, midden in de doodsstrijd van de stad, zette Edom zijn ogen, zijn tong, zijn hart en zijn hand in de wapenrusting. Alles voegde hij samen met de vijand, tegen zijn eigen broeder. Hieruit leren we dat God niet alleen let op wát we een ander aandoen, maar ook op wanneer. Hij legt al die dingen straks netjes voor ons neer. De God van barmhartigheid kan wreedheid immers niet uitstaan. — Edward Marbury, 1649.

Vers 7

"HEERE! gedenk aan de kinderen van Edom." Aan Edom wordt gedacht, wegens zijn verderfelijke raad. En de dochter van Babel verdwijnt voorgoed uit de herinnering, omdat ze Jeruzalem met de grond gelijk maakte. Laten alle verborgen en openlijke vijanden van Gods kerk er maar goed op letten hoe ze hun tong en handen gebruiken tegen de verborgenen van God. Wie zich aan één van beide waagt, ziet hier zijn rampzalige vonnis staan, geschreven in het stof van Edom en in de as van Babel. — Daniel Featley (1582-1645), in "Clavis Mystica."

Vers 7

In Herodes, de Idumeeër, kwam Edoms haat tot een geconcentreerde uiting. Hij probeerde Hem te vernietigen Die God in Sion had gelegd als "een kostelijken hoeksteen, die wel vast gegrondvest is". — William Kay.

Vers 7

Later speelden de Joden tegenover de christelijke kerk precies de rol die Edom tegenover hen had gespeeld. Ze spoorden de heidenen aan, en zetten ze op, om haar te vervolgen en van de aardbodem te vagen.

God “gedacht” hun ter wille van de christenen, zoals zij Hem hadden gebeden “Edom te gedenken” ter wille van henzelf. Hier leren we dus duidelijk wat een zware misdaad het is wanneer christenen de gemeenschappelijke vijand helpen, of hem erbij roepen om hen te helpen, en dat tegen hun eigen broeders, die ze zouden moeten liefhebben. — George Horne.

Vers 7

De verwensingen uit deze psalm mogen we alleen als profetie opvatten. Ze rusten op de vele profetieën die al klonken over de val van Babel, als we aannemen dat onze psalm na de verwoesting van Jeruzalem is geschreven. Maar nog niet alles uit die profetieën is vervuld. Dat moet nog gebeuren aan het mystieke Babylon. Dan is de macht van de Antichrist voor altijd opgeruimd en wordt de ware kerk binnengeleid in de heerlijke vrijheid van de kinderen van God. Dat is wanneer hun Heere en Zaligmaker Jezus Christus verschijnt in Zijn eigen koninkrijk. — William Wilson.

Vers 7

Edoms haat is de haat van het vleselijke denken. Dat denken is van nature een vijand van God, en het ziet altijd met afkeer naar alles wat Hij als voorwerp van Zijn gunst heeft uitgekozen. Jeruzalem was de stad van God. “Ontbloot ze, ontbloot ze, tot haar fondament toe!” is wat elke onwedergeboren geest wil zeggen over elk bouwwerk dat staat op de uitverkoren Steen, het goddelijke fundament. De mens vindt Gods verkiezing nooit mooi, totdat zijn eigen hart door genade de barmhartigheid met aanbidding ontvangt. In zijn natuurlijke staat kwam hij in woede tegen die barmhartigheid in verzet en wilde hij niet erkennen dat ze andere mensen veranderde. Van Kaïn tot de Antichrist blijft deze plechtige waarheid altijd gelden. — Arthur Pridham.

Verzen 7-9

Misschien herkennen anderen dit, maar ik heb vaak gewild dat de laatste verzen van deze psalm los hadden gestaan van het lieve, ontroerende begin. Het lijkt wel of een van de snaren van hun mooi gestemde harpen vals klinkt, een schrille misklank. Toch weet ik dat dit gevoel verkeerd is. Het is niets anders dan wat de Heere Zelf had voorzegd en uitgesproken over de eindelijke verwoesting van het hoogmoedige Babylon. Des te heviger verlang je naar de tijd waarin de volken van de aarde de oorlog niet meer leren. Dan zingen alle harpen en alle stemmen de liederen van de HEERE.

Ook de stemmen van de gemartelden onder Gods altaar, die luider en zoeter klinken dan alle andere. Het lied van Mozes en van het Lam zingen ze, in dat heerlijke land waar niemand meer zucht en niemand meer huilt. — Barton Bouchier.

Vers 8

"O dochter van Babel!" In het begin van het vijfde regeringsjaar van Darius kwamen de Babyloniërs in opstand. Hij moest ze met een langdurig beleg opnieuw onderwerpen. ... Met zijn hele leger sloot hij de stad in. ... De Babyloniërs zagen dat ze omsingeld waren door een leger waar ze in het open veld niet tegenop konden. Meteen concentreerden ze zich helemaal op het volhouden van het beleg. Ze namen daarvoor het meest wanhopige en wreedste besluit dat een volk ooit heeft genomen. Hun voedsel moest langer meegaan, en daarom besloten ze alle onnodige monden weg te nemen.

Ze haalden alle vrouwen en kinderen bijeen en wurgden hen: echtgenotes, zusters, dochters en jonge kinderen, die toch niets voor de oorlog konden doen. Alleen mocht elke man één van zijn vrouwen houden, de vrouw van wie hij het meest hield, en een dienstmeisje voor het werk in huis. — Humphrey Prideaux.

Vers 8

"O dochter van Babel!" Over het woord hasjedoeda zijn allerlei uitleggingen gegeven. De Septuaginta heeft: hē talaipōros (de ellendige). De Vulgaat: misera. Anderen kiezen voor verwoestster, machtige, gewelddadige of woeste. Het past waarschijnlijk het best in het verband als we aannemen dat het iets uitdrukt wat al is gebeurd. De psalmist is er zo van overtuigd dat de ondergang komt, dat hij de voltooide tijd gebruikt, alsof het werk al af is: "O dochter van Babel, de verwoeste!" — "Bibliotheca Sacra and Theological Review."

Vers 8

Wie het kwaad zaait, maait kwaad. Wie het kwaad van de zonde zaait, maait het kwaad van de straf. Zo zei Elifaz tegen Job dat hij het had gezien (Job 4:8): "die ondeugd ploegen, en moeite zaaien, maaien dezelve." Dat kan zijn naar soort of naar aard, naar verhouding of naar hoeveelheid. Naar soort betekent dat hem precies hetzelfde overkomt als wat hij anderen deed. Naar verhouding betekent dat hij een gelijke maat terugkrijgt. Hij maait dus wat hij zaaide, in kwaliteit of in kwantiteit, óf even groot óf in dezelfde verhouding.

De profeet vervloekt Edom en Babel en zegt: "O dochter van Babel! ... welgelukzalig zal hij zijn, die u uw misdaad vergelden zal, die gij aan ons misdaan hebt." In de grondtekst staat: "die u uw daad vergeldt die gij ons gedaan hebt." ... Zo wordt het kwaad terugbetaald suo genere, in zijn eigen soort. Zo keert de zondaar zich vaak tegen de zondaar, besteelt de dief de dief, proditoros proditor. In Rome grepen veel ongedoopte keizers en veel gedoopte pausen de macht door bloed en verraad, en door bloed en verraad raakten ze die weer kwijt. Slechte mensen drinken wat ze zelf hebben gebrouwen.

Ze worden gestraft met hun eigen roede en verdrinken in de kuil die ze voor anderen groeven. Haman hing aan zijn eigen galg, en Perillus werd gemarteld in zijn eigen toestel! — Thomas Adams.

Verzen 8-9

Deze twee verzen hebben hetzelfde onderwerp als veel hoofdstukken bij Jesaja en Jeremia: Gods vergelding op Babel, uitgevoerd door Cyrus. Hij was verwekt als koning van de Meden en Perzen, die zich voor dat doel onder hem hadden verenigd. De woorden "Welgelukzalig zal hij zijn" betekenen dat hij zijn weg zal vervolgen en succes zal hebben. De HEERE van de heirscharen zal immers met hem optrekken en zijn veldslagen voeren tegen de vijand en onderdrukker van Zijn volk. Hij geeft hem de kracht om de Chaldeeën het werk van hun handen terug te betalen en hun te vergelden wat ze Israël hadden aangedaan. — George Horne.

Verzen 8-9

Geen verslag hoeft ons te zeggen dat de veroveraars bij het beleg en de wegvoering van Jeruzalem vreselijke gruwelen hebben begaan. We mogen er zeker van zijn dat "menige tierende moeder toen, en pasgeboren baby, stierf", want de oorlogen van de oude wereld gingen altijd gepaard met zulke barbaarse wreedheden. In Ps. 137:8-9 wordt daarom alleen aangekondigd dat er zeker een rechtvaardige vergelding komt. Dat is dezelfde vergelding als die de profeten hadden voorspeld (Jes. 13:16; 47:1-15; Jer. 50:46; vergelijk "verwoeste" in Ps. 137:8). Het vers noemt ook het geluk van wie daarbij het werktuig zouden zijn, die Babel zouden toemeten wat het de overwonnen Jood had toegemeten. Het was een vast besluit van de hemel dat hun "kinderen" voor hun ogen "verpletterd" zouden worden. De psalmist beaamt eenvoudig dat dit besluit rechtvaardig en heilzaam is.

Volgens hem had de vreselijke wraak het volk verdiend. Wie hem daarom van wraakzucht beschuldigt en hem wraakzuchtig noemt, trekt dus de rechtvaardigheid en barmhartigheid van de Allerhoogste in twijfel. Voor die aantijging is geen enkele grond, want zijn woorden zijn gewoon een voorspelling, net als bij de profeet: "Gelijk als gij ge-

daan hebt, zal u gedaan worden; uw vergelding zal op uw hoofd wederkeren": Obadja 1:15. — Joseph Hammond, in "The Expositor," 1876.

Vers 9

"Welgelukzalig zal hij zijn, die uw kinderkens grijpen ...", enz. Het betekent: je hebt iedereen onder je heerschappij zo zwaar onderdrukt dat iedereen je is gaan haten en verafschuwen. Daarom zullen zij die je ondergang afronden en je inwoners volledig uitroeien "gelukzalig" heten. Ze worden bejubeld en geprezen door iedereen, omdat ze de wereld van zo'n zware vloek hebben verlost. Deze profetische woorden roepen niemand op tot wreedheid of barbaarsheid, in geen enkel geval. Ze verklaren alleen wat er zal gebeuren volgens de ordening van Gods vergeldende voorzienigheid en gerechtigheid, en welk algemeen oordeel daar dan over wordt uitgesproken. Bidden om de ondergang van onze vijanden komt voor ons daarom helemaal niet in aanmerking. — Adam Clarke.

Vers 9

"Welgelukzalig zal hij zijn, die uw kinderkens grijpen, en aan de steenrots verpletteren zal." Probeer met alle kracht en zo snel mogelijk de allereerste opwellingen van je hart tot zonde tegen te houden. Dat zijn de knoppen waaruit de bittere vrucht groeit. Als de zonde niet al in de knop wordt gesmoord, is het niet te zeggen hoe snel ze uitschiet. ... Deze zonden lijken op zichzelf misschien klein, maar hun gevolgen zijn uitermate schadelijk. Die kleine vossen richten in de wijngaard evenveel schade aan als de grote, of nog meer. Daarom moeten we ze ijverig opsporen, najagen en doden, als we ons hart vruchtbaar willen houden.

Met de eerste uitspattingen van de zonde moeten we omgaan zoals de psalmist wil dat Gods volk omgaat met de kinderen van Babel: "Welgelukzalig zal hij zijn, die uw kinderkens grijpen, en aan de steenrots verpletteren zal." Zonder twijfel gaat het die mens geestelijk het allerbeste en het gelukkigste, die geen enkel medelijden toont,

ook niet met zijn nog zuigende verdorvenheden. Hij doodt de kleine net zo goed als de grote. Zo verslaat hij zijn vijanden niet alleen door hun kracht van nu te weerstaan, maar ook door hun toekomstige geslacht uit te roeien. Zelfs de kleinste kinderen worden volwassen mannen, als ze in leven blijven.

En de eerste bewegingen van de zonde groeien, als je ze met rust laat, uit tot grote, openlijke en schaamteloze aanmatiging. — Robert South, 1633-1716.

Vers 9

"Aan de steenrots." Dat het Hebreeuwse woord sela "rots" betekent, staat vast. Alle beste Hebreeuwse woordenboekschrijvers getuigen eensgezind hetzelfde. Daaruit volgt iets belangrijks. Er ligt namelijk geen rots, berg of heuvel in de stad Babylon, en ook niet in het gebied van het oude Babylonië.

De plek waarop de verwensing van deze psalm is gericht, kan dus niet de hoofdstad van het oude Assyrische rijk zijn. Het moet het apocalyptische Babylon wezen: het pauselijke Rome, gebouwd op zeven heuvels, waarvan er één de beroemde Tarpeïsche rots is. Vers 8 zegt er bovendien nadrukkelijk bij dat Gods vergeldende rechtvaardigheid het apocalyptische Babylon precies hetzelfde zal laten ondergaan als wat het Assyrische Babylon en ook het heidense Rome Jeruzalem lieten ondergaan.

Nebukadnezar én Titus "verbrandde het huis des HEEREN, en het huis des konings, mitsgaders alle huizen van Jeruzalem; en alle huizen der groten verbrandde hij met vuur" (2 Kon. 25:9). Zo zullen ook "de tien hoornen ... de hoer haten, en zullen haar woest maken, en naakt; en zij zullen haar vlees eten, en zullen haar met vuur verbranden"; "en zij zal met vuur verbrand worden" (Openb. 17:16; 18:8).

Toen de maat van de ongerechtigheid van de Kanaänieten vol was, kreeg Israël van God de opdracht dat schuldige volk uit te roeien. Hetzelfde geldt voor het pauselijke Rome, zodra de maat van zijn on-

gerechtigheid vol is. Dan geldt: “Een sterke engel hief een steen op als een groten molensteen, en wierp dien in de zee, zeggende: Aldus zal de grote stad Babylon met geweld geworpen worden”; “want haar zonden zijn de ene op de andere gevolgd tot den hemel toe, en God is harer ongerechtigheden gedachtig geworden. Vergeldt haar, gelijk als zij ulieden vergolden heeft, en verdubbelt haar dubbel, naar haar werken; in den drinkbeker, waarin zij geschonken heeft, schenkt haar dubbel” (Openb. 18:21; 18:5-6). Dan klinkt de goddelijke afkondiging: “Bedrijft vreugde over haar, gij hemel, en gij heilige apostelen, en gij profeten, want God heeft uw oordeel aan haar geoordeeld” (Openb. 18:20). — John Noble Coleman, in “The Book of Psalms, with Notes,” 1863.

Vers 9

“Welgelukzalig zal hij zijn, die uw kinderkens grijpen, en aan de steenrots verpletteren zal.”

> *Mijn helden verslagen, mijn bruidsbed omgekeerd,*
> *mijn dochters onteerd, mijn stad verbrand,*
> *mijn bloedende kinderen tegen de vloer verpletterd:*
> *dit alles moet ik nog zien, misschien nog meer.*
>
> *— Homerus’ Ilias, vertaling van Pope, boek 22, 89-91.*

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Een opdracht die eens vreugde gaf: “wij gedachten aan Sion”.
2. Wat het gedenken pijnlijk maakt.
3. Wie die vreugde of dat verdriet bijzonder voelen: “wij”.

Vers 1

1. Sion verlaten ten tijde van voorspoed. De diensten werden genegeerd, de priesters raakten moreel verdorven, en de dienst van Baäl en Astarte kreeg de voorkeur boven de dienst van de ware God.
2. Sion herdacht toen het slecht ging. Meer in Babylon dan in Jeruzalem, meer aan de oevers van de Eufraat dan aan de oevers van de Jordaan, en met tranen, terwijl ze het met vreugde hadden kunnen doen. "Ik sprak u aan in uw groten voorspoed, maar gij zeidet: Ik zal niet horen." "HEERE! in benauwdheid hebben zij U bezocht; zij hebben hun stil gebed uitgestort, als Uw tuchtiging over hen was." — G. R.

Vers 2

1. Harpen: onze gaven om te loven.
2. Harpen in de wilgen: het gezang dat is stilgevallen.
3. Harpen opnieuw gestemd: vreugde die nog komt.

Vers 2

1. Een bekentenis dat vreugde in verdriet was omgeslagen: "wij hebben ... gehangen" enzovoort. Het jammeren van hun harpen in de treurwilgen sloot beter aan bij hun stemming dan alle liedjes die ze vroeger altijd speelden.
2. Een lied van verdriet dat zich in vreugde keert. De ballingen namen hun harpen mee de gevangenschap in. Ze hingen ze op, om ze later weer te gebruiken. — G. J.

Vers 2

"Wij hebben onze harpen gehangen" enzovoort.

1. Om verloren vreugde te gedenken. Hun harpen hoorden bij een heerlijk verleden en dat verleden mochten ze niet vergeten. Ze

hielden de goede oude gewoonte vol. Wie wil herinneren, heeft daar altijd wel middelen voor binnen handbereik.

2. Als teken van het verdriet waarin ze nu verkeerden. Spelen konden ze niet vanwege (a) hun zondigheid.

(b) hun omstandigheden.
(c) hun thuisland.

1. In het vooruitzicht van zegen die nog komt. Ze sloegen hun harpen niet in stukken. Aan de ballingschap was een grens gesteld. Dat ze zouden terugkeren, was uitdrukkelijk voorzegd. In de goede tijd die aanbreekt, hebben we onze harpen weer nodig. Zondaars bespelen nu hun harp, maar straks moeten ze die voor altijd wegleggen. — W. J.

Vers 3 (laatste zinsdeel)

Los van de tekst bekeken is dit een hele fijne en lovenswaardige wens. Waarom willen we zo'n lied?

1. Zuiver is het in elk geval.
2. Het tilt ons zeker omhoog.
3. Het brengt waarschijnlijk blijdschap.
4. Het geeft ons moed en richt ons op.
5. Het helpt ons om onze dank uit te spreken.

Verzen 3-4

1. De wrede eis.

a) Een lied terwijl we gevangen zitten.
b) Een lied om onze vijanden in een goed humeur te brengen.
c) Een heilig lied dat voor onheilige doelen moet dienen.

1. Waarom men het vraagt. Soms uit pure spot. Soms uit misplaatste vriendelijkheid, die ons met scherpe woorden uit onze somberheid wil halen. Vaak uit niets dan lichtzinnigheid.
2. Ons antwoord: "Hoe zouden wij?" enzovoort.

Verzen 3-4

1. Vraagt God om vreugde, dan hoeven we niet te rouwen. Sions liederen horen in Sion gezongen te worden.
2. Vraagt God om rouw, dan hoeven we niet uitgelaten te zijn. “Hoe zouden wij … zingen?” enzovoort. Zie Jes. 5:12. — G. R.

Verzen 3-4

1. Een onredelijk verzoek: “Zingt ons een van de liederen Sions.” Dit was:

a) Een opvallend bewijs dat de dienst van Jehova een blije dienst was. Zelfs de heidenen wisten van “de liederen Sions”.

b) Een zware proef voor de trouw van het gevangen Israël. Voldoen aan het verzoek had hun op dat moment misschien iets kunnen opleveren.

c) Een wrede bespotting van de treurige, moedeloze toestand van de gevangenen.

1. Het verontwaardigde nee. “Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?” Echte Israëlieten kunnen dit lied niet zingen:

a) Als hun hart ontstemd is, en dat is het onvermijdelijk in “een vreemd land”.

b) In een onaangenaam gezelschap, tussen vreemden zonder medegevoel.

c) Voor onheilige doelen, om de heidenen te amuseren. Veel zogenaamde geestelijke concerten doen godvrezende christenen net zoveel pijn als de eis om het lied van de HEERE te zingen de godvrezende Israëlieten deed. Het lied van de HEERE mag alleen gezongen worden “voor den HEERE”. — W. H. J. P.

Verzen 3-4

De spot met heilige dingen.

1. Gods dienaren staan in een wereld die niet met hen meeleeft.
2. De vraag om vermaak en verstrooiing. Tempelliederen om een leeg uurtje door te komen! Zo luidt tegenwoordig de vraag van velen. Men wil dat wij de godsdienst tot een klucht maken om hen te kietelen.
3. Het terechte, verontwaardigde antwoord van alle echte mensen: "Hoe zouden wij?" Christelijke werkers hebben serieuzer werk te doen, ook al is dat minder populair. — W. B. H.

Vers 5

Wie er gedenkt, wat er wordt gedacht en de plechtige vervloeking.

Vers 5

Alleen een harp voor Jezus.

1. De harp toegewijd. Bij de bekering.

> *"Eén zwaard ten minste zal uw rechten bewaken,*
> *één trouwe harp zal u prijzen."*

1. De harp is stil:

> *"Uw liederen zijn gemaakt voor wie dapper is en vrij;*
> *ze klinken nooit in slavernij."*

1. De harp daarboven opnieuw gespannen:

"En ik hoorde een stem van citerspelers, spelende op hun citers." — W. B. H.

Verzen 5-6

1. Wie met de wereld meejuicht, vergeet de kerk.
2. Wie de kerk wil liefhebben, moet haar boven alles verkiezen.
3. Wie de kerk wil dienen, moet bereid zijn om alles te lijden.

Vers 7

De haat van de goddelozen tegen de ware godsdienst.

1. De oorzaak.
2. De omvang. “Ontbloot ze, ontbloot ze” enzovoort.
3. Het moment waarop ze zich toont: “aan den dag van Jeruzalem”, in benauwdheid enzovoort.
4. Het loon: “HEERE! gedenk.”

Werk over de honderdzevenendertigste psalm

“An Exposition upon some select Psalms of David.” Dit werk is geschreven door die trouwe dienaar van God, M. Robert Rollok, en door Charles Lumisden uit het Latijn in het Engels vertaald, Edinburgh, 1600, kleinoctavo. Het bevat een korte verklaring van Psalm 137 en is van weinig waarde.

Psalm 138

Titel

"Een psalm van David." Deze psalm staat op een verstandig gekozen plek. Wie deze heilige gedichten ook heeft verzameld en op volgorde gezet, hij lette op het verband en het contrast tussen de psalmen. In Ps. 137:1-9 zagen we hoe nodig het kan zijn om te zwijgen tegenover mensen die lasteren. Hier zien we hoe krachtig een moedige belijdenis is. Er is een tijd om te zwijgen, zodat we geen parels voor de zwijnen werpen. En er is een tijd om vrijuit te spreken, zodat niemand ons van laf zwijgen kan beschuldigen.

Deze psalm is duidelijk typisch Davidisch. Hij laat dezelfde trouw, dezelfde moed en dezelfde vastberadenheid zien als die koning van Israël en vorst onder de psalmdichters. Natuurlijk hebben de critici geprobeerd David het auteurschap te ontnemen, omdat de tempel wordt genoemd. Toevallig staat datzelfde woord ook in een van de psalmen waarvan zij zelf toegeven dat David ze schreef. Veel moderne critici zijn voor het Woord van God wat bromvliegen zijn voor ons eten: goed doen ze niets, en als je ze niet meedogenloos wegjaagt, richten ze grote schade aan.

Indeling

Vol zekerheid is David bereid om zijn God te erkennen tegenover de goden van de heidenen, of tegenover engelen of heersers (Ps. 138:1-3). Hij zegt dat hij koningen en volken zal onderwijzen en tot bekering

zal brengen, tot mensen langs de openbare wegen de lof van de HEERE zingen (Ps. 138:4-5). Daarna spreekt hij zijn persoonlijke vertrouwen uit op Jehova. Die zal Zijn nederige dienaar helpen en hem beschermen tegen alle boosaardigheid van woedende vijanden.

Uitleg

Vers 1

"Ik zal U loven met mijn gehele hart." Zijn gedachten zijn zo vol van God dat hij Zijn naam niet eens noemt. Voor hem bestaat er geen andere God, en Jehova is hem zo helder en zo vertrouwd, dat de psalmist er niet aan denkt Zijn naam uit te spreken wanneer hij Hem aanspreekt. Dat doen wij ook niet als we met een vader of een vriend praten. Hij ziet God voor zich met het oog van zijn gemoed en zegt eenvoudig "U". Hij is vastbesloten de Heere te loven. Hij zal dat doen met alle kracht van zijn leven, met zijn gehele hart.

Hij laat zich niet remmen door wat anderen ervan denken. Ook tegenover de tegenstanders van de levende God wil hij net zo hartelijk aanbidden alsof iedereen een vriend was die blij met hem meedeed. Loven anderen de Heere niet? Dan is dat een reden te meer dat wij het wel doen, en wel met stralende ijver. We hebben een gebroken hart nodig om onze eigen zonden te bewenen. Maar we hebben een heel hart nodig om de volmaaktheden van de HEERE te prijzen. Als ons hart ooit heel is en helemaal bij één ding, dan moet het zijn als we de Heere loven.

"In de tegenwoordigheid der goden zal ik U psalmzingen." Waarom zouden deze afgoden Jehova mogen beroven van Zijn lof? De psalmist denkt er niet aan zijn lied ook maar even te onderbreken, alleen omdat er beelden voor hem staan en hun dwaze aanbidders misschien niet van zijn muziek houden. Volgens mij doelde David op de valse goden van de buurvolken en op de godheden van de Kanaänieten die waren overgebleven. Het beviel hem niet dat zulke goden werden op-

gesteld. Maar hij wilde meteen laten merken hoe weinig hij van hen vond en hoe volkomen hij opging in de dienst van de levende Jehova.

Daarom bleef hij vol ernst zingen, waar hij ook was. Het zou deze dode afgoden te veel eer geven om op te houden met zingen omdat ze zo hoog op hun sokkel stonden. Tegenwoordig worden elke dag nieuwe godsdiensten bedacht en nieuwe goden opgericht. Dan is het goed te weten hoe je moet handelen. Bitterheid is verboden, en een twist maakt vaak alleen maar reclame voor de dwaalleer. De allerbeste manier is om zelf de Heere trouw te blijven aanbidden, met onverminderde ijver, en met hart en stem Zijn koninklijke lof te zingen.

Ontkennen ze dat onze Heere God is? Laten we Hem dan nog vuriger aanbidden. Minachten ze de verzoening? Laten we haar dan nog standvastiger verkondigen. Was de helft van de tijd die is besteed aan concilies en geschillen gebruikt om de Heere te loven, dan was de kerk veel gezonder en sterker geweest dan ze nu is. Het Hallelujaleger wint de strijd. Loven en zingen zijn ons harnas tegen de afgoderij van de dwaalleer, onze troost als brutale aanvallen op de waarheid ons neerdrukken en ons wapen om het evangelie te verdedigen. Geloof dat zich toont in blijmoedige durf, heeft iets heiligs dat aansteekt.

Anderen leren op de Allerhoogste vertrouwen als ze Zijn dienaar zien, “kalm te midden van het verwarde geschreeuw, vol vertrouwen op de overwinning.”

Vers 2

“Ik zal mij nederbuigen naar het paleis Uwer heiligheid”, de plaats waar God woonde, waar de ark stond. Hij wilde God aanbidden op Gods eigen manier. De Heere had één middelpunt aangewezen waar iedereen samenkwam, een plaats voor het offer, een huis waar Hij woonde. David nam de vorm van aanbidding aan die God door Zijn openbaring had voorgeschreven. Ook een oprechte gelovige van nu mag niet vervallen in eigenwillige godsdienst vol bijgeloof, of in de

wilde aanbidding van de twijfel. Hij moet eerbiedig aanbidden zoals de Heere Zelf het wil. De afgoden hadden hun eigen tempels.

Maar David wendt zijn blik van hen af en kijkt ernstig naar de plek die de Heere voor Zijn eigen heiligdom had uitgekozen. We moeten de ware God niet alleen aanbidden, maar dat ook doen op de manier die Hij Zelf heeft aangewezen. De Jood keek naar de tempel. Wij moeten kijken naar Jezus, de levende tempel van de Godheid.

"En ik zal Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid en om Uw waarheid." Het loven zou het belangrijkste deel van Davids aanbidding zijn. De Naam of het wezen van God was het grote onderwerp van zijn lied. Zijn lof richtte zich bijzonder op de genade en de waarheid die zo helder uit die Naam straalden. De Persoon van Jezus is de tempel van de Godheid, en daarin zien we de heerlijkheid van de Vader, "vol van genade en waarheid". Juist op deze twee punten wordt de Naam van Jehova op dit moment aangevallen: op Zijn genade en op Zijn waarheid.

Hij zou te streng zijn, te angstaanjagend, zeggen ze. Daarom duwt het "moderne denken" de God van Abraham, Izak en Jakob opzij en zet het er een slappe godheid voor in de plaats, een eigen verzinsel. Wij echter geloven rotsvast dat God liefde is. Als alles straks wordt samengevat, zal blijken dat zelfs de hel niet in strijd is met de goedheid van Jehova. Ze is een noodzakelijk deel van Zijn zedelijk bestuur, nu de zonde het heelal is binnengedrongen. Ware gelovigen horen de donder van Zijn rechtvaardigheid, en toch twijfelen ze niet aan Zijn goedertierenheid.

We genieten vooral van Gods grote liefde voor Zijn uitverkorenen. Die liet Hij zien aan Israël als volk, en nog meer aan David en zijn nageslacht, toen Hij een verbond met hem sloot. Daar is volop reden voor lofprijs. Maar het blijft niet bij aanvallen op Gods goedertierenheid. Op Gods waarheid wordt op dit moment van alle kanten geschoten. Sommigen twijfelen aan de betrouwbaarheid van de geschiedenis in het ingegeven verslag. Anderen bestrijden de leer. Velen

lachen om de profetieën. Het onfeilbare Woord van de Heere wordt in feite behandeld alsof bedriegers het hadden geschreven en het nergens anders goed voor was dan om op af te geven.

De zwijnen trappen nu op de parels en niets houdt hen tegen. Toch blijven de parels parels, en ze zullen nog schitteren rond het voorhoofd van onze Vorst. Wij zingen over de goedertierenheid en de waarheid van de God van het Oude Testament: "Hij zal de God des gansen aardbodems genaamd worden." David zong tegenover de valse goden eerst, daarna aanbad hij, en toen verkondigde hij de genade en waarheid van Jehova. Laten wij dat ook doen tegenover de afgoden van de Nieuwe Theologie. "Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." In de Engelse vertaling die Spurgeon volgt, staat: "Gij hebt Uw woord groot gemaakt boven al Uw Naam." Het woord van belofte dat aan David was gegeven, was in zijn ogen heerlijker dan al het andere wat hij van de Allerhoogste had gezien.

De openbaring staat boven de schepping in duidelijkheid, nauwkeurigheid en volheid van onderwijs. De Naam van de Heere is in de natuur niet zo makkelijk te lezen als in de Schrift. De Schrift is een openbaring in mensentaal, speciaal afgestemd op het menselijke verstand. Ze gaat over menselijke nood en over een Zaligmaker Die in een menselijke natuur verscheen om de mensheid te verlossen. Hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar het goddelijke woord gaat niet voorbij. In dat opzicht heeft het vooral een voorsprong op elke andere vorm van openbaring.

Wat meer is: de Heere laat alles wat Zijn Naam omvat meewerken aan Zijn Woord. Zijn wijsheid, macht en liefde, en al Zijn andere eigenschappen, werken samen om Zijn Woord uit te voeren. Zijn Woord is het dat schept, in stand houdt, tot leven brengt, verlicht en troost. Als bevel heeft het alle gezag. En in de Persoon van het vleesgeworden Woord staat het boven alle werken van Gods handen. Deze zin uit de tekst zit wonderlijk vol betekenis. We hebben er een enor-

me hoeveelheid literatuur over verzameld, maar we hebben geen ruimte om alles in onze aantekeningen op te nemen.

Laten we de Heere aanbidden, Die tot ons heeft gesproken door Zijn Woord en door Zijn Zoon. En laten we, als ongelovigen om ons heen staan, zowel Zijn heilige Naam loven als Zijn heilige Woord hooghouden.

Vers 3

"Ten dage, als ik riep, zo hebt Gij mij verhoord." Niets overtuigt zo sterk als wat je zelf hebt meegemaakt. Wie een antwoord van vrede op zijn smeking heeft gekregen, twijfelt niet meer aan de kracht van het gebed. Dat Hij naar de smeekbeden van Zijn volk luistert en antwoordt, is het kenmerk van de ware, levende God.

De goden horen niet en antwoorden niet. Maar Jehova's eretitel is: "de God Die het gebed verhoort". Er was een bijzondere dag waarop David heftiger riep dan anders. Hij was zwak, gewond en bezorgd, en zijn hart was moe. Toen "riep" hij, als een kind, tot zijn Vader. Het was een bitter, ernstig, gretig gebed, zo natuurlijk en klagend als het huilen van een baby. De Heere verhoorde het. Maar wat voor antwoord bestaat er op een kreet, op een louter onverstaanbare klacht van verdriet? Onze hemelse Vader kan tranen en kreten verstaan. Hij antwoordt op wat erin zit, en wel zó dat de nood volledig wordt gedekt.

Het antwoord kwam op dezelfde dag als waarop de kreet opsteeg. Zo snel gaat een gebed omhoog naar de hemel, en zo snel keert de barmhartigheid terug naar de aarde. Elke gelovige kan dit zeggen. En omdat ze het met veel feiten kunnen onderbouwen, moeten ze het vrijmoedig bekendmaken, want het strekt God tot grote eer. De psalmist kon terecht zeggen "ik zal mij nederbuigen" toen hij zich gedrongen voelde te zeggen: "Gij hebt mij verhoord." Hij kon met recht roemen in het bijzijn van de afgoden en hun aanbidders, want hij had gebedsverhoringen om op terug te kijken.

Dat is ook onze verdediging tegen moderne dwaalleren: wij kunnen de Heere niet verlaten, want Hij heeft onze gebeden gehoord. “Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel.” Dat was een echt antwoord op zijn gebed. Werd de last niet weggenomen, dan kreeg hij tenminste kracht om hem te dragen, en dat is een even goede manier van helpen. Misschien is het voor ons niet het beste dat de beproeving ophoudt. Het kan veel nuttiger voor ons zijn dat we door haar druk geduld leren. Zoet zijn de vruchten van tegenspoed, en onze wijze Vader in de hemel onthoudt ze ons niet.

Kracht die de ziel krijgt, is een onschatbaar geschenk. Het betekent moed, uithoudingsvermogen, zekerheid, heldhaftigheid. Door Zijn Woord en Geest kan de Heere een bange dapper maken, een zieke gezond, een vermoeide stralend. Zo’n kracht in de ziel kan blijven. Wie voor één noodsituatie is versterkt, blijft sterk voor het hele leven en is voorbereid op al het werk en lijden dat nog komt. Dat geldt tenminste zolang hij zijn kracht niet wegwerpt door ongeloof of hoogmoed of een andere zonde. Als God versterkt, kan niemand verzwakken. Onze ziel is pas echt sterk als de Heere kracht in haar uitstort.

Vers 4

“Alle koningen der aarde zullen U, o HEERE! loven, wanneer zij gehoord zullen hebben de redenen Uws monds.” Koningen geven er meestal weinig om het woord van de Heere te horen. Maar koning David weet zeker dat ze, als ze het wel horen, de kracht ervan zullen voelen. Aan het hof gaat een beetje vroomheid al heel ver. Maar er komen lichtere dagen, waarin machthebbers luisteraars en aanbidders worden. Mocht zo’n gelukkige tijd snel aanbreken. Wat een samenkomst: “alle koningen der aarde”! Wat een doel: ze komen bijeen om de woorden uit Jehova’s mond te horen.

Wat een prediker: David zelf herhaalt de woorden van Jehova. Wat een lofzang, als ze allemaal in blije eenheid hun liederen tot de Heere opzenden! Koningen zijn hier beneden als goden, en ze doen er goed

aan de God hierboven te aanbidden. Voor koningen loopt de weg naar bekering net zo als voor onszelf: ook bij hen komt het geloof door het horen, en het horen door het Woord van God. Gelukkig zijn zij die het woord van de Heere kunnen laten doordringen tot in paleizen. Want wie op een troon zit, hoort meestal als laatste het blijde geluid van het evangelie.

Koning David gaf om de zielen van koningen. Het is verstandig als ieder het eerst opkomt voor mensen van zijn eigen stand. Hij begon aan zijn getuigenis met een volle zekerheid dat het zou lukken. Hij wilde alleen de woorden uit Jehova's mond spreken, en hij was er zeker van dat de koningen zouden luisteren en Jehova zouden loven.

Vers 5

"En zij zullen zingen van de wegen des HEEREN, want de heerlijkheid des HEEREN is groot." Hier zit een dubbel wonder: koningen op Gods wegen, en koningen die daar zingen. Wie de wegen van Jehova eenmaal kent, vindt er ruim voldoende reden om te zingen. Maar het is moeilijk om de groten van de aarde op wegen te krijgen die voor het vleselijke denken zo weinig aantrekkelijk zijn. Misschien zien we, als de Heere ons een koning David stuurt om te prediken, nog vorsten tot bekering komen en horen we hun stem opstijgen in vrome aanbidding.

Die heerlijkheid van de HEERE zal alle grootheid en glorie van alle koningen in de schaduw stellen. Als ze die zien, worden ze geraakt en gaan ze gehoorzamen en aanbidden. O, werd Jehova's heerlijkheid nu al onthuld! O, mochten de blinde ogen van mensen haar eenmaal zien! Dan zouden hun harten worden overwonnen en vol blijde eerbied raken. David, onder de indruk van Jehova's heerlijkheid, riep uit: "Ik zal U psalmzingen" (Ps. 138:1). Hier laat hij de koningen hetzelfde doen.

Vers 6

"Want de HEERE is hoog." In grootheid, waardigheid en macht staat Jehova hoger dan het allerhoogste. Zijn wezen reikt hoog boven wat Zijn schepselen kunnen bevatten. Zijn heerlijkheid gaat zelfs de hoogste vlucht van onze verbeelding te boven. "Nochtans ziet Hij de nederige aan." Hij kijkt met welgevallen naar hen. Hij denkt zorgzaam aan hen, luistert naar hun gebeden en beschermt hen tegen het kwaad. Omdat zij weinig van zichzelf denken, denkt Hij veel van hen. Zij hebben ontzag voor Hem en Hij waardeert hen. In hun eigen ogen zijn zij klein, en in Zijn ogen maakt Hij hen groot.

"En den verhevene kent Hij van verre." Hij hoeft niet dichterbij te komen om hun volslagen ijdelheid te ontdekken. Een blik van ver is genoeg om Hem hun leegte en hun aanstootgevende houding te laten zien. Hij heeft geen omgang met hen. Hij kijkt van een afstand naar hen. Hij laat zich niet bedriegen, maar kent de waarheid over hen, ondanks hun grote woorden. Hij heeft geen waardering voor hen, maar verafschuwt hen volkomen. Een offer van Kaïn, de belofte van een Farao, de dreiging van een Rabsake en het gebed van een Farizeeër: voor geen van die dingen heeft de Heere waardering.

Nebukadnezar, ver van God, riep: "Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb tot een huis des koninkrijks?" Maar de Heere kende hem en stuurde hem met het vee grazen. Hoogmoedige mensen pochen luid op hun beschaving en op "de vrijheid van gedachte". Ze durven zelfs hun Maker te bekritiseren. Maar Hij kent hen van verre. In dit leven houdt Hij hen op afstand, en in het volgende sluit Hij hen op in de hel.

Vers 7

"Als ik wandel in het midden der benauwdheid, maakt Gij mij levend." In de Engelse vertaling staat hier: "Gij zult mij nieuw leven geven." Wandel ik nu door de nood, of zal ik dat in de komende jaren doen, dan heb ik niets te vrezen. God is bij mij en geeft mij nieuw leven. Een

beetje in de problemen zitten is al zwaar genoeg. Maar het is nog erger om door te dringen tot het hart van dat donkere werelddeel en dwars door het midden te trekken. En toch gaat de gelovige dan vooruit, want hij wandelt.

Hij loopt rustig, want hij doet niet meer dan wandelen. En hij is niet zonder het beste gezelschap, want zijn God is dichtbij en giet vers leven in hem. Het is een gelukkige zaak dat God, ook als Hij op alle andere momenten ver weg zou zijn, in moeilijke uren toch beloofd heeft bij ons te zijn: "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen." Wie met vertrouwen de woorden van David kan gebruiken, is gelukkig: "Maakt Gij mij levend." Hij zal niet tevergeefs op God roemen.

Hij zal in leven blijven en levendiger worden dan ooit. Hoe vaak heeft de Heere ons niet juist door ons verdriet levend gemaakt! Zijn de moeilijke tijden niet Zijn snelste middel om het heilige leven in ons tot volle kracht te wekken? Krijgen we nieuw leven, dan hoeven we niet te treuren om ons lijden. Als God ons nieuw leven geeft, kan de nood ons nooit schaden. "Uw hand strekt Gij uit tegen den toorn mijner vijanden, en Uw rechterhand behoudt mij." Dit is wat de verzwakte David nieuw leven moest geven. Onze vijanden vallen als de Heere met hen afrekent.

Met de vijanden van Zijn volk maakt Hij korte metten: met één hand verslaat Hij hen. Zijn toorn dooft hun woede snel, en Zijn hand houdt hun hand tegen. Er kunnen veel tegenstanders zijn, kwaadwillend en machtig. Maar onze heerlijke Verdediger hoeft alleen Zijn arm uit te steken, en hun legers verdwijnen. De lieflijke zanger zegt zijn zekerheid van redding opnieuw op en zingt erover in de oren van de Heere, in deze taal vol vertrouwen. Hij zal gered worden. Hij wordt kundig, beslist en goddelijk gered. Daar twijfelt hij niet aan. Gods rechterhand vergeet haar kunst niet. Jeruzalem is Zijn grootste vreugde, en Hij zal Zijn eigen uitverkorenen verdedigen.

Vers 8

"De HEERE zal het voor mij voleinden." Al mijn belangen zijn veilig in Jehova's handen.

> *"Het werk dat Zijn goedheid begon,*
> *zal de arm van Zijn sterkte voltooien.*
> *Zijn belofte is ja en amen,*
> *en is tot nu toe nooit verbroken."*

God bekommert Zich om alles wat Zijn dienaren raakt. Hij zorgt ervoor dat niets van wat hun dierbaar is, onvoltooid blijft. Hun leven, hun kracht, hun hoop, hun genadegaven en hun pelgrimstocht: alles wordt afgemaakt en tot volmaaktheid gebracht. Jehova Zelf draagt hiervoor zorg, en daarom is het absoluut zeker. "Uw goedertierenheid, HEERE! is in der eeuwigheid." Het refrein van de vorige psalm klinkt hem nog in de oren, en hij herhaalt het als zijn eigen overtuiging en troost. De eerste helft van het vers is de zekerheid van het geloof. De tweede helft gaat verder, tot de volle zekerheid van het inzicht.

Gods werk in ons blijft bestaan tot het af is, omdat Zijn goedertierenheid jegens ons zo blijft bestaan. "En laat niet varen de werken Uwer handen." Door ons vertrouwen gaan we niet minder bidden, het moedigt ons juist aan om nog meer te bidden. We hebben op ons hart geschreven dat God Zijn werk in ons zal voltooien. We zien ook in de Schrift geschreven dat Zijn goedertierenheid niet verandert. Daarom smeken we met heilige ernst dat Hij ons niet zal verlaten. Is er iets goeds in ons, dan is het het werk van Gods eigen handen.

Zou Hij dat in de steek laten? Waarom heeft Hij zoveel in ons gewerkt, als Hij ons toch wil opgeven? Dan was al Zijn arbeid voor niets geweest, en dat zou een rampzalige verspilling zijn. Hij Die zo ver is gegaan, zal zeker met ons doorgaan tot het einde. Onze hoop dat een gelovige blijft volharden berust op het blijven volharden van de God van die gelovige. Begint de Heere te bouwen en maakt Hij het niet af,

dan strekt dat Hem niet tot eer. Hij verlangt naar het werk van Zijn handen, want Hij weet wat het Hem al heeft gekost.

Een vat waaraan Hij zoveel werk en vakmanschap heeft besteed, werpt Hij niet weg. Daarom loven we Hem met heel ons hart, zelfs in het bijzijn van mensen die van Zijn heilige Woord afwijken en een andere God en een ander evangelie oprichten. Dat is geen ander evangelie, maar er zijn mensen die ons in verwarring brengen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Psalm 138:1 tot 145:21. In deze acht psalmen spreekt de dichter in de ik-vorm. Ze passen prachtig na de vijftien "Pelgrimsliederen" en de drie lofpsalmen van het koor van hen die naar Sion waren opgetrokken. Die liederen drukten uit wat een heel volk samen voelde in zijn toewijding aan God. Deze acht vormen het handboek van de vrome Israëliet voor zijn eigen gebed en lofprijs. — Christopher Wordsworth.

Gehele psalm

Met deze psalm begint een reeks van acht (Ps. 138:1-145:21), waarschijnlijk de laatste die David maakte. Je kunt ze zien als een commentaar op de grote belofte over de Messias in 2 Sam. 7:1-29. Dat ze juist in dit deel van het psalmboek staan, komt doordat een latere samensteller ze als grondslag, of liever als kern, nam van een groter geheel (Ps. 135:1-146:10). — Joseph Addison Alexander.

Gehele psalm

Verwijst deze psalm naar de belofte in 2 Sam. 7:1-29, dan staat het opschrift, dat hem aan David toeschrijft, zeker vast. Want de man aan wie die belofte is gegeven, treedt zelf op als spreker. Ook de combinatie van stoutmoedige moed (zie vooral Ps. 138:3) en diepe nederigheid (zie Ps. 138:6) bewijst Davids auteurschap, want die vereniging is

zo kenmerkend voor hem. Daar komt nog bij dat deze psalm nauw verwant is aan Davids andere psalmen, vooral aan de psalmen die eveneens verwijzen naar de belofte van het eeuwige koninkrijk. Hij lijkt ook sterk op Davids dankzegging in 2 Sam. 7:1-29, waarvan het slot opvallend overeenkomt met het slot van onze psalm: "Nu dan, HEERE God, doe dit woord, dat Gij over Uw knecht en over zijn huis gesproken hebt, bestaan tot in eeuwigheid, en doe, gelijk als Gij gesproken hebt." — E. W. Hengstenberg.

Vers 1

"Ik zal U loven met mijn gehele hart." Dankbaarheid houdt in dat we ons hart nu alvast binden om God ook straks te loven. We merken immers dat alle dank die we vandaag kunnen uitspreken tekortschiet bij wat we Hem verschuldigd zijn of willen geven. Daarom zegt David: "Ik zal U loven". Soms voelt een gelovige dat zijn hart in de dienst van God ruim en vrij is, terwijl het op andere momenten als vastgebonden voelt. Dan moet hij een ruim hart aangrijpen om op Gods weg vooruit te lopen, zoals David hier doet: "Ik zal U loven met mijn gehele hart." — David Dickson.

Vers 1

"Ik zal U loven." Word wakker, lieve ziel! Misschien klaagde je ooit net als Israël over je gevangenschap in Babel, Ps. 137:1. Zing nu toch weer een lied van vreugde voor de Heere. Je bent uitgeperst als een tros druiven. Laat nu je rijpe sap stromen. — Christoph Starke.

Vers 1

"Ik zal U loven." Helaas, het is een hoofdzonde van het volk van de Heere dat het zo onvruchtbaar is in lofprijs! Ik ben er helemaal van overtuigd dat een regel lofprijs meer waard is dan een bladzijde gebed, en een uur lofprijs meer dan een dag van vasten en treuren! — John Livingstone, 1603-1672.

Vers 1

"Met mijn gehele hart." Deze uitdrukking verwijst, net als in Ps. 9:2, naar hoe geweldig groot de ontvangen weldaad was. Die vulde het hele hart met dank. Ze kwam niet uit één hoekje, zogezegd. De uitdrukking past ook bij de grootte van de weldaad in de woorden "in de tegenwoordigheid der goden". Daarmee vraagt David die goden of ze hun godheid kunnen bewijzen door te wijzen op zo'n gave die zij hun dienaren hebben gegeven. Een weldaad die zo'n bewijs kon leveren en reden gaf voor spot, moest wel overweldigend groot zijn. — E. W. Hengstenberg.

Vers 1

"In de tegenwoordigheid der goden." Wat "goden" in dit vers betekent, wordt heel verschillend uitgelegd. Het kan letterlijk gaan om een afgodisch land, om de tempels van valse goden zelf, waar zoveel christelijke martelaren hun geloof beleden. De Septuaginta, de Vulgaat en de Ethiopische en Arabische vertalingen hebben "engelen". De Chaldeeuwse vertaling heeft "rechters" en de Syrische "koningen". De oudere Griekse kerkvaders verklaren het als een verwijzing naar de koren van priesters en Levieten in de tempel. — Zigabenus, in Neale en Littledale.

Vers 1

"In de tegenwoordigheid der goden." Sommige uitleggers (de Septuaginta, Luther, Calvijn en anderen) denken hier aan engelen en wijzen naar Ps. 29:1. Maar het is twijfelachtig of het Hebreeuwse woord Elohim, zo kaal en zonder enige toelichting, dat kan betekenen. Bovendien heeft het hier, zo lijkt het, geen zin. Anderen (Rabbijnen, Flaminius, Delitzsch en anderen) vatten het op als "de groten der aarde" en vergelijken Ps. 138:4 verderop en Ps. 82:1; 119:46 en andere teksten. Ook dan krijgt de passage echter geen bijzondere kracht. Waarschijnlijk (Aquila, Symmachus, Hiëronymus en anderen) is de bedoeling:

"Vóór, of in het bijzijn van, de goden van de heidenen, dus: uit minachting voor de afgoden die niets kunnen doen, en recht voor hun ogen, zal ik Jehova loven, Die wonderen doet voor mij en voor Zijn volk." Vergelijk een soortgelijke uitdrukking in Ps. 23:5, en ook Ps. 95:3 en 96:5, waar het Hebreeuwse woord "goden" waarschijnlijk afgoden aanduidt. — Speaker's Commentary.

Vers 1

"In de tegenwoordigheid der goden" enzovoort. In de Vulgaat staat in conspectu angelorum, "in het gezicht van de engelen". Hun aanwezigheid hoort mannen en vrouwen met ontzag te vervullen en hen te weerhouden van elke oneerlijkheid, van slechte woorden, daden en gebaren, van heimelijk wrokken en van alle ontevredenheid en gemopper. De engelen zijn blij als ze zien dat je gemoed in goede staat is. Ze zijn blij als je de orde houdt die God in kerk en staat heeft ingesteld, en als christen leeft tot eer van God. Ze zijn bedroefd als ze het tegendeel zien. En je zult je zonden moeten verantwoorden tegenover deze grote ambtsdragers in het grote gezin van hemel en aarde. — William Greenhill.

Vers 2

"Ik zal mij nederbuigen naar het paleis Uwer heiligheid." De heilige tempel was een voorafbeelding van de Heere Jezus Christus. Daarom zien we Daniël zijn vensters openen richting de tempel, waar hij driemaal per dag bad. En daarom zegt Jona: "Nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen." Zo zien we op naar Jezus, want Hij is onze tempel. Behalve door Hem is er geen aanbidding die God aanneemt. Maar door Jezus Christus kunnen we geestelijke offers brengen waar God behagen in heeft. Houd dus de Heere Jezus Christus steeds voor ogen. Zo kunnen jullie God aanbidden en door Hem naderen tot de voetbank van de genade. Zo kunnen jullie een aangenaam offer brengen en Zijn Naam loven om Zijn goedertierenheid en om Zijn waarheid. — Joseph C. Philpot, 1802-1869.

Vers 2

"Het paleis Uwer heiligheid." Het opschrift van deze psalm luidt "een psalm van David", en Calvijn gaat er, in overeenstemming met dat opschrift, van uit dat David de schrijver is. Maar dat in dit vers "de tempel" wordt genoemd, lijkt die opvatting te ondermijnen. Vertalen we het woord echter met "woning", en dat is de juiste weergave van de grondtekst (de woning van Uw heiligheid), dan vervalt het bezwaar tegen Davids auteurschap. — James Anderson's aantekening bij Calvijn op deze plaats.

Vers 2

"Ik zal … Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid." Hier ontdekken we twee prachtige gedachten. De eerste is "Gods neerbuigen in gedachten" en de tweede is "Zijn tederheid in handelen". Beide liggen in het woord "goedertierenheid" besloten, en beide toont God aan Zijn eigen volk. Hij buigt Zich neer om te zien wat de mensenkinderen doen. Hij daalt af tot mensen van lage stand. Over de gezegende Jezus staat dat "Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden": 2 Kor. 8:9. Niemand kan zeggen hoe diep God afdaalt in Zijn liefdevolle gedachten.

Zelfs de haren op ons hoofd zijn allemaal geteld, staat er. En als de haren op ons hoofd al geteld zijn, dan zeker alles daarnaast. God, onze hemelse Vader, heeft belangstelling voor alles wat Zijn volk raakt. Dat heeft Hij ook voor dingen waarvan zij denken dat ze beneden Zijn aandacht zijn, of waarvan zij door hun onwetendheid het belang niet inzien. Een moeder kan volop troost putten uit het besef dat God Zich zo zorgzaam neerbuigt. Hij is betrokken bij haar baby. Als ze het kindje aan Hem toevertrouwt, denkt Hij, de Maker van het heelal, met Zijn oneindige geest aan haar wieg en aan het weerloze schepseltje dat daarin in slaap wordt gewiegd.

Een zieke kan uit dezelfde bron volop troost putten. Hij mag immers geloven dat *de Ene*, Die zijn lichaam vreselijk en wonderlijk

heeft gemaakt, het lijden van dat lichaam overweegt. Die zal het verzachten, of kracht geven om het te dragen, als het gedragen moet worden. Alles wat God met Zijn volk doet, draagt het kenmerk van die zorgzame neerbuiging in gedachten. Vlak daarachter komt tederheid in handelen. Die "tederheid in handelen" is een groot deel van Gods goedertierenheid. Dat spreekt vanzelf: een bedachtzaam gemoed en een tedere hand horen samen in de volmaaktheid van liefde.

God is niet alleen krachtig in Zijn handelen, maar ook teder. Hij is de God van de dauwdruppels evengoed als de God van de donderbuien. Hij is de God van het tere grasprietje net zozeer als van de eik op de berg. Er bestaan, lezen we, grote machines die ijzeren staven kunnen verbrijzelen en toch zo zacht aanraken dat ze de schaal van het kleinste ei heel laten. Zoals zij zijn, zo is de hand van de Allerhoogste. Hij kan een wereld vermorzelen en toch een wond verbinden. En hoe hard hebben we in onze nederige staat tederheid nodig!

Een kleinigheid zou ons al breken. Onze zielen zijn zo gekneusd en zwak dat we snel zouden omkomen, als we niet Eén hadden Die zo teder met ons omging. — Philip Bennett Power, in "The 'I Wills' of the Psalms," 1861.

Vers 2

"Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." De Engelse vertaling, waarop de uitleggers hieronder voortbouwen, leest hier: "Gij hebt Uw woord groot gemaakt boven al Uw Naam." Dat "woord" wordt hier gekoppeld aan "goedertierenheid en waarheid". Het gaat dus wel om dat deel van Zijn woord waarop die twee passen: Zijn belofte. De inhoud van die belofte is barmhartigheid of goedertierenheid, en wie haar uitvoert, toont waarheid of trouw. Dit "groot maken" van het woord van belofte lijkt twee dingen te betekenen. Ten eerste: heel grote en voortreffelijke beloften doen.

Ten tweede: ze tot in de puntjes nakomen. Wie dat doet "boven al Zijn Naam", belooft en volbrengt de allerhoogste barmhartigheid,

meer dan er ooit over God is verteld, gezegd of geloofd. Zo gelezen luidt het: ik zal aanbidden enzovoort, "en Uw Naam loven boven Uw goedertierenheid en boven Uw waarheid". Dat betekent: het is te laag en te mager om U barmhartig of waarachtig te noemen, of U met een van Uw andere eigenschappen aan te duiden. U bent dat alles, en méér dan dat. "Gij hebt Uw woord groot gemaakt": U hebt de heerlijkste beloften gegeven en nagekomen, "boven al Uw Naam", dus boven alles wat mensen over U hebben begrepen of gezegd.

Dit vers en deze hele psalm kun je gemakkelijk toepassen op Gods barmhartigheid in Christus. Die gaat ver uit boven wat er over Hem verteld, gezegd, geloofd of begrepen kon worden. — Samengevat uit H. Hammond.

Vers 2

"Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." Zonder enige twijfel staan er in het boek van de openbaring hogere en helderdere onthullingen van Hem, van Zijn wezen, Zijn volmaaktheid en Zijn plannen. Zijn werken hebben nooit zoveel getoond, en zij kunnen dat ook niet. Over God zijn er heel veel punten van het hoogste belang voor de mensheid, waarover de ontdekkingen van de wetenschap geen licht verspreiden. Er zijn veel dingen die een mens graag zou willen weten, maar die geen school voor wijsbegeerte hem kan leren. Er is troost die een mens nodig heeft in een wereld vol moeite, en die je in de natuur niet vindt.

En vooral is er de kennis van de manier waarop zonde kan worden vergeven en de ziel gered kan worden. Die kan nooit worden onthuld door de blaaspijp, de telescoop of de microscoop. Wie dit al leert, leert het alleen uit de openbaring. De mens is een reiziger op weg naar een andere wereld. Voor hem is dit belangrijker dan alle kennis die in de scholen van de wijsbegeerte te halen valt, hoe waardevol die kennis ook is. — Albert Barnes.

Vers 2

"Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." Op het eerste gezicht lijkt dit een raadselachtige zin. Een kundig uitlegger wijst er bij deze plaats terecht op dat je de woorden ook anders kunt lezen, en die lezing past beter bij het Hebreeuws: "Gij hebt Uw Naam boven alle dingen groot gemaakt in Uw woord." Met andere woorden: U hebt Uw Naam boven alles groot gemaakt door Uw woord waar te maken. Wat U zomaar, uit vrije wil, beloofde, hebt U trouw gedaan. Wat Uw mond zei, heeft Uw hand uitgevoerd. Daarom moet Uw Naam op wonderbaarlijke wijze groot worden gemaakt, en daarvoor willen wij U eren en prijzen. — James Nalton, 1664.

Vers 2

"Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." Alles wat God heeft gemaakt, draagt Zijn Naam. Maar in Zijn woord, met de waarheid die daarin staat, is die Naam helemaal uitgeschreven. Daarom is dat woord Hem kostbaarder dan al Zijn andere werken. Hij geeft er weinig om wat er met de wereld en alles erin gebeurt, als Hij Zijn woord maar houdt en Zijn waarheid behoudt. Niet lang meer en we zien de wereld in lichterlaaie staan. Hemel en aarde vergaan straks, "maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid." Als God het wil, kan Hij er nog zo'n wereld bij scheppen.

Een andere waarheid kan Hij niet scheppen, en daarom laat Hij er geen enkele tittel van verloren gaan. Dat weet Satan. Daarom zet hij al zijn vernuft in om haar te schenden en te misvormen met onzuivere leer. In het woord zien we God als in een spiegel. Kijken we naar Hem, dan verandert Zijn Geest ons naar Zijn beeld. Zit die spiegel vol barsten, dan zien we een vertekend beeld van God. Maar het woord laat Hem zien in Zijn ongerepte helderheid, in volle glorie voor onze ogen. — William Gurnall.

Vers 2

"Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." Aan mijn huis en mijn koninkrijk hebt U beloofd dat ze zullen blijven bestaan. Die belofte rijst in grootheid en goedheid uit boven alles wat U tot nu toe van Uzelf hebt getoond voor Uw volk (2 Sam. 7:10, 12-13, 15-16, 21-22, 24-26, 29. Let vooral op 2 Sam. 7:21: "Om Uws woords wil … hebt Gij al deze grote dingen gedaan"; en 2 Sam. 7:26: "En Uw Naam worde groot gemaakt tot in eeuwigheid", een taalkundige overeenkomst tussen het verhaal en de psalm die niemand zo bedoeld heeft).

Alleen in de Messias komt de grootheid van de belofte tot haar recht, voor Israël en de hele wereld, en dat zal later nog volledi ger gebeuren. — Andrew Robert Fausset.

Vers 2

"Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." God heeft ons Zijn woord gegeven, 1. Als een spiegel, die Zijn heerlijkheid weerkaatst. "De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk"; daarin kunnen we Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid onmiskenbaar zien. Ps. 19:2, 4-5. Ook in Zijn bestuur over alle dingen zien we veel van Zijn wijsheid en goedheid.

Maar wat Zijn volmaaktheden in het geheel zijn, kunnen we uit dit alles niet afleiden, en over Zijn plannen kunnen we er niets uit te weten komen. De heidenen laten dat zonneklaar zien. Zij zien de wonderen van de schepping en van Gods bestuur even goed als wij: "Geen spraak, en geen woorden zijn er, waar hun stem niet wordt gehoord. Hun richtsnoer gaat uit over de ganse aarde, en hun redenen aan het einde der wereld": Ps. 19:4-5. Maar in het heilige boek straalt de volle glorie van de Godheid, schitterend en onverdeeld. Daar mogen we, bij wijze van spreken, de raadzaal van de Allerhoogste binnen.

We horen hoe de Vader en de Zoon hun verbond sluiten. De Vader belooft de Zoon een nageslacht, dat Hij als erfdeel zal bezitten. Daarvoor moet de Zoon van Zijn kant Zijn ziel tot een schuldoffer stellen

en, in hún mensennatuur, de schuld van hun ongerechtigheden betalen. Dit geheimvolle verbond is uitgevoerd in de menswording en de dood van de Heere Jezus Christus. Daarin zien we alle volmaaktheden van God samenkomen en in harmonie klinken, zoals dat nooit eerder gebeurde en op geen andere manier kon gebeuren. We zien gerechtigheid die strenger is dan wanneer ze het hele mensdom had gestraft.

En we zien barmhartigheid die rijker is dan wanneer ze het mensdom zonder zo'n verzoening had gespaard. Daar geldt: "De goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten; de gerechtigheid en vrede zullen elkander kussen", zoals het zo treffend is gezegd: Ps. 85:11. Van dit grote geheim vinden we in de rest van de schepping niets terug. In het woord wordt het weerspiegeld als in een spiegel (2 Kor. 3:18). En het schijnt zo helder dat zelfs de engelen rond de troon er wijzer van worden, doordat het aan de kerk wordt bekendgemaakt: Ef. 3:10. 2. Als een richtsnoer waaraan alles te toetsen valt.

Wat God wil, weten we alleen uit het woord: "ook liefde, ook haat, weet de mens niet uit al hetgeen voor zijn aangezicht is." Wat God van ons eist, kan geen enkel onderdeel van de schepping of van Zijn bestuur ons zeggen. Wat Hij voor ons zal doen, valt niet uit te maken. Hoe Hij met ons zal handelen, valt evenmin op te maken uit de dingen om ons heen. Maar het heilige boek schrijft alles op als met een zonnestraal. Alles wat God van ons verwacht dat we voor Hem doen, staat daar uitdrukkelijk. Alles wat Hij belooft voor ons te doen, is het onderwerp van een duidelijke belofte.

Heel Zijn handelwijze op de dag van het oordeel ligt daar open: de wetten waarnaar we geoordeeld worden, de manier waarop de getuigenis, voor of tegen ons, wordt voorgebracht, de gronden waarop de veroordeling of vrijspraak wordt uitgesproken, en zelfs de plaats waar ieder mens, vrijgesproken of veroordeeld, uiteindelijk terechtkomt. Alles is zo helder bekendgemaakt dat iedereen die nu eerlijk en zonder zelfbedrog over zichzelf oordeelt, zijn lot met zekerheid kan

voorzien. Raden is niet meer nodig, want niets is aan gissingen overgelaten. Ieder mens heeft een richtsnoer waarmee hij zijn oordeel op elk punt kan rechtzetten.

Aan het onderwijs voor ons verstand en aan de richting voor onze verwachtingen kan dus niets meer worden toegevoegd.

1. Als een bron waaruit al Zijn zegeningen vloeien. Door de werken van de schepping en van Gods bestuur stromen ongetwijfeld grote zegeningen naar ons toe. Ze zorgen zonder ophouden voor ons welzijn, want "Gij doet Uw hand open, en verzadigt al wat er leeft." Maar wat die ons geven, is slechts tijdelijk. Het ingegeven boek geeft geestelijke en eeuwige weldaden. Daar komt al onze kennis van de goddelijke waarheid vandaan, en ook al onze hoop op eeuwige zaligheid. We krijgen niet alleen kennis van de waarheid, maar ook de werking en de kracht ervan op onze ziel.

Als de Heilige Geest de goddelijke waarheid toepast, kan ze verwonden, heiligen en redden: Ps. 19:8-12. Komt ze met kracht binnen in de ziel, dan gaat het stoutste hart van het heelal trillen. Wordt ze als balsem uitgegoten, dan gaat het diepst bedroefde schepsel onder de hemel van vreugde springen. Kijk eens rond op de aarde en tel hoeveel mensen er eens onder de ongebonden heerschappij van de zonde leefden en nu zijn herschapen naar het beeld van hun God. Stijg dan op naar de hemel en zie de tienduizenden verlosten rond de troon van God, die samen hun hallelujazang laten klinken voor God en het Lam.

Al die mensen zijn in die staat gebracht door dat gezegende woord, dat als enige zo'n groot werk kon volbrengen. Zo heeft God Zijn woord groot gemaakt, en zo zal Hij het blijven groot maken, tot het einde van de tijden. Ja, tot in alle eeuwigheid zal het worden erkend als de enige bron van alle zegen die ooit genoten zal worden. — Charles Simeon, in Horae Homileticae.

Vers 2

"Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." In de Engelse vertaling, waar deze uitleggers van uitgaan, staat: "Gij hebt Uw woord groot gemaakt boven al Uw Naam." Weinig uitspraken in de Schrift zijn tegelijk zo veelomvattend en zo verbazend. Voor mij is dit een van de meest opmerkelijke zinnen uit heel het boek van God. "Gij hebt Uw woord groot gemaakt boven al Uw Naam." Wat is Gods Naam? Daarin zit alles wat Hij is en alles wat Hij van Zichzelf heeft laten zien: Zijn rechtvaardigheid, majesteit, heiligheid, grootheid en glorie, en alles wat Hij in Zichzelf is.

Dát is Gods Naam. En toch heeft Hij één ding "groot gemaakt boven Zijn Naam": Zijn woord, Zijn waarheid. Daarmee kan het vleesgeworden Woord bedoeld zijn, de Zoon van God, Die "het Woord" heet. "Want Drie zijn er, Die getuigen in den hemel, de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en deze Drie zijn Een": 1 Joh. 5:7. "In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God": Joh. 1:1. Er zijn twee manieren om de zin te lezen. De eerste: God heeft Zijn Woord, Zijn eeuwige Zoon, groot gemaakt boven heel Zijn grote Naam.

Hij heeft Jezus dan hoog boven alle andere volmaaktheden van Zijn majesteit geplaatst. De tweede: het gaat om Zijn geschreven woord in de heilige Schriften. Dan bedoelt de tekst niet alleen het vleesgeworden Woord in de Persoon van Jezus, maar ook het geschreven woord in de Schriften van de waarheid. Dat woord heeft Hij groot gemaakt boven al Zijn Naam, doordat Hij het vervult. Gods trouw is Hem zo kostbaar dat Hij haar hoger heeft gesteld dan al Zijn andere volmaaktheden. Hetzelfde zien we in het gewone leven. Neem een man op wie je volkomen kunt bouwen, die zo trouw is aan zijn woord dat hij liever alles opgeeft dan van dat woord af te wijken.

Zo'n man laat zijn bezit los, ja zelfs zijn leven, voordat hij zijn woord breekt. Op die manier spreekt God over het groot maken van Zijn woord boven al Zijn Naam. Liever laat Hij al Zijn andere volmaaktheden in het niet verdwijnen dan dat Zijn trouw tekortschiet.

Zijn trouw heeft Hij zo groot gemaakt dat Zijn liefde, barmhartigheid en genade allemaal eerder zouden bezwijken dan Zijn trouw: het woord van Zijn mond en wat Hij in de Schrift heeft laten weten. Wat een vast fundament voor onze zaligheid, die rust op Zijn woord, nu God dat woord groot heeft gemaakt boven al Zijn Naam!

Wat een rijkdom aan geluk en waarheid ligt daarin! Heeft God Zijn waarheid aan jouw ziel geopenbaard en je geloof gegeven om je anker uit te werpen in de wereld van de belofte? Dan kiest Hij ervoor alles te verliezen voordat dat anker losraakt. Want Hij heeft Zijn woord groot gemaakt boven al Zijn Naam. — Joseph C. Philpot.

Vers 2

"Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." De woorden van Zijn mond gaan God meer aan het hart dan de werken van Zijn hand. Hemel en aarde zullen voorbijgaan. Maar van alles wat Hij zei, zal geen enkele jota of tittel op de grond vallen. Sommigen leggen dit uit van Christus, het wezenlijke Woord. In Hem heeft God Zijn Naam gelegd, en Hem heeft Hij zo hoog verheven dat Hij Hem "een Naam gegeven" heeft, "welke boven allen naam is". — Ebenezer Erskine, 1680-1754.

Vers 2

"Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." Daarmee wordt bedoeld dat Zijn woord of belofte als het ware oppermacht heeft en uitoefent over al Zijn voorrechten en eigenschappen, zoals Zijn wijsheid, rechtvaardigheid en macht. Mensen hoeven dus nooit bang te zijn dat een van die eigenschappen ooit, in welk geval ook, ook maar in het kleinste detail tegen Zijn woord in zal gaan. — John Goodwin, 1593-1665.

Vers 2

"Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." Soms zijn er buitengewone werken van God in de wereld, zoals don-

der en bliksem. Dan worden we gauw bang en roepen we: wat een groot God laat Zich in deze grote werken zien! Maar was ons hart zoals het hoort bij het lezen van het Woord, dan zouden we daar méér van sidderen dan van elke andere onthulling van God in al Zijn werken sinds het begin van de wereld. En als jij in Zijn Woord niet meer van Gods heerlijkheid ziet dan in Zijn werken, komt dat doordat er maar weinig licht in jou is. — Jeremiah Burroughs, 1599-1646.

Vers 2

"Want Gij hebt vanwege Uw gansen Naam Uw woord groot gemaakt." "Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest Zijns monds al hun heir." Maar het woord waarmee een verloren wereld wordt vrijgekocht, is oneindig veel sterker. Dát is het "woord" dat Hij "groot gemaakt heeft boven al Zijn Naam". Want daarin zien we meteen hoe overweldigend groot Zijn macht is, hoe rijk Zijn veelzijdige wijsheid is, en hoe heiligheid en liefde in glorie samenvloeien. — John Lillie.

Vers 2

Onze zorg is niet de waarheid zoals ze alleen is gedacht, maar de waarheid zoals ze is uitgedrukt. Niet de waarheid zoals onze door God ingegeven leraar haar zag, maar de waarheid zoals hij haar tot ons sprak. Het is niet genoeg dat de Geest hem de waarheid goed liet zien, als Hij hem niet óók liet zeggen wat hij zag. Een zuivere instroom in de geest van een apostel waarborgt het onderricht van de wereld nog niet, tenzij er ook een zuivere uitstroom is. Want we hebben niet met de leer te maken die is binnengestroomd, maar met de leer die is uitgestroomd.

Zo worden we dan ook geroepen ons over te geven aan de uitgestroomde leer, dat is het woord. Het woord is een licht voor onze voet en een lamp voor ons pad. Zijn woord is wat God verheven heeft boven al Zijn Naam. Dat woord heeft Hij in de hemel stevig vastgezet, met een duurzaamheid die zekerder en blijvender is dan die van de

wetten van de natuur. De leer die van de hemel naar de aarde wordt gebracht, kunnen we niet in ons opnemen zolang ze nog alleen is aangekomen als gedachte in de geest van een apostel.

Pas als ze verder wordt gebracht tot uitdrukking, in gesproken of geschreven woorden, komt ze met ons in aanraking. Kort gezegd: onze directe zorg is niet wat apostelen innerlijk voor ogen kregen, maar wat ze naar buiten brachten. Niet de plannen of stelsels die ze hebben mogen begrijpen, maar de boeken die ze hebben geschreven. Hadden de verdedigers van een afgezwakte inspiratie de hele kracht en het hele gewicht van deze opmerking goed overdacht, dan zouden zij, daarvan zijn we overtuigd, de inspiratie van de gedachte niet zo hebben losgemaakt van de inspiratie van de taal als ze nu hebben gedaan. — Thomas Chalmers.

Vers 2

"Uw woord" of "Uw belofte." Gods beloften zijn zo groot, en Hij komt ze zo getrouw en volledig na, dat Hij daarmee zelfs de verwachtingen overtreft die de grootte van Zijn Naam heeft gewekt. — Annotated Paragraph Bible.

Vers 3

"Ten dage, als ik riep" enzovoort. God gaf hem snel antwoord, want hij werd verhoord op dezelfde dag dat hij riep. En dat antwoord was geestelijk: hij kreeg "kracht in zijn ziel". Wil je zielskracht hebben voor het werk waar je tegen opziet? Roep dan om kracht tot Hem Die de "Overwinning van Israel" is (Engels: "Strength of Israel", Sterkte van Israël). Want "Hij geeft den moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft." — Ebenezer Erskine.

Vers 3

"Ten dage, als ik riep, zo hebt Gij mij verhoord" enzovoort. Neem een leger. Het deel dat in het veld vecht, krijgt zeker zijn soldij, zolang de bevelhebbers geld in hun beurs hebben of om hun mannen geven. Zij

gaan soms zelfs voor, terwijl de kameraden die in de kwartieren zijn achtergebleven moeten wachten. Ik weet zeker dat in het leger van Christus, bij Zijn lijdende mensen, meer goud en zilver (geestelijke vreugde en troost, bedoel ik) te vinden is dan hun broeders thuis, in vrede en welvaart, gewoonlijk kunnen tonen. Wat zijn de beloften anders dan vaten vol versterkende wijn, speciaal aangestoken voor een uur vol zuchten, het moment waarop God ze meestal opent!

"Roept Mij aan in den dag der benauwdheid", zegt God. Ps. 50:15. Mag dat dan niet ook op een vredige dag? Jazeker, maar God wil dat we juist op de dag van benauwdheid het vrijmoedigst bij Hem zijn. Niemand wordt zo snel geholpen bij de troon van genade als lijdende heiligen. "Ten dage, als ik riep," zegt David, "zo hebt Gij mij verhoord; Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel." Hij zat in de nauwte, en God komt haastig naar hem toe. Als een gezonde vriend ons laat roepen, laten we hem misschien nog even wachten.

Maar een zieke vriend mag ons midden in de nacht uit bed halen. In zulke noodgevallen gaan we meestal direct mee met de bode die ons komt halen, en zo doet God met het gebed. Petrus klopte op de poort van de mensen die bijeen waren om God voor hem te zoeken, bijna op hetzelfde moment dat hun gebed voor hem op de hemelpoort klopte. En zo hoort het ook, als we bedenken wat voor verleidingen er in ons lijden zijn. We gaan er dan snel van uit dat onze beste vrienden ons vergeten zijn.

We voelen elke wachttijd als uitstel en elke vertraging als verwaarlozing. Daarom kiest God ervoor Zichzelf juist dan het vriendelijkst te laten zien. "Want gelijk het lijden van Christus overvloedig is in ons, alzo is ook door Christus onze vertroosting overvloedig": 2 Kor. 1:5. Zoals de mens verdrukking opstapelde, zo legde Christus er troost in. Het water steeg en daalde bij beide tegelijk. Toen het springtij van het lijden bij Hem kwam, was het ook springtij van Zijn vreugde. Hoe groter de nood van een arme is, hoe meer wij hem helpen. Zo troost Christus Zijn volk meer naarmate hun benauwdheden toenemen.

En zeg me nu eens, christen: verdient jouw dierbare Heere dan geen bereidwillige geest van jou? Een geest die klaarstaat voor elk lijden met Hem, voor Hem of door Hem, Die Zijn zoetste troost geeft waar Zijn volk de zwaarste smart moet dragen? Een knecht werkt graag met een blij hart, als zijn meester zo goed voor hem zorgt dat hij zelf zijn ontbijt naar het veld brengt. De christen hoeft niet te wachten tot hij in de hemel is om al zijn troost te krijgen. Daar komt inderdaad het grote avondmaal. Maar, christen, er is nu al een ontbijt van vreugden vooraf, meer of minder, dat Christus naar het veld voor je brengt. Je eet het op ter plekke, waar je je moeite te dragen hebt. — William Gurnall.

Vers 3

"Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel." God verhoort onze gebeden op een genadige manier als Hij ons geestelijke kracht in onze ziel schenkt. Als Hij ons de dingen die we vragen niet geeft, maar ons wel kracht in onze ziel geeft, verhoort Hij onze gebeden in Zijn genade. Wat is deze geestelijke kracht? Mijn antwoord: ze is een werk van Gods Geest, dat een mens in staat stelt te doen en te dragen wat God wil, zonder te bezwijken of terug te vallen in zonde. — James Nalton.

Vers 3

"Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel." Andere meesters bedenken werk voor hun knechten, maar helpen niet mee. Onze Meester in de hemel geeft ons niet alleen werk, maar ook kracht. God vraagt ons Hem te dienen en zal ons in staat stellen dat te doen, Ezech. 36:27: "En Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen." De Heere zoekt niet alleen werk dat bij ons past, maar maakt ons ook geschikt voor ons werk. Met Zijn gebod geeft Hij de macht ervoor. — Thomas Watson.

Vers 3

"U maakt mij in mijn ziel dapper met kracht." De gewone weergave van dit zinsdeel ("Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel"; Engels: "Thou strengthenedst me with strength in my soul") bevat een woordspel dat in de grondtekst niet voorkomt. Daar hebben het werkwoord en het zelfstandig naamwoord zelfs geen enkele letter gemeen. Sommige vertalers geven het werkwoord weer met "U maakte mij trots", en bedoelen daarmee: U tilde mij omhoog. Het gaat dan niet om ijdele of egoïstische trots, maar om een verheven hoop die iemand opbeurt. — Joseph Addison Alexander.

Vers 4

"Alle koningen der aarde zullen U, o HEERE! loven." Heel opvallend is dat deze belofte al bij David en het volk Israël is uitgekomen. De koningen rondom zagen hoe God de weg van Zijn volk wonderlijk leidde (2 Sam. 5:11; 8:10). Toch komt de volle vervulling pas met de overwinningen die de Messias nog gaat behalen. Dan zullen de heersers en groten van de aarde Zijn woord aanvaarden. Door Gods genade leren ze dan de roemrijke wegen van Zijn liefde te prijzen. In het licht van het geloof zien ze hoe machtig de heerlijkheid is van Jehova, de God van het heil. Ja, "alle koningen der aarde" zullen de Heere nog loven. Ze komen samen met hun talloze onderdanen aanstormen om de zegetocht van Zijn genade luid te begroeten. — John Morison.

Vers 5

"En zij zullen zingen van de wegen des HEEREN." Er komt een tijd dat de lofzang op Jahwe, die volgens Ps. 137:4 in het bijzijn van de heidenen moest zwijgen, juist door de koningen van diezelfde heidenen wordt aangeheven. — Franz Delitzsch.

Vers 5

"En zij zullen zingen van de wegen des HEEREN." Een wandeling met God is een aangename wandeling. De wegen van de wijsheid heten

“wegen der liefelijkheid”: Spr. 3:17. En is licht niet heerlijk? Ps. 89:16: “O HEERE! zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen.” Met God wandelen lijkt op lopen tussen bedden vol specerijen, waar een zalige geur omhoogstijgt. Dat geeft vrede, Hand. 9:31: “wandelende in de vreze des Heeren, en de vertroosting des Heiligen Geestes”. Zolang we met God wandelen, hoe zoet laat de vogel van ons geweten dan zijn muziek horen in onze borst! “Zij zullen zingen van de wegen des HEEREN.” — Thomas Watson.

Vers 6

“Want de HEERE is hoog.” Hier ontmoeten we Gods grootheid, die alles te boven gaat. Hij is de hoge Heere, of Jehova. Hij is “de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont”, Die zegt: “Ik woon in de hoogte en in het heilige”, en Die “een ontoegankelijk licht bewoont”. Wie kan Zijn hoogheid naar waarde schatten, in gedachten of in woorden? Zondige, sterfelijke wormen worden blind zodra ze “de plaats des tabernakels Uwer eer” willen zien. Wat een oneindige afstand ligt er tussen Hem en ons!

“Wie is den HEERE gelijk, onder de kinderen der sterken?” Ja, “de volken zijn geacht als een druppel van een emmer, en als een stofje van de weegschaal.” Hij is niet alleen “hoog” boven de mensen, maar ook boven de engelen. Cherubs en serafs zijn maar Zijn dienende geesten. Hij is “hoog” boven de hemelen, want “de hemelen, ja, de hemel der hemelen zouden U niet begrijpen”. Toch vernedert Hij Zich zelfs, want Hij is het “Die zeer laag ziet, in den hemel”. Vrienden, doe moeite om groot en vol bewondering te denken over de heerlijke majesteit van God. Want “Majesteit en heerlijkheid zijn voor Zijn aangezicht, sterkte en sieraad in Zijn heiligdom.” — Ebenezer Erskine.

Vers 6

“Nochtans ziet Hij de nederige aan.” Waarom heeft God zo veel achting voor nederige mensen? Niet omdat zo’n houding van de ziel bij Hem ook maar iets zou verdienen. Maar om drie redenen. 1. Nederig-

heid past het allerbeste bij Gods grote doel: Zijn vrije genade verhogen en verheerlijken. Wat dachten jullie, vrienden, dat God wilde bereiken met de verkiezing, met de verlossing, met heel de bediening van het evangelie en met al haar verordeningen? Zijn grote doel in dit alles was een heerlijke, hoge troon op te richten.

Vanaf die troon laat Hij de rijkdom van Zijn vrije, soevereine genade zien. Die genade wil Hij door de eeuwigheid heen groot gemaakt hebben, boven heel Zijn andere Naam. Welnu, nederigheid en deemoed van geest sluiten het beste aan bij dit doel: de vrijheid van Zijn genade verheffen. Wie zich aan de openbaring van genade onderwerpt, is niet de man van de wet of de trotse Farizeeër. Het is de arme, nederige tollenaar, die op zijn borst slaat en roept: "O God! wees mij zondaar genadig!" 2. God acht de nederige ziel zo hoog omdat nederigheid een vrucht is van de Geest, Die in de ziel woont.

Bovendien bewijst ze dat de ziel met de Heere Jezus Christus is verenigd, in Wie wij alleen aangenaam zijn. 3. Nederigheid maakt de ziel aan Christus gelijk, en hoe meer iemand op Christus lijkt, hoe meer God van hem houdt. Van Christus wordt gezegd dat Hij "zachtmoedig" en "nederig van hart" was. "Hij zal niet schreeuwen, noch Zijn stem verheffen, noch Zijn stem op de straat horen laten." Hij was het Afschijnsel van de heerlijkheid van Zijn Vader, en toch nam Hij er genoegen mee te verschijnen in "de gestaltenis eens dienstknechts". Hij was rijk en werd toch bereidwillig arm, opdat wij door Zijn armoede rijk zouden worden.

De nederige ziel is dus een afbeelding van Christus, Die het uitgedrukte Beeld van Zijn Vader is. Daarom moet God wel oog voor haar hebben. — Ebenezer Erskine.

Vers 6

"Ziet Hij de nederige aan." Geef mij het eenvoudige vat van de nederigheid. Dat zal God bewaren en vullen met de wijn van Zijn genade. Dat is mij liever dan de gelakte beker van de hoogmoed, want die

slaat Hij stuk als een pottenbakkersvat. Is nederigheid de hoeksteen, dan wordt heerlijkheid de sluitsteen. — William Seeker, in "The Non-such Professor in his Meridian Splendour," 1660.

Vers 6

"En den verhevene kent Hij van verre." Iemand die een schouwspel of een persoon tegenkomt waar hij niet naar kan kijken, gaat zo iemand uit de weg of draait zich al om terwijl hij nog ver weg is. Is wat hij ziet daarentegen een lust voor het oog, dan komt hij dichterbij en gaat er zo dicht mogelijk bij staan. Staat er dus dat de Heere een hoogmoedig mens "van verre" kent, dan laat dat Zijn minachting voor die man zien. Hij wil hem nauwelijks met een tang aanraken (zoals wij zeggen), en Hij kan het niet verdragen bij hem in de buurt te komen. Hij weet maar al te goed hoe verachtelijk zo iemand is, zelfs op de grootst mogelijke afstand. — Joseph Caryl.

Vers 6

"En den verhevene kent Hij van verre." Hij straft hen immers in de hel. — Richard Rolle, 1340.

Vers 7

"Als ik wandel in het midden der benauwdheid, maakt Gij mij levend." Dat overkwam ook de drie jongemannen in de gloeiende oven. Nebukadnezar, die hen had laten vervolgen, riep uit: "Ziet, ik zie vier mannen, los wandelende in het midden des vuurs, en er is geen verderf aan hen; en de gedaante des vierden is gelijk eens zoons der goden." — Andrew Robert Fausset.

Vers 7

"Als ik wandel in het midden der benauwdheid, maakt Gij mij levend." Wanneer iemand in een uitzichtloze situatie geholpen wordt, zien we Gods wijsheid. God toont Zijn wijsheid het liefst op het moment dat mensen en hun verstand niets meer kunnen doen. Goede advocaten

pakken graag de lastigste kwesties uit de wet aan, om hun kunde nog duidelijker te laten blijken. Zo vindt Gods wijsheid altijd een uitweg. Is het in Zijn beschikkingen op zijn donkerst, dan komt de morgenster van de verlossing op. Soms laat God Zijn vijanden de moed in de schoenen zinken. Joz. 2:24.

Soms geeft Hij hun iets anders te doen en laat Hij hen de aftocht blazen. Zo ging het bij Saul, toen hij David op de hielen zat: "De Filistijnen zijn in het land gevallen." "Op den berg des HEEREN zal het voorzien worden." Wanneer de kerk al op het altaar ligt en haar vrede en vrijheid bijna worden geofferd, dan verschijnt de engel. — Thomas Watson.

Vers 7

"Uw hand strekt Gij uit tegen den toorn mijner vijanden, en Uw rechterhand behoudt mij" enzovoort. U zult Uw hulp tussen mij en hen in plaatsen en mij ongedeerd redden. Zo laten de dichters hun goden doen voor wie ze begunstigen. U slaat hen met Uw linkerhand en redt mij met Uw rechter. Zo begrijpt Tremellius het. — John Trapp.

Vers 8

"De HEERE zal het voor mij voleinden" enzovoort. Gods werk is volmaakt, terwijl wat mensen doen onhandig blijft en half af. God houdt pas op als Hij klaar is. Rust Hij, dan is dat omdat Hij naar Zijn werk kijkt en ziet dat alles "zeer goed" is. Zijn sabbat is dus de sabbat van een doel dat is bereikt, van een raadsbesluit dat is uitgevoerd. Onze eigen paleizen zijn altijd zoals dat paleis uit het verhaal: één raam blijft donker en zonder edelstenen, terwijl al het andere van schoonheid straalt. Als God bouwt, kan niemand zeggen: "Hij kon het niet afmaken." In Zijn grote paleis maakt Hij haar "glasvensters kristallijnen" en haar "ganse landpale van aangename stenen".

Neem aan dat de middeleeuwse droom was uitgekomen, en een alchemist één korreltje lood in goud had veranderd. Dan had hij met genoeg smeltkroezen en ovens uiteindelijk al het lood ter wereld

kunnen omzetten. Alle moeite zit in de eerste stap. Zijn jij en ik van vijanden tot zonen gemaakt, en is er in ons hart één vonk van liefde tot God aangestoken? Dan is dat een veel diepere verandering dan alles wat nog moet gebeuren om ons volmaakt te maken. Eén korreltje is veranderd, en de hele massa volgt op Zijn tijd. — Alexander Maclaren, preek in "Wesleyan Methodist Magazine," 1879.

Vers 8

"Laat niet varen de werken Uwer handen." Zitten we in verdrukking die ons dreigt te breken? Dan is het goed de Heere eraan te herinneren dat Hij ons gemaakt heeft. Zo geeft David zijn gebed gewicht: "Laat niet varen de werken Uwer handen." Iedereen is gesteld op wat hij zelf gemaakt heeft, en velen zijn er verliefd op. Moeten we dan geloven dat God Zijn eigen werk in de steek laat? Kijk hoe Gods volk in zijn diepste nood bij God pleit (Jes. 64:8-9): "Doch nu, HEERE! Gij zijt onze Vader; wij zijn leem, en Gij zijt onze pottenbakker, en wij allen zijn Uwer handen werk. HEERE! wees niet zo zeer verbolgen." — Joseph Caryl.

Vers 8

"Laat niet varen de werken Uwer handen." Koningin Elizabeth bad: kijk naar de wonden in Uw handen en verlaat dan de werken van Uw handen niet. Luther bad meestal zo: Bevestig, o God, wat U in ons hebt gewrocht, en maak het werk af dat U in ons bent begonnen, tot Uw eer. Amen. — John Trapp.

Vers 8

"Laat niet varen de werken Uwer handen." Zie Uw werk in mij aan, niet het mijne. Ziet U mijn werk, dan veroordeelt U het. Ziet U het Uwe, dan bekroont U het. Elk goed werk dat ik heb, heb ik van U gekregen, dus het is meer van U dan van mij. Want Uw apostel zegt mij: "Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme.

Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus": Ef. 2:8-10. — Augustinus.

Vers 8

"Uwer handen." Met Zijn scheppende handen vormde Hij in het begin onze zielen. Met Zijn doorboorde handen kocht Hij ze vrij op Golgotha. Zijn verheerlijkte handen zullen onze zielen vasthouden en nooit meer loslaten. Laten we onze geesten in Zijn handen bevelen. We weten zeker dat Zijn handen opnieuw heel maken wat onze handen hebben vernield, ook al hebben de werken van onze handen de werken van Zijn handen tenietgedaan. — J. W. Burgon.

Wenken voor de dorpsprediker

Verzen 1-3

David wordt gekweld door rivaliserende goden, zoals wij door rivaliserende evangeliën. Wat doet hij?

1. Zingen met een lofprijs van ganser harte.

a) Zo laat hij zonder verbittering zien dat hij niets van het valse moet hebben.

b) Zo bewijst hij zijn sterke geloof in het ware.

c) Zo maakt hij zijn blijde ijver voor God bekend.

d) Zo wordt hij beschermd tegen het kwaad van de mensen om hem heen.

1. Aanbidden volgens de verachte regel.

a) Stilletjes elke eigenwillige godsdienst negeren.

b) Opzien naar de Persoon van Christus, Die door de tempel werd afgebeeld.

c) Vertrouwen op het offer.

d) God Zelf beseffen, want hij spreekt tot God.

1. De aangevochten eigenschappen loven.

a) Goedertierenheid die iedereen omvat en die elk afzonderlijk raakt. Genade in alles wat er gebeurt.

b) Waarheid. Historische betrouwbaarheid. Zekere beloften. Profetieën die precies uitkomen. Als we zeker zijn van Gods liefde en van de waarheid van Zijn woord, laten we ons daar dan nog steviger aan vastklampen.

1. Het geëerde woord met ontzag benaderen. Het staat boven alles wat schepping en voorzienigheid ons openbaren, want het is:

a) Helderder.

b) Betrouwbaarder.

c) Meer soeverein.

d) Completer en uniek.

e) Blijvender.

f) Eervoller voor God.

1. Het bewijzen uit eigen ervaring.

a) Door te bidden.

b) Door het antwoord door te vertellen.

c) Door te laten zien welke kracht in de ziel we als antwoord op ons gebed hebben ontvangen.

Vers 2

De houding die op Christus gericht is.

1. Aanbidding en lofzang horen bij elkaar.
2. We brengen ze met onze ogen op God in Christus, want Hij is de tempel. Hij is de plaats waar God woont, waar geofferd wordt, waar voorspraak wordt gedaan. Hij is het priesterschap, de godsspraak en de openbaring.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

1. De mooiste houding van de ziel: “naar het paleis Uwer heiligheid”.
2. De mooiste bezigheid van de ziel: zich “nederbuigen” en “loven”.

— W. W.

Vers 2

1. Wat de aanbidder beschouwt. Zijn blik rust op de heilige tempel. De stenen tempel is nog niet gebouwd. Christus is het heiligdom. Hebr. 8:2. Alle aanbidding gaat door Hem. De ogen van de aanbidders zijn op Hem gericht.
2. Wat de aanbidder zingt. Liefde en waarheid. Let op dat deze twee samengaan. De waarheid kwam door Mozes. Genade en waarheid kwamen door Jezus Christus.
3. Waarmee de aanbidder pleit. Christus, “het Woord”, is de belichaming van God en Zijn heerlijkste openbaring. Hebr. 1:2-3. — Archibald G. Brown.

Vers 3

1. Een gebed dat nog op dezelfde dag wordt verhoord.
2. Een gebed dat wordt verhoord doordat God kracht geeft voor die dag. Zie 2 Kor. 12:8-9.

— A. G. B.

Vers 3

1. Verhoringen moeten we opmerken en erkennen: “Gij hebt mij verhoord.”
2. Snelle verhoringen verdienen extra lof: “Ten dage, als ik riep, zo hebt Gij” enzovoort.
3. Een versterkte ziel is soms het beste antwoord op een gebed: “Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel.”

— J. F.

Vers 3

Een opmerkelijke gebedsverhoring.

1. Het gebed: zwak, ernstig, verdrietig en zonder woorden.
2. Het antwoord: snel, goddelijk, doeltreffend en zeker.
3. De lof die zulke genade verdient. Zie de voorgaande verzen.

Vers 3

1. Een bijzondere dag.
2. Een bijzondere manier van bidden: “Ik riep.”
3. Een bijzondere manier van antwoorden.

— W. W.

Vers 4

1. Een koninklijke ontvangst.
2. Een koninklijk orkest.

Verzen 4-5

1. Wie Gods woorden hoort, leert God kennen.
2. Wie God kent, zal Hem loven, hoe hoog hij onder de mensen ook staat: “Alle koningen der aarde” enzovoort.
3. Wie God looft, zal op Zijn wegen gaan.
4. Wie op de wegen van de Heere gaat, zal Hem eer brengen, en Hij zal in hen geëerd worden.

— G. R.

Vers 5

Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 1615: “Singing in the Ways of the Lord.”

Vers 5

Dit staat er over koningen, maar het geldt ook voor de eenvoudigste pelgrims. De Heere heeft achting voor de nederigen en laat hen zingen.

1. Ze zingen onderweg, op de wegen zelf.

a) Ze vinden er vreugde in.

b) Ze wijken er niet van af om elders vreugde te zoeken.

c) Ze zingen terwijl ze verder gaan, in dienst, in aanbidding, in heiligheid en in lijden.

d) Ze zijn er helemaal klaar voor om te zingen. Ze hebben kracht, veiligheid, leiding, voorzieningen en troost.

1. Ze zingen van de wegen van de Heere.

a) Van Gods wegen met hen.

b) Van hun eigen weg naar God. Ze weten waar ze vandaan komen. Ze weten waar ze naartoe gaan. Het is een goede weg. Profeten zijn hem gegaan, en ook de Heere van de profeten. Hier is goed gezelschap, goed onderdak, een goed uitzicht en goed daglicht.

1. Ze zingen van de Heere van de weg. Van Zijn goedertierenheid. Van Zijn waarheid. Van verhoorde gebeden. Van Zijn nederbuigen. Ze zingen dat Hij ons levend maakt in de nood. Dat Hij ons bevrijdt. Dat Hij ons voltooit. Dat Zijn barmhartigheid eeuwig duurt.
2. Ze zingen tot de Heere van de weg.

a) Tot Zijn eer.

b) Zodat die eer zich verder verspreidt.

c) Als oefening om Hem voor eeuwig te eren.

Vers 6

Goddelijke omkeringen.

1. De nederige wordt geëerd, tot zijn eigen verbazing.
2. De hoogmoedige wordt overgeslagen, tot zijn eeuwige schaamte.

— W. B. H.

Vers 7 (eerste zinsdeel)

1. De sombere tocht van de psalmist: hij wandelt "in het midden der benauwdheid". Hij kijkt dus niet toe maar wordt zelf aangevallen. Er zijn benauwdheden van allerlei aard: persoonlijk, in de samenleving, in de kerk en in het land.
2. Zijn bemoedigende verwachting: nieuw leven, bescherming en verlossing. — W. J.

Vers 7

1. Goede mensen zitten soms midden in de benauwdheid. Die is veelsoortig en houdt lang aan.
2. Hun voortgang houdt ze niet tegen. Ze "wandelen" er middenin. Ze zijn moe, maar blijven doorzetten. Soms "lopen" ze zelfs "met lijdzaamheid" enzovoort.
3. Ze vinden er troost in: "Als ik wandel" enzovoort, "maakt Gij mij levend."
4. Ze trekken er voordeel uit.

a) Hun vijanden worden ten val gebracht.
b) Hun redding is volkomen. — G. R.

Vers 7

Het kind van God wordt vaak uit de benauwdheid levend gemaakt. Vaker nog midden in de benauwdheid, en niet zelden erdoorheen. Het wordt bevrijd van haar, gedragen in haar en geheiligd door haar. — A. G. B.

Vers 7

Een voorval op de weg naar de stad.

1. Pelgrims worden door dieven overvallen en neergeslagen.
2. Grootmoed komt eraan en de vijand slaat op de vlucht.

3. De fles gaat naar de lippen: “maakt Gij mij levend.” Wat een zoet ontwaken, als je de schoonheid van Zijn aangezicht en de kracht van Zijn hand leert kennen! — W. B. H.

Vers 7 (derde zinsdeel)

Redding door de rechterhand.

1. God Zelf zal haar tot stand brengen.
2. Hij zal al Zijn kracht in het werk leggen.
3. Hij zal al Zijn vaardigheid laten zien.

Vers 8 (eerste zinsdeel)

1. Een breed onderwerp: “het voor mij” (Engels: “that which concerneth me”, wat mij aangaat). Dat is niet per se wat mij zorgen geeft.
2. Een belofte die dat dekt: “De HEERE zal het voor mij voleinden.” — A. G. B.

Vers 8 (eerste en laatste zinsdeel)

Wie gelooft in Gods plan, hoeft daarom niet minder te bidden. Het moedigt juist aan om te bidden: “De HEERE zal het voor mij voleinden.” “Laat niet varen.” — A. G. B.

Vers 8

Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 231 en 1506: “Faith in Perfection” en “Choice Comfort for a Young Believer.”

Vers 8

Gods genade maakt een mens bedachtzaam. Ze doet hem nadenken over zichzelf, over zijn leven, zijn toekomst en de vraag of het werk van de genade wel af zal komen. Dat kan ons treurig en wanhopig maken. Maar de Heere werkt in ons met andere bedoelingen.

1. Hij vervult ons met zekerheid.

a) Dat de Heere voor ons aan het werk zal gaan.

b) Dat Hij Zijn werk zal afmaken.

c) Dat Hij dat zal doen in Zijn voorzienigheid, als het tenminste echt iets is wat ons aangaat.

d) Dat Hij dat zal doen in ons zelf. Onze genadegaven zullen groeien. Onze ziel gaat op Christus lijken. Heel ons wezen wordt volmaakt.

e) Dat Hij dat zal doen met ons eigen werk voor Hem.

1. Hij schenkt ons rust in Zijn barmhartigheid.

a) U vergeeft mijn zonden.

b) U verdraagt mijn aard.

c) U steunt mij in het lijden.

d) U voorziet in al mijn nood.

e) U staat mij bij in de dood.

1. Hij legt het gebed in ons hart.

a) Dat Hij mij niet in de steek laat.

b) Dat Hij Zijn eigen werk in mij niet half laat liggen.

c) En ook Zijn werk door mij niet onaf laat. Waarom begon Hij eraan? Waarom bracht Hij het al zo ver? Waarom zou Hij het dan niet afmaken?

Vers 8

1. De volle zekerheid van het geloof: “De HEERE zal het voor mij voleinden.”
2. De vaste grond van het geloof: “Uw goedertierenheid, HEERE! is in der eeuwigheid.”
3. Het vurige gebed van het geloof: “Laat niet varen de werken Uwer handen.”

Psalm 139

Dit is een van de allermooiste heilige liederen. Het bezingt dat God alles weet en overal is. Daaruit leidt de dichter af dat de macht van het kwaad zal worden omvergeworpen. Want Hij Die de afschuwelijke daden en woorden van de opstandigen ziet en hoort, zal ongetwijfeld met hen afrekenen volgens Zijn gerechtigheid. De glans van deze psalm doet denken aan een saffier, of aan Ezechiëls "vreselijke kristal". Hij schiet zulke lichtstralen af dat de nacht dag wordt. Als een vuurtoren werpt dit heilige lied een helder licht tot in de verste uithoeken van de zee. Het waarschuwt ons tegen praktisch atheïsme, dat Gods aanwezigheid negeert en daarmee de ziel laat vergaan als een schip op de klippen.

Titel

"Voor den opperzangmeester." De vorige keer dat dit opschrift stond, was bij Ps. 109:1-31. Dit heilige lied verdient de beste zangers en wordt daarom terecht opgedragen aan de leider van de zang in de tempel. Die moest er muziek voor maken en erop toezien dat het met eerbied werd gezongen bij de plechtige dienst voor de Allerhoogste. "Een psalm van David." Hij draagt het beeld en het randschrift van koning David. Dit stuk kan alleen uit de munt van de zoon van Isaï komen. Natuurlijk willen de critici de psalm David afnemen, vanwege enkele Aramese uitdrukkingen.

Wij denken dat het met de maatstaven die de kritiek nu hanteert doodgemakkelijk zou zijn te bewijzen dat Milton "Paradise Lost" niet

geschreven heeft. Niemand heeft ons nog kunnen vertellen waarom David geen woorden zou mogen gebruiken uit "de taal van het aartsvaderlijke voorgeslacht". Wie weet hoeveel van die oude spraak bewust is bewaard door die edelere geesten, die blij waren met de herinnering aan hun afkomst? We hebben gezien tot welke wilde conclusies de critici op andere terreinen komen. Ons vertrouwen in hen is dan ook bijna helemaal weg. We geloven liever, omdat stijl en inhoud het zelf aantonen, dat David deze psalm schreef. We aanvaarden niet het oordeel van mensen wier manier van oordelen duidelijk onbetrouwbaar is.

Uitleg

Vers 1

"HEERE! Gij doorgrondt en kent mij." De Engelse vertaling leest hier: "HEERE, Gij hebt mij doorzocht en gekend." De dichter roept Jehova aan, de God Die alles weet, en aanbidt Hem door een van Zijn eigen eigenschappen uit te spreken. Willen we God op de juiste manier loven, dan moeten we de inhoud van onze lof bij Hemzelf vandaan halen: "HEERE! Gij doorgrondt" (Engels: "O Jehova, Gij hebt"). Geen enkele nagemaakte god weet iets van ons. Maar de ware God, Jehova, begrijpt ons. Hij kent onze persoon, onze aard en ons karakter van binnen en van buiten.

Wat is het goed om de God te kennen Die ons kent! Gods kennis gaat zeer diep en dringt overal door. Het is alsof Hij ons heeft onderzocht, zoals douaniers iemand fouilleren op smokkelwaar, of zoals plunderaars een huis doorzoeken op buit. Toch moeten we dit beeld niet te ver doortrekken en het niet verder laten gaan dan de bedoeling is. De Heere weet alles uit Zichzelf, vanzelfsprekend, zonder enige inspanning. Wie zoekt, wist namelijk meestal iets niet en komt er door te kijken achter. Bij de Heere is dat natuurlijk niet zo. De psalmist bedoelt dat de Heere ons zo grondig kent alsof Hij ons tot in de-

tail had onderzocht en in alle verborgen hoekjes van ons wezen had gespeurd.

Deze onfeilbare kennis is er altijd al geweest: "Gij doorgrondt" (Engels: "Gij hebt mij doorzocht"). En ze duurt tot vandaag voort, want God kan niet vergeten wat Hij eenmaal heeft geweten. Er is nooit een tijd geweest dat God ons niet kende. En er komt nooit een moment dat we buiten Zijn blikveld zijn. Merk op hoe de psalmist de leer persoonlijk maakt. Hij zegt niet: "O God, Gij kent alle dingen", maar: "Gij … kent mij." Het is altijd verstandig om de waarheid op onszelf te betrekken. Wat een ontzagwekkend verschil tussen Hem Die kijkt en wie bekeken wordt!

Jehova en ik! Toch bestaat deze nauwe verbinding, en daar ligt onze hoop. Ga als lezer een tijdje stilzitten en probeer de twee polen van deze uitspraak te beseffen: de Heere en de arme, nietige mens. Dan zie je veel om te bewonderen en je over te verbazen.

Vers 2

"Gij weet mijn zitten en mijn opstaan." Mij kent U, en alles wat uit mij voortkomt. Zodra ik rustig ga zitten, merkt U het op. Zodra ik vastberaden opsta, ziet U het. Mijn gewoonste en meest toevallige handelingen en mijn noodzakelijkste en onvermijdelijkste bewegingen tekent U nauwkeurig aan. U kent ook de gedachten van binnen die ze sturen. Of ik nu neerzak in nederige zelfverloochening of omhoog klim in hoogmoed, U ziet de bewegingen van mijn gemoed net zo goed als die van mijn lichaam. Dit feit moeten we elk ogenblik onthouden.

Gaan we zitten om na te denken of staan we op om te handelen, steeds worden we gezien, gekend en gelezen door Jehova, onze Heere. "Gij verstaat van verre mijn gedachten." Nog voordat een gedachte echt van mij is, kent U haar al van tevoren en begrijpt U haar. Mijn gedachte is voor het oog onzichtbaar. Ik weet zelf nog niet eens welke vorm ze aanneemt. Toch hebt U haar al in overweging en doorziet

U haar aard, haar oorsprong, haar richting en haar uitkomst. U beoordeelt mij nooit verkeerd en legt mij nooit onjuist uit.

Mijn diepste gedachte wordt volkomen begrepen door Uw onpartijdige geest. Zelfs als U maar even naar mijn hart zou kijken, en mij zou zien zoals je een meteoor in de verte voorbij ziet schieten, dan nog zou U in die vluchtige blik alles samenvatten wat mijn ziel betekent. Zo doorzichtig is alles voor Uw doordringende blik.

Vers 3

"Gij omringt mijn gaan en mijn liggen." Mijn weg en mijn legerstede, mijn rennen en mijn rusten: ze liggen allemaal binnen de kring van Uw waarneming. U omringt mij zoals de lucht steeds alle levende wezens omringt. Ik zit opgesloten binnen de muur van Uw wezen. Ik word omsingeld door de grenzen van Uw kennis. Of ik nu wakker ben of slaap, U blijft mij zien. Ik kan Uw pad verlaten, maar U verlaat het mijne nooit. Ik kan gaan slapen en U vergeten, maar U sluimert nooit en U vergeet Uw schepsel nooit.

In de grondtekst betekent het werkwoord niet alleen "omringen", maar ook "wannen" en "ziften". De Heere beoordeelt ons leven vol bedrijvigheid en ons leven in stilte. Hij maakt onderscheid tussen wat we doen en wat we rusten. Hij ziet wat daarin goed is, en ook wat slecht is. Er zit kaf in al ons koren, en de Heere scheidt het met feilloze precisie. "En Gij zijt al mijn wegen gewend." U bent vertrouwd met alles wat ik doe. Niets is voor U verborgen. Niets verrast U. Niets begrijpt U verkeerd. Onze wegen kunnen vaste gewoonte zijn of toeval, openlijk of in het geheim.

Maar de Allerheiligste kent ze allemaal goed. Dat moet ons vervullen met ontzag, zodat we niet zondigen. Met moed, zodat we niet bang zijn. En met blijdschap, zodat we niet treuren.

Vers 4

"Als er nog geen woord op mijn tong is, zie, HEERE! Gij weet het alles." De Engelse vertaling leest hier: "Want er is geen woord op mijn

tong, of zie, HEERE, Gij weet het geheel." Het woord dat nog geen vorm heeft en op de tong ligt als een zaadje in de grond, is zeker en volledig bekend bij de grote Hartenonderzoeker. De dichter gebruikt een ontkenning om de bevestiging nog krachtiger te maken. "Geen woord is onbekend" is een sterke manier om te zeggen dat elk woord goed bekend is. Gods kennis is volmaakt.

Geen enkel woord is Hem onbekend, ja zelfs geen woord dat nog niet is uitgesproken. En U weet het "alles", dus volledig. Wie kan dan nog hopen zich te verbergen? Te veel mensen verbergen hun gedachten achter hun spraak, maar ook die spraak is voor de Heere doorzichtig. O Jehova, wat bent U groot! Heeft Uw oog al zo'n kracht, wat moet dan de samengebalde kracht van heel Uw wezen zijn!

Vers 5

"Gij bezet mij van achteren en van voren." We zitten in de val, alsof we in een hinderlaag zijn gelokt of belegerd worden door een leger dat de stadsmuren helemaal heeft ingesloten.

Zo zijn we omsingeld door de Heere. God heeft ons neergezet waar we zijn, en bezet ons waar we ook gaan. Achter ons staat God. Hij schrijft onze zonden op, of wist in Zijn genade de herinnering eraan uit. Voor ons staat God. Hij kent al onze daden van tevoren en voorziet in al onze behoeften. We kunnen niet omkeren om aan Hem te ontsnappen, want Hij is achter ons. We kunnen ook niet vooruit rennen om Hem voor te blijven, want Hij is voor ons. Hij ziet ons niet alleen, Hij bezet ons. En opdat het niet lijkt alsof er toch nog een kans is om te ontkomen, of alsof we denken dat deze omringende aanwezigheid nog ver weg is, wordt er nog iets bijgevoegd: "en Gij zet Uw hand op mij." De gevangene loopt mee, omringd door een bewaking en vastgegrepen door een gerechtsdienaar.

God is heel dichtbij. We zijn helemaal in Zijn macht. Aan die macht valt niet te ontsnappen. Er staat niet dat God ons zo zál bezetten en arresteren. Het is al gebeurd: "Gij bezet mij." Mogen we het beeld niet

veranderen en zeggen dat onze hemelse Vader Zijn armen om ons heen heeft geslagen en ons met Zijn hand liefkoost? Zo is het ook bij wie door het geloof kinderen van de Allerhoogste zijn.

Vers 6

"De kennis is mij te wonderbaar." Ik kan haar niet bevatten. Ik kan er nauwelijks aan denken. Het onderwerp overweldigt mij.

Ik sta er verbaasd en verbijsterd bij. Zulke kennis gaat niet alleen mijn begrip te boven, maar ook mijn verbeelding. "Zij is hoog, ik kan er niet bij." Hoe hoog ik ook klim, deze waarheid is te verheven voor mijn verstand. Ze lijkt altijd boven mij te blijven, ook als ik opstijg naar de hoogste gebieden van het geestelijke denken. Is dat niet zo bij elke eigenschap van God? Kunnen we ons ook maar enigszins een voorstelling maken van Zijn kracht, Zijn wijsheid of Zijn heiligheid? Ons verstand heeft geen meetlint om het Oneindige te meten.

Gaan we daarom twijfelen? Zeg liever dat we daarom geloven en aanbidden. Het verbaast ons niet dat de allerheerlijkste God in Zijn kennis ver boven alle kennis staat die wij kunnen bereiken. Het kan niet anders, want wij zijn zulke arme, beperkte wezens. Zelfs als we op onze tenen gaan staan, reiken we niet tot de onderste trede van de troon van de Eeuwige.

Vers 7

Nu komt Gods alomtegenwoordigheid aan bod. Dat is een waarheid waar Zijn alwetendheid vanzelf naartoe voert. "Waar zou ik heengaan voor Uw Geest?" De psalmist wil helemaal niet bij God vandaan. Hij wil ook niet ontsnappen aan de kracht van het goddelijke leven. Maar hij stelt deze vraag om te laten zien dat niemand kan ontkomen aan de alles omvattende aanwezigheid en het alziende oog van de grote, onzichtbare Geest. Let op hoe persoonlijk hij het maakt: "Waar zou ik heengaan?" Wat zou het goed zijn als wij de waarheid allemaal zo op onszelf betrokken!

Het is wijs als ieder van ons zegt: de Geest van de Heere is altijd om mij heen, Jehova is voor mij overal aanwezig. “En waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht?” Stel dat ik in doodsangst weg wilde rennen van Gods nabijheid, die mij zo bang was gaan maken. Welke kant zou ik dan op kunnen? “Waar?” “Waar?” Hij roept het nog eens. Er komt geen antwoord. Het enige antwoord op zijn eerste “Waar?” is de echo: een tweede “Waar?” Aan Gods blik kan hij niet ontsnappen. Maar er is meer: ook aan Zijn onmiddellijke, echte en voortdurende aanwezigheid kan hij zich niet onttrekken.

Of we het willen of niet, we zijn even dicht bij God als onze ziel bij ons lichaam. Daarom is zondigen zo vreselijk. We beledigen de Almachtige recht in Zijn gezicht en plegen verraad aan de voet van Zijn troon. Bij Hem weggaan of voor Hem vluchten kunnen we niet. Geen lange reis en geen halsoverkop vertrek maakt ons los van de God Die alles omringt. Zijn denken is in ons denken, Hij Zelf is in ons binnenste. Zijn Geest is boven onze geest, en wij leven altijd in Zijn tegenwoordigheid.

Vers 8

“Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar.” Jehova vult de hoogste hoogte met Zijn nog hogere aanwezigheid. In de hemel is Hij thuis, op Zijn troon. Naar boven vluchten zou, als het al kon, niets oplossen. Het zou zijn alsof we midden in het vuur sprongen om de hitte te ontlopen. Daar zouden we meteen oog in oog staan met de ontzagwekkende Persoon van God. Let op de korte, plotselinge woorden: “*Gij … daar*.” “Of bedde ik mij in de hel, zie, Gij zijt daar.” Zouden we afdalen tot de laagste diepte onder de doden die we ons kunnen voorstellen, dan zouden we ook daar de Heere vinden.

U! roept de psalmist, alsof hij voelt dat God het ene grote Bestaan is, op elke plaats. Wat het dodenrijk ook mag zijn en wie er ook woont, één ding staat vast: U, o Jehova, bent daar. Twee gebieden worden hier tegenover elkaar gezet, het ene vol heerlijkheid en het

andere vol duisternis. Van allebei wordt hetzelfde gezegd: "Gij zijt daar." Of we omhoog gaan of ons neerleggen, of we onze vleugels uitslaan of ons bed opmaken, overal vinden we God vlak bij ons. Bij de tweede zinsnede komt nog een "zie" te staan. Het lijkt immers een groter wonder om God in de hel te ontmoeten dan in de hemel, in het dodenrijk dan in het paradijs.

Natuurlijk is Gods aanwezigheid op die plaatsen heel verschillend in haar uitwerking. Maar Hij is er onmiskenbaar in beide: in de ene is dat de zaligheid, in de andere de schrik. Wat een vreselijke gedachte dat sommige mensen vastbesloten lijken hun slaapplaats in de hel te kiezen, een nacht die nooit een morgen zal kennen.

Vers 9

"Nam ik vleugelen des dageraads, woonde ik aan het uiterste der zee." Stel dat ik zo snel kon vliegen als ik maar wilde en een woonplaats vond waar nog nooit een zeeman door de golven had geploegd.

Dan nog zou ik de grenzen van Gods tegenwoordigheid niet bereiken. Licht vliegt met een snelheid die we ons niet kunnen indenken. Het schiet ver voorbij alles wat een mensenoog kan bevatten. Het verlicht de grote, wijde zee en laat de golven in de verte schitteren. Maar als je ermee voor de Heere op de vlucht zou slaan, schoot ook die snelheid volkomen tekort. Vlogen we op de vleugels van de morgenwind en braken we door naar oceanen die op geen kaart staan, dan zouden we de Heere daar al aantreffen. Hij Die volkomen redt, zou ook aan het uiterste van de zee bij ons zijn.

Vers 10

"Ook daar zou Uw hand mij geleiden." Alleen dankzij Zijn eigen kracht zouden we ooit voor God kunnen weglopen. Zelfs op onze vlucht voor Hem zou de Heere ons nog leiden, dekken, bewaren en overeind houden. "En Uw rechterhand zou mij houden." Aan het uiterste van de zee word ik net zo zeker gegrepen als thuis. Gods rechterhand pakt de voortvluchtige daar beet en laat hem niet gaan. Krijgen wij de

opdracht om naar de verste uithoek te gaan? Dan kunnen we erop bouwen dat Gods dragende rechterhand ons vergezelt, vol ontferming, wijsheid en macht.

De zendeling die alleen op verkenning door onbekend gebied trekt, wordt geleid. In zijn eenzame zwakheid wordt hij vastgehouden. Met beide handen staat God Zijn eigen dienaren bij om hen te steunen, en met beide handen slaat Hij de opstandelingen neer. Het maakt niet uit naar welke landstreek ze trekken: Gods werkzame kracht is nog altijd om hen heen.

Vers 11

"Indien ik zeide: De duisternis zal mij immers bedekken." Een dichte duisternis kan zwaar op mij liggen, maar ze sluit mij niet buiten bij U, en U niet buiten bij mij. In het donker ziet U even scherp als in het licht. Om alles te zien hebt U het licht niet nodig, want dat licht is Uw eigen schepsel. En U bent bij mij, welk uur het ook is. Omdat U er bent, komt U alles te weten wat ik denk, voel of doe. Toch zijn mensen nog altijd zo dwaas dat ze het duister van de nacht uitkiezen voor hun kwade daden. Maar voor de Heere kan niets verborgen blijven. Ze konden dus net zo goed midden op de dag zondigen.

> *Duisternis en licht, daarin stemmen ze overeen:*
> *voor U, grote God, zijn ze beide als één.*
>
> *Uw hand doorboort Uw vijanden even snel*
> *in het duister van de middernacht als in de middagzon zo fel.*

Een goed mens verlangt er niet naar door het donker te worden afgeschermd, en een verstandig mens rekent er niet op. Stel dat we zo onnadenkend waren om ons veilig te wanen, alleen omdat de plek in middernachtelijk duister ligt. Dan zouden we terecht uit onze rust opschrikken. Voor God wonen we immers voortdurend in het licht. Zelfs de nacht gloeit van een kracht die alles blootlegt: "dan is de nacht een licht om mij." Denken we hier maar aan wanneer het donker ons lokt om onze gang te gaan: het is licht rondom ons. Als het

donker al licht is, hoe overweldigend is dan het licht waarin wij leven! Let goed op hoe David in zijn lied bij het woord "ik" blijft. Laten we dat zelf ook doen, wanneer we met Hagar uitroepen: "Gij, God des aanziens!" (Engels: "Gij God ziet mij").

Vers 12

"Ook verduistert de duisternis voor U niet." Ja, werkelijk, dat valt niet te ontkennen. De duisternis houdt niets voor U verborgen. Ze dekt niets toe en is op geen enkele manier een schuilplaats. Mensen kan ze iets onthouden, maar God niet. "Maar de nacht licht als de dag." De nacht is slechts een andere verschijningsvorm van de dag. Ze straalt en brengt alles aan het licht. Ze "licht als de dag" en laat alles wat er gebeurt even helder en scherp zien. "De duisternis is als het licht." Deze zin vat alles samen wat eraan voorafging.

Met de grootst mogelijke klem schuift hij elke gedachte aan onderduiken in de nacht van tafel. Mensen klampen zich aan die gedachte vast, omdat het eenvoudiger en goedkoper is om je in het donker te verstoppen dan om naar verre streken te reizen. Daarom wordt dit dwaze idee hier met zware slagen gebroken, door uitspraken die het vanuit allerlei hoeken treffen. En toch laten goddelozen zich nog steeds bedriegen door hun lage gedachten over God. Ze vragen: "Hoe zou het God weten?" Ze beelden zich in dat Hij net zo beperkt kijkt als zij. Maar zouden ze even nadenken, dan begrepen ze dat een Wezen dat in het donker niets ziet, nooit God kan zijn.

En Hij Die niet overal is, kan nooit de almachtige Schepper zijn. Zonder enige twijfel is God op alle plaatsen en in alle tijden aanwezig. Niets kan buiten Zijn alziende en alles doorgrondende geest blijven. De grote Geest omvat in Zichzelf alle tijd en alle ruimte. Toch is Hij oneindig groter dan die twee, en groter dan al het andere dat Hij gemaakt heeft.

Vers 13

"Want Gij bezit mijn nieren." U bent de eigenaar van mijn binnenste en van al mijn hartstochten. U woont er niet alleen in en let er niet alleen op.

U bent er de erkende Meester en Bezitter van mijn meest verborgen zelf. Het woord "nieren" betekent echt de nieren. Volgens de Hebreeën zetelden daar de begeerten en het verlangen. Maar misschien wordt hier het meest verborgen, levensbelangrijke deel van de mens bedoeld. God kijkt daar niet slechts rond en komt er op bezoek. Het is Zijn eigendom. Hij is er even thuis als een landheer op zijn eigen akkers, of een bewoner in zijn eigen huis. "Gij hebt mij in mijner moeders buik bedekt." Daar lag ik verborgen, onder Uw hoede. Voordat ik U kon kennen, of ook maar iets anders, droeg U al zorg voor mij.

U borg mij op als een kostbare schat, totdat U besloot mij in het licht te brengen. Zo laat de psalmist zien hoe vertrouwd God met hem was. In zijn diepste binnenste, zijn nieren, en in zijn meest verborgen toestand, nog ongeboren, stond hij al onder Gods gezag en bescherming.

Vers 14

"Ik loof U, omdat." Een goed besluit, en een dat hij op dat moment al uitvoerde. Juist wie God al prijzen, zullen Hem blijven prijzen. Wie willen loven, hoeven niet ver te zoeken naar redenen tot aanbidding. Maar wij staan veel te zelden stil bij het feit dat we geschapen zijn. We denken er te weinig aan hoeveel kunst en goedheid God aan ons lichaam heeft besteed. De lieflijke zanger van Israël wist beter. Daarom maakt hij voor de koorleider een lied over onze geboorte en over alles wat daaraan voorafgaat. Het is nooit te vroeg om onze Maker te zegenen, want Hij is al zo vroeg met ons gezegend begonnen.

Al terwijl Hij ons schiep, schiep Hij ook redenen om Zijn Naam te prijzen. "Omdat ik op een heel vreselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben." Wie kan zelfs maar naar een model van ons lichaam kij-

ken zonder verwondering en ontzag? Wie kan een deel van het menselijk lichaam openleggen zonder te staan te kijken van de fijnheid, en te rillen van de broosheid? De psalmist had nog nauwelijks een blik geworpen achter het voorhangsel dat zenuwen, pezen en bloedvaten aan de gewone blik onttrekt. Hij kende de ontleedkunde helemaal niet. Toch had hij genoeg gezien om het werk te bewonderen en voor de Werkmeester te buigen.

"Wonderlijk zijn Uw werken." Al deze delen van mijn lichaam zijn Uw werk. Het is werk dat dichtbij huis gebeurde, vlak onder mijn eigen ogen, en toch is het in de hoogste mate wonderlijk. Het gebeurt in mijzelf, maar mijn verstand reikt er niet bij. Elk onderdeel lijkt mij een wonder van vakmanschap en kracht. Voor wonderen hoeven we niet naar de uiteinden van de aarde te reizen. We hoeven zelfs onze eigen drempel niet over: ons eigen lichaam zit er vol mee. "Ook weet het mijn ziel zeer wel." Hij was geen agnost, hij wist het.

Hij was geen twijfelaar, zijn ziel wist het. Hij liet zich niets wijsmaken, zijn ziel wist het zeer wel. Werkelijk en waarachtig weten doen alleen zij die eerst de Heere kennen en daarna alle dingen in Hem. Hij mocht met zekerheid en nauwkeurigheid inzien hoe wonderlijk Gods werk is. Hij had immers aan den lijve ondervonden dat de Heere een meesterwerker is, Die onnavolgbare wonderen doet wanneer Hij Zijn goedgunstige plannen uitvoert. Als er al zo wonderbaarlijk aan ons gewerkt wordt voordat we geboren zijn, wat moeten we dan zeggen over de manier waarop de Heere met ons omgaat zodra we Zijn geheime werkplaats hebben verlaten?

Dan leidt Hij ons pad door de pelgrimstocht van het leven. En wat moeten we zeggen van die nieuwe geboorte, die nog geheimzinniger is dan de eerste en de liefde en wijsheid van de Heere nog meer laat zien!

Vers 15

"Mijn gebeente was voor U niet verholen." Het wezenlijke deel van mijn bestaan lag open voor Uw alziende oog. De beenderen die mijn lichaam dragen, zijn door Uw hand in elkaar gezet. Alle bouwstoffen van mijn bestaan lagen binnen het bereik van Uw blik, nog voordat ze een vorm kregen. Voor alle menselijke kennis was ik onzichtbaar, maar niet voor U. U kent mij van de eerste dag af en door en door. "Als ik in het verborgene gemaakt ben." Zuiver en mooi wordt hier beschreven hoe ons wezen werd gevormd voordat we geboren waren.

Een groot kunstenaar werkt vaak alleen in zijn atelier. Niemand mag zijn werk zien voordat het af is. Zo vormde de Heere ook ons, waar geen oog ons kon zien. Pas toen elk lid voltooid was, ging de sluier omhoog. Veel van wat onze innerlijke mens vormt, gebeurt nog altijd in het verborgen. Daarom is het beter voor ons als we meer stilte en afzondering opzoeken. Ook de ware kerk wordt in het verborgen gevormd, zodat niemand kan zeggen: "Ziet hier, of ziet daar", alsof wat we zien ooit hetzelfde zou kunnen zijn als het onzichtbaar groeiende lichaam van Christus.

"En als een borduursel gewrocht ben, in de nederste delen der aarde." Met grote vaardigheid geborduurd: zo beschrijft de dichter heel treffend hoe aderen, pezen, spieren, zenuwen en alles wat erbij hoort ontstaan. Welk wandkleed haalt het bij het weefsel van het menselijk lichaam? Dit werk gebeurt even afgeschermd alsof het in het graf of in het donker van de afgrond was gemaakt. De uitdrukkingen zijn beeldspraak. Ze leggen een prachtige sluier over de eigenlijke betekenis, maar verbergen die niet helemaal. Zo wordt zeer bekoorlijk gezegd hoe goed God ons kent vanaf ons begin, en zelfs al daarvoor.

Hij heeft ons zo wonderlijk gemaakt toen we er nog niet waren. Zal Hij Zijn krachtige werk dan niet voortzetten totdat Hij ons voltooid heeft? Dat geldt ook als we zelf niets kunnen bijdragen. En ook als we

diep bedroefd zijn en onszelf verfoeien, alsof we in de nederste delen der aarde geworpen waren.

Vers 16

"Uw ogen hebben mijn ongevormden klomp gezien." Toen het vat nog op de draaischijf stond, zag de Pottenbakker het al helemaal voor Zich. De Heere kent niet alleen onze vorm, maar ook onze stof, ons innerlijke wezen. Dat is kennis die diep gaat.

Hij kijkt naar ons met aandacht en met opzet: "Uw ogen hebben ... gezien." Bovendien ziet Gods denken alles even helder en zeker als mensen met hun eigen ogen kijken. Hij kent ons niet van horen zeggen. Zijn kennis is de kennis van het zien. "En al deze dingen waren in Uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was." Een architect maakt zijn tekeningen en stelt zijn bestek op. Zo schreef ook de grote Maker van ons lichaam al onze leden op in het boek van Zijn plannen. Dat we ogen, oren, handen en voeten hebben, danken we helemaal aan het wijze en genadige voornemen van de hemel.

Het was zo vastgelegd in het verborgen raadsbesluit waardoor alles is zoals het is. Gods plannen gaan over onze ledematen en over onze vermogens. Hun vorm, hun gedaante en alles wat erbij hoort, had God al bepaald lang voordat ze bestonden. God zag ons toen er niets te zien was. Hij schreef over ons toen er nog niets van ons was om over te schrijven. Toen er nog geen enkel lid van ons bestond, lagen al die leden voor Gods oog in het schetsboek van Zijn voorkennis en voorbeschikking.

Dit vers is buitengewoon moeilijk te vertalen. Toch denken we niet dat een van de voorgestelde verbeteringen beter is dan de weergave van de Authorized Version. Het grote aantal cursieve woorden waarschuwt de Engelse lezer dat de zin lastig te doorgronden en lastig onder woorden te brengen is. Het zou dus onverstandig zijn om op de Engelse woorden een leerstelling te bouwen. Gelukkig is er geen

enkele verleiding om dat te doen. Veel uitleggers hebben de grote waarheid van deze regels betrokken op de vorming van het mystieke lichaam van onze Heere Jezus. Wat voor de mens als mens geldt, geldt natuurlijk allermeest voor Hem Die de vertegenwoordigende Mens is.

De grote Heere weet wie bij Christus horen. Zijn oog ziet de uitverkoren leden die nog één gemaakt zullen worden met de levende Persoon van de mystieke Christus. Ook uitverkorenen die nog ongeboren of nog niet vernieuwd zijn, staan toch in het boek van de Heere geschreven. Eva's gestalte groeide in stilte en verborgenheid onder de vormende hand van de Maker. Zo wordt ook nu, op dit moment, de Bruid gevormd voor de Heere Jezus. Of, om een ander beeld te gebruiken: er wordt een lichaam bereid waarin het leven en de heerlijkheid van de Heere Die erin woont, voor eeuwig te zien zullen zijn.

"De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn." Met de leden van het lichaam van Christus is Hij op een bijzondere manier vertrouwd. Hij ziet hun wezen, hoe onvolmaakt ze ook zijn.

Vers 17

"Hoe kostelijk zijn mij, o God, Uw gedachten!" Hij schrikt er niet van dat God alles van hem weet. Integendeel, hij wordt er juist door getroost. Hij voelt zich er zelfs door verrijkt, alsof hij een kistje vol kostbare juwelen bezit. Dat God aan hem denkt, is de schat en de vreugde van de gelovige. Hij roept: Hoe kostbaar en hoe waardevol zijn Uw gedachten, hoe dierbaar is mij Uw voortdurende aandacht!

Met vreugde denkt hij na over Gods gedachten. Hoe meer het er zijn, hoe blijer hij is. Het is een vreugde die meer waard is dan hele werelden dat de Heere aan ons denkt, terwijl wij zo arm en behoeftig zijn. En ook voor ons is het een vreugde die ons hele wezen vervult om aan God te denken. Zo beantwoorden we liefde met liefde en gedachte met gedachte, op onze eigen povere manier. "Hoe machtig

veel zijn haar sommen!" Denk eens aan het volgende. God dacht al aan ons in de oude eeuwigheid. Hij blijft elk moment aan ons denken.

En Hij zal aan ons blijven denken als er geen tijd meer is. Dan mogen we met recht uitroepen: "Hoe machtig veel zijn haar sommen!" Het zijn gedachten zoals een Schepper, een Onderhouder, een Verlosser, een Vader en een Vriend ze heeft. Altijd weer stromen ze uit het hart van de Heere. Gedachten aan onze vergeving, vernieuwing, ondersteuning, voorziening, opvoeding en volmaking, en nog duizend andere dingen, wellen voortdurend op in de geest van de Allerhoogste. Het zou ons met aanbiddende verwondering en eerbiedige verbazing moeten vervullen dat Gods oneindige geest zoveel gedachten op ons richt, terwijl wij zo onbeduidend en zo onwaardig zijn!

Wat een verschil met de denkbeelden van mensen die het bestaan van een persoonlijke God met een bewustzijn ontkennen! Stel je een wereld voor zonder denkende, persoonlijke God! Denk eens aan een grimmige voorzienigheid, die niet meer is dan machinerie, en een vaderschap van louter wetten! Zo'n wijsbegeerte is hard en koud. Je kunt je hoofd net zo goed op een scheermes leggen als in zo'n inbeelding rust zoeken. Maar een God Die altijd aan ons denkt, maakt een gelukkige wereld, een rijk leven en een hemelse toekomst.

Vers 18

"Zoude ik ze tellen? Harer is meer, dan des zands." Dit beeld laat zien dat Gods gedachten helemaal niet te tellen zijn. Niets overtreft immers het aantal zandkorrels dat als een gordel om de wijde oceaan en alle kleinere zeeën ligt. Wie Gods liefdesgedachten wil tellen, houdt nooit op met tellen. Proberen we het toch, dan mislukken we vanzelf. Het oneindige past niet binnen het meetlint van ons zwakke verstand. Zelfs als we het zand aan de zeekust zouden kunnen tellen, hadden we Gods gedachten nog niet geteld. Ze zijn immers "meer, dan des zands".

Dit is geen dichterlijke overdrijving, maar een nuchter feit uit een door God ingegeven woord: God denkt oneindig aan ons. De schepping heeft een grens, maar de macht van Gods liefde heeft die niet. "Word ik wakker, zo ben ik nog bij U." Uw liefdesgedachten zijn zo talrijk dat mijn geest er nooit aan ontsnapt. Ze omringen mij op alle uren. Als ik naar bed ga, is God mijn laatste gedachte. Word ik wakker, dan merk ik dat mijn geest nog bij de poorten van Zijn paleis zweeft. God is altijd bij mij en ik ben altijd bij Hem.

Dat is werkelijk leven. Dwaalt mijn geest tijdens de slaap weg in dromen? Dan dwaalt hij alleen over heilige grond. Zodra ik wakker word, is mijn hart weer bij zijn Heere. De psalmist zegt niet: "Als ik wakker word, keer ik terug naar U." Hij zegt: "Zo ben ik nog bij U." Zo klinkt het alsof zijn overdenkingen nooit ophielden en zijn omgang met God nooit werd onderbroken. Binnenkort gaan we voor de laatste keer slapen. God geve dat we, als de bazuin van de aartsengel ons wekt, onszelf nog altijd bij Hem mogen vinden.

Vers 19

"O God! dat Gij den goddeloze ombracht!" Dat Hij dat zal doen, staat vast. Daar twijfelt niemand aan, want U hebt al hun overtredingen gezien. Ze zijn immers vlak voor Uw ogen begaan. En U hebt hun uitdagingen al lang genoeg verdragen. Ze lagen zo open en bloot voor U. Wie misdaden pleegt voor het gezicht van de Rechter, komt er niet zomaar mee weg. Als Gods oog zich ergert aan de aanwezigheid van het kwaad, is het vanzelfsprekend dat Hij wat Hem ergert zal wegdoen. God ziet al het kwaad, dus God zal al het kwaad doden.

Bij aardse vorsten kan zonde ongestraft blijven omdat bewijzen ontbreken. Of de wet blijft liggen omdat de rechter te slap is. Maar bij God, de levende God, kan dat niet gebeuren. Hij draagt het zwaard niet voor niets. Zo groot is Zijn liefde voor het heilige, en zo groot is Zijn afkeer van het kwaad. Daarom zal Hij tot de dood toe strijd voeren tegen wie in hart en leven goddeloos is. God laat Zijn mooie

schepping niet eeuwig door het kwaad bederven en bevuilen. Als iets zeker is, dan wel dit: Hij zal Zich van Zijn tegenstanders ontdoen.

"En gij, mannen des bloeds, wijkt van mij!" Wie plezier heeft in wreedheid en oorlog, is geen gezelschap voor mensen die met God wandelen. David verjaagt de mannen van bloed uit zijn omgeving. Hij is namelijk moe van wie God moe is. Het is alsof hij zegt: als God jullie niet bij Zich wil hebben, wil ik jullie ook niet bij mij hebben. Jullie willen anderen vernietigen, dus ik wil jullie niet in mijn kring. Jullie worden zelf vernietigd, dus ik wil jullie niet in mijn dienst. Ga weg van mij, want jullie gaan weg van God.

Wij vinden het heerlijk om de heilige God altijd vlak bij ons te hebben. Net zo vurig willen we dat goddeloze mensen zo ver mogelijk bij ons vandaan blijven. In het gezelschap van goddelozen beven we. Hun oordeel kan hen immers plotseling treffen, en dan zien we hen dood aan onze voeten liggen. We willen niet dat de plek waar we samen zijn een galg voor terechtstellingen wordt. Laat daarom de veroordeelden uit onze kring verdwijnen, ver bij ons vandaan.

Vers 20

"Die van U schandelijk spreken." Waarom zou ik hun gezelschap verdragen als ik misselijk word van hun praat? Ze luchten hun verraad en hun godslasteringen zo vaak als ze maar willen. Ze doen dat zonder de minste aanleiding of reden. Laten ze dan maar weggaan, naar iemand die beter bij hen past dan ik. Wie tegen God spreekt, zal ook tegen ons spreken, als dat hem uitkomt. Goddeloze mensen zijn dus niet het hout waar je echte vrienden uit snijdt. God heeft hun hun tong gegeven, en ze richten die tegen hun Weldoener: uit pure kwaadaardigheid, schandelijk en vol verdraaidheid.

"En Uw vijanden ijdellijk verheffen" (Engels: "Uw vijanden nemen Uw Naam ijdellijk"). Dit is hun spel. Jehova's glorieuze Naam beledigen, daar vermaken ze zich mee. Het is een nutteloze boosheid, de Naam van de Heere te lasteren. Er is geen plezier aan te beleven, en

er valt geen enkel voordeel mee te behalen. Het is een zeker kenmerk van de "vijanden" van de Heere dat ze brutaal genoeg zijn om Zijn eer aan te vallen en Zijn heerlijkheid oneerbiedig te behandelen. Wat kan God anders doen dan hen doden, nu ze Hem zo behandelen? En wat kunnen wij anders doen dan ons terugtrekken uit elke omgang met hen?

Het is een wonder van zonde dat mensen schelden op zo'n goed Wezen als de Heere, onze God! Hoe brutaal sprekers van kwaad zijn, is opmerkelijk. Het is nog opmerkelijker als we bedenken dat de Heere over Wie ze spreken, overal om hen heen is. Elke oneer die ze Zijn heilige Naam aandoen, neemt Hij ter harte. We moeten ons niet verbazen dat mensen ons belasteren en uitlachen. Met de Allerhoogste God doen ze immers hetzelfde.

Vers 21

"Zou ik niet haten HEERE! die U haten? en verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan?" Hij was een goede hater, want hij haatte alleen wie het goede haatten. Voor deze haat schaamt hij zich niet. Hij stelt hem juist voor als een deugd, en hij wil dat de Heere die bevestigt. Het is onze plicht om alle mensen met goede wil lief te hebben. Maar het zou een misdaad zijn om een goddeloze mens met instemming lief te hebben. Het zou fout zijn om iemand te haten om wie hij zelf is, of om het kwaad dat ons is aangedaan.

Maar een mens haten omdat hij de vijand is van alles wat goed is en van alle gerechtigheid, is niets minder dan een plicht. Hoe meer we God liefhebben, hoe meer we vlammen tegen wie Hem hun liefde weigeren. "Indien iemand den Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking; Maran-atha!" Zeker, ijver voor de Heere is hard als het graf, en dat is goed zo. Een trouwe onderdaan hoort geen vriend van de verrader te zijn. Hij roept de hemel als getuige aan dat hij geen vreugde vond in wie tegen de Heere in opstand kwamen.

Het tegendeel was waar: hun wangedrag bracht hem in rouw. God is overal, dus Hij kent onze gevoelens tegenover goddelozen en ongelovigen. Hij weet dat we zulke mensen verre van goedkeuren, en dat het alleen al pijn doet in onze ogen om hen te zien.

Vers 22

"Ik haat hen met volkomen haat." Hij laat er geen twijfel over bestaan. Hij kiest geen neutrale positie. Zijn haat tegen slechte, verdorven, godslasterlijke mensen is intens, volledig en krachtig. Hij haat de goddeloosheid met zijn hele hart, net zoals hij het goede met zijn hele hart liefheeft. "Tot vijanden zijn zij mij." Hij maakt er een persoonlijke zaak van. Misschien hebben ze hem zelf niets aangedaan. Maar zodra ze God bespotten, Zijn wetten en de grote beginselen van waarheid en gerechtigheid, verklaart David hun de oorlog. Slechtheid maakt mensen geliefd bij onrechtvaardige geesten, maar sluit hen uit van de gemeenschap van de rechtvaardigen.

Als een man van Belial langs ons kasteel komt, halen we de ophaalbrug op en bemannen we de muren. Zijn karakter is een casus belli, een reden tot oorlog, en daar valt niet over te onderhandelen. We kunnen niet anders dan strijden tegen wie strijden tegen God.

Vers 23

"Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart." David is geen handlanger van verraders. Hij heeft hen plechtig van zich afgeschud, en nu doet hij een beroep op God: bij hem is geen spoor van verbondenheid met hen te vinden. Hij wil dat God Zelf hem onderzoekt, grondig, tot elk deel van zijn wezen gekend, gelezen en begrepen is. Hij is er immers zeker van dat zelfs zo'n onderzoek geen enkele medeplichtigheid met goddeloze mensen aan het licht brengt. Hij roept om het meest volledige onderzoek en de diepste speurtocht. Het moet wel een oprecht man zijn die zichzelf zo bewust in die smeltkroes durft te werpen.

Toch mogen wij allemaal om zo'n onderzoek vragen. Het zou voor ons een vreselijke ramp zijn als de zonde ongezien en onopgemerkt

in ons hart bleef zitten. “Beproef mij, en ken mijn gedachten.” Leg elke proef en elke toets op mij. Laat mij onderzocht worden door vuur en door water. Lees niet alleen de verlangens van mijn hart, maar ook de vluchtige gedachten in mijn hoofd. Ken met een kennis die overal doorheen dringt alles wat in de kamers van mijn geest is, of is geweest. Wat een genade dat er één Wezen is Die ons volmaakt kan kennen!

Hij is door en door met ons vertrouwd. Hij is ons genadig gezind en wil Zijn alwetendheid inzetten voor onze heiliging. Laten we bidden zoals David bad, en net zo eerlijk zijn als hij. Onze zonde verbergen kunnen we niet. De redding ligt aan de andere kant: in een openlijke ontdekking van het kwaad, en in een doeltreffende breuk ermee.

Vers 24

“En zie, of bij mij een schadelijke weg zij.” Kijk of er in mijn hart of in mijn leven een slechte gewoonte zit die ik zelf niet ken. Is er zo’n verkeerde weg? Haal mij er dan vanaf, haal haar van mij weg. Het maakt niet uit hoe dierbaar dat kwaad mij is geworden, of hoe sterk mijn vooroordeel ervoor is. Wees zo goed mij er helemaal, krachtig en meteen van te bevrijden. Dan duld ik niets meer wat tegen Uw gezindheid ingaat. Zoals ik de goddelozen haat om hun weg, zo wil ik elke verkeerde weg in mijzelf haten.

“En leid mij op den eeuwigen weg.” Hebt U mij al op de goede, oude weg gebracht? Houd mij er dan op, en voer mij steeds verder. U hebt die weg van oudsher uitgezet. Hij rust op eeuwige beginselen, en onsterfelijke geesten zullen er voor altijd en eeuwig graag op lopen. Hij houdt nooit op, wereld zonder einde. Hij duurt eeuwig, en wie erop gaan, blijven eeuwig. Breng mij erop, o Heere, en leid mij over de hele lengte ervan, van begin tot einde. Met Uw voorzienigheid, Uw Woord, Uw genade en Uw Geest: leid mij, nu en altijd.

Gehele psalm

Aben Ezra zegt dat dit de heerlijkste en uitmuntendste psalm van het hele boek is. Een uitmuntende is het zeker. Maar of het de allermooiste van allemaal is, valt moeilijk te zeggen. — John Gill.

Gehele psalm

Er is één psalm die christenen zouden moeten behandelen zoals Pythagoras zijn Gouden Voorschriften: elke ochtend en elke avond opzeggen. Het is Davids beroep op een goed geweten bij God, tegen de kwaadaardige verdachtmakingen en laster van mensen, in Ps. 139:1-24. — Samuel Annesley (1620-1696), in "The Morning Exercises."

Gehele psalm

Deze psalm hoort bij de verhevenste geschriften ter wereld. Hoe kon een herdersjongen zo'n verheven thema bedenken, en het in zo'n verheven toon opschrijven? Heilige mensen Gods hebben gesproken, gedreven door de Heilige Geest. Welke onderwerpen zijn verhevener dan de eigenschappen van God? En welke van die eigenschappen is verhevener dan Zijn alomtegenwoordigheid? Alwetendheid, geestelijkheid, oneindigheid, onveranderlijkheid en eeuwigheid zitten er noodzakelijk in besloten. — George Rogers.

Gehele psalm

Laten de moderne vernuften hierna maar neerzien op de eerlijke herders van Palestina, als op een troep ruwe en onbehouwen boeren. Laten ze, als ze het kunnen, uit wereldse schrijvers gedachten halen die verhevener zijn, fijner, of beter geformuleerd. Over de gezonde godgeleerdheid en de gedegen vroomheid die onder deze uitdrukkingen zichtbaar zijn, zwijg ik dan nog. — Claude Fleury, 1640-1723.

Gehele psalm

Hier keert de dichter zijn blik om: van de gloed van de zonnen naar de vreemde atomen waaruit zijn eigen lichaam bestaat. Hij staat te rillen aan de rand van de afgrond die hijzelf is, en hij durft nauwelijks naar beneden te kijken. Boven hem is de alomvattende Geest, voor Wie de vleugels van de morgen geen uitkomst bieden. Diep beneden hem ligt, midden in het vertakte woud van zijn dierlijke lichaam, dat zo vreselijk en wonderlijk gemaakt is, de afgrond van zijn geestelijk bestaan, als een donker meer. Zijn geest, zijn verwondering en zijn verstand zelf deinen heen en weer tussen het ene mysterie en het andere, als een bootje tussen zee en lucht.

Maar snel vindt hij zijn rust terug. Met de haast en het vertrouwen van een kind werpt hij zich dan in de armen van die vaderlijke Geest. Hij fluistert aan Zijn borst: "Hoe kostelijk zijn mij, o God, Uw gedachten! hoe machtig veel zijn haar sommen!" En als hij ten slotte naar Zijn gezicht opkijkt, roept hij: "Doorgrond mij, o Heere. Ik kan U niet doorgronden. Ik kan mijzelf niet doorgronden. Die vreselijke diepten overweldigen mij. Maar doorgrond mij zoals alleen U dat kunt. Zie of er een schadelijke weg bij mij is, en leid mij op de eeuwige weg." — George Gilfillan (1813-1878), in "The Bards of the Bible."

Gehele psalm

Deze psalm heeft een direct praktisch doel, dat tegen het slot duidelijk wordt. Hij is geen koele opsomming van de eigenschappen van God met een bijbedoeling. Stel dat God zo is. Stel dat Zijn levende kracht reikt over heel Zijn schepping, alle dingen doordringt en de diepste, donkerste hoeken verlicht. Stel dat Zijn kennis geen grens heeft en doordringt tot de verborgen werking van de schepping, tot de kleinste kiemen van het leven. Stel dat Zijn oog nog fijnere, diepere bewegingen van de geest ziet, en het half gevormde idee en het ontkiemende verlangen "van verre" omvat.

Stel dat vóór alles wat bestaat al Zijn besluit was uitgegaan. Stel dat in die oude boeken van de eeuwigheid het gestel van de mens met al zijn ontelbare delen en organen, voor alle tijden van zijn bestaan, staat opgetekend. Dan volgen er voor Zijn dienaar en aanbidder op aarde twee gevolgen, heel praktisch en van groot gewicht. Het eerste is dat hij niets meer wil weten van welbehagen in de goddelozen, van medeleven met hun slechte wegen, van enige verbondenheid met hen als zodanig. Het tweede is de ernstige bede dat God de ziel van de psalmist zou onderzoeken.

Hij vreest dat er in haar onpeilbare diepten misschien nog onrecht op de loer ligt. Buiten het bereik van zijn geweten zou nog een donker gebied kunnen liggen, dat alleen het alwetende oog kan doorzoeken. — Bela B. Edwards (1802-1852), in H.C. Fish' "Masterpieces of Pulpit Eloquence."

Gehele psalm

> *Hartenkenner! U kent*
> *de diepst verborgen geheimen van mijn borst;*
> *thuis, onderweg, in menigten, alleen*
> *merkt U mijn opstaan en mijn rust op,*
> *mijn gedachten van verre, door elke doolhof heen,*
> *bron, stroom en uitkomst — al mijn wegen.*
>
> *Hoe zou ik van Uw tegenwoordigheid weggaan,*
> *of waarheen zou ik voor Uw Geest vluchten,*
> *daar alles boven, rondom en beneden*
> *bestaat in Uw onmetelijkheid?*
>
> *Klim ik naar boven, naar de hemelse pracht,*
> *dan ontmoet ik U in de dag zonder nacht.*
>
> *Maak ik mijn bed in het graf, bij stof en wormen,*
> *zie, ook daar bent U al!*
>
> *Snel ik op de vleugels van de morgen*
> *tot voorbij de oceaan,*

dan voel ik Uw wil die alles beheerst,
en Uw rechterhand houdt mij nog altijd staande.

Zeg ik: "Laat het donker mij verbergen",
dan kan het duister geen schuilplaats zijn;
bij Uw opgang straalt de nacht als de dag;
duisternis en licht zijn één bij U.

Want U zag mijn gestalte, nog ongevormd en bloot,
eer mijn moeder haar kind kende in haar schoot.

In mij wordt Uw kunstig werk ontvouwd:
hier sta ik, een wonder van Uw macht.

Vreselijk, wonderlijk ben ik gemaakt,
en in het verborgen gevormd door Uw hand;
ik leefde al, eer ik tot bestaan werd gebracht,
in Uw eeuwigheid van denken.

Hoe kostbaar zijn Uw gedachten van vrede, o God, voor mij!
Hoe groot is hun getal!
Elke morgen nieuw, nooit zijn ze voorbij:

ze waren, ze zijn en ze zullen nog komen,
in getal en omvang meer
dan het zand van de oceaan of de oever van de oceaan.

Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart;
beproef mij, doorzie mijn diepste ziel;
waarschuw Uw dienaar, zodat hij zich afkeert
van elke weg die vals en kwaad is.

Zo zal Uw waarheid mijn gids zijn voor altijd:
naar leven en onsterfelijkheid.

— *James Montgomery.*

Gehele psalm

De inhoud van de psalm komt hierop neer. Ps. 139:1. "HEERE! Gij doorgrondt en kent mij." — Hij bedoelt: 'HEERE, U bent de God Die in harten kijkt. Alle gedachten, plannen, studies, inspanningen en daden

van alle mensen kent U tot in de kern, en dus ook de mijne.' Ps. 139:2. "Gij weet mijn zitten en mijn opstaan; Gij verstaat van verre mijn gedachten." — Dat wil zeggen: 'Of ik rust of beweeg, U weet het. Ook mijn gepieker over allebei kent U.' Ps. 139:3. "Gij omringt mijn gaan en mijn liggen; en Gij zijt al mijn wegen gewend." — Dat wil zeggen: 'U schudt en zift mij', oftewel: 'U onderzoekt en toetst mij tot het uiterste.'

Ps. 139:4. "Als er nog geen woord op mijn tong is, zie, HEERE! Gij weet het alles." — Hij bedoelt: 'Geen woord komt over mijn lippen, hoe heimelijk, vaag of sluw ook, of U weet wat ik zei, waarom ik het zei en met welke gezindheid.' Ps. 139:5. "Gij bezet mij van achteren en van voren, en Gij zet Uw hand op mij." — Dat wil zeggen: 'U houdt mij vast in de kring van Uw kennis, als iemand die zijn knecht geen moment uit het oog wil laten. Ik kan mij niet van U losrukken.'

Ps. 139:6. "De kennis is mij te wonderbaar, zij is hoog, ik kan er niet bij." — Hij bedoelt: 'Uw grote, glorierijke majesteit en oneindigheid te kennen gaat elk menselijk begrip volstrekt te boven.' Ps. 139:7. "Waar zou ik heengaan voor Uw Geest en waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht?" — Dat wil zeggen: 'Waar kan ik U ontvluchten? Uw wezen, Uw aanwezigheid en Uw macht zijn toch overal.' Ps. 139:8. "Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of bedde ik mij in de hel, zie, Gij zijt daar." — Hij bedoelt: 'Boven U is geen hoogte. Onder U is geen diepte.'

Ps. 139:9. "Nam ik vleugelen des dageraads, woonde ik aan het uiterste der zee;" — Dat wil zeggen: 'Stel dat ik vleugels had om zo vlug te vliegen als het licht van de morgen, van oost naar west, en in één ogenblik de verste uithoek van de wereld bereikte.' Ps. 139:10. "Ook daar zou Uw hand mij geleiden, en Uw rechterhand zou mij houden." — Hij bedoelt: 'Van daaruit zou Uw hand mij terugvoeren en mij, als een voortvluchtige, stevig vasthouden.' Ps. 139:11. "Indien ik zeide: De duisternis zal mij immers bedekken; dan is de nacht een licht om mij." — Dat wil zeggen: 'Het donker neemt mensen het zicht, maar Úw

zicht neemt het niet.' Kortom, draai en keer je zoals je wilt: voor God bestaat nergens een schuilplaats.

"Want Zijn ogen zijn op ieders wegen, en Hij ziet al zijn treden. Er is geen duisternis, en er is geen schaduw des doods, dat aldaar de werkers der ongerechtigheid zich verbergen mochten": Job 34:21-22. Christenen, doe dus niets wat God niet mag zien. En vraag jezelf af of dit niet de weg is naar een goed en rustig geweten. — Samuel Annesley.

Gehele psalm

In deze psalm met haar Aramese kleur wordt waargemaakt wat de vorige psalm zegt (Ps. 138:6): "Want de HEERE is hoog, nochtans ziet Hij de nederige aan, en den verhevene kent Hij van verre." Deze psalm raakt de vorige op veel punten. — Franz Delitzsch.

"Voor den opperzangmeester." Een schrijver uit latere tijd zou geen enkele reden hebben gehad om dit opschrift, "Voor den opperzangmeester", boven de psalm te zetten. Daarom is het een bijkomend bewijs dat de psalm oud en echt is. — Joseph Addison Alexander.

"Een psalm van David." Ik snap niet hoe een criticus deze psalm aan een ander kan toeschrijven dan aan David. Elke regel, elke gedachte, elke wending in de bewoording en elke overgang is van hem, en van hem alleen. De tegenwerpingen die men haalt uit de twee Chaldeïsmen in de psalm, zijn werkelijk niets waard.

Die Chaldeïsmen houden alleen in dat de ene letter is ingewisseld voor een andere, die er bijna hetzelfde uitziet. Een overschrijver kon die gemakkelijk verwarren, vooral als hij het Chaldeeuws gewend was. Maar de morele argumenten voor Davids schrijverschap wegen zo zwaar dat ze zulke kritiek op woorden, of liever op letters, volledig wegvegen. Dat zou ook zo zijn als de bezwaren groter waren dan ze zijn. — John Jebb.

Vers 1

"HEERE! Gij doorgrondt en kent mij." Na "gekend" staat in het Hebreeuws geen "mij". Het is daarom beter om het voorwerp van "gekend" breder te zien. Dat het ontbreekt, is met opzet gedaan. Zo kan het gelovige hart van iedereen die deze psalm gebruikt, zelf invullen wat er niet staat. U hebt gekend en kent alles wat bij de zaak hoort: of ik en de mijnen schuldig zijn of onschuldig (Ps. 44:22), maar ook hoe het er precies voor mij uitziet, wat ik nodig heb, wat mij pijn doet en wanneer het juiste moment is om mij te helpen. — A. R. Fausset.

Vers 1

"HEERE! Gij doorgrondt en kent mij." Vromen kunnen soms zo onder laster en smaad bedolven raken dat ze zichzelf niet meer voor mensen kunnen vrijpleiten. Dan blijft hun alleen over zich te troosten met de getuigenis van een goed geweten en met Gods goedkeuring van hun oprechtheid. Zo doet David het hier. — David Dickson.

Vers 1

"HEERE! Gij doorgrondt en kent mij." David stelt hier de grote leerstelling voor dat God ons volmaakt kent. Allereerst doet hij dat in de vorm van een gebed. Hij zegt het tegen God Zelf, belijdt het aan Hem en geeft Hem er de eer voor. Goddelijke waarheden klinken minstens zo goed als er over gebeden wordt als wanneer ze worden gepreekt. En veel beter dan wanneer er over wordt gediscussieerd. Praten we over God tot Hemzelf, dan voelen we ons gedwongen heel oprecht en heel eerbiedig te spreken. Dat zal waarschijnlijk een dieper spoor achterlaten.

Ten tweede brengt hij het naar zichzelf toe. Niet: "Gij kent alles", maar: "Gij … kent mij." Dat is wat ik het meest moet geloven, en wat het meeste nut heeft om over na te denken. We kennen iets pas tot ons heil als we het voor onszelf kennen. Job 5:27 … David was een koning, en "aan het hart der koningen is geen doorgronding" voor hun

onderdanen (Spr. 25:3). Voor hun Vorst is dat niet zo. — Matthew Henry.

Vers 1

"HEERE! Gij doorgrondt en kent mij." Merk op hoe grondig hij de waarheid al in het allereerste vers naar zijn eigen hart en geweten brengt: "HEERE! Gij doorgrondt … mij." Hij schuift haar niet door als een algemene waarheid die zovelen deelden dat hij kon hopen aan haar ernstige beroep op hemzelf te ontkomen. Nee, hij zegt: "Gij doorgrondt … mij." Het is zijn eigen hart dat wordt doorgrond, niet dat van een ander. — Barton Bouchier.

Vers 1

"Doorgrondt" (Engels: searched, doorzocht). Het Hebreeuwse woord betekent oorspronkelijk graven en wordt gebruikt voor het zoeken naar edele metalen (Job 28:3). Overdrachtelijk wordt het gebruikt voor een moreel onderzoek naar schuld. — Joseph Addison Alexander.

Verzen 1-5

God weet alles wat zich in onze diepste ziel afspeelt beter dan wij zelf. Hij leest onze meest verborgen gedachten. Alle overleggingen van ons hart trekken in een lange stoet langs Hem. Hij is even helemaal bezig met het onderzoeken van de gedachten en daden van één mens als met het besturen van de belangrijkste zaken van het heelal. Wij kunnen dat niet vatten. Toch moet het, naar het licht van ons verstand, wel waar zijn, en volgens de openbaring is het ook echt zo. God doet niets half. We krijgen een idee van Zijn alles besturende kennis als we ons voorstellen wat echt het geval is: alle krachten van de Godheid worden ingezet, en niet voor iets anders, om het gedrag van één enkel mens te bekijken en te onderzoeken.

Ik zeg dat het zo is, want alle krachten van de Godheid werken aan de kleinste dingen van het heelal net zo goed als aan de grootste.

Heel de geest en macht van de Schepper zijn net zo volledig bezig met het vormen van een larve als met het vormen van een wereld. God kent alles volmaakt, en Hij kent alles volmaakt tegelijk. Een mensenhoofd zou daar warrig van worden. Maar in Gods verstand bestaat geen warboel, want warboel komt uit onvolmaaktheid voort. Zo kijkt God, zonder enige verwarring, naar de daden van ieder mens zo helder alsof die mens het enige schepsel was, en de Godheid alleen met hem bezig. Laat deze gedachte je met ontzag en met berouw vervullen. — Henry Kirke White, 1785-1806.

Verzen 1-12

> *O Heere, er is niets in mij*
> *dat niet open ligt voor Uw onderzoek;*
> *want wanneer ik zit, merkt U het op,*
> *en niet minder merkt U het wanneer ik opsta.*
> *Ja, het meest verborgen kamertje van mijn denken*
> *heeft open ramen naar Uw ogen.*
>
> *U wandelt met mij als ik wandel,*
> *en als ik naar mijn bed ga om te rusten,*
> *dan vind ik U daar,*
> *en overal:*
>
> *Geen nog zo jonge gedachte groeit in mij,*
> *nee, geen enkel woord dat ik wil gaan spreken,*
> *zonder dat U het, nog onuitgesproken, al kent.*
>
> *Ga ik vooruit, dan gaat U mij voor;*
> *keer ik terug, dan volgt U mij op de voet:*
>
> *Zo mis ik Uw bewaking niet,*
> *niet vooruit en niet achteruit;*
> *ja, ook op mij vind ik Uw hand.*
>
> *Wel kan ik Uw wijsheid eren en bewonderen, dat is waar,*
> *maar mijn aardse verstand reikt er nooit naar.*

Om aan Uw oog, aan Uw blik te ontgaan,
waarheen zou ik mijn schreden kunnen slaan?

Naar het sterrenrijk?
Daar staat Uw troon.
Naar het vreugdeloze verblijf van de doden?
Daar is Uw wandelplaats; en daar te liggen zonder dat U het ziet,
dat kan ik proberen, maar tevergeefs — het lukt mij niet.

O zon, die niemand in licht of vlucht kan evenaren!

Stel dat U mij Uw lichtende, vliegende vleugels
zou lenen,
en dat ik zo ver kon vluchten
als de avond U brengt:

Zelfs westwaarts geleid zou hij mij achterhalen,
en bij de dingen van het westen kon ik mij niet verschuilen.

Doe wat je kunt, o geheime nacht,
en dek mij met je zwarte sluier, met al je kracht:

Je zwarte sluier
zal vergeefs falen,

mijn nacht zal door de dag ontmaskerd zijn;
want nacht is dag, en duisternis is licht,
o Vader van alle lichten, voor U.

— *Sir Philip Sidney*, 1554-1586.

Vers 2

"Gij." David zet het persoonlijk voornaamwoord vooraan in het vers. Zo zegt hij uitdrukkelijk en met nadruk tegen Jehova: "Gij verstaat." Daarmee wijst hij op het verschil tussen God en alle anderen. Het is alsof hij zegt: 'U, en U alleen, o God, weet in het hele heelal alles wat er over mij te weten valt. U kent ook mijn diepste gedachte, net zo goed als mijn daden die mensen zien.' — Martin Geier.

Vers 2

"Gij weet mijn zitten en mijn opstaan." Geeft God daar iets om? Is Hij onze Vriend? Zorgt Hij zelfs bij zulke kleinigheden dat het ons "goed" gaat? ... Gaan we zitten? Dan ziet Hij het. Staan we op? Dan is Hij er. Geen handeling raakt verloren, geen gedachte blijft onopgemerkt. Dan begrijpen we ook waarom David, nadat hij al die kleine wonderen van Gods zorg heeft opgesomd, uitroept: "De kennis is mij te wonderbaar, zij is hoog, ik kan er niet bij." We zijn eraan gewend dat God zon en hemel heeft gemaakt, "de maan en de sterren, die Gij bereid hebt".

We buigen voor het feit dat ze "het werk Uwer vingeren" zijn. Maar laten we nog verder gaan! Telkens weer noemt de Schrift het ingaan en uitgaan van een gelovige, alsof het veel te betekenen heeft. Er hangt dan ook veel af van deze kleine woorden. "En hij ging uit en hij ging in voor het aangezicht des volks. En David gedroeg zich voorzichtiglijk op al zijn wegen; en de HEERE was met hem": 1 Sam. 18:13-14. "De HEERE zal uw uitgang en uw ingang bewaren, van nu aan tot in der eeuwigheid": Ps. 121:8. Bij zijn "uitgaan" en "ingaan" kreeg David zowel bewaring als wijsheid.

Misschien was de wijsheid zowel oorzaak als gevolg van de bewaring. Hij had ze nodig. Er keken veel ogen naar hem, en ook naar ons kijken veel ogen. Is het niet zo? Misschien meer dan we denken. — Lady Hope, in "Between Times," 1884.

Vers 2

"Zitten" en "opstaan." "Opstaan" komt na "zitten" in de goede volgorde, want de daad hoort na het nadenken te komen. Jakob zag de engelen eerst opstijgen naar God, voordat ze afdaalden om de mensen te dienen. Zo leren we ons eerst door nadenken aan God te verbinden, en daarna onze medemensen te hulp te schieten. — Thomas Le Blanc.

Vers 2

"Opstaan" kan slaan op het opstaan uit bed. Dan weet de Heere of het hart nog bij Hem is (Ps. 139:18). Hij weet ook hoe sterk we Zijn bescherming en onderhoud beseffen en hoe dankbaar we zijn voor de goedheid van de afgelopen nacht. En Hij weet of onze stem in de morgen tot Hem opstijgt in gebed en lofzang, zoals het hoort (Ps. 3:6; 5:4). Het kan ook slaan op het opstaan van tafel. Dan weet de Heere of iemands tafel hem tot een strik is geweest, en hoe dankbaar hij van tafel opstaat voor wat hij ontvangen heeft.

De Targum legt het uit als opstaan om ten strijde te trekken. David deed dat in de Naam en de kracht van de Heere, en op Zijn aanwijzing. — John Gill.

Vers 2

"Gij verstaat van verre mijn gedachten." "Mijn gedachten" betekent: elke gedachte, ook al gaan er per dag talloze gedachten door mij heen. Gods kennis reikt tot de oorsprong en bron van onze gedachten, nog voordat het onze gedachten zijn. Kent de Heere ze al voordat ze bestaan, voordat we ze met recht de onze kunnen noemen? Dan kent Hij ze veel beter wanneer ze echt in ons opkomen.

Hij kent hun richting, en waar de vogel zal landen terwijl hij nog vliegt. Hij kent ze tot in de puntjes. Daarom wordt Hij ook een Kenner van het hart genoemd, Iemand Die onderscheidt en beoordeelt: Hebr. 4:12. — Stephen Charnock.

Vers 2

"Gij verstaat van verre mijn gedachten." God staat niet ver van onze gedachten af. Wat bedoeld wordt, is dat Hij ze al verstaat als ze nog ver van ons vandaan zijn, buiten ons weten, nog als pure mogelijkheid. Een tuinman weet toch ook welk onkruid in een bepaalde grond zal opkomen, ook als er nog niets te zien is? Deut. 31:21: "dewijl Ik weet zijn gedichtsel dat het heden maakt, aleer Ik het inbreng in het

land, dat Ik gezworen heb." God kende dus hun gedachten voordat ze Kanaän binnentrokken, en Hij wist wat ze daar zouden bedenken.

Hoe zou God onze gedachten dan niet kennen? Hij heeft het hart toch gemaakt, en het ligt in Zijn hand (Spr. 21:1). "Want in Hem leven wij, en bewegen ons, en zijn wij" (Hand. 17:28). Hij is door ons allen en in ons allen (Ef. 4:6). Houd daarom goed in de gaten wat er in je hart omgaat: je gedachten, je opwellingen, alles wat in je opkomt. Geef geen geheime zonden of verdorvenheid onderdak. En verbeeld je niet dat je iets kunt verstoppen voor Gods oog. — William Greenhill.

Vers 2

"Gij verstaat van verre mijn gedachten." Mijn gedachten mogen nog zo vreemd en ver uit elkaar liggen. Toch begrijpt U de keten die ze vormen, en ziet U hoe ze samenhangen. Dat kan ik zelf niet eens, omdat zoveel gedachten mijn aandacht ontglippen. — Matthew Henry.

Vers 2

Mijn gedachte. Het woord *rea*, dat we met "gedachte" vertaald hebben, betekent ook "vriend" of "metgezel". Daarom lezen sommigen: U weet van verre wat het dichtst bij mij is. Zo'n lezing zou beter passen dan elke andere, als je er voorbeelden voor kon vinden. Ze zou dan heel mooi wijzen op het feit dat God de verste dingen als vlakbij beschouwt. Weer anderen vertalen "van verre" liever met "van tevoren". Zo wordt het Hebreeuwse woord ook op andere plaatsen opgevat. Dan zegt David als het ware: o Heere, elke gedachte die in mijn hart opkomt, kende U al van tevoren. — Johannes Calvijn.

Vers 2

Gedachte. Bij alle verdriet en in alle drukte is dit de beste troost voor een mens: God weet alles wat hij doet, en zelfs alles wat hij denkt. In de Septuaginta lezen we *dialogismous*, oftewel "overwegingen". God kent al onze innerlijke redeneringen: alle gesprekken die de ziel met zichzelf voert, elk gepraat met jezelf. — Thomas Le Blanc.

Vers 2

"Gij verstaat van verre mijn gedachten." Voor mensen staan we daar als ondoorzichtige bijenkorven. Ze zien wel dat er gedachten in en uit ons vliegen. Maar wat die gedachten in het innerlijk van een mens uitvoeren, kunnen ze niet zeggen. Voor God zijn we glazen bijenkorven. Hij ziet en begrijpt volkomen alles wat onze gedachten in ons doen. — Henry Ward Beecher.

Vers 2

"Gij verstaat van verre mijn gedachten."

> *"Geen mens ziet misschien wat je aan goddeloos kwaad bedrijft;*
> *maar God leest wat als diepste gedachte in je blijft."*

— *Plutarchus.*

Vers 2

Van verre. Zoals in Ps. 138:6 moet deze uitdrukking gelezen worden als een weerlegging van de waan (Job 22:12-14) dat God, omdat Hij in de hemel woont, de aardse dingen niet kan zien. — Lange's Commentary.

Vers 2

Van verre. Dat kan afstand betekenen: hoe ver een mens ook zijn gedachten voor God probeert weg te stoppen. Het kan ook tijd betekenen. God kent een menselijke gedachte al voordat de mens haar in zijn hart opvat, in Zijn eeuwige voorkennis. De Egyptenaren noemden God het "oog van de wereld". — Thomas Le Blanc.

Verzen 2-4

Verbeeld je niet dat je gedrag, je houding, je kleding of je optreden buiten Gods voorzienigheid vallen. Dan bedrieg je jezelf. Denk niet dat je gedachten ongezien en ongecontroleerd voorbijtrekken. De Heere verstaat ze van verre. Verbeeld je ook niet dat je woorden in de

lucht vervliegen voordat God ze kan horen. Welnee! Hij kent ze al terwijl ze nog op je tong liggen. En denk niet dat je wegen zo verborgen en afgeschermd zijn dat niemand ze kent of beoordeelt. Dan vergis je je. God kent al je wegen. — Johann David Frisch, 1731.

Vers 3

"Gij omringt mijn gaan en mijn liggen", enzovoort. De woorden die ik jullie heb voorgelezen, klinken als een beeld. Het lijkt te komen van soldaten die de wegen insluiten met een hinderlaag, of die op elke hoek verkenners en spionnen neerzetten om de vijand tijdens zijn mars op te sporen. "Gij omringt mijn gaan": U hebt als het ware Uw spionnen op mij gezet, waar ik ook heen ga. Met "gaan" zijn de zichtbare daden en het gedrag in zijn dagelijkse omgang bedoeld. Met "liggen" komt het verborgen en afgesloten deel van zijn leven in beeld: wat hij deed in duisternis en eenzaamheid.

In Ps. 36:5 lezen we over de goddeloze: "Hij bedenkt onrecht op zijn leger." Dat wijst niet alleen op zijn verdorven vlijt, maar ook op hoe heimelijk hij het doet. En van God wordt gezegd dat Hij Zijn kinderen verbergt "in het verborgene Zijner tent". De plaatsen waar je rust en neerligt, zijn dus gemaakt voor het geheim en voor afzondering. Wie zich in zijn kamer terugtrekt, sluit zich daarmee voor even af van de wereld. Dat dit de eigenlijke zin is van "liggen", zie je aan de volgende woorden: "en Gij zijt al mijn wegen gewend." Wat hij eerst in twee dingen zei, vat hij hier in één woord samen.

Of het komt als een soort opmaat en gevolgtrekking op wat eraan voorafging. Het is alsof hij zegt: U weet wat ik doe als ik met mensen omga, en ook hoe ik me gedraag als ik me van hen heb teruggetrokken. Dus kent U al mijn doen en laten. Alles wat een mens doet, valt immers onder zijn openbare of zijn persoonlijke leven. Met de andere uitdrukking, "mijn wegen", wordt hier bedoeld hoe een mens zich in zijn geheel gedraagt tegenover God, in gedachten, woorden en da-

den. Dat is duidelijk als je dit vers naast andere verzen legt. — Robert South.

Vers 3

"Gij omringt mijn gaan." Dit beeld komt van jagers die alle bewegingen en schuilplaatsen van wild goed bijhouden om het te kunnen vangen. Of van soldaten die hun vijanden in een stad insluiten en zich rondom hen legeren. — Matthew Pool.

Vers 3

Omringen, of wannen, of zeven: dat doet U met mijn pad. Dat wil zeggen dat U het uitpluist en tot het uiterste beproeft, en zelfs de voetsporen nagaat, zoals het Griekse woord aangeeft. Vergelijk Job 31:4. — Henry Ainsworth.

Vers 3

"En Gij zijt al mijn wegen gewend." Elke stap die wij zetten, ziet God, de goede en de verkeerde. Hij weet naar welke regel we leven, naar welk doel we onderweg zijn en met welk gezelschap we optrekken. — Religious Tract Society's Commentary.

Vers 3

Gewend, als door de meest vertrouwde omgang, alsof U altijd met mij geleefd had en zo volkomen vertrouwd was geraakt met mijn wegen. — Henry Cowles.

Vers 3

De psalmist noemt vier toestanden van het menselijk bestaan: *stationis*, *sessionis*, *itionis*, *cubationis*. Want een mens blijft nooit lang in één toestand. Maar bij iedere verandering laten de ogen van de Heere hem niet los. — Geier.

Vers 4

"Als er nog geen woord op mijn tong is", enzovoort. Deze woorden kunnen op twee manieren worden verstaan. Sommigen begrijpen ze zo dat God al weet wat we gaan zeggen, nog voordat de woorden op onze tong zijn gevormd. Anderen denken dat we God niet kunnen ontgaan, ook niet als we geen woord zeggen en onze verborgen bedoelingen proberen te verbergen door te zwijgen. Beide opvattingen komen uiteindelijk op hetzelfde neer, dus het maakt niet uit welke van de twee we kiezen. De bedoeling is dat de tong voor mensen de aanwijzer van onze gedachten is, omdat we er zo met elkaar praten. Maar God, Die het hart kent, hangt niet van woorden af. Het woordje "zie" staat er om met nadruk te zeggen dat de diepste schuilhoeken van onze geest openliggen voor Zijn blik. — Johannes Calvijn.

Vers 4

"Als er nog geen woord op mijn tong is", enzovoort. Wat is het nodig om een wachter te zetten voor de deur van onze mond! Dat weerbarstige lid, onze tong, moeten we in bedwang houden als met bit en teugel. Sommigen van jullie merken soms dat je bijna geen woord kunt uitbrengen, en dat je maar beter weinig kunt zeggen. Dat is misschien wel goed, ja zelfs heel goed. Want wie veel praat, struikelt bijna zeker over zijn eigen tong. Het kan een zegen zijn dat je niet veel kunt zeggen. "In de veelheid der woorden ontbreekt de overtreding niet." Waar je ook komt, wat voor lichtzinnige, lege en dwaze gesprekken hoor je daar!

Ik ben blij dat ik niet in omstandigheden terechtkom waarin ik die moet aanhoren. Maar bij jullie kan dat anders zijn. Vaak heb je spijt van wat je zei, maar zelden van je zwijgen. Hoe snel zijn boze woorden uitgesproken, en hoe moeilijk zijn ze terug te halen! Hoe snel vallen er dwaze uitspraken uit je mond! De Heere kent het allemaal en let op alles, tot het kleinste woord. Droeg je daar een ernstiger besef

van met je mee, dan zou je veel waakzamer zijn dan nu. — Joseph C. Philpot.

Vers 4

"Als er nog geen woord op mijn tong is, zie, HEERE! Gij weet het alles." Zo lezen sommigen dit vers, want gedachten zijn voor God woorden. — Matthew Henry.

Vers 4

"Gij weet het alles." De goden weten wat er in onze geest omgaat, zonder ogen, oren of tong nodig te hebben. Op die goddelijke alwetendheid berust het gevoel van mensen dat de goden hen horen, als ze in stilte iets wensen of ergens om bidden. — Cicero.

Vers 5

"Gij bezet mij van achteren en van voren, en Gij zet Uw hand op mij", enzovoort. Hier gaat Gods alwetendheid onmerkbaar over in Zijn alomtegenwoordigheid, waaruit de Schrift haar laat voortkomen. "Van achteren en van voren" betekent: aan alle kanten. De gedachte aan boven en beneden komt voort uit de laatste zinsnede. "Bezet" betekent: belegerd, ingesloten, van alle kanten omringd. "Uw hand" is, strikt genomen, de palm van Uw hand, zoals het Hebreeuwse woord aangeeft. — Joseph Addison Alexander.

Vers 5

"Gij bezet mij van achteren en van voren, en Gij zet Uw hand op mij." Wat zou je zeggen als je, waar je je ook keerde en wat je ook deed of dacht, in het openbaar of in het geheim, met een vertrouwde vriend die je geheimen deelt of alleen terwijl je ze bedenkt, steeds een oog op je gericht zag? Je zou aan dat waken nooit kunnen ontkomen, hoe hard je het ook probeerde. En dat oog zag elke gedachte van je. Alleen al die gedachte is ontzagwekkend. Zo'n Oog bestaat. — De Vere.

Vers 5

"Gij bezet mij van achteren en van voren, en Gij zet Uw hand op mij." Wie ziet dat de weg versperd is, draait om. Maar David zag zich zowel van achteren als van voren ingesloten. — Johannes Calvijn.

Vers 5

"Gij zet Uw hand op mij." Zoals bij een arrestatie. Ik ben dus Uw gevangene en kan geen voet buiten U zetten. — John Trapp.

Vers 5

"En Gij zet Uw hand op mij." Om van mij iemand te maken die U welgevallig is. Om mij te besturen, te leiden, te steunen, te beschermen en te herstellen: in mijn groei, in mijn wandel, in mijn falen, in mijn verdriet en in mijn wanhoop. — Thomas Le Blanc.

Vers 6

"De kennis is mij te wonderbaar", enzovoort. Wie Gods volmaaktheden wil bekijken, moet eerst zijn eigen onvolmaaktheid onder ogen zien. Dan leer je bescheiden te zijn bij het onderzoeken van wat niet te onderzoeken is. David zegt: deze kennis is mij te hoog, ik kan er niet bij. We zien juist het meest van God wanneer we merken dat Hij ons begrip te boven gaat. Dan raken we verzonken in de gedachte aan Zijn volmaaktheid, en vallen we, net als hier, in bewondering voor God neer. "De kennis is mij te wonderbaar, zij is hoog, ik kan er niet bij." — David Dickson.

Vers 6

"De kennis is mij te wonderbaar." Zet onze schamele kennis maar naast Gods kennis, en wat een verbijsterend verschil! God heeft alle dingen gemaakt. Hij kent dus niet alleen hun eigenschappen, maar hun diepste wezen. In één en hetzelfde ogenblik ziet Zijn oog alle werken van Zijn onmetelijke schepping. Hij ziet het ingewikkelde samenspel van het heelal. Hij ziet ook hoe het kleinste insect zich nau-

welijks beweegt. Hij kent de hoogste gedachten van engelen en de laagste neigingen van het onwaardigste schepsel. Op ditzelfde moment hoort Hij de lofzang die dankbare harten in verre werelden zingen.

En Hij leest elke gemene gedachte die door het besmette hoofd van Adams gevallen nageslacht schiet. ... Met één blik overziet Hij wat geweest is, wat is en wat komt. Hij kijkt nooit afgeleid. Geen zwak geheugen of verkeerd oordeel maakt Zijn begrip wazig. Zijn herinnering bewaart niet alleen wat er in deze wereld is gebeurd, maar wat er in alle werelden van het heelal gebeurt. Het gaat dan niet alleen om de zesduizend jaar sinds de aarde geschapen werd, maar om een tijd zonder begin. Ja, ook wat nog komt, tot in een tijd zonder einde, ligt voor Hem open.

Een verleden dat eeuwig duurt en een toekomst die eeuwig duurt, zijn op hetzelfde ogenblik in Zijn blik. Met dat eeuwige oog overziet Hij het oneindige. Verbijsterend! Onvoorstelbaar! Wie kan dat bevatten? — Henry Duncan (1774-1846), in "Sacred Philosophy of the Seasons."

Vers 6

"De kennis is mij te wonderbaar." Dat God overal is, blijft een raadsel dat we na jaren van nadenken niet hebben leren oplossen. God is een enkelvoudige Geest. Hij heeft geen afmetingen, geen onderdelen en laat zich niet opdelen. Daarom is Hij altijd en overal even aanwezig, dat wil zeggen: helemaal.

Nooit is Hij voor een deel hier, en voor een deel in de uiterste rand van het verste stelsel dat om de vaagste ster in de telescoop draait. Alsof Hij als een melkweg van volmaaktheid Zijn verheven pracht door het heelal had uitgespreid, in stukken die je kon scheiden en verdelen. Nee, Hij is met al Zijn heerlijke eigenschappen tegelijk aanwezig op elk punt van de ruimte. Dat volgt onweerlegbaar uit de een-

voudige geestelijkheid van de grote Allerhoogste. Wat God op één plaats is, is Hij op alle plaatsen. Alles van God is op elke plek.

Zijn aanwezigheid is trouwens helemaal niet afhankelijk van ruimte of stof. Hij zou even wezenlijk aanwezig zijn als alle stof in het heelal werd uitgewist. Alleen in beeldspraak zeggen we dat God in het heelal is. In werkelijkheid omvat Hij het heelal. Heel Gods onmetelijke heerlijkheid is wezenlijk aanwezig op elke plek van Zijn schepping, hoe verschillend die heerlijkheid zich op verschillende tijden en plaatsen ook laat zien. Hier ligt een les, een nuchtere waarschuwing, voor mensen die met hun oppervlakkige filosofie een geloof zonder geheimenis eisen. Zo'n geloof zou een geloof zonder God zijn. Want: "Zult gij de onderzoeking Gods vinden?" — James W. Alexander, in "The (American) National Preacher", 1860.

Vers 7

"Waar zou ik heengaan voor Uw Geest?" Bij "de Geest van God" denken we hier niet, zoals op andere plaatsen in de Schrift, alleen aan Zijn kracht. Het gaat ook om Zijn verstand en Zijn kennis. Bij een mens is de geest de plaats van het inzicht, en dat is bij God ook zo. Dat zie je aan de tweede helft van de zin: "het aangezicht van God" staat daar voor Zijn kennis en toezicht. — Johannes Calvijn.

Vers 7

"Waar zou ik heengaan voor Uw Geest?" Dat betekent allereerst: weg van U, Die Geest bent en daarom dwars door mij heen kunt gaan. U bent net zo waarachtig en wezenlijk in het merg en het binnenste van mijn ziel, als mijn ziel innig en wezenlijk in mijn lichaam woont. Maar het kan ook betekenen: weg van "Uw Geest", dus weg van Uw kennis en Uw macht. Met Uw kennis ontdekt U mij en slaat U mij gade. Met Uw macht kunt U mij dragen of vermorzelen. — Ezekiel Hopkins, 1633-1690.

Vers 7

Een menselijke vijand kunnen we ontlopen door buiten zijn bereik te blijven. Maar God vult alle ruimte. Er is geen plek waar Zijn doordringende oog ons niet ziet, of waar Zijn opgeheven hand ons niet vindt. Een mens moet snel zijn als hij wil toeslaan. Zijn kansen gaan voorbij, en wie hij wil treffen, kan door de dood aan zijn wraak ontkomen. Bij God gaat nooit een kans voorbij. Juist daardoor is Zijn lankmoedigheid zo ernstig, zo plechtig om te zien. God kan wachten, want Hij heeft een hele eeuwigheid waarin Hij kan toeslaan. "Alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen Desgenen, met Welken wij te doen hebben." — Frederick William Robertson, 1816-1853.

Vers 7

"Waar zou ik heengaan", enzovoort. Een heidense wijsgeer vroeg eens: "Waar is God?" De christen antwoordde: "Vraag mij eerst maar eens waar Hij niet is." — John Arrowsmith, 1602-1659.

Vers 7

"En waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht?" Het zou een vreemde ballingschap zijn die ons van God kon scheiden. Ik bedoel niet de gewone, eenvoudige troost dat in alle landen en aan alle kusten Zijn zon schijnt, dat Zijn aarde en Zijn water ons dragen en dat we Zijn lucht ademen. Ik bedoel dat bijzondere voorrecht dat Zijn genadige nabijheid altijd met ons is. Geen zee is zo breed dat ze ons van Zijn gunst scheidt. Waar we ook eten, Hij is onze gastheer. Waar we ook rusten, de vleugels van Zijn gezegende voorzienigheid zijn boven ons uitgespreid. Laat mijn ziel daar zeker van zijn, ook al verraadt de hele wereld mij. — Thomas Adams.

Vers 7

"Waar zou ik heenvlieden?" enzovoort. Nergens heen, dat staat vast. Wie het toch probeert, lijkt op een vis die zwemt zo ver de lijn reikt, met een haak in zijn bek. — John Trapp.

Vers 7

"Uw aangezicht." Gods aanwezigheid heeft vele gezichten. Zijn heerlijkheid is aanwezig in de hemel, Zijn macht op aarde, Zijn gerechtigheid in de hel en Zijn genade bij Zijn volk. Houdt Hij Zijn krachtige aanwezigheid van ons terug? Dan vallen we weg in het niets. Houdt Hij Zijn genadige aanwezigheid terug? Dan vallen we in zonde. Houdt Hij Zijn barmhartige aanwezigheid terug? Dan vallen we in de hel, en nergens anders heen. — John Mason.

Vers 7

"Uw aangezicht." De beroemde Linnaeus liet in zijn gesprekken, boeken en handelingen zien hoe sterk hij Gods aanwezigheid besefte. Zijn indruk daarvan was zelfs zo groot dat hij boven de deur van zijn bibliotheek schreef: "*Innocue vivite, Numen adest*": "Leef onschuldig, want God is aanwezig." — George Seaton Bowes, in "Information and Illustration," 1884.

Verzen 7-11

De Godheid zal je nooit over het hoofd zien of vergeten. Je kunt zo klein zijn dat je wegzinkt in de diepten van de aarde, of zo hoog dat je opvliegt naar de hemel. Maar de straf die je verdient, krijg je van de goden, of je hier blijft, of naar het dodenrijk afreist, of naar een nog woester oord wordt weggevoerd. — Plato.

Verzen 7-12

Deze psalm komt niet van een pantheïst. De psalmist heeft het over God als een Persoon Die overal in de schepping aanwezig is en toch iets anders is dan de schepping. Hij zegt in deze verzen: "Uw Geest ... Uw aangezicht ... Gij zijt daar ... Uw hand ... Uw rechterhand ... Ook verduistert de duisternis voor U niet." God is overal, maar Hij is niet alles. — William Jones, in "A Homiletic Commentary on the Book of Psalms," 1879.

Vers 8

"Of bedde ik mij." Dat betekent eigenlijk: "Of spreidde ik mijn leger uit." Stel dat ik daar een plek zou zoeken om me neer te leggen en uit te rusten. — Albert Barnes.

Vers 8

Op sommige plaatsen in de Schrift staat "hel" voor de laagste delen van de aarde, zonder dat er aan straf gedacht wordt: "Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of bedde ik mij in de hel, zie, Gij zijt daar." Met "hemel" bedoelt hij het hoogste gebied van de wereld, zonder te denken aan de staat van zaligheid. "Hel" is dan het verste en tegenovergestelde punt, zonder te denken aan ellende. Het is alsof hij zegt: ga ik waarheen ik wil, Uw aanwezigheid spoort mij toch op. — Joseph Caryl.

Vers 8

"Gij zijt daar." Of, in de grondtekst nog sterker en krachtiger: "Gij!" De psalmist denkt zich dus in de hoogste hemel of in de diepste verblijfplaats van de doden. En zie, ook daar is God! God is niet van hem weggegaan! Hij staat nog altijd voor dezelfde God! — Albert Barnes.

Vers 8

"Gij zijt daar." Hiermee wordt Gods kennis niet bedoeld, want daar sprak de psalmist al over in Ps. 139:2-3: "Gij verstaat van verre mijn gedachten" en "Gij zijt al mijn wegen gewend." Bovendien staat er "Gij zijt daar", en dus niet Uw wijsheid of kennis. Het gaat om U, om Uw wezen, en niet alleen om Uw kracht. Eerder sprak hij immers over Gods alwetendheid. Nu laat hij zien dat die kennis alleen in God kan zijn als Hij met Zijn wezen op alle plaatsen aanwezig is, zodat Hij van geen enkele plek is buitengesloten.

Hij vult de diepten van de hel, de uitgestrektheid van de aarde en de hoogten van de hemelen. Noemt de Schrift alleen Gods macht? Dan spreekt ze van hand of arm. Maar spreekt ze over de Geest van

God, en bedoelt ze niet de derde Persoon van de Drie-eenheid? Dan wijst ze op Gods natuur en op Zijn wezen zelf. Zo voegt hij hier, nadat hij zegt: “Waar zou ik heengaan voor Uw Geest?”, ter verklaring toe: “en waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht?” In het Hebreeuws staat: “gelaat”. En in de Schrift staat het gelaat van God voor Zijn wezen, Ex. 33:20, 23: “Gij zoudt Mijn aangezicht niet kunnen zien” en “Mijn aangezicht zal niet gezien worden”.

De uitwerking van Zijn macht, wijsheid en voorzienigheid kunnen we zien, en die noemt de Schrift Zijn achterste delen. Maar Zijn aangezicht zien we niet. Wat Zijn macht en wijsheid doen, zien we in de wereld. Zijn wezen is onzichtbaar, en dat zegt de psalmist heel mooi. — Stephen Charnock.

Vers 9

“Nam ik vleugelen des dageraads” is een fraai beeld. Wellicht zijn daar de zonnestralen mee bedoeld. Ze heten “vleugels” omdat ze zich zo snel en vlug bewegen, bijna zonder tijd. Hun doortocht gaat zo plotseling en op slag dat het oog hem niet kan volgen. Ze dragen de naam “vleugelen des dageraads”, omdat de dageraad op die vleugels van de zon komt aanvliegen en het licht meebrengt. Door te slaan en te wapperen jagen die vleugels het donker voor zich uit. Nu zegt de psalmist ongeveer dit: ‘Als ik die vleugels van de dageraad kon plukken, de zonnestralen, en mijn eigen schouders ermee kon enten, dan vloog ik zo ver en zo snel als het licht, in één ogenblik, naar het uiterste van de zee.

Ja, zag ik tijdens die vlucht een eenzame rots, zo vreselijk en troosteloos dat je haast zou betwijfelen of daar ooit een Voorzienigheid was geweest? En kon ik daar op de top gaan zitten, waar nooit iets heeft gewoond behalve kou, donder en stormen? Dan nog zou ook daar Uw hand mij leiden, en Uw rechterhand zou mij vasthouden.’ — Ezekiel Hopkins.

Vers 9

"Nam ik vleugelen des dageraads." Voor een westerling is dit beeld niet weinig duister. Zelf twijfel ik er helemaal niet aan dat we hier moeten denken aan bepaalde mooie, lichte wolken, die zo dichterlijk beschreven worden. Ik heb altijd gezien dat er in Palestina in het late voorjaar, in de zomer en vooral in het najaar witte wolken zijn. Die komen alleen voor in de allervroegste uren van de ochtend, vlak voor en tijdens de zonsopgang. Op alle andere uren van de dag is de hemel er volkomen wolkeloos, behalve in de korte tijd van de winterregens.

Daardoor krijgen de beschrijvingen van de wederkomst, waarin onze Heere in de wolken komt, zo'n treffende ernst en kracht. In landen zoals het onze verliest dit kenmerk van Zijn majesteit alle betekenis. Wolken zijn hier zo gewoon dat ze zelden van de hemel verdwenen zijn. De ochtendwolken van zomer en herfst zijn altijd stralend zilverwit, behalve als de fijne opaaltinten van de dageraad ze kleuren. Ze hangen laag boven de bergen van Juda. Als ze ver beneden in de dalen zweven of opstijgen om de bergtoppen te omhullen, geven ze een effect van onbeschrijflijke schoonheid.

Bijna altijd heeft de hitte die vlokkige wolken omstreeks zeven uur opgelost. Voor de levendige oosterse verbeelding heeft de morgen dan haar uitgespreide vleugels laten zakken. — James Neil.

Vers 9

"Nam ik vleugelen des dageraads." Waar het hier om gaat, is waarschijnlijk de onmetelijke snelheid van het licht, die niemand kan uitrekenen. — Joseph Addison Alexander.

Verzen 9-10

Denken we dat we voor God op de vlucht zijn als we van de ene plaats naar de andere rennen? Dan rennen we alleen maar van de ene hand naar de andere. Er is geen plaats waar God niet is. Waar een opstandige zondaar ook heen rent, Gods hand komt hem tegemoet om

hem dwars te zitten en zijn verhoopte succes te verijdelen. Dat geldt ook als hij onderweg zorgeloos tegen zichzelf zegt dat het allemaal vast goed zal aflopen. Wat! Had Jona de winden of de wateren beledigd, dat ze hem zo vijandig waren?

Maar de winden, de wateren en alle andere schepselen van God kiezen altijd Gods kant tegen Jona, of tegen welke opstandige zondaar dan ook. God gaf in het begin de mens macht over alle schepselen om over hen te heersen. Maar als de mens zondigt, geeft God Zijn schepselen macht en kracht om over de mens te heersen en hem aan banden te leggen. Zo kan de man die zojuist nog de wateren beheerste, nu zelf door die wateren worden beheerst. De rollen zijn omgedraaid, en dat is zijn eigen schuld. — Henry Smith.

Verzen 9-10

> *Zou het lot mij bevelen naar de verste rand*
> *van de groene aarde, naar verre, barbaarse streken,*
> *naar rivieren die geen lied nog kent; waar de zon eerst*
> *de Indische bergen vergult, of waar haar dalende straal*
> *vlamt op de Atlantische eilanden: het betekent niets voor mij:*
>
> *want God is altijd aanwezig, altijd voelbaar,*
> *in de lege wildernis als in de volle stad;*
> *en waar Hij leven ademt, daar moet vreugde zijn.*
> *Als zelfs eindelijk het plechtige uur zal komen*
> *en mijn geheimzinnige vlucht naar toekomstige werelden vleugels geeft,*
> *dan zal ik blijmoedig gehoorzamen. Daar zal ik, met nieuwe krachten,*
> *rijzende wonderen bezingen. Ik kan nergens komen*
> *waar de alomvattende liefde niet rondom lacht,*
> *die al die hemelbollen draagt, en al hun zonen:*
>
> *uit schijnbaar kwaad nog steeds het goede trekkend,*
> *en daaruit weer beter, en beter nog,*
> *in oneindige voortgang.*

— *James Thomson, 1700-1748.*

Vers 11

"Indien ik zeide: De duisternis zal mij immers bedekken", enzovoort. De gruwelijkste misdaden van mensen hebben altijd geprobeerd zich te verbergen onder het rouwkleed van de nacht. De dief, de valsemunter, de sluipmoordenaar, de rover, de moordenaar en de verleider voelen zich redelijk veilig in het middernachtelijk donker. Geen mensenoog kan immers hun daden onderzoeken. Maar wat als de zwarte nacht, om het tegenstrijdig te zeggen, een onfeilbare fotograaf blijkt te zijn! Wat als goddeloze mensen in een andere wereld hun ogen openen uit de slaap van de dood en het heelal vol zien hangen met trouwe beelden van hun aardse gruweldaden?

Ze dachten dat die voor altijd verloren waren in de vergetelheid van de nacht! Wat een taferelen om eeuwig naar te moeten kijken! Nu lachen ze misschien ongelovig om zo'n gedachte, alsof het een grap is. Maar de ontdekkingen van de scheikunde mogen hen terecht laten beven. Vergelijkend redeneren maakt het wetenschappelijk waarschijnlijk dat elke daad van de mens, hoe diep het donker ook was waarin hij gebeurde, zijn beeld in de natuur heeft afgedrukt. Er kunnen proeven bestaan die dat beeld aan het daglicht brengen en vasthouden, zolang het materialisme bestaat. — Edward Hitchcock, in "The Religion of Geology," 1851.

Vers 12

"Ook verduistert de duisternis voor U niet." Voor mensen mag de plaats waar we zondigen zo donker zijn als Egypte, voor God is ze zo licht als Gosen. — William Secker.

Vers 13

"Want Gij bezit mijn nieren." Dit deel van het lichaam is bijzonder gevoelig voor pijn. Daarom zagen de Hebreeën het als de zetel van gewaarwording en gevoel, en ook van begeerte en verlangen (Ps. 73:21; Job 16:13; 19:27). Soms wordt het gebruikt voor het innerlijk in het al-

gemeen (Ps. 16:7; Jer. 20:12) en in het bijzonder voor het oordeel, of voor wat de rede aanwijst (Jer. 11:20; 12:2). — William Lindsay Alexander, in Kitto's Cyclopaedia.

Vers 13

"Want Gij bezit mijn nieren." De nieren krijgen hier extra nadruk, omdat ze de plaats zijn van de tederste en meest verborgen gevoelens. Zo wordt gezegd dat ze het werk zijn van Hem Die hart en nieren beproeft. — Franz Delitzsch.

Vers 13

"Gij hebt mij in mijner moeders buik bedekt." Het woord dat hier met "bedekken" is vertaald, betekent eigenlijk: dooreenvlechten, weven, aan elkaar knopen. Letterlijk zou het dus luiden: "Gij hebt mij geweven in mijner moeders lichaam." Het zegt dan dat God de delen van zijn lichaam samenvoegde, zoals iemand die doek weeft of een mand vlecht. Zo geven De Wette en Gesenius (*Lex.*) het weer. Het oorspronkelijke woord kan ook "beschutten" betekenen, zoals in een hut, in elkaar gevlochten, dat wil zeggen van takken en twijgen. De eerste betekenis past het best in het verband.

Dan is de zin: God heeft hem gemaakt, Hij heeft zijn leden gevormd en tot één lichaam met een vorm samengevoegd voordat hij geboren werd. Daarom moet God ook al zijn gedachten en gevoelens kunnen begrijpen en doorgronden. Hij was niet voor God verborgen voordat hij het licht zag. Dan kan hij nergens verborgen zijn. — Albert Barnes.

Vers 14

"Ik loof U, omdat", enzovoort. Alles wat God gemaakt heeft, is bewonderenswaardig, en de mens is een wonder boven wonder. "Wonderlijk zijn Uw werken! ook weet het mijn ziel zeer wel." Wat volgt daar volgens hem uit? Dit: "Ik loof U." Als wij Hem Die ons gemaakt heeft niet willen eren, zal het Hem dan niet berouwen dat Hij ons maakte?

Ach, als we toch wisten wat de heiligen in de hemel doen! Dan zouden we zien hoe hun zoete bezigheid alle aardse genoegens in de schaduw stelt. Ze zingen eer en heerlijkheid voor de Heere, zonder ophouden.

Waarom? Omdat Hij alle dingen heeft geschapen: Openb. 4:11. Zien we een prachtig stuk werk? Dan vragen we meteen wie het gemaakt heeft, om de maker te kunnen prijzen om zijn vakmanschap. Voor een kunstenaar is er geen grotere kleinering dan dit: hij voltooit een beroemd werk, en dan merkt hij dat niemand het opmerkt, en niemand er zelfs maar naar kijkt. Alle werken van God verdienen aandacht, en de mens is verplicht ze te overdenken en met open ogen te bekijken. "Als ik Uw hemel aanzie", enzovoort, dan zeg ik: "Wat is de mens?" Ps. 8:4-5.

Hij bewondert de hemel, maar uiteindelijk wijst zijn bewondering terug naar de mens zelf. *Quis homo*? Geen vakman wil zijn gereedschap werkeloos zien liggen. Hij wil het ook gebruikt zien voor het doel waarvoor hij het maakte. ... Als een kleine wereld is de mens midden in de grote wereld gezet, om God te verheerlijken. Dat is de strekking en het doel van zijn schepping. — Thomas Adams.

Vers 14

"Omdat ik op een heel vreselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben." Het woord "vreselijk" kan twee kanten op. Soms moet je het opvatten vanuit degene die bang is. Dan betekent het hetzelfde als schuchter. Zo moest de profeet zeggen tegen "den onbedachtzamen van harte" (Engels: "de bevreesden van hart"): "Weest sterk." Op andere plaatsen kijk je naar de zaak zelf. Dan duidt het op een eigenschap van iets dat angst opwekt bij wie ernaar kijkt. Zo wordt van God gezegd dat Hij "vreselijk in lofzangen" is, en: "Vreselijk is het te vallen in de handen des levenden Gods."

In deze laatste zin moet het woord hier duidelijk worden begrepen. Het menselijk lichaam is zo wonderbaarlijk gebouwd, zo fijn in

elkaar gezet en loopt door ontelbare oorzaken zo'n gevaar uit elkaar te vallen, dat we er des te meer van beven en des te meer verbaasd zijn dat we er nog zijn, naarmate we er langer over nadenken.

> *"Hoe arm, hoe rijk, hoe laag, hoe verheven,*
> *hoe ingewikkeld, hoe wonderlijk is de mens!*
>
> *Hoe wonderlijk boven alle wonder is Hij Die hem zo heeft gemaakt,*
> *Die in ons wezen zulke vreemde uitersten*
> *van verschillende naturen zo wonderbaarlijk heeft vermengd!*
>
> *Hulpeloze onsterfelijke, oneindig insect,*
> *een worm, een god: ik beef voor mijzelf!"*

Om dit onderwerp recht te doen, zou je goed thuis moeten zijn in de ontleedkunde. Ik twijfel er niet aan dat een grondig onderzoek van dat wezen, dat God "als een borduursel gewrocht" heeft (Ps. 139:15), ruimschoots zou laten zien hoe terecht de woorden van de psalmist zijn. Maar zelfs wat iedereen kan zien, is al genoeg. Over het algemeen valt op dat ons lichaam vol toegangswegen zit. Daardoor komt alles binnen wat ons in leven houdt en ons goed doet. Maar er komt ook alles binnen wat ons schrik kan aanjagen. Misschien is er niet één toegangsweg die niet ook een deur naar de dood kan worden. En misschien is er geen enkele zegen van het leven die ons niet ook de dood kan brengen.

We leven doordat we inademen, maar we sterven er ook door. In de lucht die we ademen, zitten ziekten en dood in ontelbare vormen. God heeft ons de smaak gegeven voor allerlei soorten voedsel, en Hij heeft ze nodig gemaakt voor ons levensonderhoud. Maar kijk wat een stoet van ziektes en te vroege sterfgevallen er ontstaat wanneer mensen het misbruiken! En ook als er geen misbruik is, kan één heerlijk hapje, door de kwade opzet van een ander of gewoon door een ongeluk, vergif door al onze aderen sturen. Binnen een uur is dan de sterkste man een lijk. Vuur en water kunnen we niet missen. Maar ze hebben eigenschappen die ons in een paar ogenblikken kunnen ver-

nietigen. Zelfs de grootste voorzichtigheid beschermt ons niet altijd tegen hun verwoestende kracht.

Eén klap op het hoofd kan ons ons verstand of ons leven kosten. Een wond of een kneuzing aan de ruggengraat kan in één klap al het gevoel uit onze benen halen. Raken de vitale delen zo beschadigd dat ze hun geheimzinnige taken niet meer kunnen doen? Dan is het lichaam zo uit elkaar gevallen! Door de bloedsomloop kunnen dodelijke stoffen razendsnel door het hele lichaam trekken. Het bederf van een ziek lichaam is zelfs overgegaan op de hand die werd uitgestoken om het te redden. De vergiftigde pijl, de giftand van de slang en het speeksel van hondsdolheid hebben hun angstaanjagende kracht hieraan te danken. Zelfs de poriën van de huid, hoe nodig voor het leven, kunnen een middel van de dood zijn. Niet alleen komen er giftige stoffen door binnen. Raken ze door vocht van buitenaf verstopt, dan worden de schadelijke vochten van het lichaam niet afgevoerd, maar blijven ze in het lichaam zitten. Dan veroorzaken ze talloze ziekten, altijd pijnlijk en vaak dodelijk. We staan er dagelijks bij stil hoeveel mensen te vroeg sterven, en dat verbaast ons. Maar er is veel meer reden om ons te verbazen dat het er niet meer zijn, en dat sommigen van ons zeventig of tachtig worden.

> *"Ons leven heeft duizend veren*
> *en sterft als er één bezwijkt;*
> *vreemd dat een harp met duizend snaren*
> *zo lang gestemd blijft, en niet wijkt."*

Dit is nog niet alles. Zijn we "vreselijk gemaakt" wat ons dierlijk lichaam betreft? Dan zullen we dat nog veel meer blijken te zijn als we kijken naar wat we zijn als zedelijke en verantwoordelijke wezens. Voor zover het onze dierlijke natuur aangaat, zijn we meestal gebouwd zoals andere dieren. Maar als het gaat om wat we zijn als wezens die goed en kwaad kunnen doen, staan we apart van de hele lagere schepping. We zijn voor de eeuwigheid gemaakt. Dit leven is

maar het begin van ons bestaan. Maar het drukt wel zijn stempel op alles wat daarna komt.

Hoe vreselijk is onze positie! Wat een talloze invloeden komen er op onze geest af, door de verleidingen om ons heen! De "pestilentie, die in de donkerheid wandelt", is voor het lichaam niet gevaarlijker dan deze verleidingen voor de ziel. Onze natuur is zo gebouwd dat zelfs het woord van het leven, als we het gedachteloos aanhoren, "een reuk des doods ten dode" wordt. Aan kleine, onschuldig lijkende beginnetjes van het kwaad hangen grote gevolgen! Een slechte gedachte kan uitlopen op een slecht voornemen, dat voornemen op een slechte daad, die daad op een manier van leven.

En die manier van leven kan miljoenen van onze medemensen meesleuren in haar draaikolk en eindigen in het verderf, voor hen en voor onszelf. Dit hele verloop zien we bij Jerobeam, de zoon van Nebat. Toen hij over de tien stammen was gesteld, zei hij eerst in zijn hart: "Nu zal het koninkrijk weder tot het huis van David keren. Zo dit volk opgaan zal om offeranden te doen in het huis des HEEREN te Jeruzalem, zo zal het hart dezes volks tot hun heer … wederkeren." 1 Kon. 12:26-30. Hij overlegde met anderen en liet de kalveren van Dan en Bethel maken.

Zo kwam hij op een weg van goddeloosheid waar geen vermaning hem nog van kon afbrengen. Het bleef ook niet bij hem alleen, want hij deed heel Israël zondigen. Het gevolg was niet alleen hun ondergang als volk, maar naar alle schijn ook de eeuwige ondergang van hemzelf en van een groot aantal van zijn volgelingen. Dat waren de vruchten van één slechte gedachte! O mijn ziel, beef voor jezelf! Beef voor het angstwekkende van je toestand, en vertrouw al het onsterfelijke dat je bezit toe aan de handen van Hem, "Die machtig is u van struikelen te bewaren, en onstraffelijk te stellen voor Zijn heerlijkheid, in vreugde." — Andrew Fuller.

Vers 14

"Omdat ik op een heel vreselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben." Nooit heeft een mens de lichamelijke bouw van de mens zo kort en krachtig beschreven. We zijn zo "vreselijk" gemaakt dat er geen beweging of gebaar van ons lichaam is, of er komt klaarblijkelijk een spier, ader of pees in gevaar. Als die scheurt, is ons leven of onze gezondheid verloren. We zijn zo "wonderbaarlijk" gemaakt dat ons lichaam in vakmanschap, vernuft, ontwerp en het afstemmen van middelen op doelen het meest merkwaardige en ingewikkelde stuk techniek oneindig overtreft. Dat geldt niet alleen voor wat ooit "door mensenkunst en bedenking" is gemaakt, maar ook voor wat ooit door een menselijke verbeelding is bedacht. — Richard Warner, 1828.

Vers 14

"Wonderbaarlijk gemaakt." Let op de kunstige bouw van het lichaam. David zegt: "Ik ben wonderbaarlijk gemaakt." De Vulgaat zegt: *acu pictus sum*, "met een naald geschilderd". Het is als een kleed van naaldwerk in allerlei kleuren, rijk geborduurd met zenuwen en aderen. Wat zal ik zeggen van het oog, waarin zo'n kunstig vakwerk zit dat veel mensen bij de eerste aanblik ervan genoodzaakt waren God te erkennen? Van de hand, gemaakt om te openen en te sluiten en jarenlang het werk en de diensten van de natuur te doen zonder te slijten of te vergaan?

Waren ze van marmer of ijzer, dan waren ze bij zo'n voortdurend gebruik snel versleten. Nu ze van vlees zijn, houden ze het zo lang vol als het leven duurt. Van het hoofd? Dat zit precies goed als zetel van de zintuigen, om de andere leden te bevelen en te richten. Van de longen? Een broos stuk vlees, dat toch, hoewel altijd in beweging, lang meegaat. Het zou makkelijk zijn bij deze gelegenheid veel meer te zeggen, maar ik moet een preek houden, geen les in ontleedkunde geven. Kortom: elk deel is zo geplaatst en gevormd alsof God er Zijn hele wijsheid aan had besteed.

Maar tot nu toe hebben we alleen gesproken over het kistje waarin het juweel ligt. De ziel, die goddelijke vonk en adem, wat is ze levendig, vlug, veelzijdig en onvermoeibaar in haar bewegingen!

Wat een ruimte heeft ze in haar vermogens! Hoe bezielt ze het lichaam, en hoe is ze als God Zelf, geheel in elk deel! Wie kan de vluchten van het verstand volgen? Wat een waarde heeft God aan de ziel gehecht! Hij maakte haar naar Zijn beeld, en Hij verloste haar met het bloed van Christus. — Thomas Manton.

Vers 14

Wat bedoelen we eigenlijk als we zeggen dat de ziel in het lichaam zit? Dat is toch niet hetzelfde als zeggen dat een gedachte of een hoop in een steen of een boom zit? Hoe is de ziel met het lichaam verbonden? Wat houdt haar één met het lichaam? Wat houdt haar erin? Wat voorkomt dat ze er elk moment uit losraakt? Als twee dingen die we kunnen zien aan elkaar vastzitten, dan zijn ze verbonden door iets wat we begrijpen. Een ketting of kabel houdt een schip op zijn plaats. We leggen het fundament van een gebouw in de aarde, en het gebouw blijft staan.

Maar wat verbindt ziel en lichaam? Hoe raken ze elkaar aan, en hoe blijven ze bij elkaar? Hoe komt het dat we niet wegdwalen naar de sterren of de diepte van de zee, of heen en weer worden gedreven zoals het toeval ons voert, terwijl ons lichaam blijft waar het was op aarde? Het is allerminst een wonder dat het lichaam ooit sterft. Het wonder is veeleer dat het zo gemaakt is dat het leeft en zich beweegt. Hoe kan het dat het niet al binnen een uur sterft? Het is zo onbegrijpelijk als iets maar kan zijn: hoe ziel en lichaam samen één mens kunnen vormen.

Als we het voorbeeld niet voor ogen hadden, zou het klinken alsof we dat zeggen zonder dat er een betekenis achter zit. Zou het bijvoorbeeld niet buitensporig en zinloos zijn om over de tijd te spreken als diep of hoog, of over de ruimte als snel of langzaam? Even zinloos

lijkt het misschien aan bepaalde soorten geesten om te zeggen dat gedachte en geest een lichaam hebben. En dat is bij de mens toch zo, volgens Gods wonderbare wil. — John Henry Newman, in "Parochial Sermons," 1839.

Vers 14

Mozes vertelt hoe de mens geschapen werd (Gen. 2:7): "En de HEERE God had den mens geformeerd uit het stof der aarde, en in zijn neusgaten geblazen de adem des levens; alzo werd de mens tot een levende ziel." Wat God toen rechtstreeks deed, doet Hij nu nog steeds, maar dan door middelen, dus via anderen en andere dingen. Denk dus niet dat God de mens alleen in het begin maakte en dat mensen elkaar daarna zijn gaan maken. Nee, zegt Job: "Heeft Hij niet, Die mij in den buik maakte, hem ook gemaakt?" Job 31:15.

En David legt het ons uit: "Omdat ik op een heel vreselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben; wonderlijk zijn Uw werken", enzovoort. Het is alsof hij zegt: Heere, ik ben wonderlijk gemaakt, en U hebt mij gemaakt. Ik ben een deel van Uw wonderlijke werken, ja, ik ben er de samenvatting van. De bouw van ons lichaam is Gods werk. Nog veel meer geldt dat voor de bouw van onze ziel, en het meest van alles voor de bouw van het nieuwe schepsel in de ziel. Het is een wonderlijk werk van God. Daarom kon David het niet laten bij alleen deze bewering.

Hij werkt haar uit in Ps. 139:15-16. David liet vader en moeder buiten beschouwing, en schreef alles wat hem gemaakt had aan God toe. En dat klopt: David was net zozeer door God gemaakt als Adam. Zo geldt het voor elke zoon van Adam. We zijn verwekt en geboren door onze aardse ouders, maar God is de eerste Ouder en de enige Vormer van ons allemaal. Zo vriendelijk sprak Jakob tegen zijn broer Ezau, toen die vroeg: "Wie zijn deze bij u?" Jakob zei: "De kinderen, die God aan uw knecht genadiglijk verleend heeft": Gen. 33:5.

Zo waarschuwt de Geest van God ons: “Weet, dat de HEERE is God; Hij heeft ons gemaakt (en niet wij)” (Ps. 100:3). Dat is vooral waar voor ons geestelijk gemaakt-zijn, maar het is ook waar voor ons natuurlijk gemaakt-zijn. — Joseph Caryl.

Vers 14

In de oudheid trokken mensen met verstand van ontleedkunde uit de uiterlijke en innerlijke bouw van het menselijk lichaam de conclusie dat het werk was van een Wezen dat uitnemend wijs en machtig is. Hoe meer de wereld op dit gebied werd verlicht, hoe meer nieuwe en betere kansen hun ontdekkingen boden om Gods leiding bij de vorming van het lichaam te bewonderen.

Galenus kwam door zijn ontledingen tot geloof. Toen hij dit handwerk van God bekeek, kon hij niet anders dan een Opperwezen erkennen. Bij veel delen wisten de oude ontleders niet zeker waarvoor ze dienden. Maar de meeste delen die ze onderzochten, waren met verbluffende kunst afgestemd op hun eigen taak. Daarom twijfelden ze er niet aan dat ook de delen waarvan ze het nut niet konden vaststellen, met dezelfde wijsheid waren ontworpen, ieder voor zijn eigen doel. Sinds de bloedsomloop is ontdekt, en onze moderne ontleders nog veel andere grote ontdekkingen hebben gedaan, zien we nieuwe wonderen in het menselijk lichaam.

We zien dat verschillende delen belangrijke functies hebben waar de ouden niets van wisten. Kortom, het lichaam van de mens is een onderwerp dat de strengste toets van onderzoek doorstaat. Al bij een oppervlakkige blik lijkt het met de fijnste wijsheid gevormd. Toch wint het bij nader onderzoek nog, en onze verbazing en verbijstering groeien naarmate we er verder in doordringen. — The Spectator.

Verzen 14-16

Dit onderwerp, vanaf Ps. 139:14 tot en met Ps. 139:16, had veel uitgebreider uitgewerkt kunnen worden. Maar de bijzondere kiesheid in

de woorden van de Heilige Schrift leert ons, zoals hier, niet al te precies in te gaan op ontleedkundige details. — Adam Clarke.

Vers 15

"Mijn gebeente was voor U niet verholen", enzovoort. Welke eenzaamheid is dieper, welke staat van verborgenheid is volkomener dan die van een kind dat nog niet geboren is? Toch laat de psalmist de Almachtige zelfs daar aanwezig zijn. "Mijn gebeente was voor U niet verholen, als ik in het verborgene gemaakt ben, en als een borduursel gewrocht ben, in de nederste delen der aarde." Het hele beeld en de hele gedachtegang zijn van treffende schoonheid. We zien het wonderlijke werk van het menselijk lichaam, met al zijn ingewikkelde weefsel van beenderen, gewrichten, zenuwen, aderen en slagaders.

Het groeit op en krijgt vorm als een stuk rijk, kunstig borduurwerk onder de hand van de maker. Maar het is nu niet het werk zelf dat we hier moeten bewonderen, hoe prachtig het ook is. De samenstelling is werkelijk vreselijk en wonderlijk, maar hoeveel meer wordt ze dat als we bedenken dat de goddelijke Kunstenaar werkte in de donkere, nauwe ruimte van de moederschoot. Voor Hem Die zo kon werken, is de duisternis geen duisternis. De zwartste nacht, de meest afgesloten en handig bedachte schuilhoek, de gewiekste vermommingen en veinzerijen: Hij doorziet ze allemaal.

Ze liggen naakt en bloot voor Hem van Wie gezegd wordt: "Uw ogen hebben mijn ongevormden klomp gezien." De nacht is zo helder als de dag. Geheime zonden staan in het licht van Zijn aangezicht, net zo goed als openlijke en schandelijke zonden, gepleegd voor het oog van de zon of op het dak van het huis. En als "al deze dingen waren in Uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was", dan zal alles wat deze leden doen, nu ze tot volle wasdom zijn gegroeid of nog groeien en de taken moeten vervullen waarvoor ze geschapen zijn, ook worden opgeschreven.

Niets zal zo in het geheim bedacht zijn dat het niet te lezen staat wanneer op de laatste dag de boeken worden geopend, om ons vrij te pleiten of te veroordelen. Dat is de hoofdles die David zelf ons in deze hele psalm wil leren: Gods almacht is overal aanwezig, en Hij weet alles. Broeders, laten we even stilstaan bij dit diepe geheim. "De Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont", is om ons pad en om ons bed. Hij bespiedt al onze wegen. Waar we ook heen gaan, Hij is er. En geen woord op onze tong blijft Hem onbekend.

Het is een geheimzinnige gedachte, dat geef ik toe, maar ze is ook buitengewoon nuttig voor ons leven. — Charles Wordsworth, in "Christian Boyhood," 1846.

Vers 15

"Mijn gebeente was voor U niet verholen." Stel dat een vakman een werk wil beginnen in een donkere grot, waar geen licht is om hem te helpen. Hoe zou hij dat aanpakken, waar zou hij beginnen? Hoe zou hij te werk gaan? En wat voor werk zou het worden? Maar God maakt het volmaaktste werk van allemaal juist in het donker, zonder enig licht. Hij vormt de mens immers in de moederschoot. — Johannes Calvijn.

Vers 15

"Als ik in het verborgene gemaakt ben", enzovoort. De schrijver neemt een beeld uit de meest verfijnde kunst van de Frygische vakman: "Toen ik werd gevormd op de verborgen plaats, toen ik met een naald werd gewrocht in de diepten van de aarde." In de gewone vertalingen ziet niemand dat. Maar wie het wel ziet en daarbij het wonderlijke werktuig van het menselijk lichaam overdenkt, kan genieten van de schoonheid en de sierlijkheid van dit goed gekozen beeld. Hij denkt aan de velerlei kluwens van aderen, slagaders, vezels en vliezen, en aan het "onbeschrijfelijke weefsel" van het hele bouwwerk.

Toch ontgaat hem veel van de kracht en verhevenheid van het beeld. Dat blijft zo, tenzij hij weet dat het ontwerpen van naaldwerk

alleen voor het heiligdom was bestemd. De goddelijke wet schreef het zelfs rechtstreeks voor. Vooral werd het gebruikt voor een deel van het priesterkleed en voor de voorhangen aan de ingang van de tabernakel. Ex. 28:39; 26:36; 27:16. Zo legt de dichter de wijsheid van de goddelijke Kunstenaar naast de meest geachte menselijke kunst van allemaal. Die kunst kreeg haar eer doordat ze helemaal aan de godsdienst was gewijd. Het vakwerk was zo voortreffelijk dat zelfs de Schrift het lijkt toe te schrijven aan bovennatuurlijke leiding. Zie Ex. 35:30-35. — Robert Lowth (1710-1787), in "Lectures on the Sacred Poetry of the Hebrews."

Vers 15

"Als een borduursel gewrocht ben, in de nederste delen der aarde": dat betekent in de moederschoot. Kundige vaklieden doen het ook zo. Hebben ze een uitgelezen stuk onder handen, dan maken ze het in de beslotenheid af. Pas daarna brengen ze het naar buiten, zodat mensen ernaar kunnen kijken. Wat is het menselijk hoofd een wonderlijk stuk werk! Het is Gods meesterstuk in deze kleine wereld, de belangrijkste zetel van de ziel, die *cura Divini ingenii*, zoals Favorinus het noemt. Veel sloten en sleutels verraden hoe kostbaar het juweel is dat ze bewaken. Veel papier om een geschenk laat zien hoe waardevol dat geschenk is.

Kijk maar naar de tafelen van het verbond. Eerst werden ze in de ark gelegd. Vervolgens was de ark rondom bekleed met zuiver goud. Daarboven spreidden de cherubs hun vleugels uit. Daarna sloot het voorhangsel van de tabernakel haar af. Vijfde stap: de omtrek van de tabernakel zelf. Zesde: een voorhof om alles heen. Zevende: een drievoudig dak van geiten-, rammen- en dassenvellen over het geheel. Het moeten wel kostbare tafelen zijn. Zo ging het ook toen de Almachtige het hoofd van de mens maakte, de zetel van de redelijke ziel. Hij bedekte het met haar, huid en vlees, als met de drievoudige bedekking van de tabernakel.

Hij omringde het met een schedel en beenderen, als met planken van cederhout. Daarna volgden diverse vliezen, als zijden gordijnen. Ten slotte sloot Hij het in met het gele vlies dat de hersenen bedekt, als het purperen voorhangsel. Hij wilde ons ongetwijfeld laten weten dat het gemaakt was voor een grote schat, die erin gelegd moest worden. Hoe en wanneer de redelijke ziel in dit kunstige kabinet wordt gelegd, daarover twisten wijsgeren eindeloos. Maar zeker weten doen ze het niet. — Abraham Wright.

Vers 15

"In de nederste delen der aarde." In de grondtekst, en ook elders, wijst deze opvallende uitdrukking naar het gebied van de doden: Sheol of Hades. Daarom lijkt het erop dat de psalmist hier niet alleen denkt aan zijn vorming in de moederschoot. Hij ziet het dodenrijk als de schoot van het opstandingsleven. Dan gaat het ook over de nieuwe vorming van het lichaam in de toekomst, en over zijn nieuwe geboorte tot het onsterfelijke leven. Dat zal een even "wonderlijk" werk zijn als de eerste vorming van iemands "wezen", of nog wonderlijker. De woorden van Ps. 139:18 bevestigen dat: "Word ik wakker, zo ben ik nog bij U." Dezelfde woorden gebruikte de psalmist eerder voor de hoop op de opstanding, in Ps. 17:15.

Dan zijn er voornemens en "kostelijke" gedachten over Zijn verlosten. Daarom mogen zij in afwachting daarvan deze psalm met een nieuw gevoel van verwondering en bewondering herhalen. — William De Burgh.

Verzen 15-16

Het woord "wezen" staat in deze verzen voor verschillende woorden. In Ps. 139:15 is het "mijn kracht" of "mijn gebeente". In Ps. 139:16 wordt het woord meestal vertaald met "embryo". Maar grote geleerden voelen meer voor "kluwen" (als een bol die nog moet worden afgewikkeld). "In de nederste delen der aarde" wijst niet op een ondergrondse voorgeborchte of werkplaats. Het is een dichterlijke parallel van

“in het verborgene”, dus een andere manier om hetzelfde te zeggen. De Engelse weergave “die in de loop der tijd gevormd werden” is onjuist. De kanttekening is ook onjuist, maar wijst wel de goede kant uit: “mijn dagen waren bepaald voordat er één van was.” — David M’Laren, in “The Book of Psalms in Metre,” 1883.

Vers 16

“Uw ogen hebben mijn ongevormden klomp”, enzovoort. Hier valt allereerst te leren dat je je niet op jezelf moet laten voorstaan. Alles wat wij zijn, is Gods werk. Hoe knap, hoe mooi, hoe wijs of heilig je ook bent: het komt niet van jezelf. Wat heeft een mens dat hij niet ontvangen heeft, in welk opzicht ook, in het natuurlijke of in het bovennatuurlijke? Ten tweede: kijk niet neer op anderen. Misschien zijn zij niet zulke volmaakte stukken, of hebben zij niet zulke schitterende gaven als jij. Toch zijn ze wat God van hen gemaakt heeft.

Ten derde: veracht ook jezelf niet. Veel mensen schamen zich om gezien te worden zoals God hen gemaakt heeft. Maar weinigen schamen zich om gezien te worden zoals de duivel hen gemaakt heeft. Velen maken zich zorgen over kleine kwalen van de buitenkant. Weinigen maken zich zorgen over de grootste misvormingen van de binnenkant. Velen kopen kunstmatige schoonheid, om hun natuurlijke aan te vullen. Weinigen kopen geestelijke schoonheid, om aan te vullen wat hun ziel aan bovennatuurlijke schoonheid mist. — Abraham Wright.

Vers 16

“Mijn ongevormden klomp.” De grondtekst heeft hier één woord. Het betekent eigenlijk: alles wat tot een bal is opgerold. Daarom denkt men meestal dat het hier de ongeboren vrucht betekent, het embryo. Hupfeld ziet het liever als de kluwen van het leven. Die bestaat dan uit een aantal verschillende draden (“de dagen” van Ps. 139:16, zie de kanttekening). In het begin vormen ze als het ware één dichte klu-

wen, en daarna wordt die afgewikkeld terwijl het leven verder loopt. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 16

Een knap bouwmeester maakt eerst een maquette voordat hij begint te bouwen. Of hij tekent in zijn schrijfboek of op een plank een ontwerp van het gebouw. Daaraan laat hij je elke kamer en elke slimme vondst zien. In zijn boek staan alle onderdelen van het gebouw genoteerd, terwijl er nog geen enkel bestaat, of voordat er één is opgetrokken en op zijn plaats gezet. David denkt aan bouwmeesters en andere vaklui, en zegt tegen God: "al deze dingen waren in Uw boek geschreven." Dat wil zeggen: al mijn leden stonden in Uw boek.

U hebt mij zo precies gemaakt, alsof U al mijn leden en mijn hele gestalte met pen of potlood in een boek had getekend, voordat U begon mij te vormen. De Heere heeft geen boek en geen pen nodig om Zijn werk uit te tekenen. Van eeuwigheid af bezat Hij in Zichzelf het volmaakte ontwerp van alle dingen. Toch mag je wel zeggen dat Hij werkt naar een voorbeeld, want Zijn werk is het volmaakte voorbeeld zelf. — Joseph Caryl.

Vers 17

"Hoe kostelijk zijn mij, o God, Uw gedachten", enzovoort. Hij ziet het helemaal niet als een last om aan dit onderzoek onderworpen te zijn. Hij beschouwt het zelfs als een bijzonder waardevol voorrecht. Hoe anderen ook over deze waarheid denken, "mij", volgens mijn oordeel en mijn gevoel, "hoe kostelijk" en hoe waardevol "zijn ... Uw gedachten", dat wil zeggen: Uw voortdurende aandacht voor mij. — Joseph Addison Alexander.

Vers 17

"Hoe kostelijk zijn mij, o God, Uw gedachten! hoe machtig veel zijn haar sommen!" Wat zijn onze warmste gedachten over God koud en arm! En wat zijn Zijn gedachten over ons onuitsprekelijk liefdevol en

schitterend rijk! Leg hier Ef. 1:18 naast: “de rijkdom … der heerlijkheid van Zijn erfenis in de heiligen.” — A.R. Fausset.

Vers 17

“Hoe kostelijk … hoe machtig veel zijn haar sommen!” Onze vertroostingen strijden met het aantal van onze verdrietige momenten, en winnen. Slaan we Gods barmhartigheden over als één grote, ongedeelde som? Dan wekken ze geen verwondering. Maar tel de afzonderlijke posten op, en dan is rekenen een te saaie kunst om ze te tellen. Zoveel stof als een mens in zijn handen kan houden, is niet meer dan een handvol stofjes. Maar tel ze één voor één, en ze gaan elke telling te boven. Koning Salomo droeg maar één kroon. Maar weeg het goud, tel de edelstenen, taxeer hun waarde, en wat was het dan? — Thomas Adams.

Verzen 17-18

Zie hoeveel David van God houdt: of hij slaapt of wakker is, zijn gedachten gaan naar Hem uit. We hebben geen argumenten nodig om aan mensen te denken van wie we houden. Voor hen verwaarlozen we zelfs onszelf. Een man die verliefd is, put zichzelf uit, maakt zich zorgen, laat zijn eten staan en let niet op zijn werk. Zijn geest blijft maar uitgaan naar wie hij liefheeft. Houden mensen van iets waarvan ze niet mogen houden? Dan hebben ze eerder een teugel nodig om hen ervan af te houden eraan te denken, dan sporen om hen erbij te houden.

Meet je liefde voor God hieraan. Denk je niet vaak aan God? Dan heb je Hem niet lief. Kun je je niet tevredenstellen met winst, plezier, vrienden en andere wereldse dingen? En schuif je andere zaken opzij om elke dag aan God te kunnen denken? Dan heb je Hem lief. — Francis Taylor, in “God’s Glory in Man’s Happiness,” 1654.

Verzen 17-18

Barmhartigheden zijn gewoon of buitengewoon. Gewoon zijn de dingen die we dagelijks nodig hebben. Buitengewoon zijn de opvallende gaven die we af en toe uit Gods hand krijgen. Prijs Hem niet alleen voor een buitengewone barmhartigheid, die met zoveel vertoon komt dat al je buren er net als jij van opkijken. Denk aan de barmhartigheid die Zacharias en Elisabet kregen in hun zoon, waarover het hele land sprak (Luk. 1:65). Prijs Hem ook voor de gewone barmhartigheden van elke dag. Want ten eerste zijn we zelfs de kleinste barmhartigheid niet waard (Gen. 32:10).

God verdient dus lof voor de allerkleinste, want ook die is meer dan Hij ons verschuldigd is. Ten tweede zijn deze alledaagse barmhartigheden talrijk. Zo laat David zien hoe groot ze zijn: "hoe machtig veel zijn haar sommen!" "Zoude ik ze tellen? Harer is meer, dan des zands; word ik wakker, zo ben ik nog bij U." Hij zegt als het ware: U laat geen moment voorbijgaan waarop U mij geen goed doet. Zodra ik 's morgens mijn ogen opendoe, heb ik weer iets om over na te denken: nieuwe barmhartigheden, gekregen sinds ik mijn ogen 's avonds sloot.

Mijn gedachten gaan er vol lof mee aan het werk. Veel kleine bedragen maken samen een grote som. Wat is lichter dan een zandkorrel? En wat is zwaarder dan het zand aan de zeekust? Zo gaat het ook met kleine zonden, zoals lege gedachten en nutteloze woorden. Doordat het er zoveel zijn, groeit hun schuld uit tot iets groots. Er komt uiteindelijk een lange rekening, een zware afrekening. Zo maken gewone barmhartigheden door hun aantal goed wat ze in grootte tekortkomen vergeleken met sommige andere, grotere. Wie zal ontkennen dat iemand meer vriendelijkheid bewijst als hij een gast een heel jaar lang aan zijn tafel van gewoon eten voorziet, dan als hij hem in die tijd twee of drie keer op een groot feest ontvangt? — William Gurnall.

Vers 18

"Harer is meer, dan des zands." Pindarus zegt dat zand niet te tellen is (*Olymp.* Ode 2). Het orakel van Pytho zei inderdaad pochend: Ik ken het getal van het zand en de maat van de zee (Herodot. *Clio*, l. i, c. 47). Daar kan Lucanus op doelen als hij zegt: aan de oceaan ontbreekt het niet aan maat, aan het zand niet aan getal (*Pharsal.* l. 5, v. 182). — Samuel Burder.

Vers 18

"Zoude ik ze tellen? Harer is meer, dan des zands."

> *"Als mijn lied al Zijn roemrijke daden zou vertellen,*
> *kon ik net zo goed de ontelbare stenen aan het strand gaan tellen."*
>
> *— Pindarus, 518-442 v. Chr.*

Vers 18

"Word ik wakker, zo ben ik nog bij U." Een christen heeft dit grote voordeel boven andere mensen: zijn vrienden zijn altijd om hem heen. Hij hoeft, als het niet aan hemzelf ligt, nooit van hen gescheiden te zijn, en nooit hun gezelschap te missen. In de vriendschappen van de wereld zeggen we: "Vrienden moeten scheiden." Wie vreugde en voldoening vindt in elkaars gezelschap, moet er op een dag afscheid van nemen en daarvan worden losgemaakt. Maar een gelovige die gemeenschap met God zoekt, heeft het voorrecht dat hij altijd bij Hem kan zijn.

Verder dromen vrienden wel eens dat ze bij elkaar zijn. Worden ze dan wakker, dan blijken ze ver uit elkaar. Maar een christen die met God omgaat en zijn gedachten op Hem gericht houdt, is bij het wakker worden nog altijd bij Hem. Dat zien we hier, in het voorbeeld van de profeet David. Een godvrezende ziel hoort in Gods armen in slaap te vallen, als een kind in de schoot van zijn moeder. Ze hoort met "de psalmen ... in den nacht" in slaap te worden gezongen, ja, in slaap ge-

sust. Dan is ze de volgende dag beter in staat om met God om te gaan, en om met Hem te spreken.

Dat is het geluk van een christen die er zorg voor draagt met God te gaan slapen. Hij vindt zijn werk zoals hij het liet liggen, en hij heeft bij het opstaan dezelfde gezindheid als toen hij 's avonds ging rusten. Wie 's avonds zijn horloge opwindt, ziet het de volgende morgen nog lopen. Zo gaat het ook, als ik het zo mag zeggen, met een christen die zijn hart opwindt. Dit is een goede opmerking om te onthouden, vooral 's avonds voor de sabbat. — Thomas Horton, 1673.

Vers 18

"Word ik wakker, zo ben ik nog bij U." Het is geen klein voordeel voor het heilige leven om "de dag met God te beginnen". De heiligen laten hun hart 's avonds bij Hem achter, zodat ze het 's morgens bij Hem terugvinden. Voordat aardse dingen op ons losstormen en we indrukken van buiten opdoen, is het goed ons hart te kruiden met gedachten aan God. Dan wijden we de vroege, maagdelijke werking van onze geest aan Hem, voordat ze aan lagere dingen wordt uitgeleverd. Krijgt de wereld 's morgens een voorsprong op het geloof?

Dan haalt het geloof haar de hele dag nauwelijks in, en gewent het hart zich de hele dag aan ijdelheid. Maar beginnen we met God, dan nemen we Hem mee naar alle bezigheden en genoegens van de dag. Die zijn dan gekruid met Zijn liefde en ontzag, en daarom des te zoeter en smakelijker voor ons. — Thomas Case (1598-1682), in de opdracht voorin "The Morning Exercise."

Vers 18

"Word ik wakker." Wen jezelf aan een ernstige overdenking elke morgen. Als we onze ziel iedere dag opnieuw in de hemel luchten, wekt dat in ons een zuiverder geest en edeler gedachten. Een morgenkruiding zal ons de hele dag behoeden. Natuurlijk komen er andere, noodzakelijke gedachten over ons werk bij, en dat moet ook. Maar als we die hebben afgehandeld, moeten we ons weer wijden aan ons on-

derwerp van de morgen, als onze belangrijkste metgezel. Denk aan iemand die met een ander op weg is voor een belangrijke zaak, bijvoorbeeld naar Westminster. Onderweg ontmoet hij verschillende vrienden. Sommigen groet hij, en met anderen met wie hij iets te regelen heeft, praat hij even. Maar al snel keert hij terug naar zijn metgezel, en samen gaan ze naar hun doel.

Doe zo ook hier. Onze geest is bedrijvig en wil iets doen, al heeft het weinig nut. Is hij niet gericht op een edel doel? Dan vermaakt hij zich als een dwaas of een waanzinnige geweldig met spelen met strohalmen. De gedachten aan God waren de eerste bezoekers die David 's morgens kreeg. God en zijn hart ontmoetten elkaar zodra hij wakker was, en bleven de hele dag daarna samen. — Stephen Charnock.

Vers 19

"O God! dat Gij den goddeloze ombracht! en gij, mannen des bloeds, wijkt van mij!" Met "bloeddorstige mannen", of "mannen des bloeds", bedoelt hij niet alleen moordenaars die mensenbloed vergieten. Het gaat ook om alle andere goddelozen en kwaaddoeners, die anderen schade doen of proberen te doen. Het gaat om wie zijn eigen ziel door zonde doodt, of de ziel van anderen door ergernis te geven. Al die mensen kunnen terecht moordenaars heten, want haat is de drijfveer achter moord. Johannes zegt dan ook: "Een iegelijk, die zijn broeder haat, is een doodslager." — Robert Bellarminus.

Vers 19

"Wijkt van mij!" (Engels: "depart from me therefore", dus: wijkt dán van mij). Hebben we een geschil met goddelozen? Dan moeten we ervoor oppassen dat geen persoonlijke wrok ons stuurt. Alleen ons aandeel in Gods strijd met hen mag ons drijven, zoals dat ook bij de psalmist hier het geval is. — David Dickson.

Vers 20

"Uw vijanden ijdellijk verheffen." Bij elke handeling zijn drie dingen belangrijk: het doel, de handelende persoon en het werk. Als we die drie goed wegen, zien we al snel wat het betekent om Gods Naam ijdel te gebruiken. 1. Wat geen doel heeft, of wat zomaar voor niets wordt gedaan, is met recht tevergeefs gedaan. Denk aan zaad zaaien zonder te oogsten, een wijngaard planten zonder wijn, of een kudde weiden zonder de melk ervan te drinken. Dat is allemaal vergeefs werk, dat zie je meteen. Zo gebruikt ook wie de Naam van God gebruikt zonder doel, noch tot Gods eer, noch voor zijn eigen of andermans welzijn, die Naam ijdel.

"*Cui bono*?", voor wie is het goed, is een vraag bij elke onderneming. Is het nergens goed voor? Dan kun je er beter helemaal niet aan beginnen. Het heeft dan geen doel, het is tevergeefs. Heeft iemand mooie benen, maar zijn ze verlamd? *Frustra pulchras habet tibia claudus*: de kreupele heeft ze tevergeefs. Daarom moet het hoofddoel bij het gebruik van deze Naam zijn: a) Gods eer. Anders openen we onze mond tevergeefs, zoals we in Job kunnen lezen. God wil al Zijn zegeningen met ons delen en vraagt niets terug dan eer. Geven we die niet terug?

Dan kan Hij zeggen wat David zei over Nabal. David had hem vaak geholpen, door zijn herders en kudden te beschermen en meer. Maar toen hij niets vroeg dan wat eten voor de jongemannen, weigerde Nabal dat. Toen zei David: "Trouwens ik heb te vergeefs bewaard al wat deze ... heeft." God heeft zo ontzettend veel voor ons gedaan en verwacht niets dan eer voor Zijn Naam. Schieten we daarin tekort? Dan kan Hij terecht zeggen dat alles wat Hij voor ons deed, tevergeefs is.

b) Na Gods eer komt ons eigen welzijn en dat van anderen. Gebruiken we Gods Naam zonder enige band met dit doel, en dienen we niet ons eigen welzijn of dat van anderen? Dan is het ijdel, *ex privatione finis*: het mist een juist doel. Daarom was Paulus blij, omdat hij

met zijn prediking had gewerkt voor de redding van zielen. c) Hij zegt dat hij zich verheugt, "dat ik niet tevergeefs heb gelopen, noch tevergeefs gearbeid."

1. Bij de handelende persoon moeten we kijken naar hart en ziel. Zij zijn in iemand die handelt de belangrijkste drijfveer. Is de ziel *Rachah*, dat wil zeggen ijdel en licht? Gebruiken we Gods Naam zonder goede overweging en eerbied? Dan gebruiken we Zijn Naam ijdel, ook al stellen we ons een goed doel. Daarom raadt de wijze man ons aan: "Wees niet te snel met uw mond" (Pred. 5:1). En de psalmist belijdt dat zijn hart gevestigd was toen hij God loofde: "Mijn hart is bereid, o God! mijn hart is bereid" (Ps. 57:8). Als we over God spreken, hoort ons hart vast en stevig te staan door een goed besef van Gods grootheid.

Dit staat tegenover overhaasting, onvastheid en lichtzinnigheid. Die zitten in kaf en rook, dat bij elke windvlaag wordt meegevoerd. Wie zo is, gebruikt Gods Naam ijdel.

1. In het werk zelf kan een dubbele ijdelheid zitten, en die moeten we vermijden. Ten eerste valsheid. Ten tweede onrechtvaardigheid.

a) Is het onwaar? Dan is het ook ijdel, zoals bij hen in Jes. 28:15: "Wij hebben een verbond met den dood gemaakt, en met de hel hebben wij een voorzichtig verdrag gemaakt; wanneer de overvloeiende gesel doortrekken zal, zal hij tot ons niet komen; want wij hebben de leugen ons tot een toevlucht gesteld, en onder de valsheid hebben wij ons verborgen." Dit is die *actio erroris*, een werk van dwaling, waar Jeremia over spreekt. *Vanitas opponitur veritati*: ijdelheid staat tegenover waarheid. Daarom noemen we iets ijdel wanneer het onwaar is of verkeerd. "Ijdelheid zijn zij, een werk van verleidingen", zegt de profeet (Jer. 10:15). Zoals er waarheid is in natuurlijke dingen, zo is er ook waarheid in zedelijke dingen. Ontbreekt die? Dan is ons spreken ijdel.

b) Is het onrechtvaardig? Dan is het ook ijdel. “Ik zal toch goddeloos zijn; waarom dan zal ik ijdellijk arbeiden?” zegt de heilige Job (Job 9:29). En: “Als de goddeloze mens sterft, vergaat zijn verwachting”, zegt de wijze man (Spr. 11:7). En: “Immers wandelt de mens als in een beeld, immers woelen zij ijdelijk” (Ps. 39:7). Ontbreekt gerechtigheid in wat we doen, of waarheid in wat we zeggen en beloven? Dan is het ijdel. En dan gebruiken we Gods Naam ijdel als we die in een van beide gevallen bij onze woorden en daden gebruiken. Dus: gebruiken we Gods Naam zonder doel?

Maken we haar alledaags, nemen we haar uit gewoonte in de mond, totdat het een vaste gewoonte wordt, zonder goed doel? Is ons hart niet vast en stevig, maar licht en onbestendig wanneer we Zijn Naam gebruiken? Of gebruiken we Zijn Naam om een leugen of onrechtvaardige daad een kleurtje te geven of te bedekken? Dan gebruiken we haar ijdel, en overtreden we het gebod. — Lancelot Andrews.

Vers 21

“Zou ik niet haten HEERE! die U haten?” De eenvoudige toekomende tijd in het eerste deel van de zin bevat meerdere betekenisschakeringen. Haat ik niet? Mag ik niet haten? Moet ik niet haten wie U haten? Ik haat hen niet zoals een mens haat, maar zoals God haat. — Joseph Addison Alexander.

Vers 21

“Zou ik niet haten HEERE! die U haten?” Kan iemand die goede trouw het heiligste in het leven vindt, er wel aan ontkomen om vijand te zijn van die man die als quaestor durfde te beroven, in de steek te laten en te verraden? Kan iemand die de onsterfelijke goden de verschuldigde eer wil geven, er op enige manier aan ontkomen om vijand te zijn van die man die al hun tempels heeft geplunderd? — Cicero.

Vers 21

"Zou ik niet haten HEERE! die U haten? en verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan?" In de Engelse vertaling staat hier "bedroefd" ("grieved"). Dat woord legt uit wat "haten" in het eerste deel van het vers betekent. Het is geen haat die uitloopt op boosaardigheid of kwade wil. Het is haat die samengaat met verdriet, pijn in het hart, medelijden en droefheid. Zo keek de Zaligmaker naar mensen. Mark. 3:5: "En als Hij hen met toorn rondom aangezien had, meteen bedroefd zijnde over de verharding van hun hart." Het Hebreeuwse woord dat hier staat, bevat echter ook het idee van afkeer, van walgen, van misselijk worden. Het gevoel waarover het gaat, is toorn, een bewuste afkeer van zulk gedrag. En het is verdriet, pijn en droefheid dat mensen zulke gevoelens tonen tegenover hun Maker. — Albert Barnes.

Vers 21

"En verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan?" enzovoort. Hij wordt bewogen door twee gevoelens tegelijk: verdriet om hen en afkeer van hun slechte gedrag. Zo heeft onze Heere hen "met toorn rondom aangezien ... bedroefd zijnde over de verharding van hun hart": Mark. 3:5. — French en Skinner.

Vers 21

Van Adam Smith wordt gezegd dat hij niets zo verfoeide als zedelijke onverschilligheid. Hij bedoelde die stompheid van zedelijk inzicht die ervoor zorgt dat mensen het grote verschil tussen goed en kwaad niet alleen niet helder zien, maar ook niet sterk voelen. Onder het mom van ruimdenkendheid is zo iemand zelfs voor de zwartste misdaden vergoelijkend. Op een bijeenkomst in Dalkeith Palace zocht een zekere meneer —— op zijn zoetsappige manier verzachtende omstandigheden voor enkele schandelijke zaken. De dokter wachtte geduldig en zwijgend tot hij weg was. Toen riep hij uit: "Nu kan ik weer

vrijer ademen. Ik kan die man niet uitstaan, hij heeft geen verontwaardiging in zich."

Verzen 21-22

Een trouwe dienaar heeft dezelfde belangen, dezelfde vrienden en dezelfde vijanden als zijn meester. Het is zijn plicht om bij elke gelegenheid voor de zaak en eer van zijn meester op te komen. Een goed mens haat zoals God Zelf haat. Hij haat niet de personen, maar hun zonden. Hij haat niet wat God van hen maakte, maar wat zij van zichzelf hebben gemaakt. We moeten niet de mensen haten om hun ondeugden, en ook niet de ondeugden liefhebben om de mensen die ze hebben. Wie dit onderscheid altijd in acht neemt, vervult de volmaakte wet van de liefde. De liefde tot God en tot zijn naaste blijft in hem. — George Horne.

Verzen 21-22

Ten eerste moeten we het gezelschap en de omgang haten van openlijke en koppige zondaars, die zich niet laten terechtwijzen. Ten tweede moeten we al hun zonden haten, door met niemand in zijn zonde mee te doen. We mogen geen gemeenschap hebben (net zomin als met de werkers zelf) met "de onvruchtbare werken der duisternis". Ten derde moeten we alle aanleidingen en lokkertjes tot deze zonden haten. Ten vierde alle schijn van kwaad (1 Thess. 5:22), dat wil zeggen alles wat mensen volgens het algemene oordeel slecht vinden. Dit alles moet voortkomen uit een goede grond, namelijk een goed hart dat zonde volkomen haat.

Dat betekent: alle zonde, zoals David: "Ik haat hen met volkomen haat." Dus niet zoals sommigen, die één zonde kunnen haten maar zich vastklampen aan een andere. Veel mensen kunnen hoogmoed haten, maar houden van hebzucht of een andere lievelingszonde. Wij moeten komen tot het haten van alles, voordat we dit voorschrift in praktijk kunnen brengen (Judas 1:23). Bovendien is elke zonde ook op zichzelf haatwaardig. — William Perkins, 1558-1602.

Vers 21, 24

De houding van rouw over openbare zonden, over de zonden van anderen, is het grootste kenmerk van oprechtheid. Alle andere tekenen van gerechtigheid kunnen uitzonderingen hebben. Deze houding is de uiterste grens waar we bij zelfonderzoek niet voorbij kunnen komen. Toen David ijverig onderzocht of hij oprecht was, was het verste wat hij kon zien zijn toorn en verdriet over andermans zonde. Verder was hij niet gekomen, en hij wist niet wat hij nog kon toevoegen. "... en verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan? Ik haat hen met volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij. Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij." Is er iets dat mijn oprechtheid beter kan bewijzen dan dit, Heere?

Laat het mij dan weten. "Ken mijn hart", dat wil zeggen: laat mij het kennen. Wie alleen verdriet heeft over dingen die in zijn eigen borst opgesloten zitten, of die er in zijn leven maar bij meegaan, heeft vaak reden om te twijfelen aan de echtheid daarvan. Maar kan iemand zonde bij een ander niet zien als zonde zonder voelbaar leed? Dan is dat een teken dat hij de bitterheid ervan in zijn eigen ziel tot behoud heeft gevoeld. Het is een hoge trap, een rijping, en een overeenstemming tussen de Geest van God en de ziel van een christen, als hij de zonden van anderen kan betreuren waarmee de Geest bedroefd wordt.

Hij kan zich verheugen met de Geest wanneer Die Zich verheugt, en treuren met de Geest wanneer Die treurt. Dit is een duidelijk getuigenis dat we in de dienst van God niet ons eigenbelang zoeken. We nemen het geloof niet aan om er iets mee te bereiken. God is ons doel, en Christus onze Geliefde. — Stephen Charnock.

Vers 22

"Ik haat hen met volkomen haat." Wat is dat, haten met een volkomen haat? Ik haatte hun ongerechtigheden en ik hield van Uw schepping.

Zo haat je volkomen: je haat de mensen niet om hun ondeugden en je bemint de ondeugden niet om de mensen. Zie maar eens wat hij er direct achter zet: “Tot vijanden zijn zij mij.” Hij noemt hen nu niet alleen Gods vijanden, maar ook de zijne. Hoe kan hij dan beide waarmaken: zijn eigen woord “Zou ik niet haten HEERE! die U haten?” en het gebod van de Heere: “Hebt uw vijanden lief”?

Dat lukt alleen met die volkomen haat: hij haat in hen dat zij goddeloos zijn, en hij heeft lief dat zij mensen zijn. Neem de tijd van het Oude Testament, toen een vleselijk volk door zichtbare straffen aan banden werd gelegd. Hoe haatte Mozes, Gods dienaar, die in zijn inzicht al bij het Nieuwe Testament hoorde, de zondaars toen hij voor hen bad? En hoe haatte hij hen niet toen hij hen doodde? Alleen zo: hij “haatte hen met volkomen haat”. Zo volmaakt haatte hij de ongerechtigheid die hij moest straffen, dat hij de menselijkheid liefhad waarvoor hij bad. — Augustinus.

Vers 23

“Beproef mij.” Echt geloof is kostbaar. Het is als goud en doorstaat de proef. Aanmatiging is maar namaak en kan een beproeving niet verdragen: 1 Petr. 1:7. Een ware gelovige is niet bang voor beproeving. Hij wil door God beproefd worden. Ook als anderen zijn geloof op de proef stellen, gaat hij de toetssteen niet uit de weg. Hij onderzoekt zichzelf veel en neemt werkelijk niets zomaar aan, zeker niet iets van zo’n groot belang. Hij wil het slechtste horen, net zo goed als het allerbeste. De prediking die hem het best bevalt, is die het scherpst doorzoekt en onderscheidt: Hebr. 4:12.

Hij wil niet voor de gek gehouden worden met ijdele en loze hoop. Hij laat zich door vleierij geen valse indruk van zijn geestelijke staat aanpraten. Wordt hem een beproeving aangeboden? Dan volgt hij de raad van de apostel, 2 Kor. 13:5. — David Clarkson.

Vers 23

Welk vreselijk dilemma ligt hier voor ons! De Heilige verandert niet wanneer Hij als bezoeker in een mensenhart komt. Hij is daar dezelfde als in de hoogste hemel. Hij kan de zonde niet aanzien, nergens. Hoe kan een mensenhart Hem dan welkom heten in zijn verborgen binnenkamers? Hoe kan laaiend vuur het blussende water verwelkomen?

Het is heel makkelijk om het mooie gebed van een oude boeteling uit het hoofd te leren: “Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten.” Die dode letters, glad gesleten door veel gebruik, vallen zo van gevoelloze lippen. Ze laten geen brandende pijn in het geweten achter. En toch kunnen ze, hoe waar ze ook zijn voor God, door het uitspreken zelf in een leugen veranderen. Het gebed is niet waar, ook al komt het uit de Bijbel, als de smekeling de Alziende binnenroept en toch duizend werelden zou geven, als hij ze had, om Hem voorgoed buiten te houden.

Christus heeft de moeilijkheid beschreven en opgelost: “Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot den Vader, dan door Mij.” Heeft de Zoon een zondaar vrijgemaakt? Dan is hij werkelijk vrij. Het dierbare kind, vergeven en verzoend, heeft de nabijheid van de Vader lief en verlangt daarnaar. Maar wat dan, mag je vragen? Zit er nu geen vlek of rimpel meer op die mens? Durft hij daarom de Alwetende uit te nodigen zijn hart te onderzoeken en er Jehova’s woning van te maken? Zo zuiver is hij nog lang niet, en hij weet dat maar al te goed.

Uit zijn gebroken hart breekt nog steeds de zucht: “Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?” Veel vlekken bezoedelen hem nog. Toch walgt hij er nu van en verlangt hij naar bevrijding. Een onbekeerd en een bekeerd mens verschillen niet hierin dat de een zonden heeft en de ander niet. Ze verschillen hierin dat de een zijn gekoesterde zonden verdedigt tegen een gevreesde God, en de ander een verzoende God bijstaat tegen zijn gehate zon-

den. Hij heeft gebroken met zijn oude vrienden en is bevriend geraakt met zijn vroegere tegenstander. Bekering is een omkering, maar één omkering.

Toch heeft ze op hetzelfde ogenblik twee gevolgen, die niet van elkaar te scheiden zijn. Eerst keek hij van God weg en naar zijn eigen zonden toe. Nu kijkt hij van zijn zonden weg en helemaal naar God toe. Die ene omkering met haar tweevoudige uitkomst is in Christus, de Middelaar, en geschiedt door het werk van de Geest. Zolang God mijn vijand is, ben ik de Zijne. Ik heb niet meer macht om daar verandering in te brengen dan een gepolijste spiegel heeft om het zonlicht dat erop valt níét terug te kaatsen. Het is Gods liefde, die vanuit het aangezicht van Jezus mijn donkere hart binnenschijnt, die mijn hart voor Hem open doet gaan en het er blij mee laat zijn Zijn woning te wezen.

De ogen van de rechtvaardige Wreker kan ik hier, op deze plaats van zonde, niet verdragen. Maar het oog van de barmhartige Geneesheer laat ik graag binnen in deze plaats van ziekte, want Hij daalt van de hemel naar de aarde af om zondezieke zielen als de mijne te genezen. Vraagt een leerling of de levende God hem wil doorzoeken? Dan geeft hij daarmee niet te kennen dat er niets in hem te ontdekken valt. Hij geeft juist te kennen dat zijn vijanden zo talrijk en zo levendig zijn dat niets hen kan bedwingen behalve de aanwezigheid en de kracht van God. — William Arnot (overleden 1875), in “Laws from Heaven for Life on Earth.”

Hier gaat het om meer dan één punt, en in het beroep van de psalmist, in de woorden die voor ons liggen, valt het volgende op.

Eerst de moed van de psalmist. Hier staat een man, en wel een man die vastbesloten is elke schuilhoek van zijn eigen hart af te zoeken. Heeft Bonaparte, Nelson of Wellington dat ooit ook maar gedurfd? Kwamen alle beroemde helden uit de oudheid bij elkaar, dan zou ik hun allemaal vragen of zij ooit de moed hadden gehad om hun eigen binnenste in te gaan. David was een dappere man. Hij sloeg een

leeuw dood langs de weg, hij versloeg een beer en hij trok de reus Goliath tegemoet. Dat is onmiskenbaar moed, daar valt niet over te twisten.

Maar nooit was hij zo onverschrokken als toen hij besloot naar zijn eigen hart te kijken. Stel je voor dat je op een hoge heuvel staat en alle roofdieren en giftige beesten die ooit hebben bestaan, komen vlak voor je voeten bijeen. Je hebt dan minder moed nodig om die te bestrijden dan om te strijden met je eigen hart. Elke zonde is een duivel, en elke zonde kan zeggen: "Mijn naam is Legio; want wij zijn velen." Wie weet wat het is om zichzelf echt in de ogen te kijken? Toch moet het, als we behouden willen worden.

Dan de oprechtheid van de psalmist. Hij wilde al zijn zonden kennen, zodat hij ervan verlost kon worden. Elk mens moet zijn zonden op een dag leren kennen, vroeg of laat. Een wijs mens kiest daarvoor liever dit leven. Alleen nu kan hij God nog verheerlijken door ze te belijden, af te zweren en te overwinnen. Het hoort nu eenmaal bij de aard van de zonde dat ze de mens voor zichzelf verborgen houdt. Ze dekt zijn lelijkheid toe, gaat ermee aan de haal en verhindert dat hij een juist beeld krijgt van hoe het werkelijk met hem staat.

Het is een ernstige waarheid dat er in het hart van de duivel zelf geen enkel kwaad beginsel woont dat op dit ogenblik niet ook in ons woont, tenzij de Heilige Geest ons helemaal heeft vernieuwd. Dat die kwade beginselen niet onophoudelijk in al hun afschuwelijke lelijkheid naar buiten komen, danken we geheel aan Gods remmende en geduldige barmhartigheid.

Tot slot de wijsheid van de psalmist. Hij brengt zijn gebed bij God Zelf. In heel het grote heelal is God het enige Wezen dat Zichzelf kent en Zichzelf doorleest in Zijn eigen licht. In hetzelfde licht ziet Hij alles wat Hij gemaakt heeft. Daaruit volgt dat andere wezens zichzelf alleen waarachtig zien in Gods licht. Als de zon een denkend wezen was, dan zou ik haar eens vragen: "Hoe zie je jezelf? In je eigen licht?" "Ja", zou ze dan antwoorden, "in mijn eigen licht." "En hoe zie je de

planeten die steeds om je heen draaien?" "Ook in mijn eigen licht, want al het licht dat zij hebben, is van mij geleend."

Merk daarbij op dat de psalmist bij zijn beginselen begint. Een bevoegde rechter moet die op de proef stellen en alles wat verkeerd is, daaruit weghalen. Daaraan zie je hoe wijs hij is, en dat is geen kleinigheid. Eerst moeten het hart en de gedachten recht worden, en pas daarna kunnen de daden van het leven recht worden. Wie het verst is in godsvrucht, leeft het dichtst bij God, en daardoor leert hij zichzelf het best kennen. Elders zegt David: "Wie zou de afdwalingen verstaan? Reinig mij van de verborgene afdwalingen" (Engels: "cleanse *thou* me": reinig *Gij* mij). En Job zegt: "Indien ik mij wasse met sneeuwwater, en mijn handen zuivere met zeep; dan zult Gij mij in de gracht induiken, en mijn klederen zullen van mij gruwen." Deze heilige mannen lazen zichzelf in Gods licht.

Zo zagen ze wat ze hadden nagelaten en wat ze hadden misdaan, en ze baden vurig om van alles verlost te worden. — William Howels, 1832.

Verzen 23-24

Deze tekst is een gebed, en naar onze mening wijst ze op drie grote feiten over degene die hier bidt. Ten eerste wilde David zichzelf door en door leren kennen. Ten tweede was hij ervan doordrongen dat God door elke vermomming heen kijkt. Ten derde wilde hij alles ontdekken wat er verkeerd was in zijn leven, zodat hij het met Gods hulp kon herstellen. De eerste gevolgtrekking die we uit de tekst trekken, als we haar zien als een uitdrukking van de gevoelens van de bidder, is dat hij volkomen eerlijk was. Het was echt zijn verlangen zijn eigen hart te leren kennen.

Is daar, zul je zeggen, iets zeldzaams of opmerkelijks aan? Jazeker, wij denken van wel. Er is, geloven wij, een zeer hoge mate van godsvrucht nodig om de gebeden van onze tekst met een oprecht hart te bidden. Wil je me misschien vertellen dat het niet vaak gebeurt dat

mensen, zelfs terwijl ze bezig zijn zichzelf te onderzoeken, in het geheim onwetend willen blijven over bepaalde punten? Ze willen dan niet in het ongelijk worden gesteld, terwijl belang en neiging samen een tegenovergesteld oordeel eisen. ... Als jullie in jezelf zoeken, weten jullie waar het pijn doet.

Die plekken ga je dan graag uit de weg, om jezelf geen pijn te doen en om niet te hoeven toegeven hoezeer je het brandijzer en het mes nodig hebt. We mogen er zeker van zijn dat we niets zeggen wat de ervaring niet zal bevestigen als we zeggen dat het een hoge trap in het geloof is om bereid te zijn te weten hoe slecht we zijn. ... Dit had de psalmist duidelijk bereikt, want hij was al op die hoge trap aangekomen. Hij pleit zeer ernstig bij God dat Hij geen enkel hoekje van zijn geest onverkend laat.

Hij vraagt Hem het hart en al zijn gedachten, het leven en al zijn wegen aan een uiterst scherp onderzoek te onderwerpen, zodat geen enkele vorm en geen enkele mate van kwaad ontsnapt. — Henry Melvill.

Verzen 23-24

Zelfonderzoek is niet zo eenvoudig als het op het eerste gezicht lijkt. Geen enkele christen die het ooit echt heeft beoefend, vond het gemakkelijk. Is er één oefening van de ziel die iemand van ons zo onbevredigend, zo bijna onmogelijk heeft gevonden als zelfonderzoek? Het komt hierop neer: het hart is buitengewoon ingewikkeld en verward, het ligt ook nog eens vlak voor het oog dat het moet doorzoeken, en allebei zijn ze rusteloos en veranderlijk.

Daarom gaat de diepe bouw ervan ons onderzoek te boven. Een mens ontdekt maar een paar dingen, hier en daar, groot en open, drijvend aan de oppervlakte. Maar er zijn kamers achter kamers in het diepste van alle diepten, het hart van een zondaar. Geen menselijk onderzoek zal daar ooit doordringen. ... God alleen heeft het recht het menselijk hart te “doorzoeken”. Zelfs tot een kind van God, die op

de hele aarde het best met zichzelf vertrouwd is, zeg ik zonder aarzelen: "Op dit moment zitten er zonden verborgen in u waarvan u geen weet hebt. U hebt alleen meer geestelijk licht nodig om ze te laten zien en te ontvouwen. U hebt geen idee van de goddeloosheid die nu in u zit." Maar terwijl ik dit zeg, moet elke christen eerst goed overwegen wat het kost voordat hij de gedurfde stap zet om God te vragen hem te "doorzoeken".

Want wees er zeker van: vraag je God werkelijk en ernstig om je te "doorzoeken", dan doet Hij het. Hij zal je dan zeer grondig doorzoeken. En vraag je Hem je te "beproeven", dan beproeft Hij je, en die beproeving is geen kleinigheid! Ik ben er heel zeker van dat we vaak nauwelijks overzien wat we doen en wat we God vragen te doen, wanneer we Hem smeken om een geestelijke winst, een stukje groei in genade, meer heiligheid of vrede. Aan al die dingen hangt een voorwaarde. Die voorwaarde is een tucht, en die tucht staat meestal in verhouding tot de kracht en de omvang van de gave waarom we vragen.

Ik weet niet hoe het met de psalmist stond in de tijd dat hij deze psalm schreef. Maar ik denk dat een van Sauls wreedste vervolgingen, of de opstand van zijn zoon Absalom, dit gebed op de voet volgde: "Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten", enzovoort. Toch zal elk kind van God, hoe ver het ook is gekomen, tegen elke prijs zijn precieze toestand voor God willen kennen. Het verlangt er immers naar om in alles een gezindheid te hebben die past bij de gezindheid van God.

Daarom is het vooral zeer beducht dat het zijn eigen ziel op enige manier anders ziet of inschat dan God haar ziet. — Samengevat naar James Vaughan.

Verzen 23-24

Huichelarij in de deftige wijken van de stad is heel iets anders dan huichelarij in de City. De modieuze huichelaar wil slechter lijken dan

hij is, de andere soort huichelaar juist deugdzamer. De eerste is bang voor alles wat naar godsdienst ruikt. Hij wil graag gehouden worden voor iemand die zich inlaat met allerlei schandelijke avontuurtjes en minnarijen waaraan hij zich niet heeft schuldig gemaakt. De tweede zet een heilig gezicht op en bedekt een hele hoop ondeugden met een schijn van vroom gedrag. Maar er is nog een derde soort huichelarij, die van die twee beide verschilt.

Ik bedoel die huichelarij waarmee een mens niet alleen de wereld bedriegt, maar heel vaak ook zichzelf. Die huichelarij verbergt zijn eigen hart voor hem. Ze laat hem geloven dat hij deugdzamer is dan hij werkelijk is. Ze zorgt dat hij zijn ondeugden niet opmerkt, of ze zelfs voor deugden aanziet. Deze noodlottige huichelarij en dit zelfbedrog worden bedoeld in de woorden: "Wie zou de afdwalingen verstaan? Reinig mij van de verborgene afdwalingen."

Deze twee soorten huichelarij, het bedriegen van de wereld en het bedriegen van onszelf, komen wonderlijk mooi aan bod in de honderdnegenendertigste psalm. De dwaasheid van de eerste soort wordt daar blootgelegd door te denken aan Gods alwetendheid en alomtegenwoordigheid. Die worden bezongen in zulke verheven dichtregels als ik nergens anders heb gevonden, in heilige noch in wereldse geschriften. De tweede soort, waarmee een mens zichzelf bedriegt, wordt aangeduid in de laatste twee verzen. Daar richt de psalmist zich tot de grote Hartenkenner met dat nadrukkelijke en indringende verzoek: "Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwigen weg." — Joseph Addison (1672-1719), in "The Spectator."

Verzen 23-24

Wat is Davids nederigheid mooi! Over de goddelozen kan hij niet anders spreken dan met rechtvaardige verontwaardiging. Hij kan niet anders dan de haters van zijn God haten. Toch lijkt hij zich meteen te

herinneren wie hij zelf is, en dan houdt hij zich in: “Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart.” Precies in dezelfde geest van innerlijke nederigheid en bezinning noemt Abraham zichzelf stof en as, ook al pleit hij in zijn gebed bij God voor het schuldige, verdorven Sodom: Gen. 18:27. — James Ford, 1871.

Verzen 23-24

Waarom bad David zo tot God: “Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart”, terwijl hij in het eerste vers al had gezegd: “Gij doorgrondt en kent mij”? David wist toch dat God hem doorgrondde? Waarom bad hij dan dat God hem zou doorgronden? Waarom smeekte hij God te doen wat Hij toch al deed? Het antwoord ligt voor de hand, en we hoeven er niet lang naar te zoeken. David onderzocht zichzelf ijverig, en daarom stond hij er zo voor open dat God hem onderzocht. Hij vond er zelfs vreugde in om door God doorzocht te worden.

Niet alleen omdat hij het zelf al had gedaan, zoals gezegd, maar ook omdat hij wist dat God het beter kon. Door zijn eigen onderzoek wist hij dat hij niet tegen beter weten in op een weg van goddeloosheid leefde. Toch wist hij ook dat er in hem een weg van goddeloosheid kon zijn waar hij niets van wist. Daarom zegt hij niet alleen: “Doorgrond mij, o God! ... en ken mijn gedachten”, maar hij voegt eraan toe: “En zie, of bij mij een schadelijke weg zij” (of een weg van pijn en smart; het ene woord betekent beide, want boze wegen lopen uiteindelijk uit op pijn en smart), “en leid mij op den eeuwigen weg.” Het is alsof hij zei: Heere, ik heb mijzelf doorzocht en zie geen boze weg in mij.

Maar Heere, Uw oog ziet oneindig scherper dan het mijne. Doorzoekt U mij, dan ziet U misschien een boze weg in mij die ik niet kon zien. Ik wil het ergste van mijzelf graag zien en kennen, zodat ik mij kan verbeteren en beter word. Daarom, Heere, als er zo’n weg in mij is, laat mij die dan ook kennen, zodat ik hem zie. O neem die weg uit mij weg, en neem mij uit die weg weg: “leid mij op den eeuwigen

weg." David had zichzelf beproefd, en hij wilde opnieuw door God beproefd worden.

Zo zou hij, beter beproefd, nog beter worden. Bij zijn eigen proef bleek hij van goud te zijn. Toch vreesde hij dat er nog wat schuim in hem kon zitten dat hij niet had gevonden. Nu wilde hij nogmaals gelouterd worden, om als zuiver goud tevoorschijn te komen. Zuiver goud is niet bang voor de smeltoven, noch voor het brandende vuur, noch voor de proef, noch voor de toetssteen. Ook zwaar goud vreest de weegschaal niet. Wat gewicht heeft, houdt zijn gewicht, hoe vaak je het ook weegt. Wat goud is, blijft ook goud, hoe vaak je het ook beproeft, en hoe vaker het beproefd wordt, des te zuiverder goud wordt het. Wat hij is, zal hij blijven, en hij wilde beter zijn dan hij is. — Joseph Caryl.

Vers 24

"En zie, of bij mij een schadelijke weg zij." Dit is een schoon en diep, indrukwekkend gebed voor het begin van elke dag. Het is ook een gedachte die ons aan het begin van elke dag tot waakzaamheid maant. Er is in ons de weg van het ongeloof, waar we sterk naar neigen. Er is de weg van ijdelheid en hoogmoed, die we ons vaak eigen maken. Er is de weg van zelfzucht, waarop we vaak lopen. Er is de weg van wereldsgezindheid, die we vaak volgen: lege genoegens, vluchtige eer en dergelijke.

Er is de weg van traagheid. Wat tonen we een onverschilligheid, en wat zijn we lauw in het gebed, en in het onderzoeken en toepassen van Gods Woord! Er is de weg van zelfvertrouwen, waarmee we God vaak onteren en onszelf schaden. Er is helaas de weg van ongehoorzaamheid, waarop we vaak wandelen. In elk geval is onze gehoorzaamheid koud, onwillig en onzeker, en niet eenvoudig, volledig en vurig. Wat is het dan hoogst nodig om meteen naar God te gaan en Hem ernstig dit verzoek voor te leggen: "Heere, ... zie, of bij mij een schadelijke weg zij." Laat niets wat verkeerd is bij ons blijven of in ons

worden gekoesterd: niets wat tegen Uw karakter indruist, strijdig is met Uw Woord of schadelijk en vernederend is voor onszelf. — Samengevat naar T. Wallace, in "Homiletic Commentary."

Vers 24

"En zie, of bij mij een schadelijke weg zij." Wat een heiligheid moet David bereikt hebben voordat hij, als we het zo mogen zeggen, een goddelijk onderzoek nodig had om op de hoogte gebracht te worden van zijn dwalingen en gebreken! Is er iemand onder ons die kan zeggen dat hij zijn gedrag al heeft verbeterd tot de maat van wat hij weet, en dat hij nu moet wachten tot hij beter wordt ingelicht om verder te kunnen werken aan zijn leven? Ik weet geen hoger punt van geestelijke groei aan te wijzen dan dat iemand met recht het gebed van onze tekst kan bidden.

Wees voorzichtig met dit gebed, dat vraag ik jullie. Het is zo gemakkelijk om God te bespotten door Hem te vragen je te doorzoeken, terwijl je zelf weinig moeite hebt gedaan om jezelf te doorzoeken, en misschien nog minder om te doen wat daaruit volgt. — Henry Melvill.

Vers 24

"En zie, of bij mij een schadelijke weg zij", enzovoort.

> *Zie toe wat je van binnen zijt, en wees op je hoede:*
> *want zonde schuilt in zondelust altijd.*
>
> *Denk na en dank, in een ander geval:*
> *want ook het verlangen naar genade is genade al.*

— *John Byron, 1691-1763.*

Vers 24

"Den eeuwigen weg." Letterlijk: de weg van de eeuwigheid, of van de oude tijd, dus de oude weg, zoals in Jer. 6:16. Dat is de weg van geloof en godzaligheid. God heeft hem van het begin af onderwezen en hij

bestaat tot in eeuwigheid. Daar tegenover staat "de weg der goddelozen", die vergaat: Ps. 1:6. — Henry Ainsworth.

Wenken voor de dorpsprediker

Verzen 1, 23

Een feit dat een gebed wordt.

Vers 1

1. Een bemoedigende gedachte voor zondaars. Hoe kon God een volmaakte zaligheid voor hen klaarmaken als Hij hen niet volkomen kende?
2. Een vertroostend woord voor heiligen. "Uw hemelse Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft." — G.R.

Verzen 1-5

In deze verzen zien we Gods alwetendheid, 1. Beschreven.

a) Als iets dat kleine en betrekkelijk onbelangrijke handelingen opmerkt: "Mijn zitten en mijn opstaan."

b) Als iets dat onze gedachten en de beweegredenen daarachter opmerkt: "Gij verstaat van verre mijn gedachten."

c) Als iets dat al onze wegen doorzoekt: "Gij omringt", enzovoort. Beter vertaald is: "Gij beproeft mijn gaan en mijn liggen", met andere woorden: mijn werkzaamheden en mijn rustpauzes.

d) Als iets dat elk woord precies beoordeelt op het moment dat het over de lippen komt: "Als er nog geen woord", enzovoort.

e) Als iets dat "achter" de mensen staat en hun verleden onthoudt, en dat "voor" hen uit gaat en hun toekomst kent: "Gij bezet mij", enzovoort.

f) Als iets dat de mensen op elk moment waakzaam in het oog houdt: “En Gij zet Uw hand op mij.”

1. Persoonlijk beseft en overdacht: “Gij doorgrondt en kent mij.” Dat “mij” en “mijn” loopt door alle uitspraken heen. Als we het feit van Gods alwetendheid zo voelen en gebruiken, a) wekt het ontzag op.

b) Het geeft vertrouwen.

c) Het zorgt voor zorgvuldig gedrag. — J.F.

Vers 2-4

Gods kennis reikt, 1. Tot onze bewegingen, ons “zitten en opstaan”: als we gaan zitten om te lezen, te schrijven of te praten, en als we opstaan om aan het werk te gaan.

1. Tot onze gedachten: “Gij verstaat van verre mijn gedachten.” Hoe ze waren, hoe ze nu zijn, hoe ze worden, en hoe ze in elke omstandigheid zouden zijn geweest. De Maker van de geesten weet te allen tijde wat zij zullen denken. Wist Hij dat niet, dan kon Hij niet voorzeggen wat komt en niet over de wereld regeren. Hij kan onze gedachten kennen zonder dat Hij hun Bedenker is.
2. Tot onze daden: Ps. 139:3. Elke stap die we overdag zetten en alles wat we ons in de slapeloze uren van de nacht voornemen, al onze wegen, persoonlijk, in de kring van anderen en in het openbaar: Hij omringt ze of zeeft ze om het goede van het slechte te scheiden, zoals koren van kaf.
3. Tot onze woorden: Ps. 139:4. Men zegt wel dat de woorden van alle mensen uit alle tijden in de dampkring zijn vastgelegd en trouw kunnen worden teruggehaald. Of dat klopt of niet: in Gods geest zijn ze opgenomen als op een fonograaf. — G.R.

Vers 2 (eerste zinsdeel)

Hoe belangrijk de gewoonste daden van ons leven zijn.

Vers 2 (tweede zinsdeel)

Hoe ernstig onze gedachten zijn. God kent ze, doorziet ze, ziet waar ze heen willen, en let erop terwijl ze nog ver weg zijn.

Vers 3

De Aanwezigheid die ons omringt, in ons werk, ons overdenken, onze heimelijkheden en onze bewegingen.

Vers 4

1. Een woord op de tong zit er eerst in, en is in die fase al bij God bekend. 2. Er zijn zeer veel woorden op de tong, en toch kent Hij ze allemaal.
2. Een woord op de tong draagt een brede betekenis, en toch weet Hij "het alles". Les: pas op voor de woorden die je nog niet hebt uitgesproken.

Vers 5

Een ziel gevangen. Tegengehouden, ingehaald, gearresteerd. Wat heeft ze gedaan? Wat zal ze doen?

Vers 6

1. God wordt door de mens maar gebrekkig gekend.
2. De mens wordt door God volmaakt gekend. Men zegt dat wijze mensen zich nooit verwonderen. Het lijkt ons dat ze zich juist altijd verwonderen. — G.R.

Vers 6

Thema: de feiten van ons geloof zijn te wonderlijk om te begrijpen, en juist daarin hebben we de meeste reden om blij te zijn. 1. Bewijs het.

a) De onbegrijpelijke eigenschappen van God maken Zijn beloften onuitsprekelijk kostbaar.

b) In de menswording hebben we de meest complete en de meest hartverwarmende openbaring van God die we bezitten, en toch is juist zij het moeilijkst te verklaren.

c) De verlossing door Christus' dood is de hoogste waarborg van zaligheid die we ons kunnen indenken, maar wie kan haar werkelijk uitleggen?

d) Door de inspiratie is de Bijbel het woord van God, ook al kan niemand een verslag geven van de manier waarop ze werkt in de geesten van hen die "van den Heilige Geest gedreven" werden.

e) De opstanding van het lichaam en zijn verheerlijking vervullen het diepste verlangen van onze ziel (Rom. 8:23; 2 Kor. 5:2-4), maar hoe dat gebeurt, kan niemand bedenken.

1. Pas de lessen ervan toe.

a) Laten we niet struikelen over leerstukken alleen omdat ze geheimzinnig zijn.

b) Laten we dankbaar zijn dat God de grote geheimen van ons geloof niet heeft verzwegen, alleen omdat sommigen er aanstoot aan nemen.

c) Laten we alle blijdschap die de geheimen geven met open handen aannemen, en rustig wachten tot het licht van de hemel ze beter begrijpelijk maakt. — J.F.

Verzen 7-10

1. God is overal waar ik ben. Ik neem slechts een klein plekje van de ruimte in, Hij vervult heel de ruimte.
2. Hij is overal waar ik zal zijn. Hij reist niet met mij mee, ik beweeg mij in Hem. "In Hem leven wij, en bewegen ons", enzovoort.
3. God is overal waar ik ook maar kan zijn. "Zo ik opvoer ten hemel", enzovoort. "Of bedde ik mij in de hel", enzovoort. Als ik met de zonnestralen meereis naar de verste uithoek van de aarde, de hemelen of de zee, ben ik nog altijd in Uw hand. Over vernietiging, alsof die bestond, wordt hier met geen woord gerept. Alleen dat

zou een uitweg zijn uit Gods tegenwoordigheid. Hij is immers niet een God van doden, van vernietigden, in de zin van de sadduceeën, maar van levenden. Een mens is altijd ergens, en God is altijd overal. — G.R.

Vers 8

De heerlijkheid van de hemel en de verschrikking van de hel: "Gij."

Verzen 9-10

1. De grootste geborgenheid en bemoediging die een zondaar zich maar kan indenken. a) De plaats: het uiterste der zee, wat wil zeggen: het meest verborgen hoekje van heel de schepping.

b) Zijn snelle, haastige vlucht naar deze vermeende schuilplaats en wijkplaats nadat hij gezondigd heeft: "Nam ik vleugelen des dageraads." 2. Deze vermeende geborgenheid en bemoediging wordt volkomen weggeslagen (Ps. 139:10).

— *Zie Flavel, "Seaman's Preservative in Foreign Countries."*

Verzen 11-12

Duisternis en licht zijn voor God beide gelijk.

1. In de natuur. "Ik formeer het licht, en schep de duisternis." 2. In de voorzienigheid. Wat de voorzienigheid ons aan donkers brengt, is licht voor Hem. Wij veranderen als we naar Hem kijken, Hij verandert niet als Hij naar ons kijkt. 3. In het geestelijke. "Als hij in de duisternissen wandelt", enzovoort. "Al ging ik ook", enzovoort. Overdag ging Hij voor hen uit in een wolkkolom om hen te leiden, en 's nachts in een vuurkolom. Het was dezelfde God, in de wolk van de dag en in het licht van de nacht. — G.R.

Vers 14

"Omdat ik op een heel vreselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben." Dat is waar van de mens in zijn vier toestanden.

1. In zijn oorspronkelijke zuiverheid.
2. In zijn jammerlijke verdorvenheid.
3. In zijn wedergeboorte.
4. In zijn vaste staat in de hel of de hemel.

– W.W.

Verzen 17-18

De psalm weidt uit over Gods alwetendheid. Allerminst op een sombere manier, eerder het tegendeel.

1. Gods gedachten over ons.

a) Hoe zeker.
b) Hoe talrijk.
c) Hoe vol erbarmen.
d) Hoe teder.
e) Hoe wijs.
f) Hoe nuttig.
g) Hoe voortdurend.

1. Onze gedachten over Zijn gedachten.

a) Hoe laat, en toch hoe verschuldigd aan het onderwerp.
b) Hoe heerlijk.
d) Hoe troostend.
e) Hoe sterkend voor het geloof.
f) Hoe wekkend tot liefde.

1. Onze gedachten over God Zelf.

a) Ze brengen ons dicht bij God.
b) Ze houden ons dicht bij God.

c) Ze brengen ons weer bij Hem terug. We zijn bij God als we wakker worden uit de slaap, uit de sloomheid, uit de dood.

Verzen 17-18

1. De heilige is kostbaar voor God. Hij denkt met tederheid aan hem, op talloze manieren, zonder ophouden.
2. God is kostbaar voor de heiligen. Zij merken Gods goedertierenheden op, tellen ze, en ontdekken ze telkens weer opnieuw.
3. Het ineenvloeien van deze liefdes: "ik ... nog bij U." — W.B.H.
4. Wakker worden wordt soms, ja meestal, in de gewone betekenis genomen, voor het ontwaken uit de slaap van het lichaam.
5. Zedelijk, voor het opstaan uit de zonde.
6. Mystiek: "wanneer ik zal ontwaken", dat wil zeggen uit de slaap van de dood. — T. Horton.

Vers 18

"A Christian on Earth still in Heaven" (een aanhangsel bij "A Christian on the Mount; or, A Treatise concerning Meditation"), door Thomas Watson, anno 1660.

Vers 18

"Ik ... nog bij U."

1. Door te overdenken.
2. Wat de gemeenschap betreft.
3. Wat betreft het handelen en de zaken die wij doen. — T. Horton.

Vers 19

1. De leer van de straf volgt noodzakelijk uit Gods alwetendheid.
2. Een onvermijdelijk oordeel is een reden om je van zondaars af te scheiden. — W.B.H.

Vers 20

Twee schandelijke vergrijpen tegen God.

1. Lasterlijk over Hem spreken.
2. Oneerbiedig over Hem spreken. Dit doen alleen Zijn vijanden.

Verzen 21-22

1. Zulke haat is iets waarvoor je je niet hoeft te schamen.
2. Zulke haat moet je kunnen omschrijven: "verdriet hebben".
3. Zulke haat moet je met inspanning zuiver houden. "Volkomen haat" is een soort haat die bij alle deugden past.

Verzen 23-24

De taal, 1. Van zelfonderzoek.

a) Als voor het aangezicht van God.

b) Met het verlangen dat God helpt: Ps. 139:23. Kijk mij door en door, en zeg mij wat U van mij denkt.

1. Van zelfverloochening: "En zie, of", enzovoort (Ps. 139:24): is er een zonde die nog niet is vergeven, een kwade gezindheid die nog niet is getemd, een slechte gewoonte die nog niet is ingetoomd? Dan wil ik ze afzweren.
2. Van zelfovergave: "Leid mij", enzovoort: je volledig overgeven aan Gods leiding voor de toekomst. — G.R.

Vers 24

1. De kwade weg. Van nature in ons, kan van verschillende soort zijn, moet worden weggenomen, en voor die weggeneming is goddelijke hulp nodig.
2. De eeuwige weg. Er is er maar één, en daarin hebben we leiding nodig. Het is de goede oude weg, die nooit eindigt en leidt naar een zaligheid die geen einde kent.

Vers 24 (laatste zinsdeel)

Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 903: “The Way Everlasting.”

Psalm 140

Deze psalm staat precies op de plek waar hij hoort. Hij sluit zo vloeiend aan op Psalm 139 dat je bijna zonder pauze van de ene in de andere kunt doorlezen. Het hele Psalmboek zou ernstig worden aangetast als de volgorde werd verstoord, zoals sommige betweters voorstellen. Dit is *de roep van een gejaagde ziel*: het smeekgebed van een gelovige die onophoudelijk wordt vervolgd en omringd door sluwe vijanden. Zij hongerden naar zijn ondergang. David werd opgejaagd als een patrijs in de bergen en kreeg zelden een moment rust. Hier hoor je zijn ontroerende beroep op Jehova om bescherming.

Langzaam groeit dat beroep uit tot een aanklacht tegen zijn bittere vijanden. Bij dit gebedsoffer legt hij ook het zout van het geloof: hij zegt heel duidelijk en nadrukkelijk dat hij persoonlijk op de Heere vertrouwt, als de Beschermer van wie wordt onderdrukt en als zijn eigen God en Verdediger. Er zijn maar weinig korte psalmen die zo rijk zijn aan de juwelen van een kostbaar geloof.

"*Voor den opperzangmeester.*" De schrijver wilde dat dit lied, geboren uit eigen ervaring, werd toevertrouwd aan de leider van de zang. Dan zou het niet ongezongen blijven en ook niet slordig worden gezongen. Zulke beproevingen en zulke reddingen verdienen het om niet vergeten te worden. Ze horen een plaats te krijgen bij de kostbaarste gedenktekenen van Gods goedheid. Ook wij hebben liederen die helemaal niet gewoon zijn. Die moeten we zingen met het beste dat ons hart en onze tong te bieden hebben. We willen ze aan de Heere aanbieden door geen andere hand dan die van "de Opperzangmeester".

"*Een psalm van David.*" Wie wil weten waar deze psalm over gaat, kan het beste kijken naar de tijd in Davids leven waarin hij met Saul en Doëg te maken kreeg. Er is geen redelijke twijfel mogelijk: David schreef hem zelf, in de jaren van zijn ballingschap en levensgevaar. De heftige uitbarsting aan het slot heeft precies die gloed die zo bij David hoorde. Hij was in niets lauw. Toch valt op dat hij over zijn vijanden wel vaak in felle woorden sprak, uit verontwaardiging, maar in zijn daden kalm bleef. Hij was namelijk niet wraakzuchtig.

Wat hem dreef was geen kleingeestige boosaardigheid maar rechtvaardige toorn. Hij zag Gods rechtvaardige wraak over de trotse en goddeloze mensen aankomen, kondigde haar aan en wenste haar zelfs. Maar zelf greep hij nooit een kans aan om degenen die hem onrecht hadden aangedaan, terug te pakken. Misschien koelde het pleiten bij de grote Koning zijn woede af. Daardoor kon hij het onrecht dat hem was aangedaan laten rusten, zonder zelf geweld te gebruiken. "Mij komt de wraak toe; Ik zal het vergelden, zegt de Heere." En David was blij dat hij zijn zaak, juist op de momenten dat onverdiende vervolging en gemene leugens hem het diepst raakten, kon neerleggen aan de voet van de troon. Daar was zijn zaak veilig bij de Koning der koningen.

Uitleg

Vers 1

"Red mij, HEERE! van den kwaden mens." Dit lijkt een zin uit het Onze Vader: "Verlos ons van den boze." David klaagt niet in de eerste plaats één persoon aan. Hij bedoelt het soort mens dat deze persoon vertegenwoordigt, en dat je het best kunt omschrijven als "de kwade mens". Er lopen veel van zulke mensen rond. We zullen zelfs geen mens vinden die nog niet opnieuw geboren is en toch helemaal niet kwaad is. Maar de één is niet net zo kwaad als de ander. Het is maar

goed dat onze vijanden slecht zijn: het zou verschrikkelijk zijn als de goeden tegen ons waren.

Als “de kwade mens” zich tegen de godvrezenden keert, is hij zo gevaarlijk als een wolf, een slang of zelfs een duivel. Hij is fel, onverzoenlijk, ongenadig, hard en zonder scrupules. Hij geeft om niets anders dan om het botvieren van zijn boosaardigheid. Wie wordt vervolgd, gaat naar God in gebed. Wijzer kan hij niet handelen. Wie kan de kwade mens tegemoet treden en verslaan, behalve Jehova Zelf? Zijn oneindige goedheid wint het van al het kwaad in het heelal. Wij kunnen de sluwheid van de vijand niet op eigen kracht verijdelen. Maar de Heere weet hoe Hij Zijn heiligen verlost.

Hij kan ons buiten het bereik van de vijand houden. Hij kan ons overeind houden als we in zijn macht zijn. Hij kan ons redden als ons lot bezegeld lijkt. Hij kan ons de overwinning geven als de nederlaag zeker lijkt. Hoe het ook gaat: als Hij ons niet van die mens redt, kan Hij ons nog altijd van het kwaad zelf bewaren. Worden we op dit moment door goddeloze mensen onder druk gezet, dan is het beter om onze verdediging aan God over te laten dan haar zelf in handen te nemen. “Behoed mij voor den man alles gewelds.” Kwaad dat in het hart zit, begint te sudderen van boosaardigheid en kookt ten slotte over in hartstocht.

Als het kwaad de vrije ruimte krijgt om zich te tonen, is het een wild en ruw ding. Zo wordt “de kwade mens” al gauw “de man alles gewelds”. Welke waakzaamheid, kracht of moed kan het kind van God beschermen tegen bedrog en geweld? Er is maar één zekere Beschermer. Het is verstandig om te schuilen in de schaduw van Zijn vleugels. Het komt vaak voor dat goede mensen door vijanden worden aangevallen. David werd belaagd door Saul, Doëg, Achitofel, Simeï en anderen. Zelfs Mordechai, die bescheiden in de poort zat, had zijn Haman. En onze Heere, de Volmaakte, werd omringd door mensen die naar Zijn bloed dorstten.

We mogen dus niet verwachten dat we zonder vijanden door de wereld komen. Wel mogen we hopen dat we uit hun handen worden gered en voor hun woede worden behoed, zodat hun kwaad ons geen echte schade doet. Deze zegen moeten we zoeken in gebed en verwachten in geloof.

Vers 2

"Die veel kwaads in het hart denken." Ze kunnen alleen gelukkig zijn als ze bezig zijn met plannen maken, samenzweren en bekokstoven. Het lijkt wel of ze maar één hart hebben, want in hun boosaardigheid zijn ze het volkomen met elkaar eens. Met hart en ziel zitten ze hun slachtoffer achterna. Eén kwade daad is hun niet genoeg. Ze werken met een heel scala aan plannen en leggen veel pijlen op hun boog. Wat ze niet echt kunnen doen, overdenken ze toch met plezier en oefenen ze in op het toneel van hun wrede fantasie.

Het is vreselijk om zo hartziek te zijn. Als iemand zich verkneukelt in het kwaad doen aan anderen, is dat een zeker teken dat zijn hele wezen diep in de goddeloosheid zit. "Allen dag samenkomen om te oorlogen." Het is een oppositiecomité dat permanent vergadert. Ze gaan nooit naar huis, maar beraden zich onophoudelijk over die ene allesbeheersende vraag: hoe doen we de man van God zoveel mogelijk kwaad? Ze zijn een staand leger dat altijd klaarstaat voor de strijd. Ze trekken niet alleen ten oorlog, ze wonen erin. Het is het slechtste gezelschap dat je je kunt voorstellen.

Toch hebben ze genoeg aan elkaar, hangen ze voortdurend bij elkaar en vormen ze een bondgenootschap voor de strijd. Davids vijanden waren even gewelddadig als slecht, even sluw als gewelddadig en even hardnekkig als sluw. Het is moeilijk om te leven met mensen die alleen goed gedijen als ze met jou op voet van oorlog staan. Zo'n situatie vraagt om gebed, en gebed doet een beroep op God.

Vers 3

"Zij scherpen hun tong, als een slang." De razendsnelle beweging van een adderstong geeft de indruk dat ze haar scherpt. Zo bewegen kwaadwilligen hun tong zo snel dat je zou denken dat ze hem aan het slijpen zijn tot een punt of tot een vlijmscherpe rand. Men dacht vroeger algemeen dat slangen hun gif met de tong inspoten, en dichters gebruikten dat als beeld. Dat is zeker niet de werkelijkheid: de slang verwondt met haar giftanden en niet met haar tong. Toch mogen we niet denken dat alle schrijvers die zo spraken, de natuur verkeerd begrepen.

Een schrijver die zegt dat de zon van oost naar west reist, is toch ook niet onwetend over de sterrenkunde? Hoe kunnen dichters anders spreken dan naar de schijn van de dingen, zoals een fantasierijk oog die ziet? De grootste dichter ter wereld zegt het zo in "King Lear":

> *"Zij trof mij met haar tong,*
> *als een slang, recht in het hart."*

Bij lasteraars is het steken letterlijk waar. Hun tong is zo behendig in kwaad, en tegelijk zo doordringend en snijdend, dat "scherpen" een volkomen terechte beschrijving is. "Heet addervergift is onder hun lippen." Geen gif is zo dodelijk als de laster van mensen die nergens voor terugdeinzen. Er zijn mensen die zich niets aantrekken van hun woorden, zolang ze maar kunnen krenken en kwetsen. Toch mogen we deze tekst niet op een paar mensen betrekken. De apostel haalt hem in zijn door God ingegeven brief aan de Romeinen aan als een woord dat over ons allemaal gaat.

Van nature zijn we zo bedorven dat de giftigste dieren een passend beeld van ons vormen. De oude slang heeft ons niet alleen met zijn gif besmet. Hij heeft er ook voor gezorgd dat wijzelf hetzelfde vergif maken. Het zit onder onze lippen, altijd klaar voor gebruik. En helaas gebruiken we het maar al te vaak, als we kwaad zijn en iemand willen

terugpakken die ons heeft geërgerd. Het is bedroevend, en eigenlijk verbijsterend, hoe hard zelfs goede mensen kunnen uithalen als ze worden geprovoceerd. Zelfs wie in rustige tijden over zichzelf zegt dat hij "volmaakt" is, reageert allerminst zo mild als een duif wanneer iemand zijn zondeloosheid zonder omwegen betwijfelt.

Dit gif van kwaadspreken zou nooit over onze lippen komen, hoe erg we ook werden getergd, als het er niet de hele tijd al zat. Maar van nature hebben we net zoveel giftige woorden in voorraad als een cobra gif. O Heere, haal die gifblazen weg en laat onze lippen alleen nog honing druppelen. Sela. Dit is zwaar. Kom op, mijn hart, hoger! Blijf niet hangen in de diepte. Zing niet in de laagste toon. Richt je op naar God.

Vers 4

"Bewaar mij, HEERE! van de handen des goddelozen." In hun handen vallen zou inderdaad een ramp zijn. David, zelf in de grootste nood, koos er liever voor om in de hand van een God te vallen die tuchtigt, dan aan mensen te worden uitgeleverd. Geen enkel wild dier in het bos is zo'n gevaar voor de mens als de mens zelf, wanneer het kwaad hem aanstuurt en geweld hem opjaagt. Door Zijn voorzienigheid en genade kan de Heere ons buiten bereik van de goddelozen houden. Niemand anders kan dat. Onze eigen alertheid helpt niet, en de trouw van vrienden evenmin, tegen de aanvallen van de vijand die zich als een slang aansluipt.

We hebben bescherming nodig tegen de gladde handen van de goddelozen, maar net zo goed tegen hun ruwe handen. Hun gevlei kan ons evenveel schaden als hun gelaster. Hun voorbeeld is ook een hand die ons kan besmeuren, en dat is misschien erger dan hun onderdrukkende hand. Jehova moet ons bewaren. Zo niet, dan voeren kwade handen uit wat kwade harten hebben bedacht en kwade lippen hebben aangekondigd. "Behoed mij van den man alles gewelds."

Zijn razende hartstocht maakt hem uiterst gevaarlijk. Hij slaat toe op elke manier, met elk wapen en uit elke hoek.

Hij is zo wild van woede dat hij zijn eigen leven niet spaart, als hij zijn walgelijke opzet maar kan uitvoeren. Heere, bewaar ons met Uw almacht als mensen ons met hun geweld bestoken. Dit is een wijs en gepast gebed. "Van hen, die mijn voeten denken weg te stoten." Ze zijn van plan de goede man van zijn besluit af te brengen. Ze willen zijn plannen laten mislukken, zijn oprechtheid beschadigen en zijn goede naam kapotmaken. Zelf gaan ze slechte wegen, en daarom haten ze de wegen van de rechtvaardigen. Die wegen zijn voor hen immers een blijvende terechtwijzing.

Dit is een krachtig argument voor ons gebed tot God. Hij zet Zich in voor de heiligheid. Wordt het zuivere leven van Zijn volk met ondergang bedreigd, dan mogen we verwachten dat Hij tussenbeide komt. Laten vromen nooit vergeten te bidden! Tegen dit wapen kan zelfs de meest verbeten vijand niet op.

Vers 5

"De hovaardigen hebben mij een strik verborgen." Wat een hoogmoed, en toch bukken ze voor zo'n laag trucje! Ze leggen een strik en stoppen hem weg. Het slachtoffer moet er zonder enige waarschuwing intrappen, zoals een stakker van een haas die op zijn eigen vertrouwde pad wordt gedood door een lus die hij nooit zag. Zo wilden Davids vijanden hem te grazen nemen: onderweg in zijn dagelijkse dienst, op de weg die hij altijd liep. Saul spande vele strikken voor hem, maar de Heere hield hem veilig. Overal om ons heen liggen strikken van de ene of de andere soort.

Wie in geen enkele terechtkomt, is goed behoed, ja, door God Zelf behoed. "En koorden." Daarmee halen ze het net strak en snoeren ze hun gevangene vast. Zo werken vogelvangers, en ook jagers op groot wild. Koorden van liefde zijn zacht, maar koorden van haat zijn zo wreed als de dood. "Zij hebben een net uitgespreid aan de zijde des

wegs." Het ligt vlak bij hun prooi. Eén stap naast het pad en het slachtoffer zit erin. Je zou verwachten dat de berm van een gewone weg veilig is. Wie van de weg afdwaalt, loopt natuurlijk het risico in een net te vallen.

Maar het pad van de plicht heet niet voor niets het veiligste pad. Toch is geen enkel pad veilig zodra kwaadwilligen eropuit zijn. Vogels vangt men met netten, mensen met list en bedrog. Satan leert zijn kinderen het vogelaarsvak, en zij zijn er snel in. Misschien hebben ze die netten al voor ons uitgespreid. Laten we dat aan God voorleggen. "Valstrikken hebben zij mij gezet." Eén val is voor hen te weinig. Ze zijn zó bang dat hun prooi ontsnapt, dat ze hun vallen opstapelen en steeds een andere methode proberen. Ze willen hun slachtoffer hoe dan ook te pakken krijgen.

Wie langs de strik en het net glipt, kan nog steeds in een klem trappen. Daarom zetten ze overal klemmen waar iemand kan lopen. Is een godvrezend mens te overreden, te kopen, te intimideren of kwaad te maken? Dan gaan de goddelozen het proberen. Ze draaien zijn woorden om, lezen zijn bedoelingen verkeerd en laten zijn werk verkeerd uitpakken. Ze kruipen, liegen en laten zich tot het laagste niveau zakken, alleen om hun gruwelijke plan te laten slagen. Sela. Na zo'n zware passage moet de harp opnieuw worden gestemd. Ons hart wil weer omhoog, naar God.

Vers 6

"Ik heb tot den HEERE gezegd: Gij zijt mijn God." Dit was Davids houvast en zijn hoop. Hij wist zeker dat Jehova zijn God was. Hij zei het hardop, en hij zei het rechtstreeks tegen Jehova. Zo'n zekerheid moet wel stevig en diep zijn, als je haar durft te tonen aan de Heere, Die tot in het hart kijkt. Toen mensen de psalmist achtervolgden, ging hij niet met hen in gesprek maar met God. Meestal doen we er goed aan om weinig tegen onze vijanden te zeggen en veel tegen onze beste Vriend.

Wat we ook zeggen: laat het gezegd worden tot de Heere. David was er blij mee dat hij al had gezegd dat Jehova zijn God was. Hij had zich vastgelegd en had geen zin om terug te krabbelen. Hij had de Heere bewust tot zijn eigen God gekozen, en daar zette hij nu opnieuw met vreugde zijn handtekening onder. Goddelozen schuiven God opzij. Rechtvaardigen nemen Hem aan als hun eigen God, als hun schat en hun geluk, hun licht en hun blijdschap. “Neem ter ore, o HEERE! de stem mijner smekingen.” U bent van mij.

Daarom vraag ik U: luister naar mijn hulpgeroep. De god van een ander kunnen we niet om zo’n gunst vragen, onze eigen God wel. In het gebed van heiligen klinkt een stem. Het zijn pleidooien met kracht, ook als ze klinken als een zucht zonder woorden. De Heere hoort een stem in ons wachten, en Hij kan en wil daar gehoor aan geven. Omdat Hij God is, kán Hij ons horen. Omdat Hij onze God is, wíl Hij ons horen. Als de Heere ons maar hoort, zijn we al tevreden. Hij mag antwoorden zoals Hij het goed vindt.

Wij vragen alleen om gehoord te worden. Wie in nood zit, is dankbaar voor ieder die vriendelijk en geduldig genoeg is om zijn verhaal aan te horen. Maar het meest dankbaar is hij voor een gehoor bij Jehova. Hoe meer we beseffen hoe groot Hij is en hoe klein wij zijn, hoe wijs Hij is en hoe dwaas wij zijn, des te groter wordt onze lofprijs als de Heere naar ons roepen luistert.

Vers 7

“HEERE, Heere, Sterkte mijns heils! Gij hebt mijn hoofd bedekt ten dage der wapening.” De godvruchtige man dacht terug aan gevaren uit het verleden en aan de keren dat hij werd gered. Hij voelde: ik was er niet meer geweest als de Heere geen schild boven mijn hoofd had gehouden. Toen de wapens kletterden, of toen de krijgers hun harnas aantrokken (zo vertalen sommigen het), was de glorieuze Heere steeds zijn Beschermer. Goliat had een schilddrager, Saul ook, en zij

dekten ieder hun meester. En toch gingen de reus en de koning beiden ten onder.

David sloeg de reus neer zonder harnas en zonder schild, en ontsnapte aan de tiran. Het schild van de Eeuwige beschermt beter dan een bronzen helm. Vliegen de pijlen om je oren en slaat de strijdbijl naar links en rechts? Dan geeft niets zo'n goede dekking voor je hoofd als de macht van de Almachtige. Zie hoe de man die door de voorzienigheid werd geleid, zijn Beschermer groot maakt! Hij noemt Hem niet alleen zijn heil. Hij noemt Hem ook de sterkte van dat heil. Alleen door Zijn onovertroffen kracht had hij de sluwheid en wreedheid van zijn vijanden overleefd.

Hij had een redding gekregen waarin de kracht van de Almachtige onmiskenbaar zichtbaar was. Dit is een prachtig lofwoord, een genadige reden tot troost en een sterk argument in het gebed. Wie ons hoofd eerder heeft bedekt, laat ons nu niet in de steek. Laten we dus de goede strijd strijden en niet bang zijn voor een dodelijke wond. De Heere God is ons schild en onze zeer grote beloning.

Vers 8

"Geef, HEERE! de begeerten des goddelozen niet." Ook zij zijn van U afhankelijk. Meer dan U toestaat, kunnen ze niet doen. U houdt hen aan de teugel. Geen hond onder hen kan zijn tong roeren zonder Uw toestemming. Daarom bid ik: laat hen hun zin niet krijgen. Zelfs als ze zich verstouten te bidden tot hun eigen god, luister dan niet naar hun gebeden tegen onschuldige mensen. De Heere Jehova gaat nooit samenspannen met wie kwaad in de zin heeft. Hun wensen worden nooit Zijn wensen. Dorsten ze naar bloed? Dan zal Hij hun wreedheid geen voldoening geven.

"Bevorder zijn kwaad voornemen niet." Ze trekken zo eensgezind op dat hun wensen als die van één man zijn. Maar verhoor hun gebeden niet. Ze kunnen de handen ineenslaan en samen verlangen en plannen smeden, maar U hoeft hun niet de steun van Uw voorzienig-

heid te geven. Laat hun boosaardige plannen niet lukken. Soms laat de Heere de politiek van de goddelozen een tijd lang slagen, om wijze redenen die wij niet kennen. Toch mogen we bidden dat het niet gebeurt. In de bede "Verlos ons van den boze" zit zo'n gebed besloten, en die bede geeft er ook ruimte voor.

"Zij zouden zich verheffen." Als de goddelozen succes hebben, worden ze zeker arrogant. Dan beledigen ze de rechtvaardigen die ze hebben overwonnen. Dat is zo'n groot kwaad en zo'n belediging van God, dat de psalmist het als argument in zijn pleidooi gebruikt: laat hen niet voorspoedig zijn. De eer van de goddelozen staat lijnrecht tegenover de eer van God. Lijkt God hen te steunen? Dan worden ze te groot voor deze wereld en botsen ze met hun hoofd tegen de hemel. Laten we hopen dat de Heere dat niet toelaat. Sela. Hier hoort onze lofzang hoog te klinken, boven de koppen van de zondaars die zichzelf verheffen. Hoe verder zij opstijgen in hun verbeelding, des te hoger stijgen wij in ons vertrouwen.

Vers 9

"Aangaande het hoofd dergenen, die mij omringen, de overlast hunner lippen overdekke hen." De Heere had Davids hoofd beschermd in het kabaal van de wapens. Nu doet de psalmist een beroep op Hem tegen zijn vijanden. Ook hun hoofden moeten bedekt worden, maar dan op een heel andere manier: met het loon van hun eigen boosheid. Davids vijanden waren zo talrijk dat ze hem insloten, zoals jagers hun prooi omsingelen. Het is dus geen wonder dat hij zich in zijn grote nood tot de Heere wendt. De dichter laat zijn tegenstanders optreden alsof ze maar één hoofd hebben.

Onder kwade geesten heerst namelijk vaak een eensgezindheid die hen sterker en angstaanjagender maakt voor hun gemene plannen. Er is ook de wet van de wederkerigheid, de *lex talionis*. Die laat vaak het kwaad dat gewelddadige mensen voor anderen bedachten en bespraken, op henzelf neerkomen. Hun pijlen vallen op henzelf terug. Wie

met zijn lippen vloekt, krijgt die vloeken meestal terug, net als kippen die 's avonds naar hun stok terugkeren. Een steen die je recht omhoog gooit, komt gemakkelijk op je eigen hoofd neer. Je kunt Davids woorden lezen als een voorspelling van wat komen gaat.

Maar in dit vers is dat in elk geval niet nodig om de toon ervan te verzachten. Het is zo rechtvaardig dat het kwaad dat mensen beramen en de laster die ze uitspreken op henzelf terugslaat, dat elke rechtvaardige man het moet wensen. Wie het niet wenst, wil graag menslievend overkomen en Christus gelijkvormig. Maar waarschijnlijk stemt hij in het geheim in met de goddelozen, of hij mist de krachtige zin voor goed en kwaad die bij een man hoort. Als slechte mensen vallen in de kuilen die ze voor onschuldigen groeven, zijn volgens ons zelfs de engelen blij.

Ook de zachtmoedigste en liefdevolste weldoeners moeten, hoeveel medelijden ze ook hebben met wie lijdt, de gerechtigheid goedkeuren die hen laat lijden. Wij vermoeden dat sommige overdreven vriendelijke critici alleen maar in Davids schoenen hoeven te staan. Dan worden ze nog veel bitterder dan hij ooit was.

Vers 10

"Vurige kolen moeten op hen geschud worden." Dan merken ze dat het rondstrooien van brandende fakkels geen spelletje is, zoals ze dachten. Als hagelstenen en vurige kolen op hen neerstorten, waar moeten ze dan heen? Zelfs de hemel boven de goddelozen kan wraak over hen uitgieten. "Hij doe hen vallen in het vuur." Ze hebben het vuur van de twist aangestoken. Het is dus eerlijk dat ze erin worden gegooid. De oven van de laster hebben ze zevenmaal heter gestookt dan gewoonlijk, en daarin zullen ze worden verteerd. Wie had medelijden gehad met Nebukadnezar als hij in zijn eigen brandende vuuroven was gegooid?

"In diepe kuilen, dat zij niet weder opstaan." Die kuilen en sloten groeven ze voor de godvrezenden. Dus past het dat ze er zelf in val-

len en er nooit meer uit komen. Een rechtvaardige die valt, staat weer op. Maar wie goddeloos is en zakt, "valt als Lucifer, om nooit meer te hopen". De psalmist tekent in deze passage levendig het Sodom van de goddeloze vervolger. Er valt vuur uit de hemel op hem. De stad staat in lichterlaaie en hij wordt in de vlammen gesmeten. Het dal Siddim zit vol met pekputten, en hij wordt daarheen gejaagd.

Een uitzonderlijke zondaar treft een uitzonderlijk oordeel. Boven, rondom en onder hem is alles vernietiging. Hij wilde de rechtvaardige verteren, en nu wordt hij zelf verteerd. Zo zal het gaan. Zo laat het zijn.

Vers 11

"Een man van kwade tong zal op de aarde niet bevestigd worden." Want dan zou de plaag blijvend zijn en de vloek eeuwig. Mensen met een valse, wrede tong zijn het meest van nut als hun lijken de grond bemesten waarin ze wegrotten. Zolang ze leven, zijn ze de schrik van de goeden en een kwelling voor de armen. God staat de gladde sprekers van de leugen niet toe de macht te houden die ze voor even winnen met hun bedrieglijke woorden. Ze kunnen vooraan komen te staan, maar niet voor altijd. Wat ze er ook tegen inbrengen: hun bezit en hun positie worden hun afgenomen.

Alle kwaad draagt de kiem van verval in zich, want wat is het anders dan bederf? Daarom helpt zelfs het grootste redenaarstalent niet om een zaak die een leugen in zich draagt, op vaste grond te zetten. "Een boos man des gewelds, dien zal men jagen, totdat hij geheel verdreven is." Hij joeg op de goeden, en nu zal zijn eigen kwaad op hem jagen. Hij probeerde de voetstappen van de rechtvaardigen omver te halen, en nu zal zijn eigen onrecht zijn ondergang worden. Zoals hij gewelddadig was, zo wordt hij met geweld aangevallen en opgejaagd.

De zonde straft zichzelf. Een gewelddadig mens heeft geen zwaarder lot nodig dan te oogsten wat hij heeft gezaaid. Het is afschuwelijk

als een jager wordt opgevreten door zijn eigen honden. Toch is dat precies wat de vervolger zeker te wachten staat.

Vers 12

"Ik weet, dat de HEERE de rechtzaak des ellendigen, en het recht der nooddruftigen zal uitvoeren." De dichter is in heel de psalm moedig en vol vertrouwen. Hij spreekt over zaken waarover hij geen enkele twijfel kende. Geen enkele psalm is zo groots en stellig als dit protest tegen laster. De belasterde heilige wist dat Jehova Zich ontfermt over de ellendigen, want hij had er zelf echte bewijzen van gekregen. "Ik zal het handhaven" is de lijfspreuk van de grote Verdediger van de rechten van de armen. Wat een vertrouwen moet dit geven in het hart van wie wordt vervolgd en in armoede leeft!

Wie het goed heeft en rijk is, kan voor zijn eigen zaak opkomen. Maar de anderen zullen ontdekken dat God wie zichzelf niet kan helpen, bijstaat. Veel mensen praten alsof de armen geen enkel recht hebben dat de moeite waard is. Vroeg of laat zien ze hun vergissing in, als de Rechter van heel de aarde Zijn zaak tegen hen begint te bepleiten.

Vers 13

"Gewisselijk, de rechtvaardigen zullen Uw Naam loven." De vorige psalm had ook zijn "gewisselijk" (Engels: "surely", Ps. 139:19), maar dit is een prettiger exemplaar. Zo zeker als God de goddelozen zal doden, zo zeker redt Hij de onderdrukten en vult Hij hun hart en mond met lofzang. Anderen mogen zwijgen, de rechtvaardigen zullen danken. En wat ze ook moeten doorstaan: het eindigt ermee dat ze de beproeving overleven en de Heere groot maken om Zijn reddende genade. Binnenkort op aarde en voor altijd in de hemel zullen de zuiveren van hart de Heere toezingen. Wat zullen de liederen van de verlosten luid en lieflijk klinken in het duizendjarig rijk!

Dan beërven de zachtmoedigen de aarde en genieten ze van een overvloed aan vrede. "De oprechten zullen voor Uw aangezicht blij-

ven." Zo danken ze op de meest oprechte en volledige manier. Dit blijven voor het aangezicht van de Heere geeft Hem "liederen zonder woorden", en juist daarom nog geestelijker en echter. Leven en wandelen met hun God is hun manier om dankbaar te zijn in de praktijk. Ze zitten in heilige vrede, zoals kinderen aan de tafel van hun vader. Hun blije gezichten en woorden tonen hoeveel ze Hem waarderen en hoe vurig ze Hem liefhebben, Hem Die hun woonplaats is geworden.

Wat zijn we in deze psalm hoog geklommen! We begonnen bij de jacht van de kwade mens en eindigen bij het wonen in Gods tegenwoordigheid. Zo tilt het geloof de heilige op uit de diepste dalen naar hoogten van rustige vrede. Het is begrijpelijk dat dit lied bezaaid is met Sela's, die ons omhoog moeten tillen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Nog een psalm "van David". Alle heiligen mogen hem zingen, net zoals hun Hoofd hem gebruikte, de Zoon van David. We vinden hier eerst (Ps. 140:2-4) het portret van de goddelozen, met een "Sela" dat ons oproept stil te staan bij die donkere kleuren. Dan volgt (Ps. 140:5-6) een blik op de strikken die de goddelozen spannen, met opnieuw een "Sela": een rustmoment. Vervolgens zien we een ziel die in geloof staat (Ps. 140:7-9). Zij leggen strikken, maar de ziel die ondersteund wordt, blijft kalm, zoals Elisa toen hij het Syrische leger zag samenkomen (2 Kon. 6:15). Hij zingt: "Ik heb tot den HEERE gezegd: Gij zijt mijn God." Daarna bidt hij, en hij zet er aan het eind een "Sela" bij, zodat we weer pauzeren en het tafereel overzien. — Andrew A. Bonar.

Gehele psalm

Het lijdt geen twijfel dat deze psalm Davids gevoelens weergeeft toen hij als eerste hoorde dat Saul opnieuw was uitgetrokken om hem te achtervolgen (vergelijk Ps. 140:3). In Psalm 141 horen we dan zijn

smeekgebed in de tijd dat dit gevaar steeds dichterbij kwam. In deze psalm worden volgens het Hebreeuws verschillende dingen in de eerste plaats van één persoon gezegd (Saul), bijvoorbeeld Ps. 140:2, 5. De talloze tongen waarover David klaagt (Ps. 140:4), zijn precies de tongen van verraders die Saul opnieuw hebben ingelicht over Davids nieuwe verblijfplaats in de woestijn van En-Gedi.

Daar had hij zich zo veilig kunnen wanen. Het leggen van strikken (Ps. 140:6) past ten dele helemaal bij dit verraad. Voor een ander deel past het bij de zoektocht van Saul en zijn grote leger naar David, die in 1 Sam. 24:2 wordt genoemd. Zo kunnen ook de gloeiende kolen uit Ps. 140:11 en de diepe kuilen (Duits: stromen) die daar worden genoemd, zich heel natuurlijk aan David hebben opgedrongen toen hij op de rotsen van En-Gedi stond, met de Dode Zee vlak voor zich. Ps. 140:11 lijkt ook te zinspelen op wat er gebeurde in de nacht voor de verwoesting van Sodom. — T. C. Barth, in "The Bible Manual."

Gehele psalm

In Psalm 138 hield David zijn nageslacht Gods belofte voor als het anker van de hoop (2 Sam. 7:1-17). In Psalm 139 hield hij ons Gods alwetendheid voor, als onze troost in gevaar en als reden om het kwaad te mijden. Zo toont hij in deze psalm het gevaar van lasterende vijanden, en zegt hij dat onze enige veiligheid ligt bij Jehova, onze sterkte. — Andrew Robert Fausset.

Verzen 1, 4, 6, 8

Goede mensen leven van het gebed. Wie bij de troon van de genade aankomt, wordt gedekt door de wolk van heerlijkheid. Daar kan geen zon hem overdag treffen, en ook de maan niet 's nachts. — William Swan Plumer.

Verzen 1, 7-11

Wie deze psalm voor het eerst leest, krijgt gauw de indruk dat er een zekere felheid en bitterheid in zit. Dat lijkt nauwelijks te rijmen met

het karakter van een kind van God, en dus ook niet met David... En toch geloof ik oprecht dat we David onrecht aandoen als we in zijn woorden iets van wraakzucht lezen. Daarvoor hoef je de taal van deze psalm maar wat nauwkeuriger te bekijken. Zeker kunnen we niets aanmerken op iemand die zijn onrecht in het gebed bij God brengt. Net als Hizkia neemt hij de brief met zijn zorgen, verdriet en beproevingen en spreidt die uit voor de Heere.

Dat doet David al in het allereerste vers: "Red mij, HEERE! van den kwaden mens; behoed mij voor den man alles gewelds." Ik geloof niet dat iemand die zo handelt snel erg ver van de goede weg afdwaalt. Hij voelt de pijn van het onrecht en gaat meteen naar God. Hij legt zijn hart voor Hem open. Misschien begon hij met een nogal onvriendelijke gezindheid. Maar in het gebed zien we onze eigen schuld en ons eigen onrecht tegenover God zo helder voor ons, dat het onze gevoelens voor anderen vernedert en tegelijk geneest en tot rust brengt.

Daarom mogen we er bijna van uitgaan dat iemand die zijn gebed zelfs begint met een heftige opsomming van wat hem is aangedaan, eindigt met iets wat sterk lijkt op het besluit om te zegenen wie hem vervloekten en goed te doen aan wie hem haatten. Let er ook op dat David zijn zaak van begin tot eind in Gods handen legt. Het is niet mijn zwaard en mijn boog die mij zullen helpen. Zulke middelen hield hij voor waardeloos als hulp voor een mens, want echte hulp komt van God alleen. Daarom bidt hij nu om dezelfde bescherming tegen zijn vijanden.

Dat deed hij ook vaak in andere psalmen, waar hij zei dat de Heere zijn schild en zijn verdediging was. En God had zijn hoofd al eens beschermd op de dag van de strijd. Zo vraagt hij Hem nu om diezelfde bescherming, nu zijn vijanden hem opnieuw bedreigen. — Barton Bouchier.

Verzen 1, 11

Drie bijzondere gedaanten van satanische kracht worden hier elk apart genoemd: de kwade of goddeloze mens, de gewelddadige man en de man van de tong. Tegen elk van hen gaat degene die smeekt in beroep, in zijn gebed vol geloof. — Arthur Pridham.

Vers 2

"Allen dag samenkomen om te oorlogen." Als je het woord voor woord leest, staat er: die oorlogen verzamelen. Sommigen vatten het ook zo op. Maar het is bekend dat het Hebreeuws vaak voorzetsels overslaat. Zonder twijfel bedoelt hij dat zij algemene vijandschap opwekten met hun valse berichten. Die berichten werkten als een bazuin die tot de strijd opriep. — Johannes Calvijn.

Verzen 2-3

Met drie wapens vallen de goddelozen de rechtvaardigen aan: met het hart door te komplotteren, met de tong door te liegen en met de hand door geweld te gebruiken. — Johannes Lorinus, 1569-1634.

Vers 3

"Zij scherpen hun tong, als een slang." De tong scherpen of wetten betekent de allerscherpste, uiterste vorm van praatzucht. En dat geldt nog veel sterker voor het scherpen van de tong "als een slang". Natuuronderzoekers vertellen dat geen levend wezen zijn tong zo snel beweegt als een slang. Daarom zou een slang een driedubbele tong hebben: hij beweegt hem zo snel dat het lijkt of hij er drie heeft. De psalmist bedoelt: de goddelozen praten dik en driedubbel. Met hun tong steken ze me en vergiftigen ze me. — Joseph Caryl.

Vers 3

"Zij scherpen hun tong, als een slang." Dit beschrijft precies hoe een slang zijn tong uitschiet voordat hij toebijt. Kijk maar naar hem. Zijn kop staat omhoog en zijn doordringende oog is wild en fel op zijn

doel gericht. De tong komt snel tevoorschijn en verdwijnt weer, alsof hij op die manier wordt aangescherpt voor de strijd. Zo maakten ook Davids vijanden hun tong scherp om hem te vernietigen. — Joseph Roberts, in "Oriental Illustrations of the Sacred Scriptures," 1835.

Vers 3

"Zij scherpen hun tong, als een slang", enzovoort. Bestaat er niet een heleboel mensen wier bestaan op zichzelf al een soort dodelijk gif is? Ze schieten hun lijkbleke tong uit zoals een slang dat doet. Het venijn van hun karakter bijt zich vast in alles waarop het zich richt. Altijd zijn ze bezig te verguizen en te belasteren, zoals de onheilsvogel van de nacht. — Plinius.

Vers 3

"Zij scherpen hun tong, als een slang." Een adder maakt zich met vaardigheid klaar voor haar dodelijke werk. Zo bereiden ook de ongelukkige kinderen van laster en leugen zich met alle mogelijke inspanning voor om hun argeloze slachtoffers schade te doen. — John Morison.

Vers 3

Het lijkt erop dat er in de dagen van Jakobus, net als nu, werkloze mannen en vrouwen waren die van deur tot deur gingen en onderweg laster lieten vallen. Toch kon je die laster niet oppakken en de leugen erin aanwijzen. Je kon de waarheid niet langzaam uit de smeltkroes laten verdampen om dan het residu van de leugen glinsterend en zichtbaar te laten zien. Je kon op geen enkel woord of zin je vinger leggen en zeggen: dit is smaad. Want om laster te zijn hoeft wat iemand zegt niet onwaar te zijn.

Halve waarheden zijn vaak lasterlijker dan complete leugens. Het is zelfs niet nodig dat een woord duidelijk wordt uitgesproken. Een hangende lip, een opgetrokken wenkbrauw, een schouderophalen, een veelzeggende blik, een ongelovige gezichtsuitdrukking, ja zelfs

een nadrukkelijke stilte kan het werk doen. Is het lichte en onbetekenende ding dat het kwaad aanrichtte weggefladderd, dan blijft het gif achter. Het werkt door en zweert. Het steekt harten in brand, maakt het menselijk bestaan koortsig en vergiftigt de menselijke samenleving aan de bron van het leven. Heel sterk werd dit gezegd door iemand die zelf onder zulk leed gebukt ging: "addervergift is onder hun lippen." — Frederick William Robertson.

Vers 3

Vervolging wordt altijd voorafgegaan en vergezeld door laster en smaad. Boze wil alleen krijgt namelijk niemand tegen een goed mens op de been, juist omdat hij goed is. Eerst moet hij als slecht worden neergezet. Wat is er te zeggen over wie daar zijn werk van maakt, behalve dat het "adderengebroedsels" zijn? Het is het nest van de oude "Slang", de grote beschuldiger en belasteraar van de broeders. Onder hun tong zit een zak "gif", dat de goede naam waar ze hun tanden in zetten, ogenblikkelijk doodt. Zo werd David als opstandeling opgejaagd, Christus als godslasteraar gekruisigd, en werden de eerste christenen gemarteld omdat men hen van bloedschande en moord beschuldigde. — George Horne.

Vers 3

We bestaan uit ziel en lichaam. Het lichaam is niet meer dan de schaduw van de ziel, of in het gunstigste geval haar drager. De ziel draagt het beeld van God, en vooral voor de ziel is Christus gestorven. Naarmate de ziel kostbaarder is dan het lichaam, zijn ook haar hulpmiddelen beter en haar vijanden gevaarlijker dan die van het lichaam. Het lichaam krijgt eten, maar dat is vergankelijk voedsel (1 Kor. 6:13). Het voedsel van de ziel is het hemelse manna (Joh. 6:27). Daarom richten haar vijanden ook meer schade aan. Wat het lichaam verwondt of doodt, komt niet bij de ziel.

Maar wat de ziel verwondt of doodt, neemt het lichaam mee en vernietigt de hele mens. Daaruit volgt dat het gif van de ziel veel af-

schuwelijker, gruwelijker en weerzinwekkender is dan dat van het lichaam. Over dat gif gaat deze tekst: addervergift is onder hun lippen. Sommigen zullen zeggen: wat een vreemde tekst. Dat is waar. Maar hij past juist bij deze vreemde tijden, waarin het gif van ziel en lichaam zo sterk heerst. Deels beschrijven deze woorden de boosaardige, kwaadwillige aard van de onwedergeboren, zondige mens. Daarom haalt de apostel ze aan in zijn brief aan de Romeinen (Rom. 3:13).

De aspis is maar een klein beest, maar zeker niet klein in gif. Zo'n klein beest heeft al menig groot mens het verderf en de dood gebracht. Eén voorbeeld mag voor alle andere gelden. De koninklijke, beroemde Cleopatra, koningin van Egypte, wilde liever sterven door de beet van twee aspissen dan door Augustus in triomf naar Rome worden meegevoerd. Zo werkt dat gif precies: wie door de aspis is gebeten, krijgt meteen een lichte transpiratie en valt in een zachte slaap. Zijn kracht en levensgeesten nemen heel geleidelijk af en verzwakken tot hij sterft. De pijn op dat moment is dus klein, maar de steek is dodelijk.

Zulke steken zijn de tongen van goddeloze mensen, en zulke zwaarden zijn hun woorden. Dat is niet vreemd. Wat kan er uit hen anders voortkomen dan giftige woorden en daden, als ze vanbinnen helemaal vergif zijn?

Het vergif van de ziel is niets anders dan de zonde. In veel opzichten is ze daaraan gelijk. Gif blijft nooit op de plek waar het binnenkomt. Het verspreidt zich door het hele lichaam en stopt pas als alles is besmet. Met de zonde is het precies zo. Waar ze ook binnenkomt, ze kruipt van het ene lichaamsdeel naar het andere, en van het lichaam naar de ziel, totdat de hele mens besmet is. Vervolgens springt ze over van mens op mens, tot een heel gezin is aangetast. Ook daar houdt het niet op. Ze raast als een lopend vuur van gezin naar gezin, totdat een hele stad vergiftigd is, en daarna een heel land en een heel koninkrijk.

Dit bevestigt onze trieste ervaring, bij pauselijke leerstellingen, ijdele modes, nutteloze gewoonten en slechte voorbeelden van elk soort. Eenmaal in gang gezet, verspreiden ze zich door het lichaam van kerk en staat, als gangreen of melaatsheid door een natuurlijk lichaam, of als gif door al het bloed. Gif dat ergens is binnengedrongen, wil direct overal heen kruipen. Maar vooral wil het het hart grijpen. Zoveel kwaadaardigheid en trots zit er in zijn aard dat het naar het hart reikt. En het is zo sluw dat het, eenmaal binnen, onopvallend en ongevoeld verder kruipt, tot het het hart bereikt.

Heeft het dat vorstelijke deel van de mens eenmaal in zijn macht, dan regeert en tiert het als een dwingeland. Het besmet eerst het levensbloed en de edele organen, en verspreidt zich vervolgens over alles. Zo is het ook met de zonde, het geestelijke gif van de ziel. Ze tast alles aan waar ze langs komt, en ze zoekt de binnenste kern van de mens. Waar ze ook binnenkomt: het is het hart waar ze op uit is, en ze rust niet voordat ze daar aankomt. Dit is zo klaarblijkelijk dat we er geen bewijzen voor hoeven aan te voeren.

Iedereen weet immers dat de zintuigen alleen de deuren en ramen zijn, terwijl het hart de troon is en de ziel zelf de zetel van de zonde. Daarom raadt Salomo zijn zoon aan: “Behoed uw hart boven al wat te bewaren is” (Spr. 4:23). — William Crashaw, in “The Parable of Poyson,” 1618.

Vers 3

“Heet addervergift is onder hun lippen.” Het woord dat hier met “adder” is weergegeven, achsub, komt maar op deze ene plek voor. Misschien is het onmogelijk om te bepalen welke soort slang ermee bedoeld wordt. In de eigenlijke betekenis lijkt het woord “kronkelen” of “zich terugbuigen” uit te drukken, en dat doen de meeste slangen. Daardoor wijst de naam misschien niet naar één bepaald dier. Het kan ook een andere naam zijn voor de pethen uit Job 20. Zo dachten

waarschijnlijk ook de Zeventig, want zij vertalen beide woorden met aspis, en de Vulgaat volgt hen (aspis).

Wat het gif betreft: bij giftige slangen zit onder het oog een klier die de giftige stof afscheidt. Door een klein buisje of kanaaltje stroomt die naar de punt van een giftand, die verborgen ligt in het gehemelte. De slang kan die tand naar believen bewegen en schuift hem naar voren zodra ze een vijand wil treffen. Het gif zit dus bij wijze van spreken achter de bovenlip. Daarom is de uitdrukking "adder-vergift is onder hun lippen" zeer treffend. Het Hebreeuwse taalgebruik maakt het bepaald niet onwaarschijnlijk dat de giftand zelf in deze tekst lashon heet, een tong.

Dan zou je van een slang kunnen zeggen dat ze haar tong scherpt, wanneer ze zich opmaakt voor een aanval en haar giftanden naar voren brengt. Wij zien geen andere verklaring waarmee we, zonder te forceren, uit de uitdrukking hier een meer samenhangende betekenis kunnen halen. — John Kitto, in de "Pictorial Bible."

Vers 3

Vaak wordt de tong van de slang aangewezen als de plaats van haar gif. Dat is volkstaal, geen wetenschappelijke taal. — William Swan Plumer.

Vers 3

Adder. Het woord acshub (uitgesproken als ak-sjoeb) komt maar in deze ene passage voor. Welke soort precies wordt bedoeld, is niet bekend. Buxtorf legt het woord echter uit als "de Spuwer": "illud genus quod venenum procul exspuit." Aanvaarden we die afleiding, dan moeten we acshub zien als een ander woord voor pethen. De pethen hebben we al herkend als de Naja haje. Die slang kan haar gif tot op enige afstand wegspuwen, als haar vijand te ver weg staat. Of de slang het gif echt wil uitspuwen, of dat het door de plotseling afgebroken aanval uit de holle giftanden wordt geslingerd, is niet zeker.

Maar dat de haje-cobra haar gif kan wegspuwen, wordt door iedereen erkend als een vaststaand feit. De Nederlandse kolonisten aan de Kaap kenden deze gewoonte zo goed dat ze het reptiel de naam Spuugh Slange gaven, spuwende slang. Als we de etymologie van Buxtorf volgen, is dat precies hetzelfde als het woord acshub. — J. G. Wood, in "Bible Animals."

Verzen 3, 5, 8

Sela. Voor het eerst sinds Psalm 89 komen we hier weer een Sela tegen. Tussen Psalm 90 en Psalm 140 staat er niet één. Waarom het in al die vijftig psalmen achter elkaar is weggelaten, kunnen we niet zeggen, en evenmin waarom het in andere zo vaak terugkomt. In het geheel gebruiken trouwens slechts zo'n veertig psalmen het. — Andrew A. Bonar.

Vers 4

"Bewaar mij", enzovoort. Dat ik niet doe wat zij doen, en ook niet wat zij van mij willen, en niet wat zij zichzelf voorspiegelen dat ik uiteindelijk zal doen. — Matthew Henry.

Vers 4

"Behoed mij van den man alles gewelds." De tweede helft van de eerste regel van dit vers is gelijk aan de tweede regel van Ps. 140:2. Dat lijkt de terugkerende regel van het hele lied te zijn, als een refrein. — "Speaker's Commentary."

Vers 4

"Die mijn voeten denken weg te stoten." Mijn voeten onder me weghalen, de grondslag van het geloof vernietigen, de kracht om voort te gaan in goede werken breken. Zo zouden we van de weg van de zaligheid terugkeren, of erop vallen, of er in elk geval maar heel langzaam op vooruitkomen. — Neale en Littledale.

Vers 5

"De hovaardigen hebben mij een strik verborgen, en koorden." Dit verhaal laat zien hoe dieven nog in 1822 koorden gebruikten. "Twee ervaren aanvoerders van dacoits trommelden ongeveer veertig man op. Ze deelden tien lontgeweren, tien zwaarden en vijfentwintig speren uit. Daarna sloegen ze toe bij een geldtransport. Het kwam van de schatkist van de inlandse Collector in Budrauna en moest naar Goruckpore. Er zat 1200 pond sterling in. Een Naik, een korporaal, bewaakte het met vier sepoys en vijf ruiters. De route liep door een dichte jungle, en daar zou het gebeuren. Zo was het afgesproken, vertelde een van hen later: vóór ons zouden we sterke touwen dwars over de weg spannen en aan beide zijden om de bomen slingeren. Een stuk daarachter zouden we zulke touwen aan één kant om de bomen leggen en aan de andere kant klaarhouden. Zodra de ruiters en het voetvolk er goed tussen zaten, zouden we de touwen vastmaken.

Toen dat alles geregeld was, lagen de mannen geduldig aan weerszijden van de weg op hun prooi te wachten. 'Tegen vijf uur in de ochtend,' ging de verteller verder, 'klonk er een stem, alsof iemand de naam van God (Allah) aanriep. Een van ons sprong op en riep: Daar komt het geld! Vooraan plaatsten we vijf man met geladen lontgeweren. Er zat geen kogel in, maar hagel, want we wilden zo mogelijk niemand doden. Toen de ruiters, het voetvolk en de schat zich allemaal in de afgesloten ruimte bevonden, werden de touwen achter hen over de weg gespannen en aan de bomen aan de overkant vastgemaakt. Van alle kanten openden we het vuur. De soldaten te voet doken de jungle in, naast de weg. De ruiters probeerden aan beide kanten over de touwen heen te komen, maar tevergeefs.' De korporaal en één paard kwamen om, twee ruiters raakten gewond, en ondanks een hete achtervolging verdween de schat." — Uit James Hutton, "Popular Account of the Thugs and Dacoits of India," 1857.

Vers 5

"De hovaardigen hebben mij een strik verborgen, en koorden." Er was dus een valstrik voor hem verborgen, met koorden. Zo'n val werd in een veelbegaan pad ingegraven en altijd afgedekt met gras of struikgewas. Aan weerszijden zaten lange koorden. De jager, die op enige afstand op de loer lag, kon de val dichttrekken zodra hij het wild op die plek zag stappen. Maar het net dat zijn vijanden voor hem spanden, reikte tot aan de rand van het legerkamp zelf. Dat wijst er duidelijk op dat zelfs onder de soldaten die om hem heen lagen, sommigen waren omgekocht en overgehaald om hem in de gaten te houden en te verraden. — Benjamin Weiss, in "A New Translation of the Psalms, with Notes," 1858.

Vers 5

Strik. Net. Vallen. Waarvoor de middelen die de Hebreeuwse woorden aanduiden elk precies werden gebruikt, is niet goed vast te stellen. Meestal doelt de psalmist op de listen waarmee vogels of dieren worden gevangen. Maar zoals Thévenot opmerkt, is het merkwaardig dat bepaalde oosterse volken zulke listen letterlijk tegen mensen gebruiken, net als tegen andere dieren. "In dit land", zegt hij, "zitten de sluwste rovers ter wereld. Ze gebruiken een bepaalde lus met een glijdende strop. Zodra ze binnen bereik van iemand zijn, werpen ze die zo behendig om zijn hals dat ze nooit missen. In een oogwenk hebben ze hem gewurgd." — Richard Mant.

Vers 6

"De stem mijner smekingen." Worden eenvoudige, ongeleerde mensen aangevallen met de slimme redeneringen van ketters en ongelovigen? Dan is er maar één veilige weg: niet de discussie, maar het gebed. Dat is een wapen dat hun tegenstanders zelden gebruiken en niet kunnen begrijpen. — Bruno van Asti, 1123.

Vers 7

"Gij hebt mijn hoofd bedekt ten dage der wapening." In het Hebreeuws staat: van de wapenrusting. David heeft namelijk nooit echt een slag met Saul geleverd; hij ontweek hem. Wel trok Saul vaak gewapend tegen hem op, maar Gods voorzienigheid bedekte hem dan als een schild. Het hoofd wordt hier alleen genoemd om zijn hele lichaam aan te duiden. Op het hoofd richt de vijand zich het eerst, want daar zetelt vooral het leven. — John Mayer.

Vers 7

"Gij hebt mijn hoofd bedekt", enzovoort. Oftewel: op de dag dat ik tegen Goliath streed, had ik geen enkele andere helm of wapenrusting dan Uw almachtige kracht. Zie hiervoor 1 Sam. 17:39-40, 50. — Thomas Fenton.

Vers 7

"Gij hebt mijn hoofd bedekt ten dage der wapening." Een aanvoerder of vorst had in de strijd altijd een eigen schilddrager naast zich. Diens taak was het hoofd van zijn meester te bedekken. Hij moest dus met zijn schild de slagen afweren die op het hoofd waren gericht en die de vorst zelf in de hitte van het gevecht niet had gezien. — Benjamin Weiss.

Vers 8

"Bevorder zijn kwaad voornemen niet", dat wil zeggen het voornemen om mij te vernietigen. "Zij zouden zich verheffen": niet alleen tegen mij, maar ook tegen U. Het zou dan lijken alsof ze door hun kracht en list Uw plan hadden doorkruist, en ook de belofte die U mij hebt gedaan. — M. Pool.

Vers 9

"Aangaande het hoofd dergenen, die mij omringen", enzovoort. David zegt dat God zijn hoofd had beschermd op de dag van de strijd. Nu

wijst hij op wat juist het hoofd van zijn vijanden moet bedekken: het zou over hen komen zoals zij met hun lippen kwaadaardig over hem hadden gesproken. Je kunt het namelijk ook zo weergeven: “Wat het hoofd van mijn belegeraar aangaat: de moeite van zijn lippen bedekke het.” En wat het vloeken betreft: “hij zij bekleed met den vloek, als met zijn kleed.” — John Mayer.

Vers 9

“Die mij omringen.” Wie deze uitdrukking uitgelegd wil zien, kan terecht in “The Treasury of David”, deel 1, blz. 387. Daar vindt de lezer twee zeer toepasselijke fragmenten van J. Stevenson en van Dr. Shaw.

Vers 9

“De overlast hunner lippen.” In de dagen van onze Heere trokken de hoogmoed en de arrogantie van de Joden de Romeinse legers over hen heen. Zo gingen ze onherstelbaar ten onder. Het was al een uitnodiging tot hun eigen ondergang dat ze zich blootstelden aan een Romeinse inval. Maar nog meer was dat die vreselijke kreet: “Zijn bloed kome over ons, en over onze kinderen.” — William Hill Tucker, in “The Psalms, with Notes, Shewing their Prophetic and Christian Character,” 1840.

Verzen 9-10

Zulke passages kunnen in de toekomende tijd worden vertaald. Het zijn meer voorspellingen dan verwensingen. — Ingram Cobbin, 1839.

Verzen 9-11

In deze drie verzen kondigt de profeet de rechtvaardige oordelen aan die de hemel zal brengen over wie de rechtvaardigen belasteren en vervolgen. Hun lippen spraken kwaad over andere mensen, en dat zal zich tegen hen keren. Die lippen worden nu het middel waarmee ze zichzelf met schande bedekken, als ze uit hun eigen mond worden geoordeeld. De tongen die hebben meegeholpen de wereld in brand

te steken, zullen worden gekweld door de gloeiende kolen van de eeuwige wraak.

En wie met zoveel ijver en inzet kuilen groef voor het verderf van zijn broeders, zal worden geworpen in een diepe, bodemloze put. Daaruit zullen zulke mensen nooit meer opstaan, in alle eeuwigheid. Kwaadsprekers en valse beschuldigers vinden geen blijvende vaste grond. De straf zal de zonde door al haar kronkels achtervolgen en haar ten slotte grijpen als haar rechtmatige prooi. Laten deze grote waarheden diep wortelen in ons hart. Dan houden ze ons stevig overeind in de allerslechtste tijden. — George Horne.

Vers 10

"Vurige kolen moeten op hen geschud worden", enzovoort. Hier denkt de psalmist kennelijk aan de verwoesting van de inwoners van Sodom. In deze verwensingen zag hij zijn vijanden eerder als vijanden van God dan als zijn eigen vijanden. Hij sprak die vloek over hen uit omdat hij als profeet wist dat God Zelf hen al had vervloekt. Dit soort verwensingen geeft dus aan niemand anders het recht om zijn eigen vijanden te vervloeken. — Thomas Fenton.

Vers 10

"Vurige kolen moeten op hen geschud worden", enzovoort. Dit is een verwensing die, net als de eerdere soortgelijke in Ps. 9:7 en volgende, een profetie is. Bij Davids vijanden of bij vervolgers van de kerk uit vroeger tijden is ze niet uitgekomen. Maar ze brengt ons opnieuw levendig het vurige oordeel voor de geest dat komt wanneer de Heere terugkeert. Ook het vreselijke vonnis dat al is uitgesproken over "het beest" en "de valse profeet" staat ons dan voor ogen. Zij zijn de leiders van het bondgenootschap van de koningen van de aarde en hun legers, die dan "vergaderd, om krijg te voeren tegen Hem" zijn. "Deze twee zijn levend geworpen in den poel des vuurs, die met sulfer brandt." Openb. 19:19-20. Zo staat het ook eerder in Ps. 55:16 en 63:10. — William De Burgh.

Vers 11

"Een man van kwade tong zal op de aarde niet bevestigd worden", enzovoort. De prater, de leugenaar, de vleier, de kwaadspreker, de scheldende vrouw en de ruziestoker zullen "op de aarde niet bevestigd worden". Want zulke mensen worden door de goddelozen net zo verafschuwd als door de goeden. — Robert Bellarminus.

Vers 11

"Een man van kwade tong zal op de aarde niet bevestigd worden", enzovoort. Wat in dit vers staat, vindt in elk tijdperk van de kerk volop bevestiging. Wie kwaad spreekt en er plezier in heeft de goede naam van anderen te beschadigen, komt zelden vast te staan of tot bloei op aarde. De voorzienigheid strijdt tegen zo'n ongelukkig mens. "Een boos man des gewelds", de ismaëliet wiens hand tegen iedereen is, wordt meestal omvergeworpen door juist de wapens die hij tegen anderen gebruikt. — John Morison.

Vers 11

"Een man van kwade tong." Met "een man van de tong", zoals het in de grondtekst staat, bedoelen de Hebreeën een kwaadspreker of pluimstrijker: iemand die zijn tong de vrije loop laat om uit te braken wat voor kwaad hij maar wil. De Chaldeeuwse vertaling noemt hem een delator, een lage verklikker met een driedubbele, driepuntige tong. Zo iemand verwondt namelijk drie mensen tegelijk: wie hem aanhoort, wie erdoor lijdt en hijzelf. — Thomas Fenton.

Vers 11

"Een boos man des gewelds, dien zal men jagen, totdat hij geheel verdreven is." Dit zinspeelt op honden met een scherpe neus, die met plezier de jacht op het wild inzetten. Ze zien het hert of de haas niet, maar volgen toch het spoor. Soms is dat spoor erg koud en bijna verdwenen, maar ze blijven het volgen en werken het toch af. Zo zal het kwaad de gewelddadige man opjagen om hem omver te werpen.

Soms lijkt hij het kwaad als het ware uit het oog verloren te hebben en denkt hij dat hij veilig is.

Maar die kwade gevolgen zijn als een troep hongerige honden: ze blijven achter hem aan tot ze hem hebben ingehaald en neergehaald. — Joseph Caryl.

Vers 12

"Ik weet." Want ik heb er een belofte van, en die is onfeilbaar. — John Trapp.

Verzen 12-13

"Ik weet, dat de HEERE de rechtzaak des ellendigen … zal uitvoeren", enzovoort. Waar haalt de psalmist die zekerheid vandaan? Hier is het antwoord: "Gewisselijk, de rechtvaardigen zullen Uw Naam loven." Het is alsof hij zegt: Heere, in Uw belofte hebt U Zich een naam gemaakt als een genadig en trouw God. Die naam laat U nooit aantasten doordat U Uw werk niet voltooit. Christen, je kunt alles wat je bezit gerust wagen op het openlijk gegeven woord van de hemel: "De redenen des HEEREN zijn reine redenen, zilver, gelouterd in een aarden smeltkroes, gezuiverd zevenmaal." Een leugenaar of verbondsbreker mag van Hem geen voet op Zijn heilige berg zetten. Dan staat Hij zeker nog veel minder toe dat ook maar één gedachte van valsheid of ontrouw doordringt tot in Zijn eigen allerheiligste hart. — William Gurnall.

Vers 13

"Gewisselijk, de rechtvaardigen zullen Uw Naam loven", enzovoort. Hieruit leren we twee dingen. Eerst dit: godvrezende mensen horen zich voortdurend dankbaar te betonen, omdat God voortdurend barmhartig voor hen is. En dan dit: Gods kinderen hebben een voortreffelijke positie. Die is nu nog niet zichtbaar, maar zal uiteindelijk doorbreken in volle heerlijkheid. — Thomas Witcocks.

Vers 13

"De oprechten zullen voor Uw aangezicht blijven." Het betekent: zitten voor Uw aangezicht, als Uw vrienden, gasten of bevoorrechte dienaren. Misschien wil het zeggen dat ze, op een troon gezeten, voor U zitten. Vergelijk Matth. 19:28. Anderen vatten de zin op als: ze zullen (in het land) wonen voor Uw ogen, dus onder Uw bescherming en toezicht. — Joseph Addison Alexander.

Wenken voor de dorpsprediker

Verzen 1-5

1. Waar Davids lijden vandaan kwam: van mensen. Daarin was hij een beeld van Christus.

a) Hun slechtheid: "den kwaden mens."

b) Hun geweld: "den man alles gewelds."

c) Hun kwaadaardige plannen: "die veel kwaads in het hart denken."

d) Hun onderlinge samenspanning: "allen dag samenkomen om te oorlogen."

e) Hun valse beschuldigingen: "Zij scherpen hun tong, als een slang", enzovoort (Ps. 140:4).

f) Hun uitgesproken doel: "die mijn voeten denken weg te stoten" (Ps. 140:5).

g) Hun listige streken (Ps. 140:6).

1. Zijn middel dat altijd helpt: "Red mij, HEERE!", "behoed" en help mij. Zijn verdediging is:

a) In God.

b) In het gebed tot God. — G. R.

Verzen 1-5

In onze tijd, in ons land en in onze omstandigheden bedreigen mensen ons niet met geweld zoals David. Toch is niemand helemaal veilig voor dat gevaar.

1. Noem een paar gevallen die nog steeds mogelijk zijn.

a) Een christelijke werknemer kan niet meedoen met oneerlijke gewoonten en wekt daardoor de vijandschap van zijn collega's op. Zij zullen hem dwarszitten, zijn werk verknoeien, zijn gereedschap stelen en kwaad over hem spreken. Dat gaat zo door tot zijn baas hem ontslaat om de vrede in de fabriek te herstellen.

b) Een christelijke kantoorbediende of winkelbediende kan strikken voor zich gelegd krijgen, omdat zijn aanwezigheid een rem is op zijn zondige collega's, enzovoort.

1. Geef een nuttig advies voor als zo'n geval zich voordoet.

a) Ga naar God met een "Red mij" en een "Behoed mij."

b) Blijf eerlijk en oprecht.

c) Lukt het de kwaadwilligen toch, vertrouw dan nog steeds op God. Hij kan hun kwaad laten uitdraaien op jouw voordeel en met Zijn goedheid hun plannen te slim af zijn. — J. F.

Vers 3

Hoe verdorven de natuurlijke mens is in zijn spreken.

Vers 4 (eerste zinsnede)

Een wijs gebed. De goddelozen zullen lasteren en onderdrukken, of misleiden, vleien en bezoedelen. Niemand kan ons bewaren behalve de Heere.

Vers 5

De gevaren van de samenleving.

1. Hoe heimelijk de goddelozen aanvallen: "een strik verborgen."

2. Hoe verschillend hun wapens zijn: “en koorden.”
3. Hoe slim ze hun plek kiezen: “aan de zijde des wegs.”
4. Waar hun plannen op mikken: “mij”; ze willen de mens zelf vernietigen.

Vers 5

Het net langs de weg, of verborgen verleidingen: verleidingen die dichtbij komen en worden toegesneden op het gewone dagelijkse leven.

Vers 6

1. De taal van de zekerheid.
2. Het smeken om verhoord te worden in het gebed.

Verzen 6-7

David vond troost:

1. In wat hij met God gemeen had: “Ik heb tot den HEERE gezegd: … Gij zijt mijn God.”
2. In het feit dat hij toegang had tot God: hij mocht Hem toespreken en kon een antwoord van vrede verwachten: “Neem ter ore”, enzovoort.
3. In de zekerheid dat God hem zou helpen en dat hij bij Hem gelukkig zou zijn (Ps. 140:8).
4. In wat hij vroeger had ervaren van Gods zorg voor hem: “Gij hebt mijn hoofd bedekt ten dage der wapening.” — Matthew Henry.

Verzen 6-8

Drie argumenten voor een gebed om bescherming.

1. Wat de gelovige in het verbond van God bezit. “Ik heb … gezegd: Gij zijt mijn God.”
2. Wat God vroeger al aan barmhartigheid gaf. “Gij hebt mijn hoofd bedekt”, enzovoort.

3. Het is niet gepast dat de goddelozen worden aangemoedigd in hun goddeloosheid, Ps. 140:9. — J. F.

Verzen 6-12

Waar de gelovige troost in vindt in tijden van nood.

1. Wat hij kan zeggen.
2. Wat hij zich kan herinneren.
3. Waar hij zeker van is.

Verzen 6-7, 12-13

Aanvallen, laster en verleiding horen tijden te zijn van extra gebed en geloof. David laat hier vijf dingen sterk uitkomen.

1. Zijn bezit uitgesproken.

a) Wat hij bezit: "Mijn God." Tegenover de afgoden. Door hemzelf liefgehad.
b) Zijn aanspraak openlijk gemaakt.
c) De getuige uitgekozen. Verborgen. Heilig. Alles doorgrondend.
d) Het moment uitgekozen.

1. Zijn verzoek voorgelegd.

a) Zijn gebeden kwamen vaak.
b) Zijn gebeden hadden diepe betekenis.
c) Zijn gebeden waren voor God bedoeld.
d) Zijn gebeden hadden Gods aandacht nodig.

1. De bewaring die hij ervoer.

a) God was zijn schilddrager geweest.
b) God had het belangrijkste deel van hem beschermd.
c) God had hem gered.
d) Gods kracht was zichtbaar geworden.

1. De bescherming die hij verwachtte.

a) God is een rechtvaardig Rechter.

b) God is een barmhartige Vriend.
c) God is een bekende Beschermer.

1. De lofzang die hij voorspelde.

a) Lof waar dankbaarheid voor zorgt.
b) Lof die in woorden wordt uitgesproken.
c) Lof die in vertrouwen besloten ligt.
d) Lof die wordt beleefd in de omgang met God.

Vers 9

Hoe de zonde van kwaadsprekers op henzelf terugvalt. — W. B. H.

Vers 11 (eerste zinsnede)

1. Let op een paar soorten kwaadsprekers.

a) Leugenaars: de gewone leugenaar, de leugenaar van beroep, de leugenaar van de beurs, de politieke leugenaar, enzovoort.
b) Roddelaars.
c) Godslasteraars en vloekers.
d) Losbollen en verleiders.
e) Twijfelaars en uitvinders van een nieuwe theologie.

1. Hoe passend dit gebed is.

a) Omdat kwaadspreken op zichzelf al iets slechts is.
b) Het richt op grote schaal schade aan.
c) Wie wil dat Gods waarheid vaststaat, moet wel wensen dat kwaadspreken mislukt.

1. De grens van dit gebed: “op de aarde.”

a) Het staat vast dat een kwaadspreker noch in de hemel noch in de hel kan blijven staan.
b) De aarde is het enige gebied waar hij invloed heeft. Maar helaas laten mensen op aarde zich maar al te gemakkelijk door hem beïnvloeden.

c) Word dan rechtvaardig en waarachtig, door te geloven in de Rechtvaardige en de "Waarheid." — J. F.

Vers 11 (tweede zinsnede)

De wrede jager die door zijn eigen honden wordt achtervolgd.

Vers 11 (tweede zinsnede)

Thema: zonden die zijn begaan en waarover geen berouw is gekomen, achtervolgen mensen tot hun ondergang.

1. Geef voorbeelden.

a) Ze kunnen een tegenmacht van mensen oproepen. Tarquinius, Napoleon, enzovoort.

b) Ze kunnen de ondergang versnellen, zoals Haman door zijn eigen zonde naar de galg werd gejaagd.

c) Ze kunnen vernietigende wroeging wekken, zoals bij Judas.

d) Ze zullen zeker achtervolgen tot voor de rechterstoel en de ziel de hel in jagen.

1. Pas het toe.

a) Wat een vreselijk iets moet de zonde zijn.

b) Des te verschrikkelijker, omdat we haar zelf hebben veroorzaakt.

c) Ontvlucht deze wrekende achtervolgers en ga naar Christus, de enige en veilige toevlucht. — J. F.

Vers 11 (tweede zinsnede)

De jacht op de gewelddadige zondaar en zijn achtervolging.

1. Hoe de jacht verloopt.

a) In het begin weet het slachtoffer er niets van.

b) Maar al snel merkt hij dat de Schrift, zijn geweten, God en de dood hem op de hielen zitten.

c) Zijn eigen zonden roepen het hardst achter hem aan.

1. Hoe de jacht afloopt. Omsingeld, ten val gebracht en voor eeuwig verloren, tenzij hij zich bekeert.
2. Een andere Jager. "De Zoon des mensen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was." — W. B. H.

Vers 12

1. Het bekende feit.
2. De redenen waarom hij hier zo zeker van is.
3. Hoe je leeft als je dit weet.

Vers 12

Iets wat je moet weten.

1. De ellendigen en armen die op de Heere vertrouwen, moeten het weten.
2. De onderdrukkers die ellende veroorzaken en onrecht doen, moeten het weten.
3. Alle mensen, zodat ze op de Heere vertrouwen en Hem loven voor Zijn medeleven met de armen en voor Zijn onpartijdige rechtvaardigheid. — J. F.

Verzen 12-13

1. Vertrouwen in alle omstandigheden (Ps. 140:13).
2. Dankbaarheid voor alles: "Gewisselijk, de rechtvaardigen zullen Uw Naam loven."
3. Veiligheid op elk moment: "de oprechten zullen voor Uw aangezicht blijven." — G. R.

Vers 13

Een van de edelste vormen van lofprijzing is wonen in de tegenwoordigheid van God. Of: met eerbied aan Gods tegenwoordigheid denken, heilige omgang met de Heere hebben, vertrouwend rusten in

wat God doet en gehoorzaam de hemelse wil doen. Zo kun je God het beste danken.

Vers 13

Twee uitspraken die niemand kan tegenspreken.

1. De rechtvaardigen zullen God zeker danken, hoe ondankbaar anderen ook zijn. Want:

a) Ze erkennen dat al het goede dat ze hebben van God komt.
b) Ze beseffen dat ze al het goede dat ze krijgen niet verdienen.
c) Ze willen graag het goede doen, omdat ze rechtvaardig zijn. En dat omvat dankbaarheid.
d) Dankbaarheid hoort bij de blijdschap die ze putten uit alles wat ze mogen ontvangen.

1. De oprechten zullen zeker in Gods tegenwoordigheid wonen.

a) In de zin dat ze de Heere steeds voor zich zien.
b) Als een blijvende omgang met God, die je hier en nu al hebt.
c) Als het genieten van Gods goedkeuring over je leven.
d) Als een eeuwig verblijf in de hemel, voor altijd bij Hem. — J. F.

Psalm 141

Titel

"Een psalm van David." Ja, een David die onder verdenking staat. Hij is half bang om iets te zeggen, uit angst dat hij zich verspreekt terwijl hij zichzelf probeert vrij te pleiten. Een David die wordt belasterd en door vijanden omringd. Een David die zelfs door heiligen wordt bekritiseerd, en dat vriendelijk accepteert. Een David die treurt over de toestand van de godvrezende groep waarvan hij de erkende leider was. Een David die vol vertrouwen op God wacht. Deze psalm hoort bij een groep van vier en lijkt opvallend veel op de andere drie.

Zijn betekenis ligt zo diep dat hij op sommige plekken heel duister is. Maar zelfs aan de oppervlakte glinstert al goudstof. Aan het begin baadt de psalm in de gloed van de avond, terwijl het reukwerk naar de hemel stijgt. Daarna volgt een nacht van woorden waarvan we de zin niet kunnen zien. Die nacht gaat over in het licht van de ochtend, waarin onze ogen op de Heere gericht zijn.

Indeling

De psalmist roept dat zijn gebed wordt aangenomen (Ps. 141:1-2). Dan smeekt hij dat hij mag worden bewaard in zijn spreken, behoed in hart en daad, en dat hij elke vorm van omgang met goddelozen mag ontlopen. Hij laat zich liever door genadige mensen terechtwijzen dan door goddelozen vleien. Zijn troost is de zekerheid dat de godvrezende groep hem op een dag zal begrijpen, en dat hij hen tot

troost zal zijn (Ps. 141:3-6). In de laatste verzen laat de belasterde heilige zien hoe het de vervolgde kerk vergaat. Hij kijkt omhoog naar God, smeekt om redding van zijn wrede vijanden en vraagt om straf voor zijn onderdrukkers.

Uitleg

Vers 1

"HEERE! ik roep U aan." Dit is mijn laatste toevlucht: het gebed laat mij nooit in de steek. Mijn gebed is pijnlijk en zwak, en het is eigenlijk al veel om het een roep te noemen. Maar het is een roep tot Jehova, en dat maakt hem edel. Ik heb tot U geroepen, ik roep nog altijd tot U en ik ben van plan dat altijd te blijven doen. Waar zou ik anders heen moeten? Wat kan ik anders doen? Anderen vertrouwen op zichzelf, maar ik roep tot U. Het wapen van het gebed kan de gelovige altijd bij zich dragen, en in elke noodsituatie gebruiken.

"Haast U tot mij." Zijn nood was groot, en daarom pleitte hij om haast. Gods tijd is de beste tijd. Maar als we zwaar worden bedrukt, mogen we met heilig aandringen de stappen van Gods barmhartigheid versnellen. Hulp die op zich laat wachten, komt vaak te laat. En we mogen bidden dat zo'n ramp ons bespaard blijft.

"Neem mijn stem ter ore, als ik tot U roep." Merk op dat hij nu voor de tweede keer over roepen spreekt. Bidden was zijn gewone bezigheid geworden, ja zijn voortdurende bezigheid. In een paar woorden zegt hij twee keer dat hij roept.

Wat verlangt hij ernaar om gehoord te worden, en wel meteen! In elke roep, elke zucht en elke traan van Gods kinderen klinkt een stem naar de grote Vader. Hij begrijpt wat ze bedoelen, ook als ze het zelf helemaal niet onder woorden kunnen brengen. Het maakt de heiligen onrustig als ze bang zijn dat niemand een welwillend oor neigt naar hun treurige hulpgeroep. Ze vinden geen rust voordat hun "tot U" wordt beantwoord met een "tot mij". Als bidden iemands enige toe-

vlucht is, doet alleen al de gedachte dat het hem tekort zou schieten hem diepe pijn.

> *"Dat zou een verdriet zijn dat ik niet kon dragen,*
> *als U het gebed niet hoorde en verhoorde;*
> *maar een God Die het gebed hoort en verhoort*
> *schraagt mij onder elke last."*

Vers 2

"Mijn gebed worde gesteld als reukwerk voor Uw aangezicht." Reukwerk wordt zorgvuldig klaargemaakt, met heilig vuur aangestoken en eerbiedig aan God aangeboden. Zo moet mijn gebed zijn. Laten we bidden niet zien als een gemakkelijk karwei waar je niet bij hoeft na te denken. Het moet "gesteld" worden. Sterker nog, het moet "voor Uw aangezicht" worden gesteld, met besef van Gods nabijheid en heilige eerbied voor Zijn Naam. We mogen ook niet denken dat iedere smeking vanzelf door God wordt aangenomen. Ze moet voor de Heere worden gesteld "als reukwerk". Voor het brengen van reukwerk waren er regels, en hield je je daar niet aan, dan wees God het af.

"De opheffing mijner handen als het avondoffer." In welke vorm zijn gebed ook kwam, zijn enige wens was dat God het zou aannemen. Soms bidden we zonder woorden, door de houding van ons lichaam. Gebogen knieën en opgeheven handen horen bij een gebed vol ernst en verwachting. Ook werk, het opheffen van de handen in arbeid, is zeker een gebed als het gebeurt in afhankelijkheid van God en tot Zijn eer. Er bestaat een gebed van de hand, net zo goed als een gebed van het hart. Onze wens is dat dit de Heere even aangenaam is als het offer van de avond.

Heilige hoop, het opheffen van handen die slap hangen, is ook een vorm van aanbidding. Moge die altijd welgevallig zijn bij God. De psalmist durft veel te vragen. Hij wil dat zijn nederige roepen en bidden door de Heere net zo serieus wordt genomen als de vaste ochtend- en avondoffers in het heiligdom. Toch is dat verzoek niet te gewaagd.

Want in Gods ogen weegt het geestelijke uiteindelijk zwaarder dan het ritueel. “De varren onzer lippen” zijn een echter offer dan de kalveren uit de stal. Tot hiertoe is het een gebed over het gebed. In de volgende twee verzen volgt een aparte smeking.

Vers 3

“HEERE! zet een wacht voor mijn mond.” Die mond had gebeden. Het zou jammer zijn als hij ooit werd bezoedeld door onwaarheid, trots of woede. En toch gebeurt dat, tenzij hij goed wordt bewaakt. Want deze indringers sluipen voortdurend rond de deur. David voelt dat hij ondanks al zijn eigen waakzaamheid onverwacht in de zonde kan vallen. Daarom smeekt hij de Heere Zelf om hem te bewaren. Als Jehova de wacht aanstelt, is de stad goed beveiligd. Als de Heere de bewaker van onze mond wordt, staat de hele mens goed onder bewaking.

“Behoed de deur mijner lippen.” God heeft onze lippen gemaakt tot de deur van onze mond. Maar we kunnen die deur niet zelf bewaken. Daarom vragen we de Heere om de leiding erover op Zich te nemen. Och, dat de Heere onze lippen zowel opende als sloot! Want als we op onszelf zijn aangewezen, kunnen we geen van beide goed. In tijden dat goddeloze mensen ons vervolgen, praten we extra snel iets te haastigs of ontwijkends. Daarom moeten we bijzonder verlangen om op dat gebied voor elke vorm van zonde te worden behoed. Wat buigt de Heere Zich ver naar ons toe! Het is een eer voor ons om deurwachter voor Hem te zijn, en toch wil Hij Zich verwaardigen deurwachter voor ons te zijn.

“Neig mijn hart niet tot een kwade zaak.” Dit komt neer op de bede: “En leid ons niet in verzoeking.” Och, dat er niets gebeurt in Gods leiding van ons leven dat onze verlangens de verkeerde kant op duwt. De psalmist zorgt hier goed voor zijn hart. Wie het hart in zijn greep heeft, heeft de hele mens in zijn macht. Maar als de tong en het hart onder Gods hoede staan, is alles veilig. Laten we bidden dat Hij ons

nooit overlaat aan onze eigen neigingen. Anders raken we al snel van het rechte pad af.

"Om enigen handel in goddeloosheid te handelen, met mannen, die ongerechtigheid werken." De kant die het hart opgaat, gaat het leven al snel ook op. Kwaad dat men begeert, brengt kwaad voort dat men doet. Als de bron van het leven niet zuiver blijft, zijn de stromen van het leven al snel vervuild. Helaas heeft gezelschap een enorme kracht. Zelfs goede mensen laten zich gemakkelijk meeslepen door hun omgeving. Daarom is er die angst dat we goddeloze dingen gaan doen als we bij goddeloze mensen zijn. We moeten ons best doen niet bij hen te zijn, anders zondigen we met hen mee.

Het is erg als het hart alleen de verkeerde kant op gaat. Het is nog erger als het leven alleen de slechte weg op loopt. Maar het kan snel groeien tot een hoge graad van goddeloosheid, als de afvallige het pad omlaag neemt met een hele troep zondaars om zich heen. Onze gewoonten zijn ons verderf als ze slecht zijn. Zeggen dat het nu eenmaal onze gewoonte en onze manier is, maakt de zonde eerder erger dan dat het haar verontschuldigt. Het is Gods gewoonte om iedereen te straffen die van ongerechtigheid een gewoonte maakt.

Goede mensen schrikken van de gedachte dat ze zouden zondigen zoals anderen. De angst daarvoor drijft hen op hun knieën. Ongerechtigheid betekent, als je het vertaalt, het ontbreken van rechtvaardigheid. We moeten haar mijden zoals we een besmettelijke ziekte uit de weg gaan.

"En dat ik niet ete van hun lekkernijen." Als we met hen werken, eten we al gauw ook met hen. Ze zetten hun zoete hapjes en verfijnde gerechten op tafel, in de hoop ons via ons gehemelte aan hun dienst te binden. De val wordt belegd met heerlijke spijzen, zodat we gevangen worden en zelf het voedsel worden voor hun boosaardigheid.

Willen we niet met mensen zondigen, dan kunnen we maar beter niet met hen aan tafel gaan zitten. Willen we niet delen in hun goddeloosheid, dan moeten we ook niet delen in hun losbandigheid.

Vers 5

"De rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn." Hij kiest liever de bittere kruiden van genadig gezelschap dan de lekkernijen van goddelozen. Hij laat zich liever slaan door rechtvaardigen dan onthalen door goddelozen. Hij geeft ruimte aan trouwe vermaning, hij nodigt haar zelfs uit: "De rechtvaardige sla mij." Als goddelozen naar ons glimlachen, is hun gevlei wreed. Als rechtvaardigen ons slaan, is hun trouw vriendelijk.

Soms kloppen godvrezende mensen hard. Ze zinspelen niet alleen op het kwaad, ze hameren erop. Toch moeten we die slagen in liefde aanvaarden en dankbaar zijn voor de hand die zo zwaar slaat. Dwazen nemen berisping kwalijk. Wijze mensen proberen er hun voordeel mee te doen. "En hij bestraffe mij, het zal olie des hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken." Olie breekt geen hoofd, en berisping doet niemand kwaad. Integendeel: net zoals olie verkwikt en geurt, zo maakt een berisping die goed wordt aangenomen, het hart zoet en vernieuwt ze het. Mijn vriend moet echt veel van mij houden als hij mij mijn fouten durft te zeggen.

Er is een zalving over hem als hij eerlijk genoeg is om mijn dwalingen aan te wijzen. Menigeen heeft zijn hoofd gebroken gekregen op de feesten van de goddelozen. Maar niemand ooit aan de tafel van iemand die oprecht terechtwijst. De olie van de vleierij is niet uitstekend. De olie die op het feestmaal van de losbol zo kwistig wordt gebruikt, is ook niet uitstekend. Wie bij uitgelaten feestvierders wordt gezalfd, krijgt een gebroken hoofd en een gebroken hart. Maar de strengste afkeuring van godvrezende mensen is iets anders. Ze is niet altijd zoet, maar altijd uitstekend.

Ze kan het hart even kneuzen, maar ze breekt het nooit, en het hoofd ook niet.

"Want nog zal ook mijn gebed voor hen zijn in hun tegenspoeden." Genadige mensen worden nooit zo boos op eerlijke vrienden dat ze wrok tegen hen koesteren. Anders zouden ze, als ze die vrienden in

ellende zagen, zich tegen hen keren en hen met hun eigen berispingen bespotten. Verre van dat! Deze wijze, dankbare zielen vinden het heel erg om hun leraren in nood te zien, en ze brengen hun beste gebeden naar voren om hen te helpen.

Ze bidden niet alleen voor hen. Ze leven zo innig en hartelijk met hen mee dat hun gebeden "in hun tegenspoeden" zijn: daar beneden in de kerker, bij hen. Zo echt is de christelijke broederschap. We staan naast onze vrienden in ziekte of vervolging en delen hun verdriet, zodat het gebed van ons hart zich in hun smart bevindt. Kunnen we goede mensen niets anders meer geven, laten we hun dan ons gebed geven. En laten we dat dubbel doen voor wie ons hun vermaning hebben gegeven.

Vers 6

"Hun rechters zijn aan de zijde der steenrots vrijgelaten geweest, en hebben gehoord mijn redenen, dat zij aangenaam waren." De betekenis van dit vers ligt niet voor het oprapen. Wordt hier gedoeld op de rechtvaardigen onder de Israëlieten? Wij denken van wel. David bedoelt zonder twijfel dit: als hun leiders vallen en nooit meer opstaan, zullen zij zich tot hem wenden en er plezier in hebben om naar zijn stem te luisteren. Bij deze lezing zeggen ze: "Als hun rechters in rotsige plaatsen worden neergeworpen, zullen ze mijn woorden horen, want die zijn liefelijk." En zo ging het ook.

Toen Saul stierf, keken de beste mensen van het volk naar de zoon van Isaï op, als de gezalfde van de Heere. Zijn woorden werden zoet voor hen. Een deel van die goede mannen had streng geoordeeld over Davids vlucht uit zijn land en zijn overstap naar de Filistijnen. Maar hun trouw maakte hen hem toch dierbaar. Hij gaf hun alleen maar goede wil terug, liefdevolle gebeden en vriendelijke woorden. Hij wist immers dat zij zijn fouten spoedig zouden vergeven en hem als hun leider zouden kiezen. Ze sloegen hem als hij dwaalde, maar zagen ook zijn goede kanten.

Hijzelf voelde geen wrok. Hij hield van hen om hun eerlijkheid. Hij zou voor hen bidden als hun land bloedend aan de voeten van buitenlandse vijanden lag. Hij zou hun te hulp komen als hun vroegere leiders waren gedood. En zijn woorden van moedige hoop zouden zoet in hun oren klinken. Volgens mij is dit een goede uitleg, want ze past bij het geheel. Tegelijk hebben andere, meer vergezochte uitleggingen hun geleerde bewonderaars. Naar die verwijzen we in de fragmenten van andere schrijvers.

Vers 7

Davids zaak leek hopeloos. De zaak van God in Israël was een dood ding, als een geraamte dat is gebroken en verrot en uit het graf is geschept, om als stof naar zijn stof terug te keren.

"Onze beenderen zijn verstrooid aan den mond des grafs." Onder de godvrezende groep in Israël leek geen leven, geen samenhang, geen vorm, orde of leiding meer te zijn. Saul had haar verwoest en al haar delen verspreid, zodat ze niet meer bestond als een georganiseerd geheel. David zelf leek op zo'n uitgedroogd bot, en de andere godvrezenden verkeerden in dezelfde toestand. Onder het heilige zaad leek geen levenskracht of eenheid te bestaan. Hun zaak lag voor de deur van de dood. "Gelijk of iemand op de aarde iets gekloofd en verdeeld had." Ze leken op gekloofd hout dat uit elkaar is gegooid.

Geen heel stuk balk, zelfs geen bundel, maar helemaal aan stukken gehakt en volledig gescheiden. Laten we het woord "hout" weglaten, dat de Engelse vertalers hebben toegevoegd. Dan gaat het beeld over kloven op de aarde. Dat betekent waarschijnlijk ploegen. Maar het kan ook elke andere vorm van hakken en splijten aanduiden, zoals een bos omhakken, struiken uitrukken of op een andere manier verwarring en verdeeldheid veroorzaken. Wat vaak hebben goede mensen zo over de zaak van God gedacht! Waar ze ook keken: dood, verdeeldheid en verwoesting staarden hen aan. Gehakt en gekloofd, hopeloos van elkaar gescheiden!

Verstrooid, ja, verstrooid aan de mond van het graf! In stukken gespleten, klaar voor het vuur! Zo leek het soms met de zaak van God en de waarheid. “Op de aarde” zag de toekomst er troosteloos uit. Het veld van de kerk was omgeploegd, omgewoeld en opengekrabd. Het was veranderd in het erf van een houthakker, waar alles bestemd was om stukgeslagen te worden. We hebben kerken in zo’n toestand gezien en zijn er diep bedroefd om geweest. Wat een genade dat er altijd een plek is boven de aarde, waar we naar kunnen opzien!

Daar leeft Eén Die Zijn zaak een opstanding zal geven en Zijn verdeelde volk een hereniging. Hij zal de dode beenderen terughalen uit de mond van het graf en het gedroogde hout opnieuw laten leven. Laten we de psalmist in het volgende vers navolgen en opzien naar de levende God.

Vers 8

“Doch op U zijn mijn ogen, HEERE, Heere!” Zijn blik ging omhoog en bleef daar rusten. Voor David woog zijn plicht zwaarder dan de situatie waarin hij zat. Hij vertrouwde op wat God beloofd had en niet op wat hij om zich heen zag gebeuren. Van God verwachtte hij hulp, niet van mensen. Zijn ogen gingen niet dicht uit onverschilligheid of wanhoop. Ze gingen ook niet naar een mens, in een ijdel vertrouwen. Hij gaf zijn ogen aan zijn God, en dan viel er niets meer te vrezen. Jehova, zijn Heere, is ook zijn hoop.

Thomas noemde Jezus Heere en God, en David spreekt hier over zijn God en Heere. Heiligen blijven graag stilstaan bij Gods namen, als ze Hem aanbidden of tot Hem roepen. “Op U betrouw ik.” Dat is niet alleen op wat U bent of wat U belooft, maar op U Zelf. Anderen konden hun vertrouwen schenken waar ze wilden. David bleef bij zijn God. Hij vertrouwde altijd op Hem, op Hem alleen, met volle overtuiging en zonder voorbehoud.

“Ontbloot mijn ziel niet.” Zo zou het gaan als de Heere Zijn belofte vergat en niet nakwam. Het is erg als je omstandigheden je niets la-

ten. Het is veel erger als je ziel niets heeft. Door vrienden in de steek gelaten worden is een ramp. Door God in de steek gelaten worden is het einde. Zonder God ben je pas echt arm. Maar er is troost: God heeft gezegd: "Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten."

Vers 9

"Bewaar mij voor het geweld des striks, dien zij mij gelegd hebben." Eerder, in Ps. 141:3, vroeg hij of de deur van zijn mond mocht worden bewaakt. Nu groeit zijn gebed uit tot "Bewaar mij." Hij lijkt zich meer zorgen te maken over verborgen verzoeking dan over openlijke aanvallen. Dappere mensen zijn niet bang voor de strijd, maar ze haten geheime complotten. Het is onverdraaglijk om als een nietsvermoedend dier in de val te worden gelokt. Daarom roepen we de God van de wijsheid om bescherming aan. "En voor de valstrikken van de werkers der ongerechtigheid." Deze kwaaddoeners probeerden David te vangen in wat hij zei of deed.

Dat was op zichzelf al een stukje ongerechtigheid, en dus helemaal in lijn met de rest van hun gedrag. Ze waren zelf slecht, en ze wilden hem ofwel net zo maken als zijzelf, ofwel zo laten overkomen. Lukte het niet op de ene manier de goede man te vangen, dan probeerden ze het op de andere. Strikken en vallen zouden worden vermenigvuldigd, want ze waren vastbesloten zijn ondergang te bewerken, hoe dan ook. Niemand kon David bewaren behalve de Alwetende en Almachtige. Ook ons zal Hij bewaren. Het is moeilijk uit strikken te blijven die je niet kunt zien, en te ontsnappen aan vallen die je niet kunt ontdekken. De psalmist werd zo vaak opgejaagd, dat hij met recht mocht roepen: "Bewaar mij."

Vers 10

"Dat de goddelozen elk in zijn garen vallen, te zamen, totdat ik zal zijn voorbijgegaan." Misschien is dit geen christelijk gebed. Maar het is een zeer rechtvaardig gebed, en je hebt veel genade nodig om er geen amen op te zeggen. Genade werkt er in feite ook niet naartoe

dat we iets anders gaan wensen voor de vijanden van heilige mensen. Wensen we niet allemaal dat onschuldigen worden gered en dat schuldigen de gevolgen van hun eigen boosheid oogsten? Natuurlijk wel, als we rechtvaardige mensen zijn. Er kan geen kwaad in zitten om voor onszelf te wensen wat we voor alle goede mensen wensen. Toch is er een nog betere weg.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm valt op, net als de vorige, door een veelzeggende beknoptheid en door zeldzame uitdrukkingen. Tegelijk zit hij vol met overeenkomsten in woorden en in inhoud met andere psalmen van David. Deze kenmerken zijn zo helder en onmiskenbaar dat een sceptische criticus van groot gezag (De Wette) hem een van de oudste psalmen van de bundel noemt. — Joseph Addison Alexander.

Gehele psalm

In zo'n klein bestek bevatten maar weinig psalmen zoveel edelstenen van kostbare, heilige waarheid. — Barton Bouchier.

Gehele psalm

Veel uitleggers vermoeden sterk dat deze psalm is gemaakt om een bijzonder boeiend moment in Davids leven te gedenken, dat is vastgelegd in 1 Sam. 24:1-22. Het gaat over de edelmoedige manier waarop hij Saul behandelde. In de spelonk van En-Gedi had David de kans om zijn wrede achtervolger te doden. Toch spaarde hij Sauls leven. Hij sneed alleen een flard van zijn mantel af en stond zijn mannen niet toe hem aan te raken. Toen Saul de spelonk had verlaten, ging David achter hem aan. Van een afstand sprak hij hem aan, in de vriendelijkste en meest respectvolle woorden, over het onrecht dat Saul hem aandeed.

Het zesde vers verwijst volgens sommigen zo duidelijk naar deze opmerkelijke gebeurtenis in Davids geschiedenis, dat er nauwelijks twijfel is dat de psalm daarbij werd gedicht. — James Anderson, in zijn aantekening bij Calvijn, bij deze plaats.

Gehele psalm

Daar passen ook de beelden en zinspelingen van de psalm bij. Denk aan de olie waarmee hij kort daarvoor was gezalfd, en aan de wacht voor zijn mond, enzovoort. Die wacht doet denken aan de wachtposten bij de ingang van de spelonk, al verwijst ze uiteindelijk naar de dienst in de tabernakel. — John Jebb.

Vers 1

"HEERE! ik roep U aan." Het ongeloof probeert allerlei wegen om uit de nood te komen. Het geloof kent er maar één: naar God gaan, in gebed, voor alles wat nodig is. — David Dickson.

Vers 1

"HEERE! ik roep U aan." Hoe groot de nood of het gevaar ook is: het zal mijn geloof niet verstikken en mijn mond niet dichtknijpen. Het maakt me juist vuriger. Mijn gebeden worden als sterke rivieren in smalle kloven, die alles meesleuren wat in hun weg ligt. — John Trapp.

Vers 1

"Tot U … tot mij." Zie ons gebed en Gods barmhartigheid als twee emmers in een put. De ene gaat omhoog terwijl de andere naar beneden gaat. — Ezekiel Hopkins.

Vers 1

Let op het verschil in werkwoordstijd: eerst "ik heb geroepen" (in het Hebreeuws, de Zeventig en de Vulgaat) en dan "als ik tot U roep". Daarin klinkt het ernstige volhouden van de heilige in het gebed. Hij

stopt nooit zolang de nood duurt. En de nood houdt aan zolang we in de wereld leven. Daarom leert de apostel ons: "Bidt zonder ophouden." — Augustinus en Bruno, in Neale en Littledale.

Verzen 1-5

Het is duidelijk dat de psalmist op dat moment in nood verkeerde en dat hij die diep voelde. Dat blijkt uit de hevigheid van zijn geest, die zich uit in de herhaling van zijn smeekbede (Ps. 141:1). Het blijkt ook uit zijn wens dat zijn "gebed worde gesteld als reukwerk voor Uw aangezicht, de opheffing mijner handen als het avondoffer" (Ps. 141:2). Joodse uitleggers vermoeden, en dat is niet onwaarschijnlijk, dat hij met deze toespeling dacht aan zijn uitsluiting van de heilige diensten van de tabernakel, waarover hij zich elders diep beklaagt. De inhoud van zijn gebed in het begin van de psalm gaat over hemzelf en over hoe hij zich in zijn huidige toestand gedraagt.

Hij wil zich onschuldig en heilig gedragen, op een manier die bij hem past en anderen van nut is. Hij kon op twee manieren de fout ingaan. Het eerste gevaar was dat hij zich te hevig zou opwinden tegen zijn onderdrukkers en vervolgers. Het tweede was dat hij zich uit bedrog en lafheid bij hen zou aansluiten in hun slechte wegen. Dat zijn de twee uitersten waar mensen in zulke situaties zondig in vervallen, het ene te fel en het andere te slap. Hij bidt vurig dat hij van allebei verlost mag worden. Het eerste heeft hij op het oog in Ps. 141:3: "HEERE! zet een wacht voor mijn mond, behoed de deur mijner lippen." Hij bidt dus dat hij onder de zware provocaties die hem werden aangedaan, niet zou uitbarsten in onbetamelijke, ongetemde taal tegen zijn onrechtvaardige onderdrukkers.

Fel en onredelijk wreed gedrag perst die soms zelfs uit de meest kalme en gematigde mensen. Maar deze heilige psalmist wilde, en zo hoort het ook bij ons in vergelijkbare gevallen te zijn, dat zijn hart steeds zo bewaard bleef, onder leiding van Gods Geest, dat hij nooit door verwarde hartstocht werd overvallen in wat hij zei of schreef.

Het tweede heeft hij op het oog in zijn dringende smeking om daarvan verlost te worden, Ps. 141:4: “Neig mijn hart niet tot een kwade zaak, om enigen handel in goddeloosheid te handelen, met mannen, die ongerechtigheid werken; en dat ik niet ete van hun lekkernijen.” Zijn verzoek bestaat, met het oog op het doel dat hij beoogt, uit twee delen.

Het eerste is dat zijn hart, door de kracht van Gods genade die zijn denken en ziel bewerkt, niet wordt neergebogen naar enige gemeenschap of verbondenheid met zijn goddeloze tegenstanders in hun goddeloosheid. Het tweede is dat hij wordt bewaard voor zwakte voor, of verlangen naar, die dingen die het lokaas en de verleidingen vormen waarmee mensen gemakkelijk worden meegetrokken in gezelschappen en samenzweringen met de werkers van ongerechtigheid: “en dat ik niet ete van hun lekkernijen.” Zie Spr. 1:10-14. Hier beschrijft hij namelijk de toestand van mensen die een tijdlang succes hebben op de weg van goddeloosheid.

Eerst geven ze zich gezamenlijk over aan ongerechtigheid. Daarna genieten ze samen van de bevrediging van hun lusten, waar hun macht en invloed in de wereld hen van voorzien.

Dit zijn de “lekkernijen”. Een machteloos verlangen en begeren daarnaar verleidt onstandvastige mensen om mee te gaan in wegen van zonde en dwaasheid. Ik beschouw deze “lekkernijen” namelijk als alles wat de begeerte van de ogen, de begeerte van het vlees of de hoogmoed van het leven kan bieden. David bidt dat hij van elke neiging daartoe wordt verlost, vooral als ze worden gebruikt om je mee te lokken naar een leven van zonde. Als slechte mensen van deze “lekkernijen” genieten, stellen ze elkaar gewoonlijk gerust en moedigen ze elkaar aan op de weg die ze zijn ingeslagen.

Zo maken ze het armzalige geluk helemaal compleet waar in deze wereld zovelen naar streven en waar alleen zij toe in staat zijn. Het is niet meer dan een gemeenschap van vergankelijk zinnelijk genot, zonder grenzen en met wederzijds applaus. De psalmist had daar bij-

zonder aandacht voor toen hij zijn blik richtte op een andere gemeenschap en kring, waar hij naar verlangde (Ps. 141:5). Daar zag hij geen lekkernijen maar berispingen. Hij zag precies het tegenovergestelde van dat wederzijdse applaus en die onderlinge vreugde, het zout en het cement van elk slecht gezelschap. Hij merkte namelijk dat er voor de kleinste misstap die zichtbaar werd, terechtwijzingen en berispingen waren.

Nu lijkt wat sommigen genieten in een carrière van voorspoedige goddeloosheid het enige wat daar iets begeerlijks heeft. En aan de andere kant lijken berispingen en terechtwijzingen het enige wat in de kring van de godvrezenden scherp of onaangenaam is, of afkeer wekt. David zet het scherpste van de ene kring af tegen het zoetste van de andere. Zonder acht te slaan op andere voordelen kiest hij het een boven het ander. Daarom lezen sommigen het begin van de tekst zo: "De rechtvaardige sla mij liever." Daarmee bedoelen ze: liever dan dat ik zou eten van de lekkernijen van de goddelozen. — John Owen.

Vers 2

"Mijn gebed worde gesteld als reukwerk voor Uw aangezicht." Kanttekening: gericht. Het Hebreeuwse woord betekent: passend maken, vestigen, vast maken. De psalmist wil niet dat zijn gebed zwak is, kwijnt en gemakkelijk vervliegt. Hij wil dat het stevig en betrouwbaar is, een gebed waar je op kunt bouwen. — Albert Barnes.

Vers 2

"Mijn gebed worde gesteld als reukwerk voor Uw aangezicht." Letterlijk staat er: Mijn gebed, reukwerk, worde voor U in orde gebracht. Hiermee zegt de dichter dat gebed in werkelijkheid was wat reukwerk als beeld voorstelde ... Gaan we naar het Nieuwe Testament, ook al is het alleen het stuk dat over de tijd van het Oude Testament vertelt, dan zien we dat het volk buiten bleef bidden terwijl Zacharias binnen in het heiligdom het reukwerk opdroeg (Luk. 1:10). Met hun hart waren ze erbij in de dienst van de priester. En in het boek Open-

baring worden de gebeden van de heiligen steeds weer gelijkgesteld met het reukoffer op het gouden altaar voor de troon. Zie Openb. 5:8 en 8:3-4. — Patrick Fairbairn, in "The Typology of Scripture."

Vers 2

"Gesteld." Bidden is werk waarbij je moet weten, geloven, nadenken, onderzoeken en jezelf vernederen. Het is helemaal niets waard als hart en hand er niet allebei aan meedoen. — Thomas Adam, 1701-1784.

Vers 2

"Mijn gebed worde gesteld als reukwerk voor Uw aangezicht, de opheffing mijner handen als het avondoffer." De geurige rook ervan blijft naar boven trekken. Maar vaak wordt hij, juist tijdens het opstijgen, terwijl hij steeds hoger wil komen, infimo phantasmate verberatur, zegt Gregorius, "door aardse voorstellingen die zich ertussen dringen weer naar beneden geslagen". Daarna wordt hij langzaam ijler en lost op in het niets. Daarom bidt de profeet ut dirigatur oratio, "dat zijn gebed richting God worde gezet", ut stabiliatur. Zo geven sommigen het Hebreeuws weer: "dat het stevig komt te staan". Het gebed mag dus niet wegwaaien en niet verwaaid worden door de wind van ijdele, tegenstrijdige voorstellingen. Die komen ab extrinseco, van buiten, en kunnen het bederven. — Anthony Farindon.

Vers 2

"Als reukwerk." De Schrift getuigt zelf uitdrukkelijk dat reukwerk in het algemeen gebed aanduidt. Er zijn vier overeenkomsten tussen de twee:

1. Het werd eerst gestampt en fijngemaakt voordat men het gebruikte. Zo ontstaat ook een gebed dat God aanneemt uit een gebroken en verslagen hart: Ps. 51:19.
2. Zonder vuur eronder deed het niets, en dat vuur moest van het altaar komen. Zo heeft ook een gebed geen kracht of werking als het

niet wordt aangestoken door het vuur van boven, de Heilige Geest van God. Dat vuur krijgen we van ons altaar, Christus Jezus.

3. Het steeg vanzelf op naar de hemel. Daarom heten in het Hebreeuws alle offers olot, "opstijgingen", bewegingen naar boven. Dat is ook het doel van gebed: opstijgen tot de troon van God. "... zal ik mij tot U schikken, en wacht houden", dat betekent: bidden, Ps. 5:4.
4. Het gaf een zoete geur, en dat was in de tempeldienst een van de bedoelingen ervan, want er werd daar zoveel vlees en bloed verbrand. Zo geeft ook gebed een zoete geur voor God, een geur van rust, die Hem welgevallig is. — John Owen.

Vers 2

"Als reukwerk ... als het avondoffer." Mijn smeking kan nooit de plechtige voorbereiding hebben die de dienst in Uw heilige Tabernakel vraagt, met de wolk van reukwerk en geuren, enzovoort, en de "mincha" of het offer van meelbloem, enzovoort. Laat dan de zuiverheid en gloed van mijn hart en de onschuld van mijn handen, nu ik ze in dit droevige uur van mijn nood naar U opsteek, daarvoor in de plaats worden aangenomen. Laat ze redding en een veilige toevlucht brengen, voor mij en voor mijn metgezellen. — Charles Peters (—1777), in "A Critical Dissertation on the Book of Job," 1751.

Vers 2

"Als het avondoffer." Dit zou onze dagelijkse dienst moeten zijn, net zoals er 's ochtends en 's avonds een lam als offer werd gebracht. Maar helaas, wat is onze godsdienst flets en levenloos! Als de wagens van Farao rollen we zwaar voort. Sommigen doen, net als Bileams ezelin, bijna nooit meer dan twee keer hun mond open. — Thomas Adams.

Vers 2

"De opheffing mijner handen." Als we onze handen uitspreiden in gelovig, vurig gebed, krijgen we barmhartigheid te pakken. Een andere weg is er niet. — F. E., in "The Saints of Ebenezer," 1667.

Vers 2

De Hebreeën hadden een schitterende ceremoniële eredienst, waarin geen enkel zintuig buiten de dienst werd gehouden ... De reuk kreeg misschien wel de belangrijkste plaats. Dat Hij de eredienst aannam, werd namelijk altijd aangeduid met een beeld dat bij dit zintuig hoort: "De HEERE rook dien liefelijken reuk." Het gebed van het volk steeg op als reukwerk, en de opgeheven handen als het avondoffer. Het brengen van reukwerk was het hart van de godsdienstige dienst. Het reukaltaar stond op een van de meest prominente en eervolle plekken in de tabernakel en in de tempel ... Op dit altaar blies een wierookvat vol reukwerk iedere ochtend en iedere avond geurige wolken omhoog.

Jaarlijks kwam de grote verzoendag, en dan ging de hogepriester het heilige der heiligen binnen. Hij vulde een wierookvat met gloeiende kolen van het heilige vuur op het brandofferaltaar en droeg dat naar binnen in het heiligdom. Daar gooide hij op de brandende kolen het "reukwerk van welriekende specerijen, klein gestoten" dat hij in zijn hand had meegebracht. Hij mocht zonder dit rokende wierookvat niet naar binnen. Op straffe van de dood was het verboden het ontzagwekkende heiligdom van Jehova te betreden. Hij had zijn lichaam gewassen en droeg linnen kleding, en toch durfde hij met het bloed van de verzoening het heiligste van alles niet binnen te gaan, tenzij hij zelf kon schuilen onder een wolk van reukwerk.

Sommige schrijvers hebben gedacht dat reukwerk is bedacht om de schadelijke dampen te verbergen of te verdrijven die ontstonden doordat er elke dag zoveel dieren in het heiligdom werden geslacht. Anderen kenden eraan een mystieke betekenis toe. Zij geloofden dat

het een symbool was van de adem van de wereld die in lofzang naar de Schepper opstijgt, waarbij de vier ingrediënten voor de vier elementen stonden. Een derde groep beschouwde de tabernakel als het paleis van God, de theocratische Koning van Israël, en de ark van het verbond als Zijn troon. Het reukwerk was voor hen alleen de tegenhanger van de parfum die kwistig wordt gebruikt rond de persoon en de omgeving van een oosterse vorst.

Het kan ongetwijfeld in de eerste plaats voor deze doelen zijn bedoeld en deze betekenissen hebben overgebracht. Maar het belang ervan in de ceremoniële voorschriften van het mozaïsche ritueel lag vooral in het feit dat het hét grote symbool van gebed was. Het werd aangeboden op het moment dat het volk zelf in de houding en handeling van aanbidding verkeerde. Men dacht dat de priester hun gebeden voor God bracht, en dat die in de rook en de geur van dat geurige offer naar Hem opstegen. De Schrift staat vol met toespelingen hierop, in deze mooie symbolische betekenis.

Een gebed dat God welgevallig was en overwon, was een zoet riekende geur voor de Heere. Een gebed dat onwettig, huichelachtig of nutteloos was, werd met walging door het reukorgaan verworpen.

De Joden voelden het ongetwijfeld zo: je ziet hoe zachte, witte wolken geurige rook langzaam van het reukaltaar opstijgen, en het is alsof de stem van de priester in dat sprekende beeld zwijgend maar welsprekend voor jou pleit. Geluid en geur vloeiden in elkaar over, en twee zintuigen smolten samen tot één. Dr. George Wilson heeft er terecht op gewezen dat deze symbolische manier van smeken één voordeel heeft ten opzichte van gesproken of geschreven gebed. Ze sprak ook mensen aan die zowel blind als doof waren, een groep die door haar beperking meestal wordt buitengesloten van de gezamenlijke eredienst.

Wie de gebeden van de priester niet kon horen, kon via zijn reuk meedoen aan de gebedsoefening die het reukwerk uitbeeldde. Heilige indrukken die langs de ene weg niet binnenkwamen, bereikten ver-

stand en hart via een andere weg, zonder dat er iets verloren ging. Het reukaltaar stond in de nauwste verbinding met het brandofferaltaar. Op de grote jaarlijkse verzoendag werd het bloed van het zondeoffer op de hoornen van beide altaren gesprenkeld. Elke ochtend en elke avond gaf het wierookvat, zodra het offer was gebracht, zijn geurige inhoud vrij. Zo steeg het voortdurende reukwerk binnen tegelijk op met het voortdurende brandoffer buiten.

Zonder gloeiende kolen van het offeraltaar kon het heilige reukwerk niet branden. En zonder het reukwerk dat eerst het heiligdom vulde, kon het bloed van de verzoening van het brandofferaltaar niet op het verzoendeksel worden gesprenkeld. Wat een mooi en veelzeggend beeld van het volmaakte offer en van de overwinnende voorbede van Jezus! Het is voorbede die rust op verzoening, en verzoening die door voorbede wordt voorafgegaan en gevolgd! En wat een mooi en veelzeggend beeld ook van de gebeden van gelovigen: aangestoken door het altaarvuur van Christus' offer, en geurig gemaakt door Zijn verdiensten! — Hugh Macmillan, in "The Ministry of Nature," 1871.

Vers 3

"HEERE! zet een wacht voor mijn mond", enzovoort.

1. Niemand spreekt zo zonder te beseffen hoe belangrijk dit onderwerp is ... Alles gebeurt door te spreken, in de natuur, in de samenleving en in het geloof. Wat hangt er dus veel af van een goed of slecht gebruik van de tong! Een paar woorden kunnen een vuur aanblazen van heilige liefde en vriendschap, of van woede en boosaardigheid. De tong is het belangrijkste instrument in de zaak van God, en ook het belangrijkste wapen van de duivel. Geef hem de tong en hij wil niets meer: er is geen kwaad of ellende die hij daarmee niet kan aanrichten.

Het gebruik en de invloed ervan zijn dus niet in woorden te vatten. Woorden zijn nooit alleen een gevolg: ze zijn ook een oorzaak, en hun werking kunnen we nooit helemaal overzien. Stel je een geval voor,

dat helaas maar al te vaak voorkomt. Tijdens een gesprek laat je, uit onnadenkendheid of voor het gemak van een argument of een grapje, een goddeloze, sceptische opmerking vallen. Ze blijft hangen in het geheugen van een kind of een dienstmeisje. Ze schiet wortel in een grond die gunstig is voor zulk zaad. Langzaam groeit ze op en draagt vrucht: in het ontheiligen van de sabbat, het verwaarlozen van de genademiddelen, het lezen van ongepaste boeken, het kiezen van gevaarlijke vrienden.

Wie weet waar het eindigt? Maar er is Eén Die weet waar het begon. Sommigen kunnen door hun ambt, hun gaven en hun invloed veel meer schade aanrichten dan anderen. Dat moeten we toegeven. Maar niemand is zo onbelangrijk dat hij geen kwaad kan doen.

1. Niemand spreekt zo zonder te beseffen dat hij gevaar loopt te struikelen. Als David zich ervan bewust was dat hij kon falen, hoe kunnen wij dan ooit op onze eigen veiligheid rekenen? Ons gevaar komt voort uit het bedorven karakter van onze natuur. “Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het.” En: “Wie zal een reine geven uit den onreine?” Ons gevaar komt ook voort uit de besmetting van het slechte voorbeeld. Aan niets maakt de mensheid zich zo algemeen schuldig als aan ontsporingen in het spreken. Toch zijn we er voortdurend door omringd, en we raakten eraan gewend toen we als kind nog zo gemakkelijk te beïnvloeden waren.

We lopen gevaar doordat we zoveel praten. “In de veelheid der woorden ontbreekt de overtreding niet.” We moeten onvermijdelijk vaak spreken. Maar vaak spreken we zonder dat het nodig is. Onze plicht roept ons om veel om te gaan met andere mensen. Toch zijn we te weinig in de binnenkamer en te veel in de menigte. En als we in gezelschap zijn, vergeten we de vermaning: “Een iegelijk mens zij ras om te horen, traag om te spreken.”

1. Niemand spreekt zo zonder te beseffen dat hij zichzelf niet kan bewaren. De Bijbel leert ons deze waarheid niet alleen als leerstuk

maar ook aan de hand van verhalen uit de geschiedenis. De voorbeelden van goede mensen, mensen die uitblonken in godsvrucht, bevestigen haar juist op dit punt. Van Mozes, de zachtmoedigste mens op aarde, staat dat hij "wat onbedachtelijk voortbracht met zijn lippen". Je hebt gehoord van het geduld van Job, maar hij "vervloekte zijn dag", en Jeremia, de profeet van de Heere, deed hetzelfde. Petrus zei: "Al werden zij ook allen aan U geergerd, ik zal nimmermeer geergerd worden." En: "Al moest ik ook met U sterven, zo zal ik U geenszins verloochenen!" Maar hoe gebruikte hij zijn tong een paar uur later? Toen "begon hij zich te vervloeken, en te zweren: Ik ken den Mens niet."

2. Niemand spreekt zo zonder ervan overtuigd te zijn dat het verstandig is om God om de nodige hulp te vragen. Gebed komt voort uit onze zwakheid en laat zien dat we van Hem afhankelijk zijn. Het erkent dat God aan het werk is.

(a) Ten eerste: God is in staat ons te bewaren.
(b) Zijn hulp krijgen we niet zonder te bidden.
(c) Gebed brengt altijd de hulp waar het om smeekt.

— *Samengevat uit de preek van W. Jay over "De beteugeling van de tong."*

Vers 3

"HEERE! zet een wacht voor mijn mond", enzovoort. Waken en bidden worden vaak in één adem genoemd, ze horen bij elkaar. We worden het best bewaard als we onszelf in Gods hand leggen. Ik zie hier vier dingen. Ten eerste: in onze moeilijkheden, vooral als we worden vervolgd, ontsnappen ons gemakkelijk onbezonnen en driftige woorden. Ten tweede: een godvrezend, gewetensvol mens is hier erg gevoelig voor, net als voor al het kwaad. Wie nu in gemeenschap met God wil leven en hoopt later met blijdschap voor Hem te verschijnen, voelt het scherpst het kleinste dat God mishaagt of onteert.

Zo is de ware geest van iemand die op de laatste dag door Christus zal worden erkend. Ten derde: er is maar één manier om te voorko-

men dat we geprovoceerd worden tot ongeduld, overhaast spreken of ander kwaad: een wacht houden en onze verplichtingen aan God vernieuwen. Ten vierde: wie een wacht wil houden, moet de hulp en bijstand van Gods genade inroepen: "HEERE! zet een wacht voor mijn mond." — Thomas Manton.

Vers 3

"HEERE! zet een wacht voor mijn mond", enzovoort. Zo hielden heilige mensen thuis hun zittingen. Ze maakten van hun hart de voorzitter van de jury en onderzochten zichzelf zoals wij anderen onderzoeken. De vreze des Heeren stond aan de deur van hun ziel, om elke gedachte te onderzoeken voordat ze naar binnen ging. En ze stond aan de deur van hun lippen, om elk woord te onderzoeken voordat het naar buiten ging. Zo ontliepen ze duizend zonden die wij begaan alsof we niets anders te doen hebben. — Henry Smith.

Vers 3

"HEERE! zet een wacht voor mijn mond." De natuur heeft van mijn lippen een deur voor mijn woorden gemaakt. Laat dan de genade die deur bewaken, zodat er geen woord naar buiten gaat dat op wat voor manier dan ook God onteert of anderen schaadt. — Matthew Henry.

Vers 3

"Zet een wacht", enzovoort. Leg een zegel op de tong voor woorden die niet gezegd mogen worden. Een wacht over je woorden is beter dan een wacht over je rijkdom. — Lucianus.

Vers 3

"Behoed de deur mijner lippen." Laat ze niet krakend en klagend bewegen, als op verroeste scharnieren, omdat de olie van vreugde en blijdschap ontbreekt. David had zeker genoeg te stellen met zijn tong, zoals we zien (Ps. 39:2,4). En toen hij de ark had laten vervoeren, wat sprak hij toen onbehoorlijk, alsof de fout meer bij God lag dan bij

hemzelf, doordat er zo'n gat in Uzza was geslagen (1 Kron. 13:12). Het was dus zeker nodig zo te bidden. — John Trapp.

Vers 4

"Neig mijn hart niet tot een kwade zaak", enzovoort. Het tegenwoordige genot en gemak van de zonde staan bij de zondaar hoog in aanzien. Ze zijn hem veel zoeter dan wat hij op geoorloofde wijze mag genieten. De genoegens van de zonde zijn zijn lekkernijen. Niemand kan zichzelf behoeden voor de verlokkingen van een zondige weg, tenzij de Heere hem bewaart: "en dat ik niet ete van hun lekkernijen." De heiligste mensen in de Schrift voelden het sterkst hoe machteloos hun eigen vrije wil is, en hoe weinig ze zelf kunnen om verzoekingen te weerstaan of de beginselen van de genade in daden om te zetten.

Ze wantrouwden zichzelf het meest, hingen het meest van God af, maakten het zorgvuldigst gebruik van de middelen en volgden het gewetensvolst de verordeningen, zoals hun gebeden laten zien: "Neig mijn hart niet tot een kwade zaak", enzovoort. — David Dickson.

Vers 4

"Neig mijn hart niet." Hebreeuws: Laat mijn hart niet geneigd worden. — John Jebb.

Vers 4

"Mijn hart." Zo iemand lijkt op Ezau. Hij had een erfdeel en hij had een hart, maar nu bezit hij niet meer wat van hem is. Geef God daarom je hart, zodat Hij het bewaart. Geef Hem geen stukje van je hart, geen kamer in je hart, maar je hart. Een verdeeld hart sterft. God is niet als de moeder die het kind in tweeën wilde laten snijden. Hij is als de echte moeder, die zei: liever laat ik haar alles nemen dan dat het kind wordt verdeeld. Laat de duivel maar alles hebben, als Hij Die het gaf het niet waard is.

God heeft geen medeminnaar. Daarom wil Hij de inzet niet delen: alles of niets. Wie hier om je hart vraagt, vraagt in Deut. 6:5 om "met

uw ganse hart, en met uw ganse ziel, en met al uw vermogen". Drie keer eist Hij alles, zodat we geen gedachte voor onszelf achterhouden. Toch blijft het jouw hart: een ijdel hart, een onvruchtbaar hart, een zondig hart, zolang je het niet aan God geeft. Geef je het wel, dan is het de bruid van Christus, de tempel van de Heilige Geest en het beeld van God. Het is dan zo veranderd, gevormd en gelouterd dat God het een nieuw hart noemt.

Om het hart wordt gestreden zoals er gestreden werd om het lichaam van Mozes. "Geef het mij", zegt de Heere. "Geef het mij", zegt de verleider. "Geef het mij", zegt de paus. "Geef het mij", zegt de rijkdom. "Geef het mij", zegt het genot. Het lijkt wel of je het aan iemand móét geven. Dit is dus de keuze: geef je het aan God of aan de duivel? Gods hart of het hart van de duivel? Van wie wil je zijn? — Henry Smith.

Vers 4

"En dat ik niet ete van hun lekkernijen." Zonde is niet alleen voedsel, maar zoet voedsel. Ze is niet alleen brood, maar lekker brood voor een slecht hart. Daniël at een paar weken lang geen lekker brood. Hij at brood om lichaam en ziel bij elkaar te houden, maar liet feestmalen en lekker eten staan. Voor een vleselijk mens is zonde een feest. Het is zijn lekkere maaltijd, ja zijn "lekkernijen". David zegt over goddeloze mensen: "Neig mijn hart niet tot een kwade zaak, om enigen handel in goddeloosheid te handelen, met mannen, die ongerechtigheid werken; en dat ik niet ete van hun lekkernijen." Deze "lekkernijen" kun je op twee manieren verstaan.

Het kan gaan om de voorspoed die goddeloze praktijken opleveren: sommigen krijgen op slechte wegen niet alleen hun dagelijkse brood maar ook "lekkernijen". Of de "lekkernijen" zijn de zonde zelf: ze vergasten zich aan het kwaaddoen. "En dat ik niet ete van hun lekkernijen." Is dat hun eten? Dan sterf ik nog liever van de honger dan dat ik met hen eet. — Joseph Caryl.

Vers 4

"Hun lekkernijen." Davids vijanden waren genotzuchtig en leefden in weelde. Ze hadden hem graag aan hun feestmalen laten meedoen, als hij net zo was geweest als zij. Hij smeekt dat hij bewaard mag blijven voor elke verleiding daartoe. — William Walford.

Vers 5

"De rechtvaardige sla mij", enzovoort. Dit vers is zo duister dat het bijna niet te begrijpen is. De Engelse vertalingen laten David zeggen dat hij bereid is om voor zijn eigen bestwil door goede mensen te worden berispt. Maar die zin is niet alleen moeilijk uit de woorden te halen, hij past ook niet bij het verband. Er zijn veel tegenstrijdige uitleggingen voorgesteld. De meest waarschijnlijke is deze: wat de goede man lijdt, zelfs uit de hand van de goddelozen, is tuchtiging door een rechtvaardig God, met recht en met barmhartigheid. Je kunt dat vergelijken met een feestelijke zalf. Het hoofd van de lijder hoort die niet te weigeren. Hij zal nog troost nodig hebben en reden om God aan te roepen, midden in de beproevingen en rampen die hij nog moet meemaken. — Joseph Addison Alexander.

Vers 5

"De rechtvaardige sla mij." Het woord halam gebruikt de Schrift bijna alleen voor een harde slag, die de getroffene doet schudden en trillen. Zie Spr. 23:35, 1 Sam. 14:16 en Ps. 74:6. Ook staat het voor de slag van de hamer op het aambeeld als er ijzer wordt gesmeed (Jes. 41:7). Het woord chesed dat erop volgt, kun je daarom als bijwoord opvatten. Het verzacht dan de hardheid die het eerste woord inhoudt: "Laat hem mij slaan, maar" leniter, benigne, misericorditer, "zacht, vriendelijk, vriendschappelijk, barmhartig". Zo lezen sommige vertalingen het ook: "De rechtvaardige sla mij vriendschappelijk of vriendelijk." — John Owen.

Vers 5

"De rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn", enzovoort. Genade leert een christen om medicijnen te slikken die goed voor hem zijn, ook al smaken ze niet. Een trouwe berisping is een teken van liefde. Je mag haar dus gerust een weldaad noemen. Een vriend die zo verwondt, geneest. Daarom kon David haar met recht een uitstekende olie noemen. En hij zei het niet alleen, wat makkelijk en gewoon is, hij handelde er ook naar. Hij deed niet zoals de papisten. Zij prijzen wijwater hoog aan, maar draaien hun gezicht weg als het op hen wordt gesprenkeld.

David had door zijn zonde en doordat hij ermee doorging, zijn vlees zo laten gangreneren en zichzelf zo laten aantasten dat hij in levensgevaar was. Toch liet hij zonder tegenzin zijn zweren tot op de bodem onderzoeken. Nathan was de chirurgijn die God gebruikte om die wond te onderzoeken, die in zijn ziel op meerdere plekken openlag en etterde. En waarachtig, hij ging niet voorzichtig om met zijn patiënt, hoewel het een vorst was. Hij stak zijn instrument tot op de bodem. Maar hoeveel pijn het ook deed, David nam het geduldig aan. Hij was zo ver van boos te worden op de profeet dat hij hem een van zijn vertrouwde raadsheren maakte.

Het is een teken van een bezoedelde aard als iemand, net als een slang, bij de minste aanraking gif vergaart en dat uitbraakt op degene die hem aanraakte. "Bestraf den wijze, en hij zal u liefhebben." Spr. 9:8. — George Swinnock.

Vers 5

"De rechtvaardige sla mij", enzovoort. Slaat de rechtvaardige ons met terechtwijzingen? Dan moeten we dat zien als een weldaad, als een kostbare balsem die ons hoofd niet openbreekt maar geneest. Dat wil niet zeggen dat we onszelf moeten beschuldigen tegen beter weten in, alleen om de afkeurende bui van iedereen die ons wil aanklagen te volgen. Maar we moeten onszelf eerder veroordelen dan anderen. En

we moeten sneller onze eigen fout toegeven dan van anderen, die we terechtwijzen, verwachten dat zij dat doen. Oprecht berouw maakt iemand eervol, als hij het hardst werkt om zonde te vermijden.

Hij is dan ook het meest bereid om met berouw te belijden als hij toch is gevallen. En hij is werkelijk dankbaar tegenover wie hem tot berouw oproepen. Hij wil immers liever dat God, Zijn wetten en Zijn godsdienst de eer krijgen voor hun heiligheid, dan dat hij zelf de onverdiende eer van onschuld krijgt en aan de verdiende schaamte van zijn zonde ontkomt. Een van de gevaarlijkste ziekten van belijders, en een van de grootste ergernissen in deze tijd, is dit: mensen die als bijzonder vroom bekendstaan, kunnen duidelijke terechtwijzing slechter verdragen dan menige dronkaard, vloeker of ontuchtige, ook al is die terechtwijzing gerechtvaardigd.

Uren of dagen lang belijden ze ogenschijnlijk vol ernst hun zonde. Voor God en mensen klagen ze dat ze het niet met meer verdriet en tranen kunnen doen. Maar zegt een ander half zoveel over hen? Dan noemen ze dat een gruwelijk onrecht. Ze houden hem voor een kwaadwillende vijand van de godvrezenden, omdat hij hen noemt zoals zij zichzelf noemen. — Richard Baxter (1615-1691), in "The Morning Exercises."

Vers 5

"De rechtvaardige sla mij." Een rechtvaardig, rechtschapen en wijs man die slaat en berispt, doet dat:

1. Sine felle, zonder gal, zonder bitterheid.
2. Sine publicatione, zonder het bekend te maken, rond te vertellen of aan de wereld te melden.
3. Sine contumelia, zonder te vernederen: hij wil zijn vriend verbeteren en hem niet beschamen.
4. Sine adulatione, zonder vleierij.
5. Non sine Deo, niet zonder God. — John Gore, in een preek met de titel "Unknowne Kindnesse," 1635.

Vers 5

"De rechtvaardige", enzovoort. Een predikant kan niet de hele week preken. Hooguit twee of drie uur per week staat hij op de kansel voor zijn gemeente en houdt hij hun de spiegel van het evangelie voor.

Maar het leven van wie belijdt gelovig te zijn, preekt de hele week. Waren zij maar heilig en een goed voorbeeld! Dan zou hun leven de preek van de predikant herhalen, thuis en bij de buren. Zo zou het geluid van zijn onderwijs steeds in hun oren blijven klinken. Dat zou christenen een mooie kans geven om hun wereldse buren te helpen met raad en terechtwijzing. Nu gebeurt dat zelden, en als het gebeurt, haalt het weinig uit, want het wordt niet gesteund door hun eigen voorbeeldige leven. Tertullianus zegt: "Wie een ander wil adviseren of berispen, moet zijn woorden beschermen met het gezag van zijn eigen levenswandel. Mist hij dat, dan doet wat hij zegt hemzelf blozen." Niemand wil dat iemand met een stinkende adem vlak bij hem komt staan.

Zo iemand heeft dus een zoet geurend leven nodig. Terechtwijzing is een goed medicijn, maar mensen nemen het niet graag in. Ze kunnen het moeilijk laten om het terug te gooien in het gezicht van wie het geeft. Wat voorkomt het best dat een berisping zo terugkomt? De heiligheid van degene die berispt. "De rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn", zegt David, "en hij bestraffe mij, het zal olie des hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken." Zie hoe goed het uit zo'n hand wordt aangenomen: zo groot is het gezag dat heiligheid met zich meebrengt. Alleen een laag mens zal een rechtvaardige met hoon slaan, omdat die hem met een terechtwijzing sloeg.

Dat geldt dan wel voor een terechtwijzing die zacht wordt gegeven, zoals olie die wordt ingewreven en intrekt: met medeleven en liefde voor zijn ziel, zoals het hoort. Zo zien we hoeveel invloed heiligheid zou hebben op de goddelozen. Op onze broeders en medechristenen zou ze evenveel invloed hebben. De heilige David zei dat hij het een weldaad zou vinden als de rechtvaardige man hem sloeg.

Ja, hij zou dat net zo vriendelijk opvatten als wanneer iemand een kruikje kostbare olie op zijn hoofd uitgoot. Onder de Joden was dat een zeer sterke uiting van liefde. — William Gurnall.

Vers 5

"Het zal weldadigheid zijn."

1. Het is een weldaad reducere errantem, de dwalende terug te brengen.
2. Sanare aegrotum, de zieke te genezen.
3. Suscitare lethargicum, de slaperige, de man in lethargie, wakker te schudden.
4. Ligare insanum, een waanzinnige vast te binden.
5. Liberare perditum, een verloren mens te redden, iemand die in groot gevaar is. — John Gore.

Vers 5

"Het zal olie des hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken." Sommige mensen zijn er trots op dat ze recht voor hun raap zijn, of "eerlijk", zoals ze het zelf noemen. Maar mensen die zo botweg zijn, doen anderen weinig goed en oogsten zelf weinig liefde. De Schrift raadt vriendelijkheid en zachtheid aan. Een berisping moet neerkomen als dauw en niet als een losbarstende hagelbui. De "olie" sluipt langzaam naar binnen. De steen verwondt en kaatst dan terug. Christenen moeten oppassen dat ze er geen plezier in krijgen om te "berispen". Zulke "geestelijke agenten" richten zonder het te willen veel kwaad aan.

In een gemeente zijn ze wat in de samenleving iemand is die heel geestig en sarcastisch is, of wat op school een klikspaan is. Ze komen heel dicht bij het soort mensen dat de apostel noemt: "een, die zich met eens anders doen bemoeit". Onze manier van doen moet zacht en winnend zijn. De spijker van de berisping, zegt een oude schrijver, moet eerst goed worden gesmeerd met vriendelijkheid voordat hij

wordt ingeslagen. Je bemoeien met andermans fouten lijkt op het verplaatsen van iemand die reumatische jicht heeft. Dat moet langzaam en voorzichtig, en we moeten niet schrikken van een of twee kreten.

Het gaat er vooral om dat je de ander laat voelen dat je echt van hem houdt. Laat je dat zien voor het aangezicht van God, dan zegent Hij je pogingen en geeft Hij je gunst bij een broeder die dwaalt. — Christian Treasury.

Vers 5

"Het zal olie des hoofds zijn." Over bepaalde soorten olie zegt men dat ze het hoofd bijzonder goed doen. Daarom schrijven artsen bij koortsen of andere hoofdklachten altijd olie voor. Ik ken mensen die in de war waren en binnen korte tijd beter werden, door niets anders dan een speciale olie op hun hoofd. Maar er zijn ook soorten waarvan men gelooft dat ze, op het hoofd aangebracht, delirium veroorzaken. Zo werden de terechtwijzingen van de rechtvaardigen vergeleken met "olie des hoofds", die het hoofd heel goed doet. Het zalven van het hoofd is zo gebruikelijk dat iedereen die het zich kan veroorloven het wekelijks doet.

Maar hoe vreemd het ook lijkt: de kruin van het hoofd is ook de plek die men uitkiest om te straffen. Slavenhouders, echtgenoten en schoolmeesters slaan overtreders met hun knokkels op het hoofd. Komt een jongen te laat op school of kent hij zijn les niet, dan roept de meester naar een paar andere jongens: "Sla zijn hoofd maar!" Of tegen iemand anders: "Wegwezen, vent, of ik sla je op je hoofd." Wordt een man zo gestraft door iemand die minder is dan hij, dan zegt hij het oude gezegde: "Moet mijn hoofd worden geslagen? Laat het dan gebeuren met vingers waar ringen aan zitten", dus door een man van rang.

“Ja, ja, laat een heilige man mijn hoofd maar slaan! En dan? Het is uitstekende olie.” “Mijn meester heeft mijn hoofd geslagen, maar voor mij was het goede olie.” — Joseph Roberts.

Vers 5

“Olie des hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken; want nog zal ook.” Toen ik deze tekst voor het eerst las, klonk hij mij vreemd en onhandig in de oren. Had de psalmist gezegd: het zal een steen zijn die mijn hoofd niet breekt, enzovoort, dan zouden we hem direct begrijpen. Maar hij spreekt over olie of balsem, een zalf waarvan we weten dat ze zacht, soepel, glad en mild is. Dat hij dan zegt dat olie het hoofd zou kunnen breken: dat is vreemd. Ik moet bekennen dat ik er een tijd mee worstelde.

Uiteindelijk bedacht ik dat hij het misschien omgekeerd bedoelde. Zo zegt een arts die zijn patiënt een middel voor de borst of een hartversterker geeft: Slik dit maar, het zal u geen kwaad doen. Hij bedoelt dan dat het helpt en goed doet. Zo ook hier: de olie zal mijn hoofd niet breken, dat wil zeggen dat ze het zal genezen. Het hoofd is namelijk al gebroken, door mijn eigen verdorvenheid, door de verzoekingen van Satan en door de slechte invloed van mensen die mij in mijn zonden vleien. — John Gore.

Vers 5

David kon over zijn vijand die hem vervloekte zeggen: “Laat hem geworden, dat hij vloeke, want de HEERE heeft het hem gezegd.” Hoeveel zekerder kun je dan van je vriend die je terechtwijst zeggen: “Laat hem begaan, want God heeft hem opgedragen te slaan.” En zoals de apostel zegt over predikers dat het is “alsof God door ons bade”, zo mag je jezelf ervan overtuigen dat God jou door hen berispt. — John Gore.

Vers 5

Het was de uitspraak van een heiden, maar het was geen heidense uitspraak: "Wie goed wil zijn, moet of een trouwe vriend hebben die hem onderwijst, of een waakzame vijand die hem terechtwijst." Zouden we een arts vermoorden omdat hij ons komt genezen, of hem minder aardig vinden omdat hij ons beter wil maken? Het vlammende zwaard van de bestraffing is er alleen om ons van de verboden vrucht van de overtreding af te houden. "De rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn; en hij bestraffe mij, het zal olie des hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken." Laat hem mij slaan als met een hamer, want dat is de betekenis van het woord. Een Boanerges is even nodig als een Barnabas. — William Seeker.

Vers 5

"Want nog zal ook mijn gebed voor hen zijn in hun tegenspoeden." Dat betekent: als zij die mij terechtwijzen ooit in ellende vallen, kunnen ze denken dat ze mijn liefde hebben verspeeld door mij te berispen. Ze denken misschien dat ze zich uit mijn gebeden hebben gesloten, of dat ik nooit meer goed over hen of voor hen zal spreken. Toch zal ik uit heel mijn hart voor hen bidden, zoals hun zaak dat vraagt. Ik zal voor hen bidden als ze het gebed het hardst nodig hebben, ja "in hun tegenspoeden". Sommigen versterken de betekenis zo: hoe scherper ze hun berisping maken, hoe meer ik me verplicht voel om voor hen te bidden.

Het toont een voortreffelijke geest als iemand zich niet laat tegenhouden om anderen goed te doen, door iets wat zij doen of zeggen tegen ons, of door hun scherpste (misschien onterechte) berispingen. Zo bad ook die goede man Job "voor zijn vrienden". Zij hadden veel tegen hem gezegd en hem niet alleen zonder reden berispt, maar ook liefdeloos beledigd. — Joseph Caryl.

Vers 6

"Hun rechters zijn aan de zijde der steenrots vrijgelaten geweest", enzovoort. De oordelen die klaarliggen voor de leiders van mijn vijanden, zullen over hen komen. Dan merken ze te laat hoe redelijk mijn woorden waren, en ze willen dat ze er eerder naar hadden geluisterd. — Joseph Addison Alexander.

Vers 6

Neergeworpen. Het werkwoord dat in de Engelse vertaling met "overthrown" (neergeworpen) is weergegeven, staat ook bij Izebel in 2 Kon. 9:33: "Stoot ze van boven neder. En zij stieten haar van boven neder." — "Speaker's Commentary."

Vers 6

"En hebben gehoord mijn redenen, dat zij aangenaam waren." Dit geldt vooral voor alle woorden die David onder inspiratie sprak, of die de Geest van God tot hem sprak. Ze staan duidelijk in zijn Psalmenboek, en gaan over de Messias, het genadeverbond en de zegeningen daarvan. Ook gaan ze over de rijke ervaringen van genade die hij had, en over de verschillende leerstukken van het evangelie die hij verkondigde. Die woorden waren zoet, verrukkelijk en aangenaam voor wie oren hebben om zulke dingen te horen, of van wie de oren zijn geopend om ze te horen. Zij begrijpen ze en kunnen ze onderscheiden. Anderen niet. — John Gill.

Vers 6

"En hebben gehoord mijn redenen, dat zij aangenaam waren." Wie Gods woord eerst minachtte, zal het in tijden van ellende proeven en er blij mee zijn. Ellende opent immers het oor voor onderwijs. Als de wereld bitter is, is het woord zoet. Onderdrukte onschuld vindt geen gehoor bij wie in pracht en genot leeft. Maar als zij zelf worden neergeworpen, gaan ze medelevender denken over wie ellendig is. — Matthew Henry.

Vers 6

"Dat zij aangenaam waren." Ze zullen prettig zijn, mild, zacht, billijk, rechtvaardig. Na de harde en strenge bevelen van Saul, en nadat ze zijn tirannieke daden hebben ondergaan, is het volk blij om mij te verwelkomen. Ze leven graag onder de wetten van een rechtvaardig en eerlijk bestuur. De passage spreekt dus het vertrouwen uit dat Saul en zijn legers worden neergeworpen. Ze zegt ook dat de inwoners van het land met blijdschap zullen begroeten dat iemand op de troon komt die was gezalfd om over hen te regeren. — Albert Barnes.

Verzen 6-7

Davids milde en plichtsgetrouwe gedrag tegenover Saul en zijn vrienden wordt hier met voorbeelden van beide kanten tegenover elkaar gezet, in het helderste licht. Het eerste is Davids menselijkheid tegenover Saul. Op twee verschillende momenten schonk hij hem het leven, terwijl hij het in zijn macht had Saul naar believen te doden. "Hun rechters zijn aan de zijde der steenrots vrijgelaten geweest, en hebben gehoord mijn redenen, dat zij aangenaam waren." Dat wil zeggen: "Hun vorsten zijn veilig vrijgelaten, toen ik hen in die rotsachtige woestijnen in mijn macht had. Ze hoorden me alleen in de zachtste woorden met hen redetwisten." Het andere is Sauls barbaarse wreedheid tegenover David, of tegenover zijn vrienden, wat vrijwel hetzelfde is.

Dat was het gruwelijke bloedbad dat Doëg de Edomiet aanrichtte onder Achimelech en de priesters. Het gebeurde op zo'n wrede manier dat hij het vergelijkt met het kappen en kloven van hout: "Zoals wanneer iemand klooft en splijt, zo zijn onze beenderen verstrooid over de aarde, op het bevel van Saul." Zo vertaal ik namelijk de Hebreeuwse woorden le-pi Saul: naar de mond, dat wil zeggen het bevel, van Saul. Stel dat deze passage doelt op de eerste keer dat David Saul spaarde, toen hij hem in zijn macht had in de spelonk van En-

Gedi (hier jede sela genoemd), de zijden van de rots, de rotsachtige plaatsen.

Dan kunnen de woorden die hij daar uitsprak, toen hij Saul achterna riep (opgetekend in 1 Sam. 24:9-17), best zoete of aangename woorden heten. Want ze plaatsten zijn eigen onschuld en het onrechtvaardige gedrag van de koning tegenover hem in zo'n helder licht, en met zoveel zachtheid en mildheid, dat zelfs deze hardvochtige vorst er op dat moment sterk door werd geraakt. En ons wordt verteld (1 Sam. 24:17): "Toen hief Saul zijn stem op en weende." — Charles Peters.

Vers 7

"Onze beenderen zijn verstrooid aan den mond des grafs", enzovoort. Misschien denkt de psalmist in eerste instantie aan de moord op de priesters, op bevel van Saul, 1 Sam. 22:16-19. De woorden passen echter ook bij de vele massamoorden, zoals die van de vooravond van Sint-Bartholomeus. Het waren er zoveel dat de beenderen over het hele aardoppervlak verspreid lagen. Ze laten zien langs welke weg vrome martelaren deze wereld verlieten voor een betere. Ze getuigen ook waar het bloed van de vermoorden zal worden onthuld, als het oordeel over hun moordenaars komt. — W. Wilson.

Vers 7

"Onze beenderen zijn verstrooid aan den mond des grafs", enzovoort. Nemen we het uiterste geval, dan is dit een hoopvolle blik op wat komt. Zelfs als zijn beenderen en die van zijn volgelingen rond de ingang van de Sjeool verspreid zouden liggen (vergelijk het Syrische beeld van de Sjeool: "het stof op haar drempel", al-escufteh, Deutsche Morgenländische Zeitschrift, 20, 513), dan lagen hun zielen beneden en hun beenderen boven. Toch zou het niet meer zijn dan wanneer iemand al ploegend de aarde openscheurt. Dat betekent: ze liggen daar niet om te blijven liggen, maar om weer op te staan, zoals het gezaaide zaad uit de omgewoelde aarde opspruit. — Franz Delitzsch.

Vers 7

"Onze beenderen zijn verstrooid aan den mond des grafs." Dat wil zeggen: ik en mijn gezelschap zijn stervende, vrij onder de doden. Ja, als we gevangen werden genomen, zouden we op de wreedste manier worden gedood. Ze zouden ons in stukken hakken of lid voor lid uit elkaar trekken, en onbegraven achterlaten. Ons dode lichaam zou worden verminkt in een barbaarse onmenselijkheid, zoals houthakkers de splinters alle kanten op laten vliegen. Zo gevaarlijk is de toestand waarin ik en mijn aanhangers verkeren. — John Trapp.

Vers 7

"Onze beenderen zijn verstrooid aan den mond des grafs." Dat klinkt als een sterk oosters schilderij, bijna als beeldspraak. Maar het kan ook gewoon letterlijk waar zijn. Dit fragment laat dat zien: "Om vijf uur braken we op uit Garigana. We trokken nog steeds oostelijk van het noorden. Om kwart over zes in de avond kwamen we aan in het dorp met die naam. Alle inwoners waren het jaar daarvoor van de honger gestorven. Hun ellendige beenderen lagen onbegraven verspreid over de grond, waar het dorp eens had gestaan. We sloegen ons kamp op tussen de botten van de doden, want er was geen plek te vinden waar ze niet lagen. Op de 23e, om zes uur in de ochtend, vol afschuw over deze trieste aanblik, vertrokken we naar Teawa." (James Bruce, "Travels".) Voor Joden moet zo'n aanblik vreselijk zijn geweest.

Een lijk zonder begrafenis gold voor hen als een van de ergste rampen die hun kon overkomen. — Burder, "Oriental Customs."

Vers 7

"Gelijk of iemand op de aarde iets gekloofd en verdeeld had." Je kunt deze woorden ook uitleggen als ploegen en niet als hout hakken. In het Arabisch gebruikt men het eerste werkwoord daarvoor. Iemand ploegt en trekt voren in de aarde. Hij doet dat niet om haar oppervlak

te verminken, maar om haar vruchtbaar en productief te maken. Zo zijn onze beenderen verstrooid aan de mond van de hel: dat is het onmisbare middel voor een heerlijke opstanding. — Joseph Addison Alexander.

Vers 7

Wie staat bij het graven van een graf en ziet wat daarbij aan puin te-voorschijn komt, zal uitroepen: "Onze beenderen zijn verstrooid aan den mond des grafs, gelijk of iemand op de aarde iets gekloofd en verdeeld had." — George Horne.

Vers 8

"Doch op U zijn mijn ogen, HEERE, Heere!" Wil je je gedachten in het gebed bij elkaar houden? Houd dan ook je ogen bij elkaar. Door het oog komt veel ijdelheid binnen. Als de ogen tijdens het bidden rond-dwalen, dwaalt het hart mee. Denken dat je je hart in het gebed kunt vasthouden terwijl je je ogen overal heen laat gaan, is net zoiets als denken dat je je huis veilig houdt terwijl je de ramen openlaat. — Thomas Watson.

Vers 8

"Ontbloot mijn ziel niet." In het Hebreeuws staat letterlijk: Stort mijn ziel niet uit, maar bewaar haar in Uw beker van heil. — Agellius. Vergelijk Jes. 53:12: "Hij Zijn ziel uitgestort heeft in den dood."

Vers 8

"Ontbloot mijn ziel niet", of: "Werp mijn ziel niet weg." Dat betekent: gooi mijn leven niet weg zoals je water weggooit, dat niets waard is, uit het vat waar het in zat. — Daniel Cresswell.

Vers 8

"Ontbloot mijn ziel niet." Zijn ziel wist wat het was om "ontbloot" te zijn. Hij kende de ellende van geestelijk bedelen en van een arme ziel.

Voor hem was dat niet iets dat alleen in theorie bestond en waarover je kunt speculeren, zoals natuurlijke armoede voor rijke mensen. Het was een persoonlijke en pijnlijke ervaring ... In de kanttekening staat: "Maak mijn ziel niet bloot." Neem elke hoop niet van mij af. Laat mij niet helemaal naakt achter. Lever mij niet uit aan de bedelarij en de ellende van de natuur. Laat mij niet met al mijn zonden op mijn hoofd in de kuil neerdalen. Laat mijn ziel niet zonder vergeving en vrede achter. — Joseph C. Philpot.

Verzen 8-10

> *O stort mijn ziel niet uit, zo bid ik U,*
> *behoed mijn weg voor de donkere strik,*
> *de kamers van het blinde, verstrikkende net,*
> *dat de machten van het kwaad langs mijn pad hebben gezet.*
>
> *Zie hen verborgen, de goddeloze benden,*
> *diep in de strikken die zij duister spanden:*
>
> *Terwijl mijn hart zich verzamelt en mijn oog waakzaam blijft open-staan,*
> *wacht ik mijn uur af om overwinnend voorbij te gaan.*
>
> — *John Keble.*

Verzen 9-10

Strikken, vallen, netten. In Palestina werd een leeuw meestal met valkuilen of netten gevangen of gedood. Naar beide wordt in de Schrift vaak verwezen. De manier waarop men met netten op leeuwen joeg, was dezelfde als die men nu in India nog gebruikt. Als men de precieze plek van het leeuwenhol heeft ontdekt, spant men er een cirkelvormige wand van netten omheen. Zijn er maar weinig netten, dan zet men ze in een bocht neer, met de holle kant naar de leeuw toe. Dan sturen de jagers honden het struikgewas in, gooien stenen en stokken naar het hol, schieten er pijlen in en smijten er brandende fakkels naar.

Zo maken ze het dier zo kwaad en bang dat het tegen het net aan rent. Dat net is zo gemaakt dat het neervalt en het dier in zijn plooien wikkelt. Zijn er te weinig netten, dan gaan de drijvers naar de andere kant van het hol. Daar laten ze de leeuw ontsnappen in de richting waar hij geen vijanden ziet, maar waar hij zeker tegen het verraderlijke net aan zal lopen. Ook andere grote, gevaarlijke dieren werden op dezelfde manier gevangen, zo schrijft hij. Een andere, vaker gebruikte manier was gemakkelijker en goedkoper: een diepe kuil graven, de opening bedekken met een dun laagje stokken en aarde, en het dier op die verraderlijke dekking drijven.

Het is gemakkelijker dan het net, want als de kuil eenmaal is gegraven, hoeft men alleen nog de opening af te dekken. Maar het is minder geschikt om dieren levend te vangen. Ze raken waarschijnlijk gewond, door de val in de kuil of door de manier waarop men ze er weer uit haalt. Dieren die in kuilen worden gevangen, worden daarom meestal gedood voordat men ze eruit haalt, maar niet altijd. Het net daarentegen wikkelt het dier zo helemaal in en maakt het zo hulpeloos dat men het gemakkelijk kan binden en meenemen. Het jachtnet is erg duur en vraagt een groot aantal mannen om het te bedienen.

Alleen een rijk man kon dus een net gebruiken voor de jacht, want een arm man kon het zich niet veroorloven. Behalve het net kenden de oude Joden nog meerdere andere manieren om vogels te vangen, net als tegenwoordig. Jongens die vogels vangen voor eigen gebruik en niet voor de markt, doen dat bijvoorbeeld met allerlei vallen. De meeste werken volgens het principe van de lus of strik. Soms legt men op plekken waar vogels naartoe worden gelokt een groot aantal lussen van haar. Als de vogels rondhuppelen, raken er zeker veel in de lussen verward en gevangen.

Soms hangt men de lus vernuftig op in een smalle doorgang waar de vogels waarschijnlijk doorheen komen. En soms gebruikt men een eenvoudige valklep. — J. G. Wood.

Vers 10

"Elk in zijn garen vallen." Het woord dat hier met "garen" is vertaald, staat alleen op deze plek, net zoals het sterk gelijkende woord in Ps. 140:11 dat met "diepe kuilen" is vertaald, alleen daar voorkomt. — "Speaker's Commentary."

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Hoe het gebed nooit ophoudt: "ik roep U aan", "als ik tot U roep."
2. Hoe persoonlijk het is: "tot U", "tot mij."
3. Hoe praktisch het is: "haast U tot mij", "neem mijn stem ter ore."

Vers 1

Heilige haast.

1. De heilige die zich naar God haast.
2. De heilige die God tot haast aanspoort.
3. Gods zekere haast om hem te helpen. — W. B. H.

Verzen 1-2

1. Gebed dat wordt uitgesproken:

a) Met aandrang: "haast U tot mij."
b) Met gloed: "neem mijn stem ter ore", enzovoort.

1. Gebed dat wordt gesteld: "Mijn gebed worde gesteld", enzovoort. Is er eenmaal gehoor, dan is er rust en orde in het gebed. Is het vuur aangestoken, dan stijgt het reukwerk op.
2. Gebed dat wordt opgeheven: "de opheffing mijner handen als het avondoffer", dus voortdurend en aangenomen. — G. R.

Vers 2

Hoe echt gebed even welgevallig is als reukwerk en als het avondoffer. Het is geestelijk, plechtig, door God verordend en brengt Christus in herinnering.

Vers 3

1. De mond is een deur.
2. Er is een wachter nodig.
3. De Heere vervult die taak.

Vers 4

Volledig afzien van kwade verlangens, praktijken en genoegens.

Vers 4

Een gebed:

1. Om onderdrukking van elke kwade neiging in het hart: “Neig mijn hart niet”, enzovoort.
2. Om te voorkomen dat we ons met de goddelozen inlaten in hun zondige werken: “om enigen handel in goddeloosheid te handelen”, enzovoort.
3. Om een heilige minachting voor het tijdelijke genot of voordeel dat ons door de zonde van anderen wordt voorgehouden: “en dat ik niet ete”, enzovoort. Let op: veel mensen die zelf geen goddeloze daad zullen doen, hebben er geen bezwaar tegen om mee te delen in de winst ervan. — J. F.

Vers 4

Afwijzing van:

1. De begeerten van de duivel.
2. De daden van de duivel.
3. De lekkernijen van de duivel. — W. B. H.

Vers 5

Terechtwijzingen van goede mensen.

1. Uitgenodigd.
2. Gewaardeerd: “het zal weldadigheid zijn.”
3. Benut: “olie des hoofds.”
4. Met blijdschap verdragen: “het zal mijn hoofd niet breken.”
5. Vergolden met onze gebeden voor hen in tijden van nood.

Vers 5 (laatste zinsnede)

“Voorbede.” Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 1049.

Vers 6

1. Tijden van nood zullen komen voor wie zorgeloos is.
2. Dan zijn ze eerder bereid om het evangelie te horen.
3. Dan vinden ze zoetheid in wat ze eerder afwezen.

Vers 6

Een oase in de woestijn.

1. De wereld is een rotsachtige plek, hard en dor.
2. Vaak worden trots en zelfvertrouwen daar neergeworpen.
3. Dan maken woorden van God, via Zijn gezonden dienaar, een oase in de woestijn. — W. B. H.

Verzen 7-8

Een tafereel op een begraafplaats.

1. Droge beenderen van de doden rond het graf.
2. Vermoeide beenderen van oude en zieke mensen rond het graf.
3. Alle beenderen die van dag tot dag klaar worden gemaakt voor het graf.
4. Beenderen die rust vinden in God: “Doch op U zijn mijn ogen, HEERE, Heere!”, enzovoort.

Psalm 142

Titel

“Een onderwijzing van David” (Engels: Maschil). Deze Maschil is voor ons geschreven om ons te onderwijzen. Vooral aan de hand van een voorbeeld leert ze ons hoe we onze gebeden moeten opbouwen als we in nood zitten. Zulk onderwijs hoort bij de meest onmisbare, praktische en werkzame onderdelen van onze geestelijke vorming. Wie heeft leren bidden, is onderwezen in de nuttigste van alle kunsten en wetenschappen. De leerlingen zeiden tegen de Zoon van David: “Heere, leer ons bidden.” En hier geeft David ons een kostbare les, doordat hij zijn eigen ervaring opschrijft met smeken vanonder een wolk.

“Een gebed, als hij in de spelonk was.” Hij zat in een van zijn vele schuilplaatsen: En-Gedi, Adullam of een andere eenzame grot waar hij zich kon verstoppen voor Saul en diens bloedhonden. Een grot is een goede binnenkamer om te bidden. De duisternis en de stilte helpen je om je aan de aanbidding te wijden. Had David in zijn paleis net zoveel gebeden als in zijn grot, dan was hij misschien nooit gevallen in de daad die zijn latere dagen met zoveel ellende vulde.

Onderwerp

Bijna zeker komt dit lied uit de tijd dat Saul David fel vervolgde en David zelf in zielennood zat.

Die nood kwam waarschijnlijk voort uit de zwakheid van geloof die hem ertoe bracht omgang te zoeken met heidense vorsten. Zijn lot stond duidelijk op een dieptepunt. En erger nog: zijn goede naam was verschrikkelijk gedaald. Toch liet hij zien dat hij echt in God geloofde, aan Wie hij zijn drukkende zorgen bekendmaakte. Over de psalm ligt de somberheid van de grot. En toch is het alsof de profeet-dichter, staande bij de ingang, een helder licht ziet, een stukje verderop.

Uitleg

Vers 1

"Ik riep met mijn stem tot den HEERE." Zo'n diepe angst verdwijnt niet snel uit het geheugen van wie haar heeft doorstaan. David bewaarde de herinnering eraan en schreef haar later op. Diep in de grot mocht zijn stem zo luid klinken als hij wilde, en de donkere gewelven kaatsten zijn smeekroepen terug terwijl ze opstegen naar de hemel. Niemand in die grot zat achter zijn bloed aan, daar hoefde hij niet bang voor te zijn. David zocht alleen zijn God, met alles wat in hem was. Zijn pleidooi bij Jehova luchtte zijn hart op doordat hij het hardop uitsprak.

Zijn gebed had een stem, want hij gaf het een stem. Het was geen vox et praeterea nihil, een stem en verder niets. Het was een gebed vivo corde, met een levend hart, en ook vivâ voce, met een levende stem. "Ik smeekte tot den HEERE met mijn stem." Dat hij hardop bad, bleef hem helder bij. Daarom zegt hij het twee keer: "met mijn stem … met mijn stem." Het is goed als we met plezier op onze smekingen kunnen terugkijken. Wie zich door zijn vroegere gebeden laat bemoedigen, gaat opnieuw bidden. Kijk hoe de godvrezende man zich tot Jehova alleen richt.

Eerst een omweg langs mensen? Nee. Hij ging rechtstreeks naar Jehova, zijn God. Dat is echte wijsheid, en wie het hem nadoet, doet verstandig! En zie hoe zijn gebed groeit onder het bidden. Eerst komt

zijn natuurlijke verlangen eruit: “Ik riep.” Dan verzamelt hij zijn verstand en ordent hij zijn gedachten: “Ik smeekte.” Echte gebeden mogen in woorden verschillen, maar in richting nooit. Een spontane kreet en een vooraf overwogen smeking stijgen allebei op naar de ene God Die gebed hoort, en Hij neemt de ene net zo gewillig aan als de andere. Let ook op hoe persoonlijk dit gebed is.

De psalmist was zeker blij met de gebeden van anderen, maar hij liet het niet bij andermans gebed en zweeg zelf niet. Alles staat in de ik-vorm: “Ik riep met mijn stem … ik smeekte … met mijn stem.” Bidden in het meervoud is goed: “Onze Vader.” Maar in tijden van nood dwingt ons gemoed ons om over te gaan op: “Laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan.”

Vers 2

“Ik stortte mijn klacht uit voor Zijn aangezicht.” Wat hij innerlijk had overdacht, vulde zijn ziel. Het bittere water steeg tot aan de rand. Wat moest er gebeuren? Hij moest alsem en gal uitstorten. Binnenhouden kon hij het niet. Hij laat het wegstromen zo goed het kan, zodat zijn hart leeg raakt van het gistende brouwsel. Maar hij lette goed op waar hij zijn klacht uitstortte. Hij wilde geen schade aanrichten en ook geen slecht antwoord terugkrijgen. Stortte hij haar uit voor mensen, dan kreeg hij misschien alleen minachting van de trotsen, hardheid van de onverschilligen of schijnmedeleven van de valse mensen.

Daarom besloot hij zijn hart alleen bij God uit te storten, want Die zou medelijden hebben en verlichting brengen. Het woord betekent nauwelijks “klacht”. Maar ook als het zo is, kunnen we uit deze tekst leren dat onze klacht nooit van het soort mag zijn dat we niet voor God durven brengen. We mogen bij God klagen, maar niet over God. Als we klagen, hoort dat niet voor mensen te zijn maar voor God alleen. “Ik gaf te kennen voor Zijn aangezicht mijn benauwdheid.” Zijn verdriet legde hij voor aan Eén Die het kon verzachten. Hij maakte

niet de fout van zoveel anderen, die hun zorgen vertellen aan mensen die hen niet kunnen helpen.

Dit vers loopt parallel met het eerste. Eerst stort David zijn klacht uit en laat die op een natuurlijke, spontane manier stromen. Daarna zet hij zijn ellende wat uitgebreider uiteen. Zo begon hij ook in de vorige psalm (Ps. 141:1-10) met roepen en ging hij door tot "smeken". Wie bidt, bidt beter naarmate hij doorgaat. Let op: we laten onze nood niet aan de Heere zien zodat Hij haar ziet, maar zodat wij Hem zien. We spreken ons verdriet duidelijk uit om onszelf te verlichten, niet om Hem te informeren. Het doet ons veel goed om ons verdriet op een rijtje te zetten.

Veel ervan verdwijnt dan al doende, als een spook dat het daglicht niet kan velen. De rest verliest veel van zijn schrik, omdat de sluier van geheimzinnigheid wordt weggehaald door een heldere en rustige opsomming van wat ons zwaar valt. Stort je gedachten uit, en je ziet wat ze zijn. Toon je nood, en je weet hoe groot hij is. Laat alles voor het aangezicht van de Heere gebeuren. Naast Zijn grote majesteit vol liefde lijkt de nood namelijk op niets.

Vers 3

"Als mijn geest in mij overstelpt was, zo hebt Gij mijn pad gekend." Ook de dapperste geest raakt weleens ernstig in het nauw, zo gaat dat nu eenmaal. Een dichte mist daalt neer op het gemoed, en je lijkt erin te verdrinken en te stikken. Een wolk bedekt je, een last drukt je plat, moeilijkheden verwarren je en het onmogelijke slaat je neer. David was een held, en toch zonk zijn geest ineen. Een reus kon hij vellen, maar zichzelf overeind houden lukte niet. Zijn eigen pad was hem onbekend en zijn eigen last te zwaar.

Maar let op wat hem troostte. Van zichzelf keek hij weg naar de God Die voortdurend alles ziet en alles weet. Zijn hemelse Vriend wist van alles af, en dat gaf hem diepe rust in zijn hart. Het is werkelijk heel goed om te weten dat God weet wat wij niet weten. Wij ver-

liezen de draad, maar Gods ogen vallen nooit dicht. Ons oordeel raakt uit evenwicht, maar de eeuwige Geest blijft helder. “Zij hebben mij een strik verborgen op den weg, dien ik gaan zou.” Dat wist de Heere toen al, en Hij waarschuwde Zijn dienaar.

Terugkijkend is de lieflijke zanger blij met zo’n genadige Bewaarder, Die hem behoedde voor gevaren die hij zelf niet zag. Niets blijft voor God verborgen. Geen heimelijke strik treft wie woont in de verborgen plaats van de Allerhoogste. “Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen.” Verborgen vallen zijn een schandelijk middel van onze vijanden, maar welke streken ze uithalen voor hun kwade doel, maakt hun weinig uit. Goddelozen moeten hun boosheid ergens kwijt. Durven ze niet openlijk aan te vallen, dan leggen ze stiekem strikken. Ze letten op de genadige man, zien waar hij zich ophoudt en zetten daar hun val.

Heel voorzichtig doen ze dat, en ze mijden alle aandacht die hen zou verraden, bang dat hun slachtoffer gewaarschuwd wordt en hun netten ontloopt. Zwaar is deze beproeving, dat staat vast. Maar de Heere is groter. Hij laat ons veilig lopen midden in het gevaar, want Hij kent ons en onze vijanden, onze weg en de strik die erop ligt. Geprezen zij Zijn Naam.

Vers 4

“Ik zag uit ter rechterhand, en ziet, zo was er niemand, die mij kende.” Het ontbrak hem niet aan vrienden doordat hij niet zocht, en ook niet doordat hij zocht waar ze niet konden zijn. Op de plaats van eer moest toch zeker een helper staan? Iemand zou toch aan zijn rechterhand gaan staan en zijn zaak verdedigen? Hij speurde aandachtig, hij “zag uit” naar alles wat er te zien viel. Zijn bezorgde blik kreeg geen glimlach terug. Vreemd genoeg waren alle mensen vreemden voor David. Velen had hij gekend, maar niemand wilde hem kennen.

Wie in een kwade reuk staat, merkt hoe slecht het geheugen van zijn vroegere vrienden ineens werkt. Ze vergeten het eenvoudig, ze weigeren te kennen. Dat is een vreselijke ramp, een bittere zaak voor wie het meemaakt. Liever tegenwerking van vijanden dan verlating door vrienden. Zoeken vrienden ons, dan doen ze alsof ze ons al kennen van de wieg af. Zoeken wij hen, dan verbaast het hoe weinig we hun geheugen kunnen opfrissen. In tijden van verlating is het niet zo dat niemand ons kent, maar dat niemand ons wil kennen. Hun onwetendheid is opzettelijk, ze houden zich bewust van de domme.

"Er was geen ontvlieden voor mij" (Engels: de toevlucht is mij vergaan). Waar ik in betere tijden een open haven vond, trof ik nu niets aan. Mijn schuilplaats was zelf op de vlucht geslagen. Mijn toevlucht zei mij nee. "Niemand zorgde voor mijn ziel." Leven of sterven, het was niemands zorg. Als verschoppeling werd ik buitengegooid. Mijn ziel interesseerde niemand, geen van allen gaf er een gedachte aan. Ik woonde in niemandsland, waar niemand mij wilde en niemand om mij gaf. Dat is een treurige staat: nergens een plek om het hoofd neer te leggen, en geen hoofd dat een plek voor ons wil zoeken.

Hoe blij waren zijn vijanden de vriend van God zonder vriend te zien! En wat was het bitter voor hem in zijn grootste nood helemaal alleen te staan! Kunnen we ons David niet levendig voorstellen in de grot, klagend dat zelfs de grot geen toevlucht was omdat Saul ook daar was gekomen? Zijn blik naar buiten bood hem geen enkele hoop meer. Straks zien we hem omhoogkijken, en dan breekt het licht door.

Vers 5

"Tot U riep ik, o HEERE!" De mensen wilden niets van hem weten, en zo werd David naar Jehova, zijn God, toe gedreven. Was dat geen winst die uit verlies voortkwam? Rijkdom dankzij een mislukking? Alles wat ons ertoe brengt om tot God te roepen, is een zegen voor ons, hoe pijnlijk het ook begon. In deze korte psalm lezen we nu voor

de tweede keer hetzelfde bericht: “Tot U riep ik, o HEERE!” Blijkbaar denkt de godvrezende man graag terug aan zijn roepen en aan wat het opleverde. Wie leest er niet regelmatig over de bittere kreet van het verstoten Londen?

Hier klinkt weer een bittere kreet, en hij komt van een verstotene. Die zit in een ellendig onderkomen en wordt vergeten door precies degenen die hem hadden moeten helpen. “Ik zeide: Gij zijt mijn Toevlucht, mijn Deel in het land der levenden.” Door dit hele heilige lied loopt een soort herhaling die steeds verder voortschrijdt. Eerst riep hij, daarna zei hij. Zijn roepen was bitter, zijn zeggen was zoet. Zijn roepen was scherp en kort, zijn zeggen fris en vol. Een gelovige geniet er enorm van om terug te denken aan wat hij zelf in geloof heeft uitgesproken.

Zijn ongelovige mopperpartijen wil hij best laten vergeten. Maar de overwinningen van de genade, die een levend geloof in hem behaalde, wil hij niet vergeten. Wat een geweldige geloofsbelijdenis was dit! David sprak tot God en over God: “Gij zijt mijn Toevlucht.” Niet: U hebt een toevlucht voor mij gemaakt, maar: U Zelf bent mijn toevlucht. Alleen naar God vluchtte hij. Hij verborg zich onder de vleugels van de Eeuwige. Hij geloofde dit niet alleen, hij zei het ook en hij deed het. En er kwam meer bij. David was verbannen uit zijn deel in het beloofde land en afgesneden van het bezit dat hem rechtens toekwam.

Toch vond hij zijn deel in God. Ja, God was zijn deel. Dat gold niet alleen voor een toekomstig bestaan, maar hier, onder de levenden. Soms is het gemakkelijker om te geloven in een deel in de hemel dan in een deel op aarde. We denken dat we gemakkelijker zouden kunnen sterven dan leven. Maar het land der levenden heeft geen leven zonder het leven van de levende God. Dat de man van God deze kostbare dingen zei op het moment van zijn bitterste nood, was een grote prestatie. Dapper praten is niet moeilijk zolang je op je gemak woont.

Vol vertrouwen spreken in je ellende is heel iets anders. Alleen al in deze ene zin vinden we twee delen, en het tweede steekt ver boven

het eerste uit. Het is iets om Jehova als toevlucht te hebben, maar het is alles om Hem als deel te hebben. Had David niet geroepen, dan had hij niet gezegd. En was de Heere niet zijn toevlucht geweest, dan was Hij nooit zijn deel geworden. De lagere trede is even nodig als de hogere, maar je hoeft niet voor altijd op de eerste sport van de ladder te blijven staan.

Vers 6

"Let op mijn geschrei." Mensen van God zien gebed als iets wezenlijks, en zonder gehoor bij God zijn ze niet tevreden. Bovendien, en dat is veelzeggend, vertrouwen ze zo sterk op de neerbuigende genade van de Heere dat ze hopen dat Hij zelfs dat arme, gebroken gebed hoort dat alleen als een kreet te beschrijven valt. "Want ik ben zeer uitgeteerd." Daarom is alles wat ik aan gebed kan opbrengen een jammerklacht. Dit is zijn argument bij God: zijn toestand is zo droevig geworden dat hij verloren is als hij niet wordt gered. Genadige mensen kunnen niet alleen laag zitten, maar heel laag, tot op de bodem. Dat hoeft hen niet te laten twijfelen aan de kracht van hun gebed. Het is eerder een pleitgrond bij de Heere, een reden waarom ze Zijn bijzondere aandacht verdienen.

"Red mij van mijn vervolgers." Ontsnapte hij niet aan hun handen, dan was zijn einde nabij: ze zouden hem ter plekke afmaken. Zelf kon hij geen uitweg bedenken, dus schreeuwde hij het uit naar God: "Red mij." "Want zij zijn machtiger dan ik." Ook zijn zwakheid dient hier als pleitgrond, net als eerder zijn droefheid. Aan de kant van Saul en zijn hovelingen stond de macht. Wie de gunst van de koning zocht, kon hulp van hen eisen. De arme David daarentegen zat in een grot, en elke Nabal weigerde hem iets. Saul zat op de troon, David zwierf rond als voortvluchtige.

Het recht met al zijn vormen stond achter Saul, David was vogelvrij. Dit gebed komt dus uit de mond van de zwakken, die volgens het spreekwoord altijd het onderspit delven. Voor hen is God de beste

plek om heen te gaan, zodat ze hun gezicht in gebed naar de muur keren, zoals Hizkia toen hij ziek was. Gewoonlijk kiest de Heere partij voor de onderdrukten, en Hij laat Zijn macht zien door de plannen van tirannen te laten mislukken. Davids smeking kon dus niet falen. Aan deze zinnen merken we hoe serieus de man van God zijn zaak voorlegde als hij onder vier ogen met zijn Heere sprak. Zijn klacht stortte hij zonder terughouding uit voor Hem, en zijn benauwdheid maakte hij aan Hem bekend.

Vers 7

"Voer mijn ziel uit de gevangenis, om Uw Naam te loven." Weer een opmerkelijke pleitgrond: Gods eer. Wie uit de gevangenis is ontsnapt, zal vast goed spreken over de man die hem vrijliet. De ziel in vrijheid stellen is de edelste bevrijding, en ze verdient de luidste lof. Een mens die uit de kerkers van wanhoop is gehaald, zal de Naam van de Heere zeker groot maken. Onze gevangenis is van dien aard dat alleen God Zelf ons eruit kan leiden. Doet Hij dat, dan legt Hij een nieuw lied in onze mond.

De grot hield Davids lichaam lang niet zo gevangen als vervolging en verzoeking zijn ziel. Uitgesloten zijn van de godvrezenden is erger dan gevangenschap. Daarom vraagt David om bevrijding, met als uitdrukkelijk doel dat hij weer in de gemeenschap van de kerk wordt opgenomen. "De rechtvaardigen zullen mij omringen." Zodra de Vader een kind van God toelacht, verzamelen de heiligen zich om hem heen. Ze willen zijn blije getuigenis horen, zich met hem verheugen en er hun eigen geloof door laten sterken. Toen de Heere Davids geest ruimte gaf, schaarden alle ware gelovigen uit de twaalf stammen zich maar al te graag onder zijn banier.

Om hem, met hem en door hem verheerlijkten ze God. Ze wensten hem van harte geluk, trokken met hem op, kroonden hem en namen het voor hem op. Voor de rechtvaardige David was dat zoet, want een tijd lang had hij onder de afkeuring van oprechte mensen gestaan.

Geduldig had hij hun slaan gedragen, en nu begroet hij hun goedkeuring dankbaar. “Wanneer Gij wel bij mij zult gedaan hebben.” Wie Gods rijke goedheid ontvangt, krijgt er vanzelf de sympathie en verbondenheid bij van alle lievelingen van de grote Koning. Wat een omslag! Eerst zocht hij een vriend en vond er geen, nu stroomt een enthousiaste schare bondgenoten toe rond de man naar Gods hart!

Kunnen we een psalm beginnen met roepen, dan mogen we hopen hem af te sluiten met zingen. Op de stem van het gebed volgt al snel de stem van de lofprijzing.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Titel

Maschil, dus “een lied dat onderwijst”, noemt hij dit gebed. Hij had in de spelonk immers goede lessen geleerd, op zijn knieën, en zo goed dat hij ze aan anderen wilde leren. — Matthew Henry.

Titel

“Een gebed, als hij in de spelonk was.” Elk deel van deze psalm laat zien hoe goed het opschrift past. David zegt uitdrukkelijk dat hij zich bevond op een plaats waar hij volledig was opgesloten en geen enkele mogelijkheid zag om te ontsnappen. Hij had geen vrienden die hem durfden te erkennen of voor zijn bevrijding op te komen. Iedereen leek hem in de steek te laten en zich niet meer te bekommeren om zijn veiligheid en zijn leven. Hij beschrijft dit op een aangrijpende manier, in woorden die iedereen die ze overdenkt in zijn tedere gevoelens raken.

Als hij zich voor het eerst bewust wordt van zijn gevaar, lijkt hij bijna aan zichzelf te wanhopen: hij zit opgesloten in een spelonk, omringd door drieduizend uitgelezen soldaten en nauwlettend bespied

door een waakzame vijand die geen kunst of moeite zou sparen om hem te grijpen. Hij zegt dat zijn geest geheel overstelpt is door de omvang van zijn nood. Uiteindelijk denkt hij terug aan zijn beginselen en aan de beloften die God hem had gedaan. Hij smeekt ernstig om Gods bescherming en verzekert zichzelf dat hij God nog zal loven voor zijn verlossing. Ook zullen goede mensen zijn vreugde delen en met dankzegging rond Gods altaar staan voor de barmhartigheid die Hij hem had bewezen. — Samuel Chandler.

Titel

"De spelonk." Een paar Arabieren kregen onze paarden in bewaring. Een van hen nam de leiding als gids, en zo trokken we naar de grot die nu Mughâret Khureitûn heet. Men denkt dat dit de grot Adullam is. Onder ons lag een vreselijke kloof, boven ons torenden reusachtige kliffen, en het pad slingerde zich langs een smalle rotsrichel. Uiteindelijk kwamen we bij een grote rots die over de rand van de richel hing. Daarvan maakten we met een flinke aanloop een lange sprong door een laag venster in de loodrechte klifwand, en we stonden binnen.

We stonden in de traditionele schuilplaats van David. Daarna kropen we een paar roeden half gebukt door een nauwe spleet. Toen stonden we onder het donkere gewelf van de eerste grote ruimte van deze geheimzinnige, benauwende grot (1 Sam. 22:1-2, 2 Sam. 23:13-17). Alle lampen samen verlichtten niet veel meer dan de vochtige duisternis om ons heen. We tastten rond zolang onze tijd het toeliet, en keerden toen naar het daglicht terug. Wij waren er volledig van overtuigd dat heel Israëls kracht onder Saul, als David en zijn leeuwenhartige mannen daarbinnen zaten, nooit toegang had kunnen forceren. Een poging daartoe is trouwens ook nooit gedaan, voor zover we weten. — William M. Thomson.

Vers 1

"Ik riep met mijn stem tot den HEERE." Om mijn gebed te horen verwijst U mij niet door naar een plaatsvervanger. Ook eist U niet dat ik een woordvoerder meebreng die het voor mij aanbiedt. Het bevel was dat ik zelf zou komen, en wel tot U Zelf. — Sir Richard Baker, over het Onze Vader.

Vers 1

"Met mijn stem." Tussen de Heere en de harten van Zijn kinderen is de tong geen tolk die nodig is. Hij Die zonder oren hoort, kan gebeden verstaan die de tong niet uitspreekt, ook al wordt er geen woord gezegd. Verlangens zijn roepen in de oren van de HEERE van de heirscharen. Soms laat hevig gevoel de stem luid roepen. Maar zonder die hevigheid is het helaas slechts een rinkelend cimbaal ... In het gebed hebben woorden hun nut: ze wekken gevoelens, geven ze door en geven ze lucht. Hos. 14:3: "Neem deze woorden met u, en bekeer u tot den HEERE; zeg tot Hem: Neem weg alle ongerechtigheid, en geef het goede." De profeet zegt niet alleen: neem gevoelens mee. Hij zegt ook: neem woorden mee. — Thomas Manton.

Vers 2

"Ik stortte mijn klacht uit voor Zijn aangezicht." Wat er staat is letterlijk: mijn overpeinzing. Mijn gedachten hielden mij op dat moment bezig, en wat ze zo bezighield, sprak ik hardop uit. "Klacht" drukt het niet goed uit. Dat hij klaagde over God of over mensen, is niet bedoeld. Zijn geest dacht na over zijn toestand. — Albert Barnes.

Vers 2

"Ik stortte mijn klacht uit voor Zijn aangezicht", enzovoort. Ten volle deed ik dat, met vuur en met vertrouwen. — Matthew Henry.

Vers 2

"Ik stortte … uit voor Zijn aangezicht." Hierin liggen lessen voor ons gebed. Niets mogen we voor God willen verbergen. Alles wat in ons hart is, moeten we Hem tonen, in Zijn tegenwoordigheid, in onze binnenkamer met de deur dicht, en niet voor mensen. Volgens de Karmeliet zit er ook veel kracht in "met mijn stem", dat tweemaal wordt herhaald (zoals in het Hebreeuws, de Engelse Bijbel, de Vulgaat enzovoort). Dat laat ons duidelijk zien dat we zelf, rechtstreeks en in eigen persoon, tot God moeten bidden. Een Ora pro me dat tot een ander wordt gericht, mag ons niet genoeg zijn. — Cassiodorus en Ayguan, in Neale en Littledale.

Vers 2

"Ik stortte mijn klacht uit voor Zijn aangezicht; ik gaf te kennen voor Zijn aangezicht mijn benauwdheid." Laat je verborgen gebed zo nauwkeurig mogelijk zijn: noem zonden, behoeften en weldaden precies bij naam … Schaam je niet om je hele nooddruft bloot te leggen, hoe klein of groot die ook is. Zijn argument bij God is dat hij "ellendig en nooddruftig" is. Vier verschillende keren legt hij zijn behoeften en noden aan God voor, als een ernstige maar heilige bedelaar (Ps. 40:18, 70:6, 86:1, 109:22). Zijn benauwdheid gaf hij "te kennen voor Zijn aangezicht". Zijn erbarmelijke toestand legt hij "voor" God neer en zijn verborgen wonden ontbloot hij, net als Job, die zei dat hij "het recht voor Zijn aangezicht ordentelijk" zou "voorstellen": Job 23:4 … Voor God mag het hart alles zeggen, zonder terughouding.

Zelfs de mensen die ons dwarszitten, tarten en benauwen, mogen we bij naam noemen. En wee de mens die door een kind van God, bewust en na rijp beraad, in het gebed wordt genoemd! Een zo gebeden gebed dat leeg terugkwam, vind ik niet in de Schrift … Dat we zo weinig voordeel uit ons gebed halen, komt vooral doordat we in algemeenheden blijven hangen. Ook wanneer het lukt, is de uitkomst vaag, zodat we vaak niet weten wat we ervan moeten denken. Wie

nauwkeurig bidt, houdt bovendien zijn geest er beter bij, vooral wanneer hij zwaar belast is met een gewichtige zaak en daar intens mee bezig is.

En de groei van de ziel in genade wordt zichtbaar in haar toenemend succes in het gebed. — Samuel Lee (1625-1691), in "The Morning Exercises."

Vers 2

Onze zaak bij God neerleggen is onze plicht, onze veiligheid en onze rust in één. — Abraham Wright.

Vers 3

"Als mijn geest in mij overstelpt was." "Wanneer zelfs mijn geest (het hogere vermogen) donker over mij gehuld is": dat wil zeggen dat zelfs mijn geest (roeach), die mijn ziel (nefesj) omhoog zou moeten tillen, als in een bezwijming zwaar op mij valt.

> *Toen als een sluier van wee*
> *mijn geest zwaar op mij lag.*

De Schrift zegt dit van de geest, maar spreekt er vaker van bij de ziel, de zetel van de hartstochten. Zie Ps. 42:7, 43:5, 131:2. Een neergedrukte geest staat voor een nog droeviger, nog meer neergebogen toestand dan een bezwijmende ziel. Zie Ps. 143:3-4. Vergelijk ook wat onze Heere zegt: "Nu is Mijn ziel ontroerd" (Joh. 12:27), met het bericht van de evangelist: "Jezus … werd ontroerd in den geest" (Joh. 13:21, 11:33). — Christopher Wordsworth.

Vers 3

"Als mijn geest in mij overstelpt was." Letterlijk: bij het omhullen van mijn geest over mij. Zo diep zat mijn geest verpakt in nood en somberheid, rondom "gewikkeld in wee", dat ik het pad voor mij niet zag, radeloos was en niet wist welke weg ik moest kiezen. U (nadrukkelijk)

wist toen mijn pad. — A. S. Aglen, in "An Old Testament Commentary for English Readers," 1884.

Vers 3

Veel troost wens ik je toe bij wat David zich realiseerde: "Als mijn geest in mij overstelpt was, zo hebt Gij mijn pad gekend." De Heere zit niet ver weg. Zijn oog is op jou gericht, nu, op dit moment. Hij kijkt niet onverschillig toe als een gewone toeschouwer. Hij let nauwlettend op, Hij kent jouw pad en overweegt het. Sterker nog, Hij zet het uit, en alles wat erbij hoort, staat onder Zijn leiding. Precies op het uur dat Hij het beste achtte, begon jouw nood, eerder kon ze niet komen. Hoe zwaar ze is, heeft Hij tot op een haar bepaald, en hoe lang ze duurt, tot op een minuut.

Ook weet Hij hoe jouw geest erdoor wordt aangetast. Zoveel genade en kracht als je nodig hebt, en op de tijden die Hij nodig acht, schenkt Hij je op Zijn tijd. Daarom kun je, als het donkerst lijkt, toch nog zeggen: Getuchtigd, maar niet gedood. Hoop dus op God, want je zult Hem nog loven, ook voor deze weg. — John Newton (1725-1807), in "Cardiphonia."

Vers 3

"Zo hebt Gij mijn pad gekend."

> *Voor mensenogen is het beter veel te verbergen,*
> *veel van wat ik lijd, veel van wat ik elk uur voel;*
> *maar o, deze gedachte kan tot rust brengen en genezen:*
> *alles, alles is aan U bekend.*
>
> *Ja, alles is door U geordend, gekozen, gepland,*
> *elke druppel die mijn dagelijkse beker vult, komt uit Uw hand,*
> *voorgeschreven tegen kwalen die geen ander begrijpt:*
> *alles, alles is aan U bekend. — Charlotte Elliott.*

Vers 3

Ook al hebben wij als christenen de volledige oplossing van het lijdensprobleem in handen, bij dit of dat bepaalde leed staan we vaak toch net als Job. Er zijn smarten die zo diep gaan en zo algemeen zijn, er zijn verliezen zo volledig en slagen zo vreselijk en onverklaarbaar, dat het een tijdlang is alsof de dikste duisternis ons omhult en het geheim van de Heere niet is geopenbaard. Waarom trof het deze man en spaarde het die andere man? Waarom is dit wezen weggenomen, op wie zoveel hoop rustte of dat al zoveel aangename verwachtingen had vervuld?

Waarom bleef die ander over, een nutteloze last voor de aarde? Waarom is die stem, die in zoveel harten weerklank vond, ineens het zwijgen opgelegd? Waarom word juist ik getroffen? Waarom verloor ik wat mijn zedelijk leven mooi en nuttig maakte? De ziel raakt vaak een tijd lang verloren in gedachten die haar overweldigen en meeslepen. Haar houvast is weg en hulpeloos tuimelt ze rond in de diepe wateren van de ellende. Alles lijkt dan voorbij. Maar geloof dat toch niet. Denk aan Job. Verder dan hij kun je niet zinken in wanhoop, en toch had God medelijden met hem.

Dit voorbeeld van onbeschrijflijk, ongekend lijden, tot het uiterste opgevoerd en toch vergeven en getroost, geeft jou veel troost. Houd de herinnering aan dit gezegende feit vast als een reddingskabel, een balk of een plank te midden van de schipbreuk. En bedenk daarbij dat het lijden bij Gods plan hoort en dat Hij ook van jou vraagt dat je bereid bent en Hem volledig vertrouwt. — E. De Pressensé, D.D., in “The Mystery of Suffering,” 1869.

Vers 3

“Zij hebben mij een strik verborgen.” Er zijn strikken aan de rechterkant en strikken aan de linkerkant. Rechts liggen de strikken van wereldse voorspoed, links die van wereldse tegenspoed. Rechts is het vleierij, links is het schrik en angst. Loop zelf dus midden tussen de

strikken door. Wijk niet af van de weg. Laat je niet verstrikken door vleierij en laat je niet van de weg afjagen door schrik. — Augustinus.

Vers 4

"Ik zag uit ter rechterhand, en ziet." Vertaal de eerste twee werkwoorden als een bevel, zoals de Engelse Bijbel in de kanttekening doet: "Aanschouw ter rechter zijde en zie toe." De rechterhand wordt genoemd omdat dat de plaats van een beschermer is, zoals bekend. — Joseph Addison Alexander.

Vers 4

"Ter rechterhand." Men neemt aan dat hier gezinspeeld wordt op een gewoonte in de oude Joodse rechtbanken: de verdediger stond, net als de aanklager, aan de rechterhand van de beschuldigde (Ps. 110:5). De psalmist voelde zich als iemand die niemand had om zijn zaak te bepleiten en zonder beschermer stond in het gevaar waarin hij was beland, in de ogen van de hele wereld. — James Anderson's aantekening bij Calvijn, ter plaatse.

Vers 4

"Er was niemand, die mij kende." Hoewel David omringd was door een groep trouwe onderdanen, belijdt hij dat hij geen echte vriend heeft. Dat moet je op dezelfde manier verstaan als wat Paulus zegt in Filipp. 2:20: "Ik heb niemand, die even alzo gemoed is." Sinds de zonde de mensheid in haar greep heeft, is alle menselijke liefde min of meer zelfzuchtig en elke gemeenschap in geloof en liefde onvolmaakt. Soms in het leven dringen die donkere kanten zich overweldigend op. Dan voelt een mens zich volledig geïsoleerd, helemaal alleen, en keert hij zich des te dringender tot God.

Alleen God kan opvullen wat de ziel mist: iemand om lief te hebben. Zijn liefde is volstrekt onzelfzuchtig, onveranderlijk en onbewolkt. Aan Hem kan de ziel zonder enige terughouding alles toever-

trouwen wat haar drukt. En Hij wenst niet alleen oprecht haar welzijn, maar kan het ook verwezenlijken, ondanks elke hindernis.

Omringd door bloeddorstige vijanden en verkeerd begrepen, of in elk geval niet grondig begrepen, door zijn vrienden, voelt David zich afgesneden van alle geschapen wezens. — Franz Delitzsch.

Vers 4

"Er was niemand, die mij kende." Dit leert ons hoe gering de wereld en wereldse mensen Gods kinderen achten. — Thomas Wilcocks.

Vers 4

"Er was niemand, die mij kende." Vervolging door onze vijanden drukt zwaar. Nog zwaarder drukt het als onze vrienden ons verlaten, terwijl ze als helpers en verdedigers aan onze zijde hadden moeten staan. — Taube, in Lange's Commentary.

Vers 4

Mooi is de tegenstelling tussen "Gij hebt … gekend" (Ps. 142:4) en "niemand, die mij kende." Wat de Engelse Bijbel weergeeft met "de toevlucht is mij vergaan", betekent letterlijk "is van mij omgekomen" (Jer. 25:35, Amos 2:14). Maar: "… omdat Gij mij een Hoog Vertrek zijt geweest, en een Toevlucht ten dage, als mij bange was." Ps. 59:17. — Andrew Robert Fausset.

Verzen 4-5

"Er was geen ontvlieden voor mij … Gij zijt mijn Toevlucht" (Engels: de toevlucht is mij vergaan … Gij zijt mijn toevlucht). Volgens reizigers zie je vanaf de top van de Alpen zware regenbuien onder je neerstorten, terwijl er op jou zelf geen druppel valt. Wie God als zijn deel heeft, staat in een hoge toren en is veilig voor alle rampen en buien.

Valt het kwaad als regen schuin binnen, dan komt het door de vensters van het schepsel, hoe goed die ook zijn gevoegd. Alle kleren die

deze wereld maakt, houden wie in zulk weer reist niet droog tot op de huid. Geen schepsel kan het gewicht van een ander schepsel dragen, hoe sterk het ook lijkt. Ze breken, zodra de druk komt, als rietstengels en dringen als doorns in de zijden van wie op hen leunen. Een boog die buiten zijn bereik wordt gespannen, breekt middendoor, en een pees die boven haar kracht wordt aangespannen, springt stuk.

Zo zijn uiterlijke hulpmiddelen voor ieder die er in moeilijke tijden zijn vertrouwen op stelt. — George Swinnock.

Verzen 4-5

"Er was geen ontvlieden voor mij ... Gij zijt mijn Toevlucht." Is er onder ons, hier en nu, iemand voor wie het gezicht van de wereld helemaal is veranderd, bij wie de beken van troost zijn opgedroogd, en die zo wordt rondgeslingerd, opgejaagd en gekweld dat hij zijn rustplaats is vergeten? Kan een van jullie zeggen: "Ik ben mijn broederen vreemd geworden, en onbekend aan mijner moeders kinderen"? Ps. 69:9. Is de wereld zo vreemd geworden dat het jou gaat als David: "Zelfs de man mijns vredes, op welken ik vertrouwde, die mijn brood at, heeft de verzenen tegen mij grotelijks verheven"? (Ps. 41:10.) Krijg je, waar je je in de wereld ook heen wendt om rust en toevlucht te zoeken, de deur voor je neus dichtgesmeten?

Dan is hier een toevlucht voor jou. Hier staat één deur wijd open, en wel voor jou. Kom binnen, jij gezegende van de Heere: "Hij vergadert Israels verdrevenen." Ps. 147:2. De Heere wil jou kennelijk binnenhebben. Hij handelt zoals een vader met een koppige zoon, die uit zijn vaders huis is weggelopen en dacht zich onder zijn vrienden te kunnen redden en nooit terug te komen. Aan al die vrienden laat de vader dringend zeggen: "In wiens huis mijn zoon ook rondsluipt, zet hem onmiddellijk de deur uit, en laat niemand van u hem opnemen. En als hij bij u komt, geef hem geen nacht onderdak, laat hem zelfs niet eten in uw huis." Waartoe dient dat alles?

Juist daartoe: om hem weer terug te krijgen in zijn vaders huis, waar hij thuishoort. — Thomas Boston, 1676-1732.

Verzen 4-5

Iedereen keek op hem neer en niemand bekommerde zich om hem. Wat deed David toen? Wat deed hij in die nood? Dat lezen we in Ps. 142:6: "Tot U riep ik, o HEERE! ik zeide: Gij zijt mijn Toevlucht, mijn Deel in het land der levenden." Hij zegt als het ware: omdat ik in de wereld zoveel onvriendelijkheid, minachting en geringschatting kreeg te verduren, zag ik daarin een kans. Mijn geest dreef mij ertoe om U aan te roepen, o Heere, en te zeggen: "Gij zijt mijn Toevlucht." Ik maakte U dus juist nu meer dan ooit tot mijn schuilplaats.

In mijn beste jaren, toen mensen mij eerden en omarmden, had ik U al uitgekozen. En nu, in deze slechte tijd, nu niemand naar mij omkijkt, is het een sterke aansporing om mijn getroffen persoon te verbergen in Uw Naam en kracht. Wie de meeste vrienden heeft in de wereld, vindt in God nog altijd zijn allerbeste vriend, in goede en in kwade dagen. Maar als de wereld ons haat en de rug toekeert, zeker als (zoals de profeet over sommigen zegt, Jes. 66:5) onze broeders ons haten, ons "verre afzonderen, om Mijns Naams wil", dus om de Naam van God Zelf, en zeggen: "Dat de HEERE heerlijk worde!", dan worden onze zielen als het ware de tegenwoordigheid van God in gedreven.

Daar vernieuwen we, als in een heilige schuilplaats, ons aandeel in Zijn liefde, en daar zijn we er zeker van dat we bij Hem welkom zijn. — Joseph Caryl.

Vers 5

"Tot U riep ik, o HEERE! ik zeide", enzovoort. Geroepen heb ik, en dat blijf ik doen, steeds opnieuw. Gezegd heb ik, en dat blijf ik zeggen, steeds opnieuw. — Joseph Addison Alexander.

Vers 5

"Ik zeide." Dit bevat het volgende.

1. Het is een herinnering aan de plechtige handeling, Ps. 103:18. Zo'n daad mag nooit uit het geheugen verdwijnen; zo plechtig is ze dat ze altijd levend hoort te blijven. Jij die dit hebt gezegd, overweeg dan a) Wat het was dat je zei. God in Christus zou jouw toevlucht zijn; je verborg je onder de schaduw van Zijn vleugelen; je zwoer alle andere toevluchten af als leugentoevluchten, nam je schuilplaats in Christus' gerechtigheid en zou daar blijven als in je deel.

Daarmee nam je het verbond formeel aan en greep je het vast. b) Tot wie je het zei. Het was God in Christus, niemand minder, Die in het evangeliebod tot je sprak en je uitnodigde om in de toevlucht te komen. Mensen letten bijzonder goed op wat ze tegen hun meerderen zeggen. Dan moet je zeker met bijzondere zorg onthouden wat je tegen God zei. Laat je hart vol ontzag zijn als je denkt aan de majesteit van Hem tot Wie je het zei, Ps. 16:2: "O mijn ziel! gij hebt tot den HEERE gezegd: Gij zijt de HEERE", want met Hem valt niet vals te spelen. c) Hoe je het zei.

Zei je het niet in je hart toen God in Christus je als toevlucht werd voorgehouden? Een God Die harten kent, verstaat de taal van het hart duidelijk. Sommigen van jullie spraken het ook met de mond uit. En alle avondmaalgangers deden dat plechtig, voor de wereld, de engelen en de mensen, doordat ze brood en wijn ontvingen. d) Om welke redenen je het zei. Zag je niet in, in alle eerlijkheid, dat je een toevlucht nodig had, en dat je God in Christus als jouw toevlucht moest nemen? Je redenen waren verstandig en blijvend, ze kunnen nooit falen.

Daarom zul je nooit reden hebben om terug te krabbelen of een andere toevlucht te zoeken. Jer. 2:31. e) Waar je het zei. Denk aan de plek waar je het in het gebed zei en waar je het aan de avondmaalsta-

fel zei. Ps. 42:7. De stenen van die plaats zullen getuigen zijn van jouw woorden. Joz. 24:27.

1. Ons zeggen volhouden en er geen spijt van hebben. Denk aan Joh. 6:66-69: “Van toen af gingen velen Zijner discipelen terug, en wandelden niet meer met Hem. Jezus dan zeide tot de twaalven: Wilt gijlieden ook niet weggaan? Simon Petrus dan antwoordde Hem: Heere, tot Wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens. En wij hebben geloofd en bekend, dat Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods.” Wat mensen gezegd hebben, bevalt hen achteraf vaak niet meer, en dan willen ze liever niet toegeven dat ze het zeiden.

Genadige zielen kennen zulke spijt niet. Ze blijven bij wat ze zeiden. Zouden ze duizend maal opnieuw moeten kiezen, met alles wat ze nu weten, dan bleven ze bij hun keuze voor God in Christus als toevlucht en deel. Jer. 3:19: “Ik zeide: Gij zult tot Mij roepen: Mijn Vader! en gij zult van achter Mij niet afkeren.” In de wereld kunnen de omstandigheden van mensen op vele manieren veranderen, maar nooit zo dat daardoor dit zeggen teruggenomen zou moeten worden.

1. Beseffen dat het ons verplicht: ik heb het gezegd en ben er dus aan gebonden: “Want ik heb mijn mond opengedaan tot den HEERE, en ik zal niet kunnen teruggaan.” Richt. 11:35. Met Zijn eigen toestemming is God in Christus de jouwe en ben jij de Zijne. Over jezelf beschik je niet meer. Het woord is uit je mond, en je moet toegeven dat het je bindt. Let er ook op dat je niet gaat onderzoeken nadat je een gelofte hebt gedaan. Beweert iemand dat hij zijn keuze van toevlucht en deel nog voor zichzelf moet maken, dan geldt dat niet voor jou. Jij zit al vast en mag niet luisteren naar andere voorstellen, net zomin als een vrouw die haar contract met één man al heeft getekend.
2. Openlijk en vrijmoedig belijden, zonder enige schaamte, alsof je zegt: “Ik erken het voor alle mensen en schaam me niet voor mijn

keuze." Sommige vazallen van de antichrist mogen zijn merkteken op hun rechterhand dragen. Openb. 13:16. Alle volgelingen van het Lam hebben hun merkteken daarentegen op hun voorhoofd, waar het niet te verbergen valt, Openb. 14:1. De wereld probeert Gods volk graag te beschamen vanwege hun toevlucht en deel, alsof ze een dwaze koop hadden gesloten, Ps. 14:6: "Gijlieden beschaamt den raad des ellendigen, omdat de HEERE zijn Toevlucht is." Maar een oprecht mens veracht die schande en laat zich er niet door raken, zoals David zei: "Ook zal ik mij nog geringer houden dan alzo, en zal nederig zijn in mijn ogen."

3. Een hart dat er tevreden mee is, alsof je zegt: "Ik heb het gezegd", en: "O, ik ben heel blij dat ik het ooit heb gezegd. Nooit had ik iets beters kunnen zeggen." Ps. 16:2, 5-7. Dat komt eigenlijk neer op nog eens zeggen, en dat is goed. En wie het oprecht heeft gezegd, heeft alle reden om zich te vergenoegen met zijn toevlucht en zich te verheugen in zijn deel. Wie erover nadenkt, kan er een bestendig genot en een tevreden hart aan overhouden. Jij die de Heere tot jouw toevlucht hebt genomen, mag met grote voldoening overdenken wat je hebt gedaan. — Thomas Boston.

Vers 6

"Let op mijn geschrei."

> *Kan ik het wee van een ander zien aan*
> *en zelf niet mee in droefheid gaan?*
>
> *Zie ik een ander in zijn smart,*
> *en zoek ik geen hulp met warm hart?*
>
> *Zie ik een traan op een wang verschijnen,*
> *en voel ik niet mijn eigen deel van die pijnen?*
>
> *Kan een vader zijn kind zien wenen*
> *en zelf niet vol van droefheid wezen?*

> *Kan een moeder stil blijven zitten en horen*
> *hoe een zuigeling kreunt, hoe een zuigeling vreest?*

Nee, nee, het kan nooit zo zijn!
Nooit, nooit kan het zo zijn!

> *En kan Hij, Die op allen glimlacht,*
> *de winterkoning horen met zijn kleine zorgen,*
> *het verdriet en de zorg van het kleine vogeltje horen,*
> *de nood horen die kleine kinderen te dragen hebben,*
> *en niet naast het nest gaan zitten*
> *om medelijden in Zijn borst te gieten?*
>
> *En niet dicht bij de wieg gaan zitten,*
> *traan op traan met het kindje mee vergieten?*
>
> *En niet dag en nacht blijven zitten*
> *om al onze tranen af te wissen?*

O nee, het kan nooit zo zijn!
Nooit, nooit kan het zo zijn!

> *Hij geeft Zijn vreugde aan hen allen;*
> *Hij wordt een kleine zuigeling;*
> *Hij wordt een Man van smarten;*
> *Hij voelt ook het verdriet.*
>
> *Denk niet dat je een zucht kunt slaken,*
> *en je Maker is er niet bij;*
> *denk niet dat je een traan kunt wenen,*
> *en je Maker is niet nabij.*
>
> *O, Hij geeft ons Zijn vreugde mee,*
> *zodat Hij ons verdriet vernietigt, ons wee.*
>
> *Totdat ons verdriet is gevlucht en verdwenen,*
> *zit Hij bij ons en kermt, Hij blijft mee wenen.*

— *William Blake* (1757–1828), *in* "*Songs of Innocence*," 1789.

Vers 6

"Ik ben zeer uitgeteerd", enzovoort. Dit klopte voor David, die zich in een grot verborg terwijl zijn vijand Saul een machtig leger aanvoerde, maar nog veel letterlijker voor Christus, onze Heere. Hij kon écht en in alle ernst zeggen: "Ik ben zeer uitgeteerd", want Hij is "gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja, den dood des kruises." Zeer uitgeteerd was Hij ook toen Hij, Die het recht had te zitten tussen de cherubs, tussen twee rovers hing. En Zijn vijanden waren werkelijk "machtiger dan" Hij toen het hun uur was: "uw ure, en de macht der duisternis." Een tijdlang leek het dan, voor het oog van de mensen, alsof zelfs de zon der gerechtigheid verduisterd werd. — Robert Bellarminus.

Vers 6

"Want zij zijn machtiger dan ik." Dan U zijn ze dat niet. Ps. 105:24 zegt dat Hij Zijn volk "machtiger dan Zijn tegenpartijders" maakte. Hij is sterker dan de gewapende sterke man (Luk. 11:22), de onderdrukker van Israël. Zelfs "het zwakke Gods is sterker dan de mensen" (1 Kor. 1:25). Hij heeft hem "verlost uit de hand desgenen, die sterker was dan hij": Jer. 31:11, Ps. 18:18. — Andrew Robert Fausset.

Vers 7

"Voer mijn ziel uit de gevangenis", enzovoort. Hij zegt als het ware: O Heere, een arme gevangene ben ik, gevangen door zonde en Satan. Zo graag zou ik vrij zijn en bevrijd om Uw woord te geloven en Uw wil te doen, maar het lukt me helaas niet. Veel deuren in deze gevangenis zitten stevig op slot, op menige deur zit menig slot, er zijn beletsels en hindernissen die ik nooit zelf kan opruimen. Daarom, genadige Heere, doe voor mij wat ik zelf niet kan, en wat zelfs al mijn vrienden bij elkaar niet voor mij kunnen doen. Betaal de schulden van Uw arme gevangene in mijn gezegende Borg, en doe de gevangenisdeuren

open: “Voer mijn ziel uit de gevangenis, om Uw Naam te loven.” — Matthew Lawrence, in “The Use and Practice of Faith,” 1657.

Vers 7

“De rechtvaardigen zullen mij omringen.” Dat woord betekent: in een kring, als een kroon. Was hij verlost, dan zouden ze toestromen en om hem heen gaan staan. Ze zouden naar hem kijken als naar een wonder van barmhartigheid, iemand wiens verlossing wonderbaarlijk was. Ze zouden hem van harte geluk wensen en samen met hem God ervoor prijzen. De Targum luidt: “Om mijnentwil zullen de rechtvaardigen U een kroon van lof maken.” — John Gill.

Vers 7

“Wanneer Gij wel bij mij zult gedaan hebben.” Wat anderen aan barmhartigheid ontvangen, moet voor ons reden zijn tot lof aan God. En de lof die anderen God om onzentwil brengen, moeten we zowel verlangen als met blijdschap begroeten. — Matthew Henry.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Een heldere herinnering: aan wat hij deed, hoe hij het deed en wanneer.
2. Een openbare verklaring, waaruit we opmaken dat zijn gebed hem opbeurde, hem hielp in zijn nood en hem eruit bevrijdde.
3. Een redelijk gevolg: hij gaat opnieuw bidden.

Verzen 1-2

1. Bijzondere gebedstijden: klacht en nood.
2. Bijzonder bidden in zulke omstandigheden: “Ik riep”, “ik smeekte”, “ik stortte mijn klacht uit”, “ik gaf te kennen voor Zijn aangezicht

mijn benauwdheid." Hizkia legde de brief van Sanherib voor God neer. Zo moeten we de hele zaak aan Hem voorleggen. — G. R.

Vers 2

1. De ware plaats voor gebed: "voor Zijn aangezicht."
2. De vrijheid in het gebed: "Ik stortte … uit."
3. Het blootleggen van het hart in het gebed: "ik gaf te kennen voor Zijn aangezicht mijn benauwdheid."

Vers 3 (eerste zinsnede)

1. Wanneer.
2. Dan.

Vers 3 (laatste zinsnede)

Verzoekingen.

1. Welke vorm nemen ze aan? "Een strik."
2. Wie leggen ze? "Zij."
3. Op welke manier leggen ze die? Heimelijk en sluw, vaak "op den weg".
4. Hoe loopt het af met de verzochte gelovige? Hij blijft leven om het verhaal te vertellen, anderen te waarschuwen en God te verheerlijken.

Vers 4 (laatste zinsnede)

De ziel die voor waardeloos wordt gehouden.

1. Denk na over wat een ziel waard is.

a) De ziel zal eeuwig voortbestaan.
b) Rechtvaardigen worden gelukkiger, goddelozen ongelukkiger.
c) Er is een hoge prijs voor haar betaald.

1. Zet onze zorg voor de ziel naast onze bezorgdheid om wereldse dingen.

a) Hoe bezorgd we zijn om rijkdom.

b) Hoe we ons inzetten voor het onderwijs aan het verstand van onze kinderen.

c) Hoe gretig we zaken nastreven, eer, zelfs kleinigheden.

d) Wat zijn we bezorgd om een mensenleven! Schilder de zoektocht naar een kind dat zoek is.

e) Zet daar de zorg van onze Zaligmaker voor zielen tegenover, en ook die van Paulus, van Luther en van Whitefield.

1. Noem enkele verschijnselen waaruit blijkt dat die zorg ontbreekt.

a) Wanneer je het verborgen gebed niet trouw en regelmatig volhoudt.

b) Wanneer de zielen van anderen jouw ziel niet bezwaren.

c) Wanneer je het gezinsgebed verwaarloost of het slechts uit vormelijkheid houdt.

d) Wanneer je niet geregeld naar de gebedssamenkomsten komt.

Let op: elke christen draagt een grote verantwoordelijkheid. — Jacob Knapp, in "The Homiletic Monthly," 1882.

Vers 4 (laatste zinsnede)

De zielenlast.

1. Wat houdt zorg voor zielen in?

a) Vast overtuigd zijn van hun waarde.

b) Teder bezorgd zijn om hun welzijn.

c) Hun gevaar als alarmerend ervaren.

d) IJverig werken aan hun zaligheid.

1. Voor wie is deze zorg een bijzondere taak?

a) De ouders.

b) De leraren.

c) De predikanten.

d) De gemeenteleden.

1. De schuld van wie dit verwaarloost.

a) Ondankbaar is het.

b) Wreed is het.

c) Fataal is het.

— W. W. Wythe, *in "The Pulpit Analyst,"* 1870.

Verzen 4-5

1. Een vreselijke toestand, zonder vriend, zonder helper en zonder iemand die meeleeft.
2. Een aangrijpend gebed, dat bestaat uit roepen en zeggen.

Verzen 4-5

1. Wanneer we mensen het hardst nodig hebben, laten ze ons het meest in de steek.

a) Bij uiterlijke nood: "Aanschouw ter rechter zijde, en zie toe", enzovoort.

b) Bij nood van de ziel: "Niemand zorgde voor mijn ziel."

1. Gods hulp wordt het meest gegeven wanneer die het meest nodig is. Als alle anderen falen, is Hij toevlucht en deel. In voorspoed heeft een mens vele vrienden, in tegenspoed maar Eén. — G. R.

Verzen 4-5

1. Waarom heiligen in hun diepste ellende God tot hun toevlucht kiezen en Hem tot voorwerp maken van hun geloof en hoop.

a) God heeft Zichzelf in het genadeverbond aan de heiligen geschonken, om hun God te zijn, en Hij heeft beloofd dat zij Zijn volk zullen zijn.

b) Hij staat in de allernauwste band met de heiligen en wil allerlei innemende kenmerken van liefde op Zich nemen. Die waarmaken doet Hij tot hun bate.

c) In hun zielen hebben de heiligen, door de kracht van Gods genade, Hem uitgekozen tot hun deel en tot hun hoogste geluk.

1. Welke eigenschappen God heeft waardoor Hij een veilige toevlucht is voor de heiligen en een passend voorwerp van hun vertrouwen.

a) Oneindig is God in barmhartigheid.
b) Onfeilbaar is God in wijsheid.
c) Grenzeloos is God in macht.
d) God weet alles en is overal tegenwoordig.
e) God is een Wezen met een onveranderlijke liefde.
f) God is onafhankelijk, en Hij bestuurt en leidt alle dingen.

1. De vele zoete voordelen die heiligen genieten doordat ze er een gewoonte van maken om in hun grootste moeilijkheden God tot hun toevlucht te nemen.

a) Onder hun zware lasten zijn ze niet bezweken.
b) Van God kregen ze telkens op tijd een nieuwe toevoer van goddelijke genade en kracht voor de dienst.
c) God heeft Zijn heiligen verkwikt met goddelijke vertroostingen voor wat komen gaat. — John Farmer, 1744.

Vers 5

De ziel die voor God kiest.

1. Weloverwogen: "Tot U riep ik … ik zeide."
2. Als alles in alles: "Toevlucht", "Deel."
3. Boven al het andere uit, "in het land der levenden." — W. B. H.

Vers 5

"Hoe kunnen we ons hart ertoe brengen berispingen te dragen?" Lees daarover de preek van John Owen in "The Morning Exercises", deel 2, blz. 600 en volgende, en in zijn "Works", deel 16, blz. 23 en volgende.

Vers 6

Twee verzoeken en twee argumenten.

Verzen 6-7

1. De stem van moedeloosheid: “Ik ben zeer uitgeteerd.” “Zij zijn machtiger dan ik.” “Mijn ziel is in de gevangenis.”
2. Het taalgebruik van gebed: “Let op mijn geschrei.” “Red mij.” “Voer mijn ziel uit de gevangenis.”
3. En van lof.

a) Om de gelukwensen van anderen.
b) Om zijn eigen verlossing en voorspoed. — G. R.

Vers 6

Laag en nederig. Daar zit David:

1. Op een lage plek: de diepte van een grot.
2. Op een laag pad: “zeer uitgeteerd”, “machtiger dan ik.”
3. Maar zie eens: “met de ootmoedigen is wijsheid” (Spr. 11:2), en daarom bidt hij.
4. De Heere “ziet … de nederige aan”, Ps. 138:6. Zijn gebed zal niet tevergeefs zijn. — W. B. H.

Vers 7

Een gevangene, een vrijgelatene, een zanger, een middelpunt, een wonder.

Vers 7

Dromen in de gevangenis.

1. Wat we ons inbeelden in onze boeien.

a) Het voorhoofd van Christus, omgord met zeldzame lof.
b) Het volk van Christus dat ons omringt en vergezelt in de kostbaarste dienst.

c) Een nieuw leven vol mildheid en zegen zodra we vrijkomen.

1. In hoeverre worden onze dromen werkelijkheid? Denk aan vóór en na het gevaar. Aan overtuiging en bekering. Aan de ziekenkamer en de actieve dienst.
2. De plicht om trouw te blijven aan de beloften en lessen uit onze gevangenschap. — W. B. H.

Vers 7 (middelste zinsnede)

Een bijenkoningin. Een onderherder. Een warme haard. Een museum vol wonderen. Of: ze zullen mij omringen, omdat mijn verhaal hen boeit ("uit de gevangenis"), omdat mijn lied hen aantrekt ("om Uw Naam te loven"), omdat we in karakter op elkaar lijken, en omdat ze de goedheid van de Heere bewonderen.

Vers 7 (laatste zinsnede)

Lees het samen met Ps. 116:7: "want de HEERE heeft aan u welgedaan." Van wat voorbij is, kun je afleiden wat komt.

Werk over de honderdtweeënveertigste psalm

Een uitleg van deze psalm staat in Chandlers "Life of David", deel 1, blz. 157-160.

Psalm 143

Titel

“Een psalm van David.” Deze psalm lijkt zó sterk op de andere psalmen van David dat we het opschrift zonder één moment van twijfel aannemen. Davids levensverhaal werpt licht op elk vers en zijn geest ademt door de hele tekst. Waarom de psalm tot de zeven boetepsalmen is gerekend, kunnen we nauwelijks begrijpen. Hij verdedigt namelijk veel meer Davids eigen oprechtheid, en hij is een verontwaardigd gebed tegen zijn lasteraars. Van een schuldbekentenis is bijna geen sprake. Het tweede vers laat weliswaar zien dat David er nooit over dacht zichzelf voor de Heere vrij te pleiten.

Maar ook daar hoor je nauwelijks het gebroken hart van berouw. Wij vinden deze psalm eerder strijdlustig dan boetvaardig. Het is een roep om uitkomst in de nood, geen huilende erkenning van schuld. Waarschijnlijk hadden kerkelijke rabbijnen er zeven nodig voor hun lijst van boetepsalmen, en daarom is dit lied in dienst genomen. In werkelijkheid is het een gemengde klank, een kruik zalf waarin allerlei bestanddelen zijn samengebracht: zoet en bitter, scherp en kostbaar. Een overweldigde geest roept hier om hulp. Hij kan niet blijven op de hoogste trap van geestelijk gebed. Steeds weer zakt hij terug om zijn diepe, aardse nood te beklagen, en steeds weer worstelt hij zich omhoog naar het allerbeste.

De zanger kreunt met tussenpozen. De smekeling om genade kan zijn kreet om recht niet binnenhouden. Zijn handen reiken naar de

hemel, maar aan zijn gordel hangt een scherp zwaard, dat in de schede rammelt terwijl hij zijn psalm afsluit.

Indeling

Het Sela deelt deze psalm in tweeën. Wij volgen liever die natuurlijke scheidslijn en splitsen hem daarom niet verder op. Moge de Heilige Geest ons binnenleiden in de diepere zin ervan.

Uitleg

Vers 1

"O HEERE! hoor mijn gebed, neig de oren tot mijn smekingen." De vorige psalm begon met de verklaring dat David tot de HEERE had geroepen. Nu vraagt hij of Jehova, de levende God, hem vriendelijk wil aanzien. Het is Zijn eigen gedachtenis dat Hij gebed verhoort. David wist dat Jehova gebeden hoort. Daarom smeekte hij Hem zijn smeekbede te horen, hoe zwak en gebroken die ook was. Hij vraagt die ene zegen, een genadig gehoor, op twee manieren: "hoor" en "neig de oren". Wie door genade leeft, wil zó graag gehoord worden in zijn gebed dat hij zijn smeking voor deze gunst verdubbelt.

De psalmist wil gehoord worden én overwogen worden. Dat verklaart zijn roep: eerst "hoor" en dan "neig de oren". Onze zaak is moeilijk. Daarom vragen we om bijzondere aandacht. Waarschijnlijk wilde David dat de rechtvaardige Rechter zijn zaak tegen zijn tegenstanders zou aanhoren. Hij was er zeker van dat hij glansrijk zou worden vrijgesproken, als hij maar gehoord werd over de beschuldiging waarmee ze hem zo lasterlijk bejegenden. Toch voelt hij zich aangetrokken om zijn zaak voor te leggen aan het Hof van de Koningsbank, de hoogste strafrechtbank van het land. Maar hij kiest ervoor alles

om te zetten in een smeking, en die legt hij voor aan het Hof van Requesten, waar mensen hun verzoeken indienen.

Daarom roept hij "hoor mijn gebed" in plaats van "hoor mijn rechtszaak". David heeft er juist alles aan gelegen dat hijzelf en zijn hele leven niet als een proces worden behandeld. Dan zou hij immers geen vrijspraak kunnen verwachten. Let erop dat hij zó veel pleitte dat zijn leven één doorlopend gebed werd. Maar dat bidden nam zoveel vormen aan dat het uitbarstte in talloze smekingen. "Verhoor mij naar Uw waarheid, naar Uw gerechtigheid." Heiligen willen niet alleen gehoord worden, ze willen antwoord. Ze hunkeren ernaar de Heere trouw te zien aan Zijn belofte en rechtvaardig in het beschermen van het recht.

Het is een gelukkig mens die durft te vragen om verlossing op grond van Gods gerechtigheid. Dat mogen we ook doen, vanuit het evangelie. Want "indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve". Zelfs Gods strengere eigenschappen staan aan de kant van de mens die nederig vertrouwt en dat vertrouwen in gebed omzet. Het is een teken van onze veiligheid als onze belangen en de gerechtigheid samenvallen. Met Gods trouw en gerechtigheid aan onze kant staat er een muur van bescherming links en rechts van ons. Beide eigenschappen werken actief.

Ze zijn volkomen opgewassen tegen elk gebed dat het goed is te verhoren. Verzoeken die geen van beide eigenschappen kunnen aanroepen, kan God niet verhoren zonder Zijn eer te schaden. Zulke verzoeken vragen immers om dingen die niet beloofd zijn en die onrechtvaardig zijn.

Vers 2

"En ga niet in het gericht met Uw knecht." Hij had bij de genadetroon om gehoor gebeden. Voor de rechterstoel wil hij niet verschijnen. Tegenover mensen mocht hij dan zuiver zijn, tegenover God kon hij

geen onschuld opeisen. Hij wist dat hij de knecht van de Heere was. Toch beriep hij zich niet op volmaaktheid en pleitte hij niet op verdienste, want ook als knecht was hij onnut. Als dit de nederige kreet van een knecht is, hoe moet dan het gebed van een zondaar klinken? "Want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn." Op grond van de wet kan niemand voor God bestaan.

Gods blik dringt overal in door en scheidt goed van kwaad. Hij ziet de kleinste vlek en velt daarover Zijn oordeel. Daarom helpt het niet om iets voor te wenden of een belijdenis af te leggen. Die blik leest immers alle geheimen van de ziel. In dit vers verwoordde David al de leer dat de wet iedereen veroordeelt. Dat deed hij lang voordat Paulus zijn pen pakte om dezelfde waarheid op te schrijven. Tot op de dag van vandaag is dit net zo waar als in Davids tijd. Geen enkel levend mens, ook op dit moment niet, mag het wagen zich op grond van de wet voor de troon van de grote Koning te laten beoordelen.

Ons dwaze tijdperk heeft mensen voortgebracht met zo'n uitzinnige hoogmoed dat ze durfden te beweren dat ze in het vlees volmaakt waren. Maar die opschepperige snoevers vormen geen uitzondering op de regel die hier staat. Ze zijn gewoon mensen, en armzalige exemplaren ook nog. Als je hun leven onderzoekt, blijken ze vaak meer fouten te hebben dan de nederige boetelingen tegenover wie ze hun superioriteit zo luid verkondigen.

Vers 3

"Want de vijand vervolgt mijn ziel." Hij zit mij met kwaadaardige hardnekkigheid op de hielen. Zo vaak ik binnen zijn bereik kwam, heeft hij mij het leven zuur gemaakt. De aanval gold de ziel, het leven van de psalmist. Onze tegenstanders willen ons het allerergste aandoen. Hun aanvallen zijn geen kinderspel: ze jagen op ons kostbare leven. "Hij vertreedt mijn leven ter aarde." De wreedheid van zijn vijand maakte Davids bestaan bitter. Hij was als iemand die neergesmeten is en op de grond blijft liggen, waar zijn aanvaller hem kan ver-

trappen. Laster drukt het gemoed zwaar neer. Het is een klap die de geest omver slaat, alsof een vuist hem tegen de grond heeft geslagen. “Hij legt mij in duisternissen, als degenen, die over lang dood zijn.” De vijand was er niet tevreden mee dat hij Davids leven in het stof had gedrukt.

Hij wilde hem nóg lager brengen, tot in het graf. En als het kon, nog dieper, want hij zou de heilige het liefst opsluiten in het donker van de hel. Sauls vijandschap dreef David naar grotten en holen, waar hij rondspookte als een rusteloze geest. ’s Nachts zwierf hij buiten, overdag lag hij verborgen, als een ongelukkige geest die al lang de rust van het graf werd ontzegd. Goede mensen begonnen hem te vergeten, alsof hij al lang dood was. Slechte mensen maakten zich vrolijk over zijn treurige gezicht. Alsof het niet het gezicht van een levende was, maar getekend door de schaduw van het graf.

Arme David! Hij was gemaakt om het huis van de levenden te zegenen, maar werd gedwongen om bij de doden te verkeren! Ons kan hetzelfde overkomen, en toch kunnen we de Heere heel dierbaar zijn. Eén ding staat vast. De Heere laat ons misschien in het donker wonen tussen de doden, maar Hij zal ons zeker in het licht brengen. Dan zullen we wonen bij hen die het eeuwige leven genieten.

Vers 4

“Daarom wordt mijn geest overstelpt in mij, mijn hart is verbaasd in het midden van mij.” David was geen stoïcijn. Hij voelde zijn ballingschap en leed onder de wrede aanvallen op zijn goede naam.

Hij voelde zich verward en ondersteboven, eenzaam en gekweld. Hij was een man van denken en voelen. Zowel in zijn geest als in zijn hart leed hij onder de onverdiende, onuitgelokte vijandigheid van zijn vervolgers. Bovendien drukte een vreselijk gevoel van eenzaamheid op hem. Een tijd lang was hij door zijn God verlaten, en zijn ziel was “bedroefd tot den dood toe”. Deze woorden had ook onze Heere Je-

zus kunnen gebruiken. Hierin lijkt het Hoofd op de leden, en de leden lijken op het Hoofd.

Vers 5

"Ik gedenk aan de dagen van ouds." Als we niets nieuws zien dat ons kan opbeuren, laten we dan terugdenken aan wat oud is. Er waren eens vrolijke dagen. Dagen van verlossing, van vreugde en dankzegging. Waarom zouden die niet terugkomen? Jehova heeft Zijn volk gered in tijden die ver achter ons liggen, eeuwen geleden. Waarom zou Hij dat nu niet weer doen? We kunnen ook op ons eigen leven terugkijken, vol rijkdom. We hebben zonnige herinneringen, heilige herinneringen, herinneringen die voldoening geven. Het zijn als bloemen waar de bijen van het geloof op neerstrijken, om er honing van te maken voor vandaag.

"Ik overleg al Uw daden." Als mijn eigen werken mij beschuldigen, geven Uw werken mij nieuwe kracht. Misschien bemoedigen de daden van de Heere ons niet meteen. Laten we dan opnieuw over ze nadenken. Laten we de geschiedenis van Gods bestuur herkauwen en overwegen. We moeten ruim en breed kijken naar alles wat God doet. Samen werkt het allemaal mee ten goede, en elk onderdeel is een eerbiedige studie waard. "Ik spreek bij mijzelven van de werken Uwer handen." Dat had hij ook vroeger gedaan, zelfs in zijn zwaarste uren. De schepping was het boek waarin hij las over de wijsheid en goedheid van de Heere.

Opnieuw slaat hij de bladzijde van de natuur open. Hij ervaart het als balsem op zijn wonden en als een hartsterking tegen zijn zorgen om te zien wat de Heere met Zijn vaardige handen heeft gemaakt. Als het werk van onze eigen hand ons verdriet doet, laten we dan kijken naar het werk van Gods handen. Herinneren, overwegen en peinzen staan hier samen, als de drie gratiën. Ze verzorgen een geest die terneergedrukt is en ziek dreigt te worden. David joeg met zijn harpspel

de boze geest van Saul weg. Zo verjaagt hij hier de somberheid uit zijn eigen ziel, door heilige omgang met God.

Vers 6

"Ik breid mijn handen uit tot U." Hij verlangde naar zijn God. Zijn gedachten aan God deden in hem een gloeiend verlangen ontbranden, en dat werd een krachtige uiting van zijn innerlijke hunkering. Een gevangene met geboeide voeten strekt zijn handen smekend uit als er hoop is op vrijheid. Zo doet David dat ook. "Mijn ziel is voor U als een dorstig land." De aarde barst open en gaapt, alsof ze haar mond opent in een stom smeken. Zo scheurde de ziel van de psalmist van verlangen. Geen hemelse bui had hem vanuit het heiligdom verkwikt.

Verbannen van de genademiddelen voelde zijn ziel zich verschroeid en uitgedroogd. "Mijn ziel is voor U," riep hij. Niets anders kon hem tevredenstellen dan de aanwezigheid van zijn God. Hij strekte niet alleen zijn handen uit: heel zijn hart reikte naar de Heere. Hij dorstte naar de Heere. Als hij Gods aanwezigheid maar kon voelen, zou hij niet meer overstelpt zijn en niet meer in duisternis wonen. Nee, alles zou veranderen in vrede en vreugde. Sela. Het was tijd voor een pauze, want het smeken was tot het toppunt van doodsangst gestegen. Zowel de harpsnaren als de hartsnaren stonden strak gespannen. Ze hadden even rust nodig om weer in te stemmen voor de tweede helft van het lied.

Vers 7

"Verhoor mij haastelijk, HEERE! mijn geest bezwijkt." Als de redding te lang op zich laat wachten, komt ze te laat. De arme smekeling valt flauw en staat op het punt te sterven. Zijn leven stroomt weg. Elk ogenblik telt, want binnenkort is het met hem gedaan. Een sterker argument voor haast bestaat niet. Wie rent er niet toe om een smekeling te helpen als diens leven op het spel staat? Barmhartigheid krijgt vleugels aan haar hielen wanneer de ellende op het hoogst is. God laat ons niet in de steek als onze geest bezwijkt.

Integendeel: dan versnelt Hij Zijn pas en komt Hij naar ons toe op de vleugels van de wind. “Verberg Uw aangezicht niet van mij, want ik zou gelijk worden dengenen, die in den kuil dalen.” Voor een oprecht hart is gemeenschap met God zó kostbaar dat het gevoel krijgt te sterven en helemaal te vergaan als die gemeenschap wegvalt. Als God Zich terugtrekt, zakt het hart weg in wanhoop en verliest de geest alle kracht. Bovendien kunnen de tegenstanders hun gang gaan zonder dat iets hen tegenhoudt, zolang Hij afwezig is. Op een tweede manier staat de vervolgde dus op het punt om te vergaan.

Zien we Gods gezicht, dan leven we. Keert Hij ons de rug toe, dan sterven we. Kijkt de Heere welwillend naar ons werk, dan gedijt het. Weigert Hij ons Zijn goedkeuring, dan zwoegen we tevergeefs.

Vers 8

“Doe mij Uw goedertierenheid in den morgenstond horen, want ik betrouw op U.” Heere, mijn verdriet heeft me doof gemaakt. Laat me horen! Er is maar één stem die mij kan opbeuren. Laat mij Uw goedertierenheid horen. Die muziek wil ik het liefst nú al genieten. Laat mij haar horen in de morgenstond, in het eerste uur van de dageraad. Wie Gods liefde ervaart, heeft in zijn ziel zowel de dageraad als de dauw. Het is het einde van de nacht vol tranen en het begin van de morgen vol blijdschap. Alleen God kan het lawaai van onze zorgen uit onze vermoeide oren halen.

Alleen Hij kan ze betoveren met de zoete klanken van Zijn liefde. Ons pleidooi bij de Heere is ons geloof. Als we op Hem vertrouwen, kan Hij ons niet teleurstellen. “Ik betrouw op U” is bij God een gezond en stevig argument. Hij Die het oor heeft gemaakt, zal ons laten horen. Hij Die zelf de liefde is, zal de vriendelijkheid hebben om Zijn goedertierenheid aan ons gemoed voor te houden. “Maak mij bekend den weg, dien ik te gaan heb, want ik hef mijn ziel tot U op.” De grote Eerste Oorzaak moet ons laten horen en laten weten.

Onze geestelijke zintuigen hangen van God af en hemelse kennis komt alleen van Hem. Het is hard nodig dat we de weg kennen die we moeten gaan. Hoe kunnen we een wet precies gehoorzamen als we die niet kennen? Of kan er soms een heiligheid zijn zonder kennis? Wie de weg niet kent, hoe blijft die dan op de weg? Wie niet weet waar hij moet lopen, hoe vindt die dan het goede pad? De psalmist heft zijn ziel op. Geloof is goud waard als het erop aankomt. De ziel die vertrouwt, zal overeind komen.

We laten onze hoop niet zinken. We doen ons best om op te staan en ons te verheffen boven ons dagelijkse leed. Dat is verstandig. Zodra David niet wist welke weg hij moest kiezen, hief hij zijn ziel op naar God Zelf. Dan wist hij dat hij niet ver mis kon gaan. Als de ziel niet uit zichzelf wil opstaan, moeten wij haar optillen, omhoog naar God. Dat is een goed argument in het gebed. De God naar Wie we onze ziel proberen op te heffen, zal Zich vast verwaardigen om ons te wijzen wat Hij van ons wil.

Laten we het voorbeeld van David ter harte nemen. Is ons hart neergebogen, dan moeten we het uit alle macht proberen op te heffen. Niet zozeer om getroost te worden, maar vooral om bij de Heere Zelf te komen.

Vers 9

"Red mij, HEERE! van mijn vijanden." Veel vijanden belegeren ons. We kunnen ze niet verslaan. We kunnen zelfs niet van ze wegkomen. Maar Jehova kan ons redden en Hij wil het ook, als we tot Hem bidden. Het wapen van het gebed doet ons meer goed dan zwaard en schild. "Bij U schuil ik." Zijn vervolgingen hadden dus een goede uitwerking. Misschien is wat ons naar onze God laat vluchten een slechte wind, maar hij blaast ons naar iets goeds. Zo'n vlucht heeft niets met lafheid te maken. Er zit veel heilige moed in.

God kan ons buiten het bereik van het kwaad verbergen, ja zelfs buiten het zicht ervan. Hij is onze schuilplaats. Jezus heeft Zichzelf

tot toevlucht gemaakt voor Zijn volk. Hoe eerder en hoe volledi-ger we naar Hem vluchten, hoe beter voor ons. Onder het karmozijnrode dak van de verzoening door onze Heere zijn gelovigen helemaal verborgen. Laten we daar blijven en tot rust komen. In het zevende vers riep onze dichter nog: "Verberg Uw aangezicht niet." Hier zegt hij: "Bij U schuil ik" (Engels: ik vlucht tot U om mij te verbergen). Let er ook op hoe vaak hij de woorden "tot U" gebruikt. Hij is op zoek naar zijn God.

Hij moet op een of andere manier die kant op, ook al lijkt hij zich terug te trekken. Heel zijn wezen verlangt ernaar dicht bij de Heere te zijn. Kan het zijn dat dit dorsten naar God onbevredigd blijft? Nooit, zolang de Heere liefde is.

Vers 12

"En roei mijn vijanden uit, om Uw goedertierenheid, en breng hen om, allen, die mijn ziel beangstigen." Hij gelooft dat het zo zal gaan en voorspelt dus wat er komt. De woorden kunnen namelijk ook als een vaststelling gelezen worden, en dat is beter. Met ons christelijke licht zouden wij niet precies zo kunnen bidden. Maar onder de ordening van het Oude Testament paste de geest van dit gebed bij de wet. Het is een verzoek dat het recht goedkeurt, maar de geest van liefde voelt zich er niet thuis bij. Wij als christenen gebruiken dit verzoek alleen in geestelijke zin.

Toch had David zo'n royale geest en ging hij zo zachtmoedig met Saul om, dat hij waarschijnlijk niet alles bedoeld heeft wat zijn woorden in onze vertaling zeggen. "Want ik ben Uw knecht." Daarom hoop ik dat mijn Meester mij zal beschermen terwijl ik Hem dien. Ik hoop dat Hij mij de overwinning geeft in de gevechten die ik voor Hem voer. Het is het gebed van een soldaat. Het ruikt naar het stof en de kruitdamp van de strijd. Het werd verhoord, dus het was niet verkeerd gebeden. Toch is er een nog uitnemender weg.

Gehele psalm

Deze psalm van David past opvallend goed bij de psalm ervoor. Daar vertelt hij dat hij gebeden heeft (Ps. 142:2-8), en dat doet hij tweemaal (Ps. 143:1). Ook hier herhaalt hij zichzelf: "hoor mijn gebed, neig de oren tot mijn smekingen." In Ps. 142:4 zegt hij: "Als mijn geest in mij overstelpt was." En hier (Ps. 143:4): "Daarom wordt mijn geest overstelpt in mij." — John Mayer.

Gehele psalm

De belofte waar deze hele reeks van acht psalmen, Psalm 138-145, steeds naar verwijst, is die uit 2 Sam. 7:12 en volgende: "Wanneer uw dagen zullen vervuld zijn ... zo zal Ik uw zaad na u doen opstaan ... en Ik zal zijn koninkrijk bevestigen ... dewelke als hij misdoet, zo zal Ik hem ... straffen. Maar Mijn goedertierenheid zal van hem niet wijken ... Doch uw huis zal bestendig zijn, en uw koninkrijk tot in eeuwigheid." Het verband tussen de psalm en de geschiedenis wordt vastgelegd door het vele gebruik van de uitdrukking "Uw (Jehova's) knecht".

David past die op zichzelf toe in het laatste verhaal, net als in Ps. 143:2 en 144:10 van de eerste. Jehova had het woord het eerst over David gebruikt: "Zeg tot Mijn knecht, tot David." Daarom klampt David zich er steeds weer aan vast in zijn pleidooi (2 Sam. 7:5, 9-21, 25-29). Davids pleidooi "Want ik ben Uw knecht" is geen opschepperij over zijn eigen dienst. Het is een verheerlijking van Gods verkiezende genade: "Wie ben ik, Heere HEERE, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?" 2 Sam. 7:18. De kreet (Ps. 143:6) "Mijn ziel is voor U als een dorstig land" komt overeen met Davids eigen woorden in Ps. 63:2.

Toen vluchtte hij voor Absalom en bevond hij zich nog in de woestijn van Juda (opschrift van Ps. 63), aan deze kant van de Jordaan: "Mijn ziel dorst naar U." Ook hier komt de geschiedenis ongezocht

overeen met de psalm (2 Sam. 16:2, 14): “En de koning kwam in, en al het volk, dat met hem was, moede zijnde; en hij verkwikte zich aldaar”, met Ziba’s vruchten. Zie ook 2 Sam. 17:2. Het Hebreeuwse woord voor “dorstig” in Psalm 143 is hetzelfde als dat voor “mat” in Ps. 63:2 en voor “moede” in 2 Sam. 16:14. Het betekent “hijgend”, “vermoeid”, “dorstend”. — Andrew Robert Fausset, in “Studies in the 150. Psalms”, 1876.

Gehele psalm

Het is duidelijk dat David deze psalm schreef toen hij in groot, uitzichtloos gevaar zat. Misschien was Saul de oorzaak, toen David de grot in moest vluchten (zoals in de vorige psalm). Misschien was het zijn zoon Absalom, of iemand anders. Dat weten we niet. Hoe dan ook: hij beklaagt zich bij God diep over de kwaadaardigheid van zijn vijanden en vraagt of God zijn gebeden wil horen. Hij geeft toe dat God hem met recht laat lijden en bedelt heel nederig om genade voor zijn zonden. Hij wil niet alleen weer op de been geholpen worden.

Hij wil ook geleid worden door Gods Geest, om de rest van zijn leven toe te wijden aan Gods dienst. Deze kostbare psalm bevat dus drie elementen. Ten eerste een belijdenis van zijn zonden. Ten tweede een klacht over het onrecht dat hem is aangedaan. Ten derde een smeking om verlossing uit zijn aardse nood en om geestelijke genade. — Archibald Symson.

Gehele psalm

Het is leerzaam te zien hoe in deze psalm het hart van de vrome dichter heen en weer slingert. Het gaat steeds van geestelijke naar aardse zorgen en terug. Eerst beklaagt hij zich over zijn zonden en vraagt hij om genade. Dan klaagt hij over zijn vijanden en smeekt hij om uitkomst. Vervolgens jammert hij over zijn duisternis. Hij pleit om het licht van Gods aangezicht, om wijsheid en om inzicht. Dan breekt de gedachte aan zijn vijanden opnieuw over zijn ziel heen en vlucht hij naar God voor bescherming. Tot slot bidt hij weer om wijsheid en

heiligheid: “Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God! Uw goede Geest geleide mij in een effen land.” Dit is een bijzonder belangrijk verzoek.

Eerder vroeg hij om de weg te leren kennen die hij moest gaan. Nu vraagt hij of hij die weg ook echt mag lopen. — John Fawcett, 1769-1851.

Gehele psalm

Voor Aswoensdag heeft de kerk deze psalm bestemd. Hij is de zevende en laatste van de boetepsalmen. Soms noemt men die zeven ook “de bijzondere psalmen”. Al eeuwenlang gebruikt de kerk ze als haar volledigste en meest geestelijke uitingen van berouw. Wel eens zijn ze gezien als wapens tegen de zeven hoofdzonden. Zo richt zich bijvoorbeeld Ps. 6:2-11 tegen toorn, Ps. 32:1-11 tegen hoogmoed, Ps. 38:2-23 tegen onmatigheid in eten en drinken, Ps. 51:3-21 tegen onreinheid, Ps. 102:2-29 tegen hebzucht en Ps. 130:1-8 tegen nijd. De psalm waar we nu mee bezig zijn, keert zich tegen onverschilligheid en zorgeloosheid. — J. W. Burgon.

Vers 1

“O HEERE! hoor mijn gebed”, enzovoort. Ach Heere, als U gebeden niet verhoort, kan ik net zo goed helemaal niet bidden. En als U ze wel hoort maar er niet naar luistert, dan kunt U ze net zo goed helemaal niet horen. O, “hoor mijn gebed” dan, mijn God, en “neig de oren tot mijn smekingen”. Zo raakt mijn bidden niet verspild, omdat U het hoort. En Uw horen raakt niet verspild, omdat U er aandacht aan schenkt. Bid ik slechts, dan lijkt het genoeg dat God het hoort. Smeek ik, dan is méér nodig: dan moet Hij er Zijn oor naar toe buigen.

Een smeking vertrekt immers met meer spanning en gerichtheid. Dan kan ze ook niet met minder aandacht worden opgevangen. Dat lijkt wel haarkloverij met woorden, zou je denken. Is “horen” dan niet precies hetzelfde als “het oor neigen”? Of is er soms een verschil tussen een gebed en een smeking? Misschien wel. Horen kan namelijk

soms passief zijn, terwijl het oor neigen altijd actief is. We twijfelen er niet aan dat Christus de eerste kreet van de Kanaänitische vrouw wel hoorde, zolang het nog een gebed was. Maar Hij schonk er pas aandacht aan bij haar tweede kreet, toen die was uitgegroeid tot een smeking.

Hoe het ook zij: horen zonder het oor te neigen, o God, zou nutteloos zijn. En evenmin zou het mij helpen als U luistert maar geen antwoord geeft. O, geef mij dan antwoord, God. Want als U mijn gebed niet beantwoordt, hoe kunt U dan mijn verwachtingen beantwoorden? Mijn gebed is maar het zaad. Het is Uw antwoord dat de oogst brengt. Als U mij helemaal niet zou antwoorden, kon ik helemaal geen oogst verwachten. En als U mij wel antwoordde, maar niet "naar Uw gerechtigheid", dan zou er wel een oogst komen, maar niets dan verschroeid koren.

Antwoord mij dus, o God, maar "naar Uw gerechtigheid". Want Uw gerechtigheid heeft nog nooit een onprettig antwoord gegeven. Het was een antwoord vanuit Uw gerechtigheid dat U aan Noach gaf: "Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens", want "het gedichtsel van 's mensen hart is boos van zijn jeugd aan." Het was een antwoord vanuit Uw gerechtigheid dat U aan Abraham gaf: "Vrees niet, Abram! Ik ben u een Schild, uw Loon zeer groot." Het was een antwoord vanuit Uw gerechtigheid dat U aan de moordenaar aan het kruis gaf: "Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn." O, antwoord mij dan naar Uw gerechtigheid, o God.

Dan wordt de oogst van mijn hoop als die zeven jaren van overvloed die Jozef had voorspeld. — Sir Richard Baker.

Vers 1

"Hoor mijn gebed ... neig de oren tot mijn smekingen ... verhoor mij." Drie keer herhaalt hij hier zijn vurige wens om gehoord te worden. In de vijfde psalm doet hij dat zelfs vier keer: telkens opnieuw dezelfde bede om gehoor. ... Door zijn verzoek om gehoor te verdubbelen, wil

hij dat God met beide oren luistert, dus heel aandachtig en bereidwillig. Zó dringend is de wens van een gemoed. Hij verlangt dat het gebed dat hij opzendt, niet wordt vergeten. Zo zei de engel ook tegen de hoofdman over honderd: "Uw gebeden en uw aalmoezen zijn tot gedachtenis opgekomen voor God." Hand. 10:4. — Archibald Symson.

Vers 1

"Verhoor mij naar Uw waarheid, naar Uw gerechtigheid." Dat U de belofte deed, kwam voort uit Uw gerechtigheid. Dat U haar zult houden, komt voort uit Uw trouw. Ik weet zeker dat U haar gedaan hebt. Hoe kan ik dan twijfelen of U haar zult nakomen? Zou U mij niet antwoorden naar Uw gerechtigheid, dan bleef U toch rechtvaardig. Maar zou U mij niet antwoorden naar Uw trouw, dan was U niet meer trouw. Dat kan niet. Wees dus trouw aan wat U beloofd hebt. — Sir Richard Baker.

Vers 1

"Verhoor mij … naar Uw gerechtigheid." Vergeving staat niet haaks op waarheid en gerechtigheid. De vergeving die God uit genade aan de zondaar geeft, is een rechtvaardige daad tegenover Zijn dierbare Zoon. Hij nam de verplichtingen van de zondaar op Zich en voldeed ze helemaal. Dit is een waarheid van onschatbare waarde. Duizenden harten zijn er in elke eeuw door gesterkt en verblijd. Een goede, oude christenvrouw uit eenvoudige kring had dit zó diep begrepen dat ze, liggend op haar sterfbed, kalm antwoordde toen een gewaardeerde dienaar van God haar vroeg waarop haar hoop voor de eeuwigheid rustte: "Ik vertrouw op de gerechtigheid van God." Toen haar antwoord verbazing wekte, voegde ze eraan toe: "Gerechtigheid, niet jegens mij, maar jegens mijn Plaatsvervanger, op Wie ik vertrouw." — Robert Macdonald, in "From Day to Day; or, Helpful Words for Christian Life", 1879.

Vers 2

"En ga niet in het gericht met Uw knecht." Het eerste vers riep zojuist Gods gerechtigheid aan, en nu lijkt de smekeling die plotseling af te wijzen. Deze verzen vatten de schijnbare tegenstrijdigheid samen die het hele boek Job doortrekt (zie Job 4:17; 9:2, 32; 14:3; 15:14; 22:4 en andere plaatsen). Job betuigt telkens in één adem aangrijpend zijn onschuld. En in dezelfde adem is hij bang dat God hem aan zijn woord houdt en hem voor het gerecht daagt. Een godvrezend mens wil dat zijn naam bij de mensen schoongewassen wordt en doet daarom een beroep op de rechtvaardige Rechter. Maar meteen trekt hij zich schuldbewust terug: niemand kan voor Zijn rechterstoel bestaan.

> *"Want verdienste bestaat van mens tot mens,*
> *maar niet van mens, o Heere, tot U."* — A. S. Aglen.

Vers 2

David vraagt niet in het algemeen of God "niet in het gericht met hem" wil gaan. Dat zou immers inhouden dat God Zijn bestuur over de wereld uit handen gaf. Wat hij vraagt, is dat God het niet zal doen op grond van zijn eigen plichten en zijn eigen gehoorzaamheid. Stel dat die plichten en die gehoorzaamheid in enig opzicht zouden beantwoorden aan wat wij als gerechtigheid nodig hebben om rechtvaardig verklaard te worden. Dan was er geen enkele reden geweest om te vrezen voor een toets daarop. — John Owen.

Vers 2

David zegt niet: "met een vijand, een muiter, een verrader of een zondaar die zich niet bekeert". Hij zegt: "met Uw knecht". Zo iemand leeft in toewijding aan Uw ontzag en is apart gezet voor Uw dienst. Hij is echt en oprecht "helemaal de Uwe, zoveel en zo volledig als hij maar kan zijn". Het is alsof hij zegt: "Heere, kwamen de heiligste, reinste en beste mensen voor U in het gericht te staan, of wilden ze zich tegen

U verdedigen, dan verloren ze hun zaak onvermijdelijk. 'Zo Gij, HEERE! de ongerechtigheden gadeslaat; HEERE! wie zal bestaan?'" Ps. 130:3. — Thomas Lye (1621-1684), in "The Morning Exercises".

Vers 2

"Ga niet in het gericht met Uw knecht", want U bent al in het gericht gegaan met Uw Zoon. Op Hem hebt U de ongerechtigheid van ons allen gelegd. "Ga niet in het gericht met Uw knecht", want Uw knecht gaat zelf in het gericht met zichzelf. En "indien wij onszelven oordeelden, zo zouden wij niet geoordeeld worden." — Matthew Henry.

Vers 2

Voor dat gerecht kan niemand rechtvaardig staan. De trotsste wijsgeer onder de heidenen niet en de nauwgezetste Farizeeër onder de Joden ook niet. Ja, we mogen nog verder gaan: zelfs de heiligste heilige die ooit leefde, kan het niet. God heeft die deur dichtgetimmerd. Nooit zal iemand met een gerechtigheid uit de wet kunnen binnengaan in leven en geluk. Deze route naar de hemel lijkt op de noordelijke doorvaart naar Indië. Wie het probeert, zit ongetwijfeld vastgevroren lang voordat hij de helft heeft gehaald. — William Gurnall.

Vers 2

"Ga niet in het gericht", enzovoort. Enkele jaren geleden bezocht ik een arme jonge vrouw die doodging aan tering. Ze was een vreemdeling in onze stad. Een paar weken eerder was ze er geweest, ergens in haar meisjestijd, en had ze mijn zondagsschoolklas gevolgd. Wat bleek nu haar enige steun, hoop en troost, nu het donkere dal van de schaduw des doods over haar neerdaalde? Eén vers uit een psalm, dat ze in de klas had geleerd en nooit vergeten was. Ze herhaalde het met gevouwen handen, doordringende ogen en een dunne stem die trilde op haar bleke lippen.

> *"Breng ook Uw knecht, om beproefd te worden, niet in het gericht, want geen levend mens is gerechtvaardigd in Uw zicht."*

Geen zondaar kan Uw blik verdragen, o God, zodra hij zichzelf probeert te rechtvaardigen. — James Comper Gray, in "The Biblical Museum", 1879.

Vers 2

"En ga niet in het gericht met Uw knecht." Er wordt verteld van een Nederlandse godgeleerde die vol angst en twijfel zijn einde naderde. Toen mensen tegen hem zeiden: "U bent zo ijverig en trouw geweest, waarom zou u bang zijn?", gaf hij ten antwoord: "Ach, het oordeel van mensen en het oordeel van God verschillen van elkaar." — John Trapp.

Vers 2

"Ga niet in het gericht." Dit beeld is ontleend aan mensen die via de rechter binnenhalen wat hun volgens de letter van de wet toekomt, tot de laatste cent. Vergelijk Job 22:4-5. In diezelfde zin is ons ook opgedragen God te vragen dat Hij ons onze schulden kwijtscheldt. — Daniel Cresswell.

Vers 2

Waarschijnlijk zinspeelt David hier, zonder het hardop te zeggen, op zijn grote overtreding. De gevolgen daarvan hebben hem zijn hele leven lang achtervolgd. — William Walford.

Vers 2

"Uw knecht." Een knecht is iemand die de wil van een ander doet ... Er waren vier manieren waarop iemand knecht kon worden: door geboorte, door koop, door verovering en door vrijwillige keuze. De een was knecht op de ene manier, de ander op een andere. Sommigen waren geboren in het huis van hun meester. Anderen waren gekocht met zijn geld. Weer anderen waren gevangenen van zijn zwaard en boog. En sommigen hadden zich vrijwillig verbonden om zijn werk te

doen ... Bij de gelovige is er iets bijzonders en opmerkelijks. Hij is Gods knecht door geboorte.

Maar hij is meer: hij is Gods knecht door koop. En dat is nog niet alles: hij is Gods knecht door verovering. Ja, en ook door vrijwillige keuze. Hij is knecht van God, niet op één van die vier manieren, maar op alle vier tegelijk. — Andrew Gray (1805-1861), in "Gospel Contrasts and Parallels".

Vers 2

Het zijn niet alleen mijn ergste zonden die laten zien dat ik een kind van Adam ben. Ook de beste dingen die ik uit plicht doe, verraden dat ik van hem afstam. — William Beveridge.

Vers 2

Ik kan mijn zonden niet verantwoorden, en zelfs voor mijn gerechtigheid kan ik niet instaan. — Bernard van Clairvaux, 1091-1153.

Vers 2

Een jongeman vertelde mij eens: "Ik denk niet dat ik een zondaar ben." Ik vroeg of het hem goed leek als zijn moeder of zijn zuster alles zouden weten wat hij ooit had gedaan, gezegd of gedacht, met al zijn drijfveren en verlangens. Hij dacht even na en zei: "Nee, echt niet, ik zou niet willen dat zij het wisten, nee, voor geen geld ter wereld." "Durft u dan te zeggen, in de tegenwoordigheid van een heilig God Die elke gedachte van uw hart kent: 'Ik doe geen zonde'?" — John B. Gough, in "Sunlight and Shadow", 1881.

Vers 3

"Want de vijand", enzovoort. Heere, als er ooit een goede reden bestond om U om hulp te roepen, dan is het mijn reden. Kijk toch: "de vijand vervolgt mijn ziel", "hij vertreedt mijn leven ter aarde" en "hij legt mij in duisternissen, als degenen, die over lang dood zijn". Dat alles doet "de vijand" mij aan. Maar wie is hij eigenlijk? Hij is de vijand

van de héle mensheid, en uitgerekend mij heeft hij uitgekozen voor een tweegevecht. Hoe kan ik hem in mijn eentje weerstaan? Het hele leger van de mensheid slaagt daar immers niet in.

En toch is hij ook Uw vijand, o God. Alleen omdat ik Uw knecht ben, is hij ook mijn vijand geworden. Wilt U Uw knechten dan laten vervolgen, in Uw eigen zaak laten vervolgen, zonder hen te beschermen? Ik lijd, ik lijd zwaar, om Uwentwil. Gaat U mij dan verlaten? Ach Heere, waren het maar kleine tegenslagen, dan droeg ik ze zonder een woord van klacht. Dan zou ik U er nooit mee lastigvallen. Maar dit zijn de drie zwaarste rampen die iemand kan overkomen: de ergste vervolging, de ergste nederlaag en de ergste gevangenschap.

Is er een vervolging die erger is dan een aanval op mijn ziel? Hij speelt namelijk niet voor kleine winst, hij speelt om zielen. Soms richt hij zich op het lichaam en soms op het bezit, maar dat is bijzaak. Zijn echte doel is de ziel. Kan hij de ziel op een andere manier in handen krijgen, dan laten lichaam en bezit hem koud. Hij gebruikt ze zelfs, om mensen in een gevoel van veiligheid te sussen. Alles wat hij doet, en alles wat hij na laat, heeft maar één bedoeling: de ziel vervolgen. Dat lukt hem net zo goed met voorspoed als met tegenspoed, en hij weet precies welke hij waar moet gebruiken.

Het lijkt wel of ik voor hem een nieuwe Job ben. Met vleien en strelen bereikt hij niets bij mij, dat ziet hij. Dus begint hij nu te vechten en te slaan. En zijn klappen zijn niet mals: “hij vertreedt mijn leven ter aarde.” Nog dieper had hij mij geslagen als U, God, zijn klap niet had opgevangen. Hij slaat omlaag, om mij zoveel mogelijk van de hemel weg te houden. En ligt het slachtoffer eenmaal op de grond, dan nog gunt hij mij geen rust. Hij grijpt mij vast. Hij is zelf immers de vorst van de duisternis, en zo houdt hij mij in het donker gevangen.

Niet voor een nacht of twee, zoals een reiziger in een herberg overnacht. Nee, hij laat mij daar wonen alsof het mijn huis is. En het is geen doorsnee duisternis. Het is het donker van de doden, en wel in de allerhoogste graad: “als degenen, die over lang dood zijn”. Wie nog

maar net gestorven is, wordt soms nog herdacht en soms wordt er nog over hem gepraat. Wie al lang dood is, is helemaal vergeten, alsof hij nooit heeft bestaan. Zo gaat het mij, helaas. Al zo lang woon ik in het donker, alsof ik jaren geleden al ben gestorven.

Wie mij wil vinden, moet tussen de graven en grafmonumenten gaan zoeken. Wonen in het donker is dan ook niets anders dan wonen in het huis van de dood. Zolang we leven, kunnen we het zonlicht soms missen, maar dan geeft een kaars toch licht genoeg. Ik daarentegen word in zo'n duister vastgehouden dat Uw evangelie als zonneschijn en Uw wet als lantaarn mij geen straaltje licht meer geven. Ik durf niet meer vrijmoedig te zeggen wat ik vroeger wel zei: "Gij doet mijn lamp lichten." Een dood lichaam wordt koud en stijf, en je kunt het niet meer buigen.

Zo is mijn ziel door het eindeloze zondigen hard geworden, bijna verstijfd in de zonde. Mij te bewegen tot iets goeds is net zo moeilijk als een lichaam dat al lang dood is weer tot leven te brengen. — Sir Richard Baker.

Vers 3

"Hij legt mij in duisternissen." Hiermee bedoelt hij: ik moet mijn veiligheid zoeken in holen en schuilplaatsen in de woestijn. Zie 2 Sam. 17:16. "Als degenen, die over lang dood zijn." Hij bedoelt: ik lijk levend begraven. Ik kan net zo weinig hopen dat ik in deze wereld nog gelukkig word, als iemand die allang dood is hoopt dat hij nog eens opstaat. — Thomas Fenton.

Vers 4

"Daarom wordt mijn geest overstelpt in mij", enzovoort. David was niet alleen een groot heilige maar ook een groot soldaat. Toch stond zelfs hij soms op het punt in te storten, in de dag van de ellende. "Huilt, gij dennen! dewijl de cederen gevallen zijn." — Matthew Henry.

Vers 4 (tweede zinsdeel)

"Binnen" betekent letterlijk "in het midden van mij". Dat laat zien hoe diep het gevoel was doorgedrongen. "Is verbaasd" is eigenlijk "is verdoofd", in dezelfde zin als het Hebreeuwse woord in Jes. 59:16, 63:5 en Dan. 8:27. Zo lezen ook de Aramese vertaling, de Septuaginta, de Vulgaat en de Arabische en Syrische vertalingen: "is in beroering". — Andrew Robert Fausset.

Vers 4

"Is verbaasd." Beter nog: "is vol verwondering". Het staat er letterlijk als "verbaast zichzelf". Het hart wil het raadsel van zijn eigen lijden doorgronden. Door zijn verwarring wordt het telkens weer op zichzelf teruggeworpen. Zo sterk is de wederkerende werkwoordsvorm die hier is gebruikt. — J. J. Stewart Perowne.

Verzen 4-5

Wie alleen let op iemands gevoel van troost, kan zich maar een armzalig oordeel over hem vormen. Een heilig mens kan helemaal zonder troost zitten. Dat zien we hier duidelijk. Zijn geest kan overstelpt zijn en zijn hart verbaasd. Was het niet zelfs zo bij de heilige Jezus Zelf? Was Hij niet zeer beangst, en Zijn ziel uitermate bedroefd tot de dood toe? Toch heeft het geloof van de Zaligmaker en Zijn overgave aan de wil van Zijn Vader nooit helderder geschenen dan in dat uur van duisternis. Ook Davids geloof staat op om de nood het hoofd te bieden.

Zijn beproeving is groot, en zijn geloof is dat ook. Zelfs als hij op de berg van de lofprijs staat en zijn Sionsliederen zingt in de meest zegevierende toon, is hij nauwelijks bewonderenswaardiger dan nu, terwijl hij zich door deze pijnlijke strijd heen slaat. Aan alle kanten wordt hij benauwd, maar hij wordt niet verdrongen. Hij is radeloos, maar niet wanhopig. Hij wordt vervolgd, maar niet verlaten. Hij wordt neergeworpen, maar niet vernietigd. Hij kan niet leunen op een arm

van vlees en vindt in zichzelf niets dat zijn hoop kan dragen. Maar wat een eenvoudig en krachtig vertrouwen toont hij, als hij zijn toevlucht neemt tot God!

Hij loopt in zijn herinnering langs de tijden waarin hij werd verlost en laat zijn gemoed rusten op de macht en de waarheid van Jehova! "Ik gedenk aan de dagen van ouds; ik overleg al Uw daden; ik spreek bij mijzelven van de werken Uwer handen." — John Fawcett.

Vers 5

"Ik gedenk aan de dagen van ouds; ik overleg", enzovoort. Dit peinzen maakt de druk op mijn geest lichter en vormt een troost voor mijn verbaasde hart. Soms denk ik namelijk aan Jona. Door het water werd hij overstelpt, een walvis slokte hem op, en toch werd hij ten slotte gered. Soms denk ik aan Jozef. Gebonden werd hij achtergelaten in een put, verlaten, en toch kwam er uiteindelijk bevrijding. Dan vraag ik mezelf af: is Gods macht dan aan bepaalde mensen gebonden? Hij kon hen redden uit hun uiterste nood. Kan Hij mij dan niet redden uit de mijne? — Sir Richard Baker.

Vers 5

"Ik overleg al Uw daden." Laten we in de toekomst met meer vuur naar God zoeken dan tot nu toe. Zoek Hem in wijngaarden, boomgaarden en korenvelden. Zoek Hem in het stralende verenkleed van vogels, in de tere bloei van fruit en de zachte gratie van bloemen. Zoek Hem in het dichte gebladerte van het woud en de schrale heide op het veld. Zoek Hem in de rijke weelde van vruchtbare dalen en in de ruwe grootsheid van de eeuwige bergen. Zoek Hem in de vrolijke dans van het beekje en in de statige getijden van de oceaan.

Zoek Hem in de felle kleuren van de regenboog en in de glorie van de sterrenhemel. Zoek Hem in de milde gloed van de maan en in het prachtige licht van een ondergaande zon. Zoek Hem in de heldere blauwe lucht en in het schimmige schouwspel van de wolken. Zoek Hem in het landschap onder een wintermantel van sneeuw en in de

stralende gloed van een zomermiddag. Zoek Hem in de maagdelijke schoonheid van de lente en in de peinzende, verbleekte pracht van de herfst. Laten we Hem zoeken met een ernstige, begerige en onvermoeide blik, tot we Hem zien als een God van wijsheid én macht, van liefde én heerschappij, van schoonheid én heerlijkheid. — A. W. Momerie, in "The Origin of Evil, and other Sermons", 1881.

Verzen 5, 6

"Ik spreek bij mijzelven … Ik breid mijn handen uit." Peinzen is de dienstmaagd van het gebed. Ze staat het gebed bij, zowel vóór als ná het smeken. Ze lijkt op de ploeg die voor de zaaier uitgaat om het hart voor te bereiden op het gebed. En ze lijkt op de eg die achter de zaaier aan komt om het gezaaide zaad te bedekken. Zoals de molentrechter de molen van koren voorziet, zo geeft het peinzen het hart wat het nodig heeft om te bidden. — William Gurnall.

Vers 6

"Ik breid mijn handen uit tot U." Zoals een arme bedelaar om een aalmoes. Bedelen is hier niet het makkelijkste en armoedigste beroep. Het is het zwaarste en tegelijk het rijkste van alle beroepen. — John Trapp.

Vers 6

"Ik breid mijn handen uit tot U." Het is alsof ik hoop dat U mij bij de hand pakt en naar U toe trekt. — Sir Richard Baker.

Vers 6

"Mijn ziel is voor U als een dorstig land", enzovoort. Helaas! Zo'n dorst komt zelden voor. Naar wereldse dingen dorsten veel mensen wél. Denk aan de dorst van de dronkaard (Deut. 29:19), die van de wereldling (Hab. 2:5) en die van de genotzoeker, wiens buik zijn god is (Filipp. 3:19). Denk aan de dorst van de eerzuchtige, Diotrefes (3 Joh. 1:9), en die van de kwaadwillende, de bloeddorstige (Ps. 5:7). Wie naar zul-

ke dingen dorst, houdt de dorst naar genade op afstand. Maar zonder die dorst naar genade ontkomen we nooit aan de dorst van de rijke man in de hel (Luk. 16:24).

Heeft iemand een godvruchtige dorst? Dan blijkt dat uit zijn ijver om te komen waar genade is te vinden en waar de genademiddelen zijn (Spr. 8:34). Redeloze dieren breken door heggen heen als ze water missen. Zo banen zielen die naar genade dorsten zich een weg door alle hindernissen heen, naar de plaats waar ze verzadigd kunnen worden. — Thomas Pierson, 1570-1633.

Vers 6

"Mijn ziel is voor U als een dorstig land." David laat zijn felle verlangen naar God zien in een heel mooi beeld. Het is genomen van de grond die door de lange zomerdroogte uitgedroogd is. Dan scheurt de aarde als het ware open. Met wijd geopende mond smacht ze naar een regenbui uit de hemel. Hij laat zo zien dat hij bij God kwam als iemand die uit zichzelf niets meer had. Daarom zocht hij van boven wat hij miste. Zo keek hij in al zijn nood omhoog. Van boven verwacht hij hulp en troost.

Zelfs als wij in nood zijn en haast uit elkaar gescheurd worden, is er toch troost. Er is water in de hemel dat ons zal verkwikken, als we er maar naar hunkeren. En hier is een zegen: wie dorst heeft, zal verzadigd worden. Dorsten we naar barmhartigheid, naar verlossing of naar geestelijke of aardse troost, dan zullen we daaraan genoeg krijgen. God hoorde immers Hagar en Ismaël toen ze dorstig in de woestijn zaten, en Hij opende een bron voor hen (Gen. 21:17, 19). Dan zal Hij Izak, het kind van de belofte, toch niet verlaten?

God hoorde Simson in de bitterheid van zijn hart, toen die zei: "Zou ik dan nu van dorst sterven?" En Hij deed een bron opwellen uit de kaak van een ezel (Richt. 15:18-19). Zal Hij ons dan verlaten in de tijd van onze nood, als wij op de juiste manier dorsten? — Archibald Symson.

Vers 6

"Mijn ziel is voor U als een dorstig land." Sir John Chardin schrijft in zijn handschriften: "Dit beeld is ontleend aan de landen van het Oosten, waar de grote droogte de grond doet scheuren. Het beeld is zeker bijzonder mooi. Die uitgedroogde landen hebben namelijk kloven die zo diep zijn dat je de bodem niet kunt zien. Je ziet dit in Indië vaker dan ergens anders, kort voordat de regens komen. En overal waar de grond vruchtbaar en hard is." — Harmer's "Observations".

Vers 6

"Ik breid mijn handen uit tot U", enzovoort. Het is dus helemaal niet vreemd dat de ziel haar leven in God vindt. Dat is de lucht waarin ze thuishoort. Al eeuwenlang leren de diepste denkers over religie dat God de Omgeving van de ziel is. Hoezeer de Hebreeuwse poëzie van deze verheven gedachte doordrenkt is, merk je als je probeert je haar zonder die gedachte voor te stellen. Ware poëzie is niets anders dan wetenschap in een andere gedaante. Lang voordat de godsdienst haar grootste waarheden in wetenschappelijke taal kon uitdrukken, spraken mensen met inzicht zich al uit in psalmen. Die psalmen hadden niet getrouwer aan de natuur kunnen zijn, ook niet als het modernste licht de ingeving had gestuurd.

"Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel tot U, o God!" Wat een fijn aanvoelen van de overeenkomst tussen het natuurlijke en het geestelijke ligt er niet onder deze woorden! Het hert hunkert naar zijn leefomgeving, en zo hunkert ook de mens naar de zijne. De waterstromen zijn precies gemaakt om een natuurlijke behoefte te stillen. Zo stilt God precies de geestelijke behoefte van de mens. Het valt op dat het verlangen naar God bij de Hebreeuwse dichters nooit ziekelijk of onnatuurlijk lijkt, voor de mensen die het uitspraken. Naar God verlangen is voor hen even vanzelfsprekend als voor de zwaluw het zoeken van haar nest.

Bij al hun beelden komt nergens het vermoeden op dat ze overdrijven. We voelen hoe eerlijk ze zichzelf doorgronden, tot in hun diepste zelf. Er zit geen valse noot in heel hun verlangen. Zelfs in hun eindeloze zuchten zit geen moeheid, behalve de moeheid van de minnaar die de afwezige mist. Als ze willen wegvliegen, dan alleen om tot rust te komen. Wie geen ziel heeft, kan hier alleen over staan te kijken. Wie wel een ziel heeft maar weinig geloof, kan er alleen naar verlangen. Wat was het een vreugde voor de Hebreeën om hun God te zoeken!

Zo argeloos vragen ze Hem hen te onthalen in Zijn tent. Hen te bedekken met Zijn vederen. Hen te verbergen op Zijn geheime plaats. Hen te omsluiten in de holte van Zijn hand, of Zijn eeuwige armen om hen heen te slaan! Deze mensen waren echte kinderen van de natuur. Zoals de kolibrie leeft tussen zijn eigen palmen en de eendagsvlieg in de zon van een zomeravond, zo leefden zij hun blijde leven. En zelfs de volle portie droeve levenservaringen die hun allen trof, dreef hen alleen maar dieper de verborgen plaats in. Het bracht hen ertoe zich met nog meer toewijding, zoals ze het zelf zeiden, de HEERE tot hun "Deel" te maken.

Alles wat sindsdien is gezegd over een God Die ons van alle kanten omgeeft en de mens helemaal aanvult, van Marcus Aurelius tot Swedenborg en van Augustinus tot Schleiermacher, is niets dan een herhaling van het geloof van de Hebreeuwse dichters. Zelfs het Nieuwe Testament heeft de mens niets hogers te bieden. Wat de psalmist zegt, "God is ons een Toevlucht en Sterkte", is gewoon de vroegere vorm van Christus' woorden: "Komt herwaarts tot Mij … en Ik zal u rust geven." Die vorm is minder scherp omlijnd en minder toepasbaar, maar niet minder edel. — Henry Drummond, in "Natural Law in the Spiritual World", 1884.

Verzen 6-7

"Ik breid mijn handen uit ... Verhoor mij", enzovoort. Zo worden vermoeide handen weer omhooggebracht, door het geloof in Hem Die aan het kruis Zijn handen uitspreidde. Zo wacht en hunkert de bezwijkende ziel naar de stroom van genade van Hem Die aan het kruis zei: "Mij dorst." Wij zullen naar ons heil dorsten, zoals verschroeide akkers en verdorde planten in de heetste zomerdagen als levende wezens naar adem lijken te happen, om de zachte, vrolijk makende regenbui. Zo roept de ziel de Heere aan, en dat vlug, uit angst dat haar geloof door het wachten verslapt. Als God Zijn gezicht verbergt en Zijn vergevende glimlach niet laat zien, drukt dat op de geest als een ziekte. Het weegt zo zwaar als de dood zelf, en het drukt de ziel helemaal neer. — J. W. Burgon.

Vers 7

"Verhoor mij haastelijk." David zit in de nood en slaat op de vlucht naar het gebed. Het gebed is het wondermiddel waarheen de godvruchtigen in al hun uiterste nood vluchten. Heiligen die verdriet hebben, hebben altijd bij gebeden en smekingen troost en genezing gezocht. De hemel is een winkel vol goede dingen. Daar liggen zegeningen en barmhartigheden in voorraad opgeslagen. Dat weten Gods kinderen, die in hun nood naar die winkel rennen en vanuit dat heilige heiligdom om hulp smeken. "Ten dage mijner benauwdheid zocht ik den HEERE." Ps. 77:3. Als enige kwelling ons leven zwaar maakt, wat hebben we dan nodig?

Hulp. Bij wie moeten we die zoeken? Bij de Heere. En hoe? Door te bidden. ... "Haastelijk." David vraagt niet alleen om verhoord te worden, maar om snel verhoord te worden: "Hoor mij, en hoor mij snel." Antwoord mij, en antwoord mij vlug. Zo klinken mensen in nood, in hun woorden en in hun toon. Dat is de taal van wie het moeilijk heeft. Wie in ellende zit, smeekt vurig om snelle bevrijding. Als wij het moeilijk hebben, komt de verlossing ons nooit snel genoeg, al kwam

ze met vleugels. De zwakke mens is er niet mee tevreden dat hij weet dat hij geholpen zal worden. Hij wil nú geholpen worden, op dit moment, niet straks. — Thomas Calvert, 1647.

Vers 7

"Mijn geest bezwijkt." Dit is Davids eerste reden om de Heere te bewegen. Hij zit helemaal aan de grond, aan het allerlaatste. Het is voor hem bijna afgelopen. Door al dat wachten op hulp geeft hij haast de geest. Aan zijn diepe val zien we hoe vaak het Gods kinderen vergaat. Ook de beste dienaren van God hebben op troost gewacht, en op het gevoel van Zijn Geest, zó lang dat hun eigen geest bijna bezweek. Zelfs David, een man naar Gods hart, werd gebroken door een bezwijkend, flauw hart, terwijl hij op hulp van God wachtte.

"In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten" (Gen. 3:19). Dat is het lot van alle mensenkinderen. Maar Gods kinderen dragen meer dan zweet op hun gezicht, want dat is nog weinig. Zij dragen zuchten en een hart dat flauwvalt, terwijl ze zoeken en hongeren naar een hap van Gods brood des levens: innerlijke troost, zekerheid en de blijdschap van de Heilige Geest. Zo lag ook de gemeente eerst ziek op bed, voordat haar troost kwam: "Om dezer dingen wille ween ik; mijn oog, mijn oog vliet af van water, omdat de trooster, die mijn ziel zou verkwikken, verre van mij is." Klaagl. 1:16.

De discipelen voelden hun geest bezwijken in de storm, toen Christus sliep. Het leek of Hij niets om hen gaf en het Hem niet kon schelen dat ze verdronken. Hoe kon hun geest dan iets anders doen dan bezwijken? Hun Trooster sliep en hun enige vriend leek hun vijand. Een bezwijkende geest beweegt God tot toegeven, en laat Hem Zich gewonnen geven. Het is ook Zijn gelegenheid om te helpen: dan grijpt Hij gewoonlijk in. Daarom is het in onze gebeden een krachtig argument. Hij is vol medelijden en laat Zijn kinderen niet volledig bezwijken en omkomen.

Voor bezwijkende geesten is Hij een Geest van medelijden. “Want Ik zal niet eeuwiglijk twisten, en Ik zal niet geduriglijk verbolgen zijn”, zegt de Heere. En waarom niet? Wij verdienen het dat Zijn toorn voor altijd tegen ons blijft vlammen. Maar de Heere geeft een andere reden: “want de geest zou van voor Mijn aangezicht overstelpt worden, en de zielen, die Ik gemaakt heb” (Jes. 57:16). Het is alsof Hij zegt: de bezwijkende zielen en geesten van mensen zijn Mij dierbaar en doen Mij pijn. Ik zal Mijn kinderen helpen. Hoe kan Ik Mijn schepselen, door Mij gemaakt en door Mij bemind, laten omkomen omdat Mijn hulp uitblijft?

David kende de aard van de Heere. Hij wist dat dit een argument was dat in het gebed snel werkt. Daarom gebruikte hij het hier en op andere plaatsen zo vaak. Een medelevende vader kan niet aanzien dat de geest van zijn kinderen helemaal bezwijkt. Dan is Zijn gelegenheid gekomen. Meestal helpt Hij als alle andere hulp faalt. Zo kleven we steviger aan Hem en bouwen we op Hem, want we weten hoe zwak we zijn als Hij ons niet versterkt. Is de oliekruik van een mens leeg en komt er geen druppel meer uit, dan is het tijd dat God de Zijne klaarmaakt.

Zo hielp Hij de Israëlieten bij de Rode Zee, toen alle kracht en wijsheid van mensen stilstond. Hij laat Zich graag zien op de berg, in de uiterste nood. — Ingekort uit Thomas Calvert.

Vers 7

Naarmate David verder bidt, wordt zijn gebed geestelijker én vuriger. In het zesde vers zagen we hem dorsten naar God. Inmiddels is die dorst zo hevig geworden dat hij geen uitstel meer verdraagt. Aan het begin van de psalm vroeg hij nog rustig: “Hoor mijn gebed.” Nu roept hij: “Verhoor mij haastelijk.” We moeten dit niet lezen als zondig ongeduld. Natuurlijk is het goed dat een mens hoopt en stil wacht op Gods redding. Maar je kunt ook om een antwoord vragen, en om een snel antwoord, zonder dat iemand je ongeduld kan verwijten.

Wat we ook willen hebben, we willen het snel hebben. En we kunnen niet anders dan verdriet hebben van alles wat de vervulling van onze wensen tegenhoudt. In zo'n verlangen of zo'n verdriet zit niets zondigs, zolang het niet uitloopt op mopperen of op wantrouwen tegenover God. Daarom komt deze bede om snelle verlichting, om Gods nabijheid en Zijn gunst, zo vaak bij de psalmist voor. Hij bidt vaak: "Haast U, o God, om mij te verlossen, o HEERE, tot mijn hulp." Ja, als iemand niet snel naar het licht van Gods aangezicht verlangt, bewijst dat zonneklaar dat hij er helemaal niet naar verlangt.

Is "verhoor mij haastelijk" niet de vanzelfsprekende taal van zijn hart? Dan is uitstel voor hem geen oefening in geduld. Bij geduld hoort immers dat iets tegen onze wens ingaat. Hoe sterker het verlangen, hoe zwaarder het geduld wordt. "De uitgestelde hoop krenkt het hart." Daarom voegt David toe: "mijn geest bezwijkt." Hij geloofde vast dat hij de goedheid van de Heere zou zien in het land van de levenden. Maar zijn verlangen was zó sterk dat het geloof zijn geest amper kon behoeden voor bezwijken. De zegen waar hij zo vurig achteraan jaagde, leek nog ver weg en week voor hem terug.

Hij vreest dat zijn geloof en zijn hoop het niet langer zullen volhouden als God lang wegblijft en Zich terugtrekt. Daarom pleit hij: "verberg Uw aangezicht niet van mij, want ik zou gelijk worden dengenen, die in den kuil dalen." Zijn bezwijkende geest legt hij voor aan Hem Die zegt: "Ik zal niet eeuwiglijk twisten … want de geest zou van voor Mijn aangezicht overstelpt worden." — John Fawcett.

Verzen 7-8, 10-11

Merk op hoe David gebeden om vreugde, om leiding en om heiliging door elkaar laat lopen: "Verberg Uw aangezicht niet van mij." "Maak mij bekend den weg, dien ik te gaan heb." "Leer mij Uw welbehagen doen." "Doe mij Uw goedertierenheid in den morgenstond horen." "O HEERE! maak mij levend, om Uws Naams wil." Dat is precies zoals het hoort. Onze gebeden moeten, net als onze overige gehoorzaamheid,

zonder voorkeur zijn. Sterker nog: we moeten naar troost verlangen omwille van de heiligheid, en niet naar heiligheid omwille van de troost. — John Fawcett.

Vers 8

"Doe mij Uw goedertierenheid horen." Hier vraagt hij om Gods gunst en vriendelijkheid, zoals hij dat ook in veel andere psalmen doet. In Zijn gunst ligt namelijk leven, rijkdom en genade, alles wat goed is en vreugde voor eeuwig. Kijkt Hij ons vriendelijk aan, dan hoeven we nergens bang voor te zijn. Maar hoe wordt hij zeker van Gods gunst? Door haar te horen, zoals hij in de eenenvijftigste psalm zegt: "Doe mij vreugde en blijdschap horen." De stem die hij hoort, is het woord van God. Het geloof grijpt het aan, en dan kan het onze zielen troosten in elke verzoeking.

Het is dan ook geen wonder dat atheïsten en papisten, die Gods woord volstrekt afwijzen, zonder troost leven en zonder troost sterven. Ze wijzen immers de buis af waarlangs vreugde tot hen zou kunnen komen. Het is logisch dat ze dorstig sterven, want ze verwerpen het vat, Gods woord, waaruit ze verkwikt hadden kunnen worden. Het geloof komt uit het horen van Gods woord, en al onze troost komt daaruit voort. Laten we God dus bidden dat Hij onze oren en onze harten doorboort, zodat we de blijde boodschap van verzoening met God mogen ontvangen.

"Maak mij bekend den weg, dien ik te gaan heb." De tweede bede volgt heel natuurlijk uit de eerste. Hebben we zekerheid over Gods gunst, omdat Hij in Jezus Christus met ons is verzoend? Dan willen we daarna ons leven inrichten naar gehoorzaamheid aan Zijn geboden. Niemand wil immers Gods wegen gaan voordat hij zeker is van Gods gunst. Daarom brengt geloof in Gods beloften het krachtigst goede werken voort. En de zekerheid dat je gerechtvaardigd bent, is het beste middel om de heiliging te laten groeien.

"Want ik hef mijn ziel tot U op." Kijk eens wat een wonderlijk gevolg God door onze ellende bewerkt. Ze drukt de uiterlijke mens neer en werpt hem ter aarde, maar onze innerlijke mens wordt er juist door opgetild en omhooggeheven. Ja, hoe zwaarder het ons valt, hoe meer we opgewekt worden. Hoe vaker de engel van de satan wordt gestuurd om ons met vuisten te slaan, des te vuriger roepen we (net als Paulus) tot de Heere om bevrijd te worden (2 Kor. 12:8). Worden we in ons gevoel neergeworpen tot in de hel, wat is het erg als we daardoor opgetild worden tot in de hemel? — Archibald Symson.

Vers 8

"Doe mij Uw goedertierenheid in den morgenstond horen", enzovoort. Als ik Uw goedertierenheid in de morgen hoor, wordt mijn ontwaken als het ware met muziek begroet. Dan lijken mijn zorgen niet meer dan dromen. Dan merk ik dat het waar is: "Des avonds vernacht het geween, maar des morgens is er gejuich." Ps. 30:6. ... Het is terecht gezegd dat wij deze goedertierenheid in de morgen horen. Zodra we haar horen, wordt het voor ons immers morgen. — Sir Richard Baker.

Vers 8

"Doe mij Uw goedertierenheid in den morgenstond horen." Overkomt ons in de nacht iets kwaads, dan willen we dat het vóór de morgen weg is. Overkomt het ons in de morgen, dan willen we het 's avonds niet nog naast ons in bed hebben. Zo zouden we de belofte van de Heere graag horen: je verdriet duurt niet de hele nacht, je blijdschap komt ruim vóór de morgen. De genotzieke Smyndirides, de Sybariet, zat met zijn dronken vrienden de hele nacht te drinken en sliep de hele dag. Dat ging zo ver dat men van hen zei dat ze nooit een zonsondergang of zonsopgang zagen. Zo kort zouden wij ons lijden ook graag willen houden: zo kort dat noch zonsondergang noch zonsopgang ons in onze ellende zou zien.

Daarom verbaas ik mij zo over dat vreemde Egyptische beest dat Farao heette. Toen Mozes hem vroeg wanneer Gods plaag van de vorsen moest worden weggenomen, antwoordde hij: "Tegen morgen." Zo sprak hij zeker niet als een gewoon mens, voor wie een uur ellende een dag duurt, een dag een maand en een maand een jaar. Want als we iets kwijt willen, verandert ons verlangen. Dan verschillen we sterk, al naargelang het om een van deze twee zaken gaat.

1. Gaat het om afscheid nemen van de zonde, dan stellen we uit en schuiven we het voor ons uit. Zegt God: "Heden, indien gij Zijn stem hoort", dan antwoorden wij: "Morgen." We lijken op de schoonvader van de vrouw van de Leviet (Richt. 19:6): te vriendelijke gastheren voor zulke slechte gasten, die tegen onze zonden zeggen: "Bewillig toch en vernacht." We gaan traag op weg naar bekering en hebben in die zaak allerminst haast.
2. Gaat het om ellende die ons moet verlaten, dan zou ze volgens ons het liefst zo snel mogelijk vertrekken. Dan wensen we dat ze voeten had als een hinde, om voor ons weg te rennen. Of dat wij vleugels hadden als een duif om voor haar weg te vliegen en rust te vinden ... Welke gevangene wil niet meteen vrij zijn, zodat de zachte hand van de vrijheid zijn ijzeren boeien losmaakt? Welke zeeman wenst zich een lange storm op zee? Welke leerjongen zucht niet onder zijn zware leertijd? Ja, wie zou, als iemand hem de beker van de rampspoed van de lippen wilde nemen met de woorden: "gij zult dien voortaan niet meer drinken", antwoorden: "Deze beker zal nog niet van mij voorbijgaan, ik vind het heerlijk om rijkelijk en diep van dit bittere water te drinken"?

Dit verlangen reikt zelfs tot de Zoon des mensen, het gezegende Zaad van de vrouw. Hij droeg zoveel menselijke zwakheid dat Hij in Zijn zware angst vurig om snelle hulp bad. En niet één keer, maar vaak: "Mijn Vader, indien het mogelijk is", enzovoort. En als Zijn Vader niet antwoordt, roept Hij als iemand die onder de last dreigt te bezwijken: "Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten!" De reden dat

Christus zo klaagt, moeten we zoeken waar Zijn vlees vandaan kwam, namelijk bij ons. Ons menselijk vlees was zo moe van het lijden, niet Zijn goddelijke geest. Zijn geest was gewillig. Ons vlees was zo zwak. — Thomas Calvert.

Vers 8

"Doe mij Uw goedertierenheid in den morgenstond horen." Dit is een kort en zoet morgengebed. God hoort gebed in de vroegte en antwoordt er liefdevol op. Zijn glimlach, Zijn zoete stem en de gaven uit Zijn hand zegenen de morgen en de hele dag. Schrijven en lezen wij dit uit eigen ervaring? Dan weten we hoe gelukkig Gods liefde ons maakt. Het onderwerp is echt aangenaam en ook kostbaar.

"Goedertierenheid" is een lievelingswoord van David, en een uitgelezen thema. In het boek Psalmen komt het vaker voor dan in welk ander bijbelboek ook. Goedertierenheid is liefde die vriendelijk is. Het is de zon van de liefde, die schijnt met stralen van vriendelijkheid. Het is de rivier van de liefde, die stromen van vriendelijkheid uitzendt. Het is het hart van de liefde, dat zich uitspreekt in vriendelijke woorden, vriendelijke daden doet en vriendelijke gaven schenkt. Hier wil David de stem van de goedertierenheid van de Heere horen. Die stem is de muziek van de hemel, het verheugende geluid van het evangelie. Ze maakt een jubeljaar in het hart van de christen.

Wie christen is, ziet in dit thema schoonheid, zoetheid en volheid. Het is zijn vreugde en zijn jubel. Dit is de stem die vergeving spreekt. Vergeving komt door Jezus, het middel van deze vriendelijkheid. Zonder Hem is er geen hoop op vergeving. Hierop beroepen we ons in ons gebed, en zo ervaren we vergeving. "Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden." Ps. 51:3. De goedertierenheid van de Heere is wat mij vergeeft. Deze stem spreekt ook vrede: "Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken." Kostbare vrede is de vrucht van vergevende vriendelijkheid.

En deze stem spreekt vreugde. Dit is de enige en volkomen toereikende bron van vreugde. Mensen zoeken haar elders, maar ze is alleen hier te vinden. Ze verzoet alles wat bitter is en maakt alles wat zoet is nog zoeter. Ze is een balsem voor elke wond en een hartsterking tegen elke angst. Wat we nu hebben, is maar een voorproefje, een druppel van de volheid van vreugde die komt. Wat verkwikt de vreugde over de goedertierenheid van de Heere ons zoet en diep! Deze stem spreekt ook hoop. Als de zoete muziek van deze stem ons in de oren klinkt, trekt de nacht van hopeloosheid weg en breekt de morgen van verwachting voor ons aan. Ze verzekert ons dat in onze behoeften wordt voorzien, dat we veilig zijn in gevaar, dat we tot het einde volharden en dat er een glorieus deel in de eeuwigheid op ons wacht.

De morgen is het moment waarop David de stem van de goedertierenheid van de Heere wil horen. Hij noemt de morgen vaak en hij waardeert hem als tijd om te bidden. “Des morgens, HEERE, zult Gij mijn stem horen; des morgens zal ik mij tot U schikken, en wacht houden.” Ps. 5:4. “Doe mij Uw goedertierenheid in den morgenstond horen”: laat die gedachte mijn denken en mijn gevoel in beslag nemen. Het is goed om zo’n thema te hebben dat onze eerste gedachten vult als we wakker worden en dat onze eerste verlangens vastgrijpt. Komen er ’s morgens andere gedachten in ons hart, dan krijgen we ze de rest van de dag misschien niet meer weg.

Bidden en loven, lezen en overdenken worden zoet als zo’n thema ons gemoed vult en stuurt. Het worden dan oefeningen in vrolijkheid, vrijheid en geluk. “Doe mij deze stem horen.” Elke morgen spreekt ze, maar veel oren zijn doof ervoor. Anderen mogen er onverschillig onder blijven, maar laat mij haar horen. Laat mij de kans niet missen. Maak mijn oor wakker, morgen na morgen, zodat ik die tijd mag verwelkomen en van dit voorrecht mag genieten. En breekt de morgen van de eeuwigheid aan, “doe mij de stem van Uw goedertierenheid

horen" die mij welkom heet in alle vreugde daar. — W. Abbot, in "The Baptist Messenger", 1870.

Vers 8

"Maak mij bekend den weg, dien ik te gaan heb." Het hele dal ligt ingesloten tussen rijen vorstelijke rotsen. De berg de Gemmi lijkt volstrekt onbegaanbaar. Daarom zou je hem het laatst uitkiezen als je een uitweg zoekt. Je denkt dat je gids de zijkloof gaat nemen die opklimt naar de gletsjers en de sneeuwpiramiden die je vanaf de overkant tegenschitteren. Dan zie je al in gedachten wandelaars voor je die levensgevaarlijk langs ijskoude steilten klimmen of tot hun middel door sneeuwkammen ploeteren. Zo'n ervaring lijkt je op deze tocht te wachten. Ik was er zó van overtuigd dat het pad die kant uit moest gaan, dat ik een kortere weg nam. Ik dacht dat die me bij de gletsjers weer op het muilezelspoor zou brengen. Maar nadat ik steile rotsen had beklommen en verdwaald was in een sparrenbos in het dal, was ik blij dat ik weer bij mijn vriend en de gids was. Zo klauterde ik verder, in pure onwetendheid en verwondering ...

Wat een treffend beeld is dit van wat soms gebeurt op onze geestelijke pelgrimsreis. Vaak worden we tot stilstand gebracht. Gods voorzienigheid sluit ons in en omheint ons, zodat er geen uitweg lijkt te zijn. Soms raakt iemand in zulke moeilijkheden dat hij begint te wanhopen. Dan zegt hij tegen zichzelf: "Nu is het met mij gedaan." Zoals de spreeuw van Sterne, of erger nog, zoals Bunyans man in de kooi, zegt hij: "Ik kan er niet uit." Heeft God hem dan helemaal losgemaakt van zijn zelfvertrouwen en van alles wat hij zelf kan bedenken, dan gaat er een deur open in de muur. Hij staat op, loopt in vrijheid en prijst God. — George Barrell Cheever, 1807-.

Verzen 8-10

Let na je gebed op wat God met jou doet. Kijk vooral hoe Hij je voeten en je hart leidt nadat je gebeden hebt. Daar zit veel in. Wat de geest van smeking in een mens was toen hij bad, blijft op hem rusten als

geest van gehoorzaamheid in zijn leven. Dat hij voor de barmhartigheid die hij zoekt van God afhankelijk is, is een bijzondere drijfveer en een bijzonder middel. Het maakt hem bang om God te kwetsen en ijverig in zijn plicht. Hij let op zijn paden en probeert zich te gedragen zoals een smekeling hoort, net zoals hij als smekeling bidt.

David leefde naar dit beginsel toen hij zei (Ps. 66:18): "Had ik naar ongerechtigheid met mijn hart gezien, de Heere zou niet gehoord hebben." Die gedachte hield de zonde steeds als met een bit in toom. Daarom bidt David in deze verzen, terwijl hij als het ware om zijn leven bidt om redding van zijn vijanden, vooral dat God hem leidt en bewaart, zodat hij niet tegen Hem zondigt. Hij wist immers dat hij met zonde al zijn gebeden zou verzwakken en bederven. Hij roept niet alleen: "Verhoor mij haastelijk." Hij roept ook: "Maak mij bekend den weg, dien ik te gaan heb." "Leer mij Uw welbehagen doen." Hierom bidt hij speciaal, meer nog dan om redding. Anders, zo wist hij, zou God hem niet horen.

Ben je dus met God in gesprek over een bepaalde barmhartigheid? Let dan goed op. Houdt God je ná het bidden in een gehoorzamer gemoed? Dan wil Hij je waarschijnlijk antwoorden. Hetzelfde geldt als Hij je tegenhoudt om slechte middelen te gebruiken, enzovoort. Toen Hij David het koninkrijk wilde geven, hield Hij hem onschuldig. Hij maakte zijn hart zo gevoelig dat het hem sloeg, alleen al omdat hij een slip van Sauls mantel had afgesneden. — Thomas Goodwin.

Vers 9

"Red mij, HEERE! van mijn vijanden." In het vorige vers vroeg hij om Gods barmhartigheid en goedertierenheid en om de weg te mogen zien die hij moest gaan. Nu vraagt hij om bevrijd te worden van gevaar in dit leven. Dat is een goede volgorde in het gebed. Zoek eerst het koninkrijk van God en geestelijke genade, want dan krijgen we al het andere erbij. We vragen God tevergeefs om aardse redding als we

vergeten te vragen om geestelijke genade, die we het hardst nodig hebben.

Vijanden heeft de kerk met haar leden altijd gehad, ontelbaar veel, en dat zal ook zo blijven. Het enige dat wij daartegenover kunnen stellen, is Gods bescherming. In aantal, kracht, slimheid en sluwheid zijn ze ons altijd de baas. Behalve onze genadige God is er geen hulp voor ons tegen hen allemaal. Ezau kwam met vierhonderd man op Jakob af, een weerloze man met zijn vrouw, kinderen en kudden vee. Maar Mahanaïm was bij hem: Gods engelen bewaakten hem. Nu is de kerk van God in Frankrijk, Duitsland en elders in gevaar door de Leviathan en de zonen van Enak. Laten we daarom naar de Heere rennen en tot Hem roepen: O God Jehova, U staat alleen tegenover allen. Verlos Uw kerk van haar vijanden, die ook Uw vijanden zijn. — Archibald Symson.

Vers 9

"Bij U schuil ik." Is het zover gekomen met Davids moed, dat hij blij is dat hij kan vluchten? Had hij niet beter dapper kunnen sterven dan laf vluchten? O mijn ziel, vluchten is niet altijd een teken van lafheid. En standhouden is niet altijd een bewijs van moed. Maar vluchten als je merkt hoe zwak je zelf bent, en dan vluchten naar Hem Die onze kracht is: dat is misschien geen dapperheid, maar het is zeker wijsheid. Eerlijk gezegd is het zowel wijsheid als ware dapperheid. En nu, o God, ik ken mijn eigen zwakheid en weet hoe sterk U bent. Wat kan ik dan anders doen dan vluchten? En waarheen dan, anders dan naar U? Naar U, een sterke vesting voor allen die op U bouwen. Naar U, een veilige wijkplaats voor allen die naar U vluchten. — Sir Richard Baker.

Vers 9

"Bij U schuil ik." Daarin ligt besloten:

1. Gevaar. De christen kan in gevaar zijn door zonde, door zichzelf en door vijanden.
2. Angst. Zijn angst kan ongegrond zijn, maar is vaak heel pijnlijk.
3. Onmacht, om zichzelf te verdedigen of zijn tegenstanders te overwinnen.
4. Vooruitzien. Hij ziet de storm in de verte aankomen en speurt naar een schuilplaats.
5. Verstandigheid. Hij duikt weg vóór de storm, voordat de vijand over hem heen valt.
6. Een lofwaardige zorg voor zijn veiligheid en troost.

Een wijze gelovige zoekt op elk moment zijn toevlucht bij Jehova. Jakob rent naar Laban, de doodslager naar de vrijstad, de vogel naar zijn berg, en de christen naar zijn God. Asa mag dan bij artsen aankloppen, Efraïm bij koning Jareb en Saul bij de heks: de gelovige kijkt omhoog naar zijn God. Die neemt hem op, kiest zijn kant en houdt hem veilig. Laten we naar Hem vluchten, in gebed, met geloof, en hopend op redding. Dan zal Hij ons aannemen en ons dekking geven, en wordt Hij onze toevlucht en sterkte. Vlucht weg van zonde, van jezelf, van de wereld, maar vlucht naar Jezus. Zijn hart is altijd naar ons gericht. Zijn oor staat open voor ons. Zijn hand is klaar om ons te helpen, te beschermen en te bevrijden. Zijn troon is onze wijkplaats. Zijn belofte is onze troost. Zijn almacht is onze wacht.

> *Gelukkig is de ziel, vrij van elk kwaad,*
> *die rust in haar Herders armen waar zij veilig staat.*
> *Wie zal haar stilte nog verstoren?*
> *Wie zal haar rust nog durven storen?*
>
> *Hij Die het dwalende schaap kwam halen,*
> *blijft het beminnen en laat het nooit meer dwalen.*

— *James Smith, in "The Believer's Daily Remembrancer".*

Vers 9

"Bij U schuil ik." Achab kon de profeten niet vinden, omdat de Heere hen verborgen hield: 1 Kon. 18:13. Kruipen wij onder Zijn vleugels, dan zal Hij ons zeker behoeden. — Archibald Symson.

Vers 9

"Bij U schuil ik." Men kan het ook weergeven als: "Bij U heb ik mij verborgen", bedoeld is: mijzelf. Zo verstaat Arama de zin: "Ik heb mijzelf bij U verborgen." Voor Jarchi, Aben Ezra en Kimchi betekent het: "Ik heb mijn zaken, mijn benauwdheid en zorgen, mijn moeilijkheden en noden voor mensen verborgen gehouden. Aan U heb ik ze onthuld, want alleen U kunt redden." De Targum zegt: "Ik heb Uw Woord aangesteld tot (mijn) Verlosser." — John Gill.

Verzen 9-10

Laat je er toch toe brengen om je werkelijk bij Jezus Christus te verbergen. Wie een schuilplaats heeft en er niet in kruipt, is er net zo slecht aan toe als wie er geen heeft. Vlucht dus naar Christus. Duik weg in de kloven van deze rots. Wie zich bij Christus wil verbergen, moet drie dingen doen.

1. Door berouw moet je de zonde wegdoen. Voor rebellen is Jezus Christus geen wijkplaats. Kwaaddoeners beschermt Hij niet. Nooit zal Christus de duivel of een van zijn dienaren verbergen. Jes. 55:6-7: "De goddeloze verlate zijn weg", enzovoort. David wist dit. Daarom bidt hij dat God hem leert Zijn wil te doen: "Red mij ... bij U schuil ik. Leer mij Uw welbehagen doen." Wie niet bereid is de wil van Christus te doen, ontvangt van Christus geen bescherming. "Protectio sequitur allegiantiam." Als je wilt dat Hij je verdedigt, moet je tot Zijn trouwe onderdanen behoren. Job 22:23, 25.
2. Bid dat Hij je verbergt. Aan het gebed is de belofte gedaan: Jes. 65:10: "En Saron zal tot een schaapskooi worden, en het dal van

Achor tot een runderleger, voor Mijn volk, dat Mij gezocht heeft." Wie het vurigst bidt, wordt waarschijnlijk het veiligst verborgen.

3. Geloof in Hem. Het geloof is de sleutel waarmee je de deur van deze schuilplaats opent, en waarmee je haar ook weer op slot doet. Eén Hebreeuws woord betekent zowel vertrouwen als een toevlucht nemen. Ps. 57:2. Wie Christus niet zijn vertrouwen schenkt, heeft Hem niet als schuilplaats. Hij verbergt alleen wie zich aan Hem toevertrouwt: "Ik zal hem op een hoogte stellen, want hij kent Mijn Naam." Ps. 91:9, 14. — Ralph Robinson.

Vers 10

"Leer mij Uw welbehagen doen." Hoor je hoe kinderlijk dat klinkt, als van een kind dat bij zijn vader komt? "Leer mij." Hoe nuchter en praktisch: "doen." En hoe alomvattend: "Uw welbehagen." Alles wat Hem behaagt, hoe het ook uitpakt. Zo'n gebed is het beste onderwijs dat er bestaat. Het begint bij God, het mikt op heiligheid en het wordt gedragen door oprechte trouw. Deze man is bij de Heere gaan schuilen. Daar leert hij, in zijn rustige leven, steeds beter wat zijn Beschermer van hem wil. Een hart dat zo leergierig is, blijft niet lang verlaten achter.

"Want Gij zijt mijn God." Wie kan mij leren wat U mij kunt leren? Wie zal het ooit willen, behalve mijn God? U hebt Uzelf aan mij geschonken. Dan zult U mij toch ook Uw onderricht geven? Als ik U heb, mag ik dan niet ook om Uw volmaakte gedachten vragen? Wie Jehova van harte "mijn God" kan noemen, heeft een verstand dat klaarstaat om van Hem te leren. Zijn wil is bereid om Hem te volgen en heel zijn wezen wil Hem graag behagen.

"Uw goede Geest." God is door en door Geest en door en door goed. Goedheid, vriendelijkheid en heiligheid vormen Zijn wezen. Goed doen hoort bij Zijn natuur. Wat is het grootste goed dat Hij ons kan geven? Dat Hij een gebed hoort als dit: "geleide mij in een effen land." David hunkerde ernaar om bij de godvrezenden te zijn, in een

heel ander land dan het land dat hem had verstoten. Hij verlangde naar de hoge weiden van de genade, de plateaus van de vrede en de vruchtbare vlakten waar je met God omgaat. Op eigen kracht kon hij daar niet komen. Iemand moest hem erheen brengen. God is goed, en daarom kan alleen Hij ons het best naar het goede land voeren.

Geen erfenis haalt het bij een eigen plekje in het land van de belofte, het land van Gods gebod, het land van de volmaaktheid. Wie ons leert, moet ons ook bij de hand nemen en voorgaan. Hij brengt ons helemaal naar Zijn eigen huis, in het land van de heiligheid. Die weg is lang en steil. Wie hem loopt zonder goddelijke gids, zakt onderweg in elkaar. Maar volgen achter Jehova aan is heerlijk. Dan struikel je niet en dwaal je niet af.

Vers 10

"Leer mij Uw welbehagen doen." David zegt niet: laat mij weten wat Uw welbehagen is. Hij vraagt: leer mij het doen. God leert ons op drie manieren. Ten eerste door Zijn woord. Ten tweede maakt Hij ons verstand helder door de Geest. Ten derde drukt Hij Zijn wil in onze harten en maakt Hij ons gehoorzaam daaraan. Want een knecht die weet wat zijn meester wil en dat niet doet, krijgt vele slagen: Luk. 12:47. — Archibald Symson.

Vers 10

"Leer mij Uw welbehagen doen." Laten we God vragen ons Zijn wil eerst te leren kennen, en daarna te leren om die te doen. Wie kent zonder te gehoorzamen, loopt mank. Wie gehoorzaamt zonder te kennen, tast in het duister rond. En we mogen nooit rekenen op een welkom als we God iets blinds en iets manks brengen. — Vincent Alsop (-1703), in "The Morning Exercises".

Vers 10

"Leer mij Uw welbehagen doen." Wanneer de Heere Zijn volk tot Zich roept, schenkt Hij hun meteen al die glorieuze voorrechten. Zodra ze

daar iets van beseffen en proeven, wordt het een uitroep uit hun hart: O Heere, wat kan ik nu voor U doen? Hoe moet ik nu voor U leven? Want ze weten dat ze niet meer van zichzelf zijn, maar van Hem. Dus moeten ze nu ook voor Hem leven. Het is waar dat de wet nu niet meer van ons verlangt wat ze van Adam vroeg. Bij hem was gehoorzaamheid de voorwaarde om te leven. Bij wie in Christus is, is ze een plicht die volgt ná het leven, een richtlijn voor het leven. Hij kocht ons leven vrij in de verlossing en gaf ons werkelijk leven door onze roeping en heiliging. Daarom moeten we nu voor Hem leven, dankbaar en vruchtbaar gehoorzaam aan Zijn wil, zoals Hij die in de zedenwet bekendmaakte.

Het is ijdele inbeelding dat onze gehoorzaamheid geen andere norm heeft dan de Geest, en dat we ons niets van de wet hoeven aan te trekken. De Geest veroorzaakt onze gehoorzaamheid, dat klopt. Daarom heet het dat we "door den Geest Gods geleid worden" (Rom. 8:14). Maar de Geest Zelf is niet de maatstaf van onze gehoorzaamheid. De maatstaf is Gods wil, geopenbaard in Zijn woord, vooral in de wet. Zie de Geest dus als de wind die ons voortblaast over het water. De wet is dan het kompas, waarmee Hij onze koers voor ons bepaalt. Wind en kompas gaan prima samen. "Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God!" Daar is Davids maatstaf, Gods geopenbaarde wil. "Uw goede Geest geleide mij." Daar is Davids wind, die hem in staat stelde naar dat kompas te varen. De Geest des levens bevrijdt ons van de wet van zonde en dood, maar niet van Gods heilige, zuivere, goede en rechtvaardige wet. Rom. 8:1-3. — Thomas Shepherd, in "The Sound Believer", 1671.

Vers 10

"Leer mij Uw welbehagen doen", enzovoort. De heiligende Geest maakt ons bereid en in staat tot het goede. Het christelijk geloof heeft niet alleen goede geboden: Gods kracht trekt ermee op, om ons goed te maken. "Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn

God! Uw goede Geest." Wat de Geest ons aanwijst, komt met kracht om het ook te doen. En Hij is een goede Geest, omdat Hij ons naar het goede trekt. Hij is de enige bron van alle goedheid en heiligheid. Neh. 9:20: "En Gij hebt Uw goeden Geest gegeven om hen te onderwijzen." Waarom heet Hij zo vaak de goede Geest? Omdat alles wat Hij doet erop gericht is mensen goed en heilig te maken. Ef. 5:9: "(Want de vrucht des Geestes is in alle goedigheid, en rechtvaardigheid, en waarheid)." — Thomas Manton.

Vers 10

"Uw goede Geest", zegt de psalmist, en daarom bidt hij: "geleide mij". Het is dan ook een vaste uitdrukking in Rom. 8:1-39 en Gal. 4:1-31 dat de Geest ons leidt. — Thomas Goodwin.

Vers 10

"Geleide mij in een effen land." Daarmee bedoelt hij de gemeenschap van de heiligen, dat goede land van de oprechten. Of een vast patroon van heilig leven, dat naar de hemel leidt. Dat is het land van oprechtheid, waar heiligheid volmaakt zal zijn en wie heilig is, heilig blijft. Wij moeten ernaar verlangen veilig naar de hemel geleid te worden en daar te blijven. Niet alleen omdat het land van de gelukzaligheid daar ligt, maar ook omdat het het land van oprechtheid is. Daar is de genade volmaakt geworden, en alles is er zoals God het bedoeld heeft. — Matthew Henry.

Vers 10

"Geleide mij." Van nature is de mens kreupel en blind. Alleen een hogere geest kan hem recht laten lopen. Sterker nog: hij moet worden gedragen, zoals een arend zijn jongen draagt, of een moeder haar kleine kind. Denk maar niet dat we zonder de leiding en het geleide van Gods Heilige Geest één goede stap richting hemel kunnen zetten. Ongelukkig zijn zij die Hem niet als gids hebben. — Archibald Symson.

Vers 10

"Een effen land." Misjor heet het gladde hoogland van Moab (Deut. 3:10; Joz. 13:17; 20:8; Jer. 48:8, 21). Het woord is afgeleid van de wortel "jasjar": "gelijk, vlak veld". Zo werd het vanzelf in overdrachtelijke zin gebruikt voor billijkheid, recht, rechtvaardigheid en oprechtheid. Mal. 2:6; Jes. 11:4; Ps. 45:7; 67:5; 143:10. — Cunningham Geikie, in "Hours with the Bible", 1884.

Vers 10

"Een effen land." Een land van gladheid en vlakte. Geen mensenboosheid en geen kwaadaardigheid van de satan plaagt er de ziel, dag na dag. Er zijn geen ruwe paden of scherpe bochten die de reis voor de vermoeide wandelaar nog langer maken (zie Ps. 143:5). Alles is er zoals de zachte weidegronden van Ruben (Deut. 3:10; Joz. 13:9), een goede plek voor kudden om te rusten. — Andrew A. Bonar.

Vers 11

"O HEERE! maak mij levend, om Uws Naams wil." O, ik zou zo graag meer leven hebben, naast meer licht! Wie onderwijs en leiding krijgt, heeft nieuwe levenskracht nodig. Anders worden we slome leerlingen en trage pelgrims. Jehova is de Heere Die het leven geeft. Alleen van Hem komt het leven dat ons vernieuwt en weer laat opleven, als een plant na de regen. Daarom bidt David alleen tot Hem. Een knecht kan misschien lesgeven en de weg wijzen, dat is waar. Maar leven geven kan alleen de Meester. We staan vaak dicht bij de dood. Daarom mag ieder van ons terecht roepen: "Maak mij levend."

Maar welke reden hebben wij om zo'n gunst te verwachten? Geen enkele. Echt niet. We moeten erom smeken omwille van Zijn Naam. Hij moet ons levend maken omdat Hij de levende God is, de liefhebbende God, de Heere Die er een lust in heeft barmhartig te zijn. Wat een gezegende argumenten liggen er dicht bijeen in Zijn heerlijke Naam! Nooit hoeven we te stoppen met bidden omdat we geen geldi-

ge redenen meer hebben. We kunnen altijd terugvallen op die ene die hier staat: "om Uws Naams wil." Als Hij bij Zijn knechten een hoge mate van geestelijk leven wekt, wordt de Naam van Jehova bij mensen nog heerlijker. Dat is voor Hem een reden om het te doen, en die mogen wij vol vertrouwen aanvoeren.

"Voer mijn ziel uit de benauwdheid, om Uw gerechtigheid." Laat mensen zien dat U aan de kant van het recht staat. Laat zien dat U niet duldt dat goddelozen over hen heen walsen die op U vertrouwen. U hebt beloofd Uw volk te hulp te komen. U bent niet zo onrechtvaardig dat U hun werk van geloof zou vergeten. Nee, U bent rechtvaardig als U oprecht gebed verhoort en Uw volk troost. David leed zwaar. Niet alleen had hij benauwdheid in zijn ziel; zijn ziel zelf zat in benauwdheid, ondergedompeld als in een zee en opgesloten als in een gevangenis. God kon hem eruit halen. Hij kon vooral zijn ziel of geest direct uit de put optillen. Het gebed is vurig, en het beroep dat hij doet is gedurfd en vrijmoedig. We mogen er zeker van zijn dat de nood snel voorbij was, toen de Heere zulke smeekbeden hoorde.

Vers 11

"O HEERE! maak mij levend, om Uws Naams wil." Omwille van Uw eigen eer. Zodat U Zich duidelijk laat kennen als de God van goedertierenheid en macht, Die U volgens iedereen bent. — Andrew Robert Fausset.

Vers 11

"Om Uw gerechtigheid." Het is de moeite waard dit op te merken: de psalmist noemt Gods gerechtigheid als het fundament voor zijn smeking om zijn ziel uit de benauwdheid te halen. Gods goedertierenheid of barmhartigheid noemt hij als de grond voor zijn gebed, of voor zijn zekerheid, dat God zijn vijanden zal vernietigen. Dit is dus niet de taal van een wraaklustige en bloeddorstige geest. — Speaker's Commentary.

Vers 11

"Voer mijn ziel uit de benauwdheid." Ik kan haar er wel in brengen, maar alleen U kunt haar er ook weer uit brengen. — John Trapp.

Verzen 11-12

"Om Uws Naams wil ... om Uw gerechtigheid ... om Uw goedertierenheid." Merk op, mijn ziel, met welke drie koorden David God tot zich probeert te trekken, om Hem zijn verzoeken te laten inwilligen: omwille van Zijn Naam, omwille van Zijn gerechtigheid en omwille van Zijn barmhartigheid. Elke reden is al zo krachtig dat het wel een heel moeilijk verzoek moet zijn, als God het afslaat terwijl er maar één van die redenen bij wordt genoemd. Alle drie zijn ze sterk. En toch lijkt het erop dat David, naarmate zijn smeekbeden hoger stijgen, ook hogere redenen aanvoert. Zo zou "om Uw gerechtigheid" een hogere reden zijn dan "om Uws Naams wil", en "om Uw goedertierenheid" de allerhoogste. Zijn genadetroon is immers het hoogste deel van heel Zijn ark.

Of misschien staan deze redenen, net als Gods eigenschappen waaruit ze voortkomen, op dezelfde hoogte. Maar als ze elk afzonderlijk al zo sterk zijn, hoe sterk zijn ze dan wel niet als ze samen worden genomen en als het ware tot één touw worden gedraaid? In werkelijkheid zijn ze ook verenigd in één reden, die God ons duidelijker heeft laten zien dan David. (Dat is vreemd, want het was zijn Heere. En toch ook niet vreemd, want het was zijn Zoon.) Die reden is: omwille van Uw Zoon Christus Jezus. Hij is het "verbum abbreviatum", het Woord in het kort. In Hem liggen alle redenen besloten, alle krachtige redenen, die we bij God kunnen aanvoeren om onze verzoeken te krijgen. — Sir Richard Baker.

Verzen 11-12

Dr. Hammond wijst erop dat de werkwoorden in deze twee laatste verzen in de toekomende tijd horen te staan: "Gij zult levend maken",

enzovoort. Dan eindigt de psalm zoals gewoonlijk met geloof en zekerheid: alle barmhartigheden waarom hij vraagt, zullen worden geschonken. Omwille van Zijn "Naam" en Zijn "gerechtigheid", omwille van Zijn eer en Zijn trouw aan Zijn beloften, zal God Zijn knechten zeker genadig en gunstig zijn. Hij zal hen "levend maken", zelfs als ze dood zijn door de misdaden en de zonden. En stap voor stap haalt Hij hen "uit al hun benauwdheden". Hij trekt met hen mee ten strijde tegen hun geestelijke "vijanden". Hij maakt hen sterk genoeg om de veroorzakers van hun "verdrukking" en ellende te verslaan, het vlees te doden en de wereld te overwinnen. Zo mogen ze met hun Verlosser zegevieren op de dag dat Hij ook hun sterfelijke lichamen levend maakt en alle vijanden onder hun voeten legt. — George Horne.

Vers 12

"En roei mijn vijanden uit, om Uw goedertierenheid." Smeekt hij God om zijn vijanden uit te roeien uit goedertierenheid, terwijl hun ondergang eerder een werk van Zijn gerechtigheid lijkt? Ik antwoord: dat de goddelozen worden uitgeroeid, is voor de kerk een barmhartigheid. Zo liet God Zijn kerk grote barmhartigheid en goedertierenheid zien in de dood van Farao, Sanherib, Herodes en andere kwelgeesten van de kerk. — Archibald Symson.

Vers 12

"Roei mijn vijanden uit", enzovoort. Merk je dat deze verwensingen eigenlijk voorzeggingen zijn? De psalmist zelf kon de gebeurtenissen waarover ze gaan niet doorzien. Ze zouden uitkomen bij mensen die hij onmogelijk kon kennen, omdat zij pas eeuwen later zouden leven. Denk aan Judas, aan de Romeinen en aan de leiders van het Joodse volk. Wie zou deze verwensingen dan nog afdoen als blijk van een wraaklustige geest? — James Bennet (1774-1862), in "Lectures on the Acts of the Apostles", 1847.

Vers 12

"Want ik ben Uw knecht." Koning David noemt zichzelf een van Gods kostgangers, iemand die van Gods hand leeft. Stel dat Paulus zijn wapenschild met trots wilde laten zien, zijn mooiste familiewapen. Dan schreef hij niet: Paulus, een Hebreeër uit de Hebreeën, of Paulus uit de stam van Benjamin. Hij schreef: Paulus, "een dienstknecht van Jezus Christus": Rom. 1:1. Voor Theodosius was het een hogere eer om Gods knecht te zijn dan om keizer te zijn. En Christus, Die gelijk is aan Zijn Vader? Ook Hij schaamt Zich niet voor de naam knecht: Jes. 53:11. Elke knecht van God is een zoon, elke onderdaan een prins. God dienen is meer eer dan koningen in dienst hebben. De engelen in de hemel zijn dienaren van de heiligen. — Thomas Watson.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

Driemaal drie.

1. Over zijn gebed: bidden, smeken, verzoeken.
2. Over zijn verhoring: horen, het oor neigen, verhoren.
3. Over zijn reden om gehoord te worden: U bent Jehova, trouw en rechtvaardig.

Verzen 1-2

Een passend gebed voor een gelovige die reden heeft om te denken dat hij om zijn zonde wordt gekastijd.

1. Hier klinkt ernstig en aanhoudend smeken, van iemand die voor verhoring helemaal op Gods gunst rekent.
2. Hier klinkt vurig geloof, dat zich vastgrijpt aan Gods trouw en gerechtigheid. Zie 1 Joh. 1:9.
3. Hier klinkt een diep besef dat zelfrechtvaardiging ijdel is, en een pleidooi om louter genade, Ps. 143:2. — J. F.

Vers 2

1. Wie hij is: “Uw knecht.”
2. Wat hij weet: “want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.”
3. Wat hij vraagt: “ga niet in het gericht.”

Verzen 3-6

Denk aan:

1. Hoe ver God de vijand soms laat gaan, Ps. 143:3. Het geval van Job is een goed voorbeeld.
2. De diepe neerslachtigheid die Hij zelfs bij Zijn heiligen toelaat, Ps. 143:4.
3. De goede dingen die Hij voor hen heeft klaargezet om over na te denken, ook als het met hen op zijn slechtst gaat, Ps. 143:5.
4. De twee dingen die Zijn genade nooit laat sterven. Hun bestaan is een onderpand van vreugde die snel nadert: a) Dorsten naar Hemzelf. b) Het gebed als dagelijkse gewoonte.

Het geheel is een goede tekst voor een lezing over het leven en de ervaringen van Job. — J. F.

Verzen 4-6

1. Diep in de put van moedeloosheid.
2. Diep in gedachten.
3. Vastbesloten in het smeken.

Verzen 5-6

“Ik spreek bij mijzelven van de werken Uwer handen. Ik breid mijn handen uit tot U.” Hand in hand: een kind van God dat Gods handwerk bewondert en met opgeheven handen bidt dat dezelfde kracht ook aan hem werkt.

Vers 5

De werkwijze van David.

1. Hij verzamelde materiaal: feiten en bewijzen over God. “Ik gedenk.”
2. Hij dacht over zijn onderwerp na en ordende zijn stof. “Ik overleg.”
3. Hij sprak erover en kwam zo dichter bij God: “ik spreek bij mijzelven”, dus: ik praat erover.
4. Laten we afsluiten door dit alles te zien als een voorbeeld voor predikers en anderen. — W. B. H.

Vers 6

Alleen God is het verlangen van Zijn volk.

Vers 6

De diepte roept tot de diepte.

1. De onstilbare honger van het hart.
2. De enorme rijkdom in heerlijkheid.
3. Het samenstromen van de zeeën: “mijn ziel is voor U.”

— W. B. H.

Vers 7

Redenen voor een snel antwoord.

Vers 7

Wanhoop nooit.

1. Want je hebt de Heere bij Wie je kunt pleiten.
2. Want je mag Hem vrij vertellen hoe wanhopig je situatie is.
3. Want je mag bij Hem aandringen op redding. — J. F.

Vers 7

Een hartsterking voor het flauwvallende hart.

1. Gods geliefde valt flauw.
2. Het beste middel om weer op te knappen: het aangezicht van haar Heere.
3. Ze houdt zelfs bij het vallen nog genoeg tegenwoordigheid van geest om Hem aan te roepen. — W. B. H.

Vers 8

De twee gebeden: "Doe mij horen" en "Maak mij bekend". De twee pleitgronden: "ik betrouw op U" en "ik hef mijn ziel tot U op."

Vers 8

Ps. 142:4: "Gij hebt mijn pad gekend." Ps. 143:8: "Maak mij bekend den weg."

1. In alles vertrouwen op Gods alwetendheid.
2. In alles je geweten volgen.

Vers 8

Over het zelf bepalen van het tijdstip waarop God ons gebed moet verhoren.

1. Wie dat mag doen: niet alle gelovigen, maar alleen wie door een leven dicht bij God een heilige vrijmoedigheid heeft gekregen.
2. Wanneer dat mag, en onder welke omstandigheden.

a) Als de zaak bijzonder dringend is.
b) Als Gods eer op het spel staat.
c) Wat het God aangenaam maakt als het gebeurt: groot geloof. "Want ik betrouw op U." — J. F.

Vers 8

Luisteren naar goedertierenheid.

1. Waar je moet luisteren: bij de poorten van de Schrift, in de zalen van de overdenking, vlak bij de voetstappen van Jezus.
2. Wanneer je moet luisteren: “in den morgenstond”, zo vroeg en zo vaak als je kunt.
3. Hoe je moet luisteren: vertrouwend leunend op Hem: “Doe mij Uw goedertierenheid in den morgenstond horen, want ik betrouw op U.”
4. Waarom je moet luisteren: zodat je “den weg” kent, “dien ik te gaan heb”. — W. B. H.

Vers 9

Bewonderenswaardige punten in dit gebed, die we kunnen overnemen. Er is:

1. Besef van gevaar.
2. Erkenning van eigen zwakte.
3. Verstandige vooruitziende blik.
4. Stevig vertrouwen: hij verwacht dat hij voor zijn vijanden verborgen wordt.

Vers 9

1. Omhoogkijken.
2. Dichtbij blijven. — W. B. H.

Vers 10

Twee kinderlijke verzoeken: “Leer mij ... geleide mij.”

Vers 10

Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 1519, “At School”.

Vers 10 (eerste helft)

1. Het beste onderricht: “Leer mij Uw welbehagen doen.” Niet alleen kennen, maar “doen”.
2. De enige Leraar die echt helpt.
3. De beste reden om onderricht te vragen en te verwachten: “want Gij zijt mijn God!” — J. F.

Vers 10

“Leer mij Uw welbehagen doen.” Dit is de beschrijving van Davids school, en wel een heel volledige. Ze noemt in elk geval de drie beste dingen die een school nodig heeft.

1. De beste leraar.
2. De beste leerling.
3. De beste les. Want waar vind je een betere leraar dan God, een betere leerling dan David, of een betere les dan de wil van God te doen? — Sir Richard Baker.

Vers 10 (tweede helft)

1. Utopia: “een effen land”. Beschrijf het en vertel van zijn glorie.
2. De moeilijke paden naar dat hooggelegen land.
3. De goddelijke Gids: “Uw goede Geest.”

Vers 11 (eerste zinsdeel)

1. Wat voor zegen is dit? “Maak mij levend.”
2. Hoe verheerlijkt het God, zodat we mogen pleiten om Zijn Naam?

Vers 11 (tweede zinsdeel)

Op welke manier heeft Gods gerechtigheid met onze redding uit de benauwdheid te maken?

Vers 12

1. Tot de Meester: “ik ben Uw knecht.”

2. Namens de knecht: hij vraagt bescherming omdat hij bij zijn Meester hoort.

Werken over de honderddrieënveertigste psalm

Meditations And Disqvisitions Upon The Three last Psalms of David. Pss. 102., 130., 143. By Sr. Richard Baker, Knight, London, 1639. Dit boek is zeldzaam, maar je vindt het in Mr. Highams herdruk van Sir R. Baker on the Psalms.

A Sacred Septenarie, Or, A Godly And Fruitfull Exposition on the Seven Psalms Of Repentance by Mr. Archibald Symson... London, 1638, in kwarto, bevat een uitleg van deze psalm op blz. 276-308.

Een uitleg van Psalm 143 staat ook in deel 1, blz. 35-66, van "Sermons chiefly designed for the Use of Families", door John Fawcett, A.M., 2 delen in octavo, tweede druk, Carlisle, 1818.

Psalm 144

Deze psalm lijkt in veel opzichten op Ps. 18:2-51. Toch is het een nieuw lied, en in het laatste deel zelfs treffend nieuw. Lees hem dus als een nieuwe psalm, niet als een omwerking van een oude en ook niet als twee stukken die ruw aan elkaar zijn geplakt. Het klopt dat de psalm een afgerond geheel zou zijn als we Ps. 144:12-15 weglieten. Maar in andere gedichten van David zou je ook verzen kunnen schrappen, en dan bleef er toch een zelfstandig geheel over. Hetzelfde geldt voor veel gewone sonnetten. Hieruit volgt dus niet dat iemand anders het slot erbij heeft gezet. Het volgt zelfs niet dat het slot een los fragment van dezelfde dichter was, dat later aan het eerste lied is vastgemaakt om het te bewaren.

Wij vinden het veel waarschijnlijker, ja bijna zeker, dat de psalmist besefte dat hij een deel van dit terrein al eens had bewandeld. Dat bracht zijn geest op nieuwe gedachten, en de Heilige Geest gebruikte die stemming voor Zijn eigen verheven doelen. Dit toevoegsel is beslist de grootste Hebreeuwse dichter waardig. De taal ervan is zo prachtig en het zit zo vol mooie beelden, dat mensen met smaak, die allerminst overladen waren met eerbied, het ontelbare keren hebben aangehaald. Daarmee erkenden ze de bijzondere dichterlijke kwaliteit. Naar onze overtuiging is de hele psalm volmaakt zoals hij er staat. Hij vormt zo'n eenheid dat het literair vandalisme én een geestelijke misdaad zou zijn om het ene deel van het andere los te scheuren.

Titel

"Een psalm van David." Het opschrift zegt dus: "Van David". En de taal is van David, als taal ooit van één mens kan zijn. Van een gedicht kun je zeggen: dit is van Tennyson, of dit is van Longfellow. Even zeker kunnen we hier zeggen: dit is van David. Alleen die ziekte die het oog sluit voor duidelijke feiten en het opent voor fantasieën, kan geleerde critici ertoe hebben gebracht dit lied aan een ander toe te schrijven. Alexander zegt terecht: "Dat deze psalm van David afkomstig is, staat even vast als bij elke andere psalm in het Psalmboek."

De vrome krijgsman zingt tot God, als hij Hem prijst als zijn kracht en zijn steun (Ps. 144:1-2). Van de mens denkt hij klein. Hij verbaast zich erover dat de Heere naar hem omkijkt (Ps. 144:3-4). Maar in het heetst van de strijd wendt hij zich tot de Heere. Die noemt hij "een krijgsman", en hij smeekt Hem om met overwinning in te grijpen (Ps. 144:5-8). In Ps. 144:9-11 prijst en smeekt hij opnieuw. Hij sluit af met een schitterend beeld van wat de Heere doet voor Zijn uitverkoren volk. Dat volk wordt gelukgewenst met zo'n God als hun God.

Uitleg

Vers 1

"Gezegend zij de HEERE, mijn Rotssteen." Zijn dankbaarheid kan hij niet uitstellen. Meteen barst hij los in een luide lofklank. Zijn beste woord geeft hij aan zijn beste Vriend: "Gezegend zij de HEERE." Is het hart in goede staat, dan móét het God loven en kan het zich niet inhouden. De woorden springen naar buiten als water dat zich een weg baant uit een levende bron. Met al zijn kracht zegent David de God van zijn kracht. Een gave als deze mogen we niet zomaar aannemen: kracht om het kwaad te weerstaan, de waarheid te verdedigen en dwaling te overwinnen. We horen te weten wie ons die heeft gegeven, en Hem de eer daarvoor te brengen.

Jehova geeft Zijn heiligen niet alleen kracht, Hij is hun kracht. Die kracht wordt de hunne, omdat God de hunne is. God is vol macht, en Hij wordt de macht van wie op Hem vertrouwt. In Hem ligt onze grote kracht. Hij verdient meer lof dan wij kunnen uitspreken. In sommige vertalingen staat hier "mijn Sterkte", in andere "mijn Rots". Het Hebreeuwse woord "rots" drukt kracht uit, en met de volgende woorden past "Rots" misschien minder goed: "Die mijn handen onderwijst ten strijde, mijn vingeren ten oorlog." "Rots" is de Hebreeuwse manier om kracht te noemen. Die grootse oude taal zit vol van zulke veelzeggende symbolen.

In de tweede helft van het vers stelt de psalmist de Heere voor als leermeester in de oorlogskunst. Wie kracht heeft maar geen vaardigheid, schiet er niet veel mee op, want kracht alleen is nog geen kunde. Kracht zonder oefening doet de bezitter vaak meer kwaad dan goed, en ze wordt zelfs een gevaar voor iedereen om hem heen. Daarom zegent de psalmist de Heere evenzeer voor het onderwijs als voor de kracht. Laten ook wij Jehova zegenen als Hij ons ergens bekwaam in heeft gemaakt, in wat voor werk dan ook.

Het onderricht waar David over spreekt was heel praktisch. Het ging niet zozeer om het hoofd als om handen en vingers, want die had hij het hardst nodig in de strijd. Wie weinig schoolopleiding heeft, mag dankbaar zijn voor handigheid en vakmanschap. Voor een soldaat is het oefenen van zijn handen veel meer waard dan alle boekenwijsheid ooit kan zijn. Wie een slinger of een boog moet hanteren, heeft net zo goed een passende opleiding nodig als een wetenschapper of een hoogleraar klassieke talen. Mensen denken te snel dat het vakmanschap van een ambachtsman van hemzelf komt. Dat is een wijdverbreide denkfout. Van een predikant neemt men aan dat God hem onderwezen heeft, maar bij wevers of kopersmeden vindt men dat niet.

Toch noemt de Bijbel juist deze beroepen als iets wat heilige vrouwen en ernstige mannen is geleerd, toen de tabernakel voor het eerst

werd opgericht. Alle wijsheid en vaardigheid komt van de Heere. Hij verdient het dat we Hem er dankbaar voor loven, en dat we Hem daarbij de eer geven. Dit onderwijs reikt tot de kleinste delen van ons lichaam. De Heere leert vingers net zo goed als handen. Soms is de hele hand zelfs onbruikbaar, als de vinger niet goed geoefend is.

David was geroepen om krijgsman te zijn, en in zijn veldslagen was hij buitengewoon succesvol. Dat schrijft hij niet toe aan zijn goede leiderschap of zijn moed. Hij schrijft het toe aan het feit dat hij onderwezen en gesterkt werd voor de oorlog en voor de strijd. Als de Heere Zich verwaardigt een hand te hebben in zulk ongeestelijk werk als vechten, dan zal Hij ons beslist helpen om het evangelie te verkondigen en zielen te winnen. Dan zullen we Zijn Naam met nog meer hartelijkheid zegenen. Wij willen leerling zijn, en Hij onze Meester. Brengen we ooit iets tot stand, dan geven we onze Leraar van harte de lof.

Dit vers is heel persoonlijk. Het lied van dank gaat over de barmhartigheid die David zelf is bewezen. Het gaat ook over het hier en nu, want Jehova is nu zijn kracht en onderwijst hem nog steeds. Het is verstandig om meteen lof te brengen zolang de zegen nog vers is. Het vers is bij uitstek praktisch en zit vol met het echte leven van alledag, want Davids dagen verliepen in legerkampen en gevechten. Sommigen van ons worden hevig geplaagd door reuma. Zij kunnen roepen: “Geloofd zij de Heere, mijn Trooster, Die mijn knieën leert geduldig te dragen en mijn voeten leert zich over te geven in het verdragen.” Anderen zijn op zoek naar manieren om jonge bekeerlingen te helpen. Zij kunnen zeggen: “Geloofd zij God, Die mijn ogen leert gewonde zielen te zien en mijn lippen hen op te beuren.”

David heeft zijn eigen, bijzondere hulp van God gekregen en prijst Hem daarvoor op zijn eigen manier. Zo wordt de harmonie van de hemel volmaakt, als alle zangers hun eigen partij zingen. Zouden we allemaal dezelfde partij volgen, dan klonk de muziek niet zo vol en rijk.

Vers 2

Onze koninklijke dichter stapelt nu beelden op om zijn God te verheerlijken. “Mijn Goedertierenheid en mijn Burg.” Het woord voor goedertierenheid betekent barmhartigheid. Wie we ook zijn en waar we ook zijn: we hebben barmhartigheid nodig, zoals alleen de oneindige God die kan geven. Het is helemaal barmhartigheid dat Hij ook maar iets anders goeds voor ons is. Het is dus een bijzonder veelomvattende titel. O, op duizend manieren is de Heere voor velen van ons barmhartigheid geweest! Hij is de goedheid Zelf, en voor ons is Hij een grenzeloze goedheid geweest. Wij hebben zelf geen goedheid, maar de Heere is goedheid voor ons geworden.

Hij is ook Zelf onze burcht en onze veilige woonplaats. In Hem wonen we als achter onneembare wallen en onwrikbare bolwerken. Niemand kan ons daar wegjagen of uithongeren, want onze burcht is toegerust op een belegering. Er ligt een overvloed aan voedsel opgeslagen, en binnen is een bron van levend water. Koningen hechten gewoonlijk veel aan hun versterkte steden. Maar koning David vertrouwt op zijn God. Die is voor hem meer dan welke vesting ook.

“Mijn Hoog Vertrek en mijn Bevrijder.” Vanuit een hoge wachttoren kijkt de gelovige die op de Heere vertrouwt neer op zijn vijanden. Ze kunnen hem op zijn hoge plek niet bereiken. Hij staat buiten schootsafstand, ver boven hun stormladders. Hij woont op de hoogte. En dat is nog niet alles, want Jehova is onze Bevrijder, net zo goed als onze Verdediger. Al deze beelden laten de vele weldaden zien die onze Heere ons geeft. Hij is alles wat goed is, en alles wat wij nodig kunnen hebben, voor deze wereld en voor de volgende. Vaak zet Hij ons buiten schot, maar als we toch blootstaan, snelt Hij ons te hulp. Hij heft de belegering op, verslaat de vijand en brengt ons in blije vrijheid.

“Mijn Schild, en op Wien ik mij betrouwe.” Als de krijgsman zijn tegenstander bestormt, houdt hij zijn schild aan zijn arm en stoot hij de dood opzij. Zo houdt de gelovige de Heere voor de slagen van de vijand, en blijft hij beschermd tegen het kwaad. Om deze en duizend

andere redenen rust ons vertrouwen in alles op onze God. Hij laat ons nooit vallen, en we voelen een grenzeloos vertrouwen in Hem.

"Die mijn volk aan mij onderwerpt!" Hij houdt mijn eigen onderdanen onderdanig en zorgt dat de volken die ik veroverde, vreedzaam onder mijn gezag blijven. Wie over anderen heerst, moet God danken als dat lukt. Mensen zijn zulke bijzondere en eigenaardige wezens dat, als een groep van hen vreedzaam samenblijft onder het leiderschap van een dienaar van de Heere, die dienaar God elke dag moet zegenen voor dit wonder. Overwinningen van vrede zijn net zoveel blije dankbaarheid waard als overwinningen in oorlog. Leiders in de christelijke kerk kunnen hun plaats alleen behouden als de Heere hun de machtige invloed laat houden die gehoorzaamheid afdwingt en geestdriftige trouw oproept. Laten we voor elk beetje invloed ten goede dat we hebben, de Naam van de Heere groot maken.

Zo heeft David Jehova gezegend, omdat Hij hem zegende. Hoe vaak heeft hij de Heere zich eigen gemaakt met dat kleine woord: "mijn"! Elke keer als hij de Heere vastgrijpt, aanbidt en zegent hij Hem. Het ene woord "Gezegend" loopt als een gouden draad door de hele passage. Hij begon met te erkennen dat hij zijn kracht om vreemde vijanden te bestrijden van de Heere had. Hij eindigde met zijn vrede in eigen land aan dezelfde bron toe te schrijven. Als koning zag hij zich van alle kanten omringd door de Koning der koningen. Voor Hem boog hij in nederige hulde. Op gebogen knie legde hij zijn eed van trouw af en bood hij zijn dienst aan. Met een dankbaar hart erkende hij dat hij alles te danken had aan de Rots van zijn zaligheid.

Vers 3

"O HEERE! wat is de mens, dat Gij hem kent?" Hoe schril is het verschil tussen Jehova en de mens! Eerst bezong de psalmist Gods glorieuze, allesomvattende macht. Dan draait hij zich om en kijkt naar de mens, die zo klein is en zo weinig voorstelt. Jehova is alles, zo ziet hij het, en daarom roept hij: "O HEERE! wat is de mens!" Wat is een mens

naast de oneindige God? Waarmee zou je hem kunnen vergelijken? Hij is te klein om hem zelfs maar te beschrijven. Alleen God, Die ook het kleinste stofje kent, weet wat een mens is. Op hem kunnen we in elk geval niet bouwen als op een rots. Hij is te zwak en te wisselvallig om op te vertrouwen.

De psalmist is stomverbaasd dat God Zich bukt om hem te leren kennen. Dat is nog opmerkelijker dan wanneer de machtigste aartsengel mieren zou gaan bestuderen, of vriendschap zou sluiten met stofmijten. God kent Zijn volk van zeer dichtbij, teder, met een voortdurende en zorgvuldige aandacht. Hij kende hen al van tevoren in liefde. Nu kent Hij hen door Zijn zorg. En ten slotte zal Hij hen kennen door hen thuis te halen. Hoe kan dat, en waarom? Wat heeft de mens ooit gedaan? Wat was hij? Wat is hij nu, dat God hem wil kennen en Zich aan hem bekendmaakt als zijn goedertierenheid, burcht en hoog vertrek? Op die vraag bestaat geen antwoord.

Alleen een grenzeloze neerbuigendheid van de Heere verklaart dat Hij de vriend van de mens wil zijn. Hij kiest de mens uit, Hij koopt hem vrij, Hij maakt hem tot kind van Zijn eeuwige liefde en tot lieveling van Zijn onfeilbare voorzienigheid, tot naaste verwant van de Godheid Zelf. Daar zijn heel wat meer uitroeptekens voor nodig dan de twee die dit vers heeft.

“Het kind des mensen, dat Gij het acht?” De woorden “kind des mensen” zeggen dat hij nóg zwakker is, zo staat het in de grondtekst. Hij is niet de mens die God heeft gemaakt, maar de mens die zijn moeder ter wereld bracht. Hoe kan de Heere aan hem denken en zo’n nul in Zijn boekhouding bijschrijven? De Heere denkt groot over de mens. Vanwege Zijn verlossende liefde maakt Hij hem tot iemand van gewicht. Dat kun je geloven, maar niet verklaren. We kijken verwonderd omhoog en ieder van ons roept: Waarom kent U nu juist mij?

Uit ervaring weten we hoe weinig de mens waard is om op te rekenen, en we zien aan anderen hoe hij kan pochen. Nederigheid past ons dus, en wantrouwen jegens onszelf. Maar dat moet ons juist

dankbaarder maken voor de Heere. Hij kent de mens beter dan wij, en gaat toch met hem om. Hij woont zelfs in hem. Een gelovige moet niets hebben van mensenhaat, geen spoortje. Als God de mens zo hoog acht, hebben wij geen recht om op onze eigen soort neer te kijken.

Vers 4

"De mens is der ijdelheid gelijk." Adam lijkt op Abel (Abel betekent "ijdelheid"). Hij lijkt op wat helemaal niets is. Hij is echt ijdel. Hij lijkt op iets onstoffelijks en leegs, een opgeblazen niets, een windstoot, een zeepbel. Toch is hij geen ijdelheid. Hij lijkt er alleen op. Zo vast als dat schijnding is hij niet eens: hij is er maar een afdruk van. Heere, wat is een mens? Wat bijzonder dat God Zich bekommert om zo'n wicht, zo'n nietigheid die zich zo belangrijk voelt.

"Zijn dagen zijn als een voorbijgaande schaduw." Hij leeft zo kort dat hij amper jaren telt. Hij leeft van dag tot dag, als de eendagsvlieg, die geboren wordt en sterft onder dezelfde zon. Zijn leven is niet meer dan een schaduw. En een schaduw is slechts een vage gelijkenis. Ze is meer het ontbreken van iets dan een echt bestaan. Merk op dat het menselijk leven niet alleen een schaduw is, maar een schaduw die wegglijdt. Het is een luchtspiegeling: een afbeelding van iets dat er niet is, een schim die terugsmelt tot niets. Hoe kan het dat de Eeuwige zoveel waarde hecht aan de sterfelijke mens? Zodra hij begint te leven, begint hij te sterven.

Het verband tussen deze twee verzen en de rest van de psalm ligt voor het oprapen. David vertrouwt op God en vindt in Hem alles. Dan kijkt hij naar de mens en ziet niets. En dan verbaast hij zich erover dat de grote Heere Zich wil bekommeren om zo'n brok dwaasheid en misleiding.

Vers 5

"Neig Uw hemelen, HEERE! en daal neder." De hemelen zijn van de Heere Zelf. Wie ze zo hoog heeft opgetild, kan ze ook laten zakken.

Zijn dienaar strijdt tegen felle vijanden en vindt bij mensen geen steun. Daarom smeekt hij Jehova af te dalen om hem te redden. Voor Jehova is het inderdaad een afdaling om Zich te bemoeien met de strijd van Zijn beproefde volk. De aarde roept de hemel toe: buig! Nee, de kreet is gericht tot de Heere van de hemel: buig de hemel en verschijn onder de mensen op aarde. Vaak heeft de Heere dat gedaan. Het meest volledig deed Hij het toen in Bethlehem het Woord vlees werd en onder ons woonde. Nu kent Hij de weg erheen, en Hij weigert nooit om af te dalen en Zijn geliefden te beschermen.

David wil de échte aanwezigheid van God. Die moet opwegen tegen de bedrieglijke schijn van de opscheppende mens. Alleen de eeuwige waarheid kan hem bevrijden van menselijke ijdelheid. “Raak de bergen aan, dat zij roken.” Zo ging het toen de Heere op de Sinaï verscheen. De sterkste steunpilaren van de aarde zijn niet opgewassen tegen het gewicht van Gods vinger. Hij is een verterend vuur. Als Hij de Alpen aanraakt, vatten hun toppen vlam en gaan ze roken. Zou Jehova verschijnen, dan houdt niets het tegen Hem uit. Als zelfs machtige bergen gaan roken bij Zijn aanraking, dan loopt alle menselijke macht die tegen de Heere ingaat, uit op rook. Hoe geduldig is Hij met Zijn vijanden, terwijl Hij hen zo gemakkelijk kon verbranden! Eén aanraking was genoeg. Gods vinger van vuur zet de heuvels in brand en verteert elke vorm van verzet.

Vers 6

“Bliksem bliksem, en verstrooi hen.” De Eeuwige slingert Zijn bliksems waarheen Hij wil, en meteen is Zijn doel bereikt. Het geschut van de hemel drijft de vijand snel op de vlucht. Met één flits rennen hele legers verward alle kanten op, volkomen in de war. “Zend Uw pijlen uit, en verdoe hen.” Jehova schiet nooit mis. Zijn pijlen zijn dodelijk voor Zijn vijanden, als Hij ten strijde trekt. We moeten goed zien dat het geen alledaags geloof was waarmee de dichterkoning verwachtte dat

de Heere Zijn donderslagen zou inzetten voor één lid van dat geslacht dat hij net "der ijdelheid gelijk" had genoemd.

Wie in God gelooft, mag zonder overmoed rekenen op de almachtige Heere. Die zet voor hem alle schatten van Zijn wijsheid en macht in. Zelfs de angstaanjagende krachten van de storm worden in slagorde gebracht om de uitverkorenen van de Heere te verdedigen. Wie het grootste raadsel eenmaal heeft aanvaard en geloofd, namelijk dat de Heere Zich überhaupt met ons bemoeit, vindt het niet meer zo bijzonder dat Hij Zijn grote kracht voor ons gebruikt. Dit was verre van de enige keer dat deze gelovige strijder zo bad! Ps. 18:2-51 lijkt er bijzonder veel op. De goede man schaamde zich niet voor zijn vroegere vrijmoedigheid. Hij herhaalt zichzelf hier zonder angst.

Vers 7

"Steek Uw handen van de hoogte uit." Strek Uw lange, sterke arm uit, tot Uw hand mijn vijanden vastgrijpt en mij van hen losmaakt. "Ontzet mij, en ruk mij uit de grote wateren." Maak een Mozes van mij, iemand die uit het water wordt getrokken. Mijn vijanden vallen mij aan als bergstromen die mij dreigen te verzwelgen. Red mij van hun kracht en hun woede. Haal hen van mij af en mij van hen. "Uit de hand der vreemden." Vreemden van allerlei volk, mensen die mij en U vreemd zijn. Zij kunnen niet anders dan mij kwaad doen en opstaan tegen U. De mensen tegen wie hij pleit, staan buiten het verbond met God. Het zijn Filistijnen en Edomieten. Of het zijn mensen van zijn eigen volk, met een zwart hart en een verraderlijke ziel. Zij zijn echte vreemden, ook al heten ze Israël.

O, was ik maar verlost van die ongelovige, lasterende mensen, die onze samenleving verpesten met hun valse leer en hun harde taal! O, was ik maar bevrijd van lasterende tongen, van misleidende lippen en valse harten! Het is niet vreemd dat deze woorden worden herhaald, want ze komen uit de diepte van de nood. Zo roept menig beproefd kind van God het steeds opnieuw: "ontzet mij en red mij." De kinde-

ren van de duivel zijn vreemden voor ons. Wij kunnen het nooit met hen eens worden en zij zullen ons nooit begrijpen. Zij zijn vreemdelingen voor ons, en wij worden door hen veracht. O Heere, verlos ons van de boze en van iedereen die van zijn geslacht is.

Vers 8

"Welker mond leugen spreekt." Het is niet vreemd dat mensen die zelf ijdelheid zijn, ijdelheid spreken. "Wanneer hij de leugen spreekt, zo spreekt hij uit zijn eigen." Op zulke mensen kun je niet bouwen, hoe mooi ze ook beloven. Hun plechtige verklaringen zijn zo licht als schuim op de zee. Je kunt er niets van geloven. Goede mensen willen van zulke figuren af. Van alle mensen zijn bedriegers en leugenaars het weerzinwekkendst voor een oprecht hart. "En hun rechterhand is een rechterhand der valsheid." Tot zover komen hun handen en hun tongen overeen: allebei zijn ze ijdelheid en leugen. Deze mensen handelen net zo vals als ze praten. Ze zijn van kop tot teen één stuk. Hun leugen is rechtshandig: ze liegen behendig en bedriegen uit alle macht.

Het is vreselijk als iemand bedrevener is in liegen dan in de waarheid, en niets kan zeggen of doen zonder zich als onbetrouwbaar te laten kennen. God bewaar ons voor leugenachtige monden en voor handen vol valsheid.

Vers 9

"O God! ik zal U een nieuw lied zingen." Ik ben het valse beu, dus zal ik het ware aanbidden. Een nieuw vuur zet mij in vlam en mijn dankbaarheid zoekt een nieuwe bedding. Ik zing zoals anderen deden, maar mijn lied zal nieuw zijn. Het zal anders zijn dan wat iemand ooit zong. Dat lied is helemaal voor mijn God. Ik zal niemand roemen behalve de Heere, van Wie mijn redding komt. "Met de luit en het tiensnarig instrument zal ik U psalmzingen." Zijn hand moet zijn tong bijstaan. Niet zoals bij de goddelozen, die samen het bedrog bedrijven: zijn hand moet samengaan met zijn mond in een waarachtige

lofzang. David was van plan zijn beste instrumenten te stemmen, en ook zijn mooiste zang te geven. Het allerbeste is nog te arm voor zo'n groot God, en dus mogen we niet minder geven dan we kunnen. Hij wilde veel muziekinstrumenten gebruiken, om zijn grote vreugde in God op elke mogelijke manier te laten klinken.

De bedeling van het Oude Testament stond vol voorafbeeldingen, symbolen en uiterlijke ceremonies. Daarom paste muziek er vanzelf bij in het "wereldlijk heiligdom". Maar meer dan lof uitbeelden en ons helpen die uit te spreken, kan muziek uiteindelijk niet. De echte lof zit in het hart. De echte muziek is die van de ziel. Overstemt de muziek de stem, en gaat kunstvaardigheid boven hartelijk zingen? Dan is het tijd om de instrumenten uit de openbare eredienst te halen. Maar zijn ze ondergeschikt aan het lied, zoals hier, dan komt het ons niet toe ze te verbieden, of hen te veroordelen die ze gebruiken. Zelf zien wij ze liever niet, want ons lijkt de grootst mogelijke eenvoud in de lofzang veel beter te passen bij de geest van het evangelie dan orgelpracht.

Wie alleen voor de Heere zingt, vindt het vaak fijn om zichzelf te begeleiden op een vertrouwd instrument. David is hier daarvan een voorbeeld, want hij zegt: "zal ik U psalmzingen". Hij bedoelt daarmee niet zozeer in gezelschap van anderen, maar alleen, voor zichzelf. Hij zegt niet "wij", maar "ik".

Vers 10

"Gij, die den koningen overwinning geeft" (Engels: heil). Wie de Heere op de troon zet, houdt Hij er ook op. Koningen staan door hun opvallende plaats aan bijzondere gevaren bloot. Blijven hun leven en hun troon bewaard, dan moeten ze de Heere daarvoor eren. In zijn vele oorlogen zou David zijn omgekomen als de almachtige zorg van God hem niet had beschermd. Door zijn dapperheid had hij Israël gered, maar zijn lauwerkrans legt hij neer aan de voeten van zijn Heere en Beschermer. Als er mensen zijn die redding nodig hebben, dan zijn

het koningen. En als ze die krijgen, is dat zo verbazingwekkend dat het een eigen vers verdient in een lofpsalm.

"Die Zijn knecht David ontzet van het boze zwaard." Hij schrijft zijn ontkomen aan de dood toe aan Gods reddende hand. Let op: hij gebruikt de tegenwoordige tijd, "ontzet", want deze daad omspant zijn hele leven. Hij zet zijn naam onder zijn belijdenis van dank: David zelf erkent zonder omwegen dat hem genade is bewezen. Hij noemt zich Gods knecht, en hij ziet dat als de hoogste titel die hij ooit heeft bereikt of ooit heeft gewild.

Vers 11

Na alles wat de Heere heeft gedaan, gaat David weer pleiten. Hij vraagt bevrijding van Hem Die hem steeds weer bevrijdt. "Ontzet mij en red mij van de hand der vreemden." Dit is bijna het refrein van het lied en de kern van het gebed. Hij wilde verlost worden van zijn vijanden die openlijk tegen hem optraden, en van buitenlandse vijanden, die hun verdragen hadden gebroken en hun afspraken voor niets hadden gerekend. "Welker mond leugen spreekt, en hun rechterhand is een rechterhand der valsheid." Hij wilde geen hand geven aan mensen die een leugen in hun rechterhand droegen. Als het kon, wilde hij onmiddellijk van zulke mensen af. Wie met zulke slangen is omringd, weet niet hoe hij met hen moet omgaan. De enige weg die open lijkt te staan, is bidden tot God om bevrijding en redding.

In Ps. 144:7 had David, volgens de grondtekst, om de hulp van beide handen van de Heere gevraagd. Dat was terecht, want zijn valse vijanden zochten met opmerkelijke eensgezindheid zijn ondergang, met één mond en één hand. Verlossing van de goddelozen en Gods genadige nabijheid vraagt hij met het oog op de vrede en welvaart die daarop volgen. Als Davids leven werd gespaard, betekende dat vrede en geluk voor een hele natie. We kunnen nauwelijks bevatten hoeveel geluk kan afhangen van Gods gunst voor één mens.

Vers 12

Gods zegen doet wonderen voor een volk. “Opdat onze zonen zijn als planten, welke groot geworden zijn in hun jeugd.” Onze zonen zijn van het allergrootste belang voor het land. Mannen spelen immers een leidende rol in de dagelijkse gang van zaken. En de jongemannen zijn de oudere mannen van straks. David wenst dat ze zijn als sterke jonge bomen met diepe wortels, die veel beloven. Groeien ze niet in hun jeugd, wanneer dan wel? Als ze in hun beginnende mannelijkheid in hun groei blijven steken, halen ze dat nooit meer in. O, wat een vreugde kunnen we aan onze zonen beleven! En aan de andere kant: wat een ellende kunnen ze ons bezorgen! Een plant kan scheef groeien, of op een andere manier de tuinman teleurstellen. Zo kunnen onze zonen dat ook. Maar zien we dat ze in heiligheid opgroeien, dan zijn ze een bron van grote vreugde!

“Onze dochter als hoekstenen, uitgehouwen naar de gelijkenis van een paleis.” We willen een zegen voor heel ons gezin, voor de dochters evengoed als voor de zonen. Het zou echt jammer zijn als de meisjes buiten de zegen vielen. Dochters verbinden gezinnen, zoals hoekstenen muren aan elkaar verbinden. Tegelijk sieren ze die gezinnen, zoals gepolijste stenen het gebouw versieren waarin ze gemetseld zijn. Een thuis wordt een paleis als de dochters hofdames zijn en de zonen edelen van geest. Dan is de vader een koning en de moeder een koningin, en overtreffen die huizen alle koninklijke residenties. Een stad die uit zulke huizen is opgebouwd, is een stad van paleizen. En een staat die uit zulke steden bestaat, is een republiek van prinsen.

Vers 13

“Dat onze winkelen vol zijnde, den enen voorraad na den anderen uitgeven.” Een huishouden moet zuinig zijn en vooruitzien. Het moet een graanschuur hebben, net als een kinderkamer. Mannen moeten zorgvuldig omgaan met hun middelen. Ze moeten niet alleen de tafel

dekken, maar ook de schuren vullen. Waar gelukkige gezinnen zijn, moet er ruim genoeg te eten zijn, want honger brengt ellende, ook waar liefde is. Het is goed als er overvloed is, en als die overvloed bestaat uit "den enen voorraad na den anderen". Af en toe hebben we mensen horen klagen over de overvloed aan graan en over het goedkope brood van de arme man. Wat een nieuw soort ramp! Daar durven wij niet tegen te bidden. David zou erom gebeden hebben, en de Heere gezegend hebben als hij zijn hartenwens zag. Als alle vruchten van de aarde in overvloed zijn, moeten de vruchten van onze lippen vrolijke aanbidding en dankzegging zijn. Moge onze opbrengst rijk en gevarieerd zijn, zodat elke soort gebrek meteen kan worden aangevuld.

"Dat onze kudden bij duizenden werpen, ja, bij tienduizenden op onze hoeven vermenigvuldigen" (Engels: in onze straten). Of liever, in de open plekken, de velden en weilanden, waar lammeren geboren moeten worden. Hier wordt een groeiende vermenigvuldiging beschreven. Adam bewerkte de grond om de schuur te vullen, maar Abel hoedde schapen en hield de lammeren in de gaten. Elk beroep, welk dan ook, heeft Gods zegen nodig. De tweede mens die op aarde werd geboren, was een herder. Dat beroep heeft in de volkshuishouding altijd een belangrijke plaats gehad, in elk land en elke tijd. Voedsel en kleding komen van de kudde, en dat zijn allebei de eerste levensbehoeften.

Vers 14

"Dat onze ossen wel geladen zijn." In andere vertalingen: sterk om te arbeiden. Zodat het ploegen en het vervoer op de boerderij naar behoren verricht kunnen worden, en de boer zijn werk af kan krijgen zonder zijn vee te overbelasten of wreed te laten werken. "Dat geen inbreuk, noch uitval ... zij." Geen invallen van rovers en geen gedwongen verhuizing. Geen inbraken en geen uitzettingen. "Noch gekrijs ... op onze straten." Geen klachten in onze straten, geen verborgen on-

tevredenheid en geen openlijke rellen. Geen armen die bezwijken en geen geroep om geweigerde rechten of om onrecht dat niet wordt hersteld.

De toestand die hier wordt geschilderd, is heel mooi. Alles is vredig en welvarend. De troon is goed bezet, en zelfs de dieren in hun stallen voelen daar het voordeel van. Zo was het in ons eigen land, en als het nu zou veranderen, wie zou zich dan nog verbazen? Onze ondankbaarheid verdient het wel dat we de zegeningen kwijtraken die wij hebben verguisd. Met een kleine aanpassing kunnen deze verzen ook worden toegepast op een bloeiende kerk. De bekeerlingen groeien daar mooi op, de voorraad van het evangelie is overvloedig en de geestelijke vermeerdering is verheugend. Daar zijn predikers en werkers vol kracht, en het volk is gelukkig en eensgezind. Maak het zo, Heere, in al onze kerken, voor altijd.

Vers 15

"Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat." Zulke dingen mogen we niet over het hoofd zien of gering achten. Zegeningen voor dit leven zijn geen kleinigheden, want zonder ze valt er een vreselijke ramp. Het is een groot geluk om bij een volk te horen dat zo rijk wordt begunstigd door God. "Welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is." Dit volgt als uitleg van hun voorspoed. Onder het Oude Testament kreeg Israël voor gehoorzaamheid de beloning meteen op aarde. Was Jehova hun God, dan werden ze een rijke, bloeiende natie.

Deze zin is ook een soort toepassing van alles wat eraan voorafging. Het is alsof de dichter zegt: al deze tijdelijke gaven zijn onderdeel van het geluk, maar het hart en de ziel van het geluk liggen in dit: dat het volk goed staat met God en Hem volledig bezit. Wie de gelukzalige God aanbidden, worden een gelukkig volk. Als we dan geen letterlijke aardse zegeningen hebben, hebben we iets beters. Missen we het zilver van de aarde, dan hebben we het goud van de hemel, en dat is beter. In deze psalm schrijft David zijn eigen macht

over het volk, en de welvaart tijdens zijn regering, toe aan de Heere Zelf. Gelukkig was het volk dat hij leidde: gelukkig in zijn koning, in zijn gezinnen, in zijn welvaart en in zijn vrede. Maar nog gelukkiger in het bezit van de ware godsdienst en in de aanbidding van Jehova, de enige levende en ware God.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Deze psalm, met zijn mengeling van gebed en lof, is een passende schakel tussen de smeekpsalmen die eraan voorafgaan en de dankliederen die erop volgen. — Speaker's Commentary.

Gehele psalm

Na zes psalmen met een treurig gebed in nood krijgen we nu een psalm van lof en dank, omdat God op de smeekbeden genadig heeft geantwoord. Het is ook een psalm van voorbede. Deze psalm lijkt sterk op Davids laatste lied in 2 Sam. 22:51 en op Ps. 18:2-51. Hier zien we in een visioen Christus Die Zich verheugt: na Zijn lijden, opgestaan in heerlijkheid, in triomf opgevaren, pleitend voor ons aan de rechterhand van God. — Christopher Wordsworth.

Gehele psalm

In deze psalm voeren de getallen tien en zeven de boventoon. Het eerste deel is klaar na tien verzen en bestaat uit twee gedeelten. In het eerste gedeelte, Ps. 144:1-2, staan tien eigenschappen van God. Dat zijn er drie plus zeven, en die zeven zijn weer verdeeld in vier en drie. Zo staan er ook tien verzoeken aan God in Ps. 144:5-7, en die zijn precies hetzelfde verdeeld. In Ps. 144:9 wordt er met nadruk op gewezen wat het getal tien in dit eerste deel betekent. In het tweede deel worden zeven zegeningen gevraagd. Vier staan er in Ps. 144:12-13 (kloeke zonen, mooie dochters, volle voorraadkamers, talrijke kud-

den) en drie in Ps. 144:14 (ossen die werken, geen doorbraak of verlies, geen gekrijs). Het slotakkoord valt, zoals altijd, buiten de opzet. Als je dat weglaat, bestaat het geheel uit zeven strofen van elk twee verzen.

Tegen Davids auteurschap is bezwaar gemaakt, vanwege de "sporen van lectuur" die in de psalm zitten. Maar dan moeten we wel nauwkeuriger bekijken wat voor lectuur hier bedoeld is. Alleen de psalmen van David vormen de grondslag van deze nieuwe psalm. En dat het één van Davids eigenaardigheden is dat hij graag zijn eigen eerdere werk als uitgangspunt nam voor nieuwe liederen, blijkt uit allerlei feiten. Moet er over dit punt nog twijfel bestaan? Dan krijgt die twijfel in deze psalm vaste grond onder de voeten, want hij kan alleen door David zijn gemaakt. Houd ook in het oog op welke manier hij zulk materiaal gebruikt. Dat gebeurt altijd met geest en gevoel. Nergens zie je een spoor van zielloos overnemen.

Dat we hier niet aan zulk overschrijven kunnen denken, maakt het tweede deel duidelijk. Het hergebruik van oudere taal kwam niet voort uit geestelijk onvermogen, maar had diepere redenen. In dat tweede deel houdt de afhankelijkheid helemaal op, en zelfs de tegenstanders van Davids auteurschap hebben de sterke dichterlijke geest uit Davids tijd daar niet kunnen negeren. Zij nemen hun toevlucht tot een armzalige uitvlucht: de psalmist zou dit deel hebben ontleend aan een veel ouder gedicht, dat nu verloren is. — E.W. Hengstenberg.

Vers 1

"Gezegend zij de HEERE." Een gebed om nog meer barmhartigheid begint passend met dank voor eerdere barmhartigheid. Wachten we op Gods zegen? Dan moeten we onszelf aansporen om Hem te zegenen. — Matthew Henry.

Vers 1

"De HEERE, mijn Rotssteen", enzovoort. Agamemnon zegt tegen Achilles:

> *Heb je kracht? Dan schonk de hemel je die kracht.*
> *Want weet, ijdele mens: je moed is van God.*
>
> — *Homerus.*

Vers 1

"Mijn Rotssteen" (Hebr. "mijn Rots"). Let op de stijgende lijn. Eerst komt de rots of de klip, als plek om te schuilen. Dan de burcht of vesting, een zorgvuldig versterkte plaats. Dan de persoonlijke Bevrijder, zonder Wiens ingrijpen ontkomen onmogelijk was geweest. — Speaker's Commentary.

Vers 1

"De HEERE ... onderwijst", en niet zoals een mens onderwijst. Zo leerde Hij Gideon te vechten tegen het onnoemelijk grote leger van Midian. Hij stuurde tweeëntwintigduizend van zijn mannen naar huis en hield maar tienduizend soldaten over. Dat restant kromp daarna tot een handjevol van driehonderd man, die water likten toen ze naar de beek werden gebracht. Zo leerde Hij Simson, door hem sterke drank te laten mijden en geen scheermes over zijn hoofd te laten gaan. Zo leerde Hij de drie koningen in de woestijn oorlog te voeren tegen hun vijanden, niet door de kracht van hun legers, maar door greppels in de woestijn te laten graven. Zo leerde Hij David zelf, door hem te laten wachten op het geluid van schreden in de toppen van de moerbeibomen.

En zo leerde Hij de armen van de ware David te strijden toen ze aan het kruis waren uitgestrekt. In mensenogen waren ze vastgenageld aan de boom van het lijden. In werkelijkheid wonnen ze daar de kroon van heerlijkheid. Voor schriftgeleerden en Farizeeën waren ze weerloos. Voor aartsengelen grepen ze de twee zuilen vast waarop het huis van de satan rustte, zonde en dood, en tilden die uit hun fundament omhoog. — Ayguan, in Neale en Littledale.

Vers 1

"Gezegend zij de HEERE, mijn Rotssteen, Die mijn handen onderwijst ten strijde." In Christus, de Leidsman van onze zaligheid, vinden we in Zijn strijd tegen de satan drie eigenschappen van een dappere soldaat. Wie Hem volgt, moet ze navolgen: durf bij de aanval, vaardigheid bij de verdediging en standvastigheid in de strijd. Dat alles leert Hij ons door Zijn voorbeeld (Matth. 4:1, 4, 7, 10-11). Hij was moedig in de aanval. Hij begon het gevecht immers door de woestijn in te trekken om de vijand uit te dagen. Zo moeten ook wij de satan altijd voor zijn. We horen te vasten, ook al worden we niet verleid tot gulzigheid. We horen nederig te zijn, ook als hoogmoed ons niet aanvalt, enzovoort.

Hij was vaardig in de verdediging. Elke aanval pareerde Hij met de Heilige Schrift. Ook wij kunnen daarin, in de voorbeelden van de heiligen, lessen voor de strijd vinden. Hij was standvastig in de strijd. Hij hield vol tot het eind, tot de duivel Hem verliet en engelen kwamen om Hem te dienen. Ook wij moeten niet tevreden zijn met het afslaan van de eerste aanval. We moeten blijven weerstaan, tot boze gedachten op de vlucht zijn geslagen en hemelse voornemens hun plaats innemen. — Neale en Littledale.

Vers 1

"Die mijn handen onderwijst." Gewend aan de herdersstaf en de harp, niet aan zwaard en speer. Maar God heeft ze geschikt en toegerust gemaakt voor wapenfeiten en heldendaden. God geeft vaardigheid en succes, zegt Salomo (Spr. 8:1-36). Hij geeft wijsheid en bekwaamheid, zegt Daniël (Dan. 2:1-49). En net als in de geestelijke strijd zijn ook hier onze wapens "krachtig door God" (2 Kor. 10:4). Hij belooft dat geen wapen dat tegen Zijn volk wordt gesmeed, zal gelukken (Jes. 54:17). — John Trapp.

Vers 1

"Ten strijde ... ten oorlog." Ik wil het hebben over een groot gebrek bij ons, dat er vaak voor zorgt dat we niet "van kracht tot kracht" gaan: we gebruiken de kracht die we hebben gekregen niet en handelen er niet mee. We denken er niet over om alleen geld bij God te halen en het op de bank te laten staan. Maar doen we met onze kracht niet precies dat? Telkens vragen we om kracht voor de dienst. Maar als we die niet met volle inzet uitgeven, heeft ze geen nut voor ons. Van opgepotte kracht komt niets. "Gezegend zij de HEERE, mijn Rotssteen, Die mijn handen onderwijst ten strijde, mijn vingeren ten oorlog." David zocht kracht, zie je, met een doel. Sommige mensen lijken kracht te verwachten, maar proberen nooit hun handen uit te steken ten strijde en hun vingers ten oorlog.

Er wordt zo weinig gewaagd op God. Er wordt zo weinig gebruikgemaakt van de genade die we kregen. Dat komt deels door mensenvrees, deels door luiheid en werelds denken. Het is niet de bedoeling dat we alleen maar genieten van de kracht die God geeft. Wie handelt, wordt sterker. Voordat we het recht hebben om meer te vragen, moeten we gebruiken wat we al hebben gekregen. — Catherine Pennefather, in "Service", 1881.

Vers 1

Elke gelovige die geestelijk wint: heeft God de overwinning niet voor hem behaald? Hij is het inderdaad Die zijn handen onderwijst ten strijde en zijn vingers ten oorlog. Wordt in de hemel eindelijk het lied van de uiteindelijke zege gezongen? Dan zingt de overwinnaar: "Niet ons, o HEERE! niet ons, maar Uw Naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil." — John Morison.

Vers 1

"Mijn handen ten strijde, mijn vingeren ten oorlog." In het Engels kunnen "fight" en "war" werkwoord of zelfstandig naamwoord zijn.

De Hebreeuwse woorden zijn zelfstandige naamwoorden, met het lidwoord ervoor. — Joseph Addison Alexander.

Vers 1

"Mijn vingeren ten oorlog." Waarschijnlijk wordt hier in de eerste plaats gedoeld op het gebruik van de boog: de pijl op de pees leggen en de pees spannen. — Albert Barnes.

Vers 2

"Mijn Goedertierenheid", enzovoort. Het woord zo lijdend gebruiken, zoals in het Hebreeuws, klinkt hard in onze oren. Elders noemt hij zichzelf ook Gods koning, "Zijns konings" (Ps. 18:51). Daarmee bedoelt hij niet dat hij over God heerst, maar dat hij door Hem tot koning is gemaakt en aangesteld. Hij heeft Gods goedheid op zoveel manieren ervaren, dat hij Hem "zijn goedertierenheid" noemt. Hij bedoelt dat alles wat hij aan goeds bezit, van Hem komt. De opeenstapeling van namen die nu volgt, lijkt misschien overbodig. Toch is ze een grote steun voor het geloof. We weten hoe onvast de mens is, en vooral hoe snel zijn geloof gaat wankelen, als hij door een bijzonder zware beproeving wordt getroffen. — Johannes Calvijn.

Vers 2

"Mijn Goedertierenheid." David noemt God met namen die samenhangen met de belangrijkste verlossingen uit zijn leven. De psalmen zitten vol verwijzingen naar plaatsen en beschrijvende uitdrukkingen, bijvoorbeeld Ps. 18:3 (en op deze plaats). Het woord dat met "Burg" wordt vertaald, is "metsoeriah" of "masada". Op grond van 1 Sam. 24:1 twijfel ik er niet aan dat hij het hier over Masada heeft: een alleenstaande piek van 1.500 voet hoog, waarop een vesting stond. — James Wareing Bardsley, in "Glimpses through the Veil", 1883.

Vers 2

"Mijn Hoog Vertrek." Zulke torens werden gebouwd op bergen, op rotsen of op de muren van een stad. Men beschouwde ze als veilige plaatsen, vooral omdat je er niet bij kon komen. Zo zijn ook de oude kastelen in Europa gebouwd, zoals dat in Heidelberg en bijna alle kastelen langs de Rijn: op hoge plekken en zo dat ze niet gemakkelijk te bereiken waren. — Albert Barnes.

Vers 2

"Mijn Schild." Het Hebreeuwse woord wijst niet op het grote schild dat een schildknaap droeg, maar op het handige rondschild waarmee helden naar het gevecht van dichtbij gingen. Een krijger nam het mee wanneer hij zijn boog of zijn zwaard gebruikte. Vaak was het van metaal, maar het bleef draagbaar en praktisch. Het was ook een sieraad, want het werd opgepoetst of met olie ingesmeerd. David had zich in veel dodelijke veldslagen dag na dag op de Heere, zijn God, beroepen. — C.H.S.

Vers 2

"Die mijn volk aan mij onderwerpt!" David schreef zijn overwinningen op buitenlandse vijanden aan God toe. Zo dankt hij Hem meteen ook voor de rust en stabiliteit in zijn koninkrijk. Hij was van lage afkomst omhooggehaald en werd met laster gehaat. Vrede in zijn regering was dus nauwelijks te verwachten. Toch had het volk zich ineens, tegen elke verwachting in, aan hem onderworpen. Zo'n opvallende omslag was bij uitstek het werk van God. — Johannes Calvijn.

Vers 3

"O HEERE! wat is de mens", enzovoort.

> *Wat is de mens nu, wanneer de genade toont*
> *welke kracht er is in het bloed van de Zaligmaker?*

> *Opnieuw voelt hij een goddelijk leven dat in hem woont,*
> *hij veracht de aarde en wandelt met God, zijn Maker.*
>
> *En wat is in de rijken daarboven, in hoge zalen,*
> *de vrijgekochte mens bestemd te zijn?*
> *Met eer, heiligheid en liefde zal hij stralen:*
> *meer versierd dan hij is geen serafijn.*
>
> *Het dichtst bij de troon, en eerst in het lied*
> *zal de mens zijn hallelujaas laten opstijgen,*
> *terwijl verwonderde engelen zich rond hem verdringen*
> *en het koor van zijn lofzang doen aanzwellen.*
>
> — *John Newton, in Olney Hymns.*

Vers 3

"O HEERE! wat is de mens?" Bekijk hem eens in de vier elementen: aarde, lucht, vuur en water. In de aarde gedraagt hij zich als stof dat wegwaait. In de lucht is hij als damp die verdwijnt. In het water lijkt hij op een bel die uiteenspat. En in het vuur is hij rook die opgaat. — William Seeker, in "The Nonsuch Professor".

Verzen 3-4

"O HEERE! wat is de mens", enzovoort. Geen boek is het lezen zo waard als dit levende boek. Zojuist sprak David nog als een koning over mensen, over volken die onder hem waren gebracht. Nu klinkt hij als een nederige leenman die voor God staat: "O HEERE! wat is de mens, dat Gij hem kent?" In één adem hoor je dus heerschappij en onderwerping. Hij heerst volledig over zijn volk: "Die mijn volk aan mij onderwerpt!" En hij buigt zich diep voor de God van alle koningen: "O HEERE! wat is de mens?" Ja, in dezelfde zin waarin hij zijn koningschap belijdt, belijdt hij ook dat hij zelf onder gezag staat.

"Die mijn volk aan mij onderwerpt" betekent: U hebt het onderworpen. Omdat hij een volk had, was hij koning. Om zijn volk te zijn, moesten de mensen zich onderwerpen. En dat onderwerpen was

Gods werk, niet het zijne. Kijk maar: David had zijn volk nooit onder zich gekregen als God het niet voor hem had gedaan. Hij was een groot koning, maar het was een koppig volk. De God Die hen had gemaakt, boog hen tot de gehoorzaamheid die hoort. De grootste veroveraars ter wereld krijgen geen hart in handen, tenzij Hij Die de harten gevormd heeft ze zacht maakt. "Door Mij regeren de koningen", zegt de eeuwige Wijsheid. En deze man had moed genoeg om het op te nemen tegen een beer, een leeuw en Goliath. Toch zegt hij: U hebt mijn volk onderworpen.

Het werkt ook andersom. Terwijl David zichzelf zo diep vernedert, erkent hij tegelijk dat de mens groot is. Hij zegt wel: "Wat is de mens?" Maar meteen daarna zegt hij: "dat Gij hem kent ... dat Gij het acht?" Dat kennen en achten door God tilt de mens hoger op dan zijn eigen ijdelheid hem ooit kan laten zakken. Mijn tekst is dus, zoals je ziet, een uitroep van David. Hij stelt een vraag in vervoering, vol plotselinge verwondering. Hij staat verbaasd over God en verbaasd over de mens. Over wat de mens is: "Wat is de mens?" En over Gods barmhartigheid en genegenheid, omdat Hij de mens kent en hoog aanslaat.

Zie je? Er zijn maar twee lessen die we in deze wereld hoeven te leren: God en de mens. De mens, om te beseffen hoe ellendig hij is. God, om te beseffen hoe mild Hij is. Laten we beide even bekijken. In het eerste vinden we reden om ons te vernederen, in het tweede reden tot blijdschap en dank. En als het eerste een sombere veertigdagentijd van boetedoening is, dan is het tweede een vrolijk Pasen: we worden opgewekt en verhoogd.

Menigeen heeft naast David ook zo'n moment van verwondering over zichzelf. De een verwondert zich over zijn eer. Hij zegt het niet hardop, maar hij denkt: wat ben ik toch een groot man! "Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb tot een huis des koninkrijks?" Zo verbaasde Nebukadnezar zich. Een ander verbaast zich over zijn uiterlijk. Hij ontdekt een mooi gezicht, een fraaie ogenopslag, een kunstzinnige hand, een slank been of een weelderige haardos, en

vindt dat allemaal bewonderenswaardig. Zo verbaasde Absalom zich. Weer een ander verbaast zich over zijn scherpe geest en zijn geleerdheid: hoe kom ik toch aan al die kennis? "Turba haec!" Deze schare, "die de wet niet weet, is vervloekt." Zo verbaasde de Farizeeër zich. Een vierde verbaast zich over zijn bezit: "neem rust", zegt hij tegen zijn ziel, net als de genotzoeker uit het evangelie.

Davids verbazing is van een heel andere orde. Ze staat even hoog boven al die dingen als ze ertegenin gaat. Hij verbaast zich over zijn eigen nietigheid, zoals het Uitverkoren Vat nergens over wilde roemen behalve over zijn zwakheden: "O HEERE! wat is de mens?" Wat past dat mooi bij elkaar! Nauwelijks heeft hij gezegd dat God het volk aan hem onderwerpt, of hij roept: "O HEERE! wat is de mens?" Een ijdel hart zou opgeblazen zijn geraakt door zijn eigen voortreffelijkheid. Het zou denken: wie ben ik? Ik ben niet zoals andere mensen. Ik heb een volk onder mij, een volk dat van mij is, een volk dat mij gehoorzaamt. Maar dat is méér willen zijn dan een mens. Ik weet Wie heeft gezegd: "Gij zijt goden." — Joseph Hall.

Vers 3

Dr. Hammond ziet in deze psalm de strijd met Goliath. Daarom legt hij de woorden "kind des mensen" zo uit: "David was nog maar een jonge knaap, de jongste en geringste van alle zonen van Isaï. En Isaï zelf was ook al een doodgewoon man."

Vers 3

"Dat Gij hem kent." Wat een groot woord! Wat weten wij eigenlijk van de muggen die in de zon dansen? Of van de mieren en wormen die over ons land kruipen? Toch is het verschil tussen hen en ons maar eindig. Tussen God en ons is het oneindig. U, de grote God van de hemel, kent zoiets als een mens! Neem een machtig vorst die in een drukke menigte een eenvoudige boer ziet en hem eruit pikt. De grote sultan deed dat onlangs met een bekerdrager. Hij merkt hem speciaal op en laat hem komen om zijn hand te kussen en dicht bij hem te

staan. Zo iemand pronkt daarmee als met een enorme gunst. Voor U, o God, is het dan wel een wonderlijke barmhartigheid. Want U buigt Zich neer om de dingen in de hemel zelf te bekijken, en toch richt U Uw blik op een arme worm als de mens. "Exigua pauperibus magna": voor armen is het kleine groot. Dat zegt Nazianzen tegen zijn vriend Amphilochius. — Joseph Hall.

Vers 4

"De mens is der ijdelheid gelijk." Stel je iemand voor die naar de jaarmarkt gaat met een beurs vol geld. Onderweg overlegt hij met zichzelf waaraan hij het zal uitgeven. Misschien denkt hij dat deze of gene koopwaar het meeste oplevert en hem de grootste winst brengt. Dan komt er ineens een zakkenroller langs. Die verlost hem van zijn geld én van de zorg hoe hij het zou besteden. Je hebt vast wel eens gezien hoe buren of landgenoten van jou druk waren met hun plannen. Ze zaten vol kunstgrepen en projecten om hun vermogen, hun naam en hun familie omhoog te krijgen. En plotseling werd hun leven stilgezet door de dood. Ze keerden terug tot hun aarde. Die dag was het afgelopen met al hun mooie, grote gedachten en bleef er niets van over.

Zelfs de heidense geschiedschrijver kon niet nalaten dit op te merken. Alexander de Grote wilde zijn grote plannen uitvoeren en riep een parlement van de hele wereld bijeen. Maar toen werd hij zelf door de dood naar de andere wereld geroepen. De Nederlanders verzonnen daarom iets heel geestigs om de ijdelheid van de wereld te laten zien. In Amsterdam hebben ze een schilderij: een man met een volgeblazen blaas op zijn schouders, en naast hem een tweede man die de blaas met een speld lek prikt. Eronder staat: "quam subito". Hoe snel is alles weggeblazen! — George Swinnock.

Vers 4

"De mens is der ijdelheid gelijk." Toen Kaïn werd geboren, was er veel drukte om. "Ik heb een man van de HEERE verkregen!" riep zijn moeder. Zij zag hem als een grote aanwinst. Daarom noemde zij hem

Kaïn, wat "bezit" betekent. Maar de tweede mens die op de wereld kwam, kreeg de naam van de wereld zelf: "ijdelheid". Hij heette Abel en dat betekent "ijdelheid". Met de naam van de tweede mens werd iets aangekondigd over wat het lot van alle mensen was of zou worden. In Ps. 144:4 zinspeelt de dichter op die twee namen. Wij vertalen: "De mens is der ijdelheid gelijk." Maar in het Hebreeuws staat: "Adam is als Abel." Adam was de naam van de eerste mens, de vader van Abel. Maar het is niet alleen een eigennaam voor die ene man. Het is ook een algemeen woord voor alle mensen. Dat betekent dat Adam, de mens van alle mensen, Abel is: ijdel, en wandelend in een ijdel vertoon. — Joseph Caryl.

Vers 4

"De mens is der ijdelheid gelijk", enzovoort. Waarom de dichter hier juist zulke gedachten inbrengt, is niet helemaal duidelijk. Misschien is het de nederigheid van de krijgsman, die elk succes toeschrijft aan God en niet aan menselijke moed. Of het is een bespiegeling bij de lijken van zijn gesneuvelde kameraden. Misschien loopt het ook door elkaar. — A.S. Aglen.

Vers 4

"De mens is der ijdelheid gelijk", enzovoort. Wat een ijdele dromen houden mensen meestal bezig! Wat een dwaze plannen, wat een nutteloos gejaag! Ze beginnen gevaarlijke reizen en moeilijke ondernemingen in het buitenland, en ze vinden roem. Maar wat is dat? IJdelheid! Ze storten zich op diepe en ingewikkelde bespiegelingen en geven zich over aan het "veel lezens" dat "vermoeiing des vleses" is. Ze krijgen een naam in de literatuur en leven voort in hun boeken. Maar wat is dat? IJdelheid! Ze staan vroeg op, gaan laat naar bed en eten het brood van angst en zorgen, en zo vergaren ze rijkdom. Maar wat is dat? IJdelheid! Ze bedenken en voeren plannen en lijnen van eerzucht uit. Ze worden met eer overladen en getooid met titels. Ze ge-

ven de heraut werk en leveren de geschiedschrijver stof. Maar wat is dat? IJdelheid!

Eigenlijk verdienen alle bezigheden en beroepen geen andere naam. Tenminste, als ze niet beginnen met, en niet verbonden zijn aan, diep en beslissend respect voor de zaligheid van de ziel, de eer van God en de belangen van de eeuwigheid. ... O, wat een spoken en luchtkastelen zijn dat toch, de dingen die de krachten van de grote massa om ons heen helemaal opslokken en hun dagen vullen! Het beste wat ze hebben, raakt op door het gebruik. En hun meest duurzame werkelijkheden zijn niet meer dan "de gedaante dezer wereld", die "gaat voorbij". — Thomas Raffles, 1788-1863.

Vers 4

"Zijn dagen zijn als een voorbijgaande schaduw." De schaduwen van de bergen schuiven de hele dag door van plaats. Als de nacht valt, zijn ze helemaal weg. Zo gaat het ook met de mens. Elke dag komt hij dichter bij het moment waarop hij voorgoed uit deze wereld vertrekt. — Bellarminus.

Vers 5

"Neig Uw hemelen." Dit beeld komt van hoe de wolken eruitzien tijdens een onweer. Ze hangen zo laag dat de heuvels en bergen verdwijnen. Het lijkt of aarde en hemel in elkaar overgaan. Zo'n aanblik wordt beeldend gebruikt voor de komst van God. Hij komt om wraak te nemen op de vijanden van Zijn volk. Zie Ps. 18:11 en andere voorbeelden. — William Walford.

Vers 5

"Neig Uw hemelen, HEERE! en daal neder", enzovoort. Dit kwam nooit zo opvallend uit als bij de menswording van Jezus Christus. Toen kwamen hemel en aarde als het ware bij elkaar. De hemel zelf boog zich, om zich met de aarde te verenigen. God daalde als het ware af en nam de hemel mee. Hij kwam niet alleen naar de aarde. Hij

bracht de hemel naar de mensen en voor de mensen. Het was iets heel vreemds en wonderlijks. Maar het zal nog veel opvallender uitkomen als Christus voor de tweede keer komt. Dan brengt Hij de hele hemel met Zich mee, namelijk alle bewoners van de hemel. De hemel blijft dan leeg achter omdat al zijn inwoners naar de aarde komen. Dan zullen de bergen roken. Ze zullen zelfs wegvloeien voor Zijn aangezicht, zoals in Jes. 64:1: "dat de bergen van Uw aangezicht vervloten!" — Jonathan Edwards.

Vers 5

"Raak de bergen aan, dat zij roken." Dit betekent: als God de groten, de machtigsten van de wereld, alleen maar aanraakt, laat Hij hen roken of dampen. Sommigen zien daarin hun woede. Zodra God hen even aanraakt, vliegen ze op. Je kunt het ook opvatten als hun verbranding. Een rokende berg is al snel een verbrande berg. In onze taal is iemand laten roken een gezegde voor vernietigen of onderwerpen. — Joseph Caryl.

Verzen 5-6

> *Buig Uw hemelen, Jehova,*
> *kom neder in Uw macht;*
> *laat de stralen van Uw heerlijkheid*
> *de bergtoppen verlichten.*
>
> *Met de bliksems van Uw donder*
> *breng mijn vijand in verwarring,*
> *met de flits van Uw pijlen*
> *werp hun kracht omver.*

— *William Digby Seymour.*

Vers 6

"Bliksem bliksem." Het Hebreeuws zegt hier eigenlijk: "Bliksem bliksems." Dat betekent: zend bliksem uit. Het woord komt nergens anders als werkwoord voor. — Albert Barnes.

Vers 7

"Steek Uw handen van de hoogte uit." In het Hebreeuws staat: handen, dus beide handen, heel Uw macht. Want ik heb die nodig. — John Trapp.

Vers 7

"Ontzet mij, en ruk mij." Weg met jullie, theoretici van het lijden, jullie die slechts weten te praten, die er niet meer mee kunnen dan er breedsprakig over praten! Weg! Want als we huilen, houden we jullie redeneringen niet uit. Hebben jullie geen middel om ons te redden? Hebben jullie alleen wijze zinnetjes? Leg dan een hand op je mond en wikkel je in stilte! Lijden is al genoeg voor een mens. Maar lijden én naar jullie moeten luisteren, is meer dan we kunnen dragen. Kwam de mond van Job dicht bij godslastering? Dan ligt de schuld bij jullie, moeilijke vertroosters, die praatten waar je had moeten wenen. Moet ik lijden? Dan bid ik om lijden zonder mooie woorden. — E. De Pressensé.

Vers 7

"Ontzet mij, en ruk mij ... uit de hand der vreemden." We moeten onthouden hoe dit werkt. De Grieken beeldden zich in het best opgevoede volk ter wereld te zijn. Daarom noemden ze alle andere volken "barbaren". Zo noemde ook Israël, het geslacht van Abraham en Gods eigen verbondsvolk, alle andere volken "vreemden" of "vreemdelingen". Alle volken haatten en beschimpten Israël, en dat vergat het niet. Daarom noemde Israël elke uitgesproken vreemdeling een vijand. Zo gebruikt Jes. 1:7 het woord: "uw land verteren de vreemden in

uw tegenwoordigheid". Dat wil zeggen: vijanden zullen jullie overvallen en de overhand over jullie krijgen.

"Red mij van de hand der vreemden" betekent dus: red mij uit de hand van mijn vijanden. In het Latijn staat het woord alienus vaak voor hostis. De Romeinse redenaar Cicero vertelt: "Wie nu een vreemdeling heet, werd door onze voorouders een vijand genoemd." De reden was dat vreemden hun gastheren onvriendelijk behandelden. Ze keerden zich zelfs als vijanden tegen hen die hen hadden opgenomen en gastvrij onthaald. — Joseph Caryl.

Vers 7

"Der vreemden." Hij noemt hen vreemden en vreemdelingen, niet omdat ze van een ander volk afstammen, maar vanwege hun aard en houding. — Johannes Calvijn.

Vers 7

De vreemde kinderen zijn nu Davids vijanden. Ze worden ofwel gewonnen en onderwerpen zich vrijwillig, ofwel verpletterd door de zegevierende Messias (Ps. 2:1-12). De Geest sprak door David over zaken die dieper gingen dan zelfs hij begreep (1 Petr. 1:11-12). — Andrew Robert Fausset.

Vers 8

"Welker mond leugen spreekt", enzovoort. Twee dingen horen in dit vers vanzelf bij elkaar: de leugenachtige tong en de valse hand. Het komt erop neer dat je in deze kwestie van hun beloften niets moest verwachten. Ze vleiden alleen met hun mond en gaven alleen de hand om te misleiden. — Johannes Calvijn.

Vers 8

"Hun rechterhand is een rechterhand der valsheid." De belofte van de rechterhand was altijd een getuige van goede trouw. Die werd geschonden door verraad en boosaardigheid. — Cicero. Philip. xi. c. 2.

Vers 9

Psalter, een instrument met tien snaren. Nebel-azor. Daarbij komen we tot de conclusie dat de nebel de echte harp van de Hebreeën was. Hij kan niet groot zijn geweest, want in de Bijbel wordt hij zo vaak genoemd als iets wat in optochten werd meegedragen ... De Engelse vertalers geven nebel (blijkbaar zonder duidelijke reden) weer met maar liefst vier woorden: (1) psalter, (2) psalm, (3) luit, (4) viool. Het eerste woord komt in de Authorized Version veruit het meest voor. Het is naar alle waarschijnlijkheid ook de beste vertaling, als je het woord begrijpt in zijn echte betekenis van draagbare harp.

Nebels maakte men van dennenhout en later van almoeg of algoem. Dat was misschien het rode sandelhout uit Indië ... Aan nebel koppelt men vaak het woord azor. Dat gaat terug op een Hebreeuwse wortel die tien betekent. Daarom staat er in de Septuaginta "en dekachordō" of "psaltērion dekachordon" (psalterium decem chordarum), en in de Vulgaat "in dechachordo psalterio". Ook in de Chaldeeuwse, Syrische en Arabische vertaling vind je woorden die wijzen op tien snaren in de nebel-azor. Het woord azor kunnen we dus zien als een nadere bepaling van het soort nebel dat gebruikt moest worden. Vergelijk hoe wij nu van een driesnarige piano spreken. In onze Engelse vertaling staat het altijd als "tien snaren". — John Stainer, in "The Music of the Bible", 1882.

Vers 10

"Die den koningen overwinning geeft." Ferdinand, koning van Aragon, stuurde zijn zoon eropuit tegen de Florentijnen en zei tegen hem: Geloof me, mijn zoon, overwinningen krijg je niet door kunst of slimheid. God geeft ze. — John Trapp.

Vers 10

"Die den koningen overwinning geeft." Wat een les is dit voor koningen en andere groten van de aarde! Als zij het konden voelen en er-

kennen, zouden zij niet vertrouwen op het inzicht van hun eigen raadsheren of op de kracht van hun eigen arm. Dan zouden ze steeds bedenken dat de Allerhoogste heerst over de volken. Hij haalt de een neer en verheft de ander, volgens Zijn eigen volmaakte wil. Zo'n herinnering maakt een einde aan alle trots op menselijke eer en roem. Ze laat mensen voelen dat alleen de Heere verheven moet worden. — John Morison.

Vers 11

Deze psalm klinkt als een vorst die het zijn volk goed wil laten gaan. Hun "winkelen" moeten "vol zijn" en "den enen voorraad na den anderen uitgeven". Hun kudden moeten "bij duizenden werpen, ja, bij tienduizenden op onze hoeven vermenigvuldigen". Hun "ossen" moeten "wel geladen" zijn. Dat wil zeggen: ze moeten vet zijn voor de slacht, of sterk voor de arbeid. Op hun straten moet geen roof zijn en geen bedelarij, geen onderdrukkende bestuurders en geen klagend volk. Het lijkt of al die zegeningen moeten voortkomen uit het karakter van het volk, en dat karakter uit de opvoeding die het kreeg. Daarom is onze tekst een gebed voor de jeugd van Judea. — Robert Robinson (1735-1790), in "The Nature and Necessity of Early Piety".

Vers 12

Tot hier lijkt de psalm op Ps. 18:2-51. Er zijn herinneringen en navolgingen te horen. Dan houden die plotseling op. Er volgt een reeks eigen, bijzondere uitdrukkingen, die meestal ook ongetwijfeld heel oud zijn. Als het opschrift klopt en David de dichter is, ligt dat voor de hand. Bij elke andere veronderstelling valt het niet te verklaren, tenzij je zomaar aanneemt dat dit een stuk van een oudere tekst is. Maar met zo'n manier van redeneren kun je alles bewijzen en alles ontkrachten. — Joseph Addison Alexander.

Vers 12

"Opdat onze zonen zijn als planten", enzovoort. Wie ooit planten heeft gekweekt, van welke soort ook, komt steeds in de verleiding iets te wensen. Het zou mooi zijn als de mensen om wie je je bekommert en die je opvoedt, even snel, even recht en even bloeiend opgroeiden. Dan zouden ze steeds precies worden wat ze horen te zijn en de moeite die je erin stak, rijk belonen ... Zullen onze zonen echt opgroeien als jonge planten, zoals de Engelse eiken? Die zijn volgens de verhoudingen in de natuur een passend beeld van ons nationale karakter. Dan mogen ze niet worden klein gehouden, onderdrukt of geknot, alleen om in de schaduw van een ander te blijven. Ze moeten vrij en recht omhoog groeien naar de hemel, zoals God het voor hen heeft bedoeld ...

Dit beeld is zo tastbaar en treffend dat ik vijfentwintig jaar geleden, toen ik sprak over het karakter van een man van stand, tot dit zinnetje kwam: "Een man van stand die opgroeit, moet groeien als een boom. Er mag niets tussen hem en de hemel staan." — Julius Charles Hare, in een preek met de titel "Education the Necessity of Mankind", 1851.

Vers 12

"Opdat onze zonen zijn als planten, welke groot geworden zijn in hun jeugd", enzovoort. Zo bidt David voor de volgende generatie. Beeldspraak lijkt meestal niet te passen bij gebed. Maar in de gebeden die de Schrift opschrijft, valt dat niet op. De taal van deze tekst is beeldend, maar de beelden passen goed. Wortels van planten zie je niet. Ze zitten diep in de grond. Jonge planten vallen niet op. Een volgroeide plant heeft een hoge stengel, brede takken, veel blad en een volle bloei. Die zie je meteen. David bidt dat de zonen van die generatie in hun jeugd zijn "als planten, welke groot geworden zijn". Hun vroomheid moet dus niet alleen leven, maar hun godzaligheid moet ook helemaal zichtbaar worden.

De stenen van een fundament zijn verborgen. Ook de stenen in het midden van een muur zie je niet. De stenen aan de buitenkant van een muur zie je wel, maar ze vallen niet op. In die tijd was de hoeksteen van een gebouw juist opvallend en voornaam. Hij lag op de hoek waar twee muren samenkwamen, voor iedereen goed te zien, bovenop de muren, en was rijk versierd en gepolijst. Daarom trok hij de aandacht. David bidt dat de dochters van die tijd openlijk en aantrekkelijk durven belijden dat ze godsdienstig zijn. Zonen en dochters moeten niet alleen vroom zijn, maar dat ook laten zien. — Samuel Martin, in "Cares of Youth".

Vers 12

"Planten, welke groot geworden zijn", "hoekstenen, uitgehouwen" (Engels: gepolijst). Deze processen van groei en polijsten kunnen maar op één plek doorgaan: de gemeente van Christus. — Neale en Littledale.

Vers 12

"Onze dochter als hoekstenen", enzovoort. "De gepolijste hoeken van de tempel", of liever "de uitgehouwen hoeken, de sier van een paleis". De ouden staken veel zorg en versiering in de hoeken van hun schitterende paleizen. Opvallend is dat de Grieken pilasters gebruikten, de zogeheten Cariatiden. Die waren gebeeldhouwd naar de gestalte van een vrouw in lange gewaden. Ze droegen de zware balken van hun gebouwen en vormden zo een sieraad en een steun tegelijk. — Daniel Cresswell.

Vers 12

"Onze zonen zijn als planten, welke groot geworden zijn in hun jeugd; onze dochter als hoekstenen, uitgehouwen naar de gelijkenis van een paleis." Door dochters worden families verenigd en verbonden, tot hun gezamenlijke kracht. Zo houden ook de hoekstenen de delen van een gebouw bij elkaar, zodat het geheel stevig blijft staan. Zijn doch-

ters bevallig en mooi, naar lichaam en geest? Dan zijn ze uitgehouwen naar de gelijkenis van een fraai en kunstig gebouw. We prijzen ons gelukkig met onze dochters als we zien dat ze goed gevestigd zijn en gesteund door wijsheid en bescheidenheid, zoals hoekstenen vast in het gebouw zitten. We zijn gelukkig als we zien dat ze door het geloof verenigd zijn met Christus, de uiterste Hoeksteen. Zij zijn versierd met de genaden van Gods Geest. Die polijsten wat van nature ruw is, en zij worden "vrouwen, die de godvruchtigheid belijden". We zijn gelukkig als we zien dat ze gereinigd en aan God gewijd zijn, als levende tempels. — Matthew Henry.

Vers 12

"Opdat onze zonen zijn als planten, welke groot geworden zijn in hun jeugd; onze dochter als hoekstenen", enzovoort. Wie dit leest, verwacht misschien iets heel anders. Je zou denken dat de dochters van het huis het bevallige sieraad vormen, het weelderige loof of de vruchtbare boom, terwijl de zonen als hoekstenen het gewicht van het gebouw torsen. Hier ligt het precies omgekeerd! Ik geloof dat we in dit schijnbaar toevallige, maar welbewust gekozen beeld iets van de liefde en tederheid van de Heere kunnen aflezen. Hij wilde alle volken van de aarde duidelijk maken hoe sterk hun geluk, hun kracht en hun veiligheid steunen op de meisjes van een gezin.

Veel volken die God niet kenden, zagen dat heel anders. In het beschaafde Griekenland van weleer, en bij sommige heidense stammen nog altijd, doodde men meisjes op wrede wijze. Ze waren immers een extra last voor het huishouden en een aanslag op de middelen. En helaas gebeurt in landen die zich christelijk noemen, hoewel men ze niet doodt, iets wat even meedogenloos is. Daar snijdt men meisjes af van alle troost, van alle banden en van alle warmte van het leven. Men metselt ze in achter de muren van het klooster, die levende bespotting van een graf. Zo vallen ze niemand meer tot last en staan ze niemand meer in de weg! Wat staat dit ver af van het liefdevolle plan van

onze liefdevolle God! Zijn Heilige Geest liet voor ons opschrijven dat zonen én dochters allebei zijn bedoeld als het sieraad en de luister, het geluk en de zegen van elk huis. — Barton Bouchier.

Vers 12

"Naar de gelijkenis van een paleis." Bij de meeste uitleggers krijgt dit slotwoord de vage betekenis "paleis". Veel sprekender is de vertaling "tempel", zoals het Prayer Book en de oude vertalingen die hebben. Dat het lidwoord ontbreekt, is een dichterlijke vrijheid die steeds weer voorkomt. De tempel gold als het grote bouwkundige voorbeeld, waarmee je alles vergeleek. Vooral zijn fundamentstenen vielen op, door hun enorme omvang en het vakkundige beitelwerk. Waarschijnlijk liggen sommige daarvan sinds de dagen van Salomo nog altijd ongeroerd. — Joseph Addison Alexander.

Verzen 12-15

Eerder in deze psalm sprak David over wat zijn eigen geluk aangaat: "Gezegend zij de HEERE, mijn Rotssteen" (Ps. 144:1). "Steek Uw handen van de hoogte uit; ontzet mij, en ruk mij uit de grote wateren" (Ps. 144:7). "Ontzet mij en red mij van de hand der vreemden" (Ps. 144:11). Hij had daar heel eenvoudig op dezelfde manier mee kunnen doorgaan in de zinnen die nu volgen: "Opdat mijn zonen opgroeien als planten, mijn dochters zijn als gepolijste hoeken van de tempel, mijn schapen vruchtbaar, mijn ossen sterk en mijn schuren vol en overvloedig." Daarna had hij kunnen eindigen met: "Gelukkig zal ik zijn als ik in zulk een toestand verkeer." Zo zou het gegaan zijn, als hij alleen aan zichzelf had gedacht.

Maar hij had een ruim hart en wist wat de liefde tot de naaste in de vroomheid betekent. Hij vond het ondraaglijk om dit geluk alleen te genieten. Daarom wisselt hij van toon. Net als hij zichzelf het beste toewenst, schakelt hij over van het enkelvoud naar het meervoud: onze schapen, onze ossen, onze schuren, onze zonen en dochters. Zo kon hij alles in één uitroep samenvatten: Gelukkig is het volk. Dat is

het duidelijke teken van een godvrezende en edelmoedige geest. Zelfs in zijn meest verborgen gedachten kon hij verder kijken dan zijn eigen belang. En zelfs wanneer hij het meest persoonlijk bad en nadacht, bleef hij het welzijn van allen in zijn hart dragen. Sint-Ambrosius zegt dat dit een duidelijk kenmerk is van een edele ziel: ze doet wat het algemeen belang dient, zelfs als haarzelf dat schaadt. — Richard Holdsworth (1590-1649), in "The Valley of Vision."

Verzen 12-15

In deze woorden zien we een treffend beeld van een welvarend, gelukkig volk. De jonge mannen verschijnen als de eiken van het woud, groot geworden in de beste jaren van de kracht en vruchtbaarheid van de bodem. Ze worden afgebeeld naar hun eigen aard als man, als kracht van het volk, waaruit alles moet komen wat het volk nodig heeft om te handelen. De jonge vrouwen krijgen daarentegen een beeld dat net zo juist past bij hun plaats en hun eigen karakter. Het komt niet uit de ruigere wereld van het bos, maar is ontleend aan wat bij een huis hoort. Zij zijn de steun en de versiering van het gezinsleven.

Van alles is er overvloed, als bezit en als redelijke verwachting. Geen inval, geen aanval van een woedende vijand vervult de inwoners van dit gelukkige land met angst. Er is ook geen "uitval" (Engels: uitgaan), geen wegvoering. Sanherib en andere veroveraars uit de oudheid pasten die barbaarse praktijk toe: de bewoners van een veroverd land naar een ver, vijandig en gehaat oord slepen. Die praktijk wordt op dit moment weer gebruikt, tot schande van de naam van Europa en tot zijn verdriet. Maar dit volk hoeft daar niet bang voor te zijn. Zulke omstandigheden laten geen reden tot nood of klacht over. Of als die er wel zijn, dan kunnen ze zo worden bijgesteld, verlicht en verholpen dat niemand op straat hoeft te klagen. "Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat." — John Pye Smith, 1775-1851.

Vers 13

"Dat onze kudden bij duizenden werpen", enzovoort. Schrijvers van allerlei slag hebben de verbazingwekkende vruchtbaarheid van schapen bezongen. Ook de koninklijke psalmist heeft die opgemerkt. In een prachtige lofzang op de levende en ware God vraagt hij dat de kudden van Zijn uitverkoren volk "bij duizenden werpen, ja, bij tienduizenden op onze hoeven vermenigvuldigen". In een ander lied van Sion schildert hij de talloze kudden met een heel fraai beeld. Ze bedekken het veld als een kleed: "De velden zijn bekleed met kudden, en de dalen zijn bedekt met koren; zij juichen, ook zingen zij" (Ps. 65:14). Dat gedurfde beeld is volkomen terecht, als je bedenkt hoe enorm de kudden waren die de uitgestrekte weiden van Syrië en Kanaän wit kleurden.

In dat deel van Arabië dat aan Judea grenst, bezat de aartsvader Job eerst zevenduizend schapen, en toen zijn voorspoed terugkeerde veertienduizend. Mesa, de koning van Moab, bracht de koning van Israël jaarlijks "honderd duizend lammeren, en honderd duizend rammen met de wol" op (2 Kon. 3:4). Toen de stam Ruben oorlog voerde tegen de Hagarieten, voerden de Rubenieten "tweehonderd en vijftig duizend schapen" weg (1 Kron. 5:21). Bij de inwijding van de tempel bracht Salomo "honderd en twintig duizend schapen" als offer. En bij het paasfeest "gaf Josia voor het volk, van klein vee, lammeren en jonge geitenbokken, die alle tot paasofferen, naar al hetgeen er gevonden werd, in getal dertig duizend; maar van runderen drie duizend; dit was van des konings have" (2 Kron. 35:7).

Gewoonlijk krijgt een ooi maar één keer per jaar jongen, en in kouder klimaat zelden meer dan één lam tegelijk. In het Oosten daarentegen komen tweelingen even vaak voor als ze elders zeldzaam zijn. Dat verklaart goed waarom de Syrische herder zulke grote aantallen naar de bergen kon brengen. Deze ongewone vruchtbaarheid lijkt Salomo ook bedoeld te hebben toen hij zijn bruid toesprak: "Uw tanden zijn als een kudde schapen, die geschoren zijn, die uit de wasstede

opkomen; die al te zamen tweelingen voortbrengen, en geen onder hen is jongeloos" (Hoogl. 4:2). — George Paxton (1762-1837), in "Illustrations of Scripture."

Verzen 13-14

Het Nederlandse woord "straten" is niet fout vertaald, maar het dekt de lading niet. In het Hebreeuws betekent het woord: de open ruimte buiten. Het zijn de straten buiten, in tegenstelling tot het binnenste van de huizen, of akkers en platteland, in tegenstelling tot de stad zelf. Het omvat hier dus niet alleen de wegen, maar ook de velden. — Joseph Addison Alexander.

Vers 14

"Dat onze ossen wel geladen zijn." (Kanttekening: "bekwaam om lasten te dragen", of beladen met vlees.) Eerst schreef hij de vruchtbaarheid van kudden en runderen aan Gods goedheid toe. Nu doet hij hetzelfde met het vetmesten van de ossen. Zo laat hij ons zien, in alle eenvoud, dat er niets is wat ons aangaat en wat Hij over het hoofd ziet. — Johannes Calvijn.

Vers 14

"Dat onze ossen wel geladen zijn." Ossen werden niet alleen ingezet om te ploegen, te dorsen en te trekken, maar ook om lasten te dragen. Vergelijk 1 Kron. 12:40, een gedeelte dat bij uitstek licht werpt op het vers waar we nu bij zijn. Als ossen beladen zijn, moet er een rijke overvloed aan opbrengst zijn. — E.W. Hengstenberg.

Vers 14

"Dat geen inbreuk, noch uitval, noch gekrijs zij op onze straten", enzovoort. Beter: "en geen jammerkreet" (vgl. Jes. 24:11, Jer. 14:2, 46:12) "op onze pleinen". Daarmee worden de plekken bedoeld waar het volk gewoonlijk bijeenkwam, bij de stadspoort (vgl. 2 Kron. 32:6, Neh. 8:1).

Het woord dat met “gekrijs” is vertaald, komt elders in de Psalmen niet meer voor. — Speaker’s Commentary.

Vers 14

“Geen inbreuk.” Je hoort alleen kreten, en dan van “oogstfeesten”. — John Trapp.

Vers 15

“Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat”, enzovoort. In de tekst klinkt het geluk als een echo, het wordt verdubbeld: “welgelukzalig” en “welgelukzalig”. Uit die verdubbeling volgt de indeling van de tekst, die dezelfde is als de indeling van de grote en de kleine wereld. In de ene vinden we hemel en aarde, in de andere lichaam en ziel. Zo kent dit Schriftwoord twee aderen van geluk, twee bronnen waaruit het volk mag putten. Ze zijn te rangschikken zoals Izak de twee delen van zijn zegen rangschikte (Gen. 27:28): de ader van het aardse geluk, in “de vettigheid der aarde”, en de ader van het goddelijke geluk, in “de dauw des hemels”. Of, als je het liever uit het evangelie neemt: hier is Martha’s deel in de “vele dingen” voor het lichaam, en Maria’s betere deel in het unum necessarium, het ene nodige, voor de ziel.

Nog korter gezegd: hier ligt het pad van de voorspoed in uiterlijke genoegens: “Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat”, en het pad van de godsvrucht in geestelijke vertroostingen: “welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is”. Bij het eerste deel van de tekst zal ik zonder verdere onderverdeling alleen laten zien waarover de psalmist het heeft. Dat doe ik stap voor stap, in deze drie punten die ik achter elkaar noem. Het gaat over De Felicitate, over De Felicitate Populi, over De Hac Felicitate Populi: over het geluk, over het geluk van het volk, over het geluk van het volk zoals het in zulk een toestand verkeert.

Over geluk gaat het hier in het algemeen, en het is ons eerste onderwerp. Wat een edel thema! Het past bij een geïnspireerde pen, en zeker bij de pen van de psalmist. Ja, wie kon beter vertellen over het

geluk van een heel volk dan juist zo'n koning? En wie kon beter spreken over het geluk van de hemel dan zo'n profeet? Toch ga ik er niet in volle omvang op in. Ik kijk alleen naar de eigen plaats die het geluk in déze psalm heeft, want die wijkt sterk af van wat we in andere psalmen zien. Hier spaart de dichter het op voor het slot, als afsluiting van wat eerder ter sprake kwam. Elders zet hij het juist helemaal vooraan, in het eerste vers, bijvoorbeeld in Ps. 32:1-11, Ps. 112:1-10, Ps. 119:1-176 en Ps. 128:1-6.

Nog iets: in dit lied sluit hij af met ons geluk, nadat hij is begonnen met het geluk van God: "Gezegend zij de HEERE, mijn Rotssteen." In Ps. 41:2-14 doet hij het omgekeerd. Daar begint hij bij de mens: "Welgelukzalig is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens een ellendige", en eindigt hij bij God: "Geloofd zij de HEERE, de God Israëls." Waarom wijs ik hier op? Omdat die verschillen ons iets leren over het wezen en over de pracht van het ware geluk. Wat het wezen betreft: ze tonen dat ons eigen geluk ligt opgesloten in Gods heerlijkheid en daaraan ondergeschikt is. Wie wil eindigen met beatus, "gelukkig", moet beginnen met benedictus, "gezegend". Je kunt niet bij beatus beginnen als je niet bij benedictus uitkomt. De reden? Gods heerlijkheid is voor een christen niet alleen het hoogtepunt van zijn geluk, maar ook de poort waardoor hij erin binnenkomt.

In die andere psalm loopt de dichter dus van beneden naar boven. Hier vertrekt hij vanuit de hoogte, bij het allerbelangrijkste: "Gezegend zij de HEERE". Pas dan wendt hij zijn tweede gedachten tot het mindere: "Gezegend of gelukkig is het volk." Beter had hij het niet kunnen opbouwen. Eerst richt hij zijn blik op Gods koninkrijk, dan pas op zijn eigen koninkrijk. Hij wilde geen zaligheid in ontvangst nemen voor hij er zelf een had geschonken. — Richard Holdsworth.

Vers 15

"Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat", enzovoort. Deze tekst heeft twee helften. De eerste gaat over aardse zegeningen: "Welge-

lukzalig is het volk, dien het alzo gaat." De tweede over geestelijke: "welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is." De bruid zegt: "Zijn linkerhand zij onder mijn hoofd" (Hoogl. 2:6). Die hand voorkomt dat ik val in morren of in wantrouwen jegens Zijn bestuur. Met Zijn linkerhand heeft Hij mij immers genoeg van Zijn tijdelijke zegeningen toegereikt. Maar "Zijn rechterhand omhelze mij", zegt zij verder. Zijn geestelijke zegeningen vervullen mij en nemen mij zo geheel in bezit, dat er in mij geen opstandig vuur uitbreekt en dat geen aanval van buiten mij kan overweldigen.

Op dezelfde manier zegt Salomo: "in haar linkerhand rijkdom en eer" (dus tijdelijke zegeningen), en: "Langheid der dagen is in haar rechterhand" (Spr. 3:16). Dat laatste is alles wat de eeuwige vreugde van de heiligen in de hemel voltooit en vervult. Wie heeft die rechter- en linkerhand? De Wijsheid, volgens Salomo. Een wijs mens mag zijn rechter- en linkerhand dus uitstrekken, dankbaar en zonder schuldgevoel, om beide soorten zegen te ontvangen. En wie is die Wijsheid bij Salomo? Christus Zelf. Daarom mag niet alleen de wereldwijze, maar ook de christen die wijs is, beide handen uitsteken naar beide soorten zegen: rechts en links, geestelijk en aards.

Over dit eerste geluk, het aardse, nu dit. Geen heidense wijsgeer wist ooit te zeggen wat echte zaligheid was. Evenmin kon een Joodse taalgeleerde, hoe geleerd ook, een Hebreeër, ons vertellen wat het woord betekent waarmee David hier het geluk aanduidt. Is asherei, het woord waar het om gaat, een meervoudig zelfstandig naamwoord, beatitudines, "zaligheden"? Dan zou het zeggen dat zaligheid niet in één ding zit, maar in de harmonie en overeenstemming van vele. Of is asherei een bijwoord, beate, en dus een uitroep: O, wat is het goed gesteld met mensen die zo gesteld zijn! Dat weten ze niet te zeggen, hoe ze ook zoeken.

Hoe het ook zij, zeker is dat het het allereerste woord is waarmee David zijn Psalmenboek opent: beatus vir. Het laatste woord van dat boek is laudate Dominum. Zo laat hij zien hoe alles tussen God en

mens, van het begin tot het einde, bestaat uit zegeningen van God aan de mens en lofprijzingen van de mens aan God. Hij laat ook zien dat de eerste stap naar zaligheid is: de afdruk van Gods hand ontdekken in aardse zegeningen en Hem daarvoor prijzen en eren door ze goed te gebruiken.

Neem iemand die geen land bezit om het vast te houden en geen aanspraak heeft om het op te eisen. Wat heeft hij aan een prachtig document dat hij vindt, koopt of in handen krijgt? Een mooie akte, netjes geschreven, behoorlijk verzegeld en echt bevonden. Niets, helemaal niets. Zo is het ook met wie Gods genade en geestelijke zegen mist: al zijn aardse overvloed brengt hem het geluk geen stap dichterbij. Akten gelden alleen voor wie er recht op heeft. Tijdelijke zegeningen gelden alleen als bewijs voor wie in het tijdelijke een getuigenis van Gods geestelijke zegeningen bezit.

Voor een ander gaat het als voor een man zonder recht: vindt men zo'n akte bij hem, dan wekt dat argwaan. Men zal vermoeden dat hij haar heeft achtergehouden en gestolen, of dat hij haar heeft vervalst en nagemaakt. Hij wordt opgeroepen om uit te leggen hoe hij eraan kwam en wat hij ermee wilde doen. Evenzo zijn aardse zegeningen zonder geestelijke zegeningen waardeloos. Ze zijn namaak. Ze kopen hier niet één minuut rust en straks geen minuut verademing voor de ziel. Er moet zwaar over worden afgerekend: hoe men eraan kwam, en hoe men ze gebruikte, en daar valt niets aan te verbloemen. — John Donne.

Vers 15

"Welgelukzalig is het volk", enzovoort. Alleen een benepen en eenzijdig geloof vindt in deze zaligspreking over overvloed en vrede iets wat niet past. Konden wij ons zonder voorbehoud met de psalmen verblijden over de aardse zegeningen die de hemel geeft, dan zouden we sneller en oprechter doordringen tot de diepten van hun geestelijke ervaring. Het geheim daarvan, zo zegt hij, is dat je het mooie en

het prettige helemaal leert zien, en er rustig over leert nadenken, als een geschenk uit de hand van God. — A.S. Aglen.

Vers 15

"Welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is" (Engels: "Yea, happy": ja, welgelukzalig). "Ja, welgelukzalig." Hier komt de beste wijn, tot het laatst bewaard. Niet iedereen denkt er zo over, en dat is niet nieuw. Een mens van de wereld krijg je er bijna nooit van overtuigd. De wereld legt de woordvolgorde maar al te graag verkeerd uit, en kent voorrang toe aan het burgerlijke geluk. Het zou het belangrijkste zijn, omdat het het eerst genoemd wordt. Mensen horen liever het cui sic, "wie zo gesteld is", dan het cui Dominus, "wie de Heere heeft". Om die dwaasheid te voorkomen, legt de psalmist een rem op in het verbeterende woordje "ja, welgelukzalig".

Dat woordje werkt als een herroeping: het lijkt alsof hij intrekt wat hij eerder zei. Niet zonder meer en niet helemaal, maar tot op zekere hoogte, zodat wereldse mensen het niet verkeerd kunnen uitleggen. Het is geen volledige herroeping, maar een vergelijkende, een herroeping in rangorde. Hij zegt niet dat deze uiterlijke dingen helemaal niets bijdragen aan het geluk van een volk. Maar het geestelijke zet hij erboven. "Ja" wil zeggen: ja, nog meer, of: ja, liever. Zo antwoordde ook Christus in het Evangelie. Iemand uit de menigte had de moederschoot gezegend die Hem gedragen had. Hij antwoordde meteen: "Ja, zalig zijn degenen, die het Woord Gods horen, en hetzelve bewaren" (Luk. 11:28).

Zo deed ook de profeet David, en wel met reden. Hij had eerst het mindere genoemd, de buitenkant van een gelukkig bestaan. Maar hij was bang dat iemand zijn bedoeling met opzet verkeerd zou verstaan. Zo iemand zou na de eerste uitspraak al tevreden zijn en de tweede helemaal niet meer opnemen. Of hij zou de tweede wel opnemen, maar verkeerd om, en haar achter de eerste zetten, zoals de wereld het doet: Virtus post nummos, eerst het geld, dan de deugd. Daarom

last David die herroeping in. Daarmee laat hij zien dat deze uiterlijke dingen, hoewel eerst genoemd, niet als eerste gelden. Het woordje "Ja" verschuift ze naar de tweede plaats. Het draait de volgorde stilzwijgend om. Het pad van de godsvrucht, dat in de tekst achteraan stond, zet het in waarde vooraan.

Het klinkt alsof hij zegt: Noemde ik hen gelukkig die zo gesteld zijn? Welnee, ellendig, ja ellendig zijn ze als ze alleen maar zo gesteld zijn! Wat aards is, kan hen niet gelukkig maken zonder wat geestelijk is, hoe veel het ook lijkt te beloven. Stel dat de vensters van de zichtbare hemel opengaan en alle uiterlijke zegen op ons neerstroomt. Stel dat we alles volmaakt bezitten wat de wijde aarde bevat. Zeg me dan: wat heb je eraan om alles te winnen, en God te verliezen? Als de aarde ons wordt gegeven en de hemel niet, als de stoffelijke hemel opengaat en niet de hemel waarin we zalig mogen zien, als de hele wereld van ons is en God niet van ons is, dan zijn we nog niet gelukkig. Alles wat de eerste uitspraak noemt, is niets, tenzij we eraan toevoegen: ja, "welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is." — Richard Holdsworth.

Vers 15

> *Driemaal gelukkig zijn de volken waarop U Uw gelaat met een goedgunstige blik neigt;*
> *onder Uw goddelijke glimlach*
> *zijn de velden gekroond met oogsten die steeds groter worden,*
> *groeien de kudden snel en heerst er overal overvloed.*
> *De zwarte dood zal geen vader en geen jonge zoon opeisen,*
> *totdat zij, rijp van jaren, in het graf neervallen.*
> *Geen wrede argwaan en geen zorg zonder erbarmen komen daar binnen,*
> *en ook geen tweedracht die de vrede verwoest komt daar binnen.*
> *Maar vrienden en broers, vrouwen en zusters komen daar samen*
> *bij het feest, in eendracht en in goddelijke liefde.*
>
> — *Callimachus.*

Vers 15

David had in Ps. 144:12-15 voor het volk om vele aardse zegeningen gebeden. Aan het slot zegt hij: "Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat." Maar hij remt zichzelf onmiddellijk af en corrigeert zich. Alsof hij zijn eigen woorden terugneemt, zegt hij: nee, liever, welgelukzalig is het volk wiens God de HEERE is. De Syrische vertaling maakt van deze woorden een vraag: "Is het volk niet gelukkig dat het alzo gaat?" En het antwoord luidt: "Nee", tenzij zij God daarbij hebben (Ps. 146:5). Wie God als zijn deel heeft, kan door niets werkelijk ongelukkig worden. En wie God als zijn deel mist, kan door niets werkelijk gelukkig worden. God is de bron van al het ware geluk. Hij is de gever ervan. Hij houdt het in stand, en Hij is het middelpunt waar alles om draait. Wie Hem dus tot zijn God en zijn deel heeft, is de enige werkelijk gelukkige mens die er op aarde rondloopt. — Thomas Brooks.

Vers 15

"Wiens God de HEERE is." Deze naam, dit ene woord, is ons goed bekend. Onze vertalers hebben de naam in de Bijbel namelijk vaak laten staan waar ze over God schrijven, en daarom is het verstandig dat wij hem ook blijven gebruiken. Het woord "Heere" klonk in het dagelijks leven minder verheven dan "God". JEHOVA is echter een nog hogere naam dan die twee. Hij is eigener, kan met niemand gedeeld worden en omvat veel meer. Ex. 6:2: "En Ik ben aan Abraham, Izak, en Jakob verschenen, als God de Almachtige; doch met Mijn Naam HEERE (Engels: JEHOVAH) ben Ik hun niet bekend geweest." Heeft God ons tot Zijn volk gemaakt als onze Jehova? Dan is ons geluk verzekerd.

Uit de vele dingen die in die naam liggen, let ik slechts op twee. Eén: Gods volstrekte onafhankelijkheid. Hij is almachtig uit Zichzelf. Ex. 3:14: "En God zeide tot Mozes: Ik ZAL ZIJN, Die Ik ZIJN ZAL!" Twee: Gods trouw. Hij kan niet anders dan Zijn woord houden. Ex. 6:2-3, 5: "En ook heb Ik Mijn verbond met hen opgericht ... Derhalve zeg tot de kinderen Israëls: Ik ben de HEERE! (Engels: JEHOVAH; zo

staat het in het Hebreeuws) en Ik zal ulieden uitleiden van onder de lasten der Egyptenaren." Wat een zekerheid geeft deze naam ons dat God Zijn woorden waarmaakt! Neem daarom je schuldbrieven en wissels eens door: Zijn beloften aan ons. Kijk, elke belofte is van Jehova! Ze houden stand, want ze dragen Zijn Naam. Ze moeten Zijn Naam laten zien, en zowel ons eigen heil dienen als het grote plan van God. — Nathanael Homes, 1678.

Hiermee zijn we aan het einde gekomen van de gebeden in het Psalmenboek: het gebed van de Gezalfde van Jehova. De zes psalmen die daarna nog volgen, zijn niets dan lofprijs en machtig hallelujageroep. — Lord Congleton, in "The Psalms: a new Version, with Notes", 1875.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. In onze heilige strijd zijn twee dingen onmisbaar: kracht én vaardigheid. De handen hebben kracht nodig, de vingers vaardigheid. Kracht voor het zware werk en vaardigheid voor het ingewikkelde, fijne werk.
2. Hoe God ons beide geeft. Het ene is Hij Zelf voor ons, het andere leert Hij ons. Eerst deelt Hij mee, daarna onderwijst Hij. Dat onderwijs komt via verlichting, via ervaring en via duidelijke leiding.

Vers 1

Wat een christensoldaat niet mag vergeten.

1. De echte bron van zijn kracht: "de HEERE, mijn Rotssteen." Wie dit in gedachten houdt,

a) zet zijn vertrouwen niet op zichzelf;
b) verliest nooit de moed;
c) rekent altijd op de overwinning;

d) verliest de strijd nooit.

1. Zijn blijvende behoefte aan onderwijs, en de Leermeester Die hem nooit vergeet: “Die mijn handen onderwijst”, enzovoort. Wie dit in gedachten houdt,

a) trekt de wapenrusting aan die God geeft en aanbeveelt;

b) kiest het zwaard van de Geest als wapen;

c) bestudeert het leerboek over krijgskunst en tucht dat God Zelf heeft gegeven, om te leren: (1) wat de vijand in zijn schild voert; (2) hoe je aanvalt en je verdedigt; (3) hoe je je gedraagt in het heetst van de strijd;

d) blijft bij God wachten op inzicht.

1. De lof die God toekomt, zowel voor behaalde overwinningen als voor getoonde vaardigheid: “Gezegend zij”, enzovoort. Wie dit in gedachten houdt,

a) draagt de eer die hij krijgt met nederigheid;

b) maakt de eer van zijn Koning groot;

c) proeft de zoetheid van de overwinning twee keer: ook in het geluk van de dankbaarheid. — J.F.

Vers 2

Dubbele bloemen.

1. Het goede, beschermd tegen het kwade: “Goedertierenheid” en “Burg”.
2. Veiligheid, uitgebreid tot vrijheid: “Hoog Vertrek”, “Bevrijder”.
3. Geborgenheid die rust geeft: “Schild, en op Wien ik mij betrouwe”.
4. Genoeg kracht om boven te blijven: “Die mijn volk aan mij onderwerpt”. Zie God als Hem Die alles bewerkt.

Vers 2

Een reeks titels. Let op:

1. Welke titel als eerste komt: “Goedertierenheid.” In het Hebreeuws: “Barmhartigheid.”

a) Het is juist en vanzelfsprekend dat een gered zondaar zoveel mogelijk benadrukt wat “barmhartigheid” is, en dat hij haar vooraan zet.

b) Barmhartigheid is de grond waarop alle andere titels rusten. Want alles wat God voor ons betekent, is een bijzondere uiting van Zijn barmhartigheid.

c) Het is mooi als een gelovige met rijke ervaring van de barmhartigheid haar de hoofdtoon van zijn lofzang maakt, en haar steeds weer laat horen.

1. Welke titel achteraan staat: “op Wien ik mij betrouwe.” Daaruit blijkt waarschijnlijk:

a) Dat God door wat Hij is ons vertrouwen waard is.

b) Dat het nadenken over wat Hij is ons vertrouwen sterker maakt.

1. Welke bijzondere kracht het woordje “mijn” aan elk van deze titels geeft. Zo wordt elke titel:

a) Een verslag van wat ik heb meegemaakt.

b) Een daad van lofprijs.

c) Een zalig roemen.

d) Een aansporing die ruim voldoende is om anderen te laten verlangen. — J.F.

Vers 3

Een vraagteken, een uitroepteken en een teken van bewondering.

Vers 3

Wat deze vraag doet:

1. Ze ontkent dat de mens op enig recht kan bouwen om Gods aandacht te vragen.

2. Ze stelt vast dat God hem toch een grote eer heeft bewezen.
3. Ze wijst erop dat de ware reden voor Gods milde handelen ligt in de goedheid van Zijn eigen hart.
4. Ze laat zien dat dankbaarheid en nederigheid passend zijn.
5. Ze geeft ook de allerongeschiktste moed om zijn vertrouwen op God te stellen. — J.F.

Vers 3

1. Wat was de mens toen hij uit de handen van zijn Schepper kwam?

a) Met verstand begaafd.
b) Verantwoordelijk.
c) Onsterfelijk.
d) Heilig en gelukkig.

1. Wat is de mens in zijn tegenwoordige toestand?

a) Gevallen.
b) Schuldig.
c) Zondig.
d) Ongelukkig, en machteloos in zijn ellende.

1. Wat is de mens wanneer hij in Christus heeft geloofd?

a) Hij staat weer in de goede verhouding tot God.
b) Hij heeft weer de goede gezindheid tegenover God.
c) Hij ontvangt de werking van de Heilige Geest.
d) Hij wordt toegerust voor het leven in de hemel.

1. Wat wordt de mens als hij in de hemel is opgenomen?

a) Vrij van zonde en verdriet.
b) Gegroeid tot de volmaaktheid van zijn wezen.
c) Verenigd met de engelen.
d) Dicht bij zijn Zaligmaker en zijn God.

— *George Brooks, in "The Homiletic Commentary", 1879.*

Vers 3

Een mens die niets waard is, en toch zeer hooggeacht door de machtige God. Een preek van Ebenezer Erskine. Werken 3, blz. 141-162.

Vers 3

Wat een wonder, ja een wonder boven alle wonderen: dat de grote God zoveel waarde hecht aan een schepsel als de mens!

1. Je ziet het als je bedenkt hoe groot God de Heere is.
2. En hoe gering een mens is.
3. En hoeveel de grote God desondanks van dit geringe schepsel, de mens, maakt. — Joseph Alleine.

Vers 4

Hij is niets. Toch doet hij of hij wat is. Hij is zo weer verdwenen. Wat dit leven aangaat, loopt het uit op niets. En toch schijnt er ergens een licht.

Vers 4

De schaduwwereld.

1. Ons leven is als een schaduw.
2. Maar het is Gods licht dat deze schaduwen werpt. Ons bestaan komt van God. Dat het leven kort is en een raadsel, hoort bij Zijn bestuur van de wereld.
3. Waar de schaduwen naartoe gaan: naar eeuwige nacht, of naar eeuwig licht. — W.B.H.

Vers 4

Hoe kort ons leven hier op aarde duurt.

1. Een nuttig onderwerp om over na te denken.
2. Een terechtwijzing voor wie alleen voor dit leven zorgen.

3. Een bazuinstoot die ons oproept ons voor te bereiden op de eeuwigheid.
4. Een aansporing voor de christen om van dit leven het beste te maken tot eer van God. — J.F.

Vers 5

Neerbuigende goedheid, bezoek, aanraking en een allesverterend vuur.

Verzen 7-8, 11

Herhalingen die niet ijdel zijn. Herhalingen in het gebed zijn ijdel wanneer ze uit gewoonte, uit gedachteloosheid of uit bijgeloof komen. Maar dat zijn ze niet, bijvoorbeeld:

1. Wanneer ze voortkomen uit echte gloed.
2. Wanneer het gevaar waartegen men bidt, vlakbij is.
3. Wanneer de angst waaruit men bidt, dringend is.
4. Wanneer de herhaling een nieuwe aanleiding heeft: Ps. 144:7-8; Gods neerbuigende goedheid, Ps. 144:3, 11; Gods eerdere redding, Ps. 144:10; en wat het verhoorde gebed zal opleveren voor anderen, Ps. 144:12-14. — C.A.D.

Vers 8

Wat betekent “een rechterhand der valsheid”? Vraag het aan de huichelaar, aan de slimme plannenmaker, aan de leraar van valse leer, aan de grootspreker, aan de lasteraar, aan de man die zijn woord breekt en aan de afvallige.

Vers 9

Voor Gods oor.

1. De zanger. Een dankbaar hart.
2. Het lied. Vol lof. Nieuw.
3. De begeleiding: “luit”. Hulp om te aanbidden. Geef God het beste.

4. De luisteraar, Die ook het doel van de lofzang is: “U, o God.” — W.B.H.

Vers 11

Mensen van wie ontkomen een daad van barmhartigheid is: wie God vreemd zijn, wie ijdel zijn in hun praten en vals in hun daden.

Verzen 11-12

Waarom het goed en nodig is om al jong godvrezend te zijn. Een preek voor een gezelschap van jongeren te Willingham in Cambridgeshire, gehouden op de eerste dag van het jaar 1772. — Robert Robinson.

Vers 12

Jeugd, met groei, stevigheid, nut en geestelijke gezondheid erbij.

Vers 12 (eerste zinsdeel)

Voor jonge mannen. Denk eens aan:

1. Wat er voor jullie wordt gewenst: “Opdat onze zonen zijn als planten”, enzovoort.

(a) Dat jullie geacht en gewaardeerd worden.

(b) Dat jullie vaste beginselen en deugden hebben. Planten waaien niet heen en weer.

(c) Dat jullie sterk en krachtig zijn in zedelijk gezag.

1. Wat er van jullie kant nodig is om deze wens waar te maken.

(a) Goed wortelen in Christus.

(b) Voortdurend gevoed worden uit het Woord van God.

(c) De dauw van Gods genade, die jullie door gebed ontvangen.

(d) Een vastberaden neiging in jullie zelf om te leven naar het doel dat God voor jullie bestaan heeft bepaald. — J.F.

Vers 12 (tweede zinsdeel)

Voor jonge vrouwen. Denk aan:

1. De belangrijke plek die jullie in het weefsel van de samenleving kunnen innemen: “als hoekstenen.” Dat is jullie roeping.

(a) Hoe het in de samenleving zedelijk en godsdienstig toegaat, hangt meer af van jullie karakter en invloed dan van dat van de mannen.

(b) De sfeer in een gezin weerspiegelt jullie gedrag en karakter, als dochters, zusters of echtgenotes.

(c) Denk eraan dat het vormen van het karakter van de volgende generatie begint bij de invloed van de moeder.

(d) Laat deze feiten voor jullie zwaar meewegen als reden om Gods genade te zoeken. Zonder die genade kunnen jullie nooit op waardige wijze doen waartoe jullie geroepen zijn.

1. De schoonheid die bij jullie in die positie past: “uitgehouwen naar”, enzovoort. De schoonheid van:

(a) Een zuiver hart: “Des Konings Dochter is geheel verheerlijkt inwendig.”

(b) Een edel en bescheiden gedrag: “van gouden borduursel” (Engels: gewrocht goud), geen namaak, maar echt goud.

(c) Een vriendelijke en zachte houding.

1. Hoe zowel de juiste plaats als de juiste schoonheid te verkrijgen is.

(a) Door jezelf aan God over te geven.

(b) Doordat Christus in jullie hart woont.

(c) Door levende en gepolijste stenen te worden, bewerkt door de Heilige Geest. — J.F.

Vers 14

Een gebed voor onze predikanten, en ook voor de veiligheid, de eendracht en het geluk van de gemeente.

Vers 14

De gemeente die voorspoed kent. Daar:

1. Wordt het werk met vreugde gedaan.
2. Blijft de vijand buiten de poort.
3. Gaan er weinig of geen mensen weg.
4. Brengen geloof en tevredenheid alle klachten tot zwijgen.
5. Bid dat het zo ook met ons als gemeente mag zijn. — W.B.H.

Vers 15

Het bijzondere geluk van hen wier God de HEERE is.

Psalm 145

Deze psalm is een van de alfabetische psalmen. Hij is met veel vakmanschap opgebouwd en ongetwijfeld zo geordend dat het geheugen ermee geholpen werd. De Heilige Geest bukt Zich zelfs zo diep dat Hij ook de fijnere kunstgrepen van een dichter gebruikt, om onze aandacht vast te houden en ons hart te raken.

Titel

"Een lofzang van David." Hij is van David, van David persoonlijk, het lied waar hij zelf het meest aan hing. Zoals een andere psalm (Ps. 86:1-17) Davids gebed is, zo is dit Davids lofzang. Alles erin is lof, en wel lof die in een hoge toonsoort wordt aangeheven. In andere psalmen had David de HEERE al vaak gezegend. Maar déze beschouwde hij als zijn eigen bijzondere lofzang, als het kroonjuweel van zijn lof. En terecht: Davids lof is de allerbeste lof. Wie hier zingt, is een man met ervaring en oprechtheid, die rustig nadenkt en met een brandend hart zingt.

Niemand van ons kan Davids lof brengen, want alleen David kon dat. Toch kunnen we zijn psalm als voorbeeld nemen en proberen onze eigen aanbidding zoveel mogelijk op de zijne te laten lijken. Het zal lang duren voor we dat voorbeeld evenaren. Laat elke christen die dit leest zijn eigen lof aan de Heere brengen en die bij zijn eigen naam noemen. Wat een rijke verscheidenheid aan lofprijs wordt er dan door Jezus Christus aangeboden!

Indeling

Deze psalm laat zich niet netjes in stukken knippen, want hij is één geheel. Andere vertalers hebben het lied met veel inzicht ingedeeld. Volmaakt is hun indeling niet, maar ze helpt ons wel bij de uitleg. Zo prijst David God om Zijn roem of heerlijkheid (Ps. 145:1-7), om Zijn goedheid (Ps. 145:8-10), om Zijn koninkrijk (Ps. 145:11-13), om Zijn zorg voor de schepping (Ps. 145:14-16) en om Zijn reddende barmhartigheid (Ps. 145:17-21).

Uitleg

Vers 1

"O mijn God, Gij Koning! ik zal U verhogen." David is zelf Gods koning, en toch aanbidt hij God als zijn Koning. Het is goed als het koningschap van de Heere onze trouw wakker roept en onze geest aanzet om Zijn majesteit groot te maken. De psalmist had zijn Heere al vaak verhoogd. Hij doet het nog steeds, en ook in de toekomst zal hij het doen. Lofprijs kent alle werkwoordstijden. Kunnen we nu niet alles uitspreken wat we zouden willen prijzen? Dan is het verstandig om ons voornemen vast te leggen dat we door zullen gaan met dit gezegende werk.

Schrijf het op als een belofte: "Ik zal U verhogen." Zie hoe David zijn toewijding aan zijn God en zijn trouw aan Hem laat horen in het woordje "mijn". Zie hoe hij zijn onderdanigheid erkent met de titel "Koning". En zie hoe hij daarna zegt dat hij vast van plan is veel van Hem te maken in zijn lied. "En Uw Naam loven in eeuwigheid en altoos." David had zich voorgenomen dat zijn lof zou opklimmen tot zegening. Die lof moest zich met inzicht richten op Gods Naam, dat wil zeggen Zijn karakter, en moest eindeloos doorgaan.

Hij gebruikt het woord "loven" niet alleen voor de afwisseling in klank, maar ook om de betekenis dieper en zoeter te maken. God ze-

genen is Hem prijzen met persoonlijke liefde voor Hem en met een warm verlangen dat het Hem goed gaat. Hoe verder we komen in ervaring en hoe meer we groeien in genade, hoe makkelijker dit wordt. David zegt dat hij elke vorm van lofprijs zal brengen, in elke vorm van bestaan. Hij denkt ruim over tijd. "Eeuwigheid" heeft geen einde, maar door er nog een "altoos" bij te zetten, sluit hij elke gedachte aan een slot uit. Onze lof aan God zal zo eeuwig zijn als de God Die we prijzen.

Vers 2

"Te allen dage zal ik U loven." Wat voor dag het ook is, en hoe mijn leven en mijn toestand er op die dag ook uitzien: ik zal God blijven eren. Zouden we er goed over nadenken, dan vonden we in elke dag overvloedig reden om de Heere bijzonder te zegenen. Wat de dag voorafgaat, wat erin gebeurt en wat erop volgt: alles zou ons moeten aanzetten om onze God elke dag, het hele jaar rond, groot te maken. Onze liefde tot God hoort niet bij speciale feestdagen. Voor wie heilig leeft, is elke dag even heilig.

Hier komt David dichter bij God dan toen hij zei: "Ik zal … Uw Naam loven." Nu zegt hij: "Zal ik U loven." Dat is de kern van echte toewijding. We bewonderen niet alleen wat de Heere zegt en doet, maar Hem Zelf. Als je niet beseft dat God een Persoon is, kun je Hem nauwelijks prijzen. Een begrip uit een boek kun je nooit verhogen. "En Uw Naam prijzen in eeuwigheid en altoos." Eerst zei hij dat hij die Naam wilde loven. Nu belooft hij haar te prijzen. Op alle manieren, in alle opzichten, wil hij de Heere verhogen.

Eeuwige aanbidding zal vol afwisseling zijn en nooit eentonig worden. In de hemelse muziek tokkelt niemand op één snaar. Alle snaren zijn daar gestemd op één lofzang. Let ook op de persoonlijke voornaamwoorden. Vier keer zegt hij: "ik zal". Lofprijs laat je niet door een ander afhandelen. Jijzelf moet erin zitten. Anders is er helemaal niets.

Vers 3

"De HEERE is groot en zeer te prijzen." Aanbidding hoort een beetje op Hem te lijken Die we aanbidden: grote lof voor een grote God. Alles aan Jehova's grootheid is grote lof waard. Bij sommige wezens betekent grootheid vooral dat het kwaad zo groot is. Bij Hem is grootheid een schitterende goedheid. Lofprijs mag groot heten als het lied een groot onderwerp bezingt, als de harten erachter intens gloeien en als velen zich verenigen in de machtige lofroep. Geen koor is te luid, geen orkest te groot en geen psalm te hoog om de Heere der heerscharen te eren.

"En Zijn grootheid is ondoorgrondelijk."

> *"Zijn waarde gaat al uw lof te boven,*
> *uitnemend zijn Zijn daden, om te loven."*

Een lied moet gebouwd zijn op onderzoek. Gezangen die zonder nadenken zijn gemaakt, zijn niets waard. En melodieën waaraan geen moeite is besteed, staan beneden de waardigheid van goddelijke aanbidding. Toch zullen we ook als we het diepst nadenken en het ijverigst speuren, nog steeds omringd zijn door wonderen die we niet kunnen kennen. Die laten elke poging mislukken om ze naar waarde te bezingen. De beste aanbidding van de Ondoorgrondelijke is dat we erkennen dat Hij dat is. Dan sluiten we ons oog in eerbied voor het verblindende licht van Zijn heerlijkheid. Alle geesten van alle eeuwen samen zouden niet kunnen uitzoeken wat de onuitputtelijke rijkdommen van God zijn. Hij is niet te doorgronden. Daarom ligt Zijn verdiende lof altijd hoger en verder dan alles wat wij Hem kunnen brengen.

Vers 4

"Geslacht aan geslacht zal Uw werken roemen." Er komt een traditie van lofprijs. Mensen geven de dienst door aan elkaar. Het is hun doel om hun kinderen en kleinkinderen te leren hoe je deze heilige taak vervult. Wij kijken terug op wat onze vaders hebben beleefd en zin-

gen daarover. Zo zullen ook onze zonen leren prijzen, door wat de Heere onder ons doet. Laten we dus God prijzen waar onze kinderen bij zijn, en hen nooit het gevoel geven dat dienst aan Hem een treurige zaak is. “En zij zullen Uw mogendheden verkondigen.” Hierin zijn alle geslachten verenigd.

Samen schrijven ze een geschiedenis zonder weerga. Elke generatie schrijft haar eigen hoofdstuk, en alle generaties samen vormen een boek dat nergens zijn gelijke heeft. David begon met “ik”. Maar in dit vers staat hij al midden in een onvoorstelbaar grote menigte, die alle miljoenen van ons mensengeslacht uit alle tijden omvat. Lof aan de Heere maakt het hart ruim. En als die lof in ons groeit, groeit ons verstand mee. Gods weldaden en krachtige daden zijn een onderwerp waar alle eeuwen van de mensengeschiedenis nooit klaar mee komen. Wie een hart vol lof heeft, leeft als het ware in alle eeuwen tegelijk, in heerlijk gezelschap met alle goeden.

We zijn niet bang dat de wierook ooit zal ophouden te branden op de altaren van Jehova. De priesters sterven, maar de aanbidding gaat door. Alle eer zij Hem, Die door alle geslachten heen dezelfde Heere blijft.

Vers 5

“Ik zal uitspreken de heerlijkheid der eer Uwer majesteit, en Uw wonderlijke daden.” Een koning mag best spreken over de majesteit van de Koning der koningen. David wil de aanbidding van God niet aan anderen overlaten, ook al zouden alle generaties haar doorgeven. Hij wil er zelf, persoonlijk, aan meedoen. Daarom zegt hij: “Ik zal uitspreken.” Wat een spreker! Nauwelijks is hij begonnen, of hij stapelt al woorden van eer op elkaar: “de heerlijkheid der eer Uwer majesteit”, of anders gezegd: de schoonheid van de eer van Uw majesteit. Zijn taal worstelt om te zeggen wat hij bedoelt.

Hij zoekt steeds meer woorden om Jehova, zijn Koning, te verhogen. Alles wat bij de grote Koning hoort, is majestueus, eervol en

heerlijk. Zijn kleinste is groter dan het grootste van de mens, en Zijn laagste is hoger dan het hoogste van de mens. De oneindige Heere heeft niets wat bij Zijn koningschap niet past. En aan de glans van Zijn regering ontbreekt niets. Zijn majesteit is eervol, en Zijn eer is heerlijk. Hij is en blijft in alles wonderbaar. "En Uw wonderlijke daden." Alles wat God onder de mensen doet, draagt Zijn stempel.

Maar sommige werken zijn er speciaal op berekend om verbazing te wekken. Veel werken van macht, gerechtigheid en wijsheid zijn wonderlijk, en Zijn genadewerk is wonderlijker dan al het andere. Juist daarover moeten heilige mensen spreken, mensen met ervaring en mensen die met kracht kunnen praten, en over al het andere naar verhouding. Deze dingen mogen niet in stilte verloren gaan. Vergeten anderen ze, dan moeten voorgangers zoals David er in hun eigen kring over praten en er in het openbaar over spreken. Laat het elk van ons verheugen om, naar de plaats die hij inneemt, liefdevol over onze Heere te spreken.

Vers 6

"En zij zullen vermelden de kracht Uwer vreselijke daden; en Uw grootheid, die zal ik vertellen." Mensen die verder nergens aandacht voor hebben, raken toch gegrepen door deze oordelen. Die maken zo'n diepe indruk dat ze er wel over móéten praten. Praatte men in de tijd van onze Zaligmaker niet over de toren van Siloam die instortte en over de vermoorde Galileeërs? Gaan er niet geruchten over oorlogen rond, terwijl niemand het over iets anders heeft? Afschuwelijk nieuws verspreidt zich vanzelf. Bij zegeningen kunnen mensen stom blijven, maar over rampen maken ze veel lawaai.

De kracht van de schrik maakt de tongen van de menigte los. Ze praten zeker over alles wat de oren doet tuiten en de haren overeind zet. Terwijl ze zo bezig zijn met "angstaanjagende feiten", zoals de verdrinking van een wereld, de verwoesting van de steden in de vlakte, de plagen over Egypte en de ondergang bij de Rode Zee, kijkt Da-

vid anders naar deze dingen en zingt hij een ander lied. “En Uw grootheid, die zal ik vertellen.” Wat voor de meeste mensen ontzettende daden waren, waren voor onze heilige dichter machtige daden, of grootheden.

Die wilde hij bekendmaken, als een heraut die de titels en eerbewijzen van zijn koninklijke meester afroept. Het is het werk van elke ware gelovige om de grote daden van zijn grote God op te sommen. We mogen dat niet overlaten aan het gewone gepraat van de massa. Zelf moeten we getuigen van wat we hebben gezien en leren kennen. We zijn er zelfs aan gebonden om, met diepe ernst, mensen te waarschuwen voor Gods grootheid in Zijn vreselijke daden van gerechtigheid. Zo worden ze gewaarschuwd om Hem niet uit te dagen. Hieraan zijn we al gebonden door plechtige geloften.

We doen er goed aan ons nog verder te verbinden met voornemens: “Ik zal het doen. Met Gods hulp zal ik het doen.”

Vers 7

“Zij zullen de gedachtenis der grootheid Uwer goedheid overvloediglijk uitstorten.” Als bronnen waaruit het water opwelt, zullen ze hun dankbare herinneringen laten stromen: rijkelijk, vanzelf, onophoudelijk en met blijdschap. Het volk dat de Heere heeft verlost, is gevuld met Zijn grote goedheid. Dat volk bewaart de gelukkige herinnering eraan, en wordt steeds opnieuw gedreven om die herinneringen uit te spreken. Een karig woordje over zo’n verbazingwekkende liefde is hun niet genoeg. Ze gaan over tot een overvloedig spreken, want ook de gunst is overvloedig. Het is hun vreugde om met elkaar te praten over wat God met hen heeft gedaan, en elkaars ervaringen naast elkaar te leggen.

God heeft nooit iets gierig gedaan. Zijn goedheid is altijd grote goedheid. Alles is het waard om te onthouden en alles geeft stof voor een heilig gesprek. Aan stof ontbreekt het niet. Als het hart goed zit, hoef je nooit te stoppen omdat je niets meer te vertellen hebt. Ach,

was er maar meer van zulke herinneringen en getuigenissen! Het is niet passend dat de goedheid van de levende God wordt begraven op het kerkhof van de stilte, in het graf van de ondankbaarheid.

"En Uw gerechtigheid met gejuich verkondigen." Eerst spreken ze, en dan zingen ze. Wat is het onderwerp dat hen van de preekstoel naar het orkest drijft? Waarover zingen ze? Ze zingen over die gerechtigheid waar de zondaar voor sidderde, en die ook goede mensen met diep ontzag noemen. Als we de gerechtigheid zien in het licht van het evangelie, blijkt ze eigenlijk het verborgen fundament onder de hoop van de gelovige. Gods genadeverbond is onze stevige troost, omdat Hij Die het sloot, rechtvaardig is en er nooit op terugkomt. Jezus is gestorven in onze plaats.

Daarom eist de gerechtigheid de redding van alle verlosten en garandeert ze die. Deze eigenschap van God is onze beste vriend, en daarom bezingen we haar. Moderne denkers willen het liefst het begrip gerechtigheid uit hun beeld van God schrappen. Bekeerde mensen willen dat niet. Het is een teken dat we geestelijk groeien als we ons verheugen over de rechtvaardigheid, de rechtschapenheid en de heiligheid van onze God. Zelfs een opstandeling kan blij zijn met barmhartigheid, want hij ziet haar als slapheid. Maar een trouwe onderdaan juicht als hij ontdekt dat God zo rechtvaardig is, dat Hij zelfs niet om de Zijnen te redden de gerechtigheid van Zijn zedelijk bestuur zou willen aantasten.

Weinig mensen schreeuwen het uit van vreugde over Jehova's gerechtigheid. Maar wie dat wel doen, zijn Zijn uitverkorenen, in wie Zijn ziel een welbehagen heeft.

Vers 8

"Genadig … is de HEERE." Zo liet de Heere Zich toch ook aan Mozes zien, in bijna dezelfde woorden? Dit is toch Jehova's heerlijkheid? Alle levende mensen krijgen Zijn gezicht te zien: Hij is genadig, dat wil zeggen vol goedheid en gulheid. Hij gaat vriendelijk met Zijn schep-

selen om, aandachtig met Zijn onderdanen en met gunst voor Zijn heiligen. Wat Hij zegt en doet, Zijn beloften en gaven, Zijn plannen en Zijn bedoelingen: alles laat Zijn genade zien, Zijn vrije gunst. Er is niets in Jehova dat achterdochtig, verbitterd, somber, tiranniek of ontoegankelijk is.

Hij buigt Zich neer en is vriendelijk. “En barmhartig.” Voor wie lijdt, voor wie zwak is en voor wie de moed heeft verloren, heeft Hij heel veel medelijden. Hij voelt met hen mee, Hij voelt wat zij voelen. Hij doet dat van harte en met daden. Dat medelijden is Zijn volle ernst, en daarom ontfermt Hij Zich vrijmoedig, voortdurend, diep, goddelijk en krachtig. Zijn volheid is van een soort die onder mensen onbekend is, en die volheid is niets dan geurige deelneming met de menselijke ellende. Is de Heere vol ontferming, dan is er in Hem geen plaats voor vergeetachtigheid of hardheid, en niemand hoeft Hem daarvan te verdenken.

Wat een oceaan van ontferming moet er zijn, als de oneindige God er vol van is! “Lankmoedig.” Ook wie Zijn genade afwijzen, krijgen deel aan Zijn lankmoedigheid. Als mensen zich niet bekeren, maar juist van kwaad tot erger gaan, is Hij toch terughoudend om Zijn toorn tegen hen te laten losbarsten. Hij is zeer geduldig en wil zo graag dat de zondaar leeft. Daarom “laat Hij de opgeheven donder vallen”, en blijft Hij verdragen. “De liefde is lankmoedig, zij is goedertieren”, en God is liefde. “En groot van goedertierenheid.” Zo staat Hij tegenover wie schuldig is.

Als mensen zich eindelijk bekeren, vinden ze de vergeving al klaarliggen. Hun zonde is groot, maar Gods barmhartigheid is groot. Ze hebben grote hulp nodig, en ze krijgen die ook, al verdienen ze haar niet. Want Hij is goed voor wie diep schuldig zijn.

Vers 9

“De HEERE is aan allen goed.” Niemand kan dit ontkennen, zelfs Zijn felste vijand niet. De leugen zou te schaamteloos zijn, want juist het

feit dat de lippen die Hem lasteren bestaan, bewijst dat het laster is. Hij laat Zijn vijanden leven. Hij geeft hun zelfs eten en maakt hun weg met veel gemak effen. Voor hen schijnt de zon even helder als voor heiligen, en de regen bevochtigt hun akkers even rijkelijk als die van volmaakte mensen. Is dat geen goedheid voor allen? In ons eigen land klinkt het evangelie in de oren van iedereen die wil luisteren, en de Schrift ligt binnen bereik van het armste kind.

Het zou een willekeurige verdraaiing van de Schrift zijn om dit woord te beperken tot de uitverkorenen, zoals sommigen hebben geprobeerd. Wij verheugen ons in de uitverkiezende liefde, maar we nemen daarom de heerlijke waarheid niet minder aan: "De HEERE is aan allen goed."

"En Zijn barmhartigheden zijn over al Zijn werken." Er staat dus niet: "over Zijn werken van het nieuwe verbond", zoals iemand het laatst las die wijzer wilde zijn dan wat geschreven staat, ja, die zelfs tegen wat geschreven staat inging. Vriendelijkheid is een wet in Gods heelal. De wereld was bedoeld voor geluk. Nu heeft de zonde Gods handwerk droevig beschadigd en dingen binnengehaald die er in het begin niet waren. Toch heeft de Heere de zaken zo geregeld dat de val wordt opgevangen, dat er een tegengif is tegen de vloek en dat de onvermijdelijke pijn wordt verzacht.

Ook in deze door de zonde getroffen wereld, met zijn ontwrichte huishouding, zijn er volop sporen van een hand die vaardig is in het verzachten van verdriet en het genezen van ziekte. Dat het leven te dragen is, danken we aan de tederheid van de grote Vader. Je ziet het in het scheppen van een insect en even goed in het besturen van volken. De Schepper is nooit ruw. De Verzorger vergeet nooit iets. De Regeerder is nooit wreed. Er wordt niets gedaan om ziekte te veroorzaken, en geen enkel orgaan is ingericht om ellende te bevorderen.

Dat ziekte en pijn binnenkwamen, hoort niet bij het oorspronkelijke ontwerp, maar komt door onze ontregelde toestand. Het lichaam van de mens was, toen het uit de hand van de Maker kwam, niet ge-

maakt voor ziekte, verval of dood. Het was ook niet bedoeld voor ongemak en doodsangst. Integendeel, het was gemaakt voor vrolijke bedrijvigheid en voor een vredig genieten van God. In Zijn grote zorg heeft Jehova in de wereld geneesmiddelen voor onze kwalen weggelegd, en hulp voor onze zwakte. Hebben velen daarvan lang op hun ontdekking moeten wachten? Dat komt doordat het beter was voor de mens ze zelf te vinden dan ze met een etiket en keurig op volgorde voor zijn ogen te krijgen.

Dit mogen we zeker weten: Jehova heeft nooit plezier gehad in de nood van Zijn schepselen. Hij zocht hun welzijn, en spande Zich in om de ellende te verzachten waarin ze zichzelf schuldig hadden gestort. Uit dit vers kun je logisch afleiden dat we vriendelijk voor dieren moeten zijn. Moeten kinderen van God niet op hun Vader lijken in vriendelijkheid?

Vers 10

"Al Uw werken, HEERE, zullen U loven." Elk schepsel heeft iets dat tot eer van God strekt. De vaardigheid, de vriendelijkheid en de kracht die zichtbaar zijn in de vorming van alles wat leeft, zijn op zichzelf al een lofprijs voor God.

En als een verstandige geest dat opmerkt, wordt de Heere daardoor eer bewezen. Sommige werken prijzen Hem door wat ze zijn, andere door hoe goed het met ze gaat. Sommige door hun blote bestaan, andere door hun hartelijke wil. "En Uw gunstgenoten zullen U zegenen." Deze heiligen komen dichterbij en brengen een zoetere aanbidding. Mensen hebben weleens geprezen wie ze haatten. Zo kunnen wij de dapperheid van een krijger bewonderen die onze vijand is. Maar heiligen prijzen met liefde, en daarom heet het dat ze "zegenen". Ze wensen God het goede. Ze zouden Hem gelukkiger willen maken, als dat mogelijk was.

Ze verlangen zegen over Zijn zaak en Zijn kinderen, en vragen succes voor Zijn werk en Zijn strijd. Alleen mensen die zelf gezegend

zijn, kunnen de Heere zegenen. Alleen heiligen kunnen de driemaal heilige God zegenen. Prijzen we Jehova om Zijn werken om ons heen? Dan moeten we Hem ook zegenen om Zijn werken in ons. Laten beide "zullen" in dit vers vervuld worden, vooral het laatste.

Vers 11

"Zij zullen de heerlijkheid Uws Koninkrijks vermelden." Uitstekende thema's voor heilige gemoederen. Wie God van harte zegenen, zijn blij om Hem op de troon te zien, verheerlijkt en groot gemaakt in macht. Er is geen onderwerp dat meer voordeel brengt voor nederigheid, gehoorzaamheid, hoop en vreugde dan de regerende macht van de Heere, onze God. Zijn werken prijzen Hem, maar ze kunnen Hem niet kronen. Dat blijft voorbehouden aan heilige handen en harten. Het is hun hoogste vreugde om te vertellen over de heerlijkheid van Zijn koninkrijk, over zijn rechtvaardigheid, zijn vriendelijkheid, zijn eeuwigheid en alles wat erbij hoort.

De koninkrijken van de aarde zijn beroemd om hun rijkdom, om hun grote gebied, om hun overwinningen, vrijheid, handel en andere zaken. Maar in alle echte heerlijkheid is het koninkrijk van Jehova beter dan zij. We hebben een paleis gezien dat was gewijd "aan alle glorie van Frankrijk". Maar tijd, eeuwigheid en alle ruimte zitten vol met de heerlijkheden van God. Daar praten wij graag over. "En Uw mogendheid zullen zij uitspreken." Deze macht draagt het koninkrijk en laat de heerlijkheid zien. Als het over de heerlijkheid van het goddelijke koninkrijk gaat, komt zij vanzelf ter sprake.

Gods macht om te scheppen of te vernietigen, te zegenen of te straffen, te versterken of te verpletteren: dat is een onderwerp dat we vaak mogen herhalen. Alle macht komt van God. Zonder Hem zouden de wetten van de natuur niets uitwerken. Zijn macht is de enige bron van kracht, of het nu gaat om werktuiglijke, levende, verstandelijke of geestelijke kracht. Naast de macht van God die Hij al heeft ingezet, zit in Hemzelf nog oneindige kracht verborgen. Wie

kan de reservekracht van de Oneindige berekenen? Hoe zou Zijn koninkrijk dan ooit kunnen mislukken? We horen praten over de vijf grote mogendheden, maar wat zijn die naast de Ene Grote Macht?

De Heere is "de zalige en alleen machtige Heere". Laten we ons aanwennen dieper na te denken over deze macht, die altijd voor gerechtigheid opkomt en voor barmhartigheid werkt, en er ruimer over te spreken.

Vers 12

"Om de mensenkinderen bekend te maken." Alle mensen horen van deze glorieuze daden te weten. Toch rekenen maar weinigen die kennis tot de kern van een goede opvoeding. De overheid kan deze heilige geschiedenis niet doorgeven. Dus moeten Gods kinderen er zelf voor zorgen. Dit werk moet in elke generatie opnieuw gedaan worden, want mensen onthouden weinig als het gaat om hun God en wat Zijn macht heeft gedaan. De daden van hun helden slaan ze in brons, maar de glorieuze daden van Jehova schrijven ze in het zand, en de vloed van de tijd spoelt ze uit hun herinnering.

Daarom moeten we de les herhalen, en nog eens herhalen. De heiligen zijn de geestelijke leraren van de mensheid. Ze zijn er niet alleen om de geschiedenis te vertellen, maar ook om als zangers de tijd van nu te dienen. Het is hun taak om de mensen te blijven herinneren aan de grote daden die de Heere deed in de tijd van hun vaders en in de oude tijd daarvoor. Let op het verschil tussen Gods grote daden en de nietige kinderen van Adam. Die zijn zelfs nog lager gezonken dan hun stamvader, die in vergelijking met zijn Maker al niets was.

"En de eer der heerlijkheid Zijns Koninkrijks" (Engels: de heerlijke majesteit van Zijn koninkrijk). Wat een groot onderwerp! En juist dit moeten we bekendmaken. Het is aan ons overgelaten om dit te verkondigen, wij die de Heere zegenen. "De heerlijkheid van de majesteit van Zijn regering." Wat een thema! Jehova regeert als soevereine Heere over alles. Zijn majesteit schittert in die heerschappij, en die ma-

jesteit heeft een heerlijkheid. Dit drievoudige onderwerp is te groot voor elke geest, hoe gewillig die ook is. Hoe maken we dit bekend aan de mensenkinderen? Laten we eerst moeite doen om het zelf te leren kennen. Daarna kunnen we er vaak over praten, en zo leren mensen het van ons, terwijl de Heilige Geest ons woord vergezelt.

Vers 13

"Uw Koninkrijk is een Koninkrijk van alle eeuwen." Door zijn overpeinzing is de dichter dicht bij God gekomen, en God is dicht bij hem gekomen. Daarom spreekt hij Hem nu rechtstreeks aan, in aanbidding. Het "Zijn" wordt een "Uw". Hij ziet de grote Koning, en hij werpt zich voor Hem neer. Wat is het goed als onze toewijding de poort van de hemel openduwt, naar binnen stapt en met God praat van aangezicht tot aangezicht, zoals iemand praat met zijn vriend. De psalmist staat vooral stil bij de eeuwigheid van Gods troon: "Uw regering is een regering van alle eeuwigheden." Het Koninkrijk van de Heere kent geen begin, geen onderbreking, geen grens en geen einde.

Hij treedt nooit af van Zijn troon. Hij roept ook niemand erbij om Zijn rijk met Hem te delen. Niemand kan Zijn macht omverhalen of zich aan Zijn bestuur onttrekken. Niet deze tijd, niet de tijd die nog komt, niet de eeuwen van eeuwen: niets laat Zijn heerschappij wankelen. Daar kan ons geloof rustig op steunen: "De HEERE zit, Koning in eeuwigheid." "En Uw heerschappij is in alle geslacht en geslacht." Mensen komen en gaan, als schaduwen over een muur. Maar God regeert voor eeuwig. Bij koningen die elkaar opvolgen, zeggen we: de eerste, de tweede.

Maar deze Koning is Jehova, de Eerste en de Laatste. In zijn eigen tijd kende Adam zijn Schepper als Koning, en de laatste van zijn kinderen zal Hem als dezelfde kennen. Wees gegroet, grote God! U bent altijd de Heere der heren!

Deze drie verzen vormen samen een eerbiedige hymne over "het Koninkrijk van God". Wie daar volledig in leeft en de Heere het meest

oprecht trouw is, zal ze het best waarderen. Volgens deze verzen is het Koninkrijk een rijk van heerlijkheid en macht, van licht dat mensen moeten leren kennen en van kracht die mensen moeten voelen. Het zit vol majesteit en eeuwigheid, en het is een zegen voor elk geslacht. We moeten erover spreken, erover praten en het bekendmaken. Daarna moeten we het erkennen in de hulde die uitdrukkelijk aan de Heere Zelf wordt gebracht, zoals in Ps. 145:13.

In de drie verzen die nu volgen, wordt Jehova aanbeden om Zijn genadige zorg voor mensen en voor alle andere schepselen. Dat volgt passend op het uitroepen van Zijn koningschap, want we zien hier hoe Hij Zijn koninkrijk bestuurt en voor Zijn onderdanen zorgt.

Vers 14

"De HEERE ondersteunt allen, die vallen." Lees dit vers samen met het vorige. Dan zie je een onverwacht contrast, dat verbaast. Hij Die in schitterende majesteit regeert, bukt Zich toch om mensen op te tillen en te steunen die gemakkelijk vallen. De vorm van het werkwoord laat zien dat Hij dat altijd doet.

Hij is Jehova, de Steunende. Let op wie Hij uitkiest om Zijn genadige hulp te geven: mensen die gevallen zijn en mensen die aan het vallen zijn. Wij gaan de gevallenen onder de mensen uit de weg, vooral gevallen vrouwen. Daarom is het een bijzondere tederheid van de Heere dat Hij juist naar zulke mensen kijkt. Het gaat dus om mensen die tegelijk de ergsten onder de zondaars zijn, en door iedereen het minst worden geacht. En wie van ons dreigt te vallen, wordt maar al te snel door de sterken neergeduwd. Door hun verlegenheid en hun afhankelijkheid worden ze het slachtoffer van de trotsen en de heerszuchtigen.

Ook voor hen heeft de Heere steunende hulp. De Heere draait graag de dingen om: Hij haalt de hoogmoedigen omlaag en verheft de nederigen. "En Hij richt op alle gebogenen." Weer een daad van neerbuigende goedheid. Velen zijn moedeloos, en hun hoofd kan niet met

moed omhoog, hun hart niet met troost. Toch geeft Hij hun nieuwe moed. Sommigen lopen krom onder hun dagelijkse last, en die geeft Hij kracht. Jezus maakte een dochter van Abraham vrij, die door Satan zo gebonden was dat ze voorovergebogen liep en zich op geen enkele manier kon oprichten. Daarmee liet Hij zien dat Hij de echte Zoon van de Allerhoogste is.

Denk er eens over na: de Oneindige bukt Zich om de gebogene op te richten, en buigt Zich zo ver omlaag dat wie op het punt staat te vallen op Hem kan leunen. Zie ook die tweemaal "alle". De Heere heeft een vriendelijk hart voor het héle gezelschap van de ellendigen.

Vers 15

"Aller ogen wachten op U." Ze hebben geleerd naar U op te zien. Het is hun tweede natuur om zich voor alles wat ze nodig hebben tot U te wenden. Kinderen kijken naar hun vader voor alles wat ze nodig hebben. Zo kijken ook de schepselen naar God, de Verzorger bij wie niets te kort komt. Wat zou het goed zijn als alle mensen het oog van het geloof hadden, en als ze daarmee allemaal op de Heere wachtten. "En Gij geeft hun hun spijs te zijner tijd." Zij wachten, en God geeft.

Dit besef brengt God zo dicht bij de dichter-profeet dat hij opnieuw tot God spreekt, met "U" en "Gij". Dat hoeft niemand te verbazen. De Heere voedt overal om ons heen de hongerigen. Hij geeft eten aan alle schepselen, en ook aan ons. Zoals een kudde schapen staan de schepselen rond de Heere, hun grote Herder. Alle ogen zijn gericht op Zijn hand. Ze rekenen erop hun voedsel te krijgen, en ze worden niet teleurgesteld. Want zodra het uur is gekomen, staat voor elk schepsel het juiste voer gereed. Merk op hoe stipt de Heere is.

Hij geeft het eten op eettijd, op het juiste ogenblik. Dat doet Hij voor allen. Ieder levend wezen heeft zijn eigen tijd, en zo geeft de Heere van de hemel Zijn grote kudde te eten, bij dag en bij nacht, elk ogenblik van de tijd.

Vers 16

"Gij doet Uw hand open, en verzadigt al wat er leeft, naar Uw welbehagen." U alleen zorgt voor alles, o Jehova! U geeft royaal, met een open hand. U geeft moeiteloos, alsof U alleen maar Uw hand hoeft te openen. U geeft ogenblikkelijk, net zo vlug alsof alle voorraad al klaarligt. Levende wezens hebben behoeften, en die behoeften wekken verlangens. De levende God heeft precies passende voorraden bij de hand en geeft ze, tot er van binnen voldoening is en het schepsel niet langer zucht. Bij geestelijke dingen vervult God altijd het verlangen dat Hij Zelf heeft gewekt.

Daarom is het hunkeren een voorbode van de zegen. Een levend wezen krijgt nooit verlangens om eronder te lijden, maar om te zoeken en voldoening te vinden. Deze verzen gaan over Gods zorg in de natuur, maar ze zijn net zo goed toepasbaar op de schatten van de genade, want dezelfde God is Koning in beide gebieden. Als we maar op de Heere wachten, om vergeving, vernieuwing of wat we verder nodig hebben, dan wachten we niet tevergeefs. Zolang de zondaar leeft, blijft de hand van de genade open. In deze verzen zien we onze God in het rijk van Zijn vrije genade, waar Hij Zijn gelovige volk goed doet.

Vers 17

"De HEERE is rechtvaardig in al Zijn wegen, en goedertieren in al Zijn werken." Zijn wegen en Zijn werken verdienen allebei lof. Jehova kan niet onrechtvaardig of onrein zijn. Wat Hij ook doet, het is rechtvaardig en heilig, elke keer opnieuw. Dat is wat de godvrezenden belijden, die Zijn wegen volgen, en wat de genadigen belijden, die Zijn werken nagaan. Alles wat God is of doet, móét goed zijn. Ook wanneer Hij Zijn volk redt, is Hij even rechtvaardig en heilig als in elk ander van Zijn wegen en werken. Hij liet Zijn barmhartigheid niet zien ten koste van Zijn gerechtigheid. Hij maakte Zijn gerechtigheid juist groot door de dood van Zijn Zoon.

Vers 19

"Hij doet het welbehagen dergenen, die Hem vrezen, en Hij hoort hun geroep." Dat wil zeggen: van hen die Zijn Naam en Zijn wet met eerbied omgeven. Omdat zij op Zijn wil letten, zal Hij op hun wil letten. Ze krijgen hun zin, want Zijn weg is in hun hart. Een heilig hart verlangt alleen wat een heilige God kan geven. Daarom wordt zijn verlangen helemaal gevuld uit de volheid van de Heere. "En Hij hoort hun geroep, en verlost hen." Zijn nabijheid zal goddelijk praktisch zijn, want Hij zal hun bevrijding bewerken. Hij luistert naar hun hartverscheurende roep, en stuurt dan redding uit elk kwaad. Dat doet Hij Zelf, persoonlijk. Hij draagt hen niet over aan engelen of heiligen.

Vers 21

"Mijn mond zal den prijs des HEEREN uitspreken." Wat anderen ook doen: ik zal niet zwijgen over de lof van de Heere. Waar anderen ook over spreken: mijn onderwerp staat voor altijd vast. Ik zal de lof van Jehova spreken. Ik doe het nu al, en ik zal het doen zolang ik adem haal. "En alle vlees zal Zijn heiligen Naam loven in der eeuwigheid en altoos." De lof van God is geen alleenrecht van één mens, ook niet als hij David heet. Anderen staan ook bij Hem in het krijt; laat ook zij zangers worden.

Alle mensen, uit elk volk, van elke stand en van elk geslacht, horen samen God te verheerlijken. Niemand hoeft te denken dat hij wordt afgewezen als hij met zijn eigen persoonlijke toon van lof komt. Iedereen mag het, iedereen wordt uitgenodigd en aangespoord om de Heere groot te maken. Vooral Zijn heiligheid moeten we aanbidden. Die is de kroon van al Zijn eigenschappen, en in zekere zin de som ervan. Alleen heilige harten kunnen de heilige Naam van de Heere prijzen, Zijn karakter. Ach, was al het vlees maar geheiligd! Dan zou Gods heiligheid ieders vreugde zijn.

Als het lied eenmaal begint, is er geen einde meer aan. Het gaat door "eeuwig en nog een dag", zoals de ouden zeiden. Waren er twee

eeuwigheden, of twintig, dan moesten ze alle worden besteed aan de lof van de altijd levende, altijd zegenende, altijd gezegende *Jehova*. Gezegend zij de Heere voor eeuwig, omdat Hij ons Zijn Naam heeft laten kennen. En gezegend zij die Naam, zoals Hij haar heeft laten kennen. Ja, gezegend zij Hij, boven alles wat wij kunnen weten, bedenken of zeggen. Ons hart baadt in de vreugde Hem te prijzen. Onze mond, ons verstand, onze lippen en ons hele leven horen bij onze Heere, zolang we sterfelijk zijn, en ook wanneer de tijd niet meer zal zijn.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Iemand heeft deze psalm raak omschreven als "een nieuw lied", waarvan Ps. 144:9 sprak. Met andere woorden: hier klinkt het loflied dat past naast de leerdichten, de boetepsalmen en de smeekbeden uit deze reeks psalmen. — Joseph Addison Alexander.

Bij de oude Hebreeën gold als gelukkig wie in latere tijd deze psalm elke dag drie keer opzegt, met zijn mond, zijn hart en zijn tong. — Victorinus Bythner, 1670.

De laatste zes of zeven psalmen vormen als het ware het Beulah van het boek. Daar schijnt de zon dag en nacht, en hoor je de tortelduif roepen in het land. Ze staan helemaal aan het eind, na alle treurige, klagende, boetvaardige en biddende tonen die elkaar afwisselden. Zonder dat ze het weten, zijn ze een voorbeeld van de vreugde en de rust van de hemelse heerlijkheid. — George Gilfillan.

Titel

"Een lofzang van David." Een psalm is een lofprijzing van God, vergezeld van zang, een lofprijzing die gezongen wordt. Psalmen zijn liederen waarin God wordt geprezen. Wordt er geprezen, maar niet God, dan is het geen psalm. Wordt God geprezen, maar niet gezongen, dan

is het ook geen psalm. Voor een echte psalm heb je dus drie dingen nodig: lof, de lof van God en zang, alle drie tegelijk. — Augustinus.

Titel

Het is opvallend dat David deze psalm "Een lofzang van David" noemt. In de grondtekst heeft namelijk geen enkele andere psalm zo'n opschrift. Dit opschrift is voor déze psalm gereserveerd, omdat hij helemaal uit lofprijs bestaat. David was erin opgetild tot een stemming die geheel was opgebouwd uit de zuivere lof van God, zonder dat er iets bijkwam van wat alleen hemzelf aanging. Dit was geen dankzegging, maar volkomen lofprijs, van begin tot eind. — Thomas Goodwin.

Titel

Deze psalm heet een Tehilla, een lofpsalm. Dat is een naam die van deze psalm is overgegaan op het hele Psalter. We noemen het gewoonlijk Sepher Tehillim, het "Boek van de Lofzangen". Het is de laatste psalm die aan David wordt toegeschreven. Wonderlijk genoeg draagt alleen deze psalm van alle psalmen in zijn opschrift de naam Tehilla, terwijl het hele Psalter (in het Hebreeuws Sepher Tehillim, Boek van de Lofzangen) zo heet. Het woord komt van dezelfde stam als Hallelujah. Het lijkt erop dat de naam Tehilla bewust is bewaard voor Davids laatste psalm, om met extra nadruk te laten zien dat alles wat hij zegt eindigt in lofprijs.

Dat zie je nog beter doordat het woord Tehilla ook staat in het laatste vers van deze psalm: "Mijn mond zal den prijs" (tehilla) "des HEEREN uitspreken" (let op de voorbereiding op Hallelujah, Looft de HEERE), "en alle vlees zal Zijn heiligen Naam loven in der eeuwigheid en altoos." Het lijkt of hij wil zeggen: hoewel Davids stem in dit leven bijna stil moest worden, zal ze in de wereld die komt nooit zwijgen, maar altijd "de Heere prijzen". En ook: zijn laatste aansporing was dat alle volken Hem prijzen: "Alle vlees zal Zijn heiligen Naam loven in der eeuwigheid en altoos." — Christopher Wordsworth.

Titel

Deze psalm draagt het opschrift “Een lofzang van David”. Bijna alle gebeden en loflieder en in dit boek heeft David immers geschreven, ook al zijn ze voor iedereen bedoeld. Toch heeft hij er twee uitgekozen, en daarop zette hij zijn eigen stempel als iets dat alleen van hem was: Psalm 86, zijn Tephilla, Davids eigen gebed, en hier zijn Tehilla, zijn eigen lofprijs of dankzegging. Het is alsof hij de andere psalmen voor iedereen samen had gemaakt, maar deze twee alleen voor zichzelf had bewaard, als zijn eigen bezit. — Lancelot Andrews.

Gehele psalm

De alfabetische opbouw heeft één eigenaardigheid: de letter nun ontbreekt. Misschien is dat gedaan, zoals we ook in enkele andere psalmen van deze bouw zagen, om ons door deze of een andere weglating te behoeden voor te veel nadruk op de enkele vorm van het gedicht. — Andrew A. Bonar.

Gehele psalm

Cassiodorus merkt op, op zijn eigen vernuftige manier, dat de psalmen met een volledig alfabet vooral voor de rechtvaardigen in de zegevierende Kerk bedoeld zijn. Die waarin een letter ontbreekt, zijn voor de strijdende Kerk hier op aarde. Die is nog onvolmaakt, en moet van haar gebreken worden gezuiverd. — Neale en Littledale.

Vers 1

“O mijn God, Gij Koning! ik zal U verhogen.” Verhogen is: iets uitzonderlijk hoog zetten, het boven alle andere dingen uit tillen. Het is de grootst mogelijke bewondering in woorden. Je laat anderen weten hoe hoog je iemand acht, en je probeert hen voor die mening te winnen. Wie zo hoog van een ander denkt dat hij hem verhoogt, zal niet rusten voor hij die persoon die hij prijst duidelijk onder ieders aandacht heeft gebracht. — Philip Bennett Power.

Vers 1

"O mijn God, Gij Koning" kan ook betekenen: de Koning bij uitstek, de Koning der koningen, de God door Wie de koningen regeren. Aan Hem ben ik, en zijn alle andere koningen, onderdanigheid en gehoorzaamheid verschuldigd. — Matthew Pool.

Vers 1

"O mijn God, Gij Koning." Het is alsof de psalmist in een verrukking God ziet, mens geworden in Christus en aanwezig om zijn lofzang aan te wakkeren. Christus is onze God en Koning. Met ons hart, onze mond en ons leven moeten we Hem verhogen. — Thomas Le Blanc.

Vers 1

"Koning." God is waarlijk Koning. Anderen heten koning, maar dat is ijdelheid. — Martin Geier.

Vers 1

"En Uw Naam loven in eeuwigheid en altoos." In de Schrift kan de Naam van God verschillende dingen betekenen. Ten eerste: God Zelf. Wat een naam draagt, wordt met die naam aangeduid. Zo staat in Ps. 44:6: "Door U zullen wij onze wederpartijders met hoornen stoten; in Uw Naam zullen wij vertreden, die tegen ons opstaan." "In Uw Naam", dus: door U. Ten tweede wordt Gods Naam in de Schrift vaak gebruikt voor Zijn eigenschappen. Ten derde staat Gods Naam voor de regels voor Zijn dienst. "Want gaat nu henen naar Mijn plaats, die te Silo was, alwaar Ik Mijn Naam in het eerst had doen wonen" (Jer. 7:12).

Dat wil zeggen: waar Ik als eerste Mijn openbare eredienst instelde. Zoals je een mens kent aan zijn eigen naam, zo kent men God aan Zijn eigen eredienst. Ten vierde is Gods Naam de eerbied, de achting en de eer die engelen en mensen aan God geven. Bij ons weten we wel: de roep en de reputatie die iemand onder mensen heeft, is zijn naam. Wat mensen van hem zeggen, dat is zijn naam. We zeggen: die man heeft een goede naam, of: die heeft een slechte naam. Daarmee

zeggen we dat mensen goed of slecht over zulke personen spreken of denken.

Zo ook in Gen. 6:4. Als Mozes de reuzen beschrijft, zegt hij: "mannen van name". In het Hebreeuws staat letterlijk "mannen van naam", omdat iemands naam het karakter is dat hij onder de mensen heeft. Zoals een mens wordt gewaardeerd, zo wordt zijn naam doorgegeven en zo wordt hij zelf in de wereld ontvangen. Zo is ook Gods Naam de hoge achting en de eerbiedige gedachten die engelen en mensen van God hebben. Waar mensen aan denken en wat ze zeggen om Gods heerlijkheid en lof te vieren, zo ver reikt Zijn Naam in de wereld. — Joseph Caryl.

Vers 1

"Eeuwigheid en altoos." Leolam waed: eeuwig voort, in deze wereld en in de wereld die komt. Zulke uitdrukkingen zijn heel lastig te vertalen. Over het geheel zijn ze goed weergegeven in deze woorden van Mr. Addison:

> *"Door alle eeuwigheid zal ik*
> *voor U een vreugdelied doen rijzen;*
> *maar o, de eeuwigheid is te kort*
> *om al Uw lof uit te spreken!" — Adam Clarke.*

Vers 1

"Eeuwigheid en altoos." Lofprijs is het enige onderdeel van onze plicht dat nu al wordt uitgeoefend en blijft. We bidden, maar er komt een moment dat het gebed zijn laatste litanie opzegt. We geloven, maar er komt een moment dat het geloof verdwijnt in het zien, in het kijken van aangezicht tot aangezicht. We hopen, en de hoop maakt niet beschaamd, maar er komt een moment dat de hoop gaat liggen en sterft, verloren in de pracht van de vervulling die God zal tonen. Maar de lofprijs gaat zingend de hemel in. Hij heeft geen leraar nodig

om de harp te grijpen die voor hem klaarligt, en om het lied van het Lam over de echo's van de eeuwigheid verder te dragen.

De wereld waarin we leven is bont van kleuren. We beleven er dagen van allerlei soort en ervaring, die samen het hele leven van een christen vormen. Er zijn wachtdagen. Door Gods voorzienigheid zijn we dan omgeven als door een afrastering. Het lijkt dat we niet vooruit kunnen, dat we geen kant op kunnen, alsof we moeten wachten tot we zien wat de Heere in ons en voor ons gaat doen. Er zijn waakdagen. Dan mogen we nooit insluimeren, maar moeten we altijd klaar zijn voor de aanvallen van onze geestelijke vijand. Er zijn strijddagen. Dan moeten we met wuivende pluim en in volle wapenrusting de strijd aangaan voor de waarheid. En er zijn huildagen. Dan lijkt het alsof de bronnen van de grote diepte in ons openbreken, en we door veel verdrukking heen onder tranen naar de hemel gaan. Maar al deze dagen gaan straks voorbij. De wachtdagen zijn dan allemaal voorbij, de strijddagen allemaal voorbij en de waakdagen allemaal voorbij. Maar:

> *"Onze dagen van lof zullen nooit vergaan,*
> *zolang leven, gedachte en wezen blijven bestaan,*
> *en zolang de onsterfelijkheid duurt."*
>
> — *William Morley Punshon, 1824-1881.*

Vers 1

"Eeuwigheid en altoos." Als we God nu prijzen, is daarmee het vrome verlangen nog niet vervuld. In dit tijdperk wordt de toewijding van wie aanbidt immers onderbroken door zonde, angst, ziekte en nog meer. Maar in de eeuwigheid trekt de lofprijs zonder onderbreking voorbij als een lange stoet. — John Lorinus.

Verzen 1-2

"En Uw Naam loven in eeuwigheid en altoos", en daarna weer in Ps. 145:2. Dat betekent: 1. Dat hij vastbesloten was tot het einde van zijn

leven met dit werk door te gaan, zolang zijn "altoos" in deze wereld duurde, dus zolang hij leefde.

1. Dat de psalmen die hij schreef, tot het einde van de tijd door de Kerk gebruikt zouden worden om God te prijzen, 2 Kron. 29:30.
2. Dat hij hoopte God in de andere wereld tot in alle eeuwigheid te prijzen. Wie het hier op aarde tot hun voortdurende taak maken, zullen het in de hemel als hun eeuwige zaligheid ontvangen. — Matthew Henry.

Vers 2

"Te allen dage." God moet dus ook op donkere dagen gezegend en geprezen worden, niet alleen op de heldere dagen. — Johannes Paulus Palanterius, 1600.

Vers 2

"Beth. Te allen dage zal ik U loven", lijkt de psalmist te zeggen. Er bestaan "zeven geesten" die in het bijzonder dicht bij God zijn. David houdt de zeven dagen van de week vast als zeven sterren in zijn hand, of als een zevenarmige kandelaar van goud, die elke dag brandt door zijn toewijding. Hij roept de zeven dagen op om zeven engelen met bazuinen te zijn. — Thomas Le Blanc.

Vers 2

"Zal ik U loven, en Uw Naam prijzen." De herhaling toont hoe vurig zijn liefde is voor dit werk, hoe vast zijn voornemen om er veel van te doen, en hoe vaak hij het zal doen. — Matthew Henry.

Vers 2

"Lofprijs." Willen we het in woorden zeggen, dan is lofprijs: dankbare, nederige, liefdevolle aanbidding van Gods goedheid en majesteit. Daarom komt het woord "lofprijs" vaak samen met "zegening" en "dankzegging" voor. Alle drie zijn ze verwant, maar ze zijn niet hetzelfde. Het zijn treden van een trap die langzaam omhoog gaat, een

lied der opgangen. Dankzegging loopt uit op zegening, en zegening stijgt op tot lofprijs. Want lofprijs omvat beide en is het hoogste, meest volmaakte werk van alle levende geesten. — Henry Edward Manning, 1850.

Vers 3

"De HEERE is groot." Slaat dit "groot" op God als Koning? Dan is Hij een grote koning in de breedte van Zijn rijk, want alle schepselen staan onder Hem, van de hoogste engel tot de armste worm. "Groot" in lengte, want "Uw Koninkrijk is een Koninkrijk van alle eeuwen". "Groot" in diepte, want Hij regeert zelfs in het hart van koningen en van alle mensen. Hij is de baas over hun gedachten en gevoelens, en niets blijft voor Hem verborgen. En "groot" ook in hoogte, want Hij is "een groot Koning boven alle goden", die regeert met Zijn eigen, absolute macht en gezag. Alle andere koningen hebben hun zwaard van Hem gekregen en regeren met een macht die ze van Hem hebben overgenomen, als Zijn plaatsvervangers. — William Nicholson.

Vers 3

"Zijn grootheid is ondoorgrondelijk." God is zo groot dat mensen de Godheid niet meer konden zien, totdat Christus de Vader liet zien. De Godheid ging als het ware verloren in haar eigen oneindigheid. Wie een eindeloze oceaan wil bevaren, moet terug naar zijn beginpunt en komt er nooit overheen. Zo ging het ook de oude wijsgeren, die redetwistten over wat God is. Hun eigen vernuft versloeg hen. Ze moesten erkennen dat ze van God niets begrepen, behalve dat Hij onbegrijpelijk is. Zonder Christus kunnen mensen over God alleen ontdekken dat ze Hem nooit kunnen vinden. — Thomas Le Blanc.

Vers 3 (slot van het vers.)

De Vulgaat heeft hier: "Van Zijn grootheid is geen einde." Het Hebreeuws zegt: "Aan Zijn grootheid valt niets te onderzoeken." De klas-

sieke Grieken zouden het woord anexichniastos gebruiken: niet na te sporen. — Simon de Muis, 1587-1644.

Vers 3

God had David helemaal doorzocht, tot in alle hoeken (Ps. 139:1). Maar David liet zien dat hij zelf Gods grootheid niet kon doorzoeken. — Martin Geier.

Verzen 3-6

In Ps. 145:3-4 staat de stof voor de lofprijs, en in Ps. 145:5-6 de lofprijs zelf. Ps. 145:3 brengt een uitspraak, en Ps. 145:4 breidt die uit. — Hermann Venema.

Vers 4

"Geslacht aan geslacht zal Uw werken roemen" enz. Deut. 4:9 en 6:7. Vaders leren hun zonen hoe goed en heerlijk God is. Dit was een wettelijk voorschrift. De Kerk en wie daarin aanbidden, zijn bezig de lofprijs van opeenvolgende geslachten te verzamelen voor de laatste hallelujaviering. — Martin Geier.

Vers 4

"Geslacht aan geslacht zal Uw werken roemen." In het Hebreeuws gaat het enkelvoud over in het meervoud: "Geslacht aan geslacht zal Uw werken roemen (zingen); en zij zullen Uw mogendheden verkondigen (meervoud)." Je hoort eerst een melodie, de koren zingen in wisselzang en antwoorden elkaar. Dan volgt de harmonie: alle geslachten vallen samen in en vormen één koor. — Hermann Venema.

Vers 4

"Geslacht aan geslacht." Wat een overlevering van lofprijs! Elk geslacht neemt de melodie over van het geslacht daarvoor, zingt haar na en geeft haar door aan het volgende. Een geslacht vertelt wat het

zelf heeft gezien, en geeft de lofzang dan door aan het geslacht dat de bezongen wonderen nog niet kent. — Simon De Muis.

Vers 4

"Geslacht aan geslacht zal Uw werken roemen" enz. Zo zorgt God voor Zijn Kerk. Als Elia naar de hemel wordt gehaald, moet Elisa zijn plaats innemen met de kracht en de geest van Elia. Als een rivier in de oceaan wegloopt, begint een andere te stromen, uit diezelfde oceaan, door de aarde heen naar de bronnen onder de bergen, en laat zo de dorre vlakten weer opfleuren. Als een ster ondergaat, komt een andere op om de dwalende reiziger te leiden. Ten slotte glinstert de heldere morgenlamp in het oosten, en daarna de heerlijke Zon der gerechtigheid.

Zit de Kerk uitgeput onder een jeneverboom in de woestijn? Dan vliegen er profeten aan om haar te voeden, tot aan de zalige opstanding van de getuigen. Onze hoge plicht is dat we het werk van nu bestuderen, de hulp van nu waarderen en ons enorm verheugen als de Heere, zoals eens eerder, Boanerges en Barnabas tegelijk uitzendt. Bid om de mantel, de gordel en de zegen van Elia. Bid dat de liefde van Johannes en de ijver van Paulus samen de handen ineenslaan om zielen naar de hemel te trekken. Bid, tot de Beminde komt als een ree of een jong hert op de bergen der specerijen, tot de schaduwen vlieden, tot de dag aanbreekt en de Morgenster opgaat in jullie harten. — Samuel Lee, in zijn voorwoord bij Rows "Emmanuel", 1679.

Vers 4

"Geslacht aan geslacht zal Uw werken roemen." In het menselijk leven is niets ernstiger dan de afwisseling van de geslachten. "Het ene geslacht gaat, en het andere geslacht komt." En om dit zo aangrijpend en onuitwisbaar mogelijk te laten overkomen, voegt de psalmist er meteen aan toe: "maar de aarde staat in der eeuwigheid." Die gedachte flitst als een bliksem over het hele panorama van het leven en brandt het voorgoed in het brein van wie ernaar kijkt. Zelfs de ruwe,

grove, stoffelijke aarde, die wij moesten onderwerpen en waarover we zo trots lopen, heeft in het zicht van onze zintuigen dit voordeel boven ons.

De aarde blijft. Daarmee is ze een kleine eeuwigheid, vergeleken met de levensduur van haar steeds wisselende bewoners. We komen erin, lopen erover en wissen misschien enkele voetsporen uit in haar stof met onze eigen afdruk, die op zijn beurt ook weer wordt uitgewist. Dan verlaten we haar met verbazingwekkende snelheid, zoals een loonarbeider zijn dagen volmaakt. — Henry Allon, 1852.

Vers 5

"Ik zal uitspreken de heerlijkheid der eer Uwer majesteit, en Uw wonderlijke daden" enz. Volgens de Hebreeuwse kenners betekent het woord dat we hier met "spreken" vertalen ook "uitweiden" en "uitvoerig vertellen". Het gaat dus niet om iets terloops noemen, maar om op de details ingaan, alsof iemand er plezier in heeft om over de zaak te praten. Het is zeer bevredigend om op details in te gaan. Over een grote waarheid krijgen we vaak meer licht doordat we enkele van de bijzonderheden voorgelegd hebben gekregen. Wat voor ons op zichzelf te hoog is, begrijpen we vaak door voorbeelden die het binnen bereik van ons trage verstand brengen.

We zijn als mensen die een hoogte willen bereiken, maar geen vleugels hebben om er naartoe te vliegen. Wel kunnen ze er komen door stap voor stap een ladder op te klimmen. Details zijn vaak als de sporten van een ladder: misschien op zichzelf niet groot, maar ze helpen ons enorm. Bij details stilstaan is vaak nuttig voor onszelf, en zeker ook voor veel mensen met wie we praten. Laten we niet vergeten dat we, in onze huidige toestand, de vermogens missen om de heerlijke eer van Gods majesteit in haar eenvoudige grootsheid te vatten.

We weten het meeste van God uit wat we weten over wat Hij doet bij de mensenkinderen. Later zal Zijn volk ongetwijfeld veel meer te

zien krijgen van de heerlijke eer van Gods majesteit, iets wat het nu niet zou kunnen dragen of begrijpen. Voorlopig moeten we Hem vooral leren kennen aan wat Hij heeft gezegd en gedaan. En zijn onze ogen maar open, dan zullen we daarin zonder moeite de heerlijke eer van Zijn majesteit herkennen. — Philip Bennett Power.

Vers 5

"Ik zal uitspreken" enz. Beter is: "Ik zal peinzen", want dat is de oorspronkelijke en meest gebruikelijke betekenis van het Hebreeuwse woord. Die gedachte klinkt erin mee: de heerlijke eigenschappen en daden van God moeten niet alleen besproken en in liederen geprezen worden. We moeten er ook diep over nadenken en ze dicht tegen ons hart aan leggen. Dan kan de juiste indruk in onze ziel gegrift worden, en onze hele geest en ons hele karakter gevormd worden naar Gods eigen zedelijke beeld. — Henry Cowles.

Vers 5

Wat een stapel gloeiende woorden gebruikt de Heilige Schrift om te laten zien hoe voortreffelijk de Godheid is! Zulke beschrijvingen verklaren dat wat wij onder geschapen dingen goed noemen en wat daar maar zwak wordt nagebootst of teruggekaatst, in God Zelf bestaat: oneindig, onveranderlijk en onuitsprekelijk. — Martin Geier.

Vers 5

"Uw wonderlijke daden." In het Hebreeuws staat: "de woorden van Uw wonderlijke werken." Zo laat de psalmdichter zien dat hij de nagelaten verslagen over Gods vroegere daden in de geschiedenis van Israël zeer kostbaar vindt. Hij heeft ze gehoord, uit de mond van Mozes, Aäron en anderen. Hij geniet ervan. Op zijn eigen harp zal hij ze weer laten klinken. — Hermann Venema.

Verzen 5-6

Ps. 145:5 gaat over Gods opera mirabilia, Zijn wonderlijke werken. Ps. 145:6 over Zijn opera terribilia, Zijn ontzagwekkende werken. Over de eerste verheugen Zijn heiligen zich, voor de tweede beven de goddelozen. — John Lorinus.

Vers 6

"En zij zullen vermelden de kracht Uwer vreselijke daden." Letten mensen niet op de barmhartigheid en de milde gaven van de Heere? Dan laat Hij hun werken van gerechtigheid zien, dat wil zeggen vreselijke werken. Zo krijgen ze dan toch iets om over te praten. — David Dickson.

Vers 6 (slot van het vers.)

"Vertellen" betekent hier in spraak of in zang. Het gaat niet om alleen vaststellen dat iets zo is, maar om het uitroepen als lofprijs. Dat is de ruime betekenis van het Hebreeuwse woord. Het is meer dan koel iets uitspreken over gewone geschiedenis. — Hermann Venema.

Vers 6

"Uw grootheid." Alle mensen zijn verzot op grootheid. Dan moeten ze die zoeken bij God en van God krijgen. David deed beide. In heel de geschiedenis zie je dat het schepsel naar deze eer streeft. Ahasveros, Astyages, Cyrus, Cambyses en Nebukadnezar: allemaal werden ze "de groten" genoemd. Toen Alexander de Grote aan de Ganges kwam, liet hij zijn standbeeld maken groter dan zijn eigen lengte. Het nageslacht moest immers gaan geloven dat hij een edeler gestalte had gehad. Alleen in Christus krijgt de mens de grootheid waar zijn hart naar verlangt: de heerlijkheid van volmaakte goedheid. — Thomas Le Blanc.

Vers 6

"Uw grootheid." Of, volgens de geschreven tekst: grootheden. Zo hebben ook Aquila en Hieronymus het. Het parallellisme pleit overduidelijk voor het meervoud. — A. S. Aglen.

Vers 7

Er is een grootheid in omvang en een grootheid in kracht, en in onze lofprijs van God moeten beide aanwezig zijn. Eerst een grootheid in omvang, wat betreft het aantal: we moeten in deze plicht vaak en rijkelijk bezig zijn. We moeten "de gedachtenis der grootheid Uwer goedheid overvloediglijk uitstorten". Ten tweede moet onze lofprijs ook groot zijn in kracht, in graad, gloed en hitte. Hij moet hoog en vurig zijn, hartstochtelijk, vlammend, ijverig en liefdevol, vol leven en kracht. Onze geest moet worden opgewekt, en ons hart en onze tong moeten ruimte krijgen bij het doen van deze plicht.

Gods heerlijke Naam is, zoals Neh. 9:5 zegt, "verhoogd is boven allen lof en prijs", hoger dan onze meest devote en meest ijverige lofprijs. Daarom kunnen flauwe, harteloze en levenloze lofprijzingen Hem zeker niet bereiken. Ze lijken zelfs bedoeld voor een ander, lager doel. God wordt dus helemaal niet geprezen als Hij niet zeer geprezen wordt. Zwakke en doffe lofprijs is geen lof, maar kleinering. Want een persoon of een zaak wordt pas geëerd of geprezen als er enige verhouding is tussen de eer en lof en de waardigheid van wie of wat geëerd en geprezen wordt. — Henry Jeanes, in "The Works of Heaven upon Earth", 1649.

Vers 7

"Overvloediglijk uitstorten." In dit woord zit het beeld van koken of opborrelen, zoals een bron doet. Het wijst op een heilige gladheid van tong waar het gaat over Gods barmhartigheid. Genoeg mensen kunnen vlot praten, maar velen van hen zijn nietsnutten, en voor die weet Satan altijd werk. De Heere behoede ons voor het lawaai van

vlotte vrouwen. Maar hoe vlot mannen en vrouwen ook zijn, het maakt niet uit, als ze maar vlot zijn over het onderwerp dat nu voor ons ligt. Doe je mond open! Laat de lof erdoor stromen, laat hem komen, in rivieren.

Stroom maar door! Gutst maar op, zoveel als jullie maar kunnen. "Zij zullen de gedachtenis der grootheid Uwer goedheid overvloediglijk uitstorten." Houd de blije sprekers niet tegen. Laat ze eindeloos doorgaan. Ze overdrijven niet, dat kunnen ze niet. Jullie vinden ze te enthousiast? Ze zijn nog lang niet zo ver als ze moeten komen. Zeg hun dat ze nóg meer in vuur moeten raken en nóg gloedvoller moeten spreken. Ga door, broeder, ga door! Stapel het op! Zeg iets groters, grootsers en vuriger nog! Je kunt de waarheid niet te boven gaan. Je bent bij een thema aangekomen waar zelfs je soepelste woorden tekortschieten.

De tekst vraagt om een heilige vlotheid, en ik wil je met klem aansporen om die ruimhartig te oefenen als je over Gods goedheid praat.

— *C. H. S.*

Vers 7

Veel te veel getuigen van Gods goedheid blijven stil. Mensen vertellen lang niet genoeg over wat zij in dit opzicht zouden kunnen getuigen. Ik houd van de methodisten, de goede althans, omdat hun vroomheid een tong heeft. Zij gehoorzamen het gebod van God om vurig van geest te zijn. — Henry Ward Beecher.

Vers 7

> *De gedachte aan onze jaren die voorbijgingen*
> *wekt in mij blijvende zegeningen.*

— *William Wordsworth, 1770-1805.*

Vers 7

"En zij zullen Uw gerechtigheid met gejuich verkondigen." Zingen over goedheid, barmhartigheid en vergeving ligt voor de hand, maar een lied over gerechtigheid is uitzonderlijk. Dat maakt Davids lofprijs zo mooi: hij vindt evenveel reden tot blijdschap in Gods gerechtigheid als in Zijn barmhartigheid. — John Lorinus.

Vers 7

"En zij zullen Uw gerechtigheid met gejuich verkondigen." Gods gerechtigheid is de zoetste reden tot blijdschap voor de Kerk. Door die gerechtigheid maakt Hij zondaren rechtvaardig, maakt Hij de gerechtvaardigden heilig en voert Hij het oordeel uit ten bate van Zijn verzoende volk. — David Dickson.

Vers 7

"Uw gerechtigheid" (lees dit samen met het volgende vers). Het is niet moeilijk je de heerlijkheid van de Schepper voor te stellen, zoals die zichtbaar wordt als het goed gaat met een onschuldig schepsel. Maar de heerlijkheid van de rechtvaardige Rechter, zichtbaar in het goede dat een schuldige misdadiger ontvangt, is de bijzondere, verborgen wijsheid van het Kruis. Het is niet moeilijk om Gods gerechtigheid te zien in de straf op zonden. Maar alleen het Kruis verkondigt "Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden". Daar wordt de gerechtigheid groot gemaakt doordat de zonde wordt vergeven, en de barmhartigheid doordat de zonde wordt gestraft. — John M'Laurin, 1693-1754.

Vers 8

"Genadig en barmhartig is de HEERE" enz. De bron van al deze benamingen is de afkondiging die de Heere aan Mozes deed (Ex. 34:6). — James G. Murphy.

Vers 8

Bij God is er geen hartstocht, wel mededogen. — Richard Rothe, 1799-1867.

Vers 8

“En groot van goedertierenheid.” Barmhartigheid heeft de ellende als haar doel. Het is de eigenschap waar een gevallen wereld wel naar moet opzien. Daarom laat de psalmist haar als laatste optreden, met veel pracht en praal, gezeten op haar zegewagen en met de hoogste macht over alle werken van God. Zij staat boven de hemelen en over de hele aarde. Zo vindt de hele schepping de toevlucht onder de schaduw van haar vleugels, die ze door de overtreding van de mens zo hard nodig heeft. — Samuel Burder.

Vers 9

“De HEERE is aan allen goed” enz. Het christendom leert dat wij niet zijn geschapen door een God Die Zich niets aantrekt van Zijn schepselen en hen aan hun lot overlaat. Wij zijn ook niet de kinderen van een vader die zijn kroost verloochent, zich niet met hen bemoeit en onverschillig blijft voor hun geluk en hun ellende. Nee. In deze troostrijke leer heeft God Zich nooit zonder getuigenis tegenover de mens gelaten. Hij heeft Zijn vaderlijke zorg en liefde nooit teruggetrokken. Het lot van Zijn zwakke, hulpeloze en onwetende kinderen heeft Hij nooit prijsgegeven aan blind toeval of aan hun eigen onwetendheid.

Nee, van de eerste stamvader tot en met het laatste nageslacht heeft Hij Zelf gezorgd voor hun levensonderhoud, hun onderwijs, hun leiding en hun groei naar een hoger niveau. Telkens heeft Hij Zichzelf op allerlei manieren aan hen laten zien. Telkens liet Hij ontelbaar veel weldaden over hen neerdalen. Soms corrigeerde Hij hen liefdevol, soms zegende Hij hen met een volle hand. Altijd was Hij dicht bij hen,

en geen enkel middel om wijzer en beter te worden liet Hij hun ontbreken. — George Joachim Zollikofer, 1730-1788.

Vers 9

"De HEERE is aan allen goed" enz. Gods medelijden lijkt niet op een zoete lafenis die in kleine druppeltjes uit een gouden flesje wordt geschonken. Het is ook niet als het muzikale druppelen van een smal beekje, dat aan de donkere kant van de berg Sinaï naar beneden murmelt. Het is zo breed als het hele hemelgewelf. Het is zo overvloedig als alle lucht. Stel dat iemand het gouden zonlicht van vandaag kon opvangen, dat in elk stil uur over het hele vasteland valt. En ook het licht dat over de hele oceaan verspreid ligt en op elke golf drijft.

En het licht dat glanzend neerstroomt over de noordelijke ijsvlakten, langs heel Europa, over het uitgestrekte Azië ernaast en over het verzengende Afrika. Stel dat we deze onmetelijke, niet te tellen stroom en schat op een of andere manier konden verzamelen: de schat die door de heldere uren neerdaalt, in vloeiende ether rond de bergen golft, alle vlakten vult en ontelbare stralen door elke verborgen hoek stuurt. Het licht dat elke bloem overgiet en vult, langs elke grashalm naar beneden schijnt en in heerlijke nederigheid rust op de allergeringste dingen: op takjes, stenen en keitjes, op het spinnenweb, het mussennest, de drempel van het hol van jonge vossen, waar ze spelen en zich warmen.

Dat rust op het raam van de gevangene, werpt stralen door de traan van de slaaf en legt goud op de rouwkleren van de weduwe. Dat bedekt en overdekt de stad met gepolijst goud en gaat in zijn wilde overvloed de aarde over, op en neer, altijd en overal schijnend sinds de dag van de eerste schepping. Zonder te haperen, zonder te sparen, zonder verspilling of vermindering, even vol, even fris, even overstromend vandaag als op de allereerste dag waarop het werd uitgegoten. Kon iemand deze grenzeloze, eindeloze, oneindige schat

bijeenbrengen om hem te meten, dan zou hij de hoogte, de diepte en de eindeloze heerlijkheid van Gods medelijden kunnen aangeven!

Dat licht, en de zon als bron ervan, is Gods eigen beeld van de onmetelijkheid en de overvloed van Zijn barmhartigheid en ontferming. — Henry Ward Beecher, 1875.

Vers 9

Zelfs de slechtste mensen krijgen iets van Gods barmhartigheid te proeven. Ook wie tegen die barmhartigheid in opstand komt, proeft ervan. Voor de goddelozen vallen er kruimels van de tafel van de barmhartigheid. "De HEERE is aan allen goed." Zoete dauwdruppels hangen aan de distel zowel als aan de roos. Het gebied waar de barmhartigheid langskomt, is enorm groot. Farao droeg een kroon op zijn hoofd, al was zijn hart verhard. — Thomas Watson.

Vers 9

"Zijn barmhartigheden zijn over al Zijn werken." Een zondaar die zijn schuld voelt en bij God om geloof vraagt, kan zich beroepen op hoe ruim de barmhartigheid is. Gods barmhartigheid lijkt op het uitspansel, dat zich over heel deze benedenwereld uitstrekt. Ieder zwak schepsel krijgt daar iets van mee, meer of minder, afhankelijk van zijn nood en van wat het kan ontvangen.

Zo'n zondaar kan zeggen: "Het is waar, ik heb mezelf door mijn zonde tot het laagste van alle schepselen gemaakt. Ik ben slechter geworden dan de dieren die omkomen. Ik ben zo laag als een worm en zo walgelijk als een pad, door het giftige bederf in mijn hart en door mijn jammerlijke tegenstrijdigheid met de aard van een heilige God. Maar 'Zijn barmhartigheden zijn over al Zijn werken'. Ook over zulke lage en walgelijke wezens. Misschien is er ook wat over mij, al rust de toorn nu op mij. Ach, mocht die barmhartigheid, die er trots op is zich over alles uit te strekken, ook mijn ziel bereiken! Ach, mocht haar zalige en krachtige werking geloof in mijn hart doen geboren worden!" — David Clarkson.

Vers 9

"Zijn barmhartigheden." Het Hebreeuwse woord rachamim betekent in de kern: de ingewanden. God heeft dus innerlijke ontfermingen (zo vertalen wij het in het Benedictus). Niet de gewone soort, die aan de oppervlakte blijft, niet diep doordringt en niet ver reikt. Nee, ontfermingen die de profundis komen, uit de diepte, uit de ingewanden zelf. Ze raken dat deel van het lichaam, en laten de ingewanden smelten. En wat voor ingewanden? Niet die van een gewoon mens (daarvoor zou me'im het juiste woord geweest zijn). Rachamim zijn de ingewanden van een ouder (zoals we al zeiden, dat is de betekenis van het woord), en dat voegt veel toe. Het voegt bij barmhartigheid de storge, de natuurlijke liefde. Bij één sterke genegenheid komt een tweede, die even sterk of sterker is.

En welke ouder? De ouder die het snelst medelijden heeft: de moeder. Want rechem (het enkelvoud van dit woord) betekent in het Hebreeuws baarmoeder. Zo komt bij de twee eerste dingen het geslacht erbij, het geslacht dat als het meest medelevend geldt. Van alle barmhartigheden zijn die uit de ingewanden de diepste. Van alle ingewanden zijn die van een ouder de diepste. En van de twee ouders is het de moeder: het medelijden dat een moeder heeft met de kinderen die ze onder het hart heeft gedragen. Zulke barmhartigheid is er in God. Zulke ontfermingen zijn er in God.

"Over al." Wat is het goed nieuws dat deze barmhartigheden in God zijn! Maar nog beter is het dat ze in Hem zijn met een "over", een super. En het allerbeste is dat dit super een super omnia is: "over alle". Wie zegt super omnia, zegt in weinig woorden veel tot lof van de barmhartigheid. Nihil supra, niets daarboven, zou al veel zijn geweest. Maar er staat super omnia, boven alles. Wie dit zegt, laat verder niets meer te zeggen over. Een hogere trap bestaat niet. Super omnia is de hoogste trap.

Alles wat boven iets uitsteekt, is er nog niet over. Het kan boven zijn, zoals een obelisk of een meiboom: hoger dan alles eromheen,

maar zonder schaduw en zonder beschutting. Die doen niemand ook maar enig goed! De barmhartigheid heeft een brede top, en spreidt zich over alles uit. Ze staat boven alles en is er ook overheen. Denk aan het gewelf van deze kapel boven ons en daar weer boven het grote gewelf van de hemel: super als breedte en uitspanning, niet minder dan als hoogte en verheffing. Dat alles zodat iedereen er kan schuilen en zich kan terugtrekken: zij eronder, de barmhartigheid erboven.

Eronder, onder haar schaduw, zoals onder die van Jesaja's "zwaren rotssteen in een dorstig land", tegen de hitte. Eronder, onder haar beschutting, zoals onder die van Daniëls boom, die "groot en sterk" werd, tegen de storm (Jes. 32:2, Dan. 4:11-12). — Lancelot Andrewes.

Vers 10

"Al Uw werken, HEERE, zullen U loven, en Uw gunstgenoten zullen U zegenen." Het is een armoedige wijsbegeerte en een bekrompen geloof die God niet erkennen als alles in allen. Elk moment van ons leven ademen, staan en bewegen we in de tempel van de Allerhoogste, want het hele heelal is die tempel. Waar we ook komen, het getuigenis van Zijn macht en de afdruk van Zijn hand zijn er al. Vraag de stralende werelden om ons heen, terwijl ze hun eeuwig harmonieuze kringen trekken: ze vertellen je over Hem Die hen met Zijn macht op hun baan zette.

Vraag de bergen, die hun kop boven en tussen de wolken uitsteken: de kale top van de een lijkt de besneeuwde top van de ander toe te roepen, om hun getuigenis te laten klinken voor de Kracht Die hun diepe fundamenten legde. Vraag het water van de oceaan: het gebrul van zijn grenzeloze golven zingt van kust naar kust een loflied voor dat Wezen dat zei: "Tot hiertoe zult gij komen, en niet verder." Vraag de rivieren. Brengen ze niet, terwijl ze naar zee stromen, hun eindeloze bijdrage mee aan die altijd werkende Kracht, Die hun bronnen opende en hen door de dalen naar beneden stuurde?

Vraag elk gebied op aarde, van de brandende evenaar tot de ijzige pool, van de rotsachtige kust tot de vlakte vol weelderige groei. Vind je niet overal een bewijs van de aanwezigheid van de Schepper? Vraag de ontelbare soorten planten en dieren. Getuigen ze niet van het werk van de grote Bron van het leven? Ja, uit elk deel, uit elk terrein van de natuur klinkt dezelfde stem. Overal horen we Uw Naam, o God! Overal zien we Uw liefde! De hele schepping, in haar lengte en breedte, in haar diepte en hoogte, toont Uw Geest.

Zonder U zou de wereld donker en dood zijn. Het heelal is voor ons als de brandende braamstruik die de leider van de Hebreeën zag: God is er altijd in aanwezig, want de struik brandt van Zijn heerlijkheid, en de grond waarop we staan is altijd heilig. — "Francis" (burggraaf Dillon).

Vers 10

Het is verbazingwekkend dat de mens niet voortdurend prijst. Alles om hem heen, waartussen hij leeft, roept hem immers constant op tot lofprijs. — Gregorius de Grote.

Vers 10

"Al Uw werken, HEERE, zullen U loven, en Uw gunstgenoten zullen U zegenen" enz. Alles wat God gemaakt heeft, "looft" Hem. Zo prijst een prachtig gebouw zijn bouwer en een schitterend geschilderd portret zijn schilder. Maar Zijn "gunstgenoten zegenen" Hem. Dat doen ze zoals de kinderen van verstandige, tedere ouders opstaan en hun ouders zalig noemen. Van alles wat God gemaakt heeft, hebben juist Zijn heiligen, het maaksel van Zijn genade en de eerstelingen van Zijn schepselen, de meeste reden om Hem te zegenen. — Matthew Henry.

Vers 10

"Al Uw werken, HEERE, zullen U loven, en Uw gunstgenoten zullen U zegenen" enz. Onze dankbaarheid aan God drukken we met twee woorden uit: loven en zegenen. Waar zit het verschil? Loven kijkt

naar wat God voortreffelijk maakt. Zegenen kijkt naar wat God ons heeft geschonken. Je kunt iemand loven die je nooit iets goeds heeft gedaan, als hij maar voortreffelijk en lofwaardig is. Zegenen daarentegen heeft te maken met Gods mildheid en weldaden. Toch worden de twee woorden vaak door elkaar gebruikt. — Thomas Manton.

Vers 10

"En Uw gunstgenoten zullen U zegenen." De lelie strekt zich omhoog op haar slanke steel, laat haar gouden meeldraden zien en haar schitterende, ivoorwitte bladeren, en zomaar door te bestaan looft ze God. Daar rolt de diepe, bulderende zee in storm en onweer en sleept alles mee wat voor haar ligt, en elke slag van haar golven is lof voor God. De vogels zingen in de morgen, en sommige de hele nacht, zonder ooit te kunnen ophouden. Zo voegen ze zich bij de tienduizend andere stemmen die zonder pauze een concert geven voor de troon.

Maar let op: de bloem, de zee en de vogel loven niet met het plan om te loven. Voor hen vraagt het geen denkwerk, want ze kennen God niet en kunnen niet begrijpen wat Hem waardig maakt. Ze weten zelfs niet dat ze Hem loven. Ze laten Zijn vakmanschap en Zijn goedheid zien, en daarmee doen ze al veel. Maar wij moeten leren om meer te doen. Als jij en ik God loven, zit daar een wil in, verstand, verlangen en een doel. En bij Gods heiligen komt er nog een element bij: liefde tot Hem, een eerbiedige dankbaarheid, en die maakt van de lof een zegening.

Neem een groot schilder. Je roept uit: "Zijn penseel zit vol leven." Toch is die man geen vriend van je, en je spreekt geen zegen uit over zijn naam. Misschien voel je zelfs diep spijt dat zulke gaven bij zo'n slecht karakter horen. Iemand anders is buitengewoon bekwaam in zijn beroep, maar behandelt je onrechtvaardig. Daarom kun je hem niet zegenen, ook al prijs je hem vaak om zijn buitengewone prestaties. Je hebt er immers geen reden voor. Ik ben bang dat zoiets ook bij God mogelijk is: bewondering voor Zijn grote vakmanschap, Zijn

wonderbaarlijke macht en Zijn buitengewone rechtvaardigheid, zonder dat het hart warm wordt van liefde voor Hem.

Maar bij de heiligen is de lof zoet gemaakt met liefde, en vol zegen. — C. H. S.

Verzen 10-11

Als zelfs redeloze en levenloze schepselen God loven, doordat ze reden geven om Hem te prijzen, hoeveel meer moeten mensen Zijn lof dan uitdragen! Mensen leven, en ze zijn redelijk. En als schepselen zonder leven en zonder verstand alle mensen, die toch leven en verstand hebben, aansporen om God te prijzen, hoeveel te meer moeten godvrezende mensen door hen worden aangespoord om Zijn lof te zingen! Zij hebben immers niet alleen het leven, dat sterren niet hebben, en verstand, dat vogels en dieren niet hebben, maar ook genade, die de meeste mensen niet hebben.

Onder de zichtbare schepselen hebben mensen de meeste reden om God te loven (omdat ze verstand hebben). En onder de mensen hebben mensen die genade ontvangen hebben de meeste reden om God te loven, omdat ze genade hebben. Daarom voegt David er, zodra hij heeft gezegd: "Al Uw werken, HEERE, zullen U loven", in de volgende woorden aan toe: "en Uw gunstgenoten zullen U zegenen. Zij zullen de heerlijkheid Uws Koninkrijks vermelden, en Uw mogendheid zullen zij uitspreken." Het is alsof hij zegt: Zoals al Uw werken U loven, o Heere, zo hebben Uw heiligen, die de uitgelezen stukken uit Uw werkplaats zijn, daar boven alles reden toe.

Ze kunnen niet anders dan voortdurend praten over Uw Koninkrijk en Uw macht, want die zijn zeer heerlijk. — Joseph Caryl.

Vers 11

"Zij zullen de heerlijkheid Uws Koninkrijks" enz. De heerlijkheid van een koninkrijk betekent hetzelfde als zijn macht. De macht van een koninkrijk zit in het aantal onderdanen en in inkomsten die genoeg zijn om hen te onderhouden. We kunnen de heerlijkheid, of de

macht, van Gods Koninkrijk afleiden uit het verschil tussen dat Koninkrijk en dat van mensen. Er zijn vier verschillen. Het eerste: koningen van deze wereld hebben maar weinig onderdanen en weinig rijkdom, niet meer dan de bevolking en de bezittingen van één koninkrijk of één provincie. God regeert daarentegen over alle engelen, alle mensen en alle demonen, en alle rijkdom op het land, in de zee of in de lucht is van Hem.

Het tweede verschil: de koningen van deze wereld heersen weliswaar over hun onderdanen, maar worden tegelijk door hen beheerst. Ze zijn van hen afhankelijk en kunnen zonder hen niets doen. Hoe groot hun inkomsten ook zijn, meestal zitten ze krap, ja ze hebben zelfs schulden, en daarom vragen ze steeds weer om nieuwe heffingen en belastingen. God bestuurt alles en is aan niemand onderworpen, omdat Hij niemands hulp nodig heeft. Hij heeft geen gebrek, maar van alles overvloed, want in één ogenblik kan Hij uit niets veel meer tevoorschijn roepen dan wat Hij nu overziet of bezit.

Het derde verschil volgt uit het tweede. De koningen van deze wereld lijken van hun eer en waardigheid te genieten, maar tegelijk lijden ze hevig onder innerlijke angst, twijfel en zorgen. Die zijn soms zo zwaar geweest dat ze helemaal van de troon zijn afgestapt. God lijdt nooit onder zo'n druk. Hij kent geen angst en geen bange voorgevoelens, maar regeert volkomen in volmaakte rust. Het vierde verschil is van wezenlijk belang: de koningen van de wereld regeren maar een tijd, maar God regeert voor eeuwig. — Robert Bellarmine.

Vers 11

"Zij zullen … vermelden, … zullen zij uitspreken." Vreugde en verdriet kun je moeilijk verbergen, net zomin op je gezicht als met je tong.

Hart en tong hangen zo nauw samen dat ze tegelijk in beweging komen. Daarom praat iedereen over wat hij leuk vindt en waar hij zich zorgen over maakt. De jager en de valkenier praten over hun wild, de ploeger over zijn span, de soldaat over zijn mars en zijn

vaandels. Zou ons hart even vol van God zijn, dan zou onze tong het niet kunnen laten om over Hem te praten. Dat christenen zo zelden over het geloof praten, wijst erop dat het in het algemeen slecht staat met de genade. Is Christus niet in ons hart, dan zijn we zonder God.

Is Hij er wel, maar zonder dat wij blij zijn, dan zijn we gevoelloos. En zijn we blij met Hem, maar praten we er niet over, dan zijn we schandelijk ondankbaar. Iedereen grijpt elke kans aan om over wat hij graag heeft te praten, ja hij maakt zelf kansen. Zoals ik altijd aan U zal denken, o Heere, zo zal het mijn vreugde zijn om vaak over U te spreken. En vind ik geen gelegenheid, dan maak ik er zelf een. — Joseph Hall.

Vers 13

Het Koninkrijk van God is de manier waarop Hij de wereld bestuurt. Zijn heerlijkheid is vooral hierin te zien: Hij verheft het gezag van Zijn gezalfde boven alle koninkrijken van de wereld, vgl. Ps. 89:28. “Uw Koninkrijk is een Koninkrijk van alle eeuwen” (Ps. 145:13). Dus ook het koninkrijk van Uw gezalfde moet eeuwig zijn. Het blijft bestaan als alle voorbijgaande koninkrijken van deze wereld al lang weg zijn, hoe trots die zich ook opblazen. — D. W. Hengstenberg.

Vers 13

Boven de deur van de oude moskee in Damascus staan deze gedenkwaardige woorden gegraveerd. Het gebouw was ooit een christelijke kerk, maar rekent al twaalf eeuwen tot de heiligste heiligdommen van de islam: “Uw Koninkrijk, o Christus, is een Koninkrijk van alle eeuwen, en Uw heerschappij is in alle geslacht en geslacht.” Twaalfhonderd jaar lang is in dat gebouw de Naam van Christus regelmatig gelasterd en Zijn leerlingen regelmatig vervloekt. Toch is het opschrift door de tijd niet aangetast en door mensen met rust gelaten. Tijdens de lange heerschappij van islamitische onverdraagzaamheid en onderdrukking was het niet bekend.

Maar toen de godsdienstvrijheid gedeeltelijk was teruggekomen en zendelingen in die stad een christelijke kerk konden stichten, kwam het weer aan het licht. Zo kreeg men er moed van in hun werk van geloof en arbeid van liefde. — Uit John Bates "Cyclopaedia of Illustrations", 1865.

Verzen 13-14

In deze verzen bewonderen we hoe ze de pracht van onbegrensde macht verbinden met de zorgzaamheid van onbegrensde tederheid. Mensen vinden die combinatie vaak bijna ongelofelijk. Ze denken dat een Wezen dat zo groot is als God Zich nooit kan bekommeren om wezens die zo onbeduidend zijn als zijzelf. Vertel je hun dat God de gebogenen opricht, dan kunnen ze zich niet voorstellen dat Zijn Koninkrijk en heerschappij onbegrensd zijn. Of vertel je hun juist hoe groot Zijn rijk is, dan vinden ze het onmogelijk dat Hij iedereen die valt ondersteunt. — Henry Melvill.

Vers 14

"De HEERE ondersteunt allen, die vallen, en Hij richt op alle gebogenen" enz. Het valt op hoe de psalmist laat zien dat Gods Koninkrijk machtig is. Hij wijst niet op macht die "zal vermalen en verbreken", zoals de ijzeren benen van het beeld in Nebukadnezars droom (Dan. 2:40). Nee, hij wijst erop dat de Koning graag zwakken helpt. Zelfs een heiden zag in dat dit het edelste gebruik van macht is.

Regia (crede mihi) res est succurrere lapsis.
Ovidius, Epistulae ex Ponto, II. 9, 11.
Het is een koninklijke zaak om gevallenen te helpen.

— *Neale en Littledale.*

Vers 14

"De HEERE ondersteunt allen, die vallen, en Hij richt op alle gebogenen" enz. Nofelim zijn de vallenden, of mensen die zichzelf niet overeind kunnen houden, kortom de zwakken. Hij zet er een steun onder.

Hij is hun stut. Niemand valt louter door zijn eigen zwakte. Wie op God steunt, wordt door zelfs de sterkste vijand niet aan het wankelen gebracht. — Adam Clarke.

Vers 14

"En Hij richt op alle gebogenen", incurvatos. Er zijn veel mensen die niet echt vallen, maar wel in een nood zitten die misschien nog pijnlijker is. Wie vecht, lijdt immers meer dan wie zich zomaar laat gaan. Mensen kunnen lichamelijk gebogen zijn door zwakte, in hun denken door zorgen en geestelijk door wroeging. Sommigen dragen alle drie de lasten en worden erdoor verpletterd. Voor al zulke mensen is er hulp bij een Machtige. Maar niemand kan zichzelf in zijn eentje helpen. Niemand komt overeind zonder dat er van boven wordt ingegrepen: non nisi opitulante Domino, niet zonder hulp van de Heere. — Martin Geier.

Vers 14

"De HEERE ondersteunt allen, die vallen, en Hij richt op alle gebogenen." Het woord dat hier staat, is een deelwoord: letterlijk "de Heere ondersteunend". Dat wil zeggen: de Heere is Degene Die allen die vallen, steunt en overeind houdt. — Albert Barnes.

Vers 14

"En Hij richt op alle gebogenen." Alfonsus, koning van Aragon, is beroemd omdat hij een van zijn onderdanen met eigen hand uit een sloot trok. Van koningin Elizabeth staat tot haar eeuwige eer opgetekend dat ze (net als Mithridates) een afkeer had van wie een deugdzaam mens die door het geluk in de steek was gelaten, wilde verpletteren. Christus breekt het geknakte riet niet af, maar houdt het overeind. De rokende vlaswiek dooft Hij niet, maar koestert Hij. — John Trapp.

Verzen 14-19

De psalmist bouwt een schitterende redenering op. Hij heeft het koninkrijk geprezen en gaat nu zeven heerlijkheden laten zien die bij koningen horen. Hij toont dat die in Jehova het hoogst stralen. Elk van Ps. 145:14-19 noemt een koninklijke deugd. — John Lorinus.

Vers 15

"Aller ogen wachten op U." Wat groot en enorm is, kan God niet overweldigen. Maar wat klein en onbeduidend is, ziet Hij ook niet over het hoofd. Voor God is alleen Hijzelf groot. Daarom krijgt de serafijn, als "aller ogen op Hem wachten", geen extra aandacht door zijn vurige blik, en verliest het insect geen aandacht door zijn zwakke gezichtsvermogen. Aartsengelen, engelen, mensen, de dieren van het veld, de vogels in de lucht en de vissen in de zee: ze trekken allemaal evenveel van Zijn aandacht. Hij ziet niets groots behalve Zichzelf, de Schepper. Daarom kan Hij ook geen enkel stukje van Zijn schepsel voorbijgaan als iets kleins. — Henry Melvill.

Vers 15

Leert de natuur je niet bidden? Vraag het maar aan de dieren, aan de raven, de leeuwen en de rest (Job 38:41, Ps. 147:9, 104:27, 145:15). Dat betekent niet dat deze redeloze wezens God kunnen kennen en aanbidden. Maar de natuur heeft hun zoveel van deze plicht bijgebracht als ze aankunnen en kunnen verdragen. Ze voelen iets van hun last en hun gebrek, ze kreunen en schreeuwen en willen verlichting. En de Heere luistert naar dat geluid. Hij zegt: "Kijk, het arme schepsel roept naar Mij, en Ik zal medelijden met hem hebben." Ach!

De dieren roepen op hun eigen manier tot God, en jij zou zwijgen? De Heere heeft jou zo ver boven die lagere schepselen verheven. Hij heeft jou geschikt gemaakt voor de directe daden van Zijn aanbidding en voor een hogere gemeenschap met Hemzelf. Dan hoor je Hem toch ook zo te dienen? Hij gaf jou een hart en een geestelijke ziel, zo-

als Hij de dieren een zintuiglijke drang en natuurlijke verlangens gaf. Mogen zij dan met het ene tot God roepen, en jij niet met het andere? — Alexander Pitcairne, 1664.

Vers 15

"Ogen... wachten op U." Veel stomme bedelaars werden bij de poort van Christus toch geholpen, door gebaren te maken. — William Seeker.

Vers 15

Als iemand in doodsangst zit, is de natuur geen atheïst. Een geest die niet weet waar hij naartoe kan vluchten, vlucht naar God. — Hannah More, 1745-1833.

Vers 15

De schepselen zijn van Hem, en daarom moeten we ze met dankzegging ontvangen. Onze Zaligmaker deed dat met grote ernst en ijver. Zo leert Hij ons, "opwaarts ziende naar den hemel", dat "aller ogen" in de meest letterlijke zin moeten "wachten" op die Heere Die "hun hun spijs te zijner tijd" geeft. ... Een verborgen besef van Gods goedheid is op geen stukken na genoeg. Mensen horen daar plechtig en zichtbaar blijk van te geven, als ze Zijn schepselen ontvangen om van te leven. Zo'n dienst en hulde zijn Hem niet alleen verschuldigd, ze zijn ook goed voor onszelf. — George Stanhope, 1660-1728.

Vers 15

Atheïsme in de strikte zin, dus het volledig ontkennen dat God bestaat, komt op aarde nauwelijks of helemaal niet voor. Maar atheïsme als ontkenning van Gods voorzienigheid is het aangenomen geloof van honderden onder ons. ... Voorzienigheid wordt in grote dingen beleden, maar in kleine dingen verworpen. Brengt iemand mensen zover dat ze makkelijk belijden dat God de leiding heeft over wat een volk aangaat? Dan zie je hen alsnog afzonderlijke mensen aan Zijn

onderzoek onttrekken. Tegen deze uitholling van Gods voorzienigheid brengen we met nadruk de beschuldiging van atheïsme in. Geloven we in het bestaan van een God?

Dan lezen we dat evengoed in het maaksel van het kleinste blaadje als in de majestueuze toppen van de Andes en de Alpen. Geloven we in Gods voorzienigheid? Dan moeten we belijden dat Hij de haren op ons hoofd telt, net zoals Hij de sterren aan het uitspansel in gelid zet. Een voorzienigheid die niet alles omvat, kan niet goddelijk zijn, als een mus of een serafijn ongezien kan wegvliegen. De woorden die voor ons liggen, verzetten zich met kracht tegen dit gangbare atheïsme. Ze laten de hele schepping zien terwijl die haar blik op de universele Vader richt en uit Zijn volheid alles put wat ze nodig heeft.

"Aller ogen wachten op U; en Gij geeft hun hun spijs te zijner tijd." Let wel, er wordt geen enkele uitzondering gemaakt. Het beeld is eenvoudig: elke rang en soort van wezens kijkt naar de Almachtige, erkent dat ze van Hem afhangen en staat omringd door Zijn bescherming. De psalmist spreekt dus niet over een schepping die aan haar lot is overgelaten. Hij beweert dat Gods aandacht voor haar noden nooit stopt. Zou die aandacht maar één ogenblik wegvallen, dan werd het koud en donker in het hele heelal. — Henry Melvill.

Vers 15

"Gij geeft hun hun spijs te zijner tijd." Dit is de spijze die blijft tot in het eeuwige leven: het vlees van Christus, dat waarlijk spijze is. Het zijn de leerstukken van het evangelie. Een deel daarvan is melk voor zuigelingen, een ander deel is eten voor sterken, vaste spijze voor ervaren gelovigen. Ze worden uitgedeeld op bevel van Christus, door Zijn dienende knechten, Zijn wijze en trouwe rentmeesters. Die geven aan ieder lid van het gezin zijn eigen portie eten op zijn tijd, het woord dat op de juiste manier wordt gesproken.

En als dat zo gaat, wat is het dan goed! Luk. 12:42, Spr. 15:23. Het is voedsel dat bij hen past, uitgedeeld op Zijn tijd, zoals de grondtekst

het zegt. Dat is dan ofwel Gods tijd, het moment dat Hij het beste vindt, ofwel hun tijd, zoals de Syrische vertaling heeft: het moment dat ze het het hardst nodig hebben en het hun het meest helpt. — John Gill.

Vers 15 (tweede zinsdeel.)

Er staat dat God hun "hun spijs" geeft, en dat "te zijner tijd". Juist doordat het zo gevarieerd is, laat het des te beter Gods voorzienigheid zien. Elk schepsel eet op zijn eigen manier, en de verschillende soorten voedsel zijn bedoeld en geschikt voor verschillende doelen. David spreekt dus over het voedsel dat elk dier in het bijzonder past. Het voornaamwoord staat niet in het meervoud, en we moeten niet lezen "op hun tijd", alsof het over de dieren ging. Hij noemt het voedsel als gegeven op zijn tijd. Ook hier moeten we letten op de bewonderenswaardige regeling van Gods voorzienigheid.

Er is een vaste tijd voor de oogst, voor de wijnpluk en voor het hooien. Het jaar is zo in stukken verdeeld dat het vee op de ene tijd gras krijgt en op een andere hooi, stro, eikels of andere producten van de aarde. Zou de hele voorraad op één en hetzelfde moment worden uitgestort, dan was ze niet zo gemakkelijk binnen te halen. We hebben alle reden om ons te verbazen over hoe precies op tijd de verschillende vruchten en soorten voedsel elk jaar worden voortgebracht. — Johannes Calvijn.

Vers 15

Meneer Robertson vertelde over een arm jongetje. Dat was gewend dat er, als antwoord op gebed, onverwacht eten kwam voor de nood van zijn moeder. In Schotland betekent de meelton alles voor een hongerige jongen. Daarom zei hij: "Moeder, ik denk dat God altijd luistert als wij de bodem van de ton schrapen." — "The Christian."

Verzen 15-17

Wie kan bang zijn dat Gods wegen, omdat ze onnaspeurlijk zijn, misschien niet allemaal bijdragen aan het uiteindelijke goede voor Zijn schepselen? Hij weet toch dat deze Schepper en Bestuurder het allergeringste levende wezen dient, met de tederheid van een zeer liefhebbende ouder. Wie kan onrustig worden door het geheimzinnige in Gods handelen, als hij bedenkt dat het handelen is van Hem Die geen enkel moment ophoudt het geluk te overwegen van alles wat Hij heeft gevormd? Wie kan, kortom, God wantrouwen omdat wolken en donkerheid rondom Hem zijn? Er is licht genoeg om te zien dat Hij de waakzame bewaker is van iedere bewoner van deze aarde.

Zijn hand ondersteunt de wemelende scharen van de stad, de woestijn en de oceaan, Zijn adem bezielt hen en Zijn overvloed voedt hen. Zo zit in onze tekst een mooie, onuitgesproken redenering, en staat het zeventiende vers precies op zijn plaats. Het is alsof David zei: “Kom, laten we nadenken over Gods gerechtigheid. Hij zou God niet zijn als Hij niet rechtvaardig was in al Zijn wegen en heilig in al Zijn werken. Dus mogen we er zeker van zijn dat alles wat Hij doet, het beste is dat er gedaan kon worden, of we de voortreffelijkheid ervan nu inzien of niet.”

Ja, dat mag waar zijn, zeg je misschien, maar als we naar Gods handelen kijken, wat een afgrond van donker water zien we dan! Hoe ondoorgrondelijk en hoe onpeilbaar zijn Gods oordelen! Dat geven we toe. Maar we zijn er vooraf al van overtuigd dat God rechtvaardig is. Daarom moeten we niet schrikken van wat in Zijn bestuur donker is. “Goed”, antwoord je, “maar mijn geest wordt er niet door bevredigd. Het kan voor het verstand overtuigend zijn, maar het raakt mijn gevoel niet.” Maar goed, ga dan, zeg ik, van wat donker is in Gods handelen over naar wat helder is.

Hij is om je pad en om je bed heen. Hij “behoudt mensen en beesten”. “Zijn barmhartigheden zijn over al Zijn werken.” Is dit een God om argwaan tegen te koesteren? Is dit een God om te wantrouwen?

Ach! Versterk je toch met feiten als deze, die vaststaan: “Gij doet Uw hand open, en verzadigt al wat er leeft, naar Uw welbehagen”, “Aller ogen wachten op U; en Gij geeft hun hun spijs te zijner tijd”. Als je, zeg ik, je geest met zulke feiten sterk maakt, kun je altijd en in alle omstandigheden van harte instemmen met de belijdenis van de psalmdichter: “De HEERE is rechtvaardig in al Zijn wegen, en goedertieren in al Zijn werken.” — Henry Melvill.

Vers 16

> *U opent Uw hand van genade,*
> *en U verzadigt op iedere plaats*
> *allen in alles wat zij missen,*
> *allen die om Uw tegenwoordigheid roepen.*

— *Thomas MacKellar*, 1883.

Vers 16

“Gij doet Uw hand open.” Het lijkt een beeld uit het leven van een boerin of huisvrouw die een stel kuikens en ander pluimvee voert. Met een volle, open hand gooit ze een flinke portie rond. Ze weegt niet op de graankorrel af hoeveel er precies genoeg is. — Martin Geier.

Vers 16

“Gij doet Uw hand open.” Wat een beeld van de vaderlijke goedheid van de grote Vader van alles wat Hij schiep! Wat is dat anders dan hoe veel schepselen met elkaar omgaan, met een hand en een hart die er scheef bij hangen!

En wat zegt het over het gemak waarmee in alle behoeften van de hele schepping wordt voorzien! Ik wil even stilstaan en denken aan wat al die schepselen nodig hebben. Hoeveel plantaardig en dierlijk voedsel wordt er elke dag in één stad opgegeten! In een grote stad als Londen! In een heel land! In de hele wereld! En mensen zijn nog geen

honderdste deel van “al wat leeft”! Wat een ontelbare behoeften zijn er in heel de levende natuur: op aarde, in de lucht, in de wateren! Waar komt hun voedsel vandaan? “Gij doet Uw hand open”, en allen worden verzadigd.

Kan het zijn dat al deze behoeften worden vervuld door alleen maar Zijn hand te openen? Wat moet de zonde dan wel zijn, en de redding daarvan? Dat is een werk dat wonderbaarlijk veel kost. God opent Zijn hand en verzadigt de hele schepping, maar de Kerk moet Hij met Zijn bloed kopen. … Op hoeveel manieren wordt in onze behoeften voorzien! De aarde is vruchtbaar, de lucht zit vol leven, de wolken legen zich op de aarde en de zon zendt haar milde stralen. Maar al die tweede oorzaken, hoe ze ook werken, zijn niets anders dan het openen van Zijn hand!

Sterker nog: kijken we naar werktuigen, naast de middelen? Ouders voeden ons als kind en zorgen voor wat we in onze jeugd nodig hebben. Er gaan wegen open voor ons levensonderhoud later. Er ontstaan banden die een bron van troost worden. Vrienden zijn goed voor ons als het op het uiterste aankomt. Hulp komt uit hoeken waar we het nooit verwachtten. Wat is dit alles anders dan het openen van Zijn hand? Was Zijn hand gesloten, wat zou het dan een wereld zijn! De hemelen van koper, de aarde van ijzer. Hongersnood, pest en dood zouden volgen.

Zie Ps. 104:27-29. Denk vervolgens aan het woord “hand”. Een hand is iets anders dan een hart. God opent Zijn hand, in Zijn zorg voor de wereld, zelfs voor Zijn ergste vijanden. Aan Nebukadnezar gaf Hij alle koninkrijken van de aarde. Maar Zijn hart opent Hij in het evangelie van Zijn Zoon. Dat is van de twee het betere deel. Als we dankbaar zijn voor het eerste, laten we daar dan niet mee ophouden. Het is maar een handvol. Laten we liever met Jabez bidden dat we echt gezegend worden, dat we een deel krijgen zoals Jozef: niet alleen de kostbaarste dingen van de aarde en alles wat daarin zit, maar “de goedgunstigheid Desgenen, Die in het braambos woonde”!

“En verzadigt” enz. God geeft niet met tegenzin. Het hoort bij Zijn goddelijke wezen, zowel in de wereld van de natuur als in de zedelijke wereld, dat Hij verlangens wekt, niet om teleur te stellen maar om te vervullen. Wat een troostrijke gedachte! Als we verlangens hebben die niet vervuld worden, komt dat omdat we ze zelf hebben bedacht, en dat is onze eigen schuld. Of omdat er kunstmatig schaarste is door de overdaad van mensen, en dat is de schuld van ons mensengeslacht. Als onze Schepper wekt God geen verlangens op zonder genoeg te geven om ze te vervullen.

En als onze Verlosser en Heiligmaker wekt Hij er geen waarvan Hij niet zal zorgen dat ze echt vervuld worden. Wat een wonderlijke vrijgevigheid heeft God! “Hoe groot zal zijn goed wezen en hoe groot zal zijn schoonheid wezen!” — Andrew Fuller.

Vers 16 (tweede zinsdeel.)

Sommigen vertalen het woord ratson met “verlangen”. Dan zou de dichter bedoelen dat God elke diersoort van voedsel voorziet naar wat ze wil. Even verderop vinden we het woord inderdaad in die betekenis. Anderen betrekken het liever op God Die hen voedt uit pure goedheid en welwillendheid. Het is niet genoeg om te zeggen dat God ons ons eten geeft. We moeten, zoals de tweede helft van het vers zegt, ook toevoegen dat Zijn goedheid ongevraagd en onverdiend is, en dat niets buiten Hem Hem ertoe beweegt om zo royaal voor elk levend wezen te zorgen. Dan wordt de oorzaak genoemd in plaats van het gevolg, het welbehagen in plaats van het voedsel zelf. De verschillende soorten voedsel zijn immers gevolgen van Zijn welbehagen: charismata tès charitos. — Johannes Calvijn.

Vers 17

“De HEERE is rechtvaardig in al Zijn wegen” enz. De reden waarom God hier wordt geprezen, lijkt misschien gewoon, want iedereen heeft het in de mond. Maar je wijsheid blijkt in niets zo sterk als in het vasthouden aan de waarheid dat God rechtvaardig is in al Zijn

wegen. Dan houd je in je hart, in alle nood en verwarring, een besef daarvan dat niet verzwakt. Iedereen erkent wel dat God rechtvaardig is. Maar zodra de meesten door leed worden getroffen, beginnen ze te ruziën over Zijn strengheid. Worden hun wensen niet meteen vervuld, dan worden ze ongeduldig, en niets is gewoner dan te horen dat Gods rechtvaardigheid wordt betwijfeld.

Overal wordt zij misbruikt door de goddeloze verwijten die mensen er tegen uiten. Daarom wordt ze hier zeer terecht verdedigd tegen zo'n ondankbare behandeling, en bevestigd als vast en onfeilbaar, hoe luid de wereld haar ook afbrandt. Er staat uitdrukkelijk bij: "in al Zijn wegen" en "in al Zijn werken". Want wij geven God niet de eer die Hem toekomt, als we niet erkennen dat Zijn rechtvaardigheid onafgebroken door heel Zijn handelen loopt. In een tijd van nood, als God ons ogenschijnlijk in de steek heeft gelaten of ons zonder reden slaat, is niets moeilijker dan te voorkomen dat onze verdorven gevoelens uitbarsten tegen Zijn oordelen.

We lezen een gedenkwaardig verhaal uit de geschiedenis over keizer Mauricius. Hij zag hoe zijn zonen werden vermoord door de goddeloze, trouweloze verrader Phocas, en stond zelf op het punt om te worden weggebracht en gedood. Toen riep hij: "HEERE! Gij zijt rechtvaardig, en elkeen Uwer oordelen is recht." — Johannes Calvijn.

Vers 17

"Goedertieren in al Zijn werken." God is goed, volstrekt en volmaakt goed. Uit goed kan niets voortkomen dan goed. Daarom is alles wat God heeft gemaakt goed, zoals Hij goed is. Lijkt dus iets in de wereld slecht? Dan geldt een van twee dingen. Of het is niet slecht, al lijkt het ons zo. God zal er te zijner tijd goed uit laten voortkomen, Zichzelf tegenover de mensen rechtvaardigen en ons laten zien dat Hij heilig is in al Zijn werken en rechtvaardig in al Zijn wegen. Of, als iets werkelijk slecht is, dan heeft God het niet gemaakt.

Dan is het een ziekte, een misverstand, een mislukking, gemaakt door mensen of door iemand anders, maar niet door God. Want alles wat Hij gemaakt heeft, ziet Hij voor eeuwig, en zie, het was zeer goed. — Charles Kingsley, in "The Good News of God", 1878.

Vers 18

"De HEERE is nabij allen, die Hem aanroepen." Hij is niet alleen dichtbij omdat Hij overal is, maar om mee te voelen en gunst te bewijzen. Mensen die bidden en Zijn Naam belijden, laat Hij niet alleen strijden tegen de wereld. Hij staat altijd naast hen. Die gunst is niet voor een paar van wie Hem aanroepen, maar voor ieder van het vrome gezelschap.

"Allen" die zich onder het schild van Zijn heerlijke Naam plaatsen, doordat ze zich naar die Naam noemen en haar smekend aanroepen, zullen Hem vinden als een hulp die in de nood dichtbij is. "Allen, die Hem aanroepen in der waarheid", want er zijn er velen wier vormelijke gebeden en valse belijdenis hen nooit in gemeenschap met de Heere brengen. Om in waarheid te bidden, hebben we een waar hart nodig, en de waarheid in ons hart. Daarna moeten we nederig zijn, want hoogmoed is een leugen. En we moeten ernstig zijn, want anders is bidden een leugen.

Een God van waarheid kan niet dicht bij een geest van schijnheiligheid zijn. Dat kent en haat Hij. Maar Hij kan ook niet ver van een oprechte geest zijn, want die is Zijn werk, en het werk van Zijn eigen handen laat Hij niet los.

Vers 18

"De HEERE is nabij." Of een vriend dichtbij is of ver weg, doet er veel toe als we in moeilijkheden, nood, gebrek of gevaar zitten. Ik heb zo'n vriend en hij zou me helpen, maar hij woont zo ver weg. Ik heb nog een vriend, die veel van me houdt, die me kan raden en me op het juiste moment een goed woord kan zeggen, en die me in mijn nood zou bijstaan. Maar hij is zo ver weg. Ik heb een speciale vriend die, als

hij wist hoe het met me gaat, mijn lasten, mijn tekorten en mijn verdriet tot de zijne zou maken.

Maar hij zit in een ver land, in Indië, en ik kan al verloren zijn voordat ik iets van hem hoor. Maar zo is het niet bij jullie, christenen! Jullie hebben een God Die zo dichtbij is, Die op bijzondere wijze midden onder jullie aanwezig is, ja, een God Die altijd naast jullie staat: "Maar de Heere heeft mij bijgestaan" enz., 2 Tim. 4:17. — Thomas Brooks.

Vers 18

"Allen, die Hem aanroepen." De Naam van de Heere aanroepen betekent: juist geloven, Hem aanroepen zoals Hij is. Juist vertrouwen: op Hem leunen. Juist toewijden: Hem aanroepen zoals Hij het Zelf bepaald heeft. Een juist leven: zelf zijn, of door Zijn genade worden, zoals Hij ons wil hebben, wij die Hem aanroepen. Wie Hem aanroept als iemand anders dan Hij Zich heeft laten zien, of wie zelf anders blijft dan degenen die Hij heeft beloofd te horen, roept niet "de Heere" aan, maar een of andere zelfbedachte afgod. Zulke mensen ontkennen de eerste eigenschap van God, hoe ze het ook bedoelen: Zijn waarheid. Hun God is geen God van waarheid. — Edward Bouverie Pusey, 1800-1882.

Vers 18

"De HEERE is nabij allen, die Hem aanroepen, allen, die Hem aanroepen in der waarheid." Er bestaat een nagemaakte, valse manier van aanbidden en aanroepen. Zij is uitgesloten van het voordeel van deze belofte. Dat is het geval als de smekeling niet met God is verzoend en ook geen verzoening zoekt door Christus, de Middelaar. Of als hij iets zoekt wat niet is beloofd, of iets met een vleselijk doel, om het aan zijn lusten te besteden. Wie recht heeft op deze belofte, moet dus een aanbidder van God zijn, in geloof en met een oprechte bedoeling. En aan zo iemand zal de Heere Zich "nabij" tonen. — David Dickson.

Vers 18

God in waarheid aanroepen betekent ten eerste: onvoorwaardelijk vertrouwen op de trouw van Zijn belofte en onbegrensde verhoring van het gebed verwachten uit de rijkdom van Zijn genade in Christus Jezus. Maar het betekent ook, ten tweede, dat we zelf voelen hoe dringend we de dingen nodig hebben waarom we smeken, en dat we oprecht en ongeveinsd bezorgd zijn om ze te krijgen. "Alle dingen, die gij biddende begeert", zei de Heere, "gelooft, dat gij ze ontvangen zult, en zij zullen u geworden." Hieruit leiden we af dat het hartelijke verlangen, voortkomend uit het besef dat je iets nodig hebt, een wezenlijk en onlosmakelijk deel is van echt en krachtig gebed. — Thomas Dale, 1853.

Verzen 18-19

Het volk van God bidt, het is een geslacht van zoekers, en wie zoekt, komt doorgaans ook snel tot vinden. Nooit heeft God tot het zaad van Jakob gezegd: Zoek Mijn aangezicht maar tevergeefs. Zij zoeken Zijn aangezicht, Zijn gerechtigheid en Zijn sterkte, en Hij laat Zich door hen vinden. … Alleen de heiligen keren zich naar God en Zijn bijstand, en snellen naar Hem als hun toevlucht. Andere mensen ontvluchten Gods aangezicht juist. Zij snellen naar de rotsen en naar de toppen der gekloofde rotsen, en roepen bergen en heuvels aan. Een kind van God gaat uitsluitend naar zijn Vader toe, doet Hem verslag en spreidt zijn zaak voor Hem uit.

Dat deed de goede Hizkia toen Rabsake tegen hem optrok: "O HEERE! ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg." Dat deed ook de Kerk (Jes. 33:2): "Wees hun arm allen morgen, daartoe onze behoudenis ten tijde der benauwdheid." Alleen die mensen beseffen werkelijk hun armoede, en alleen zij bidden en smeken daarom om hulp van boven. God laat de kostbare schat van de gebeden van Zijn volk niet verloren gaan. "De HEERE is nabij allen, die Hem aanroepen. … Hij doet het welbehagen dergenen, die Hem vrezen, en Hij hoort hun ge-

roep" enz. Het hart van Zijn volk stelt God in staat om te bidden, en ook Zijn eigen oor stelt Hij gereed om te horen.

Wie belooft te antwoorden eer wij roepen, zal niet weigeren te luisteren wanneer wij tot Hem roepen. Calvijn zegt: "Door druk en nood gaat de mens roepen, en door roepen en smeken gaat God horen." — F. E., in "The Saint's Ebenezer", 1667.

Vers 19

"Hij doet het welbehagen dergenen, die Hem vrezen, en Hij hoort hun geroep." Dit is bedoeld als troost voor alle arme, gebroken harten in wie God het ware verlangen naar genade heeft gewekt. Laat zulke mensen weten dat de eerste stap naar genade is dat je ziet dat je geen genade hebt. En de eerste trede van genade is het verlangen naar genade. Het lichaam werkt anders dan de ziel. Voor het lichaam geldt niet: als je genezen wilt worden, word je genezen. Iemand kan verlangen lichamelijk beter te worden, en toch houdt zijn ziekte aan.

Maar bij de ziel gaat het niet zo: als je zegt: "Christus, genees mij", word je heel gemaakt. Heeft iemand maar het echte verlangen naar genade, dan wordt het hem gegeven: "HEERE! Gij hebt den wens der zachtmoedigen gehoord" (Ps. 10:17). Wanneer de arme ziel voor God klein wordt, omdat ze ziet dat ze genade mist, en hijgt en verlangt naar genade, dan zal de Heere zulke verlangens vervullen: "Hij doet het welbehagen dergenen, die Hem vrezen, en Hij hoort hun geroep, en verlost hen."

Iemand zei: "Het grootste deel van het christelijk geloof is verlangen om een christen te zijn." En een ander zei: "Wat iemands godsdienst in dit leven in totaal inhoudt, is de ware verlangens naar zaligmakende genade." Dat was de volmaaktheid die Paulus bereikte (Rom. 7:18): "Het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet." We weten dat Paulus een kind van God was, door God innig bemind.

Toch was dit het hoogtepunt van zijn godsvrucht. Die bestond meer uit verlangen dan uit volbrengen. Kun je met duidelijke en deugdelijke bewijzen laten zien dat je het echte verlangen naar genade hebt? Weet dan tot je troost dat de Geest van genade van de Heere in jou beweegt en roert: "Het is God, Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen" (Filipp. 2:13). Dat is niet alleen uit mildheid. Uit mildheid heeft Hij ook vele genaden gegeven aan mensen die Hij later zal verdoemen, omdat ze er vervloekt misbruik van maakten en de kracht ervan negeerden.

Maar als God jouw wil, en de stroom van je gevoelens en verlangens, op Zichzelf en op genade heeft gericht, dan is dat een bewijs van Gods welbehagen. Uit dat welbehagen heeft Hij jou in het begin uitgekozen en Zijn Zoon gegeven om je te verlossen. — William Fenner (1560-1640), in "The Riches of Grace".

Vers 19

"Hij doet het welbehagen dergenen, die Hem vrezen, en Hij hoort hun geroep." Dat God niet iedere wens van ons inwilligt, is een geluk voor ons. Want: 1. Een deel van onze wensen is zondig. David wilde wraak nemen op Nabal en op diens onschuldig huisgezin. Jona wilde dat Nineve zou vergaan. 2. Een ander deel zou ons geen goed doen. David wenste dat het kind van Bathseba in leven bleef. Ook wenste David dat Jonathan niet stierf. Geen van beide dingen zou hem tot heil zijn geweest. Ja, zelfs een rechtvaardige wens wordt door God lang niet altijd vervuld.

Een predikant die het heil van zijn hoorders begeert, begeert iets rechtvaardigs. Zo sprak Paulus: "Ik wenste wel van God, dat … allen, die mij heden horen, zodanigen wierden, gelijk als ik ben" (Hand. 26:29). En: "Ik zou zelf wel wensen verbannen te zijn van Christus, voor mijn broederen, die mijn maagschap zijn naar het vlees" (Rom. 9:3). David wenste een huis voor God te bouwen. Dat was een rechtvaardige wens, want God nam hem die niet kwalijk. Toch gaf Hij hem

die niet. Koningen en profeten verlangden de Heere Messias te zien, en zagen Hem niet.

Hoe zit dat dan? Het antwoord: de hoofdzaak en de strekking van wat zij verlangen, zal worden verwezenlijkt. Waar hunkert een zeeman het meest naar? Naar het bereiken van de haven. Zo worden de heiligen ook naar de haven gevoerd waarnaar zij verlangen. En een pelgrim? Zie Hebr. 11:16. Alles wat een christen wenst, loopt hierop uit: dat hij eeuwig van God geniet en Hem gelijk is. Aan deze dingen zit ongetwijfeld een groot geheim. Toch acht ik het zeker dat God, wanneer Hij in iemand een geestelijk verlangen opwekt, dat vaak (al is het niet altijd) doet met het voornemen te geven wat hij begeert. — Andrew Fuller.

Vers 19 (eerste zinsdeel.)

God zal de wil doen van hen die bang zijn Zijn wil niet te gehoorzamen. — Simon de Muis.

Vers 19

"Welbehagen" (Engels: verlangen) is het ruimste en meest omvattende woord dat je kunt gebruiken. Alles zit erin. ... Niets goeds, niets noodzakelijks en niets nuttigs valt buiten dit woord "verlangen". Als God belooft "het welbehagen dergenen, die Hem vrezen, te doen", belooft Hij alle goede dingen. Verlangen omvat alles wat men maar kan wensen. — Ralph Robinson.

Vers 19

"Hij hoort hun geroep" enz. Dat is het merkteken van een groot koning: hij neemt gewillig het woord van zijn smekelingen aan. — Johannes Paulus Palanterius.

Vers 19

"Hij hoort hun geroep, en verlost hen." Wat een getrouw portret van Christus in Zijn voortdurende ambtsbediening! Hij verhoorde Maria

Magdalena en bevrijdde haar. Hij verhoorde de Kananese vrouw en bevrijdde haar dochter. Hij verhoorde het roepen van de twee blinden en schonk hun het gezicht. Hij verhoorde de melaatsen en reinigde hen. Hij verhoorde de stervende moordenaar toen die riep, en beloofde hem het Paradijs. Nooit heeft iemand tot Koning Jezus geroepen zonder te worden verhoord en verlost. — Thomas Le Blanc.

Vers 20

"De HEERE bewaart al degenen, die Hem liefhebben." Zij klampen zich in liefde aan Hem vast, en Hij houdt hen vast in Zijn liefde. Zie hoe ver deze begunstigden zijn opgeklommen: eerst vreesden zij de Heere, toen riepen zij tot Hem, en nu hebben zij Hem lief. Zolang die liefde in hen leeft, kan geen gevaar hen deren. Merk op hoe vaak het woord "allen" in de slotverzen van de psalm terugkomt. Telkens is God alles in allen. "Maar Hij verdelgt alle goddelozen." Voor alle heilige wezens is goddeloosheid een steen des aanstoots.

Wie daarom in zijn boosheid volhardt, moet worden weggevaagd. Goede gezondheidsvoorschriften verwijderen alles wat besmetting en ziekte voortbrengt. Zo ook wijst het zedelijk wereldbestuur van God al het kwaad aan voor ondergang. Voor het aangezicht van een volkomen heilig God kan het niet bestaan. Wat blijven er van goddelozen vaak voor puinhopen over, al in dit leven! Wat voor gedenktekenen van de toorn zullen zij zijn in de wereld die komt! Als Nineve, Babylon en andere verwoeste steden zullen zij nog slechts bestaan om aan te tonen hoe geheel God Zijn dreigementen volvoert.

Vers 20

"De HEERE bewaart" enz. Barmhartigheid van God en gerechtigheid van God: Hij beschermt en Hij verdelgt. Filips IV van Frankrijk, bijgenaamd de Schone, liet in zijn wapen een zwaard en een olijftak plaatsen, met het motto Utrumque, dat is: "het een of het ander". Een waarlijk groot vorst beheerst beide kunsten, die van de oorlog en die van de vrede. — Thomas Le Blanc.

Vers 20

Zij die eerst "die Hem vrezen" werden genoemd, krijgen nu de naam "die Hem liefhebben". — Simon de Muis.

Vers 20

"Hij verdelgt alle goddelozen." God beschikt over zoveel uiteenlopende, onnaspeurlijke wegen om goddelozen van de aarde te verwijderen en naar de hel te zenden, dat niets doet vermoeden dat Hij een wonder zou moeten verrichten, of de gewone gang van Zijn voorzienigheid zou moeten verlaten, om op welk ogenblik dan ook een goddeloze te vernietigen. — Jonathan Edwards.

Vers 20

"Hij verdelgt alle goddelozen." Laten we niet vergeten dat deze uitspraak in een lofzang staat. Het hele verband in dit gedeelte valt volstrekt niet te rijmen met stemmingen van woede of wraakzucht. — Speaker's Commentary.

Vers 20

"Hij verdelgt alle goddelozen." (In de vertaling van het Prayer Book: "verstrooit wijd en zijd".) Net als de brokstukken van een gesloopt gebouw, of beter nog: als een heirleger dat door de vijand geheel uiteen is gejaagd. — William Keatinge Clay.

Vers 20

"Bewaart … verdelgt."

Let op dit steeds terugkerende: wie de goeden bewaart, vernietigt ook de goddelozen. — A. S. Aglen.

Verzen 1-2

Lofprijs.

1. Lofprijs die persoonlijk is.
2. Lofprijs die elke dag klinkt.
3. Lofprijs vol geestdrift.
4. Lofprijs die nooit ophoudt.

Of:

1. Het aantrekkelijke onderwerp van het lied.
2. De steeds rijkere inhoud van het lied.
3. Het leven van de zanger, dat nooit eindigt. — C. A. D.

Verzen 1-2

De vier keer "ik zal" in de lofprijs. Lof aan de Koning, lof aan het karakter van God, lof voor alle tijd, lof voor heel de eeuwigheid.

Vers 2

Elke dag, voor eeuwig.

1. Dag in dag uit, voor eeuwig, blijven God en ik bestaan.
2. Dag in dag uit, voor eeuwig, blijft de verhouding tussen ons zoals ze nu is. Hij de God, ik het schepsel. Hij de Vader, ik het kind. Hij de zegen, ik de gezegende.
3. Dag in dag uit, voor eeuwig, zal Hij mijn hulde ontvangen. — W. B. H.

Vers 3

1. In het vermogen om God groot te prijzen ligt de waardigheid van de mens al besloten.
2. In het vermogen om Gods ondoorgrondelijke grootheid te prijzen ligt zijn onsterfelijkheid besloten. — G. R.

Vers 3 (slot van het vers.)

Gods ondoorgrondelijke grootheid. Beschouw haar:

1. Als een feit dat ruimschoots bewezen is.
2. Als een terechtwijzing voor wie moedeloos is: zie Jes. 40:28.
3. Als de steun voor een ziel die door raadsels wordt gedrukt.
4. Als wijzer naar een onderwerp dat we eeuwig kunnen blijven bestuderen. — J. F.

Vers 4

1. Wat wij aan voorgaande geslachten verschuldigd zijn.
2. Wat onze plicht is tegenover de geslachten die komen. — G. R.

Verzen 5-7

De wisselzang.

1. God prijzen is een persoonlijke plicht: “Ik zal.”
2. Als je het goed doet, zet het anderen aan om mee te doen: “En zij zullen.”
3. Als anderen meezingen in de lofprijs, werkt dat op onszelf terug. “Die zal ik vertellen”; “Zij zullen … overvloediglijk” enz.
4. Zulke lofprijs wordt wijder en breder naarmate hij verder rolt. Hij begint bij Gods majesteit en werken, en reikt dan verder tot Zijn daden, Zijn grootheid, Zijn goedheid en Zijn gerechtigheid. — C. A. D.

Verzen 5-7

1. Onderwerpen voor lofprijs.

(a) Gods majesteit.
(b) Gods werken.
(c) Gods oordelen.
(d) Gods grootheid.
(e) Gods goedheid.

(f) Gods gerechtigheid.

1. Van wie wordt het gevraagd?

(a) Van de enkeling: “Ik zal uitspreken.”
(b) Van iedereen: “zij zullen vermelden.” — G. R.

Verzen 6-7

1. Het gepraat vol ontzag. Over weldaden en beloften zwijgen mensen, maar ze móéten spreken als Gods vreselijke daden onder hen zijn.
2. De stoutmoedige belijdenis. Eén mens verkondigt Gods grootheid in kracht, wijsheid, waarheid en genade. Daardoor komen anderen tot dezelfde conclusie, en zo ontstaat:
3. De dankbare overvloed. Velen zegenen Gods grote goedheid in een lied dat fris, vrij, voortdurend, blij, verkwikkend en overvloedig is, zoals een bron opwelt.
4. Het uitgelezen lied. Ze spreken over goedheid, maar zingen over gerechtigheid. Dit is een merkwaardig onderwerp voor een toespraak.

Vers 7

Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 1468: “The Philosophy and Propriety of Abundant Praise.”

Vers 8

1. Genade voor wie die niet verdient.
2. Ontferming voor wie ellende kent.
3. Lankmoedigheid tegenover wie schuldig zijn.
4. Ontferming over wie berouw hebben. — G. R.

Vers 9

Dat God goed is voor allen, staat in niets op gespannen voet met Zijn bijzondere verkiezing uit genade.

Vers 10

Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 1796: “Concerning Saints.”

Vers 11

De luister van het Koninkrijk van Christus. Die luister komt aan het licht:

1. In de herkomst van dit Koninkrijk.
2. In de wijze en de gezindheid waarmee het wordt bestuurd.
3. In de aard van de mensen die erbij horen.
4. In de voorrechten die eraan zijn verbonden. — Robert Hall.

Verzen 11-12

Een gesprek dat verheerlijkt wordt.

1. Bijna iedereen kan praten.
2. Meestal gebeurt dat op de verkeerde manier.
3. Het kan op een edele manier worden besteed.
4. En dan wordt het buitengewoon nuttig. — C. A. D.

Verzen 11-13

David wil aantonen hoe groot Gods Koninkrijk is, en wijst daarvoor op:

1. De pracht ervan. Konden wij maar door het geloof achter het voorhangsel kijken, dan zouden wij “de heerlijkheid Uws Koninkrijks vermelden” (Ps. 145:11) “en de eer der heerlijkheid Zijns Koninkrijks” (Ps. 145:12).
2. De kracht ervan. Wie “de heerlijkheid Uws Koninkrijks vermelden”, moeten wel “Uw mogendheid … uitspreken”, hoe wijd die reikt en hoe doeltreffend ze is.
3. De bestendigheid ervan (Ps. 145:13). De tronen van aardse vorsten wankelen en de bloemen van hun kronen verwelken, heersers vin-

den hun einde. Maar Heere, "Uw Koninkrijk is een Koninkrijk van alle eeuwen". — Matthew Henry.

Vers 14

Gods genade, zoals die blijkt uit Zijn goedheid voor wie niets verdienen en ellendig zijn en van Hem hulp verwachten.

1. Hij "ondersteunt allen, die vallen".

(a) Wie worden bedoeld? (1) Zondaren die het allerdiepst zijn gezonken. (2) Afvalligen die het schandelijkst zijn uitgegleden.

(b) Wat houdt Zijn daad in? (1) Medelijden dat dichtbij komt. (2) Kracht die de gevallenen weer overeind zet. (3) Bewaring die hen laat blijven staan.

1. Hij "richt op alle gebogenen". Troost voor wie:

(a) Door schaamte en berouw gebukt gaan.

(b) Door raadselen en zorgen worden benauwd.

(c) Zich bij zware plichten door hun zwakheid beslopen voelen.

(d) Terneergeslagen zijn door de fouten en de zonde die overal rondom hen heersen. — J. F.

Vers 14

Hulp voor mensen die kunnen falen.

1. Waar wij ook staan, wij kunnen vallen. Door ziekte. Verlies. Gemis aan vrienden. Zonde.
2. Hoe diep wij ook vallen, Gods hand reikt altijd nog verder.
3. Wie binnen het bereik van Gods hand komt, zal Gods liefde aan het werk zien. "Ondersteunt." "Richt op." — C. A. D.

Verzen 15-16

Alles hangt af van God, en God houdt alles overeind. De psalmdichter leert ons hier:

1. Dat alle schepselen volkomen afhankelijk zijn: “Aller ogen wachten op U.” Voor “het leven en den adem, en alle dingen” zijn wij van God afhankelijk. Wie zich dat helemaal bewust is, wordt diep nederig.
2. Dat God onuitputtelijk over middelen beschikt: “En Gij geeft hun hun spijs.” Zijn middelen zijn noodzakelijkerwijs:

(a) Eindeloos groot.

(b) Eindeloos gevarieerd. Ze volstaan voor iedereen en passen bij iedereen.

1. Dat Hij op het juiste moment geeft: “Te zijner tijd.” Reden om geduld te hebben wanneer Zijn gaven op zich laten wachten.
2. Dat Hij moeiteloos geeft, op een verheven manier: “Gij doet Uw hand open”, en de talloze noden van het heelal worden gestild. Een aansporing om gelovig te bidden.
3. Dat Zijn gaven genoeg zijn: “En verzadigt al wat er leeft, naar Uw welbehagen.” “God, Die een iegelijk mildelijk geeft.” Ons onderwerp roept alle mensen op tot:

(a) Dankbaarheid. Wie altijd ontvangt, moet altijd danken en zichzelf aan God wijden.

(b) Vertrouwen. (1) Voor wat wij aards nodig hebben. (2) Voor wat wij geestelijk nodig hebben. “Genade … om geholpen te worden ter bekwamer tijd” zal ongetwijfeld worden geschonken aan allen die naar Hem opzien. — William Jones, in “The Homiletic Quarterly”, 1878.

Vers 17

1. Wat God van Zichzelf zegt dat Hij is.
2. Wat Zijn volk ontdekt dat Hij is.

3. Wat alle schepselen Hem tenslotte zullen toekennen te zijn. — G. R.

Verzen 18-20

Haal uit deze verzen af hoe Gods volk eruitziet.

1. Zij roepen God aan.
2. Zij vrezen God.
3. Zij verlangen naar God.
4. Zij krijgen antwoord van God.
5. Zij hebben God lief.

Vers 18 (laatste zinsdeel.)

Wat echt gebed in de kern onderscheidt van bloot vormenwerk.

Vers 18

Voor de poort van het paleis.

1. Wenken voor wie aanklopt.

(a) "Hem aanroepen": laat dat herhaalde roepen aandringen op volharding.

(b) Roep "in der waarheid": oprecht, met de beloften, op de weg die Hij heeft aangewezen.

1. Bemoediging voor wie roept. Jehova is dichtbij, met Zijn bereidwillige oor, Zijn meelevende hart en Zijn behulpzame hand. — W. B. H.

Verzen 18-19

Wat een zegen is het om te bidden.

1. Wat is bidden? "God aanroepen."
2. Bidden kent vele vormen: "aanroepen, welbehagen, geroep."
3. Waar het in het bidden echt om draait: "waarheid."
4. God is bij het bidden dichtbij.

5. Het gebed slaagt zeker. “Hij doet …, Hij hoort …, en verlost.” — C. A. D.

Vers 20

Wie God liefhebben, worden behoed voor te zware verzoeking, voor het vervallen in zonde, voor wanhoop, afval, wroeging en uithongering. Ze worden behoed te midden van beproeving, vervolging, neerslachtigheid en dood. Ze worden behoed met het oog op werkzaamheid, heiliging, overwinning en heerlijkheid.

Vers 20

Ernstige tegenstellingen.

1. Het verschil tussen mensen naar hun aard. “Die Hem liefhebben.” “De goddelozen.”
2. Het verschil tussen mensen naar hun einde. “Bewaart.” “Verdelgt.” — C. A. D.

Vers 20

Hoe Gods liefde het tegendeel van goddeloosheid is, en goddeloosheid zich niet laat verzoenen met Gods liefde.

Vers 21

Als één mens God looft, gaat hij verlangen dat iedereen Hem looft. Bij iets goeds houden we graag gezelschap, we merken dat ons eigen lied tekortschiet, we gunnen anderen geluk en we willen dat wat goed en recht is, ook gebeurt.

Psalm 146

Indeling

We zijn nu aangekomen bij de Hallelujaas. De rest van onze tocht gaat door de Lieflijke Bergen. Vanaf hier tot het einde van het boek klinkt alleen nog lofzang, in een hoge toonsoort, begeleid door schallende cimbalen. Och, had ik maar een hart vol blijde dankbaarheid! Dan konden we rennen en springen en God eer geven, precies zoals deze psalmen doen.

Volgens Alexander bestaat dit lied uit twee even grote helften. In de eerste zien we hoe gelukkig zij zijn die op God vertrouwen en niet op mensen (Ps. 146:1-5). De tweede geeft daarvoor de reden en put die uit de volmaaktheden van God (Ps. 146:5-10). Voor ons doel zou dat kunnen volstaan. Toch zit er in werkelijkheid helemaal geen scheur in de psalm. Daarom behandelen we hem als één geheel. Hij is "één parel", een heilig wierookvat dat één en dezelfde zoete geur laat opstijgen.

Uitleg

Vers 1

"Prijs den HEERE", of anders gezegd: Hallelujah. Het doet pijn te zien hoe dit statige woord de laatste tijd door het slijk wordt gesleurd. Wie het oneerbiedig gebruikt, spreekt de naam van Jehova, onze God, ijdel uit, en dat weegt zwaar. Laten we hopen dat de wat ruwere lieden het uit onwetendheid doen. Maar leiders die deze godslastering

goedkeuren en zelfs navolgen, dragen een zware verantwoordelijkheid. Laten we het woord *Hallelujah* met heilig ontzag uitspreken. Zo roepen we onszelf en alle anderen op om de God van de hele aarde te aanbidden.

Mensen hebben een oproep tot lofprijs nodig. Het is van belang dat ze God loven, en er zijn volop redenen om dat nú te doen. Iedereen die het woord Hallelujah hoort, moet direct meedoen met heilige lofzang. "O mijn ziel! prijs den HEERE." De dichter wilde zelf doen wat hij had gepredikt. Hij wilde voorzanger zijn van het koor dat hij had opgeroepen. Wat is het toch armoedig als we alleen anderen aansporen en onze eigen ziel laten slapen. Het is verkeerd om te zeggen: "Looft", en er nooit bij te zeggen: "O mijn ziel! prijs." Als we God loven, laten we dan ons diepste binnenste wakker maken, het hart van ons bestaan.

We hebben maar één ziel, en als die gered is van de eeuwige toorn, moet ze haar Zaligmaker wel prijzen. Kom, mijn hart, mijn verstand, al mijn gedachten! Kom, heel mijn wezen, mijn ziel, mijn alles, sta in vuur en vlam van blije aanbidding! Vooruit, broeders! Zet het lied in! "Looft den HEERE." Maar wat doe ik nu? Hoe durf ik anderen op te roepen en zelf achteloos te blijven? Als ooit iemand verplicht was de Heere te zegenen, dan ben ik het wel. Laat mij dus mijn ziel midden in het koor zetten. Laat mijn betere kant heel mijn mens-zijn aanzetten tot de hoogste liefdevolle lofzang.

"O, had ik een goedgestemde harp!" Nee, liever dit: och, had ik een geheiligd hart. Misschien is mijn stem maar matig en mist ze wat zuiverheid. Dan zal mijn ziel, ook zonder mijn stem, toch uitvoeren wat ik mij heb voorgenomen: de Heere groot maken.

Vers 2

"Ik zal den HEERE prijzen in mijn leven." Hier blijf ik niet voor altijd. Dit sterfelijke leven loopt uit op de dood. Maar zolang het duurt, prijs ik de Heere, mijn God. Ik weet niet of mijn leven lang of kort zal zijn.

Maar ieder uur ervan is voor de lof van mijn God. Zolang ik leef, zal ik liefhebben. Zolang ik adem haal, zal ik zegenen. Het is maar voor even. Ik ga die tijd niet verbeuzelen, maar wijd hem aan dezelfde dienst die de eeuwigheid zal vullen. Ons leven is een geschenk van Gods barmhartigheid. Daarom moeten we het gebruiken tot Zijn eer.

"Ik zal mijn God psalmzingen, terwijl ik nog ben." Als ik niet meer op aarde ben, hoop ik een hoger bestaan te krijgen in de hemel. Daar zal ik niet alleen maar loven, maar ook lofzangen zingen. Hier moet ik zuchten en tegelijk loven, maar daar zal ik alleen nog maar zingen én loven. Dit "terwijl ik nog ben" wordt een heel lange tijd. Toch zal die tijd helemaal gevuld zijn met aanbidding. Want de heerlijke Jehova is mijn God, mijn eigen God, door het verbond en door bloedverwantschap in Christus Jezus.

Buiten mijn God heb ik geen bestaan. Daarom zal ik nooit proberen van mijn bestaan te genieten op een andere manier dan door te zingen tot Zijn eer. Twee keer zegt de psalmist: "Ik zal". Eerste en tweede gedachten zijn hier even goed. We kunnen niet vastbesloten genoeg zijn in het heilige voornemen om God te loven. Het is immers het belangrijkste doel van ons leven en bestaan dat we God verheerlijken en Hem eeuwig genieten.

Vers 3

"Vertrouwt niet op prinsen." Als David de dichter is, klinkt deze waarschuwing uit de mond van een vorst. In elk geval komt ze van de Geest van de levende God Zelf. Mensen leunen altijd veel te snel op de groten van de aarde en vergeten de Grote boven hen. Die gewoonte is een rijke bron van teleurstelling. Prinsen zijn maar mensen, en mensen met grotere behoeften dan anderen. Waarom zouden we dan van hen hulp verwachten? Ze lopen groter gevaar, torsen zwaardere zorgen en laten zich sneller misleiden dan anderen. Het is dus dwaas om juist hen uit te kiezen als ons vertrouwen. Waarschijnlijk is geen enkele groep zo trouweloos geweest met beloften en verdragen

als mensen van koninklijk bloed. Leef dus zo dat je hun vertrouwen verdient, maar leg je eigen vertrouwen niet op hen.

"Op des mensen kind, bij hetwelk geen heil is." Stel dat je uit al die mensenkinderen er één uitkiest. Je denkt dat hij anders is dan de rest en dat je veilig op hem kunt bouwen. Dan vergis je je. Niemand is te vertrouwen, nee, niet één. Adam is gevallen. Leun dus niet op zijn zonen. Zonder God is de mens een hulpeloos schepsel. Verwacht dus geen hulp van die kant. Alle mensen lijken op die enkelen die tot prins zijn gemaakt: ze zijn meer schijn dan wezen, beter in beloven dan in doen, en eerder bezig zichzelf te helpen dan anderen.

Hoeveel mensen zijn diep teleurgesteld weggelopen bij hen op wie ze ooit rekenden! Wie in de Heere gelooft, heeft dat nooit meegemaakt. Hij is een Hulp die altijd dichtbij is in de benauwdheid. Bij mensen is geen hulp wanneer je somber en neerslachtig bent, op de dag van zware rouw, in de nacht waarin je beseft hoe zondig je bent, of in het uur van je sterven. Wat een verschrikking om precies wanneer je hulp het hardst nodig hebt, die zwarte woorden te moeten lezen: *geen hulp*!

Vers 4

"Zijn geest gaat uit, hij keert wederom tot zijn aarde." Zijn adem verlaat zijn lichaam, en dat lichaam gaat naar het graf. Zijn geest gaat de ene kant op en zijn lichaam de andere. Hoe hoog hij ook stond: een gebrek aan een beetje lucht haalt hem neer tot op de grond en legt hem eronder. De mens komt uit de aarde en keert terug naar de aarde. De aarde is de moeder én de zuster van zijn lichaam. Zodra de geest die zijn leven was, is vertrokken, moet hij wel bij zijn verwanten gaan liggen.

Er is een geest in de mens, en als die weggaat, is ook de mens weg. De geest keert terug naar God, Die hem gegeven heeft. Het vlees keert terug naar het stof waaruit het gevormd is. Op zo'n armzalig schepsel moeten we niet bouwen: het gaat dood en het gaat tot ont-

binding over. Alle hoop die op mensen is gebouwd, valt zeker op de grond. Zij liggen immers zo snel zelf onder de grond. “Te dienzelfden dage vergaan zijn aanslagen” (Engels: *thoughts*, gedachten). Alles wat hij van plan was, loopt uit op niets. Hij kan niet meer denken, en wat hij bedacht had, kan zichzelf niet meer waarmaken. Daarom sterft het.

Nu hij weg is, laten mensen zijn gedachten maar al te graag met hem in de vergetelheid verdwijnen. Er komt een andere denker, en die maakt de ideeën van zijn voorganger belachelijk. Het is jammerlijk om op prinsen of andere mensen te wachten in de hoop dat ze aan ons denken. In een uur zijn ze weg. Waar zijn dan hun plannen om ons verder te helpen? Eén dag maakt een einde aan hun gedachten, doordat hij hen zelf wegneemt. Ons vertrouwen is vergaan, want hun gedachten zijn vergaan. Zodra de levensadem uit hun lichaam is, lossen alle eerzucht, verwachtingen, verklaringen en grootspraak van mensen op in de lucht.

Zó nauw is de ruimte waarin de mens leeft: zijn adem, zijn aarde en zijn gedachten. En zo valt hij in drie stappen: zijn geest gaat uit, tot zijn aarde keert hij terug en zijn gedachten vergaan. Is dit een wezen om op te bouwen? IJdelheid der ijdelheden, het is alles ijdelheid. Het nog te vertrouwen zou een veel grotere ijdelheid zijn.

Vers 5

“Welgelukzalig is hij, die den God Jakobs tot zijn Hulp heeft.” Zijn geluk ligt in stapels op hem te wachten! Bij hem is de ware, de echte blijdschap. Hij is de God van het verbond, de God van het gebed waarin je worstelt, de God van de gelovige die door het vuur gaat. En Hij is de enige levende, ware God. De God van Jakob is Jehova. Aan Mozes verscheen Hij, en de stammen van Jakob leidde Hij uit Egypte en dwars door de woestijn. Gelukkig is wie op Hem vertrouwt, want zo iemand zal nooit beschaamd uitkomen of in verwarring raken. De Heere gaat nooit dood, en Zijn gedachten vergaan niet. Zijn barmhar-

tige plan houdt stand door alle generaties heen, precies zoals Hijzelf. Hallelujah!

"Wiens verwachting op den HEERE, zijn God is." Gelukkig is de man die hulp heeft voor nu en hoop voor straks. Hij heeft zijn hele vertrouwen op Jehova gezet, zijn God, aan Wie hij door een zoutverbond vastzit. Gelukkig is hij wanneer anderen wanhopen! Juist op het uur dat anderen de bodem van hun pijn raken, zal hij het gelukkigst zijn. Dit is geen theorie: we hebben het zelf beproefd en het klopt.

Wie rust in de Heere, kent een geluk dat je niet kunt beschrijven, met niets kunt vergelijken en je niet eens kunt voorstellen. O, wat is het zalig om te weten dat God onze hulp is voor vandaag en onze hoop voor eeuwig. Volle zekerheid is meer dan de hemel in de knop: de bloem begint al open te gaan. Met de keizer zouden we niet willen ruilen. Zijn scepter is speelgoed, maar onze zaligheid is een echte schat. In elk van de twee namen die hier staan, "den God Jakobs" en "den HEERE, zijn God", zit een eigen zoetheid. Beide hebben een bron van vreugde in zich. De eerste kan ons echter niet opbeuren zonder de tweede. Als Jehova niet jouw God is, haal je geen vertrouwen uit het feit dat Hij de God van Jakob was. Maar zodra we door het geloof weten dat de Heere de onze is, zijn we "rijk naar alle maat van zaligheid".

Vers 6

"Die den hemel en de aarde gemaakt heeft, de zee en al wat in dezelve is." Onze Schepper mogen we gerust vertrouwen, en we mogen er met recht gelukkig van worden. Hij Die de hemel gemaakt heeft, kan voor ons een hemel gereedmaken en ons ook geschikt maken om erin te wonen. Hij Die de aarde gemaakt heeft, kan ons bewaren zolang we op aarde zijn. Hij helpt ons ook er wat goeds van te maken zolang we hier als gasten rondlopen. Hij Die de zee met al haar geheimen gemaakt heeft, kan ons sturen over de padloze diepten van een stormachtig leven. Hij kan er een weg van maken waarover Zijn ver-

losten oversteken. Deze God maakt de wereld nog elke dag, door haar in stand te houden. Dan kan Hij ons zeker ook bewaren voor Zijn eeuwige koninkrijk en Zijn heerlijkheid. Het feit dat de werelden bestaan, bewijst voortdurend hoe machtig en wijs de grote God is op Wie wij vertrouwen.

Het is onze vreugde dat Hij niet alleen de hemel heeft gemaakt, maar ook de zee. Niet alleen wat helder en gezegend is, maar ook wat diep en donker is. Van alles wat ons overkomt mogen we zeggen: de Heere is erbij. In stormen en orkanen regeert de Heere even echt als in de grote stilte die over het uitspansel hoog boven ons heerst.

"Die trouwe houdt in der eeuwigheid" (Engels: *truth*, waarheid). Hier krijgen we een tweede, heel sterke grond voor ons vertrouwen: de Heere laat Zijn belofte nooit stuklopen. Hij is trouw aan Zijn eigen wezen. Hij is trouw aan de banden die Hij Zelf heeft aangegaan, trouw aan Zijn verbond, trouw aan Zijn Woord, trouw aan Zijn Zoon. Hij blijft waar en bewaart alles wat waar is. Alles wat Jehova doet, draagt het stempel van onveranderlijke trouw. Niemand kan Hem iets verwijten, geen leugen en geen wankelen.

Vers 7

"Die den verdrukte recht doet." Zijn rechtspraak is snel en eerlijk. Onze Koning staat boven alle aardse vorsten, want status en geld maken geen indruk op Hem. Hij neemt nooit de persoon aan. Hij is de vriend van de vertrapten, de wreker van de vervolgden, de verdediger van wie niet voor zichzelf kan opkomen. Is onze zaak rechtvaardig, dan kunnen we haar rustig in de handen van zo'n Rechter leggen. Wat een geluk om onder zo'n Heerser te leven! Worden we verdrukt? Wordt ons recht ontzegd? Worden we belasterd? Laat dit ons troosten: Hij Die op de troon zit, denkt niet alleen aan onze zaak. Hij komt ook in beweging om ons recht te geven.

"Die den hongerige brood geeft." Wat bent U een prachtige Koning, o Jehova! U spreekt niet alleen recht, U geeft ook met open hand! Al

ons voedsel komt van God. Maar juist wie honger heeft gehad en dan door Gods zorg te eten krijgt, merkt dat bijzonder sterk. Iedere hongerige moet zich aan deze woorden vastklampen en ermee naar de genadetroon gaan, of zijn honger nu in zijn lichaam zit of in zijn hart. Kijk hoe onze God Zijn bijzondere beschermelingen zoekt onder de allerlaagsten. Verdrukten en hongerigen vinden hulp bij de God van Jakob.

"De HEERE maakt de gevangenen los." Zo is Zijn drievoudige zegen compleet: recht, brood en vrijheid. Het doet Jehova pijn als mensen wegkwijnen in kerkers of woedend rukken aan hun boeien. Jozef haalde Hij uit de gevangenis, Israël uit het diensthuis. Jezus is de Bevrijder, geestelijk, in Gods voorzienigheid en voor een volk. Je ketenen, o Afrika, zijn door Zijn hand gebroken! Hoe gewoner het geloof in Jehova onder de mensen wordt, hoe meer vrijheid er komt, in elke vorm. Vooral de ketenen van het denken, van het geweten en van de ziel zullen vallen. Slaven van dwaling, zonde en dood komen vrij. Geen wonder dat de psalmist Jehova prijst, Die zo goed is voor mensen in boeien! En geen wonder dat de bevrijden het luidst meezingen!

Vers 8

"De HEERE opent de ogen der blinden." Jezus deed dit heel vaak, en zo toonde Hij dat Hij Jehova was. Hij Die het oog gemaakt heeft, kan het ook openen. Dat brengt Hem eer. Hoe vaak zit het oog van onze geest dicht in een zedelijke nacht! En wie kan dit droevige gevolg van de val ongedaan maken, behalve de almachtige God? Dit wonder van genade heeft Hij ontelbare keren gedaan, en elke keer is het een reden voor de hoogste lof.

"De HEERE richt de gebogenen op." Ook dit deed Jezus werkelijk, en zo deed Hij werk dat alleen God toekomt. Jehova troost wie rouwt, geeft de verslagenen nieuwe moed, brengt licht bij de zwaarmoedigen en rust bij wie wanhoopt. Wie tot op de grond gebogen is, mag naar Hem toe komen. Hij tilt hem snel weer overeind.

"De HEERE heeft de rechtvaardigen lief." Zijn liefde voor hen is vol welbehagen: een liefde van gemeenschap en van beloning. Slechte koningen halen losbandige mensen om zich heen, maar Jehova maakt de oprechten tot Zijn lievelingen. Dat is groot voor Hem. Wie het onschatbare voorrecht heeft door Hem bemind te worden, moet Zijn naam met vurige vreugde groot maken. Geliefden, jullie mogen nooit ontbreken in het koor! Jullie mogen nooit ophouden Hem te prijzen, Wiens oneindige liefde van jullie gemaakt heeft wat jullie zijn.

Vers 9

"De HEERE bewaart de vreemdelingen." Heel wat vorsten maakten jacht op vreemdelingen, joegen hen van plaats naar plaats of lieten hen vogelvrij achter, alsof ze geen rechten als mens hadden. Jehova daarentegen gaf bijzondere wetten om hen binnen Zijn gebied te beschermen. Bij ons gold de vreemdeling nog niet zo lang geleden als landloper, een soort wild dier dat je beter ontwijkt of zelfs aanvalt. Nog altijd bestaan er vooroordelen tegen buitenlanders. Die botsen met onze heilige godsdienst. Onze God en Koning is voor geen enkel schepsel een vreemde. Als er mensen eenzaam en verlaten zijn, let Hij extra op hun behoud.

"Hij houdt den wees en de weduwe staande." Hun nood raakt Zijn hart. Hij laat dat zien in daden, door hen uit hun verlatenheid omhoog te tillen. In de wet van Mozes was voor deze hulpelozen gezorgd. Als het vaderschap op aarde wegvalt, valt het kind terug op het eerste en oorspronkelijke vaderschap van de Schepper. Als de man op aarde wordt weggenomen, werpt de godvrezende weduwe zich op de zorg van haar Maker.

"Maar der goddelozen weg keert Hij om." Hij vult die weg met bochten. Hij draait hem om, zet hem neer of gooit hem omver. Het doel dat de mens najaagde, haalt hij niet. Het kwaad dat hij graag had willen ontlopen, treft hem juist. De weg van de goddeloze is op zichzelf al een omkering van zaken in morele zin. De Heere maakt het

hem ook zo in Zijn voorzienigheid: wie zelf de verkeerde kant op gaat, ziet alles misgaan.

Vers 10

"De HEERE zal in eeuwigheid regeren; uw God, o Sion!" Jehova is Koning, en Zijn koninkrijk loopt nooit af. Hij gaat niet dood, Hij treedt niet af en geen geweld pakt Hem Zijn kroon af. Eer aan Zijn naam: Zijn troon komt nooit in gevaar. Zoals de Heere altijd leeft, zo regeert Hij ook altijd. "Uw God, o Sion! is van geslacht tot geslacht." De God van Sion, de God van Zijn aanbiddende volk, is Hij Die in elke tijd zal regeren. Er zal altijd een Sion zijn, en Sion heeft altijd Jehova als Koning. Voor haar zal Hij Zich altijd tonen als Hij Die met grote kracht regeert.

Wat blijft ons over, voor het aangezicht van zo'n groot Koning, dan Zijn voorhoven binnen te gaan met lofzang en Hem onze blije hulde te brengen? "Hallelujah!" Weer riepen ze Hallelujah. Weer steeg de zoete geur op uit de gouden schalen vol heerlijke reukwerken. Staan wij niet klaar om los te barsten in heilig gezang? Zeggen ook wij niet: Hallelujah? Hier eindigt deze gelukkige psalm. Hier eindigt de lof van de Heere niet. Die zal opstijgen tot in alle eeuwigheid. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Psalm 146:1 tot 148:14

Toen de tweede tempel werd ingewijd, aan het begin van het zevende regeringsjaar van Darius, werden Ps. 146:1-10, Ps. 147:1-20 en Ps. 148:1-14 waarschijnlijk gezongen. In de Septuagint worden ze namelijk de psalmen van Haggai en Zacharia genoemd, alsof zij ze voor deze gelegenheid hadden gedicht. Dat berust zonder twijfel op een oude overlevering. Maar in het oorspronkelijke Hebreeuws staat zo'n opschrift niet boven deze psalmen. Er staat ook geen ander opschrift dat het tegenspreekt. — Humphrey Prideaux.

Psalm 146:1 tot 150:6

Wie al deze heilige liederen bij elkaar heeft gezet, weten we niet. Ook weten we niet of daar een bepaalde gedachte achter zat. Dit is wel duidelijk: de laatste reeks, waarmee het hele boek eindigt, is vol lofprijs. Vooraan stuiten we vaak op verdriet, schaamte en tranen, en er is veel dat zwaar op de geest drukt. Halverwege staan veel toespelingen op de wisselende lotgevallen van de kerk of van de enkeling. Maar naarmate we het einde naderen en het boek zich sluit, klinkt het: Hallelujah, lof! Wanneer de oude kerk niet meer tot ons spreekt, haar lier neerlegt en de snaren loslaat, zijn haar laatste tonen die van de hemel.

Het lijkt wel of de strijd gestreden is en de worsteling voorbij. Dan zou zij uitzien naar de onthullingen die haar hier heerlijk zullen maken, het "nieuwe" dat God zal "scheppen" wanneer Hij haar onder een andere bedeling brengt. Of zij zou uitzien zoals jij en ik (naar ik vertrouw) zullen doen als we sterven: naar de lof en de bezigheid van die eeuwigheid en rust waarop we hopen in de schoot van God. — Thomas Binney, 1798-1874.

Gehele psalm

Kort samengevat is deze psalm het evangelie van het vertrouwen. Hij leert ons de bouwstenen van geloof, hoop en dankzegging. — Martin Geier.

Vers 1

"Prijs den HEERE." Het woord dat hier staat, is Alleluia. Wij zijn afhankelijke schepselen en staan diep in het krijt bij de Vader van alle barmhartigheid. Daarom past het goed dat wij dit woord altijd in de mond nemen. We horen vaak dat gebed grote wonderen doet. Maar ook lofprijs ging vaak samen met opmerkelijke gebeurtenissen. In het jaar 420 versloegen de oude Britten bij Mold in Flintshire het leger van de Picten en Saksen. De Britten hadden geen wapens en werden

aangevoerd door Germanicus en Lupus. Toen de Picten en Saksen aanvielen, gaven de twee bevelhebbers hun kleine leger, net als Gideon, het bevel om driemaal Alleluia te roepen.

Bij dat geluid sloeg de schrik de vijand ineens om het hart. Volkomen ontdaan rende hij weg en liet hij het slagveld aan de Britten. Een stenen gedenkteken moet de herinnering aan deze Alleluia-overwinning levend houden. Naar ik meen staat het tot op de dag van vandaag in een veld bij Mold. — Charles Buck, 1771-1815.

Vers 1

"O mijn ziel! prijs den HEERE." De psalmist spoort het edelste deel van zijn wezen aan om zijn edelste werk te doen. — Hermann Venema.

Vers 2

"Ik zal den HEERE prijzen in mijn leven." John Janeway riep op zijn sterfbed: "Kom, help mij met lofprijzing, want alles wat ik doe is nog te weinig. Kom, help mij, alle machtige en heerlijke engelen, die zo goed thuis zijn in het hemelse werk van de lofprijzing! Prijs Hem, alle schepselen op aarde. Laat alles wat bestaat mij helpen God te prijzen. Hallelujah! Hallelujah! Hallelujah! Lofprijzing is nu mijn werk, en met dit zoete werk zal ik bezig zijn, nu en tot in eeuwigheid. Haal de Bijbel erbij. Sla Davids psalmen open en laat ons een lofpsalm zingen. Kom, laat ons onze stem verheffen tot lof van de Allerhoogste. Ik zing met jullie mee zolang ik adem heb. En als ik geen adem meer heb, zal ik het nog beter doen."

Vers 2

"Ik zal den HEERE prijzen in mijn leven." Enkele godvrezende broeders vroegen George Carpenter, de martelaar uit Beieren, om hen een teken van zijn standvastigheid te geven terwijl hij in het vuur stond te branden. Hij antwoordde: "Dit mag voor jullie een zeker teken zijn van mijn geloof en mijn volharding in de waarheid: zolang ik

mijn mond kan openen of kan fluisteren, zal ik nooit ophouden God te prijzen en Zijn waarheid te belijden." Dat deed hij ook, zegt mijn bron, en vele andere martelaren hebben net zo gedaan. — John Trapp.

Vers 2

"Ik zal mijn God psalmzingen, terwijl ik nog ben." Zijn hele aardse bestaan had hij aan de lofprijs toegewijd. Maar hij gaat nog verder en voegt toe: "Ik zal mijn God psalmzingen, terwijl ik nog ben" (Engels: *while I have any being*, zolang ik enig bestaan heb). Met deze woorden kijkt de psalmist, zo mogen we gerust aannemen, voorbij de grenzen van de tijd. Hij ziet al het tafereel van eeuwige lofzang voor zich, dat zal volgen op de nog onvolmaakte liederen van de kerk hier beneden. — John Morison.

Vers 2

"Mijn God." Lofprijs is het lieflijkst wanneer we God daarin zien als de onze. Dan weten we dat we bij Hem horen en een band met Hem hebben. — Matthew Henry.

Vers 2

"Terwijl ik nog ben." Blijf God altijd prijzen voor elke uitkomst die Hij geeft. Sommige mensen danken Hem zolang de redding nog vers in het geheugen ligt, en dan houden ze ermee op. De Carthagers zonden eerst jaarlijks een tiende van hun inkomsten naar Hercules. Beetje bij beetje werden ze moe, en toen stopten ze. Wij moeten juist volhouden in ons eucharistisch offer, ons dankoffer. De beweging van onze lofprijs moet zijn als die van onze hartslag, die slaat zolang het leven duurt. — Thomas Watson.

Vers 3

"Vertrouwt niet op prinsen" enzovoort. Door een soort zwakte raakt de mensenziel, zodra ze hier in nood zit, wanhopig over God. Ze kiest

ervoor op mensen te leunen. Zeg tegen iemand in zijn ellende: “Er is een groot man die je kan bevrijden.” Hij lacht, hij is blij, hij zit meteen rechtop. Maar zeg je tegen hem: “God bevrijdt je”, dan wordt hij als het ware koud van wanhoop. De hulp van een sterveling wordt je beloofd en je verheugt je. De hulp van de Onsterfelijke wordt je beloofd en je bent bedroefd?

Je krijgt te horen dat je bevrijd wordt door iemand die zelf, net als jij, bevrijd moet worden, en je juicht alsof het om grote hulp gaat. Je krijgt die grote Bevrijder beloofd, Die door niemand bevrijd hoeft te worden, en je wanhoopt alsof het maar een fabel is. Wee zulke gedachten! Ze dwalen ver af. Er zit inderdaad een droeve, grote dood in. — Augustinus.

Vers 3

“Vertrouwt niet op prinsen.” Het woord dat met “prinsen” is vertaald, betekent: mildheid, vrijgevigheid, euergetai. Zo wilden prinsen graag gezien worden. Maar zonder God, of tegen Hem in, valt er op hen niet te bouwen. — John Trapp.

Vers 3

“Vertrouwt niet op prinsen.” Koning Karel had de graaf van Strafford plechtig beloofd, op zijn koningswoord, dat hij niets zou verliezen van “leven, eer of bezit”. Toch stemde hij, uiterst laag en ondankbaar en ook politiek kortzichtig, in met de wet die Strafford zonder vonnis veroordeelde. Toen Strafford hoorde dat dit was gebeurd, legde hij zijn hand op zijn hart, keek op naar de hemel en sprak de gedenkwaardige woorden: “Vertrouwt niet op prinsen, op des mensen kind, bij hetwelk geen heil is.” — James Taylor, in de “Imperial Dictionary of Universal Biography”, 1868.

Vers 3

“Vertrouwt niet op prinsen.” Shakespeare laat Wolsey dit gevoel uitspreken:

> *"O, wat een ellende voor die arme man*
> *die hangt aan de gunst van prinsen!*
> *Tussen die glimlach waar wij naar verlangen,*
> *dat zachte gelaat van prinsen, en hun val*
> *zit meer pijn en angst dan oorlogen en vrouwen ooit brengen:*
> *en wanneer hij valt, dan valt hij als Lucifer,*
> *om nooit meer te kunnen hopen."*

Vers 3

"Vertrouwt niet op prinsen" enzovoort. "Natuurlijk," zullen sommigen zeggen, "het is dwaas om op zwakke prinsen te rekenen. Wie geen macht heeft, kan je niet helpen. Maar wij kloppen aan bij machtige prinsen. Bij hen is vast wel hulp." Nee! Met de woorden "bij hetwelk geen heil is" scheidt de dichter zwakke en sterke prinsen niet van elkaar. Hij besluit dat zelfs bij de sterksten geen hulp is. Vreemd, nietwaar? Wat, geen hulp bij sterke prinsen? Had hij gezegd: geen hulp bij gewone mensen, dan had ons aardse verstand direct ja geknikt. Maar als hij zegt: "Vertrouwt niet op prinsen, op des mensen kind", wie kan dat dan geloven, bij de een of bij de ander?

En toch is het goddelijke waarheid. Boven hen allemaal mogen we schrijven: onmacht, onmacht, en nog een derde keer: onmacht. Het slot van dit vers kan hun motto zijn: Er is geen hulp in hen. — Joseph Caryl.

Vers 3

"Prinsen." Aardse prinsen lokken de ziel met snuisterijen weg bij de jacht op een eeuwige prijs. Prinsen zelf hebben gezegd dat hun prinselijke waardigheid hun eigen grootste gevaar is. Paus Pius de Vijfde zei: "Als monnik had ik hoop op mijn zaligheid. Toen ik kardinaal werd, begon ik te vrezen. Toen ik paus werd, wanhoopte ik bijna aan de eeuwigheid." — Thomas Le Blanc.

Vers 3

"Op des mensen kind." Alle mensenkinderen lijken op de man van wie ze afstammen. Die was in eer, maar bleef niet. — Matthew Henry.

Vers 3

Wanneer de ene mens zijn vertrouwen op een andere mens stelt, is het alsof de ene bedelaar bij een andere om een aalmoes vraagt, de ene kreupele een andere draagt of de ene blinde de andere blinde leidt. — Anthony Farindon.

Verzen 3, 4

Kijk naar de eersten en de laatsten, de hoogsten en de laagsten van alle zonen van Adam. Ze kunnen tot eerbiedwaardige prinsen worden gemaakt, maar ze worden zondig geboren, als mensenkinderen. Ze worden zwak geboren: er is geen hulp in hen. Ze worden sterfelijk geboren: hun adem gaat uit. Ze worden vergankelijk geboren: ze keren terug tot hun aarde. En tot slot zit die sterfelijkheid en vergankelijkheid niet alleen in hun vlees, maar ook in een deel of restant van hun geest, want hun gedachten vergaan. Let maar op: de profeet klimt stap voor stap omhoog.

Zo ontneemt hij de besten onder ons alle kracht, en daarmee ook alle anderen. Want verdienen prinsen ons vertrouwen niet, dan geldt dat vanzelf nog meer voor gewone mensen. De woorden zijn zo geordend dat elk volgend deel de reden voor het vorige geeft of het onderstreept. "Vertrouwt niet op prinsen." Waarom? Omdat ze "des mensen kind" zijn. Waarom niet op "des mensen kind"? Omdat er geen hulp in hen is. Waarom is er geen hulp in hen? Omdat geldt: "Zijn geest gaat uit, hij keert wederom tot zijn aarde." En wat als hun vlees vergaan is? Nee, ook hun "aanslagen" zullen "vergaan".

Het zit zo. Ten eerste zijn zij die de profeet hier op de eerste plaats en in de hoogste rang heeft gezet, de prinsen en goden van de aarde, bij hun geboorte gewoon mensen. Ten tweede zijn het zwakke men-

sen, en bij zulke mensen is geen hulp. Ten derde zijn ze niet alleen zwak, maar ook stervend: hun adem gaat uit. Ten vierde zijn ze niet alleen stervend, maar ook aan ontbinding onderworpen: ze keren terug tot de aarde. Ten vijfde: zou alleen hun lichaam ontbonden worden en zouden hun plannen en daden overeind blijven, dan hadden we minder reden om hen te wantrouwen. Maar hun gedachten zijn net zo vergankelijk als hun lichaam. — John King (1559?-1621), in een lijkrede.

Verzen 3, 4

De psalmist zet twee dingen tegenover elkaar. Prinsen hebben legers onder zich, bezitten rijkdommen, worden met eer overladen en baden in genot. Toch liggen ze in de macht van een meedogenloze Zwarte Prins. De dood is een tiran over prins en boer. De genoegens waar men zo jaloers op is, brengen wellustige prinsen vaak juist de dood. — Thomas Le Blanc.

Vers 4

"Hij keert wederom tot zijn aarde." De aarde, het stof, is "zijn" aarde. 1. Ze is "zijn" aarde omdat hij ervan gemaakt is. Hij keert terug naar wat hij was, Gen. 3:19: "Gij zijt stof, en gij zult tot stof wederkeren." 2. De aarde, het stof, het graf is "zijn" aarde, want het is zijn huis, de plek waar hij zal blijven.

1. Ze is "zijn" aarde omdat ze het enige bezit is dat hem nog wacht. Wat een mens straks zal hebben, of hij nu prins, edelman, monarch of miljonair is: zijn graf. Een paar voet aarde, meer niet. Dat zal van hem zijn door het recht van bezit, doordat hij het voorlopig inneemt en niet iemand anders. Maar ook dat graf kan snel het graf van een ander worden, zodat hij zelfs daar maar tijdelijk huurder is, en niet echt de eigenaar. Een blijvend bezit heeft hij niet, zelfs geen graf. — Albert Barnes.

Vers 4

"Zijn geest gaat uit." Hier staat het doodshoofd voor ons, de broosheid van de mens: zijn bestaan is niet meer waard dan één ademtocht. Onze ziel, het spiraculum vitarum (de adem van de levens), heeft de Heere niet in Adams oog, oor of mond geblazen, maar in zijn neusgaten. Zo kan de mens zijn eigen zwakheid zien, cujus anima in naribus: zijn ziel zit in zijn neus en hangt als het ware aan één ademhaling. Want als de adem stokt, moet de ziel zelf weg. Ziel en adem verlaten samen het lichaam. Luister hier allemaal naar, hoog en laag, en denk er goed over na: jullie burcht is gebouwd op louter lucht.

Je bestaan zit in je neusgaten, in een adem die in een oogwenk weg is. Daarom stelt David een vraag: "O HEERE! wat is de mens?" Hij geeft zichzelf ook het antwoord: "De mens is der ijdelheid gelijk; zijn dagen zijn als een voorbijgaande schaduw" (Ps. 144:3-4), een schaduw van rook, of liever de droom van een schaduw, zoals de dichter het zo mooi zegt. Zalig zijn dus de armen van geest. Alle verdrukten hebben dit voordeel: ze krijgen tegenslagen genoeg die hen naar huis roepen en hen laten zien dat ze maar mensen zijn. Het gordijn van eer, winst of genot is moeilijk en zelden opzij te schuiven als het eenmaal over ons hangt: "De mens, die in waarde is, en geen verstand heeft" (Ps. 49:21).

Dit is dus vooral tot de groten gericht, want de psalm heeft het over de prinsen zelf: "Zijn geest gaat uit." Let op dat het blijft duren: hij "gaat uit", alsof hij nu net onderweg is. Dat laat zien dat Homo vivens continue moritur: het leven is een doorlopend sterven. Onze kaars brandt, verteert en dooft. Kijk naar een zandloper: elke minuut valt er wat zand naar beneden. Is het glas eenmaal omgedraaid, dan kan niemand het zand vragen te blijven. Het blijft vallen tot alles op is. Zo gaat het met ons leven: het wordt elke minuut korter en sterft, en we kunnen geen minuut terugsmeken. Wat wij de dood noemen, is alleen het einde ervan, het punt waarop dit afnemen voltooid is. —

Thomas Williamson; in een preek met de titel “A Comfortable Meditation of Humane Frailtie and Divine Mercie”, 1630.

Vers 4

Bij het Hebreeuwse woord ruach vloeien de eerste gedachte, adem, en de tweede, geest, in elkaar over. Een vertaling kan dus voor het ene woord kiezen, zonder dat het andere daardoor helemaal wordt buitengesloten. — Joseph Addison Alexander.

Vers 4

“Zijn geest gaat uit.” Nu wil ik het hebben over de vrijheid van de geest: hij verlaat ons ongeschonden. Daarvoor zijn er twee dingen. 1. In de handeling: hij “gaat”. 2. In zijn wezen: hij “gaat uit”.

1. Onze geest is vrij in wat er gebeurt. Niemand rukt hem weg: hij “gaat”. Wie in dit leven door de eerstelingen van de Geest voor de eeuwigheid is verzegeld, heeft een goede afloop, een vrije doortocht en zelfs hoop te midden van de dood. Zodra deze adem wegsterft, staat fidelis Deus, God Die niet kan liegen, in die nood naast ons. Waar mensen niet verder kunnen, begint Hij te helpen. De Heilige Geest, Wiens naam de Trooster is, laat Zijn eigen werk en taak in de diepe nood van de dood niet liggen. Zo sprak de goede Hilarion, na zeventig jaar dienst aan de Heere Christus, zijn ziel streng toe omdat ze zo node wilde vertrekken.

Hij zegt: Egredere, O anima mea, egredere, “Ga uit, mijn ziel, ga uit.” De vrome Simeon smeekt om vrijlating: “Nu laat Gij, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede naar Uw woord.” De geest gaat uit en gaat vrij heen, want hij pakt het kruis van Christus op en omarmt het, zoals Hij ons beveelt. Is die handeling dan helemaal aan onze eigen wil overgelaten? Nee, niet zomaar. Projicere animam, onze adem of geest wegslingeren of uitstoten, mogen we niet: spiritus exit, hij gaat uit. Het is onze taak de wereld uit onszelf te verjagen. Maar onszelf uit de wereld verjagen is ons niet toegestaan.

Zelfs de heilige Paulus durft zichzelf niet los te maken, hoewel hij wel wilde vertrekken. God moet scheiden wat Hij Zelf heeft samengevoegd. God geeft, en God neemt. Zegt God dan, zoals Hij tegen Lazarus zei, Exi foras, Kom naar buiten, dan leggen we net als de trouwe Stefanus onze geest en alles wat we zijn in Zijn handen. Legt God ons een juk op, dan is de wijste mens degene die zijn nek er het gewilligst onder buigt. Roept onze grote Aanvoerder ons terug, dan moeten we de terugtocht goed opnemen. Maar de ziel met geweld wegdrijven is heidens.

Want wanneer ons vlees in de rampen verkeerd oordeelt, niet geduldig naar Gods roep luistert en de gedachte aan Zijn leiding volledig afschudt, dan staan we op het punt God te vervloeken en te sterven. En dat is waarschijnlijk een sprong e fumo in flammam: uit de rook in het vuur, van de zonde van zelfmoord regelrecht naar de hel. Nee, God wil dat onze geesten op goede voorwaarden heengaan. Spiritus exit, "zijn geest gaat uit."

1. Ten tweede gaat de geest ook in zijn wezen vrij en ongeschonden heen. De dood is geen einde, maar de uitgang van de ziel: een overgang, een reis van de ene plaats naar een andere. Hij "gaat uit". Wat onze zwakheid kenmerkt, wijst in de afloop dus juist op onze eeuwigheid. De mens gaat wel te gronde, maar zijn geest niet. Zoals de feniks uit zijn as opstijgt. "De geest weder tot God keert, Die hem gegeven heeft" (Pred. 12:7). Dat wil zeggen: hij blijft bestaan. God vond het goed de ziel een poos in het lichaam te sluiten.

Dan kan ze, als God het wil, net zo goed zonder lichaam ergens anders bestaan. Haar oorsprong ligt immers niet in het leem. Ze draagt onsterfelijkheid in zich, een afbeelding van de borst waaruit ze is ingeblazen. Er zijn werkingen van de geest die los en heel abstract zijn, ook terwijl de geest nog in het lichaam woont. Denk aan de wonderbare gezichten die de Heere Zijn profeten liet zien, meestal als hun li-

chaam in slaap was vastgebonden. Denk aan de verrukking van de heilige Paulus, toen hij niet wist of hij in het lichaam was of erbuiten.

En denk aan de bewonderenswaardige uitvindingen en kunsten van mensen. Ze tonen allemaal dat de ziel op zichzelf kan bestaan. Dit geloven niet alleen Socrates, Cato en de beschaafde heidenen, maar zelfs de wilden. Daarom nemen zij de dood aan ut exitum, non ut exitium: als een ontbinding, niet als een vernietiging. Spiritus exit, "zijn geest gaat uit." — Thomas Williamson.

Vers 4

"Zijn geest gaat uit" enzovoort. Volgens het Hebreeuws keert niet de geest naar het stof terug, maar het sterfelijke deel van de mens. "Zijn geest (vrouwelijk, ruach) gaat uit", dat betekent: die keert terug tot God. "Hij (mannelijk, jashuv) keert wederom tot zijn aarde", en dat is de mens als lichaam. Zoals ook in Pred. 12:7: "hij" is de sterfelijke mens van leem, maar "zijn geest" (zijn ziel) is de echte, de onsterfelijke mens. — Simon de Muis.

Vers 4

"Hij keert wederom tot zijn aarde." Wederkeren betekent in de eigenlijke zin: teruggaan naar de plaats waar je vandaan komt. In deze zinsnede zit dus een drievoudige waarheid: een die erin besloten ligt, een die er uitdrukkelijk staat en een die eruit volgt. 1. Wat erin besloten ligt in het woord wederkeren, is dat de mens met zijn lichaam uit de aarde komt. Dat ligt hier besloten, en over de eerste mens staat het ook uitdrukkelijk bij Mozes (Gen. 2:7): "De HEERE God had den mens geformeerd" (dat is het lichaam van de mens) "uit het stof der aarde", zoals het Hebreeuws letterlijk zegt.

Ook de heilige Paulus zegt het (1 Kor. 15:47): "De eerste mens is uit de aarde, aards." Het klopt dat we in de schoot van onze moeder gevormd worden. Maar omdat we allemaal afstammen van de eerste mens, zeggen we terecht dat we uit de aarde komen. Alleen is er dit verschil: hij is er rechtstreeks uit gemaakt, wij via een omweg. Deze

waarheid staat in grote letters gegraveerd in de naam van de eerste mens. Hij heet Adam, naar een woord dat rode aarde betekent. Dat woord wordt hier ook gebruikt, misschien om ons te herinneren aan de aarde waaruit de mens eerst gemaakt werd.

Ja, volgens de gewone afleiding komt zelfs het Latijnse woord homo, dat voor mannen en vrouwen allebei geldt, van humus: ab humo, van de grond. Daarom noemt de dichter de aarde magna parens, de grote moeder van de hele mensheid, en in het antwoord van het orakel heet ze onze moeder. In dit opzicht zegt Elifaz van ons dat we "lemen huizen bewonen, welker grondslag in het stof is", Job 4:19.

1. Wat er uitdrukkelijk staat, is dat de mens (als hij sterft) terugkeert naar de aarde. Pantes luomenoi konis esmen, zegt de dichter: "Als we ontbonden worden, zijn we allemaal stof." Zoals witte sneeuw als ze smelt zwart water wordt, zo worden vlees en bloed stof en as als de ziel eruit is. Daarom noemt Paulus ons lichaam "vernederd", Filipp. 3:21. Omdat de mens oorspronkelijk uit de aarde komt, trekt de aarde hem van nature aan, volgens de stelregel: Omne principiatum sequitur naturam principiorum, "Alles heeft een aanleg om terug te keren naar het beginsel waar het uit komt." Maar als hij zich niet van God had afgekeerd, zou hij daar nooit echt naar zijn teruggekeerd.

De zonde heeft ervoor gezorgd dat de mens móét sterven, en dat sterven brengt met zich mee dat hij terug moet naar de aarde. Merk daarom op dat de dreiging "gij zult den dood sterven" (Gen. 2:17) vóór de val over de mens werd uitgesproken en later werd herhaald (Gen. 3:19). Voor zover het om de lichamelijke dood gaat, wordt ze daar verklaard met de woorden "gij zult tot stof wederkeren". De beweging van de kleine wereld, de mens, lijkt nu op die van de grote: Circulare ab eodem puncto ad idem, een kring van hetzelfde punt naar hetzelfde punt.

Zijn ziel gaat van God naar God, zijn lichaam van aarde naar aarde. Rivieren komen uit de zee en keren daar weer naartoe. De zon komt

op in het oosten en keert daarheen terug. De mens is uit aarde gevormd en wordt weer in aarde veranderd. Hiermee komt overeen wat de dichter Lucretius zegt: Cedit item retro de terra quod fuit ante.

1. Wat eruit volgt, zit in het nadrukkelijke voornaamwoord "zijn", dat bij het woord "aarde" staat: de aarde waarnaar de mens terugkeert, is van hem. Dit volgt uit de twee voorgaande punten, want het is zijn aarde, omdat hij ervan komt en ernaartoe teruggaat. De aarde is het Genesis en de Analysis van de mens, zijn samenstelling en zijn ontbinding, zijn Alfa en Omega, zijn begin en einde: Ortus pulvis, finis cinis, het begin is stof, het einde as. De aarde is van hem, in het begin en aan het eind. Op niets kunnen onze lichamen dus zo veel aanspraak maken, in niets hebben ze zo veel bezit, als in aarde.

Want noemen we dingen de onze die maar een uitwendige band met ons hebben, zoals onze vrienden, onze paarden, onze bezittingen en onze landerijen, dan mogen we die aarde nog veel eerder de onze noemen, waaruit we gemaakt zijn en waarin we zullen vergaan. Geen wonder dus dat er staat dat ze "de zijne" is, de aarde van de mens. Zo wordt hij elders aarde genoemd, omdat hij met die naam wordt aangeduid. — Nathanael Hardy, in een lijkrede met de titel "Man's Last Journey to his Long Home", 1659.

Vers 4

"Te dienzelfden dage vergaan zijn aanslagen." De gedachten waar de psalmist hier ongetwijfeld vooral aan denkt, zijn de plannen van grote mannen om iets goeds te doen voor mensen die onder hen staan en van hen afhankelijk zijn. Het Hebreeuwse woord is afgeleid van een werkwoord dat "helder zijn" betekent: cogitationes serenae, dat zijn de eerlijke, heldere, vriendelijke, welwillende gedachten waarmee zij hun bondgenoten, vrienden en volgelingen vooruit willen helpen. Van die gedachten staat er dat ze "vergaan" "te dienzelfden dage" dat ze

ontstaan zijn. Zo legt Tremellius het uit. Dan wordt gezegd hoe onbetrouwbaar de gunst van de groten is.

Een glimlach wordt snel een frons en liefde wordt haat. Zodra hun hart omslaat, zijn ook hun goede bedoelingen weg. Maar het ligt meer voor de hand dat hun aanslagen vergaan "te dienzelfden dage" waarop zijzelf sterven, want dan is er geen kans meer om hun plannen uit te voeren. Ze vergaan als het kind dat geboren wil worden terwijl er geen kracht is om te baren, of als vruchten die geplukt worden vóór ze rijp zijn. Zolang ze leven, kunnen we in onze verwachtingen teleurgesteld worden doordat hun gedachten veranderen. Maar hoe het ook zij: ze zijn sterfelijk.

Als die grote verandering van de dood komt, hebben hun plannen (hoe goed bedoeld ook) geen kans van slagen. Sommigen rekenen het tot de betekenis van deze woorden dat ook de gedachten, of de hoop, van wie op hen vertrouwen, vergaan. Dat volgt hier inderdaad uit. Er is een waar gezegde: Major pars hominum expectando moritur, het grootste deel van de mensen gaat dood aan verwachting. En terecht, want hun verwachting is verkeerd gericht en vergaat. Hoe sterk dit argument de waarschuwing van de psalmist onderstreept om nooit op een mens te vertrouwen, hoe groot hij ook is, ligt voor de hand.

Het klopt dat prinsen en edelen met eer, rijkdom en gezag in hun handen macht hebben. Misschien hebben ze ook in hun hart plannen om jou goed te doen. Maar helaas, hoe onzeker is het of die plannen ooit uitgevoerd worden. Wat is het dus dwaas om van hen af te hangen! "Vertrouwt op den HEERE tot in der eeuwigheid", zegt de profeet, "want in den Heere HEERE is een eeuwige rotssteen." Ja, en bij Hem is onveranderlijke goedheid. Het is veilig te bouwen op de rots, te vertrouwen op God, Wiens gedachten van barmhartigheid, net als Hijzelf, bestaan van eeuwigheid tot eeuwigheid.

Maar niets is dwazer dan bouwen op zand, vertrouwen op mensen, die samen met hun gedachten in een ogenblik vergaan. Laat daarom ons besluit dat van David zijn: "Het is beter tot den HEERE toevlucht

te nemen, dan op den mens te vertrouwen. Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen", Ps. 118:8-9. — Nathanael Hardy.

Vers 4

"Te dienzelfden dage vergaan zijn aanslagen." Bij zijn sterven ziet een mens dat alle gedachten die niet aan God zijn gewijd, zonder vrucht waren. Elke ijdele, werelds gerichte gedachte vergaat op de dag van de dood en wordt tot niets. Wat kan dan de hele wereldbol nog voor ons doen? Wie zijn gedachten heeft verspild aan nietigheden, zal er alleen maar rustelozer door worden. Het zal hem door de ziel snijden wanneer hij beseft hoe hij een nutteloos garen heeft gesponnen. Een Scythische aanvoerder gaf voor een slok water een stad over en riep daarna uit: "Wat heb ik verloren? Wat heb ik verraden?" Zo zal het ook gaan met de mens die aan het sterven is en al zijn overpeinzingen aan de wereld heeft gegeven.

Hij zal zeggen: Wat heb ik verloren? Wat heb ik verraden? Ik heb de hemel verloren, ik heb mijn ziel verraden. Moet dit ons niet aanzetten om onze gedachten te richten op God en op de heerlijkheid? Alle andere overpeinzingen zijn zonder vrucht, zoals een stuk grond waar veel geld in is gestoken maar dat geen oogst geeft. — Thomas Watson.

Vers 4

Ik wil dat jullie deze tekst oppakken en uitwerken voor voornemens, plannen en bedoelingen. Volgens mij is dat precies de gedachte die erin zit. "Te dienzelfden dage vergaan zijn aanslagen": wat hij zich voorgenomen had, zijn projecten, zijn plannen. Al die gekoesterde gedachten zijn verdwenen. Mijn waarde broeders, hier is iets voor ons om ter harte te nemen. De Schrift staat vol met mooie voorbeelden waarin dit gebeurt, soms met grote schoonheid en dichterlijke kracht, telkens bij de vijanden van de kerk. "De vijand zeide: Ik zal vervolgen, ik zal achterhalen, ik zal den buit delen, … mijn hand zal

hen uitroeien. Gij hebt met Uw wind geblazen; de zee heeft hen gedekt, zij zonken onder als lood in geweldige wateren!" Op diezelfde dag vergingen hun gedachten.

"Zouden zij dan de buit niet vinden en delen? een liefje, of twee liefjes, voor iegelijken man? Voor Sisera, een buit van verscheidene verven, een buit van verscheidene verven, gestikt; ... Alzo moeten omkomen al Uw vijanden, o HEERE!" De heilige dichteres zegt niet eens dat zij omgekomen waren. Ze voelt dat het een feit is en slaat alleen haar hart op naar God. "Alzo moeten omkomen al Uw vijanden, o HEERE!" Zo stuit je op veel plaatsen in de Schrift op dit mooie beeld. Steeds gaat het om voornemens en bedoelingen in mensenharten die helemaal "vergingen", omdat God Zijn rechtvaardige hand op hen legde. Het waren de plannen die zij in hun hart tegen de kerk koesterden. — Thomas Binney.

Vers 4

"Te dienzelfden dage vergaan zijn aanslagen." Neem de rijke dwaas (Luk. 12:16,20). Zijn "aanslagen" om grotere schuren te bouwen en jarenlang rustig van zijn welvaart te genieten, al zijn zelfzuchtige, werelds gerichte plannen, "vergingen" in diezelfde nacht. — John W. Haley, in "An Examination of the Alleged Discrepancies of the Bible", 1875.

Vers 4

"Vergaan zijn aanslagen" (Engels: *his thoughts perish*, zijn gedachten vergaan). Wat in het ene tijdperk als wetenschap, wijsbegeerte en staatkunde geldt, wordt in het volgende als onzin ontmaskerd. De mannen die vandaag het denken van de wereld beheersen, zijn morgen hun kroon kwijt. In onze tijd van rusteloze en snelle veranderingen kan het gebeuren dat mensen hun eigen gedachten overleven. Maar hun gedachten overleven hen niet. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 4

"Vergaan zijn aanslagen." Alle plannen over wereldse zaken eindigen als de dood naderbij komt, en dat geldt soms ook voor plannen over geestelijke en hemelse dingen. Hoeveel mensen hadden zich voorgenomen zich te bekeren, hun leven te beteren en naar God terug te keren! Maar de heftigheid van pijn en ziekte hield hen tegen en brak hun plannen helemaal af, en vooral de slag van de dood deed dat. Op het moment dat ze (naar eigen zeggen) "op het punt stonden zich te bekeren" en (zoals wij zeggen) "een nieuw blad om te slaan", draaide de dood hen om naar het graf, en Gods rechtvaardige toorn naar de hel. — Joseph Caryl.

Vers 4

"Zijn geest." Beter: "zijn valse, bedrieglijke schijn", letterlijk: "zijn glinsteringen". — Samuel Horsley, 1733-1806.

Vers 4

Op een mens vertrouwen is niet leunen tegen een pilaar, maar tegen een hoopje stof. Het hoogste wat in de mens leeft, is zijn denken. In de gedachten van zijn hart mag hij zich verheffen, als het nergens anders kan. Maar kijk, zegt de psalmist: zelfs zijn grootste, trotste gedachten worden vernederd en verdwijnen in het stof waar hij naar terugkeert. Arme, vergankelijke trots! Wie zou haar vertrouwen? — Johannes Paulus Palanterius.

Vers 5

"Welgelukzalig is hij." Dit is de laatste van de vijfentwintig plaatsen (zesentwintig als je Ps. 128:2 meetelt) waar het woord ashre voorkomt. Met dat woord begint het boek van de Psalmen. — Speaker's Commentary.

Vers 5

Helaas, hoe vaak vertrouwen we terwijl we juist bang zouden moeten zijn, en raken we bang terwijl we juist zouden moeten vertrouwen! — Lange's Commentary.

Vers 5

"Den God Jakobs." Een beroemde en veelzeggende naam voor God. Eerst zegt hij iets over Zijn wezen: Zijn bestaan en Zijn voortreffelijkheid zijn waar en werkelijk. Mollerus zegt dat Hij hier uit sierlijkheid en om de nadruk "den God Jakobs" heet. Zo onderscheidt de Schrift de ware God van Israël van alle heidense goden, en wijst ze alle verzonnen goden en elke dienst aan hen af. Zoals de ware God de God van Jakob is, zo is de God van Jakob de ware God. Hij alleen is God, naast Hem is er niemand...

Ten tweede beschrijft deze naam ook Zijn bijzondere band met Zijn volk. Onze psalmist noemt Hem "den Machtige Jakobs", Ps. 132:5. Hij is zeker de God van de hele aarde, maar op een bijzondere manier is Hij "den God Israels", Matth. 15:31... Opvallend is dat Hij Zich in de Schrift, wanneer Hij Zich aan hen laat kennen, niet zo vaak "de God van hemel en aarde" noemt (ook die titel is vol bemoediging), maar "de God van Abraham, de God van Izak, en de God van Jakob". Het lijkt wel of Hij zoveel welwillendheid had voor die drie mannen en zo bijzonder voor hen zorgde, dat Hij de rest van de wereld naast hen voorbijzag.

Gods volk staat zo dicht bij Hem en zo innig met Hem verbonden, dat hun belangen aan weerszijden verweven en in elkaar gevlochten zijn, in een verbond dat beide kanten bindt. Zij zijn van Hem en Hij is hun deel. Hun Beminde is van hen en zij zijn van Hem. Zij zijn naar Zijn naam genoemd. De heiligen heten Zijn "heiligen", en de gemeente heet met zoveel woorden "Christus". Ja, Hij neemt Zich zelfs voor om naar hun naam genoemd te worden. Hij neemt de naam Jakob aan, Ps. 24:6: "Dat is het geslacht dergenen, die naar Hem vragen, die Uw

aangezicht zoeken, dat is Jakob!" (Engels: O *Jacob*, o Jakob). — Uit "The Saints' Ebenezer", door F.E., 1667.

Vers 5

"Den God Jakobs." Dit vers geeft ons met recht de vrijheid om alles wat Jakob in zijn ballingschap aan hulp en hoop meemaakte, toen niemand dan God hem kon helpen, op alle gelovigen toe te passen. — Simon de Muis.

Verzen 5, 6

"Den God Jakobs ... Die den hemel en de aarde gemaakt heeft, de zee en al wat in dezelve is." Deze psalmen zijn erop uit om tegen alle volken die afgoden aanbaden, te zeggen dat "den God Jakobs", "uw God, o Sion", de Schepper en Bestuurder van alle dingen is. Ze doen een beroep op alle volken om zich tot Hem te wenden.

Al deze psalmen hebben het karakter van zending en een taak voor het evangelie. Denk hier aan het gebed van de apostelen in Jeruzalem, nadat de Heilige Geest met Pinksteren was neergedaald: "... hieven zij eendrachtelijk hun stem op tot God, en zeiden: Heere! Gij zijt de God, Die gemaakt hebt den hemel, en de aarde, en de zee, en alle dingen, die in dezelve zijn" (dezelfde woorden als in de Septuagint op deze plaats): "Die door den mond van David Uw knecht, gezegd hebt: Waarom woeden de heidenen?" Hand. 4:24-25. De opdracht van deze psalmen is om heel de schepping te laten horen dat Jehova, en Hij alleen, Elohim is. Met hun steeds herhaalde Hallelujah nodigen ze iedereen uit Hem als zodanig te aanbidden. — Christopher Wordsworth.

Vers 6

"Die trouwe houdt in der eeuwigheid" (Engels: *truth*, waarheid). In Zijn onuitputtelijke schatkamer ligt zij opgeslagen, het kostbaarste juweel dat daar ooit heeft gelegen. Dat komt doordat de waarheid die Hij zo bewaart, en die als dragende kracht het bouwwerk van de

schepping bijeenhoudt, het eeuwige Woord is: Zijn eniggeboren Zoon, Jezus Christus. — Dionysius de Karthuizer en Ayguan, in Neale en Littledale.

Vers 6

"Die trouwe houdt in der eeuwigheid." God houdt de waarheid werkelijk in stand, van tijdperk tot tijdperk. Hoe zou het Boek van God anders bewaard gebleven zijn? — John Lorinus.

Verzen 6-9

De HEERE is een almachtig God, want Hij heeft het heelal geschapen. Daarna is Hij een trouwe God, "Die trouwe houdt in der eeuwigheid". Verder is Hij een rechtvaardig God (Ps. 146:7), een gulle God (ibid.) en een genadig God (Ps. 146:7-9). — J.J. Stewart Perowne.

Vers 7

"Die den verdrukte recht doet, Die den hongerige brood geeft." Hieruit leren we dat Hij de Zijnen niet altijd zo verwent dat Hij hen met overvloed overlaadt. Soms houdt Hij Zijn zegen terug, zodat Hij hen kan bijstaan wanneer ze honger hebben gekregen. Stel dat de psalmist had gezegd dat God Zijn volk overvloedig voedde en verwende. Zouden dan niet alle mensen die gebrek of hongersnood leden, meteen de moed hebben verloren? Terecht reikt Gods goedheid dus verder, tot het voeden van wie honger heeft. — Johannes Calvijn.

Vers 7

"Die den verdrukte recht doet, Die den hongerige brood geeft." De wonderen die Jezus deed, bewijzen volledig dat Hij die Heere was over Wie de psalmist hier en in Ps. 145:16 spreekt. Hij voedde vele duizenden met een paar broden en twee kleine visjes. Daarna vulde Hij zoveel manden met de stukken en restjes van die kleine voorraad, waarmee Hij duizenden had verzadigd. De mensen die Hem dit hadden zien doen en zelf van Zijn gave hadden gegeten, trokken uit deze

wonderen terecht de conclusie dat Hij de Profeet was Die in de wereld zou komen, zoals je kunt lezen in Joh. 6:14.

Omdat ze Hem voor de Profeet hielden, gingen ze vervolgens ook uit van Zijn koningschap over Israël. Op grond van die gedachte wilden ze Hem dwingen hun koning te zijn, Joh. 6:15. — Thomas Jackson, 1579-1640.

Vers 7

"De HEERE maakt de gevangenen los." Jes. 61:1 spreekt van "den gebondenen opening der gevangenis". Volgens geleerden is dat een profetisch stijlmiddel voor de genezing van doven en stommen. Hun ziel zat als het ware gevangen, want zij konden zich niet uitdrukken zoals anderen dat met taal doen. Zo kan het hier ook dichterlijk bedoeld zijn, als beeld. Dan loopt het direct parallel met dat deel van Christus' antwoord aan Johannes: "de doven horen" (Matth. 11:5). Bij zulke genezingen sprak Christus het woord Effatha, "wordt geopend", alsof Hij de deur van een gevangenis opende om gevangenen vrij te laten en hun boeien van hen af te schudden.

Verder is het duidelijk dat mensen met een zware ziekte, een verlamming en dergelijke gebonden heten, zoals de vrouw "welke de satan … gebonden had" (Luk. 13:16). Als Christus hen genas, werden ze door Hem "losgemaakt". Zo zegt Christus (Luk. 13:12): "Vrouw, gij zijt verlost van uw krankheid" (Engels: *loosed*, ontbonden). "En zij werd terstond weder recht." Dat ze "weder recht" werd, betekende dat ze bevrijd werd uit haar gebondenheid, haar boeien, haar gevangenis. In deze ruime, dichterlijke of profetische taal valt onder het losmaken van gevangenen door de Heere ook het lopen van de kreupelen, het rein worden van melaatsen en het horen van de doven.

Ook de opwekking van doden hoort erbij, want die zijn het stevigst vastgebonden. Toen zij werden opgewekt, was deze uitdrukking even passend als bij Lazarus met zijn grafdoeken: "Ontbindt hem, en laat hem heengaan." — Henry Hammond.

Verzen 7, 8

Let hier goed op: de naam Jehova staat hier vijf keer in vijf regels. Dat wijst erop dat het een almachtige kracht is, die van Jehova, die zich inzet en wordt ingezet voor de verlichting van de verdrukten. Het strekt God net zozeer tot eer om wie in ellende zit te hulp te komen, als om op de hemelen te rijden door Zijn naam *Jah*, Ps. 68:5. — Matthew Henry.

Vers 8

"Opent de ogen der blinden." Letterlijk staat er: "opent de blinden", dus: Hij maakt dat ze kunnen zien. Dit kan beeldspraak zijn, een middel tegen lichamelijke hulpeloosheid, zoals in Deut. 28:29, Jes. 59:9-10 en Job 12:25. Of het kan gaan over geestelijk gebrek aan inzicht, zoals in Jes. 29:18, 42:7,18 en 43:8. Hier wijst de samenhang van de tekst op het eerste. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 8

"De HEERE opent de ogen der blinden." In het Hebreeuws staan de ogen van de blinden niet genoemd. Hilarius vertaalt met sapientificat, en de Arabische vertaling doet dat ook. Jehova maakt met Zijn wijsheid donkere geesten licht en helder. De gewone kwaal van de mensen is de blindheid van hun verstand. — John Lorinus.

Vers 8

"De ogen der blinden." Volney merkte op hoeveel blinden je door de straten van Caïro en Alexandrië ziet tasten. "Als ik door de straten van Caïro liep", zegt hij, "was van elke honderd mensen die me tegemoet kwamen vaak twintig blind, achttien hadden één oog, en twintig anderen hadden rode, etterende of gevlekte ogen. Bijna iedereen draagt verband, een teken dat ze een oogontsteking hebben of eraan herstellen." Oogontsteking is inderdaad een van de plagen van Egypte, zoals alle artsen weten. Dat het zo vaak voorkomt, komt voor een groot deel door het zand dat de wind in de ogen blaast.

Maar je begrijpt ook dat in het hele Oosten de overmatige zonnehitte blindheid veel gewoner maakt dan bij ons. Wie het Oosten kent, vindt het dus niet vreemd dat blinden zo vaak in het evangelie voorkomen en dat de Schrift zo vaak op dit gebrek zinspeelt. Eén van de twaalf vervloekingen van de Levieten gaat tegen hem "die een blinde op den weg doet dolen": Deut. 27:18. "De Geest des Heeren is op Mij", zei Jezus, toen Hij uit de profeet Jesaja las, "om den armen het Evangelie te verkondigen, … en den blinden het gezicht": Luk. 4:18-19.

"De HEERE", zegt David, "maakt de gevangenen los. De HEERE opent de ogen der blinden." — Felix Bovet (1824-), in "Egypt, Palestine, and Phoenicia", 1882.

Vers 9

"De HEERE bewaart de vreemdelingen." God heeft een bijzondere liefde voor zwervers en pelgrims (Deut. 10:18). Jakob was een vreemdeling in een vreemd land toen God Zich liet kennen als de God van Jakob, Zijn uitverkoren knecht. — Thomas Le Blanc.

Vers 9

"De HEERE bewaart de vreemdelingen." Dat zijn zij die niet bij Babylon horen en niet bij deze wereld: de echte pelgrims in een vreemd land. — Robert Bellarminus.

Vers 9

"Hij houdt den wees en de weduwe staande." Een olijfboom mocht je niet twee keer afschudden en een wijngaard niet twee keer nalopen. De korenschoven die op het land waren blijven liggen, moest je laten liggen. Al die opbrengst hoorde toe aan de arme, de weduwe en de wees. Wie door het veld van een naaste liep, mocht wel met de hand aren afplukken (Deut. 23:25), maar geen sikkel gebruiken. Voor weduwen en wezen draagt de wet de allermeeste zorg, want "Hij is een Vader der wezen, en een Rechter der weduwen" (Ps. 68:6).

Wie een weduwe iets leende, mocht haar kleed niet als onderpand houden. Zowel weduwen als wezen moesten op de feesten worden uitgenodigd. Er was ook een regeling die speciaal bedoeld was om armen te beschermen en te helpen: de tweede tiende, ook wel de armentiende genoemd. De eerste tiende kwam toe aan de Levieten. Van wat daarna overbleef, werd opnieuw een tiende afgezonderd. De opbrengst van die tweede tiende ging in de eerste twee jaar naar een feestmaal in het heiligdom bij het offeren van de eerstelingen. In het derde jaar ging ze naar een feestmaal in het eigen huis, waarvoor de Levieten, de vreemdelingen, de weduwen en de wezen werden uitgenodigd (Deut. 14:28-29 en Deut. 26:12-13). — G. Uhlhorn, in "Christian Charity in the Ancient Church", 1883.

Vers 9

"Maar der goddelozen weg keert Hij om." Hij haalt hun plannen overhoop en laat hun ontwerpen mislukken. Wat zij zich voornemen, laat Hij iets opleveren wat zij nooit hadden bedoeld. Het Hebreeuwse woord betekent hier: buigen, krommen, krom maken, verdraaien, en vervolgens: omverwerpen, op zijn kop zetten. Hetzelfde woord staat voor het gedrag van de goddelozen in Ps. 119:78: "omdat zij mij met leugen nedergestoten hebben" (Engels: *they dealt perversely with me*, zij hebben verkeerdelijk met mij gehandeld). Het beeld is dat hun pad niet recht loopt. God maakt er een kromme weg van, zodat zij van hun doel afdwalen. Door hen heen bereikt Hij doelen die zij niet bedoelden.

Hij houdt hun eigen plannen tegen en laat ze dienen voor een hoger en beter doel dan het hunne. Dit is de elfde reden waarom wie op God vertrouwt, gelukkig is: God is het waard dat je Hem vertrouwt en liefhebt, omdat Hij alle plannen van goddeloze mensen volkomen in Zijn macht houdt. — Albert Barnes.

Vers 9

"Maar der goddelozen weg keert Hij om." Denk aan het leem van de pottenbakker. Hij heeft er tijd en moeite in gestoken om het te kneden en op de draaischijf te vormen. Nu is het vat bijna klaar. Dan kan iemand die toekijkt het met de lichtste duw helemaal uit vorm brengen en in één klap bederven waar de pottenbakker zo lang mee bezig was. Zo gaat het met alle complotten en bedenksels van goddeloze mensen, met al hun pogingen om dingen ondersteboven te keren: ze zijn als het leem van de pottenbakker.

Ze denken dat alles rijp, af en volmaakt is, en dat hun zaak zo goed als gedaan is. Dan is ineens al hun werk verloren. God staat al die tijd erbij en kijkt toe. Met één lichte aanraking, met de zachtste adem van Zijn toorn, laat Hij alles verschrompelen en in stukken breken. — Edlin, 1656.

Vers 9

"Maar der goddelozen weg keert Hij om." De tien zinsdelen hiervoor tillen de arme heilige stap voor stap hoger en hoger. Bij één enkel woord worden de goddelozen ineens neergekwakt, als Satan die als een bliksem uit de hemel valt: heel de weg omlaag, van de top van de hoogmoed tot de diepten van de hel. — Johannes Paulus Palanterius.

Vers 9

"Maar der goddelozen weg keert Hij om." Een sprekend voorbeeld van de dwaasheid om God buiten je levensplannen te houden, is het leven van William M. Tweed, wiens dood onlangs werd gemeld.

Hij joeg op rijkdom en macht en leek daarin een tijd lang te slagen. Kennelijk was hij niet van plan God te gehoorzamen of te leven met het oog op een toekomend leven. Wat hij wilde, was alleen wereldse voorspoed. Hij dacht die te hebben. Hij kwam in het Congres. Hij schepte zijn miljoenen bijeen. Hij had de materiële belangen van de grootste stad van zijn land in zijn hand. Bij het uitvoeren van zijn

plannen trotseerde hij openlijk de publieke opinie en de rechtbanken. Hij was een glansrijk, en juist daarom gevaarlijk, voorbeeld van een schurk die slaagt.

Maar de belofte van voorspoed voor het leven van nu geldt alleen voor wie God vreest. William M. Tweed lag te sterven in een gevangenis, in de stad waar hij eens de baas was. Zijn bittere, teleurgestelde bekentenis was: "Mijn leven is in alles een mislukking geweest. Er is niets waar ik trots op ben." Wil een jongeman op zo'n manier eindigen? Dan is de weg daarheen eenvoudig en duidelijk. "De groten doen een iegelijk verdriet aan, en huren de zotten, en huren de overtreders" (Spr. 26:10; Engels: *The great God that formed all things both rewardeth the fool, and rewardeth transgressors*, De grote God, Die alle dingen voortbrengt, vergeldt de dwaas en vergeldt de overtreders). "Maar der goddelozen weg keert Hij om." — American Sunday School Times, 1878.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

1. Een aansporing, gericht aan onszelf: "Hallelujah!" 2. Een voorbeeld: de psalmist roept zichzelf toe: "Prijs den HEERE." 3. Een echo: "O mijn ziel! prijs den HEERE." Laten we dit tegen onze eigen ziel zeggen.

Vers 1

Wie moet ik prijzen? En waarom? En wanneer? En hoe?

Vers 1

Samen God dienen, in het openbaar.

1. Samen God dienen moet gebeuren met het besef dat we bij elkaar horen: "Hallelujah!" (dat is: looft). Wat een vreugde is het om samen te loven.

2. Het moet nooit zijn persoonlijke kant verliezen: “O mijn ziel!” God wordt alleen door harten van afzonderlijke mensen geprezen. De verleidingen om in een dienst met je gedachten af te dwalen.
3. Het moet vol zijn van het voelbare nabij zijn van Jehova: ieder en allen moeten Hem alleen aanbidden. — W.B.H.

Vers 2

Werk voor nu en straks.

1. “In mijn leven”: een tijd vol onzekerheid en geheimen. 2. “Ik zal den HEERE prijzen”: een dienst die vaststaat, waar ik me voor inzet, die ik verschuldigd ben en waar ik plezier in heb. Zekerheid in de onzekerheid.
2. “Terwijl ik nog ben”: een gloeiende toezegging die vooruitloopt op de eeuwigheid. — W.B.H.

Vers 3

1. Het onteert God.
2. Het maakt je kleiner.
3. Het stelt altijd teleur.

Vers 4

Heengaan, verval, nederlaag.

Vers 4 (tweede zinsdeel)

Het mislukken van alle plannen van de mens, het verdwijnen van zijn wijsgerige stelsels, het weerlegd worden van zijn grootspraak.

Vers 5

Het geheim van waar geluk.

1. Wat het níet is. De man die hier bedoeld wordt, heeft werk te doen en een strijd te voeren, want hij heeft hulp nodig. Ook krijgt hij niet alles waar hij naar verlangt, want hij is iemand die hoopt.

2. Wat het wél is. Het bestaat uit het bezit, de hulp en de hoop, en al die drie hebben we in God.

Verzen 6, 7

Onze God van de hoop is:

1. de Schepper.
2. de Bewaarder van de waarheid.
3. de Verdediger van het recht.
4. de Voorziener.
5. de Verlosser.

Vers 7 (laatste zinsdeel)

Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 484: “The Lord—the Liberator.”

Vers 7

De rechten van het volk.

1. Drie rechten van elke mens: gerechtigheid, brood, vrijheid.
2. God komt voor hen in actie: met omwentelingen, hervormingen en wedergeboorten. Christus voert strijd tegen Satan.
3. De rijke overvloed van deze drie zegeningen in het koninkrijk van Christus.
4. Wat voor mensen er onder dit bewind gevormd en getraind worden. — W.B.H.

Vers 8 (eerste zinsdeel)

Geestelijke blindheid: de vloek ervan, de oorzaak en de genezing.

Vers 8 (tweede zinsdeel)

Over wie gaat het? Wie richt hen op? Op welke manier? En wat is dan het gevolg?

Vers 8 (derde zinsdeel)

Gods liefde voor de rechtvaardigen.

1. Hij heeft hen rechtvaardig gemaakt.
2. Zij lijken op Hem.
3. Zij hebben Hem lief.
4. Wat zij willen, is wat Hij wil.

Vers 9

Let op wat de Joodse wet voor de vreemdeling regelde. Let op hoe God vreemdelingen ontving. Denk aan de waarheid dat Zijn uitverkorenen vreemdelingen in de wereld zijn. En denk aan Zijn plan om in de laatste dagen vreemdelingen binnen te brengen.

Vers 9 (middelste zinsdeel)

Wat wezen en weduwen van het volk van God mogen verwachten.

Vers 9 (laatste zinsdeel)

Toegelicht met de broers van Jozef, met Haman en met anderen.

Vers 10

1. Een aanleiding om te prijzen: “De HEERE zal in eeuwigheid regeren.”
2. Een brandpunt van de lofprijs: “O Sion!”
3. Een kringloop van lofprijs: “van geslacht tot geslacht.”
4. Een uitnodiging tot lofprijs: “Hallelujah!”

Psalm 147

Onderwerp

Dit lied is opvallend bijzonder. Het bezingt hoe groot de Heere is en hoe goedertieren Hij Zich buigt tot mensen. De God van Israël verschijnt hier in Zijn eigen heerlijkheid, als Hij Die zorgt voor wie treurt, voor wie niet meetelt en voor wie vergeten is. De dichter beleeft een bijzondere blijdschap aan het verheffen van Hem Die zo uitzonderlijk genadig is. Het is een psalm voor de stad en voor het veld, voor de eerste en de tweede schepping, voor het gemenebest en voor de kerk. Van het eerste tot het laatste vers is hij goed en lieflijk.

Indeling

Het lied valt blijkbaar in drie stukken uiteen. In Ps. 147:1-6 prijst de dichter Jehova omdat Hij Sion opbouwt en Zijn treurenden zegent. In Ps. 147:7-11 brengt hij dezelfde lof, nu om Zijn zorg voor de nederigen en Zijn welbehagen in hen. In Ps. 147:12-20 maakt hij Hem groot om wat Hij voor Zijn volk doet en om de kracht van Zijn woord in de natuur en in de genade. Bestudeer het met blije dankbaarheid.

Uitleg

Vers 1

"Looft den HEERE", of anders gezegd: Hallelujah. De brede rivier van het Psalmenboek stroomt uit in een waterval van lofprijs. Deze psalm begint en eindigt met Hallelujah. Voor een gelovige horen Jehova en blije lofprijs altijd bij elkaar. Jupiter joeg angst aan, maar Jehova wordt bemind. De psalmist is koordirigent voor elk lid van het ware zaad van Israël en roept: "Looft den HEERE." Zo'n oproep past bij iedereen die iets te danken heeft aan Gods gunst. En wie van ons niet? Terugbetalen kunnen we Hem niet, maar loven zullen we Hem, niet alleen nu, maar voor eeuwig.

"Want onzen God te psalmzingen is goed." Het is goed, want het is juist. Het is goed, want God neemt het welgevallig aan, wij worden er beter van en onze medemensen worden erdoor aangespoord. Dat iets goed is, is voor goede mensen een sterke reden om het steeds te blijven doen. Zingen tot lof van God is het beste wat we met onze stem kunnen doen. Het gaat over God, het is voor God en het is tot God, en het gebeurt op een blije en eerbiedige manier. Zingen in je hart is goed. Maar zingen met hart én stem is beter, want dan kunnen anderen met ons meedoen. Jehova is onze God, de God van ons verbond. Laat Hem daarom de eer van onze lofprijs hebben. Hij is zo'n genadige, gelukkige God dat onze lof het mooiste klinkt in blij gezang.

"Dewijl Hij liefelijk is; de lof is betamelijk" (Engels: *for it is pleasant*, want het is lieflijk). Het is aangenaam en passend, zoet en gepast om de Heere, de Allerhoogste, te prijzen. Wie een echt verfijnde smaak heeft, wordt erdoor verkwikt. Wie rein van hart is, kijkt er graag naar. Het is heerlijk om een hele gemeente de Heere te zien en te horen loven. Dit zijn redenen voor de zangdienst die mensen niet zullen negeren als zij echte godsvrucht, werkelijk genot en strenge welvoeglijkheid waarderen. Loof met plezier, want de lofzang is lieflijk. Loof de Heere in de schoonheid van de heiligheid, want de lofzang is beta-

melijk. Waar plicht en vreugde, nut en schoonheid samenkomen, mogen we niet achterblijven.

Iedere lezer moet beseffen dat hij met zijn gezin een koor hoort te vormen om elke dag de Heere te prijzen.

Vers 2

"De HEERE bouwt Jeruzalem." God laat Zich zowel in de zichtbare als in de geestelijke wereld zien als Bouwer en Maker, en daarom moeten we Hem prijzen. Zijn genade, wijsheid en macht zijn alle te zien in het vormen en vestigen van de plaats die Hij uitkoos voor Zijn aanbidding. Eens was dat een stad met stenen muren, nu is het een gemeente van geestelijke stenen. De Joden waren blij toen hun hoofdstad uit de puinhopen herrees, en wij juichen over de groei van de gemeente midden in een goddeloze wereld. "Hij vergadert Israels verdrevenen." Zo herstelt Hij de verwoeste plaatsen en maakt Hij de eerdere woestenijen weer bewoonbaar.

Deze zin kan gaan over Nehemia en de mensen die met hem terugkeerden. Maar er is geen reden waarom hij niet net zo goed over David kan gaan. Die was samen met zijn vrienden een tijdlang verstoten, maar werd al snel het middel om Jeruzalem op te bouwen. In elk geval schrijft de psalmist alle zegeningen die ze genoten, toe aan Jehova. Dat de stad hersteld werd en de ballingen terugkwamen, schrijft hij allebei toe aan Gods hand. Wat zagen deze oude gelovigen duidelijk dat de Heere aanwezig was, onder hen en voor hen aan het werk!

Op geestelijk gebied zien wij Gods hand in het opbouwen van de gemeente en in het binnenhalen van zondaren. Wie zijn mensen die van hun zonde overtuigd worden anders dan verstotenen, buitengesloten van God, van heiligheid, van de hemel en zelfs van de hoop? Wie kon hen uit hun verstrooiing bijeenbrengen en tot burgers maken in Christus Jezus, behalve de Heere, onze God? Deze daad van liefde en macht doet Hij zonder ophouden. Laat het lied daarom be-

ginnen in Jeruzalem, ons thuis. Laat elke levende steen in de geestelijke stad de toon weergalmen. Want het is de Heere Die Zijn verbannenen heeft teruggebracht en hen samen heeft opgebouwd in Sion.

Vers 3

"Hij geneest de gebrokenen van hart, en Hij verbindt hen in hun smarten." De Heilige Geest noemt dit als een deel van Gods heerlijkheid en als een reden om Zijn lof te laten horen. De Heere is niet alleen Bouwer, maar ook Heler. Net zoals gebroken muren herstelt Hij gebroken harten. De koningen van de aarde denken groot te zijn doordat ze zo hoog staan. Maar Jehova wordt werkelijk groot door Zijn nederbuigende goedheid. Kijk toch: de Allerhoogste bemoeit Zich met zieken en bedroefden, met ellendigen en gewonden! Als de goede Heelmeester loopt Hij door de ziekenzalen!

Dat Hij zo diep meeleeft met wie treurt, is een bijzonder teken van Zijn goedheid. Weinig mensen willen omgaan met wie moedeloos is. Maar Jehova zoekt hun gezelschap en blijft bij hen totdat Hij hen met Zijn troost heeft genezen. Hij verwaardigt Zich om gebroken harten aan te raken en te helen. Hij legt Zelf de zalf van de genade erop en de zachte verbanden van de liefde. Zo verbindt Hij de bloedende wonden van wie zich van zijn zonde bewust is geworden. Dit is medelijden zoals alleen een God dat heeft. Terecht prijzen zij Hem tegenover wie Hij zo genadig is geweest.

De Heere is altijd bezig met helen en verbinden. Dit is voor Hem geen nieuw werk: Hij deed het al van oudsher. En het is ook niet iets uit het verleden waar Hij nu moe van is, want Hij heelt nog steeds en verbindt nog steeds, zoals de grondtekst het zegt. Kom, gebroken harten, kom naar de Heelmeester Die nooit faalt te genezen. Laat Hem je wonden zien, Hem Die ze zo teder verbindt!

Vers 4

"Hij telt het getal der sterren." Niemand behalve Hij kan dat geweldige leger tellen. Maar Hij heeft de sterren gemaakt en houdt ze in stand,

dus Hij kan ze tellen. Voor Jehova zijn sterren niets meer dan munten, die een koopman telt terwijl hij ze in zijn buidel stopt. “Hij noemt ze allen bij namen.” Hij kent elke hemelbol afzonderlijk zo goed dat Hij haar naam of aard weet. Hij geeft ieder inderdaad een passende naam, omdat Hij haar samenstelling en natuur kent. Hoe enorm die sterren ook zijn, ze gehoorzamen Hem helemaal.

Het is net als bij soldaten van wie de aanvoerder de namen afroept en de posten aanwijst. Komen ze niet op en gaan ze niet onder, bewegen ze zich niet of staan ze niet stil, precies zoals Hij het beveelt? Wat een omslag vergeleken met het vorige vers! Lees die twee achter elkaar, zonder pauze, en voel hoe sterk het contrast is. Van sterren naar zuchten is een diepe afdaling! Van werelden naar wonden is een afstand die alleen oneindig medelijden kan overbruggen. Toch is Hij Die als een heelmeester bij gewonde harten werkt, Dezelfde Die het hemelse leger in slagorde zet en de presentielijst van zonnen en hun majestueuze stelsels voorleest.

O Heere, het is goed om U te prijzen als Heerser over de sterren. Maar het is nog lieflijker om U te aanbidden als de Heler van de gebrokenen van hart!

Vers 5

“Onze Heere is groot.” Onze Heere en Koning is groot: grootmoedig, oneindig, onvoorstelbaar heerlijk. Niemand kan Zijn majesteit beschrijven of Zijn voortreffelijkheden tellen. “En van veel kracht.” Hij doet wat Hij wil, en Hij wil machtige daden doen. Wat Hij doet, laat iets van Zijn macht zien. Maar het grootste deel van Zijn kracht blijft verborgen, want bij God is alles mogelijk, ook wat bij mensen onmogelijk is. “Zijns verstands is geen getal.” Zijn wijsheid is niet te peilen en Zijn kennis niet te meten. Hij is oneindig in bestaan, in macht en in kennis.

Deze drie uitspraken leren dat heel duidelijk. De goden van de heidenen zijn niets, maar onze God vervult alle dingen. En toch, wat is

Hij nederig! Want dit is Dezelfde Die zieke zielen zo zacht verzorgt en klaarstaat om zondige mensen genadig te zijn. Zijn grenzeloze macht en oneindig verstand zet Hij in voor de nood van mensen, om die te verzachten en te heiligen. Om al deze redenen moet Zijn lof groot zijn. Zelfs als ze oneindig kon zijn, zou ze Hem nog niet meer geven dan Hem toekomt. In de bouw van Zijn kerk en in de redding van zielen worden Zijn grootheid, macht en wijsheid alle zichtbaar. Laat Hem om elk van die eigenschappen verheven worden.

Vers 6

"De HEERE houdt de zachtmoedigen staande; de goddelozen vernedert Hij, tot de aarde toe." Hij zet de verkeerde orde van de dingen op zijn kop. De zachtmoedigen liggen onderaan en Hij richt hen op. De goddelozen zijn hoog verheven en Hij gooit hen neer in het stof. De Heere houdt van wie ontzag voor Hem heeft, in eigen ogen nederig is en zachtaardig met medemensen omgaat. Hen tilt Hij omhoog, naar hoop, naar vrede, naar kracht, naar eeuwige eer. Als God een mens optilt, dan is hij ook werkelijk verheven. Hoogmoedige mensen vinden zichzelf al hoog genoeg.

Alleen wie laag zit, wil omhoog geholpen worden, en alleen die mensen zal Jehova oprichten. De goddelozen moeten van hun zetels van ijdele eer af. God is gewend zulke mensen neer te halen. Zo is Hij, zo doet Hij het altijd. Geen enkele goddeloze zal uiteindelijk ontsnappen. Ze moeten naar de aarde, want uit de aarde zijn ze gekomen en voor de aarde leven ze. Dat Hij de machtigen van hun troon heeft gestoten en de nederigen heeft verhoogd, is een van de heerlijke daden van onze God waarom Zijn heiligen Hem prijzen. De rechtvaardigen mogen met recht in hun geest omhooggetild worden en de goddelozen terneergeslagen zijn, als ze denken aan de oordelen van de Heere God.

In dit vers zien we wat het wezen van Jehova in de praktijk betekent. Dat wezen zorgt ervoor dat Hij sterren telt en bij naam noemt,

alsof het kleinigheden zijn, terwijl Hij met bedroefde mensen teder omgaat, alsof ze in Zijn ogen kostbaar zijn. Hij is zo groot dat niets Hem groot lijkt, en zo nederig dat niets Hem klein lijkt. Zijn oneindige majesteit brengt zo vanzelf de hoge mensen laag en verheft de nederigen.

Vers 7

In deze alinea wordt de tegenstelling uit het vorige gedeelte verder uitgewerkt, nu vanuit een ander gezichtspunt: zoals we haar zien in de natuur en in Gods zorg voor de wereld. “Zingt den HEERE bij beurte met dankzegging”, of beter gezegd: “Antwoordt Jehova.” Door Zijn werken spreekt Hij tegen ons. Laten we Hem terugspreken met onze dank. Alles wat Hij doet, is genade, en elke beweging van Zijn hand is goedheid. Laat ons hart dus antwoorden met dank en onze lippen met zang. Heel ons leven hoort een antwoord te zijn op Gods liefde. Jehova geeft zonder ophouden. Laten wij Hem dan iets teruggeven in onze dankzegging.

“Psalmzingt onzen God op de harp.” Laat muziek en zang samengaan. Toen de eredienst nog uit ritueel bestond, was muziek in de grote gemeente prijzenswaardig en op haar plaats. Wij vinden misschien dat ze in de geestelijke bedeling van nu minder gewenst is bij de openbare eredienst, omdat zo veel misbruik ervan is gemaakt. Maar thuis genieten we er zelf toch van, en haar charme laat ons allerminst koud. Het is bijna heiligschennis dat zulke prachtige muziek zo vaak voor onwaardige onderwerpen wordt gebruikt. De zoetste harmonieën zijn bestemd voor de eer van de Heere.

Hij is onze God, en dat is een uitgelezen vreugde in het lied. Wij kozen Hem, omdat Hij ons gekozen heeft. In Hem ontdekken we kenmerken waarmee Hij Zich onderscheidt van alle schijngoden van de mensen om ons heen. Door het verbond is Hij onze God, voor eeuwig en altijd. Hem komt lof toe, in welke vorm ook.

Vers 8

"Die de hemelen met wolken bedekt." Hij werkt in alle dingen, zowel boven als beneden. Wolken ontstaan niet bij toeval. God Zelf brengt ze voort en geeft ze een dichtheid waardoor het blauwe uitspansel verborgen raakt. Een bewolkte lucht lijkt misschien een toevallige hoop dampen. Dat is ze niet: de hand van de Grote Kunstenaar legt zo verf over het doek van de hemel. "Die voor de aarde regen bereidt." De Heere maakt wolken klaar met het oog op regen, en regen met het oog op de velden beneden. Een groot aantal omstandigheden werkt samen om een bui voor te bereiden.

In het maken van een regenwolk en het vormen van één druppel zit meer vakmanschap dan een oppervlakkige blik ziet. God is in de damp en in de parelende druppel die eruit geboren wordt. "Die het gras op de bergen doet uitspruiten." Met een bui die ver reikt, laat Hij planten groeien op plaatsen waar geen mensenhand komt. Hij zorgt niet alleen voor de vruchtbare vlakten van Gosen, maar ook voor de steile hellingen van de Karmel. God maakt de hemelen tot dienaren van de aarde en de wolken tot besproeiers van de bergweiden. Dit is een evolutie waar niemand over hoeft te discussiëren.

En ook de woeste, verlaten plekken vergeet de Heere niet: juist de eenzame heuvels laat Hij als eerste delen in Zijn verkwikkende bezoek. Zo is onze God. Hij laat niet alleen regen uit de hemel vallen om het gras te drenken, zodat hemel en planten met elkaar verbonden zijn in een dienst van barmhartigheid. Hij denkt ook aan de rotsranden tussen de heuvels en Hij vergeet de weiden in de woestijn niet. Wat een God is dit, wat een God!

> *"Hij gaat de rijken en groten voorbij*
> *en blijft de armen en verlatenen nabij."*

Vers 9

"Die het vee zijn voeder geeft." Door het gras op de heuvels te laten groeien, voedt de Heere de kudden. God zorgt voor de dieren. Men-

sen lopen over gras alsof het niets voorstelt, maar God laat het groeien. Maar al te vaak gaan mensen wreed met hun vee om, terwijl de Heere het Zelf voedt. De grote God is te goed, en eigenlijk te groot, om te vergeten wat mensen minachten. Zeg niet: "Zorgt ook God voor de ossen?" Dat doet Hij zeker, en met zorg. Hij laat Zich hier zelfs beschrijven als Degene Die hun voedsel geeft, zoals boeren dat gewoonlijk doen.

"Aan de jonge raven, als zij roepen." Deze wilde vogels lijken geen enkel nut voor mensen te hebben. Zijn ze daarom waardeloos? Nee, zeker niet. Ze hebben hun plek in het geheel van de natuur. Zolang ze nog kuikens zijn die alleen naar hun ouders kunnen krijsen om eten, laat de Heere hen niet verhongeren. Hij voorziet in wat ze nodig hebben. Is het niet wonderlijk hoe zoveel kleine vogeltjes gevoed worden! Een vogel in een kooi wordt door mensen verzorgd. Toch loopt hij meer kans om zonder zaad en water te komen dan een van die talloze vogels in de open lucht.

Die hebben geen andere eigenaar dan hun Schepper en geen andere verzorger dan de Heere. Grootheid die zich bezighoudt met kleine dingen is een hoofdtrek van deze psalm. Moet dan niet ieder van ons bijzonder blij zijn als we Hem prijzen Die zo opvalt door Zijn zorg voor de behoeftigen en de vergetenen? Moeten we Hem dan ook niet vertrouwen? Want Hij Die de jongen van de raaf voedt, zal de kinderen van God zeker voeden! Hallelujah voor Hem Die zowel de raven voedt als de sterren bestuurt, voor Hem alleen! Wat een God bent U, o Jehova!

Vers 10

"Hij heeft geen lust aan de sterkte des paards." Grote, sterke dieren krijgen van de Schepper geen bijzondere aandacht. Aan kleinere levende wezens beleeft Hij evenveel plezier. Als een mens de Schepper zou kunnen zijn, zou hij vooral willen genieten van het maken van edele viervoeters als paarden, wier kracht en snelheid hun maker eer

zouden aandoen. Maar zo denkt Jehova niet. Hij geeft evenveel om hulpeloze vogeltjes in het nest als om het strijdros in de trots van zijn kracht. “Hij heeft geen welgevallen aan de benen des mans.” Daar is de atleet trots op, maar God heeft er geen plezier in.

Onze God let niet op wat een schepsel kan, maar juist op zijn zwakheid en zijn nood. Vorsten vertrouwen op hun ruiters en hun voetvolk. Maar de Koning der koningen is niet opgetogen over de legers van Zijn schepselen, alsof ze Hem kracht konden geven. Voor Jehova doen lichamelijke of stoffelijke grootte en kracht er niet toe. Hij kijkt naar andere, kostbaarder eigenschappen. Mensen die in het gevecht opscheppen over de moed van hun reusachtige kracht, zullen niet merken dat zij Gods lievelingen zijn. Aardse vorsten mogen zich verlustigen in hun Joabs en Abners, hun Abisais en Asahels.

De Heere der heerscharen heeft geen plezier in louter bot en spier. Pezen en spieren tellen nauwelijks mee, niet bij paarden en niet bij mensen. Want Hij is Geest, en Hij geniet het meest van geestelijke dingen. De woorden van de tekst kunnen ook alle kracht van schepselen omvatten, ook die van het verstand of van het karakter. God schept geen behagen in ons om onze prestaties of onze mogelijkheden. Hij kijkt naar karakter, niet naar bekwaamheid of talent.

Vers 11

“De HEERE heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen, die op Zijn goedertierenheid hopen.” Lichaamskracht geeft God geen voldoening, maar geestelijke eigenschappen zijn Zijn vreugde.

Het meest geeft Hij om gevoelens die op Hemzelf gericht zijn. De vrees die Hij goedkeurt, is vrees voor Hem, en de hoop die Hij aanvaardt, is hoop op Zijn goedertierenheid. Wat een treffende gedachte: God heeft niet alleen vrede met bepaalde mensen, Hij vindt zelfs troost en blijdschap in hun gezelschap! O, wat is de Heere onvergelijkelijk nederig: Zijn grootheid schept behagen in de onaanzienlijke schepselen van Zijn hand. Wie zijn deze bevoorrechte mensen in wie

Jehova behagen heeft? Sommigen zijn de kleinsten in Zijn gezin, die nooit verder zijn gekomen dan hopen en vrezen.

Anderen zijn al verder gegroeid, maar ook bij hen zien we nog altijd een mengeling van vrees en hoop. Ze vrezen God met heilig ontzag en kinderlijke eerbied. En ze hopen op vergeving en zaligheid, omdat God barmhartig is. Een vader heeft plezier in zijn eigen kinderen. Zo vindt ook de Heere troost in Zijn eigen geliefden, bij wie de kenmerken van de nieuwe geboorte vrees en hoop zijn. Ze vrezen, want ze zijn zondaars. Ze hopen, want God is barmhartig. Ze vrezen Hem, want Hij is groot. Ze hopen op Hem, want Hij is goed.

Hun vrees maakt hun hoop nuchter. Hun hoop doet hun vrees stralen. God heeft behagen in hen allebei, in hun beven en in hun verheugen. Is er niet volop reden tot lofprijs in dit bijzondere kenmerk van Gods wezen? Het is tenslotte een armzalig karakter dat geniet van ruwe kracht. Goddelijker is het om vreugde te vinden in het heilige karakter van de mensen om je heen. Aan wat mensen plezier geeft, kun je hen kennen. Zo kennen we ook de Heere aan het gezegende feit dat Hij behagen heeft in de rechtvaardigen, zelfs als hun rechtvaardigheid nog in het beginstadium van vrees en hoop verkeert.

Vers 12

"O Jeruzalem! roem den HEERE; o Sion! loof uw God." Wat houdt de dichter aan! Hij roept: "roem", "loof", alsof niets belangrijker is dan lofprijs. Een volk dat anders is dan andere volken, moet ook op een eigen manier loven. De stad van de vrede moet een stad van lofzang zijn, en in de tempel van de God van het verbond moet Zijn heerlijkheid weerklinken. Wordt er elders niet aanbeden, dan toch zeker in Sion: daar hoort blije aanbidding te klinken voor de God van Sion. Merk op dat we de Heere moeten prijzen in onze eigen huizen in Jeruzalem, en ook in Zijn eigen huis op Sion. De heilige stad ligt rond de

heilige berg en beide zijn gewijd aan de heilige God. Beide moeten dus vol hallelujaas klinken.

Vers 13

"Want Hij maakt de grendelen uwer poorten sterk." De vestingwerken waren klaar, tot en met de sloten van de poorten. God had alles degelijk en sterk gemaakt, zelfs de grendels en balken. Zo stond de stad veilig tegen vijanden die haar wilden binnenvallen. Dat is een grote barmhartigheid. Och, werden onze gemeenten maar zo behoed voor alle valse leer en elk onheilig leven! Dat kan alleen het werk van de Heere zijn. Waar Hij dat doet, verdient Zijn naam grote lof. Moderne losbollen zouden graag alle poorten neerhalen en alle grendels afschaffen. Wij doen dat niet, want wij vrezen de Heere.

"Hij zegent uw kinderen binnen in u." Geluk van binnen is net zozeer een geschenk van de Heere als veiligheid van buiten. Zegent de Heere "uw kinderen binnen in u", dan word jij, o Sion, gevuld met een gelukkig, eensgezind, vurig, voorspoedig en heilig volk. Dat volk leeft in gemeenschap met God en gaat in bij de vreugde van zijn Heere. Maakt God van jouw muren een redding, dan moeten je poorten een lofzang worden. Het zou weinig helpen om een ellendige, hongerige stad te versterken. Zijn de muren eenmaal stevig, dan is het een nog grotere blijdschap te zien dat de inwoners met allerlei goede gaven zijn gezegend. Wat hebben onze gemeenten toch veel behoefte aan een zegen die nu komt en blijft!

Vers 14

"Die uw landpalen in vrede stelt." De rust reikt tot aan de grenzen. Geen vijanden twisten met de mensen die aan de rand wonen. Is het daar vredig, dan weten we zeker dat het overal vredig is. "Als iemands wegen den HEERE behagen, zo zal Hij ook zijn vijanden met hem bevredigen." Vrede komt van de God van de vrede, en nergens anders vandaan. Mensen verschillen in aanleg, omstandigheden, smaak en mening. Als er dan in grote gemeenten jaar na jaar ongebroken vrede

heerst, is dat Gods werk. Het is net zo'n wonder als wereldse mensen de godvruchtigen niet vervolgen, maar hen opvallend respectvol behandelen. Hij Die Sion bouwt, is ook haar Vredemaker, de Heere en Schenker van de vrede.

"Hij verzadigt u met het vette der tarwe." Vrede gaat hand in hand met overvloed: overvloed aan het beste voedsel, en dan nog van de beste soort. Het is een grote reden om te danken als de behoeften van mensen zo worden vervuld dat ze verzadigd zijn. Sommigen zijn nauwelijks te verzadigen. Misschien worden alleen de inwoners van Sion ooit echt verzadigd, en dan alleen door de Heere Zelf. De waarheid van het evangelie is het beste van de tarwe. Zalig zijn zij die daar genoeg aan hebben en niet snakken naar de peulen van de wereld. Wie met hemels voedsel verzadigd is, moet zijn mond vullen met hemelse lofprijs.

Vers 15

"Hij zendt Zijn bevel op aarde; Zijn woord loopt zeer snel." Zijn boodschappen vliegen door heel Zijn rijk. Op aarde worden Zijn bevelen net zo goed uitgevoerd als in de hemel. Zijn woord gaat uit vanuit Zijn kerk. Vanuit Sion stuurt Hij het woord van het leven naar de volken. "Zijn woord loopt zeer snel." Zijn plannen van liefde worden snel uitgevoerd. Oosterse vorsten deden hun best om een snelle postdienst op te zetten. Het verlangen, de wil en het bevel van de Heere schieten in een oogwenk van pool naar pool, ja zelfs van de hemel naar de aarde.

Wij wonen in het hart van het rijk van de Heere. We mogen ons enorm verheugen dat Gods gebod tot in de uiterste hoek van het rijk met zekere uitwerking voortijlt, zonder te worden gehinderd door afstand of tijd. De Heere kan Zijn volk razendsnel redden en bevrijden, of hun meteen voorraad sturen uit Zijn hoven daarboven. Gods bevelen in de natuur en in Zijn leiding zijn machtswoorden waartegen nooit iemand opstaat. Beter gezegd: alles snelt ijverig vooruit om ze

uit te voeren. De woorden van de tekst staan zo duidelijk in de tegenwoordige tijd, dat ze ons willen leren hoe het woord van de Heere nu zijn opdracht uitvoert en nu werkt. Zo zetten ze ons aan om nu, vandaag, te loven.

Vers 16

Hier volgen voorbeelden van Gods macht over de elementen. "Hij geeft sneeuw als wol." Als een geschenk strooit Hij de sneeuw uit, die in vlokken neerdaalt als zachte wol. Sneeuw valt zacht, bedekt alles en geeft warmte, net zoals wol de schapen bedekt. De duidelijkste overeenkomst is de witheid van beide stoffen. Maar een oplettend oog ziet nog veel meer gelijkenissen. Het is wijs om God te zien in de winter en in de nood, net zo goed als in de zomer en bij voorspoed. De ene dag voedt Hij ons met het beste van de tarwe, de andere keer kleedt Hij ons in sneeuw. Het is in beide gevallen dezelfde God, en elke vorm van Zijn werk is een geschenk voor mensen.

"Hij strooit den rijm als as." Ook hier ziet de psalmist God persoonlijk en rechtstreeks aan het werk. Als mensen het wilde gras verbranden, bestuift as de grond. Gooien mensen as in de lucht, dan maakt het op de plaatsen waar het neerkomt een bijzonder soort wit. Zo doet ook de vorst. Mensen op het platteland spreken van zwarte en witte vorst, en dat kun je ook van as zeggen, want ze is zwart én wit. Bovendien brandt overmatige kou net zo goed als grote hitte. Daarom lijken rijm en as niet alleen van buiten, maar ook van binnen op elkaar.

Laten we de Heere prijzen Die Zich verwaardigt elke sneeuwvlok vleugels te geven en elk korreltje rijm uit te strooien. Onze God is niet afwezig of werkloos: Hij werkt alle dingen en is overal thuis.

Vers 17

"Hij werpt Zijn ijs heen als stukken." Dat zijn de brokjes hagel die Hij neerwerpt, of de ijskorsten die Hij op het water maakt. Die stukken zijn Zijn ijs, en Hij gooit ze wijd in het rond. Met deze twee uitdruk-

kingen wordt gezegd dat God heel echt aanwezig is in wat de natuur doet. “Wie zou bestaan voor Zijn koude?” Niemand kan de uiterste strengheid van de kou weerstaan, evenmin als hij de hevigheid van de hitte kan verdragen. Als God het licht terugtrekt, ontstaat een duisternis die je kunt voelen. Als Hij de warmte terugtrekt, ontstaat een kou die volstrekt almachtig is.

Stel dat de Heere Zich niet als vuur zou laten zien, maar juist als kou. Dan zou Hij ons, als Hij al Zijn macht liet zien, in beide gevallen verteren. Wij moeten ontberingen geduldig dragen, want we zien dat de kou Zijn kou is. Wat God ook stuurt, hitte of kou, niemand kan het straffeloos trotseren. Gelukkig is wie zich er met een kinderlijk hart voor buigt. Als we voor God niet kunnen standhouden, gaan we graag aan Zijn voeten liggen, of nestelen we ons onder Zijn vleugels.

Vers 18

“Hij zendt Zijn woord, en doet ze smelten.” Is de vorst op zijn hevigst en het ijs op zijn hardst, dan grijpt de Heere in. Hij doet niet meer dan Zijn woord uitsturen, en toch ontbinden de ijsrotsen ineens en beginnen de reusachtige ijsbergen naar de zuidelijke zeeën te drijven. In Palestina zijn de verschijnselen van de winter niet zo overvloedig als bij ons. Toch zijn er genoeg om de godvruchtigen God te laten danken voor de terugkeer van de lente. Op Gods wil verdwijnen sneeuw, rijm en ijs, en breekt de tijd aan van openbarstende knoppen en zingende vogels. Laten we de Heere hiervoor prijzen terwijl we in de zon zitten tussen de lentebloemen.

“Hij doet Zijn wind waaien, de wateren vloeien henen.” De Heere is de grote eerste oorzaak van alles. Zelfs de grillige, rondzwervende winden komen van Hem. Natuurwetten zijn op zichzelf alleen maar regels die niets doen. De kracht komt rechtstreeks van de Altijd Aanwezige en Altijd Machtige. De zachte zuidenwind die alles laat dooien, komt van de Heere, net als de winterse windvlagen die de stro-

men in ijzige boeien sloegen. De manier waarop Jehova in de natuur werkt, is eenvoudig, maar doeltreffend.

Op dezelfde eenvoudige en doeltreffende manier werkt Hij in het geestelijke koninkrijk. De adem van Zijn Heilige Geest waait over bevroren harten en meteen breken stromen van berouw en liefde door. Merk op hoe woord en wind in deze twee zinnen in de natuur samengaan. Ze vergezellen elkaar ook in de genade: het evangelie en de Heilige Geest werken samen aan de zaligheid. De waarheid die de Geest in profeten en apostelen heeft geblazen, blaast Hij in dode zielen, en ze worden levend gemaakt voor het geestelijke leven.

Vers 19

"Hij maakt Jakob Zijn woorden bekend, Israel Zijn inzettingen en Zijn rechten." Hij Die Schepper is, is ook Openbaarder. Boven alles moeten we de Heere prijzen omdat Hij Zich aan ons laat zien zoals Hij Zich niet aan de wereld laat zien. Voor elk deel van Zijn gedachten dat Hij ons laat zien, of dat nu een onderwijzend woord is, een wet die ons richting geeft of een oordeel dat Hij uitspreekt als Bestuurder, moeten we de Heere zegenen. Hij Die de zomer in de plaats van de winter laat komen, heeft ook de kou en de dood uit ons hart weggehaald door de kracht van Zijn woord. Dat is meer dan genoeg reden om Zijn naam te bezingen en groot te maken. Zoals het nageslacht van Jakob de Heere vroeger leerde kennen, zo leren wij Hem kennen in deze laatste dagen. Laat Zijn naam dus onder ons groot gemaakt worden. Door die kennis wordt Jakob tot Israël verheven. Daarom moet wie in het gebed tot een overwinnende vorst is gemaakt, ook een eerste zanger in de lofzang zijn. Het uitverkoren volk was verplicht hallelujaas te zingen voor zijn eigen God. Waarom werd het zo bijzonder begunstigd, als het niet meer dan alle anderen de glorie van zijn God verkondigde?

Vers 20

"Alzo heeft Hij geen volk gedaan." Israël had een heldere kennis van God, en alleen Israël had die. De anderen werden in hun onwetendheid gelaten. Verkiezing is de luidste roep tot dankbare aanbidding. "En Zijn rechten, die kennen zij niet", of: en rechten, zij kenden ze niet. Alsof zij, doordat ze Gods wetten niet kenden, gezien konden worden als mensen die helemaal geen noemenswaardige wetten hadden. De volken lagen bedekt onder duisternis, en alleen Israël zat in het licht. Dit was soevereine genade, in het volle middaglicht van haar kracht. "Hallelujah!" Hebben we eenmaal gesproken over verkiezende, onderscheidende liefde, dan kan onze lofprijs niet hoger reiken. Daarom sluiten we af met nog één hallelujah.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Heel deze psalm is een uitnodiging om God te prijzen. De redenen daarvoor worden allereerst gehaald uit Gods algemene goedheid voor de wereld (Ps. 147:4,8-9,16-18). Ten tweede komen ze uit Zijn bijzondere barmhartigheid voor Zijn kerk. 1. Hij richt haar op uit een droevige, gebroken toestand (Ps. 147:2-3). 2. Hij zet haar vast in een gelukkige en voorspoedige staat. Die is aards, wat sterkte, vrede en overvloed betreft (Ps. 147:12-14), en geestelijk, doordat Hij haar Zijn woord, Zijn inzettingen en Zijn rechten bekend heeft gemaakt (Ps. 147:19-20). Tot slot worden al deze barmhartigheden extra aangeprezen door de manier waarop Hij ze geeft: met kracht en met snelheid.

Hij doet het met een woord van bevel en een woord van haast: "Hij zendt Zijn bevel op aarde; Zijn woord loopt zeer snel" (Ps. 147:15). Het aardse deel van deze gelukkige staat wordt hier beschreven, samen met de manier waarop Hij het geeft. Toch mogen we de geestelijke betekenis zeker niet buitensluiten. Wat zou er nog ontbreken aan een volk dat door muren "versterkt" is, door menigten "gezegend", dat

“vrede” heeft aan de grens, “overvloed” op het veld en, wat het allerbelangrijkste is, God in het heiligdom? God is de grendel van de “poort”, de Vader van de kinderen, de kroon op de “vrede” en de staf van de “overvloed”.

Zij hebben een herstelde “poort”, een gezegende “stad”, een rustige “landpaal”, een bekroond “veld” en een “heiligdom” dat prachtig is gemaakt door de godsspraken van God. Wat ontbreekt zo’n volk nog, behalve een mond die vol is, een hart dat ruim is geworden en een geest die opgetild is in de lof van de Heere? “O Jeruzalem! roem den HEERE; o Sion! loof uw God” enzovoort (Ps. 147:12). — Edward Reynolds in een preek met de titel “Sion’s Praises”, 1657.

Gehele psalm

De God van Israël, wat Hij heeft gedaan, wat Hij doet en wat Hij kan doen: dat is de “Hallelujah”-toon van Zijn lied.

Het thema is zo gelukkig dat Ps. 147:1 zijn bijdrage heeft binnengehaald uit Ps. 33:1, 92:2 en 135:3. Elk van die psalmen moet zijn aandeel in het getuigenis leveren over hoe wenselijk het is zo’n God lof te brengen. — Andrew A. Bonar.

Vers 1

“Looft den HEERE.” Alleluia. Een uitdrukking met een bijna gelijke klank schijnt bij veel volken in gebruik te zijn geweest, en het is moeilijk te geloven dat zij die van de Joden hebben geleend. Zou het kunnen dat dit een van de allereerste uitingen van aanbidding is? De Grieken gebruikten eleleu iè als plechtig begin en einde van hun hymnen voor Apollo, dus zij schijnen het te hebben gekend.

Er wordt ook van gezegd dat het onder de Indianen in Amerika is gehoord, en Alia, Alla, als naam van God komt in een groot deel van het Oosten voor, ook in samenstellingen. Welke oerstam zou zulke wijdvertakte takken hebben voortgebracht? — Augustin Calmet, 1672-1757.

Vers 1

"Onzen God te psalmzingen is goed." Wie de psalmen leest als lofprijs, komt vanzelf bij zingen uit. Dat blije mensen zingen, ligt even voor de hand als dat bedroefde mensen bidden. Eigenlijk ligt het nog méér voor de hand. Zingen is de uitdrukking van vrolijkheid, en dat geldt voor iedereen.

Bij Israël en bij alle andere volken klonken altijd vreugdeliederen. Daarom komen ze zo vaak voor bij de profeten. Die gebruiken blij zingen vaak als beeld, maar ze dreigen ook dat God het lied van bruidegom en bruid zal wegnemen, en meer van dien aard. Het zingen van mensen is op zichzelf goed en edel. Dezelfde God Die de vogels in de lucht hun tonen gaf, waarmee ze zonder het te beseffen hun Schepper loven, gaf ook de mens het vermogen te zingen. Iedereen weet hoe hoog Luther bijvoorbeeld de gave en de kunst van het zingen schatte.

Heeft iemand die gave ontvangen, dan mag hij er blij mee zijn. Mist hij haar, dan moet hij zo mogelijk proberen haar op te wekken, want ze is een goede gave van de Schepper. Onze kinderen moeten op school leren zingen, net zoals ze leren lezen. Onze voorvaders zongen bij alles wat ze deden meer dan wij. Onze melodieën zijn daardoor minder fris, minder ongekunsteld en minder vrolijk. Veel mensen onder ons zingen alleen als ze meedoen met de zang van de kerk, en nooit daarbuiten. Dat is ook de reden dat ze het daar zo slecht doen.

Niet dat God een ruw lied uit een goed hart afwijst. Maar Hij moet ons beste krijgen. David zorgde er in zijn tijd voor dat er geoefende zangers waren voor het heiligdom. Zo moeten ook wij zorgen voor de zang in de dienst van de kerk, zodat God in alle opzichten een volmaakt offer heeft. Wat is de gemeente dan genadig en lieflijk, wanneer ze met het hart aangename liederen zingt! — Rudolf Stier, in "The Epistle of James Expounded", 1859.

Vers 1

De vertaling is hier onzeker. Er kan staan: "Loof den HEERE, want Hij is goed", of: "want het (de lofprijs) is goed." Waarom zegt de tekst dat het "lieflijk" en "betamelijk" is om de Godheid te loven? Niet alleen omdat Hij ons zal verheerlijken als wij Hem verheerlijken. Hij is ook zo oneindig heerlijk dat het ons oneindig veel eer geeft om waardig gevonden te worden Hem, Die zo groot is, te aanbidden. — John Lorinus.

Vers 1

"Want onzen God te psalmzingen is goed, dewijl Hij liefelijk is; de lof is betamelijk." Dit verdient zorgvuldige overweging. 1. God loven is "goed", om meerdere redenen. a) Goed is wat God gebiedt (Micha 6:8). Danken is dus geen neutrale handeling en geen zelfbedachte godsdienst. Het is cultus institutus, een door God ingestelde dienst, en die mag niet worden verwaarloosd. b) Het tilt het hart op van de aarde naar de hemel. Het is het werk van engelen en heiligen in de hemel, en zo voegt het ons bij dat koor daarboven. c) Het is ook goed omdat we er een schuld mee betalen, of die in elk geval erkennen.

Dat is gewoon rechtvaardigheid. d) Het is goed omdat we er waarschijnlijk een goede en grote beloning voor krijgen. Wie tot God bidt, wordt waarschijnlijk beloond (Matth. 6:6), en dat geldt nog veel meer voor de mens die Hem lofzangen zingt. Bij het bidden hebben we onze eigen noden in gedachten, maar met onze lofprijs eren we God en zegenen we Hem voor Zijn gaven.

1. God loven is "liefelijk". a) Het komt voort uit liefde. Wie liefheeft, vindt niets prettiger dan sonnetten te dichten ter ere van degene van wie hij houdt. b) Het moet een mens wel goeddoen om de taak uit te voeren waarvoor hij geschapen is. God heeft mensen en engelen immers geschapen om Hem te loven. c) God vindt er behagen in, als in het zoetste offer (Ps. 50:23). d) Het is voor God aangenaam, omdat Hij blij is met de deugden die in ons zijn: geloof,

hoop, liefde, godsdienst, toewijding, nederigheid enzovoort. Onze lofprijs laat dat alles zien en oefent het.

2. God loven is "betamelijk", want er is geen grotere smet dan ondankbaarheid. Ondankbaarheid bestaat uit leugen en onrechtvaardigheid samen. Er is dus alle fatsoen van de wereld in lofprijs, en het is gepast dat een mens dankbaar is jegens zijn God, Die hem alles om niet geeft. — William Nicholson.

Vers 1

Om alle mensen tot dankbaarheid te bewegen, zegt David dat het goed en lieflijk is om dankbaar te zijn. Had hij alleen "goed" gezegd, dan zou iedereen die van het goede houdt, verplicht zijn dankbaar te zijn. Maar nu hij niet alleen "goed" zegt, maar ook "lieflijk", is iedereen die van genot houdt, verplicht dankbaar te zijn. Petrus' schoonmoeder stond meteen op om Christus te dienen zodra Hij haar van de koorts had genezen (Matth. 8:15). Zo moeten ook wij, zodra Christus iets voor ons heeft gedaan, meteen opstaan om Hem te dienen. — Henry Smith.

Vers 1

Mensen die God niet loven, hebben geen hemel, niet in deze wereld en niet in de wereld die komt. Als je niet meedoet met de geest en de aanbidding van de hemel, hoe zou de geest en de vreugde van de hemel dan in jou kunnen binnengaan? Zelfzucht maakt lange gebeden, maar liefde maakt korte gebeden, zodat ze langer kan doorgaan met loven. — John Pulsford, 1857.

Vers 1

"Looft." Er is nog iets wat het lastig maakt om God te loven met de zang in de kerk: we hebben zo weinig lofliederen.

Jullie zullen verbaasd zijn dat ik dit zeg. Maar jullie zullen nog meer verbaasd zijn als je een echt voorbeeld van loven neemt en naar lofliederen gaat zoeken. Je vindt een enorm aantal liederen die over lo-

ven praten en je aansporen te loven. Liederen die zeggen dat God geprezen moet worden, zijn er genoeg. Maar liederen die gewoon loven, zonder erover te praten, zijn er maar heel weinig. Voor wat er is, hebben we het bijna helemaal te danken aan de oude kerken. De meeste zijn via de Latijnse en de Griekse kerk tot ons gekomen...

Nergens in de menselijke literatuur vind je zo'n lof als in de Psalmen van David. — Henry Ward Beecher.

Vers 2

"De HEERE bouwt Jeruzalem" enzovoort. Als deze psalm geschreven is bij de terugkeer uit Babylon en de herbouw van de aardse stad, moeten de gedachten, net als in andere psalmen van dit soort, worden doorgetrokken naar een veel belangrijker herstel uit een veel erger gevangenschap. Dan gaat het om de opbouw van de gemeente onder het evangelie, toen Christus stierf, "opdat Hij ook de kinderen Gods, die verstrooid waren, tot een zou vergaderen" (Joh. 11:52). Dat wil zeggen, in de woorden van onze psalm: Hij vergaderde de verdrevenen van Israël. Zo zal Hij opnieuw, bij de opstanding, "Zijn uitverkorenen bijeenvergaderen uit de vier winden" (Matth. 24:31) en een Jeruzalem bouwen, waarin zij Hem eeuwig zullen dienen en prijzen. — George Horne.

Vers 2

"De HEERE bouwt Jeruzalem" enzovoort.

> *Jeruzalem! Jeruzalem! Nog altijd blijft de zegen rusten*
> *op de stad der uitverkorenen, waar het zegel van de sabbat is gezet;*
> *en al zijn haar zonen verstrooid, al schreien haar dochters apart,*
> *terwijl verwoesting als een zwaar lijkkleed drukt op elk getrouw hart,*
> *als de vlakte aan de wateren, als de ceder op de heuvels,*
> *zal zij rijzen in kracht en schoonheid, wanneer de Heere Jehova het wil.*
> *Hij heeft haar Zijn bescherming beloofd, en die heilige belofte is goed:*
> *dat wordt gefluisterd door de olijfgaarden en gemurmeld door de*

> *vloed.*
> *Zoals in de stilte van de sabbat de stroom van de Jordaan wordt gehoord,*
> *en zoals door sabbatsbriesjes de grijze bomen worden geroerd.*
>
> — *Mrs. Hale, in "The Rhyme of Life".*

Vers 2

"Hij vergadert Israels verdrevenen." Verbaas je er niet over dat God "de verdrevenen" samenroept en hen uit elke uithoek aanwijst om terug te keren. Waarom zou Hij dat niet kunnen? Van Hem staat immers ook: "Hij telt het getal der sterren; Hij noemt ze allen bij namen." Er is niemand van Zijn volk die in de ogen van mensen zo laag staat, of God kent hem en let op hem. Ze zijn in de wereld misschien omwolkt, maar toch zijn ze de sterren van de wereld. Zou God de levenloze sterren aan de hemel tellen en Zijn levende sterren op aarde niet meerekenen?

Nee. Waar ze ook verstrooid zijn, Hij zal hen niet vergeten. Hoe ze ook verdrukt worden, Hij zal hen niet verachten. De sterren zijn zo talrijk dat mensen ze niet kunnen tellen. Sommige zijn zichtbaar en bij mensen bekend. Andere liggen meer verborgen, onontdekt in een samengevloeid licht, zoals de sterren in de Melkweg. Daar kan een mens er niet één afzonderlijk uit onderscheiden. God kent al Zijn volk. Zoals Hij kan wat geen mens kan, zo begrijpt Hij ook wat een mens met al zijn kunde niet kan ontdekken. — Stephen Charnock.

Vers 2

"Hij vergadert Israels verdrevenen." David kon vol gevoel over "verdrevenen" schrijven, want hij was er zelf een geweest. Toen zijn eigen zoon, tegen alle natuur in, hem uit Jeruzalem verjoeg, ging hij huilend en op blote voeten de helling van de Olijfberg op. Andere "verdrevenen" liepen met hem mee en huilden onderweg ook. — Barton Bouchier.

Vers 3

"Hij geneest de gebrokenen van hart, en Hij verbindt hen in hun smarten" enzovoort. In deze tekst zitten twee dingen: de patiënten en de dokter. De patiënten zijn de gebrokenen van hart. De dokter is Christus, Hij Die hun wonden verbindt. Bij deze patiënten worden twee kwalen gevoeld en herkend: een gebroken hart en gewondheid. Zulke mensen verbindt Hij. Een gebroken hart veronderstelt dat het hart eerst heel was. Dat heel zijn kan op twee manieren: een heel hart in de zonde, of een heel hart los van de zonde. Eerst het heel zijn los van de zonde.

Dat is zo wanneer het hart helemaal zonder zonde is. De gezegende engelen hebben zo'n heel hart, en Adam en Eva hadden dat vóór de val, en wij in hen. Dan het heel zijn in de zonde. Zo'n heel hart hebben de duivels, en ook alle mensen sinds de val, vanaf hun ontvangenis tot hun bekering. Zij zijn het die onze Zaligmaker bedoelt: "Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn."

Naar die gebrokenheid van hart kun je op twee manieren kijken. Allereerst vergeleken met een hart dat heel is in de zonde. Dan is een gebroken hart helemaal geen kwaal, maar het begin van de genezing van een hopeloze ziekte. Daarnaast vergeleken met een hart dat heel is los van de zonde. Dan is het wél een kwaal of ziekte, maar een die alleen bij één soort mensen hoort: Gods uitverkorenen. Want al is het hart weer heel geworden in zijn verlangen naar God, toch blijft het gebroken over zijn zonden. Stel dat iemand een pijl met weerhaken in zijn zij heeft gekregen.

Trekt men de pijl uit het vlees, dan is de wond nog niet direct dicht. Zo kan ook de zonde uit het hart zijn weggetrokken, terwijl de wond van dat uittrekken nog niet is geheeld. Wat nog behandeld moet worden, zijn de plagen en angsten van het geweten, het gezucht en gekerm van een ziel die hongert naar genade en het bran-

dende gif dat de slangentand heeft achtergelaten. Dat zijn die wonden die we bedoelen. Een hart wordt op drie manieren gebroken.

Ten eerste door de wet. Het hart van een dief breekt als hij te horen krijgt dat de wet hem voor zijn diefstal zal laten ophangen. Zo breekt ook het hart van de ziel, wanneer die het vonnis van de wet echt tot zich laat doordringen: Je zult niet zondigen, en als je het toch doet, word je verdoemd. Als het hart ooit dit vonnis voelt: "Je bent een verdoemd mens", dan kan het daar onmogelijk tegenin blijven staan, maar moet het breken. "Is Mijn woord niet alzo, als een vuur? spreekt de HEERE, en als een hamer, die een steenrots te morzel slaat?" (Jer. 23:29).

Kan een hart van steen het blijven uithouden zonder te breken onder de slagen ervan? Toch kan een mens zo ver gebroken worden en nog steeds verworpen zijn. In de hel zullen ze immers allemaal op deze manier gebroken worden, dus dit breken is niet genoeg.

Ten tweede door het evangelie. Want voelt het hart ooit de liefde van het evangelie, dan spat het helemaal uiteen. "Scheurt uw hart … want Hij is genadig" enzovoort: Joël 2:13. Als alle schokken van Gods barmhartigheid komen, roepen ze allemaal: "Scheurt." Het hart kan zich er niet tegen verzetten als het ze eenmaal voelt. Laat je ziel stuk slaan op het evangelie. Is er ergens onder de hemel een manier om haar te breken, dan is het deze.

Ten derde wordt het hart gebroken door het vakmanschap van de dienaar, wanneer hij deze twee, de wet en het evangelie, hanteert. God geeft hem de vaardigheid om de wet diep in te drijven en het inzicht om het evangelie goed voor te stellen. Zo is het God Zelf Die het hart breekt. Want helaas: de wet mag een nog zo goede hamer zijn en het evangelie een nog zo geschikt aambeeld, als de dienaar de ziel er niet op legt, breekt het hart niet. Hij moet met de wet een volle, krachtige slag uithalen en de hele kracht van het evangelie achter de ziel plaatsen. Doet hij dat niet, dan breekt het hart niet.

"Hij geneest de gebrokenen van hart." Zie hieruit dat Christus rechtvaardigt en heiligt, want dat is de bedoeling.

1. Ten eerste omdat God aan Christus genade heeft gegeven om uit te oefenen voor de gebrokenen van hart. Is het Zijn genade om gebroken harten te helen, dan zal Hij hen zeker helen. "De Geest des Heeren is op Mij" enzovoort. "Hij heeft Mij gezonden, … om te genezen, die gebroken zijn van hart" enzovoort: Luk. 4:18. Is Hij precies voor dit doel aangesteld als meester in deze kunst, om de gebrokenen van hart te helen, dan zal Hij hen ook echt helen, en alleen hen. Bij Hosander en Hippocrates was het anders: hun vader bestemde hen allebei om dokter te worden.

Zijn zoon Hippocrates bestemde hij voor dokter van paarden, maar die werd dokter van mensen. Hosander bestemde hij voor dokter van mensen, maar die werd dokter van paarden. Jezus is niet zoals zij. Nee, nee. Hij zal hen helen die Hij moest helen, en niemand anders.

1. Omdat Christus het op Zich heeft genomen. Heeft een vakkundige dokter een genezing op zich genomen, dan voert hij die zeker uit. Soms mislukt het ook een goede dokter, zoals de lijfarts van Trajanus, want de keizer stierf onder zijn handen. Op het graf van die arts stond geschreven: "Hier ligt keizer Trajanus, die zijn dokter mag danken dat hij gestorven is." Maar als Christus het op Zich neemt, kun je er zeker van zijn. Hij zegt tegen jou, die gebroken bent van hart, dat Hij het op Zich genomen heeft. Hij heeft je pols al gevoeld, Jes. 57:15, en weet dus hoe het met je is.

Hij neemt het niet alleen op Zich: Hij zegt ook dat Hij Zijn zieke patiënt zal opzoeken. Hij komt bij je bed staan, ja, Hij komt bij je wonen, zolang je ziek bent. Je zult nooit iets missen, want Hij staat altijd klaar om je te helpen. Je hoeft niet te klagen en te zeggen: "O, de dokter is te ver weg, hij komt niet bij mij." "Ik woon in de hoogte en in het heilige", zegt God, "en bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is." Je hoeft ook niet te vrezen en te zeggen: "Maakt iemand zijn

vijanden beter? Ik ben een vijand van Gods eer geweest. Zal Hij mij dan toch genezen?" Jazeker, zegt Christus. Als je gebroken bent van hart, zal Ik je verbinden.

1. Ten derde omdat dit Christus' opdracht is en Hij op Zijn eigen roeping let: "Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van harte" (Jes. 61:1)... Je hoeft ook niet bang te zijn voor je eigen armoede, omdat je Hem geen vergoeding kunt betalen. Je mag namelijk als bedelaar bij Hem komen. Hij verwacht helemaal niets van je. Want: "Op dezen zal Ik zien, op den arme", enzovoort: Jes. 66:2.
2. Ten vierde: alleen wie gebroken is van hart, neemt medicijn van Christus in. Een dokter wil dat zijn patiënt zich aan hem overgeeft. Doet de patiënt dat niet, dan heeft de dokter geen behoefte zich met hem in te laten. Alleen wie gebroken is van hart, neemt zo'n medicijn in als Christus geeft. Daarom zegt Hij: "Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor Mijn woord beeft": Jes. 66:2. Als Ik hem zeg dat hij zo'n zuiveringsmiddel moet innemen, zegt God, dan beeft hij, en dan neemt hij het in. — William Fenner, in een preek met de titel "The Sovereign Virtue of the Gospel", 1647.

Vers 3

> *O U, Die de tranen van wie treurt droogt,*
> *hoe donker zou deze wereld zijn*
> *als wij, wanneer wij hier bedrogen en gewond worden,*
> *niet tot U konden vluchten!*
>
> *De vrienden die in onze zonneschijn leven,*
> *zijn vervlogen als de winter komt;*
> *en wie niets dan tranen heeft te geven,*
> *moet die tranen alleen wenen.*
>
> *Maar U zult dat gebroken hart genezen,*
> *dat, net als de planten die hun geur*

uit het gewonde deel naar buiten werpen,
zoetheid ademt uit zijn wee.

Wanneer geen vreugde ons meer sust of verblijdt
en zelfs de hoop die voor een ogenblik
een sprankel wierp over onze tranen,
ook gedoofd en verdwenen is:
o, wie zou het stormachtige lot van dit leven dragen,
als Uw vleugel van liefde niet kwam
en, stralend door de duisternis,
onze vredetak van boven aandroeg?

Dan wordt het leed, door U aangeraakt, helder
met meer dan de straal van verrukking;
zoals het donker ons werelden van licht toont
die wij bij dag nooit zagen!

— *Thomas Moore, 1779-1852.*

Vers 3

"Hij geneest de gebrokenen van hart, en Hij verbindt hen in hun smarten." Een gebrokene van hart is iemand die zich het kwaad van de zonde zwaar aantrekt en daar bittere tranen over huilt, om wat hij gedaan heeft. Hij voelt verdriet, schaamte en angst als hij terugkijkt op zijn vroegere zondige leven en op zijn lage opstand tegen een rechtvaardige God. Zo iemand heeft een gebroken hart. Zijn hart breekt als hij zijn eigen ondankbaarheid ziet, en de hoon waarmee hij de aansporingen van de Heilige Geest heeft behandeld. Zijn hart breekt als hij denkt aan de ontelbare uitnodigingen die de Schrift hem geeft, en die hij allemaal goddeloos heeft genegeerd en veracht.

Zijn hart breekt als hij zich duizend vriendelijke zorgen herinnert, voor hem en voor zijn gezin, bij dag en bij nacht. God stuurde ze allemaal en bedoelde ze voor zijn goed, zijn geestelijke en zijn eeuwige heil, maar hij misbruikte ze laag en roekeloos. Zijn hart breekt als hij nadenkt over de liefde en het mededogen van de aanbiddelijke Verlosser: de vernedering van Zijn geboorte, de overgave van Zijn leven,

de smaad en de schande van Zijn lijden, de schande en de angst van Zijn dood. Zijn hart breekt als zijn geweten hem zegt dat al deze vernedering, dit lijden en deze dood voor hém waren.

Want hij had de genade die Christus door Zijn bloed en Zijn gerechtigheid verdiend had, zo bewust en zo vaak afgewezen. Het is de aanblik van Golgota die zijn geest met angst vervult en hem overstelpt met verwarring en met het gevoel klein te zijn. Terwijl hij dit overweldigende tafereel overziet, staat hij daar, huilt hij, bidt hij, slaat hij zich op de borst en roept hij uit: "O God! wees mij zondaar genadig!" En hij voegt eraan toe: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?"

Onder een gebrokene van hart moet je ook iemand verstaan die alleen bij God hulp zoekt en zich door niets wil laten troosten voordat Hij vrede tot zijn ziel spreekt. De daad van God in de tekst die voor ons ligt, is de morele en geestelijke gezondheid van de mens. Het gaat om de mens die zichzelf ziek had gemaakt door zijn eigen opstand tegen zijn Schepper, de mens die op tienduizend manieren de gerechtigheid van de hemel had getart en alleen woede en eeuwige toorn verdiende. Het gaat om de gezondheid van de mens die Hij in een oogwenk tot volslagen verderf zou kunnen laten vervallen.

De heilbrengende gezondheid die hier wordt voorgesteld, is de wegneming van alle schuld, hoe die ook is ontstaan, en van alle verontreiniging, hoe diep die ook zit. Het is de mededeling van Gods gunst, de rijkdom van Zijn genade, het planten van Zijn gerechtigheid. Om het gebroken hart te genezen, heeft God bovendien een Dokter aangewezen, Wiens kunde nooit faalt, en Wiens goedheid en zorg net zo groot zijn als Zijn kunde. Die Dokter is niemand anders dan de Zoon van God. In die rol is Hij ons bekendgemaakt. "Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn." De profeet Jesaja kondigt Zijn komst aan in de verhevenste taal: "Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van harte, om

den gevangenen vrijheid uit te roepen, en den gebondenen opening der gevangenis."

Waar komt de gezondheid van de ziel vandaan, broeders? Haar morele en geestelijke heelheid vloeit voort uit het verzoenende offer van Christus. Door Zijn mensheid en Zijn Godheid stroomt Gods genade naar wie gebroken is van hart. Ze stroomt ook door Zijn gerechtigheid en Zijn waarheid, door Zijn lijdzaamheid en nederigheid, door Zijn sterven en lijden. Ze stroomt door Zijn zege over de zonde, door Zijn opstanding en Zijn opvaart naar de hemel. Jij met je gebroken hart, bedroefde en waakzame boeteling, kijk: hier is het geneesmiddel! Hier is de Arts, hier is de genezing, hier is de gezondheid waar je naar zoekt.

Wie echter de genezing van gebroken harten wil begrijpen, moet ook weten dat de Heilige Geest ze bewerkt. De Geest van God doet het, zodat het gedaan wórdt en ook goed gedaan wordt. Zo kan alle lof en eer voor wat er gebeurt terechtkomen bij de overvloed, de vrijheid en de soevereiniteit van Zijn genade. Toch werkt de Geest door middelen. De genademiddelen zijn juist hiervoor ingesteld, en juist daar wordt de zegen van de gezondheid uitgedeeld. Daar klinkt het eeuwige evangelie, en wie door het geloof naar Christus opziet en Zijn verdiensten voor zichzelf aanvaardt, die wordt door Hem genezen: Hij heelt de gebrokenen van hart.

Daar gedenken we Zijn stervende liefde en nemen we door het geloof de weldaden ervan voor onze ziel aan. Dan heelt Hij de gebrokenen van hart. Daar voelt de ziel Zijn goedheid, zingt ze Hem een loflied en vertrouwt ze alleen op Zijn barmhartigheid. Dan heelt Hij de gebrokenen van hart. Daar ligt iemand neergebogen voor Zijn voetbank, smeekt om Zijn genade en rust in Zijn voltooide verlossing. Dan heelt Hij de gebrokenen van hart. Ook in de persoonlijke momenten van gebed en overgave is de Geest van God dichtbij om te zegenen en te redden.

Daar lezen we Zijn heilig Woord, geloven het en overdenken wat het betekent. Daar grijpt de ziel in stille, plechtige gebeden God vast in Christus Jezus. Dan heelt Hij de gebrokenen van hart. — Samengevat uit een preek van Thomas Blackley, 1826.

Vers 3

"Hij geneest de gebrokenen van hart, en Hij verbindt hen in hun smarten." Ik leef echt van ganser harte met u mee in dit nieuwe verdriet. "Al Uw baren en Uw golven zijn over mij heengegaan." Het is zo zwaar omdat het niet de eerste keer is dat de dijk doorbreekt. Het water blijft komen en blijft stijgen. Het gaat net zo door tot de ene watervloed de andere toeroept bij het gebulder van Gods waterstromen: "Al Uw baren." In zulke tijden worden we sterk op de proef gesteld. Dan vragen we ons af of het wel waar is van de Heilige in ons midden dat Hij een gekrookt riet niet zal verbreken en een rokende vlaswiek niet zal uitblussen.

Toch mogen we daar niet aan twijfelen. Zelfs op de dag van ons leed en onze wanhopige smart hebben we niet het recht om dat in twijfel te trekken. Onze God is de God van het gebroken hart. Hoe dieper zo'n hart is geraakt en hoe meer het bloedt, des te kostbaarder is het in Zijn ogen. Dan komt Hij er nog dichterbij en blijft Hij er nog langer. "Ik woon … bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is." Dan laat Hij nog overvloediger de goedheid en de heerlijkheid van Zijn kracht zien. Dan draagt Hij zo'n hart zachtjes in Zijn schoot en verbindt Hij ten slotte de pijnlijke wonden.

"Hij geneest de gebrokenen van hart." "Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste! zie, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten." Naomi riep huilend: "Noemt mij niet Naomi, noemt mij Mara; want de Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan." Later nam de gelukkige Naomi het kind van haar eigen Ruth en legde het in haar schoot. Toen ontdekte ze tot haar vreugde dat de dagen van haar rouw voorbij waren. Mijn

waarde vriend, deze nieuwe en diepe snijwond is u bereid door de Oude van dagen. Zijn Zoon, en die Zoon is liefde, heeft van oudsher gewaakt over Zijn raadsbesluiten. Hij zorgt dat ze tot in de kleinste bijzonderheid worden bewaard en uitgevoerd. — John Jameson, 1838.

Vers 4

"Hij telt het getal der sterren; Hij noemt ze allen bij namen." In dit beeld laat Hij zien dat Abraham de menigte van zijn kinderen, in geloof of naar het vlees, niet kon overzien. Hij kon ze net zomin tellen als de sterren. Toch kent de Heere elke gelovige bij name. Zo kent Hij ook elke ster en kan Hij ze stuk voor stuk bij haar naam noemen. — David Dickson.

Vers 4

"Hij telt het getal der sterren; Hij noemt ze allen bij namen." Bij de heidenen stond elk sterrenbeeld voor een god. De Schrift laat Jehova echter niet zien als één van de vele sterrengoden. Hij is de enige God van alle sterren. Zoals Hij Zijn volk door Abraham leerde, is Hij ook de God van een hemel met edeler sterren. Zijn volk ligt verspreid en vertrapt als het zand aan de kust van de zee. Maar Hij maakt van stof en vuil sterren vol heerlijkheid. Van elke heilige maakt Hij een ster. De hemel is de sterrenhemel van Zijn volk. Daar worden gebroken lijders van de aarde verheerlijkt tot schitterende melkwegstelsels. — Hermann Venema.

Vers 4

"Hij noemt ze allen bij namen." Letterlijk staat er: "Hij roept namen toe aan ieder van hen." Deze uitdrukking laat niet alleen Gods macht zien om hen allemaal als een leger op te stellen (Jes. 40:26). Ze wijst ook op Zijn innige kennis en waakzame zorg, zoals een herder die heeft voor zijn kudde. Joh. 10:3. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 4

"Hij noemt ze allen bij namen." De sterren gehoorzamen Hem zoals dienstknechten hun meester. Als Hij hen afzonderlijk uitkiest en bij name roept voor een bepaalde taak, wijst Hij hun hun eigen ambt toe. Een legeraanvoerder doet hetzelfde als hij elk regiment zijn plaats geeft in de slagorde. Of "Hij noemt ze allen bij namen" betekent: Hij geeft hun hun namen. Dat is een teken van heerschappij, want de eerste daad van Adams afgeleide macht over de dieren was dat hij hun namen gaf. De sterren staan onder Gods soevereiniteit. Vanuit hun banen vochten ze tegen Sisera (Richt. 5:20).

De zon hield de teugels in en stond doodstil om Jozua licht te geven voor een volkomen overwinning: Joz. 10:12. Allemaal staan ze in gelederen opgesteld om Zijn bevel te ontvangen. Ze vechten in gesloten gelederen, want ze willen graag meedoen aan de ondergang van de vijanden van hun Heerser. — Stephen Charnock.

Vers 4

De onmetelijke afstand waarop de dichtstbijzijnde sterren staan, bewijst dat het enorme hemellichamen zijn, niet kleiner dan onze eigen zon. Ze schijnen niet met teruggekaatst licht maar met hun eigen licht. Lichamen met zo'n stralende luister zouden in Jehova's rijk weinig nut hebben als de werelden om hen heen hun weldadige invloed niet voelden en hun stralen niet ontvingen. Daarom besluit men dat elke ster een zon is met planeten eromheen. Op een heldere winternacht kun je met het blote oog bijna duizend van deze lichtende hemellichamen zien. Maar dat is niet eens het tachtigduizendste deel van wat je met telescopen kunt onderscheiden.

Toen dr. Herschel het dichtst bevolkte stuk van de Melkweg onderzocht, gleden er in nog geen kwartier maar liefst 116.000 sterren door het beeld van zijn telescoop. Men heeft uitgerekend dat onze beste instrumenten bijna honderd miljoen sterren zouden zien, als alle delen van de hemel grondig werden afgezocht. Maar ver voorbij

de uiterste grens van wat de mens ziet, ook met zulke hulp, liggen onmetelijke ruimten. Onze verbeelding kan er nauwelijks in doordringen. Toch zijn ze ongetwijfeld vol werken van goddelijke wijsheid en goddelijke almacht. — Thomas Dick, in "The Christian Philosopher."

Vers 5

"Onze Heere is groot en van veel kracht; Zijns verstands is geen getal." Het Hebreeuws zegt: "Van Zijn verstand is er geen getal." God kun je niet doorgronden. Niet in plaats, niet in tijd, niet in verstand en niet in liefde. Neem eerst de plaats. Je kunt geen plek of ruimte bedenken die zo groot is dat God haar niet overtreft. Ook ver daarbuiten is Hij te vinden. Neem dan de tijd. Hij gaat boven alle tijd uit. Hij was er vóór elke tijd die je je kunt voorstellen en Hij zal er zijn na alle tijd. De tijd is een geschapen zaak. Ze staat in dienst van het scheppen en in stand houden van alles wat God heeft gemaakt en onderhoudt. Neem dan het verstand. Geen geschapen verstand kan Hem zo omvatten dat er niets van God voor dat verstand verborgen blijft.

Neem ten slotte de liefde. God gaat boven alle liefde uit. Geen schepsel kan God liefhebben zoals Hij het waard is. Al deze vormen van onbegrijpelijkheid vloeien voort uit het feit dat Hij oneindig is. — Thomas Larkham, in "The Attributes of God Unfolded, and Applied," 1656.

Vers 5

"Zijns verstands is geen getal." Van de goddelijke wijsheid wordt gezegd dat ze "zonder getal" is. Dat betekent dat er ontelbaar veel dingen zijn waar Gods wijsheid zich op kan richten. — Simon de Muis.

Vers 5

In dit vers noemt de dichter drie eigenschappen van God: Zijn grootheid, Zijn macht en Zijn kennis. Alleen van de laatste staat er met zoveel woorden dat ze oneindig is. Toch is dat ook bedoeld voor de eer-

ste twee. Alles wat God volmaakt maakt, hoort wezenlijk bij Hem en moet dus net zo oneindig zijn als Hij Zelf. Wat van één eigenschap wordt gezegd, geldt dan met dezelfde redenering voor de andere. — John Conant, 1608-1693.

Vers 6

"De HEERE houdt de zachtmoedigen staande." De zachtmoedigen hoeven de hoogmoedigen niet te benijden, die met hun opzichtige gewaden over de aarde vegen. Een echte koning is ook niet jaloers op de koninklijke held die zijn uurtje over het toneel stapt. De zachtmoedigen zullen nog vorsten en heersers zijn, lang nadat deze toneelspelers hun nepkronen hebben neergelegd. Wat zal die omkering wonderlijk zijn, wanneer God de laatsten de eersten maakt en de eersten de laatsten! Zedenleraars wijzen vaak op de heerser over honderd wijde koninkrijken, die ten slotte neerligt in anderhalve meter benauwende klei. Maar God zal ons de bewoner van een hutje langs de weg laten zien, die wordt opgetild tot het erfdeel van het heelal. — Evangelical Magazine.

Verzen 7-9

God schept en laat het daarna niet na om te voorzien. Naar de overeenkomst bouwt de Heere Jeruzalem op en zorgt Hij voor wat haar inwoners nodig hebben. In geestelijke zin redeneren de heiligen zo: Christus grondvest Zijn kerk, en Hij geeft alle genadegaven die in die gemeenschap nodig zijn. — John Lorinus.

Verzen 8-9

"Bergen ... raven." Wat een wonderlijke voorzienigheid! Zij let op het machtige gebergte en op het kleinste schepseltje met dezelfde aandacht. De Alvoorziener daalt neer van verheven en luisterrijke hoogten om het geringste schepsel van de hongerdood te redden. Hij strekt Zijn voortdurende zorg zelfs uit tot de behoeften van die on-

aanzienlijke diertjes, de jonge raven (Hebreeuws: "de zonen van de raaf"). — Martin Geier.

Vers 8

"Die de hemelen met wolken bedekt, Die voor de aarde regen bereidt." Alle tweede oorzaken hangen van elkaar af en staan in een rangorde. De schepselen dienen elkaar met wederzijdse diensten en leveringen. De hitte van de hemel verwarmt de aarde en het water maakt haar vochtig. Door het samenspel van die twee wordt ze vruchtbaar en brengt ze ontelbare planten voort tot troost en gebruik van alles wat leeft. De levende wezens zijn weer bestemd om de mens te onderhouden. Het is verbazingwekkend om te zien hoe alle oorzaken elkaar onderschikt zijn en hoe ze zich tot elkaar verhouden.

De hemelen werken op de elementen, de elementen werken op de aarde en de aarde geeft vruchten ten dienste van de mens. De profeet merkt deze bewonderenswaardige trap op: "Ik zal den hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren. En de aarde zal het koren verhoren, mitsgaders den most en de olie; en die zullen Jizreel verhoren" (Hos. 2:20-21). Van de velden verwachten we koren, most en olie. Maar zonder wolken kunnen ze niets, en de wolken kunnen niets zonder God. De schepselen staan bij elkaar in het krijt, en allemaal bij God. In de orde van de wereld bestaat een voortreffelijke keten van oorzaken, waarin alle dingen met elkaar verbonden zijn. Zo kunnen ze de ziel omhoog leiden tot de Heere. — Thomas Manton.

Vers 8

"Die voor de aarde regen bereidt." Een regenwolk geeft haar lading pas vrij als God het beveelt, en precies zoals Hij het beveelt. Soms is dat een zachte, milde bui. Soms is het een gutsende stortvloed die de velden onder water zet en de boer in zijn werk hindert. — Thomas Robinson, in "Homiletical Commentary on the Book of Job," 1876.

Vers 8

"Die het gras op de bergen doet uitspruiten." Het wilde gras staat als het ware onder de bijzondere zorg van Gods voorzienigheid. Boven de streek waar mensen nog akkers bewerken, blijft het altijd groen. Dat bewijst steeds opnieuw hoe God zorgt voor de lagere dieren, die niet zaaien en niet maaien. Berggras groeit vanzelf. Het heeft geen andere verzorging nodig dan de regen en het zonlicht van de hemel. Het haalt zijn voedsel rechtstreeks uit de levenloze bodem en heeft geen organische stoffen nodig. Nergens is het gras zo groen en krachtig als op de prachtige hellingen van de Alpen, waar de weiden eruitzien als gazons. Die weiden stralen van wilde bloemen. Altijd klinkt er het gezoem van sprinkhanen en het getinkel van koebellen. Ontelbare koeien en geiten grazen er de hele zomer lang.

De boeren brengen er de zomermaanden door. Ze maken er kaas en hooi, dat in de winter in de dalen wordt opgebruikt. Al ontelbare eeuwen put men de grond zo uit. Toch denkt niemand eraan de Alpenweiden te bemesten, en toch is er geen enkele afname in hun vruchtbaarheid gezien, hoewel de grond maar een dun laagje is over de kale rotsen. Ook dit hoort bij diezelfde wijze en genadige regeling, waarmee de voorzienigheid alles bijeenhoudt. De insecten die het gras opeten op de Kuh- en Schaf-Alpen, de weiden van de koeien en de schapen, worden in bedwang gehouden doordat vleesetende insecten de overhand hebben.

In alle bergweiden is vastgesteld dat er minstens vier keer zoveel soorten vleesetende insecten zijn als soorten die planten eten. Zo blijven de weiden gespaard voor een vreselijke plaag, terwijl vogels in Zwitserland nauwelijks voorkomen en dus geen hulp kunnen bieden. Wie van dit evenwicht niet afweet, vraagt zich misschien verbaasd af hoe het groen van de Alpenweiden zo rijk en weelderig kan zijn bij zoveel insectenleven. Zodra de zon schijnt, zit het gras er letterlijk vol mee: vlinders in de vrolijkste kleuren en kevers met de helderste regenboogglans. En de lucht is gevuld met hun luide gezoem.

Ik weet nog goed hoe sterk ik Gods genadige zorg voelde toen ik over de prachtige Wengern Alp aan de voet van de Jungfrau liep. Overal waar ik op het groene gras uitrustte, krioelde het van kleine bewoners. Zo zag ik hoe wonderlijk het evenwicht in de natuur bewaard blijft tussen het kruid dat de mens als voedsel dient en de mot die hem tot niets kan maken. Stel dat de insecten die planten eten zich helemaal ongehinderd mochten vermenigvuldigen, onder zulke gunstige omstandigheden als de warme lucht en het groen van de aarde in Zwitserland. Dan zouden de rijke weiden, die nu overvloedig voedsel geven aan meer dan anderhalf miljoen stuks vee, snel veranderen in kale, bladerloze woestijnen.

De berggrassen verkondigen Gods hand niet alleen doordat ze zonder verzorging groeien. Ook hun bijzondere bouw doet dat. Veel soorten brengen levende jongen voort. Ze maken geen bloemen en zaad zoals de grassen in de rustige dalen. In plaats daarvan ontspruiten er jonge plantjes die al volledig gevormd zijn. Die klemmen zich vast om de stengel en vormen een soort bloesem. Daar blijven ze zitten, helemaal in de stengel gekropen, tot de moederstengel verdort en op de grond valt. Dan schieten ze meteen wortel en worden ze zelfstandige grassen. Wat een slimme aanpassing aan de omstandigheden is dit! Het is immers duidelijk dat zaden in de aren van berggrassen zinloos zouden zijn in de stormachtige streken waar ze groeien. Ze zouden ver worden weggeblazen van de plek die ze moesten bekleden, naar plaatsen die niet bij hun aard en gewoonten passen. Zo zou de soort al snel verdwijnen.

Hoe langer we erover nadenken, des te meer treft ons de wijze vooruitziende blik achter het scheppingsbevel: “Dat de aarde uitschiete gras.” Gras is het overvloedigste en het meest algemeen verspreide van alle gewassen. Het past zich aan bijna elke grond en elk klimaat aan. — Hugh Macmillan, in “Bible Teachings in Nature,” 1868.

Verzen 8-9

De Hebreeën hadden geen idee van wat wij "tweede wetten" noemen. Voor hen werkte God rechtstreeks op de stof. Hij was de onmiddellijke, werkende oorzaak van de plechtige orde en van alle wonderlijke verschijnselen in de natuur. Zo lieten ze het hele raderwerk van oorzaak en gevolg buiten beschouwing, zoals wij die woorden in de wijsbegeerte gebruiken. Daardoor stonden hun gedachten rechtstreeks in verbinding met God, juist in al Zijn velerlei werken. Dat gaf zowel hun vroomheid als hun dichterlijke geest de levendigste inspiratie en de grootste vrijheid. Hemel en aarde werden bestuurd door Zijn bevelen.

De donder was Zijn "stem", de bliksem Zijn "pijlen". Hij is het Die "dampen doet opklimmen van het einde der aarde". Soms riep een uitgehongerde stad het koren, de most en de olie aan. Dan riepen die de aarde aan om voedsel, riep de dorre aarde de hemelen aan om vocht en vroegen de hemelen de Heere om verlof om de aarde te verkwikken. Dan hoorde Jehova het en gaf Hij wat er nodig was. Hij gaf de regen, en Hij zond de droogte en de hongersnood.

De wolken zag men niet alleen als iets dat blijft hangen door een wet van soortelijk gewicht. God spreidde ze uit aan de hemel. Die wolken waren Gods wagen, de gordijnen van Zijn tent, het stof van Zijn voeten. Sneeuw en hagel waren angstaanjagende openbaringen van God. Vaak stuurde Hij ze als boodschappers van Zijn toorn. — G. Hubbard, in "Bate's Encyclopaedia," 1865.

Verzen 8-9

Wie op geen enkele andere manier verzorgd wordt, krijgt zijn voedsel van God, door Zijn bijzondere voorzienigheid. Dieren die bij de mensen wonen, worden door de mensen verzorgd. Die mesten de grond en bewerken hem. Zo groeit er koren voor het vee én voor de mensen. Maar de wilde dieren, die op de bergen, in de bossen en op woeste plaatsen leven, worden alleen uit de hemel gevoed. De regen

die van daar neerdruipt, maakt de droge heuvels vruchtbaar. Er groeit gras waar het anders niet zou groeien. Zo geeft God de wilde dieren hun voedsel door dezelfde goddelijke voorzienigheid waarmee Hij, aan het einde van het vers, de jonge raven verzorgt. — Henry Hammond.

Vers 9

"Aan de jonge raven, als zij roepen." Joodse en Arabische schrijvers vertellen vreemde verhalen over de wreedheid van de raaf tegenover haar jongen. Ze zou die uit het nest jagen voordat ze zichzelf helemaal kunnen redden. Daar klopt niets van, want geen vogel zorgt beter voor zijn jongen dan de raaf. Misschien is te verklaren waarom de heilige schrijvers juist haar kozen als bijzonder voorwerp van Gods beschermende zorg. De raaf vliegt immers rusteloos rond om voedsel te zoeken voor haar eigen honger en die van haar jongen. — W. Houghton, in "The Bible Educator."

Vers 9

"Aan de jonge raven, als zij roepen." Jonge raven hebben een vreemde gewoonte zolang ze nog geen veren hebben: ze vallen uit het nest en klapperen zwaar met hun vleugels naar de grond. De volgende ochtend vinden de herders ze krassend op de grond zitten onder hun vroegere huis. Dan kan men ze verhoudingsgewijs makkelijk vangen en meenemen. — J.G. Wood, in "The Illustrated Natural History," 1869.

Vers 9

"Aan de jonge raven, als zij roepen." In de herfst zijn de avondbezigheden en kunstjes van de roeken merkwaardig en vermakelijk. Net voordat het donker wordt, komen ze in lange rijen terug van hun voedseltocht van die dag. Bij duizenden verzamelen ze zich boven de heuvel van Selbourne. Daar cirkelen ze door de lucht, spelen en duiken ze, en laten ondertussen steeds hun stem horen met luid gekras. Wij in het dorp beneden horen dat gekras vermengd en verzacht

door de afstand. Het wordt één verward geluid, een soort gemor. Of liever: een aangenaam geruis dat de verbeelding sterk bekoort. Het lijkt op het geblaf van een troep honden in holle, galmende bossen, op de wind in hoge bomen, of op de vloed die op een kiezelstrand stort. Is dit schouwspel voorbij, dan trekken ze zich bij de laatste schemering van de dag terug voor de nacht in de diepe beukenbossen van Tisted en Ropley.

Wij herinneren ons nog een klein meisje dat bij het naar bed gaan eens zo'n gebeurtenis opmerkte. Ze zei, in de ware geest van de natuurlijke godsdienst, dat de roeken hun gebeden opzegden. Toch was dit kind veel te jong om te weten dat de Schrift over de Godheid zegt dat Hij de raven voedt die Hem aanroepen. — Gilbert White (1720-1793), in "The Natural History of Selborne."

Vers 9

> *Zie toe en maak een einde aan jullie lage wanhoopszucht;*
> *zie de lichte bewoners van de dorre, lege lucht:*
>
> *Aan hen behoren geen voorraden toe en geen graanschuren,*
> *niets dan de bossen en het aangename lied;*
> *en toch buigt jullie goede hemelse Vader Zijn oog*
> *naar de kleinste vleugel die langs de hemel voorbijschiet.*
>
> *Voor Hem zingen zij wanneer de lente de vlakte vernieuwt;*
> *tot Hem roepen zij onder het nijpende bewind van de winter;*
> *en noch hun muziek noch hun klacht is vergeefs.*
>
> *Hij hoort wie blij roept en wie roept in nood*
> *en vervult hen allen met mildheid, onbekrompen en groot.*

Zal Hij dan niet voor jullie zorgen, kleingelovigen, zeg het mij?

Is Hij onwijs? Of zijn jullie minder dan zij?

— *James Thomson, 1700-1748.*

Vers 9

Er wordt verteld dat Edward Taylor, de zeemansprediker van Boston, op de zondag voor zijn vertrek naar Europa de Heere smeekte goed voor Zijn kerk te zorgen terwijl hij weg was. Opeens hield hij op en riep uit: "Wat heb ik gedaan? Ik wantrouw de voorzienigheid van de hemel! Een God Die een walvis een ton haring geeft als ontbijt, zou Die niet voor mijn kinderen zorgen?" Daarna ging hij verder met bidden en sloot zijn gebed af met veel meer vertrouwen. — Uit "Eccentric Preachers," door C.H.S.

Vers 10

"Hij heeft geen lust aan de sterkte des paards; Hij heeft geen welgevallen aan de benen des mans." De twee zinsdelen van dit vers moeten waarschijnlijk de ruiterij en het voetvolk voorstellen, de krijgsmacht van de volken. Jehova bewijst Zijn gunst niet aan wie op zulke middelen vertrouwen. Hij bewijst die aan wie op Zijn bescherming steunen (Ps. 147:11). — Annotated Paragraph Bible.

Verzen 10-11

Soms ligt een zondaar op zijn knieën en wordt hij een smekeling. Het lijden heeft hem neergedrukt, en zo ligt hij ook diep gebogen in gebed en smeking. Dan is de Heere hem goedgunstig en laat Hij zien dat Hij vreugde in hem heeft. "Hij heeft geen lust aan de sterkte des paards; Hij heeft geen welgevallen aan de benen des mans." Niemand krijgt Gods gunst omdat hij er mooi uitziet, een knap gezicht heeft of sterke, rechte benen. Sterker nog: de Heere vindt niet alleen niets aan iemands benen. Ook niet aan zijn hersens, hoe ver die ook reiken. Niet aan zijn vernuft, hoe vlug ook, niet aan zijn oordeel, hoe diep ook, en niet aan zijn tong, hoe welsprekend of welbespraakt hij ook is. Maar "De HEERE heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen", aan wie op Zijn goedertierenheid hopen, aan wie nederig met Hem wandelen en Hem aanroepen. ...

Naast een genadige, eerlijke en nederige ziel is alle schoonheid en zeldzaamheid van mensen en dingen dof en flauw. Ja, ze is voor God vermoeiend en walgelijk. Vorsten hebben hun lievelingen (Job 33:26). Ze zijn voor sommigen vriendelijker dan voor velen, omdat die mooi en fors zijn, of omdat ze uitblinken in welsprekendheid, wijsheid en optreden. Alle godvrezende mensen zijn Gods lievelingen. Hij is hun gunstiger gezind dan velen in de wereld, ja, dan alle mensen van deze wereld, die hun deel in dit leven hebben. Hij is hun goedgunstig omdat zij het koopgoed van Zijn Zoon zijn en het maaksel van Zijn Geest. Die Geest overtuigt hen van hun zonden en vernedert hen daarover, en Hij schept hen ook naar God in ware gerechtigheid en heiligheid. Zij, en niemand anders, zullen Zijn lievelingen zijn. — Joseph Caryl.

Vers 11

"De HEERE heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen, die op Zijn goedertierenheid hopen." Geduld en vrees omheinen de hoop als een hek. Hoop en vrees horen mooi bij elkaar. In dit vers staan ze samen. Ze lijken op de kurk en het lood in een visnet. De kurk houdt het net van zinken af, het lood verhindert dat het gaat drijven. Hoop zonder vrees loopt het gevaar te rooskleurig te worden, een en al zonnigheid. Vrees zonder hoop zakt al snel weg in moedeloosheid. — George Seaton Bowes, in "In Prospect of Sunday," 1880.

Vers 11

"De HEERE heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen, die op Zijn goedertierenheid hopen." Een oprechte christen herken je aan allebei. Hij vreest God, dat wil zeggen: hij gehoorzaamt Zijn geboden voortdurend. En hij vertrouwt op Zijn barmhartigheid en leunt erop. Wat lieflijk zijn die twee verbonden! Een gelijkmatige, oprechte gehoorzaamheid aan Hem, en een onwankelbaar, blijvend steunen op Zijn barmhartigheid en goedheid! Het hele christelijke leven in al zijn volmaaktheid ligt in deze twee besloten: God geloven en Hem vrezen,

vertrouwen op Zijn barmhartigheid en ontzag hebben voor Zijn naam.

Het ene maakt ons voorzichtig om de zonde te vermijden, het andere maakt ons ijverig om de gerechtigheid na te jagen. Het ene is een teugel tegen zonde en verzoeking, het andere een spoorslag voor onze plichten. Vrees is onze rem en hoop is onze drijfveer en aanmoediging. Het ene gaat over onze plicht, het andere over onze troost. Het ene houdt het andere in toom. God moeten we zó vrezen dat we Hem ook vertrouwen, en zó vertrouwen dat we Hem ook vrezen. Onze vrees mag niet ontaarden in wettische slavernij, we moeten hopen op Zijn barmhartigheid. Evenmin mag ons vertrouwen ontaarden in vleselijke luiheid en losbandigheid. We moeten zó op Zijn woord hopen dat we Zijn naam vrezen. Wie in God gelooft én schrik heeft om Hem te kwetsen, is dus de enige die God en Zijn volk welgevallig is. God zal vreugde in hen hebben, en zij in elkaar. — Thomas Manton.

Vers 11

Vrees en hoop zijn de twee grote schakels in de theologie van het Oude Testament. Samen omspannen en omvatten ze in hun betekenis al het denken daarover. — Thomas Le Blanc.

Vers 11

Hoop en vrees trekken in tegengestelde richting. Je zou verwachten dat ze niet samengaan bij hetzelfde voorwerp, laat staan bij dezelfde lofwaardige mens. Toch zien we hier dat het zo is. Het is zelfs hun eer, de lof van dezelfde mensen, dat ze God vrezen én op Hem hopen. Daar halen we een les uit: bij alles wat ons na aan het hart ligt, moeten we proberen hoop en vrees in evenwicht te houden. Denk aan het lichaam. Wij weten hoezeer de gezondheid ervan afhangt van een goede menging van de lichaamssappen, zodat geen enkel sap de overhand krijgt.

Denk aan de volken. Veiligheid en vrede hangen af van een eerlijk evenwicht tussen handel en macht, zodat niemand zijn buren boven het hoofd groeit. Zo hebben ook onze ziel en haar welzijn een goede verhouding nodig tussen haar krachten en hartstochten. De ene moet de andere steeds in bedwang houden, zodat ze niet in een uiterste vervalt. Dat zien we ook bij de twee gevoelens uit onze tekst. Heilige vrees voor God moet onze hoop afremmen, anders zwelt ze op tot aanmatiging. Vrome hoop op God moet onze vrees afremmen, anders zakt ze weg in moedeloosheid.

Met een wijze, vaste hand moeten we dat evenwicht gelijk houden, in elke zaak die ons na aan het hart ligt en waar we onze gedachten aan wijden. Ik noem de belangrijkste terreinen. Hoop en vrees moeten we op alle drie levend houden. 1. De zaken van onze ziel, ons geestelijk en eeuwig lot. 2. Onze uiterlijke zaken, die over het lichaam en het leven hier en nu gaan. 3. De zaken die iedereen aangaan: Gods kerk en ons eigen land en volk. Op elk van die terreinen moeten we steeds onderzoeken welk gevoel, hoop of vrees, we nu moeten steunen. Dat gevoel moeten we in stand houden: het gevoel dat de stemming van ons gemoed en de omstandigheden van ons geval op dat moment vragen. Zo bewaart het ons voor het uiterste. — Matthew Henry.

Vers 12

"O Jeruzalem! roem den HEERE; o Sion! loof uw God." De theologie van de psalmist rust op twee grondstellingen. Ten eerste: heel de schepping moet de Heere prijzen, of ze nu wil of niet. Ten tweede: wie bewust is en verstand heeft, moet allereerst dezelfde God uit vrije wil loven. In het eerste deel van deze psalm legde hij de eerste uit. Nu gaat hij de tweede verkondigen. — Martin Geier.

Vers 13

"Want Hij maakt de grendelen uwer poorten sterk." Gelukkig de stad waarvan God de poorten met Zijn kracht op slot doet en met Zijn

barmhartigheid weer opent! Waar Zijn gerechtigheid toeslaat, beschermt niets. Waar Zijn goedheid bewaart, schaadt niets. — Thomas Adams.

Verzen 13-14

Vier redenen geeft de psalmist waarom Sion lof moet zingen. 1. Veiligheid en verdediging. 2. Zegen. 3. Vrede. 4. Onderhoud en voorziening.

1. Veiligheid. Jeruzalem is veilig, want God verdedigt haar: "Want Hij maakt de grendelen uwer poorten sterk." Een stad heeft veel aan poorten en grendels, dat is waar. Maar pas als God ze sterk maakt, is ze echt veilig. Wat een stad werkelijk beschermt, is Gods verdediging. Wapens, wetten, rijkdom enzovoort zijn slechts de grendels. God moet er de kracht in leggen.
2. Zegen. Jeruzalem is een gelukkige stad, want "Hij zegent uw kinderen binnen in u". Hij zegent haar koningen, vorsten, overheden enzovoort met wijsheid, godsvrucht enzovoort.
3. Vrede. Jeruzalem is een stad van vrede. "Die uw landpalen in vrede stelt." De naam zegt het al: Jeruzalem betekent visio pacis, oftewel "gezicht van vrede".
4. Overvloed. Jeruzalem is een stad waar God Zelf voor het nodige voedsel en onderhoud zorgt, want "Hij verzadigt u met het vette der tarwe." — William Nicholson.

Vers 14

"Die uw landpalen in vrede stelt, enz." Er is ook een vrede in de politiek: rust in stad en land. Dat is de mooiste bloem aan de kroon van een vorst en de beste zegen die een volk kan krijgen. Een bijenkorf doet het goed als er gezoem klinkt. Maar christenen doen het juist het best als er, net als bij de bouw van de tempel, geen hamerslag te horen is. Vrede brengt rijkdom mee, zoals een rivier vruchtbaarheid meebrengt. Hoeveel mijlen zouden sommigen niet op bedevaart gaan

om deze vrede te bemachtigen! De Grieken maakten Vrede daarom de voedster van Pluto, de god van de rijkdom.

Wat de politiek aan planten voortbrengt, groeit het best in de zon van de vrede. "Die uw landpalen in vrede stelt; Hij verzadigt u met het vette der tarwe." De ouden kozen de harp als teken van vrede. Wat zou het klinken van die harp na het gebulder van kanonnen zoet zijn! Iedereen moet zich inspannen om deze vrede in het land te bevorderen en te bewaren. De godvruchtige "zal ingaan in den vrede" (Jes. 57:2) wanneer hij sterft. Maar zolang hij leeft, moet de vrede in hem ingaan. — Thomas Watson.

Vers 14

"Die uw landpalen in vrede stelt." De Hebreeën merken op dat alle letters in de naam van God literae quiescentes zijn, rustletters. Alleen God is het middelpunt waar de ziel rust kan vinden. Alleen God kan vrede spreken tot het geweten. — John Stoughton, †1639.

Vers 14

"Hij verzadigt u met het vette der tarwe." Wanneer mensen veel geven, is het goedkope en grove waar. Bij menselijke productie gaan hoeveelheid en kwaliteit juist omgekeerd evenredig samen. Maar de Heere geeft Zijn onderhoudenen het meeste én het beste van alles wat ze nodig hebben. Hoe goed kent de gelovige onder het evangelie hier de diepste zin van! De Heere Jezus Christus zegt: "Mijn vrede geef Ik u." En als Hij ons tot rust brengt en alles verzoening en vrede is, dan voedt Hij ons met Zichzelf. Zijn lichaam is de fijnste tarwe en Zijn bloed de rijkste wijn. — Johannes Paulus Palanterius.

Vers 15

"Zeer snel." Tussen het afschieten van de pijl en haar inslag in het doel zit geen tel. Allebei gebeuren ze in precies hetzelfde punt van de tijd. Daarom lezen we in de Schrift over de directe werking van het woord van Christus. Tegen de melaatse zegt Hij: "Word gereinigd!"

“En terstond werd hij van zijn melaatsheid gereinigd” (Matth. 8:3). En tot de blinde: “Ga heen, uw geloof heeft u behouden.” “En terstond werd hij ziende” (Mark. 10:52). Geen pijl maakt zo direct indruk in het doel waarop gemikt wordt als de pijl van Christus’ woord. Zodra Christus tegen de ziel zegt: word verlicht, word levend gemaakt, word getroost, is het werk al gedaan. — Ralph Robinson.

Vers 16

“Hij geeft sneeuw als wol.” Aan sneeuw vallen drie dingen op die haar met wol doen vergelijken. Ten eerste haar witheid. Sneeuw is wit als wol. Ze is zó buitengewoon wit dat de witheid van een ziel, gereinigd door vergevende genade in het bloed van Christus, ermee vergeleken wordt (Jes. 1:18). Het slot van datzelfde vers laat zien dat de witheid van sneeuw ook lijkt op die van wol. Volgens de natuurkundigen komt de witheid van sneeuw door de overvloed aan lucht en geesten in dat doorschijnende lichaam. Alles wat uit water bestaat, lijkt witter als het bevroren is of sterk door koude bewerkt.

Daarom hebben mensen in koude landen en klimaten een lichtere huid dan zij die in warme streken wonen. Ten tweede lijkt sneeuw op wol in zachtheid. Ze geeft mee in je hand, als een lok of vacht wol. Ten derde lijkt sneeuw op wol in warmte, en dat mag vreemd klinken. Sneeuw is op zichzelf koud, maar voor de aarde is ze als wol, of als een wollen doek of deken die het lichaam warm houdt. Sneeuw is niet warm in zichzelf, maar wel in haar werking en kracht. Daarom wordt ze met wol vergeleken, en niet zonder reden. — Joseph Caryl.

Vers 16

“Als wol.” Dat wil zeggen: gekruld en in vlokken, en zo wit als de sneeuw in die landen. Jes. 1:18, Openb. 1:14. — John Diodati.

Vers 16

“Hij geeft sneeuw als wol.” Oude schrijvers gaven de sneeuw verschillende namen. Eustathius sprak van eriodes hydor, wolwater (in Dio-

nys. Perieget. p. 91). Martialis vond haar een densum vellus aquarum, een dikke vacht van water (Epigram. l. iv. Ep. 3). Bij Aristofanes zijn wolken "vliegende vachten wol" (Nubes, p. 146). En Plinius zag in sneeuw het schuim van de hemelse wateren (Nat. His. lib. xvii. cap. 2). — Samuel Burder.

Vers 16

"Hij geeft sneeuw als wol." In Palestina hoort sneeuw niet bij de winter zoals in noordelijke streken. Ze komt maar af en toe voor. In strenge winters valt er nu en dan een bui op de hoogste delen van het land. Dan zijn de wijngaarden en korenvelden een dag of twee wit. Maar de sneeuw smelt van de groene aarde even snel weg als haar zusters, de dampen, van de blauwe hemel verdwijnen. ... De psalmist greep die zeldzame sneeuw echter aan, net als de vluchtige damp, en maakte er de tekst van zijn geestelijke overpeinzingen van. Laten we zijn voorbeeld volgen.

"Hij geeft sneeuw als wol", zegt de psalmist. Deze vergelijking wijst nadrukkelijk op één van de belangrijkste taken van de sneeuw in het huishouden van de natuur. Ze bedekt de aarde als een deken in de tijd van de winterslaap. Die slaap is nodig om de uitgeputte krachten van de aarde te herstellen en haar klaar te maken voor nieuwe inspanning in het voorjaar. En omdat sneeuw, net als wol, de warmte slecht doorlaat, houdt ze de verborgen warmte van de grond vast. Ze beschermt het slapende leven van planten en dieren eronder tegen de bijtende kou van de buitenlucht.

Wintertarwe kan onder zo'n dek goed groeien. De onderkant daarvan komt zelden veel onder de 32 graden Fahrenheit, ook al ligt de luchttemperatuur erboven vele graden onder het vriespunt. In ons land is het klimaat gelijkmatig en hebben we die bescherming zelden nodig. Maar in noordelijke streken, waar de winter streng en lang duurt, merk je het weldadige effect het meest. De schaarse planten die in het hoogtepunt van de zomer zo plotseling en wonderlijk mooi

bloeien, in de poolstreken en op bergtoppen, zouden helemaal omkomen als de sneeuw hen niet beschermde. Driekwart van het jaar ligt ze erop.

Maar God geeft niet alleen aan alpenplanten en winterslapende dieren sneeuw als wol. De Eskimo's maken gebruik van haar bijzondere beschermende kracht, al hun leven lang. Heel slim bouwen ze hun winterhutten van blokken verharde sneeuw. Vreemd genoeg beschermen ze zich zo volgens een homeopathische wet tegen de kou, door middel van de kou zelf. Een poolreiziger heeft vaak muren van sneeuw rond zijn schip opgeworpen en kon daardoor in zijn winterkwartier betrekkelijk behaaglijk zitten. Buiten was het dan zo koud geworden dat zelfs chloorether stolde. En menig kostbaar leven is gered doordat de sneeuwstorm zelf op tijd beschutting bood tegen zijn eigen geweld.

Maar al verwarmt sneeuw in koude streken, in warme streken verkoelt ze juist. Vanaf de witte toppen van bergen bij de evenaar zendt ze haar koele adem naar beneden. Dat verkwikt en versterkt het kwijnende leven van landen die smachten onder een tropische zon. Vanuit haar hoge, onuitputtelijke voorraadschuren voedt ze rivieren die nooit droogvallen. Die bewateren de vlakten wanneer alle putten en beken wit en stil zijn in de bakkende hitte. Zonder de eeuwige sneeuw van de bergstreken zou de hele aarde veranderen in een levenloze, dorre woestijn.

Er is meer. De sneeuw in de Alpen zorgt er niet alleen voor dat de rivieren vol blijven en de vlakten water krijgen. Als ze van de bergen naar beneden schuift, slijpt ze de rotsen af. Kleine brokjes komen los. De rivieren nemen die mee en leggen ze neer over de vlakten. Daaruit is een groot deel van het vlakke land van Europa ontstaan, ver van de bergen af. Het is opgebouwd uit de puinhopen van de bergen, dankzij de sneeuw. Sneeuw uit verre tijdperken schuurde onze dalen en meerkommen uit. Zij gaf onze landschappen hun vorm en rondde die af.

Zij vormde ook de grond waarin wij onze oogsten laten rijpen. Wie komt op zo'n verband? En toch klopt het! Elk jaar danken we de bloei en glans van onze zomerse velden aan de somberheid en kaalslag van de winter. Evenzo danken we de zomerse schoonheid die de wereld nu heeft aan de grote winter van duizenden jaren, de ijstijd. Werkt God in de wereld van de mensen niet net zo, met krachten die elkaar schijnbaar tegenspreken? Met sneeuw houdt Hij het tere, verborgen leven van bloemen warm. Met de verwoestende gletsjer boetseert Hij de stille schoonheid van het zomerlandschap.

Zo laat Hij ook de kou van tegenspoed het leven van de ziel koesteren. Dan wordt een hard, ruw en zelfzuchtig vleselijk karakter bijgeslepen tot geestelijke lieflijkheid. Heel wat vruchtbare christelijke levens danken hun schoonheid en opbrengst aan dingen die hen een tijd lang hebben geteisterd en gesloopt. God geeft sneeuw als wol. Verdriet raakt koud en slopend, dat is waar. Maar het beschermt ons ook tegen groter kwaad. Het beeldhouwt het geestelijke landschap in ons tot vormen van schoonheid en bekoring. Het maakt de grond van ons hart dieper en vruchtbaarder, zodat daarin, geplant door God Zelf, de vreedzame vrucht van de gerechtigheid kan opkomen.

En kijk nu eens naar Hem Die de sneeuw geeft. "Hij geeft sneeuw als wol." Zoals professor Tyndall treffend zegt: "De sneeuwvlok voert terug naar de zon." Zo innig hangt in dit wonderlijke heelal alles met alles samen. De vlok leidt nog verder en hoger, tot Hem Die onze zon en ons schild is, het licht en de warmte van heel de schepping. Het hele grote rijk van de winter, met al zijn vreemde verschijnselen, is slechts Gods adem. Het is het scheppende Woord, als het ware bevroren tegen het blauwe, doorzichtige uitspansel, zoals de wonderlijke ijsbloemen op een ruit.

De psalmist twijfelde er geen moment aan dat God het jaarlijkse wonder van de sneeuw vormt en zendt. Zo had Hij ook het dagelijkse wonder van het manna in de woestijn gevormd en gezonden. Sneeuw was iets gewoons, een natuurlijk, alledaags verschijnsel. Toch droeg

ze Gods merkteken. Ze maakte Gods heerlijkheid en goedheid net zo duidelijk als de meest wonderbaarlijke bovennatuurlijke gebeurtenis uit de geschiedenis van Zijn volk. Toen God Job wilde laten beseffen hoe groot Zijn macht was, riep Hij niet een paar van Zijn wonderwerken te hulp, maar een paar van Zijn gewone werken.

En als de psalmist God wil loven omdat Hij Israël heeft behouden en Jeruzalem heeft hersteld, zoals in de psalm waar mijn onderwerp uit komt, dan doet hij dat niet door te wijzen op de wonderbaarlijke gebeurtenissen, hoe vol Israëls geschiedenis daar ook van staat. Hij wijst op de gewone gebeurtenissen van Gods voorzienigheid en op het alledaagse wat de natuur doet. Hij kan er niet over ophouden na te denken: de almachtige Schepper en Bestuurder van het heelal gaat vertrouwelijk met Zijn volk om en buigt Zich neer tot hun geringste behoeften. Het is dezelfde God Die "sneeuw als wol" geeft, Die "Jakob Zijn woorden bekend" maakt, "Israel Zijn inzettingen en Zijn rechten".

En dat bijzondere wordt nog wonderbaarlijker door gedachten die we aan de wonderen van de natuur ontlenen. Wij weten duizend keer meer dan de psalmist over wat sneeuw is, hoe ze ontstaat en waartoe ze dient. Maar die kennis is duur gekocht als onze wetenschap ons geloof kapotmaakt. Welke hoeveelheid wetenschappelijke nauwkeurigheid kan ons het verlies vergoeden van het geestelijke gevoel? Juist dat gevoel brengt ons in alle wonderen en schoonheden van de schepping in persoonlijk contact met een oneindig wijs verstand en een oneindig liefhebbend hart. — Hugh Macmillan, in "Two Worlds are Ours," 1880.

Vers 16

"Sneeuw." Het loont de moeite om even stil te staan bij het wonderlijke werk dat zich in de dampkring afspeelt terwijl een sneeuwbui ontstaat en neerdaalt. Wat een bouwkracht komt daar in beweging, steeds opnieuw, bij elke vlok! Wat lijkt het werk van menselijke geesten en handen onvolmaakt naast wat de blinde krachten van de na-

tuur maken! Maar wie durft de krachten van de natuur blind te noemen? Als we dat zeggen, beschrijven we eigenlijk onszelf. De blindheid is de onze. Wat we in werkelijkheid moeten zeggen en erkennen, is dit: ons vermogen schiet volkomen tekort om de oorsprong of het einde van wat de natuur doet te begrijpen. — John Tyndall, in "The Forms of Water," 1872.

Verzen 16-17

"Hij strooit den rijm als as." Voor de Heere zijn ijs, vorst en kou van Hem. Niet alleen de zon is de Zijne, ook Zijn ijs en Zijn vorst. De vorst wordt op drie manieren met as vergeleken. Ten eerste omdat rijm het zicht een beetje hindert. Als je as in de lucht strooit, maakt het het licht donkerder, en dat doet rijm ook. Ten tweede lijkt rijm op as omdat ze bijna dezelfde kleur heeft. Ten derde lijkt ze erop omdat er een soort branden in zit. Vorst verbrandt de tere knoppen en bloesems: ze knijpt ze af en droogt ze uit.

In het Latijn dankt rijm haar naam aan het branden. Het woord verschilt maar heel weinig van het gewone Latijnse woord voor een gloeiende kool. De koude vorst schroeit net zo goed als de hete zon. Vorst in het voorjaar op een verkeerd moment schroeit de tere vruchten. Dit slechte gevolg van vorst noemt men gewoonlijk carbunculatie, ofwel verschroeiing, zoals bij planten die zijn aangetast. — Joseph Caryl.

Vers 17

"Hij werpt Zijn ijs heen als stukken." Of: splinters van brood. Iemand heeft bij deze tekst een opmerking gemaakt die het onthouden waard is: het ijs is brood, de regen is drank, de sneeuw is wol, en de vorst is een vuur voor de aarde, waardoor de aarde van binnen gaat gloeien van warmte. Zo leert deze tekst ons wat we voor de armen van God moeten doen. — John Trapp.

Vers 17

"Hij werpt Zijn ijs heen als stukken." Op de meeste plaatsen in de Bijbel betekent het woord dat hier met "stukken" is vertaald: stukken brood. Dat komt precies overeen met het psomous in de Septuaginta. Juist dit ijs en juist deze winterkou doen de aarde goed, want ze maken haar klaar om later oogsten te dragen. Zo laat de kou, bijna ongemerkt, de stukjes brood rijpen die de mens te zijner tijd nog uit de grond zal halen. — Genebrardus, in Neale en Littledale.

Vers 17

"Stukken." Of: kruimels. Gen. 18:5, Richt. 19:5. Er wordt hier ongetwijfeld op hagel gedoeld. — A.S. Aglen.

Vers 17

"Wat een strenge winter", zei zijn zuster op een dag tegen aartsbisschop Leighton. De goede man gaf maar één, rustig antwoord: "Maar U, o God, hebt zomer en winter gemaakt." — Uit J.J. Pearsons Life of Archbishop Leighton, 1830.

Vers 18

"Hij zendt Zijn woord, en doet ze smelten." Tijdens de ballingschap zat Israël vastgevroren, zoals de schepen van poolvaarders in de Noordelijke IJszee. Maar God zond de lentewind van Zijn liefde uit. Het water kwam in beweging, het ijs smolt en het volk kwam vrij. God keerde hun gevangenschap. De zonnestralen van Gods barmhartigheid smolten hun ijzige boeien, en zij stroomden fris en dartel voort "gelijk waterstromen in het zuiden", glinsterend in de zon. Zie Ps. 126:4. Zo gebeurde het ook op de Pinksterdag. De winter van de geestelijke gevangenschap ontdooide en loste op door de zachte adem van de Heilige Geest. De aarde lachte, en overal bloeiden de voorjaarsbloemen van geloof, liefde en blijdschap. — Christopher Wordsworth.

Vers 19

Hier zien we God vol ontferming naar beneden buigen, tot bij de mens. Hij wil de diepgevallen mensenzoon iets vertellen van een zalig geheim. Zonder Zijn bijzondere verlichting zou het oog daar nooit iets van hebben gezien en het oor er nooit iets van hebben gehoord. — J.J. Van Oosterzee, over "The Image of Christ."

Verzen 19-20

"Hij maakt Jakob Zijn woorden bekend, Israel Zijn inzettingen en Zijn rechten. Alzo heeft Hij geen volk gedaan." De wet werd de Israëlieten door tussenkomst van engelen bekendgemaakt. Dat was zo'n groot voorrecht dat het hun eigen, bijzondere schat heette. Wat is dan de openbaring van het evangelie, die de Zoon van God Zelf brengt? De wet is sinds de zondeval verduisterd en geschonden. Toch zitten er in de menselijke natuur nog wat ingeplante begrippen van. Van het evangelie bestaat daarentegen niet het minste vermoeden.

De wet brengt onze ellende aan het licht. Alleen het evangelie wijst de weg om daaruit verlost te worden. Als zo'n groot en kostbaar voorrecht ons hart niet raakt, zijn wij de ondankbaarste ellendelingen ter wereld. Dat geldt ook als we het met vreugde bezitten maar niet voelen welke verplichtingen de Vader van de barmhartigheden ons daarmee heeft opgelegd. — William Bates.

Verzen 19-20

Het komt helemaal voort uit Gods barmhartigheid en wil dat sommigen meer middelen hebben om de Schepper te leren kennen, en anderen minder. Zijn kerk heeft een voorrecht en een voorsprong op de andere volken van de wereld. De Joden hadden die gunst boven de heidenen, en de christenen boven de Joden. Daar is geen andere reden voor aan te wijzen dan Zijn eeuwige liefde. — Thomas Manton.

Vers 1

Lofprijzing. Wat het oplevert, wat het geeft en waarom het gepast is. — J.F.

Vers 1

De redelijke dienst.

1. Hoe we kunnen loven: met woorden, met een lied, met ons leven; alleen en samen.
2. Wie moeten loven: "gij."
3. Wie of wat we loven: "den HEERE" ... "onzen God."
4. Waarom we loven: het is "goed", "liefelijk", "betamelijk." — C.A.D.

Verzen 1-3

1. Het voorrecht om God te loven.

a) Het is goed, het is een weldaad.
b) Het is lieflijk, het is een genot.
c) Het is betamelijk, het hoort zo.

1. De plicht om God te loven.

a) Omdat Hij onder de mensen een kerk voor Zichzelf verzamelt: "De HEERE bouwt Jeruzalem."

b) Om het materiaal waaruit ze is opgebouwd: "Israels verdrevenen", enzovoort.

c) Omdat Hij dat materiaal klaarmaakt voor Zijn doel: "Hij geneest de gebrokenen van hart", enzovoort. Ps. 147:3. — G.R.

Vers 2

Voor Zijn kerk is de Heere de Architect, de Bouwer, de Onderhouder, de Herstelder en de Eigenaar. In elk van die rollen moet Hij geprezen worden.

Vers 2

De Verzamelaar, groot in Zijn werk.

1. Vreemde mensen die Hij zoekt.
2. Het bijzondere zoeken en de middelen die Hij daarvoor inzet.
3. Het uitgekozen middelpunt waar Hij hen heen brengt.
4. Hoe wonderlijk Hij hen voor altijd en eeuwig in de hemel laat zien.

Vers 2

Eerst wordt de kerk gebouwd. Daarna worden de zondaars erin bijeengebracht. Ze moet van binnen bloeien om van buiten te kunnen groeien.

Vers 2

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1302: "Good Cheer for Outcasts."

Vers 2

Opbouw en inhaling.

1. Het kan slecht met de kerk gesteld zijn.
2. Het is de Heere Die haar opbouwt.
3. Hij voltooit die door haar verdreven burgers weer bijeen te brengen. — C.A.D.

Vers 3

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 53: "Healing for the Wounded."

Vers 3

God is een echte arts en een zachte verpleegster. — J.F.

Verzen 3-4

De schitterende juwelen van de hemel en de gebroken harten van de aarde.

1. De Eigenaar van de sterren bij de gewonden. De sterren blijven zonder koning achter, voor gebroken harten. Jehova! Met pluksel, zalf en een vrouwenhand. Hij Die de sterren bijeenbindt, zal bedroefde harten stevig verbinden.
2. De zachte Hartenheler bij de sterren. Alle macht is veilig bij zoveel tederheid. Wat een schone luister! God leidt de sterren, en tegelijk heeft Hij oog voor gewonde harten. Wat geeft dat het gebed een hoop!
3. Harten, sterren en eeuwigheid. Sommige harten zullen "blinken … gelijk de sterren." Sommige sterren zullen doven in "de donkerheid der duisternis." Gods hand en oog zijn overal aan het werk om de gerechtigheid zeker te stellen. Vertrouw en zing. — W.B.H.

Verzen 3-4

Gods medelijden en macht.

1. Wat een verscheidenheid in Gods zorg: "harten" en "sterren."
2. Wat een rijkdom aan werken. Hij zorgt zacht voor mensenharten. Hij bewaart ook de orde, de regelmaat en de standvastigheid van de schepping.
3. Gezegende gevolgen van wat Hij doet. Gebroken harten worden genezen en wonden verbonden. In de hemel is er licht, harmonie en schoonheid.
4. Een krachtige aanmoediging om God te vertrouwen. God zorgt voor het heelal. Mag ik mijn leven en mijn ziel dan niet aan Hem toevertrouwen? Waar Hij onbetwist regeert, is licht en harmonie. Laat mij Zijn wil in mijn leven dan niet tegenwerken. — C.A.D.

Vers 5

Gods grootheid overdenken.

1. Groot in wat Hij is.
2. Groot in wat Hij kan.
3. Groot in wat Hij weet. Laten we hieruit conclusies trekken over hoe klein de mens is, enzovoort.

Vers 6

Een omkering.

1. De wereld rekent de zachtmoedigen neer en verheft de goddelozen.
2. De hemel oordeelt omgekeerd: de zachtmoedigen worden verheven en de goddelozen neergeworpen.
3. Uiteindelijk zal blijken dat het oordeel van de hemel het ware is. — C.A.D.

Vers 7

Waartoe zingen dient en wat het ons geeft.

Vers 8

God in alles. Eén plan, samenwerkende goddelijke krachten en een uitkomst vol neerbuigende barmhartigheid.

Vers 9

Zie “Spurgeon’s Sermons”, nr. 672: “The Ravens’ Cry.”

Vers 11

Wat is onze God bijzonder, en wat is Zijn gunst bijzonder! Daarom moet Hij geprezen worden.

1. Wie Zijn gunst krijgen, wordt duidelijk onderscheiden.

a) Zij zijn iets anders dan lichamelijke kracht.

b) Zij zijn iets anders dan geestelijke sterkte.
c) Zij zijn iets anders dan vertrouwen op jezelf.
d) Zij zijn iets anders dan pure bekwaamheid om te dienen.

1. Zo worden wie Zijn gunst krijgen beschreven.

a) Aan de hand van gevoelens die op God gericht zijn.
b) Aan de hand van de zwakste vormen van geestelijk leven.
c) Aan de hand van de hoogste vormen ervan, want ook de rijpste heilige vreest en hoopt.
d) Aan de hand van de heilige menging ervan. Vrees voor onze schuld, hoop op Zijn barmhartigheid. Vrees voor onszelf, vertrouwen op God. Hoop op volharding, vrees om te zondigen. Hoop op de hemel, vrees om tekort te schieten. Hoop op volmaaktheid, rouw over onze gebreken.

1. De zegen van die gunst, die erin ligt opgesloten.

a) God denkt met plezier aan hen.
b) Hij is met plezier in hun nabijheid.
c) Hij wil hen met plezier van dienst zijn.
d) Hij komt hen graag tegemoet in hun vrees en hun hoop.
e) Hij wil hen met plezier belonen, tot in eeuwigheid.

Vers 11

Hij heeft een welgevallen aan wie ze zijn, aan hun gevoelens, verlangens, godsdienstige oefeningen, verwachtingen en karakters. — W.W.

Vers 12

Drie dingen.

1. Het gaat om de Heere Die wij prijzen.
2. Zijn lof klinkt in onze woningen: Jeruzalem.
3. Onze lof klinkt in Zijn woning: Sion.

Vers 13

Een kerk die sterk staat.

1. Wat een sterke kerk nuttig en waardevol maakt.
2. Waaraan je haar herkent.

a) Poorten die goed bewaakt worden.
b) Een groeiend ledental.
c) Bekeerlingen die een zegen zijn voor anderen.

1. De belangrijke zorg van een sterke kerk: alle zegen terugvoeren tot de God van Sion. — W.B.H.

Verzen 14-15

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 425: "Peace at Home, and Prosperity Abroad."

Verzen 14-15

Wat de kerk ontvangt.

1. Vrede in huis.
2. Voedsel op tafel.
3. IJver voor de zending.
4. Gods tegenwoordigheid: de bron van alle zegen.

Vers 15 (tweede zinsdeel)

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 1607: "The Swiftly Running Word."

Vers 16

Onverwachte gevolgen van tegenspoed: sneeuw die werkt als wol.

Verzen 16-18

Zie "Spurgeon's Sermons", nr. 670: "Frost and Thaw."

Vers 19

1. Het volk van God.

2. Het Woord van God.
3. Wat God aan de ziel openbaart.
4. De lof aan God voor deze bijzondere openbaring.

Vers 20

"Alzo heeft Hij geen volk gedaan; … Hallelujah!" De lieflijke psalmist van Israël was bedreven in het loven. Hij begint deze psalm met Halleluja en sluit hem er ook mee af. In het middendeel laat hij Gods barmhartigheid zien. Die geldt allereerst voor alle schepselen in het algemeen, door Zijn gewone voorzienigheid, en daarna voor Zijn kerk in het bijzonder. Zo ook aan het slot van de psalm: "Hij maakt Jakob Zijn woorden bekend, Israel Zijn inzettingen en Zijn rechten. Alzo heeft Hij geen volk gedaan." In de grondtekst staat: "Hij heeft niet zo gedaan aan elk volk", dat wil zeggen: aan enig volk.

In de tekst zie je een stelling en een slotsom. De stelling is dat God op een bijzondere wijze barmhartig is voor Zijn volk, boven alle andere volken. De slotsom volgt dan: "Hallelujah!" Leerstelling. God is op een bijzondere wijze barmhartig voor Zijn volk, en verwacht daarom bijzondere lofprijzing van Zijn volk. — Joseph Alleine (1633-1668), in "A Thanksgiving Sermon."

Vers 20

Zie hoe wonderlijk goed God is! Behalve het licht van de natuur heeft Hij ons de heilige Schriften toevertrouwd. De heidenen zitten gehuld in onwetendheid. "En Zijn rechten, die kennen zij niet." Zij hebben de orakels van de Sibyllen, maar niet de geschriften van Mozes en de apostelen. Hoeveel mensen leven in het gebied van de dood, waar de heldere ster van de Schrift nooit is opgegaan! Wij hebben het gezegende Boek van God. Dat lost al onze twijfels op en wijst ons de weg naar het leven. "Heere, wat is het, dat Gij Uzelven aan ons zult openbaren, en niet aan de wereld?" Joh. 14:22. — Thomas Watson.

Vers 20

Uitverkiezende genade vult het hart met lof.

1. Gods liefde heeft ons uitgekozen. Halleluja.
2. God heeft ons Zijn waarheid toevertrouwd. Halleluja.
3. God heeft ons gemaakt tot uitdelers van Zijn gaven. Halleluja.
4. God zal door ons de wereld redden. Halleluja. — W.B.H.

Psalm 148

Dit lied vormt één geheel dat niet te verdelen is. Je kunt het bijna niet punt voor punt uitleggen, want een levend gedicht laat zich niet vers voor vers uit elkaar halen. Het is een lied van de natuur én van de genade. Een bliksemflits vlamt door de ruimte en hult hemel en aarde samen in één kleed van heerlijkheid. Zo laat ook de aanbidding van de Heere in deze psalm het hele heelal oplichten en gloeien van lof. Het lied begint in de hemelen. Het zwiept dan omlaag naar de draken en alle afgronden, en stijgt weer op, tot het volk dat dicht bij Jehova staat de melodie overneemt.

Om dit lied uit te leggen heb je vooral één ding nodig: een hart dat brandt van eerbiedige liefde voor de Heere over alles, Die voor eeuwig geprezen moet worden.

Uitleg

Vers 1

"Looft den HEERE." Wie je ook bent, als je dit woord hoort, word je uitgenodigd, dringend gevraagd en opgeroepen om Jehova groot te maken.

Het is Hij Die jou gemaakt heeft, dat staat vast. Ook al was er geen andere reden, dan nog hoor je als schepsel je Maker te aanbidden; zo hoort het gewoon. Deze oproep past altijd, op welke plek we haar ook uitspreken. Ze komt nooit ongelegen, op welk moment we haar ook uitspreken. "Looft den HEERE uit de hemelen." Jullie staan het dichtst bij de Hoge en Verhevene, dus zorg dat jullie het lied aanheffen. En-

gelen, cherubs en serafs, en allen die in de voorhoven van Zijn paleis wonen: prijs Jehova! Zie het als een startpunt, vanwaar de lof verder moet reizen naar andere gebieden.

Houd jullie aanbidding niet voor jezelf, maar laat haar als een gouden regen vanuit de hemel op de mensen beneden neerdalen. "Looft Hem in de hoogste plaatsen." Dit is geen nutteloze herhaling. Zoals in aantrekkelijke dichtkunst gebeurt, krijgt de waarheid extra nadruk doordat ze in andere woorden terugkomt. God moet bovendien niet alleen vanuit de hoogten geprezen worden, maar ook ín de hoogten. De aanbidding moet voltooid worden in de hemelen waar ze begint. Geen plaats is te hoog voor de lof van de Allerhoogste. Op de top van de schepping moet de heerlijkheid van de Heere zichtbaar worden. Zo worden ook de toppen van de hoogste Alpen verguld door het gouden licht van dezelfde zon die de dalen verblijdt.

Hemelen en hoogten worden des te hoger en hemelser naarmate ze meer weergalmen van Jehova's lof. Zie eens hoe de psalmist het woord "*looft*" uitbazuint. Het klinkt bijna negen keer in de eerste vijf verzen van dit lied. Als saluutschoten klinken die jubelende oproepen met geweldige kracht: Prijs! Prijs! Prijs! De trom van de grote Koning slaat over de hele wereld met die ene toon: Prijs! Prijs! Prijs! "En zij zeiden ten tweeden maal: Halleluja!" Al deze lof is nadrukkelijk en persoonlijk voor Jehova bedoeld.

Prijs niet Zijn knechten en ook niet Zijn werken, maar prijs *Hem*. Is Hij niet alle mogelijke lof waard? Stort die voor *Hem* uit, met volle kracht. Stort haar alleen daar uit!

Vers 2

"Looft Hem, al Zijn engelen." Levende, denkende wezens, volmaakt in karakter en in zaligheid: laat elk van jullie de luidste muziek opgaan tot jullie Heere. Geen enkele stralende geest is vrijgesteld van deze gewijde dienst. Hoeveel jullie er ook zijn, engelen, jullie zijn allemaal Zijn engelen. Daarom zijn jullie allemaal verplicht jullie Heere te die-

nen. Jullie hebben allemaal genoeg van Hem gezien om Hem te kunnen prijzen, en jullie hebben allemaal ruim voldoende redenen om dat te doen. Of jullie nu Gabriël heten of Michaël of met een andere titel bekendstaan: prijs de Heere!

Of jullie je nu voor Hem neerbuigen, of op Zijn opdracht wegvliegen, of verlangen om in Zijn verbond te kijken, of Zijn Zoon zien: boden van Jehova, houd niet op Zijn lof te laten klinken terwijl jullie op Zijn wenk bewegen. "Looft Hem, al Zijn heirscharen." Hieronder vallen de legers van engelen, maar ook alle hemellichamen. Ze hebben geen leven, maar toch hebben de sterren, de wolken en de bliksems elk hun eigen manier om Jehova te prijzen. Laat ieder van de ontelbare legioenen van de Heere der heirscharen Zijn heerlijkheid laten zien! Al die ontelbare legers zijn immers van Hem: Zijn eigendom door schepping en onderhoud, en daarom ook door verplichting.

Beide zinsdelen vragen om eensgezinde lof van hen in de hogere gebieden die het lied mogen inzetten: "al Zijn engelen … al Zijn heirscharen." Dezelfde hartelijke eenheid moet het hele orkest van lofprijzers doortrekken. Verderop lezen we daarom over alle lichtende sterren, alle afgronden, alle heuvels, alle cederbomen en alle volken. Wat begint dat concert mooi als alle engelen en het hele hemelse leger de eerste blije tonen aanslaan! In dat concert wil onze ziel meteen meespelen.

Vers 3

"Looft Hem, zon en maan! Looft Hem, alle gij lichtende sterren." De psalmist gaat nu in op de afzonderlijke hemelse legers. Alle moeten prijzen, en daarom ook ieder voor zich: de God van ieder en van allen. Zon en maan regeren samen over dag en nacht, en daarom zijn ze in de lofprijzing een paar. De één vult de ander aan, en zo worden ze nauw verbonden in de oproep tot aanbidding. De zon heeft haar eigen manier om de grote Vader van de lichten te verheerlijken. De maan heeft haar eigen manier om Zijn glans terug te kaatsen.

Aan de hemel wordt de Heere voortdurend aanbeden. Dat verandert met dag en nacht, maar het gaat altijd door zolang zon en maan bestaan. Voor het hoge altaar van de Heere brandt altijd een lamp. De grote lichten mogen met hun stroom van licht de glans van de kleinere stralers niet verdringen, want alle sterren zijn uitgenodigd voor het feestmaal van de lofzang. Er zijn zoveel sterren dat niemand het leger kan tellen dat onder de woorden "alle gij lichtende sterren" valt. Toch weigert niet één van hen haar Maker te prijzen. Door hun enorme schittering worden ze terecht "lichtende sterren" genoemd.

Dat licht is lof die je kunt zien, flonkerend op echte muziek. Licht is zang die voor je ogen glinstert in plaats van in je oor te klinken. Sterren zonder licht zouden geen lof brengen, en christenen zonder licht ontnemen de Heere Zijn eer. Onze straal is misschien klein, maar we mogen hem niet verbergen. Kunnen we geen zon of maan zijn, laten we dan streven naar een plek als "lichtende ster". Elke twinkeling van ons moet de Heere eren.

Vers 4

"Looft Hem, gij hemelen der hemelen." Hiermee worden de gebieden bedoeld die een hemel zijn voor wie in onze hemelen wonen. Of het zijn de hemelsste verblijfplaatsen, waar de uitgelezenste geesten leven. Zoals de hoogste van de hoogsten, zo moeten de beste van de besten de Heere prijzen. Konden we zoveel boven de hemelen uitstijgen als de hemelen boven de aarde staan, dan zouden we nog steeds iedereen om ons heen kunnen toeroepen: "Looft den HEERE." Niemand is zo groot en hoog dat hij boven de lof van Jehova uitgaat. "En gij wateren, die boven de hemelen zijt." Laat de wolken golven van aanbidding laten opkomen. Laat de zee daarboven bruisen met alles wat haar vult, voor het aangezicht van Jehova, de God van Israël.

Er hangt iets geheimzinnigs om deze waterreservoirs, waarvan we maar aannemen dat ze bestaan. Maar laat ze zijn wat ze willen, en hoe ze willen: ze zullen de Heere, onze God, eer geven. Laten de on-

bekendste en moeilijkst te begrijpen verschijnselen hun deel nemen aan de lofzang van alles en iedereen.

Vers 5

"Dat zij den Naam des HEEREN loven; want als Hij het beval, zo werden zij geschapen." Hier staat een goed argument. Zo hoort het ook: de Maker ontvangt eer van wat Hij gemaakt heeft. Zijn werken horen Zijn lof te vertellen. Zo prijzen ze Zijn naam, en daarmee wordt Zijn karakter bedoeld. De naam *Jehova* staat duidelijk leesbaar geschreven op Zijn werken. Zo worden Zijn macht, wijsheid, goedheid en andere eigenschappen zichtbaar voor mensen die goed nadenken. Op die manier wordt Zijn naam geprezen. De hoogste lof voor God is te vertellen wie Hij is.

We kunnen niets bedenken waarmee we de Heere groter maken. Beter dan door Zijn naam te herhalen of Zijn karakter te beschrijven kunnen we Hem nooit verheffen. We moeten de Heere verheffen als Hem Die alles heeft geschapen wat bestaat, en dat deed met de eenvoudige kracht van Zijn woord. Hij schiep door een bevel. Wat een macht! Hij mag er terecht op rekenen dat zij Hem prijzen, want zij hebben hun bestaan aan Hem te danken. De evolutieleer mag goddeloos zijn, maar de leer van de schepping vraagt logischerwijs om aanbidding. Zo bewijst ze dat ze waar is, want je kent de boom aan zijn vrucht. Wie door een bevel geschapen is, staat onder het bevel om zijn Schepper te aanbidden. De stem die zei: "Laat hen zijn", zegt nu: "Laat hen loven."

Vers 6

"En Hij heeft ze bevestigd voor altoos in eeuwigheid; Hij heeft hun een orde gegeven." De hemelse wezens blijven bestaan door de dragende macht van Jehova, en door niets anders. Ze falen niet, omdat de Heere hen niet laat falen. Zonder Zijn wil kunnen deze dingen niet veranderen. Hij heeft hun wetten gegeven die alleen Hij Zelf kan veranderen. Voor eeuwig binden Zijn ordeningen hen. Daarom moet de

Heere geprezen worden: Hij is Onderhouder én Schepper, Heerser én Maker. “Hij heeft hun een orde gegeven, die geen van hen zal overtreden” (Engels: “Hij heeft een inzetting gegeven, die niet zal voorbijgaan”). Jehova’s besluit regeert de hemellichamen.

Ze kunnen Zijn grens niet overschrijden en Zijn wet niet breken. Alleen Hij Zelf kan Zijn bestuur en Zijn ordening veranderen. In die zin zal Zijn inzetting niet voorbijgaan. Bovendien gehoorzamen de hoogste en wonderlijkste schepselen de wetten van de grote Koning volmaakt. Zo wordt Zijn inzetting ook niet overgeslagen. Deze onderwerping aan de wet is lof. Gehoorzaamheid is hulde, orde is harmonie. Zo bekeken is de lof die Jehova uit de “hemellichamen” ontvangt volkomen volmaakt. Zijn almachtige kracht houdt alles op zijn plek in zijn eigen sfeer. Ze zorgt dat de sterren hun baan trekken en de serafs hun vlucht vervolgen.

Zo wordt de muziek in de hogere gebieden nooit verstoord door wanklanken en nooit onderbroken door vernietiging. De eeuwige hymne klinkt voor altijd. Zelfs de plechtige stilte van de sferen is een eindeloze psalm.

Vers 7

“Looft den HEERE, van de aarde.” Het lied komt nu naar beneden, naar de plek waar wij wonen. Zo komt het dichter bij ons. Wij zijn “aardse lichamen”, en wij moeten ons deel van de lof laten opstijgen vanaf de gouden bol van deze begunstigde planeet. Jehova moet niet alleen óp de aarde geprezen worden, maar vanáf de aarde. Het is alsof de aanbidding van onze planeet overloopt in de grote stroom van lofzang. In Ps. 148:1 kwam het lied “uit de hemelen”. Hier komt het “van de aarde”. Liederen die uit de hemel neerdalen, moeten samenvloeien met liederen die van de aarde opstijgen.

Met de “aarde” bedoelt de dichter onze hele bol van land en water. Overal moet die klinken van lof. “Gij walvissen en alle afgronden.” Het heeft geen zin om te vragen welke zeemonsters hier precies bedoeld

zijn. Wij geloven dat ze alle bedoeld zijn, en dat “alle afgronden” de plaatsen aanduidt waar ze leven. Verschrikkelijke dieren of vissen worden uitgenodigd voor het feest van de lof, of ze nu over de aarde zwerven of door de zeeën zwemmen. Misschien drijven ze midden in de krioelende golven van de tropen. Misschien zoeken ze hun weg tussen de ijsschotsen en ijsbergen van de poolzeeën.

Onze heilige dichter beveelt hun dat ze hun schatting brengen aan Jehova, de Schepper. Voor de mens doen ze geen dienst. Laten ze dan hun gehoorzaamheid aan de Heere des te hartelijker belijden. Om “walvissen” en “afgronden” hangt iets van schrik. Maar juist daarom passen ze goed als de bas in de muziek van deze psalm. Is er iets grimmigs in de mythologie of iets fantastisch in de heraldiek? Laat het de onbegrijpelijke Heere prijzen.

Vers 8

“Vuur en hagel.” Bliksem en hagelstenen komen samen voor. Bij de plagen van Egypte werkten ze samen om Jehova bekend te maken, in alle schrik van Zijn macht. Vuur en brokken ijs zijn in de natuur elkaars tegenpool. Toch dienen ze samen om de Heere groot te maken. “Sneeuw en damp.” Jullie zijn kinderen van de kou of voortbrengsels van de hitte, maar wees allebei evenzeer gewijd aan Zijn lof. Dampen die bevroren of uitgezet zijn, vlokken die vallen en wolken die opstijgen: of ze nu stijgen of dalen, ze moeten steeds de lof van de Heere laten zien. “Gij stormwind, die Zijn woord doet.” De stormwind raast met een woede die je niet kunt meten. Toch staat hij onder een wet. Hij beweegt zich in goede orde om Gods plannen uit te voeren.

Wat een groots orkest is dit, met zulke blaasinstrumenten! En wat een grote dirigent, die al deze musici bij elkaar houdt en maat en toon aangeeft!

Vers 9

“Gij bergen en alle heuvelen.” Torenhoge hellingen en glooiende heuvels verkondigen allemaal hun Schepper. “Alle heuvelen” moeten ge-

wijd worden. Ebal en Gerizim bestaan niet meer als aparte bergen, de berg van de vloek en de berg van de zegen. Al onze Ebals zijn Gerizims geworden. Tabor en Hermon, Libanon en Karmel verheugen zich in de naam van de Heere. Grote en kleine bergen zijn één in hun aanbidding.

Niet alleen de Alpen en het Juragebergte donderen Zijn lof uit. Ook onze eigen Cotswolds en Grampians galmen van liederen tot Zijn eer. "Vruchtbomen en alle cederbomen." Fruitbomen en bosbomen, bomen die hun blad verliezen en bomen die altijd groen blijven: ze zijn allemaal vol welwillend ontwerp en dienen allemaal een doel van liefde. De grote Ontwerper moet dus voor allen en door allen geprezen worden. Er bestaan veel soorten ceder, maar ze tonen allemaal de wijsheid van hun Maker. Als koningen ze omhakken om er balken voor hun paleizen van te maken, erkennen ze alleen maar dat ze verschuldigd zijn aan de Koning van de bomen en aan de Koning der koningen, Wiens bomen het zijn.

In het landschap ontstaat afwisseling doordat de grond stijgt en daalt en doordat zoveel soorten bomen het land sieren. Laten ze allemaal, en allemaal even goed, hun ene Heere verheerlijken. Als de bomen in de wind in hun handen klappen, of hun bladeren ruisen in de zachte adem van Zefyr, zingen ze naar vermogen voor de Heere.

Vers 10

"Het wild gedierte en alle vee." Wilde of tamme dieren, wilde beesten en huisvee: laten ze allemaal de lof van Jehova verkondigen. Wie onze God niet prijst, staat lager dan een dier. Wie bewust zwijgt over zijn Maker, is erger dan dierlijk.

"Kruipend gedierte en gevleugeld gevogelte." Al die menigten die aarde en lucht vullen, insecten van elke vorm en vogels van elke vleugel, worden opgeroepen om mee te doen aan de aanbidding van iedereen. Wie vertrouwd raakt met het leven van insecten en vogels, merkt vanzelf dat ze een wonderlijk hoofdstuk vormen in de geschie-

denis van Gods wijsheid. Het allerkleinste insect verkondigt wonderlijk het handwerk van de Heere. Onder de microscoop vertelt het een verbazingwekkend verhaal. Zo laat ook de vogel die hoog opstijgt, in zijn aanpassing aan het leven in de lucht, een vakmanschap zien dat onze ballonvaarders vergeefs hebben geprobeerd te evenaren.

Echte vroomheid hoort Gods lof niet alleen in het lieflijke lied van gevleugelde zangers. Ze ontdekt hem zelfs in het kwaken uit het moeras of in het gezoem van "de blauwe vlieg die zingt in de vensterruit". Lager dan reptielen en nietiger dan insecten zijn mensen die niet zingen.

Vers 11

"Gij koningen der aarde, en alle volken, gij vorsten, en alle rechters der aarde." Nu zijn we bij ons eigen mensengeslacht beland. De dichter wil dat heersers en onderdanen, aanvoerders en rechters met elkaar de soevereine Heere van allen aanbidden, en dat is ook heel terecht. Een koning mag het zingen niet beneden zich vinden. Zijn volk mag niet achterblijven, maar moet met hem meezingen. Wie in oorlog de leiding heeft en wie in de rechtszaal het vonnis velt, mag allebei niet toestaan dat zijn beroep hem belet de Hoogste Aanvoerder en Rechter van allen eerbiedig te aanbidden.

Alle volken en alle rechters moeten de Heere van allen prijzen. Wat zal het een gelukkige dag zijn wanneer iedereen erkent dat dankzij onze Heere Jezus, de vleesgeworden Wijsheid, "Door Mij regeren de koningen, en de vorsten stellen gerechtigheid"! Helaas, zover is het nog niet! Koningen hebben het kwaad in bescherming genomen. Vorsten gingen voorop in dwaasheid. Laten we bidden dat het lied van de psalmist ooit werkelijkheid wordt.

Vers 12

"Jongelingen en ook maagden; gij ouden met de jongen." Mannen en vrouwen, jong en oud: iedereen krijgt de oproep voor de gezegende dienst van het zingen. Wie gewoonlijk samen plezier maken, mogen

samen vroom en blij zijn. Een gezin heeft twee uiteinden, de oudsten en de jongsten. Die moeten van de Heere hun enige echte einddoel maken. Wie oud is, kan de kinderen uit eigen ervaring leren loven. Kinderen kunnen met hun vrolijkheid de ouderen aansteken om te zingen. In dit concert heeft elke stem een plek. Vruchtbomen en maagden, cederen en jongelingen, engelen en kinderen, ouden en rechters: iedereen kan meedoen in dit oratorium. Eigenlijk kunnen we niemand missen. Een volmaakte psalmzang vraagt dat heel het heelal wakker wordt om te aanbidden. Elk deel van de schepping moet zijn aandeel in de aanbidding nemen.

Vers 13

"Dat zij den Naam des HEEREN loven." Alles wat de naam en het karakter van Jehova inhouden, verdient lof. Alles wat Hij met zorg heeft geschapen, is samen nog te weinig om dat volledig te verwoorden. "Want Zijn Naam alleen is hoog verheven." Alleen die Naam verdient het om met lof te worden verheven, want alleen Hij is in waarde verheven. Niemand is gelijk aan de Heere. Niemand kan ook maar even naast Hem gezet worden. Zijn unieke naam hoort alle lof voor zich alleen te hebben. "Zijn majesteit is over de aarde en den hemel." Daarom staat Zijn glorie helemaal alleen: ze gaat alles te boven.

Zijn koninklijke pracht is groter dan alles wat aarde en hemel kunnen uitdrukken. Hij is Zelf de kroon op alles, het toppunt van de schepping. In Hem persoonlijk zit meer heerlijkheid dan in al Zijn werken bij elkaar. Wij kunnen de Heere nooit te veel loven of daarin overdrijven. Zijn eigen, natuurlijke heerlijkheid is oneindig veel groter dan alle eer die wij Hem kunnen geven.

Vers 14

"En Hij heeft den hoorn Zijns volks verhoogd." Hij maakt hen sterk, beroemd en zegevierend. Hij is goed voor al wat Hij gemaakt heeft. Toch heeft Hij een bijzondere gunst voor het volk dat Hij uitkoos. Voor iedereen is Hij goed, maar voor Zijn volk is Hij God. Wie vertrapt

wordt, richt Hij op, maar Zijn eigen volk richt Hij op een heel eigen manier op. Zitten ze diep in de put, dan laat Hij een hoorn voor hen opkomen door een verlosser te sturen. Zitten ze midden in de strijd, dan geeft Hij hun moed en kracht, zodat ze hun hoorn in het strijdgewoel omhoog kunnen steken.

En is het rond hen stil en vredig, dan vult Hij hun hoorn tot de rand, en steken ze hem vrolijk omhoog. "Den roem al Zijner gunstgenoten." Hij is hun glorie. Zij loven Hem. En doordat Hij hun zoveel barmhartigheid bewijst, geeft Hij hun steeds opnieuw redenen voor lof, en nóg meer reden om te aanbidden. Hij heft hun hoorn omhoog, en zij heffen Zijn lof aan. Hij verhoogt hen, en zij verhogen Hem. Heiligen prijzen de Heilige. Hij is hun God, zij zijn Zijn heiligen. Hij maakt hen gezegend, en zij zegenen Hem terug.

"Der kinderen Israels." De Heere weet wie Hem toebehoren. Hij kent de naam van de man met wie Hij Zijn verbond sloot. Hij weet hoe die man aan zijn naam kwam, wie zijn kinderen zijn en waar ze zijn. In Ps. 148:11 worden alle volken opgeroepen om de Heere te prijzen. Maar hier gaat de oproep vooral naar Zijn uitverkoren volk. Zij kennen Hem beter dan wie ook. Wie een kind van het voorrecht is, hoort ook een kind van de lofprijzing te zijn. "Des volks, dat nabij Hem is." Het is Hem nabij door verwantschap en door zorg, in Zijn openbaring en in Zijn genegenheid.

Dit is een zeer eervolle beschrijving van dat geliefde volk. En ze geldt nog sterker voor het geestelijke Israël, het gelovige zaad. Die nabijheid moet ons voortdurend tot aanbidding aansporen. De uitverkorenen van de Heere zijn de kinderen van Zijn liefde, de hovelingen in Zijn paleis, de priesters in Zijn tempel. Meer dan alle anderen horen zij daarom vol te zijn van ontzag voor Hem en vreugde in Hem. "Hallelujah." Dit moet het begin en het einde zijn van het leven van elk goed mens. Laten we God prijzen tot het laatst, en tot in alle eeuwigheid.

Op het veld van lofprijzing dat deze psalm voor ons openlegt, staan aan begin en einde grenspalen: Halleluja's. Alles wat daartussen ligt, is van het eerste tot het laatste woord tot eer van de Heere. Amen.

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Psalm 148:1 tot 150:6. De laatste drie psalmen zijn samen een drieluik van wonderbaarlijke lofprijzing. De lof klimt steeds hoger, tot hij "een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde" wordt, een jubel zonder grenzen. De vreugde loopt over uit de ziel en breidt zich uit over het hele heelal. Elk schepsel voelt zich er als door een magneet door aangetrokken en wordt in het koor getrokken. De hemel zit vol lof, de aarde zit vol lof, uit de diepten onder de aarde stijgen lofzangen op, en "alles, wat adem heeft" doet mee in de verrukking. Een liefhebbende, lovende schepping omringt God.

De mens komt in de schepping als laatste, maar in het lied als eerste, en hij kan zich niet inhouden. Hij danst en zingt, en hij roept alle hemelen met al hun engelen op hem te helpen. "Het wild gedierte en alle vee; kruipend gedierte en gevleugeld gevogelte" moeten hetzelfde doen. Zelfs de "walvissen" mogen niet zwijgen en "alle afgronden" moeten bijdragen. Ook dode dingen zet hij in voor zijn dienst: handtrommen, trompetten, harpen, orgels, cimbalen, luid klinkende cimbalen. Elk middel is hem goed, zodat hij op elke mogelijke manier zijn liefde en blijdschap kan uiten. — John Pulsford.

Gehele psalm

In dit schitterende loflied roept de psalmist heel de schepping op om Jehova te prijzen. Volgens de Hebreeuwse opvatting valt zij in twee grote delen uiteen: hemel en aarde. Dingen met leven en dingen zonder leven, redelijke en onredelijke wezens: ze worden allemaal gevraagd zich bij het machtige koor aan te sluiten. Deze psalm laat de allerhoogste vroomheid horen. Tegelijk geeft hij het ruimste uitzicht

op de verhouding tussen het schepsel en de Schepper. Is hij alleen de stem van een hart dat tot de rand vol is van Gods oneindige majesteit? Of is hij ook een voorbode, een profetische blik vooruit op de laatste heerlijkheid van de schepping?

Dan zal bij de openbaring van de zonen van God ook de schepping zelf bevrijd worden van de slavernij van het verderf (Rom. 8:18-23). En dan zullen alle dingen in de hemel, op de aarde en onder de aarde Hem werkelijk de hulde van hun lof brengen. Op die vraag hoeven we hier niet in te gaan. — J.J. Stewart Perowne.

Gehele psalm

Milton heeft in zijn "Paradise Lost" (Boek 5, regel 153 en volgende) deze psalm sierlijk nagevolgd. Hij legt hem Adam en Eva in de mond als hun ochtendlied, in de staat van onschuld. — James Anderson.

Gehele psalm

Komt deze algemene lofzang dan nooit uit? Is hij alleen het hartstochtelijke verlangen van de psalmist, dat nooit op aarde te horen zal zijn en alleen in de hemel volmaakt kan worden? Komt er geen jubeljaar waarin de bergen en heuvels losbarsten in gezang en alle bomen van het veld in hun handen klappen? Als zo'n dag niet komt, dan heeft het Woord van God geen kracht. Als er geen algemeen loflied komt dat het koor van de hemel laat aanzwellen en door alles op aarde wordt beantwoord, dan is Gods belofte leeg.

Het is waar dat onze vertaling in deze psalm een oproep of aansporing laat horen aan alles wat adem heeft of niet heeft, om de Heere te prijzen. Of ze leest er een bede in dat ze Hem mogen prijzen. Maar eigenlijk is het een voorspelling: ze zúllen Hem prijzen. Deze psalm is niets minder en niets meer dan een heerlijke profetie van de dag die komt. Dan zal niet alleen de kennis van de Heere de hele aarde bedekken zoals water de zee bedekt. Dan zal ook elk geschapen ding in hemel en op aarde, met en zonder leven, zich verenigen in dit lied van het duizendjarig rijk tot lof van de Verlosser: van de hoogste

aartsengel, langs alle rangen en vormen van bestaan, tot het kleinste atoompje; jongelingen en maagden, ouden en kinderen, alle koningen en vorsten en rechters van de aarde. — Barton Bouchier.

Vers 1

"Looft den HEERE, enz." Alles looft, en toch zegt de dichter: "Looft." Waarom zegt hij "Looft" terwijl ze al loven? Omdat Hij vreugde heeft in hun lof. Daarom wil Hij er als het ware Zijn eigen aanmoediging aan toevoegen. Zo is het ook als je langskomt bij mensen die graag goed werk doen in hun wijngaard, op hun korenveld of bij ander werk op het land. Je vindt het fijn wat ze doen en zegt: "Werk maar door", "Ga zo door." Je zegt dat niet omdat ze pas gaan werken als jij het zegt.

Je geeft je goedkeuring en aanmoediging, omdat je blij bent dat je ze bezig ziet. Wie "Werk maar door" zegt en de werkers aanmoedigt, werkt als het ware in zijn wens met hen mee. Met zo'n aanmoediging spreekt de psalmist, vervuld met de Heilige Geest. — Augustinus.

Vers 1

In dit eerste vers staat drie keer dezelfde roep: "Looft ... looft ... looft". Dat is geen kale opdracht en ook geen vermaning alleen, maar een jubelend halleluja. — Martin Geier.

Vers 1

"Uit de hemelen; looft Hem in de hoogste plaatsen." Hoge plaatsen dus. God ging bij het maken van de wereld van boven naar beneden te werk. Zo loopt ook de oproep van de psalmist aan alle schepselen om de Heere te prijzen van boven naar beneden. — John Trapp.

Vers 1

"Looft Hem in de hoogste plaatsen." Dit vers past een principe toe: wie in het geschapen heelal tot de hoogste eer is verheven, moet in

dezelfde mate uitblinken in de eer die hij brengt aan Hem Die hem verhoogd heeft. — Hermann Venema.

Vers 1

Bernardus vertelt in zijn preek bij het overlijden van zijn broer Gerardus wat er gebeurde in diens laatste nacht op aarde. Midden in die nacht liet Gerardus opeens een jubelende stem horen, met een stralend gezicht, tot grote verbazing van allen die om hem heen stonden. Hij riep de woorden van de psalmist: "Looft den HEERE uit de hemelen; looft Hem in de hoogste plaatsen!"

Vers 2

"Looft Hem, al Zijn engelen." Eerst worden de engelen aangesproken, want zij kunnen God prijzen met nederigheid, ontzag en zuiverheid. Hoe hoger iemand staat, hoe nederiger hij is. Juist de aanvoerders van alle geschapen legers zijn zelf het snelst om te gehoorzamen. — Thomas Le Blanc.

Vers 2

"Looft Hem, al Zijn engelen." Engelen waren de eerste schepselen van God. Men denkt zelfs dat ze al bestonden voordat het levenloze heelal er was. Voordat het licht van de dag ontstond, prezen ze hun Maker al, en hun heilige zang is nooit verstomd. Engelen prijzen God het mooist wanneer ze Hem heilig dienen. Toen ze bij de menswording hun Gloria in Excelsis zongen, prezen ze Christus als God. Toen ze Hem na Zijn verzoeking en vóór Zijn kruisiging dienden, prezen ze Hem als mens. Ook nu nog prijzen engelen de Heere: ze zijn razendsnel in hun dienst aan Zijn heiligen. — John Lorinus.

Vers 2

"Looft Hem, al Zijn heirscharen." Daarmee worden Zijn schepselen bedoeld, vooral de schepselen daarboven, die zijn als Zijn ruiterij. Ze

worden “Zijn heirscharen” genoemd om drie redenen: 1. hun aantal, 2. hun orde, 3. hun gehoorzaamheid. — John Trapp.

Vers 3

“Looft Hem, zon en maan, enz.” Hoe prijst de zon Jehova op een bijzondere manier?

1. Door haar schoonheid. Jezus, de zoon van Sirach, noemt haar de “bol van schoonheid.”
2. Door haar volheid. Dion noemt haar “het beeld van het goddelijke vermogen.”
3. Door haar verhevenheid. Plinius noemt haar caeli rector, “de bestuurder van de hemel.”
4. Door haar volmaakte glans. Plinius zegt er ook van dat ze “de geest en de ziel van het hele heelal” is.
5. Met haar snelheid en haar vaste gang. Martianus noemt haar “de Gids van de natuur.”

De ouden schilderden God, de Allerhoogste, met een krans van sterren in Zijn hand. Zo wilden ze tonen dat de sterren Hem tegelijk gehoorzamen en sieren. — Thomas Le Blanc.

Verzen 3-4

Laat de zon Hem prijzen: de bron van licht, warmte en vreugde, het grote licht dat de dag regeert. Ze is het zichtbare beeld van de ongeschapen Wijsheid, van het Licht dat ieder mens verlicht. Om haar draait alles in ons leven, onze hoop en onze vrees, onze behoeften en onze gebeden, ons geloof en onze liefde. Laat de maan Hem prijzen, het kleinere licht dat de nacht regeert. Zij is een beeld van de kerk, want die geeft de wereld het licht door dat ze zelf krijgt van de Zon der gerechtigheid.

Laat ook de sterren Hem prijzen. Wat zijn het er veel, wat staan ze mooi geordend, en hoe helder schijnen ze! God heeft ze aan de hemel gezet, zoals Hij Zijn uitverkorenen heeft aangewezen om voor eeuwig

en altoos te stralen. Laat alle hemelen Hem prijzen, met al hun wonderen en werelden. Laat dat ook de diepten van de ruimte boven ons doen, en de wateren die boven het uitspansel zijn: beelden van Gods heilige Schrift en van alle heerlijkheden en geheimen daarin. Al deze dingen moeten Hem altijd prijzen, Die ze aan het begin van de schepping gemaakt en gezegend heeft. — J.W. Burgon.

Verzen 3-4

> *Prijs Hem, jij zon met je gouden lokken;*
> *prijs Hem, jij schone zilveren maan,*
> *en jullie heldere bollen van stromend licht;*
> *jullie vloeden die boven de hemelen zweven,*
> *jullie hemelen die gewelf op gewelf oprijzen,*
> *prijs Hem Die boven alle hoogte troont.*

— *Richard Mant.*

Vers 4

"Looft Hem, gij hemelen der hemelen, enz." Van de hemelse bewoners springt de dichter over naar de hemelen zelf. Hemelen zijn er in orden en rangen: de hoogste hoogten, en daaronder trappen en niveaus die minder hoog liggen. Dit vers trekt op indrukwekkende wijze door de onmetelijke ruimten waar de verhevenste hoogheden wonen die de Godheid dienen. Dan zakt het naar beneden, naar het uitspansel waar meteoren flitsen en de hemelen zich buigen om de wolken op te tillen die van de aarde opstijgen. Het beeld dat vastgehouden wordt: al die ruime gebieden, hogere en lagere, vormen samen één tempel waarin de lof nooit ophoudt. — Herman Venema.

Vers 4

In de oudheid dacht men aan een hoge, etherische oceaan, waarop de werelden dreven als schepen op de zee. — Thomas Le Blanc.

Verzen 5-6

Zo kun je de schepping met één woord samenvatten: Hij sprak, en het gebeurde. Toen Jezus kwam, liet Hij overal Zijn Godheid zien. Het bewijs was dat Zijn woord almachtig was. In deze verzen lezen we over twee wonderen van Gods Wil en Woord: de schepping van de aarde en haar bevestiging. Eerst bracht Jehova de stof voort. Daarna gaf Hij haar orde en een vaste plaats. — John Lorinus.

Vers 6

"En Hij heeft ze bevestigd voor altoos in eeuwigheid, enz." Twee dingen krijgen we hier voorgehouden: dat de schepping blijft bestaan en dat ze een wereldorde heeft. Alles wat geschapen is, is gemaakt om te duren. Zo niet het afzonderlijke exemplaar, dan toch zijn soort of zijn ontwikkeling. Daarnaast heeft het volgens Gods besluit een vaste plek in het heelal, zodat het zijn aandeel kan leveren aan het volbrengen van Gods wil. Er rijst een vraag. Hoe verhouden de woorden "voor altoos in eeuwigheid" zich tot de profetie van Jes. 65:17: "Want ziet, Ik schep nieuwe hemelen en een nieuwe aarde; en de vorige dingen zullen niet meer gedacht worden, en zullen in het hart niet opkomen"?

Die profetie wordt bevestigd door de Heere Zelf, Die zei: "De hemel en de aarde zullen voorbijgaan." De geliefde discipel zag haar in een visioen in vervulling gaan. Matth. 5:18, Openb. 21:1. Het antwoord luidt: met hemel en aarde zal het gaan zoals met de mens. Die sterft, en staat dan op tot onverderfelijkheid. Hij blijft dezelfde persoon, maar nu in een verheerlijkt lichaam. Zo verandert bij de nieuwe geboorte van alle dingen wel hun eigenschap, maar niet hun identiteit. — Neale en Littledale.

Vers 6

"Voor altoos in eeuwigheid." Mijn hart beeft van ontzag als ik denk aan het grote wonder dat nog altijd gaande is, stil, om mij heen: het

blijvende werk van Uw schepping, voltooid en toch steeds nieuw, voor eeuwig. — William Cullen Bryant, 1794-1878.

Vers 6

"Hij heeft hun een orde gegeven, enz." Beter vertaald: Hij heeft een verordening vastgesteld, en Hij Zelf zal haar niet overtreden. Dat is vanzelfsprekender en natuurlijker dan bij het tweede werkwoord een nieuw onderwerp aan te vullen: "die geen van hen zal overtreden." Zo komt de psalm, alleen in vorm, al in de buurt van de moderne wetenschappelijke leer dat de natuurorde onschendbaar is. Gods onvergankelijke trouw maakt de wet onveranderlijk. — A.S. Aglen.

Vers 7

"Gij walvissen." Het woord tanninim, hier vertaald met "walvissen" (in het Engels "dragons", draken), kan walvissen aanduiden, haaien, slangen of zeemonsters van welke soort ook (Job 7:12, Ezech. 29:3). — John Morison.

Vers 7

Zeemonsters, in de Engelse Revised Version. Vissen dwingen onze bewondering af als een wonder van de schepping. Ze zijn zo volmaakt van vorm, zo groot, zo goed aangepast aan het element waarin ze leven, en er zijn er zoveel. Zo prijst hun wezen zelf de Schepper. — Thomas Le Blanc.

Verzen 7-8

Hij roept de afgronden, het vuur, de hagel, de sneeuw, de bergen en de heuvels erbij om mee te doen aan dit werk van lofprijzing. Ze kunnen dat niet uit zichzelf doen. Het wijst erop dat de mens heel de schepping moet vragen hem lijdelijk te helpen. Hij moet zoveel liefde hebben voor alle schepselen dat hij aanvaardt wat ze geven. En zijn genegenheid voor God moet zo groot zijn dat hij Hem teruggeeft wat hij van Hem heeft gekregen. Sneeuw en hagel kunnen God niet zege-

nen en prijzen. Maar de mens hoort God wel te zegenen voor dingen die moeite en overlast meebrengen en onze zintuigen kwellen. Die dingen maken tegelijk de aarde vruchtbaar. — Stephen Charnock.

Verzen 7-10

Sommige dingen in deze verzen zijn makkelijk te begrijpen. Ze liggen voor iedereen open, voor elk oog. David roept bijvoorbeeld "koningen" en "vorsten", "ouden" en "jongen" op om God te prijzen. Dat is goed te doen en we snappen meteen wat hij bedoelt. Maar er zijn ook dingen die moeilijk te begrijpen zijn, donker en onduidelijk. Het zijn er twee:

Ten eerste roept David stomme, redeloze en gevoelloze schepselen op om God te prijzen. Zij kunnen niet horen, of in elk geval niet verstaan. Waarschuwt de Heilige Geest ons in het evangelie niet voor misplaatste praatjes en nutteloze herhalingen? Zou Hij die dan Zelf gebruiken? Nee, nee! Ten tweede roept hij niet alleen deze schepselen op, maar ook de afgronden en de zeeën om God te prijzen. Die twee dingen zijn moeilijk te vatten. Ik geef je er een paar verklaringen voor.

De eerste verklaring waarom David de redeloze schepselen tot deze plicht roept, is deze. Hij doet zijn plicht als een trouwe prediker. Of de mensen die hij toespreekt het horen of niet, hij zal zijn ziel vrijmaken. Een echte prediker zegt de waarheid en roept zijn hoorders op te luisteren, ook als ze slapen, onverschillig zijn en er niet om geven. Zo doet David het ook met deze schepselen. Hij doet wat hij moet doen en roept hen op om hetzelfde te doen, ook al verstaan ze het niet en kunnen ze het niet bevatten. Daarmee laat hij ook zien hoe vurig en hoe oprecht hij verlangt dat alle schepselen God prijzen.

De tweede verklaring is deze: hij doet het slim, uit tactiek, om anderen aan te zetten tot deze plicht. Als zulke schepselen dit moeten doen, hebben wie boven hen staan nog meer reden, en kunnen ze zich schamen als ze het laten. Een slechte huisheer blijft zelf thuis,

maar stuurt zijn knechten wel naar de kerk. Zo ook David: hij voelt zijn eigen nalatigheid, maar maant anderen toch om niet slap en nalatig te zijn. Hij bleef oneindig ver achter bij wat hij had moeten doen, maar hij laat toch zien dat hij graag wil dat alle schepselen deze plicht vervullen.

Als deze verklaringen je niet tevredenstellen, ook al hebben ze anderen wel overtuigd, dan is er een derde. Dan wil David de zoete harmonie laten zien die er bestaat tussen alle schepselen van God. Allemaal horen ze bij Gods huisgezin, en allemaal spreken en prediken ze eensgezind luid Gods lof. Daarom roept hij sommigen boven zich aan en sommigen onder zich, aan beide kanten, overal, om Gods lof uit te spreken. Want ieder op zijn plek, in zijn rang en roeping, verkondigt de lof van zijn Schepper, ook al gaat dat zonder woorden.

Of, ten vierde en tot slot, en dat lijkt me een goede reden: ijver laat mensen dingen zeggen die onmogelijk zijn. Het vuur van de ijver sleept zo iemand zo hevig mee dat hij onredelijke, onmogelijke dingen uitspreekt. Zo bad Mozes uit ijver voor de veiligheid van Israël: "Delg mij nu uit Uw boek, hetwelk Gij geschreven hebt." Paulus wenste zelf "verbannen te zijn van Christus", anathema, van Christus afgesneden, voor het heil van zijn broeders. Dat was een onmogelijke wens en het kon niet. — John Everard, in "Some Gospel Treasures," 1653.

Verzen 7-10

Ook de os en de ezel kennen hun meester. De winden en de zee gehoorzamen Hem. Er is een godsdienst boven de mens, namelijk die van de engelen. Het lijkt er dus op dat er ook een godsdienst onder de mens kan zijn, die van de stomme schepselen. Want waar God gediend wordt, is dat in feite godsdienst. Zo kan ook de godsdienst graden hebben. Dat gaat volgens de verschillende trappen en staten: de staat van de natuur, de staat van de genade en de staat van de heer-

lijkheid. — G.G., in een preek met de titel "The Creatures Praysing God," 1662.

Vers 8

Dit vers zet drie elementen in een treffende reeks. Ze zitten altijd vol beweging en kracht: ignea, aquea, aërea, dus vuur (of warmte), water (of damp) en lucht (of wind). Onder het eerste vallen meteoren, bliksem en donder. Onder het tweede sneeuw, rijm, dauw, mist en regen. Onder het derde briesjes, stormen en orkanen. — Hermann Venema.

Vers 8

"Vuur en hagel." Die staan tegenover elkaar. "Sneeuw en damp." Damp is de nevel die door de zonnewarmte opstijgt. Ze vormt daarom een goede tegenhanger van sneeuw, die het gevolg van kou is. "Stormwind" (Ps. 107:25) gaat samen met de wisselingen van temperatuur in de lucht. — James G. Murphy.

Vers 8

"Sneeuw." Elke vlok winterse sneeuw die valt, speelt zeker een rol in het grote huishouden van de natuur. Zo heeft ook elk Woord van God dat in het heiligdom neervalt, zeker een doel te bereiken op moreel gebied. Op een winterdag heb ik eens gestaan en gekeken naar kleine vlokjes. In wolkjes verdwenen ze één voor één in de bruisende rivier. Het leek of ze doelloos stierven, ingeslokt door een vijand die hun kracht en hun bestaan negeerde. Zo heb ik ook het Woord van God op mensenharten zien vallen. Door God gezonden zag ik het van dag tot dag en van jaar tot jaar neerdalen, schijnbaar zonder enige uitkomst.

Het viel in de woeste stroom van ongeloof, in de nog woestere golfstroom van wereldsgezindheid die door de gedachten en levens van de hoorders joeg. Maar terwijl ik aan de oever stond en keek naar wat de dood van het kleine, fladderende kristal leek, kwam er een tweede gedachte. Het was alleen een dood die leidt tot leven. Elke

kleine vlok die haar leven uithuilde in het snelle water, ging op in de rivier en werd deel van haar wezen. Zag ik dus het Woord van God schijnbaar vruchteloos neerkomen in de rusteloze, kokende, bruisende stroom van het menselijk leven?

Dan herinnerde een teruggevonden geloof in Gods onveranderlijke belofte me eraan: wat ik zag, was geen toevallige of zinloze dood. Het was eerder het vallen van een soldaat, nadat hij zijn levenskracht had verwerkt in het lot van een volk en in de geschiedenis van een wereld. Zo moet het altijd zijn. Het Woord van God bereikt altijd zijn doel. — S.S. Mitchell, in een preek met de titel "The Coming of the Snow and the Coming of the Word," 1884.

Vers 8

De stormwind is Gods snelle bode, Ps. 147:15. De orkaan voert het bevel van God uit. Zie Matth. 8:27: "dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn". De "wind" is de dienaar van het oordeel. Zie Ezech. 13:13. Dit vers is bijzonder nuttig, want mensen schrijven het geweld van stormen maar al te graag toe aan blind toeval. — Martin Geier.

Vers 8

Wie half geleerd is, lacht snel om het eenvoudige geloof van de boer of de wilde, die ons vertelt dat regen van God komt. Hij denkt dat hij ontdekt heeft dat regen het gevolg is van bepaalde wetten van lucht, water en elektriciteit. Maar eerlijk gezegd is de boer de meest verlichte van de twee. Hij heeft de hoofdoorzaak gevonden en de echte Werker. De ander heeft alleen de tweede oorzaak gevonden, het werktuig. Het is alsof een vriend ons een geschenk stuurt van vernuftig en prachtig vakwerk. Net als onze dankbaarheid jegens de gever begint te groeien, proberen enkele omstanders die helemaal te smoren. Ze vertellen ons dan dat het geschenk het product is van een machine die zij hebben gezien. — James MacCosh, 1811.

Vers 9

"Gij bergen en alle heuvelen, enz." De aarde heeft hoge en lage delen, bergen, heuvels en dalen. Haar oppervlak is versierd met bomen van allerlei soort. Door die afwisseling in het gezicht van de aarde kunnen we God uitbundig loven: ze draagt veel bij aan Zijn eer. — David Dickson.

Vers 9

"Gij bergen en alle heuvelen." Wat hebben heuvels toch een stemmen! Wat klinken de bergen plechtig vanuit hun verheven eenzaamheid! De bergen donderen en de heuvels geven de klank terug. Toch spreken ze vrede en sturen ze overvloed naar de dalen, in kabbelende beekjes. — Thomas Le Blanc.

Vers 9

"Vruchtbomen en alle cederbomen." In de ruisende stemmen van de bomen klinkt Gods lof. Ze vervullen Zijn bedoeling doordat ze vruchten geven als verkwikking, en beschutting en schaduw als schuilplaats. Hun gemurmel is de zachte ritmiek die ontferming en genade bezingt. In India vertelde men in de oudheid dat de bomen als goddelijk werden vereerd, en dat de dood stond op het omhakken ervan. In de klassieke mythologie waren bossen de woonplaats van goden. Jehova besliste dat een ark ter bescherming van de mens, en ook een tempel voor Hemzelf, uit hout moest worden gebouwd. Zo hebben de bomen van het bos, meer dan enig ander schepsel, bijgedragen aan Zijn eer. — Le Blanc.

Vers 9

"Vruchtbomen." Dat is beter dan "vruchtbare bomen". De boom die vrucht draagt, staat voor één afdeling van het plantenrijk, die de mens plant en kweekt. De "cederbomen" staan voor de andere afdeling, die (Ps. 104:16) Gods eigen aanplant is. Zo hebben we ook in Ps. 148:10 wilde en tamme dieren. — A.S. Aglen.

Vers 9

Bomen.

> *Al wat de eeuwige God schiep, behalve de mens,*
> *verheerlijkt op verschillende wijzen Zijn naam;*
> *elke boom heeft, zo lijkt het, wel tienduizend tongen*
> *om daarmee de almachtige Heere lof toe te brengen;*
> *elk blad dat wiegt in de zachte adem van de wind*
> *lijkt een tong die met datzelfde doel spreekt,*
> *in een taal die bewonderenswaardig voortreffelijk is.*
>
> *De velerlei soorten geurige bloemen lijken*
> *evenveel redevoeringen om God te verheerlijken;*
> *en als de zoetste boekdelen mogen wij ze achten,*
> *want al deze schepselen prijzen, elk op hun eigen wijze, God*
> *en sporen de mens aan tot hetzelfde.*

— *Peter Pett, 1599.*

Vers 9

"Alle heuvelen." Wat is een dennenbos mooi, in elk jaargetijde! In de frisheid van de lente dringen de zachte wind en de warme zon door tot de knoestige takken en maken ze week. Dan barsten ze, vol nieuw leven, uit in franjes en kwastjes van het rijkste groen en in kegels van het zachtste purper. In de zwoele zomer is het mooi, wanneer de verhitte uren de hele dag vespers zingen in de koele, schemerige schaduwen, terwijl het open land trilt in de verzengende hitte. Het is mooi in het weemoedige van de herfst. Dan steekt zijn eeuwig groen scherp af tegen de wisselende landschappen eromheen, die met niets aards meevoelen behalve met verdriet en verval. Het richt de gedachten op de onvergankelijkheid van het hemelse Paradijs.

In het diepst van de winter is het buitengewoon mooi, als de takkenlagen onder zuivere, smetteloze kransen sneeuw liggen, door de wind gebeeldhouwd tot bochten van uitgelezen bekoring. Het is mooi als er geen wind staat en de boomtoppen nauwelijks tegen elkaar

fluisteren. Dan klinkt het getjilp van het goudhaantje luid in de gespannen stilte. In de storm is het meer dan mooi. Dan spelen de wilde vingers van de wind de droefste muziek op zijn grote harpsnaren, en zijn volle toonreeks is zo verheven als het bulderen van de oceaan langs een rotsachtige kust.

Het verbaast mij niet dat de verbeelding in het noorden, in heidense tijden, dit bos met ontzag en angst omgaf als het lievelingsoord van Odin en Thor. Het verbaast mij ook niet dat later de lange rijen stammen, die in het schemerige perspectief verdwijnen, het voorbeeld werden voor de zijbeuken van christelijke kerken. Of dat de zon die tussen zijn kantwerk van takken ondergaat en brandt, de gedachte gaf aan het prachtige gebrandschilderde raam van de kathedraal.

Het lijkt een plek die voor aanbidding gemaakt is. Alle gevoelens en gedachten die eraan vastzitten, lijken heilig en plechtig. De natuur knielt daar, zoals Longfellow zegt, met gevouwen handen in gebed. Op velerlei manieren herinnert het ons aan de macht, wijsheid en goedheid van Hem Die zo sprak door de mond van Zijn profeet: "Ik zal in de woestijn den cederboom, den sittimboom, en den mirteboom, en den olieachtigen boom zetten; Ik zal in de wildernis stellen den denneboom, den beuk, en den busboom te gelijk; opdat zij zien, en bekennen, en overleggen, en te gelijk verstaan, dat de hand des HEEREN zulks gedaan, en dat de Heilige Israels zulks geschapen heeft." — Hugh Macmillan, in "Bible Teachings in Nature," 1867.

Vers 10

"Kruipend gedierte." Aan de openbare eredienst moet iedereen meedoen, groot en klein. Ook de kleine snaren horen bij een concert, net als de grote. — Thomas Goodwin.

Vers 10

"Gevleugeld gevogelte." Zo zit de lucht vol stemmen en heeft ze haar eigen halleluja. Het "gevleugeld gevogelte" prijst Hem. Dat geldt voor "een ooievaar aan den hemel", die "zijn gezette tijden" weet (Jer. 8:7),

voor “een eenzame mus op het dak” (Ps. 102:8) en voor “de raven der beek” (Spr. 30:17). Het geldt voor de arend die, zoals Deut. 32:11 zegt, “zijn nest opwekt, over zijn jongen zweeft”. Het geldt voor de tortelduif die haar stem door het land laat klinken (Hoogl. 2:12), en voor de duif die wegvliegt naar de woestijn (Ps. 55:7). Dit is de harp van de schepping, echter en zoeter dan die van Memnon. Elke zonsopgang wekt haar en “maakt van alle lucht muziek.” — Horatius Bonar, in “Earth’s Morning; or, Thoughts on Genesis,” 1875.

Vers 11

“Gij koningen der aarde, en alle volken, gij vorsten.” Koningen en vorsten raken verblind door het schitterende van hun positie, de glans van hun stand. Daardoor denken ze dat de wereld voor hen is gemaakt en verachten ze God in de hoogmoed van hun hart. Daarom roept de dichter hen apart op tot deze plicht. Door hen als eersten te noemen, berispt hij hun ondankbaarheid: ze houden hun tol van lof achter, terwijl ze meer verplicht zijn dan anderen. Alle mensen staan van oorsprong op één lijn wat hun toestand betreft. Hoe hoger iemand is gestegen en hoe dichter hij bij God is gebracht, hoe heiliger de plicht om Gods goedheid uit te roepen.

Zo wordt de boosheid van koningen en vorsten des te ondraaglijker, als ze zichzelf van de algemene regel uitzonderen. Eigenlijk zouden ze die regel aan anderen moeten inprenten en voorop moeten gaan. De dichter had zijn oproep meteen en kort aan alle mensen kunnen richten, en in het algemeen noemt hij ook de volken. Maar door de vorsten drie keer apart te noemen, laat hij merken dat ze langzaam zijn in het vervullen van deze plicht en erop aangespoord moeten worden. — Johannes Calvijn.

Vers 11

“Koningen der aarde”, “rechters der aarde”: dat zijn geen trotse titels, maar titels die nederig maken. Aardse koningen en aardse rechters blijven immers niet lang koning of rechter.

Vers 12

"Jongelingen en ook maagden; gij ouden met de jongen." De groepen worden bij paren genoemd, twee aan twee aan elkaar gebonden: "jongelingen en ook maagden … ouden met de jongen." Hier zit een dubbele waarschuwing in. De eerste is tegen aanmatiging, de tweede tegen wanhoop. Eerst de jongeren: ze moeten God willen prijzen. Daarom worden ze aangespoord zich op Gods dienst te richten en hun Schepper te gedenken in de dagen van hun jeugd. Dan de ouderen: zij mogen niet twijfelen of hun dienst wel wordt aangenomen. Daarom roept onze profeet ook hen op.

Wat de jongeren betreft: je weet dat David de zon en de maan oproept om God te prijzen. Stel dat de zon antwoordt: ik doe het niet 's ochtends of op het middaguur, maar pas als ik ga ondergaan. Of de maan: niet als ik vol ben, maar als ik afneem. Of de boom: niet in de lente of zomer, maar als de bladeren vallen. Dat is dus wat jij doet, jongeman, als je het loven van God uitstelt. Stel het niet uit! Geef je maar over aan de zwier van je jeugd, maar stel het niet uit om je aan Gods dienst te wijden tot je oud bent. Bedenk dat je voor al deze dingen voor het gericht zult komen.

Hij Die Zich noemt met de naam *Ik ben*, vraagt niet naar "ik zal zijn" of "ik ben geweest". Hij vraagt naar wie op dit moment is. Wees dus op je hoede, sterke, krachtige jongeman. De duivel die je nu vasthoudt, bindt je elke dag met een nieuw touw. Denk hieraan, jij die nog jong bent, die de ochtendzon van het licht siert met haar prachtige stralen. Niet iedereen wordt oud, bedenk dat goed. Laten we in Gods dienst niet blijven uitstellen. Hoe langer we uitstellen om God te dienen, hoe verder Gods genade van ons af staat, en hoe sterker de heerschappij van Satan in ons hart wordt.

Hoe langer we talmen, hoe groter onze schuld wordt, hoe groter onze zonde en hoe kleiner onze genade. Ik beveel deze les aan iedereen aan. Wie zich vandaag niet bekeert, heeft een dag meer om zich over te bekeren, en een dag minder om zich in te bekeren. Ik sluit af

met een hartelijke aansporing voor ons allemaal, van welk geslacht, welke leeftijd en welke stand ook. Ik zou willen dat ons hele leven eindigde zoals dit boek Psalmen: met het zegenen en prijzen van de almachtige God. — Thomas Cheshire, in "A Sermon preached, in Saint Paule's Church," 1641.

Vers 12

"Ouden." Denk niet, jij die nu dicht bij het einde van het leven staat, dat je zonder verwijt kunt zwijgen als de Heere geprezen wordt. Je mag niet zeggen dat je op een leeftijd bent gekomen waarvan men zegt dat men er "geen lust" in heeft. Prees je God niet vaak toen je kind was en jong? Heb je nu minder reden om God te prijzen dan in die eerste levensdagen? Of juist niet veel méér? Ouderen horen de heerlijkheid van Gods volmaaktheden en werken beter te kunnen verkondigen dan jongeren. Zij hebben meer tijd gehad dan hun jongere tijdgenoten, en rijkere gelegenheden, om God te leren kennen.

Daardoor kennen ze ook die heerlijke volmaaktheden en werken, die ons eindeloos veel stof tot lof geven. "Laat de dagen spreken, en de veelheid der jaren wijsheid te kennen geven." De hemelen vertellen voortdurend Gods eer: "het uitspansel verkondigt Zijner handen werk. De dag aan den dag stort overvloediglijk spraak uit, en de nacht aan den nacht toont wetenschap." Heb je dan twintigduizend dagen en twintigduizend nachten geleefd? Wat een diepe indruk moeten de wonderen op je geest hebben gemaakt, die voor je ogen en oren zijn verkondigd sinds je je lichamelijke zintuigen kon gebruiken als dienaren van je verstand!

Alle werken van God prijzen Hem, doordat ze laten zien hoe wonderbaar de Schepper is in macht, goedheid en wijsheid. Je tong is volkomen onverontschuldigbaar als hij zwijgt over Gods lof, terwijl alles boven en om je heen de heerlijkheid van Hem verkondigt. Zelfs elk lid van je eigen lichaam en elke gave van je ziel doen het. Maar oude mensen zijn dubbel onverontschuldigbaar als ze niet luisteren naar

de kostbare lessen die alle werken van God hun geven. Ze hebben die gezien, of erover gehoord, elke dag sinds hun verstand begon te werken.

Maar oude mensen in dit zo begunstigde land hebben betere lessen ontvangen dan die van de bergen en vruchtbare dalen, van de draken van de woestijn of de zee, van de vogels van de hemel en de dieren van de aarde, of van de zon en de sterren aan de hemel. Al veel meer jaren dan jongelingen en maagden ben je leerling geweest. Of anders verdien je grote kritiek, als je niet op de school van Christus hebt gezeten en niet bij Hem in de leer bent geweest. Al vroeg werd je geleerd het Woord van God te lezen, dag na dag.

In vijftig of zestig jaar heb je waarschijnlijk zesduizend godsdienstige toespraken van de dienaren van Christus gehoord. Andere uitstekende middelen waarmee je in kennis van God kon groeien, laat ik dan nog buiten beschouwing. “Want gij, daar gij leraars behoordet te zijn vanwege den tijd”, zegt Paulus tegen de Hebreeuwse christenen. Mag ik dat niet tegen alle bejaarde christenen zeggen, die de Bijbel in huis hadden en vanaf hun eerste dagen de heilige samenkomsten konden bezoeken? Mag je niet verwachten dat hun hart en mond overlopen van Gods lof, niet alleen omdat Hij hun Maker is, maar ook omdat Hij hun Verlosser is?

Maar er zijn nog meer dingen, die vooral met henzelf te maken hebben en die de ouderen ertoe moeten brengen om rijkelijk te zijn in deze plicht van lofprijzing aan God, hun leven lang. Bedenk eens hoe lang je al leeft. Is niet elke dag van het leven, ja elk uur en elk moment, een onverdiende barmhartigheid? Je had van de borst en uit de baarmoeder weggerukt kunnen worden, want je bent ontvangen in ongerechtigheid en geboren in zonde. Hoeveel mensen van jouw soort zijn weggerukt voordat ze hun rechter- en linkerhand konden onderscheiden, voordat ze goed of kwaad konden doen!

Sinds je een zedelijk wezen werd, is er geen enkele dag voorbijgegaan zonder dat je schuldig stond aan vele zonden. Wat een rijkdom

aan lankmoedigheid wordt er getoond in een leven van zestig of zeventig jaar! Als je al die tijd in zonde hebt geleefd, heb je dan geen reden om je te verbazen dat je nog niet in een toestand bent waarin het je voor eeuwig onmogelijk zou zijn je stem van lof te laten horen? Geef daarom eer aan die God Die je nog in leven heeft gehouden.

Denk eens na met hoeveel barmhartigheid je dagen gevuld zijn. Gods barmhartigheid was elke ochtend nieuw voor je, al zondigde je elke dag tegen Hem. Als je terugkijkt op je gedrag tijdens je leven, vind je vanzelf veel redenen voor lof en dank. Bij dit deel van ons onderwerp moet ik je er ook aan herinneren dat de mensen in twee grote groepen zijn verdeeld: heiligen en zondaars. Hoor je bij de eerste groep? Wie heeft jou dan anders gemaakt dan anderen? Dank Hem, ja dank Hem Die je heeft bevrijd uit de macht van de duisternis en je heeft overgezet in het koninkrijk van Zijn geliefde Zoon.

Heb je in je leven wat goede werken mogen doen? Zegen God voor elk daarvan, want "het is God, Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen." Zijn sommige van je pogingen gelukt om een medemens op het goede spoor te brengen of om zijn geestelijk welzijn te bevorderen? Hoe kun je God genoeg bedanken dat Hij jou een nederig dienaar van Zijn genade heeft gemaakt? Maar er zijn te veel oudere mensen die geen reden hebben om te denken dat ze al van de dood naar het leven zijn overgegaan.

Zij zijn zeker niet geschikt om God te prijzen. Ze kunnen Hem niet met hun hart prijzen, tenzij die verandering met hen gebeurt, waarzonder niemand ooit het koninkrijk van de hemelen binnengaat. Toch hebben ook zij grote reden om de Heere te prijzen. Ze kunnen die reden best zien, ook al kunnen ze wat ze weten niet in daden omzetten. Jullie hebben zelfs meer reden om God te prijzen dat jullie in het land van de levenden zijn, dan mensen die er geestelijk beter aan toe zijn. Want als je dit leven kwijtraakte, bleef er voor jou niets over dan de verschrikkingen van de eeuwige dood.

Zegen God, jullie die vijftig of zestig jaar in de zonde hebben geleefd en al die tijd gespaard zijn in een wereld die zo vol barmhartigheid is. Het evangelie roept jullie nog steeds, ook vandaag, om die zaligheid te ontvangen, die jullie al zo lang met minachting hebben behandeld. — Samengevat uit een preek van George Lawson (1749-1820), getiteld "The Duty of the Old to praise God."

Vers 12

"Ouden met de jongen." Het is altijd boeiend om een vriendschap tussen oud en jong te zien. Het treft me wanneer een bejaarde zoveel frisheid en eenvoud heeft bewaard dat een jongen zich niet van hem afkeert. Het verrast me wanneer een jongere zo ver is en zo bedachtzaam dat hij het gezelschap van iemand die geen opwinding en hartstocht meer kent, niet saai vindt. — Frederick William Robertson.

Verzen 12-13

De psalmen zijn liederen van de kerk, en iedereen die bij de kerk hoort, moet ze zingen. "Jongelingen en ook maagden; gij ouden met de jongen! Dat zij den Naam des HEEREN loven." De rijpe gelovige kan juichen in de vaste hoop op Gods heerlijkheid. Hij moet zijn stem lenen om het lied van de kerk te laten aanzwellen, als ze uit de diepten tot God roept. En wie berouw heeft en nog in de duisternis zit, mag zijn stem niet inhouden wanneer de kerk zingend uitstort hoe sterk ze Gods liefde voelt. De hele kerk deelt in de psalmen. — William Binnie, in "The Psalms, their History, Teachings, and Use," 1870.

Verzen 12-13

"Gij ouden … Dat zij den Naam des HEEREN loven." Ik heb er graag een eigen gedachte over. Blijven we gespaard tot ons zestigste, dan komt het zevende tiental van ons leven. Dat zou, als het even kan, de sabbat van onze aardse pelgrimsreis moeten worden. Dan moet je het sabbatsgewijs doorbrengen, als aan de kust van een eeuwige wereld,

of als in de voorhoven van de tempel daarboven, de tabernakel in de hemel. — Thomas Chalmers.

Vers 13

"Dat zij den Naam des HEEREN loven." Net als aan het slot van de eerste grote afdeling van het loflied (Ps. 148:5), en op dezelfde manier als daar, volgt de reden voor de oproep in het volgende zinsdeel. Maar het is een andere reden. Het is niet meer: omdat Hij hun een inzetting heeft gegeven en hen als passieve, onbewuste schepselen heeft gebonden aan een wet die ze niet kunnen overtreden. (Het is het ontzagwekkende geheim van de redelijke wil dat hij de wet wél kan overtreden.) De reden is nu dat Zijn naam verheven is, zodat mensenogen het kunnen zien en mensenharten en -tongen het kunnen belijden.

Hij heeft Zich namelijk genadig bekendgemaakt aan het volk dat Hij liefheeft en dat volk krachtig geholpen: het volk dat dicht bij Hem staat. Misschien zegt iemand dat dit algemene loflied zo op het eind wordt ingeperkt. Dan moeten we bedenken dat Gods heerlijkheid weliswaar in overvloed in de zichtbare schepping geschreven stond, maar dat alleen de Jood een rechtstreekse openbaring van Gods karakter had ontvangen. — J.J. Stewart Perowne.

Vers 13

"Den Naam des HEEREN." Jehova is een naam met grote kracht en werking. Hij bevat vijf klinkers, en zonder klinkers kan geen enkele taal worden uitgesproken. Hij bevat ook drie lettergrepen, als teken van de Drie-eenheid van Personen en van Gods eeuwigheid: Eén in Drie en Drie in Één. De Joden hebben zoveel ontzag en eerbied voor deze naam dat ze ervoor terugdeinzen hem uit te spreken. Daarom zeggen ze in al hun godsdienstoefeningen Adonai (Heere). Zo moet iedereen met ontzag staan en niet zondigen door Gods naam ijdel te gebruiken. Hij moet juist lofzangen zingen, de naam eren, gedenken,

verkondigen, verheffen en zegenen. Want heilig en eerbiedwaardig is Zijn naam, alleen waardig en uitnemend. — Rayment, 1630.

Vers 14

"Den roem al Zijner gunstgenoten." Maar onder alle mensen wordt één groep in het bijzonder opgeroepen om Hem te prijzen. Zij hebben daar een extra reden voor: ze zijn Zijn volk en Zijn gunstgenoten. Zoals de mens hoger staat dan alle schepselen, zo staan onder de mensen Zijn uitverkorenen, op wie Zijn bijzondere genade rust en bovenal Zijn verlossende liefde. "Hij heeft den hoorn Zijns volks verhoogd": Hij verhoogt hen allemaal, elk afzonderlijk, uit de dood van de zonde naar het leven van de gerechtigheid. Daarna verhoogt Hij hen uit het stof van de aarde naar de heerlijkheid van de hemel.

"Den roem al Zijner gunstgenoten", en dan weer, onder hen, van één volk in het bijzonder: "der kinderen Israels, des volks, dat nabij Hem is." Het was Hem "nabij" in vroeger tijd en zal het weer zijn, ja zelfs het dichtstbij van alle volken op aarde. Dat is wanneer Hij hen terugroept uit hun verstrooiing en Zijn naam en Zijn troon opnieuw onder hen vestigt. *Halleluja: looft den HEERE.* — William De Burgh.

Vers 14

"Des volks, dat nabij Hem is." Jezus nam onze natuur aan en werd één met ons. Zo is Hij ons "nabij". Hij geeft ons Zijn Heilige Geest en brengt ons in eenheid met Zichzelf. Zo zijn wij Hem nabij. Dit is onze hoogste eer, een bron van geluk en vrede die nooit opdroogt. We zijn Hem nabij door verwantschap, want we zijn Zijn kinderen. We zijn Hem nabij door genegenheid, want Hij heeft ons liefgehad met een eeuwige liefde. We zijn Hem nabij door eenheid, want we zijn leden van Zijn lichaam, van Zijn vlees en van Zijn beenderen.

We zijn Hem nabij door gemeenschap, want we wandelen met Hem zoals iemand met zijn vriend wandelt. We zijn Hem nabij door Zijn aandacht, want we zijn het doel van Zijn dagelijkse, uurlijkse, tedere zorg. Straks zijn we Hem ook letterlijk nabij, op een bepaalde

plaats, als onze woning klaar is. Dan gaan we heen om bij Christus te zijn, en dat is veel beter. We zijn Hem nabij als we arm zijn en als we diep beproefd worden. Als we Hem ooit op het ene moment nog dichterbij zijn dan op het andere, dan is dat het meest in de dood.

Zijn we Hem nabij? Dan leeft Hij met ons mee met al ons verdriet, staat Hij ons bij in alle beproevingen en beschermt Hij ons in alle gevaren. Hij praat met ons in al onze eenzame uren, zorgt voor ons in alle tijden van nood en leidt ons met eer binnen in de heerlijkheid. Laten we ons dit elke dag goed bewust zijn: wij zijn onze God nabij en dierbaar. — James Smith.

Wenken voor de dorpsprediker

Gehele psalm

1. Wat de uitnodiging aan de natuurlijke schepping om God te prijzen inhoudt.

a) God verdient om die reden lof.

b) Die lof is verschuldigd door hen, omdat ze voor hun nut en voordeel geschapen is.

c) Het is een berisping voor wie God niet prijzen, terwijl ze dat wel kunnen. “Zo deze zwijgen, de stenen haast roepen zullen.”

1. Wat de uitnodiging aan onschuldige wezens om God te prijzen inhoudt. “Looft den HEERE uit de hemelen; … Looft Hem, al Zijn engelen! Looft Hem, al Zijn heirscharen!”: Ps. 148:1-2.

a) Ze danken God voor hun schepping in onschuld.

b) Ze danken Hem ervoor dat ze in die onschuld bewaard zijn.

c) Ze danken Hem voor het loon van hun onschuld.

1. Wat de uitnodiging aan gevallen wezens om God te prijzen inhoudt: “Gij koningen der aarde, en alle volken”, enzovoort: Ps. 148:11-13.

a) God is barmhartig en bereid om te vergeven. “Niet willende, dat enigen verloren gaan”, enzovoort. Ze zouden niet worden opgeroepen om God te prijzen als ze onherstelbaar verloren waren. Toen onze Heere op aarde was, wilde Hij van een boze geest geen lof aannemen.

b) God heeft voor de mensen middelen verschaft om van de val te herstellen. Zonder die middelen zouden ze geen hoop hebben en geen lof kunnen brengen.

1. Wat de uitnodiging aan de verlosten om God te prijzen inhoudt: Ps. 148:14.

a) God is hun eigen God.

b) Al Zijn volmaaktheden staan ten dienste van hun heil, nu en voor eeuwig. — G.R.

Vers 1

“Looft den HEERE.”

1. De Stem: van de Schrift, van de natuur, van de genade, van de plicht.
2. Het Oor waarop die Stem terecht valt: van heiligen en zondaars, van oud en jong, van gezond en ziek. Ze valt op ons oor.
3. De Tijd waarop ze gehoord wordt. Nu, altijd, maar ook op bijzondere tijden.
4. Het Antwoord dat wij geven zullen. Laten we nu prijzen met hart, leven en lippen.

Vers 1 (tweede en derde zinsdeel)

1. Hoe de lofzangen in de hemel klinken.
2. Hoeveel invloed die hebben op ons die hier beneden zijn.
3. De hoop die we hebben om met hen mee te zingen.

Vers 2

1. Engelen als dienaren die loven.

2. De andere heirscharen van God en hoe zij Hem prijzen.
3. De regel zonder uitzondering: "al ... al." Stel je eens voor dat één hemels wezen zou leven zonder de Heere te prijzen!

Vers 3

1. Gods lof klinkt voortdurend, dag en nacht.
2. Het licht is de belangrijkste bron waaruit deze lof ontspringt.
3. Het leven dat achter alles zit vraagt om lof.

Verzen 5-6

Schepping en onderhouding: twee hoofdredenen voor lof.

Vers 7

Gods lof uit donkere, diepe en geheimzinnige dingen.

Vers 8

Kanunnik Liddon preekte op zondagmiddag 23 december 1883 in St. Paul's en koos als tekst Ps. 148:8: "Gij stormwind, die Zijn woord doet." Hij sprak over hoe God vernielende krachten gebruikt.

1. In de natuur zien we wind en storm Gods woord vervullen.

a) Af en toe licht de Bijbel de sluier op. Dan laat ze zien hoe vernielende natuurkrachten dienaren van God zijn geweest.

b) De moderne geschiedenis laat dat levendig zien.

1. In de wereld van mensen, geest en geweten vinden we een nieuwe en rijke toepassing van de woorden van de tekst.

a) In de staat zien we de storm van een invasie en de storm van een revolutie Gods woord vervullen.

b) In de kerk zien we de storm van vervolging en de storm van geschillen Gods woord vervullen.

c) In het leven van elke persoon zien we uiterlijke tegenslagen en innerlijke stormen van twijfel aan het geloof Gods woord vervullen. — The Contemporary Pulpit, 1884.

Vers 9

Bomen. Gods heerlijkheid zoals die in bomen te zien is.

Vers 10

Of een schepsel nu woest is of rustig, terneergeslagen of vol streven: ieder hoort zijn eigen lied te hebben.

Verzen 11-14

1. De Koning over alles en iedereen. Niemand haalt Hem in. Zijn heerlijkheid staat bovenaan.
2. Een oproep die iedereen geldt. Alle volken, rangen, standen en leeftijden worden gevraagd. Hij wijst vooruit naar het Oordeel.
3. De plicht van ons allemaal: lof brengen, steeds weer, met klem en met groeiend vuur. — W.B.H.

Vers 12

God vraagt dat we Hem dienen met kracht en schoonheid, met ervaring en verwachting.

Vers 12

"En ook." Een korte toespraak voor kinderen.

1. Waar de kinderen te vinden zijn (Ps. 148:11-12). Ze staan te midden van koningen en vooraanstaande mensen. Toch raken ze daar niet zoek en worden ze niet vergeten.
2. Waartoe de kinderen worden geroepen. "Looft den HEERE." Ook zij hebben daar meer dan genoeg reden voor.
3. Welke lessen dit onderwerp ons leert.

a) Kinderen horen op de sabbat met hun ouders mee op te gaan.

b) Kinderen horen met hart en stem mee te doen in Gods lofzang.

c) Kinderen moeten ernaar streven geschikt te zijn voor deze lof, door in Christus te geloven. — W.B.H.

Vers 14

Het volk dat Hij begunstigt en hun God.

1. Wat Hij voor hen doet.
2. Wat Hij van hen maakt: “gunstgenoten.”
3. Wie zij zijn: “kinderen Israels.”
4. Waar zij staan: “nabij Hem.”
5. Wat zij voor Hem doen: “Looft den HEERE.”

Psalm 149

We staan bijna aan het eind van de Psalmen en zijn nog steeds omringd door halleluja's. Dit is "een nieuw lied". Het hoort duidelijk bij de nieuwe schepping en bij mensen met een nieuw hart. Zo'n lied kunnen we zingen wanneer de Heere komt. Dan breekt de nieuwe tijd aan: de goddelozen worden neergeworpen en alle heiligen krijgen eer. De toon is uitbundig en jubelend. Van begin tot eind lijken we de voeten van dansende meisjes te horen. Zij houden de maat bij de tamboerijn en de harp.

Uitleg

Vers 1

"Hallelujah!" Dit geldt vooral jullie, uitverkoren volk, want Hij heeft jullie tot Zijn heiligen gemaakt. Jullie hebben Hem eerder geprezen. Prijs Hem nu opnieuw, ja prijs Hem voor altijd. Zing voor Jehova met frisse ijver en nieuwe vreugde. "Zingt den HEERE een nieuw lied." Zing! Dat is immers de meest passende manier om eerbiedig te loven. Zing een lied dat net is gemaakt, want jullie kennen God nu op een nieuwe manier. Hij toont Zich altijd weer nieuw. Zijn goedheid is elke morgen nieuw. Zijn reddingen komen telkens opnieuw in elke nacht van verdriet.

Laat dan ook jullie dank en jullie lofprijs nieuw zijn. Het oude herhalen is goed, maar iets nieuws bedenken is nuttiger. Een nieuw lied past bij een warm hart. Ons zingen moet tot de Heere gaan. De liederen die wij zingen moeten over Hem gaan en tot Hem zijn gericht,

“want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen”. Tussen alle nieuwe dingen die we doen horen ook nieuwe liederen. Helaas maken mensen liever nieuwe klachten dan nieuwe psalmen. Onze nieuwe liederen moeten gemaakt worden tot eer van Jehova. Ja, al onze nieuwste gedachten moeten naar Hem uitgaan.

Een edeler onderwerp voor een lied dan de Heere kunnen we nooit vinden. Geen ander onderwerp biedt zoveel verse stof voor een nieuw lied. En geen ander lied zijn we zelf zo verplicht te zingen als een nieuw lied voor de Heere. “Zijn lof zij in de gemeente Zijner gunstgenoten.” Heiligen zijn kostbaar. Een gemeente van heiligen is een schatkamer vol edelstenen. God is in het midden van de heiligen. Daarom mogen we er wel naar verlangen bij hen te zijn. Zij zitten zo vol van Zijn lof dat wij ons bij hen thuis voelen als wij zelf vol lof zijn.

Het heiligdom is een huis van lof, en niet minder dan een huis van gebed. Elke heilige prijst God. Wie dat niet doet, is geen heilige. Hun lof klinkt eerlijk. Hij past bij Wie God is, komt op het goede moment en wordt door Hem graag gehoord. Een enkele stem die Hem looft is zoet voor God. Een hele gemeente brengt veelvoudige zoetheid voort. Als heiligen samenkomen, aanbidden zij de Heilige. Het gaat hun niet om een mooi muziekje voor eigen plezier en ook niet om elkaar te bewieroken. Zij komen om de lof te zingen van Hem aan Wie zij toebehoren.

Een gemeente van heiligen is de hemel op aarde. Verdient Jehova, de Heere van de heiligen, dan niet álle lof die uit zo’n samenkomst omhoog kan komen? Toch hebben zelfs heilige gemeenten soms een zetje nodig om te danken. Heiligen kunnen namelijk bedroefd en angstig zijn. Dan moet hun stemming een toontje hoger en moeten zij tot vrolijker aanbidding worden aangemoedigd.

Vers 2

“Dat Israel zich verblijde in Dengene, Die hem gemaakt heeft.” Dit is de nieuwe schepping waar een nieuw lied bij hoort. Jehova maakte

Israël tot Israël. Hij maakte van de stammen een groot volk. Laat daarom Degene Die dit volk gegrondvest heeft altijd geëerd worden. Blijdschap en vreugde zijn duidelijk de kenmerken van het nieuwe lied. Een geloof dat dood is in zonden zingt eerder klaagliederen dan halleluja's. Maar zodra wij vernieuwd zijn in de geest van ons denken, verheugen en verblijden wij ons in Hem Die ons gemaakt heeft. Onze vreugde ligt in onze God en Koning.

Met minder nemen wij geen genoegen. "Dat de kinderen Sions zich verheugen over hun Koning." Wie gezien had hoe de stammen één vast koninkrijk werden en één verenigd volk, moest wel juichen. Israël is het volk en Sion is de hoofdstad van het koninkrijk. Israël verblijdt zich in zijn Maker en Sion in zijn Koning. Wij die in Hem geloven zijn net zo blij met Zijn bestuur als met Zijn scheppingswerk. Zijn heerschappij maakt ons net zo goed tot wie wij zijn als Zijn goddelijke kracht. De kinderen van Israël zijn blij dat zij een volk zijn geworden.

De kinderen van Sion zijn even blij dat dit volk een koning heeft. In elke rol waarin wij Hem kennen is onze God een bron van vreugde. Dit vers geeft onze blijdschap vrij baan. Het vraagt zelfs van ons dat we blij zijn in de Heere.

Vers 3

"Dat zij Zijn Naam loven op de fluit; dat zij Hem psalmzingen op de trommel en harp" (Engels: in de dans … met tamboerijn en harp). Zo mogen zij de zegefeesten van de Rode Zee herhalen. Dat was altijd het toonbeeld van Israëls heerlijkheid. Mirjam leidde de dochters van Israël in de dans toen de Heere een schitterende overwinning had behaald. Paste dat niet volkomen bij het moment? De heilige dans van een vroom hart is geen voorbeeld voor lichtzinnige dansen. Hij is er ook geen excuus voor, en nog minder voor ontuchtige dansen. Wie kon nog stilstaan toen Egypte was verslagen en de stammen vrij waren?

Bij zo'n gedenkwaardige dag moest elke manier om blijdschap te tonen worden gebruikt. Dansen, zingen en instrumenten bespelen kwamen alle aan bod. Dat was terecht. Op bijzondere momenten hoort een bijzondere uitbundigheid. Wanneer de Heere een ziel redt, stroomt haar heilige blijdschap over. Dan heeft zij niet genoeg kanalen voor al haar dankbaarheid. Springt, speelt of zingt zo iemand niet? Dan prijst hij God in elk geval. Dan wenst hij duizend tongen te hebben om zijn Zaligmaker te groot te maken. Wie zou dat anders willen? Pas bekeerden moeten we in hun vreugde niet intomen.

Laat hen zingen en dansen zolang ze kunnen. Hoe kunnen zij nu treuren nu hun Bruidegom bij hen is? Laten we de blijdschap alle ruimte geven. Laten we nooit proberen haar te smoren. Laten we in de woorden van dit vers liever dubbel toestemming geven om te juichen. Als iemand blij hoort te zijn, dan zijn het de kinderen van Sion. Vreugde past Israël beter dan welk volk ook. Het is hun eigen dwaasheid en schuld dat zij niet vaker overlopen van blijdschap in God. Alleen al de gedachte aan Hem is immers een genot.

Vers 4

"Want de HEERE heeft een welgevallen aan Zijn volk." Daarom moeten zij ook welgevallen in Hem hebben. Als onze vreugde Hem behaagt, laten we haar dan vol maken. Wat buigt Jehova Zich diep neer! Hij merkt Zijn uitverkorenen op, houdt van hen en vindt vreugde in hen. Er is stellig niets in ons als mens of in onze daden dat de eeuwig Gezegende genoegen kan doen. Hij doet het alleen omdat Hij Zich neerbuigt tot mensen van lage staat. Dat de Heere welgevallen in ons heeft: die gedachte is een mijn van blijdschap die nooit leeg raakt.

"Hij zal de zachtmoedigen versieren met heil." Zij zijn nederig en voelen hoe hard zij redding nodig hebben. Hij is genadig en geeft die redding aan hen. Zij treuren om hun lelijkheid en Hij geeft hun een schoonheid van de allermooiste soort. Hij redt hen door hen te heiligen. Zo dragen zij de schoonheid van de heiligheid en de schoonheid

van een vreugde die uit volle redding opwelt. Hij maakt Zijn volk zachtmoedig. En dan maakt Hij de zachtmoedigen mooi. Hierin ligt een sterk argument om de Heere met de grootste jubel te aanbidden. Wie zo'n welgevallen in ons heeft, moeten we benaderen met alle tekenen van overweldigende vreugde.

God heeft welgevallen in al Zijn kinderen, zoals Jakob al zijn zonen liefhad. Maar de zachtmoedigen zijn Zijn Jozefs. Over hen legt Hij de rok van veel kleuren. Hij versiert hen met vrede, tevredenheid, vreugde, heiligheid en invloed. Een zachtmoedige en stille geest wordt een sieraad genoemd, en zeker is hij "de heerlijkheid des heiligdoms" (Engels: the beauty of holiness). Wanneer God Zelf een mens mooi maakt, is hij echt mooi en blijft hij voor altijd mooi. Het vers kan ook zo worden gelezen: "Hij zal de zachtmoedigen versieren met heil", of: "Hij zal de ellendigen versieren met verlossing", of: "Hij zal de zachtmoedigen versieren met overwinning".

Elke lezing geeft een nieuwe tint aan de betekenis. Die is het waard om er rustig bij stil te staan. Elke lezing geeft ons ook een nieuwe reden tot blije aanbidding. "Komt, laat ons den HEERE vrolijk zingen."

Vers 5

"Dat Zijn gunstgenoten van vreugde opspringen, om die eer." God heeft hen geëerd en hun een zeldzame glorie gegeven. Laat hen daar dus in uitbundig blij over zijn. Zouden mensen wier glorie God is, terneergeslagen en bezorgd moeten zijn? Nee! Laat hun vreugde juist laten horen hoe eervol hun positie is. "Dat zij juichen op hun legers." Hun vreugde moet zich uiten in roepen en zingen. Het is immers geen gevoel om je voor te schamen. Wat door de feiten zo volkomen wordt gerechtvaardigd, mag best luid worden uitgeroepen. Zelfs in hun stilste hoekjes moeten zij losbarsten in zang.

Hoort niemand hen? Laten zij dan juichen tot God. Houdt ziekte hen vast in bed? Laten zij zich dan verheugen in God. In de uren van

de nacht moeten zij niet wakker liggen te huilen. Laten zij liever als nachtegalen het middernachtelijk uur betoveren. Hun gejuich is nu niet voor het slagveld maar voor de plek waar zij rusten. Zij kunnen rustig gaan liggen en toch genieten van de overwinning waarmee de Heere hen heeft versierd. Zonder te vechten wint het geloof de zege en zingt het erover. Wat een zegen als onze bedden tot tronen worden en onze afzondering tot een triomftocht!

Vers 6

"De verheffingen Gods zullen in hun keel zijn; en een tweesnijdend zwaard in hun hand." Blijkbaar liggen zij niet altijd in bed. Ze staan ook klaar voor stoere daden. Als zij moeten strijden, zijn de zachtmoedigen heel moeilijk te verslaan. Ze staan even stevig in de strijd als dat ze standvastig zijn in geduld. Bovendien vechten zij op een heel bijzondere manier. Ze zingen voor God en houden toch hun zwaard in de hand. Ze kunnen twee dingen tegelijk. Als ze niet tegelijk de troffel en het zwaard hanteren, dan zingen en slaan ze in elk geval.

Hierin was Israël geen voorbeeld maar een schaduwbeeld. We volgen het uitverkoren volk niet na in het voeren van echte oorlog. Maar we vervullen het beeld door geestelijke oorlog te voeren. We prijzen God en bestrijden onze eigen verdorvenheid. We zingen blij en vechten fel tegen het kwaad in al zijn vormen. Onze wapens zijn niet vleselijk maar machtig, en ze verwonden met rug én snede. Het woord van God is helemaal snede. Hoe we het ook draaien: het deelt dodelijke slagen uit aan leugen en goddeloosheid. Als we niet prijzen, worden we somber in de strijd.

En als we niet strijden, worden we aanmatigend in ons zingen. Het vers laat zien hoe gelukkig koorzanger en kruisvaarder samengaan. Let op hoe krachtig alles is in de gelovige. Zingt hij? Dan zijn het hoge lofliederen, diep uit zijn keel, zoals de grondtekst zegt. Strijdt hij? Dan is het met het zwaard, en dat zwaard heeft twee snijkanten. De

levende God geeft sterk leven aan wie op Hem vertrouwen. Zij zijn niet kleurloos. Mensen horen hen én voelen hen. Hun geest is stil. Maar juist in die stilte schuilt de donder van een kracht die niemand tegenhoudt.

Als godvrezende mensen de strijd aangaan met de machten van het kwaad, is elk gevecht een grote lofzang voor de God van alle goedheid. Zelfs het lawaai van onze heilige oorlog hoort bij de muziek van ons leven.

Vers 7

"Om wraak te doen over de heidenen, en bestraffingen over de volken." Letterlijk was dit ooit de taak van Israël. Bij hun intocht in Kanaän moesten zij het rechtvaardige vonnis van de Heere voltrekken aan volken die schuldig waren. Wij leven nu in de zachtere tijd van de genade en worstelen niet tegen vlees en bloed. Maar onze strijd is daarom niet minder hard en de zege niet minder zeker. Op den duur gaat al het kwaad ten onder. De Heere zal Zijn gerechtigheid tonen aan wie kwaad doen. In die strijd krijgen Zijn dienaars hun eigen rol.

De heiligen zullen de wereld oordelen. Het gevecht en de overwinning die erop volgt, strekken God tot heerlijkheid en Zijn heiligen tot eer.

Vers 8

"Om hun koningen te binden met ketenen, en hun achtbaren met ijzeren boeien." Zo worden de hardnekkigste vijanden van Jehova en Zijn volk vernederd en weerloos gemaakt. Zij krijgen zelf de straf die zij verdienen. Israël kon hiermee letterlijk pronken. Wij mogen er op geestelijke wijze trots op zijn. De machtigste krachten van het kwaad worden aan banden gelegd en uiteindelijk vernietigd. Wie de vromen gevangen hield, wordt zelf gevangen genomen.

Het kwaad kan onze Koning niet binden. Maar door Zijn macht wordt hun koning wel gebonden met een grote keten en opgesloten

in de bodemloze put. Zo wordt hij uiteindelijk onder de voeten van de heiligen vertrapt.

Vers 9

"Om het beschreven recht over hen te doen." Dit was de roeping van Israël als volk. Zij voerden die uit en juichten daarna in de God Die hun wapens de overwinning had geschonken. Wij loven onze God op een andere manier. Wij voeren geen straffen uit maar verkondigen barmhartigheid. Het zou jammerlijk zijn als iemand deze tekst misbruikte.

Voelt een strijdlustige gelovige zich daartoe aangetrokken? Dan herinneren we hem eraan dat de uitvoering nooit verder mag gaan dan het vonnis en de last die gegeven is. Een opdracht tot uitvoering van straf tegen onze medemensen hebben wij niet gekregen. Christenen hebben geen opdracht om wraak te nemen. Zij moeten het gebod van barmhartigheid uitvoeren, en alleen dat gebod. "Dit zal de heerlijkheid van al Zijn gunstgenoten zijn." Alle vromen deelden mee in de overwinningen van de Heere toen Hij de vijanden van Israël versloeg. Wij hebben dezelfde eer. Maar die eer toont zich in zegepralen van een andere soort.

Alle heiligen worden door hun heilige Heere eropuit gestuurd met een opdracht. De eerbewijzen uit deze psalm zijn er voor het hele gezin van de genade. De dienst die de Heere aanwijst moet door elk van hen worden opgepakt, zonder één uitzondering. De Heere eert hier al Zijn uitverkorenen en Hij zal hen later allemaal verheerlijken. Deze regel kent geen enkele uitzondering. Hierin vinden we zeker het sterkste argument om de Heere te verheerlijken. Daarom sluiten we ons nieuwe lied af met nog een hallelujah: "Hallelujah!"

Gehele psalm

De psalm hiervoor was een lofzang op de Schepper. Deze is een lofzang op de Verlosser. — Matthew Henry.

Gehele psalm

De geestelijke gemeente van het Nieuwe Testament kan niet bidden zoals de volkskerk van het Oude Testament hier bidt. Men meende dat deze psalm zonder enige geestelijke vertaalslag als gebed moest dienen. Zo werd Ps. 149:1-9 het wachtwoord van de gruwelijkste dwalingen. Met deze psalm zette Caspar Scioppius de rooms-katholieke vorsten aan tot de Dertigjarige Oorlog om het geloof. Dat deed hij met zijn boek "Classicum Belli Sacri". Volgens Bakius is het niet met inkt geschreven maar met bloed. In de protestantse kerk joeg Thomas Müntzer met dezelfde psalm de Boerenoorlog aan. Een christen kan zich zo'n psalm dus niet zomaar rechtstreeks toe-eigenen.

Hij zou dan de waarschuwing van de apostel in de wind slaan: "De wapenen van onzen krijg zijn niet vleselijk" (2 Kor. 10:4). Een biddende christen moet de letter van deze psalm daarom omzetten naar de geest van het Nieuwe Verbond. — Franz Delitzsch.

Vers 1

"Een nieuw lied." Want deze psalm is een lied van vernieuwing. Israël was hersteld en vernieuwd en had nieuwe reden tot blijdschap. Hoeveel meer moet het Israël van het Nieuwe Verbond dan gedreven worden om een nieuwe zegetoon aan te slaan! Ongelovigen vloeken. Ondankbare mensen uiten morrend hun klachten. Onnadenkende mensen zwijgen. Treurende mensen huilen. Allemaal handelen zij naar hun oude aard. Maar nieuwe mensen gaan een nieuwe weg. Zij zingen het lied dat God Zelf hun ingaf, het lied van vrede, liefde en blijdschap in de Heere. — Johannes Paulus Palanterius.

Vers 1

"Een nieuw lied." De oude mens heeft een oud lied en de nieuwe mens een nieuw lied. Het Oude Testament is een oud lied. Het Nieuwe Testament is een nieuw lied. ... Wie aardse dingen liefheeft, zingt een oud lied. Wie een nieuw lied wil zingen, moet de dingen van de eeuwigheid liefhebben. De liefde zelf is nieuw en eeuwig. Daarom is zij altijd nieuw: zij wordt nooit oud. — Augustinus.

Vers 1

"Heiligen." Dit is geen titel alleen voor de vromen van de eerste tijd. Hij geldt voor iedereen die in alle latere eeuwen behouden wordt, zoals in Ef. 4:12. Deze naam zet louter fatsoen en uiterlijke belijdenis voor schut, zoals de zon een glimworm doet verbleken. Heiligheid is Gods eigen werk. Zij is daarom veel indrukwekkender dan wat mensen zelf aan voortreffelijkheid kunnen bereiken. We moeten de naam "heiligen" in ere houden. Anders wordt de echtheid van het ware geloof afgezwakt doordat we de titel ontwijken. In deze tijd is het namelijk te vrezen dat de naam in onbruik is geraakt omdat de heiligheid zelf uit de mode is. — Thomas Goodwin.

Vers 2

"Dat Israel zich verblijde" enzovoort. Geef ons, ach geef ons de man die zingt bij zijn werk! Zijn beroep doet er niet toe. Hij kan zich meten met allen die hetzelfde werk in somber stilzwijgen doen. In dezelfde tijd doet hij meer. Hij doet het beter. En hij houdt het langer vol. Vermoeidheid voel je bijna niet als je marcheert op muziek. Zelfs van de sterren wordt gezegd dat zij samenklinken terwijl zij door hun kringen draaien. Wonderlijk is de kracht van een opgewekt gemoed. Zijn uithoudingsvermogen gaat alle berekening te boven. Wie blijvend nuttig wil zijn, moet altijd blijmoedig werken. Dat is een geestelijk zonlicht, bevallig doordat het uit blijdschap komt en mooi doordat het helder is. — Thomas Carlyle.

Vers 2

"In Dengene, Die hem gemaakt heeft; dat de kinderen Sions zich verheugen." Je doet het pas goed als je van harte vrolijk kunt zijn in de Heere. En ook pas als je vreugde kunt hebben in combinatie met heiligheid. — Walter Marshall.

Vers 2

"Dat Israel zich verblijde in Dengene, Die hem gemaakt heeft." Jehova heet hier Maker omdat Hij Israël als volk heeft gevormd. Hij maakte van dit volk een koninkrijk, terwijl het een geslacht van slaven was geweest. Dat is meer dan de gewone schepping van mensen. — Hermann Venema.

Vers 2

In het Hebreeuws staat hier letterlijk de verborgen leer van de Drieeenheid, want daar staat: "Dat Israël zich verblijde in God, zijn Makers." — Simon de Muis.

Vers 2

"Dat de kinderen Sions zich verheugen over hun Koning." Ik vraag de lezer om samen met mij goed op te merken dat hier niet staat dat Israël blij is over wat hun koning voor hen heeft gedaan. Zulke dingen werden op hun eigen plaats zoete onderwerpen van lof. Maar het onderwerp waarmee Israël zich nu bezig moet houden, is Jezus Zelf. Lezer, sta even stil bij dit schijnbaar kleine maar zeer belangrijke verschil. De Heere is genadig in Zijn gaven, genadig in Zijn liefde en genadig in Zijn redding. Alles wat Hij geeft komt voort uit Zijn barmhartigheid.

Dat moet ook altijd zo erkend worden. Maar de gaven van Jezus zijn Hij Zelf niet. Zijn gaven alleen stellen mij niet tevreden, als ik weet dat Hij aan anderen Zijn Persoon geeft. Ik wil Jezus Zelf! Geeft Hij mij alles wat ik nodig heb? Ik heb alles in Hem als Hij Zelf voor mij

alles is wat ik nodig heb. Laten we dus inzien dat Jezus ons niet alleen alles geeft, maar dat Hij ons alles ís. — Robert Hawker.

Vers 3

De dans was in vroege tijden een manier om godsdienstige blijdschap te uiten (Ex. 15:20; 2 Sam. 6:16).

Misschien denken mensen ooit weer zo anders dat zij dit om dezelfde reden willen doen. Dan is het tijd genoeg om die kwestie te bespreken. In onze tijd heeft dansen zo'n gebruik niet. Daarom kun je het op geen enkele manier rechtvaardigen met een beroep op de gewoonte van de vrome Joden van vroeger. — William Swan Plumer.

Vers 3

"Dat zij Hem psalmzingen op de trommel en harp." Wie hieruit het gebruik van muziek in de eredienst afleiden, moeten volgens dezelfde regel ook het dansen invoeren. Die gingen immers samen, zoals toen David voor de ark danste (Richt. 21:21). Maar het zingen wordt op veel plaatsen in het Nieuwe Testament gehandhaafd als een instelling van het evangelie. Geen enkele plaats zegt dat muziek en dans moeten blijven. De regel van het evangelie voor het psalmzingen is: "Ik zal wel met den geest zingen, maar ik zal ook met het verstand zingen." — Matthew Henry.

Vers 3

"Trommel." De toph werd door David gebruikt bij alle godsdienstige feesten (2 Sam. 6:5). Meestal werd hij gebruikt bij vrolijke gelegenheden. De spelers waren meestal vrouwen (Ps. 68:26). Dat was zo bij de meeste volken van de oudheid en het is nu nog zo in het Oosten. Met de gewoonten van het hedendaagse Oosten kunnen we alle toespelingen in de Schrift op dit instrument goed toelichten. Gelukkig hebben we daarnaast ook een veel oudere en zeer waardevolle verklaring uit de monumenten van Egypte. Daarop zien we dat de tamboerijn een geliefd instrument was, bij heilige én bij feestelijke gelegenheden.

Er waren drie soorten. Die klonken ongetwijfeld verschillend en zagen er ook verschillend uit. De ene was rond. De andere was vierkant of langwerpig. De derde bestond uit twee vierkanten met een balk ertussen. Ze werden alle met de hand geslagen. Vaak begeleidden ze de harp en andere instrumenten. Meestal speelden vrouwen op de tamboerijn. Zij worden afgebeeld terwijl ze dansen op haar klank, zonder dat er een ander instrument bij is. — John Kitto.

Vers 3

"Harp." Over de kinnor geeft de Schrift weinig meer informatie dan dat ze gemaakt was van de klinkende delen van goed hout en snaren had. Josefus zegt dat ze tien snaren had en met een plectrum werd bespeeld. Dat wil echter niet zeggen dat ze nooit een ander aantal snaren had, of dat ze altijd met het plectrum werd bespeeld. David bespeelde haar zeker met de hand (1 Sam. 16:23; 18:10; 19:9). Waarschijnlijk werd ze op beide manieren gebruikt, naar gelang haar grootte. Dat dit instrument echt een harp was, wordt nu vrij algemeen ontkend (Kitto).

De lezer heeft inmiddels de kansen op de aard en de bouw van de kinnor tegen elkaar afgewogen. Waarschijnlijk komt hij tot de gedachte dat het een gitaar of een lier was. Die overtuiging wint terrein omdat zulke instrumenten zo goed passen bij het doel waarvoor de kinnor diende. — J. Stainer.

Vers 4

"Want de HEERE heeft een welgevallen aan Zijn volk." In de tekst worden twee redenen genoemd waarom de heiligen moeten worden aangespoord om de Heere te prijzen en blij te zijn in hun Koning.

1. Het welgevallen dat de HEERE in de heiligen heeft. "De HEERE heeft een welgevallen aan Zijn volk." In deze uitspraak zijn er drie dingen om te onderzoeken, namelijk: (a) Wie zijn het volk van de

Heere? (b) Waarom heeft Hij welgevallen in hen? (c) In welk opzicht heeft Hij welgevallen in hen?

(a) Wie is het volk van de Heere? De Schrift geeft hun veel namen en titels. Eén daarvan staat in de tweede helft van de tekst. Hij hoort ook bij de eerste helft: "Hij zal de zachtmoedigen versieren." Het bijbelse woord "zachtmoedigheid" tekent de ware christen als geen ander. Het omvat namelijk een hele reeks genaden. Die zijn zonder twijfel vruchten van de Geest. Ze kunnen op geen enkele andere boom groeien dan aan de christelijke wijnstok. We kunnen zachtmoedigheid als christelijke genade van twee kanten bekijken: in de verhouding tot God en in de verhouding tot mensen.

Tegenover God betekent zij armoede van geest. Dat is een vernederd hart. Het ontstaat doordat we onze schuld beseffen en onze verdorvenheid voelen. Ook hoort daar onderwerping aan Gods wil bij. Dat is zwijgen en geduld hebben onder Zijn roede. Het is berusten in alles wat Hij beschikt. En het is onze eigen natuurlijke wensen en neigingen opgeven voor Zijn almachtige bestuur. Tegenover mensen betekent zachtmoedigheid een nederige gezindheid en de bereidheid om anderen boven onszelf te stellen. Ook een milde aard en vriendelijk gedrag horen erbij. Dan is er geduld als iemand ons uitdaagt en vergeving van het onrecht dat ons is aangedaan.

Een rustige geest hoort erbij en gematigdheid als het gaat om onze eigen belangen en ons eigen voordeel. Dit zijn de kenmerken van "de zachtmoedigen". Zijn dit niet, mijn broeders, de genaden, de gezindheden en de karaktertrekken die ware christenen kenmerken en sieren? In bijzondere zin zijn zij "de zachtmoedigen der aarde". Er zijn eigenlijk geen anderen aan wie deze titel werkelijk toekomt, en er kunnen er ook geen zijn. Geen mens kan van nature zachtmoedig zijn in de bijbelse betekenis van het woord.

(b) Maar waarom heeft de Heere een "welgevallen" aan hen? Is er iets in hen zelf waar Hij met tevredenheid en vreugde naar kan kijken?

Nee. Zij weten en voelen dat zij daar geen aanspraak op hebben. Het is niet om hunnentwil. Het is om Zijn eigen wil, om Zijn Naam, Zijn waarheid en Zijn barmhartigheid dat Hij hen nu gunstig gezind is. De Heere "heeft een welgevallen aan Zijn volk" omdat zij Zijn volk zijn. Zij zijn degenen die Hij met Zijn bloed heeft gekocht, door Zijn Geest heeft vernieuwd en door Zijn kracht heeft verlost. Hij "heeft een welgevallen aan hen" omdat Hij Zelf in hen geëerd en verheerlijkt wordt. Hij ziet in hen de barensnood van Zijn ziel, de vrucht van Zijn lijden en Zijn werk als Middelaar.

Hij heeft ook welgevallen aan hen om het werk dat Hij al in hen begonnen is. Zij laten nu al sporen zien van Zijn eigen beeld. Zij hebben iets overgenomen van de gezindheid van Hem Die "zachtmoedig" was "en nederig van hart".

(c) In welk opzicht heeft de Heere welgevallen aan Zijn volk? Ten eerste is de Heere blij met hen omdat Hij het mooi vindt hoe zij hun genaden naar Hem toe laten werken. Zij geloven allen in Hem. Zij vertrouwen op Zijn woord en Zijn beloften. Zij rekenen op Zijn waarheid en Zijn macht. Zij hopen op Zijn barmhartigheid en zijn bang voor Zijn ongenoegen. Zij houden van Hem Zelf en van Zijn Naam. Ten tweede: de Heere heeft welgevallen aan de diensten van Zijn volk. Het klopt dat zij maar weinig voor Hem kunnen doen.

En dat weinige is niets waard. In het beste geval geven zij Hem niet meer dan wat al van Hem is. Maar Hij kijkt naar hun diensten niet vanwege de waarde die ze op zichzelf hebben. Hij kijkt naar de bereidwillige gezindheid waaruit ze voortkomen. Hij heeft welgevallen aan hun armzalige pogingen om Hem te behagen, juist omdat het pogingen zijn. Hij weegt niet hoeveel de daad waard is of verdient. Hij kijkt naar het beginsel en het motief waaruit ze voortkomt. Ten derde: de Heere heeft welgevallen aan de voorspoed van Zijn volk. Zijn Naam is liefde en Zijn wezen is goedheid.

Is er dan enige twijfel dat Hij Zijn volk graag gelukkig ziet? We lezen immers uitdrukkelijk dat Hij "vrolijk" zal zijn "met blijdschap", en

dat Hij zegt: “Ik zal Mij over hen verblijden, dat Ik hun weldoe.” Zelfs in wegen die op zichzelf bitter en pijnlijk zijn zoekt Hij hun bestwil. Uiteindelijk bouwt Hij er hun geluk mee. Wat een troost geven deze gedachten aan de zachtmoedige en lijdende dienaren van de Heere!

1. Laten we nu kijken naar de genadige plannen van de HEERE met Zijn volk: Hij zal hen versieren met heil. Zijn plan is Zijn volk niet alleen te redden. Hij wil het ook sieren en eer geven. “Die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt.” Hij zal hen “versieren met heil”. Dat is een belofte voor dit leven én voor het leven dat komt. (a) Voor dit leven. God wil Zijn volk al in deze wereld met heil versieren. Veel plaatsen in de Schrift wijzen op dit voornemen. Ze tonen ons hoe gelukkig het geloof ons al maakt in dit leven.

De verloren zoon kwam terug naar het huis van zijn vader. Hij was berouwvol, boetvaardig en veranderd. Hij kreeg niet alleen een warm onthaal, de zekerheid van vergeving en een welkom als zoon. Hij werd ook getooid en versierd (Luk. 15:22). Zo wordt ook in de vijfenveertigste psalm de gemeente beschreven, de bruid van Christus: “Des Konings Dochter is geheel verheerlijkt inwendig; haar kleding is van gouden borduursel. In gestikte klederen zal zij tot den Koning geleid worden.” “Zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid.” Zie ook Ef. 5:25-27. Maar welke heerlijkheid en schoonheid wordt op deze plaatsen bedoeld?

Waarmee tooit en versiert Christus Zijn volk? Het is “de heerlijkheid des heiligdoms” (Engels: the beauty of holiness). We hebben al gezien dat de zachtmoedige en stille geest waarmee de christen zich onderscheidt een “versiersel” voor hem is. Elders staat dat hij “versierd” wordt met goede werken. Het grote doel van het evangelie is dat het iedereen die het aanneemt heiligt. Het brengt hen terug bij het beeld van God dat zij door de zonde kwijt zijn geraakt.

(b) Nu kijken we naar deze belofte voor de wereld die komt. De heiligen op aarde zijn lieflijk en heerlijk. Toch blijft hun schoonheid

ver achter bij de volmaaktheid die zij later zullen bereiken. Zij zijn "te voren verordineerd, den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn". Als zij in een andere wereld ontwaken, zal dat zijn naar Zijn gelijkenis. Dan blijft er geen smet, gebrek of vlek over. Richt je gedachten vooruit op de ochtend van de opstanding. Dan zal wat verderfelijk is het onverderfelijke hebben aangedaan en wat sterfelijk is de onsterfelijkheid.

Het lichaam wordt opgewekt in eer en heerlijkheid. Het krijgt zijn prachtige gewaad aan. Het wordt gelijkvormig gemaakt aan het heerlijke lichaam van Christus en straalt als de zon aan het uitspansel. Het is dan weer verenigd met de geheiligde geest waarmee het verwant is. Het is geen last meer, geen blok aan het been en geen hindernis. Het is juist een bondgenoot van zijn vreugde. Het deelt in het geestelijk geluk van de geest en helpt dat dragen. Dit is wat de tekst bedoelt. Dit is de schoonheid die Hij voor Zijn volk heeft bestemd en waarvoor Hij hen nu klaarmaakt.

Bij zulk uitzicht kunnen we hun met reden toeroepen: "Hallelujah!" — Verkort uit een preek van Edward Cooper, 1826.

Vers 4

Hier staat de ratio propositionis, de belangrijke reden waarom de Heere geprezen moet worden. Wie weten dat zij het voorwerp zijn van het goddelijk welgevallen, zullen waarschijnlijk handelen volgens het beginsel van wederkerigheid. God vindt er vreugde in hen te heiligen, te rechtvaardigen en te verheerlijken. Dan moeten zij er zeker vreugde in vinden om Hem groot te maken als Vriend, Beschermer, Wetgever, Leidsman, Koning, God! — Simon de Muis.

Vers 4

"Hij zal de zachtmoedigen versieren met heil." Zachtmoedigheid geeft niet alleen veel gemoedsrust. Vaak geeft ze ook glans aan het gezicht. In de Schrift lezen we maar van drie mensen wier gezicht opvallend

straalde: Christus, Mozes en Stefanus. Zij waren ook beroemd om hun zachtmoedigheid. — Matthew Henry.

Vers 4

"De zachtmoedigen." In het Hebreeuws betekent het woord anawim: armen en ellendigen. Later is het woord gebruikt voor barmhartige mensen. Lichamelijke ellende heeft immers de neiging hoogmoed te temmen, terwijl overvloed wreedheid kweekt. — Johannes Calvijn.

Vers 5

"Dat Zijn gunstgenoten van vreugde opspringen" enzovoort. Hier begint een mooie uitleg van de vorige passage. Een volk dat veilig beschermd wordt, kan vol vertrouwen jubelen. Een volk vol zorgen en angst zou niet hardop kunnen zingen op zijn rustbanken. — Simon de Muis.

Vers 5

"Dat Zijn gunstgenoten van vreugde opspringen, om die eer; dat zij juichen op hun legers." Op welk moment het God ook behaagt Zijn genade en troost in ons te laten stromen: we moeten ons erover verheugen. En 's nachts op ons bed moeten we Hem zoeken Die onze ziel liefheeft. Zo korten we de tijd van rust en gemak in, zodat die ons even veel opbrengt als de dag. David was niet tevreden met het brengen van het dankoffer in de voorhoven van het huis van de Heere en het betalen van zijn geloften waar heel het volk bij was.

Ook 's nachts wilde hij zijn lied over Gods barmhartigheid doorzetten. Denk aan die prachtige vogel, de nachtegaal. Zij wordt nooit moe of uitgeput van het zingen van haar heerlijke tonen. Zo zong ook deze lieflijke zanger van Israël onophoudelijk de lof van de Heere. Hij gunde zijn ogen pas slaap nadat hij Zijn heilige Naam had geprezen. In tijden van verdrukking liet hij zijn bed zwemmen en bad hij de Heere terug te keren en zijn ziel te redden. Nu dankt hij in voorspoed voor

de zegeningen die hij ontvangt. Als onze beenderen pijn doen en de slaap ons ontvlucht, bidden wij God ons barmhartig te behandelen.

Maar zijn onze ziekten genezen? Dan komen we niet terug om te danken. We worden snel weer overmand door zwaarmoedigheid en zorgeloosheid. David probeerde toch 's nachts wakker te blijven om de Heere lof te zingen. Hij overdacht de wet van God toen niet alleen omdat hij geen rust kon vinden (zoals Ahasveros het gedenkboek met de kronieken voor zich liet lezen toen hij niet kon slapen). Hij kon nu immers rustig gaan liggen en slapen, omdat God hem veilig liet wonen. Nog veel minder was het zijn bedoeling om met een onoprecht vervulde plicht in slaap te raken.

Sommigen zingen, lezen, luisteren of overdenken met dat onwaardige doel zichzelf in slaap te brengen. David zegt: "Dat zij juichen op hun legers." Daarmee wil hij hun blijmoedige toewijding tonen en ook de geest van sluimering verjagen. — William Bloys, in "Meditations upon the xlii. Psalm", 1632.

Vers 5

De heiligen in heerlijkheid zullen rusten van hun arbeid maar niet van hun lofzang. — Robert Bellarminus.

Vers 5

"Op hun legers", waar zij zich eerder in de eenzaamheid van de nacht opaten van verdriet over hun schande. Vergelijk Hos. 7:14 hierbij. — E.W. Hengstenberg.

Vers 5

De heiligen van God kennen de meeste huiselijke vreugde en vrede. Jezus' woord in Joh. 14:1-31 laat zien dat zij verdriet in overvloed hebben. Maar hoe meer verdriet, hoe groter hun vreugde. Hun verdriet wordt immers omgezet in vreugde. Zij zullen luid juichen "op hun legers", of liever hun rustbanken. In het Oosten slapen mensen er niet alleen op, maar eten en feesten ze er ook. Zo roept dit vers de heili-

gen op tot een maaltijd, een feest van vette dingen. Zij zullen, zoals David zingt in Ps. 23:1-6, aanzitten aan de tafel die de Heere voor hen gedekt heeft, vlak voor de ogen van hun vijanden. — Johannes Paulus Palanterius.

Vers 5

Dit vers is werkelijkheid geworden in de ernstigste crisissen van het leven van heiligen. Op sterfbedden, bij het schavot en bij de brandstapel zijn vreugde en heerlijkheid ontstoken in de harten van de trouwe getuigen van Christus. — Thomas Le Blanc.

Vers 5

Wat verlang ik naar mijn bed! Dat is niet om te slapen, want ik lig vaak lang wakker. Daar wil ik juist zoete gemeenschap met mijn God hebben. Wat kan ik Hem teruggeven voor alles wat Hij mij heeft laten zien en geschonken? Stel dat er geen enkel geschiedkundig bewijs was voor de waarheid van het christendom. Stel dat er geen vaststaande wonderen waren. Dan nog zou ik geloven dat het geloof dat de vissers van Galilea hebben verspreid goddelijk is. De heilige vreugde die het mij geeft, moet uit de hemel komen. Schrijf ik dit om op te scheppen, broeder? Nee, met tranen van nederige dankbaarheid vertel ik van de goedheid van de Heere. — Uit een persoonlijke brief van Bapa Padmanji, in “Feathers for Arrows”, 1870.

Vers 6

“De verheffingen Gods zullen in hun keel zijn; en een tweesnijdend zwaard in hun hand.” Lofzang en kracht lopen altijd samen op. De één werkt op de ander in en versterkt hem. Wanneer de Kerk geestelijk sterk is, wordt er altijd veel geprezen. Barst er ergens een machtige uitbarsting van heilige zang los? Dan mogen we verwachten dat Gods volk aan een nieuwe kruistocht voor Christus begint. Cromwells Ironsides werden spottend psalmzangers genoemd. Maar Gods psalmzangers zijn altijd Ironsides. Wie een nieuw lied in zijn mond

heeft, is altijd sterker dan iemand met een stomme geest en een hart zonder lofzang.

Dat geldt voor lijden én voor werken. Zingt hij bij zijn werk? Dan doet hij meer en doet hij het beter dan zonder zijn lied. Het hoeft ons dus niet te verbazen dat de Kerk van God in haar hele geschiedenis "langs de lijn van de muziek" is gereisd. — William Taylor, in "The Study", 1873.

Vers 6

"De verheffingen Gods." Deze uitdrukking heeft wat uitleg nodig, want bijna elke uitlegger vertaalt haar anders. Sommigen geven alleen: verheffingen van God. Anderen: lofprijzing die God verheft. Weer anderen: verheven lofprijzingen van God. En weer anderen: lofprijzingen die hoog tot God opklinken. Dat komt doordat het woord romemoth in de tekst soms actief bedoeld is. Het gaat dan over de hoogte, de verheffing en het omhoogtillen van iets, zodat anderen het opmerken. Soms is het passief bedoeld. Dan gaat het over de hoogte, de waarde en de voortreffelijkheid van wat verheven of omhooggetild wordt, zoals het op zichzelf is.

Maar de bedoeling en de aard van de plicht in de tekst omvatten onvermijdelijk allebei. Het zijn de hoge daden waarvoor God geprezen moet worden. En het zijn de hoge lofprijzingen die God voor die hoge daden toekomen. Het gaat vooral om dat laatste: de hoogte en voortreffelijkheid van de plicht om te prijzen voor die hoge daden van God. Dat zien we aan de hele psalm, die van begin tot eind lofprijzing is. We zien het ook aan het werktuig waarmee deze hoge lofprijzingen moeten klinken, namelijk de "keel": "De verheffingen Gods zullen in hun keel zijn".

Daarmee zegt de tekst dat de hoogte die hier wordt genoemd een eigenschap is van het werk van de mens als hij God prijst. Ze hoort dus niet alleen bij het werk van God waarvoor Hij geprezen wordt. In mijn opmerkingen neem ik beide mee. Ook alle andere onderdelen

van de voorgeschreven plicht komen aan bod. Die plicht is deze: God prijzen is een hoge plicht, en daarin moet de hoge God verheven en omhooggetild worden.

Deze waarheid zal ik proberen aan te tonen vanuit vier punten: 1. Het Voorwerp. 2. Het Gevolg. 3. De Prijs. 4. De Uitvoering. Of, in de vaktaal van de scholastiek, ze zijn "hoog" in vier opzichten: 1. Objectief. 2. Effectief. 3. Appreciatief. 4. Perfectief.

1. De lofprijzingen van God zijn "hoog" vanwege hun Voorwerp. Dat is niemand anders dan de Allerhoogste God. Hij staat in Zijn onovertroffen hoogte en verhevenheid boven alle andere dingen en personen. Zo drukt de psalmist zijn voornemen uit (Ps. 7:18): "Ik zal den HEERE loven naar Zijn gerechtigheid." Hij zegt het zo verder: "en den Naam des HEEREN, des Allerhoogsten, psalmzingen." En in Ps. 92:2: "Het is goed, dat men den HEERE love, en Uw Naam psalmzinge, o Allerhoogste!" Uit deze plaatsen en uit heel veel andere in de Schrift blijkt dat de Heere in Zijn hoogste verhevenheid het voorwerp is van hoge lofprijzing. Die lof houdt Hij op een heel bijzondere manier voor Zichzelf en voor niemand anders (Jes. 42:8).
2. Ten tweede blijkt de hoge, verheven aard van de lofprijzingen uit het hoge gevolg. Dat is de echte en eigen vrucht die zij voortbrengen. Hun Voorwerp, de Heere Zelf, is uit Zichzelf oneindig hoog en verheven. Toch beschouwt Hij Zijn Naam, Zijn macht, Zijn wijsheid en gerechtigheid, ja Zichzelf, als verheven doordat men Hem lof brengt. Wat anders bedoelen de uitspraken in de Schrift waarin staat dat de hoge Jehova door deze hoge plicht van lofprijzing wordt verheven (Ps. 108:6)? Wat anders bedoelen zij als ze zeggen: dat Zijn verheven volmaaktheden geroemd en omhooggeheven worden (Ps. 68:5)?

Dat Zijn grote Naam groot gemaakt wordt (Luk. 1:64)? Dat Zijn oneindige majesteit verheerlijkt wordt (Ps. 50:23)? O, wat moet die plicht hoog zijn! Zij voegt hoogte toe aan de hoge God. Zij maakt de grote

God groot en verheerlijkt de God van heerlijkheid. Zij maakt Hem hoger, groter en heerlijker dan Hij tevoren was!

1. Ten derde hebben de lofprijzingen van God een hoge aard in de zin van waardering: de Heere Zelf waardeert ze zeer hoog. Dat blijkt op twee manieren: (1.) Aan de hoge prijs waarmee Hij ze koopt. (2.) Aan het hoge genoegen dat Hij erin vindt nadat Hij ze heeft verworven.

Ten eerste. De prijs die God voor die lofprijzingen wil betalen is zeer hoog. Daarvoor geeft Hij al de wijsheid, macht en goedheid uit die Hij in de schepping heeft gestoken. Daarvoor zet Hij al Zijn raad, zorg, liefde en trouw in bij het besturen en onderhouden van de wereld. Maar ook de rijke schat van Zijn beloften, Zijn verbond en Zijn genade wordt gegeven. Zelfs het kostbare bloed van Zijn eigen Zoon in onze verlossing wordt vrijwillig, onvoorwaardelijk, bewust en uiteindelijk voor niets anders gegeven dan om hoge lofprijzingen voor God te kopen (Ef. 1:5-6).

Alles wat God doet en geeft en alles wat Christus doet en lijdt, is tot lof van de heerlijkheid van Zijn genade. Ik geef toe: de hoogste lofprijzingen die mensen aan God brengen zijn, als menselijke prestatie bekeken, armzalig en klein. Bekijk ze echter als getuigenissen en uitingen van een gelovig hart. Zo'n hart maakt de onuitsprekelijke wijsheid, trouw, mildheid en voortreffelijkheid van God bekend en spreekt erover, zoals die in Zijn werken aan het werk zijn. Zo bekeken zegt de Schrift dat Gods hart zozeer verlangt naar die lofprijzingen dat Hij bereid is hemel, aarde, Zichzelf en Zijn Zoon aan arme mensen te geven voor de lof van hun harten, handen en tongen.

En Hij acht Zich daarmee ruimschoots tevreden gesteld. Als Zijn volk goed spreekt over Zijn Naam, spreekt het dus over Hem in de taal van de engelentonen: "de verheffingen Gods". Ten tweede. Hoe hoog God deze "hoge lofprijzingen" waardeert, blijkt uit het hoge genoegen en de vreugde die God vindt in lofprijzingen die Hij zo heeft verworven. Een vakkundig kunstenaar heeft namelijk nooit plezier in

een werk dat niet past bij zijn hoogste beginselen. Dat geldt ook voor ieder ander met een verheven verstand. Het werk moet bovendien passen bij zijn uiterste kunnen en verlangen.

De Heere heeft het volmaaktste inzicht en de diepste vaardigheid en kennis. Hij verklaart Zelf dat Hij oneindig veel genoegen schept in de lofprijzingen van Zijn volk. Het is Zijn troost en blijdschap om ze om Zich heen te hebben, op aarde of in de hemel, van mensen of engelen. Zijn ziel is verrukt bij de gedachte en het overpeinzen ervan.

1. Ten vierde zijn de lofprijzingen van God hoog en van een hoge aard in de manier waarop ze gebracht worden. Dat betekent dat ze gepaard moeten gaan met een hoge mate van genade. De Heere eist dat hoge lofprijzing gebracht wordt met een grote mate van licht uit de Schrift en met een hoge graad van levend geloof. Daarbij vraagt Hij meer praktische heiligheid dan bij enig ander plechtig onderdeel van Zijn openbare eredienst. — Verkort uit een preek van Samuel Fairclough, getiteld "The Prisoner's Praise", 1650.

Vers 8

"Om hun koningen te binden met ketenen" enzovoort.

Agrippa was een gevangene van Paulus. Het woord hield hem in boeien als een gevangene. Het liet hem voor Festus tegen zichzelf getuigen: "Gij beweegt mij bijna een Christen te worden." Toen werd waar wat eerder voorzegd was: zij zullen koningen met ketenen binden en achtbaren met ijzeren boeien. O, wat een majesteit en wat een kracht heeft het woord! — Henry Smith.

Vers 8

Pompeius zei ooit dat hij met één stamp van zijn voet heel Italië in de wapens kon roepen. De machtigen van de wereld hebben misschien volken, koninkrijken en staten tot hun beschikking. En toch is God machtiger dan zij allemaal samen. Hoeft Hij maar op te staan? Dan vluchten zij allen voor Hem. Gaat Hij eenmaal vorsten in de boeien

slaan? Dan gebeurt dat zo zeker dat geen sterveling hun grendels ooit nog kan losslaan. — Stephen Gosson, 1554-1623.

Vers 9

"Dit zal de heerlijkheid van al Zijn gunstgenoten zijn." Alle andere glorie en eer is daarbij maar iets vrouwelijks, zwaks en armzaligs. God is hun heerlijkheid. Zij worden geëerd doordat Hij hen met Zijn gezegende aanwezigheid verwelkomt, hen aanziet en hen omhelst. Zij zien Hem en genieten van Hem. Hierin ligt de eigenlijke glans van hun eer, het toppunt van alles. Want "verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; liefelijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwiglijk". Het is eer die opklimt tot eeuwige heerlijkheid. En deze eer is "de heerlijkheid van al Zijn gunstgenoten": sommigen in spe en sommigen in re, sommigen in hoop en sommigen in werkelijkheid. Allen hebben die eer in belofte of in bezit. — Mark Frank.

Vers 9

"Dit zal de heerlijkheid van al Zijn gunstgenoten zijn." "Zijn gunstgenoten", met nadruk. De goddelijke voorzienigheid zag vooruit dat sommigen in latere tijden de titel heilige zouden grijpen terwijl die hun niet toekwam. "Zijn gunstgenoten", en niemand anders. Dat sluit verraders uit die zich heilig noemen, zoals Becket en Garnet, en schijnheilige heiligen, en vele anderen. In dezelfde zin als bij auri sacra fames kan men hen sacri of sancti noemen, heiligen. Maar welke eer hebben al Zijn gunstgenoten? Let op wat eraan voorafging: "het beschreven recht" (Engels: as it is written). Maar door wie en waar? Hoofdstukken en verzen zijn van latere datum.

Toch had de Heilige Geest het boek kunnen noemen. O nee! Om ons vlijtig te maken verwijst Hij ons naar het Woord in zijn geheel. Maar "onderzoekt de Schriften", en we zullen daarin veel eerbewijzen aan de heiligen vinden, zowel toen zij leefden als toen zij gestorven waren. Soms wordt hun nagedachtenis zeer rijkelijk geëerd, zelfs

door mensen die vroeger zo gierig en hebzuchtig waren dat zij hun tijdens hun leven geen goed woord gunden.

Velen komen tot bekering door hoe goede mensen godzalig sterven. Zo ging het met de hoofdman die toezicht hield op de kruisiging van Christus en erbij stond. Toen Hij gestorven was, kwam er uit hem dit getuigenis over Hem: "Waarlijk, Deze was Gods Zoon!" Zo gaat het ook met wie vrome mensen uitschelden, belasteren, vervloeken, veroordelen, vervolgen en terechtstellen. Is zo iemand eenmaal door de loutering van de dood heen gegaan? Dan klinkt een andere taal over hem. Dan belijden ze dat het trouwe en oprechte dienaren van God waren. De laatste "eer" is dat anderen hun deugdzame voorbeeld navolgen.

De papisten snoeven dat Stapleton, hun grote twistgeleerde, geboren is op dezelfde dag waarop Sir Thomas More ter dood werd gebracht. Maar de Voorzienigheid beschikt het zo dat uit de as van gestorven heiligen vele levende heiligen ontspruiten en opschieten. Zij volgen immers de vrome voorbeelden van zulke overleden godzaligen. — Thomas Fuller in "Abel Redivivus".

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

"Hallelujah!"

1. Het ene werk van een leven.
2. Het werk van de waarlijk levenden van alle rangen.
3. Hun werk, dat vele verschillende gedaanten heeft.
4. Een werk waar een overvloed aan oorzaak, reden en bewijs voor is.

Vers 1

1. Wat een geschenk om een heilige te mogen zijn!
2. Wat een volk: mensen die heiligen zijn!

3. Wat een samenkomst: een hele gemeente van heiligen!
4. Wat een God: Hij is het onderwerp van hun lied!

Verzen 1-2

Het nieuwe lied van de heiligen.

1. Door de nieuwe geboorte zijn de heiligen kinderen van God.
2. Diezelfde nieuwe geboorte heeft hun een nieuw hart gegeven.
3. Wat in dat nieuwe hart leeft, klinkt door in een nieuw lied. — C.A.D.

Verzen 1, 5

1. We moeten God openlijk prijzen, "in de gemeente Zijner gunstgenoten". Hoe groter de menigte, hoe mooier. Zo komt het in de buurt van de hemel.
2. Daarnaast moeten we Hem prijzen als niemand ons ziet. Laten "Zijn gunstgenoten" zo overlopen van vreugde in God dat zij "juichen op hun legers" wanneer zij 's nachts wakker worden, net als David; Ps. 119:62. — Matthew Henry.

Vers 2

Waarom heilige blijdschap onze plicht is, redelijk is en ons goed doet.

Vers 2

Een bijzonder volk, hun bijzondere God en hun bijzondere vreugde in Hem.

Vers 2 (tweede helft)

Terecht mag het volk van Christus blij zijn:

1. Over de majesteit van Zijn Persoon.
2. Over de rechtvaardigheid van Zijn bestuur.
3. Over de reikwijdte van Zijn overwinningen.
4. Over de bescherming die zij onder Hem hebben.

5. Over de heerlijkheid waartoe Hij hen zal optillen.

— *Uit "The Homiletical Library", 1882.*

Verzen 2, 4

Waarom het Israël van God moet prijzen. Bedenk:

1. Wat God voor hen heeft gedaan. Zij hebben alle reden om zich in God te verheugen en zich aan Zijn dienst te geven, want Hij is het Die hen "gemaakt" heeft.
2. Gods heerschappij over hen. Die volgt hieruit: heeft Hij hen gemaakt, dan is Hij hun Koning.
3. Gods blijdschap over hen. Hij is een Koning Die met liefde regeert. Daarom past Hem lof.
4. Gods plannen met hen. Hij heeft nu al welgevallen in hen. Maar daarnaast heeft Hij ook hun toekomstige heerlijkheid klaargemaakt. "Hij zal de zachtmoedigen versieren" enzovoort. — Matthew Henry.

Vers 4

Deze tekst kan ook anders vertaald worden. Neem hem zoals de Authorized Version hem weergeeft.

1. De gezindheid die we moeten nastreven: zachtmoedigheid.

a) Overgegeven aan God. Aan Zijn waarheid. Aan Zijn wegen met ons.
b) Zacht voor mensen. Geduldig verdragen. Van harte vergeven. Volhardend liefhebben.
c) Klein in je eigen ogen.

1. De gunst die we mogen ontvangen: versierd worden.

a) De schoonheid van mildheid.
b) De schoonheid van vrede.
c) De schoonheid van tevredenheid.
d) De schoonheid van vreugde.
e) De schoonheid van heiligheid.

f) De schoonheid van aanzien en invloed.

1. De goede vruchten die we mogen verwachten.

a) God wordt verheerlijkt en Christus komt in het licht.
b) Mensen worden aangetrokken.
c) De hemel wordt al van tevoren geproefd.

Vers 4 (eerste helft)

Dat de Heere welgevallen heeft aan Zijn volk is:

1. Een wonderlijk bewijs van Zijn genade.
2. De hoogste eer die zij zich kunnen wensen.
3. Hun veilige grond voor tijd en eeuwigheid. — J.F.

Vers 5

Heilige blijdschap.

1. De positie waarin God de heiligen heeft gezet: “die eer”, in plaats van zonde, schande en ellende.
2. De stemming die daar bij de heiligen vanzelf bij hoort: “van vreugde opspringen”.
3. De uiting van die stemming waartoe de heiligen verplicht zijn, namelijk “juichen”. — C.A.D.

Vers 5 (tweede helft)

Laat hen God loven:

1. Op hun bed van rust, op hun leger in de nacht.

a) Voor alles wat God overdag voor hen heeft gedaan.
b) Want slaap is een gave van God.
c) Want zij hebben een bed om op te liggen.
d) Want de Heere is hun Bewaarder (Ps. 3:6; 4:9).

1. Op hun ziekbedden.

a) Want het is Gods wil dat zij lijden.

b) Want verdrukking bewijst vaak Gods liefde.

c) Want ziekte is, als ze geheiligd wordt, een grote zegen.

d) Want lofprijzing vanaf een ziekbed is een getuigenis van de kracht van het geloof.

1. Op hun sterfbedden.

a) Want de angel is uit de dood gehaald.

b) Want hun Heere is Zelf door de dood heen gegaan.

c) Want Christus is bij hen terwijl zij lijden.

d) Vanwege wat hen daarna wacht.

e) Want zij hebben de heerlijke hoop op de opstanding. — C.W. Townsend, van Inskip, 1885.

Vers 6

1. Het christelijk leven is een mengeling van aanbidding en strijd.
2. In beide moet het van de beste soort zijn: “de verheffingen Gods”, “een tweesnijdend zwaard”.
3. In beide moet heiligheid zichtbaar zijn: de tekst spreekt immers over heiligen.

Vers 8

De macht van het evangelie om kwaad in te tomen en te overwinnen.

Vers 9

De eer die alle heiligen delen.

Psalm 150

Nu staan we op de laatste bergtop van het hele gebergte van de Psalmen. Hij reikt hoog op tegen het heldere blauw. Zijn top glanst in het zonlicht van de eeuwige wereld van aanbidding. Het is één en al verrukking. De dichter-profeet zit vol inspiratie en geestdrift. Hij is niet uit op redeneren, onderwijzen of uitleggen. Hij roept met brandende woorden: "Looft Hem, looft Hem, looft den HEERE."

Uitleg

Vers 1

"Hallelujah!" Deze oproep geldt alles wat er op aarde en in de hemel is. Behoren zij niet allemaal de heerlijkheid te verkondigen van Hem, tot Wiens heerlijkheid zij bestaan en geschapen werden? Jehova, de enige God, moet het enige doel van onze aanbidding zijn. Zelfs het kleinste stukje van Zijn eer aan een ander geven is schandelijk verraad. Hem die eer onthouden is harteloze diefstal. "Looft God in Zijn heiligdom." Prijs El, de Sterke, op Zijn heilige plaats. Zie hoe macht en heiligheid hier samenkomen in de wisseling van de namen. De lofprijzing begint thuis.

Spreek in Gods eigen huis Zijn lof uit. De heilige plaats moet vol zijn van lofprijzing. Zo vulde de hogepriester ooit het Allerheiligste met de rook van heerlijk geurende wierook. In Zijn gemeente hier beneden en in Zijn voorhoven boven moeten voortdurend halleluja's klinken. In de Persoon van Jezus heeft God een heilige woonplaats, een heiligdom. Daarin moet Hij uitbundig worden geprezen. Je kunt

ook zeggen dat Hij in heiligheid woont, want al Zijn wegen zijn recht en goed. Daarom moeten we Hem verheffen met hart en stem. Wanneer we samenkomen voor heilige doelen, moet ons voornaamste werk zijn: lof brengen aan de Heere, onze God.

"Looft Hem in het uitspansel Zijner sterkte." Het is een grote zegen dat heiligheid en macht in onze God samenkomen. Macht zonder gerechtigheid zou onderdrukking zijn. Gerechtigheid zonder macht zou te zwak zijn om iets te kunnen. Maar zet die twee in oneindige mate bij elkaar en we hebben God. Wat een ruimte hebben we in het grenzeloze hemelgewelf van Gods macht! Laat het helemaal gevuld worden met lofprijs. Laat de hemelen, zo groot en sterk, weergalmen van de lof van de driewerf heilige Jehova. En laat de heiligdommen op aarde de Almachtige groot maken.

Vers 2

"Looft Hem vanwege Zijn mogendheden." Hier staat een reden om te prijzen. In deze machtige daden zien we Hem Zelf. Zijn almacht staat altijd in dienst van waarheid en gerechtigheid. Zijn werken in de schepping, in Zijn wereldbestuur en in de verlossing vragen allemaal om lof. Het zijn Zijn daden, en het zijn Zijn machtige daden. Laat Hij er dus voor geprezen worden. "Looft Hem naar de menigvuldigheid Zijner grootheid." Zijn bestaan kent geen grenzen. Zijn lof moet daarbij passen. Hij bezit een overvloed aan grootheid, een volheid, en daarom verdient Hij een uitbundige lofprijs.

Er is niets kleins aan God. En er is niets groots buiten Hem. Letten we er altijd op dat onze aanbidding past bij onze grote Heere? Dan zingen we een stuk mooier! Dan aanbidden we met veel meer eerbied! Zulke voortreffelijke daden verdienen voortreffelijke lof.

Vers 3

"Looft Hem met geklank der bazuin." Laat de luidste en helderste klank het volk bijeenroepen. Iedereen moet weten dat we ons niet schamen om te aanbidden. Roep ze met een geluid dat niemand kan

negeren: kom, buig je voor je God. De klank van de bazuin hoort bij de grootste en plechtigste gebeurtenissen. Denk aan het geven van de wet, het afkondigen van het jubeljaar, de kroning van Joodse koningen en het woeden van de oorlog. We moeten er ook aan denken bij de komst van onze Heere als Hij wederkomt en de doden opwekt.

Kunnen we op dit krijgshaftige instrument niet spelen? Laat dan onze lofprijs minstens even stellig en moedig klinken, alsof we een stoot op de hoorn konden geven. Laten we nooit een bazuin voor ons uit blazen om zelf geëerd te worden. Al ons trompetteren bewaren we voor Gods heerlijkheid. Is het volk met bazuingeschal bijeengeroepen? Ga dan verder en "looft Hem met de luit en met de harp". Naast blaasinstrumenten, die door de wind klinken, moeten ook snaarinstrumenten worden gebruikt. Zachte, lieflijke tonen moeten net zo goed aan God gewijd worden als schrikwekkende geluiden. De betekenis voor het evangelie is dat al onze krachten en vermogens de Heere moeten prijzen.

Alle soorten mensen, in alle omstandigheden en met allerlei aanleg, moeten eer bewijzen aan de Heere van allen. Is er enige deugd? Is er enig talent? Is er enige invloed? Laat het dan allemaal gewijd worden aan de dienst van de Weldoener van iedereen. Harp en lier, het beste en het mooiste dat er is, moeten helemaal van onze Heere zijn.

Vers 4

"Looft Hem met de trommel en fluit" (Engels: met tamboerijn en dans). Deze manier van aanbidden, met tamboerijn en dans, hoort bij de bevrijding bij de Rode Zee. Het was de meest jubelende en uitbundige vorm van aanbidding die er is. Handen en voeten deden allebei mee, en het hele lichaam bewoog mee met de ledematen. Zijn er geen momenten in het leven dat we zo blij zijn dat we wel van vreugde zouden willen dansen? Laten we zulke opgetogenheid niet verspillen aan de gewone dingen van elke dag. Laat de Naam van God ons in vervoering brengen. Laten we jubelen en uitroepen:

> *Driewerf gelukkig ben ik in het hemelse Lam,*
> *en mijn hart, het danst bij de klank van Zijn Naam.*

Ons heilige geloof geeft genoeg om de hoogste graad van verrukte blijdschap op te wekken en te rechtvaardigen. Wie sloom is in de aanbidding van de Heere onze God, leeft niet naar de aard van zijn geloof. "Looft Hem met snarenspel en orgel." Hier hebben we de drie soorten muziekinstrumenten: trommels, die je slaat, en snaren, en pijpen. Laat iedereen worden opgevoed om de Heere te prijzen. Niets is gewoon of onrein. Alles kan worden geheiligd voor de hoogste doelen. Er zijn veel mensen en veel gedachten, en die zijn even verschillend als snaren en pijpen.

Maar er is maar één God. Die ene God moeten allen aanbidden. Het woord dat met "orgel" is vertaald betekent pijp. Dat is een eenvoudiger blaasinstrument dan het latere, ingewikkelder orgel. Ongetwijfeld heeft menige vrome herder zijn God groot gemaakt met mooie herdersliederen, geblazen op een rietfluit of een haverhalm.

Vers 5

"Looft Hem met hel klinkende cimbalen; looft Hem met cimbalen van vreugdegeluid." Het kletteren van de luidste muziek is voor de Heere. Het vrolijke schallen van de hoogste tonen is helemaal voor Hem. De lofzang heeft de tamboerijn geslagen, de harp bespeeld en de bazuin geblazen. Nu gaat ze er een laatste keer voor. Ze wil de zwaarste slapers wakker maken en de meest onverschillige toeschouwers laten schrikken. Daarom slaat ze de koperen schijven tegen elkaar. Met klanken die even luid als hoog zijn, roept ze de heerlijkheid van de Heere uit.

Vers 6

"Alles, wat adem heeft, love den HEERE!" "Laat alle adem Hem prijzen": dat wil zeggen, alle levende wezens. Hij heeft hun adem gegeven. Laat hen Zijn lof ademen. In het Hebreeuws bestaat Zijn Naam

eerder uit ademtochten dan uit letters. Dat laat zien dat alle adem van Hem komt. Laat die adem daarom voor Hem gebruikt worden. Zing allemaal mee in het eeuwige lied, alle levende wezens. Of je nu de kleinste bent of de grootste: houd je lof niet achter. Wat een dag zal het zijn wanneer alle dingen op alle plaatsen samen de enige levende en ware God verheerlijken!

Dat is de uiteindelijke en volledige zegepraal van de gemeente van God. "Hallelujah!" Nog één keer: Hallelujah! Zo wordt de psalm afgerond met een toon van lofprijs. En zo wordt ook het Psalmenboek besloten met een gloeiend woord van aanbidding. Lezer, wil je niet op dit moment even stilstaan en de Heere, je God, aanbidden? Hallelujah!

Verklarende aantekeningen en treffende uitspraken

Gehele psalm

Elk van de laatste vijf psalmen begint en eindigt met Hallelujah! Prijst de Heere. Elke psalm groeit verder in lof, liefde en blijdschap, tot de laatste. Die is lofprijs in volle vervoering. De uitverkoren ziel, de erfgenaam van God, wordt helemaal verteerd door de liefde tot God. Hij begint elke zin met Hallelujah. Zijn zinnen zijn heel kort, want hij heeft haast om zijn volgende hallelujah uit te spreken, en zijn volgende, en zijn volgende. Hij lijkt buiten adem van geestdrift. Of hij staat op zijn tenen, op het punt om van de aarde naar de hemel op te stijgen.

Tussen twee halleluja's staan hoogstens vier woorden, en dat maar één keer. Overal elders staan er tussen de ene en de andere hallelujah maar twee woorden. Het lijkt wel of de ziel haar hele leven en al haar gevoel in dat ene woord kwijt wil: Hallelujah! De woorden "Looft God!" of "Looft Hem!" "Looft Hem!" "Looft Hem!" worden in een korte psalm van zes korte verzen maar liefst twaalf keer herhaald. — John Pulsford, in "Quiet Hours", 1857.

Gehele psalm

In de allerlaatste psalm horen we nu een echo van de eerste psalm. De eerste psalm begon met “Welgelukzalig” en eindigde met “Welgelukzalig”: “Welgelukzalig zijn allen die Gods wet overdenken en haar doen.” Dat was het thema van de eerste psalm. Nu zien we in deze psalm de vrucht van die gelukzaligheid. Hij begint en eindigt met Hallelujah. — Christopher Wordsworth.

Gehele psalm

In zijn “Cours de Littérature” zegt de beroemde Lamartine het volgende. Hij beschouwt de laatste vier psalmen (de halleluja’-psalmen) waarschijnlijk als één geheel, zoals ook Hengstenberg doet: “De laatste psalm besluit met een koor tot eer van God. De dichter roept daarin alle volken op om mee te zingen, alle instrumenten van de heilige muziek, alle elementen en alle sterren. Dit is het verheven slot van een opera die zestig jaar duurde! De herder, de held, de koning en de grijsaard hebben haar gezongen! Deze slotpsalm laat ons de bijna woordeloze vervoering van de lyrische dichter voelen. De woorden stromen zo snel naar zijn lippen. Meteen stijgen ze weer op naar God, hun bron. Ze zijn als de rook van een groot vuur in de ziel, aangeblazen door de storm! Hier horen we David, of liever het menselijke hart zelf, met alle tonen van smart, vreugde, tranen en aanbidding die God het gaf. Poëzie wordt hier geheiligd en bereikt haar hoogste vorm. Het is een kruikje parfum, stukgeslagen op de drempel van de tempel. De geur gaat van het hart van David naar het hart van de hele mensheid! Hebreeër, christen of zelfs mohammedaan: elke godsdienst, elke klacht en elk gebed heeft uit dit kruikje geput, uitgegoten op de hoogten van Jeruzalem, om woorden te vinden. De kleine herder is de meester van het heilige koor van het heelal geworden. Op aarde wordt nergens gebeden zonder zijn woorden of gezongen zonder zijn stem. Een snaar van zijn harp is te horen in alle koren, overal en voor altijd, in één klank met de echo’s van Horeb en Engedi! David

is de psalmist van de eeuwigheid. Wat een lot! Wat een macht heeft poëzie als God haar inspireert!

"Wat mijzelf betreft: is mijn geest opgewonden, vroom of bedroefd, en zoekt hij een echo voor zijn geestdrift, zijn toewijding of zijn zwaarmoedigheid? Dan pak ik Pindarus, Horatius of Hafiz niet. Dat zijn zuiver academische dichters. Ook in mijzelf vind ik geen gemurmel waarmee ik mijn gevoel kan uitdrukken. Wat doe ik wel? Ik sla het boek der Psalmen open. Daar vind ik woorden die uit de ziel van de eeuwen lijken op te wellen en die tot in het hart van alle geslachten doordringen. Gelukkig is de dichter die zo het eeuwige lied is geworden, de belichaamde bede en klacht van de hele mensheid!

"Denk terug aan dat verre tijdperk, toen zulke liederen over de wereld klonken. De lyrische poëzie van de meest verfijnde volken bezong toen alleen wijn, liefde, bloed en de overwinningen van wagenpaarden bij de spelen van Elis. Bedenk je dat, dan treft de mystieke taal van de herder-profeet ons met diepe verbazing. Hij spreekt met God, de Schepper, zoals een vriend met een vriend. Zijn grote werken begrijpt hij, en hij prijst ze. Zijn gerechtigheid bewondert hij, en om Zijn ontferming smeekt hij. Zo wordt hij als het ware een voorbode van de evangelische poëzie, en spreekt hij de zachte woorden van Christus nog vóór Zijn komst. Of christen of twijfelaar hem nu een profeet noemt of niet: niemand kan ontkennen dat deze dichter een inspiratie had die geen andere mens ooit is gegeven. Lees Griekse of Latijnse poëzie na een psalm en zie hoe flets zij erbij is." — William Swan Plumer.

Gehele psalm

Het aantal verzen van de eerste en van de laatste psalm is gelijk. Allebei zijn ze kort en gemakkelijk te onthouden. Maar waar ze naartoe willen, is heel anders. Psalm 1 leert ons uitvoerig wat onze plicht is. Zo maakt hij ons klaar voor de troost van onze godsvrucht. Deze psalm is daarentegen pure verrukking en vervoering. Misschien is hij

er juist geschreven om al die heilige liederen af te sluiten. Dan toont hij waar zij allemaal voor bedoeld zijn: ons helpen God te prijzen. — Matthew Henry.

Gehele psalm

Dertien halleluja's, naar het getal van de stammen (Levi, Efraïm en Manasse tellen voor drie), één voor elke stam. — Johann Heinrich Michaelis, 1668-1738.

Gehele psalm

Volgens sommigen zongen de Israëlieten deze psalm wanneer ze de eerstelingen naar het heiligdom brachten, met de manden op hun schouders. Het woord prijzen staat dertien keer in deze korte psalm. Kimchi denkt dat dit komt door dertien volmaaktheden of eigenschappen van God. Dat is het niet. Het staat er zo vaak en in elke zin om te tonen hoe vurig de psalmist wil dat de Heere geprezen wordt. Het geeft ook weer hoe waardig Hij volgens hem is om geprezen te worden. En het wijst erop dat we alle wegen en middelen moeten gebruiken om Hem te prijzen. Alles is immers nog te weinig om Zijn eer en heerlijkheid uit te drukken. — John Gill.

Gehele psalm

Er hoort een boeiende herinnering bij deze psalm die het waard is om vastgelegd te worden. Vroeger, toen het gieten van kerkklokken nog meer een godsdienstige plechtigheid was, zongen de broeders van het gilde deze psalm. Ze stonden daarvoor rond de oven, terwijl het gesmolten metaal werd klaargemaakt om in de mal te lopen die het moest opvangen. We kunnen ons zo wel voorstellen hoe die zwartgeblakerde zonen van de oven daar stonden, met de rode gloed van het vuur op hun gezichten. Hun diepe stemmen lieten dit loflied over de omgeving klinken. — Barton Bouchier.

Vers 1

"Hallelujah!" Prijs God met een sterk geloof. Prijs Hem met heilige liefde en vreugde. Prijs Hem door je volledig op Christus te verlaten. Prijs Hem door gelovig te juichen over de machten van de duisternis. Prijs Hem door vurig naar Hem te verlangen en volkomen voldaan te zijn in Hem. Prijs Hem door voor al Zijn geboden eerbied te hebben, waar het ook is. Prijs Hem door blij te buigen voor alles wat Hij beschikt. Prijs Hem door te jubelen over Zijn liefde en rust te vinden in Zijn grote goedheid. Prijs Hem door het koninkrijk van Zijn genade vooruit te helpen. Prijs Hem met een levende hoop op het koninkrijk van Zijn heerlijkheid, en met vol verwachting uit te zien naar dat koninkrijk. — Matthew Henry.

Vers 1

"Looft God in Zijn heiligdom." b^{e}qodsjo. Over de schakering die dit woord hier heeft, bestaan onder de uitleggers veel meningen. De vorm is namelijk anders dan in Ps. 20:3, miqqodesj (vanuit het heiligdom). De Vulgaat zet het in het meervoud: in sanctis ejus, "in Zijn heilige plaatsen". Campensis geeft: ob insignem sanctitatem ipsius, "om Zijn uitnemende heiligheid". Sommigen horen in het woord een toespeling op de heilige tent van de Godheid: het vlees van Christus. Luther schrijft in zijn Duitse vertaling: in seinem Heiligthum, "in Zijn heiligheid". Beide helften van dit vers klinken op elkaar aan, zoals dat ook gebeurt in 1 Kon. 8:13, 49 en Jes. 63:15.

De plaats van aanbidding is een heiligdom. Daar hoort God bij uitstek gebed en neemt Hij lof aan. Het uitspansel is ook een heiligdom. Daar vliegen engelen op Zijn bevel en bedekken ze hun gezicht in aanbidding. Hier wordt het heiligdom duidelijk gezien als de tempel van de genade en het uitspansel als de tempel van de macht. Het vers roept dus genade én heerlijkheid uit. — Martin Geier.

Vers 1

"Looft God in Zijn heiligdom." De Septuagint, de Latijnse Vulgaat en de oosterse vertalingen hebben: "in Zijn heiligen". Dat is te midden van Zijn heiligen, in hun vergadering, waar Hij gevreesd en geprezen moet worden.

Het kan ook vertaald worden als "in Zijn Heilige". Dan wordt Christus bedoeld, zoals Cocceius het opvat. ... Weer anderen vertalen: "vanwege Zijn heiligheid". Dat is de volmaakte heiligheid in Hem. Daarin is Hij heerlijk en ontzagwekkend als Hij geprezen wordt, en ze komt aan het licht in al Zijn werken van wereldbestuur en genade. — John Gill.

Vers 1

"Looft God." Op veel plaatsen lezen we het samengestelde woord halelu-jah: prijst Jehova. Maar nergens eerder staat halelu-el: prijst God, of de sterke God. Prijs Hem Die Jehova is: het oneindige Wezen Dat uit Zichzelf bestaat. Prijs Hem ook als God, als El of Elohim, de grote God Die met de mensheid een verbond heeft gesloten om hen te zegenen en te redden tot het eeuwige leven. — Adam Clarke.

Vers 1

Ps. 150:1-6 brengt Jehova de volle lof onder een dubbele naam: het heiligdom en het uitspansel van Zijn kracht. Alles wat Hij doet en wat uit het uitspansel van Zijn kracht voortkomt, was namelijk altijd in overeenstemming met het heiligdom, waar Hij over Israël regeerde en waar Hij Zichzelf openbaarde en Zijn woord waarmaakte. — John Nelson Darby, 1800-1882.

Vers 2

"Looft Hem vanwege Zijn mogendheden" enzovoort. Hier staan de redenen voor de lofprijs die alle verstandige schepselen en vooral verloste mensen aan Jehova verschuldigd zijn. We prijzen Jehova "in Zijn

heiligdom": de plek waar Zijn heerlijkheid woont en waar Zijn heiligheid met onbeschrijflijke pracht straalt.

We prijzen Hem in de wijde ruimte waarin Hij de tekenen van Zijn macht heeft neergezet, in de hemel boven of op de aarde beneden. We prijzen Hem om de almachtige daden waarmee Hij heeft bewezen dat Hij boven alle goden staat. We prijzen Hem op een wijze die past bij de voortreffelijke majesteit van Hem Die alle hemelen aanbidden en Die wonderlijk is in raad en voortreffelijk in werk. Zijn heiligheid, de oneindige omvang van Zijn werken, de wonderbaarlijke kracht die Hij heeft getoond en het smetteloze van Zijn bestuur vragen om de luidste lofzangen. Ze vragen die van ieder die met zijn verstand de grote Allerhoogste kan overdenken. — John Morison.

Vers 2

"Looft Hem naar de menigvuldigheid Zijner grootheid." Wie wil prijzen, heeft bijzonder inzicht en kennis nodig. Hij moet weten wat voor barmhartigheid het is waarvoor hij prijst en wat die waard is. God wil namelijk niet door elkaar en onduidelijk geprezen worden. Hij wil geprezen worden met heldere woorden, passend bij wat Hij doet. "Looft Hem vanwege Zijn mogendheden": dat moet het eerste en eigenlijke onderwerp zijn van hun hoge lofzang. Het gaat om Zijn eigen, bijzondere hoge daden, die dan herdacht moeten worden. Dat staat uitvoerig in de lofzang van Mozes voor de bijzondere barmhartigheid dat zij veilig door de Rode Zee kwamen (Ex. 15:1-27).

En ook in de hoge lofzang van Debora voor de redding uit het leger van Sisera (Richt. 5:1-31). Daar bestaat het belangrijkste en hoogste deel van het vieren en groot maken van God uit het vertellen en gedenken van de bijzonderheden van Gods eigen goedheid in de redding die zij op dat moment beleefden. Je ziet dus dat God allereerst lofprijs zoekt die past bij Zijn daden: grote lof voor een grote God Die grote dingen doet, en hoge lofprijs voor een hoge God Die hoge dingen doet. — Samuel Fairclough.

Vers 2

"Looft Hem naar de menigvuldigheid Zijner grootheid." Of, zoals de woorden ook gelezen kunnen worden: "naar de veelheid van Zijn grootheid". Staat er in de Schrift "God is groot"? Dan lezen we dat als een overtreffende trap, al staat er een gewone trap. "God is groot" wil zeggen: Hij is de grootste, groter dan alles en iedereen. Hij is zo groot dat alle personen en dingen naast Hem klein zijn, ja, niets. Jes. 40:15-17: "Ziet, de volken zijn geacht als een druppel van een emmer, en als een stofje van de weegschaal; ziet, Hij werpt de eilanden henen als dun stof! En de Libanon is niet genoegzaam om te branden, en zijn gedierte is niet genoegzaam ten brandoffer. Alle volken zijn als niets voor Hem; en zij worden bij Hem geacht minder dan niet, en ijdelheid." Wat is God groot! Naast Hem zijn de grootste dingen klein. Ja, de grootste dingen zijn niets! — Joseph Caryl.

Vers 3

In de wet staan alleen voor bazuinen en hoorns echte voorschriften. Andere instrumenten worden daar niet aangewezen. — James Anderson.

Vers 3

"Bazuin." Elke uitgebreide collectie oudheden bewijst dat hoorns uit de natuur, en instrumenten in hoornvorm, al heel lang worden gebruikt en overal bekend zijn. ... Het Hebreeuwse woord shofar, dat met "bazuin" is weergegeven, wijst volgens mij eerst op de rechtere soort hoorns, waaronder waarschijnlijk ook die van runderen. Daarnaast hoort ook elk instrument erbij dat later als kopie en verbetering van zulke hoorns is gemaakt. Shofar betekent helder of klaar.

Het instrument is waarschijnlijk zo genoemd om zijn heldere, scherpe klank. Zo noemen wij een instrument ook "klaroen" en zeggen wij van een muzikale toon dat hij "schitterend" of "helder" is. In de dienst van God diende deze shofar of bazuin alleen om iets be-

kend te maken. Ook riep hij het volk samen bij heilige plechtigheden, in oorlog, bij opstand of bij een andere belangrijke gebeurtenis. Zijn sterke klank zou een koor van zangers eerder hebben overstemd dan hun muziek hebben verheven. (John Kitto.) De shofar is voor ons bijzonder boeiend, want het is het enige Hebreeuwse instrument dat bij sommige plechtige gelegenheden nog altijd lijkt te worden gebruikt.

Engel is zoals gewoonlijk betrouwbaar te werk gegaan. Hij heeft een paar exemplaren in moderne synagogen opgespoord en onderzocht. Van de twee op onze gravure komt de ene uit de synagoge van de Spaanse en Portugese Joden in Bevis Marks. Volgens hem is die één voet lang. De andere hangt in de Grote Synagoge in St. James's Place, Aldgate, en meet eenentwintig inch. Beide zijn van hoorn gemaakt. — James Stainer.

Vers 3

De "luit" had tien snaren. Je leest er steeds over in één adem met de "harp". Op de luit sloeg men met een plectrum. De harp bespeelde men zachter, met de vingers. Luit en harp zijn voor ons een afbeelding, een beeld van "wet en evangelie". — Thomas Le Blanc.

Vers 3

Over de "luit" (nebel) kun je lezen bij Ps. 144:9. Over de "harp" staat iets bij Ps. 149:3.

Verzen 3-5

Augustinus zegt hierover: "Er wordt hier geen enkel vermogen vergeten. Ze worden allemaal opgeroepen om God te prijzen." Onze adem gaat in het blazen op de bazuin. De vingers tokkelen aan de snaren van luit en harp. Een hele hand slaat op de trommel. De voeten dansen. Dan zijn er de snaarinstrumenten (in het Hebreeuws gewoon: snaren). Er is het orgel (de ugab, de syrinx), opgebouwd uit veel pijpen, een indrukwekkend geheel. En de cimbalen slaan tegen elkaar en klinken. — C. Wordsworth.

Verzen 3-5

Wat een verscheidenheid aan instrumenten! Sommige werden in de legerplaats gebruikt, zoals bazuinen. Andere hoorden meer bij vredestijd, zoals luiten en harpen. De één klonk als je er wind in blies. De ander als je hem zacht aanraakte, zoals de snaarinstrumenten. Weer een ander als je er fel op sloeg, zoals tamboerijnen, trommels en cimbalen. Sommige klonken door aanraken én blazen tegelijk, zoals orgels. Elk gaf een eigen klank, de ene stiller en de andere luider. Het ene instrument klonk al mooi alleen. Het andere werd pas een geheel met andere instrumenten of met de bewegingen van het lichaam in de dans.

Het ene had dit doel en het andere dat. Maar allemaal dienden ze om Gods heerlijkheid uit te dragen en bekend te maken. Ze waren een schaduwbeeld van de plicht van wie God aanbidt en van de voorrechten van de heiligen. Die veelheid en verscheidenheid van instrumenten, zeg ik, paste om de verschillende gemoedstoestanden van de geestelijke mens uit te beelden, en hoe groot zijn vreugde in God is. Ze leerden hoe onze gevoelens en de krachten van onze ziel, en wij onderling, tot de aanbidding van God gewekt moeten worden. Ze leerden ook welke harmonie er onder de aanbidders van God hoort te zijn en welke melodie ieder bij zichzelf moet laten klinken, als hij met genade in zijn hart God zingt.

En ze lieten zien hoe voortreffelijk de lof aan God is. Geen enkel middel en geen enkel instrument kan haar genoeg uitdrukken, en ook geen beweging van het lichaam erbij, in deze oproepen om God te prijzen met bazuin, luit enzovoort. — David Dickson.

Verzen 3-5

Bij de vele muziekinstrumenten in Ps. 149:1-9 maakt Patrick een boeiende opmerking. Die nemen we hier over: “De oude bewoners van Etrurië bliezen op de bazuin, de Arcadiërs op de fluit, de Sicilianen op de pektis, de Kretenzen speelden de harp, de Thraciërs de hoorn, de

Lacedemoniërs de pijp, de Egyptenaren sloegen de trom en de Arabieren de cimbaal." (Clemens, Paedag. ii. 4.) Mogen we niet zeggen dat de opsomming van instrumenten in deze psalm verwijst naar het verschil tussen mensen? Zij uiten hun vreugde op verschillende manieren en wekken op verschillende manieren gevoelens op. — Andrew A. Bonar.

Vers 4

"Snarenspel." Het woord minnim komt van een wortel die "verdeling" of "uitdeling" betekent. Zo kwam men bij snaren uit. Het staat in Ps. 45:9 en Ps. 150:4. Volgens sommigen is het een bepaald snaarinstrument. Mij lijkt het eerder een dichterlijke toespeling op de snaren van welk instrument ook. In Ps. 45:9 zouden we dan lezen: "Uit de ivoren paleizen hebben de snaren (dat wil zeggen: muziekconcerten) u blij gemaakt." En zo ook in Ps. 150:4: "Looft Hem met snaren (snaarinstrumenten) en ugabs." — John Kitto.

Vers 4

"Orgel." 'ugab is het woord dat in onze vertaling met "orgel" is weergegeven. De Targum geeft het gewoon weer als abuba, een pijp. De Septuagint wisselt: ze heeft kithara in Genesis, kalamos in Job en organon in de Psalmen. Die laatste betekenis is overgenomen door de Arabische, Syrische, Latijnse en Engelse vertalingen, en door de meeste andere. Het woord organon betekent eenvoudig een dubbele of meervoudige pijp. Het slaat dus vooral op de panfluit of herdersfluit, die we nog altijd "mondorgel" noemen. (Kitto.) Neem buizen van verschillende grootte, aan de ene kant dicht en aan de andere kant open om op te blazen, en zet ze bij elkaar: dan krijg je het instrument dat panfluit heet, in het Grieks syrinx. ... Was de ugab een syrinx of een orgel?

De syrinx lijkt van de twee de oudste. Bovendien komt de ugab voor in de allereerste zinspeling op muziekinstrumenten in de Bijbel. Het is dus redelijk om meteen te zeggen dat het een syrinx was. Ze-

ker omdat dit instrument in verschillende delen van Azië veel gebruikt werd en nog wordt. Toch zou het vreemd zijn als een instrument als dit was uitgekozen voor de eredienst. Dat de ugab daarvoor wel werd gebruikt, bewijst Ps. 150:4 buiten twijfel: "Looft Hem met de minnim en ugab." De ugab staat hier dus tegenover een verzamelnaam voor snaarinstrumenten. Dat wijst er zeker op dat hij belangrijker was dan een handvol rivierriet dat met was aan elkaar vastzit.

Denk eraan dat we voor één rij van ongeveer vijftig pijpen, misschien in een klein kamertje, precies dezelfde naam gebruiken als voor het machtige instrument van vijfduizend pijpen, dat zoveel ruimte inneemt als een gewoon woonhuis. Beide heten orgel. Is het niet mogelijk dat de ugab van Gen. 4:21 een eenvoudig blaasinstrument was, tegenover het eenvoudige snaarinstrument, de kinnor? En dat hij veel minder voortreffelijk was dan het instrument dat in Ps. 150:1-6 genoemd wordt als het naast een woord voor de hele kracht van de snaren staat? — J. Stainer.

Vers 5

"Hel klinkende cimbalen ... cimbalen van vreugdegeluid." Deze belangrijke passage laat duidelijk twee instrumenten zien die dezelfde naam dragen. We kunnen eruit afleiden dat de Hebreeën zowel handcimbalen als vingercimbalen (of castagnetten) kenden. Welke van de twee in een bepaalde tekst precies bedoeld is, valt niet altijd makkelijk te zeggen. — John Kitto.

Vers 5

(Prayer Book Version). "Prijst Hem op welgestemde cimbalen, prijst Hem op luide cimbalen." Elke maand hoorde ik deze woorden in onze kerken voorlezen. Dan schoot het me telkens te binnen: willen we God met onze cimbalen eren, dan is luid genoeg niet de enige zorg.

Eerst moeten ze goed gestemd zijn. Anders is het hoe luider, hoe erger. IJver is uitstekend. Elk deel van Gods dienst heeft er veel, ja onmisbaar baat bij. Zonder ijver klinkt de cimbaal vlak. Dan zit er

geen leven of geest in en klinkt hij niet luid genoeg. Maar als zachtmoedigheid, vredelievendheid en matiging de cimbaal niet eerst goed stemmen, maakt de luidheid hem alleen maar onaangenamer voor wie hem bespeelt en voor wie hem hoort. — Robert Sanderson, 1587-1662.

Vers 6

"Alles, wat adem heeft, love den HEERE!" Net als het leven van de gelovigen en de geschiedenis van de gemeente loopt ook het Psalmenboek, met al zijn kreten uit de diepte, uit in een halleluja'. — E.W. Hengstenberg.

Vers 6

"Hallelujah!" Hebben we alles gezegd wat wij maar tot Gods lof kunnen zeggen? Dan moeten we toch opnieuw beginnen. Dat leert ons de oproep die steeds terugkomt aan het slot van verschillende psalmen, en ook nu aan het einde van alle psalmen: "Hallelujah!" — David Dickson.

Vers 6

"Alles, wat adem heeft, love den HEERE! Hallelujah!" "Alle adem" is dubbelzinnig, en juist daardoor krijgt deze slotzin een bijzondere rijkdom aan betekenis. Ze begint bij het simpele beeld van de blaasinstrumenten die zojuist zijn genoemd. Dan voert ze ons met een mooie overgang naar de gezongen, verstaanbare, doordachte lofprijs van levende mensen die hun adem gebruiken, in plaats van levenloze instrumenten. Tot slot stijgen we vanzelf op naar de gedachte uit de gewone vertaling: "alles, wat adem heeft". Dat is niet alleen alles wat leeft, maar alles wat een stem heeft om God te prijzen.

Nergens in het Psalmenboek staat iets majestueuzers of schoners dan dit korte maar veelzeggende slot. De toon is vooral plechtig. Toch doet dat niets af aan de opgetogenheid die het slot van het Psalmenboek lijkt te willen wekken. Het is als een beeld van de zege die

op de gemeente en al haar leden wacht, wanneer zij door veel verdrukking heen de rust binnengaan. — Joseph Addison Alexander.

Wenken voor de dorpsprediker

Vers 1

"Looft God in Zijn heiligdom."

1. In Zijn eigen heiligheid.
2. In de Persoon van Zijn Zoon.
3. In de hemel.
4. In de vergadering van de heiligen.
5. In de stilte van het hart.

Verzen 1-6

God hoort geprezen te worden. Op welke plaats? (Ps. 150:1). Om welke reden? (Ps. 150:2). Met welke middelen? (Ps. 150:3-5). Door wie? (Ps. 150:6). — C.A.D.

Vers 2

Zijn voortreffelijke grootheid. Waarin Gods grootheid het meest voortreffelijk is, en waar je die het beste ziet.

Vers 2

"Looft Hem vanwege Zijn mogendheden."

1. Voor ons. Verkiezing. Verlossing. Inspiratie.
2. In ons. Het werk van verlichting in het verstand, reiniging in het hart, levendmaking in het geweten en onderwerping in de wil.
3. Door ons. Door ons heen gedacht, door ons heen gevoeld, door ons heen gesproken, door ons heen gewerkt. Hem zij alle heerlijkheid! — W.J.

Vers 2

"Looft Hem naar de menigvuldigheid Zijner grootheid."

1. Met eerbied, naar de grootheid van Zijn wezen.
2. Met dankbaarheid, naar de grootheid van Zijn liefde.
3. Met een blik terug, naar de grootheid van Zijn gaven.
4. Met een blik vooruit, naar de grootheid van Zijn beloften. — W.J.

Vers 2

Wat de oproep van ons vraagt.

1. Dat mensen Gods werken bestuderen en daarin Gods heerlijkheid opmerken.
2. Dat zij Zijn grootheid overpeinzen totdat zij de voortreffelijkheid ervan beseffen.
3. Dat zij openlijk de eer verkondigen die Hem toekomt.
4. Dat zij in hun leven niet tegenspreken wat zij als lof uitspreken.

— *J.F.*

Vers 3

"Looft Hem met geklank der bazuin."

1. Als je strijdt.
2. Als je overwint.
3. Als je samenkomt.
4. Als je Zijn Woord verkondigt.
5. Als je het jubeljaar verwelkomt.

Verzen 3-6

1. De verscheidenheid van de oude eredienst, die om serieuze uitgaven vroeg, om wijding van groot talent en om hard, voortdurend werk.
2. De lessen van een dienst als deze.

a) God moet koninklijk worden aanbeden.

b) De inspanningen van het grootste talent zijn de schatting die Hem rechtmatig toekomt.

c) Geen enkel menselijk vermogen kan een waardig offer aan Zijn voeten leggen.

1. De ziel en het wezen van echte aanbidding.
2. Wat God in onze tijd van ons vraagt als het om aanbidding gaat. — W.B.H.

Vers 6

1. De verheven Gever van "het leven en den adem, en alle dingen".
2. Hoe je de gaven van het leven goed en op de juiste manier gebruikt.
3. Het gevolg: de aarde wordt omhuld door een gewijde sfeer en door halleluja's van het vrederijk. — W.B.H.

Vers 6

Een passend slot voor het Psalmenboek, of we het zien als een wens, een gebed of een vermaning.

1. Als wens beseft het welke heerlijkheid God toekomt, welke aanbidding de mens verheft en welke houding van het hart de hele wereld tot een heilige broederschap zou maken.
2. Als gebed vraagt het om de ondergang van alle bijgeloof, om de verbreiding van de waarheid over de hele wereld en om de bekering van elke ziel.
3. Als vermaning is het duidelijk, raak, zuiver in zijn vroomheid en volmaakt in zijn liefde. — J.F.

Hallelujah!

© 2026 Teun van der Plas
Alle rechten voorbehouden.

De Nederlandse vertaling van ‘The Treasury of David’ van Charles H. Spurgeon is een uitgave van Teun van der Plas. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de vertaler.